BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
4 L
1

13. 4. L. 16-39

Digitized by Google

Digitized by Google

SACRÆ ROTÆ
ROMANÆ
DECISIONES
RECENTIORES.

Digitized by Google

SACRÆ ROTÆ

ROMANÆ DECISIONUM RECENTIORUM

A PROSPERO FARINACCIO

J. C. Romano ſelectarum,

PARS PRIMA,

In qua Deciſiones omnes, quæ in priori editione deſiderabantur, ſuis locis integræ reperiuntur.

CUM ARGUMENTIS, SUMMARIIS, ET INDICIBUS Neceſſariis.

VENETIIS, M.DC.XCVII.

Apud Paulum Balleonium.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

EMINENTISSIMO
Ac Reverendiſſimo Principi
FRANCISCO MARIÆ
MEDICEO
S. R. E. CARDINALI.

MEDICEÆ Gentis authoritas ea ſemper fuit in patrocinio diſciplinarum, ut earundem cultores ominoſum ferè, aut certè inofficioſum ducant Veſtris non auſpiciis ten-

Digitized by Google

tentare aliquid, aut inire. Ex quo enim profugas ab Oriente literas Majores veſtri adeò magnifico ſuſceperunt hoſpitio, ut Europæ veſtibulum illis in Etruria paraverint, unde ad extremas utriuſque maris oras iiſdem authoribus penetrarent, Minervæ clypeum Veſtris in ædibus dedicatum arripere paſſim videmus quà artium, quà ſcientiarum cultores, ut gloriâ MEDICEI Nominis ſeſe, & diſciplinas tueantur. Te verò auſpice, EMINENTISSIME PRINCEPS, cum Etruria univerſa, tum Etruriæ ocellus Senenſis Civitas & Academia tot annis lætata eſt, quum tyrocinium tutelæ regnorum & Imperii poneres in domeſticâ Præfecturâ, ut à Majoribus Tuis nihil arceſſere neceſſe ſit, quo inviteris ad patrocinium jamdiu initum literarum. Earum verò, quæ Æqui, Bonique artem ſectantur aut promovent, clientela tam tua eſt, quàm proprium Stemmatis Veſtri parare literis pacem, & paci literas, quàm Tuum

eſſe

eſſe conſtat moderari, & conſulere, ſive rem publicam adminiſtres, ſive tuearis Imperia. Quæ cum ita ſint, convolantem ad auſpicia MEDICEI Themidis Juriſprudentiam nihil moraberis; quo minùs faſces ſubmittere, & Patronum Te agnoſcere ſatagat in editione operis, cui (ſive molem iſtius, ſive Nomen Authorum, ſive doctrinam, ſive dignitatem reſpexeris) vix quidquam omninò prætuleris. Ut enim in Romanorum Principum legibus authores paſſim miramur Mucios, Pomponios, Decios, & Paullos; ita in Romanæ Rotæ deciſionibus illi frequenter occurrunt viri, quos in CLEMENTES, GREGORIOS, INNOCENTIOS, ALEXANDROS, maximos, optimoſque Principes, ac Pontifices novimus evaſiſſe. Quatuor hoc noſtro Sæculo evectos è Tribunali hoc ampliſſimo ad Petri Cathedram novimus. Minùs propterea ambigendum mihi fuit de Patrono adſciſcendo. Cui enim potiùs offerrem Pontificiæ Juriſprudentiæ

Myſ-

Myſtas hos Maximos , mox etiam Sacrorum Dominos , quàm Tibi ? qui certatim cumulatis officiis , non ſolùm collatâ Purpurâ ab INNOCENTIO ejus nominis XI. ad Eccleſiæ munia vocatus , verùm etiam ad Germanici Imperii , & Hiſpaniarum tutelam ab Auſtriacis Principibus LEOPOLDO Cæſare Auguſto , ac Triumphatore , & à Catholico Rege CAROLO II. deligebaris; mox à Beatiſſimo etiam Patre INNOCENTIO XII. Sanctioribus conſiliis admotus , Supremoque Fidei Magiſtratu inſignitus enituiſti . Communibus itaque votis Principum , Regum , Cæſaris , & Pontificum Romanorum adhibitus ad tutelam Juris privati , ac publici , legum ipſarum , ut ità dicam , experire judicia : quæ non tam privati hominis obſequio (cui nomenclator ſit adhibendus) Te nuncupant Patronum, ac vindicem ; verùm collatis Regni , ac Sacerdotii Studiis Te publico nomine in ſocietatem aſciſcunt artis ſanctiſſimæ , & utraſ-

que

que tabulas implent Titulis Tuis : quos cùm Orbis Terrarum Moderatores Tibi, ſapienter decreverint , gratulabundus cum populis univerſis ſuſpicit , ac veneratur

Eminentiæ Veſtræ

Humillimus , & addictiſſimus Servus

Paulus Balleonius.

Digitized by Google

DE SACRÆ ROTÆ ROMANÆ AUDITORIO,

Ejuſque Deciſionibus , brevis notitia ad Lectorem .

SUmmorum veterum Pontificum , & Conciliorum præſertim Generalium decreta (quæ non niſi Eccleſiaſticæ Deciſiones ſunt) à Sancto Raymundo , Burcardo , Gratiano , Iſidoro Hiſpalenſe , Ivone Carnotenſe , aliiſque non tam eximia pietate , quàm ſingulari doctrina præfulgentibus viris retroactis ſæculis collecta , & in unum iuris canonici corpus (quod nunc appellamus) redacta , maxima ſemper , nedum in orthodoxa Eccleſia , ſed in univerſo Orbe auctoritate prævaluiſſe ſatis , ſuperque cunctis iuriſprudentiæ Cultoribus exploratum extat ; Nec mirum , cùm ex puriſsimis Sanctorum Patrum , & doctiſsimorum Pontificum fontibus eadem decreta promanaſſent , normamque , & regulam (quæ Græcè Κανὼν eſt) Eccleſiaſticas , & Spirituales controverſias circa mores , & doctrinam decidendi tribuerint , quas iidemmet Pontifices antiquitus vel dirimebant ipſi , tanquam in iure Canonum apprimè verſati , quales fuere Alexander III. Innocentius III. Gregorius IX. Bonifacius VIII. Joannes XXII. & alii , vel inſignium Juriſprudentum adhibito conſilio id peragebant , quos eo æſtimationis loco apud ſe retinebant , quo iuris civilis Choripheos Papinianum , Ulpianum , Salvium Julianum , cæteroſque huius notæ viros veteres Romani Imperatores penes ſe habuere . Hi , quibus aut cauſarum cognitio à Summis Pontificibus delegabatur , aut munus audiendi , & referendi demandabatur , Auditorum Sacri Palatii Apoſtolici nomen ſortiti ſunt . Mox Spirituali totius Eccleſiæ , adaucto quoque temporali magni Status dominio , & pullulantibus in dies ad Sedem Apoſtolicam ex cunctis Catholici Orbis Provinciis recurſibus , & controverſiis , expediens viſum fuit Summis Pontificibus negotiorum mole oppreſsis , iiſdem , quos penes ſe habebant in utroque iure peritis , & graduatis viris graviores cauſas cognoſcendas ,

& ter-

Digitized by Google

& terminandas committere, qui inſuper vel ob prærogativam aſſiſtendi in Pontificia Capella, qua fruebantur, vel ex eo, quòd forſan certis diebus ibi iudicabant, ſub Capellanorum etiam nomine deſignabantur. Ipſorum numerus cùm non eſſet præfixus, & præfinitus, placuit Sixto IV. peculiari Conſtitutione, quæ eſt inter eius impreſſas ſecunda in ordine, duodenarium invariabilem ſtatuere, cùmque opus eſſe agnitum fuerit, ut in hoc cœtu eſſent viri in moribus, Judiciis, & ſtylis nationum verſati, qui data occaſione de iis Summum Pontificem, Rotæque Collegas informare valerent, hinc factum eſt, ut ex variis Catholicis Regnis ad nominationem Regum quatuor extra Italiam eligantur, nempe duo Hiſpani, unus Gallus, alter Germanus, reliqui verò ex Italia, quorum unus Venetus eſt, unus Mediolanenſis, unus Bononienſis, unus Ferrarienſis, unus Etruſcus, cæteri Romani Cives. Sic ſenſim ortum, à pluribus ſæculis in dies adauctum, & orthodoxi Orbis factum oraculum prodiit Supremum iſtud Tribunal à modo ſeſſionis ROTA nuncupatum, diſcordis Mundi factioſa diſſidia, quæ meum, & tuum parere ſemper conſueverunt, non minùs Cenſoria Maieſtate, quàm Summa Juſtitia, & æquitate dirimens. Quanta verò penes Summos Pontifices in æſtimatione fuerint, & ſint huius Rotæ Auditores, patet ex eo, quòd in Pontificia Capella tanquam Subdiaconi Papæ aſſiſtunt, & ad eam ſolemniter procedenti, unus ex his Crucem præfert, uni ex Rotæ Auditoribus Regentis Pœnitentiariæ officium confertur, unus inter Conſultores Sacræ Inquiſitionis adnumeratur, unus in Signaturis Gratiæ & Juſtitiæ, unus in Congregatione Immunitatis Eccleſiaſticæ, & Fabricæ Sancti Petri aſſiſtit, & votat, tres in Congregationibus Rituum, quæ pro alicuius Servi Dei Canonizatione habentur, interveniunt, ſæpè ad Datarii officium Auditor Rotæ aſſumitur, ſæpiùs ad magnos Reges Apoſtolici Nuntii munus ſubditurus eligitur, aliaque peragunt hi Auditores maximi ponderis negotia, ad quæ ex Summorum Pontificum arbitrio delegantur.

Qua ratione nil mirum, ſi ſupremum iſtud Tribunal Seminarium ſemper extitit Summorum Virorum, quorum quatuor, ita exigentibus eorum meritis, ſpatio unius ſæculi ad

Summi

Summi Pontificatus apicem evecti ſunt , nempe Clemens VIII. Gregorius XV. Innocentius X. & Alexander VIII. ultra innumeros eximios Cardinales , & Præſules , qui inſigniores Orbis Catholici Metropolitanas , & Cathedrales Eccleſias ſingulari ſapientia , & prudentia rexere.

Et ſanè quinam in hac Sacra Rota ſederint Viri clariſſimi , & eximia , legali præſertim , doctrina referti , teſtantur Opera ab illis publica luci donata , inter quos emicuere , omiſſis pluribus , Jacobatius , Mantica , & Paleottus , non tam Purpura , quàm iuris ſcientia Eminentiſſimi , nec non eruditiſſimus , & iuris canonici benemeritus Antonius Auguſtinus Archiepiſcopus Tarraconenſis , quorum ſcripta in legali literaria Republica apud Poſteros immortalem ipſorum nomini gloriam pepererunt.

Quales inſuper habuerit , & modò habeat viros ſcientia iuris claros , & ſublimi iudicio pollentes , facilè erit agnoſcere ex collectis deciſionibus nedum particularium Auditorum , Pennia ſcilicet , Seraphini , Buratti , Merlini , Coccini , Ludoviſii , Otthoboni , aliorumque ſimilium in libris eorumdem nomen præſeferentibus , ſed etiam ex iis , quas Sæculum noſtrum Recentiores nuncupat , olim à Farinaccio , dein à Paulo Rubeo , nuperque à Joanne Baptiſta Compagno promiſcuè congeſtis , ſervato tamen temporum ordine , pluribuſque Voluminibus comprehenſis , prout videre eſt in Catalogo , qui ſubnectitur . Quæ Deciſionum recentiorum volumina cùm iam penè defeciſſent , ne ob eorum penuriam pretium , quod nimis excreverat , magis adaugeretur , placuit in gratiam Juriſprudentum id enixè poſtulantium noſtris typis renovare , ut ipſi ad tutelam Juſtitiæ , & veritatis tanti Tribunalis oraculis appoſitè uti valeant , atque ex iis plenè erudiantur qui iudicant Terram.

CATA-

CATALOGVS
RR. PP. SACRÆ ROTÆ ROMANÆ
AVDITORVM,

Quorum Deciſiones tam in Voluminibus Recentiorũm, quàm alibi impreſſæ reperiuntur.

A

Achilles de Graſſis Bononienſis Patruus infraſcripti Cæſaris pariter Auditoris eiuſdem familiæ, admiſſusanno 1547. Epiſcopus Montisflaſconenſis, in deciſionibus Montisflaſconenſis quandoque appellatus, & ad differentiam Cæſaris prædicti, Graſſius Senior dictus, ille verò Iunior.

Æneas Pius Ferrarienſis, admiſſus die 5. Decembris 1690. viuit ad maiora.

Alexander Buccabella Romanus, admiſſus menſe Martij 1633. obijt die 21. Maij 1639.

Alexander Iuſtus Collenſis, admiſſus die 23. Maij 1594. Regens Sacræ Pœnitentiariæ die 11. Iunij 1604. obijt die 13. Octobris 1619.

Alexander Litta Mediolanenſis, admiſſus die 17. Aprilis 1592. obijt die 30. Septembris 1606.

Alexander Ludouiſius Bononienſis, admiſſus die 17. Aprilis 1600. Archiepiſcopus dictæ Ciuitatis 2. Aprilis 1612. Cardinalis 19. Septembris 1616. Summus Pontifex Gregorius XV. nuncupatus 9. Februarij 1621.

Alexander Vrſinus Romanus, admiſſus die 23. Iunij 1679. Decanus Rotæ 1696. viuit ad maiora.

Alexander Benincaſa Peruſinus, admiſſus die 9. Decembris 1682. Locumtenens in Sapientia Romana Eminentiſſimi Cardinalis Camerarij, obijt 28. Aprilis 1694.

Alexander Caprara Bononienſis, admiſſus die 7. Martij 1687. Sacræ Pœnitentiariæ Regens, viuit ad maiora.

Aloyſius Beuilaqua Ferrarienſis, admiſſus anno 1653. Almæ Vrbis Gubernator 1671. Patriarcha Alexandrinus, & Nuncius apud Cæſaream Maieſtatem pro ineunda pace 1675. in pace Neomagenſi itidem Nuncius 1678. obijt 21. Aprilis 1680.

Aloyſius Priolus Venetus, admiſſus die 10. Decembris 1689. Locumtenens in Sapientia Romana Eminentiſſimi Cardinalis Camerarij, viuit ad maiora.

Alphonſus Binarinus Bononienſis, admiſſus menſe Octobris 1570. Epiſcopus Reatinus die 1. Octobris 1572.

Alphonſus Manzanedus Hiſpanus Ciuitatenſis, admiſſus die 29. Nouembris 1604. Patriarcha Hieroſolymitanus 26. Octobris 1622. obijt die 13. Nouembris 1628. Hieroſolymitanus, & Patriarcha Hieroſolymitanus in deciſionibus ſæpè deſcriptus.

Amatus Dunozettus Gallus Niuernenſis Nepos ex fratre Gulielmi etiam Auditoris eiuſdem familiæ, admiſſus die 15. Ianuarij 1627. Decanus Rotæ 1642. obijt 1657.

Andreas Fernandez de Corduba Hiſpanus Cordubenſis, admiſſus die 14. Martij 1593. Epiſcopus Pacenſis menſe Octobris 1602.

Angelus Celſus Romanus, admiſſus anno 1646. Cardinalis anno 1664.

Anſaldus de Anſaldis Florentinus, admiſſus die 6. Iulij 1696. viuit ad maiora.

Antonius Auguſtinus Hiſpanus Dertuſenſis, admiſſus anno 1545. Epiſcopus Alephanus, inde Illerdenſis anno 1561. demum Archiepiſcopus Tarraconenſis.

Antonius de Monte Florentinus, admiſſus anno 1493. Cardinalis menſe Martij 1511.

Antonius Albergatus Bononienſis, admiſſus anno 1650. Decanus Rotæ anno 1669. obijt 14. Iulij 1686.

Antonius Pauluccius Venetus, admiſſus anno 1675. in Sapientia Romana Locumtenens Eminentiſſimi Cardinalis Camerarij, obijt menſe Augusti 1685.

B

Balthaſſar Sebaſtianus Nauarrus Hiſpanus Terracenſis, admiſſus die 12. Octobris 1621. ceſſit Auditoratui anno 1623.

Bartholomæus Petraſancta Mediolanenſis, admiſſus anno 1510.

Benedictus Vbaldus Peruſinus Nepos ex Sorore Franciſci pariter Auditoris eiuſdem familiæ, admiſſus die 2. Decembris 1626. Cardinalis die 28. Nouembris 1633. Vbaldus Iunior nuncupatus.

Bernardinus Scottus Mediolanenſis, admiſſus 9. Maij 1607. obijt Pragæ Datarius legationis die 28. Iulij 1608.

Bernardinus Scottus Mediolanenſis Pronepos alterius Bernardini, admiſſus die 29. Martij 1694. viuit ad maiora.

C

Cæſar de Graſſis Bononienſis, admiſſus die 2. Martij 1573. ceſſit Auditoratui propter infirmitatem die 4. Auguſti 1581. Canonicus Sancti Petri de Vrbe, Graſſius Iunior appellatus.

Camillus Balleonius Peruſinus, admiſsus menſe Ianuarij 1618. obijt menſe Auguſti 1534.

Camillus Peregrinus Veronenſis, admiſsus die 9. Iunij 1597. obijt 2. Auguſti 1598.

Carolus Cerrus Romanus, admiſsus anno 1639. Decanus Rotæ 1657. Cardinalis, & Epiſcopus Ferrarienſis 9. Decembris 1669. obijt anno 1690.

Cœlius Bichius Senenſis, admiſsus anno 1638. Conſultor Canonum in S. Pœnitentiaria, & S. Officij, obijt 9. Martij 1657.

Chriſtophorus Panigarola Mediolanenſis, admiſsus die 19. Ianuarij 1526. obijt die 28. Octobris 1530.

Chriſtophorus Robuſterius Hiſpanus Barchinonenſis, admiſſus die 9. Decembris 1562. Epiſcopus Oriolenſis cum retentione officij 17. Auguſti 1587. Locumtenens Rubei Decani Rotæ propter illius abſentiam ex Gubernio Peruſiæ, & Vmbriæ à die 2. Octobris dicti anni, vſque ad diem 27. Ianuarij 1588. Sæpè in Deciſionibus Orioſenſis deſcriptus.

Chriſtophorus Peutingerius Germanus, admiſſus anno 1638. obijt anno 1655.

Clemens Merlinus Foroliuienſis, admiſſus die 9. Nouembris 1621. Datarius Summi Pontificis 26. Februarij 1623. Sacræ Pœnitentiariæ Datarius 30. Auguſti 1627. Decanus Rotæ 1641. obijt 1642.

Conradus Manlius Mediolanenſis, admiſſus anno 1517.

Cornelius Volta Bononienſis, admiſſus anno 1515.

Cornelius Enricus Mottmannus Germanus Leodienſis, admiſſus primo Decembris 1628. obijt die 24. Aprilis 1638.

Cyriacus Lancetta Romanus, admiſſus die 6. Iulij 1696. viuit ad maiora.

D

Didacus Dezza Hiſpanus Zamorenſis, admiſſus die 27. Nouembris 1552. Epiſcopus Canarienſis die 19. Septembris 1554. Quandoque in Deciſionibus Canarienſis denominatus.

Didacus Caſtrillo Hiſpanus, admiſſus anno 1671. ob aſſumptionem ad Epiſcopatum Gadicenſem, ceſſit Auditoratui anno 1673.

Didacus Florez Valdez Hiſpanus, admiſſus anno 1680. ob Præſidentiam Granatenſem, ceſſit Auditoratui anno 1685.

Dionyſius Marquemontius Gallus Pariſinus, admiſſus die 4. Februarij 1605. Archiepiſcopus Lugdunenſis 5. Nouembris 1612. Cardinalis 19. Ianuarij 1626. Sæpè in Deciſionibus Lugdunenſis appellatus.

Dominicus Iacobatius Romanus, admiſſus anno 1490. Epiſcopus Lucerinus, Decanus Rotæ anno 1498. Cardinalis menſe Martij 1517.

Dominicus Cecchinus Romanus, admiſſus anno 1644. Datarius fel. mem. Innocentij X. Cardinalis 6. Martij 1645.

Dominicus Tauruſius Vrbeuetanus, admiſſus die 14. Ianuarij 1695. Cardinalis 12. Decembris 1695. viuit Epiſcopus Ferrarienſis.

F

Fabius Accorambonus Eugubinus, admiſſus anno 1542. Decanus Rotæ anno 1551. obijt die 14. Iunij 1559.

Fabritius Veroſpius Romanus Patruus Hieronymi infraſcripti pariter Auditoris eiuſdem familiæ, admiſſus die 25. Iunii 1612. Sacræ Pœnitentiariæ Datarius 3. Decembris 1617. Nuncius extraordinarius in Germaniam 13. Martij 1619. Iterùm Nuncius ad eumdem locum 16. Ianuarij 1622. Gubernator Peruſiæ, & Vmbriæ 27. Octobris 1623. Cardinalis 30. Auguſti 1627. In Indice Veroſpius Senior nuncupatus.

Federicus Fantuccius Bononienſis, admiſſus 9. Maij 1552. Epiſcopus Cariacenſis, diu infirmus, ceſſit Auditoratui anno 1561. In Deciſionibus quandoque Cariacenſis appellatus.

Federicus Vicecomes Mediolanenſis, admiſſus anno 1667. ob aſſumptionem ad Cardinalatum, & Archiepiſcopatum Mediolanenſem, ceſſit Auditoratui anno 1681.

Federicus Caccia Mediolanenſis, admiſſus die 14. Aprilis 1682. habuit conceſſum die 7. Septembris 1686. Ad Regem Hiſpaniarum Nuncius anno 1693. Archiepiſcopus Mediolanenſis anno 1694. Cardinalis 12. Decembris 1695.

Ferdinandus Manuel Hiſpanus, admiſſus die 9. Decembris 1686. ob aſſumptionem ad Epiſcopatum Zamorenſis, ceſſit Auditoratui anno 1694.

Flaminius Platus Mediolanenſis, admiſſus die 7. Februarij 1586. Cardinalis die 5. Martij 1591.

Flaminius Taya Senenſis, admiſsus anno 1657. Regens Pœnitentiariæ, Cardinalis die 1. Septembris 1681.

Felix Vbago, & Rio Hiſpanus Calaguritanus, admiſsus anno 1674. obijt anno 1679.

Franciſcus Briuius Venetus, admiſſus anno 1511. Epiſcopus Cenetenſis, obijt anno 1513.

Franciſcus Cantuccius Peruſinus, admiſsus menſe Octobris 1573. Epiſcopus Lauretanus 24. Martij, obijt die 25. Nouembris 1568. In Deciſionibus ſæpè Lauretanus deſcriptus.

Franciſcus Mantica Vtinenſis, admiſsus die 10. Decembris 1586. Cardinalis die 5. Iunij 1596.

Franciſcus Oranus Germanus Leodienſis, admiſsus 15. Decembris 1581. obijt die 19. Iunij 1599.

Franciſcus Peñia Hiſpanus Aragonenſis, admiſsus die 14. Octobris 1588. Decanus Rotæ 9. Iunij 1604. obijt die 21. Auguſti 1612.

Franciſcus Ratta Bononienſis, admiſsus die 2. Maij 1597. obijt die 5. Nouembris dicti anni.

Franciſcus Rojas Hiſpanus Valentinus, admiſsus die 10. Decembris 1635. ob aſsumptionem ad Archiepiſcopatum Tarraconenſem, ceſſit Auditoratui 1653.

Franciſcus Sacratus Ferrarienſis, admiſsus die 25. Iunij 1599. Archiepiſcopus Damaſcenus 3. Decembris 1612. Datarius Summi Pontificis 11. Februarij 1621. Cardinalis 19. Aprilis dicti anni, ſæpè in Deciſionibus Damaſcenus enunciatus.

Franciſcus Sarmientus Hiſpanus Burgenſis, admiſsus anno 1560. Epiſcopus Giennenſis menſe Maij 1571. In Deciſionibus ſæpè Giennenſis nuncupatus.

Franciſcus Vbaldus Peruſinus Auunculus ſupradicti Benedicti alterius Auditoris eiuſdem Familiæ, admiſsus die 25. Octobris 1610. obijt die 17. Martij 1626. Vbaldus Iunior appellatus.

Franciſcus Maria Ghislerius Bononienſis, admiſsus 15. Decembris 1627. ob aſsumptionem ad Epiſcopatum Terracinenſem, vacauit Auditoratus 1650. Exinde Epiſcopus Imolenſis anno 1657. Quandoque in deciſionibus Terracinenſis, ſeu Imolenſis enunciatus.

Franciſcus Maria Machiauellus Ferrarienſis, admiſsus anno 1634. In Ciuitate Colonienſi Legationis Apoſtolicæ Datarius, Cardinalis, & Epiſcopus Ferrarienſis anno 1642.

Fran-

Franciſcus Zarates Hiſpanus, admiſſus anno 1651. ob aſſumptionem ad Epiſcopatum Conchenſem, ceſſit Auditoratui anno 1669.

G

Gabriel Paleottus Bononienſis, admiſſus menſe Nouembris 1558. Cardinalis 12. Martij 1565. Archiepiſcopus Bononienſis.

Gaſpar Groperius Germanus Colonienſis, admiſſus anno 1560. temporis curſu abſens, menſe Octobris 1579. ceſſit Auditoratui.

Gaſpar Quiroga Hiſpanus Toletanus, admiſſus anno 1557. Cardinalis die 15. Decembris 1578.

Gaſpar Vicecomes Mediolanenſis, admiſſus die 16. Iunij 1578. Epiſcopus Nouarienſis 1594. cum retentione officij, inde Archiepiſcopus Mediolanenſis anno 1585.

Gaſpar ex Comitibus de Carpineo Romanus, admiſſus anno 1664. Datarius ſan. mem. Clementis X. 1670. Cardinalis eodem anno 1670. viuit Sanctiſſimi Domini Noſtri Papæ Vicarius.

Georgius Cornelius Venetus, admiſſus anno 1641. ob aſſumptionem ad Epiſcopatum Patauinum, ceſſit Auditoratui anno 1642.

Gregorius Brauius Hiſpanus Caurienſis, admiſſus die 6. Aprilis 1576. obijt die 2. Decembris 1590.

Gulielmus Caſſadorus Hiſpanus Barchinonenſis, admiſſus menſe Iunij 1511. Epiſcopus Algarenſis, obijt menſe Nouembris 1527.

Gulielmus Dunozettus Gallus Niuernienſis Patruus ſupradicti Amati pariter Auditoris eiuſdem familiæ, admiſſus 17. Maij 1613. Archiepiſcopus Seleucienſis 17. Martij 1621. Prolegatus Auenionenſis. Ceſſit Auditoratui die 22. Maij 1626. In Deciſionibus ſæpè Seleucienſis, vel Dunozettus Senior dictus.

Guttierez Arguelles Hiſpanus admiſſus anno 1645. ob præſidentiam Granatenſem, ceſſit Auditoratui anno 1650.

H

Hermanus Ottembergius Germanus Nouiomagenſis, admiſſus die 11. Decembris 1600. Epiſcopus Attrebatenſis die 24. Nouembris 1610. In Deciſionibus ſæpè Attrebatenſis nuncupatus.

Hieronymus Nouatus Mediolanenſis anno 1548. inde Epiſcopus Meliuetanus, obijt die 29. Nouembris 1650.

Hieronymus Pamphilius Romanus ex nobili familia Pamphiliorum de Eugubio, admiſſus die 9. Iunij 1584. Regens Sacræ Pœnitentiariæ prima Octobris 1593. Decanus Rotæ 26. Auguſti 1602. Cardinalis 9. Iunij 1604. In Deciſionibus Pamphilius Senior dictus.

Hieronymus Verallus Romanus Patruus infraſcripti Pauli Æmilij alterius Auditoris eiuſdem familiæ, admiſſus menſe Iulij 1539. Epiſcopus Britinorienſis, Nuncius in Germaniam, inde Epiſcopus Caſertanus, Archiepiſcopus Boſſanenſis, Cardinalis menſe Aprilis 1549. In Deciſionibus ſæpè Britinorien. denominatus.

Hieronymus Meltius Mediolanenſis, admiſſus anno 1642. ob aſſumptionem ad Epiſcopatum Papienſem, ceſſit Auditoratui anno 1659.

Hieronymus Priolus Venetus, admiſſus anno 1653. obijt anno 1674.

Hippolytus Aldobrandinus Florentinus Germanus frater, & minor natu Ioannis alterius Auditoris eiuſdem familiæ, admiſſus die 14. Aprilis 1570. Datarius Summi Pontificis 17. Maij 1585. Cardinalis 18. Decembris eiuſdem anni, Pontifex Maximus Clemens Octauus denominatus 30. Ianuarij 1592. Sæpè in Deciſionibus Aldobrandinus Iunior deſcriptus.

Horatius Lancellottus Romanus Nepos ex fratre Scipionis alterius Auditoris eiuſdem familiæ, admiſſus die 24. Martij 1597. Regens Sacræ Pœnitentiariæ 14. Octobris 1609. Cardinalis 17. Auguſti 1611. Lancellottus Iunior in Indice enunciatus.

Horatius Matthæius Romanus admiſſus anno 1671. Archiepiſcopus Damaſcenus, & Præfectus Sacri Palatij Apoſtolici eodem anno. Cardinalis anno 1686.

Hugo à Spina Italus, admiſſus anno 1519. obijt die 19. Martij 1523.

I

Iacobus Canalerius Romanus, admiſſus die 26. Martij 1607. Datarius Summi Pontificis 15. Septemb. 1623. Cardinalis 19. Ianuarij 1629.

Iacobus Gratus Bononienſis, admiſſus menſe Februarij 1562. obijt menſe Auguſti 1569.

Iacobus Corradus Ferrarienſis, admiſſus anno 1643. Cardinalis anno 1652. obijt Datarius ſan. mem. Alexandri VII.

Iacobus Emerix Leodienſis, admiſſus die 29. Nouembris 1668. Decanus Rotæ anno 1686. Sacræ Pœnitentiariæ Regens anno 1669. obijt 2. Septembris 1696.

Iacobus Puteus Gallus Nicienſis, admiſſus die 23. Decembris 1539. Archiepiſcopus Barenſis, Decanus Rotæ anno 1547. Cardinalis menſe Ianuarij 1551. Sæpè in Deciſionibus Barenſis denominatus.

Iacobus Simonetta Mediolanenſis, admiſsus menſe Ianuarij 1511. Epiſcopus Piſaurienſis, inde Cardinalis menſe Iunij 1535. In Deciſionibus pluries Piſaurienſis deſcriptus.

Ioannes Aldobrandinus Florentinus Germanus frater, & maior natu Hippolyti ſupradicti alterius Auditoris eiuſdem familiæ, admiſsus anno 1556. Epiſcopus Imolenſis, Cardinalis die 17. Maij 1570. Aldobrandinus Senior dictus.

Ioannes Clericus Brito, admiſsus anno 1513. Epiſcopus Maceratenſis, obijt menſe Iunij 1543. Sæpè in Deciſionibus Maceratenſis appellatus.

Ioannes Emerix Leodienſis, admiſsus anno 1660. reſignauit Auditoratum anno 1668.

Ioannes Mohedanus Hiſpanus, admiſsus die 20. Iunij 1533. Epiſcopus Rauellenſis. In Deciſionibus pluries Rauellenſis nuncupatus.

Ioannes Quecipius Hiſpanus Ouetenſis, admiſsus die 12. Ianuarij 1629. ob præſidentiam Cancellariæ Valliſoletanæ, ceſſit Auditoratui anno 1633.

Ioannes Staphileus Illiricenſis, admiſsus anno 1516. Epiſcopus Sibinicenſis, obijt die 12. Iulij 1528. Sæpè in deciſionibus Sibinicenſis deſcriptus.

Ioannes Antonius Capiſuccus Romanus, Nepos ex fratre Pauli pariter Auditoris eiuſdem familiæ, admiſsus anno 1550. Cardinalis menſe Ianuarij 1555. In Indice Capiſuccus Iunior appellatus.

Ioannes Antonius Ottalora Hiſpanus, admiſſus

a 2 anno

anno 1667. ob Præſidentiam Granatenſem ceſſit Auditoratui anno 1670.

Ioannes Antonius Triuultius Mediolanenſis, admiſſus anno 1512.

Ioannes Baptiſta Coccinus Venetus, admiſſus die 13. Martij 1600. obtinuit Signaturam per conceſſum die 11. Septembris 1606. Regens Sacræ Pœnitentiariæ 13. Septembris 1611. Decanus Rotæ 21. Augusti 1612. obijt die 13. Ianuarij 1641.

Ioannes Baptiſta Guidobonus Hiſpanus Terdonenſis, admiſſus anno 1531.

Ioannes Baptiſta Pamphilius Romanus Nepos ex fratre Hieronymi prædicti Auditoris eiuſdem familię, admiſſus die 20. Decembris 1604. Conſultor Canoniſta Sacræ Pœnitentiariæ 20. Decemb. 1616. Nuncius ad Regnum Neapolitanum menſe Martij 1621. Patriarcha Antiochenus 19. Ianuarij 1626. Nuncius ad Regem Hiſpaniarum 30. Auguſti 1627. Cardinalis 19. Nouembris 1629. Sacræ Congregationis Concilij Præfectus, Summus Pontifex Innocentius Decimus nuncupatus 14. Septembris 1644. In Deciſionibus Patriarcha Antiochenus, ſeu Pamphilius Iunior deſcriptus.

Ioannes Baptiſta Remboldus Germanus Auguſtanus, admiſſus 25. Februarij 1514. obijt die 15. Nouembris 1626.

Ioannes Baptiſta Rubeus Romanus, admiſſus menſe Iunij 1556. Decanus Rotæ 6. Auguſti 1573. Gubernator Peruſiæ, & Vmbriæ 2. Octobris 1587. obijt 7. Septembris 1590.

Ioannes Garzias Millinus Romanus, admiſſus die 26. Iunij 1591. Archiepiſcopus Rodienſis 3. Iunij 1605. Nuncius ad Regem Hiſpaniarum, ac demum Cardinalis 11. Septembris 1606. & in Vrbe Vicarius.

Ioannes Iacobus Panzirolus Romanus, admiſſus anno 1641. Patriarcha Conſtantinopolitanus, & Nuncius apud Regem Hiſpaniarum eodem anno; ob aſumptionem ad Cardinalatum, ceſſit Auditoratui anno 1643.

Ioannes Iacobus Cauallerinus Romanus, admiſſus die 2. Decembris 1689. Archiepiſcopus Nycenus, & ad Regem Chriſtianiſſimum Nuncius anno 1692. Cardinalis 12. Decembris 1695. Viuit Signaturæ Iuſtitiæ Præfectus.

Ioannes Maria Catalanus Regienſis, admiſſus anno 1552.

Ioannes Paulus Tholomæus Comenſis, admiſſus anno 1535. Decanus Rotæ 1543. obijt anno 1548.

Ioannes Mutus de Papazuris Romanus, admiſſus die 15. Decembris 1690. viuit ad maiora.

Ioannes Suauius Reomanus Gallus Toloſanus, admiſſus anno 1527. Epiſcopus Merapicenſis, Cardinalis menſe Ianuarij 1555.

Ioſeph Guaxardus Hiſpanus Aragonenſis, admiſſus die 21. Nouembris 1679. obijt die 18. Auguſti 1683.

Ioſeph Muſtus Ferrarienſis Archiepiſcopus Nazianzenus, ad Ducem Sabaudiæ Nuncius, ac deinde ad Regem Hiſpaniarum. Dimiſſit ius, quod habebat ex motu proprio in Rota exhibito, & acceptato, vt loco eius alius nominaretur, obijt Matriti 1692.

Ioſeph Molines Hiſpanus Barchinonenſis, admiſſus die 10. Decembris 1685. SS. Inquiſitionis Conſultor, viuit ad maiora.

Ioſeph Ninot Hiſpanus ex Cathalonia, admiſſus anno 1660. ob aſſumptionem ad Epiſcopatum Gerundenſem, ceſſit Auditoratui anno 1664.

Ioſeph de la Tremoille Noirmontier Gallus, admiſſus die 14. Ianuarij 1695. viuit ad maiora.

Iulius Oradinus Peruſinus, admiſſus menſe Ianuarij 1553. Decanus Rotæ anno 1559. obijt 6. Auguſti 1573.

L

Laurentius Blanchettus Bononienſis, admiſſus die 15. Decembris 1572. Cardinalis 5. Iunij 1596.

Laurentius Campegius Bononienſis, admiſſus menſe Februarij 1511. Epiſcopus Feltren. poſtea Cardinalis menſe Iulij 1517.

Leo Veroſpius Romanus, admiſſus anno 1642. Sacræ Pœnitentiariæ Regens, obijt anno 1660.

Lucas Antonius Virilis Romanus, admiſſus die 22. Iunij 1626. Cardinalis die 19. Nouembris 1629.

Ludouicus Gomezius Hiſpanus Valentinus, admiſſus die 16. Iunij 1519. Regens Sacræ Pœnitentiariæ, inde Epiſcopus Sarnentis, obijt anno 1543. In Deciſionibus ſæpè Sarnenſis nuncupatus.

Ludouicus de Bourlemont Gallus, admiſſus anno 1659. ob aſſumptionem ad Epiſcopatum Foroiulienſem, ceſſit Auditoratui anno 1679. deinde Archiepiſcopus Burdigalenſis.

M

Marcellus Bubalus Romanus, admiſſus die 9. Decembris 1577. obijt die 6. Martij 1591.

Marcellus Creſcentius Romanus, admiſſus anno 1528. Epiſcopus Marſicanus, inde Cardinalis menſe Iulij 1542. In Deciſionibus quandoque Marſicanus appellatus.

Marcellus Rondininus Romanus, admiſſus anno 1671. Regens Pœnitentiariæ anno 1681. obijt anno 1689.

Marcus Antonius Mareſcottus Bononienſis, admiſſus anno 1539. Decanus Rotæ 1542. obijt die 22. Februarij 1543.

Martinus Andreas Hiſpanus Valentinus, admiſſus die 3. Martij 1614. obijt die 20. Iulij 1619.

Martinus Spinoſa Hiſpanus Salamantinus, admiſſus menſe Maij 1512. obijt menſe Decembris 1527.

Matthæus Burattus Bononienſis, admiſſus die 18. Aprilis 1613. obijt die 16. Martij 1627.

Matthæus Yſore de Heruault Gallus, admiſſus die 15. Decembris 1681. ob aſumptionem ad Archiepiſcopatum Turonenſem, ceſſit Auditoratui anno 1693.

Mercurius Vipera Beneuentanus, admiſſus menſe Ianuarij 1505. Epiſcopus Balneoregienſis, Decanus Rotæ anno 1517. obijt anno 1527.

Michael de Vlmo Hiſpanus Toletanus, admiſſus die 4. Iunij 1695. viuit ad maiora.

N

Neapolio Comitulus Peruſinus, admiſſus die 4. Februarij 1587. Epiſcopus dictæ Ciuitatis die 20. Iulij 1591. In Deciſionibus pluries Peruſinus nuncupatus.

Nico-

Nicolaus Aragonia Siculus, admiſſus menſe Februarij 1529. Epiſcopus Boſſanenſis.

Nicolaus de Aretio Aretinus, admiſſus anno 1519.

Nicolaus Piccolomineus Senenſis, admiſſus anno 1531.

P

Paulus Capiſuccus Romanus Patruus ſupradicti Ioannis Antonij Auditoris eiuſdem familiæ, admiſſus anno 1519. Epiſcopus Neocaſtrenſis, Decanus Rotæ anno 1527. In Deciſionibus pluries Neocaſtrenſis enunciatus.

Paulus Duranus Hiſpanus Barchinonenſis, admiſſus die 9. Martij 1625. Epiſcopus Vrgellenſis 9. Ianuarij 1634. In Deciſionibus ſæpè Vrgellenſis nuncupatus.

Paulus Æmilius Verallus Romanus nepos ex fratre ſupradicti Hieronymi Auditoris, & Cardinalis, admiſſus die 9. Martij 1551. Epiſcopus Caputaquenſis, inde Archiepiſcopus Roſſanenſis, obijt die 9. Martij 1577. In Deciſionibus ſæpè Caputaquenſis appellatus.

Peregrinus Fabius Bononienſis admiſſus anno 1544. Epiſcopus Aliphanus, inde Veſtanus. Fuit etiam Epiſcopus Ferentinus 14. Iunij 1548. In Deciſionibus quandoque Aliphanus, & ſæpè Veſtanus dictus.

Petrus Carillus Hiſpanus Valliſoletanus, admiſſus die 28. Iunij 1634. ob aſſumptionem ad Præſidentiam Valliſoletanam ceſſit Auditoratui 1644. Epiſcopus Salmanticenſis, ac deindè Archiepiſcopus Compoſtellanus.

Petrus Otthobonus Venetus, admiſſus anno 1643. Cardinalis 19. Februarij 1652. Epiſcopus Brixienſis anno 1654. Datarius ſan. mem. Clementis IX. 1667. Summus Pontifex Alexander Octauus nuncupatus 6. Octobris 1689. obijt prima Februarij 1691.

Petrus Vorſtius Brabantinus admiſſus anno 1529. Epiſcopus Aquenſis, ſæpè in Deciſionibus Aquenſis nuncupatus.

Petrus Andreas Gammarus Imolenſis, admiſſus anno 1526. obijt menſe Septembris 1528.

Petrus Franciſcus Gypſius Bononienſis, admiſſus die 23. Iunij 1581. obijt menſe Iulij 1599.

Philippus Pirouanus Mediolanenſis, admiſſus die 8. Februarij 1610. Conſultor Canon. Pœnitent. 9. Nouembris 1619. Decanus Rotæ, & Regens Pœnitentiariæ 8. Ianuarij 1641. obijt die 10. Septembris eiuſdem anni.

Pompeius Arigonius Romanus, admiſſus die 28. Decembris 1591. Datarius ſan. mem. Clementis VIII. Cardinalis 5. Iulij 1596.

Pompeius Vareſius Romanus, admiſſus die 3. Decembris 1666. Almæ Vrbis Gubernator 1668. Archiepiſcopus Adrianopolitanus, & Venetiarum Nuncius 1671. apud Regem Chriſtianiſſimum itidem Nuncius 1675. obijt Pariſijs die 4. Nouembris 1678.

Pomponius Cotta Mediolanenſis, admiſſus anno 1560. Epiſcopus Nouarienſis 5. Iulij 1577. In Deciſionibus ſæpè Nouarienſis deſcriptus.

Proſper Sanctacrucius Romanus, admiſſus anno 1561. Epiſcopus Chiſanenſis, & ad Regem Romanorum Nuncius, demum Cardinalis 12. Martij 1565. In Deciſionibus pluries Chiſanenſis appellatus.

R

Raynaldus Petruccius Senenſis, admiſſus anno 1535. Epiſcopus Foroliuienſis anno 1540.

S

Scipio Lancellottus Romanus Patruus ſupradicti Horatij Auditoris eiuſdem familiæ, admiſſus die 8. Martij 1565. Cardinalis 12. Decembris 1583. Lancellottus Iunior appellatus.

Sebaſtianus Pighinus Regienſis, admiſſus die 20. Aprilis 1544. Archiepiſcopus Sipontinus, demum Cardinalis menſe Ianuarij 1551.

Seraphinus Oliuarius Razzalius Gallus Lugdunenſis, admiſſus die 26. Nouembris 1565. Nuncius Extraordinarius ad Regem Galliæ die 3. Iunij 1573. Locumtenens Ioannis Baptiſtæ Rubei Decani propter illius gubernium Peruſiæ, & Vmbriæ à die 27. Ianuarij 1588. vſque ad diem 9. Octobris 1589. Decanus Rotæ 7. Septembris 1590. Patriarcha Alexandrinus, & Locumtenens in eadem Rota 26. Auguſti 1602. Cardinalis 9. Iunij 1604.

Sylueſter Darius Lucenſis, admiſſus anno 1524. Nuncius ad Regem Scotiæ, obijt menſe Octobris 1542.

T

Thomas Thanus Piſtorienſis, admiſſus anno 1542. obijt die 5. Decembris 1546.

V

Vincentius Calatajù Hiſpanus, admiſſus anno 1666. ob magnum Cancellariatus officium Mediolani, ceſſit Auditoratui anno 1678.

Vitalianus Vicecomes Mediolanenſis, admiſſus anno 1660. Nuncius apud Regem Hiſpaniarum anno 1666. ob aſſumptionem ad Cardinalatum ceſſit Auditoratui 1667.

CATALOGVS RR. PP. AVDITORVM
Per Cognomina.

A

Accorambonus,	Fabius.
Albergatus,	Antonius.
Aldobrandinus,	Ioannes.
. . . .	Hippolytus.
Andreas,	Martianus.
Anſaldus,	Anſaldus.
Aragonia,	Nicolaus.
Arguelles,	Guttierez.
Aretio,	Nicolaus.
Arigonius,	Pompeius.
Auguſtinus,	Antonius.

B

Balleonius,	Camillus.
Benincaſa,	Alexander.
Beuilaqua,	Aloyſius.
Bichius,	Cælius.
Binarinus,	Alphonſus.
Blanchettus,	Laurentius.
Bourlemont,	Ludouicus.
Brauius,	Gregorius.
Briuius,	Franciſcus.
Bubalus,	Marcellus.
Buccabella,	Alexander.
Burattus,	Matthæus.

C

Caccia,	Federicus.
Calathajù,	Vincentius.
Campeggius,	Laurentius.
Cantuccius,	Franciſcus.
Capiſuccus,	Paulus.
. . . .	Io. Antonius.
Caprara,	Alexander.
Carillus,	Petrus.
Carpineus,	Gaſpar.
Caſtrillo,	Didacus.
Caſſadorus,	Gulielmus.
Cathalanus,	Io. Maria.
Caualerius,	Iacobus.
Cauallerinus,	Io. Iacobus.
Cecchinus,	Dominicus.
Celſus,	Angelus.
Cerrus,	Carolus.
Clericus,	Ioannes.
Coccinus,	Io. Baptiſta.
Comitulus,	Neapolio.
Corduba,	Andreas.
Cornelius,	Georgius.
Corradus,	Iacobus.
Cotta,	Pomponius.
Creſcentius,	Marcellus.

D

Darius,	Sylueſter.
De Vlmo,	Michael.
Dezza,	Didacus.
Dunozettus,	Gulielmus.
. . . .	Amatus.
Durannus,	Paulus.

E

Emerix,	Iacobus.
. . . .	Ioannes.

F

Fabius,	Peregrinus.
Fantuccius,	Federicus.
Flores,	Didacus.

G

Gammarus,	Petrus Andreas.
Ghiſlerius,	Franciſcus Maria.
Gomezius,	Ludouicus.
Graſſus,	Achilles.
. . . .	Cæſar.
Gratus,	Iacobus.
Gropperius,	Gaſpar.
Guidobonus,	Ioannes Baptiſta.
Guaxardo,	Ioſeph.
Gypſius,	Petrus Franciſcus.

H

Heruault,	Matthæus.

I

Iacobatius,	Dominicus.
Iuſtus,	Alexander.

L

Lancellottus,	Scipio.
. . . .	Horatius.
Lancetta,	Cyriacus.
Litta,	Alexander.
Ludouiſius,	Alexander.

M

Macchiauellus,	Franciſcus Maria.
Manlius,	Conradus.
Mantica,	Franciſcus.
Manuel,	Ferdinandus.
Manzanedus,	Alphonſus.
Mareſcottus,	Marcus Antonius.
Marquemontius,	Dionyſius.

Mat-

Matthæius,	Horatius.
Meltius,	Hieronymus.
Merlinus,	Clemens.
Millinus,	Ioannes Garzia.
Molines,	Ioſeph.
Monte,	Antonius.
Mormannus,	Cornelius Henricus.
Mohedanus,	Ioannes.
Muſtus,	Ioſeph.
Mutus,	Ioannes.

N

Nauarrus,	Balthaſſar Sebaſtianus.
Ninot,	Ioſeph.
Nouatus,	Hieronymus.

O

Oliuarius,	Seraphinus.
Oradinus.	Iulius.
Oranus,	Franciſcus.
Ortenbergius,	Hermannus.
Ottalora,	Ioannes Antonius.
Otthobonus,	Petrus.

P

Paleottus,	Gabriel.
Pamphilius,	Hieronymus.
. . . .	Ioannes Baptiſta.
Panzirolus,	Ioannes Iacobus.
Panigarola,	Chriſtophorus.
Pauluccius,	Antonius.
Pennia,	Franciſcus.
Peregrinus,	Camillus.
Petra Sancta,	Bartholomæus.
Petruccius,	Raynaldus.
Peutingerius,	Chriſtophorus.
Piccolomineus,	Nicolaus.
Pighinus,	Sebaſtianus.
Pirouanus,	Philippus.
Pius,	Æneas,
Platus,	Flaminius.
Priolus,	Hieronymus.
. . . .	Aloyſius.
Puteus,	Iacobus.

Q

Queipius,	Ioannes.
Quiroga,	Gaſpar.

R

Ratta,	Franciſcus.
Remboldus,	Ioannes Baptiſta.
Reomanus,	Ioannes Suauius.
Robuſterius,	Chriſtophorus.
Royas,	Franciſcus.
Rondinimus,	Marcellus.
Rubeus,	Ioannes Baptiſta.

S

Sacratus,	Franciſcus.
Sanctacrucius,	Proſper,
Sarmientus,	Franciſcus.
Scottus,	Bernardinus Senior.
. . . .	Bernardinus Iunior.
Simonetta,	Iacobus.
Spina,	Hugo.
Spinoſa,	Martinus.
Staphileus,	Ioannes.

T

Taya,	Flaminius.
Thanus,	Thomas.
Tauruſius,	Dominicus.
Tholomæus,	Ioannes Paulus.
Tremoille,	Ioſeph.
Triuultius,	Ioannes Antonius.

V

Vareſius,	Pompeius.
Vbago,	Felix.
Vbaldus,	Franciſcus.
. . . .	Benedictus.
Veroſpius,	Fabritius.
. . . . . .	Leo.
Verallus,	Hieronymus.
. . . .	Paulus Æmilius.
Vicecomes,	Gaſpar.
. . . .	Federicus.
. . . .	Vitalianus.
Vipera,	Mercurius.
Virilis,	Lucas Antonius.
Volta,	Conradus.
Vorſtius,	Petrus.
Vrſinus,	Alexander.

Z

Zarates,	Franciſcus.

INDEX RR.PP. SACRÆ ROTÆ AVDITORVM
Per Agnomina.

A

Adrianopolitanus, Pompeius Vareſius Archiepiſcopus Adrianopolitanus.

Alexandrinus, *Vide in verbo* Patriarcha Alexandrinus.

Almæ Vrbis Gubernator, Aloyſius Beuilaqua ex gubernio Vrbis Romæ.

Antiochenus, *Vide in verbo* Patriarcha Antiochenus.

Aliphanus, Peregrinus Fabius ex Epiſcopatu Aliphanenſi.

Aquenſis, Petrus Vorſtius, ex Aquenſi Epiſcopatu.

Aquinatenſis, Ioannes Suauius Reomanus ex Epiſcopatu Aquinatenſi.

Atrebatenſis, Hermanus Ortembergius ex Atrebatenſi Epiſcopatu.

B

Barenſis, Iacobus Puteus ex Archiepiſcopatu Barenſi.

Bononienſis Alexander Ludouiſius ex Bononienſi Archiepiſcopatu.

Brittonorienſis, Hieronymus Verallus ex Epiſcopatu Brittonorienſi.

Burdigalenſis, Ludouicus de Bourlemont ex Archiepiſcopatu Burdigalenſi.

C

Canarienſis Didacus Dezza ex Canarienſi Epiſcopatu.

Caputaquenſis, Paulus Æmilius Verallus ex Epiſcopatu Caputaquenſi.

Caracienſis Federicus Fantuccius ex Epiſcopatu Caracienſi.

Caſertanus, Hieronymus Verallus ex Epiſcopatu Caſertano.

Cenetenſis, Franciſcus Breuius ex Cenetenſi Epiſcopatu.

Chiſanenſis, Proſper Sanctacrucius ex Epiſcopatu Chiſanenſi.

Compoſtellanus, Petrus Carillus ex Archiepiſcopatu Compoſtellanenſi.

Conſtantinopolitanus, *Vide in verbo* Patriarcha Conſtantinopolitanus.

Conchenſis, Franciſcus Zarates ex Epiſcopatu Conchenſi.

D

Damaſcenus, Franciſcus Sacratus Archiepiſcopus Damaſcenus.

Damaſcenus, Horatius Matthæius ex Archiepiſcopatu Damaſceno.

G

Gerundenſis, Ioſeph Ninot ex Epiſcopatu Gerundenſi.

Giennenſis, Franciſcus Sarmientus ex Epiſcopatu Giennenſi.

Granatenſis, *Vide in verbo* Præſes Granatenſis.

H

Hieroſolymitanus, *Vide in verbo* Patriarcha Hieroſolymitanus.

I

Imolenſis, Franciſcus Maria Ghisleriusex Epiſcopatu Imolenſi, ad quem fuit tranſlatus à Terracinenſi.

L

Lauretanus, Franciſcus Cantuccius ex Lauretano Epiſcopatu.

Lugdunenſis, Dionyſius Marquemontius ex Archiepiſcopatu Lugdunenſi.

M

Maceratenſis, Ioannes Clericus ex Maceraten. Epiſcopatu.

Marſicanus, Marcellus Creſcentius ex Epiſcopatu Marſicano.

Mediolanenſis, Federicus Caccia ex Archiepiſcopatu Mediolanenſi.

Montis Flaſconenſis, Achilles de Graſſis ex Montis Flaſconenſi Epiſcopatu.

N

Neocaſtrenſis, Paulus Capiſuccus ex Epiſcopatu Neocaſtren.

Nouarienſis, Pomponius Cotta ex Nouarienſi Epiſcopatu.

O

Oriolenſis, Chriſtophorus Robuſterius ex Epiſcopatu Oriolenſi.

P

Pacenſis, Andreas Fernandez de Corduba ex Epiſcopatu Pacenſi.

I

Papien-

Digitized by Google

Papienſis, Hieronymus Meltius ex Papienſi Epiſcopatu.

Patauinus, Georgius Cornelius ex Epiſcopatu Patauino.

Patriarcha Alexandrinus, Seraphinus Oliuarius ex eodem Patriarchatu.

Patriarcha Alexandrinus, Aloyſius Beuilaqua ex eodem Patriarchatu.

Patriarcha Antiochenus, Ioannes Baptiſta Pamphilius ex eodem Patriarchatu.

Patriarcha Conſtantinopolitanus, Ioannes Iacobus Panzirolus ex eodem Patriarchatu.

Patriarcha Hieroſolymitanus, Alphonſus Manzanedus ex ipſomet Patriarchatu.

Peruſinus, Neapolio Comitulus ex Epiſcopatu Peruſino.

Piſaurienſis, Iacobus Simonetta ex Piſaurien. Epiſcopatu.

Præſes Granatenſis, Didacus Florez ob præſidentiam Granatenſem.

Præſes Granatenſis, Ioannes Antonius Ottalora ob præſidentiam Granatenſem.

Præſes Valliſoletanus, Petrus Carillus ob præſidentiam Valliſoletanam.

R

Rauellenſis, Ioannes Mohedanus ex Epiſcopatu Rauellenſi.

Reatinus, Alphonſus Binarinus ex Epiſcopatu Reatino.

Rhodien. Io. Garzias Millinus ex Archiepiſcopatu Rhodienſi.

Roſſanenſis, Paulus Æmilius Veralſus ex Archiepiſcopatu Roſſanenſi.

S

Salamantinus, Petrus Carillus ex Epiſcopatu Salamanticæ.

Sarnenſis, Ludouicus Gomezius ex Epiſcopatu Sarnenſi.

Seleucienſis, Gullelmus Dunozettus ex Seleucienſi Archiepiſcopatu.

Sibinicenſis, Ioannes Staphileus ex Epiſcopatu Sibinicenſi.

T

Tarraconenſis, Franciſcus Royas ex Archiepiſcopatu Tarraconenſi.

Terracinenſis, Franciſcus Maria Ghislerius ex Epiſcopatu Terracinenſi.

Terulenſis, Balthaſſar Nauarrus, ex quo Terulenſis erat.

Turonenſis, Matthæus Yſore de Heruault ex Archiepiſcopatu Turonenſi.

V

Valliſoletanus, *Vide in verbo* Præſes Valliſoletanus.

Veſtanus, Peregrinus Fabius ex Veſtanen. Epiſcopatu.

Vrgellenſis, Paulus Duranus ex Epiſcopatu Vrgellenſi.

Z

Zamorenſis, Ferdinandus Manuel ex Epiſcopatu Zamorenſi.

I N D E X
RR. PP. AVDITORVM
Per Decanatus Officium.

Dominicus Iacobatius, ab anno 1498. vſque ad annum 1517.
Mercurius de Vipera ab anno 1517. vſque ad annum 1527.
Paulus Capiſuccus ab anno 1527. vſque ad annum 1539.
Marcus Antonius Mareſcottus ab anno 1539. vſque ad annum 1543.
Ioannes Paulus Tholomeus ab anno 1543. vſque ad annum 1547.
Iacobus Puteus ab anno 1547. vſque ad annum 1551.
Fabius Accorambonus ab anno 1551. vſque ad annum 1559.
Iulius Oradinus ab anno 1559. vſque ad annum 1573.
Ioannes Baptiſta Rubeus ab anno 1573. vſque ad annum 1590.
Seraphinus Oliuarius ab anno 1590. vſque ad annum 1602.
Hieronymus Pamphilius ab anno 1602. vſque ad annum 1604.
Franciſcus Pennia ab anno 1604. vſque ad annum 1612.
Ioannes Baptiſta Coccinus ab anno 1612. vſque ad annum 1641.
Philippus Pirouanus à die 8. Ianuarij 1641. vſque ad diem 10. Septembris eiuſdem anni.
Clemens Merlinus ab anno 1641. vſque ad annum 1642.
Amatus Dunozettus ab anno 1642. vſque ad annum 1657.
Carolus Cerrus ab anno 1657. vſque ad annum 1669.
Antonius Albergatus ab anno 1669. vſque ad annum 1686.
Iacobus Emerix ab anno 1686. vſque ad annum 1696.
Alexander Vrſinus ab anno 1696. vſque ad maiora.

Digitized by Google

INDEX
RR. PP. AVDITORVM,
Qui hoc Anno M.DC.XCVII. in Rota Romana ſedent.

ALEXANDER VRSINVS Romanus Decanus.
IOSEPH MOLINES Hiſpanus.
ALEXANDER CAPRARA Bononienſis.
ALOYSIVS PRIOLVS Venetus.
IOANNES MVTVS DE PAPAZVRRIS Romanus.
ÆNEAS PIVS Ferrarienſis.
BERNARDINVS SCOTTVS Mediolanenſis.
IOSEPH DE LA TREMOILLE NOIRMONTIER Gallus.
MICHAEL DE VLMO Hiſpanus.
ANSALDVS DE ANSALDIS Florentinus.
CYRIACVS LANCETTA Romanus.
. . . .

ELEN-

ELENCHVS,

SEV SERIES XXIV. VOLVMINVM

Comprehendentium vndeviginti Partes Deciſionum Recentiorum, vſque ad præſentem annum M.DC.XCVII. emanatas.

Vol. I. *Pars Prima, collectore Proſpero Farinaccio.*

II. *Pars Secunda, eodem Farinaccio collectore.*

III. *Pars Tertia, eodem Farinaccio collectore.*

IV. *Partis Quartæ Tomus Primus, eodem Farinaccio collectore.*

V. *Partis Quartæ Tomus Secundus, collectore Paulo Rubeo ab anno* 1618. *ad annum* 1624.

VI. *Partis Quartæ Tomus Tertius, eodem Rubeo collectore, ab anno* 1624. *ad annum* 1626.

VII. *Partis Quintæ Tomus Primus, eodem Rubeo collectore ab anno* 1626. *ad annum* 1630.

VIII. *Partis Quintæ Tomus Secundus, aliàs reſiduum Partis Quintæ, eodem Rubeo collectore.*

IX. *Pars Sexta, eodem Rubeo collectore, ab anno* 1631. *ad annum* 1634.

X. *Pars Septima, eodem Rubeo collectore, ab anno* 1635. *ad annum* 1637.

XI. *Pars Octaua, eodem Rubeo collectore, ab anno* 1638. *ad totum annum* 1640.

XII. *Partis Nonæ Tomus Primus, eodem Rubeo collectore, ab anno* 1640. *ad totum annum* 1644.

XIII. *Partis Nonæ Tomus Secundus, eodem Rubeo collectore, ab anno* 1644. *ad totum annum* 1646.

XIV. *Pars Decima, eodem Rubeo collectore, ab anno* 1647. *ad totum annum* 1649.

XV. *Pars Vndecima, eodem Rubeo collectore, ab anno* 1650. *ad totum annum* 1654.

XVI. *Pars Duodecima, eodem Rubeo collectore, ab anno* 1655. *ad totum annum* 1658.

XVII. *Pars Decimatertia, eodem Rubeo collectore, ab anno* 1659. *ad totum annum* 1662.

XVIII. *Pars Decimaquarta, eodem Rubeo collectore, ab anno* 1663. *ad totum annum* 1666.

XIX. *Pars Decimaquinta, collectore Ioanne Baptiſta Compagno, complectitur annos* 1667. *&* 1668.

XX. *Pars Decimaſexta, eodem Compagno collectore, complectitur annos* 1669. *&* 1670.

XXI. *Pars Decimaſeptima, eodem Compagno collectore complectitur annos* 1671. *&* 1672.

XXII. *Partis Decimaoctauæ Tomus primus, eodem Compagno collectore, complectitur annos* 1673. *&* 1674.

XXIII. *Partis Decimaoctauæ Tomus Secundus, eodem Compagno collectore, complectitur annos* 1675. *&* 1676.

XXIV. *Pars Decimanona, eodem Compagno collectore, complectitur annos* 1677. *&* 1678.

IN-

Digitized by Google

INDEX DECISIONVM,

QVÆ IN HAC PRIMA PARTE RECENTIORVM CONTINENTVR,

Ordine Alphabetico per Diœceſes digeſtus.

A

ABulen. Decimarum 27. Ianuarij 1614. *Coccino*, deciſ.562.
Acerrana Canonicatus 1. Iulij 1613. *Manzanedo*, deciſ.516.
Agaten. Iuriſpatronatus 4. Maij 1602. *Card. Pamphilio*, deciſ.53.
Alerien. beneficiorum 29. Martij 1610. *Pamphilio*, deciſ.233.
Anconitana Pecuniaria 23. Ianuarij 1612. *Pirouano*, deciſ.373.
Anconitana Pecuniaria 13. Maij 1613. *Buratto*, deciſ. 487.
Anconitana Compromiſſi 28. Ianuarij 1613. *Vbaldo*, deciſ.452.
Anconitana Compromiſſi 10. Iunij 1613. *Vbaldo*, deciſ.498.
Anconitana Cenſuum 24. Maij 1613. *Vbaldo*, deciſ. 492.
Anconitana Cenſuum 27. Nouembris *Vbaldo*, deciſ. 535.
Aprutina, ſeu Montis Alti Cenſus 4. Iulij 1601. *Damaſceno*, deciſ.45.
Aprutina, ſeu Montis Alti beneficij 1. Iulij 1612. *Pirouano*, deciſ.429.
Aquilana nullitatis erectionis 24. Maij 1610. *Pirouano*, deciſ.239.
Aquilana nullitatis erectionis 20. Decembris 1610. *Pirouano*, deciſ.256.
Aquilana nullitatis erectionis 10. Maij 1613. *Pirouano*, deciſ.484.
Aquilana Pecuniaria 5. Decembris 1611. *Vbaldo*, deciſ.362.
Aquilana exequutionis Breuis 13. Februarij 1612. *Pirouano*, deciſ.381.
Aquilana exequutionis Breuis 2. Maij 1612. *Pirouano*, deciſ.413.
Argentina commendæ 14. Maij 1614. *Remboldo*, deciſ. 601.
Ariminen. bonorum 23. Ianuarij 1610. *Lugdunen.* deciſ.215.
Ariminen. bonorum 4. Februarij 1611. *Lugdunen.* deciſ.290.
Aſculana dotis 7. Aprilis 1606. *Lugdunen.* deciſ.114.
Aſculana dotis 18. Aprilis 1616. *Coccino*, deciſ.710.
Aſculana prædij 27. Martij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 471.
Aſculana Iuriſpatronatus 24. Februarij 1616. *Veroſpio*, deciſ.607.

Aſſiſien. Hæreditatis 30. Ianuarij 1609. *Canalerio*, deciſ.173.
Aſſiſien. Pecuniaria 9. Decembris 1609. *Lugdunen.* deciſ.205.
Aſſiſien. Pecuniaria 28. Ianuarij 1611. *Manzanedo*, deciſ.286.
Aſten. Paſcui 24. Nouembris 1606. *Card. Lancellotto*, deciſ.120.
Aſten. Fructuum 15. Martij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 467.
Aſten. Penſionis 19. Ianuarij 1615. *Coccino*, deciſio 645.
Aſten. Canonicatus, & præbendæ 27. Iunij 1616. *Coccino*, deciſ.715.
Aſtoricen. Reſidentiæ 6. Iunij 1616. *Coccino*, deciſio 712.
Auerſana Beneficij 4. Iulij 1614. *Vbaldo*, deciſ.660.
Auguſtana Canonicatus 30. Iunij 1605. *Pamphilio*, deciſ.94.
Auguſtana Hoſpitalis 21. Februarij 1611. *Vbaldo*, deciſ.293.
Aurien. Parochialis de Brues 26. Iunij 1613. *Manzanedo*, deciſ.514.
Aurien. Parochialis de Brues 8. Nouembris 1613. *Manzanedo*, deciſ.521.
Auximana Fideicommiſſi 26. Nouembris 1611. *Vbaldo*, deciſ.357.
Auximana Hæreditatis 4. Iunij 1612. *Pirouano*, deciſ.417.

B

Balneoregien. Caſtrorum 14. Februarij 1607. *Stellà*, deciſ.127.
Barbaſtren. Prioratus 11. Ianuarij 1616. *Veroſpio*, deciſ.700.
Barchinonen. Matrimonij 15. Martij 1604. *Pegna*, deciſ.71.
Barchinonen. penſionis 19. Ianuarij 1611. *Lugdunen.* deciſ.281.
Barchinonen. Parochialis de Mataro 20. Iunij 1611. *Coccino*, deciſ.342.
Barchinonen. Parochialis 29. Nouembris 1613. *Buratto*, deciſ.537.
Barchinonen. Capellaniæ 2. Iunij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 615.
Barchinonen. Beneficij 20. Iunij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 629.
Baren. Breuis 1. Martij 1610. *Canalerio*, deciſ.228.
Baren. Fructuum 2. Iunij 1610. *Canalerio*, deciſio 240.

Index Deciſionum per Diœceſes

Baren. beneficij 1. Iunij 1611. *Vbaldo*, deciſ. 347.

Baren. ſeu nullius Prioratus 18. Aprilis 1614. *Sacrato*, deciſ. 578.

Baren. ſeu nullius Prioratus 23. Ianuarij 1615. *Sacrato*, deciſ. 667.

Beneuentana Bonorum 4. Maij 1615. *Andrea*, deciſ. 674.

Beneuentana cenſus 18. Martij 1613. *Coccino*, deciſ. 468.

Bergomen. Terrarum 11. Martij 1613. *Caualerio*, deciſ. 461.

Bosanen. beneficij 6. Iunij 1614. *Buratto*, deciſio 618.

Bononien. ſeu Romana ſuccedendi 10. Aprilis 1592, *Card. Blanchetto*, deciſ. 27.

Bononien. bonorum de Marano 20. Nouembris 1595. *Card. Mellino*, deciſ. 34.

Bononien. dotis 26. Februarij 1601. *Card. Lancellotto*, deciſ. 42.

Bononien. fideicommiſſi de Zambeccarijs 23. Ianuarij 1602. *Card. Pamphilio*, deciſ. 49.

Bononien. fideicommiſſi de Zambeccarijs 16. Ianuarij 1604. *Card. Pamphilio*, deciſ. 67.

Bononien. Apothecarum 24. Nouembris 1603. *Card. Bononien.* deciſ. 64.

Bononien. de Beroaldis 15. Decembris 1603. *Coccino*, deciſ. 66.

Bononien. fideicommiſſi de Mangiolis 26. Martij 1604. *Coccino*, deciſ. 73.

Bononien. Præceptoriæ 5. Aprilis 1604. *Litta*, deciſ. 75.

Bononien. Præceptoriæ 24. Nouembris 1604. *Litta*, deciſ. 86.

Bononien. Præceptoriæ 27. Iunij 1605. *Litta*, deciſ. 97.

Bononien. Præceptoriæ 15. Maij 1609. *Card. Lancellotto*, deciſ. 186.

Bononien. bonorum 20. Iunij 1605. *Pamphilio*, deciſ. 95.

Bononien. bonorum 18. Martij 1611. *Coccino*, deciſ. 305.

Bononien. diſmembrationis 5. Iunij 1606. *Pamphilio*, deciſ. 119.

Bononien. Legati 19. Martij 1607. *Card. Bononien.* deciſ. 130.

Bononien. Legati 28. Ianuarij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 450.

Bononien. Cenſus 17. Martij 1608. *Lugdunen.* deciſio 153.

Bononien. Cenſus 20. Februarij 1609. *Lugdunen.* deciſ. 177.

Bononien. fideicommiſſi de Lambertinis 22. Iunij 1600. *Manzanedo*, deciſ. 193.

Bononien. fideicommiſſi de Lambertinis 11. Martij 1611. *Manzanedo*, deciſ. 300.

Bononien. de Bonſignoribus 3. Aprilis 1609. *Caualerio*, deciſ. 180.

Bononien. de Bonſignoribus 15. Iunij 1609. *Caualerio*, deciſ. 190.

Bononien. de Bonſignoribus 12. Februarij 1610. *Caualerio*, deciſ. 220.

Bononien. de Bonſignoribus 15. Decembris 1609. *Caualerio*, deciſ. 267.

Bononien. de Amorinis 4. Decembris 1609. *Lugdunen.* deciſ. 203.

Bononien. Fideicommiſſi de Pannolinis 10. Decemb. 1610. *Lugdunen.* deciſ. 266.

Bononien. Fideicommiſſi de Pannolinis 9. Maij 1611. *Lugdunen.* deciſ. 338.

Bononien. Locationis 7. Nouembris 1611. *Pirouano*, deciſ. 366.

Bononien. Manutentionis 16. Decembris 1611. *Damaſceno*, deciſ. 369.

Bononien. Vſusfructus 27. Ianuarij 1612. *Pirouano*, deciſ. 375.

Bononien. Vſusfructus 9. Aprilis 1612. *Pirouano*, deciſ. 404.

Bononien. de Bouijs 6. Februarij 1612. *Sacrato*, deciſ. 377.

Bononien. de Lambertinis 20. Februarij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 387.

Bononien. de Maluetijs 24. Februarij 1612. *Damaſceno*, deciſ. 388.

Bononien. Iuriſpatronatus 20. Iunij 1612. *Pirouano*, deciſ. 427.

Bononien. bonorum de Gonzadinis 17. Decembris 1612. *Manzanedo*, deciſ. 446.

Bononien. de Guidalottis 28. Ianuarij 1613. *Veroſpio*, deciſ. 451.

Bononien. de Guidalottis 3. Iunij 1613. *Veroſpio*, deciſ. 495.

Bononien. de Guidalottis 9. Decembris 1613. *Veroſpio*, deciſ. 543.

Bononien. de Capacellis 8. Martij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 460.

Bononien. de Capacellis 21. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 510.

Bononien. de Capacellis 17. Februarij 1614. *Pamphilio*, deciſ. 566.

Bononien. Parochialis 18. Martij 1613. *Veroſpio*, deciſ. 489.

Bononien. Tranſactionis de Capacellis 2. Decembris 1613. *Pamphilio*, deciſ. 539.

Bononien. Pecuniariæ 3. Martij 1614. *Manzanedo*, deciſ. 569.

Bononien. Tutelæ 13. Februarij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 668.

Bonen. Vnionis 13. Februarij 1606. *Pamphilio*, deciſ. 106.

Bracharen. penſionis 27. Martij 1613. *Vbaldo*, deciſ. 464.

Brittinorien. Iuriſpatronatus 20. Decembris 1610. *Vbaldo*, deciſ. 271.

Brixien. Locationis 10. Decembris 1594. *Pegna*, deciſ. 30.

Brixien. Parochialis 13. Iunij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 423.

Brunduſina Pecuniaria 21. Aprilis 1614. *Buratto*, deciſ. 580.

Burgen. Iuriſdictionis S. Ioannis 20. Decembris 1596. *Orano*, deciſ. 37.

Burgen. Iuriſdictionis 6. Februarij 1604. *Coccino*, deciſ. 68.

Burgen. Iuriſdictionis 21. Iunij 1611. *Pirouano*, deciſ. 346.

Burgen. Abbatiæ de Salas 14. Maij 1612. *Vbaldo*, deciſ. 407.

Burgen. Abbatiæ de Salas 20. Nouembris 1613. *Vbaldo*, deciſ. 519.

Burgi Sancti Domnini Iuriſpatronatus 26. Martij 1612. *Vbaldo*, deciſ. 395.

Cala-

C

Calaguritana, ſeu nullius Iuriſdictionis 5. Maij 1608. *Attrebaten*. deciſ. 136.
Calaguritana, ſeu nullius Iuriſdictionis 12. Ianuarij 1609. *Attrebaten*. deciſ. 171.
Calaguritana de Alberitæ 16. Iunij 1608. *Attrebaten*. deciſ. 159.
Calaguritana Liquidationis 9. Iunij 1610. *Damaſceno*, deciſ. 244.
Calaguritana Liquidationis 4. Maij 1611. *Damaſceno*, deciſ. 317.
Calaguritana Beneficij de Alegria 15. Maij 1611. *Coccino*, deciſ. 326.
Calaguritana Iuriſdictionis de Nagera 6. Iunij 1611. *Attrebaten*. deciſ. 332.
Calaguritana Beneficij de Creacu 1. Iulij 1611. *Card. Bononien*. deciſ. 351.
Calaguritana Beneficij de Creacu 10. Martij 1614. *Remboldo*, deciſ. 572.
Calaguritana Iuriſuotandi 27. Martij 1613. *Vbaldo*, deciſ. 465.
Calaguritana Iuriſpatronatus de Victoria 30. Octobris 1613. *Caualerio*, deciſ. 517.
Calaguritana de Branteuilla 9. Maij 1614. *Pirouano*, deciſ. 591.
Calaguritana Fructuum, & diſtributionum 26. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 608.
Calcitaten. Coniudicum 25. Februarij 1611. *Attrebaten*. deciſ. 296.
Calcitaten. Decimarum 2. Maij 1614. *Dunozetto*, deciſ. 585.
Calcitaten. Decimarum 20. Iunij 1614. *Dunozetto*, deciſ. 625.
Callien. Fructuum 13. Nouembris 1615. *Andrea*, deciſ. 689.
Camerinen. Donationis 27. Ianuarij 1614. *Pamphilio*, deciſ. 560.
Carpentoraten. Penſionis 29. Maij 1602. *Card. Lancellotto*, deciſ. 327.
Carthagmen. Iuriſdictionis 26. Decembris 1579. *Card. Lancellotto ſeniore*, deciſ. 9.
Carthagmen. Fructuum 2. Maij 1611. *Card. Lancellotto*, deciſ. 314.
Carthagmen. Fructuum 2. Aprilis 1612. *Pirouano*, deciſ. 401.
Caſalen. Irregularitatis 29. Nouembris 1610. *Damaſceno*, deciſ. 260.
Caſalen. Domus 18. Aprilis 1611. *Vbaldo*, deciſio 307.
Caſalen. Domus 12. Ianuarij 1612. *Vbaldo*, deciſio 369.
Caßalen. Quartæ funeralium 1. Februarij 1612. *Pirouano*, deciſ. 376.
Caſtren. Beneficij 27. Iunij 1614. *Veroſpio*, deciſio 652.
Cæſarauguſtana Exemptionis 13. Nouembris 1587. *Orano*, deciſ. 15.
Cæſarauguſtana Exemptionis 28. Martij 1588. *Orano*, deciſ. 17.
Cæſarauguſtana Exemptionis 12. Februarij 1590. *Orano*, deciſ. 20.
Cæſarauguſtana Iuriſdictionis 5. Februarij 1609. *Damaſceno*, deciſ. 174.
Cæſarauguſtana Dedicationis 1. Martij 1610. *Card. Bononien*. deciſ. 227.
Cæſarauguſtana Dedicationis 18. Iunij 1610. *Card. Bononien*. deciſ. 245.
Cæſarauguſtana Dedicationis 24. Ianuarij 1611. *Card. Bononien*. deciſ. 285.
Cæſarauguſtana Dedicationis 27. Nouembris 1613. *Veroſpio*, deciſ. 533.
Cæſarauguſtana Dedicationis 9. Iunij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 616.
Cæſarauguſtana Penſionis 1. Iulij 1611. *Card. Bononien*. deciſ. 352.
Cæſarauguſtana Penſionis 17. Decembris 1611. *Lugdunen*. deciſ. 367.
Ceſenaten. Bonorum 23. Ianuarij 1608. *Attrebaten*. deciſ. 145.
Ceſenaten. Laudemiorum 1. Februarij 1613. *Coccino*, deciſ. 454.
Cauallicen. Feudi 17. Decembris 1612. *Pirouano*, deciſ. 445.
Ciuitatis Caſtelli Spolij 23. Ianuarij 1593. *Orano*, deciſ. 28.
Ciuitatis Caſtelli Bonorum 17. Iunij 1613. *Pirouano*, deciſ. 508.
Ciuitatis Caſtelli Parochialis 2. Iunij 1614. *Dunozetto*, deciſ. 613.
Ciuitatis Caſtelli Parochialis 20. Iunij 1614. *Dunozetto*, deciſ. 646.
Cluſina Poſtæ Puteoli 24. Februarij 1612. *Pirouano*, deciſ. 390.
Collen. Penſionis 9. Iunij 1604. *Coccino*, deciſio 81.
Colimbrien. Sponſalium 14. Decembris 1609. *Lugdunen*. deciſ. 207.
Colimbrien. Penſionis 6. Iunij 1614. *Manzanedo*, deciſ. 617.
Colimbrien. Matrimonij 19. Decembris 1614. *Baratto*, deciſ. 643.
Comen. Decimarum 3. Maij 1604. *Attrebaten*. deciſ. 76.
Comen. Habitus 4. Martij 1611. *Lugdunen*. deciſio 297.
Comen. Habitus 14. Iunij 1613. *Pirouano*, deciſio 344.
Compſana Iuriſpatronatus 23. Ianuarij 1603. *Litta*, deciſ. 58.
Compſana Iuriſpatronatus 3. Decembris 1604. *Litta*, deciſ. 88.
Compſana Iuriſpatronatus 12. Nouembris 1607. *Pegna*, deciſ. 141.
Compſana Iuriſpatronatus 26. Iunij 1609. *Pegna*, deciſ. 194.
Conchen. Beneficij de Valdezudios 14. Nouemb. 1611. *Damaſceno*, deciſ. 356.
Conchen. Decimarum dell Infantado 18. Martij 1612. *Pirouano*, deciſ. 411.
Conchen. Decimarum dell'Infantado 3. Decemb. 1612. *Pirouano*, deciſ. 443.
Conchen. Decimarum dell' Infantado 10. Maij 1613. *Pirouano*, deciſ. 485.
Conchen. Decimarum dell'Infantado 8. Nouemb. 1613. *Pirouano*, deciſ. 520.
Conchen. Decimarum dell' Infantado 2. Iunij 1614. *Andrea*, deciſ. 611.
Conchen. Decimarum dell' Infantado 1. Iulij 1615. *Andrea*, deciſ. 686.
Conchen. Decimarum del Campillo 21. Maij 1612. *Card. Bononien*. deciſ. 412.
Conchen. Decimarum del Campillo 21. Iunij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 512.

Conſtantien. Iuriſdictionis 18. Maij 1611. *Attrebaten.* deciſ.324.
Conſtantien. Canonicatus 8. Iunij 1612. *Pirouano*, deciſ.421.
Corduben. Redecimarum 27. Martij 1615. *Coccino*, deciſ.672.

D

Dertuſen. Canonicatus 2. Maij 1616. *Coccino*, deciſ. 711.

E

Eluen. Præceptoriæ 1. Februarij 1610. *Lugdunen.* deciſ.218.
Eſina Pecuniariæ 9. Iunij 1614. *Caualerio*, deciſio 620.
Eſina Bonorum 23. Iunij 1614. *Veroſpio*, deciſio 635.
Eugubina S. Stephani 15. Martij 1599. *Card. Pamphilio*, deciſ.38.

F

Farfen. Territorij 20. Iunij 1608. *Pegna*, deciſio 161.
Farfen. Territorij 17. Iunij 1613. *Veroſpio*, deciſio 507.
Farfen. Bonorum 19. Decembris 1614. *Buratto*, deciſ.642.
Fauentina Fideicommiſſi de Paſiis 20. Maij 1588. *Card. Pamphilio*, deciſ.19.
Fauentina Succeſſionis 12. Nouembris 1601. *Corduba*, deciſ.46.
Fauentina Succeſſionis 24. Ianuarij 1603. *Card. Pamphilio*, deciſ.59.
Fauentina Succeſſionis 20. Iunij 1608. *Caualerio*, deciſ.161.
Fauentina Bonorum de Naldis 3. Decembris 1610. *Vbaldo*, deciſ.263.
Fauentina Bonorum de Naldis 18. Maij 1611. *Vbalda*, deciſ.325.
Fauentina, ſeu Bononien. dotis 21. Ianuarij 1613. *Pamphilia*, deciſ.449.
Fauentina Beneficij 21. Iunij 1613. *Buratto*, deciſio 503.
Fauentina Beneficij 20. Nouembris 1613. *Buratto*, deciſ.530.
Feltren. Præbendæ 6. Iunij 1605. *Coccino*, deciſio 91.
Ferrarien. Bonorum 24. Februarij 1600. *Corduba*, deciſ.39.
Ferrarien. Bonorum 19. Decembris 1611. *Coccina*, deciſ.368.
Ferrarien. Bonorum 21. Maij 1614. *Dunozetta*, deciſ. 605.
Ferrarien. Bonorum 16. Iunij 1614. *Dunozetta*, deciſ. 624.
Ferrarien. Attentatorum 29. Martij 1604. *Card. Lancellotto*, deciſ.74.
Ferrarien. Attentatorum 27. Februarij 1606. *Card. Lancellotto*, deciſ.110.
Ferrarien. Attentatorum 15. Ianuarij 1607. *Lugdunen.* deciſ.124.
Ferrarien. Lucri Dotis 13. Martij 1606. *Manzanedo*, deciſ.113.
Ferrarien. Prioratus 17. Martij 1608. *Pegna*, deciſio 154.
Ferrarien. Prioratus 1. Decembris 1608. *Pegna*, deciſ.163.
Ferrarien. Prioratus 25. Maij 1609. *Pegna*, deciſio 188.
Ferrarien. Prioratus 4. Decembris 1609. *Pegna*, deciſ. 202.
Ferrarien. Prioratus 8. Martij 1610. *Pegna*, deciſio 229.
Ferrarien. Prioratus 28. Iunij 1610. *Pegna*, deciſio 248.
Ferrarien. Prioratus 18. Aprilis 1611. *Attrebaten.* deciſ.308.
Ferrarien. Pecuniariæ 19. Ianuarij 1611. *Pirouano*, deciſ.279.
Ferrarien. Bonorum de Taſſonis 26. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ.513.
Ferrarien. Penſionis 12. Maij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 597.
Ferrarien. Decimarum 26. Iunij 1615. *Pirouano*, deciſ.684.
Ferrarien. Decimarum 27. Ianuarij 1616. *Pamphilio*, deciſ.705.
Feſulana Iuriſpatronatus 7. Februarij 1583. *Bubala*, deciſ.13.
Feſulana Iuriſpatronatus 8. Februarij 1610. *Canaleria*, deciſ.219.
Feſulana Iuriſpatronatus 6. Iunij 1611. *Caualerio*, deciſ.333.
Feſulana Prioratus 15. Nouembris 1610. *Lugdunen.* deciſ.152.
Firmana Fideicommiſſi de Fulchis 2. Aprilis 1601. *Card. Pamphilio*, deciſ.44.
Firmana Fideicommiſſi de Fulchis 10. Decemb. 1601. *Card. Pamphilio*, deciſ.47.
Firmana Beneficij 27. Ianuarij 1610. *Lugdunen.* deciſ. 217.
Firmana Altaris de Dorijs 15. Ianuarij 1610. *Lugdunen.* deciſ.224.
Firmana Pecuniaria 27. Ianuarij 1614. *Veroſpia*, deciſ. 563.
Firmana Hæreditatis 12. Decembris 1614. *Buratto*, deciſ.639.
Firmana Altaris 11. Ianuarij 1616. *Andrea*, deciſio 701.
Florentina Fideicommiſſi de Dethis 7. Februarij 1607. *Iuſto*, deciſ.125.
Florentina Fideicommiſſi 3. Decembris 1607. *Manzanedo*, deciſ.143.
Florentina Pecuniaria 14. Aprilis 1614. *Pirouano*, deciſ.575.
Forolinien. nullitatis obligationis 20. Maij 1613. *Damaſceno*, deciſ.490.
Forolinien. Fideicommiſſi 11. Februarij 1613. *Pamphilio*, deciſ.459.
Forolinien. Cenſus 14. Iunij 1613. *Buratto*, deciſio 502.
Forolinien. Societatis 13. Ianuarij 1614. *Damaſceno*, deciſ.552.
Foroſempronien. Penſionis 16. Decembris 1613. *Damaſceno*, deciſ.547.

G

Gerunden. Vnionis 2. Decembris 1605. *Veroſpio*, deciſ. 691.
Giennen. Portionis 5. Nouembris 1607. *Caualerio*, deciſ. 137.
Giennen. Portionis 5. Iunij 1613. *Vbaldo*, deciſio 497.
Giennen. Portionis 13. Nouembris 1613. *Buratto*, deciſ. 524.
Giennen. Capellaniæ 15. Iunij 1612. *Caualerio*, deciſ. 424.
Giennen. Capellaniæ 21. Maij 1614. *Caualerio*, deciſ. 604.
Granaten. Profeſſionis 9. Februarij 1609. *Lugdunen.* deciſ. 175.

H

Hierácen. Prætenſi Iuriſpatronatus 14. Maij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 598.
Hipporegien. Capellæ S. Martini 15. Maij 1611. *Pegna*, deciſ. 322.
Hiſpalen. Diſtributionum 2. Maij 1603. *Coccino*, deciſ. 61.
Hiſpalen. Matrimonij de Alcala 28. Ianuarij 1608. *Card. Bononien.* deciſ. 147.
Hiſpalen. Legitimitatis 24. Februarij 1612. *Vbaldo*, deciſ. 385.
Hiſpalen. Legitimitatis 11. Maij 1612. *Vbaldo*, deciſ. 406.
Hiſpalen. Legitimitatis 5. Nouembris 1612. *Vbaldo*, deciſ. 434.
Hiſpalen. Legitimitatis 4. Februarij 1613. *Vbaldo*, deciſ. 455.
Hiſpalen. Legitimitatis 28. Aprilis 1614. *Damaſceno*, deciſ. 582.
Hiſpalen. Præeminentiarum 4. Iunij 1612. *Pamphilio*, deciſ. 416.
Hiſpalen. Præeminentiarum 15. Martij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 466.
Hiſpalen. Præeminentiarum 17. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 506.
Hiſpalen. Præeminentiarum 8. Februarij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 456.
Hiſpalen. Præeminentiarum 24. Ianuarij 1614. *Damaſceno*, deciſ. 558.
Hiſpalen. Iuriſnominandi 29. Aprilis 1613. *Pamphilio*, deciſ. 480.
Hiſpalen. Iuriſnominandi 21. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 511.
Hiſpalen. Portionis 2. Maij 1614. *Andrea*, deciſio 584.
Hiſpalen. Coadiutoriæ 14. Nouembris 1614. *Vbaldo*, deciſ. 637.

I

Ianuen. Fideicommiſſi de Pallauicinis 24. Nouembris 1586. *Card. Pamphilio*, deciſ. 14.
Ianuen. Iuriſpatronatus 13. Martij 1606. *Litta*, deciſ. 112.
Ianuen. Iuriſpatronatus 12. Februarij 1607. *Card. Bononien.* deciſ. 126.
Ianuen. Iuriſpatronatus 10. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 501.
Ianuen. Iuriſpatronatus 9. Decembris 1613. *Pamphilio*, deciſ. 542.
Ianuen. Iuriſpatronatus 18. Aprilis 1608. *Iuſto*, deciſ. 155.
Ianuen. Pecuniaria 2. Maij 1611. *Card. Lancellotto*, deciſ. 315.
Ianuen. Pecuniaria 16. Martij 1612. *Vbaldo*, deciſio 393.
Ianuen. Vſurarum 6. Iunij 1611. *Card. Lancellotto*, deciſ. 331.
Ianuen. Domorum 15. Maij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 676.
Ilcinen. Iuriſpatronatus 18. Decembris 1615. *Remboldo*, deciſ. 697.
Illerden. Viſitationis 13. Nouembris 1602. *Iuſto*, deciſ. 57.
Illerden. Viſitationis 13. Iunij 1603. *Iuſto*, deciſio 62.
Illerden. Viſitationis 12. Decembris 1608. *Iuſto*, deciſ. 168.
Illerden. Viſitationis 14. Nouembris 1611. *Coccino*, deciſ. 355.
Illerden. Viſitationis 6. Aprilis 1612. *Coccino*, deciſ. 402.
Illerden. Viſitationis 26. Nouembris 1612. *Vbaldo*, deciſ. 440.
Illerden. Viſitationis 10. Maij 1613. *Vbaldo*, deciſio 483.
Illerden. Portionis 29. Aprilis 1613. *Pironano*, deciſ. 481.
Imolen. Legati 24. Maij 1595. *Orano*, deciſio 32.
Imolen. bonorum 4. Decembris 1615. *Coccino*, deciſ. 693.
Interamnen. Caſtri Pedisluci 12. Februarij 1611. *Creſcentio, Cameræ Apoſtolicæ Clerico*, deciſ. 41.
Interamnen. Hæreditatis de Paradiſis 12. Decemb. 1605. *Pamphilio*, deciſ. 104.
Interamnen. Legitimarum 22. Aprilis 1613. *Coccino*, deciſ. 479.

L

Legionen. Decimarum 22. Maij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 677.
Leodien. Collectæ 29. Martij 1604. *Attrebaten.* deciſ. 72.
Leodien. Fideicommiſſi 1. Decembris 1608. *Caualerio*, deciſ. 164.
Leodien. Fideicommiſſi 22. Martij 1610. *Caualerio*, deciſ. 231.
Leodien. Fideicommiſſi 14. Iunij 1616. *Caualerio*, deciſ. 243.
Leodien. Fideicommiſſi 19. Nouembris 1610. *Caualerio*, deciſ. 255.
Leodien. Parochialis 1. Martij 1610. *Lugdunen.* deciſ. 225.
Leodien. Canonicatus 8. Iunij 1612. *Pironano*, deciſ. 418.
Leodien. Canonicatus Tengren. 16. Maij 1613. *Buratto*, deciſ. 488.
Leodien. Fructuum 28. Aprilis 1614. *Manzanedo*, deciſ. 583.
Litteren. Beneficij 13. Nouembris 1615. *Veroſpio*, deciſ. 688.

Lucana Iuriſpatronatus 7. Maij 1604. *Coccino*, deciſ. 77.

Lucana Iuriſpatronatus 23. Ianuarij 1612. *Pegna*, deciſ. 374.

Lucana Iuriſpatronatus 14. Aprilis 1614. *Manzanedo*, deciſ. 576.

Lucana bonorum 29. Nouembris 1604. *Damaſceno*, deciſ. 87.

Lucana bonorum 27. Februarij 1606. *Pamphilio*, deciſ. 11.

Lucana bonorum 11. Decembris 1609. *Lugdunen.* deciſ. 208.

Lucana bonorum 15. Decembris 1610. *Lugdunen.* deciſ. 278.

Lucana bonorum 18. Martij 1611. *Lugdunen.* deciſ. 304.

Lucana Fructuum 3. Decembris 1604. *Damaſceno*, deciſ. 89.

Lucana prætenſæ confidentiæ 27. Februarij 1606. *Card. Bononien.* deciſ. 108.

Lucana Capellaniæ 14. Decembris 1608. *Pegna*, deciſ. 211.

Lucana Molendini 23. Ianuarij 1610. *Pegna*, deciſio 216.

Lucana Molendini 22. Martij 1613. *Veroſpio*, deciſio 473.

Lucana Abbatiæ 18. Maij 1612. *Caualerio*, deciſ. 410.

M

Maceraten. Tranſactionis 9. Maij 1594. *Litta*, deciſ. 29.

Maceraten. Hæreditatis 10. Maij 1606. *Iuſto*, deciſ. 116.

Maceraten. Hæreditatis 28. Maij 1608. *Iuſto*, deciſ. 157.

Maceraten. Hæreditatis 13. Februarij 1609. *Manzanedo*, deciſ. 176.

Maceraten. Cenſus 14. Maij 1614. *Dunozetto*, deciſ. 599.

Maceraten. Pecuniaria 4. Iulij 1614. *Remboldo*, deciſ. 659.

Maioricen. Fabricæ 16. Iunij 1614. *Coccino*, deciſio 627.

Mantuana bonorum 20. Maij 1611. *Vbaldo*, deciſio 325.

Mantuana bonorum 17. Iunij 1611. *Vbaldo*, deciſ. 340.

Mantuana bonorum 16. Decembris 1611. *Vbaldo*, deciſ. 365.

Mantuana bonorum 14. Maij 1612. *Vbaldo*, deciſ. 409.

Mantuana bonorum 28. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſio 610.

Mantuana bonorum 8. Februarij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 457.

Maſſilien. Pecuniaria 6. Iunij 1611. *Card. Bononien.* deciſ. 334.

Mediolanen. Pecuniaria 26. Martij 1602. *Litta*, deciſ. 52.

Mediolanen. penſionis 5. Martij 1607. *Lugdunen.* deciſ. 129.

Mediolanen. penſionis 17. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 505.

Mediolanen. penſionis 12. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 596.

Mediolanen. Decimarum 9. Martij 1609. *Lugdunen.* deciſ. 178.

Mediolanen. Decimarum 8. Februarij 1610. *Lugdunen.* deciſ. 223.

Mediolanen. Decimarum 20. Decembris 1610. *Lugdunen.* deciſ. 272.

Mediolanen. Decimarum 8. Iunij 1612. *Pamphilio*, deciſ. 419.

Mediolanen. Decimarum 16. Ianuarij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 448.

Mediolanen. Decimarum 18. Martij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 469.

Mediolanen. Decimarum 4. Decembris 1613. *Pamphilio*, deciſ. 541.

Mediolanen. Decimarum 22. Martij 1613. *Pirouano*, deciſ. 475.

Mediolanen. Iuriſpatronatus 4. Nouembris 1609. *Attrebaten.* deciſ. 195.

Mediolanen. Iuriſpatronatus 29. Aprilis 1611. *Attrebaten.* deciſ. 313.

Mediolanen. Iuriſpatronatus 15. Maij 1615. *Pirouano*, deciſ. 675.

Mediolanen. bonorum 25. Februarij 1611. *Vbaldo*, deciſ. 295.

Mediolanen. Decimarum S. Iuliani 13. Ianuarij 1612. *Pamphilio*, deciſ. 371.

Mediolanen. Capellaniæ 9. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 593.

Mediolanen. Canonicatus 9. Ianuarij 1615. *Pirouano*, deciſ. 644.

Meleuitana Conſeruæ 27. Ianuarij 1616. *Buratto*, deciſ. 704. la prima.

Meliten. Teſtamenti 17. Februarij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 384.

Meliten. Conſeruæ 3. Iunij 1613. *Buratto*, deciſio 493.

Meliten. Nauis 5. Maij 1614. *Pamphilio*, deciſio 589.

Meliten. ſeu Portugallen. Commendæ 23. Iunij 1614. *Dunozetto*, deciſ. 536.

Meliten. Beneficij 4. Iulij 1614. *Vbaldo*, deciſio 661.

Meſſanen. Iuriſdictionis 1. Martij 1610. *Lugdunen.* deciſ. 226.

Meſſanen. Iuriſdictionis 24. Nouembris 1610. *Lugdunen.* deciſ. 258.

Meten. profeſſionis 18. Aprilis 1614. *Vbaldo*, deciſ. 579.

Montis Regalis Iuriſdictionis 8. Martij 1604. *Coccino*, deciſ. 69.

Montis Regalis Iuriſdictionis 24. Maij 1604. *Coccino*, deciſ. 79.

Montis Regalis Iuriſdictionis 5. Iulij 1604. *Coccino*, deciſ. 84.

Montis Regalis Iuriſdictionis 27. Nouembris 1606. *Coccino*, deciſ. 121.

Montis Regalis Iuriſdictionis 1. Iulij 1605. *Pegna*, deciſ. 99.

Montis Regalis Iuriſdictionis 5. Iunij 1606. *Pegna*, deciſ. 118.

N

Narnien. de Capitonibus 19. Ianuarij 1609. *Card. Lancelotto*, deciſ. 282.

Narnien. Fideicommiſſi de Cardolis 8. Nouembris 1613. *Veroſpio*, deciſ. 519.

Digitized by Google

Partis I. Recentiorum.

Narnien. Legati 14. Decembris 1615. *Veroſpio*, deciſ.696.
Neapolitana Cenſus 9. Martij 1592. *Gipſio*, deciſio 26.
Neocaſtren. Capellaniæ 10. Iunij 1615. *Coccino*, deciſ. 688.
Neritonen. Penſionis 1. Iulij 1605. *Pegna*, deciſio 99.
Nolana Primiceriatus 4. Maij 1615. *Veroſpio*, deciſ. 673.
Nonantulana bonorum 31. Ianuarij 1611. *Damaſceno*, deciſ.287.
Nucerina bonorum 4. Martij 1602. *Damaſceno*, deciſ. 51.
Nucerina Emphyteuſis 8. Februarij 1608. *Attrebaten.* deciſ.150.
Nullius Canonicatus 4. Decembris 1600. *Card. Bononien.* deciſ.40.
Nullius Iuriſdictionis, ſeu prætenſæ Vicariæ 29. Ianuarij 1610. *Bononien.* deciſ.214.
Nullius de Couarruuias 16. Martij 1612. *Pirouano*, deciſ.394.
Nullius, ſeu Giennen. beneficiorum 20. Iunij 1614. *Remboldo*, deciſ.633.
Nullius, ſeu Meliuicen. Cenſus 16. Martij 1615. *Coccino*, deciſ.670.
Nullius Iuriſdecimandi 1. Iulij 1615. *Andrea*, deciſ. 685.

O

Oſcen. Archidiaconatus 4. Maij 1607. *Pamphilio*, deciſ.132.
Oſcen. Salarij 21. Maij 1610. *Card. Lancellotto*, deciſ. 238.
Oxomen. Archidiaconatus 10. Martij 1614. *Buratto*, deciſ.570.

P

Pacen. Puritatis 6. Aprilis 1609. *Manzanedo*, deciſ. 182.
Pacen. Canonicatus 10. Februarij 1612. *Pegna*, deciſ.379.
Pacen. Canonicatus 11. Decembris 1613. *Pirouano*, deciſ.523.
Pacen. Congruæ 8. Iunij 1612. *Damaſceno*, deciſio 588.
Pacen. Parochialis de Talauera 20. Nouembris 1613. *Pamphilio*, deciſ.528.
Pampilonen. Illegitimitatis 5. Decembris 1608. *Iuſto*, deciſ.166.
Pampilonen. Illegitimitatis 10. Iunij 1609. *Iuſto*, deciſ. 191.
Pampilonen. Beneficij 24. Nouembris 1610. *Lugdunen.* deciſ.257.
Pampilonen. Beneficij 1. Ianuarij 1611. *Lugdunen.* deciſ.273.
Pampilonen. Parochialis de Arozz. 13. Maij 1611. *Vbaldo*, deciſ.321.
Pampilonen. Iuriſpatronatus de Ianzi 28. Nouembris 1611. *Coccino*, deciſ.358.
Pampilonen. Iuriſpatronatus 30. Octobris 1613. *Pamphilio*, deciſ.518.
Pampilonen. Iuriſpatronatus de Aya 16. Decembris 1613. *Pamphilio*, deciſ.546.
Pampilonen. Beneficij de Aricaleta 4. Iulij 1614. *Remboldo*, deciſ.658.
Pampilonen. Matrimonij 11. Decembris 1615. *Coccino*, deciſ.695.
Papien. penſionis 11. Decembris 1606. *Attrebaten.* deciſ.122.
Papien. penſionis 16. Iunij 1614. *Pirouano*, deciſio 631.
Papien. Prioratus S. Michaelis 1608. *Card. Lancellotto*, deciſ.158.
Papien. Aquarum 4. Iulij 1612. *Caualerio*, deciſio 430.
Pariſien. Pecuniariæ 5. Iulij 1610. *Card. Lancellotto*, deciſ.250.
Pariſien. Pecuniariæ 16. Nouembris 1610. *Card. Lancellotto*, deciſ.259.
Pariſien. Pecuniariæ 18. Martij 1611. *Card. Lancellotto*, deciſ.303.
Pariſien. Pecuniariæ 10. Iunij 1611. *Card. Lancellotto*, deciſ.335.
Pariſien. Pecuniariæ 1. Iulij 1611. *Card. Lancellotto*, deciſ.348.
Pariſien. Pecuniariæ 30. Martij 1612. *Coccino*, deciſ. 398.
Pariſien. Pecuniariæ 16. Nouembris 1612. *Coccino*, deciſ.433.
Pariſien. Pecuniariæ 5. Decembris 1612. *Coccino*, deciſ.443.
Pariſien. Pecuniariæ 10. Iunij 1613. *Coccino*, deciſio 501.
Pariſien. Pecuniariæ 20. Nouembris 1613. *Coccino*, deciſ.532.
Parmen. Status 30. Aprilis 1610. *Bononien.* deciſio 235.
Parmen. Status 3. Decembris 1610. *Bononien.* deciſ. 264.
Parmen. Status 1. Iunij 1611. *Bononien.* deciſio 329.
Parmen. Status 9. Decembris 1611. *Bononien.* deciſ.364.
Parmen. Status 17. Februarij 1612. *Bononien.* deciſ. 386.
Parmen. Datij 9. Maij 1611. *Coccino*, deciſio 318.
Parmen. Datij 10. Iunij 1611. *Coccino*, deciſio 336.
Parmen. Datij 13. Februarij 1612. *Coccino*, deciſ. 382.
Parmen. Datij 4. Iunij 1612. *Coccino*, deciſio 415.
Parmen. Datij 27. Iunij 1612. *Coccino*, deciſio 428.
Parmen. Datij 27. Nouembris 1613. *Coccino*, deciſ.536.
Pennen. penſionis 20. Decembris 1613. *Vbaldo*, deciſ.550.
Peruſina bonorum de Herculanis 22. Aprilis 1580. *Brauo*, deciſ.10.
Peruſina Fideicommiſſi de Bigazinis 30. Martij 1607. *Pamphilio*, deciſ.131.
Peruſina bonorum 10. Maij 1610. *Attrebaten.* deciſ. 237.
Peruſina bonorum 14. Ianuarij 1611. *Attrebaten.* deciſ.277.
Peruſina releuationis indemnitatis 7. Maij 1612. *Pirouano*, deciſ.403.
Peruſina Spolij 4. Iulij 1612. *Pamphilio*, deciſio 431.

Peru-

Peruſina Fidelcommiſſi de Alphanis 5.Maij 1614.*Remboldo*, deciſ.590.

Peruſina Fideicommiſſi de Alphanis 27.Iunij 1614. *Remboldo*, deciſ.651.

Pientina Iuriſpatronatus 28.Ianuarij 1608. *Coccino*, deciſ.148.

Pientina Iuriſpatronatus 22. Aprilis 1611. *Coccino*, deciſ.311.

Placentina, & Caurien. Beneficiorum 6.Iunij 1605. *Pamphilio*, deciſ.92.

Placentina Voti 13. Iunij 1605. *Pamphilio*, deciſ. 93.

Placentina Canonicatus 3.Iunij 1613. *Pirouano*, deciſ.496.

Placentina Beneficij 27.Nouembris 1613. *Vbaldo*, deciſ.534.

Placentina Beneficij 21. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſio 602.

Placentina Dotis, & antifacti 6.Iunij 1614. *Pamphilio*, deciſ.619.

Placentina Archipresbyteratus 4. Iulij 1614. *Pamphilio*, deciſ.656.

Plocen. Decanatus 22. Maij 1606. *Iuſto*, deciſio 117.

Plocen. Canonicatus 26. Martij 1613. *Coccino*, deciſ.475.

R

Rauennaten. Bonorum 16.Decembris 1613. *Vbaldo*, deciſ.548.

Recanaten. Hæreditatis 14.Maij 1607. *Pegna*, deciſ. 133.

Recanaten. Hæreditatis 23.Ianuarij 1608. *Pegna*, deciſ.146.

Recanaten. Hæreditatis 16.Ianuarij 1609. *Pegna*, deciſ.172.

Recanaten. Hæreditatis 30. Aprilis 1610. *Pegna*, deciſ.236.

Recanaten. Hæreditatis 19.Ianuarij 1611. *Pegna*, deciſ.278.

Recanaten. Hæreditatis 9. Decembris 1611. *Pegna*, deciſ.363.

Ripana Penſionis 19. Nouembris 1612. *Damaſceno*, deciſ.438.

Romana de Comitibus 27.Maij 1581. *Robuſterio*, deciſ.12.

Romana Hæreditatis de Zambeccarijs 2.Maij 1588. *Peruſino*, deciſ.18.

Romana Caſtrorum, ſeu Tranſactionis 11.Maij 1590. *Gipſio*, deciſ.21.

Romana Alimentorum 22.Maij 1595. *Card. Mantica*, deciſ.31.

Romana Alimentorum 29.Nouembris 1613. *Pamphilio*, deciſ.538.

Romana Reſidui pretij Caſalis 12. Iunij 1595. *Card. Pamphilio*, deciſ.33.

Romana de Naris 11.Decembris 1695. *Pegna*, deciſ. 35.

Romana de Naris 4. Martij 1596. *Pegna*, deciſio 36.

Romana nullitatis obligationis 23.Ianuarij 1602. *Card. Pamphilio*, deciſ.50.

Romana nullitatis obligationis 20.Iunij 1602. *Damaſceno*, deciſ.55.

Romana nullitatis obligationis 27. Februarij 1602. *Pirouano*, deciſ.392.

Romana Donationis de Cuppis 5. Iunij 1602. *Card. Pamphilio*, deciſ.54.

Romana Saluiani interdicti 25.Iunij 1602. *Litta*, deciſ. 56.

Romana Saluiani interdicti 10.Ianuarij 1611. *Vbaldo*, deciſ.294.

Romana Saluiani interdicti 10. Februarij 1612. *Pirouano*, deciſ.350.

Romana Cenſus 27.Ianuarij 1603. *Damaſceno*, deciſ. 60.

Romana Cenſus 2.Decembris 1609. *Manzanedo*, deciſ.201.

Romana Cenſus 2. Iunij 1614. *Manzanedo*, deciſio 1614.

Romana Cenſus 2. Iunij 1610. *Pegna*, deciſio 241.

Romana Cenſus 4. Martij 1611. *Pegna*, deciſio 299.

Romana Cenſus 1. Iulij 1611. *Caualerio*, deciſio 350.

Romana Cenſus 17. Februarij 1612. *Pirouano*, deciſ.385.

Romana Cenſus 18. Iunij 1612. *Pirouano*, deciſio 425.

Romana Cenſus 27. Iunij 1605. *Coccino*, deciſio 96.

Romana partis domus 13.Iunij 1603. *Damaſceno*, deciſ.63.

Romana Palatij 15. Martij 1604. *Pamphilio*, deciſio 70.

Romana Palatij 4. Martij 1611. *Attrebaten.* deciſ. 298.

Romana Palatij 22. Iunij 1611. *Attrebaten.* deciſio 345.

Romana de Mutis 17. Maij 1604. *Damaſceno*, deciſ. 78.

Romana domorum de Valentinis 16.Iunij 1604. *Litta*, deciſ.82.

Romana Vineæ, ſeu prætenſi Spolij 28.Iunij 1604. *Pegna*, deciſ.83.

Romana de Montorijs 12.Nouembris 1604. *Damaſceno*, deciſ.85.

Romana Spolij Domorum, & Fideicommiſſi 24. Octobris 1605. *Cardinali Lancellotto*, deciſio 100.

Romana de Capizucchis 10. Aprilis 1606. *Card. Lancellotto*, deciſ.115.

Romana Hæreditatis de Alberis 11.Decembris 1608. *Iuſto*, deciſ.123.

Romana dotis de Trincijs 21. Maij 1607. *Card. Bononien.* deciſ.134.

Romana dotis de Trincijs 5.Martij 1608. *Ortembergo*, deciſ.151.

Romana, ſeu Tibærtina Caſtrorum 4.Iulij 1607. *Lugdunen.* deciſ.135.

Romana Spolij de Pinis 7.Nouembris 1607. *Card. Bononien.* deciſ.139.

Romana Grani 19. Nouembris 1607. *Attrebaten.* deciſ.142.

Romana Grani 11. Aprilis 1614. *Buratto*, deciſio 573.

Romana Pecuniaria 28. Ianuarij 1608. *Lugdunen.* deciſ.149.

Romana Pecuniaria 25. Iunij 1610. *Coccino*, deciſio 247.

Romana Pecuniaria 13. Ianuarij 1612. *Pirouano*, deciſ.370.

Roma-

Romana Pecuniaria 11. Decembris 1613. *Manzanedo*, deciſ. 545.

Romano Pecuniaria 13. Ianuarij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 564.

Romana Pecuniaria 2. Iunij 1614. *Buratto*, deciſio 612.

Romana Pecuniaria 20. Iunij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 634.

Romana Pecuniaria 23. Iunij 1614. *Vbaldo*, deciſio 647.

Romana Domus de Vſazzis 3. Martij 1608. *Cavalerio*, deciſ. 152.

Romana Pretij Vineæ 27. Iunij 1608. *Lugdunen.* deciſ. 162.

Romana Caſalis 12. Ianuarij 1609. *Damaſceno*, deciſ. 170.

Romana Concordiæ S. Petri 3. Aprilis 1609. *Coualerio*, deciſ. 183.

Romana Concordiæ S. Petri 5. Iunij 1609. *Caualerio*, deciſ. 189.

Romana Concordiæ S. Petri 13. Nouembris 1609. *Canalerio*, deciſ. 197.

Romana Concordiæ S. Petri 11. Ianuarij 1610. *Caualerio*, deciſ. 213.

Romana Concordiæ S. Petri 12. Februarij 1610. *Caualerio*, deciſ. 22.

Romana Concordiæ S. Petri 21. Iunij 1610. *Canalerio*, deciſ. 246.

Romana retractus Vineæ 11. Aprilis 1609. *Card. Camerario*, deciſ. 184.

Romona Caſaletti 18. Maij 1609. *Damaſceno*, deciſio 187.

Romano Caſaletti 22. Martij 1610. *Damaſceno*, deciſ. 230.

Romona Caſaletti 7. Iunij 1610. *Damaſceno*, deciſio 242.

Romana Palatij de Aquila 2. Decembris 1609. *Lugdunen.* deciſ. 200.

Romano Legitimæ 11. Decembris 1609. *Manzanedo*, deciſ. 206.

Romana Legitimæ 9. Iunij 1614. *Manzanedo*, deciſ. 621.

Romano Legitimæ 27. Iunij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 653.

Romana Legitimæ 15. Ianuarij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 703.

Romana de Cappis 14. Decembris 1609. *Lugdunen.* deciſ. 209.

Romana prætenſæ deuolutionis 28. Iunij 1610. *Manzanedo*, deciſ. 249.

Romana Pecuniariæ de Creſcentijs 23. Iulij 1610. *Manzanedo*, deciſ. 251.

Romana Montis Farneſij 19. Nouembris 1610. *Lugdunen.* deciſ. 253.

Romana Domus 29. Nouembris 1610. *Lugdunen.* deciſ. 261.

Romana Domus 16. Decembris 1613. *Coccino*, deciſ. 567.

Romana Domus 20. Februarij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 669.

Romana Domus 4. Decembris 1615. *Vbaldo*, deciſ. 694.

Romano Hæreditatis de Mareſcottis 10. Decemb. 1610. *Card. Lancellotto*, deciſ. 265.

Romano Hæreditatis de Mareſcottis 18. Aprilis 1611. *Card. Lancellotto*, deciſ. 309.

Romana Hæreditatis de Mareſcottis 13. Iunij 1611. *Card. Loncellotto*, deciſ. 337.

Romana Hæreditatis de Mareſcottis 1. Februarij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 453.

Romana Hæreditatis de Mareſcottis 20. Nouemb. 1613. *Damaſceno*, deciſ. 526.

Romana Vineæ 17. Decembris 1610. *Lugdunen.* deciſ. 270.

Romana Vineæ 19. Ianuarij 1611. *Lugdunen.* deciſio 280.

Romana Vineæ 30. Martij 1612. *Damoſceno*, deciſ. 400.

Romana de Anguillaria 10. Ianuarij 1611. *Lugdunen.* deciſ. 274.

Romana Vineæ de Fabris 10. Ianuarij 1611. *Lugdunen.* deciſ. 275.

Romana Vineæ 29. Martij 1612. *Pirouano*, deciſio 397.

Romano Filiationis 4. Februarij 1611. *Lugdunen.* deciſ. 289.

Romana Filiationis 10. Decembris 1612. *Pironano*, deciſ. 444.

Romana Dotis 21. Februarij 1611. *Lugdunen.* deciſ. 292.

Romana Dotis 23. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſio 607.

Romana Dotis 29. Februarij 1616. *Veroſpio*, deciſ. 708.

Romann Cenſus Scutorum octodecim millium 11. Martij 1611. *Card. Bononien.* deciſ. 301.

Romana Cenſus Scutorum octodecim millium 16. Iunij 1615. *Coccino*, deciſ. 681.

Romano Iuriſpatronatus de Cardellis 22. Aprilis 1611. *Pegna*, deciſ. 312.

Romana Fideicommiſſi 4. Maij 1611. *Vbaldo*, deciſ. 316.

Romana Fideicommiſſi de Vrſinis 9. Maij 1611. *Pironano*, deciſ. 320.

Romana Spolij Vineæ 20. Iunij 1611. *Pirouano*, deciſ. 343.

Romana Mercedis 14. Nouembris 1611. *Vbaldo*, deciſ. 354.

Romana Vineæ, ſeu Saluiani de Ruſconibus 28. Nouembris 1611. *Damaſceno*, deciſ. 359.

Romana Vineæ, ſeu Saluiani de Ruſconibus 17. Februarij 1612. *Damaſceno*, deciſ. 383.

Romana Fideicommiſſi de Nauis 2. Decembris 1611. *Pegna*, deciſ. 361.

Romana Palatij de Comitibus 16. Ianuarij 1612. *Damaſceno*, deciſ. 372.

Romano Cenſuum Scutorum Viginti millium 24. Februarij 1612. *Card. Bononien.* deciſ. 391.

Romana Affictus 30. Martij 1612. *Pironano*, deciſio 399.

Romana Succeſſionis Hebræorum 1. Iunij 1612. *Coccino*, deciſ. 414.

Romana Emphyteuſis 22. Nouembris 1611. *Canelerio*, deciſ. 435.

Romana Cenſus de Mutis 19. Nouembris 1612. *Coccino*, deciſ. 439.

Romana Separationis Thori 3. Decembris 1612. *Pironano*, deciſ. 439.

Romana Separationis Thori 1. Februarij 1616. *Pamphilio*, deciſ. 606.

Romano Aperitionis Oris 8. Martij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 461.

Romana Pecuniaria, ſiue arreſti 22. Aprilis 1613. *Pironano*, deciſ. 478.

Romana de Lante 10. Iunij 1613. *Vbaldo*, deciſio 500.

Roma-

Digitized by Google

Romana Laudi 28. Iunij 1613. *Buratto*, deciſio 515.
Romana Laudi 13. Ianuarij 1614. *Buratto*, deciſio 553.
Romana Pecuniariæ, ſiue adminiſtrationis Fundaci 13. Nouembris 1613. *Pirouano*, deciſ. 522.
Romana locorum Montium 13. Nouemb. 1613. *Vbaldo*, deciſ. 525.
Romana Nullitatis contractus 20. Nouembris 1613. *Dunozetto*, deciſ. 527.
Romana Computorum 20. Nouembris 1613. *Coccino*, deciſ. 531.
Romana Pecudum 2. Decembris 1613. *Vbaldo*, deciſ. 540.
Romana Pecudum 2. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſio 586.
Romana Pecudum 20. Nouembris 1615. *Vbaldo*, deciſ. 690.
Romana Accommanditæ 15. Ianuarij 1614. *Pirouano*, deciſ. 554.
Romana Accommanditæ 10. Decembris 1614. *Pirouano*, deciſ. 640.
Romana de Arronijs 15. Ianuarij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 652.
Romana Pecuniaria de Cuppis 26. Ianuarij 1614. *Pirouano*, deciſ. 556.
Romana Hæreditatis de Alexijs 24. Ianuarij 1614. *Caualerio*, deciſ. 557.
Romana Legatorum de Columna 27. Ianuarij 1614. *Damaſceno*, deciſ. 559.
Romana de Pinis 27. Ianuarij 1614. *Damaſceno*, deciſ. 561.
Romana Chartarum 17. Februarij 1614. *Caualerio*, deciſ. 565.
Romana Retractus Domus 10. Martij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 571.
Romana Locationis Domorum 14. Aprilis 1614. *Veroſpio*, deciſ. 577.
Romana Dotis de Boncompagnis 28. Aprilis 1614. *Caualerio*, deciſ. 581.
Romana Domorum 21. Maij 1614. *Andrea*, deciſio 603.
Romana Domorum 23. Ianuarij 1616. *Vbaldo*, deciſ. 704. la ſeconda.
Romana Deuolutionis 23. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 606.
Romana de Cincijs 13. Iunij 1614. *Remboldo*, deciſio 612.
Romana Spolij Domorum 16. Iunij 1614. *Pamphilio*, deciſ. 6-3.
Romana Prætenſi ſpolij 16. Iunij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 628.
Romana Hæreditatis, & paragij dotis 1. Decemb. 1614. *Buratto*, deciſ. 638.
Romana Prætenſæ participationis 15. Decemb. 1614. *Buratto*, deciſ. 638.
Romana Prætenſæ participationis 15. Decembris 1614. *Buratto*, deciſ. 641.
Romana Legatorum, & vſusfructus 27. Iunij 1614. *Caualerio*, deciſ. 649.
Romana, ſeu Mechlinien. pecuniaria 27. Iunij 1614. *Dunozetto*, deciſ. 650.
Romana Domus S. Nicolai 23. Iunij 1614. *Caualerio*, deciſ. 654.
Romana Menſæ nummulariæ 30. Iulij 1614. *Coccino*, deciſ. 663.
Romana Literarum cambij 1. Decembris 1614. *Damaſceno*, deciſ. 664.
Romana Literarum cambij 1. Iunij 1615. *Remboldo*, deciſ. 679.
Romana Cenſus, ſeu Fideicommiſſi de Scalabrinis 22. Maij 1615. *Andrea*, deciſ. 678.
Romana Deuolutionis domus 22. Iunij 1615. *Andrea*, deciſ. 632.
Romana Euacuationis 2. Decembris 1615. *Vbaldo*, deciſ. 698.
Romana Emphyteuſis domorum 11. Martij 1616. *Buratto*, deciſ. 709.
Romana Hæreditatis de Ruſticuccijs 17. Iunij 1616. *Coccino*, deciſ. 713.
Romana Fideicommiſſi de Vecchijs 21. Iunij 1616. *Pirouano*, deciſ. 714.

S

Sabinen. Hæreditatis de Vrſinis 5. Iunij 1604. *Card. Lancellotto*, deciſ. 80.
Sabinen. Iuriſpaſcendi 8. Februarij 1613. *Pirouano*, deciſ. 458.
Salamantina Cenſurarum, ſeu liquidationis 24. Ianuarij 1611. *Lugdunen.* deciſ. 283.
Salamantina Archipresbyteratus 13. Martij, & 1. Iulij 1615. *Andrea*, deciſ. 687.
Salernitana Contributionis 12. Maij 1614. *Dunozetto*, deciſ. 595.
Sancti Seuerini Bonorum 12. Maij 1614. *Pamphilio*, deciſ. 594.
Segobien. Admiſſionis ad habitum 3. Iunij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 494.
Seguntina Archidiaconatus, & Canonicatus 19. Martij 1601. *Card. Lancellotto*, deciſ. 43.
Seguntina Dimidiæ annatæ 22. Iunij 1607. *Manzanedo*, deciſ. 136.
Seguntina Expenſarum 5. Nouembris 1607. *Scotto*, deciſ. 138.
Seguntina Præſidentiæ 31. Ianuarij 1611. *Lugdunen.* deciſ. 288.
Senen. Bonorum 4. Iulij 1614. *Buratto*, deciſio 655.
Signina Pœnarum 19. Nouembris 1610. *Attrebaten.* deciſ. 254.
Signina Adminiſtrationis 18. Martij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 470.
Signina Bonorum 4. Iulij 1614. *Vbaldo*, deciſio 662.
Sipontina Iuriſdictionis 24. Maij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 491.
Syracuſana Fideicommiſſi 16. Nouembris 1612. *Vbaldo*, deciſ. 436.
Syracuſana Fideicommiſſi 11. Decembris 1613. *Vbaldo*, deciſ. 544.
Spoletana Spolij 29. Aprilis 1558. *Accorambono*, deciſ. 1.
Spoletana Spolij 4. Iunij 1565. *Gratto*, deciſione 2.
Spoletana Spolij 3. Decembris 1565. *Gratto*, deciſ. 3.
Spoletana Spolij 18. Februarij 1566. *Gratto*, deciſ. 4.
Spoletana Spolij 14. Aprilis 1567. *Gratto*, deciſ. 5.
Spoletana Spolij 13. Iunij 1567. *Gratto*, deciſ. 6.

Spo-

Spoletana Spolij 23. Ianuarij 1568. *Gratto*, deciſ.7.
Spoletana Spolij 23. Iunij 1572. *Oriolen.* deciſ.8.
Spoletana bonorum, ſeu ſpolij 12. Iunij 1590. *Pegna*, deciſ.22.
Spoletana bonorum, ſeu ſpolij 4. Iulij 1590. *Pegna*, deciſ.23.
Spoletana bonorum, ſeu ſpolij 20. Decembris 1591. *Pegna*, deciſ.24.
Spoletana bonorum, ſeu ſpolij 6. Martij 1592. *Pegna*, deciſ.25.
Spoletana hæreditatis 13. Martij 1613. *Manzanedo*, deciſ.463.
Spoletana prædij 27. Iunij 1614. *Pamphilio*, deciſ. 648.

T

Taurinen. Capellaniæ 10. Ianuarij 1614. *Vbaldo*, deciſ.551.
Terdonen. Iuriſpatronatus 1. Iunij 1611. *Pamphilio*, deciſ.328.
Terdonen. beneficij 20. Iunij 1614. *Caualerio*, deciſio 632.
Terulen. beneficij 12. Februarij 1610. *Lugdunen.* deciſ.222.
Terulea. decimarum 15. Martij 1613. *Vbaldo*, deciſ. 477.
Tiburtina Caſtri S. Poli 27. Nouembris 1609. *Pegna*, deciſ.199.
Tiraſonen. Capellæ 28. Nouembris 1605. *Pamphilio*, deciſ.101.
Tiraſonen. Canonicatus 29. Martij 1610. *Caualerio*, deciſ.232.
Tiraſonen. Canonicatus 1. Iulij 1611. *Pirouano*, deciſ.349.
Tiraſonen. Coadiutoriæ 14. Ianuarij 1611. *Lugdunen.* deciſ.276.
Tiraſonen. Decimarum 17. Iunij 1611. *Pirouano*, deciſ.345.
Tiraſonen. parochialis de Ablitas 16. Iunij 1614. *Andrea*, deciſ.626.
Toletana Canonicatus 10. Decembris 1608. *Lugdunen.* deciſ.167.
Toletana Canonicatus 23. Aprilis 1609. *Lugdunen.* deciſ.185.
Toletana Canonicatus 13. Nouembris 1609. *Card. Lancellotto*, deciſ.196.
Toletana Canonicatus 11. Decembris 1609. *Card. Lancellotto*, deciſ.196.
Toletana Canonicatus 11. Ianuarij 1610. *Card. Lancellotto*, deciſ.212.
Toletana admiſſionis 27. Iunij 1609. *Pamphilio*, deciſ. 192.
Toletana admiſſionis 14. Decembris 1609. *Pamphilio*, deciſ.210.
Toletana admiſſionis 14. Iulij 1614. *Pamphilio*, deciſ. 657.
Toletana Capellaniæ de Paſtrana 15. Decembris 1610. *Pamphilio*, deciſ.269.
Toletana Confraternitatum de Paſtrana 2. Decembris 1611. *Vbaldo*, deciſ.360.
Toletana, ſeu nullius Iuriſdictionis 26. Martij 1612. *Pirouano*, deciſ.396.
Toletana penſionis 11. Aprilis 1614. *Coccino*, deciſ. 574.
Toletana Iuriſdictionis 11. Ianuarij 1616. *Buratto*, deciſ.699.
Toletana decimarum de Capilla 11. Ianuarij 1616. *Andrea*, deciſ.702.
Toletana Iuriſdictionis 4. Maij 1612. *Coccino*, deciſ. 406.
Toletana Iuriſdictionis 4. Iulij 1612. *Coccino*, deciſ. 432.
Toletana Iuriſdictionis 17. Decembris 1612. *Coccino*, deciſ.447.
Theatina Iuriſdictionis S. Ioannis in Venere 17. Iunij 1613. *Coccino*, deciſ.509.
Theatina Iuriſdictionis de Arbona 26. Iunij 1615. *Coccino*, deciſ.36.
Tallea. ſeu nullius Seronen. Monaſterij 29. Martij 1612. *Damaſceno*, deciſ.234.
Tullen. Præpoſituræ Sancti Apri 13. Iunij 1611. *Pirouano*, deciſ.339.
Tallen. Coadiutoriæ 17. Februarij 1614. *Damaſceno*, deciſ.567.
Tullen. Parochialis 28. Maij 1614. *Coccino*, deciſio 609.
Turritana bonorum 22. Aprilis 1613. *Vbaldo*, deciſ. 476.
Turritana bonorum 14. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſio 600.
Tuſculana releuationis indemnitatis 20. Iunij 1614. *Pamphilio*, deciſ.630.

V

Valentina adminiſtrationis 2. Decembris 1587. *Bubalo*, deciſ.16.
Valentina decimarum de Cotalnaro 10. Decemb. 1601. *Litta*, deciſ.48.
Valentina Salarij 31. Februarij 1611. *Lugdunen.* deciſ. 291.
Valentina, ſeu Romana mercedis 3. Iunij 1602. *Card. Lancellotto*, deciſ.330.
Valliſoletana præeminentiarum 24. Nouembris 1603. *Card. Pamphilio*, deciſ.65.
Venetiarum donationis 9. Decembris 1605. *Pegna*, deciſ.103.
Venetiarum donationis 5. Maij 1614. *Buratto*, deciſ. 588.
Veneta cenſus 3. Decembris 1610. *Lugdunen.* deciſ. 262.
Veneta donationis 7. Nouembris 1614. *Buratto*, deciſ.665.
Viglenanea. Iuriſpatronatus 24. Ianuarij 1611. *Lugdunen.* deciſ.284.
Virdunen. Canonicatus 17. Decembris 1604. *Damaſceno*, deciſ.90.
Viterbien. Caſtrorum 29. Aprilis 1613. *Damaſceno*, deciſ.472.
Viterbien. Fideicommiſſi 10. Maij 1613. *Manzanedo*, deciſ.486.
Viterbien. Fideicommiſſi 9. Februarij 1615. *Coccino*, deciſ.667.
Viterbien. ſeu Romana pecuniaria 28. Februarij 1614. *Vbaldo*, deciſ.568.
Viterbien. bonorum 2. Maij 1614. *Manzanedo*, deciſ.587.
Viterbien. Terræ Verrallæ 30. Martij 1615. *Pirouano*, deciſ.671.
Viſen. Parochialis 27. Februarij 1606. *Lugdunen.* deciſ. 109.
Viſen. Parochialis 12. Nouembris 1607. *Lugdunen.* deciſ.140.

Digitized by Google

Vlixbonen. Iuriſconferendi 2. Decembris 1605. *Litta*, deciſ. 102.

Vlixbonen. Prioratus 14. Martij 1611. *Damaſceno*, deciſ. 302.

Vratislauien. Matrimonij 27. Nouembris 1609. *Caualerio*, deciſ. 198.

Vratislauien. Matrimonij 13. Iunij 1612. *Caualerio*, deciſ. 422.

Vratislauien. Matrimonij 28. Februarij 1611. *Caualerio*, deciſ. 310.

Vrbeuetana Fideicommiſſi 27. Ianuarij 1606. *Coccino*, deciſ. 105.

Vrbeuetana Fideicommiſſi 10. Decembris 1607. *Coccino*, deciſ. 169.

Vrbeuetana Fideicommiſſi 3. Aprilis 1609. *Coccino*, deciſ. 181.

Vrbeuetana Alimentorum 17. Februarij 1606. *Pamphilio*, deciſ. 107.

Z

Zamoren. Pecuniaria 20. Martij 1609. *Caualerio*, deciſ. 179.

INDEX DECISIONVM,

QVÆ IN HAC PRIMA PARTE RECENTIORVM CONTINENTVR,

Alphabetica ſerie per Materias diſpoſitus.

A

BVrgen. *Abbatia de Salas* 14. Maij 1612. *Vbaldo*, deciſ.407.
Burgen. *Abbatia de Salas* 20. Nouembris 1613. *Vbaldo*, deciſ.519.
Lucana *Abbatia* 18. Maij 1612. *Caualerio*, deciſ. 410.
Romana *Accomandita* 15. Ianuarij 1614. *Pirouano*, deciſ.554.
Romana *Accomandita* 10. Decembris 1614. *Pirouano*, deciſ.640.
Valentina *Adminiſtrationis* 2. Decembris 1587. *Bubalo*, deciſ.16.
Signina *Adminiſtrationis* 18. Martij 1613. *Damaſceno*, deciſ.470.
Romana Pecuniaria, *ſiue Adminiſtrationis fundaci* 13. Nouembris 1613. *Pirouano*, deciſ.522.
Toletana *Admiſſionis* 27. Iunij 1609. *Pamphilio*, deciſ. 192.
Toletana *Admiſſionis* 14. Decembris 1609. *Pamphilio*, deciſ.21
Toletana *Admiſſionis* 14. Iulij 1614. *Pamphilio*, deciſ. 657.
Segobien. *Admiſſionis ad habitum* 3. Iunij 1613. *Damaſceno*, deciſ.494.
Romana *Aſſictus* 30. Martij 1612. *Pirouano*, deciſ. 399.
Calaguritana *de Alberita* 16. Iunij 1608. *Attrebaten.* deciſ.159.
Vrbeuetana *Alimentorum* 17. Februarij 1606. *Pamphilio*, deciſ.107.
Romana *Alimentorum* 22. Maij 1595. *Card. Mantica*, deciſ.31.
Romana *Alimentorum* 29. Nouembris 1613. *Pamphilio*, deciſ.538.
Firmana *Altaris de Doriis* 15. Ianuarij 1610. *Lugdunen.* deciſ.224.
Firmana *Altaris* 11. Ianuarij 1616. *Andrea*, deciſ. 701.
Bononien. *de Amorinis* 4. Decembris 1609. *Lugdunen.* deciſ.103.
Romana *de Anquillaria* 10. Ianuarij 1611. *Lugdunen.* deciſ.174.
Seguntina dimidiæ *Annata* 22. Iunij 1607. *Manzanedo*, deciſ.136.
Placentina Dotis, & *Antifacti* 6. Iunij 1614. *Pamphilio*, deciſ.619.
Romana *Aperitionis oris* 8. Martij 1613. *Damaſceno*, deciſ.461.
Bononien. *Apotecarum* 24. Nouembris 1603. *Card. Bononien.* deciſ.64.
Papien. *Aquarum* 4. Iulij 1612. *Caualerio*, deciſio 430.
Seguntina *Archidiaconatus*, & Canonicatus 19. Martij 1601. *Card. Lancellotto*, deciſ.43.
Oſcen. *Archidiaconatus* 4. Maij 1607. *Pamphilio*, deciſ. 132.
Oxomen. *Archidiaconatus* 10. Martij 1614. *Buratto*, deciſ.570.
Placentina *Archipresbyteratus* 4. Iulij 1614. *Pamphilio*, deciſ.656.
Salamantina *Archipresbyteratus* 13. Martij, & 1. Iulij 1615. *Andrea*, deciſ.687.
Romana Pecuniaria, *ſiue Arreſti* 22. Aprilis 1613. *Pirouano*, deciſ.478.
Romana *de Arroniis* 15. Ianuarij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 652.
Ferrarien. *Attentatorum* 29. Martij 1604. *Card. Lancellotto*, deciſ.74.
Ferrarien. *Attentatorum* 27. Februarij 1606. *Card. Lancellotto*, deciſ.110.
Ferrarien. *Attentatorum* 15. Ianuarij 1607. *Lugdunen.* deciſ.124.

B

Placentina, & Caurien. *Beneficiorum* 6. Iunij 1605. *Pamphilio*, deciſ.92.
Firmana *Beneficii* 27. Ianuarij 1610. *Lugdunen.* deciſ. 217.
Terulen. *Beneficii* 12. Februarij 1610. *Terulen.* deciſ. 222.
Alterien. *Beneficiorum* 29. Martij 1610. *Pamphilio*, deciſ.233.
Pampilonen. *Beneficii* 24. Nouembris 1610. *Lugdunen.* deciſ.257.
Pampilonen. *Beneficii* 1. Ianuarij 1611. *Lugdunen.* deciſ.273.
Calaguritana *Beneficii de Alegria* 15. Maij 1611. *Coccino*, deciſ.326.
Baren. *Beneficii* 1. Iunij 1611. *Vbaldo*, deciſio 347.
Calaguritana *Beneficii de Creacu* 1. Iulij 1611. *Card. Bononien.* deciſ.351.
Calaguritana *Beneficii de Creacu* 10. Martij 1614. *Remboldo*, deciſ.572.
Conchen. *Beneficii de Valdezudios* 14. Nouemb. 1611. *Damaſceno*, deciſ.316.
Aprutina, ſeu Montis Alti *Beneficii* 1. Iulij 1612. *Pirouano*, deciſ.429.

Fauentina *Beneficii* 21. Iunij 1613. *Buratto*, deciſ. 503.
Fauentina *Beneficii* 20. Nouembris 1613. *Buratto*, deciſ. 530.
Placentina *Beneficii* 27. Nouembris 1613. *Vbaldo*, deciſ. 534.
Placentina *Beneficii* 21. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 602.
Boianen. *Beneficii* 6. Iunij 1614. *Buratto*, deciſio 618.
Terdonen. *Beneficii* 20. Iunij 1614. *Caualerio*, deciſ. 632.
Nullius, ſeu Giennen. *Beneficiorum* 20. Iunij 1614. *Remboldo*, deciſ. 633.
Caſtren. *Beneficii* 27. Iunij 1614. *Veroſpio*, deciſio 652.
Pampilonen. *Beneficii de Aricaleta* 4. Iulij 1614. *Remboldo*, deciſ. 658.
Meliten. *Beneficii* 4. Iulij 1614. *Vbaldo*, deciſio 661.
Auerſana *Beneficii* 4. Iulij 1614. *Vbaldo*, deciſio 660.
Barchinonen. *Beneficii* 20. Iunij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 629.
Litteren. *Beneficij* 13. Nouembris 1615. *Veroſpio*, deciſ. 688.
Bononien. *de Beroaldis* 15. Decembris 1601. *Coccino*, deciſ. 66.
Peruſina *Bonorum de Herculanis* 22. Aprilis 1580. *Brauo*, deciſ. 10.
Spoletana *Bonorum*, ſeu Spolij 12. Iunij 1590. *Pegna*, deciſ. 22.
Spoletana *Bonorum*, ſeu Spolij 4. Iulij 1590. *Pegna*, deciſ. 23.
Spoletana *Bonorum*, ſeu Spolij 20. Decembris 1591. *Pegna*, deciſ. 24.
Spoletana *Bonorum*, ſeu Spolij 6. Martij 1592. *Pegna*, deciſ. 25.
Bononien. *Bonorum de Marano* 20. Nouembris 1595. *Mellino*, deciſ. 34.
Ferrarien. *Bonorum* 24. Februarij 1600. *Corduba*, deciſ. 39.
Ferrarien. *Bonorum* 19. Decembris 1611. *Coccino*, deciſ. 368.
Ferrarien. *Bonorum* 21. Maij 1614. *Dunozetto*, deciſ. 605.
Ferrarien. *Bonorum* 16. Iunij 1614. *Dunozetto*, deciſ. 624.
Nucerina *Bonorum* 4. Martij 1602. *Damaſceno*, deciſ. 51.
Lucana *Bonorum* 29. Nouembris 1604. *Damaſceno*, deciſ. 87.
Lucana *Bonorum* 27. Februarij 1606. *Pamphilio*, deciſ. 11.
Lucana *Bonorum* 11. Decembris 1609. *Lugdunen.* deciſ. 208.
Lucana *Bonorum* 15. Decembris 1610. *Lugdunen.* deciſ. 278.
Lucana *Bonorum* 18. Martij 1611. *Lugdunen.* deciſ. 304.
Bononien. *Bonorum* 20. Iunij 1605. *Pamphilio*, deciſ. 95.
Bononien. *Bonorum* 18. Martij 1611. *Coccino*, deciſ. 305.
Cæſenaten. *Bonorum* 23. Ianuarij 1608. *Attrebaten.* deciſ. 145.
Ariminen. *Bonorum* 13. Ianuarij 1610. *Lugdunen.* deciſ. 215.
Ariminen. *Bonorum* 4. Februarij 1611. *Lugdunen.* deciſ. 290.
Peruſina *Bonorum* 10. Maij 1610. *Attrebaten.* deciſio 237.
Peruſina *Bonorum* 14. Ianuarij 1611. *Attrebaten.* deciſ. 277.
Fauentina *Bonorum de Naldis* 3. Decembris 1610. *Vbaldo*, deciſ. 263.
Fauentina *Bonorum* 18. Maij 1611. *Vbaldo*, deciſio 325.
Nonantulana *Bonorum* 31. Ianuarij 1611. *Damaſceno*, deciſ. 287.
Mediolanen. *Bonorum* 25. Februarij 1611. *Vbaldo*, deciſ. 295.
Mantuana *Bonorum* 20. Maij 1611. *Vbaldo*, deciſ. 325.
Mantuana *Bonorum* 17. Iunij 1611. *Vbaldo*, deciſ. 340.
Mantuana *Bonorum* 16. Decembris 1611. *Vbaldo*, deciſ. 365.
Mantuana *Bonorum* 14. Maij 1612. *Vbaldo*, deciſio 409.
Mantuana *Bonorum* 28. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſio 610.
Mantuana *Bonorum* 8. Februarij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 457.
Bononien. *Bonorum de Gozzadinis* 17. Decemb. 1612. *Manzanedo*, deciſ. 446.
Ciuitatis Caſtelli *Bonorum* 17. Iunij 1613. *Pirouano*, deciſ. 508.
Rauennaten. *Bonorum* 16. Decembris 1613. *Vbaldo*, deciſ. 548.
Turritana *Bonorum* 22. Aprilis 1613. *Vbaldo*, deciſ. 476.
Turritana *Bonorum* 14. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſio 600.
Ferrarien. *Bonorum de Taſsonis* 26. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 513.
Viterbien. *Bonorum* 2. Maij 1614. *Manzanedo*, deciſio 587.
Sancti Seuerini *Bonorum* 12. Maij 1614. *Pamphilio*, deciſ. 594.
Eſina *Bonorum* 23. Iunij 1614. *Veroſpio*, deciſio 635.
Senen. *Bonorum* 4. Iulij 1614. *Buratto*, deciſio 655.
Signina *Bonorum* 4. Iulij 1614. *Vbaldo*, deciſio 662.
Farfen. *Bonorum* 19. Decembris 1614. *Buratto*, deciſ. 642.
Beneuentana *Bonorum* 4. Maij 1615. *Andrea*, deciſ. 674.
Imolen. *Bonorum* 4. Decembris 1615. *Coccino*, deciſ. 693.
Bononien. *de Bonſignoribus* 3. Aprilis 1609. *Caualerio*, deciſ. 180.
Bononien. *de Bonſignoribus* 15. Iunij 1609. *Caualerio*, deciſ. 190.
Bononien. *de Bonſignoribus* 12. Februarij 1610. *Caualerio*, deciſ. 220.
Bononien. *de Bonſignoribus* 15. Decembris 1609. *Caualerio*, deciſ. 267.
Bononien. *de Bonis* 6. Februarij 1612. *Sacrato*, deciſ. 377.
Calaguritana *de Branteuilla* 9. Maij 1614. *Pirouano*, deciſ. 591.
Aquilana exequutionis *Breuis* 13. Februarij 1612. *Pirouano*, deciſ. 381.

Aqui-

Aquilana exequutionis *Breuis* 21. Maij 1612. *Pirouano*, deciſ.413.
Baren. *Breuis* 1. Martij 1610. *Caualerio*, deciſ. 228.

C

Nullius *Canonicatus* 4. Decembris 1600. *Card. Bononien.* deciſ.40.
Seguntina Archidiaconatus, & *Canonicatus* 19. Martij 1601. *Card. Lancellotto*, deciſ.43.
Virdunen. *Canonicatus* 17. Decembris 1604. *Damaſceno*, deciſ.90.
Auguſtana *Canonicatus* 30. Iunij 1605. *Pamphilio*, deciſ.94.
Toletana *Canonicatus* 10. Decembris 1608. *Lugdunen.* deciſ.167.
Toletana *Canonicatus* 23. Aprilis 1609. *Lugdunen.* deciſ.185.
Toletana *Canonicatus* 13. Nouembris 1609. *Card. Lancellotto*, deciſ.196.
Toletana *Canonicatus* 11. Decembris 1609. *Card. Lancellotto*, deciſ.204.
Toletana *Canonicatus* 11. Ianuarij 1610. *Card. Lancellotto*, deciſ.212.
Tiraſonen. *Canonicatus* 29. Martij 1610. *Caualerio*, deciſ.232.
Tiraſonen. *Canonicatus* 1. Iulij 1611. *Pirouano*, deciſ. 349.
Pacen. *Canonicatus* 10. Februarij 1612. *Pegna*, deciſ. 379.
Pacen. *Canonicatus* 11. Decembris 1613. *Pirouano*, deciſ.523.
Conſtantien. *Canonicatus* 8. Iunij 1612. *Pirouano*, deciſ.42.
Leodien. *Canonicatus* 8. Iunij 1612. *Pirouano*, deciſ. 418.
Plocen. *Canonicatus* 26. Martij 1613. *Coccino*, deciſ. 475.
Leodien. *Canonicatus Tengren'* 16. Maij 1613. *Buratto*, deciſ.488.
Placentina *Canonicatus* 3. Iunij 1613. *Pirouano*, deciſ. 496.
Acertana *Canonicatus* 1. Iulij 1613. *Manzanedo*, deciſ.516.
Mediolanen. *Canonicatus* 9. Ianuarij 1615. *Pirouano*, deciſ.644.
Dertuſen. *Canonicatus* 2. Maij 1616. *Coccino*, deciſ. 711.
Aſten. *Canonicatus*, & Præbendæ 27. Iunij 1616. *Coccino*, deciſ.715.
Bononien. *de Capacellis* 8. Martij 1613. *Pamphilio*, deciſ.460.
Bononien. *de Capacellis* 21. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ.510.
Bononien. *de Capacellis* 17. Februarij 1614. *Pamphilio*, deciſ.566.
Narnien. *de Capitonibus* 19. Ianuarij 1609. *Card. Lancellotto*, deciſ.282.
Romana *de Capizucchis* 10. Aprilis 1606. *Cardinali Lancellotto*, deciſ.115.
Tiraſonen. *Capella* 28. Nouembris 1605. *Pamphilio*, deciſ.101.
Lucana *Capellania* 14. Decembris 1608. *Pegna*, deciſ. 211.
Toletana *Capellania de Paſtrana* 15. Decembris 1610. *Pamphilio*, deciſ.269.
Hipporegien. *Capella S. Martini* 15. Maij 1611. *Pegna*, deciſ.322.
Giennen. *Capellania* 15. Iunij 1612. *Caualerio*, deciſ. 424.
Giennen. *Capellania* 21. Maij 1614. *Caualerio*, deciſ. 604.
Taurinen. *Capellania* 10. Ianuarij 1614. *Vbaldo*, deciſ.551.
Mediolanen. *Capellania* 9. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 593.
Barchinonen. *Capellania* 2. Iunij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 615.
Neocaſtren. *Capellania* 10. Iunij 1615. *Coccino*, deciſ. 688.
Romana *Caſaletti* 18. Maij 1609. *Damaſceno*, deciſ. 187.
Romana *Caſaletti* 22. Martij 1610. *Damaſceno*, deciſ. 230.
Romana *Caſaletti* 7. Iunij 1610. *Damaſceno*, deciſ. 242.
Romana reſidui pretij *Caſalis* 12. Iunij 1595. *Cardinali Pamphilio*, deciſ.33.
Romana *Caſalis* 12. Ianuarij 1609. *Damaſceno*, deciſ. 170.
Romana *Caſtrorum*, ſeu Tranſactionis 11. Maij 1590. *Gypſio*, deciſ.21.
Balneoregien. *Caſtrorum* 14. Februarij 1607. *Stella*, deciſ.127.
Romana, ſeu Tiburtina *Caſtrorum* 4. Iulij 1607. *Lugdunen.* deciſ.135.
Tiburtina *Caſtri S. Poli* 27. Nouembris 1609. *Pegna*, deciſ.199.
Interamnen. *Caſtri Pedisluci* 12. Februarij 1611. *Creſcentio Camera Apoſtolica Clerico*, deciſ.41.
Viterbien. *Caſtrorum* 29. Aprilis 1613. *Damaſceno*, deciſ.472.
Salamantina *Cenſurarum*, ſeu liquidationis 24. Ianuarij 1611. *Lugdunen.* deciſ.283.
Neapolitana *Cenſus* 9. Martij 1592. *Gipſio*, deciſ. 26.
Aprutina, ſeu Montis Alti *Cenſus* 4. Iulij 1601. *Damaſceno*, deciſ.45.
Romana *Cenſus* 27. Ianuarij 1603. *Damaſceno*, deciſ.60.
Romana *Cenſus* 2. Decembris 1609. *Manzanedo*, deciſ.201.
Romana *Cenſus* 2. Iunij 1614. *Manzanedo*, deciſ. 614.
Romana *Cenſus* 2. Iunij 1610. *Pegna*, deciſio 241.
Romana *Cenſus* 4. Martij 1611. *Pegna*, deciſio 299.
Romana *Cenſus* 1. Iulij 1611. *Caualerio*, deciſio 350.
Romana *Cenſus* 17. Februarij 1612. *Pirouano*, deciſ.385.
Romana *Cenſus* 18. Iunij 1612. *Pirouano*, deciſ. 425.
Romana *Cenſus* 27. Iunij 1605. *Coccino*, deciſio 96.
Bononien. *Cenſus* 17. Martij 1608. *Lugdunen.* deciſ. 153.
Bononien. *Cenſus* 20. Februarij 1609. *Lugdunen.* deciſ.177.
Veneta *Cenſus* 3. Decembris 1610. *Lugdunen.* deciſ. 262.
Romana *Cenſus* Scutorum 18000. 11. Martij 1611. *Card. Bononien.* deciſ.301.

Romana *Cenſus* Scutorum 18000. 16.Iunij 1615. *Coccino*, deciſ.681.
Romana *Cenſuum* Scutorum 20000.24.Februar.1612. *Card. Bononien.* deciſ.391.
Romana *Cenſus de Mutis* 19.Nouembris 1612. *Coccino*, deciſ.439.
Beneuentana *Cenſus* 18. Martij 1613. *Coccino*, deciſ. 468.
Anconitana *Cenſuum* 24. Maij 1613. *Vbaldo*, deciſ. 492.
Anconitana *Cenſuum* 27. Nouembris 1613. *Vbaldo*, deciſ.535.
Foroliuien. *Cenſus* 14. Iunij 1613. *Buratto*, deciſion. 502.
Maceraten. *Cenſus* 14. Maij 1614. *Dunozetto*, deciſ. 599.
Nullius, ſeu Meliuicen. *Cenſus* 16. Martij 1615. *Coccino*, deciſ.670.
Romana *Cenſus*, ſeu Fideicommiſſi de Scalabrinis 22. Maij 1615. *Andrea*, deciſ.678.
Romana *Chartarum* 17.Februarij 1614. *Caualerio*, deciſ.565.
Romana *de Cincijs* 13. Iunij 1614. *Remboldo*, deciſ. 622.
Tiraſonen. *Coadiutoria* 14. Ianuarij 1611. *Lugdunen.* deciſ.276.
Tullen. *Coadiutoria* 17.Februarij 1614. *Damaſceno*, deciſ.567.
Hiſpalen. *Coadiutoria* 14. Nouembris 1614. *Vbaldo*, deciſ.637.
Leodien. *Collecta* 29. Martij 1604. *Attrebaten.* deciſ. 72.
Romana *de Comitibus* 27. Maij 1581. *Robuſterio*, deciſ. 12.
Argentina *Commenda* 14. Maij 1614. *Remboldo*, deciſ. 601.
Meliten. ſeu Portugallien. *Commenda* 23. Iunij 1614. *Dunozetto*, deciſ.536.
Anconitana *Compromiſſi* 28. Ianuarij 1613. *Vbaldo*, deciſ.452.
Anconitana *Compromiſſi* 28. Ianuarij 1613. *Vbaldo*, deciſ.498.
Romana *Computorum* 20. Nouembris 1613. *Coccino*, deciſ.531.
Romana *Concordia S. Petri* 3. Aprilis 1609. *Caualerio*, deciſ.183.
Romana *Concordia S. Petri* 5. Iunij 1609. *Caualerio*, deciſ.189.
Romana *Concordia S. Petri* 13. Nouembris 1609. *Caualerio*, deciſ.197.
Romana *Concordia S. Petri* 11.Ianuarij 1610. *Caualerio*, deciſ.213.
Romana *Concordia S. Petri* 12. Februarij 1610. *Caualerio*, deciſ.22.
Romana *Concordia S. Petri* 21. Iunij 1610. *Caualerio*, deciſ.246.
Romana *pratenſe Confidentia* 27. Februarij 1606. *Card. Bononien.* deciſ.108.
Toletana *Confraternitatum de Paſtrana* 2. Decembris 1611. *Vbaldo*, deciſ.360.
Pacen. *Congrua* 8. Iunij 1612. *Damaſceno*, deciſion. 588.
Calciaten. *Coniudicum* 25. Februarij 1611. *Attrebaten.* deciſ.296.
Meliten. *Conſerua* 3. Iunij 1613. *Baratto*, deciſion. 493.
Meleuitana *Conſerua* 27. Iunij 1616. *Buratto*, deciſ. 704. la prima.
Romana *nullitatis Contractus* 20. Nouembris 1613. *Dunozetto*, deciſ.527.
Salernitana *Contributionis* 12. Maij 1614. *Dunozetto*, deciſ.595.
Nullius *de Couarruuias* 16. Martij 1612. *Pirouano*, deciſ.394.
Romana *de Cuppis* 4. Decembris 1609. *Lugdunen.* deciſ.209.

D

Parmen. *Datii* 9. Maij 1611. *Coccino*, deciſion. 318.
Parmen. *Datii* 10. Iunij 1611. *Coccino*, deciſion. 336.
Parmen. *Datii* 13. Februarij 1612. *Coccino*, deciſ. 382.
Parmen. *Datii* 4. Iunij 1612. *Coccino*, deciſion. 415.
Parmen. *Datii* 27. Iunij 1612. *Coccino*, deciſion. 428.
Parmen. *Datii* 27. Nouembris 1613. *Coccino*, deciſ. 536.
Plocen. *Decanatus* 22. Maij 1606. *Iuſto*, deciſion. 117.
Valentina *Decimarum de Cotalnaro* 10. Decemb. 1601. *Litta*, deciſ.48.
Comen. *Decimarum* 5. Maij 1604. *Attrebaten.* deciſ. 76.
Mediolanen. *Decimarum* 9. Martij 1609. *Lugdunen.* deciſ.178.
Mediolanen. *Decimarum* 8. Februarij 1610. *Lugdunen.* deciſ.223.
Mediolanen. *Decimarum* 20. Decembris 1610. *Lugdunen.* deciſ.271.
Mediolanen. *Decimarum* 8. Iunij 1612. *Pamphilio*, deciſ.419.
Mediolanen. *Decimarum* 16. Ianuarij 1613. *Pamphilio*, deciſ.448.
Mediolanen. *Decimarum* 18. Martij 1613. *Pamphilio*, deciſ.469.
Mediolanen. *Decimarum* 4. Decembris 1613. *Pamphilio*, deciſ.541.
Mediolanen. *Decimarum* 22. Martij 1613. *Pirouano*, deciſ.475.
Tiraſonen. *Decimarum* 17. Iunij 1611. *Pirouano*, deciſ.345.
Mediolanen. *Decimarum S. Iuliani* 13. Ianuarij 1612. *Pamphilio*, deciſ.371.
Conchen. *Decimarum dell'Infantado* 18. Martij 1612. *Pirouano*, deciſ.411.
Conchen. *Decimarum dell'Infantado* 5. Decemb. 1612. *Pirouano*, deciſ.443.
Conchen. *Decimarum dell'Infantado* 10. Maij 1613. *Pirouano*, dec.485.
Conchen. *Decimarum dell'Infantado* 8. Nouemb. 1613. *Pirouano*, deciſ.520.
Conchen. *Decimarum dell'Infantado* 2. Iunij 1624. *Andrea*, deciſ.611.
Conchen. *Decimarum dell'Infantado* 1. Iulij 1615. *Andrea*, deciſ.686.
Conchen. *Decimarum del Campillo* 21. Maij 1612. *Card. Bononienſi*, deciſ.412.
Conchen. *Decimarum del Campillo* 21. Iunij 1613. *Manzanedo*, deciſ.512.
Terulen. *Decimarum* 15. Martij 1613. *Vbaldo*, deciſ. 477.

Abu-

Abulen. *Decimarum* 27. Ianuarij 1614. *Coccino*, deciſ. 562.
Calciaten. *Decimarum* 2. Maij 1614. *Dunozetto*, deciſ. 585.
Calciaten. *Decimarum* 20. Iunij 1614. *Dunozetto*, deciſ. 625.
Legionen. *Decimarum* 22. Maij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 677.
Ferrarien. *Decimarum* 16. Iunij 1615. *Pirouano*, deciſ. 684.
Ferrarien. *Decimarum* 27. Ianuarij 1616. *Pamphilio*, deciſ. 705.
Cæſaraugustana *Dedicationis* 1. Martij 1610. *Card. Bononien.* dec. 227.
Cæſaraugustana *Dedicationis* 18. Maij 1610. *Card. Bononien.* dec. 245.
Cæſaraugustana *Dedicationis* 24. Ianuarij 1611. *Card. Bononien.* dec. 285.
Cæſaraugustana *Dedicationis* 27. Nouembris 1613. *Veroſpio*, dec. 533.
Cæſaraugustana *Dedicationis* 9. Iunij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 616.
Romana prætenſæ *Deuolutionis* 28. Iunij 1610. *Manzanedo*, deciſ. 249.
Romana *Deuolutionis* 23. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 606.
Romana *Deuolutionis Domus* 22. Iunij 1615. *Andrea*, deciſ. 632.
Seguntina *Dimidiæ annatæ* 22. Iunij 1607. *Manzanedo*, deciſ. 136.
Bononien. *Diſmembrationis* 5. Iunij 1606. *Pamphilio*, deciſ. 119.
Hiſpalen. *Diſtributionum* 2. Maij 1603. *Coccino*, deciſ. 61.
Calaguritana fructuum, & *Diſtributionum* 26. Maij 1614. *Vbaldo*, dec. 608.
Romana ſpartis *Domus* 13. Iunij 1603. *Damaſceno*, deciſ. 63.
Romana *Domorum de Valentinis* 16. Iunij 1604. *Littà*, deciſ. 82.
Romana *Domus de Vſazzijs* 5. Martij 1608. *Caualerio*, deciſ. 152.
Romana *Domus* 29. Nouembris 1610. *Lugdunen.* deciſ. 261.
Romana *Domus* 16. Decembris 1613. *Coccino*, deciſ. 567.
Romana *Domus* 20. Februarij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 694.
Caſalen. *Domus* 18. Aprilis 1611. *Vbaldo*, deciſ. 307.
Caſalen. *Domus* 12. Ianuarij 1612. *Vbaldo*, deciſion. 369.
Romana retractus *Domus* 10. Martij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 571.
Romana *Domorum* 21. Maij 1614. *Andrea*, deciſion. 603.
Romana *Domorum* 23. Ianuarij 1616. *Vbaldo*, dec. 704. la ſeconda.
Romana Spolij *Domorum* 16. Iunij 1614. *Pamphilio*, deciſ. 623.
Romana *Domus S. Nicolai* 23. Iunij 1614. *Caualerio*, deciſ. 654.
Ianuen. *Domorum* 15. Maij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 676.
Romana Emphyteuſis *Domorum* 11. Martij 1616. *Buratto*, deciſ. 709.
Romana *Donationis de Cuppis* 5. Iunij 1602. *Card. Pamphilio*, deciſ. 54.
Venetiarum *Donationis* 9. Decembris 1605. *Pegna*, deciſ. 103.
Venetiarum *Donationis* 5. Maij 1614. *Buratto*, deciſ. 588.
Camerinen. *Donationis* 27. Ianuarij 1614. *Pamphilio*, deciſ. 560.
Veneta *Donationis* 7. Nouembris 1614. *Buratto*, deciſ. 665.
Bononien. *Dotis* 26. Februarij 1601. *Cardinali Lancellotto*, dec. 42.
Ferrarien. lucri *Dotis* 13. Martij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 113.
Aſculana *Dotis* 7. Aprilis 1606. *Lugdunen.* deciſion. 114.
Aſculana *Dotis* 18. Aprilis 1616. *Coccino*, deciſion. 710.
Romana *Dotis de Trincijs* 21. Maij 1607. *Card. Bononienſi*, deciſ. 134.
Romana *Dotis de Trincijs* 5. Martij 1608. *Ottembergo*, deciſ. 151.
Romana *Dotis* 21. Februarij 1611. *Lugdunen.* deciſ. 292.
Romana *Dotis* 23. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſion. 607.
Romana *Dotis* 29. Februarij 1616. *Veroſpio*, deciſ. 708.
Fauentina, ſeu Bononien. *Dotis* 21. Ianuarij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 449.
Romana *Dotis de Boncompagnis* 28. Aprilis 1614. *Caualerio*, dec. 581.
Placentina *Dotis*, & Antifacti 6. Iunij 1614. *Pamphilio*, dec. 619.

E

Nucerina *Emphyteuſis* 8. Februarij 1608. *Attrebaten.* deciſ. 150.
Romana *Emphyteuſis* 22. Nouembris 1611. *Caualerio*, deciſ. 435.
Romana *Emphyteuſis Domorum* 11. Martij 1616. *Buratto*, deciſ. 709.
Aquilana *nullitatis Erectionis* 24. Maij 1610. *Pirouano*, deciſ. 239.
Aquilana *nullitatis Erectionis* 20. Decembris 1610. *Pirouano*, dec. 256.
Aquilana *nullitatis Erectionis* 10. Maij 1613. *Pirouano*, deciſ. 484.
Romana *Euacuationis* 2. Decembris 1615. *Vbaldo*, deciſ. 698.
Cæſaraugustana *Exemptionis* 13. Nouembris 1587. *Orano*, deciſ. 15.
Cæſaraugustana *Exemptionis* 28. Martij 1588. *Orano*, deciſ. 17.
Cæſaraugustana *Exemptionis* 12. Februarij 1590. *Orano*, deciſ. 20.
Aquilana *Exequutionis Breuis* 13. Februarij 1612. *Pirouano*, deciſ. 381.
Aquilana *Exequutionis Breuis* 21. Maij 1612. *Pirouano*, deciſ. 413.
Seguntina *Expenſarum* 5. Nouembris 1607. *Scotto*, deciſ. 138.

F

Maioricen. *Fabricæ* 16. Iunij 1614. *Coccino*, deciſ. 627.

Romana *Montis Farneſii* 19. Nouembris 1610. *Lugdunen.* deciſ.253.

Cauallicen. *Feudi* 17. Decembris 1612. *Pirouano*, deciſ.445.

Ianuen. *Fideicommiſsi de Pallauicinis* 24. Nouembris 1586. *Cardinali Pamphilio*, deciſ.14.

Fauentina *Fideicommiſsi de Paſiis* 20. Maij 1588. *Cardinali Pamphilio*, deciſ.19.

Bononien. *Fideicommiſſi de Lambertinis* 22. Iunij 1600. *Manzanedo*, deciſ.193.

Bononien. *Fideicommiſsi de Lambertinis* 11. Martij 1611. *Manzanedo*, deciſ.300.

Firmana *Fideicommiſsi de Fulcbis* 2. Aprilis 1601. *Cardinali Pamphilio*, deciſ.44.

Firmana *Fideicommiſsi de Fulcbis* 10. Decembris 1601. *Cardinali Pamphilio*, deciſ.47.

Bononien. *Fideicommiſſi de Zambeccariis* 23. Ianuarij 1602. *Cardinali Pamphilio*, deciſ.49.

Bononien. *Fideicommiſſi de Zambeccarijs* 16. Ianuarij 1604. *Cardinali Pamphilio*, deciſ.67.

Bononien. *Fideicommiſſi de Mangiolis* 26. Martij 1604. *Coccino*, deciſ.73.

Romana Spolij Domorum, & *Fideicommiſſi* 24. Octobris 1605. *Cardinali Lancellotto*, deciſ.100.

Vrbeuetana *Fideicommiſsi* 27. Ianuarij 1606. *Coccino*, deciſ.105.

Vrbeuetana *Fideicommiſsi* 10. Decembris 1607. *Coccino*, deciſ.169.

Vrbeuetana *Fideicommiſsi* 3. Aprilis 1609. *Coccino*, deciſ.181.

Florentina *Fideicommiſsi de Decbis* 7. Februarij 1607. *Iuſto*, deciſ.125.

Peruſina *Fideicommiſsi de Bigazzinis* 30. Martij 1607. *Pamphilio*, deciſ.131.

Florentina *Fideicommiſsi* 3. Decembris 1607. *Manzanedo*, deciſ.143.

Leodien. *Fideicommiſsi* 1. Decembris 1608. *Caualerio*, deciſ.164.

Leodien. *Fideicommiſsi* 22. Martij 1610. *Caualerio*, deciſ.231.

Leodien. *Fideicommiſsi* 14. Iunij 1616. *Caualerio*, deciſ.243.

Leodien. *Fideicommiſsi* 19. Nouembris 1610. *Caualerio*, deciſ.255.

Bononien. *Fideicommiſsi de Pannolinis* 10. Decembris 1610. *Lugdunen* deciſ.166.

Bononien. *Fideicommiſsi de Pannolinis* 9. Maij 1611. *Lugdunen.* deciſ.338.

Romana *Fideicommiſsi* 4. Maij 1611. *Vbaldo*, deciſ. 316.

Romana *Fideicommiſsi de Vrſinis* 9. Maij 1611. *Pirouano*, deciſ.320.

Auximana *Fideicommiſsi* 26. Nouembris 1611. *Vbaldo*, deciſ.357.

Romana *Fideicommiſſi de Naris* 2. Decembris 1611. *Pegna*, deciſ.361.

Syracuſana *Fideicommiſſi* 16. Nouembris 1612. *Vbaldo*, deciſ.430.

Syracuſana *Fideicommiſſi* 11. Decembris 1613. *Vbaldo*, deciſ.544.

Foroliuien. *Fideicommiſſi* 11. Februarij 1613. *Pamphilio*, deciſ.459.

Viterbien. *Fideicommiſſi* 10. Maij 1613. *Manzanedo*, deciſ.486.

Viterbien. *Fideicommiſſi* 9. Februarij 1615. *Coccino*, deciſ.667.

Narnien. *Fideicommiſſi de Cardolis* 8. Nouembris 1613. *Veroſpio*, deciſ.519.

Peruſina *Fideicommiſſi de Alphanis* 5. Maij 1614. *Remboldo*, deciſ.590.

Peruſina *Fideicommiſſi de Alphanis* 27. Iunij 1614. *Remboldo*, deciſ.651.

Romana cenſus, ſeu *Fideicommiſſi de Scalambrinis* 22. Maij 1615. *Andrea*, deciſ.078.

Romana *Fideicommiſſi de Vecchijs* 21. Iunij 1616. *Pirouano*, deciſ.714.

Romana *Filiationis* 4. Februarij 1611. *Lugdunen.* deciſ. 289.

Romana *Filiationis* 10. Decembris 1612. *Pirouano*, deciſ.444.

Lucana *Fructuum* 3. Decembris 1604. *Damaſteno*, deciſ.89.

Baren. *Fructuum* 2. Iunij 1610. *Caualerio*, deciſion. 240.

Carthaginen. *Fructuum* 2. Maij 1611. *Cardinali Lancellotto*, deciſ.314.

Carthaginen. *Fructuum* 2. Aprilis 1612. *Pirouano*, deciſ.401.

Aſten. *Fructuum* 15. Martij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 467.

Leodien. *Fructuum* 28. Aprilis 1614. *Manzanedo*, deciſ.583.

Calaguritana *Fructuum*, & *Diſtributionum* 26. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſ.608.

Callien. *Fructuum* 13. Nouembris 1615. *Andrea*, deciſ.689.

G

Romana *Grani* 19. Nouembris 1607. *Attrebaten.* deciſ.142.

Romana *Grani* 11. Aprilis 1614. *Buratto*, deciſion. 573.

Bononien. de *Guidalottis* 28. Ianuarij 1613. *Veroſpio*, deciſ.451.

Bononien. de *Guidalottis* 3. Iunij 1613. *Veroſpio*, deciſ.495.

Bononien. de *Guidalottis* 9. Decembris 1613. *Veroſpio*, deciſ.543.

H

Comen. *Habitus* 4. Martij 1611. *Lugdunen.* deciſion. 297.

Comen. *Habitus* 14. Iunij 1623. *Pirouano*, deciſ. 344.

Romana *Hæreditatis de Zambeccarijs* 2. Maij 1588. *Peruſino*, deciſ.18.

Sabinen. *Hæreditatis de Vrſinis* 5. Iunij 1604. *Cardinali Lancellotto*, deciſ.80.

Interamnen. *Hæreditatis* de Paradiſis 12. Decembris 1605. *Pamphilio*, dec.104.

Maceraten. *Hæreditatis* 10. Maij 1606. *Iuſto*, deciſ. 116.

Maceraten. *Hæreditatis* 28. Maij 1608. *Iuſto*, deciſ. 157.

Maceraten. *Hæreditatis* 13. Februarij 1609. *Manzanedo*, dec.176.

Romana *Hæreditatis de Alberis* 11. Decembris 1606. *Iuſto*, dec.123.

Recanaten. *Hæreditatis* 14. Maij 1607. *Pegna*, deciſ. 133.

Recanaten. *Hæreditatis* 23. Ianuarij 1608. *Pegna*, deciſ.146.

Recanaten. *Hæreditatis* 16. Ianuarij 1609. *Pegna*, deciſ. 172.

Recanaten. *Hæreditatis* 30. Aprilis 1610. *Pegna*, deciſ. 236.

Recanaten. *Hæreditatis* 19. Ianuarij 1611. *Pegna*, deciſ. 278.

Recanaten. *Hæreditatis* 9. Decembris 1611. *Pegna*, deciſ. 363.

Aſſiſien. *Hæreditatis* 30. Ianuarij 1609. *Caualerio*, deciſ. 173.

Romana *Hæreditatis de Mareſcottis* 10. Decemb. 1610. *Cardinali Lancellotto*, dec. 265.

Romana *Hæreditatis de Mareſcottis* 18. Aprilis 1611. *Cardinali Lancellotto*, dec. 309.

Romana *Hæreditatis de Mareſcottis* 13. Iunij 1611. *Cardinali Lancellotto*, dec. 337.

Romana *Hæreditatis de Mareſcottis* 1. Februarij 1613. *Damaſceno*, dec. 453.

Romana *Hæreditatis de Mareſcottis* 20. Nouemb. 1613. *Damaſceno*, dec. 526.

Auximana *Hæreditatis* 4. Iunij 1612. *Pirouano*, deciſ. 417.

Spoletana *Hæreditatis* 11. Martij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 463.

Romana *Hæreditatis de Alexijs* 24. Ianuarij 1614. *Pirouano*, dec. 556.

Romana *Hæreditatis, & Paragij Dotis* 1. Decembris 1614. *Buratto*, dec. 638.

Firmana *Hæreditatis* 12. Decembris 1614. *Buratto*, deciſ. 639.

Romana *Hæreditatis de Ruſticuccijs* 17. Iunij 1616. *Coccino*, dec. 713.

Auguſtana *Hoſpitalis* 21. Februarij 1611. *Vbaldo*, deciſ. 293.

I

Pampilonen. *Illegitimitatis* 5. Decembris 1608. *Iuſto*, deciſ. 166.

Pampilonen. *Illegitimitatis* 10. Iunij 1609. *Iuſto*, deciſ. 191.

Peruſina Releuationis *Indemnitatis* 7. Maij 1612. *Pirouano*, dec. 403.

Tuſculana Releuationis *Indemnitatis* 20. Iunij 1614. *Pamphilio*, dec. 630.

Caſalen. *Irregularitatis* 29. Nouembris 1610. *Damaſceno*, dec. 260.

Vlixbonen. *Iuriſconferendi* 2. Decembris 1605. *Litta*, deciſ. 102.

Nullius *Iuriſdecimandi* 1. Iulij 1615. *Andrea*, deciſ. 685.

Carthaginen. *Iuriſdictionis* 26. Decembris 1579. *Cardinali Lancellotto ſeniore*, dec. 9.

Burgen. *Iuriſdictionis S. Ioannis* 20. Decembris 1596. *Orano*, deciſ. 37.

Montis Regalis *Iuriſdictionis* 8. Martij 1604. *Coccino*, deciſ. 69.

Montis Regalis *Iuriſdictionis* 24. Maij 1604. *Coccino*, deciſ. 79.

Montis Regalis *Iuriſdictionis* 5. Iulij 1604. *Coccino*, deciſ. 84.

Montis Regalis *Iuriſdictionis* 27. Nouembris 1606. *Coccino*, dec. 121.

Montis Regalis *Iuriſdictionis* 1. Iulij 1605. *Pegna*, deciſ. 99.

Montis Regalis *Iuriſdictionis* 5. Iunij 1606. *Pegna*, deciſ. 118.

Burgen. *Iuriſdictionis* 6. Februarij 1604. *Coccino*, deciſ. 68.

Burgen. *Iuriſdictionis* 22. Iunij 1611. *Pirouano*, deciſ. 346.

Calaguritana, ſeu Nullius *Iuriſdictionis* 5. Maij 1608. *Attrebaten.* dec. 136.

Calaguritana, ſeu Nullius *Iuriſdictionis* 12. Ianuarij 1609. *Attrebaten.* deciſ. 171.

Cæſarauguſtana *Iuriſdictionis* 5. Februarij 1609. *Damaſceno*, deciſ. 174.

Nullius *Iuriſdictionis*, ſeu prætenſæ Vicariæ 29. Ianuarij 1610. *Bononien.* dec. 214.

Meſſanen. *Iuriſdictionis* 1. Martij 1610. *Lugdunen.* deciſ. 226.

Meſſanen. *Iuriſdictionis* 24. Nouembris 1610. *Lugdunen.* deciſ. 258.

Calaguritana *Iuriſdictionis de Negera* 6. Iunij 1611. *Attrebaten.* dec. 332.

Toletana, ſeu Nullius *Iuriſdictionis* 26. Martij 1612. *Pirouano*, dec. 396.

Conſtantien. *Iuriſdictionis* 18. Maij 1612. *Attrebaten.* deciſ. 324.

Toletana *Iuriſdictionis* 4. Maij 1612. *Coccino*, deciſ. 406.

Toletana *Iuriſdictionis* 4. Iulij 1612. *Coccino*, deciſ. 432.

Toletana *Iuriſdictionis* 17. Decembris 1612. *Coccino*, deciſ. 447.

Sipontina *Iuriſdictionis* 24. Maij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 491.

Theatina *Iuriſdictionis S. Ioannis in Venere* 17. Iunij 1613. *Coccino*, dec. 509.

Theatina *Iuriſdictionis de Arbona* 26. Iunij 1615. *Coccino*, deciſ. 36.

Hiſpalen. *Iuriſnominandi* 29. Aprilis 1613. *Pamphilio*, deciſ. 480.

Hiſpalen. *Iuriſnominandi* 21. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 511.

Sabinen. *Iuriſpaſcendi* 8. Februarij 1613. *Pirouano*, deciſ. 458.

Feſulana *Iuriſpatronatus* 7. Februarij 1583. *Bubalo*, deciſ. 13.

Feſulana *Iuriſpatronatus* 8. Februarij 1610. *Caualerio*, deciſ. 219.

Feſulana *Iuriſpatronatus* 6. Iunij 1611. *Caualerio*, deciſ. 333.

Agaten. *Iuriſpatronatus* 4. Maij 1602. *Cardinali Pamphilio*, deciſ. 53.

Compſana *Iuriſpatronatus* 23. Ianuarij 1603. *Litta*, deciſ. 58.

Compſana *Iuriſpatronatus* 3. Decembris 1604. *Litta*, deciſ. 88.

Compſana *Iuriſpatronatus* 12. Nouembris 1607. *Pegna*, deciſ. 141.

Compſana *Iuriſpatronatus* 26. Iunij 1609. *Pegna*, deciſ. 194.

Lucana *Iuriſpatronatus* 7. Maij 1604. *Coccino*, deciſ. 77.

Lucana *Iuriſpatronatus* 23. Ianuarij 1612. *Pegna*, deciſ. 374.

Lucana *Iuriſpatronatus* 14. Aprilis 1614. *Manzanedo*, deciſ. 576.

Ianuen. *Iuriſpatronatus* 13. Martij 1606. *Litta*, deciſ. 112.

Ianuen. *Iuriſpatronatus* 12. Februarij 1607. *Cardinali Bononien.* deciſ. 126.

Ianuen. *Iuriſpatronatus* 10. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 501.

Ia-

Digitized by Google

Ianuen. *Iuriſpatronatus* 9. Decembris 1613. *Pamphilio*, deciſ. 542.
Ianuen. *Iuriſpatronatus* 18. Aprilis 1608. *Iuſto*, deciſ. 155.
Pientina *Iuriſpatronatus* 28. Ianuarij 1608. *Coccino*, deciſ. 148.
Pientina *Iuriſpatronatus* 22. Aprilis 1611. *Coccino*, deciſ. 311.
Mediolanen. *Iuriſpatronatus* 4. Nouembris 1609. *Attrebaten.* deciſ. 195.
Mediolanen. *Iuriſpatronatus* 29. Aprilis 1611. *Attrebaten.* deciſ. 313.
Mediolanen. *Iuriſpatronatus* 15. Maij 1615. *Pirouano*, deciſ. 675.
Brittinorien. *Iuriſpatronatus* 20. Decembris 1610. *Vbaldo*, deciſ. 271.
Vigleuanen. *Iuriſpatronatus* 24. Ianuarij 1611. *Lugdunen.* deciſ. 284.
Romana *Iuriſpatronatus de Cardellis* 22. Aprilis 1611. *Pegna*, deciſ. 312.
Terdonen. *Iuriſpatronatus* 1. Iunij 1611. *Pamphilio*, deciſ. 328.
Pampilonen. *Iuriſpatronatus de Lanzi* 28. Nouembris 1611. *Coccino*, deciſ. 358.
Burgi *Sancti Domnini Iuriſpatronatus* 26. Martij 1612. *Vbaldo*, deciſ. 395.
Bononien. *Iuriſpatronatus* 20. Iunij 1612. *Pirouano*, deciſ. 427.
Calaguritana *Iuriſpatronatus de Victoria* 30. Octobris 1613. *Caualerio*, deciſ. 517.
Pampilonen. *Iuriſpatronatus* 30. Octobris 1613. *Pamphilio*, deciſ. 518.
Pampilonen. *Iuriſpatronatus de Aya* 16. Decemb. 1613. *Pamphilio*, deciſ. 546.
Hieracen. *prætenſi Iuriſpatronatus* 14. Maij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 598.
Ilcinen. *Iuriſpatronatus* 18. Decembris 1615. *Remboldo*, deciſ. 697.
Aſculana *Iuriſpatronatus* 24. Februarij 1616. *Veroſpio*, deciſ. 607.
Calaguritana *Iuriſuotandi* 27. Martij 1613. *Vbaldo*, deciſ. 465.

L

Bononien. *de Lambertinis* 20. Februarij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 387.
Romana *de Lante* 10. Iunij 1613. *Vbaldo*, deciſion. 500.
Cæſenaten. *Laudemiorum* 1. Februarij 1613. *Coccino*, deciſ. 454.
Romana *Laudi* 28. Iunij 1613. *Buratto*, deciſion. 515.
Romana *Laudi* 13. Ianuarij 1614. *Buratto*, deciſ. 553.
Imolen. *Legati* 24. Maij 1595. *Orano*, deciſion. 32.
Bononien. *Legati* 19. Martij 1607. *Cardinali Bononien.* deciſ. 130.
Bononien. *Legati* 28. Ianuarij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 450.
Romana *Legatorum de Columna* 27. Ianuarij 1614. *Damaſceno*, deciſ. 559.
Romana *Legatorum, & Vſuſfructus* 27. Iunij 1614. *Caualerio*, deciſ. 649.
Narnien. *Legati* 14. Decembris 1615. *Veroſpio*, deciſ. 696.
Romana *Legitimæ* 11. Decembris 1609. *Manzanedo*, deciſ. 206.
Romana *Legitimæ* 9. Iunij 1614. *Manzanedo*, deciſ. 621.
Romana *Legitimæ* 27. Iunij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 653.
Romana *Legitimæ* 15. Ianuarij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 703.
Interamnen. *Legitimarum* 22. Aprilis 1613. *Coccino*, deciſ. 479.
Hiſpalen. *Legitimitatis* 24. Februarij 1612. *Vbaldo*, deciſ. 385.
Hiſpalen. *Legitimitatis* 11. Maij 1612. *Vbaldo*, deciſ. 406.
Hiſpalen. *Legitimitatis* 5. Nouembris 1612. *Vbaldo*, deciſ. 434.
Hiſpalen. *Legitimitatis* 4. Februarij 1613. *Vbaldo*, deciſ. 415.
Hiſpalen. *Legitimitatis* 28. Aprilis 1614. *Damaſceno*, deciſ. 582.
Calaguritana *Liquidationis* 9. Iunij 1610. *Damaſceno*, deciſ. 244.
Calaguritana *Liquidationis* 4. Maij 1611. *Damaſceno*, deciſ. 317.
Salamantina cenſurarum, ſeu *Liquidationis* 24. Ianuarij 1611. *Lugdunen.* deciſ. 283.
Romana *Litterarum Cambii* 1. Nouembris 1614. *Damaſceno*, deciſ. 664.
Romana *Litterarum Cambii* 1. Iunij 1615. *Remboldo*, deciſ. 679.
Brixien. *Locationis* 10. Decembris 1594. *Pegna*, deciſ. 30.
Bononien. *Locationis* 7. Nouembris 1611. *Pirouano*, deciſ. 366.
Romana *Locationis Domorum* 14. Aprilis 1614. *Veroſpio*, deciſ. 577.
Romana *Locorum Montium* 13. Nouembris 1613. *Vbaldo*, deciſ. 525.
Ferrarien. *Lucri Dotis* 13. Martij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 113.

M

Bononien. *de Maluetijs* 24. Februarij 1612. *Damaſceno*, deciſ. 388.
Bononien. *Manutentionis* 16. Decembris 1611. *Damaſceno*, deciſ. 366.
Barchinonen. *Matrimonij* 15. Martij 1604. *Pegna*, deciſ. 71.
Hiſpalen. *Matrimonij de Alcalà* 28. Ianuarij 1608. *Cardinali Bononien.* deciſ. 147.
Vrauslauien. *Matrimonij* 27. Nouembris 1609. *Caualerio*, deciſ. 198.
Vratiſlauien. *Matrimonij* 13. Iunij 1612. *Caualerio*, deciſ. 422.
Vratiſlauien. *Matrimonij* 28. Februarij 1611. *Caualerio*, deciſ. 310.
Colimbrien. *Matrimonij* 19. Decembris 1614. *Buratto*, deciſ. 643.
Pampilonen. *Matrimonij* 11. Decembris 1615. *Coccino*, deciſ. 695.
Romana *Menſæ nummulariæ* 30. Iulij 1614. *Coccino*, deciſ. 663.
Valentina, ſeu Romana *Mercedis* 3. Iunij 1602. *Cardinali Lancellotto*, deciſ. 330.
Romana *Mercedis* 14. Nouembris 1611. *Vbaldo*, deciſ. 354.

Luca-

Digitized by Google

Lucana *Molendini* 23. Ianuarij 1610. *Pegna*, deciſ. 216.

Lucana *Molendini* 22. Martij 1613. *Veroſpio*, deciſ. 473.

Tullen. ſeu Nullius Seronen. *Monaſterii* 29. Martij 1610. *Damaſceno*, deciſ. 234.

Romana *de Montorus* 12. Nouembris 1604. *Damaſceno*, deciſ. 85.

Romana *Montis Farneſii* 19. Nouembris 1610. *Lugdunen.* dec. 253.

Romana *de Mutis* 17. Maij 1604. *Damaſceno*, deciſ. 78.

N

Weliten. *Nauis* 5. Maij 1614. *Pamphilio*, deciſion. 589.

Romana *de Naris* 11. Decembris 1595. *Pegna*, deciſ. 35.

Romana *de Naris* 4. Martij 1596. *Pegna*, deciſion. 36.

Romana *Nullitatis Obligationis* 23. Ianuarij 1602. *Cardinali Pamphilio*, dec. 50.

Romana *Nullitatis Obligationis* 20. Iunij 1602. *Damaſceno*, deciſ. 55.

Romana *Nullitatis Obligationis* 27. Februarij 1602. *Pirouano*, deciſ. 392.

Aquilana *Nullitatis Erectionis* 24. Maij 1610. *Pirouano*, deciſ. 239.

Aquilana *Nullitatis Erectionis* 20. Decembris 1610. *Pirouano*, deciſ. 256.

Aquilana *Nullitatis Erectionis* 10. Maij 1613. *Pirouano*, deciſ. 484.

Foroliuien. *Nullitatis Obligationis* 20. Maij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 490.

Romana *Nullitatis Contractus* 20. Nouembris 1613. *Dunozetto*, deciſ. 527.

O

Romana *nullitatis Obligationis* 23. Ianuarij 1602. *Cardinali Pamphilio*, deciſ. 50.

Romana *nullitatis Obligationis* 20. Iunij 1602. *Damaſceno*, deciſ. 55.

Romana *nullitatis Obligationis* 27. Februarij 1602. *Pirouano*, deciſ. 392.

Foroliuien. *nullitatis Obligationis* 20. Maij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 490.

P

Romana *Palatii* 15. Martij 1604. *Pamphilio*, deciſ. 70.

Romana *Palatij* 4. Martij 1611. *Attrebaten.* deciſ. 298.

Romana *Palatij* 22. Iunij 1611. *Attrebaten.* deciſion. 345.

Romana *Palatij de Aquila* 2. Decembris 1609. *Lugdunen.* deciſ. 200.

Romana *Palatij de Comitibus* 16. Ianuarij 1612. *Damaſceno*, dec. 372.

Romana Hæreditatis, & *Paragij Dotis* 1. Decembris 1614. *Buratto*, dec. 638.

Viſen. *Parochialis* 27. Februarij 1606. *Lugdunen.* deciſ. 109.

Viſen. *Parochialis* 12. Nouembris 1607. *Lugdunen.* deciſ. 140.

Leodien. *Parochialis* 1. Martij 1610. *Lugdunen.* deciſ. 225.

Pampilonen. *Parochialis de Arozz* 13. Maij 1611. *Vbaldo*, dec. 321.

Barchinonen. *Parochialis de Mataro* 20. Iunij 1611. *Coccino*, dec. 342.

Brixien. *Parochialis* 13. Iunij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 423.

Bononien. *Parochialis* 18. Martij 1613. *Veroſpio*, deciſ. 489.

Aurien. *Parochialis de Boues* 26. Iunij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 514.

Aurien. *Parochialis de Boues* 8. Nouembris 1613. *Manzanedo*, deciſ. 521.

Pacen. *Parochialis de Talauera* 20. Nouembris 1613. *Pamphilio*, deciſ. 528.

Barchinonen. *Parochialis* 29. Nouembris 1613. *Buratto*, deciſ. 537.

Tullen. *Parochialis* 28. Maij 1614. *Coccino*, deciſ. 609.

Ciuitatis Caſtelli *Parochialis* 2. Iunij 1614. *Dunozetto*, deciſ. 613.

Ciuitatis Caſtelli *Parochialis* 20. Iunij 1614. *Dunozetto*, deciſ. 646.

Tiraſonen. *Parochialis de Ablitas* 16. Iunij 1614. *Andrea*, dec. 626.

Romana *pratenſa Participationis* 15. Decembris 1614. *Buratto*, deciſ. 638.

Romana *pratenſa Participationis* 15. Decembris 1614. *Buratto*, deciſ. 641.

Romana *Partis Domus* 13. Iunij 1603. *Damaſceno*, deciſ. 63.

Aſten. *Paſcui* 24. Nouembris 1606. *Cardinali Lancellotto*, deciſ. 120.

Romana *Pecudum* 2. Decembris 1613. *Vbaldo*, deciſ. 540.

Romana *Pecudum* 2. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſion. 586.

Romana *Pecudum* 20. Nouembris 1615. *Vbaldo*, deciſ. 090.

Mediolanen. *Pecuniaria* 26. Martij 1602. *Litta*, deciſ. 52.

Romana *Pecuniaria* 28. Ianuarij 1608. *Lugdunen.* deciſ. 149.

Romana *Pecuniaria* 25. Iunij 1610. *Coccino*, deciſ. 247.

Romana *Pecuniaria* 13. Ianuarij 1612. *Pirouano*, deciſ. 370.

Romana *Pecuniaria* 11. Decembris 1613. *Manzanedo*, deciſ. 545.

Romana *Pecuniaria* 13. Ianuarij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 364.

Romana *Pecuniaria* 2. Iunij 1614. *Buratto*, deciſion. 612.

Romana *Pecuniaria* 20. Iunij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 634.

Romana *Pecuniaria* 23. Iunij 1614. *Vbaldo*, deciſion. 647.

Zamoren. *Pecuniaria* 20. Martij 1609. *Caualerio*, deciſ. 179.

Aſſiſien. *Pecuniaria* 9. Decembris 1609. *Lugdunen.* deciſ. 205.

Aſſiſien. *Pecuniaria* 28. Ianuarij 1611. *Manzanedo*, deciſ. 286.

Romana *Pecuniaria de Creſcentijs* 23. Iulij 1610. *Manzanedo*, deciſ. 251.

Pariſien. *Pecuniaria* 5. Iulij 1610. *Card. Lancellotto*, deciſ.250.

Pariſien. *Pecuniaria* 26. Nouembris 1610. *Card. Lancellotto*, deciſ.259.

Pariſien. *Pecuniaria* 18. Martij 1611. *Card. Lancellotto*, deciſ.303.

Pariſien. *Pecuniaria* 10. Iunij 1611. *Card. Lancellotto*, deciſ.335.

Pariſien. *Pecuniaria* 1. Iulij 1611. *Card. Lancellotto*, deciſ.348.

Pariſien. *Pecuniaria* 30. Martij 1612. *Coccino*, deciſ. 398.

Pariſien. *Pecuniaria* 16. Nouembris 1612. *Coccino*, deciſ.433.

Pariſien. *Pecuniaria* 5. Decembris 1612. *Coccino*, deciſ.443.

Pariſien. *Pecuniaria* 10. Iunij 1613. *Coccino*, deciſ. 501.

Pariſien. *Pecuniaria* 20. Nouembris 1613. *Coccino*, deciſ.532.

Ferrarien. *Pecuniaria* 19. Ianuarij 1611. *Pirouano*, deciſ.279.

Ianuen. *Pecuniaria* 2. Maij 1611. *Card. Lancellotto*, deciſ.315.

Ianuen. *Pecuniaria* 16. Martij 1612. *Vbaldo*, deciſ. 393.

Maſſilien. *Pecuniaria* 6. Iunij 1611. *Card. Bononien.* deciſ.334.

Aquilana *Pecuniaria* 5. Decembris 1611. *Vbaldo*, deciſ.362.

Anconitana *Pecuniaria* 23. Ianuarij 1612. *Pirouano*, deciſ.373.

Anconitana *Pecuniaria* 13. Maij 1613. *Buratto*, deciſ.487.

Romana *Pecuniaria, ſeu Arreſti* 22. Aprilis 1613. *Pirouano*, deciſ.478.

Romana *Pecuniaria, ſiue adminiſtrationis fundaci* 13. Nouembris 1613. *Pirouano*, deciſ.522.

Romana *Pecuniaria de Cuppis* 26. Ianuarij 1614. *Pirouano*, deciſ 556.

Firmana *Pecuniaria* 27. Ianuarij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 163.

Viterbien. ſeu Romana *Pecuniaria* 28. Februarij 1614. *Vbaldo*, deciſ.568.

Bononien. *Pecuniaria* 3. Martij 1614. *Manzanedo*, deciſ.569.

Florentina *Pecuniaria* 14. Aprilis 1614. *Pirouano*, deciſ.575.

Brunduſina *Pecuniaria* 21. Aprilis 1614. *Buratto*, deciſ.580.

Eſina *Pecuniaria* 9. Iunij 1614. *Caualerio*, deciſ.620.

Maceraten. *Pecuniaria* 14. Iulij 1614. *Remboldo*, deciſ. 659.

Romana, ſeu Mechlinien. *Pecuniaria* 27. Iunij 1614. *Dunozetto*, deciſ.650.

Interamnen. *Caſtri Pedisluci* 12. Februarij 1611. *Creſcentio Cameræ Apoſtolicæ Clerico*, deciſ.41.

Conchen. *Penſionis* 9. Iunij 1604. *Coccino*, deciſ.81.

Neritonen. *Penſionis* 1. Iulij 1605. *Pegna*, deciſ.99.

Papien. *Penſionis* 11. Decembris 1606. *Attrebaten.* deciſ.122.

Papien. *Penſionis* 16. Iunij 1614. *Pirouano*, deciſ.631.

Mediolanen. *Penſionis* 5. Martij 1607. *Lugdunen.* deciſ.129.

Mediolanen. *Penſionis* 17. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ.505.

Mediolanen. *Penſionis* 12. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 596.

Barchinonen. *Penſionis* 19. Ianuarij 1611. *Lugdunen.* deciſ.281.

Cæſarauguſtana *Penſionis* 1. Iulij 1611. *Card. Bononien.* deciſ.352.

Cæſarauguſtana *Penſionis* 17. Decembris 1611. *Lugdunen.* deciſ.367.

Carpenctoraten. *Penſionis* 29. Maij 1612. *Card. Lancellotto*, deciſ.327.

Ripana *Penſionis* 19. Nouembris 1612. *Damaſceno*, deciſ.438.

Bracharen. *Penſionis* 27. Martij 1613. *Vbaldo*, deciſ. 464.

Foroſempronien. *Penſionis* 16. Decembris 1613. *Damaſceno*, deciſ.547.

Pennen. *Penſionis* 20. Decembris 1613. *Vbaldo*, deciſ. 550.

Toletana *Penſionis* 11. Aprilis 1614. *Coccino*, deciſ. 574.

Ferrarien. *Penſionis* 12. Maij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 597.

Colimbricen. *Penſionis* 6. Iunij 1614. *Manzanedo*, deciſ.617.

Aſten. *Penſionis* 19. Ianuarij 1615. *Coccino*, deciſ.645.

Romana *de Pinis* 27. Ianuarij 1614. *Damaſceno*, deciſ.561.

Signina *Pœnarum* 19. Nouembris 1610. *Attrebaten.* deciſ.254.

Giennen. *Portionis* 5. Nouembris 1607. *Caualerio*, deciſ.137.

Giennen. *Portionis* 5. Iunij 1613. *Vbaldo*, deciſ.497.

Giennen. *Portionis* 13. Nouembris 1613. *Buratto*, deciſ.524.

Illerden. *Portionis* 29. Aprilis 1613. *Pirouano*, deciſ. 481.

Hiſpalen. *Portionis* 2. Maij 1614. *Andrea*, dec.584.

Cluſina *Poſtæ Puteoli* 24. Februarij 1612. *Pirouano*, deciſ.390.

Feltren. *Præbenda* 6. Iunij 1605. *Coccino*, deciſ.91.

Aſten. *Canonicatus, & Præbendæ* 27. Iunij 1613. *Coccino*, deciſ.715.

Bononien. *Præceptoriæ* 5. Aprilis 1604. *Litta*, dec.75.

Bononien. *Præceptoriæ* 24. Nouembris 1604. *Litta*, deciſ. 86.

Bononien. *Præceptoriæ* 27. Iunij 1605. *Litta*, deciſ.97.

Bononien. *Præceptoriæ* 15. Maij 1609. *Cardinali Lancellotto*, deciſ.186.

Elnen. *Præceptoriæ* 1. Februarij 1610. *Lugdunen.* deciſ.218.

Aſculana *Pradij* 27. Martij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 471.

Spoletana *Pradij* 22. Iunij 1614. *Pamphilio*, deciſio 648.

Valliſoletana *Praeminentiarum* 24. Nouembris 1603. *Card. Pamphilio*, dec.65.

Hiſpalen. *Praeminentiarum* 4. Iunij 1612. *Pamphilio*, deciſ.416.

Hiſpalen. *Praeminentiarum* 15. Martij 1613. *Pamphilio*, deciſ.466.

Hiſpalen. *Praeminentiarum* 17. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ.506.

Hiſpalen. *Praeminentiarum* 8. Februarij 1613. *Damaſceno*, deciſ.456.

Hiſpalen. *Praeminentiarum* 24. Ianuarij 1614. *Damaſceno*, deciſ.558.

Tullen. *Prapoſituræ S. Apri* 13. Iunij 1611. *Pirouano*, deciſ.339.

Seguntina *Præſidentiæ* 31. Ianuarij 1611. *Lugdunen.* deciſ.188.

Romana reſidui *Pretii Caſalis* 12. Iunij 1595. *Card. Pamphilio*, deciſ.33.
Romana *Pretii Vinea* 27. Iunij 1608. *Lugdunen.* deciſ. 162.
Nolana *Primiceriatus* 4. Maij 1615. *Veroſpio*, deciſ. 673.
Ferrarien. *Prioratus* 17. Martij 1608. *Pegna*, deciſ. 154.
Papien. *Prioratus S. Michaelis* 6. Iunij 1608. *Card. Lancellotto*, deciſ.158.
Ferrarien. *Prioratus* 1. Decembris 1608. *Pegna*, deciſ. 163.
Ferrarien. *Prioratus* 25. Maij 1609. *Pegna*, deciſ.188.
Ferrarien. *Prioratus* 4. Decembris 1609. *Pegna*, deciſ. 202.
Ferrarien. *Prioratus* 8. Martij 1610. *Pegna*, deciſio 229.
Ferrarien. *Prioratus* 28. Iunij 1610. *Pegna*, dec.248.
Ferrarien. *Prioratus* 18. Aprilis 1611. *Attrebaten.* deciſ.308.
Vlisbonen. *Prioratus* 14. Martij 1611. *Damaſceno*, deciſ.302.
Feſulana *Prioratus* 15. Nouembris 1610. *Lugdunen.* deciſ.252.
Baren. ſeu Nullius *Prioratus* 18. Aprilis 1614. *Sacrato*, deciſ.578.
Baren. ſeu Nullius *Prioratus* 23. Ianuarij 1615. *Sacrato*, deciſ.667.
Barbaſtren. *Prioratus* 11. Ianuarij 1616. *Veroſpio*, deciſ.700.
Granaten. *Profeſſionis* 9. Februarij 1609. *Lugdunen.* deciſ.175.
Meten. *Profeſſionis* 18. Aprilis 1614. *Vbaldo*, deciſ. 579.
Pacen. *Puritatis* 6. Aprilis 1609. *Manzanedo*, deciſ.182.

Q

Caſſalen. *Quarta funeralium* 1. Februarij 1612. *Pirouano*, deciſ.376.

R

Cordubien. *Redecimarum* 27. Martij 1615. *Coccino*, deciſ.672.
Peruſina *Releuationis indemnitatis* 7. Maij 1612. *Pirouano*, deciſ.403.
Tuſculana *Releuationis indemnitatis* 20. Iunij 1614. *Pamphilio*, deciſ.630.
Aſtoricen. *Reſidentia* 6. Iunij 1616. *Coccino*, deciſio 712.
Romana *Reſidui pretii Caſalis* 12. Iunij 1595. *Card. Pamphilio*, deciſ.33.
Romana *Retractus Vinea* 11. Aprilis 1609. *Card. Camerario*, deciſ.184.
Romana *Retractus Domus* 10. Martij 1614. *Vbaldo*, deciſ.571.

S

Oſcen. *Salarij* 21. Maij 1610. *Card. Lancelletto*, deciſ.238.
Valentina *Salarij* 21. Februarij 1611. *Lugdunen.* deciſ. 291.
Romana *Saluiani interdicti* 25. Iunij 1602. *Litta*, deciſ.56.
Romana *Saluiani interdicti* 10. Ianuarij 1611. *Vbaldo*, deciſ.294.
Romana *Saluiani interdicti* 10. Februarij 1612. *Pirouano*, deciſ.350.
Romana Vineæ, *ſeu Saluiani de Ruſconibus* 28. Nouembris 1611. *Damaſceno*, deciſ.359.
Romana Vineæ, *ſeu Saluiani de Ruſconibus* 17. Februarij 1612. *Damaſceno*, deciſ.383.
Romana *Separationis Thori* 3. Decembris 1612. *Pirouano*, deciſ.439.
Romana *Separationis Thori* 1. Februarij 1616. *Pamphilio*, deciſ.606.
Foroliuien. *Societatis* 13. Ianuarij 1614. *Damaſceno*, deciſ.552.
Spoletana *Spolij* 29. Aprilis 1558. *Accorambrono*, deciſ.1.
Spoletana *Spolii* 4. Iunij 1565. *Gratto*, deciſ.2.
Spoletana *Spolii* 3. Decembris 1565. *Gratto*, deciſ.3.
Spoletana *Spolij* 18. Februarij 1566. *Gratto*, deciſ.4.
Spoletana *Spolij* 14. Aprilis 1567. *Gratto*, deciſ.5.
Spoletana *Spolij* 13. Iunij 1567. *Gratto*, deciſ.6.
Spoletana *Spolij* 23. Ianuarij 1568. *Gratto*, deciſ.7.
Spoletana *Spolij* 23. Iunij 1572. *Oriolen.* deciſ.8.
Spoletana Bonorum, *ſeu Spolij* 12. Iulij 1590. *Pegna*, deciſ.22.
Spoletana Bonorum, *ſeu Spolii* 4. Iulij 1590. *Pegna*, deciſ.23.
Spoletana Bonorum, *ſeu Spolij* 20. Decembris 1591. *Pegna*, deciſ.24.
Spoletana Bonorum, *ſeu Spolii* 6. Martij 1592. *Pegna*, deciſ.25.
Ciuitatis Caſtelli *Spolij* 23. Ianuarij 1593. *Orano*, deciſ.28.
Romana Vineæ, *ſeu pratenſi Spolii* 28. Iunij 1604. *Pegna*, deciſ.83.
Romana *Spolij Domorum, & Fideicommiſſi* 24. Octobris 1605. *Card. Lancellotto*, deciſ.100.
Romana *Spolii de Pinis* 7. Nouembris 1607. *Card. Bononien.* deciſ.139.
Romana *Spolii Vinea* 20. Iunij 1611. *Pirouano*, deciſ. 343.
Peruſina *Spolij* 4. Iulij 1612. *Pamphilio*, deciſ.431.
Romana *pratenſi Spolii* 16. Iunij 1614. *Veroſpio*, deciſ.628.
Romana *Spolij Domorum* 16. Iunij 1614. *Pamphilio*, deciſ.623.
Colimbrien. *Sponſalium* 14. Decembris 1606. *Lugdunen.* deciſ.207.
Parmen. *Status* 30. Aprilis 1610. *Card. Bononien.* deciſ.235.
Parmen. *Status* 3. Decembris 1610. *Card. Bononien.* deciſ.264.
Parmen. *Status* 1. Iunij 1611. *Card. Bononien.* deciſ. 329.
Parmen. *Status* 9. Decembris 1611. *Card. Bononien.* deciſ.364.
Parmen. *Status* 17. Februarij 1612. *Card. Bononienſi*, deciſ.386.
Eugubina *S. Stephani* 15. Martij 1599. *Card. Pamphilio*, deciſ.38.
Bononien. ſeu Romana *Succedendi* 10. Aprilis 1592. *Card. Blanchetto*, deciſ.27.
Fauentina *Succeſſionis* 11. Nouembris 1601. *Corduba*, deciſ.46.
Fauentina *Succeſſionis* 24. Ianuarij 1603. *Card. Pamphilio*, deciſ.59.

Digitized by Google

Fauentina *Succeſſionis* 20. Iunij 1608. *Caualerio*, deciſ. 161.

Romana *Succeſſionis Hebraeorum* 1. Iunij 1612. *Coccino*, deciſ. 414.

T

Bergomen. *Terrarum* 11. Martij 1613. *Caualerio*, deciſ. 461.

Farten. *Territorii* 20. Iunij 1608. *Pegna*, deciſ. 161.

Farten. *Territorii* 17. Iunij 1613. *Veroſpio*, deciſ. 507.

Meliten. *Teſtamenti* 17. Februarij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 384.

Romana Caſtrorum, *ſeu Tranſactionis* 11. Maij 1590. *Gipſio*, deciſ. 21.

Maceraten. *Tranſactionis* 9. Maij 1594. *Litta*, deciſ. 29.

Bononien. *Tranſactionis de Capacellis* 2. Decemb. 1613. *Pamphilio*, deciſ. 539.

Bononien. *Tutelæ* 13. Februarij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 668.

V

Viterbien. *Terra Veſtralla* 30. Martij 1615. *Pirouano*, deciſ. 671.

Romana *Vineæ*, ſeu prætenſi Spolij 28. Iunij 1604. *Pegna*, deciſ. 83.

Romana Pretij *Vineæ* 27. Iunij 1608. *Lugdunen.* deciſ. 162.

Romana Retractus *Vineæ* 11. Aprilis 1609. *Card. Camerario*, deciſ. 184.

Romana *Vineæ* 17. Decembris 1610. *Lugdunen.* deciſ. 270.

Romana *Vineæ* 19. Ianuarij 1611. *Lugdunen.* deciſio 280.

Romana *Vineæ* 30. Martij 1612. *Damaſceno*, deciſ. 400.

Romana *Vineæ de Fabris* 10. Ianuarij 1611. *Lugdunen.* deciſ. 275.

Romana *Vineæ de Fabris* 29. Martij 1612. *Pirouano*, deciſ. 397.

Romana Spolij *Vineæ* 20. Iunij 1611. *Pirouano*, deciſ. 343.

Romana *Vineæ*, ſeu Saluiani de Ruſconibus 28. Nouembris 1611. *Damaſceno*, deciſ. 359.

Romana *Vineæ*, ſeu Saluiani de Ruſconibus 17. Februarij 1612. *Damaſceno*, deciſ. 383.

Illerden. *Viſitationis* 13. Nouembris 1602. *Iuſto*, deciſ. 57.

Illerden. *Viſitationis* 13. Iunij 1603. *Iuſto*, deciſ. 62.

Illerden. *Viſitationis* 12. Decembris 1608. *Iuſto*, deciſ. 168.

Illerden. *Viſitationis* 14. Nouembris 1611. *Coccino*, deciſ. 355.

Illerden. *Viſitationis* 6. Aprilis 1612. *Coccino*, deciſ. 402.

Illerden. *Viſitationis* 26. Nouembris 1612. *Vbaldo*, deciſ. 440.

Illerden. *Viſitationis* 10. Maij 1613. *Vbaldo*, deciſ. 483.

Gerunden. *Vnionis* 2. Decembris 1605. *Veroſpio*, deciſ. 691.

Bouen. *Vnionis* 13. Februarij 1606. *Pamphilio*, deciſ. 106.

Placentina *Voti* 13. Iunij 1605. *Pamphilio*, deciſ. 93.

Ianuen. *Vſurarum* 6. Iunij 1611. *Card. Lancellotto*, deciſ. 331.

Bononien. *Vſusfructus* 26. Ianuarij 1612. *Pirouano*, deciſ. 375.

Bononien. *Vſusfructus* 9. Aprilis 1612. *Pirouano*, deciſ. 404.

Romana Legatorum, & *Vſusfructus* 27. Iunij 1614. *Caualerio*, deciſ. 649.

F I N I S.

SACRÆ

Digitized by Google

SACRÆ ROTÆ ROMANÆ
DECISIONVM RECENTIORVM
A PROSPERO FARINACCIO
I. C. Romano Selectarum,
Pars Prima.

REVERENDISS. P. D. ACORAMBONO DECANO.

Spoletana Spolij.

29. *Aprilis* 1558.

ARGVMENTVM.

De confeſſione Procuratoris, quando reuocari poſſit.

SVMMARIVM.

Confeſſio facta à Procuratore non habente mandatum reuocari poteſt, n. 1.
Confeſſio procuratoris facta in vno iudicio per verba enunciatiua, poteſt in alio reuocari, n. 2.
Confeſſio procuratoris à parte impugnata quandocunque reuocari poteſt, n. 3.
Confeſſio procuratoris non poteſt in parte acceptari, & in parte non, n. 4.
Rota non attendit ſubtilitates, ſed conſiderat bonum Ius, n. 5.
Inſtrumentum relatiuum ad aliam ſcripturam non probat, non conſtito de relato, n. 6.

DECISIO I.

1 CONCLVSVM, confeſſionem potuiſse reuocari, quia facta à procuratore, qui non habebat mandatum ad confitendum.

2 Deinde confeſſio fuit in alio iudicio facta, & verbis enunciatiuis, quæ licet facta eſset ab ipſamet Communitate, tamen tunc ei non noceret; ergo minus nocere debet confeſso procuratori, quo minùs eam poſſit reuocare, iuxt. Rot. *in nou. 19. de procur.* Put. 22. *de fid. inſt.* Moh. 271. Boer. 281. *n. 5. & 8.*

3 Accedit, quòd pars impugnauit hanc confeſſionem, obijciens generalia contra, vt apud Put. 4. *de fid. inſtr.* Vnde reuocari poteſt, Franc. *c. fin. de iureiur. in 6. n. 6. & ſeq.*

4 Et maximè, quia ſi confeſſio illa deberet procedere, eſset acceptanda cum omnibus ſuis partibus, ex quibus patet Ius Communitatis.

5 Nec dicatur tunc alio remedio agendum eſse à Communitate, quoniam Rota non ſequitur hanc ſubtilitatem, ſed conſiderat bonum Ius.

6 Et vltimò id inſtrumentum quoad hanc partem ex ſe non faceret fidem, quia eſt relatiuum, ergo reuocari poteſt. Ægid. 395. quod Rota probat.

R. P. D. GRATO.

Spoletana Spolij.

Luna 4. *Iunij* 1565.

ARGVMENTVM.

De remedio capituli redintegran. quando detur contra bonæ fidei poſſeſſorem.

SVMMARIVM.

Remedium capit. redintegran. an, & quando detur contra poſſeſſorem bonæ fidei? Diſtingue tres caſus, n. 1. & ſeqq.

DECISIO II.

TRes caſus diſtinguendi ſunt. Primus quando ſolùm probatur antiqua poſſeſſio, & ſecundum extremum, quo caſu eſt locus remedio *c. redintegrand.* quod competit etiam contra bona fide poſſidentem; & fructuum condemnatio, & proprietas dicti remedij non procedit ex mala fide, ſed ex natura remedij, quod ita proditum eſt. Et ideò iſto caſu mala fides, quæ poteſt argui ex antiquiori poſſeſſione agentis ſpolio, purgatur ſpatio 30. annorum, vt per Abb. *in c. ſi diligenti n. 16. de præſcript.* 1

Secundus caſus eſt, quando conſtaret de naturali poſſeſſione agentis ſpolio, tempore ipſius ſpolij, quo caſu Domini inclinare videbantur, quòd tunc non procederet tex. *in l. fin. C. vnde vi.* 2

Tertius caſus eſt, retentis terminis primi caſus, quando concurrit fama per tempus triginta annorum, de contradictione agentis ſpolio, quaſi tunc *d. l. fin.* non ſit ampliãda, aut extendenda ad hunc caſum. Vltra hos tres caſus ſupereſt illa difficultas, an fama inducat veram, vel præſumptam malam fidem purgabilem, vel ne, ſpatio 30. annorum. 3

R. P. D. GRATO.

Spoletana Spolij.

Luna 3. *Decembris* 1565.

ARGVMENTVM.

De probatione poſſeſsionis.

SVMMARIVM.

Teſtes probantes poſſeſſionem alicuius numquid debeant deponere de tempore poſſeſſionis? num. 1.
Dictio vſque, *quid ſignificet? num. 2.*
Communitas præſumitur ſcire ea, quæ geſta ſunt à ſuis officialibus, num. 3. & 4.

DECISIO III.

AN ex dictis teſtium conſtaret de poſseſsione naturali Communitatis de tempore ingreſsus Ioannis Pauli 1

A ad

Digitized by Google

ad effectum, ut intret allegatio bonæ vel malæ fidei, iuxta terminos *l. fin. Cod. vnde vi.* Fuit tantùm pro communitate, quòd ea poſſederit paludes naturaliter vſque ad ingreſſum Ioannis Pauli, quia teſtes ita deponunt, ut ex contextu verborum apparet. Et non obſtant adducta pro hæredibus. Et primò quod teſtes deponant de diuerſis temporibus, & annis, quia reſpondetur, quòd dicta expreſſio temporis non concernit ingreſſum Ioannis Pauli, ſed initium, quo teſtes in diuerſis temporibus cœperunt habere notitiam poſſeſſionis Communitatis, quæ ut ipſi deponunt, durauit vſque ad ingreſſum Ioannis Pauli.

2 Secundo non obſtat dictio *vſque*, quia hìc concludit poſſeſſionem communitatis, quæ durauit vſque ad tempus, quo ingreſſus eſt Ioannes Paulus, & ideò dicunt vſque, quo faciunt notata per Bald. *in authen. hoc, & ſi omnibus, col. penul. Cod. de fideic.*

3 Tertiò non obſtat, quòd deponant de Prioribus, Syndicis, & aliis officialibus, & quòd non conſtet eos eſſe tales, quia reſponſum fuit, quòd cùm dictæ paludes conſiſtant in territorio Hiſpelli, & fuerit poſſeſſio continuata, & fuerint habiti pro Officialibus, reſultat ſcientia Communitatis, & maximè, quia actus iſti non fuiſſent facti niſi ab Officiali, vt affidare animalia, cogere ad ſoluendum pœnas, & alia facere, ex quibus tollitur & quartum, quòd iſta ſint iuris, quia teſtes deponunt per verba facti.

4 Quintò non obſtat, quòd teſtes deponant de bonis particularium occupatis à Ioanne Paulo, quia fuit reſponſum, quòd Communitas articulauit paludes, & teſtes deponunt de paludibus articulatis. Accedit quòd pro confinibus earum ponuntur bona particularium, quod vltimum poterit D. Ponens ex facto clarius videre.

R. P. D. GRATO.

Spoletana Spolij.

Luna 18. Februarij 1566.

ARGVMENTVM.

Ex poſſeſſione 30. annorum an præſumatur bona fides.

SVMMARIVM.

Bona fides præſumitur ex poſſeſſione 30. annorum, n. 1.
Bona fides an præſumatur ex poſſeſſione 30. annorum, quando conſtat de antiquiori poſſeſſione, n. 2. & 3.

DECISIO IV.

1 PRæſuppoſita reſolutione DD. vltimo loco facta, quòd probatur poſſeſſio naturalis Communitatis vſque ad ingreſſum Ioannis Pauli, An intret allegatio bonæ, vel malæ fidei, iuxta terminos *leg. fin. C. vnde vi.* Domini tenuerunt in hoc caſu non intrare bonam fidem, iuxt. not. *in d. l. fin. C. vnde vi*, quia Bart. ibi circa fin. tenet, quòd intret bona fides ſpacio 30. annorum, & quòd occupans ex eo præſumatur ab initio fuiſſe in bona fide, quia ingreſſus fuit poſſeſſionem vacantem, & ita intelligunt hanc materiam Doct. qui referunt fideliter Bartol. vt in pluribus locis à me annotatis.

2 Et non obſtat, quòd pro parte hæredum dicitur, quod nouiſſimè Couar. *in cap. poſſeſſor. de reg. iur. in ſecunda par.* §. 8. aſſerit, quòd termini dictæ legis fin. habent locum, etiamſi appareret antiquior poſſeſſor, qui etiam poſſideret tempore ingreſſus, & quod ita ſentit Bart. & alij, & ſpecialiter Salic. quia prout die Mercurij ſequentis fuit dictum, eſt verum quod Bart. & Doct. loquuntur, ſi apparet antiquior poſſeſſor, ſed non dicunt, quòd poſſideret tempore ingreſſus, ſed ſemper præſupponunt poſſeſſionem vacantem, & ita loquuntur Bart. & ſequent. Corn. Dec. Cur. Iaſ. & alij allegati *in l. Celſus*, vbi Claud. de Sayſ. Bald. *in tertia part. col. 4. de vſucap.* & per d. Couar. vt latiùs allegaui in meis notis. Nec diſſentit Salic. *col. 1. in pluribus locis d. l. fin.*

3 Eſt ergo intentio ſcribentium, ſi rectè perpenditur, quòd ſi apparet dominus, vel antiquior poſſeſſor, quorum poſſeſſio vacua fuit occupata, quod poſſunt intra 30. annos agere condictione *ex d. l. fin.* poſt lapſum autem triginta annorum non audiuntur, & occupans præſumitur retrò ab initio fuiſſe in bona fide, & ſic mala fides præſumpta inducta per illam legem purgatur curſu triginta annorum concurrentibus duobus, videlicet, quòd acceperit poſſeſſionem vacantem, & quòd poſſederit 30. annis.

R. P. D. GRATO.

Spoletana Spolij.

Luna 14. Aprilis 1567.

ARGVMENTVM.

De probatione metus.

SVMMARIVM.

Violentia dicitur illata, vbi conſtat de illatione metus, n. 1.
Potentia alicuius probatur per teſtes, n. 2.
Subditi præſumuntur conſentire grauaminibus potius ex timore, quàm ex voluntate, num. 3.
Metus an ex ſola viri potentia cenſeatur illatus, n. 2. & 4.
Metus an probetur ex ſola oppoſitione, n. 5.
Violentia non purgatur, quod violentiam paſſus non reclamauerit, n. 6.
Teſtibus deponentibus veriſimiliora magis credendum, nu. 7.
Metus non præſumitur, n. 9. vbi quod non ſufficit, quod probetur in genere, niſi etiam probetur in ſpecie.

DECISIO V.

AN Ioannes Paulus fuerit violentus ſpoliator, iuxta terminos *l. ſi quis in tantam, C. vnde vi.* Concluſum ex maiori parte Dominorum, quòd conſtet de metu, ita quod ſimus in violentia, iuxta terminos *leg. ſi quis in tantam, C. vnde vi*, per not. per Bald. *ibi ſub n. 19. cum ſequ.* & Iaſ. *in l. clam poſſidere, §. qui ad nundinas, n. 1. de acquir. poſſeſſ.* 1

Teſtes enim Communitatis probant, Hiſpellanos timuiſſe potentiam Ioannis Pauli, quæ potentia etiam probatur per eoſdem teſtes, quòd ſufficit iuxta notata per Alex. *in l. intereſſe, §. ſi fortè, ſub n. 6. de acquir. poſſeſſ.* Ruin. *conſil. 28. ſub n. 10. & in conſil. 42. volum. 4.* 2

Accedit, quòd ſumus in ſubditis, in quibus præſumitur, quod ex timore magis, quàm ex debito conſentiant grauaminibus, Ioan. Andr. *in cap. 1. de præſcript. in ſexto ſub n. 2.* 3

Non obſtat, quòd ſola potentia non ſufficiat ad inducendum metum, ſi non fuit deuentum ad actum inferendi metum, quia in caſu noſtro fuit deuentum ad actum propter occupationem Ioannis Pauli de tempore, quo Cõmunitas poſſidebat naturaliter, vt aliàs fuit reſolutum. 4

Non obſtat text. *in l. metum, C. de iis, quæ vi, metuſue cauſ. fiunt, cum ibi not.* quod ex ſola oppoſitione non probetur metus, quia ea procedunt in probatione metus pro annullatione actus, ſecus quando tractatur de poſſeſſione ciuili, quæ ſolo animo amittitur. 5

Non obſtat, quòd Communitas non reclamauerit poſt obitum Ioãnis Pauli, quia non propter hoc excuſatur violentia à principio perpetrata, & tunc non erant iidem homines Communitatis, vel fortè ſciebant ius ſuum durare. 6

Non obſtant teſtes hæredum ſuper publico auditu conceſſionis factæ per Communitatem, quia in contrarium adſunt teſtes Communitatis, qui videntur deponere veriſimiliora ſtante ſuperioritate, potentia, & terribilitate Ioannis Pauli probata, vltra quod iam in actis fuit producta iſta conceſſio, & pars noluit acceptare. 7

Non obſtat, quòd excuſetur ex fumo, quia non dicitur hoc procedere quo ad ipſum occupantẽ, ſed quoad tertium 8

Hinc ceſſant, quòd metus non præſumatur, vt per Socin. iun. *conſ. 67. num. 37. vol. 2.* & quod iſta depoſitio in genere, de metu non ſufficit, vt per Iaſ. *in conſ. 72. vol. 1.* quia probatur ex teſtibus ſine difficultate metus, fuit tamen dictum, vt videatur, ſi Ioann. Paulus excuſetur, quòd non animo vim inferendi occupauit, ſed ad bonum finem, & ex iuſta cauſa propter deſiccationem paludum, propter ſalubritatem aeris. 9

R. P. D. GRATO.

Spoletana Spolij.

Veneris 13. Iunij 1567.

ARGVMENTVM.

Melioramentum quando dicatur neceſſarium.

SVMMARIVM.

Melioramenta non dicuntur neceſſaria quando ſine illis Terra non eſſent peritura, aut deteriores fienda, n. 1. & 2.
Dictio, Quæ, accipitur disiunctiue, & non copulatiue, n. 3.
Neceſſaria dicuntur impenſæ, aggeres, vitium, & arborum plantatio, & ſeminatio. Declara, vt n. 4.

DE-

Digitized by Google

DECISIO VI.

1 PRæſuppoſito quòd paludes, de quibus agitur, tempore inuaſionis Ioannis Pauli non eſſent loca, quæ colerentur, ſed ex eis abſque cultura percipiebatur fœnum, & ſcartia, & deſeruiebant pro paſcuis animalium, & quod ſine veri præiudicio Ioannes Paulus exſiccauerit dictas paludes, & conſtruxerit magnum palatium, & certas domos, & capannas. Et vlterius plantauerit de nouo arbores, videlicet ſalices, et vites, An prædictæ impenſæ dicantur neceſſariæ in caſu, de quo agitur.

2 Concluſum, quòd non ſint melioramenta neceſſaria, cùm ſine cultura paludes non eſſent perituræ, aut deteriores fiendæ, ad text. *in l. impenſæ de verb. ſignif. in l. 1. de imp. in re dot. fact.* ibi, quæ habent in ſe neceſſitatem impendendi.

3 Non obſtat text. *in l. vtiles de pet. hered.* quia ibi dictio, *quæ*, capi debet pro diſiunctiua, *l. ſæpè de verb. ſignif.* et quod ibi noualia ſint vtilia, ſentit gloſſa *in l. veluti de imp. in re dot. fact.* quæ licet tranſeat ad alias ſolutiones, et Doctor. teneant vltimam, id eſt, in terminis *l. veluti*, ſed non per hoc ſequitur, quin ſtet expoſitio gloſ. iuxta terminos, *l. vtiles*, quam etiam ita intellexit ibi Odofred. *in princ. verſ. Sed quæ dicuntur impenſa*, Ruin. *conſ.* 132. *num.* 13. *vol.* 1. facit gloſ. *in l. diuortio* §. *fin. ſolut. matr. in verſic. Neceſſario*, vbi, ſi nouam villam neceſſario extruxerit, gloſ. exponit, ideſt, vtiliter, quia hæc non eſt neceſſaria impenſa.

4 Non obſtat, quòd aggeres, plantatio vitium, et arborum, ac ſemina, ſint neceſſariæ impenſæ, *l. 3 de impenſ. in re dot. fact.* & iuxta not. *in d. l. diuortio,* §. *impendia*, Ruin. *conſ.* 127. *num.* 2. *vol.* 1. quia omnia procedunt in cultis, in quibus ſi hæc omittuntur, res fit deterior, etiam ob id ſunt neceſſaria, cùm tripliciter impenſæ dicantur neceſſariæ, reſpectu rei, perſonæ, & mixtæ, vt per Alber. *in l. 1. n. 1. & 2. de imp. in re dot. fact.* ſicut dicitur de molendino in mari, quod eſt neceſſarium pro agro, vt coloni ibi habitent, cùm alias ager eſſet deterior, vt per Ang. *in d. l. 1.* §. *inter neceſſarias de imp. in re dot. fact.*

R. P. D. GRATO.

Spoletana Spolij.

Veneris 23. Ianuarij 1568.

ARGVMENTVM.

Melioramenta quando dicuntur facta ad publicam vtilitatem, præſertim quando exſiccantur paludes, ex quarum exſiccatione aer purificetur.

SVMMARIVM.

Melioramenta, ſeu expenſæ, quando dicantur neceſſaria, & ad publicam vtilitatem facta, num. 1. & per tot. decis.

Melioramenta an dicantur neceſſaria, attenditur ſemper id quod principaliter fit, & ad cuius commodum expenſa, & melioramenta fiunt, n. 2.

Melioramenta dicuntur neceſſaria in quibus exſiccantur paludes, n. 2. & ſeqq. & n. 31.

Teſtes quomodo debent deponere ſuper melioramentis, quæ præſumuntur facta ad publicam vtilitatem, n. 6. & ſeq.

Melioramenta, & expenſas faciens in re aliena, illa non repetit, n. 8.

Alienare qui non poteſt, nec etiam poteſt confiteri aliquid, quod tendit ad alienandum, n. 9.

DECISIO VII.

1 FVit concluſum, dictas expenſas, ſeu melioramenta non eſſe factas ad publicam vtilitatem Terræ Hiſpelli, ſed ad vtilitatem Ioannis Pauli. Primò per articulum hæredum, vbi primo loco dicitur, Ioannem Paulum deſiccaſſe ad ſuam vtilitatem. Secundò ex diſpoſitione plurium teſtium idem deponentium. Tertiò ex prima propoſitione facta in Conſilio, in qua Communitas obtulit modicum, & Ioannes Paulus non acceptauit, vt apparet ex alia propoſitione, quod acceptaſſet ſi deſiccationem feciſſet ad vtilitatem dictæ Terræ. Quartò ex veriſimili, quia cùm Ioannes Paulus eſſet Dominus dictæ Terræ, facilè erat ei perſuadere Communitati, quòd huic operi conſentiret propter eius vniuerſale commodum, & non erat opus eam ſpoliare, prout fuit reſolutum.

2 Nec obſtat quatenus dicitur, quod potuit feciſſe ad ſuam, & dictæ Terræ vtilitatem, quia in iſta materia attenditur, quod principaliter fit, gloſ. *not. in leg. ſi verò ff. ex quibus cauſ. mat.* Cùm ergo dicitur feciſſe ad ſuam, & communem vtilitatem, iudicatur feciſſe principaliter ad ſuum commodum.

3 Secundò principaliter dicitur, quod publica vtilitas verſabatur, quia aer ex deſiccatione effectus fuiſſet melior. Sed reſpondetur, hoc non probari, quia teſtes allegati pro hæredibus non adducunt cauſam ſcientiæ. Secundò, quia teſtes Communitatis plures dicunt contrarium.

4 Tertiò, quia teſtes volentes probare aerem effectum meliorem, debebant deponere quod durantibus paludibus homines Terræ Hiſpelli infirmabantur, non conteneſcebant, habebant malum colorem, diſcedebant à dicto loco, & alij non veniebant ad habitandum ibi, & ſimilia, & quod facta deſiccatione prædicta ceſſauerant, vt colligitur ex latè traditis in propoſitis per Rip. de peſte, *in proœm. q. 5. n. 10. & de remed. præſeruat. in 1. col. n. 4. & 5.*

5 Quartò, quia teſtes hæredum ſimiliter loquentes poſſunt intelligi ſolum de loco, in quo erant paludes, vnde non neceſſariò infertur ad aerem Terræ Hiſpelli.

6 Quintò principaliter deducebatur publica vtilitas ex fertilitate frugum, ſed reſpondetur quod hæc non probatur, quia teſtes volentes probare publicam vtilitatem conſiſtentem in abundantia frugum, debebant deponere quòd durantibus paludibus Terra Hiſpelli indigebat frugibus, & quod cogebatur eas extra carius comparare, & quod carius vendebantur, quæ omnia ceſſabant facta deſiccatione, quæ teſtes non deponunt.

7 Præterea dicebant Domini, quòd hæc vtilitas erat modica, & à remotis, & incerta, quia Ioannes Paulus cùm eſſet Dominus, & potens, poterat frumentum ad ſui libitum aſportare extra Terram Hiſpelli, & vendere in Ciuitate Fulginei, & alijs locis, in quibus carius vendebatur.

8 Et confirmantur præfata, quia ſi huiuſmodi vtilitas attenderetur, quilibet ædificans, vel inſerens, vel ſeminans in re aliena poſſet expenſas recuperare contra *not. in l. in fundo de rei vend. in l. ſi in area de cond. indeb. inſtit. de rer. diuiſ. in* §. *certe, in præcedentibus* §. *cum concordan.* in quibus ex communi Doct. ſententia in hac materia fiunt plures diſtinctiones, quæ ſuperfluæ eſſent, ſi huiuſmodi vtilitas attenderetur.

9 Et tenendo hanc concluſionem non obſtant primi teſtes hæredum, quia eliduntur ex ſupradictis. Secundò non obſtant duæ propoſitiones Conſilij, quia vltra reſponſiones datas in informatione Communitatis fuit dictum, quod Conſilium non poteſt alienare bona Communitatis ſine certis ſolemnitatibus, de quibus *in l. fin. C. de reb. Ciuit. vend.* Vnde non poſſunt confiteri illud, quod tendit ad alienandum, *iuxta l. ſi fortè ff. de Caſtr. pec.* Doct. latè *in l. ſi donatione C. de collat.*

10 Tertiò non obſtat, *l. qui agros C. de omni agr. deſerto*, quia ille text. loquitur in prædijs tributarijs, vt ibi notabiliter per Ioan. de Plat. & in agris cultis, ſed poſtea à Dominis deſertis, quales non ſunt iſti, qui non apparent Tributarij, nec per Communitatem deſerti, cùm ipſa colligeret fœnum, ſcartias, haberet paſcua, & in aliqua parte fruges ſeminarentur, vt depoſuerunt teſtes Communitatis.

11 Quartò non obſtat *l. fin. C. de alluuion.* quia loquitur in poſſeſſoribus exſiccantibus, vt non grauentur functionibus, qui termini non conueniunt huic caſui.

REVERENDISS. P. D. ORIOLEN.

Spoletana Spolij.

Veneris 23. Iunij 1572.

A R G V M E N T V M.

Exceptio criminis, præſertim oriens ex l. ſi quis in tantam, & in l. meminerint, C. vnde vi, an, & quando opponi poſſit aduerſus agentem ſpolio, & in iudicio poſſeſſorio.

S V M M A R I V M.

Pœna l. ſi quis in tantam, C. vnde vi, non inducitur ipſo iure, ſed requiritur ſententia, n. 1. & per tot.

Pœna priuationis impoſita a lege, non intelligitur ipſo iure impoſita, n. 2.

Sententia eſt neceſſaria in iudicio poſſeſſorio, n. 2.

Exceptio criminis quæ non priuat ipſo iure non admittitur in iudicio ſpolij. Declara vt num. 3. & 4. & ſeq.

Reus audiendus eſt ſuper omni eo, quod facit deficere actionem, num. 8.

D E C I S I O VIII.

1 QVoad *l. ſi quis in tantam, & l. meminerint*, placuit Dominis reſponſio alias data, quod iſta iura non inducunt priuationem ipſo iure, ſed requiritur ſententia priuatoria, vt ibi per gloſ. *in verb. amittant*, vt per Bart. Bal. Ang. & Salyc. poſt Odofr. & Azon. *ibid. in Summa*, Alex. *in l. nat aliter §. nihil commune col. 7. n. 14. & remed. de acquir. poſſeſſ.* Imol. *in c. paſtoralis n. 16. & 20. in gloſ. pen. de cauſ. poſſeſſ.* Ruin. *conſ. 42. num. 11. lib. 4.* & communem dicit Rip. *in c. ſæpè n. 99. de reſt. ſpol.* Tiraq. *in verb. reuertatur n. 32. C. de renoc. donat. & alij in informationibus 23. Iunij allegati.*

2 Et facit, quod pœna priuationis à lege impoſita non intelligitur ipſo iure, *gloſ. in c. 1.* & ibi ſequuntur omnes de Sagittar. cum alijs per Achil. de pęnis *diſt. 1.* Anchar. *conſ. 145. n. 3.* Ideò cùm ſit neceſſaria ſententia non licet in iſto iudicio poſſeſſorio, & multo minus in exequutione illius opponere de tali pęna, Alex. *in l. naturaliter §. nihil commune col. 7. n. 14. poſt med. de acquir. poſſeſſ. & conſ. 78. n. 3. lib. 3.* Abb. *in d. c. paſtoralis n. 2.* Ruin. *d. conſ. 42. n. 11. & conſ. 43. n. 15. lib. 4.* poſt Butr. & alios inquit Socin. poſt Abb. & alios *in l. rem quæ nobis in fin.* quæ non poteſt in iſto iudicio pronunciari ſuper amiſſione dominij, & plures refert Menoch. *in tr. de recuper. poſſ. in 15. remed. n. 639.*

3 Item facit, quod in iſto iudicio ſpolij non admittitur exceptio criminis, quæ non priuat ipſo iure, Abb. *in c. Item cum quis n. 9. de reſt. ſpol.* & ibid. Ber. *n. 44.* Et eodem modo reſponderunt ad conſtitutionem Ægidianam allegatam de vi turbatiua; quia dicebant, quod in pęna impoſita per eam in poſſeſſione, & dominio eſt intelligenda per ſententiam priuatoriam, ex quo non dicit expreſsè, ipſo iure amittant per ea, quæ ſupra allegantur. Item aliqui dicebant, quod non eſt Conſtitutio Ægidij, & ſaltem de hoc non liquet an ſit Ægidij, vel ne. Et quando eſſet talis, non releuat, cum non indicat pœnam ipſo iure, vt ſupra dixi.

4 Non obſtat Feder. de Sen. *conſ. 48.* & Bald. *in authent. Statuimus n. 1. C. de Epiſc. & Cler.* quia loquitur Feder. in ſpoliatore agente ad rem contra ſpoliatum reſtitutum. Nam tunc benè poteſt ſpoliatus reſtitutus opponere ad impediendam reſtitutionem rei, *de d. l. ſi quis in tantam*, non quod amiſerit dominium, ſed quod priuetur, vt benè declarat Imol. *in d. c. paſtoralis in fin.*

5 Et quidem eſt probanda violentia de nouo. Nam non ſufficiunt probationes facere in iudicio ſpolij, etiam inter eaſdem partes, vt benè aduertit Abb. *in d. c. paſtoralis n. 23.* & tradit Dec. *poſt alios in l. 2. n. 62. C. de eden.* Sed in caſu iſto licet Communitas ſpoliauerit, & agat contra ſpoliatum reſtitutum, tamen non agit ad rem, ſed ad poſſeſſionem, & purgationem primi ſpolij, & ſic intrat quod ſupra dixi, quod in iudicio ſpolij non intrat dicta exceptio *d. l. ſi quis in tantam*, vt per Alexand. *& alios ſupra allegatos.* Item non conſtat de violentia, niſi ex probationibus factis in iudicio ſpolij, quod tendit ad alium finem, *vt ſupra dixi.*

Non obſtat ratio Feder. de Sen. & Bald. quod non refert, an quis ſit de crimine condemnatus per ſententiam, aut per teſtes conuictus, quoniam hoc procedit in materia repellendi teſtes a teſtimonio, & ſimilibus materijs, de quibus cum pluribus limitationibus, & reſtrictionibus agit Felin. *in c. ſuper eo, & in c. teſtimonium de teſtib.* ſed non in materia ſpolij, quæ habet diuerſas regulas, & in ſpecie, quod non poteſt impediri reſtitutio prætextu iſtius criminis violentiæ, vt per Alexandrin. *in leg. naturaliter §. nihil commune n. 14.* poſt Butr. Abb. & Ruin. *ſupra allegat. & in c. item cum quis de reſt. ſpoliat.* 6

Non obſtat alia ratio Feder. quod poteſt opponi exceptio criminis, quæ tendit ad coadiuuandam retentionem rei propriæ, licet non ſit pronunciatum ſuper illa, quia allegata per eum non loquuntur in ſpolio, in quo eſt contrarium ſtatutum in odium ſpoliantis. 7

Non obſtat quod Reus eſt audiendus ſuper omni eo, quod facit deficere actionem ſpolij, quia in iſto caſu actio ſpolij non amittitur, *per d. l. ſi quis in tantam*. Item non amittitur ipſo iure, ſed per ſententiam. Ideò iſta exceptio non admittitur in iſto iudicio. 8

Placebat etiam Dominis quoad dictas pœnas ea, quæ 23. Iunij dicebantur ad excuſandam vniuerſitatem, quod viuente Domina Franciſca, quæ poſſidebat Paludes, Communitas non acquiſiuit poſſeſſionem, quia non eiecit colonos, & hæredes 24. Iulij acquiſiuerint poſſeſſionem per inſtrumentum, & obtinuerunt in vltimo ſpolio, ex quo apparet clarè, quod viuente Domina Franciſca, Communitas non acquiſiuit poſſeſſionem niſi de menſe Auguſti 1556. De quo dicta Domina Franciſca iam abierat, & de eo tempore Communitas iuſtè potuit credere, quòd poſſeſſio vacabat, quia etiamſi Paludes fuiſſent conceſſæ ad tertiam generationem per obitum Dominæ Franciſcæ, poſſeſſio vacaret, & iuſtè potuit credere Vniuerſitas quod hæredes non occupaſſent. 9

Placebat etiam, quod alias dicebatur de inuaſione rei propriæ conſultis peritis per allegata in alia poſitione. Fuit etiam actum de eo an eſſet dandum mandatum, vel ferenda ſententia. 10

ILLVSR. ET REV. D. CAROLO LANCELLOTO SENIORE.

Carthaginen. Iuriſdictionis.

Lunæ 26. Octobris 1579.

A R G V M E N T V M.

Epiſcopus in cauſis criminalibus arduis tenetur requirere conſilium Capituli, ſed nunquid teneatur illud ſequi? Referuntur Doctores, & rationes hinc inde contrariæ, & nihil firmatur.

S V M M A R I V M.

Epiſcopus in cauſis criminalibus, & in correctione requirere debet conſilium, & præſentiam Capituli, illud tamen ſequi non cogitur, n. 1.

Epiſcopus in criminalibus, & in correctione non ſolum tenetur requirere conſilium, & præſentiam Capituli, ſed etiam tenetur illud ſequi quando ſumus in ordinarijs, n. 1. & ſeq. Contra n. 3. & ſeq. In hac contrarietate Rota nihil reſoluit, n. 7. & ſeq.

D E C I S I O IX.

POſtquam die Lunæ 19. Octobris 1570. fuit firmata regula in fauorem Epiſcopi, videlicet, quòd in cauſis criminalibus, & in correctione etiam Capitularium, licet Epiſcopus debeat requirere conſilium, & præſentiam Capituli, illud tamen ſequi non debet, fuit ordinatum vt videretur. 1

An dicta regula ſit limitanda in arduis; Propterea die 26. eiuſdem menſis propoſui cauſam ſuper dicta limitatione; in qua aliqui tenebant opinionem affirmatiuam,

& mo-

Digitized by Google

& mouebantur ex auctoritate Innoc. *in c.1. de exceſſ. Prælat.* qui videtur tenere hanc opinionem, prout eum ita referunt Doct. *in c. nomen* 2. *q.* 1. vbi Archid. poſt Hug. & Gemin. Ægid. Præpoſ. qui clarè ſequuntur hanc opinionem, quam etiam ſequuntur Doctor. *in c.* 1. *de exceſſ. Prælat.* vbi Archid. *n.* 6. inquit, quòd hæc opinio eſt vera de iure, prout etiam dicit Ant. de Butr. *n.* 9. ſubdens, niſi Capitulum præſcripſiſſet, Abb. *n.* 2. & Socin. *n.* 13. vbi ſequitur Dominum ſuum, ſcilicet Innoc. Henric. Boich. vbi allegat Aſten. *lib. 7. in tit. de ſuſp. & interd. in* 8. *art. verſ. Non debet*, Imol. *in c. quanto, & in c. nonit de his quæ fiunt à Prælat.* Felin. *in c. irrefragabili in princ. de off. ord. & in c. fin. §. hic autem n.* 4. *de offic. deleg.* & iſta fuit originalis opinio gloſſarum, vt benè deducit Achill. *in deciſ. vnic. de Epiſc. & eſt gloſ. in d. c.* 1. *de exceſſ. Prælat. in verb. Capituli*, & fundatur *in d. c. quanto*, inducendo in hoc modo, videlicet, quod ſicut in prima parte verbum, Conſilium, debet exponi pro conſenſu, ita etiam exponi debet in ſecunda parte, cùm iſta æquiparentur in illo textu, probatur etiam *in c. ſubnectitur diſt.* 21. de quo per Ægid. *in c. Epiſcopus nullius* 5. *q.* 7.

2 Mouebantur etiam tenentes hanc opinionem per rationes, quas ſuccinctè tangit Innoc. & Ægid. *in d. c. Epiſcopus nullius n.* 4. *circ. med.* præſertim, quia cùm agatur de ſtatu hominis, eſt cautius agendum; & vbi agitur de mutilatione membri iſtius corporis, ſcilicet Epiſcopi, & Capituli, dicitur agi de intereſſe totius corporis, & per conſequens ipſius Capituli, vnde eius conſenſus debet requiri, quia quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari. Confirmatur etiam hæc opinio, eo quia omnes Doct. poſt Hoſtienſ. *in d. c.* 2. *de exceſſ. Prælat.* concludunt, quod vbi Epiſcopus, & Capitulum diſſentiunt, ſtandum eſt determinationi Epiſcopi, niſi aliud rationabile obſtet, & ſic videntur præſupponere requiri conſenſum Capituli, & illud eſſe ſequendum, vbi ratio ſuadet. Et militat contra Epiſcopum, quia ſi non teneretur requirere conſilium Capituli, non daretur iſte concurſus circa diſſenſum vtriuſque, & Doct. qui dicunt non eſſe ſequendum conſilium, vt per Abb. *in c. non poteſt de re iud.* & per Collect. *in c. ſi quis contra de for. compet.* & ibi Ægid. videntur id velle ſimpliciter, & non in grauibus; vel debet intelligi, vt id procedat, quando ratio facit pro Epiſcopo, & non pro Capitulo. Conſideratio quæ fit de conſilio, & præſentia Capituli non placebat iſtis Dominis tenentibus hanc opinionem, quia non concludit niſi paſſiuè reſpectu Capituli, non autem reſpectu Epiſcopi, vt teneatur illud ſequi.

3 Contrariam autem opinionem tenebat maior pars Dominorum, & mouebantur ex Innoc. *in d. c.* 1. qui loquitur prius de conſenſu, & poſtea de conſilio, & ponderabant, quod Iura allegata per ipſum concludunt tantùm in conſilio. Et Ioan. Andr. *in c. ad abolendam col.* 2. *in princ. de Hæret.* vbi dicit, quòd in arduis Epiſcopus requirit conſilium, licet non expectet conſenſum, Archid. *in c. ſi quis* 15. *q.* 8. videtur reſidere in hac opinione, dum inquit, quòd quia ſunt ardua, non debet ſine conſilio, Henric. Boic. *in d. c.* 1. idem videtur tenere extra certos ibi expreſſos caſus, & ibi Card. loquitur de conſilio Butr. etiam ibi dum dicit, quòd cauſa hæreſis non auditur ſine conſilio Capituli, Bero. *in c. qualiter, & quando il* 2. *de accuſ. n.* 17. *&* 18.

2 Et quia multi Doctores promiſcuè loquuntur de conſenſu, & de conſilio, ideò iſti Domini diſtinguebant inter ardua, ſeu magna, & non ardua, ſeu non magna, vt ſcilicet in arduis, & magnis requiratur conſilium Capituli, vbi contrarium non eſt expreſsè diſpoſitum, vel vbi non agitur de intereſſe Capituli, puta quia negotium ſit commune, vel non ſint ſubditi Capitulo, & in ſimilibus: in non arduis ſeu in non magnis verò, in quibus etiam ceſſarent ſupradictæ qualitates, ſolus Epiſcopus poſſit ſine conſilio Capituli; mouebantur *per d. c.* 1. vbi eſt bonus text. loquens in criminalibus, & vult quod Epiſcopus poſſit liberè procedere, & licèt illud verbum, liberè, non tollat ſolemnitatem inductam à Iure, vt ibi Doct. & Alciat. *n.* 8. *in* 3. *not.* tamen in Iure non reperitur cautum niſi de conſilio, *vt in c. nouit, & c. quanto de his quæ fiunt à Prælatis*, prout etiam innuit illa rubr. Præterea facit, quia Epiſcopus eſt caput, & ſponſus Eccleſiæ, & penes ipſum regulariter reſidet Iuriſdictio, & poteſtas corrigendi, & caſtigandi etiam Canonicos ipſos, vt per Corn. *in conſ.* 193. *vol.* 2.

5 Nec Capitulum poteſt dici coniudex, vel conſors cum Epiſcopo, quamuis de Iure in pluribus debeat Capitulum dare conſilium, vt per Rip. *in c.* 1. *n.* 5. *&* 6. *de iudic.* cùm in his, in quibus debet requirere conſenſum, ſi conſors, vt per Felin. *in c. pen. in fin. de conſt.* Accedit etiam quia Doct. *in c. quanto*, vbi præcipuè Innoc. & Card. *in verſ. negotijs* ſupplet illum text. qui loquitur in conſilio, vt ſcilicet procedat in magnis, & ſequuntur omnes ibi. In alijs vero quod non requiratur etiam conſilium, idem Io. Monach. *in c.* 3. *de conſuet. in* 6. qui licet quoad præſcriptionem ſit reprobatus, tamen in hac diſtinctione de arduis, & non arduis non eſt reprobatus, & idem ibi notat Ioan. Andr. Archid. Ant. de Butr. Gem. & Fran. *in c.* 1. *de Hæret. in* 6. Addebant etiam quod Doct. *in c.* 1. *de exceſſ. Prælat.* promiſcuè loquuntur de conſilio, & conſenſu, & allegant iura, quæ loquuntur de conſilio ſolum faciunt vim, An ſolus vel ne Epiſcopus ſine Capitulo procedere poſſit, & promiſcuè capiunt conſenſum pro conſilio. Nec obſtat; quod Hoſtienſ. quem alij ſequuntur, adducat illud de voce, vt Prælatus; quia loquitur in caſu, in quo Capitulum eſt conſors, vel quando res eſt communis, quia cùm dicat de iure, præſupponit, quod omnes tangat; ſed in his, in quibus non eſt conſors, & coæqualis, conſtituit regulam quod poteſt Epiſcopus, præſupponendo tamen ſolemnia, & ſic conſilium.

6 Pro hac etiam opinione conſiderabatur, quòd cùm Epiſcopus ſit caput, & non eſt conſors, nec coæqualis Capitulo, ſi requireretur conſenſus Capituli, in effectu non ſolum fieret æquè principalis, ſed maior; quia ſine maiori parte non poſſet Epiſcopus aliquid facere.

7 In hac igitur varietate opinionum, & propter grauitatem, & exemplaritatem huius articuli non fuit capta aliqua reſolutio, quia Domini volunt, quod materia benè diſcutiatur, propterea ordinarunt quod moneam Informantes, vt informent, primo ſuper auctoritatibus Doctorum, numerando Doctores, qui tenuerunt vnam, vel alteram opinionem; poſtea in alia poſitione informent ſuper rationibus dictarum opinionum, vt ſic poſſit fieri bona reſolutio, fundata in auctoritatibus & rationibus, poſtquam non habemus certa Iura determinantia hanc controuerſiam.

Sabbati 23. *Ianuarij* 1580.

FUit propoſita cauſa ex ordine dato per Dominos die 19. Octobris 1579. ſuper auctoritatibus Doctorum tenentium vnam, vel alteram opinionem circa veritatem limitationis concernentis negotia ardua. Et Domini, viſis diligenter auctoritatibus adductis, hic per informantes, & alijs quas diligenti eorum ſtudio inuenerunt, dixerunt, quòd Doctores in hac materia multum confusè, et obſcurè loquuti fuerint, et quod nonnulli capiunt conſilium pro conſenſu, nonnulli verò contra: et quod alij non modo requirunt conſilium, ſed etiam conſenſum; alij verò ſolo conſilio contentantur, et quod pauci ſunt, qui clarè loquantur, propterea nihil potuit quoad auctoritates firmari. Sed viſis rationibus, poſtea deliberabunt ſuper iſta limitatione.

Veneris 15. *Aprilis* 1580.

FUit propoſitum idem dubium, et fuit facta reſolutio, vt videatur, an probetur ſufficiens conſuetudo pro parte Capituli.

R. P. D. BRAVO.

Peruſina Bonorum de Herculanis.

22. *Aprilis* 1580.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum ſimplex, perpetuum, & abſolutum, cenſetur inductum per prohibitionem alienationis, adiecta ratione, vt bona perpetuò remaneant in familia.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſum ſimplex etiam in caſu mortis inter deſcendentes ex familia per lineam maſculinam cenſetur inductum, quando teſtator prohibuit alienationem, ea ratione expreſſa, vt in familia bona ſua perpetuò conſeruarentur, num. 1. *& ſeqq. & num.* 7. *& num.* 9.

Prohibitio alienationis adiecta in teſtamento per viam rationis ſufficit ad inducendum abſolutum, & perpetuum fideicommiſſum, num. 2. *Declara, vt num.* 7. *& ſeqq.*

Ratio ampliat dictum, & diſponit prout diſponere ſolent verba, n. 2.

Expreſſum dicitur, quod ſub ratione comprehenditur, n. 3.

Fideicommiſſum ampliatur, & declaratur ex ratione, qua fuit motus teſtator, n. 3.

Fideicommiſſum relictum in fauorem familiæ, cenſetur perpetuum, & abſolutum, & hoc caſu omnes de familia ordine ſucceſſiuo cenſentur vocati, n. 4.

Deſcendentium appellatione veniunt omnes deſcendentes in infinitum, n. 4.

Verbum perpetuum ſine præfinitione temporis interpretandum eſt, n. 5.

Verba vniuerſalia in prohibitione alienationis comprehendunt omnem alienationem in vita, & in vltima voluntate faciendam, n. 6.

Teſtatoris voluntas interpretanda eſt ſecundum ea, quæ interrogatus veriſimiliter reſpondiſſet, n. 8.

Confiſcari non poſſunt bona prohibita alienari, n. 9.

DECISIO X.

1 IN cauſa Peruſina Bonorum fuit tentum, ex teſtamento Vincentij de Herculanis fuiſſe inductum ſimplex, & abſolutum fideicommiſſum in caſu, de quo agitur. Mouit Dominos, quia teſtator prohibuit alienationem ea ratione expreſſa, vt in familia bona ſua perpetuò conſeruarentur, ex cuius rationis expreſſione inducitur ſimplex fideicommiſſum, etiam in caſu mortis inter deſcendentes ex familia per lineam maſculinam de Herculanis ex his, qui vocati ſunt a teſtatore, vt benè Bart. & omnes *in l. qui Romæ* §. *coheredes ff. de verbor. oblig.* idem Bart. *in l. pater filium* §. *fundum Titianum ff. de leg.* 3. Curt. iun. *conſ.* 145. *n.* 8. *cum ſeq.* Benè Celſ. *conſ.* 20. *n.* 41. Gabriel. *de fideicommiſſ. concl.* 2. *n.* 11. 12. *&* 37. Couar. *in c. Raynaldus in princ. n.* 9. *de teſtam.*

2 Et ipſa ratio ſufficit etiam ſine prohibitione alienationis, vt inducatur abſolutum fideicommiſſum, & perpetuum, vt benè Dec. *conſ.* 331. *n.* 6. Socin. iun. *conſ.* 181. *num.* 39. *lib.* 2. Dec. *in l. qui ſe patris C. vnde liber.* Aym. *conſ.* 13. *num.* 10. Qui enim vult conſequens, videtur etiam antecedens conſideraſſe. Et facit, quia ratio ſic diſponit, prout diſponere ſolent verba, *l. emptor* §. *final. de rei vendicat.* Benè Fortun. *in l. Gallus* §. *idem credendum num.* 19. *ff. de liber. & poſth.* vbi inquit, quod quamuis verba diſpoſitiua non decidant caſum propriè, ſi tamen ratio diſpoſitionis illud determinet, talis caſus dicitur propriè in diſpoſitione comprehenſus.

3 Quibus adijcitur, expreſſum dici, quod ſub ratione comprehenditur, *l. quæſitum ſcio ff. de teſtib. l. ſi poſtulauerit* §. *ſed ſi negauerit ff. de adult.* Tiraquell. *in l. ſi vnquam in verbo ſuſceperat, num.* 37. *C. de reuoc. donat.* Rolan. *conſ.* 27. *num.* 6. *&* 7. Et fideicommiſſum ampliatur, & declaratur ex ratione, qua fuit motus teſtator, *l. cum pater* §. *dulciſſimis ff. de leg.* 2. *l. nomen debitoris* §. *final. de leg.* 3. Vbi omnes, Curt. ſen. *conſ.* 43. *&* 44. Socin. *conſ.* 77. *n.* 2. *lib.* 3.

4 Suadetque ſecundò iſtam partem, quia cùm fideicommiſſum partes fateantur, ſed contendant an inter viuos, vel in caſu mortis, apparet clarè fuiſſe abſolutum ex eo, quia familiæ de Herculanis relictum eſt, & ita perpetuum, & non temporale cenſendum eſt, vt dixit Bald. *in l. quod verò contra ff. de leg.* *Laurus de Palatijs, de Statuto excludente fœminas propter maſculos* 2. *part. num.* 25. Loazzes *in l. filius familias* §. *Diui ff. de leg.* 2. Crau. *conſ.* 113. *n.* 5. & eo caſu omnes de familiæ ordine ſucceſſiuo cenſentur vocati ad fideicommiſſum, *l. peto* §. *fratre ff. de leg.* 2.

Niſi alia ſit forma à teſtatore præſcripta, vt in iſto caſu, vbi non omnes, ſed Io. Baptiſta, Antonius, Felix, & Poſthumus fuerunt æquis portionibus vocati, & alij ex eis deſcendentes per lineam maſculinam, & deſcendentium appellatione veniunt omnes in infinitum, *l. vlt. C. de ſuis, & legit. hered.* Alex. *conſ.* 160. *lib.* 2. Ruin. *conſ.* 92. *lib.* 2. Gozzad. *conſ.* 20. *n.* 2.

5 Iuuantque prædicta verba illa, *in perpetuum*, quæ ſine præfinitione temporis ſunt interpretanda, *l. iuriſperitus ff. de excuſat. tut. l. qui ſaltum ff. de leg.* 3. Iaſ. *in l. videamus* §. *deferre ff. de in lit. iur. n.* 8. *&* 9. Pariſ. *conſ.* 72. *n.* 85. *lib.* 4. Grat. *conſ.* 31. *n.* 24. *lib.* 2. Port. *lib.* 1. *com. opin. reg.* 27.

6 Confirmantque verba illa, *durent, ſint, & conſeruentur*, & ſuperiùs appoſita verba, *modo aliquo alienare*, quæ comprehendunt omnem alienationem in vita, & in vltima voluntate faciendam, cùm ſint verba vniuerſalia per Gabr. *de fideicommiſſ. concl.* 9. *n.* 14. *& concl.* 10. *n.* 5. & benè Aym. *conſ.* 227. *n.* 13.

7 Ex quibus ceſſant, quæ alias pro D. Barnabea dicebantur, in quibus non concurrunt, quæ hic teſtator ſe ipſum declarans expreſſit, & non ſumus in ſimplici prohibitione alienationis, vt ex hoc poſſit dici inductum fideicommiſſum in caſum alienationis tantùm inter viuos, cùm verſemur in prohibitione alienationis vniuerſali cum expreſſione rationis diſpoſitiuæ, vt bona conſeruentur in perpetuum in familia.

Non obſtat, quod ex illis verbis vendere, alienare, & ex permiſſione alienationis in caſu neceſſitatis, dicta prohibitio reſtringatur ad alienationem inter viuos, ad trad. per Iaſ. *conſ.* 175. *in reſponſione ad quintum fundamentum, lib.* 2. Socin. iun. *conſ.* 163. *in fine lib.* 2. Quia fuit reſponſum, hoc non poſſe fieri tum ex ipſa ratione generali, quæ militat inter viuos, & in vltima voluntate, tum etiam ſtantibus verbis (*in perpetuum durent, & conſeruentur*) & verbum deſcendentibus, & tota diſpoſitio ab iſta ratione, & eius verbis regulari debet, ampliarique. Alias enim non ſatisfieret menti teſtatoris, ſi in vltima voluntate permitteretur alienatio, eiuſque diſpoſitio eſſet ſummè eluſoria, & minimè prouidiſſet deſcendentibus de familia de Herculanis, quod tantopere teſtator deſiderauit, poſſetque ſumma etiam cum ratione à ſapientibus reprehendi talis diſpoſitio, quod iura abhorrent, *arg. l. Saluius Ariſt. ff. de leg. præſtan. Facit l. nam abſurdum ff. de bon. lib.* vacatque argumentum à contrario, vbi abſurdum reſultat, *l.* 2. *C. de condit. inſer.*

8 Et iſte teſtator proculdubio interrogatus haud diceret hæreditatem ſuam velle ad extraneos peruenire, & ita talis interpretatio excludenda eſt, *l. cum res ff. de leg.* 1. *l. cum ſeruus, verſ. Namque ipſe verius ff. de condit. & demonſtr.* Et ratio non enunciatiuè, ſed diſpoſitiuè principaliter eſt appoſita, vt ex ipſa conſtat. Non enim verſamur in terminis *l. pater filium* §. *fundum Titianum ff. de leg.* 3. *in verſ. Ita enim fiet, vt fundus Titianus de nomine veſtro nunquam exeat.* Ibi enim non per modum rationis, ſed ſolum fuerunt verba enunciatiua cuiuſdam futuri euentus, quem teſtator ex ſua diſpoſitione euenturum ſperabat, vt per Bart. *in d.* §. *fundum Titianum*, & ibi omnes, & benè Ruin. *conſ.* 89. *n.* 22. *lib.* 2. Iaſ. *conſ.* 96. *lib.* 4. Loazzes *in l. filiusfamilias* §. *Diui n.* 48. *ff. de leg.* 1. *conſ.* Alex. 59. *lib.* 1. non applicatur, quia hic vltra prohibitionem alienationis vniuerſalis, & permiſſionem in caſu neceſſitatis iudicandæ per perſonas deſignatas à teſtatore, ipſe vltra progreſſus eſt ſuam enixam voluntatem declarans.

9 Minus facit argumentum deſumptũ ex verſiculo, & pari ratione. Potiùs enim facit pro Dominis de Herculanis, cùm teſtator ita voluerit bona in deſcendentibus de familia de Herculanis conſeruari, vt nec vſumfructum ad fiſcum poſſe peruenire cauerit, ſi aliquis ex poſſeſſoribus ſuorum bonorum crimen dignum confiſcatione bonorum perpetrauerit, non contentus ſola prohibitione alienationis, quæ alias de per ſe ſufficeret ad excluſionem, *l. Statius Florus* §. *Cornelio Felici ff. de iur. fiſci*, per Bart. *in l. imperator. ad Trebell.* Ant. Rub. *conſ.* 154. Grammat. *deciſ.* 105. *n.* 31. Clar. *in pract. crim.* §. *fin. q.* 78. *verſ. item quæro.* Ex quibus facilè diluuntur omnia adducta pro parte D. Barnabeæ, ac ex verbis, & mente inductum fuiſſe patet fideicommiſſum omni caſu, & tempore inter viuos, & in vltima voluntate.

R.P.D.

Digitized by Google

R. P. D. BRAVO.

Peruſina Bonorum de Herculanis.

30. *Maij* 1580.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum ſimplex, abſolutum, & perpetuum etiam in caſu mortis quando cenſeatur inductum per prohibitionem alienationis.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſum etiam in caſu mortis per prohibitionem alienationis quando cenſeatur inductum. Diſtingue, vt n. 1. *& ſeq.*

Prohibitio alienationis quando contineat alienationem non ſolum inter viuos, ſed etiam in vltima voluntate. Diſtingue, vt n. 1. *& ſeq.*

Verbum perpetuo *adiectum in prohibitione alienationis quomodo interpretandum ſit, n.* 3.

Fideicommiſſum quando cenſeatur inductum ex eo, quod teſtator voluit bona ſua conſeruari in familia.

DECISIO XI.

1 DOmini eadem concordia ſteterunt in deciſis. Nec refragantur deducta pro parte D. Barnabei, & in primis *conſil.* Alexand. 59. *num.* 5. *in fin. & num.* 6. *lib.* 3. quem ſequitur Socin. iun. *conſ.* 163. *num.* 32. *& ſeq. lib.* 2. & Ruin. *in §. Diui l. filiusfamilias num.* 79. *verſ. Et quia ff. de leg.* 1. Quia conſ. Alex. non applicatur, & eſt dubium, cùm ibi teſtator prohibuerit filios ſuos poſſe alienare aliqua bona, iura, & actiones hæreditatis ſuæ, niſi cum licentia, conſenſu, & voluntate D. Conſtantiæ. Ex quibus verbis ſatis deprehenditur ſenſiſſe teſtatorem de donatione inter viuos, non de alienatione in teſtamento, quæ non poteſt pendere ex alterius arbitrio, iuribus vulgaribus. Secùs in caſu noſtro, in quo teſtator ſenſit de quacunque alienatione, tam inter viuos, quàm in vltima voluntate, vt patet ex illis verbis (modo aliquo) ad trad. per Couar. *in c. Raynaldus n.* 11. *de teſtam.* Gabriel. *de fideicomm. concl.* 11. *num.* 6. Sed quia teſtator Iuris peritus ſciebat de iure hæredem alienare prohibitum, poſſe ex cauſa neceſſaria alienare, voluit prouidere, vt alienatio non fieret ſub prætextu neceſſitatis, quæ non eſſet vera & legitima, nec voluit de iudicio hæredis confidere, ſed illam iudicari decreuit per Abbatem, & Priorem, & Guardianum. Et ſic principalis intentio teſtatoris non fuit ſe reſtringere ad quamcumque alienationem inter viuos, & excludere alienationem per viam vltimæ voluntatis. Sed fuit prouidere in caſum alienationis inter viuos ex cauſa neceſſitatis, cùm noluit remittere arbitrio hæredis. Sed voluit illam declarari per Abbatem, Guardianum, &c. Quod declarant verba, & hoc ideò fecit, &c. Tum quia teſtator prohibuit alienationem per viam delicti, tum etiam quia prohibuit alienationem vltra ſummam decem florenorum & aliter interpretando, diſpoſitio eſſet non perfecta, nec plenè prouiſum eſſet voluntati defuncti.

2 Non obſtat textus *in §. fundum, l. pater filium ff. de leg.* 3. quia vltra ea, quæ alias deducta ſunt, reſpondetur, quod ibi diſpoſitio eſt limitata ad vitam hæredis, vt patet ex illis verbis quoad vixerit. Nec etiam erat ſimplex, & perpetua, prout hic, vt benè declarat Ripa *in d. §. Diui n.* 120 *verſ. Sed tuendo.*

3 Tertiò non obſtat reſponſio ad verbum *perpetuò*, quia implicat, quod dictio, *perpetuo*, importet perpetuitatem bonorum in familia, non autem perpetuitatem prohibitionis, ſolum quia prohibitio momento ipſo fuit inducta, ſed eius effectus fuit ſucceſſiuus, quòd non eſſet permiſſa alienatio in teſtamento.

4 Quartò non obſtat, quod cauſa conſeruationis bonorum in familia, tunc inducit abſolutum fideicommiſſum, quando ſi non induceret, nihil operaretur, vt per Rip, & Curt. iun. citatos, quia ipſi non loquuntur, quando adeſt dictio, in perpetuum, quia tunc ſi permitteretur alienatio in vltima voluntate, teſtatoris intentio poſſet fruſtrari, vel non habere intentum, vt per Socin. *in l. qui Romæ §. cohæredes num.* 18. *ff. de verbor. oblig. & conſ.* 40. *in fin. inter conſ.* Curt. ſen. *quem Doctores paſſim ſequuntur.*

REVERENDISS. P. D. ORIOLEN.

Romana de Comitibus.

27. *Maij* 1581.

ARGVMENTVM.

Per ſtipulationem Notarij nomine abſentis non acquiritur illi ius ſine ratificatione.

SVMMARIVM.

Notarius nomine abſentis acceptans, & ſtipulans in donationibus, obligationibus, & alijs diſpoſitionibus abſenti ius acquirit abſque alia ratificatione, & ceſſione, n. 1. *& ſeq. Contra n* 3. *& ſeq.*

Debitor ſoluens negotiorum geſtori ſui creditoris non liberatur, nec dominium rei ſolutæ creditori acquiritur, niſi ſequuta ratificatione, n. 6.

Notarius an, & quomodo dicatur publica perſona, num. 6. *&* 7.

Contractus, in quibus transfertur dominium vtriuſque contrahentis conſenſum requirit, n. 7. *&* 9.

Abſenti per ſtipulatianem Notarij nunquid acquiratur ius reuocabiliter, vel irreuocabiliter, n. 10. *& ſeq.*

Serui ſtipulatione acquiritur ius domino etiam eo contradicente, n. 12. *& n.* 15. *& n.* 18.

Infantibus ius acquiritur per ſtipulationem Notarij abſque alia ratificatione, num. 16.

DECISIO XII.

Seu potiùs Votum.

MAgna eſt inter Doctores contentio, an per ſtipu- 1
lationem, & acceptationem Notarij nomine abſentis in donationibus, obligationibus, & alijs diſpoſitionibus factam, ius acquiratur abſenti abſque ipſius ratificatione. Et partem affirmatiuam tenuerunt Glo. Gul. Cyn. Bart. Bald. Alber. Salic. Angel. Oldr. Fulg. Ioan. de Placen. Ang. Aret. Alex. Franc. Aret. cum Guid. Pap. Socin. Dec. Iacobin. à S. Georgio Roma. Bero. Afflict. Gozad. Capic. Euerar. Grat. Io. de Amic. Crauet. & Socin. iun. relati à Tiraq. *in tract. de conſtit. poſſeſſ. in* 30. *limit. n.* 3. quibus addi poſſunt, Iaſ. Rip. Rub. Alex. Bald. Alex. Caſſad. Sylua Neuizani & Rolan. à Val. quos recenſet Cacheran. *deciſ.* 33. *num.* 4. *cum ſeq.* Poſſent & alij quamplurimi adiungi, quos breuitatis gratia omiſſos facimus, & hanc eſſe communem, & magis communem, veram, receptiſſimam, & indubitatam concluſionem, quotidianum vſum, & vniuerſalem conſuetudinem, practicam, & obſeruationem totius orbis, eamque in deciſiuis ſeruandam, ac pro ea iudicatum fuiſſe, & ab ea in concludendo, & iudicando, non eſſe recedendum teſtatur Alber. Salic. Bald. Anchar. Afflict. Pariſ. & Rota relati à Tiraq. *in dicta limit.* 30. *num.* 23. & iſtam veram, communem, & communiorem opinionem, & concluſionem in conſulendo, & iudicando ſeruandam fatentur vltra citatos, Rub. Alex. *conſ.* 113. *num.* 3. *& ſeq.* Tiraq. *dict. lib. n.* 23. *in fin.* & hoc idem paſſim vbique Doct. teſtantur. Quinimò adſunt plerique qui nominatim, & expreſsè ſentiant, per ſtipulationem, & acceptationem Notarij abſenti ciuilem actionem abſque ceſſione, & ante ratificationem acquiri. Iſti namque fuerunt Corn. *conſ.* 10. *cum in hac conſultatione ſub num.* 7. *lib.* 1. *& conſ.* 21. *viſo ſumpto num.* 13. *lib.* 4. Bertrand. *conſ.* 116. *ex themate num.* 5. *in fin. lib.* 1. Rubeus Alexandrin. *conſ.* 117. *præſupponitur in facto num.* 3. Pariſ. *conſ.* 69. D. Ambroſius *num.* 136. *& num.* 148. *lib.* 3. latè Ruin. *conſ.* 119. *primo per ordinem num.* 7. *&* 8. *conſ.* 26. *primo videndum eſt num.* 10. *& conſ.* 172. *non eſt dubium num.* 15. *&* 16. *lib.* 1. Laiius *conſ.* 47. *viſis, & intellectis num.* 2. *&* 3. *lib.* 5. Vbi contrariam ſententiam ſemper ſibi viſum fuiſſe ſomnium aſſeuerat Soc. iun. *conſ.* 118. *viſis inſtrumentis num.* 14. *lib.* 2. *& conſ.* 67. *pro haben. num.* 9. *& conſ.* 127. *viſo inſtrumento donatio-*

nis num. 8. & ſeq. lib. 3. Ioan. Ceph. conſ. 33. ex donatione num. 8. latiſſimè Rolan. à Val. conſ. 19. facta fuit donatio per tot. lib. 1. Iul. Clar. lib. 4. recept. ſent. §. donatio quæſt. 13. verſ. Tertius caſus, & diffusè Cachetan. d. deciſ. 33. per tot. Et hanc ſententiam in his proprijs terminis inquit communem eſſe Apoſtill. ad Dec. in l. contractus n. 22. ff. de reg. iur.

2 Argumenta multa, & quidem varia afferuntur à ſupracitatis authoribus pro hac affirmatiua opinione, & præcipuè à Rubeo Alex. Ruin. Io. Cephal. & Rolan. à Val. in prædictis conſilijs, & ab Alciato in c. cum contingat num. 334. cum duobus ſeq. & primo ex lib. 1. & 4. ff. rem pup. ſal. fore, & l. nec enim ff. de adopt. §. cum autem inſtit. eod. l. 2. C. eod. l. 1. §. exigere ff. de magiſt. conueniendis, inducendo eas vt per Doct. prædictos, & præcipuè Ruin. in præcitatis conſilijs, vt per Rolan. d. conſ. 19. num. 16. verſ. Et primo moueor. Secundo ex l. abſenti in fin. ff. de donat. inducendo eam, & per Rubeum Alexandrin. d. conſ. 117. n. 3. & per Rolan. d. conſ. 19. num. 16. verſ. tertio pro hac parte. Tertio, & vltimo ex doctr. Bart. & aliorum in l. ſtipulatio iſta §. ſi ſtipuler. ff. de actio. & oblig. inducendo eam, vt per Ruin. in prædictis conſilijs, & per Rolan. d. conſ. 19. num. 6. verſ. quarto facit.

3 His tamen minimè aduerſantibus pro negatiua contraria tanquam de iure veriori, & re vera magis communi abſque dubio concludendum cenſeo, & hanc ſententiam expreſsè tenuit Paul. de Caſtr. conſil. 195. viſis his quæ narrantur in 2. dub. num. 2. verſ. Ad quod breuiter lib. 2. & conſ. 217. in cauſa præſenti viſis omnibus. De quibus ſupra num. 1. verſ. Sed ſi non apparet eodem lib. 2. & in l. illud n. 6. verſ. vltimo allegat. C. de Sacroſanct. Eccleſ. Idem voluit Bart. in fortioribus terminis in l. 4. §. hoc autem iudicium n. 3. & in fin. verſ. Credo tamen, quod non habebat ff. de damn. infect. Bald. hoc idem ſentit in l. nec ei §. ſatisdatio ſub num. 19. ff. de adopt. quem ad id Dec. allegat, & adducit in l. contractus num. 18. ff. de reg. iur. & ſentit idem Bald. conſ. 220. verba... vol. 1. & conſ. 12. ante fin. verſ. melius dicendum eſt lib. 2. Sed clariùs hanc ſententiam tenet idem Bald. in l. Pomponius §. primo, verſ. Tene mente hanc gloſſ. ff. de procur. & in l. ſi abſenti num. 2. in fin. verſ. Et ideo ſi Tabellio C. ſi cert. petat. Alber. in l. illud col. ... ſub num. 21. C. de Sacroſanct. Eccleſ. & in l. nec enim col. 1. num. 3. verſ. Non obſtat abſentia, vbi refert hoc idem ibi tenuiſſe Andr. de Piſis, Fulgoſium, & nunnullos alios, Salic. in l. Caius Seius n. 2. propè fin. verſ. Concordant opiniones ff. de vſur. Andr. Barbat. in addit. ad Bald. in l. ſi abſenti col. 2. num. 5. C. ſi certum pet. Corn. conſ. 52. videtur in hac conſultatione col. prima, verſ. Præterea videtur, quod illi, & conſil. 190. ad euidentiam præmitto in fin. lib. 1. Alex. in l. quod meo in princ. col. prima num. 4. verſ. Item illud quod hic dicitur ff. de acq. poſſeſſ.

4 Huius quoque ſententiæ fuit in fin. Ang. conſ. 73. differt, verſ. Non obſtat quod Soc. in l. 1. §. ſi iuſſerim num. 11. de acq. poſſ. & conſ. 53. viſo inſtrumento col. penult. num. 22. lib. 4. Aret. conſ. 95. in fin. Dec. in l. certi condictio §. ſi nummos num. 2. ff. ſi cert. pet. in l. 1. num. 22. C. de pact. in d. l. contractus num. 26. verſ. Et ampliatur, & num. 22. & 23. & in l. quo tutela, §. nec paciſcendo num. 3. ff. de reg. iur. conſ. 226. Magiſter Io. num. 7. verſ. ſecundo ſpecialiter, & num. 8. conſ. 247. in cauſa Magni Baronis num. 1. verſ. Quanto idem ſuadetur conſ. 432. cum ſit quod Almer. in fin. conſil. 464. patet concluſio num. 3. conſ. 537. accuratè, & diligenter propè fin. conſ. 586. in cauſa, quæ Mantuæ num. 12. verſ. Non obſtat ſi dicatur, & num. 13. & 14. & conſ. 598. viſis his, quæ accuratè in fin. & conſ. 661. in caſu, de quo dubitari contingit num. 11. & 12. Curt. iun. conſ. 52. circa controuerſiam num. 13. & conſ. 55. pro haben. num. 9. & 10. & conſ. 120. præſupponitur in facto, ſub num. 4. Rub. Alex. conſ. 232. præſupponitur in teſtamento num. 2. & in l. 1. §. mortuo n. 7. & 49. ff. de noui oper. nunt. Afflict. poſt Andr. de Iſernia in conſtit. Reg. lib. 1. tit. de ferijs, & Salar. iudicis, & not. num. 44. verſ. Sed Andr. Cagn. l. quo tutela §. in paciſcendo num. 2. & in l. ſi librarius num. 63. ff. de reg. iur. & in l. fin. num. 273. C. de pact. Soc. iun. conſ. 126. in cauſa baroni num. 12. 13. 14. lib. 2. Galiaul. in rubr. de verb. oblig. nu. 48. Gozad. conſ. 14. prima facie videtur num. 8. Ruin. conſ. 121. prima donatio num. 7. & 8. conſ. 174. conſideratis, & ponderatis n. 1. & 5. conſ. 780. adhuc de iuribus num. 26. lib. 1. Pariſ. conſ. 77. ſubſcripſi per totum lib. 2. & conſ. 12. tranſactio num. 200. lib. 2. Bertran. conſ. 178. quia difficultas n. 13. lib. 1. conſ. 29. viſis teſtamentis num. 7. lib. 2. conſ. 340. donatio num. 3. lib. 3. & conſ. 105. ex actis cauſæ n. 3. lib. 5. Gratian. conſ. 12. contra quas plures num. 4. lib. 1. conſ. 67. & ſi prima fronte num. 14. cum ſeq. conſ. 94. in cauſa Excellentiſſimi Domini num. 10. & conſ. 127. Et ſi hic caſus decidatur, n. 19. 20. & 21. eod. lib. 1. Alciat. in l. 2. ex his ff. de verb. oblig. & in c. cùm contingat n. 327. vſque ad n. 322. extra de iureiur. Alciat. conſ. 3. Tam diligenter n. 12. & 13. conſ. 27. Renunciatio hæreditatis n. 6. & conſ. 29. Aduerſus iſtam donationem n. 7. 8. 9. 10. 11. & 12. Vbi multipliciter hanc concluſionem ampliat conſ. 98. Difficultas præſentis controuerſiæ n. 3. 4. 5. & 6. verſ. Probo ſententiam lib. 8. tom. 3. Siluan. conſ. 121 iuſtiſſimus Index in fin. Apoſtil. ad conſ. Alexand. in conſ. 31. viſo themate col. penult. n. 26. lib. 6. Andr. de Exea in tract. de pact. n. 118. & n. 210. Tiraquel. in tract. de conſtit. poſſ. in 8. part. limit. 30. n. 8. & n. 64. & 65. Did. Couar. in Rubr. de teſtament. in 3. par. n. 13. verſ. Eſt tamen neceſſaria, & lib. 1. variar. reſol. cap. 14. num. 12. verſ. in alijs tamen caſibus, Plot. in repet. l. ſi quando n. 12. C. vnde vi ponderans pro hac ſententia, Gomez, Rip. Roch. Curt. in locis per eum citatis, Rimin. iun. in rubr. n. 14. inſtit. de don. Bal. in §. 1. char. 237. verſ. Etſi Tabellio noſtro nomine, inſtit. de donat. Natt. conſ. 253. quidam D. Annan. 5. & latius conſ. 315. in cauſa verten. n. 1. l. 1. Iac. Mandel. conſ. 36. articuli præſentis caſus n. 1. & conſ. 97. in caſu propoſito n. 8. Aug. Bero. conſ. 4. n. 34. 46. & 57. lib. 1. & conſ. 108. in cauſa duorum n. 8. l. 3. Franc. Viuius in tract. comm. opin. lib. 1. opin. 77. donationem ſtipulans, & opin. 22. Notarius paſſim, verſ. Et ſine Notarius eod. lib. Anch. in ſuis quæſt. famil. q. 23. n. 13. cum ſeq. lib. 2. & hæc eſt communis opinio, de qua teſtatur Cyn. in d. l. quo tutela §. nec paciſcendo, verſ. Dico iſtam eſſe. Idem Cyn. hanc communem fatetur in d. l. fin. n. 273. verſ. Aduertendum eſt C. de pact. & iſtam quoque communem eſſe aſſeuerat Alciat. in c. cum contingat n. 331. verſ. Ex quibus apparet extra de iureiur. & etiam magis communem eſſe affirmat idem Alciat. conſ. 172. verſ. ſententiam nam. 5. eod. lib. 8. tom. 3. Hanc etiam communem dicunt Franc. Viuius, Rimin. Eman. Suarez, & Io. Anchar. in locis citatis. Imò hanc opinionem hodie crebriorem, & magis communem inquiunt Apoſt. Alexand. in d. conſ. 31. n. 16. in fin. lib. 6. Mandell. d. conſ. 36. n. 1. & etiam veram eſſe, & frequentiori probari calculo aſſerit Couar. in d. Rubr. de teſtam. in 3. par. n. 13. circa med. verſ. Quia Bald. illamque veriorem eſſe concludit Galliaula, in d. rub. de verb. oblig. n. 12. Et eam veriſſimam ſemper ſibi fuiſſe viſam aſſerit Tiraq. in tract. de conſt. poſſ. in 3. limit. n. 68. in fin. & ab ea recedere fatuum eſſe inquit Viuius in d. opin. 77. poſt med. & eam communem, & totum mundum illam obſeruare aſſerit Cagnol. in d. l. ſi librarius n. 63. ff. de reg. iur.

Addendi ſunt nonnulli alij eandem ſententiam tenentes. Iſti autem ſunt Vinc. Hercul. conſ. 899. quædam D. Virginea poſt princ. & conſ. 927. viſo diligenter conſiderato que, quæ conſilia ſunt apud me manuſcripta, Anch. Gallez. in tr. ad form. Cam. oblig. in 5. par. q. 3. in princ. n. 1. dicens hanc eſſe communem, & veram concluſionem Nicol. Moron. in tract. de caution. de non offenden. c. 51. num. 13. aſſerens hanc communem eſſe traditionem Imol. in c. potuit col. penult. n. 68. poſt med. verſ. interdum autem quæ, & ſui iuris, ibi, ſed venit quærendum ſequuta demum ratificatione, extra. de locato, & conduct. Marcabrun. conſ. 94. pro reſolutione dubij n. 3. 4. 5. & 6. cum ſeq. aſſerens hanc eſſe communem ſententiam Barr. Bertazzol. conſ. 95. difficultas huius quæſtionis a. 4. Lud. Syl. conſ. 96. concurro in ſententiam n. 8. inter conſil. criminalia diuerſor. lib. 2. nuper impreſ. vbi omnium latiſſimè hanc quæſtionem in vtramque partem examinat, & tandem ratificationem requiri concludit, & affirmat Andr. ab Exea in tract. de pact. n. 107. vſque ad n. 210. incluſiue, Boſſius in ſua pract. crimin. in tit. de pact. n. 27. in fin. aſſerens ſe ita in practica ſeruatum vidiſſe. 5

Probatur autem hæc ſententia ex multis, præcipuè tamen ex infraſcriptis, quæ potiora videntur. Primò ex l. ſi ego quæ alias incipit, ſi hac auctoritate ff. de neg. geſt. vbi debitor ſoluens negotiorum geſtori creditoris non liberatur, nec dominium rei ſolutæ creditori acquiritur, niſi ratihabitione ſequuta, ita in caſu præſenti, Notarius acceptans donationem nomine donatarij abſentis, cuius negotia gerit, ideoque rei donatæ dominium non acquiritur, niſi ratihabitione ſequuta. 6

Non

Non obſtat ſi dixerit, illam loqui de perſona priuata, & proprerea nō poſſe intelligi Notarium, quę eſt perſona publica, vt poſt alios multa tradit Tiraq. *in tract. de conſt. poſſ. limit.* 30. *num.* 27. quia reſpondetur, quòd Notarius eſt publica perſona, quia gerit publicum officium, quia verſatur in ſcribendo, & redigendo in ſcriptis, quod inter alios fit, vt poſt Innoc. *in c. quoniam contra de probat.* tradit Bald. *in l.* 1. *num.* 4. *verſic. hoc enim patet. C. per quas perſ. nob. acqu.* ſequitur Tiraq. *d. limit.* 30. *nu.* 40. & hinc eſt, quòd Notarius non poteſt conficere teſtamentum de eo, quod ipſe fecit, *l. exemplo. C. de probat. l. inter chartulas C. de conueniend. fiſc. deb. lib.* 10. alioquin ſequeretur illud abſurdum, vt Notarius ſuſtineret perſonam rogantis, & rogati, & rogantis partis, & rogati Notarij cū certi iuris ſit Notarium à partibus rogandum eſſe, vt fidem faciat, vt probatur *in §. nos autem*, & ibi gloſ. *in verbo iungatur, in authen. de Tabellio*, Tiraquell. *d. limit.* 30. *numero* 39. *cum concord.* & propterea nulla eſt voluntas Notarij eum contrahente, nec contrahentis cum Notario quo ad acquiſitionem, vt poſt Bartol. Bald. Alber. & alios tradit Tiraq. *d. limit.* 30. *numer.* 78. & in propriis terminis vt Notarius ſtipulans, & acceptans nomine abſentis non poſſit ei acquirere niſi tanquam negotiorum geſtor, & ſic tanquam perſona priuata, tradit expreſsè Bero. *d. conſ.* 4. *n.* 35. *in fi. lib.* 2.

7 Secundò pro hac opinione ſecundum Alciat. *in d. c. cum contingat num.* 387. eſt caſus in *l. omnibus rebus, ff. de actio. & obligat.* vbi in contractibus, per quos dominium transfertur, vti eſt venditio, & donatio, vtriuſque contrahentis conſenſus interuenire debet, alio alioquin non valent, nec vllum ſortirentur effectum.

8 Tertiò faciunt plura exempla, & deciſiones relatæ ab Alciat. *in d. c. cum contingat num.* 328. *cum ſequent.*

9 Quartò, & vltimò adducitur hæc ratio. Nam ad veram perfectionem contractus neceſſario interuenire debet conſenſus vtriuſq; contrahentis, & ſi non eodem tempore, ſaltem diuerſo, vt habetur *in l. & ibi omnes nor. ff. de pact.* probatur *in l. conſenſu. ff. de act. & obligat. in l. ſi ſtipuler. §. fin. ff. de verb. oblig. at donatio eſt contractus. l. ſi quis donationis. C. quod met. cauſ. l. ſi quis emptor. in princ. C. de præſcript. 30. ann. l. fin. §. 1. C. de bonis quæ lib. l. fin. C. de pact.* Gloſ. Bart. Bald. Fulgoſ. Caſtr. Salic. & Alex. *in locis præallegatis.* Rim. iun. *in Rub. Inſtit. de donat. n.* 17.

10 Non obſtat in primis ſi ex mente Rolan. à Val. *conſ.* 19. *num.* 8. *verſ. Dum dicatur hanc rationem procedere quo ad acquiſitionem irreuocabilem*. Nam per rationabilem abſentis acquiſitio reuocabilis efficietur irreuocabilis, vt voluit Rim. *conſ.* 119. *primo per ordinem. num.* 8. *verſ. Non eſt quod*, Bald. *& conſ. num.* 1. *vidend. num.* 10. *verſic. Non eſt etiam verum, lib.* 1. quia dupliciter reſpondetur. Primò negando abſenti per ſtipulationem Notarij acquiri reuocabilem vim nō ſolum irreuocabiliter, ſed nec reuocabiliter acquiritur abſenti niſi ſcienti, & conſentienti, vt tradit Caſtr. *d. conſ.* 226. Bero. *d. conſ.* 4. *verſ. Et ad propoſitum optime facit, lib.* 1. & Dec. *d. conſ.* 226. Secundò reſpondetur ratihabitionem abſentis operari effectum irreuocabilitatis acquiſitionis, ſed tamen negari non poteſt, quin etiam operetur alium effectum ſecundum perfectionem contractus, qui non perficitur, niſi ex interuentu conſenſus vtriuſque contrahentis, vt ſupra diximus, & ita abſentis ratihabitio duos ſimul operatur effectus, alter eſt, quia acquiſitionem, quæ reuocabilis erat, irreuocabilem efficit, alter verò, qui contractum perficit, qui prius erat imperfectus ob defectum conſenſus abſentis.

11 Secundò non obſtant dicta pro reſponſione huius rationis ex mente Rolandi à Val. *d. conſ.* 19. *n.* 18. *verſ. verum quia*, imò dixeris per acceptationem Notarij ſuppleri conſenſum abſentis, per ea quæ tradit Bald. *in l. per diuerſas in* 54. *quæſt. num.* 8. *C. mand.* vbi inquit ceſſionem non poſſe fieri abſenti, quia in ea requiritur conſenſus cedentis, & ceſſionarij ſicuti in qualibet alia acquiſitione, vbi eſt neceſſaria præſentia, tamen per acceptationē Notarij tanquā publicæ perſonæ acquiritur ceſſio ceſſionario abſenti ipſo iure. Nā reſpondetur Bald. ibi non dicere per acceptationē Notarij ſuppleri conſenſum partis abſentis, ſed ceſſionario abſenti per acceptationem Notarij, tanquam publicæ perſonæ acquiri ceſſionem ipſo iure, & ſic Bald. loquitur de acquiſitione, non autem de conſenſu, vel eius ſuppletione, inter quæ duo maxima eſt differentia. Nam Notarius cùm ſit perſona publica, poteſt parti abſēti acquirere, ſi eius nomine acceptet, & iſta acquiſitio eſt in ſuſpenſo donec pars abſens per ratificationem præſtet conſenſum, & ſic contractum perficiat, non tamen Notarius per eius acceptationem poteſt ſupplere conſenſum partis abſentis, ita vt contractus dicatur perfectus, & loco conſenſus partis abſentis, ſufficiat acceptatio Notarij, quia id eſt impoſſibile. Si enim contractus neceſſariò pro ſua ſubſtantia requirit vtriuſque contrahentis conſenſum, vt ſupra dictum fuit, impoſſibile eſt, illam ſuppleri per acceptationem Notarij; quippe conſenſus eſt quid intrinſecum, & occultum, & ab animo noſtro dependens. Ideòque non poteſt ab alio præſtari, vel ſuppleri, & quæ voluntatis ſunt à perſona non ſeparantur, *l.* 4. *locat. c. ſi gratioſa de reſcript. lib.* 6. Aug. *in l. illa inſtitutio ff. de hered. inſtituen.*

12 Tertiò, & vltimò non obſtat, quod ſi diceretur, quod quemadmodum per ſtipulationem ſerui ſtatim acquiritur, Domino etiam eo contradicente, & ſic non ſolum abſque eius ratihabitione, ſed contra eius voluntatem, *l. ſeruus vetante, ff. de verb. oblig.* Ita quoque in caſu noſtro dicendum videtur, cùm nulla diuerſitatis ratio reddi poſſit. Velut enim ad contractus perfectionem à tertio celebrari non requiritur ratihabitio ſiue conſenſus Domini, imò magis eos diſſentiente valet ſtipulatio ſerui, & per eum Domino obligatio acquiritur, vt ibi expreſsè cauetur, ergo eodem modo ad perfectionem contractus à Notario nomine abſentis celebrati eiuſdem abſentis conſenſus, ſiuè ratihabitio exigi non debet, ſiquidem reſpondetur, maximam eſſe diuerſitatis rationem inter vnum, & alterum caſum. Nam ideò ad perfectionem ſtipulationis à tertio contractæ non requiritur conſenſus Domini *in l. Seruus vetante*. Quia contractus ſtipulationis celebratus fuit inter ſeruum, & promiſſorem, & ſic vtriuſque contrahentis conſenſus adeſt, licet obligatio & actio, & etiam ius ex ea ſtipulatione proueniens ipſi Domino acquiratur.

13 Non obſtat modo in contrarium adducta, & in primis non obſtant tot authores relati à Tiraq. *in d. limit.* 30. *nu.* 23. & Cacheran. *d. deciſ.* 33. *num.* 4. *cum ſequ.* qui omnes volunt, per ſtipulationem Notarij acquiri abſenti vtilem actionem ſine ceſſione, ſiquidem reſpondetur, eorum opinionem debere intelligi, & declarari dummodo ſequuta ſit ratificatio, & ita intelligit, & declarat Paul. de Caſtr. *d. conſ.* 19. *in* 2. *dubio num.* 2. *verſic. Nec obſtat*, Dec. *in d. l. contractus num.* 12. *ff. de reg. iur. & d. conſil.* 226. *num.* 7. *in fin.* Tiràquel. *d. limit.* 30. *num.* 67. *verſicul. Quandocunque & aliter*, Bertran. *conſil.* 105. *ex actis cauſa num.* 8. *lib.* 5. Alciat. *in d. c. cum contingat num.* 331. *verſic. Ex quibus apparet*, Rimin. iun. *in Rubric. inſtitut. de donat. num.* 207. latius, & clarius Did. Couar. qui omnino videatur *in rubr. extra de teſtam. in* 3. *part. num.* 13. *& lib.* 1. *variar. reſol. cap.* 14. *num.* 11.

14 Non obſtat, ſi replicando dicatur, huiuſmodi intellectum, & declarationem non videri admittendum, quia prædicti Doctores dicunt ſimpliciter per ſtipulationem non acquiri abſenti vtilem actionem ſine ceſſione, nec vllam requirunt ratificationem, & prædictam opinionem ita ſimpliciter intelligit Rub. Alexand. *d. conſil.* 117. *num.* 4. *in fin.* Rimin. *dict. conſil.* 119. *num.* 8. & Rolan. à Val. *conſil.* 19. *num.* 17. *verſ. Et tamen Doctor.* Inquiens, Doctores prædictos non dicere ex ſtipulatione Notarij acquiri abſenti vtilem actionem ſine ceſſione, ſequuta prius ratificatione, quod vtique ſciuiſſet dicere ſi neceſſaria fuiſſet ratificatio. *arg. l. vnica. §. ſin autē ad deficientis. C. de caduc. tollend.* Non obſtat inquā hæc replicatio. Nam duplicando poteſt bifariam euitari. Primò, quia omnes Doctores ſupra relati a Tiraq. & Cacheran. vt videri poſſunt, principaliter quærūt, & diſputant, an in extraiudicialibus, vel cōuentionalibus diſputationibus, ſicut in prætorijs, & iudicialibus poſſit Notarius alteri ſtipulari, vtilemq; actionem etiā ſine ceſſione quærere? Et licet plerique Doctores in diuerſas tranſiuerint ſententias, vt patet ex his quæ ſcribit Tiraq. *in d. limit.* 30. *n.* 17. 18. 19. 20. 21. 22. Nihilominus multò plures fuerūt, qui ſimpliciter, & indiſtinctè nulla habita differentia inter ſtipulationes cōuentionales, ſiue extraiudiciales, & prætorias, & iudiciales, nullaque mentione authoritatis, ſiue mandati Iudicis facta tenent, Notarios pro abſentibus ſtipulari poſſe, & vtilem eis actionem ſine ceſſione acquirere, vt declarat Tiraqo. in his terminis allegans

&

& intelligens prædictos Doctores *in d. limitat*. 30. *num*. 2. Igitur prædicti Doctores ideo non fecerunt mentionem de ratificatione, quia non quærebant, an eſſet neceſſaria abſentis ratificatio, ſed ſolum an Notarius poſſit alteri ſtipulari, eique actionem ſine ceſſione quærere in conuentionalibus, ſiue extraiudicialibus ſtipulationibus, quemadmodum in iudicialibus, & prætorijs. Duæ enim ſunt quæſtiones longe inter ſe diuerſæ. Altera numquid Notarius pro abſentibus ſtipulari poſſit, eique vtilem ſine ceſſione actionem quærere non ſolum in iudicialibus, & prætorijs ſtipulationibus, ſed etiam in conuentionalibus, & extraiudicialibus. Altera, eſto eum poſſe, an tamen requiratur abſenti ratificatio, & hæc illam ſucceſſiuè ſubſequatur? Et ſi prædicti Doctores, tractantes ſolum primam quæſtionem, fuiſſent interrogati de ſecunda, vtique veriſimiliter reſpondiſſent, neceſſariam eſſe abſentis ratificationem. Præterea & ſecundo non euitatur prædicta replicatio, quia illa declaratio, quæ eſt vt opinio prædictorum Doctorum intelligi, & declarari debeat, ſequuta prius ratificatione eſt communis, vt patet tam ex numero, quàm ex auctoritate ſupra relatorum authorum ita declarantium.

15 Secundò principaliter non obſtant illi authores nominatim expreſſe tenentes non requiri abſentis ratificationem. Nam multipliciter reſpondetur. Primo contra extare communem, & magis communem opinionem, de qua non eſt vllatenus dubitandum, cùm appareat clariſſime tàm ex numero, quam ex authoritate authorum contrarium expreſſe tenentium, accedentibus præſertim tot atteſtationibus, de communi, & magis communi, vera, veriori, veriſſima opinione. Secundo vere illos loqui de ſeruo publico, qui non eſt Notarius talis, qualem nos tractamus, vt iuribus, & rationibus, & authoritatibus optime deducit Tiraqu. *dicta limit*. 30. *num*. 32. 33. 34. 35. & 36. & Rim. iun. *in d. rubr. inſtit. de donat. n*. 17.

16 Tertiò, & vltimo principaliter non obſtant iura pro contraria parte adducta, & in primis *l*. 2. 3. & 4. *ff. rem pupilli ſaluam fore*, *l. nec etiam ff. de adopt. l*. 1. *§. exigere. ff. de magiſtr. conuen. l*. 2. *C. de adopt. §. cum autem Inſt. eo.* quia primo iura illa loqui videntur in infantibus, quibus lex alias ſemper vberius, & plenius ſubuenit, & merito ad alias perſonas tranſire non debent, vt late Tiraq. *d. limit*. 30. *n*. 30. & 31.

17 Nec obſtat *d. §. cum autem Inſtit. de adopt*. qui vrgere plurimum videtur, cùm ibi appelletur perſona publica, & poſtea Tabellio illa eadem perſona, quæ ſeruus publicus nominatur, *in d. l. nec ei, ff. de adopt. & in d. l*. 2. *C. eod*. in quibus iuribus tractatur eadem materia, de qua *in d. §. cum autem*, quia vltra reſponſionem traditam à Tiraquel. *in d. limit*. 30. *num*. 4. *verſ. ſed magis vrget, & num*. 42. poteſt etiam reſponderi, ideo *in d. §. cum autem*, non ſeruum publicum, ſed perſonam publicam appellari, quia ex conſtitutione Arcadij Imperatoris, de qua *in l. generali, C. de Tabul. lib*. 10. qui à Ciuitate Tabulis publicis præficiebatur, & qui ſeruus publicus dicebatur, ideo vero *in d. §. cum autem* appellari Tabellionem, quia ille ſeruus publicus dicebatur Tabularius, *in d. l. generali*, & Tabellarius idem ſignificat, quod Tabellio, vt per ſe conſtat. Cæterum licet ille ſeruus publicus, qui poſtea dicebatur eſſe liber, eſſet Tabellarius, ſiue Tabellio, non tamen erat Notarius ordinarius, ſiue regularis, de quo nos loquimur, qui debet ſcribere, & in ſcriptis redigere, quæ inter priuatos fiunt, vt ſupra diximus, ſed erat extraordinarius, & irregularis, qui ſpecialiter, vel a Principibus, vel à Ciuitatibus præficiebatur Tabulis publicis, hoc eſt continentibus negotia publica, vel ſpectantibus ad ipſas Prouincias, & Ciuitates.

18 Item non obſtat text. *in l. abſenti in fin. ff. de donat*. quia loquitur in ſeruo proprio donatarij, per quem ſi acquiratur dominium rei donatæ Domino abſenti, non eſt mirum, quia ſerui noſtri numerantur inter perſonas, per quas rerum dominia nobis acquiruntur, *vt in §*. 1. *Inſtit. per quas perſon. nob. acq*. inter quas perſonas non reperitur Notarius. Meritò igitur de ſeruo ad Notarium non eſt inferendum.

19 Item non obſtat doctr. Bart. & aliorum *in l. ſtipulatio iſta §. ſi ſtipulator de verb. obl*. quia ex prædictis patet pleniſſima reſponſio.

R. P. D. BVBALO.

Feſulana Iuris patronatus.

Lunæ 7. Februarij 1583.

ARGVMENTVM.

De probatione Iuris patronatus plura notanda, de quibus in ſummario.

SVMMARIVM.

Ius patronatus probatur ex pluribus enunciatiuis inſtrumentorum, n. 1. *vbi præſertim quando aſſertio fit coram Epiſcopo de cuius præiudicio agitur, & quando reperitur præſentatio, & inſtitutio enunciata, ibid.*

Teſtes examinati inter alios probant quo ad quale quale præiudicium contra tertium, n. 2.

Scriptura reperta in Archiuo publico plene probat, n. 3.

Notarij aſſertioni in his, quæ non pertinent ad eius officium, non creditur, num. 3. *Patrono debita reuerentia debetur, ibid.*

Ius patronatus probatur per inſignia ſculpta in pariete, ibid.

Aſſertioni Epiſcopi non eſt ſtandum, quando tractatur de eius commodo, num. 4.

Apoſtolicæ prouiſiones non mutant ſtatum beneficij, n. 5.

Ius patronatus præſeruatur per conſenſum patronorum adhibitum prouiſioni Apoſtolicæ, ibid.

Statur potius ſententiæ latæ in fauorem prouiſi Apoſtolicè ob eius triennalem poſſeſſionem, quam ob defectum iuris patronatus, n. 6.

Ius patronatus an prolatum præſumatur ex dotatione, & fundatione. Remiſſiuè ibid.

DECISIO XIII.

FVit per Dominos reſolutum, conſtare Eccleſiam Parochialem S. Agathæ de Arioli eſſe de iure patronatus Dominorum de Ardimannis, pro vna voce. Mouebantur Domini ex pluribus, & primo ex multiplicatis Viſitationibus antiquis factis ab anno 1436. vſque ad annum 1559. in quibus aſſeritur dictam Eccleſiam eſſe de Iure patronatus illorum de Ardimannis pro vna voce, & populi dictæ Parochiæ pro alia. Enunciatiuæ enim in plurib. Inſtrumentis antiquis bene probant Ius patronatus. Caſſador. *deciſ*. 2. *n*. 4. *de probat*. Achill. *deciſ*. 5. *de Iurepatron*. Ferret. *conſ*. 293. *n*. 7. & præſertim cùm in duabus Viſitationibus de anno 1436. & 1441. hæc aſſertio fiat coram Epiſcopo, de cuius præiudicio cùm principaliter agatur, hæc aſſertio coram ipſo facta optimè probat, vt per Paleott. *deciſ*. 23. *incip. Aſculana Parrochialis*. Ordinarij enim ſemper reddunt ſe difficiles in admittendo, quod beneficium ſit de Iure patronatus, & ideo creditur eorum aſſertioni, Rot. *in non. deciſ*. 11. *de Iure patron*. Quibus accedit præſentatio, & inſtitutio enunciata in dicta Viſitatione de anno 1436. & alia de anno 1441. ex qua poſſeſſione præſumitur Ius patronatus in antiquis. Franc. *c. vnic. n*. 1. *de Iure patron*. Lambert. *de Iure patron*. 2. *par*. 2. *lib*. 10. *quæſt. art*. 4. *n*. 2. 1

Secundò mouebantur ex dictis Teſtium examinatorum de anno 1554. dum lis penderet in Rota ſuper beneficio, de quo agitur, qui benè deponunt de auditu à maioribus, & quamuis ſint inter alios examinati, probant tamen quoad quale quale præiudicium etiam contra tertium, *gl. in l. ſi duo patroni*, vbi Iaſ. *ff. de iureiur*. Tiraquel. *res inter alios acta, limit*. 19. 2

Coadiuuatur hæc probatio ex Libro reperto in Archiuo Florentino intitulato: *Libro de' Padronaggi*; in quo inter alia deſcribitur iſta Parrochialis, & cùm ſit repertus in Archiuo publico, inter alias Scripturas authenticas, ſatis probare videtur, ad trad. per Aym. *conſ*. 158. *num*. 5. Nec dicatur, quod ex fide Notarij apparet, in illo Libro reperiri etiam deſcripta aliqua beneficia libera, quia huic atteſtationi Notarij non creditur, cùm non pertineat ad eius officium, ad trad. per Rum. *conſ*. 159. *num*. 16. *lib*. 2. Pariter etiam coadiuuatur ex honore, & præeminentia, quæ defertur ſenior Familiæ de Ardimannis in diſcumbendo, cui vti patrono debita videtur. Abb. *in c.* 3

nobis

Digitized by Google

nobis, vlt. not. de Iurepatron. Roch. *de Iurepatron. in verbo honorificum, num.96.* Et plurimum mouebant inſignia Familiæ de Ardimannis ſculpta in pariete ipſius Eccleſiæ, quæ licet non appareant ita antiqua, vt poſſit dici fuiſſe appoſita tempore fundationis Eccleſiæ, ea tamen præſumuntur fuiſſe appoſita per Patronos ad conſeruationem ſui Iuris patronatus.

4 Non obſtant deducta pro libertate Eccleſiæ, & per Instrumentum de ann. 1513. in quo Epiſcopus aſſerit, prouiſionem huius Eccleſiæ tam de Iure, quam de antiqua conſuetudine ad ſe pertinere, quia huic aſſertioni Epiſcopi non eſt ſtandum, cùm tractetur de eius commodo, & cùm prohibeat Plebano Caſciæ ne procedat ad confirmationem, ſeu inſtitutionem alicuius electi, ſeu eligendi, potius videtur ex dicto Inſtrumento probari Iuſpatronatus fuiſſe controuerſum, & fuiſſe perſonas prætendentes iuſpatronatus, alioquin ſuperflua fuiſſet dicta prohibitio.

5 Non obſtant duæ prouiſiones Apoſtolicæ tamquam de beneficio libero, quia non mutant ſtatum beneficij, Achill. *de ſtatu benef. deciſ.1.* vltra quòd apparet, quòd prouiſi voluerunt habere conſenſum patronorum, ex quo conſenſu præſeruarunt eorum iuſpatronatus, per Creſcent. *deciſ.17.* Nec dicatur, quòd prouiſus à Papa non poſſit præiudicare libertati Eccleſiæ adhibendo conſenſum patronorum, quia hoc procederet ſi alio modo non conſtaret de iurepatronatus.

6 Minus obſtat ſententia in Rota lata ſuper hoc beneficio in fauorem prouiſi Apoſtolici contra præſentatum, quia cùm in ea nulla habeatur mentio iuriſpatronatus, & in actis fuit datum de regula triennali, potius dicendum eſt, ſententiam fuiſſe latam in fauorem prouiſi Apoſtolici ob eius triennalem poſſeſſionem, quam ob defectum iuriſpatronatus, & Domini iuerunt in hanc ſententiam, cum præſuppoſito, quòd non ſimus in Familia potenti: Alioquin locus eſſet diſpoſitioni Concilij Tridentini *ſeſſ.25.c.9* An autem huiuſmodi iuſpatronatus hoc modo probatum, præſumatur ex dotatione, & fundatione, ita vt non ſit ſublatum per Concilium *d. ſeſſ.25. c.9.* particulariter videndum erit.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Ianuen. Fideicomm. de Pallauicinis.

Lunæ 24. Nouembris 1586.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum ſimplex, perpetuum, & abſolutum inducitur non ſolum ex mente teſtatoris, ſed etiam ex verbis, & quibus verbis, & coniecturis huiuſmodi fideicommiſſum inductum cenſeatur.

SVMMARIVM.

Teſtatoris mens in teſtamentis potiſſimum attendenda eſt, præſertim in materia fideicommiſſi, n.4. & n.6. & n.8.

Fideicommiſſum tacitè inducitur ex tacita teſtatoris voluntate, quibuſcumque verbis, coniecturis, vel præſumptionibus, vel quouis alio modo apparente, n.1.

Fideicommiſſum inducitur ex verbis generaliter conceptis, & prægnantibus, n.1.

Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, quando teſtator voluit ſua bona non poſſe exire, vel auferri ab eius hæredibus, & ſucceſſoribus, voluitque eſſe dictorum hæredum, & ſucceſſorum, eorumque filiorum, & ſucceſſorum, n.2.

Fideicommiſſum perpetuum ſimplex, & abſolutum, cenſetur inductum à teſtatore per prohibitionem alienationis, vt bona remaneant penes ſuos ſucceſſores, & ſic per nomen collectiuum, n.3.

Prohibitiones alienationis quando intelligantur reſtricta ſecundum præcedentem ſubſtitutionem, & fideicommiſſum, cenſeanturque conſequutiuæ, & acceſſoriæ ad dictam ſubſtitutionem, n.4. & 5. n.7. & 8.

Dilectus à teſtatore magis præferendus eſt minus dilecto, & ita eius voluntas interpretari debet, n.5.

Teſtamenti vna pars aliam declarat, n.5.

Subſtitutiones ſubſequentes an & quando regulari, & reſtringi debeant ad limites præcedentis ſubſtitutionis, n.7.

DECISIO XIV.

1 FVit per Dominos vnanimiter reſolutum per obitum quondam D. Vincentij Iunioris fuiſſe factum locum fideicommiſſo ad fauorem D. Caroli, idque tam inſpecta mente teſtatoris, quæ potiſſimum eſt attendenda, *l. cum virum, ff. de fideicomm. l. pater Seuerinam, ff. de condit. & demonſtr.* cum, vt inquit Alex. *conſ.110.n.5.lib.4.* materia fideicommiſſi taliter ſit fundata in voluntate defuncti, quod quibuſcumque verbis, coniecturis, vel præſumptionibus, vel quouis alio modo poteſt apparere de ea, ſufficiat ad inducendum fideicommiſſum, Socin. iun. *conſ.110.n.10.lib.3.* quam etiam inſpectis verbis, quæ ſunt ita generaliter concepta, & per verba adeò prægnantia, vt ex eis in multis partibus teſtamenti cenſeatur inductum perpetuum, ſimplex, & abſolutum fideicommiſſum inter deſcendentes Vincentij ſenioris, & conſequenter ad fauorem D. Caroli eius filij, &c.

2 Verba ſunt clara, vult enim quod bona, de quibus agitur, nec minima pars eorum poſſit exire, vel auferri vllo vnquam tempore ab eius hæredibus, & ſucceſſoribus, quos nominauit, & eſſe voluit Alexandri, & Caroli eius filiorum, & ſucceſſorum eorum, & ſic fatendum eſt in neceſſarium antecedens inductum fuiſſe abſolutum fideicommiſſum ad fauorem Caroli ne dum in caſu obitus Alexandri ſine filijs, ſed etiam filiorum, qui ſine filijs deceſſerunt, quia aliter contra expreſſam diſpoſitionem teſtatoris auferretur pars ipſorum bonorum à D. Carolo eius filio, & hærede, ad not. *in l.2. ff. de iuriſd. omn. iud.* Dec. *conſ.38. ſub n.2.* Pariſ. *conſ.1.n.32.lib.3. cum alijs allegatis.*

3 Et eo magis, quia ex iſtis verbis cenſetur inducta prohibitio alienationis, vt bona remaneant penes ſucceſſores ipſius teſtatoris, & ſic per nomen collectiuum, quo caſu exploratum eſt induci perpetuum, ſimplex, & abſolutum fideicommiſſum inter ipſos deſcendentes, & poſteros *l. cum ita, §. in fideicommiſſo,* vbi Caſtr. *l. peto, §. fratre, ff. de leg.2.* Dec. *conſ.38. ſub n.1. in fin.* Caſtr. *in l. Gallus, §. quidam recto ſub num.9. verſic. quartus caſus, ff. de liber. & poſth.* Socin. *conſ. 90. col. fin. lib.1. & in l. ſi cognatus, num.32. ff. de reb. dub.* Ruin. *conſil.158.n.12.lib.2.*

4 Non obſtat, quod iſtæ prohibitiones intelligantur retentis terminis fideicommiſſi, iuxta *conſ.* Dec. 636. maximè ſtantibus verbis, vt inferiùs explanabitur, & in alia prohibitione ſubſequenti, vt ſupra, & ſic decedente Alexandro ſine filijs, qui caſus non euenit, ex quo deceſſit relicto Vincentio iuniore *iuxta conſil.* Oldrad. 21. Quia huiuſmodi prohibitiones non ſunt conſequutiuæ, & acceſſoriæ ad ſubſtitutionem, ſed ſtant de per ſe, & illa verba, vt inferiùs explanabitur, referuntur ad ordinem ſucceſſionis, & alia verba (vt ſupra) intelliguntur reſpectu perpetuitatis, &c.

5 Et in hoc caſu ſumenda eſt interpretatio, vt euitetur abſurdum ne minus dilectus præferatur magis dilecto contra *l. Publius, §. fin. de condit. & demonſtr.* & in ſimilibus terminis not. Socin. *conſil.81. col.1. lib.4.* Et ideò cum clarum ſit vocatos eſſe deſcendentes ipſius Caroli, à fortiori dicendum eſt, ipſum quoque fuiſſe vocatum, cùm ſit præſumendum, teſtatorem habuiſſe maiorem affectionem ad D. Carolum filium, quàm ad eius deſcendentes remotiores, & ignotos Bald. & Cuman. *in l. cum ita, §. in fideicomm. ff. de leg.2.* maximè quia vulgare eſt, vnam partem teſtamenti recipere declarationem ab alia, *l. quia filiabus,* vbi latè Iaſ. *de leg.1.* Vnde quemadmodum teſtator poſt decedentem Alexandrum ſine filijs, vocauit primo loco Carolum, & ipſo non exiſtente eius deſcendentes, etiam dicendum eſt, teſtatorem intellexiſſe quod deficientibus deſcendentibus, & ſic linea Alexandri, primo loco ſuccedat Carolus, & eo non exiſtente, deſcendentes ipſius.

6 Accedit etiam quod cùm ex ſupradictis conſtet de enixa mente teſtatoris inducendi perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum, eſt ſumenda hæc interpretatio, per quam menti ſatisfit, Anchar. *conſ.95. ſub n.5. verſ. alius ergo ſenſus,* & Simon de Pret. qui alios allegat *de interpret. vlt. volunt. lib.3. ſolut.11.n.44. fol. mihi 291. &c.*

7 Nec obſtat, quòd dictæ ſubſtitutiones debeant regulari, & reſtringi ad limites primæ ſubſtitutionis, & ſic in caſu obitus Alexandri ſine filijs, Alex. *conſil.119. lib.6.* Iaſ. *conſil. lib.2. cum alijs, de quibus informantes.* Quia hoc procedit ſi ſubſtitutiones regerentur à prima, & ſtarent acceſſoriè, & conſequutiuè ad illam, vt loquuntur Doctor. allegati, in qui-

Digitized by Google

quibus etiam terminis procedunt deciſiones in cauſa Albanen. Bonorum, & Romana de Maximis, in contrarium allegatæ, ſecus autem, vbi vt in hoc caſu ſubſtitutiones ſtant principaliter de per ſe, & habent verba ſeparata, & ſunt poſitæ in diuerſis & ſeparatis orationibus, quo caſu inducitur ſeparatum & diuerſum fideicommiſſum à præcedenti, Dec. *conſ.38.col.2.*& fuit reſolutum in cauſa Foroliuienſis fideicommiſſi coram Illuſtriſſ. Card. Aldobrandino 19. Martij 1576. Et præſertim, quia in iſto fideicommiſſo videtur teſtatorem voluiſſe inducere onus reale in iſtis bonis, Pariſ. *conſ.90.n.4.& conſ.92.n.45. lib.2.*

8 Ex his tollitur *conſil.* Oldrad. 21. Vltra quod non procedit, vbi apparet de contraria mente teſtatoris, quæ in caſu noſtro eſt perſpicua. Corn. *conſ.146. lib.2.* Dec. *conſ.477.* cum latè cumulatis per Marzat. *conſil.4. num.11.*& pluries fuit reſolutum.

R. P. D. ORANO.

Cæſar Auguſtanæ exemptionis.

Veneris 13. Nouembris 1587.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus contra Regulares priuatiuè, quo ad Abbatem iuriſdictionem habet, quando proceditur in figura iudicij, & quando eorum delicta ſunt communia, quia ſcilicet offendunt communem conuerſationem. Quando verò Monachi delinquunt contra regulam, Abbas contra eos procedit ad corrigendum, & pœnitentiam infligendum.

SVMMARIVM.

Archiepiſcopus in Regulares in criminalibus, quando in figura Iudicij proceditur priuatiuè, quo ad Abbatem, vel Priorem habet iuriſdictionem, num.1. & per tot. & n.11. & ſeq. Vbi reſpondetur contrarijs.

Epiſcopus in tota Diœceſi tam contra Regulares, quam ſeculares ſuper omnimoda iuriſdictione habet intentionem fundatam, num.2. & per tot. & num.12. & ſeqq. vbi reſpondetur contrarijs.

Monachi exempti vbi delinquunt extra locum exemptum poſitum ab ordinarijs non obſtante exemptione caſtigari poſſunt, num.3.

Abbates in eccleſiis ſibi ſubiectis habent ius inſtituendi; Monachi autem ibi delinquentes iudicio Synodi mulctantur, & felici mucrone Epiſcopi Sacredotum piacula reſecantur, num.4.

Epiſcopi munus eſt monachos ad ſanctam conuerſationem promouere, Abbates, aliaque officia inſtituere, atque extra regulam acta corrigere, n.5.

Appellare non licet à ſententia data contra Religioſes Regulares per viam pœnitentiæ correctos, n.6.

Viſitatores delinquentes monachos per loci Abbatem corrigi faciunt, n.7.

Abbates contra monachos procedere poſſunt ad correctionem ſecundum inſtituta regulæ, non autem in forma iuris, n.7.

Minor Epiſcopo cauſas Criminales non agit, n.8.

Iudiciorum ſtrepitum magis expediens eſt coram Epiſcopo exerceri quam coram Abbate, n.9.

Monachi tenentur potius obedire Abbati, quàm Epiſcopo in his, quæ concernunt fractionem voti, & obſeruationem regulæ: ſecus vbi agitur de cauſis iuxta ordinem iuris tractandis iure potius Epiſcopo, quam Abbati obedire debent' num.10.

Delicta Monachorum dupliciter conſiderantur, aut eorum propria, quia contra regulam, vel vt Communia, quia offendunt Communem conuerſationem. Primo caſu Abbas contra Monachos procedit. Secundo procedit Epiſc.n.12.

Abbas poteſt Monachos excommunicare reſpectu tantum fori pœnitentialis, non autem contentioſi, n.13.

DECISIO XV.

1 QVemadmodum hanc ſententiam tanquam communiorem, & apud Doctores magis receptam Domini alias amplexi ſunt, quæ vult, quod in criminalibus, quando in figura iudicij proceditur; Dominus Archiepiſcopus in regulares priuatiuè ad Abbatem, vel Priorem fundatam habet intentionem. Ita etiam hodiè ſuper illius veritate particulari propoſito dubio, eam tanquam veriſſimam concorditer multis moti iuribus, & rationibus ſunt ſequuti.

2 Primò, quod indubitatum ſit, Epiſcopum in tota ſua diœceſi ſuper omnimoda iuriſdictione tam contra Regulares, quàm Sæculares de iure fundare intentionem ſuam, per text. *in c. cum perſona de priuil. in 6. cum contingat*, & ibi Doctores, *de foro comp.cap.1.de off.ord. c.omnes Baſilica 16. q.7.* Firm.*de Epiſcopo in 4.lib.part.2.q.35.n.80.* Dec.*in c.ſua nobis, 4.notabili de confirm. vtili vel inutili.*

3 Secundo, ratione text. *cap.1. de priuil. in 6.* qui habet, quod vbi monachi exempti delinquunt extra locum exemptum, poſſunt ab ordinarijs non obſtante exemptione caſtigari, ergo ſi non fuerint exempti poſſunt etiamſi delinquant, in loco exempto puniri.

4 Tertiò, ex diſpoſitione *cap.16.q.2.* vbi Abbates ius habent in Eccleſiis ſibi ſubiectis inſtituendi, ſed ſi monachi ibi delinquant iudicio Synodi mulctantur, & felici mucrone Epiſcopi ſacerdotum piacula reſecantur.

5 Quartò, doctrina text. *c.1. 18. q.2.* vbi ad officium Epiſcopi ſpectat monachos ad conuerſationem ſanctam promouere, Abbates, aliaque officia inſtituere, atque extra regulam acta corrigere: hinc enim arguere licet in delictis contra regulam commiſſis Abbates cognoſcere, aliorum verò extra regulam perpetratorum, quando ordine iuris ſeruato proceditur, cognitionem, & animaduerſionem Epiſcopis reſeruatam eſſe.

6 Quintò, quia huic diſtinctioni conſentit text. *in cap. reprehenſibilis, iuncto c. ad noſtram, de appell.* in quibus habetur, quod Epiſcopus iudicialiter procedere debet ad prolationem ſententiæ excommunicationis monitione præmiſſa, & quod eo caſu condemnato remedio appellationis ſubuenitur: ſed quando de Religioſi correctione contra regularem Prælati ſui, & Capituli diſciplinam agitur, non licet appellare: & ratio eſt, quia tunc non proceditur ſecundum iuris ordinem, ſed per viam pœnitentiæ corrigendo, *gloſ. d. c.ad noſtram, in verbo minus.*

7 Sextò, quod eandem confirm. *c.fin. de ſtatu Monach.* vbi præciditur viſitatoribus, vt Monachos delinquentes per loci Abbatem corrigi faciant, eiſque iuxta Beati Benedicti regulam, & Apoſtolica inſtituta pœnitentiam ſalutarem iniungant, hinc enim colligitur, Abbatès tantummodo contra Monachos procedere ad correctionem ſecundum regulæ inſtituta, non autem in forma iuris, quia aliàs ſi in figura iudicij liceret illis procedere, Papa mandaſſet viſitatoribus vt curarent Monachos delinquentes puniri ab Abbatibus, iuxta formam iuris; Quare etiamſi text. addat (& Apoſtolica inſtituta:) ex hoc intelligi debet quoad Apoſtolica inſtituta diſponentia ſuper regula, & ſuper modo correctionis, & pœnitentiæ iniungendæ, non autem, quod abſolutè concedat Abbati iuriſdictionem procedendi ordinariè ſecundum formam iuris.

8 Quibus accedit ratio deducta per Innoc. *in c. quanto, n.2. de off.ord.* quod cum Superior confirmauerit regulam, cenſetur Abbati dediſſe facultatem faciendi ea quæ in regula continentur, ſi autem in iudicio eſt procedendum criminaliter, ſub Epiſcopo fieri debet, quia minor Epiſcopo cauſas criminales non agit.

9 Addebant etiam aliqui ex Dominis, expediens magis eſſe iudiciorum ſtrepitum coram Epiſcopo exerceri, quàm coram Abbate, iuxta *c.reg.84.n.35.*

10 Prætereà conſideratum fuit, quod Monachi tenentur potius obedire Abbati, quàm Epiſcopo in his, quæ concernunt fractionem voti, vel abſtinentiæ, vel in ſilentio retinendo, & obſeruatione regulæ, ſed vbi agitur de cura animarum ab Epiſcopo ſuſcepta, vel de cauſis iuxta ordinem iuris tractandis: tunc potius Epiſcopo, quàm Abbati obſequium ab eis debetur. Ita diſtinguit Card. *in clem.1. §. quia vere, q.8.n.3.de ſtat.Monach.* Brix.*in verb. Monachus verſ.an Monachus debeat obedire.*

11 Nec præmiſſis viſa ſunt repugnare iura in contrarium adducta. Et primo *c.nullum*, 17. *q.2.* dum inquit, quod tota poteſtas ad Abbatem pertinet· quia non propterea excludit Epiſcopum, ſed Monachos, vt ibi aduertit gl. *in verb. tota*, ſimiliter text. *in c.Abbates, eadem queſt.& cauſa*, loquitur de obedientia, quæ nihil commune habet cum iuriſdictione circa delictorum punitionem. Et dum ſubijcit quod reus

erit

Digitized by Google

erit ille Abbas, qui non regulariter animaduertit; nihil obſtat, quia ſi regulariter, hoc eſt, ſecundum regulam debet corrigere; ſupponitur, quod delictum ſit de his quæ regulam continent.

12 Ad reliqua patet reſponſio ex Conſ. Ægid. 5. & hic Informantes pro Domino Archiepiſcopo adductis. Nam delicta vel conſiderari poſſunt, vt propria Monachorum, quia contra regulam: vel vt communia, quia ſcilicet offendunt etiam communem conuerſationem, argumento *l. militum, de re milit.* In delictis igitur pertinentibus ad regulam, & inſtituta regularia, immediatus eſt iudex Prælatus Regularis, & ita procedunt allegata iura pro Capitulo de Pilari. In reliquis verò communibus non poteſt prohiberi Epiſcopus, quin ſeruato iuris ordine in delinquentes Regulares ad vindictam pœna iuris ordinaria animaduertat, *cap. 1. c. monaſteria*, 18. *qu.* 2.

13 Nec refragatur, quod Abbas poſſit excommunicare, *cap. cum ab Eccleſiarum, de off. ord. c. cum ex Eccleſiis, de maior. & obed. cum ſimilibus*. Excommunicatio autem ſit fori contentioſi, Abb. *in cap. cum contingat, num.* 30. *de for. compet.* Quia non propterea ſequitur, Abbatem contentioſam iuriſdictionem in criminalibus exercere poſſe. Hoſtien. *in cap. tranſmiſſam, propè finem, verſ. & hoc quod confirmatur, de elect.* Nam & Curatus poteſt excommunicare, & tamen iuriſdictionem contentioſam non exercet. Itaque hoc fit reſpectu tantum fori Pœnitentialis, ſicut etiam faciunt ceteri Prælati inferiores, Butr. *in dicto c. cum contingat, num.* 13. *verſ. quidam ſunt habentes*, Abb. *n.* 29. *verſ. puto tamen n.* 33. *verſ. quarta concluſio*. Reſeruarunt tamen Domini videndum, An hæc iuriſdictio Epiſcopo priuatiuè ad Abbatem competens procedat, quando per viam inquiſitionis proceditur.

R. P. D. B V B A L O.

Valentina Adminiſtrationis.

2. *Decembris* 1587.

A R G V M E N T V M.

Ex Summario ſumas Argumentum.

S V M M A R I V M.

Capitulum ex diſpoſitione iuris Communis habet intentionem fundatam ſuper adminiſtrationem bonorum, & redditunm Eccleſiæ, n. 1.

D E C I S I O XVI.

1 NOn eſt dubium, attenta omni diſpoſitione iuris communis, quod Capitulum habet intentionem fundatam ſuper adminiſtratione bonorum, & redditunm Eccleſiæ, vt benè probatur ex *gl. notab. in c. pen. verb. Aſſiſios, de Cler. non reſid.* vbi Butr. *num.* 8. Abb. *num.* 9. *in fin.* idem probat text. *in c. relatum*, 2. *de teſtam.* vbi Abb. *num.* 5. expreſsè dicit, quod Capitulum adminiſtrat bona communia intuitu Eccleſiæ acquiſita, & hoc in terminis adminiſtrationis anniuerſariorum fuit pluries reſolutum in Rota, vt patet *ex deciſ.* Caputaq. 84. *lib.* 1. *& in vna Barchinon. Anniuerſariorum, coram Coma de anno* 1554. & latiſſimè fuit deductum in vna Gerunden. Anniuerſariorum 26. Ianuarij 1576. coram D. de Graſſis, quorum rationes Dominis placuerunt.

R. P. D. O R A N O.

Cæſaraugustana Exemptionis.

Luna 28. *Martij* 1588.

A R G V M E N T V M.

De iuriſdictione Epiſcopi in Monachos Regulares delinquentes priuatiuè quo ad Abbatem, vel Priorem; notabilis, & vera diſtinctio.

S V M M A R I V M.

Epiſcopus de iure communi habet fundatam intentionem priuatiuè, quo ad Abbatem, & Priorem caſtigandi Monachos Regulares iudicialiter, quando delinquunt, extra regulam; non ſolum per viam accuſationis, ſed etiam quando per viam inquiſitionis proceditur, n. 1.

Monachi Regulares non ab Epiſcopo, ſed ab eorum Abbate corriguntur, & puniuntur, quando delinquunt contra regulam, & alias eorum delicta extra regulam non eſſent delicta, num. 2.

D E C I S I O XVII.

REſolutum fuit, D. Archiepiſcopum de iure communi 1
in regulares priuatiuè ad Abbatem, vel Priorem fundatam habet intentionem, non modo quando iudicialiter extra regulam in delictis per viam accuſationis, ſed etiam quando per viam inquiſitionis ad effectum publicæ vindictæ proceditur. Iura enim indiſtinctè poteſtatem corrigendi Monachos etiam extra regulam delinquentes D. Epiſcopo tribuunt, *c. de perſona*, 11. *q.* 1. *c.* 1. *qui vere in princ.* 16. *q.* 1. *c.* 1. 16. *q.* 1. *c. Abbas, c. monaſteria, gl.* 1. *c. cognouimus*, 18. *q.* 2. *Ægid. conſ.* 5. *n.* 32. Marian. *in c. qualiter, & quando, n.* 84. *de accuſat.* & in vtroque caſu eadem militat ratio. Aliàs in præſenti cauſa conſiderata in contrarium allegata repugnant, quia loquuntur, aut quando verſamur in delictis contra regulam commiſſis, eaque alias extra Regulam non eſſent delicta, vt puta ſi regularis contra Regulæ inſtitutum comedat carnes, Abbati debitam reuerentiam non præſtet, & ſimilia committat.

Nam in his nemo dubitauit iuriſdictionem Abbati, aut 2
Priori priuatiuè ad Epiſcopum competere, per deducta alias coram Reuerendiſs. D. Oriol. in illa Auguſtana iuriſdictionis. Aut etiam quando delicta continent duplicem deformitatem, videlicet quia offendant communem conuerſationem, & regularem diſciplinam, qualia ſunt furtum, adulterium, & alia, quæ contraria ſunt Præcepto Dei, & eorum voto: in his ſiquidem cognitio etiam per inquiſitionem pertinet ad Epiſcopum, & Abbatem, ſeu Priorem, ſed diuerſo reſpectu. Nam Abbas ſine ſtrepitu & figura iudicij ſecundum conſtitutiones Regulæ contra nocentes, etiam per viam Inquiſitionis procedit, Abb. *in repet. c. ſi quis Clericum, n.* 47. *de foro compet.* Epiſcopus verò ſeruata diſpoſitione iuris communis, de qua in *c. qualiter, & quando de accuſat.* in eos animaduertit. Quare Abbati, ſeu Priori conceſſa eſt quidem à Iure facultas viſitandi Regulares, eos corrigendi, Cenſuras in ipſos fulminandi, carceribus mancipandi, ſed cum temperamento videlicet, quatenus extraiudicialiter hæc faciat, & Statutis Regulæ tam in cognitione, quam deciſione inhæreat, Iuribus hic per Informantes allegatis, & ita deciſum.

R. P. D. P E R V S I N O.

Romana Hæreditatis de Zambeccharijs.

Luna 2. *Maij* 1588.

A R G V M E N T V M.

Sententia eſt nulla ob non ſeruatos terminos ſubſtantiales, & ob citationem non ſpecifice factam ad audiendam ſententiam, perſonarumque legitimatio plenè facienda etiam in iudicio ſummario.

S V M M A R I V M.

Sententia dicitur nulla quando in iudicio non ſunt ſeruati termini ſubſtantiales, n. 1.

Aegidianam. ppellationem prohibens in poſſeſſorio, non excludit nullitatem, n. 1.

Citatio ad ſententiam debet eſſe ſpecifica ad audiendum ſententiam, nec ſufficiunt æquipollentia verba, n. 2.

Citatio non tenet, quando actus explicatur alio modo, quam citatio dictat, n. 2. *in fine*.

Legitimatio perſonarum plenè facienda eſt etiam in iudicio ſummario, n. 3.

Teſtes duo de ſimplici auditu non concurrentibus adminiculis plenè non probant, n. 3.

Sententia celeriter lata non habet pro ſe præſumptionem, n. 4.

Rota non exequitur ſententias aliorum iudicum niſi iuſtificentur, num. 5.

Google

DECISIO XVIII.

1 IN cauſa Romana hæreditatis de Zambecharijs apparuit euidens nullitas ſententiæ extra Rotam latæ ad fauorem Dominorum de Æmilianis in iudicio poſſeſſorio, ex eo quod ſubſtantiales termini ſeruati fuerunt nulliter vnico contextu abſquè reiteratione Senatoria. Caſſad. *deciſ.*8. *de reſcript.* Vnde reſultat excluſio Ægidianæ, Innoc. *in cap. delicto num.*2. *de appellat.* Bald. *in l.fin.n.*6. *C.ſi de mom. poſſ.* Corn. *conſ.*10. *num.*4. *lib.*4. Afflict. *deciſ.*183. *num.*1. *& ſequentib.*

2 Sed & plerique ex Dominis ſentiebant eandem ſententiam nullam eſſe, etiam ex defectu citationis, quæ debuit eſſe ſpecifica ad audiendum ſententiam, *clem. ſæpe, verſ. ſententiam verò*, vbi gloſ. *in verb. ad id*, Card. *num.*9. Innoc. *num.*48. *de verb. ſignific.* Fel. *in cap. conſuluit, num.*16. *de off. deleg.* Rom. *conſ.*296. *num.*8. Matth. *ſing.*8. Rota *deciſ.*17. *de re iud. in nou.* cui non æquipollet citatio ad videndum decerni mandatum de manuten. & de immitten. quia à tali decreto poterant partes reponi. Ideò fortè non curarunt comparere, & quando actus explicatur alio modo quo citatio dictaret, citatio non tenuit, *leg. aut qui aliter*, vbi Bart. *in princ. quod vi aut clam*, Felin. *in c.*1. *n.*34. *de re iud.* Veral. *deciſ.*83. *n.*2. *part.*3.

3 Iuſtitia quoque eiuſdem ſententiæ viſa fuit omnibus turbida, tum quia per duos teſtes de ſimplici auditu non concurrentibus requiſitis *per cap. licet ex quadam* vbi Abb. *num.*12. *de teſt.* minimè intelligi poſſunt Dominos Æmilianos legitimaſſe ſuas perſonas, prout plenè legitimandæ erant etiam in iudicio ſummario, *gl. in l.*2. vbi Bart. Salic. & Iaſ. *C. de edict. Diu. Adr. toll.* Pariſ. *conſ.*21. *n.*1. *& ſeq. lib.*2. Aym. *conſ.*104. *n.*1. maximè partibus opponentibus, Dec. & Iaſ. *in rub. C. qui admit.*

4 Tum quia prætendentibus alijs antiquiorem titulatam poſſeſſionem, & potiora iura, pro quorum iuſtificatione producta fuerunt inſtrumenta in actis, & articuli admiſſi celerius aliquanto properatum fuit ad ſententiam diffinitiuam, vt per eam viſum fuiſſet non eſſe præſumendum, iuxta doct. Bart. *in l. prolatam, C. de ſent. & interl. omn. iud.*

5 Itaque fuit per omnes concluſum, Ægidianæ, vel executioni locum non eſſe, eoque minus quòd Rota non exequitur ſententias aliorum Iudicum niſi iuſtificentur, vt per Chiſ. *deciſ.*159. & Cott. *deciſ.*57.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Fauentin. Fideicomm. de Paſijs.

Veneris 20. *Maij* 1588.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum perpetuum, & abſolutum quando inductum dicatur per prohibitionem alienationis bonorum hæreditariorum, quia teſtator voluit illa remanere in agnatione, & familia.

SVMMARIVM.

*Subſtitutio facta filio decedenti in pupillari ætate dicitur pupillaris, n.*1.

*Subſtitutio pupillaris expirat inſtituto decedente poſt pupillarem ætatem, n.*1.

*Grauamen impoſitum vſque ad certum tempus, poſt dictum tempus expirat, n.*1.

*Subſtitutio limitata ad tempus, vltra illud tempus non extenditur, n.*1.

*Fideicommiſſum non habet locum niſi vbi verba expreſsè illud indicant, n.*1.

*Subſtitutio acceſſoriè, & conſequutiuè veniens ad præcedentes ſubſtitutiones regulatur, & non excedit fines dictarum præcedentium ſubſtitutionum, ad quas venit conſequutiuè, n.*2.

*Prohibitio alienationis cum cauſa, quia vult bona remanere in agnatione, inducit perpetuum & abſolutum fideicommiſſum, Declara, vt n.*3. *& ſeq.*

*Singula ſingulis referenda ſunt in materia ſubſtitutionis, n.*5.

*Finita pupillari ætate, libera facultas diſponendi de bonis ſuis alicui relicta cenſetur, n.*6.

DECISIO XIX.

DOmini pro maiori parte ſteterunt in reſolutis ſub die 12. Ianuarij 1582. coram R. P. D. meo Blanchetto, & tenuerunt ex teſtamento Annibalis non eſſe inductum aliquod fideicommiſſum, cui ſit factus locus per obitum Bartholomæi ad fauorem Fabricij. 1

Etenim ſubſtitutio de ipſo facta eſt tantum pupillaris, quia eſt facta filio decedenti in pupillari ætate, *l.*1. *§.*1. *& l. qui liberis, in princip. ff. de vulgar. gloſſ. in l. precibus, in gloſ. magna, in fin. C. de impub.* Vnde cùm Bartholomæus deceſſerit iam pubes factus, euanuit, vt not. *in l.*2. *& in l. in pupillari, ff. de vulg.* grauamen enim impoſitum vſque ad certum tempus poſt dictum tempus expirat, *l. pater, §. fundum*, vbi Bart. *ff. de leg.*3. Ruin. *conſ.*122. *lib.*2. & in ſubſtitutione limitata ad tempus, quod vltra illud non extendatur, eſt text. *in l. ſi quis ita, ff. de vulg.* Pariſ. *conſ.*23. *col.*1. *lib.*3. & facit quòd in hac materia ad excludendum fideicommiſſum ſufficit dicere, quòd ſubſtitutio hoc caſu non loquitur, Ioan. Andr. *in addit. ad Specul. in tit. de teſtam. §.*1. *occurrit*, Socin. *conſil.* 62. *n.*7. *lib.*3. *cum vulg.* 2

Neque obſtare prohibitionem alienationis cum cauſa, quia vult bona remanere in agnatione de Paſijs, & deuenire in vno ad alium iuxta gradus prærogatiuam, quia cùm veniat acceſſoriè, & conſecutiuè ad præcedentes ſubſtitutiones, ſiue illam referemus ad priorem ſubſtitutionem pupillarem factam filio in pupillari ætate morienti, illa ſecundum deciſ. in Rota, in pluribus cauſis factas, ſemper eſt ita regulanda, vt non excedat fines ſubſtitutionum præcedentium, ad quos venit conſecutiuè, vt fuit dictum in cauſa Bonon. de Pepulis, coram bon. mem. Orad. de anno 1562. de qua per Caputaquen. *deciſ.*122. *lib.*2. *in manuſcr. & in alia Bonon. Bonorum de Bonaſonis, de anno* 1573. *coram Caputaquen.* & optimè diſtinguendo plures caſus in alia Foroliuien. de Bonſignanis 18. Martij 1576. coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Aldobrand. & in alijs ſæpius. Cenſetur enim prohibitio adiecta retento eodem themate præcedentium ſubſtitutionum, & facta ad maius robur earum, vt de facili controuerti non poſſit iuxta *conſ.* Dec. 636. pluries canonizatum in Rota, & Alex. *conſ.*59. *n.*9. *lib.*3. Illuſtriſſ. Card. Alb. *conſ.*1. *num.*9. *cum alijs alleg. præcedentibus*, non comprehendatur iſte caſus obitus Bart. poſt pubertatem, quia prior ſubſtitutio eſt reſtricta inter hæredes inſtitutos, alia eſt pupillaris tantum, dicendum eſt prohibitionem alienationis in hoc caſo non ſuffragari. 3

Et ſic ceſſat quod dicebatur, prohibitionem huiuſmodi eſſe aptam inducere fideicommiſſum abſolutum, nedum in caſu alienationis, ſed etiam mortis, vt not. Aret. *in l. qui Romæ, §. cohæredes, col.*2. *ver. vbi autem*, & ibi Soc. *conſ.*57. *col.*1. *lib.*3. *cum alijs allegat.* quia loquuntur in caſibus, vbi ex ſola prohibitione quæritur, an ſit inductum fideicommiſſum, non autem vbi præcedit aliud fideicommiſſum, à quo prohibitio dependeat, primo enim caſu, cùm prohibitio ſit indefinita, & nullo caſu coarctata, locum ſibi vendicat perpetuo, quamdiu ſupereſt aliquis de familia, ſecus verò in poſteriori caſu in quo prohibitio recipit limitationem à caſibus in fideicomm. comprehenſis, vt per Alexan. *conſ.*59. *lib.*3. Dec. *conſ.*639. Alc. *l. pater filium, §. fundum, in fin. de leg.*3. Cephal. *conſ.*17. *ſub n.*24. & fuit dictum in cauſa Bonon. de Pepulis, & alijs ſupra citatis. 4

Neque ideò redduntur ſuperflua verba illa cùm velit bona ſua remanere in agnatione da Paſijs, & deuenire de vno ad alium ſecundum gradus prærogatiuam, quia omnia iſta locum habent, verificata conditione prioris ſubſtitutionis, & ſic ſi fiat locus pupillari ſubſtitutioni, tunc enim per hanc prohibitionem ampliatur, & extenditur fideicom. reſpectu ſubſtitutorum filio, ac totius familiæ de Paſijs, iuxta gradus prærogatiuam, Alex. *conſ.*139. *col.*2. *lib.* 2. Rub. Alex. *in leg. Gallus, §. quidam rectè, ſub num.*68. *ff. de liber. & poſthum.* Dec. *conſ.*636. Illuſtriſſ. Card. Alb. *conſ.*1. *num.*5. Ceph. *conſ.*17. *ſub num.*9. *cum alijs alleg.* & fuit pluries per Dominos deciſum in cauſa Alban. Fideicomm. Rom. de Maximis, & alias ſæpius, & ita procedunt auctoritates allegatæ ad extenſionem fideicommiſſi. Inducitur enim nouum fideicomm. inter illos de familia, poſtquam ſemel ad eorum fauorem factus eſt locus pupill. ſubſtitut. 5

Nec aliquid facit, quod prohibitio facta ſit omnibus tam inſtitutis, quàm ſubſtitutis, quia ſemper debet intelligi re- 6

retento

tento eodem themate inſtitutorum, & ſubſtitutorum ad eorum conſeruationem, referendo ſingula ſingulis, iuxta *gl. in l. ſi negotium, C. de neg. geſt.* Dec. *conſil.* 186. *col.* 2. *verſ.* 4. *conſider. & conſ.* 24. *col. pen. verſ. non obſtat etiam*, Aym. *conſil.* 98. *n.* 11. non autem quod extendatur vltra caſus expreſſos, Ruin. *conſ.* 89. *ſub n.* 2. *lib.* 2. Cephal. *d. conſ.* 17. & apparet ex deciſ. in dicta cauſa Bonon. de Pepulis, vbi prohibitio facta ſupradictis filijs hæredibus maſculis fuit intellecta, quòd haberet locum, verificata conditione prioris ſubſtitutionis; aliàs enim cùm prohibitio alienationis ſemper fiat hæredibus inſtitutis, confunderetur illa communis opinio, quòd prohibitio alienationis eſſet regulanda à caſu præcedentis ſubſtitutionis.

6 Quæ omnia eò magis coadiuuabant ſecundùm Dominos, quia ſi teſtator voluiſſet filio omni tempore decedenti ſine filijs ſubſtituere filiam, ineptè ſeſe reſtrinxiſſet ad tempus pupillaris ætatis, & redderetur omninò ſuperflua ipſa pupillaris ſubſtitutio; fideicommiſſum abſolutum omni caſu eſſet iniunctum omnibus fauore familiæ, & ideò potius dicendum eſt, quòd pater voluerit prouidere filio tantùm in caſu obitus in pupillari ætate, & ſic in tempore quo ipſe ſibi propter defectum ætatis prouidere non poterat, relinquendo illi liberam facultatem diſponendi de bonis ſuis poſt pubertatem, confiſus quòd de illis eſſet diſpoſiturus ad fauorem familiæ, & prout prudentem decet, Maran. iun. *conſil.* 95. *num.* 18. *lib.* 1. Alia in contrarium deducta benè tolluntur per Informantes pro Iacobo, cum quibus Domini pro maiori parte tranſierunt.

R. P. D. G R A N O.

Cæſarauguſtana Exemptionis.

12. *Februarij* 1590.

A R G V M E N T V M.

De iuriſdictione Epiſcopi in Regulares priuatiuè quoad Abbatem, vel Priorem.

S V M M A R I V M.

Monachi Regulares iuxta Regulam Sancti Auguſtini non puniuntur in figura iudicij, ſed ſalutari tantum pœnitentia, num. 1.
Statutum non dicitur fruſtratorium & ſuperfluum, ſi ex eo declaratur id, quod de iure communi erat obſcurum, n. 2.
Statutum vt non dicatur ſuperfluum, & fruſtratorium, ſufficit vt aliquid operetur, n. 8.
Monachi in viſitatione non iudicialiter puniuntur, ſed tantummodo ad morum correctionem, n. 3.
Beneficia Regularium ſunt manualia, & de iure communi Regularium. Prior priuationis pœnam imponit, n. 4.

D E C I S I O XX.

1 POſt reſolutiones factas Agentes cauſam Prioris dubitare obtinuerunt, An ex ſtatuto, vel conſuetudine, maior iuriſdictio dicto Priori competeret, quam de iure communi ſibi ſit conceſſa? Domini circumſcripto capite conſuetudinis, & præſuppoſita ſtatuti exiſtentia, de quo plurimum dubitabant, cùm nec habeat ſubſcriptionem Epiſcopi, neque ſigillum, reſoluerunt negatiuè: nam in eo nihil habetur, in quo poſſit colligi, maiorem illi tributam iuriſdictionem, quam de iure communi ſibi competeret. Quantum enim ad delicta grauia, vt expræmiſſis patet, cognitio illorum audientiæ Epiſcopi reſeruatur, & circa leuia ſola correctio ei conceditur, & quidem limitatè ſecundùm regulam Sancti Auguſtini, & venerabilem ipſius domus conſuetudinem in figura iudicij, *cap. fin. de ſtat. monach.* Vbi textus loquens ſecundum regulam S. Benedicti, intelligit de pœnitentia ſalutari ſine figura iudicij, *c. ad noſtram, in fin.* & ibi gloſ. *de appell.*

2 Nec verba ſtatuti ſequentia (& ſecundùm venerabilem domus conſuetudinem) ampliant illius diſpoſitionem, præſertim cùm nobis non conſtet quæ fuerit illa domus conſuetudo, vnde interpretari illa verba oporter, vt inferant ad regulam conſuetudine receptam. Neque inde infertur, quod ſtatutum fuit ſuperfluum, ſi nil amplius ſit operaturum, quàm ius commune declarauerat. Quia primò ſuperfluitas ceſſat, dum diffinit id, quod de iure communi erat obſcurum, vt ex diſputationibus in hac materia tactis apparuit, Abb. *in c. ſolitæ, in gloſ. tanquam in fin. de maior. & obed. & in cap. certificari, col. penult. de ſepult.* Gemin. *in c. ſi Papa, de priuil. in* 6. & nouum non eſt, quòd idem bis repetatur ratione tollendæ dubitationis, *l.* 1. *§. ſed ſciendum, verſ. ergo puto, ff. de ædil. edict.*

3 Secundò ſufficit, ſi aliquis operetur. Operatur autem dum concedit Priori ius priuationis contra incorrigibiles. Minus aduerſatur, quòd per ſtatutum Priori in viſitatione concedatur facultas puniendi, quicquid reprehenſibile inueniat, & contra incorrigibiles, & bis monitos procedendi ad punitionem. Quia non propterea ſequitur, quòd ſibi ſit iudicialis cognitio permiſſa. facultas enim data Priori puniendi, & corrigendi reſtringitur ad ea, quæ concernunt delicta regularia, & leuia; cùm grauium cognitio ſtatuto expreſſè Epiſcopo ſit reſeruata & in viſitatione iudicialiter non procedatur, ſed tantummodo per viam inquiſitionis præparatoriam ad morum correctionem, *cap.* 1. *§. ſanè, de cenſibus lib.* 6. *cap. placuit*, 10. *q.* 1. Specul. *de inquiſ. §.* 2. *num.* 6. & 9. Pau. *in tract. de viſitat. part.* 2. *q.* 7. *n.* 12.

4 Neque contrarium reſultat, quòd priuatio ſit grauis pœna, quæ ſolet imponi grauibus delictis: quia ſi attendimus verba ſtatuti, priuationis pœna non imponitur propter grauitatem delicti, ſed propter incorrigibilitatem, quod quidem non eſt mirum in regularibus, quorum beneficia ſunt manualia, Ægid. *deciſ.* 203. & de iure communi Prior priuat, & deſtituit monachos, neque tamen de grauibus cognoſcit, neque, dum deſtituit, iudicialiter procedit, *c. qualiter, & quando il* 2. *in fin. de accuſat.* & ita reſolutum fuit.

R. P. D. G I P S I O.

Romana Caſtrorum, ſeu Tranſactionis.

Veneris 11. *Maij* 1590.

A R G V M E N T V M.

In hac deciſione concluſiones firmatæ ſumi poſſunt ex Summario.

S V M M A R I V M.

Filiorum prima cauſa eſt ſuccedendi ab inteſtato, n. 1.
Fideicommiſſum fieri poteſt etiam in contractibus, n. 2.
Exceptio non implementi agentem repellit, n. 3.
Filiorum hæredum, & ſucceſſorum apellatione veniunt etiam fœminæ, num. 4.
Verba clara vbi ſunt, ceſſant coniecturæ, n. 5.
Poſſeſſori ſufficit vincere per non ius agentis, n. 6.
Statutum vrbis excludens fœminas propter maſculos loquitur, quando adſunt filij maſculi, vel nepotes, & tractatur de ſucceſſione aſcendentium, non autem quando patrui volunt excludere filiam à ſucceſſione ſui patris, num. 7.

D E C I S I O XXI.

1 FVit concluſum, Illuſtriſſimis Dominis fratribus bon. mem. D. Ioan. Pauli Vrſini non eſſe dandam immiſſionem in poſſeſſionem hæreditatis, & Caſtrorum de quibus agitur, quoniam Illuſtriſſima D. Catherina filia legitima, & naturalis Domini Ioannis Pauli habet intentionem fundatam de iure communi, cùm ab inteſtato prima cauſa ſuccedendi ſit filiorum, *§.* 1. *inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. deferunt.*

2 Non obſtat, quòd in conuentione, ſeu tranſactione de anno 1558. facta inter Excellentiſſ. D. Paulum Iordanum, & Illuſtriſſ. D. Franciſcum Vrſinum fuerit conuentum quòd Caſtrum S. Georgij, ſeu aliud loco illius aſſignandum deberet eſſe prædicti d. Franciſci, ac filiorum maſculorum, donec aliquis ex ipſorum filiorum in linea maſculina reperiretur, quocirca videretur eſſe locum dictæ immiſſioni, maximè quia etiam in contractibus fideicommiſſum fieri poſſit, *leg. vt hæredibus de leg.* 2. Crauet. *conſ.* 19. *num.* 8. Marz. qui alios citat, *in epitom. fideicomm. quæſt.* 2.

3 Quoniam pluribus modis fuit reſponſum, primò quòd

illa

Digitized by Google

illa conuentio non fuit adimpleta, quia prædictum Caſtrum S. Georgij nunquam fuit aſſignatum. Nec dicatur Caſtrum Vicouarij loco illius ſubrogatum fuiſſe, quia partes de illo non intellexerunt, vt benè ex lectura ſecundæ tranſactionis deprehenditur, exceptio enim non adimplementi repellit agentem, *l.1.C. de dot. promiſ.* & conditio nil ponit in eſſe, *l. ſi quis ſub conditione, ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſt. cum ſimilibus.*

4 Secundò dicebatur à prædicta conuentione per aliam tranſactionem poſteà ſubſequutam fuiſſe receſſum, & datam nouam formam ſuccedendi, ſiquidem ibi ſucceſſio in caſtro non fuit reſtricta ad lineam maſculinam, ſed ſimpliciter ſtipulatum fuit pro filijs hæredibus, & ſucceſſoribus, quorum appellatione veniunt etiam fœminæ, Auth. *defuncto, C. ad Tertul. Auth. ex ſucceſſione, C. de ſuis, & legit.* Celſ. Vgon. *conſ.120.n.144. & ſeq.*

5 Non obſtat, quòd illa verba tranſactionis pro ſe, filijs, & hæredibus debeant intelligi de hæredibus maſculis, & ſic iuxta primam capitulationem, quaſi quòd hæc ſecunda tranſactio emanauerit in exequutionem primæ conuentionis, quia verba huiuſmodi ſunt clara, & apta comprehendere fœminas, ideò in claris non eſt opus coniecturis, *ad l. continuo, de verbor. obligation. cum concord.* Suadetur etiam quia prima conuentio fuit inita inter Dominum Paulum, & Franciſcum abſentibus filijs; in ſecunda ipſi filij interuenerunt, & pro ſe ipſis, hæredibus, & ſucceſſoribus ſtipulati fuerunt, quo fit, vt prima conuentio non poſſit præiudicare Dominæ Catherinæ, filiæ Domini Ioan. Pauli per allegata.

6 Quod eò magis dicendum videtur, cùm ipſa ſit in poſſeſſione, & ſufficiat ei vincere per non ius agentis. Ideò cùm prædicti fratres non doceant eſſe hæredes, & ſucceſſores iuxta formam dictæ conuentionis, dubitandum non videtur eſſe repellendos. Pariſ. *conſ.2. n.26. lib.1.* Clar. *in §. emphyteuſis q.37. in verſ. aut vero eſt conceſſa*, & de communi *in §. feudum q.9. verſ. quandoque.*

7 Non obſtat ſtatutum Vrbis *cap.145. lib.1.* quia loquitur quando adſunt filij maſculi, vel nepotes, & tractatur de ſucceſſione aſcendentium, non autem quando patrui volunt excludere filiam à ſucceſſione ſui patris, quod etiam colligitur ex ſtatuto ſequenti *cap.146.* in quo particulariter tractatur de ſucceſſione tranſuerſalium, vt benè deducitur per D. Pompeium Arrigonium.

R. P. D. PEGNA DECANO.

Spoletana Bonorum, ſeu Spolij.

Lunæ 12. Iunij 1590.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſorio intentato & petitorio ſuſpenſo, tertius veniens ad cauſam pro ſuo intereſſe quando audiatur ſuper petitorio, non obſtante ſuſpenſione prædicta.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſorio intentato, & petitorio ſuſpenſo, tertius veniens ad cauſam poteſt agere petitorio, nec ei obſtat ſuſpenſio, ſi non ſpoliauit, nec ſpoliari mandauit, num.1. Declara, vt num.2. vt videlicet non habeat locum quando tertius fuit admiſſus pro ſuo intereſſe in ſtatu, & terminis, in quibus reperitur.*

Poſſeſſorio intentato, & petitorio ſuſpenſo, tertius veniens pro ſuo intereſſe ad cauſam non auditur ſuper petitorio, quando illud Tertij ius eſt connexum cum iure ſpoliantis, n.3. & ſeq.

DECISIO XXII.

1 IN iudicio ſpolij, quod Dominus Abbas Ancaianus intentauit contra Communitatem Spoleti, ſuper Terris Couigni, Rigoniti, & Petani, quas ad Eccleſiam S. Petri de Ferentillo pertinere prætendebat, petitorium ſuſpenderat. Sed quia Capitulum Eccleſiæ S. Ioannis Lateranen. quod per ſpecialem Suæ Sanctitatis reſcriptum tanquam tertius fuit admiſſum ad cauſam pro ſuo intereſſe, dedit articulos maiori ex parte petitorium concernentes, & ſuper eis teſtes examinari petebat. Dubitaui, an ſtante ſuſpenſione petitorij pro parte Abbatis Ancaiani, eſſent tales articuli admittendi. Domini firmarunt regulam affirmatiuam, quòd tertius veniens ad cauſam poteſt agere petitorio, nec ei obſtat ſuſpenſio ſi non ſpoliauit, nec ſpoliari mandauit, Rot. *deciſ.3. de cauſ. poſſ. & proprietat. in Nouiſſ.* Mohed. *deciſ.214. incip. Columbrien. Spolij, num.2.* Fel. *in c. cum ſuper, num.17. verſ. Scias etiam de ſent. & re iud.* Nam cùm priuilegium poſſeſſorij ſit inductum in odium ſpoliantis, vel mandantis, *c. fin. de ord. cognit. c. cum ad ſedan. de reſt. ſpol.* non debet afficere tertium non ſpoliantem, nec ſpoliare mandantem, cùm pœnæ ſuos authores tenere debeant, *cap.1. de cenſibus, cum vulgaribus.*

Non obſtat, quod prætenditur, Capitulum veniſſe ad 2
cauſam poſt ſuſpenſionem petitorij in ſtatu, & terminis, quo caſu non auditur in petitorio, Verall. *deciſ.224. in manuſcriptis.* Quia Capitulum principaliter quoque commiſit cauſam ſuper ſpolio, & venit vigore ſuæ commiſſionis, & non clauſulæ generalis, quo caſu non arctatur ad ſtatum cauſæ cum ſuis qualitatibus, Caſſad. *deciſ.1. de except.*

Propoſitam regulam dixerunt Domini non procedere, 3
quando ius Tertij ad cauſam venientis eſſet connexum cum iure ſpoliantis. Nam licèt Abb. *in c.2. de ord. cognit.* & aliquot alij, quos refert Gabr. *tit. de reſtit. ſpol. concl.1. num.47. verſ. Contrarium*, aliud tenuerint. Plures tamen Doctores, & maiori auctoritate fulgentes rectius ſentiunt ſtante ſuſpenſione petitorij tertium ſuper proprietate non audiri, ſi eius ius connexum ſit cum iure ſpoliantis, Innocen. *in c. veniens, de ſponſ.* Imol. *in d. c. in literis, de reſtit. ſpol.* Felin. *in c. ſuper eo, n.3. de offic. deleg. & in cap. exceptionem, num.25. verſ. niſi ius tertij, de except.* Guid. Pap. *ſing.276. incip. ſpoliatus poſſeſſione*, & alij relati per Gabr. *in loco proximè citato*, & hanc opinionem tenuerunt Domini de Rota 2. Decembris 1587. in vna Placent. ſeu Bobien. bonorum coram D. Seraphino.

Et ideò Domini ordinarunt, quòd particulariter vi- 4
deretur, an ius Capituli S. Ioannis Lateranen. eſſet connexum cum iure ciuitatis Spoletan. quæ prætenditur ſpoliatrix.

R. P. D. DECANO.

Spoletana Bonorum, ſeu ſpolij.

Mercurij 4. Iulij 1590.

ARGVMENTVM.

Ius tertij venientis ad cauſam pro ſuo intereſſe in iudicio poſſeſſorio, quando dicatur connexum cum iure ſpoliantis, ad effectum, vt non impediat reſtitutionem ſpoliato faciendam.

SVMMARIVM.

Poſſeſſorio intentato & petitorio ſuſpenſo, non poteſt tertius veniens ad cauſam ius ſuum in iudicium deducere ad impediendam reſtitutionem ſpoliato, quando ratione iuris tertij ſpolians poteſt ſentire aliquod commodum, & vtilitatem, n.1.

Colluſio probatur coniecturis, n.3.

Tertius veniens ad cauſam in iudicio poſſeſſorio non poteſt impedire reſtitutionem ſpoliato faciendam, quando ius, quod prætendit, eſt connexum cum iure ſpoliantis, n.3.

DECISIO XXIII.

DIe 18. Iunij præteriti, Domini in iſta cauſa firmarunt 1
regulam cum limitatione, quòd tertius veniens ad cauſam poteſt agere petitorio non obſtante eius ſuſpenſione, niſi ius tertij eſſet connexum cum iure ſpoliantis, & ideò nunc dubitaui, an ius Capituli S. Ioannis Lateranen. tanquam tertij venientis ad cauſam ſit connexum cum iure Communitatis Spoletan. ſpoliantis. Et Dominis viſum fuit eſſe connexum. Nam Capitulum vigore Bullæ productæ Bonifacij VIII. prætendit ad ſe ſpectare bona, de quibus agitur. Communitas Spoletana nititur Bulla Leonis X. confirmantis permutationem factam inter Franciſcum Cibum, & Capitulum, vbi Franciſcus ceſſit Capitulo portam Vrbis iuxta Eccleſiam Lateranen. & Capi-

tulum

Digitized by Google

tulum verſa vice ceſſit Franciſco bona Abbatiæ, habita à Bonifacio VIII. quæ communitas Spoleti habuiſſe prætendit ab hæredibus Franciſci.

2 Ex his infertur clara connexitas, quia cùm Communitas ſpoliatrix mediantibus illis de Cibo prætendat habere ius à Capitulo, non poteſt aliqua ſententia ferri pro Capitulo, quæ non proſit Ciuitati ſpoliatrici. Vnde intrat regula, quòd quando ratione iuris tertij ſpolians poteſt ſentire aliquod commodum, & vtilitatem, tunc ius tertij dicitur eſſe connexum cum iure ſpoliantis, nec poteſt tertius veniens ad cauſam illud deducere in iudicium ad impediendam reſtitutionem, Ant. de Butr. *in cap. in literis, nu. 23. de reſtit. ſpol.* & ibi late Bero. *num.* 102. *verſic. Vel dici poteſt, & n.* 103. Rip. *in l. naturaliter*, §. *nihil commune, n.* 80. *ff. de acq. poſſ.* Pont. *tract. de ſpolio, lib. 3. num.* 95. Menoch. *de recuper. remed. 1. qu.* 33. *num.* 381.

Non deerant præterea aliquot ſuſpiciones per informantes in facto deductæ, quibus Capitulum Ciuitatis
3 ſpoliatrici colluſiuè ſauere videretur, quæ & coniecturis probari poſſunt, Menoch. *loco citato*. Vnde cùm ius Capituli cum iure ſpoliantis connexum videatur, non poteſt Capitulum in petitorio concurrere cum Abbatia intentante iudicium poſſeſſionis recuperandæ, nec impedire, quo minus reſtituatur, Bero. *in d. c. in literis, num.* 102. *verſ. Vel dici poteſt*.

4 Et ideo fuit ordinatum, vt reſecatis articulis petitorium concernentibus productis, pro parte Capituli ſuper ſapientibus poſſeſſorium tantum teſtes, quos vellet producere, examinarentur, & ita factum fuit.

REVEREND. P. D. PEGNA DECANO,

Spoletana Bonorum, ſeu Spolij,

Veneris 20. Decembr. 1591.

ARGVMENTVM.

De probatione poſſeſſionis multa in hac deciſione explicantur, de quibus in Summario, & proœmio, & præſertim de Protectore alicuius Ciuitatis, quod per exercitium cuiuſcunque iuriſdictionalis actus non dicitur habere poſſeſsionem, ſeu dominium in illa Ciuitate, in qua eſt Protector.

SVMMARIVM.

Dubia in Rota diſputantur non in abſtracto, ſed in ſpecie cum clauſula ad effectum de quo agitur, num. 1.

Poſſidere in ſolidum duo non poſſunt, num. 2.

Excipiens debet clare, & concludenter probare ſuam exceptionem, num. 3.

Inſtrumentis in facto antiquo magis credendum quam teſtibus, num. 3. & 4.

Poſſeſſio probatur per exactionem Collectarum, n. 5.

Protectionem habens alicuius Ciuitatis, non poteſt in ea Collectas imponere, num. 6.

Protector alicuius Ciuitatis non habet in illa Ciuitate, quam protegit, iuriſdictionem, poſſeſſionem, aut dominium aliquod, ſed tantum Ciues in protectionem receptos defendere tenetur, n. 6.

Poſsidens de præſenti, non præſumitur poſſediſſe de præterito, quando conſtat quod de præterito alius poſsidebat, num. 7.

Poſseſsio probatur ex inſtrumentis locationum, nu. 8. Vbi declaratur quomodo hæc concluſio procedat.

Iuriſdictionis probatio non infert ad probationem poſseſsionis Terrarum, & Montium, & eorum dominium. Poteſt enim eſſe, quod quis vti Protector alicuius Ciuitatis exerceat in illa Ciuitate aliquot iuriſdictionales actus, & tamen non per hoc in ea habeat aliquam poſseſsionem, vel dominium, num. 9. & ſeqq.

Semper *dictio includit omne tempus, n. 14.*

Oratio vniuerſalis in parte falſa, in totum reputatur falſa, num. 14.

Probatio in ſpecie excludit probationem in genere contrariam, num. 14. & ſeqq.

DECISIO XXIV.

IN hac cauſa poſt aliquas reſolutiones factas ad fauorem 1
Eccleſiæ pro parte Communitatis Spoleti, porrecto memoriali in Rota, fuit petitum diſputari ſequens dubium: An ex teſtibus, & iuribus pro parte Communitatis adductis probaretur, Ciuitatem ſemper poſſediſſe montes, & terras laboratiuas, de quibus agebatur, & Domini ſub die 17. Maij proximè præteriti ordinarunt, quòd diſputaretur dubium petitum, additis tamen more Rotali illis verbis, ad effectum, de quo agebatur, quia Rota in cauſis, quæ proponuntur non ſolet in abſtracto dubia proponere, vel decidere. Effectus verò potiſſimus tendebat ad hoc, an per iſtam Communitatis probationem, ſic de illius bono iure conſtaret, vt quæ hactenus deducta fuerant pro Eccleſia ei non ſuffragarentur, verba enim propoſiti dubij, & præſertim illa dictio *ſemper*, inibi ex induſtria poſita, eo referebantur, vt vel continuata Communitatis poſſeſſio, vel anterior poſſeſſione Eccleſiæ probaretur, quòd ſi concludere potuiſſet Communitas, parum Eccleſiæ ſuæ probationes profuiſſent.

Poſtquam ergo quater fuiſſet iſtud dubium propoſitum, 2
nempè ſub die 26. Iunij & 2. Decembris, & 9. Decembris, anni præſentis, tandem ſub die 20. Decembris vtraque parte informante, Domini cenſuerunt Communitatem non probare ſuam intentionem ad effectum de quo agebatur. Alterum enim ex duobus fuerat à Communitate concludenter probandum, vt ſua ſe probatione tuto muniret, vel quod Eccleſia nunquam poſſederit, vel ſaltem, quod Communitatis poſſeſſio fuerit anterior, *dec. vlt. de reſtit. ſpol. in non.* quorum neutrum Communitas præſtitit. Non primũ, nam firmiter ſtabilitum manere dictum fuit, quod de poſſeſsione Eccleſiæ iam ante annum Domini 1230. ſub die 26. Martij 1590. deciſum fuerat: Non ſecundum, nam ex iuribus à Communitate productis conſtabat de initio poſſeſsionis ipſius, vnde ſequebatur eam non ſemper poſſediſſe, & eius poſſeſsionem Eccleſiæ poſſeſsione fuiſſe poſteriorem, nec potuit iſta poſſeſſio eſſe ſimultanea cum poſſeſſione Eccleſiæ, nam duo non poſſunt in ſolidum eodem tempore poſſidere, *l. 3. §. ex contrario, ff. de acquir. poſs. l. ſi vt certo, §. ſi duobus, ff. commod.* Corn. *conſ. 35. n. 13. lib. 1.*

Præterea cùm Communitas rea veniat ad excludendum 3
intentionem Eccleſiæ actricis clare, & concludenter debet probare ſuam exceptionem ad excludendum primum extremum ab Eccleſia probatum, Alex. & communiter Doctores, *in l. non ſolum, §. ſicut probari, ff. de oper. nou. nunciat.* Creſcent. *dec. 302. incip. ſpoliator, alias eſt 20. tit. de probat. in impreſ.* Probatio autem Communitatis facta per teſtes deponentes Ciuitatem ſemper poſſediſſe nõ fuit iudicata clara, & certa, cùm teſtibus repugnarent inſtrumenta ab Eccleſia producta, quibus cùm verſemur in facto antiquo, & hominum memoriam excedente, magis eſt credendum, quam teſtibus, nulla eſt enim fortior probatio, quam per inſtrumenta, Bald. *in c. cum cauſam, nu. 3. de probat.* Socin. ſen. *conſ. 87. n. 18. lib. 2.* Crauet. *conſ. 54. n. 15.* Dec. *conſ. 146. n. 14.* Pariſ. *conſ. 104. n. 46. lib. 1.* Rol. *conſ. 2. n. 59. lib. 1.*

In hac verò cauſa anteriorem Eccleſiæ poſſeſſionem, 4
probare videbantur antiqua inſtrumenta, primum Gregorij IX. ſub anno 1231. numerantis caſtra, de quibus agitur, inter bona Eccleſiæ: alterum Boniſac. VIII. de anno 1300. diſmembrantis bona ab Eccleſia, vnde præſupponitur illa penes Eccleſiam tunc extitiſſe, ſicut fuit conſideratum in hac cauſa in deciſione facta ſub die 26. Martij 1590. conferebat etiam factum cuiuſdam Rainerij Vicepapæ, alias à Communitate allegatum, qui tempore Alexand. IV. ad annum 1259. Ciuitati Spoleti ob inſignem eius deuotionem in Sedem Apoſtolicam, Abbatiam S. Petri de Ferentillo, vnà cum eius bonis donauit, hæc enim ſatis oſtendunt, & poſſediſſe Eccleſiam, & anteriori tempore poſſediſſe.

Neque prædictis obſtare videbantur deducta pro Com- 5
munitate, ac primum non illud, quod ex inſtrumentis de quibus in Summario Ciuitatis *n. 1. & 2.* patebat, Ciuitatem de anno 1360. & 1361. & 1372. & 1373. impoſuiſſe, ac exegiſſe collectas à Communitate Caſtrorum Rigouiti, & Petani, cùm imponere, & exigere collectas demonſtrarent poſſeſſionem iuriſdictionis, Bald. *in l. data opera, n. 28. C. qui accuſ. non poſs.* Ruin. *conſ. 2. n. 4. lib. 4.* Natt. *conſ. 672. n. 1. & 2. lib. 4.*

Quoniam reſpondebatur primum, veriſimile eſſe poſ- 6
ſeſſionem Communitatis initium habuiſſe à pactis, ſeu

conuentionibus contentis in inſtrumento, quo ſe de anno 1306. homines Rigouiti liberè commiſerunt fidei, & tutelari patrocinio Ciuitatis Spoleti, quo licet non tribueretur Spoletanis poſſeſſio, nec facultas locandi, aut colligendi, *l. 1. ff. de iur. immunit.* Curt. iun. *conſ. 286. incip. habita diligenti n. 22. lib. 3.* Curſu tamen temporis paulatim, & tentari, & obtineri in hominibus parum potentibus potuit, cum protectionis ius, quod iuriſdictionem, poſſeſſionem, vel dominium non tribuit, ſed clientes in protectionem, & tutelam receptos defendere tenentur recipientes, *auth. de hered. & Falcid. §. 1. c. Imperialem, de probib. feud. alien. per Federicum*, ſæpè plus æquo extendatur, & ad quæſtum, atque priuatam vtilitatem transferatur Andr. Gail. *lib. 2. pract. obſeruat. 54. obſeruatione*, ad iſta enim collectarum onera, niſi ſpecialis acceſſerit obligatio, non tenentur populi ſub protectione recepti, vt in terminis receptionis Communitatis montis Franchi ſub protectione Ciuitatis Spoleti conſuluit Bart. *conſ. 59. incip. Commune Spoleti conceſſit*.

7 Accedebat præterea, quia cùm prima impoſitio collectarũ memoretur fuiſſe de anno 1360. ac primum inſtrumentum locationis de anno 1440. quamuis ex iſtis argueretur poſſeſſio ad fauorem Communitatis Spoleti, ea tamen non poſſit ei ſuffragari, cùm de anteriori Eccleſiæ poſſeſſione conſtaret, qua nõ probatur antiquior Communitatis poſſeſſio, quando præſens ſtatus habet contra ſe veritatem alicuius præcedentis ſtatus, ex poſſeſſione de præſenti non infertur ad poſſeſſionem de præterito, Bartol. Iaſ. Alexand. & alij *in l. ſi prius, ff. de nou. oper. nunciat.* Alexand. *conſ. 81. num. 3. lib. 7.* Vnde ex iſtis non poteſt probari poſſeſſio antiquior poſſeſſione Eccleſiæ.

8 Ob eandem rationem dictum fuit, non obſtare inſtrumenta locationum factarum à Ciuitate Spoleti de territorijs, & paſcuis caſtrorum Rigouiti, & Petani, de annis 1440. & 1442. & 1443. & 1457. & aliarum diuerſis temporibus iteratarum, prout in Summ. Spoletano n. 3. quaſi ex iſtis arguatur vera, & legitima poſſeſſio, Soc. *conſ. 187. n. 16. lib. 2.* Crauet. *conſil. 54. n. 10.* Quoniam licet inſtrumenta eſſent antiqua, & celebrata eo tempore, quo nullus erat futuræ litis timor, nihilominus cùm locationes fuerint factæ poſt ſuſceptam protectionem, ſpolium potius arguebant, quam legitimam poſſeſſionem. Rurſus tametſi ſine veri præiudicio cõcederetur ex illis probari poſſeſſionem, non tamen probatur de anteriori tempore, & ideo non poteſt inde concludi Ciuitatem ſemper poſſediſſe. iſtis etiam accedebat, quia per locationem non probatur poſſeſſio contra tertium, *cap. inter dilectos, de fide inſtrument.* Gabr. *concluſ. 4. num. 1. de locat.*

9 Item fuit reſponſum non obeſſe Eccleſiæ, quod prætendebatur de immemorabili Ciuitatis poſſeſſione conſtare ex 52. deputationibus Prætorum, ſiue Poteſtatum in dictis caſtris Rigouiti, & Petani, à Ciuitate factis ab anno 1360. vſque ad annum 1538. de quibus in Summ. Spoletano nu. 4. cùm deputare Iudices, & Prætores in caſtris, & territorijs ſit poſſidere, vt hic per Informantes pro Ciuitate. Quoniam iſta iuriſdictionem, & protectionem ipſius Ciuitatis, non poſſeſſionem terrarum, & montium arguebant, nam ex probatione iuriſdictionis non infertur ad probationem poſſeſſionis, & dominij terrarum & montium exiſtentium ſub protectione Ciuitati, Gabr. *de preſumpt. concl. 9. n. 4.* Crauet. *conſ. 54. n. 9.* Afflict. *deciſ. 267. n. 4.* Curt. iun. *conſ. 158. n. 25. lib. 2.* & cùm iſtæ deputationes de certo tempore enuncientur, de illo tãtum ſunt accipiendæ, non ad aliud anterius, vel antiquius extendendæ. Vnde non poteſt verè dici, Ciuitatem ſemper poſſediſſe.

10 In hac verò facti ſpecie dubitationem, ſi qua contingere poterat, tollebat inſtrumentum receptionis in protectionem, ex quo apparebat Syndicum Ciuitatis Spoleti de anno 1306. ſub die 25. Maij, & eodem anno ſub die 4. Iunij in ſuam clientelam, & protectionem homines Rigouiti ſuſcepiſſe ſaluo, & reſeruato ſemper honore, & iure Monaſterij S. Petri de Ferentillo, & Sacroſanctæ Eccleſiæ Lateranen. ex quibus etiam colligebatur de illo tempore Eccleſiam poſſediſſe. Atque ex eadem prorſus cauſa receptionis in protectionem deſcendebat penſitatio cerei librarum 15. & librarum 6. quem in eiſdem inſtrumentis præfati homines Syndico Spoletano ſoluere promiſerunt.

11 Minus obſtare iudicata fuerunt inſtrumenta inueſtiturarum factarum à Ciuitate hominibus caſtrorum Polini, Caſarioſæ, & Abbatiæ de anno 1529. & 1530. in quibus præfati homines confitentur territoria eſſe Ciuitatis. Nam iſta ad vltimum ſpolium pertinere viſa ſunt, ſicut & alia tria inſtrumenta de anno 1535. quibus Ciuitas conſtituit procuratores ad vendendum molendina, & territoria Rigouiti, & Petani, nam de eo tempore iam fuerat commiſſum ſpolium de terris, etiam laboratiuis, cùm Eccleſia probauerit tempore direptionis Vrbis ſe eas poſſediſse. Inſtrumenta ſuper ſolutione modiolorum ex terris laboratiuis de anno 1529. & 1530. potius videbantur facere contra Ciuitatem Spoletanam, cùm illis dicatur homines ibidem nominatos per tempora multa dictas terras coluiſſe, & nihil Ciuitati culturæ, vel alterius penſitationis nomine perſoluiſſe, tunc tamen promittere ſe ſoluere bolonenos octo pro ſingulis modiolis, ex quibus infertur Ciuitatem antea non poſsediſse.

Dicta verò teſtium ex aduerſo productorum deponentium ſemper audiuiſse, & vidiſse Ciuitatem percipere modiolos ex præfatis inſtrumentis de anno 1529. & 1530. declarantur, non enim poſsunt extendi vltra dictos annos, cùm tunc fuerit cœpta ſolutio modiolorum, atque eadem eſt cataſtri ratio, nam poſt annos 1529. & 1530. non antea cæptum fuit cataſtrari. 12

Omnes præterea actus pro parte Ciuitatis producti ad docendum de ſua poſseſsione eo potiſſimum nomine iudicabantur ſpoliatiui, quia contigerunt, poſtquam Ciuitas homines Rigouiti ſuſcepiſset in ſuam protectionem de dicto anno 1530. nam Ciuitas ante iſtum annum nullos legitimæ poſseſſionis actus oſtendit. Iſti autem actus, ex quo homines ſub protectione ſuſcepti expreſsè ſe ad illos non obligarunt, nec legitimè fieri, nec ius aliquod Ciuitati tribuere potuerunt, Bart. *in d. conſ. 59. in fine.* 13

Ad teſtes quoſcunque pro Ciuitate productos indiſtinctè teſtificantes Ciuitatem ſemper poſsediſse dicebatur primum, quod ſi acciperentur de quocunque tempore, etiam ante annum 1231. manifeſtè falſum reddebatur eorum dictum ex antiquiſſimis inſtrumentis probantibus anteriorem Eccleſiæ poſseſſionem, ideoque non poteſt Ciuitas dici ſemper poſsediſse, maximè cum dictio *ſemper*, includat omne tempus, *l. 1. cum ibi not. ff. ſolut. matr.* & oratio, quæ ſumitur ex ſigno vniuerſali, ſi in vno reperitur falſa, in totum redditur falſa, *l. ſi is qui ducenta §. vtrum ff. de reb. dub.* & probatio in ſpecie excludat contrariam probationem in genere, *l. cum de indebito*, & ibidem not. Bart. & Paul. de Caſtr. *ff. de probat.* Reſpondebatur etiam iſtos teſtes non percutere tempus ante poſseſſionem Eccleſiæ, cùm eorum depoſitiones verificentur in ſpatio centum annorum, Alex. *conſ. 16. nu. 16. lib. 5.* & longe ante iſtud tempus Eccleſia poſſidebat. 14

In teſtibus examinatis de anno 1535. inter Ciuitatem Spoleti, & Communitatem Montis Leonis, ſuper nonnullis confinibus Rigouiti occupatis à præfata Montis Leonis Communitate, Domini non fecerunt aliquod fundamentum, tum quia inter alios examinati non poterant Eccleſiæ præiudicare, tum præterea, quoniam multas nullitates pati dicebatur eorum examen, ex quo fuerunt examinati ad inſtantiam Ciuitatis, abſque citatione, & interrogatorijs illorum de Monte Leone, nec eorum examen nunc productum erat in forma probanti. 15

Similiter in alij teſtibus examinatis ab eadem Ciuitate de anno 1568. non fuit factum fundamentum, quia fuerunt examinati in alia cauſa agitata inter ipſam Ciuitatem, & Communitatem de Ferentillo, qui propterea non potuerunt Eccleſiæ præiudicare, vltra quod iſti teſtes ſolum probant, Ciuitatem iſta bona tenuiſse, quod verificatur in tempore poſt commiſsum ſpolium, præſertim cùm dicant à 40. annis circiter ſe vidiſse accataſtrari, & menſurari iſta loca, & ab inde citra Ciuitatem recepiſse modiolos, quia prius nihil accipiebat, quare loquuntur poſt annum 1529. quo tempore cœpit ſolutio modiolorum poſt ſpolium commiſsum. 16

Ad teſtes vltimo loco de anno præterito vigore remiſsoriæ examinatos facilè patebat reſponſio, nam verum eſt, quod dicunt Ciuitatem ſemper poſsediſse, poſtquam Eccleſia propter commiſsum ſpolium deſijt poſſidere, de cuius anteriori poſseſſione conſtitit ſufficienter. Quod ſi vlterius contenderetur eorum dictum præciſe fore intelligendum, nempè Ciuitatem ſemper, id eſt quocunque tempore ante Eccleſiam poſsediſse, tunc manifeſtè conuincerentur mendaces ex antiquiſsimis documentis, vt fuit dictum, nonnulli verò ex eis ſatis ſuum dictum 17

inter-

Digitized by Google

interpretabantur, dum deponebant Ciuitatem ſemper poſſediſſe ab eorum recordatu.

18 Poſtremo non obſtabant dicta duorum teſtium, pro Eccleſia examinatorum, nempè 2. & 11. quorum ille ætatis 74. annorum, iuxta 42. ait ſemper à ſuo recordatu ſe vidiſſe per Communitatem Spoleti poſſideri montes Petani, idemque à ſuis maioribus audiuiſſe, vndecimus verò ætatis 54. annorum iuxta 48. dicit per ſex ætates Ciuitatem poſſediſſe montes Rigouiti, & Petani. Quoniam fuit vnico verbo reſponſum, in hac cauſa duplex diuerſis temporibus fuiſſe commiſſum ſpolium, vnum recens de terris laboratiuis poſt Vrbis direptionem poſt annum 1517. alterum antiquius, ſeu vetuſtius de montibus, & paſcuis, non multo poſt receptos incolas Rigouiti ſub protectione Spoletanorum de anno 1306. poſt quod vetus de montibus ſpolium ſemper Ciuitas montes iſtorum oppidorum poſſedit, vt iſti duo teſtes affirmant, non tamen concludunt, quin prius Eccleſia poſſederit.

19 Atque ex his fuit concluſum, Ciuitatem non probare ſuam intentionem ad effectum de quo agitur, videndum tamen an ſuperſit aliquod releuans ſuper quo merito audiri debeat.

REVEREND. P. D. PEGNA DECANO.

Spoletana Bonorum, ſeu Spolij.

Veneris 6. Martij 1592.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio an, quomodo, & quando probatur ex verbis, & enunciatiuis Papæ in literis Apoſtolicis contentis.

SVMMARIVM.

Enunciatiua Oratio in antiquiſſimis, ſi vnica tantum fuerit, non probat, num. 1. & 2.

Enunciatiua vbi per ſe ſola non probat, adminiculis tamen comprobata plenè probat, num. 2.

Enunciatiua reperta in literis Papæ obtentis ad ſupplicationem partis poſſeſſionem non probat, niſi in antiquis, in quibus verba Principis, in quibus fundat ſuam intentionem, probant in omnibus caſibus, etiam in præiudicium Tertij, num. 3. & ſeqq.

DECISIO XXV.

1 Die 20. Decembris præteriti, vtraque parte informante fuit deciſum, Communitatem Spoleti non probaſſe ſuam intentionem ad effectum, vt probatio Eccleſiæ non ſuffragaretur, ſicut latius in dicta deciſione contineretur. Ceterum Communitas die 24. Februarij porrecto in Rota memoriali, ac deſuper Dominis informatis petebat videri, an Bulla Gregorij IX. probaret ad fauorem Eccleſiæ, & an actio Spolij competeret Abbati Ancaiano ſtante Bulla Bonifacij VIII. vel ſaltem audiri ſuper eiſdem, & ideo Domini ordinarunt, quod ſuper eiſdem audiretur; cùm verò dubium tunc propoſitum eſſet, An ex teſtibus, & iuribus pro parte Communitatis adductis probaretur, Ciuitatem ſemper poſſediſſe Montes, & Terras laboratiuas, de quibus agebatur ad effectum excludendi probationem Eccleſiæ ſuper eius primo extremo, Domini videntes rationes, quibus deciſio nitebatur ex his, quæ in hac poſitione deducebantur pro Cõmunitate non fuiſſe ſublatas, ex eiſdem in deciſis ſtandum cenſuerũt.

2 Dixerunt præterea non obſtare conſiderata per Informantes pro Communitate, ſcilicet Bullam Gregorij IX. eſſe vnicam, & continere vnicam enunciatiuam, quæ etiam in antiquiſſimis non probat, Aretin. *in cap. cum cauſam, num. 20. de probat.* Crauet. *tract. de antiq. temp. part. 1. §. ampliatur num. 14. & ſeq.* Quia præterquam quod non admittebatur ſimpliciter, vnicam Papæ enunciatiuam in antiquiſſimis, & hominum memoriam excedentibus non probare, Aret. *in d. cap. cum cauſam, num. 20.* dicebatur, probationem primi extremi ad fauorem Eccleſiæ factam, non fuiſſe fundatam in ſola, & vnica enunciatiua, ſed in teſtibus, præterea & alijs adminiculis conſideratis in alijs deciſionibus in hac cauſa factis. Nam vbi enunciatiua ſola non ſufficeret, corroborata tamen alijs probationum generibus benè probaret, Vital. de Gamb. *tract. clauſ. tit. quando verba enunciatiua in priuilegijs, num. 5.* Afflict. *deciſ. 83. num. 1.*

Ad aliam obiectionem de eadem Bulla Gregorij IX. 3
quod cùm emanauerit ad ſupplicationem partis, vt patet ex illis verbis: veſtris ſupplicationibus, &c. nihil probare poſſet, tanquam à perſona ſuſpecta orta, Specul. *tit. de locat. §. nunc aliqua, num. 72. & 73.* Bertrand. *conſ. 167. num. 12. lib. 3.* Achill. *deciſ. 5. de Iure patr.* Reſpondebatur id non procedere in antiquis, vbi verba Principis, in quibus fundat ſuam intentionem, probant in omnibus caſibus, etiam in præiudicium tertij, Domin. *in c. ſi Papa, de priu. lib. 6.* Alex. *conſ. 6. num. 6. lib. 1. & conſil. 15. num. 3. lib. 5.* Dec. *conſ. 146. num. 14. circa med. & conſil. 152. num. 2. & 5.* Iaſ. *conſ. 34. incip. ad motiua data, num. 9. lib. 1.* Quibus accedebat, quia obiectio non procedit, quando ex præcedentibus, ſeu ſubſequentibus apparet, Principem ſuper narratis informatum fuiſſe. Nam tunc vt informatus præſumitur talis aſſerere, Alex. *conſil. 15. incip. Viſis narratis, num. 2. lib. 5.*

Ad illa, quæ obijciebantur contra Bullam Bonifacij 4
VIII. diſmembrantis bona Monaſterij S. Petri de Ferentillo propter flagitia Abbatis, & Monachorum, eaque applicantis Canonicis Eccleſiæ Sancti Ioannis Lateranen. quaſi quod actio Spolij non competeret ei, qui facto proprio cecidit à poſſeſſione, vnico verbo dicebatur ex eis non probari, aut confirmari Ius Communitatis, cùm pertinerent ad Iura Eccleſiæ Lateranen. de quibus cum ea ſuo tempore erat diſceptandum, præſertim cùm ad iſtam cauſam & venerit, & admiſſa fuerit.

Quæ opponebantur de Statuto Vrbis lib. 1. cap. 160. 5
ſtatuente per lapſum 30. annorum tolli actionem ſpolij. Item de Motu proprio Pij V. de Anno 1569 narrantis litem inter Communitatem, & Albericum Cibo Principem Ferentilli, & homines Ferentilli ſuper bonis, & Territorijs ex multiplici caducitate ad Ciuitatem deuolutis, eandemque litem extinguentis, cum clauſula ſublata, & decreto irritante, quaſi propterea ſit Abbati Ancaiano clauſum os ad agendum, item de exceptionibus contra teſtes eiuſdem Abbatis, Domini extra dubium iſta fuiſſe dixerunt, cùm ſtrictè cauſa proponeretur ſuper eiſdem, & ideo hoc tantum quæreretur, an ex Iuribus, & teſtibus Ciuitatis, probaretur eam ſemper poſſediſſe; quibus propterea non oportuit particulariter reſpondere.

R. P. D. GIPSIO.

Neapolitana Cenſus.

Lunæ 9. Maij 1592.

ARGVMENTVM.

Emptor, de cuius pecunijs venditor extinxit debitum ſuum, numquid ſuccedat in ius illius creditoris, cuius creditum fuit extinctum.

SVMMARIVM.

Emptor, de cuius pecunijs venditor extinxit debitum ſuum, ſuccedit in ius illius creditoris, cuius creditum fuit extinctum, num. 1. Declara, vt num. 2. & 3.

Fideiuſſor cenſetur liberatus extincto contractu, in quo ſe obligauit, num. 2.

Empta res de meis pecunijs, mea non efficitur, num. 3.

DECISIO XXVI.

Reuerendiſſimus Dominus Epiſcopus Neapolitanus 1
tanquam Procurator Domini Camilli eius fratris vnum annuum cenſum redimibilem ſuper quadam domo D. Camilli impoſuit, & vendidit D. Lucretiæ Buccaplanolæ, ad cuius fauorem, & vti principalis, principaliter, & in ſolidum acceſſit; Tandem D. Camillus de anno 1578. cenſum redemit, & de eodem anno alium maioris ſummæ ſuper eadem domo Abbati Paulatio vendidit, qui poſt obitum Camilli pro conſeruatione ſui crediti, cùm domus cenſualis ab anterioribus creditoribus Camilli euicta fuiſſet, egit coram Auditore Came-

ræ aduerſus prædictum Reuerendiſſimum Epiſcopum obligatum de euictione domus in impoſitione Cenſus Lucretiæ venditi, prætendens etiam ad ipſius commodum de euictione teneri, forſan ex eo quod de pecunijs ab ipſo receptis Camillus extinxerat illum priorem cenſum, propterea ſucceſſiſſe in ius Lucretiæ prædicti cenſus Empticis, *ad not. in l. Ariſto* vbi gloſ. *in ver. pignus, in fin.* & Bart. *num. 7. ff. quæ res pign. oblig. poſſ.* Noguſ. *de pignor. in 3. mem. 5. par. princip. num. 45. verſ. ſi autem ille.*

2 Sed iſtis, & alijs, per Informantes citatis non obſtantibus, Domini reſoluerunt Abbati Paulutio nullam actionem contra D. Epiſcopum competere, ideo ſententiam Auditoris Cameræ confirmandam eſſe, quia per redemptionem cenſus à Camillo factam ſtatim fuit extincta omnis obligatio aliàs orta ex contractu dicti cenſus, & conſequenter D. Epiſcopus fideiuſſor fuit liberatus, *l. 2.* vbi Bart. *ff. de fideiuſ. cum concordant.*

3 Non obſtat, quod cenſus fuit extinctus ex pecunijs à Paulutio habitis, quoniam etiam ſi hoc eſſet verum, non propterea dici poſſet ſucceſſiſſe in ius, & locum Lucretiæ, ſeu Staibonæ, nec Staibona erat ceſſionaria Dominæ Lucretiæ primæ Empticis, quæ retrouendidit cenſum Camillo retroceſſit, quoniam hoc non fuit actum, prout agi oportebat cum Camillo, vel cum ipſo creditore, & in iſtis terminis loquuntur Bartol. & alij *in dicta l. Ariſto*, ad quod facit regula *l. ſi ea*; & ibi Doct. *Cod. de rei vendicat. leg. quamuis, la 2. Cod. de pignor.* Quod res de pecunijs meis empta non efficitur mea, & ſuadetur, quia ſi Paulutius poſset ſe tueri hac ratione, quod extinctio cenſus fuit facta de pecunijs ſuis, vtique illi ſuffragaretur contra alios creditores Camilli, qui domum per ſubhaſtationem diſtraxerunt, &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BLANCHETTO.

Bononienſi, ſeu Romana ſuccedendi.

Veneris 10. Aprilis 1592.

ARGVMENTVM.

Nepotes ex fratribus ſuccedunt patruo ab inteſtato in capita, & non in ſtirpes.

SVMMARIVM.

Nepotes ex fratribus numquid ab inteſtato ſuccedant in hereditate patrui in ſtirpes, vel in capita, num. 1. & omnibus ſeqq.

Nepotes viuente fratre defuncti tanquam remotiores in gradu erant prorſus excluſi ab hereditate patrui ante Ius Authenticorum, quo iure hereditas ad proximiores deferebatur, num. 3.

Correctio Iuris Antiqui extendi non debet extra caſum expreſſum, num. 4.

Filius in ſucceſsionibus ſuccedens in locum Patris, & illius perſonam repræſentans dicitur ſic ſuccedere, & repræſentare per fictionem fundatam in æquitate, & in neceſſitate, num. 5.

Fictio à lege nunquam ſuperuacua inducitur, num. 5.

Fictio eſt remedium ſubſidiarium, num. 5.

DECISIO XXVII.

1 DEceſſit bonæ memoriæ Reuerendus Dominus Cæſar de Graſſis olim Rotæ Auditor ab inteſtato, relictis poſt ſe nepotibus ex duobus fratribus prædefunctis, quorum alter vnum, alter duos reliquit filios. Patrueles prædicti hæreditatem Patrui diuidere volentes de ſucceſſione contendebant. Qui enim ſolus erat, in ſtirpes ſuccedere prætendebat, alijs duobus in capita delatum eſſe ſucceſſionem excipientibus. Ideo mandante Sanctiſſimo Domino Clemente VIII. propoſui dubium in Rota, an dicti nepotes ex fratribus ſuccedant ab inteſtato in hæreditate dicti patrui in ſtirpes, vel in capita. Quam quæſtionem Domini decidere noluerunt ex numero auctoritatum, quæ hinc inde allegabantur, cùm vix, quæ magis communis ſit opinio apparere poſſit. Accurſius enim, qui *in authent. ceſſante, in Verbo, in ſtirpes, Cod. de legit. hered.* exiſtimauit, in ſtirpes deferri ſucceſſionem, *in §. vero hoc etiam, in verbo, Superſtites, Inſtitut. de legit. agnat. ſucceſ.* in capita vocari filios fratrum ad ſucceſſionem patrui defuncti cenſuit, & hanc opinionem priori reiecta ſequitur Azo. *in Summa, Cod. de legit. hered. §. Item iure nouiſsimo.*

2 Et licet plures numero videantur deſcendiſſe in primam Accurſij ſententiam, quas per Catalogum enumerat Theſaur. *deciſ. 162.* & Tiraq. *de retract. lignag. §. 11. gloſſ. 12.* Tamen multos, qui ſequuti ſunt opinionem Azonis, vltra allegatos à prædictis Doct. addiderunt Ant. de Roſsel. *de ſucceſſ. ab inteſt. num. 111.* Mynſinger. *in dicto §. hoc etiam, Inſtit. de legit. agnat. ſucceſ.* Nicol. *eodem tit. §. cum filius, ſub num. 4. & eod. tit.* Ioan. Oenotom. *de tert. ord. ſucceden. collat. num. 29. folio* 418. Nicol. Reuſner. *element. iur. ciuil. lib. 2. §. quod ſi deſcendentes, ver. nam vltra fratrum filios, fol.* 124. & Gloſsatores *ad leges Hiſpaniæ*, quas quia in ſeptem volumina ſunt diſtincta, ſeptipartitas nuncupare conſueuerunt, Petrus Cariot. *de Apic. Iur. tit. de grad. axioma.* 34.

3 Quare omiſsa, vt dixi, hac diſputatione, quæ ſit magis communis opinio, Domini veritatem vtriuſque ſententiæ ex rationibus, & Iureconſultorum auctoritatibus definiendum exiſtimarunt. Et illam ſunt amplexi ſententiam, vt hoc caſu fratrum defunctorum filij in capita, non in ſtirpes ſuccedere debeant. Indubitatum enim eſt, quod ante Ius Authenticorum nepotes viuente fratre defuncti, tanquam remotiores in gradu erant penitus excluſi, quia hæreditas ad proximiores deferebatur, *l. 1. in fin. ff. ſi pars hered. pet. l. 2. §. hereditas, ff. de ſuis & leg. hered.* quas benè induoit Præpoſ. Senen. *caſ. 7. quæſt.* 6. non exiſtente fratre, filij fratrum in capita, non in ſtirpes ſuccedebant, *dicto §. hereditas.*

4 Quare cùm Iuſtinianus illos admiſerit, vt per repræſentationem patris defuncti, viuente fratre in ſtirpes, & non in capita in hæreditate patrui ſuccedere poſsent, extra caſum expreſsum Iuris antiqui correctio extendi non debet, *l. præcipimus, C. de appellat.* Idque multo magis, cùm Imperator hoc expreſsè dicat *in §. ſed etiam ipſis, cum ſequent. auth. de heredit. ab inteſtat. venient.* quo tunc hoc priuilegium ipſis concedit, quando cum proprijs vocantur Theijs; & quando ſoli concurrunt cum his, qui ſunt ſecundo conſanguinitatis gradu defuncto coniuncti.

5 Præterea cùm ius repræſentationis ſit ſpecies fictionis fundata in æquitate, & in neceſſitate, *§. cum filius, Inſtitut. de hereditat. quæ ab inteſtat. deſer.* Rub. Alexand. *conſil. 194. num.* 1. Ioan. de Anan. *conſil. 89. num.* 2. & lex nunquam ſuperuacuam inducat fictionem, Angel. *in leg. ſi is, pro emptore num. 7. ff. de vſucap.* fictio enim eſt remedium ſubſidiarium, Bartol. *in leg. præfata, n.* 3. & ibi Iaſ. *n.* 118. & deficiente patruo, Patrueles ex proprio, non ex patris gradu ſuccedant, ceſſare debet ipſa repræſentatio, per quam in ſtirpes non in capita ſucceditur, & ita benè arguit Gabriel. *conſil. 133. n. 19. lib.* 2. poſt Couarr. *rubr. de ſucceſs. ab inteſt. concluſ.* 10.

6 Et quod ratio æquitatis ſuadet, vt viuo patruo nihil plus percipiant nepotes, quam eorum pater, ſi viueret, percipere poſſit, eadem etiam ſuadere videtur, ne defuncto patruo perueniat ad vnum plus, quàm ad plures, in eodem gradu conſtitutos.

7 Præfatis accedunt auctoritates Vlpiani in corpore ſuorum Fragmentorum, *tit. 26. §. agnatorum*, Theophil. *in §. Hoc etiam. Inſtit. de legit. agnat. ſucceſ. Caij inſtit. lib. 2. tit. 8. in fine*, Conſtant. Harmenop. *in ſuo Iuris Promptuario, lib. 5. tit. 8. fol. mihi* 111. quas ſi antiquiores vidiſſent, non ita de facili in opinionem gloſ. deſcendiſſent.

8 Corroborantur præmiſſa ex l. VViſigotorum relata per Cuiac. *lib. 2. de feud. tit.* 11. Cuius auctor fuit Receſſiundus Rex, qui regnauit anno Domini 775. & edidit leges, quæ in Riſpania maximæ ſunt auctoritatis, & nuncupatur, Fuero, vulgò quia omnia in eo contenta fuerunt petita à iure ciuili, ad æmulationem Codicis Iuſtiniani edita.

9 Et cùm ſecundum hanc opinionem fuerit pluries iudicatum in Gallia, vt Lucius *in Placitis*, Cur. Pariſ. *lib. 8. tit. 10. cap. 6.* & in Germania glorioſæ memoriæ Carolus V. anno 1529. in Comitijs Spirenſibus idem in ſua Conſtitutione ſanciuerit, & in Senatu Pedemontano hoc idem ſtatutum, *dicta deciſ.* Theſaur. 162. *fuerit*, Domini ab illa recedere non cenſuerunt.

Non

10 Non obſtat fundamentum gloſ. *in dicta authent. ceſſante ſuper §. ſi vero in authent. de hæredit. ab inteſt. venien.* Ponderando, quod deficientibus fratribus, & filijs fratrum, defertur ſucceſſio proximioribus in capita, quaſi à contrario ſenſu fratribus, & filijs fratrum deferatur in ſtirpes, nam cùm inter filios fratrum fratribus non extantibus in capita ſit facienda diuiſio, *l. 2. §. hereditas, ff. de ſuis, & legit.* à contrario ſenſu non licet arguere ad legum correctionem, *cap. cupientes, §. quod ſi per.* vbi gloſ. *in verbo, petere, de electione in 6.*

11 Secundo dictus §. *ſi vero*, indiſtinctè non loquitur, ſed retentis prioribus terminis, vt patet ex verbis illis, (ſicut diximus) prius verò erat facta mentio de filijs fratrum concurrentibus cum patruo, & ſuccedentibus ex perſona patris præmortui, ergo non debet extendi ad caſum, quo ſuccedunt ex perſona propria.

12 Non obſtat verſiculus ille, palam eſt, quia ex eo verſ. cum præcedenti conſtitui poteſt regula, quod quando filij fratrum cum proximioribus, ſeu æqualibus in gradu concurrunt, vigore repræſentationis in ſtirpes ſuccedant, ſed non ex hoc inferri, vt idem dici debeat, quando inuicem concurrunt, & neminem à parte, ſeu à tota hæreditate excludere contendunt.

13 Nec etiam obſtat ratio Bartol. *in leg. 2. §. hereditas, ff. de ſuis, & legit.* allegata, quod ſequeretur abſurdum, vt vna, & eadem hæreditas in capita, & in ſtirpes diuideretur; quia iuxta facti ſpeciem per ipſum propoſitam hic caſus dari non poteſt. Ipſe enim arguit hoc pacto: Si vera eſſet opinio Azonis, quod defuncto patruo, relicto fratre, & nepotibus ex duobus fratribus, reſpectu patrui nepotes ſuccederent in ſtirpes, inter ipſos autem ſuccederent in capita, quod eſt falſiſſimum; Patrueles enim hoc caſu ſuccedunt in ſtirpes tantum, non autem in capita, iuxta text. expreſſum *in dicta authent. de hæredib. ab inteſtat. deuenient. §. ſi autem defuncto.*

14 Non obſtat etiam, quod Imperator in initio dictæ authent. profiteatur velle proſpicere omnibus ſucceſſionibus ab inteſtato, ex quo ſequi videtur, quod ſi huic caſui formam non dediſſe dicamus, imperfecta redditur conſtitutio. Quia ſatis dicitur dare formam in eo, in quo diſponit relinquens omiſſa decidenda ſecundum iura antiqua, & perfecta dicitur Conſtitutio, dum in certis caſibus contra veteres legum diſpoſitiones filios fratrum exiſtente fratre ad hæreditatem patrui vocat.

15 Ex quibus cum melioribus rationibus, veterum Ieteconſultorum auctoritatibus, & frequentiori vſu comprobata ſit opinio Azonis, Domini ſecundum ipſius ſententiam, quæſtionem decidendam ſtatuerunt, &c.

R. P. D. GRANO.

Ciuitatis Caſtelli Spolij.

Sabbati 23. Ianuarij 1593.

ARGVMENTVM.

Ex Summario Argumentum ſumas.

SVMMARIVM.

Sententia date in poſſeſſorio vigore Ægidianæ non iuſtificatur ex nouiter deductis, num. 1.

DECISIO XXVIII.

1 IN cauſa Ciuitatis Caſtelli Spolij fuit dictum, ſententiam Rotalem quoad Cenſum, & bona mobilia non eſſe exequendam, quia cùm fuiſſet reſtricta ad bona poſſeſſa per Nicolaum, quæ fuerunt Meliorutij tempore per eum commiſſi homicidij, oportuit dictos de Meliorutijs ex perſona Nicolæ agentes concludenter probare illius primum extremum. Sententia enim non poteſt verificari in Cenſu mille ſcutorum, quia fuit à Meliorutio emptus de anno 1560. poſtquam fuerat redintegratus. Minus verò in alijs duobus Cenſibus, de quibus

hic per Informantes, quia pariter fuerunt acquiſiti poſt commiſſum homicidium, & ſufficit non fuiſſe probatum illos per Nicolam tempore Spolij fuiſſe poſſeſſos. Prætereà cùm ſententia loquatur de Cenſu mille ſcutorum ex diuerſitate Summæ, ſatis colligitur de iſtis non fuiſſe cogitatum, tanto autem minus, quod fuerunt producti poſt ſententiam. Nam cùm verſemur in exequutione vigore Ægidianæ, ſententia non iuſtificatur ex nouiter deductis, Corn. *conſil. 10. n. 4. lib. 4.* Calc. *conſil. 83. num....* Socin. iun. *conſil. 182. ſub num. 2. verſ. Sed tamen lib. 2. cum alleg.*

R. P. D. LITTA.

Maceraten. Tranſactionis.

Lunæ 9. Maij 1594.

ARGVMENTVM.

De validitate tranſactionis, & illius executione, quando præſertim in ea adeſt Cameralis obligatio.

SVMMARIVM.

Tranſactio facta bona fide, & de lite iam mota valida eſt, num. 1.

Exhæredationis cauſa ſecuta, reconciliatione filij cum patre dicitur ſublata, num. 1.

Inſtrumentum non probat niſi quod in eo expreſſe diſponitur, num. 2.

Verba inſtrumenti interpretanda ſunt contra fundantem ſe in illis, & ad excluſionem obligationis, num. 3.

Tranſactio quantumuis generalis non porrigitur ad ea, quæ in controuerſiam deducta non fuerunt, num. 4.

Obligatio Cameralis, & eius executio non impeditur per exceptionem requirentem altiorem indaginem, num. 4.

DECISIO XXIX.

DOmini dixerunt ſtandum eſſe tranſactioni, quia 1
conſtat bona fide factam fuiſſe, & de lite iam mota, iuxta tex. *in l. 1. ff. de tranſact. & in l. non minorem, & in*
l. fratres, Cod. eodem, nec poſſe illius executionem per D. 1
Æmilium prætenſam impediri prætextu enormiſſimæ læſionis, ex qua dolus re ipſa reſultat. Siquidem quia exhæredatio de eo facta à patre, non poteſt dici facta ex iuſta cauſa, cùm ſubſecuta reconciliatione, cauſa ipſa de medio fuerit ſublata, text. *in leg. in ipſius, Cod. famil. erciſc.* Alex. *conſil. 1. num. 11. lib. 7.* cum alijs doctiſſimè congeſtis per R. P. D. meum Manticam, *de coniect. lib. 4. tit. vlt. num. 44.*

Nec etiam poteſt impediri ſub prætextu, quod D. Æmi- 2
lius ex parte ſua non impleuerit promiſſa in ipſa tranſactione, cùm mobilia obuenta eidem mediante diuiſione inter ipſos fratres concorditer facta ante ipſam tranſactionem, adhuc ipſe D. Æmilius non reſtituerit, quia dixerunt Domini nullum verbum in ipſa tranſactione fieri de tali reſtitutione ab eo facienda, & inſtrumentum non probat, niſi quod diſpoſitiuè conſtat, Angel. *in l. intereſt, num. 2. C. de ſolut.* quem refert, & ſequitur Roland. *conſ. 39. ſub num. 3. lib. 1.*

Ad illud autem, quod virtualiter videatur in ipſa tran- 3
ſactione comprehenſa talis obligatio de reſtituendo dicta mobilia, ſtante quod per D. Æmilium ad fauorem ipſorum fratrum fuit generaliter ceſſum liti, & cauſæ, & renunciatum omni iuri, quod quoquo modo ſibi competebat, vel competere poſſet, ſuper hæreditate, & ſucceſſione bonorum patris & matris, tam ex teſtamento, quam ab inteſtato eidem delata, vel deferenda: Domini dixerunt, quod ſtante dicta diuiſione prius concorditer facta, & quod clarè, & explicitè non apparet, quod lis etiam fuerit mota ſuper dictis mobilibus, & quod in ipſa tranſactione nullum verbum ſit de eis, negari ſaltem non poſſe, quin dubium ſit an dicta pretenſa virtualis obligatio, de reſtituendis ipſis mobilibus in hac tranſactione comprehendatur, cùm regulariter verba inſtrumenti ſint interpretanda contra fratres ſe fundantes in illis, & ad excluſionem obligationis D. Æmilij ad text. *in l. veteribus, ff. de pact. & in l. quicquid aſtringendæ, de verb. oblig.*

Et tranſactio quantumuis generalis non porrigitur 4

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

ad ea, quæ in controuerſiam deducta non fuerunt, *l. qui cum tutoribus, in prin. ff. de tranſact. l. age cum Geminiano, C. eod.* Purpur. *conſ.* 123. *n.* 1. *lib.* 1. Quo fit, vt talis exceptio per fratres oppoſita vti requirens altiorem indaginem, interim impedire non habeat executionem obligationis Cameralis de ſoluendo ipſi D. Æmilio ſcuta 800. Caſſad. *deciſ.* 1. *de mut. petit.* Mohed. *deciſio* 31. 39. *&* 295. Ioannes Paul. *deciſ.* 65. Galleſ. *de obligat. Camer.* 4. *par. queſtione* 1. *nu.* 17. Ex quibus fuit vt ſuprà, reſolutum, eſſe ſtandum tranſactioni, &c.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Brixien. Locationis,

Die Lunæ 10. *Decembris* 1594.

ARGVMENTVM.

Locatio bonorum Eccleſiaſticorum vltra tres annos facta, in totum vitiatur.

SVMMARIVM.

Eccleſiæ bonorum locatio, vel conceſſio vltra tempus permiſſum facta valida eſt pro eo tempore, pro quo licite locari, vel in emphyteuſim concedi poſſint, eo autem tempore tranſactio vitiatur, numer. 1. *&* 2. *Contra num.* 3.

Forma eſt indiuiſibilis, & pro parte non ſeruata, in totum vitiat actum, num. 3.

Locatio bonorum Eccleſiæ vltra triennium non valet, quando præſertim non eſt facta pro eodem pretio temporis in locatione præfixi, & diuerſis perſonis, numer. 4.

Conſtitutio publicata, & quæ paſſim impreſſa circumfertur, vſus recepta præſumitur, num. 5.

DECISIO XXX.

1 DVrantes de Durantijs Præpoſitus Sanctæ Mariæ Magdalenæ de Gambara Ciuitatis Brixienſis, aſſerens ſe de anno 1590. Iulio & Scipioni de Brunellis, ac Claræ illorum matri locauiſſe bona dictæ Præpoſituræ, ſita in territorio Baſſani, & ignoraſſe Notarium, qui eius locationis confecerat inſtrumentum; Die vltima Maij 1591. bona eiuſdem Præpoſituræ eiſdem Brunellis, & Claræ matri locauit per annos ſex continuos proximè futuros inceptos in feſto Sancti Martini anni 1590. vltimo Iulij, pro primis tribus annis pretio librarum 4500. ad rationem anni, & clare pro alijs vltimis tribus annis pretio librarum 4000. Cæterum quia idem Durantes anno 1593. eandem Præpoſituram auctoritate Apoſtolica ad fauorem D. Raynutij Durantij reſignauerat, & Raynutius poſſeſſionem apprehenderat, Brunelli ab Ordinario Brixienſi monitorium obtinuerunt, ne moleſtarentur, aut impedirentur continuare locationem initam cum Durante, Raynutij anteceſſore, lite propterea orta, pronunciatum fuerat in partibus, Raynutium teneri ſtare locationi pro tertio anno, videlicet pro anno 1593. & pro alijs tribus annis ſubſequentibus; Brunellus debere dimittere dicta bona, & à locatione recedere, quàm ſententiam in Curia A. C. confirmauerunt, in gradu appellationis cauſa in Rota commiſſa, dubitaui, an locatio prædicta poſſet ſuſtineri. Et die 28. Nouembris, Raynutio ſolum informante, cùm articulus videretur Dominis difficilis, non fuit capta reſolutio; ſed iterum die 10. Decembris cauſa propoſita, vtraque parte informante, à dominis, qui cauſam viderant (vno tantum excepto) in eandem ſententiam euntibus reſolutum fuit locationem fuiſſe nullam.

2 Licet enim ſit magna inter Doct. ſuper iſto articulo controuerſia, & multi teneant locationem, vel conceſſionem, vltra tempus permiſſum factam, validam eſſe per id tempus, per quod res Eccleſiæ licitè locari, vel in emphyteuſim concedi poſſunt, eo autem tempore tranſacto vitiari, Bald. *in auth. ſi quas ruinas, num.* 2. *Cod. de Sacroſanct. Eccleſ. & in leg. ſi pupillorum, §. fin. in fin. ff. de rebus eorum*, Paul. de Caſtro *in auth. qui rem num.* 7. *Cod. de Sacroſanct. Eccleſ.* vbi dixit, hanc opinionem eſſe meliorem, & æquiorem, & ſubdit, quod Bart. eam fuiſſet amplexus, ſi cogitaſſet. Imol. *in capit. ex parte numero* 39. *verſ. ſed hic ſurgit, extra, de feud. & conſil.* 69. *numer.* 1. *in fine* & Roman. *in leg.* 1. *§. ſi ſtipulanti, numero* 37. *&* 38. *ff. de verb. obligat.* vbi miratur Bartol. tantum ſcilicet Doctorem dixiſſe contra caſum *in §. neque illud in auth. de non alienan. &c.* Alexan. *conſil.* 38. *num.* 5. *lib.* 2. Aret. *in leg.* 1. *§. ſed ſi mihi numero* 36. *ff. de verb. oblig.* vbi aſſeruit eandem opinionem maiorem habere æquitatem, & communiorem dicit Dec. *in dicta auth. qui rem, numer.* 22. *de Sacroſanct. Eccleſ.* ſequitur Curt. iun. *tract. de feud. par.* 2. *qu.* 6. & Tiraquell. *de retract. lignag. §.* 23. *gloſ.* 1. *numer.* 12. *& de retract. conuentional. in fin. num.* 146. Couar. *lib.* 2. *var. reſolut. cap.* 16. *num.* 5. Syluester Aldobr. *conſ.* 79. *num.* 3. *lib.* 1. dicens rationem temporis eſſe diuiduam, Claud. de Seyſell. *in Specu. feudor. tot. qui feudum dare poſſint, limit.* 8. Iul. Clar. *in §. emphyt. q.* 6. & alij quos refert Molina *de Hiſp. primogen. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 28. *ver. contrariam autem ſententiam.*

3 Nihilominus Domini anteceſſorum noſtrorum in hoc Tribunali, & iuris auctoritatem ſequuti, talem locationem in totum vitiari cenſuerunt. Forma enim à lege præſcripta eſſe videtur, ne rerum Eccleſiæ locationes fiant vltra triennium. Indiuiſibilem vero, ſeu indiuiduam eſſe formam exploratum eſt, Dec. *conſ.* 532. *num.* 5. atque ita tenuit Rota in vna Romana deuolutionis domus die 4. Febr. anno 1583. coram bon. mem. Domino de Rubeis, & in alia Placentina decimarum die 2. Iunij 1546. coram bonæ memoriæ D. Bubalo, cuius iudicium aperta iuris reſcripta comprobare videntur, *vt in authent. de non alienan. aut permut. §. emphyteuſim autem conſtare*, 2. ibi, *neque quod ſit, habere aliquod penitus robur ſinimus*. *Et in extrauaganti ambitioſe, tit. de rebus eccleſ. non alien.* ibi, *locationem aliter factam nullius eſſe roboris, & in Clem.* 1. *eod. tit.* ibi, *nec recipienti ius aliquod acquiri*. Quibus auctoritatibus moti hanc ſententiam tenuerunt Barto. licet obſcurè loquatur *in auth. qui rem, num.* 7. *Cod. de ſacroſan. eccleſ.* vbi Iaſ. *num.* 22. idem Bart. *conſ.* 159. *numer.* 8. Lapus *oblig.* 80. *incipien. queris cum locatio*, Alex. *conſ.* 17. *numer.* 10. *lib.* 4. *& conſ.* 165. *numer.* 1. *verſ. ſecundo adducitur, lib.* 2. Card. *in Clem.* 1. *§. fin. in fin. de reb. eccleſiæ non alien.* Matth. de Afflic. *deciſ.* 107. *num.* 2. Prob. ad Io. Monach. *in cap. vltimo, num.* 2. *de pœnit. & remiſ. lib.* 6. Ioan. Gutierez *in l. nemo poteſt, numer.* 53. *ff. de leg.* 1. Purpur. *conſ.* 340. *num.* 7. & alij quos refert Mol. *de Hiſp. primog. libr.* 1. *cap.* 21. *num.* 28. *verſ. ſolet etiam.*

4 Quam ſententiam eo etiam nomine in propoſita facti ſpecie Domini amplectendam cenſebant, quia locatio expreſsè apparebat facta vltra triennium, cùm dicitur in ea per ſex annos continuos. Idem præterea ſuadebant pacta in locatione appoſita. Erat enim facta Iulio pro tribus primæuis annis, per lib. 4500. & matri pro reliquis tribus annis pro libr. 4000. ex quibus præſumebatur Brunellos, non aliter fuiſſe contracturos, quam pro ſex annis. Cenſebatur enim maiori pretio conduxiſſe in primo triennio, vt minori acciperent in ſecundo; vnde licet pretium eſſet conſtitutum pro ſingulis triennijs, nedum tamen præſcriptis verbis; ſed ex partium quoque intentione videbatur vnica locatio, & ſic vitium vnius inficiebat reliquum, *leg. cum eiuſdem, §. interdum, ff. de ædil. edic.* Dec. *conſ.* 421. *numero* 3. Signorell. *conſ.* 53. *numero* 1. Neque verò aliquid operabatur ad ſuſtinendam locationem diuerſitas perſonarum, ex quibus potius arguebatur ſuſpicio ad fraudandam legem de ſolo triennio loquentem.

5 Satis quoque leue viſum fuit, de non vſu Extrauagantis ambitioſe opponebatur. Cùm enim eſſet lata, & publicata, & paſſim iam impreſſa circumferatur, vſu præſumitur etiam recepta, Benintend. *deciſ.* 13. *numer.* 9. Rodoan. *tract. de reb. eccleſ. non alien. tit. de locat. rer. eccleſ. q.* 6. *§. item ex præmiſſis, num.* 15. Bero. *conſ.* 8. *nu.* 9. *lib.* 3. Ioan. Gutierez. *lib.* 1. *Canon. qu. cap.* 8.

Rota

Digitized by Google

Rota enim non ſeruat deciſ. Mohed. dicentis probandum eſſe vnum extrauagantis *ambitioſe*. Quinimmo, cùm vſu recepta præſumatur, neganti vſum incumbit onus probandi. Ant. Augu. *in epito. tit. de conſtitut. nu.* 3. Becc. *conſ. 9. num.* 1. Plott. *conſil. 19. num. 62.* maximè cùm hodie ius commune facere dicatur, Peregrin. *deciſ. 225. lib. 2. &c.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. MANTICA.

Romana Alimentorum,

Lunæ 22. Maij 1595.

ARGVMENTVM.

De taxatione alimentorum quomodo facienda ſit, & an iuxta varietatem temporum taxata alimenta poſſint augeri; notabilis deciſio.

SVMMARIVM.

Alimentorum decretum ſemper intelligitur rebus ſic ſtantibus, num. 1.

Alimenta variantur, augentur, & minuuntur, ſecundum temporum varietatem, num. 1. & 3.

Filius non poteſt renunciare alimentis, quæ ſibi iure naturali debentur, num. 2. vbi ampliatur etiam quod renunciatio fuerit facta cùm iuramento.

Iuramentum ſemper intelligi debet rebus in eodem ſtatu remanentibus, num. 3.

Pater tenetur iure naturæ alere filios, & maritus vxorem, num. 3.

Alimentorum quantitas taxanda eſt etiam iuxta quantitatem familiæ, num. 4.

Alimenta augentur quando pretia ciborum, habitationis, & veſtimentorum ſunt aucta, num. 5.

Alimentorum quantitas taxanda eſt iuxta quantitatem patrimonij, & conditionem perſonarum, num. 6.

DECISIO XXXI.

1 CONcluſum fuit, D. Iacobo Cincio augeri debere alimenta, quia decretum alimentorum ſemper intelligitur rebus ſic ſtantibus, & fuit dictum coram R. P. D. meo Decano in Cæſarauguſtana alimentorum die 11. Decembris 1572. vnde in hoc potiſſimum propoſito, non debet reprehenſibile cenſeri, ſi ſecundùm varietatem temporum ſtatuta quandoque varientur humana, & generaliter dicitur *in c. non debet de conſanguin.*

2 Non obſtat, quod ſententia lata in quantitate ſcutorum quinquaginta ſingulis menſibus præſtanda fuerit ab ipſo D. Iacobo acceptata, quia filius non poteſt renunciare alimenti, quæ ſibi iure naturali debentur. Specul. *in tit. qui fil. ſint legit. §. 1. num. 12. de inſtit. & iur.* Bartol. *in l. ſi quis à liberis, §. parens, num. 2. de liber. agnoſc. & not.* Bald. *per illum text. in cap. cum quidam, num. 2. de inſt. & iur.* vbi loquitur etiamſi pactum fuerit iuramento vallatum, Quod ſcribit etiam Alex. *in l. quia tali, §. eleganter, num. 12. ff. ſol. matr.* Alciat. *in pacta quæ contra num. 7. C. de pactis*, Couar. *in Epit. lib. 4. decretal. cap. 8. 6. num.* 3. & Crauet. *conſ. 116. nu. 2. & conſ. 189. num. 3.*

3 Et ideò ſi ratio dictat, vt pietate cogente propter ipſam naturam alimenta debeant augeri, eius conſenſus nullum ei præiudicium facit, quia debet intelligi rebus in eodem ſtatu manentibus, *l. quod Seruius ff. de condit. ob cauſ.* Iuſta autem cauſa augendi alimenta Dominis videtur, quod ex D. Iacobo nati ſunt filij ex legitima vxore, quos ipſe procul dubio tenetur etiam educare, *l. ſi quis. ff. de liberis agnoſcend.* Bart. *in tract. de aliment. num.* 16. Ruin. *conſ. 45. num. 2. lib. 2.*

4 Et quidem iudex ante oculos habere etiam debet ſeruos, & ancillas, qui, quæue liberi ſuſceptis deſeruire debent, *l. ſi ius alimentorum, poſt princ. verſic. ante oculos, C. vbi popill. educ. deb.* quibus etiam alimenta & veſtimenta præſtanda ſunt, & not. Flor. de Sancto Petro *in l. ſed & ſi quid in §. mancipiorum, num. 18. ff. de vſufr.* Vnde aucta familia alimenta etiam augeri neceſſe eſt. Angel. *conſ. 357. num.* 8. Corneus *conſ. 95. num. 4.* & ſequitur Summæ prudentiæ, & auctoritatis D. Sylu. Aldobr. *in conſ. 31. num. 9.*

Accedit etiam, quando aucta ſunt pretia, non ſolum ciborum, ſed etiam habitationis, veſtiarij, calcearij, & aliarum rerum omnium ex quibus vita hominum ſuſtentari debet, & experientia docet, quæ eſt efficax rerum magiſtra, *cap. quam ſit, de elect. lib. 6.* Nec dubium eſt quin habitatio, Veſtiarium, & Calcearium debeatur, *l. cum qui tranſigit, §. de calceario, ff. de tranſact. & l. cognouimus, §. ſed ne videamur, de hæret. & Manich.* 5

Vnde cùm in decernendis his alimentis habenda ſit ratio ampliſſimi patrimonij, quod habet D. Franciſcus Pater Iacobi, *l. ius alimentorum, ff. vbi pupil. educ. deb. & in d. l. cum plures, §. vltimo,* ibi, *pro facultate patrimonij, ff. de adminiſtr. tut.* Bart. *in l. Imperator. numer.* 4. Alex, *num. 5. ff. ad Trebell.* Boer. *deciſ. 19. num.* 8. Nat, *conſil. 48. num.* 1. Item conditionis perſonarum, *auth. res quæ,* ibi, *pro modo honeſtatis perſonarum, C. com. de leg. & d. l. compleres, §. vlt.* ibi, *pro dignitate natalium, de admin. tut.* Caput. *deciſ. 25. num. 3. par. 1.* & copioſe ſcribit Tiraq. *de nobilit. cap. 20. num. 136. & ſeq. & num. 140. & ſeq.* nec non conſuetudinis regionis. Crau, *conſ. 189. in fin. num.* 10. omnibus circumſpectis, quæ ex vtroque latere deducuntur, placuit Dominis eidem D. Iacobo augeri alimenta, ex quibus ipſe cum ſua familia commodè poſſet vitam ducere vſque ad menſtrua ſcuta centum, &c. 6

R. P. D. ORANO,

Imolen. Legati,

Mercurij 24. Maij 1595.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs argumentum ſumas.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum cauſat attentata, & ideo ex ſtylo Rotæ ſolet ſequeſtrari, numero 1.

Ægidiana prohibens appellari in poſſeſſorio, non habet locum quando agitur de bonis Eccleſiaſticis, vel contra perſonas Eccleſiaſticas, nu. 2.

DECISIO XXXII.

POſſeſſio capta pendente termino ad appellandum cauſat attentatum. Ideoque ex ſtylo Rotæ ſolet ſequeſtrari. Rota *deciſ. 10. num. 4. vt lit. pend. in nou.* Caſſad. *deciſ. 3. num. 6. de reſt. ſpol.* 1

Nec attenditur, quod ſententia lata ſit in poſſeſſorio, à qua propter Ægidianam non datur appellatio, quia non habet locum, quando agitur de bonis Eccleſiaſticis, vel contra Eccleſiaſticas perſonas, vt fuit pluries reſolutum, & vltimo in vna Auximana Bonorum coram R. P. D. meo Decano de ann. 1579. ſed locus eſt appellationi etiam quoad effectum ſuſpenſiuum. Couarr. *var. quæſt. cap. 23. num.* 3. cum alijs per Contard, *in l. vnic. 3. limit. C. de mon. poſſ.* vt nec etiam, quando illa continet mixturam iuxta *conſil.* Bald. 141. *lib.* 1. & ita fuit coram me dictum in vna Imolen. legati, pro Ven. Domo Probationis Societatis Ieſu contra DD. de Venereis, in qua Gubernator Imolen. declarauerat poſſeſſionem per Vener. Domum acceptam fuiſſe nullam, & eam condemnauit ad reſtitutionem. Nam ſententia dicitur habere mixturam, cùm contineat implicitam cauſam nullitatis. 2

ILLVSTRISS. ET REVER. D. CAR. PAMPHILIO.

Romana, Reſidui pretij Caſalis.

Luna 12. Iunij 1595.

ARGVMENTVM.

Venditor ad pretium agere non poteſt, niſi adimpletis per eum promiſſis, etiam quod in minimo non adimpleuerit, & etiam quod emptor ſub Camerali obligatione promiſerit ſoluere pretium. Cętera habes in Summatijs.

SVMMARIVM.

Emptor non poteſt cogi ad ſoluendum reſiduum pretij, quando venditor non adimplexit promiſſa pro parte ſua etiam in minimo, & etiam quod agatur ad impediendum obligationem Cameralem, num. 1. 2. & 5.
Venditio facta ad corpus, & ſub vnico pretio dicitur vnica, & indiuidua, num. 3.
Venditori agenti contra emptorem ad pretium obſtat exceptio vnius rei non tradita, num. 3.
Fructus pendentes dicuntur pars rei, & ſpectant ad emptorem etiamſi illis maturis venditio fiat, niſi aliud concurrat, num. 4.
Copula, Et, *ſtat ampliatiuè vltra ſpecificata, num. 6.*

DECISIO XXXIII.

1 DOmini dixerunt D. Marcellum non eſſe cogendum ad ſolutionem reſidui pretij Caſalis, niſi priùs adimpletis per D. Comitem venditorem, *l. Iulianus §. offerri, & l. qui pendentem ff. de act. empt. l. ex his prædijs C. de euict. l. cum proponas l. 2. C. de pact.* Dec. *conſ. 319. num.* 1. quod procedit etiamſi implementum deficiat in minimo, Put. *deciſ.* 357. *lib.* 3. & agatur ad impediendam exequutionem obligationis Cameralis, vt tradit Galleſ. *de oblig. Camer. in 4. par. p. 1. num.* 7. cum alijs allegatis.

2 Præſertim cùm ita in ipſo inſtrumento venditionis inter partes conuentum fuerit, quod reſiduum pretij ſoluatur, facta menſuratione Caſalis, habita libera, & pacifica bonorum venditorum poſſeſſione præſtita per venditorem fideiuſſione de euictione ad ſatisfactionem emptoris, de conſignatis emptori omnibus ſcripturis ſuperius promiſſis cum ſuis qualitatibus ſupra expreſſis, & non ante, nec aliàs, &c. ad not. per Bald. *in d. l. ex prædijs, & in l. ex placito col. fin. ſub num.* 20. *C. de rer. permut.* Caſſa. *deciſ. 7. num. 2. de reſeruat.* Tiraq. *de retr. lignag. §. 4. gl. 1. num.* 39. Galleſ. *vbi ſupra n.* 3.

3 De adimplemento autem prædictorum non docetur, imò pro parte D. Marcelli dicitur, neque reſpectu menſurationis, neq; traditionis bonorum, neque præſtationis fideiuſſionis, neque conſignationis ſcripturarum fuiſſe ſatisfactum. Nam quo ad menſurationem, licet aſſerantur factæ quædam menſurationes, illæ tamen ſunt inter ſe variæ, & non adhuc fuit inter partes firmatum, quæ ſit attendenda. Quo vero ad traditionem bonorum, non fuit conſignatum cannetum comprehenſum in venditione, immò illius reſpectu fuit D. Marcellus emptor inhibitus à quibuſdam ſub prætextu, quod non ſpectet ad Comitem, & cùm iſta venditio fuerit facta ad corpus, & ſub vnico pretio, dicitur vnica, & indiuidua, *l. cum eiuſdem, & l. ſi plura ff. de adil. edict.* & agenti ad pretium obſtat exceptio vnius rei non traditæ, *d. l. ex his prædijs ibi, ſi aliqua C. de euict.* & faciunt not. per Bart. & Iaſ. *in l. ſcire debemus in princ. ff. de verb. oblig.* cum alleg. per Tiraqu. *de retract. lignag. §. 23. gloſ. 1. num.* 2.

4 Vltra quòd non fuit etiam ſatisfactum reſpectu frumenti ſeminati in ipſo Caſali, quòd D. Marcellus etiam facta intimatione moleſtiarum venditori recolligere non potuit, niſi ſoluto pretio cuidam Dominico, qui illud ſeminauerat, & erat comprehenſum in venditione, quæ fuit facta de Caſali ad præſens grano ſeminato, cum aſſertione, quod ſpectabat ad venditorem liberum ab omni onere, & ſeruitute, vltra quod ex diſpoſitione Iuris, fructus pendentes dicuntur pars rei, *l. fructus pendentes ff. de rei vend.* & ſpectent ad emptorem, etiamſi illis maturis venditio fiat, niſi aliud conueniat, *l. Iulianus §. ſi fructibus ff. de action. empt. l. qui fundum ff. de contrah. empt. l. fin. §. non ſolum ff. quæ in fraud. credit.* per hunc locum etiam reſpectu portionis colonicæ, Rom. *conſ. 309. per tot.* Alexand. *in l. ſi filiofamilias §. fin. num. 17. ff. ſolut. matrim.* Abb. *conſ.* 138. cum alijs allegatis.

Quo verò ad præſtationem fideiuſſionis de euictione minus fuit ſatisfactum per dictum Comitem, qui licet obtulerit quoſdam fideiuſſores, non ideo dicitur impleuiſſe, cùm illi non ſint ad ſatisfactionem emptoris prout promiſit, & quoad conſignationem ſcripturarum cum ſuis qualitatibus expreſſis minus fuit adimpletum, quia in Motu proprio Pauli IV. facultatis dandi in ſolutum bona præfata auctoritate dicti Comitis nulla ſit mentio, quod bona ſint alijs creditoribus obnoxia, prout exprimitur in inſtrumento venditionis, quod multum intereſt emptori pro ſua aſſecuratione, cùm confiſus in ſecuritate, quam ex Motu proprio ſperabat, reſpectu creditorum anteriorum dandi bona in ſolutum contentus fuerit fideiuſſione de euictione pro dato, & facto venditoris tantùm aliàs non empturus, niſi habita cautione etiam pro creditoribus anterioribus, *ad reg. l. cum de indebito ff. de probat. cum vulgar.* 5

Non obſtat, quod in promiſſione conſignationis, Motus proprij habita ſit relatio ad ipſum Motum proprium, vt oſtendunt illa verba, aliàs prout in Motu proprio, &c. quem Dominus Emptor potuit apud acta vidiſſe, quia iſta verba ſtant augmentatiuè propter copulam &, *l. ea tamen adiectio ff. de leg.* 3. & intelliguntur vltra ſpecificata, vt aliàs fuit dictum in cauſa Prænestina Tranſmiſſionis, ſub die 16. Maij 1575. coram R. P. D. meo Seraphino, & faciunt not. per Nat. *conſ.* 403. *num.* 7. Put. *deciſ.* 36. *lib.* 3. Peregr. *deciſ.* 28. *lib.* 1. Nec tenebatur Dominus Marcellus inſpicere Motum proprium, quando ſatis ſibi proſpexit accipiendo promiſſionem conſignationis illius cum qualitatibus ſuperiùs expreſſis, & ſic derogatur anterioritati aliorum creditorum. Et ex his dictum fuit non eſſe cogendum Dominum Marcellum ad ſolutionem reſidui, niſi prædictis ſatisfiat. 6

ILLVSTR. ET REVEREND. D. CARD. MILLINO.

Bononien. Bonorum de Marano.

Luna 20. Nouembris 1595.

ARGVMENTVM.

Tollitur in hac deciſione quædam obiectiones, quibus prætendebatur locationem Terrarum Eccleſiæ fuiſſe nullam vti non factam in euidentem vtilitatem eccleſiæ.

SVMMARIVM.

Eccleſiaſtica bona quando venduntur propter euidentem vtilitatem, proceſſus ſuper dicta euidenti vtilitate fieri debet ad inſtantiam Rectoris Eccleſiæ, numero 1.
Conſtitutio, quando habenti aliàs poteſtatem faciendi actum, mandat fieri dictum actum ſub certa forma, & pœna abſque clauſula annullatiua, tunc actus contra dictam formam factus valet, licet contra faciens ſit puniendus, num. 2.
Forma non ſeruata, quando actus ſit nullus, num. 2.
Iuramentum teſtium probatur per aſſertionem Notarij, quando teſtes fuerint examinati coram Iudice Commiſſario, num. 3.
Teſtes non iurati probant coram Iudice habente poteſtatem informandi ſe extraiudicialiter, num. 3.
Exceſſus facultatis, ſeu licentiæ alienandi res eccleſiaſticas probari debet per fundantem ſe in eo, numer. 4. 5. & 6.

Alie-

Digitized by Google

Alienandi bona Eccleſiaſtica finalis cauſa eſt euidens vtilitas eccleſiæ, num. 5. & num. 7.
Pacta oneroſa in emptione, & venditione ac etiam in locatione ſunt pars pretij, num. 1.
Eccleſiæ bona non fuiſſe locata, ſeu alienata in euidentem eccleſiæ vtilitatem, qui dicit, probare tenetur, num. 10.
Prædiorum valor numquid probetur ex valore prædiorum vicinorum, num. 11.

DECISIO XXXIV.

1 IN alia poſitione iſtius cauſæ fuerat reſolutum locationem eſſe validam, quia concurrit vtrunque requiſitum, ſolemnitas, & cauſa, ſed quoniam pro parte Rectoris multa deducebantur, tam circa defectum ſolemnitatis, quam cauſæ, voluimus iterum audire ſuper eiſdem, & dubio propoſito, Domini fuerunt concordes, quod locatio ſit valida ex eiſdem rationibus, quibus fuerunt moti in alia poſitione, non obſtantibus his, quæ pro parte Rectoris adducebantur, in quorum reſpõſione, & remotione conſiſtit fundamentũ iſtius reſolutionis. Et in primis non obſtat, quod proceſſus in vtilitatem Eccleſiæ euidentem non fuit factus ad inſtantiam Rectoris, nec eius Procuratoris, quia ex mandato procura probatur, quod fuit factus ad eius inſtantiam cùm conſtituit Procuratorem Galeatium de Accuratis ad locandum bona eccleſiæ, iuxta tenorem literarum ſibi conceſſarum.

2 Secundò non obſtat, quod in licentia conceſſa à Vicelegato non fuit in certa Bulla fel. rec. Pauli II. quam ipſe iuſſit eſſe inſerendam in omnibus literis, & commiſſionibus, quæ bulla non tribuit facultatẽ committendi cauſas ſuper alienationibus bonorum Eccleſiæ, ſi in euidentem, ſed ſolum imponit pœnas iudicibus Commiſſariis interponentibus decretum in læſionem Eccleſiæ, & non habet decretum irritans, ideo alienatio, non inſerta Bulla, eſt valida. Quando enim Conſtitutio habenti aliàs poteſtatem faciendi actum, mandat ſimpliciter, ſine clauſula annullatiua illum actum fieri ſub certa forma, tunc quãuis contrafaciens ſit puniendus, tamen actus valet, & tenet gloſ. *in Clem.* 1. *in verb. inhibentes, de Iure patron.* quam ibi ſequuntur Cardin. *quæſt.* 7. Anchar. 3. *not.* Imol. *num.* 4. & Abb. *num.* 1. Idem Abb. *conſil.* 91. *num.* 1. *lib.* 9. præſertim cùm iſta inſertio fieri debeat ſolum ad effectum vt iudices certiorentur de pœnis in Bulla expreſſis.

3 Tertiò non obſtat, quod teſtes non fuerint iurati, cùm iuramentum non probet ex enunciatiua Notarij, quia teſtes fuerunt examinati coram iudicibus Commiſſariis, in quo caſu ex enunciatiua Notarij probatur iuramentum, Bald. *in l. Iuriſiurandi, num.* 2. & Salicet. *num.* 4. *C. de teſtib.* & fuit reſolutum in cauſa Toletana Decimarum de Brea 21. Iunij 1581. coram R. P. D. Blanchetto. Præterea cùm iudices potuerint ſe extraiudicialiter informare, vt fuit reſolutum, poterant ſumere iſtam confirmationem à teſtibus non iuratis, gloſ. *in cap. ſi duo,* & ibi Bald. *num.* 1. *tit. de pac. tenen. in vſib. feud.* Abb. *in c. nobis ſub num.* 5. *de elect.* Iaſ. *in repetit. l. admonendi num.* 220. *ff. de iureiurando.*

4 Quartò non obſtat, quod licentia alienandi eſt reſtricta ad ſeptem petias Terræ, & locatio fuit facta de omnibus bonis Eccleſiæ, quia conceditur Rectori licentia alienandi Terras laboratiuas Eccleſiæ in villa Marani conſiſtenes in ſeptẽ petiis diſtinctis, & in locatione cõceduntur omnes petiæ Terræ exiſtentes in villa Marani. Ideo ſi Rector prætendit, quod vltra Terras laboratiuas conſiſtentes in ſeptẽ petiis adeſſent in villa Marani aliæ petiæ Terræ, quæ fuerint locatæ, & conſequenter, quod Rector in locatione exceſſit limites ſuæ facultatis, ipſe debet probare iſtum exceſſum, quia eſt fundamentum ſuæ intentionis. Hoc autem dicebant Domini non probari, quia Inuentarium de anno 1456. in quo enunciantur decem petiæ Terræ, vltra quod non eſt in forma probanti, præcedit iſtam locationem per quinquaginta nouem annos, & in contrarium vrgent plures coniecturæ, quæ bene deducuntur per Informantes pro Dominis de Fulchis.

5 Quintò, Non obſtat, quod ſi fuiſſet expreſſum, quod locatio cõprehendebat omnia bona Eccleſiæ, Vicelegatus non ita facile conceſſiſſet, quod vltra quod non conſtat, quod fuerint locata omnia bona Eccleſiæ. Imò ex inſtrumento locationis ſumitur coniectura in contrarium, cùm Rector locet omnes terras poſitas tamen in villa Marani; ſi fuiſſet hoc expreſſum, quod locabantur omnia bona Eccleſiæ, pariter Vicelegatus conceſſiſſet, cùm alienatio eſſet vtilis Eccleſiæ, quia in huiuſmodi literis ſi in euidentem vtilitatem, tanquam cauſam finalem, Soc. *conſil.* 15. *num.* 50. *lib.* 1. Ruin. *conſ.* 157. *num.* 25. & 26. *lib.* 1.

6 Sextò, Non obſtat, quod in ſupplicatione non fuerint expreſſi confines, quantitas & qualitas iſtarum terrarum, quia adeſt ſufficiens expreſſio, cùm petatur licentia alienandi Terras laboratiuas conſiſtentes in ſeptem petiis in villa Marani.

7 Septimò, Non obſtat quod licentia alienandi fuit conceſſa à iudicibus Commiſſariis Rectori, & Proſpero eius fratri, & tamen in ſupplicatione non fit mentio Proſperi, quia hoc nõ impedit, quod ipſe Rector non potuerit locare. Præterea, ſi alienatio erat vtilis Eccleſiæ, hoc non mouiſſet Vicelegatum, quod alienatio eſſet facienda à Rectore, vel à Proſpero de eius mandato, cùm in iſta materia nil aliud moueat concedentem facultatem, quam euidens vtilitas Eccleſiæ, vt ſupra dictum eſt.

8 Octauò, Non obſtat, quod locatio fuit facta à Galeatio de Mauſiis, non habente mandatum à Rectore, quia de eius mandato conſtat in actis.

9 Vltimò, Non obſtat, quod pro parte Conductoris non probatur euidens vtilitas Eccleſiæ, quia teſtes eam bene probat, cùm reddant concludentes rationes, & in alia poſitione fuit reſolutum, præſertim concurrentibus pactis oneroſis conductoris, & vtilibus Eccleſiæ, quæ ſunt pars pretij, vt fuit reſolutum in cauſa Auximana Bonorum 21. Iunij 1580. coram R. P. D. Decano.

10 Præterea reſpondebant Domini, quod ex confirmatione reſultat præſumptio vtilitatis, vt per Bald. *in cap.* 1. *num.* 4. *qui fideic. dare poſſ.* Ideo onus probandi læſionem, vel non euidẽtem vtilitatem ſpectat ad Rectorem. Socin. *dicto conſil.* 15. *num.* 31. Couarr. *lib.* 2. *variar. reſol. cap.* 17. *num.* 2. & ſentit aliàs Rota in dicta cauſa Auximana Bonorum ſub die 1. Februarij, & 2. Nouembris 1580. & hoc procedit ſine difficultate, quando cum ſolemnitate concurrit obſeruantia, quæ poteſt controuerti, cùm de anno 1534. Rector quietauerit hæredes Proſperi pro canone decurſo. Iſtam autem probationem læſionis, vel non euidentis vtilitatis, aut aliam probationem, quæ eneruet probationem euidentis vtilitatis, dicebant Domini hic non adeſſe, quia teſtes Rectoris non percutiunt tempus locationis, ideo non probant non euidentem vtilitatem, præſertim cùm de tempore quo deponunt, quod valor bonorum eſſet auctus, & eſſent facta melioramenta à conductore.

11 Inſtrumenta autem locationis de alijs terris in villa Marani, & alijs bonis contiguis minus probant ad iſtum effectum, cùm non probetur, quod ſint eiuſdem qualitatis. Cagnol. *in l.* 2. *n.* 233. *C. de reſcind. vendit.* Imò probatur contrarium, quia iſtæ petiæ locatæ erant vitatæ arboribus, & habebant domos, & ſegetes, quæ omnia in aliis terminis deficiebant, tanto minus cùm concurrant pacta oneroſa Conductori, & locatio ſit perpetua, quo caſu fit diminutio ſextæ partis, *authent. perpetua. Cod. de ſacroſanct. eccleſ.* Iaſon. *conſil.* 4. *num.* 25. *lib.* 1. & pariter tempus calamitoſum belli, iam antea ceſſauerat, & non probatur, quod tempore locationis duraret effectus inde cauſatus, ſcilicet vtilitatis pretij rerum, imò apparet fuiſſe habitam rationem conditionis bonorum temporum, cùm redditus iſtarum terrarum non aſcenderet ad eam ſummam, quæ fuit promiſſa pro canone, & adſint pacta oneroſa conductori. Ideò concluſum conditionem eſſe validam.

REVEREN. P. D. PEGNA DECANO.

Romana de Naris.

Lunæ 11. *Decembris* 1595.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio reciproca, ſeu fideicommiſſum, an, quando, & per quæ verba inductum dicatur, plures enumerantur caſus, & coniecturæ, in hac deciſione.

SVMMARIVM.

Subſtitutio reciproca dicitur, quando teſtator vna cum filio nato

Digitized by Google

nate inſtituit etiam alios naſcituros filios vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum, num. 1.

Subſtitutio reciproca dicitur, quando pluribus inſtitutis hæredibus teſtator prohibuit alienationem ſuorum bonorum, etiam ex cauſa dotis, & ſine detractione Falcidiæ, & Trebellianicæ ad effectum vt perpetuo in familia remanerent, num. 2. & num. 7. & 8.

Subſtitutio reciproca cenſetur etiam facta, quando teſtator mandauit, vt vltimus ſuperueniens ſubſtitutus adoptaret alium de eadem domo, & familia, num. 3. Contra num. 4.

Reciproca ſubſtitutio requirit plures perſonas inſtitutas, & inuicem ſubſtitutas, num. 5.

Subſtitutio reciproca induci poteſt in vno teſtamento per relationem ad aliud teſtamentum, in quo reciproca ſubſtitutio facta dicatur, num. 6. & ſeqq.

Paria ſunt facere explicitum fideicommiſſum, vel illud facere relatiue ad aliud teſtamentum, in quo fideicommiſſum legatur, num. 6.

Fideicommiſſum dicitur onus, num. 6.

Relata dicuntur eſſe in referente verè, & propriè, numer. 6.

Subſtitutio reciproca cenſetur inducta, quando verba teſtatoris ſunt concepta in rem, & non in perſonam, non incidenter, ſed diſpoſitiuè, num. 9.

Minor, qui vigore teſtamenti debet adoptare aliquem, qui ſuccedat in hæreditate ſibi relicta iuxta diſpoſitionem teſtatoris, ſi propter minorem ætatem non poteſt adoptare, poteſt loco adoptati aliquem eligere ſucceſſorem omni meliori modo, num. 11. & ſeq.

Hæredis aſſertioni de voluntate teſtatoris maxime credendum eſt, num. 12.

Fideicommiſſum perpetuum inducitur, quando teſtator ordinauit, vt bona ſua remaneant in familia, num. 13. & 14.

Subſtitutio reciproca non cenſetur à teſtatore facta in pluribus caſibus, de quibus num. 15. & ſeqq.

Fideicommiſſum non extenditur de vna perſona ad aliam, etiam ex veriſimili mente teſtatoris, num. 19.

Hæres ſcriptus in teſtamento non abolito, & non cancellato, debet immitti in poſſeſſionem hæreditatis non obſtantibus exceptionibus requirentibus altiorem indaginem, num. 20. & 21.

DECISIO XXXV.

1 PEtebat Franciſcus de Naris immitti in poſſeſſionem medietatis Caſalis de Monte meliore vigore teſtamenti non vitiati, nec cancellati Hieronymi de Naris ſui fratris, qui decedens reliquerat hæredem Antonium de Naris communem fratrem, illum tamen rogauerat, vt medietatem dicti Caſalis cum annexis Franciſco reſtitueret, ſed quia Antonius reſtitutionem facere recuſabat, & immiſſionem impedire nitebatur, opponendo de antiquo fideicommiſſo ſpecialiter inducto ſuper dicto Caſali, cuius vigore prætendebat dictum integrum Caſale cum annexis, poſt obitum Hieronymi fratris ad ſe pertinuiſſe, nec Hieronymum de illo diſponere potuiſſe; Ideo dubitaui, An conſtaret de fideicommiſſo ad effectum impediendæ immiſſionis, quam Franciſcus vigore dicti teſtamenti poſtulabat. In quo articulo ioformantes pro Antonio conſiderabant Tiberium de Naris primum Caſalis dominum, & ſpeciali fideicommiſſi vinculo idem Caſale ligantem, vt perpetuo in familia de Naris remaneret pro conſeruatione oobilitatis illius, inſtituiſſe filios maſculos ſi naſcerentur ſimul cum L. Martio eius tunc vnico filio minore, eoſdem vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum inuicem ſi decederent ſine filiis æquis portionibus ſubſtituendo, quibus verbis continetur reciproca, & fideicommiſſaria, præſertim ſtantibus illis verbis, per fideicommiſſum, Rip. *in l. Lucius num. 46.* vbi Bartol. *num. 20. ff. de vulg. & pupill.* Dec. *conſil. 86. num. 1.* Pariſ. *conſil. 41. num. 35. lib. 2.* Roland. *conſ. 25. num. 10. lib. 1.* R. P. D. meus Mantica, *lib. 7. de coniect. vlt. volunt. tit. 4. num. 6. & 7.*

2 Prohibuerat etiam teſtator in particulari alienationem Caſalis etiam ex cauſa dotis, & detractionem Falcidiæ, & Trebellianicæ ad effectum, vt perpetuo in familia remaneret, ex quibus ſimiliter deducebant claram fuiſſe teſtatoris mentem volentis inducere reciprocum fideicommiſſum etiam in caſu mortis, Soc. ſen. *conſil. 43. num. 11. verſ. aliquando vltra teſtator dixit, lib. 3.* Dec. *conſil. 481. num. 2.* Gabr. *de fideicom. concluſ. 10. num. 7.*

Diſpoſuerat præterea Tiberius, quod vltimus ſuper- 3
uiuens ex hæredibus à ſe inſtitutis, & ſubſtitutis teneretur adoptare vnum, ita quod nati natorum, & qui naſcerentur ab illis, ſeu in euentum prædictum adoptarentur, perpetuo tempore de domo, & familia de Naris nuncuparentur, vt ſupra, & ad eum dicta hæreditas deuolueretur, vt ſupra, modo, & forma ſuperius expreſſis, & non aliter, nec alio modo, etiam vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum, vt ſupra, quos omnes reſpectiuè, & ſucceſſiuè dictus teſtator ſubſtituit, & ore proprio nominauit, vnde inferebant informantes pro Antonio in teſtamento Tiberij inter plures adoptatos inductum reciprocum fideicommiſſum, Rip. *in dicta l. Lucius, num. 46.* & Pariſ. *dicto conſil. 41. num. 35. lib. 2.*

Quoniam verò informantes pro Franciſco admitte- 4
bant in teſtamento Tiberij reperiri reciprocam ſubſtitutionem expreſſam in vno caſu videlicet, inter filios ſuos ſi plures ſuſcepiſſet, non tamen fuiſſe inductum in altero caſu, ſi omnes eius filij deceſſiſſent ſine filiis, in quo vltimus ſuperuiuens tenebatur adoptare aliquem nobilẽ, qui ferret nomen familiæ de Naris, in eoq; caſu nullam fuiſſe factam reciprocam ſubſtitutionem, nec etiam fieri potuiſſe, ex quo ſolus vnus erat vocatus, cui reciproca conuenire non poteſt, quæ requirit plures perſona, *l. iam hoc iure, & l. Lucius, ff. de vulg. & pupill.* & in themate propoſito euanuiſſe reciprocam à Tiberio in primo caſu conſideratam, ex quo poſt obitum Tiberij ſolus remanſerat L. Martius eius filius, qui deceſſerat ſine filiis.

Propterea Informantes pro Antonio ex multis probare 5
nitebantur eandem reciprocam intelligi repetitam in teſtamento L. Martij per relationem ad teſtamentum Tiberij, nam L. Martius Tiberij vnicus filius aſſerens mẽtem Tiberij ſui patris fuiſſe ſibi manifeſtiſſimam, quod Caſale de Mõte Meliore remaneret in perpetuũ in familia de Naris pro illius ampliatione, & manutentione, & quod vltimus decedens de linea, ſeu familia ipſius Tiberij ſi ſine filiis decederet, adoptaret vnum, vel plures, nobilem, ſeu nobiles viros, qui ſuccederet, aut ſuccederent in dicto Caſali, & hæreditate, idcirco omni meliori modo; ore proprio nominauit, inſtituit, & ſuos hæredes fecit in prædicto Caſali cum omnibus ſuis membris Antonium, & Hieronymum de Naris filioſque Sabbæ de Naris, cum conditionibus, oneribus, & facultatibus ſimilibus, & in diſpoſitione paterna appoſitis, & adiectis. Volens inſuper, quod Antonius, & Hieronymus deberent, & tenerentur dare ſingulo anno dicto Franciſco de Naris eorum fratri tertiam partem fructuum eiſdem Caſalis, & duorum cenſuum vita Franciſci durante, quos Antonium, & Hieronymum filios Sabbæ de Naris, & in eadem familia exiſtentes ſuccedere voluit modo quo ſupra in ſupradicto Caſali; volens & mandans idem teſtator debere tam dictum Caſale, quam dictos duos annuos, perpetuos cenſus perpetuo manere in eadem familia de Naris, & cum facultatibus, & conditionibus appoſitis, & adiectis per dictum Tiberium eiuſdem teſtatoris patrem.

Ex hac enim diſpoſitione prætendebatur pro parte An- 6
tonij reciprocam fuiſſe repetitã inter ipſum, & Hieronymum, quos L. Martius ſibi hæredes inſtituerat, cùm reciprocum fideicommiſſum induci poſſit in vno teſtamento per relationem ad aliud teſtamentum, in quo reciprocum fideicommiſſum legatur, Dec. *conſ. 362. in princ.* Socin. iun. *conſil. 75. num. 9. lib. 3.* cùm paria ſint facere in aliquo teſtamento explicitum fideicommiſſum, vel aliud facere relatiuè ad aliud teſtamentum, in quo illud legatur, Alexand. *conſil. 201. num. 20. lib. 6.* Gozzad. *conſil. 52. num. 3.* & præſertim in hoc caſu, in quo L. Martius expreſſe aſſeruerat ſe voluiſſe nominare, & inſtituere Antonium, & Hieronymum, cum facultatibus, oneribus, & conditionibus contentis in teſtamento paterno. Vnde cùm in teſtamento Tiberij legeretur ſubſtitutio reciproca inter eius filios, & hæredes ſi plures nati fuiſſent, ita quod ſi vnus illorum decederet ſine filiis, alter ſuperſtes ei ſuccederet, ſimiliter in hoc caſu fieri debebat ſucceſſio inter Hieronymum, & Antonium, Bart. *in dicta l. Lucius, num. 20.* vbi Rip. *num. 30. ff. de vulg. & pupil.* nam dicere cum conditionibus, oneribus & facultatibus, perinde videbatur, ac ſi dixiſſet, cum fideicommiſſo con-

tento,

Digitized by Google

tento, & inducto in teſtamento Tiberij, cùm fideicommiſſum dicatur onus, l. ſi arrogator. ff. de adopt. l. coheredes, §. cum filio, ff. de vulg. & pupil. prout etiam idem ſignificare videbantur illa verba cum conditionibus, l. 1. C. de pact. præſertim cùm relata dicantur eſſe in referente verè, & propriè, l. aſſe toto, vbi Bart. ff. de hered. inſtit. Dec. conſ. 19. num. 3. Pariſ. conſ. 9. num. 17. lib. 3. Gozzad. conſ. 57. num. 16.

7 Supradictis addebant ſequentia; primum, quia vterque teſtator voluit Caſale conſeruari in familia, & agnatione, prohibendo omnem alienationem, Socin. ſen. conſ. 12. num. 18. lib. 3. Dec. conſil. 38. num. 1. Cur. iun. conſ. 161. num. 8. par 2. Pariſ. conſ. 30. num. 22. lib. 2.

8 Item quoniam L. Martius dixerat volens, & mandans quod Caſale perpetuo remaneret in familia de Naris. Si enim poſt mortem omnium inſtitutorum vocabatur ipſa familia, ſequebatur adeſſe ſubſtitutionem factam poſt mortem omnium. Item concurrere aliud ad reciprocam ſubſtitutionem requiſitum, quod fieret de tota hæreditate, ex quo erat facta de re certa, videlicet, de Caſali ſub certis limitibus deſignato, Ruin. conſil. 109. num. 6. & 7. lib. 2.

9 Rurſus cùm iſta verba eſſent in rem concepta, non in perſonam, etiam ex teſtamento L. Martij videbatur inductum fideicommiſſum reciprocum inter Antonium, & Hieronymum inſtitutos, Gabr. concluſ. 10. de fideic. num. 23. Bal. in l. precibus, num. 49. verſ. ſed tu dic. C. de impub. & aliis ſubſtit. Anchar. conſ. 38. & eo præſertim oomine, quia fuerunt prolata noo incidenter, ſed diſpoſitiuè, Syluest. Aldob. conſ. 31. n. 12. & 14. vbi plures allegat.

10 Poſtremò quia ex quo L. Martius excluſit Franciſcum aſſignata ſibi ſolum tertia fructuum parte, vita illius durante, cenſeri poterat conſideraſſe ſolà familiam Hieronymi, & Antonij, ita vt Hieronymus non potuerit ad fauorem Franciſci diſponere, Gabr. de fideicom. concl. 10. num. 10.

11 Quibus non obſtabat, quod Lucius Martius non videretur ſeruaſſe paternam voluntatem, ex quo non proceſſerat per modum adoptionis, quia, cùm propter minorem ætatem non potuiſſet adoptare, proceſſit per electionem, & omni meliori modo, quod videbator ſufficere, Gabr. conſil. 132. qu. 2. num. 13. vbi cooſuluit in terminis huius fideicommiſſi.

12 Dicebatur etiam, quod licet Tiberius diſpoſuiſſet, quod vltimus de ſuis adoptaret vnum, & L. Martius elegerat duos, non propterea contrauenit voluntati paternæ, cùm enim dixiſſet manifeſtiſſimam ſibi fuiſſe patris mentem, præſumendum erat illum voluiſſe, vt plures etiam adoptari, & eligi poſſent, Gabr. dicto conſ. 132. quæſt. 2. num. 12. Crauet. conſ. 161. num. 4.

13 Ex aduerſo etiam deducebantur multa, quæ valde ancipitem, & controuerſum reddebant propoſitum articulum, quanquam enim aliqui ex Dominis opinarentur fideicõmiſſum inductum à Tiberio de Naris expiraſſe, cenſebant tamen L. Martium ſuper eodem Caſali aliud fideicõmiſſum induxiſſe, ex quo ordinauerat, quod remaneret io familia de Naris pro illius ampliatione, & manutétione, quibus verbis induci fideicommiſſum perpetuum cenſuerunt, Iaſ. in l. filius familias, §. Diui. in 2. lectura, num. 146. verſ. tenendo tamen communem. Vbi Rip. num. 18. & Ferdin. de Loaz. num. 98. ff. de leg. 1. Peralta in l. cum ita legatur, §. in fideicommiſſo, num. 15. ff. de leg. 2. & R. P. D. meus Mantica lib. 6. de coniect. vlt. volunt. tit. 14. num. 27.

14 Item ex eo quod L. Martius ſequendo patris voluntatem ſimiliter prohibuit illius alienationem, iubens, & mandans, vt perpetuò in familia de Naris remaneret, cum facultatibus, conditionibus, & oneribus poſitis in teſtamento Tiberij, Soc. iun. conſ. 25. lib. 3. Alex. conſ. 201. num. 20. lib. 6. hæc enim clarè indicabant adeſſe fideicommiſſum, Soc. in l. Gallus, §. quidam rectè, num. 8. ff. de liber. & poſth. Tiraq. de primogen. qu. 3. num. 9. Molin. lib. 1. de primogen. Hiſpan. c. 5. num. 19. & reſpectu talis fideicommiſſi dubium eſſe, qualiter eſſet ſuccedendum, cum L. Martius id non ſatis expreſſiſſet.

15 Quantum autem ad fideicommiſſum reciprocum ex ſequentibus prætendebatur pro Franciſco illud non videri inductum inter Antonium, & Hieronymum, primò, quia de reciproca ſubſtitutione expreſsè non conſtabat ex teſtamento L. Martij, qui ſolum vocauit Antonium, & Hieronymum cum facultatibus, conditionibus & oneribus ſimilibus appoſitis in Teſtamento Tiberij, in quibus non legebatur talis expreſſa ſubſtitutio reciproca, quæ ad effectum impediendæ immiſſionis clarè, & ſine interpretatione poſſet trahi.

Item conſiderabatur ſeries teſtamenti Tiberij de Naris, 16
qui primo loco vocauerat Lucium Martium filium, & caſu quo illius vxor peperiſſet duos filios, vel vnum maſculum, illos adinuicem ſubſtituerat, nec vltra fuerat progreſſus in ſubſtitutione reciproca, quam ſolum feciſſe videbatur inter ſuos filios, non aotem inter illorum deſcendentes.

Rurſus in defectum filiorum legitimorum, & deſcen- 17
dentium ab illis, vltimo morienti ſubſtituerat filium naturalem vulgariter, & pupillariter, & per fideicommiſſum, nulla facta mentione reciprocæ ſubſtitutionis reſpectu deſcendentium à filio naturali.

Præterea deficientibus omnibus ſupradictis, iuſſit ado- 18
ptari vnum oobilem modo ſcripto in teſtamento, ad quem voluit hæreditatem ſuam deuolui modo, & forma ſupra expreſſis etiam vulgariter, & pupillariter, & per fideicommiſſum, vt ſupra, quod poterat intelligi, eo modo, quo ſubſtituerat in proxima præcedenti clauſula filium naturalem.

Poſtremò ex eo, quod teſtator ſubiunxerat; Quos om- 19
nes ſubſtituit reſpectiuè, & ſucceſſiuè; quaſi diceret, primo, filios legitimos, ſecundo, filium naturalem, tertio, filium adoptiuum. Vnde cùm Tiberius diuerſas vocationes fecerit, & ſolum inter filios primi gradus, non inter alios vlteriores ſubſtitutionẽ reciprocam induxiſſe videretur non ſatis apparebat, quo pacto ex diſpoſitione L. Martij relata ad diſpoſitionem Tiberij, poſſet deduci reciproca ſubſtitutio inter Hieronymum, & Antonium, & præſertim in caſu fideicommiſſi, in quo veriſimili mente teſtatoris noo fit extenſio de perſona ad perſonam, l. ſi quis ita, §. penultimo ff. de teſtam. tut. Gabr. tit. de reg. iur. concluſ. 10. n. 9. Molina lib. 1. cap. 4. num. 4. de primogen. Hiſpan.

Supradictis accedebant multæ difficultates per Domi- 20
nos conſideratæ, quia licet inter adoptatos poſſet conſiderati aliqua reciproca ſubſtitutio tacita, quæ eſſet ſufficiens ad effectum, vt Hieronymus non potuiſſet diſponere de medietate Caſalis, quia expreſſa non legebatur, vt ſupra dictum fuit, dubium tamen erat, an fuiſſet per L. Martium ſeruata forma præſcripta in teſtamento Tiberij cùm L. Martius non adoptauerit Antonium, & Hieronymum, ſed eos elegerit, & inſtituerit. Rurſus quęſtionis etiam erat, vtrum talis inſtitutio habuerit vim adoptionis. Item an relatio facta per L. Martium ad teſtamentum Tiberij cenſeretur facta ad ſubſtitiones, vel ſolum ad prohibitionem alienationis, quæ omnia cùm tanquam valde obſcura, & controuerſa particulari indigerent inſpectione, & reciproca, quæ prætendebatur ab Antonio, videretur turbida, ex quo expreſsè non legebatur in teſtamẽto L. Martij, & Franciſcus vigore teſtamenti Hieronymi non vitiari, nec cancellari peteret immiſſionem pro ſua medietate in dicto Caſali, fuit dictum, qood dum iſtæ difficultates, quæ requirebant altiorem indaginem, diſcutiebantur, cum interim non conſtaret de tali fideicommiſſo incontinenti probato, quod iure poſſet impedire immiſſionem, non poterat Franciſco immiſſio denegari, Dec. conſil. 424. num. 18. 19. & 20. Soc. iun. conſ. 75. num. 18. & 19. lib. 1. Rol. conſil. 1. num. 73. lib. 1. Menoch. de adipiſc. remed. 4. num. 745. & fuit reſolutum in terminis in cauſa Romana de Salomonis die 14. Decembris 1575. coram R. P. D. Decano, & in alia Caſalis Sancti Matthæi die 12. Iunij 1573. coram Reuerendiſſ. D. Robuſterio. Et in alia Romana Caſalis die 18. Martij 1577. coram eodem.

Neque obſtat, quod Franciſcus ne dum non erat voca- 21
tus à Tiberio, & L. Martio, verùm expreſsè fuerat excluſus à L. Martio, quia reſpondebatur illum fuiſſe vocatum ab Hieronymo, & ideò dandam ſibi fuiſſe immiſſionem, cùm ab Antonio non probaretur incontinenti, quod Hieronymus propter fideicommiſſum non potuerat diſponere de medietate Caſalis, aliter enim Antonius non poterat dici legitimus contradictor.

REVEREND. P. D. PEGNA DECANO.

Romana de Naris.

Lunæ 4. Martij 1596.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de immiſſione hæredis ad hæreditatem teſtatoris ex l. fin. C. de edicto Diui Adr. tollen. & inde ad propoſitum nonnulla explicantur notabilia.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſum fieri poteſt in vno teſtamento per relationem ad aliud teſtamentum, num. 1.

Exceptio requirens altiorem indaginem non impedit immiſſionem in poſſeſſionem ex l. final. C. de edicto Diui Adr. tollen. num. 1.

Remedium l. fin. C. de edict. Diui Adr. toll. non competit fideicommiſſario particulari, cui reſtitutio facta non fuit re, aut verbo, num. 2.

Clauſula in libello appoſita, ſi deducens omne ius, omni meliori modo operatur, vt quis dicatur intentaſſe omne, & quodcunque remedium ſibi magis proficuum, num. 2.

Petitorio ſuſpenſo ſuſpendens, non dicitur mutaſſe propoſitum, num. 2.

Titulum parem allegans impedit viam executiuam, & reducit proceſſum ad iudicium voluntarium. Declara, vt n. 3.

DECISIO XXXVI.

1 QVoniam Informantes pro Antonio de Natis prætendebant illum fuiſſe grauatum, ob deciſionem factam die 11. Decembris 1595. in qua fuerat dictum Franciſcum de Naris immittendum in poſſeſſionem medietatis Caſalis de Monte Meliore, & ad illam impediendam excitauerant plures difficultates, ideò iterum cauſa propoſita ſuper eiſdem die 19. Februar. prox. præteriti, quo die fuit dilata ad Piſces, & iterum die 4. Martij vtraq; parte informante, Domini conformiter cenſuerunt, non fuiſſe recedendum à deciſis, quia licet verum ſit fideicommiſſum fieri poſſe in vno teſtamento per relationem ad aliud teſtamentum, in quo illud fuerit conſtitutum, Socin. iun. *conſil.* 75. *lib.* 3. Iaſ. *conſ.* 141. *num.* 32. *lib.* 2. Alex. *conſ.* 201. *num.* 20. *lib.* 6. & propterea vocatum ad tale fideicommiſſum poſſe impediri alium prætendentem ſibi deberi rem fideicommiſſo ſubiectam, & præſertim, quando actu reperitur poſſidere rem ſuper qua eſt controuerſia, hoc tamen procedit, quando clare conſtat de fideicommiſſo, vel ſaltem in continenti poteſt de illo conſtare. Secus autem eſt ſi altiorem requirit indaginem, conſiſtentem in diſputatione articulorum iuris, & perplexis difficultatibus. Tunc enim omiſſa tali indagine ei datur rei poſſeſſio, qui clarum titulum oſtendit. Decius *conſ.* 424. *numer.* 19. cum alijs in prædicta deciſione allegatis. Vnde cùm fideicommiſſum contentum in teſtamento Lucij Martij de Naris cuius vigore prætendebat Antonius retinere medietatem Caſalis, eſſet turbidum, & ſuper eo eſſent diſcutiendæ multæ difficultates in deciſione indicatæ, & Franciſcus peteret eandem Caſalis medietatem vigore teſtamenti Hieronymi, cui nullum vitium opponebatur, ideò de iure non poterat Franciſco immiſſio denegari. Et ex his tollebatur prima, & potiſſima obiectio, quæ denuo opponebatur ad impediendam immiſſionem: quia Antonius non oſtendebat clarum, & euidens fideicommiſſum reciprocum ad ſuum fauorem, neque in continenti poterat illud probare.

2 Rurſus non obſtat dicere, quòd Franciſco non competebat remedium, *l. fin. C. de edic. Diui Adr. toll.* ex quo erat fideicommiſſarius particularis, & ſibi non erat facta reſtitutione, nec verbo, quia omiſſa illa inſpectione, an eſſet fideicommiſſarius particularis, nec ne, non erat verum in facto ipſum intentaſſe ſolum remedium, *d. l. fin.* Cùm ex libello porrecto in Curia Capitolij appareret ipſum deduxiſſe, & petijſſe omne ius cum clauſula omni meliori modo, & per conſequens intentaſſe omne, & quodcunque remedium ſibi magis proficuum, Roland. *conſ.* 79. *n.* 38. *lib.* 1. quod ipſum apparebat etiam ex commiſſione per Franciſcum obtenta, per quam cómittebatur cauſa ſummariè cognoſcenda, quod idem etiam ſignificat Rot. *deciſ.* 351. *nu.* 1. & 450. *num.* 5. *par.* 1. *diuerſ. in impreſſis*. Vnde cùm Franciſcus ſuſpenderit petitorium, & declarauerit ſe vti velle interdicto Saluiano ad conſequendam, & habendam rem ſibi debitam ex teſtamento Hieronymi, non poterat cenſeri mutaſſe propoſitum, & propterea merito intentauit poſſeſſorium ad prædictum effectum, Bald. *in l. incerti, num.* 1. *verſic. Dicunt quidam, C. de interd.* & fuit deciſum in cauſa Romana de Comitibus, die 6. Martij 1581.

Non obſtabat præterea obiectio de pari titulo, quem Informantes pro Antonio deducebant ex eo, quod Antonius, qui vigore teſtamenti Lucij Martij poſſidebat integrum Caſale, quaſi ex fideicommiſſo reciproco cenſendus erat legitimus contradictor ad impediendum Franciſcum habentem parem titulum ex teſtamento Hieronymi. Quia reſpondebatur, quod licet regula ſit, quod allegans parem titulum impedit viam executiuam, & reducit proceſſum ad iudicium ordinarium, Zuchard. *in d. l. fin. C. de edic. Diui Adr. num.* 374. Menoch. *de adipiſc. remed.* 4. *num.* 565. Mohed. *deciſ.* 331. *alias eſt deciſio* 13. *vt lit. pend.* illa tamen regula procedit in habente parem titulum ab eodem fonte, ſeu cauſa, vel perſona prouenientem, Roland. *conſil.* 78. *num.* 27. *lib.* 3. *verſic. tamen propter hoc*, Mohed. *deciſ.* 206. *incip. diu fuit diſputata*, *alias eſt deciſio* 5. *vt lit. pend. in impreſſis*, & fuit reſolutum coram me in vna Vrgellen. Archidiaconatus die 15. Iunij 1592. In caſu propoſito præterquam quod titulus Antonij erat à Lucio Martio, titulus verò Franciſci ab Hieronymo, & ſic à diuerſa perſona, illud erat maximi momenti, quia titulus Antonij erat turbidus, & obſcurus, titulus verò Franciſci erat clarus, nempè in teſtamento Hieronymi non vitiato fundatus. Atque ex his fuit concluſum dandam immiſſionem Franciſco etiam ex Saluiano, in quo non eſt neceſſario probandum dominium, cùm ſufficiat probare poſſeſſionem illius, cui ſucceditur, & aduerſarium poſſidere rejectis exceptionibus altiorem indaginem requirentibus, Paleot. *deciſ.* 322. *incip. hæc cauſa erat ſatis antiqua*, in hac facti ſpecie notum erat poſſediſſe Hieronymum auctorem Franciſci medietatem Caſalis, illamque Antonium poſſidere. 3

REVEREND. P. D. ORANO.

Burgen. Iuriſdictionis S. Ioannis.

Ven. 20. Decembr. 1596.

ARGVMENTVM.

Iuriſdictio per priuationem alicui data in gratiam illius cui conceditur, cenſetur priuatiuè, & non cumulatiuè conceſſa, præſertim ſi ad petitionem patris.

SVMMARIVM.

Iuriſdictio per priuationem alicui data in gratiam illius, cui conceditur, cenſetur priuatiuè, & non cumulatiuè conceſſa, præſertim ſi ad petitionem patris, num. 1.

Præſcriptio immemorabilis probatur per curſu temporis, vel per antiquas enunciatiuas, num. 2.

Iuriſdictio dicitur priuatiuè conceſſa, quando illa probatur per præſcriptionem immemorabilem, num. 2.

DECISIO XXXVII.

FVit reſolutum R. Abbati Monaſterij S. Ioannis competere iuriſdictionem, de qua agitur priuatiuè ad R. Archiepiſcopum Burgen. Nam priuilegio Sixti IV. moderno, & pro tempore exiſtenti Priori dicti Monaſterij conceditur, quoſcunque Clericos etiam dictæ Eccleſiæ filios patrimoniales ad eiuſdem Eccleſiæ deſeruien. per Priorem deputatos, & Conuentum admiſſos, ſi eorum demerita id exegerint, ſuſpendere, excommunicare, priuare, vel mulctare, vel alia perpetua pœna punire, decernendo Priorem, & Conuentum ſuper poſſeſſione huiuſmodi per quoſcunque quouis quæſito colore moleſtari non poſſe. 1
Quando enim iuriſdictio per priuilegium alicui datur, in gratiam illius cui conceditur, cenſetur priuatiuè conceſſa, Ang. *conſil.* 375. *num.* 4. *verſic. quarto fallit*, Afflict. *deciſ.* 41. Gram-

Digitized by Google

41. Grammat. *deciſ.* 30. *num.* 6. Aym. *conſ.* 411. *num.* 31. *& 33. in fine*, Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 18. *num.* 23. præſertim ſi ad petitionem partis, vt hic, non autem Motu proprio fuerit conceſſa, Bart. *in auth. habita, num.* 59. *verſ. & aduerte in caſu viſitatorum, C. ne fil. pro patr.* quem ſequitur Aret. *conſ.* 202. *num.* 2.

2 Sed tanto magis quando Abbas, ſiue Prior, nedum prætendit iuriſdictionem ex prædicto priuilegio Sixti, ſed ex immemorabili enunciata in ſententia lata de anno 1476. in qua habetur, quod Eccleſia Sancti Adelelmi ſita prope Monaſterium S. Ioannis pertinet, & ſpectat ad dictum Monaſterium, & ad Priorem ac Monachos illius pleno iure in ſpiritualibus, & temporalibus prout fuit, & eſt ab immemorabili citra, & abſque alicuius contradictione, & altera ſententia de anno 1594. publicata in iudicio, ſiue lite introducta inter Abbatem, & Conuentum ex vna, & Clericos dictæ Eccleſiæ S. Adelelmi: Abbatis ſeu Prioris S. Ioannis viſitationi, & correctioni ſubiectos eſſe, cuius etiam poſtea per fel. record. Paulum Papam III. de anno 1544. acceſſit confirmatio. Certum eſt enim, quod immemorabilis altero horum modorum probatur vel mediante præſcriptione ſiue curſu temporis, vel per enunciatiuas antiquas ad Put. *deciſ.* 209. *num.* 2. *&* 3. *lib.* 2. & quod eo etiam caſu competit Superiori iuriſdictio priuatiuè, *c. paſtoralis*, vbi Doct. *de offic. ord.*

ILLVST. ET R.D. CARD. PAMPHILIO.

Eugubina Sancti Stephani.

Lunæ 15. *Martij* 1599.

ARGVMENTVM.

Vnio facta de beneficio per aliquem poſſeſſo, ipſo cedente, vel decedente, ſeu alias quomodolibet Eccleſiam dimittente, non habet locum, quando ceſſio non eſt facta ſimpliciter, ſed per reſignationem ad fauorem certæ perſonæ, præſertim quando adeſt clauſula generalis ſuſpenſiua quarumcumque vnionum. Quid ſi iſta clauſula ſuſpenſiua non legatur in literis & adſit in ſupplicatione, an poſſint nouæ literæ expediri cum inſertione dictæ clauſulæ, & plura de vi & effectu clauſularum ampliſſimarum, quod maior, & verior expreſſio fieri poſſit, & latiſſime extendenda, &c.

SVMMARIVM.

Vnio non purificatur per mortem eius qui antea beneficium reſignauerat, num. 1.

Vnio de beneficio per aliquem poſſeſſo, ipſe cedente, vel decedente, ſeu alias quomodolibet Eccleſiam dimittente, tunc demum locum habet, ſi ceſſio eſt ſimplex, non autem quando eſt facta in fauorem certæ perſonæ, vt puta per reſignationem, num. 2. *Vbi quod hoc vel maxime procedit, quando in dicta reſignatione adeſt clauſula generalis ſuſpenſiua quarumcumque vnionum.*

Reſignatio non facta mentione vnionis nulla eſt, num. 3. *Declara non procedere quando adeſt ſuſpenſio quarumcunque vnionum, dicto num.* 3.

Subreptio ob non factam mentionem vnionis euitatur, ſi Papa in genere de illa cogitare potuit, dict. n. 3.

Vnio facta ex cauſa oneroſa comprehenditur ſub vniuerſali expreſſione, quarumcumque vnionum, num. 4.

Qualitas cauſæ oneroſæ non eſt talis, qua potuiſſet retrahere Papam à conceſſione vnionis ſub iſta conditione, vt ſcilicet locum non habeat, quando ceſſio eſt facta ad fauorem certæ perſonæ, dict. num. 4. *Quod multo magis locum habet quando non agitur de tollenda vnione in totum: Sed de eius ſuſpenſione ad tempus incertum, n.* 5.

Subreptio excluditur ex clauſulis ampliſſimis. Quod maior & verior expreſſio fieri poſſit, &c. Et latiſſime extendende, &c. d. n. 5. *Vbi quod illarum vigore omnia extendi poſſunt.*

Clauſula exequutiuæ poſita poſt corpus ſupplicationis ad validandum gratiam, dicuntur decreta Papæ, & habent particularem ſignaturam Papæ, & ampliant & reſtringunt gratiam, num. 6. *Vbi quod intentio concedentis ad euitandum ſubreptionem colligitur ex dictis clauſulis exequutiuis.*

Clauſula ſuſpenſionis ſatis eſt quod adſit in ſupplicatione, licet non legatur in litteris, num. 7. *Vbi quod poſſunt ſuper illa noua litera expediri.*

Clauſula, Quod maior & verior ſpecificatio fieri poſſit in literis ſimul vel ad partē prout videbitur expediendum; operatur vt per vnicam expeditionem non cenſeatur conſumpta facultas iterum expediendi ſuper alia parte gratiæ, dicto num. 7. *in fin.*

Papa ſuſpendendo ad tēpus incertum non dicitur facere præiudicium regulæ de iure quæſito non tollend. num. 8. *Vbi quod ſecus eſt quando ſuſpenſio eſt ad vitam trium perſonarum, vel ad certum tempus, puta quinquennium.*

Clauſula derogatoria vnionis ad futuras diſpoſitiones regulantur ab ipſa diſpoſitione principali, nec egrediuntur limites vnionis, & ſic locum non habent, niſi illa effectuata per ſimplicem ceſſionem, num. 9.

DECISIO XXXVIII.

POſt deciſionem in hac cauſa factam ſub die 19. Decembr. 1596. exhibuit Lactantius ſupplicationem reſignationis huius beneficij ſibi factæ per Aurelium cum clauſula: Et cum ſuſpenſione quarumcumque vnionum, &c. Qua ſtante viſum fuit omnibus Dominis recedendum eſſe à reſolutis. Dicebant enim, per obitum Aurelij vnionem non potuiſſe purificari poſtquam beneficium ante reſignauerat in manibus Papæ ad fauorem Lactantij, *c. ex tranſmiſſa, & c. ſuper hoc, de renunciat.* Caſſad. *deciſ.* 4. *num.* 10. *de reſtit. ſpoliat.* Creſcent. *deciſ.* 6. *de Iudic.* 1

Et minus per reſignationem eueniſſe caſum vnionis, quia cùm ſit facta de beneficio pleno in perſona Aurelij, ipſo cedente, vel decedente, ſeu alias quomodolibet ipſam Eccleſiam dimittente, intelligitur de ceſſione ſimplici, non autem de iſta, quę ſit facta in fauorem Lactantij, & ſic certæ perſonæ, Caſſad. *deciſ.* 3. *de renunciat.* Put. *deciſ.* 3. *eodem tit. & deciſ.* 357. *lib.* 1. Præſertim ſtante generali ſuſpenſione, quarumcumque vnionum, Fab. *deciſ.* 20. *lib.* 1. & de clauſula per ceſſum, vel deceſſum poſita in regreſſu, Mohed. 341. *alias* 36. *de renunc.* Paleot. *deciſ.* 48. cum alijs allegatis. 2

Neque obſtat, quod alias dicebatur, reſignationem fuiſſe nullam non facta mentione vnionis, *iuxta deciſ.* 3. *de rer. permutat. in antiquis*, quia hodie ceſſat difficultas, ſtante prædicta ſuſpenſione quarumcumque vnionum, &c. cuius vigore potuit Papa ſaltem in genere cogitare de iſta vnione, quod ſufficit ad euitādam ſubreptionem, *l. qui iure militari ff. de milit. teſt.* Caſſad. *deciſ.* 12. *num.* 6. *de preben. & deciſ. prima de priuileg.* Corn. *conſ.* 201. *num.* 14. *lib.* 2. Felin. *in c. nonnulli, ſub num.* 8. *de reſcript.* 3

Neque obſtat, quod iſta vnio prætendatur facta ex cauſa oneroſa, quia nihilominus comprehendatur ſub iſta vniuerſali expreſſione quarumcumque vnionum. Alex. *conſ.* 216. *ſub n.* 39. *lib.* 2. Creſcent. *deciſ.* 5. *de priuileg.* & iſta qualitas non eſt talis, quæ à conceſſione retraxiſſet Pontificem, qui propter frequentes ſuſpenſiones, quas in ſimilibus reſignationibus concedere ſolitus eſt, cenſetur ab initio conceſſiſſe hanc vnionem ſub iſta tacita conditione, vt locum non habeat in euentum ceſſionis in fauorem certæ perſonæ, Put. *dicta deciſ.* 357. *num* 5. 4

Præſertim, quod non agitur de tollenda vnione in totum, ſed tantum de eius ſuſpenſione, & illa ad tempus incertum, & ſic de modico præiudicio, cùm poſſet citius mori reſignatarius, quam reſignans, Put. *dicta deciſ.* 357. *& deciſ.* 48. *num.* 9. *lib.* 1. Fab. *dicta deciſ.* 20. Et adſunt clauſulæ ampliſſimæ, quod maior, & verior expreſſio fieri poſſit, &c. & latiſſime extendenda, &c. quæ excludunt omnem ſubreptionem, cùm earum vigore poſſint omnia extendi, & diſpoſitiuè poni, Sarn. *in proœm. reg. quæſt. vltim. num.* 7. Mohed. *deciſ. num.* 2. *de reſeru.* Achill. 8. *de priu.* Caputaqu. *deciſ.* 295. *par.* 2. & fuit dictum in Cauſa Romana Caſalis Magiſtri Oddonis ſub die 6. Aprilis 1576. coram bonæ mem. Lauretano. 5

Nec placuit Dominis quod dicebatur, hanc mentionem vnionis fuiſſe factam in clauſulis executiuis, quia imò eſt inter decreta Papæ poſita ad validandum gratiam poſt corpus ſupplicationis, quæ habent particularem ſignaturam Papæ, & ampliant, & reſtringunt gratiam, Dec. *conſ.* 305. *col. fin.* Oſach. *deciſ. Pedem.* 164. *ſub. n.* 2. & in ſimili caſu tradit Caſſad. *deciſ.* 5. *n.* 2. *de reſeru.* 6

Digitized by Google

reſcrn. maximecùm agatur de intentoine concedentis ad euitandam ſubreptionem, quæ colligitur ex clauſulis executiuis, Bald. *in l. eam quam C. de fideicom.* Dec. *conſ.* 423. *in fin.* Curt. iun. *conſ.* 3. *ſub num.* 3. & tenuit Rota in cauſa Cæſaraugustana Penſionis 19. Februarij 1590. coram D. meo Gipſio.

7 Neque obſtat, quod clauſula ſuſpenſionis non legatur in literis, quia ſat eſt, illam eſſe poſitam in ſupplicatione, quæ tanquam matrix eſt attendenda, Caputaqu. *deciſ.* 75. *num.* 6. *part.* 1. præſertim ad effectum, vt dicatur facta mentio vnionis, quam Papa potuit intelligere ex ipſa ſupplicatione, etiam quod de ea non fiat mentio in literis, quæ ſi opus eſſet poſſent hodie ſuper hac ſuſpenſione expediri, cùm de iure poſſit quis plures literas expedire ſuper pluribus partibus gratiæ, licet non ſuper eiſdem, vt fuit reſolutum coram bo. me. Illuſtriſſimo Lancellotto in cauſa Hiſpalen. Penſionis die 23. Ianuarij 1577. vltra quod adeſt clauſula, quod maiore, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in literis ſimul, vel ad partem prout videbitur expediendum, quæ facit, vt per vnicam expeditionem ad quam Papa videtur ſe noluiſſe reſtringere, non cenſeatur conſumpta facultas denuo expediendi ſuper alia parte gratiæ.

8 Non obſtat, quod non fuerit derogatum regulæ de iure quæſito non tollendo, quia cùm Papa ab initio in caſum reſignationis ad fauorem certæ perſonæ excluſerit effectum vnionis, quæ cenſetur conceſſa ſub hac conditione, vt in euentum ceſſionis in fauorem certæ perſonæ locum non habeat, ſuſpendendo illam ad tempus incertum, non dicitur facere præiudicium conſiderabile vnioni in hunc caſum non conceſſæ, nec tollere aliquod ius quæſitum, cui ſit derogandum, cùm potuerit eſſe, quod Lactantius reſignatarius decederet ante reſignantem, Put. *d. deciſ.* 357. *num.* 5. Fab. *d. deciſ.* 20. quidquid dicendum ſit in ſuſpenſione ad vitam trium perſonarum, vt loquitur Put. *deciſ.* 289. *lib.* 3. vel ad certum tempus, puta ad quinquennium, vt loquitur deciſio R. P. D. mei Seraphini in cauſa Aſtoricenſis Archidiaconatus die 19. Martij 1576.

9 Non obſtant clauſulæ vnionis derogatoriæ ad futuras diſpoſitiones ponderatæ ab informantibus, quia regulantur ab ipſa diſpoſitione principali & non egrediuntur limites ipſius vnionis, & ſic non habent locum, niſi illa effectuata per ſimplicem ceſſionem, glo. *in l. patronat.* §. *ſi patron. in verſ. Flania, ff. ſi quis in fraud. patron.* Pariſ. *conſil.* 1. *num.* 90. *& conſil.* 21. *num.* 143. *lib.* 1. Felin. *in capit. licet. in corrigendis ſub num.* 7. *de offic. ord.* Put. *deciſ.* 1. *lib.* 1. cum aliis allegatis. Et ita fuit concluſum.

REVEREND. P.D. CORDVBA.

Ferrarien. Bonorum.

Lune 24. Februarij 1600.

ARGVMENTVM.

Iudicis delegati iuriſdictio qualis & quanta ſit, forma Commiſſionis, & reſcripti inſpicienda eſt.

SVMMARIVM.

Commiſſionis, & reſcripti forma attendenda ſemper eſt, vt inſpiciatur quæ ſit iudicis iuriſdictio, num. 1.

Commiſſiones, & reſcripta ſemper intelligenda ſunt prout de Iure, num. 2.

Dux Mutinæ conueniri poteſt in ſtatu Eccleſiæ pro bonis ſitis in eodem ſtatu, num. 3.

Conuentio, & reconuentio pari paſſu ambulant, num. 3.

DECISIO XXXIX.

1 COmmiſſa cauſa in Rota inter Sereniſſimum Dominum Cæſarem Eſtenum, Ducem Mutinæ, & Excellentiſſimam D. Annam Duciſſam de Nemours ſuper bonis clar. me. q. Alphonſi Ducis Ferrariæ, in quibus D. Anna prætendebat ſuccedere, tum ex capite hypothecæ appoſitæ in inſtrumento dotali, tum etiam ab inteſtato vti proximior, & Dominus Cæſar tanquam hæres ſcriptus in teſtamento, aſſerebat omnia illius bona vbicunque exiſtentia ad ſe pertinere, & reconueniebat D. Duciſſam ſuper bonis hæreditatis ſitis in Regno Franciæ, cùm plura hinc inde ſuper conuentione, & reconuentione controuerterentur, dubitaui quæ, & qualis iuriſdictio competeret Rotæ in caſu, & ad effectum, de quo agebatur. Pro cuius inſpectione formam commiſſionis attendendam fore indubitati iuris eſt, *c. cum dilecta, de reſcript.* Rot. *deciſ.* 8. *de dolo, & contum. in Nouis.* Caputa. *deciſ.* 153. *num.* 2. *parte* 1. *deciſ.* 250. *num.* 4. *part.* 3. In ea autem, & conuentio, & reconuentio committuntur.

Atque ſemper Commiſſiones intelligendæ veniunt 2
prout de Iure: *l. ex facto, in princ.* vbi Iaſ. *num.* 5. *ff. de vulgar.* Bald. *conſ.* 121. *num.* 2. *lib.* 1. Aret. *conſ.* 45. *num.* 5. *& conſ.* 76. *num.* 4. Achil. *deciſ.* 12. *de reſcript.* Caput. *deciſ.* 162. *num.* 1. *par.* 1. *&* 227. *num.* 4. *p.* 2. Cæſ. de Graſ. *deciſ.* 8. *num.* 2. *de re iudic.*

De Iure tamen conueniri poſſe dictum Cæſarem pro 3
bonis ſitis in ſtatu Eccleſiæ, certum eſt, *c. ſanè, cap. fin. de foro compet. l. fin. C. vbi in rem actio.* Cùm ergo conuentio, & reconuentio pari paſſu ambulent, & eiſdem iuribus cenſeantur, *c.* 1. *&* 2. *de mut. petit.* Abb. & Scrib. Idem firmandum venit in reconuentione, ac deinde reſolutum, adeſſe Iuriſdictionem, tam ſuper conuentione, quam ſuper reconuentione in caſibus in quibus de iure competit reconuentio.

ILLVST. ET REVEREND. CARD. BONONIEN.

Nullius, Canonicatus.

Lune 4. Decembris 1600.

ARGVMENTVM.

Appellare quando liceat ab electione facta ab Epiſcopo de magis idoneo in concurſu plurium ad parochialem Eccleſiam. Et in hoc concurſu quæ concurrentium qualitates ſint magis attendæ, & ponderandæ.

SVMMARIVM.

Appellare non licet ab electione facta ab Epiſcopo in concurſu plurium ad Parochialem Eccleſiam, niſi conſtet quod Epiſcopus doloſè, & irrationabiliter elegit, & iudicauit, num. 1.

Clauſula conſtito *eſt conditionalis, & conditione non probata conceſſio locum non habet, num.* 1.

Epiſcopus in electione non facit, vt magis idoneo in concurſu ad Parochialem, habeat præſumptionem pro ſe, numer. 1.

Concurſus quando ſit plurium examinatorum ad Parochialem Eccleſiam quæ qualitates ſint attendendæ, & quæ ponderandæ, num. 2.

Imbecillitas oculorum numquid operetur, vt in concurſu ad Parochialem ſit præferendus ille, qui magis videt, num. 2.

Concurſus vbi ſit plurium examinatorum ad Parochialem, ſufficit quod Epiſcopus eligat idoneum etiam quod alter ſit magis idoneus, num. 4.

DECISIO XL.

CVm vacaſſet Parochialis Eccleſia Sancti Alexandri 1
Terræ Durantis, & in concurſu idonei reperti, & approbati fuiſſent inter alios Iacobus Michelonus, & Benedictus Sauinus Epiſcopus Sempronienſis deputatus à Sacra Congregatione Concilij Tridentini elegit Iacobum vt magis idoneum, cui Abbas dictæ Terræ Durantis ad quem ius conferendi ſpectat Parochialem contulit. Benedictus à prætenſa mala electione appellauit, & cauſam appellationis obtinuit committi Reuerendiſſimo Vrbis Vicario, qui decreuit nouum concurſum, in quo cùm Iacobus non comparuiſſet, fuit Benedictus examinatus, & idoneus declaratus, & poſtea tulit ſententiam, in qua declarauit bene fuiſſe appellatum ab electione facta per ipſum Sempronienſem, & collationem Iacobo factam reuocandam, dictumque Benedictum eſſe ad Abbatem remittendum, qui ei collationem faciat de dicta Parochiali. Fuit ab hac ſententia appellatum pro parte Iacobi, & Cauſa coram me in Rota introducta, in qua cùm dubitaſſem, an ſententia Vicarij eſſet confirmanda, Domini vnanimiter reſponderunt, eſſe reuocandam. Cùm enim ex conſtitutione Pij V. non concedatur ſimpliciter appellatio à iudicio Epiſcopi, ſed tunc demum quando doloſe, & irrationabiliter iudicat, vt

Digitized by Google

eat, vt probant verba conſtitutionis expreſſa alias ad hoc ponderata in vna Rauennatenſis Parochialis 2. Decembris 1592. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Arrigonio, & de nulla apparet irrationabilitate, & dolo Epicopi Sempronienſis, quæ tamen liquidatio conſtare deberet, cùm in dicta Bulla ponatur in conditione, ibi *conſtito de Prioris eligentis irrationabili iudicio, l. locus, & ibi not. ff. de condit. & demonſtrat.* Alexand. *in l. Imperator. ſub num. 4. & 5. ff. de leg.* 1. Dec. *in rubr. de probat. n. 153.* & fuit dictum in vna Pamphilonenſis Beneficij 17. Menſis Maij 1577. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Blanchetto, Pro iudicio enim ordinarij præſumitur, *c. in preſentia, de renunciat.* quod etiam colligitur ex dicta Conſtitutione, & fuit dictum in illa Rauennatenſis, & quod de ordinario dicitur cenſuerunt Domini habere locum etiam in Epiſcopi Sempronienſis ſubrogato propter litem inter Archiepiſcopum Vrbinatenſis, & Abbatem Caſtri Durantis ſuper iuris inſtituendi concurſus ad *l. ſi eum, §. eum qui iniuriam, ff. ſi quis caut.*

2 Non obſtant qualitates conſideratæ in Benedicto, quia illæ ſolæ non faciunt illum digniorem pro obtinenda Parochiali, quia intelliguntur ceteris paribus, & potuerunt præponderari qualitates quæ concurrebant in perſona Iacobi, quod eſſet Philoſophus, Pœnitentiarius, Examinator Synodalis, & Doctor, quæ qualitas Doctoratus magna eſt, *l. magiſtros, C. de profeſſ. c. quanto de magiſtr.* & cuius ratione eſſet præferendus, vt fuit dictum in vna Ciuitatis Caſtelli Parochialis coram bon. mem. Orano 16. Iunij 1589. Vltra quod alias in Vrbe in concurſu Benedicto aduerſario, & alijs concurrentibus fuit ad Canonicatum electus. Cùm enim Epiſcopus eum elegerit, dicendum eſt cognouiſſe maiores qualitates in ipſo concurrentes circa mores, prudentiam, & alia, quæ vltra ſcientiam præ oculis habere debet in huiuſmodi electione tam in iure communi, *cap. cum in cunctis de election.* quam ex diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini *c.* 18. *ſeſſ.* 34. ſufficit enim quod poſſint in electo concurrere maiores qualitates ad excludendum dolum, quod ſatis eſt in hac materia, vt dicitur in illa Rauennatenſi.

3 Imbecillitas oculorum, quæ obijcitur Iacobo, non eſt talis, quæ reddat illum inhabilem ad curam, nec facit, quod Benedictus melius videns ſit illi præferendus, non obſtat quod Benedictus rexerit Eccleſiam Parochialem, quia hoc reſpicit illius ſufficientiam, ſed non concludit quod in concurſu veniat præferendus, vt fuit dictum in Beneuentana Parochialis 23. Menſis Iunij 1590. coram bon. mem. Orano.

4 Dixerunt etiam aliqui ex Dominis ſufficere, quod eligatur idoneus, & dignus, omiſſo etiam magis idoneo, & digniore, *c. cum nobis, de elect. c. niſi cum pridem, §. pro defectu, de renunciat. c. final. de presbyt. non baptiz.* cum alijs bene adductis per Couar. *in regula peccatum, in ſecunda parte, §. 70. num. 3. & 4. de reg. iur. in 6.* quia alias omnes electiones eſſent litibus, & controuerſijs ſuppoſitæ, in pluribus fuit deciſum in vna Fauentina Iuris patronatus coram Reuerendiſſimo Domino Peruſino, octaua Menſis Iunij 1588. & in terminis noſtris fuit etiam dictum in illa cauſa Rauennatenſi ſepius allegata. Et ita fuit deciſum.

REVERENDISS. P. D. CRESCENTIO. C. A. CLERICO.

Interamnen. Caſtri Pedisluci.

Lunæ 12. Februarij 1601.

ARGVMENTVM.

Feudum de iure Communi non tranſit ad illegitimos, etiam legitimatos, niſi in inueſtitura contrarium fuerit conceſſum, vigore tamen Bullæ Pij V. contra illegitimos, nec legitimati ſuccedunt in feudo, quod in inueſtitura ipſis ſucceſſio conceſſa fuerit.

SVMMARIVM.

Feudum conceſſum pro ſe, & filiis aliiſq; deſcendentibus maſculis legitimis, & naturalibus, ſeu legitimatis non tranſit ad legitimatos vigore Bullæ Pij V. contra illegitimos n. 1. & ſeqq. & per tot. deciſ.

Præfatio conſtitutionis denotat cauſam finalem, & totam diſpoſitionem declarat, ita vt comprehendat omnes caſus, qui ſub illa cauſa, & ratione continentur, num. 1.

Pater petendo filium legitimari ad feuda, dicitur diſponere de feudo, num. 2.

Feudum quod tranſit ad legitimatos filios, dicitur feudum ex pacto, & prouidentia, num. 3.

Et *copula eſt ampliatiua præcedentium, num. 4.*

Feuda de iure communi non tranſeunt ad illegitimos, & legitimatos, num. 4.

Quomodocunque *verbum capit omnem modum, & omnem formam, præſertim quando eſt repetitum, & geminatum, num. 4.*

Negatiua poſita ante verbum poteſt *abnegat omnem potentiam, num. 4. in fine.*

Prohibitio Realis, & in rem directa omnem modum excludit, num. 5. in fine, & num. 6.

Geminata verba magis enixam voluntatem diſponendi oſtendunt, n. 6. 7. & 8.

Verba reuocamus *important fauorem latæ ſententiæ, & annullationem ipſo iure, num. 9. & ſequ. vbi idem de verbo* omnino.

Decretum irritans afficit, & deſtruit omnia, inficit titulum, & operatur nullitatem actus ab initio, ita vt nec effectum nec iuris fomentum, nec executionem habeat, num. 9. ante finem.

Dictio nec *non reſoluitur in copulam, & repetit omnes qualitates præcedentes, num. 13. & ſeq.*

Conſtitutio non dicitur exorbitans, quando reducit nos ad Ius commune, num. 18.

Verba generalia ſunt generaliter intelligenda, etiam in conſtitutione odioſa, pœnali, & correctoria, numero 19. & ſeq.

DECISIO C.A. XLI.

IN hac cauſa vertente coram me inter D. Commiſſarium Cameræ, & Dominos de Caſtellis ei adhærentes contra D. Ioſephum de Poianis propoſuit dubium, An per Bullam Pij V. contra illegitimos fuerit penitus ſublatum ius D. Ioſephi Poiani legitimati proueniens ex inueſtitura Nicolai V. in qua fuit conceſſum in Vicariatum perpetuum Caſtrum Pedisluci feudum Eccleſiæ Romanæ q. Matthæo Poiano, eoque cedente, vel decedente eius filijs, nepotibus, pronepotibus, & alijs ex eo deſcendentibus maſculis legitimis, & naturalibus, ſeu legitimatis, & alijs hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque &c. In quo dubio vtraque parte informante die 12. Februarij 1601. omnes Domini Clerici, & Camerales, vno Clerico excepto, vnanimiter cenſuerunt per d. Bullam ex d. inueſtitura fuiſſe ſublatam, etiam vocationem quoad legitimatos, prout omninò ſublata erat, ſiue mens, & cauſa finalis, ſiue verba, & ſingulæ partes ipſius conſtitutionis rectè conſiderentur. Ratio enim & cauſa finalis conſtitutionis eſt, quæ alias conſiderata fuit per Rotam *deciſio 214. num. 1. par. 2.* & in vna Bononien. Alimentorum, 28. Martij coram R. P. D. Penia 1594. Ne peculium Chriſti, & Patrimonium Diui Petri, & Feuda, aliaque bona Eccleſiaſtica ab indignis amplius obtineri valeant, & pro indignis Bulla intelligit de omnibus non legitimè natis, licet legitimatis, & quacumque auctoritate, etiam Pontificia legitimitati donatis tam ſuis, quàm extraneis. Quæ ratio cùm colligatur ex prooemio, dicitur cauſa finalis, & declarat totam diſpoſitionem, *l. fin. ff. de heredibus inſtit.* & ibi Bart. Aym. *conſ. 245. numer. 2. lib. 2.* Rot. *d. deciſ. 214. numer.* 1. Ita vt omnes caſus qui ſub ratione continentur, ſub conſtitutione quoque eſſe cenſeantur, & quidem virtute comprehenſiua, non autem extenſiua, vt per Rolan. *conſ. 14. num. 30. & n. 31. lib. 3.* Parif. *conſ. 16. n. 24. & ſeq. lib. 3.* 1

Verba autem Conſtitutionis viſa fuerunt admodum clara. Primo, quia in principio nominatim reuocantur, & annullantur omnia, & quæcumque priuilegia, licentiæ, facultates, ſeu permiſſiones diſponendi inter viuos, vel vltima voluntate, de quibuslibet bonis, quomodocumque prouenientibus, & quocunque modo partis, cuiuſcunque qualitati, ſpeciei, & naturæ in quoſcunque illegitimos, etiam legitimatos, ſiue quod ipſi in illis ab inteſtato ſuccedant, ceteræque huiuſmodi facultates, & permiſſiones. Quæ verba caſum noſtrum ſatis cla- 2

tis clarè comprehendunt, cùm pater petendo filium legitimari ad feuda, eo ipſo de feudo in illum diſponere intelligatur per ea, quæ tradit Iaſ. *con. 201. num. 19. verſ. 4. præſ. ita confirmantur, vol. 2.* ſequitur Nart. *conſil. 216. nu. 10. par. 1.* Sicut diſponere dicitur in venientes ab inteſtato, qui teſtando poterat eos excludere, & inteſtatus decedit, *l. conficiuntur, ff. de iur. codicil.* Cagnol. *in rub. C. quando non peten. par. n. 16.* Rot. diuerſorum *dec. 162. n. 10. p. 1.*

3 Et hæc confirmantur: quia obtenta legitimatione in hac inueſtitura, non ſolum illegitimus fit habilis ad ſuccedendum in feudo, ſed ad illud omnino vocatur, cùm feudum, quo ad deſcendentes maſculos, etiam legitimatos, ſecundum mentem Rotæ in deciſione in hac cauſa facta, cenſeatur ex pacto, & prouidentia.

4 Secundò quia Bulla, ampliando partem præcedentem, ſecundum naturam copulæ, *l. ea tamen adiectio, de leg. 3. in ſubſequenti §.* Ac etiam habilitationes, & capacitates, tollit huiuſmodi indignorum habilitationes, & capacitates ſuccedendi in bonis, & rebus feudalibus, & emphyteuticis ab Eccleſiis &c. profectis. Ita vt inhabiles iam facti per primam partem ad ſuccedendum ex alterius diſpoſitione, ſint etiam incapaces effecti ad ſuccedendum in feudalibus ex propria eorum perſona. Quæ capacitas, ſiue habilitatio apertè reſultare videtur ex tenore inueſtituræ pro legitimatis, ac ex ipſa legitimatione. Nam cùm de iure communi illegitimi etiam legitimati ſint incapaces, & inhabiles ad ſuccedendum in feudis Eccleſiaſticis, *c. 1. §. naturales, ſi de feu. fuer. controuer.* vbi communiter Doctor. Bald. *in cap. quæ in Eccleſiarum, col. pen. num. 35. verſ. dubitatur vtrum naturalis, &c. de conſtit. & in l. general. §. cum autem,* vbi Iaſ. *nu. 19. C. de inſtit. & ſubſtit.* Tiraq. *de nobilitate c. 24. num. 16. & 17.* Gabr. *conſil. 84. num. 53. lib. 2.* & fuit in materia huius conſtitut. dictum in Rota *dec. 214. num. 3. par. 2.* Ex inueſtitura, & legitimatione habiles, & capaces redduntur contra iuris communis diſpoſitionem, per trad. à Socin. *conſil. 246. col. 3. verſic. ex quibus inferendo &c.* Gabr. *conſil. 30. num. 19. in princ.* Et patet ex formula huius, & ſimilium legitimationum, quas refert Gabriel *d. conſ. 30. in princ.* ibi, *legitimamus, & habilitamus &c.* & ibi, *habilem, & idoneum reddimus &c.* Quæ quidem verba eo magis vrgere videbantur, quod paulo infra *in §. ita vt priuilegiorum*, Bulla diſponit ne ipſi illegitimi capaces effecti literarum legitimationis prætextu, nec ab inteſtato, ſiue protinus, ſiue per interpoſitas perſonas, ac quomodocunque ſuccedere poſſint. Nam verbum *quomodocunque*, capit omnem modum, & omnem formam ſuccedendi, Dec. *conſil. 287. in fin.* Curt. iun. *conſil. 48. numer. 3.* Aym. *conſ. 294. colum. 3. & 4.* Tiraq. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 7. num. 20. lib. 2.* Alciat. *in l. mouentium, ff. de verb. ſignif.* Maximè cùm etiam huiuſmodi verbum, *quomodocumque*, & ſimilia ſæpius repetita fuerint, Iaſ. *conſ. 115. col. 7. in 3. fund. prin. lib. 4.* Et verbum *non poſſint*, abnegatiuum potentiæ, oſtendit Papam voluiſſe iſtas perſonas reddere omnino inſucceſſibiles, ex quocunq; capite, & quocunque modo ſuccedendi, etiam largo modo ſumpta voce ſucceſſionis, *l. nemo poteſt*, & ibi Doctores, *de leg. 1.*

5 Tertiò, quia Bulla *in d. §. Ita vt priuilegiorum*, extendit prætedentes eius partes loquentes de facultatibus diſponendi, & de capacitatibus ſuccedendi ſublatis, ad inhabilitatem quoque ipſarum rerum, vt res ipſæ indignorum huiuſmodi commercio exemptę cenſeantur, ibi, Neve illa bona alias ad eos, etiam per quemcunque circuitum multiplicatarum in alios capaces ſucceſſionum vllo tempore deuenire poſſint, quæ verba demonſtrant, Papam non contentum inhabilitatione perſonarum, voluiſſe etiam ipſis bonis onus, & grauamen reale inijcere, ac ea realiter afficere. Ita vt penitus à commercio huiuſmodi indignorum exempta ſint, adeo vt omnia alia ceſſarent, inhabilitas rei illis impediat huiuſmodi acquiſitionem, Pariſ. *conſil. 30. num. 29. & conſil. 93. num. 24. lib. 2.* facit doct. Bar. *in l. cunctos populos, ſub nu. 32. verſ. aut ſtatutum eſt prohibitiuum in rem &c. C. de ſum. Trinit. & fid. Catholic.* Ruin. *conſ. 147. num. 11. lib. 2.* & facit text. *in §. ſed aliquando inſtit. de vſucap.* vbi res ſui natura inuſucapibilis propter ipſius rei inhabilitatem non vſucapitur, licet cetera requiſita ad vſucapionem concurrant.

6 Et quando res ipſa ita prohibita eſt, & ſic reſultat realis prohibitio, omnis modus cenſetur ſublatus, & prohibitus, quia tunc cenſetur tantum conſideratus effectus, nulla habita ratione modi, Curt. iun. *conſ. 225. n. 43.* Ruin. *d. conſil. 147. num. 11. vol. 2. & conſil. 313. n. 82. lib. 3.* Gabriel. *de fideicom. concluſ. 10. n. 23.* Quæ eadem prohibitio cùm iterum repetatur in inferiori §. aut illa ad ipſos quaſi diſpenſatione ſuffultos deueniant &c. & paulo infra ibi. Ita vt talia bona ſimilia, vel diſſimilia illegitimis, aut aliis ſupradictis concedantur, & rurſus ibi. Ne deinceps talia fiant. Neve ipſi in dictis bonis ſuccedant, aut illa ad ipſos deueniant, magis arguit realitatem prohibitionis, & enixam, ac omnimodam voluntatem Pontificis adimere volentis, non ſolum quaſcunque ſucceſſiones illegitimis, ſeu legitimatis, ſed bona ad eos intranſmiſſibilia reddere, *ad l. Baliſta, cum ibi not. ff. ad Senatuſconſult. Trebel.*

Quartò, quia Bulla *in §. bona verò*, diſponit, quod res, & iura feudalia (aliis legitimis ad ea forte vocatis non exiſtentibus) eo ipſo ſint deuoluta, ac iuri, & proprietati ſuarum Eccleſiarum reſtituta, ac cum reliquis earum bonis reconſolidata, vnde clariſſimè dignoſcitur, Pontificem velle huiuſmodi indignos non admitti, etiam ex inueſtitura vocatos, ſeu comprehenſos. Poſtquam feudalia aliter, quam per inueſtituras diuerſis tamen formis, ab Eccleſiis emanare non conſueuerunt. 7

Et quòd hæc conſtitutio ita loquatur de inueſtituris, 8
tenuit Rota *d. deciſ. 214. n. 4.* & tenuit Gabr. *conſ. 83. n. 11. & d. conſ. 84. numer. 58. & ſeq. in 2.* Qui reſpondendo ad clauſulam inueſtituræ, & quibus dederit, per quam etiam legitimati fortaſſe venire potuiſſent, concludit iſtud quoq; ius tolli, & quòd licet venirent extranei, tamen ſunt excluſi legitimati.

Et quidem Conſtitutio non eliſit, aut ſuſpendit, ſed 9
peremit, ſuſtulit, & annullauit penitus, & ipſo iure: Cùm vtatur verbis importantibus canonem latæ ſententiæ vt ſunt illa: *Reuocamus, & abolemus*, poſita in principio Conſtitutionis geminata, & præſentis temporis, quæ ſignificant omnimodam peremptionem, & extinctionem, *l. hi tamen, in fin. ff. de accuſat.* Gloſ. *in l. libellorum, §. quod ſi libelli, verbo aboletur,* & ibi Bart. *n. 2. ff. eod.* Tiraq. *in l. ſi vnquam, in verſ. reuertatur, n. 2. & 46. C. de reuoc. donat.* Archid. *in c. præuaricatorum, 2. q. 3. & ex §. Quod ſi præfatorum, in verſ. omnino non teneant*; quod verbum *omnino* ſignificat ipſo iure, Rebuf. *in l. pecuniæ verbum, 178. verſ. 2. infertur de verb. ſignif.* Tiraq. *in d. verſ. reuertatur, n. 76. & 77. l. ſi non ſortem, §. indebitum de condit. indeb.* & eo magis, quia Papa non ſolum in principio vtitur geminatione, dicendo: *Reuocamus, & abolemus*, ſed in medio, & in fine vtitur alijs verbis prægnantibus, oſtendentibus eum omnino tollere voluiſſe omnem aditum ſuccedendi naturalibus, etiam legitimatis in bonis, & redditibus feudalibus ceteriſque Eccleſiaſticis, iuxt. trad. per Pariſ. *conſ. 41. n. 30. in 2.* Dec. *conſ. 38. n. 2. verſ. 4.* Adiecto Decreto irritanti in vltima parte, ibi, *Decernentes, &c.* quod afficit, & deſtruit omnia, inficit titulum, & operatur nullitatem actus ab initio, ita vt nec effectum, nec iuris fomentum, nec executionem habeat, Gigas *conſ. 10. n. 3.* Rota *diuerſ. dec. 14. n. 3. p. 2.* Gabriel *ſuis concl. lib. 6. tit. de clauſ. concl. 3. num. 57. & 58.* Caſſad. *deciſio 1. num. 7. de reſt. ſpoliat.* Rot. in vna Signin. vnion. 1. Iulij 1592. coram Illuſtr. Cardinali Blanchetto, & illud verbum *prorſus* totalem deſtructionem ſignificat.

Non obſtat, quòd diſpoſitio, de qua ſupra in primo fun- 10
damento, videatur potius quædam permiſſio, Bar. *in l. ſi emancip. in 8. oppoſit. n. 15. C. de collat.* Alex. *conſ. 44. in fin. volu. 5. ſeq.* per Ioan. de Gar. *in auth. ex teſtam. C. de ſecund. nupt. n. 4.* Quia non poteſt dici ſola permiſſio, cùm ſimus etiam ſecundum mentem Rotæ in feudo ex pacto, & prouidentia quoad deſcendentes, etiam legitimatos, & ideo ad eos peruenturo, abſque eo, quod ſit opus alia diſpoſitione, vltra quod etiam tollitur in ea omnis permiſſio, *vt in §. ceteræque huiuſmodi facultates, & permiſſiones,*

Non obſtat, quòd ſit diſpoſitio facta cum Papa, quia 11
nec Pontifex vllus, nec Pontificia authoritate ſuffulti excipiuntur, vt infra.

Non obſtat, quòd Bulla non videatur tangere ius illud 12
primæuum legitimatis competens ex Nicolai inueſtitura, tum quia tempore obtentæ legitimationis D. Ioſepho nullum ius competebat, ſed tantum quædam capacitas, ſeu habilitatio, ſiue permiſſio ad illud acquirendum per ſuperuenientem legitimationem. Tum etiam quia Pius procedens per viam legis generalis, & cum derogatoriarum derogatorijs, ad publicam vtilitatem

ſtatu-

ſuſtulit etiam ius quæſitum per modum ſtatuti perpetui, generalis legis, initi, & ſtipulati contractus, ſeu quaſi, & alias ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, etiam contemplatione laborum, refectionis damnorum, compenſationis iurium ceſſorum, & nauatæ militiæ contra hæreticos, & infideles, & reuocat quaſcumque literas Apoſtolicas generales, & ſpeciales, etiam diſponentes, quod per quaſcumque literas nunquam ſine conſenſu illorum quorum intereſt reuocatæ, & ſublatæ cenſerentur. Quinimò expreſsè derogauit regulæ de iure quæſito non tollendo in declaratoria eiuſdem Conſtitutionis per eundem edita die 5. Martij 1571.

13 Non obſtat reſtrictio facta, quod Bulla loquatur tantum de illegitimis, qui ratione alicuius officij, & priuilegij capacitatem prætenderent. Quia licet in illis verbis, *nec non Militarium, & Hoſpitalium &c.* Bulla loquatur de perſonis ſæcularibus, & cuiuſcumque ordinis regularibus, officialibus, Curialibus, & Vrbis Romæ Ciuibus, & Palatia, ædes, aliaque bona in diſtrictu habentibus, hoc non tractatur principaliter, ſed ſtat ampliatiuè ad reuocationem dictarum habilitationum, & capacitatum, vt non proſint etiam ad ſuccedendum in bonis habentium facultatem ad incapaces tranſmittendi, etiam ſi duplex capacitas concurrat: Exprimuntur enim per copulam, & dictiones, *Nec non*, quæ reſoluuntur in copulam, *&*, Soc. Ien. *conſ.*10.*n.*6.*lib.*3. Rot. *diuerſ.*791.*n.*2.*part.*1. & repetit omnes qualitates præcedentes, Cæſar. de Graſ. *deciſ.*132.*n.*5. Et per copulam *Ac*, quæ & ipſa ampliatiua eſt, Rot. *diuerſ. deciſ.*54.*n.*5.*part.*2. Et huiuſmodi aditio eſt ad remouendum dubium, quod poterat forſan haberi, An per verba præcedentia comprehenderentur Collegia, & officia, quæ ſunt fictæ perſonæ, & quæ alias non veniunt, niſi exprimantur, Rom. *conſ.*436. *n.*1. Achil. *deciſ.*15. *de procurat.*

14 Præterea Bulla addit etiam, quod habilitationes, & capacitates forent conceſſæ per modum contractus onerosi, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, quibuſcumque perſonis ſæcularibus prænominatis in conſtitutione, & per alios quoſcumque Romanos Pontifices, qua verborum vniuerſalitate, vt tradit Corn. *conſ.*121.*n.*1.*vol.*3. nulla excluditur perſona, nullus Pontifex, & nulla forma capacitatis, vel habilitatis, licet factæ ſub forma inueſtituræ, quæ hic venit ex ſubiecta materia, & frequentior eſt cæteris, cùm ab Eccleſijs per inueſtituras diuerſas tamen formis feuda emanare ſemper conſueuerint.

15 Non obſtat, quòd de iure communi Eccleſia non ſit prohibita naturales inueſtire, abſque aliqua habilitatione. Quia id intelligitur de naturalibus natis, & primis acquirentibus, in quibus tamen adhuc requiritur notitia morum, & honeſtatis vitæ, vt per Rotam *deciſ.*474. *part.*1. *diuerſ. per totum*. Secus autem eſt in caſu isto, vbi agitur de feudo per viam ſucceſſionis vaſalli à legitimatis naſcituris acquirendo inueſtitura permittente, & gratia legitimationis ſuperueniente, quorum vita, & mores noti eſſe non poterant, ita vt ex priuilegio, & iure ſingulari inueſtitura pro illis ſuſtineatur.

16 Præterea inter alias reſponſiones, quæ per informantes adducebantur, placuit reſponſio, quod in caſu de quo agitur non fuit facta inueſtitura pro naturalibus: Et licet in literis Nicolai V. fuerint vocati poſt deſcendentes maſculos legitimos, & naturales, etiam deſcendentes legitimati. Cùm tamen non poſſint ſuccedere, niſi per ſuperuenientem gratiam legitimationis, & legitimationis prætextu non poſſunt dici de iure communi ſuccedere, Rot. *deciſ.*503.*n.*1.*part.*1. & in d. Bononien. alim coram R. P. D. Pegna 28. Martij 1594. *verſ. præterea*, ſed per ſpecialem permiſſionem, atque habilitationem, quam ab inueſtitura, & legitimatione ſimul recipiunt: vltra quòd etiam ipſi naturales a principio inueſtiri poſſunt videri accipere ex priuilegio, & habilitatione. Cùm illorum inueſtitura non appelletur beneficium, ſed priuilegium, Bald. *in proœm. feud.n.*8. Dec. *conſ.*194.*n.*3.

17 Nec obſtat diſtinctio facta iuris propriæ ſucceſſionis ex teſtamento, vel ab inteſtato à ſucceſſione ex tenore inueſtituræ, quæ competit de iure communi, & ex quadam ſucceſſione feudali, qua legitimati admittuntur vti vocati ex pacto, & prouidentia, reſtringendo conſtitutionem ad veram, & propriam ſucceſſionem. Quia illud quoque ius ſucceſſorium feudale competit de iure ſpeciali, cùm legitimationis priuilegium exigat, vt ſupra, & verbis conſtitutionis comprehenſum eſt, quæ loquitur de quocumque iure ſuccedendi, ac etiam apertè de ſucceſſione feudali competente vocatis per inueſtituras, vt ſupra, & nihil prohibet vnum idemque verbum ſucceſſionis diuerſo reſpectu intelligi propriè, & impropriè, iuxt. not. *in l.*1.*de offic. conſul.* & in terminis verbi ſucceſſionis, Put. *deciſ.*332.*lib.*2. Et conſtitutio nullum modum ſuccedendi excludit, vt ſupra dictum fuit. Quæ rurſus, cum prohibeat, ne bona ad eos deuenire valeant, vt ſupra, indubitanter feudalem ſucceſſionem continere videtur. Nam licet vocati ex pacto, & prouidentia non propriè ſuccederent, res tamen ad eos propriſſimè deuenire dicitur: maxime ſtante illo adiuncto dictionis *Alias*, ſignificantis omnem alium modum deueniendi non expreſſum, *l.*1.*§.fine*, vbi Gloſ. *in verb. alias*, *ff. de aqua quot. & æſt.* Rota *diuerſ. deciſ.*254. *num.*2. *& deciſ.* 791. *num.*6. *part.*1. & Bulla decernit, quod in futurum in huiuſmodi feudis ſuccedant tantum legitimi, & naturales in inueſtituris vocati, excluſis omninò legitimatis, & illis deficientibus, in odium legitimatorum, ſint reconſolidata cum Eccleſijs, à quibus fuerant profecta, vt ſupra in quarto fundamento.

18 Nec conſtitutio in hac parte exorbitans dici poteſt, cùm prouideat bonis Eccleſiaſticis, & faciat reductionem ad ius commune, & deciſio in Rom. de Peruſchis 29. Februarij 1580. ex aduerſo allegata loquitur quatenus annullet diſpoſitiones in affines, & alios coniunctos legitimatorum, etiam ex cauſa dotis alimentorum, & alia qualibet quantumuis pia.

19 Vltra quòd verba generalia retinent naturam ſuam, etiam ſi conſtitutio eſſet odioſa, pœnalis, & correctoria, Rot. *deciſ.*223.*n.*9.15.*&* 28.*part.*1. Plaut. *d. not. in Cran. lib.*3. *c.*8.*n.*10.11.*&* 12. Et licet lex dura videretur, tamen ſeruanda eſt, *l. proſpexit*, *ff. qui, & à quibus*, & dicit Marant. *in prax. ciuil. in* 3. *part. de iudic. n.*102.

20 Ex quibus concluſum fuit, Conſtitutionem hanc tollere etiam vocationem factam per inueſtituram Nicolai V. quoad legitimatos, circumſcripta tamen legitimatione D. Ioſephi, quatenus, vt dicitur, contineat derogationem eiuſdem Bullæ, de qua, & eius effectu fuit dictum particulariter eſſe videndum. Et poſteà per me propoſito dubio; An legitimatio Gregor. XIII. ei ſuffragaretur, die 28. Martij ſequen. Domini reſoluerunt, non obſtante derogatoria prædicta, legitimationem D. Ioſephi non ſuffragari ad Caſtrum Pediſiuei obſtante Bulla Pij V. de non infeud. Verum quia ex parte D. Ioſephi vlterius dicebatur, quod redditus, & prouentus ei per Cameram ceſſus vigore chirographi, de quo in actis, erant quædam bona in territorio dicti Caſtri non feudalia, ſeu iuriſdictionalia per eum poſſeſſa, Domini reſeruarunt quoad aliud intereſſe illius particulariter eſſe videndum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Bononien. Dotis.

Lunæ 26. Februarij 1601.

ARGVMENTVM.

Debitor, qui ſoluere promiſit in pecunia an, & quando loco pecuniæ poſſit creditori ſuo conſignare tot bona ſtabilia.

SVMMARIVM.

*Debitor vbi promiſit ſoluere in pecunia, non poteſt pro debito aſſignare bona ſtabilia, n.*1.

*Debitor qui promiſit ſuo creditori ſoluere in pecunia propter difficultatem ſoluendi, & ipſius impotentiam poteſt ſoluere in alia re mixta. Quod quando verum ſit, n.*2.

*Debitor pecuniarum an poſſit ſoluere in tot ſtabilibus, quando ſoluendæ pecuniæ erant inueſtiendæ in tot ſtabilibus, num.*3.

*Debitoris bona ſunt creditori adiudicanda ſecundum veram æſtimationem, n.*4.

DECISIO XLII.

1 CVm Fabrettus promiſerit ſoluere in pecunia, Domini reſoluerunt D. Proteſilaum non poſſe cogi ad recipiendum tot bona in ſolutum, ſed ſolutionem faciendam

Digitized by Google

eſſe in pecunia numerata ex regula vulgata: Quod aliud pro alio inuito creditore ſolui non poteſt, *l.2. §. mutui dacio, ſi cert. petat.* Et enim promiſſio erat clara de ſoluendo ſcuta 6000. auri in auro de Zecca, & ſic partes ſenſerunt de pecunia, quod etiam comprobatur ex eo, quod Dom. Proteſilaus tenebatur inueſtire, quod denotat pecunias prius in ſuis manibus peruenire debere, vt fuit conſideratum in hac cauſa, die 13. Maij 1598. & docuit obſeruantia ſubſecuta cùm plures ſolutiones in pecunia numerata factæ fuerint.

2 Neque obſtat, quòd propter difficultatem ſoluendi, & debitoris impotentiam ſolutio fieri poſſit in alia re mixta, Authent. *hoc niſi, C. de ſolut.* cum alijs alleg. Tum quia hic non concurrunt requiſita, quod debitor probet ſe feciſſe exactam diligentiam vendendi bona, & inueniendi pecunias, & quod non inuenerit, item quod offerat bona meliora ad electionem creditoris, quod caueat de euictione, & transferat dominium cum inſtrumentorum traditione, & hæc omnia fiant tempore obligationis, vt per Roman. *conſ.153.* Iaſ. *conſil.9.n.13.lib.1.* Ripam *in l.2.§.mutui datio,n.25.ff.ſi cert.pet.* Nat.*conſ.344.n.3.* latè Theſaur. *deciſ.* 153. Io. Gutierez *de iur.c.29.lib.1.* Tum quia debitum eſt iuratum, quo caſu non procedit ſupradicta Authent. *hoc niſi,* Alexan. *conſil.37.n.27.lib.2.* Iaſ. *d.conſil.9.n.10.Verb. iſtud etiam conſ.32.n.9.* Rol.*conſ.6.n.44.& conſ.53.n.47.lib.1.* Gutierez *ubi ſupra n.3.* Theſaur. *deciſ.153.n.14.* Tum denique quia fuit ei renunciatum per ſpecialem, & expreſſam renunciationem omni, & cuicumque iuris, & legum auxilio, vt per Io. Gutierez, & Theſaur. ſupra allegatos.

3 Nec releuat, quod pecuniæ ſint in ſtabilibus inueſtiendæ, ac ideo ad euitandum circuitum debeant bona in ſolutum dari. Quia hoc non tollit, quin poſſit D. Proteſilaus agere ad pecuniam promiſſam, vt ad eius libitum, & Fabretti ſatisfactionem illam inueſtiat in ſtabilibus tutis, omiſſis iſtis in quibus ſtante decoctione Fabretti poterit ab alijs creditoribus moleſtari. Vltra quod non tenetur inueſtire in ſtabilibus, ſed in creditis ſuper montibus, ſeu affictibus francabilibus.

4 Quæ deducuntur ex *l. ordo,* cum ibi not. per Bald. Salic. & alios, *C. de execut. rei iudicat. & l.2.& 3.C.ſi in cauſ. iud.pign. cap.ſic,* quod bona ſint creditori ſecundum veram æſtimationem adiudicanda, quando emptor non reperiatur, procedunt in creditore volente, non autem coacto, & ad obuiandum malitiæ, & calliditati condemnati, ne ſcilicet debitor poſſit venditionem impedire, vt in dictis iuribus habetur. Vnde tanquam ad fauorem creditoris inducta non debent in eius odium retorqueri, &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
D. CARD. LANCELLOTTO.

Seguntina Archidiaconatus, & Canonicatus.

Lunæ 19. Martij 1601.

ARGVMENTVM.

Beneficia vacantia per obitum Cubiculariorum honoris, qui tantum habent partem Panis in Palatio, non dicuntur Papæ reſeruata, & generaliter, quando beneficia vacantia per mortem familiarium, & continuorum Papæ Commenſalium dicantur ipſi Papæ reſeruata.

SVMMARIVM.

Teſtis non reddens concludentem rationem non probat, num. 1. & 2.

Beneficiorum reſeruatio eſt odioſa, nec inducitur niſi in caſibus a iure expreſſis, n.3.

Reſeruatio beneficiorum familiarium, & continuorum Commenſalium non habet locum niſi verificata familiaritate, & continua commenſalitate, n.4.

Cubicularij honoris non dicuntur familiares, & continui Commenſales Papæ, & ideò non inducunt beneficiorum reſeruationem, n.4.

Familiares Papæ ex priuilegio comprehenduntur ſub regula reſeruatoria, n.5.

Prelati habentes partem in Palatio, numquid dicantur familiares, & Commenſales Papæ ad effectum, vt comprehendantur in regula reſeruatoria, n.7.

Cubicularij non honoris, ſed electi per conſtitutionem Papæ dicuntur familiares, & Commenſales Papæ, & comprehenduntur in regula reſeruatoria, n.8. Declara, vt n.9.

Beneficia vacantia per obitum Capellani honoris numquid ſint Papæ reſeruata, n.10. 11. & 12.

DECISIO XLIII.

VAcantibus Archidiaconatu, & Canonicatu in Eccleſia Seguntina per obitum quondam D. Petri de Silua, de menſe Auguſti 1599. defuncti, D. Epiſcopus Seguntinus gratia alternatiue gaudens, alterum ex ijs contulerat Domino Ioanni Chacon, alterum Domino Didaco Scalante, eos autem vti reſeruatos à Sede Apoſtolica impetrauerat Domino Ioann. Baptiſta Rincon, & reſeruatio deducebatur ex eo, quod prædictus Petrus fuerat Cubicularius honoris fel. record. Sixti V. recipiendo partem panis. 1

Quamuis enim adeſſet vnus teſtis deponens, quod habebat etiam partem vini, tamen omiſſo quod eſt vnicus, non concludit. Nam reddens rationem ſuæ depoſitionis, dicit quod aliquando dicto Domino Petro comedit & pro vtroque panis Papalinus apponebatur, quæ ratio nihil facit ad partem vini, & cùm ratio non concludat, dictum infringitur, Aimon. *conſ.2. num.4.* vltra quod poteſt eſſe, quod quamquam aliqua occaſione vinum de Palatio habuerit, non tamen, quod illud quotidie reciperet, quemadmodum panem. 2

Et ceſſat omnis difficultas ex fide computiſtæ Cameræ, ſiue Palatij Apoſtolici, atteſtantis, prædictum Dominum Petrum in Rolis familiarium Sixti V. reperiri deſcriptum, ſub rubrica cubiculariorum honoris, qui partem panis tantum recipiebant, orta deſuper lite inter prouiſum Apoſtolicum, & prouiſos ab Ordinario, eaque coram me introducta dubitari contigit, An conſtaret de reſeruatione horum beneficiorum, & Domini reſoluerunt non adeſſe aliquam reſeruationem; Cùm enim reſeruatio ſit odioſa, gl. *in c. præſenti in verſ. finitur, de offic. deleg.* Buſignet. *deciſ.1. in fine de præben.* Caſſad. *deciſ 3. n.5. de reſeruat.* Eaque non inducatur niſi in caſibus expreſſis, Caſſad. *deciſ.2.n.9. de reſeruat.* Simonet. *de reſeruat. q.5.* cum alijs ibi relatis in appendice, non poteſt dici huiuſmodi Cubiculariorum beneficia eſſe reſeruata, cùm id nullibi cautum reperiatur; Non in regula reſeruatoria, non in Conſtitutione Pauli Tertij, neq; in Bulla Iulij Tertij, non denique in alia regula ſexta. 3

Si enim inſpiciamus regulam tertiam reſeruatoriam, cùm illa loquatur de familiaribus continuis commenſalibus, non intrat niſi concurrat vtraque qualitas, familiaritatis ſcilicet & continuæ commenſalitatis, Simonet. *de reſeruat. q.35. in princ.* Gam. *de officio, & poteſt. leg. lib.3. tit. de officio & poteſt. in benef. confer. n.* 106. Bero. *qu.35.* quæ qualitates deficiunt in huiuſmodi Cubicularijs ex quo continua commenſalitas corpore & dentibus contrahitur, *cap. fin. cum ibi notat. de verb. ſignif. lib.6.* ex eo namque ſolo, quod quis recipiat panem in Palatio, non eſt continuus commenſalis, Quia iſte panis datur potius honoris gratia, quam ratione commenſalitatis, cùm in ſolo pane non viuat homo, Alphonſ. de Soto, gl. antiq. *ſup. d. regula 3. in fin.* Sarn. *de impetr. ben. per obitum famil.* Cardin. *q.13.n.11.* idem Sarn. *deciſ.3.* Simonet. *deciſ.24.* 4

Neque hic applicari poſſunt deducta *ex deciſ.* Peregrin. 104. quòd familiaris ex priuilegio comprehendatur ſub regula reſeruatoria, in quibus terminis procedit etiam deciſio in cauſa Beneuentana beneficiorum coram R. P. D. meo Decano, quia non apparet de aliqua declaratione Papæ, vel priuilegio, quod huiuſmodi Cubicularij honoris per fictionem ſint veri familiares, & continui commenſales. 5

Si verò attendamus Conſtitutionem Pauli Tertij, ſiue regulam Cancellariæ, *de qua in Bullario, n.78. & 79.* illa procedit in Cubicularijs officialibus, vt patet ex illius inſpectione, cùm loquatur de Scriptoribus, Militibus, Cubicularijs, & alijs officialibus, & ſemper hæc qualitas officialis ſit repetita. Ac ideò non eſt extendenda ad cubicularios honoris, qui non ſunt officiales, cùm enim ſit exorbitans, ex quo facit continuos commenſales, qui re vera non ſunt, ſtrictè debet intelligi de officialibus, Put. *deciſ.313. lib.1.* & hoc modo hanc regulam intellexerunt Sarnen. *in proœm. reg. q.6.n.9. & de imper. benefic. vacant. per obitum famil. q.13.n.* 16. Mandoſ. *ſuper regula 6.q.1.n.8.* & ita fuiſſe deciſum in Rota coram Mareſc. in cauſa Lucenſi Archidiaconatus 23. Maij 1540. refert Put. *deciſ.13. alias 38. de præb. in manuſcr.* 6

& in

Digitized by Google

& in alia Adrien. refert idem Put. ſupra allegat. *deciſ. 313. lib.1. in impreſſ.*

7 Bulla verò Iulij Tertij in Bullario 44. declarans Eccleſiarum Prælatos, qui ſolum ratione ſuæ perſonæ panem ex Palatio habent eſſe veros, & indubitatos continuos commenſales etiam ad effectum regulæ reſeruatoriæ, cùm emanauerit ad declarationem & ampliationem regularum Pauli Tertij, quæ comprehendebant tantum illos Prælatos, qui percipiebant panem ratione officij, eam extendendo ad eos Prælatos, qui ſolo intuitu perſonarum abſque aliqua conſideratione officij panem habent, debet intelligi, & regulari ſecundum dictas Conſtitutiones, quas declarat, *l. heredes palàm, §. ſi quid, ff. de teſtam.* vt ſcilicet comprehendat Prælatos qui ratione perſonæ panem accipiunt, quales ſunt Archidiaconi, qui non habent panem ratione perſonæ, quod ſuadetur, quia illos Papa creat ſuos domeſticos & continuos commenſales, vel vt comprehendat Prælatos maiores, nòn autem Archidiaconos, aut Rectores Eccleſiarum, qui propriè non ſunt Prælati, Clement. *dudum cum ibi notatis de ſepulturis*, Abb. *in c.2.n.16. de iud.& in c. Tuæ nos, n.2. de Cler. ægrot.* Maximè in hac materia reſeruationis, in qua, vt dictum eſt, facienda eſt ſtricta, & propria interpretatio, Bero. *d.q.35.*Gemin.*conſ.136.n.2.*

8 Idem etiam dicendum eſt attenta regula ſexta per quam reſeruantur omnia beneficia Cubiculariorum & Curſorum, qui illa iuxta opinionem, quam alias Rota ſequuta eſt, non poteſt huiuſmodi Cubicularios comprehendere. Cùm enim per Conſtitutionem Leonis ſuper erectione Collegij Cubiculariorum Anno 1515. de qua in Bullario *num.14. in §. & ne Apoſtolicorum*, ſit expreſsè prohibitum, ne vltra numerum Cubiculariorum præſcriptum in erectione illius Collegij, & antiquos familiares, & continuos Commenſales pro tempore exiſtentium Romanorum Pontificum aliquis alius nomen, aut titulum Cubiculariorum vſurpet, regula non poteſt habere locum in iſtis Cubicularijs, cùm de tempore editionis regulæ non eſſent amplius Cubicularij, & in his terminis habemus ſupra in allegata *deciſ.* Put. 33. *de praben.* Ant. Auguſtinus *in epiſt. ſuper hac regula*, Mohed. *deciſ.90. alias 2. de probat.* licet non ſit admodum clarè relata, lex namque, quæ ſemper loquitur, comprehendit ſolum Cubicularios de tempore Regulæ exiſtentes, non autem eos, qui ſunt prohibiti nominari Cubicularij. Et ideò quicquid dicendum eſſet ante Bullam Leonis, de quo tempore procedunt dicta per Alfonſum Gloſſatorem antiquum ſuper hac regula in fine, eam ſcilicet intelligendam eſſe de Cubicularijs extra muros, poſtquam dicta Bulla ſuperuenit, non poſſunt applicari, ſtante huiuſmodi prohibitione.

9 Neque obſtat Mandoſa ſuper hac regula *quæſt. 1. in fine*, quia multum ſe inuoluit, & in poſteriori editione non animaduertit ad prohibitionem, de qua in Bulla Leonis, nec ſuadet contrarium ratio per eundem conſiderata, quod non poſſit intelligi de Cubicularijs officialibus, cùm ſimilis regula extaret tempore Sixti Quarti, & ſic Anno 1472. & Innocentij Octaui anno 1484. & Collegium Cubiculariorum Officialium fuerit poſteà erectum à Leone X. Anno 1515. ſicut quod neque poſſit habere locum in alijs Cubicularijs, quia alias eſſet ſuperflua, cùm iſti ſint comprehenſi in regula tertia reſeruatoria beneficiorum familiarium, & continuorum commenſalium. Nam quantum ad primum quamuis ab initio regula hæc intelligeretur de ijs Cubicularijs, qui non erant officiales, tamen ſuperueniente Bulla Leonis cum prohibitione, quod nullus alius præter expreſſos in ea poſſit dici Cubicularius, regula non poteſt loqui de illis, qui non ſunt amplius, quantum verò ad ſecundum, non eſt inconueniens, quod ratione maioris Dignitatis, quam habent alij Cubicularij Secreti, vt per Staſil. *in tit. de prærogatiuis expect. §. videndum, num.42.* ſic etiam facta particularis reſeruatio ſuorum beneficiorum, vltra quod cùm hæc regula declaret explicitè, ac diſtinctè quod implicitè erat diſpoſitum, & expreſſum, non poteſt dici ſuperflua, Gemin.*in c.1.n.22.de ſum.Trinit.*Ruin.*conſ. 89.n.27.verſ.nec obſtat, vol.1.*

10 Non obſtat, quòd beneficia vacantia per obitum Cappellani honoris videantur reſeruata, Rot. *deciſ.22. de præb. in antiq. & deciſ.2.eod. in nou.*& Gloſ. *antiq.ſuper hac regula ſexta.* Tum quia nos non verſamur in Cappellano. Tum quia ex dictis deciſionibus non poteſt colligi vnde prouenıat hæc reſeruatio, quæ potuit forſan occaſione familiaritatis cum continua commenſalitate ortum habuiſſe.

Nec potuit fieri fundamentum in literis fel. record. Gre- 11
gor.XIV. Quia quicquid dicendum ſit ad effectum expediendi gratis, cùm agatur ad effectum reſeruationis, quam eſſe plenè, & concludenter probandam fuit pluries deciſum, non probant, Tum quia narratiua emanauit ad inſtantiam partis, Tum quia eſt de facto prædeceſſoris, Tum denique quia non fuit facta motu proprio, Vital. *in Clem.1. de probat. n.28.* Put. *deciſ.338. lib.3.* & ita concluſum.

ILLVSTRISS. ET REVEREND. D. CARD. PAMPHILIO.

Firmana Fideicomm. de Fulchis.

Lunæ 2. Aprilis 1601.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum cenſetur inductum per prohibitionem alienationis, vt in memoriam teſtatoris, & ſuſtentationem familiæ bona remaneant in ipſa familia.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſum cenſetur inductum per prohibitionem alienationis ad effectum vt bona perpetuo remaneant in memoriam teſtatoris, & ad ſuſtentationem familiæ, n.1.

Conſequens qui vult, cenſetur etiam voluiſſe antecedens, num.2.

Subſtitutio ſeu fideicommiſſum iniunctum à teſtatore, ſi heres ſine filijs deceſſerit, expirat eo mortuo cum filijs. Declara, vt n.3.

Maſculi & non fœminæ cenſentur vocati in fideicommiſſo, quando teſtator habuit reſpectum ad conſeruationem Agnationis, n.4.

Prohibitio alienationis quando dicatur conſequutiua, & acceſſoria ad præcedentem ſubſtitutionem, & ex ea reſtringatur, num.5.

DECISIO XLIV.

FVit reſolutum per obitum Romulij iunioris ſine filijs 1
factum fuiſſe locum fideicommiſſo Silentij ad fauorem dominorum de Fulchis. Viſum enim fuit Dominis, teſtatorem habuiſſe rationem conſeruationis agnationis ex eo, quod prohibuit alienationem bonorum ſtabilium, vt perpetuo remaneant ad memoriam teſtatoris, & ſuſtentationem familiæ Fulchorum, iuxta not. per Mant. *lib.1. de coniect. vlt. volunt. tit.3.*

Hinc ſequitur quod in præcedenti ſubſtitutione in ca- 2
ſum obitus ſine filijs, teſtator cenſeatur voluiſſe non ſolum grauare filios Horatij ſi ſine filijs deceſſerint, ſed etiam ſi cum filijs, qui poſteà decedant ſine filijs, vt eſt caſus, de quo agitur. Alias enim non diceretur ſatisfactum menti ipſius conſeruandi perpetuo bona ad memoriam ſuam, & ſuſtentationem familiæ Fulchorum ex regula, qui vult conſequens &c. Dec. *conſ.2. num.2.* Ruin. *conſ. 119. num.14. lib.2.* Curt. iun. *conſ.121. num.11. & 16.* Rimin. iun. *conſ.21. n.36. lib.1.*

Et ita non obſtat, quod dicebatur per obitum Romuli 3
ſenioris cum filijs fideicommiſſum expiraſſe, iuxta Oldrad. *conſ.21.* quia ſæpiùs deciſum fuit, non habere locum ex contraria mente defuncti etiam ex coniecturis elicita, Dec. *conſ.477.* Gabriel. *concluſ.7. de fideicom. n.4.* Et in ſpecie quando eſt habita ratio conſeruandæ agnationis, not. Curt. iun. *d.conſ.11. ſub n.15. cum ſeq.*Marzar.*conſ.4.n.11.& n.43. & conſ.7.n.10.*Rimin. iun.*conſ.456.n.31.vol.4.*

Non obſtat ſuperexiſtentia Mariæ filiæ Romuli ſenioris, 4
quia teſtator in hoc caſu videtur ſolum ſenſiſſe de maſculis, quos vocauit concurrente prædicta ratione, quam habuit conſeruandæ agnationis, quæ per maſculos tantum, non autem per fœminas conſeruatur, *l. pronunciatio, in fin. ff. de verb. ſignific. cum vulgar.* & ita trad. Paul. de Caſtr. *conſ. .... num.2. lib.2.* Socin. *inter conſil.* Curt. ſen. *conſ.40. n.9. & ſequent.* Dec. *conſ.514. num.3.* Iaſ. *conſ.140. vol.4. in fin. verſ. Mens autem, lib.2.* Alb. *conſ.19. num.11.* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.21. tit.14.* & coram eodem fuit reſolutum in cauſa Nucerina hæreditatis de anno 1503.

Non obſtat, quòd prohibitio alienationis ſit conſequu- 5

Digitized by Google

tiua, & acceſſoria ad præcedentem ſubſtitutionem ſi ſine filijs deceſſerint, quia Domini admittunt ex ea non oriri nouum fideicommiſſum iuxta *conſil.*636. cum alijs allegatis, negari tamen non poteſt, quin ex ea etiam conſequutiua colligatur intentionem teſtatoris fuiſſe conſeruare agnationem, & bona, vt perpetuò remanerent ad memoriam teſtatoris, & ſubſtentationem familiæ Fulchorum, Corn. *conſil.*22.*n.*9.*lib.*2.Mant.*d.lib.*6.*tit.*5.quod ſufficit pro declaratione præcedentis fideicommiſſi, vt capiat etiam caſum obitus filiorum cum filijs, qui tamen ſine filijs decedant, vt ſupra dictum fuit.

R. P. D. DAMASCENO.

Aprutim, ſeu Montis Alti Cenſus.

Die 4. *Iulij* 1601.

ARGVMENTVM.

De exequutione litterarum Apoſtolicarum facta ab Auditore Cameræ, plura notanda, de quibus in Summario,

SVMMARIVM.

Literæ Apoſtolicæ habent exequutionem paratam, n. 1. & 2.

Depoſitum non integræ ſummæ deponentem non releuat, num. 3.

Obſeruantia varia, & difformis non poteſt deſeruire pro obſeruantia interpretatiua, n. 4.

Verba clara interpretatione non indigent, n. 5.

Iuramentum calumniæ non eſt præſtandum vbi ceſſat ſuſpicio calumniæ, n. 6.

Auditor Cameræ tanquam exequutor literarum Apoſtolicarum poteſt procedere etiam contra Epiſcopos, n. 7.

DECISIO XLV.

1 SEntentia Auditoris Cameræ Dominis viſa fuit digna confirmatione, tanquam illa, quæ iuſtificaretur ex literis Apoſtolicis ſuper concordia expeditis, ex quibus ad tria tenetur D. Marcellus, nempè ad obtinendam inſtitutionem beneficij, ſuper quo facta fuit concordia, ab Abbate Sanctæ Mariæ Montis Alti ad ſoluendum annuum cenſum ducatorum 40. de Camera prædicto Abbati, & ad ſe obligandum in forma Cameræ de illo quotannis ſoluendo, quorum nullum pro parte D. Marcelli fuit adimpletum. Vnde benè fuit declaratum, ipſum ob non paritionem, incidiſſe in pœnas in literis contentas, cùm explorati iuris ſit, has literas habere executionem paratam, Mohed. *deciſ.*13. vt lite pendente.

2 Non obſtat prætenſum adimplementum ex eo, quod inſtitutio fuit obtenta à felicis recordat. Gregorio XIII. & quod Marcellus non teneretur facere nouam colligationem Cameralem, ſtante alia facta per ſuum anteceſſorem, quæ & ipſum ligabat, & quod fuerit factum actuale depoſitum recuſante Abbate recipere annuam præſtationem. Nam quantum ad primum, fuit dictum de eo nihil conſtare in actis. Quo ad ſecundam concluſionem illam non ſubſiſtere in iure, & nihilominus non applicari in facto, tum quia non apparet, aliquam obligationem Cameralem fuiſſe factam per Anteceſſores Domini Marcelli, tum quia attendenda eſt forma literarum, ex quibus tenetur quilibet beneficiatus facere nouam obligationem, vt ſunt verba concordiæ, ibi, Ac ipſi, & ſucceſſores ſui ſe in forma Cameræ obligare, &c.

3 Ad tertium fuit reſponſum, depoſitum fuiſſe tantum ducatorum 52. monetæ Regni, quæ ſumma cùm nunquam conſtituerit ducatos 40. auri de Camera, meritò tale depoſitum tanquam minus integrum non releuare deponentem, ex notat. *in l. debitores*, *Cod. debit. vend. pign. impod.* Alex. *conſ.*75.*n.*8. *lib.*7. cum alijs per Crau. *conſ.*106.*n.*1.

4 Non obſtat prætenſa obſeruatio ex eo, quod per aliquos annos fuerint ſoluti ducati 52. monetæ Regni, quia intra id tempus fuerint etiam ſoluti ducati 40. auri de Camera. Vnde talis obſeruantia tanquam varia, & difformis non poteſt deſeruire pro obſeruantia interpretatiua, Barr. *in l.*2.*n.*22.*ff. ſolut. matrim.* cum alijs ad eam rem cumulatis per Crau. *conſ.*313.*n.*4.

5 Addebant aliqui ex Dominis, quod illa verba, ducatis 40. auri de Camera, ſunt adeò clara, vt nullam admittant interpretationem, ad vulgat. *l. ille, aut ille, ff. de legat.* 3. cum alijs, in ſpecie traditis per Aret. *in conſ.*115.*n.*20. Admittebant tamen Domini, quod ſolutio non ſit facienda præcisè in ducatis de Camera, cùm illa ſpecies monetæ difficillimè inueniatur, ſed poſſit fieri in moneta æquiualente.

6 Minus obſtant prætenſæ nullitates, & illa in primis, quod pro parte Abbatis, ſiue Domini Epiſcopi Commendatarij, inſtante D. Marcello, non fuerit præſtitum iuramentum calumniæ. Quia fuit dictum, quod ex literis concordiæ ſtatim fuit fundata intentio Actoris, & conſequenter ceſſauiſſe ſuſpicionem calumniæ, & ſucceſſiuè iuramenti, ex notat. *in cap.*20. vbi Bald. *num.*7. *verſ. item in iſto*, Felin. *num.*2. *de prob.* cum alijs per Cort. *in memor. verb. iuramentum calumniæ*, & fuit alias coram RR. PP. DD. Seraphino, & Mellino deciſum, licet per prius in cauſa Bononien. Attentatorum coram Illuſtriſſimo Mantica, Rota dubitaſſet.

7 Ad ſecundum de defectu iuriſdictionis Auditoris Cameræ in procedendo contra D. Marcellum tanquam Epiſcopum, fuit dictum, quod quicquid ſit de facultatibus Auditoris Cameræ ordinarijs ceſſabat difficultas caſu, quo Auditor Cameræ proceſſit tanquam deputatus executor literarum Apoſtolicarum, quo caſu non eſt dubium, quin poſſit procedere etiam contra Epiſcopos, iuxta text. *in cap. quia Pontificali de offic. & poteſt. iudic. deleg. in* 6. cuius decretalis forma licet non fuiſſet per iudicem præcisè ſeruata, quod non affirmabant, Domini dixerunt non ex ea tamen inferri poſſe ad nullitatem, vt per gloſ. & Doctor. ibidem.

R. P. D. CORDVBA.

Fauentina Succeſſionis.

Lunæ 12. *Nouembris* 1601.

ARGVMENTVM.

Sententia non publicata non valet, publicarique debet coram iudice, qui eam tulit, & in publicatione non eſt exprimenda dies.

SVMMARIVM.

Nullitas ſententiæ in primis diſcutienda eſt parte inſtante, num. 1.

Sententia non publicata ea die, qua fuit lata, nulla eſt, num. 1.

Sententia debet publicari in præſentia iudicis qui eam tulit, num. 2.

Sententia quando publicatur, & quando aperitur cedula, non eſt apponenda dies publicationis, & aperitionis, quia dies retrotrahitur ad diem prolationis ſententiæ, n. 3.

Sententia ab vtraque parte acceptata, etiam quod ſit nulla, conualidatur per acceptationem in vim pacti, n. 4.

DECISIO XLVI.

1 OMiſſa pro nunc inſpectione, an ſententia Vicarij Seuenæ lata ad fauorem Bartholomæi de Morinis ſit confirmanda, vel infirmanda, quia informantes pro fratre Ludouico, & Conuentu Sancti Dominici illam prætendebant reuocare ex capite nullitatis, ſuper qua parte opponente neceſſariò erat viden. Domini dixerunt, dictam ſententiam fuiſſe nullam, cùm non fuiſſet publicata ea die, qua fuit lata, contra text. *in l.*2. & 3. *C. de ſententijs ex breuicul. recitand.* Vant. *de nullit. ſent. tit. de defect. proceſſus*, *n.*69. & intrat deciſio coram bonæ mem. Paleotto, in cauſa Faren. Archidiaconatus 703. *part.*3. *diuerſ.*

2 Quod eo magis procedebat, quia non fuit publicata in præſentia ipſius iudicis, prout fieri debebat, Petr. Cyn. & Scribentes *in l.... C. de ſent. ex breuicul. recitand.* Alex. *conſ.*177.*num.*3. *lib.*7. Roland. *conſil.*41. *num.*33. *lib.*1. Imò cedula fuerat aperta, Villadiego *in tract. delegato*, *q.*26.*n.*70. poſt Hoſtienſ. *in ſumma. de off. deleg.* §. *& qualiter finiatur*, *num.*6. & fuit alias deductum in cauſa Oriolen. Beneficiorum coram Illuſtriſſimo Mantica.

3 Neque obſtat allegatus ſtylus pronunciandi, prout in Cedula. Nam de eo non conſtabat, & caſu, quo adeſſet, non erat opponenda dies publicationis in dicta ſententia, ſed ſimpliciter aperienda Cedula, quæ retrotrahitur

ad

Digitized by Google

ad diem prolationis ſententiæ, vt habetur in dicta deciſione Paleotti, quæ omnem tollit difficultatem.

4 Sed an ſtante prætenſa acceptatione, & approbatione cedulæ facta ab vtraque parte ſententia ſuſtineatur in vim pacti ſecundum gloſſam *in verbo non fuit in l.2. Cod. com. vtriuſque iudic.* communiter approbatum ſecundum Pariſ. *conſ.46. num.14. lib.* poſt Bart. *in l.obſeruare, in fin. de off. proconſul.* Felin. *in c. ſignificaſti, n.11. de foro compet.* poterit particulariter videri ſi pars voluerit.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Firmana Fideicommiſſi de Fulchis.

Luna 10. Decembris 1601.

ARGVMENTVM.

Prohibitio alienationis facta à teſtatore quando ſit perpetua, vel potius reſtricta ad certum perſonarum genus.

SVMMARIVM.

Prohibitio alienationis cenſetur perpetua, quando teſtator voluit proſpicere perpetuæ conſeruationi agnationis bonorum in memoriam ipſius teſtatoris, & ſuſtentationem familiæ, num.1.

Declara, vt num.2.

DECISIO XLVII.

1 PLacuit Dominis deciſio alias facta ſub die 2. Aprilis ex rationibus tunc deductis, quibus non repugnat quod alias dicebatur, & nunc repetitur, quod prohibitio alienationis ſit reſtricta ad Horatium, & eius filios, & dependeat à præcedenti fideicommiſſo, quia in deciſione reſpondetur, quod Fulchi non deducunt fideicommiſſum ex ipſa prohibitione, ſed ſolum vtuntur ratione ibi conſiderata per teſtatorem ad oſtendendum eius voluntatem fuiſſe perpetuò conſeruare agnationem, & bona in memoriam ipſius, & ad ſuſtentationem familiæ de Fulchis, quod ſufficit pro declaratione præcedentis ſubſtitutionis, vt non cenſeatur reſtricta ad caſum obitus filiorum Horatij ſine filijs iuxta terminos *conſ.* Oldrad. 21. ſed habeat locum etiam in caſum obitus cum filijs, qui poſteà decedunt ſine filijs, vt eſt caſus, de quo agitur, & non comprehendatur ſub conſ. Oldradi à quo Rota ſæpiùs receſſit ex contraria mente teſtatoris, quæ hic videtur ſatis perſpicua, ex eo quod voluit proſpicere perpetuæ conſeruationi agnationis, & bonorum in memoriam ipſius teſtatoris, & ſuſtentationem familiæ de Fulchis, quod aliter fieri non poſſet, cùm parum duraret memoria ipſius teſtatoris, ac ſuſtentatio familiæ de Fulchis, ſi ſubſtitutio non excederet filios Horatij, Curt. iun. *conſ.121. ſub n.11.* Marzar. *conſ.4. ſub n.11. & n.24.* qui plures adducit.

2 Nec prædictis repugnat deciſio Domini mei Littæ in cauſa Peruſina de Fumagiolis, quia ibi prohibitio erat limitata ad certum tempus, & agebatur de inducendo nouo fideicommiſſo ex ipſa prohibitione, ad quem effectum inſpicitur, an de per ſe ſubſiſtat iuxta diſtinctionem Dec. *in conſil.636.* Hoc tamen non applicatur huic caſui, vbi prohibitio eſt perpetua, & Fulchi eam adducunt pro declaratione mentis teſtatoris, quæ colligitur ex ratione conſiderata in ipſa prohibitione, quamuis conſequutiua, & dependente à præcedente fideicommiſſo, vt per Corn. *in conſil.22.n.9. lib.3.* cum alijs in deciſione allegatis.

R. P. D. LITTA.

Valentina Decimarum de Cotalua.

Luna 10. Decembris 1601.

ARGVMENTVM.

Priuilegium exemptionis decimarum, an & quando dicatur ſubreptitium ex eo, quod in dicto priuilegio non ſit facta mentio eorum, quibus decimæ ſoluebantur.

SVMMARIVM.

Exemptio Decimarum antiquarum facta à Papa non dicitur ſubreptitia ex eo, quod in ea non fuerit facta mentio Archiepiſcopi, ſeu capituli ad quos dicta decima pertinebant. Præſumitur enim Papa ſcire dictas Decimas ſic antiquo tempore exactas ad aliquos ſpectare, aut ex priuilegio, aut ex donatione, aut præſcriptione, n.1.

Quarta Canonica de iure Communi ſoli Epiſcopo competit, num.2.

Exemptionis materia de ſui natura præiudicialis eſt, & ideo Papa veriſimiliter in conceſſione illius potuit cogitare de tertij præiudicio, n.3.

Exemptio decimarum noualium à Papa alicui conceſſa dicitur ſubreptitia, ſi in ea non eſt facta mentio eorum, qui dictas decimas exigebant, & in exactionis quaſi poſſeſſione erant, num.4. & 5. Amplia vt num.6. & num. 8. & num.10. vbi declaratur quænam ſint Decimæ nouales.

Derogari ſolet faciliùs iuri competenti ex priuilegio, quam ex diſpoſitione iuris communis, n.7.

Exemptio decimarum a Papa conceſſa dicitur ſubreptitia in pluribus caſibus, quando non eſt in eo facta mentio eorum ad quos dicta decima pertinebant, vt num.8. & n.11. & ſeq.

Exemptio à Decimis non extenditur ad decimas, quæ de iure ſpeciali poſſidentur per aliquos, niſi facta mentione poſſeſſionis eorum. Declara, vt n.9.

Rex, vbi donat aliquid Eccleſiæ, deſijt eſſe Dominus illius rei donatæ, nec amplius de ea diſponere poteſt, & ſolus Papa diſponit, n.11. & ſeq.

Priuilegiorum generalis Communicatio non includit priuationem exemptionis à ſolutione Decimarum.

DECISIO XLVIII.

FVit reſolutum in priuilegijs Fratrum, exemptionis à ſolutione decimarum non fuiſſe neceſſariam mentionem, quod decimæ, de quibus agitur, pertinerent ad Archiepiſcopum, & Capitulum de iure ſpeciali, ea ratione quia verſamur in decimis antiquis, quas Papa ſcit ad aliquos ſpectare, ſiue de iure communi, ſiue ex priuilegio, donatione, aut præſcriptione, & communiter ab aliquibus poſſideri. Vnde concedendo priuilegium Fratribus exemptionis à prædictis decimis, quod certo ſcit eſſe præiudiciale illis, ad quos ſpectant, & qui illas poſſident, ſiue ex diſpoſitione iuris communis, ſiue alio ſpeciali titulo, non fuit propterea pro firmitate dicti priuilegij neceſſaria mentio dicti tituli ſpecialis ipſius Archiepiſcopi, & Capituli, ita Doct. paſſim *in c. dudum, de priuil.* vbi Abb. *n.1. verſ. ſecus dicit Boat in.* Innoc. *n.4. verſ. ſed de proprietate*, Hoſt. *n.6. verſ. nec obſtat*, Io. Andr. *n.5. verſ. alij tamen dicunt*, Anchar. *n.3. verſ. ideo enim*, Card. *col.1. verſ. vbi quæro quæ eſt ratio diuerſitatis*, Ant. de Butr. *n.6. verſ. aliqui dicunt*. Et hanc opinionem tenuit Rota apud Caſſad. *deciſ.1. de priuil.* qui propriè loquitur de priuilegio exemptionis à ſolutione decimarum debitarum de iure ſpeciali, dum ibi concludit, quod priuilegium de non ſoluenda quarta Canonica ſuffragatur fratribus etiam non facta mentione iuris, vel poſſeſſionis Capituli, ſubdens hanc rationem, quia Papa ſciebat, vel cogitabat, quod illa ab aliquo percipiebatur, & ſic quod præiudicabat his, quibus de iure communi, aut alias eſſet debita. Vnde cùm illa verba, *aut alias*, poſita poſt mentionem iuris communis, non poſſint in alio verificari, quam in iure ſpeciali, *l. ius ſingulare, ff. de legib. gloſ. in clem. 1. verb. debitis, de decimis*. Ideò &c. 1

Quod etiam non obſcurè comprobatur, quia ibi agebatur de exemptione à quarta canonica, quam à Fratribus petebat Capitulum Eccleſiæ Cathedralis, cui quidem Capitulo non competit de iure communi, nec illam habere poteſt, niſi de iure ſpeciali, vel ex priuilegio, vel præſcriptione, cùm de iure communi illa competat ſoli Epiſcopo, *c. conquerente*, vbi Abb. & alij hoc not. per illum text. *de offic. ordin.* idem Abb. *in cap.1. numer.3. de decim.* Couarr. *in c. officij in princip. de teſtam.* Petr. de Vbald. *de Canonica Epiſcopali, c.1. num.5. de communi* Gemin. *in c. de his 10. qu.1. ibi, ad fin.* 2

His accedit ratio, qua mouetur Caſſad. quia materia exemptionis eſt ſui natura præiudicialis, & ſic Papa potuit 3

cogitare præiudicium, quod tertio inferebatur, quo caſu non fuit neceſſaria aliqua mentio, aut derogatio ex ſupradictis, ad quod etiam facit Dec. *in cap. ſuper, eod. num. 20. de offic. delegat.* & in ſimili tenuit Rota in cauſa Pharenſi penſionis 16. Ianuarij 1577. coram Sanctiſſimo Domino noſtro tunc Rotæ Auditore, & in Firmana penſionis 21. Iunij 1593. coram R.P.D. meo Mellino.

4 Et dum Caſſad. conſtituit differentiam inter priuilegium exemptionis a decimis antiquis, in quo non eſt opus aliqua mentione proprietatis, aut poſſeſſionis, ex quo Papa ſcit eas ab aliquo poſſideri, & priuilegium exemptionis à decimis noualium, reſpectu quarum potuit Papa probabiliter credere nulli præiudicium generari, cùm illæ de terris nouiter ad culturam reducendis debeantur, & poſſibile ſit, imò multum veriſimile, quod nullus eas adhuc poſſideat, & ob id ſit neceſſaria mentio poſſeſſionis illius, cui præiudicatur, allegando Dec. *conſil. 113. colum. fin. verſic. ſecus in decimis noualium*, & Mil. *in repertor. verſic. privilegium impetratum ſuper decimis, &c.* viſum fuit Dominis propriè decidere hunc caſum noſtrum, in quo agitur, vt dictum eſt, de exemptione à decimis antiquis, quas Papa veriſimiliter ſciebat ab aliquibus poſſideri, & ad aliquos ſpectare ſiue de iure communi, ſiue de iure ſpeciali. Hancque deciſionem Caſſad. fuit ſequuta Rota in pluribus cauſis hic per informantes relatis, quibus addebant Domini, Peregr. *deciſ. 38. lib. 1.* & eandem opinionem tenuerunt Card. *conſil. 92. n. 3. verſic. præterea, & num. ſeq.* Crot. *conſil. 94. n. 27. lib. 1.* Ferrett. *conſil. 102. n. 11. & conſ. 258. n. 10. & ſeq.* qui in ſpecie dicit Oldr. *conſil. 268.* intelligi debere de priuilegio exemptionis à ſolutione decimarum nouarum.

5 Neque obſtare dictum fuit doctrinam eiuſdem Card. *in d. c. dudum, in verſ. quæro quod ſi pars, &c.* quia fuit reſponſum non eſſe contrarium his, quæ ſupradixerat cum Ioanne Andrea & alijs, ſed ibi loqui in priuilegio exemptionis à decimis noualium, in quo eſt facienda mentio poſſeſſionis à Papa probabiliter ignoratæ, & de iſtis etiam noualibus loqui text. *in cap. 2. de decim. in 6.* Abb. *in c. cauſam quæ il 2. num. 5. de reſtib.* Menoch. *conſil. 36. lib. 1.* Couar. *lib. 1. var. reſol. c. 17. n. 24.* & in his terminis debere intelligi omnes Doctor. qui tenent in conceſſione exemptionis à ſolutione decimarum debere fieri mentionem poſſeſſionis eorum, quibus præiudicatur, vel ſaltem intelligendam eſſe reſpectu decimarum, quæ ante Concilium Lateranenſe Laicis conceſſæ fuerunt in feudum, in quibus diuerſa ratio militat, vt inferiùs demonſtrabitur.

6 Non obſtat, quòd alias in quibuſdam deciſionibus per informantes pro Archiepiſcopo, & Capitulo allegatis, fuerit dictum, deciſionem Caſſad. procedere reſpectu duntaxat decimarum, quæ competunt de iure communi, ſignanter in Valentina decimarum 9. Iunij 1597. coram Reuerendiſſ. P. D. meo Pamphilio, & in alia Valentina decimarum 1. Iulij 1598. & coram Reuerendiſſ. P. D. meo Seraphino. Quia contrarium verius eſſe dicebatur conſtare ex ſupradictis, & ex lectura ipſiuſmet deciſionis Caſſad. ibi, (aut alias,) quæ verba vt dictum eſt, maximè attenta ſubiecta materia, de qua tunc agebatur, vel de exemptione à quarta canonica, quæ minimè de iure communi ſpectare poterat ad Capitulum non poſſunt verificari, niſi in iure ſpeciali.

7 Nec mouit Dominos ratio illa, ſuper qua fundantur dictæ deciſiones, nempè præſumpta ignorantia Papæ prioris priuilegij tertio competentis cui præiudicatur. Quia indiſtinctè non procedit, cùm regulariter ſoleat facilius derogari iuri competenti ex priuilegio, quam ex diſpoſitione iuris communis, *l. 2. eius militis, §. militia miſſus, ff. de milit. teſtam.* Achil. *deciſ. 2. priuil.*

8 Vltra quod non poteſt applicari caſui noſtro, & ſic conceſſioni exemptionis à ſolutione decimarum antiquarum, dato quod decimæ prædictæ ad aliquos ſpectent de iure ſpeciali, & ſic ex priuilegio, ea ratione, quia cùm huiuſmodi gratia exemptionis ex ſui natura præſupponat præiudicium tertij, & ſic illius, ad quem decimæ ſpectant, ſeu à quo poſſidentur, Papa concedendo dictam gratiam, videtur tacitè derogare iuri illius, & de poſſeſſione facere mentionem, vt inquit Caſſad. *vbi ſup. num. 2.* Sed benè poſſet ſupradicta ratio præſumptæ ignorantiæ Papæ reſpectu præiudicij, quod tertio infertur, applicari, vbi ageretur de exemptione à ſolutione decimarum noualium, ratione, de qua ſupra, aut ſi ageretur de decimis ante Concilium Lateranenſe Laicis in Feudum conceſſis, vt inferiùs reſpondendo in contrarium adductis ex Ioann. Andr. *in cap. nuper, n. 4. de decim.* explicabitur, vel ſi quæſtio eſſet de decimis ſpectantibus ad Regem, vel ad aliam perſonam ſpeciali nota dignam, ad text. *in c. de multa, in fin. ibi, circa ſublimes, de præben.* cum alijs, de quibus per Natt. *conſ. 686. num. 5.* vel de ſpectantibus ad aliquem ex titulo oneroſo, *ad deciſ.* Mohed. 350. *alias 11. de iurepatron.* vel quando tractaretur de ſecundo priuilegio iuris decimandi in concurſu primi, alteri perſonæ conceſſi, ea ratione, quia Papa dum conceſſit ſecundum, potuit probabiliter ignorare primum à ſe, ſeu à prædeceſſoribus ſuis, alteri perſonæ conceſſum, quod ſi ſciuiſſet, veriſimiliter non conceſſiſſet, cùm non deceat Principem eſſe varium, & quod vni conceſſit, illud idem ex poſt alteri concedere: & in his terminis dicebatur procedere deducta *in c. 1. de reſcript. ex l. Decurionibus, C. de ſilentiar. lib. 11.* cum alijs allegatis per Suarez *alleg. 228. n. 10.* relato in ſupradictis deciſionibus Dominorum meorum Seraphini, & Pamphilij.

9 Ad deducta pro Archiepiſcopo, & Capitulo ex Ioann. Andr. *in cap. nuper, num. 4. de decim.* quem ſequuntur Butr. *num. 5.* Anchar. *num. 8.* Card. *col. 2. verſ. 5. quæro*, dum tenent priuilegium exemptionis à decimis non extendi ad decimas, quæ de iure ſpeciali poſſidentur per aliquos, niſi in dicto priuilegio ſit facta mentio poſſeſſionis eorum, &c. fuit reſponſum, Ioan. Andr. & alios, qui eum ſequuntur, loqui de decimis, quæ ante Concilium Lateranenſe Laicis conceſſæ fuerunt in Feudum, quibus ex veriſimili mente Papæ non præſumitur præiudicatum ex tali priuilegio exemptionis; Tum quia Papa probabiliter potuit ius, & poſſeſſionem illorum ignorare, & conſequenter præiudicium, quod eis inferebatur, cùm regulariter Laici ſint incapaces iuris decimandi, & poſſeſſionis ſpiritualium, *cap. cauſam quæ de præſcript. in actis not. in cap. benè quidem 96. diſt.* Tum etiam quia difficiliùs ſolet Papa iuri competenti Laico ex ſua conceſſione præiudicare, quam competenti Clericis, ſeu Eccleſiaſticis perſonis, *arg. c. cum dilectus, de iurepatron.*

10 Nec placuit Dominis illud motiuum, quod per informantes pro Archiepiſcopo, & Capitulo fiebat, vel, quod videamur verſari in decimis noualium propter recuperationem terrarum à Mauris, ſiquidem quia iure cautum non reperitur, quod recuperatio terrarum decimalium operetur, vt decimæ, quæ poſtmodum leuantur ex dictis terris, dicantur decimæ noualium, cùm illæ ſemper fuerint debitæ Eccleſijs, licet ex accidenti propter occupationem dictarum terrarum à Mauris, eiſdem Eccleſijs non fuerint ſolutæ, vnde cùm tandem mediante donatione Regis reuerſæ fuerint ad Eccleſiam ex tunc in poſterum ſuam primæuam naturam verè recuperaſſe dicuntur, *arg. l. poſtliminium, ff. de capt. & poſtlim. reuerſ.* & in terminis trad. Oldrad. *conſ. 91.* Et benè ad hoc facit illa Sancti Ludouici Regis conſtitutio Senonibus emanata de menſe Martij, anni 1269. quia ſtatutum fuit, quod decimæ reuerſæ ad Eccleſiam ex tunc, & deinceps ſemper cenſeantur, & reputentur merè Eccleſiaſticæ tanquam ad originem, & primum ſuum ſtatum reuerſæ, de qua fit mentio per Renatum Choppinum, *in tract. de Dominio Franciæ lib. 3. titul. 23. num. 7.*

11 Nec facit, quod decimæ, de quibus agitur, fuerint aliàs conceſſæ Regi Catholico, & quidem, vt prætenditur, titulo oneroſo, & quod propterea non ſit veriſimile, quod Papa voluerit non facta dicti iuris mentione in conceſſione dictæ exemptionis eidem in aliquo præiudicare, ex deductis in præc. deciſ. Dominorum meorum Seraphini & Pamphilij. Quia fuit reſponſum, quod ſtatim atque decimæ prædictæ fuerunt donatæ Archiepiſcopo, & Capitulo, deſierunt eſſe ipſius Regis, vnde Papa poſtmodum concedendo exemptionem fratribus, in aliquo non dicitur lædere ius Regium, ſed benè ius Archiepiſcopi, & Capituli Donatariorum, de quorum iure, & poſſeſſione non debuit fieri mentio ex ſupradictis. Sicut etiam non poteſt dici, quod agatur de decimis debitis ex titulo oneroſo, cùm reuera Archiepiſcopus, & Capitulum eas habeant, & poſſideant ex titulo Donationis, & ſic ex cauſa merè lucratiua, ad quod benè faciunt not. per gloſ. *in c. dilectus, il 3. ibi in verbo Regis, de præben.*

12 Nec obſtant deducta ex regula *l. ſi eum, §. qui iniuriarum, ff. ſi quis caut.* quia non procedunt reſpectu eorum, quæ minimè concurrunt in ipſum ſubrogatum, qualis eſt

& di-

Digitized by Google

& dignitas Regia, & titulus iſte oneroſus, quo mediante Rex ipſe effectus fuerat capax iure decimandi, quæ minimè per dictam donationem decimarum tranſlata fuerunt in ipſos donatarios, cùm, vt modo dictum eſt, Archiepiſcopus, & Capitulum decimas prædictas habeant, & poſſideant ex titulo merè lucratiuo, & indultum fauore certæ perſonæ qualificatæ non debeat extendi ad aliam dicta qualitate carentem, ad text. *in §. ſed & quod, Inſtitut. de iur. nat. gen. & ciuil. & in l. 1. ff. de conſtitut. Princ.*

13 Ad illud verò, quod in generali communicatione priuilegiorum non veniat priuilegium exemptionis à ſolutione decimarum, fuit reſponſum eſſe extra dubium, nam dum diſputatur, an in eo ſit facienda mentio iuris ſpecialis, illud in neceſſarium antecedens videtur præſupponi, de cuius tamen præſuppoſiti veritate, quatenus opus ſit, poterit ad partes videri, ſicut etiam poterit particulariter videri, an in huiuſmodi conceſſione exemptionis eſſet facienda mentio, quod dictæ decimæ ſaltem pro parte, quæ ſpectat ad Capitulum, deſeruiebant pro diſtributionibus quotidianis Capitularium.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Bononien. Fideicommiſſi de Zambeccarijs.

Ianuarij 1602.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio fideicommiſſaria quando ſub compendioſa ſubſtitutione comprehendatur, præſertim quando ſunt vocati deſcendentes ſub nomine collectiuo, & vt bona remaneant in familia.

SVMMARIVM.

Subſtitutio fideicommiſſaria continetur in ſubſtitutione compendioſa, n. 1.

Fideicommiſſaria ſubſtitutio cenſetur facta à teſtatore quando ſunt vocati deſcendentes ſub nomine collectiuo, & ſub verbis denotantibus tractum temporis in infinitum. Et tanto magis quando ſubſtitutio fit ad effectum conſeruandi bona in familia, n. 1. 2. & 3.

Dictio vt ſupra *reſtringit diſpoſitionem ad limites præcedentis diſpoſitionis, n. 2.*

Subſtituti deſcendentes ſub nomine collectiuo, intelliguntur vocati ordine ſucceſſiuo, & prout quiſque proximior eſt, num. 3.

DECISIO XLIX.

1 FVit per Dominos reſolutum per obitum Æmilij ſine filijs fuiſſe factum locum fideicommiſſo Poli ad fauorem Pauli, & Aloyſij, pro eorum rata. Conſtat enim illos mediante perſona ſuorum parentum fuiſſe Nepotes, & ſic de deſcendentibus Poli, qui in eius Teſtamento inſtituit ſibi hæredes Vniuerſales ſuos filios maſculos natos, & naſcituros, quibus in §. & ipſis omnibus, &c. quandocumque decedentibus ſine filijs ſubſtituit fœminas, & earum deſcendentes, & poſteà ſubdit, quod omnes deſcendentes maſculos, & fœminas prout ſupra in infinitum in prædictis omnibus bonis quandocumque inſtituit, ſubſtituit, & ſic per viam ſubſtitutionis fideicommiſſariæ, quæ in hoc compendioſa continetur, *l. Centurio, ff. de vulg. l. precibus, Cod. de impuber. & alijs ſubſtitut. cum ibi not. & in cap. Raynutius, de teſtament.* præſertim cùm deſcendentes ſint vocati ſub nomine collectiuo, & adſint verba denotantia tractum temporis in infinitum iuxta notata per Doct. *in l. Gallus, §. quidam rectè, ff. de lib. & poſth.* Et tanto magis quod teſtator fecit hanc ſubſtitutionem, vt ipſe aſſerit ad finem & effectum, vt bona ſua omninò in eius familia, & penes eius filios, & poſteros, & deſcendentes ſemper, & in futurum ſtare, & permanere debeant, quod aliter, quam per fideicommiſſum fieri non poterat, ad notata per Dec. *conſ. 23. n. 2.* Curt. iun. *conſil. 121. n. 11.* cum alijs alleg.

2 Neque obſtat, quòd in vocatione deſcendentium adſit dictio, *vt ſupra*, cuius vigore ſubſtitutio videatur reſtricta

ad limites præcedentis ſubſtitutionis, quia illa dictio, *vt ſupra*, poſita ſtatim poſt verbum *fœminas* intelligitur reſpectu ſucceſſionis, vt ſcilicet intelligantur vocatæ in defectum maſculorum, prout ſuperiùs vocatæ erant, vltra quod ea, quæ dicuntur de præcedenti prohibitione alienationis ad excludendum abſolutum fideicommiſſum etiam in caſu mortis non applicantur, quia illa eſt ſatis ampla ad effectum, vt bona ſemper in infinitum remaneant penes eius filios poſteros, ac deſcendentes, & negari non poteſt quin ſaltem ex ea colligatur intentio teſtatoris, vt pro conſeruatione bonorum in eius familia, & penes ſuos deſcendentes voluerit ipſos deſcendentes in infinitum vocare per vim fideicommiſſi, Corn. *conſ. 22. num. 9. lib. 2.* & tenuit Rota in cauſa fideicommiſſi de Fulchis, de anno præterito coram me.

Non obſtat, quòd dicitur Æmilium potuiſſe relinquere 3
iſta bona Scipioni, qui eſt de familia Poli, cuius fauore factum fuit fideicommiſſum, *ex l. vnum ex familia, in princip. & §. 1. de legation. 2.* quia in caſu, de quo agitur, non eſt vocata familia, ſed maſculis quandocumque decedentibus ſine filijs ſunt vocati nomine collectiuo deſcendentes ex familia, qui intelliguntur vocati ordine ſucceſſiuo, prout quiſque proximior eſt in gradu, *l. cum ita, §. in fideicommiſſo*, & ibi gloſſ. *ff. de legat. 2. l. fin. Cod. de verb. ſignific.* Pariſ. *conſ. 51. num. 14. lib. 2.* & ideò non ſufficit, quod bona relinquantur in familia, ſed debent peruenire ad illos, qui ex fideicommiſſo ſunt vocati, quidquid dicendum ſit ſi teſtator grauaſſet hæredem, vt bona relinqueret in familia, Socin. *conſ. 227. colum. 7. verſ. hoc etiam ex alio lib. 2.* Curt. iun. *conſ. 101. num. 15. verſ. confirmatur*, Ruin. *conſ. 101. num. 14. lib. 2.* & tenuit Rota in Bononien. fideicommiſſi de Elephantucijs, coram Cantuccio 7. menſ. Februarij 1586.

Et ita fuit concluſum tam quoad bona propria ip- 4
ſius Poli, quam etiam ea, quæ fuerunt quondam Ioannis ſui fratris, quæ penes ipſum Polum abſque aliquo onere remanſerunt, cùm in teſtamento Ioannis filij Poli fuerint vocati ordine ſucceſſiuo, vt præſupponitur per ſolam vulgarem, quæ per aditionem hæreditatis factam per Polum expirauit, *l. poſt aditam, C. de impub. & alijs ſubſtitutionib.*

ILLVSTRISS. ET REVEREND. D. CARD. PAMPHILIO.

Romana Nullitatis Obligationis.

Mercurij 23. *Ianuarij* 1602.

ARGVMENTVM.

Emptionis & venditionis contractus reſoluto, cenſetur etiam reſoluta obligatio pretij, quod correſpectiuum eſt ad ipſam emptionem, ceſſanteque cauſa obligationis, & promiſſionis, ceſſat ipſa promiſſio, & obligatio, & quando fideiuſſor cum iuramento obligatus remaneat ſi principalis obligatio nulla, & inualida eſt.

SVMMARIVM.

Emptionis, & venditionis contractu reſoluto, ceſſat etiam obligatio pretij, quod eſt correſpectiuum ad ipſam emptionem, & ab illa dependet, vt ſine ea non debeatur, & ſi aliquid ſolutum ſit reſtituatur, num. 2. & num. 7. & num. 9.

Ceſſante cauſa obligationis, & promiſſionis, ceſſat ipſa obligatio, & promiſſio, n. 3. & n. 7.

Obligatio ſine cauſa dicitur nulla, & inefficax, num. 3. & 4.

Promiſſio ſeu obligatio conditionalis, conditione non verificata, promittentem non obligat, n. 4.

Obligatio eſt ſtricti iuris, & non extenditur de re ad rem, num. 5.

Duo rei debendi non dicuntur hi, inter quos adeſt diuerſitas cauſæ, & obligationis, n. 5.

Obligatio quamuis iurata, intelligitur rebus ſic ſtantibus, n. 7. in fine.

Fideiuſſor cum iuramento numquid teneatur, quando principalis obligatio eſt nulla, & non ſuſtinetur, n. 7. & 8.

Emptio, & venditio ſine pretio conſtitui non poteſt, numero 9.

Venditor rem, & pretium habere non poteſt, num.9. & ſequent.

DECISIO L.

1 Congregatio ſuper ſolutione æris alieni Baronum, quæ acceperat poſſeſſionem medietatis Caſtri Montis Rotundi, & aliorum bonorum relictorum in hæreditate quondam Valerij Vrſini expoſuit dicta bona vendenda, vt ex eorum pretio ſatisfieret creditoribus tam ipſius Valerij, quam etiam quondam Ludouici fratris, & aliorum ſuorum maiorum. Oppoſuit ſe huic venditioni Paulus Æmilius Vrſinus, & obtulit ſe præfata bona empturum, & inſuper ſub die 3. Ianuarij 1596. quia Congregatio firmauerat certa capitula circa ſolutionem pretij faciendam creditoribus, quæ ex decreto eiuſdem Congregationis erant adimplenda antequam venditio effectuaretur, obligauit ſe pro illorum adimplemento, & huic obligationi, vti principalis principaliter, & in ſolidum acceſſit Illuſtriſſimus D. Cardinalis Cuſentinus. Stantibus iſtis obligationibus eadem Congregatio die ſequenti vendidit bona præfata Paulo Æmilio minori nullis interuenientibus ſolemnitatibus, & abſque interuentu, & ſine alia obligatione Cardinalis. Et licet poſteà dictus Paulus Æmilius hanc venditionem, vti nullam, vel læſiuam impugnaret, & ab illa recederet, nihilominus creditores agebant contra Cardinalem pro ſolutione pretij, qui inter alias exceptiones dicebat, ſe ad hanc ſolutionem cogi non poſſe, quia venditio ſuum effectum non ſortiebatur, & diſcuſſione huius articuli commiſſa Reuerendiſſ. P. D. meo Sacrato, & mihi, conſuluimus Dominos meos ſuper validitate obligationis Cardinalis ad effectum de quo agitur, qui eſt vt teneatur creditoribus ad huius pretij ſolutionem.

2 Et cauſa maturè diſcuſſa, fuit per Dominos reſolutum Cardinalem non teneri, eius enim obligatio eſt reſtricta pro ſola obſeruatione Capitulorum, in quibus tantum pretij promiſſio continetur, & cùm ipſe non promiſerit emere, nec quod Paulus Æmilius emeret, aut contractum emptionis obſeruaret, reſoluta emptione ceſſat obligatio pretij, quod eſt correſpectiuum ad ipſam emptionem, & ab illa dependet, vt ſine ea non debeatur, & ſi aliquid ſit ſolutum reſtituatur, *l. ſi pretium, C. de procur. l. ſeruum meum*, vbi Bart. *in Summario*, *l. ex his omnibus*, vbi gloſ. & Doct. *ff. de cond. indeb.*

3 Et propterea ceſſante cauſa propter quam Cardin. ſe obligauit, ceſſat eius obligatio, & tanquam ſine cauſa remanet inefficax, & inualida, *l. ſi pupillus*, *la ſeconda*, vbi Bald. & Imol. *ff. de acquir. hered.* Anchar. *conſ.330. num.11.* & tenuit Rota in cauſa Romana Pecuniaria de Zabrerijs ſub die 4. Maij 1580. ſub n.14. coram Cantuccio, & regulare eſt, quod ceſſante cauſa promiſſionis ceſſet ipſa promiſſio, ex latè congeſtis à Tiraq. *in tract. ceſſan. cauſ. part.1. num.224. verſic promiſſionis cauſa*; & benè facit in propoſito text. *in l. promittendo, ff. de iur. dot.* vbi quod ex promiſſione dotis agi non poteſt, ſi nuptiæ non ſequantur, quia, vt inquit ibi Iuriſconſ. magis attenditur mens, quam verba, & placuit etiam Dominis deciſio in ſimili caſu facta ſub die 3. Aprilis 1598. in cauſa Camerinenſe pecuniaria coram D. Mellino, quod promiſſio ſoluendi correſpectiua ad Appaltum gabellæ intelligatur quatenus Appaltus obſeruetur, & duret.

4 Præſertim quia vt aliqui ex Dominis conſiderabant, obligatio Cardinalis in effectu eſt conditionalis, obligauit enim ſe ad pretium propter venditionem, & alias illud ſoluere non promiſiſſet, niſi venditio eſſet habitura effectum ad fauorem Pauli Æmilij, cauſa autem eſt ſimilis conditioni, ita vt ſicut oportet verificari conditionem, ita & cauſam ſequi propter quam ſe obligauit alias non obligaturus, vt benè deducit Calder. *conſil.1. num.2. de translat. Prelat.* & habetur in dicta deciſione Romana de Zabrerijs, *ſub n.16. verſ. accedit etiam*.

5 Et ita non obſtat, quod Cardinalis vti principalis & in ſolidum, & cum iuramento ſe obligauerit *ad deciſ.* Mohed. 2. *de fideiuſſ.* cum alijs alleg. quia vt dictum fuit, eius obligatio eſt reſtricta ad pretium, & non debet extendi ad obſeruantiam contractus emptionis & venditionis, pro qua non ſe obligauit, cum obligatio ſit ſtricti Iuris, & non extenditur de re ad rem, *l. quidquid adſtringendæ, ff. de verbor. obligat. l. fideiuſſores magiſtratuum, ff. de fideiuſſor.* & ideò licet Paulus Æmilius vltra promiſſionem pretij etiam emerit reſpectu emptionis, non poſſunt dici duo rei debendi, quia inter ipſos adeſt diuerſitas cauſæ, & obligationis, quæ impedit conſtitutionem duorum reorum, vt in iſtis terminis trad. Bart. *in l. fin. col.1. verſic. quandoque eſt diuerſitas*, quem ſequitur ibi Imol. *num.3. verſic. item tene menti, ff. de duob. num.* Paul. de Caſtr. *conſil.181. ſub num.1. verſ. prob. lib.1.* Ferret. *conſil.28. num.8.* obligatio enim duorum reorum nullam debet inter eos continere imparitatem, Aret. *in l. cum duos, n.2. ff. de duob. re.* Roncheगal. *in l.1.n.15. ff. eod. tit.*

6 Non obſtat, quòd Cardinalis obligauerit ſe omnibus, & ſingulis contentis in inſtrumento promiſſionis Pauli Æmilij, quia in illo inſtrumento facto ſub die 3. Ianuarij, cui Cardinalis acceſſit, nihil aliud continetur, quam promiſſio adimplendi capitula in folio ibi exhibito contenta, quæ nihil aliud continent, quam ſolutionem pretij, & quomodo illud eſſet creditoribus ſoluendum, non autem aliquam promiſſionem emendi, nec obſeruandi contractum emptionis, & venditionis, qui ſequenti die cum ſolo Paulo Æmilio fuit celebratus abſque interuentu, & abſque aliqua obligatione Cardinalis, qui in emptione nullo modo ſe ingeſſit, & ad illius adimplementum, & obſeruantiam non ſe obligauit, ex regula *d. l. quidquid adſtringendæ, & d. l. fideiuſſores*, cum ſimilibus.

7 Et ita ceſſant deciſ. D. mei Decani in cauſa Romana euictionis, & aliæ, quæ allegantur, in quibus aderant fideiuſſores totius contractus, qui continebat venditionem validam, & firmam, & non applicantur huic caſui, vbi Cardinalis fuit tantum adhibitus pro cautione pretij, & modo ſoluendi, non autem pro fideiuſſore totius contractus, & conſequenter ceſſante venditione ſine qua pretium non debetur, deficit cauſa ſuæ obligationis, & non remanet amplius obligatus, *cap.2.* vbi Butr. *in 1. notab. de cuſt. Euchar.* Rom. *conſil.417. num.1. verſ. hoc etiam probatur*, Socin. *conſil.31. col. penult. verſ. hoc etiam probatur, lib.1.* Tiraq. *ceſſ. cauſ. part.1. num.189.* etiam quod adſit iuramentum, Bero. *conſil.203. n.34. lib.1.* & obligatio Cameralis, vt per Galleſ. *ad 4. part. oblig. Camer. q.1. n.12.* & fuit reſolutum in dicta cauſa Romana de Zabrerijs ſub *num.15.* Obligationes enim iuratæ ſicuti ceteri actus intelliguntur, rebus ſic ſtantibus, & in eodem ſtatu manentibus, *l. fin. C. de non num. pecun. c.2. de renunc.* Caſtr. *conſ.449. n.3. lib.1.* cum alijs per Tiraq. *in l. ſi vnquam in præfat. n.166. cum ſeq. C. de reuoc. donat.*

8 Ex his apparet *deciſ.* Mohed. 2. *de fideiuſſor.* (qua principaliter nituntur informantes pro creditoribus) præſenti caſui non applicari, quia procedit in duobus reis, & quando contractus habuit effectum, vel ſaltem quando fideiuſſor obligatur ad obſeruantiam totius contractus, quam promiſit principalis, quia tunc virtute iuramenti forſan teneretur fideiuſſor, etiam quod obligatio principalis eſſet nulla. In hoc autem caſu Cardinalis eſt ſolus fideiuſſor pretij, nec eſt obligatus ad obſeruantiam contractus emptionis, & bona fides non patitur, quod emptio non habeat effectum, & ipſe teneatur ſoluere pretium, & quod res ſit inempta, & per indirectum compellatur obſeruare contractum vltra terminos ſuæ obligationis, quæ eſt ſtricti iuris, & extendi non debet.

9 Non obſtant, quæ deducuntur ad oſtendendam validitatem venditionis factæ Paulo Æmilio, quia omiſſa pro nunc diſcuſſione, an in ea eſſent neceſſariæ ſolemnitates, iuxta §.1. *Inſtitut. de auct. tut.* ſufficit Cardinali, ne teneatur ad pretium, quod emptio non habuerit effectum ſuum, nec refert, ex qua cauſa reſcindatur, vel ab ea recedatur, ſiue ex nullitate contractus, ſiue ex reſtitutione in integrum, ſiue ex alia quauis cauſa, *leg. ex his omnibus*, vbi gloſ. *in verb. voluerunt, & in verb. effectum*, & ibi etiam Odofred. Alberic. & Angel. *ff. de condict. indeb.* Impoſſibile eſt enim, quod vbi non eſt venditio ibi ſit pretium, cum ad venditionem conſtituendam, res & pretium concurrere debeant, §. *pretium*, & ibi hoc not. Aret. *in 1. & 2. notab. Inſtitut. de emption. & vendit. lib.1. verſic. ſed cum debeat*, & ibi gloſſ. *ff. de rerum permut.* Azor. *in Summ. C. de contrahen. empt. num.2. & 6.* & ideò ſi Paulus Æmilius, ex quauis cauſa non habeat rem venditam, non poteſt Cardinalis cogi ad pretium; quod (vt dictum eſt)

eſt

Digitized by Google

eſt correlatiuum ad ipſam rem, quæ venditur. Et è conuerſo ſi bona adhuc remanent penes venditores, ex eo quod illorum venditio ex quauis cauſa non habuerit effectum iniuſte agunt ad pretium, quod ſimul cum re habere non poſſunt, iuxta *not. in l. curabit. C. de act. empt.* Et ita tollitur, quod quis poſſit ſe obligare ad pretium rei ab altero emptæ, quia hoc intelligitur dummodo venditio habeat effectum, & res emptori valide tradatur, nec fiat inempta.

10 Non obſtat, quod obligatio Pauli Æmilij, cui Cardinalis acceſſit non fuerit facta contemplatione futuræ emptionis, ſed ad impediendum ne alteri fieret iſtorum bonorum deliberatio, quia ex lectura ſubſecutæ deliberationis apparet, quod fuit vera venditio, & ita fieri debuit, ex quo Paulus Æmilius non erat dominus in totum iſtorum bonorum, ſed ſolum pro medietate, quia habebat Iordanum Cæſium cohæredem, & non eſt veriſimile, quod ad impediendum ſolam deliberationem voluerit Paulus Æmilius ſe obligare ad ſoluendum omnia debita, ne dum Valerij, cuius tantum erat hæres pro medietate, ſed etiam Ludouici, & aliorum maiorum in caſu, vbi etiam prætendebat medietatem Montis Rotundi ſibi ex antiquo fideicommiſſo deberi, *ad l. cum de indebito, ff. de probat.*

11 Non obſtat, quod dicitur de obligationibus præcedentibus ſolemniter factis a Paulo Æmilio cum fideiuſſione Cardinalis, quia fuerant factæ dum agebatur de debitis Valerij tantum, & de certis, non autem omnibus bonis, & effectum non habuerunt, quia Congregatio voluit, quod ſoluerentur etiam debita Ludouici, & maiorum, & quod fierent nouæ obligationes cum ſolemnitatibus neceſſarijs, & ſic ab illis fuit receſſum. Alia in contrarium deducta benè tolluntur ab informantibus.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Nucerina Bonorum.

Luna 4. Martij 1602.

ARGVMENTVM.

Statutum excludens feminas propter maſcúlos an fauorabile, vel odioſum reputetur, & plura de huius Statuti interpretatione, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Statutum excludens feminas propter maſculos validum eſt, num. 1.

Statutum excludens feminas propter maſculos non includit, caſum teſtamenti facti, n. 2.

Teſtamentum ſine ſubſcriptione Notarij ſine die, ſine loco, & ſine clauſula actum, &c. nihil probat, nu. 2.

Teſtamentum inter liberos carens ſolemnitatibus validum eſt. Declara, vt nu. 3.

Præſens, & conſentiens contractui præiudicat ſibi quoad omnia contenta in dicto contractu. Declara, vt num. 4. & 5.

Ratificatio actus non inducitur ſine ſcientia explicita præiudicij prouenientis ex ratificatione, n. 5.

Verba referenda ſunt, ſingula ſingulis in materia odioſa. Declara, vt nu. 6. & 7.

Statutum excludens feminas propter maſculos non dicitur odioſum, nu. 7. & nu. 11. Declara, vt nu. 3.

Etiam *dictio pluries repetita auget, & implicat in materia ſtricta, & odioſa, nu. 8.*

Vſque *dictio quando ſtet excluſiuè in materia odioſa, an vero incluſiuè, nu. 9.*

Statutum confirmatum à Papa in forma communi non trahitur ad ea, quæ odioſa ſunt odio irrationabili. Declara, vt num. 10.

Exceptio firmat regulam in caſibus non exceptis, numero 10.

Statutum fauorabile ſeruandum eſt, etiam quod non conſtet illud eſſe in vſu, nu. 12.

DECISIO. LI.

PRætendunt Domini de Fabijs ſuccedere in bonis quondam Andreæ pariter de Fabijs, excluſa Vrſolina dicti quondam Andreæ filia virtute Statuti Terræ Gualdi, *rubr. 24. de ſucceſſione ab inteſtato*. Vbi mandat cippum, & lineam maſculorum feminis anteponi, etiamſi ſint in anteriori gradu tam per lineam aſcendentium, vel tranſuerſalium vſque in tertium gradum ſecundum Ius Canonicum computandum, feminis eiuſdem cippi ex omni gradu, etiam aſcendentium, & deſcendentium, & tranſuerſalium in anteriori gradu coniunctis, penitus excluſis, competenter tamen dotatis, & ſuper hoc in contumacia partis aduerſæ reportarunt ſententiam Rotalem, quæ etiam tranſitum fecit in rem iudicatam, cauſa ad me deuoluta dubitatum, an ſententia Rotalis eſſet iuſta, & Domini affirmatiuè reſponderunt, reſeruato tamen de validitate examinis Teſtium deponentium de deſcendentia Fabiorum. Fundamenta deciſionis fuerunt verba dicti Statuti, quæ ſatis clare viſa fuerunt importare excluſionem filiæ propter maſculos tranſuerſales etiam exiſtentes in tertio gradu. 1

2 Non obſtat, quod Statutum loquatur de ſucceſſione ab inteſtato, nos autem ſimus in caſu teſtati, cùm habeamus teſtamentum quondam Andreæ Patris Vrſolinæ: quia reſpondebatur, dictum teſtamentum eſſe ſcripturam informem cùm careat ſubſcriptione, die, loco, clauſulis, & nomine Notarij, vnde nihil probat, gloſ. *in l. generali in verb. ſeruienti, C. de Tabul. lib. 10. arg. conſ. 216. vſque ad n. 5.* Couar. *pract. q. cap. 20. à n. 1. vſque ad 6.*

3 Nec applicatur concluſio, quod in teſtamento inter liberos non requirerentur ſolemnitates, *l. fin. Cod. fam. erciſc.* quia id procedit quotieſcumque apparet de teſtamento, licet minus ſolemni, ſed hic dicitur non apparere de aliquo teſtamento.

4 Non obſtat, quod ſit inſertum in tranſactione celebrata inter Amitam Vrſolinæ, & ipſam Vrſolinam cui interfuerunt Fabri, tanquam proximiores, & præſtiterunt conſenſum. Vnde videbatur ſibi præiudicaſſe quoad omnia in dicta tranſactione contenta ad notat. *in l. fin. ff. de inoffic. teſt.* vbi gloſ. *prima*, & latè examinat Gabriel *concl. 2. de rer. alienat.*

5 Quia reſpondebatur, quod ad effectum, vt quis ſibi præiudicet conſentiendo, requiritur, quod habeat notitiam ſui præiudicij, gloſ. *in cap. conſultationibus, verbo non conſenſerit, de appellat. in 6.* & ſic diſtinguit Gabr. dicta concluſione 2. *num. 5. & ſuſius, ſub nu. 9.* & eſt regulare in qualibet ratificatione, quod requiratur ſcientia explicita præiudicij in ratificante, Alex. *conſ. 114. num. 4. vol. 1.* in caſu autem propoſito minimè apparet, quod Fabij habuerint notitiam aliquam præiudicij, quod exinde eis potuiſſet prouenire.

6 Non obſtat, quod verſemur in materia odioſa, & conſequenter verba ſint intelligenda referendo ſingula ſingulis, ita vt maſculus tranſuerſalis fœminam tranſuerſalem maſculus deſcendens fœminam deſcendentem excludat, non autem vt maſculus tranſuerſalis fœminam aſcendentem, vel deſcendentem excludere poſſit, Brun. *de ſtatut. excludente fœmin. art. 12. q. 22.*

7 Quia negatur ſtatutum eſſe odioſum, & in omnem euentum dicebatur concluſionem procedere vbi verba non repugnant, vt in hoc caſu, quo Statutum loquitur per verba coniunctiua, non autem alternatiua, vt in propoſito diſtinguit Pariſ. *conſ. 47. nu. 2. & ſeq. lib. 3.* & alij cumulati per Decium *conſ. 142. nu. 18.*

8 Et adſit dictio *etiam* pluries repetita, quæ in materia etiam ſtricta auget, & implicat, Pariſ. *conſil. 46. nu. 30. lib. 4.* Dec. *conſil. 46. num. 118. lib. 2.* & illam dictionem, tanquam in iſtis terminis ponderat, Corn. *conſ. 42. n. 9. verſ. ſed Clarius lib. 3.*

9 Non obſtat, quod illa dictio vſque in materia odioſa, & exorbitanti ſtet excluſiuè, ita vt ſecundus tantum gradus maſculorum comprehendatur. Nam præter, quod Domini exiſtimabant ſtatutum hoc non eſſe odioſum, vt infra dicetur, reſpondebatur, quod quando dictio *vſque* adijcitur numero, vel gradui ſemper ſtat incluſiuè nulla habita ratione fauoris, vel odij, Bartol. *in l. patronus §. Sempronio, de legat. 3.* Alex. *in conſ. 110. num. 20. volum. 3.* & fuit reſolutum in illa Vrbeuetana Caſtrorum 4. Maij 1582.

coram

Digitized by Google

coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Blanchetto tunc Rotæ Auditore.

10 Non obſtant, quæ dicuntur de inualiditate ſtatutorum cùm non ſint confirmata, niſi in forma communi, quæ confirmatio non comprehendit ſtatuta odioſa odio irrationabili, quia confirmatio Clementis Papæ Septimi ſupra hoc Statuto videbatur comprehendere omnes caſus cùm excipiat tantum ea, quæ ſunt contra libertatem Eccleſiaſticam. Exceptio enim facit extendi diſpoſitionem ad omnes caſus non exceptos, Alex. *in l. fin. numer 4. ff. quod quiſque iuris*, Aret. *in conſ.*30. *num.*9. Dec. *in conſ.*247. *num.*8.

11 Negabant etiam Domini ſtatutum hoc eſſe odioſum, ſed dicebant eſſe fauorabile, cùm ſit conditum ad conſeruanda bona in familia ex doctrina Baldi *in l.vnica nu.*4. *&* 5. *C. de in ius vocando*, de communi Pur. *dec.* 38. *in fine*, *lib.*3. cum alijs adductis in cauſa Amerina ſucceſſionis 19. Ianuarij 1594. coram R.P.D. meo Penia.

12 Ex hoc etiam tollebatur, quod obiectum fuit ſtatutum non eſſe in vſu, quia ſtante eo quod non eſſet odioſum non fuit neceſſe probare, quod eſſet in vſu, ſed ſufficit, quod ſit inſertum inter alia ſtatuta, Dec. *in conſ.* 534. *nu.*9. *verſ. non obſtat*, Caputaq. *deciſ.*220. *n.*3. *par.* 1.

13 Verum quia in ſupradictis reſponſionibus maior pars Dominorum tranſibat cum illo præſuppoſito, quod ſtatutum non eſſet odioſum odio irrationabili, imo potius fauorabile libenter viderem de veritate dicti præſuppoſiti, quia in hac materia aliquando ſolent diſtinguere Doctores, qeod ſi maſculus tranſuerſalis agir de excludendo fœminam tranſuerſalem, vel maſculus deſcendens de excludendo fœminam deſcendentem, ſtatutum dicatur fauorabile, & in iſtis terminis eſt deciſio Amerina ſucceſſionis ſupra allegata. Si autem maſculus tranſuerſalis vult excludere fœminam deſcendentem, vel aſcendentem, tunc dicatur irrationabile. Ita diſtinguit Corn. *in conſil.* 170. *nu.* 4. *&* 10. *volum.*2. & ita alias diſtinxit Rota in illa cauſa Vrbeuetana Caſtrorum 21. Nouemb. 1583. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Blanchetto, & in alia cauſa Montis Faliſci hæreditatis die 19. Martij 1584. coram bonæ mem. Cantuccio.

R. P. D. L I T T A.

Mediolanen. Pecuniaria.

Mercurij 27. *Martij* 1602.

A R G V M E N T V M.

Magiſtralis eſt iſta deciſio, in qua benè explicantur requiſita ad hoc, vt mercatori creditori à debitore in caſu retardatæ ſolutionis debeantur cambia, & recambia.

S V M M A R I V M.

Cambia, & recambia vt mercatori debeantur propter retardatam ſolutionem quæ requirantur, numer. 1. *& ſeqq.*

*Cambia, & recambia mercatori non debentur à debitore in caſu moræ ſine proteſtatione, quando à debitore non eſt illi data facultas in caſu moræ accipiendi pecunias ad cambium, nu.*2.

Cambia, & recambia non debentur mercatori à debitore ob retardatam ſolutionem, niſi pecuniæ à mercatore realiter, & cum effectu fuerint acceptæ ad cambium, idque debitori notificatum, num. 3. *&* 4. *vbi etiam quomodo dicatur conſtare, quod pecuniæ fuerint acceptæ ad cambium, & num.*6.

*Aſſertioni partium in prohibitis ſtandum non eſt, nec in earum poteſtate reſidet facere licitum, quod aliàs illicitum eſt, num.*5.

*Vſura omni iure prohibita eſt, nu.*5.

Impedimentum cenſetur procuratum ab eo, qui ex impedimento ſe excuſare prætendit, nu. 7.

D E C I S I O LII.

DVbitatum fuit, an conſtet pecunias de quibus agitur fuiſſe, vel non fuiſſe captas ad cambium, & recambium in caſu, & ad effectum, de quo agitur, qui eſt, vt pro dictis cambijs, & recambijs potuerit de iure D. Conſtantinus Magnus conſtitui debitor Societatis, aliàs cantantis ſub nomine de Annonis, & Blanchis, & hodie de Verganis. Et poſt maximam contumaciam illorum de Verganis in informando pro negatiua fuit reſolutum, informante duntaxat Procuratore, & Aduocatis D. Conſtantini, & ea ratione moti fuerunt Domini, quia vt debeantur cambia, & recambia mercatori propter retardatam ſolutionem pecuniarum ſibi debitarum plura requiruntur. 1

Primum eſt, quod vbi creditor non habeat facultatem à debitore in caſu moræ, accipiendo pecunias ſibi debitas ad cambium, & recambium damno ipſius debitoris, non poſſit id facere, niſi præmiſſa proteſtatione, & intimatione, de hoc ipſi debitori. 2

Secundùm eſt vtroque in caſu cum effectu, & realiter dictæ pecuniæ per creditorem accipiantur in dictammet cauſam ad cambium. Idque notificetur ipſi debitori ad effectum, vt certo ſciat debitum ſuum iam eſſe ſub vſuris, & vbi velit, valet ſe liberare à futuris ſoluendis, quod debet, vt fuit reſolutum in illa Romana Pecuniaria de Lambrehtijs 7. Aprilis 1581. coram bonæ memoriæ Cantuccio, in illa Romana Vineæ de Brunis 2. Decembris 1592. coram bonæ memoriæ Orano, & in illa Romana cambiorum de Grandis 15. Maij 1592. coram R. P. D. Millino, & tandem coram bonæ mem. Domino in Romana Pecuniaria 15. Decembris 1582. 3

Vnde licet in hoc caſu ex conſtitutione partium, de qua in Summario iurium n. 1. conſtet de facultate conceſſa creditoribus accipiendo pecunias debitas per D. Conſtantinum, & fratrem ad cambium, & recambium, vſque ad integralem ſolutionem debiti eorum, non tamen conſtat de alijs requiſitis, & ſic quod verè, & realiter pecuniæ prædictæ fuerint ad cambium, & recambium in ipſam, & cauſam expreſſam acceptæ, fuerintque ipſi debitores de prædictis certiorati, prout requiri videtur ad effectum de quo ſupra. Imò cùm ex reuolutione proceſſus de partibus, per quam cauſam ſolet probari negatiua, non conſtat de literis cambij in dictam cauſam, & quod illæ verè tranſmiſſæ non fuerint ad nundinas, prout requiri videtur ad effectum, vt conſtare dicatur de ipſis cambijs licitis, ſecundum Lup. *in tract. de vſur. conſ.*3. §.2. *n.*23. & præſupponit Rota Ianuen. *deciſ.* 37. *n.* 11. & quod magis expreſſè declaratur in Conſtitutione Pij V. 148. Ideo, &c. 4

Nec facit, quod in ſolidationibus factis inter partes fuerint admiſſa cambia, & recambia, de quibus agitur, ſi quidem quia in prohibitis non eſt ſtandum aſſertioni partium, nec in eorum poteſtate ſit facere licitum, quod aliàs illicitum eſt, Bart. *in l. ſi forte ff. de pecul. caſtr.* Iaſ. *in l. ſi donat. C. de collat. cum mille ſimilibus*, & quia pluriмum Chriſtianæ Reipublicæ refert, ne hoc modo aperiatur via fraudibus, & vſurariæ prauitati, quæ omni iure prohibita eſt, auth. *vel hæc*, cum ibi not. per gloſ. & Scribent. *C. de vſur. & c.* 1. *& per tot. tit. ext. eod.* 5

Accedit, quod ex partitis debiti ipſius Conſtantini, de quibus in Summario n.2. non poteſt colligi, quod in rei veritate, pecuniæ per eum debitæ fuerint cambiatæ, ſed potius, quod dictum debitum fuerit in dies auctum habita ratione cambiorum, quæ communiter fiebant per nundinas in Tonſoni. 6

Et quod res ita ſe habeat non parum arguitur ex denegatione exhibitionis librorum dictæ Societatis, in quibus per mercatores ſolent omnia diligenter annotari, maximè cùm impedimentum reſpectu dictæ exhibitionis cauſatum, vt prætenditur à Senatu Mediolanenſi: præſumatur procuratum ab ipſis Verganis, quorum intereſt, ne appareat dicta cambia eſſe minus realia, ad text. *in l.*1. §. *ſed & ſi quis C. de latin. libert. toll.* cum alijs hic latè deductis per informantes. Et ex his fuit, vt ſupra reſolutum. 7

Digitized by Google

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Agatenſis Iuriſpatronatus.

Lunæ 4. Iunij 1602.

ARGVMENTVM.

De probatione Iuriſpatronatus plura notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Iuſpatronatus in Eccleſia Conuentuali fundari non poteſt cum ſolo conſenſu Epiſcopi, ſed eſt neceſſarium priuilegium Apoſtolicum in limine fundationis etiam ad effectum præſentationis, n. 1.

Iuſpatronatus præſumitur fundatum ex priuilegio Apoſtolico, quando vltra temporis antiquitatem concurrit obſeruantia præſentationum, quod quando verum ſit, n. 2.

Iuriſpatronatus præſumitur vſurpatio ab habentibus iuriſdictionem temporalem ex quaſi poſſeſſione præſentandi per 70. annos, n. 2. & n. 6.

Iuriſpatronatus fundationis inſtrumentum in quo eſt reſeruatum ius præſentandi certæ perſonæ, & eius hæredibus, non ſuffragatur alteri quem præſentaſſe, ſi non conſtat de iure hæreditario, nec ſucceſſiſſe fundatori, n. 3.

Ius præſentandi in iurepatronatus non eſt annexum Caſtro, nec tranſit in ſucceſſorem Caſtri, n. 4. Declara, vt dicto num. 4.

Iuſpatronatus confiſcari non poteſt, nec tranſit in fiſcum, ſed Eccleſia libertatem acquirit, n. 5.

Enunciatiuæ ſimplices abſque cognitione cauſæ, & ſuper his, quæ à poteſtate proferentium non dependent, non præiudicant libertati Eccleſiaſticæ.

DECISIO LIII.

1 CONcluſum fuit non probari iuſpatronatus Ducis Ariolæ, in Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de miſericordia; inſtrumentum enim fundationis, quo Dux nititur, habet ſolum conſenſum Epiſcopi, qui non ſufficit, cùm iſta Eccleſia conuentualis ſit, & iuxta opinionem, quam Rota ſeruat, etiam ad effectum præſentationis neceſſarium ſit priuilegium Apoſtolicum, & illud quidem in limine fundationis, *c. nobis §. cæterum*, vbi gloſ. *in verſ. de ſua iuriſdictione*, Hoſtien. *col.* 2. Anchar. *num.* 16. Abb. *num.* 9. *de iurepatron.* Put. *deciſ.* 366. & 367. *lib.* 2. & fuit latè deductum in Albanenſi Prioratus, de anno 1588. coram Orano, & ſæpè in alijs.

2 Neque obſtare, quod aliàs coram me in cauſa Regien. Prioratus ſub die 9. Maij, & 23. Iunij 1586. fuit dictum huiuſmodi priuilegium prouenire ex antiquitate temporis, cum obſeruantia præſentationum, quia in hoc caſu ex facie inſtrumenti fundationis conſtat adhibitum eſſe ſolum conſenſum Epiſcopi, Caſtren. *conſ.* 81. *num.* 3. *verſ. & ſi dicatur, lib.* 2. Alex. *conſ.* 1. *n.* 21. *lib.* 4. cum alijs per Gabr. *concl.* 1. *de præſumpt. num.* 17. & iſta obſeruantia, quæ deſumitur à præſentationibus factis poſt 70. annos, & ampliùs ab habentibus iuriſdictionem temporalem in loco, potiùs inducit præſumptionem vſurpationis, Put. *dec.* 57. *& 59. lib.* 1. maximè, quòd nullibi vnquam reperitur facta aliqua mentio priuilegij Apoſtolici, prout erat in caſu dictæ deciſionis Regienſis.

3 Et ceſſat difficultas, quia inſtrumentum fundationis loquitur de reſeruatione iuris præſentandi pro Ioanne de Langoniſſa fundatore, & hæredibus ſuis, & ſic non ſuffragatur Moderno Duci, & eius prædeceſſoribus, qui ab anno 1460. citra præſentauerunt, & non conſtat iure hæreditario ſucceſſiſſe prædicto Ioanni, *c.* 1. vbi Abb. *n.* 3. *de iure patron.* Archid. *in c. ſi plures n.* 4. *verſ. ſed pone* 16. *q.* 7. Bald. *conſ.* 409. *n.* 1. *lib.* 2. Anchar. *conſ.* 81. *n.* 2. Card. *conſ.* 122. *n.* 2. Alex. *conſ.* 73. *n.* 2. *lib.* 2. & tenuit Rota coram illuſtriſſimo Mantica in vna Braccarenſi Parochialis ſub die 24. Februarij, & 1. Iulij 1592.

4 Neque obſtat, quod tam Modernus Dux, quam eius prædeceſſores ſucceſſerunt in Caſtro Ariolæ, vbi fuit fundator Eccleſiæ, quia ius præſentandi non eſt annexum Caſtro, vt tranſeat ad ſucceſſores in eo, *iuxta c. ex litteris, & c. cum ſæculum de iure patron.* nec fuit reſeruatum Caſtro, dignitatiue, ſed Ioanni pro ſe, & eius hæredibus, & ſic tanquam perſonæ priuatæ, aut ad eius hæredes, non autem tanquam ad ſucceſſores in Caſtro perueniat, ad not. per Bald. *in l.* 1. *in princip. C. de in ius vocan.* cum alijs per Rocch. *de iure patron. in verſ. ipſe, vel is à quo n.* 18. *verſ. ſed hic ſuboritur quæſtio*, & fuit reſolutum in eadem cauſa Braccarenſi 17. Iunij 1591. vbi fuit dictum, hoc procedere etiam, quod poſt nomen proprium additur nomen dignitatis, quod potius cenſetur appoſitum gratia denominationis, quam dignitas contemplata ſit, *l. ſi communis ſeruus ita ſtipulatus fuerit ff. de ſtipulat. ſeruor. l. Mela in princip. ff. de aliment. & cibar. legat.* Bart. *in l. Centurio n.* 39. & ibi Rip. *n.* 173. *ff. de vulg. & pupill.*

Et ita non obſtat, quòd dicebatur ob rebellionem Alphonſi de Langoniſſa hæredis fundatoris ex confiſcatione omnium bonorum, iuſpatronatus tranſiuiſſe in fiſcum, & poſtea cùm Caſtro Ariolæ ex Regia donatione deueniſſe in Modernum Ducem, & ſuos prædeceſſores, quia præter id, quod probabitur, poteſt dici non tranſiuiſſe in fiſcum, iuxta opinionem gloſ. *in clem. paſtoralis, in verbo ſubiecta de re iudic.* Card. *in clem. plures num.* 8. *verſ. ſed dic de iure patron.* qui aſſerit, quod Eccleſia libertatem acquirit, & ſequitur Imol. *in dicta clementina Paſtorali nu.* 71. *in fin. cum ſeq. & ad l. inſulam in* 2. *not. in fin. ff. ſolut. matrim.* Ioan. de Anan. *in c. vergentis n.* 6. *de hæret.* Lambert. *in ſuo tract. lib.* 3. *q.* 8. *art.* 8. *n.* 16. & 22. Simanc. *in Cathol. Inſtit. tit.* 4. *n.* 96. *cum allegat.* fuit dictum, quod hodie non agitur cum fiſco, & ex donatione facta prædeceſſoribus Moderni Ducis, non infertur ad ius patronatus, & præſentandi, quod non eſt annexum Caſtrum, nec competit eius dominium ratione dignitatis, ſed erat reſeruatum Ioanni pro ſe, & eius hæredibus, vt ſupra dictum eſt. 5

Neque obſtant præſentationes poſt donationem ipſius fundatoris à Dominis Caſtri, quia iſta obſeruantia repugnat claris verbis ipſius fundatoris, quæ loquuntur de Ioanne, & hæredibus, *l. ille, aut ille, ff. de legat.* 1. Aret. *conſ.* 175. *n.* 2. vltra quod verſamur in Dominis habentibus iuriſdictionem temporalem in loco, in quibus cadit præſumptio vſurpationis. Ita vt ex eis iſta obſeruantia non ſuffragetur, niſi probata immemorabili, cum præſentationibus continuatis per 50. annos, quæ ſortitæ ſunt effectum, & authenticis ſcripturis probentur, iuxta formam à Concilio Tridentino traditam, quæ hic non adeſt, vt habetur in dicta deciſione Albanen. 6

Et ita tolluntur etiam confeſſiones, & aſſertiones Abbatum, & Monachorum, quod iſta Eccleſia ſit de iure patronatus Dominorum Caſtri, quia ex fundatione probatur contrarium, quia vltra quod iſtæ ſunt ſimplices enunciatiuæ, abſque cauſæ cognitione, & ſuper his, quæ à poteſtate proferentium non dependent, & conſequenter non præiudicant libertati Eccleſiaſticæ, vt aliàs fuit conſideratum coram D. Corduba de menſe Ianuarij 1600. in cauſa Romana Parochialis de Publicolis, etc. 7

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Romana Donationis de Cuppis.

Mercurij 5. Iunij 1602.

ARGVMENTVM.

Donatio facta à minore ſine ſtatutarijs ſolemnitatibus, nulla, & inualida eſt, etiam quod iurauerit ſe maiorem, ac etiam quod factus maior per plures annos tacuerit.

SVMMARIVM.

Minor iurans ſe maiorem, cùm non ſit, non per hoc prohibetur allegare nullitatem donationis factæ ſine ſtatutarijs ſolemnitatibus, n. 1.

Minor à ſtatuto prohibitus contrahere ſine certa ſolemnitate, an habeat locum, quando minor iurauit ſe maiorem, n. 2.

Maior eadem facilitate, & dolo inducitur ad iurandum, qua fuit inductus ad donandum, n. 2.

Minor

Minor factus maior tacens per plures annos, non dicitur ratificaſſe contractum nullum à ſtatuto reputatum propter præſumptum dolum, n. 3.

DECISIO LIV.

1 FVit per Dominos reſolutum, minorem ætatem ſuffragari Septimio, quamuis iurauerit ſe maiorem, *l. ſi alterius cum ibi notatis C. ſi minor ſe maiorem dixerit*. Ideò non allegare impeditur nullitatem donationis ob non ſeruatas requiſitas ſolennitates in contractibus minorum ex ſtatuto Vrbis *lib.* 1. *c.* 151. non obſtante prætenſo iuramento Ioan. Andr. in addit. ad Specular. *in tit. de ſentent. §. vt autem in addit. quæ incipit*, *Ad hæc*, et Alber. *in dicta l. ſi alterius*, Caſtren. *in conſ.* 53. *num.* 3. *lib.* 2. Roman. *conſil.* 12. *n.* 5. vbi Add. Curt. iun. *conſ.* 118. *n.* 9. *& conſ.* 119. *n.* 2. *& ſub n.* 6. *& ſeq.* cum aliis per Modern. Petr. *de reſtit. in integr.* qui de communi teſtatur *q.* 24. *art.* 4. *n.* 26. *verſ. in contrarium*.

2 Nec huiuſmodi concluſioni obſtat, quod hic adſit duplex iuramentum ex Pariſ. *conſ.* 97. *num.* 60. *lib.* 1. Bern. *q.* 43. *num.* 3. cum aliis allegatis, quia illud poſſet procedere, quando per iuramentum promiſſorum tollitur defectus nullitatis, et confirmatur contractus, quo caſu minori excluſo à remedio nullitatis opus eſt beneficio reſtitutionis in integrum à quo cecidit, ex eo quod iurauit ſe maiorem, ſecus autem in hoc caſu, vbi contractus adhuc remanet nullus, ex quo iuramentum promiſſorum tanquam doloſè extortum ex ſtatuto nihil operatur, & ſic non impeditur minor, quo minus poſſit allegare nullitatem, non obſtante iuramento aſſertorio ex ſupra allegatis, maximè, quod ſtatutum Vrbis videtur annullare vtrumque iuramentum, cùm minor eodem dolo, & facilitate inducatur ad præſtandum iuramentum, ſicut ad aliud; & aliàs de facili fieret fraus ſtatuto, vt latè per Curt. iunior. *in dicto conſ.* 118. *ſub n.* 9. *verſ. ſed quod fortiores*, *& in conſ.* 119. *num.* 6. *& ſeq.*

3 Non obſtat, quod Septimius eſt factus maior, & per plures annos tacuerit, quia cùm ſtatutum præſumat dolum, ceſſat omnis ratificatio, quæ aliàs ex lapſu temporis induci potuiſſet, iuxta text. *in l. fin. C. ſi maior fact.* quæ non habet locum, vbi adeſt dolus, Roman. *conſ.* 54. *in fin.* Curt. iun. *in conſ.* 50. *num.* 9. Ruin. *conſ.* 170. *ſub num.* 13. *lib.* 1. & fuit reſolutum ſub die 28. Iunij 1554. coram bonæ memoriæ Oradino, de qua etiam per Caputaq. *deciſ.* 1. *par.* 3. *in impreſ. &c.*

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Romana Nullitatis Obligationis.

Mercurij 20. Iunij 1602.

ARGVMENTVM.

Obligatio, & præſertim fideiuſſoria eſt ſtricti iuris; & non extenditur niſi ad expreſſa in ea.

SVMMARIVM.

Obligationis cauſa ceſſante, ceſſat ipſa obligatio, n. 1.

Obligatio eſt ſtricti iuris, & non comprehendis niſi ea, quæ verbis expreſſa fuerunt, n. 1. & n. 4. *Vbi quod ad inducendam obligationem non ſufficiunt verba præſuppoſitiua, ſed requiruntur diſpoſitiua.*

Publica licitatio rerum plus offerenti deliberandarum, quam vim habeat, & de materia, n. 2.

Subhaſtatio bonorum quando fit plus offerenti, & præſertim per edicta an, & quando offerens aliquo pretium cenſeatur ſe obligaſſe ad emendam rem, quæ ſubhaſtatur, n. 2. & 3.

Termino in ſubhaſtatione dato offerre volentibus, numquid eo lapſo poſſit dictus terminus prorogari, n. 3.

Clauſulæ exequutiuæ non ampliant principalem obligationem licet fortius promittentem obligent, n. 5.

Obligatio relatiua non extenditur ad plus, quam continetur in relato, n. 5.

Fideiuſſoris obligatio ſtricti iuris eſt, & non extenditur vltra formalitatem verborum, num. 6.

Diſpoſitio ſtricti iuris non extenditur niſi ad expreſſa, num. 6.

Debitor nulliter obligatus an cenſeatur debitum agnoſcere dando pignora pro illius ſolutione, n. 7.

DECISIO LV.

1 CVm alias in hac cauſa fuiſſet reſolutum Illuſtriſſimum Dominum Cardinalem Cuſentinum principaliter, & in ſolidum obligatum cum DD. Æmilia, & Paulo Æmilio de Vrſinis erga creditores quondam Valerij Vrſini non teneri ea ratione, quod promiſſio D. Cardinalis continebat tantum obligationem pretij. Vnde erat, quod ſi DD. Æmilia, & Paulus Æmilius non emerent, Cardinalis tanquam deficiente cauſa ſuæ obligationis non teneretur, *l. ſi pupillus, la ſeconda*, vbi DD. *ff. de acquir. hæred.* Anchar. *conſ.* 230. *num.* 11. latè relati per Tiraq. *in tract. ceſſ. cauſ. part.* 1. *num.* 224. Placuit Illuſtriſſimo Præfacto, & alijs Dominis Congregationis ſuper ære alieno Baronum tranſmittere infraſcriptum dubium Reuerend. P. D. meo Pamphilio, & mihi tanquam alias deputatis in hac cauſa. An obligatio DD. Æmiliæ, & Pauli Æmilij de Vrſinis facta ſub die tertia Ianuarij contineat tantummodo promiſſionem ſolutionis pretij; An verò etiam promiſſionem de emendo, ita vt ſit recedendum à deciſis. Quo dubio per nos propoſito in Rota fuit vnanimiter concluſum, promiſſionem de emendo non contineri in dicta obligatione, & ideò non eſſe recedendum à deciſis. Fundamentum reſolutionis fuit, quia neque in dicta obligatione Æmiliæ, & Pauli Æmilij, neque in folio Congregationis in ea inſertu talis promiſſio legitur, vnde ſuccedit regula, *l. quidquid adſtringendæ, & l. ſi ita ſtipulatus §. Chryſogonus ff. de verborum obligat.* quod ex quo palam verbis expreſſa non fuit, pro omiſſo habenda ſit, verba enim contractus ſunt forma ipſius, ita vt nil addi, vel detrahi poſſit, Bald. *in l. quoties num.* 4. *C. de ſuis, & legit.* D. Aldobrand. *conſ.* 27. *num.* 44.

2 Non obſtat, quod pro parte Congregationis fuerint propoſita edicta cum Decreto, quod bona erant tradenda plus offerenti, vnde ſequitur, quod promiſſio pretij ſubſequuta habeat vim obligationis de emendo, perinde ac ſi Congregatio dixiſſet, Volo vendere, & DD. Æmilia, & Paulus Æmilius reſpondiſſent, volo emere, iuxta Theoricam Bartol. *in l. licitatio num.* 4. *ff. de publicanis*, *& in l. ſi tempora nu.* 3. *C. de fide inſtrument. & iur. haſt. Fiſc. lib.* 10. vbi etiam Ioann. de Plat. *num.* 2. quia nullibi colligitur dictam obligationem fuiſſe factam in vim, & executionem edictorum. Non ex verbis, quia referuntur tantum ad Decretum Congregationis ſub die 12. Decembris, & ſecunda Ianuarij, & de edictis nihil. Non ex tempore, quia fuit facta poſt quindecim dies in edictis præfixos ad offerendum. Non ex forma oblationis, quia ſecundum edicta erat danda cedula bancaria, & tamen in hac obligatione fuit datus particularis fideiuſſor, non denique ex modo offerendi, quia in licitatione tenet obligatio inter vendentem, & ementem, non obſtante medio interuallo inter interrogationem, & reſponſionem *contra l. primam ff. de verborum obligat.* quia ignoratur emptor, vt declarat Bartol. *in l. licitatio num.* 4. At in hoc caſu non modo ignorabatur emptor, ſed imò ab ipſomet venditore forma offerendi proponebatur, quod eſt valdè alienum à licitatione in qua toleratur ſtipulatio mediante interuallo temporis propter ignorantiam habentium contrahere inter ſe. Ex quibus patet non fuiſſe proceſſum per viam licitationis, ſed per modum cuiuſdam particularis tractatus, & concordiæ ad explorandum, An Æmilia, & Paulus Æmilius eſſent parati implere requiſita in euentum, quod ſibi fieret venditio.

3 Confirmantur prædicta alia ratione, nempe quia ad effectum, vt ex oblatione pretij oriatur obligatio de emendo vnum eſt neceſſarium, quod venditor obligetur ex parte ſua, Bartol. *d. l. licitatio num.* 4. *verſ. ſed ſi quis vellet*, Angel. *conſ.* 324. *num.* 1. Gabr. *conſ.* 180. *num.* 8. *volum.* 1. & hoc eſt regulare in quolibet contractu, quod non debeat claudicare, *l. Iulianus §. ſi quis à pupillo*, vbi gloſſ. & Bald. *ff. de act. empt.* & quod in alijs ſemper ſeruetur æqualitas, *l. fin. ff. de fruct. & lit. expenſ.* Alexand. *conſil.* 23. *n.* 7. *lib.* 7. Verùm in caſu de quo agitur nulla oriebatur obligatio de vendendo ex parte Congregationis; tum quia oblatio-

Digitized by Google

tiones erant faciendæ intra quindecim dies, vnde poſt illud tempus non obligabant Congregationem ad vendendum, *ad not. in l. ſi vnus §. ſi cum reo ff. de pact.* magis in ſpecie not. Angel. *conſ.* 199. cum alijs ad propoſitum, per Crauet. *conſil.* 216. *num.* 19. *& ſeq.* Tum multò magis, quia ex modo procedendi apparet, quod Congregatio forſan in vim ſuarum ampliſſimarum facultatum non intendebat per huiuſmodi edicta obligari plus offerenti, cùm non acceptauerit alias oblationes in tempore factas, & dicta edicta pendente termino pluries (vt facti contingentia requirebat) alterauit. Quibus non reſtagatur, quod Congregatio potuerit tempus præfixum in edictis prorogare, quia nec vſibi apparet, quod id voluerit facere, nec quatenus voluiſſet potuiſſet poſt lapſum terminum, Felin. *in cap. de cauſis num.* 1. *de offic. deleg.* benè Bald. *conſ.* 243. *num.* 1. *lib.* 2. ſicut, & parum facit, quod Congregatio ex mandatis ſibi viuæ vocis oraculo datis, poſſet omittere formam Bullæ ſuper dicta Congregatione, & ſolemnitates Iuris, vt patet ex Chirographo vltimo loco deſuper expedito, quia ex hoc non poteſt inferri, quod fuerit celebratus contractus licitationis, ita vt promiſſio pretij habeat promiſſionem de emendo.

4 Non obſtat aliud fundamentum, quod iſta obligatio de ſoluendo pretio præſupponat emptionem faciendam, quia ex hoc non ſequitur obligatio de emendo, quia ad inducendam obligationem non ſufficiunt verba præſuppoſitiua, ſed requiruntur diſpoſitiua, *vulg. l. ex facto, ff. de hered. inſtit.* Felin. *cap. ſedes, num.* 5. *de reſcript.* Rot. *deciſ.* 23. *de procurat. in antiq.* ſic qui promiſit dotem, quæ in neceſſarium antecedens præſupponit matrimonium non tenetur curare, vt ſequatur matrimonium, ſed ita demum tenetur, ſi illud ſequatur, *l. promittendo, ff. de iur. dot.* & in hac facti ſpecie benè probat doctrina Bart. in *l. fin. num.* 1. *ff. de duob. reis*, quem alij ſequuntur, vbi dicit, quod ſi vnus emit, alius promiſit pretium, quod non ſunt correi, quæ doctrina non poſſet verificari, ſi promiſſio pretij induceret per neceſſe promiſſionem de emendo, quia tunc ſine dubio eſſent correi.

5 Non obſtat clauſula alia, facere promiſit pro inuiolabili obſeruatione, & implemento omnium in præinſerto folio contentorum, quia iſtæ ſunt clauſulæ executiuæ, quæ non ampliant principalem obligationem, licet fortius in ea obligent promittentem, Dec. *conſil.* 2. *num.* 10. cum alijs per Pariſ. *conſil.* 54. *num.* 36. *vol.* 1. Ex quibus ſequitur, quod non ſit recedendum à deciſis, quia ſi ipſi principales non erant obligati ad emendum, multo minus D. Cardinalis, quia neque ex natura contractus poteſt in plus teneri, *l. Græce, §. illud*, vbi Bart. *ff. de Fideiuſſ.* neque ex forma ſuæ obligationis, quæ eſt relatiua ad obligationem ipſorummet principalium. Vnde non poteſt continere plus, quam terminus relatus, Alexand. *conſ.* 46. *num.* 8. *volum.* 1. Bald. *conſil.* 212. *num.* 1. *volum.* 1. cum alijs per Ruin. *conſil.* 25. *num.* 11. *volum.* 1. ſtante maximè illa clauſula, *prout continentur*, quæ magis limitat Bart. *in extrauag. ad reprimen. verb. prout*, Dec. *conſil.* 497. *numer.* 5.

6 Addebant Domini, quod etiam admiſſa concluſione quod promiſſio DD. Æmiliæ, & Pauli Æmilij tacitè contineret promiſſionem de emendo, nihilominus ad illam non extenderetur obligatio D. Cardinalis, & conſequenter non eſſet recedendum à deciſis, cùm obligatio Fideiuſſoris tanquam ſtricti iuris, *l. Fideiuſſores, §. pro Aurelio, ff. de Fideiuſſ. l. quæro, vbi gloſſ. ff. locat.* non extendatur vltra formalitatem verborum, Ioan. Andr. ad Specul. *titul. de Fideiuſſ. §.* 1. *in vlt. addit. ve ſi . item Fideiuſſores*, Roman. *conſil.* 207. *num.* 7. Natt. *conſil.* 202. *num.* 5. Decian. *conſil.* 72. *num.* 18. *volum.* 2. Et hoc eſt regulare in materia ſtricti iuris, quod diſpoſitio non extendatur niſi ad expreſſa, Butr. *in c. tranſlato, num.* 8. vbi etiam Imol. *numer.* 4. Dec. *num.* 3. *de Conſtit.* nec refragatur *conſil.* Crauett. 272. *num.* 5. *verſ. octauo propoſito*, quia loquitur in obligatione, quæ per neceſſe inerat obligationi Fideiuſſoris, quæ neceſſitas non poteſt conſiderari in hoc caſu, quia non eſt incongruum in iure, quod quis promittat emere, & ſoluere pretium, alius accedat expromiſſor pretii tantum, vt per Bart. *in alleg. l. fin. num.* 1. *de duob. reis*, qua etiam ratione non eſt inconueniens, quod eadem obligatio reſpectu principalis vno iure, reſpectu vero fideiuſſoris alio cenſeatur propter diuerſitatem rationis ex relatis per Tiraquel. *de retract. lignag. §.* 1. *gloſſ.* 2. *num.* 23.

Non obſtat, quod D. Cardinalis dederit mandatum ad reſignandum loca montium, quæ in effectu fuerunt reſignata pro ſatisfaciendis creditoribus, ex quo infertur, quod D. Cardinalis eo magis agnouerit ſuum debitum, & quod dando quodammodo pignora teneatur vti principalis, etiam ſi alia obligatio eſſet nulla, *l. ſed ſi is, Cod. de præd. min.* Nam quantum ad primum argumentum forte procederet, ſi Cardinalis poſtquam fuit dictum de nullitate venditioni, nihilominus feciſſet dictum mandatum, verum cùm id fecerit ante, non poteſt ex hoc inferri, quod ſenſerit ſe obligatum in caſu, quo emptio non ſequeretur. Quod verò ad ſecundum, talis datio pignorum non poteſt plus operari, quam quod Dom. Cardinalis ſit obligatus vti principalis, quod non negatur, ſed dicitur talem obligationem non operari, vt ipſe teneatur non ſecuta venditione, tum quia nec ipſamet obligatio DD. Æmiliæ, & P. Æmilij continet promiſſionem de emendo ex ſupra deductis. Tum quia etiam ſi illud tacitè contineret, D. Cardinalis non eſt principaliter, & in ſolidum obligatus ad tacita, ſed ad expreſſa tantùm, hoc eſt ad ſolutionem pretij. 7

R. P. D. L I T T A.

Romana Saluiani Interdicti.

Veneris 25. Iunij 1602.

A R G V M E N T V M.

Cenſus extinctio non fit niſi per actum retroſimilem, & ſic per reſtitutionem pretij, ita vt non ſufficiat ſola relaxatio mandati ſine actuali reſtitutione ſortis, aut partis.

S V M M A R I V M.

Cenſus, vt extinctus dicatur, quando fuit perfectus, & in eſſe deductus requiritur actus retroſimilis, num. 1. *& num.* 2. *vbi propterea dixit eſſe neceſſariam pretij reſtitutionem.*

Cenſus non dicitur perfectus, aut in eſſe deductus, niſi interueniat pretij traditio, n. 2.

Cenſus perfectus, & in eſſe deductus non cenſetur extinctus per relaxationem mandati pro reſtitutione ſortis principalis loco damnorum, & intereſſe, num. 3. *niſi fuerit deuentum ad actualem reſtitutionem ipſius ſortis, ſeu partis, num.* 4.

Cenſus venditor non poteſt compelli ad reſtituendum pretium, ſed benè emptor poteſt cogi ad illum recipiendum, num. 5.

Cenſus non dicitur extinctus, quando partes expreſſè declarant nolle ab eo recedere, n. 6. *& ſeqq.*

D E C I S I O LVI.

FVit reſolutum, cenſum non fuiſſe extinctum, quia vt extinguatur cenſus in eſſe deductus, & perfectus requiritur actus retroſimilis, *l.* 1. *C. quand. liceat ab empt. diſced.* & tenuit Rota in vna Romana Cenſus Apothecarum 28. Iunij 1578. coram bonæ mem. Card. Lancellotto, in Romana Cenſus 3. Iulij 1589. coram bonæ memoriæ Bubalo, in alia Romana Cenſus 31. Maij 1596. coram R. P. D. meo Penia, quia actus retroſimilis, cùm non interuenit in iſto caſu. Ideò, &c. 1

2 Et quod actus retroſimilis conſtitutioni non interuenit ex eo clarè apparet, quod numquam fuit deuentum ad reſtitutionem pretij Cenſus, cuius pretij traditio vltra conſenſum partium ſicut debuit interuenire pro perfectione conſtitutionis cenſus, ad text. *in §. pretium Inſtitut. de emption. & vendit. in l.* 2. *§.* 1. *& in l. pacta conuenta ff. de contrahen. emp.* & expreſſè cauetur Conſtitutione Pij V. ita etiam reſtitutio illius fuit neceſſaria pro integra diſſolutione dicti cenſus, *dicta l.* 1. *C. quand. ab emption. &c.*

3 Nec obſtare dixerunt Domini, quod fuit relaxatum mandatum etiam pro reſtitutione ſortis principalis loco damnorum, & intereſſe, & quod factum iudicis, factum partis reputetur. Quia fuit reſponſum, quod per hoc non ſequitur, quod emptori cenſus fuerit reſtitutum pretium,

quæ

Google

quæ tamen reſtitutio fuit, vt dictum eſt, neceſſaria pro diſſolutione dicti Cenſus.

4 Non obſtat deciſio alias facta in illa Romana Cenſus coram R. P. D. meo Pamphilio, quia eo in caſu non tantum fuerat relaxatum mandatum pro fructibus, & reſtitutionem ſortis principalis, ſed vlterius fuerat proceſſum ad actualem reſtitutionem ipſius ſortis, ſeu partis illius, ideò fuit, & iure merito pro extinctione eo in caſu pronunciatum ratione indiuiduitatis ipſius cenſus pretij eiuſdem, & iuramenti, quia dum venditor cenſus reſtituit emptori pretium, ſeu partem illius neceſſariò antecedens, recedere voluiſſe videtur à cenſu, ad text. *in l. illud ff. de acquirenda heredit. in l. ad rem mobilem, vel ad legatum ff. de procurator.*

5 Et ad illud motiuum deductum per Informantes pro Domino Septimio, quod ſcilicet Procurator D. Marci Lepidi in executione ſupradicti mandati relaxati pro fructibus, & ſorte principali receperit ſcuta 253. fuit reſponſum, ceſſiſſe in cauſam fructuum dicti cenſus decurſorum, & non in cauſam ſortis principalis, ad quam reſtituendam venditor cenſus compelli minimè poteſt, obſtantibus Conſtitutionibus Martini, & Calixti, & Pii Quinti de cenſibus, ex quarum lectura clare conſtat, in poteſtate quidem venditoris eſſe ſe quandocunque eximere à præſtatione cenſus, reſtituendo emptori ſortem principalem vnà cum fructibus decurſis, & non ſolutis, non autem eſſe in poteſtate ipſius emptoris repetere ſortem ipſam, aut partem illius.

6 Et quod tollere videtur omnem difficultatem in iſto caſu eſt declaratio, quam partes ipſæ re adhuc integra fecerunt quod illarum voluntas ſit nunquam velle recedere à dicto contractu cenſus, imò voluiſſe, & velle illum producere in ſuo eſſe, & clarum eſt, Actus agentium vltra eorum intentionem, mentemque operari non debere, iuribus vulg.

7 Ad illud verò, quod cenſus non potuerit validè conſtitui ſuper Palatio ſubiecto fideicommiſſo expreſsè prohibito alienari, alienationis etiam latè ſumpto vocabulo, &c. Fuit reſponſum, non eſſe præſentis inſpectionis, ex quo dum agitur de extinctione, vel non extinctione alicuius actus, ipſe præſupponi debet, Cùm non entis nullæ ſint qualitates, & partes, vulgat. iur. Ex quibus reſolutum, ac deciſum fuit, cenſum de quo agitur non fuiſſe extinctum, &c.

R. P. D. IVSTO.

Illerden. Viſitationis.

Mercurij 13. Nouembris 1602.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de quadam concordia facta inter Epiſcopum, & Capitulum, & de illius interpretatione, an ſcilicet illius vigore Epiſcopus in exercendo criminalem iuriſdictionem teneatur requirere ſolùm præſentiam Capituli, an verò etiam illius conſenſum.

SVMMARIVM.

Epiſcopus Illerden. in cauſis criminalibus Canonicorum tenetur procedere cum conſenſu Capituli, num. 3. in fin. & num. 4.

Epiſcopus Illerden. quando facit viſitationem generalem ſine ſolemni inquiſitione ex ſua ordinaria iuriſdictione non tenetur requirere conſenſum Capituli, num. 1. 2. & num. 4.

Epiſcopus Illerden. quando vult procedere in forma iudicij, & facere inquiſitionem ſolemnem, vnde ſequi poteſt correctio, vel pœna, vel mulcta, tenetur tunc requirere conſenſum Capituli, n. 3.

Epiſcopus Illerden. vigore concordiæ factæ cum Capitulo an poſſit ſuam iuriſdictionem in criminalibus exercere cum ſola præſentia Capituli, an verò etiam Capituli conſenſum requirere debeat, n. 6. & ſeq.

Præſentia alicuius vbi requiritur, tunc ſufficit ab eo, qui eſt præſens informationem accipere abſque illius conſenſu, num. 7.

Dictio cum ſolet coniungere præcedentia cum ſequentibus, & æqualiter determinare, n. 8. vbi tamen quod eadem dictio intelligitur, ſecundum ſubiectam materiam.

Clauſula non aliter, *eſt præciſa, & quomodo, n. 9.*

DECISIO LVII.

IN hoc dubio per me diſputato de ordine Sanctiſſimi Domini noſtri; An Reuerendiſſimus Dominus Epiſcopus Illerden. tenetur in rebus agendis in viſitatione ſuæ Eccleſiæ adhibere conſilium, vel conſenſum capituli, vel Canonicorum pro aſſiſtentia dictæ viſitationis deputatorum, vel ſufficiat nuda præſentia; Duæ difficultates excitabantur ex duobus inſtrumentis concordiarum, quæ ſunt authoritate Apoſtolica confirmatæ. 1

Prima erat ſuper primo inſtrumento concordiæ à Benedicto XII. confirmatæ, in quo prætendebat Capitulum contineri actum viſitationis faciendæ per Epiſcopum, ita vt Epiſcopus etiam in viſitatione teneretur illius concordiæ ſeruare formam, & tenorem; Domini tamen in hoc caſu placuit diſtinctio alias à Rota comprobata, quod quando Epiſcopus intendit facere viſitationem generalem ſine ſolemni inquiſitione ex ſua iuriſdictione ordinaria ſecundum diſpoſitionem text. *in cap. 1. §. banc autem de cenſ. in 6.* vbi Gemin. & alij, *cap. irrefragabili de offic. ord. cap. decernimus 1. q. 1.* Socin. *in tractat. Viſitationis, paulo poſt princ. num. 4.* Oldrad. *conſ. 204.* & diſponitur in Concilio Tridentino *ſeſſ. 6. cap. 4.* tunc iſte caſus non continetur in concordia. 2

Quando verò Epiſcopus vult procedere in forma iudicij, & facere inquiſitionem ſolemnem, vnde ſequi poteſt correctio, vel pœna, vel mulcta, & tunc tenetur formam concordiæ obſeruare, vt alias Rota tenuit coram Reuerendiſſimo D. meo Patriarcha Alexandrino, in cauſa Legionen. Iuriſdictionis 1. Iunij 1580. & in eadem 7. Februarij 1583. Atque hoc dicebant Domini ſignificari ex proœmio inſtrumenti, vt docet text. & ibi Bartol. & Bald. *in l. fin. ff. de hered. inſtit.* Sarnen. *in reg. de annali q. 1.* Quia iuriſdictio criminalis in Canonicos in forma iudicij exercenda narratur pro præexiſtenti materia litium, & diſcordiarum, quæ partium conſenſu mutuo interueniente in tranſactione fuit extincta. Et ita loquitur inſtrumentum pluribus in locis, vt hoc caſu ſint deputandi Canonici Coniudices Epiſcopo, quorum in iudicando non ſit vnus altero maior, *l. Pomponius, §. duo ex tribus ff. de re iudic.* & hæc eſt multum veriſimilis intentio, vt ius commune cenſeatur reſeruatum tam Epiſcopo, quoad ſuam viſitationem, quam Capitulo, cùm quo tenetur procedere Epiſcopus in cauſis criminalibus Canonicorum, *cap. 1. §. quid vero 80. diſtinctione, cap. ſi quid de quocumque, cap. Epiſcopus 15. q. 7.* Oldrad. *conſ. 195. num. 3. verſ. non obſtat.* Et idcircò benè reſpondit Epiſcopus inſtantiæ Capituli anni 1588. vt habetur in eius Summario *n. 1.* vbi declarabat ſe velle procedere ad inquiſitionem generalem, & ſi quis eueniret caſus, qui proceſſu iudiciali indigeret, tunc deueniendum eſſe ad Coniudicum deputationem, & ita viſitationem perfecit; & Capitulum reſeruauit ſibi iura ſua. 3

Non obſtant verba vniuerſalia, & geminata concordiæ ſecundùm Salic. *in l. ſi ſerui num. 9. verſ. exemplum dicit ſtatutum ff. de noxal.* Alex. *conſ. 118. num. 5. in fin. lib. 5.* Dec. *conſ. 599. num. 3.* Gozzad. *conſ. 14. num. 22.* Siquidem eodem modo reſpondebatur, iſta verba comprehendere correctionem, ſi eminеret in viſitatione, quod eſſe poteſt, *cap. irrefragabili de offic. ord. c. cum venerabilis*, ibi, *teneatur cauſa correctionis Eccleſiam viſitare*, & ibi gloſ. *in verbo, bis in anno*, Butr. *num. 4. & 5. de cenſ.* Paul. *de viſit. par. 1. q. 1. num. 1. & 12. cum ſeq.* & Concilium Tridentinum allegatum, *ſeſſ. 6. c. 4.* ibi, *corrigi, vel emendari.* Et ita docuit Rota in deciſ. Palentina coram eodem Reuerendiſſ. D. meo Alexandrino 18. Maij 1573. quæ comprobata fuit coram bon. mem. Cæſare de Graſſis in eadem cauſa, tertia Iulij eiuſdem anni. 4

Atque hoc pacto euitatur inconueniens, quod ſit in poteſtate Epiſcopi viſitando ad libitum concordiam vanam reddere, & eluſoriam; & non læditur interpretatio iuris, ſecundum quod de viſitatione generali, non iudiciali minimè cenſetur diſpoſitum, niſi de ea fiat mentio ſpecialis, *d. c. cum Venerabilis*, vbi gloſ. *in verſ. cauſa correctionis*, & Abb. *n. 3. de cenſ.* 5

Secunda difficultas conſiſtebat in alia concordia à 6

Pau-

Digitized by Google

Paulo III. confirmata, in qua Domini cenſuerunt Epiſcopum poſſe viſitare, & actus huiuſmodi viſitationis exercere ſine conſenſu, vel conſilio Canonicorum a Capitulo deputatorum pro aſſiſtentia, & ſufficere ſolam præſentiam, interpretationem capiendo à iure communi ex ſubiecta materia, vt in prima difficultate, Felin. *in cap. non poteſt ſub num. 7. de re iudic.* cum alijs deductis per Informantes, & tantò magis arguendo à prima concordia in qua deputantur Coniudices, in hac ſolum ſunt deputandi Canonici pro aſſiſtentia, quæ non importat conſilium, vel conſenſum, *l. fin.* vbi gloſ. *C. de aduoc. diuer. ind. cap. ſi quem de procurat. in 6.*

7 Neque remanet iſta aſſiſtentia ſine operatione; quoniam eſt quædam præeminentia, & Epiſcopus poteſt ſe ab aſſiſtentibus informare, vt communiter fit in caſibus, in quibus requiritur præſentia, videatur Aretinus *in leg. ſi quis mihi bona §. ſi coram num. 13. ff. de acquir. hered. cum ſimil. lib.* & ſic iſti Canonici fouebunt Epiſcopum aſſociatione, & ſeruitio, iuxta text. *in cap. ad audientiam*, & ibi Abb. *num. 3. de cleric. non reſid.* Quod quidem oſtendit obſeruantia, cuius actus fuerunt dati in Summario, quia in viſitatione non fuerunt deputati Coniudices: ſed aſſiſtentes. Quare ab his ſumi debet interpretatio, & exemplum, Aym. *conſ.* 201. *num.* 12. *cum ſeq.* Pur. *deciſ.* 283. *lib.* 1. cum allegatis.

8 Non obſtat in verbis concordiæ illa dictio, *cum*, iuncta verbo aſſiſtentibus, quæ ſolet coniungere, & æqualiter determinare, *l. ille cum illo ff. de vſufruct. legato*, Iaſ. *in l. ſi ancilla num. 2. ff. de leg.* 1. quia iſta coniunctio non egreditur terminos aſſiſtentiæ, iuxta officium deputatorum pro quodam comitatu, *lib. 1. & 2. ff. de pecul. leg.* Purpur. *conſ.* 402. *num.* 75. & intelligitur ſecundum ſubiectam materiam, *deciſ.* Pedem. 81. *n.* 1. *&* 18. aliàs hic ſequeretur, quod Notarius æqualiter adderetur: quia dicitur cum aſſiſtentibus, & Notario.

9 Neque facit dictio, *& non aliàs*; Nam eodem modo reſpicit expreſſam formam quoad aſſiſtentiam, non quoad alia, de quibus nihil dicitur, & hoc pacto præciſa, Bar. *in l. de his n. 31. verſ. præterea iſta lex ff. de tranſact.* Dec. *conſ.* 258. *n.* 11. Grat. *conſ.* 16. *n.* 48. *lib.* 1.

10 Quinimò omiſſis omnibus diſputationibus habemus reſolutionem Illuſtriſſimorum Interpretum ad ſacrum Concilium Tridentinum, qui cenſuerunt, quod, ſi concordia inter Epiſcopum, & Capitulum à Sede Apoſtolica ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione confirmata], cautum ſit, vt Epiſcopus debeat viſitare cum aliquibus aſſiſtentibus eligendis à Capitulo, talem concordiam eſſe quidem ſeruandam, vtpote decretis Concilij non abrogatam, ſed Epiſcopum vigore eiuſmodi concordiæ non teneri adhibere conſilium, vel conſenſum Capituli, vel Canonicorum; ſed tantum nudam eorum præſentiam.

11 Ex quibus viſum fuit Dominis, concordias non diſſentire adinuicem; ſed vtramque eſſe ſeruandam, vt Epiſcopus viſitet cum aſſiſtentibus ſine eorum conſenſu, vel conſilio, eueniente tamen caſu ſpeciali, & iudiciali correctione digno, ad Capitulum ſpectare Coniudicum deputationem, & ita benè in ſecunda concordia prima expreſſe reſeruatur. Quapropter ita deciſum.

R. P. D. L I T T A.

Compſana iuriſpatronatus.

Veneris 23. Ianuarij 1603.

A R G V M E N T V M.

Quaſi poſſeſſio præſentandi non ſufficit ad excludendum Collationem Abbatię vacantis in menſe Sedi Apoſtolicæ reſeruato, niſi probetur ius patronatus ex dotatione, vel fundatione, & quomodo cenſeatur probatum iuſpatronatus ex fundatione, & dotatione erectum.

S V M M A R I V M.

Quaſi poſſeſſio præſentandi non ſufficit ad excludendum collationem Abbatiæ vacantis in menſe Sedi Apoſtolicæ reſeruato, niſi probetur iuſpatronatus ex dotatione, vel fundatione, n. 1. & n. 9.

Iuſpatronatus ex priuilegio conceſſum ſub conditione alicuius implementi non ſuffragatur, niſi conſtito de implemento plenè, & concludenter, & non per præſumptiones, num. 4.

Iuſpatronatus ex ſola reparatione, ſine reſtauratione Eccleſiæ non acquiritur, niſi Eccleſia eſſet funditus deſtructa, ita ut egeret noua conſecratione, n. 5. & 6.

Iuſpatronatus non acquiritur ex ſolo dotis augmento, ſed ex totali donatione, n. 5. & 6.

Dictio ac ſi *denotat ſimilitudinem, ſed non per omnia, num. 6.*

Regula reſeruatoria Menſis Sedi Apoſtolicæ reſeruati, habet ampliſſimas cauſas, & derogat quibuſcumque priuilegijs, n. 7.

Priuilegium quando dicatur conceſſum ex cauſa onerosa, num. 8.

D E C I S I O LVIII.

1 FVit reſolutum, ex capite regulæ reſeruatoriæ allegatam quaſi poſſeſſionem non ſuffragari Comitibus Compſæ, quia dato citra veri præiudicium, quod Modernus Comes, qui nunquam præſentauit, poſſit dici eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi ratione Comitatus, quem poſſidet, cuius veritas pendet ab eo, an iuſpatronatus ſit annexum Comitatui quem ipſe poſſidet, vel potius ſit iudicandum hæreditarium, de quo poterit ad partem videri, ſi opus fuerit: Cùm tamen Abbatia, de qua agitur, vacauerit de menſe Februarij Sedi Apoſtolicæ reſeruato per regulam Cancellariæ octauam, ad talem reſeruationem excludendam non ſufficit quaſi poſſeſſio præſentandi, niſi probetur iuſpatronatus eſſe ex dotatione, vel fundatione, cùm aliàs ex priuilegio comprehendatur ſub dicta regula, neque poſſeſſio inde procedens ſuffragari valeat prætenſo patrono aduerſus Prouiſum Apoſtolicum *ad deciſ.* Caputaq. 29. *lib. 1. in manuſcriptis*, Paleot. *deciſ. 519. lib. 3. par. 3.* & fuit tentum in Cæſarauguſtana Parochialis 10. Iulij 1556. coram Gropperio, & in cauſa Valentina Parochialis de Carlet. 4. Iunij 1601. coram Domino meo Lancellotto.

2 Et quod hoc iuſpatronatus non ſit ex dotatione, vel fundatione, videtur probari ex Bullis Leonis X. & Pauli III. ex quibus illud deducitur: nam dum in eis narratur, quod ab initio Monaſterium erat liberum, quod Eccleſia erat ædificata, prout & Monaſterium, quod habebat dotem, & illius fructus erant taxati in libris Cameræ in ducatis 50. & tandem dum exprimitur valor dicti beneficij in ducatis 100. ex his in quam excludi videtur dotatio, & fundatio reſpectu Comitum Compſæ, quibus tamen tunc iuſpatronatus reſeruatur.

3 Nec facit, dum pro parte Moderni Comitis dicitur, authorem ſuum reparaſſe Monaſterium, & Eccleſiam reſtauraſſe, ac illam ornaſſe paramentis, libris, calicibus, & alijs ad cultum diuinum neceſſarijs, dotemque illius auxiſſe, exponendo in dicto augmento, & reſtauratione ſcuta mille, & idcirco dicto Comiti, & ſucceſſoribus illius pro tempore tum à Leone X. tum denique à Paulo III. conceſſum fuit iuſpatronatus cum expreſſa declaratione, quod eis competat non ex ſpeciali priuilegio, ſed ex dotatione, & fundatione in omnibus, & per omnia, ac ſi illud ab initio fundaſſent, & dotaſſent.

4 Quia, vltra quod verè non conſtat de implemento reſpectu prædictorum, quod à Moderno Comite vti fundamentum ſuæ intentionis plenè, & concludenter probandum eſſet, iuxta theoricam Doctorum *in l. 2. C. de iur. emphyt.* Alexand. *conſ.* 101. *in fin. lib.* 2. Corn. *conſ.* 40. *num.* 8. *verſ. probabit itaque lib.* 4. quem ſequitur Roland. *conſ.* 57. *n.* 9. *lib.* 1. & non per præſumptiones, & indicia, quæ minimè ſuffragari poſſunt perſonis in quibus probabiliter cadit ſuſpicio vſurpationis, quales videntur iſti Comites Compſæ, attenta diſpoſitione Concilij Tridentini *cap. 9. ſeſſ. 25.* prout in ſimili fuit dictum in illa Paduana iuriſpatronatus, vltima Maij 1591. coram Reuerendiſſimo Domino meo Patriarcha Alexandrino, & in Melphien. iuriſpatronatus 19. Ianuarij 1594. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Mantica. Nec dici poteſt ſatis conſtare de implemento prædictorum ex literis Pauli III. tum quia in illis ſolum narratur, factum fuiſſe depoſitum ſcutorum mille, & non quod illa poſtmodum intra ſtatutum tempus fuerint expoſita in cauſis, in quibus, attento tenore dictæ conceſſionis,

ex-

exponi debebant: Tum etiam quia eſt narratiua partis, quæ ad eius fauorem non probat iuribus vulgatis.

5 Fuit reſponſum, quod etiam data probatione implementi reſpectu prædictorum omnium, non per hoc dici poſſet, iuſpatronatus Comitibus Compſę competere ex dotatione, vel fundatione: ſed potius ex priuilegio, vt in ſimili tenuerunt Domini in vna Placentina Parochialis de Mirabel vltima Ianuarij 1594. coram bon. mem. Orano, recedendo in hoc à deciſione alias facta in quadam Aſtoricen. coram Reuerendiſſ. D. meo Alexandrino, quæ eſt inter impreſſas 137. par. 1. & quidem optima ratione, quia ex ſola reparatione, ſiue reſtauratione non acquiritur iuſpatronatus ex conſtructione, cùm ad iſtum effectum opus ſit, quod Eccleſia eſſet funditus deſtructa, itaut egeret noua conſecratione, Lambert. *de iure patr. 3. art. 6. q. principalis 10. par. primi lib. num.* 16. Rocch. *eod. tract. in verb. conſtruxerit n.* 12. & fuit ſæpè reſolutum. Neque ex augmento dotis acquiritur iuſpatronatus, ſed ex dotatione, cùm potius ditari, quam dotari dicatur, nec iuridicum ſit Eccleſiam liberam ex ſolo augmento dotis in ſeruitutem redigi, gloſ. *in cap. pia mentis in verb. patronum* 16. *q. 7.* ſed ad effectum prædictum eſſet neceſſe, quod Eccleſia notabiliter dotem ſuam amiſiſſet, & eidem noua dos eſſet data, Rocc. *vbi ſupra in verſ. dotauit*, q. 3. Bero *conſ. 4. n. 26. volum.* 1. & fuit tentum in vna Lunen. Sarzanen. Beneficij 5. Iulij 1599. coram Domino meo Millino, & aliàs ſæpè.

6 Cùm igitur attenta diſpoſitione iuris communis, non poſſit dici, Comitibus Compſæ ex dictis eorum prætenſo augmento dotis, & reſtauratione Eccleſiæ, ſeu Monaſterij fuiſſe debitum iuſpatronatus ex fundatione, vel dotatione, neceſſe eſt fateri eiſdem fuiſſe reſeruatum ex priuilegio, quod ſubiacet dictæ regulæ reſeruatoriæ: & hoc idem probari videtur ex illis verbis conceſſionis, ibi, ac ſi illud ab initio fundaueritis, & dotaueritis: quæ denotant ſimilitudinem, ſed oon per omnia, *l. ſi deferente ff. quibus mod. pignus, vel hypotheca ſolu.* & fingunt factum, quod verè factum non eſt, vt not. gloſ. *in l. quamuis ff. de bon. auct. iud. poſſid.*

7 Non obſtat, quod literæ Pauli contineant clauſulas prægnantiſſimas, & derogatorias, etiam quoad futura, & quod propterea dici non poſſit, hoc iuſpatronatus ſubiacere dictæ regulæ *ad deciſ.* Put. 308. *lib.* 3. Quia fuit reſponſum, quod regula reſeruatoria Sanctiſſimi D. N. habet clauſulas derogatorias ampliſſimas, & derogat quibuſcunque priuilegijs, & indultis, etiam cum quibuſcunque derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, & efficacioribus clauſulis etiam inſolitis, & etiam irritantibus, ita vt iure merito effectus illius impediri non debeat, per clauſulas in dictis literis Pauli III. appoſitas, quibus ſatis, ſuperque derogatum fuiſſe conſtat ex lectura eiuſdem regulæ.

8 Nec obſtat, quod iuſpatronatus videatur conceſſum ex cauſa oneroſa, & ob id non cadat ſub regula: quia fuit dictum, quod adhuc effectum cognoſcendi, ſcilicet an fuerit conceſſum ex cauſa onerosa, debet perpendi, quod fuerit impenſum, & ſic an illud æquiualeat conceſſioni, quia ſi non æquiualet, conceſſio iudicari debet ex mera gratia, vt aliàs dictum fuit in vna Peruſina de Confinio 3. Decembris 1576. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Blanchetto, & in Lucana Decanatus 22. Martij 1577. coram Sanctiſſimo D. N. in quibus explicitè dicitur, vel nouam requiri dotis conſtitutionem, vel totalem ipſius Eccleſiæ funditus dirutæ reſtaurationem, quorum neutrum verificatur hoc in caſu.

9 Et ad illud, quod, dum diſcutitur ſuper qualitate huius iuriſpatronatus, debet patronatus manuteneri in ſua quaſi poſſeſſione præſentandi. Fuit reſponſum, dictam, quaſi poſſeſſione hoc in caſu ei nunimè ſuffragari poſſe, propter decretum irritans, de quo in dicta regula reſeruatoria, ad text. *in c. ſi eo tempore de elect. in 6.* & not. per Prob. ad Monac. *in c. hi qui n. 18. de preben. in 6.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
D. CARD. PAMPHILIO.

Fauentina Succeſſionis.

Die 24. Ianuarij 1603.

ARGVMENTVM.

Statutum, excludens à ſucceſſione filij morientis ab inteſtato matrem propter agnatos, non habet locum, quando proximior agnatus eſt Clauſtralis, quia tunc non obſtante ſtatuto ſuccedit mater, & alios remotiores agnatos excludit.

SVMMARIVM.

Filij morientis ab inteſtato, hereditas de iure communi ſpectat ad matrem excluſis patruo, & alijs agnatis, n. 1.

Statutum excludens matrem propter agnatos intelligitur dummodo agnati ſuccedant, & ceſſat eius diſpoſitio, ſi agnati ab alijs excludantur, aut alias non ſuccedant, n. 2.

Regula, ſi vinco vincentem te, multo magis vincam te, quomodo procedat, n. 2. in fine.

Statutum excludens matrem propter agnatos, ſi agnatus proximior eſt impeditus ſuccedere ex aliqua cauſa, mater non excluditur, ſed præfertur alijs agnatis remotioribus, n. 1. & ſeqq. Declara, vt n. 4.

DECISIO LIX.

FVit per Dominos reſolutum hæreditatem Marci Antonij deberi Bartholomææ eius matri. Quamuis enim 1 ex ſtatuto Fauentiæ ſub Rubrica de ſucceſſionibus aſcendentium, mater excludatur ab agnatis intra quartum gradum: Adeſt tamen in hoc caſu patruus Clauſtralis, qui non gaudet beneficio ſtatuti, & reducit ſucceſſionem ad terminos iuris communis, ſecundum quod ſucceſſio filij ab inteſtato defuncti ex Senatuſconſulto Trebelliano ſpectat ad matrem, quæ præfertur patruo, & alijs agnatis, *l. 2. ff. ad Trebell. Authen. defuncto C. eodem tit. §. ſed cum antea Inſtit. eod.* Signor. *conſ. 6. num.* 2. Dec. *conſ.* 71. *n. 1. in principio.*

Statutum enim huiuſmodi intelligitur, dummodo agnati ſuccedant, & ceſſat eius diſpoſitio, ſi ab alijs excludantur, aut alias non ſuccedant, Corn. *conſ. 61. num. 3. lib.* 4. Dec. *conſ. 378. num. 2. cum ſeq.* & iſte eſt caſus, de quo agitur, quia exiſtentia patrui Clauſtralis, cui ex ſtatuto, qualiter deſcendentes ab inteſtato ſuccedant, præſeruetur ſucceſſio ſecundum iuris diſpoſitionem, denegato eis tantum beneficio alterius ſtatuti, excludit alios agnatos remotiores, qui beneficio ſtatuti matrem excludebant, & facit ceſſare ſtatutum remouendo impedimentum, quod obſtabat matri, quæ patrui beneficio admittitur ad ſucceſſionem filij, non conſiderata amplius perſona agnatorum, qui vigore ſtatuti illam excludebant, *l. 2. §. ſi ſit conſanguinea ff. ad Tertull.* Bartol. communiter receptus *in l. 1. §. qui habebat num. 4. ff. de bonor. poſſeſſ. contra tabul.* Angel. *conſ.* 210. *num. 4. circa fin. verſ. Tertio eſt videndum*, Alexand. *in l. illam num. 7. C. de collat.* Corn. *dicto conſ. 61. num.* 3. Brun. *de ſtatut. quod ſtantibus maſc. art. 6. num.* 119. Hier. Gabr. *conſ. 15. n. 15. lib.* 1. Surd. *conſ. 416. n. 15. lib.* 3. & tenuit Rota in cauſa Bononien. de Beroaldis, coram Litta, & in alia Bononien. de Albergatis coram Corduba 10. Martij 1597. vbi fuit dictum, quod Regula, ſi vinco vincentem te, &c. procedit, vbi victus vincitur ex eodem iure, non autem ex diuerſo, prout hic Bartol. *dicto §. qui habebat, & in l. 2. §. fin. ff. ad Tertull.* Angel. *conſ.* 252. cum alijs allegatis, in præfatis cauſis.

Nec refert, quod Patruus Clauſtralis, qui eſt in medio, 3 & eſt omiſſus à ſtatuto non ſuccedat, & ſic non proſit matri ad excluſionem agnatorum, *iuxta conſ.* Grat. 38. *nu.* 19. *lib.* 1. Dec. *conſ. 296. num. 5. verſ. non obſtat, cum alijs allegatis*, quia in contrarium vrget text. *in dicta l. 2. §. ſi ſit agnatus ff. ad Tertull.* vbi agnatus per quem excluditur pater in aliena familia adoptatus prodeſt matri, quæ eo non extante excludebatur à patre, & ſola ſuccedit excluſo agnato, vt per hunc text. ita tenent Alexand.

dicta

dicta l. illam ſub num. 7. verſ. ſed iſtud vltimum, Caſtr. *conſ. 450. num. 2. lib. 2.* Aret. *conſ. 27. num. 1. verſ. Secundo pro iſta parte, & in conſ.* 158. *num.* 1. Socin. *conſ.* 28. *num.* 16. *cum ſeq. lib.* 4. Curt. iun. *conſ.* 49. *num.* 9. *lib.* 1. Hier. Gabr. *d. conſ.* 15. *n.* 15. latè Honded. *conſ.* 2. *n.* 3. *cum ſeqq. lib.* 2. præſertim fauore matris, Aret. *conſ.* 158. *n.* 4. Socin. *conſ.* 202. *col.* 4. *lib.* 2. Gabr. *d. conſ.* 15. Ant. Gabr. *concl.* 4. *de ſucceſſ. ab inteſt. n.* 31.

4 Vltra quod contraria opinio poteſt locum habere, ſi Patruus Clauſtralis non ſuccederet, ex eo, quod de iure communi, vel ſtatuti eſſet incapax ſucceſſionis, quo caſu habetur pro mortuo, & agnatos non excluderet, ſecus autem in hoc caſu, vbi eſt capax ſucceſſionis ex iure communi, prout ex eorum priuilegio ſunt fratres Prædicatores, & ſtatutum illum non excludit, imò ei præſeruat ſucceſſionem ſecundum iuris communis diſpoſitionem, & ſolum ei denegat beneficium ſuum, vt tanquam agnatus matrem non excludat, & ita non eſt verum, quod ſtatutum excludat à ſucceſſione Clauſtralem, ſed tanquam vocatus à iure communi, quod fuit ſibi expreſsè reſeruatum, excludat agnatos remotiores, quamuis ipſe vti poſterior in gradu à matre excludatur. Et ita fuit concluſum, &c.

REV. P. D. DAMASCENO.

Romana Cenſus.

27. *Ianuarij* 1603.

ARGVMENTVM.

Cenſu extincto, fructus non debentur; non dicitur autem Cenſus extinctus niſi per realem reſtitutionem pecuniarum.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum facit probationem probatam, & habet executionem paratam, n. 1.

Cenſu extincto, fructus non debentur, n. 2.

Cenſus non dicitur extinctus niſi ſequatur realis reſtitutio pecuniarum, n. 3.

Extenſio non eſt facienda in materia ſtricta, & alteri præiudiciali, n. 3.

Cenſus non dicitur extinctus per mutationem Dominorum, ſed tranſit cum onere ſuo ad quoſcumque poſteriores, num. 4.

DECISIO LX.

1 FVit concluſum pro exequutione mandati Auditoris Cameræ, tanquam legitimè relaxati in vim obligationis Cameralis, de qua conſtat per publicum inſtrumentum, quod facit probationem probatam, Bald. *in l. Imperator num. 3. ff. de ſtat. homin.* Gram. *deciſ. 45. n. 9.* & habet exequutionem paratam, vt latè per Galleſ. *de for. oblig. Cam. 4. par. q. 1.*

2 Non obſtat, quod Cenſus, de cuius fructibus agitur, fuerit extinctus. Vnde nec principalis, nec fideiuſſor amplius teneantur, tanquam ceſſante cauſa eorum obligationis, ex deductis in cauſa Romana Nullitatis obligationis 20. Iunij 1602. coram R. P. D. Pamphilio, & meo. Quia negatur huiuſmodi extinctio, & quatenus illa deducitur ex eo, quod actor vnà cum alijs creditoribus ex Saluiano interdicto inſtiterit pro immiſſione in poſſeſſionem bonorum cenſuatorum, & fuit per ſententiam Iudicis, tam pro ſorte, quam fructibus graduatus & realiter immiſſus, & quod ijdem creditores in vim ſpecialis Commiſſionis Sanctiſſimi obtinuerunt, eadem bona ſubhaſtari ad effectum ſibi ſatisfaciendi tam pro ſorte, quam pro fructibus, & quod tandem Sanctiſſimus particulari Chirographo mandauerit dicta bona deliberari hominibus Magnani pro ſumma per eos oblata, factoque per illos actuali depoſito eoſdem immitti in poſſeſſionem bonorum abſque alia alicuius citatione, prout in effectu fuit obſeruatum, & modo dicti homines reperiantur in poſſeſſione dictorum bonorum.

3 Reſpondetur quod etiamſi res ita ſe haberet, vt narratur, nihilominus non reſultaret extinctio cenſus. Nam aut hoc deducitur ex eis, quæ geſta ſunt antequam Sanctiſſimus mandauerit bona deliberari hominibus Magnani, & cùm vſque ad illud tempus non fuiſſet ſatisfactum D. Actori de ſua ſorte non ceſſauit cenſus, quia ad hunc effectum requiritur naturalis reſtitutio, Veral. *deciſ.* 103. *part.* 1. & fuit dictum in cauſa Romana Saluiani interdicti 23. Iunij anni 1600. coram R. P. D. Litta, Aut extinctio præſupponitur ex ſubſequutis ad fauorem hominum Magnani in vim Chirographi manu Sanctiſſimi ſignati, & hoc legitur in dicto Chirographo, & cùm materia ſit ſtricta, & alteri præiudicialis, non eſt aliquid addendum, *c. ſuper eo, cum concord.* & ibi per gloſſ. *in verbo intentionis de offic. deleg.*

Non obſtat, quod Sanctiſſimus mandauit homines Magnani facto depoſito immitti in poſſeſſionem abſque aliqua alicuius citatione, quia ex hoc non ſequitur, quod Sanctiſſimus noluerit ceſſare cenſus abſque eo, quod depoſitum conſignaretur quibus de iure, vel ſeruatis ſeruandis conſtituerentur in mora recipiendi, & illa remotio ſolemnitatis citationis ſatis operatur ſuum effectum in ſuſtinenda deliberatione, & immiſſione, non citatis de iure citandis, aut denique prætenditur extinctio cenſus ex eo, quod bona cenſuata mutauerit Dominum, & iſte non eſt modus, quo extinguitur cenſus, ſed bona tranſeunt ad quoſcumque cum onere ſuo, & fuit dictum coram me in alia Romana cenſus 14. Ianuarij 1602. 4

R. P. D. COCCINO DECANO.

Hiſpalen. Diſtributionum.

Veneris 2. *Maij* 1603.

ARGVMENTVM.

Non reſidenti in ſuo Archidiaconatu, & Canonicatu, diſtributiones non debentur, & quid ſi à Capitulo idem habuerit licentiam lucrandi diſtributiones abſque eo quod reſideret.

SVMMARIVM.

Sententias de partibus, conſtito de earum bono iure, Rota exequi ſolet, n. 1.

Clerico non reſidenti, diſtributiones non debetur, n. 2.

Canonicus non reſidendo non lucratur diſtributiones etiam de licentia capituli, quia Capitulum hanc concedenda licentia poteſtatem non habet, n. 3. & 4.

Canonicus qui propter non reſidentiam Canonici aliquid lucratus eſt, de diſtributionibus quotidianis, quas Canonicus non reſidens amiſit, poteſt hoc lucrum non reſidenti Canonico remittere, n. 4.

Beneplacitum Apoſtolicum vbi reſeruatur in aliqua conceſſione, eo obtento, deficit conceſſio, n. 5.

Canonico, & Clerico non reſidenti propter infirmitatem debentur diſtributiones, n. 7.

DECISIO LXI.

DVbitaui iuxta reſcriptum ſignaturæ, an eſſet procedendum ad exequutionem trium ſententiarum de partibus in ea parte, in qua ſunt conformes, ſcilicet quod bon. mem. Epiſcopo Squillacenſi non eſſent debitæ diſtributiones, quas percepit non reſidendo, exceptis tamen illis, quas etiam non reſidendo fuiſſet lucratus. In hoc enim ſententiæ ſunt conformes, & Domini affirmatiuè reſoluerunt, quia conſtito de bono iure, Rota ſolet exequi ſententias de partibus, Put. *deciſ.* 401. *lib.* 1. Mohed. *deciſ. 3. de teſtib. & deciſ. 15. de re indic.* & fuit pluries reſolutum. 1

De Iuſtitia autem iſtarum ſententiarum ſatis conſtabat, quia Epiſcopus Squillacenſis non reſedit in ſuo Archidiaconatu, & Canonicatu, & ideò diſtributiones ei non erant debitæ, *cap. 1. de Cleric. non reſident. in 6.* Pariſ. *conſ.* 33. *lib.* 4. Caſſad. *deciſ.* 1. *de Cler. non reſident.* 2

Non obſtat licentia obtenta per Epiſcopum à Capitulo de Lucrando diſtributiones per triennium, de quo agitur, abſque eo, quod reſideret, quia huiuſmodi licentia tam ex defectu poteſtatis, quam voluntatis, Epiſcopo nihil ſuffragatur. Poteſtatis quidem, quia Capitulum non potuit illi concedere, quod abſens lucraretur diſtributiones, Archidiac. *in c. 1. in fin. verſ. dic quod forte contrarium* 3

Digitized by Google

de cleric. non reſident. in 6. Et videtur de mente Sacroſancti Concilij Tridentini, *ſeſſ.* 24. 12. ibi, *diſtributiones verb, qui ſtatutis horis interfuerunt recipiant, reliqui quauis colluſione, aut remiſſione excluſa his careant*: & declarauit expreſsè Sacra Congregatio Illuſtriſſ. Interpretum eiuſdem Sacri Concilij Tridentini, quod Capitulum non poſſit concedere abſenti, quod lucretur diſtributiones, Nauar. *de Orat. & hor. canon. cap.* 22. *Miſcell.* 14. *n.* 48.

4 Non obſtat gloſ. *in c.* 1. *in verſ. ſuas de Cler. non reſident. in* 6. quæ videtur dicere contrarium, quia non inquir poſſe conueniri quod diſtributiones in abſentia remittantur, ſed ſolum, quod is, cui iam ipſo iure accreuerunt poſſet eas remittere, id eſt conſentire, ne is qui eas iam perdidit, teneatur reſtituere, quod eſt longè diuerſum a pactione, qua quis diſtributiones in abſentia non perdat, & hanc gl. ita intelligit Nauar. *dicto loco de orat. & hor. canon. cap.* 22. *Miſcel.* 14. *num.* 49. & hoc etiam ſentit Franc. *in dicto cap. vnico* §. *qui vero num.* 4. *verſ. tu dic. de cler. non reſident. in* 6. Et ita intelligendus Gemin. *in dicto* §. *qui vero num.* 10. *verſ. poſſent concordari*, & ita debet intelligi Card. *in Clem.* 2. *num.* 8. *verſ. Decimotertio quaero, de vit. & honeſt. cleric.* Et meritò quidem, quia dolus præteritus remitti poteſt, Bald. *in l. iuris gentium* §. *ſed ſi paciſcar. num.* 3. *ff. de pact.* Iaſ. *in l. ſi vnus* §. *illud nulla in princ. eodem tit.* Dolus verò de futuro remitti non poteſt, quia ſic inuitaretur quis ad delinquendum, Iaſ. *in dicto* §. *illud num.* 1. Ruin. *conſ.* 129. *n.* 20. *lib.* 5. & hac ratione mouetur Nauar. *dicto loco num.* 49.

5 Ex defectu voluntatis pariter Domini dixerunt, Epiſcopum noo potuiſſe lucrari diſtributiones, quia licentia fuerat conceſſa per triennium incipiendo a die habiti beneplaciti Apoſtolici, quod non conſtat vnquam fuiſſe obtentum, ideò voluntas Capituli deficit, Pariſ. *conſ.* 31. *n.* 17. *lib.* 4. Put. *deciſ.* 2. *de tranſact.* Acoramb. *deciſ.* 8. *in fin. lib.* 1. Et huiuſmodi licentia habetur pro non data, *l. pecuniam quam ff. ſi cert. pet. l. neceſſarium* §. *quod ſi pendente ff. de peric. & commod. rei vend.* Socin. iun. *conſ.* 4. *n.* 16. *lib.* 2.

6 Nec obſtat, quod aliæ duæ licentiæ fuerint datæ à Capitulo, abſque huiuſmodi reſeruatione beneplaciti Apoſtolici, quia quatenus in iſtis non intelligeretur reperita illa qualitas ſcilicet beneplacitum Apoſtolicum: Tamen adhuc non remaneret defectus poteſtatis, vt ſuperius dictum fuit.

7 Nec releuat, quod certo anni tempore Canonici ſoleant ad inuicem remittere ſibi diſtributiones malè perceptas, quia hoc intelligebant Domini de diſtributionibus malè perceptis ab inſeruientibus ob non præſtitutum debitum ſeruitium eo modo, quo præſtare tenebantur. Quia tamen Capitulum conceſſit Epiſcopo, Archidiacono huiuſmodi diſtributiones ob eius diſtributiones, & infirmitates, ac ſeruitium multorum annorum, quod in Eccleſia præſtiterat. Et clari Iuris eſt, quod Canonico infirmo, & ſolito inſeruire debentur diſtributiones, etiam ſi quis non reſederit, *di*[*c*]*to cap.* 1. *de clericis non reſident. in* 6. Nat. *dicto conſ.* 41. *num.* 1. *volum.* 1. Nauar. *dicto conſ.* 2. *num.* 3. *de cleric. non reſiden. art.* 1. Idcirò reſeruarunt Domini videre an ex iſta aſſertione Capituli conſtet de infirmitate Epiſcopi Archidiaconi, & quod eſſet ſolitus reſidere, ita vt debeantur diſtributiones ex iſto capite, & ita fuit reſolutum, vna tantum parte informante.

R. P. D. IVSTO.

Illerden. Viſitationis.

Veneris 13. *Iunij* 1603.

ARGVMENTVM.

Conſuetudo etiam immemorabilis derogare non poteſt iuriſdictioni, & poteſtati, quam habent Epiſcopi in concernentibus viſitationem.

SVMMARIVM.

Articuli contradicentes Concilio Tridentino admittendi non ſunt, n. 1. *&* 2.

Epiſcopus abſque conſenſu Capituli habet omnimodam poteſtatem in concernentibus viſitationem vigore Concilij Tridentini, n. 2.

Epiſcoporum auctoritas debet eſſe præcipua omnium rerum agendarum, non obſtantibus conſuetudinibus etiam immemorabilibus, n. 5.

DECISIO LXII.

1 DOmini in primis iterum firmarunt regulam, illos articulos eſſe reſecandos, qui contradicunt concordiæ habenti clauſulam ſublata, & decretum irritans, & diſpoſitioni Concilij Tridentini; vt in hac cauſa fuit dictum 17. Martij præteriti.

2 Deinde deueniendo ad articulos ſecundum eorum ordinem, dixerunt, ſecundum articulum eſſe reſecandum, in quo Capitulum probare intendit, quod ab immemorabili tempore fuit inuiolabiliter obſeruatum, vt ſi quando Epiſcopi Illerden. pro tempore exiſtentes voluerunt facere edicta generalia, ſeu particularia, quæ ſolent præire viſitationem, facta fuerunt, & promulgata de ordine, vel conſenſu Capituli, non aliàs, aliter, neque alio modo. Quoniam hic articulus non ſolum contradicit Concilio Tridentino, *cap.* 4. *ſeſſ.* 6. *cap.* 6. *ſeſſ.* 25. vbi datur omnimoda poteſtas Epiſcopis in concernentibus viſitationem, & declarationi Congregationis eiuſdem Concilij, quæ determinauit hæc ad Capitulum pertinere non poſſe, niſi de ipſis edictis viſitationis in concordia nominatim caueatur, ſed eſt contra concordiam initam inter Capitulum, & Epiſcopum à Paulo III. confirmatam, cum clauſula ſublata, & decreto irritanti, iuxta cuius continentiam Epiſcopus ſolus poteſt viſitare cum ſola aſſiſtentia Canonicorum, vt fuit deciſum coram me in hac cauſa 13. Nouembris anni præteriti. Igitur ſuper iſtis audiri non poteſt Capitulum ex deciſione etiam io hac eadem cauſa facta ſequendo deciſiones antiquas niſi ſaltem præuia apertione oris, Put. *deciſ.* 50. *lib.* 1. Caputaq. *deciſ.* 134. *lib.* 3.

3 Neque facit, quod in ipſa concordia fiat mentio de edictis, & diſponatur non eſſe publicanda in Eccleſia, niſi illa, quæ ex ordinatione Capituli, vel conſilio, ſeu conſenſu facta forent, quia in hac parte concordia eſt intelligenda in caſibus extra viſitationem, qui ſint iudicialiter expediendi, non autem in viſitatione generali ſine ſolemni inquiſitione ſecundum diſtinctionem, quam tenet Rota, & tentum fuit in hac cauſa dicta die 13. Nouembris.

4 Neque obſtare dixerunt, quod Capitulo licet habere interpretationem ab obſeruantia eorumdem verborum concordiæ, in quibus habetur generalis mentio edictorum, vt intelligantur etiam de edictis, quæ ſolent præire viſitationem, quod quidem non contradicit Concilio: Siquidem iſta obſeruantia prætenſa non potuit habere originem à concordia ſi eſt immemorabilis; quia concordia fuit tempore Pauli III. & conſequenter non poteſt deſeruire ad interpretationem concordiæ, ne dicamus prius fuiſſe interpretationem concordiæ quam concordiam. Imò, ſi non admittitur conſenſus Capituli in viſitatione, neque eſt admittendus ad præambulum viſitationis, *l. oratio ff. de ſponſal.*

5 Idem dixerunt Domini de tertio, & quarto articulo concernentibus edicta pro viſitationibus aliarum Eccleſiarum extra Cathedralem eiſdem rationibus, & vnus ex Dominis dicebat quartum articulum eſſe ſcandaloſum, & tribuere materiam delinquendi. Idem de quinto vbi probare intereſſe Eccleſiæ Epiſcopus non ſoleat, neque debeat facere nouas ordinationes: neque veteres tollere, ſeu corrigere, vel emendare: neque ſe intromittere, quia omnia pertinent ad Capitulum priuatiuè ad Epiſcopum. Viſum enim in primis fuit abſurdum velle facere Epiſcopum in ſua Eccleſia non Epiſcopum, & deinde contra diſpoſitionem iuris, quo Epiſcopus habet ordinariam iuriſdictionem in omnibus, & Concilij Trident. quo *ſeſſ.* 25. *c.* 6. *de reform.* cauetur, quod præcipua rerum omnium agendarum Epiſcoporum debet eſſe authoritas, & prima ſedes, & derogatur priuilegijs, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus.

6 Primum verò, ſextum, ſeptimum, & octauum, Domini voluerunt admitti, quia nihil continere videntur, quod ſit contrarium concordiæ, & diſpoſitioni Concilij Tridentini, & ita firmatum.

R. E-

Digitized by Google

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Romana partis Domus.

Veneris 13. Iunij 1603.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio inſtrumentalis non ſuffragatur alio exiſtente in poſſeſſione, nec inquilinus poteſt interuertere poſſeſſionem ſui locatoris, nec etiam per conſtitutum transfertur poſſeſſio, quando conſtituens non poſſidebat.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo non datur non conſtito de poſſeſſione actoris tempore mota litis, n. 1.
Poſſeſſio inſtrumentalis non ſuffragatur alio exiſtente in poſſeſſione, n. 1.
Inquilinus, & conductor non poteſt interuertere poſſeſſionem ſui locatoris, n. 2.
Inquilinus, ſeu conductor interuertens poſſeſſionem ſui locatoris, poteſt à locatione expelli, n. 2.
Tertij poſſeſſio an poſſit ab altero allegari ad excludendum immiſſionem actoris, n. 3.
Contractus expectans declarationem Peritorum, illa non ſequuta, remanet ſine effectu, n. 4.
Conſtituti *clauſula non ſuffragatur, quando poſſeſſio non erat penes conſtituentem, n. 5.*

DECISIO LXIII.

1 FVit firmatum mandatum de manutenendo non poſſe dari Domino Franciſco, quia non conſtat de eius poſſeſſione tempore litis motæ, prout in primis requiritur, §. *retinendæ Inſtit. de interd. cum concordat.* & licet ex publico inſtrumento appareat, ipſum apprehendiſſe poſſeſſionem partis domus de qua agitur, tamen ex eo, quod alius nempè Gregorius Iacobillus tunc temporis erat in poſſeſſione talis apprehenſionis non eſt conſiderabilis, Veral. *deciſ.* 233. *part.* 2. & fuit dictum in cauſa Senen. Pontis, coram Reuerendiſſimo Alexandrino, & aliàs ſæpè.

2 Minus ſuffragatur D. Franciſco recognitio Federici inquilini, quia inquilinus non potuit interuertere poſſeſſionem ſui locatoris, *leg. fin. Cod. de acquir. poſſ.* Put. *deciſ. de cauſ. poſſeſſ. & prop.* cum alijs latè per Gabr. *de locat. concl.* 4. *n.* 5. imò ille inquilinus in hoc caſu erat firmiter expellendus, iuxta not. per Bart. & alios *in l. quamuis §. ſi conductor ff. de acquir. poſſeſſ.* & Afflict. *deciſ.* 325. *n.* 1. Put. *deciſ.* 15. *de cauſ. poſſeſſ. & propr.*

3 Non obſtat, quod hæredes Angeli non poſſint excipere de poſſeſſione Gregorij, Alciat. *reg.* 2. *præſumpt.* 21. *n.* 9. quia contrarium eſt verius, vt in iſtis terminis firmat Bart. *in l.* 1. *§. quod ait Prætor. n.* 19. *ff. vti poſſid.* & Alciat. non dicit, quod non poſſit allegari poſſeſſio Tertij, ſed quod illa non poteſt probari per præſumptionem, *l. ſine poſſidetis C. de probat.*

4 Minus facit, quod pars domus de qua agitur, fuerit per Ioannem Baptiſtam Curatorem hæreditatis iacentis Iulij, aſſignata in ſolutum D. Franciſco, cum clauſula *conſtituti*. Primò quia non conſtat de legitima deputatione dicti curatoris. Secundò dicta aſſignatio in ſolutum iuxta formam inſtrumenti deſuper celebrati expectabat poſt ſe declarationem Peritorum, qua non ſequuta aſſignatio remanſit ſine effectu, *l. fin. C. de contrahen. empt.* & conſequenter clauſula *Conſtituti*, tanquam acceſſoria, Tiraquell. *de conſtit. limit.* 7. *n.* 16. cum ibi latè cumul.

5 Tertiò aſſignatio reſpicit petitorium, & clauſula *conſtituti* non poteſt ſuffragari D. Franciſco, quia poſſeſſio non erat apud conſtituentem, ſed apud Gregorium, Tiraq. *de conſtit. limit.* 1. *n.* 1. & 2. quarto non poterat Curator hæreditatis iacentis extraiudicialiter vendere bona hæreditatis D. Franciſco, Bart. *in l. ſi quis inſtituatur §. & ideo n.* 1. *verſ. dictum eſt ſupra, ff. de hæred. inſtit.*

An autem manutentio ſit danda hæredibus Angeli, aliàs videbitur.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISSIMO D. CARD. BONONIEN.

Bononien. Apothecarum.

Lunæ 24. Nouembris 1603.

ARGVMENTVM.

Filio legitimato cum clauſula, Sine præiudicio venientium ab inteſtato, legitima non debetur, ſecus ſi fuerit legitimatus ſine dicta clauſula, de cuius vi, & effectu plura in hac deciſione notanda ponuntur.

SVMMARIVM.

Legitimatus filius cenſetur cum clauſula, Sine præiudicio venientium ab inteſtato, etiam quod talis clauſula in legitimatione non reperiatur, quando Comes, qui legitimauit, non habeat facultatem legitimandi niſi cum dicta clauſula, n. 1.
Legitima non debetur filio legitimato cum clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, num. 2. & num. 8. & n. 10. & ſeq.
Legitimatus filius cum clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, priuatur ſolum ijs, in quibus filijs legitimis præiudicium ſit non in alio, n. 2.
Legitima non debetur ei, qui ab inteſtato non ſuccedit, num. 3.
Legitimatus filius cum clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, non poteſt dicere teſtamentum nullum ex cauſa præteritionis, n. 4.
Legitima non debetur ei, cui præteritio querela, vel aliud ius impugnandi teſtamentum non datur, n. 4.
Legitimato filio pater aliquid relinquere non tenetur, nec cogi poteſt, n. 5. & n. 8.
Clauſula in legitimatione appoſita, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, operatur non minus condito teſtamento quam ab inteſtato, n. 6. Declara, vt n. 7.
Clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, non impedit quin pater legitimato poſſit relinquere etiam nolentibus filijs legitimis, n. 7.
Legitima debetur filio legitimato ſine clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, n. 9.
Legitimæ ſupplementum an debeatur filiæ excluſæ à Statuto, cui pater aliquid in teſtamento reliquit, n. 10.

DECISIO LXIV.

PRopoſui die 21. Maij præteriti dubium pluries in Rota diſputatum coram bon. mem. Cæſare de Graſſis, An Philippo legitimato deberetur legitima, & Domini inhærendo reſolutioni aliàs factæ die 15. Iunij 1579. In qua tandem Rota cenſuit ita demum deberi legitimam, ſi nullum fieret præiudicium venientibus ab inteſtato, qua reſolutione ſtante, & cauſa iterum ſuper dubio principali propoſita, Domini vnanimi voto cenſuerunt, legitimam Philippo non deberi. Fundamentum Dominorum fuit in clauſula, ſine præiudicio eorum, qui ſuccedere deberent, & ab inteſtato, quæ licet in legitimatione non legatur, tamen, vt fuit dictum 24. Ianuarij 1575. ſatis in ea virtualiter ineſt, quia reperitur in priuilegio Comitis legitimantis qui facultatem legitimandi non habuit, niſi cum dicta limitatione, non eſt dubium clauſulam iſtam operari eundem effectum, quando eſt in facultate quæ operaretur, ſi eſſet in legitimatione poſita, vt in fortioribus terminis voluit Paul. de Caſtr. *conſ.* 180. *n.* 2. *in fin. lib.* 1. Pariſ. *conſ.* 14. *n.* 43. *in fin. lib.* 2. quibuſcunque enim verbis vſus ſit Comes legitimando, non potuit plus operare quam ſibi eſſet conceſſum, vt in terminis concludit Soc. iun. *conſ.* 120. *n.* 20. *lib.* 2. 1

Ab effectu autem iſtius clauſulæ reſultat, legitimam non deberi, vt latè probat Dec. *conſ.* 556. *n.* 6. Tiber. Decian. *conſ.* 19. *n.* 47. *lib.* 1. *cum alijs &c.* Gabr. qui in hac cauſa conſuluit, & benè *conſ.* 24. *n.* 11. *per tot. lib.* 2. Peregr. *de fideicom. art.* 13. *ſub n.* 8. Et probatur, quia cùm ſit firmatum præiudicium, quod fieret filijs legitimis, ſi Philippus ad legitimã admitteretur clauſula, ſine præiudicio, operatur, vt legitimatio legitimato ſuffragetur ſolum ad ea in quibus filijs 2

legitimis præiudicium non ſit, Soc. conſ. 41. poſt n. 8. lib. 3. cum alijs per Gabr. vbi ſup. n. 8. Accedit quod ex receptiſſima Doctorum ſententia effectus præcipuus dictæ clauſulæ eſt excludere legitimatum à ſucceſſione inteſtati, Paul. de Caſtr. in leg. Gallus §. & quid tantum n. 16. in fin. ff. de lib. & poſthum. Capic. conſ. 157. n. 43. in fin. & n. ſeq. Soc. conſ. 95. ſub n. 43. lib. 4. Crot. conſ. 100. n. 29. Dec. conſ. 338. n. 4. Ruin. conſ. 72. ſub n. 15. verſ. 2. non valuit lib. 3. Pariſ. conſ. 14. ſub n. 44. lib. 2. Bero. conſ. 177. n. 74. lib. 2. Mandel. conſ. 7. n. 1. Capic. deciſ. 22. n. 5. Put. dec. 303. lib. 3.

3 Clarum eſt enim legitimam ei non deberi, qui ab inteſtato non ſuccedit, cùm ſit portio portionis debitæ ab inteſtato, Aret. in l. Gallus §. & quid ſit tantum n. 21. ff. de lib. & poſthum. Dec. d. conſ. 576. ſub n. 6. Aym. conſ. 11. n. 13. Et fuit latè deductum in cauſa Aſculana legitimę 2. Decembris 1588. coram Bubalo, & in Romana ſupplementi legitimæ 8. Februarij 1593. coram Illuſtr. Cardin. Arigonio.

4 Accedit quod legitimatus eum dicta clauſula non poteſt dicere teſtamentum nullum ex cauſa prætetitionis, Aym. conſ. 264. poſt n. 3. Soc. conſ. 41. ſub n. 8. verſ. operatur, & lib. 3. Ruin. conſ. 103. ſub n. 4. verſ. condito igitur teſtamento lib. 3. Capic. d. deciſ. 12. num. 4. & legitima non debetur ei, cui præterito querela, vel aliud ius impugnandi teſtamentum non datur, l. cum queritur, & leg. omnimodo in fin. C. de inoff. teſt. latè Gab. d. conſ. n. 4. legitima enim eſt portio ſucceſſionis debitæ ab inteſtato, vt dictum eſt, & cauſa inteſtati regulatur ſecundum cauſam rumpendi teſtament. leg. 1. §. recte ff. ſi tab. teſtam. nul. exta. Crot. in d. §. & quid ſi tantum n. 151. in fin.

5 Comprobatur etiam quia ſic legitimatus ſuccedit in eo tantùm, quod ſibi à patre relinquitur. Ita vt non teneatur pater illi aliquid relinquere, Curt. ſen. conſ. 73. num. 8. circa med. Rimin. ſen. qui dicit neminem inueniſſe contradictorem conſ. 41. n. 9. Gabr. qui alios congerit conſ. 30. n. 29. lib. 1. Decian. conſ. 40. num. 33. circa med. verſ. hanc quoque lib. 3. Itaut dixerit Rot. 28. Martij 1578. ſolam voluntatem teſtatoris eſſe attendendam: vt in deciſ. Cæſaris de Graſſis 179. num. 15. in fin. & propterea cùm ſit in poteſtate patris relinquere, vel non relinquere, & illam quantitatem quæ ſibi videtur, filius non poteſt aliquam legitimam, vel ſupplementum prætendere, Dec. conſ. 264. col. fin. verſ. non poteſt, & verſ. nec contra teſtamentum, Iaſ. in Rubr. ff. de lib. & poſth. n. 16. Dilect. de art. teſtan. circ. 3. caut. 6. n. 2.

6 Et prædictam clauſulam dixerunt Domini operari non minus condito teſtamento quàm ab inteſtato, hoc enim tradit Bald. quem refert & ſequitur Socin. conſ. 41. n. 6. lib. 3. idem Socin. conſ. 12. colum. fin. verſ. præterea dicta clauſula lib. 3. Alex. conſ. 187. num. 1. lib. 5. Ruin. conſ. 72. num. 17. & 88. num. 15. & 16. lib. 3. Capic. d. deciſ. 22. poſt num. 7. Cephal. 444. num. 40. in fin. cum alijs per Gabr. d. conſ. 24. n. 16. & ſeq. & latius per Peregr. d. art. 13. n. 8.

7 Et quod dicit Gozad. conſ. 6. num. 3. clauſulam nihil operari condito teſtamento, procedit ad effectum, vt relictum in teſtamento teneat etiam nolentibus filijs legitimis, ſed non propterea quod legitimatus fiat capax impugnationis voluntatis paternæ, ſolùm enim habilitatur vt poſſit pater illi in teſtamento relinquere, Paul. de Caſtr. in dict. §. & quid ſi tantum num. 16. in fin. Aret. ſub num. 26. verſ. nec obſtat quod aliter interpretando, Dec. conſil. 576. ſub num. 6. Pariſ. conſ. 14. ſub num. 44. lib. 2. Fel. in cap. cum olim poſt num. 17. de re iudic. Socin. conſ. 95. ſub num. 43. lib. 4. Bero. conſil. 177. n. 74. lib. 2. Rim. ſen. d. conſ. 41. num. 9. & efficitur ſucceſſibilis ex teſtamento, non contra teſtamentum, Ang. conſ. 264. poſt n. 3.

8 Et cùm ita legitimatus ſit, vt ſupra dictum eſt, excluſus ab inteſtato, conſequens eſt etiam, vt non poſſit impugnare diſpoſita in teſtamento, leg. non eſt ambiguum, verſ. vbicumque lex ff. de bon. poſſ. l. poſthumus §. ſi quis ex his ff. de inoff. teſtam. Alex. conſ. 57. num. 2. lib. 4. Nec aliquod ſupplementum legitimæ prætendere, quia legitimam ita metimur in cauſa teſtati ſicut in cauſa inteſtati, à qua ſumit initium, l. Papinianus §. ſi quis mortis, & §. quoniam autem quarta ff. de inoff. teſtam. Ceph. conſ. 5. num. 49. & eſſet abſurdum quod eſſet melioris conditionis legitimatus veniens contra voluntatem expreſſam teſtatoris, quam ſi veniret præter voluntatem, l. maximum vitium circa med. C. de lib. præter. Paul. de Caſtr. conſ. 53. ſub num. 1. lib. 2. & quod filius imputaret patri, hoc ſolum quod eſſet teſtatus, vt dicit Bald. in d. l. maximum vitium circa fin. verſ. 8. quia abſurdum facit, cùm, vt ſupra concluſum fuit, pater haberet quoad ſic legitimatum bona liberè, etiam potuit teſtari, vt arguit ibi Bald. per l. fin. C. de bon. lib.

Non obſtat, quod legitimato debeatur legitima, Bald. in cap. de cauſa num. 34. de offic. deleg. aliàs accuſet patris teſtamentum de inofficioſo, Rom. conſil. 34. Nec poteſt in legitima grauari, Pariſ. conſ. 55. num. 4. lib. 3. quia prædicta procedunt in legitimato ſimpliciter, & abſolutè ſine prædicta limitatione, Dec. conſ. 257. num. 2. Dilect. d. cauſ. 6. n. 2. 9

Non obſtat conſil. Ruin. 40. lib. 3. in quo concludit filiam ſtatuto excluſam, cui pater aliquid in teſtamento reliquit, poſſe petere ſupplementum legitimæ, quia contrarium tenuit Paul. Caſtrenſ. conſ. 503. lib. 2. & alij quos refert & ſequitur idem Ruin. in l. Gallus §. & quid ſi tantum in prima lectura ſub n. 179. verſ. ſed contrarium de lib. & poſth. in conſ. 27. n. 20. lib. 3. quam etiam opinionem amplexa eſt Rota in illa Romana ſupplementi legitimæ, coram Illuſtriſſimo Arrigonio. 10

Vltra quod termini illi multum diſtant à terminis in quibus verſamur à qua filia à ſucceſſione inteſtati per ſtatutum excluſa poteſt legitima commenſurare ſucceſſioni ab inteſtato iuris communis, quod non eſt penitus à ſtatuto ſublatum, ſed eius tantum impeditus effectus, ad quod ius commune in teſtamento cenſetur voluiſſe redire pater ſecundum Ruin. conſ. 4. & ius commune illegitimo in ſucceſſione ab inteſtato non aſſiſtit, nec legitimato ſuffragatur, quia fuit limitata ſine præiudicio venientium ab inteſtato, & conſequenter non adeſt illa portio cui commenſuretur, neque illa iuris communis diſpoſitio, ad quam dici poſſit patrem redire voluiſſe, & hanc reſponſionem aliàs dedit Rota apud Cęſarem de Graſſis d. deciſ. 179. ex quibus fuit concluſum Philippo non fuiſſe debitam legitimam. 11

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Valliſoletana Præeminentiarum.

Luna 24. Nouembris 1603.

ARGVMENTVM.

De modo, & forma eligendi Monachorum Abbates generales, & particulares.

SVMMARIVM.

Abbatis generalis electio actiua, & paſſiua liberè ſpectat ad totam congregationem Monachorum Sancti Benedicti, n. 4. & 5.

Regula de iure quæſito non tollendo derogandum eſt, quando derogatur diſpoſitioni iuris communis, n. 4.

Congregatio Monachorum ſignificat ſingularem cuiuſque Monaſterij Conuentum. Declara vt n. 5.

Abbatis particularis cuiuſque Monaſterij electio actiuè, & paſſiuè pertinet ad Monachos, ſeu Congregationem illius Monaſterij, de cuius Prælati electione agitur, n. 5.

Abbatis electio debet eſſe libera, & ab omni coactione, & reſtrictione aliena, nu. 6. vbi etiam, quod non dicitur libera electio illa, quæ eſt reſtricta ad certam perſonam.

Maior libertas requiritur in electione paſſiua, quam in actiua, num. 7.

Eligi, & inſtitui de iure quiſque poteſt in Abbatem, dummodo ſit idoneus, n. 7.

Statuta excludentia à beneficijs certum genus perſonarum dicuntur contra ius, n. 7.

Eligi ſemper debet ille in Abbatem, qui ceteris eſt melior, ac morum, & vitæ ſanctitate præſtantior, num. 8. vbi tamen quod valet electio minus digni, ſi electus dignus ſit omiſſo digniore.

Abbas cuiuſcumque Monaſterij à ſuo Conuentu eligendus eſt, num. 9.

Conſtitutio ſiue directè ſiue indirectè præiudicet, præiudicialis reputatur, n. 10.

Conſuetudo eligendi Abbates Monaſteriorum aliter quàm ius commune diſponat, ſeruanda eſt, n. 11. Declara vt n. 12. & ſeq.

Conſuetudo non probatur per actus turbidos, & controuerſos, n. 13. & ſeq.

Conſuetudo non inducitur ex actibus vario modo obſeruatis, num. 16.

D E-

DECISIO LXV.

1 SAnctiſſimus Dominus noſter, ad tollendum diſſenſiones, quæ ſæpè oriebantur circa modum eligendi Generalem, & alios Abbates Congregationis Ordinis Sancti Benedicti Hiſpaniarum pluries etiam auctoritate Apoſtolica immutatum. Sua Conſtitutione ad ſupplicationem Regis Hiſpaniarum, Conuentus Sancti Benedicti Vallisoleti, & totius Congregationis, certum modum, & formam electionem præfiniuit, ac obſeruari mandauit. Quod ſcilicet de cetero in Capitulo tunc de anno 1592. celebrando, & deinceps, perpetuis futuris temporibus Congregatio liberè, & abſque ſuffragijs Monachorum Conuentus Vallisoleti, capitularibus tamen exceptis in Abbatem dicti Conuentus, & Generalem totius Congregationis eligeret vnum Monachum ex gremio ipſius Congregationis ad triennium, quo finito ſimili modo ad aliud triennale tempus immediatè ſequens, eadem Congregatio liberè, & abſque ſuffragijs prædictis teneatur in Abbatem, & Generalem præcisè eligere vnum Monachum in Monaſterio Sancti Benedicti profeſſum; Et quod iſte ordo alternatis trienniis omni tempore ſeruetur vno videlicet ex gremio Congregationis, & altero ex profeſſis in dicto Monaſterio, qui ceteris prȩſtantes, & digniores iudicati fuerint, eligantur.

2 Et inſuper quod vnus in dicto Monaſterio profeſſus ex ijs, qui in eodem Monaſterio, quando ibi Capitulum celebratur, degerint, vel ipſi Capitulo interfuerint in diffinitorem ex octo qui eliguntur, ſemper eligatur, & quod Abbas Generalis, & Diffinitores nouiter in vnoquoque Capitulo electi tantummodo eligant Abbates reliquorum Monaſteriorum licet hactenus per ſuos quoſque Conuentus eligi, & aſſumi conſueuerint.

3 Cumque Congregatio prætenderit Conſtitutionem huiuſmodi tendere in maximum ſui præiudicium, neque vnquam pro illa obtinenda Sanctiſſimo ſupplicaſſe, vel conſenſum præbuiſſe, ad eundem Sanctiſſimum habuit recurſum, & obtinuit committi Illuſtriſſimis Dominis meis Burgheſio, & Arrigonio, cauſam ſubreptionis dictæ Conſtitutionis, & mihi ab eiſdem demandata diſcuſſione huius cauſæ ſub die 2. Iunij proximè præteriti dubitaui an conſtaret de conſenſu Congregationis, quo die nulla capta fuit reſolutio, ſed Domini pro faciliori dicti dubij reſolutione ordinarunt, quod videretur an Conſtitutio Sanctiſſimi ſit præiudicialis Congregationi, quo per me propoſito die 24. Nouembris 1603. Domini præiudicialem eſſe cenſuerunt.

4 Eo enim ipſo quod Conſtitutio arctat Congregationem in alternato triennio ad eligendum in Abbatem Generalem vnum Monachum profeſſum Monaſterio Vallisoleti ei aufert ius, quod ſibi de iure communi competit, vt electio Generalis actiua, & paſſiua liberè ſpectet ad totam Congregationem, *cap. fin.* 16. *q.* 7. *cap. Abbatem il* 1. *& il* 2. 18. *q.* 2. *c. cum dilectus de conſuet.* §. *iubemus*, Authent. *de Sanctiſſ. Epiſcopis*, & trad. Doctor. *in d. c. cum dilectus*, & præcipuè Butr. *in* 1. *lect. n.* 7. *& in* 2. *lectura n.* 38. *& n.* 45. & Card. *n.* 9. *q.* 1. *gloſ.* 1. *in cap.* 2. vbi Archid. & Turrecrem. *n.* 1. *diſt.* 66. quòd etiam ſtatutum eſt ex regula Sancti Benedicti, *cap.* 64. ex qua eſt deſumptus textus, *in c. in ordinatione* 61. *diſt.* Et conſequenter cùm Conſtitutio auferat Congregationi ius competens, de iure communi ei vtique eſt præiudicialis, Butr. *in cap. cum terra n.* 6. *de elect. & facit deciſ.* Put. 41. *lib.* 1. & Sarn. *de iure quæſit. q.* 9. dum voluit quod in competentibus de iure communi ſit neceſſaria derogatio regulæ de iure quæſito non tollendo.

5 Neque obſtat, quòd regula Sancti Benedicti *in cap.* 64. non loquatur de Abbate Generali, ſed de Abbatibus ſingulorum Monaſteriorum, & quod nomen Congregatio ibi ſignificet ſingularem cuiuſque Monaſterij Conuentum, prout etiam accipitur *in d. c. Abbatem, il* 1. *&* 2. 18. *q.* 2. & ſæpè alibi in corpore iuris, quia ſicut electio Abbatis particularis cuiuſque Monaſterij actiuè, & paſſiuè pertinet ad Monachos, ſeu Congregationem illius Monaſterij, de cuius Prælati electione agitur, vt de actiua eſt text. *in c.* 1. *de elect.* & de paſſiua *in c. cum dilectus de conſuet.* & de vtraq. not. Butr. *ibid. n.* 7. *in* 1. *lectura, & n.* 38. *in* 2. *lectura*. Ita ex eadem ratione electio Abbatis Generalis qui toti Congregationi præficitur, debet ad totam Congregationem actiuè, & paſſiuè pertinere, quod enim omnes tangit, debet ab omnibus approbari, *l. vlt. C. de auct. præſt.* gloſ. *in c.* 2. *in verb. ab omnib.* 66. *diſtinct.*

Nec prædictis obſtat, quod licet Congregatio priuetur 6
voce paſſiua in vno triennio, ad eandem tamen ſemper ſpectet actiua, qua priuatur Monaſterium Vallisoletanum, quia Congregatio habet plura Monaſteria, quibus in vno triennio tantum datur, quantum in altero triennio datur vni Monaſterio Vallisoletano, & cùm in electione requiratur ſumma libertas, & ab ea debeat longè abeſſe omnis coactio, & reſtrictio, *d. c. cum dilectus in fin.* ibi *liberam habeant, &c.* ſi facultas eligendi reſtringitur, itaut certum genus perſonarum, imò vna perſona eligi non poſſit, non dicitur libera electio, *l. nec ſolum, l. imo ff. de opt. leg.* Bal. *in tract. de ſchiſm. quem poſuit poſt tit. C. de edict. Diui Hadr. toll. n.* 12. *verſ. eſt & tertium, & in l. fin.* §. *ſed & ſi quis n.* 26. *C. communia de legat.*

Præſertim quod maior libertas requiritur in electione 7
paſſiua, quam in actiua, vt per Butr. *d. c. cum dilectus n.* 26. *in* 1. *lectura n.* 25. *& n.* 45. *in* 1. *lectura*, & ibi Imol. *ſub num.* 1. *de conſuet.* idem Butr. *in cap. cum inter il* 3. *num.* 11. *de elect.* & facit quod de iure quilibet poteſt eligi, & inſtitui dummodo ſit idoneus, *c. ad decorem de inſtit.* & propterea ſtatuta excludentia à beneficijs certum genus perſonarum dicuntur contra ius, Butr. *in dict. cap. cum dilectus n.* 38. *cum duob. ſeq. in* 2. *lectura*, & ſæpiſſimè fuit in Rota reſolutum.

Præmiſſis accedit, quod reſtringendo electionem paſſi- 8
uam in alternato triennio ad ſolum Monaſterium Vallisoletanum, ſequeretur, quod minus idonei præferentur idoneioribus contra iuris diſpoſitionem, quæ vult, quod in omni electione præferatur ille, qui ceteris eſt melior, ac morum, & vitæ ſanctitate præſtantior, *c. licet ergo* 8. *q.* 1. *cum concord. per gloſ. in cap.* 2. *in verb. ſanctiones de offic. cuſtod.* & Lambert. *de iure patr. lib.* 2. *par.* 1. *q.* 10. *art.* 3. *n.* 5. *&* 6. Et non eſt dubium quin idoneiores facilius eligi poſſint ex tota Congregatione, quam ex vno Monaſterio. Et quamuis pro validitate electionis ſatis ſit, ſi dignus eligatur, & electio de digno omiſſo digniori ſuſtineatur, vt poſt alios per Couar. *in regula peccatum par.* 2. *&* 7. *num.* 3. *verſ. nec enim de reg. iur. in* 6. id tamen procedit, poſtquam facta eſt electio, quæ ex omiſſione dignioris non retractatur, vt litium occaſiones amputentur: ſed ante electionem omnia iura clamant, quod meliores, & ſanctiores eligantur, & ideò peccant qui omiſſo digniori eligunt dignum, vt notant omnes *in c. conſtitutus de appell.* cum alleg. in cauſa Toletana Canonicatus 18. Maij 1584. coram Sanctiſſimo.

Præterea ex eadem Conſtitutione aliud infertur præiu- 9
dicium, quia aufert electionem Abbatum particularium Monaſteriorum a ſuis Conuentibus, & illam dat Generali, & diffinitoribus contra iuris communis diſpoſitionem, ſecundùm quam Abbas cuiuſque Monaſterij à ſuo conuentu eſt eligendus, *cap.* 1. *de elect.* vbi Doctor. *c. cum dilectus*, vbi Abb. *n.* 3. *in* 3. *not.* & ceteri omnes cenſuerunt, *cap.* 2. §. *ſi de ſtat. Monach.* Præpoſit. *in cap.* 1. *ſub num.* 6. *circ. med. verſ. Aut tales Eccleſiæ non ſunt obedientiariæ* 21. *diſtinct.* maximè quod Monaſteria huius Congregationis ſemper conſueuerunt eligere proprios Abbates, iuxt. not. *in d. c. cum dilectus*.

Conſiderabant etiam Domini, quod per indirectum 10
poſſet euenire, quod electio non ſit libera in alio triennio, in quo debet eligi vnus ex gremio Congregationis, qui non ſit profeſſus in Monaſterio Vallisoletano, quia Abbas Generalis profeſſus in dicto Monaſterio in ſuo triennio vnà cum Diffinitoribus, qui ei contradicere non audebunt, & inter quos ſemper debet eſſe vnus profeſſus eiuſdem Monaſterij contra text. *in c. in ſingulis* §. *ordinentur, & in c. ea quæ circ. princ. de ſtat. Monach.* facilè curabunt in Abbates particulares, perſonas gratas Monaſterio, vt iſti ad quos ſpectat electio Generalis in ſequenti triennio eligant Monachum, Monaſterio gratum, & ſic cùm per indirectum ex hoc lædi poſſit libertas electionis in triennio, in quo debet eligi Monachus Congregationis, Conſtitutio non debet cenſeri minus præiudicialis, quam ſi directò id inde reſultaret, *l. vlt. C. ſi mancipata*, text. *c. deteſtanto de conceſſ. præben. in* 6. Tiraq. *de retract. lignag.* §. 1. *gl.* 14. *n.* 17.

Neque obſtat, quòd ſtatus omnes præcedentes erant 11
multo magis præiudiciales Congregationi, quam ſit Conſtitutio, cùm antea electio, tam actiua, quam paſſiua ſpectaret ad ſolum Monaſterium Vallisoletanum, &

Conſtitutio ab eo auferat paſſiuam in vno triennio, & in vtroque actiuam, & illas det Congregationi, & iſti ſtatus non ſolum ad hunc effectum videntur attendendi iuxt. text. *in c. cum Eccleſia Sutrina de cauſ. poſſeſſ. & propriet. c. querelam de electio, c. conſultationibus de iure patron.* cum vtrobique not. quod imò ex illis videtur inducta conſuetudo, quod vtraque electio ſit Monaſterij priuatiuè, quoad Congregationem, quæ conſuetudo valet, & derogat iuri communi, *d. cap. cum dilectus*, vbi Butr. *in 1. lect. n. 23. verſ. & nota, & in 2. lectura n. 50. verſ. oportet tamen, & n. 51. verſ. ſed ante ex conſuetudine, &c.* vbi quod non requiritur titulus, Abb. *in c. cum terra n. 2. circa fin. verſ. ſed conſuetudo de electio.*

12 Quia huic obiectioni in qua conſiſtit totum ſundamentum Monaſterij, fuit reſponſum, quod inſpecta tota ſerie facti, re etiam ipſa ab origine deducta non poteſt conſiderari aliquis ſtatus, qui Monaſterio ſuffragetur; Nam ſi inſpiciamus ipſius initium, illud fuit erectum ſub obedientia Monaſterij Sancti Facundi, & quamuis à Benedicto XIII. & Martino V. fuerit exemptum à ſuperioritate præfati Monaſterij, nihilominus ijdem Pontifices reſeruarunt, quod Prior, ſeu Abbas Valliſoletanus confirmaretur ab Abbate Sancti Facundi; Vnde ex hoc ſtatu Monaſterium Valliſoletanum nullam poteſt prætendere ſuperioritatem, & præeminentiam in cetera Monaſteria, quæ ei non erant ſubiecta, neque vnita.

13 Ab iſto autem tempore apparet omnes actus fuiſſe turbidos, & ſemper controuerſos, adeò quod non conſtat de aliquo ſtatu pacifico prout requiritur, iuxta conſ. Cald. 12. *de iure patr.* communiter receptum, & à Rota approbatum, per vniones enim factas ab Eugenio IV. Calliſto III. & Innocentio VIII. non poteſt dici acquiſita aliqua ſuperioritas in Congregationem, quæ de illo tempore nondum erat erecta, cùm cœperit habere initium poſt annum 1492. ſedente Innocentio, & poſtea fuerit in eſſe deducta de tempore Caroli V.

14 Vltra quod poſtea ad inſtantiam Monaſterij de Onna vnius ex Monaſterijs vnitis, fuit ab eodem Innocentio commiſſa in Rota cauſa ſubreptionis dictarum vnionum, & ea pendente ſuſpenſæ literæ ipſarum vnionum, quoad omnia Monaſteria, & per ſententiam Felini tunc Rotæ Auditoris declaratum Monaſterium de Onna, & illius perſonas ab omni iuriſdictione, & ſuperioritate Monaſterij Valliſoleti fuiſſe exemptas, & vnionem ſubreptitiam quæ tranſitum fecit in iudicatum, & relaxatæ fuerunt executoriales: & quamuis non appareat fuiſſe latam ſententiam reſpectu aliorum Monaſteriorum, tamen effectus ſubſecutus docuit, declarata per Felinum ad fauorem Monaſterij de Onna omnibus profuiſſe, ex quo de anno 1492. fuit tradita forma nouæ Congregationis non ſolum dictorum Monaſteriorum ante vnitorum, ſed etiam omnium in futurum inuicem, & æquè principaliter vniendorum.

15 Cetera verò, quæ geſta fuerunt ab anno 1492. vſque ad annum 1550. ſemper fuerunt controuerſa, cùm fuerit ab illis reclamatum, & ſemper vario modo ſtatutum, & vlterius ea omnia fuerunt per Bullas Pauli IV. & Pij IV. reuocata, & de anno 1557. per Paulum V. electio Generalis, tam actiua, quam paſſiua fuit reducta ad libertatem, & licet poſtea de anno 1559. in Capitulo Generali fuerit ab eis receſſum, & ſtatuta quædam electio alternatiua, paſſiua, à qua habuit ortum modus alternatiuus eligendi Generalem in conſtitutione ſancitus, tamen illa quoque fuit per Pium IV. reuocata de anno 1561. & ordinatum quod de cetero ſeruaretur conſtitutio Pauli III. à qua etiam fuit receſſum, dum duodecim Monachi vigore literarum eiuſdem Pij IV. deputati, aliud diuerſum ſtatuerunt deſuper obtenta à Pio V. de anno 1568. confirmatione à qua fuit quoque reclamatum, & de anno 1591. fuit renouata alternatiua electio, quæ dedit cauſam nouis contradictionibus.

16 Et ex his vt ſupradictum eſt apparet pro parte Monaſterij non poſſe conſiderari aliquem ſtatum qui non fuerit turbidus, & ſemper controuerſus, adeò quod ei minimè ſuffragari poteſt. Maximè quod, vt patet ex prædictis, & dicitur in conſtitutione, & Breui Sanctiſſimi, quod modus circa electionem Generalis ſæpiſſimè fuerit immutatus, & ſic cùm vario modo ſit obſeruatum, nulla potuit induci conſuetudo, Bart. & alij *in l. 2. in princ. ff. ſolut. matr.* Alex. *conſ. 5. n. 7. conſ. 127. circa fin. lib. 5.* Dec. *conſ. 8. n. 4. verſ. ſecundo quia*, Aym. *conſ. 96. n. 5.*

Poſtremo non obſtat, quod conſtitutio non poſſit dici præiudicialis Congregationi quatenus particularibus Monaſterijs aufert electionem ſuorum Abbatum, ex quo, nec Monaſterium Valliſoletanum habet electionem proprij Abbatis, & conſequenter, vel nullum poteſt conſiderari præiudicium, vel omnibus æqualiter præiudicatur, quia fuit dictum Monaſterium Valliſoletanum habere hanc prærogatiuam quod eius Abbas ſit quoque Abbas Generalis totius Congregationis, & quod in vno triennio vnus ex ſuis profeſſus eligatur, vnde licet conſiderando ſimpliciter priuationem electionis proprij Abbatis poſſit dici omnia Monaſteria æquale ſentire, præiudicium, tamen ſtante dicta prærogatiua negari non poteſt, quin multo magis fuerit præiudicatum reliquis Monaſterijs, quæ non habent hanc prærogatiuam. 17

Præterea conſiderabant Domini, quod cùm vt ſuperius dictum eſt, electio Abbatum ſingulorum Monaſteriorum ſpectet ad Generalem, & diffinitores, inter quos ſemper debet eſſe vnus ex profeſſis in Monaſterio Valliſoletano, & Generalis in vno triennio, debeat eſſe etiam profeſſus dicti Monaſterij, & in alio triennio veriſimiliter poſſit eligi gratus Monaſterio, reſpectu ipſius non poteſt conſiderari illud præiudicium, quòd per indirectum ex hoc poſſit inferri ceteris Monaſterijs, & ſic electio Abbatum particularium in conſequentiam eſſet quodammodo coarctata, & liberè non ſpectaret ad Congregationem. 18

Et ex hoc etiam ceſſat quod dicebatur Conſtitutionem Congregationi eſſe fauorabilem, & non præiudicialem, dum aufert electionem Abbatum proprijs Monaſterijs, & eam dat Generali, & diffinitoribus qui Congregationem repræſentant, quia ex prædictis apparet non poſſe dici electionem liberam ſpectare ad Congregationem. Et ita fuit concluſum, Conſtitutionem eſſe præiudicialem Congregationi, &c. 19

R. P. D. COCCINO DECANO.

Bononien. de Beroaldis.

Lunæ 15. Decembris 1603.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſaria bona in teſtamento patris relicta, numquam poſſunt alienari pro dote filiæ teſtatoris, quando eius legitima non ſufficit pro dote, & ipſa habeat aliunde, vnde ſe dotare poſſit.

SVMMARIVM.

Pater relicta legitima filio ſuo de reliquis bonis ſuis, ad ſui libitum diſponere poteſt, n. 1.

Legitima, & Trebellianica inſimul non poſſunt detrahi à filio quando teſtamentum ſuſtinetur in vim fideicommiſſi ex clauſula Codicillari, n. 2. & n. 8. vbi de eadem materia, & num. 9.

Fideicommiſſaria bona poſſunt alienari, ex cauſa dotis, quando legitima filia non ſufficit pro dote niſi haberet aliunde, vnde ſe dotaret, n. 3. & n. 4. vbi quod dicit mulierem habere aliunde, vnde ſe dotare valeat, debet probare, & n. 6. vbi de eadem materia.

Pater tenetur dotare filiam etiam quod filia habeat de proprio, n. 5. Declara, vt n. 6.

Dotandi onus tranſit ad heredes, & ſucceſſores. Declara, vt n. 7.

Legitima regulariter maior eſt, quam quarta Trebellianica, n. 9. in fine.

Fideicommiſſaria bona non poſſunt alienari ex cauſa dotis quando fructus bonorum fideicommiſſariorum ſufficiunt pro dote, n. 9.

DECISIO LXVI.

FVerat reſolutum coram R. P. D. Litta, teſtamentum Ioannis non obſtante præteritione filiarum ſuſtineri in vim fideicommiſſi ex clauſula codicillari. Quare cùm Eliſabetha retenta ſua legitima reſiduũ reſtituerit, dubitatũ, 1

an

Digitized by Google

an ſibi aliquid deberetur vltra dictam legitimam in bonis Patris fideicommiſſo ſubiectis ratione dotis, vel alimentorum, & negatiuè fuit reſolutum, quia Pater relicta filio legitima de bonis ſuis diſponere poteſt ad libitum, *l. parentibus*, vbi Bart. *C. de inoffic. teſtam.* Surd. qui alios allegat *deciſ. 21. n. 14.*

2 Nec minus iſta mulier poteſt prætendere Trebellianicam, quia cùm ſimus in teſtamento quod ſuſtinetur in vim fideicommiſſi ex clauſula codicillari, filij venientes ab inteſtato grauati reſtituere, non poſſunt detrahere duas quartas, quia cenſetur rogati in continenti reſtituere. Duæ autem quartę detrahuntur quando ſub conditione, vel in diem eſt iniunctum grauamen, Bart. *in l. Papinianus §. meminiſſe in fin. ff. de inoffic. teſtam.* vbi Cagnol. *etiam in fin. num. 21.* Alexand. *conſ. 26. n. 7. vol. 1. & conſ. 161. n. 4. vol. 2.* Corn. *conſ. 232. n. 2. vol. 4.* Illuſtriſſimus Mantica *de coniect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 12. n. 31.*

3 Non obſtat, quod quando legitima non ſufficit pro dote, poſſunt alienari bona ſubiecta fideicommiſſo, Authent. *res quæ C. communi de legat. l. mulier §. cum proponeretur ff. ad Trebellianum*, qui in hoc concordat cum dicta Auth. vt aduertit Cuman. ibi, *n. 2. verſ. nota ſummarium*. Nam fuit reſponſum, quod omiſſo, quod minimè conſtat legitimam non ſufficere pro dote, & onus hoc probandi incumbere Eliſabethæ, cùm ſit fundamentum intentionis ſuæ, vt in his terminis dicit Corn. *conſ. 3. num. 3. colum. 3. verſ. & ei qui, volum. 3.* Tamen etiam ſi probaretur, non valeret. Diſpoſitio enim dictæ Authen. *Res quæ*, non procedit quando filia teſtatoris habet vnde ſe dotet aliunde, Iaſ. ibi, *n. 3. in fin. & conſ. 232. num. 12. lib. 2.* & hoc idem ſentiunt Ripa *in l. filiusfamilias §. Diui num. 74. ff. de legat. 2.* & ibidem Ferdin. Loaz. *in repet. n. 138.* Curt. iun. *conſ. 154. in fin. n. 15.* Aym. *conſ. 186. num. 17.* Roland. *conſ. 85. num. 9. vol. 1. & in tract. de Lucr. dot. q. 58.* Decian. *r. ſponſ. 120. in fin. ſub num. 27. verſ. Item & 3. vol. 3.* Phanuc. *de Lucr. dot. gloſ. 10. num. 72.* Boer. *deciſ. 130. num. 12. & 13.* Petra *de fideicommiſſ. q. 8. princ. n. 459.* Peregr. *de fideicommiſſis art. 42. n. 66.* Kirchou. *relat. in tom. 1. commun. opinion. diuerſ. loc. 3. tit. de iur. dot. cap. 15. fol. 209. verſ. dos prohibita.* Et videtur de mente text. *in dicto §. cum proponeretur*, vbi quod ſi adſunt fructus ex bonis fideicommiſſo ſubiectis, & ſic proprium ipſius mulieris, non poteſt fideicommiſſium minui, & ita limitat dicta auth. Cuman. *in præcitat. §. num. 2. verſ. 2. habetis limitationem*, & hoc idem dicit benè Bart. *in eod. §. num. 3.* & eſt generale in quocunque fideicommiſſario non modo in conſtitutione dotis, verum etiam in reſtitutione, quia prius debet capere proprium, & poſtea alienum, Doct. *in dicta authent. res quæ*, Curt. iun. *n. 16.* Angel. *n. 5.* Pariſ. *conſ. 63. num. 49. volum. 2.* Aym. *conſ. 19. num. 16.* Caſtr. *conſ. 77. num. 7. lib. 2.* Marzar. *conſ. 1. n. 41.* & fuit reſolutum in cauſa Romana Dotium de Ioppis 19. Ianuarij 1593. diuerſ. *deciſ. 737. par. 1.*

4 Quod autem mulier habeat aliunde quamuis debeat probari per dicentem, Curt. ſen. *conſ. 25. n. 18. verſ. ergo incumbet heredibus*, Aymond. *conſ. 19. n. 18. verſ. cum autem incumbat onus probandi*, Ferdinand. Loaz. *in dicta repetit. l. filiusfamilias §. Diui num. 138. ff. de legat. 1. verſ. vnum tamen eſt notandum.* Tamen ſatis probatur in hoc caſu, cùm vigore ſententiæ Rotalis Eliſabetha habuerit quintam partem bonorum Hieronymi Patrui, & medietatem alterius fideicommiſſi Iuliæ de Spontonib.

5 Non obſtat, quod Pater tenetur dotare filiam, etiam quod filia habeat de proprio, *l. fin. C. de dot. promiſ.* ibi, *Neque enim incognita ſunt leges, quibus cautum eſt, omnino paternum eſſe officium dotem pro ſua dare progenie*, & per verbum illud *omnino*, magis communis opinio Doct. eſt, quod Pater teneatur dotare, etiam quod filia habeat aliunde, Socin. iun. *in l. 1. n. 156. verſ. & hoc dico, & n. 162. verſ. cogitabis tamen ff. ſoluto matrim.* Vbi quod non eſt recedendum a communi opinione, *& n. 164. verſ. fateor tamen*, vbi, quod communis opinio magis ſibi placet.

6 Reſpondetur enim quod diſpoſitio l. fin. procedit in vita Patris, ſecus autem dicendum eſt poſt obitum Patris, quia filia vltra legitimam non debet tangere fideicommiſſum ſi habet aliunde, vt dicunt Doct. ſuperius allegati, & ratio differentiæ eſt, quia pater relinquendo filiæ legitimam ſatisfacit officio ſuo, vt conſiderat Peregr. *de fideicommiſſis art. 42. num. 68.* Alciat. *de præſumpt. 26. num. 4. verſ. quod poteſt procedere*, & ante hos omnes eleganter dicit Cuman. *in dict. leg. mulier §. cum proponeretur n. 2.* vbi expreſsè declarat text. *in dict. leg. fin. Cod. de dot. promiſ.*

7 Nec facit, quod bona tranſeunt ad hæredes cum ſua cauſa, ideſt, onere dotandi, Bart. & Caſtr. *in l. ſi marito §. ſi voluntate n. 4. ff. ſolut. matr.* Cordub. *de liber. agnoſc. §. non tantum n. 56.* Quia hæres tenetur vſque ad legitimam, quæ ſi non ſufficit, tenetur quoque vltra, ſi filia non habet aliunde, ſecus autem ſi habeat, vt declarat Abb. *conſ. 12. num. 4. verſ. ad vltimum contrarium, & n. 5. verſ. Tenetur ergo dictus Bernardus n. 1.*

8 Minus officit, dum dicitur, quod mulier non ſolum debet habere dotem, ſed etiam Trebellianicam, vt innuit gl. *in d. §. cum proponeretur in verb. hoc*, & ibid. Iacob. de Aren. & Arius Pinell. *in l. 1. part. 3. n. 102. verſ. ſed receptiſſima conſuetudo C. de bon. matern. per text. in d. §. cum proponeretur*, intelligendo tamen pro Trebellianica legitimam, quia olim vtraque conſiſtebat in quarta, & vſque ad quartam tantummodo, de qua *in l. parentibus C. de inoff. teſtam.* Et ideo de Trebellianica ſola fiebat olim mentio, quia conſiſtebat in eadem quantitate cum legitima, Iacob. de Beluiſ. *in authent. de reſtit. & ea quæ parit in vndecimo menſe q. 2. verſ. Sed olim vtraque colum. 4.* Hodie verò fit mentio de legitima, quia regulariter eſt maior, quam quarta Trebellianica, quia eſt triens, vel ſemis, Authent. nouiſſima C. *de inofficioſo teſtamento.*

9 Nam reſpondetur, quod text. *in dicto §. cum proponeretur*, non dicit, quod debeatur dos, & legitima, ſed ſolum, quod ſi ſufficiunt fructus rerum fideicommiſſo ſubiectarum pro dote, non eſt deueniendum ad alienationem fideicommiſſi, Cuman. *ibid. in fin.* Caſtr. *n. 3. cum alijs*, Roman. *conſ. 232. circa fin.* Molin. *de primogen. Hiſpan. lib. 4. cap. 6. num. 15.* Nam authent. *res quæ*, proceſſit iſta conſideratione, quia licet legitima filiæ ſit quarta, vel triens, tamen vbi euenit cauſa dotis, voluit Imperator augeri legitimam, quatenus eſt neceſſarium pro iſta cauſa, & per hoc euenit mirabile, quod extenditur legitima, & fructus computantur, quamuis non computentur in primam legitimam, ſed in extenſione, & ratio eſt, quia iſta extenſio fit, ſi fructus non ſufficiant, Cuman. *in dicto §. cum proponeretur n. 11. & 13.* Bart. *n. 3.* dicens, quod filia non debet habere vtrumque integrum, & ante eum dixit Iacob. de Beluiſo *loco præcitato, verſ. & quod vnica quarta detrahatur*, licet enim fructus percepti, teſtatoris iudicio non computentur liberis primi gradus in quartam, *l. iubemus C. ad Trebell.* benè computantur in omnem aliam cauſam, propter quam ipſum fideicommiſſum poteſt diminui, Angel. de Peruſ. *in dict. §. cum proponeretur n. 1.* dicens hunc eſſe verum intellectum illius text.

10 Non obſtat, quod in ciuitate Bononiæ adſit ſtatutum, quod mulieres debeant dotari arbitrio quatuor coniunctorum, quia dato etiam, quod ſtatutum loqueretur in caſu noſtro, quod non fuit viſum, propinqui, ſtante dicto ſtatuto, non debent arbitrari minus legitima, quia in ea non eſt exceſſus, vel ſi legitima non ſufficit, debent excedere, Salic. *in d. authent. res quæ in 2. notab.* Quare cùm in præſenti caſu Elizabetha habuerit legitimam, quæ ſufficit pro dote, vt dictum fuit, habemus effectum ſtatuti. Vnde non eſt curandum de modo, cùm modus, ſcilicet arbitrium coniunctorum requiratur ad certum finem, *l. ſi mater*, vbi gloſ. *C. de inſt. & ſubſtit. l. ſi quis mihi bona §. ſed ſi mandauit ff. de acquirend. hered.* Brun. *in tract. de form. in tit. de impl. & obſeruat. for. col. 15. in prima fallent. fol. mihi 75.* Put. *dec. 252. n. 8. cum ſeq. lib. 2.* Caſſad. *deciſ. 2. de iudic.* & fuit dictum in cauſa Compoſtellana Canonicatus 20. Iunij 1601. coram Reuerendiſſimo D. meo Epiſcopo Pacen.

11 Minus facit aliud ſtatutum, quod vna ſoror debeat dotari, prout aliæ fuerunt dotatæ, niſi patrimonium ſit diminutum, nam etiam dato, quod & huiuſmodi ſtatutum faceret ad præſentem caſum, tamen non poteſt fieri fundamentum in dote data alteri ſorori Elizabethæ, quia ipſa non fuit dotata à Patre, ſed à Patruo, qui potuit ad libitum de rebus ſuis diſponere, vnde non poteſt fieri aliquod fundamentum in dicto ſtatuto. Et ex prædictis fuit concluſum, Elizabethæ aliquid non deberi vltra legitimam.

Digitized by Google

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Bononien. Fideicommiſſi de Zambeccarijs.

26. *Ianuarij* 1604.

A R G V M E N T V M.

Legitima, & Trebellianica filijs grauatis reſtituere hæreditatem paternam ex fideicommiſſo debetur. Prohiberi tamen illis poteſt Trebellianica, dummodo verba neceſſariò inferant prohibitionem, & quando Trebellianica detrahatur ex fideicommiſſo particulari, vel ex bonis particulariter alienari prohibitis.

S V M M A R I V M.

Filio grauate debetur legitima, & Trebellianica, n. 1.
Trebellianica poteſt prohiberi etiam filijs primi gradus, num. 2.
Trebellianica non cenſetur prohibita ex verbis, quæ neceſſario hanc prohibitionem non inferunt, n. 2.
Trebellianica non detrahitur ex fideicommiſſo particulari, num. 3.
Fideicommiſſum dicitur vniuerſale, quando filij ſunt ſubſtituti in omnibus bonis, num. 3. vbi propterea quod non reſtringitur per prohibitionem alienationis certorum bonorum, ibid.
Legitima, & Trebellianica non detrahitur ex bonis particulariter alienare prohibitis. Declara, vt n. 4.

D E C I S I O LXVII.

1 FVit dictum, hæredes D. Æmilij poſſe detrahere legitimam, & Trebellianicam, quas notiſſimum eſt deberi filio grauato, *c. Raynutius, & c. Raynaldus de teſt.* cum notatis per Doctores ibi, *& in l. quanquam C. ad l. Falcid.* & poſſe detrahi ab eius hærede quatenus antea detractæ non ſint, Pariſ. *conſ. 45. n. 8. & n. 15. lib. 2. & conſ. 55. n. 3. lib. 3. cum allegat.*

2 Et quamuis iuxta opinionem, quam ſeruat Rota, Trebellianica poſſit prohiberi etiam filijs primi gradus, *iuxt. deciſ.* Caſſad. *quartam de teſtam.* & Creſcen. *ſecundam eod. tit.* In hoc tamen caſu nulla adeſt prohibitio, neque expreſſa, neque tacita, cùm verba prohibitionis id neceſſario non inferant, & poſſint habere alium ſenſum, & verificari in bonis, quæ veniunt in reſtitutione deducta Trebellianica, Paul. de Caſtr. *in authen. ſed cum teſtator n. 2. verſ. Secus ſi poſſunt C. ad l. Falcid. & conſ. 28. n. 4. in fine cum ſeq. lib. 2.* Aretin. *conſ. 19. n. 9.* Mantic. *lib. 7. de coniect. vlt. volunt. tit. 12. n. 10.*

3 Neque obſtat, quod fideicommiſſo particulari non detrahatur Trebellianica, *l. mulier §. fin. ff. ad Trebell.* Bald. *in l. filium n. 27. C. famil. erciſcun.* quia quamuis prohibitio alienationis ſit reſtricta ad certa bona, filij tamen Teſtatoris, & eorum deſcendentes fuerunt vniuerſaliter inſtituti, & ſubſtituti in omnibus bonis, & ſic per fideicommiſſum videtur vniuerſale, Bart. *in l. ſi quis ſeruum §. fin. n. 2.* & non reſtringitur per prohibitionem alienationis factam reſpectu certorum bonorum, Curt. iun. *conſ. 13. ſub n. 5.* Et non eſt inconueniens, quod aliqua bona ponantur ſub duplici fideicommiſſo, Hier. Gabr. *conſ. 13. num. 19. in fin. cum ſeq. lib. 1.*

4 Neque obſtat, quod detractiones non fiant ex bonis particulariter alienari prohibitis, quia eſt verum, ſi adſint alia bona libera, quæ pro detractione ſufficiant, Doct. *in l. filiusfamilias §. Diui*, vbi Iaſ. *in 2. lectura num.* 30. Rip. *n. 29.* Grat. *n. 15.* & alij *ff. de legat.* 1. cum allegatis in cauſa Romana Palatij die 6. Nouembris 1597. coram Cantuccio, & quia inter partes controuertitur an adſint bona libera, & cui incumbat onus probandi, fuit dictum, quod ſuper iſtis particulariter partes audiantur. Et ita, &c.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Burgen. Iuriſdictionis.

Veneris 6. Februarij 1604.

A R G V M E N T V M.

De vi, & poteſtate clauſulæ, Parito iudicato.

S V M M A R I V M.

Clauſula, Parito iudicato, *ſuſpendit iuriſdictionem donec fuerit paritum. Et antequam paritum fuit geſta eſſent nulla, & ſine iuriſdictione, n. 1.*
Commiſſio, ſeu reſcriptum obtentum ab Anteceſſore quando afficiat ſucceſſorem, n. 2.
Expenſa facta in partibus, poſſunt etiam taxari in Rota, n. 3.

D E C I S I O LXVIII.

FVit per Dominos reſolutum, Reuer. Archiepiſc. Modernum non poſſe audiri, niſi refectis expenſis quia reſtitutio in integrum fuit commiſſa cum clauſula, *Parito iudicato*, quæ ſuſpendit iuriſdictionem, donec fuerit paritum, *c. cum dilecta de reſcript.* Pariſ. *conſ. 44. n. 8. lib. 4.* Put. *deciſ. 283. lib. 2.* Caputaq. *deciſ. 150. p. 1.* Et ideò geſta ante purificationem huius clauſulæ eſſent abſque iuriſdictione, vt in dictis locis, & per Put. *deciſ. 419. lib. 1.* Staphil. *de liter. Iuſtit. §. dicendum n. 42.* & fuit reſolutum in cauſa Calaguritana Capellę S. Crucis de Negera 13. Ianuarij 1589 coram Orano, & in alia Pampilonen. Parochialis 4. Martij 1591. coram R. P. D. meo Decano. 1

Non obſtat, quod huiuſmodi reſcriptum fuerit obtentum per anteceſſorem, quia cùm ſuſpendat iuriſdictionem, afficit etiam Modernum Archiepiſcopum, cauſam proſequi volentem, vt fuit reſolutum in cauſa Vrgellen. iuris optandi 10. Decemb. 1601. coram R. P. D. meo Ludouiſio. 2

Minus etiam obſtat, quod fuerit paritum quoad expenſas factas in Curia, & expenſæ, quæ hodie petuntur, fuerint factę in partibus, quia cùm fuerint factæ pendente cauſa in Rota, veniunt in condemnationem ſub clauſula coram nobis, & ideò potuerunt taxari, Rota *deciſ. 42. de ſent. & re iud. in antiq.* 3

R. P. D. COCCINO DECANO.

Montis Regalis Iuriſdictionis.

Luna 8. Martij 1604.

A R G V M E N T V M.

Epiſcopus in Monachos Regulares ſuæ Cathedralis Eccleſiæ eſt loco Abbatis, & in eos habet omnimodam iuriſdictionem, præterquam in concernentibus regularia inſtituta.

S V M M A R I V M.

Epiſcopus eſt caput in loco Abbatis Monachorum Regularium Eccleſiæ Cathedralis, n. 1.
Epiſcopus exceptis his, quæ concernunt Regularia Inſtituta, habet omnimodam iuriſdictionem in Monachos Regulares Cathedralis Eccleſiæ, n. 2. & per totam deciſionem.
Verba Prout ſunt, *important cauſam, & non conditionem, quando ſunt prolata ab habente poteſtatem diſponendi, num. 3.*
Exceptio firmat regulam in caſibus expreſſe non exceptuatis, num. 4.
Dictio, vel, *eſt ampliatiua præcedentis diſpoſitionis, n. 5.*
Statutorum verba dubia recipiunt interpretationem à iure communi, n. 5.
Epiſcopus habet iuriſdictionem etiam in Monachos Regulares Sancti Benedicti, quando eorum Eccleſia eſt Cathedralis, & etiam quod procedatur in forma iudicij, n. 6. & n. 7. vbi quid in Monachos Congregationis Caſſin.
Vnio Eccleſiarum cenſetur facta ſine præiudicio tertij, n. 7.
Tertij præiudicium cenſetur reſeruatum per clauſulam, ſine præiudicio iurium, n. 8.

D E-

DECISIO LXIX.

1 DVbitaui, An, & quam iuriſdictionem habeat Reuerendiſſ. D. Archiepiſc. in Monachos Monaſterij Montis Regalis, tam in Eccleſia, & Monaſterio, quàm extra. Et Domini vnanimiter cenſuerunt, omnimodam illum habere iuriſdictionem, & in omnibus caſibus, exceptis ijs, quæ concernunt regularia inſtituta. Verba enim Bullæ Pauli III. viſa fuerunt ſatis clara *in §. Declarans etiam*, vbi dicitur, quod Archiepiſcopus eſt Caput ipſorum Monachorum, declarando illorum exemptionem à viſitatione, & correctione Archiepiſcopi, quoad regularia inſtituta tantum, & non quoad ſupradicta in Bulla, vel exceſſus perpetratos, vel perpetrandos, in quibus viſitationi, & correctioni Archiepiſc. prout ſunt, ſubiecti ſint, & eſſe cenſeantur. Et hæc quidem diſpoſitio eſt conformis diſpoſitioni iuris communis, cùm enim agatur de Eccleſia Cathedrali regulari, Epiſcopus eſt Caput, & loco Abbatis Monachorum, & ipſi loco Canonicorum, Doctores *in cap. cauſam quæ, de iudic. il primo*, Hoſt. *in princ.* Ioan. Andr. *num.*3. Abb. *antiq. numer.* 2. Bellem. *num.*1. *&* 2. Butr. *num.*4. *&* 8. Imol. *num.*1. Dec. *num.* 38. & Abb. qui loquitur expreſsè de Eccleſia Montis Regalis, *num.*8. *& ſeq.*

2 Et idem Epiſcopus etiam de iure communi exceptis ijs, quæ concernunt regularia inſtituta, habet omnimodam iuriſdictionem in Monachos Cathedralis regularis, *cap.*1. *ne ſede vac. gl. fin. in cap. nullus verſ. vt Epiſcopus etiam ſecularis, de elect. in* 6. vbi Anchar. *num.*3. *verſ. ſed aduerte*, Ioan. Andr. *num.*3. *verſ. in gl. vlt.* Gemin. *n.*7. *verſ. in ea gl. ibi*, Franch. *num.*3. *verſ. in gl. fin.* Corn. *conſil.* 193. *num.*4. *lin.*2. vbi *num.*5. apparet de hoc non eſſe hæſitandum, ceſſantibus indultis, & conſuetudinibus particularibus loci propter quæ in illo caſu ipſe conſuluit contrarium, & hanc ſententiam alias ſequuta fuit Rota coram bon. mem. Oradino in cauſa Peruſina iuriſdictionis 27. Februarij 1558. quæ & refertur, licet diuerſis verbis, inter Miſcellanea Cottæ, ſub *n.*56.

3 Nec placuit Dominis verba Bullæ (prout ſunt) eſſe intelligenda conditionaliter, non cauſatiuè: quia contrarium eſt verius, tum quia D. Archiepiſcopus habet diſpoſitionem iuris pro ſe, tum etiam quia huiuſmodi verba ſunt prolata ab habente poteſtatem diſponendi in diſpoſitione certa, & ideò important cauſam, non conditionem, Felin. *in cap.*2. *num.*20. *de reſcript.* & tenuit Rot. coram bon. mem. Lauretano in cauſa Caurienſe iuriſdictionis 5. Nouembris 1576.

4 Ex hoc etiam euidentiſſimè apparet, cùm monachi eximantur à iuriſdictione D. Archiepiſcopi, quoad regularia inſtituta tantum: quæ exceptio firmat regulam in omnibus caſibus expreſsè non exceptuatis, Bart. *in l. quæſitum, §. denique, ff. de fund. inſtruct.* & præſcribit, quod ad alia non expreſſa exemptio extendi nequit, *l. qui in aliena, §. libertus, ff. de neg. geſt.*

5 Nec placuit Dominis, verba Bullæ eſſe intelligenda de iuriſdictione quoad Eccleſiam tantum: quia Bulla vlterius proſequitur, ſcilicet (vel exceſſus perpetratos, vel perpetrandos, &c.) quæ diſpoſitio non ſolum eſt generalis comprehendens omnia, ſed etiam augmentatiua propter dictionem, *vel*, quæ ampliat diſpoſitionem, etiam ad diuerſa, Crauet. *conſ.*326. *num.*2. quæ eo magis vera ſunt, quia cum iure communi concordant, à quo verba ſtatutorum interpretationem aſſumerent, vbi dubia viderentur, *l.*2. *Cod. de noxal. cap. cum dilectus, de conſuetud.* Alex. *in l. nam quod §. non omnis, ff. ad Trebel.* Iaſ. *in auth. nouiſſima, num.*24. *Cod. de inoff. teſt.* vnde non poteſt dici, vigore Bullæ iuriſdictionem D. Archiepiſcopi reſtringi, vltra quam ipſamet Bulla faciat.

6 Nec ſubſiſtit, quod Epiſcopus non habeat iuriſdictionem etiam quod procedatur in figura iudicij, cùm iſti monachi ſint ordinis S. Benedicti, Abb. *in cap. quanto de off. ord.* Rot. *conſ.*375. *cum alijs:* nam, omiſſo, quod iſti Doctores non loquuntur, quando Eccleſia eſt Cathedralis regularis, contrarium eſt verius de iure, *cap. cum perſonæ, de priuil. in* 6. *cap.*1. *de off. ord. cap. omnes baſilicæ*, 16. *q.*7. *& tenent in d. cap. quanto*, Innoc. *num.*2. Hoſt. *numer.*9. Ioan. Andr. *num.*5. Anchar. *num.*6. Henr. Boich. *numer.*4. Bellem. *num.*4. *verſic. aut igitur*, & Butr. *num.*20. Dec. *in cap. ſua nobis, num.*16. *de confirm. vtil. vel inutil.* Firman. *de Epiſc. lib.*4. *part.*2. *quæſt.*35. *num.*81. *verſ. & quia dixi*, Capel. Tholoſ. *deciſ.*309. & hanc opinionem, tanquam veriorem, & communiorem ſequuta fuit Rota in cauſa Cæſaraugustana iuriſdictionis 27. Maij 1573. coram bon. mem. Oriolenſe, & in alia Cæſaraugustana exemptionis 13. Nouembris 1587. & 28. Martij 1588. & 12. Februarij 1590. coram bon. mem. Orano.

7 Minus etiam ſubſiſtit, dum dicitur, quòd in omnem euentum ceſſat iuriſdictio D. Archiepiſc. ſtantibus priuilegijs Ven. Congregationis Caſinenſis, cui fuit vnita Congregatio Sicula, *d. cap. cum perſonæ de priuil. in* 6. Corn. *d. conſ.*193. *num.*7. *lib.*2. Capel. Tholoſ. *deciſ.*309. & cenſuit Rota in prædicta deciſione Cottæ. Nam fuit reſponſum, quod vnio intelligitur facta ſine præiudicio tertij, *cap.*2. *de relig. dom.* Rebuff. *in prax. tit. de erect. in colleg. verſ. & in hac erectione, circa med.* ibi, *& hæ erectiones*, Put. *deciſ.*264. *num.*3. *lib.*2. Vnde per talem vnionem non cenſetur derogatum iuriſdictioni D. Archiepiſc.

8 Et ceſſat omnis difficultas; quia in Bulla erectionis Congregationis Siculæ, in cuius locum ſubrogata eſt Congregatio Caſinenſis, expreſsè legitur (ſine præiudicio iurium Archiepiſcopi,) quare huiuſmodi priuilegia non poſſunt monachis ſuffragari, dum degunt in Monaſterio Montis Regalis iuriſdictioni Archiepiſc. ſubiecto, *cap.*1. *§. in eos de priu. in* 6. ibi, *niſi forſan ipſi Monachi*, vbi Franc. *in* 2. *not.* & Gem. *n.*3. *&* 6. Capic. *deciſ.*59. *in fin.*

9 Nec facit, quòd Monachi habeant menſam ſeparatam, de qua diſponunt, & quòd negotia Archiepiſcopi, & monachorum ſint ſeparata; quia ex hoc non poteſt inferri ad non iuriſdictionem D. Archiepiſc. *cap. edoceri, de reſcript.* & videmus, quod Capitula ſæcularium Eccleſiarum habent menſam ſeparatam, & negotia ſeparata, & non propterea iuriſdictio Epiſcoporum eliditur, *tot. tit. de his, quæ fiunt à præl. ſin. conſil. Capit.* Doct. *in d. cap. edoceri, de reſcript.*

10 Neque etiam Monachis ſuffragatur diſpoſitio Sacri Concil. Trident. *ſeſſ.*21. *cap.*8. quia loquitur de Monachis exiſtentibus in locis exemptis à iuriſdictione Ordinarij, quales non ſunt degentes in Monaſterio Montis Regalis per ſupradicta. Et ita concluſum fuit, omnimodam iuriſdictionem ſpectare in omnibus ad Reuerendiſſimum D. Archiepiſcopum, præterquam quoad regularia inſtituta tantum.

R. P. D. PAMPHILIO.

Romana Palatij.

Lunæ 15. Martij 1604.

ARGVMENTVM.

Permutatio bonorum Eccleſiæ an, & quando valeat ſine beneplacito Sedis Apoſtolicæ. Quandoque quis ſe obligare cenſeatur ad omnia enunciatiuè narrata in inſtrumento ſuæ obligationis.

SVMMARIVM.

*Permutatio bonorum Eccleſiæ regulariter requirit ſedis Apoſtolicæ beneplacitum, n.*1. *Declara, vt n.*23.

*Permutatio bonorum Eccleſiæ euidenter Eccleſiæ vtilis non annullatur propter defectum Beneplaciti Sedis Apoſtolicæ, num.*3.

*Succeſſor in Eccleſia quando teneatur ſtare contractui facto per ſuum Prædeceſſorem, n.*4. *&* 5.

*Beneficium penſione grauatum acceptans, videtur ſe obligaſſe ad ſolutionem penſionis, n.*5.

*Acceptans contenta in inſtrumento, cenſetur obligaſſe ſe ad omnia etiam enunciatiuè narrata in inſtrumento, n.*6.

*Enunciatiua verba prolata per modum cauſæ probant, & obligant, n.*7.

*Enunciatiua verba etiam incidenter, & propter aliud emiſſa inducunt diſpoſitionem fauore piæ cauſæ, n.*8.

*Cameralis obligatio pro omnibus, & ſingulis in inſtrumento contentis refertur etiam ad verba enunciatiua, n.*9.

D E-

Digitized by Google

DECISIO LXX.

1 ORta Controuerſia inter Illuſtriſſ. D. Archipreſbyterum, & Capitulum Baſilicæ S. Mariæ Maioris ſuper reſtauratione Palatij, & conſtructione habitationis pro Cantoribus, & Pueris dictæ Eccleſiæ, ac eorum Magiſtris, iuxta formam cuiuſdam permutationis factæ cum bon. mem. Cardinale S. Sixti eiuſdem Eccleſiæ nunc Archipresbytero, & cauſa introducta coram Auditore Cameræ, propoſui in Rota ex ordine Sanctiſſimi dubium, an permutatio fuiſſet valida, & ex ea, an, & ad quid teneretur Illuſtriſſ. Cardin. Archipresbyter erga Capitulum. Et quoad primam partem dubij cenſuerunt permutationem fuiſſe validam, non obſtante defectu beneplaciti Sedis Apoſtolicæ, quod quamuis regulariter in permutatione bonorum Eccleſiæ requiratur, *iuxta c. ſine exceptione*, 12. *q.2. c.1. de rebus Eccleſiæ non alien. in 6.*

2 In hoc tamen caſu eius defectus non obſtat, cùm Capitulom, ſeu Eccleſia cuius fauore iſta ſolemnitas eſt introducta velit ſtare contractui, qui claudicat ad eius fauorem, Innoc. *in c.1. in princ.* quem ibi ſequuntur Hoſtien. Ioann. Andr. *in princ.* Card. *in 2. oppoſit.* Butr. *num.5.* Imol. *ſub num.2.* & Abb. *num.6. de his quæ fiunt à Præl. ſine conſil. Capit.* Abb. *in cap. diuerſis fallacijs, num.5. de cler. coniug.* Put. *deciſ.310. lib.1.* Creſcent. *deciſ.1. de locat.* cum allegatis in cauſa Segobienſis præſtimonij, coram bon. mem. Cantuccio ſub die 24. Octobris 1580. & fuit latiſſimè deductum in vna Romana Domus 4. Decembris 1592. coram Cardinale Mantica, vbi fuit reſponſum ad omnia, quæ in contratium deduci poſſunt.

3 Præſertim concurrente vtilitate Eccleſiæ, cui fuit valdè proficua iſta permutatio, qua acquiſiuit Caſale contiguum alijs bonis Capituli pro Palatio, quod licet tunc eſſet maioris redditus, minabatur tamen ruinam, & fuit datum Archipresbytero, qui illud reſarciret, & redderet habitabile, ac in eo conſtrueret habitationes pro Cantoribus, & Pueris Eccleſiæ, quod cedebat in magnum decorem Eccleſiæ, augmentum Diuini cultus, & ſic in eius euidentem vtilitatem, quo fit vt eo faciliùs intret priuilegium Eccleſiæ, quod poſſit ſtare contractui, & claudicet ad eius fauorem, *l. Iulianus, §. ſi quis à pupillo, ff. de act. empt. inſtitut. de auct. tutor. in princ.* Cardin. *in d. cap.1. in 2. oppoſit. verſ. Tamen ſi eſt alius*, & ibi Bart. *numer.5. in fin. de his quæ fiunt à Prælat.* Iaſ. & alij *in l. cum hi, §. eam tranſactionem ſub numer.2. ff. de tranſact.* Put. *deciſ.365. num.5. lib.2.*

4 Dicebant etiam Domini modernum Archipresbyterum teneri ſtare huic permutationi, quia fuit facta à bon. mem. Cardinale S. Sixti, eius Prædeceſſore ſub nomine dignitatis, cum acceptatione, & ſtipulatione pro ſe dum vixerit, & poſt obitum ſuum pro Archipresbytero pro tempore exiſtente, & fuit etiam vtilis dignitati Archipresbyterali, quæ in his de ſuo dedit, ex quo Caſale fuerat emptum à prædicto Cardinale Sancti Sixti de ſuis proprijs pecunijs, & datum Eccleſiæ pro Palatio, quod dignitati acquiſiuit, quo caſu ſucceſſor tenetur ex contractu prædeceſſoris, iuxta not. *in cap.1. de ſolut. & in cap.1. ne prælat. vices ſuas*, Rot. *deciſ.1. de locat. in nou.* Abb. *conſil.62. col.1. verſ. his non obſtantibus, lib.1.* Abb. *conſil.337. num.5.* Thom. de Zan. *deciſ.33. cum alleg.*

5 Et ceſſat difficultas, quia modernus Archipresbyter poſſedit Palatium per plures annos etiam cum perceptione fructuum, quo fit, vt cenſeatur illud acceptaſſe cum ſuis oneribus, & conſequenter ſe obligaſſe ad ſeruandam permutationem factam cum ſuo Prædeceſſore, Bald. *l. contra iuris, §. ſi filius, num.4.* & ibi Iaſ. *num.11. ff. de pact.* Put. *deciſ.200. num.2. lib.2.* & de acceptando beneficium penſione grauatum, quod videtur ſe obligaſſe ad penſionem, & alia onera impoſita ſuper dicto beneficio, adeſt *deciſ.* Veral. 13. *part.8. & 302. part.2. in impreſſ.*

6 Dixerunt quoque Domini reſpondendo ad vltimam partem dubij, quod Modernus Archipresbyter tenetur ad omnia contenta in inſtrumento permutationis, nempè ad reſarciendum Palatium, & illud non modo habitabile, ſed etiam habitatum reddendum, & conſtruendum in eo habitationes pro Cantoribus, & Pueris Eccleſiæ inſeruientibus, & illorum Magiſtris Grammaticæ, & Muſicæ, prout hæc omnia leguntur in dicto inſtrumento. Nec obſtate, quod iſta ſint ſolum enunciatiue narrata, & in diſpoſitiua inſtrumenti nulla adſit expreſſa promiſſio Cardinalis, quia ſatis videtur ſe obligaſſe, quod acceptet Palatium ad hunc effectum, & illud ſtipulatur pro ſe, & ſucceſſoribus, & pro Scholis, & habitatione Magiſtrorum, Cantorum, & Puerorum, cum dictione, *vt ſupra*, per quam cenſentur repetita omnia ſuperiùs expreſſa in narratiua inſtrumenti, *l.1. §. deinde, & §. ex hoc edicto*, vbi Bart. *de poſtul.* Pariſ. *conſ.40. num.14. lib.2.* Dec. *conſil. 127. num.3.*

7 Præſertim quod fuerunt prolata, per modum cauſæ ipſius permutationis, quia Palatium minabatur ruinam, & periculum erat, ne infructuoſum redderetur, & Cardinalis Sancti Sixti intendebat illud reſarcire, & reddere habitabile, & notiſſima eſt iuris concluſio, quod enunciatiuè prolata per modum cauſæ probant, & obligant, Bart. *in l. ſi ſocer, §. Lucius, num.4. ff. ſolut. matr. in l. ex hac ſcriptura, num.5. ff. de donat.* Iaſ. *in l. his verbis col.2. in 9. limit. C. de teſtam.* Dec. *conſ.513. numer.8.* Aym. *de antiqu. temp. part.1. ampliat. n.32.*

8 Vltra quod verſamur in pia cauſa, cuius fauore verba enunciatiua, etiam incidenter, & propter aliud emiſſa diſpoſitionem inducunt, *cap. fin. cum ibi not. de ſucceſſ. ab inteſt.* Bald. *in l.1. num.76. C. de Sacroſ. Eccleſ.* Iaſon *in d. l. his verbis, col.2. in 5. limit.* & procedit etiam in contractibus, Bart. *in l. tale pactum, §. fin. numer.4. de pact.* Alex. *conſ.190. num.27. lib.6.* Tiraqu. *de priuil. Piæ cauſ. priuil.86. verſ. Nec quidem.*

9 Accedit etiam obligatio Cameralis pro omnibus, & ſingulis, quæ refertur etiam ad enunciatiua, Alex. *conſ.17. num.2. lib.3.* Ruin. *conſ.137. num.6. lib.1.* & fuit reſolutum in vna Romana dotis, 11. Februarij 1583. coram bon. mem. Cantuccio, & ſic comprehendit etiam reſtaurationem Palatij, & conſtructionem habitationis pro Cantoribus, & Pueris inſeruientibus Eccleſiæ, & eorum Magiſtris Grammaticæ, & Muſicæ, iuxta expreſſionem ſuperiùs factam in inſtrumento. Et ita fuit concluſum per omnes Dominos, hoc cauſa maturè diſcuſſa, Capitulo tantum informante, quia Illuſtriſſimus Archipresbyter citatus informare noluit.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Barchinonen. Matrimonij.

Veneris 15. Martij 1604.

ARGVMENTVM.

De matrimonij diſpenſatione, An, & quando prolem inde ſubſequutam legitimam præſumere faciat. Quando, & ex quibus matrimonium præſumatur Clandeſtinum, vel non Clandeſtinum.

SVMMARIVM.

Filij nati ex matrimonio contracto inter Conſanguineos, præcedente diſpenſatione, reputantur legitimi propter bonam fidem Parentum, etiam quod diſpenſatio non valeat, num.2.

Matrimonij quaſi poſſeſſio colorata ſufficit ad legitimationem Prolis, n.2.

Bona fides cauſatur propter auctoritatem Superioris, etiam quod erretur in iure, n.2.

Mandatum de diſpenſando differt à diſpenſatione, n.3.

Clauſula ſi ita eſt *in diſpenſatione appoſita requirit iuſtificationem contentorum in diſpenſatione, n.4. vbi tamen quis debeat probare narratorum iuſtificationem an Reus vel Actor.*

Matrimonij legitima diſpenſatio præceſſiſſe præſumitur ex diuturna coniugum cohabitatione, numer.5. vbi etiam quanto tempore iſta diſpenſatio præſumatur, & numer.6. & ſeq.

Matrimonium præſumitur Clandeſtinum quando eſt contractum in gradu prohibito. Declara, vt n.8. & ſeq.

Matrimonij Clandeſtinitas præſumptio tollitur ex inſtrumento dotali, n.9.

Matrimonij Clandeſtinitas tollitur per teſtes affirmantes coniuges communiter haberi pro legitimis, n.10.

Matri-

Digitized by Google

Matrimonium præſumitur Clandeſtinum quando non proceſſerunt legitimæ denunciationes in Eccleſia. Declaratur, num. 11.

Matrimonij Clandeſtinitas excluditur ex pluribus, de quibus, num. 12.

DECISIO LXXI.

1 DOn Bernardus de Freneda Epiſcopus Conchenſ. & Commiſſarius Apoſtolicus Generalis in Regnis Regis Catholici bullarum Cruciatæ & fabricæ S. Petri de Roma die 25. Februarij anni 1564. conceſſit facultatem Petro Frigolæ Abbati Monaſterij S. Benedicti de Bages, vt poſſet diſpenſare in cauſis matrimonialibus, videlicet in caſibus à iure prohibitis intra tertium, & quartum gradum conſanguinitatis, & affinitatis. Huius facultatis vigore idem Abbas ſub die 29. Nouembris eiuſdem anni 1564. Receptis ducatis ſex pro compoſitione diſpenſauit cum Michaele de Maſdouelles, & Eleonora de Clorach coniunctis in quarto conſanguinitatis gradu, & mandauit Officiali, ſeu Vicario Generali Epiſcopi Barchinonenſ. vt informatione præcedente prædictos Michaelem, & Eleonoram per verba de præſenti diſpenſaret, & ſimiles diſpenſationes frequenter à ſubſtitutis prædicti Commiſſarij Generalis concedebantur, & ſuum effectum ſine controuerſia ſortientes, filij ex talibus matrimonijs nati legitimi, & naturales quoad omnem effectum habebantur, & reputabantur. De prædicto matrimonio Michaelis, & Eleonoræ anno 1578. natus Ludouicus de Maſdouelles parentum exiſtens hæres illorum bona poſſedit. Anno 1594. Caſtellana de Maſdouelles introducto iudicio ſuper nullitate diſpenſationis, produxit in actis diſpenſationem ſubſcriptam à Clemente Calopa Notario Cruciatæ, quam die 28. Maij 1601. Rota pronunciauit non fuiſſe in forma probanti, ſed die 12. Octobris eiuſdem anni Rota cenſuit fidem fuiſſe adhibendam alteri diſpenſationi in actis productæ, ſubſcriptam à Paulo Calopa Clementis filio, & Galcerodo Calopæ Notarij Cruciatæ. Inſuper vtraque parte informante conceſſa fuit remiſſoria D. Ludouico de Maſdouelles ad probandum communem opinionem, & reputationem, ac bonam fidem prædicti matrimonij contracti inter Michaelem & Eleonoram Ludouici parentes, & reputationem, & famam facultatis Abbatis Frigolæ diſpenſandi in prædictis gradibus prohibitis.

2 Quibus ita geſtis, & præparatis vtraque parte informante datum fuit dubium, an conſtaret de bona fide parentum Ludouici, vel alterius eorum ad effectum cenſendæ prolis legitimæ, & ſucceſſionis de quo agebatur, eoque propoſito, Rota de bona fide coniugum conſtare cenſuit, primo ex diſpenſatione obtenta à Petro Abbate Frigola, qui communiter reputabatur habere facultatem diſpenſandi ſuper 3. & 4. gradibus conſanguinitatis, & affinitatis, & de communi reputatione deponebant teſtes. Vnde licet non habuiſſet facultatem diſpenſandi, communis tamen reputatio ſufficiebat ad inducendum bonam fidem ad prædictum effectum, vt fuit reſolutum in cauſa Panormitana illegitimitatis, 20. Iunij 1579. coram bon. mem. Bubalo, in ſimili diſpenſatione vigore Bullæ Cruciatæ, vbi Commiſſarius qui diſpenſauerat, ſolum habebat facultatem diſpenſandi in foro conſcientiæ, & nihilominus Rota cenſuit propter bonam fidem, diſpenſationem fuiſſe ſufficientem, & quoad legitimationem prolis ſufficit quaſi poſſeſſio matrimonij colorati, *cap. ex tenore*, vbi Abb. *num. 7. & ſeq.* & Præpoſ. *num. 3. qui fil. ſint legit.* quam deciſionem deinde Rota confirmauit die 27. Iunij 1584. & die 15. Februarij, & 22. Martij, anni 1585. coram Vicecom. & iuxta illas fuerunt ſubſecutæ ſententiæ Rotales, & potiſſima ratio fuit, quia auctoritas ſuperioris, licet erretur in iure, tamen cauſat bonam fidem, & fuit etiam nuper reſolutum in cauſa Mediolanenſis matrimonij coram me, die 29. Nouembris anni 1602. vbi contra ſimilem matrimonialem diſpenſationem opponeretur, quod quidem Eccleſiæ Præpoſitus, qui diſpenſationem executioni demandauerat eo tempore non erat verus Præpoſitus; Rota reſpondit ſatis fuiſſe quod tanquam Præpoſitus erat habitus, & communiter reputatus, Anchar. *conſ. 409. num. 8. verſ. 2.* Lapus *alleg. 89. incipiente, factum ſuper quo, num. 13. verſic. vnde ſi Papa*, Proſper. de S. Cruce, alias Ciuitanen. *deciſ. 38. alias 40. incip. diſpenſatio facta per illum*, vbi Rota tenuit valere diſpenſationem factam per illum, qui communiter reputabatur habere facultatem diſpenſandi ſuper matrimonio contrahendo inter prohibitos, licet in veritate facultatem non haberet.

Neque prædictis obſtabat, quod diſpenſatio Abbatis Frigolæ non eſſet propriè diſpenſatio, ſed mandatum de diſpenſando, quod formaliter non videtur habere vim diſpenſationis, *vt in d. deciſ.* 38. Proſperi de S. Cruce. Sed hæc difficultas ex facto fuit ſublata, quia Abbas Frigola antequam præcepiſſet Vicario Generali Barchinonenſ. quod prædictos Michaelem, & Eleonoram diſpenſaret per verba de præſenti, viſa illorum ſupplicatione diſpenſauit per hæc verba, *y nos viſa la dicha ſuplicacion, y à quella benignamente admitida tuuimos por bien de hazer la dicha diſpenſacion*, & conſequenter Michael, & Eleonora non obſtante quarto conſanguinitatis gradu poſteà legitimè contrahere potuerunt. Et eo maxime, quia Abbas Frigola non remiſit Michaelem, & Eleonoram ad Vicarium Barchinonenſ. vt cum illis diſpenſaret, ſed vt poſtquam ſe informaſſet de narratis, videlicet quod eſſent in quarto conſanguinitatis gradu coniuncti, per verba de præſenti eos diſpenſaret, ſiue legitimo matrimonio copularet, ad quem effectum idem Abbas cum illis in vtroque foro diſpenſauit, vt denuò contrahere poſſent, & in dicto matrimonio permanerent, declarando filios, inde ſuſcipiendos legitimos, & naturales, & de legitimo matrimonio natos, & procreatos ex quo dederunt nomine compoſitionis 6. ducatos pro bello contra infideles. 3

Nec placuit Rotæ illa informantium pro Caſtellana prætenſio, quod non fuerint verificata narrata in diſpenſatione qua vtebatur Ludouicus, quæ ſtante clauſula, *ſi ita eſt*, videbatur iuſtificanda. Quia fuit reſponſum à Ludouico reo, & poſſeſſore nihil fuiſſe iuſtificandum, ſed Caſtellanam actricem, & prætendentem non fuiſſe verificata narrata teneri probari negatiuam in qua ſe fundat, Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 1. num. 11. qui fil. ſint legit.* quæ loquitur in his terminis. 4

Secundò principaliter placuit Rotæ aliud fundamentum deductum ex diuturna coniugum cohabitatione, cùm enim Michael, & Eleonora per decem annos, & vltra in figura matrimonij in Ciuitate, & diœceſi benè conſtituta, & Catholica vixerunt, legitima diſpenſatio interueniſſe præſumebatur, *cap. illud*, vbi Felin. *numer. 6. de præſumpt.* Sarnen. *in reg. de Triennal. qu. 10. verſ. ſed aduertendum quod, & 26.* Rot. apud Achil. *deciſ. 197. alias prima, de præſumpt. incip. diſpenſationem*, vbi voluerunt præſumi diſpenſationem ex communi reputatione cum curſu 10. vel 20. annorum. Et ex his fuit reſponſum ad deciſ. Paleott. in cauſa Meſſanenſis illegitimitatis die 20. Maij 1560. ex qua informantes pro Caſtellana conabantur inferre ad præſumendam diſpenſationem omnino requiri centum annos. Quia fuit reſponſum primo ſicut patebat ex informatione illius cauſæ, ibi articulum verſari in diſpenſatione quam Caſtellana actrix produxit, & conſequenter ex curſu etiam temporis in parentibus Ludouici præſumi poſſe aliam diſpenſationem, Creſcen. *deciſ. 21. n. 2. & ſeq. de probat.* & fuit reſolutum in cauſa Cæſarauguſtana Parochialis de Maella die 8. Nouembris anni 1599. verſ. nec placuit Dominis, coram D. Pamphilio. 5

Secundò fuit reſponſum Doctores allegatos in dicta deciſione Paleotti, videlicet Innoc. *in cap. veniens, num. 2. de verb. ſignif.* Afflict. *deciſ. 245. num. 3.* Dec. *conſ. 231. numer. 8.* Crau. *conſ. 146. num. 3.* Nec dicere, quod ad præſumendam diſpenſationem ad minus requirebantur 100. anni, quod non applicatur ad hanc materiam probationis matrimonij, ac filiationis, & diſpenſationis, in qua tempus antiquum dicitur tempus 10. vel 20. annorum, vt in prædicta deciſ. Achill. & tradunt Ferret. *conſ. 49. num. 3. verſ. ad hoc reſpondeo*, Barbat. *conſil. 68. num. 4. verſ. nec etiam lin. 4.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 6. num. 11. qui fil. ſint legitimi.* 6

Tertiò fuit reſponſum in deciſ. Paleotti nihil videri firmiter ſtabilitum, & propterea ſtandum alijs doctrinis, & deciſionibus allegatis affirmantibus, concurrente communi reputatione ſufficere ad præſumendum diſpenſationem tempus decem, vel 20. annorum, & ſic Dominis in ſimili cauſa Mediolanenſis coram R. P. D. Mellino die 17. Iunij anni 1602. viſa fuit illa deciſio Paleotti multum dubitabilis propter *deciſ.* Put. 257. *lib. 3.* & alias deciſiones factas in ſimilibus terminis. 7

Neque ad rem pertinebat quod ſtante gradu prohibito matrimonium hoc præſumendum erat clandeſtinum, niſi 8

proba-

probaretur in facie Eccleſiæ contractum. Quia reſponſum fuit, primo clandeſtinitatem probandum à Caſtellana quæ eam allegabat, Abb. *in cap. peruenit ſub n.4. qui fil. ſint legit.* Cæſ. de Graſ. *deciſ. 1. n.6. & 10. eod. tit.*

9 Secundò reſpondebatur Clandeſtinitatem excludi ex inſtrumento dotali vbi coniuges promiſerunt ſolemnizare matrimonium in facie Sanctæ Eccleſiæ Romanæ.

10 Tertiò dicebatur eandem excludi ex teſtibus affirmantibus, quod Michael, & Eleonora communiter habebantur pro legitimis coniugibus.

11 Poſtremò non obſtabat, quòd non probarentur præmiſſæ denunciationes, ſine quibus matrimonium dicitur Clandeſtinum, *cap. cum inhibitio, de Clandeſt. deſp.* Quia fuit reſponſum primo iſtam negatiuam non apparuiſſe probatam per d. Caſtellanum. Secundò fuit reſponſum, omiſſionem denunciationum non reddere matrimonium Clandeſtinum, neque prolem illegitimam, vt cenſuit Congregatio Interpretum Sacri Conc. Trident. *ſeſſ.24. ſuper c. 10. de reformat. matrim. in verbo denunciatur.*

12 Denique prætenſam iſtam Clandeſtinitatem plura in hoc caſu excludebant videlicet præcedens diſpenſatio, mandatum directum Vicar. Barchinonenſi de diſpenſando per verba de præſenti, promiſſio coniugum de contrahendo in facie Sanctæ Matris Eccleſiæ, & denique communis reputatio, quod coniuges diu tanquam legitimi coniuges vixerunt, Pitt. *deciſ.251. lib.3.* Veral. *deciſ.204. part.2.* Et ita fuit concluſum.

R. P. D. ATTREBATEN.

Leodien. Collectæ.

Die 19. Martij 1604.

ARGVMENTVM.

Clerus & Vniuerſitas An, & pro qua cauſa poſſit ſine ſcientia ſuperioris imponere Collectas, & an ad illarum ſolutionem teneantur Æquites Hieroſolymitani.

SVMMARIVM.

Collectas, etiam ſine ſcientia Superioris ex cauſa neceſſitatis concernentis priuatum, & publicum, vniuerſitas imponere poteſt, n.1.

Vniuerſitas ex cauſa communis vtilitatis, & neceſſitatis non poteſt, ſine ſcientia Superioris imponere Collectas niſi etiam periculum, aut damnum ſit ineuitabile, & quoad vniuerſitatem Clericorum eſt neceſſarius conſenſus Papæ, n.2.

Clerus poteſt ſibi, & ſuis imponere collectas pro ſuis, & proprijs neceſſitatibus, non autem pro vtilitate Reipublicæ abſque Principis conſenſu, n.3. & ſeq.

Eccleſia non debet contribuere ad Collectas laicorum etiam impoſitas pro aliqua neceſſitate, niſi Clerus vna cum Populo conueniat, & conſentiat, & alias, prout n.4.

Equites, & Milites Hieroſolymitani ſunt exempti ab omni iuriſdictione, & ſuperioritate ordinarij, & aliorum inferiorum, num.5.

Equites, & Milites Hieroſolymitani non tenentur ſoluere Collectas impoſitas à Clero, n.5.

Verba generalia non comprehendunt caſum improuiſæ, & ineuitabilis neceſſitatis, declara vt n.6. & 7.

Obſeruantia non ſuffragatur contra conſtitutionem, ſeu Priuilegium quo remouetur contraria obſeruantia, numer.8.

Soluens cùm ſoluere non teneretur vigore alicuius priuilegij, non præiudicat in futurum ſuo priuilegio, n.9.

DECISIO LXXII.

1 CLerus Secundarius Leodien. pro liberatione Diœceſis illius ab incurſionibus, & graſſatoribus, quibus affici ſolet, occaſione vicinorum bellorum pro rata ſua collectas impoſuerat, & pecunias in eum finem prænumeratas à ſingulis eiuſdem Cleri membris recuperare volens, inter ceteros à Commendatario Sancti Ioannis Hieroſolymitabi exactiones eo nomine petebat, hoc potiſſimum fundamento, quod ius commune permittit collectas ſine ſcitu ſuperioris ex cauſa neceſſitatis imponere, quæ concernit priuatum, & publicum, vel totum Vniuerſitatem, *cap. non minus,* & ibi Abb. *num.20. verſic. puto,* & Ioan. de Anan. *n.11.* Anchar. *n.8. & c. aduerſus, n.2. de immunit. eccleſ. & c.1. eodem tit. n.8. in 6. gloſ. fin. in c. cum dilecta, de reſcript.* Bart. *in l. nullas la ſeconda, C. de cauſ. publ. lib.12.* Iaſ. *in l. ſi ex toto, n.45. de legat.1.* Caſtr. *conſ.423. n.4. lib.2.* Corn. *conſil.72. n.15. ad fin. lib.4.* Purpur. 530. *num.6. & conſil.543. n.335.* Æmil. Ferret. *reſponſ.57. n.19.* quod etiam procedit ſi collecta imponatur pro recuperatione pecuniæ ſic expenſæ, vel debitæ, *l.1. §. fin.* & ibi gloſſa *in ver. Proconſul.* & Doct. *ff. quod cuiuſque vniuerſ. nomin.* Bart. *in l.4. §. actor, n.4. ff. de re iud.* Quin etiam priuilegia conceſſa per verba vniuerſalia, & prægnantia ceſſant in caſu huiuſmodi neceſſitatis, *c. peruenit, verſic. alio modo,* & ibi Collect. *in principio,* Innoc. *ibidem,* & Canoniſtæ communiter, *de immunit. eccleſ. ad portas, & l. .... la ſeconda, C. de oper. public. l. ad inſtructiones, & l. iubemus nullam, C. de ſacroſ. eccleſ.* Tenuat. de Sat. *de priuileg. §.3. in princip. & n.22. & ſeq.* qui in ſpecie idem tradit *de priuileg. milit. Hieroſol. in §. ſi quiſpiam, n.3.*

Quibus non obſtantibus fuit reſolutum contrarium ad ſolutionem huiuſmodi Collectarum non teneri Communitatem, etiam ſi cauſæ in imponendo expreſsè eſſent viſæ, de quo in facto multum controuertitur. Nec ſufficit, quod agatur de communi vtilitate, ac neceſſitate, vt nonnulli Doct. allegati loquuntur, cùm iſte ſit caſus, *c. non minus, & cap. aduerſus,* in quibus nihilominus requiritur conſenſus Papæ, ſed quod in periculum propter damnum ineuitabile, quod poteſt euenire Reipublicæ. In propoſito autem, collecta non fuit impoſita tempore præſentis periculi ad euitanda damna, & inconuenientia, quæ ſolent oriri ex hoſtilibus incurſionibus, ſed ad extinguendum, & euitandum interuſuria. 2

Quare poterat quidem Clerus pro ſuis proprijs neceſſitatibus, & debitis vrgentibus ſibi ipſi, ſuiſque, non autem pro vtilitate Reipublicæ, abſque Principis auctoritate hoc onus inducere, *c. innouamus de cenſib. l. vnic. C. de ſuper in d. l.1. §.1. gloſ. ſuper verſ. Proconſul. ff. quod cuiuſque vniuerſ. l. omnes, C. de oper. public.* Bart. *in repetit. l. placet, n.31. C. de ſacroſanct. eccleſ. & in l.4. §. actor, ff. de reg. iur. & in l. vnica, C. de mulier. & in quo loco, n.24. lib.10. & in l. cum neque, ff. de incol.* Nicol. Foſſat. *de extinct. & collect. c.2. n.8.* Minus verò imponere potuit perſonis non ſubiectis, Bal. *in l. ad inſtit. C. de ſacroſ. eccleſ.* Caſtr. *conſ.423. num.2. lib.2.* Alex. *conſ.68. n.1. lib.2.* Corn. *conſ.72. num.16. lib.4.* Cùm impoſitio collectarum ſit actus iuriſdictionis, Alex. *conſil.78. n.8. & in fin. lib.6.* Socin. *conſ.129. n.1. circa med.* 3

Et facit, quod quantumcunque ſit neceſſitas, tamen Eccleſia non debet contribuere ad ſolas deliberationes laicorum, ſed oportet, quod populus, & Clerus vna, conueniant ſuper tali vexatione redimenda, nec ſimplex deliberatio totius populi poteſt obligare Clerum, vt nec vice verſa, cùm agatur de communi vtilitate, quia quòd omnes tangit, ab omnibus debet approbari, & ſi clerici ſine legitima cauſa nollent contribuere, poteſt populus implorare officium ſuperioris Eccleſiaſtici, vt compellat Clerum ad conſentiendum, ergo, *cap. nullus de iurepatr.* Panorm. *in cap. non minus, num.2. verſ. aut neceſſitas,* Toma. *de tract. §.3. n.25. paulo ante fin.* 4

Quo circa cùm priuilegia Religionis Hieroſolymitanæ eximant milites ab omni ſuperioritate, & iuriſdictione Ordinarij, & aliorum inferiorum, ita vt nullo caſu remanent illis ſubiecti, vt fuit reſolutum in his terminis in cauſa Brunduſina iuriſdictionis 9. Februarij 1579. coram Bubalo. Ideò conſenſus Clerici ſecundarij, non erat ſufficiens ad obligandum commendatarium, ſed erat neceſſaria auctoritas Sedis Apoſtolicæ, quæ ſola retinet ſuperioritatem in illos milites, & nemo illis derogare poteſt, niſi ſolus Papa propter decretum irritans, *c. cum inferior. de maior. & obed. clem. ne Romani, de elect.* 5

Et quamuis in caſu improuiſæ, ac ineuitabilis neceſſitatis non ſufficiant verba generalia, Ripa *in d. l. ſi ex toto, num.16. & 17. ff. de legat.1.* vbi Doct. paſſim de communi teſtantur. Tamen Domini conſiderarunt verba priuilegiorum ampliſſima à quibuſuis impoſitionibus, ex quauis cauſa, & ex quouis prætextu, ita vt apta ſunt comprehendere iſtum caſum, Bart. *in l. ſi fideiuſſor, §. meminiſſe, ff. de legat.1. & in l. vxorem, §. agri plagam, ff. de legat.3.* Natt. *conſ.58. n.12. & 13.* Cephal. *conſ.150. n.8.* Dec. *reſponſ.51. n.22. & ſeq. lib.3.* Item conſiderarunt cauſas, & merita, propter quæ dicta priuilegia conceſſa fuerunt militibus, quia non modo faculta- 6

tes,

Digitized by Google

res, & fortunas, verum etiam ſanguinem, & vitam pro defenſione Reipublicæ Chriſtianæ prodigunt, Dec. *conſ.* 51. *num.*25. *lib.*3. quæ priuilegia Thomas. non vidit, vel ſi vidit, ad ea non reſpondit.

7 Non obſtat *cap. peruenit de immunit. eccleſ.* quia non habet locum, quando extenditur etiam priuilegium, vt ibi per gloſ. *in ver. omnes, in fin.* vel ſaltem quando priuilegium habet verba apta comprehendere omnes caſus, & quæ ſine violatione recti ſermonis reſtringi nequeunt, vt iam fuit dictum.

8 Non obſtat obſeruantia, quia tractatur de præiudicio totius ordinis, & priuilegia remouent obſeruantiam contrariam, atque etiam præſcriptionem.

9 Quare per ſolutionem ſi qua fortè ab aliquibus Commiſſarijs facta eſt, non præiudicatur futuris ſolutionibus, minuſque priuilegijs Religionis, Felin. *in cap. cum acceſſiſſent, n.*29. *in tertia limitatione, de conſtitut.* Ruin. *conſ.*228. *n.*11. *lib.*1. Natt. *conſ.*160. *n.*46 *vol.*1.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Bononien. Fideicommiſſi de Mangiolis.

Die 26. Martij 1604.

ARGVMENTVM.

Prohibita bona alienari, ſi alienata fuerint, alienatio eſt nulla ab initio, impedit translationem Dominij, & repellit alienantem tanquam indignum à reuocatione rei alienatæ, & an facultas reuocandi bona alienata ſpectet etiam ad remotiores vocatos, & ad eos qui tempore alienationis non erant nati.

SVMMARIVM.

*Prohibitio alienationis facta per teſtatorem cum facultate cuilibet ex vocatis recuperandi bona alienata reddit alienationem nullam ab initio, impedit translationem Dominij, & repellit alienantem, tanquam indignum à reuocatione rei alienatæ, n.*1.

*Clauſula in fine poſita refertur ad omnia præcedentia, n.*2.

*Bona vbi ſunt prohibita alienari à teſtatore, ſi fuerint alienata, reuocari poſſunt à tertio poſſeſſore etiam à remotioribus vocatis, n.*3. *in fine.*

*Bona prohibita alienari, ſi alienata fuerint numquid poſſunt reuocari à vocatis in caſu alienationis, qui non erant nati tempore factæ alienationis, n.*3.

*Exceptio iuris tertij dari poteſt, quando in totum eſt excluſiua iuris agentis, n.*4.

DECISIO LXXIII.

1 DVbitaui, an filij Comitis Melchioris poſſint agere ad recuperationem bonorum per Faianinum detentorum. Et Domini affirmatiuè ſoluerunt, quia cùm in teſtamento Comitis Melchioris ſenioris, cuius fideicommiſſo ea eſſe ſuppoſita iam firmatum eſt, adſit expreſſa prohibitio alienandi, & detur facultas cuilibet ex vocatis, recuperandi, hæc prohibitio reddit alienationem nullam ab initio, impedit translationem Dominij, & repellit alienantem, tanquam indignum à reuocatione rei alienatæ, *l. filiusfamilias, §. Diui,* vbi Bart. *n.*5. Caſtrenſ. *n.*7. Iaſ. *in* 1. *lect. n.*66. Ripa *n.*47. Crot. *n.*32. *de legat.* 1. Ruin. *conſ.*23. *n.*13. *lib.*5. Tiraq. *de leg. connub. gloſ.*7. *num.*57. *gloſ.*2. *in l. cum pater, §. libertis,* Caſtren. *n.*4. *de legat.* 2. Et tenuit Rota coram bon. mem. Epiſcopo Lauretano in cauſa Romana Palatij 8. Martij 1577.

2 Nec eſt verum, quod huiuſmodi prohibitio ſit facta reſpectu certorum bonorum particularium, quia refertur ad omnia bona, & poſtea ampliatiuè ad certa bona particularia, ibi, *& ſpecialiter, præſertim, & præcipue,* & in fine prohibitionis datur à teſtatore ſupradicta recuperandi facultas, quæ tanquam in fine poſita refertur ad omnia, *l.* 1. vbi Doctor. & poſt alios Iaſ. *n.*3. *& ſeq. C. de liber. præter.* Bart. *in l.* 3. *§. filius, n.*7. *ff. de liber. & poſth.* & fuit reſolutum in cauſa Placentina euictionis 16. Ianuarij 1589. coram R. D. Decano, & alias ſæpiùs.

Non obſtat, quòd huiuſmodi bona obuenerint in portionem Comitis Alexandri, fratris Comitis Melchioris, & ideò eorum recuperatio ſpectet ad filios ipſiuſmet Alexandri etiam, quod ſint nati, & concepti poſt purificationem dictæ conditionis, Ruin. poſt alios, quos alleg. *conſ.*22. *n.*9. *verſ. ſed iſtis, & alijs, lib.*2. Nam omiſſio, quod non conſtat concludenter de huiuſmodi diuiſione, & quod Ruin. moueatur ex coniecturata mente teſtatoris, realiter alias firmans regulam in contrarium, videlicet, quod illum qui vult admitti ad recuperationem, neceſſè eſt eſſe natum, vel conceptum tempore purificatæ conditionis. Cuius opinionis fuit author Lambert. de Ramponibus, quem poſteà ſecuti fuerunt Ioann. Andr. in addit. ad Specul. *tit. de teſtam. in rubr. col.*3. *verſ. item Lambert. de Ramponibus,* Caſtrenſ. *conſ.*16. *n.*5. *lib.*2. Alex. *conſ.*13. *n.*4. *lib.*4. cum alijs per Alben. *conſ.*106. *n.*5. *&* 13. quos etiam latiſſimè cumulat Tiraq. *de retract. lignag. §.* 1. *gloſ.*9. *num.*82. *& ſeqq.* Dixerunt Domini non eſſe opus ingredi hanc quæſtionem, quam dicit Modern. Patau. eſſe multum controuerſam, & ratione, & auctoritate oſtendit, *in ſuo tract. de fideicomm. artic.*22. *n.*73. *per tot.* quia de ea eſſet agendum inter ipſos filios Alexandri, & Melchioris, ſed cùm hodie agatur contra tertium debitorem, ſufficit, quod teſtator voluerit per quemlibet ex vocatis bona alienata poſſe recuperari, quo caſu admittuntur etiam remotiores, Bald. *in rubr. C. qui accuſ. non poſ. in fin.* Dec. *conſ.*619. *n.*2. Decian. *reſponſ.*2. *n.*2. *& reſponſ.*3. *n.*1. *lib.*2. 3

Hæc facit, quod adſint filij Alexandri proximiores, quia dato etiam, quod poſſent agere, tamen Faianinus non poteſt dare de iſto iure tertij, *l. loci corpus, §. competit, ff. ſi ſeruit. vendic. & l.* 2. *cum gloſſa, ff. ſi ager vectigal. cum alijs.* Et quamuis regula non procedit, quando ius tertij eſt excluſiuum ipſo iure iuris agentis, Bart. *in dicto §. competit, & in l.* 2. *ff. de except. rei iudic.* Alex. *conſ.*137. *n.*23. *lib.*2. Tamen ceſſat iſta limitatio, quia iſtud ius tertij, non eſt excluſiuum iuris agentis, cùm non conſtet filios Alexandri velle agere, & tamen requiritur declaratio, &c. 4

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO Iuniore.

Ferrarien. Attentatorum.

Lunæ 29. Martij 1604.

ARGVMENTVM.

Attentata lite pendente, & præſertim poſt factam inhibitionem reuocanda ſunt, & quando ad hunc effectum lis pendere dicatur.

SVMMARIVM.

*Lite pendente innouata dicuntur attentata, & reuocanda ſunt, n.*1.

*Attentata, vt dicantur lite pendente ſufficit litem motam eſſe ſuper nullitate conceſſionis factæ ab Epiſcopo, n.*2.

*Inhibitione Rotali iam facta innouari nihil debet, Iudexque inhibitus non habet cognitionem, an inhibitio comprehendat, vel non comprehendat caſum, de quo agitur, num.*3.

*Attentare non dicitur, qui ſuam poſſeſſionem continuat, num.*4.

*Quaſi poſſeſſio infeudandi an probetur ex infeudationibus factis, num.*4.

DECISIO LXXIV.

CVm à ſententia lata ſuper inualiditate inueſtituræ, conceſſæ de anno 1577. quondam Lauræ de Contrarijs fuerit appellatum, & cauſa appellationis fuerit commiſſa in Rota, à qua etiam fuit inhibitum, Domini dixerunt conceſſiones, de quibus agitur, ab Epiſcopo factas de bonis in dicta inueſtitura Lauræ comprehenſis, fuiſſe attentatas vti factas lite pendente, *tot. tit. vt lit. pend. nihil innouetur, Clem.* 1. *&* 2. & ibi gloſſ. *eod. tit.* & vti poſt inhibitionem Rotæ, vt in deciſione noſtra 20. *de appell. in nouiſſ. &* 29. *eod. tit. in antiq.* Caputaq. *decif.*93. *part.*2. 1

Neque obſtare, quod lis eſſet ſolum ſuper nullitate conceſſionis Lauræ, ita vt non comprehenderet ius infeudandi, quod prætendit Epiſcopus. Tum quia illa lis ſufficit ad 2

effe-

Digitized by Google

effectum, ne Epiſcopus ea pendente poſſit infeudare, iuxta conſilium Caſtrenſis 72. *lib.* 2. Felin. 22. *numer.* ... & tradit Gabr. *de indic. concl.* 4. *num.* 24. & fuit reſolutum in cauſa Mantuana attentatorum 1. Iulij 1583. coram Sanctiſſimo Domino Noſtro.

3 Tum quia ſtante inhibitione Rotali debebat Epiſcopus abſtinere, neque ad ipſum ſpectabat cognitio, An inhibitio comprehendere hunc caſum, vel ne, Achil. *deciſ. 7. de attent. in manuſcript. & 29. de appellat. in impreſſ.* Accoramb. *deciſ.* 53. *lib.* 1. & fuit ponderatum in allegata Mantuana. Tum etiam, quia Epiſcopus infeudando contrauenit pactis Inueſtituræ, nedum concedendo bona vti liberè Menſæ Epiſcopali deuoluta, & recipiendo integrum Capiſoldum, ſed etiam non vocando Lauram, ſiue eius ſucceſſores, nec adhibendo eam cauſæ cognitionem, quæ ex conuentione adhiberi debuiſſet.

4 Nec etiam obſtare, quòd Epiſcopus eſſet in quaſi poſſeſſione infeudandi, ita vt illam continuando non dicatur attentaſſe, quia non conſtat de hac quaſi poſſeſſione quæ ei ſuffragari poſſit. Quamuis enim illa deducitur ex infeudationibus ab Epiſcopis factis ante annum 1577. & ſic ante Inueſtituram Lauræ huiuſmodi conceſſiones non ſunt ad iſtum effectum attendendæ. Nam Laura, ſiue eius ſucceſſores ante dictum annum 1577. nullum habebant Ius, neque ſucceſſerant in antiquis Inueſtituris Dominorum de Contrarijs, prout neque eorum Inueſtitura continet renouationem antiquarum, ſed eſt penitus diuerſa, vt de bonis ad Menſam Epiſcopalem deuolutis, ac ideò cùm vltima Inueſtitura, in qua Domini de Pepulis ſe fundant, ſit noua conceſſio, & contineat pacta diuerſa ab antiquis, non eſt attendendum quid ante illam ab Epiſcopis factum fuerit, *ad d. l. pacta nouiſſima, Cod. de pact.* Quatenus verò aſſerta quaſi poſſeſſio deducitur ex inſtrumentis infeudationum de anno 1587. & 1590. nec etiam ſuffragatur, cùm tales infeudationes non ſint de bonis comprehenſis in Inueſtitura Lauræ, ſed de diuerſis, ex quibus ad bona conceſſa Lauræ inferri non poteſt *ad l. Papinianus exuli, ff. de minoribus.*

5 Nec releuare, quod inueſtituræ factæ fuerint cum præſeruatione iurium, & eiſdem perſonis, quibus iam erant factæ ab ipſis Dominis de Pepulis. Nam fuerunt ſolum præſeruata iura antiquarum inueſtiturarum, quibus Domini de Pepulis non nituntur, ſed nihilominus eis præiudicatum fuit, tam per receptionem integri Laudemij, quam ex eo quo de iure ipſorum non fuit facta aliqua mentio, quam etiam, quia non fuerunt ſeruata pacta inueſtituræ, & in omnem euentum id non tollit, quin ſint factæ lite pendente, & poſt inhibitionem Rotæ, & per conſequens ſint attentatæ.

R. P. D. L I T T A.

Bononien. Præceptoriæ.

Luna 5. Aprilis 1604.

A R G V M E N T V M.

Poſſeſſio in antiquis probatur per famam, & per enunciatiuas diuerſorum inſtrumentorum, etiam emanatas à perſonis habentibus intereſſe, ſi fuerint adminiculatæ.

S V M M A R I V M.

Poſſeſſio antiquiſſima probatur per famam, n. 1.
Fama in antiquis plenè probat, n. 1.
Fama cenſetur probata ex pluribus enunciatiuis emanatis in diuerſis inſtrumentis antiquis diuerſarum perſonarum, & diuerſorum Notariorum, n. 2.
Enunciatiuæ etiam emanatæ ab intereſſe habentibus, ſi fuerint adminiculatæ, plenè probant, n. 3. *&* 4.

D E C I S I O LXXV.

1 FVit reſolutum, conſtare de primo extremo ſpolij prætenſi per Magnum Magiſtrum Religionis Theutonicæ, ſub inuocatione Beatæ Mariæ Alamannorum ſitæ extra portam ſtratæ maioris Ciuitatis Bononiæ contra Capitulum Metropolitanæ dictæ Ciuitatis: Nam cum agatur de probanda antiquiſſima poſſeſſione reſpectu eius, quod ſcilicet huiuſmodi Præceptoria fuerit alias recta, & gubernata per Milites, & Commendatarios dictæ Religionis vti propria: non eſt dubium, quod ſufficit fama etiam ad effectum ſpolij, Put. *deciſ.* 78. *lib.* 1. *& deciſ.* 26. *de reſtitut. ſpoliat.* ea ratione, quia fama in antiquis plenè probat, ſecundum Bart. *in l. ſiquidem, num.* 2. *C. ſol. matrim.* & opinionem, quam ſequitur Rota, Caſſad. *deciſ.* 2. *num.* 2. *& ſeq. de probat.*

2 Quæ quidem fama hoc in caſu reſultat ex pluribus, & penè infinitis enunciatiuis in diuerſis inſtrumentis antiquis etiam diuerſarum perſonarum, & diuerſorum Notariorum emanatis, de quibus in Summario iurium pro hac parte informante dato, *gloſ. in cap. cum olim in verb. inſtrumentis, de cenſibus*, Felin. *in cap. cum cauſam, num.* 5. *in fine, de probat.* latè Aym. *conſ.* 332. *numer.* 2. Achill. *deciſ.* 5. *de iur. patron.* Mohed. *deciſ.* 12. *eod. tit.* & fuit ſæpè reſolutum.

3 Et licet ex dictis enunciatiuis aliquæ emanauerint ab intereſſe habentibus, videlicet à præceptoribus ipſis, & commendatarijs dictæ Religionis, attamen cùm ſint adminiculatæ ex alijs quampluribus actibus, de quibus in dicto Summario, plenè probant, Achil. *deciſ.* 1. *de confeſſ.* Put. *deciſ.* 149. *n.* 2. *lib.* 3.

4 Vltra quod non deſunt quamplures enunciatiuæ emanatæ à perſonis non intereſſatis, cum quibus concurrunt etiam hiſtoriæ, & denominatio ipſius præceptoriæ vſque in hodiernum diem, quæ plurimum faciunt ex latè deductis hic per informantes, quæ non referuntur breuitatis gratia.

R. P. D. ATTREBATEN.

Comen. Decimarum.

Die 3. Maij 1604.

A R G V M E N T V M.

Decimæ regulariter, & de iure communi ſpectant ad Parochum, & qui illas ad ſe ſpectare ex præſcriptione prætendit, debet præſcriptionem probare, vel quadragenariam cum titulo, & bona fide, vel immemorabilem, & quomodo talis præſcriptio probetur.

S V M M A R I V M.

Parochus de iure communi habet fundatam intentionem conſequutione decimarum, n. 1.
Decimarum quaſi poſſeſſio transfert onus probandi in eum, qui ius decimandi præſcripſiſſe prætendit, n. 2.
Præſcriptio in exceptione decimarum debet eſſe quadragenaria cum titulo, & bona fide, vel immemorabilis, num. 2.
Præſcriptio immemorabilis quomodo probetur per teſtes, & qualis debeant eſſe ætatis dicti teſtes, n. 3.
Poſſeſſio generalis decimarum totius Parochiæ non comprehendit locum particularem ab alio poſſeſſum, numer. 4.

D E C I S I O LXXVI.

1 FVit reſolutum, decimas de quibus agitur ſpectare ad Parochum Bregnani, non autem ad Præpoſitum Sancti Pantaleonis eiuſdem loci, quia præterquam quod Parochus habet fundatam intentionem de iure communi, *cap. finali, de Parochis, cap. cum contingat, cap. cum in tua, cap. quoniam, de decim. cap. ad decimas, de reſtitut. ſpoliat. in* 6. Put. *deciſ.* 169. *lib.* 3. Rebuff. *de decim. qu.* 2. *& qu.* 14. *n.* 2.

2 Item Parochus eſt in quaſi poſſeſſione exihendi decimas conuentionales ex Terris, de quibus controuertitur, *vt in Summario, num.* 6. Præpoſitus autem qui prætendit præſcripſiſſe ius decimandi generale probare debet, vel quadragenariam cum titulo, & bona fide, vel immemorialem, *cap.* 1. *de præſcript. in* 6. *part.* 1. *quinta part. princip. q.* 7. *num.* 13. Rebuff. *de decim. qu.* 13. *n.* 5. *& ſeq.* In quadragenaria non ponitur fundamentum, ſed tantum in immemoriali, quam habet cum priuilegijs, Card. *conſ.* 88. *num.* 21. *in fine*, Creſcent. *deciſ.* 1. *de decim.*

3 Verum hæc probatio viſa eſt habere multas difficultates. Cùm enim ſubtrahendum ſit tempus litis motæ, & adſunt duæ lites, quarum vna mota fuit anno 1578. certus Parochianis, contra quos Præpoſitus obtinuit ſententiam fauorabilem, altera verò ipſi Parocho, anno 1586.

Nam

Nam ſatis expeditum eſt, à quo tempore faciendum ſit litis initium, à quo capite pendent diſceptatia ſuper ætate teſtium, de qua etiam principaliter partes diſſentiunt, ſiue vnum, ſiue alterum tempus ſpectetur, an verò deducto tempore litis dictis teſtibus relinqui debeant anni 54. requiſiti ad probandam immemorabilem, Capur. *deciſ.* 290. *part.* 3. Gabr. *de præſcript. num.* 53. Gemin. *in d. cap.* 1. *n.* 16. *verſ. ſed quæritur*.

4 Quare non poſſunt in vniuerſum eſſe decimales, cùm in toto iure generi ſemper per ſpeciem derogetur, & poſſeſſio generalis Decimarum totius Parochiæ non comprehendit locum particularem ab alio poſſeſſum, Socin. *conſ.* 89. *col.* 5. *verſic. optimè, & col. penult. lib.* 1. Rebuff. *de decim. qu.* 54. *num.* 22. & fuit reſolutum coram R. P. D. Coccino 17. Nouembris 1603. &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Lucana Iuriſpatronatus.

Veneris 7. Maij 1604.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus ex deſcriptione probatur facta in libro Eccleſiæ antiquiſſimo. Item ex publica voce, & fama, vna cum quadragenaria quaſi præſentandi poſſeſſione.

SVMMARIVM.

Iuſpatronatus probatur ex illius deſcriptione in libro antiquo Eccleſia, n. 1.

Iuſpatronatus probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, in antiquis iuncta quadragenaria poſſeſſione præſentandi, n. 2. *&* 3.

Iuriſpatronatus ſtatus non immutatur per Prouiſiones Apoſtolicas, num. 4.

Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio non acquiritur per præſentationes non effectuatas. Declara, vt n. 5.

DECISIO LXXVII.

1 VIſum fuit conſtare de iurepatronatus familiæ de Antelminellis. Primò ex deſcriptione facta ante annos 600. in libro nuncupato Martyrologium Eccleſiæ Lucanæ, ad tradita per Bald. *in conſil.* 310. *lib.* 5. Dec. *in conſ.* 135. *numer.* 2. Ripa *in cap. cum Eccleſia Sutrina, num.* 97. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Ferret. *conſ.* 293. *num.* 9. *lib.* 2.

2 Secundò ex teſtibus deponentibus de publica voce, & fama. Primò ſcilicet, & quartò, quæ in antiquis cum poſſeſſione quadragenaria præſentandi, probat iuſpatronatus, Caſſad. *deciſ.* 2. *numer.* 4. *cum ſequent. de probat.* dicens Rotam tenere opinionem Bald. *in leg. cum ſuper, Cod. de rei vendicat.* Achill. *deciſ.* 6. *de iurepatron.* Put. *deciſ.* 60. *in fin. lib.* 1. & fuit dictum in cauſa Barchinonen. Vnionis 5. Decembris 1597. coram bon. mem. Gipſio.

3 Hic autem cum præſuppoſito, quod hæc prima præſentatio habuerit effectum, interuenit huiuſmodi quaſi poſſeſſio quadragenaria, nam de anno 1499. fuit præſentatus Ioannes Nicolaus Thomæi. Et quamuis huiuſmodi quaſi poſſeſſio ſit de beneficio vacante per reſignationem, tamen dubitari non poteſt, quin ſuffragatur, ac ſi eſſet præſentatio de vacante per obitum, vt reprobata opinione Dec. *in conſil.* 149. *num.* 4. tenet Rota Mohed. *deciſ.* 10. *de iurepatron. numer.* 3. *&* 4. Abb. *in cap.* 1. *de religioſ. domib.* Et adeſt alia præſentatio de anno 1577. in perſonam Benedicti Leonardi, quæ habuit effectum cùm per eius obitum fuerit prouiſus de anno 1583. Ioannes de Ciotis vltimo loco defunctus.

5 Et mouit etiam Dominos, quod medio tempore vſque ad annum 1577. adſunt duæ prouiſiones Apoſtolicæ, in quibus derogatur iuripatronatus, & adeſt quoque alia præſentatio, & inſtitutio de anno 1525. licet non doceatur effectum fuiſſe ſortitam, quæ omnia dant magnum fumum continuationis præſentationum. Nec prouiſiones Apoſtolicæ elidunt intentionem Patronorum, quia clarum eſt, ipſas non mutare ſtatum beneficij, Ægid. *deciſ.* 107. Achill. *deciſ.* 13. *in cap. ſtatus beneficij, de iurepatr.*

6 Non obſtat, quod requiruntur præſentationes effectum ſortitæ ſpatio 100. annorum, prout declarauit Congregatio Concil. & tenuit Rota in dicta Barchinonen. quia hæc procederent ſi ex ſolis præſentationibus iuſpatronatus probari deberet, ſed in præſenti caſu adeſt deſcriptio in libro. Item fama cum quadragenaria quaſi poſſeſſione præſentandi, quæ ſufficiunt per ſupradicta. An autem iuſpatronatus ſpectet ad D. Lucretiam, erit particulariter videndum, &c.

R. P. D. DAMASCENO.

Romana de Mutis.

Luna 17. Maij 1604.

ARGVMENTVM.

Ex Summario ſumas argumentum.

SVMMARIVM.

Res iudicata facit ius, quoad omnes, numer. 1. *Declara, vt num.* 2.

Reus conuentus vti poteſt exceptionibus contrarijs. Declara, vt num. 3.

Repræſentans duas perſonas, an & quando poſſit reſpectu vnius perſonæ contrarium declarare eius, quod declarat ex alia perſona, num. 4. *&* 5.

DECISIO LXXVIII.

1 FRanciſcus Scappuccius emit Caſale ab Horatio Muto, quod fuerat in bonis Fuluiæ matris dicti Horatij, vtque poſſet ſe tueri à quadam donatione ſcutorum triginta millium facta de anno 1586. per dictam Fuluiam ad fauorem filiorum Fabricij, ſeruatis ſeruandis obtinuit per A. C. declarari validam aliam donationem factam vſque de anno 1550. per eandem Fuluiam ad fauorem Horatij, cùm autem Honofrius filius dicti Horatij prætenderet ſe eſſe vocatum in donatione de anno 1550. & propterea mortuo Horatio ageret ad recuperationem Caſalis, Franciſcus impugnabat, & hanc donationem de anno 1590. Dubitaui an hoc ſibi liceret facere, quod fuit per Dominos negatiuè reſolutum, quia res iudicata, quam ipſe Franciſcus obtinuit reſpectu propriæ illius perſonæ, facit ius quoad omnes, *leg. ſi ſeruus, §. ſi hæreditatis, verſic. & cum ius, ff. de legat.* 1. facit text. arguendo à contrario ſenſu *in leg. poſt legatum, verſic. nec obtinuit, ff. de his, quibus vt indign.* Felin. *cap. Capitulum, num.* 6. *col.* 2. *verſic. ſed ſi ſuper impugnatione eſſet pronunciatum, de reſcript.*

2 Non obſtat gloſ. *dict. leg. verbo ad ipſius*, quæ dicit, illam legem non loqui de illis ſententijs, quæ faciunt ius quoad omnes, quia non dicitur hic, quod iſta ſententia faciat ius in præiudicium omnium, *vt in leg. ingenuum, de ſtat. homin.* ad quem ſe refert dicta gloſ. ſed dicitur è conuerſo dictam ſententiam in præiudicium obtinentis dare ius omnibus.

3 Minus obſtat, quod Conuentus poſſit vti exceptionibus contrarijs, Alciat. *reg.* 2. *præſumpt.* 31. *numer.* 5. *cum ſeqq.* Gabr. *de act. concluſ.* 1. *numer.* 12. *cum ſimilibus*, quia non loquuntur de exceptione, cuius contrarium excipiens obtinuit canonizari, quia tunc non poteſt contrarium in iudicium deducere, Roman. *conſ.* 347. *num.* 9. *verſ. an inſtantia*, cum alijs per Gabr. *de reg. concluſ.* 2. *num.* 44. *&* 47.

4 Non obſtat, quod Franciſcus oppugnet hanc donationem nedum ex perſona propria, ſed etiam ex perſona creditorum Horatij, à quibus ipſe habet ceſſionem, & ideò non eſſe inconueniens, quod ex perſona creditorum ſibi liceat, id quod alias ex propria non liceret, *leg. ſi frater, §. qui duos, ff. de adopt. leg. cum quadam, Cod. de adminiſtrat. tutor.* cum multis ad eam rem cumulatis per Euerard. *in loco de tanquam ſine reſpectiuis*. Quia dicta regula habet duas præcipuas limitationes. Prima eſt, vt non procedat in his, quæ ſunt obiectus intellectus, quia in iſtis non poteſt quis aliud intelligere ex vna perſona, & aliud ex alia, gloſ. *in cap. ſi quis iuſto, §. porro, verb. nihil agat. de elect. in* 6. Vbi dicit, quod non poteſt quis vnum eligere tanquam meliorem nomine proprio, & alium nomine Domini ſui. Similiter dicit Felin. *in cap. cum olim, numer.* 3. *de ſent. & re iudic.* quod quis non poteſt, tanquam iudex delegatus ferre vnam

ſen-

Digitized by Google

ſententiam, & tanquam ſubdelegatus aliam. Item non poteſt quis tanquam teſtis aſſerere vnum, & tanquam principalis aliud, Butr. poſt Innocent. *in cap. ſuper Inquiſitionem, num. 17. de elect.* Et iſte videtur caſus, quia cùm ex perſona propria non poſſit Franciſcus aſſerere dictam ſententiam iniuſtam, minus videtur, quod hoc poſſit ex aliena, quia debet habere eundem intellectum ex vtraque perſona.

5 Altera limitatio eſt, quod & in voluntarijs regula non procedat, ſi ex vtraque perſona agit quis de proprio commodo; & ex vna iam declarauit voluntatem ſuam aliquo facto, quia tunc non poteſt velle contrarium ex alia, *leg. ſi non ſortem, §. filiuſfamilias*, vbi not. Bart. *in Summario, ff. de condict. indebiti, leg. ſi proponas, §. 1. ff. de inoffic. teſtam.* & iſte pariter videtur caſus, quia Franciſcus ex propria perſona iam declarauit voluntatem ſuam, & licet tanquam Ceſſionarius faciat narratiuam nomine cedentium, tamen concludit in perſona propria, vt dicit Caſtr. *in leg. qui ſtipendia, numer. 5. Cod. de procurat.* Et ideò debet ſibi obſtare factum proprium iuribus allegatis, ſicut alias agenti nomine cedentis, obſtat proprium æs alienum, *leg. in rem, ff. de compenſat.* cum alijs per Ruin. *conſil. 148. num. 3. lib. 1.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Montis Regalis iuriſdictionis.

Luna 24. Maij 1604.

ARGVMENTVM.

De celebratione officij facienda per Monachos in Eccleſia Cathedrali, & de illius forma.

SVMMARIVM.

Debet, *verbum importat neceſſitatem, n. 1.*

Clerici ſæculares tenentur intereſſe diuinis officijs, & Monachis eiuſdem Eccleſiæ ſe conformare, non ſolum vigore Bullæ Pauli III. ſed etiam de iure communi, num. 1. & 2. & numer. 3. Vbi declaratur in quo conſiſtat conformatio iſta cum Monachis, ſcilicet vt diuina officia celebrentur ſecundum Regulam Monachorum.

Monachi Cathedralis Eccleſiæ debent celebrare officium ſecundum ritum ſuæ Regulæ, & iuxta voluntatem Epiſcopi. Sed non poteſt Epiſcopus mutare formam, quam Canonici ſeruare debent, n. 4. & 5.

Addendi facultatem qui habet, non poteſt in totum mutare præcedentem ſtatum, ſed iuxta illum continuare, n. 5. Vbi idem de habente poteſtatem minuendi.

Minuendi facultate conceſſa, non cenſetur conceſſa facultas tollendi in totum, n. 5.

Epiſcopus non poteſt contra ius commune aliquid diſponere, num. 5.

Epiſcoporum ſtatuta non ligant ſucceſſores, niſi fuerint confirmata à Papa, num. 6.

DECISIO LXXIX.

1 FVit per Dominos vnanimiter reſolutum, clericos ſæculares teneri intereſſe diuinis officijs, & Monachis ſe conformare, per verba Bullæ Pauli III. ibi, quodque clerici, & presbyteri ſæculares cum ſuperpelliceis in inferioribus ſtallis dextri, & ſiniſtri Chori ſedere, ac omnibus, & ſingulis diuinis officijs vna cum dictis Priore, Decano, & Monachis intereſſe, & cum eiſdem ſe conformare debeant. Et ideò omnino tenentur intereſſe, & ſe conformare cum Monachis: verbum enim, *debeant*, importat neceſſitatem, *leg. 1. §. 1. ff. quod quiſque iur.* Bart. *in repetit. l. 3. numer. 3. Cod. de pignorib.* & hæc eſt propria ſignificatio huius verbi, Bart. *vbi ſupra, gloſ. in clem. attendentes, in verſ. debeant, de ſtat. monach.*

2 Et quoad conformationem, non modo monachi habent verba Bullæ, verum etiam diſpoſitionem iuris communis, vt per Vitalin. *in clem. fin. numer. 52. & 53. de celebrat. Miſſ.* & benè facit text. *in cap. fin. propè fin. in verſ. præcipimus*, ibi, *opportunè obſequia in Monaſterijs fideliter impendentes*, & ibi gloſ. vlt. *de ſtat. monach.* & hæc ſententia fulcitur ex regula generali, quod quilibet debet ſe conformare moribus Eccleſiæ, in qua conuerſatur, *in cap. illa, verſic. ſic etiam tu, 12. diſt. cap. recolentes, verſic. ceterum domus*, & ibi gloſ. *in verb. coaptent, de ſtat. monach.* Cardin. *in dict. clem. fin. numer. 1. verſic. 4. not.* Vital. *numer. 52.* Albertus de Ferrarijs *in tract. de horis canon. num. 36.*

3 Et huiuſmodi conformatio eſt, vt diuina officia celebrentur ſecundum regulam B. Patris Benedicti; habent enim monachi pro ſe tam diſpoſitionem Bullæ Pauli III. *vbi in §. denique quod Prior*, expreſsè hoc præcipitur, quam etiam diſpoſitionem iuris communis: nam cùm Eccleſia Montis Regalis ſit Cathedralis regularis, monachi iuxta ritum, & morem ſuæ regulæ debent officiare, ad text. *in cap. de ijs, §. Abbatibus, & cap. fin. ibi, neque monaſteriorum conſuetudines*, 12. *diſt.* Archid. *in dict. cap. de ijs, num. 2.* Ægid. *in princ. de celebrat. Miſſ.* Summ. Tabien. *in verb. hora canonica, num. 11.* & ſunt etiam in hac poſſeſſione, pro qua eis per Dominos fuit conceſſa manutentio.

4 Non eſt verum, quod D. Archiepiſcopus poſſit immutare huiuſmodi ſtatum, licet enim *in dict. cap. de ijs*, dicatur, quod debeat celebrare ſecundum ritum ſuæ regulæ, iuxta voluntatem ſui Epiſcopi, tamen verba illa, iuxta voluntatem ſui Epiſcopi, intelliguntur, quia Epiſcopus hoc etiam velle debet, non quod formam huius rei dare debeat, vel ſecundum voluntatem requiſitam, etſi non habitam, Archid. *ibid. num. 5. verſic. ſecundum voluntatem*, Card. de Turrecrem. *n. 2. verſ. hic eſt ſenſus.*

5 Nec minus verba Bullæ poſſunt ad hunc effectum ſuffragari Domino Archiepiſcopo, in qua datur facultas pro tempore Archiepiſcopis minuendi, & addendi; quia per talem facultatem non poteſt in totum tollere, & alterare; Additio enim non importat mutationem præcedentis ſtatus: ſed potius continuationem, ad text. *in leg. ſi proprietati, ff. de iur. dot. l. etiam, Cod. eod. tit.* cum alijs per Decian. *reſp. 11. num. 23. lib. 1.* imò ſecundum præcedentem ſtatum regulatur, *dict. leg. etiam*, vbi Doct. *leg. inter ſocerum, §. cum inter, de pact. dot.* Socin. ſen. *conſ. 296. num. 5. in pr. lib. 2.* Et idem dicendum eſt de diminutione, quæ eiuſdem iuris eſt, cuius eſt augmentum, ad text. *in leg. ſcribit, ff. ad Trebell.* & conceſſa facultate minuendi, non cenſetur conceſſa facultas in totum tollendi, quæ difficilius conceditur, *leg. iuris gentium, §. adeo, ff. de pact. l. 2. Cod. de prec. Imp. off.* Fulgoſ. *conſ. 210. in fin.* Eoque magis procedunt prædicta, quia cum Monachi habeant diſpoſitionem iuris pro ſe, non poteſt D. Archiepiſcopus in contrarium diſponere, Felin. *in cap. quod ſuper his, num. 4. in 1. fall. & numer. 11. verſ. dixit etiam mirabiliter, de maior. & obed.*

6 Non obſtat, quod prædicta ſiot diſpoſita particulari ſtatuto Archiepiſcoporum, quod non ligat ſucceſſores; quia ſumus in ſtatuto confirmato à Sede Apoſtolica; & inſerto in Bulla. Vnde non eſt amplius ſtatutum Epiſcopale, ſed Papale, quod ligat etiam ſucceſſores, vt fuit reſolutum in cauſa Vilenuna iuriſdictionis 18. Maij 1601. coram Reuerendiſſ. Patri Domino meo Sacrato, & in omnem euentum remanet diſpoſitio iuris communis pro Monachis. Non intelligunt tamen Domini per prædicta impedire, quo minus Vicarius poſſit facere officium in diebus Reſurrectionis, Natiuitatis, & alijs ſolemnitatibus, de quibus in eadem Bulla *in §. quod nullus.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Sabinen. Hæreditatis de Vrſinis.

Lunæ 5. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Ex Summario ſumas argumentum.

SVMMARIVM.

Teſtator dicitur habuiſſe reſpectum, & contemplationem ad ſuam familiam quando fœminas vocauit in caſu quo nupſerint alicui exiſtenti de ſua familia, num. 1. & an iſto caſu dicatur etiam habuiſſe reſpectum ad fœminam vocatam, num. 2. & 3.

Legatum relictum fœminæ, ſi nupſerit cum aliqua certa perſona, non admittitur ſi illa certa perſona recuſauerit ducere in vxorem Legatariam, n. 2.

DE-

Digitized by Google

DECISIO LXXX.

1 POſt factam reſolutionem, quod Domini de Vrſinis filij Virginiæ, quæ in familia Vrſinorum nupſerat, non eſſent aliquo modo vocati ad hæreditatem, & bona quondam Octauij dubitari contingit, An ex verbis teſtamenti, quæ præſupponebantur in dubio, poſſet colligi aliqua coniectura, quod teſtator aliquo modo contemplauerit fauorem prædictæ familiæ de Vrſinis vltra modum in ſupradicta deciſione expreſſum, & Domini negatiuè reſoluerunt, quia contemplatio fauoris familiæ non deducitur ex alio, quam ex conditione illa, ſub qua poſita eſt familia de Vrſinis, videlicet, dummodo feminæ in defectum maſculorum vocatæ maritentur cum aliquo, vel aliquibus de domo, vel familia nobilium de Vrſinis, etiam ſi ad ſecunda vota pluries tranſierint, per quam conditionem apparet teſtatorem habuiſſe ſolum rationem ad familiam de Vrſinis, eueniente caſu, quo femina in ea nupta eſſet, ac per eam voluiſſe ſolum reſeruare ius ſuccedendi ab inteſtato, vel ex teſtamento ijs, qui ex tali matrimonio nati fuiſſent. Hæc namque & non alia contemplatio reſultare poteſt ad fauorem familiæ in conditione poſitæ, ex gloſſ. alias allegata, & communiter approbata *in l. Lucius, la ſeconda, ff. de hæred. inſtitut.* ac inde circa huiuſmodi contemplationem non poteſt alius effectus conſiderari, quam ponderatus in deciſione, vt ſcilicet oobiles de Vrſinis ſub ſpe proſperi euentus, & opulentæ hæreditatis inuitentur ad matrimonium cum illa femina contrahendum, & quod alio modo familia de Vrſinis cootemplata non fuerit, ſatis conſtat ex eo, tum quia etiam ſi contigiſſet purificari fideicommiſſum in perſona Virginiæ, non tamen ad fauorem familiæ aliud reſultare potuiſſet, quam ſucceſſio ab inteſtato, vel ex teſtamento, quatenus eidem Virginiæ viſum fuiſſet, quæ nihilominus relicta filijs legitima, poterat de reliquis bonis diſponere, cùm ad fauorem filiorum ipſius non adſit aliqua ſubſtitutio, tum etiam quia ſi Virginia voluiſſet extra dictam familiam nubere Dominorum de Vrſinis, nihil ex dicto teſtamento conſequi potuiſſent.

2 Vnde non obſtat, quod quando teſtator reliquit filiæ ſi oupſerit alicui, vel certo generi perſonarum, videatur contemplaſſe nedum perſonam filijs, ſed etiam illius, cui oubere debet, ex Angel. *conſ. 34 in fin.* Molin. Vaſq. & alijs allegatis, nam tale relictum reſpicit principaliter ipſam filiam, fauor autem illius cui nubere debet conſideratur ſolum in conſequentiam, & ſecundario, & non alio modo, niſi ad effectum, vt in ſequutis ouptijs poſſit ſperare proſperum euentum ſucceſſionis, & ſic nuptiæ in eius vtilitatem redundent, & ideo videmus quod ſequutis nuptijs legatum ſtatim acquiritur filiæ abſque aliquo onere reſtituendi marito, *l. cum fuerit, l. cum ita, l. pater Seuerinam, cum ibi not. ff. de condit. & demonſtrat.* & hinc eſt, quod perſona à teſtatore electa, recuſante oubere filia, nihilominus legatum lucratur, *vt in l. 1. Cod. de inſtit. & ſubſtitut.* non ſic è contra, quia ſi filia nubere non velit, perſona illa nihil acquirit, *l. 1. C. de inſtit. & ſubſtit.* & tradunt Doctores *in d. l. 1.*

3 Nec etiam obſtat, quod conditio de nubendo in familia de Vrſinis ſit onus feminarum, cùm reſtringatur libera facultas nubendi, ita vt tale grauamen non poſſit dici impoſitum cootemplatione illius, cui eſt adiunctum, quia hoc factum fuit pro honore feminæ, vt certum ſit, quod nuberet in familia nobili, ſed quicquid ſit, aut fauor, aut grauamen reſpectu feminarum adeſt expreſſa vocatio cum tali onere nubendi in familia de Vrſinis, reſpectu autem dictæ familiæ nihil aliud concurrit, niſi quod eſt in conditione poſita, ex quo reſultat ſolum coniectura contemplationis eo modo quo dictum eſt, & prout fuit deductum in deciſione, coram Illuſtriſſimo Domino meo Seraphino.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Collen. Penſionis.

Die 9. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Plura continet hæc deciſio, quæ per te ipſum in Summario excipies.

SVMMARIVM.

Sententia à qua non fuit appellatum tranſit in iudicatum, num. 1.

Sententia lata partibus præſentibus intimari non debet, & tempus ad appellandum incipit currere à die latæ ſententiæ, num. 2.

Sententia facit tranſitum in iudicatum, quando in termino præfixo à iudice, à quo ad docendum de proſequutione appellationis de ea non fuit doctum, num. 8.

Iudex à quo poteſt præfigere terminum appellanti ad docendum de proſequutione appellationis, num. 3.

Impedimentum excuſat a proſequutione appellationis, numero 4.

Sententia data, prout in cedula eſt nulla, ſi tempore termini ſeruati cedula non erat in actis, num. 5. Vbi tamen, quod iſto caſu non creditur Notario aſſerenti cedulam non fuiſſe in actis.

Notario non creditur, vbi agitur de condemnando iudicem, num. 5.

Sententias aliorum Tribunalium Rota non exequitur, niſi ſibi conſtito de earum iuſtitia, num. 6.

Reſignatio eccleſiæ facta poſt aſſequutionem alterius eccleſiæ nulla, & inualida eſt, num. 6.

Beneficium ſemel vacatum ex perſona vnius non poteſt iterum vacare ex eadem perſona, niſi nouus Titulus ſuperueniat, num. 6.

Subrogatus in ius Reſignatarij nihil conſequitur, non conſtito de iure Reſignatarij, num. 7.

DECISIO LXXXI.

DVbitaui, an conſter de re iudicata, ita vt eſſet lo- 1
cus executioni. Et Domini affirmatiuè reſponderunt, quia Leander non interpoſuit appellationem infra decennium, *cap. quod ad conſultationem, de re iudic. l. 1. Codic. ſi ſæpe in integr. reſtitut.* Rot. *deciſ. 5. de ſentent. excomm. in nou.* Aym. *conſilio* 103. *num.* 1. Gaill. *obſeru. pract. lib. 1. obſeruat.* 139. *n.* 2.

Non obſtat, quod partes ſint in confeſſo, quod in 2
illis partibus, tempus ad appellandum incipit currere à die intimationis ſententiæ, quia cùm ſententia fuerit lata partibus præſentibus, talis intimatio non requirebatur, & tempus incipit currere ſtatim à die ſententiæ, *l. 1. §. vltimo,* & ibi Bartol. *ff. quand. appell. ſit, cap. biduum, §. ſi aduerſus, 12. quæſt. 6.* Rota *deciſ. 22. de appellat. in nou.* Afflict. *deciſ.* 344. cum alijs latè congeſtis per Tiraq. *de Retract. Lignag. §. 35. gloſ. 4. n. 10.*

Et inſuper intimatio fuit facta die 16. Ianuarij 1603. 3
& appellatio interpoſita die 21. quæ fuit admiſſa cum præfixione duorum menſium ad proſequendam cauſam appellationis, & faciendam iudici fidem de proſequutione. Quare cùm infra hoc tempus non fuerit doctum de appellationis proſequutione, ſententia tranſitum fecit in iudicatum, Rota *deciſ. 85. de appellat. in antiq.* & fuit reſolutum in cauſa Venetiarum legitimitatis de Maurocenis 13. Ianuarij 1603. coram Reuerendiſſimo D. meo Pamphilio Decano, & in alia Abulen. Capellaniæ 17. Decembris 1599. coram Reuerendiſſimo D. Seraphino Patriarcha Alexandrino, qui ambo fuerunt hoc mane à Sanctiſſimo Domino Noſtro Clemente VIII. Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales creati, & hanc quidem præfixionem termini potuit iudex decernere tam ex Conſtitutione Conciliari, illarum partium, quam etiam ex diſpoſitione iuris, *cap. perſonas, cap. cum ſit Romana, & cap. reprehenſibilis, de appellationibus,* Rota *deciſ. 25. de appellat. in nou.* Moder. *de attent. appellat. pend. cap. 12. limit. 13. num. 1. & 3. & limit. 14. num. 1. & 8.*

Nec facit, quod in omnem euentum D. Leander ve- 4
nit

nit excuſandus, ſi infra tempus præfixum non docuit de tali proſequutione, ſtantibus impedimentis ſibi præſtitis à Domino Nereo, ad dictam *deciſ.* 25. *in fin. verſ. quod intelligo verum, de appell. in nou.* Lancellot. *de attent. dicta limit.* 14. *num.* 6. & fuit dictum in allegata Abulen. Capellaniæ coram Illuſtriſs. D. meo Cardinali Seraphino, quia hæc impedimenta allegantur ſolum, non autem probantur, & cùm ſint quid facti, probari debent, vulg. iuribus.

5 Nec obſtat, quod cedula non fuit data in actis eadem die 16. Ianuarij 1600. quia fuit pronunciatum, prout in cedula, & ideo ſententia nulla, vt fuit reſolutum in cauſa Fauentina ſucceſſionis 13. Nouembris 1601. coram Reuerendiſſimo Epiſcopo Pacen. quia neque de hoc conſtat niſi per atteſtationem Notarij poſtea factam, cui non creditur, cùm agatur de condemnando iudicem, Caſtr. *in l. Seia. num.* 2. *ff. ad Velleian.* Iaſ. *in l. inſiur.* §. *procurator. num.* 26. *de iur. iur. cum alijs.*

6 Non obſtat, quod Rota non exequitur ſententias aliorum Tribunalium, niſi docto de iuſtitia, Put. *deciſ.* 40. *libro primo*, Chaſan. *deciſ.* 179. & eſt vulgatum, quia ſatis apparet de iuſtitia, cùm iudex condemnet Leandrum ad reſtituendas penſiones, quas D. Nereus indebitè ſoluerat, *toto titul. ff. de condict. indebit.* Penſio enim non fuit validè reſeruata, quia Leander poſt aſſecutionem Eccleſiæ Sanctæ Agnetis, non poterat reſignare Eccleſiam Sancti Fidelis, quæ vacabat per alterius aſſequutionem *cap. de multa*, & ibi Abb. *num.* 6. Anchar. *num. tertio*, & alij communiter, *de præbend.* & in Extrau. Ioannis XXII. incip. *Execrabilis, eodem titul. Clement. gratiæ*, & ibi Vital. *num.* 43. *de reſcript.* & fuit pluries reſolutum. Data enim ſemel vacatione ex perſona vnius, non poteſt iterum ex eadem perſona beneficium vacare, niſi nouus titulus ſuperueniat, Felin. *in capit. ſecundo, num.* 23. *de reſcript.* Roman. *conſil* 342. *num. primo*, & ideò penſio ex hoc capite reſeruata, tanquam ex falſa cauſa fuit nulla, Caputaq. *deciſ.* 298. *par.* 2. *num.* 2. Gigas *de penſ. qu.* 22. *num.* 8. & 9. & *qu.* 5. *num.* 5.

Non obſtat, quod D. Nereus ſit ſubrogatus in ius Reſignatarij, quia huiuſmodi ſubrogatio conceditur, ne detur nouus collitigans, & eſt conditionalis, ſcilicet ad ius, quod habet, vel ſi quod habet Rebuff. *in Prax. titul. de ſubrogat. num.* 44. Vnde cùm non conſtet de iure Reſignatarij, hæc conditio nihil ponit in eſſe, Rebuff. *loco præcit.* Achill. *deciſ.* 9. *num.* 3. & 4. *de penſ.* Put. *deciſ.* 397. *num.* 17. & *ſequent. lib.* 1.

R. P. D. LITTA.

Romana Domorum de Valentinis.

Mercurij 16. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Iuramentum calumniæ petitum, ſi non fuit præſtitum, reddit nullam ſententiam, ſeu decretum ſubſequutum, etiam quod agatur vigore obligationis Cameralis ſummariè manu Regia, & velo leuato.

SVMMARIVM.

Iuramentum calumniæ petitum ſi non fuerit præſtitum reddit decretum iudicis ſubſequutum nullum, num. 1. & 2. *vbi ampliatur etiam, quod agatur vigore Cameralis obligationis.*

Iuramentum calumniæ fuit introductum, vt calumnia via præcludatur, & ne veritas occultetur, num. 3.

Iuramentum calumniæ præſtandum eſt etiam, quod agatur ſummariè manu Regia, & velo leuato, num. 4.

Iuramentum calumniæ præſtitum poſt ſententiam non validat nullitatem ſententiæ, num. 5. & 6.

DECISIO LXXXII.

1 FVit reſolutum pro nullitate decreti Auditoris Cameræ, ob non præſtitum calumniæ iuramentum, quod prius petitum fuerat præſtari, & non alias procedi, proteſtando ſemper de nullitate *ad text. in l.* 2. *quod ſi actor. Cod. de iureiur. propter calumn. dan. in cap.* 1. *de iurament. calumn. in* 6. Rota *deciſ.* 2. *eodem titul. in antiq.* & fuit ſæpè reſolutum.

Nec facit, quod ageretur vigore obligationis Camera- 2
lis, quia ex aduerſo non docetur, quod obligatio Cameralis ſit in hoc priuilegiata, vt agentes ex contractu tali obligatione vallato non teneantur iurare de calumnia, ſi petitum fuerit.

Imò ratio propter quam fuit introductum iuramentum 3
calumniæ, vt ſcilicet via præcludatur calumnijs, *d. c.* 1. *de iuramen. calumn. in* 6. & ne veritas occultetur, vt dicit Put. *deciſ.* 398. *in fin. lib.* 2. Magis militare videtur in obligatione Camerali inuenta, vt parata eſſet exequutio ſine mora faciendi proceſſum ordinarium.

Et quod præſtandum ſit, etiam ſi ſummariè & manu 4
Regia procedatur, tradit Cott. *in memor. in ver. iuramen. calumniæ.* Hinc coram Gubernatore coram quo proceditur velo leuato, & manu Regia, præſtandum eſſe ſi petatur, tradit Put. *dicta deciſ.* 398. & Ant. Auguſt. *in repert. titul. de iureiurand. num.* 15.

Nec placuit, quod fuerit præſtitum per octo dies 5
poſt decretum, & relaxatum mandatum, &c. quia tale iuramentum debet præſtari ante ſententiam, reſpicit enim præſentia, & futura, non autem præterita, Cyn. *in l.* 2. *num.* 11. *C. de iureiur. propter calumn. damn.*

Aliæ verò nullitates tanquam turbidæ, & reſpectiuè ir- 6
releuantes non fuerunt per Dominos habitæ in conſideratione. Ex quibus fuit per Dominos concluſum eſſe recedendum à decreto A. C. rationibus, de quibus ſupra, &c.

REVEREND. P. D. PEGNA DECANO.

Romana Vineæ, ſeu prætenſi ſpolij.

Lunæ 28. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Breuis eſt deciſio, & ex Summario Argumentum ſume.

SVMMARIVM.

Conſtituti *clauſula transfert in emptionem veram poſſeſſionem, num.* 1.

Poſſeſſio rei conuenti probatur per ſuſtentationem litis, nu. 2. & 3.

DECISIO LXXXIII.

EMerat Alexandra filia Roberti de Allaſibus vxor 1
Ioannis Baptiſtæ de Martinellis, anno 1577. à Mario Foſco medietatem Vineæ pro Ducatis 300. quam Marius venditor nomine ipſius Alexandræ conſtituerat ſe poſſidere. Idem Marius cùm moreretur, eandem vineam reliquit in hæreditate, in cuius poſſeſſionem Praxedes Frangipania Marij vxor pro reſiduo ſuæ dotis immiſſa fuit, Praxede vita functa, vinea peruenit ad filios, & hæredes Marij, contra quos cùm egiſſet Alexandra petendo ſe immitti in prædictæ vineæ poſſeſſionem, propoſita cauſa in Rota dubitaui, An eſſet locus redintegrationi, & Rota vtraque parte informante fuiſſe locum cenſuit, & Alexandram quaſi ſpoliatam reſtituendam ad medietatem vineæ, quia de eius primo extremo conſtabat ex publico exemptionis inſtrumento habente clauſulam *Conſtituti*, per quem translata fuit in Alexandram emptricem vera poſſeſſio, Alexan. *conſilio* 97. *numero quarto, verſic. quia conſtitutum, libro primo*, Pariſ. *conſilio* 122. *numero* 12. & 16. *libro* 8. Capyc. *deciſ.* 69. *num.* 27. gloſſ. *in* §. *actionem, numer.* 139. *inſtitut. de act.* Rimin. ſen. *conſil.* 90. *nu.* 13. *libro primo*, Tiraquel. *tract. de iure conſtit. part.* 1. *num.* 2. & *par.* 2. *ampliat.* 1. *numero* 20. Oſaſc. *deciſ.* 133. *num.* 6. Quam Marij poſſeſſionem filij, & hæredes ipſius, perſonam eius repræſentantes inficiari non poterant.

De ſecundo extremo conſtabat ex lite, quam in Curia 2
Capitolina tenaciter ſuſtinuerant Marij hæredes contra Alexandram, Alexander *conſilio* 73. *in principio, libro tertio*, & ſæpè fuit in Rota deciſum.

Neque præiudicabat Alexandræ ſententia lata ad fa- 3
uorem Praxedis vxoris Marij pro reſiduo ſuæ dotis, propter quam Authore Prætore fuerat immiſſa in vi-

neæ

Digitized by Google

nem ex poſſeſſionem. Nam præterquam quod ex ijs, quæ Proponebantur non ſatis conſtabat, Alexandram fuiſſe Perſonaliter citatam ſaltem tanquam creditricem hæreditatis, cùm tamen ſententiæ ad fauorem Praxedis, & mandatum vigore eius relaxatum loquerentur de bonis, & hæreditate quondam Marij, non potuit ſine vitio ſpolij fieri executio ſuper medietate vineæ ad Alexandram pertinente, quæ non erat ex bonis, nec in hæreditate Marij. Vnde cùm ex his de ſpolio clare conſtaret, Alexandra veniebat reſtituenda, niſi ſibi obſtaret præſcriptio, de qua Rota particulariter videre voluit.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO,

Montis Regalis Iuriſdictionis.
Luna 5. Iulij 1604.

ARGVMENTVM.

Clerici, & Presbyteri Sæculares in Eccleſia Cathedrali regulari tenentur celebrare officia ſecundum regulam Monachorum, & cum illis ſe conformare, & quid in hoc Epiſcopus diſponere poſſit.

SVMMARIVM.

Clauſula vna cum, *denotat ſimultaneam congregationem, numero* 1.

Clerici & Presbyteri ſeculares in Eccleſia Cathedrali regulari debent in omnibus, & ſingulis diuinis officijs ſe regulare, & conformare cum Monachis, num. 1. & 2. vbi quod hoc habet locum non ſolum vigore Bulla Pauli III. ſed etiam de iure communi.

Clerici in vnum conuenire debent ad laudes Deo porrigendas, num. 2.

Clerici Seculares quod diuina ſolemniter celebrent vna cum Monachis iuri non repugnat, num. 3.

Epiſcopus non poteſt facere, vt Clerici Seculares in celebrandis officijs ſeparentur à Monachis in ſua Eccleſia Cathedrali, num. 3.

Epiſcopus diſponere non poteſt contra iuris communis diſpoſitionem, num. 4.

Statutum à Papa confirmatum numquid poſſit ab Epiſcopo reuocari, num. 4. & 5. Vbi preſertim ſine conſenſu eorum, qui in ſtatuto interuenerunt, & authorizarunt.

Tacens non cenſetur conſentire in his, que iuris diminutionem, ſeu actionis competentis ſublationem reſpiciunt, numero 5.

Confirmatio Pape habet vim noue conceſſionis, quando adeſt clauſula: de nouo, & perpetuo ſtatuimus, & ordinamus, num. 6.

Generalis conceſſio non extenditur ad ea, que de facili concedi non ſolent, num. 7.

Minuendi facultatem habens, non poteſt in totum tollere, numero 7.

DECISIO LXXXIV.

1 PAri voto per omnes Dominos fuit reſolutum, Reuerendiſſimum D. Archiepiſcopum non potuiſſe ſeparare Clericos à Monachis, ipſis chorum ſeparatum à choro Monachorum ſtatuendo. Nam expreſsè habetur in Bulla Pauli III. quod in iſta Cathedrali regulari Clerici, & presbyteri ſæculares, quibus cura Sacramentorum omnium adminiſtrandorum, ac Parochianorum, & aliarum perſonarum imminet animarum, cum ſuperpelliceis inferioribus ſtallis dextri, & ſiniſtri chori ſubtus Priorem, Decanum, & Monachos &c. ſedere, ac omnibus, & ſingulis diuinis officijs vna cum dictis Priore, Decano, & Monachis intereſſe, ac cum eiſdem ſe conformare debeant. Quare ſicuti propter verbum illud, *debeant*, quod importat neceſſitatem, fuit tam reſolutum, Clericos teneri ſe conformare Monachis in diuinis Officijs, ita quoque debent interuenire in eodem choro, ſtantibus verbis dictæ Bullæ, *ac omnibus, & ſingulis, &c.* cùm vtraque diſpoſitio regatur à verbo *debeant*, & ideo diſpoſitum in vno, cenſeatur diſpoſitum in alio, Bart. *in l. prætor. la 2. §. eritque in princip. ff. de vi bon. raptor.* Quod etiam ſuadetur ex clauſula illa, *vna cum*, quæ denotat ſimultaneam congregationem, *l. fi.* vbi Bald. *n. 11. in 6. oppoſ. C. de impub. & al. ſubſt. l. fin.* vbi gloſſ. *in verb. vna, ff. ad l. Aquil.* Alberic. *in l. Lucius 90. §. quiſquis, in princip. de leg. 2.* benè Pariſ. *conſil. 79. n. 21. lib. 3.*

2 Attenta etiam diſpoſitione iuris communis, Reuerendiſſimus D. Archiepiſcopus non potuit facere hanc mutationem. Eſt enim antiquus mos Eccleſiæ, Clericos conuenire in vnum ad laudes Deo porrigendas. ex Concil. Mogunt. de quo *in cap. 1. de vit. & honeſt. cler.* Concil. Turonen. 2. *can. 4. relat. in cap. ſacerdotum de conſecr. diſt. 2.* Iuo. *par. 2. cap. 3.* iuxta modum ſcilicet alternatim canendi à Flauiano, & Diodoro inſtitutum, Hiſtor. Tripar. *lib. 5. cap. 32.* Guliel. Durand. *in ration. diuin. officior. lib. 1. c. 1. num. 18.* Siluan. *de benef. quæſt. 5. num. 44.* & propterea locus, in quo conueniunt, denominatur chorus à multitudine ſcilicet ſimul canentium, quæ chorus appellatur, quaſi coæuorum cantus, Strabus in Exodum *cap. 15.* ſuper illis verbis, *cum tympanis, & choris*, & fuit inuentus, vt hymnis, & canticis nomen Dei reuerenter, deuoteque laudetur, Concil. Trident. *ſeſſ. 24. c. 12. verſ. omnes vero, de reform.* & ideo in eo nulla debet eſſe diſperſio, ſed chariſſima vnitas, Caſſiodor. *in Pſalmum 49.* ſuper illis verbis, *in choro*; latè ad materiam Ioannes Steph. Durandus *de ritib. Eccleſ. Cathol. lib. 1. cap. 17. per tot.*

3 Nec eſt verum, quod Reuerendiſſimus Dominus Archiepiſcopus potuerit facere prædictam ſeparationem ex text. *in clement. prima de elect.* quia ille text. non loquitur in terminis noſtris, ſed dicit, quod rationi non congruit, vt homines diſparis profeſſionis, vel habitus ſimul in eiſdem Monaſterijs ſocientur: & quamuis prædicta procedant etiam in clerico ſæculari per rationem literæ; non tamen prohibetur, ne clerici ſæculares iungantur Monachis, ſi habeant exercitium curæ populi, prout iſti habent, Butr. qui reperitur manuſcriptus, *in dicta clem. 1. in verb. diſparis*, Bened. Capra *ibid. in repet. n. 28.* Quo caſu clerici ſæculares debent ſe conformare Monachis, vt per Vital. *in clem. fi. n. 52. & 53. de celebr. Miſſar.* & fuit latè deductum in deciſione in hac cauſa 24. Maij præteriti. Nec etiam iuri repugnat, quod Monachi, & alij religioſi ſimul cum Clericis diuina ſolemniter celebrent, Anchar. *in c. 1. n. 15. de celebr. Miſſ.* vbi Butr. *n. 11.* Card. *n. 4.* Hoſt. *n. 17.* Io. And. *n. 5.*

4 Non obſtat, quod ſtatutum confirmatum à Papa poteſt per Epiſcopum reuocari; quia, vltra quod adeſt diſpoſitio iuris communis, quod Clericus in vnum conueniat ad pſallendum, quæ, etiamſi ſublatum eſſet ſtatutum, adhuc nihilominus remaneret, & contra eam D. Archiepiſcopus non poteſt diſponere, Fel. *in c. quod ſuper his, num. 4. in prima fallen. & n. 11. verſ. dixit etiam mirabiliter, de maior. & obed.* Rom. *conſ. 325. num. 5.* hæc concluſio procederet, ſi interueniret conſenſus legitimus Monachorum, qui in hoc caſu non adeſt, & ita loquitur Dec. *in c. cum acceſſiſſent, n. 8. & ſeqq. de conſtit.* præſupponit enim, quod ſtatuentes poſſint reuocare ſtatutum.

5 Quare aut conſideramus Monachos, tanquam perſonas, quæ interuenerunt, & authorizarunt huiuſmodi ſtatutum ex trad. per gloſ. *in c. 1. in verb. conſtitutum de his, quæ fiunt a maior. par. Cap.* Imol. *in d. c. cum acceſſiſſent, in fin. verſ. vlt. potes addere, de conſt.* latè Ruin. *conſ. 130. n. 5. & 6. volum. 5.* & Reuerendiſſ. D. Archiepiſcopus non potuit illud ſine ipſorum legitimo conſenſu reuocare, aut conſideramus Monachos tanquam tertios, quibus ex dicta confirmatione ſit ius quæſitum, & hoc caſu, dato etiam, quod alias D. Archiepiſcopus potuiſſet per ſe ſolus reuocare; tamen, ſtante iure quæſito Monachis, ceſſat illius poteſtas, Felin. latè *in d. c. cum acceſſiſſent, n. 4. de conſtit.* & fuit latè deductum in cauſa Vicentina Iuriſdictionis 28. Maij 1601. coram R. P. D. meo Sacrato, & prius in Gerunden. anniuerſariorum quinta Nouembris 1582. coram Illuſtriſſ. D. meo Card. Seraphino. Nec placuit, quod Monachi videntur conſenſiſſe ob taciturnitatem; quia taciturnitas quoad alicuius iuris diminutionem, ſeu actionis competentis ſublationem pro conſenſu non habetur, *l. inuitum ff. de ſeruit. vrban. præd. l. in eo §. penult. ff. de rit. nupt.*

6 Et ceſſat omnis difficultas, tum quia agentes Reuerendiſſimi D. Archiepiſcopi vſi ſunt huiuſmodi ſtatuto non modo ad corroborandam, & tuendam, ſed pro-

probandam illius iuriſdictionem, tum etiam quia non ſumus in ſtatuto ſimpliciter confirmato à Papa, ſed inſerto etiam in Bulla cum clauſula, de nouo, & perpetuo ſtatuimus, & ordinamus, quæ habet vim nouæ conceſſionis, ac meræ, & ſimplicis diſpoſitionis Papalis, Bart. *in l. more maiorum, num. 5. vbi 32. ff. de iuriſ. om. iud.* Quare Reuerendiſſimus D. Archiepiſcopus non poteſt immutare huiuſmodi ſtatutum, cùm ipſe ſit inferior Papa, *c. inferior. 21. diſt. c. quod ſuper his, de maior. & obed.* cum vulgar.

7 Non obſtat, quod D. Archiepiſcopi pro tempore habeant in Bulla facultatem addendi, vel minuendi, quia iſta generalis facultas non debet extendi ad ea, quæ ſunt contra ius, prout eſt diuidere chorum, Burr. *conſil. 19. numero 9.* & quod in generali conceſſione non veniant ea, quæ de facili concedi non ſolent, fuit reſolutum coram R. P. D. meo Lancellotto in cauſa Valentina Decimarum 28. Nouembris præteriti. Vltra quod cùm Monachi, & Clerici etiam vigore Bullæ ſimul conuenire debeant ad pſallendum, Reuerendiſs. D. Archiepiſcopus non potuit propter dictam facultatem ſibi conceſſam in totum tollere, & alterare, vt fuit late deductum in hac cauſa 24. Maij præteriti. Nam ex diminutione debet remanere ſalua forma rei, Brun. *de diminut. & deteriorat. concluſ. 1. num. 2.* in hac vero totali immutatione non eſt inuenire diminutionem, imò differunt ſubſtantia, & natura, vt per Ang. *conſ. 271. incip. viſis, & examinatis, num. 3.* Brun. *loco præcit. n. 3.* & cùm iſta facultas addendi, vel minuendi importet idem, ac plus, & minus, non debet diuerſificare ſpeciem, Bart. *in l. 1. num. 9. in fin. ff. de acquir. poſſeſſ.* Et ita fuit reſolutum, Reuerendiſs. D. Archiepiſcopum non potuiſſe ſeparare Clericos à Monachis.

REVERENDISS. P. D. DAMASCENO.

Romana de Montorijs.

Veneris 12. Nouembris 1604.

ARGVMENTVM.

Dos propriæ domus data per fratrem ſorori an, & quando videatur data ex propria perſona.

SVMMARIVM.

Fruſtra petit quis quod intus habet, num. 1.
Fictio non debet operari vltra ſuum caſum, num. 2.
Pecuniæ dominium in aliquem non tranſit, niſi fuerit commixta cum alijs illius pecunijs, num. 3.
Æqualitas inter fratres ſeruanda eſt, num. 4.
Clauſula, arbitrio Rotæ, minuit aliquid de rigore iuris, numero 4.
Dos propria domus data per fratrem ſorori an, & quando videatur data ex propria pecunia, numero 2. & ſeqq.

DECISIO LXXXV.

1 Reſpectu partitæ ſcutorum quinque millium, Domini ſteterunt in deciſis, quod Marchio non teneatur reaſſumere in ſe debita Federici pro æquiualenti ſumma, nempe quia Federicus non dedit in dotem Lauræ ſorori ſcuta 5000. ſed domum, quæ domus cùm per mortem Lauræ iam reuerſa ſit ad Federicum, vel per eum ſtet quò minus illam habeat, vt pro nunc præſupponebant Domini, fruſtra petit Federicus quod intus habet, iuris vulg. regula.

2 Non obſtat, quod ex quo Federicus dedit in dotem propriam domum ſorori, videatur breui manu recepiſſe pretium, & rurſus ex propria pecunia dotaſſe ſororem, ex tradit. per Siluan. *conſilio 102. numero 19.* Quia Domini benè admittebant hoc ad effectum, quod debitum dotis dicatur extinctum, ſed ad effectum, quod hoc poſſit dici factum cum pecunia numerata, & propria Federici negabant, tum quia verè non interuenit pecunia numerata, ſed per quandam iuris fictionem, quæ non debet operari vltra ſuum caſum, vt in ſimili fuit dictum in Regien. Penſionis coram Illuſtriſſimo Seraphino, *quæſt. 389. numero 1. parte 1. diuerſ.*

3 Tum, quia etiamſi interueniſſet pecunia numerata adhuc non poſſit dici, quod vnquam fuerit effecta Federici, quia nec commixta fuit cum alijs eiuſdem pecunijs, *l. ſi aliena, ff. de ſolut.* & fuiſſet ſoluta, vt ſtatim reſtitueretur, *l. qui ſic ſoluit, ff. eod. tit.*

Vltra quod pro ſeruanda æqualitate inter fratres, 4 *iuxta conſil. Pariſ. 91. numero 13. lib. 3.* in alia deciſione allegatum, & ſtante clauſula, *Arbitrio*, quæ minuit de iuris rigore, vt ſæpè fuit deciſum, Non videbatur æquum, quod Federicus, cum iſtis iuris ſubtilitatibus in hoc ſentire lucrum, ſed ſufficere dicebant, quod ex hoc capite, non ſentiat damnum, vt in alia deciſione fuit ponderatum. Circa vero ſummam ſcutorum 350. fuit ordinatum, quod particulariter videatur.

R. P. D. LITTA.

Bononien. Præceptoriæ.

Mercurij 24. Nouembris 1604.

ARGVMENTVM.

Ex Summario accipe argumentum.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio pro parte rei conuenti ſpolio cenſetur probata ex ſuſtentatione litis concurrentibus adminiculis, num. 1.

DECISIO LXXXVI.

Pro Informante fuit capta reſolutio, ſcilicet conſtare de ſecundo extremo ſpolij, quia ad illud probandum, ſufficit ſuſtentatio litis ex parte rei conuenti concurrentibus adminiculis, Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 4. numero 2. de reſtitut. ſpoliat.* Ant. Aug. *in epit. tit. de vtroque extrem. §. 5.* & fuit pluries reſolutum, vnde cùm ſuſtentatio litis hoc in caſu non deficiat pro parte Capituli Eccleſiæ Metropolitanæ Bononien. & ſimul concurrant duo teſtes de auditu deponentes, & alter de ſcientia, & de fama, qui benè deſeruiunt pro adminiculo, prout in proprijs terminis conſiderat Anton. Auguſt. vbi ſupra, Ideo, &c. An autem agenti ſpolio obſtet præſcriptio aliqua, Domini reſeruarunt particulariter videndum, &c. 1

REVEREND. P. D. DAMASCENO.

Lucana Bonorum.

Lunæ 29. Nouembris 1604.

ARGVMENTVM.

Reſtitutio in integrum ex capite iuſtæ ignorantiæ numquid detur aduerſus quadragenariam præſcriptionem, & qualis iſto caſu debeat eſſe ignorantia.

SVMMARIVM.

Reſtitutio in integrum numquid detur ex capite iuſtæ ignorantiæ aduerſus lapſum quadraginta annorum, numero 1.
Ignorantia ad effectum vt ex ea quis reſtituatur aduerſus præſcriptionem quadraginta annorum, debet eſſe ex omni parte excuſabilis, & circa quam nulla interuenerit negligentia, num. 2.
Reſtitutio in integrum non datur vbi de læſione non apparet, num. 3.
Læſio conſiderari debet de tempore contractus, & non poſtea, num. 4.

DECISIO LXXXVII.

Ex duplici capite fuit concluſum, filios non eſſe reſtituendos aduerſus lapſum triennij conſtituti eorum Patribus ad redimenda bona, de quibus agitur. 1 Primo, quia poſt lapſum dicti triennij quadraginta, & plures anni effluxerunt. Vnde admiſſa etiam illa opinione, quod aduerſus lapſum quadraginta annorum detur reſtitutio in integrum ex capite iuſtæ ignorantiæ, cuius contrarium magis communem dicit Socin. iun. *conſ. 145. num. 77. lib. 1.*

Tamen

Digitized by Google

2 Tamen in hoc conueniunt omnes Doctores, quod ignorantia ad iſtum effectum debeat eſſe ex omni parte excuſabilis, & circa quam nulla interuenerit negligentia, ita fuit dictum in cauſa Florentina iuris patronatus coram Sanctiſſimo Domino noſtro, *quæ eſt inter diuerſ. impreſſ. deciſ.* 387. *part.* 1. In caſu autem de quo agitur, tantum abeſt, quod appareat de probabili ignorantia, quod imò ex ijs, quæ recenſentur pro parte Comitis pro ſuis appareat de ſcientia iſtorum de Lilijs, maxime ex productione concordiæ factæ vſque de anno 1598.

3 Secundum fundamentum fuit, quia non apparet de læſione, qua ceſſante ceſſat reſtitutio in integrum, vt fuit dictum coram me in cauſa Cæſarauguſtana fructuum 26. Iunij 1602. Non enim poteſt dici probata læſio ex eo, quod lapſum ſit triennium, abſque eo, quod Lilij redemerint, quia poteſt eſſe, quod bona per dictum triennium fuerint tali ſtatu, quod non intereſſet Liliorum facere huiuſmodi redemptionem.

4 Non obſtat, quod modo ſit vtile Lilijs facere hanc redemptionem, quia læſio debet conſiderari de tempore contractu, vt per Scriben. communiter in *l.* 2. *Cod. de reſcind. vend.* Iaſ. *conſ.* 54. *numer.* 20. & ſic deciſum coram me in Romana Domus 3. Decemb. 1601. coram me.

R. P. D. LITTA.

Compſana Iuris patronatus.

Veneris 3. Decembris 1604.

ARGVMENTVM.

Iuris patronatus quaſi poſſeſſio non ſuffragatur prætenſo patrono aduerſus prouiſum Apoſtolicum in menſibus reſeruatis, non obſtante priuilegio prægnantiſſimis clauſulis ſuffulto, quod ius patronatus habeatur, ac ſi ex dotatione, aut fundatione eſſet erectum.

SVMMARIVM.

Monaſteria, & beneficia data in commendam cadunt ſub regula reſeruatoria octo menſium, num. 1.

Ius patronatus, quod non probetur ex dotatione, aut fundatione non derogat regulæ reſeruatoriæ octo menſium, nu. 1. *& num.* 8. *& ſeq.*

Ius patronatus ex priuilegio conceſſum, quod habeatur perinde ac ſi ex dotatione, & fundatione eſſet erectum, non derogat regulæ reſeruatoriæ octo menſium, numero 2. *&* 3.

Fictio non habet locum in caſu Regis, num. 3.

Priuilegium vt dicatur ex cauſa onerosa conceſſum ſpectari debet, an id, quod expenſum fuit æquiualeat conceſſioni, quia vbi non æquiualet, priuilegium iudicari debet potius gratioſum, quam oneroſum, num. 4.

Regula reſeruatoria octo menſium derogat indultis, & priuilegijs cum quibuſcunque derogatorijs derogatoriarum, & fortioribus, & efficacioribus, ac inſolitis clauſulis, num. 5. *& ſeqq. & num.* 9.

DECISIO LXXXVIII.

1 REpropoſita cauſa ſuper dubio alias reſoluto ſub die 23. Ianuarij præſentis anni, ſtrictè tamen ad regulam reſeruatoriam 8. menſium, Domini ſteterunt in deciſis, hoc vno tamen præſuppoſito, quod Monaſteria, & beneficia data in commendam cadant ſub dicta regula de quo erit particulariter agendum, moti, quia reuera hoc ius patronatus non eſt propriè ex dotatione, aut fundatione, quo fit, vt tanquam ex priuilegio competens ſub dicta regula videatur comprehendi ex aliàs late deductis.

2 Nec obſtat, quod Papa decreuerit huiuſmodi ius patronatus cenſendum eſſe, perinde ac ſi eſſet ex dotatione, & fundatione. Quia ex eiſdemmet verbis conuincitur illud non eſſe ex fundatione, aut dotatione, ſed ex priuilegio, & gratia Papæ, qui ita diſpoſuit, vt voluit Congregatio Concilij, & tenuit Rota in cauſa Placentina de Mirabel. coram bonæ me Orano, alias in alia deciſione allegata.

3 Nec facit, quod Papa poſſit fingere, & facere, vt illud, quod non eſt, pro tali tamen habeatur reſpectu certi effectus. Quia non negatur propoſito; ſed dicitur illam non applicari reſpectu regulæ, cùm ſemper verum ſit dicere, id procedere ex gratia, & priuilegio Papæ, & non ex eo, quod ius patronatus ſit verè ex dotatione, & fundatione, vt in ſimili de iure patronatus conceſſo cum clauſula, quod ſit perinde, ac ſi eſſet Regum, fuit dictum in Corduben. iuris patronatus 20. Nouembris 1566. coram bo. me. Io. Aldobrandino, & cùm dicta regula emanauerit per viam legis reſpectu illius fictio non poteſt ſibi vendicare locum; ſed dumtaxat veritas ipſa iuribus vulgatis.

Et ad illud, quod hoc priuilegium ſit ex cauſa oneroſa, fuit reſponſum hoc minime verum eſſe, cùm ad hūc effectum ſpectari debeat, quod expenſum fuerit, an ſcilicet, illud æquiualeat conceſſioni, quia vbi non æquiualet, conceſſio ipſa iudicari potius debet gratioſa, quam oneroſa, vt alias latè deductum fuit. Vnde cùm hic in c'aris verſari videamus, quod expoſitum per Comitem Compſæ, non æquiualet conceſſioni, ex eo præſertim, quia admodum irrationabile videtur, quod pro ſcutis 1600. in circa in ſeruitutem redigatur Eccleſia tā inſignis, & quidem notabilis valoris, etiam attento tempore dictæ conceſſionis, hoc eſt ducat. centum, & vltra, vt ex literis perinde valere poſtea expeditis de quibus in actis conſtat, & ex eo quod commendata fuit nepoti eiuſdem Papæ, & Cardinali, cui ex Concilio Lateranen. non poterat prouideri, niſi beneficium excederet ducat. 200. ideo, &c. 4

Nec obſtare dixerunt Domini clauſulas conceſſionis Pauli III. Quia, etſi illæ ſint ampliſſimæ, & adeo prægnantes, vt prima facie tolli minimè videantur per clauſulas appoſitas in regula reſeruatoria ex deductis in cauſa Aſtoricen. coram Illuſtriſſimo Seraphino, & in alijs per Informantes pro Comite allegatis: Attamen re maturius conſiderata hoc in caſu ex pluribus non obſtare dixerunt. Primo, quia in caſu illarum deciſionum fuerat præſcripta certa forma, ſcilicet derogandi in futuris derogationibus, quod non poſſet derogari, niſi de toto tenore plena, ſpecifica, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes eſſet facta mentio, quæ forma derogandi non præſcribitur in litteris Pauli III. ſed ſolum adſunt clauſulæ derogatoriæ derogatoriarum ad ſequentes diſpoſitiones, quæ omnes tolli videntur, ex eo, quod in regula reſeruatoria expreſsè derogatur indultis, & priuilegijs, cum quibuſcunque derogatorijs derogatoriarum, & fortioribus, & efficacioribus, ac inſolitis clauſulis, ad *deciſ.* Putei 109. *num. quarto, verſ. dixerunt tamen, lib.* 1. cum alijs per Informantes pro Cardinale deductis. 5

Nec vim fieri poſſe dictum fuit ſuper clauſula reſtitutoria, de qua in literis dictæ conceſſionis. Quia, licet ſit maximæ efficaciæ, tolli tamen videtur ex eo, quod in regula derogetur etiam efficacioribus, & fortioribus clauſulis. 6

Secundo, quia deciſiones in dicta Aſtoricen. & in alijs cauſis in contrarium allegatis per Informantes pro Comite non emanarunt in terminis iſtius regulæ reſeruatoriæ S. D. N. Sed in terminis regulæ Pauli III. ſeu aliorum Pontificum, non habentes clauſulas, & derogatorias ita amplas, & efficaces, vnde non mirum, ſi de dictis caſibus ad noſtrum inferri, minimè poteſt, *vulg. l. Papinianus exuli ff. de minor. viginti quinque annorum.* 7

Tertio fuit reſponſum, quod omnes clauſulæ de quibus in literis dictæ conceſſionis Pauli III. & ſignanter illa, quod prouiſiones non poſſint fieri, niſi de conſenſu Patroni, ſine quo non poſſit derogari, & ſi derogetur, derogatio non ſufficiat: ſed in priſtinum ſtatum reponatur: debent, ac commode poſſunt ſuum effectum ſortiri in prouiſionibus, quæ alias Papa in menſibus ordinarij faceret, ordinarium ipſum præueniendo, quod facere poteſt, cùm ſit ordinarius ordinariorum, & cum omnibus concurrat, iuribus vulgatis: non autem vendicent ſibi locum in prouiſionibus factis per Papam in menſibus reſeruatis vigore dictæ regulæ; ea ratione, quia, cum hoc beneficium iuris patronatus ex priuilegio, ſub dicta regula ſui natura comprehendatur, non dicitur derogari dicto priuilegio, nec in aliquo eneruari clauſulas illius per prouiſionem, quam Papa facit de dicto beneficio, & minus per clauſulas dictæ prouiſioni adhærentes; ſed totum præiudicium facit regula ipſa, & clauſulæ in eo cōtentæ, cui inquā 8

Digitized by Google

probaretur in facie Eccleſiæ contractum. Quia reſponſum
fuit, primo clandeſtinitatem probandum à Caſtellana quæ
eam allegabat, Abb. *in cap. peruenit ſub n.4. qui fil. ſint legit.*
Cæſ. de Graſ. *deciſ.1.n.6. & 10. eod. tit.*

9 Secundò reſpondebatur Clandeſtinitatem excludi ex in-
ſtrumento dotali vbi coniuges promiſerunt ſolemnizare
matrimonium in facie Sanctæ Eccleſiæ Romanæ.

10 Tertiò dicebatur eandem excludi ex teſtibus affirmanti-
bus, quod Michael, & Eleonora communiter habebantur
pro legitimis coniugibus.

11 Poſtremò non obſtabat, quòd non probarentur præmiſ-
ſæ denunciationes, ſine quibus matrimonium dicitur Clan-
deſtinum, *cap. cum inhibitio, de Clandeſt. deſp.* Quia fuit
reſponſum primo iſtam negatiuam non apparuiſſe proba-
tam per d. Caſtellanum. Secundò fuit reſponſum, omiſ-
ſionem denunciationum non reddere matrimonium
Clandeſtinum, neque prolem illegitimam, vt cenſuit Con-
gregatio Interpretum Sacri Conc. Trident. *ſeſſ.24. ſuper c.
10. de reformat. matrim. in verbo denunciatur.*

12 Denique prætenſam iſtam Clandeſtinitatem plura in
hoc caſu excludebant videlicet præcedens diſpenſatio,
mandatum directum Vicar. Barchinonenſi de diſpenſando
per verba de præſenti, promiſſio coniugum de contrahen-
do in facie Sanctæ Matris Eccleſiæ, & denique commu-
nis reputatio, quod coniuges diu tanquam legitimi coniu-
ges vixerunt, Pitt. *deciſ.251. lib.3.* Veral. *deciſ.204. part.2.*
Et ita fuit concluſum.

R. P. D. ATTREBATEN.

Leodien. Collectæ.

Die 19. Martij 1604.

ARGVMENTVM.

Clerus & Vniuerſitas An, & pro qua cauſa poſſit
ſine ſcientia ſuperioris imponere Collectas, &
an ad illarum ſolutionem teneantur Æquites
Hieroſolymitani.

SVMMARIVM.

*Collectas, etiam ſine ſcientia Superioris ex cauſa neceſſita-
tis concernentis priuatum, & publicum, vniuerſitas impone-
re poteſt, n.1.*

*Vniuerſitas ex cauſa communis vtilitatis, & neceſſitatis
non poteſt, ſine ſcientia Superioris imponere Collectas
niſi etiam periculum, aut damnum ſit ineuitabile, &
quoad vniuerſitatem Clericorum eſt neceſſarius conſenſus
Papæ, n.2.*

*Clerus poteſt ſibi, & ſuis imponere collectas pro ſuis, & pro-
prijs neceſſitatibus, non autem pro vtilitate Reipublicæ
abſque Principis conſenſu, n.3. & ſeq.*

*Eccleſia non debet contribuere ad Collectas laicorum etiam
impoſitas pro aliqua neceſſitate, niſi Clerus vna cum Populo
conueniat, & conſentiat, & alias, prout n.4.*

*Equites, & Milites Hieroſolymitani ſunt exempti ab omni
iuriſdictione, & ſuperioritate ordinarij, & aliorum inferio-
rum, num.5.*

*Equites, & Milites Hieroſolymitani non tenentur ſoluere
Collectas impoſitas à Clero, n.5.*

*Verba generalia non comprehendunt caſum improuiſæ, & in-
euitabilis neceſſitatis, declara vt n.6. & 7.*

*Obſeruantia non ſuffragatur contra conſtitutionem, ſeu
Priuilegium quo remouetur contraria obſeruantia, nu-
mer.8.*

*Soluens cùm ſoluere non teneretur vigore alicuius priuilegij,
non praiudicat in futurum ſuo priuilegio, n.9.*

DECISIO LXXII.

1 Clerus Secundarius Leodien. pro liberatione Diœceſis
illius ab incurſionibus, & graſſatoribus, quibus af-
fici ſolet, occaſione vicinorum bellorum pro rata ſua
collectas impoſuerat, & pecunias in eum finem prænu-
meratas à ſingulis eiuſdem Cleri membris recuperare
volens, inter ceteros à Commendatario Sancti Ioannis
Hieroſolymitabi exactiones eo nomine petebat, hoc potiſ-
ſimum fundamento, quod ius commune permittit col-
lectas ſine ſcitu ſuperioris ex cauſa neceſſitatis imponere,
quæ concernit priuatum, & publicum, vel totam Vniuer-
ſitatem, *cap. non minus*, & ibi Abb. *num.20. verſic. puto*, &
Ioan. de Anan. *n.11.* Anchar. *n.8. & c. aduerſus, n.2. de immu-
nit. eccleſ. & c.1. eodem tit. n.8. in 6. gloſ. fin. in c. cum dilecta, de
reſcript.* Bart. *in l. nullas la ſeconda, C. de cauſ. publ. lib.12.* Iaſ.
in l. ſi ex toto, n.45. de legat.1. Caſtr. *conſ.423. n.4. lib.2.* Corn.
conſil.72. n.15. ad fin. lib.4. Purpur. *530. num.6. & conſil.543.
n.335.* Æmil. Ferret. *reſponſ.57. n.19.* quod etiam procedit ſi
collecta imponatur pro recuperatione pecuniæ ſic expenſæ,
vel debitæ, *l.1. §. fin.* & ibi gloſſa *in ver. Proconſul.* & Doct.
ff. quod cuiuſque vniuerſ. nomin. Bart. *in l.4. §. actor, n.4. ff. de re
iud.* Quin etiam priuilegia conceſſa per verba vniuerſalia,
& prægnantia ceſſant in caſu huiuſmodi neceſſitatis, *c. per-
uenit, verſic. alio modo*, & ibi Collect. *in principio*, Innoc. *ibi-
dem*, & Canoniſtæ communiter, *de immunit. eccleſ. ad por-
tas, & l.... la ſeconda, C. de oper. public. l. ad inſtructiones, & l.
iubemus nullam, C. de ſacroſ. eccleſ.* Tenuat. de Sat. *de priuileg.
§.3. in princip. & n.22. & ſeq.* qui in ſpecie idem tradit *de priu.
milit. Hieroſol. in §. ſi quiſpiam, n.3.*

Quibus non obſtantibus fuit reſolutum contrarium ad 2
ſolutionem huiuſmodi Collectarum non teneri Commu-
nitatem, etiam ſi cauſæ in imponendo expreſsè eſſent vi-
ſæ, de quo in facto multum controuertitur. Nec ſufficit,
quod agatur de communi vtilitate, ac neceſſitate, vt non-
nulli Doct. allegati loquuntur, cùm iſte ſit caſus, *c. non mi-
nus, & cap. aduerſus*, in quibus nihilominus requiritur con-
ſenſus Papæ, ſed quod in periculum propter damnum ine-
uitabile, quod poteſt euenire Reipublicæ. In propoſito au-
tem, collecta non fuit impoſita tempore præſentis periculi
ad euitanda damna, & inconuenientia, quæ ſolent oriri ex
hoſtilibus incurſionibus, ſed ad extinguendum, & euitan-
dum interuſuria.

Quare poterat quidem Clerus pro ſuis proprijs neceſſita- 3
tibus, & debitis vrgentibus ſibi ipſi, ſuiſque, non autem pro
vtilitate Reipublicæ, abſque Principis auctoritate hoc onus
inducere, *c. innouamus de cenſib. l. unic. C. de ſuper in d. l.1. §.1.
gloſ. ſuper verſ. Proconſul. ff. quod cuiuſque vniuerſ. l. omnes, C.
de oper. public.* Bart. *in repetit. l. placet, n.31. C. de ſacroſanct.
eccleſ. & in l.4. §. actor, ff. de reg. iur. & in l. vnica, C. de mulier.
& in quo loco, n.24. lib.10. & in l. cum neque, ff. de incol.* Nicol.
Foſſat. *de extinct. & collect. c.2. n.8.* Minus verò imponere
potuit perſonis non ſubiectis, Bal. *in l. ad inſtit. C. de ſacroſ.
eccleſ.* Caſtr. *conſ.423. num.2. lib.2.* Alex. *conſ.68. n.1. lib.2.*
Corn. *conſ.72. num.16. lib.4.* Cùm impoſitio collectarum ſit
actus iuriſdictionis, Alex. *conſil.78. n.8. & in fin. lib.6.* Socin.
conſ.129. n.1. circa med.

Et facit, quod quantumcunque ſit neceſſitas, tamen Ec- 4
cleſia non debet contribuere ad ſolas deliberationes laico-
rum, ſed oportet, quod populus, & Clerus vna, conue-
niant ſuper tali vexatione redimenda, nec ſimplex delibera-
tio totius populi poteſt obligare Clerum, vt nec vice verſa,
cùm agatur de communi vtilitate, quia quòd omnes tangit,
ab omnibus debet approbari, & ſi clerici ſine legitima
cauſa nollent contribuere, poteſt populus implorare offi-
cium ſuperioris Eccleſiaſtici, vt compellat Clerum ad con-
ſentiendum, ergo, *cap. nullus de iurepatr.* Panorm. *in cap.
non minus, num.2. verſ. aut neceſſitas*, Toma. *de tract. §.3.
n.25. paulo ante fin.*

Quocirca cùm priuilegia Religionis Hieroſolymitanæ 5
eximant milites ab omni ſuperioritate, & iuriſdictione
Ordinarij, & aliorum inferiorum, ita vt nullo caſu re-
manent illis ſubiecti, vt fuit reſolutum in his terminis in
cauſa Brunduſina iuriſdictionis 9. Februarij 1579. coram
Bubalo. Ideò conſenſus Clerici ſecundarij, non erat ſuffi-
ciens ad obligandum commendatarium, ſed erat neceſſa-
ria auctoritas Sedis Apoſtolicæ, quæ ſola retinet ſuperiori-
tatem in illos milites, & nemo illis derogare poteſt, niſi
ſolus Papa propter decretum irritans, *c. cum inferior. de ma-
ior. & obed. clem. ne Romani, de elect.*

Et quamuis in caſu improuiſæ, ac ineuitabilis neceſſi- 6
tatis non ſufficiant verba generalia, Ripa *in d. l. ſi ex toto,
num.16. & 17. ff. de legat.1.* vbi Doct. paſſim de communi
teſtantur. Tamen Domini conſiderarunt verba priuilegio-
rum ampliſſima à quibuſuis impoſitionibus, ex quauis cau-
ſa, & ex quouis prætextu, ita vt apta ſunt comprehendere
iſtum caſum, Bart. *in l. ſi fideiuſſor, §. meminiſſe, ff. de legat.1.
& in l. vxorem, §. agri plagam, ff. de legat.3.* Natt. *conſ.58. n.12.
& 13.* Cephal. *conſ.150. n.8.* Dec. *reſponſ.51. n.22. & ſeq. lib.3.*
Item conſiderarunt cauſas, & merita, propter quæ dicta pri-
uilegia conceſſa fuerunt militibus, quia non modo faculta-

tes,

Digitized by Google

tes, & fortunas, verum etiam ſanguinem, & vitam pro defenſione Reipublicæ Chriſtianæ prodigunt, Dec. *conſ.* 51. *num.* 25. *lib.* 3. quæ priuilegia Thomas. non vidit, vel ſi vidit, ad ea non reſpondit.

7 Non obſtat *cap. peruenit de immunit. eccleſ.* quia non habet locum, quando extenditur etiam priuilegium, vt ibi per gloſ. *in ver. omnes, in fin.* vel ſaltem quando priuilegium habet verba apta comprehendere omnes caſus, & quæ ſine violatione recti ſermonis reſtringi nequeunt, vt iam fuit dictum.

8 Non obſtat obſeruantia, quia tractatur de præiudicio totius ordinis, & priuilegia remouent obſeruantiam contrariam, atque etiam præſcriptionem.

9 Quare per ſolutionem ſi qua fortè ab aliquibus Commiſſarijs facta eſt, non præiudicatur futuris ſolutionibus, minuſque priuilegijs Religionis, Felin. *in cap. cum acceſſiſſent, n.* 29. *in tertia limitatione, de conſtitut.* Ruin. *conſ.* 228. *n.* 11. *lib.* 1. Natt. *conſ.* 160. *n.* 46 *vol.* 1.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Bononien. Fideicommiſſi de Mangiolis.

Die 26. *Martij* 1604.

ARGVMENTVM.

Prohibita bona alienari, ſi alienata fuerint, alienatio eſt nulla ab initio, impedit tranſlationem Dominij, & repellit alienantem tanquàm indignum à reuocatione rei alienatæ, & an facultas reuocandi bona alienata ſpectet etiam ad remotiores vocatos, & ad eos qui tempore alienationis non erant nati.

SVMMARIVM.

Prohibitio alienationis facta per teſtatorem cum facultate cuilibet ex vocatis recuperandi bona alienata reddit alienationem nullam ab initio, impedit tranſlationem Dominij, & repellit alienantem, tanquam indignum à reuocatione rei alienatæ, n. 1.

Clauſula in fine poſita refertur ad omnia præcedentia, n. 2.

Bona vbi ſunt prohibita alienari à teſtatore, ſi fuerint alienata, reuocari poſſunt à tertio poſſeſſore etiam à remotioribus vocatis, n. 3. *in fine.*

Bona prohibita alienari, ſi alienata fuerint numquid poſſunt reuocari à vocatis in caſu alienationis, qui non erant nati tempore factæ alienationis, n. 3.

Exceptio iuris tertij dari poteſt, quando in totum eſt excluſiua iuris agentis, n. 4.

DECISIO LXXIII.

1 DVbitaui, an filij Comitis Melchioris poſſint agere ad recuperationem bonorum per Faſaninum detentorum. Et Domini affirmatiuè ſoluerunt, quia cùm in teſtamento Comitis Melchioris ſenioris, cuius fideicommiſſo ea eſſe ſuppoſita iam firmatum eſt, adſit expreſſa prohibitio alienandi, & detur facultas cuilibet ex vocatis, recuperandi, hæc prohibitio reddit alienationem nullam ab initio, impedit tranſlationem Dominij, & repellit alienantem, tanquam indignum à reuocatione rei alienatæ, *l. filiusfamilias, §. Diui,* vbi Bart. *n.* 5. Caſtrenſ. *n.* 7. Iaſ. *in* 1. *lect. n.* 66. Ripa *n.* 47. Crot. *n.* 32. *de legat.* 1. Ruin. *conſ.* 23. *n.* 13. *lib.* 5. Tiraq. *de leg. connub. gloſ.* 7. *num.* 57. *gloſ.* 2. *in l. cum pater, §. libertis,* Caſtren. *n.* 4. *de legat.* 2. Et tenuit Rota coram bon. mem. Epiſcopo Lauretano in cauſa Romana Palatij 8. Martij 1577.

2 Nec eſt verum, quod huiuſmodi prohibitio ſit facta reſpectu certorum bonorum particularium, quia refertur ad omnia bona, & poſtea ampliatiuè ad certa bona particularia, ibi, *& ſpecialiter, præſertim, & præcipuè,* & in fine prohibitionis datur à teſtatore ſupradicta recuperandi facultas, quæ tanquam in fine poſita refertur ad omnia, *l.* 1. vbi Doctor. & poſt alios Iaſ. *n.* 3. *& ſeq. C. de liber. præter.* Bart. *in l.* 3. *§. filius, n.* 7. *ff. de liber. & poſth.* & fuit reſolutum in cauſa Placentina euictionis 16. Ianuarij 1589. coram R. D. Decano, & alias ſæpiùs.

3 Non obſtat, quòd huiuſmodi bona obuenerint in portionem Comitis Alexandri, fratris Comitis Melchioris, & ideò eorum recuperatio ſpectet ad filios ipſiuſmet Alexandri etiam, quod ſint nati, & concepti poſt purificationem dictæ conditionis, Ruin. poſt alios, quos alleg. *conſ.* 22. *n.* 9. *verſ. ſed iſtis, & alijs, lib.* 2. Nam omiſſio, quod non conſtat concludenter de huiuſmodi diuiſione, & quod Ruin. moueatur ex coniecturata mente teſtatoris, realiter alias firmans regulam in contrarium, videlicet, quod illum qui vult admitti ad recuperationem, neceſſè eſt eſſe natum, vel conceptum tempore purificatæ conditionis. Cuius opinionis fuit author Lambert. de Ramponibus, quem poſteà ſecuti fuerunt Ioann. Andr. in addit. ad Specul. *tit. de teſtam. in rubr. col.* 3. *verſ. item Lambert. de Ramponibus,* Caſtrenſ. *conſ.* 16. *n.* 5. *lib.* 2. Alex. *conſ.* 13. *n.* 4. *lib.* 4. cum alijs per Alben. *conſ.* 106. *n.* 5. *&* 13. quos etiam latiſſimè cumulat Tiraq. *de retract. lignag. §.* 1. *gloſ.* 9. *num.* 82. *& ſeqq.* Dixerunt Domini non eſſe opus ingredi hanc quæſtionem, quam dicit Modern. Patau. eſſe multum controuerſam, & ratione, & auctoritate oſtendit, *in ſuo tract. de fideicomm. artic.* 22. *n.* 73. *per tot.* quia de ea eſſet agendum inter ipſos filios Alexandri, & Melchioris, ſed cùm hodie agatur contra tertium debitorem, ſufficit, quod teſtator voluerit per quemlibet ex vocatis bona alienata poſſe recuperari, quo caſu admittuntur etiam remotiores, Bald. *in rubr. C. qui accuſ. non poſ. in fin.* Dec. *conſ.* 619. *n.* 2. Decian. *reſponſ.* 2. *n.* 2. *& reſponſ.* 3. *n.* 1. *lib.* 2.

4 Hæc facit, quod adſint filij Alexandri proximiores, quia dato etiam, quod poſſent agere, tamen Faſaninus non poteſt dare de iſto iure tertij, *l. loci corpus, §. competit, ff. ſi ſeruit. vendic. & l.* 2. *cum gloſſa, ff. ſi ager vectigal. cum alijs.* Et quamuis regula non procedit, quando ius tertij eſt excluſiuum ipſo iure iuris agentis, Bart. *in dicto §. competit, & in l.* 2. *ff. de except. rei iudic.* Alex. *conſ.* 137. *n.* 23. *lib.* 2. Tamen ceſſat iſta limitatio, quia iſtud ius tertij, non eſt excluſiuum iuris agentis, cùm non conſtet filios Alexandri velle agere, & tamen requiritur declaratio, &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO Iuniore.

Ferrarien. Attentatorum.

Lunæ 29. *Martij* 1604.

ARGVMENTVM.

Attentata lite pendente, & præſertim poſt factam inhibitionem reuocanda ſunt, & quando ad hunc effectum lis pendere dicatur.

SVMMARIVM.

Lite pendente innouata dicuntur attentata, & reuocanda ſunt, n. 1.

Attentata, vt dicantur lite pendente ſufficit litem motam eſſe ſuper nullitate conceſſionis factæ ab Epiſcopo, n. 2.

Inhibitione Rotali iam facta innouari nihil debet, Iudexque inhibitus non habet cognitionem, an inhibitio comprehendat, vel non comprehendat caſum, de quo agitur, num. 3.

Attentare non dicitur, qui ſuam poſſeſſionem continuat, num. 4.

Quaſi poſſeſſio infeudandi an probetur ex infeudationibus factis, num. 4.

DECISIO LXXIV.

1 CVm à ſententia lata ſuper inualiditate inueſtituræ, conceſſæ de anno 1577. quondam Lauræ de Contrarijs fuerit appellatum, & cauſa appellationis fuerit commiſſa in Rota, à qua etiam fuit inhibitum, Domini dixerunt conceſſiones, de quibus agitur, ab Epiſcopo factas de bonis in dicta inueſtitura Lauræ comprehenſis, fuiſſe attentatas vti factas lite pendente, *tot. tit. vt lit. pend. nihil innouetur, Clem.* 1. *&* 2. & ibi gloſſ. *eod. tit.* & vti poſt inhibitionem Rotæ, vt in deciſione noſtra 20. *de appell. in nouiſſ. &* 29. *eod. tit. in antiq.* Caputaq. *deciſ.* 93. *part.* 2.

2 Neque obſtare, quod lis eſſet ſolùm ſuper nullitate conceſſionis Lauræ, ita vt non comprehenderet ius infeudandi, quod prætendit Epiſcopus. Tum quia illa lis ſufficit ad effe-

effectum, ne Epiſcopus ea pendente poſſit infeudare, iuxta conſilium Caſtrenſis 72. *lib.*2. Felin. 22. *numer.....* & tradit Gabr. *de indic. concl.*4. *num.*24. & fuit reſolutum in cauſa Mantuana attentatorum 1. Iulij 1583. coram Sanctiſſimo Domino Noſtro.

3 Tum quia ſtante inhibitione Rotali debebat Epiſcopus abſtinere, neque ad ipſum ſpectabat cognitio, An inhibitio comprehendere hunc caſum, vel ne, Achil. *deciſ.* 7. *de attent. in manuſcript.* & 29. *de appellat. in impreſſ.* Accoramb. *deciſ.*53. *lib.*1. & fuit ponderatum in allegata Mantuana. Tum etiam, quia Epiſcopus infeudando contrauenit pactis Inueſtituræ, nedum concedendo bona vti liberè Menſæ Epiſcopali deuoluta, & recipiendo integrum Capiſoldum, ſed etiam non vocando Lauram, ſiue eius ſucceſſores, nec adhibendo eam cauſæ cognitionem, quæ ex conuentione adhiberi debuiſſet.

4 Nec etiam obſtare, quòd Epiſcopus eſſet in quaſi poſſeſſione infeudandi, ita vt illam continuando non dicatur attentaſſe, quia non conſtat de hac quaſi poſſeſſione quæ ei ſuffragari poſſit. Quamuis enim illa deducitur ex infeudationibus ab Epiſcopis factis ante annum 1577. & ſic ante Inueſtituram Lauræ huiuſmodi conceſſiones non ſunt ad illum effectum attendendæ. Nam Lauram, ſiue eius ſucceſſores ante dictam annum 1577. nullum habebant Ius, neque ſucceſſerant in antiquis Inueſtituris Dominorum de Contrarijs, prout neque eorum Inueſtitura continet renouationem antiquarum, ſed eſt penitus diuerſa, vt de bonis ad Menſam Epiſcopalem deuolutis, ac ideò cùm vltima Inueſtitura, in qua Domini de Pepulis ſe fundant, ſit noua conceſſio, & contineat pacta diuerſa ab antiquis, non eſt attendendum quid ante illam ab Epiſcopis factum fuerit, *ad d. l. pacta nouiſſima, Cod. de pact.* Quatenus verò aſſerta quaſi poſſeſſio deducitur ex inſtrumentis infeudationum de anno 1587. & 1590. nec etiam ſuffragatur, cùm tales infeudationes non ſint de bonis comprehenſis in Inueſtitura Lauræ, ſed de diuerſis, ex quibus ad bona conceſſa Lauræ inferri non poteſt *ad l. Papinianus exuli, ff. de minoribus.*

5 Nec releuare, quod inueſtituræ factæ fuerint cum præſeruatione iurium, & eiſdem perſonis, quibus iam erant factæ ab ipſis Dominis de Pepulis. Nam fuerunt ſolum præſeruata iura antiquarum inueſtiturarum, quibus Domini de Pepulis non nituntur, ſed nihilominus eis præiudicatum fuit, tam per receptionem integri Laudemij, quam ex eo quo de iure ipſorum non fuit facta aliqua mentio, quam etiam, quia non fuerunt ſeruata pacta inueſtituræ, & in omnem euentum id non tollit, quin ſint factæ lite pendente, & poſt inhibitionem Rotæ, & per conſequens ſint attentatæ.

R. P. D. LITTA.

Bononien. Præceptoriæ.

Lunæ 5. Aprilis 1604.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio in antiquis probatur per famam, & per enunciatiuas diuerſorum inſtrumentorum, etiam emanatas à perſonis habentibus intereſſe, ſi fuerint adminiculatæ.

SVMMARIVM.

*Poſſeſſio antiquiſſima probatur per famam, n.*1.

*Fama in antiquis plenè probat, n.*1.

*Fama cenſetur probata ex pluribus enunciatiuis emanatis in diuerſis inſtrumentis antiquis diuerſarum perſonarum, & diuerſorum Notariorum, n.*2.

*Enunciatiuæ etiam emanatæ ab intereſſe habentibus, ſi fuerint adminiculatæ, plenè probant, n.*3. *&* 4.

DECISIO LXXV.

1 FVit reſolutum, conſtare de primo extremo ſpolij prætenſi per Magnum Magiſtrum Religionis Theutonicæ, ſub inuocatione Beatæ Mariæ Alamannorum ſitæ extra portam ſtratæ maioris Ciuitatis Bononiæ contra Capitulum Metropolitanæ dictæ Ciuitatis: Nam cum agatur de probanda antiquiſſima poſſeſſione reſpectu eius, quod ſcilicet huiuſmodi Præceptoria fuerit alias recta, & gubernata per Milites, & Commendatarios dictæ Religionis vti propria: non eſt dubium, quod ſufficit fama etiam ad effectum ſpolij, Put. *deciſ.*78. *lib.*1. *& deciſ.*26. *de reſtitut. ſpoliat.* ea ratione, quia fama in antiquis plenè probat, ſecundum Bart. *in l. ſiquidem, num.*2. *C. ſol. matrim.* & opinionem, quam ſequitur Rota, Caſſad. *deciſ.* 2. *num.*2. *& ſeq. de probat.*

Quæ quidem fama hoc in caſu reſultat ex pluribus, 2 & penè infinitis enunciatiuis in diuerſis inſtrumentis antiquis etiam diuerſarum perſonarum, & diuerſorum Notariorum emanatis, de quibus in Summario iurium pro hac parte informante dato, *gloſ. in cap. cum olim in verb. inſtrumentis, de cenſibus*, Felin. *in cap. cum cauſam, num.*5. *in fine, de probat.* latè Aym. *conſ.*332. *numer.*2. Achill. *deciſ.*5. *de iur. patron.* Mohed. *deciſ.*12. *eod. tit.* & fuit ſæpè reſolutum.

Et licet ex dictis enunciatiuis aliquæ emanauerint ab 3 intereſſe habentibus, videlicet à præceptoribus ipſis, & commendatarijs dictæ Religionis, attamen cùm ſint adminiculatæ ex alijs quampluribus actibus, de quibus in dicto Summario, plenè probant, Achil. *deciſ.*1. *de confeſſ.* Put. *deciſ.*149. *n.*2. *lib.*3.

Vltra quod non deſunt quamplures enunciatiuæ ema- 4 natæ à perſonis non intereſſatis, cum quibus concurrunt etiam hiſtoriæ, & denominatio ipſius præceptoriæ vſque in hodiernum diem, quæ plurimum faciunt ex latè deductis hic per informantes, quæ non referuntur breuitatis gratia.

R. P. D. ATTREBATEN.

Comen. Decimarum.

Die 3. Maij 1604.

ARGVMENTVM.

Decimæ regulariter, & de iure communi ſpectant ad Parochum, & qui illas ad ſe ſpectare ex præſcriptione prætendit, debet præſcriptionem probare, vel quadragenariam cum titulo, & bona fide, vel immemorabilem, & quomodo talis præſcriptio probetur.

SVMMARIVM.

*Parochus de iure communi habet fundatam intentionem conſequutione decimarum, n.*1.

*Decimarum quaſi poſſeſſio transfert onus probandi in eum, qui ius decimandi præſcripſiſſe prætendit, n.*2.

*Præſcriptio in exceptione decimarum debet eſſe quadragenaria cum titulo, & bona fide, vel immemorabilis, num.*2.

*Præſcriptio immemorabilis quomodo probetur per teſtes, & qualis debeant eſſe ætatis dicti teſtes, n.*3.

*Poſſeſſio generalis decimarum totius Parochiæ non comprehendit locum particularem ab alio poſſeſſum, numer.*4.

DECISIO LXXVI.

FVit reſolutum, decimas de quibus agitur ſpectare 1 ad Parochum Bregñani, non autem ad Præpoſitum Sancti Pantaleonis eiuſdem loci, quia præterquam quod Parochus habet fundatam intentionem de iure communi, *cap. finali, de Parochis, cap. cum contingat, cap. cum in tua, cap. quoniam, de decim. cap. ad decimas, de reſtitut. ſpoliat. in* 6. Put. *deciſ.*169. *lib.*3. Rebuff. *de decim. qu.*2. *& qu.*14. *n.*2.

Item Parochus eſt in quaſi poſſeſſione exhendi decimas 2 conuentionales ex Terris, de quibus controuertitur, *vt in Summario, num.*6. Præpoſitus autem qui prætendit præſcripſiſſe ius decimandi generale probare debet, vel quadragenariam cum titulo, & bona fide, vel immemorialem, *cap.*1. *de præſcript. in* 6. *part.*1. *quintæ part. princip. q.*7. *num.*13. Rebuff. *de decim. qu.*13. *n.*5. *& ſeq.* In quadragenaria non ponitur fundamentum, ſed tantum in immemoriali, quam habet cum priuilegijs, Card. *conſ.*88. *num.*21. *in fine*, Creſcent. *deciſ.*1. *de decim.*

Verum hæc probatio viſa eſt habere multas difficulta- 3 tes. Cùm enim ſubtrahendum ſit tempus litis motæ, & adſunt duæ lites, quarum vna mota fuit anno 1578. certis Parochianis, contra quos Præpoſitus obtinuit ſententiam fauorabilem, altera verò ipſi Parocho, anno 1586.

Nam

Nam ſatis expeditum eſt, à quo tempore faciendum ſit litis initium, à quo capite pendent diſceptata ſuper ætate teſtium, de qua etiam principaliter partes diſſentiunt, ſiue vnum, ſiue alterum tempus ſpectetur, an verò deducto tempore litis dictis teſtibus relinqui debeant anni 54. requiſiti ad probandam immemorabilem, Caput. *deciſ.* 290. *part.* 3. Gabr. *de præſcript. num.* 53. Gemin. *in d. cap.* 1. *n.* 16. *verſ. ſed quæritur*.

4 Quare non poſſunt in vniuerſum eſſe decimales, cùm in toto iure generi ſemper per ſpeciem derogetur, & poſſeſſio generalis Decimarum totius Parochiæ non comprehendit locum particularem ab alio poſſeſſum, Socin. *conſ.* 89. *col.* 5. *verſic. optimè, & col. penult. lib.* 1. Rebuff. *de decim. qu.* 54. *num.* 22. & fuit reſolutum coram R. P. D. Coccino 17. Nouembris 1603. &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Lucana Iuriſpatronatus.

Veneris 7. Maij 1604.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus ex deſcriptione probatur facta in libro Eccleſiæ antiquiſſimo. Item ex publica voce, & fama, vna cum quadragenaria quaſi præſentandi poſſeſſione.

SVMMARIVM.

Iuſpatronatus probatur ex illius deſcriptione in libro antiquo Eccleſiæ, n. 1.

Iuſpatronatus probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, in antiquis iuncta quadragenaria poſſeſſione præſentandi, n. 2. *&* 3.

Iuriſpatronatus ſtatus non immutatur per Prouiſiones Apoſtolicas, num. 4.

Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio non acquiritur per præſentationes non effectuatas. Declara, vt n. 5.

DECISIO LXXVII.

1 Viſum fuit conſtare de iurepatronatus familiæ de Antelminellis. Primò ex deſcriptione facta ante annos 600. in libro nuncupato Martyrologium Eccleſiæ Lucanæ, ad tradita per Bald. *in conſil.* 310. *lib.* 5. Dec. *in conſ.* 135. *numer.* 2. Ripa *in cap. cum Eccleſia Sutrina, num.* 97. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Ferret. *conſ.* 293. *num.* 9. *lib.* 2.

2 Secundò ex teſtibus deponentibus de publica voce, & fama. Primò ſcilicet, & quartò, quæ in antiquis cum poſſeſſione quadragenaria præſentandi, probat iuſpatronatus, Caſſad. *deciſ.* 2. *numer.* 4. *cum ſequent. de probat.* dicens Rotam tenere opinionem Bald. *in leg. cum ſuper, Cod. de rei vendicat.* Achill. *deciſ.* 6. *de iurepatron.* Put. *deciſ.* 60. *in fin. lib.* 1. & fuit dictum in cauſa Barchinonen. Vnionis 5. Decembris 1597. coram bon. mem. Gipſio.

3 Hic autem cum præſuppoſito, quod hæc prima præſentatio habuerit effectum, interuenit huiuſmodi quaſi poſſeſſio quadragenaria, nam de anno 1499. fuit præſentatus Ioannes Nicolaus Thomæi. Et quamuis huiuſmodi quaſi poſſeſſio ſit de beneficio vacante per reſignationem, tamen dubitari non poteſt, quin ſuffragatur, ac ſi eſſet præſentatio de vacante per obitum, vt reprobata opinione Dec. *in conſil.* 149. *num.* 4. tenet Rota Mohed. *deciſ.* 10. *de iurepatron. numer.* 3. *&* 4. Abb. *in cap.* 1. *de religioſ. domib.* Et adeſt alia præſentatio de anno 1577. in perſonam Benedicti Leonardi, quæ habuit effectum cum per eius obitum fuerit prouiſus de anno 1583. Ioannes de Ciotis vltimo loco defunctus.

5 Et mouit etiam Dominos, quod medio tempore vſque ad annum 1577. adſunt duæ prouiſiones Apoſtolicæ, in quibus derogatur iuripatronatus, & adeſt quoque alia præſentatio, & inſtitutio de anno 1525. licet non doceatur effectum fuiſſe ſortitam, quæ omnia dant magnum fumum continuationis præſentationum. Nec prouiſiones Apoſtolicæ elidunt intentionem Patronorum, quia clarum eſt, ipſas non mutare ſtatum beneficij, Ægid. *deciſ.* 107. Achil. *deciſ.* 13. *in cap. ſtatus beneficij, de iurepatr.*

6 Non obſtat, quod requiruntur præſentationes effectum ſortitæ ſpatio 100. annorum, prout declarauit Congregatio Concil. & tenuit Rota in dicta Barchinonen. quia hæc procederent ſi ex ſolis præſentationibus iuſpatronatus probari deberet, ſed in præſenti caſu adeſt deſcriptio in libro. Item fama cum quadragenaria quaſi poſſeſſione præſentandi, quæ ſufficiunt per ſupradicta. An autem iuſpatronatus ſpectet ad D. Lucretiam, erit particulariter videndum, &c.

R. P. D. DAMASCENO.

Romana de Mutis.

Lunæ 17. Maij 1604.

ARGVMENTVM.

Ex Summario ſumas argumentum.

SVMMARIVM.

Res iudicata facit ius, quoad omnes, numer. 1. *Declara, vt num.* 2.

Reus conuentus vti poteſt exceptionibus contrarijs. Declara, vt num. 3.

Repræſentans duas perſonas, an & quando poſſit reſpectu vnius perſonæ contrarium declarare eius, quod declarat ex alia perſona, num. 4. *&* 5.

DECISIO LXXVIII.

1 Franciſcus Scappuccius emit Caſale ab Horatio Muto, quod fuerat in bonis Fuluiæ matris dicti Horatij, vtque poſſet ſe tueri à quadam donatione ſcutorum triginta millium facta de anno 1586. per dictam Fuluiam ad fauorem filiorum Fabricij, ſeruatis ſeruandis obtinuit per A. C. declarari validam aliam donationem factam vſque de anno 1550. per eandem Fuluiam ad fauorem Horatij, cùm autem Honofrius filius dicti Horatij prætenderet ſe eſſe vocatum in donatione de anno 1550. & propterea mortuo Horatio ageret ad recuperationem Caſalis, Franciſcus impugnabat, & hanc donationem de anno 1590. Dubitatū an hoc ſibi liceret facere, quod fuit per Dominos negatiuè reſolutum, quia res iudicata, quam ipſe Franciſcus obtinuit reſpectu propriæ illius perſonæ, facit ius quoad omnes, *leg. ſi ſeruus, §. ſi hæreditatis, verſic. & cum ius, ff. de legat.* 1. facit text. arguendo à contrario ſenſu *in leg. poſt legatum, verſic. nec obtinuit, ff. de his, quibus vt indign.* Felin. *cap. Capitulum, num.* 6. *col.* 2. *verſic. ſed ſi ſuper impugnatione eſſet pronunciatum, de reſcript.*

2 Non obſtat gloſ. *dict. leg. verbo ad ipſius*, quæ dicit, illam legem non loqui de illis ſententijs, quæ faciunt ius quoad omnes, quia non dicitur hic, quod iſta ſententia faciat ius in præiudicium omnium, *vt in leg. ingenuum, de ſtat. homin.* ad quem ſe refert dicta gloſ. ſed dicitur è conuerſo dictam ſententiam in præiudicium obtinentis dare ius omnibus.

3 Minus obſtat, quod Conuentus poſſit vti exceptionibus contrarijs, Alciat. *reg.* 2. *præſumpt.* 31. *numer.* 5. *cum ſeqq.* Gabr. *de act. concluſ.* 1. *numer.* 12. *cum ſimilibus*, quia non loquuntur de exceptione, cuius contrarium excipiens obtinuit canonizari, quia tunc non poteſt contrarium in iudicium deducere, Roman. *conſ.* 347. *num.* 9. *verſ. an inſtantia*, cum alijs per Gabr. *de reg. concluſ.* 2. *num.* 44. *&* 47.

4 Non obſtat, quòd Franciſcus oppugnet hanc donationem nedum ex perſona propria, ſed etiam ex perſona creditorum Horatij, à quibus ipſe habet ceſſionem, & ideò non eſſe inconueniens, quod ex perſona creditorum ſibi liceat, id quod alias ex propria non liceret, *leg. ſi frater, §. qui duos, ff. de adopt. leg. cum quedam, Cod. de administrat. tutor.* cum multis ad eam rem cumulatis per Euerard. *in loco de tanquam ſine reſpectiuus*. Quia dicta regula habet duas præcipuas limitationes. Prima eſt, vt non procedat in his, quæ ſunt obiectus intellectus, quia in iſtis non poteſt quis aliud intelligere ex vna perſona, & aliud ex alia, gloſ. *in cap. ſi quis iuſto, §. porro, verb. nihil agat. de elect. in* 6. Vbi dicit, quod non poteſt quis vnum eligere tanquam meliorem nomine proprio, & alium nomine Domini ſui. Similiter dicit Felin. *in cap. cum olim, numer.* 3. *de ſent. & re iudic.* quod quis non poteſt, tanquam iudex delegatus ferre vnam

ſen-

ſententiam, & tanquam ſubdelegatus aliam. Item non poteſt quis tanquam teſtis aſſerere vnum, & tanquam principalis aliud, Butr. poſt Innocent. *in cap. ſuper Inquiſitionem, num.17. de elect.* Et iſte videtur caſus, quia cùm ex perſona propria non poſſit Franciſcus aſſerere dictam ſententiam iniuſtam, minus videtur, quod hoc poſſit ex aliena, quia debet habere eundem intellectum ex vtraque perſona.

5 Altera limitatio eſt, quod & in voluntarijs regula non procedat, ſi ex vtraque perſona agit quis de proprio commodo; & ex vna iam declarauit voluntatem ſuam aliquo facto, quia tunc non poteſt velle contrarium ex alia, *leg. ſi non ſortem, §. filiuſfamilias*, vbi not. Bart. *in Summario, ff. de condict. indebiti, leg. ſi proponas, §.1. ff. de inoffic. teſtam.* & iſte pariter videtur caſus, quia Franciſcus ex propria perſona iam declarauit voluntatem ſuam, & licet tanquam Ceſſionarius faciat narratiuam nomine cedentium, tamen concludit in perſona propria, vt dicit Caſtr. *in leg. qui ſtipendia, numer.5. Cod. de procurat.* Et ideò debet ſibi obſtare factum proprium iuribus allegatis, ſicut alias agenti nomine cedentis, obſtat proprium æs alienum, *leg. in rem, ff. de compenſat.* cum alijs per Ruin. *conſil.148. num.3. lib.1.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Montis Regalis iuriſdictionis.

Lunæ 24. Maij 1604.

ARGVMENTVM.

De celebratione officij facienda per Monachos in Eccleſia Cathedrali, & de illius forma.

SVMMARIVM.

Debet, *verbum importat neceſſitatem, n.1.*

Clerici ſæculares tenentur intereſſe diuinis officijs, & Monachis eiuſdem Eccleſiæ ſe conformare, non ſolum vigore Bullæ Pauli III. ſed etiam de iure communi, num.1. & 2. & numer.3. Vbi declaratur in quo conſiſtat conformatio iſta cum Monachis, ſcilicet vt diuina officia celebrentur ſecundum Regulam Monachorum.

Monachi Cathedralis Eccleſiæ debent celebrare officium ſecundum ritum ſuæ Regulæ, & iuxta voluntatem Epiſcopi. Sed non poteſt Epiſcopus mutare formam, quam Canonici ſeruare debent, n.4. & 5.

Addendi facultatem qui habet, non poteſt in totum mutare præcedentem ſtatum, ſed iuxta illum continuare, n.5. Vbi idem de habente poteſtatem minuendi.

Minuendi facultate conceſſa, non cenſetur conceſſa facultas tollendi in totum, n.5.

Epiſcopus non poteſt contra ius commune aliquid diſponere, num.5.

Epiſcoporum ſtatuta non ligant ſucceſſores, niſi fuerint confirmata à Papa, num.6.

DECISIO LXXIX.

1 FVit per Dominos vnanimiter reſolutum, clericos ſæculares teneri intereſſe diuinis officijs, & Monachis ſe conformare, per verba Bullæ Pauli III. ibi, quodque clerici, & presbyteri ſæculares cum ſuperpelliceis in inferioribus ſtallis dextri, & ſiniſtri Chori ſedere, ac omnibus, & ſingulis diuinis officijs vna cum dictis Priore, Decano, & Monachis intereſſe, & cum eiſdem ſe conformare debeant. Et ideò omnino tenentur intereſſe, & ſe conformare cum Monachis: verbum enim, *debeant*, importat neceſſitatem, *leg. 1. §.1. ff. quod quiſque iur.* Bart. *in repetit. l.3. numer.3. Cod. de pignorib.* & hæc eſt propria ſignificatio huius verbi, Bart. *vbi ſupra, gloſ. in clem. attendentes, in verſ. debeant, de ſtat. monach.*

2 Et quoad conformationem, non modo monachi habent verba Bullæ, verum etiam diſpoſitionem iuris communis, vt per Vitalin. *in clem. fin. numer.52. & 53. de celebrat. Miſſ.* & benè facit text. *in cap. fin. propè fin. in verſ. præcipimus*, ibi, *opportunè obſequia in Monaſterijs fideliter impendentes*, & ibi gloſ. vlt. *de ſtat. monach.* & hæc ſententia fulcitur ex regula generali, quod quilibet debet ſe conformare moribus Eccleſiæ, in qua conuerſatur, *in cap. illa, verſic. ſic etiam tu, 12. diſt. cap. recolentes, verſic. cæterùm domus*, & ibi gloſ. *in verb. coaptent, de ſtat. monach.* Cardin. *in dict. clem. fin. numer.1. verſic.4. not.* Vital. *numer.52.* Albertus de Ferrarijs *in tract. de horis canon. num.36.*

Et huiuſmodi conformatio eſt, vt diuina officia cele- 3
brentur ſecundum regulam B. Patris Benedicti; habent enim monachi pro ſe tam diſpoſitionem Bullæ Pauli III. *vbi in §. denique quod Prior*, expreſsè hoc præcipitur, quam etiam diſpoſitionem iuris communis: nam cùm Eccleſia Montis Regalis ſit Cathedralis regularis, monachi iuxta ritum, & morem ſuæ regulæ debent officiare, ad text. *in cap. de ijs, §. Abbatibus, & cap. fin. ibi, neque monaſteriorum conſuetudines, 12. diſt.* Archid. *in dict. cap. de ijs, num.2.* Ægid. *in princ. de celebrat. Miſſ.* Summ. Tabien. *in verb. hora canonica, num.11.* & ſunt etiam in hac poſſeſſione, pro qua eis per Dominos fuit conceſſa manutentio.

Non eſt verum, quod D. Archiepiſcopus poſſit im- 4
mutare huiuſmodi ſtatum, licet enim *in dict. cap. de ijs*, dicatur, quod debeat celebrare ſecundum ritum ſuæ regulæ, iuxta voluntatem ſui Epiſcopi, tamen verba illa, iuxta voluntatem ſui Epiſcopi, intelliguntur, quia Epiſcopus hoc etiam velle debet, non quod formam huius rei dare debeat, vel ſecundum voluntatem requiſitam, etſi non habitam, Archid. *ibid. num. 5. verſic. ſecundum voluntatem*, Card. de Turrecrem. *n.2. verſ. hic eſt ſenſus.*

Nec minus verba Bullæ poſſunt ad hunc effectum 5
ſuffragari Domino Archiepiſcopo, in qua datur facultas pro tempore Archiepiſcopis minuendi, & addendi; quia per talem facultatem non poteſt in totum tollere, & alterare; Additio enim non importat mutationem præcedentis ſtatus: ſed potius continuationem, ad text. *in leg. ſi proprietati, ff. de iur. dot. l. etiam, Cod. eod. tit.* cum alijs per Decian. *reſp.11. num.23. lib.1.* imò ſecundum præcedentem ſtatum regulatur, *dict. leg. etiam*, vbi Doct. *leg. inter ſocerum, §. cum inter, de pact. dot.* Socin. ſen. *conſ.296. num.5. in pr. lib.2.* Et idem dicendum eſt de diminutione, quæ eiuſdem iuris eſt, cuius eſt augmentum, ad text. *in leg. ſcribit, ff. ad Trebell.* & conceſſa facultate minuendi, non cenſetur conceſſa facultas in totum tollendi, quæ difficilius conceditur, *leg. iuris gentium, §. adeo, ff. de pact. l.2. Cod. de prec. Imp. off.* Fulgoſ. *conſ.210. in fin.* Eoque magis procedunt prædicta, quia cùm Monachi habeant diſpoſitionem iuris pro ſe, non poteſt D. Archiepiſcopus in contrarium diſponere, Felin. *in cap. quod ſuper his, num. 4. in 1. fall. & numer.11. verſ. dixit etiam mirabiliter, de maior. & obed.*

Non obſtat, quod prædicta ſint diſpoſita particulari 6
ſtatuto Archiepiſcoporum, quod non ligat ſucceſſores; quia ſumus in ſtatuto confirmato à Sede Apoſtolica; & inſerto in Bulla. Vnde non eſt amplius ſtatutum Epiſcopale, ſed Papale, quod ligat etiam ſucceſſores, vt fuit reſolutum in cauſa Viſenuna iuriſdictionis 18. Maij 1601. coram Reuerendiſſ. Patri Domino meo Sacrato, & in omnem euentum remanet diſpoſitio iuris communis pro Monachis. Non intelligunt tamen Domini per prædicta impedire, quo minus Vicarius poſſit facere officium in diebus Reſurrectionis, Natiuitatis, & alijs ſolemnitatibus, de quibus in eadem Bulla *in §. quod nullus.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Sabinen. Hæreditatis de Vrſinis.

Lunæ 5. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Ex Summario ſumas argumentum.

SVMMARIVM.

Teſtator dicitur habuiſſe reſpectum, & contemplationem ad ſuam familiam quando fœminas vocauit in caſu quo nupſerint alicui exiſtenti de ſua familia, num.1. & an iſto caſu dicatur etiam habuiſſe reſpectum ad fœminam vocatam, num.2. & 3.

Legatum relictum fœminæ, ſi nupſerit cum aliqua certa perſona, non admittitur ſi illa certa perſona recuſauerit ducere in vxorem Legatariam, n.2.

DE-

Digitized by Google

DECISIO LXXX.

1 POſt factam reſolutionem, quod Domini de Vrſinis filij Virginiæ, quæ in familia Vrſinorum nupſerat, non eſſent aliquo modo vocati ad hæreditatem, & bona quondam Octauij dubitari contingit, An ex verbis teſtamenti, quæ præſupponebantur in dubio, poſſet colligi aliqua coniectura, quod teſtator aliquo modo contemplauerit fauorem prædictæ familiæ de Vrſinis vltra modum in ſupradicta deciſione expreſſum, & Domini negatiuè reſoluerunt, quia contemplatio fauoris familiæ non deducitur ex alio, quam ex conditione illa, ſub qua poſita eſt familia de Vrſinis, videlicet, dummodo feminæ in defectum maſculorum vocatæ maritentur cum aliquo, vel aliquibus de domo, vel familia nobilium de Vrſinis, etiam ſi ad ſecunda vota pluries tranſierint, per quam conditionem apparet teſtatorem habuiſſe ſolum rationem ad familiam de Vrſinis, eueniente caſu, quo femina in ea nupta eſſet, ac per eam voluiſſe ſolum reſeruare ius ſuccedendi ab inteſtato, vel ex teſtamento ijs, qui ex tali matrimonio nati fuiſſent. Hæc namque & non alia contemplatio reſultare poteſt ad fauorem familiæ in conditione poſitæ, ex gloſſ. alias allegata, & communiter approbata *in l. Lucius, la ſeconda, ff. de hæred. inſtitut.* ac inde circa huiuſmodi contemplationem non poteſt alius effectus conſiderari, quam ponderatus in deciſione, vt ſcilicet nobiles de Vrſinis ſub ſpe proſperi euentus, & opulentæ hæreditatis intuitentur ad matrimonium cum illa femina contrahendum, & quod alio modo familia de Vrſinis contemplata non fuerit, ſatis conſtat ex eo, tum quia etiam ſi contigiſſet purificari fideicommiſſum in perſona Virginiæ, non tamen ad fauorem familiæ aliud reſultare potuiſſet, quam ſucceſſio ab inteſtato, vel ex teſtamento, quatenus eidem Virginiæ viſum fuiſſet, quæ nihilominus relicta filijs legitima, poterat de reliquis bonis diſponere, cùm ad fauorem filiorum ipſius non adſit aliqua ſubſtitutio, tum etiam quia ſi Virginia voluiſſet extra dictam familiam nubere Dominorum de Vrſinis, nihil ex dicto teſtamento conſequi potuiſſent.

2 Vnde non obſtat, quod quando teſtator reliquit filiæ ſi nupſerit alicui, vel certo generi perſonarum, videatur contemplaſſe nedum perſonam filijs, ſed etiam illius, cui nubere debet, ex Angel. *conſ.* 34 *in fin.* Molin. Vaſq. & alijs allegatis, nam tale relictum reſpicit principaliter ipſam filiam, fauor autem illius cui nubere debet conſideratur ſolum in conſequentiam, & ſecundario, & non alio modo, niſi ad effectum, vt in ſequutis nuptijs poſſit ſperare proſperum euentum ſucceſſionis, & ſic nuptiæ in eius vtilitatem redundent, & ideo videmus quod ſequutis nuptijs legatum ſtatim acquiritur filiæ abſque aliquo onere reſtituendi marito, *l. cum fuerit, l. cum ita, l. pater Seuerinam, cum ibi not. ff. de condit. & demonſtrat.* & hinc eſt, quod perſona à teſtatore electa, recuſante nubere filia, nihilominus legatum lucratur, *vt in l. 1. Cod. de inſtit. & ſubſtitut.* non ſic è contra, quia ſi filia nubere non velit, perſona illa nihil acquirit, *l. 1. C. de inſtit. & ſubſtit.* & tradunt Doctores *in d. l. 1.*

3 Nec etiam obſtat, quod conditio de nubendo in familia de Vrſinis ſit onus feminarum, cùm reſtringatur libera facultas nubendi, ita vt tale grauamen non poſſit dici impoſitum contemplatione illius, cui eſt adiunctum, quia hoc factum fuit pro honore feminæ, vt certum ſit, quod nuberet in familia nobili, ſed quicquid ſit, aut fauor, aut grauamen reſpectu feminarum adeſt expreſſa vocatio cum tali onere nubendi in familia de Vrſinis, reſpectu autem dictæ familiæ nihil aliud concurrit, niſi quod eſt in conditione poſita, ex quo reſultat ſolum coniectura contemplationis eo modo quo dictum eſt, & prout fuit deductum in deciſione, coram Illuſtriſſimo Domino meo Seraphino.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Collen. Penſionis.

Die 9. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Plura continet hæc deciſio, quæ per te ipſum in Summario excipies.

SVMMARIVM.

Sententia à qua non fuit appellatum tranſit in iudicatum, num. 1.

Sententia lata partibus præſentibus intimari non debet, & tempus ad appellandum incipit currere à die latæ ſententiæ, num. 2.

Sententia facit tranſitum in iudicatum, quando in termino præfixo à iudice, à quo ad docendum de proſequutione appellationis de ea non fuit dectum, num. 8.

Iudex à quo poteſt præfigere terminum appellanti ad docendum de proſequutione appellationis, num. 3.

Impedimentum excuſat a proſequutione appellationis, numero 4.

Sententia data, prout in cedula eſt nulla, ſi tempore termini ſeruati cedula non erat in actis, num. 5. Vbi tamen, quod iſto caſu non creditur Notario aſſerenti cedulam non fuiſſe in actis.

Notario non creditur, vbi agitur de condemnando iudicem, num. 5.

Sententias aliorum Tribunalium Rota non exequitur, niſi ſibi conſtito de earum iuſtitia, num. 6.

Reſignatio eccleſiæ facta poſt aſſequutionem alterius eccleſiæ nulla, & inualida eſt, num. 6.

Beneficium ſemel vacatum ex perſona vnius non poteſt iterum vacare ex eadem perſona, niſi nouus Titulus ſuperueniat, num. 6.

Subrogatus in ius Reſignatarij nihil conſequitur, non conſtito de iure Reſignatarij, num. 7.

DECISIO LXXXI.

1 DVbitaui, an conſtet de re iudicata, ita vt eſſet locus executioni. Et Domini affirmatiuè reſponderunt, quia Leander non interpoſuit appellationem infra decennium, *cap. quod ad conſultationem, de re iudic. l. 1. Codic. ſi ſæpe in integr. reſtitut.* Rot. *deciſ. 5. de ſentent. excomm. in nou.* Aym. *conſilio* 103. *num.* 1. Gaill. *obſeru. pract. lib. 1. obſeruat.* 139. *n.* 2.

2 Non obſtat, quod partes ſint in confeſſo, quod in illis partibus, tempus ad appellandum incipit currere à die intimationis ſententiæ, quia cùm ſententia fuerit lata partibus præſentibus, talis intimatio non requirebatur, & tempus incipit currere ſtatim à die ſententiæ, *l. 1. §. vltimo,* & ibi Bartol. *ff. quand. appell. ſit, cap. biduum, §. ſi aduerſus, 12. quæſt. 6.* Rota *deciſ. 22. de appellat. in nou.* Afflict. *deciſ.* 344. cum alijs latè congeſtis per Tiraq. *de Retract. Lignag. §. 35. gloſ. 4. n.* 10.

3 Et inſuper intimatio fuit facta die 16. Ianuarij 1603. & appellatio interpoſita die 21. quæ fuit admiſſa cum præfixione duorum menſium ad proſequendam cauſam appellationis, & faciendam iudici fidem de proſequutione. Quare cùm infra hoc tempus non fuerit doctum de appellationis proſequutione, ſententia tranſitum fecit in iudicatum, Rota *deciſ. 85. de appellat. in antiq.* & fuit reſolutum in cauſa Venetiarum legitimitatis de Maurocenis 13. Ianuarij 1603. coram Reuerendiſſimo D. meo Pamphilio Decano, & in alia Abulen. Capellaniæ 17. Decembris 1599. coram Reuerendiſſimo D. Seraphino Patriarcha Alexandrino, qui ambo fuerunt hoc mane à Sanctiſſimo Domino Noſtro Clemente VIII. Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales creati, & hanc quidem præfixionem termini potuit iudex decernere tam ex Conſtitutione Conciliari, illarum partium, quam etiam ex diſpoſitione iuris, *cap. perſonas, cap. cum ſit Romana, & cap. reprehenſibilis, de appellationibus,* Rota *deciſ. 25. de appellat. in nou.* Moder. *de attent. appellat. pend. cap. 12. limit. 13. num. 1. & 3. & limit. 14. num. 1. & 8.*

4 Nec facit, quod in omnem euentum D. Leander ve-

nit excuſandus, ſi infra tempus præfixum non docuit de tali proſequutione, ſtantibus impedimentis ſibi præſtitis à Domino Nereo, ad dictam *deciſ. 25. in fin. verſ. quod intellige verum, de appell. in non.* Lancellot. *de attent. dicta limit. 14. num. 6.* & fuit dictum in allegata Abulen. Capellaniæ coram Illuſtriſs. D. meo Cardinali Seraphino, quia hæc impedimenta allegantur ſolum, non autem probantur, & cùm ſint quid facti, probari debent, vulg. iuribus.

5 Nec obſtat, quod cedula non fuit data in actis eadem die 16. Ianuarij 1600. quia fuit pronunciatum, prout in cedula, & ideò ſententia nulla, vt fuit reſolutum in cauſa Fauentina ſucceſſionis 13. Nouembris 1601. coram Reuerendiſſimo Epiſcopo Pacen. quia neque de hoc conſtat niſi per atteſtationem Notarij poſtea factam, cui non creditur, cùm agatur de condemnando iudicem, Caſtr. *in l. Seia. num. 2. ff. ad Velleian.* Iaſ. *in l. inſiur. §. procurator. num. 26. de iur. iur. cum alijs.*

6 Non obſtat, quod Rota non exequitur ſententias aliorum Tribunalium, niſi docto de iuſtitia, Put. *deciſ. 40. libro primo*, Chaſan. *deciſ. 179.* & eſt vulgatum, quia ſatis apparet de iuſtitia, cum iudex condemnet Leandrum ad reſtituendas penſiones, quas D. Nereus indebitè ſoluerat, *toto titul. ff. de condict. indebit.* Penſio enim non fuit validè reſeruata, quia Leander poſt aſſecutionem Eccleſiæ Sanctæ Agnetis, non poterat reſignare Eccleſiam Sancti Fidelis, quæ vacabat per alterius aſſequutionem *cap. de multa*, & ibi Abb. *num. 6.* Anchar. *num. tertio*, & alij communiter, *de præbend.* & in Extrau. Ioannis XXII. incip. *Execrabilis, eodem titul. Clement. gratiæ*, & ibi Vital. *num. 43. de reſcript.* & fuit pluries reſolutum. Data enim ſemel vacatione ex perſona vnius, non poteſt iterum ex eadem perſona beneficium vacare, niſi nouus titulus ſuperueniat, Felin. *in capit. ſecundo, num. 23. de reſcript.* Roman. *conſil 342. num. primo*, & ideò penſio ex hoc capite reſeruata, tanquam ex falſa cauſa fuit nulla, Caputaq. *deciſ. 298. par. 2. num. 2.* Gigas *de penſ. qu. 22. num. 8. & 9. & qu. 5. num. 5.*

Non obſtat, quod D. Nereus ſit ſubrogatus in ius Reſignatarij, quia huiuſmodi ſubrogatio conceditur, ne detur nouus colligitans, & eſt conditionalis, ſcilicet ad ius, quod habet, vel ſi quod habet Rebuff. *in Prax. titul. de ſubrogat. num. 44.* Vnde cùm non conſtet de iure Reſignatarij, hæc conditio nihil ponit in eſſe, Rebuff. *loco præcit.* Achill. *deciſ. 9. num. 3. & 4. de penſ.* Put. *deciſ. 197. num. 17. & ſequent. lib. 1.*

R. P. D. LITTA.

Romana Domorum de Valentinis.

Mercurij 16. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Iuramentum calumniæ petitum, ſi non fuit præſtitum, reddit nullam ſententiam, ſeu decretum ſubſequutum, etiam quod agatur vigore obligationis Cameralis ſummariè manu Regia, & velo leuato.

SVMMARIVM.

Iuramentum calumniæ petitum ſi non fuerit præſtitum reddit decretum iudicis ſubſequutum nullum, num. 1. & 2. vbi ampliatur etiam, quod agatur vigore Cameralis obligationis.

Iuramentum calumniæ fuit introductum, vt calumniæ via præcludatur, & ne veritas occultetur, num. 3.

Iuramentum calumniæ præſtandum eſt etiam, quod agatur ſummariè manu Regia, & velo leuato, num. 4.

Iuramentum calumniæ præſtitum poſt ſententiam non validat nullitatem ſententiæ, num. 5. & 6.

DECISIO LXXXII.

1 FVit reſolutum pro nullitate decreti Auditoris Cameræ, ob non præſtitum calumniæ iuramentum, quod prius petitum fuerat præſtari, & non alias procedi, proteſtando ſemper de nullitate *ad text. in l. 2. quod ſi actor. Cod. de iureiur. propter calumn. dan. in cap. 1. de iurament. calumn. in 6.* Rota *deciſ. 2. eodem titul. in antiq.* & fuit ſæpè reſolutum.

2 Nec facit, quod ageretur vigore obligationis Cameralis, quia ex aduerſo non docetur, quod obligatio Cameralis ſit in hoc priuilegiata, vt agentes ex contractu tali obligatione vallato non teneantur iurare de calumnia, ſi petitum fuerit.

3 Imò ratio propter quam fuit introductum iuramentum calumniæ, vt ſcilicet via præcludatur calumnijs, *d. c. 1. de iuramen. calumn. in 6.* & ne veritas occultetur, vt dicit Put. *deciſ. 398. in fin. lib. 2.* Magis militare videtur in obligatione Camerali inuenta, vt paratæ eſſet exequutio ſine mora faciendi proceſſum ordinarium.

4 Et quod præſtandum ſit, etiam ſi ſummariè & manu Regia procedatur, tradit Cott. *in memor. in ver. iuramen. calumniæ.* Hinc coram Gubernatore coram quo proceditur velo leuato, & manu Regia, præſtandum eſſe ſi petatur, tradit Put. *dicta deciſ. 398.* & Ant. Auguſt. *in repert. titul. de iureiurand. num. 15.*

5 Nec placuit, quod fuerit præſtitum per octo dies poſt decretum, & relaxatum mandatum, &c. quia tale iuramentum debet præſtari ante ſententiam, reſpicit enim præſentia, & futura, non autem præterita, Cyn. *in l. 2. num. 11. C. de iureiur. propter calumn. damn.*

6 Aliæ verò nullitates tanquam turbidæ, & reſpectiuè irreleuantes non fuerunt per Dominos habitæ in conſideratione. Ex quibus fuit per Dominos concluſum eſſe recedendum à decreto A. C. rationibus, de quibus ſupra, &c.

REVEREND. P. D. PEGNA DECANO.

Romana Vineæ, ſeu prætenſi ſpolij.

Lunæ 28. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Breuis eſt deciſio, & ex Summario Argumentum ſume.

SVMMARIVM.

Conſtituti *clauſula transfert in emptionem veram poſſeſſionem, num. 1.*

Poſſeſſio rei conuenti probatur per ſuſtentationem litis, nu. 2. & 3.

DECISIO LXXXIII.

1 EMerat Alexandra filia Roberti de Allaſibus vxor Ioannis Baptiſtæ de Martinellis, anno 1577. à Mario Foſco medietatem Vineæ pro Ducatis 300. quam Marius venditor nomine ipſius Alexandræ conſtituerat ſe poſſidere. Idem Marius cùm moreretur, eandem vineam reliquit in hæreditate, in cuius poſſeſſionem Praxedes Frangipania Marij vxor pro reſiduo ſuæ dotis immiſſa fuit, Praxede vita functa, vinea peruenit ad filios, & hæredes Marij, contra quos cùm egiſſet Alexandra petendo ſe immitti in prædictæ vineæ poſſeſſionem, propoſita cauſa in Rota dubitaui, An eſſet locus redintegrationi, & Rota vtraque parte informante fuiſſe locum cenſuit, & Alexandram quaſi ſpoliatam reſtituendam ad medietatem vineæ, quia de eius primo extremo conſtabat ex publico exemptionis inſtrumento habente clauſulam *Conſtituti*, per quem tranſlata fuit in Alexandram emptricem vera poſſeſſio, Alexan. *conſilio 97. numero quarto, verſic. quia conſtitutum, libro primo*, Pariſ. *conſilio 122. numero 12. & 16. libro 8.* Capyc. *deciſ. 69. num. 27.* gloſſ. *in §. actionem, numer. 139. inſtitut. de act.* Rimin. ſen. *conſil. 90. nu. 13. libro primo*, Tiraquel. *tract. de iure conſtit. part. 1. num. 2. & par. 2. ampliat. 1. numero 20.* Oſaſc. *deciſ. 133. num. 6.* Quam Marij poſſeſſionem filij, & hæredes ipſius, perſonam eius repræſentantes inficiari non poterant.

2 De ſecundo extremo conſtabat ex lite, quam in Curia Capitolina tenaciter ſuſtinuerant Marij hæredes contra Alexandram, Alexander *conſilio 73. in principio, libro tertio*, & ſæpè fuit in Rota deciſum.

3 Neque præiudicabat Alexandræ ſententia lata ad fauorem Praxedis vxoris Marij pro reſiduo ſuæ dotis, propter quam Authore Prætore fuerat immiſſa in vi-

neæ

Digitized by Google

neæ poſſeſſionem. Nam præterquam quod ex ijs, quæ proponebantur non ſatis conſtabat, Alexandram fuiſſe perſonaliter citatam ſaltem tanquam creditricem hæreditatis, cùm tamen ſententiæ ad fauorem Praxedis, & mandatum vigore eius relaxatum loquerentur de bonis, & hæreditate quondam Marij, non potuit ſine vitio ſpolij fieri executio ſuper medietate vineæ ad Alexandram pertinente, quæ non erat ex bonis, nec in hæreditate Marij. Vnde cùm ex his de ſpolio clare conſtaret, Alexandra veniebat reſtituenda, niſi ſibi obſtaret præſcriptio, de qua Rota particulariter videre voluit.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO,

Montis Regalis Iuriſdictionis.
Lunæ 5. Iulij 1604.

ARGVMENTVM.

Clerici, & Presbyteri Sæculares in Eccleſia Cathedrali regulari tenentur celebrare officia ſecundum regulam Monachorum, & cum illis ſe conformare, & quid in hoc Epiſcopus diſponere poſſit.

SVMMARIVM.

Clauſula vna cum, *denotat ſimultaneam congregationem, numero 1.*

Clerici & Presbyteri ſeculares in Eccleſia Cathedrali regulari debent in omnibus, & ſingulis diuinis officijs ſe regulare, & conformare cum Monachis, num. 1. & 2. vbi quod hoc habet locum non ſolum vigore Bullæ Pauli III. ſed etiam de iure communi.

Clerici in vnum conuenire debent ad laudes Deo porrigendas, num. 2.

Clerici Sæculares quod diuina ſolemniter celebrent vna cum Monachis iuri non repugnat, num. 3.

Epiſcopus non poteſt facere, vt Clerici Sæculares in celebrandis officijs ſeparentur à Monachis in ſua Eccleſia Cathedrali, num. 3.

Epiſcopus diſponere non poteſt contra iuris communis diſpoſitionem, num. 4.

Statutum à Papa confirmatum numquid poſſit ab Epiſcopo reuocari, num. 4. & 5. Vbi præſertim ſine conſenſu eorum, qui in ſtatuto interuenerunt, & authorizarunt.

Tacens non cenſetur conſentire in his, quæ iuris diminutionem, ſeu actionis competentis ſublationem reſpiciunt, numero 5.

Confirmatio Papæ habet vim nouæ conceſſionis, quando adeſt clauſula: de nouo, & perpetuo ſtatuimus, & ordinamus, num. 6.

Generalis conceſſio non extenditur ad ea, quæ de facili concedi non ſolent, num. 7.

Minuendi facultatem habens, non poteſt in totum tollere, numero 7.

DECISIO LXXXIV.

1 PAri voto per omnes Dominos fuit reſolutum, Reuerendiſſimum D. Archiepiſcopum non potuiſſe ſeparare Clericos à Monachis, ipſis chorum ſeparatum à choro Monachorum ſtatuendo. Nam expreſsè habetur in Bulla Pauli III. quod in iſta Cathedrali regulari Clerici, & presbyteri ſæculares, quibus cura Sacramentorum omnium adminiſtrandorum, ac Parochianorum, & aliarum perſonarum imminet animarum, cum ſuperpelliceis inferioribus ſtallis dextri, & ſiniſtri chori ſubtus Priorem, Decanum, & Monachos &c. ſedere, ac omnibus, & ſingulis diuinis officijs vna cum dictis Priore, Decano, & Monachis intereſſe, ac cum eiſdem ſe conformare debeant. Quare ſicuti propter verbum illud, *debeant*, quod importat neceſſitatem, fuit iam reſolutum, Clericos teneri ſe conformare Monachis in diuinis Officijs, ita quoque debent interuenire in eodem choro, ſtantibus verbis dictæ Bullæ, *ac omnibus, & ſingulis, &c.* cùm vtraque diſpoſitio regatur à verbo *debeant*, & ideo diſpoſitum in vno, cenſeatur diſpoſitum in alio, Bart. *in l. prætor. la 2. §. eritque in princip. ff. de vi bon. raptor.* Quod etiam ſuadetur ex clauſula illa, *vna cum*, quæ denotat ſimultaneam congregationem, *l. fi.* vbi Bald. *n. 11. in 6. oppoſ. C. de impub. & al. ſubſt. l. fin.* vbi gloſſ. *in verb. vna, ff. ad l. Aquil.* Alberic. *in l. Lucius 90. §. quiſquis, in princip. de leg.* 2. benè Pariſ. *conſil. 79. n. 21. lib. 3.*

Attenta etiam diſpoſitione iuris communis, Reuerendiſſimus D. Archiepiſcopus non potuit facere hanc mutationem. Eſt enim antiquus mos Eccleſiæ, Clericos conuenire in vnum ad laudes Deo porrigendas. ex Concil. Mogunt. de quo *in cap. 1. de vit. & honeſt. cler.* Concil. Turonen. 2. *can. 4. relat. in cap. ſacerdotum de 10. ſecr. diſt.* a. Iuo. *par. 2. cap. 3.* iuxta modum ſcilicet alternarum canendi à Flauiano, & Diodoro inſtitutum, Hiſtor. Tripar. *lib. 5. cap. 32.* Guliel. Durand. *in ration. diuin. officior. lib. 1. c. 1. num. 18.* Siluan. *de benef. quæſt. 5. num. 44.* & propterea locus, in quo conueniunt, denominatur chorus à multitudine ſcilicet ſimul canentium, quæ chorus appellatur, quaſi coaruorum cantus, Strabus in Exodum *cap. 15.* ſuper illis verbis, *cum tympanis, & choris*, & fuit inuentus, vt hymnis, & canticis nomen Dei reuerenter, deuoteque laudetur, Concil. Trident. *ſeſſ. 24. c. 12. verſ. omnes vero, de reform.* & ideo in eo nulla debet eſſe diſpertio, ſed chariſſima vnitas, Caſſiodor. *in Pſalmum 49.* ſuper illis verbis, *in choro*; latè ad materiam Ioannes Steph. Durandus *de ritib. Eccleſ. Cathol. lib. 1. cap. 17. per tot.* 2

Nec eſt verum, quod Reuerendiſſimus Dominus Archiepiſcopus potuerit facere prædictam ſeparationem ex text. *in clement. prima de elect.* quia ille text. non loquitur in terminis noſtris, ſed dicit, quod rationi non congruit, vt homines diſparis profeſſionis, vel habitus ſimul in eiſdem Monaſterijs ſocientur: & quamuis prædicta procedant etiam in clerico ſæculari per rationem literæ; non tamen prohibetur, ne clerici ſæculares iungantur Monachis, ſi habeant exercitium curæ populi, prout iſti habent, Butr. qui reperitur manuſcriptus, *in dicta clem. 1. in verb. diſparis*, Bened. Capra *ibid. in repet. n. 28.* Quo caſu clerici ſæculares debent ſe conformare Monachis, vt per Vital. *in clem. fi. n. 52. & 53. de celebr. Miſſar.* & fuit latè deductum in deciſione in hac cauſa 24. Maij præteriti. Nec etiam iuri repugnat, quod Monachi, & alij religioſi ſimul cum Clericis diuina ſolemniter celebrent, Anchar. *in c. 1. n. 15. de celebr. Miſſ.* vbi Butr. *n. 11.* Card. *n. 4.* Hoſt. *n. 17.* Io. And. *n. 5.* 3

Non obſtat, quod ſtatutum confirmatum à Papa poteſt per Epiſcopum reuocari; quia, vltra quod adeſt diſpoſitio iuris communis, quod Clericus in vnum conueniat ad pſallendum, quæ, etiamſi ſublatum eſſet ſtatutum, adhuc nihilominus remaneret, & contra eam D. Archiepiſcopus non poteſt diſponere, Fel. *in c. quod ſuper his, num. 4. in prima fallen. & n. 11. verſ. dixit etiam mirabiliter, de maior. & obed.* Rom. *conſ. 325. num. 5.* hæc concluſio procederet, ſi interueniret conſenſus legitimus Monachorum, qui in hoc caſu non adeſt, & ita loquitur Dec. *in c. cum acceſſiſſent, n. 8. & ſeqq. de conſtit.* præſupponit enim, quod ſtatuentes poſſint reuocare ſtatutum. 4

Quare aut conſideramus Monachos, tanquam perſonas, quæ interuenerunt, & authorizarunt huiuſmodi ſtatutum ex trad. per gloſ. *in c. 1. in verb. conſtitutum de his, quæ fiunt a maior. par. Cap.* Imol. *in d. c. cum acceſſiſsent, in fin. verſ. vlt. potes addere, de conſt.* latè Ruin. *conſ. 130. n. 5. & 6. volum. 5.* & Reuerendiſs. D. Archiepiſcopus non potuit illud ſine ipſorum legitimo conſenſu reuocare, aut conſideramus Monachos tanquam tertios, quibus ex dicta confirmatione ſit ius quæſitum, & hoc caſu, dato etiam, quod alias D. Archiepiſcopus potuiſſet per ſe ſolus reuocare; tamen, ſtante iure quæſito Monachis, ceſſat illius poteſtas, Felin. latè *in d. c. cum acceſſiſsent, n. 4. de conſtit.* & fuit latè deductum in cauſa Vicentina Iuriſdictionis 28. Maij 1601. coram R. P. D. meo Sacrato, & prius in Gerunden. anniuerſariorum quinta Nouembris 1582. coram Illuſtriſs. D. meo Card. Seraphino. Nec placuit, quod Monachi videntur conſenſiſſe ob taciturnitatem; quia taciturnitas quoad alicuius iuris diminutionem, ſeu actionis competentis ſublationem pro conſenſu non habetur, *l. inuitum ff. de ſeruit. vrban. præd. l. in eo §. penult. ff. de rit. nupt.* 5

Et ceſſat omnis difficultas, tum quia agentes Reuerendiſſimi D. Archiepiſcopi vſi ſunt huiuſmodi ſtatuto non modo ad corroborandam, & tuendam, ſed 6

2 Tamen in hoc conueniunt omnes Doctores, quod ignorantia ad iſtum effectum debeat eſſe ex omni parte excuſabilis, & circa quam nulla interuenerit negligentia, ita fuit dictum in cauſa Florentina iuris patronatus coram Sanctiſſimo Domino noſtro, *quæ eſt inter diuerſ. impreſſ. deciſ.* 387. *part.* 1. In caſu autem de quo agitur, tantum abeſt, quod appareat de probabili ignorantia, quod imò ex ijs, quæ recenſentur pro parte Comitis pro ſuis appareat de ſcientia iſtorum de Lilijs, maximè ex productione concordiæ factæ vſque de anno 1598.

3 Secundum fundamentum fuit, quia non apparet de læſione, qua ceſſante ceſſat reſtitutio in integrum, vt fuit dictum coram me in cauſa Cæſarauguſtana fructuum 26. Iunij 1602. Non enim poteſt dici probata læſio ex eo, quod lapſum ſit triennium, abſque eo, quod Lilij redemerint, quia poteſt eſſe, quod bona per dictum triennium fuerint tali ſtatu, quod non intereſſet Liliorum facere huiuſmodi redemptionem.

4 Non obſtat, quod modo ſit vtile Lilijs facere hanc redemptionem, quia læſio debet conſiderari de tempore contractu, vt per Scriben. communiter in *l.* 2. *Cod. de reſcind. vend.* Iaſ. *conſ.* 54. *numer.* 20. & ſic deciſum coram me in Romana Domus 3. Decemb. 1601. coram me.

R. P. D. LITTA.

Compſana Iuris patronatus.

Veneris 3. Decembris 1604.

ARGVMENTVM.

Iuris patronatus quaſi poſſeſſio non ſuffragatur prætenſo patrono aduerſus prouiſum Apoſtolicum in menſibus reſeruatis, non obſtante priuilegio prægnantiſſimis clauſulis ſuffulto, quod ius patronatus habeatur, ac ſi ex dotatione, aut fundatione eſſet erectum.

SVMMARIVM.

Monaſteria, & beneficia data in commendam cadunt ſub regula reſeruatoria octo menſium, num. 1.

Ius patronatus, quod non probetur ex dotatione, aut fundatione non derogat regulæ reſeruatoria octo menſium, nu. 1. *& num.* 8. *& ſeq.*

Ius patronatus ex priuilegio conceſſum, quod habeatur perinde ac ſi ex dotatione, & fundatione eſſet erectum, non derogat regulæ reſeruatoriæ octo menſium, numero 2. *&* 3.

Fictio non habet locum in caſu Regis, num. 3.

Priuilegium vt dicatur ex cauſa onteroſa conceſſum ſpectari debet, an id, quod expenſum fuit æquiualeat conceſſioni, quia vbi non æquiualet, priuilegium iudicari debet potius gratioſum, quam oneroſum, num. 4.

Regula reſeruatoria octo menſium derogat indultis, & priuilegijs cum quibuſcunque derogatorijs derogatoriarum, & fortioribus, & efficacioribus, ac inſolitis clauſulis, num. 5. *& ſeqq. & num.* 9.

DECISIO LXXXVIII.

1 REpropoſita cauſa ſuper dubio alias reſoluto ſub die 23. Ianuarij præſentis anni, ſtrictè tamen ad regulam reſeruatoriam 8. menſium, Domini ſteterunt in deciſis, hoc vno tamen præſuppoſito, quod Monaſteria, & beneficia data in commendam cadant ſub dicta regula de quo erit particulariter agendum, moti, quia reuera hoc ius patronatus non eſt propriè ex dotatione, aut fundatione, quo fit, vt tanquam ex priuilegio competens ſub dicta regula videatur comprehendi ex aliàs late deductis.

2 Nec obſtat, quod Papa decreuerit huiuſmodi ius patronatus cenſendum eſſe, perinde ac ſi eſſet ex dotatione, & fundatione. Quia ex eiſdemmet verbis conuincitur illud non eſſe ex fundatione, aut dotatione, ſed ex priuilegio, & gratia Papæ, qui ita diſpoſuit, vt voluit Congregatio Concilij, & tenuit Rota in cauſa Placentina de Mirabel. coram bonæ me Orano, alias in alia deciſione allegata.

3 Nec facit, quod Papa poſſit fingere, & facere, vt illud, quod non eſt, pro tali tamen habeatur reſpectu

certi effectus. Quia non negatur propoſito; ſed dicitur illam non applicari reſpectu regulæ, cùm ſemper verum ſit dicere, id procedere ex gratia, & priuilegio Papæ, & non ex eo, quod ius patronatus ſit verè ex dotatione, & fundatione, vt in ſimili de iure patronatus conceſſo cum clauſula, quod ſit perinde, ac ſi eſſet Regum, fuit dictum in Corduben. iuris patronatus 20. Nouembris 1566. coram bo. me. Io. Aldobrandino, & cùm dicta regula emanauerit per viam legis reſpectu illius fictio non poteſt ſibi vendicare locum; ſed dumtaxat veritas ipſa iuribus vulgatis.

Et ad illud, quod hoc priuilegium ſit ex cauſa oneroſa, fuit reſponſum hoc minime verum eſſe, cùm ad hūc effectum ſpectari debeat, quod expenſum fuerit, an ſcilicet, illud æquiualeat conceſſioni, quia vbi non æquiualet, conceſſio ipſa iudicari potius debet gratioſa, quam oneroſa, vt alias latè deductum fuit. Vnde cùm hic in c'aris verſari videamus, quod expoſitum per Comitem Compſæ, non æquiualet conceſſioni, ex eo præſertim, quia admodum irrationabile videtur, quod pro ſcutis 1600. in circa in ſeruitutem redigatur Eccleſia tā inſignis, & quidem notabilis valoris, etiam attento tempore dictæ conceſſionis, hoc eſt ducat. centum, & vltra, vt ex literis perinde valere poſtea expeditis de quibus in actis conſtat, & ex eo quod commendata fuit nepoti eiuſdem Papæ, & Cardinali, cui ex Concilio Lateranen. non poterat prouideri, niſi beneficium excederet ducat. 200. ideo, &c. 4

Nec obſtare dixerunt Domini clauſulas conceſſionis Pauli III. Quia, etſi illæ ſint ampliſſimæ, & adeo prægnantes, vt prima facie tolli minimè videantur per clauſulas appoſitas in regula reſeruatoria ex deductis in cauſa Aſtoricen. coram Illuſtriſſimo Seraphino, & in alijs per Informantes pro Comite allegatis: Attamen re maturius conſiderata hoc in caſu ex pluribus non obſtare dixerunt. Primo, quia in caſu illarum deciſionum fuerat præſcripta certa forma, ſcilicet derogandi in futuris derogationibus, quod non poſſet derogari, niſi de toto tenore plena, ſpecifica, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes eſſet facta mentio, quæ forma derogandi non præſcribitur in litteris Pauli III. ſed ſolum adſunt clauſulæ derogatoriæ derogatoriarum ad ſequentes diſpoſitiones, quæ omnes tolli videntur, ex eo, quod in regula reſeruatoria expreſsè derogatur indultis, & priuilegijs, cum quibuſcunque derogatorijs derogatoriarum, & fortioribus, & efficacioribus, ac inſolitis clauſulis, ad *deciſ.* Putei 109. *num. quarto, verſ. dixerunt tamen, lib.* 1. cum alijs per Informantes pro Cardinale deductis. 5

Nec vim fieri poſſe dictum fuit ſuper clauſula reſtitutoria, de qua in literis dictæ conceſſionis. Quia, licet ſit maximæ efficaciæ, tolli tamen videtur ex eo, quod in regula derogetur etiam efficacioribus, & fortioribus clauſulis. 6

Secundo, quia deciſiones in dicta Aſtoricen. & in alijs cauſis in contrarium allegatis per Informantes pro Comite non emanarunt in terminis iſtius regulæ reſeruatoriæ S. D. N. Sed in terminis regulæ Pauli III. ſeu aliorum Pontificum, non habentes clauſulas, & derogatorias ita amplas, & efficaces, vnde non mirum, ſi de dictis caſibus ad noſtrum inferri, minimè poteſt, *vulg. l. Papinianus exuli ff. de minor. viginti quinque annorum.* 7

Tertio fuit reſponſum, quod omnes clauſulæ de quibus in literis dictæ conceſſionis Pauli III. & ſignanter illa, quod prouiſiones non poſſint fieri, niſi de conſenſu Patroni, ſine quo non poſſit derogari, & ſi derogetur, derogatio non ſufficiat: ſed in priſtinum ſtatum reponatur: debent, ac commode poſſunt ſuum effectum ſortiri in prouiſionibus, quæ alias Papa in menſibus ordinarij faceret, ordinarium ipſum præueniendo, quod facere poteſt, cùm ſit ordinarius ordinariorum, & cum omnibus concurrat, iuribus vulgatis: non autem vendicent ſibi locum in prouiſionibus factis per Papam in menſibus reſeruatis vigore dictæ regulæ; ea ratione, quia, cum hoc beneficium iuris patronatus ex priuilegio, ſub dicta regula ſui natura comprehendatur, non dicitur derogari dicto priuilegio, nec in aliquo eneruari clauſulas illius per prouiſionem, quam Papa facit de dicto beneficio, & minùs per clauſulas dictæ prouiſioni adhærentes; ſed totum præiudicium facit regula ipſa, & clauſulæ in eo cōtentæ, cui inquā 8

Digitized by Google

regulæ adeo ſubducitur ius patronatus ex priuilegio, vt alia derogatio non ſit opus, vt per Mandoſ. *ſuper regula 1. reſeruat. quæſt.* 10. *num.* 3. latè Couar. *pract. quæſt. c.* 36. *num.* 6. Dec. *conſ.* 149. *nu.* 6. & fuit tentum in cauſa Seguntina Dimidiæ Annatæ 26. Nouembris 1593. coram bo. me. Orano.

9 Quarto, reſponſum fuit, quod cùm hic non agatur de clauſulis derogatorijs appoſitis in aliquo priuilegio, vel gratia particulari perſonæ conceſſa: ſed de appoſitis in regula, quæ vim legis, ſeu conſtitutionis habet, meritò ex eis cenſetur ſufficienter derogatum clauſulis quibuſcumque etiam derogatorijs derogatoriarum contentis in dicta conceſſione Pauli III. Roman. *conſil.* 436. *numero* 21. *verſ. reſpondeo illud verum*, Couar. *in rub. de teſtam. parte* 2. *numero* 4. *verſ. quartum noſtræ quæſtioni proprius, &c.* ita in proprijs terminis regulæ octauæ fuit dictum in vna Cameracen. Canonicatus 4. Iulij 1578. coram bonæ mem. Cardinali Lancellotto. Imò cùm inter clauſulas dictæ regulæ adſit iſta etiam, quod priuilegium contineat, quod beneficium ſuis reſeruationibus non comprehendatur: neceſſe eſt fateri non poſſe aliquo modo tueri contrariam ſententiam vigore clauſularum contentarum in dicto priuilegio, qualeſcunque illæ ſint, ne plus tribuatur tacito, quam expreſſo contra omnes iuris regulas.

REVERENDISS. P. D. DAMASCENO.

Lucana, Fructuum.

Veneris 3. Decembris 1604.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs argumentum ſumas.

SVMMARIVM.

Oblatio verbalis quando ſufficiat ad conſtituendum quem in mora, num. 1.

Mandatum ſpeciale requiritur in eo, qui pro alio vult retrahere, num. 2.

Mandatum præſumitur in eo, qui pro alio ſoluit, & exburſat magnam pecuniarum quantitatem, num. 3.

DECISIO LXXXIX.

1 CONcluſerunt Domini deberi fructus Comiti, cum ipſe ſatisfecerit requiſitis per ſtatutum Lucanum, titulo de recuperatione rerum in ſolutum datarum capitulo 131. Nec obſtat, quod ſtatutum requirat veram, & realem ſolutionem, & Comes non ſoluerit, ſed depoſuerit, quia ſtante recompenſatione Dominorum de Lilijs ſufficiebat nedum realis, ſed etiam verbalis oblatio, Franc. Marc. *deciſ.* 878. *parte* 1. Capic. *deciſ.* 19. *numer.* 2. Ruin. qui de communi, *conſil.* 113. *numer.* 1. *libr.* 1. & fuit allegata deciſio Romana Vineæ 11. Aprilis 1603. coram Reueren. Patre Domino Millino.

2 Minus facit oppoſitio defectus mandati ſpecialis requiſiti in eo, qui vult retrahere pro alio, Tiraq. *de retract. lignag.* §. 1. *gloſ.* 10. *num.* 97. quia ſufficiens viſum fuit illud, quod exhibetur in Summario Comitis, *numero* 2. ibi, *ad faciendum quodcunque depoſitum occaſione cuiuſuis litis rei, vel cauſa, ſeu rerum, perſonarum, & bonorum tam liberum, quam conditionatum modo, & prout facti qualitas requiret, & prout dicto Procuratori libere videbitur.*

3 Vltra quod etiamſi non apparet de mandato, dicunt Domini illud fuiſſe præſumendum ex tam magna exburſatione, nempè ſcutorum 2330. ad Caſtad. *deciſ.* 3. *numer.* 4. *de procur.* Cui motiuo non obſtat replicatio, quod hic adſit recompenſa Prædiorum retrotrahendorum, & ſic non applicentur illi, quæ alias dicuntur de præſumendo mandato ex magna impenſa, quia eſt aduertendum, quod Procurator nullo modo poterat ſperare, quod bona retrotrahenda ſibi applicarentur, quia ſtatutum non dat priuilegium retrahendi procuratori, ſed Domino, & ideo remanet firma præſumptio, quod iſte deponens alias non implicaſſet tam magnam pecuniarum ſummam in alieno negotio, niſi hoc habuiſſet in mandatis, imò forte, niſi etiam habuiſſet pecuniam in manibus ab eis, quorum intererat fieri huiuſmodi depoſitum.

4 Circa quantitatem fructuum, quæ pendet præcipuè à rata temporis, voluerunt Domini particulariter videre.

REVEREND. P. D. DAMASCENO.

Virdunen. Canonicatus,

Veneris 17. Decembris 1604.

ARGVMENTVM.

Sententia excommunicationis numquid valeat ſine citatione perſonali, etiam quod excommunicatus habuerit ſcientiam citationis.

SVMMARIVM.

Sententia excommunicationis ſine citatione perſonali eſt nulla, num. 1. *Vbi amplius, quod non ſufficit ſola ſcientia præſumpta citationis contra numero* 2. *Diſtingue, & declara, vt num.* 4. *quod ſcilicet ſufficiat ſcientia citationis certa, & indubitata, licet citatio non fuerit perſonalis.*

Citationis ſcientia colligitur ex mandato ſpeciali poſt citationem facto ad cauſam pro qua fuit citatus, numero 3.

Sententia diuerſa, & ſeparata dicitur, quando continet diuerſa & ſeparata capita, num. 5.

DECISIO XC.

1 DOmini reſtringebant nullitates ad caput citationis, ſed in hoc non erant concordes, quia aliqui dicebant fuiſſe omnino neceſſariam citationem perſonalem, cùm agatur de ſententia excommunicationis, Rota *deciſ.* 15. *in fin. de ſent. excom. in antiquis*, Caſſad. *deciſ.* 2. *de penſ.* & allegabatur deciſio Bolonen. attentatorum 6. Martij 1595. coram R. P. D. meo Iuſto, nec alias ſufficere dicebant ſcientiam præſumptam, idem Caſſad. *deciſ.* 12. *in fin. de reſcript.* Achil. *de citat.* & 7. *de dol. & contum.* Tiraq. *de retract. lignag.* §. 9. *gloſ.* 2. *nu.* 4.

Dicebant alij ex aduerſo ſufficere, quod ſcientia citationis ſit certa, & indubitata, licet non fuerit perſonaliter exequuta, Rota *deciſ.* 11. *de dol. & contum. in Nouiſſ.* Caſſad. *deciſ.* 6. *num.* 11. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* ibi, ſed citatio perſonalis, aut certa ſcientia, & indubitata notitia eſt neceſſaria, & allegabatur deciſio Lunen. Sarzanen. 23. Octobris coram Illuſtriſſimo Car. Seraphino.

2 Hanc autem certam ſcientiam dicebant colligi ex mandato ſpeciali ad hanc cauſam, quod fecit Sandrinus poſtquam bis eius procuratoribus, & ſemel ad valuas eius Eccleſiæ fuit facta citatio, Ægid. *deciſ.* 538. & *d. deciſ.* 11. *de dol. & contum. in Nouiſ.* Felin. *in cap. cum ſit Romana, num.* 15. *de appellat.*

3 Ad deciſiones vero, quæ dicunt requiri perſonalem citationem reſpondebant non loqui priuatiuè ad certam, & indubitatam ſcientiam, & quæ dicunt non ſufficere præſumptam, intelligebant de quadam ordinaria præſumptione, quæ ſolet ſufficere ad alios effectus, non autem de certa ſcientia, quæ oritur ex conſtitutione Procuratoris in indiuiduo ad hanc cauſam tanquam pendentem coram Auditore Cameræ.

4 Verum quia Domini, vt dictum eſt, non erant concordes circa ſententiam excommunicationis, fuit tantum capta reſolutio reſpectu immiſſionis, cùm in hoc ſententia contineat caput ſeparatum, & ideo in hoc dicatur diuerſa, & ſeparata ſententia, *l. etiam*, §. *in cauſa*, vbi Bart. *& alij, ff. de minor.* Reſpectu vero immiſſionis adeſt ſufficiens citatio ex prædictis.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Feltren. Præbendæ.

Lunæ 6. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Beneficij titulus quanto tempore præſcribatur: Quomodo per teſtes probatur: Et an per enunciatiuas inſtrumentorum.

SVMMARIVM.

Producens inſtrumentum fatetur contenta in inſtrumēto, n. 1.

Beneficij ſubſtantia mutatio præſcribitur ſpatio 40. *annorum cum titulo, & bona fide, num.* 1.

Præ-

Digitized by Google

Præſcriptio contra ius, aut debet eſſe immemorabilis, vel ſaltem quadragenaria cum titulo, num. 1.
Bona fides præſumitur, & propterea ſufficit eam allegare, n. 2.
Enunciatiuæ antiquiſſimæ vltra centum annos probant titulum beneficij, num. 2. Vbi etiam quod ſufficit eſſe enunciatiuas duorum inſtrumentorum emanatas à perſonis non ſuſpectis.
Enunciatiuæ iunctis adminiculis ſufficiunt ad plenam probationem, etiam quod emanauerint à perſonis ſuſpectis, n. 2.
Præſcriptio quadragenaria cum titulo, & bona fide ſufficit, etiam quod non conſtat de qualitate tituli, & etiam quod titulus ſit inualidus, nu. 3. & 4.
Scriptura vna aliam declarat, num. 5. & 6.
Beneficium quo titulo fuerit poſſeſſum probatur per teſtes, n. 7.
Teſtes de auditu probant in antiquis, num. 7. & ſeq.
Probatio facta per ſcripturas præualet probationi factæ per teſtes, num. 9. & ſeq.

DECISIO XCI.

1 VIſum fuit Dominis, hodie non eſſe agendum ſimpliciter, An beneficium S. Margaritæ ſit liberum, & ſeparatum à Canonicatu, cùm conſtet de eius anteriori ſtatu ex productione inſtrumenti facta per Cadubrium, de quo *in Summ. num.* 2. quod ideo contra ipſum probat, *l. cum precum, C. de liber. cauſ.* Sed an conſtet, quòd de beneficio libero ſit effectum præbenda canonicalis, ita vt recedendum ſit à deciſis, & affirmatiuè fuit reſolutum. Nam hic adeſt quadragenaria cum titulo, & bona fide, talis autem quadragenaria, aut immemorabilis requiritur, quando agitur de mutatione ſubſtantiæ beneficij, vt ex trad. per Philipp. de Peruſ. *in conſ. quod eſt inter conſ.* Felin. 2. *num.* 1. 2. *&* 3. Rebuff. *in tit. de vnion. num.* 35. *in fin.* Rot. *in antiq. deciſ.* 9. *&* 10. *de rebus Eccl. non alien.* Ioan. Andr. *in reg. qui contra, num.* 11. *verſus mihi videtur de reg. iur. in* 6. Oldr. *conſ.* 29. *num.* 3. Hoied. *de incompat. benef. par.* 3. *c.* 3. *num.* 13. & fuit dictum in cauſa Peruſina S. Beneuenuatis 13. Martij 1588. coram Illuſtriſſ. D. meo Card. Pamphilio; & regulare eſt, quod quotieſcunque agitur de inducenda præſcriptione contra ius, requiratur, vel immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo, *cap.* 1. *de præſcript. in* 6. vbi Doct. omnes.

2 Et quantum attinet ad bonam fidem, ſufficit, quod allegetur, quia præſumitur, *l. pen. C. de euict. l. ſi adulterium cum inceſtu, §. idem, ff. ad leg. Iul. de adult.* Bart. *in l.* 1. *§. hoc interdicto, num.* 12. *ff. de itin. actuq. priua.* De titulo autem conſtat ex duabus enunciatiuis antiquiſſimis vltra centum annos, quæ probant, Bald. *in l. cum aliquis, n.* 4. & ibi Iaſ. *n.* 4. *& ſeq. C. de iur. delib.* Alex. *conſ.* 75. *n.* 3. *lib.* 4. Caſſad. *dec.* 5. *n.* 3. *de procur.* Put. *dec.* 209. *lib.* 2. quarum altera eſt in inſtrumento confecto de anno 1468. de quo in Sum. *n.* 2. in quo apparet, Canonicos, ſtante clauſula, accedente conſenſu Canonicorum, fuiſſe contentos, vt gratia Apoſtolica haberet effectum, per quam indulgebatur Franciſco de Mazzonatis, vt poſſet ex dicto beneficio S. Margaritæ de Longano erigere vnam præbendam Canonicalem pro Bartholomæo de Coquis eius nepote, quem Canonici ex nunc, prout ex tunc, in fratrem, & Canonicum receperunt cum traditione poſſeſſionis, & aſſignatione ſtalli in Choro: altero vero eſt in inſtrumento optionis de anno 1476. *vt in Sum. n.* 4. in quo enunciatur erectio huius beneficij in præbendam canonicalem, & quamuis prima enunciatiua emanauerit à Franciſco, ſecunda vero à Bartholomæo, & ſic à perſonis ſuſpectis, & tamen ad effectum, quod enunciatiuæ antiquæ probent, requiritur, quod ſint duorum inſtrumentorum, & quòd emanauerint à perſonis non ſuſpectis, Aret. *in c. cum cauſam, nu.* 21. *& ſeqq.* & ibi Felin. *num.* 4. *de probat.* Aym. *de antiq. tem. par.* 1. *ſect.* 4. *n.* 14. 19. *& ſeqq.* Put. *deciſ.* 209. *lib.* 2. nihilominus quando concurrunt adminicula, vt concurrere in hoc caſu ex infra dicendis apparebit enunciatiuæ, etiamſi emanauerint à perſonis ſuſpectis, probant, Achil. *dec.* 1. *de confeſſ.* 149. *lib.* 3. & fuit reſolutum in cauſa Bononienſi præceptoriæ, 5. Aprilis 1604. coram R. P. D. meo Litta.

3 Neque ad hunc effectum neceſſe eſt, quòd cõſtet de qualitate tituli, Abb. *in c. cum veniſſent, n.* 8. per illum text. *de inſtit.* Capic. *dec.* 189. *n.* 10. cùm non ſit diſcutiendus, vt per gloſ. *in d. c.* 1. *in verb. cauſam de præſcript. in* 6. & ſufficiat titulus inualidus, & putatiuus, *l. Celſus*, & ibi gloſ. & Doct. *ff. de vſuc.* gloſ. *in c. de quarta, de præſcript.* modo ſi validus eſſet, tribueret ius, gloſ. fi. *in c. ſi diligenti, de præſcr.* Philip. de Peruſ. *loco alleg. n.* 14. Verall. *dec.* 361. *n.* 4. *par.* 2. Et quod huiuſmodi erectio, & acceptatio habuerit effectum, ita vt adſit quadragenaria, & longe vltra, euidentiſſime patet, cùm poſtea Bartholomæus de Coquis, ad cuius fauorem fuit facta erectio, ſoluerit pro inſtrumento authentico erectionis dicti canonicatus certam pecuniarum ſummam, vt in Sum. *n.* 3. & adeſt inſuper optio, de qua ſupra dictum eſt, alterius præbendæ facta de anno 1476. vt in Sum. *n.* 4. in qua apparet, quod d. Bartholomæus ob tenuitatem præbendæ S. Margaritæ de Longano optat præbendam canonicatus S. Iacobi vacantem, & pro inſtrumento authentico dictæ optionis certum quid fuit ſolutum, vt in eodem Sum. *n.* 3. & de eodem anno 1476. conſtituit Franciſcum de Mazzonatis eius procuratorem defendendam optionem dictæ præbendæ, qui canonicatus S. Iacobi cum præbenda S. Margaritæ de eodem anno 1476. fuit collatus per Capitulum Petro Baſſo, *n.* 5. qui cepit poſſeſſionem & præſtitit iuramentum in manibus Capituli, vt in Sum. *n.* 6. *&* 7. & quamuis huiuſmodi ſcripturæ continentes prouiſionem Baſſi fuerint reprobatæ in ſententia Vicarij Patriarchæ Venetiarum, ex quo non fuerant rectè compulſatæ, tamen hodie ceſſat hoc obiectum per productionem originalium, ex quibus iuribus bene probatur obſeruantia, & qualitas beneficij, nam ex optione alterius præbendæ denotatur qualitas præbendæ relictæ, cùm optio non niſi inter Canonicos cadat, Rot. *dec.* 6. *de conſuet. in no. & dec.* 8. *n.* 5. *de ſent. excom. in antiq.*

4 Accedit etiam, quod de anno 1477. per reſignationem cuiuſdam Carpedonis fuit prouiſus de huiuſmodi præbenda Chriſtophorus de Sarrauaſſe, & facta fuit permutatio dictæ præbendæ S. Margaritæ de Longano, & habuit poſſeſſionem vt in Sum. *nu.* 8. & hodie ceſſat obiectum compulſationis contra huiuſmodi inſtrumentum, cum originale ſit productum, & poſtea de anno 1480. vt in Sum. *nu.* 11. ad inſtantiam dicti Chriſtophori homines de Villa Longani denunciauerunt Poteſtati Bulleni omnes terras dictæ Eccleſiæ S. Margaritæ.

5 Nec obſtat, quod enunciatiua in huiuſmodi inſtrumento videatur æquiuoca, vt dicitur in alia deciſione, cùm non dicat, huiuſmodi Eccleſiam S. Margaritæ eſſe membrum canonicatus, quia hodie ceſſat hoc obiectum, ſtantibus alijs ſcripturis, de quibus ſupra dictum fuit, & infra dicetur, cùm vna ſcriptura aliam declaret, Aym. *conſil.* 231. *n.* 12. & Actus ſubſequens declaretur ſecundum ſuum titulum, & cauſam, Olaſc. *dec.* 167. *n.* 25. *& ſeq.*

6 Prædictis addendum eſt, quod de anno 1482. quidam Manſionarius Eccleſiæ Feltrenſis tradidit poſſeſſionem canonicatus, & præbendæ S. Margaritæ de Longano Benedicto Bonuiagio prouiſo Apoſtolico, vt in Sum. *num.* 12. qui de anno 1484. optauit præbendam S. Matthæi dimiſſa præbenda S. Margaritæ, vt in Sum. *num.* 14. & hæc quidem iura oſtendunt effectuationem: licet enim poſſeſſio canonicatus debuerit capi Capitulariter, nihilominus ſufficit, quod poſt poſſeſſionem ſimpliciter captam Canonicus fecerit canonicales actus de conſenſu Capituli, Caſſad. *dec.* 8. *de cauſ. poſſ. & propr.* prout in caſu iſto præſumitur feciſſe, cùm poſtea de conſenſu Capituli optauerit aliam præbendam.

7 Et ceſſat omnis difficultas, nam ab anno 1543. vſque ad litem motam, & ſic per tempus fere 50. annorum fuerunt Canonici Ioannes Baptiſta Pinadellus, Firmus de Suſſinis, & Peregrinus Maſtorgius, vt conſtat in proceſſu, qui omnes, vt deponunt teſtes, poſſederunt bona S. Margaritæ vti Canonici, & reddunt cauſam ſcientiæ, quia alij deponunt de notorietate, alij de publica voce, & fama, alij quia tanquam Maſſarij exigebant decimam in primo anno pro fabrica, alij quia erant coniuncti, & exactores Canonicorum, & vnus dicit, quia Pinadellus non habebat aliud beneficium, alij quia, ſemper vnus Canonicus poſt alium poſſedit, ad trad. per Oldrad. *in conſil.* 296. *n.* 1. *& ſeq.* & quod plus eſt, dicti teſtes concludunt de auditu ab anno 1533. quo tempore erat Canonicus Franciſcus à Turre, cui ſucceſſit dictus Pinadellus, & hæc probatio per auditum in antiquis ſufficit, *cap. licet ex quadam*, vbi Butr. Io. And. Abb. & alij, *de teſtibus.* Et ne quid intactum relinquatur, accedunt pro obſeruantia alia iura producta ab anno 1570. vſque ad annum 1592. de quibus in Sum. *à n.* 23. *vſque ad fin.* quæ continent locationes, viſitationes, decreta, & alia ſimilia pertinentia ad huiuſmodi præbendam S. Margaritæ, & ſic clarè oſtendunt, obſeruantiam, & vnitatem beneficij, Oldrad. *conſ.* 296.

Digitized by Google

8 Denique prædicta corroborantur, cùm in libris taxæ non reperiantur annotata Eccleſia S. Margaritæ de Longano, vt in *Sum. num.* 16. ſed ſolum canonicatus S. Margaritæ, quod veriſimiliter non eſſet, ſi canonicatus eſſet diuerſus à dicta Eccleſia, vtrumque enim beneficium debuiſſet per ſe in cenſum referri, *l. forma*, *ff. de cenſibus*, Oldr. *d. conſ.* 296. *num.* 2. verſ. & vna tantum datur decima, & hoc euidenter ſuadetur, ex quo Eccleſia S. Margaritæ de Longano poſt impetrationem de ea factam vti de beneficio ſeparato, fuit de anno 1593. 9. Februarij annotata in prædicto libro taxæ tanquam beneficium de nouo repertum, ex hac enim annotatione clarè conſtat, quod antea in dictis libris non erat deſcripta.

9 Non obſtant teſtes, in contrarium examinati, ſuper quibus eſt fundata alia deciſio, quia cùm hodie ex ſcripturis de nouo productis conuincantur, non eſt de eis habenda ratio, probatio enim facta per ſcripturas præualet probationi factæ per teſtes, Innoc. *in c. cum Ioannes, num.* 6. *de fid. inſtrum.* Aym. *conſ.* 54. *num.* 15.

10 Vltimo loco non officit, quod adſint plures Eccleſiæ ſub inuocatione S. Margaritæ, quia inde non poteſt oriri æquiuocum, cùm denominentur de Formegano, de Sattena, & de Longano, & iura prædicta loquuntur de Eccleſia S. Margaritæ de Longano, & ſi aliqua ſimpliciter loquantur, recipiunt interpretationem ab iſtis, cùm, vt dictum eſt, vna ſcriptura aliam declaret.

REVEREND. P. D. PAMPHILIO.

Placentina, & Caurien. Beneficiorum.

Lunæ 6. Iunij 1601.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio beneficij acquiritur per reſignationem admiſſam à ſuperiore: Et quid ſi reſignatio eſt nulla.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio inſtrumentalis alio non exiſtente in poſſeſſione manutenibilis eſt, num. 1.
Poſſeſſio beneficij amittitur per illius reſignationem à Superiore admiſſam, num. 2.
Poſſeſſio auctoritate iudicis capta iuſtè acquiſita dicitur, num. 3. *vbi præſertim alio eandem poſſeſſionem de facto non detinente.*
Poſſeſſor poſſeſſione ſua priuandus non eſt, etiam quod per viam actionis de nullitate opponatur, num. 4.
Reſignatio beneficij nulla non facit, quin poſſeſſio amittatur per reſignantem, nec impedit quin illa reſignatio apprehendenti acquiratur, num. 5.
Poſſeſſio acquiritur etiam ex actu nullo, quando eſt deuentum ad executionem facti, num. 5.

DECISIO XCII.

1 PRo Informante reſolutum, mandatum de manutenendo concedendum eſſe Roderico, de cuius poſſeſſione conſtat ex inſtrumento adeptionis illius, & licet ſit mere inſtrumentalis, alio tamen tunc in ea non exiſtente eſt manutenibilis, Rota *deciſ.* 21. *de reſtit. ſpoliat. in antiq*, Biſignet. *deciſ.* 8. *eodem tit*, Caputaq. 334. *n.* 5. *par.* 2.

2 Nec poteſt dici, quod Ioannes Baptiſta eſſet in poſſeſſione, quia per reſignationem per ipſum factam ad fauorem Roderici, & per ſuperiorem admiſſam, amiſit omnem poſſeſſionem tam ciuilem, quam naturalem, gloſ. *in c. inter cetera*, *in verſ. aſſignari*, *de præben.* Rebuf. 38. *num.* 1. Sarnen. *in reg. de publ. quæſt.* 18. *num.* 2. Rota *deciſ.* 1. *ſub num.* 2. *& deciſ.* 2. *de rer. permutat. in nou.* Caſſad. *deciſ.* 4. *de reſtit. ſpoliat*, Put. *deciſ.* 175. *num.* 2. *lib.* 3.

3 Præſertim cùm poſt dictam reſignationem Rodericus fuerit auctoritate iudicis Executoris actualiter immiſſus in poſſeſſionem, ad text. *in l. iuſtè poſſidet*, *ff. de acquir. poſſeſſionib.* & non conſtat, quod Ioannes Baptiſta de facto poſtea incubuerit ſaltem detentationi, iuxta *deciſ.* Caſſad. 4. *num.* 4. *de reſtit. ſpoliat.* & fuit deciſum in cauſa Hipporegien. Præpoſituræ 11. Decembris 1587. & 1. Februarij 1588. coram bon. mem. Bubalo.

Non obſtat, quod Reſignans hodie det de nullitate reſignationis, quia interim dum de nullitate legitime appareat per viam actionis, non eſt Reſignatarius poſſeſſor ſua poſſeſſione priuandus, iuxta tradit. per Ferret. *conſ.* 7. *nu.* 3. *& ſeq. & conſil.* 1. *num.* 11. *cum ſeqq.* 4

Vltra quod Reſignatio nulla non facit, quin poſſeſſio amittatur per Reſignantem, vt fuit deciſum in cauſa Albiganen. Canonicatus 9. Ianuarij 1579. coram bonæ mem. Cardinale Lancellotto. Nec impedit, quin Reſignatario illam apprehendenti acquiratur, cùm etiam ex actu nullo acquiratur poſſeſſio, quando eſt deuentum ad executionem facti, *l.* 1. §. *ſi vxori*, vbi Doct. *de acquir. poſſeſſ.* Put. *deciſ.* 511. *lib.* 2. Et ita deciſum fuit. 5

REVERENDISS. P. D. PAMPHILIO.

Placentina Voti.

Lunæ 13. *Iunij* 1604.

ARGVMENTVM.

Sententiæ an dicantur conformes, & an earum executio danda ſit, ſi in vna adeſt aliquod grauamen, quod in alijs non adeſt.

SVMMARIVM.

Sententiæ non dicuntur conformes quando in vltima ſententia datur aliquod grauamen, quod non erat in duabus primis, num. 1. *& ſeq.*
Executio trium conformium in facto principali an fieri poſſit, quando in vna ſententia adeſt aliquod grauamen, quod non erat in alijs, num. 2.
Sententia per appellationem dicitur ſuſpenſa, num. 3.

DECISIO XCIII.

FVit dictum, non conſtare de tribus conformibus, quæ veniant exequendæ: Nam licet omnes tres ſententiæ conueniant in eo, quod de iure vox Epiſcopi tantum valet, quantum valet vox totius Capituli, tamen cùm in duabus primis ſententijs reperiatur reſeruata conſuetudo, ſi qua ſit, & in tertia declaretur conſuetudinem reſeruatam in dictis duabus ſententijs, eſſe intelligendam de præſcriptione, eamque pro parte Capituli non fuiſſe probatam ratione huius noui grauaminis, de quo in tertia ſententia licuit appellare, Gloſ. *in Clem. vt calumnijs*, *in Verb. alicuius*, *de re iud.* Ang. *in l.* 1. *ſub num.* 1. *C. ne liceat tert. prouoc.* Aym. *conſ.* 183. *n.* 4. Couar. *pract. quæſt. c.* 25. *num.* 6. 1

Qua appellatione pendente, non poſſunt dictæ tres ſententiæ executioni demandari, quia executio nec in eo, in quo ſententiæ ſunt conformes permittitur, quando commodè fieri non poteſt, Couar. *d. cap.* 25. *ſub num.* 26. verſ. *Ego vero*, quod intelligitur, quando illud, in quo ſunt conformes, eſſet connexum cum iſto nouo grauamine, à quo fuit appellatum, ad tradita per Lancell. *de attent. appellatione penden. lim.* 2. *num.* 23. *cum ſeq.* 2

Huiuſmodi autem connexitas in caſu iſto ſatis patet, quia impoſſibile eſt dare executionem dictis ſententijs, niſi amouendo Capitulum à ſua quaſi poſſeſſione, quam prætendit non ſolum ex diſpoſitione iuris communis, ſuper qua adſunt tres ſententiæ, ſed etiam vigore conſuetudinis, ſeu præſcriptionis ſuper qua adeſt vltima tantum ſententia per appellationem ſuſpenſa, *l. furti*, vbi gloſ. *in Verb. inter famoſos*, Bart. *num.* 1. *&* 3. Angel. *num.* 2. Caſtr. *num.* 6. *ff. de his, qui not. infra*, *gloſ. in l.* 1. *in verb. accepi*, *ff. de re iud.* Non enim videtur æquum lite pendente ſuper præſcriptione, quam ſemper Capitulum pro potiſſima ſui defenſione allegauit, illud eijcere à poſſeſſione exequendo ſententias reſtrictas ad diſpoſitionem iuris communis. 3

REVE-

REVEREND. R.D. PAMPHILIO.

Auguſtana Canonicatus.

Lunæ 20. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Terminus pro ſeruato habitus, an & quando circunducatur per alium terminum, poſtea etiam habitum pro ſeruato, iuſque conferendi Canonicatus, & præbendas de iure communi ſpectat ad Capitulum.

SVMMARIVM.

Sententia habet pro ſe præſumptionem, quod iuſtè, & ritè lata ſit, num. 1.

Terminus pro ſeruato habitus ad ſententiam, non cenſetur circumductus ex alio termino poſtea ſeruato pro remiſſorialibus, num. 2.

Terminus citationis pro ſeruato habitus cenſetur circumductus propter non comparitionem Procuratoris coram iudice in die termini, num. 3.

Sententia lata contra procuratorem infirmum, quando ſit nulla, num. 4.

Ius Conferendi Canonicatus ſpectans ad Capitulum poteſt diuidi inter Canonicos per Turnum, num. 5. & 6.

Aſſertioni Epiſcopi credendum eſt in his, quæ reſpiciunt præiudicium ipſius Epiſcopi, num. 6.

Producens ſcripturas cenſetur fateri omnia contenta in illis, num. 6. in fine.

Iura etiam non recognita deſeruiunt pro adminiculo, numero 7.

DECISIO XCIV.

1 DOmini dixerunt ſententiam Reuer. P. D. mei Ortembergij eſſe validam, habet enim præſumptionem pro ſe quod ſit iuſtè, & ritè lata, Speculat. *in tit. de empt. & vendit. §. nunc dicendum, num. 5. verſ. & breuiter ſcias,* Imol. *in l. ſi quis cum aliter, ſub num. 7. verſ. licet etiam, ff. de verb. oblig.* Iaſ. *conſ. 119. num. 5. volum. 1.*

2 Nec obſtare, quod opponebatur eſſe nullam ex eo, quod terminus ad ſententiam fuit circumductus ex alio termino obſeruato pro remiſſorialibus quia tollitur hæc obiectio, ex proceſſu, ex quo apparet ſententiam fuiſſe latam die 16. Maij, & terminum Remiſſoriæ poſtea tantum die 23. eiuſdem menſis. Ideò iſte terminus tentus poſt ſententiam, non ſolum non potuit circumducere terminum ſententiæ, quod imò ipſe terminus remiſſoriæ remanet nullus tanquam obſeruatus poſt ſententiam, & ſic poſtquam iudex functus erat officio ſuo, *l. iudex poſteaquam, ff. de re iud.*

3 Vltra quod terminus Remiſſoriæ fuit circumductus propter non comparitionem Procuratoris coram Iudice in die termini, *l. poſt edictum, ff. de iud.* & conſequenter tanquam circumductus non poterat operari circumductionem alterius termini, *ex regula, non præſtat impedimentum, de reg. iur. in 6.*

4 Nec placuit Dominis alia nullitas, quæ deducebatur ex eo, quod ſententia fuit lata contra procuratorem exiſtentem infirmum, quia talis infirmitas non erat admodum notoria, nec fuit minus excuſatus prout opus erat, Mohed. *deciſ. 2. de appell.* Lanfranc. Bald. *deciſ. 16. cent. 1.*

5 Quò verò ad iuſtitiam, illa ſatis iuſtificatur ex deciſione R. P. D. mei Ortembergij, cui non obſtat oppoſitio, quod iura in illa ponderata non ſint in forma probanti, tanquam non legitimè recognita, quia vltra quod iſta oppoſitio poſſet habere difficultatem; Fuit per Dominos reſponſum pro iuſtificatione huius ſententiæ ſufficere iuris communis diſpoſitionem, iuxta quam ius conferendi Canonicatus, & præbendas in Eccleſiis Collegiatis ſpectat ad Capitulum, Calder. *in c. cum Eccleſia, de elect.* & ibi Abb. *num. 8. poſt med. & verſ. ſed vbi præbenda, & deciſ. 4. de conceſ. præben. in nou.*

6 Illudque poteſt diuidi per Turnum inter Canonicos, ad not. *in c. fin. de præben. in 6.* gloſ. *in c. 2. in Verb. alternis vicibus,* & ibi Anchar. *num. 13. de iure patronat.* prout obſeruatur in iſta Eccleſia Sancti Mauritij, vt probatur ex teſte pro parte Chriſtophori examinato, *in ſumm. nu. 4.* Item ex literis Primariarum precum Epiſcopi per eundem Chriſtophorum productis, in quibus Epiſcopus aſſerit collationem Canonicatuum ad ipſum Capitulum, vel ad aliquem ex Capitulo ſpectare, quæ aſſertio multum facit in hac materia, vbi agitur de præiudicio ipſius Epiſcopi, Rip. *reſponſ. 1. numero 6. & 7. de cauſ. poſſ. & propriet.* Rota *deciſ. 10. de iure patr. in nou.* Paleot. *deciſ. 23. Incip. Oſtendebantur,* Put. *deciſ. 243. lib. 2.* & præiudicat etiam Chiſtophoro, qui huiuſmodi literas produxit, & illis vſus fuit, Doctor. *communiter, in c. cum venerabilis,* vbi Felin. *num. 22.* Dec. *num. 22. de except.*

7 Quod autem Chriſtophorus Trippius, qui nominauit, & præſentauit Guiliebmum, eſſet Canonicus Turnarius probantur ex collatione poſtea facta à Capitulo, in vim dictæ nominationis & adminiculatur tum ex vnico teſte pro parte Chriſtophori examinato, in Summar. *num. 6.* Tum etiam ex alijs iuribus, in dicta deciſione ponderatis, quæ licet paterentur aliquem defectum recognitionis, negari tamen non poteſt, quin deſeruiant pro adminiculo, ad tradita per gloſ. *in c. cum olim. il primo, in Verb. fratrum de priuilegijs,* Bart. *in l. 2. num. 25. verſus, nam teſtis, ff. de appellat. recip.* Verall. *deciſ. 106. num. 6. & 208. num. 8. par. 2.* Et ex his concluſum fuit pro validitate ſententiæ, omiſſis alijs deductis, quæ bene tolluntur per Informantes.

REVERENDISS. P. D. PAMPHILIO.

Bononien. Bonorum.

Lunæ 20. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Ignorantia, & quælibet cauſa excuſat à pœna caducitatis, nec ſufficit ſcientia procuratoris, nec ratificatio actus ratificanti nocet, niſi habita plena, & ſpecifica notitia omnium contentorum in actu ratificato cum omnibus ſuis qualitatibus.

SVMMARIVM.

Ignorantia excuſat à pœna caducitatis, num. 1.

Procurator præſumitur certioraſſe ſuum principalem de geſtis per ipſum, num. 2.

Scientia præſumpta non ſufficit, vbi agitur de amiſſione iuris, ſed requiritur certa, clara, & ſpecifica, cum omnibus ſuis qualitatibus, num. 2.

Procurator quantumuis generalis non poteſt facere pactum per quod Dominus incidat in pœnam, num. 3.

Ratificatio actus vt ratificanti noceat, requiritur ſpecialis notitia omnium contentorum in actu ratificato, nec ſufficit ſcientia ſimplex, & generica, imo requiritur quod ratificanti legantur, & notificentur omnia in eo contenta, num. 4.

Cauſa qualibet excuſat à pœna caducitatis, num. 5.

Pœna vt euitetur, multa admittuntur, quæ alias non admitterentur, num. 5. in fin.

DECISIO XCV.

1 FVit per Dominos reſolutum, non eſſe locum deuolutioni, quia pactum de obtinendo beneplacito Apoſtolico, alias bona eſſent deuoluta, pro cuius vigore prætenditur deuolutio, non fuit initum cum ipſo Aldrouando, ſed cum eius Procuratore, quo caſu Aldrouandus potuit illud probabiliter ignorare, quæ ignorantia à pœna caducitatis excuſat, Guid. de Suzar. *de iure emphyteut. n. 52. verſ. præterea illud,* Anchat. *conſil. 174. num. 3. ad fin. cum ſequent.* Latè And. Gail. *obſeruat. lib. 2. obſeruat. 48. num. 4.* Et tenuit Rota in Romana Deuolutionis 15. Nouembris 1596. coram R. P. D. meo Litta, & alias ſæpiſſimè.

2 Neque obſtare, quod Procurator præſumatur de huiuſmodi pacto Dominum certioraſſe, & conſequenter Aldrouandum de eo notitiam habuiſſe, iuxta *vulg. conſ. Rom. 481. num. 7.* ſæpius à Rota canonizatum, quia talis ſcientia tanquam præſumpta non ſufficit, cùm agatur de auferendo iure ipſius Aldrouandi, quo caſu ſcientia non ſolum debet eſſe certa & clara, ſed etiam requiritur, quod ſit ſpecifica cum omnibus ſuis qualitatibus, iuxta gloſ.

com-

Digitized by Google

communiter approbatam in *c. concertationi in verb. ſci-
uerit, de appellat. lib.* 6. Alex. *conſ.* 114. *num.* 4. *verſ. acce-
dit, lib.* 1. Nat. *conſil.* 636. *num.* 192. Tiraq. *de retract. Li-
gnag.* §. 36. *gloſ.* 2. *num.* 30. *& de legib. connubial. gloſ.* 8. *n.*
183. & fuit deciſum in Romana dotis 10. Maij 1602. co-
ram Illuſtriſſimo Pamphilio.

3 Vltra quod huiuſmodi pactum fuit appoſitum à Procu-
ratore abſque ſufficienti mandato; licet enim in mandato
fuerit data facultas promittendi de obtinendo beneplaci-
tum, & confirmationem Apoſtolicam, cum pactis, & con-
ditionibus ipſi Procuratori benè viſis, non tamen fuit da-
ta facultas apponendi caducitatem, quæ cùm ſit pœna,
l. 2. *C. de iur. emphyt.* non potuit apponi abſq; ſpeciali
mandato, cùm Procurator quantumuis generalis, etiam
cum libera, non poſſit facere pactum, per quod Dominus
incidat in pœnam, *l. ſi pater, ff. quæ in fraud. credit. l. ſi
procurat.* & ibi Iaſ. *num.* 4. *cum ſequent. ff. de condict.
indebiti*, Bar. *in l.* 1. *§. ſi procurator, num.* 5. *ff. ſi quis ius
dicenti non obtemp. & in l.* 3. *§. ſi procurator, num.* 3. *ff. quod
quiſque iur.* Alex. *conſ.* 73. *num.* 8. *lib.* 1. late Felin. *in c.* 1.
num. 8. *vt lit. non conteſt.*

4 Nec obſtare, quod Dominus de Aldrouandis ſoluendo
canonem, & reſtituendo quaſdam petias Terræ iuxta
formam tranſactionis, videatur illum cum omnibus in
ea contentis ratificare, quia præterquam quod iſta ſunt
ſpecificata in mandato, & ſic ex illis non poteſt inferri ad
pactum extraneum in mandato non appoſitum, huiuſmo-
di ratificatio quo ad pactum non operatur, cum non con-
ſtet Dominum de Aldrouandis, de eo habuiſſe notitiam,
& tamen in ratificatione etiam expreſſa requiritur ſpecia-
lis notitia omnium in actu ratificato contentorum, nec
ſufficit ſcientia ſimplex & generica, Ruin. *conſ.* 91. *nu.*
29. *lib.* 1. Card. *conſ.* 44. *num.* 3. Tiraq. *de legib. connub.
gloſ.* 8. *num.* 183. Quinimo requiritur, quod ratificanti
legantur, & notificentur omnia in eo contenta, Caſtr.
conſ. 465. *num.* 5. *lib.* 1. *& conſ.* 12. *nu.* 3. 4. 8. *&* 9. *lib.* 3.
Aym. *conſ.* 197. *num.* 14. *verſ. quinimo*, & fuit deciſum in
cauſa Melphenſis Affictus 11. Maij 1582. coram bo. mem.
D. Lauretano.

5 Et eo magis Domini cenſuerunt locum eſſe excuſationi
propter decretum Vicarij Bononienſ. qui durante termi-
no ad petendum, & obtinendum beneplacitum decreuit,
tempus non currere, quinimmo poſtea parte præſente
illud ad quatuor menſes prorogauit. Et quamuis huiuſ-
modi decretum poſſet dici iniuſtum ex allegatis per infor-
mantes pro rectore, negari tamen non poteſt, quin præ-
buerit iuſtam cauſam executionis à pœna caduci-
tatis, à qua quælibet cauſa excuſat, Ruin. *conſ.* 156. *num.*
21. *lib.* 1. Bero. *conſ.* 149. *in fin. lib.* 1. & facit, quod mul-
ta ad effectum euitandi pœnam admittuntur, quæ alias
non admitterentur, vt dixit Rota in cauſa Rauennaten.
Domus 2. Aprilis 1576. coram Domino Lauretano. Et ita
concluſum.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Cenſus de Mutis.

Die 27. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Bona prohibita alienari præterquam ex cauſa do-
tis, poſſunt alienari pro lucro dotis.

SVMMARIVM.

Dicto niſi *præcedens negatiuam ponit, & determinat affir-
matiuam in cauſa nominato, num.* 1.

*Bona prohibita alienari, excepta cauſa dotis, poſſunt etiam
alienari pro lucro dotis, num.* 2. *&* 3.

DECISIO XCVI.

1 FVit reſolutum Teſtamentum Paulinæ non obſtare
impoſitioni cenſus factæ per Pompeium pro concur-
renti quantitate dotium, & lucri dotalis Luciæ della
Zeccha, & Hortenſiæ Ruſpulæ. Paulina enim expreſsè
cauit, quod eius bona non poſſint alienari, niſi pro doti-
bus dandis, & recipiendis, quæ dictio *niſi* cùm præcedat,
negatiuam ponit, & determinat affirmatiuam in caſu
nominato, *l. actione*. Vbi Bart. *num.* 1. & Bald. *num.* 2.
C. de tranſact.

Et huiuſmodi facultas alienandi pro dote extenditur 2
etiam pro lucro dotis, quod dabitur vigore ſtatuti, Aymo.
conſ. 186. *num.* 4. fere vſque ad finem, vbi concordant
allegata, & poſt eum Dom. Phanuc. *de Lucro dotis gloſ.*
10. *num.* 58.

Et ideo cùm prædictis Luciæ, & Hortenſiæ ſucceſſerit 3
Pompeius, & propterea ſit creditor ſuper bonis ſubiectis
dicto fideicommiſſo pro dotibus dandis, & lucro dotali,
merito pro illa rata potuit alienare bona nominata fidei-
commiſſo ſubiecta imponendo cenſum, & hæc intelli-
gebant Domini, niſi doceatur alias impoſuiſſe dictas
Luciam, & Hortenſiam.

R. P. D. LITTA.

Bononien. Præceptoriæ.

Lunæ 27. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Agenti ſpolio an, & quæ obſtet præſcriptio.

SVMMARIVM.

Actio ſpolij ſpacio quadraginta annorum præſcribitur, n. 1.

Poſſeſſio præſumitur ex titulo præambulo, num. 2.

*Præſcriptio immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo
requiritur ad effectum præſcribendi vnionem, num.* 3.

*Agenti ſpolio obſtat exceptio proprietatis, vbi talis ſit, quæ iu-
ſtificet poſſeſſionem rei conuenti, & debilitet ius agẽtis, n.* 4.

DECISIO XCVII.

DVbium reſeruatum in vltima deciſione in hac cauſa
facta, videlicet, An conſtaret de præſcriptione, quæ
obſtaret Religioni agenti ſpolio modicam penes Domi-
nos difficultatem habuit, & ita hodie pro negatiua reſo-
lutum fuit. Nam dicebatur, quod ſi Capitulum Eccleſiæ
Bononien. prætenderet præſcripſiſſe actionem ſpolij, quæ
ſpacio quadraginta annorum, iuxta opinionem quam no-
uiſſimè firmauit Rota in cauſa Nullius, ſeu Mediolanen.
remedij redintegran. 17. Maij, coram Illuſtriſſ. Card.
Seraphino inducitur.

Ex hoc caſu excluditur prætenſio per productionem 2
vnionis obtentæ à Greg. XIII. de an. 1576. à quo tempore
deſumenda initium poſſeſſionis (cùm poſſeſſio præſuma-
tur ex titulo præambulo, *l. quadam mulier, ff. de rei ven-
dic. l.* 2. *C. de acquir. poſſ. cum ſimilibus*) vſque ad tempus
motæ litis, quod fuit de ann. 1601. non effluxit tempus
ſufficiens ad præſcribendum, cùm ex dinumeratione,
annos tantum vigintiquinque decurriſſe appareat.

Si vero prætenderetur, præſcriptam eſſe vnionem, & 3
idem ſentiebant Domini: quia ad hunc effectum requiri-
tur immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo, Put.
deciſ. 238. *lib.* 1. cum alijs allegatis per Informantes. In
propoſito, excludebatur immemorabilis ex productio-
ne tituli vnionis: quadragenaria verò pariter ex præmiſ-
ſis non aderat. Et ideò, non conſtare de aliqua præſcri-
ptione, reſolutum fuit.

Quia tamen exceptio proprietatis in hoc iudicio admit- 4
titur, vbi talis ſit, quæ debilitet primum extremum; hoc
eſt, vbi iuſtificet poſſeſſionem eius contra quem agitur,
& debilitet ius agentis (vt fuit dictum in vna Eugubina
beneficij 13. Iunij 1594. coram Illuſtriſſ. Card. Pamphi-
lio, vbi aduerſus agentem ſpolio dabatur de vnione effe-
ctuata per longum tempus) hinc bonum eſſe, de viribus
productæ vnionis videre, cenſuerunt Domini, &c.

REVERENDIS. P. D. PEGNA DECANO.

Montis Regalis iuriſdictionis.

Veneris prima Iulij 1605.

ARGVMENTVM.

Sententiæ dicuntur conformes, quando ſunt con-
formes in ſubſtantia, & qualitate principali, ali-
ter ſecus, & quando tertius veniens ad cauſam
cenſeatur omnia antea acta, & geſta ſua facere.

SVMMARIVM.

*Res iudicata conſtituitur ex tribus ſententijs informibus in
ſubſtantia & effectu, num.* 1. 2. 3. *&* 4.

Sen-

Digitized by Google

Sententiæ, vt non dicantur conformes opus eſt, vt difformitas ſit circa ſubſtantiam, vel qualitatem principalem eius, quod agitur, num. 4.

Tertius quando committit nouam cauſam non cenſetur acta, & geſta per prius ſua facere, & ideo ſententiæ prius latæ non faciunt numerum, ſecus ſi veniat ad cauſam per viam appellationis, vel nullitatis, num. 5. & 6. & ſeq.

DECISIO XCVIII.

1 IN hac cauſa, quæ diu fuerat agitata, latæ fuerunt duæ ſententiæ Rotales, prima à me,: per quam pronunciaueram Eccleſiam Cataníenſem, & illius Ciuitatem, & Diœceſim fuiſſe, atque eſſe de Prouincia, & Archiepiſcopatu Montis Regalis; & Epiſcopum Catanienſem pro tempore exiſtentem, fuiſſe, & eſſe Suffraganeum, & immediatè ſubiectum Domino Archiepiſcopo Montis Regalis pro tempore exiſtenti, cui propterea licuerat, & licebat in Eccleſiam, & Epiſcopum Catanienſem, & in eius Ciuitatem, & Diœceſim Ius Metropoliticum exercere. Secundam primæ confirmatoriam tulerat R. P. D. Lancellottus, ex quibus altera in rem tranſiuerat iudicatam.

2 Interim Capitulum Eccleſiæ, & Ciuitas Catanienſis ad impediendam executionem literarum executorialium, vigore rei iudicatæ relaxatarum, pro ſuo intereſſe venientes ad cauſam opponendo de nullitate, & appellando à prædictis ſententiis cauſam, R.P.D. Millino committi obtinuerunt, coram quo multo etiam tempore litigarunt: qui tandem ad fauorem Domini Archiepiſcopi, & contra Canonicos, & Capitulum eiuſdem Eccleſiæ, atque homines, & Vniuerſitatem Ciuitatis pariter Catanienſem, & alios litis conſortes pronunciauit, & declarauit præfatos Canonicos, Capitulum, & Homines, & Vniuerſitatem Catanienſem teneri, & obligatos eſſe recognoſcere Archiepiſcopum Montis Regalis pro tempore exiſtentem in Metropolitanum, illumque admittere debere in dicta Eccleſia, Ciuitate, & Diœceſi ad ius Metropoliticum exercendum, ſicut in duabus prioribus ſententiis fuerat pronunciatum.

3 Et quamuis hæc ſententia D. Millini eſſet tertia contra prædictos appellantes, nihilominus ipſi prætendentes fuiſſe latam in prima inſtantia, ab ea etiam appellarant: ſed cum eorum appellatio fuiſſet reiecta in Signatura Iuſtitiæ, & fauorem Domini Archiepiſcopi reſcriptum eidem Auditori, ut conſtito ſibi de re iudicata, vel quòd alias eſſet locus executionis, ad eam procederet. Idem D. Millinus vj. Iunij dubitauit. An conſtaret de re iudicata, ſeu quod alias eſſet locus executioni contra Capitulum, & Ciuitatem Catanienſem, & quoniam tunc non fuit capta reſolutio ex eo, quod ego, qui eram primus Reſponſalis dubitaueram contra Dominum Archiepiſcopum, cum poſtea per promotionem eiuſdem D. Millini ad Archiepiſcopatum Rhodienſem, ut proficiſceretur Nuncius Apoſtolicus ad Regna Hiſpaniarum, ego in eius locum ſubſtitutus, idem dubium vtraque parte informante propoſuiſſem, Rota de re iudicata conſtare cenſuit, quia verè aderant tres ſententiæ Rotales ad fauorem Domini Archiepiſcopi Montis Regalis, quæ in omni materia conſtituunt rem iudicatam, *l. 1. C. ne lic. tertio prouoc.* & maximè in hoc caſu, in quo prædictæ tres ſententiæ reſpiciebant idem ius, & eandem cauſam iuris Metropolitici, ex quibus præcipuè conſtituitur res iudicata, *l. cum quæritur*, cum duabus ſequentibus, *ff. de except. rei iud.* Veral. *deciſ. 93. par.* 3. & erant conformes in ſubſtantia, & in effectu ſubiectionis ad fauorem Archiepiſcopi, quod ſufficit ad effectum, vt ſententiæ dicantur, & ſint conformes, Socin. iun. *conſ. 74. num. 1. & 2. lib. 2.* Ruin. *conſ. 114. num. 10. & 13. lib.* 5. Gabriel. *tit. de execut. rei iud. concluſ. 1. num.* 33. Theſaur. *deciſ. 112. & deciſ. 228. num. 2.* & ſæpè Rota cenſuit in pluribus cauſis, & ſignanter in vna Romana ſucceſſionis, coram bon. mem. Orano die 23. Maij 1597. Atque inde mox inferebatur locum fuiſſe executioni, *Clem. 1. de ſent. & re iud.* Præpoſ. *in c. ſua nobis, num. 2. de appell.* Creſcent. *deciſ. 1. & deciſ. 22. de ſent. & re iud.*

4 Neque ad rem pertinebat, quòd tertia ſententia lata à D. Rhodienſi non confirmabat expreſsè duas primas ſententias: quia cùm ſimiliter eſſet ad fauorem Domini Archiepiſcopi ſuper Iure Metropolitico, & in ſubſtantia contineret idem, quod duæ priores, cum quibus conueniebat ſuper facto principali, valida fuit, & cum illis conformis, vt notabiliter dixit Bald. *in l. creditor, §. cum de ſorte num. 1. ff. de ſolut.* Nam ad effectum, vt ſententiæ non dicantur conformes, opus eſt quòd adſit difformitas circa ſubſtantiam, vel qualitatem principalem, Alex. *conſ. 77. num. 3. verſ. ſicut ergo, lib. 2.* & fuit reſolutum in cauſa Romana ſucceſſionis, die 23. Maij 1597. coram bon. mem. Orano.

Ad potiſſimam oppoſitionem, qua vtebantur Interpoſitiones pro Capitulo Eccleſiæ Catanienſis, quæ in alia huius cauſæ propoſitione contra dominum Archiepiſcopum fecerat me dubitare, videlicet, quod licet antea fuiſſent latæ duæ ſententiæ contra Epiſcopum Catanienſem, illæ tamen contra Capitulum, & Ciuitatem non faciebant numerum, prout in indiuiduo fuerat reſolutum in hac cauſa die 27. Nouembris 1602. coram eodem D. Millino, neque afficiebant eos non citatos. Fuit reſponſum, quòd cùm Capitulum à primis ſententiis appellauerit, & de illarum nullitate dixerit, conſequenter omnia acta, & ſententias præcedentes fecit ſuas, ita, vt ſi alia lata fuerit ſententia contra eos, illa, & tertia, & conformis cum aliis cenſeri debeat, Achil. *deciſ. 13. de appellat.* Put. *deciſ. 71. lib. 3.* & fuit reſolutum in cauſa Catanien. legitimitatis coram fel. rec. Clemente Papa VIII. tunc Rotæ Auditore die 7. Nouemb. 1580. & die 13. Februar. 1581. quod etiam in hac cauſa fuit expreſſè deciſum die 10. Iunij 1602. coram Domino Rhodienſe. Quidquid enim dicendum eſſet, quando tertius committit nouam cauſam, quo caſu venit, tanquam in prima, quando tamen venit pro viam appellationis, vel nullitatis omnia acta, & antea geſta cenſetur ſua facere. 5

Neque obſtabat quòd Capitulum principaliter non appellauerat, ſed ſolum de nullitate dixerat, quia præterquam quòd ex tenore commiſſionis apparebat principaliter appellaſſe, idem in effectu erat ſolum de nullitate dicere, quia qui committit cauſam nullitatis ſententiæ ſub aſſertione, quòd ſua intereſt declarari nullam, indicat ſententiam ipſum afficere; & ſic facit illam ſuam, & ſic in terminis fuit reſolutum coram dicto Celemente Papa VIII. tunc Rotæ Auditore in dicta cauſa Catanien. legitimitatis die 13. Febr. 1581. 6

Rurſus non obſtabat deciſio alias in hac cauſa facta, quòd prædictæ ſententiæ non afficiebant Capitulum non citatum ad effectum faciendi numerum: quia licet ex capite non citationis non efficerent Capitulum, benè tamen afficiebant ex alio capite, quia appellando, & opponendo de nullitate fecerat illas ſuas, & ſibi imputare debuerat præiudicium, quod ſibi intulerat appellando, & dando de nullitate, cùm potuiſſet venire, tanquam ad nouam cauſam. 7

Ad proteſtationem procuratoris Capituli, & Canonicorum Eccleſiæ Catanienſis declarantis ſe voluiſſe vigore commiſſionis in actis præſentatæ, & clauſulæ, & quas, experiri pro ſuis princicalibus principaliter, non autem pro admiſſis ad cauſam in ſtatu, & terminis in quibus reperiebatur. Fuit reſponſum, iſtam cautelam non mutaſſe naturam cauſæ, neque effeciſſe, quòd non fuerit appellatum, neque, vt non fuerit commiſſa cauſa appellationis, & nullitatis. 8

REVEREND. P. D. PEGNA DECANO.

Neritonen. Penſionis.

Veneris prima Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Princeps non præſumitur donare cum tertij præiudicio, reſque à Principe donata tranſit in donatarium cum onere ſuo.

SVMMARIVM.

Fructus beneficij ſunt hypothecati pro penſione ex dicto beneficio ſoluenda, num. 1. & 2.

Donatares à Principe tranſit cum ſuo onere, num. 2. & num. 4.

Penſio reſeruata pro alimentis penſionarij ſoluenda omnino eſt, num. 3.

Princeps quando donat, donare præſumitur ſine præiudicio tertij, num. 4.

Digitized by Google

DECISIO XCIX.

1 MEnſe Aprilis 1577. fuit reſeruata penſio ſcutorum ſexcentorum ſuper fructibus menſæ Epiſcopalis Neritonen. in duobus terminis perſoluenda, videlicet in Natiuitate ſancti Ioannis Baptiſtæ, & in Natiuitate Domini, anno 1596. Vacante ſede Neritonen. Nuncius Apoſtolicus in regno Neapolitano deputato œconomo pro Camera Apoſtolica, omnes fructus exegit, & terminum penſionis in feſto ſancti Ioannis maturatum ſoluit. Die 19. Nouembris eiuſdem anni Reuerendiſſimus D. Lelius Landus eiuſdem Epiſcopatus pacificam accepit poſſeſſionem, quo tempore iam nomine Cameræ Apoſtolicæ omnes fructus erant recollecti, quare ſuperueniente termino Natiuitatis Domini, Epiſcopus iterum ſoluere recuſauit, affirmando ad Cameram, quæ fructus omnes exegerat, ſolutionem illius termini pertinere. Ceterum quia Papa, omnes fructus dicti Epiſcopatus à Die 1. Iulij maturatos eidem Epiſcopo gratioſe donauerat, prætendebat Dominus Cardinalis Madrucius, alterius ſenioris Cardinalis Madrucij hæres, prædicti termini ſolutionem ad Epiſcopum ſpectare.

2 Quare vtraq; parte informante conſulta Rota, an pecuniarum Epiſcopo donatarũ eſſet habenda ratio ad prędictũ effectum. Rota habendam eſſe rationem cenſuit. Nam cùm fructus eſſent pro penſione hypothecati, Felin. *in c. ad audientiam, l. 2. num. 6. de reſcript.* Roman. *conſ.* 388. *num.* 2. Nat. *conſ.* 341. *num.* 6. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 343. *num.* 12. ad Epiſcopum cum ſuo onere, & cauſa perueniſſe cenſebantur, non obſtante, quod largitione Principis fuiſſent ſibi donati, *l. alienatio, ff. de contrahend. emp. l. Princeps, ff. de verb. ſignif.* Cephal. *conſ.* 32. *num.* 17. *lib.* 1. Peregr. *conſil.* 13. *num.* 18. *lib.* 1.

3 Non obſtat, quod ad manus Epiſcopi non peruenerint fructus hypothecati, ſed pecuniæ, quia fuit reſponſum ex pecunijs redactis de pretio fructuum ſoluendum fuiſſe terminum penſionis, ſicut ſolutus fuiſſet à Camera ſi penes eam fructus, aut pecuniæ remanſiſſent, præſertim cùm pro alimentis penſionarij fuiſſet penſio reſeruata, Gigas *de penſ. q.* 51. *num.* 4. *&* 10.

4 Denique non obſtabat, quod cùm Epiſcopus habuerit pecunias ex Principis donatione, non debebat ab aliquo moleſtari. Quia fuit reſponſum id procedere ſolum reſpectu bonorum, & fructuum donatorum, qui ad Principem pertinebant, in quibus ceſſionarius, nec debet, nec poteſt moleſtari, vt fuit dictum in cauſa Suttina Monaſterij 29. Aprilis 1598. corã bon. mem. Orano, non autẽ reſpectu fructuum hypothecatorum, ſed aliquo onere grauatorum, quos Princeps donare cenſetur ſine præiudicio tertij, Peregr. *lib.* 6. *de iure fiſci, tit. de vend. & empt. fiſcal. num.* 18. *& ſeq.* vbi ſic dicit procedere text. *in l. bene à Zenone C. de quadr. præſcript.* quo vtebantur informantes pro Domino Epiſcopo Neritonen. vt donatio intelligatur facta ſine præiudicio tertij, *c. elim*, vbi Abb. *num.* 7. *de verb. ſignif.* Iaſ. *in l. beneficium num.* 20. *ff. de conſtitut. Princip.* Ex quibus omnibus fuit vt ſupra firmatum.

ILLVSTRISS. ET REVEREND. D. CARD. LANCELLOTTO.

Romana Spolij Domorum, & fideicommiſſi.

Lunæ 24. Octobris 1605.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum quando tranſmittatur ad filios, & deſcendentes, mortuo ſubſtituto ante conditionis euentum.

SVMMARIVM.

Subſtitutio, ſeu fideicommiſſum, quo ad deſcendentes mortuo ſubſtituto ante conditionis euentum, efficitur caducum, num. 1.

Subſtitutio reciproca fideicommiſſaria non extenditur ad Nepotes, num. 1.

Fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur etiam ad liberos, niſi coniectura ex ipſo teſtamento reſultantes, & neceſſario concludentes contrarium ſuadeant, nu. 2.

Filia poſita in conditione ex ſtatuto Vrbis cenſetur vocata reſpectu portionis patris, non autem quo ad portionem patrui, num. 3.

Fideicommiſſum non tranſmittitur ad filios, & hæredes ſuos ſubſtituto moriente ante euentum conditionis, quando alter ſubſtitutus eſt ex eiuſdem teſtatoris deſcendentibus, num. 4.

Conſeruandæ agnationis ratio non militat reſpectu feminarum per quas agnatio non conſeruatur, num. 5.

Fideicommiſſaria ſubſtitutio iuncta cum iure accreſcendi, numquid tranſmittatur cum ipſo accreſcendi iure, num. 6.

Prohibitio alienandi conſequutiua ad ſubſtitutionem illam non ampliat, num. 7.

Filius in ſubſtitutionibus, & fideicommiſſis quando ſubintret in locum patris, num. 8.

DECISIO C.

1 CVm Gregorius, & Michael Angelus fuerint in teſtamento Ludouici patris ad inuicem vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum ſubſtituti, quandocumq; alter ipſorum decederet ſine filiis. Domini dixerunt, Lauram filiam Gregorij non fuiſſe vocatam ad tale fideicommiſſum reſpectu portionis Michaelis Angeli, & quod ſubſtitutio ad eius fauorem facta fuit aduocata, nec eſt alicuius conſiderationis reſpectu Lauræ filiæ dicti Gregorij præmortui, *l. 1. §. ſin autem, C. de caduc. tollen.* Burſat. *conſ.* 1. *num.* 3. *&* 4. *lib.* 1. Nec reciproca fideicommiſſaria extenditur ad nepotes, Paul. de Caſt. *conſ.* 36. *incipit. Dubium facit*, *parte* 1. ſecundum antiquam impreſſionem, Dec. *conſ.* 465. *num.* 10. Anguſciola *conſil.* 47. *num.* 4. *lib.* 6. & facit text. *in §. non igitur*, iuncta gloſ. *Authent. de reſtit. fideicommiſſ., collat.* 9.

2 Neque in hoc caſu eſt locus tranſmiſſioni, iuxta *not. in l. heredes mei, §. cum ita, ff. ad Senatuſcon. Trebellian.* cum allegatis per Burſat. *conſ.* 1. *num.* 4. & facit regula generalis, quod fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur etiam ad liberos, *l. in perſonam, C. de fideicommiſ.* glo. & Doct. *in l. vnica, C. de his qui ante aper. tabul.* Bart. *in l. 1. num* 8. *verſ. alia gloſſ. ff. de legat.* 1. Bald. *conſ.* 49. *num.* 2. *verſ. & licet*, *l.* 2. & ſæpè deciſum fuit. Coniecturæ autem per quas ab huiuſmodi regula recedatur, debent eſſe neceſſario concludentes, & ex ipſo teſtamento reſultantes, *l. Lucius §. tres heredes, ff. ad Trebellia.* & fuit reſolutum in cauſa Romana Hæreditatis de Foſſanis, 12. Febru. 1588. coram bo. mem. Gipſio, quales non ſunt illa, quæ deducuntur.

3 Quod enim Laura vti poſita in conditione attento ſtatutum Vrbis, cenſeatur vocata, non releuat, quia hoc benè procederet reſpectu portionis patris, non autem quo ad portionem patrui, Caſtr. *in l. filiusfamilias, §. cum quis n.* 3. *verſ. nota, ff. de legat.* 1. Ripa *in l. heredes mei, §. cum ita, num.* 64. *verſic.* 1. *ff. ad Trebellian. & in l. 1. num.* 8. *verſ. vltimo declarando, C. de pact.* Bertrand. *conſ.* 105. *num.* 1. *verſ. ſecunda ratio, lib.* 3. Ruin. *conſ.* 179. *num.* 1. *&* 181. *num.* 7. *lib.* 2. Gabr. *conſ.* 115. *num.* 9. *lib.* 1. & fuit reſolutum in cauſa Senogallien. fideicommiſſi, 14. Maij 1605. coram R.P.D. meo Decano, & ita intelliguntur Doct. qui in contrarium allegantur.

4 Et ideò iſta conſideratio non poteſt deſeruire pro coniectura ad hunc effectum, Gabr. *conſ.* 44. *n.* 26. *l.* 1. vltra quod cùm teſtator ſubſtituerit filias feminas proprias, non procedit prædicta coniectura, quæ habet locum, quando agitur de excludendo ſubſtitutum extraneum, qui non ſit de deſcendentibus teſtatoris, non autem quando ſubſtitutus eſt de eius deſcendentibus, Socin. ſen. *in l. heredes mei, §. cum ita, col.* 6. *ff. ad Trebellian.* Zancus *in repet. d. §. n.* 39. ſecundum primam impreſſionem, cum alleg. per Menoch. *conſil.* 200. *num.* 111. Gabr. *d. conſ.* 91. *num.* 8.

5 Quantum ad rationem conſeruationis agnationis hæc ratio non militat reſpectu Lauræ per quam agnatio conſeruari non poteſt, *l. pronunciatio, §. fin. ff. de verb. ſignif. l. lege, de legit. hered.* Pariſ. *conſ.* 83. *num.* 24. *lib.* 2. Illuſtriſſimus Mantica *de coniect. vlt. voluntat. lib.* 6. *tit.* 15. *n.* 3.

6 Nec obſtat, quod fideicommiſſaria ſubſtitutio, quando eſt iuncta cum iure ſuo accreſcendi, tranſmittitur cũ ipſo iure accreſcendi, quia hæc opinio eſt multum controuerſa, & fuit dictum quod alias in contrariam ſententiam inclinabant, nonnulli ex Dominis in vna Ciuitatis Caſtelli coram R.P.D. meo Ludouiſio, quicquid dicendum ſit in ſubſtitutione pupillari, in quibus terminis loquitur *l. qui patri, ff. de acquir. hered.* in qua ſubſtitutione tranſmiſſio eſt neceſſaria, vt ibi per Doct. quæ ratio neceſſitatis ceſſat in ſubſtitutione fideicommiſſaria, ſed nihilominus, quando fideicommiſſaria ſubſtitutio iuncta cum iure accreſcendi

tran-

Digitized by Google

tranſmi titur, procederet ad excludendum extraneum, non autem quando eſt ſubſtitutus aliquis de deſcendentibus teſtatoris, vt per Gabr. *dicto conſ.91. num.14. & ſeq. & præſertim num. 24.*

7 Non obſtat prohibitio alienationis, quia eſt conſequutiua ad ipſam ſubſtitutionem, quam propterea ampliare non debet, iuxta *conſil.* Dec. 636.*n.7.* & fuit reſolutum in cauſa Peruſina fideicommiſſi de Farmugiolis coram R.P.D. meo Litta 15.Sept. 1597.& 27.Aprilis 1598.alias ſæpe.

8 Quæ dicuntur de repræſentatione non applicantur, quia repræſentatio procedit, quando concurrit patruus ad ſucceſſionem, & filius eſt vocatus ad portionem patris, ſed non patrui, tanquam proximiore poteſt concludi, Gab. *conſ.2.n.16.lib.2.* Ideò vt nepos fiat æqualis Patruo, neceſſe eſt, quod intret in locum Patris ſui, perinde ac ſi eſſet in eodem gradu, qui non corrumpitur, ſed repræſentatur, *§.cum filius, Inſtit. de hered. quæ ab inteſt. defer. auth. poſt fratres, auth. ceſſante, C. de legit. hered.* vt in pluribus cauſis deciſum fuit, & in terminis procedunt allegati in cõtrarium.

REVERENDISS. P. D. PAMPHILIO.

Tiraſonen. Capellæ.

Lunæ 28. Nouembris 1605.

A R G V M E N T V M.

Clericatus habilitas impetrantis beneficium, valor per non exceſſum, obitus, & quod beneficium ſit ſine cura, quomodo probentur ad effectum iuſtificationis gratiæ.

S V M M A R I V M.

Clericatus cẽſetur probatus ex literis patẽtibus Ordinarij, n. 1.

Aſſertioni Papæ creditur circa identitatem & honeſtatem impetrantis beneficium, num.2.

Valor beneficij per non exceſſum probatur vnico teſte, & per famam cum adminiculo, num.2. & num.7. vbi quod etiam probatur per confeſſionem factam in ſupplicatione.

Mors beneficiati probatur per publicam vocem, & famam, & per confeſſionem aduerſarij, num.4. & num.5. vbi quod probatur etiam per teſtes, & quomodo.

Mors alicuius probatur per teſtes deponentes vidiſſe eum mortuum, & ſepeliri, num.5.

Mors probatur ex libro Parochialis Eccleſiæ, in quo mortui annotatur, num.6.

Beneficia in dubio præſumuntur potius ſimplicia, & non requirentia reſidentiam, quam curata, num. 8.

DECISIO CI.

1 PRo Informante, nempe gratiam Michaelis Blaſco eſſe iuſtificatam, nam de eius Clericatu conſtat ex literis patentibus ſui Ordinarij, *cap.2.* & ibi Abb. *in 1. not. de cler. peregr.* Felin. poſt alios *in c. poſt ceſſionem n.3.& 15. de probat.* Gram. *decis.* 81. *n.* 1.

2 De aliis habilitatibus conſtat ex aſſertione Papę aſſerentis illum fuiſſe examinatum, & idoneum repertum, & per ordinarium de vita & moribus, & idoneitate commendatum, quæ ſufficit, vt fuit ponderatum in cauſa Burgen. Abbatiæ de Fonſeca, de menſe Martij 1592. coram bo. me. Gipſio, & in cauſa Nucerina Beneficij 30. Octob. 1592. coram Illuſtriſſ. Pamphilio.

3 Quod Michael obtineret portionem ſæcularis, & Collegiatæ oppidi nuncupati de Tudela, cuius fructus non excedunt valorem annuum ducatorum 24. probatur ex 1. & 2. teſte ſuper 1. & 2. deponentibus per literas miſſiuas de partibus, & hoc etiam eſſe publicum, & notorium, quæ probatio ſufficit ad effectum verificationis obtentorum, in quibus Rota contentatur quali quali probatione, Ægid. *deciſ.* 674. etiam minori, quam ſemiplena, vt de vno teſte de fama cum adminiculo tradit idem Ægid. *deciſ.* 682. & fuit ſæpiſſime in pluribus cauſis reſolutum.

4 Cappellaniam, de qua agitur, ſitam in Parochiali, vel alia Eccleſia S. Michaelis loci de Corella vacaſſe per obitum Hieronymi de Ocana deponunt duo teſtes, dicentes eum poſſediſſe ſuam Cappellaniam vſque ad eius obitum, & de publica voce, & fama, & fatetur Michael Turzeto, qui eadem vacatione nititur, Ægid. *deciſ.* 268. *& deciſ.* 593. Put. *deciſ.* 300. *lib.* 1.

5 Obitus D. Hieronymi de Ocana de menſe Iulij extra Romanam Curiam probatur, tam per duos teſtes deponentes vidiſſe eum mortuum de dicto tempore, & ſepeliri, per quam depoſitionem ſine dubio probatur mors, etiam vbi agitur de grauiſſimo præiudicio, Bart. *in l.2.§. ſi dubitetur, ſub n.1. ff. quemadm. teſtam. aper.* Alber. *in l. conditionum, num.1. ff. de condit. & demonſt.* Aufret. *ad deciſ. Tholoſ.* 313. *in princip.* Menoch. *de adipiſcen. rem. 4. n.* 675.

Tum etiam ex partita extracta formiter vigore compulſorialium ex libro Parochialis Eccleſiæ, in qua mortui annotãtur. Imol. *conſ.* 110. *in fin.* Rebuſ. *in 2. Tom. ſuper conſtit. Gal. in tit. de regiſtr. baptiſ. & de ſepult.* Mandoſ. *ſuper reg.* 18. *quæſt.*10. *ſub n.*4. & fuit pluries deciſum. 6

Valor Cappellaniæ, quod non excedat Ducatos 40. abunde probatur ex confeſſione dicti Michaelis Turzeto, qui in ſua ſupplicatione porrecta de eodem anno ait, non excedere Ducatos 30. Ægid. *dicta deciſ.* 268. & fuit deciſum in cauſa Bonon. Canonicatus 24. Maij 1591. coram Illuſtriſſim. Card. Pamphilio. 7

Quod Cappellania ſit ſine cura, & non requirat reſidentiam, probatur ex confeſſione Michaelis Turzeto in ſua ſupplicatione; vltra quod talis præſumitur, ex quo de iure beneficia omnia præſumuntur ſimplicia, Ægid. *deciſ.*676. Staph. *in tit. de ſtat. & qualit. benef. in princ.* quæ ex generali conſuetudine reſidentiam non requirunt, vt poſt Cardin. & alios trad. Imol. *in c. fin. n.9. de Cler. non reſident.* Felin. *in c. dilectus l.2.n.1. de reſcript.* Alex. *conſ.1.n.2.lib.7.* & fuit reſolutum in cauſa Conchen. Beneficij de Velz coram Illuſtr. Lancellotto, & alias ſæpius. Et ita concluſum fuit pro iuſtificatione gratiæ Michaelis Blaſco. 8

R. P. D. L I T T A.

Vlixbonen. Iuris conferendi.

Veneris 2. Decembris 1605.

A R G V M E N T V M.

Concurſus numquid ſit neceſſarius in electione Rectoris, ſeu Vicarij Eccleſiæ ſubiectæ Monaſterio, aut annexæ, vel de illius Menſa.

S V M M A R I V M.

Eccleſia Parochialis quando eſt ſubiecta Monaſterio, aut annexa, vel de eius Menſa, non eſt locus Concurſus, quia Monaſterium nominat Rectorem, & Epiſcopus confirmat, num.1.

Eccleſiam eſſe ſubiectam Monaſterium, aut annexam, vel de eius Menſa poteſt probari per ſigna, & argumenta etiam quod non adſit inſtrumentum vnionis, vel Annexionis, num. 2. vbi ponuntur etiam argumenta, & ſigna dictæ ſubiectionis, & annexionis.

Eccleſia ædificata in territorio alicuius Monaſterij dicitur ratione dominij ad illud Monaſterium ſpectare, num.2. & num. 8.

Decimarum exactio denotat dominium Eccleſiæ, cuius ratione decimæ exiguntur, num.3. & n.6. & 7.

Onerum ſolutio pro aliqua Eccleſia denotat dominium illius Eccleſiæ pro qua ſoluuntur onera ſpectare ad ſoluentem, num.4. & num. 6.

Vicarij deputatio in aliqua Eccleſia denotat illius Eccleſiæ dominium ſpectare ad deputantem, num.5.

Concurſus an ſit neceſſarius in Vicarijs perpetuis, n.9. & 10.

DECISIO CII.

PLures ſunt Eccleſiæ Parochiales in territorio de Alcobatia, ad quarum curam exercendam Commendatarius prætendit Vicarios per eum nominandos debere ab Archiepiſcopo abſque concurſu inſtitui, cuius contrarium prætendit Archiepiſcopus. Ideò hodie ſtrictè dubitatum fuit, An conſtet Eccleſiam B. Mariæ de Alcobatia ſpectare ad Monaſterium de Alcobatia, vt non ſit locus concurſui, & Domini partem affirmatiuam amplexi ſunt: Quia quando Eccleſia Parochialis eſt ſubiecta Monaſterio, aut annexa, vel de eius menſa, tunc non eſt locus decreto Concilij Triden. *ſeſſ.* 24. *cap.* 18. *de Reform.* ſed Monaſterium nominat, Epiſcopus verò ſine concurſu approbat, iuxta tradita *in cap.* 1. *de cappel. Monach. in c. de Monachis, de præb.* & fuit reſolutum in cauſa Tiraſonen. Iuris præſentandi 13. Maij 1588. coram bo. me. Bubalo, & 13. Octobris 1595. coram me. 1

Eccle-

Digitized by Google

2 Eccleſiam autem eſſe ſubiectam Monaſterio, aut annexam, vel de Menſa, non eſt neceſſe probare per inſtrumentum vnionis, vel annexionis, ſed poteſt etiam probari per alia ſigna, & argumenta, vt fuit deciſum in cauſa Pampilonen. de Stella 14. Decembr. 1598. coram Illuſtriſ. Cardinali Seraphino. In caſu propoſito Domini inter alia primo conſiderarunt, quod Monaſterium ante ædificationem huius Eccleſiæ, erat dominus totius diſtrictus de Alcobatia titulo donationis factæ per Alphonſum Primum Regem Portugalliæ Diu. Bernardo Abbati Claraualleni. & per Innocentium Papam III. confirmatæ, vt in Sum. *n.* 1. cuius dominij ratione Eccleſiæ ibi ædificatæ dicuntur ad Monaſterium ſpectare, gloſ. & Doct. *in. d. c. Monachis in verbo prouentibus, verſic. ſi vero ex donatione, de prabend.*

3 Ex qua donatione iuncta perceptione decimarum, & fructuum totius dicti Territorij & in ſpecie decimarum ſpectantium ad Eccleſias exiſtentes in dicto diſtrictu, vt probatur ex concordia inita inter Archiepiſcopum, & Commendatarium de ann. 1315. de qua in Sum. *n.* 3. *in c.* 1. 4. *&* 5. & ex teſtibus in Sum. *n.* 8. Item ex ſententia Regis in Sum. *n.* 5. ex ſeparatione menſæ conuentualis à menſa Abbatiali facta per Pium IV. in Sum. *n.* 4. ex erectione huius Eccleſiæ in Vicariam perpetuam in Sum. *n.* 9. denotatur manifeſte dominium eſſe penes eum, qui decimas percipit, ita vt Eccleſia dicatur de Menſa illius, & curam reſidere penes Abbatem, & Monaſterium habitu, exercitium verò curæ penes Vicarium, Card. *in clem.* 1. *numer.* 10. *q.* 9. *de offic. Vicar.* gl. *in clem. frequens in verbo de Menſam*, & ibi Vitalin. *n.* 83. & ceteri Doct. *de exceſſ. Prælat.* Creſcen. *deciſ.* 2. *de decimis*, Mohed. *deciſ. vlt. eod. tit.* Veral. *deciſ.* 339. *par.* 3. Cappel. Tholoſ. *deciſ.* 109. & ibi Add. & fuit dictũ in præcitat. Pampilonen. de Stella.

4 Tertiò vltra donationem Territorij, & perceptionem fructuum, & decimarum fuit conſideratum, quod Monaſterium ſuſtinet omnia onera Eccleſiarum in dicto Territorio exiſtentium, tam quæ ratione viſitationum, quam quæ pro reparatione, & fabrica earundem debentur, vt ex concordia anni 1294. in Sum. *n.* 2. & ex alia anni 1335. in Sum. *n.* 3. 6. 7. ex dictis teſtium, Sum. *n.* 8. & ex viſitationibus Archiepiſcoporum iunctis effectualibus ſolutionibus, de quibus in Sum. *n.* 10. & in ſpecie reſpectu huius Eccleſiæ in Sum. *n.* 8. ex ſolutione enim onerum per Monaſterium facta pro Eccleſijs, de quibus agitur, ſatis colligitur Eccleſias ad ipſum ſpectare, *clem.* 1. *de iure patr.* & ibi Vital. *n.* 8. *verſ. vbi ergo totum eſt c.* 1. *& c. de ijs, de Eccleſ. ædifican. c. fin. de teſtib.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 6. *de præb.*

5 Accedit quod ante erectionem huius Eccleſiæ in Vicariam perpetuam, in hac Eccleſia deputabatur Vicarius amouibilis, vt probatur ex confeſſione ipſius Ordinarij in inſtrumento erectionis, quod eſt ſignum curam penes dictum Vicarium non reſediſſe, ſed ſolum exercitium, ex alleg. in d. Pampilon. Et quia ille qui præſentatur, non eſt Rector, ſed Vicarius, quod etiam denotat non curam, ſed exercitium duntaxat eſſe penes ipſum, vt trad. Vital. *in d. clem.* 1. *n.* 7. *de offic. Vicar.* quamuis etiamſi præſentationes loquerentur de Rectoribus, ſtantibus præmiſſis, non eo minus diceretur Eccleſiam ſpectare ad Monaſterium, cùm iſta ſint ſynonyma, & ſæpe vnum pro alio ponatur, gl. *in clem.* 1. *§. nonnulli quoque in verbo Rectoribus*, & ibi Vital. *n.* 35. *de exceſſ. prælat.* cum alijs in his terminis allegatis, in cauſa Vrgellen. Parochialis 13. Nouemb. 1603. coram Illuſtr. Card. Pamphilio.

6 Nec præſentationes poſſunt cenſeri factæ vigore Iuris patronatus ex fundatione competentis per perceptionem decimarum, ſuſtentationem onerum, & aſſignationem Congruæ Vicario præſentato, quæ ſubiectionem denotat, *d. c. de Monachis*, *& cap. auaritiæ de præbend.* Lambert. *de iure patr. art.* 1. *q.* 10. *principali, in* 3. *p.* 2. *lib. num.* 4. *verſ. quartum ponit modum*, *& num.* 7. *&* 8. cum alijs citatis per informantes.

7 Nec facit quod Archiepiſcopus habeat ius decimandi: Quia in concordia ſolum dicitur, quod prætendebat ius percipiendi decimas; vltra quod tale ius poſſet verificari reſpectu quartæ debitæ Epiſcopo etiam ratione Eccleſiarum ad monaſteria ſpectantium iuxta diſpoſitionem *c. conquerente, de offic. ordin.*

8 Non obſtat quod Eccleſia, de qua hodie agitur, fuerit cõſtructa poſt Monaſterium, ex quo nõ apparet deſcripta inter Eccleſias, quæ de anno 1384. fuerunt expreſſæ reperiri intra limites Cauti de Alcobaria vt in Sum. *n.* 4. Quia fuit reſponſum, deſcriptionem eſſe reſtrictam ad Eccleſias exiſtẽtes in diſtrictu, non autem in Oppido de Alcobaria, vbi Eccleſia B. Mariæ, de qua agitur, ſita eſt, vltra, quod etiam ſi illud eſſet verum, non per hoc tolleretur, quod eſſet annexa, vel de Menſa Monaſterij, cui incumbebat vigore concordiæ anno 1335. Eccleſias ædificare. Vnde exiſtentia huius Eccleſiæ in Oppido de Alcobatia, quod cum eius territorio eſt de dominio Monaſterij, iuncta perceptione decimarum, ſuſtentatione onerum, aſſignatione Congruæ, &c. pro Vicario facit, quod Eccleſia iſta in ſui ortu vere nata ſit ſubiecta, & nunquam fuerit in aliquo ſtatu libertatis, ſed originaliter annexa, & de menſa, iuxta tradita per Butr. *in c. eam te, n.* 11. Abb. *eod. nu. verſ. nota hanc gl. de ætat. & qual.* Felin. *in c. ex parte, il* 2. *nu.* 1. *& ſeq. de reſcr.* vbi etiam dicit, quod ſi cappella ædificaretur, vt eſſet beneficium de per ſe ſtans, de neceſſitate præſentari deberet Rector perpetuus, quod hic non fiebat, ſed deputabatur Vicarius amouibilis, vt ſupra dictum ex confeſſione Ordinarij, & alias fruſtratoria fuiſſet erectio in Vicariam perpetuam.

Non obſtat, quod in Vicariis perpetuis ſit neceſſarius concurſus. Quia ad effectum, vt ſit locus concurſui, non inſpicitur, An vicarius ſit perpetuus, vel ad nutum amouibilis, ſed attenditur; An Vicaria ſpectet ad Monaſterium, & ei ſit ſubiecta, vel annexa, ita vt cura penes Monaſterium reſideat, quo caſu non eſt locus concurſui, ſed ſufficit approbatio Ordinarij iuxta reſolutionem Illuſtriſſimorum Interpretum Concilij, ſuper qua fundatur Breue obtentum per Commendatarium à fel. rec. Clemente VIII. Declaratio verò eorundem Illuſtriſſimorum data pro parte Archiepiſcopi loquitur, quando cura transfertur in Vicarium, & non ſolum exercitium, vt in caſu iſto. 9

Non obſtat, quod per erectionem in Vicariam perpetuam factam per Archiepiſcopum poteſt dici translata cura in Vicarium perpetuum. Quia lectura inſtrumenti erectionis contrarium apertè denotat, dum ibi aſſignatur certa portio Vicario, & reliquum reſeruatur Commendatario, penes quem remanent onera iuxta not. per Hoſtien. & Io: And. *in c. expoſuiſti de præben.* & ibi Abb. *in fin.* Hoc benè declarat Fel. *in c. poſtulaſti, num.* 1. *verſ. aut perceptio fructuum, de reſcript.* Rebuf. *de congrua port. num.* 108. & in iſta erectione vltra reſeruationem fructuum, & onerum Vicarius non nominatur Rector, & reſeruatur Commendatario ius præſentandi, quod ſtantibus præmiſſis debet intelligi, ſicuti prius competebat, ſc. cum approbatione Ordinarij, & non præuio concurſu: apparet enim in hac erectione Archiepiſcopum noluiſſe alterare ſtatum huius Eccleſiæ in alio, quam facere Vicarium de amouibili perpetuum, prout ei ex debito ſui officij incumbit ex Decreto Concilij, & *c.* 1. *de cappel. Monach. in ſexto*, maximè quod in dubio huiuſmodi electio ita facta intelligi debet, vt minus præiudicet Commendatario, quam ſit poſſibile, & proptereà ex eo, quod dicat erigere Eccleſiam in Vicariam perpetuam, & beneficium curatum, inferri non debet ad curæ tranſlationem in Vicarium, cùm iſta verba optime verificari poſſint ratione exercitij, & oneris adminiſtrationis Sacramentorum Vicario perpetuo incumbentium. Nec ex deputatione Vicarij perpetui Eccleſia deſijt eſſe de Menſa, Vital. *in d. clem. frequens, n.* 35. *&* 84. *de exceſſ. prælat.* & fuit dictum in præcit. Vrgellen. Parochialis coram Illuſtriſſ. Pamphilio. 10

REVEREND. P. D. PEGNA DECANO.

Venetiarum donationis.

Veneris 9. Decembris 1605.

ARGVMENTVM.

Extenſio obligationis Cameralis an, & quando requiratur, antequam ex ea mandatum executiuum relaxetur.

SVMMARIVM.

Factum deciſionis recenſetur, num. 1. 2. & 3.

Auditor Cameræ poteſt dare executionem omnibus obligationibus, etiam rogatis extra ſtatum Eccleſiaſticum, in quibus partes conſenſerunt relatione mandati vnica tantum, vel nulla citatione præcedente, numero 4. & 5.

Obligationis Cameralis extenſio non eſt facienda, quando in ea

ea partes conſenſerunt relaxationi mandati vnica tantum, vel nulla citatione præcedente, num.4. & 5.

Donatio de iure communi valet, etiam quod non ſit ſubſcripta à donatore, & à teſtibus, num. 6.

Inſinuatio donationis aliud non eſt, quam donationem coram iudice ordinario publicè legere, vt publicè ad notitiam deueniat, n.7. vbi etiam de forma inſinuationis.

DECISIO CIII.

1 DRodulphus Pius præmiſſa narratiua fidei, & integritatis Dominici de Domo in regenda, & gubernanda eius perſona, & familia, & in aliis ſuis negotiis pertractandis, vt mutuæ beneuolentiæ aliquod ſignum exhiberet, Venetiis 1598. ſub die 19. Decembris, titulo donationis irreuocabilis inter eidem Dominico præſenti, & acceptanti pro ſe, & eius hæredibus, & ſucceſſoribus, annua ſcuta 300. auri, ex quibuſuis eius bonis extrahen. cum onere tamen cibaria præſtandi cuidam Donnæ Iacobæ, & vni eius pediſſequæ vita dictæ Iacobæ durante donauit, ita vt prædicta ſcuta 300. liberè ad eundem Dominicum pertinerent.

3 Die 5. Nouembris anni 1601. Antonius de Domo prædicti Dominici frater, & procurator Rodulphi procuratorem ad dicendum contra iura, & ad ſoluendum, alias ad videndum decerni, & relaxari mandatum in obligatione ſuſceptum citauit, & adueniente termino, prædictæ donationis inſtrumẽtum produxit, & die 6. eiuſdem menſis productione facta, iterumque procuratore Rodulphi citato ad ſoluendam prædictam ſummam iuxta formam iurium ab Auditore Cameræ, parte præſente decerni, & relaxari mandatum infra menſem obtinuit.

3 Ab eo decreto idem Rodulphus intra legitima tempora appellauit, & cauſa commiſſa in Rota dubitaui, An prædictum Auditoris Cameræ mandatum eſſet exequendum. Et Rota mandatum exequendum cenſuit, quia de validitate mandati non dubitabatur, cùm de iuriſdictione, & citatione conſtaret, Verall. *deciſ.* 262. *par.* 2. Nam reſpectu Rodulphi res erat clara. Nedum enim ratione originis, ſed etiam bonorum, quæ omnia ferè conſiſtunt in ſtatu Eccleſiaſtico, ſubiectus erat Tribunali Auditoris Cameræ, in cuius etiam iuriſdictionem ipſe conſenſerat: reſpectu Dominorum de Domo non aderat dubium, ex quo ipſi venerunt ad hoc forum tamquam forum rei, quem ſequi tenebantur.

4 Iuſtitia verò patebat ex publico donationis inſtrumento Venetiis confecto, obligatione Camerali vallato, & coram Auditore Cameræ citata parte producto. Non obſtat, quòd ex quo iuſtrumentum erat rogatum extra Tribunal Auditoris Cameræ, & ſtatum Eccleſiaſticum, requirebatur extenſio obligationis Cameralis, qua non extenſa, iudicium fuit nullum; quia reſpondebatur nullitatem ceſſare ex clauſula inſtrumenti, per quam fuit conſenſum in mandatum executiuum vnica, vel ſine citatione iuxta quam clauſulam inoleuit ſtylus, quòd detur executio inſtrumentis extra Tribunal rogatis nullo etiam Iudicis decreto circa extenſionem præcedentem, vt teſtabantur Practici, & Notarij eiuſdem Tribunalis, quod videbatur de Summorum Pontificum mente deſcendere in facultatibus conceſſis Auditori Cameræ, vt in *Bullis Gregorij XIII. in Bull. Conſt.* 55. *verſ. Ita vt tu, & Sixti V. in eius Bullar. lib.* 2. *Conſt.* 28. *n.* 28. *& Greg. XIV. n.* 4. *eodem verſ. Ita vt tu.* Vnde patebat Auditorem Cameræ poſſe exequi omnia inſtrumenta, in quibus debitores etiã abſque obligatione in forma Cameræ conſenſerunt in mandatum executiuum vnica, vel ſine citatione, & quarum obligationum, vel conſenſuum vigore in aliis Tribunalibus executiuè per relaxationem mandatorum proceditur.

5 Dicebatur etiam, quod quatenus hoc mandatum non ſuſtinetur vigore obligationis Cameralis, ſuſtinebatur tamen vigore conſenſus in mandatum executiuum, cuius via fuit actum, cùm citatio, cuius vigore fuit relaxatum mandatum, eſſet facta ad ſoluendum, alias videndum decerni, & relaxari mandatum in obligatione ſuſceptum.

6 Rurſus non obſtat, quod donatio non eſſet à partibus ſubſcripta, quia de iure communi id non eſt neceſſarium. Io: Andr. in addit. ad Specul. *tit. de inſtrum. edit. §. porro, verſ. donatio autem, in verbo ſubſcripta.* Anton. de Canar. *tract. de inſinuat. quæſt.* 20. *num.* 38. vbi addit, nec eſſe neceſſariam ſubſcriptionem teſtium, quando donatio eſt facta per publicam perſonam.

Similiter dicebatur non reddi inualidam donationem 7
ex defectu inſinuationis, quia cùm inſinuatio nihil aliud ſit, quam donationem coram iudice ordinario publicè legere, vt ad notitiã publicè deueniat, ex ritu Venetiarum inſinuationi reſpondendo, fuerat ſufficienter ſatis factum, cùm coram Magiſtratu officium Curiæ examinatorum, ſeu Procuratorum nuncupatorum producta fuerit hæc donatio, mandatque per præconem ſtridari, id eſt præconizari, & per menſem affigi, expectarique, an aliquis contradicere vellet. Hæc enim formula, & praxis Veneta pleniſſimæ inſinuationis ſubſtantiam continere dicebatur, Anton. de Canar. *tract. de inſinuat. qu.* 1. *&* 2. *&* 9. *n.* 18. Atque ex his fuit concluſum, prædictum mandatum fuiſſe exequendum.

REVERENDISS. P. D. PAMPHILIO.

Interamnen. Hæreditatis de Paradiſis.

Luna 12. *Decembris* 1605.

ARGVMENTVM.

Statutum excludens à ſucceſſione ſororem defuncti propter fratrem, cenſetur etiam excludere ab eadem ſucceſſione filiam fratris neptem, ſcilicet ipſius defuncti, & hinc plura notanda in hac deciſione ponuntur circa interpretationem ſtatuti excludentis fęminas propter maſculos.

SVMMARIVM.

Statutum excludens à ſucceſſione ſororem defuncti propter fratrem, cenſetur etiam excludere ab eadem ſucceſſione filiam fratris neptem, ſcilicet ipſius defuncti, num. 1. & ſeq. per tot. dec.

Statuta excluſiua fœminarum propter maſculos non extenduntur de perſona ad perſonam ex identitate rationis, extenduntur tamen ex maioritate rationis, num.1.

Extenſio ex maioritate rationis non dicitur fieri in ſtatuto, ſed potius comprehenſio, num.1.

Teſtator præſumitur minus diligere remotiores ſibi, quàm proximiores, num.2.

Filia ſuccedens in locum patris, non dicitur ſuccedere, niſi cum qualitate fœminitatis, num.3.

Fictio non poteſt plus operari, quàm ipſa veritas, num. 3.

Statuta extenduntur ſecundum mentem ſtatuentium, num.4.

Statuta excludentia fœminas propter maſculos, dicuntur condita fauore agnationis, & propterea indiſtinctè reputantur fauorabilia, num.4.

DECISIO CIV.

POſt reſolutionem factam, quod eſſet locus Ægidianæ, 1
quo ad bona vrbis, & eius diſtrictus, vt in deciſione ſub die prima Iulij proximi præteriti propoſui dubium in illa reſeruatum reſpectu bonorum in Ciuitate, & territorio Interamnen. exiſtentium. Et Domini non dubitarunt idem eſſe reſoluendum, etiam quo ad iſta bona ex rationibus in dicta deciſione. Verùm quia quo ad ea tota difficultas verſabatur circa intellectum eiuſdem ſtatuti dictæ Ciuitatis, per quod fęmina à ſucceſſione patris, patrui, fratris, vel matris excludatur, ſi fratres carnales, vel nepotes ex eis habuerit, fuit particulariter diſcuſſum ſuper interpretatione huius ſtatuti, an ſcilicet excludat neptem à ſucceſſione patrui propter patruum, & ſic fratrem defuncti. Et Domini re maturè diſcuſſa affirmatiuè reſoluerunt, moti ex eo, quod licet ſtatuta excluſiua fęminarum non extendantur de perſona ad perſonam ex identitate rationis, vt per Bald. & alios *in l. illam, C. de collat.* Id tamen non procedit quando maior ratio eſt in illa perſona, quam in excluſa à ſtatuto, Bald. *in l. quod verò n.* 3. *ff. de leg.* Soc. *conſ.* 9. *num.* 13. *& ſeq. lib.* 3. Gabr. *conſ.* 14. *num.* 14. 33. *&* 39. *lib.* 1. *& conſ.* 15. *num.* 4. *lib.* 2. cum alijs per Ant. Gabr. *de ſtat. concl.* 7. *num.* 43. *cum ſeq.* Vbi enim adeſt maior ratio, potius dicetur comprehenſio, quam extenſio, Alex. *conſ.* 75. *n.* 3. *lib.* 5. *& conſ.* 49. *n.* 6. *lib.* 6. Et in ſimilibus terminis ſtatuti Vrbis tenuit Rota in vna Romana Hæreditatis de Capranica 23. Iunii 1581. coram Illuſtriſs. Seraphino.

In caſu autem de quo agitur non poteſt dubitari, cùm 2
maior ratio excluſionis ſit in nepte, quæ eſt remotior

in

Digitized by Google

in gradu quam in ſorore, quæ eſt proximior, *l. ſi viua matre,cum ibi not.C.de bon.mater.* Ideò dicendum eſt, dictum ſtatutum voluiſſe excludere etiam Neptem à ſucceſſione patrui, propter patruum, aliter enim ſequeretur maximum abſurdum, quod ſorores Marcelli, quæ cenſentur magis dilectæ, fuiſſent excluſæ ab illius ſucceſſione propter fratrem, vel nepotem, & Conſtantia neptis, quæ tanquam remotior cenſetur minus dilecta admitteretur vna cum patruo excluſis amitis, Socin. *conſ.*129.*n.*36. *verſ.*4. *eam reſpondere poteſt,lib.*3. Gabr. *conſ.*15.*n.*29.*& ſeq.lib.*2.

3 Præterea fuit conſideratum, quod Conſtantia in caſu iſto non potuit ſuccedere vna cum Patruo, ex ſuo gradu, eſt enim remotior fratre, ſed ſuccedit ſubintrando in locum Patris per repræſentationem,§.*reliquum,* Authent. *de ſucceſ.ab inteſt.*quod fieri non poteſt, niſi cum ſua qualitate feminitatis,Bart.*in l.liberorum,num.*13.*ff.de verb.ſignif.* Alex.*in l.venia,col.fin.* & Iaſ. *num.*6. *C.de in ius voc.* Socin. iun. *conſ.*168. *num.* 46. *circa finem*, *lib.*2. Gabr. *d. conſ.*15. *n.*13. *& ſeq.* Vnde ſicut Conſtantia ſi vere fuiſſet in eodem gradu, fuiſſet excluſa à ſtatuto propter hanc qualitatem feminitatis. Ita multo magis dicendum eſt in præſenti caſu fuiſſe excluſam, cùm in dicto gradu non potuerit conſtitui, niſi per fictionem, quæ non debet plus operari, quam veritas,Nat.*conſ.*201.*num.*2. *in fine*, Gabr. *d.conſ.*15. *num.* 14. & fuit dictum in dicta Romana Hæreditatis de Capranica.

4 Prædictis accedat mens ſtatuentium quæ facit, vt extenſio admittatur,Pariſ.*conſ.*66.*num.*66.*& ſeq.lib.*3. Aym. *conſ.*155.*num.*7. Socin. iun. *conſ.*129. *num.*35. *lib.*3. In hoc enim ſtatuto ſicuti in alijs ſimilibus, quæ feminas propter maſculos excludunt certi iuris eſt, ſtatuentes eam mentem habuiſſe, vt bona in agnatione conſeruentur, & propterea dicitur edita fauore agnationis,Ruin.*de ſtat. art.*3. *num.*11.Socin.iun.*conſ.*1.*num.*38.*& ſeq. lib.*1. *& conſ.*167. *n.*21.*lib.*2.Gabr. *d.conſ.*15.*num.*2. & cenſentur indiſtinctè hæc ſtatuta fauorabilia, quamuis ſint correctoria iuris communis,vt latè per Brun.*vbi ſupra art.*4.*nu.*6. Soc. iun. *conſ.*10.*n.*13.*lib.*4.Gabr. *d.conſil.*15.*n.*3. & fuit reſolutum in cauſa Nucerina Hæreditatis 29. Maij 1602. coram R.P.D. Sacrato. Ideò dum ſtatutum ratione conſeruandæ agnationis excludit ſororem propter fratrem, eadem ratione dicendum eſt voluiſſe excludere filiam fratris à ſucceſſione patrui propter patruum, in quo eodem modo conſeruatur agnatio, vt per Socin. iun. *d. conſil.* 10. *num.* 13. *ad fin.*

5 Et hoc etiam ſuadetur ex verbis ipſius ſtatuti, quod expreſſe tollit actionem feminis dotatis etiam contra patruum,& conſequenter in neceſſarium antecedens, dicendum eſt voluiſſe tollere ius ſucceſſionis, ex quo oritur ipſa actio ad text. *in l. ratio, ff. de ſponſal. cum ſimilibus.* Et ita reſolutum fuit.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Vrbeuetana fideicommiſſi.

Veneris 27. Ianuar. 1606.

ARGVMENTVM.

Deſcendentes poſiti in conditione quando cenſeantur expreſſe vocati, & an per fideicommiſſum, an verò per vulgarem tantum ſubſtitutionem.

SVMMARIVM.

Filij poſiti in conditione reſpectu alicuius,cenſentur etiam ad illius hæreditatem vocati, num. 1.

Deſcendentes vocati in ſubſtitutione, vel fideicommiſſo, an intelligantur de deſcendentibus teſtatoris,an vero deſcendentes grauati, n. 2.

Deſcendentes in conditione poſiti in vna parte teſtamenti cenſentur vocati,quando in alia parte expreſſe vocati ſunt, num. 3.

*Deſcendentes poſiti in conditione cum qualitate maſculinitatis cenſentur expreſſe vocati, n.*3.*&* 7.

Deſcendentes teſtatoris in conditione poſiti facilius cenſeri debent vocati, quam alterius, n. 3.

Clauſula quando dicatur ſtare continuatiue, & quando aduerſatiue, & de effectibus dictarum clauſularum, num. 2.

Teſtator quando mandauit,vt eius hæreditas remaneat ſemper apud maſculos feminis excluſis tunc in conditione poſiti cenſentur vocati, num. 4. *&* 5.

*Clauſula ſubſequens declarat præcedentem diſpoſitionẽ, n.*4.

Conſequens qui vult, cenſetur etiam voluiſſe neceſſarium antecedens, num. 5.

Moderator, & arbiter in re ſua quilibet eſt, num. 6.

*Fideicommiſſum tacite inducitur, quando teſtator habuit reſpectum ad conſeruandam agnationem, num.*7.

Deſcendentes quando ſunt vocati in teſtamento, cenſentur vocati per fideicommiſſum, & non tantum per vulgarem ſubſtitutionem, num. 8.

Clauſula in fine poſita referri debet ad omnia præcedentia, num. 9.

DECISIO CV.

1 MAior pars Dominorum cenſuit conſtare de Fideicommiſſo,ad fauorem deſcendentium Petrucij circumſcripto pro nunc. An extendatur vltra pronepotes, & an adſit reciproca inter ipſos deſcendentes. Teſtator enim inſtituit ipſum Petrucium filium, & alios naſcituros. Et ſi quis eorum decederet in pupillari ætate, vel poſtea quandocunque ſine filijs maſculis legitime ex ſe deſcendentibus ſubſtituit ei, & eis ſuperuenientem, & ſuperuenientes, & eorum filios maſculos, & alios deſcendentes ex eis maſculos. Vnde licet teſtator deceſſerit vnico tantum filio Petrucio relicto, & non appareat in hoc caſu filio Petrucij fuiſſe expreſſe vocatos, tamen cùm fuerint expreſſe vocati ad fideicommiſſum purificandum per mortem patruorum, cenſentur etiam vocati ad hæreditatem illius, cuius reſpectu fuerunt poſiti in conditione, Gozzad. *ad conſil.*64. *num.*10. *verſ. Quinto dico*, Aymon. *conſil.*62.*num.*10. *lib.*1. Ruin. *conſil.*160. *num.*24. *lib.*2.Iaſ. *conſil.* 108. *num.*19. *& ſeq.lib.*4. Gabr. *de fideicom. concl.*4. *num.* 36. Et fuit dictum in cauſa Monti Faliſci fideicommiſſi,20.Nouembris 1602.coram Illuſtriſs. D.Card. Pamphilio, & alias ſæpius.

2 Maximè cùm non adſit diuerſa ratio, quod voluerit ſubſtituere deſcendentes Petrucij alijs filijs, & non ipſi Petrucio, in caſu quo ſolus Petrucius ſupereſſet de tempore obitus teſtatoris, vt benè per Rimin. ſenior. *conſ.* 189. *num.*11. *& ſeq. lib.* 1. & concurrunt aliæ coniecturæ infra conſiderandæ in vocatione deſcendentium. Et propterea cùm teſtator ſubdat, quod ſi aliquis ex filiis dicti teſtatoris, vel nepotibus maſculis ex filijs, vel nepotibus, vel aliquis alius deſcendens maſculus non ſupereſſet, ſubſtituit eis Vgolinum, & Leonellum, & alios maſculos deſcendentes ex eis, dicendum eſt, ſiue iſta clauſula ſtet continuatiue,iuxta tex.*in l.*2. *&* 3.*ff.de conſt.pec.* ſiue aduerſatiue, *vt in l.quod ſi filius, ff. de capt. & poſtlim. reuerſ.* quod nihilominus teſtator intellexit de deſcendentibus Petrucij, quatenus ipſo ſolo relicto decederet. Si enim clauſula ſtat continuatiuè, non eſt ambigendi locus, ſi ſtat aduerſatiuè, idem dicendum eſt, quia licet aduerſatiua coniungat, & repetat ſuperiora retento eodem themate, Bart. *in l.mariti,§.fi.ff.ad leg.Iul.de adult.* tamen cùm teſtator in prima ſubſtitutione vocauerit filios Petrucij, quatenus decedat ſolo Petrucio relicto, vt dictum eſt, res eſt clara, quod in hac ſecunda ſubſtitutione pariter intellexerit de filijs,& deſcendentibus Petrucij in caſu prædicto, maxime cùm non adſit ratio diuerſitatis, vt dictum eſt.

3 Et quod deſcendentes poſiti in conditione in dicta clauſula, quod ſi aliquis, ſint ex coniecturis vocati, ſatis patet. Tum quia ſunt expreſſe vocati in alia parte Teſtamenti,vt per Gozzad.Iaſon.& alios ſupra allegatos. Tum quia ſunt poſiti in conditione cum qualitate maſculinitatis,Guid.Pap.q.184.*num.*2.Dec.*in l.*1.*num.*16. & Cur.iun. *num.*14.*C.de pact.* Et concurrit perpetua excluſio feminarum,vt infra dicetur,Rip.*in d.l.*1. *n.*9. *verſ.iſta coniectura, C.de pact.* Curt. iun. *conſ.*43. *num.* 8. *verſ. Tertium etiam reperio*,Aym.*conſ.*130.*n.*4.Et hæc eo magis ſunt admittenda, quia cùm agatur de deſcendentibus teſtatoris ſufficiunt leuiores coniecturæ, Dec. *conſ.*242. *circa fi. verſ. Et quoniam filij*, Aym.367.*n.*9. Et fuit dictum in cauſa Viterbien.fideicom.28.Decemb.1600.coram R.P.D.meo Litta.

4 Et ceſſat omnis difficultas, quia teſtator concluſit teſtamentum per hæc verba. Ita quod hæreditas dicti teſtatoris nunquam ad filias, vel deſcendentes feminas deueniat, ſed ſemper eius hæreditas remaneat apud maſculos de ſtirpe teſtatoris, quæ clauſula, ſiue ſtet ampliatiuè, vt voluit poſt alios, Pariſ. *conſ.* 90. *num.* 26. 27. *& ſeqq. lib.* 2. ſiue ſtet declaratiuè, nihilominus declarat mentem teſtatoris, & regulat præcedentem diſpoſitionem, Socin. ſen. *conſ.* 49. *n.* 2. *verſ. Aut dicemus, & n.*5. *verſ.ad propoſitum, lib.* 1.

Digitized by Google

lib. 1. Dec. *conſ.* 227. *num.* 6. Tiber. Decian. *conſ.* 33. *n.* 49. *lib.* 1.

5 Et ideò amplius dicendum eſt deſcendentes fuiſſe vocatos ad fideicommiſſum, quia alias bona non poſſent remanere apud maſculos de ſtirpe. Vnde intrat regula, quod qui vult conſequens, neceſſariò etiam vult antecedens, Bald. *in l. quamuis per illum text. C. de fideicom.* Dec. *conſ.* 23. *num.* 3. *& conſ.* 637. *num.* 8. & benè Surd. *conſ.* 443. *num.* 19. *lib.* 3. Et in ſimili fuit dictum in cauſa Firmana fideicom. ſecunda Aprilis 1600. coram Illuſtriſſ. Pamphilio, & in puncto videtur bonus text. *in l. fideicommiſſ. §. hac verba ff. de legat.* 3. quo loci teſtator dixerat filio ſuo, vt curam agrorum haberet, vt poſſent ad filios peruenire, & dicit tex. quod licet illa verba non ſatis exprimant fideicommiſſum, ſed magis conſilium, quam neceſſitatem relinquendi, tamen quòd illa prædia poſt mortem patris vim fideicommiſſi videntur continere.

6 Et denique adeſt alia clauſula *ſaluo quod*, poſita limitatiuè, & declaratiuè ad clauſulam, *ita quod*, in qua datur facultas Petrucio, & alijs deſcendentibus maſculis alienandi in vita ſua, non obſtante ſubſtitutione prædicta, ſcilicet facta de tranſuerſalibus in euentum, quod deſcendentes teſtatoris deficerent, quæ clauſula expreſsè arguit vocationem vnius poſt obitum alterius, quia alias licentia alienandi fuiſſet ſuperuacanea, cùm in re ſua quilibet ſit moderator, & arbiter, *l. in re mandata C. de mandat.* benè in ſimili, Socin. *conſ.* 1. *num.* 20. *verſ. verum vbi lib.* 3. & regulæ ſunt claræ, quod relaxatio præſupponit vinculum, *l. decem ff. de verb. oblig.* & licentia prohibitionem, *c. licet §. ſi vero de regular.*

7 Prædictis accedat etiam mens teſtatoris, nam habuit reſpectum ad conſeruationem agnationis, ex quo non ſolum ſemper excluſit fœminas, ſed filijs ſubſtituit deſcendentes maſculos, & poſtmodum tranſuerſales maſculos, quos etiam expreſsè inſtituit, in euentum quod dictus teſtator moreretur ſine deſcendentibus maſculis. Et hæc ratio conſeruandæ agnationis, etiam non expreſſa, ſed tacita, & ex teſtamento elicita eſt ſufficiens ad inducendum fideicommiſſum inter omnes deſcendentes maſculos, Cuman. *conſ.* 2. *num.* 4. *verſ. Ad hoc etiam facit*, Dec. *conſ.* 227. *verſ. Nam dum teſtator, & conſ.* 545. *num.* 6. Grat. *conſ.* 5. *num.* 19. *lib.* 2. latè Surd. *conſ.* 443. *num.* 20. *lib.* 3. Maximè cùm dixerit, quod eius hæreditas ſemper remaneat apud maſculos de ſtirpe, per quæ verba ſecundum vnum ex Dominis videtur imponere voluiſſe onus ipſi hæreditati, ita vt omnes videantur vocati, & grauati, Bald. *in l. ab eorum.* 8. *Cod. de fideicomm.* Pariſ. *in puncto dicto conſ.* 90. *num.* 43. *& conſ.* 92. *num.* 43. *lib.* 2. *& conſ.* 72. *n.* 89. *lib.* 4.

8 Nec eſt verum, quòd deſcendentes intelligantur vocati per vulgarem, non autem per fideicommiſſariam, quia contrarium apparet ex prædictis, nam cùm teſtator vſus fuerit verbo communi, remaneat, & collectiuo, deſcendentes, & verbis tractum temporis in futurum denotantibus, ſcilicet ſemper, & nunquam, vocatio clarè intelligitur per fideicommiſſariam, & non tantum per vulgarem, Bart. *in leg. centurio, numer.* 32. Iaſon *numer.* 53. *ff. de vulgar.* Socin. *in leg. Gallus, §. quidam rectè, numer.* 9. *ff. de liber. & poſthum.* Et fuit reſolutum in dicta cauſa Montis Faliſci, & ſi habuit reſpectum ad agnationem, bona non poſſunt in agnatione conſeruari, niſi tranſeant de vno in alium, *leg. peto, §. fratre, leg. cum ita, §. in fideicommiſſo, ff. de leg.* 2.

9 Nec etiam eſt verum, quod dicta clauſula, *ita quod*, referatur ad inſtitutionem tranſuerſalium immediatè præcedentem, quatenus teſtator decederet ſine deſcendentibus. Quia non ſolum tanquam in fine poſita ex vulgari regula debet referri ad omnia, *leg.* 1. *Cod. de lib. præter.* Sed repugnant huic intellectui verba ſequentia, *ſaluo quòd, &c.* vbi datur facultas Petrucio, & deſcendentibus alienandi in vita, quæ facultas non fuiſſet neceſſaria, ſi clauſula referretur ad inſtitutionem antecedentem Vgolini, & Leonelli, cùm inſtituantur, quatenus teſtator decedat ſine deſcendentibus.

10 Neque etiam dictæ clauſulæ repugnat text. *in leg. pater, §. fundum, ff. de leg.* 3. Quia ibi pater vetuit per hæredem fundum alienari, & in caſum alienationis ſubſtituit fiſcum, & ſubdit: Ita enim fiet, vt fundus de nomine veſtro nunquam exeat, Quæ verba, *vt ibi dicitur*, non inducunt fideicommiſſum ad fauorem familiæ, & merito, quia ſunt futuri euentus, & cuiuſdam ſpei enunciatiua, & ideò nihil inducunt, Bart. *in d. §. fundum*, vbi etiam Alber. Alciat. *n.* 1. *in fin.* Rip. *in l. filiusfam. §. Diui, n.* 110. *verſ. Declara tamen, de leg.* 1. Ruin. *conſ.* 158. *n.* 11. *in fin. lib.* 2. Quod ſecus eſt in caſu iſto, quia clauſula *ita quod*, declarat præcedentem diſpoſitionem.

R. P. D. PAMPHILIO.

Bouen. Vnionis.

Lunæ 13. Februarij 1606.

ARGVMENTVM.

Antiquior poſſeſſor in poſſeſſione manutenendus eſt, non obſtante iuniori poſſeſſione data à iudice nulliter procedente, poſſeſſioque inſtrumentalis alio non poſſidente prodeſt ad effectum manutentionis, reſtitutionis, & ad quoſcumque alios effectus.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo datur illi, qui de antiquiori poſſeſſione docet per inſtrumentum, n. 1.

Poſſeſſio iunior præſumitur clandeſtina, n. 1.

Poſſeſſio non amittitur per decretum iudicis, qui nulliter proceſſit parte non citata, n. 2.

Interdictum retinendi datur poſſidenti ciuiliter contra occupantem naturalem poſſeſſionem, n. 3.

Poſſeſſio inſtrumentalis alio non poſſidente ſufficit ad effectum manutentionis, & etiam reſtitutionis, & ad quoſcumque alios effectus, n. 4.

DECISIO CVI.

PRo informante, nempè dandum eſſe mandatum de 1
manutenendo Capitulo Eccleſiæ Bouen. de cuius antiquiori poſſeſſione conſtat per inſtrumentum, *l. prædia, ff. de acquir. poſſeſſ.* & ibi Bart. *l. idcirco*, & ibi Bald. *C. de fid. inſtrum.* Put. *deciſ.* 360. *n.* 8. *lib.* 1. non obſtante alia poſſeſſione Ioannis Angeli, quæ tanquam iunior præſumitur clandeſtina, *l.* 1. *in fin.* vbi gloſ. Ang. & alij, *ff. vti poſſid.* Bart. *in leg. ſi duo, num.* 4. *eod. tit.* Couar. *pract. qu. cap.* 17. *circa fin.*

Non obſtat, quòd poſſeſſio Ioannis Angeli fuerit capta 2
auctoritate iudicis executoris literarum Apoſtolicarum, quia cum nulliter proceſſerit, poſſeſſore non citato, prout requiritur, *cap. licet Epiſcopus, de præbend. in* 6. *leg. fin. Cod. ſi per vim*, vel alio modo, dictum Capitulum non fuit priuatum ſua poſſeſſione, Abb. *in cap. conquerente, n.* 8. *de reſtitut. ſpoliat.*

Et cùm illud non habuerit ſe pro ſpoliato, dicitur reti- 3
nuiſſe ciuilem poſſeſſionem, *leg. clam poſſidere, §. qui ad nundinas, ff. de acquir. poſſeſſ.* cuius vigore datur ſibi interdictum retinendi contra occupantem naturalem, vt tradit Bart. *in leg.* 1. *§. interdictum autem, num.* 1. *& in l. ſi duo, n.* 1. *ff. vti poſſid.* Put. *deciſ.* 419. *in fin. lib.* 2.

Non obſtat, quòd poſſeſſio Capituli fuerit merè inſtru- 4
mentalis, quia cùm non conſtat alium tunc temporis poſſediſſe, prodeſt ad effectum manutentionis, & etiam reſtitutionis, & ad quoſcumque alios effectus, Rota *deciſ.* 21. *de reſtitut. ſpoliat. in antiq.* Biſignet. *deciſ.* 8. *eodem tit.* Faſtol. *dub.* 41. Caſſad. *deciſ.* 20. *in fin. de præbend.* Mohed. *deciſ.* 238. Veral. *deciſ.* 334. *n.* 5. *part.* 2.

R. P. D. PAMPHILIO.

Vrbeuetana Alimentorum.

Veneris 17. Februarij 1606.

ARGVMENTVM.

Alimenta, & vſusfructus debita condemnato capitaliter, & in confiſcationem bonorum, numquid in fiſcum tranſeat. Donata confiſcataque bona tranſeunt in donatarium, & fiſcum reſpectiuè cum ſuis oneribus.

SVMMARIVM.

Donata bona cum aliquo onere in quoſcumque tranſeunt poſſeſſores, tranſeunt cum ſuis oneribus, n. 1. *&* 2.

Donatio facta à delinquente ante delictum, & ſine fraude, non poteſt à fiſco reuocari, n. 3.

Digitized by Google

Confiſcata bona tranſeunt in fiſcum cum ſuis oneribus, num.4.

Ceſſionarius habet omnia iura actiua, & paſſiua, quæ cedens habebat, n.3.in fine.

Alimenta non veniunt in confiſcatione bonorum, & debentur reſtituto ad gratiam, n.4.& 5.

Vſusfructus qui debetur condemnato capitaliter, & in confiſcatione bonorum, & ante condemnationem, ſequuta condemnatione finitur, n.5.& ſeq.

Reſtitutus ex gratia, recuperat iura alteri acquiſita per condemnationem, n.8.in fine.

DECISIO CVII.

1 DOminus Paulus Petrus Clementinus de anno 1589. donauit inter viuos D. Cornelio eius fratri germano ſuam portionem omnium bonorum, & iurium competentium tam ex teſtamento, quàm ab inteſtato, & reſeruauit ſibi ſcuta 700. annua ex cauſa alimentorum, & ſcuta 2000. infra annum cum dimidio ſibi per D. Cornelium ſoluenda, & etiam ſcuta 1000. ad effectum teſtandi, ſeu alias arbitrio ſuo diſponendi, cum pacto expreſſo, quod ſi Paulus Petrus donator commorari voluerit in Ciuitate Vrbis veteris, tunc Cornelius Donatarius teneretur, & obligatus eſſet ſoluere idem Paulo Petro ſcuta 500. annua, & victum pro eo, & duobus famulis, & duobus equis, & habitationem in domo ipſius Cornelij præſtare, vt legitur latius in inſtrumento ipſius donationis.

2 Verum, quia D. Monaldus filius Cornelij poſſidet omnia dicta bona donata per dictum Paulum Petrum, & prætendit non teneri ad præſtationem alimentorum, & aliorum in dicta donatione contentorum, fuit ſuper hoc introducta lis coram Auditore Cameræ, ad cuius inſtantiam de partium conſenſu propoſui dubium in Rota, quod fuit per Dominos vnanimiter reſolutum ad fauorem dicti Pauli Petri, nempè dictum Monaldum non poſſe retinere dicta bona donata abſque eo, quod ſoluat alimenta, & ſcuta mille, iuxta formam inſtrumenti dictæ donationis, quia dicta bona fuerunt donata cum onere alimentorum, & alijs dictis oneribus grauata, quo caſu dictus Monaldus horum bonorum poſſeſſor, tenetur ad omnia prædicta onera. In quemcunque enim tranſeant iſta bona, cum ſuo onere tranſire dicuntur, *leg. ſi conuenerit, §. ſi fundus, ff. de pignorat. act. leg. ſi debitor, Cod. de diſtract. pignor.* Socin. *conſil.26.col.3.verſ. Quinto principaliter, lib.1.* latè Tiraquel. *de retract. conuent. §. fin. num.2. & ſeq.*

3 Non obſtat, quòd dicitur, bona dicti Pauli Petri ob nonnullas imputationes ſibi datas, fuiſſe confiſcata, & conſequenter D. Monaldum poſſe retinere iſta bona vigore ſubſtitutionis factæ per Monaldum ſeniorem in caſu confiſcationis faciendæ, quia fuit dictum, quod bona iſta iam ante dictam confiſcationem fuerant ſine vlla fraude donata dicto Cornelio, & propterea non veniebant in confiſcatione propter delictum poſteà commiſſum, *leg. ſi quis poſthac*, & ibi Bald. *numer.1. & 2. Cod. de bon. damnat. leg. poſt contractum*, & ibi Bart. *ff. de donat.* Dec. *conſil.235. numer.1.* Sicut enim non potuiſſet dictus Paulus Petrus bona donata poſt donationem in aliam transferre per contractum, vel vltimam voluntatem, ita non potuit illa transferre in fiſcum per delictum, gloſſ. *fin. in l.1. Cod. de bon. libert.* Peregrin. *de iure fiſc. lib.5. tit.1. numer.68.* Vnde ſequitur non fuiſſe factum locum dictæ ſubſtitutioni, quæ reperitur tamen facta in caſu, quo bona ab ipſo teſtatore relicta venirent confiſcanda, & fiſco acquirenda, vt patet ex lectura ipſius teſtamenti. Nec poteſt D. Monaldus dicta bona retinere ex iure ceſſionis ſibi factæ per fiſcum, qui per delictum Cornelij eius patris de anno 1592. confiſcauit omnia bona ipſius Cornelij, & ſic etiam iſta bona donata, quæ tunc reperiebantur penes dictum Cornelium. Quia fuit reſponſum, huiuſmodi bona tranſiſſe in fiſcum cum dictis oneribus, *leg.2. & leg. tutelas, §. fin. ff. de capitul. dimin.* & ibi Bart. *& in l.1. Cod. de fideiuſſ.* Calcan. *conſil.66. num.5. in fin.* Clar. *in Praxi crim. quæſt.78. num.23.* Grammat. *deciſ.85. numer.5.* cum alijs per Surd. *de aliment. tit. 1. quæſt.34. numer.12. & tit.8. priuileg.59. num.9.* ita eodem modo tranſiſſe in dominium Monaldi eius Ceſſionarij, vt per text. *in leg.2. ff. de heredit. & action. vendit.* fuit reſolutum in cauſa Bononien. alimentorum 28. Martij 1594. coram Reuerendiſſ. Patri Domino meo Decano, & facit, quod in ceſſionarium tranſeunt omnia iura actiua, & paſſiua, Bart. *in leg.1. numer.22. ff. de action. & oblig.* Rom. *conſil.38. num.1.* Socin. iun. *conſ.27. n.7. lib.2.* cum alijs per Riminald. iun. *conſ.65. n.21.*

Minus etiam poteſt prætendere propter delictum Cornelij ſe in dictis bonis ſucceſſiſſe vigore dictæ ſubſtitutionis Monaldi ſenioris, & propterea non teneri ad iſta onera impoſita per Cornelium patrem. Quia reſpondetur quoad portionem D. Pauli Petri non fuiſſe purificatam dictam ſubſtitutionem propter delictum Cornelij, qui vt dixi non ſucceſſerat in portionem dicti Pauli Petri, propter illius condemnationem, & bonorum confiſcationem, ſed vigore donationis antea factæ, qua non poteſt dictus Monaldus frui, niſi cum ſuis conditionibus, & oneribus, ad quæ vigore donationis tenebatur ipſe Cornelius Donatarius ex allegatis. 4

Nec ſubſiſtit, quod dicta annua præſtatio per condemnationem ipſius Pauli Petri, & illius bonorum confiſcationem ceſſauerit, & ſic bona remanſerint Cornelio libera, ad not. per Doctores *in leg. ſi finita, §. ſi de vectigalibus, ff. de damn. infect.* eum allegat. nec cenſeatur poſtea per reſtitutionem ipſius Pauli Petri reſtituta, ex Iaſ. *in leg. ſi is qui pro emptorem, n.89. ff. de vſucap.* Dec. *conſ.625. n.3. verſic. prædictis tamen*; quia hoc procedit in terminis vſusfructus reſeruati, vt loquuntur prædictæ authoritates, & aliæ allegatæ per informantes pro D. Monaldo, quod non poteſt applicari caſui, de quo agitur, in quo dictus Paulus Petrus in donatione non ſibi reſeruauit vſumfructum bonorum donatorum, ſed illam annuam præſtationem potius pro alimentis, quæ non veniunt in confiſcatione, & debentur reſtituto ad gratiam Principis, *l. ſi cui*, & ibi gloſ. & Bart. *ff. de aliment. & cib. legat.* Speculat. *in tit. de execut. ſentent. §. ſequitur, numer.11.* latè Surd. *de aliment. tit.8. priuil.59. num.14. cum plurib. ſequent.* Peregr. *de iur. fiſc. lib. 5. tit.1. num.123.* 5

Vltra quod dictus Paulus Petrus fuit poſteà reſtitutus etiam ad bona Fiſco non incorporata, prout non fuerunt incorporata alimenta, ſaltem futura, & ſcuta mille ad effectum teſtandi reſeruata, quæ in omnem euentum fuerunt recuperata per compoſitionem factam per Dominum Marium Capizucum, qui compoſuit cum Fiſco, non vt ſibi, vel dicto Monaldo bona confiſcata acquireret, ſed vt obtineret remiſſionem ipſius Domini Pauli Petri, & eius bonorum liberationem, vt clarè legitur in inſtrumento inter Dominum Marium, & Fiſcum celebrato in ſpecie ex illo pacto expreſſo per Dominum Marium, quod volebat ſe releuare pro ſcutis 2000. per ipſum Fiſcum pro compoſitione ſolutis contra dictum Paulum Petrum, & ad huiuſmodi effectum obtinuit à fiſco ceſſionem, vt in dicto inſtrumento. 6

Quod etiam declaratur ex effectu ſubſecuto, nempè ex eo quod dictus Marius recuperauit dicta ſcuta 2000. à Domino Paulo Petro ex quibus ſequitur liberationem bonorum cedere debuiſſe ad fauorem Pauli Petri, & conſequenter alimenta, & alia bona confiſcata deberi eidem Paulo Petro. 7

Nec obſtat, quòd ſcuta 1000. poſſent confiſcari, & conſequenter ſtatim, quod dictus Paulus Petrus fuit condemnatus, fuerunt acquiſita Cornelio vigore ſubſtitutionis Monaldi ſenioris. Quia reſpondetur ſcuta mille in donatione reſeruata eſſe libera ipſius Pauli Petri, ita vt poſſet de illis ad ſuum libitum diſponere, tam inter viuos, quàm in vltima voluntate, vt dicitur in dicto inſtrumento donationis, non autem ſubiecta fideicommiſſo, & ſic benè poterant confiſcari, prout fuerunt confiſcata ſimul cum vniuerſitate bonorum ipſius Pauli Petri, cui fuerunt poſteà reſtituta mediante dicta compoſitione facta per dictum Marium Capizucum, iuxta tradita per Doct. *in leg. Gall. §. & quid ſi tantum, ff. de liber. & poſth.* Roland. *conſ.45. ſub num.19. ad fin. & numer.20. lib.4.* & ideò non poteſt ſuper illis dictus Monaldus aliquid prætendere, ſed debet illa ſoluere ad hoc, vt D. Paulus Petrus poſſit de eis diſponere, iuxta formam inſtrumenti donationis. Et ita concluſum. 8

Digitized by Google

ILLVSTRISS. ET REVEREND. D. CARD. BONONIEN.

Lucana prætenſæ Confidentiæ.

Luna 27. Februarij 1606.

ARGVMENTVM.

De probatione, & præſumptione confidentiæ.

SVMMARIVM.

Crimen confidentiæ etiamſi ciuiliter agatur, requirit plenam, & concludentem probationem, & in ea non admittuntur coniecturæ, & præſumptiones niſi ſint tales, quæ neceſſario concludant, & conuincant confidentiam, num.1.

Confidentia non conſiſtit in eo, quod gratificetur tertius in impetratione, ſed vt gratificetur in dimiſſione, & diſpoſitione beneficij impetrati, n.2.

Producens ſcripturam, cenſetur probare omnia contenta in ea, num.3.

Confidentiæ præſumptio ceſſat vbi alia præſumptio, aliaque cauſa, quam confidentia apparet, n.4.

Confidentia, & ſimonia non arguitur ex his quæ ſequuntur abſque præcedente pactione, & tractatu ante impetrationem, num.5.

Confidentia non præſumitur ex ſola promiſſione de ſoluendo expenſas in expeditione literarum, n.6.

Confeſſio extraiudicialis non probatur per vnicum teſtem, numer.7.

DECISIO CVIII.

1 CVm fuiſſem in hac cauſa deputatus adiunctus R. P. D. Carradoro Iudici Confidentiarum, vt iuxta votum meum procederet, & cauſam expediret, Propoſui dubium in Rota, An conſtet de aliqua Confidentia, quod fuit per Dominos nemine diſſentiente, & ſine difficultate reſolutum negatiuè. Cùm enim in crimine Confidentiæ, etiam quando ciuiliter agitur, requiratur plena, & concludens probatio, vt ſæpiùs dixit Rota, & ſignanter in Firmana Capellaniæ coram fel. mem. Clem. VIII. die 7. Maij 1582. in Imolen. Confidentiæ 24. Februarij 1592. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio, in Aretina Confidentiæ 23. Ianuarij 1595. coram Reuerendiſſ. Patri Domino Litta, & in ea non admittantur coniecturæ, & præſumptiones, niſi ſint tales, quæ neceſſariò concludant, & conuincant confidentiam, Caputaq. *deciſ.*202. *part.*1. fuit dictum in vna Oriolen. confidentiæ 1. Februarij 1591. coram Bubalo.

2 Hic autem non adſunt huiuſmodi probationes, aut coniecturæ, licet enim teſtes duo examinati pro parte Fiſci deponant, Coſimum dixiſſe ſe impetraſſe canonicatum, vt rem gratam faceret Domino Decano, & alijs de Lilijs, hoc tamen nullo eſt iure prohibitum, & confidentia non conſiſtit in hoc vt gratificetur tertius in impetratione, ſed vt gratificetur in dimiſſione, & diſpoſitione beneficij impetrati, Nauar. *conſil.*80. *de Simon. lib.*5. *& in ſuo Manuali, cap.*23. *ſub num.* 109. facit quod dicit idem Nauar. *conſil.*33. *ſub num.*5. *verſ. ad tertium reſpondeo, de Simon.* non eſſe confidentiam ſi quis procurat alij beneficium, ſed ſi procurat, vt de illo poſtmodum ad ſui libitum diſponat.

3 Quod autem Coſimus non impetrauerit beneficium animo illud dimittendi, ſed potius animo retinendi, & quod talis etiam fuerit intentio D. Decani patet ex literis, tam à Dominis de Lilijs, quam à Petro Rigorio ad Coſimum tranſmiſſis, nec non & literis ipſius Coſimi Decano directis. In literis enim D. Sebaſtiani dicitur *V.S. tiri auanti, che non può perdere niente, e và a manifeſto guadagno*, & D. Decanus in ſuis literis dicit, *lei non ſpenderà niente, & haurà queſto Canonicato*, in litteris etiam Coſimi Decano directis leguntur hæc verba, *& ſe piacerà a Dio, che mi reſti queſto Canonicato, conoſceranno queſti Signori Canonici quanto io li ſia ſeruitore.* Idem etiam ſonant literæ Petri Rigorij, quæ literæ omnes cùm pro parte Fiſci fuerint productæ, non eſt dubium, quod contra ipſum probant ex regula, quod producens ſcripturam illi ſtare tenetur, & videtur fateri omnia in ea contenta eſſe vera, *leg. cum precum, Cod. de lib. cauſ. cap. cum olim, de cenſ. not. in cap. cum venerabilis, de except.* quæ regula habet etiam locum in Fiſco, & quando per Iudicem inquirentem fit exhibitio, Bald. *in leg. parentes, poſt numer.* 5. vbi etiam Salicet. *ſub* 2. *verſ. & idem ſi eſt productus per Iudicem, Cod. de teſt.*

4 Accedet, quod apparet de cauſa propter quam Domini de Lilijs cupiebant Coſimum impetrare beneficium, & illum adiuuabant pro aſſecutione, ea enim fuit vt excluderent à Canonicatu Strinam ipſorum inimicum, & cum quo litem habent in Rota ſuper huiuſmodi Canonicam. Vbi autem apparet de alia cauſa, ceſſat præſumptio Confidentiæ, vt fuit dictum in illa Oriolen. coram Bubalo, in Conſentina prætenſæ Confidentiæ 4. Februarij 1591. coram Orano, in Meliten. Canonicatus, 6. Martij 1595. coram Reuerendiſs. Rodien.

5 Hinc tollitur, quod dicitur, Dominum Decanum ſubminiſtraſſe Coſimo expenſas litis cùm appareat factum ex dicta cauſa non animo confidentiali, vltra quod ex his, quæ ſequuntur abſque præcedente pactione, & tractatu ante impetrationem non probatur Confidentia, vt fuit dictum in illa Coſentina, & in vna Brixien. Confidentiæ 5. Iunij 1591. coram R. P. D. Decano, ſicuti etiam non arguitur ſimonia ex ijs, quæ ſequuntur actum in quo prætendetur ſimonia non probato, quod facta ſint in vim tractatus, & pactionis actum ipſum præcedentis, *cap. Anſaldus*, 8. *quæſt.*1. *cap. in quam pio, in verſic. poſtmodum* 1. *quæſt.*2. Doct. communiter *in cap. veniens, il primo, de teſt.* Dec. *conſ.*118. *num.*4. Put. *deciſ.*17. *lib.*2. Mohed. *deciſ.*266. fuit dictum in Romana, ſeu I palen. ſimoniæ, 7. Februarij 1596. coram Illuſtriſſimo Cardinali Blanchetto.

6 Non obſtat pariter promiſſio de ſoluendo expenſas in expeditione literarum, quam fatetur D. Decanus in ſuo Conſtituto, quia vltra quod promiſſio facta fuit ex cauſa prædicta, ſolutio expenſarum pro expeditione literarum, quando alias faceret aliquam præſumptionem Confidentiæ, ſolam tamen non ſufficeret, vt fuit dictum in Conſentina prætenſæ etiam Confidentiæ coram Orano.

7 Minus etiam facit dictum primi teſtis, Coſimum dixiſſe, *che in detta impetratione n u ne haueua vtile alcuno, ma ſolo il nudo nome*, nihil enim probat, tum quia eſt vnicus, *cap. licet, cap. veniens, & cap. inſiurandi, de teſt.* tum quia deponit de confeſſione extraiudiciali, Felin. *in cap. cum oporteat, num.* 6. *de accuſ.* Put. *deciſ.*171. *in fin. lib.*2. Et vbi teſtis iſte vellet ex illis verbis inferre, quod beneficium verè non fuiſſet impetratum pro Coſimo, conuinceretur de mendacio ex literis, &c.

R. P. D. LVGDVNEN.

Viſen. Parochialis.

Luna 27. Februarij 1606.

ARGVMENTVM.

Lis ſuper beneficio quando dicatur extincta per mortem vnius ex litigantibus, & ceſſionem alterius etiam tacitam.

SVMMARIVM.

*Lis non dicitur extincta per mortem vnius ex litigantibus, n.*1. *&* 2. *Vbi ampliat etiam mortuo actore ad effectum, vt quis non dicatur pacificus poſſeſſor, ibid.*

*Lis dicitur extincta ex morte vnius ex collitigantibus, & ceſſione alterius etiam tacita, n.*3. *Declara, vt n.*4.

Ceſſio litis tacita ex quibus actibus inducatur, num. 5. *&* 6. *&* 7.

DECISIO CIX.

1 CVm Dominus Georgius de Figueredo vellet examinare quoſdam teſtes ſuper iuſtificatione ſuæ gratiæ, fuit oppoſitum pro parte Domini Franciſci Ribeiro rei, & poſſeſſoris non eſſe locum examini obſtantibus regulis de annali, & triennali, Ideò dubitaui, an prædictæ regulæ obſtarent Georgio, & dubio ſæpiùs vtraque parte informante propoſito, tandem Domini conuenerunt in ſententiam negatiuam. Ratio fuit, quia prædictæ regulæ non defendunt niſi pacificos poſſeſſores, vt ex earundem lectura patet. Quod autem Franciſcus nunquam fuerit talis conſtat ex lite, quam in Rota diu agitatis contra Michaelem Cardoſo reum,

Digitized by Google

reum, & poſſeſſorem, quæ lis etiam hodie cenſetur durare, cùm non doceatur extincta. Nec enim releuat, quod eo tempore, quod fuit capta per Franciſcum poſſeſſio, Michael iam vita functus eſſet, Nam nihilominus durabat lis, quæ non extinguitur per mortem vnius collitigantis, *cap. 1. & 2. vt lit. pend. in 6. deciſ. 10. eod. tit. in nou.* Mohed. *deciſ. 14. de cauſ. poſſ. & propr.* Sarnen. *ſuper reg. de annal. qu. 63. num. 4.*

2 In tantum vt nedum mortuo reo, & poſſeſſore vt hic, quo caſu nemo dubitat, ſed etiam mortuo actore, lis ſuperſit ad effectum, vt poſſeſſor non dicatur pacificus, Achil. *deciſ. 8. vt lit. pend.* Quamuis regulariter, & ad alios effectus mortuo actore, lis dicatur finita, Ioan. Andr. *in c. ſi his poſſident, vt lit. pend. n. 1.* Ægid. *deciſ. 156.*

3 Non obſtat, morte vnius ex collitigantibus, & ceſſione alterius litem dici extinctam, eſt gloſſ. *in clem. 1. vt lit. pend. in verſ. Moribus*, not. Card. *num. 21.* & Imol. *n. 23.* & quod ſufficiat ceſſio tacita ex *deciſ.* Caſſad. 5. *n. 4. vt lit. pend.* & fuit dictum in cauſa Conchen. Archipresbyteratus Lunæ 27. Februarij 1589. coram Illuſtriſſimo Platto, quæ tacita ceſſio in hoc caſu elicitur ex ſubrogatione, quam in vita Michaelis Franciſcus impetrauit.

4 Fuit enim reſponſum, quod non obſtante ſubrogatione potuit Franciſcus citatis intereſſe putantibus petere adiudicatoriam, ſicut regulariter poteſt ſuperſtes, Caſſad. *deciſ. 1. de re iud.* & petit canonizationem ſui Iuris Michaelis, ad quod fuit ſubrogatus, vnde ſuccedit *d. deciſ.* Achill. 8. *vt lit. pend.* vbi in finalibus verbis dicitur, quod ſi eſt in poteſtate ſuperſtitis proſequi litem, vel non proſequi non eſt iudicandus pacificus.

5 Nec tacita ceſſio elicienda eſt, niſi de animo, aut mente collitigantis ſuperſtitis conſtet, quod litem proſequi nolit, puta, quia reuocauerit ſuos procuratores, quod aliud beneficium incompatibile cum litigio acceptauerit, aut alios actus ſimiles exercuerit, Achil. *d. deciſ.* 8. Mil. *in verſ. lite pendente quo ad litigantem in fin.* Hic autem Franciſcus poſt obitum Michaelis capiendo poſſeſſionem declarauit ſe velle litem vlterius proſequi, vt ait *d. deciſ. 10. vt lit. pend. in nou. verſ. Nam hoc actor*, & in ſubrogatione poſt narratam litem cum Cardoſo defuncto obtinuit ſe ad ius huiuſmodi, illiuſque, nec non litis, & cauſæ prædictæ proſecutionem, & defenſionem in iiſdem ſtatu, & terminis, in quibus de præſenti reperitur admitti.

6 Non obſtat deciſio Conchen. coram Illuſtriſſimo Platto, quia loquitur in ceſſione tacita neceſſaria, videlicet, quando collitigans ſuperſtitis obtinuerat aliud beneficium incompatibile per cuius aſſecutionem ſicuti vacaret primum beneficium, ſi collitigans illud obtinuerit, ita & lis ſuper illo dicitur extincta, & ita illam deciſionem intellexit Rota in cauſa Compoſtellana Parochialis Lunæ 16. Decembris 1596. coram Orano.

7 Deinde loquitur quoad effectum, vt Ordinarius beneficium ſi vacet conferre poſſit, quippè poteſt eſſe, quod beneficium non ſit litigioſum, ita vt Ordinarius poſſet conferre, & tamen duret lis ad impediendam illiuſmet beneficij pacificam poſſeſſionem, vt ex Butr. *in cap. 1. de confirm. vtili, vel inutili*, tradit Sarnen. *in reg. de annal. qu. 44. num. 9.* idemque ait Mohed. *deciſ. 8. num. 2. vt lit. pend.* & Achil. *deciſ. 3. & 7. eod. tit.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Ferrarien. Attentatorum.

Lunæ 27. Februarij 1606.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs ſumas Argumentum.

SVMMARIVM.

Continuans ſuam poſſeſſionem dicitur attentare, quando continuatio eſt facta diuerſo modo ab eo, qui prius quis poſſidebat, n. 1.

Quaſi poſſeſſio acquiri non poteſt ſine ſcientia, & patientia eorum, de quorum præiudicio agitur, n. 6.

DECISIO CX.

1 Licet infeudationes factæ ab Epiſcopo Leonin de anno 1587. admittantur eſſe de bonis comprehenſis in inueſtitura Dominæ Lauræ, adhuc tamen Domini reſoluerunt non ceſſare attentata, nec poſſe Epiſcopum ſe tueri ex eo, quod continuando non attentauerit, cùm continuatio fuerit facta diuerſo modo ſuper bonis ſcilicet à Laura non poſſeſſis, iuxta tradita per Lancellot. *de attent. part. 2. cap. 4. n. 70.* Bero. *conſ. 118. n. 8. & 24 lib. 2.* Quamuis enim de dictis bonis exiſtentibus in Villa Campagnani, & Piſſarulæ Laura fuerit inueſtita, tamen illorum nunquam potuit aſſequi poſſeſſionem, cùm mortuo Marchione de Contrarijs, fuerint incamerata à Domino Venero, quod prætendebat deuolutionem, & in cuius Territorio exiſtebant, ita vt de illis bonis non poſſit dici verè inueſtita, *c. 1. in princ.* & ibi Aluarot. *n. 2. quid ſit inueſtitura.*

Quod autem bona, de quibus à Venetis fuit capta poſſeſſio, ſint de comprehenſis in inueſtitura Lauræ, anni 1577. & ſint illa, de quibus Epiſcopus anno 1587. inueſtiuit illos à Paſſu aliàs de Breſſanis, & illos de Cobianchis, ſatis conſtat ex iuribus in actis productis, & clarè deducitur in informatione facti Dominorum de Pepulis, in qua etiam benè probatur, quod Laura nunquam illam poſſedit, non obſtante, quod tam ante inueſtituram obtentam, quam poſt litem Venetijs proſequuta fuerit. 2

Non obſtat, quòd inueſtituræ ab Epiſcopo factæ ſint conformes inueſtituræ D. Lauræ, quia imò in multis ſunt contrariæ, vt in alia deciſione viſum fuit, in qua etiam fuit reſponſum ad id, quod hodiè iterùm deducitur, quod lis ſuper nullitate conceſſionis Lauræ non impediret Epiſcopum quin poſſet infeudare. 3

Nec obſtat, quòd fuerint reſeruata iura Hæredum de Contrarijs, quia id nihil ſuffragabatur Lauræ, cuius iura reſeruari debuiſſent, non autem hæredum de Contrarijs, & ſic inueſtiturarum antiquarum quibus Laura non nitebatur, vt etiam in alia deciſione viſum fuit. 4

Neque etiam obſtat, quòd inueſtitura Lauræ fuerit renouatio antiquarum, non autem noua conceſſio, quia hoc etiam alias ſublatum fuit, cùm nullum verbum in inueſtitura Lauræ de renouatione, ſed conceſſio fuit facta vti de bonis ad Eccleſiam deuolutis, in quibus licet Laura vti ſoror, & hæres Marchionis habuerat prælationem, tamen hoc non tollit, quin fuerit noua conceſſio, ſed ceſſat difficultas ex diuerſitate pactorum, ſiue inſpiciantur inueſtituræ antiquæ, in quibus omnia ferè pacta ſunt diuerſa, ſiue attendatur inueſtitura, & tranſactio inter Epiſcopum, & contrarios facta, in qua aderat pactum de non appellando, quod non adeſt in inueſtitura Lauræ, & in ea admittebantur maſculi tantum, in hac autem poſt maſculos vocantur fœminæ. 5

Non obſtat inueſtitura anni 1590. quia non eſt de bonis comprehenſis in inueſtitura Lauræ, nam reſpectu petij terræ exiſtentis in fundo trecentæ nullus ex confinibus conuenit cum bonis deſcriptis in inueſtitura Lauræ. Quo verò ad petium terræ appellatum la Grimalda in Fundo Piſſarulæ in loco appellato Scardoara, cùm ſit in Dominio Veneto, & in loco, cuius poſſeſſionem Laura aſſequi non potuit, non poteſt ex hac inueſtitura aliquid inferri, vt dictum eſt de inueſtituris anni 1587. vltra quod cùm reſpectu iſtius vnicæ ſubinfeudationis non conſtet de ſcientia Dominorum de Pepulis, non potuit contra ipſos ſine eorum ſcientia, & patientia acquiri aliqua quaſi poſſeſſio, Bald. *in leg. 2. numer. 12. & 17. de ſeruit. & aqua*, Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina, numer. 64. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Dec. *conſil. 126. in fin.* Put. *deciſ. 360. numer. 10. part. 1.* & fuit deciſum in cauſa Cremonen. penſionis 21. Nouembris 1572. coram bon. mem. Cardinali Lancellotto, & alias ſæpè. 6

R. P. D. PAMPHILIO.

Lucana Bonorum.

Lunæ 27. Februarij 1606.

ARGVMENTVM.

Melioramentorum exceptio an, & quando impediat immiſſionem, ſeu manutentionem in poſſeſſione, & quando ſufficiat verbalis oblatio. Scientia debet eſſe certa, & indubitata, quando agitur de amiſſione iuris, & quando in integrum reſtitutio executionem impediat.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Poſſeſſio iunior tanquam clandeſtina non impedit manutentionem antiquioris poſſeſſoris, n.1.

Iudex nulliter, & de facto procedens, non priuat aliquem ſua poſſeſſione, n.1.

Melioramenta facta in re poſſeſſa bona fide reſtituenda ſunt, antequam eiuſdem rei Dominus in illius poſſeſſionem ingrediatur, n.3.

Melioramenta quando ſunt reſtituenda vigore ſententiæ, tunc non ſufficit illorum oblatio, ſeu cautio de illis reficiendis, ſed eſt neceſſaria actualis reſtitutio, n.4.

Melioramentorum refectionis oblatio debet intimari, & præcedere executionem, n.5.

Poſſeſſio capta vigore executorialium, illis non reproductis, neque ſeruatis quatuor terminis ſubſtantialibus poſt illarum reproductionem, nulla, & inualida eſt, n.6.

Scientia debet eſſe certa, & indubitata, nec præſumpta ſufficit, vbi agitur de amiſſione iuris, n.7.

Reſtitutio in integrum impedit executionem rei iudicatæ, etiam quod fuerit conceſſa poſt factam executionem, ſi executio nulliter facta fuit, n.8.

Nulliter factum, nullum poteſt præſtare impedimentum, numer.8. in fine.

DECISIO CXI.

1 DIxerunt Domini mandatum de manutenendo in poſſeſſione bonorum, de quibus agitur, dandum eſſe Andreæ, quia conſtat de eius anteriori poſſeſſione, non obſtante poſteriori poſſeſſione Rectoris, quæ tanquam iunior, & clandeſtina non impedit Andreæ manutentionem, *cap. licet cauſam*, cum ibi notat. *de probat.* Bart. *in l. ſi duo, n.4. ff. vti poſſid.* Couar. *pract. quæſt. c.17. in fin.* præſertim, quod Andr. nunquam habuit ſe pro ſpoliato, Put. *deciſ.198. lib.1. & deciſ.419. lib.2.*

2 Neque obſtat, quòd poſſeſſio Rectoris fuerit capta auctoritate iudicis, qui ſine alia euictione priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione, iuxta notat. per Angel. *in leg. qui vniuerſas, §. item cum Prætor, in fin. ff. de acquir. poſſeſſ.* quia hoc procedit, quando iudex ritè, & rectè procedit, non autem quando nulliter, & de facto, Abb. *in cap. conquerente, n.8. de reſtit. ſpoliat.*

3 Prout in caſu iſto nulliter proceſſit immittendo Rectorem in poſſeſſionem non facta reſtitutione bonorum compermutatorum, nec refectis melioramentis, quæ iuxta formam ſententiæ Vicarij Lucani per Rotam confirmatæ erant reſtituenda, antequam bona de quibus agitur Eccleſiæ reſtituerentur, Caſtr. *conſ.270. num.3. verſic. breuiter, lib.2.* Neguz. *de pignor. 4. memb. 5. part. principali ſub n.10. in 3. concluſ.* Capic. *deciſ.17. num.6.* Put. *deciſ.471. num.3. lib.2.* & fuit reſolutum in cauſa Viterbien. Bonorum 10. Iunij 1602. coram R. P. D. meo Sacrato, & in cauſa Viterbien. Fideicommiſſi 6. Iunij 1603. coram Illuſtriſſimo Pamphilio.

4 Neque etiam obſtat, quòd melioramenta non eſſent liquida, ſtante quod ex forma ſententiæ ante reſtitutionem Bonorum erant facienda, & pro illorum liquidatione debebat præfigi terminus Andreæ, nec erat locus oblationi, ſeu cautioni de reficiendo poſtquam fuiſſent liquidata, ſed neceſſaria erat actualis reſtitutio, Caſtr. *dicto conſil.270. numer.3. lib.2.* Put. *deciſ.471. num.3. lib.2.* Et fuit dictum in allegata Viterbien. coram Illuſtriſſimo Pamphilio.

5 Et ſic tollitur fundamentum, quod pro parte Rectoris fit in oblatione per eum facta, quia eſt merè verbalis, vltra quod non apparet, quod fuerit intimata Andreæ, nec ei facta interpellatio ad recipiendum, neque quod fuerit facta ante executionem, & cùm præcedere debuiſſet, eſt probandum executionem præceſſiſſe, *leg. matrem, Cod. de probat.* Bart. *in l. non ſolum, §. ſed vt probari num.2. ff. de non. oper. nunciat.* Alex. *conſ.16. num.2. & 91. lib.5.* Socin. *conſ.43. n.9. lib.1.*

6 Placuit etiam Dominis nullitas deducta ex eo, quod fuit capta poſſeſſio vigore executorialium, illis non reproductis, neque ſeruatis quatuor terminis ſubſtantialibus poſt illarum reproductionem, iuxta ſtylum Rotæ requiſitis, Felin. *in cap. ad probandum, num.6. de re iudic.* Caſſad. *deciſ.6. num.10. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Lancellot. *de attent. lite pend. in præfat. n.306. & ſeq.* Veſtr. *in Praxi lib.8. c.8. n.6. & ſeq.*

7 Nec viſum fuit hanc nullitatem poſſe excuſari ex prætenſa taciturnitate, Andreæ *ad deciſ.* Creſcent. *d. tit. vt lite pend.* Quia non conſtat Andream fuiſſe præſentem apprehenſioni poſſeſſionis factæ per Rectorem, nec quod de intimatione poſteà facta, habuerit notitiam, quæ debet eſſe certa, & indubitata, ita vt præſumpta non ſufficiat ex quo agitur de amiſſione iuris, iuxta gloſ. communiter approbatam, *in c. concertationi, in verb. ſciuerit, de appellat. in 6.* Felin. *in c. quod ad conſultationem, n.32. de re iud.* Put. *deciſ.6. de probat.* Mohed. *deciſ.4. eod. tit.* maximè quod ſatis videtur conſtare de diſſenſu, ex quo ſtatim Andreas iter arripuit ad Curiam pro defenſione ſuæ poſſeſſionis.

8 Non obſtat, quòd poſt rem iudicatam non detur manutentio, quia illius effectus fuit ſuſpenſus per commiſſionem reſtitutionis in integrum, & ideò non poteſt impedire, quin interim poſſeſſori detur manutentio, Caſ. de Graſſ. *deciſ.5. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* & fuit reſolutum in cauſa Venetiarum cenſus 22. Martij 1596. coram Illuſtriſſimo Cardinali Arrigonio, & alias ſæpè, non obſtante, quod reſtitutio fuerit conceſſa poſt factam executionem, quia cùm nulliter facta fuerit, nullum poteſt præſtare impedimentum, *ad leg.4. §. condemnatus, cum ibi not. ff. de re iudic. cap. non præſtat. de reg. iur. in 6.* Et ita concluſum fuit, &c.

R. P. D. LITTA.

Ianuen. Iuriſpatronatus.

Luna 13. Martij 1606.

ARGVMENTVM.

Baſtardi, & illegitimi quando ſint capaces iuriſpatronatus.

SVMMARIVM.

Iuriſpatronatus illegitimi, & baſtardi capaces non ſunt, quando illud eſt honorificum, & fundatum ad fauorem deſcendentium, & quando fundator voluit patronum pro tempore debere eſſe clericum, n.1. & 2.

Baſtardus regulariter eſt omnium iurium ſpiritualium incapax, omnique dignitate, & honore indignus, n.3.

Baſtardus ſine diſpenſatione non poteſt eſſe clericus, numer.3.

Iuriſpatronatus fundatio pro lege habere debet, numer.3. & num.5. vbi propterea quod fundationis tenor ſemper attendi debet, num.4. & 5.

DECISIO CXII.

1 VIſum fuit Dominis non eſſe recedendum à deciſione in hac cauſa facta ſub die 30. Ianuarij proximè præteriti, & licet informantes pro Dominis Ioan. Stephano Innocentio, & litis conſortibus ſtrictè ſcriberent ſuper intellectu fundationi alias dato, & ſuper illa quæſtione, An illegitimus ſit capax iuriſpatronatus, tamen circa intellectum nihil fuit firmatum, Tum quia Domini non conueniebant, ſed permaxime diuiſi erant, Tum etiam quia ex alio capite, in quo omnes concordes erant illegitimitatis ſcilicet filiorum Ibleti poterat ex latè deductis in vltima deciſione capi ſolida reſolutio, & ſic terminari præſens controuerſia.

2 Et quod attinet ad illam concluſionem in ipſa deciſione firmatam, nempè quod illegitimus non ſit capax iuriſpatronatus. Dixerunt Domini eam non eſſe ita indiſtinctè, & in abſtracto intelligendam, prout conſideratur per informantes contra deciſionem, & contrarium probare videntur iura, & Auctores ab ipſis citati, concludentes in ſumma quemlibet Chriſtianum eſſe capacem iuriſpatronatus per text. *in cap. pia mentis, & c. Frigentius 16. qu.7.* ſed eſſe intelligendam in concreto, & in hoc ipſo indiuiduo caſu, de quo agitur. Quandoquidem cùm tractetur de iurepatronatus honorifico à Cardinali fundato ad fauorem deſcendentium lineæ ſuæ Auitæ, & qui voluit inter cetera patronum pro tempore eſſe debere Clericum, & habere ius eligendi, ac conferendi, neceſsè eſt fateri illegitimum regulariter iudicari debere incapacem huius iuriſpatronatus.

3 Tum quia baſtardus regulariter eſt omnium iurium ſpiritualium incapax, *cap. ſi gens Anglorum 56. diſt.* & de iure, omni dignitate, & honore indignus reputatur, gl. *in clem.1. de baptiſm.* Abb. *in cap. innotuit, de elect.* cum alijs per. Sam. *in reg. de trien. q.2. col.2. ſub litt. B.* Tū etiam quia cleri-

cus eſſe non poteſt baſtardus abſque diſpenſatione, vt omnibus notum eſt, & lex ſeu iuriſpatronatus fundatio, quæ pro lege ſeruari debet ſecundum Ancharan. *in clem. quia contingit, in 9. not. de relig. domibus*, ad ea, quæ frequentius euenire ſolent, & non ad ea, quæ raro, & per viam diſpenſationis contingere poſſunt, adaptari debet, Vulg. *l. nam ad ea, ff. de legib.*

4 Ex prædictis non parum aſtipulantur cetera deducta in d. deciſione vltimo loco facta, quæ hic non repetuntur breuitatis gratia.

5 Ex quibus clarè conſtare videtur, quod tam attenta mente fundatoris, quæ in omni diſpoſitione primum ſolet obtinere locum iuribus vulgatis, quam inſpecto tenore ipſiuſmet fundationis, qui ſemper attendi debet, vt tenet Roch. de Curte *in ſuo tract. de iurepatr. in verbo ipſe, vel is, à quo, num. mihi* 19. Card. *conſ.69.* Bellon. *conſ.56. num.4.* Barbat. *conſ.35. n.8. lib.2.* & tenuit Rota in Gerunden. Beneficij 27. Martij 1596. coram D. meo Iuſto, in Papien. Parochialis 13. Martij 1598. coram bon. mem. Orano, & alias ſæpè deſcendentes legitimos lineæ Auitæ ipſius fundatoris in ſucceſſione iſtius iuriſpatronatus illegitimos ipſos deſcendentes excludere debere, & conſequenter mortuo Ibleto patrono d. iuſpatronatus de iure ſpectauiſſe ad illos legitimos Com. Io: Ludouici, & non ad filios illegitimos dicti Ibleti. Et ita concluſum.

R. P. D. MANZANEDO.

Ferrarien. Lucri Dotis.

Luna 13. Martij 1606.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione magiſtraliter declaratur an, & quando Gemmæ, & iocalia præſertim pretioſa, & magni valoris per maritum, ſeu ſponſum vxori, vel ſponſæ tradita cenſeantur animo donandi, an verò ad vſum tantum.

SVMMARIVM.

Iocalia, & Gemme tradita ſponſa cenſentur donata, ſi animo donandi tradita fuerunt, n.1.

Iocalia, & Gemme per ſponſum ſponſæ tradita non cenſentur donata quando ad vſum tantum tradita fuerunt, num.2.

Gemme, & iocalia per ſponſum ſponſa tradita ſi ſunt pretioſa, & magni valoris ad vſum tantum, & non animo donandi tradita præſumuntur in dubio, num.3. & ſeqq.

Donatio nunquam præſumitur vbi alia coniectura, quam donationis capi poteſt, n.4.

Neceſſario facere dicitur quis illud, quod facit ob verecundiam, n.5.

Gemme, & iocalia in dubio præſumuntur vxori tradita ad vſum, & non animo donandi, non ſolum ſi à marito tradantur poſt matrimonium, ſed etiamſi à ſponſo ſponſa, n.7. & ſeqq.

Sponſa proprie loquendo intelligitur de futuro, n.8.

Sponſalia ſunt futurarum nuptiarum promiſſio, n.8.

Gemme, & iocalia an præſumantur tradita animo donandi, quando non ſimpliciter traduntur, ſed per verbum Dono, *num.10. & ſeq.*

Donatio non inducitur per verbum præſentare, *n.10.*

Iocalium, & gemmarum donatio facta à marito vxori, & à ſponſo ſponſa an, & quando præſumatur ex nobilitate, num.12. & ſeq.

Diues an quis ſit, aut nobilis, iudicis arbitrio relinquitur, num.13.

Donatio iocalium, & gemmarum facta à marito vxori præſumitur, quando maritus eſt ignobilis, & vxor nobilis. Declara, vt num.14.

DECISIO CXIII.

1 DOmini dixerunt gemmas, de quibus agitur, non eſſe excomputandas, quia prout Doctores in hac materia diſtinguunt. Aut ſponſus tales gemmas ſponſæ animo donandi tradidit per ſe, vel per nuncium habentem commiſſionem ad donandum, & tunc donatæ intelliguntur, & non repetuntur ab ea, per text. *in leg. mater, Cod. de donat. ant. nupt. leg. cum mihi ſtatus, §.1. de donat. inter vir. & vxor.* iuxta intellectum Bart. *in l. pen. §. ſeruus, ff. ſolut. matrim.* tenet Bald. *in authent. ex teſtamento, num.3. C. de collationib.* & tunc nihil refert, quod ſint pretioſæ, cùm etiam in pretioſis teneat donatio irreuocabiliter, *leg. quod adipiſcenda, & l. nuper, ff. de donat. inter vir. & vxor. §.5.* tradit Rom. *conſ.146.* & Palacios *in rubr. de donat. int. vir. & vxor. §.5.*

2 Aut verò conſtat ſponſum noluiſſe donare, niſi ad vſum prædictas gemmas, & tunc ſoluto matrimonio remanent viri, *l. mortis ſuæ cauſæ in fin. ff. de donat. inter vir. & vxor. l. in commodato, §. ſicut ff. commod.*

3 Aut ſumus in dubio, quia non conſtat de animo ſponſi, quo caſu in varias Doctorum opiniones deuenerunt, vt conſtat ex traditis à Bart. *in leg. penult. §. ſeruus, num.2. ff. ſolut. matrim.* & ab Ang. *ibid. num.3.* & ab Imol. *num.10. cum ſeq.* Paul. de Caſtr. *num.4.* Sed communiter conueniunt in hoc, quod ſi gemmæ ſunt pretioſæ, & magni valoris, prout iſtæ Dominis viſæ fuerunt, & iudicis arbitrio relinquendum eſſe, tradit Afflict. *deciſ. 315. numer.15.* & Palacios *vbi ſupra §.11. numer.2.* & in iſto caſu non cenſetur in dubio donatæ, ſed tantum accommodatæ, & ad vſum conceſſæ cauſa, & gratia ipſius mariti, & eius honoris, & vt honeſtius, & magis honorificè ſponſa incedat, per text. *in l. ſicut certo, §. interdum, verſ.1. ff. commod.*

4 Tum etiam, quia quoties alia coniectura poteſt capi, nunquam præſumitur donatio, *leg. cum de indebito, ff. de probat.* & ibi communiter Doct. *l. Procula, eod. titul. l. ſi cum aurum, ff. de ſolut. & liberat. l.2. §. circa, ff. de dol. except. leg. Campanus, ff. de oper. libert. leg. ſi donatio, ſecundo reſponſ. Cod. de collat.* & facit ſingul. gloſ. vnica *in leg. cum quid, ff. ſi cert. pet.* quam ad hoc commendant ibi Bart. Bald. Caſtr. & communiter Moderni, & reputat ſingularem Imol. *in leg. cotem ferro, §. qui maximos, ff. de publ. & vectigal.*

5 Sed ſic eſt, quod in traditione dictarum gemmarum coniectura eſt, maritum illas tradidiſſe, vt magis ornata ſponſa accedat ad ipſum, & propter pudorem verecundiæ, eſſet namque verecundum ſponſo illas non mittere, aut tradere ſponſæ, violaret enim conſuetudines, & poſſet redargui apud bonos, & graues, quod autem quis facit ob verecundiam, neceſſariò facere dicitur, *l.2. ff. de aliment. & cib. legat. leg. Quintus Mutius, ff. mandati.* Nec fieri poſſe dicitur, quod lęderet verecundiam noſtram, vel offenderet bonos mores, *l. filius, ff. de cond. inſt.* Ergo cùm talium gemmarum traditio fiat ex prædictis rationibus, & ex prædicta quadam morum neceſſitate, non eſt præſumenda donatio.

6 Et pro iſta ſententia benè facit text. *in l. ſed ſi vir ex lana, ff. de donat. inter vir. & vxor.* & text. *in l. id veſtimentum, ff. de pecul. & leg. Quintus Mutius ff. de auro, & argent. legato,* & hanc ſententiam tenet, & ſequitur Bart. *in d. l. penult. §. ſeruis, n.2. ff. ſolut. matrim.* & ibi Angel. *n.3.* & Caſtr. *num.4.* & Imol. *n.10.* & Alex. & communiter Doct. *in l. vſusfructus, §.1. ff. ad l. Falcid.* idem Bart. *in leg.1. §. nec caſtrenſe, ff. de collat. bonor. n.9.* Bal. Paul. Salicet. & communiter Doct. *in d. l. ſi vt certo, §. interdum, ff. commod.* & eſt communis ferè omnium ſententia ex Corn. *conſ.113. num.7. lib.4.* & Bertrand. *conſil.35. numer.8. lib.1. part.2.* eandem fatetur communem Anchat. *conſil.181.* & Alex. *conſ.155. in fine, lib.7.* & Roland. pluribus relatis *conſ.10. num.12. lib.1.* & Ant. Gomeſ. *in leg. 52. Tauri num.4.* & Iul. Clar. *lib.4. recept. ſentent. §. donatio, qu.10. num.3.* Menoch. *de arbit. caſ.218.* Palacios Rub. *vbi ſupra §.6.* Surd. *deciſ.166. n.25.* licet ipſe non acquieſcat Mathienzo, *l.4. gloſ.5. num.1. tit.2. lib.5. nouæ recopilationis*, Caſtillo *in d. l.52. Tauri in gloſſa in verbo ſed pretioſo*, Gutierez *pract. lib.2. qu.19. n.2.*

7 Et licet aliqui ex prædictis Doct. prædictam ſententiam tenentes loquebantur in veſtibus, & gemmis pretioſis, traditis à marito vxori, quamplurimi tamen ex iiſdem indifferenter loquebantur de dictis gemmis traditis ſiue à marito vxori, ſiue à ſponſo ſponſæ, & præcipuè Imol. *vbi ſupra numer.12. verſ. item attende*, & Roland. *numer.13. 14. 15. & 16.* Iul. Clar. *vbi ſupra, numer.3. verſic. & quod veſtes pretioſa*, vbi prædictam communem intelligit, tam in traditis vxori à marito, quam à ſponſo ſponſæ, & Corn. *dicto conſil.114. numer.6. & 7.* loquitur expreſsè de ſponſis de futuro, Mathienzo *numer.2. verſ. & ſi huiuſmodi*, & Doct. de hac materia loquentes intelligunt in datis à ſponſo ſponſæ, ſiue à viro vxori, Caſtillo *d. l.52. gloſſ. ſed pretioſo, verſic. vbi contendunt*, & Corn. *dict. conſil.124. num.6.*

Digitized by Google

numer.6. & 7. loquitur expreſsè de ſponſis de futuro, & Antonius Gomeſ. *numer. 4. verſic. ergo idem dicendum eſt*, loquitur etiam in ſponſis de futuro, & pro hac parte adducit text. *in leg. hoc legatum, in fin. de legat.3.* vbi expreſsè dicitur, quod paria ſunt, quod talia ſimpliciter dentur, & tradantur ſponſæ ante matrimonium, ſiue vxori poſt matrimonium, quia vtroque caſu videntur ad vſum tantum data, facit etiam text. *in l. ſi quid, eod. tit. de legat.3.*

8 Quæ omnia Doct. dicta de datis à ſponſo ſponſæ clarius intelligenda ſunt de ſponſis de futuro, cùm de iure ſponſa, propriè loquendo intelligitur de futuro, cùm ſponſalia ſint futurarum nuptiarum promiſſio, *cap. noſtrates, 30. quæſt. l.1. de ſponſ.* & ſic ante matrimonium. Illo autem perfecto, iam dicuntur maritus, & vxor, tradit Abb. *in rubr. de ſponſ. num.3.* & ibidem Butr. *num.2. 3. & 4.* Couarr. *in 4. cap.1. à num.1. cum pluribus ſequentibus*, & præcipuè *n.4. verſ. verum*.

9 Et quamuis in caſu noſtro Anton. Gomeſ. *vbi ſupra dicto num.4. verſic. ſed eſt aduertendum*, ſentiat contrarium, nempè prædicta procedere tantummodo in traditis à marito vxori, non autem à ſponſo ſponſæ de futuro, motus fundamento de quo ibi, quod forſan diſputationis gratia poſſet conſiderari, cùm tamen non adducat pro ſe textus, nec Doctor. ſtandum eſt communi, de qua ſupra.

10 Quibus non obſtat dicere ſupradicta procedere, quoties iocalia ſimpliciter fuerunt tradita, prout loquitur text. *in dicta leg. hoc legatum in fin. de legat.3.* ſecus autem quando non ſimpliciter, ſed per verbum *Dono*, aut aliud ſimile fuerunt tradita, prout in iſto caſu ex literis Marchionis conſtat, dictas gemmas ſponſæ præſentaſſe, dum dixit: *Per le gioie preſentateli*, quod vulgari ſermone, prout litera Marchionis fuit reſcripta, dicunt importare idem quod donare. Quam interpretationem Domini non admiſerunt, qui hanc dictionem *præſentare* æquiuocam eſſe, & diuerſimodè aſſumi cenſuerunt. Vnde ex illa non eſſe in dubio admittendam donationem cenſuerunt, præcipuè in iſta materia, quæ de ſui natura potius excludit præſumptionem donationis, ex ſupra dictis.

11 Tum quia etiamſi iſta dictio *præſentare* importaret idem, quod verbum *Dono*, deberet impropriari, & gemmæ intelligi donatæ tantum ad vſum, cùm eſſent magni valoris, & ſponſo verecundum eſſet illas ſponſæ non tradere, iuxta ipſius conditionem, ad tradita per Imol. *vbi ſupra, numer.12. verſic. quod intellige*, quando ſunt magni valoris, Bartol. *in dicta l.1. §. nec caſtrenſe, numer.10.* Alexand. *conſilio 155. numer. 11. volum. 7.* Corn. *conſilio 114. in fin. vol.4.* Roland. *vbi ſupra, numer.15.* qui plures refert, Palacios Rubeus *vbi ſupra, §.7. num.1.* qui teſtatur de communi, Honded. pluribus relatis, & affirmans iſtam communem, *conſil.30. num.28.29. 30. & 31. lib.2.*

12 Non obſtat, quòd verſemur inter nobiles, inter quos donatio iocalium præſumitur, argum. text. *in leg. cum hic ſtatus, §. ſponſus, & §. ſi quis ſponſum, & leg. ſi ſponſus, ff. de donat. inter vir. & vxor.* Bald. *in cap. iurauit, num.12. de probat.* Palacios Rub. *vbi ſupra, §.9. num.18.* Afflict. *deciſ. 315. num.7.* Surd. *deciſ.166. num.31.* quia vt ex eiſdem Doctor. & ab ipſis relatis, & ex eodem Palacios Rub. *vbi ſupra, §.8. & d. §.9. n.19.* & ex adductis ab Honded. *d. conſil. 30. n.19.* colligitur ad hoc vt ex nobilitate poſſit induci dictorum iocalium donatio, debent concurrere cum nobilitate diuitiæ in ſponſo.

13 Domini tamen non iudicarunt dictum Marchionem attenta ipſius qualitate, & nobilitate, adeò diuitem, vt poſſit ex illius diuitijs prædictæ donationis coniectura deſumi, & iſto caſu multum defertur iudicis arbitrio circa conſiderationem nobilitatis, & diuitiarum, vt notat Afflict. *vbi ſupra, numer.3.* & Palacios Rub. *vbi ſupra, §.11. numer.11.* per gloſ. *in authent. præterea, verb. locuples, Cod. vnde vir, & vxor.* communiter receptam, teſte eodem Palacios Rubeos, eſt bona gloſ. *in leg. vbi adhuc, Cod. de iur. dot.* & gloſ. *in leg. fin. Cod. quando fiſc. vel priu.* Vnde Iacob. Butrig. *in d. authent. præterea*, dicit conſiderandam eſſe qualitatem perſonarum, quia nobilis, & qui neſcit operari, non dicitur diues de eo, de quo dicitur diues ruſticus, facit text. *in l. tam dementis in princip. C. de epiſc. audien.* tradit Honded. *vbi ſupra, n.21. & 22.*

Et quod Doct. vltra prædicta ad inducendum donationis præſumptionem conſiderant de nobilitate, procedit quando maritus ignobilis duxit vxorem nobilem, quod notat idem Palacios Rub. *vbi ſupra*, §.10. quod nec in noſtro caſu partes allegant, nec intrare poteſt, cùm tam ex parte ſponſi, quam ſponſæ detur maxima nobilitas, & quamuis poſſet præſumi donatio à ſponſo ſene erga ſponſam iuuenem ad not. per eundem Palacios Rub. *dicto §.10.* & Honded. *vbi ſupra num.5. & 6.* Nihilominus exactis non conſtat de ætate ſponſæ, nec ſponſi, nec ſenectus dicitur incipere ante annum 50. iuxta gloſſ. & Ioann. Andr. *in proœm. ſexti decret.* & Menoch. qui plures adducit *de arbitr. lib.2. centur.1. caſ.59. numer.1.* Honded. *dicto conſilio 30. numer.25.* 14

R. P. D. LVGDVNEN.

Aſculana Dotis.

Veneris 7. Aprilis 1606.

A R G V M E N T V M.

Solutio fieri debet in moneta currente tempore contractus, cetera ſume ex Summarijs.

S V M M A R I V M.

Solutio fieri debet ad valorem monetæ currentis tempore celebrati contractus, n.1.

Tranſactio cenſetur facta ex illa cauſa, ſuper qua præcedebat diſcordia, n.1 in fine.

Donatio regulariter non præſumitur, n.2.

Iudex interponendo decretum non præſumitur voluiſſe præiudicare minori contrahenti, n.3.

Inſtrumentum factum pro exequutione capitulorum non debet augere, nec ampliare ea, quæ in capitulis conuenta fuerunt, num.4.

Verba cenſetur potius poſita ad demonſtrandum, & declarandum, quam ad taxandum, n.5.

Clauſulæ quod fuerint appoſitæ ex ſtylo Notarij potius, quam de conſenſu partium, probatur ex fide Notariorum, numer.6. & 7.

D E C I S I O CXIV.

CVm partes conueniant, quod ſtante ordinatione bon. mem. Cardinalis Sancti Marcelli, ſolutio, de qua agitur, fieri poterat ante tranſactionem ad rationem baioccorum 45. pro ſingulo floreno, Domini dixerunt, idem etiam dici debere poſt tranſactionem, quia regula eſt, quod ſolutio fieri debet ad valorem monetæ currentis tempore celebrati contractus, *cap. penult. de cenſib. Clement.2.* & ibi gloſ. & Cardin. *de decim.* & cauſam tranſactioni dedit non aliqua diſcordia circa qualitatem floreni, ſed tantummodo erat controuerſia ſuper ſolutione terminorum decurſorum dotis promiſſæ, ideòque ex illa cauſa debet cenſeri facta tranſactio ad text. *in l. ſi certa*, & ibi Doct. *C. de tranſact. & in l. cum dies, §. plenum, de arbitr.* 1

Maximè cùm in capitulis concordiæ vulgari ſermone per tranſigentes confectis, nulla fuerit facta mentio de florenis ad rationem baioccorum 50. quod tamen omnino exprimi debuiſſet, cùm eſſet res magni momenti. Imò contrarium eos voluiſſe apparet ex relatione, quam iſta capitula ſæpiùs habent ad antiquam dotis promiſſionem, regulariter non præſumitur donatio, *leg. fin. Cod. de nouat.* 2

Accedit, quod nulla poteſt conſiderari ratio, propter quam Honorius, qui tenebatur ſoluere florenos ad rationem baioccorum 45. voluerit illos ſoluere ad rationem baioccorum 50. ſicque perdere ſcuta plus quam 300. ad *leg. cum de indebito, de probat.* Neque iudex qui tranſactioni, vt puta per Honorium minorem factæ, interuenit, fuiſſe tale argumentum permiſſurus, ita temere factum, & ſine cauſa, Bald. Alexand. & alij allegati per Gabriel. *de ſentent. concluſ.5. n.2.* 3

Itaque non obſtat, quòd in Inſtrumento concordiæ floreni exprimantur ad rationem baioccorum 50. pro floreno, quia cùm inſtrumentum fuerit factum pro executione capitulorum, non debet augere, nec ampliare ea; quæ inter partes in dictis capitulis conuenta fuerint, Natt. *conſ.263. n.3.* Lapus *allegat.15. num.3.* ibique Mandoſ. plures cumulat. 4

Præterea illa expreſſio fuit facta non ad denotandã muta- 5

Digitized by Google

tionem monetæ ſoluendæ, ſed demonſtratiuè ad dictam differentiam alterius floreni, vt alias in ſimili cauſa fuit conſideratum in vna Cæſenatenſi pecuniaria, 14. Martij 1607. coram Domino meo Decano. Et facit regula, quod verba cenſentur poſita ad demonſtrandum, & declarandum, quam ad taxandum, Aym. *conſ.*205. Cephal. *conſ.* 539.*n.*91. *& ſeq.*

6 Atque ex fide, quæ data fuit de ſtylo Notariorum Aſculanorum, colligitur, quod illa expreſſio valoris floreni fuit appoſita ex Notarij conſuetudine, non autem ex conuentione partium, Bald. *conſil.*263.*n.*2.*lib.*1. Roman.*conſ.* 179.*n.*5. Abb.*conſ.*119.*n.*8.

7 Denique ille valor ad baioccorum 50. poteſt referri ad florenum contractum in obligatione eo tempore quo dos fuit promiſſa. Vnde cùm de tempore tranſactionis vigore ſupradictæ ordinationis baioccorum 45. in nouis quatrinis, æquiualerent baioccis 50. in antiquis quatrinis, qui currebant, quando dos fuit promiſſa, ſatis etiam verbis inſtrumenti erit ſatisfactum, quando pro ſingulo floreno ſoluentur baiocci 45. cùm iſti virtualiter, & implicite contineant illos 50. Itaque fuit vtraque parte informante concluſum, ſolutionem fieri debere ad rationem baioccorum 45. pro ſingulo floreno, &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Romana de Capizucchis.

Luna 10. Aprilis 1606.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarius, quando dicatur legitimus contradictor ad effectum impediendi immiſſionem agentis interdicto, quorum bonorum ab inteſtato, & quando etiam fideicommiſſarius poſſit auctoritate propria, & non de manu hæredis fideicommiſſum capere.

SVMMARIVM.

*Auia materna ſuccedit ab inteſtato nepoti ex filia, numer.*1.

*Interdictum quorum bonorum vtile competit venienti ab inteſtato, n.*1.

*Interdictum quorum bonorum non ſolum datur hæredi, ſed etiam hæredi hæredis, n.*1.

*Interdictum quorum legatorum conceditur hæredi hæredis, num.*2.

*Fideicommiſſarius ad hoc, vt dicatur legitimus contradictor ad effectum impediendi immiſſionem ex interdicto quorum bonorum, aut quorum legatorum, quæ requirantur, n.*2. *&* 10. *& ſeq.*

Poſſeſſio fideicommiſſarij capta propria auctoritate, & non de manu hæredis dicitur vitioſa, numer. 3. *vbi ampliatur etiam, quod reſtitutio fideicommiſſi fiat ipſo iure.*

*Fideicommiſſarius non poteſt propria auctoritate capere res fideicommiſſo ſubiectas, etiam hæreditate iacente, num.*3.

*Mandatum de manutenendo non validat poſſeſſionem vitioſam, num.*4.

*Mandatum de manutenendo conceditur etiam prædoni, & ſpoliatori, n.*4.

*Conſenſus non inducitur ex aliquo tacito actu, qui neceſſario conſenſum non concludat, n.*4.

*Petitorium non poteſt ſuſpendi in qualibet parte iudicij, & quacumque inſtantia, n.*5.

*Remedium adipiſcendæ poſſeſſorium poteſt cumulari cum petitorio, n.*5.

*Renunciatio ſub conditione, non purificata conditione, renuncianti non nocet, n.*6.

Clauſula non alias, &c. *adimit conſenſum ab actore, ita quod non ſequuta conditione perinde eſt, ac ſi nihil actum fuiſſet, n.*6.

*Aequalitas inter contrahentes ſeruanda eſt, n.*7.

*Renunciatio nunquam cenſetur inducta, niſi expreſsè dicatur, quia eſt ſtricti iuris, n.*9.

*Tacens ex taciturnitate ſibi non præiudicat quando ſciebat ius ipſum ſibi ſaluum eſſe, n.*10.

*Legitima, & Trebellianica licet ſint certa reſpectu quantitatis, ſunt tamen incerta ratione rerum ex quibus detrahendæ ſunt, n.*11. *& ſeq.*

*Interdictum quorum bonorum non competit ei qui ſemel adeptus fuit poſſeſſionem, n.*15. *&* 16.

*Fideicommiſſarius quando in teſtamento dicatur à teſtatore habuiſſe auctoritatem capiendi fideicommiſſum propria auctoritate, num.*17.

DECISIO CXV.

Reſolutum fuit DD. Valerio, & fratribus hæredibus D. Portiæ Ciciæ dandum eſſe mandatum de immittendo in poſſeſſionem bonorum q. D. Ioann. Antonij de Capizucchis: nam cùm Portia tanquam Auia materna, & proximior d. Ioann. Antonij fuerit illius hæres ab inteſtato, §. *ſi igitur, il primo, in auth. de hæred. ab inteſt. venient. authen. defuncto, Cod. ad Tertull.* ei competebat vtile interdictum quorum bonorum, *l.*1. *Cod. quor. bonorum*, gloſ. Bart. & alij *in leg.*1. *ff. eod. tit. & in rubr. Cod. eod.* Menoch. *de adipiſc. poſſeſſ. remed.*1. *num.*33. *quæſt.*4. quod modo competit DD. de Cincijs dictæ Portiæ hæredibus, cùm non detur ſolum hæredi, ſed etiam hæredi hæredis, vt notant omnes *in leg. fin. Cod. de edict. Diu. Adrian. tollen.* Bald. *conſ.*186. *num.*7. *lib.*1. cum alijs cumulatis per Tiraquel. *in tract. le mort ſaiſit part.*2. *declarat.*5. *n.*17. *&* 18. Menoch. *de adipiſcend. poſſeſſ. remed.*4. *n.*23. *& ſeq.* 1

Et licet hodie ſe opponant DD. Sorores de Capizucchis prætendentes eſſe vocatas ex fideicommiſſo quondam Hieronymi, ſuper quo adſunt etiam nonnullæ deciſiones Dotales, tamen contra fideicommiſſarium vniuerſalem conceditur remedium quorum legatorum, *leg.*1. *Cod. quorum legat.* gloſ. Bart. Caſtr. & alij *in leg. Paulus reſpondit, ff. ad Trebell.* & plures cumulat Menoch. *de adipiſc. poſſeſſ. remed.*2. *num.*23. *quæſt.*8. quod remedium conceditur ſimiliter hæredi hæredis, *leg.*1. §. *hoc interd. ff. quor. legat.* idem Menoch. *vbi ſupra, quæſt.*2. *num.*13. *& quæſt.*6. *num.*20. Neque iſtæ ſorores etiam ſi poſſideant ſunt legitimæ contradictrices, quia ad effectum, vt fideicommiſſarius poſſit dici legitimus contradictor ad impediendam hæredis immiſſionem, non ſufficit, quod poſſideat, niſi etiam poſſideat legitimè, & non vitioſè, & vlterius incontinenti doceat de iure ſuo, quæ omnia copulatiuè requiruntur, iuxta notat. *in leg. fin.* & ibi Dec. *num.*48. *Cod. de edict. Diui Adr. toll.* Bart. *in leg. filiam*, & ibi Alex. *ff. ad Trebell.* Socin. iun. *conſil.*75. *numer.*18. *lib.*1. & hanc opinionem perpetuò tenuit Rot. vt in cauſa Vrbeuet. hæreditatis 12. Decembris 1567. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Seraphino, & in cauſa Romana Caſalis, ſeu pedicæ Sancti Matthæi 25. Iunij 1575. & 18. Maij 1577. coram bonæ mem. Oriolen. & in cauſa Fauentina fideicommiſſi de Paſijs 24. Aprilis 1587. coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino, & in cauſa Ianuen. fideicommiſſi de Pallauicinis 19. Februarij 1590. coram Illuſtriſſimo Card. Platto, & alias ſæpè. 2

Illarum autem poſſeſſio tanquam capta propria auctoritate, & non de manu hæredis, prout requiritur, non eſt legitima, ſed potius vitioſa, *leg. ff. quor. legat.* Bart. Caſtr. & alij *in dict. leg. filiam, ff. ad Trebellian.* Dec. *in dict. leg. fin. numer.*48. & ibi Zuccar. *numer.*379. *Cod. de edict. Diui Adr. tollen.* idem Dec. *conſ.*84. *colum.*2. *verſic. ſimiliter, & conſil.*424. *numer.*14. Rolandus, qui alios cumulat *conſ.*78. *numer.*14. *lib.*3. quos probauit Rota in cauſa Romana de Salamonibus 14. Nouembris 1575. coram Illuſtriſſimo Cardin. Seraphino, & coram eodem in cauſa Vrbeuetana Caſtrorum 17. Nouembris 1576. & in ſupradictis cauſis Romana Caſalis S. Matthæi, & Ianuen: Fideicommiſſi, & vltimo loco in cauſa Ortana domus 24. Ianuarij anni præteriti, coram Reuerendiſſ. Patri Domino meo Ludouiſio, quod procedit etiam, quando reſtitutio fideicommiſſi fit ipſo iure, quia nihilominus fideicommiſſarius non poteſt propria auctoritate poſſeſſionem apprehendere, ſed illam capere debet de manu hæredis, gloſ. *in leg.*1. §. *quoties, ff. ad Trebell.* Alex. *conſil.*82. *numer.*4. *vol.*2. Dec. *conſ.*424. *numer.*15. cum alijs, quos citat Roland. *d. conſ.*78. *num.*15. Riminal. iun. *conſil.*363. *num.*21. Surd. *conſ.*73. *num.*29. Occupatio enim rerum fideicommiſſo ſubiectarum hæreditate iacente debet ab inuaſoribus auocari, & dari hæredi, vt tenet gloſſ. Alexand. Bart. & alij *in leg. non eſt dubium, C. de leg. & in leg. Paulus, ff. ad Trebellian.* Angel. *in leg. extat, colum.*2. *quod met. cauſ.* Odofred. *in l.*1. *Cod. quor. legat.* Alberic. *in leg. fin. eod. titul.* cum alijs latè deductis in allegata cauſa Roma- 3

na

na Caſalis S. Matthæi 18. Martij 1577. coram Oriolen.

Neque obſtat, quod vitium poſſeſſionis fuerit purgatum, vel ex mandato de manutenendo Sororibus fideicommiſſariis à Iudice conceſſo, vel ex reſcripto fel. rec. Clem. VIII. cumulationis petitorij, & poſſeſſorij, vel ex conſenſu, ſiue approbatione, & taciturnitate DD. de Cinciis. Nam quantum ad mandatum de manutenendn, omiſſo quod ab eo fuit appellatum, non validat poſſeſſionem vitioſam, cùm concedatur etiam prædoni, & Spoliatori, Paleot. *deciſ.* 87. incipit, *Spoletana Parochialis*, & fuit pluries reſolutum, præſertim in cauſa Bononien. iuris macinandi 19. Aprilis 77. & 10. Martii 1598. coram Cantuccio. Et quantum ad reſcriptum Clem. VIII. fuit reductum ad viam iuris per commiſſionem S. D. N. manu ſignatam, per quam fuit remotum dicti reſcripti impedimentum, & obſtaculum. Quo verò ad conſenſum, & approbationem DD. de Cinciis nullibi adeſt, nam de expreſſo non conſtat, nec præſumitur, Abb. *in c. ea noſcitur*, *in fin. de his*, *quæ fiunt à Prælat. ſine conſen. Cap.* & tacitus non probatur, cùm non dentur actus, qui illum neceſſariò concludant, Bart. *in leg. Titium*, *aut Mæuium*, *ff. de admin. tut.* Dec. *conſ.* 304. *num.* 6. & in præiudicialibus omnis capienda eſt interpretatio, per quam conſenſus excludatur, latè Tiraq. *in l. ſi vnquam*, *in verſ. donatione largitus*, *num.* 17. *& ſeq. C. de reuocat. donat.*

5 Minus obſtat, quod paſſi fuerint diſcuti de petitorio, quia vltra quod id factum fuit præcedente eorum proteſtatione, & quia aliter facere non poterant ſtante prædicta commiſſione Clementis VIII. hoc non impedit quominùs ſuſpenſo petitorio, quod poteſt ſuſpendi in qualibet parte Iudicii, & in quacumque inſtantia, Clement. 1. *de cauſ. poſſ. & propriet.* Caputaq. *deciſ.* 323. *par.* 2. hodie poſſit peti immiſſio, cùm præſertim admittatur cumulatio remedii adipiſcendæ cum petitorio, *cap. paſtoralis cum ibi not. de cauſ. poſſ. & prop.* Rip. *in l. naturaliter*, *§. nihil commune*, *n.* 142. *ff. de acquir. poſſ.*

6 Nec talis conſenſus poteſt elici ex compromiſſo, in quo fuit expreſsè renunciatum poſſeſſorio, & DD. Sororibus relicta medietas bonorum pro indiuiſo, quia renunciatio non fuit facta ſimpliciter, ſed ſub conditione caſu, quo concordia habuerit effectum, & non aliàs, & cum expreſſa conuentione, quod translatio medietatis poſſeſſionis pro indiuiſo, &c. locum habeat in euentum, in quem compromiſſum ſuum ſortiatur effectum, alias habeatur pro non facta, &c. Et ideò cùm petitorium non fuerit terminatum, & compromiſſum expirauerit, renunciatio tanquam non purificata conditione nihil operatur, *leg. cedere diem*, *ff. de verb. ſignif. leg. ſi quis conditione*, *ff. ſi quis omiſſ. cau. teſt. leg. itaque*, *ff. ſi cert. pet.* ſtante præſertim clauſula *non alias*, &c. quæ adimit conſenſum ab actu, quo non ſequuto operatur perinde, ac ſi nihil actum fuiſſet, gl. Bald. & alij *in leg. ſi quidem*, *de except.* Bald. *in l. ſi aduerſa*, *verſ. ex prædictis*, *C. de tranſact.* Grat. *conſ.* 138. *num.* 13. Caputaq. *deciſ.* 82. *num.* 4. *part.* 3. & fuit pluries reſolutum in Rota, & ſic omnia in compromiſſo contenta, & eius occaſione ſubſequuta etiam euanuerunt, & res in priſtinum ſtatum in omnibus, & per omnia redacta fuit, ita vt ſicut ante compromiſſum competebat hæredibus immiſſio, ita competere debeat poſt compromiſſum reſolutum.

7 Nec placuit Dominis, quod clauſula reſolutiua, & pactum quod quatenùs compromiſſum non habeat effectum, Sorores de Capizucchis remaneant in poſſeſſione, in qua ante compromiſſum exiſtebant, & DD. de Cinciis teneantur ad reſtitutionem fructuum, ſit appoſita fauore ipſarum Sororum tantùm, quæ poſſint propterea illis renunciare, & non vti, quia hæc fuerunt appoſita fauore vtriuſque partis, cùm non ſolùm intereſſet Sororum remanere in earum poſſeſſione, & fructus recuperare, ſed multò magis DD. de Cinciis reſeruare ſibi ſaluum remedium quorum bonorum, nec circa illud ſibi in aliquo præiudicare, aliàs eſſet contra expreſſam mentem partium intendentium, quod expirato compromiſſo, & non ſequuto laudo omnia reponerentur in priſtinum, & contineret magnum abſurdum, & repugnaret æqualitati, quod ſtaret in facultate Sororum in caſum in quem petitorium non eſſet per laudum terminatum, redire ad earum poſſeſſionem, & repetere fructus à Cinciis, ipſi verò in eundem caſum non liceret proſequi poſſeſſorium: & tamen æqualitas inter partes eſt ſeruanda, iuxta notat. per gloſ. *in l. ſi lege*, *§. ſi damus*, *ff. locat.* Bero. *conſil.* 140. *num.* 17. *vol.* 1. imò fieri debeat omnis interpretatio per quam actus ſit conformis æquitati, *cap. paratus*, 23. *q.* 1. Aym. *conſil.* 239. *num.* 8. *ver. & poſito*, Surd. *conſil.* 383. *num.* 22.

Nec dicatur non fuiſſe ſufficienter adimpletum pactum 8
compromiſſi, quia de contrario conſtat ex dimiſſione poſſeſſionis, & ex depoſito fructuum, qui licet non fuerint Sororibus reſtituti, tamen circa hoc adeſt alia commiſſio Sanctiſſimi, in qua fuit narratum Papæ, quod Cincij vigore compromiſſi tenebantur fructus reſtituere, & nihilominus non obſtante compromiſſo, & concordia mandauit fieri depoſitum, & eo facto in cauſa procedi, & ſic in locum reſtitutionis faciendæ ſubrogauit depoſitum, & per conſequens DD. de Cinciis deponendo adimpleuerunt ex parte ſua, & Papa per tale depoſitum inueſtiendum ad vtilitatem Sororum cum derogatione compromiſſi, & concordiæ videtur in neceſſarium antecedens derogaſſe exceptioni ex compromiſſo reſultanti.

Prout non obſtat, quod expirato compromiſſo per bien- 9
nium, & vltra DD. de Cinciis tacuerint, quia ſtante commiſſione Clementis VIII. aliud agere non poterant, nec poſſeſſorio iudicio experiri, & ſatis ſibi conſuluerunt petendo illius reductionem ſtatim, atque eis id licuit, & nihilominùs cùm poſſent quandocumque redire ad iudicium poſſeſſorium ex taciturnitate non fuit inductus talis conſenſus, per quem renunciauerint interdicto quorum bonorum, cùm renunciatio inducatur, niſi expreſsè, quia eſt ſtricti iuris, Caputaq. *dec.* 308. *par.* 3. *cum vulgaribus.* Nec dantur actus voluntarij, qui neceſſariò concludant ad renunciationem iuxta notata per Dec. *conſil.* 452. *num.* 25. *& conſil.* 460. *num.* 7. Put. *deciſ.* 188. *num.* 4. *lib.* 2. Ideò autem tacuerunt, quia ſciebant ius ipſorum ſaluum eſſe, *l. ſicut*, *§. videtur*, *ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſoluat.* Rip. *in l. admonendi*, *poſt num.* 44. *ff. de iureiur.* Ruin. *conſ.* 161. *num.* 38. *lib.* 1. Cephal. *conſ.* 445. *num.* 28.

Sed quatenùs etiam vitium poſſeſſionis potuiſſet dici 10
purgatum, ceſſat nihilominùs aliud requiſitum, quod fideicommiſſarius doceat in continenti de iure ſuo, quod eſt omninò neceſſarium ex auctoritatibus, & deciſionibus ſupra allegatis: licet enim in teſtamento Hieronymi adſit ſubſtitutio ad fauorem Sororum de Capizucchis; nihilominùs debent capere de manu hæredis, qui poterit in petitorio plura deducere, præſertim quia controuerſum eſt, an de iſtis bonis Hieronymus diſponere potuiſſet ſtantibus antiquis fideicommiſſis, quorum vigore ad huiuſmodi bona prætenditur vocatus Io. Antonius, ita vt non potuerunt poſteà ab Hieronymo grauari, maximè ob ſubſequutam ſententiam Card. Sancti Clementis, per quam bona ſubiecta fideicommiſſo fuerunt ſeparata ab alijs bonis liberis, quæ creditoribus Dominici patris Hieronymi aſſignata fuerunt, & ad effectum, vt fideicommiſſarius non dicatur legitimus contradictor, ſatis eſt, quod contra fideicommiſſum aliquid coloratè, vel probabile opponatur, iuxta trad. per Bald. *in l. data opera*, *num.* 90. *C. qui accuſ. non poſſ.* Franc. *in cap. dilectus*, *qu. ſt.* 12. *in fin. de appell.* Corn. *conſil.* 15. *vol.* 4. Ægid. *deciſ.* 304. cum alijs deductis in allegata cauſa Romana Caſalis 5. Maij coram Oriolen. *ſub nu.* 3. *& 5.* vbi etiam *num.* 15. dicitur, quòd in dubio, vt hæredi reſtituatur poſſeſſio, præſumitur quod ei poſſit alia defenſio competere.

Denique etiam ſi fideicommiſſarius eſſet paratus in con- 11
tinenti docere de iure ſuo, & poſſideret ſine vitio, adhuc tamen quando faciendæ ſunt detractiones, prout hic non dicitur legitimus contradictor ad impediendam hæredis immiſſionem, vt poſt Alex. Iacob. & alios *in l. final.* tradit ibi Zuccard. *num.* 426. *cum ſeqq.* Ruyn. *conſil.* 140. *num.* 7. *lib.* 5. Boer. *deciſion.* 156. *num.* 2. Gabr. *conſ.* 45. *numer.* 24. *lib.* 2. Rolan. *à. conſ.* 78. *nu.* 21. Menoch. *de adipiſc. remed.* 4. *num.* 628. & ita etiam tenet Rota, vt in allegata cauſa Romana de Salamonibus 14. Nouembris 1575. coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino, in Viterbien. hæreditatis 18. Nouembris eiuſdem anni coram Oriolen. & in cauſa Spoletana Bonorum 27. Maij 1585. & Firmana Bonorum 18. Maij 1583. coram bon. memor. Bubalo, & in cauſa Ianuen. fideicommiſſi 1. Decembris 1589. coram Illuſtriſſimo Cardinali Platto.

Non obſtat, quod legitima, & Trebellianica ſint cer- 12
tæ, cùm conſtituant medietatem, & ſint iam detractæ, tum quia licet legitima, & Trebellianica conſtituant certam

Digitized by Google

tam portionem, cùm ſint ſemis, tamen ſunt omninò incertæ ratione loci, cùm ex poſſeſſione translata pro indiuiſo quælibet pars in qualibet gleba haberet ſuam portionem, *l. Manius §. ſi duobus ff. de leg. 2. l. 3. cum ibi not. §. incertam ff. de acquirend. poſſeſſ.* & antè liquidationem, & detractiones, ita dicitur incerta ratione loci, & quotæ, quod nullius rei poſſit poſſeſſio capi pro legitima, prout ex Bal. & alijs deducit Surd. *deciſ.* 33. *n.* 12. *in fin.* tum quia poterunt hæredes de eorum creditis docere poſt adeptam poſſeſſionem, cùm dubium non ſit, quin competant hæredibus aliæ detractiones, vt æris alieni, & generaliter deducere poſſint omne eorum creditum, *l. coheredi §. cum filiæ ff. de vulg.* Alex. *in l. ita tamen §. ſi ex Trebellian. ff. ad Trebell.* cum alijs per Surd. 7. *nu.* 22. *& ſeq. & d. deciſ.* 333. *num.* 16. vbi enumerat plures deductiones, & reſpondit ad *reg. dolo facis, &c.* & ad aliam, quod circuitus ſunt euitandi, quod etiam ex Cardin. Ancharan. & alijs trad. Aym. *conſ.* 376. *num.* 24. Ruin. *conſ.* 160. *vol.* 5. certitudo autem, quæ deducitur *ex conſil.* Corn. 232. *lib.* 4. & alijs allegatis procedere poſſet, quando hæreditas non in corporibus, ſed in pecunia conſiſteret, vt dixit Rota in allegata cauſa Romana de Salamonibus coram Illuſtriſſimo Seraphino, vbi de his, quæ dicit Corn. valdè dubitauit, ad quod conſil. Corn. pluribus reſpondit Surd. *d. deciſ.* 333.

13 Præterea non ſubſiſtit in facto, quod ſic fuerit detracta legitima, & Trebellianica, cùm nihil tale factum, nec dictum fuerit in compromiſſo, ſed ſolum fuit conuentum, quod donec petitorium fuerit per laudum terminatum, bona ab ambabus partibus communiter poſſiderentur pro indiuiſo, & pro medietate, de ſeparatione verò, ſeu diuiſione legitimæ, & Trebellianicæ nullum verbum, imò narratiua compromiſſi, vbi referuntur prætenſiones Portiæ, non eſt reſtricta ad legitimam, & Trebellianicam, ſed in ea recenſentur vlterius prætenſio Clitiæ, ſuper qua adſunt deciſiones, nec non aliæ prætenſiones, quæ nondum ſunt ſtabilitæ, itaut talis poſſeſſio pro indiuiſo non fuerit inuenta pro terminandis prætenſionibus, & faciendis detractionibus, ſed ad capiendum remedium prouiſionale, durante compromiſſo, cuius effectus ceſſauit non ſequuto infra terminum laudo, vt dictum eſt.

14 Et propter has detractiones alio modo tollitur allegata poſſeſſio fideicommiſſatiarum de voluntate hæredum, de qua tamen, vt ſupra viſum eſt, non conſtat, imò potius excluditur, & ſi aliqua interuenit, fuit ſolum per modum prouiſionis durante compromiſſo, & quouſque potuerit reduci ad viam iuris reſcriptum Clementis VIII. nempe quod in omnem euentum voluntas, vt fideicommiſſariæ poſſiderent, ſaltem non fuit ad iſtum effectum accommodata, vt de earum manibus hæredes accipere deberent detractiones, quo caſu nihil obſtat reſtitutioni faciendæ, vt per Zuccard. *in l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. num.* 428. *verſ ſi vero poſſideret de voluntate hæredis*, vbi prius adducit text. *in leg. 1. ff. quor. legat.* quæ in contrarium allegatur.

15 Neque officit, quod interdictum quorum bonorum non competit ei, qui ſemel fuit adeptus poſſeſſionem, tum quia translatio poſſeſſionis in Cincios vigore compromiſſi fuit facta ſolum in euentum, in quem compromiſſum ſuum ſortiretur effectum, & ſic reſoluto compromiſſo fuit reſoluta dicta translatio poſſeſſionis, tum quia fuit facta pro indiuiſo, quo caſu non poteſt dici ipſos aliquam partem bonorum poſſediſſe, quæ ſit certa ſaltem ratione loci, vt dictum fuit.

16 Nec releuant deducta circa deſertione cauſæ, quia ante reſcriptum Clementis VIII. nulla adeſt deſertio, nec etiam poſt propter impedimentum, quod habebant Cincij, quibus ex dicta commiſſione præcluſa erat via agendi in poſſeſſorio: tanto magis, quia nunquam fuit pronunciatum DD. de Cincijs non eſſe immittendos, imò immiſſio fuit eis decreta, à quo decreto licet fideicommiſſatiæ fuerint repoſitæ, tamen hæc repoſitio non importat denegationem mandati de immittendo, ſed potius dilationem ad illud concedendum.

17 Poſtremò non obſtat, quod ſit data facultas à teſtatore capiendi fideicommiſſatium propria auctoritate, quia quatenus talis facultas deducitur ex ſubſtitutione pupillari non applicatur, cùm non venerit caſus ſubſtitutionis pupillaris, ex quo Ioann. Antonius non deceſſit in pupillari ætate, Surd. *d. deciſ.* 333. *num.* 12. quatenus verò deducitur ex clauſula omni meliori modo, cùm hæc non ſit appoſita in ſubſtitutione, neque in fideicommiſſo, nec in fine teſtamenti purè, ſed ſub conditione, ſi teſtamentum ſcilicet non valeret iure fideicommiſſi, vel Codicillorum, & cùm teſtamentum valuerit, defecit conditio, & clauſula nihil operatur, *l. ſi quis ſub conditione ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſt.* Alex. *conſ.* 50. *num.* 11. *lib.* 7. Curt. iun. *conſ.* 169. *num.* 7. Bero. *conſ.* 118. *num.* 29. *lib.* 2. Tob. Non. *conſ.* 19. *num.* 25. fuit dictum coram Domino meo Iuſto in cauſa Reatina hæreditatis 3. Martij 1600. Vltra quod talis facultas concluderet ſolum, quod poſſeſſio non fuiſſet vitioſa, non tamen quod conſtet incontinenti de iure Sororum, neque excluderet, quod ſit facienda reſtitutio propter detractiones, cùm poſſint ſtare ſimul, quod poſſeſſio non ſit vitioſa, & ſit facienda hæredi reſtitutio: cenſetur enim facultas conceſſa ſolum capiendi ſuam portionem, & ſic poſtquam factæ fuerint detractiones, non ante, Zuccard. *d. n.* 428. *verſ. ſi vero poſſidet de voluntate teſtatoris*. Quod etiam latè deducit Surd. *deciſ.* 333. *num.* 8. *in fin.* cuius deciſionis concluſiones veræ ſunt in iure, licet in caſu illius, ex quo non erat certum, an eſſent faciendæ detractiones, fuerit retardata immiſſio. Et ita concluſum, &c.

R. P. D. I V S T O.

Maceraten. Hæreditatis.

Mercurij 10. Maij 1606.

A R G V M E N T V M.

Fideicommiſſum vt habeat locum, & vt purificatum dicatur, an attendendum ſit tempus facti teſtamenti, an verò purificatæ conditionis.

S V M M A R I V M.

Caſus propoſitæ quæſtionis, n. 1. & 2.

Subſtitutio, ſeu vocatio nulla adeſt ante purificatam conditionem, & ſtante incertitudine perſonæ vocatæ, illa perſona vocata cenſetur, in qua verificatur conditio, & quæ per euentum conditionis certificatur, & è contra, num. 3.

Succedant *verbum propriè actum ſuccedendi, & non potentiam ſignificat, n. 4.*

Subſtitutio facta ad fauorem ſuperuinentis, non ſuperuiuens non dicitur ſubſtitutus, & non tranſmittit, n. 4. & 5.

Incertum illud eſt, quod multipliciter intelligi, & multipliciter declarari poteſt, antequam declaretur, n. 4. & n. 7. & n. 10. Vbi quando in teſtamento dicatur vocata certa, vel incerta perſona, & n. 11.

Legatum conditionale non cedit à morte teſtatoris, ſed à die exiſtentis conditionis, n. 4. & 5.

Vocatus in fideicommiſſo ſecundo loco primo præcedente, non intrat quaſi primus non fuerit vocatus, ſed quia vocatio non potuit ſortiri effectum. Declara, vt n. 7.

Fideicommiſſum ad fauorem familiæ, vel deſcendentium de iure admittit proximiorem grauato. Declara, vt num. 8.

Fideicommiſſum vt habeat locum, & vt purificatum dicatur, an attendendum ſit tempus facti teſtamenti, an verò purificatæ conditionis, n. 9. & 12.

D E C I S I O CXVI.

PRopoſui dubium die 15. Decembris 1603. An in teſtamento Matthæi Vici Iuriſconſulti inceperit vocatio 1
agnatarum fœminarum tempore teſtamenti, vel ſolum à die purificati fideicommiſſi per obitum vltimi maſculi: Eſſectus dubijetat, vt ſi non repetirentur in rerum natura agnatæ tempore dicti obitus quoad eas euanuerit fideicommiſſum, vel ne. Et nunc Domini pro maiori parte minori valdè contradicente ſenſerunt, fuiſſe vocatas tempore teſtamenti, ſuſpenſo vocationis effectu ad tempus euenientis conditionis, & conſequenter etiam ſi tempore obitus vltimi maſculi, nulla ipſarum agnatarum ſuperfuerit, non tamen expiraſſe fideicommiſſum.

Veruntamen poſtmodum cauſa pluries repropoſita, & 2
non reſoluta, quia vota Dominorum erant hunc inde paria, tandem die Mercurij 10. Maij huius anni 1606. Domini pro maiori parte contrariam ſententiam amplexi ſunt, ſcilicet incipere ſolum vocationem ſecundum teſtatoris vo-

lun-

Digitized by Google

luntatem à die purificati fideicommiſſi per obitum vltimi maſculi. Fundamentum conſtitutum fuit ſuper verbis teſtamenti, vbi Teſtator dixit: Et ſi dicta mea linea maſculina in totum deficiat, volo quod ſuccedant fœminæ deſcendentes ex me, & linea maſculina, ſiue fœminina. Illæ tamen, quæ erunt proximiores, illo tempore mihi, & ſic ſtipiti, & eis non exiſtentibus, illæ, quæ ſuperextabunt proximiores illi, vel illis maſculis, in quo, vel in quibus, deficeret dicta mea linea maſculina, dummodo ipſæ fœminæ ſuccedentes, & earum mariti aſſumant nomen domus meæ, & de domo mea faciant ſe vocari, &c. In qua diſpoſitione teſtator non conſiderauit certam aliquam fœminam agnatam, cùm ſupradicta verba intelligantur, quod ſuccedant fœminæ ſi plures adſunt, ſi vna, tantum illa ſuccedat, vt fuit reſolutum coram Illuſtriſſ. D. Cardinali Pamphilio in hac cauſa die 20. Februarij 1598. & ſic adeſt incertitudo reſpectu perſonarum, quia eſt ignotum, & omninò incertum, & an vna tantum, vel plures ſucceſſuræ ſint, quæ incertitudo eſt etiam ratione temporis, nam dixit teſtator, illæ, quæ erunt proximiores eo tempore mihi, & ſic ſciri non poterat, quænam tempore deficientis lineæ futura eſſet.

3 Vnde ſuccedit concluſio ſumpta ex text. *in l. commodiſſime ff. de lib. & poſthum.* quod ſtante incertitudine perſonæ vocatæ, illa perſona vocata cenſetur, in qua verificatur conditio, & quæ per euentum conditionis certificatur; illa verò, in qua non verificatur conditio, & non certificatur per euentum conditionis, non eſt vocata, quoniam illa vocatio pendet a futuro euentu, & ante purificatam conditionem, verè nulla adeſt vocatio, vel ſubſtitutio, vt per Bart. *in d. l. commodiſſime ff. de lib. & poſthum. in 2. oppoſ.* & ibi Aretin. & Caſtr. cui concluſioni rectè applicantur doctrinæ à Dominis conſideratæ, videlicet gloſ. *in l. cum pater 77. §. a filia in ver. electionem ff. de leg. 2.* vbi dixit, quod filij eligendi per filiam Teſtatoris poſt mortem ipſius filiæ ante tempus mortis filiæ, non ſunt ſubſtituti, quia ſunt incognoſcibiles, Ægid. *deciſ. 723. num. 16. verſ. 7.* quia, vbi tradidit, quod diſpoſitio generalis, quæ terminatur in vno, licet omnia ſuppoſita illius generis ex vi orationis videantur complecti, *leg. Mæuius ff. duobus ff. de leg. 2.* & hoc quaſi ſub declaratione futuri euentus, tamen ſecundum veritatem, nullum ſuppoſitorum determinatè ſub ipſa diſpoſitione comprehenditur, *l. ſi duo, ff. de V. O. l. qui Stichum ff. de ſol.* & ſolum ex illa generali intentione Teſtatoris inducitur quædam aptitudo in perſonis generaliter, & indeterminatè appoſitis, & quædam vocatio abſtracta, vt in eis poſſit verificari ſubſtitutio excluſis omnibus alijs, qui nec determinatè, nec indeterminatè fuerunt in eiuſdem teſtatoris mente, & poſſit cadere vocatio ſuperueniente qualitate demonſtrante, & certificante ſuppoſitum ſecundum voluntatem Teſtatoris.

4 Verùm non videtur dubium teſtatorem in hoc caſu habuiſſe præ oculis vocationem cum effectu ſeparatam ab illa vocatione abſtracta, quod conuincitur ex verbo *ſuccedant*, quo teſtator vſus eſt, & quod de ſui propria ſignificatione denotat tactum ſuccedendi, vt in dicta deciſ. Bellam. *n. 15. verſ. tertio probo*, vbi notabiliter diſtinguit habitum, & potentiam ſuccedendi ab ipſo actu, & Bald. dixit *in l. quidam elogio condito num. 22. C. de iur. delib.* quod ſi teſtator dixit: ſuperuiuente ſubſtituto: iſta verba habent tacitam conditionem ſi ſuperuixerit, quæ non demonſtrat, niſi ſuperuiuente, vnde, qui non ſuperuixit, non eſt ſubſtitutus, & ſic non tranſmittit, & idem Bald. *in l. liberti num. 15. C. de oper. liber.* vbi dicit, quod omne, quod poteſt multipliciter intelligi, & multipliciter declarari, illud eſt incertum, antequam declaretur, & interdum habet perpetuam cauſam incertitudinis, interdum temporalem, nam ſi non declaratur, & habens ius declarandi, decedit, efficitur nullum: ſi autem declaratur, tunc fit incertum antequam declaretur, & per conſequens data illa prima vocatione in initio à die teſtamenti, quamdiu tamen manet incerta, non poteſt operari illum effectum, de quo quærimus. Et Cuiac. *in l. vnic. C. de caduc. tollend. in §. ſin autem in princ.* incerta, inquit, conditio, vel dies incertum legatum facit, hoc eſt facit incertum, an illud legatum debebitur, nam ita ius eſt, & fuit ſemper legati conditionalis diem non cedere ſtatim à morte teſtatoris, ſed cùm conditio extiterit, hac ratione, quia fieri poteſt, vt hic dies non cedat viuo legatario, puta ſi is moriatur ſuperſtite hærede, *l. hæres §. 1. ff. de condit. & demonſtr. l. ſi pecunia §. fin. ff. de leg. 2.*

Pro quorum omnium confirmatione videatur Tiraq. *de iure primog. q. 40. num. 198.* Bertran. *conſ. 124. ante num. 1. & num. 8. volum. 2. part. 2. & conſ. 146. in princ. & num. 4. volum. 6.* Cephal. *conſ. 308. num. 75. lib. 3.* Rimin. iun. *conſ. 781. num. 72. & 75. lib. 7.* & poſt allegatos latè deducit Modern. Raudenſ. *in tract. de analogis cap. 27. num. 51. & ſeq.* qui cum alijs illius temporis conſuluit contra Menoch. *conſ. 106.* & dicitur hanc ſententiam fuiſſe approbatam a Senatu Mediolanenſi, in cauſa de Triuultijs. Quæ optimè declarantur ex enucleatione duarum legum ſcilicet *d. l. cum pater §. a filia ff. de leg. 2. & l. poſt mortem C. de fideicommiſſ.* qui textus videntur inter ſe contrarij, nam *in §. filia*, dicitur, quod ſi fidei hæredis commiſſum ſit, vt aliquid reſtituat, cùm morietur, id in vita hæredis factum non ſuſtinetur, *in leg. poſt mortem*. Contrarium determinatur, quod rogatur reſtituere poſt mortem, etiam prius poteſt reſtituere, & ibi gloſ. concordat, *quod in §. à filia*, legatum erat incertæ perſonæ, *in l. poſt mortem*, perſonæ certæ, quam concordiam approbat ibi Bald. *num. 2.* Salic. *n. 2.* Ang. Corn. & Iaſon. *num. 7. qui de comm.* 5

Ex quibus ceſſant fundamenta maioris partis Dominorum, de quibus in alia deciſione, & hæc ſunt conformia menti, & diſpoſitioni Teſtatoris volentis primo loco conſeruari domum, & agnationem per maſculos deſcendentes naturaliter agnatos. Secundò per maſculos ciuiliter agnatos, quia voluit, quod fœminæ agnatæ ſuperuiuentes, quæ ſuccederent, aſſumerent nomen domus, & eorum mariti, vt fuit conſideratum in hac cauſa in illa deciſione coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Pamphilio, hoc enim pacto filij deſcendentes ex fœminis agnatis, naſcebantur ciuiliter agnati, quod eſſe non poteſt feminis agnatis non ſuccedentibus, & cum eorum viris non aſſumentibus nomen familiæ. Tertiò per agnatos tranſuerſales deficientibus prædictis, qui moriente vltimo maſculo poſt feminas agnatas defeciſſe videntur, & hi ſunt, qui hodie agunt ad fideicommiſſum, & hi vocati videntur, quia in defectum lineæ maſculinæ teſtator vocauit proximiores ſibi, & ſic ſtipiti. Illis autem non extantibus, non vocauit filias illarum, ſed alias fœminas proximiores vltimo maſculo, ex quo videtur neceſſariò ſequi, vt ſupra dictum eſt, teſtatorem habuiſſe præ oculis vocationem cum effectu non abſtractam, & in potentia. 6

Ad ea, quæ adducebantur pro contraria opinione, reſpondebatur, & primo ad materiam *l. quamdiu, ff. de acq. hered.* vbi 2. loco vocatus primo prædecedente, non intrat quaſi primus non fuerit vocatus, ſed quia vocatio non potuit ſortiri effectum, & eſt text. *in l. vnica §. pro ſecundo C. de cad. toll.* vnde dicendum videtur vocatas eſſe non ſolum filias proprias, ſed omnes alios deſcendentes ex ipſis, finita linea maſculorum, & illa verba appoſita in teſtamento. Illæ tamen, quæ erunt proximiores eo tempore mihi, & ſic ſtipiti, & eis non exiſtentibus, illæ, quæ ſuperextabunt conſtituere quendam ordinem ſuccedendi, vt ſcilicet illa, vel illæ prius ſuccedant cum effectu, quæ de eo tempore, hoc eſt finitæ lineæ erunt proximiores, & poſtea aliæ; Dicebant Domini non poſſe negari, & ſupra dictum eſt, quod in omnibus ſuppoſitis indeterminatè conſideratis verificetur initium vocationis, ex qua reſultat aptitudo quædam, ſed non ideò actu eſt applicata vocatio. Et addebant, quod illa verba continent duo. Primò vocationem agnatarum, quæ ſuperextabunt tempore deficientium maſculorum, in quo nulla eſt declaratio ordinis ſuccedendi, ſed mera diſpoſitio incerta & indeterminata. Secundò loco modum, & ordinem ſuccedendi ad tollendas controuerſias inter ipſas ſuccedentes, caſu quo aliqua, vel plures ipſarum fuiſſent certificatæ, & hic ordo nullam certitudinem importat, aut demonſtrationem perſonæ. 7

Secundò obſtare dicebatur, quia hæc verba, Illæ tamen, quæ ſuperextabunt eo tempore mihi, habent intellectum iuris communis, cùm in fideicommiſſo ad fauorem familiæ, vel deſcendentium de iure admittatur proximior, *l. cum pater §. in fideicommiſſo l. pater §. fratre ff. de leg. 2.* & ſic non debent eſſe tantæ conſiderationis ad prætenſam incertitudinem inducendam. Quibus reſponſum fuit, intellectum iuris communis eſſe, vt ſuccedat ille, qui eſt proximior grauato ſecundum communem opinionem, quam Rot. ſequitur iuxta deciſionem coram bon. mem. Robuſterio, in cauſa Bononien. fideicommiſſis de Berois 5. Maij 1574. & ſæpè alias. Hic autem Teſtator diſponit, vt poſt vltimum maſculum ſuccedat proximior ſibi, determinando illud tempus, 8

quo

Digitized by Google

quo perſona, quæ ſuccedere debet, eſt incerta, vt tunc verificetur, & antea non dicatur vocata. Et benè facit Mandoſ. Alba. *conſ.* 51. *num.* 19. qui oſtendit plores effectus iſtorum verborum, vt non dicantur ſuperflua, & inter alios, quod operetur effectum reſtrictiuum, vt vocentur viuentes tantum, non autem præmortui; vel eorum hæredes, vt tollatur diſputatio, an ius fideicommiſſi conditionalis tranſmittatur, de qua Doct. *in l. cum filio, ff. de leg.* 1.

9 Tertiò adducebatur diſpoſitio, *l. ſi cognatis ff. de reb. dub.* vbi attenditur tempus facti teſtamenti, ſed reſponſio fuit, quod in illo textu diſpoſitio fuit pura, non conditionalis, & hic eſt communis intellectus. In hoc autem caſu diſpoſitio eſt conditionalis, vt fuit deciſum in hac cauſa coram me, die 29. Octobris 1601. Et quæritur, An vocatio incipiat à die teſtamenti, vel purificatæ conditionis, de quo non agitur *in l. ſi cognatis*. Item ibi certis perſonis legatum erat, nempe cognatis, qui tunc erant, in caſu autem huius teſtamenti agnatæ ſunt incertæ, cùm natæ, & naſcituræ vocatæ ſint, ſicut in fideicommiſſo puro loquitur text. *in l. cum ita §. in fideicommiſſ. ff. de leg.* 2. vbi vocantur omnes de familia, licet gradatim ab initio vſque in finem, nec eſt neceſſe ibi exſpectare aliquem caſum, qui declaret, quiſnam ſub generali expreſſione vocatus cenſeatur, vel quod extet aliqua conditio, in quo conſiſtit tota vis, & differentia à caſu noſtro.

10 Quartò loco dum reſpondebatur ad impugnandum argumentum incertitudinis, quod vocatio erat de perſona incerta de certis, vel certa de incertis, ideſt de agnatis teſtatoris iuxt. trad. *in §. incertis*, & ibi Aret. *inſtit. de leg.* Replicabatur, quod in his terminis loquitur text. *in d. l. commodiſſime, & in l. cum pater §. à filia ff. de leg.* 2. qui text. *in §. à filia*, loquitur in incertitudine reſpectu temporis, vt in caſu hoc, vbi ſunt vocatæ proximiores de eo tempore. Atque vocatione incerta de certis non minus neceſſaria eſt declaratio illius perſonæ incertæ ad inducendam vocationem, vt probatur *in l. vnum ex familia §. rogo, ff. de leg.* 2. vbi filia rogata, vt quando moreretur reſtitueret fundum, cui vellet ex libertis; & ſic legato relicto ſub quadam conditione perſonæ incertæ ex certis, neceſſaria eſt declaratio illius incertitudinis, quæ contingat poſt conditionis euentum, interim, vt antequam moriatur filia, nemo ex libertis poſſit tranſmittere huiuſmodi iura ad hæredes, nec ille etiam, quem filia viuens eligere vellet, vt text. *in d. §. à filia*, & ideò Doct. tenent communiter contra Bart. *in l. quidam relegatus ff. de reb. dub.* ſcilicet, quod quando perſona incerta de certis ſub futuro euentu certificanda vocatur, tunc ſine euentu inutilis redditur diſpoſitio, vt de communi contra Bart. atteſtatur Socin. *n.* 12. & Ruin. *conſ.* 36. *n.* 8. *&* 9. *lib.* 2.

11 Preterea non poſſunt iſta applicari huic diſpoſitioni, quia teſtator vocauit non ſolum agnatas, quæ erant teſtamenti tempore, vel quæ futuræ erant tempore mortis, ſed incerta cogitatione comprehendit omnes quandocumque futuras, & per conſequens illæ perſonæ omninò incertæ fuerunt, & de hoc eſt text. expreſſus *in d. §. incertis, verſ. ſub certa verò demonſtratione*, vbi cùm Imperator dixiſſet legari poſſe incertæ perſonæ de certis, dat exemplum, Illi ex cognatis meis, qui filiam meam vxorem duxerit, verum non dicit ſimpliciter ex cognatis meis, ſed exprimit ex cognatis meis, qui nunc ſunt reſtringendo diſpoſitionem ad illos, qui tunc erant, quia alias legatum relictum foret non incertæ perſonæ de certis, ſed incertæ de incertis, vt benè explicat Franciſc. Connan. *Comment. Iur. lib.* 10. *c.* 3. *n.* 5. *circa fin.* quæ oſtendunt omnimodam incertitudinem præſentis diſpoſitionis.

12 Ex quibus crediderunt Domini ſatis eſſe reſponſum his, quæ latè deducebantur per Informantes pro hæredibus, & eſſe opinionem iuri conſonam, non quidem quod omnes agnatæ non habeant initium vocationis, & fuerint aptæ ad ſubſtitutionem, ſed fuiſſe in ſuſpenſo, donec eueniente conditione declararetur incertitudo, qua non verificata, ceſſat inſtarum vocatio.

R. P. D. IVSTO.

Plocen. Decanatus.

Luna 12. Maij 1606.

ARGVMENTVM.

Beneficij vacatio in Menſe Epiſcopi quomodo probetur.

SVMMARIVM.

Beneficij vacatio in Menſe Epiſcopi probatur per depoſitionem Parochi extraiudicialem, & per confeſſionem procuratoris in reſponſione poſitionum iuncta collatione Epiſcopi de beneficio in illo Menſe vacante, n. 1.

Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus, n. 2.

Confeſſio facta etiam in actu inutili præiudicat confitenti, num. 2.

DECISIO CXVII.

PRimò loco propoſita fuit hæc cauſa die 13. Ianuarij huius anni: Et tunc dictum, quod Gaſpar coadiuuaret probationem obitus in Menſe, ſuper qua ſolum remanſit difficultas. Verùm cauſa hac die ſecundo loco propoſita, Domini concluſerunt ſatis eſſe coadiuuatam intenſionem Gaſparis, & illi dandum eſſe mandatum de immittendo, quoniam ad vacationem in Menſe deducta fuit de nouo depoſitio Parochi extraiudicialis, & reſponſio facta à Procuratore Ioannis Alberti ad Poſitiones, quæ licet non inducant probationem aliquam de per ſe, tamen concurrente collatione facta à Nuncio in illis partibus, tanquam de vacanti in Menſe Ianuarij, & petitione poſſeſſionis Ioannis Alberti, qui hoc modo confitentur vocationem in illo Menſe. Domini crediderunt eſſe probatam vacationem in Menſe, Felin. *in c. olim limit.* 4. *&* 5. *de reſcript.* cum alijs allegatis per Informantes. 1

Nec placuit quod dicebatur, collationem Nuncij non fuiſſe productam à Ioanne Alberto, ſed à Gaſparo, & tamen Ioannes Albertus poterat, & poteſt habere alium titulum, ſuper quo innitatur, ad Creſc. *deciſ.* 21. *de probat.* Datur enim in beneficialibus multiplicatio titulorum, Cald. *conſ.* 7. *de elect.* Rota coram Illuſtriſſimo D. Cardin. Pamphilio, in cauſa Cæſarauguſtana Parochialis 8. Nouembris 1589. & ſæpè alias. Nam placuit reſponſio, quod his admiſſis, non tollitur confeſſio facta in prouiſione à Nuncio obtenta, quæ præiudicat etiam in actu inutili, Bart. *in l. decem ſtipulatus ff. de verb. oblig.* Put. *deciſ.* 6. *de confeſſ.* Quibus adduntur dicta teſtium, & quod procurator Ioannis Alberti in lite in partibus agitata, nunquam negauit obitum in Menſe Ianuarij, itaut de hac probatione non videatur hæſitandum. Itaque cùm de facultate Nuncij non conſtet conferendi beneficia ſic Papæ reſeruata, concluſum fuit pro immiſſione. 2

R. P. D. PEGNA DECANO.

Montis Regalis Iuriſdictionis.

Lunæ 5. Iunij 1606.

ARGVMENTVM.

Quando agitur de præiudicio Eccleſiæ, non ſufficit citare Epiſcopum, niſi etiam citetur Capitulum, & ſententia contra Eccleſiam lata citato ſolum Epiſcopo eſt nulla, & inualida.

SVMMARIVM.

Eccleſiæ appellatione venit Capitulum, n. 2.

Eccleſiæ defenſio præſertim in arduis non pertinet ad Epiſcopum ſolum, ſed etiam coniunctim ad Capitulum, num. 2.

Iura Eccleſiæ Cathedralis ſunt communia, & communiter tenentur ab Epiſcopo, & Capitulo, n. 2.

Iuramentum ſolius Epiſcopi non tenet in præiudicium Eccleſiæ, niſi etiam adſit Capituli conſenſus, n. 3.

Alienatio rei Eccleſiaſticæ facta a Prælato ſine conſenſu Capituli eſt ipſo iure inualida, n. 3.

Sententia lata contra Epiſcopum non citato Capitulo vbi agitur de præiudicio Eccleſiæ, eſt prorſus nulla, n. 4.

Sententia eſt indiuidua, & ideo nulla quoad vnam perſonam, dicitur præiudicare quoad alias, n. 4.

Citari

Citari debet in iudicio ſemper is, contra quem iudicium dirigitur, n. 6.

Paria ſunt venire ad iudicium appellando, vel dando de nullitate, n. 7.

DECISIO CXVIII.

1 SEntentiæ in hac cauſa latæ primum à ore, & deinde à R. P. D. meo Lancellotto ad fauorem D. Archiepiſcopi Montis Regalis non ſolum condemnabant Epiſcopum Cantanienſem, eum ſubijciendo prædicto Archiepiſcopo vigore Iuris Metropolitici, ſed etiam Eccleſiam, & Ciuitatem *a* Catanienſem, vt patebat ex illis ſententiarum verbis, *Declaramus* b *Eccleſiam Catanienſem, & illius Ciuitatem, & Diœceſim fuiſſe, & eſſe de Prouincia, & Archiepiſcopatu Montis regalis:* & rurſus ibi, *& eidem Archiepiſcopo licuiſſe, & licere exercere ius Metropoliticum in dictam Eccleſiam Catanienſem, & in totam eius Ciuitatem, & Diœceſim:* Vnde Informaotes pro Epiſcopo Catanien. ex hoc potiſſimum fuodamento prætendebant euertere præfatas ſententias, tanquam nullas; quia fuit condemnata Eccleſia, & Ciuitas quæ non fuerunt legitimè citatæ: & quoniam ego propter hanc, & alias rationes multum ſemper dubitaueram nedum de deciſione facta coram me die prima Iulij 1605. in qua fuerat dictum conſtare de re iudicata, verùm etiam de alia deciſione, etiam coram me facta die 16. Decembris, eiuſdem anni, quoniam videbantur valdè vrgere rationes quibus vtebantur Informantes pro Epiſcopo Catanienſe; debiles autem reſponſiones quas dabant Informantes pro Archiepiſcopo Montis Regalis: ideò decreui iterùm proponere cauſam: itaque vtraque parte informante, & plenè cauſa in Rota diſcuſſa Domini pronunciarunt ſententias Rotales in hac cauſa latas fuiſſe nullas ex infraſcriptis.

2 Primò, quia condemnata fuit Eccleſia Catanien. quæ tamen non fuerat legitimè citata, cùm non fuerit citatum illius Capitulum *c*; cùm noo ſolùm appellatione Eccleſiæ veniat Capitulum, *cap. cum Clerici*, *vbi gloſ. in verbo Eccleſia Placentina de verbor. ſignif.* ſed etiam, quia illius defenſio præſertim in arduis; quale eſt, quando agitur de illius ſubiectione, non pertinet ad Epiſcopum ſolùm, & in ſolidum, ſed etiam coniunctim *d* ad Capitulum, Felin. *in cap. edoceri*, *num. 3. verſ. prima declaratio*, *de reſcript.* Innoc. *in c. fin. in verb. requiratis*, & ibidem Zabarell. *in 2. oppoſ.* & Anchar. *not. 5.* & Ant. de Butr. *num. 9. & 27.* & Abb. *num. 1. & 2.* & communiter Scribentes *de maior. & obed.* qui loquuntur in terminis de ſubiectione Eccleſiæ, idem tenet Lap. *alleg. 48. num. 8. verſ. quæro quid in arduis*, & Roman. *conſ. 369. num. 21.* & Dec. *in cap. cauſam, quæ, num. 20. verſ. expeditis notab. de iudic.* Vnde verè dixit Innocen. *e in cap. dilect. paulo poſt princip.* quem ſequitur ibi Abb. *num. 3. de maior. & obed.* quod iura Eccleſiæ Cathedralis ſunt communia, & communiter tenentur ab Epiſcopo, & Capitulo. Pro hac parte facit text. *in cap. fin. f de maioris. & obed.* vbi, quia agebatur de materia ſubiectionis, Papa mandauit, vt in prouiſione per eum facta requireretur aſſenſus Capituli, & ideò communiter ibi notant Canoniſtæ, & ſignanter Abb. *in 1. 3. & 5. not.* & deinde in toto diſcurſu, quòd in materia ſubiectionis eſt neceſſarius Capituli conſenſus, & ibidem Innocent. docet, non tenere ſententiam non vocato Capitulo ſaltem per edictum.

3 Pro eadem ſententia text. *in c. dilecti, g in fin. de maiorit. & obed.* vbi pariter agitur de materia ſubiectionis Eccleſiæ, & Papa dicit, Iuramentum ſolius Epiſcopi non tenere, vbi Innoc. *in vlt. verb.* quem cæteri ſequuntur, affirmat, ideò oon tenere, quia eſt in præiudicium Eccleſiæ, & ad idem ponderabatur text. *in cap. cum nos, de his, quæ fiunt à Prælat. ſine conſenſu Capituli:* arguendo *h* de alienatione ad iudicium, vbi dicit text. alienationem factam à Prælato ſine conſenſu Capituli, ipſo iure eſſe inualidam, niſi Capitulum illam ratificet, quod notant ibidem communiter Canon. & ſignanter Imol. *notab.* 1.

4 Ex prædictis inferebatur ſententias latas contra Epiſcopum Catanien. non citato Capitulo fuiſſe nullas, iuxta communem Theoricam, quam refert Imol. *in c. cum nos, num. 13. verſ. reſtat videre, de his, quæ fiunt à Prælat.* Rurſus prædictæ ſententiæ meritò cenſebantur nullæ, quia nominatim fuerant latæ contra Ciuitatem *i* Catanien. quæ nunquam fuerat citata, quod videbatur ſufficere ad inducendam nullitatem quo ad omnes, cùm nullitas quo ad vnum propter indiuiduitatem præiudicet quo ad alios, vt fuerat dictum in hac cauſa coram Domino meo Lancellotto.

5 Nec ad rem pertinebat dicere, Rotam in deciſione facta coram Domino Millino ſub die 27. Nouembris anni 1602. ſenſiſſe ſententias in hac cauſa latas non fuiſſe inualidas reſpectu Epiſcopi Catanien. quoniam reſpondebatur, Rotam tunc non dixiſſe, eas fuiſſe validas in præiudicium Eccleſiæ, & Ciuitatis, *l* cùm expreſsè dixerit non feciſſe numerum quo ad Capitulum, & conſequenter neque quo ad Eccleſiam propter indiuiduitatem.

6 Conſtituta nullitate ex prædictis non obſtabant rationes alias deductæ pro D. Archiepiſcopo Montis Regalis, & primùm doctrina Bald. *in l. ab eo*, *num. 17. Cod. quomodo & quando iud.* dicentis, quòd ad validitatem Iudicij ſufficit citari illum, contra quem dirigitur, petitio, & ſic in hoc ſatis erat citaſſe Epiſcopum Catanien. quia fuit reſponſum hanc doctrinam facere contra D. Archiepiſc. qui obtinuerat pronunciari contra Epiſc. & Eccleſiam, & Ciuitatem Catanienſem, nam cùm petitio *m* dirigeretur contra Eccleſiam, eam opportuit legitimè citare, & conſequenter Capitulum, vt patet ex prædictis. Eadem ratio ſuadebat Ciuitatem fuiſſe citandam propter notabile ipſius intereſſe, & præiudicium, nam cùm vigore iuris Metropolitici ſubderetur D. Archiepiſc. Montis Regalis in multis caſibus, prout iure conſtitutum eſt: poterant eius ſubditi trahi extra Diœceſim Catanienſem ad curiam Archiepiſcopi Montis Regalis.

7 Ad aliud fundamentum, quòd paria ſunt venire ad iudicium appellando, vel dando de nullitate propter deciſionem in cauſa Catanienſe illegitimitatis, coram fel. recor. Clemente Papa VIII. tunc Rotæ Auditore reſponſum fuit, eum qui opponit nullitatem, & expreſsè de illa proteſtatur, prout in caſu propoſito, non facere ſententias validas; cùm verbis patenter declaret animum ſuum, deciſionem autem in cauſa Catanien. locum habere poſſe in ſuis terminis, videlicet in tertio, qui non fuerat neceſſario citandus pro ſubſtantia, & validitate iudicij, in hoc autem caſu Capitulum, *n* & Ciuitatem neceſſario fuiſſe citanda, vt patet ex prædictis. Atque ex his fuit concluſum pro oullitate ſententiarum.

ADDITIONES.

a Sed etiam Eccleſiam, & Ciuitatem, Imò ſententiæ condemnant ſolum Epiſcopum: vt patet ex verbis condemnatoriis ibi (prædictum Epiſcopum condemnandum fore, ac condemnamus) quæ verba ſola ſonant condemnationem, & ſunt ſubſtantialia dictarum ſententiarum, Bald. *in leg. prolatam, num. 21. & in l. eorum, Cod. de ſent. & interl.* & ibi, *(illi ſilentium perpetuum imponendum fore, ac imponimus:)* quæ ſunt iuxta text. *in leg. diffamari, de ingen. manum.* cuius remedium fuit intentatum: & rurſus ibi *(dictumque Epiſcopum in expenſis condemnandum fore, ac condemnamus:* quæ omnia verba condemnatoria in ſolum Epiſcopum diriguntur.

b *(Declaramus Eccleſiam Ciuitatem, & Diœceſim eſſe de Prouincia, &c.)* Verba iſta non condemnant, ſed declarant, quæ declaratio influit in condemnationem, quæ ſubſequitur verbis condemnatoriis: nam cùm Archiepiſcopus diceret Epiſcopum ſibi eſſe ſubiectum, quia Epiſcopatus eſſet de ſua Prouincia: & è contra Epiſcopus exciperet ſe eſſe exemptum, quia Eccleſia, &c. eſſet libera, neceſſario oportuit huiuſmodi declarationem fieri; quæ influit in præiudicium Epiſcopi, qui condemnatur, iuxta notat. per Bellam. *in cap. cum olim, de teſtib. in 5. q. ſub num. 21. verſ. ſed numquid, quo ad negotium principale*, ibi *(licet debeat pronunciare libertatem Eccleſiæ non competere,)* & loquitur de modo ferendæ ſententiæ inter Archidiaconum defendentem libertatem Diœceſis, & Archiepiſcopum prætendentem ſubiectionem, & ſic ſententiæ fuerunt latæ, & ſuper eo, quod petitum fuit, & exceptum, & ſuper cauſa petitionis, & exceptionis quod fieri potuit, Bald. *in marg. verb. ſententia, column. 7. verſ. ſententia fertur non ſolum.*

c *(Capitulum)* Vera eſt diſtinctio aliàs per Dominos coram Reuerendiſſ. Rhodien. firmata ſub die 27. Nouembris 1602. quod vt ſententiæ præiudicent Capitulo, neceſſaria eſt illius citatio, & hoc eſt, quod conſiderant ipſemet Rom. *allegat. num. 21. in fine*, & Felin. *in dict. cap. fin. de maioris. & obed. num. 3. & 4.* ſed vt ſententia valeat

ſuffi-

Digitized by Google

ſufficit citatio Epiſcopi, ſic in terminis ſubiectionis probant, *c. expoſuit de dilat. c. fin. de dol. & cont.* Bellam. vidend. omninò *in d. c. final. in 3. not. & in c. fin. de maior. & obed. num. 9. & in 3. oppoſ. in c. cum tempore de arbitr.* Anch. *in d. cap. expoſuit num. 12. iuncto 1. & 2. not. & in d. c. fin. n. 3. & in 4. not.* Zabar. viden. loquens, etiam in cauſa graui ſcilicet feudali, & in ſpolio prætenſo contra Eccleſiam *in conſ. 134. in 2. dub.* Innoc. *in dicto c. expoſuit ſub num. 2. & in dicto cap. fin. de dolo, & contum.* Butr. *in cap. dilecti num. 18. de maior. & obed.* Bald. *in dicto cap. fin. ſub num. 3.* & ita ſeruare curiam Romanam, teſtatur Arch. *in c. fin. ſub n. 36. diſt.* Bald. *in cap. edoceri ſub n. 10. verſ. & not. collect.*

Ratio autem quare non ſit neceſſaria huiuſmodi citatio Capituli eſt, quia magis principaliter intereſt Epiſcopi, & ad illum magis pertinet huiuſmodi defenſio, Bellam. *in d. c. fin. in 3. not.* Butr. *in c. dilecti de maior. & obed. num. 17.* Abb. *in c. cum olim de teſtib. col. 5. verſ. fateor, & pro validitate iudicij ſufficit citare illum, cuius principaliter magis intereſt,* Felin. *in d. cap. fin. de maior. & obed. num. 3. & 4.* Sed & hoc non eſt omittendum, quod aliud eſt Epiſcopum facere aliquem actum, quo amittitur libertas Eccleſiæ, & Eccleſia inducitur in ſeruitutem, & tunc fauore libertatis non amittendæ requiritur conſenſus omnium, et in iſtis terminis loquuntur omnia iura in contrarium allegata, et aliud eſt Epiſcopum facere actum, quo defenditur libertas Eccleſiæ, vt liberetur à ſeruitute, in qua reperitur conſtituta, vt hic, vbi iam ſeruitus erat conſtituta per ſubiectionem factam à Papa, à qua Epiſcopus nitebatur ſe, et Eccleſiam liberare, et hoc caſu fauore Eccleſiæ ſolus Epiſcopus, et quilibet alius admittitur ad vindicandam Eccleſiam à ſeruitute, Io. Andr. *in gloſella marginal. in c. cum olim de teſtibus, & in com. num. 12.* et hoc ſentiebant Zabar. & idem Io. Andr. et Butr. *num. 18. in cap. dilecti de maior. & obed.* dum reprobando rationem Innoc. dicentis, Capitulum ibi admitti ad appellandum, quia iura Eccleſiæ ſunt communia Epiſcopo, et Capitulo. Dicunt, rationem eſſe, quia cùm ex reuocatione iuramenti melioretur Eccleſia, admittitur Capitulum, & quilibet alius de Eccleſia.

d (*Conuenctum*) Nec Fel. nec quiſpiam alius hoc dicit, benè verum eſt, quòd alij dicunt, quòd Epiſcopus non poteſt, alij quod non debet cauſas agere ſine Capitulo. Vnde poſſumus dicere cum Lap. *alleg. 50. dicebantur in effectu n. 2. verſ. ad tertium,* & cum Bellam. *in d. c. fin. de maior. & obed. n. 9. in 3. oppoſ.* & Abb. *in c. inter quatuor eod. n. 6.* & Bald. *in cap. edoceri n. 5. de reſcr.* quod tutius fuiſſet citare etiam Capitulum, ſed ex quo non fuit citatum, non tamen de nullitate dari poteſt, Lap. & Bellam. *vbi ſup.* & Felin. *in d. c. edoceri in 3. declaratione,* ſentit eſſe validum iudicium, *& in c. fin. de maior. & obed. n. 3. & 4.* conſiderat ſolummodo præiudicium, ſic Rom. *in alleg. conſ. 369. n. 21. in fin.* & ponderarunt Domini coram Reu. Rhod. vt in eius deciſ. 27. Nouembris 1602.

e (Innoc.) Vltra quòd ratio Innoc. reprobatur ibi per Zabar. Io. Andr. *n. 15.* & Butr. *num. 18.* vt ſupra dixi, addo, quod etiam ſi eſſet verum, non propterea ſequeretur, quod ſententia lata cum Epiſcopo eſſet nulla, ſequeretur quidem, quod non afficeret Capitulum, ex deductis per Lofred. *conſ. 10. n. 10. & 11.* & Abb. *in c. inter quatuor n. 6. de maior. & obed.* qui loquitur de ſubiectione, cum alijs ſupra allegat.

f (*Cap. fin. de maior. & obed.*) Hic textus probat potius contrarium, dum apparet, quod dum res tractabatur per viam iudicij, non citantur alij, dum autem voluit tractari per viam compoſitionis, citantur omnes, quia tranſactio eſt actus voluntarius extra iudicium, ſic dicit ibid. Bellam. *n. 9. in 3. oppoſit. & in c. 1. de procur. & in c. cum tempore de arbitr. & in d. 3. oppoſit.* ſubiungit, canones de neceſſitate validitatis non requirere huiuſmodi citationem, ſic idem ſenſiſſe videtur Felin. *in d. c. fin. ſub n. 5. verſ. de n. non omitto.*

g (*C. dilecti*) Hic textus non dicit iuramentum non tenere: ſed dicit Epiſcopum non teneri ad illud in illis quibuſdam articulis nouum inducentibus grauamen, & quod pro iuramenti validitate non requiratur Capitulum, experientia cancellariæ quotidiana docet, vbi iuramenta omnium Epiſcoporum ſine Capitulo præſtantur Sedi Apoſtolicæ, & tamen vnum, & idem iuramentum eſt hoc, & illud, quod præſtatur Metropolitano, *d. c. dilecti de maior. & obed. cap. ego N. de iureiur.* Præterea quando etiam text. diceret iuramentum non tenere, aduertendum eſt ad æquiuocationem ſiquidem non eſt verum, quod ſimpliciter diceret, iuramentum non tenere in omnibus, ſed tantummodo in illis articulis, qui non probantur ab Archiepiſcopo, & qui inducebant nouum Epiſcopi grauamen, & nouam ſeruitutem, in reliquis autem probatis valere, & tenere, & propterea Epiſcopus ab illis non fuit abſolutus, ſed remanſit condemnatus, & obligatur, vt ibi apparet.

h (*C. cum nos arguendo de alienatione ad iudicium*) Non applicatur hoc argumentum, Bellam. *in d. cap. fin. n. 9. in 3. oppoſit.* Zabarel. *d. conſ. 134. in 2. dub.* Iſern. *in c. ſi vaſallus col. 3. verſ. item qui non poſſunt,* Bald. *in c. edoceri ſupra n. 9. verſ. pondero vlterius,* Pinel. *in l. 1. par. 3. ſub n. 49. verſ. minuſque obſtat illud argumentum, C. de bon. matern.*

i (*Contra Ciuitatem*) Sententiæ non ſunt latæ contra ciuitatem, vt dixi in lit. A. & verba illa *declaramus, &c.* influunt in condemnationem Epiſcopi, vt ſupra dixi in lit. B. & quando etiam eſſet verum Ciuitatem etiam fuiſſe condemnatam, nihilominus valent ſententiæ quoad Epiſcopum, Veral. *deciſ. 190. part. 2. in impreſſ.* & fuit dictum coram Reu. Rhodien. dicta die 27. Nouembris 1602. & tantum abeſt, quod deciſio R. P. D. mei Lancellotti die 26. Nouembris 1601. dicat ſententias eſſe nullas, quod imò dicit eſſe validas, ſed propter indiuiduitatem rei exequutio impeditur.

l (*Et Ciuitatis*) Rota tunc bene dixit vtrumque, quod ſcilicet in præiudicium Epiſcopi ſententiæ ſunt validæ, & quòd vires præiudicij non extenduntur ad Capitulum, & ad alios non citatos: & hunc ipſum credo etiam fuiſſe ſenſum huius deciſionis Reuerendiſſimi P. D. mei Decani.

m (*Petitio*) Cauendum eſt ab æquiuocatione, ſiquidem in facto ex commiſſione, & ex citatione apparet, petitionem fuiſſe directam contra Epiſcopum, doctrina igitur Baldi optimè facit pro D. Archiepiſcopo, et tanto magis quia remedium intentatum fuit *ex l. diffamari de ingen. manum.* in quo potuit citari, et ſilentium imponi Epiſcopo, qui moleſtationes, et inquietudines præ ſe ferebat, de quibus *in d. l. diffamari,* Alex. *conſ. 103. lib. 5. per tot.* Gabr. *de alt. concl. 6. num. 4. in 3. ampl.* Cap. *deciſ. 18. ſub num. 7.* Clar. *in d. l. diffamari cap. 3. in 7.* et ſententia valet, et nocet etiam Eccleſiæ, ſiue ius Eccleſiæ fuerit diſcuſſum, ſiue remanſerit indiſcuſſum, Abb. *in cap. accepimus num. 6. de fid. inſtr. verſ. item notabis.* Vbi inquit notandum eſſe, et ipſum hoc alibi non legiſſe.

n (*Capitulum*) Supra viſum eſt pro ſubſtantia validitatis contra Epiſcopum non fuiſſe neceſſariam citationem iſtorum. Et ſic ſententiæ ſunt validæ ſaltem contra Epiſcopum, ſed non afficiunt Capitulum, et alios non citatos, Lofred. *conſ. 10. num. 10. & 11.* Abb. *in c. inter quatuor num. 6. de maior. & obed.* Veral. *d. deciſ. 190. p. 1.* et in hac cauſa Rota dixit d. die 27. Nouemb. 1602. coram Reu. Rhodien. cum multis ſupr. alleg.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Bononien. Diſmembrationis.

Lunæ 5. Iunij 1606.

ARGVMENTVM.

Spoliatus à poſſeſſione Eccleſiæ probatis duobus extremis, & colorato titulo reſtituendus eſt, quando, & quomodo hæc probata cenſeatur, & in diſmembratione Eccleſiæ quæ requirantur ſolemnitates.

SVMMARIVM.

Spoliatus ad poſſeſſionem, de qua ſpoliatus eſt, reſtitui debet probatis duobus extremis, n. 1.

Poſſidere dicitur Eccleſia rem, quæ eius nomine ab eius rectore poſſidetur, n. 2.

Poſſeſſio probatur per inſtrumentum, quoad effectum reſtitutionis, alio non exiſtente in poſſeſſione, n. 3.

Diſmembratio Eccleſiæ facta ab Archiepiſcopo, præſupponit poſſeſſionem Eccleſiæ ante dictam diſmembrationem, num. 4.

Poſſeſſio rei conuenti probatur per ſuſtentationem litis, num. 5.

Poſitionibus facta confeſſio probat contra confitentem, num. 5.

Titulus coloratus in beneficialibus probatur per vnionem factam à Vicario Epiſcopi etiam quod de eius facultate non

conſtet

conſtet num. 6. Vbi præſertim quando concurrit obſeruantia.

Solemnitates omnes neceſſariæ præſumuntur interueniſſe ex antiquitate temporis, n. 6.

Pluralitas rerum, ſeu bonorum in dubio non præſumitur, num. 7.

Parochiales duas retinere incompatibile eſt, n. 8. & ſeq.

Diſmembratio Eccleſiæ facta ſine ſolemnitatibus tanquam nulla non impedit reſtitutionem in ſpolio, n. 11.

Diſmembratio Eccleſiæ eſt ſpecies alienationis, & requirit omnes ſolemnitates, quæ requiruntur in alienations bonorum Eccleſiæ, n. 12.

DECISIO CXIX.

1 REuer. P. D. Informante, nempe Eccleſiam Sancti Petri eſſe reſtituendam ad poſſeſſionem Eccleſiæ Sancti Andreæ, quia conſtat de vtroque extremo iuxta not. per Doct. *in cap. cum ad ſedem*, vbi Abb. *num. 17. de reſtitut. ſpoliat.* Bald. *in l. 3. num. 15. ad fin. C. ſi à non compet. iudic.* Alex. *conſ. 6. num. 5. lib. 3.* Caputaq. *deciſ. 69. lib. 2. in manuſcript.*

2 Quantum enim ad primum extremum multa concurrunt, ex quibus viſum fuit illud ſufficienter probari, nam præter vnionem factam à Vicario Bononien. de anno 1464. quæ ſpacio centum annorum habuit effectum, adſunt duo teſtes, qui concludenter probant, quendam Vandinum qui fuit vltimus Rector Eccleſiæ Sancti Petri, ante diſmembrationem, vti Rectorem poſſediſſe Eccleſiam S. Andreæ tanquam vnitam, quo mediante Eccleſia ipſa Sancti Petri poſſediſſe dicitur, vt per Innoc. & alios *in cap. literis de reſtit. ſpoliat.* & ibi Abb. *num. 3. & in c. cum ſuper n. 21. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Alex. *conſ. 8. n. 17. lib. 3.* Nat. *conſ. 562. n. 10. & ſeq.*

3 Prætereà adeſt inſtrumentum poſſeſſionis cuiuſdam Tenutæ captæ de anno 1523. per Gerardum de Molica tanquam Rectorem ambarum dictarum Eccleſiarum, quod inſtrumentum probat poſſeſſionem etiam quoad effectum reſtitutionis, vbi non conſtat, quod poſſeſſio tunc eſſet plena, & ab aliquo occupata, Rota *deciſ. 21. de reſtit. ſpoliat. in antiq.* Biſignet. *deciſ. 8. eod. tit.* Faſtol. *dub. 41.* Caſſad. *deciſ. 20. in fin. de præben.*

4 Concurrit etiam diſmembratio facta per Archiepiſcopum de hac Eccleſia, quæ diſmembratio præſupponit poſſeſſionem Eccleſiæ Sancti Petri, à qua fuit diſmembrata, vt fuit dictum in cauſa Spoletana Spolij 26. Martij 1590. coram R. P. D. meo Decano, & facit *deciſ.* Caputaq. *344. in fin. part. 3.*

5 De ſecundo extremo non ambigitur, quia vltra ſuſtentationem litis, quæ ſola ſufficit pro illius probatione, iuxta *deciſ.* Caputaq. 369. *part. 2.* adeſt confeſſio Pœnitentiariorum facta in reſponſione ad poſitiones, in qua fatentur ſe poſſidere Eccleſiam Sancti Andreæ, & illius bona, Rota *deciſ. 19. de reſtitut. ſpoliat. in nou.* Alex. *conſ. 71. num. 4. lib. 3.* Gabr. *de confeſſ. concluſ. 4. n. 24.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ. 4. n. 2. de reſtitut. ſpoliat.*

6 Pro titulo colorato requiſito ad obtinendum redintegrationem in beneficialibus affertur ſupradicta vnio facta à Vicario, de cuius facultate, licet non conſtet, tamen illa poteſt deſeruire pro titulo colorato, Mohed. *deciſ. 3. de offic. Vicar.* Præſertim vbi adeſt aliqua obſeruantia, Sarnen. *de Triennal. quæſt. 27. ſub n. 5. verſ. Tertius caſus*, quia in caſu adeſt antiquiſſima vltra centum annos, quo caſu omnes ſolemnitates neceſſarias pro illius validitate interueniſſe præſumitur, Roman. *conſil. 275. num. 3.* Felin. *conſil. 2. n. 22.* Afflict. *deciſ. 248. n. 4.* Boer. *deciſ. 345. n. 3.*

7 Obſeruantia autem prædictæ vnionis deducitur ex pluribus, & primo ex collatione facta de anno 1478. in perſonam Peregrini de Ruffino Parochialis Eccleſiæ Sancti Petri de Caſtro Epiſcopi cum illius annexis, & licet in eo non fiat expreſſa mentio dictæ Eccleſiæ Sancti Andreæ, tamen illa verba, *cum annexis*, non poſſunt intelligi, niſi de Eccleſia Sancti Andreæ, quæ ſola reperitur annexa Eccleſiæ Sancti Petri, & pluralitas in dubio non præſumitur, *l. omnium*, vbi Bald. & Salic. *C. de teſtib.* Dec. *conſ. 146. ſub n. 9. in fin.* Aym. *conſ. 73. n. 38.*

8 Et hoc etiam clarius ſuadetur ex duobus inuentarijs factis per eundem Peregrinum ſub 19. Iulij 1528. de bonis vtriuſque Eccleſiæ particulariter, in quorum altero denominatur Rector Eccleſiæ Sancti Petri, in altero verò Rector Sancti Andreæ, quod oſtendit iſtas Eccleſias eſſe inſimul vnitas, cùm aliàs ſit incompatibile retinere duas Eccleſias Parochiales, *c. de multa*, & ibi communiter Doct. *de præben.* & probant text. *in c. ordinarij, de offic. ordin. in 6.* Honded. *de incompatib. benefic. part. 1. cap. 13. n. 12.*

9 Secundò, ex mandato de immittendo conceſſo à Vicario de anno 1528. cuidam Gerardo de Molica, qui tanquam Rector Eccleſiarum Sancti Petri de Caſtro Epiſcopi, & Sancti Andreæ de Caſtigliono inuicem vnitarum immitteretur in actualem, & corporalem poſſeſſionem dictarum Eccleſiarum earundemque iurium, & ex inſtrumento poſſeſſionis poſtea captæ ab eodem Gerardo, qui tanquam Rector dictarum Eccleſiarum fuit immiſſus in poſſeſſionem cuiuſdam Tenutæ, vt in Summario *num. 3. & 4.*

10 Itemque probatur ex mandato de prouidendo iſtas Eccleſias tanquam inuicem vnitas, Stephano Vandino, qui fuit illius vigore de anno 1575. prouiſus, & immiſſus in poſſeſſionem dictarum Eccleſiarum, illarumque iurium, & pertinentiarum, & iſta prouiſio apparet effectuata ex eo, quod poſtea de anno 1593. per obitum d. Stephani, Eccleſia Sancti Andreæ fuit diſmembrata ab Eccleſia Sancti Petri, Oldr. *conſ. 229. n. 2.* & fuit pluries deciſum.

11 Non obſtat dicta diſmembratio, quia illa fuit facta nullis adhibitis ſolemnitatibus, & conſequenter tanquam nulla non poteſt impedire reſtitutionem in ſpolio, Bart. *in l. ſi alienam n. 3.* & ibi Caſtr. *n. 3. ff. ſol. matr.* & facit Abb. *in c. conquerente n. 8. de reſtit. ſpol.* Fel. *in c. dilectus n. 1. verſ. Fallit ſecundo de reſcript.* Aym. *conſ. 18. n. 8.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 1. n. 4. de conſtit.*

12 Nec eſt dubium ſolemnitates fuiſſe neceſſarias, quia cùm diſmembratio ſit ſpecies alienationis, Achil. *deciſ. 1. de reb. Eccleſ. non alien.* debebant in ea adhiberi omnia, quæ requiruntur in alienatione rerum eccleſiaſticarum, Rota *dec. 1. de reb. eccleſ. non alien. in nou.* Franc. *in c. 1. col. 1. eod. tit. in 6.* Rebuff. *in compend. alienat. rer. eccleſ. n. 68.* duo nempe ſolemnitas, & iuſta cauſa, nec vnum ſine alio ſufficit, *c. 1. de reb. eccleſ. non alien. in 6. clem. 1. eod. tit.* Doct. *in c. ſine exceptione 14. q. 2.* & ibi Laurent. de Redulph. *num. 17.* cum alijs per Couar. *variar. reſolut. lib. 2. cap. 17. n. 2.* & fuit reſolutum in Marſicana diſmembrationis 14. Februarij 1594. coram Illuſtriſſimo D. Cardinale Pamphilio. Imò cùm Eccleſia Sancti Petri tunc eſſet vacans, debebat ei conſtitui defenſor, *de reb. eccleſ. non alien. in 6.* & fuit dictum in dicta Marſicana.

ILLVSTRISS. ET REVEREND. D. CARD. LANCELLOTTO.

Aſten. Paſcui.

Veneris 24. Nouembris 1606.

ARGVMENTVM.

De teſtibus examinatis ſine citatione, vel cum citatione pro ſingulis diebus, & horis.

SVMMARIVM.

Teſtes, qui examinati fuerunt ſine citatione, vel extra diem citationis, nulliter examinati dicuntur, & non probant, num. 1.

Citatio pro ſingulis diebus, & horis vti nimis vaga, & ſpeciem ſeruitutis inducens, eſt nulla, n. 2.

DECISIO CXX.

1 CVm intimatio ad comparendum in loco die 13. Iulij, & ſucceſſiuè ſingulis diebus ad videndum deferri iuramentum teſtibus non fuerit exequuta, niſi die 23. Iulij, Domini dixerunt ſeptem teſtes examinatos ante dictam diem 23. Iulij fuiſſe nulliter examinatos ex defectu citationis, *l. ſi quando C. de teſtib. cum vulg.* Prout ex eodem defectu citationis dixerunt nullum examen aliorum 30. teſtium, qui iurarunt die 30. Auguſti, necnon aliorum ſeptem, qui iurarunt die 27. Septembris.

2 Nec reſpectu iſtorum poteſt ſuffragari prædicta citatio exequuta die 23. Iulij, pro ſingulis diebus, nam talis citatio, vel vti nimis vaga, & ſpeciem ſeruitutis inducens, eſt nulla, Put. *deciſ. 258. lib. 1. & 152. lib. 2. & 21. de indic.* Creſcent. *deciſ. 10. de dolo, & contum.* Mohed. *deciſ. 4. n. 3. de teſtib.* vel ſaltem non ſuſtinetur pro iſtis teſtibus, inter quos, & citationem interceſſit menſis, & vltra.

An

3 An autem ſuſtineatur pro teſtibus examinatis die 27. Iulij, videbitur quando agetur de huiuſmodi examine, de quo Domini reſeruarunt particulariter videre.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Montis Regalis Iuriſdictionis.

Lunæ 27. Nouembris 1606.

ARGVMENTVM.

Epiſcopi habent priuatiuè ad ſuperiores Regulares iuriſdictionem in Monachos ſuæ Eccleſiæ Cathedralis præterquam in ijs, quæ concernunt regularia inſtituta, & hinc benè declaratur quando iuriſdictio cenſeatur data cumulatiuè, aut priuatiuè.

SVMMARIVM.

Epiſcopi habent priuatiuè ad ſuperiores Regulares iuriſdictionem in Monachos ſuæ Eccleſiæ Cathedralis præterquam in ijs, quæ concernunt regularia inſtituta, n. 1. & ſeq. per totam.

Epiſcopi de iure communi habent priuatiuè iuriſdictionem in Canonicos ſuæ Eccleſiæ Cathedralis etiam quod non ſit regularis quando proceditur in forma iudicij, n. 2.

Iuriſdictio cenſetur data priuatiuè, & non cumulatiuè, quando conſtat de mente concedentis, n. 3. & 4.

Iuriſdictio regulariter cenſetur data cumulatiuè, & non priuatiuè. Declara, vt n. 4.

DECISIO CXXI.

1 DVbitatū, an Domini Archiepiſcopi Montis Regalis pro tempore habeant priuatiuè, vel cumulatiuè ad ſuperiores Regulares iuriſdictionem in Monachos illius Eccleſiæ Cathedralis; & Domini cenſuerunt, priuatiuè, exceptis tantum ijs, quæ concernunt regularia inſtituta; quia in huiuſmodi Cathedralibus regularibus Epiſcopi ſunt loco Abbatum Monachorum, vt generalem conſtituendo regulam dicunt Io. Andr. Hoſt. & alij, *in c. cauſam quæ il primo, de iudicijs*, & in ſpecie de hac Eccleſia dicit Abb. *ibid. n. 8. & ſeq.* Et propterea cùm ibi Archiepiſcopi ſint loco Abbatum, fruſtra quæritur, an iuriſdictio eis competat priuatiuè, vel cumulatiuè, quia cenſentur ſubrogati quoad omnia non excepta, vt benè per Abb. *in d. c. cauſam quan.* 10. Hinc gloſ. fin. & Doct. *in c. nullus de elect. in 6.* dixerunt ad Epiſcopum Cathedralis regularis ſpectare omnimodam iuriſdictionem in illius Monachos, & idem firmauit Rota in hac cauſa 8. Martij 1604. coram me.

2 Et quando proceditur in forma iudicij, quod Epiſcopi habeant de iure communiter iuriſdictionem priuatiuè, etiam quod Eccleſia Cathedralis non ſit regularis, firmauit Rota per tres deciſiones in cauſa Cæſarauguſt. exemptionis 13. Nouembris 1578. & 28. Martij 1588. & 12. Februarij 1590. coram bon. mem. Orano, & in hac cauſa in d. deciſ. 8. Martij per text. *in c. cùm perſonæ de priuil. in 6.* Guid. Pap. *dec. ſ. 559. col. 4. verſ. vbi vero ageretur de crimine contra Monachum*, cum alijs pluribus ibid. allegatis.

3 Hinc etiam, vltra diſpoſitionem Iuris communis, in Bulla Pauli III. Monachi eximuntur à iuriſdictione Dominorum Archiepiſcoporum, quo ad regularia inſtituta tantum, quæ exceptio firmat regulam in caſibus non exceptuatis; & concluſiones ſunt claræ, quòd quando conſtat de mente concedentis, iuriſdictio cenſetur data priuatiuè, non cumulatiuè, vt per Felin. *in c. paſtoralis col. 3. in 1. limitatione de offic. iudic. ordin.* Rom. *conſ.* 393. vbi Add. *in lit. A.* & communem dicit Ferret. *in conſ. 142. n. 15. in princ. lib. 1.*

4 Præterea, licet in dubio regulariter iuriſdictio cenſeatur data cumulatiuè, non priuatiuè, vt latè per Rom. *d. conſ. 393. num. 1. & ſeq.* & ibi Add. Felin. *in d. c. paſtoralis num. 1. & ſeqq.* & tenuit Rota ex ſententia Illuſtriſſimorum Interpretum Concilij, in cauſa Piſcien. Iuriſdictionis 15. Iunij 1590. coram Illuſtriſſimo Platto, tamen hæc concluſio intelligitur reſpectu illius, qui iam habet Iuriſdictionem, tunc enim ſi alteri concedatur, cenſetur conceſſa cumulatiuè, niſi appareat de contraria mente concedentis; & ideo in propoſito non applicatur; quia Domini Archiepiſcopi ſunt ſuffecti loco Abbatis Monachorum, qui habebat iuriſdictionem, & propterea iuriſdictio potuit dari priuatiuè tantum, quia non aderat, cum quo daretur cumulatiuè. Vnde concluſum iuriſdictionem ſpectare ad Dominos Archiepiſcopos pro tempore priuatiuè, non cumulatiuè.

REVERENDISS. P. D. ATTREBATEN.

Papien. Penſionis.

Lunæ 11. Decembris 1606.

ARGVMENTVM.

De translatione penſionis plura notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Temporum coniunctio, & acceſſio in quaſi poſſeſſione penſionis exacta à Transferente, & Translatario non fit quando non apparet de hac quaſi poſſeſſione Transferentis, n. 1. Declara, vt n. 5. & n. 7.

Penſionis quaſi poſſeſſio dicitur interrupta per ſententiam latam ſuper illius nullitate, n. 2. Declara, vt n. 8.

Penſionis Translatio facit, vt antiqua extinguatur, & alia reſeruetur, n. 3. Declara, vt n. 9.

Poſſeſſio Transferentis penſionem, quando in Translatarium transferatur, n. 3.

Conditio probari debet, vt diſpoſitio conditionalis locum habeat, n. 4.

Solemnitates neceſſariæ præſumuntur interueniſſe ex curſu 30. annorum, n. 5.

Titulus præſumitur ex poſſeſſione 30. annorum, n. 6.

Antiquitas temporis facit præſumere omnia ſolemniter acta, num. 6.

Penſionis exactio præſumitur facta de medio tempore, quando conſtat illam fuiſſe exactam antea, & poſt, n. 7.

Quaſi poſſeſſio penſionis exigendæ probatur per quietantiam exigentis, n. 7.

Extraiudicialis fides ſi eſt veriſimilis de facto proprio, & adminiculata, fidem facit, n. 7.

Penſionis translatio facta intelligitur cum ſuis qualitatibus, & ideo Translatarius vtitur eodem iure, & priuilegio, quo vtebatur Transferens, n. 8.

Penſionis exigendæ quaſi poſſeſſio nunquid tranſeat in Translatarium, n. 11.

DECISIO CXXII.

CVm iſta cauſa commiſſa eſſet cum clauſula, ſine retardatione, arbitrio Rotæ primo loco fuit datum dubium, An intret arbitrium, quo propoſito die 12. Iunij proximè præteriti, viſum fuit Dominis illud reſtringere, & videre an coniungenda ſint tempora Leonidæ Meltij, cui reſeruata fuit penſio, de qua agitur 4. kalend. Iulij 1566. & Hieronymi Meltij, in quem fuit facta translatio 14. Iunij 1590. vigore priuilegiorum à fel. record. Sixto V. Militibus Lauretanis conceſſorum, & Franciſci Meltij, in quem pariter eorundem priuilegiorum fauore fuit translata penſio prædicta anno proximè præterito, ad effectum quod literæ reſeruationis cenſerentur iuſtificatæ, & conſequenter, an ſit locus arbitrio pro retardatione ſolutionis penſionis. Et propoſito dubio, multa fuerunt oppoſita propter quæ tempora non eſſent coniungenda. Primò, quia non appareret de quaſi poſſeſſione Leonidæ, & quatenus appareret, non conſtaret de eius continuatione, & ſic tolli acceſſionem, & coniunctionem temporum, *l. Pomponius §. quæſitum*, & ibi not. *ff. de acqir. poſſeſſ.* 1

Secundò, quia prætenſa quaſi poſſeſſio eſſet interrupta per ſententiam latam anno 1584. ſuper nullitate penſionis, *l. ſicut, l. cum notiſſimi §. Imo, & illud C. de præſcript. 30. vel 40. annorum.* 2

Tertiò, quia prima penſio, & translata non ſint eędem, ſed diuerſæ, quia per translationem antiqua penſio extinguitur, & alia reſeruatur, Gigas *de penſ. q. 74. num. 1. & q. 88. num. 8.* Ferret. *conſ. 53. num.* 10. ac ideò Caſſad. *deciſ. 10. num. 8. de reſcript.* & Veſtrius *in praxi cap. fin. num. 2. lib. 3.* dicunt, non eſſe dandam clauſulam, ſine retardatione, contra titularem ad fauorem Translatarij in vim literarum translationis, quæ ſecum afferunt exceptionem primæ penſionis extinctæ: fuit dictum in Brixien. penſionis 23. Maij 1594. coram Illuſtriſſ. Cardinali Mellino, 3

& in

Digitized by Google

& in Neritonen. Penſionis 5. Nouemb. 1601. coram bo. mem. Litta, poſſeſſionem transferentis non continuari in Translatarium, & annuam penſionem translatam eſſe diuerſam à prima. Facit Translatarius non habet cauſam, & ius à Transferente, ſed à Papa, Abb. *in c. 1. in princ. de ſolut.* Rot. *deciſ. 1. in fi. de locat. in non.* Sarn. *in reg. de trien. qu. 11. nu. 14. & 15.* Gabr. *conſ. 186. nu. 7. lib. 1.* ideoque non poteſt vti acceſſione Transferenti, cùm ab illo cauſam non habeat, *d. l. Pomponius*, *§. ſi liber homo*, gloſ. *in l. ſi quis ædes*, *§. libertas*, *verbo integro*, *ff. de ſeruit. vrbanorum prædiorum*, & ibi Caſtr. *num. 1.*

4 Quartò fuit oppoſitum non fuiſſe iuſtificata priuilegia militum Lauretanorum, videlicet quatenus reſeruatio fiat de Clerico in Clericum, & penſio non excederet 200. ducatos, quæ inducunt conditionem, quæ probari debet, Butr. Imol. & Abb. *in c. ex parte de reſcript.* & ibi Fel. *n. 15.* Vnde poſſeſſio fuit iniuſta, & cum mala fide, quæ acceſſionem impedit, *d. l. Pomponius*, *§. fi.* & ibi Alex.

5 Quibus non obſtantibus reſolutum fuit, tempora eſſe coniungenda, quia ad præſumendam iuſtificationem reſeruationis ſufficit curſus 30. annorum, ex quo cum obſeruantia præſumuntur omnia neceſſaria interueniſſe, Mohed. *deciſ. 9. num. 2. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Gigas *de penſ. qu. 47. num. 3. poſt med.* Caputaq. *deciſ. 220. par. 3.* & fuit reſolutum in Lucana Decanatus coram Clemente VIII. 21. Maij 1578. quæ eſt *diuerſ. 534. par. 1.* & in Romana domus 11. Maij 1592. coram Illuſtriſſ. Mellino, & in his terminis in d. Brixien. coram eodem Card. Mellino, & in d. Neritonen. coram bo. mem. Litta, & in Lauden. penſ. 29. Martij 1599. coram Reuer. P. D. Pegna.

6 Si enim ex poſſeſſione tanti temporis præſumitur titulus, Fel. *in c. licet*, *numero 10. de ſimonia*, tanto magis præſumitur verificatio ipſius tituli, quia ex antiquitate omnia præſumuntur ſolemniter acta, Aym. *de antiquitate temp. par. 3. §. vidimus in genere*. Et in hoc non fit diſcrimen, an ſit vnus, vel plures poſſeſſores, ſicut ſtatus beneficij probatur poſſeſſione 40. annorum, ſiue vnus, ſiue plures poſſederint, gloſ. *in cap. cum de beneficio*, vbi Franc. *numero tertio*, *de Præb. lib. 6.* ſimiliter alienatio rerum Eccleſiæ ex ſpacio 30. annorum cum obſeruantia præſumitur ſolemnis, & releuat ab onere iuſtificandi, nec attenditur an bona alienata fuerint poſſeſſa per vnam perſonam, vel peruenerint ad plures perſonas ſucceſſiue.

7 Non obſtat, quod non conſtet de poſſeſſione Leonidæ eiuſque continuatione, nam ſtante reſeruatione penſionis de anno 1566. eiuſque actione de præſenti præſumitur eam ſemper medio tempore fuiſſe exactam, Alciat. *de præſumpt. regula 2. præſumpt. 21. num. 11.* fuit dictum in Bonon. penſionis coram Illuſtriſſ. Mellino. Hic autem non ſolum conſtat de reſeruatione Leonidæ, verum etiam de quaſi poſſeſſione ex inſtrum. quietantiæ de anno 1567. in quo Notarius fatetur procuratorem Leonidæ habuiſſe à Lælio præſente vnum terminum penſionis, & in pecunia numerata ſolutos fuiſſe 15. ducatos: & hæc probatio adiuuatur per fidem Lælij, cum iuramento parte citata, quod ipſe ſoluerit Leonidæ penſionem ab anno 1566. vſque ad annum 1590. & ſic per 24. annos, & quod translata penſione per Leonidam illam ſoluit Hieronymo Translatario, quæ fides licet ſit extraiudicialis, tamen cùm ſit veriſimilis, & de facto proprio, multiſque adminiculis ſuffulta facit fidem, vt notatur *in cap. cum in Eccleſiis*, & ibi Butr. *num. 15.* Hoſtienſ. *num. 4.* Imol. *num. 9. de maior. & obed.* Felyn. *in c. de teſtibus*, *num. 7. de teſtibus*. De quaſi poſſeſſione verò eiuſdem Hieronymi primi Translatarij exigendi ab Antonio Suardo ſucceſſore Lælij in Præpoſitura conſtat per inſtrumentum Anni 1591. 22. Auguſti, & à Cornelio Moderno Præpoſito ex alio inſtrumento de anno 1595. & reuelationibus receptis in vim literarum monitorialium metu excommunicationis.

8 Non obſtat quod dicitur quaſi poſſeſſio interrupta per ſententiam, quia illa ſententia non iuſtificatur, & poſt eam per plures annos idem Titularis continuauit ſoluere, & in ſpecie anno 1591.

9 Non obſtat, quod translatio fit per modum extinctionis, quia iſta extinctio eſt momentanea, & non fit ad finem amittendæ penſionis, ſed acquirendæ alteri, & ideo non eſt in conſideratione, ſed ipſa translatio, & creatio propter quam principaliter fit extinctio, & ſecundum eam regulari debet, prout notabiliter conſuluit Socin. *conſ. 53. num. 27. lib. 4.* Put. *deciſ. 519. num. 3. par. 2.* Contraria autem locum haberent, ſi Eccleſia ſemel à penſione, & grauamine eſſet liberata, quia tunc ſi altera ſimilis iterum alteri aſſignaretur eſſet nouum grauamen, & requirerentur omnia, quæ in prima reſeruatione requiruntur, Creſcent. *deciſ. 1. de reb. Eccleſ. non. alien.* quem ſequitur Ant. Auguſt. *in repertorio tit. de translatione penſionis*. In translatione autem non eſt noua penſio in ſubſtantia, nec dicitur nouum grauamen beneficij, vel perſonæ debentis ſoluere, ſed potius mutatio perſonæ, & delegatio ſolutionis faciendæ alteri, Pariſ. *conſ. 5. num. 86. lib. 4.* & fuit deciſum in Segobien. penſionis 20. Maij 1598. coram Reuerendiſſimo Pacen. & in dicta Bononien. coram Illuſtriſſ. Card. Mellino, & in Terulen. penſionis 15. Decemb. 1600. coram R. P. D. Sacrato, & fuit copioſè deductum in Carpentoraten. Penſionis 29. Maij 1602. coram R. P. D. Lancellotto.

10 Accedit quod translatio intelligitur facta cum ſuis qualitatibus, *l. translatio*, *l. Caio*, *ff. de adim. legat.* ideo Translatarius debet vti eodem iure, & priuilegio, nec in plus grauari, quam eſſet grauatus transferens, cum ille ſuccedat in ius alterius, & ſit omnium rerum ſui prædeceſſoris ignarus, iuxta regulam *qui in alterius*, *de reg. iur. in ſexto*, Simonett. *deciſ. 85.* & fuit dictum in d. Bononien. 17. Maij 1593. coram Illuſtriſſ. Cardinali Mellino, & in d. Neritonen. coram bonæ mem. Litta.

11 Non obſtat quod poſſeſſio transferentis non tranſeat in Translatarium, cùm ſit quid facti, *l. cum heredes*, *ff. de acq. poſſeſſ.* quia non agitur de obtinenda manutentione, vt in dicta Brixien. & Neritonen. ſed pro obtinenda executione literarum Apoſtolicarum, quæ concurrente longiſſima poſſeſſione transferentis præſumuntur iuſtificatæ quo ad omnia narrata in illis: & propterea quoque non habet locum ſimile de triennali poſſeſſione: quia in regula de triennali tantum ſpectatur ipſa poſſeſſio: quia non poteſt continuari; niſi reſpectu vnius perſonæ dum enim vacat beneficium datur interruptio, & medium tempus inter prædeceſſorem, & ſucceſſorem, quo neuter eorum poſſedit, & ideo requiritur proprium factum ipſius ſucceſſoris: In translatione autem penſionis non fit ſubrogatio in poſſeſſionem, ſed in ius prædeceſſoris; & quamuis in beneficialibus ſucceſſor in beneficio non cenſeatur ſuccedere in iure competenti defuncto; ſed illud extinguitur, & creatur nouum ius, quod incipit in perſona ſucceſſoris, hoc locum habet in ſimplici ceſſione: ſecus autem in ſubrogatione in ius, præſertim quando Papa hoc concedit, qui etiam reſpectu iuris in beneficialibus ſucceſſorem dare poteſt, cùm in illis habeat pleniſſimam poteſtatem, iuxta *c. 2. de præben. in 6.* & in ſimili tradit Sarnen. *de Triennali c. 11. verſ. ſecundus caſus eſt*. Quod dicitur conditiones contentas in facultate transferendi non fuiſſe verificatas, non videbatur pertinere ad hoc dubium, &c.

R. P. D. IVSTO.

Romana Hæreditatis de Alberis.

Lunæ 11. Decembris 1606.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum coram Iudice conditum ſuſtinetur abſque teſtibus, non tamen ſufficit, vt teſtamentum extra acta ſine teſtibus, & poſtea in actis coram iudice producatur.

SVMMARIVM.

Teſtamentum factum coram Iudice ſuſtinetur, & valet etiam ſine teſtium numero. Declara, vt num. 1.

Productio teſtamenti facta à teſtatore in iudicio, & coram iudice an habeatur, ac ſi Teſtator de nouo coram iudice teſtamentum condidiſſet, num. 2. & 3.

Scriptura dicitur eſſe de actis, & in actis quando parte citata ad dicendum contra iura producta, & repetita, fuerunt à iudice admiſſa, num. 3.

Acta, quæ perempta inſtantia perierunt, renouantur per eorum repetitionem & productionem. Declara, vt num. 4. & 5.

Confirmans quando dicatur de nouo facere, n. 5.

Donatio per inſinuationem perficitur, licet ex inſinuatione non inducatur noua donatio, n. 6.

Teſtamentum ſecundum inſinuatum apud acta, habet vim tollendi clauſulam derogatoriam, num. 7.

DECISIO CXXIII.

1 DVbitaui extra Rotam, An Teſtamentum per D. Iulium Albetum conditum anno 1598. ſit reuocatum in caſu, & ad effectum, de quo agitur. Et cum primo loco propoſuerim die 2. Iunij, & iterum 24. Nouembris huius anni 1606. non fuit per Dominos capta reſolutio; Sed mandatum, vt ſtrictè informaretur ſuper vi, ac virtute productionis, ſiue repetitonis coram Iudice illius actus, ſuper quo Domini Alberi faciunt fundamentum, quod ex eo, primum teſtamentum fuerit reuocatum; Dicebant enim, quod licet deficiat teſtium numerus in teſtamento requiſitis, ſuppletur præſentia Iudicis iuxta diſpoſitionem tex. *in l. omnium, C. de teſtam.* Ex aduerſo reſpondebatur actum illum (circumſcripta pro ounc voluntate Domini Iulij) non fuiſſe factum corã Iudice, ſed ſolũmodo coram Iudice productum, ſiue repetitum, in quibus terminis non quadrat diſpoſitio *d. l. omnium*. Et ſuper his informatis Domini die 11. Decembris eiuſdem anni, ſenſerunt productionem, vel repetitionem, non producere nouum actum; Moti ſunt hac ratione, quia diſpoſitio, & forma tradit in *d. l. omnium*, eſt, vt teſtamentum fiat apud acta coram Iudice, alias ſi extra acta voluntas reducatur in diſpoſitionem, non ſufficit, quod poſtea per productionem, aut repetitionem fiat de actis Iudicis, & Iudicij, vt ibi per Bart. *num.* 4. Bald. *num.* 3. Caſtr. *num.* 3. Salyc. *num. 7. verſ. Ego credo*, Alex. *num.* 4. qui atteſtatur de magis communi.

2 Non obſtat, quod imò ſi teſtatore petat teſtamentum iam factum publicari, de nouo dicitur teſtari in actis, & procedit diſpoſitio *d. l. omnium*, Fulg. & Cor. *in l. publicari, C. de teſtam.* cum aliis allegatis per Informantes. Et hoc videtur factum in hoc caſu, vbi ille actus fuit repetitus coram Iudice, quæ repetitio debet effectum habere, vt dicatur reiterata diſpoſitio prius facta perinde, ac ſi de nouo facta fuiſſet, & D. Iulius dixiſſet in actis ſe diſponere de bonis ſuis, ad fauorem hæredis futuri ab inteſtato, ſiue ex teſtamento, Oldr. *conſ.* 132. *numero* 4. Aret. *conſ.* 128. *num.* 4. Aym. *conſ.* 135. *numero* 17. Iaſ. *conſ.* 207. *numero* 5. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 124. *num.* 61. ibi, Nam repetitio operatur, ac ſi nominatim, & ſpecificè, fuiſſet ita diſpoſitum, vt dicunt allegati Doctores.

3 Reſpondebant enim Domini, quod materia *l. publicari* non poteſt adaptari ad caſum noſtrum; Verùm eſt enim de iure, quod Teſtamentum, & quilibet actus publicus, indiget publica perſona, à qua poſſit publicari, ſicut eſt Tabellio, vel Iudex, modo quando fit coram Tabellione proambigitur quod requiruntur ſeptem teſtes, quando verò fit coram Iudice procedit *l. omnium*, & primus actus, vel diſpoſitio publicata à Notario dicitur publica, & authentica. Secunda verò dicitur iudicialis, vt per Doct. *in l. comparationes, C. de fide Inſtr.* vbi Salyc. *num. 12. & 13.* ita vt ſi de aliquo actu rogatus eſt Notarius, & publicauit, non agitur amplius de publicando actu, coram iudice, vt declarat Iaſ. *in d. l. publicari, in principio.* Sed ſi pars ad effectum iudicij, vel altum ponit in manibus Notarij Actuarij iudicis, & poſtea citat partem ad dicendum contra iura producta, & repetita, & admitti, & iudex admittit, tunc ſcriptura dicitur eſſe in actis, & de actis, & non prius, vt dixit Rota coram Illuſtriſſimo D. Card. Pamphilio in Rom. Cenſus 4. Decemb. 1595. remanet autem ſcriptura publica, & authentica, vt prius erat, non autem fit iudicialis, alias omnia inſtrumenta producta, vel repetita coram iudice tranſirent in inſtrumenta iudicialia, quod nullibi reperitur dictum, vel ſcriptum; Et ideò iudex interponit ſimpliciter decretum ſuum, & admittit, ſi & in quantum, vt in hoc caſu factum eſt, & additum, reſtitui dimiſſa copia collationata, quæ non fuiſſet reſtituta, ſi tranſiſſet in ſcripturam Iudicialem, & reſtitutio oſtendit, quod remãſit illius Notarij, à quo fuit publicata, & ab eo danda eſt partibus petentibus, in publicam, & authenticam formam, non à Notario actuario, à quo ſolum datur inſtrumentum productionis, vt in hoc caſu datum eſt.

4 Non obſtat doctr. Fely. *in c. venerabilis, n. 12. de iud.* cũ aliis per Informantes adductis, nam eſt verum, quod perempta inſtantia omnia acta quę perierunt, renouantur per repetitionem, illa autem acta repetita non propterea recipiunt nouam ſolennitatem deficientem, ſed remanet in eodem ſtatu validitatis, quinimò idem Felyn. *in c. cum venerabilis, num. 26. verſ. intellige dupliciter, de except.* poſt Abb. ibi. *n.* 3. & Bald. *in l. alia, n. 3. C. de his quibus vt indign.* declarat terminum productionis, vt non dicatur operare effectum ſolitum confeſſionis, quando inſtrumentum productum, caret ſolemnitate debita, tunc enim non ſufficit veritas ex confeſſione reſultans, *l. ſi veritas, C. de fideic.* & exemplificat in teſtamento producto, quod poſtea appareat nõ ſolẽne, & hoc videtur eſſe in terminis noſtris.

5 Non obſtat, quod propter repetitionẽ oriatur confirmatio actus in vltimis volũtaribus, *l. legata inutiliter, in princ. ff. de leg.* 1. Qui autem confirmat, de nouo facit, præſertim quando dependet à mera voluntate confirmantis, quoniam id poteſt procedere reſpectu voluntatis, & non ſolennitatis, vt dictum eſt, ex Bald. Abb. & Felyn. Præterea procedit in repetitione eiuſdem voluntatis, in actu valido ordinato ex ſe ad illum effectum, vt ſi inutiliter eſt factum legatum, quod poſtea repetitum eſt in codicillis, nam legatum remanet validum in codicillis, non in actu prius facto, ſecus eſt in caſu noſtro, vbi agitur, quod voluntas remaneat valida in actu prius facto, & reſtituto, qui caret ſolennitatibus, & eſt diuerſum repetere, quod factum eſt in aliquo inſtrumento inualido per aliud inſtrumentum validum, quod eſt de nouo facere actum, adhibitis ſolennitatibus, ab eo quod eſt repetere in actis Iudicis, vt fiat de actis, quod non ſupplet ſolennitates deficientes in actu, vt dictum eſt, ſed vim illam recipit, quam poteſt dare productio, ſcilicet, vt approbata dicantur, & confeſſata contenta in ſcripturis productis, & ita procedit *conſ.* Rom. 104. Et eſt idem in effectu cum dicto Inn. *in c. cum in iure num. 6. de offic. de leg.* quod iura prod. ſunt de actis, ſed non eorum tenor, & fuit ſæpe dictum in Rota. Et iſta differentia colligenda eſt ex modo procedendi, *l. ſed & ſi ſuſceperit*, §. 1. *ff. de iud. l. non codic. C. de teſt. l. ſi fundum ſub conditione*, §. 1. vbi Iaſ. *in 1. not. ff. de leg.* 1. Bart. *in l. ſocietatem*, §. *arbitr. num. 12. ff. pro ſocio*, Curt. *conſ. 7. col. 2. circa med.* Si quis enim vult teſtamentum inutiliter factum repetere, vt de nouo vtiliter faciat, tunc vel id faciendum, eſt in alio actu valido, vt *in d. l. legata inutiliter*, vel etiam corã iudice profitendo ſe facere actum iudicialem, & petẽdo actum iam factũ confirmari, quia tunc eſt actus nouus, perinde ac ſi omnia ritè, & ſolenniter peregiſſet, Sichard. *in d. l. publicari num. 9. C. de teſt.* Hic autem apparet, quod fuerunt ſeruata tam à parte, quàm à iudice, ea quæ ſunt neceſſaria ad productionem tantum, vtendo inſtrumento prout confectum fuit, extranea verò à contractu, vel inſtrumento iudiciali, fuit enim pars citata, & hoc demonſtrat, quod agitur cum parte, & non cum iudice ſolum, præſertim cum citatio contineat clauſulam, ad videndum mandati afficere, quod non requiritur in faciente Scripturam, & inſtrumentum Iudiciale, & tantò magis in teſtamento, quod in totum dependet à voluntate teſtatoris, abſque aliqua iudicis interlocutione, Ang. *in d. l. omnium, num. 3. verſ. Ego addo aliud*, vbi dicit, quod in actu qui expeditur coram iudice, nihil agitur cum parte, nec eſt neceſſe, quod iudex interloquatur, nec eſt neceſſaria præſentia partis. Iſta autem fieri ſolent ab eo qui vult producere, vel repetere iura quæ iudex admittit, & mandat afficere, & hi non ſunt termini, *l. omnium*, ſed multum diuerſi.

6 Nec eſt verum, quod quando inſinuatur donatio in actis iudicis, ſit noua donatio, neque id dicit Canar. allegatus *de Inſin. par. 1. qu. 1. ſub num.* 2. Sed dicit, quod inſinuare, eſt donationem facere, quia tunc perficitur, cùm ſit neceſſaria inſinuatio, & poſtquam eſt inſinuata ſuppletur omnis ſolennitas probatoria, vt per eundem Canar. *q. 18. num.* 34. & non ſit ad ſubſtantiam validandam, Canar. *ibi num.* 21. hic autem non negatur actum illum factum fuiſſe, prout factum fuit.

7 Neque propterea concluditur, quod ſcriptura, & inſtrumentum in actis productum, vel inſinuatum à Teſtatore non habeat maiorem vim, & efficaciam, atque expreſſionem voluntatis teſtatoris, & properea poteſt eſſe vera doctrina Corn. *in l. ſancimus, nu. 15. in fi. C. de teſt.* quod ſecundum teſtamentum inſinuatũ apud acta habeat vim tollendi clauſulam derogatoriam quæ erat in primo, quia hoc eſt ſupplere voluntatem, non ſolennitatem, quæ præſupponitur in ſecundo teſtamento, & idem videtur

tene-

Digitized by Google

tenere ibi Bald. *n.* 10. quod tamen non fuit firmatum, & eſt quæſt. dubitabilis, vt ibi per Alex. *n.* 5. Ex quibus viſum fuit Dominis ſcripturam informem quo ad ſolemnitates non poſſe recipere robur, per productionem, vel repetitionem, in actis iudicis. Et ita deciſum.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Ferrarien. Attentatorum.

Lunæ 5. Ianuarij 1607.

ARGVMENTVM.

Ex Summariis ſume argumentum.

SVMMARIVM.

Attentata lite pendente reuocanda ſunt, num. 1.
Conceſſio emphyteuſis facta alicui tanquam de bonis deuolutis, ſi deuoluta non ſunt, nihil valet, n. 2. *in fine.*
Inhibitio Rotalis an ſit iuſta, vel iniuſta, an & quos comprehendat, non ſpectat ad iudicem inhibitum, ſed ad Rotam, num. 5.

DECISIO CXXIV.

1 FVit concluſum ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, vtpotè, quæ ex præcedentibus deciſionibus optimè iuſtificetur. Cùm enim lis fuerit introducta ſuper validitate, vel inualiditate inueſtituræ factæ de anno 1557. D. Lauræ de Contrarij, eiuſque ſucceſſoribus conceſſiones, quas lite pendentè, & poſt Rotæ inhibitionem fecit Reuerendiſſimus Epiſcopus Ferrarien. de bonis in dicta inueſtitura comprehenſis emanarunt ſpreto iure ſucceſſorum Lauræ, & contra ipſorum inueſtituram, ideòque fuerunt lites introductæ præiudiciales, & attentatæ, ex Caſtr, Fel. & aliis allegatis in prædictis deciſionibus.

2 Siquidem de iure Dominorum de Pepulis ſucceſſorum Lauræ nulla mentio in dictis conceſſionibus, quinimò illas Epiſcopus facit expreſsè de gratia ſpeciali, & capiſoldum totum ad ſe trahit, cuius medietas ex prædicta inueſtitura ſpectabat ad Pepulos. Nec ſuffragatur clauſula appoſita in dictis conceſſionibus per Epiſcopum, ſaluis ſemper, & illæſis iuribus hæredum de Contrariis. Nam vltra quod illi clauſulæ contraria eſt prædicta totius capiſoldi exactio, cùm illius medietas etiam ex antiqua inueſtitura pertineret ad Contrarios, adhuc Laura, eiuſve ſucceſſores non veniunt vti comprehenſi in inueſtitura Contrariorum, neque id prætendere poſſunt, ſed veniunt ex noua inueſtitura, & ſub diuerſis conditionibus ſibi facta de illis bonis tamquam deuolutis ad menſam Epiſcopalem per obitum Marchionis Contrarij vltimi maſculi. Vnde nihil mirum, ſi liberaliter illa commemoratio iurium hæredum de Contrarijs ſæpius fuit repetita, quia certum erat, neminem ex illa inueſtitura amplius venire poſſe. Et dicebat vnus ex dominis, iſtam reſeruationem potius fuiſſe præiudicialem Lauræ ſucceſſionibus: quia ſi aliquo modo durat Contrariorum inueſtitura, inanis, & nulla eſt conceſſio facta Lauræ tamquam de bonis deuolutis, quæ tamen non erant deuoluta, Caſtr. *conſ.* 72. *n.* 1. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 606. *n.* 15. Decian. *conſ.* 73. *num.* 36. *lib.* 2.

3 Et quod ſubinfeudationes ab Epiſcopo factæ ad antiquam Contrariorum inueſtituram, non autem ad illam Lauræ recentiorem, habuerint relationem, manifeſtum eſt, ex quo factæ fuerunt iuxta Bullam Bonifacij Octavi, cùm tamen ex conuentionibus cum Laura initis debuiſſent fieri conformes Bullæ Nicolai V. Et melius ex quo fit mentio ſpecifica de inueſtitura facta Nicolao, & Ambroſio de Contrarijs, & ad illam habetur relatio, demumque animus Epiſcopi elicitur ex præcepto, ſeu Monitorio facto ſubfeudatariis, ad videndum declarari bona eſſe deuoluta Epiſcopatui Ferrariæ, & nihilominus ex lege inueſtituræ non Epiſcopatui, ſed Lauræ ſucceſſoribus bona deuoluebantur.

4 Non obſtat, quod etiam ſecundum inueſtituram, Lauræ potuerit Epiſcopus facere ſubfeudatarijs iſtas conceſſiones. Nam id procederet, ſi Epiſcopus habuiſſet relationem ad inueſtituram Lauræ, non autem ad aliam, ſi feciſſet inueſtituras non ſua ſpontè, & extraneis, ſed liuellarijs bona recognoſcentibus à Pepulis, ſi iiſdem Pepulis capiſoldi medietatem reliquiſſet, ſi adhibuiſſet cauſæ cognitionem, an ſubinfeudario eſſet facienda, vel potius, an Pepuli poſſent retinere, vel præferri, prout veriſimiliter potuiſſent in caſibus inueſtiturarum, quæ datæ fuerunt in Pepulorum Summario, quibus caſibus nullum capiſoldum Epiſcopo debebatur. Atque hinc in inueſtitura legitur expreſſum, quod Lauræ ſucceſſores teneantur curare cum effectu, quod quicunque conducentes, & recognoſcentes bona ab ipſis recipiant inueſtituram iure feudi ab Epiſcopatu Ferrariæ, quippe ſubinfeudationis conditiones erant prius tractandæ cum Lauræ ſucceſſoribus, qui deinde ſubinfeudatarios mittere debebant ad Epiſcopum pro inueſtitura capienda, non autem è conuerſo debebat Epiſcopus facere inueſtituras per ſe ſolus inſciis, & ignorantibus Lauræ ſucceſſoribus, nullaque habita ratione, vel capiſoldi, vel prælationi, vel aliorum iurium dictis ſucceſſoribus competentium.

Atque vbi prædicta dubium aliquod admitterent: Tamen D. Epiſcopus potius abſtinere debuerat ab iſtis conceſſionibus: quia Rotalis inhibitionis diſcuſſio, etiam quo ad comprehenſiuam ad ipſum non ſpectabat, vt fuit in hac cauſa iam dictum, & ſæpe in aliis. 5

R. P. D. IVSTO.

Florentina fideicommiſſi de Dethis.

Mercurij 7. Februarij 1607.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum perpetuum quando à teſtatore inductum dicatur ex eo, quod ad eius ſucceſſionem vocauit deſcendentes, & bona ſua alienare prohibuit.

SVMMARIVM.

Deſcendentes vbi ſimpliciter à Teſtatore fuit vocati cenſentur vocati per fideicommiſſum reſpectu primorum, ſed inter ſe ipſos cenſetur vocati per vulgarem, non autem per fideicommiſſum reciprocum. Ita vt vno deſcendentium admiſſo, fideicomiſſum expirat, num. 1. *Declara, niſi in contrarium ſint coniectura, num.* 2. *Item declara, vt num.* 10.
Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum à teſtatore quando vſus eſt verbis importantibus tempus ſucceſſiuum, ſecus quando vſus eſt verbis importantibus actum momentaneum, num. 2. *vbi etiam declaratur, quæ ſint verba importantia actum ſucceſſiuum, vel momentaneum, & num.* 4.
Deſcendentium appllatione veniunt omnes ordine ſucceſſiuo, & per fideicommiſſariam ſucceſsionem cenſentur vocati, num. 3.
Fideicommiſſum perpetuum an inductum dicatur, quando vocatio fuit per compendioſam verbis communibus concepta, num. 4.
Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum à Teſtatore per prohibitionem alienationis realem, & non perſonalem, num. 4. *& num.* 5. *vbi de materia.*
Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum à Teſtatore, quando voluit bona ſua alienari prohibita fore ſubiecta fideicommiſſo, ne dum in caſu alienationis, ſed etiam mortis cuiuſcunque prædictorum, num. 5. *& num.* 6. *& num.* 9.
Quilibet, dictio eſt diſtributiua ſingulorum ſuprapoſitorum, num. 5.
Clauſula, vt ſupra, *eſt repetitiua præcedentium, num.* 5.
Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum quando vocatio eſt facta cum qualitate maſculinitatis, & cum excluſione fœminarum, num. 7.
Verba ſubſequentia an, & quando cenſeantur poſita cum qualitate appoſita in præcedentibus verbis, num. 8.
Fideicommiſſum vnius rei ſingularis facilius à Teſtatore inductum cenſetur, quam vniuerſalis hæreditatis, num. 11.

DECISIO CXXV.

IN hac cauſa bis propoſita, ſcilicet 11. Decembris anni præteriti, & 24. Ianuarij huius anni 1607. Non potui habere reſolutionem à Dominis, quia fuerunt diuerſa vota; tandem hac die Mercurij 7. Februarij eiuſdẽ anni reſol- 1

Digitized by Google

lucrunt Domini ſententiam Nuncij Florentiæ commorantis eſſe confirmandam ; Contra quam opponebatur quod cum Guido Teſtator, filius Thomæ habens Ludouicum filium, & Hormanozium fratrem Iureconſultum clariſſimum diſpoſuerit mediante ampliſſima prohibitione alienationis prædij ſiti in populo S. Stephani in pane Comitatus Florentiæ, in loco, qui dicitur a Pini, quod permanere deberet perpetuo in filios ſuos, & deſcendentes maſculos; Et deficiente linea maſculina legitima, & naturali teſtatoris, voluerit bona præfata tranſire, & peruenire in deſcendentes maſculos legitimos, & naturales D. Thomæ patris ipſius Teſtatoris à quo deſcendit ex perſona d. Hormanozij Illuſtr. & Reuer. D. Cardinalis Dethus, ſequi uidetur, quod cum ſint vocati ſimpliciter deſcendentes, cenſeantur vocati per fideicommiſſum reſpectu primorum vocatorum, ſed inter ſe ipſos per vulgarem, non autem per fideicommiſſum reciprocum, ita vt vno deſcendentium admiſſo, fideicommiſſum expiret, ex doctrina Cumani *in l. cum ita, §. in fideicommiſſo, n. 4. ff. de leg. 2.* quæ videtur plus quam communis ex latiſſimè deductis per Menoch. *conſ.* 85. *n.* 54. & per Surd. *conſ.* 315. *n.* 13. *&* 14. *& conſ.* 370. *n.* 1. *&* 2. *lib.* 3. cum alijs congeſtis per Informantes.

2 A qua doctrina licet recedatur ex coniecturis, tamen in hoc caſu nullæ adſunt coniecturæ pro fideicommiſſo, ſed potius viget in contrarium, quod quando teſtator in primo caſu inducere voluit fideicommiſſum per prohibitionem alienationis, vſus eſt verbis importantibus tempus ſucceſſiuum, quia dixit, bona in filios, & deſcendentes eſſe, & perpetuo permanere, *l. Pure, §. fi. ff. de doli except. cum ſimilibus*. Quo verò ad ſecundum caſum de deſcendentibus ex Thoma, dixit, quod voluit bona in ipſos tranſire, & peruenire, quæ videntur habere ſignificationem actus momentanei, & verificata fuiſſe ſtatim, quando bona deuenerunt in vnum ex dictis deſcendentibus, Alciat. *in d. §. in fideicommiſſo ſub n.* 14. Cæph. *conſ.* 88. *n.* 34. Rum. iun. *conſ.* 371. *n.* 69. Ruin. *conſ.* 92. *lib.* 2. cum alijs per Informantes adductis.

3 Verumtamen iſtis non obſtantibus, ſequentia viſa ſunt magis concludere collecta tam ex verbis Teſtatoris, quam ex ipſius mente. Et quo ad verba de natura illius verbi collectiui Deſcendentes, non adiectiuè, ſed per ſe, venit, vt omnes ordine ſucceſſiuo per fideicommiſſariam ſucceſſionem vocati cenſeantur, Cyn. *in Auth. Sed et ſi quis, verſ. vlt. C. de ſecun. nupt.* Alex. in add. ad Bart. *in l. liberorum, ſub litera Y. de verb. ſign.* Caſtr. *in d. §. in fideicommiſſo, n.* 2. Dec. *conſ.* 584. *num.* 6. Nat. *conſ.* 437. *n.* 2. cum multis alijs, qui allegantur, & hoc tenuit Rota coram Illuſtriſs. Seraphino in cauſa Bonon. fideicommiſſi de Felicinis 18. Februar. 1581. & in Peruſ. fideicommiſſi de Bigazinis 14. Nouemb. 1605. coram bonæ mem. Litta, & aliæ deciſiones allegantur per Informantes.

4 Quibus additur quod vocatio fuit per compendioſam verbis communibus conceptam, *ſc. tranſire, & peruenire, d. l. fideicommiſſa, §. hæc verba*, vbi Bart. & alij, *ff. de leg.* 3. qui dicit eſſe ſine dubio quando adiungitur rei ſingulari, vt in caſu noſtro; Maximè quia teſtator non fuit contentus verbo tranſire, quod fortaſſe verificari poterat in actu momentaneo, ſed dixit tranſire, & peruenire *d. §. Hæc verba*, & geminatio in his vim addit Dec. *conſ.* 33. *n.* 100. *lib.* 1. vſus etiam fuit teſtator verbis, non perſonalitatem, ſed realitatem denotantibus, Tam in prohibitione alienationis, ibi, prohibens teſtator, & expreſſè vetans alienationem prædij, ſiti in populo S. Stephani, & ſic iſta prohibitio eſt realis, ex Bart. *in l. peto, §. fratre, num.* 2. *verſ. dic ergo, ff. de leg.* 2. Caſtr. *in l. voluntas in fi. C. de fideicom.* Alex. *in l.* 1. *num.* 88. *ff. de offic. eius*, Alciat. *in l. filiusfamilias, §. Diui, num.* 48. Crot. *n.* 43. Rip. *n.* 66. Iaſ. *in* 2. *lect. n.* 25. *ff. de leg.* 1. Prohibitio enim facta eſt abſque aliqua perſonarum commemoratione ex deductis per Franc. Becc. *conſ.* 24. *n.* 24. Quam etiam in Inſtitutione fideicommiſſi, quia voluit bona prædicta perpetuo eſſe, & remanere, & bona præfata tranſire, & peruenire, quibus inducitur reale fideicommiſſum; quia tunc ipſa bona peruenire debent cum onere reſtitutionis, Cur. ſen. *conſ.* 51. *n.* 24. *verſ. Accedat ad præmiſſa*, Dec. *conſ.* 182. cum allegatis, Socin. *conſil.* 227. *lib.* 2. latè Cæphal. *conſil.* 478. *n.* 45. *& ſeq.* Surd. *conſ.* 315. *n.* 20. *verſ. Et plurimum intereſt*.

5 Adſunt denique verba, quia voluit dicta bona fore ſubiecta fideicommiſſo, nedum in caſu alienationis, ſed etiam decedentiæ cuiuſque prædictorum, quæ verba expreſſè ſonant in fideicommiſſum, Bart. *in l. Centurio*, 4. *q. princ. verſ. Idem ſi teſtator dixit, ff. de vulg.* & illud verbum, *cuiuslibet*, tribuit, & diſtribuit ſingulis ſuprapoſitis, Bart. *in l. hoc articulo, n.* 3. *ff. de hæred. inſt.* Rol. *conſ.* 70. *n.* 4. *lib.* 3. & non minus refertur ad deſcendentes Teſtatoris, quam patris, præſertim ſtante verbo, *vt ſupra*, quod habet in ſe repetitionem ſupradictorum, Rim. Sen. *conſ.* 29. *n.* 9. *&* 10.

Et in hoc caſu videntur habere maximam vim hæc 6
verba conculcata, Nullo modo poſſit, & valeat diminuere dicta bona alienari prohibita, vt ſupra, quia voluit bona præfata alienari prohibita fore ſubiecta fideicommiſſo, nedum in caſu alienationis, ſed & decedentiæ cuiuſque præfatorum ſingula ſingulis referendo, vnde non eſt veriſimile teſtatorem ita fuiſſe ſolicitum, vt bona conſeruarentur inter proprios deſcendentes, ad effectum, vt tranſirent ad deſcendentes patris, & ſtatim ac perueniſſent ad aliquem ex ipſis, voluiſſe illa habere libera ab omni onere, ſed potius quod habuerit eundem reſpectum ad omnes pro conſeruatione illorum bonorum particularium in familia, imò tantò magis ſi grauauit proprios, intelligendum eſt, voluiſſe grauare deſcendentes ex alijs.

Quo verò ad mentem Teſtatoris videtur maximè con- 7
uenire, quia vocatio eſt cum qualitate maſculinitatis, & cum excluſione fœminarum, quod non poteſt dici factum alia ratione, quam pro conſeruanda agnatione, vnde ex ipſius mente neceſſario ineſt in verbis fideicommiſſum, & tractus ſucceſſiuus inter deſcendentes etiam, ex Thoma Gozzad. *conſ.* 59. *n.* 75. Soc. iun. *conſ.* 181. *n.* 36. *lib.* 2. Curt. iun. *conſ.* 113. *n.* 5. Mand. qui atteſtatur de magis communi, *conſ.* 51. *in princ. & n.* 4. Et ſenſit Rota coram R. P. D. meo Ortembergio in cauſa Viterbien. Fideicommiſſi 24. Nouembris 1603. hæc enim perpetua conſeruatio appoſita in prima ſubſtitutione deſcendentium ex ſe, refertur etiam ad ſubſtitutionem immediatè continuatam, Bald. *conſ.* 17. *in fi. lib.* 2. & alij allegantur per informantes.

Nec facit, quod ambæ ſubſtitutiones non regantur ab 8
eodem verbo, imò adſit repetitio illius verbi, *voluit*, vnde onus non videtur repetitum, Alex. *conſ.* 66. *n.* 6. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 111. *n.* 34. *vol.* 2. qui loquitur in eiſdem verbis, & deficiente, Decian. *conſ.* 10. *n.* 55. *vol.* 3. quia iſti loquuntur, quando incipitur noua oratio, & diſpoſitio, non autem quando ſunt poſita in medio orationis, vt in caſu noſtro, vbi verba vltimo loco prolata, neceſſario referuntur ad primam partem orationis, vt in prohibitione detractionis legitimæ, & Trebel. & ſic illa dictio, *& deficiente*, retinet naturam ſuam, Menoch. *d. conſ.* 111. *n.* 9. *&* 10. *iuncto n.* 35. vltra quod tota oratio regitur ab eadem mente, & ratione teſtatoris volentis conſeruare bona illa in agnatione, & iſta mens ex prædictis verbis ad oculum demonſtratur, quibus licet ſit reſponſum in effectu ad deducta in contrarium, attamen particulariter etiam dictum fuit.

Primò, quòd non obſtat doctrina Cum. ſiquidem pa- 9
titur non mediocrem difficultatem, ex auctoritatibus in contrarium allegatis per Informantes pro Illuſtriſs. D. Card. Detho, & in ſpecie Decian. *conſ.* 41. *n.* 9. 81. *&* 83. *vol.* 1. vbi oſtendit Soc. non approbaſſe opinionem Cum. quam communiter reprobari dixit Torniel. *in l. Gallus, §. quidam rectè, n.* 72. *ff. de liber. & poſth.* & iſtos refert Peregr. *de fideicom. art.* 19. *n.* 28. Vlterius caſui noſtro non poteſt applicari prima pars doctrinæ Cuman. ſed ſecunda, ſcilicet quando teſtator voluit fideicommiſſum perpetuum inſtituere per verba huiuſmodi perpetuitatem ſignificantia, & voluit ad talem fideicommiſſum cenſeri vocatos ſucceſſiuo ordine per fideicommiſſariam ex præmiſſis.

Nec obſtat dicere, quod nomen collectiuum, deſcen- 10
dentes, operetur, quod omnes deſcendentes in quocunque gradu, debeant admitti, non autem quod ſi fuerint admiſſi, ſint inter ſeipſos grauati, cùm de perſonis ſubſtitutis non benè inferatur ad grauatos, nec de ſubſtitutione actiua ad paſſiuam, Soc. *conſ.* 104. *n.* 2. 3. *vol.* 3. cum multis allegatis. Nam primò eſt aduertendum, quod non adeſt iſtud verbum collectiuum Deſcendentes, nudum, ſed veſtitum alijs verbis efficientibus fideicommiſſum reale, vt ſupra dictum eſt, & hoc caſu non eſt arguere, neque extendere, ſed ſunt ver-

ba

Digitized by Google

ba comprehenſiua. Secundò eſt de per ſe prolatum, non cum aliqua adiectione, quo caſu refertur ad omnes poſteros, Bart. *in d. l. liberorum, n.* 18. Socin. *conſil.* 51. *n.* 2. *lib.* 4. & ex aliis ſupra allegatis. Tertiò, quia non ſolum vocauit deſcendentes, ſed excluſit feminas. Quartò, quia eſt eadem ratio in ſecunda, quæ eſt in prima ſubſtitutione ſecundum ſupradicta, quibus oſtenditur comprehendi omnes deſcendentes ex Thoma, cùm in eorum fauorem ſit ordinatum fideicommiſſum, vt bona conſeruentur in familia, Natt. *conſ.* 531. *n.* 24. Grat. *conſil.* 132. *n.* 11. *lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 4. *n.* 3. *lib.* 3. poſt Corn. *conſil.* 37. *lib.* 1. vbi dicit, quod ſi ſunt vocati aliqui ad fideicommiſſum, & eorum filij, & deſcendentes, intelliguntur vocati filij, & deſcendentes ordine ſucceſſiuo.

11 Et ſupradicta omnia facilius procedere videntur, quia agitur de fideicommiſſo vnius rei ſingularis, ex allegata doctrina Bart. *in l. fideicommiſſa, §. hæc verba, ff. de leg.* & ita limitat dictum Cuman. Decian. *conſ.* 41. *num.* 84. quia in ea præſumitur affectio teſtatoris, vt per Capic. *deciſ.* 108. *n.* 4. poſt allegatos, & cauſa efficitur perpetua, Caſtr. *conſ.* 103. *n.* 3. *ver. nam attenta, p.* 1. Pariſ. *conſ.* 72. *n.* 88. *vol.* 4. Pereg. *d. art.* 19. *n.* 33. Et placuerunt Dominis multa alia deducta per Informantes pro Illuſtriſ. D. Card. Ex quibus ita deciſum fuit,

ILLVSTRISS. ET REVER. D. CARD. BONONIEN.

Ianuen. Iuris patronatus,

Lunæ 12. *Februarij* 1607.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus tranſit ad illegitimos non extantibus legitimis,

SVMMARIVM.

Iuris patronatus capaces ſunt naturales de iure cõmuni, n. 1.
Iuris patronatus capaces ſunt naturales, quando filij, & deſcendentes ſunt vocati abſque aliqua mentione legitimitatis, num. 2.
Vel, *dictio diſiunctiua quãdo reſoluatur in coniunctiuã, n.* 2.
Ius patronatus numquid tranſeat ad naturales, quando eſt fundatum à perſona Nobili, n. 3. *& n.* 7.
Ex linea remotiori ad propinquiorem non eſt inferendũ, n. 4.
Filiorum, & deſcendentium appellatione non veniunt illegitimi quando adſunt legitimi, n. 5.
Ius patronatus non tranſit ad illegitimos, quando adſunt legitimi, n. 5. *& ſeq.*
Filij naturales non legitimantur in præiudicium legitimorum ex Principis reſcripto, quando legitimi extant, n. 6.

DECISIO CXXVI.

1 DOmini conſiderato tenore fundationis cenſuerunt illegitimos in hoc iure patronatus non fuiſſe ſemper excluſos, ſed ſolum in concurſu legitimorũ, & hoc modo procedere debere deciſiones in hac cauſa factas corã bon. mem. Litta. Fũdamentũ primæ partis deciſionis fuit, quia in fundatione illegitimi non reperiuntur expreſſe excluſi, vnde remanent ſub diſpoſitione iuris communis, ſecundum quam naturales ſunt capaces iuris patronatus, Bal. *in l. eam quam, in fin. C. de fideicom.* Roch. *de iur. patr. in verſ. competens, n.* 9. Gig. *de penſion, q.* 16. *n.* 2. cum aliis allegat. & facit text. *in c. piæ mentis*, 16. *q.* 7.

2 Maxime in hoc caſu, tum quia ſunt vocati per verba naturalia abſque aliqua mentione legitimitatis, quo caſu naturales non cenſentur excluſi, Ang. *in l. ex facto, §. ſi quis, il* 2. *verſ. Fallit. ff. ad Senatuſconſ. Trebel.* & fuit reſolutum in cauſa Tiraſonenſ. eleemoſynariæ 14. Nouemb. 1603. coram me, tum quia apparet fundatorem non voluiſſe excludere naturales, ibi legitimos vel naturales, quæ diſiunctiua licet aliquando ſoleat reſolui in coniunctam, quando eſt poſita inter perſonas honoratas, tamen hoc procedit, quando diſiunctiua non poteſt in qualibet ſui parte verificari, Bart. *in l. ſi is qui ducenta, §. vtrum, n.* 3. *verſ. aut inter alia, & in §. item ſi pater, in Sum.* & ibi Socin. *n.* 5. *ff. de reb. dub.* tum etiam quia ex teſtamento eiuſdem fundatoris conſtat non abhorruiſſe illegitimos, ſed potius illos inuitaſſe.

3 Et ſic tollitur obiectum aliàs conſideratum ex nobilitate Cardinalis, & aliis, qualitatibus, quia non eſt abſurdum, quod deficientibus legitimis voluerit ius patronatus potius peruenire ad illegitimos familiæ ſuæ, quam ad alios quoſcunque.

Non obſtat quod in linea Alberti, & Hugonis fuerint expreſſe vocati legitimi, quia id ceſſat, quo ad lineam Nicolai, & Federici, in qua non fuit facta hæc differentia, neque ex illa linea remotiori, & minus dilecta debet inferri ad hanc lineam magis dilectam, in qua ſi teſtator id voluiſſet, dixiſſet, prout dixit in illa. Et ex his ſunt ſublatæ coniecturæ, alias conſideratæ, ad quas ſingulatiter etiam reſpondent Informantes pro Io: Steph. 4

Ratio autem ſecundæ partis deciſionis, quod in concurſu legitimorum ſint excluſi illegitimi, fuit illa communis DD. concluſ. quam etiam Rota aliàs in hac cauſa ſequuta fuit, quod ſcilicet in vocatione filiorum, & deſcendentium non veniant illegitimi, quando adſunt legitimi, ſed ſolum in defectum quatenus legitimi non extent, vt per Imol. *in l. ex facto, §. ſi quis rogatus, n.* 6. & ibi Alex. *n.* 16. *ff. ad Trebell.* Ruin. *conſ.* 46. *n.* 5. *& conſ.* 120. *n.* 12. *li.* 2. Pereg. *de fideic. art.* 28. *n.* 50. & hanc opinionem, quod illegitimi non poſſint concurrere cum legitimis, neque ſuccedere, quotieſcunque extant legitimi, inſpecto omni iure, & æquitate, ac omni etiam ratione conſiderata, veriſſimam eſſe late poſt alios probat Menoch. *conſil.* 285. *n.* 14. *& per tot. lib.* 3. 5

Et hinc regulariter naturales in præiudicium legitimorum, eiſdem extantibus, ex principis reſcripto non legitimantur, *§. ſi quis autem, & §. generaliter,* & ibi gloſ. *in verb. in quibus autem, Auth. quib. mod. natu. effic. ſui auth. præterea, C. vnde liber. l. fi.* cum ibi communiter notatis, *C. de nat. liber.* Iaſ. *in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, n.* 94. *&* 95. *ff. de liber. & poſth.* Andr. de Iſer. *in c. naturales tit. ſi de feud. defunct. fuerit controuer. inter dom. & agnat.* & in fortiori tradit Mol. *de primogen. in c.* 2. *n.* 4. *&* 5. *& c.* 3. *n.* 3. *lib.* 3. Tiraq. *de iure primogen. q.* 34. *n.* 58. 6

Et hæc maxime procedunt in iure patronatus, de quo agitur, attenta nobilitate, & dignitate fundatorum qui erant nobiliſſimæ familiæ, & S.R.E. Cardinales, & primus ad Summi Apoſtolatus apicem aſcendit, quos non eſt cenſendum voluiſſe principaliter illegitimos ad ſucceſſionem iuris patronatus vocare iuxta notata communiter per DD. *in l. generaliter, §. cum autem, C. de inſtit. & ſubſtitut. & in l. ex facto, §. ſi. quis rogatus,* & ibi Imol. *ſub n.* 3. Abb. *in c. in præſentia, n.* 18. Dec. *n.* 33. *de probat.* Alex. *conſ.* 15. *n.* 7. *& con.* 97. *n.* 3. *lib.* 1. Dec. *d. conſ.* 284. *n.* 10. præcipue dum videntur illud fundaſſe fauore familiæ, & agnationis, iuxta notat. *in l. fi. C. de nat. liber.* & late per Peregr. *de fideic. art.* 22. *n.* 82. *&* 83. cum alijs in deciſionibus, alias in hac cauſa factis, allegatis; quæ benè procedunt, quotieſcumque illegitimi vellent concurrere cum legitimis, & illis extantibus ſuccedere, quod eſſet valde abſurdum, & irrationabile, ac contra mentem fundatorum, vt ſupra dictum eſt. Et ſecundum hanc diſtinctionem dixerunt Domini, intelligendas eſſe reſolutiones in hac cauſa factas coram bo. mem. Litta. De reliquis verò particulariter agendum, &c. 7

REVEREND. D. STELLA C. A. CLERICO.

Balneoregien. Caſtrorum.

Mercurij 14. *Februarij* 1607.

ARGVMENTVM.

Agens ad Feudi ſucceſſionem duo præcipuè probare debet. Primam ſcilicet inueſtituram, & quod ſit de deſcendentibus à primo ſtipite, & hinc in materia ſucceſſorum feudorum nonnulla explicantur notanda, de quibus in Summarijs,

SVMMARIVM.

Facti contingentia, num. 1.
Feudi poſſeſſio non datur ſucceſſori niſi duobus probatis, nempe prima inueſtitura dicti feudi, & eius qualitatis, vt ad actorem ſit tranſmiſſibilis. Secundo quod actor deſcendat à primo acquirente per gradus diſtinctos, & ſeparatos, n. 2. *vbi quod hoc ampliatur, vt procedat etiam in feudo antiquo, & etiam ſi per mille manus ambulauerit.*
Feudorum ſucceſſio vt habeat locum primus ſtipes ſemper attenditur, n. 3. *&* 4. *vbi quod hoc procedit tam in feudis ex pacto & prouidentia, quàm in feudis mixtis, & num.* 5. *& ſeq.*

Digitized by Google

ſeq. vbi quod in feudis accipitur pro ſtipite non illo, qui poſſidet feudum, ſed parens ille agnationis, qui feudum acquiſiuit.

Probatio dubia, & non concludens probantē non valeat, n. 7.

Feudi inueſtitura prima ſemper attendenda eſt, n. 2. & n. 9. Vbi quod quando non inuenitur prima inueſtitura attenditur ſecunda, quæ præſumitur facta ſecundum tenorem primæ, & ibi etiam quis debeat probare primam inueſtituram non inueniri.

Feudi inueſtitura ſemper præſumitur facta tanquam neceſſaria, num. 9.

Confeſſio dicitur erronea quando refert ſe ad aliam ſcripturam, in qua confeſſio non verificatur, num. 10.

Confeſſio in precibus emanata ad vnum finem non probat contra confitentem ad alium finem, n. 10.

Feudum in dubio præſumitur rectum, & proprium, & ex pacto, & prouidentia, num. 11. Vbi tamen quod hæc præſumptio non ſufficit ad obtinendum.

Poſſeſſor de iure ſuo docere non debet, ſed abſoluendus eſt actore non probante, n. 12.

DECISIO CXXVII.

1 CVm in cauſa inter Illuſtriſſimum D. Pyrrhum de Balleonis Actorem ex vna, & Illuſtriſ. D. Virginiam, & litis conſortes reas conuentas ex altera, coram Reuerenda Cam. Apoſtolica vertente pro parte dicti Domini Pyrrhi petitum fuerint ſe immitti in poſſeſſionem feudorum Caſtri Perij, & Graffignani, per dictas reas conuentas poſſeſſorum, & propterea propoſitum fuerit dubium, vtrum dictus D. Pyrrhus legitimauerit ipſius perſonam ad effectum de quo agitur, poſt multa hincinde deducta fuit reſolutum pro parte negatiua ex infraſcriptis.

2 Nam, vt dictus D. Pyrrhus in dicto iudicio obtinere potuiſſet, neceſſario per ipſũ erat duo probāda in quib. defecit. Primò nēpe inueſtitura prima dicti feudi, eius qualitatis, & conditionis de iure requiſitarum. Secundò verò ipſius D. Pyrrhi deſcendentia à primo acquirente per gradus diſtinctos, & ſeparatos, vt de primo eſt tex. *in c. 1. verſ. quod ita, de ſucceſ. fratr. tradit.* Pariſ. *conſ. 3. n. 14. l. 1. & conſ. 15. n. 3. eod. lib.* & habetur per Afflict. *dec.* 129. *n.* 2. & de altero tradit Rol. *conſ.* 32. *n.* 24. *lib.* 3. & habetur per tex. *& in l. licet ex quadam, de teſtib.* vt in iure patronatus dictum fuit in vna Sutrina beneficij ſub die ... Decembr. 1587. coram Illuſtriſ. D. Pamphilio, quod procedit etiam in feudo antiquo, vt per Natt. *conſ.* 634. *n.* 3. *& ſeq. lib.* 3. & etiam ſi per mille manus ambulauerit, vt per Ceph. *conſ.* 4. *n.* 45. *& ſeq. lib.* 1. & propterea admonentur nobiles, vt deſcendentiæ arbores in Archiuis cuſtodiant, ne probationum inopia à feudis excludantur, vt per Gail. *lib.* 2. *obſeruat.* 149. *lib.* 6.

3 Et ratio eſt, quia primus ſtipes attenditur, cùm illi ſuccedatur, vt per Mandel. *conſ.* 61. *n.* 5. Menoch. *conſ.* 124. *n.* 43. *li.* 2. & talis ſucceſſio ad ſtipitem, & non ad alium, qui non ſit ſtipes refertur, vt per Gail. *d. obſeru.* 149. *nu.* 1. *lib.* 2. Natt. *conſil.* 247. *n.* 4. *& d. conſil.* 634. *n.* 2. *&* 3. *lib.* 3.

4 Quæ procedunt tam in feudis ex pacto & prouidentia, quam in mixtis, vt de feudo ex pacto tradit Tho. de Marin. *de feud. tit.* 2. *num.* 15. *in fi.* Bald. & Laud. *in c. 1. de eo, qui ſibi, & hered. ſu.* Nat. *d. conſ.* 634. *num.* 2. *li.* 2. Rol. *conſ.* 32. *num.* 22. *lib.* 3. & de mixto tradit Mohed. de *feud. deciſ.* 7. & habetur in vna Paduana feudi, Lunæ 4. Februarij 1602. & die 26. Ianuarij 1604. coram R. P. D. Lancellotto.

5 Nec obſtare viſum fuit, quod D. Pyrrhus probauerit eius deſcendentiam à Ceccho Balleonio, qui poſſedit dicta Caſtra feudalia, & à quo ſucceſſit etiam D. Pyrrhus Senior Pater dictarum Dominarum Rearum, & ideò vti probata deſcendentia à communi ſtipite videatur ſatis legitimaſſe ipſius perſonam ad effectum obtinendi, iuxta text. *in cap. tua nos, de conſang. & affin.* & trad. per Lambert. *de iure patron. lib.* 2. *p.* 2. *q.* 10. *art.* 4. *n.* 12.

6 Quia negari poſſe viſum fuit quo ad dicta Caſtra dictum Cecchum fuiſſe communem ſtipitem. Nam in feudis non accipitur pro ſtipite ille, qui poſſidet feudum, ſed parens ille agnationis, qui feudum acquiſiuit, Natt. *d. conſ.* 634. *n.* 4. *&* 247. *ſub n.* 3. *lib.* 2. *verſ. præterea, & n.* 4. Vnde cum dictus Cecchus non fuerit primus acquirens, nec à primo acquirente fuerit probatum deſcendiſſe, pro ſtipite inſeruire non potuit, ſtante maximè quod dictæ Dominæ de Balleonijs minimè fateantur, in dictis bonis ſucceſſiſſe vti deſcendentes, & ex perſona dicti Cecchi, nec ipſius iure nitantur: ſed potius contrarium aſſerant, & ex infraſcriptis inſtrumentis productis appareat dicta feuda originem habuiſſe in illos de Oddonis, Scholaris, & Corteſijs, quibus in perpetuum conceſſa de iure præſumuntur, per text. *in c. 1. §. hoc quoque, in fin. de his, qui feud. dar. poſſ.* & tradit Rim. *conſ.* 267. *num.* 29. *lib.* 2.

7 Vnde cùm ſaltem poſſit eſſe, quod dictus Cecchus dicta Caſtra poſſederit alio iure, quam vti comprehenſus in dictis inueſtituris dicendum ſequitur per poſſeſſionem dicti Cecchi non induci neceſſario ipſi in feudum fuiſſe conceſſa, nec de eis ipſum antiquitus inueſtitum fuiſſe, & ſucceſſiue huiuſmodi probationem deſcendentis ab eo vti poſſeſſore, & ſic vti feudatario tanquam non concludentem per neceſſe, nihil ipſi Domino Pyrrho ſuffragari ad not. *in c. in præſentia, extr. de probatio. & in l. non hoc, C. vnde legit.* & in terminis tradit Pariſ. *conſ.* 23. *n.* 243. *lib.* 1.

8 Nec doctrina Lambert. habet locum in caſu noſtro, tum quia in proprijs terminis feudi DD. aliter loquuntur, vt ſupra dictum fuit, tum quia Lambert. loquitur in poſſeſſore, & quando plura alia concurrunt, quæ non poſſunt adaptari cauſæ dicti D. Pyrrhi, vt latius per eundem Lambert. *in part.* 1. *lib.* 1. *ar.* 5. *quæſt. princ.* 8. *n.* 41. *& ſequentib.*

9 Minus etiam obſtare Domini dixerunt, quod cùm non reperiatur prima inueſtitura, debeat attendi ſecunda, quæ præſumitur facta ſecundum tenorem primæ, iuxta trad. per Schrad. *par.* 6. *cap.* 6. *n.* 5. Et conſequenter, quod debeant attendi literæ Eugenij. Quia præterquam quod aliàs deciſum fuit à Camera dictas literas Eugenij non importare inueſtituram, dicitur etiam nullibi probatum fuiſſe, dictam primam inueſtituram minimè adeſſe, quod cùm eſſet fundamentum ipſius D. Pyrrhi plene per eum probari debebat, licet eſſet negatiua, vt per Gabr. *in tit. de proba. concl.* 6. *per totam*, Tiraq. *de retract. lign.* §. 1. *n.* 94. & trad. Surd. *deciſ.* 231. *n.* 1. vbi docet modum d. negatiuam probandi. Ex maximè cùm regulariter inueſtituræ fiant, & præſumantur, imò ſint neceſſariæ, vt per Schrad. *in d. tit. de feud. par.* 5. *c.* 3. *n.* 12.

10 Nihil etiam obſtare putauimus confeſſionem factam in precibus coram fel. mem. Pauli III. per olim D. Pyrrhum Seniorem Patrem dictarum Rearum, quod tale feudum tantummodo tranſeat ad Maſculos, & conſequenter, &c. Quia cùm huiuſmodi confeſſio ſe referat ad literas Eugenij, quas vt ſupra diximus, reſolutum fuit, non importare inueſtituram, neceſſario dicendum ſequitur huiuſmodi confeſſionem fuiſſe erroneam, & nullam vt referentem ſe ad inueſtituram, quæ non aderat, vt per Pariſ. *conſ.* 72. *n.* 59. *lib.* 1. *&* 133. *n.* 5. *&* 12. *lib.* 4. & conſequenter, quatenus opus ſit, ſemper per hæredem poſſe reuocari, vt per Surd. *deciſ.* 130. *n.* 1. *& ſeq.* & per Rot. in vna Forolivien. Cenſus die 3. Iulij 1589. coram Orano. Vltra quod prætenſa illa confeſſio emanauit ad excuſandum confitentem, & ideò quemadmodum illi præiudicare non poterat, *vt lib.* 1. *Miſcel.* Cott. *in Cordub. dimidia portionis* 23. *Ianuarij* 1561. coram Oradino, multo minus dictis mulieribus præiudicare debet, quas non probatur vti iure confitentis, nec tenentur docere de titulo earum poſſeſſionis, iuxta text. *in l. cogi poſſeſſorem C. de petit. her.*

11 Nec obſtare denique viſum fuit, quod ex reſolutione facta à Camera ſub die quarta Decembris 1594. & ex altera ſub die 2. Iunij 1595. colligatur ſtatus feudalis dictorum Caſtrorum ante dictas literas Eugenij, & quod propterea feudum debeat præſumi rectum, & proprium, & ex pacto, & prouidentia, iuxta tex. *in c. 1. §. ad filias, de ſucceſſ. fratr.* Quia vltra ſupra deducta reſponderi etiam poſſe viſum fuit ad effectum obtinendi non ſufficere probationes, ex præſumptionibus, vt tradunt Doct. *in l. qui accuſare, C. de eden. & in l. eum qui, ff. ad Trebel.* & in terminis agentis ad feudum antiquum tradit Afflict. 277. *ſub n.* 3. & Pariſ. *conſ.* 16. *n.* 29. *lib.* 1. & tanto maximè ſtantibus inſtrumentis annorum 1257. 1282. & 1382. & alijs in proceſſu productis, ex quibus videtur dictam præſumptionem tolli per text. & ibi gl. *in l. ſine poſſidetis, C. de probation.*

12 Vnde cùm ſufficiat præfatis Dominabus Reis conuentis vti poſſeſſoribus ad effectum excludendi dictum D. Pyrrhum, quod ipſe non plene docuerit de iure ſuo abſque eo, quod eæ aliquid de iuribus ipſarum doceant, iuxta tex. *in d. l. cogi poſſeſſorem, de petit. hered.* Rot. *dec.* 419. *in antiq. & deciſ.* 4.

Digitized by Google

*deciſ.4.de re iud.in nou.*Caſſad. *deciſ.3.n.5. de reſtit. ſpoliat.* & probationes dicti D. Pyrrhi non concludant per neceſſe, prout de iure opus eſt: ideò reſolutum fuit dictum D. Pyrrhum non ſufficienter legitimaſſe ipſius perſonam ad effectum obtinendi, & conſequenter dictas Dominas Reas contentas fore, & eſſe abſoluendas per ſupra allegata.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Aſtenſ. Paſcui.

Veneris 16. Februarij 1607.

ARGVMENTVM.

Ex Summario ſume Argumentum.

SVMMARIVM.

Teſtes examinati ſine citatione ad videndum illos iurare, nulliter examinati dicuntur, num. 1.

Citatio ad comparendum pro certa die, illa die elapſa non arctat citatum ad comparendum alia die, num. 2.

DECISIO CXXVIII.

1 EXamen teſtium, qui iurarunt die 27. Iulij, & examinati fuerunt diebus 28. eiuſdem, 12. Augusti, 22. Septembris, & 3. Octobris, non poteſt ſuſtineri ex defectu citationis ad videndum iurare teſtes, ſine qua non tenet examen, *l.ſi quando, C.de teſtib.c.21 eod. tit.* & ibi Abb.*n.7. & 13.* Fel.*num.6.* Dec.*num.17.*

2 Non obſtat citatio executa die 23. Iulij, quia cùm iudex die 27. Iunij 1575. mandauerit citari partem ad comparendum in ciuitate Albæ, & ſuper loco differentiæ pro die 13. Iulij, & ſucceſſiuè ſingulis diebus, & horis, ad videndum deferri iuramentum teſtibus, & cùm talis citatio fuerit executa die 23. Iulij,& ſic poſtquam lapſum fuerat tempus à iudice præfixum ad comparendum, non ligabat,neque arctabat ad comparendum citatum, qui non poterat dicta die 13. Iulij iam elapſa comparere. Quando enim actus geritur aliter, quam dictum fuerit in citatione,citatio non arctat citatum,Bart.*in l.aut qui aliter.ff. quod vi, aut clam.* Caputaq. *deciſ.123. n.20.part.3.*

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Mediolanen. Penſionis.

Lunæ 5. Martij 1607.

ARGVMENTVM.

Penſionarius penſionem quam habet regulariter extinguere poteſt, ſed numquid eam extinguere poſſit in præiudicium ſui creditoris, quem fecit procuratorem in rem ſuam ad penſionem exigendam.

SVMMARIVM.

Facti ſpecies colligitur, num. 1.

Procurator dicitur conſtitutus in rem ſuam, quando quis conſtituitur, vt ſibi ſatisfaciat de ſuo credito, num.2.

Actus quilibet debet ſemper intelligi ſecundum naturam, rei, de qua agitur, num. 2.

Mandatum de exigendo penſionem tamdiu durat, quàmdiu penſio exigi poterit, num. 2.

Penſionarius de iure regulariter penſionem extinguere poteſt, num.2.

Mandatum factum à prælato ad exigendum fructus beneficij toto tempore vitæ ipſius Procuratoris non valet, num. 3.

Vſusfructus extingui non poteſt in fraudem creditorum, num. 4.

Penſio numquid poſſit extingui in fraudem creditorum, num. 4. & 5.

Donatio facta in fraudem creditorum non valet, & de materia, num.5. & 6.

Donatio in fraudem creditorum non dicitur facta niſi fraudandi animus adſit ſaltem ex parte donantis, num. 5. & 6.

Actus non ab euentu, ſed à cauſa iudicari debet, num. 7. & ſeq.

DECISIO CXXIX.

NIcolaus Soreſinus die 26. Aprilis 1603. præſtitit conſenſum reſignationi cuiuſdam Cappell. ad fauorem Hieronymi Reinæ cum reſeruatione penſionis ducat. 50. ad fauorem Io: Andreæ Nicolai ex fratre Nepotis, cui reſeruationi viciſſim Hieronymus conſenſit. Biduo poſt Io: Andreas conſtituit Nicolaum procuratorem ſuum irreuocabilem ad exigendam dictam penſionem nomine conſtituentis, & pro eo, illudque mandatum, atque illam exactionem durare voluit donec Nicolao eſſet ſatisfactum de ſcutis 2600. quorum Io: Andr. ſe illi debitorem agnouerat per inſtrumentum die 28. Februarij præcedentis,ac etiam de alimentis præſtitis, & in futurum præſtandis. Die 29. Aprilis A.C. ad inſtantiam Nicolai inhibuit, ne Reina ſolueret hanc penſionem alij,quam Nicolao,neve quid innouaret; demum die 19. Decemb. eodem anno Io: Andr. præſtitit conſenſum penſionis extinctioni factæ auctoritate Apoſtolica. Cùm defuncto Nicolao hæredes illius illam penſionem à Reina, non obſtante dicta extinctione peterent,cauſa extra Rotam pendente, fuit dubitatum, an Ioannes Andreas potuiſſet conſentire extinctioni penſionis, & an Reina vlterius ad ſolutionem dictæ penſionis teneretur. Super quo dubio cum Rotæ ſententia exquireretur, viſum fuit Dominis Io: Andream potuiſſe conſentire, & Reinam non teneri ad penſionis ſolutionem, cum intentionem fundatam habeat in caſſatione facta in forma ſolita Apoſtolica, etiam auctoritate interueniente. 1

Atque admiſſo ſine veri præiudicio,quod Nicolaus fuerit conſtitutus procurator in rem ſuam ex quo fuit conſtitutus ad effectum, vt ſibi ſatisfieret de ſuo credito, vt per Caſtr,*in l.fin. n.2.verſic. & ſic facta procuratio, ff. de donat.* Aret.*conſ.124.in 3.præmiſſio,& conſ.125.num.1.& 2.* Bero.*conſ.187.n.44.& 45.lib.1.* Fuit reſponſum,quod ſicut quilibet actus debet ſemper intelligi ſecundum naturam rei,de qua agitur,*l.inſulam, de præſcr.verb. l.damni infecti,& l.ſi vno,ff.locati,* ita iſtud mandatum debet intelligi ſecundum naturam penſionis, videlicet quam diu illa durauerit, & quamdiu poterit exigi ad cumul. per Seraph. *de priuil. iuramen.priuil.18.n.31.* Clarum eſt enim quod per ingreſſum religionis, aut per contractum matrimonij, aut alio caſu ſimili iſta penſio poterat deſinere deberi Ioanni Andreæ, & per conſequens ceſſare etiam exactio pro parte Nicolai. Eſt etiam clarum, quod extincta legitimè penſio amplius non debetur, & quod de iure regulariter penſionatius illam poteſt extinguere, Gig. *de penſion.quæſt.45.* 2

Nec hoc caſu Ioan. Andreas fuit aliqua conuentione prohibitus id facere, quia circa hoc non adeſt conuentio, & ſi adeſſet, eſſet inualida, quia in effectu ex tali conuentione reſultaret translatio iſtius penſionis in Nicolaum, quæ per conuentionem partium,abſque Papæ authoritate fieri non poteſt, Gig. *de penſio. q.99.* Nec talis conuentio, ſeu prohibitio ſubintelligi poteſt facta, donec Nicolao eſſet ſatisfactum: Quia ſic intelligendo, attenta debiti quantitate,quæ etiam in dies augebatur,iſta penſio fuiſſet inextinguibilis, ſaltem durante vita Ioannis Andreæ, & per conſequens conſtitutio procuratoris fuiſſet inualida tanquam facta in Eccleſiæ præiudicium, Abb. *in c. peruenit, num.2. de arbitr.* ſicuti non valeret mandatum quo Prælatus pro toto tempore vitæ ſuæ conſtitueret aliquem procuratorem in rem ſuam ad exigendos beneficij fructus, Rebuff. *in compen.aliena. rerum Eccleſ. num. 27.* & Sacra Concilij Congregatio *ſuper 11. ſeſſ. c.25. de reformat.* cenſuit locationes fructuum ad vitam eſſe perpetuas, ideòque inualidas. 3

Non obſtat allegata deciſ. in cauſa Valentina coram Illuſtriſſimo Millino, quia loquitur in quadam ſpecie penſionis fiduciariæ, in qua notum eſt, quod habens mandatum irreuocabile,habet in veritate ius penſionis. Non obſtat, quod ſicut vſusfructus non poteſt extingui in fraudem creditorum,*l.3.ff.de his,quæ in fraud.cred.* Ita nec penſio,quę vſuifructui æquiparatur. Nam iſta ęquiparatio nõ facit, quod idem ius eſſe debeat, vbi eſt diuerſa ratio, vt in hoc caſu. Vſusfructus enim eſt in commercio noſtro, & poteſt donari, vendi, & alienari, ſicut extingui, non ſic pẽſio, quæ eſt quidem in commercio noſtro ratione perceptionis fructuum, & illius facti, *c.peruenit, & ibi not. de fideiuſſ.* non autem ratione iuris; ideòq; licet extingui, non tamen transferri poteſt ſine Papæ authoritate. Itaque in 4

Digitized by Google

vſufructu venditor habet obligatum ius, & propterea vſus fructus in eius fraudem extingui non poteſt, in penſione autem habet obligatos ſolos fructus, quibus per extinctionem deficientibus, deficit etiam fructuum obligatio, ſicuti contingeret in fructibus beneficij obligatis ſi dimitteretur, vel amitteretur.

5 Nec obſt. *l. fin. C. de reuoc. iis, quæ in fraud. cred.* Quia forſan illa loquitur tantum in fraudatore, id eſt in eo qui donauit, qui penſionem extinguit, non autem in eo cui donatum eſt, vel in cuius fauorem eſt extincta penſio: & hunc intellectum agnoſcit tertiò loco *gloſſ. in d. l.* & eam aliter ſecundùm recti ſermonis rationem non poſſe intelligi dicit Cuiac. *lib. 12. obſeru. c.* 5. De quo quicquid ſit, admiſſo pro nunc, quod is in quem titulo lucratiuo res aliqua tranſlata eſt, ſiue ipſe fraudi conſenſerit, ſiue non, teneatur tamen creditoribus ſaltem in quantum locupletior factus eſt, *l. qui autem, §. in his tamen, ff. quæ in fraud. cred. l. pen. l. fin.* vbi Salyc. *in pr. C. eod.*

6 Tamen id procedit, quando vltra fraudem re ipſa, quæ oritur ex tranſlatione, fraudi etiam animus interuenit ſaltem ex parte donantis, vt probatur in *d. l. penult. & melius in l. 1. §. ſi alienatio, ff. ſi quid in fraud. patron.* Vbi text. & gloſ. diſtinguunt, an Libertus alienauerit cum animo fraudandi, an verò ſecus, licet re ipſa euentu fraus interceſſerit, ideoque *l. patronus, ff. de probat.* dicit, quod fraus eſt per patronum concludenter probanda. Hic autem ne dum, quod Reina, ſed nec quod Ioan. Andreas animum fraudandi habuerit, aliquo modo docetur.

7 Et non ſufficeret docere de animo fraudandi Io. Andreæ, quia cùm actus non ab euentu, ſed à cauſa iudicari debeat, *l. verum, & l. qui iniuriæ, ff. de furt. l. ſi ſeruus, §. et ſi puerum, ff. ad leg. Aquil.* & nemini iniuriam faciat, qui vtitur iuris beneficio, Reinæ dolo imputari non debet locupletatio illi proueniens ex penſionis extinctione facta per Io: Andreã, cùm iure receptũ ſit, quod extincta legitime penſione, penſionarius amplius non teneatur. Accedit quod illa Reinæ locupletatio non eſt habenda in conſideratione, tanquam in conſequentiam veniens quandoquidem extinctio penſionis principaliter cedit in Eccleſiæ fauorem, cùm penſio ſit onus, & ſeruitus Eccleſiæ impoſita, Caccialup. *de penſ. quæſt.* 8. Gig. *quæſt.* 45. *num.* 7.

8 Non obſtat inhibitio. Nam ſicut per mandatum penſio non fuit facta inextinguibilis, ita nec per inhibitionem vigore mandati obtentam. Atque ex his fuit concluſum Reinam non teneri.

ILLVSTRISS. ET REVER. D. CARD. BONONIEN.

Bononien. Legati.

Lunæ 19. Martij 1607.

ARGVMENTVM.

Legatum dotis an, & quando debeatur, quando mulier monaſterium ingrediatur, & quando dicatur conditionale, ita quod non debeatur, ſi nuptiæ non ſequantur.

SVMMARIVM.

Contingentia facti proponitur, num. 1.

Legatum factum filiabus, ſeu aliis feminis quando nubent, debetur etiam quando religionem ingredientur, & moniales efficientur, num. 2. & per totam.

Legatum factum in caſu nuptiarum trahitur etiam ad caſum nuptiarum ſpiritualium, num. 3. & ſeqq.

Verba declarant mentem diſponentis, num. 3.

Teſtator non præſumitur, quod voluerit eſſe deterioris conditionis eas perſonas, quas magis diligit, quam eas, quas minus diligit, num. 4.

Abſurdum eſt, quod minus relinquatur feminis pro ingreſſu monaſterij, quam pro matrimonio carnali, n. 5. Declara, vt num. 7.

Teſtatoris defectus in diſponendo ſuppletur ex præſumpta eius voluntate, num. 6.

Legatum dotis an ſit conditionale, & an debeatur, ſi nuptiæ non ſequantur, num. 12.

Legatum dotis, aut certæ quantitatis in caſu nuptiarum non intelligitur de nuptijs ſpiritualibus ex pluribus coniecturis, de quibus num. 7. & ſeqq.

DECISIO CXXX.

1 MArthæus Amorinus in ſuo teſtamento in quo Iulium Cæſarem, & Alexandrum ex fratre nepotes hæredes inſtituit, legauit ſingulis filiabus ex ipſis naſcituris ſcuta 2000. auri in auro cum apparatibus condecentibus, quas dotes, & mobilia voluit per dictos fratres de communibus bonis dari, & ſolui tempore, quo nubent. Accidit ex Iulio Cæſare tres tantum, ex Alexandro autem decem extare filias feminas. Orta fuit, forſan occaſione huius diſparitatis, inter eas controuerſia, An legatum debeatur ſolum filiabus in ſæculo nubentibus, an verò illis etiam, quæ ſpiritualiter nuberent per ingreſſum alicuius Monaſterij, & profeſſionem in eo emiſſam. Cauſa in partibus in iudicium deducta, fuit iudicatum ad fauorem filiarum religionem profitentium, quam ſententiam confirmandam eſſe Domini vnanimiter cenſuerunt: quia iſte intellectus non ſolum conuenit verbis legati, ſed etiam menti teſtatoris eſt multum conformis.

2 Licet enim relictum ſit ſub nomine dotis, per illa verba (quas dotes) non minus tamen dicitur Dos, quæ conſtituitur pro nuptiis ſpiritualibus, quam quæ datur pro matrimonio carnali, gloſ. *in c. fin. in gloſſ. vlt. de teſtam.* Bald. *in auth. niſi rogati in prin. C. ad Trebel.* licet etiam teſtator mandet illud præſtari tempore, quo nubent, verbum (nubent) non excludit, imò includit filias religionem ingredientes, quę Chriſto nubere dicuntur, vt dicit Paul. *ad Timotheum epiſtola 1. cap. 5. c. quæ Chriſto, & c. hi igitur, 16. quæſt.* 1. Bald. *in d. auth. niſi rogati, in verbis primis,* & legatum factum in caſu nuptiarum debetur contrahenti ſpirituales nuptias, *§. ſed & hoc præſenti, authent. de Epiſcop.* & poſt Fulgoſ. Socin. & alios quos allegat, tradit Illuſtriſſimus D. Cardin. Mantica *de coniect. vlt. volunt. titulo* 18. *num.* 26. *lib.* 11. latè Natt. *conſ.* 296. cum multis relatis à Surd. *conſ.* 192. *num.* 19. & adductis per Informantes.

3 Conuenit etiam multum intentioni, & menti teſtatoris, quæ potiſſimum ex verbis colligitur, quibus nullum maius teſtimonium veritatis, Bald. *in l. generaliter, in primo not. C. de non numer. pecun.* verba enim non alio tendunt, niſi vt mentem dicentis exprimant, *l. Labeo, ff. de ſupel. leg.* cum infinitis cumulatis per Tiraquel. *in l. ſi vnquam in verb. libertis, num. 17. & ſequent. C. de reuoc. don.* Item ex eo, quod teſtator præſumitur ſenſum ſuum conformare cum ſenſu legis, *l. hæredes mei, §. cum ita, ff. de leg.* 2. Lex autem interpretatur, quod legatum factum in caſum nuptiarum, intelligatur etiam de nuptijs ſpiritualibus, *dicto §. ſed & hoc præſens.*

4 Vlterius etiam colligitur mens teſtatoris ex legato librarum 1000. facto filiabus Pantaſileæ Neptis teſtatoris cùm nupſerint, vel religionem intrauerint, ac in auxilium nubendi, vel religionem ingrediendi, non enim eſt credendum teſtatorem voluiſſe illas eſſe deterioris conditionis, quas veriſimiliter magis dilexit, quia ſunt agnatæ, & deſcendunt ab hæredibus inſtitutis, *l. Publius Mæuius, §. 1. ff. de condit. & demonſt. l. qui fundum, §. qui filiæ, ff. ad leg. Falcid. Auth. hoc amplius, C. de fideicom.*

5 Aut enim volumus teſtatorem quando legauit filiabus hæredibus inſtitutorum cogitaſſe de ingreſſu religionis, prout fecit alijs feminis legando, & tunc dicendum, quod cenſeatur legaſſe etiam in dicto caſu, cum reliquis omnibus voluerit in vtroque proſpicere, & proſpexit, alioquin iſtæ puellæ non haberent aliquid ſi Monaſterium ingrediantur, & ſi pro abſurdo habetur, quod minus relinquatur pro ingreſſu monaſterij, quam pro matrimonio carnali, ſecundum opinionem, quam alias tenuit Rota apud Mohedan. *deciſ. 2. de conſuetud. & 3. de teſtam.* multò magis ſi nihil relinquatur.

6 Aut volumus, quod hoc caſu de tali ingreſſu non cogitauerit, & præſumendum eſt, quod ſi cogitaſſet, idem diſpoſuiſſet, quod fauore nuptiarum ſæcularium diſpoſuit, lex enim iſto caſu ſupplet defectum teſtatoris ex præſumpta eius voluntate, Paul. de Caſt. *in d. auth. niſi rogati num.* 3. Corn. *conſ.* 253. *ſub num.* 6. *verſic. Hanc etiam opinionem lib.* 4. Dec. *conſ.* 259. *poſt num.* 4. *verſ. & ideo tali caſu,* & pro hac interpretatione vrget nõ ſolum fauor, qui præcipuus exhibetur religioni, *l. ſunt perſonæ, in fin. ff. de relig.*

&

Digitized by Google

& ſumpt. funer. l. Titia. §. Seio ff. de aur. & arg. leg. ſed & fauor qui doti debetur, cùm vt dictum eſt, iſta ſit dos, &c.

7 Non obſtant coniecturæ in contrarium adductæ, & primò illa, quod Neptibus ex proprijs filijs noluit relinquere eam ſummam in caſu monachationis, quam reliquit cum carnales nuptias contraheret: quia reſpondetur viſum fuiſſe teſtatori ſummam ſcutorum 15000. eſſe nimis magnam pro ingreſſu Monaſterij, & ex ea poſſe ſequi diminutionem fideicommiſſi, quod voluit conſeruari, & non tranſire in Eccleſiam, non ſic in ſumma ſcutorum 2000. quæ eſt adaptabilis veriſque nuptijs, & licet in caſu Monachationis neptibus ex filijs reliquerit ſcuta quingenta, tamen id factum fuit, tum quia voluit teſtator illas prouocare ad nubendum, & procreandum liberos maſculos (vt ſummoperè cupiebat) quas deficiente linea maſculina voluit ſuccedere, tum quia etiam ipſæ vtroque caſu poterant in bonis teſtatoris conſequi legitimam, ſeu legitimæ ſupplementum, quæ non vigent in filiabus inſtitutorum, quibus nec aliqua legitima poterat eſſe debita, nec earum filij erant aliquo caſu vocati ad ſucceſſionem.

8 Nec obſtat alia coniectura deſumpta ex eo, quod teſtator filiabus ſuis, quæ Monaſterium ingreſſæ fuerant, dederat libras mille tantum, quia de eo tempore habebat filios maſculos, & fortè non erat ita opulentus.

9 Alia etiam, & tertia coniectura ex eo, quod locutus ſit teſtator diſcretiuè de nuptijs, & de ingreſſu religionis, non facit, quia imò iſta æquiparauit, & ſub eadem diſpoſitione poſuit, vt in legato facto filiabus ſororis, & quando voluit ſeparatam diſpoſitionem facere, non contentus fuit verbo, *nubere*, ſed addit illa verba (in ſæculo) ex quo benè infertur teſtatorem pro comperto habuiſſe, quod ſub nomine nuptiarum non venirent ſolum ſæculares.

10 Quarta coniectura deducta ex conſuetudine ciuitatis Bonon. in qua puellæ monachantur minori dote, nihil facit, quia non probatur, quin aliqui poſſint, & ſoleant etiam plus dotis conſtituere, præſertim per viam vltimæ voluntatis, & quando exceſſus non eſt magnus.

11 Quinta coniectura, quæ elicitur ex eo, quod teſtator voluit conſeruari bona in familia, & expreſsè prohibuit, ne tranſirent in Eccleſias, non obſtat, quia prohibuit, quod per viam ſucceſſionis, non per viam dotis tranſirent, & prohibitio eſt reſpectu corporum hæreditariorum, vel ſummæ grauis; ex qua ſequeretur notabilis diminutio fideicommiſſi, iſta autem ſumma non eſt talis, ex qua ſequi poſſit talis diminutio, & teſtator reſpectu alterius legati non ſolùm non abhorruit, ſed etiam voluit, quod poſſit in monaſterium tranſire. Non obſtat *deciſio Romana Dotis* 21. *Iunij* 1602. *coram me*, quia ibi dos erat aſſignata Moniali ſeu Monaſterio, & ipſa prætendebat habere dotem æqualem illi, quæ fuerat conſtituta ſorori, quæ in ſæculo nupſerat, & ſic eſt caſus ab eo, qui agitur, diuerſiſſimus: ex quibus & alijs adductis per Informantes Domini cenſuerunt fortiores eſſe coniecturas, quæ militant ad fauorem ingredientium religionem, licet ſufficere deberent verba hoc importantia.

12 An autem legatum ſit conditionale, fuit aliqua difficultas inter Dominos, aliqui enim dicebant non eſſe conditionale, quia conditio nuptiarum non eſt appoſita ſubſtantiæ legati, vt legitur ſimpliciter, ſed executioni & ſolutioni, vt patet ibi (quod voluit dari, & ſolui tempore, quo nubent) quo caſu nuptiæ non faciunt legatum conditionale. Bald. *conſil.* 286. *num.* 4. *lib.* 3. cum multis adductis per Honded, *conſ.* 53. *num.* 31. *& ſeq. lib.* 2. *fuit dictum in vna Ciuitatis Caſtelli Caſtri Montani prima Decembris* 1578. *coram fel. rec. Clemente VIII. & in vna Rom. Donationis* 26. *Maij* 1603. *coram me*. Aliqui tamen tenebant contrarium, quia legatum dotis ex ſui natura eſt conditionale, & habet tacitam conditionem, ſi nuptiæ ſequantur, Bal. *in l. nam ſine ratione*, *C. de bonis*, *que liber*. Pariſ. *conſil.* 110. *num.* 7. *lib.* 4. latè Roland. *conſil.* 29. *num.* 15. *& ſequent. lib.* 4. *& fuit allegata deciſio Rotæ Rom. de Maximis, prima Iulij* 1599. *coram R. P. D. meo Iuſto*: & ideo ſi opus fuerit, particulariter ſuper hoc dubitabitur.

R. P. D. PAMPHILIO.

Peruſina Fideicommiſſi de Bigazinis.
Veneris 30. Martij 1607.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarius agens ex edicto Diui Adr. ſufficit, quod probet poſſeſſionem fideicommittentis tempore mortis etiam non probato dominio. Quomodo hæc poſſeſſio probetur, & quomodo etiam probetur identitas bonorum poſſeſſorum ab vno prius, & poſtea ab alio.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſarius immittendus eſt in poſſeſſionem rerum fideicommiſſo ſubiectarum ex l. fin. C. de edic. Diui Adr. tollen. probata ſolùm poſſeſſione fideicommittentis tempore mortis etiam non probato dominio, num. 1.

Poſſeſſio probatur per teſtes deponentes aliquem poſſediſſe talia, & talia bona cum deſignatione confinium, num. 2. & num. 4.

Poſſeſſio probatur ex eo, quod quis ponebat, & eijciebat laboratores in fundo, fructus percipiebat, faciebatque alios actus poſſeſſorios, quos facere ſolent veri Domini & poſſeſſores, num. 3.

Identitas bonorum poſſeſſorum ab vno quod hodie poſſideantur ab alio, quomodo probetur, num. 5. & 6.

Identitas bonorum poſſeſſorum probatur per identitatem nominis, num. 5.

Identitas bonorum poſſeſſorum probatur per identitatem confinium, num. 6. & 7.

DECISIO CXXXI.

Solo Comite Ioanne informante fuit reſolutum conſtare infraſcripta bona, quæ detinentur per D. Fauſti- 1
nam fuiſſe poſſeſſa per Comitem Hieronymum de tempore mortis, quod ſufficit, vt Comes Ioannes fideicommiſſarius poſſit obtinere immiſſionem vigore *l. fin. Cod. de edict. Diui Adr. tollen.* abſq; alia probatione dominij, vel quaſi, Bald. *conſ.* 352. *num.* 4. *lib.* 1. Guido Papa *deciſ.* 442. Aym. *conſ.* 61. *num.* 6. *in fin. & conſil.* 306. *num.* 5. *poſt med. verſic. ideo ſaltem*, Mazar. *in epit. Fideicom. qu.* 60. Peregr. *de fideicom. artic.* 44. *n.* 3. *&* 36 Hier. Gabr. *conſ.* 44. *num.* 30. *lib.* 2. & fuit reſolutum in montis Faliſci fideicommiſſi 12. Maij 1607. coram Illuſtriſs. Pamphilio, & alias ſæpius.

De poſſeſſione autem dicti Comitis Hieronymi fidei-
committentis deponunt tres teſtes in Summario *num.* 3. 2
dicentes, eum dum vixit vſque ad tempus mortis poſſediſſe prædium nuncupatum *della Bartoluccia*, *la Caſtagna*, *Camazzetti*, *Caſa nuoua detta la Cagiola*, *il Colle della Spinella*, *vigne di Burano*, *le caſe di Coccarano con Horti*, *e Vigne*, & referunt diuerſos fines à latere bona Pompei Caſtellini, Bona Scipionis, & Melchioris de Almenis, Foſſarum montis viridi, à capite bona Bettocci Petri Antonij, bona Comitis Gentilis Carbonarum, & bona Eccleſiæ Sancti Fortunati de Peruſia, à pede bona Canonicorum Aſſiſien. bona Cæſaris Sorbelli, & flumen Clacij, quo caſu benè probant poſſeſſionem, Bald. *in dicta l. data opera*, *n.* 34. *verſic. item nota*, *C. de his qui accuſ. non poſs. in authent. qui iurat. n.* 4. *C. de bonis auctor. iudic. poſſed.* Alex. *conſ.* 51. *n.* 6. *volum.* 1. Dec. *conſ.* 302. *n.* 19. *poſt med. verſ. & pleniorem eſſe*, Ruin. *conſ.* 168. *n.* 2. *lib.* 4. & fuit dictum in dicta montis Faliſci.

Præſertim cùm dicti teſtes reddant bonam cauſam ſcien-
tiæ, quia ipſi tanquam vicini videbant, quod Comes Hie- 3
ronymus ponebat laboratores, eoſque eijciebat, percipiebat fructus, & faciebat alios actus poſſeſſorios, quos facere ſolent veri Domini, & poſſeſſores propriarum rerum, & ita communiter reputabatur ab omnibus, qui eum cognoſcebant, *l. Titia* vbi Bart. *ff. de ſolut. l. litibus*, *Cod. de agris, & cenſit. lib.* 11. Pariſ. *conſ.* 107. *n.* 22. *lib.* 1. Aym. *conſ.* 107. *num.* 2.

Præterea ijdem teſtes eo modo deponunt dictum Comi- 4
tem Hieronymum poſſediſſe, *Vn molino d'oglio al Palazzo, Contado d'Aſſiſi*. Item *la metà d'vn predio pro indiuiſo con Bartoccio di Pietro Antonio nel diſtretto della Fratticciola, ſotto vocabolo Vallata*. Item *le Valle di Marto*, cuius fines referunt bona hæredum Baptiſtelli, bona Iulij Simonis de Coccarano, & viam tendentem ad molendinum. Item *vn giardino con due pezzi di terra contigui*, conſiſtentes, *tra la forma del molino del ponte nuouo*, *& la ſtrada*, *& altri*

Digitized by Google

altri ſodi del ſudetto molino, & vt ſecundus, & tertius teſtes addunt, *il giardino* habere etiam fines *il fiume Chiaeio*. Item *la caſa di Perugia, & la vigna della Conca exiſtens tra la mura della Città, & li ſodi della Concha*.

5 Quod autem iſta bona peruenirent in dictam Fauſtinam, & ſint eadem, quæ hodie per ipſam D. Fauſtinam detinentur, benè probant iidem tres teſtes, qui ſuper 2. 3. 4. 9. & 10. articulis dicunt ſupradicta bona poſſeſſa per Comitem Hieronymum fuiſſe poſt eius obitum poſſeſſa per Comitem Vgoccionum, & Bigazzinum eius filios, & poſtea per Comitem Franciſcum, poſt cuius obitum peruenerunt in dictam Fauſtinam, quæ eadem bona poſſidet, vt in Summario, *num. 4. & ſeq.* Quæ depoſitio ſufficit ad probandam identitatem rei, Bart. *in tract. Teſt. num. 28. in verſ. hanc eandem rem*, Ruin. *conſil. 115. nu. 10. verſ. ſecundo de identitate, vol. 5.* & ſatis dicitur probata identitas eo ipſo, quod conſtat fideicommittentem poſſediſſe bona in aliquo loco etiam, quod aſcendentes poſſidebant bona in eodem loco, niſi nouus titulus exhibeatur, Natt. *conſ. 235. num. 17.* Peregr. *de fideicomm. artic. 44. num. 22. & conſ. 48. num. 2.* & fuit reſolutum in Viterbien. bonorum 23. Februarij 1604. coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Pamphilio.

6 Vlterius dicta identitas comprobatur, tum quia conueniunt ſingularia nomina, videlicet, *Bartoluccia, la Caſtagna, Camazzetti*, & reliqua, gloſ. *in l. hac conſultiſſima, in verb. & indicia, C. qui teſtam. fac. poſſ.* vbi Bald. *nu. 4.* Dec. *conſ. 13. num. 9. verſ. ſecus in nominibus*, cum alijs per Peregr. *de Fideicom. art. 44. num. 45. poſt med. verſ. ſed tamen fatetur*, tum etiam quia reſpectu plurimorum ex dictis bonis conueniunt fines, ex quibus rei identitas ſatis dicitur probata, Gloſ. *in l. forma, in verb. vicinos, ff. de cenſib.* Bart. *in l. demonſtratio, num. 14. in 7. qu. ff. de condit. & demonſtrat.* Alex. *conſ. 133. nu. 5. lib. 1.* Socin. *in l. in teſtamento, la prima, n. 2. ff. de condit. & demonſtrat. & in conſ. 89. n. 1. vol. 1.* & fuit pluries deciſum.

Quo verò ad molendina, & alia bona deſcripta in primo, ſecundo, & tertio articulis, poterit particulariter videri, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Oſcen. Archidiaconatus.

Veneris 4. Maij 1607.

ARGVMENTVM.

Impetrans beneficium in forma iuris narrando plura delicta commiſſa à beneficiato debet omnia narrata delicta concludenter iuſtificare, ita vt non ſufficiat verificare vnum delictum etiam ad priuationem ſufficiens, excommunicationiſque inſordeſcentia non incurritur ſine animo indurato in contemptum clauium, qui quidem contemptus ceſſat in petente, & obtinente abſolutionem, licet nulliter, quia ab inſordeſcentia quælibet cauſa, etiam iniuſta, excuſat, &c.

SVMMARIVM.

Reſtitutio in integrum nunquam datur aduerſus ſententias, conſtito de earum iuſtitia, quæ excludit omnem læſionem, num. 1.

Reſtitutio in integrum nunquam datur ſine læſione plenè, & concludenter probata, nu. 1.

Beneficium impetrans in forma iuris propter delicta beneficiati debet iuſtificare omnia narrata delicta, n. 2.

Illaque debet concludenter probare, nec ſufficit probare vnum ſufficiens ad priuationem, n. 3. 4. & ſeq.

Beneficij vacationes plures narrans, illud impetrans ſufficit vnam de iure verificare, & alias de facto, n. 6.

Excommunicationis inſordeſcentia non cenſetur probata ex ſola perſeuerantia in excommunicatione, niſi etiam ſit probatus induratus animus in contemptum clauium, n. 7.

Excommunicationis inſordeſcentia non procedit in eo, qui petijt, & obtinuit abſolutionem etiam nulliter, nu. 7.

Cauſa qualibet etiam iniuſta excuſat ab inſordeſcentia in excommunicationem, num. 7.

DECISIO CXXXII.

FVit reſolutum, non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum aduerſus ſententias contra Ioannem latas, quia ſtante iuſtitia ſententiarum remanet excluſa omnis læſio, ſine qua nunquam datur reſtitutio, *c. 1.* & ibi Abb. *n. 2. de reſtitut. in integr.* Salicet. *in l. 1. n. 8. & ſeq. Cod. ſi aduerſ. rem iudic.* vbi quod læſio debet plenè, & concludenter probari, quod etiam tradit Innoc. *in c. tum ex literis, n. 7.* & ibi Abb. *n. 16. de reſtit. in integr.* Benintend. *deciſ. 85. n. 8. cum ſequent.* & fuit ſæpiſſimè dictum. 1

De iuſtitia autem harum ſententiarum clarè apparet ex deciſionibus in hac cauſa factis, in quibus fuit firmatum, Ioannem teneri, & obligatum eſſe ad iuſtificationem omnium delictorum, quæ narrauit fuiſſe per Paulum commiſſa, cùm verſemur in impetratione in forma iuris, in qua agitur ad priuationem beneficij, vt adiudicetur impetranti, *c. olim*, & ibi gloſ. *in verſ. ad omnia*, & Abb. *nu. 3. de reſcript.* Ægid. *in c. inter cæteras, n. 4. eodem tit. & deciſ. 735. circa fin.* & fuit in hac cauſa reſolutum ſub die 19. Octobris 1601. coram D. meo Lancellotto. Et tamen inſordeſcentiam Pauli per triennium in excommunicatione inter alia narratam non iuſtificauit, vt fuit bis deciſum coram eodem Domino meo Lancellotto, & poſtea coram illuſtriſſimo Seraphino, vt in deciſionibus, quarum copia data fuit. 2

Nec placuit, quod pro parte Ioannis dicebatur ſufficere vnum delictum ſufficiens ad priuationem plenè, & concludenter iuſtificari, cætera verò narrata per leuiores probationes verificari, quia cùm verſemur in impetratione beneficij viuentis, quæ de ſui natura eſt odioſa, debet gratia ex certis, & concludentibus probationibus quoad omnia iuſtificari, dicto *c. olim in fin. de reſcript.* & fuit dictum coram Illuſtriſſimo Seraphino 12. Decembris 1603. 3

Maximè, quod in iſtis impetrationibus plura delicta narrantur ad magis grauandum perſonam poſſeſſoris, & per conſequens ad inducendum Papam ad facilius contra eum procedendum, & gratiam impetranti concedendum, vt per Ægidium *dicta deciſ. 335. ad fin.* adeò quod gratia reſpectu adiudicationis impetranti faciendæ dicitur fundata in omnibus delictis narratis, quo caſu requiritur plena, & concludens iuſtificatio Ægid. *deciſ. 675.* Put. *deciſ. 166. lib. 3.* & fuit reſolutum in cauſa Marſicana Beneficiorum 10. Iunij 1577. coram fel. rec. Clemente VIII. relatis, in impreſſ. *diuerſ. 268. n. 4. par. 1.* 4

Minor etiam placuit, quod narratis pluribus vacationibus, ſufficiat vnam verificare de iure, cæteras verò de facto, iuxta deciſiones allegatas, quia fuit reſponſum hoc non applicari caſui, de quo agitur. Nam ideò ſufficit verificare vnam vacationem de iure, & aliam de facto, quia non poſſunt dari duæ vacationes de iure eiuſdem beneficij, quod ſecus eſt in cauſis priuationis, in qua poſſunt concurrere plura delicta, ex quibus omnibus poteſt ſequi priuatio. 5

Sed in omnem euentum in caſu iſto viſum fuit Dominis inſordeſcentiam nullo modo poſſe probari de facto, cùm ex ſui natura includat perſeuerantiam in excommunicatione cum contemptu clauium coniunctam, ita vt non ſufficiat probare ſolam perſeuerantiam in ipſa excommunicatione, ſed vlterius neceſſe ſit probare animum induratum in contemptum Clauium, *c. cum bone, de ætat. & qualitate, cap. cum contumacia, de heret. in 6.* cum alijs in deciſionibus Domini mei Lancellotti, & Illuſtriſſimi Seraphini allegatis, quæ probatio hic non ſolum non adeſt, quod imò conſtat de contrario ex abſolutionibus per Paulum a Papa, & Nuncio petitis, & obtentis, quæ excludunt animi obdurationem, & clauium contemptum, etiam data earum nullitate, cùm ad iſtum effectum, quælibet cauſa etiam iniuſta ſufficiat, ad tradita per Couar. *in c. alma mater, §. 7. num. 6. de ſenten. excommunicat. in 6.* cum alijs *in deciſ. ſupra adductis, &c.* 6

REVEREND. P. D. PEGNA DECANO.

Recanaten. Hæreditatis.

Lunæ 14. Maij 1607.

ARGVMENTVM.

Filij poſiti in conditione non cenſentur vocati, niſi contrarium ſuadetur ex coniecturis, de quibus in hac deciſione.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Filij poſiti in conditione non cenſentur vocati, niſi ex coniecturis contrarium ſuadeatur, n. 1. & ſequent. vbi plures ponuntur coniecturæ, ex quibus filij in conditione poſiti vocati cenſentur, num. 1.

Filij poſiti in conditione in vna parte teſtamenti cenſentur vocati, ſi in alia parte expreſſe vocati ſunt, num. 2. & 3. vbi an hec ſola coniectura ſufficiat ad extendendum fideicommiſſum,

Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, quando aliter ex teſtamento, aut ab inteſtato ſuccedere non poſſunt, numero 4.

Filij poſiti in conditione, & vocati ad portionem aliorum filiorum decedentium cenſentur expreſſe vocati ad portionem patris, in cuius conditione poſiti ſunt, num. 5.

Filij poſiti æqualiter in conditione diuerſo iure cenſeri non debent, num. 6.

Filij poſiti in conditione cenſentur vocati, quando teſtator digreſſus eſt ad plures ſubſtitutionum gradus, numer. 7, & 8.

Succeſſio intelligenda eſt regulariter ordine ſucceſſiuo, num. 9. & ſequent.

DECISIO CXXXIII.

1 HOratius Leopardus anno 1600. condito teſtamento tres filios maſculos legitimos, & naturales Petrum, Bernardinum, & Iacobum, & Hortenſiam vxorem æquis portionibus hæredes vniuerſales inſtituit, addita conditione quoad Hortenſiam, quod ſi cum filijs habitare, & viuere non poſſet, filij eidem Hortenſiæ, pro eius portione quorundam bonorum vſumfructum aſſignarent, prout ipſe Teſtator aſſignauerat, ita vt poſt Hortenſiæ mortem, ea bona ad filios, eorumque hæredes, & ſucceſſores reuerterentur, quos hæredes, & ſucceſſores ej vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum æquis portionibus in ſtirpes, & non in capita ſubſtituit. Voluit inſuper teſtator, vt prædictis Petro, Bernardino, & Iacobo, ſine filijs maſculis, aut fœminis morientibus in portione præmorientis ſuccederent ſuperuiuentes, aut eorum filij, vel filiæ in ſtirpes, & non in capita, quos inuicem in perpetuum ſubſtituit, vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum, prohibuitque eiſdem filijs, & hæredibus diuiſionem bonorum hæreditariorum per quindecim annos poſt ſuum obitum. Item quamlibet alienationem, & dominij translationem applicando bona ſic alienata permutata, aut aliquo modo in alios translata alijs hæredibus non contrauenientibus, nec alienantibus in ſtirpes. Teſtatore viuente obijt Iacobus vnus de tribus filijs teſtatoris relictis Lydia, & Magdalena filiabus legitimis, & naturalibus, quibus viuentibus, obijt etiam teſtator, Petrus autem, & Bernardinus nulla habita ratione Lydiæ, & Magdalenæ, Neptum teſtatoris, vniuerſam hæreditatem occupauerunt, cauſa introducta in Rota ſuper poſſeſſorio: Dubitaui an Lydiæ dandum eſſet mandatum de immittendo in portionem prædictæ hæreditatis debitæ Iacobo patri, & Rota vtraque parte Informante, cenſuit Lydiam fuiſſe vocatam ad portionem Iacobo patri obuenturam: quoniam teſtator in defectum Iacobi eam vocauerat, ibi; *Voglio anchora, & comando, che morendo detti Pietro, Bernardino, & Iacomo, ſenza figli maſchi o femine ſuccedano nella portione di ſimile decedente li ſoprauiuenti, o loro figli, o figlie per equal portione.* Nam licet regulariter poſiti in conditione non cenſeantur vocati, iuxta opinionem gloſ. *in l. Lucius, ff. de hered. inſtit.* quam Rota ſemper amplexa eſt, ex coniecturis tamen ab huiuſmodi opinione recedere conſueuit, propter quas poſiti in conditione cenſentur vocati, Put. *deciſ. 215. libro 3. incip. Nicolaus de Paſsis,* & tenuit in Spoletana Bonorum die 21. Iunij anno 1599. coram Domino Cardinale Mellino, & in Interamnen. Bonorum, ſeu fideicommiſſi, die 15. Nouembris ann. 1599. coram D. Cardinale Seraphino, tunc Rotæ Auditoribus.

2 Præcipua vero, & potiſſima coniectura eſt, quando poſiti in conditione in vna parte Teſtamenti, in alia parte ſunt expreſſe vocati, tunc enim cenſentur vocati in ea parte, in qua ſunt poſiti in conditione, Iaſ. *conſ. 108. incip. circa primum dubium, n. 19. verſic. non quoque obſtat ſecundum capue lib. 4.* & fuit ſæpè deciſum in Rota, & ſignanter in dicta Spoletana Bonorum & in cauſa Viterbien. Fideicommiſſi die 18. Decembris ann. 1600. coram bo. me. Litta.

De vocatione autem expreſſa Neptum Teſtatoris in alia parte teſtamenti aperte conſtabat ex illis verbis, *ſuccedano li ſopraviuenti, o loro figli, & figlie,* vnde filiæ filiorum teſtatoris in dicto caſu erant expreſſe vocatæ, & licet ſola vocationis coniectura in vna parte teſtamenti per ſe non ſufficiat ad extendendum fideicommiſſum, quia ab vna ſubſtitutione non infertur ad aliam, Pariſ. *conſ. 44. n. 8. & ſeq. libr. 2.* Socin. ſen. *conſ. 116. incip. in cauſa filiorum, n. 1. & 2. lib. 3.* Ioſeph. de Ruſtic. *lib. 5. de filijs in cond. poſit. c. 4. n. 5.* In hoc caſu concurrebant plures aliæ.

3 Et ſecunda petebatur ex eo, quod feminæ in conditione poſitæ erant inſucceſſibiles, tum propter ſtatutum excluſiuum feminarum, tum quia cùm Iacobus eſſet præmortuus patri, filiæ Iacobi non videbantur admittendæ ad ſucceſſionem. Vnde eſt locus communi doctrinæ aſſerenti, quod filij in conditione poſiti ſemper cenſentur vocati, quando aliter ſuccedere non poſſent, neque ex teſtamento, neque ab inteſtato, Cephal. *conſ. 251. incip. quoniam in hac cauſa, num. 85.* Socin. iun. *conſil. 158. num. 77. verſic. vnde cum in propoſito, lib. 2.* Gabr. *de fideicommiſs. concluſ. 4. num. 33.* Rota in vna Vrbeuetana Caſtrorum, die 21. Aprilis ann. 1578. coram Cardinale Blanchetto tunc Rotæ Auditore, & in terminis de vocatione per vulgarem, Socin. iun. *conſil. 174. n. 24. lib. 2.* & Menoch. *conſ. 393. nu. 31. in 6. coniectura.*

4 Tertia coniectura vrgens deducta fuit ex eo, quod in portione vnius ex filijs decedentis ſine filijs maſculis, vel feminis teſtator ſubſtituit alios filios ſuperuiuentes, ſiue illorum filios, & filias, & conſequenter Neptes, erant ſubſtitutæ in portione patrui. Vnde conſequenter inferebatur multo magis eas fuiſſe vocatas ad portionem patris, in cuius conditione poſitæ fuerant, Ruin. *conſ. 160. nu. 24. lib. 2.* Grat. *136. num. 8. lib. 2.*

5 Quarta & hæc coniectura multum mouit quoſdam ex Dominis, quia iſtæ Neptes eodem modo quo Nepotes vocatæ & ſubſtitutæ fuerant, vt apparet ex verbis, & tenore ſubſtitutionum, vnde ſi dicerentur excluſæ, neceſſe quoque erat excludere maſculos filios Iacobi Nepotes teſtatoris, ſi Iacobus filios maſculos reliquiſſet, quod cùm eſſet abſurdum, idem abſurdum ſequebatur ſi Neptes dicerentur excluſæ, cum Teſtator in toto teſtamento æqualiter poſuerit in conditione, & reſpectiuè vocauerit maſculos, & feminas, & conſequenter non debebant diuerſo Iure cenſeri, *l. iam hoc iure, ff. de vulg. & pupill.*

6 Prædictis accedebant digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum, & clauſula, omni meliori modo, & materia ſubiecta, agebatur enim de deſcendentibus a Teſtatore, quo caſu ſufficiunt leuiores coniecturæ, D. Card. Mant. *lib. 11. de coniect. vlt. volunt. tit. 2. num. 2. verſ. ſed ego conſidero,*

Neque prædictis obſtabat, quod ſubſtitutio feminarum videretur facta caſu quo omnes filij Teſtatoris decederent ſine filijs, quia hunc intellectum aperte reſpuebant illa teſtatoris verba, *Nella portione de ſimile decedente,* quibus arguebatur vocationem fuiſſe in caſu quo aliquis de filijs maſculis, aut feminis, nec fuiſſe ſpectandum euentum, quod omnes decederent ſine filijs.

7 Rurſus non obſtabat, quod ſtante Statuto excluſiuo feminarum dotatarum, feminæ non ſuccedant, licet vocentur maſculi, & feminæ, quaſi ſucceſſio ſit intelligenda ordine ſucceſſiuo, ex late traditis per Peregr. *de fideicomm. tit. 7. num. 3. & 4.* Quia fuit reſponſum, quod quicquid ſit de iſta concluſione ſatis controuerſa, in caſu propoſito difficultas ceſſabat ex eo, quod maſculi, & feminæ fuerunt poſiti in conditione quoad portionem patris.

8 Præterea non obſtabat, quod ex prædicta interpretatione ſequeretur, quod Lydia, quæ habebat legatum auitum, & conſequenter habitura foret maiorem portionem, melioris eſſet conditionis, quam maſculi. Quia fuit reſponſum id parum vrgere, tum quia de expreſſa Teſtatoris voluntate conſtabat, tum quia Teſtator in Codicillis poſt mortem Iacobi quaſi volens æquare portiones pingue legatum Bernardino reliquerat. Vnde etiam non contemnenda coniectura deducebatur, quod voluerat vocare feminas.

9 Propter vltimam oppoſitionem, quam faciebant Informantes pro Leopardis contra Lydiam, quod cùm Iacobus deceſſerit adhuc viuente Teſtatore, & portionem ſuam acquirere non potuerit, conſequenter illa effecta fuerit caduca. Domini particulariter videre voluerunt,

An

Digitized by Google

An Lydia fuerit vocata per vulgarem, per quam ſucceditur in portione relicta, licet non fuerit patri acquiſita, *vt in l. vnica, §. pro ſecundo, C. de caduc. tollen.*

ILLVSTRISS. ET REVER. D. CARD. BONONIEN.

Romana Dotis de Trincijs.

21. *Maij* 1607.

ARGVMENTVM.

Rota non attendit ſententias, & res iudicatas, quando conſtat de earum iniuſtitia, etiam non notoriè.

SVMMARIVM.

Sententia executionem petens illam approbare videtur, numero 1.

Sententia, & res iudicata non attenduntur à Rota, ſicut nec attenduntur ab alijs Supremis Tribunalibus, quandocunq; appareat de errore, aut iniuſtitia earum, num. 2. etiam quod iniuſtitia non ſit notoria, num. 3.

Res indicata opponi non poteſt ab eo, qui paſſus eſt diſputari ſuper iuſtitia ſententiæ, num. 3.

DECISIO CXXXIV.

1 PRætendebant creditores Horatij Trincij obſtare D. Rugerio acceptationem ſententiæ bonæ memoriæ Robuſterij, quam deducebant ex non proſequutione appellationis, ex confeſſione eiuſdem in Commiſſione directa Illuſtriſſ. Cardinali Mellino, & ex eo quod petijt dictæ ſententiæ exequutionem.

2 Contrarium fuit in Rota reſolutum, & quoad non proſecutionem appellationis, & prætenſam rem iudicatam, Dominis videbatur dicere ſententiam illam non eſſe ſeruandam, poſtquam fuit ex deciſionibus Rotalibus detecta eius iniuſtitia. Rota enim prout alia ſuprema Tribunalia non attendit res iudicatas, quandocunque appareat de errore, aut iniuſtitia ſententiarum, Guido Papæ *deciſ.* 215. *ſub num.* 9. *verſic. ſententia, &* 368. *num.* 1. Put. *deciſ.* 461. *lib.* 1. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 10. *num.* 12. *& ſeq. de re ind.* fuit dictum in vna Auximana Dotis, 14. Martij 1525.

3 Non obſtat, quod dicitur hoc procedere, quando iniuſtitia eſt notoria, quia vltra quod Put. & Cæſ. de Graſſ. expreſſe loquuntur in iniuſtitia non notoria, adeſt etiam notoria iniuſtitia, cùm ſententia ſit contra Conſtitutionem Gregorij, & res caret omni ſcrupulo in caſu iſto, quia creditores paſſi ſunt, quod diſcutiatur iuſtitia ſententiæ poſt rem iudicatam, Dec. in *l. res indicata, nu.* 40. *ff. de reg. iur.*

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Romana, ſeu Triburtina Caſtrorum.

Mercurij 4. *Iulij* 1607.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio non amittitur per mandatum iudicis non ritè, & rectè procedentis, ſi poſſeſſor pro ſpoliato ſe non habuit. Iudex autem nulliter proceſſiſſe dicitur, quando poſtquam fuit recuſatus ſuſpectus ad vlteriora procedit, & quando dat fidem exemplis inſtrumentorum non producto originali. Cetera ſume ex Summarijs.

SVMMARIVM.

Procurator conſtitui poteſt per epiſtolam, num. 1.

Poſſeſſio anterior præferenda eſt poſſeſſioni poſteriori, & manutenenda eſt etiam quod ſit anterior per horam, num. 1.

Poſſeſſor Caſtri dicitur is, quem vaſalli recognouerunt in Dominum, num. 2.

Poſſeſſio non amittitur per iudicis mandatum non rite, & rectè procedentis, etiam quod illius vigore poſſeſſor ſua poſſeſſione ſpoliatus fuerit, ſi ſe pro ſpoliato non habuit, num. 3.

Procurator non docens de mandato parte opponente omnia, quæ agit, nulliter agit, num. 4.

Iudex vbi fuit recuſatus ſuſpectus, omnia ab eo geſta nulla ſunt de iure ciuili etiam quod non fuerit allegatus ſuſpectus, n. 4. Vbi idem, & multo magis quando vltra recuſationem fuit addita appellatio.

Superſedere debet iudex de ſtylo Curiæ in expeditione cauſæ, quando illi præſentatur fides Referendarij aſſerentis ſe habere commiſſionem proponendam in proxima Signatura, num. 4. in fine.

Maritus eſt legitimus procurator vxoris in his, quæ competunt, & quomodolibet competitura ſint ratione dotis ſibi data, num. 5.

Remedium l. fin. C. de edict. Diui Adr. tollen. non datur ex ſola productione exempli teſtamenti, niſi producatur originale, etiam quod exemplum ſit datum per ipſummet Notarium rogatum de teſtamento, num. 6.

Inſtrumenti exemplum non probat etiam quod datum ſit ab eodem Notario, qui inſtrumentum rogauit, num. 6.

Teſtamentum interlineatum in parte ſubſtantiali non eſt ſufficiens ad immittendum hæredem in poſſeſſionem hæreditatis, ex l. fin. C. de edic. Diui Adriani tollen. numero 7.

Scriptura Archiui data ab Archiuiſta non ſuffragatur niſi fuerit doctum de deputatione Archiuiſtæ, & niſi etiam fuerit ſeruata forma, de qua num. 8.

Inſtrumentum repertum in Archiuo non in Protocollo, ſed in folio volante in faſciculo ſcripturarum abſque ſigno Notarij quantum probet, num. 8.

Decretum Iudicis de immittendo aliquem in poſſeſſionem eſt indiuiduum, num. 9.

Vtile per inutile vitiatur in indiuiduis, num. 9.

Exequutio in parte nulla, eſt nulla in totum, num. 9.

Poſſeſſio defuncti cenſetur continuata in hæredem vigore Statuti Vrbis, num. 10.

Remedium l. fin. C. de edic. Diui Adr. tollen. non impeditur per exceptiones reſpicientes, vel poſſeſſorium ordinarium, vel petitorium, num. 11.

DECISIO CXXXV.

DOmini cenſuerunt, mandatum de manutenendo dandum eſſe Excellentiſſimo D. Duci Bracchiani quoad Caſtrum Vicouarij, quo vero ad Caſtra Cantalupi, & Bordellæ dandum eſſe Illuſtriſſimæ D. Catherinæ. Moti ſunt quia, quoad Vicouarium conſtat de anteriore poſſeſſione D. Ducis capta eius nomine per procuratorem, quem ipſe per Epiſtolam conſtituerat, vt fieri poteſt, *l.* 1. *ff. de procur.* ille enim procurator accepit poſſeſſionem die 19. Martij per horam ante ortum Solis, poſſeſſio autem D. Catherinæ capta fuit poſtea eiuſdem diei hora 13. & clarum eſt, quod anterior poſſeſſio manutenenda eſt, *cap. licet cauſam*, & ibi DD. *de probat.* Bart. *in l. ſi duo, num.* 4. *ff. vti poſſid.* Menoch. *de retin. rem.* 4. *num.* 725. quodque ſufficit anterioritas per horam, imo & in puncto Doct. *in l.* 1. *ff. ſolu. matr. & in c. paſtoralis, de reſcr.* Bald. *in l. de reb. num.* 2. *C. de don. ante nup.* Caſſad. *deciſ.* 20. *num.* 1. *in fin. de præben.* Puteus, qui loquitur in poſſeſſione capta ante ortum Solis, *deciſ.* 372. *lib.* 2. Ferrettus *conſ.* 5. *num.* 8. *lib.* 1. latè Tiraq. *de retrac. lig.* §. 11. *gloſ.* 1. *num.* 10. 1

Quo verò ad Caſtra Cantalupi, & Bordellæ conſtat per publicum inſtrumentum, quod Procurator ad id ſpecialiter à D. Catherina conſtitutus accepit illius nomine prædicta die 19. Martij illorum Caſtrorum poſſeſſionem, quæ eſt manutenibilis, alio non exiſtente in poſſeſſione, prout tunc contigit, quandoquidem per obitum bo. me. Io. Baptiſtæ vacabat poſſeſſio quoad duas partes, quas ille viuus obtinuerat in dictis Caſtris. Accedit recognitio Vaſallorum, & Colonorum, quæ ſola ſatis eſt ad effectum, vt recognitus dicatur verus poſſeſſor, Afflict. *deciſ.* 325. *num.* 3. Ruin. *conſ.* 58. *num.* 22. *lib.* 1. & fuit dictum in cauſa Bonon. Bonorum, 14. Martij 1593. coram Illuſtriſs. Mantica. 2

Non obſtat, quod D. Catherina fuerit ſua poſſeſſione priuata, quando D. Dux fuit poſtea immiſſus in dd. Caſtrorum poſſeſſionem vigore mandati relaxati per D. Senato- 3

Digitized by Google

natorem Vrbis, Ang. *in l. qui vniuerſas, §. item cum emptor, & in l. clam poſſidere, §. qui ad nundinas, num. 2. in fin.* ibique Rom. *num.* 3. Alex. *num.* 2. & alij paſſim, *ff. de acquir. poſſ.* Id enim locum haberet, ſi Senator ritè, & rectè proceſſiſſet, Alex. *in dicta l. qui vniuerſas, num.* 5. Corn. *conſ.* 193. *num.* 4. *lib.* 3. Socin. *conſ.* 18. *nu.* 19. *lib.* 1. Ceterum cùm nec ritè, nec rectè proceſſerit, & D. Catherina non acquieuerit eius decreto, nec ſe pro ſpoliata habuerit, non amiſit ſuam poſſeſſionem, *l. fin. Cod. ſi per vim vel alio modo, l. fin. Cod. Commin. Epiſt.* Ruin. *conſ.* 17. *num.* 5. *lib.* 5. & ſaltem animo retenta ciuilis poſſeſſio ſufficit hoc caſu ad obtinendam manutentionem, Iaſ. *in d.*
4 *§. qui ad nundinas, n.* 62. Menoch. *ret. rem.* 3. *numero* 22.

Quomodo autem D. Senator proceſſerit liquet, ex quo cùm ab initio fuiſſet oppoſitum, quicquid de iure poterat contra iura, & perſonas, nihilominus is, qui pro D. Duce comparebat nunquam docuit de mandato, Bald. *conſ.* 122. *num.* 1. *lib.* 3. Alex. *conſ.* 146. *in fin. lib.* 5. Atque D. Senator proceſſit, nedum poſt inhibitionem D. C. A. in actis productam, verùm etiam poſtquam ipſe Senator fuerat ſæpius cum iuramento allegatus ſuſpectus. Vnde ex iure ciuili, quod ſeruatur inter Romanos, & in Capitolio ſequeretur nullitas geſtorum poſt recuſationem, etiam petitam ſine cauſæ expreſſione, gloſ. *in l. apertiſſimi, in verb. recuſare, C. de iudic.* & de magis communi teſtatur Alexand. *conſ.* 89. *num.* 3. *vol.* 1. *qu.* & alios cumulat Butiar. *conſ.* 21. *numer.* 20. *lib.* 1. Sed hic vltra recuſationem, fuit etiam addita appellatio in caſum vlterioris proceſſus, quo caſu reſultat omnino nullitas, Lap. *alleg.* 1. Achill. *dec.* 3. *de except.* adhuc cauſa fuerit etiam ſatis expreſſa, dum fuit dictum ex cauſis Sanctiſſimo in commiſſione expreſſis, & ad Senatorem fuit tranſmiſſa fides Prælati, qui in proxima Signatura erat cauſam propoſiturus, atq; hinc ſequitur alia conſideratio decretæ præcipitantis executionis, circa quam ſi non intrant, quæ dicuntur de geſtis pendente relatione, vel recurſu ad Principem, Marcil. *deciſ.* 83. *num.* 1. *parte* 1. Muhed. *de attent. rel. pend. c.* 8. *num.* 7. *& c.* 19. *num.* 6. *& num.* 30. ſaltem negari non poteſt, quin de
5 ſtylo Curiæ, & attenta omnis officij ratione prima proxima Signatura Sanctiſſimi expectari debuerit.

Non obſtat, quod ad recuſationem Iudicis requiratur mandatum ſpeciale; nam Procurator conſtitutus à D. Thoma marito D. Catherinæ habet in ſpecie hoc mandatum, nec dubium eſt, quin D. Thomas hanc litem exercere potuerit, cùm dotis nomine habuerit expreſsè omnia iura competentia, & in poſterum competitura, quomodolibet D. Catherinæ, in & ſuper his Caſtris, *l.*
6 *dote ancillam, C. de rei vendic. l. ſi dotis, Cod. de iur. dot.*

Sed magis perſpicuè inualiditas iſtius exequutionis colligitur, ex quo Senator immiſit D. Ducem vigore teſtamenti, de quo in actis conſtabat per ſimplex exemplum, quod non ſufficit pro immiſſione, Bart. *in l.* 1. *§. ſi quis in duob. ff. de bonor. poſſ. ſecundum tabul.* Caſtr. *in auth. ſi quis in aliquo num.* 4. *Cod. de eden. & in l. fin. num.* 4. *C. de edict. Diui Adr. tollen.* ibique Dec. *ſub num.* 13. *verſ. eſt, quod dicitur de teſtam.* Rom. *in l. ſciendum, num.* 70. *de verb. oblig.* Atque hanc eſſe communem opinionem dicit Grat. *conſ.* 140. *numer.* 17. *lib.* 1. & veriorem dicit Dec. vbi ſupra, & dicit Bart. procedere etiam ſi exemplum datum ſit per ipſummet Notarium rogatum, de quo eſſe text. *ſing. in d. §. ſi quis in duobus.* Benè animaduertit, Rom. vbi ſupra, quandoquidem Iuriſc. ait, ſi vnum fecit teſtator, quaſi teſtamentum, aliud quaſi exemplum, ſiquidem id extat, quod voluit eſſe teſtamentum bonorum poſſeſſio petetur. Si verò id, quod exemplum erat bonorum poſſeſſio peti non poterit, ſicque eſt ibi caſus, quod tam originale, quàm exemplum fuerunt confecta manu eiuſdem, & tamen vigore exempli non datur poſſeſſio. Et quidem, quicquid dicendum ſit in alijs materijs in terminis *d. l. fin.* validiſſima eſt ratio, quod cùm teſtamentum debeat omni vitio carere, neceſſe eſt, vt à Iudice inſpiciatur ipſum originale, quia forſitan erit abolitum, vel cancellatum, & tamen huiuſmodi vitia in exemplo non apparebunt, vltra quod, ſicuti aduertit Purp. in addit. ad Iaſ. *in dicta l. fin. ſub num.* 4. *cum d. l. fin.* requirat ſcripturam, non ſufficit exemplum, niſi producatur originale, vt voluit Bald. *in rub. de fid. inſtrum. quæſt.* 21. cuius opinionem idem Purpur. dicit communem in dicta *auth. ſi quis in aliquo, num.* 29. & fortius iſta procedunt in hoc caſu, ex quo, vt dictum eſt, fuit oppoſitum quicquid de iure opponi poteſt, & parte opponente, eſſe omnino neceſſariam originalis productionem ad effectum iſtius immiſſionis, tradit hanc dicens eſſe communem opin. Bero. *conſil.* 1. *n.* 90. *& conſil.* 55. *n.* 5. *lib.* 2.

Præſertim cùm difficultatem augeat, quod originale, 7
quod nunc exhibetur eſt interlineatum etiam in parte ſubſtantiali, videlicet in nomine hæredis. Vnde etiam ſi ab initio productum fuiſſet coram Senatore, vix tamen eſt, vt illius vigore confeſtim potuiſſet dari immiſſio, Sic. *in l. fin. C. de edict. D. Adr. num.* 16. Menoch. *poſt prall. Papien. quem alleg. adipiſ. rem.* 4. *num.* 708. *& nu.* 725. Ideòq; multò minus dari potuit vigore exempli, Bald. *conſ.* 14. *num.* 4. *lib.* 1. benè Iaſ. *in d. l. fin. ſub num.* 6. *verſ. Sed audi.*

Atque ex his ſequitur non ſuffragari D. Duci, quod iſtud 8
exemplum fuerit datum per Archiuiſtam, vltra quod non fuit dictum de deputatione iſtius Archiuiſtæ, neque quod in immittendo in archiuum iſtud originale teſtamentum, vel in extrahendo illud ex archiuo ſeruata fuerit forma requiſita, Corn. *conſ.* 142. *num.* 6. *lib.* 3. Decian. *conſ.* 24. *num.* 51. *lib.* 1. Quin etiam, nec recognita fuit manus Archiuiſtæ, Oldrad. *conſ.* 1. *num.* 3. Alex. *conſ.* 166. *libro* 2. Put. *deciſ.* 323. *lib.* 1. & illud originale ex quo ſumptum eſt exemplum, eſt ſatis de recenti, videlicet de anno 1591. & fuit repertum non in protocollo, ſed in folio volante, in quodam faſciculo ſcripturarum abſque ſigno Notarij, Ang. *conſ.* 220. cum alijs per Decian. *d. conſil.* 24. *num.* 35. *lib.* 3. Vnde tantò magis ſequitur, quod ipſum originale, vnà cum faſciculo produci debeat, vt fuit dictum in cauſa Albanen. Fideicommiſſi de Sabellis 27. Martij 1566. coram bo. mem. Grato. & allegantur aliæ deciſiones.

Denique nec fuit rectè proceſſum, quia cùm D. Cathe- 9
rina, tanquam filia, & hæres bonæ memor. Io. Pauli Vrſini, qui fuit frater D. Io. Baptiſtæ, poſſideret pro indiuiſo tertiam partem iſtorum Caſtrorum, immiſſio data in totis Caſtris ſine exceptione, vel reſeruatione dictæ tertiæ partis, fuit iniuſta, illiuſque partis iniuſtitia influit in alias, quandoquidem tale decretum eſt indiuiduum, *l. in hoc iudicio, ff. fam. erciſc.* & in indiuiduis vtile per inutile vitiatur, *l.* 1. *§. item quæritur, & §. Trebatius, ff. de aqua quotid. & æſt. l. Græce, l. illud, ff. de fideiuſſ.* atque executio in parte nulla, eſt nulla in totum, Bartol. Caſtr. & alij *in l. ſi non ſortem, §. ſi certum, ff. de cond. indeb.* Dec. *conſil.* 403. *num.* 21. Pariſ. *conſ.* 81. *num.* 24. *lib.* 2. Roman. *conſil.* 454. *num.* 12. *in fin.* Fulgoſ. *conſil.* 137. Put. *deciſ.* 323. *lib.* 1.

Nec de iſta poſſeſſione D. Catherinæ poteſt dubitari, 10
nedum quia ex Statuto Vrbis *lib.* 1. *c.* 147. poſſeſſio Ioannis Pauli eius Patris in eam cenſetur continuata, verum etiam quia in effectu ipſa continuauit illam poſſeſſionem, & Rota in deciſione facta coram bonæ memoriæ Gipſio die Ven. 11. menſis Maij 1590. habuit illam pro poſſeditrice, atque vti talem abſoluit per ſententiam ab impetitis per ipſummet D. Ioannem Baptiſtam, de cuius hæreditate nunc agitur, ipſeq; Dominus Io. Baptiſta dum conſtituit dotem D. Catherinæ enumerauit dictam partem in iſtis Caſtris inter alia bona, quæ ad ipſam D. Catherinam ſpectabant, quæque dotis nomine data fuerunt D. Thomæ eius marito.

Cetera quæ hinc inde copioſè deducta fuerunt circa 11
tranſactionem, & donationem, & clauſulas in illis appoſitas, reſpiciunt vel poſſeſſorium ordinarium, vel petitorium, neque ſunt in hoc Sommariſſimo poſſeſſorio diſcutienda, vt dixit Rota in Romana Vineæ 23. Iunij coram bo. mem. Robuſterio.

R. P. D. MANZANEDO.

Seguntina Dimidiæ Annatæ.

Veneris 22. *Iunij* 1607.

ARGVMENTVM.

Obſeruantia interpretatiua quomodo probetur, & quando ſit attendenda.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Teſtes de vniuerſitate non probant pro vniuerſitate in his, quæ eorum commodum tangunt, vt ſingulos, n. 1. & 2.

Teſtis in cauſa propria nullus admittitur, num. 2.

Teſtes deponentes de ſua credulitate, & per verbum videtur, minime probant, num. 2.

Ignorantia præſumitur ex abſentia, num. 3.

Obſeruantia interpretatiua non requirit determinatum, & præſcriptum tempus. Declara, vt num. 6.

Teſtes deponentes ſuper obſeruantia numquid neceſſe ſit, quod exprimant tempus obſeruantiæ, num. 6.

Obſeruantia interpretatiua non intrat, nec operatur in conſtitutione, ſeu ſtatuto, cuius verba clara ſunt, ſed ſolum in dubijs, num. 9.

Obſeruantia interpretatiua eſt illa, per quam contenta in conſtitutione effectuantur, non autem illa, per quam aliud diuerſum, aut contrarium induceretur, num. 10. & 12.

Obſeruantia fundata in titulo vitioſo dicitur vitioſa, & non attendenda, etiamſi eſſet immemorabilis, num. 12.

DECISIO CXXXVI.

1 CVm in deciſione in iſta cauſa facta 7. Maij huius præſentis anni fuiſſet reſolutum, indultum Leonis X. non comprehendere beneficia iſti Abbatiæ annexa, ſicque de illis Abbatem non teneri ad dimidiæ Annatæ ſolutionem, fuiſſetque reſeruatum de obſeruantia interpretatiua prædicti indulti particulariter videri, Dubitatum hodie, An de prædicta obſeruantia, quæ ſuffragaretur Capitulo conſtaret; Et Domini negatiuè reſpondendum dixere ex ſequentibus. Primò, quia inſpectis teſtibus pro Capitulo coram Ordinario Seguntino, & coram Nuncij Apoſtolici Delegato examinatis, talis obſeruantia non reſultat probata, Primus namque, tertius, quintus, & ſextus teſtes coram Ordinario examinati ſunt Canonici eiuſdem Eccleſiæ, & quintus coram Nuncij Delegato eſt Portionarius, quos iſta cauſa, illiuſque commodum tangit, vt ſingulos, cùm pars dimidiæ Annatæ ſpectet ad Capitulum, & ſic ad Canonicos, & Portionarios, & ceteros Capitulares illius. Vnde non debet illis fides adhiberi, vt tradit Ioan. Andr. *in cap. cum nuncius, de teſtib.* & Fel. *in c. inſuper, num. 6.* & ibi alij, *eod. tit.* Bald. *in l. in tantum ff. de rer. diuiſ.* & Ang. *in §. 1. Inſtit. eod.* & Specul. *in tit. de teſte, §. 1. verſ. ſed numquid in cauſa, num. 21.* Bart. *in d. l. in tantum, §. Vniuerſitatis,* & hanc dicunt communem Dec. *in d. c. inſuper, num. 6.* & Bald. *in conſ. 445. num. 9. lib. 5.* & Franc. Curt. *in tract. de teſtib. concl. 3. num. 1.* & Couar. plures referens, *practicar. qu. c. 18. num. 4.* & Villalobos *in ſuo tract. commun. opin. litera T. n. 108. verſ. ſecunda concluſio.*

2 Et eſt ratio, quia ex prædicto intereſſe cauſa eſt propria vniuſcuiuſque ex Capitularibus, & in propria cauſa nullus admittitur ad teſtificandum, *l. nullus, ff. de teſtib. l. omnibus, C. eodem*: Vltra quod teſtes quatuor primi illorum examinati coram Nuncij Delegato deponunt de auditu, & aliqui ſe referunt ad partitam librorum Capitularium. Vnde nihil releuans concludunt, *c. licet ex quadam, & c. ſuper literis de teſtib. l. teſtium, C. eod.* cum ibi notatis, Vetal. *deciſ. 279. par. 1.* Et alij reſpondent per verbum *credo*, & alij per verbum *videtur mihi*. Vnde illorum depoſitiones nihil faciunt, vt notatur *in l. diem proferre, §. ſi plures, ff. de arbit.* Ang. *in repet. l. ſciendum, ff. de verb. ſignif.* Neil. à Sanct. Gemin. *de teſtib. par. 2. n. 164.*

3 Nec obſtat, quod Martinus de Matos Capellanus in dicta Eccleſia ſecundus teſtis ex examinatis coram Ordinario ſuper 3. artic. deponat adminiſtraſſe dictas medias Annatas per decennium, & exegiſſe dimidiam Annatam beneficiorum vnitorum Archidiaconatui de Ayllon, illamque ſibi ſoluiſſe Theſaurarium Vidubro nomine Don Philippi de Villauerde Archidiaconi de Ayllon Romæ reſidentis, quia iſte teſtis eſt vnicus, & deponit de vnico actu, & de ſolutione ſibi facta non ab eodem Archidiacono de Ayllon, ſed à dicto Theſaurario, quem non conſtat habuiſſe mandatum ab Archidiacono D. Philippo abſente ad prædictam ſolutionem ad ſui, & illius dignitatis præiudicium faciendam, quin & conſtat ex eadem depoſitione de tempore prædictæ ſolutionis, dictum Archidiaconum eſſe abſentem, & Romæ reſidentem. Vnde præſumitur in ipſo tanquam abſente ignorantia eorum, quæ in partibus in ſui præiudicium fiebant, ad notata in *c. cum in tua*, vbi Butr. *num. 4.* & Abb. *numer. 3.* & alij, *qui matrimon. accuſ. poſſ.* Bart. *in l. ſi poteſt,* & ibi Iaſ. *num. 63. ff. de acquir. hered.* tradit Surd. *deciſ. 246. num. 16.*

Vlterius quia de iſta exactione, & ſolutione de qua 4
iſte teſtis deponit, non reperitur aliqua mentio facta in partitis extractis ex libris iſtarum Annatarum in iſta cauſa productis; Vnde dubia, & non veriſimilis redditur illius teſtis depoſitio, cùm non ſit veriſimile, quod ſi talis ſolutio fuiſſet facta, non fuiſſet in libris Annatarum prædictæ Eccleſiæ notata, & poſtea pro parte Capituli extracta inter cæteras partitas in iſta cauſa productas.

Minus obſtat quintus teſtis Doctor Ioannes Domin- 5
guez coram Delegato Nuncij examinatus, quatenus ſuper 2. & 3. artic. deponit ſcire, quod dignitates, de beneficijs vnitis ſoluunt prædictam mediam Annatam Capitulo, inter quas enumerat iſtam Abbatiam Sanctæ Columbæ, quia vltra quod in ſua depoſitione non concludit prætenſam obſeruantiam, ipſe teſtis eſt Portionarius eiuſdem Eccleſiæ, vt ipſe in ſua depoſitione declarat, & per conſequens habet intereſſe in iſta cauſa, vnde in illa non eſt idoneus teſtis ex ſupradictis.

Vlterius, quia huiuſmodi teſtes non percutiunt cer- 6
tum tempus, & quamuis non requiratur ad obſeruantiam interpretatiuam inducendam, determinatum, & præſcriptum tempus, iuxta doctrinam Butrij *in c. fin. in 2. lect. num. 47. de conſuetudine,* & Aym. *conſ. 118. nu. 2. & conſ. 201. num. 12.* Paul. de Caſtr. *conſ. 34. num. 4. lib. 1.* Decian. *conſ. 51. num. 58. & 84. lib. 2.* Alex. *conſ. 8. nu. 7. lib. 6.* Nihilominus, opus erat in iſto caſu tempus certum, & determinatum à teſtibus percuti, ad hoc, vt ex illo poſſet intelligi an obſeruantia, de qua teſtes probare volebant, eſſet remota ab indulto, quo caſu non iuuaret, ex Socin. *conſil. 6. num. 2. lib. 1.* Rot. *diuerſ. deciſ. 39. num. 11. par. 2.* quod non poteſt elici ex teſtibus certum, & determinatum tempus obſeruantiæ non percutientibus, quin in noſtro caſu, inſpecto tempore indulti Leonis Decimi de anno 1519. & inſpecto tempore depoſitionis teſtium de anno 1604. & conſideratis ipſorum depoſitionibus, etiamſi retrotrahatur per triginta annos, obſeruantia, de qua deponere contendunt reſultabit remotiſſima à tempore dati indulti, & per conſequens non ſuffragabitur ex ſupradictis.

Quòd ſi ad prædictam obſeruantiam interpretatiuam 7
inducendam conſideremus partitas librorum, quæ ſunt tredecim, ab anno 1531. vſque ad annum 1601. Ex quibus prima partita de anno 1531. continet onus iniunctum œconomo recuperandi à Decano dimidiam Annatam fructuum Capellaniæ maioris, quæ Dignitas cùm ſit diſtincta à Decanatu, & cum illo incompatibilis, dignoſcitur apertè, quod poſſidebatur ab alio, quàm à Decano. Vnde quicquid ſolueret Decanus pro dimidia Annata Capellaniæ maioris, non nocet illius poſſeſſori, ſucceſſori, cùm non conſtet, Decanum habuiſſe mandatum à Capellano maiori ad ſoluendum pro eo dimidiam Annatam. Et eadem ratio militat in ſecunda partita de anno 1532. & in tertia de anno 1534. quarta verò partita de anno 1539. qua iniungitur œconomo onus recuperandi ab hæredibus Decani dimidiam Annatam beneficiorum Decanatui annexorum, quæ vacauerant de anno 1524. demonſtrat huiuſmodi recuperationem Annatæ non fuiſſe petitam per quindecim annos: nec viuente Decano, qui poterat ſe defendere, vnde expectata illius morte ab hæredibus peti intentatum fuit, nec conſtat ab ipſis ſolutam. Nona verò partita de anno 1573. loquitur de Abbatia de Medina Cœli, quæ quamuis habeat Sedem in Cathedrali, eſt prima poſt Pontificalem in Collegiata, ibique habet continuam moram, habitationem, & reſidentiam. Vnde non dicitur conſiſtere in Cathedrali ex notatis in *deciſ. 8. & 9. de præbend. in antiq. & in priori deciſione in iſta cauſa coram me facta.* Vnde nimirum ſi ex dicta Abbatia ſoluatur dimidia Annata iuxta dictum indultum, quod non controuertitur. Quinta verò partita de anno 1543. & ſexta de anno 1557. ſeptima de anno 1565. & octaua de anno 1568. & decima de anno 1574. & vndecima de anno 1576. &

duo-

Digitized by Google

duodecima de anno 1599. quamuis quædam ex illis contineant aliquas locationes iſtarum dimidiarum Annatarum, & aliæ contineant onus œconomo iniunctum recuperandi huiuſmodi dimidias Annatas, & quamuis non conſtet dicto œconomo quicquam de illis fuiſſe excomputatum, nihilominus non conſtat de aliqua reali ſolutione a prædictis Dignitatibus œconomo factam: vnde, ex dictis partitis non poteſt dici concludenter probatam eſſe iſtam obſeruantiam, prout Capitulo in ea fundanti ſuam intentionem probare incumbebat.

8 Tum etiam quia cùm in iſta Eccleſia ſint Decanus, Prior, Abbas Sanctæ Columbæ, Archidiaconus Seguntin. Archidiaconus de Ayllon, Archipresbyter, Capellanus maior, habentes beneficia ſuis Dignitatibus annexa, non eſt veriſimile, quòd ab anno indulti 1519. vſque ad introductionem huius litis de anno 1604. non euenerint quamplures aliæ vacationes per obitum, aut per reſignationem, ſeu alio quouis modo, prædictarum ſeptem Dignitatum, vltra vacationes contentas in prędictis tredecim partitis. Nec eſt veriſimile, quod ſi in omnibus vocationibus prædictarum dignitatum fuiſſet ſoluta dicta dimidia Annata, quin Capitulum, in dictis ſuis libris, ſolutiones annotaſſet.

9 Et quamuis ex teſtibus, & partitis ſupradictis reſultaret huiuſmodi obſeruantia interpretatiua probata; Nihilominus non ſuffragaretur Capitulo in noſtro caſu: quia cùm verba indulti (*ibi.*) Non tamen in maiori Eccleſia prædicta conſiſtentium, amplectantur clarè beneficia Dignitatibus, & huic Abbatiæ annexa, cùm illa dicantur in maiori Eccleſia conſiſtere, iuxta latè adducta in deciſione 7. Maij huius præſentis anni in iſta cauſa coram me facta, non videtur, circa prædictorum interpretationem attendendam eſſe aliquam obſeruantiam ſubſecutam, quæ non intrat niſi in indulto, lege, vel ſtatuto dubijs, vt ſatis colligitur ex Bar. *in l. neque, num. 2. & in l. diuturna in princ. ff. de legib.* & ex Pan. *in c. cum dilectus, num. 7. de conſtitutionib.* & tradit. Aret. *in conſ. 115. num. 2.* & Natt. *conſ. 308. num. 1.* & Surd. *conſ. 427. num. 44.* & tenuit Rota coram bo. mem. Cantuccio in vna Peruſina Syluarum 23. Ianuarij 1577. & refertur in *deciſ. 39. num. 11. par. 2. diuerſ.* In claris enim non cadit interpretatio, *l. ille, aut ille. 7. in verbis, de legat. 3. l. continuus, §. cum ita, in fin. ff. de verb. oblig.* Bal. *in l. ancilla*, per illum tex. *C. de furtis*, interpretatio namque admittitur ſolum in reb. dubijs, Paul. de Caſt. *in l. hæredes palam. §. ſi quid poſt. num. 1. ff. de teſtam. & in conſ. 340. num. 1. lib. 1.* Becc. *conſ. 3. num. 44. & ſequen.*

10 Obſeruantia namque interpretatiua eſſet, per quam contenta in indulto effectuarentur, non verò illa per quam aliud diuerſum, aut contrarium induceretur. Hoc enim non eſſet interpretare indultum, ſed quid contra illius diſpoſitionem inducere, & tunc non diceretur vſus, ſed contrarius vſus, quod non poteſt ſeruire pro interpretatione, ad notata per Aret. *vbi ſupra, d. num. 2.* Vbi tradit, quod ſi vſus inducat aliquid vltra mentem, & rationem indulti, non erit interpretatio declaratiua, ſed, aut extenſiua, prout in caſu Aretini, aut reſtrictiua, prout in caſu noſtro. Vnde Rota coram eodem Cantuccio in prædicta cauſa Peruſina 7. Maij 1576. & refertur *in deciſ. 37. num. 27. par. 2. diuerſ.* dixit, non poſſe fieri vim in obſeruantia interpretatiua cuiuſdam inſtrumenti, quæ illi erat contraria. Sed ſic eſt, quod cum indultum clarè diſponat non eſſe ſoluendam dimidiam Annatam de beneficijs conſiſtentibus in maiori Eccleſia, & de iure, beneficia iſtis dignitatibus annexa, dicantur conſiſtere in maiori Eccleſia, prout in *d. 1. deciſione*, ſequitur, quod quæuis obſeruantia ſubſecuta inducens, quod de prædictis annexis iſta Annata ſoluatur, non interpretatur indultum, ſed illi contrariatur.

11 Quibus non obſtat, huius indulti diſpoſitionem non poſſe dici ita claram, vt obſeruantia illius interpretatiua non veniat admittenda, cùm Rota in illa Seguntina dimidiæ Annatæ 26. Nouemb. 1593. coram bon. mem. Orano admiſerit contrarium huius indulti intellectum: quia reſpondetur, quod prædicta deciſio Orani nullatenus dubitauit de beneficijs annexis dignitatibus, nec admiſit, quod de illis dimidia Annata ſolueretur, quin contrarium ſenſit, quatenus dixit, quod exceptio indulti intelligebatur de beneficijs habentibus ſuam dotem ſuper menſa eiuſdem Eccleſiæ. Vnde cùm in prædicta prima deciſione coram me latè fuerit oſtenſum, quod huiuſmodi beneficia Dignitatibus annexa, & huic Abbatiæ vnita, dicantur conſiſtere in Cathedrali, vbi dignior titulus Abbatiæ conſiſtit, cui ſunt annexa, ſintque prædia illius, & de eadem menſa; ſequitur, quod iſta beneficia ſic annexa, cùm cenſeantur de eadem menſa, comprehendantur in prædicta exceptione huius indulti, iuxta eandem deciſionem Orani, quicquid ibi deciſum fuerit circa Capellanias, de quibus in illa deciſione agebatur, quarum dotes peculiares intra, vel extra Eccleſiam exiſtentes nullo caſu de illius menſa dicuntur. Vnde ex prædicta Orani deciſione non poteſt inferri, dubiam eſſe huius indulti diſpoſitionem circa ſupradicta.

Vlterius, quia cùm ex indulto conſtet illud fuiſſe con- 12
ceſſum ad petitionem, & fauorem Capituli, & Dignitatum, & conſtet, vt dictum eſt, Dignitates non teneri de annexis ad iſtam dimidiam Annatam, & Capitulum, quod fundatur in iſtomet indulto debeat illud acceptare, etiam contra ſe. Sequitur, quod idem Capitulum prætendens contrarium, nempè de annexis prædictis dimidiam Annatam ſibi ſolui, dicatur fundari in titulo vitioſo; per conſequens talis obſeruantia ſit vitioſa, quo caſu non eſt attendenda, vt notat Aym. *in conſ. 680. numer. 5.* vbi etiamſi daretur immemorabilis non ſubſiſteret dato titulo vitioſo, quod etiam tradit Couar. *in regula poſſeſſor. par. 2. §. 3. numer. 7. verſ. quo fit*, & Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 6. num. 6. cum ſequentib.* ratio eſt, quia cùm conſtet de vitiate infecti principij, & ſic ſimus in claris, ceſſat præſumptio, quæ reſultat ex obſeruantia etiam immemorabili, Curt. iun. *conſil. 130. numer. 4.* Verall. *deciſ. 304. in princ. par. 3.* Couar. *vbi ſupra*, Ruin. *conſ. 28. num. 22. lib. 4.* Caſtren. *conſil. 48. in cauſa qua vtitur, &c. lib. 2.* Alex. *conſil. 1. lib. 4. in cap. quoniam contra in fin. de probat.* Et hinc eſt, quod qui titulo vitioſo nititur ſit in mala fide, qua ſtante ceſſat quælibet obſeruantia, vt tradit Geminian. *in cap. cum perſonæ, §. quod ſi tales, num. 6. verſ. ſed pone.* & ibi Franch. *num. 3. de priuileg. lib. 6.*

R. P. D. CAVALERIO.

Giennen. Portionis.

Lunæ 5. Nouemb. 1607.

ARGVMENTVM.

Nobilitas ex parte patris non denigratur per ignobilitatem matris.

SVMMARIVM.

Nobilis ex parte patris nobilitatem non amittit ex eo, quod mater ſit ignobilis, num. 1.

Nobilitas ex parte patris requiſita à Statuto non extenditur niſi ad eos, qui ſunt coniuncti per lineam maſculinam, & idem eſt, ac ſi ſtatutum requireret nobilitatem ex linea patris, num. 2. Declara, vt numero 3.

Statuta contra ius commune ſunt ſtrictè intelligenda, nu. 2. in fine.

Statuti verba intelligenda ſunt ſecundum legalem ſignificationem, num. 4.

DECISIO CXXXVII.

ITerùm propoſui dubium alias reſolutum die 25. Iu- 1
nij 1607. An ſtatutum Eccleſiæ Giennen. obſtaret D. Ioanni. Et Domini dixerunt non eſſe recedendum à deciſis. Et quia maius fundamentum fiebat in auia paterna Ioannis, quam impuram fuiſſe aſſerebatur, dictum fuit non obſtare. Cùm enim in nobilitate conſideretur genus, & ſanguis ex linea paterna, licet hæc nobilitas ex coniunctione cum vxore impura aliquo

modo

modo denigretur, non tamen amittitur, ita vt filij ex tali coniugio nati eam amittant. Vnde D. Ioannes natus ex patre nobili non amittit nobilitatem ſibi prouenientem ex linea paterna, & vltra adductos in alia deciſione tradit Tiraquell. *de nobilit. cap. 25. num. 5. & cap. 35. numer.* 4. per tex. *in l. humiles, Cod. de inceſt. nupt. & in l. eum qui ff. de interdict. & releg.* Et faciunt, quæ ſcribit Hieronym. Oſor. *de nobil. ciuil. lib. 1. cap. 4. incip. Hæc autem opinio tantum valuit, &c.* Accedit, quod ſi pater Ioannis qui habuit matrem impuram non amiſit ſuam nobilitatem, vt latè in alia deciſione dictum fuit, illa impuritas multo minus nocere debebit D. Ioanni, qui ab ea eſt remotior.

2 Nec obſtat *conſ.* Paul. de Caſtr. 111. *num. 4. lib.* 1. dum ponderantur verba ſtatuti requirentis nobilitatem ex parte patris, quaſi terminus iſte ex parte patris ſit latior, quam ſi diceret ex linea patris, & ſic comprehendat conſanguineos patris tam agnatos, quam cognatos patris, & ſic auiam paternam Ioannis propter illius impuritatem ei nocere, quia habemus textum contrarium, in *cap. 1. de natur. ſucceſ. feud.* ibi, *ex latere omnes per maſculos deſcendentes vſque in infinitum*, iunctis verbis in fine tex. per quem text. tradit Napod. *ſuper conſuetud. Neapol. in titu. de ſucceſſ. ab inteſt. conſtitut. incip. Si quis, vel ſi qua, nu. 167. verſic. ex parte patris.* Quod non eſt differentia inter iſtos terminos ex parte patris, & ex linea paterna. Idem etiam determinat Curt. iun. *conſil. 5. n.* 24. vbi dicit ex mente Bart. quod ſub illis verbis, ex parte patris non comprehenduntur, niſi illi qui ſunt coniuncti per lineam maſculinam, faciunt tradita; per Bart. *conſil. 10. lib.* 1. Et hic videtur eſſe verus intellectus, & etiam quod adeſſet aliquod dubium, eſſet capiendus in hac materia ſtatuti odioſi. Talia enim ſtatuta ſunt contra ius, vt dicit Rota in vna Toletana portionis, 27. Ianuarij 1595. coram Illuſtriſſ. D. meo Card. Mantic. Neque hoc ſtatutum admiſſo hoc intellectu poteſt dici ſuperfluum, quia vendicabit ſibi locum quando quis purus, ſed ignobilis ex parte patris, eſſet impurus per lineam femininam, vt ex eius lectura apparet.

3 Non obſt. Napodanus pro parte Capituli legatus vbi ſupra, *num.* 168. dum dicit, quod ex parte patris poſſunt adeſſe, & cognati, vti deſcendentes ex amita, quia quicquid ſit de veritate illius quæſtionis, ibi agitur quoad conſtitutionem gradus, ad effectum ſucceſſionis, quæ eſt in materia longè diuerſa à caſu noſtro in quo agitur de nobilitate, quæ vt dictum eſt conſideratur per lineam paternam, vt in ſtatuto exprimitur.

4 Ex quibus cùm appareat dicta verba ex parte patris, ita eſſe de iure intelligenda, intrat doctrina, quod verba à ſtatuto poſita debent intelligi ſecundum legalem ſignificationem, & ita ſtatuentes ea intelligere voluiſſe, Bart. *in l. ſi quid carum, in prin. ff. de leg.* 3. Curt. iun. *d. conſ. 5. n. 12. & 13.* Et ex his concluſum fuit, non eſſe recedendum à deciſis.

R. P. D. SCOTTO.

Seguntina Expenſarum.

Luna 5. Nouemb. 1607.

ARGVMENTVM.

Lis vbi vertitur inter Canonicos, & Portionarios, non dicitur agi de intereſſe Eccleſiæ, ſecus ſi agatur inter Canonicos, & extraneos, ita vt primò caſu capitulum non teneatur ad expenſas litis, ſecundo autem caſu ſic.

SVMMARIVM.

Canonici, & Dignitates Eccleſiæ litigande cum Portionarijs non debent ſubminiſtrare expenſas litis ex maſſa communi cum ipſis Portionarijs, num. 1.

Lis quando vertitur inter Canonicos, & Portionarios, tunc non dicitur tractari de intereſſe Eccleſiæ, ſecus ſi Canonici litigarent cum extraneo, num. 1.

Dignitas maior debet in Eccleſia frui maiori honore. Declara, vt num. 2.

Procurator conſtitutus à maiori parte Capituli conſequi debet expenſas ab ipſo Capitulo, licet lis ſit cum ſingulis de Capitulo, num. 3.

Electionis materia vbi tractatur, ibi dicitur tractari de iure, & intereſſe Eccleſiæ, num. 3.

Conſuetudo improbanda habenda non eſt in conſideratione, num. 4.

DECISIO CXXXVIII.

Domini cenſuerunt non eſſe recedendum à deciſione facta ſub die 12. Iunij 1606. coram bonæ memoriæ Litta, extenſa per Reuer. P. Dom. meum Ludouiſium, & conſequenter expenſas, quas faciunt Dignitates, & Canonici Seguntini litigantes cum Portionarijs eiuſdem Eccleſiæ non eſſe extrahendas ex maſſa communi cum ipſis Portionarijs, ea præcipuè ratione conſiderata in deciſione, quod nihil intereſt Eccleſiæ vel Capituli, quod antiquior Portionarius abſentibus omnibus Canonicis, & Dignitatibus poſſideat in choro, vel quod Portionarius incedat ante Portionarium portantem Crucem ſecundum vtramque prætenſionem Capituli, cùm agatur inter ipſos de Eccleſia non cum extraneis, vt in ſimili non tractari de intereſſe Eccleſiæ notant Innocent. & alij *in cap. ex literis de probat.* vbi aliqui Canonici cum alijs litigant de iuribus præbendarum ſuarum, ſecus ſi cum extraneis, quia in primo caſu non intereſſe Eccleſiæ, quod magis minus Canonicus, quam alter poſſideat, quia res ab Eccleſia non eximitur, ſecus in ſecundò caſu, vt declarat Dec. *ibid. num.* 34. Lap. *alleg. 50. num.* 6. 1

Imò dicebant Domini prætenſionem Portionariorum concernere magis intereſſe Eccleſiæ, & Capituli, quam prætenſionem eiuſdem Capituli, cùm abſentibus dignitatibus, & Canonicis honorabilius, honeſtiuſque videatur, quod antiquior Portionarius præſideat in Choro, quam alius Clericus inferior, cùm in Eccleſia ille maiori honore frui debet, qui maioris eſt dignitatis, vel ſi non eſt ibi dignitas, quæ maioris eſt ordinis, vel ſi ſint æqualis ordinis, ille qui prius ordinatus eſt, Innocen. *in cap. 1. numer. 1. de maior. & obed.* & idem dixerunt procedere reſpectu Portionarij, cùm magis dicatur concernere dignitatem Capituli, ſi ſedeat in inferiori loco laicus extraneus, quam ſi præcedat ipſum Portionarium, qui dicitur, & eſt membrum ipſius Capituli. 2

Quibus dixerunt non obſtare gloſ. 1. *in cap. cum inter. de elect.* quæ voluit Procuratorem conſtitutum à maiori parte Capituli, conſequi debere expenſas ab ipſo Capitulo, licet ſit lis cum ſingulis de Capitulo, quia ibi litigabatur pro iuribus Eccleſiæ, vt inquit Abb. *num. 6. verſ. vnde poſſit, &c.* Eo ipſo enim quod agebatur de materia electionis dicebatur tractari de iure ipſius Eccleſiæ, vt illum haberet Paſtorem, quem habere debebat, Angel. *conſil. 295. nu. 4. verſ. quinimo intereſt*, Feder. de Sen. *conſil. 119. num.* 1. Et vt inquit Bald. *in cap. vt præterita, num. 3. in fin. de elect.* huiuſmodi negotium magis pertinet ad Eccleſiam, quàm ad eligentes, quæ quoad hunc caſum per ſupradicta non poſſunt haberi in conſideratione, prout eadem ratione non illi applicantur, quæ de iuſtitia prætenſionum dicuntur, & de bono zelo Capituli, quia illa procedunt vbi adeſt præſuppoſitum vtilitatis Eccleſiæ, vt in diſtinctione Abbatis in *d. cap. cum inter, num. 6. in fin. de elect.* 3

Minus obſtare dixerunt, quod Portionarij veniunt contra antiquas conſuetudines Eccleſiæ, ſeu Capituli, quia huiuſmodi conſuetudinem eſſe corruptelam potius, & improbandam: cenſuit ſacra Congregatio Rituum, & Rota, & conſequenter nullo modo habendam in conſideratione, vel ſeruandam, Vital. *in Cle. cum ſecundum, num. 47. de pœn. &c.* 4

ILLV-

ILLVSTRISS. ET REVERENDISSIMO D. CARD. BONONIEN.

Romana Spolij de Pinis.

Mercurij 3. Nouembris 1607.

A R G V M E N T V M.

De exceptione ſpolij, quando agentem ad ſolutionem cenſus repellat, & quando ſpoliatus de mandato iudicis dicatur vim paſſus, poſſitque agere interdicto vnde vi.

S V M M A R I V M.

Exceptio Spolij repellit ſolum eos, qui tenebantur interdicto vnde vi, vel vi bonorum raptorum, n. 1.
Poſſeſſio capta de mandato iudicis nulliter procedentis, non ſolum dicitur ſpoliata, ſed etiam capta per vim, & propterea competit ſpoliato interdictum vnde vi, n. 2.
Carcerato indebitè, & nulliter competit interdictum, vnde vi, quia dicitur carceratus per vim ſibi illatam, num. 2. in fine.
Iudex ritè, & rectè procedens non dicitur inferre vim, num. 3.
Spolium attentatum per omnia æquiparatur ſpolio violento, num. 4.
Exceptio ſpolij obſtat in quocunque iudicio, & cauſa, & etiam ſuper altare, n. 5.
Exceptio ſpolij facta à tertio non repellit ab agendo eum, qui non ſpoliauit, licet ſpoliatio facta fuerit à procuratore, num. 6.
Ratificatio ratificanti non nocet non data ſcientia, n. 7. & 8.
Vbi amplius non eſt neceſſaria omnium qualitatum, & circumſtantiarum, ibid.
Poſſeſſio iudicis authoritate capta habet pro ſe iuris præſumptionem, n. 8.

D E C I S I O CXXXIX.

1 CAuſa iterum ſuper eiſdem propoſita, Domini iterum firmarunt exceptionem ſpolij ſolum repellere eos, qui tenebantur interdicto vnde vi, vel vt bonorum raptorum, ex multis allegatis in deciſione, & alijs adductis per Informantes, à qua dixerunt non eſſe recedendum, licet aliqui contradicant, tum quia eſt magis recepta, vt patet ex traditis à Gabr. *de reſtit. ſpoliat. concl.* 2. *num.* 24. & teſtatur Boſſ. *de pluribus violen. num.* 35. *propè fin. verſ. eſt tamen difficile*, tum quia eam ſæpius amplexa eſt Rota.

2 Non tamen placuit, quod in deciſione habetur non poſſe dici hoc caſu illatam vim, eo, quia poſſeſſio capta fuerit auctoritate iudicis. Nam cùm fuerit reſolutum, ſententiam, cuius vigore Præſidens, & oblatæ fuerunt immiſſæ in poſſeſſionem laborare pluribus, & quidem notorijs nullitatibus, poſſeſſio capta vigore ſententiæ, quæ tales defectus patitur, dicitur non ſolum ſpoliata, Ant. de Butr. Imol. & alij *in cap. ex inſinuatione de procurat.* Aym. *conſ.* 8. *num.* 8. Caput. *deciſ.* 186. *par.* 3. & fuit pluries deciſum, ſed etiam dicitur capta per vim expulſiuam, ita vt competat interdictum vnde vi, Rip. *in leg. naturaliter* §. *nihil commune num.* 59. *ff. de acquirend. poſſ.* Afflict. *ſuper Conſtitut. Regni lib.* 1. *Rubric.* 24. *de violent. circa poſſeſſ. num.* 32. & cum alijs per Menoch. *de recuper. remed.* 8. *num.* 18. latè Bolognet. *in l. iuſtè poſſidet. n.* 89. *& ſeqq. ff. de acquirend. poſſeſſ.* ſentit Azor. *in ſumma C. vnde vi ſub num.* 4. & fuit dictum in Surrentina Abbatiæ 24. Martij 1586. coram Illuſtriſſimo Cardinale Seraphino. Sicut videmus in carceratione nulla, & inualida per quam carceratus dicitur per vim ſibi illatam ſpoliatus ſua libertate, itaut ei competat interdictum, Vnde vi, vt dicit Bartol. *in q.* 6. Lup. *in principio num.* 1. *& in ſolut. ſub num.* 1. *verſ. nam quando aliquis*, quem ſecuta eſt Rota coram D. Lauretano in vna Romana Dohanę 16. Ianuarij 1581.

3 Non obſtat deciſio Cornetana, quia vbi iudex ritè, & rectè proceſſerat, quo caſu non ſolum non poteſt conſiderari aliqua vis, ſed etiam ceſſat reſtitutio, *cap. conſuetudinibus*, & ibi not. Imol. *num.* 1. Dec. *n.* 9. *de offic. deleg.* Pariſ. *conſ.* 1. *n.* 165. *lib.* 1.

4 Accedit, quod poſſeſſio capta fuit poſt interpoſitam appellationem à Paulo, & per conſequens eſt attentata, *cap. ad audientiam, & cap. dilecti de appellat.* ſpolium autem attentatum per omnia æquiparatur violento, Rota *deciſ. quinta de reſtitut. ſpoliat. in nou.* Lancell. *de attent. part.* 3. *cap. vltim. num.* 71. & regula, quæ repellit violentum ſpoliatorem ab agendo, arcet etiam eum, qui attentando ſpoliauit, & cenſuit Rota in alias allegata Bonon. de Maluetijs 2. Aprilis 1582. coram Illuſtriſſimo Card. Seraphino.

5 Non eſt laborandum ſuper identitate rei, aut iudicij, quia ſi intrat exceptio ſpolij non ſolum obſtat in quocunque iudicio, & cauſa, *cap. fin. de ordin. cognit.* Gab. *de reſtitut. ſpoliat. concluſ.* 2. *n.* 1. Sed etiam ſuper alia re, Abb. *in cap.* 2. *n.* 3. Butr. *n.* 14. *de ord. cognit.* cum alijs relatis in dicta Cornetana.

6 Dicebant autem Domini, Præſidenti, & oblatis non obſtare exceptionem, quia ipſi non ſpoliarunt, & ſpoliatio à tertio facta non repellit ab agendo, *c. frequens de reſtit. ſpol.* Gabr. *vbi ſupra n.* 28. licet ſpoliatio facta fuerit à Procuratore, vt tradit Calderin. *in d. c. fin. n.* 29. *de ordin. cognit.* Per. *l. ſi procurator. ff. de dol. mal. except.*

7 Non obſtat prætenſa ratificatio ex fructuum perceptione, quia non nocet, non data ſcientia ſpoliationis, Ægid. *dec.* 550. prout nec etiam non data ſcientia attentatorum, Lancellot. *de attent. par.* 1. *c.* 1. *n.* 71. *cum nonnullis ſeqq.* qui dicit ita fuiſſe deciſum in vna Meſſanen. illegitimitatis 25. Maij 1562. coram Gropperio.

8 Nec ſufficit, quod habuerint ſcientiam poſſeſſionis captæ, quia requiritur, quod perfectè ſciuerint omnes qualitates, & circumſtantias, Alex. *conſ.* 114. *ſub numer.* 4. *verſ. accedit ad maiorem lib.* 1. Gabr. *conſ.* 146. *num.* 14. *lib.* 1. Tiraquel. *de legibus connubial. gloſ.* 8. *numer.* 183. Lancellot. *vbi ſupra num.* 76. *& ſeqq.* & præſertim qualitates illicitas ad quas ſui natura non fertur ratificatio, Aym. *conſ.* 160. *num.* 5. Potuit enim, & debuit Præſidens credere poſſeſſionem legitimè captam, cùm poſſeſſio iudicis auctoritate traditæ iuſtitiæ ſpecimen præſeferat, & pro ea ſit iuris præſumptio, *l. iuſtè poſſidet ff. de acquir. poſſeſſ. cap. in præſentia de renunciat. gloſ. fin. in cap. præſentium* 7. *q.* 1. Pontan. *de ſpoliat. lib.* 2. *num.* 182. & ex iſto capite Domini perſtiterunt in reſolutis, quod exceptio ſpolij non obſtet Præſidenti, & oblatis agentibus ad ſolutionem cenſus.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Viſen. Parochialis.

12. Nouembris 1607.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de probatione obitus valoris beneficij presbyteratus, & habilitatis impetrantis beneficium ad effectum, vt gratia dicatur iuſtificata.

S V M M A R I V M.

Mors beneficiati probatur per publicam vocem, & famam, n. 1.
Poſſidens præſumitur poſſediſſe vſque ad obitum, n. 1.
Negatiua probatur per diligentias factas, n. 2. in fine.
Mors alicuius probatur per teſtes dicentes vidiſſe aliquem ægrotantem, & in illa infirmitate mortuum, & audiuiſſe ſonum campanæ ob eius obitum, n. 2.
Valor beneficij per non exceſſum probatur per teſtes de publica voce, & fama, n. 3.
Presbyteratus probatur per teſtes, qui viderunt aliquem celebrare, n. 3.
Aſſertioni Papæ creditur de habilitate impetrantis beneficium, n. 3.

DECISIO CXL.

1 IN magnam Franciſci contumaciam informante ſolo Georgio, gratiam Georgij eſſe iuſtificatam fuit dictum. Vacatio autem Parochialis ex perſona Michaelis probatur per plures teſtes de publica voce, & fama deponentes, Mohed. *deciſ.* 1. *de probat.* Put. *deciſ.* 160. *in fine lib.* 3. Et conſtat de prouiſione illi facta, ab ordinario, de anno 1595. & de poſſeſſione tunc ab illo capta, in qua continuaſſe præſumitur vſque ad obitum.

2 Accedit ſententia executoris impetrationis Franciſci lata 7. Maij 1596. ad fauorem Michaelis, vti poſſeſſoris triennalis, quæ ſententia tranſiuit in iudicatum ob non prorogationem fatalium per Franciſcum, cùm à tempore dictæ ſententiæ Georgij de ann. 1600. quatuor anni lapſi fuerunt, ita vt euentus declarauerit collationem ſpectare ad Papam, ad reg. 8. Cancellariæ, atque demum ipſe Franciſcus petijt ſubrogari in ius, quod Michaeli competebat, & in poſſeſſionem, in qua exiſtebat tempore obitus Michaelis in menſe Februarij, probatur per confeſſionem Franciſci in prædicta ſubrogatione, Ægid. *deciſ.* 1603. *&* 595. Put. *deciſ.* 175. *lib.* 3. & per teſtes de publica voce, & fama, iuncto ſecundo qui de ſcientia deponit, quia vidit Michaelem ægrotantem in illa infirmitate, in qua mortuus eſt, & audiuit ſonum campanæ ob eius obitum, Verall. *deciſ.* 288. *part.* 3. quod tanto temporis ſpacio Parochialis vacauerit, vt iuxta conſtitutionem Sanctæ Memoriæ Pij V. collatio eſſet ad Sedem Apoſtolicam deuoluta. Probatur quia non fuit infra quatuor menſes ſignificata electio, & approbatio Georgij, prout in dicta Conſtitutione requiritur pro forma præciſa, vt fuit dictum in Volaterrana Parochialis 20. Maij 1591. coram bonæ memoriæ Gipſio, & in Toletana Parochialis 3. Iulij 1595. coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino. Et negatiua prout ex diligentijs in Dataria factis poſt Bart. & Doctores *in l. is poteſt ff. de acquir. hered.* Tradunt Caſſad. *ſuper regul.* 3. *num.* 5. & Mohedan. *deciſ.* 5. *num.* 1. *de cauſa poſſeſſ. & propriet.* Et fuit dictum in cauſa Burgen. Canonicatus 19. Ianuarij proximè præteriti coram R. P. D. Ludouiſio.

3 Valor beneficij, quod ſcilicet fructus non excedant ducatos auri de Camera 180. probatur per teſtes de publica voce, & fama deponentes, quæ probatio ſufficit, Verall. *deciſ.* 674. Presbyteratus per teſtes, qui viderunt illum celebrare, & de alijs habilitatibus conſtat ex Papæ aſſertione. Ideòque alia iuſtificatione non indigeat, vt fuit dictum in cauſa Tiraſonen. Capellaniæ 28. Nouembris 1605. coram R. P. D. meo Pamphilio, vbi aliæ deciſiones allegantur, & narrata Franciſci intruſio non eſt iuſtificanda, vt fuit benè deciſum.

R. P. D. PEGNA DECANO.

Compſana Iuriſpatronatus.

Lunæ 12. Nouembris 1607.

ARGVMENTVM.

De regula octaua reſeruatoria octo menſium Sedi Apoſtolicæ plura notanda, de quibus in Summarijs.

SVMMARIVM.

Diſpoſitionis verbum comprehendit etiam prouiſiones per Commendas, n. 1.

Regula reſeruatoria octo menſium eſt ſubſidiaria, & comprehendit beneficia in alijs non comprehenſa, nec non Monaſterium, in quo ordinarius ad præſentationem patroni ſibi ex priuilegio conceſſam haberet inſtitutionem, num. 2.

Prouidere verbum eſt latiſſimum, & omnem prouidendi modum comprehendit, n. 2. *& per totam deciſionem.*

Beneficia non dicuntur de nouo vacare per ceſſationem Commendæ, ſed vacant vt prius, & reuiuiſcit antiqua vacatio, n. 3. *Declara, vt n.* 4. *&* 5. *& n.* 7.

Prælati regulares ſi intra ſex menſes non conferunt Prioratus, Eccleſias, Adminiſtrationes, aut quæuis alia beneficia ad eorum diſpoſitionem ſpectantia cum vacant, prouiſio deuoluitur ad Ordinarium, n. 5.

Commendæ, & adminiſtrationes ſunt velut tituli beneficiorum, & quid in Commendis datis ad certum tempus, num. 6.

Commendatarius non eſt verus Prælatus, ſed rerum Eccleſiæ cuſtos, & legitimus adminiſtrator. Declara hoc procedere in Commendatario temporali, ſecùs in Commendatario perpetuo, n. 6.

Commendæ numquid propriè vacare dicantur, n. 7.

Commendæ veniunt ſub regula reſeruatoria octo menſium, num. 7.

Reſeruationes plures concurrere poſſunt ſuper eodem beneficio, num. 9.

DECISIO CXLI.

DVbium. An Monaſterium Sanctæ Mariæ in Ilice Compſane Diœceſis, alias bon. mem. Card. Geſualdo commendatum, quod vocauit per obitum eiuſdem Card. extra Curiam in menſe Februario Papæ reſeruato, comprehenderetur ſub Regula octaua, ſel. rec. Clementis VIII. reſeruatoria octo menſium, ſæpè fuit propoſitum à bon. mem. Alexand. Litta, & à me. Et quia materia erat ſingularis, ſubtilis, & perplexa, tum propter Deciſiones Rotales, tum propter dicta Doctorum implicata, ſæpè indeciſum euaſit, donec tandem in hac propoſitione omnium Dominorum ſuffragijs diſcuſſum, omiſſa præſertim diſputatione in genere, & indiſtinctè concepta de quibuſcunque beneficijs, & Monaſterijs commendatis, An comprehendantur ſub dicta Regula, in hoc caſu affirmatiuè fuit reſolutum, videlicet hoc Monaſterium ſub dicta Regula comprehendi. Cùm enim Regula octaua generaliter reſeruet diſpoſitioni Romani Pontificis omnia beneficia Eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura ſæcularia, & quorumuis ordinum Regularia in octo menſibus in ea expreſſis quocunque modo vacatura pertinentia ad collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, & quamuis aliam diſpoſitionem, quorumcunque collatorum, & collatricum ſæcularium, & quorumuis ordinum Regularium, Et hoc Monaſterium quotieſcunque ceſſante Commenda per ceſſum, vel deceſſum Commendatarij vacare contingeret, vigore Indulti Apoſtolici ad præſentationem Comitis Compſæ, poſſet Epiſcopus in titulum inſtituere, ſi ſibi præſentaretur Clericus Regularis, & in Commendam, ſi præſentaretur Clericus ſæcularis, conſequenter veniebat ſub Regula comprehenſum. Tunc enim ceſſante reſeruatione vigore Indulti, per eandem Regulam ſublati, vt per duas deciſiones iam fuit in hac cauſa deciſum, diſpoſitio Regulæ hoc Monaſterium comprehendebat. Quod non videbantur reſpuere prædicta verba Regulæ, & præſertim illa. Et quamuis aliam diſpoſitionem. Quibus comprehendi etiam prouiſiones per Commendas ſignanter voluerunt Geminianus *in c. nemo n.* 7. *verſ. credo poſſe concludi*, & ibid. Francus *n.* 5. *verſ. cum verbum prouiſionis de elect. lib.* 6. & Rebuff. *in Reg. de publicandis Reſignationibus*, Gloſſ. 16. *in princ.* & Rota in vna Cremonen. Penſionis die 18. Maij 1584. verſ. hoc etiam fundamentum. 1

2 Et cùm regula octaua ſit ſubſidiaria, & capiat beneficia in alijs non comprehenſa, vt fuit in terminis deciſum in cauſa Eugubina Præpoſituræ, die 3. Martij 1606. coram D. Ludouiſio, meritò comprehendit hoc Monaſterium, in quo Ordinarius ad præſentationem Comitis haberet inſtitutionem modo prædicto, & præſertim inſpecta voluntate Papæ, quam arguunt tum verba ſupra ponderata tum illa cupiens pauperibus Clericis, & alijs benemeritis perſonis prouidere, omnia beneficia Eccleſiaſtica diſpoſitioni ſuæ generaliter reſeruauit. Tum verbum *prouidere*, quod eſt latiſſimum, & comprehendit omnem modum prouidendi, gloſ. *in Clem. fin. in verbo prouiſioni de elect.* Gemin. *n.* 10. & Francus *n.* 3. *in c.* 1. *de elect. lib.* 6.

3 Non obſtat, quod per ceſſationem Commendæ, beneficia non dicantur de nouo vacare, ſed vacent, vt priùs, & reuiuiſcat antiqua vacatio, Caſſad. *deciſ.* 5. *incip. commendauerat Papa, n.* 4. *de Priuilegijs*, Verall. *deciſ.* 144. *incip. commendatum beneficium par.* 1. Mohed. *deciſ.* 4. *incip. In curia vacauerat de præbend. & deciſ.* 16. *incip. Monaſterium quoddam n.* 1. *de cauſ. poſſ. & propr.*

Quia

Digitized by Google

4 Quia fuit reſponſum primò, quod licet per ceſſationem Commendæ beneficia commendata non dicantur verè, & propriè vacare, vacant tamen impropriè, ſiue largo modo, & datur aliqualis vacatio, Gometius in Regula de veriſimuli notitia, *q. 4. verſ. non obſtat*, quod per obitum, & in Regula *de impetran. benefic. vacan. per obit. familiar. quæſt. 6. num. 4. & 5. verſ. mortuo tamen Commendatario, & verſ. quæ vacatio venit largo modo*, quod benè applicatur ad hunc caſum, in quo per ceſſationem Commendæ Epiſcopus ad præſentationem Patroni vigore Indulti Apoſtolici in hoc Monaſterio habebat inſtitutionem, quam Regula octaua ſuſtulit, cùm effectus reſeruationis ſit ligare poteſtatem inferiorum circa diſpoſitionem reſeruatorum, Rota *deciſ. 52. num. 2. de præben. in antiq.* Doctores verò allegati pro D. Comite Compſano ad probandum, quod per ceſſationem Commendæ, non contingat noua vacatio, omnes ferè loquuntur, & intelligendi ſunt de vacatione, de iure; non tamen excludunt aliqualem vacationem, & impropriè, ſiue largo modo contingentem per obitum Commendatarij.

5 Secundò dicebatur, quod licet beneficia commendata non dicantur vacare ita verè, & propriè ſicut beneficia, quæ in titulum conferuntur: dicuntur tamen ſuo modo vacare, cùm Commendatarij aliqualem titulum habere dicantur in Eccleſia commendata, licet non ita firmum, ſicut habet ille cui fit collatio, Felin. *in c. cum olim num. 6. verſ. quia licet Commendatarius de maior. & obed.* Quod videtur etiam probari *ex Clement. 1. de ſupplend. negligen. Prælat.* vbi ſi Prælati Regulares intra ſex menſes non conferant Prioratus, Eccleſias, Adminiſtrationes, aut quæuis alia beneficia ad eorum diſpoſitionem ſpectantia, cùm vacant, prouiſio deuoluitur ad Ordinarios. Vnde notabatur, adminiſtrationes dici vacare quoad prouiſionem.

6 Id hodie minorem dubitationem habet, cùm Commendæ, & adminiſtrationes ſint veluti tituli Beneficiorum, Milis *in Repertorio, in verbo Beneficium vacans*, gloſſ. *in Pragmatica Sanctione tit. De pacif. poſſeſſor. in princip. in verb. titulum*. Et licet in Commendis ad certum tempus datis, quas Doctores temporales vocant, id poſſet pati difficultatem, eum Milis *in repertorio in verbo Beneficium vacans reſeruatum*, Alexand. *conſ. 96. incip. viſis narratis num. 2. lib. 4.* Socin. *conſ. 32. incip. ex his, quæ ſuperius num. 17. lib. 1.* Felin. *in cap. cum olim q. 11. num. 6. de maior. & obed.* Bertrand. *conſ. 235. incip. etiamſi commenda numer. 2. lib. 3. in antiquis*, Staphileus *in tract. de litteris gratiæ, & iuſtitiæ, in præfatione §. ſeptima igitur forma*, Bartholom. Caſſan. *conſ. 20. incip. pro inſpectione tituli num. 8.* & Gometius *in §. fuerat poſt num. 7. Inſtitut. de action.* communiter voluerint Commendatarium non eſſe verum Prælatum, ſed rerum Eccleſiæ cuſtodem, & legitimum adminiſtratorem, id de Commendatario temporali intelligendum eſt, vt prudenter obſeruauit Mandoſ. *ad conſil.* Rom. 350. *ſuper verb. Gloſſa litera B.* quia Commendatarij perpetui (quales ſunt ferè omnes hoc ſæculo, nam Commenda temporalis multis ab hinc annis receſſit ab aula, vt præcitato loco Mandoſius annotauit) veri Prælati dici poſſunt, cùm huiuſmodi perpetuæ Commendæ, quæ ad vtilitatem Commendatariorum conceduntur, loco titulorum habeantur, verosque Prælatos efficiant, Alciat. *in l. pactum curatoris, colum. 5. verſ. ſed an id Commendatario C. de pact.* Et ita pluries tenuiſſe Rotam teſtatur Gometius *ſuper Regula de infirmis reſignantibus q. 13. num. 7.* Et *ſuper regula de Annal. quæſt. 26. paulo ante finem*, & latiſſimè *ſuper Regula de Triennali q. 5.* Vnde cùm Commenda perpetua largè ſit titulus Canonicus, ſicut alij, Sarnen. *ſuper Regula de Triennali q. 5.* Gloſſ. *in Pragmatica Sanctione titul. De pacificis poſſeſſoribus in princip. in verb. Titulum*, neque ineptè dicitur vacare, nec minus appoſitè affirmatur, ſub Regula 8. comprehendi.

7 Supradictis accedebat, quia in caſu propoſito, Paulus Papa III. cùm huius Monaſterij prouiſionem, quando ceſſante Commenda vacare contingeret, conceſſit Ordinario, verbo *vacationis vſus fuit*. Quamuis autem ſiue Commenda ſit temporalis, ſiue perpetua, Cancellaria, & Camera ſemper retinuerint formam expediendi, & prouidendi per modum ceſſationis quocunque titulo fiat expeditio, vel quacunque appellatione vocentur, non tamen propterea immutatur ius Commendatariorum: quia vbicunque verbum *vacare* eſt propriè accipiendum, non intelligitur de Commendis, quæ propriè non dicuntur vacare. Nam licet largo modo ſit titulus Canonicus, non tamen eſt omnino idem titulus cum illo beneficiorum, quæ conferuntur in titulum. Et propterea in reſeruatione *cap. 2. de præbend. lib. 6.* non venit Commenda, cùm non dicatur propriè vacare. Secùs autem eſt in hac Regula, vbi verba, quocunque modo vacatura, ſunt ampliſſima: & ideò ſiue contingat vacatio ratione tituli, ſiue ratione adminiſtrationis, & Commendæ, quia non eſt alius modus vacandi, dummodo ſit facienda aliqua prouiſio, ſeu diſpoſitio, continetur ſub Regula. Quod apertius inferunt ſubſequentia verba Regulæ, ad collationem, prouiſionem, & quamuis aliam diſpoſitionem quorumcunque collatorum quomodolibet pertinentia. Quibus proculdubio comprehenditur ius, quod habet Epiſcopus in hoc Monaſterio inſtituendi, & commendandi. Quia per hunc modum vacandi ille, ad quem ſpectat, poteſt facere prouiſionem, Rom. *d. conſ. 350. num. 22.* ibi, *vacationem Præpoſituræ, quæ ad tit. Commendæ*.

Nec ad rem pertinebat, quod Ordinarius non diſponeret iure proprio, ſed vigore Indulti Apoſtoli, quia idem erat in cauſa Eugubina Præpoſituræ, & tamen Papa voluit non impediri vigore Indulti in ſuis menſibus. Et ideò dixit, quomodocunque ſpectantia, quæ verba ſunt magis ampla, quàm illa, quæ vigebant tempore antiquarum deciſioum Rotalium, & Doctorum, qui pro contraria opinione allegantur. 8

Demum non obſtabat, quod cùm Regula ſecunda, particulariter, & expreſsè reſeruet Monaſteria, fruſtra contendebatur hoc Monaſterium comprehendi ſub Regula 8. Quia dicebatur primò ſuper eodem beneficio poſſe concurrere plures reſeruationes, vt ex Caſſadoro, Felino, & alijs tenuit Rota in cauſa Brunduſina Archidiaconatus die 16. Ianuarij 1604. coram Domino Card. Mellino, tunc Rotæ Auditore, & fuit etiam dictum in cauſa Eugubina Præpoſituræ, iuxta deciſionem 32. de præben. in antiquis. 9

Secundò dicebatur intentionem Papæ in Regula 8. fuiſſe reſeruare ſolùm illa beneficia, quæ ad ſuam prouiſionem liberè non ſpectabant, vt poſſet de illis Clericis pauperibus, & alijs benemeritis prouidere. Vndè oportuit Regula octauam tanquam ſubſidiariam concedere: hæc eſt enim ratio finalis Regulæ, vt patet ex eius proœmio, quæ ceſſat in beneficijs, aliàs Papæ reſeruatis, Ripa *reſp. 6. n. 3. & 4. de Conſtitut.* Oradin. *dec. 131. incip. die Lunæ 20. Aprilis lib. 1. in manuſcriptis*. 10

Tandem reſpondebatur, quod licet hoc Monaſterium comprehenderetur ſub Regula 2. eius vigore collatio, ſiue prouiſio ſpectaret ad Papam: quia tamen dubitari poterat, An Priuilegium Pauli III. cum clauſulis ampliſſimis conceſſum Comitibus Compſæ cum facultate data Epiſcopo inſtituendi in titulum, vel in Commendam, derogaret Regulæ ſecundæ, recurrere oportuit ad Regulam octauam pleniores, & copioſiores clauſulas habentem, ſub qua propterea veniebat comprehenſum, Oradin. *dicta deciſ. 131. lib. 1.* Accorambonus *deciſ. 58. incip. Menſis non eſt de neceſſitate exprimendus in fin. lib. 2.* quibus cauetur, quod quando Papa impediretur prouidere beneficia aliàs reſeruata, tunc comprehenduntur ſub Regula octaua, quæ eſt ſubſidiaria. Et ita fuit reſolutum in dicta cauſa Eugubina Præpoſituræ in eiſdem terminis procedente. 11

Digitized by Google

REVEREND. P. D. ATTREBATEN.

Romana Grani.

Lunæ 19. Nouembris 1607.

ARGVMENTVM.

Ex Summario ſumas Argumentum.

SVMMARIVM.

Clauſula ſi quid exequendum *iuſtificari debet ex actis prioris inſtantiæ*, *n.* 1.

Perſonarum legitimatio facienda eſt in omni iudicio, quantumuis Summario, *n.* 3.

DECISIO CXLII.

1 FVit reſolutum decreta A. C. in fauorem hæredum Catharinæ uxoris quodam Pompei Guarrinacci contra D. Octauium Gabrielium eſſe nulla ad effectum mandandi illa exequutioni, quia non iuſtificantur ex actis Prioris inſtantiæ, quæ ſola ſunt attendenda ad hoc, ut ſit locus clauſulæ *ſi quid exequendum*, Chiſ. *deciſ.* 179. Put. *deciſ.* 401. *lib.* 1. & fuit dictum in Bononien. de Budriolis 25. Nouemb. 1578. coram Illuſtriſſimo Card. Seraphino in fi. & in Romana Cenſus 4. Decemb. 1593. coram Illuſtriſſ. Card. Pamphilio, quæ decidit caſum noſtrum.

2 In primis vero non fuit facta legitimatio perſonarum, quod eſſent hæredes Catharinæ, ut in omni iudicio quantumuis Summario neceſſaria eſt ad fundandum iudicium, *leg.* 1. §. *ſi ea.* ubi gloſ. *in verb. vxor. ff. de vent. in poſſ. mitt. l. vitia ff. ſolut. matrim. l. vltim.* & ibi Bald. *n.* 50. *verſ.* 8. *ſuadeat C. de edict. Din. Adr. toll.*

3 Secundò non conſtat de obligatione D. Octauij de reſtituendo prioribus, & potioribus, nec de credito Catherinæ vti debet, præſertim ſtante proteſtatione patris. Et ad prædictum effectum exequutionis non poſſunt decreta ex nouiter deductis iuſtificari, vt ſæpè fuit per Rotam reſolutum, quia facultas exequendi ſemel conſumpta non reuiuiſcit, &c.

REVERENDISSIMO P. D. MANZANEDO.

Florentina Fideicommiſſi.

Lunæ 3. Decembris 1607.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum perpetuum, & reale, an, & quando cenſeatur inductum per prohibitionem alienationis bonorum factam à teſtatore cum ratione, vt eadem bona perpetuò remaneant in familia.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſum cenſetur inductum ex prohibitione alienationis, quia voluit teſtator, bona perpetuo remanere in familia, num. 1. *&* 2. *vbi quid ſi non eſt appoſita dictio* perpetuo.

Fideicommiſſaria dicitur ſubſtitutio, & non vulgaris, quando fideicommiſſum fuit inſtitutum de re certa, & per verba communia, *n.* 3.

Fideicomm.ſſum vbi eſt conſtitutum in re certa, conditio adiecta in prima ſubſtitutione, cenſetur etiam repetita in ſecunda, *n.* 3.

Fideicommiſſum dicitur reale, quando verba teſtatoris ſunt directa in rem, & non in perſonam, afficitque omnes perſonas, & quoſcunque poſſeſſores, *n.* 4.

Fideicommiſſum factum per nomen deſcendentes, quando eſt collectiuum, comprehendit de ſui natura omnes deſcendentes in infinitum ſi propterea in perpetuum ordine ſucceſſiuo vocati cenſentur, num. 5. *& num.* 10. *vbi reſpondetur contrarijs.*

Deſcendentes maſculi vbi ſunt vocati in fideicommiſſo, præſumitur teſtatorem voluiſſe proſpicere conſeruationi agnationis, *n.* 6.

Fideicommiſſum, in quo vocantur maſculi, cenſetur excludere fœminas, *n.* 7.

Qualitates in prima oratione expreſſa per copulatiuam non cenſentur repetita in ſecunda oratione, quando orationes ſunt diuerſæ, niſi contrarium ex præſumpta diſponentis voluntate appareat, & niſi dicta diuerſæ orationes ſint continuata, & coniunctæ, *n.* 8.

Fideicommiſſum cenſetur inductum perpetuum inter omnes deſcendentes maſculos, quando teſtator voluit bona alienari prohibita eſſe ſubiecta fideicommiſſo, nedum in caſu alienationis, ſed etiam mortis, *n.* 9.

Participium reſpiciens verba generalia determinat, & reſtringit verbum principale orationis, num. 11. *Declara, vt n.* 12.

Fideicommiſſum quibus verbis cenſeatur perpetuò inductum per prohibitionem alienationis bonorum, vt ipſa bona remaneant in familia, *n.* 13.

DECISIO CXLIII.

LAta ſententia Rotali confirmante illam de partibus, & ſic ad fauorem Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi D. Cardinalis Deti, fuit ex aduerſo appellatio ab illa interpoſita, & cauſa per Sanctiſſimum mihi commiſſa; dubitaui, An prædicta ſententia veniret confirmanda, & Domini affirmatiuam amplexi fuere. Quia prout partes fatentur, & ex teſtamento Domini Guidi Deti, de quo agitur, clarè conſtat, Teſtator inſtituit, perpetuum, ſimplex, & abſolutum fideicommiſſum, tam in caſu alienationis, quam decedentiæ, ad fauorem filiorum, & deſcendentium maſculorum legitimorum, & naturalium ipſius teſtatoris, de prædio controuerſo, quod ſatis apparet ex prohibitione alienationis dicti prædij facta à Teſtatore, ea ratione, quia illud voluit perpetuo eſſe, & permanere in filios, & deſcendentes maſculos legitimos, & naturales ipſius Teſtatoris. Ex prædicta namque ratione prohibitioni alienationis adiecta cenſetur fideicommiſſum, perpetuum, & abſolutum inductum inter omnes deſcendentes etiam in caſum mortis, vt tradunt Bartol. & communiter Scribentes *in l. qui Romæ* §. *coheredes ff. de verb. obligat.* & pluribus relatis tradunt Couar. *in c. Raynaldus de teſtam. in princ. n.* 9. & Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 16. 1

Sed quia poſt ſupradictam de filijs, & deſcendentibus maſculis Teſtatoris ſubſtitutionem factam, deficiente Teſtatoris linea maſculina, voluit Teſtator in ſecunda ſubſtitutione ſimpliciter bona prædicta tranſire, & peruenire in deſcendentes maſculos D. Thomæ patris ipſius, non adiecta dictione, *perpetuo*, prout in prima ſubſtitutione adiecta fuerat; Contendunt Domini de Philippis, inter deſcendentes maſculos Thomæ, nullum perpetuum fideicommiſſum adeſſe, ſed illos vocatos fuiſſe per vulgarem, taliter, quod vno admiſſo, ſubſtitutiones quoad ceteros expirauerint. Contrariam tamen ſententiam Domini ſunt amplexi ex ſequentibus. 2

Primò quia huiuſmodi fideicommiſſum fuit inſtitutum de iſto vnico prædio, & ſic de re certa, quo caſu ſubſtitutiones quæcunque factæ per verba communia, prout ſunt *tranſire*, & *peruenire*, quibus deſcendentes maſculi Thomæ fuerunt vocati, cenſentur ſemper fideicommiſſariæ, non verò vulgares, iuxta doctrinam Bart. *in leg. his verbis num.* 2. *verſ. in contrarium ff. de hæredit. inſtit. & in l. centurio numer.* 33. & ibi Rip. *num.* 93. & *n.* 153. *ff. de vulg.* Bald. *conſ.* 170. *in princip. & in verſ. ſolutio lib.* 1. per text. *in l. cogi* §. *& generaliter ff. ad Trebell.* latè Caſtr. *conſ.* 16. *n.* 3. *verſ. quia fuit facta lib.* 2. Corn. *conſ.* 47. *n.* 12. *lib.* 1. Bero. *conſ.* 125. *n.* 31. *cum ſeq. lib.* 2. Decian. *conſ.* 41. *n.* 78. & 80. *lib.* 1. vbi de communi, & reddit rationem, quia cùm non tractetur de inſtitutione hæredis, & ſubſtitutio ſit facta in re certa, remanentibus alijs portionibus hæredi ſcripto, prout eſt in noſtro caſu, tunc ſemper dicitur fideicommiſſaria, Tum etiam 3

quia

quia tali caſu, quo ſumus, in fideicommiſſo rei certæ, conditio expreſsè adiecta primæ ſubſtitutioni, cenſetur repetita in ſecunda, vt poſt Bart. Bald. Angel. & Imol. *in l. ſub conditione ff. de heredit. inſtit.* tradunt illis relatis, Corn. *in leg. 1. §. pro ſecundo num. 12. verſ. ideo tertio dicas*, atteſtans de communi, *C. de caduc. tollen.* quam etiam ſequitur, communem dicens, Dec. *conſ. 190. in fin. verſ. 3. non obſtat*.

4 Secundò, quia licet non eſſemus in fideicommiſſo rei certæ, ſed vniuerſali, nihilominus idem eſſet dicendum, cùm Teſtator tam in prima ſubſtitutione ſuorum deſcendentium, quam in ſecunda deſcendentium Thomæ, fecerit reale fideicommiſſum, vt deprehenditur ſatis clarè ex prohibitione alienationis, & ex verbis inſtitutionis huius fideicommiſſi, tam in prima, quam ſecunda ſubſtitutione relatis, quæ omnia non in perſonas, ſed in prædium fuerunt directa, prout & fuere verba inferius poſita, ibi, quia voluit bona prædicta alienari prohibita, vt ſupra, fore ſubiecta fideicommiſſo, &c. quo caſu prohibitio alienationis dicitur realis, & fideicommiſſum reale, ex Bartol. *in leg. peto §. fratre num. 2. verſ. dic ergo de legat. 2.* & ibi Cuman. *num. 5. circa princip.* Caſtr. *in l. voluntas in fin. C. de fideicommiſſ.* Alexand. *in l. 1. num. 88. de offic. eius*, Dec. *conſ. 88. in final.* Alciat. *in l. filiusfamilias §. Diui num. 48. de legat. 1.* et ibi Crot. *num. 43.* et Rip. *num. 66.* et Iaſ. *in 2. lect. num. 25.* idem Iaſ. *in d. l. voluntas num. 11.* Pariſ. *conſ. 2. num. 49. lib. 3.* Bec. *conſ. 24. num. 24.* Petra *de fideicommiſſ. q. 2. num. 2.* Et tale fideicommiſſum reale, efficit grauamen reale, et afficit omnes perſonas, et quoſcunque poſſeſſores, Bald. *in l. precib. num. 49.* et ibi Salicet. *C. de impuber. & alijs*, Pariſ. *conſ. 18. num. 50. & conſ. 90. num. 43. lib. 2.* et plures, quos referunt Surd. *conſ. 315. n. 20.* et Becc. *vbi ſupra num. 38.* et Mandell. *conſ. 93. num. 2. & conſ. 97. n. 2.* et Decian. *conſ. 54. n. 26. & conſ. 102. num. 3. lib. 2.*

5 Tertiò, quia ſubſtitutio iſta de deſcendentibus maſculis Thomæ fuit facta per nomen *deſcendentes*, collectiuum, & comprehendens de ſui natura omnes deſcendentes in infinitum, *§. in authent. de hered. ab inteſt. venient. l. fin. Cod. de ſuis, & legit.* et ex eo denotat perpetuitatem, et fideicommiſſo ordinato ad deſcendentium fauorem omnes in perpetuum ordine ſucceſſiuo per fideicommiſſariam vocati cenſentur, tradit Crot. *in repet. l. filiusfamilias §. Diui num. 17. de legat. 1.* Couar. *var. lib. 3. c. 5. n. 4. verſ. ſecundum quod, & in cap. Raynutius §. 2. in fin. de teſtam.* Menoch. *conſ. 88. num. 10. lib. 1. & conſ. 277. num. 3. lib. 3.* Cephal. *conſ. 268. num. 25. & ſeq. lib. 2.* Petra. *vbi ſupra q. 8. num. 38. & num. 506. cum ſeqq.* & de communi, & magis communi vltra relatos, teſtantur Io. de Anan. *conſ. 46. num. 1. & 2.* Ruin. *conſ. 164. num. 3. lib. 3.* Bero. *conſ. 102. num. 25. & 34. lib. 2.* Nat. *conſ. 531. num. 25.* Roland. *conſ. 70. num. 20. & ſeqq. lib. 3.* Gabr. *conſ. 101. num. 22. & ſeqq. lib. 2.* Marzat. *conſ. 1. num. 13. & ſeqq. & conſil. 40. num. 6. & 9.* Decian. *conſ. 1. à num. 245. verſ. quintus, & vltimus caſus, & conſ. 41. num. 66. & ſeqq. lib. 1.* Simon. de Præt. *tract. de interpr. vltim. vol. lib. 3. interpret. 2. dub. 6. ſolut. 9. n. 46.* Craſſ. *in §. fideicommiſſum q. 15. in fin. & q. 16. num. 3. & ſeq.*

6 Quæ magis procedunt in noſtro caſu, vbi, deſcendentes cum qualitate maſculinitatis vocantur, quæ qualitas demonſtrat Teſtatorem proſpexiſſe agnationis conſeruationi, Bald. *in cap. 1. num. 3. quemadm. feud. ad filiam pertin.* idem Bald. *in l. maximum vitium num. 2. Cod. de liber. præter.* Cin. *in l. 1. C. ad leg. Iul. de adulter.* Pariſ. plures referens *conſil. 8. num. 9. cum ſeqq. lib. 3.* Ruin. *conſ. 111. num. 15. lib. 2.* Molin. plures adducens, *vbi ſupra lib. 1. cap. 5. num. 35.* Cephal. qui plures adducit, & de communi teſtatur, *conſ. 137. num. 12.* Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 71. num. 36. verſ. declaratur ſecundo*, Decian. atteſtans de communi *conſ. 31. nu. 96. & 99. lib. 1.* Quod fortius procedit data geminatione qualitatis maſculinitatis prout in noſtro caſu, ad tradita per Pariſ. *conſ. 90. num. 15. & ſeq. & num. 24. lib. 2.* Vnde cenſendum eſt fideicommiſſum inductum fuiſſe perpetuum inter deſcendentes maſculos Thomæ ſic vocatos ex ſupra adductis, alias ſi primo deſcendente ex Thoma admiſſo, ceteri, quaſi vocati per vulgarem cenſerentur excluſi, fruſtra teſtator deſideraſſet qualitatem maſculinitatis in deſcendentibus Thomæ.

7 Vlterius, quia ex prædicta maſculorum vocatione elicitur fœminarum excluſio ad text. *in leg. cum ita, ff. de cond. & demonſtr. leg. cum Prætor, ff. de iudic.* docet Bart. *in leg. cum auus, num. 4. ff. de cond. & demonſtr.* quem refert & ſequitur Bart. Socin. *ibid. num. 76.* qui teſtatur de communi, & à nemine hanc vidiſſe reprobatam, & quamplures huius ſententiæ, & illam dicentes communem adducit Molin. *vbi ſupra lib. 3. cap. 5. num. 30. cum ſeq. & numer. 37.* Vnde, cùm propter deſcendentes maſculos Thomæ, excluſerit Teſtator non ſolum primum gradum fœminarum deſcendentiæ Thomæ, quin & propter filias fœminas ipſius teſtatoris, non poteſt dari alia ratio, quare hoc fecerit, niſi quia conſeruare voluerit, non ſolum ipſius agnationem, ſed etiam agnationem Thomæ, & quando vnica ratio diſpoſitioni aſſignari valet, illi tanquam vnica, expreſſa cenſenda eſt, vt notat Molin. *dicto lib. 3. cap. 5. num. 29. verſ. ideoque*.

Quartò, quia quamuis prima ſubſtitutio deſcenden- 8
tium Teſtatoris, & ſecunda deſcendentium Thomæ contineantur ſub diuerſis orationibus, quo caſu, qualitates in prima oratione expreſſæ per copulatiuam, &, non cenſeantur repetitæ in ſecunda oratione, iuxta text. *in leg. qui fundum, de contrahen. empt. leg. Seia, §. Gaio*, & ibi Bart. *ff. de fun. inſtruct.* Nihilominus contrarium eſt dicendum, quoties ex præſumpta diſponentis voluntate, talis repetitio facienda elicitur, prout docuit Bart. *in dict. §. Gaio, n. 2. verſ. ſecundo caſu*, ſed ſic eſt, quod prædicta teſtatoris tacita voluntas in noſtro caſu ſatis deſumitur ex inſtitutione fideicommiſſi realis, quin & in re certa, & ex vocatione deſcendentium, & ex alijs coniecturis infra dicendis; Tum etiam quia, & ſi ſint duæ orationes, ſunt tamen continuatæ, & coniunctæ per illa verba, *& deficiente linea maſculina teſtatoris, &c.* cùm iſta copulatiua, &, ſæpiſſimè ſtet continuatiuè, vt not. Rebuff. *in l. coniunctionem, 29. verſ. 7. de verb. ſign.* per text. *in l. Senatoris filius, ff. de Senatorib. & l. & quia, de iuriſdict. omn. iud.* & tunc qualitates in prima oratione, & ſubſtitutione expreſsè cenſentur repetitæ in ſecunda oratione, & ſubſtitutione in illa contenta, vt in terminis tradit Bal. *conſil. 17. lib. 2. dub. 2.* & Anchar. *conſ. 361. n. 2.* Cran. *conſ. 208. n. 6.* Curt. iun. *conſil. 70. n. 1.* Menoch. *conſ. 106. n. 291. cum ſeq.* Neuiz. *conſ. 72. n. 14.* per text. *in l. fin.* ibi, *& coniuncta ſcriptura, &c. ff. de reb. dub.* Theſaur. *deciſ. 202. n. 10.*

Quintò, quia Teſtator poſt ſubſtitutiones ſuorum 9
deſcendentium maſculorum, & deſcendentium Thomæ illius patris, paulo inferius adiecit talia verba, nempe, *quia voluit bona prædicta alienari prohibita*, vt ſupra, *fore ſubiecta fideicommiſſo, nedum in caſu alienationis, ſed etiam decedentiæ cuiuſque prædictorum, &c.* quibus verbis expreſsè declarauit velle relinquere perpetuum fideicommiſſum inter omnes ſupradictos deſcendentes maſculos ſui ipſius & Thomæ, prout illa verba, *fore ſubiecta fideicommiſſo*, clarè denotant, iuxta doctr. Bart. *in dicta l. centurio num. 38. verſ. idem ſi teſtator dixit*, quam opinionem ſequitur, & dicit communem Pariſ. *conſil. 30. numer. 9. & conſil. 82. num. 13. lib. 2.* & Port. *conſ. 55. numer. 88.* & Marzat. *in Epitom. fideicommiſſ. part. 3. q. 28.* Menoch. qui plures citat *conſil. 434. num. 1. lib. 5. & præſumptione 68. num. 2. lib. 4.* Præcipuè, quia illa dictio, *vt ſupra* eſt relatiua, & repetitiua eorum, quæ in præcedentibus expreſſa fuerunt, *l. 1. §. ex hoc edicto iuncto verſ. deinde ff. de poſtulan.* & ibi notatur Ruin. *conſil. 113. num. 8. lib. 1.* Dec. *conſil. 182. num. 3. & conſil. 227. nu. 3.* Et illa verba *cuiuſque prædictorum*, amplectuntur omnes deſcendentes maſculos, tam teſtatoris, quam Thomæ ſupra in ſubſtitutionibus expreſſos, quin & diſtribuunt in ſingulos prædictorum deſcendentium, iuxta Bart. *in l. hoc articulo n. 3. ff. de hæred. inſtitut.* & fuit latè alias in iſta cauſa ponderatum.

Quibus non obſtat doctr. Cuman. *in l. cum ita §.* 10
in fideicommiſſo numer. 4. de legat. 2. & in l. Gallus §. quidam rectè ff. de liber. & poſthum. tenentis, quod quando plures ſub nomine collectiuo, veluti *deſcendentes*, ſimpliciter ſunt vocati, debent venire ordine ſucceſſiuo per vulgarem, & non per fideicommiſſariam, quod etiam cenſuit Bart. *in dicto §. quidam rectè num. 11.* & ibi Iaſ. *num. 10. & 45.* & Alciat. *num. 10.* & Caſtr. *conſ. 159. num. 4. & 5. part. 1.* & Crauet. *conſ. 161. num. 9.* Iul. Clar. *receptar. lib. 3. §. teſtamentum quæſt. 80.* & plures huius ſententiæ, & teſtantes de

communi, referunt Couar. *in d. c. Raynutius* §. 2. *num.* 6. & 7. Molin. vbi ſupra, *lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 27. *verſ. ſecundo idipſum*, & Surd. *deciſ.* 346. *num.* 18. quæ reperitur in fine, *lib.* 4. *conſiliorum*. Quia reſpondetur; quod quicquid ſit de prædicta opinione, & licet tanquam communis admittatur. Nihilominus idem Cuman. in eiſdem locis illam declarat non procedere, quoties verba in prædictis ſubſtitutionibus, tractum ſucceſſiuum, ſeu perpetuitatem reſpiciunt; tunc enim vocatos non per vulgarem, ſed per ſideicommiſſariam in perpetuum ordine ſucceſſiuo admittendos eſſe docet idem Cuman. vbi ſupra, & idem cenſuit *in l. peto* §. *fratre num.* 5. *de legat.* 2. quam ſententiam amplectitur Socin. *in d.* §. *quidam rectè, num.* 8. *verſ. quartus caſus*, & ibi Iaſ. *num.* 45. & Alciat. *nu.* 35. *cum ſeq.* & Ruin. *conſ.* 92. *num.* 1. & 8. *lib.* 2. Et pro iſta parte plures illam tenentes adducunt Couar. *vbi ſupra d.* §. 2. *n.* 2. & Molin. *d. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 15. & Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 8. *tit.* 12. *num.* 11. Vndè cùm ex ſupradictis clarè conſtet, in huiuſmodi ſubſtitutionibus, teſtatorem tractum temporis ſucceſſiuum, & perpetuitatem inter deſcendentes maſculos tam ipſius, quàm Thomæ illius patris deſideraſſe, & quod bona iſta, fideicommiſſo ſubiacerent, non videtur dubitanduto, quod etiam, iuxta doctrinam Cumani ſint deſcendentes Thomæ, ordine ſucceſſiuo per fideicommiſſariam in infinitum vocati.

11 Minus obſtat, quod ad excluſionem realis fideicommiſſi ex aduerſo adducitur, nempe, prohibitionem alienationis factam fuiſſe per participium *prohibens*, & *vetans*, poſitum in eadem oratione, qua Ludouicus fuerat inſtitutus, & quod quando participia reſpiciunt verba generalia, determinant verbum principale orationis; Vnde in noſtro caſu, participium *prohibens*, determinat verbum *inſtituit*, & ſic reſtringit prohibitionem ad perſonam Ludouici inſtituti, iuxta Corn. *conſ.* 60. *num.* 8. *lib.* 1. Quia reſpondetur, quod quamuis iſtud participium regatur a verbo *inſtituit*, non reſpicit tamen prohibitionem omnium bonorum in vniuerſali inſtitutione Ludouici comprehenſorum, ſed tantum prohibitionem iſtius prædij, & ſic afficit omnes ad illud vocatos, nempè, deſcendentes maſculos Teſtatoris, & Thomæ. Vnde prohibitio non poteſt dici reſtricta ad ſolam perſonam Ludouici hæredis.

12 Vlterius, quia fideicommiſſi inſtitutio non deſumitur ex illis verbis: *prohibens teſtator*, &c., ſed ex ſequenti clauſula ibi: *prædictam prohibitionem fecit Teſtator, quia voluit bona prædicta perpetuo eſſe, & permanere in filios, & deſcendentes maſculos ipſius teſtatoris*, vbi non per participium proceditur, ſed per nomen, prohibitionis alienationis prædij, cùm redditione rationis, *quia vult permanere perpetuo in deſcendentes*, &c. & ſic prohibitio, & fideicommiſſi inſtitutio reſpiciunt prædium, & afficiunt omnes ad illud vocatos, ex quibus, & ex ſupra in ſecundo fundamento adductis, neceſſario eſt fatendum, nos verſari in fideicommiſſo reali.

13 Minus obſtat differentia verborum in prædictis ſubſtitutionibus ex aduerſo ponderata, cùm in prima ſubſtitutione vſus fuerit Teſtator verbo *permanere*, denotante perpetuitatem, in ſecunda vero, verbis *tranſire*, & *peruenire*, non inducentibus perſeuerantiam, ſed actum momentaneum, vt de verbo *peruenire*, tradit Menoch. *conſ.* 376. *num.* 23. *lib.* 4. allegans Alciat. *in l. cum ita* §. *in fideicommiſſ. num.* 14. *verſ. qua ratione de legat.* 2. Quia reſpondetur, in iure non eſſe differentiam inter permanere, & peruenire, vt docuit Vlpianus *in l. aliud* 71. ibi, ſicut peruenire propriè illud dicitur, quod eſt remanſurum, *ff. de verb. ſign.* vbi Rebuff. *in ver.* §. *ſicut notat, illud dici apud me perueniſſe, quod apud me permanſurum eſt*, quod & idem Vlpianus ſenſit *in l. nomen* 164. §. *habere eod. tit.* ibi, *habere ſicut peruenire, effectu accipiendum eſt*, ex quibus clarè patet, peruenire, & permanere, idem importare. Præcipuè, cùm illa præpoſitio *per*, de ſui natura ſignificet actus perfectionem, & temporis continuationem, vt poſt Ioan. Andr. & alios, quos refert, & ſequitur, not. Rebuff. *in l. Vrbana familia* §. *pernoctare, verſ. notandum eſt de verb. ſignif.* Vnde videtur Teſtatorem, per dictum verbum *peruenire*, in ſubſtitutione tranſuerſalium appoſitum, voluiſſe expreſsè dicta bona permanere cum effectu, & cum continuatione, & tractu temporis in deſcendentes maſculos Thomæ, & Menoch. quatenus vult *in dicto conſ.* 376. verbum *peruenire*, importare actum momentaneum, non ſolum loquitur ſine lege, quia contra illam, & Vlpiani reſponſum *in d. l. aliud*, & Alciat. à Menoch. adductus *in d.* §. *in fideicommiſſo*, nullatenus probat dictum Menochij, ſed tantum dicit, quod ſi Teſtator iuſſit poſt mortem hæredis ſcripti, hæreditatem deuenire ad propinquiorem generis ſui, tali caſu fideicommiſſum, ad vlteriorem non extendi, ſed non fundatur in verbo *peruenire*, ſeu *deuenire*, ſed in eo, quod vocatio fuit facta de proximiori, quod eſt nomen vnius perſonæ, non autem collectiuum, vt apud eundem Alciat. ibid. legitur. Et quamuis vltra verbum *peruenire*, adſit in ſecunda ſubſtitutione, verbum *tranſire*, non obeſt, cùm voluerit Teſtator, illo ſignificare ſui voluntatem, nempe, quod deficiente linea maſculina teſtatoris, de illa ad lineam Thomæ bona tranſirent, & per iſtum tranſitum in illam peruenirent, & permanerent, & ſic vſus fuit vtroque verbo *tranſire*, & *peruenire*.

Vltimò nec diuerſitas perſonarum obſtare videtur, 14 cùm ex ea non poſſit argui ad diuerſitatem rationis conſeruandæ agnationis, licet enim Teſtator prædilexerit ſui ipſius deſcendentes, eorumque agnationis conſeruationem deſiderauerit, non ex eo ſequitur, non dilexiſſe deſcendentes Thomæ illius patris, nec deſideraſſe illorum agnationis conſeruationem, quin potius contrarium fuiſſe de voluntate teſtatoris ſatis elicitur, cùm etſi ſuorum deſcendentium prædilectionem declarauerit in eo, quod illos primo vocauit, iuxta text. *in l. quoties ff. de vſufruct.* cum alijs per Crauet. *conſ.* 67. *num.* 7. & Cephal. *conſ.* 430. *num.* 3. illis deficientibus vocando deſcendentes maſculos Thomæ, dilectionem erga illos, conſeruationemque agnationis ipſorum ſatis expreſſit, & nimirum, cùm deficiente linea maſculina Teſtatoris, nulla magis apta ad conſeruationem illius agnationis, quàm linea maſculina Thomæ patris Teſtatoris, quamuis ſit linea tranſuerſalis, cùm omnes de eadem agnatione eſſent. Cæteris ex aduerſo adductis, ſatis ex ſupradictis ſatiſfactum videtur, & illis non obſtantibus, Domini pro confirmatione ſententiæ Rotalis reſpondendum cenſuere.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Vrbeuetana fideicommiſſi.

Lunæ 10. *Decembris* 1607.

ARGVMENTVM.

Enumerantur in hac deciſione nonnullæ coniecturæ, quibus præſumitur Teſtatorem Poſitos in conditione expreſsè ad fideicommiſſum vocaſſe.

SVMMARIVM.

Deſcendentes poſiti in conditione regulariter non cenſentur vocati, n. 1.

Subſtitutio facta in caſu quo Teſtator moriatur ſine filijs expirat, quando obijt vnico tantum filio relicto, n. 1. *Declara, vt num.* 8.

Poſiti in conditione cenſentur vocati, quando ex coniecturis conſtat de mente Teſtatoris, quod eos vocare voluerit, n. 2.

Poſiti in conditione cenſentur vocati, quando in eodem Teſtamento ſunt expreſsè vocati ad portiones Tranſuerſalium, & ad portionem relictam fœminis, n. 3.

Poſiti in conditione cenſentur vocati, quando Teſtator progreditur ad plures gradus Subſtitutionum, n. 4. *Præſertim quando idem Teſtator fœminas excluſit, ibid.*

Poſiti in conditione cenſentur vocati, quando Teſtator voluit hæreditatem ſuam nunquam deuenire ad fœminas, ſed remanere apud maſculos, & de ſtirpe, num. 5.

Exceptio eſt de regula, & regulam declarat, n. 6.

Licentia aliud non eſt, quam collatio libertatis conceſſa ei, qui libertatem non habet ex ſe ipſo, licentiaque prohibitionem oſtendit, n. 7.

D E-

DECISIO CXLIV.

1 ITerum dubitaui, an conſtaret de fideicommiſſo ad fauorem deſcendentium Petrucij reſeruato; vt vocatur. An extendatur vltra Pronepotes, & an adſit reciproca inter ipſos, & difficultas conſiſtebat in eo, quia iſti deſcendentes ſunt poſiti in conditione, & ideò non cenſentur vocati, iuxta gloſſam magis communiter approbatam *in l. Lucius ff. de hered. inſtit.* quam etiam Rota ſequitur, & quia Teſtator deceſſit vnico tantum filio Petrucio relicto, & tamen videbatur prouidiſſe ſolum in caſum, in quem decederet pluribus filijs relictis cùm instituit Petrucium filium, & alios naſcituros, & ſi quis eorum decederet in pupillari ætate, vel poſtea quandocunque ſine filijs maſculis legitimè ex ſe deſcendentibus ſubſtituerit ei, & eis ſuperuiuentes, & eorum filios maſculos, & alios deſcendentes ex eis maſculos, ſubdens immediatè, quod ſi aliquis ex filijs dicti teſtatoris, vel Nepotibus maſculis ex filijs, vel Nepotibus, vel aliquis alius deſcendens maſculus non ſupereſſet, ſubſtituit eis Vgolinum, & Leonellum, & alios maſculos deſcendentes ex eis, & propterea cùm non euenerit dictus caſus, quod teſtator obierit pluribus filijs relictis, videbatur dicendum ſubſtitutionem expiraſſe iuxta conſil. Oldrad. 177. Ioan. Andr. in addit. Specul. *tit. de teſtam. §. 1. in addit. mag. quæ incipit cum Patronu, ver. occurrit caſus nouiſſimus.*

2 His tamen non obſtantibus, maior pars Dominorum cenſuit contrarium, quia licet poſiti in conditione non cenſeantur vocati, ſecundum gloſ. *in d. l. Lucius*, tamen ab iſta gloſ. receditur, quando ex coniecturis conſtat de contraria mente teſtatoris, vt per Illuſtriſſ. Cardin. Manticam *de coniect. vlt. volunt. lib.* 11. *tit.* 2. *num.* 19. prout Rota pluries receſſit, Pur. *deciſ.* 315. *lib.* 3. & in cauſa Spoletana Terrarum 21. Iunij 1599. coram Illuſtriſſ. D. meo Cardin. Mellino, & eodem anno 15. Nouembris in cauſa Interamnen. Bonorum coram Illuſtriſſimo Domino meo Cardinale Seraphino, & paſſim recepit, prout etiam pluries receſſit de hoc anno.

3 Hic autem adſunt plures coniecturæ: Nam vltra quod deſcendentes vocantur ad portiones tranſuerſalium, & ad portionem relictam fœminis, quatenus morerentur ſine filijs, & ideò intrat coniectura, quod cenſeantur vocati dum ponuntur in conditione iuxta *conſil.* Iaſ. 108. *n.* 19. *& ſeqq. lib.* 4. pluries in Rota Canonizatum, de filijs ſubdit, & ſi quis eorum decederet in pupillari ætate, vel poſtea quandocunque ſine filijs maſculis legitimè ex ſe deſcendentibus ſubſtituit ei, & eis ſuperuiuentes, & alios deſcendentes ex eis maſculos. Vnde ſi in hoc caſu voluerit ſubſtituere deſcendentes ex filijs alijs filijs ipſius teſtatoris, quatenus morerentur ſine filijs, & ſic tranſuerſalibus, non eſt veriſimile, quod noluerit eoſdemmet deſcendentes ſubſtituere ſuis aſcendentibus, & ſic Petrucio, cùm eos ponat in eademmet oratione, Cùm ſubdat, quod ſi aliquis ex filijs dicti teſtatoris, vel Nepotibus maſculis ex filijs, vel Nepotibus, vel aliquis alius deſcendens maſculus non ſupereſſet, &c. Teſtator enim magis cenſetur diligere deſcendentem in portione aſcendentis, quam in portione tranſuerſalis, vt conſiderat Rimin. ſen. *conſ.* 189. *num.* 11. *&* 12. *lib.* 1. Gozad. *conſ.* 64. *n.* 10. *lib.* 1. Aym. *conſ.* 62. *n.* 10. Ruin. *conſil.* 60. *n.* 24. *lib.* 2. & hanc coniecturam de plano procedere dicit Modern. Eugubin. *conſ.* 65. *num.* 33. *verſ. quæ ſine dubio lib.* 1.

4 Quæ coniectura corroboratur, & clarè oſtendit mentem teſtatoris, cùm non extantibus dictis filijs, aut nepotibus, vel deſcendentibus ſubſtituat eis Vgolinum, & Leonellum, & alios maſculos deſcendentes ex eis, & ſic progreditur ad plures gradus ſubſtitutionum, ex qua progreſſione colligitur coniectura, quod voluerit vocare poſito in conditione, Anchar. *conſ.* 74. *num.* 2. *in fin.* Alexand. *conſ.* 64. *num.* 5. *verſ. corroboretur lib.* 5. cum alijs per Illuſtriſſ. Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 11. *tit.* 3. *n.* 13. qui dicit hanc coniecturam, vnà cum alijs multum ſuffragari, & illam probauit Rota in cauſa Spoletana Terrarum 21. Iunij 1599. coram Illuſtriſſ. D. meo Card. Mellino, & de hoc anno 14. Maij in cauſa Ciuitatis Caſtelli fideicommiſſi coram R. P. D. meo Ludouiſio, & etiam probauit Senat. Pedemont. vt per Theſaur. *deciſ.* 96. *num.* 17. & magis debet ſuffragari in iſto caſu attenta ſeriè, & ſtructura teſtamenti, concurrit inſuper perpetua excluſio fœminarum, & quod deſcendentes ſunt poſiti in conditione cum qualitate maſculinitatis, & quod agitur de deſcendentibus teſtatoris, quæ omnia multum coadiuuant, quod iſti deſcendentes poſiti in conditione cenſeantur vocati, vt dicitur in alia Deciſione.

5 Et videtur ceſſare omnis difficultas, quia poſt dictam ſubſtitutionem de Vgolino, & alijs in caſu prædicto in euentum, quod teſtator moreretur ſine filijs, & deſcendentibus, eoſdem Vgolinum, & alios inſtituit, & filios filiorum ipſorum, concludens per hæc verba: Ita quod hæreditas nunquam ad filias, vel deſcendentes fœminas deueniat, ſed ſemper remaneat apud maſculos de ſtirpe teſtatoris; quæ clauſula, *Ita quod*, præbet vehementiſſimam coniecturam, quod vocauerit deſcendentes poſitos in conditione, quia ſi voluit, nunquam hæreditatem deuenire ad filias, vel deſcendentes fœminas, ſed ſemper remanere apud maſculos de ſtirpe in neceſſarium antecedens cenſetur illos maſculos de ſtirpe vocaſſe, vt per Corn. *conſ.* 22. *num.* 9. *lib.* 2. Illuſtriſſ. Card. Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 6. *tit.* 15. & fuit conſideratum in cauſa Firmana de Fulchis coram Illuſtriſſimo Domino meo Card. Pamphilio, qui enim vult conſequens, perneceſſe vult, & antecedens iuxta doctr. Bald. *in l. quamuis Cod. de fideicommiſſ.*

6 Neque eſt verum, quod hæc clauſula ſtet conſecutiuè tantum ad inſtitutionem Vgolini, & aliorum in euentum, quod teſtator moreretur ſine filijs, quia hoc tollitur ex verbis immediatè ſequentibus, nempe ſaluo, quod dictus Petruclus, & alij filij dicti teſtatoris, & alij maſculi deſcendentes ex eis poſſint in vita ipſorum, & cuiuslibet ipſorum de bonis ipſius teſtatoris ad eos pertinentibus liberè facere velle ipſorum in toto, vel in parte, non obſtante ſubſtitutione prædicta, nam ſi teſtator moderat clauſulam, *Ita quod*, per clauſulam, *ſaluo quod*, in qua dat facultatem alienandi Petrucio, & deſcendentibus, ergo voluit, & eos eſſe comprehenſos in clauſula, *Ita quod*, Exceptio enim eſt de regula, Calder. *conſ.* 5. *de iureiuran.* Gemin. *conſ.* 65. *num.* 80. *verſ. Nam ex quo hic excipit*, & regulam ipſam declarat Bald. *conſ.* 131. *verſ. ſuper ſecundo lib.* 1. alias exceptio eſſet deriſoria, Caſtr. *conſ.* 79. *num.* 3. *lib.* 1.

7 Et ex hac licentia alienandi oritur & alia coniectura, quod vocauerit dictos deſcendentes, quia licentia nihil aliud eſt, quam collatio libertatis conceſſa ei, qui eam non habet ex ſe ipſo, *cap. licet de regular.* Bal. *conſil.* 290. *ante finem*, *lib.* 3. ergo iſta licentia oſtendit prohibitionem, *l. fin. C. de iur. emphyteut.* per conſequens etiam vocationem, quia quem non honoro, grauare non poſſum, *§. 1. Inſtit. de ſingul. rebus per fideicom. relict. l. planè filium, §. vlt. & l. vendendum, de leg.* 2.

8 Neque obſtat ſecunda principalis obiectio, quod cùm teſtator deceſſerit, cùm aliquid non reperiatur principaliter diſpoſitum in iſto caſu per *Conſil.* Oldrad. 177. Nam fuit reſponſum, quod communis opinio eſt contra Oldrad. vt teſtatur Iaſ. *conſil.* 148. *lib.* 2. *numero* 15. *verſicul. ſeptimo pro iſta parte*, *& numero* 16. *verſic. & ſic eſt diligenter aduertendum.* Vbi dicit eam de iure eſſe veriorem, & eſt opinio Bar. *in l. quamdiu inſtitutus*, 68. *numero* 10. *ff. de acquirend. hered.* quam ibidem alij communiter ſequuntur, vt dicit Iaſ. *loco proximè allegato*, communem etiam dicit Pancirol. *conſil.* 39. *in fine verſicul. non obſtat conſil. Oldrad.* & late Marzar. *de fideicommiſ. queſt.* 13. *per totam, & conſil.* 1. *num.* 1. & pro iſta opinione, & in iſto caſu videtur bonus Textus *in l. heredes mei, §. cum ita ff. ad Trebell.* vbi ſubſtitutio facta in euentum, quod omnes moriantur ſine filiis habet locum etiam quod vnus tantum ſine filiis moriatur, ſi non ex verbis, ſaltem ex mente Teſtatoris, cùm non adſit diuerſitatis ratio, prout in caſu iſto, maximè cùm ex ſupra ponderatis concurrat apertiſſima voluntas Teſtatoris, prout etiam conſiderat Iaſ. *in d. conſ.* 148. *ante num.* 10. *verſic. ſed præmiſſis, cum ſequentibus.*

Digitized by Google

REVEREND. P. D. ATTREBATEN.

Ceſenaten. Bonorum.

24. *Ianuarij* 1608.

ARGVMENTVM.

Filij naturales quando excludant ſubſtitutum, ſi ſine filijs &c. Et quando in fideicommiſſis, & ſubſtitutionibus veniant appellatione filiorum, & quid etiam ſi fuerint legitimati.

SVMMARIVM.

Facti ſpecies, num. 1.

Vocatus in fideicommiſſo ad integram hereditatem, multo magis præſumitur vocatus ad portionem hereditatis, num. 2.

Pluralitas quando reſpicit diuerſos effectus, tunc ex præſumpta mente teſtatoris reſoluitur in ſingularitatem, num. 3.

Fideicommiſſaria ſubſtitutio operatur, vt in ea quilibet per ſe grauatus cenſeatur, n. 3. *Quod præſertim procedat quando non ſupereſt perſona magis dilecta à teſtatore quæ ex illius mente ſubſtitutos excludat, n.* 4.

Subſtitutio plurium decedentium in dubio, intelligitur facta diſcretiuè de proprijs filijs, & deſcendentibus cuiuſcunque inſtituentis, non autem de alijs, n. 5.

Subſtitutio reciproca non inducitur in fideicommiſſis, niſi vis verborum, aut aliqua neceſſaria coniectura vigeat, num. 6.

Filij naturales an, & quando faciant deficere conditionem, ſi ſine filijs &c. & quando veniant appellatione filiorum ad excluſionem ſubſtituti, n. 7. *& ſeq.*

Filij naturales regulariter excludunt ſubſtitutum, ſi ſine filijs, & ſic veniunt in fideicommiſſis appellatione filiorum, num. 8.

Filij naturales non excludunt ſubſtitutum, quando frater ſubſtitutus eſt coheres grauatus, n. 9.

Filij naturales faciunt deficere conditionem in ſubſtitutione facta, ſi ſine filijs &c. quando teſtator fuit homo honeſta vita, & honorabilis, aliter ſecus, n. 10.

Spurius nullo modo facit deficere conditionem in ſubſtitutione facta, ſi ſine filijs &c. nec ſubſtitutum excludit, n. 11.

Naturales filij qui dicantur, n. 12.

Filiorum appellatione in ſubſtitutionibus an veniant naturales arbitrio iudicis remittitur n. 12. *&* 13. *vbi etiam quod in hoc multum attenditur teſtatoris obſeruantia.*

Spurius quis potius præſumitur, quam naturalis, n. 13.

Filij naturales ſemel excluſi ſemper habentur pro excluſis, n. 13.

Legitimatio poſt mortem patris, & poſt fideicommiſſum reſtitutum ius alteri acquiſitum tollere non poteſt, etiamſi fuerit facta à Principe de plenitudine poteſtatis, num. 14.

Legitimati cum clauſula ſine præiudicio venientium ex fideicommiſſo *non excludunt ſubſtitutum, n.* 15.

Legitimatio facta non facta mentione alterius legitimationis non valet, n. 15.

Legitimari non poſſunt ab Archiuo Romano filij naturales in præiudicium vocatorum ex fideicommiſſo, aut teſtamento, aut quauis alia diſpoſitione ex Bulla Pij IV. n. 16.

DECISIO CXLV.

1 PEtrus Vrſinus Ceſenaten. hæredes inſtituit Andream, & Pamphilium filios naturales, & legitimos, eoſque inuicem ſubſtituit vulgariter, & per fideicommiſſum, ita quod vno decedente ſine filijs maſculis eidem ſuccedat alius ſuperuiuens, & ſi ambo decederent ſine filijs, voluit vt eius bona deuenirent ad ſuas filias fœminas. Defuncto teſtatore vterque filius ſucceſſit. Deinde præmortuo Andrea relicta Fuluia legitima filia, & Cornelio, & Camillo filijs naturalibus tantum, & poſt obitum patris legitimatis, ſucceſſit ille Pamphilius, eoque mortuo, nata eſt controuerſia de illius ſucceſſ. inter Cornelium, & Camillum ex vna, & Iuliam, & Galathæam filias legitimas teſtatoris ex altera.

2 Quare propoſito ſæpius dubio, Domini reſoluerunt factum eſſe locum fideicommiſſo ad fauorem filiarum, tam quoad portionem Andreæ primo defuncti, quam quoad portionem Pamphilij vltimo loco defuncti, & incipien. à portione Pamphilij mouebantur hac ratione, quia cùm à teſtatore vocatæ fuerint ad integram hæreditatem in euentum, quod vterque filius decederet ſine filijs, cenſendum eſt, quod illas etiam vocare voluerit ad portionem hæreditatis, quo caſu vnus filius ex filijs, decederet ſine liberis, *arg. l. non debet ff. de regul. iur. l. in actionibus ff. de in lit. iuran.* vbi ad hoc quod ſubſtitutus admittatur ad partem vacantem ſufficit, quod in perſona vnius hæredis interuenerit caſus ſubſtitutionis, etiamſi alter hæredum cum filijs deceſſerit.

3 Et ratio eſt, quia cùm pluralitas reſpiciat diuerſos effectus ex præſumpta mente teſtatoris, reſoluitur in ſingularitatem, vt contingit in ſubſtitutione fideicommiſſaria, in qua quilibet per ſe videtur eſſe grauatus, Bar. *in d. §. cum ita num.* 3. *& iuncta l. pen. num.* 3. *C. de impub. & alijs ſubſtit.* Aym. *conſ.* 109. *num.* 1. Corn. *conſ.* 298. *lib.* 4. Illuſtriſſ. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 11. *tit.* 5. *num.* 9. & hanc diſpoſitionem ſæpè amplexa eſt Rota, vt in Romana ſupplementi legitimæ de Alterijs 26. Octobris 1584. quæ eſt *diuerſ.* 804. *n.* 1. *per tot. par.* 1. & in Romana fideicommiſſi bonorum 26. Iunij coram Lancel.

4 Et procedit ſine difficultate, quando non ſupereſt perſona, quæ ex præſumpta mente Teſtatoris excluderet ſubſtitutos, Ioan. de Anan. *conſ.* 22. *&* 161. Bolognet. *verſ. ſed cupiens ſecundum membrum*, Corn. *dicto conſ.* 198. *verſ. reuera autem lib.* 4. Illuſtriſſ. Mant. *lib.* 11. *tit.* 5. *num.* 19. quando enim ſupereſt perſona magis dilecta illa eſt præferenda, *iuxt. d. l. penult. C. de impub.* quæ ita interpretatur, & conciliatur cum dicto *§. cum ita, ibid. n.* 3. *verſ. & aduerte*, vbi etiam Bolognet. teſtatur intellectum Bartol. eſſe communem ibi, *& ſeq. lib.* 8. *reſp.* Papien. *in d. §. cum ita in fin.* per quæ circa portionem Pamphilij videbatur ceſſare omnis difficultas.

5 Et non obſtat, quod prætenditur, nepotes teſtatoris poſt filios eſſe vocatos per reciprocam in illis verbis, & ipſis non obſtantibus eorum filij maſculi ſuccedant; quia in dubio ſubſtitutio plurium decedentium intelligitur facta diſcretiuè de proprijs filijs, & deſcendentibus cuiuſcumque inſtituentis, non autem de alijs, Rum. *conſ.* 121. *num.* 4. *lib.* 2. *& conſ.* 105. *num.* 12. *& conſ.* 134. *num.* 7. *& conſil.* 141. *num.* 3. *verſ. poſtremo, & conſ.* 142. *num.* 5. *lib.* 3. Pariſ. *conſ.* 18. *num.* 6. *lib.* 2. Alciat. *conſ.* 82. *n.* 2. fuit dictum in Firmana fideicommiſſi 5. Maij 1593. coram Illuſtriſſ. Seraphino.

6 Nam reciproca non inducitur in fideicommiſſis, niſi vis verborum, aut aliqua neceſſaria coniectura vrgeat, *l. Lucius §. eres hered. ff. ad Trebell.* Iaſ. poſt Caſtren. *in l. poteſt. ff. de vulg.* Rip. *in d. l. heredes mei §. cum ita num.* 17. *&* 23. Zanch. *part.* 6. *num.* 99. *ad Trebell.* Virg. Silu. apud Riminſen. *conſ.* 224. *num.* 56. Menoch. *conſ.* 85. *num.* 65. præſertim, inter deſcendentes vnius lineæ ad alteram, vt inter patrem, & nepotes fuit dictum in dicta Firmana fideicommiſſi.

7 Quo verò ad portionem Andreæ pariter Domini dixerunt, illi filios naturales ſuccedere non poſſe, quia defuncto Andrea ex diſpoſitione Teſtatoris, in ea ſucceſſit Pamphilius excluſis dictis filijs naturalibus, & ſic tota hæreditas fuit effecta vnum corpus, Pariſ. *conſ.* 5. *n.* 27. *vol.* 2. Corn. *d. conſ.* 229. *num.* 5. *lib.* 3. Bart. *in l. Scæuola n.* 5. *ff. ad Trebell.* Iaſ. *conſ.* 89. *num.* 4. *lib.* 1. & fuit deciſum in Romana fideicommiſſi de Quinque, 12. menſis Nouemb. 1607. coram Reuerendiſſ. D. Bononien.

8 Non obſtat quod naturalis faciat deficere conditionem, ſi ſine filijs, & quod veniat appellatione filiorum ad excluſionem ſubſtituti, *l. ex facto §. ſi quis rogatus il* 1. *ad Trebell.* etiam quod ſubſtitutus fuerit filius Teſtatoris naturalis, & legitimus, vt ibidem de communi, Alex. *num.* 7. *verſ. item fallit* 4. Ripa *num.* 24. teſtatur Angel. *num.* 2. Odd. *in tract. de compend. part.* 6. *art.* 6. *§. an naturalis tantum num.* 7. Michael. Graſſ. *in §. fideicommiſſum* 37. *num.* 7. Alex. *conſ.* 94. *num.* 2. *in fine lib.* 1. Dec. *in cap. in præſentia num.* 102. *verſ. iſta ergo tacita conditio de probation.* vbi dicit non eſſe mirum, ſi naturalis excludit ſubſtitutum, quia ſola exiſtentia conditionis attenditur, & in ea conditione non eſt neceſſe quod liberi ſuccedant, vt eſt text. *in l. filiusfamilias §. cum quis de legat. primo*, Zanch. *in repet. dicta l. heredes mei §. cum ita part.* 6. *num.* 8. *verſ.* 3. *reſponderi poteſt*, Io. de Anan. *in dicto conſ.* 22. *circ. med.* qui dicunt, quod in conditione merum factum attenditur, non autem

an

Digitized by Google

an ſuccedant, & tenuit Rota in Camerinen. bonorum 25. Octobris coram Decano, quæ & ſi loquatur de naturalibus legitimatis, tamen Doctores præcitati, qui in ea plerique allegantur, loquuntur de naturalibus.

9 Nam prædicti Doctores conſiderarunt, quod etiamſi prædicta opinio ſit communis, multi tamen tenent contrarium, quando frater ſubſtitutus eſt cohæres grauatus, *argum. leg. fin. Cod. de inſtitut. & ſubſtitut.* quæ limitatio veriſſima eſſe dicitur Rip. *vbi ſupra*, poſt Salicet. *in leg. generaliter*, *§. cum autem, num. 60. eodem tit.* vbi refert ita conſuluiſſe in facti ſpecie Ricard. & Salicet. Illuſtriſſ. Cardinalis Mantica *de coniect. vltim. volunt. lib. 10. tit. 9. num. 17. in fin.* Menoch. *præſumpt. 78. num. 62. lib. 4.* Berous *in d. cap. in præſentia, numer. 284. de probat.* Ioann. Corraſius *lib. 1. miſcellan. cap. 7.* qui vltimi loquuntur generaliter etiamſi frater ſubſtitutus non ſit coheres.

10 Secundò conſiderabant, quod naturales faciunt deficere conditionem, limitatur, quando Teſtator fuit homo honeſtæ vitæ, videlicet honorabilis agnationis, ita vt ei eſſet verecundia, ſi ſua cognatio ſeu domus deueniret ad baſtardos, Bart. *in d. leg. cum ita, num. 2.* ibi Ang. *num. 2. in fin.* Alex. *num. 5. verſ. ita, & in conſ. 94. num. 1. verſ. tertio probat. vol. 1. & in conſil. 121. num. 4. vol. 2.* Salic. *in leg. generaliter, §. cum ita, num. 6. verſ. ſecundo quia opprobrium*, Cuiac. ad Papinian. *lib. 8. in explicat. leg. cum frater filios, §. volo, de leg. 2.* Roland. *de teſtam. & vltim. volunt. rubr. 26. num. 12.* Abb. *in d. cap. in præſentia, num. 18. de probat.* vbi dicit, quod ſi teſtator erat homo non inhoneſtæ conuerſationis, & homo venerabilis, tunc naturalis non excludit ſubſtitutum, quia non eſt veriſimile, quod talis homo voluerit excludere ſubſtitutum.

11 Primò conſiderabant, quod Spurius nullo modo facit deficere conditionem, ſi ſine liberis, ad excluſionem ſubſtituti, *authent. ex complexu, Cod. de inceſt. nupt. in §. fin. inſtit. quib. mod. nat. offic. ſui*, Bart. *in d. §. ſi quis rogatus, num. 4.* Illuſtriſſ. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. tit. 9. n. 22. lib. 1.* Dec. *conſ. 434. n. 17.* Abb. *in d. c. in præſentia, num. 19. de probat. & in cap. per tuas, eod. tit.*

12 Quartò conſiderabant multa requiri ad hoc, vt quis dicatur naturalis, *iuxta §. planum eſt in auth. quibus mod. nat. effic. legit.* quæ refert Illuſtriſſ. Card. Mantic. *d. lib. 11. tit. 22.* Denique hæc quæſtio, an filiorum appellatione contineantur naturales, voluntatis eſt quæſtio, vt tradit Vlpian. *in d. §. ſi quis rogatus.* Ideoque plus ſit facti, quam iuris, & plurimum pendet ab arbitrio iudicis per ea, quæ tradit Cuiac. ad Papinianum loco citato.

13 Quibus ſtantibus in propoſito multum tribuendum cenſuerunt obſeruantiæ, Aym. *conſ. 101. num. 3.* cumque naturales ſemel fuerint excluſi à Pamphilio patruo qui ſucceſſit Andreæ ipſorum patri, attento quod teſtes deponunt, Petrum teſtatorem fuiſſe virum bonæ conditionis, & honeſtæ conuerſationis, & non conſtat, Camillum & Cornelium eſſe verè naturales, & cum illis concurrere omnia requiſita, de quibus ſupra, cùm in dubio potius quis præſumatur ſpurius, quam naturalis, Alciat. *conſil. 52. n. 5. lib. 5.* vbi dicit, illam eſſe legitimam præſumptionem quæ pro veritate haberi debet, Menoch. *in d. conſ. 281. num. 11. & ſeq. lib. 3.* Vnde ſequitur, quod cùm ſemel fuerint excluſi, ſemper habendi ſunt pro excluſis, text. *in c. 1. §. quia etiam, in tit. de epiſc.* vbi Abb. Calderin. *conſ. 4. de feud.* Pariſ. *conſil. 22. n. 15. vol. 1. & conſ. 72. n. 29. vol. 4.*

14 Neque ſuffragatur legitimatio poſt mortem paternam, & poſt fideicommiſſum reſtitutum Pamphilio, quia talis legitimatio ius alteri quæſitum tollere non poteſt, *cap. ſuſceptum, de reſcript. lib. 6.* Calderin. *conſil. 5. de feud.* etiamſi à Principe emanauit de plenitudine poteſtatis, vt per Alciat. *conſil. 5. num. 9. lib. 4.* vbi teſtatur ita communiter à Doctoribus approbari.

15 Et ſic non eſt neceſſe ingredi diſputationem de viribus legitimationis, tamen quia ex abundanti dixerunt Domini non ſuffragari ad effectum, quod ipſi excludant ſubſtitutos ad ſui commodum, & fauorem. Iſti enim fratres duas habent legitimationes, vnam Comitis Palatini, in qua adeſt clauſula expreſſa *ſine præiudicio venientium ex fideicommiſſo*, quo caſu filij legitimati non excludunt ſubſtitutos, alteram factam ab Archiuo Romano, in qua nulla fuit facta mentio prioris legitimationis, quæ minus tribuit, ideòque non valet per doctrinam Innocentij *in c. venien. n. 4.* & ibi Abb. *n. 14. de præſumpt.* Gabr. *conſ. 30. n. 19. lib. 1.* Hond. *de comm. conſ. 64. n. 36. & ſeq. lib. 1.* Surd. *conſ. 552. n. 49. lib. 4.*

Deinde obſtat Bulla Pij IV. quæ caſſauit, & reuocauit omnes, & ſingulas legitimationes, & facultates legitimandi in præiudicium fideicommiſſariorum aliarum diſpoſitionum ipſorumque vocatorum ex fideicommiſſo, aut teſtamento, aut quauis alia diſpoſitione. Et quamuis Pius Papa V. qui Pio IV. ſucceſſit, poſteà confirmauerit priuilegia Iulij II. Leonis X. & Pauli III. Indultorum Archiuo Romano, quod poſſit legitimare cum ſoluta clauſula *ſine præiudicio venientium ab inteſtato*, tamen cùm Pius V. non fecerit mentionem Bullæ Pij IV. cuius tenor de verbo ad verbum inſerendus erat, illa ſimul ſtare poſſunt, vt Archiuum faciat ſuam legitimationem abſque eo tamen, quod præiudicetur non ſolum venientibus ab inteſtato, verum etiam vocatis ex fideicommiſſu, maxime cùm iſta clauſula, *ſine præiudicio venientium ab inteſtato*, comprehendat etiam clauſulam *ſine præiudicio venientium ex fideicommiſſo*, Ruin. *conſ. 3. n. 22. verſic. nec iſtis obſtat, lib. 1. & conſil. 206. n. 28. lib. 3.* Ang. *conſil. 164. num. 1. verſ. ſi autem intellexiſſet*, Alex. *conſ. 107. num. 12. verſ. item poteſt intelligi, lib. 5.* Gabr. *conſil. 22. numer. 7. lib. 2.* Honded. *conſil. 64. numer. 22. lib. 1.* Capic. *deciſ. 22. numer. 3. verſic. item reſponſum.* Et ita fuit deciſum. 16

R. P. D. PEGNA.

Recanaten. hæreditatis.

Mercurij 23. Ianuarij 1608.

ARGVMENTVM.

Diſcutiuntur in hac deciſione plures coniecturæ ex quibus filij in conditione poſiti in teſtamento patris vocati cenſentur.

SVMMARIVM.

Filij poſiti in conditione cenſentur vocati, quando concurrunt plures coniecturæ, licet vnica tantum non ſufficiat, num. 1.

Filij in conditione poſiti in vna parte teſtamenti, quando cenſeantur vocati in ea, ſi in alia parte expreſsè vocati ſunt, n. 2. 3. & 4.

Filij in conditione poſiti quando cenſeantur vocati, ſi aliter eſt teſtamento, vel ab inteſtato ſuccedere non poterant, n. 5.

Filij in conditione poſiti, & vocati ad portionem aliorum filiorum decedentium, quando vocati cenſeantur, & multo magis ad portionem patris, n. 6.

Neptes vocatæ ad ſucceſſionem eodem modo, quo vocati, & ſubſtituti ſunt nepotes, non cenſentur excluſæ ſicut nepotes non cenſentur, quia eodem iure cenſeri debent, n. 7.

Filij in conditione poſiti, quando cenſeantur vocati ex eo, quod Teſtator ad plures ſubſtitutionum gradus digreſſus eſt, numer. 8. & 9.

Nepotes non debent eſſe melioris conditionis, quam filiæ Teſtatoris. Declara, vt n. 11.

Teſtator quando præſumatur dilexiſſe magis neptes, quam filios, n. 11. & 12.

DECISIO CXLVI.

VTraque parte informante propoſui iterùm hanc cauſam ſuper deciſione facta die 14. Maij 1607. in qua ex coniecturis fuit reſolutum, D. Lydiam de Leopardis fuiſſe vocatam, ideſt ſubſtitutam ad portionem Iacobo patri obuenturam, & Rota omnibus æqua lance ponderatis ex iiſdem coniecturis, quibus aliquot alias addidit in deciſis manſit. Et dum informantes pro DD. de Leopardis ſingulas coniecturas confutantes à deciſis recedendum contendebant, fuit reſponſum. Primo ſingulas per ſe, & ſeparatim ſumptas non habere illud pondus, quod ſimul iunctæ ſuſtinebant, & propterea in hac materia locum eſſe regulæ, *quod ſingula quæ non proſunt, ſimul collecta iuuant*, Bero. *conſil. 104. incipien. in hac Lucen. cauſa, numer. 13. lib. 2.* Grat. *conſil. 106. incip. in cauſa Teſtamenti, numer. 48. verſic. & licet quælibet, lib. 2.* & fuit nuper reſolutum in cauſa Ciuitatis Caſtelli Fideicommiſſi die 14. Maij 1607. coram Domino Ludouiſio. 1

Secundò deſcendendo ad ſingulas coniecturas ab informantibus pro Leopardis impugnatas. Primò Rotæ placuit prima ex eo deducta, quod iſtæ filiæ cenſebantur ſubſtitutæ, quia fuerant vocatæ in alia parte teſtamenti, & dum 2

oppo-

Digitized by Google

opponebatur de communi opinione contraria fuit dictum primo illam eſſe veram in facto ibi, *Li ſopraniuenti, o loro figli, o figliuole.*

3 Secundo fuit reſponſum, quod licet Ioſephus de Ruſticis, *lib.1.cap.3.num.26.ampliat.6.de fil.poſit.in cond.* referat aliquos Doctores dicentes, quod quando liberi ſunt poſiti in conditione in vno capite, & in alio prius, vel poſt ſunt expreſsè vocati, minimè dicantur vocati in illo capite in quo ſunt poſiti in conditione, nemo tamen in his terminis teſtatur de communi, & pro contraria ſunt inſignes Doctor. Iaſ. *conſ.108.incip. circa 1.dub.numer.19. verſ.non quoque obſtat, & num.ſeq.lib.4.* vbi reddit rationem, quia vna clauſula Teſtamenti declarat, & ſupplet aliam, *leg. qui filiabus, & l. ſi ſeruus plurium, §.fin.* vbi notant Doct. *ff. de leg.1.* Ruin. *conſil.160.incip. viſo, & perlecto n.24.verſic. quamuis ergo, lib.2.* Eug. *conſ.52.incip. Vincentius Fulginas, n.28.* Gozad. *conſ.64.incip. in cauſa mihi tranſmiſſa, n.10.verſic. ergo dicamus, & n.1.*

4 Tertiò fuit dictum iſtam opinionem, & coniecturam cum alia iunctam tanquam veriorem ſemper fuiſſe probatam, & ſignanter in cauſa Vrbeuetana Caſtr. die 21. Aprilis 1578. coram D. Cardin. Blanchetto tunc Rotæ Auditore, & in eadem die 2. Iunij eiuſdem anni coram eodem, & in cauſa Spoletana bonorum die 21. Iunij 1599. coram D. Card. Mellino, & in vna Interamnen. Bonorum die 15. Nouembris 1599. coram D. Cardinale Seraphino tunc Rotæ Auditoribus, & in cauſa Viterbien. fideicommiſſi die 18. Decembris 1600. coram bonæ memoriæ Litta, & in terminis, quod quando filij reſpectu patris ſunt poſiti in conditione, & reſpectu patrui vocantur, quod cenſeantur etiam vocati reſpectu patris, fuit dictum in cauſa Vrbeuetana fideicommiſſi, die 27. Ianuarij 1606. coram D. Ioann. Baptiſta Coccino, & merito quia hæc oppoſitio eſt fundata in veriſimili, & perpenſa mente Teſtatoris, quem ex illa geminatione conſtat non abhorruiſſe ſucceſſionem fœminarum, cùm eas non ſolum in conditione poſuerit, ſed alibi etiam expreſsè vocauerit, quod eo magis dici poſſunt ſubſtitutæ, in hoc caſo in portione parentum, quia Teſtator vltra Flios filiorum non cogitauit de conſeruandis bonis in agnatione, quando autem non eſt conſiderata agnatio fœminæ, facilius admittuntur, & fit locus regulæ, *quod quando vocati ſunt Teſtatoris deſcendentes, ſufficiunt leuiores coniecturæ,* Boer. *deciſ.155. incip. & quoad primum dubium, n.21.* Franc. Card. Mantic. *lib.11. de coniect. vlt.volunt. tit.3.n.3.*

5 Contra ſecundam coniecturam, quod quando fœminæ in conditione poſitæ eſſent inſucceſſibiles cenſeantur vocatæ, opponebatur has filias non poſſe dici penitus excluſas à Statuto, ex quo erant dotatæ, & dos ſuccedit loco legitimæ, ſed fuit reſponſum. Primò hanc coniecturam fuiſſe à Rota approbatam, tum apud Put. *deciſ.215. incip. Nicolaus de Paſiis, num.3.lib.3.* tum in dicta cauſa Vrbeuetana Caſtrorum die 21. Aprilis 1578. coram Domino Cardinale Blanchetto. Secundò fuit reſponſum, quod licet in caſu propoſito eſſent dotatæ, quia tamen poterant controuerti, An eſſent congruè dotatæ, ex quo teſtator legauit his puellis vltra gemmas ſolum ſcuta 1500. pro qualibet, quæ dos conſiderata dote relicta filiabus ſcut. 3500. poterat videri tenuis, ideò prædictam coniecturam benè ſubſiſtere.

6 Placuit etiam tertia coniectura ex eo deducta, quod cùm in portione vnius ex filijs decedentis ſine filijs maſculis, vel fœminis Teſtator ſubſtituerit alios filios ſuperuiuentes, ſiue illorum filios, & filias, & conſequenter Neptes eſſent ſubſtitutæ in portione patrui, Vnde etiam ioferebatur multò magis fuiſſe ſubſtitutas ad portionem patris, in cuius conditione poſitæ fuerunt. Et dum contra hanc coniecturam opponebatur, quod non poterat ad hunc caſum accommodari, qoia portio patris Lydiæ erat effecta caduca ex eo, quod hæres præmortuus fuerat teſtatori, iuxta text. *in leg. vnica, §. pro ſecundo, Cod. de caduc. toll.* fuit reſponſum, Imperatorem *in dicta leg. vnica, §. & cum triplici,* diſtinguere tres caſus, quando diſpoſitiones teſtatorum caducantur. Primum quando teſtator relinquit illis, qui non reperiuntur in rerum natura tempore conditi teſtamenti, qui non pertinet ad hanc facti ſpeciem. Secundum quando is qui aliquid ex teſtamento habuit, ideſt ſpe, vt declarat ibi gloſſ. decedit poſt teſtamentum, ſed viuo teſtatore, prout in caſu propoſito, in quo vnus ex hæredibus poſt factum teſtamentum prædeceſſit teſtatori, quo caſu ille defunctus dicitur eſſe in cauſa caduci, & portio ſua remanet penes teſtatorem, niſi ille defunctus haberet ſubſtitutum, vel coniunctum, vt declarat idem text. *in §. pro ſecundo,* ibi, *niſi & hunc caſum vel ſubſtitutus, vel coniunctus eos antecedat.* Hæc ad hanc facti ſpeciem applicando, cùm Iacobus prædefunctus reliquerit filias ſubſtitutas, videlicet in conditione poſitas, & conſequenter vocatas ex antedictis, non eſt locus caducitati.

7 Quarta coniectura, quod cùm iſtæ Neptes, eodem modo quo Nepotes, vocatæ, & ſubſtitutæ fuerant, ſi dicerentur excluſæ, neceſsè quoque erat excludere maſculos filios Iacobi Nepotis teſtatoris, viſa quoque fuit ſatis ponderoſa, & dum contra eam opponebatur ex eo non ſubſiſtere, quod tempore obitus teſtatoris non aderant maſculi ex Iacobo prædefuncto, qui ipſum repræſentarent, fuit reſponſum, quod cùm teſtator diſpoſuerit per alternatiuam, videlicet *morendo Pietro, Bernardino, & Iacomo ſenza figliuoli maſchi o femine,* ſatis erat alternatiuam in vno tantum verificari, *leg. is qui ducenta, §. verum, ff. de rebus dub. leg. ſi heredi plures, ff. de condit. inſtitut.* Socin. *conſil.113. incip. ſuprafcript. inſignes, num.7. verſ. ſed clarum eſt, lib.1.* alioquin hæc alternatiua *maſchi, è femine* nihil operaretur quoad fœminas non extantibus maſculis, & conſequenter fateri oportebat fuiſſe ſubſtitutas.

8 Quinta, & vltima coniectura deſumpta ex digreſſione ad plures gradus ſubſtitutionum breuiter impugnabatur negando plures gradus exiſtere, ceterùm impugnatio viſa fuit ſine ratione, cùm ponderando illam teſtamenti clauſulam, *de Petro, & Bernardino, ſoſtituendo l'vno all'altro volgarmente, pupillarmente, & per fideicommiſſo in perpetuo,* apparebat oedum plures, ſed plurimos fuiſſe factos ſubſtitutionum gradus, cùm illa dictio, *in perpetuum,* habeat tractum ſucceſſiuum in infinitum, vt in ſimili de verbo ſemper dixit Bart. *in l.1.n.21. ff. ſolut. matrim.*

9 Iſtis coniecturis ſic confirmatis aliqui ex Dominis addebant duas alias. Primam deductam ex pupillari ſubſtitutione, quæ non poterat verificari in filijs teſtatoris, qui tempore conditi teſtamenti, & obitus teſtatoris erant maiores. Vnde neceſsè erat, quod verificaretur in Neptibus, & Nepotibus eiuſdem teſtatoris, quæ tempore obitus eius primum locum obtinuiſſe. Altera quia ſicut in portione Iacobi potuiſſent ſuccedere filiæ Petri, & Bernardini ſimiliter, imò multò magis in eiuſdem Iacobi portione debebant ſuccedere filiæ propriæ eius, & Neptes.

10 Neque ad rem pertinebat, qood Teſtator præſumeretur ſe conformaſſe cum ſtatuto per quod fœminæ dotatæ ſunt excluſæ, quia cùm vocauerit fœminas illas ponendo in conditione, apertè ſignificauit ſe voluiſſe à ſtatuto recedere, quod licuit Teſtatori, cùm in re ſua quilibet ſit moderator, & arbiter.

11 Ad abſurdum ex eo collectum, quod Neptes eſſent melioris conditionis, quam propriæ filiæ teſtatoris, quod Iaſ. *in l. Gallus, §. nunc de lege, n.4.* dixit eſſe contra omnem æquitatem Mundi, fuit reſponſum, non eſſe abſurdum, quod aliquando Neptes ſunt melioris conditionis, quam filiæ, Card. Mant. *lib.6. de coniect. vltim. volunt. tit.11.n.6.* vbi dicit hoc abſurdum tunc magis ceſſare, quando teſtator filias in toto non excludit, ſed ſuas dotes habuerunt, tunc enim non rectè infertur, filia, quæ dotem habuit, eſt excluſa à ſucceſſione vniuerſali, ergo etiam Neptes ab ea excludi debent, nam hoc caſu Neptes melioris conditionis eſſe poſſunt, Cephal. *conſil.45. incip. Magnificus Dominus, n.21. & conſil.46. incip. adhuc videtur, n.28.*

12 Demum ad epiſtolam miſſiuam teſtatoris qua vtebantur informantes contra Lydiam ad teſtatoris voluntatem declarandam, ex Bart. *in l. alimenta, n.3. ff. de alimen. & cibar. legat.* fuit reſponſum. Primò eam fuiſſe ſcriptam molto tempore ante conditum teſtamentum, & io eo teſtatorem mutaſſe voluntatem, cùm ambulatoria ſit hominis voluntas vſque ad mortem. Secundò fuit reſponſum ex ea epiſtola non potuiſſe deduci aliquam efficacem coniecturam contra diſpoſitionem teſtamentariam, quia teſtator ſolum dixit prætendere, quod bona ſua remanerent apud maſculos, qui ex Iacobo naſcerentur, ex quo tamen non fuerunt nati maſculi. Vnde commodè poterat conciliari dictum in epiſtola cum dicto in teſtamento, videlicet quod epiſtola intelligeretur extantibus maſculis, ex Iacobo, eis verò oon extantibus non perimebatur diſpoſitio teſtamentaria, quod ſuccederent fœminæ.

ILLV-

Digitized by Google

ILLVSTRISS. ET REVEREND. D. CARD. BONONIEN.

Iſpalen. Matrimonij de Alcala.

Luna 28. Ianuarij 1608.

ARGVMENTVM.

Latiſſimè in hac deciſione tolluntur plures oppoſitiones datæ contra perſonas, dicta, & examen teſtium examinatorum in cauſa matrimonij, ad effectum illud reſcindendi, & annullandi tanquam metu celebratum, & in ea etiam declaratur, & quando vxor agens, vt ſupra ad reſciſſionem matrimonij, ſit reſtituenda viro ſic inſtanti petitorio ſuſpenſo illam ſibi reſtitui.

SVMMARIVM.

*Teſtes præſumitur idonei, niſi contrarium probetur, numer.*1.

*Matrimonium vbi agitur de ſoluendo teſtes debent eſſe omni exceptione maiores, n.*2.

*Teſtes omni exceptione maiores qui dicantur, arbitrio iudicis remiſſum eſt, n.*2.

*Teſtes non omni exceptione maiores ſupplentur ex numeru præſertim quando agitur de re difficilis probationis, vt puta de probatione minorum, n.*3.

*Teſtes non omni exceptione maiores ſupplentur ex numero etiam quod omnes patiantur aliquas exceptiones, ſi numerus ſit vltra tres teſtes, numer.*3. *in fin. Declara, vt num.*6.

*Metus probatur per teſtes non omni exceptione maiores, & per eos qui alias non admitterentur, vt puta conſanguineos, & domeſticos, n.*4. *&* 10.

*Teſtes non omni exceptione maiores probant coadiuuati adminiculis, n.*5.

*Teſtis Sacerdos maiori fide dignus eſt quam Laicus, numer.*6.

*Teſtis deponens de facto proprio maiorem fidem meretur, quam teſtis ordinarius, n.*6. *& n.*15. *in fin.*

*Teſtis edictum eſt prohibitorium, & propterea quilibet admittitur in teſtem, qui prohibitus à iure non eſt, num.*8.

*Teſtis Parochus, qui baptizauit puerum, non prohibetur teſtificari pro eo, n.*8.

*Teſtis mulier nobilis magnæ fidei eſt, & eius teſtimonium præfertur teſtimonio viri non nobili, n.*9.

*Teſtis deponens contra proprium intereſſe multum probat, num.*9.

*Teſtis nouerca admittitur pro ſua Priuigna, quando deſijt eſſe vxor patris, n.*11.

*Delictum minus præſumendus eſt potius, quam grauius, num.*12.

*Teſtis non præſumitur iuratus ad effectum, vt probet, & multo minus ad effectum, vt de periurio arguatur, num.*13.

*Periurium vt euitetur, facienda eſt omnis interpretatio, num.*13.

*Teſtis, qui in ſecundo examine plus dicit, quam dixit in primo, non eſt ſibi varius nec contrarius, n.*14.

*Teſtes non dicuntur varij, ſi vnus deponat plus, quam alter, num.*20. *&* 21.

*Teſtis non prohibetur veritatem dicere iuſſis prece, & præmio, num.*14. *in fin.*

*Socius, & particeps criminis admittitur in teſtem in caſibus, in quibus veritas aliunde haberi non poteſt, num.*15.

*Teſtis omni exceptione maior dicitur ille, qui nulla legitima exceptione repelli poteſt, n.*16.

*Teſtis domeſticus perſona domeſtica non repellitur à teſtificande, num.*16.

*Teſtis varietas, ſeu contrarietas circa non ſubſtantialia attendenda non eſt, n.*17.

*Teſtium contrarietas vt euitetur præſumenda eſt temporis diuerſitas, n.*18.

*Teſtis habilitas, vel inhabilitas inſpicitur habito reſpectu ad tempus depoſitionis, n.*22.

*Teſtis ſoror pro ſorore admittitur in cauſa matrimonij, præſertim quando non eſt diſparitas inter coniuges, n.*23.

*Teſtis famulus pro ſuo Domino admittitur, quando tempore depoſitionis non erat amplius famulus, n.*24.

*Teſtis famulus alicuius Illuſtriſſimæ perſonæ admittitur, præſertim ad teſtificandum de his, quæ domi facta ſunt, num.*25.

*Teſtium dicta non ſunt cauillanda, ſed pro viribus iuuanda, & ſuſtinenda, n.*27.

*Poſſeſſorium quando competat in cauſa matrimonij ſuſpenſo petitorio, n.*28. *&* 29.

*Metus excludit conſenſum, n.*29. *& ſeqq.*

*Vxor prætendens matrimonium nullum propter metum, quando ſit reſtituenda marito agenti poſſeſſorio, & petitorio ſuſpenſo, n.*28. *& ſeqq.*

*Teſtes examinati ſine interrogatorijs, datis à parte, non dicuntur nulliter examinati, num.*32. *& ſeqq. vbi præſertim quando pars monita non dedit interrogatoria iudici, num.*33.

*Teſtes examinati ſine citatione partis non dicuntur nulliter examinati, quando eorum examen faciendum, fuit parti intimatum, n.*34.

DECISIO CXLVII.

Teſtes Marchioniſſæ eſſe idoneos pro nullitate matrimonij, & ritè, ac validè examinatos, fuit concluſum vnanimiter per Dominos, & omiſſis multis, quæ informantes pro parte Don Philippi inculcant extra dubium circa probationem metus iam deciſum. Quantum ad idoneitatem, quæ eſt prima pars dubij, cùm illa præſumatur etiam ad effectum de quo agitur, quamdiu contrarium non probetur, vt per Caputaq. *deciſ.*276. *numer.*7. *part.*3. ſufficit reſpondere obiectionibus, quæ multò exaduerſo dantur in genere, & in ſpecie. 1

Et quoniam fundamentum, ſuper quo tota obiectionum machina conſtruitur eſt, quod ad effectum reſcindendi matrimonij requirantur teſtes omni exceptione maiores, ad illud labefactandum Domini (quorum arbitrio remiſſum eſt, qui teſtes dicantur omni exceptione maiores, Abb. *in cap. cum Ioannes, num.*13. *circa fin. verſ. ego concordando*, vbi Felin. *num.*44. *poſt med. verſ. in hoc multum verſabitur, de fid. inſtrum.* Couar. *de ſponſal. part.* 2. *cap.*8. §. 12. *ſub num.*8. *verſ. nam in hac coniugali cauſa.*) Dixerunt non deeſſe Marchioniſſæ teſtes huiuſmodi, & ex eorum diſcuſſione apparebit. Et quando deeſſent, qualitatem hanc in caſu iſto, aut non requiri, aut ſuppleri ex tribus. 2

Primò ex numero teſtium, qui ſunt decem & octo, Alex. *conſ.*47. *num.*2. *lib.*2. Dec. *conſil.*163. *num.*14. Natt. *conſil.*161. *num.*11. qui omnes loquuntur in cauſa matrimoniali. Et quod in ea ſuppleat numerus hanc qualitatem, dixit Rota apud Cæſar. de Graſſ. *deciſ.*5. *num.*8. *de ſponſal.* Et latiùs in Valentina profeſſionis, 1. Martij 1584. coram Illuſtriſ. Card. Blanchetto, vbi etiam fuit dictum, id maximè procedere, quando negotium eſt difficilis probationis, & in terminis noſtris ad probandum minas paternas pro annullando matrimonio tradit Alex. de Neuo, *conſ.* 37. *num.*3 inter conſimilia matrimonialia, & tenuit Rota in vna Nicien. matrimonij 27. Ianuarij 1586. coram bon. mem. Gipſio. Et eſt regula generalis, & trita, gloſ. *in l.*3. *in verſ. numerus, ff. de teſt.* quæ procedit etiam, vbi omnes patiuntur aliquas exceptiones, ſi teſtes ſunt vltra numerum trium, Cæſ. de Graſſ. *d. deciſ. n.*9. 3

Secundò, quia agitur de annullando matrimonio, ex metu illato à patre Marchioniſſæ, qui cùm inferatur intra domeſticos parietes, non coram extraneis perſonis, Purpur. *conſ.*579. *num.*11. *in fin.* Corn. *conſil.*124. *num.*4. *lib.*3. Socin. iun. *conſ.*47. *ſub num.*33. *lib.*3. non requiruntur teſtes omni exceptione maiores, Purpur. *ibi numer.*11. ſed admittuntur, qui alias non admitterentur, Alex. *conſil.* 156. *num.*15. *lib.*5. Honded. *conſil.*29. *num.*24. *lib.*1. Et propterea admittuntur conſanguinei, & domeſtici, Purpur. ibi *num.*11. *in fin. & num. ſeq.* Ang. de Caſt. *conſ.*36. *num.*1. & Alex. de Neuo *conſil. ſeq. num.*1. *inter conſilia matrimonialia.* In his enim quæ domi fiunt, non ſolum admittuntur domeſtici in teſtes, *leg. conſenſu, Cod. de repud. cap. veniens, il ſecondo, de teſt.* Bart. *in leg. lex quæ tutores, num.*3. *Cod. de adminiſtr. tutor.* Bald. *conſ.*427. *n.*5. *lib.*5. Alex. *conſil.*151. *num.*3. *in fin. lib.*5. Sed etiam eis magis creditur, quam extraneis, Arct. *conſ.*13. *numer.*17. Felin. *in cap. in literis poſt num.*6. *de teſt.* cum alijs per Gabr. *de teſt. concluſ.*10. *n.*38. 4

Ter-

5 Tertiò, non requiruntur teſtes in caſu iſto, omni exceptione maiores, propter adminicula, præſumptiones, & ſeriem facti, de quibus in deciſione, & latiùs per informantes, vt reſoluit Rota, in vna Toletana, ſeu Mediolanen. Matrimonij 17. Martij 1572. coram Oradino.

6 Non obſtat, quod dicitur prædicta non procedere in teſtibus patientibus plures defectus, quia vltra quod non omnibus dantur exceptiones, illæ quæ adducuntur viſæ fuerunt Dominis leues. Nam quoad Sebaſtianum Martinez, quem Domini ſine difficultate dixerunt eſſe omni exceptione maiorem, tum quia Sacerdos, & ob id maiori fide dignus, quam laicus, Alex. *conſ.*143. *numer.*5. *lib.*7. Socin. iun. *conſil.*31. *num.*30. *lib.*2. Aym. *conſ.*267. *num.*1. faciunt tradita à Gabr. *de teſt. concluſ.*4. *num.*40. Tum quia deponit de facto proprio, & propterea maiorem fidem meretur, quam teſtis ordinarius, Aym. *conſ.*178. *num.*7. *circa medium*, & facit plus quam ſemiplenam probationem, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.*2. *in fin. de empt. & vend.* fuit dictum in Vrbeuetana Bonorum 4. Iunij 1596. coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino, & ſæpius in alijs. Tum & vltimo, quia fuit à parte aduerſa approbatus, adhibendo illum ad ſolemnizationem matrimonij.

7 Neque eius fidei aliquid eſt detrahendum, ex eo, quod ſciret animum Marchioniſſæ alienum à contrahendo matrimonium cum Don Philippo, quia de mandato Cardinalis de Caſtro Archiepiſcopi interfuit, & ad effectum illum excuſandi ſufficit, quod in actu matrimonij Marchioniſſa non reclamauit.

8 Minus facit, quod vti Parochus baptizauerit Marchioniſſam, quia nullibi in iure cauetur, quod propterea repellatur à teſtificando pro ipſa, & clarum eſt edictum de teſtibus eſſe prohibitorium certarum perſonarum, ita vt quilibet admittatur in teſtem, qui non prohibetur *leg.*1. *in principio*, vbi Bald. *ff. de teſt.* Nell. *in tractatu de teſt. part.*1. *num.*1. *&* 2. Socin. iun. *conſil.*32. *num.*26. *& ſeq. lib.*2.

9 Multum etiam deferebant Domini Donnæ Franciſcæ Henriquez, tum quia pleniſſimè informata, tum quia eſt de nobiliſſimo genere, quod multum auget eius fidem, Baldus *in leg. teſtium*, *num.*36. *Cod. de teſt.* Aym. *conſ.*6. *num.*28. latè Tiraquell. *de nobilit. cap.*20. *num.*33. vbi poſt Gerard. quem allegat, dicit teſtimonium mulierum nobilium, præferri teſtimonio virorum non nobilium. Item quia deponit contra proprium intereſſe in præiudicium propriæ filiæ, vt benè deducunt informantes, quo caſu multum creditur teſti, Socin. iun. *conſil.*61. *ſub n.*19. *verſ. quod etiam lib.*2. Surd. *deciſ.*107. *num.*5. & multum conſiderare ſolet Rota, *vt deciſ.*11. *de iurepatron. in nou.* Pur. *deciſ.*243. *lib.*2.

10 Non obſtat obiecta domeſticitas, quia vt dictum eſt non minuit, ſed potius auget fidem teſtis in hac materia ratione præſumptæ melioris ſcientiæ, & veritatis, vt per Purpurat. *conſil.*179. *ſub n.*12.

11 Prout nec etiam qualitas affinitatis ex eo, quod eſſet Nouerca Marchioniſſæ, vltra quod eo ipſo, quod deſijt eſſe vxor Marchionis Patris, deſijt eſſe Nouerca Marchioniſſæ, Alex. *conſ.*207. *num.*10. *in fin. lib.*6. Quod fuerit conſultrix, & mediatrix in hac cauſa, non benè probatur, & mirum eſt, quod notetur de magna affectione erga perſonam Marchioniſſæ, cùm in Adagium abierit, Nouercalis Amor.

12 Et quatenus dicitur eam mendacem, & periuram, dum dicit ſe alias depoſuiſſe non cognoſcere, quod apocha eſſet ſcripta manu Marchioniſſæ, nec iuuari ex eo, quod ſubiungit negaſſe ob metum mariti, quia poteſt acceptari confeſſione rationis, & reijci qualitas metus, quæ habet contra ſe præſumptionem. Reſpondetur potius eſſe præſumendum metum, quia cùm clarum ſit apocham fuiſſe ſcriptam manu Marchioniſſæ, vt fuit oſtenſum in deciſione, & indubitatum Donnam Franciſcam habuiſſe notam manum Marchioniſſæ, excludendo metum includeremus fraudem, & dolum in negando. Vnde pro minori malo dicere debemus, vt fuit dictum in deciſione, quod metu mariti territa id fecerit, ad tradita per Gabr. *de crim. concluſ.*1. *num.*6. & metus eſt multum veriſimilis propter indignationem, & furorem, qui maritum inuaſerat, propter talem ſcripturam, & quia coegit Marchioniſſam metu, & minis ad illam negandum, & contrafaciendum manum.

13 Quoad periurium, non eſt agendum an ex meticuloſo iuramento incurratur in quo contendunt Doctor. & laborant informantes pro vtraque parte. Quia non dicit ſe negaſſe cùm iuramento, nec de illo apparet, & non præſumitur iuramentum in teſte, etiam ad effectum, vt probet, Abb. *in cap. tuis*, *num.*8. *de teſt.* Crot. *de teſt. part.* 7. *num.*15. Vnde multò minus ad effectum, vt notetur de periurio pro quo euitando ſemper eſt omnis interpretatio facienda, *cap. quemadmodum*, *de iureiurand.* cum alijs per Bero. *conſil.*149. *n.*12. *lib.*1.

14 Non obſtat, quòd in primo examine nullum verbum dicat, quod Marchio eius vir fuiſſet occiſurus filiam, cùm tamen id deponat in ſecundo. Quia non propterea debet iudicari ſibi contraria, nec varia, prout non ſunt contrarij, nec varij teſtes, ſi vnus deponat plus quam alter, Anton. de Butr. *in cap.*1. *in* 2. *oppoſitione de offic. leg.* Alexand. *conſil.*64. *num.*11. *lib.*2. Dec. *conſil.*163. *num.*15. *verſ. & pro fundamento*, Corn. *conſil.*220. *columna* 2. *verſ. tamen dicta Thomaſina*, *lib.*1. poteſt enim eſſe, quod ſuper eo non fuerit interrogata, & teſtis poteſt examinari ſuper omiſſis in primo examine, nec propterea dicitur ſe corrigere, latè Gabr. *de crim. concluſ.*28. *numer.*7. *& ſeq.* Nec faciunt tradita per Innoc. & Abb. *in cap. præterea de teſt. cogen.* quia loquuntur quando eſt timor, quòd teſtis potuerit inſtrui à parte, quod non poteſt applicari in caſu noſtro, attento quod Donna Franciſca erat omnium benè conſcia, & dicit ibi Abb. *num.*12. *circa med.* quod hoc eſt arbitrarium Iudici, qui habet conſiderare qualitatem perſonæ, & alias circumſtantias. Non eſt etiam inconueniens, quod ipſa dixerit eius famulæ, quod ſe examinaret, & diceret veritatem, quia licuit non ſolum iuſſu, ſed etiam prece, & pretio id facere, Dec. qui alios allegat *conſ.*189. *n.* 16. Rip. *in l.*1. *n.*37. *ff. ſi cert. pet.*

15 Minus etiam facit, quod dicitur fuiſſe ſociam criminis in inferendo metum Marchioniſſæ, omiſſo enim quod in caſibus, in quibus veritas abundè haberi non poteſt admittitur particeps, & ſocius criminis, Dec. *conſil.*189. *num.*10. Aym. *conſ.*178. *poſt num.*3. Alex. de Neuo *dicto conſil.*37. *ſub num.*2. *inter conſilia matrimonialia*, Caputaq. *deciſ.*277. *num.*8. *& ſeq. part.*3. fuit dictum in vna Romana releuationis indemnitatis, 1. Iulij 1593. coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino. Donna Franciſca non intulit, ſed retulit minas paternas, intuitu forſan pietatis, dubitans (vt ipſa teſtatur) ne pater verè minas exequeretur in filiam, quando illa ſuo non obtemperaſſet imperio, & cùm deponat de eo, quod ipſa fecit, tantò magis probat, vt in terminis per Mandel. *conſ.*77. *num.*7. Imò ſi aliàs eſſet inhabilis ex eo ſolum, quod deponit in facto proprio, faceret ſemiplenam probationem, Paul. de Caſtr. *in leg.*2. §. *ſi abſens*, *poſt num.*5. *ff. ſi ex noxal. cau. agat.* Dec. *conſil.*363. *num.*3. Afflict. *deciſ.*369. *numer.*7. Silueſtr. Aldobr. *conſil.*14. *n.*14.

16 Lupus Deſlaua fuit etiam habitus omni exceptione maior, quia erat benè informatus, cùm de tempore contracti matrimonij eſſet Secretarius Marchionis patris, & nulla exceptione legitima repelli poteſt, gloſſ. *in cap.*1. *in verſ. maiores*, vbi Hoſtien. *numer.*2. *verſ. maiores*, Abb. *num.*5. Præpoſ. *num.*7. *de conſang. & affin.* Roland. *conſ.*7. *num.*13. *lib.*1. Licet enim de tempore examinis eſſet familiaris, & domeſticus Donnæ Franciſcæ Nouercæ, attamen domeſticus perſonæ domeſticæ non repellitur à teſtificando, Innoc. & alij *in cap. inſinuante*, *de off. deleg.* Corſet. *in verſ. teſtis ſing.*20. Aufrer. *de teſt. numer.*34. Gabr. *concluſ.*10. *num.*53. *de teſt.* facit deciſ. Ægid. 605. & Rotæ 12. *de teſt. in nou.* Et nihil facit, quod dicat Sebaſtianum Sacerdotem de tempore contracti matrimonij flexiſſe, & tamen Sebaſtianus examinatus id non dicat, quia non fuit de hoc interrogatus, & ſufficit quod non neget.

Dum dicitur conuinci de mendacio, quia dicit retuliſſe Hieronymæ ſuæ matri Marchionem ſibi dixiſſe, quod filiam occidiſſet ſi in ſua perſeueraſſet opinione, Hieronyma autem dicat filium ſibi ſolum dixiſſe de exhæreditatione, quia cùm hæc varietas, ſeu contrarietas, non ſit circa ſubſtantialia, non eſt attendenda, Alex. *conſ.*5. *numer.* 10. *lib.*1. Iaſ. *in l.*2. *ſub num.*16. *verſ. confirmo*, *Cod. de bonor. poſſ. ſecund. tab.* Dec. *conſil.*100. *poſt numer.*4. *verſ. tertio hoc*, Ruin. *conſil.*36. *num.*2. *lib.*2. Caputaq. *deciſ.* 270. *num.*2. *circa med. part.*3. prout nec mendacium & falſitas, Dec. *d. conſ. ſub num.*4. *verſ. ſimiliter falſitas*, Rimin. ſen. *conſ.*44. *num.*6. Ruin. *d. conſ.*36. *numer.*3. Caputaq. *vbi ſupra*. Vlteriùs facilè euitatur contrarietas

reſc-

Digitized by Google

referendo illam dictionem *ſolum*, ad verbum *ſibi*, ideſt quod ſibi ſoli, & non alijs dixerit, aut ad alia verba, ex quibus tollatur repugnantia, licet in originali materno ſermone concepto non reperiatur huiuſmodi dictio, ſed errore interpretantis fuerit adiecta.

18 Facilè etiam conciliatur alia prætenſa contrarietas, quod dicat ſe fuiſſe præſertim, quando Cardinalis loquebatur cum Marchione Patre, cùm tamen ſeptimus, & nonus teſtis dicant neminem vidiſſe, quia teſtis iſte deponit de tempore, antequam Marchioniſſa fuiſſet vocata, alij de tempore quo ibi reperiebatur Marchioniſſa, præſumendum eſt enim, quod loquebantur de tempore diuerſo, & ſucceſſiuo ad euitandam contrarietatem, Felin. *in cap. tranſlato, numer.8. circa med. de conſtit.* Ruin. *conſil.*130. *num.6. lib.4.* fuit dictum in vna Vlixbonen. Profeſſionis 9. Maij 1580. coram Lauretano.

19 Corruit etiam alia prætenſa contrarietas inter ſuum dictum, & depoſitionem Sebaſtiani Martinez, quia dicit nullum extraneum fuiſſe vocatum ad celebrationem matrimonij, & Sebaſtianus atteſtatur fuiſſe præſentes nedum famulos, ſed etiam Equites, & nobiles. Quoniam idem Sebaſtianus ſubiunxit dictos Equites, & nobiles fuiſſe de domo Marchionis.

20 Sunt etiam vanæ exceptiones, quæ dantur contra Donnam Hieronymam, licet enim Nouercam feciſſe minas mortis, quas Nouerca examinata non dicat feciſſe. Attamen ſatis eſt, quod non neget feciſſe. Et dum obijcitur, quod teſtes dicunt, nullum remanſiſſe in cubiculo in quo erat Cardinalis, reſpondetur Hieronymam nullibi deponere, quod aliquis remanſerit.

21 Ad illud, quod alij qui fuerunt præſentes non deponant de minis mortis, vt deponit ipſa, reſpondetur, quod forſan non aduerterunt, aut non audiuerunt, prout aduertit, & audiuit ipſa, vt in fortioribus terminis dicunt Alex. *conſ.*10. *n.*5. *lib.*1. Corn. *conſ.*202. *n.*2. *lib.*4.

22 Nullam etiam exceptionem patiuntur Antonius de Galarza, & Donna Franciſca de Figueroa. Quia licet dicatur fuiſſe eiectos à Marchione, eo quia ſuſpicabatur, ne ipſi præſtarent conſilium Marchioniſſæ, Marchio erat mortuus de tempore depoſitionis, quod tempus ſemper inſpicitur ad effectum habilitandi, vel inhabilitandi teſtem, *leg.3. in prin. ff. de teſt.* gloſſ. *in l. Carbonianum §. cauſæ, in verſ. non eandem, ff. de Carb. edict.* Bart. *in l. ad teſtium, §. conditionem, num.4. ff. de teſtam.* Alex. *conſ.*149. *num.*7. *lib.*5. & nihil habent agere cum D. Philippo cum quo cauſa agitur.

23 Nihil etiam refert, quando eſſet verum, quòd Donna Franciſca deſideraſſet, quod Marchioniſſa nuberet cum Don Franciſco de Zuniga, quia Don Franciſcus de tempore examinis erat vxoratus, & ſic euanuerat huiuſmodi deſiderium. Donna Ioanna Henriquez, licet ſit ſoror Marchioniſſæ, attamen admitti debet in cauſa matrimonij, præſertim quando non eſt diſparitas inter coniuges, gloſ. & Doct. *in cap. ſuper eo, il 2. de teſt.* Abb. *in cap. videtur, n.2. & ſub n.6. qui matrim. accuſ. poſſ.* Dec. *conſil.*163. *n.*26. Pariſ. *conſ.*58. *ſub n.*24. *lib.*4. & dixit Rota in illa Valentina profeſſionis coram Illuſtriſſ. Blanchetto. Imò præfertur extraneis, quia præſumitur habere plenam notitiam contractus matrimonij, Abb. *vbi ſupra*.

24 Quod Ruffina Lopez inſeruiuerit Marchioniſſæ nihil eſt, quia quando etiam ſeruientes repellerentur, non eſſet repellenda ipſa, quæ tempore depoſitionis non erat in eius ſeruitio, Spec. *de teſt. §.1. num.13. verſic. quid ſi olim*, Abb. *in c. in literis, n.6.* vbi Felin. *n.8. de teſt.* Alex. *conſ.*5. *n.9. lib.*1. Crot. *conſil.*131. *n.*56.

25 Contra Ioannam de Segura, Mariam de Naruaez, & Ioannem Antonium Galarza opponitur, quod ſunt famuli Marchioniſſæ: ſed nihilominus admitti debent famuli Illuſtriſſimæ perſonæ, Lanfranc. *de teſt. num.*63. Aufret. *de reprobat. teſt. ſub n.43. verſ. fallit ſi ſit famulus*, præſertim ad teſtificandum de his, quæ domi facta ſunt, ad not. *in l. conſenſu, §. ſeruis etiam, ſeu ancillis, C. de repud.* Crot. *de repud. d. conſil.*131. *n.*26. Alex. de Neuo *conſ.4. num.*15. qui de probatione metus loquitur.

26 Catherina de Maiorga, Magdalena, & Aloyſia de Figueroa non prohibentur teſtificari pro Marchioniſſa, eo quia ſunt famulæ Donnæ Franciſcæ Nouercæ, vt ſupra dictum eſt de Lupo Deſlaua.

27 Aliæ exceptiones, quæ dantur, viſæ ſunt Domini parui momenti, & benè ſublatæ per informantes pro Marchioniſſa, dicta enim teſtium non ſunt cauillanda, ſed iuuanda, & ſuſtinenda, pro viribus, Caſſad. *deciſ.3. n.5. de probat.* etiam per ſuppletionem, Dec. *conſil.292. n.2. & 595. n.5.* & contrarietates, quam maximè fieri poſſunt, ſunt conciliandæ, Cæſ. de Graſ. *deciſ.4. n.5. de teſt.*

28 Ad ſecundam partem dubij, quæ reſpicit validitatem examinis, duæ principaliter obijciuntur nullitates. Prima ex ſuſpenſione petitorij. Ex omiſſione interrogatoriorum altera. Quoad primam fuit dictum poſſeſſorium fuiſſe terminatum per depoſitum Marchioniſſæ, prout ſæpè contingit in Rota per ſequeſtrum, & alio modo terminari non poterat, quia reſtitutioni non erat locus, cum ea non detur in matrimonio, niſi quando conſtat de legitimo conſenſu, *cap. ex tranſmiſſa*, vbi gloſ. *in ver. legitime*, Ioann. Andr. *num.*5. Ant. de Butr. *ſub num.10. verſic. Ioannes Andreas approbat*, Abb. *ſub num.5. verſic. contra quod re reſtit. ſpol. c. ex parte*, vbi Butr. *in Summario*, Bellamer. *ſub n.12. eod. tit.* & ratio eſt, quia non poteſt in perſona libera haberi quaſi poſſeſſio huius ſeruitutis coniugalis, niſi ex legitimo conſenſu, Bellamer. *ibi ſub numer.*13. & propterea poſſeſſorium matrimoniale habet admixtam cauſam proprietatis, Card. *in d. c. ex parte, n.*4. Bellam. *n.*12. Anchar. *in d. c. ex tranſmiſſa in fin.* Mil. *in verbo poſſeſſio*, & quaſi iuris matrimonialis, Rip. *in l. naturaliter, §. nihil commune ſub n.83. ff. de acquir. poſſ.*

29 Hinc ſequitur probationes Marchioniſſæ ad excludendum conſenſum fuiſſe admittendas, non ſolum ratione mixturæ, ſed etiam quia in hoc procedit poſſeſſio iuris, vt dicit Imol. *in d. cap. ex parte, poſt num.*10. & probationes ſuper metu benè excludebant conſenſum, qui adeſſe non poteſt, vbi metus, & coactio interuenit, *cap. cum locum, de ſponſal.* & in filia, à patre territa, quod non dicatur matrimonio conſenſiſſe, tradit Felin. *conſil.14. num.6.* facit quia reſtitutio in ſpolio matrimoniali non datur, ſi poſſeſſio non fuit iuſta, vel fuit violenta, Specul. *de petit. & poſſeſſ. §. fin. num.2. in fin.* Goffred. *in Summa de reſtit. ſpoliat. n.2. ad fin.*

30 Rurſus cùm negaretur matrimonium, & eſſent in promptu probationes, debebant admitti, & retardari reſtitutio, propter periculum animæ, & timorem peccati, ne daretur cohabitatio illicita, *cap. gaudemus, de diuort.* Alex. *in l. naturaliter, §. nihil commune, n.*10. vbi Rip. *ſub num.83. ff. de acquir. poſſeſſ.* Couar. *de ſponſal. part.2. cap.7. §.5. num.9. poſt med.* cum multis per Gabr. *de reſtitut. ſpoliat. concluſ.1. num.*150. Vbicumque enim ad reſtitutionem facienda poſſeſſio dat occaſionem peccati, debet admitti pars aduerſa ad docendum de proprietate, Feder. de Sen. *conſ.284. n.*4.

31 Præſertim quia concurrebat aliud periculum propter virginitatem, & incorruptionem Marchioniſſæ, gloſ. *in c.1. in verb. ſuſpectum, vt lit. non conteſt.* Specul. *vbi ſupra, ſub num.*2. latè Bellam. *in cap. ex parte, ſub n.11. verſ.2. concluſio de reſtitut. ſpoliat.*

32 Ad ſecundum nullitatem ex omiſſione interrogatoriorum fuit dictum, ex tali omiſſione non concludi ad nullitatem examinis, Alex. *conſil.172. num.9. lib.*2. Dec. *in cap. licet cauſam, num.56. de probat.* Put. *deciſ.417. lib.*2. Accoramb. *deciſ.*49. Et imputare ſibi debet pars aduerſa, quod illa non exhibuerit coram Nuncio, prout fuerat monita ſub comminatione, quod aliàs examinarentur ſine illis, Pereg. *deciſ.129. lib.1. & 68. lib.*2.

33 Neque obſtat, quòd dicitur fuiſſe exhibita quædam interrogatoria, tum quia de dicto tempore erant examinati plures teſtes. Tum quia cùm receptor haberet in mandatis ſolum facultatem examinandi ſuper articulis, non poterat aliquid addere, & alterare formam ſibi traditam, & benè fecit illa non admittendo, & debuiſſet pars redire ad iudicem, vt per Franc. Marc. *deciſ.* Delphin. 427. *part.*2. & in omnem euentum ſufficere poſſunt teſtes examinati ante illorum exhibitionem.

34 Alia oppoſitio ex defectu citationis ad dicendum contra articulos non placuit, quia ſatis eſt, quod fuit intimata commiſſio receptoris, in qua dicebatur, quod examinaretur ſuper articulis hinc inde deductis. Vnde pars tunc potuit opponere, Cæſ. de Graſ. *deciſ.15. num.4. de fid. inſtrum.* Cetera deducta ex aduerſo pro nullitate examinis benè tolluntur per informantes, quorum reſponſiones placuerunt Dominis. Ex quibus fuit concluſum teſtes eſſe idoneos, & validè examinatos, &c.

REVE-

Digitized by Google

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Pientina Iuriſpatronatus.

Luna 28. Ianuarij 1608.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus probatur ex antiquiſſima poſſeſſione præſentandi, vnà cum forma, quando præſentationes effectum habuerunt.

SVMMARIVM.

Iuſpatronatus ſatis probatur ex antiquiſſima poſſeſſione præſentandi vnà cum fama, n.1.

Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio antiquiſſima probatur ex multiplicatis præſentationibus effectuatis, n.1.

Iuriſpatronatus antiqua poſſeſſio ex præſentationibus inducta, non redditur turbida ex eo, quod ſemel præſentatio effectum habuerit per reſignationem, n.2.

Enunciatiuæ emanatæ à perſonis ſuſpectis, quando probent, num.3.

DECISIO CXLVIII.

1 FVit reſolutum, beneficium, de quo agitur, eſſe de iurepatronatus, quia ſatis probatur ex quaſi poſſeſſione præſentandi antiquiſſima, vnà cum fama, iuxta doctr. Bald. *in leg. cum ſuper, Cod. de rei vendic.* quem Rota ſequitur, Caſſad. *deciſ.2. numer.4. de probat.* Put. *deciſ.60. in fin. lib.1.* Achill. *deciſ.7. de iurepatronatus*. De antiquiſſima autem poſſeſſione conſtat ex multiplicatis præſentationibus effectum ſortitis, iuxt. *conſilium* Oldrad. 229. *numer.2.* De fama verò ex pluribus enunciatiuis, quæ habent requiſita, de quibus per Aret. *in cap. cum cauſam, numer.21. de probat.* & mouit etiam Dominos, quia ab anno 1345. vſque ad hæc tempora habetur mentio huius iuriſpatronatus, ſiue in præſentationibus, licet aliquas non conſtet habuiſſe effectum, ſiue in prouiſionibus Apoſtolicis, vt fuit etiam conſideratum in cauſa Lucana iuriſpatronatus coram me.

2 Non obſtat, quòd vna ex præſentationibus oſtenditur effectuata per reſignationem, quia non inde probatio redditur æquiuoca, quaſi præſentatus potuerit reſignare ius, quod habebat in beneficio, cum reſignatio longè poſt præſentationem fuerit facta, etiam cum reſeruatione penſionis, quæ poſteà fuit ſoluta, vt fuit ponderatum coram me in cauſa Reatina Prædij 2. Maij 1603. Et quamuis vna etiam ex præſentationibus ſit ad fauorem Salui Angeli de Aſina longa, & prouiſio per obitum Angeli Salui de Aſina longa, & propterea ſtante diuerſitate nominis, non inde reſultat effectuatio primæ præſentationis, tamen etiam dempta iſta prima præſentatione, adhuc remanet antiquiſſima poſſeſſio præſentandi, licet etiam negari non poſſit, quin oriatur ex ſerie verborum magna præſumptio effectuationis.

3 Minus releuat, quod enunciatiuæ emanarunt à perſonis ſuſpectis, quia cùm recipiant præſumptionem, & fomentum ex actu, in quo fuit enunciatum, ſatis probant, Achill. *deciſ.1. de confeſſ. & deciſ.7. de iurepatr.* Put. *deciſ.149. lib.3.*

R. P. D. LVGDVNEN.

Romana Pecuniaria.

Luna 28. Ianuarij 1608.

ARGVMENTVM.

Procurator ad diſdicendum ſocietates Officij, & exigendum, an, & quando poſſit dictas ſocietates renouare, & quando renouatæ cenſeantur.

SVMMARIVM.

Societate officij per mortem Officialis finita, ſors principalis reſtituenda eſt, n.1.

Probatio non concludens nihil releuat, n.2.

Contractus cenſetur factus nomine illius, qui contrahit, & non alieno, n.2.

Societas non præſumitur renouata per contractionem alterius ſocietatis einſdem ſummæ, & cum eiſdem perſonis, nomine tamen alterius, niſi probetur primæ ſocietatis extinctio, num.2. & ſeq.

Nouatio regulariter non inducitur niſi expreſsè dicatur, n.3. vbi declaratur.

Procurator ad diſdicendum ſocietates Officij, & exigendum, non poteſt eaſdem ſocietates renouare, numer. 3. & 4.

Tutor, & procurator habens mandatum cum libera, poſſunt etiam nouare, n.4.

Voluiſſe quis non præſumitur, quod non potuit, n.5.

Procurator ad exigendum conuertens exactas pecunias in ſui commodum furtum committit, n.6.

Nouatione contractus nouatus ipſo iure dicitur extinctus, num.6.

Nouationis natura eſt extinguere præcedentem obligationem, num.6.

Scientia non inducitur niſi conſtet, quod quis ſciuerit factum principale cum omnibus ſuis qualitatibus, n.7.

Ratificari non poteſt actus geſtus alio nomine quam ratificantis, n.7.

Creditor tacens & negligens exigere ſuum creditum, ſibi non præiudicat, niſi per lapſum temporis fuerit inducta præſcriptio, num.8.

DECISIO CXLIX.

PRo informante, videlicet mandatum Auditoris Cameræ eſſe exequendum, quia iuſtificatur ex obligatione Camerali, & ex inſtrumento ſocietatis, quæ cùm fuerit diſſoluta per mortem Officialis, eaque mors fuerit intimata ei, qui pecunias acceperat, is proculdubio tenetur ad illarum reſtitutionem. 1

Non obſtat, quòd D. Aurelius ad cuius fauorem erat inita ſocietas, conſtituerat de anno 1593. Penellum eius fratrem Procuratorem ad diſdicendum illam ſocietatem, ſortemque & fructus illius exigendum, & de exactis quietandum, quia videbatur Dominis non conſtare, quod Penellus vſus ſit dicto mandato, & ſocietatem extinxerit. Quamuis enim reperiantur de anno 1585. contractæ per Penellum ſupradictum Procuratorem tres ſocietates, quæ inſimul iunctæ conficiunt ſummam, quæ erat in illa prima ſocietate, & inita ſunt cum iiſdem perſonis, tamen non ex eo ſequitur per neceſsè extinctio primæ ſocietatis. Ideòque talis probatio non concludit, *l. non hoc, C. vnde legit. c. in præſentia, de probation.* Bald. *conſil. 220. num.1.* Aym. *conſil.313. num.1.* & cùm dictæ ſocietates cantent ad fauorem non Aurelij ſed Penelli, dicendum eſt, quod Penellus pro ſe ipſo, & ſuo nomine, non autem proprio contraxit, Pariſ. *conſ.72. n.30. lib.2.* Corn. *conſil. 310. n.2. lib.3.* Rolan. *conſil.9. n.31. lib.3.* 2

Atque vltra, quod regulariter non inducitur nouatio, niſi id expreſsè ſit actum, *leg. fin. Cod. de nouat. §. præterea, inſtitut. quibus mod. tollitur obligatio*, vel adſit talis repugnantia, vt ſocietas prima non ſe compatiatur cum ſecunda, Bald. *in d. leg. fin. in princ.* Dec. *conſil.463. num.6. & 464. num.5.* Dec. *conſ.11. num.69. lib.1.* adhuc in hoc caſu, licet Penellus eſſet Procurator ad diſdicendum, & exigendum, non tamen poterat nouare, *leg. non abſtulit, C. de nouat. l. non ideo, & l. ſi debitorem, ff. eodem, l. ſi vnus in princip. ff. de pact. l. quod ſtipulatus, ff. de donat.* Dec. *conſil. 543. n.12.* Surd. *deciſ.181. n.52.* 3

Quibus non obſtat text. *in leg. cui rectè, ff. de nouat. & ſimiles*, vbi dicitur, quod cui rectè ſoluitur, is etiam poteſt nouare. Leges enim in hac materia inuicem pugnantes ſic in concordiam reducuntur, vt nouare poſſit, qui iure ſuo ſolutum recipit, non poteſt autem, qui nudum miniſterium habet, & qui ſolutioni tantum adiectus eſt, & non obligationi, excepto tamen tutore, & Procuratore habente mandatum cum libera, vt optimè declarat Cuiacius *lib.3. ad edictum Pauli, explicans d. leg. ſi vnus*, & Gothoffred. *in d. l. cui rectè.* 4

Sed neque dici poteſt, quod Penellus habuerit hoc caſu animum nouandi, tum quia non præſumitur voluiſſe, quod non potuit, Alex. *conſ.122. n.6. lib.4.* Iaſ. *in l. Gall. §.1. num.6. de liber. & poſth.* Corn. *conſ.102. num.9. lib.2.* Tum quia nouando illam primam ſocietatem ad ſui fauorem merebatur ſibi notam infamiæ, & incidebat in crimen furti, ex traditis per Surd. *deciſ.304. n.12. & ſeq.* 5

Non obſtat, quòd ſubſtitutus Notarij depoſuit, Penellum quando contractæ fuerunt ſocietates promiſiſſe oretenus ſe iuraturum, vt prima ſocietas caſſaretur. Nam 6

iſte

Digitized by Google

iſte eſt teſtis vnicus, & potius excludit nouationem, per quam fuiſſet ipſo iure extincta prima ſocietas, Bart. *in l. ſi cum dotem*, *§. ſi mulier*, *numer.6. ff. ſolut. matrim.* Bald. *in leg. auia in fin. Cod. de iure dot.* Nouationis enim natura eſt, extinguere præcedentem obligationem, eamque in ſequentem transfundere, *leg.1. ff. de nouat.* Surd. *conſil. 298. num.44.* Nec verò illa promiſſio Penelli, vel dicta prima ſocietas fuiſſet extincta, vel Aurelius obligatus ad illius extinctionem.

7 Non obſtat etiam prætenſa ratificatio deducta ex ſola ſcientia Aurelij. Nam ſcientia non probatur ſaltem talis, quæ ſufficiat ad ratificationem, videlicet, quod Aurelius ſciuerit totam rem geſtam, cum omnibus ſuis qualitatibus, gloſ. *in cap. concertatione, in verſic. ſciuerit, de appellat. in 6.* Caſtr. *conſ.965. numer.5.* Tiraqu. *de retract. conſanguinit. §.36. gloſ.2. num.3.* Surd. *conſil.328. num.28.* Et propterea non poteſt agi de ratihabitione, poſtquam ſumus in actu, qui non fuit geſtus nomine Aurelij, *leg. ſi pupilli*, *§. ſed ſi ego*, & ibi gloſ. Bart. & alij, *ff. de neg. geſt.* Specul. *de indic. §.2. verſic. ratihabitione*, Bald. *in l. ſi quis ſeruo, in prima col. verſ. ſed venio, C. quod cum eo, & in leg. mater. in 4. oppoſitione, C. de rei vendicat.* Mohed. *deciſ.22. in fin. de prebend.* Capr. *de reg. iur. 55. per totum.*

8 Et quo ad hoc ceſſat difficultas, quia Aurelius vſque ab anno 1596. petijt coram A. C. ſibi reſtitui capitale ſocietatis, & fructus decurſos ſolui, & licet ab inde poſtea ſiluerit, tamen id potuit contingere, quia alijs negotijs vrgentibus eſſet impeditus, & in omnem euentum, ſi ſola taciturnitas in petendo ſufficeret, fruſtratoriæ eſſent præſcriptiones, & alias conſiderauit Rota in cauſa Romana extinctionis cenſus, 7. Maij 1584. quæ eſt inter impreſſ. 788. *part.1. num.11.* Atque ex his Domini dixerunt, mandatum Auditoris Cameræ eſſe exequendum, &c.

R. P. D. ATTREBATEN.

Nucerina Emphyteuſis.

Veneris 8. Februarij 1608.

ARGVMENTVM.

Dominium emphyteoticæ rei debet plenè, & concludenter probari ad effectum rei vendicationis, vel deuolutionis, & quomodo hoc probetur.

SVMMARIVM.

Dominium emphyteoſis debet plenè, & concludenter probari ad effectum rei vendicationis, vel deuolutionis, ita quod iſto caſu non ſufficiunt locationes, ſeu conceſſiones emphyteoticæ, n.1. & 2.

Dominium emphyteotica rei non probatur ex eo, quod quis emerit rem tanquam emphyteuticam, & recognouerit eccleſiam ac ſoluerit Laudemium, n.3.

Inſtrumentum quod non dicit, nec nos dicere debemus, niſi adſint aliæ probationes, n.4.

Emphyteuſis an præſumatur eſſe tota illa, quæ reperitur intra confines deſignatos in contractu emphyteotico, numer.5.

Emphyteotica tenetur deſignare bona ex quibus ſoluit canonem, ſufficit tamen illi oſtendere certam quantitatem canoni proportionatam, & qui maiorem prætendit, probare debet, n.6.

Laudemium de iure communi eſt quinquageſima pars pretij, pacto tamen, vel conſuetudine variari poteſt, numer.7.

DECISIO CL.

1 FVit reſolutum, non probari totum prædium eſſe emphyteoticum ad effectum rei vendicationis, vel deuolutionis, quo caſu requiritur plena, & concludens probatio, *l. in rem actio*, *l. officium*, *ff. de rei vendic. leg. omnes*, & ibi Bald. *circa fin. Cod. de probat. not. in leg.1. Cod. de alienat. iudicij mutan. cau. fact.* Ripa *cap. ſæpe num.5. de reſtitut. ſpol.* Specul. *in titul. de emphyt. §. nunc aliqua, num. 71.* Aym. *conſil.157. num.53. lib.1.* Alex. Rota coram Caputaq. *deciſ.280. part.1.* & in Romana Domus, Sanctæ Agnetis, 19. Iunij 1589. coram bon. mem. Orano, & in Gerunden. Vini, 5. Maij 1599. coram Reuerendiſſ. P. D. Decano.

2 Et in ſpecie in iudicio rei vendicationis, vel deuolutionis, non ſufficiunt locationes, ſeu conceſſiones emphyteoticæ, *cap. inter dilectos, propè fin. de fide inſtrum. leg. ad probationem, Cod. locati*, & tradit Bartol. *in leg. legata, num.2. ff. de aliment. legat.* Iaſ. *in l.2. num.178. Cod. de iure emphyt.* Alex. *in l. ſi alienam num.3. ff. ſolut. matrim. & conſil.12. num.4. vol.4.* Aym. *conſil.157. num.6. & 7.* Curt. iun. *conſ.41. n.8.* Ruin. *conſil.26. n.1. & conſ.47. n.6. lib.1.* Caputaq. *d. deciſ.280.* & fuit dictum in dicta Romana Domus Sanctæ Agnetis.

Et quod ad effectum caducitatis non probetur Dominium, etiam ſi quis emerit rem tanquam emphyteoticam, & recognouit eccleſiam, ac ſoluerit Laudemium, fuit reſolutum in Romana deuolutionis Vineæ 13. Nouembris 1602. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Seraphino. 3

Minus verò probari dixerunt Domini quantitatem, cùm in inſtrumento emphyteuſis nulla quantitas expreſſa legatur, & quod inſtrumentum non dicit, nec nos dicere debemus, niſi adſint aliæ probationes, Bald. *conſil.298. numer.6. in fin. lib.1.* & fuit dictum in ciuitatis Caſtelli bonorum 4. Iulij 1590. coram Illuſtriſſimo Domino Cardin. Pamphilio. 4

Non obſtat, quòd huic prædio dati ſint certi fines, vnde totum præſumitur emphyteuticum, Iaſ. *in d. l.2. num. 173. Cod. de iure emphyt. lib.2.* Ruin. *conſ.50. num.14. vol. 1.* Socin. *conſ.167. num.20. lib.1.* Gabr. *concluſ.3. numer.5. de feudis.* Reſpondebatur enim non præſumi emphyteoticum quicquid intra fines continetur, vt poſt Hoſtien. *in cap. nimis, num.4. de iureiur.* De communi teſtatur Afflict. *in cap.1. num.12. de controu. inter maſc. & fœm.* & *in deciſ. 267. num.4.* Bellon. *conſil.10. numer.11.* Clar. *in §. feudum, qu.18.* Et tenuit Rota in Aſten. Feudi de Solano, n.1584. coram bon. mem. Bubalo, quæ allegatur in dicta Ciuitatis Caſtelli, & ibidem traditur alia ſolutio, quod videlicet præſumptio pro emphyteuſi ceſſat, vbi apparent notæ, & veſtigia diuerſitatis, & quoniam in inſtrumento conceſſionis nominantur aliquæ Terræ, quæ poſſidebantur per ipſos recipientes, & dantur pro confinibus, abſque eo quod conſtet quantum ſe extendant, niſi quod apparet ea fuiſſe notabilis valoris, cùm fuerint vendita 900. & 1000. ac amplius ſcutis. 5

Secundò non obſtat, quòd emphyteuta tenetur deſignare bona ex quibus ſoluit canonem, Iaſ. *in d. leg.2. n.173. Cod. de iur. emphyt.* Ruin. *conſil.50. num.14. lib.1.* Roland. *conſil.66. num.4. & 6. lib.3.* Nam reſponſum fuit ſatis eſſe, quod emphyteota oſtendat certam quantitatem, quæ ſi eſt proportionata canoni, petens maiorem quantitatem probare tenetur, Specul. *in d. §. nunc aliqua num.79. de emphyt.* Afflict. *cap.1. §. illud, n.22. in fin. de prohib. feud. alien.* Roland. *conſ.66. n.1.2. & 7. lib.3.* 6

Veruntamen Domini exiſtimabant probari prædium, de quo agitur eſſe emphyteoticum pro duobus cuppis, quod ex aduerſo non negatur, & demonſtratur ex ſolutione Laudemij, quod antiquitus erat quatuor florenorum, & poſterioribus duodecim ſcutorum ad rationem quinque pro quolibet centenario, iuxta quem calculum pars emphyteotica aſcenderet ad 240. ſcuta per gloſſ. magn. *in leg. ſemper in ſtipulationibus circa medium, de reg. iur.* Dec. *conſ.43. numer.5.* Aymon *conſil.310. num.3.* Nam & ſi de iure communi Laudemium ſit quinquageſima pars pretij, *leg. fin. verſic. & ne auaritia, Cod. de iur. emphyt.* tamen pacto, vel conſuetudine poteſt variari, vt deducitur ex *d. leg. fin.* ibi, *ſi nulla pactio fuerit interpoſita*, Hoſtien. *in Summa tit. de locat. §. quod ſi de natura, verſic. & Dominus*, & fuit dictum in Lauden. deuolutionis 26. Iunij 1596. coram Illuſtriſſimo Pacen. Quo ad ceteras partes relinquitur Cornelio facultas melius probandi, &c. 7

R. P. D. ORTEMBERGO.

Romana Dotis de Trincijs.

5. *Martij* 1608.

ARGVMENTVM.

Deſerta cauſa appellationis, non per hoc dicitur deſerta cauſa nullitatis. Nec Rota attendit ſententias, & res iudicatas, quando conſtat de earum iniuſtitia etiam non notoria, reique iudicatæ cenſetur renunciatum per diſcuſſionem ſuper iuſtitia ſententiæ.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Deſerta cauſa appellationis ob non prorogata fatalia expirat iuriſdictio iudicis ad quem. Declara vt non per hoc non poſſit cognoſci de cauſa nullitatis, & notoriæ iniuſtitiæ, num.1. & 2.

Iniuſtitia æquiparatur nullitati, & nunquam tranſit in iudicatum, n.3.

Rei iudicatæ cenſetur renunciatum ab eo, qui patitur diſputari ſuper iuſtitia ſententiæ, n.4.

DECISIO CLI.

1 FVit reſolutum ſententiam eſſe confirmandam. Nam de iuſtitia, & validitate conſtat ex duabus deciſionibus coram R. P. D. meo Ludouiſio factis. Nec placuerunt nullitates, quæ contra eam fuerunt appoſitæ, quarum prima eſt, quod fuerit lata deſerta cauſa appellationis ob non prorogata fatalia, quo caſu expirat iuriſdictio, Clem. *ſi appellatione*, & ibi gloſſ. *in verbo appellationis, de appellat.*

2 Fuit enim reſponſum, quod deſerta cauſa appellationis adhuc durat cauſa nullitatis, & notoriæ iniuſtitiæ, æquè principaliter commiſſa, cuius inſtantia durat per 30. annos, Andr. Gayl. *obſeruat.*135. *num.6. lib.*1. fuit dictum in Salamantina Abbatiæ, 14. Ianuarij 1545. coram Peregrino, quæ eſt diuerſ.33. *num.6. lib.3. part.*3. & in Placentina Parochialis de Malpartida, 6. Nouembris 1602. & in eadem 1. Decembris 1603. coram bon. mem. Litta. Quare ſtante notoria iniuſtitia, ſententia potuit reuocari etiam poſt lapſum fatalium in cauſa appellationis, Marſil. *ſing.* 473. & fuit deciſum in Corduben. Statutorum, Veneris 21. Iunij 1585. coram bon. mem. Gipſio.

3 Nec obſtat res iudicata. Nam Rota prout alia ſuprema Tribunalia non attendit res iudicatas, quando conſtat de illarum iniuſtitia, etiam quod non ſit notoria, & ratio eſt, quia iniuſtitia æquiparatur nullitati, & nunquam tranſit in iudicatum, Felin. *in cap. ſuper litteris, num.*15. *de reſcript.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.2. num.7. de ſolut.* & fuit dictum in Bononien. de Pipinis, 8. Nouembris 1577. & in Gadditcen. Statutorum 19. Nouembris 1580. coram Illuſtriſſimo Cardinale Seraphino, quarum prior eſt *deciſ.*311. *num.2. part.2. altera 644. part.1. diuerſ.*

4 Conſtat autem de iniuſtitia ſententiæ, quia fundatur in Statuto populi Romani confirmato per Pium Quintum; quod poſtea fuit reuocatum per noua Statuta Vrbis, compoſita auctoritate Gregorij XIII. quam iniuſtitiam, cùm creditores paſſi fuerint detegi non obijciendo de prima ſententia ad impediendum litis ingreſſum, ſed tolerauerint diſcuſſionem ſuper prima ſententia opponendo contra iura generalia declarando velle ſtare ſimplici copiæ, & diſputando dubia ſuper meritis, videtur renunciaſſe rei iudicatæ, Put. *deciſ.*202. *lib.*2. nec non appellationi ab vlteriori proceſſu, quo caſu non ſolum confirmari, verum etiam infirmari poteſt, Felin. *in cap. inter monaſterium, num.23. de ſentent. & re iudic.* & Aret. *in conſil.73. num.4. verſ. præterea*, Dec. *in leg. res iudicata, num.4. ff. de reg. iur.* & fuit dictum coram me in Valentina Mercedis, Lunæ 6. Iunij 1605. Ideòque cauſa grauaminis fuit nulla, friuola, & calumnioſa, & merito R. P. D. Ludouiſius dedit refutatorios, Put. *deciſ.400. n.2. lib.*3.

R. P. D. CAVALERIO.

Romana Domus de Vſazzis.

Mercurij 5. Martij 1608.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſaria bona poſſunt per hæredem grauatum alienari vſque ad quantitatem Trebellianicæ, ſi tempore alienationis nullos percepit fructus hæreditatis, poteſtque in alienatione declarare, quod in re alienata ſibi Trebellianicam elegit.

SVMMARIVM.

Trebellianica poteſt per grauatum deduci & declarari, quod rem quam alienat, eam elegit pro ſua Trebellianica, & alienatio valet, etiam quod alienetur res fideicommiſſo ſubiecta, num.1. & 2. Vbi declaratur hoc procedere, quando alienatio ſit antequam grauatus percipiat fructus hæreditatis, & numer.5. & ſeq. Fructus per grauatum percepti computantur in Trebellianicam, num.3. Declara, vt num.8.

Fideicommiſſaria bona poſſunt alienari, ſi alienatio non excedit quartam Trebellianicam, num.7. Vbi ampliat hoc procedere etiam in fideicommiſſo vniuerſali & puro, & etiam non expectata purificatione fideicommiſſi, num.3. & ſequent. & numer.11. Vbi etiam ampliatur hoc procedere nedum in filijs primi gradus, ſed etiam in heredibus extraneis.

Trebellianica licet per heredem grauatum non poſſit detrahi de vna re, ſed detrahenda ſit de ſingulis rebus hereditarijs, hoc tamen procedit, quoties res inuenitur penes grauatum, non autem quando deductio quartæ eſt facta, num.4.

Trebellianica non poteſt detrahi per grauatum heredem antequam aduenerit caſus reſtitutionis fideicommiſſi, n.6. Declara vt n.7. & ſeq.

Fideicommiſſaria bona alienari poſſunt à grauato vſque ad quartam Trebellianicam ſibi debitam, quando ſine fraude facta eſt, ſecus ſi cum fraude, n.10.

DECISIO CLII.

1 IAcobus Vſazzus in ſuo vltimo Teſtamento, inſtituit ſibi hæredem vniuerſalem Iacobum Iuniorem ipſius ex ſorore pronepotem, cui quandocumque decedenti ſine filijs legitimis ſubſtituit quo ad domos Confraternitatem S. Iacobi, in reliquis verò Petrum ipſius hæredis patrem, & in eodem Teſtamento reliquit vſufructuariam omnium ſuorum bonorum Eliſabetham vxorem. Finito deinde per obitum Eliſabethæ vſufructu, hæres antequam aliquos fructus ex hæreditate prædicta percepiſſet, vendidit domum hæreditariam quondam Iacobo Scagno, & in ipſa venditione declarauit, quod in euentum in quem dicta domus eſſet alicui fideicommiſſo ſubiecta, illam ad bonum computum ſuæ Trebellianicæ alienabat, quam ex tunc detrahere ad effectum validitatis ipſius alienationis intendebat, & cùm poſtea per plures annos fructus dictæ hæreditatis percipiendo vixiſſet, tandem deceſſit; Eo defuncto eius filij in conditione poſiti, & conſequenter vocati ex diſpoſitione Statuti Vrbis *lib.1. cap.*142. egerunt contra tertios poſſeſſores pro recuperatione domus tanquam fideicommiſſo obnoxiæ, & cauſa in Rota mihi commiſſa, cùm pro parte creditorum emptoris qui poſſidebant exciperetur de retentione pro quarta Trebellianica ſpectante ad Iacobum hæredem grauatum, qui eam alienauerat. Dubitaui, an exceptio detractionis Trebellianicæ ſuffragaretur in caſu, & ad effectum de quo agebatur. Et Domini concorditer reſponderunt ſuffragari, & in primis duo præſuppoſuerunt, vnum quod ſumus in hærede, qui alienauit antequam aliquos fructus ex hæreditate perceperit. Secundum præſuppoſitum fuit, quod hodie diſputatur de validitate huius alienationis reſpectu emptoris, ita vt eſſet videndum, an ille eſſet tutus ex alienatione domus electæ ab hærede pro ſua quarta Trebellianica, non autem agebatur de actione competente fideicommiſſario contra hæredem, qui domum alienauit, & in ea elegit deductionem trebellianicæ.

2 Quibus præſuppoſitis Domini cenſuerunt veram eſſe opinionem, & diſtinctionem Croti in repetitione, *leg. filiusfamilias, §. Diui, ff. de legat.*1. *num.*20. quod ſcilicet venditio rei ſubiectæ fideicommiſſo facta per grauatum antequam aliquos fructus perceperit, ſit valida, ita vt emptor non poſſit inquietari.

3 Et quamuis alienatio rei ſubiectæ fideicommiſſo regulariter prohibeatur per text. *in leg. vlt. Cod. com. de leg.* hoc tamen non procedit quo ad quartam Trebellianicam cùm quo ad illam alienatio teneat, vt expreſsè docet Vlpianus *in leg. Marcellus, §. res quæ, ff. ad Trebell.* his verbis, res, quæ ab hærede alienatæ ſunt in quartam imputantur hæredi, quæ imputatio ex eo fit, quia alienatio tenuit, & iſte text. indiſtinctè loquitur de hærede abſque differentia inter hæredem extraneum, & filios primi gradus, prout Doctores ibi eundem text. intelligunt, & ſatis clare, Bart. *num.*2. cùm loquatur de fructibus computandis, qui à ſolo hærede extraneo computantur, iuxta text. *in leg. in fideicommiſſariam, leg. mulier, §. ſi heres, leg. ita tamen, §. heres ex aſſe, ff. ad Trebell. leg. quod de bonis, §. fructus, ff. ad legem Falcidiam*, non autem computantur in filijs primi gradus, *l. iubemus, C. eod.*

Vnde

4 Vnde licet bona obnoxia reſtitutioni ſub conditione illa pendente poſſint alienari, ſed adueniente conditione alienatio reuocetur, vt dixit text. *in d.l.vlt.§.fin. autem,C. comm. de leg.* hoc tamen intelligitur quatenus alienatio ſit vltra quartam, nam intra illam remanebit firma, Imol, *in d.§.res que, num.*10. *verſ. in eadem gloſſ.* ibi, *prima placet.* Vbi etiam dicit hoc procedere in fideicommiſſo vniuerſali puro, & dicit Bolognet. *in l.in quartam, ff.ad leg.Falc.num.* 237. quod per text. *in §.res, que*, poterit res ſubiecta reſtitutioni alienari vſque ad quartam, etiam non expectata purificatione fideicommiſſi, cùm interim hæres ſit Dominus omnium bonorum, & ipſius quartæ, & licet poſteà purificetur conditio fideicommiſſi non poterit alienatio reuocari, niſi excedat quartam, imò ſemper firma manebit, & per ſuſpenſionem conditionis non debet hæres impediri alienare portionem ad ſe ſpectantem, & ibi Bologn. teſtatur de communi. Et hoc in tantum eſt verum, quod etiam ſi quarta non poſſit detrahi in vna re, ſed in ſingulis rebus hæreditarijs iuxta text. *in leg. lineamargaritarum, & leg. Plautius, ff. ad leg. Falcid. & l.*2. *Cod. eodem*, tamen id procedit quoties res inuenitur penes grauatum, non autem quando deductio quartæ eſt facta, vt notat Bart. *in l. in quartam, num.*9. *ff. ad leg. Falcid.* Imol. *in d. §. res, que, num.*10. *verſ. in eadem gloſ.* ibi, *in vna re*, & Bologn. *vbi ſupra num.*235. quæ procedunt etiam fideicommiſſario inuito, vt dicunt Bart. & Imol. *in locis præallegatis*, & Bologn. *n.*236.

5 Ex quibus Domini concluſerunt, quod cum hæc alienatio fuiſſet facta antequam grauatus aliquos fructus percepiſſet, propterea erat valida, & firma, ita vt adueniente conditione fideicommiſſi, & tempore detractionis emptor non valeret inquietari, vt dicit Crot. non obſtante, quod hæres poſteà vixerit, & plures fructus ex hæreditate perceperit, quia cum talis alienatio fuerit legitimè facta, non poteſt ex aliquo euentu impugnari, per text. *in leg. ſancimus, Cod. de adminiſtr. tut. leg. nec enim, ff. de itin. actuque priuat.* quamuis hæres teneretur fideicommiſſario pro quantitate ex fideicommiſſo diminuta ratione alienationis, de qua modo non quæritur. Hanc eandem opinionem tenuerunt etiam Ripa, qui dicit eſſe de mente Bart. *in d.l.in quartam,num.*10.*ff.ad leg.Falcid.*Cephal.*conſ.* 392. *in fin. lib.*3. facit Surd. cum ibi per eum adductis *conſil.* 576.*n.*41.

6 Nec obſtare dixerunt plurima, quæ per informantes ex aduerſo allegabantur, & præcipuè, quod Trebellianica non debeatur, nec poſſit detrahi antequam aduenerit caſus reſtitutionis fideicommiſſi,cum Trebellianica ſit quarta eius, quod per fideicommum vniuerſale reſtituitur, *§. ſed quia, inſtitut. de fideicomm. hæredit.* Bart. *in l. quanquam, Cod. ad leg.Falcid.* & Bald. *in l.ſcimus, num.*1. *C. de inoffic. teſtam.* ex quo inferunt, quod hæres extraneus in noſtro caſu grauatus de reſtituendo vniuerſali, & conditionali fideicommiſſo non potuerit ante caſum reſtitutionis detrahere Trebellianicam, nec ex illius cauſa domum alienare, cum eius ſpes eſſet conditionalis, & dubia, prout euentus per fructuum imputationem declarauit, & ſic conditione pendente ſuſpenſum erat ius detractionis.

7 Quia reſpondebatur diſtinguendo, aliud eſſe detrahere quartam Trebellianicæ, & aliquid in eam imputare, aliud eligere rem in Trebellianicam imputandam, & illam alienare, primum enim verum eſt, quod debet fieri tempore reſtitutionis fideicommiſſi, & in hoc procedit ratio informantium, licet non procedat conſequentia, ſecundum verò poteſt fieri ante caſum reſtitutionis Fideicommiſſi, nempè quando hæres voluerit, cum text. *in d. §.res, que*, abſque vlla temporis præfixione concedat hæredi facultatem prædictam alienandi, vnde licet tempore reſtitutionis fideicommiſſi ſit facienda deductio Trebellianicæ, & bona alienata in Trebellianicam ſint imputanda vſque ad quartam, non tamen impeditur hæres per prædictæ rei alienationem illius electionem facere, ad hoc vt poſteà tempore debito illam imputet in Trebellianicam, & cùm hac diſtinctione ſi conſiderentur Doctores allegati, facilè conciliantur, & ceſſat omne dubium, & ex his apparebat informantes pro fideicommiſſarijs æquiuocare.

8 Item non obſtabat, quòd text. *in §. res, que*, quamuis dicat, quod res ab hærede alienatæ imputentur ei in Trebellianicam, non propterea negat fructus ab hærede perceptos eſſe computandos in eandem, iuxta text. *in allegat. leg. in fideicommiſſariam*. Quia patet reſponſio, nam eo ipſo quod *dict. §. res, que*, admittit in dicta alienatione detractionem Trebellianicæ, ſatis negare videtur, quod iterùm fructus percipiendi ab hærede ſint imputandi in dictam Treaellianicam, quæ ſemel iam fuit in alienatione detracta, an autem hæres teneatur fructus, quos alias Trebellianicam fuiſſet imputaturus fideicommiſſario reſtituere, hoc non eſt præſentis inſpectionis.

Neque obſtabat, quòd ſi liceret hæredi grauato per fideicommiſſum conditionale ſtatim alienare quartam, & deinde fructus percipere ex dodrante, ſæpè contingeret fideicommiſſum fraudari hærede exiſtente non ſoluendo, & inhabili ad redintegrandum fideicommiſſum, quod eſſet contra legis propoſitum, quæ non apperit viam fraudibus. Nam reſpondebatur, quod facta ſemel alienatione bonorum per hæredem, vſque ad quartam, quatenus poſteà teneretur de fructibus percipiendis reſtituere fideicommiſſario quantum quartam Trebellianica capit, de quo modo non diſputatur, ſi fuerit effectus non ſoluendo, hoc non præiudicat emptori, qui rectè & lege concedente nempè *d. §. res, que*, domum emit, & cum ipſius emptio fuerit valida ex ſupradictis non eſt ex ſuperueniente culpa hæredis reſcindenda, ex notatis à Croto, & à Surd. *in dict. conſ.*576. *n.*41. 9

Cetera quæ ſubtiliter deducuntur cum in ijs nihil noui dicatur, ſed potius in corroborationem eorum, quæ antea dicta ſunt tendant, facilè tolluntur, tum ex ſupradictis reſponſionibus, tum etiam diſtinguendo cum Bart. *in dict. §. res, que, num.*2. vt ſcilicet procedant in caſu quo alienatio malitioſè facta fuit, ceſſante autem malitia, & fraude Bart. expreſsè tenet, quod etiam fideicommiſſario inuito alienatio computatur in quartam, nos autem non ſumus in alienatione malitioſè, & fraudulenter facta, ſed ex cauſa pro ſoluendis debitis teſtatoris, & pro alimentis, vt in inſtrumento venditionis exprimitur, & ideò cum talis fraus, & malitia non præſumatur, *leg. merito, ff. pro ſocio, cum ſimil.* nec aliquo modo probetur non eſt habenda in conſideratione, nec poteſt dici hæc alienatio facta in fraudem, quia nemini fraudem facit, qui iure ſuo vtitur, & hæres alienando vtitur iure ſibi competente, *ex d. §.res, que*. 10

Tandem non obſtant reſponſiones datæ ad Doctores allegatos pro opinione Rotæ, quod ſcilicet loquantur in filijs primi gradus, nam plures ex prædictis Doctoribus loquuntur in hærede extraneo, aliqui verò in filijs primi gradus, prout caſus illis euenit, & in ſpecie Ripa *in dict. leg. in quartam, ff. ad leg. Falcid.* expreſsè loquitur in hærede, Bald. *conſil.*185. *lib.*4. Paul. de Monte Pico *in repetit. dict. leg. in quartam, numer.*117. Cephal. *conſil.* 392. *lib.*3. Bologn. *in eadem leg. in quartam, numer.*237. *& ſeq.* qui teſtatur de communi, Bertran. *conſil.*91. *lib.* 1. *num.*9. & alij. Ex quibus concluſum fuit exceptionem detractionis Trebellianicæ ſuffragari in caſu, & ad effectum de quo agitur, &c. 11

R. P. D. LVGDVNEN.

Bononien. Cenſus.

Lunæ 17. Martij 1608.

ARGVMENTVM.

Statutum Bononiæ ſub rubrica de contractibus cum minoribus, & filijsfamilias faciendis requirens certas ſolemnitates numquid habeat locum quando minor, & filius obligat ſe, & contrahit ad patris fauorem.

SVMMARIVM.

*Facti ſpecies narratur, n.*1.

*Minores contrahentes ſine ſolemnitate à ſtatuto requiſita non obligatur, n.*2. *& n.*4.

*Statutum ligat extra territorium ſuos ſubditos contrahentes, quando ſic in eo expreſsè diſponitur, n.*2.

*Iuramentum non firmat contractum minoris celebratum ſine ſtatutaria ſolemnitate, quando illius vires annullantur à Statuto, n.*3. *& n.*13. *vbi de materia, & n.*14. *Vbi quod nec etiam iuramentum firmat hunc contractum nullum, quando adeſt enormiſſima læſio.*

Proœmium ſtatuti declarat mentem ſtatuentium, numere 4.

Statutum comprehendit etiam forenſem, quando reſpicit certam formam, ſeu ſolemnitatem contrahendi, ſecus ſi reſpicit perſonam contrahentis, illamque inhabilitat, num.5.

Communitas fungitur vice, & priuilegio pupilli, n.6.

Minor prohibetur à Statuto contrahere ſine certa ſolemnitate, nec etiam contrahere poteſt ſine dicta ſolemnitate cum alio minore, ſi in contractu læſus fuit, n.6.

Patria poteſtas amittitur per maximam capitis diminutionem, n.7.

Statutum requirens in contractu minorum conſenſum, ſeu præſentiam alicuius, non ſuppletur per præſentiam, ſeu conſenſum illius, qui habet commodum, & intereſſe in contractu, num.7.

Statutum prohibens minorem contrahere ſine certa ſolemnitate habet locum etiam in minore contrahente cum patre, quando in contractu euidenter eſt læſus, n.8.

Donandi animus non præſumitur, n.9.

Paria ſunt quod duo ſimul alienent, vel quod vnus alteri alienanti conſentiat, n.10.

Filius obligare poteſt ſe, & etiam fideiubere pro excarceratione patris, n.10. Declara, vt n.11.

Statutum requirens in contractu minorum certam ſolemnitatem, & illius euidentem vtilitatem, non ſuppletur per vtilitatem ſine ſolemnitate, nec per ſolemnitatem ſine vtilitate, n.11.

Statutum requirens in contractu minorum certam ſolemnitatem procedit etiam quando filius obligat ſe ad fauorem patris, & pro illius excarceratione, n.12.

DECISIO CLIII.

1 CVm Theodorus Ciuis Bononienſis ob dilapidatam Regiminis Bononienſis pecuniam detineretur in carceribus Vrbis, fuit de anno 1600. inter ipſum, & d. Regimen inita concordia, in qua Theodorus cum promiſſione ſolutionis reſidui debiti, ſi vnquam ad pinguiorem fortunam rediret, ceſſit prædicto Regimini quendam annuum cenſum librarum trecentarum & viginti, qui erat pars dotis Iſabellæ prædefunctæ ipſius vxoris, illique ceſſioni Annibal filius Theodori, & Iſabellæ tunc impubes pubertati proximus præſtitit conſenſum cum iuramento, & cum authoritate curatoris, ad id ſpecialiter ſibi deputati, & cum decreto iudicis, renunciauitque priuilegio minoris ætatis, atque promiſit contentis in illo contractu nunquam contrauenire, elapſis poſteà aliquot annis, cùm idem Annibal vti filius, & hæres Iſabellæ petijſſet fructus cenſus ab Alexandro antiquo illius debitore qui iam illum extinxerat mediante ſolutione librarum quatuor millium facta Regimini ceſſionario, fuit inter dictum Alexandrum, & Cameram Bononien. ex vna parte, & Annibalem ex altera introducta lis in partibus, vnde cùm auocata, & mihi commiſſa fuiſſet.

2 Dubitaui an prædicta ceſſio, & extinctio cenſus obeſſet Annibali, & dubio vtraque parte informante propoſito, Rota reſpondit negatiuè, & mota eſt potiſſimum ex commiſſione formæ, ſeu ſolemnitatis ſtatutariæ, quæ in iſta alienatione rei ad minorem ſpectantis requirebatur, ſiue conſideremus locum Cenſus alienati, & originis, ac domicilij Annibalis, ſiue locum celebrati contractus. Statutum enim Bononiæ ſubdit de contractu cum minoribus, & filijsfamilias faciendis expreſsè prohibet ſuis ſubditis etiam extra Ciuitatem, & diſtrictum Bononienſem contrahere, niſi ſub quadam forma, quæ hic ſeruata non fuit. Ideòque clarum eſt, quod iuxta terminos illius ſtatuti ceſſio Annibalis non eſt habenda in conſideratione, & licet dubitari ſoleat, an ſtatutaria diſpoſitio liget ſuos ſubditos extra ſuum forum: Tamen illa dubitatio tollitur, ex quo ſtatutum Bononiæ procedit vlterius, tollendo fidem ſcripturis, & inſtrumentis aliter confectis etiam extra territorium, ad latè tradita per Tiraqu. *de legibus connub. gloſ.8. num.219.* & Rota in cauſa Bononien. Terrarum 29. Maij 1579. coram Cantuccio, quæ eſt *deciſ.104. part.2. diuerſ.* dixit dictum ſtatutum eſſe indubitanter obſeruandum.

3 Quo ſtante non eſt facienda vis in iuramento Annibalis, quia illud annullatur à dicto ſtatuto auctoritate Apoſtolica confirmato, & fides dempta eſt contractui, ita vt contractus non probetur, nec etiam probatur iuramentum contentum in contractu, Bart. *in l. omnes populi n.25. de iuſt. & iur.* fuit conſideratum in d. deciſ. coram Cantuccio, & in ſimilibus terminis in ſtatuto Vrbis de præſcriptione ſexdecim annorum apud Mohed. *deciſ.16. de præſcript.* & Put. *deciſ.116. lib.1.*

4 Quod ſi dictum Bononiæ ſtatutum non vendicat ſibi locum in iſta cauſa, quoniam diſponere videtur, quando adeſt ſuſpicio, quæ in iſto caſu omninò ceſſauit, videlicet quod minor ſe contulerit extra diſtrictum, vt fraudem faceret ſtatuto, ſicuti colligitur ex proœmio, quod declarat mentem ſtatuentium, Bart. *in l. fin. de hered. inſtit.* Oldrad. *conſ.105. num.1.* ibique add. Rom. *conſ.436. num.10.* & ex quo alias minor Bononienſis vix contrahere poſſet alibi quam in diſtrictu Bononienſi, quicquid ſit de iſta conſideratione, quam Domini non firmarunt, tamen proptereà obſtabat Annibali ceſſio, quia ſuccedit ad eius fauorem ſtatutum Vrbis *lib.1. cap.113.* quod in alienationibus faciendis rerum ad minores ſpectantium dat certam formam, quæ cum in ceſſione cenſus non fuerit ſeruata, præſertim in deputatione duorum Curatorum, ideò fit locus verbis, & diſpoſitioni dicti ſtatuti, quod talis alienatio nulla, & inualida cenſeatur.

5 Et quidem non eſt dubium, quin dictum ſtatutum comprehendat minorem forenſem, contrahentem in Vrbe, cum reſpiciat ſolemnitatem, ſeu formam ſub qua minor debet contrahere, non autem illius perſonam inhabilitet, iuxta doctr. Bart. *in l.1. n.13. & 14. Cod. de ſum. Trin. & fid. Cath.* quam omnes ſequuntur, vt dicit ibi Iaſ. & de communi teſtatur Purpur. *ibid. num.98.* & quam plurimos refert Lamberteng. *de coner. mulier. gloſ.2. n.26. & ſeq.* Et eſt regula generalis, quod in reſpicientibus formam contractus, & ſolemnitates forenſes ligantur ſtatutis loci in quo contrahunt, Gabr. *de conſuet. concluſ.2. num.4.* Surd. *conſ.257. n.1. & 3.* Caputaq. *deciſ.206. & 215. part.3.* Cæſ. de Graſ. *deciſ.2. n.16. de donat.*

6 Non obſtat, quòd iſte minor contraxerit cum Communitate Bononiæ, quæ fungitur vice, & priuilegio pupilli, *leg. nihil, ff. ad municip. l. reſpublica, C. ex quibus cauſ. maior. l. rempublicam, C. de iur. rei, lib.10.* Bart. *in l. nulli, num.4. ff. quod cuiuſque vniuerſ. nom.* Corn. *conſ.189. num.4. lib.3.* Quia etiamſi dictus minor ad alterius minoris fauorem obligaſſet ſe, & ius remiſiſſet ſuum, haberet nihilominus locum ſtatuti diſpoſitio, quandoquidem inter duos priuilegiatos contrahentes potior eſt cauſa eius, qui in contractu inſimul initio læſus eſt, aut damnum ſenſit, *arg. cap. audiens, de reſtit. in integr. l. fin. ff. ex quib. cauſ. maior. l.1. C. ſi aduerſ. fiſc.* & ad hoc plures cumulat Lamberteng. *in dict. tract. de contract. mulier. in fin. n.125. & ſeq.*

7 Non obſtat, quòd propter præſentiam patris non fuerit neceſſaria deputatio alterius Curatoris. Quia omiſſo quod dicitur Theodorum paſſum fuiſſe maximam capitis diminutionem per quam finita fuerat patria poteſtas, *§. cum autem ii, inſtitut. quib. mod. ius patr. poteſt. ſoluat.* Adhuc non potuit ad ſui proprium commodum authorizare filij perſonam, vt in his terminis eſſe verum opinionem reſpondit Bald. *conſ.213. in princ.* tradit Iaſ. *conſ.69. in 2. dub. lib.1.* vbi ait hanc opinionem eſſe tenendam, & ſequendam in iudicando, Pariſ. *conſ.97. n.21. & ſeq. lib.3.* latè Tiraq. *de legib. connub. gloſ.8. n.115.* & Aſcan. Clem. *de patr. poteſt. cap.6. effectu 10. n.6.*

8 Nec obſtat, quòd ſtante ſtatuto, vt minor ſine certa ſolemnitate contrahere non poſſit, filius tamen ſine dicta ſolemnitate poſſit contrahere cum patre, illique donare, vt ex magis communi opinione, dixit Gabr. *concluſ.2. de ſtatut. n.1. & 5.* Nam quicquid ſit de veritate illius opinionis ſufficit, quo ad præſentem inſpectionem, quod illa fundata eſt in præſumptione quod pater capiat pro filio bonum conſilium. Ideòque non procedit, quando damnum filij eſt euidens, vt hic idem Gabr. *d. concluſ.2. num.7.* poſt Bart. Iaſ. & Dec. quos allegat.

9 Deinde Annibal non donauit cenſum Theodoro ſuo patri, ſed potius alienauit dictum cenſum ad fauorem Regiminis, quia & conſenſus non præſumitur ad donandum, ſed ad validandum contractum, Bald. *in leg. mater tua, Cod. de rei vendit.* & idem eſt, quod duo ſimul alienent, vel quod vni alienanti, alter conſentiat, Surd. poſt Bald. & alios quos allegat, *conſ.15. num.20. lib.1.* Dec. *conſ.111. num.2.* Alex. *conſ.23. num.4.* Tiraq. *de legibus connub. gloſ.7. num.24.*

10 Non obſtat, quod cauſa iſtius conceſſionis, ſeu conſenſus

fuerit

fuerit Annibali neceſſaria propter text. *in auth. ſi captiui, C. de Epiſcop. & Cler.* ſicut in ſimili filius fideiubens pro patre excarcerando non reſtituitur, Salyc. *in l. 1. n. 4. C. de filiofamil. minor.* ibique Albet. Caſtr. & alij, & dixit Rota in cauſa Bonon. pecuniaria 9. Iulij 1603. coram R. P. D. meo Ludouiſio. Nam fuit reſpoonſum, primum quod text. *in d. auth.* non compellit præciſè filium ad liberandum patrem, ſed ſolummodo ſub comminatione exhæredationis, & ſic loquitur *deciſ. 63. part. 2. diuerſ.* ex prædictis autem patet non fuiſſe cur Annibal extimeſceret de paterna exhæredatione.

11 Secundò, qood ille text. loqoitur in maiore annis 18. ſicut colligitur ex illius lectura, & notauit ibi Bald. *in 3. not.* Tertiò, non eſt recurrendum ad ius commune dum verſamur in terminis ſtatuti, quod quidem vltra euidentem vtilitatem minoris alia duo requirit ſolemnitatem videlicet, & cauſam expreſſam, ac plenè cognitam, ita vt vno deficiente alterum corruat, quia vnum altero non ſuppletur, *l. ad teſtamentum, §. 1. l. cum hi, §. ſi prætor. in princ.* & ibi gloſ. *ff. de tranſact. l. item veniunt, §. prætor. de petit. hæred. leg. non enim, de adoption.*

12 Vnde admiſſo, quod pietas erga patrem deſeruiat pro legitima cauſa alienandæ rei ad minorem ſpectantis, deficeret tamen alterum ſtatuti requiſitum, videlicet ſolemnitas, & iſte defectus vitiat contractum, *l. teſtamentum, C. de teſtam.* ibique Bald. *l. qui Romæ, §. Flauius Hermes, ff. de verb. obligat.* & in bis terminis liberationis patris, quod ſolemnitas ſtatuti ſit indiſtinctè ſeruanda, dicit Bald. *in præalleg. conſ.* 213. ſicuti etiam de iure communi præter cauſam alienandi requiritur ſolemnitas in alienatione booorum Eccleſiæ, *cap. 1. de reb. eccleſ. non alien. in 6.* Idemque eſt in rebus minoris, Afflict. *deciſ. 249.* Put. *deciſ. 205. lib. 3.* & notatur *in tit. C. de prædijs, & alijs rebus minor. non alien.* Hinc patet reſponſio ad deciſionem in cauſa Bononien. Pecuniaria. Quia ibi fuerant ſeruatæ ſolemnitates ſtatuti, & nihilominus Rota poſteà cenſuit illum minorem fore audiendum ſoper enormiſſima læſione.

13 Non obſtat, quod dictum ſtatutum in *cap. 113.* non diſponat in caſu iurato. Nam vltra quod dici poteſt, iuramentum eſſe ſublatum per aliud ſtatutum, *cap. 151. eod. lib.* & dari iſtorum ſtatutorum concurſum, vt io hoc vnum ab altero ſuppleatur, quod Rota non annuit in cauſa Romana fideicomm. de S. Cruce, Lunæ 3. Decembris proximè præteriti coram R. P. D. meo Sacrato, & poteſt habere magnam rationem cùm ſæpius fuerit reſolutum illud ſtatutum habere locum in omnibus contractibus, in quibus minor lædi poteſt, vt copioſè deducitur in Deciſione Rom. releuationis indemnitatis 22. Martij 1602. coram R. P. D. meo Ortembergo, & in Rom. argentorum, 27. Iunij coram R. P. D. meo Ludouiſio.

14 Fuit prætereà reſponſum, quod ſtatutum, vt prædictum eſt, præter ſolemnitatem, & cauſam alienandi requirit etiam euidentem vtilitatem minorum, quæ nedum hic non probatur, quia potius conſtat de læſione illius enormiſſima. Illa autem concluſio, quod propter iuramentum de non veniendo contra contenta in contractu excludatur quis à remedio ſibi competente contra talem contractum ſi non fuiſſet iuratus, quam dicunt communem Couar. *in c. quamuis pactum, de pact. in 3. part. q. 4. n. 4. in princ.* & Pinell. *in repet. l. 2. C. de reſcind. vend. §. 3. c. 1. num. 1. & ſeq.* non procedit quando interuenit enormiſſima læſio, Caſſad. *deciſ. vnic. de empt. & vendit.* alios allegans *d. §. 4. n. 5. & lib. 2. var. c. 4. n. 5.* & communem dicit Molin. *de primogen. Hiſpal. lib. 2. cap. 3. n. 18.* optimè Corn. *conſ. 288. n. 16. lib. 3.*

15 Hic autem fuit enormiſſimæ læſus Annibal, quia nulla aderat ſpes reualendi ſe ab iſta ceſſione, quæ ratio fuit conſiderata in dicta Romana argentorum coram D. Ludouiſio. Atque iſta oon ſpes, vltra quod ab euentu fuit confirmata, apparebat etiam in limine contractus, quia in illo pinguior fortuna, ſi que vnquam contigiſſet Theodoro, erat præoccupata, & obligata Regimini Bononiæ. Vnde nec obſtat vtilitas conſiderata ex quo libris duobus millibus ſolutæ fuerint ſolummodò libræ quatuor mille. Quia nec id procedit abſolutè, & reſpicit ſolum patris vtilitatem non autem minoris. Atque ex his Domini cenſueruot ceſſionem non obſtare Hannibali. Dixerunt tamen, quod Agentes pro Camera Bononiæ iterùm audiantur, ſi voluerint, quia materia eſt larga, & exemplaris,

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Ferrarien. Prioratus.

Lunæ 17. Martij 1608.

ARGVMENTVM.

Subrogatio gratioſa vt iuſtificata dicatur ad effectum obtinendi immiſſionem quænam probanda ſint.

SVMMARIVM.

Subrogatio gratioſa obtenta à Papa ad ius, & poſſeſſionem defuncti vt iuſtificata dicatur ad effectum obtinendi immiſſionem tria ſunt probanda, obitus ſcilicet defuncti in poſſeſſione, Clericatus impetrantis, & quod beneficium ſit reſeruatum, aut litigioſum, n. 1.

Epiſcopus quod acceptauerit alternatiuam, probatur ex libro alternatiuarum dataria, n. 2.

Beneficium an ſit regulare, vel ſæculare attendenda eſt quaſi poſſeſſio, & vltimus ſtatus, num. 3. Declara, vt numer. 4. & ſeq.

Iuſpatronatus per allegantem probari debet iuxta requiſita à Concilio Tridentino in illis perſonis, in quibus adeſt præſumptio vſurpationis, nec ſufficiunt enunciatiuæ confeſſiones, aut aſſertiones Ordinarij, n. 8.

Iuſpatronatus fortiores exigit probationes, quando conſtat, alias beneficium fuiſſe à Papa collatum abſque conſenſu prætenſi patroni, n. 9. & ſeq.

Beneficia iuriſpatronatus laicorum ſub regula reſeruatoria non comprehenduntur, n. 11. & ſeq.

DECISIO CLIV.

PRioratum Regularem Sancti Leonardi, Ordinis Sancti Auguſtini vacantem per obitum Pauli Silingardi, de Menſe Auguſti 1603. Reuerendiſſ. Epiſcopus Ferrarienſis, tanquam beneficium ſæculare ſub alternatiua comprehenſum contulit Dominico Campio Clerico ſæculari, ſub die 26. Auguſti eiuſdem anni, eundem à fel. record. Clemente Papa VIII. commendati ſibi obtinuit R. P. D. Alphonſus Giliolus, Menſe Februario anno 1604. cùm gratioſa ſubrogatione ad ius, & poſſeſſionem defuncti, & quia Dominus Giliolus vigore gratioſæ ſubrogationis petebat ſe immitti in poſſeſſionem. Dubitaui, an ſubrogatio gratioſa eſſet iuſtificata, & quoniam ad obtinendam immiſſionem, vigore talis gratiæ tria ſunt probanda, videlicet obitus defuncti in poſſeſſione, & Clericatus impetrantis, & quod beneficium ſit reſeruatum, aut litigioſum, vt ſæpe Rota cenſuit, & ſignanter in cauſa Miranden. Parochialis die 17. Maij 1600. coram me, & de duobus primis non dubitaretur, tota difficultas reducebatur ad reſeruationem Prioratus, quam informantes pro D. Giliolo ex quatuor potiſſimum capitibus deducere conabantur. Primò, ex vacatione in Menſe Auguſti. Secundò, ex Regularitate. Tertiò, ex Commenda, vnde reſultat affectio propter appoſitionem manus Papæ, cùm alias probaretur fuiſſe commendatum. Quartò, quia non erat liberæ collationis Epiſcopi, cum prætenderetur eſſe de iurepatronatus. 1

Quantum ad primum de vacatione in menſe Auguſti, licet hic menſis ſit de octo reſeruatis, tamen quando Epiſcopus acceptat alternatiuam fit menſis ordinarij: Epiſcopum aotem Ferrarienſem acceptaſſe alternatiuam coostabat ex fide Notarij affirmantis ſe in Dataria ex libro alternatiuarum Clementis Papæ VIII. extraxiſſe partitam ibi ſcriptam continentem, D. Ioannem Fontanam Epiſcopum Ferrarienſem die 8. Maij 1592. acceptaſſe alternatiuam, & conſequenter reſeruatio deducta ex vacatione in menſe Auguſti non ſuffragatur D. Giliolo. Neque obſtabat, quòd non probaretur præſentia Epiſcopi in Diœceſi Ferrarienſi, quoniam contrarium apparebat ex prouiſione Epiſcopi, quam fecit in villa Sabloncelli, & in Palatio Epiſcopali, & ſic intra limites ſuæ diœceſis. Vnde ceſſabat obiectio de deciſione in cauſa Illerden. Capellaniæ, coram me, in quo caſu non erat probatum, quod tempore collationis Epiſcopus eſſet in diœceſi. 2

Quantum ad ſecundum, de regularitate, quamuis hic Prioratus eſſe regularis videretur, tum ex pluribus enun- 3

ciatiuis, etiam antiquis, vnde probatur regularitas: tum ex alijs actibus, ex quibus conſtabat, quod vſque ad annum 1509. fuerat in ſtatu regularitatis. Ceterùm hæc regularitas ideò minus prouiſo Apoſtolico ſuffragabitur, quia vltimus ſtatus erat ſæcularitatis, cùm ab anno 1561. vſque ad vltimam vacationem, tanquam beneficium ſæculare fuiſſet in titulum collatum: Vnde licet à ſua primæua origine Prioratus fuiſſet regularis, nihilominus cùm ad ſuſtinendam hanc collationem, & ad effectum, vt includeretur, vel excluderetur reſeruatio, attendenda ſit iſta quaſi poſſeſſio, & vltimus ſtatus beneficij, Calder. *conſil.23. incip. An ſi Papa reſeruat beneficia de præbendis*, Rota *deciſ.2. incip. fuit dubitatum, numer.2. de præben. in nou.* Simonet. *tract. de reſeruat. quæſt.70.* Put. *deciſ.206. incip. coram Domino Marſicano, lib.1.* Taniſ. *deciſ.9. incip. An indulta*, & fuit ſæpè alias in Rota deciſum, & ſignanter in cauſa Vicen. Beneficij, die 19. Nouembris 1599. coram D. Card. Pamphilio, tunc Rotæ Auditore, & in cauſa Parmen. Prioratus, die 14. Aprilis 1600. coram me, conſequenter, ad effectum, de quo agebatur vltimus ſtatus faciebat ſilere regularitatem, & eo præſertim nomine, quia non agebatur principaliter inter Collatores de ſtatu beneficij; ſed incidenter inter prouiſos de validitate collationis, ad quem effectum ſufficit quaſi poſſeſſio conferendi, cùm collatio ſit fructus iuris conferendi, qui ſpectat ad poſſeſſorem, Abb. *in c. conſultationibus, n.1. de iurepatr.*

4 Nec refert quod iſta quaſi poſſeſſio, & vltimus ſtatus non ſint ſufficientes ad mutandum ſtatum beneficij, & ad transferendum, de regularitate ad ſæcularitatem, quia Rota non cenſuit mutatum fuiſſe ſtatum antiquum, & nouum impreſſum, hoc enim alterius eſt inſpectionis ſuo loco, & tempore diſcutiendæ, ſed ſolum ſenſit iſtum vltimum ſtatum qualiſcumque ſit, conſiderari debere pro ſuſtinenda collatione facta ab ordinario, illumque potiſſimum inſpiciendum, tam ad inducendam, quam ad excludendam reſeruationem, ſiue reſeruationis effectum, iuxta dictum *conſil.* Calder. 23. *de præb. & deciſiones ſupra citatas*. Deciſiones autem allegatæ pro contraria ſententia locum habere poſſunt, quando agitur inter Collatores de pertinentia Collationis, ſecus autem quando agitur ad ſuſtinendam collationem, ad quem effectum ſufficit quaſi poſſeſſio.

5 Reſpectu tertij capitis, vnde prætendebatur, ideò hunc Prioratum remanſiſſe affectum, quia alias à Papa fuerat commendatus, cùm remaneat affectio, donec Papa de eo prouideat in titulum dicebatur. Primò, verum fuiſſe in facto, quo ab anno 1509. vſque ad annum 1561. iſte Prioratus fuerat commendatus.

6 Secundò, dicebatur, quod ab anno 1561. fuerat collatus in titulum, & ſignanter à fel. record. Clemente Papa VIII. anno 1598. quo tempore ex cauſa reſignationis illum contulerat Paulo Silingardo, per cuius obitum demum vacauerat.

7 Tertiò, dicebatur per iſtam Apoſtolicam prouiſionem affectionem fuiſſe conſumptam, & cùm Paulus fuerit triennalis poſſeſſor, locus erat allegationi Lapi 89. quod contra validitatem ſui tituli non poſſet opponi, nec ſucceſſor teneatur ad illius iuſtificationem, quamuis titulus eſſet inualidus, Caſſad. *deciſ.4. de cau. poſſ. & propr.* & quamuis collatio facta de ſeculari non conſumeret vacationem beneficij regularis, ſecus tamen eſt conſiderato vltimo ſtatu, & poſſeſſione triennali, & effectu, ad quem potiſſimum dirigebatur præſens diſputatio.

8 Circa quartum, & vltimum caput, quod hic Prioratus non pertineret ad liberam collationem Epiſcopi, ex quo erat de iurepatronatus Ducum Ferrariæ dicebatur. Primò oportuiſſe probare iuſpatronatus, iuxta requiſita à Concilio Tridentino in illis perſonis, in quibus adeſt præſumptio vſurpationis, nec ſufficere enunciatiuas confeſſiones, aut aſſertiones ordinarij.

9 Secundò, reſpondebatur, ideò exigi fortiores probationes in hoc caſu, quia conſtabat olim hunc Prioratum fuiſſe regularem, & à Romanis Pontificibus ſine conſenſu Ducum ſolitum fuiſſe commendari.

10 Tertiò, dicebatur, quòd licet probaretur iuſpatronatus Ducis, non tamen conſtabat, quod illud ei competeret ratione Ducatus, ita vt Ducatu ad Sedem Apoſtolicam deuoluto ipſe ſucceſſiſſet, etiam in iurepatronatus, quia potuit iuſpatronatus ſpectare ad hæredes Ducis.

Poſtremò reſpondebatur, quod ex probatione iuriſpatronatus cauſa reddebatur magis difficilis contra R. P. D. Giliolum, quoniam conſtituto iurepatronatus Ducis clarius erat probanda reſeruatio, cùm beneficia iuriſpatronatus laicorum, ſub regula reſeruatoria non comprehendantur.

Non obſtabat dicere, quod ad effectum ſubrogatio- 11
nis gratioſæ ſatis ſit beneficium non ſpectare ad collationem Epiſcopi deductis in deciſione Miranden. Parochialis: quia fuit reſponſum, neque deciſionem in cauſa Miranden. Parochialis, neque alias ſimiles id dicere: ſed ſolum affirmare opus eſſe ad effectum ſubrogationis gratioſæ, quod beneficium ſit reſeruatum reſeruatione clara. Vnde licet beneficium non ſpectaret ad collationem Epiſcopi, non propterea inferebatur eſſe reſeruatum, cùm poſſet pertinere ad collationem alterius, & ſufficit reo, & poſſeſſore excludere actorem per non ius Actoris.

Poſtremò non obſtabat, quòd ad probandam regu- 12
laritatem proponebatur de vltimo poſſeſſore Prioratus, qui detulerat ſignum T. quia prætérquam, quod, vt vulgo dici ſolet, habitus non facit Monachum, teſtes affirmabant ipſum ſemper remanſiſſe Presbyterum ſæcularem, non autem regularem: ſed difficultatem ſuperabat titulus ipſius, quia erat de beneficio ſæculari. Et ex prædictis fuit concluſum ſubrogationem gratioſam, non fuiſſe iuſtificatam.

R. P. D. I V S T O.

Ianuen. Iuriſpatronatus.

Veneris 18. Aprilis 1608.

A R G V M E N T V M.

Iuſpatronatus quando tranſeat ad illegitimos in defectum legitimorum, & de feudo per fœminam acquiſito in defectum maſculorum, an ſuperuenientibus maſculis ad eas deferatur.

S V M M A R I V M.

Iuriſpatronatus qualitas, & quænam fuerit intentio fundatoris, attendenda eſt, n.1.

Iuſpatronatus non tranſit ad illegitimos ſtante linea legitima, num.3.

Iuriſpatronatus capacitas attenditur tempore delationis, & admiſſionis ad iuſpatronatus præſentandi duraturum in ſucceſſores, n.4. Declaratur n.5.

Feudum non tranſit ad fæminas donec ſupereſt maſculus, num.5.

Feudo vbi quis ſemel excluſus eſt, ſemper excluſus reputatur, num.4. & 5.

Feudum vbi iam tranſit ad fæminam propter defectum maſculorum numquid ſuperueniens maſculus fæminam à feudo auferat, n.6. & 7.

Feudum quod ad fæminas defertur in defectum maſculorum, ſi ſemel fuit acquiſitum ab vna fæmina, non debetur alijs fæminis, ſi maſculi ſuperueniant, n.8. & 9.

D E C I S I O CLV.

IN propoſitione iſtius cauſæ Dominis viſum fuit oppor- 1
tunum diſtinguere, & particulariter diſputare ſuper Deciſione R. P. D. mei Lancellotti, facta die Veneris 25. Menſis Iunij præteriti. Vnde primo loco dubitatum fuit, An dicta deciſio quo ad primum caput, & fundamentum, ſit confirmanda, vel reuocanda; Et Domini conſideratis omnibus hinc inde deductis, crediderunt eſſe confirmandam, tanquam iuſtam, & ſtandum in deciſis. Pro quorum præcipuo fundamento firmarunt, quænam fuerit intentio Octoboni tituli Sancti Adriani Cardinalis Fliſci, qui poſteà Adrianus Papa V. fuit nuncupatus in fundatione, & dotatione Præpoſituræ S. Adriani de Trigaudio Ianuen. Diœceſ. Quoniam ab intentione, & voluntate fundatoris eſt ſumenda regula, *l. pen. ff. de leg. 1. l. hæredes mei, §. cum ita, ff. ad Trebel. §. ſed non vſque, inſt. de leg. l. cum virum, de fideicom.*

Voluit igitur conſtituere, & conſtituit iuſpatronatus 2
familiæ de Fliſcis, ita vt poſt obitum ſuum, & Perciuallis fratris, idem iuſpatronatus ſpectaret, & pertineret ad deſcenden. Nicolai, & Federici ſuorum fratrum, qui eſſent Clerici iuxta ordinem perſonarum præſcriptum in

in-

Digitized by Google

inſtrumento fundationis reſpiciendo magis perſonas in familia Clericatu qualificatas, quam vnam, aut alteram lineam, aut earum perſonas, non eo modo qualificatas in eadem familia, quia voluit quod ex vna linea in aliam tranſiret, & reuerteretur vbicumque deficeret, & denuò Clericus ſuperueniret, dixit enim quod non exiſtentibus Clericis in linea Nicolai; Iuſpatronatus deuolueretur ad lineam Federici, quo vſque in linea Nicolai adeſſent Clerici, quæ verba poſteà in alijs ſimilibus caſibus, etiam repetijt, & alia deducuntur per informantes in facto.

3 Quo fundamento firmato, in diſputatione, quinam ſit inſtituendus, An ſcilicet Ludouicus præſentatus à Com. Franciſco, qui hodie ſuperuenit clericus legitimus ex linea legitima, An verò Innocentius præſentatus à Ioanne Stephano, qui ſucceſſit Laurentio deſcendenti ex illegitimo, & qui anno 1575. præſentauit propter defectum Clerici ex linea legitima: Dixerunt eſſe aduertendum, quod linea illegitimorum non fuit expreſsè vocata, nec ſucceſſiuè, nec copulatiuè à fundatore: ſed vocatis legitimis, de iure per prius veniunt ipſi legitimi, & legitimis non exiſtentibus, interpretatiuè ſit tranſitus ad illegitimos, iuxta doctr. Imol. & Alex. *in leg. ex facto*, §. *ſi quis rogatus*, *ff. ad Trebell.* Et fuit deciſum in hac cauſa coram eodem Domino meo Lancellotto, 12. Februarij anni præteriti. Et vlterius quod quando Laurentius ex linea illegitima præſentauit, non deficiebat linea legitima vocata, ſed maſculus Clericus in linea, & ſic concedendo, quod perſona deficeret, deficiebat perſona non linea. Et hodie non agimus de excludendo Laurentium à iure præſentandi, quod erat ei quæſitum, cum effectu. Sed quæritur, an pateat aditus ad præſentandum, quando adeſt legitimus, qui eſt Clericus, & capax iuris præſentandi.

4 Ex his ſequitur, quod licet attendatur capacitas tempore delationis, & admiſſionis ad ius præſentandi duraturum in ſucceſſores, *l. non oportet*, *ff. de leg.* 2. Paul. de Caſtr. *conſ.* 16. *Viſo puncto, & dubio*, *n.* 5. *lib.* 2. Feder. *conſ.* 26. Aymon *conſ.* 212. Molin. *de primog. lib.* 3. *c.* 10. *n.* 8. *cum ſeq.* Et eodem *lib.* 4. *n.* 13. & 14. Rota coram bon. mem. D. de Rubeis in cauſa Cauallicen. Baroniæ de thoro 14. Nouembris 1575. Et linea ſemel excluſa, ſemper remaneat excluſa, *c.* 1. *de natur. ſucc. feud.* Tiraqu. *de primog. q.* 12. *n.* 13. *cum alleg.*

5 Nihilominus iſti non ſunt termini huius diſputationis, quia hic non fuit excluſa linea: ſed, vt ſupra dictum eſt, perſona, ſicut eodem modo perſona Laurentij, & non linea fuit admiſſa, vnde ſi duraret in ſucceſſoribus, ſequeretur contra voluntatem, & intentionem teſtatoris, quod perſonæ vocatæ, & qualificatæ in linea legitima excluderentur à perſona lineæ illegitimæ, quod non eſt dicendum, *leg. non ad ea*, *ff. de condit. & demonſtrat.* quia non fuit ſimplex excluſio, Pariſ. *conſ.* 72. *num.* 100. *cum ſeq. lib.* 4. cum alijs alleg. per Molin. vbi ſupra *cap.* 6. *num.* 22. *ſub verſ. Hæc autem regula*, facit benè Illuſtriſſ. Mantic. *de coniect. lib.* 8. *tit.* 8. *verſ.* 2. *reſpondeo*, *num.* 7. ſed cauſa excluſionis fuit, quia non aderat Clericus in linea legitima, quæ iam ceſſauit ſuperueniente Clerico legitimo, & ceſſat excluſio, & dicendum eſt, quod licet deficiente Clerico legitimo ad illegitimum facultas præſentandi tranſiuerit, quo ad factum præſentationis tunc neceſſarium, attamen iuſpatronatus ſuam primæuam originem, & naturam retinet, iuxta fundatoris voluntatem ex ratione decidendi expreſſa, *in cap.* 1. *de eo qui ſibi*, *vel hered. ſuis*, quia ſicut ibi non patet locus fœminæ in feudi ſucceſſione donec maſculus ſupereſt, ex eo qui primus de feudo fuerit inueſtitus, ita in hoc iurepatronatus non patet locus illegitimis, donec legitimus ſuperſit. Et ſicut in illo text. non obſtat, quod feudum videatur factum fœmineum, quia per fœminam eſt ad poſteros propagatum: Ita in hoc caſu non obſtat, quòd vnus ex linea illegitima ſemel præſentauerit, nam non ideò minus ſuam primæuam naturam obtinet, vt Clerici legitimi ex his, qui primo loco iuſpatronatus acquiſiuerunt, adhuc retineant, vt dicitur inferiùs.

6 Et multò magis in hoc caſu, quia ſecundum terminos *dict. cap.* 1. fœminæ habent ex inueſtitura Domini, & copulatiuè ſunt vocatæ: hic autem non ex inueſtitura, ſed ex ſola iuris interpretatione, vt in allegata deciſione, in hac cauſa facta, quæ interpretatio non debet confundere voluntatem, & intentionem fundatoris, Illuſtriſſ. Mantic. *de coniect. dicto tit.* 18. *numer.* 7. Et licet multum eſſet dubitandum ſi ageretur de tollendo iure Laurentij ſemel quæſito, in quo multi Doct. inſignes poſſent allegari pro affirmatiua, qui tenent, quod vna ex fœminis ſuperſtite, quibus erat feudum acquiſitum, filius maſculus ſuperueniens aufert, gloſ. *in dict. cap.* 1. loquens in matertera, Andr. Iſern. Mart. Laud. & Afflict. *numer.* 12. Feder. Schenck *numer.* 5. & 6. Iacob. à S. Georg. *in inueſtitura feudi*, *in verſic. fœminis*, *numer.* 17. Celſ. Vgo *conſil.* 26. *numer.* 48. Burſat. *conſil.* 63. *numer.* 13. intelligentes, quod illa verba text. *in fin.* ibi, *Donec maſculus ſupereſt*, intelligantur etiam de poſtea nato, vt non abſolutè, ſed conditionaliter fœminæ cenſeantur acquiſiuiſſe, quamuis text. *in d. c.* 1. non loquatur de hoc caſu, vt ſimile ius filiæ auferatur per maſculum poſteà ſuperuenientem.

7 Et idcircò ſunt multi Doct. in contrarium tenentes partes affirmatiuas, qui allegantur per Clar. *de feud. quæſt.* 80. & Schrad. *de feud. part.* 2. *cap.* 4. *num.* 82. & vltimo loco per Fachin. *controuerſ. iur. lib.* 7. *cap.* 41. qui dicunt hanc eſſe communem opinionem. Et in his terminis loquuntur Doct. qui per informantes per Innocentium allegantur in contrarium, nihilominus in caſu noſtro ceſſat difficultas, vbi Laurentius non eſt amplius in rerum natura, nec agitur de ſuccedendo Laurentio, ſed de ſuccedendo ſtipiti ſtante qualitate Clericatus in legitimo, vt in ſimil. fact. fuit coram bon. mem. Lauretano in cauſa Calaguritana Bonorum 23. Martij 1579.

8 Nec eſt ius quæſitum Laurentij ſucceſſoribus: ſed remanet prima origo & natura, & Clericus legitimus adeſt, in quo poteſt intentio fundatoris ſuum effectum ſortiri, ſicut ſcriptum eſt in feudo ſemel acquiſito per vnam fœminam, quod non debetur alijs fœminis, ſi maſculi ſuperueniant, Philipp. de Caſatis *inter conſ.* Bald. 137. *lib.* 2. quod fuit ſubſcriptum à ſexdecim Doct. vt ibi dicitur Cald. *conſil.* 13. *de feud.* Caſtr. *conſil.* 176. *numer.* 2. *part.* 1. Decian. *conſil.* 93. *numer.* 8. *lib.* 3. Illuſtriſſ. Mantic. *de coniect. lib.* 8. *tit.* 18. *numer.* 6. vbi alios adducit, & vltimo loco Schrader. *de feud. part.* 7. *cap.* 4. *numer.* 61. quos ſequuta eſt Rota in cauſa Paduana feud. 26. Ianuarij 1604. coram eodem D. meo Lancellotto, non obſtante opinione Ang. qui contrarium tenuit, *conſ.* 321. & Rob. de Salyc. *inter conſ.* Bald. 105. *vlt. col. verſic. igitur ex eod. lib.* 5. & Illuſtriſſ. Mantica, vbi ſupra latè extendit ad fideicommiſſa. Quapropter idem dicendum eſt in iurepatronatus in quo ſeruatur idem ordo, Bald. *conſil.* 1. *in fin. lib.* 3.

9 Nec obſtat, quòd aliqui ex allegatis Doctor. loquantur in maſculis deſcendentibus ex fœmina, iuxt. diſpoſitionem text. *in dict. cap.* 1. Cephal. *conſ.* 31. *numer.* 47. *lib.* 1. & in his terminis ſit illa Paduana feud. Nam fundamentum Doctrinæ, & deciſionis eſt, quia maſculus deſcendit ab eodem ſtipite: & hæc ſunt verba text. *in dict. cap.* 1. *in fin.* ibi, *donec maſculus ſupereſt ex eo qui primum de feud. fuerit inueſtitus*. Et ita declarat Cephal. allegatus, & ſic ſiue à fœmina deſcendat, ſiue à maſculo, eadem eſt ratio, imò maior ratio ſi deſcendat à maſculo, quia pinguius habet qualitatem requiſitam. Ex quibus placuit primum caput deciſionis, & iterùm fuit deciſum in ſpecie.

R. P. D. ATTREBATEN.

Calaguritana, ſeu Nullius Iuriſdictionis.

Luna 5. Maij 1608.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus præſumitur habere iuriſdictionem in quolibet loco ſuæ Diœceſis, & alia ad huiuſmodi materiam, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Iuriſdictio probatur per annuas ſolutiones, n. 1.
Iuriſdictio probatur per teſtes, n. 3.
Epiſcopus præſumitur habere iuriſdictionem in ſua Diœceſi, num. 4.
Exemptio perſonarum non facit locum exemptum, n. 6.
Eccleſia exempta non deſinit eſſe de Diœceſi, n. 6.
Abbas licet habeat iuriſdictionem cumulatiuam cum Epiſcopo, adhuc tamen Epiſcopus remanet verus Diœceſanus, num. 7.

DECISIO CLVI.

1 PRopoſiti dubium, an D. Epiſcopus Calagurritanus ſit manutenendus in quaſi poſſeſſione iuris Diœceſarum, quoad oppidum Nagera, quod affirmatiuè reſolutum fuit. Cùm enim pendeat ex eo an ſit in Diœceſi Calagurritana id iam bis deciſum fuit 4. Iulij 1603. & 16. Iunij 1604. coram R. P. D. Decano, & 26. Iunij 1604. coram me. Idemque confirmatur ex deductis in hac poſitione. Nam in concordia inita anno 1412. eique ſubſecuta confirmatione Apoſtolica, in qua vtraque pars ſe fundat, enunciatur hoc oppidum Diœceſis Calagurritanæ, eademque enunciatiua habetur in priuilegio Innocentij VIII. producto ex parte Abbatis. Deinde Abbates ſoliti ſunt Epiſcopo vigore dictæ concordiæ ſoluere duas prouiſiones annuas, quæ arguunt iuriſdictionem eius, cui ſoluuntur, *tot. tit. de cenſ.*

2 Et inter cetera in concordia ordinatum fuit, & quoties Epiſcopus accederet ad monaſterium ſolemniter reciperetur, & campanæ compulſarentur, quando de nouo eligitur, vel à Curia Romana reuertitur, quos honores non eſt veriſimile exhibitos fuiſſe ratione Parochialium Eccleſiarum, quas monaſterium habet in diœceſi Calagurritana, quia hoc fuiſſet expreſſum, prout etiam tempore concordiæ ſi oppidum Nagera non fuiſſet de Diœceſi Calagurritana, Abbas non prætermiſiſſet hoc allegare. Nam illa ſola allegatione poterat ſe liberare ab omnibus prætenſionibus Epiſcopi. Præterea cùm oppido de Nagera adſit Parochia Sancti Iacobi, de qua non controuertitur quin ſit de Diœceſi Epiſcopi Calagurritani, idem de toto oppido præſumendum eſt,

3 Accedunt teſtes Epiſcopi deponentes, Epiſcopum ſemper exercuiſſe iuriſdictionem ordinariam in oppido Nagera tam contra laicos, quam contra clericos exemptis Clericis, & beneficiatis Parochiarum Sanctæ Crucis, & Sancti Michaelis, quæ pertinent ad monaſterium. Idem deponunt teſtes Abbatis, qui dicunt Abbatem fuiſſe, & eſſe in quaſi poſſeſſione exercendi iuriſdictionem ſaltem contentioſam cumulatiuè cum Epiſcopo.

4 Concurrentibus itaque tot probationibus conſequenter viſum fuit Epiſcopo competere mandatum de manutenendo vti Diœceſano ex ſola iuris aſſiſtentia, *cap. cum perſona de priuil. in 6.* Caputaq. *deciſ. 307. part. 1. & 201. part. 2.* & ad hoc ſufficit Epiſcopo poſſeſſio vniuerſalis, quam habet in ſua Diœceſi, Rot. *deciſ. 2. num. 3. de præſcript. in nou.* Felin. *in c. auditis, n. 2. eod. tit.*

5 Non obſtat, quod oppidum Nagera olim fuit Ciuitas Epiſcopalis, hoc non ſuffragatur attento ſtatu præſenti, cum non probetur, quod tota iuriſdictio, & totum ius etiam Diœceſanum illius quondam Epiſcopatum tranſlatum fuerit in monaſterium.

6 Non obſtat etiam exemptio Beneficiatorum Parochiarum Sanctæ Crucis, & Sancti Michaelis, quia exemptio perſonarum non facit locum exemptum, *cap. per exemptionem, de priuileg. in 6.* fuit dictum in Salamantina iuriſdictionis, 18. Aprilis 1581. coram bon. mem. Lauretano. Vltra quod Eccleſia exempta non deſinit eſſe de Diœceſi, *c. cum Epiſcopus de offic. ordinarij lib. 6.*

7 Non obſtat, quòd Abbas habeat iuriſdictionem cumulatiuam cum Epiſcopo. Hoc enim non impedit quo minus Epiſcopus remaneat verus Diœceſanus etiam ſi præſcripſiſſet iuriſdictionem Epiſcopalem priuatiuè, Abbas *in cap. nimis, n. 1. de iureiur. & in cap. irrefragabili*, & ibi Felin. *n. 1. de offic. ordin.*

8 Poſtremò non obſtat priuilegium Innocentij Papæ Octaui, quia illud eximit monaſterium ab Abbate, & ordine Cluniacen. & licet adſit clauſula, & ordinariorum, illa intelligenda eſt de Ordinarijs ſuperioribus ordinis Cluniacen. Veriſimiliter nominaſſet, eum tanquam digniorem, prout nominauit Abbatem Cluniacen. minus dignum.

9 Declararunt autem DD. mandatum de manutenendo quo ad actus iuriſdictionales Epiſcopi vti Diœceſano dandum eſſe reſtrictè ad terminos concordiæ.

R. P. D. IVSTO.

Maceraten. Hæreditatis.

Mercurij 28. Maij 1608.

ARGVMENTVM.

Ex Summario Argumentum elicitur.

SVMMARIVM.

Fraternitas probatur per mutuum tractatum quem inter ſe inuicem faciunt fratres, n. 1.

Probatio, quæ afficit aliquem, afficit etiam habentem cauſam ab eo, num. 1.

DECISIO CLVII.

DOmini dixerunt ſufficienter probari Benedictum, & Matthæum fuiſſe fratres. Primum ex inſtrumento anni 1503. quod eſt productum, vbi Benedictus, & Matthæus cum Caſſandra ſorore, tanquam hæredes Viti fratris Prædefuncti, ſolidant quaſdam rationes, & ſic non ſolum adſunt enunciatiuæ, ſed mutuus tractatus fraternitatis, vnde probatur fraternitas, Bart. *in leg. non nudis, in prima lectura, num. 1. Cod. de probat.* Caſtr. *conſ. 151. lib. 1.* Abb. *conſ. 83. num. 21.* præſertim, quia agitur de ſuccedendo Matthæo, & inter ſucceſſores illius, qui inſtrumentum celebrauit. Quapropter ſicut ſine dubio probant in præiudicium Matthæi, ita probant in habentibus, vel habere prætendentibus cauſam ab eo, Aym. *conſil. 29. num. 1.* cum allegatis per eum; Deinde quia concordat inſtrumentum anni antecedentis 1502. vbi iidem fratres interuenerunt in quodam inſtrumento, tanquam proximiores Caſſandræ. Concurrit quod in literis Doctoratus Matthæi conſtat, illum fuiſſe filium Antonij, & ex pluribus enunciatiuis, quod etiam Benedictus fuit filius Antonij, quæ & ſi ſunt de recenti, faciunt tamen adminiculum, & in eis habetur quod Matthæus, & Benedictus erant fratres Viti, & quod Caſſandra erat ſoror Benedicti, & Matthæi, cum quibus concurrit dictum quinti teſtis in *Summ. num. 5.* qui ſaltem facit adminiculum. Quo ad alios gradus Domini dixerunt eſſe videndum. Et ita deciſum. 1

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Papien. Prioratus S. Michaelis.

Mercurij 6. Iunij 1608.

ARGVMENTVM.

Gratia facta per Papam alicui vti Clerico eſt nulla, & inualida ipſo non exiſtente Clerico, nec Clericatus qualitas ſuperueniens gratiam validat, niſi expreſsè à Papa fuerit reconualidata, & de materia.

SVMMARIVM.

Fructus beneficij per Papam reſeruati alicui Clerico, cenſentur illi reſeruati vti Clerico, & ſic clericatus expreſſio ſtat taxatiuè, & non demonſtratiuè, n. 1.

Reſeruatio fructuum facta alicui vti clerico, illi non ſuffragatur, quando tempore reſeruationis non erat clericus, num. 2. & 3. Vbi etiam quod clericatus ſuperueniens non validat reſeruationem, & gratiam.

Clericatus qualitas ſuperueniens non validat gratiam alicui factam tanquam clerico, num. 3. Etiam quod clericatus ſuperuenerit ante expeditionem literarum, num. 7. & ſeq. Vbi ampliatur hæc concluſio. Declara, niſi gratiæ defectus fuerit per Papam ſanatus, n. 5.

Clericatus character non eſt iterabilis, n. 4.

Clericum quem non eſſe de tali tempore probatur ex literis clericatus expeditis poſt dictum tempus, n. 4.

Papa vt cenſeatur validaſſe gratiam nullam, neceſſe eſt, quod bene ſciuerit defectus, & nullitates gratiæ, n. 6.

Gratia reconualidatio facta à Papa quoad vnum defectum, non extenditur ad alium, n. 6.

Literarum Apoſtolicarum expeditio in forma rationi congruit, non tribuit ius de nouo, n. 7. 8. & 9.

Fructus percepti ante expeditionem literarum Apoſtolicarum ſunt nulliter percepti, quando in gratia adeſt decretum,

vt

Digitized by Google

vt percipiantur vigore literarum Apoſtolicarum deſuper conficiendarum, n.10.

Forma diſpoſitionis non ſeruata diſpoſitio non habet locum, num.10.

Confeſſio nulla maior eſt probatio, n.11.

Confeſſio facta in vno iudicio probat etiam contra confitentem in alio iudicio, n.11.

Confeſſio extraiudicialis de æquitate canonica, & ſecundum magis communem opinionem plenè probat contra confitentem, n.11.

Confeſſio extraiudicialis adminiculata plenè probat, numer.12.

Negatiua quòd aliæ literæ non fuerint expeditæ probatur per diligentiam factam de mandato iudicis parte citata de reperiendo illas, & quod non fuerint repertæ, n.15.

Clerici beneficia obtinentes excedentia valorem Ducatorum 60. debent, incedere in habitu, & tonſura, numer.16.

Valor beneficij probatur ex teſtibus, ex locationibus, ex confeſſionibus partium, & ex viſitatione Epiſcopi, num.17. & 18.

Valor beneficij numquid minuatur propter onera præparationis Eccleſiæ, & ſolutionis decimarum, n.20.

DECISIO CLVIII.

1 DOmini vtraque parte informante reſoluerunt, reſeruationem fructuum Prioratus Sancti Michaelis per fel. record. Gregorij Decimitertij anno 1583. conceſſam Domino Thomæ Rotario, ei non ſuffragari ex pluribus. Primum fundamentum reſolutionis fuit, quia fructus reſeruati fuerunt loco penſionis Thomæ vti clerico, vt patet ex ipſa reſeruatione, ibi, ſupplicant S.V. Secundinus, & Thomas Clerici, vbi cùm Thomas fuerit nominatus Clericus, apparet Papam voluiſſe reſeruare fructus Clerico, Gig. *de penſion. quæſt.22. numer.8.* idque ſufficit ad effectum, vt fructus dicantur ei vti clerico reſeruati, ac expreſſio Clericatus ſtat taxatiuè, non demonſtratiuè, vt fuit reſolutum in cauſa Romana penſionis 29. Martij 1574. coram Illuſtriſſimo Cardinali Blanchetto, quod comprobatur ex vſu, & ſtylo Curiæ, qui facit ius, & pro lege habetur, quo attento fructus huiuſmodi, & penſiones non reſeruantur niſi Clericis, vt etiam atteſtatur Gig. *de penſion. d. quæſt.22. num.14.* & fuit dictum in cauſa Teruleñſis penſ. 15. Nouembris 1596. coram R. P. D. meo Decano.

2 Ex quo ſequitur, quod reſeruatio fuit inualida, cùm de tempore reſeruationis Thomas non eſſet Clericus, *cap. cùm adeo*, cum ibi notat. *de reſcript. cap.2. de inſtitution.* Gig. *d. quæſt.22. num.8. & ſeq.* Gamma *de offic. & poteſtat. leg. de later. lib.6. n.137.* Peregr. *deciſ.50.* quæ eſt inter impreſſas 20. *lib.3. part.3.*

3 Nec Clericatus ſuperueniens validitat gratiam, cùm habilitas requiratur de tempore datæ, *cap. eam te, de reſcript. cap. ſi eo tempore, eod. tit. lib.6. cap. dudum, de elect.* cum vbique notatis per gloſ. & Doct. Gig. *d. quæſt.22. n.16.* Peregr. *d. deciſ.50.* Rebuff. *de pacific. poſſeſſ. num.190.* Lambert. *de iurepatr. part.1. lib.2. qu.7. art.7. num.7.* & fuit reſolutum in cauſa Vercell. Canonicatus 23. Ianuarij 1598. coram Reuerendiſſ. Pacen.

4 Quod autem Thomas non eſſet Clericus probatur ex literis ſui Clericatus pro eius parte productis, ex quibus apparet ipſum ſuſcepiſſe clericalem tonſuram die 25. Maij 1584. & tamen reſeruatio fructuum habet datam per annum ante, nempè Calendis Aprilis 1583. & hic eſt verus modus probandi, quod ante non erat Clericus, quia cùm actus iſte non ſit reiterabilis, *cap.1. & cap. fin.* cum vtrobique notatis *de Sacram. non reiter.* ſatis conſtat, quod ante non erat Clericus, Peregr. *d. deciſ.50.* & fuit reſolutum in cauſa Elnen. beneficij, 5. Nouembris 1594. coram Illuſtriſſ. Cardinali Pamphilio, & in allegata cauſa Vercell. coram Reuerendiſſ. Pacen.

5 Non obſtat, quòd poſt clericatum Thomæ ſuperuenerit nouus conſenſus Papæ, cùm Secundinus die 3. Martij 1583. obtinuerit reſtitutionem in integrum aduerſus lapſum tempus ad publicandam reſignationem cum narratiua reſeruationis fructuum ad fauorem Thomæ, & quod literæ non fuerant expeditæ, quia talis gratia reſpicit ipſum Secundinum ſolum ſupplicantem, & titulum Prioratus ad illius fauorem reſignatum, non autem poteſt ſuffragari Thomæ reſpectu reſeruationis fructuum ad ſui fauorem, ex quo Thomas nihil ſupplicauit, nec petijt reualidationem ſuæ reſeruationis, aut narrauit defectum dicti clericatus, prout neceſsè fuiſſet in gratia reualidatoria, & reſtitutoria, per quam non ſanantur defectus, qui non exprimuntur, vt per Rebuff. *in praxi, titul. de reſcript. etiam & perin. vale. num.37.* prout etiam non eſt dicendum Papam ſanaſſe, aut voluiſſe ſanare defectus, quos ignorabat adeſſe, *l. ſed ſi hac, §. patronum, ff. de in ius voc.* Bald. *in c. ſuper literis, n.7. de reſcript.* Caſtr. *conſ.84. num.4. lib.2.* Pariſ. *conſ.143. n.25. lib.4.*

Et ſic ceſſat, quod dicitur, validitatem reſignationis 6
fuiſſe correſpectiuam ad reſeruationem fructuum, ita vt reualidata reſignatione, cenſeatur etiam reualidata ipſa reſeruatio ex allegatis, quia cùm Papa ignoraſſet nullitatem reſeruationis ex defectu dicti clericatus, non potuit illam reualidare, vt dictum eſt, nec etiam tacitè diſpenſare cenſetur, cùm ad hunc quoque effectum præcedere deberet certa, & indubitata ſcientia defectus, Felin. *in cap. præterea, num.7. & 9. de teſt. cogen.* benè Gabriel. *conſil.189. num.1. & 2. lib.1.* nec reualidatio quoad vnum defectum extenditur quoad alium defectum non expreſſum, ſicut per remotionem vnius obſtaculi non cenſetur remotum aliud, de quo non eſt facta mentio, *cap. ex tuarum, de auctorit. & vſu pallij, cap. paſtoralis de priuil.* Gemin. *conſil.33. num.8.* & fuit reſolutum in cauſa Terulen. penſionis 2. Iunij 1593. coram R. P. D. meo Decano, & in cauſa Montis Faliſci Beneficij 31. Ianuarij huius anni coram me.

Nec etiam obſtat, quòd penſio eſſet exigenda poſt lite- 7
rarum expeditionem, & non ante, & Thomas de tempore expeditionis eſſet effectus clericus, quia clauſula *vigore literarum deſuper conficiendarum, &c.* reſpicit exactionem, & executionem, non autem ipſam reſeruationem, quæ confert ius, ita vt propterea habilitas requiratur de tempore reſeruationis, quæ non ſuſpenditur, neque eſt conditionalis, ſed pura, licet reſolubilis in euentum exactionis ante literarum expeditionem, iuxta *conſ.* Oldrad. 285. *num.8.* Pariſ. *conſ.11. num.37. lib.1.* Rota *deciſ.12. de conceſſion. præb. in nou.* Caſſad. *deciſ.3. num.11. verſ. item ſecus, de præb.* Gig. *de penſion. q.40. n.4.* & ſæpiſſimè deciſum fuit.

Nec poteſt fieri vis in expeditione literarum in forma ra- 8
tioni congrui, quia talis expeditio non tribuit ius de nouo, Rebuff. *in praxi, tit. de gratia rationi congruit, n.19.* & fuit reſolutum in allegata cauſa Veron. penſionis, 1. Iulij 1592. coram Illuſtriſſimo Cardinali Mellino.

Prout non obſtat clauſula, de qua in ſupplicatione, ſci- 9
licet, liceat eidem Thomæ, poſtquam ad illum idoneus repertus fuerit liberum habere acceſſum, & ingreſſum, &c. quia hoc procedit reſpectu tituli Prioratus in caſu moleſtiarum, non autem reſpectu reſeruationis fructuum, quæ fuit facta vti clerico, & quæ propterea cum de illo tempore Thomas non eſſet clericus, fuit nulla, vt dictum eſt, vltra quod dicta clauſula, poſtquam idoneus repertus fuerit reſpicit executionem gratiæ, non eius ſubſtantiam, nec facit gratiam conditionalem, vt fuit reſolutum in cauſa Burg. Canonicatus 28. Aprilis 1597. coram Illuſtriſſimo Card. Pamphilio. Et ex iſto ſolum capite dixerunt Domini dictam reſeruationem nullam, illamque ſuffragari non poſſe D. Thomæ.

Secundum fundamentum deciſionis fuit decretum appo- 10
ſitum in ipſa reſeruatione fructuum, qui erant percipiendi vigore literarum Apoſtolicarum deſuper conficiendarum, & non ante, alias reſeruatio huiuſmodi nulla ſit eo ipſo, vnde cum Thomas ante literarum expeditionem contra formam talis decreti fructus perceperit, vtique reſeruatio nulla remanſit, vt in his terminis ſæpè deciſum fuit in Rota, vt in cauſa Veron. penſionis, 1. Iulij 1592. coram Illuſtriſſimo Cardinali Mellino, & in alia Sabinen. penſionis, 13. Iunij 1594. coram Illuſtriſſimo Cardinali Mantica, & in vna Brixien. penſionis, 1. Decembris 1600. coram R. P. D. meo Decano, & eſt deciſ. 142. inter collectas Chiroghe, cum enim decreto ſit appoſita clauſula annullatiua, quæ inducit formam, Bald. *in l.1. ff. de liber. & poſthum.* ſequitur quod forma non ſeruata penſio ſit nulla, *l.1. §. ſi quis ita, ff. de verb. obligat. l. cum hi, §. prætor, ff. de tranſact.* Caſſad. *deciſ.10. de reſcript.* & faciunt deciſiones Put. 199. *lib.3.* Creſc. 18. *de præben.* Ioan. Paul. 128. *Arago.29.*

Fructus autem fuiſſe à Thoma perceptos ante literarum 11
expeditionem conſtat ex eius propria confeſſione, qua

nulla poteſt dari maior probatio, cùm ſuperat omnes alias probationes, *l.1. Cod. de confeſſ. leg. vlt, Cod. de fideicomm.* nam ipſe coram Nuncio Sabaudiæ vti deputato à Theſaurario Generali ſpoliorum collectore medio iuramento faſſus fuit, ſe percepiſſe Prioratus Sancti Michaelis antequam de eo Cardinalis Sancti Clementis prouiſus fuiſſet, & id per aliquod tempus, ſubdens, quod hanc recuperationem fructuum, aut penſionem de tempore, quo ipſe erat abſens, de eius ordine faciebant Secundinus eius frater, & alij eius agentes, quæ confeſſio Thomæ, licet in alio iudicio, contra ipſum, probat etiam in iſto, Bald. *in l.2. numer.25.* Alex. *num.28.* Dec. *num. 62. Cod. de edend.* Caputaq. *deciſ.190. part.1. in impreſſ.* vbi dicit, quod non conuenit bono viro, vt quod ſemel dixit, poſteà reuocet, *& deciſ.58. lib.1. in manuſcript.* Cæſ. de Graſ. *deciſ.1. num.17. de exception.* Rota *deciſ.4. num.2. de confeſſ. in ant.* quod ſaltem procedit in vim extraiudicialis confeſſionis, quæ de æquitate canonica, ſecundum magis communem opinionem, quam & Rota ſequitur, plenè probat contra confitentem, Fel. *in cap. ſi cautio, n.27.* & ibi Butr. Card. & Imol. *de fide inſtrum.* cum alijs latè allegatis per Gabriel. *de confeſſ. concluſ.1. num.47.* & in deciſ. Iſpal. iuris votan. 16. Martij 1575. coram Cantuccio, *quæ eſt 4. num.4. part.2. inter impreſſ.*

12 Quod nullam habet difficultatem in hoc caſu, quia dicta confeſſio eſt admodum adminiculata ex proteſtatione facta à procuratore Thomæ, quando prouiſus fuit Cardinalis Sancti Clementis, in qua dixit, quod Thomas erat in poſſeſſione percipiendi fructus Prioratus, quæ proteſtatio fuit ab ipſo Thoma in actis producta, & ſic acceptata; item ex teſtibus pro parte eiuſdem Thomæ examinatis deponentibus, quod Secundinus nomine Thomæ, & de eius ordine fructus percipiebat, tum quia eſt iurata; nam propter iuramentum confeſſio facta etiam parte abſente ſemper probat contra confitentem, Felin. *in dict. cap. ſi cautio, numer.4.* cum alijs per Gabriel. *d. concluſ.1. num.41.* & per Seraph. *de priuil. iuramenti priuil.93. num.4.*

13 Cum autem Secundinus deceſſerit de anno 1597. & eodem tempore fuerit prouiſus bon. mem. Cardinalis Sancti Clementis, vt conſtat ex literis prouiſionis dicti Cardinalis, & ex teſtibus, literæ verò Thomæ fuerint expeditæ de anno 1599. clarè patet, quod fructus exacti ante obitum Secundini, & prouiſionem Card. Sancti Clementis percepti fuerunt ante literarum expeditionem.

14 Nec dicatur, quod literæ fuerint expeditæ ante annum 1599. quia licet habeant datam diei Coronationis Pontificis, tamen hoc prouenit, quia in omnibus literis, quæ in forma rationi congruit expediuntur, apponitur data Coronationis, vt patet ex atteſtationibus Solicitatorum & Practicorum Cancellariæ, *& ex regula 9. Cancellariæ*, ibi, *vti moris eſt*, & nihilominus ex ſolutione taxarum, & annatarum, & appoſitione nominum Officialium, ſine quibus non plumbantur literæ quarumuis prouiſionum Apoſtolicarum, quæ per Cancellariam expediuntur, vt fidem faciunt alij Practici, & Officiales Cancellariæ, conſtat literas non fuiſſe ante plumbatas; cùm taxæ, & annatæ non fuerint ſolutæ niſi de anno 1599. vt apparet ex literis Officialium Cancellariæ, quorum partitæ fuerunt à Capellanis, & alijs deputatis extractæ.

15 Nec obſtat, quòd literæ potuerint bis, aut pluries expediri, & expeditio facta anno 1599. non concludat, quod alias non fuerint expeditæ, quia cùm Thomas iſtas produxerit ceſſat præſumptio aliarum ad *conſ.* Ægid. 10. *num.20. verſ. præterea*, Aym. *conſ.129.* nec eſt veriſimile, quod voluerit alias literas expedire ſoluendo nouas taxas, & annatas, cùm in omnem caſum potuiſſet ſumere ſumptum priorum, quatenus expeditæ fuiſſent, ad *l. cum de indebito, ff. de probation.* ſed nihilominus ceſſat obiectum ex diligentijs de mandato Iudicis, & parte citata factis, ex quibus conſtat non fuiſſe alias literas expeditas, quam de anno 1599. ex quibus diligentijs benè probatur negatiua non expeditionis aliarum, Bartol. *in leg. fin. Cod. de reb. cor.* Caſſad. *deciſ.5. num.5. & 6. & deciſ.8. num.2. ſuper reg.* Caputaqu. *deciſ.45. part.3.* Achill. *deciſ.9. number.4. ſuper reg. de triennal.* & ſæpiſſimè decíſum fuit in Rota. Et ex iſto etiam ſolo ſecundo capite dixerunt reſeruationem ſuffragari non poſſe D. Thomæ.

16 Tertium quoque fundamentum fuit, quia Thomas nunquam inceſſit, nec de præſenti incedit in habitu, & tonſura Clericali, quinimò ſemper vſus fuit, ſicut etiam modo vtitur habitu, & armis militaribus, & inſeruiuit pro Duce, & militum ductore in pluribus bellis, & hodiè etiam eandem artem militarem exercet, vt conſtat, tam ex pluribus teſtibus, quàm ex eius propria confeſſione, vnde cùm talis reſeruatio fructuum excedat valorem Ducatorum 60. de Camera, vigore conſtitutionis fel. rec. Sixti Quinti ſuper habitu, & tonſura per clericos beneficia obtinentes deferendis, fuit abſque aliqua citatione, monitione, aut iudicis decreto ipſo facto hac penſione priuatus, vt expreſsè diſponitur in eadem conſtitutione.

Quod autem valor fructuum reſeruatorum excedat Ducatos 60. probatum eſt ex teſtibus in curia examinatis deponentibus Prioratum deductis oneribus reddere ad minus computato vno anno cum alio Scuta auri 200. ex quibus ſi detrahantur Ducati 40. pro titulari, non eſt dubium, quod remaneant pro Thoma longè vltrà Ducat. 60. 17

Cum his concurrunt locationes factæ à Cardinali Sancti Clementis pro duplis Hiſpanis 104. confeſſio eiuſdem Thomæ de Scutis 200. auri, depoſitio teſtium pro parte Thomæ examinatorum, atteſtatio conductorum, concurrit denique viſitatio Epiſcopi, ex quibus omnibus ſimul iunctis reſultat ſufficiens probatio, gloſſ. *in l.2. in verbo legitimis, ff. de excuſat. tutor.* Dec. *conſ.146. num.14. verſ.6. & vlt.* Gabriel. *de probat. concluſ.1. num.1.* præſertim quando probatio non eſt facilis, prout eſt quando agitur de probanda quantitate fructuum, & valoris, Alex. *conſ.24. num.42. lib.2.* Bald. *conſ.325. num.5. lib.2.* Natt. *conſ.336. numer.5. lib.4.* & fuit dictum in cauſa Auximana bonorum, 7. Iunij 1591. coram Illuſtriſſ. Cardinali Seraphino. 18

Non obſtant onera, quæ allegantur ad minuendum valorem fructuum, tum quia onus celebrationis Miſſæ quotidianæ non conſtat adeſſe, imò ex viſitationibus ab anno 1567. vſque ad annum 1602. apparet de contrario. Et quatenus tale onus extaret, illud ſpectaret ad Titularem, nec computatur inter onera, neque eſt ex fructibus deducendum, quia reſpicit ſeruitium, quod à Rectore, ſeu Priore præſtandum eſt, cùm pro eo detur beneficium, vt fuit reſolutum in cauſa Romana penſionis 13. Maij 1602. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio. Et hoc modo procedit reſeruatio, quod onera ſpectent ad reſeruatarium, quia intelligitur de alijs oneribus, quatenus extarent, non de iſto, quod eſt ab ipſo titulari præſtandum. 19

Alia onera deducta pro reparatione Eccleſiæ, & Domorum, ſolutione decimarum Ducalium, & ſimilium non ſunt attendenda, cùm talia onera non ſint perpetua, ſed incerta, & variabilia, quæ non minuunt valorem beneficiorum, Put. *deciſ.202. lib.3.* & in hoc caſo ceſſat etiam difficultas, quia dum teſtes deponunt de valore Scutorum auri 200. dicunt deductis oneribus, & impenſis, ita vt remaneat ſufficienter probatus dictus valor, & ſic remanent pro Thoma longè vltra dictos Ducatos 60. & conſequenter dictæ Bullæ locus eſt iuxta notata per Felin. *in cap. aures 12. concluſ. de reſcript.* & per Sarn. *in reg. de val. qu. vlt.* Et ex his ita concluſum. 20

R. P. D. ATTREBATEN.

Calaguritana de Alberitæ.

Lunæ 16. Iunij 1608.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs capias Argumentum.

SVMMARIVM.

Caducitatis pœna, de qua in Authentica hoc amplius, C. de fideicommiſſis non incurritur non præcedente monitione, n.1.

Vbi quod d. Authen. habet locum ſolum in vltimis voluntatibus, non autem in contractibus.

Promiſſa in contractibus adimpleri debent intra illud tempus, intra quod commodè adimpleri poſſunt nulla præcedente monitione, n.1.

Pœna conuentionalis incurritur à non adimplente promiſſa intra tempus præfixum, n.2.

Tranſactio quando effectuata dicatur, n.3.

Obſeruantia triginta annorum facit præcurrere confirmationem Sedis Apoſtolicæ, n.4.

Confirmatio Sedis Apoſtolicæ ſupplet omnes defectus, n.5.

Ratificatio ex lapſu temporis annorum triginta præſumitur, num.6.

D E-

Digitized by Google

DECISIO CLIX.

1 PRopoſito iterum, atque iterum Dubio, An ſit neceſſaria Monitio, iuxta Authent. *Hoc amplius C. de fideicommiſſ.* ad effectum caducitatis, Domini non dubitarunt illam non eſſe neceſſariam in terminis concordiæ inter beneficiatos, & Leonellum conſanguineum fundatoris ad quam præſens diſputatio reſtricta fuit. Tum quia dicta Authentica non habet locum in contractibus, ſed tantum in vltimis voluntatibus, Gozad. *conſ. 34. num. 7.* Molin. *de Primogen. Hiſpan. lib. 2. cap. 14. num. 24.* Nam in contractibus conditiones, ac modi intra illud tempus, intra quod commodè adimpleri poſſunt, implendi ſunt, DD. *in l. ita ſtipulatus, & in d. l. inſulam ff. de verb. oblig.* Tum quia in concordia adeſt pœna conuentionalis, cum præfixione termini vnius menſis, & ſic non eſt neceſſaria aliqua monitio, *l. magnam C. de contrah. & committen. ſtipulat.* Et in hoc partes conueniunt.

2 Quare fuit ordinatum, vt ſtrictè videretur de viribus concordiæ circa quas fuit reſolutum, concordiam eſſe validam, nam illa tantum modificat contractum præcedentem abſque vlla alienatione iurium, vel rerum Eccleſiæ, quin etiam illius vigore fuit remiſſa caducitas à Leonello prætenſa, & non ſolum medietas, quæ antea ſola pertinebat ad beneficiatos penes eoſdem remanſit, quo caſu concordia dicitur vtilis, & valida, Abb. *in cap. contingit num. 3. de tranſact.* Franc. *in cap. fin. num. 2. in fin. de pact. in 6.* Verum etiam illis fuit acquiſita altera medietas, antea poſſeſſa per Religioſos Sancti Sepulchri, quam vſque in hodiernam diem poſſident. Vndè apparet effectuatio concordiæ, cùm de alio titulo non doceatur, Alciat. *de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 23.* Menoch. *eod. tract. lib. 6. præſumpt. 67.*

3 Accedit obſeruantia 30. annorum, & vltra ex qua præſumitur confirmata per Sedem Apoſtolicam, etiamſi in ea non fuerit enunciata, nec reſeruata, Put. *dec. 355. num. 2. lib. 1. & deciſ. 365. n. 3. & 4. lib. 2.* fuit reſolutum in Neapolitana Fundaci 1. Iunij 1579. coram bon. mem. Robuſterio, in Mediolanen. reſciſſionis permutationis 10. Ianuarij 1597. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio, & in Ianuen. ſi in euidentem 16. Iunij 1606. coram R. P. D. Lancellotto.

4 Et hæc præſumpta confirmatio Sedis Apoſtolicæ ſupplet omnes defectus, quatenus aliqui in concordia adfuiſſent, vt fuit dictum in præallegata Ianuen. & operatur, quod concordia etiam liget ſucceſſores, Gemin. *conſ. 87. num. 1, verſ. in contrarium*, Ruin. *conſ. 63. lib. 1.* fuit dictum in Vicen. Iuris ordinandi in Eccleſia 24. Ianuarij 1601. coram bon. mem. Litta.

5 Non obſtat, quod concordia fuit facta tantum à tribus beneficiatis, cùm non conſtet, quod tunc alij adeſſent, qui poſſent interueuire prout requiritur ad huiuſmodi effectum, & iura Eccleſiæ poſſunt reſidere penes duos, vel tres, vbi conſtat alios non adeiſſe, & quatenus tunc alij audiuiſſent, eorum ratificatio ex lapſu tanti temporis præſumi poſſet, Dec. *conſ. 298. n. 4.* Gozad. *conſ. 11. n. 16.* Menoch. *conſil. 182. lib. 1.* Quod fabrica fuerit vocata ante conſanguineos non eſt præſentis inſpectionis.

6 Non obſtant aliæ concordiæ factæ poſt illam Leonelli, quia fuerunt factæ ſuper alijs rebus, vt ſuper reductione onerum in teſtamento appoſitorum, & ſufficit quod concordia Leonelli per illas non fuerit reuocata.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Farſen. Territorij.

Veneris 20. Iunij 1608.

ARGVMENTVM.

De probatione Territorij per verba enunciatiua reperta in vno de pluribus inſtrumentis.

SVMMARIVM.

Status controuerſiæ enarratur, n. 1. cum quatuor ſeq.

Enunciatiua vnica quamuis antiqua reperta in inſtrumento non probat Territorium ſpectare ad aliquem, n. 6.

Res geſta inter perſonas intereſſatas non probat contrarias perſonas, n. 7.

Probatio non concludens non probat, num. 8.

Enunciatiuæ non antiquæ, & prolatæ à perſona intereſſata, non probant, n. 9.

Referentis probatio inconſtans eſt, niſi conſtet de relato, num. 11.

Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam adminiculantur alias probationes, n. 12.

Enunciatiuæ duæ inuicem contrariæ quando exiſtunt, vna conquaſſat aliam, n. 12.

DECISIO CLX.

ANtiqua extabat controuerſia inter Communitatem Caſtri Montopoli, & Abbatem Farſen. ex vna, & inter Communitatem Caſtri Turritæ, & Dominum eiuſdem Caſtri ex altera parte, ſuper certa parte Territorij Caſtri cuiuſdam diruti Tribici nuncupati, circa flumen Tiberis poſita, ſed iuxta Tiberim vſque ad viam nuncupatam la Stradella, & alios confines in planta deſcriptos. Quam Territorij partem Montopolitani prætendebant ad ſuum Caſtrum Montopoli pertinere, & de Territorio eius exiſtere, & ſub directo Abbatiæ dominio contineri, ex eo quod de illo fuiſſent ſuperioribus ſæculis ab Abbatibus Farſen. inueſtiti, prout in Inueſtituris de Territorio diruti Caſtri Tribici, dum Abbates vniuerunt Territorium Tribici, cum Territorio Montopoli. 1

Contrarium prætendebant Turritani affirmantes totum illud Territorium controuerſum, quamuis poſitum citra flumen Tiberis eſſe de Territorio Caſtri Turritæ, & propterea Ius paſcendi, & alia competentia, ratione Territorij ad Communitatem, & Dominum Caſtri Turritæ pertinere. 2

Super iſta controuerſia anno 1562. mota lite à Montopolitanis contra Turritanos, ad quam etiam tanquam Dominus directus venerat Abbas Farfenſis, plures Deciſiones Rotales prodiderunt coram bon. mem. Petro Franciſco Gipſio, qui tandem, anno 1594. lata ſententia, pronunciauit, prædictum Territorium ad Turritanos ſpectare, in gradu appellationis cauſa introducta coram bon. mem. Orano, dum die 24. Aprilis 1598. diſputaretur. An Sententia Rotalis eſſet confirmanda, vel infirmanda, quia multæ difficultates vtrinque excitabantur, quæ non facilè poterant vnica propoſitione definiri. Rota mandauit reſtringi cauſam, & primo diſputari quando cœperit lis, & reſolutum inter Communitates prædictas litem cœpiſſe anno 1562. ſed quando cœperit cum Abbate licet ſæpiùs fuerit dubium propoſitum, nunquam tamen fuit reſolutum. 3

Quoniam autem in diſcuſſu cauſæ, Montopolitani diuerſa Inſtrumenta produxerunt continentia Vniones Territorij Tribici cum Territorio Montopoli de annis 1390. & 1467. & 1489. & 1535. & 1536. vita functo bonæ mem. Orano de iſtis, & eorum fide cœpit diſputari coram D. Cardinale Millino tunc Rotæ Auditore, & deinde coram me, & concluſum fuiſſe in forma probante, & cùm Monopolitani ex iſtis potiſſimum Inſtrumentis, & enunciatiuis in eis contentis prædictam ſententiam Rotalem prætenderent reuocandam. De ordine Rotæ propoſui dubium, quod iam alias Superioribus annis fuerat datum: Qui eſſent fines Caſtri Tribici, & quo ſe extenderent ad effectum, de quo agebatur, videlicet: An probaretur, locum controuerſum, citra flumen Tiberis poſitum pertinere ad Territorium Montopolitanorum, vel potius ad Territorium Turritanorum. Et vtraque parte informante, poſt diligentem diſcuſſionem, Rota cenſuit non probari fines antiquos Tribici. 4

Ratio potiſſima fuit, quia probatio Montopolitanorum, & Abbatis Farſen. non videbatur concludens, neque ſufficiens, ad effectum præfatum, & ad excludendum intentionem, & probationem Turritanorum reorum, qui exiſtebant in poſſeſſione, & ſuper petitorio habebant ſententiam Rotalem, quæ tranſiuerat in iudicatum. Vnde ſolum ſupererat reſpondere motiuis, in quibus ſe Montpolitani fundabant. 5

Quatenus ergo primo loco deducebatur enunciatiua, ſiue vnio antiquiſſima anni 1390. fuit dictum, eam ex pluribus non releuare. Et primo quia cùm eſſet vnica, & ſic inſufficiens, quamuis antiqua, non ſuffragabatur, Crot. *conſ. 34. incip. viſo, & diligenter examinato n. 17. verſ. hoc enim caſu lib. 1.* & fuit deciſum in cauſa Aſtoricen. Beneficij die 4. Nouembris 1585. coram D. Cardinale Pamphilio 6.

tunc

Digitized by Google

tunc Rotæ Auditore, & in alijs pluribus cauſis. Nam ad minus debent eſſe duæ, Aret. *in c. cum cauſam num. 23. verſ. ſed poteſt reſponderi de probat.* Rurſus non loquebatur de toto Territorio, ſed de parte, imò non ſpecificabat ſaltem duos coofines, & conſequenter per eam non poterat reddi certus locus voitus iuxta prætenſionem Montopolitanorum per doctr. Bart. *in l. demonſtratio n. 54. ff. de condit. & dem.* Alex. *conſ. 73. incipien. videtur prima conſideratione dicendum n. 6. lib. 3.* & fuit iam in hac cauſa dictum die 9. Maij 1594. coram Gipſio.

7 Supradictis accedebat, quia licet, hæc vnio contineret confinia, & comprehenderet totum Territorium controuerſum, adhuc noo releuaret, ex quo erat facta ab Abbate Farfenſi, perſona videlicet intereſſata, & ſuſpecta cuius intererat dilatare ſuum Territorium. Item quia fuit facta Communitati Mootopolitanorum, quorum intererat reſtringere Territorium Turritanorum. Vndè tanquam res geſta inter perſonas intereſſatas non probabat, Aret. *in d. cap. cum cauſam num. 13. verſ. circa tertium articulum de prob.* Socin. *conſ. 194. incip. Subtiliter n. 9. lib. 2.* Loffred. *conſ. 44. incipit in cauſa mota n. 6. in fin.* Natt. *conſ. 672. incipit, vertente iam diu n. 41. lib. 4.* Hieronymus de Monte *tract. de finib. c. 60. n. 13.*

8 . Secundo loco pro Montopolitanis adducebatur enunciatiua vnionis ann. 1467. ſed viſa fuit æquiuoca, itaut non concluderet Territorium cootrouerſum comprehendi in vnione Territorij Tribici, ex qua non coniungebat limitem Pootichi cum ſecundo limite Riui Cancelli per medium tertij limitis ipſius Tribici, cùm ſimul ſtare poſſet, quod iſti tres limites eſſent confines Territorij Tribici, & tamen non includerent locum controuerſum. Probatio autem ad effectum, vt releuet, debet eſſe concludens, cap. in præſentia, de probat.

9 Tertio loco Monopolitani vtebantur enunciatiuis vnionum annorum 1487. & 1489. circa quas, Rota omiſſa illa inſpectione, An huiuſmodi probationes concluderent reſpectu totius loci controuerſi, cenſuit non probare. Tum quia emanauerant ab Abbate Farfenſi intereſſato, tum quia noo erant antiquæ vltra centum annos, prout requiritur ad effectum, vt haberent vim famæ, & probarent in antiquis, quia ad effectum probationis erat deducendum tempus litis, quicquid dicendum eſſet ad effectum recognitionis, ſuper quo articulus pendet indeciſus in cauſa Tiburtina Caſtri Sancti Angeli. Dum verò prætendebatur, Abbatiam non fuiſſe in lite de anno 1562. vt ipſius reſpectu concluderetur, Iura eſſe antiqua. Reſpoodebatur, id oondum fuiſſe deciſum, & quatenus Abbas, vel Montopolitani in hoc ſe fundarent, particulariter erat diſcutiendum.

10 Quarto loco Montopolitani nitebantur Inſtrumentis vnionum de anno 1535. & 1536. quæ clarius ſpecificabant iſtam coniunctionem coofinium. Cęterum præterquam, quod erant de recenti, patiebantur eaidem exceptiones, quia emanauerunt à perſonis intereſſatis, & videbantur inueriſimiles. Nam ſi primæ vniones fuiſſent factæ de toto territorio Tribici, non fuiſſet opus iſtis poſterioribus, & augebatur ſuſpicio, quia ſi primæ vniones fuiſſent validæ, & effectuatæ, reſpectu totius territorij Tribici, non potuiſſet poſtmodum Abbas bona intra dictum territiorum comprehenſa particularibus perſonis locare.

11 Vlterius iſta ſpecificatio confinium habebat relationem ad regeſtum antiquum, cuius nondum fuit in Rota firmata fides. Nam quando non conſtat de firmo relato, inconſtans eſt fides, & probatio referentis, cui propterea non ſtatur, Authen. *ſi quis in aliquo*, vbi Doctores *C. de eden.* Bald. *in l. inciuile nu. 7. ff. de legib.* Roman. *conſ. 305. incip. Quoad ſeptimum n. 6. verſ. breuiter dicendum*, Alex. *conſ. 3. incip. in cauſa, & lite n. 1. lib. 2.*

12 Demum dicebatur, quod licet prædicta Inſtrumenta, & enunciatiuè in eis contenta aliquem gradum probationis facerent ad fauorem Abbatiæ, & Montopolitanorum, illa tamen, nedum eliſa, ſed ſublata etiam videbatur ex probationibus Turritanorum quorum plures teſtes de certa ſcientia, & etiam de publica voce, & fama probabant Caſtrum Turritæ habere territorium citra, & vltra flumen Tiberis diſtinctum, & ſeparatum ab alijs territorijs conuicinis, quorum teſtium fides fuit approbata in deciſione in hac eadem cauſa facta die 17. Februarij 1599. coram bon. mem. Gipſio, quibus aliquod veritatis adminiculum conferre putabantur teſtes ann. 1520. & 1558. ad perpetuam rei memoriam examinati, Bart. *in l. admonendi num. 45. ff. de iureiur.* vbi Iaſ. *in 2. lect. num. 242.* Abb. *in cap. quamuis num. 3. de ſent. & re iud.* Afflict. *deciſ. 376. incip. ex quo probatum eſt num. 1.* Concurrebant præterea antiquiſſimæ ſcripturæ ducentorum ferè annorum, in quibus iſta pars territorij citra Tiberim poſita enunciabatur de territorio Turritæ. Vnde valdè obſcurabatur probatio Montopolitanorum, quia ſaltem hinc inde iſtæ enunciatiuæ conquaſſabantur, prout de duabus famis dixit Bart. *in l. is poteſt num. 23. ff. de acquir. hered.* Dec. *in c. 1. num. 2. verſ. 5. de appell.* & fuit deciſum in cauſa Maioricen. Sacriſtiæ, die 5. Nouemb. 1603. coram D. Cardin. Pamphilio tunc Rotæ Auditore.

13 Magni quoque momenti putata fuit illa conſideratio veritate ſuffulta, quod intra iſtos fines includebantur plura prædia, videlicet Planum Nazani, Galeotti, Villæ Caprolæ, tenuta Hilarij Vrſini, & alia, quæ noo comprehendebantur ſub territorio Tribici, nec Montopolitani eorum dominium prætendebant, vt fuerat conſideratum in Deciſione in hac cauſa facta, coram bon. mem. Gipſio die 9. Maij 1594. Atque ex his fuit concluſum, non probari fines antiquos Tribici ad effectum, vt territorium intus comprehenſum ſpectaret ad Montopolitanos.

R. P. D. CAVALERIO.

Fauentina Succeſſionis.

Veneris 20. Iunij 1608.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de præſentis nullitatibus cuiuſdam ſententiæ, cuius occaſione explicantur nonnullæ concluſiones, de quibus in Summarijs.

SVMMARIVM.

Sententia tranſit in iudicatum quando appellatio non fuit interpoſita a legitima perſona, & quando non fuit reditum pro Apoſtolis, n. 1.

Sententia contra ſententiam, quæ prius non fuit reuocata, non valet. Declara dummodo fuit oppoſitum de prima ſententia. Item declara niſi ſecundus iudex exprimat ſe pronunciare, vt in prima n. 2.

Hæreditatis petitionis iudicium requirit rei conuenti poſſeſſionem. Declara, vt n. 3.

Confeſſio facta in precibus plenè probat contra ſupplicantem, num. 4.

Poſſidere delo deſiens tenetur interdicto, Quorum bonorum, poteſtque conueniri, ac ſi poſſideret, n. 5.

DECISIO CLXI.

1 Placuit Dominis deciſio aliàs in hac cauſa facta ſub die 24. Nouembris 1604. coram Illuſtriſſimo Domino meo Cardinali Mellino, in qua determinatum fuit conſtare de re iudicata, quia appellatio non fuit interpoſita à perſona legitima, & quia non fuit reditum pro Apoſtolis, vt latius in dicta deciſione, à qua non putauerunt eſſe recedendum.

2 Quo verò ad nullitates, quæ opponebantur, non viſæ ſunt releuantes. Nam quoad primam, dum dicebatur ſententiam Rotalem eſſe nullam, tanquam latam contra aliam ſententiam latam io partibus ea non reuocata, & ideò videtur ſententia contra ſententiam, *l. 1. C. quand. prouoc. non eſt neceſſ.* Caſſad. *deciſ. 1. num. 4. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct.* Gabr. *conſ. 54. num. 8. lib. 1.* Bona viſa fuit reſponſio, non conſtare in actis fuiſſe oppoſitum de ſententia lata in partibus, vt dicit ibidem Gabr. & Pedemont. *deciſ. 1. n. 49.* & fuit dictum in vna Peruſina executionis 26. Martij 1593. coram R. P. D. meo Decano. Præterea Illuſtriſſimus Dominus meus Cardinalis Pamphilius qui ſententiam protulit, expreſſit in ea, ſe pronuntiate in prima inſtantia, & ideò non tenebatur aliam ſententiam reuocare, Gabr. vbi ſupra *n. 5. & 8.* vbi refert Felin. *in c. inter monaſterium de ſent. & re iudic.*

3 Minus viſa fuit obſtare ſecunda prętenſa nullitas deducta ex eo, quod cum fratres Sancti Dominici non poſſiderent, non videntur potuiſſe condemnari in iudicio petitionis hæreditatis, quod requirit rei conuenti poſſeſſionem, Bart.

in

Digitized by Google

in l. vltim. num. 5. C. de edict. Diui Adrian. tellen. Angel. Aret. *in §. quadrupl. num. 55. Inſtitution. de action.* Menoch. *de adipiſcend. remed. 4. num.* 47. Quia vt benè dicitur in deciſione Illuſtriſſimi Mellini, cùm ſententia non contineat condemnationem in certis bonis ſuſtinetur reſpectu eius portionis, quæ à Monaſterio poſſidetur, & poſtea in executione declarabitur, *l. regulariter, & l. licet minimam,* vbi Bald. *ff. de petit. heredit.*

4 Quod autem fratres poſſideant hæc bona, conſtat ex ipſorum confeſſione in precibus inſertis in Breui Clementis VIII. fel. record. per quod cauſa committitur Epiſcopo Ceſenaten. vbi fatentur fratres ſe fuiſſe immiſſos, & ad præſens reperiri in poſſeſſione omnium, & ſingulorum bonorum hæreditariorum, *l. cum precium C. de liber. cauſ.* & quod talis confeſſio Syndici præiudicet monaſterio, Dec. *conſ. 293. n. 4.* Roland. *conſ. 70. n. 4. vol.* 1. Natt. *conſ. 142. n. 22.*

5 Nec etiam viſum fuit obſtare, quod dicebatur, confeſſionem hanc fuiſſe erroneam, vt dicitur apparere ex eo, quia Bartholomæa poſtea egit contra alios tertios poſſeſſores, ex quo reſultare videtur, quod non fratres, ſed illi Tertij poſſiderent. Quia non propterea ſequitur, quod fratres non poſſiderent aliquam portionem. Et potuerunt etiam bona hæreditaria poſſidere, quo caſu tenentur interdicto quorum bonorum, *l. 1. ff. eod.* Paria enim ſunt poſſidere, aut dolo deſiiſſe poſſidere, *c. pro poſſeſſore de reg. iur. in 6. leg. qui dolo, l. parem. ff. eod. tit.* & ideò potuerunt conueniri petitione hæreditatis, ac ſi poſſiderent, *l. nec vllam §. vlt. l. etiam §. Item ſi quis ff. de petit. hered.* Pretium enim in tali caſu ſuccedit loco rei, *l. ſi & rem ff. eodem l. vlt. §. vlt. ff. de legat.* 2. Alex. *conſ. 124. num.* 10. *lib.* 4. & fuit dictum in vna Romana Palatij 8. Martij 1577. coram bon. mem. Lauretano. Quæ tantò magis procedunt, cum Bartholomæa proteſtata fuerit, ſe agere contra alios ſine præiudicio iudicij inchoati contra fratres S. Dominici.

6 Quo verò ad ſecundam partem dubij ſuper quibus bonis ſit facienda executio, Domini dixerunt, eſſe particulariter videndum.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Romana Pretij Vineæ.

Mercurij 27. Iunij 1608.

ARGVMENTVM.

De iniuſtitia mandati relaxati à iudice recuſato ſuſpecto, & pro Summa indebita, & de exceptione non implementi, quod repellat agentem à iudicio.

SVMMARIVM.

Iudicis ſuſpecti recuſati omnia geſta poſt recuſationem de iure ciuili ſunt nulla, num. 1.

Mandatum relaxatum à Iudice in plus eo, quod debetur, nullum & inualidum eſt, num. 2.

Exceptio non adimplementi repellit agentem à iudicio, numer. 3.

Procurator conſtitutus ad vendendum, non cenſetur conſtitutus ad conſentiendum, num. 3.

DECISIO CLXII.

1 FVit dictum mandatum Celleſij eſſe reuocandum. Primò, quia relaxatum à iudice de cuius deputatione non conſtat, qui præterea in quolibet actu fuit recuſatus, & iuratus ſuſpectus, ideòque ex diſpoſitione iuris ciuilis, quæ in hac cauſa vigore Statuti Vrbis ſeruare debuit, omnia fuerunt nulla, gloſ. *in l. apertiſſimi, in verſ. recuſare, C. de iud.* Bald. *in l. cum ſpeciali, num. 14. in fin.* & Franc. *num. 46. de appellat.* & de magis communi teſtatur Alex. *conſ. 89. num. 1. vol.* 1. quam & alios cumulat Burſat. *conſ. 21. num. 20. lib.* 1.

2 Secundò, quia ad computum pretij Vineæ Michael Angelus iam ſoluerat Canonicis Sanctæ Mariæ, & alijs quibuſdam, aliquas pecunias debitas ab Hieronymo, quæ cùm in mandato relaxato non fuerunt excomputatæ, ſequitur, quod talis relaxatio facta in plus debito fuerit nulla, Bart. Caſtren. & alij *in l. ſi non ſortem, §. ſi autem, de condict. indebiti,* Ruin. *conſ. 136. num. lib. 1. & conſ. 160. nu. 20. lib.* 2. Pariſ. *conſ. 81. nu. 24. lib.* 2. Tiraq. *de retractu lignag. §. 23. gl. 1. nu.* 23. Put. *deciſ. 323. lib.* 1.

3 Tertiò, quia Hieronymus, quia pro parte ſua non adimpleuerat, non potuit agere, multo minùs obtinere debuit mandatum relaxatum aduerſus Michaelem Angelum, *l. Iulianus, §. offerri, de act. emption.* Corn. *conſ. 79. num. 17. lib.* 1. Aym. *conſ. 151. num.* 10. Put. *deciſ. 357. lib.* 3. Verall. *deciſ. 127. par.* 3. Galleſ. *de oblig. Cameral. 4. par. q. 1. num.* 7. Non implementum autem ex parte Hieronymi clarum eſt, nedum quia non fuit datum cannetum liberum cum ſuis ingreſſibus, & egreſſibus; & quia imo ſuper hoc adhuc pendet lis, ſed etiam, quia promiſſa obligatio vxoria Hieronymi non fuerit præſtita niſi cum clauſulis impertinentibus ſine præiudicio ſuarum dotiũ, & poſt relaxationem mandati, quod non poteſt iuſtificari ex implemento ſubſequuto. Item creditores quorum etiam conſenſum exhibere tenebatur Hieronymus conſenſerunt mediante procuratore conſtituto non ad conſentiendum, ſed ad vendendum, quæ ſunt diverſa, ex latè adductis per Tiraquell. *de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 9. num.* 107.

4 Quæ autem dicuntur de notoria iniuſtitia indigent particulari inſpectione ſi ex illo capite mandatum eſſet reuocandum. Et ita fuit reſolutum.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Ferrarien. Prioratus.

Lune 1. Decembris 1608.

ARGVMENTVM.

In beneficialibus quando attendatur vltimus Status ad effectum, vt ex eo beneficij qualitas demonſtretur.

SVMMARIVM.

Contingentia facti colligitur, num. 1.

Enunciatiuæ reperta in pluribus inſtrumentis antiquis vltra curſum centum annorum, & inter diuerſas perſonas, habent vim famæ, & probant beneficij qualitatem, num. 2.

Beneficij vltimus ſtatus non attenditur, niſi fuerit legitimè præſcriptus, quando conſtat de anteriori ſtatu contrario legitimo, num. 3.

Beneficij Status non mutatur per collationes factas à non habente poteſtatem notandi beneficij Statum, & niſi mutandi animo factæ fuerint, num. 4.

Apoſtolica prouiſio non mutat Statum beneficij, num. 5.

Beneficium, ſeu præceptoria quod ſoleat commendari, probatur ex pluribus commendis effectuatis, num. 8.

DECISIO CLXIII.

1 IMpetrauerat R. P. D. Alphonſus Cittolus à felic. record. Clemente Papa VIII. Prioratum, ſeu Præceptoriam Sancti Leonardi de S. Antonio nuncupatum, & ita cauebat, quod per obitum Pauli Silingardi de menſe Auguſti anno 1603. extra Romanam Curiam vacauerat, qui aliàs tanquam Ord. Sancti Auguſtini Regularis Clericis ſæcularibus auctoritate Apoſtolica commendari conſueuerat, temporis verò ſucceſſu tanquam ſæcularem, & ſine cura per plures Clericos ſæculares in eo inſtitutos Rectores continuè, & pacificè forſan gubernatum fuiſſe, vt naturam ſæcularis aſſumpſerit. Dubitaui an iſta narratiua, & gratia eſſet iuſtificata, & Rota vtraque parte informante iuſtificatam eſſe cenſuit, quo ad Regularitatem, & quod Prioratus eſſet ſolitus commendari.

2 Reſpectu Regularitatis iuſtificatio deducebatur ex eò, quod vſque ad annum 1561. fuit in ſtatu Regularitatis, quod conſtabat ex diuerſis enunciatiuis antiquis, vltra curſum centum annorum, quæ cùm emanaſſent à diuerſis perſonis, & in diuerſis ſcripturis continerentur, habebant vim famæ, & conſequenter probabant beneficij qualitatem, Aretinus *in cap. cum cauſam, num. 9. & num. 20. & & ſeq. de probationib.* & ibi Felin. *num.* 4. Puteus *deciſ. 209. incip. in vna Bonon. lib.* 2. Crauett. *de antiquit. temp. par. 1. §. ampliatur, num.* 7. & fuit ſæpè in Rota deciſum, & deſignanter in cauſa Nouarien. beneficij, die 5. Nouembris 1586. coram Domino Cardinale Pamphilio, tunc Rotæ Auditore.

3 Nec refert, quod ab anno 1561. uſque ad annum 1598. Epiſ-

Digitized by Google

Epiſcopus Ferrarienſis ad præſentationem Ducis Ferrariæ inſtituerit Clericum ſæcularem ad titulum huius beneficij, quaſi quod propterea Prioratus de Regulari fuerit effectus ſæcularis, quia dicebatur, quod cùm de legitimo ſtatu anteriori regularitatis parenter conſtaret, non poterat dici ille ſtatus mutatus, niſi probaretur ſequens ſtatus ſæcularitatis legitimè præſcriptus ſpacio quadraginta annorum cum bona fide, *c. cum de beneficio de præben. lib. 6.* vbi Geminianus *n.* 8. *&* 9. Francus *n.* 5. *&* 9. Felin. *in cap. in noſtra num.* 43. *de reſcript.* Rota *deciſ.* 2. *incip. fuit dubitatum in principio de præben. in nouis*, & fuit deciſum in cauſa Peruſina Sancti Benueniatis die 19. Maij 1588. & 17. Maij 1589. coram Domino Cardinale Pamphilio tunc Rotæ Auditore, & in cauſa Florentina Commendæ die 26. Iunij 1589. coram Domino Comitolo, tunc Rotæ Auditore, poſtea Epiſcopo Peruſino.

4 Quibus accedebat, nec prædicta ſufficere ad mutandum ſtatum beneficij de Regulari in ſæcularem, cùm amplius requiratur, quod collationes fuerint factæ ab eo, qui habet poteſtatem mutandi ſtatum illius beneficij, & quod inſuper fuerint factæ eo animo, & intentione, vt ſtatus mutaretur, Felinus *in d. c. in noſtra num.* 41. *de reſcript.* & fuit in terminis deciſum in cauſis Peruſina beneficij, & Florentina Commendæ, & nuper in cauſa Vrgellen. Parochialis, die 13. Ianuarij 1606. coram R. P. D. Marcomontio, vbi nominatim fuit dictum, quod Epiſcopus non poteſt mutare ſtatum beneficij.

5 Præterea non fuerat mutatus ſtatus iſtius Prioratus de Regulari in ſæcularem anno 1598. propter vnam prouiſionem Apoſtolicam ex cauſa reſignationis ad fauorem illius, per cuius obitum vltimo loco vacauit. Quia prouiſio Apoſtolica non mutat ſtatum beneficij, Decius *conſ.* 26. *incip. in cauſa D. Franciſci Gentilis num.*4. Achilles *dec.* 13. *incip. ſtatus beneficij in principio, de iurepatronat.* Vetallus *deciſ.* 189. *incip. ſtatus vltimus, in princip. part.* 3. & fuit ſæpè dictum, & deciſum in Rota, & ſignanter in cauſa Bononien. Parochialis die 23. Maij 1587. coram bon. mem. Gipſio, & in cauſa Imolen. Iuriſpatronatus die 26. Martij 1593. coram Domino Cardinale Pamphilio tunc Rotæ Auditore.

6 Ex prædictis inferebatur, Prioratum nec mutaſſe ſtatum, nec acquiſiuiſſe alium talem ſtatum, qui ſuffragaretur Domino Epiſcopo Ferrarienſi ad effectum alternatiuæ, cùm præter regularem nullus firmus, & ſtabilis ſtatus, nec vlla quaſi poſſeſſio libertatis, & liberæ collationis conſiderari poſſet, nec illa poſſeſſio Ducis præſentandi Clericum ſæcularem prodeſſe poterat Epiſcopo, cùm illa potius ex vſurpatione, quam ex legitimo titulo præſumeretur.

7 Remanſit ergo, & durauit ſemper ſtatus Regularitatis attendendus ad effectum de quo agebatur: Nam ex inſtitutione ad præſentationem Ducis nullus emerſit conſiderabilis ſtatus, qui operetur ad fauorem Epiſcopi, vt Prioratus poſſit venire ſub alternatiua, nec in perſona Epiſcopi poteſt conſiderari aliqua quaſi poſſeſſio conſiderabilis, cùm numquam ſolus contulerit hunc Prioratum.

8 Quod verò idem Prioratus Clericis ſæcularibus conſueuerit commendari, ex pluribus commendis effectuatis, quæ proferebantur, conſtabat de annis 1508. & 1529. & 1532. ex iſtis enim pluribus actibus cenſebatur ſufficienter probata narratiua, quod Prioratus, ſeu Præceptoria iſta conſueuerit commendari, ad tradita per Decium poſt alios *in Rubr. de conſuet. num.* 4. Atque ex his fuit concluſum, gratiam iuſtificatam, & quoad regularitatem, & quoad narratiuam, quod Prioratus Clericis ſæcularibus eſſet ſolitus commendari.

R. P. D. CAVALERIO.

Leodien. fideicommiſſi.

Lunæ 1. Decembris 1608.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum quando dicatur reale, & quando afficiat omnes perſonas, & quoſcunque poſſeſſores, quandoue cenſeatur inductum per prohibitionem alienationis.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſum dicitur reale, quando verba ſunt concepta in rem, & non in perſonam, n. 1.

Fideicommiſſum reale operatur grauamen reale, & afficit omnes perſonas, & quoſcunque poſſeſſores, n. 2.

Subſtitutio cenſetur fideicommiſſaria, & non vulgaris quando fuit concepta per verba communia, vt puta per verba deuoluatur, *&* reuertatur, *num.* 3.

Fideicommiſſum cenſetur inductum per prohibitionem alienationis extra certum genus perſonarum, & fauore aliquorum, num. 4. *& num.* 6.

Semper, *dictio denotat perpetuitatem, num.* 5.

DECISIO CLXIV.

Paulus & Maria coniuges fecerunt inſimul vnicum teſtamentum, in quo dotatis tribus filiabus inſtituerunt æquis portionibus Ioannem, & Paulum iuniorem communes filios, & inter cætera diſponentes de domo nuncupata de Vvez prope, & extra Ciuitatem Leodij, cauerunt, vt dicta domus cum ſuis pertinentijs ſemper deuoluatur ad verum hæredem, & quod ſemper poſt mortem legitimi hæredis reuertatur ad proximum legitimum natum, qui viuus repertus fuerit, cum expreſſa prohibitione quod nullus eorum, cui illa domus in portionem cedet, poſſit eam cedere, vendere, in Emphyteuſim dare, donare, niſi vnus frater alteri ſuam portionem relinquere vellet. Hodie dicta domus cum tota hæreditate peruenit ad ſex filios Pauli iunioris, quatuor videlicet maſculos, & duas fœminas defunctas, r lictis liberis, qui omnes dictam domum vendiderunt Ioanni Thomæ exceptis filiis, & hæredibus Ioannis vnius ex dictis ſex filiis prædefuncti qui ſunt ſub cura, & gubernio Corneliæ eorum matris, & tutricis. Prætendentes hi hæredes domum eſſe ad ipſos deuolutam, vti vocatos ob alienationem factam ab alijs in extraneum, mouerunt iudicium in partibus contra Ioannem Thomam emptorem, & alios, & cauſa introducta coram R. P. D. Nuncio Apoſtolico in Ciuitate Leodien. commorante, fuit lata ſententia abſolutoria ab imperitis in fauorem reorum, in qua ſexta pars tantummodo bonorum controuerſorum his hæredibus adiudicata fuit, cauſa per viam appellationis commiſſa in Rota dubitaui an ſententia de partibus eſſet confirmanda, vel infirmanda.

1 Et Domini cenſuerunt eſſe infirmandam, quia ſuper hac domo de Vvez adeſt fideicommiſſum reale, tam in caſu mortis, quam alienationis; conſiderabant enim verba fideicommiſſi concepta, & directa in rem, nempe in domum, dum in teſtamento dicitur: Et eadem domus cum pertinentijs ſemper deuoluatur ad proximum natum, qui tunc temporis viuus repertus fuerit; & inferiùs: ſed ipſi volunt ſemper; quod poſt mortem legitimi hæredis, eadem domus cum ſuis pertinentijs reuertatur ad proximum, &c. Quæ verba cùm non in perſonas, ſed in domum directa fuerint, fideicommiſſum dicitur reale, Bart. *in l. peto, §. fratre, num.* 2. *verſ. dic ergo, ff. de leg.* 2. Caſtr. *in l. voluntas, in fin.* vbi etiam Iaſon. *num.* 10. *C. de fideicom.* Alex. *in l.* 1. *num.* 87. *ff. de offic. eius*, & ibi Crotus *nu.* 43. & Ripa *num.* 66.

2 Tale autem fideicommiſſum reale operatur grauamen reale, & afficit omnes perſonas, & quoſcumque poſſeſſores, Pariſ. *conſ.* 18. *nu.* 50. *& conſ.* 90. *num.* 42. *lib.* 2. & plures relati per Surd. *conſ.* 315. *num.* 20. per Becc. *conſ.* 24. *nu* 28. per Alban. *conſ.* 93. *nu.* 2. *& conſ.* 97. *nu.* 2. & per Dec. *conſ.* 54. *num.* 26.

3 Præterea benè animaduertebant Domini, quod cùm teſtator in prædictis ſubſtitutionibus de re certa, nempe de Vnica domo cum ſuis pertinentijs vſus fuerit verbis *deuoluatur*, & *reuertatur*, quæ ſunt communia, vt notat Bart. *in l. centurio, num.* 53. *&* 54. & ibi Doct. *ff. de vulg. & pupil.* cenſentur tales ſubſtitutiones fideicommiſſariæ, non autem vulgares, Bart. *in l. his verbis, num.* 2. *verſ. in contrarium, ff. de hered. inſtit. & in d. l. centurio, num.* 33. vbi Ripa *num.* 93. *&* 113. Bald. *conſ.* 170. *in princ. & in verſ. ſolutio, lib.* 1. per text. *in leg. cogi, §. & generaliter, ff. ad Trebell.* latè Caſtren. *conſ.* 16. *num.* 3. *verſ. quia fuit facta, lib.* 2. & de communi teſtatur Dec. *conſ.* 41. *num.* 78. *&* 80. *lib.* 1. & certum eſt, quod domus non poſſet deuolui, & ſemper aduerti ad proximum, niſi adeſſet fideicommiſſum perpetuum, Alex. *conſ.* 59. *num.* 4. *lib.* 3. Ruin. *conſ.* 123. *num.* 19. *lib.* 2.

4 Addebant præmiſſis conſiderationem prohibitionis alienationis præterquam inter fratres, & ſic extra certum genus perſonarum, & fauore aliquorum; nempe fratrum, ad tradita per Doctor. *in d. §. Dini*. Vnde ſecuta alienatione res alienata poteſt peti à non alienante, *l. peto, §. fratre, l. cum pater, §. libertis, ff. de leg. 2.* & benè declarat Bart. *in l. quoties ab omnibus, C. de fideicom.* Iaſ. *in d. §. Dini ſub numer.* 11. & hoc tantò magis in hoc cauſa videbatur procedere, quia fuerat alienata domus, in qua Informantes contra ſententiam dicunt adeſſe turrim, pontem, tormenta bellica, & alia, ob quæ poteſt veriſimiliter præſumi in teſtatore cauſa affectionis, vt in ſimili de domo, ſeu turri exemplificant, Ripa *in dict. §. Dini, nu.* 16. & Socin. iun. *num.* 16. Becc. *conſ.* 100. *num.* 5.

5 Tandem fuit per Dominos facta magna vis in dictione, *Semper*, pluries repetita à teſtatore, quæ denotat perpetuitatem, Bald. *in l. ab eo, num.* 8. *C. de fideicomm.* Pariſ. *conſ.* 90. *num.* 42. *& conſ.* 92. *num.* 43. *lib.* 2. Non enim poſſet ſemper fieri hæc deuolutio, niſi adeſſet fideicommiſſum perpetuum, vt dictum eſt.

6 Et ex his ceſſat *conſ.* Oldr. 21. quod non procedit quando ex coniecturis apparet teſtatorem voluiſſe inducere fideicommiſſum ſimplex, perpetuum, & abſolutum, Dec. *conſ.* 477. Gabriel. *de fideicommiſſ. concluſ.* 7. *lib.* 4. *num.* 4. Molin. *de primogenit. Hiſpan. lib.* 1. *cap.* 6. *nu.* 19. qui plures adducunt. Ex quibus ſtante reali fideicommiſſo Rota cenſuit ſententiam latam in partibus eſſe infirmandam, verùm quia opponebatur Corneliam præfatam etiam nomine filiorum, & cum ſolemnitatibus conſenſiſſe alienationi dictæ domus, & alias hypothecaſſe illam contrauenniendo voluntati teſtatoris. Domini cenſuerunt præmiſſa indigere particulari inſpectione, &c.

REVERENDISSIMO P. D. BONONIEN.

Peruſina Donationis.

Veneris 12. *Decembris* 1608.

ARGVMENTVM.

Donatio facta per filium de ijs rebus, in quibus pater non habet vſumfructum, valet abſque patris conſenſu, etiam ſi adſit ſtatutum requirens in contractibus filiorum conſenſum patris, vt etiam ſi non adſit inſinuatio, quando adeſt iuramentum.

SVMMARIVM.

Contractus minoris iuramento firmatur, num. 1. *Vbi de donatione.*

Patris conſenſus requiritur in donatione filij eorum tantum, in quibus pater habet vſumfructum, num. 2.

Vbi etiam ſtante ſtatuto, quod in contractu filij requiratur conſenſus patris.

Statutum recipit interpretationem à iure communi, numer. 2.

Statutum Peruſinum requirens conſenſum patris in contractibus filiorum non comprehendit contractus iuratos, numer. 2.

Inſinuationis defectus tollitur per renunciationem ac iuramentum, num. 2.

Iuramentum vnicum ſupplet plures defectus, quando illius forma eſt ampla cum promiſſione habendi rata omnia, & ſingula in inſtrumento contenta, num. 3.

DECISIO CLXV.

1 CVm præſuppoſito, quod bona donata à Iacobo Gentili eius matri ad eum legitimè peruenerint, de quo, ſi opus erit, particulariter videbitur, Domini reſoluerunt donationem ab eo factam dictæ eius matri fuiſſe validam, tenet enim donatio ab eo minore facta propter iuramentum, Auth. *ſacramenta puberum, C. ſi aduerſus vend.* Alex. *conſ.* 125. *nu.* 3. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 232. *poſt nu.* 1. *& verſ. quaeritur, & conſ.* 180. *n.* 4. Soc. de communi *conſ.* 279. *poſt nu.* 1. *lib.* 2. cum multis cumulatis per Gabr. *de min. concl.* 5. *nu.* 5. & per Honded. *conſ.* 42. *nu.* 16. *& ſe q. lib.* 1. qui conſuluit in donatione facta à minore matri.

2 Neque obſtat, quod pater non conſenſerit donationi, quia conſenſus requiritur in his tantùm, in quibus habet vſumfructum, Authen. *vt liceat matri, & auia in princip.* Rom. *conſ.* 512. *num.* 3. Pariſ. *conſ.* 157. *num.* 32. *lib.* 4. Aym. *conſ.* 84. *num.* 9. Clar. de communi *in §. donatio, q.* 6. *ver. aut quaeris*, quem in hoc caſu quatenus pater habuiſſet propter alienationes factas contra teſtamentum, & donationem Reſtauri amiſiſſet. Hinc etiam patet reſponſum ad ſtatutum Peruſinum requirens conſenſum patris in quibuſcumque inſtrumentis, & ſcripturis filijſfamilias, quia quando comprehenderet contractum donationis, quod negabant aliqui ex Dominis eſſet intelligendum in caſu, in quo patri eſſet debitus vſusfructus, vt recipiat interpretationem à iure communi, Bart. & alij omnes *in l. omnes populi, in* 6. *quaeſt. princ. ff. de iuſt. & iur.* Gozadin. *conſ.* 12. *num.* 30. vltra quod non comprehendit contractus iuratos, Alex. *conſ.* 27. *num.* 8. *lib.* 1. Gabr. *conſ.* 127. *nu.* 14. *lib.* 1. Honded. *d. conſ.* 42. *num.* 1. *lib.* 1. Non obſtat defectus inſinuationis, ſtante illius renunciatione & iuramento, Dec. *conſ.* 239. *num.* 3. Curt. iun. de communi *conſ.* 34. *nu.* 1. Guid. Pap. *deciſ.* 350. *nu.* 4. Decian. *conſ.* 39. *num.* 78. *lib.* 2. Gabr. *concluſ.* 1. *num.* 66. *& 69. de donat.* & fuit dictum in Beneuentana donationis 20. Octobris 1581. coram Gipſio, & in Rauennaten. donationis 29. Aprilis 1569. coram bo. me. Cardinali Seraphino.

Nec obſtat, quod iuramentum vnicum tot defectus ſupplere non valeat, quia plura leguntur iuramenta in inſtrumento donationis. Et quando forma iuramenti non eſt reſtricta, ſed ampla, & prægnans apta comprehendere omnes defectus cum præcedenti promiſſione habendi rata, omnia, & ſingula in inſtrumento contenta, iurando omnia, & ſingula attendere, & non contrafacere ſub pœna periurij, prout in caſu iſto ceſſat difficultas, & iuramentum ſupplere omnes defectus ex cumulatis in dicta Rauennaten. donationis, in omnem euentum præſentia Iudicis, qui illi interfuit habet vim inſinuationis, Corn. *conſ.* 36. *num.* 1. *circa med. lib.* 3. 3

REV. P. D. IVSTO.

Pampilonen. Illegitimitatis.

Veneris 5. *Decembris* 1608.

ARGVMENTVM.

De filio ex inceſtuoſo coitu nato an, & quando per ſubſequens matrimonium ex diſpenſatione Papæ legitimatus dicatur.

SVMMARIVM.

Filius natus ex inceſtuoſo coitu per ſubſequens matrimonium non legitimatur, num. 1.

Filius natus ex inceſtuoſo coitu numquid poteſt legitimari per ſubſequens matrimonium ex diſpenſatione Papæ, numer. 1. *& ſeq.*

Filius natus ex inceſtuoſo coitu non legitimatur per ſubſequens matrimonium ex diſpenſatione Papæ, quando tempore conceptionis copula non fuit affectu maritali, & quando iſte affectus, ſeu conſenſus maritalis præſumatur, num. 1. 2. 3. 4. *&* 5.

Filius natus ex inceſtuoſo coitu poteſt per ſubſequens matrimonium legitimari ex diſpenſatione Papæ, num. 5.

Papa habet ampliſſimam poteſtatem in his, quæ à iure humano, & poſitiuo prohibentur, num. 5.

Papa excepto nullus poteſt ſe ingerere de matrimonio, nu. 6.

Diſpenſatio trahitur etiam ad acceſſoria, & conſecutiua, num. 6.

Mandatum procuræ probatur etiam ex teſtibus, nu. 7.

Matrimonium contractum coram Sacerdote de licentia Epiſcopi valet, etiam quod ille Sacerdos non eſſet Parochus, num. 8. *&* 9.

Excommunicatus abſolutus etiam ignorans abſolutionem poteſt eligere, & electio valet, num. 10.

Principis reſtitutio ſuffragatur reſtituto etiam reſtitutionem ignoranti, num. 10.

Executor ante præſentationem literarum procedere non poteſt, num. 11. *&* 12.

DECISIO CLXVI.

PRo illegitimitate Martini iunioris plura deducebantur per Informantes. Primò, quod Martinus natus ſit ex coitu inceſtuoſo, cùm parentes eſſent tertio conſanguinitatis gradu coniuncti, *cap. non debet, de conſang. & affin.* 1

Vnde

Digitized by Google

Vnde non fuit effectus legitimus per ſubſequens matrimonium Abb. *in c. tanta num.* 14. *qui fil. ſint legit.* Et in his terminis Rota coram fel. rec. Clemente VIII. tunc Auditore, in cauſa Siracuſana legitimitatis 19. Octobris 1573. iudicauit. Nec ſufficit diſpenſatio, quia non poteſt operare hunc effectum, cùm non ſit in radice matrimonij, quia tempore conceptionis Martini copula non fuit affectu mar tali, Anchar. *conſ.* 409. *ſub num.* 4. *verſ. ſed eſt diſcutiendum*, Abb. *in c. per venerabilem n.* 21. *qui fil. ſint legitimi*, Put. *dec.* 483. *quæ incipit Matthæus Gabella lib.* 2.

2 Ad hæc reſponſum fuit, quod legitimitas probatur ex ſubſequenti matrimonio celebrato iuncta diſpenſatione Papæ. Non obſtat oppoſitio, quod Martini, & Vrſulæ copula non fuerit affectu maritali, & ſic diſpenſatio non tangit radicem matrimonij. Nam tollitur primo, quia affectio maritalis affuiſſe ab initio præſumitur, nam qui hodie nuptias contraxit, ex qua antea liberos ſuſceperat, regulariter præſumitur eundem ab initio animum habuiſſe matrimonij contrahendi, Caccher. *deciſ. Pedemont.* 154. *num.* 4. contra quam præſumptionem nihil eſt probatum in caſu noſtro, & eſt negatiua probanda ab hæredibus aduerſarijs, vt in deciſ. R. P. D. mei Caualierij in hac cauſa facta.

3 Nec facit, quod tunc præſumitur conſenſus, & affectus maritalis, quando de facto, & nulliter contractum eſt matrimonium, & ſubſequuta copula, in quibus terminis procedit Rota in dicta deciſione Siracuſana, & ponit exemplum Ioan. Andr. *in d. cap. per venerabilem num.* 30. *verſ. ſi vero proles*. Nam Doct. dicunt, quod legitimatio non ſit in radice matrimonij, niſi in prole genita ex coitu matrimoniali, ſaltem ex affectu, vel conſenſu, ita dicit Anchar. allegatus *d. conſ.* 409. *ſub num.* 4. poſt Ioan. Andr. *in d. cap. per venerabilem num.* 30. & ibi Abb. *ſub num.* 22. repetit eadem verba, ſaltem conſenſu & affectione, ſine quibus non eſt matrimonium de facto, & non poteſt ſuppleri conſenſus, & ita ſunt intelligendi alij Doctor. Vnde cùm ſatis ſit, coitum fuiſſe ex affectu vel conſenſu maritali, in hoc præſumitur affuiſſe, & adfuit, licet non ſint publicè celebrati actus matrimoniales, de qua publicitate non loquuntur Doctor.

4 Neque iſta negatiua probatur ex narratiua diſpenſationis, vbi habetur, quod Martinus & Vrſula ſcientes ſe tertio conſanguinitatis gradu eſſe coniunctos, non ſe cognouiſſe, vt crimine admiſſo facilior eſſet diſpenſatio, ſed ſola veſana libidine victi, ergo non ſecreto affectu maritali. Nam vis huius narratiuæ eſt, reddere Papam faciliorem ad concedendam diſpenſationem, quæ fuiſſet difficilior, ſi ea intentione, vt facilius diſpenſationem impetrarent, ſe cognouiſſent, ſed eſt præter omnem intentionem velle excludere conſenſum, & affectum maritalem in copula, de quo nullum verbum, & qui eſſe poterat coniunctus cum illa veſana, & inceſtuoſa libidine, ante obtentam diſpenſationem.

5 Secundo non obſtat oppoſitio, quia diſpenſatio prolis per ſubſequens matrimonium ſine ſolemnitatibus iuris Ciuilis ex indulgentia Iuris Canonici *in dicto c. tanta*, Couar. *in 4. decret. 2. part. c.* 8. §. 2. *num.* 18. vbi ſubdit Papam reuocare poſſe, ſi iuſta ratione placeret, ſicut igitur Papa Conſtitutione vniuerſali decreuit prolem ſuſceptam legitimam eſſe per ſubſequens matrimonium non intelligendo de ſuſcepta ex coitu inceſtuoſo, ita nihil prohibet, quo minus ex iuſta cauſa poſſit etiam prolem ex iſto coitu ſuſceptam legitimam decernere, & Ius Canonicum extendere, & maiorem vim tribuere matrimonio, quam habeat de Iure; & Papa hoc pacto imprimit qualitatem effectui producto ante eſſe matrimonij, vt dicit Antonius de Butr. *in d. c. tanta in princip.* quod è iure non erat indultum, & hoc patet, ſiquidem Martinus & Vrſula expoſuerunt Papæ coitum inceſtuoſum, prolem ex eo ſuſceptam, & alia quibus non obſtantibus Papa conceſſit mandatum de diſpenſando, cùm decreto legitimationis prolis ſuſceptæ, & ſuſcipiendæ, quod ſufficit, Mareſc. *in c.* 1. *num.* 128. *de conſtit. in* 6. & operatur vbique effectum ſuum contra ſententiam, Præpoſ. *in d. c. tanta colum.* 68. *in fin.* & ſecundum communem, & veriorem opinionem de qua per Illuſtriſſ. D. Cardinalem Manticam *de coniect. lib.* 11. *tit.* 12. *num.* 14. poſt Couar. *in d. cap.* 8. §. 2. *num.* 8. vbi in ſpecie in contrarium allegat, & reprobat Præpoſ. & Ang. & eoſdem reprobat Gabr. *conſ.* 21. *num.* 14. *lib.* 1. qui multos adducit, aliàs nimium eſſet reſtricta facultas diſpenſandi ſecuta copula, & prole ſuſcepta, non celebrato palàm matrimonio de facto, quæ tamen vt plurimum eſt neceſſaria ad euitanda ſcandala, quorum timor remaneret in prole non legitimata. Vnde falſum eſt dicere quod deficiat poteſtas, vel intentio Papæ in his diſpenſationibus, quoad legitimationem prolis præterquam quoad ſpiritualia, vt dicunt Moder. Corduben. *de matrim. lib.* 8. *diſp.* 7. *num.* 14. Nam quoad poteſtatem in his, quæ à iure humano, & poſitiuo prohibentur, qualitas eſt caſus propoſitus, abſque alicuius dubitatione Romani Pontifices ampliſſimam habent poteſtatem, *cap. propoſuit §. licet autem de conceſſ. præben.* Ferdin. de Lopez *in tract. de matrim. Regis Angliæ, dubit.* 2. *in reſponſ. ad primam partis negatiuæ fundamentum num.* 1. *verſ. in his enim, & in reſponſ. ad* 6. *argum.* poſt Abb. *in cap. per venerabilem num.* 22. *verſ. aut non tenuit impediente lege Canonica, qui fil. ſint legit. & ibi omnes.*

Quibus accedit, quod nullus alius præter Papam poteſt ſe ingerere de matrimonio, & conſecutiuis, vt dicunt Doct. allegati per Gabriel. *dicto conſil.* 21. *num.* 14. & addit neminem de hoc dubitare, quinimò vt dicit idem Lopez *vbi ſupra dub.* 10. *num.* 26. diſpenſatio ad acceſſoria, & conſecutiua trahitur, vt voluit gloſ. notab. quam ibi Doctor. communiter ſequuntur *in cap. quia in tantum de præben.* Anton. de Butr. Abb. & Doct. *in cap. cum in cunctis de elect.* Socin. *conſ.* 136. *incip. Quæſtio principalis lib.* 2. Et de intentione dubitari non poteſt, vbi ſunt verba clara, *l. ille aut ille ff. de legat. tertio*. Intent o enim principalis eſt diſpenſare ſuper matrimonio non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, & conſecutiuè prolem ſuſceptam, & ſuſcipiendam legitimam decernere, vt legitur in litteris, ſiue mandato de diſpenſando, quia abſtulit impedimentum canonicum, reſpiciendo principium, quando affuiſſe præſumitur affectus maritalis, & ſi illicitus tunc, vt dictum eſt ſupra. 6

Secundò loco opponebatur contra mandatum illius, qui matrimonium celebrauerat cum Vrſula tanquam procurator Martini, quia nullibi reperitur, & non præſumitur ex allegatis, ſed fuit reſponſum ſufficere probationem mandati ex teſtibus, *l. in exercendis litibus Cod. de fid. inſtrum. cap. primo de procur.* Boer. *deciſ.* 281. *in princip. vbi plures allegat.* Et de mandato deponit Frater Thomas, vt in Summario *num.* 4. & dicit illud vidiſſe, & legiſſe, & idem tertius teſtis in ſummario *num.* 6. qui concordat cum Fratre Thoma, quibus adminiculantur teſtes ibidem deponentes de auditu, & multum facit, quia pro hæredibus Mariæ dicitur, dum impugnant mandatum, quod continebat conditionem de eo non vtendo, niſi de tempore, quo Vrſula viuere non poſſet, nec oſtenditur, quod in alio caſu ſit vſus procurator, & ſatis eſt, quod Vrſula tunc erat in graui periculo mortis conſtituta. 7

Tertiò dicebatur matrimonium non fuiſſe contractum coram Parocho iuxta formam Concilij Tridentini *ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *de reformat. matrim.* Sed placuit reſponſio, ſatis fuiſſe ſatisfactum Concilio per aſſiſtentiam ſacerdotis de licentia Illuſtriſſ. D. Cardinalis Zappatæ tunc Epiſcopi Pampilonen. & ita decreuit ſacra Congregatio Concilij. 8

Licentia verò probatur ex depoſitione ipſiuſmet Domini Cardinalis, qui licet non recordetur de explicita licentia ad hoc data Fratri Thomæ. Tamen deponit de licentia petita ad illos coniungendum in matrimonio, non præcedentibus monitionibus propter periculum quod erat in mora, & quod ei reſponderat, quod dabat licentiam, & dediſſet cuicumque presbytero, vt coram ipſo celebraretur dictum matrimonium, & quod Frater Thomas intelligere potuit, quod illa dabat, qui eſt vir doctus, & benè intelligens, & idem Frater Thomas teſtatur ſe habuiſſe. 9

Quartò oppugnabatur matrimonium, vt inde excluderetur legitima, quia conſtabat, quod die 26. menſis Iulij anni 1599. hora octaua de mane fuerat conceſſa diſpenſatio in Ciuitate Pampilonen. vt in ſummario *hæredum num.* 6. & eadem die fuit data licentia contrahendi, & matrimonium contractum poſt duas horas in circa, cùm tamen locus contracti matrimonij in oppido Sancti Sebaſtiani diſtet à Ciuitate Pampilonen. per 40. milliaria, & ſic erat inueriſimilis notitia diſpenſationis; Cui obiectioni reſponſum fuit, 10

fuit, quod de matrimonio contracto poſt diſpenſationem conſtabat: probatum tamen non fuit, de iure neceſſariam eſſe notitiam ſaltem veriſimilem; quinimò contrarium videtur probari poſſe exemplis, nam eligentes qui erant excommunicati, ſi eligunt poſt abſolutionem, quam ignorabant, valet electio *in cap. 5. in fin.* & ibi Gemin. 1. q. 4. & Rota tenuit coram Illuſtriſſ. Domino Cardinali Seraphino in cauſa Calciaten. Canonicatus 6. Martij 1589. Idem dicitur ante notitiam prodeſſe reſtitutionem Principis, parique modo libertatem conceſſam, *l. eius qui in prouincia §. fin. ff. ſi certum pet.* Bart. *in l. fin. num. 5. C. de ſent. paſſ.* & collatio beneficij facta à Collatore vacationem ignorante valet, Rot. *deciſ. 36. de præbend. in antiq.* Io. Monach. *in c. ſi tibi abſenti num. 5. & 6.* & ibi Prob. *num. 5. 6. & 7.* Gemin. *num. 9. de præbend. in 6.* Ita in hoc caſu valet matrimonium, etiamſi coniuges nondum ſciuerint ſententiam exequutoris, quia habebant intentionem contrahendi, quatenus eſſet exequuta gratia diſpenſationis, vt per Monach. ſupra allegatum in ſimili.

11 Non obſtat executorem nulliter procedere ante præſentationem literarum ſuæ facultatis, Caſſad. *ſuper reg. deciſ. 33. num. 3. & de reſtit. ſpoliat. deciſ. 8. num. 10.* quoniam ibi executor debet eſſe certus pro exercenda iuriſdictione inter partes; cuius qualitates ſcire debet ex reſcripto. In caſu noſtro in hac diſpenſatione gratia dependet à facto executoris, qui vigore mandati de diſpenſando conceſſit licentiam de contrahendo dicto matrimonio, poſt cuius conceſſionem ſtatim factæ fuerunt perſonæ coniugum, materia legitima ad contrahendum.

12 Reliquæ obiectiones ſubreptionis, & non verificationis mandati de diſpenſando fuerunt viſæ minus releuantes, & benè euacuatæ in dicta deciſione Domini mei Caualerij, & in reſponſionibus datis pro Martino iuniore. Vnde fuit reſolutum per dominos ſententiam Rotalem eſſe confirmandam.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Toletana Canonicatus.

Mercurij 10. Decembris 1608.

ARGVMENTVM.

Puritas ſanguinis an præſumatur, à quo, & quomodo probanda. Plura de teſtium fide, & approbatione præſertim in probatione fraternitatis, & malæ famæ, & an qualitas in Statuto probanda ſit.

SVMMARIVM.

Status controuerſia, ſuper qua deciſio facta fuit, recenſetur à n. 1. vſque ad 7. incluſiuè.

Teſtes non reddentes rationes ſui dicti fraternitatem non probant, n. 8.

Fraternitas non probatur per teſtes, niſi expreſsè dicant, quod talis eſt frater talis vtrinque coniunctus, numero 9.

Teſtis ſibi varius, & contrarius nihil probat, n. 10.

Teſtis dicitur ſibi varius, & contrarius, quando primo dixit ſe neſcire, & poſtea dicat ſe ſcire, n. 10. & 11.

Teſtis primo dicto ſtandum eſt potius, quàm ſecundo, licet primum debilitetur per ſecundum, n. 10.

Teſtis qui primo dicit ſe non recordari, non dicitur varius, ſi poſtea dicit ſe melius recordari, n. 11.

Fraternitas licet probetur per teſtes deponentes, quod ſic communiter vti fratres reputabantur, non tamen probant niſi addant ſic vti fratres fuiſſe tentos, & reputatos ab ijs, qui illos cognoſcebant, n. 12.

Teſtis vnus de viſu, & certa ſcientia non coniungitur cum Teſtibus deponentibus de publica voce, & fama ad præficiendam probationem in cauſa graui, & ardua, n. 13.

Cauſa dicitur magna & ardua, quando agitur de incurrendo infamiam, n. 13. in fin. & ſeqq.

Filiatio probatur per confeſſionem partis, qua tamen confeſſio nocet tantum confitenti, non alijs, n. 16.

Confeſſio qualificata acceptari debet, prout iacet, nec poteſt diuidi, n. 17.

Identitas perſonæ in cauſa graui, & ardua non cenſetur probata per identitatem proprij nominis, niſi concurrant aliæ demonſtrationes cognominis, & ſimiles, num. 18. & ſeqq.

Fama mala probat in antiquis, in quibus veritas aliter haberi non poteſt, n. 23.

Famæ probatio non admittitur, niſi fuerit perpetua, conſtans, illæſa apud omnes, nec allegationibus contrarijs debilitata, & conquaſſata, numer. 24. & ſequentib.

Teſtibus deponentibus de bona fama magis credendum, quàm deponentibus de mala, n. 27. & 28.

Teſtes plenè probant contra producentem, n. 28.

Fama eſt populi vana vox, & non attendenda, nu. 29. & ſequent.

Puritas ſanguinis, & originis præſumitur, & qui aliquem impurum dicit, probare debet, num. 31. & ſeq. num. 39. & ſeq.

Paria ſunt aliquid non eſſe, vel eſſe, & non apparere, n. 35.

Negatiua oratio vbi præcedit, tunc an, & à quo probanda ſit qualitas in oratione expreſſa, numer. 36. & ſeqq.

Qualitas negatiua in ſtatuto appoſita à quo probanda ſit, n. 36. & ſeqq.

Diſpoſitio ſemper accipienda eſt de caſu dubitabili, n. 36. in fine.

Negatiuæ duæ faciunt vnam affirmatiuam, n. 37.

Negatiua habens affirmatiuam implicitam à quo probanda ſit n. 38. & ſeq.

Præſumptio violenta habetur pro certitudine, donec contrarium probetur, n. 40.

Mortuus in terris Chriſtianorum præſumitur baptizatus, & Chriſtianus, n. 40.

Pœna ab aliqua Conſtitutione impoſita non habet locum, niſi verificatis qualitatibus in Conſtitutione expreſſis, num. 40.

Innocentia potius præſumitur, quàm delictum, n. 41.

Eſſe non dicitur, quod non reperitur, n. 42.

Citatus quod quis non fuerit probatur eo ipſo, quod citatio non reperitur in proceſſu, n. 42.

Negatiua actorum probatur eo ipſo, quod acta non reperiuntur in proceſſu, n. 42.

Antiquum dicitur, quod excedit centum annos, etiam in qualibet materia ardua, & ſtricta, n. 43. & ſeq.

Antiquum dicitur, quod tranſit per plures generationes, num. 43.

Puritas ſanguinis probatur per publicam vocem, & famam, n. 49. & ſeq.

Fama probatur per duos teſtes, pro quibus interpretatio capienda eſt, vt varietas excludatur, n. 51. & ſeq.

DECISIO CXLVII.

1 PRopoſui Dubium datum de ordine Rotæ: An Domino Ludouico de Ouiedo obſtet Statutum Eccleſiæ Toletan. Et vtraque parte informante, Domini vno conſenſu dixerunt. Non obſtare. Totamque hanc diſceptationem ad tria Capita reduxerunt, videlicet: An ex informatione per Capitulum capta probetur aliqua macula, quę originem D. Ludouici inficiat; An ex eadem informatione teneatur D. Ludouicus affirmatiuè probare puritatem ſuæ originis? Denique, An illam probet.

2 Quod attinet ad primum Caput, licet circa illud non fuerit in ſpecie informatum per Agentes pro Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. DD. Decano, Canonicis, & Capitulo Eccleſiæ Toletan. Qui neglecto Dubio à Rota, bis vtraque parte informante, decreto reſtrinxerunt ſe ad duo poſteriora Capita. Tamen pro illorum parte fuit in genere dictum, Originem D. Ludouici eſſe infectam pluribus maculis. Et vltra quod in principio proceſſus de partibus legitur memoriale, ſeu Summarium verificatum per Dominum Decanum Toletanum, & per quinque ex Dominis Canonicis, inter quos erat etiam Dominus Commiſſarius, qui fecit informationem Domini Ludouici, in quo memoriali continentur ea, quæ pro Domino Ludouico, & contra eum probata prætenduntur in dicto proceſſu. Adhuc fuerunt data in Summario Capituli dicta aliquot Teſtium, quibus veluti digito intento ad fontes indicatur, quibus maculis aſſeratur infecta origo Domini Ludouici. Diſcuſſis igitur illis teſtibus, alijſque quos ex proceſſu, iuxta prædictum memoriale extractos, ipſe Dominus Ludouicus dedit in Summario ſuo, Rota cenſuit, non probari aliquam maculam.

Et

Digitized by Google

3 Et quidem, quoad lineam paternam, certum eſt, Dominum Ludouicum deſcendere à nobilibus antiquis Chriſtianis puris, & id non controuertitur. Sed linea materna prætenditur infecta, ex quo Beatrix de le Cadena vxor Baccalaurei Alphonſi de Spinoſa, & proauia materna D. Ludouici fuerit filia Menciæ de Portalegre, quæ in Sancto Inquiſitionis Officio dicitur fuiſſe condemnata, de anno 1502. Quod autem Beatrix fuerit filia iſtius Menciæ deducitur, præſuppoſito in primis, quod dicta Beatrix fuerit ſoror Ioannis de Caſtillos, vt deponunt duo teſtes examinati per dictum Dominum Canonicum Commiſſarium.

4 Hac fraternitate præſuppoſita, conſtat ex actis, quæ idem D. Commiſſarius habuit ex Sancto Inquiſitionis Officio, quod de anno 1552. cum in Eccleſia Parochiali loci de Caſarubios fuiſſet appoſitus quidam habitellus Sambenitus, cùm hac inſcriptione, *Mencia de Portalegre vxor Didaci Lopez Falcon condemnata*, comparuit coram Sancto Officio prædictus Ioannes de Caſtillo, dixitque ſe eſſe filium Didaci Lopez de Ocana, & Menciæ de Portalegre coniugum defunctorum, & conqueſtus fuit de ſupradicta inſcriptione, aſſerens, quod licet eius mater fuiſſet carcerata à Sancto Officio, non tamen fuerat condemnata, quodque illa quæ condemnata extiterat, fuerat vxor Didaci Lopez Falcon. Et ſuper iſta querimonia Ioannis de Caſtillo fuit formata per Sanctum Officiom Informatio, fuitque decretum, prædictam inſcriptionem delendam eſſe, vti appoſitam per errorem, & loco illius apponendam eſſe aliam inſcriptionem, quæ ſimpliciter, & abſque nomine Menciæ de Portalegre, diceret *vxor Didaci Lopez Falcon condemnata*.

5 Hinc infertur, quod Ioannes de Caſtillo matrem habuit Menciam de Portalegre, & per conſequens, quod eadem Mencia fuit mater Beatricis de la Cadena, cùm Ioannes fuerit frater vtrinque coniunctus Beatricis. Idque confirmatur ex depoſitione quarti Teſtis examinati in dicta informatione capta per Sanctum Officiom, qui dicit, quod Baccalaureus Spinoſa erat genere vxoris Didaci Lopez de Ocana. Cùm autem ſit in confeſſo quod Baccalaureus Spinoſa fuit maritus Beatricis de la Cadena, Si iſte Baccalaureus fuit gener vxoris Didaci Lopez de Ocana, ſequitur quod Beatrix fuit filia dictæ vxoris Didaci Lopez, quæ fuit iſta Mencia de Portalegre.

6 Huic aſſertæ maculæ fuit reſponſum pluribus modis. Primò, non probari iſtam fraternitatem inter Ioannem de Caſtillo, & Beatricem de la Cadena. Prædicti enim duo Teſtes qui de illa deponunt, fuerunt in hac cauſa bis examinati per Dominum Commiſſarium, & primus quidem, qui in ſuo primo examine eſt duodecimus teſtis, & habetur in proceſſu *folio* 205. dicit affirmatiuè, non cognouiſſe Gabrielem de Spinoſa, nec Agnetem Lopez eius vxorem; neque ſcire, neque dici audiuiſſe cuius filius ſit dictus Gabriel, nec habere notitiam alicuius prædeceſſoris eius, tam ex parte patris, quam matris. In ſecundò autem ſuo examine, quod habetur in proceſſu *fol.* 80. & ibi eſt Teſtis 91. dixit, quod in prima depoſitione dixerat, ſe neſcire cuius filius eſſet dictus Gabriel, nec quinam eſſent illius aſcendentes, ſed poſtea recurrit ad ſuam memoriam, & pro ſuæ conſcientiæ exoneratione dicit, ſe habere notitiam de Baccalaureo Alphonſo Spinoſa, & ſcire, quod ille Baccalaureus matrimonium contraxit cum vna ſorore Garſiæ, & Ioannis de Caſtillo, quodque iſto matrimonio natus fuit Gabriel de Spinoſa. Et præmiſſa ſcire, non quod ipſe illos cognouerit, ſed de auditu à Nicolao Delgado patre ipſius teſtis, qui erat veluti repertorium familiarum loci de Caſarubios, & à Ioanne de Caſtillo Iuniore, & à Baptiſta Gallego, & ſic iſte teſtis in hac ſecunda ſua depoſitione, licet non exprimat nomen Beatricis de la Cadena, nihilominus deponit in effectu quod illa fuerit ſoror Ioannis de Caſtillo.

7 Alter verò teſtis qui in ſua prima depoſitione eſt decimus, & habetur in proceſſu *folio* 188. aſſerit, cognouiſſe prædictum Gabrielem de Spinoſa, & Agnetem Lopez illius vxorem, & audiuiſſe dictum Gabrielem fuiſſe filium Baccalaurei Alphonſi de Spinoſa, & Beatricis de la Cadena eius vxoris, neſcire cuius loci eſſet naturalis, nec cuius filia eſſet dicta Beatrix, nec habere aliquam notitiam aliorum eius aſcendentium. In ſecunda verò depoſitione, quæ habetur in proceſſu *folio* 774. Ibique eſt teſtis 87. dicit cognouiſſe Ioannem de Caſtillo valde benè, & audiuiſſe pro valde certo illum habuiſſe vnam ſororem vtrinque coniunctam, vocatam Beatricem della Cadena, & neſcire quorum filij fuerint dicti Ioannes, & Beatrix.

Iſtis duobus teſtibus poteſt opponi inprimis, quod non 8
probant, quia nullam reddunt rationem ex qua poſſit inferri ad fraternitatem Ioannis, & Beatricis, Aymon *conſ.* 249. *num.* 2. Anchar. *conſ.* 52. *n.* 7. *cum ſeq.* Dec. *conſ.* 254. *num.* 1. & 4. Tiraq. *de retract. conſang.* §. 1. *gloſ.* 16. *in verſ. declarari de lignag. n.* 1.

Sed magis diſtinctè procedendo primus teſtis, non 9
dicit, quod Ioannes fuerit frater vtrinque coniunctus Beatricis, ideòque non infertur concludenter ex illius depoſitione; quod Beatrix fuerit filia Menciæ, nec quod macula Menciæ pertineat ad Beatricem, Ang. *in auth. vt lic. matr. & aui.* §. 1. *verſ. ad hæc in fin.* Alexand. *in l. ſæpè n.* 51. *verſ. idem etiam ſenſit Ang. ff. de re iud.* Tiraq. *de nobil. c.* 12. *n.* 3. Cott. *in memor. in verſ. ſententia dicta pro vno ex multis fratribus*.

Deinde iſte primus teſtis fecit duas depoſitiones mani- 10
feſtè ſibi inuicem contrarias, cùm in prima dixerit, ſe neſcire ex quibus parentibus natus eſſet Gabriel Spinoſa. In ſecunda autem dixit, ſe ſcire, quod idem Gabriel fuit filius Baccalaurei Alphonſi de Spinoſa, & Beatricis de la Cadena. Ideòque vel neutri dicto credendum eſt, Bart. *in l. eos ff. ad legem Corn. de falſ. num.* 1. communem dixit Ruin. *conſ.* 57. *num.* 8. *verſ. nec obſtat*, *lib.* 1. magis communem, Alex. *conſ.* 2. *num.* 8. *lib.* 7. & *conſ.* 19. *num.* 3. *lib.* 4. vel ſtandum eſt priori dicto ita tamen, vt aliquatenus debilitatum remaneat per ſecundum, gloſ. *in c. veniens, il ſecondo in verſ. pars, verſ. ſed illi de teſtibus*, *gloſ. fin. in cap. cum cauſam*, *ſed ſi quis teſtis eodem tit.* Inn. *in cap. præterea num.* 2. *de teſtib. cogen*, Corn. *conſil.* 17. *n.* 15. *lib.* 3. Dec. *conſ.* 175. *verſ. non obſtat* 8. & *conſ.* 189. *n.* 9. & 10.

Nec facit, quod in ſecunda depoſitione dixerit, ſe me- 11
lius recordari, ad not. per Bartol. *in l. qui bona fide* §. *ſi quis ſtipulatus in princ. ff. de dam. infec. vbi apoſtilla in verb. interrogari*, dat concordantes, & atteſtatur de communi. Concluſio enim procedit, quando in primo examine teſtis dixit, ſe non recordari, quia poſtea benè poteſt recordari, & ita Bart. declarat, Alex. *conſ.* 191. *in fin. lib.* 7. & *conſ.* 56. *num.* 7. *lib.* 2. Aretin. *conſ.* 71. *ſub num.* 1. Secus autem quando teſtis ab initio dixit ſe neſcire, vt in hoc caſu. Tunc enim cum iſta ſcire, & neſcire, habere notitiam, & non habere, non ſe compatiantur inuicem, teſti non poteſt adhiberi fides, maximè quia non reddit rationem, quare melius recordetur Aym. qui alios allegat. *conſ.* 75. *num.* 33. Couar. *variar. reſol. lib.* 2. *c.* 13. Menoch. *de arbit. caſ.* 208. *n.* 7. Nec deſunt Doct. qui fidem abrogarunt teſti ita deponenti, Innoc. *in d. cap. præterea n.* 2. *de teſtib. cog.* Hoſt. *num.* 3. Card. *num.* 1. Ioan. And. *n.* 9. Abb. *n.* 4. Felin. *n.* 10. Rot. *deciſ.* 19. *de teſtib. in nou.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 1. *de reſtit. in integr. n.* 10. & *deciſ.* 3. *n.* 7. *de except.* Clar. *in* §. *fin. n.* 14. vbi de communi, Gabr. *de maleſ. q.* 29. *n.* 30. & 38.

Alter autem teſtis, ſicuti non debet dici ſibi contra- 12
rius, ita non poteſt dici omni exceptione maior: dum adeò confidenter deponit de iſta fraternitate, quam nec leuiter quidem in ſua prima depoſitione attigerat. In qua etiam ſpecie interrogatus de Beatrice dixerat, vt ſupra relatum eſt, neſcire cuius loci eſſet, nec cuius filia, nec ex quibus deſcenderet. In ſecundò autem examine interrogatus: An cognouerit Ioannem de Caſtillos, reſpondit, valde benè cognouiſſe. Deinde abſque alia interrogatione ſubdit neſcire, vtrum dictus Ioannes fuerit vxoratus, niſi quod dici audiuit pro valde certo, illum habuiſſe vnam ſororem patris, & matris, quæ fuit vocata Beatrix de la Cadena, quæ fuit coniugata cum Baccalaureo Alphonſo de Spinoſa. Perſeuerat nihilominus in eo, quod non habet aliquam notitiam de patre, vel matre, nec de aſcendentibus Beatricis. Ideòque mirum eſt, quomodo iſtam fraternitatem, & quidem vtrinque coniunctam adeò benè & valde certo audiuerit. Præterea deponit de ſolo auditu abſque requiſitis, text. *in c. licet ex quadam de teſtib.* Nec dicatur illum deponere de publica voce, & fama. Quod enim dicit tale fuiſſe publicum, & notorium in Oppido de Caſaruuios, non pertinet ad fraternitatem Ioannis, & Beatricis, ſed ad tractatum conſanguinitatis inter deſcendentes vtriuſque. Ad fraternitatem

verò

verò pertinet quod idem deponit, illud dici audiuiſſe à ſuis omnibus prædeceſſoribus, & maioribus. Ex quibus verbis nihil elici poteſt, niſi reputatio priuata vnius familiæ. Sed conceſſio, ſine veri præiudicio, quod deponat, Ioannem, & Beatricem fuiſſe publicè habitos, & tentos pro fratribus; tamen id non vrgeret, cùm non addat fuiſſe tentos ab ijs, qui illos cognoſcebant, ad text. *in dict. cap. licet ex quadam*, ibique gloſ. *in verſ. ſuis*, latè Hippol. Rimin. *conſ.* 363. *num.* 139. Corn. *conſ.* 78. *num.* 5. *&* 7. *lib.* 3. Surdus *conſ.* 151. *num.* 76. *& ſequent. lib.* 2. Aymon. *de antiquit. tempor. par.* 1. §. *vlt. num.* 6. Fuit dictum in cauſa Toletana Portionis 27. Ianuarij 1595. coram Illuſtr. Mantica.

13 Poſtremò eſt vnicus teſtis, qui nihil probat, nec probatio compleri poteſt per illum teſtem in Sancto Officio examinatum, cuius dictum ſupra relatum fuit. Nam ille non loquitur de iſta fraternitate, vltra quod eſt etiam vnicus in illo dicto, quod emanauit obiter, & non reddita illius aliqua ratione. Demum quia fuit examinatus in alia cauſa, ad alium effectum, & inter alias perſonas. Non ſuffragatur etiam fama, quatenus per alios teſtes probata exiſtat, quod deſcendentes Ioannis, & Beatricis ſe tractauerint vti conſanguinei, talis enim probatio eſſet nimis vaga, cùm illa conſanguinitas potuerit aliunde, quam ab illa fraternitate oriri. Præterea in cauſa graui, & ardua, vnius teſtis etiam de viſu, & certa ſcientia, non coniungitur cum alijs deponentibus de publica voce, & fama ad perficiendam probationem, Bald. *in c. veniens il* 1. *col.* 1. *de teſtibus*, ibique Decius *num.* 29. Gabriel *de probationibus num.* 10. Alex. 149. *num.* 4. *lib.* 1. Specul. *tit. de not. reſtit.* §. 3. *verſ. ſi agenti*, Cappella Tholoſana *dec.* 172. Fuit dictum in cauſa Ciuitaten. habitus 2. Iunij 1607. coram R. P. D. meo Ludouiſio, & multò minus poteſt coniungi iſte teſtis de audiui, gloſ. *in c. tam litteris de teſtibus*, Hippol. de Marſil. *in l. de minore*, §. *plurium quoque num.* 87. *de quæſt.* vbi allegat Ioannem de Imol. *in c. licet ex quadam*, *de teſtibus*, nec dubitari poteſt, quin iſta cauſa ſit grauiſſima, cùm agatur non ſolùm de repellendo Domin. Ludouicum à Canonicatus inſignis Eccleſ. Toletan. ſed etiam de incurrendo ipſi, & omnibus eius conſanguineis, notam, & maculam acerbiſſimam impuritatis, ad text. *in l. iſti quidem*, §. *quod ſi dederit*, *ff. quod met. cauſ. iuſta cauſa*, *ff. de manumiſ. vindic. l. propter litem de excuſ. tutor.* Oldrad. *conſ.* 97. Couar. *var. reſol. lib.* 1. *c.* 11. *num.* 4. *& in c. peccatum par.* 1. *n.* 6. *de reg. iur. in* 6.

14 Eodem loco habenda eſt fama impuritatis, qua aſſeritur oneratum eſſe nomen, & familiam de Caſtillo. Etſi enim concludentiſſimè probaretur, tamen eſſet omninò inefficax quo ad probationem prædictæ fraternitatis; ratio eſt, quia dato iuxta intentionem Capituli, quod Ioannes, & Beatrix fuerint frater, & ſoror, quodque communem habuerint matrem Menciam, ex cuius perſona tranſiuerit impuritatis nota in familiam de Caſtillos, ſequeretur, quod eadem mala reputatio tranſire debuiſſet in familiam de Spinoſa, quæ per lineam maternam deſcendit à prædicta Beatrice, filia Menciæ, & ſorore Ioannis, & nihilominus in informatione capta per Dominum Commiſſarium, nullus teſtis deponit, quod familia de Spinoſa ſit infecta, imò plures deponunt de illius nobilitate, & puritate.

15 Eſt etiam aduertendum, quod ſi qua impuritatis ſuſpicione laborat dicta familia de Caſtillos, ea potuit oriri ex prædicta Sambeniti appoſitione, cuius inſcriptio, licet poſtea deleta fuerit, tamen non eſt inconueniens, quod in vulgus, vel etiam inter eos, qui mutationem inſcriptionis ignorarunt, macula, & ſiniſtra exiſtimatio permanſerit, vel potuit dicta fama impuritatis oriri ex carceratione Menciæ de Portalegre: quæ ſola, etiam ſine condemnatione, fuit ſufficiens materia enutriendæ huic ſuſpicioni. Itaque ex tali reputatione non poteſt rectè inferri, quod illi de Caſtillos orti ſint ex Mencia cõdemnata, minuſque quod origo D. Ludouici ad illam referenda ſit.

16 Secundò fuit principaliter reſponſum, quod etiamſi probaretur fraternitas inter Ioannem de Caſtillos, & Beatricem della Cadena, nihilominus quamdiu mater eorum ignoratur, confeſſio Ioannis, quod ipſe fuerit filius Menciæ de Portalegre, præiudicat ſoli Ioanni, non autem Beatrici abſenti, vel deſcendentibus Beatricis, *l. ſi duobus*, §. 1. vbi Iaſ. *de iureiur.* idem Iaſ. *conſil.* 106. *num.* 2. *& ſeq. lib.* 1. Afflic. *deciſ.* 245. *num.* 11. Natt. *conſil.* 438. *num.* 9. Tiraq. *de retract. conuent.* §. 4. *gloſ.* 6. *num.* 9.

17 Tertiò fuit reſponſum, quod confeſſio Ioannis debet acceptari prout iacet, nec poteſt diuidi, Bart. *in l. Aurelius*, §. *idem quæſiit*, *ff. de lib. legat.* Cyn. *in l.* 1. *quæſt.* 3. *de confeſſ.* Alciat. *conſ.* 88. *lib.* 1. Barbat. *conſ.* 3. *num.* 34. *vol.* 2. & alij per Surd. *conſ.* 258. *num.* 4. Ioannes autem non dixit ſimpliciter, ſe filium Menciæ de Portalegre, ſed addidit, quod dicta Mencia fuit quidem carcerata in Sancto Officio, ſed non condemnata, & quidem non eſt veriſimile, quod ſi mater Ioannis fuiſſet à Sancto Officio condemnata, ipſe Ioannes extitiſſet adeo perfricatæ frontis, vt coram ipſis Sancti Officij Iudicibus auſus eſſet comparere, & aſſeuerare, matrem ſuam non fuiſſe condemnatam. Et minus eſt veriſimile, quod Iudices illius Sacri Tribunalis, qui ſumma cum eruditione, religione, & diligentia omnia inquirere, & conſiderare ſolent, deuenerint ad huiuſmodi actum, mutandi inſcriptionem vnius Sambeniti, idque ad querimoniam, & petitionem Ioannis, niſi iuſtificata in primis querimonia, & petitione.

18 Hinc ſequitur quarta reſponſio, videlicet, non probari, quod Mencia de Portalegre vxor Didaci Lopez de Ocana, & mater Ioannis de Caſtillos fuerit in Sancto Officio condemnata. Id enim non probatur ex confeſſione Ioannis, cùm is dixerit illam fuiſſe carceratam, non autem condemnatam, non etiam ex inſcriptione Sambeniti, quia ex dicta inſcriptione fuit deletum nomen Menciæ de Portalegre, inſtante Ioanne de Caſtillos, vt dictum eſt, vltra quod dicta inſcriptio loquebatur de vxore Didaci Lopez de Falcon, non autem de vxore Didaci Lopez Ocana. Non denique ex ſententia Sancti Officij de anno 1502. quia illa ſententia lata eſt contra Menciam Rodriguez, non contra Menciam de Portalegre. Vt habeatur autem perſonæ identitas, præſertim in cauſa tanti præiudicij, non ſufficit nomen proprium Menciæ, quod commune eſſe poteſt pluribus. Sed requiruntur præterea aliæ demonſtrationes cognominis, & ſimiles, Bart. *in l. demonſtratio iſta n.* 14. *de cond. & demonſtr.* Pariſ. *in c. auditis n.* 26. *& ſeq. de præſc.* Afflict. *deciſ.* 24. *n.* 6. Specul. *de teſtium edit.* §. *breuiter*, at in hoc caſu nedum deſunt demonſtrationes, ſed adeſt etiam expreſſum cognomen Rodriguez, quod eſt, omninò diſcrepans à cognomine de Portalegre.

19 Alia macula in origine D. Ludouici, & quidem duplex, prætenditur ex perſona vxoris Didaci Lopez Falcon, cuius mortuæ oſſa fuerunt combuſta, vigore ſententiæ latæ in Sancto Officio de an. 1487. Prior macula contexitur ex quo, dictorum Didaci, eiuſque vxoris, dicitur fuiſſe filius Garſias Lopez del Rincon, qui fuit pater Didaci Lopez del Rincon, qui Didacus iunior, fuit maritus Menciæ de Portalegre condemnatæ, vt prætendi iam dictum eſt de an. 1502. Vnde infertur, quod ille Didacus maritus Menciæ, fuit etiam Pater Beatricis de la Cadena proauæ D. Ludouici, & conſequenter quod dict. Beatrix habuerit deſcendentiam à prædicta vxore combuſta. Omiſſis alijs, huic aſſertioni ſatisfacit reſponſio iam data, quod non probatur Beatricem de la Cadena fuiſſe filiam illius Menciæ de Portalegre, nec etiam probatur eam fuiſſe filiam iſtius Didaci Lopez del Rincon.

20 Poſterior macula deducitur, ea quo Agnes Lopez del Rincon, auia materna Domini Ludouici, fuit proneptis dictæ Garſiæ Lopez del Rincon, Didaci Lopez Falcon, cuius vxoris oſſa fuerunt combuſta. Ad hoc probandum, datur illemet teſtis iam allegatus in informatione capta per Sanctum Officium de anno 1552. qui depoſuit ſe cognouiſſe Didacum Lopez de Ocana, & Alphonſum Lopez de Ocana, & Gundiſaluum Lopez de Ocana, omnes tres fratres, & quod dicebat ſe eſſe filios Garſiæ Lopez de Ocana, & nepotes Didaci Lopez Falcon. Fuit reſponſum, quod iſte eſt teſtis de auditu, & vnicus, & patitur alias exceptiones iam enumeratas. Vltra quod dum dicit illos fratres fuiſſe nepotes Didaci Lopez Falcon, poteſt intelligi de nepotibus ex fratre, & intelligendo propriè de nepotibus ex filio, adhuc non concludit perneceſſe pro intentione Capituli, quia non exprimit, quod ſint nepotes ex illa vxore condemnata, & potuit Didacus Lopez Falcon ex alio matrimonio filios procreaſſe. Nec ex rationibus ſupra conſideratis coniungi poſſunt cum iſto teſte, ſi qui forſan alij teſtes habentur, qui de iſta deſcendentia per publicam vocem, & famam deponant.

21 Secundò fuit reſponſum, depoſitionem illius vnici teſtis omnino infringi ex dictis duorum teſtium, qui habentur in informatione per Capitulum capta. Etenim 63. teſtis in proceſſu *folio* 603. dicit habere notitiam Alphonſi Lopez del Rincon, & Agnetis Nunez de Medina eius vxoris, quæ fuerat prius coniugata cum quodam N. de Frias, quodque illa ex ſecundo matrimonio, cum dicto Aphonſo habuit filios, Alphonſum, Didacum, & Garſiam Lopez del Rincon, qui Garſias fuit ille, qui ex Oppido de Ocana ſe contulit, vt reſideret ad Oppidum de Caſarubios, quodque hæc audiuerit à parentibus, & patris ſuis, qui deceſſerunt valdè ſenes, 60. autem teſtis proceſſu *folio* 579. dicit, quod habet magnam notitiam de auditu à prædeceſſoribus, & maioribus ſuis de Garſia Lopez del Rincon, qui iuit reſidere ad Oppidum de Caſarubios, ibique vxorem duxit, & fuit oriundus ex Oppido de Ocana, quodque dictus Garſias erat filius cuiuſdam Alphonſi Lopez del Rincon, & N. de Medina, quæ prius fuerat maritata cum quodam N. de Frias, & audiuit, quod dicta N. de Medina erat de Cantabria, neſcit cuius filius eſſet dictus Alphonſus, niſi quod erat naturalis de Ocana, & quod dictus Garſias habuit fratres Didacus Lopez del Rincon, & Alphonſum Lopez del Rincon.

22 Stantibus iſtis depoſitionibus claris, & diſtinctis, quod Garſias fuerit filius Alphonſi, & Agnetis, & ſtante etiam diuerſitate cognominum Falcon, & del Rincon, non poteſt conſtare ex illo vnico teſte, quod idem Garſias fuerit filius Didaci Lopez Falcon, eiuſque vxoris combuſtæ. Præſertim cùm dictis depoſitionibus aliquod adminiculum præbeat teſtis 66. *folio* 623. qui dicit habere notitiam Agnetis Nunez de Medina, quæ fuit primum vxor Ferdinandi de Frias, & in ſecundo matrimonio fuit coniugata cum quodam N. Lopez del Rincon. Nec vim faciet, ſi forſan dicetur, prædictos Gundiſalnum, Didacum, & Aphonſum, potuiſſe eſſe nepotes Didaci Lopez Falcon, eiuſque vxoris combuſtæ per lineam maternam, id eſt, ex aliqua filia dictorum Didaci, eiuſque vxoris: quia id nullibi probatur. Quinimò octauus teſtis examinatus per Dominum Commiſſarium in proceſſu *fol.* 166. deponit audiuiſſe è Garſia del Caſtillo patruo ſuo, quod dictus Garſias Lopez del Rincon contraxerat matrimonium cum quadam filia Mareſchalchi de Noues.

23 Rurſus opponitur alia macula, ex teſtibus deponentibus de mala fama cognominis Lopez del Rincon: quia in antiquis admittitur hæc probatio cum veritas aliter haberi vix poſſit, *argum. l. ſi arbiter, ff. de probat.* gloſ. *in cap.* 1. *de præſumpt. in* 6. Hoſtien. *in cap. quod per nouale de verbor. ſignific.* Bald. *in l.* 3. *C. de probat.* Franc. Aret. *conſ.* 37. *n.* 1. *& ſeq.*

24 Fuit reſponſum, quod cùm fama ſit tam ficti, prauique tenax, quam nuncia veri, id genus probationis, non paſſim, & indifferenter admittitur, ſed ita demum ſi fama eſt perpetua, & conſtans, & illæſa apud omnes, ſi apparet illam ex aliqua probabili cauſa potuiſſe oriri, & ſi non eſt contrarijs allegationibus debilitata, & conquaſſata, *cap.* 2. & ibi gloſſa *in verſiculo populi de electio. l. Decurionum, C. de pœnis*, Bart. *in l. de minore*, §. *plurimum num.* 31. *ff. de quæſt.* Rolandus *conſ.* 30. *num.* 48. *lib.* 1. Alex. *conſ.* 113. *n.* 11. *lib.* 6. Corn. *conſ.* 130. *num.* 6. *lib.* 4. Pariſ. *conſilio* 11. *num.* 120. *lib.* 1. fuit dictum in cauſa Oueten. Canonicatus 28. Iunij 1604. coram R. P. D. Caualerio, & ſæpè in alijs cauſis.

25 Hæc autem requiſita nullo modo concurrunt in hoc caſu: Nam in primis non datur aliqua perſona in ſpecie, ex qua iſtud malum nomen oriri potuerit: Item nedum non datur aliqua probabilis cauſa, ſed nec vlla omninò datur, propter quam ita generaliter vniuerſum illud cognomen Lopez del Rincon, iſta mala fama premi debeat. Imò apparet de falſa cauſa huius ſiniſtræ reputationis, nempè dum putabatur iſtos Lopez del Rincon deſcendere à Didaco Lopez Falcon, eiuſque vxore, cuius oſſa combuſta fuerunt, atque in informatione per Dominum Commiſſarium capta. Tertius teſtis *fol.* 114. deponit audiuiſſe dici, quod hoc malum nomen erat illatum iſtis Lopez del Rincon, eo quod emiſſent quædam bona Didaci Lopez Falcon. Deinde iſta fama adeò generica non ſufficit ad inficiendam particularem deſcendentiam Domini Ludouici, non ſolùm propter deducta in cauſa Oxomen. ſtatuti 27. Iunij 1601. coram R. P.D. meo Decano, ſed etiam quia cum Garſias Lopez del Rincon, à quo iuxta intentionem Capituli, deſcendit Dominus Ludouicus, veniſſet ad Oppidum de Caſarubios, & reliquiſſet in Oppido de Ocana patria ſua, duos fratres ſuos, Alphonſum, & Didacum, ex Didaco fuit genitus Rodericus, & ex Roderico Baccalaureus Didacus Lopez Ciruelo, qui per ſententiam Sancti Officij fuit combuſtus in dicto loco de Ocana, vbi etiam hodie in Parochiali Eccleſia dicitur extare illius habitum Sambenitum. Ideòque admodum probabile eſt, quod malum nomen illius familiæ, inde originem habuerit, quæ non debet nocere Domino Ludouico, qui à dicto Didaco non deſcendit.

Item, mala fama iſtius nominis non eſt conſtans apud 26
omnes: nam in informatione per Capitulum Toletanum, capta ſuper admiſſione Domini Auguſtini de Aldana ad portionem in Eccleſia Toletana, habentur depoſitiones plurimorum teſtium, qui dicunt, illos qui habent cognomen, Lopez del Rincon, fuiſſe communiter habitos tentos, & reputatos pro deſcendentibus à Chriſtianis antiquis, & illi teſtes licèt non habeantur in proceſſu Domini Ludouici, quia non contingit illos examinari per Dominum Commiſſarium, tamen ſunt in alia cauſa producti in Rota, eo quod etiam Dominus Auguſtinus à denegata ſibi poſſeſſione appellauit. Qui Dominus Auguſtinus cum deſcendat etiam ex illis Lopez del Rincon, eadem linea, eodemque ramo, quo Dominus Ludouicus, poteſt Dominus Ludouicus vti dictis teſtibus ad hunc effectum, vt prædicta mala fama non poſſit dici perpetua, & conſtans, maximè quia in informatione Domini Ludouici, reperiuntur examinati ſuper iſto malo nomine, Lopez del Rincon, aliqui ex illis teſtibus, qui de dicta mala fama depoſuerant in informatione Domini Auguſtini.

Et cùm præter teſtes tunc examinatos, legantur in ipſa
informatione Domini Ludouici aliqui teſtes, qui dicunt,
illum per vtramque lineam paternam, & maternam de- 27
ſcendere à Chriſtianis antiquis, vt infra dicetur, ſicque includant etiam impuritatem nominis Lopez del Rincon, ſequitur quod in iſto duplici concurſu bonæ famæ cum mala, magis ſtandum eſt bonæ, *c. cum in tua*, vbi Abb. *n.* 3. *de ſponſal.* Bald. *in l. fin. verſ. ex hoc deciditur, ff. de ſer. & in l. Diuus, verſ.* 4. *eſt argumentum, ff. de milit. teſtam.* Felin. *in c. contingat n.* 2. *verſ. item intellige dictum*, Bart. *de reſcript.* Corn. *conſ.* 176. *n.* 10. *vol.* 4. Put. *dec.* 2. *lib.* 4. Cuman. *conſ.* 136. *n.* 4. Specul. *tit. de inquiſ.* §. *nunc tractemus, verſ. quod ſi teſtes*, Alex. *conſ.* 143. *n.* 7. *lib.* 2.

Demum illa mala fama nominis Lopez del Rincon, re- 28
manet proſtrata ex pluribus, quæ in contrarium concurrunt: nam aſſeritur, quendam Licentiatum Ioannem de Roias, qui erat ex prædicto nomine fuiſſe Conſultorem Sancti Officij Inquiſitionis, & hoc deponunt ſecundus teſtis *fol.* 87. & tertius *fol.* 114. contra quos teſtes vix eſt, quod Capitulum poſſit aliquid opponere, cùm ab ipſo, ſiue à Domino illius Commiſſario inducti, & examinati fuerint, *l. ſi quis teſtibus*, & ibi Doctores *C. de teſtibus*, Abbas *in cap. præſentium num.* 6. *&* 7. *de teſtib.* Aym. *conſ.* 188. *num.* 5. Socin. iunior. *conſ.* 69. *num.* 12. *lib.* 1. Roman. *conſ.* 104. *num.* 6. Surd. *deciſ.* 284. *num.* 14. Fuit dictum in cauſa Tolet. Portionis 2. Maij 1594. coram Illuſtriſſimo Mantica, & ex quadam informatione extracta per Dominum Commiſſarium, quæ habetur *folio* 971. reſultat, quod de anno 1586. cum Rodericus filius Franciſci Lopez del Rincon fratris Agnetis auiæ Domini Ludouici, vellet promoueri ad Sacros Ordines, fuit directa quædam commiſſio Commiſſario Sancti Officij Inquiſitionis, qui examinauit tres teſtes inductos à dicto Roderico, & poſtea ex Officio plures alios, qui omnes iuxta interrogatorium puritatis depoſuerunt, Rodericum, eiuſque parentes, & auos fuiſſe puros Chriſtianos antiquos. Item in alia informatione præſentata eidem D. Commiſſario, quæ habetur *folio* 989. continentur plurimi teſtes, qui concludenter deponunt ſuper puritate ſanguinis Gundiſalui filij Garziæ Lopez del Rincon, quem Garziam Capitulum habet pro proauo Agnetis Auiæ Domini Ludouici, & eum habent pro homine honorato, & principali, & pro Chriſtiano antiquo, non deſcendente ex Iudæis, nec Mauris, & ſi aliud eſſet, quod ipſi illud ſcirent, vel dici audiuiſſent. Additur fuiſſe litigatum in Cancellaria Granaten. ſuper nobilitate, & puritate deſcendentium

Al-

Digitized by Google

Alphonſi Lopez del Rincon, ibique fuiſſe examinatos aliquot teſtes, quorum depoſitiones datæ in Summario Domini Ludouici, *numero* 22.continent, quod illi deſcendentes Alphonſi veniebant à pura generatione de Hiios dalgo, & ſecundum probationes nobilitatis, & puritatis dicitur fuiſſe iudicatum, & conceſſas literas executoriales.

29 Vnde prædicta colligendo, dicendum eſt, quod vel mala fama nominis Lopez del Riocon cœpit ab illo Didaco Lopez Ciruelo combuſto, vel ab illo teſte vnico examinato in Sancto Officio de anno 1552. vel quod dicta fama, eſt vana vox populi non attendenda, *c. parentela, il ſecondo,* 3. *qu.*6. Bald. *in.l.*2.*de excuſat. tut.*Specul. *tit. de notab. crim.* §. *fama, verſ. ſed quid*, Bart. *in l.*1. §.*idem habeo,ff.de aqu.plu.arcen. cum conſ.*78.*n.*3.latè Rim. *d. conſ.* 363.*n.* 144. & Io. Gaſt. *de nobil.* gloſ. 18. §.1. *nu.*13.

30 Supereſt alia aſſerta macula in origine D. Ludouici ex perſona Marinæ Manuel, quæ fuit mater ſupradictæ Agnetis Lopez del Rincon, & proauia Domini Ludouici, & iſta macula deducitur ex teſtibus deponentibus, quod iſta familia de los Manueles in Oppido de Illeſcas, communiter reputatur de confeſſis, & impuris. Sed id facile tollitur, ex quo conſtat etiam ex informatione per Capitulum capta folio 747. quod illius Marinæ frater fuit Alphonſus Manuel, qui vxorem habuit Mariam de Sancto Petro, quæ de anno 1492. fuit per Sanctum Officium reconciliata, & condemnata ad carcerem perpetuum. Vnde cùm ex perſona dictæ Mariæ de Sancto Petro, fama impuritatis potuerit peruenire in nomen, & familiam de los Manueles, non debet talis reputatio nocere aſcendentibus, nec tranſuerſalibus Alphonſi, nec deſcendentibus ab ipſis, ſicque nec Domino Ludouico, qui eſt quidem pronepos dictæ Marinæ Manuel, ſed non deſcendit ab Alphonſo, neque à Maria de Sancto Petro illius vxore reconciliata. Atque ex his Rota cenſuit non probari maculam, quæ obſtet Domino Ludouico.

31 Deueniendo autem ad ſecundam principalem inſpectionem, circa quam Informantes pro Capitulo fecerunt maximam, & potiſſimam vim, Domini non exiſtimauerunt recedendum eſſe à Deciſionibus ſæpiſſime in hac materia factis, quæ ſemper liberarunt ab onere probationis Prouiſos pro ſua admiſſione inſtantes. Ita enim fuiſſe reſolutum conſtat, nedum in ſimilibus ſtatutis aliarum Eccleſiarum Hiſpaniæ, vt in cauſa Oueten. Canonicatus 24. Ianuarij 1578.coram Illuſtriſſimo Seraphino, in Legionenſi denegatæ poſſeſſionis 8. Martij 1593. coram Illuſtr. Blanchetto, in Oxomen. ſtatuti 27. Iunij 1601. coram. R. P.D. meo Decano, in Legionen. Canonicatus tertia Iunij 1602. coram D.meo Coccino, ſed etiã in ſtatuto Toletano in cauſis Toletan. Portionis 7. Maij 1568. coram Illuſtriſſimo Seraphino, & 2. Maij 1594. atque 27. Ianuarij 1595. coram Illuſtriſſimo Card. Mantica.

32 Et id quidem maxima cum ratione. Primum ob difficultatem probationis,quæ fuit conſiderata coram Illuſtriſſ. Seraphino in dicta Toletan. Portionis. Nam & probatio ſemper eſt onus, & in hoc caſu præcipue, in quo licet puritas poſſit probari per publicam vocem, & famam: tamen cùm iſta fama debeat percurere totam aſcendentiam non facile occurrunt teſtes, qui de illa affirmatiue deponere poſſint in priuatis familiis, de quibus ſatis eſt, quod nil mali,ſeu impuri probetur. Secundo, quia cura, moduſque capiendæ informationis ſpectat ad ſolũm Capitulum, à quo deputatur Commiſſarius, qui abſente, & ignorante Prouiſo recipit probationes, quas, & quam diu ſibi videtur, nec Prouiſo licet inducere aliquos teſtes, quod eſſet admodum durum ſi illi incumberet onus aliquid probandi. Eſt enim difficile, quod Commiſſarius quantumuis fide, & diligentia præſtans, poſſit cognoſcere teſtes informatos, quemadmodum eos cognoſceret ipſe Prouiſus. Atque ex ſupradictis apparet, quod illi Lopez del Rincon, circa quorum impuritatem potiſſimum præſumitur bene, & nobilitatem, & puritatem ſuam probauerunt, quando illis licuit inducere teſtes, aliaſque diligentias adhibere. Tertio, propter concurrentem præſumptionem idoneitatis, & puritatis. Quarto, quia cùm id oneris ſtatutum expreſſe non imponit Prouiſo, neq; nos illum grauare debemus ea probatione, cùm ſtatutum iſtud contra ius ſit interpretandũ ſtrictiſſime, *c. ſtatutum, il ſecondo de hared.lib.*1. Put.*deciſ.*400.*&* 526.*lib.*2.fuit dictũ in prædicta Toletan. Portionis 27.Ianuarij 1593.coram Illuſtriſſimo Mantica.

33 Enimuero nullum in ſtatuto legitur verbum de probatione facienda, ſed ſolummodo diſponitur, quod capiantur informationes impenſis illius, qui petit admitti: & additur fauore Capituli quod illæ informationes capiantur per ipſum Capitulum, ne videlicet per alios forſan caperentur minus exactæ, ſicque daretur ingreſſus alicui impuro. Itaque dum Statuentes neminem probatione onerarunt, videntur hanc habuiſſe mentem, vt qualitas admittendi, diſcuti, & expendi debeat ex illis informationibus, ita vt ſi conſtet de puritate, Prouiſus ſit ſine dubio admittendus, ſi contra de impuritate conſtet, ſit repellendus omnino, quod ſi neque de puritate, neque de impuritate conſtet, tunc remanet res in diſpoſitione iuris communis,*arg.l.commodiſſime,de liber.& poſthum.& ſimil.*

34 Neque per hanc interpretationem lædantur illa verba ſtatuti, donec de qualitate admittendorum ex dicta informatione conſtiterit, non admittantur. Siquidem cùm ſtatutum recipiat paſſiuam interpretationem à iure communi, Ægidius *deciſ.*729. *numero* 19. Conſtat ex Iuris regulis ad hunc effectum ſufficienter de qualitate admittendi, quando ex informatione non conſtat, quod ſit impurus, vt mox dicetur.

35 Et quidem, cùm tam ex ſtatuto, quam ex illius Apoſtolica confirmatione appareat, id potiſſimum fuiſſe conſideratum, tam à ſtatuentibus, quam à Summo Pontifice confirmante, vt ab Eccleſia multis nominibus inſigni, arcerentur illi omnes, quorum origo aliqua impuritate eſſet maculata, hunc profecto effectum conſequitur Capitulum, quoties ex informatione capta, vel conſtat de puritate admittendi,vel non conſtat de maculis: quia paria ſunt quid non eſſe, & non apparere, *cap. ſolemnitates, de conſecrat. d.*1. *l. in lege fund.ff.de contrahen. emption.* Abbas *conſilio* 18. *in princip. lib.* 3. Decius *conſil.* 1. *numero* 132. *lib.* 1. Anchar. *conſ* 190. *n.* 1. Præſertim, quando detegendis maculis ſolicita, & exacta adhibita diligentia eſt, quia non præſumitur verum, quod tentatum eſt probari, & non fuit probatum, *l. duo ſunt Titij ff. de teſtam. tutela.* Caſtr. *conſil.* 136. *num.* 7. *lib.* 1.

36 Non obſtat, quod ſtatutum videatur ponere qualitatem puritatis affirmatiuæ: Ibi, non admittantur niſi Clerici, qui ab antiquis Chriſtianis originem ducunt per regulam, quod quando præcedit oratio negatiua, dictio *niſi*, ponit id, quod negatum eſt, Odoff. *in l. ſi cum*, §. *qui iniuriarum, ff. ſi quis caut.* Bart. *conſil.* 46. *lib.* 2. Decius *conſ.* 132. *num.* 1. Vnde infertur, quod onus probandi iſtam qualitatem affirmatiuam puritati incumbit illi, qui vt admittatur ad Canonicatum fundat ſe in ſtatuto, *l. actor. C. de probat. & ſimil.* Nam vt amoueatur hæc obiectio, quæ ſummarie comprehendit quicquid pro parte Capituli dictum fuit, eſt aduertendum ſtatutum principaliter diſponere negatiuè, non admittantur. Et exceptio non eſt ſimpliciter affirmatiua, niſi qui deſcendant ab antiquis Chriſtianis: ſed cum additione negatiua, nulla Hebræorum, Saracenorum, aut Hæreticorum macula infectis, quæ additio eſt illa, qualificat diſpoſitionem, & quæ aperit, & explicat mentem ſtatuentium, qui intellexerunt deſcendere ex antiquis Chriſtianis illos, quorum origo nulla ex prædictis maculis infecta eſt. Alias enim ſtatutum eſſet de indubitabili in illa exceptione affirmatiua, quando quidem non poterat cadere dubium, quin Clerici deſcendentes ex antiquis Chriſtianis eſſent admittendi ad beneficia Eccleſiæ Toletanæ. Sed dubium erat duntaxat, an infecti maculis prædictis admitti deberent. Itaque de hac qualitate negatiua intelligendum eſt ſtatutum, quia diſpoſitio ſemper accipienda eſt de caſu dubitabili, *l.* 1. *in fi. ff. de munic.* gl. *in. l. quod Labeo, ff. de Carbon. edict.* Bald. *in l. voluntas, num.* 3. *C. de fideicomm.* & in illis, quæ dubitationem non habent, non eſt opus lege, *l. ſcire oportet,* §. *ſufficit, de excuſat. tutor.* Surdus *conſ.*227. *num.* 17.

37 Secundo eſt aduertendum ad tollendam omnem æquiuocationem, quod ſicuti datis maculis ſtatim ſequitur impuritas, ita ex doctrina contrariorum non datis maculis, ſequitur puritas, & ſicuti manifeſtum eſt, illum habere ortum à Chriſtianis antiquis, cuius deſcendentia non eſt infecta maculis: Ita etiam in iure verum eſt, quod qui non eſt impurus, eſt purus, quia duæ negatiuæ affirmant, *l.* 1. *C. de ſeru. fugit.* Bart. *in l. femina, ff. de Senat. Clementina,* & ibi Cardinalis, *de officio delegat.* Abbas *in cap. & ſi Chriſtus, n.* 9. de

de iureiur. Ratio eſt, quia cùm ſit de natura negationis, vt deſtruat quicquid inuenit, perimitur prima negatiua per ſecūdā, vt bene Signor. *cōſ. 34. verſ. aut abſurdus intellectus.*

38 Tertio eſt aduertendum, quod ſtatutum non imponit Prouiſo petenti admitti onus alicuius probationis, licet enim exigat, quod non ſit impurus, tamen non conſiſtit ibi diſpoſitio, ſed vlterius progrediendo vult, quod capiatur informatio per Capitulum expenſis Prouiſi, & dum additur in ſtatuto, quod donec ex tali informatione conſtet de qualitate admittendi, non admittatur. In quibus verbis prætenditur eſſe claram formam, ita vt ex dicta informatione conſtare debeat de qualitate admittendi. Eſt conſiderandum, quod quicquid ſit de dicta forma: vnum eſt, quod illa non datur adimplenda Prouiſo, quæ illi imponitur onus faciendi conſtare de ſuis qualitatibus, ideoque nec illum manet aliqua neceſſitas probandi, ſed ſufficit, quod paruerit ſtatuto eo ipſo, quod ſe obtulit, atque ſuppoſuit informationi capiendæ, quæ poſtquam capta eſt, ſi Capitulum prætendit, quod ex illa non conſtet de qualitatibus requiſitis, & ſi denegat tradere poſſeſſionem beneficij ſub prætextu, quod Prouiſus vti non qualificatus, excluditur à ſtatuto. Certum eſt incumbere Capitulo onus iuſtificandi ſuam denegationem, & docendi, ex quo capite Prouiſus ſit excluſus per ſtatutum, *l. ab ea parte ff. de probat. l. nec codicillos, C. de codicillis.* Præſertim, quia iſta denegatio habet aſſertionem implicitam, quod Prouiſus eſt impurus, vel non eſt purus, quæ cùm ſapiat obiectū eſt concludenter probanda, *cap. ſuper his, de accuſat. c. accedens, de elect. cap. 1. & c. vt circa, lib. 6.* iuncta Clemen. *conſtitutone, eod. titul.* Rota *deciſ. pen. & vlt. de except. in nou.* Biſignett. *deciſ. 2.* & ita fuit dictum in prædictis Legion. & Tolet. coram Illuſtriſſ. Blanchetto, & Mantica.

39 Non obſtat motiuum recens excitatum per informantes, quod Capitulum ſatis probat, non eſſe ſatisfactum ſtatuto, & non conſtare de qualitatibus Prouiſi, eo ipſo, quod non eſt ex informatione probata Prouiſi puritas. Nam reſpondetur ex ſupradictis, quod qualitas, de qua conſtare debet, non eſt explicitè, & abſoluè, quod quis deſcendat ab antiquis Chriſtianis, ſed ſufficit id implicitè, & negatiuè conſtare. Quia nulla Hebræorum, Saracenorum, vel Hæreticorum macula infectus. Ideoque retorquetur obiectio, quod quinimo requiſitum ſtatuti, videlicet, non infectio, ſiue non impuritas eſt probata, eo ipſo, quod ex informatione per Capitulum capta, non conſtat de maculis. Idque propter iuris præſumptionem, quæ in dubio ſtat pro excluſione macularum, & pro non infectione, vt fuit dictum in prædictis Legionen. & Toletana, ita vt regulariter transferat onus probandi in eum, qui dicere velit contrarium, Specul. *tit. de probat. §. probari, num. 7. 8. & 11.* Oldrad. *conſ. 261. in fi.* Menoc. *lib. 6. præſump. 13. num. 6.* Dec. *conſ. 546. num. 11.*

40 Neque ea iuris præſumptio in dubium reuocari poteſt. Quia non ſolum quilibet præſumitur bonus, & purus, *cap. vltim. de præſumpt. c. qualiter, & quando, de accuſat. l. merito ff. pro ſocio, l. omnimodo, C. de inoffic. teſtam.* gloſ. *not. in l. ſi vero, §. qui pro rei, ff. qui ſatiſd. cogan.* Verum etiam, quia in hoc caſu concurrit præſumptio adeo violenta, vt habeatur pro certitudine, quamdiu non docetur contrarium, quod parentes, & maiores Prouiſi, qui conuerſati ſunt in Regnis & Prouinciis Chriſtianorum, fuerunt Chriſtiani, & baptizati, *c. veniens, in fin. de presbyt. non baptiz.* vbi Abbas *ante num. 1.* Cardinalis *num. 2. & 6.* Anchar. *num. 6.* Butr. *num. 5.* & quod vbi agitur de mortuo in terris Chriſtianorum præſumitur eum fuiſſe baptizatum, dicit gloſ. *not. in c. presbyt. d. 68. & in cap. ſi eos, 148. de conſecr. d. 4.* Non obſtat dictum Ioan. Andreæ *in c. 1. §. ſacri, de homicid. in 6.* dum in terminis illius text. dicit, occiſum non præſumi Chriſtianum, niſi concludenter probetur. Nam vltra, quod Clarus *in §. aſſaſſinium*, dixit, hanc eſſe ſubtilitatem non recipiendam. Reſpondetur præterea, illud dictum fundari in regula, quod vbi agitur de imponenda pœna alicuius Conſtitutionis, oportet verificari omnes qualitates in Conſtitutione expreſſas, alias pœna non committitur, Clarus *in §. fi. qu. 85. verſ. vbi agitur*, Caſtr. *conſ. 236. lib. 2. n. 4.* optime Afflict. *ſuper Conſtit. Regni, lib. 1. rubric. 27. n. 68.* Ideoque non applicatur iſtis terminis, quia non eſt eadem ratio fauoris, & odij.

41 Nec facit, quod etiam Chriſtani baptizati potuerint eſſe hæretici iudaizantes, aut quid aliud æque deteſtandū, vel quod potuerint habere originem à Iudæis, aut Saracenis: quorum olim colluuies, cùm in aliquibus Hiſpaniæ locis conſederit, excluditur illa generalis præſumptio de puritate commorantium in terris Chriſtianorum. Nam reſpondetur, quod iſtæ obiectiones non bene procedunt, quando quidem vel ſupponunt in defunctis crimina grauiſſima ſine cauſa, & ſine probatione, quod ſuppoſitum ius improbat, ita vt etiam in conflictu boni & mali faueat innocentiæ, & excluſioni delicti, *l. ſciant, C. de probat. c. abſit, 11. quæſt. 3. cap. eſtote, de regul. iur.* Aym. *conſilio 60. numero 7.* Roland. *conſilio 96. num. 8. lib. 2. & conſ. 15. num. 38. lib. 3. vel contra l. neque natales, C. de probat. & ſimil.* aſſerunt, fuiſſe id, quod potuit non eſſe, quia deſcendentia, tam potuit habere ortum à bonis Chriſtanis qui in Hiſpania ſemper permanſerunt, quam à Saracenis, vel Hebræis, & ſemper verum eſt, quod in dubio præſumitur in meliorem partem pro puritate, & pro bona origine.

Sed quod tollit difficultatem eſt, quod propter iſtud dubium puræ, & impuræ originis ſtatutū vult, quod capiatur informatio. Quādo igitur capta fuit informatio à quibus, & quamdiu Capitulum voluit, & ex illa informatione non conſtat de impuritate, tunc præſumptio iuris, quæ militat pro non impuritate, reducitur in certitudinem, nedum quia, quod non reperitur, dicitur non eſſe, vt iam deductum eſt, & not. Bald. per illum text. *in l. cum ita, §. species de legat. 2.* Sed etiam quia cùm ſtatutum velit, quod ex informatione conſtet de qualitate Prouiſi, ſequitur concluſio, quod negatiua coarctat ad aliquam informationem probatur eo ipſo, quod ex alia informatione non conſtat de affirmatiua: ſicuti dicitur illam negatiuam, quod quis non fuerit citatus, probari, ex quo citatio non reperitur in proceſſu, & negatiuam fideicommiſſi probari, ex quo fideicommiſſum non legitur in teſtamento, not. *in l. fi.* vbi Bald. *in 4. oppoſ. C. de reb. cred.* idem Bald. *in l. cum teſtam. in princip. C. de manumiſſ. teſtam.* Bart. *conſ. 80.* Alex. *conſil. 59. numero 7. lib. 4.* Ripa *in l. 4. §. condemnatum, num. 12.* ibique Iaſ. *num. 15.* Dec. *conſil. 217. num. 6. & conſ. 483. num. 4.* ita in propoſito conſtat de qualitate negatiua deſcendentiæ ab impuris, & maculatis, eo ipſo, quod ex informatione non conſtat de affirmatiua talis deſcendentiæ, præſertim quia Dominus Commiſſarius, quando deſiit informari, declarauit coram Notario, quod attento examine teſtium, & aliis diligentiis per ipſum factis ſibi videbatur adimpleuiſſe contentum in ſua Commiſſione. Et iſta conſideratio ſatisfacit obiectioni, quæ fit, quod vbi requiritur aliquid pro forma non ſufficit probatio per præſumptiones. Quatenus enim dicta obiectio hoc caſu procederet, ſatis tamen concludēter remanet probata non impuritas ex prædictis. 42

Non obſtat, quod dicitur ſtatutum ſecundum iſtum intellectum nihil operaturum, & quemlibet proiectum, & filium terræ, cuius parentes ignorantur fore deinceps admittendum in Eccleſia Toletana. Nam reſpondetur, quod ſatis operatur, dum Prouiſus non admittitur, niſi facta informatione, & dum licet Capitulo extrahere iura & examinare teſtes ſibi beneuiſos, ſine interrogatoriis, ſine citatione, ſine ſcientia Prouiſi, & vſque in infinitum perquirere familiarum maculas, ſi quæ adſint, quas longa forſan annorum ſeries contexerat. Et quod plus eſt, dum idem Prouiſus expellitur, ſi ex informatione legitimè conſtet de maculis. Præterea non ſolet Rota diſputare dubia in abſtracto, & in caſu de quo agitur, præſumptio eo facilius procedit, cùm conſtet de aſcendentibus Domini Ludouici paternis, & maternis per plures gradus, qui omnes Chriſtiani fuerunt, & nobiles, ita vt cum magna ratione benè etiam de eorum maioribus præſumi poſſit. In tantum quod etiamſi Domino Ludouico incumberet neceſſitas probationis affirmatiuæ, & explicitæ, quod deſcendat à Chriſtanis antiquis, talis probatio poſſet dici data in hoc caſu, cùm ex informatione conſtet de eius aſcendentibus Chriſtianis vltra centum annos. In qualibet autem materia etiam ardua, & ſtricta, antiquum intelligatur, quod excedit centum annos, Puteus *deciſ. 112. lib. 1.* Verall. *deciſ. 28. parte 1.* de communi teſtatur, Iaſ. *in l. admonendi, numero 203. de iureiurande*, Alexander *in l. cum aliquis, C. de iure deliber.* Nat. *conſilio 383. numero 5.* Decian. *conſ. 7. n. 3. lib. 3.* Aym. *de antiq. temp. parte 1. in princip. n. 2.* aliique paſſim. 43

paſſim. Et antiquum dicitur, quod tranſiuit per plures generationes, Bald. *conſ.* 310. *numero* 4. *&* 370. *num.*4. *lib.* 3.

44 Quod ſi dicatur, Chiſtianos antiquos non intelligi in ſtatuto, prout intelligerentur de iure communi, ſed intelligi ad differentiam eorum, qui deſcendunt à Saracenis, vel Hebræis, aut Hæreticis. Reſpondetur, quod etiam eo modo ſatisfacit ſtatuto Dominus Ludouicus, quia vt dictum eſt, dat probationem negatiuè concludentem, quod eius deſcendentia non eſt infecta huiuſmodi impuritatibus. Sed ſi Capitulum vult ita intelligere ſuum ſtatutum, vbi loquitur de Chriſtianis antiquis, neceſſe eſt etiam, quod agnoſcat vim diſpoſitionis conſiſtere, non in qualitate affirmatiua deſcendentiæ ab antiquis Chriſtianis, ſed in negatiua deſcendentiæ ab infectis.

45 Prædictis addebant Domini inhærentes deciſioni ſupra allegatæ in Cauſa Oueten. Canonicatus coram Illuſtr. Seraphino, quod in caſu ſimilium ſtatutorum, is qui petit admitti ad Canonicatum, aut aliud beneficium, non ſe qualificat deſcenden. ex antiquis Chriſtianis, neque petit admitti vti talis, neque vigore ſtatuti, ſed vigore gratiæ, & prouiſionis ſibi factæ, quam tamen Capitulum excludere poteſt, ſi ex informatione capienda conſtiterit de impuritate: & propterea non intrat *l. actor.* neq; applicantur, quæ dicuntur de allegante nobilitatem, vel de ſtatuto requirente probationem nobilitatis. Quia ſtatutum non exigit à Prouiſo aliquam probationem, ſed ſolummodo dat Capitulo curam explorandi, & inquirendi, an ille Prouiſus ſit impurus.

46 Atque ita ſenſiſſe ipſos Dominos Canonicos Toletan. colligitur, ex quo in memoriali, ſeu Summario, quod in principio huius deciſionis allegatum fuit, notarunt maculas nulla facta mentione, quod non eſſet probata puritas affirmatiue. Id autem nullo modo fuiſſet omiſſum, ſi in partibus habuiſſent iſtum defectum, pro idonea, & ſufficienti ratione denegandæ admiſſionis: Neque dicendum eſt, id fuiſſe omiſſum, quia notoriè apparebat puritatem non eſſe probatam; nam de hoc infra videbitur. Interim iſta reſponſio excluditur, ex quo vt plurimum, exceptio quo magis notoria, eo potius, & citius notatur, & allegatur. Deinde cùm dictum memoriale factum fuiſſet de ordine Capituli ad effectum, vt Domini Capitulares antequam ad ſententiam ferendam deueniretur, haberent compendioſam cognitionem eorum omnium, quæ ex informatione reſultabant, eſt penitus inuериſimile, quod talis omiſſio contigerit alia ex cauſa, niſi quia obſeruatur in huiuſmodi caſibus, vt conſiderentur maculæ, & impuritates, non autem quod animaduertatur ad defectum probationis puritatis, & quod in inferenda ſententia contra Dominum Ludouicum habita fuit conſideratio illius memorialis, conſtat ex votis multorum Capitularum, qui cenſuerunt dictum memoriale coniungendum eſſe cum proceſſu, ſicuti & factum fuit.

47 Non obſtat, quod prouiſio Domini Ludouici habeat clauſulam, Poſtquam ſtatuto ſatisfeceris. Fuit enim ſtatuto ſatisfactum ex parte D. Ludouici, quando is numerauit nummos per faciendis expenſis informationis, & quando ſuos parentes, & aſcendentes paternos, & maternos indicauit; & multo magis quando ex informatione per Capitulum capta nulla detegitur macula, quæ natales eius inficiat. Atque ex his fuit dictum onus probandæ puritatis, non incumbere D. Ludouico.

48 His ſtantibus tertia inſpectio poteſt dici ſuperflua: Attamen, quia Informantes pro Capitulo illam attigerunt. Placuit Dominis etiam huic articulo ſatisfacere. Dixerunt igitur ex abundanti, quatenus neceſſaria foret probatio affirmatiua, & explicita puritatis originis Domini Ludouici, illam ſufficienter reſultare ex informatione per D. Commiſſarium capta. Etenim vltra teſtes optime deponentes de tota linea paterna, & de materna, quo ad familiam de Spinoſa, & etiam vltra quoſdam teſtes, qui aliquid dicunt de puritate familiæ Lopez del Rincon, ſufficiunt 23. teſtis *fol.* 289. *&* 30. *fol.* 357. qui deponunt, de publica voce, & fama D. Ludouic. deſcendere, tam ex latere patris, quam ex latere matris, à Chriſtianis antiquis ex puro ſanguine abſque ſtirpe, vel macula Iudæorum, Maurorum, Hæreticorum, & pro talibus fuiſſe habitos, tentos, & reputatos communiter, abſque eo quod teſtes prædicti audiuerint aliquid in contrarium.

49 Non eſt autem dubium, quod ad probandam puritatem ſanguinis ſufficiat publica vox, & fama, Bart. *in l.* 1. *num.* 101. *C. de dignit. lib.* 11. Guido Pap. *deciſ.* 196. Soc. *conſ.* 246. *num.* 3. *lib.* 2. Veral. *deciſ.* 6. *par.* 3. Chaſſan. *conſ.* 54. *num.* 17. *& ſequenti*, Tiraq. *de nobil. cap.* 10. *num.* 8. & fuit deciſum in pluribus ex præallegatis cauſis, & nuper de anno proxime præterito in cauſa Giennen. Portionis coram R. P. D. Caualerio. Nec etiam dubium eſt, quin publica vox, & fama probetur per duos teſtes, gloſ. *in l.* 3. *§. eiuſdem quoque de teſtibus*, *& in l. final. C. famil. erciſcund. in l. ſi quis ex argentariis*, *§.* 1. *de edendo*, Bart. *in l. admonendi, colum.* 12. *de probat.* Abbas *in c. inquiſitionis*, *§. fi. de accuſat.* & alij per Hippol. de Marſil. *in d. §. plurium quoque, num.* 93.

Non obſtant aliqui teſtes, qui de contraria publica voce, & fama deponunt; videlicet, quod Dominus Ludouicus eiuſque mater deſcendant à Confeſſis. Enimuero omiſſo, quod Dominus Ludouicus, quando habuit notitiam de teſtibus examinatis, propoſuit contra pleroſque ex illis multas exceptiones admodum releuantes, ſi veritate nitantur. Sufficit, quod iam ſupra firmatum fuit in concurſu iſtarum reputationum, ſtandum eſſe bonæ. Deinde eſt aduertendum, quod ex quinque teſtibus datis in Summario Capituli, ad probandam illam malam famam, quatuor illam deſumunt ex cognomine Lopez del Rincon, & ſolus vndecimus teſtis, qui eſt quædam mulier, facit mentionem de los Lopez del Rincon & de los Caſtillos. Vnde cùm ex ſupradictis debilitata, & proſtrata remaneant, quæ aduerſus illud nomen de los Lopez del Rincon prætenduntur, tanto magis amplectenda eſt bona fama, quæ etiam habet concurſum violentæ præſumptionis iuris, vt dictum eſt. Nec ſpernenda eſt illa conſideratio, quod cùm illi de Ouiedo, & de Spinoſa eſſent nobiles, & honorati, vt deponunt teſtes, non eſt facile credendum, quod vxores accipere voluerint, ex familiis, quæ ducerent originem à Confeſſis, ad not. per Tiraq. *de leg. cõnub. l.* 5. *n.* 17. *& l.* 7. *per tot. præcipue n.* 13. *in fin.* 50

Non obſtat, quod dictus 30. teſtis, qui deponit de fama puritatis, interrogatus poſtea in qua opinione habeat cognomen Lopez del Rincon, reſpondit ſe neſcire, neque audiuiſſe dici, an ſint boni, vel mali. Nam hic teſtis, tria deponit. Primum ſuper puritate Domini Ludouici, eiuſque parentum, & auorum vtriuſque lineæ. Secundum, quia interrogatus de proauo materno, & aliis nonnullis, dicit, quod neſcit, nec audiuit, quod eſſent Mauri, vel Iudæi, aut Confeſſi, vel pœnitentiati: Sed Chriſtiani antiqui. Tertium interrogatus de cognominibus Lopez del Rincon, & Caſtillos, dixit, ſe neſcire, An eſſent boni, vel mali quo ad puritatem: Ideoque ſe adhærere meliori parti, habendo eos pro bonis. Sed iſtud vltimum dictum intelligi poteſt de gradibus vltra parentes, & auos Domini Ludouici; ideoque teſtis non debet dici contrarius. 51

Et iſta interpretatio capienda eſt, nedum ex ordine reſponſionum dicti teſtis, ſed etiam vt excludatur omnis varietas, *c. cum tut. de teſtib. c. cum expediat. de electio. in* 6. Bart. *conſ.* 92. *numero* 7. late Aym. *conſ.* 7. *num.* 5. & dixit Bald. *in l. de quibus*, *circa finem*, *ff. de legib.* quod dictum teſtis non eſt calumniandum, ſed iuuandum. 52

Vltra quod etiam intelligendo vltimam iſtius teſtis reſponſionem, de omnibus, qui habuerunt illud cognomen Lopez del Rincon, teneri poſſet, eius depoſitionem ſubſiſtere, quia potuit ſcire quo ad vniuerſalem famam publicam puritatis parentum, & annuorum Domini Ludouici, licet nihil ſciuerit bonum, neque malum quo ad veritatem meriti particularis vnius cognominis, quod inter illos auos reperitur, ideoque bene adhæſit meliori opinioni: & ſic penes eum integra remanſit bona fama vniuerſalis. Spec. *in præalleg. titulo de not. crim. §. fama in fine*, Bart. *in d. §. ſi plurium*, *in penult.* 1. *col. verſ. quæro quid ſi teſtis interrogatus*, Alex. *conſ.* 185. *num.* 5. *vol.* 7. facit Caſtr. *conſilio* 151. *verſ.* 7. *poſſet*, *lib.* 1. Ioan. de Anan. *conſ.* 76. *in princip.* vbi Apoſtill. Dec. *conſ.* 100. *n.* 4. *verſ.* 8. *dicitur*. 53

Sed in omnem euentum, quoad illud nomen Lopez del Rincon, ſunt multi teſtes in informatione Domini Auguſtini Aldanæ, qui deponunt de publica voce, & fama, qui cum in iſta etiam Domini Ludouici informatione examinati potuiſſent, debent in eius fauorem, & in Capituli præiudicium haberi pro examinatis, vt ex *deciſ.* Peregr. 49. *lib.* 1. cum ſimilibus: fuit reſolutum in cauſa Boyan. præcedentiæ, 3. Iulij 1595. coram bonæ memoriæ Gipſio. Et per conſequens, puritas D. Ludouici eſt abun- 54

Digitized by Google

de probata, quatenus talis probatio requireretur. Itaque ex omnibus prædictis concluſum fuit, Statutum Eccleſiæ Toletanæ non obſtare Domino Ludouico.

R. P. D. IVSTO.

Illerden. Viſitationis.

Veneris 12. Decembris 1608.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus Illerden. vbi vult facere viſitationem generalem ſine ſolemni inquiſitione, non tenetur adhibere Coniudices ſi vult procedere in forma iudicij vigore concordiæ cum Capitulo initæ.

SVMMARIVM.

Epiſcopus Illerden. vbi vult facere viſitationem generalem ſine ſolemni inquiſitione non tenetur adhibere Coniudices, ſecus ſi vult procedere in forma iudicij vigore concordia cum Capitulo inita, num. 1.

Aſſiſtentiæ *verbum variis modis accipitur ſecundum ſubiectam materiam, num. 2.*

Viſitatio generalis ſpectat ad Epiſcopum ex propria iuriſdictione, num. 2.

DECISIO CLXVIII.

1 ITerum Domini perſtiterunt in deciſis ſub die 13. Nouembris 1602. & ſub die 26. Iunij 1606. videlicet, quod, vbi Epiſcopus vult facere viſitationem generalem ſine ſolemni inquiſitione, non tenetur adhibere Coniudices. Secus ſi vult procedere in forma iudicij. Et in hoc dixerunt verba concordiæ eſſe clara, requirentia ſolum aſſiſtentiam Canonicorum, & eorum præſentiam, non autem conſenſum, vel conſilium. Quæ quidem aſſiſtentia non remanet ſine effectu; quia viſitatio ea mediante fieri videtur magis decenter; Et Epiſcopus poteſt ab aſſiſtentibus recipere informationem, vt in deciſionibus, vbi fuit reſponſum his, quæ in contrarium adducebantur.

2 Non obſtant teſtes examinati vigore Remiſſoriæ; quia, licet dicant vidiſſe Epiſcopum aſſociari à duobus Canonicis, non tamen dicunt, quod illi duo Canonici præſtarent conſenſum, vel adhiberetur per Epiſcopum eorum conſilium in viſitatione, quod erat neceſſarium concludere pro intentione Capituli. Et ſic intelligendum eſt verbum *aſſiſtentia*, quod varijs modis accipitur, ſecundum ſubiectam materiam, Felin. *in c. non poteſt. num. 7. de ſent. & re iud.* Siquidem viſitatio generalis ſpectat ad Epiſcopum ex propria iuriſdictione, *cap. 1. §. hanc autem de cenſ. in 6.* & eius officium concernit, vt in Concilio Tridentino, *cap. 3. ſeſſ. 24. de reformat.* Quapropter non videtur ſubiecta materia pati à Canonicis deberi præſtari conſenſum, quorum in viſitatione conſcientia non requiritur ad integrandam perſonam Epiſcopi, vt per Felin. allegatum.

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Vrbeuetana Fideicommiſſi.

Luna 15. Decembris 1608.

ARGVMENTVM.

Obſeruantia contraria fideicommiſſo qualis eſſe debeat, vt ex ea fideicommiſſo derogatum cenſeatur.

SVMMARIVM.

Obſeruantia declarat teſtamentum, & fideicommiſſum in eo contentum, num. 1.

Hæres non poteſt venire contra factum teſtatoris, niſi hæreditatem repudiaſſet, num. 1.

Hæreditaria bona, quando diuiduntur inter fratres vni ex fratribus non reclamanti poſſunt aſſignari bona ſubiecta fideicommiſſo, alteri vero libera, num. 2.

Enunciatiua vnica etiam in antiquis non probat, num. 2.

Tranſactio vt valeat ſufficit, quod adſit timor litis, num. 3.

Clauſula, ſaluis iuribus competentibus, reſeruat ius eorum, quibus iura reſeruata ſunt, num. 4.

Obſeruantia contra fideicommiſſum non inducitur ex aliqua donatione quæ effectum non habuit, num. 5.

Confeſſiones factæ in teſtamento pro exoneratione conſcientiæ multum faciunt, num. 6.

Obſeruantia nulla ſuffragatur, vbi adeſt mala fides, numero 6.

Spolio agere non poteſt, qui culpa ſua à poſſeſſione cecidit, numero 7.

DECISIO CLXIX.

1 POſt reſolutiones factas, quod conſtabat de fideicommiſſo ad fauorem deſcendentium Petrucij, quia pars aſſerebat obſeruantiam eſſe in contrarium, & ex ea prætendebat declarari teſtamentum iuxta not. per Aym. *conſ. 101. num. 3.* Menoch. *conſ. 349. num. 15. lib. 4.* Decian. *reſp. 124. num. 15. lib. 3.* ideo ſuper dicta obſeruantia volui particulariter videre, & per Dominos fuit reſolutum dictam obſeruantiam non adeſſe, nam dum primo deducebatur, ex quo Vgolinus nepos Petri teſtatoris ex Petrucio filio de anno 1365. diſpoſuerit de fructibus ſalicis legando cuidam Religioſo raſerios 50. tritici; tamen non inde poteſt inferri ad aliquam obſeruantiam deſtructiuam fideicommiſſi cum Vgolino ex perſona patris competeret ius detrahendi, & propterea cùm iſta obſeruantia de neceſſitate non concludat contra fideicommiſſum non releuat, iuxta *not. in cap. in præſentia, de probat.* & tanto magis, quia cùm inſtituerit hæredem Franciſcum vnicum fratrem, dictus Franciſcus non poterat venire contra factum teſtatoris, niſi hæreditatem repudiaſſet, *l. cum a matre, C. de rei vend.* & hoc legatum, nec etiam ſufficeret ad oſtendendum obſeruantiam, niſi doceretur de illius effectuatione, Gemin. *conſ. 14. num. 5. verſ. quo ad ſecundum,* Alex. *conſ. 32. in princip. lib. 6.*

2 Nec etiam dum ſecundo deducitur, quod inter filios dicti Franciſci fuit facta diuiſio bonorum, & in portione alterius ex fratribus obuenerunt bona ſubiecta fideicommiſſo, in portione vero alterius bona libera, vt conſtat ex infeudatione dictorum bonorum, quæ datur, poteſt induci aliqua obſeruantia, quia certi iuris eſt, quod in diuiſione alteri ex fratribus non reclamanti poſſunt aſſignari bona ſubiecta fideicommiſſo, alteri vero libera, vt not. Modet. *de fideicom. art. 52. num. 62. & 63.* prout nec etiam inducitur obſeruantia, ex quo Rodulphus vnus ex filiis dicti Franciſci inſtituit hæredem Vgolinum iuniorem fratrem, quia vltra quod hoc non probatur, cùm allegetur vnica tantum enunciatiua, quæ licet antiqua, cùm ſit vnica, non probat, *l. non nudis, l. non epiſtolis, C. de probat.* tamen & ſi hoc probaretur, nec releuaret, quia non apparet, quod diſpoſuerit de bonis ſubiectis fideicommiſſo, & hoc deberet probari, & non ſufficeret, niſi etiam oſtenderetur diſpoſitionem habuiſſe effectum, iuxta not. per Gemin. & Alex. *locis ſuperius allegatis.*

3 Et pari modo etiam non ſuffragatur, quod Imperia neptis dicti Franciſci ex Carolo filio de anno 1527. per viam tranſactionis ceſſerit iura ſua, quæ habebat ſuper Caſtro Corbariæ vigore ſucceſſionis, & promiſſionis dotis, quia non inde oritur aliqua obſeruantia contra fideicommiſſum, quia cùm fuerit actum per viam tranſactionis ſufficit ad eius validitatem, quod adeſſet timor litis, Rom. *conſilio 244. num. 2.* Angel. Aret. *conſ. 38. num. 16.* & operatur, quod promiſſum illius vigore ſit debitum etiam, quod vere non ſit, *l. 2. C. de condit. indeb.* Aym. *conſ. 717. num. 26.* ſed propterea non poteſt inferri per neceſſe, quod bona non fuerunt habita tanquam ſubiecta fideicommiſſo, & ſimiliter etiam parum refert, quod de anno 1460. Io: Franciſcus, & filij dicti Vgolini iunioris diuiſerint bona ſua, & poſtmodum voluerint ea eſſe communia inter ſe, & ſucceſſores ſuos, quia hæc verba ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam, vt comprehendant hæredes ſanguinis, non quoſcunque hæredes, ita vt cenſeatur derogatum fideicommiſſo, Gabriel. *de verb. ſignific. concluſ. 2. num. 7.* Roland. *conſilio 96. num. 8. lib. 1.*

4 Iridem etiam non poteſt induci obſeruantia, ex quo defunctis Io: Franciſco, & Nicolao filijs dicti Vgolini iunioris ſuperſtite ex Io: Franciſco Mamphilia de anno 1484. Camera cepit poſſeſſionem omnium bonorum; quæ poſtmodum de anno 1488. fuerunt reſtituta Mamphiliæ,

quæ

quæ poſſedit vſq; ad annũ 1514. de quo tempore ea donauit Nicolao, & Cæſareo filiis, & defuncto Cæſareo de anno 1528. confirmauit eandem donationem ad fauorem dicti Niciolai, & Bandini nepotis ex Cæſareo prædefuncto, quia ſi attenditur reſtitutio facta per Cameram non nocet, quia non oſtenditur tunc fuiſſe ventilatum fideicommiſſum, & reſtitutio fuit facta cum clauſula, ſaluis Iuribus aliis competentibus contra Mamphiliam, quæ clauſula præſeruat Ius Comitum vocatorum, quibus Papa noluit præiudicare, Oldrad. *conſ.* 137. *in fi. verſ.* 3. *quia* Ang. Aret. *conſ.* 101. *num.* 23. *& ſequentibus verſ. ex quo ſequitur, & num.* 28. *verſ. quod maxime patet*, & propterea verba illa in fine reſtitutionis, quod Mamphilia moleſtari non poſſit quouis prætextu, & alia verba ſimilia conciliantur cum dicta clauſula, ſaluo iure &c. Ita vt per ea non cenſeatur præiudicatum illis, quibus ius fuit reſeruatum, vt per Oſaſc. *deciſ.* 164. *num.* 6. *&* 7. *& ſequentib.* vbi *num.* 9. teſtatur de communi.

5 Et quantum attinet ad prędictas donationes, neque etiam faciunt, quia neceſſe eſſet oſtendere, quod habuerint effectum habita notitia fideicommiſſi, & eo caſu ſtante dubietate non reclamantibus, & non aliis fuiſſet præiudicatum, Soc. ſen. *conſ.* 12. *num.* 20. *lib.* 3. Pariſ. *conſ.* 11. *num.* 39. *lib.* 3. Decian. *reſponſ.* 87. *num.* 22. *lib.* 2. Menoc. *conſ.* 337. *in fi. lib.* 4.

6 Et ceſſat omnis difficultas, quia de anno 1539. eadem Mamphilia donauit eademmet bona Hieronymo, & fratribus filiis Dulcij Senioris deſcendentibus per rectam lineam à Raynutio fratre dicti Vgolini Iunioris, & in eadem donatione aſſeruit eam facere pro exoneratione ſuæ conſcientiæ, quia bona erant ſubiecta fideicommiſſo ad fauorem maſculorum de familia, vigore diſpoſitionum maiorum, & præſertim Comitis Petri antiqui, & aſſeruit feciſſe donationem filiis per vim, & metum. Et quamuis de anno 1543. eadem Mamphilia in publico inſtrumento dixerit, velle valere donationem factam filiis ad fauorem Portiæ, & Lucretiæ filiarum Bandini Nepotis, & ipſam fuiſſe ſeductam ad donandum dictis Hieronymo, & fratribus, tamen de anno 1581. cùm eſſet ætatis 85. annorum condidit teſtamentum, & in eo repetiit dicta in donatione facta Hieronymo, & fratribus, & pro exoneratione ſuæ conſcientiæ reuocauit donationem factam filiis, quia variis viis, & modis ſciebat, ac ex relatione maiorum, quod bona ſpectabant ad Comites maſculos de familia, & non ad feminas, & præſertim vigore teſtamenti Comitis Petri Senioris, quæ confeſſiones pro exoneratione conſcientiæ factæ in dicta declaratione, & in teſtamento, contra proprias pronepotes, multum faciunt, iuxta not. per Soc. ſen. *in d. conſ.* 12. *num.* 20. *lib.* 3. quia non agitur de validitate, vel inualiditate donationum, ſed agitur ad oſtendendam malam fidem Mamphiliæ, qua ſtante non poteſt induci aliqua obſeruantia, quæ ſuffragetur, iuxta not. per Bald. *in conſ.* 118. *num.* 4. *& per tot. lib.* 5. & bene Io. de Imol. *conſ.* 73. *num.* 4. *&* 7. maxime quia conſtat de reclamatione Comitum, cùm de anno 1544. dicti Hieronymus, & fratres, non modo commiſerint cauſam ſuper donatione ſibi facta à Mamphilia, ſed etiam ſuper fideicommiſſo, quam cauſam non modo proſecuti fuerunt dicti Hieronymus & fratres, & eorum deſcendentes contra dictas Portiam, & Lucretiam, ſed etiam contra Iuliam Cæſarinam Matrem, & hæredem ab inteſtato dictarum Portiæ, & Lucretiæ, & eam etiam hodie proſequuntur contra D. Liuiam Capranicam Donatariam Dominæ Iuliæ.

7 Vltimo loco non ſuffragatur ſententia obtenta per Dominas Portiam, & Locretiam contra Mamphiliam, quia fuit ſententia abſolotoria ab obſeruatione iudicij, & merito; quia Mamphilia egerat ſpolio, quo iudicio agere non poterat, ex quo facto ſuo, mediante ceciderat à poſſeſſione, Soc. *in l. rem, quæ nobis, num.* 8. *ff. de acq. poſſeſſ.*

REVERENDISS. P. D. DAMASCENO.

Romana Caſalis.

Lunæ 12. *Ianuarij* 1609.

ARGVMENTVM.

Ex Summariis ſumas Argumentum.

SVMMARIVM.

Euictionis promiſſio intelligitur non ſolum de ſorte principali, ſed etiam de damnis, & intereſſe, num. 1.

Pretium, ſeu valor rei non ex vendentium ſingularibus effectibus declaratur, ſed ex communi æſtimatione, numero 2.

Venditio facta ad corpus, & ſub vnico pretio, dicitur vnica, & indiuidua, num. 2.

Præſcriptione 30. *vel* 40. *annorum omnis actio præſcribitur, num.* 3. *in fine, & ſequenti.*

DECISIO CLXX.

IN hac Romana Caſalis fuit dictum, non eſſe impletum 1
pro parte Comitis. Primo reſpectu fideiuſſionis de euictione. Nam etſi Comes inueſtiuerit pretium ſibi ſolutum in locis Montium non vacabilium ea conditione, quod ſtent pro euictione Caſalis, & paratus ſit eodem modo inueſtire reſiduum, non propterea videtur ſatisfeciſſe ſuæ promiſſioni, quia ex dicto inueſtimento Dominus Marcheſius redditur tantum tutus reſpectu ſortis, non autem reſpectu damnorum, & intereſſe, quæ, & ipſa veniunt ſub promiſſione de euictione, *l. euictare, l. venditor, l. ſi in venditione, ff. de euictionib.* Vnde ceſſat eſſe verum, quod fuerit impletum per æquipollens, iuxta deciſionem in cauſa Auximana Bonorum, 2. Iunij 1591. coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Mellino.

Secundo fuit dictum, non eſſe impletum reſpectu tra- 2
ditionis bonorum, quia non fuit conſignatum Cannetum, & quatenus replicatur Comitem eſſe paratum diminuere de pretio, quanti dictum Cannetum fuit venditum ab euincentibus. Reſpõdetur primo, dictam venditionem non probare verum valorem, quod ex communi exiſtimatione, non autem ex ſingularibus vendentium affectibus declarandum venit, iuxta notata in *l. pretia rerum, ff. ad leg. Falcid.* Secundo vltra pretium venire damna, & intereſſe oriens ex cohærentia, quam habebat Cannetum cum Caſali vendito. Tertio quatenus Dominus Marcheſius recuſet pretium Canneti, & mallet recuperare pecunias cum damnis, & intereſſe, erit videndum, An poſſit cogi, ſtante quod venditio fuit facta ad corpus, & ſub vnico pretio, Vnde dicitur vnica, & indiuidua, *l. ſi pluries, ff. de ædilit. edict.* & fuit in hac eadem cauſa dictum coram Illuſtr. Domino Card. Pamphilio.

Circa ſcripturas promiſſas per Comitem in inſtru- 3
mento venditionis, quatenus Comes ſit paratus reſtituere pecunias, quas Dominus Marcheſius ducebit ſe erogaſſe in expeditione Breuis Clementis VIII. Domini in reliquis inclinabant eſſe ſatisfactum, excepto Motu proprio Pauli IV. ſuper quo aliqui dicebant, non eſſe ſatisfactum, quia Motus proprius qui exhibetur pro parte Comitis non continet facultatem conceſſam quondam Iacobatio dandi in ſolutum bona creditoribus obnoxia, vt fuit promiſſum per Comitem in inſtrumento venditionis, ſed tantum bona obnoxia fideicommiſſo quondam Cardinalis Iacobatij, vnde licet Motus proprius remoueat obſtaculum fideicommiſſi, non tamen remouet obſtaculum creditorum. Aliis tamen videbatur hoc idem virtualiter contineri in dicto Motu proprio, dum Papa mandat bona aſſignari cuicumque creditori pro concurrenti quantitate ſui crediti, & quod illa facta Iacobatius, & fideiuſſores ſint liberati, & datio inſolutum minime impugnari poſſit, ſed obſeruari debeat prout fuit obſeruata ſpacio quinquaginta annorum, quo tempore omnis actio anteriorum creditorum, ſi qui adfuiſſent, præſcripta eſſet, *tot. tit. de præſcript. triginta, vel. quadraginta annorum.*

Circa aliud quod Comes vendiderit Caſale Semina- 4
tum, & Dominus Marcheſius coactus fuit ſoluere colono partem colonicam, replicatur pro parte Comitis, quod in venditione caſalis Seminati minime comprehendebatur pars colonica, viſum fuit Dominis, quod iſta difficultas poſſit differri ad aliud tempus, quia ſuper hoc non tenetur Comes aliquod agere, ſed ſi fuit iudicatum eum teneri, poterit Dominus Marcheſius in ſolutione pretij excomputare illud, quod legitime docebit ſoluiſſe colono.

Digitized by Google

REVERENDISS. P. D. ATTREBATEN.

Calaguritana, ſeu Nullius Iuriſdictionis.

Lunæ 12. Ianuarij 1609.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus de iure communi habet fundatam ſuam iuriſdictionem in tota eius Diœceſi, & condemnatus in aliquibus petitis, quando in aliis abſolutus cenſeatur.

SVMMARIVM.

Epiſcopus de iure communi habet fundatam iuriſdictionem in tota ſua Diœceſi, num. 1.

Caſus omiſſi remanent in diſpoſitione iuris communis, num. 2.

Verba ſententiæ interpretanda ſunt contra fundantem ſe in illis, num. 2. in fine.

Sententia condemnatoria in parte, in alijs quando cenſeatur abſolutoria, n. 3. & 4.

Clauſula impoſitionis perpetui ſi entij, *& alia clauſula in ſententia poſita, reſtringi debent ad ea, de quibus actum fuit, num. 3. & 4.*

DECISIO CLXXI.

1 IN ſententia arbitrali, de qua agitur, fuit pronunciatum, quod monaſterium de Nagera teneatur ſoluere ſingulis annis Epiſcopo Calaguritano duas procurationes in recognitionem, & reuerentiam Pontificalis dignitatis ſine aliqua viſitatione. Secundo, quod Prior & Conuentus teneatur recipere ſolemniter Epiſcopum cum proceſſione, & Campanarum pulſatione, quando Epiſcopus nouiter venit ad Epiſcopatum, aut ſi quando contigerit Epiſcopum veniſſe ex Curia Romana. Tetio, quod Priori competat iuriſdictio priuatiue in Clericos, & Cappellanos Eccleſiarum Sanctæ Crucis, & Sancti Michaelis oppidi de Nagera. Quarto, & vltimo, quod tam Epiſcopus, quam Prior habeant in omnibus caſibus iuriſdictionem cumulatiuam, & prætenſiuam tam in dictis duabus Parochiis, quam in Parochia Sancti Iacobi, & in alus Parochiis dicti oppidi.

2 Vnde contigit dubitari, an actus non expreſſi in dicta ſententia pertineant ad Epiſcopum duntaxat, vel potius ad Abbatem, & in fauorem Epiſcopi reſolutum fuit. Cùm enim iam deciſum fuerit 4. Iulij 1603. & 16. Iunij 1604. coram R.P.D. meo Decano, & 26. Iunij eiuſdem anni, & nouiſſime 5. Maij 1608. coram me, monaſterium eſſe in Diœceſi Calaguritana, Epiſcopus habet fundatam ſuam intentionem de iure communi, *cap. omnes Baſilicæ, 16. quæſt. 7. cap. conquerente, de offic. ord. c. cum venerabilis, §. quia igitur, de relig. domib.* & fuit regula, quod caſus omiſſi remaneant in diſpoſitione iuris, *dicto cap. cum venerabilis, & l. commodiſſime, ff. de liber. & poſthum.* cùm ſententia ſit stricti iuris, Achill. *dicta deciſ. 21. num. 3. de reſtit. ſpoliat.* Afflict. *deciſ. 215.* maxime arbitralis, *l. 1. C. ſi plures vna ſent. fuer. condemnati*, & diſpoſitio illius eſt exorbitans, ideoque reſtringenda, & in dubio facienda interpretatio contra Priorem in ea ſe fundantem, *c. in præſentia, de probat. cap. quæ à iure communi, de reg. iur. in 6.*

3 Non obſtat, quod dicitur Epiſcopum fuiſſe actorem in hoc iudicio, & in eo deduxiſſe totum ius, quod ipſe prætendebat, & tamen ſolum ipſi fuerunt adiudicata prædicta cum impoſitione perpetui ſilentij in reliquis, ideo nihil amplius ab illo peti poſſe, Innocen. *in cap. conquerente, num. 7. in fin. de offic. ordin. & in cap. accepimus, num. 3. & 4. de priuileg.* Franc. poſt Ioan. Andream *in cap. exemptionem, num. 3. verſ. licet ſecus ſit, eod. tit. in 6.* Bart. *in l. ſi minoris, num. 2. ff. de admin. tut.*

4 Reſpondebatur enim ex tenore ſententiæ apparere, quod Prior, & Conuentus potius erant actores, quoniam ipſi propoſuerunt ſuam petitionem ſe pati nonnulla grauamina ſine cauſa ab Epiſcopo, quæ erant, &c. vel certe, quod vtraque pars actrix, & vtraque rea, & ſententia non eſt ſimplex abſolutoria, ſed canunizatoria vtrinque deductorum. Controuerſia verò non erat ſuper omnimoda iuriſdictione, ſed quibuſdam caſibus, qui ſigillatim exprimuntur, & quod ad hoc non ſolum eſt conſiderandum, quomodo iudicium cœptum, & propoſitum fuerit. Verum etiam & magis quid in ſententia diſpoſitum, & concluſum, Dec. *conſ. 248. num. 11.* quare clauſula *impoſitionis perpetui ſilentij*, & aliæ clauſulæ, in ſententia poſitæ reſtringi debet ad ea, de quibus actum fuit, Card. *conſ. 59. n. 1.* Anchar. *conſ. 284. in fi.* Alex. *conſ. 22. num. 29. lib. 3.* Surd. *conſ. 418. num. 11.* deinde ſilentium pariter impoſitum fuit Priori, & Conuentui, & quidem verbis magis expreſſis, quod ſint contenti his, quæ per concordiam ſunt illis adiudicatæ, & vltra ea non ſe extendant vllo modo.

REVEREND. P. D. COCCINO DECANO.

Recanaten. Hæreditatis.

Veneris 16. Ianuarij 1609.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio directa inducitur ex coniecturis ex verbis teſtamenti deſumptis.

SVMMARIVM.

Subſtitutio vulgaris directa induci poteſt ex coniecturis deſumptis ex verbis teſtamenti, ſecundum magis communem opinionem, num. 1. & num. 2. Vbi referuntur contraria, & illis reſpondetur.

DECISIO CLXXII.

CVm die 28. Aprilis 1608. vtraque parte informante 1
hæc cauſa proponeretur, propter multas, & graues difficultates tunc vtrinque excitatas, cauſa fuit reſtricta ad aliquot particulares inſpectiones; Et prima fuit, quæ eſſet magis communis opinio in illo articulo inter Doctores controuerſo. An ſubſtitutio vulgaris directa poſſit induci ex coniecturis. Et quoniam bifariam poterat diſputari, vel generaliter reſpectu coniecturarum, quæ deducuntur tam ex verbis teſtamenti, quam aliunde; Vel intelligendo ſolum de coniecturis, quæ deſumuntur ex verbis teſtamenti, ſtabilitum fuit primo agendum de coniecturis deductis ex verbis teſtamenti; hæc enim inſpectio proprie reſpiciebat propoſitam facti ſpeciem. Et articulo mature diſcuſſo, Rota cenſuit, ſecundum magis communem opinionem ſubſtitutionem vulgarem directam induci ex coniecturis, quando ſunt deſumptæ ex verbis teſtamenti.

Nam pro hac parte facit primo tex. *in l. Titius, & Seius,* 2
cum duabus proxime ſequentib. ff. de hæred. inſtit. vbi Celſus, & Vlpianus pronunciauerunt inſtitutioni videri ineſſe tacitam ſubſtitutionem, quam gloſ. *ibid.* interpretatur vulgare. Inde Bald. Paul. de Caſtr. Cuman. Rom. & Io: de Imola collegerunt eſſe quandam ſubſtitutionem tacitam, quæ colligitur ex verbis, & mente Teſtatoris, quamuis expreſſe facta non fuerit.

Et rurſus text. *in l. 3. C. de inoff. teſtam.* huc referri poteſt, ibi per coniecturas maternæ pietatis.

Et plures Doctores idem affirmantes, in quibus ſunt

Bart. *conſ. 69. ſiue 71.* ſecundum aliam impreſſionem 1
incip. pater fecit teſtamentum, col. 2. ad fi. verſ. remaneamus ergo, lib. 2. non obſcure videtur profiteri eandem ſententiam, cùm dixit, Poſito quod compendioſa facta per verbum commune ſine diſtinctione temporis ſit omni tempore fideicommiſſaria, illud debet intelligi, niſi de mente teſtatoris appareat aliquibus legitimis coniecturis, quod voluerit facere ſubſtitutionem directam.

Idem *conſ. 75. incip. in quæſt. verſ. ſed licet de hoc, & conſ. 78. incip. viſo teſtamento verſ. ſed in propoſito.*

Bal. *in l. Titius, 24. ff. de hæred. inſtit.* qui docet adeſſe 2
ſubſtitutionem tacitam, quæ idem operatur, quod expreſſa, ſi ex mente Teſtatoris, & ex aptitudine verborum colligatur. Idem *in l. Titia Seio, §. Seia libertis, circa fi. de leg. 2.* vbi dicit in hoc propoſito non eſſe faciendam differentiam inter directam, & obliquam.

Iſa. *in l. poteſt, ff. de vulgar.* vbi *cum num. 8. & ſequ. lat.* 3
materiam examinaſſet, *num. 10. & 11.* teſtatur communiter reprobari differentiam inter fideicommiſſariam, & directam ſubſtitutionem, quod altera coniecturis induci poſſit, altera verò non poſſit.

Alex.

Digitized by Google

4 Alex. *in d. l. poteſt. n. 5. verſ. iſta ratio*, dum firmat in directa ſubſtitutione ſufficere coniecturatam mentem, dummodo perſonæ exprimantur. Idem *conſ. 91. incip. ponderatis his num. 9. verſ. & licet quidam dicant*, vbi expreſsè tenet ad directam ſubſtitutionem inducendam attendi coniecturas.

5 Aret. *in ead. l. poteſt. verſ. ſed iſta*, vbi loquitur in caſu, quando coniecturæ colliguntur ex teſtamento.

6 Dec. *in l. penult. not. 4. C. de impub. & alijs ſubſtit.* vbi declarat Bart. *in l. quidam teſtam. ff. de vulgar. pupillari*, & præſupponit eius dictum procedere in ſubſtitutione vulgari.

7 Soc. ſen. *in l. hæredes mei, §. cum ita, nu. 7. in fin. verſ. & adde. ff. ad Trebell.* vbi affirmat ſubſtitutionem pupillarem poſſe per coniecturas induci: idem *in l. qui duos, num. 4. in fi. ff. de reb. dub.* vbi dicit directam extendi de caſu ad caſum ex coniecturis. Idem in indiuiduo de filijs in conditione poſitis, quod ex coniecturis poſſint cenſeri vocati per vulgarem ſubſtitutionem tenuit *conſ. 116. incip. in cauſa filiorum, n. 5. verſ. ſed contra, hoc lib. 3.*

8 Io. de Imola *in l. Titius, 24. ff. de hæred. inſtit. n. 7.* Bald. refert, & probat.

9 Hieron. Zanchius *in d. l. hæredes mei, §. cum ita, par. 3. nu. 75.* & ſecundum aliam impreſſionem, *n. 498. verſ. attamen in contrarium eſt*, vbi refert, & ſequitur Aret. & teſtatur de communi.

10 Andr. Alciat. *lib. 3. de verb. ſignif. reg. 4. n. 25. verſ. quod vt manifeſtus fiat*, vbi inter directam, & fideicommiſſariam non admittit differentiam, ſi mens aliquo modo ex verbis accipi poſſit.

11 Aquilinus, qui loquitur in eiſdem term. *in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, n. 35. ff. de lib. & poſth.*

12 Crau. *conſ. 62. incip. Nobilis Vrbanus, n. 15.*

13 Rimin. ſen. *conſ. 256. incip. viſo themate præd. n. 24. lib. 2.* qui loquitur in ſubſtitutione, & præſupponit teſtatorem implicitè expoſuiſſe nomen hæredis.

14 Sim. de Præt. *conſ. 61. incip. viſo teſtamento Lucæ, n. 48.* apertè profitetur coniecturas attendi ad inducen. directam.

15 Socin. iun. *conſ. 100. incip. præſupponitur in facto, col. 3. lib. 1.* qui loquitur in pupillari, & quando coniecturæ deſumuntur ex teſtamento, idem *conſ. 174. incip. viſa prædicta, num. 28. lib. 2.* qui loquitur in terminis poſitorum in conditione, idem *conſ. 29. incip. circa propoſitam quæſtionem, num. 3. lib. 3.* vbi ſimiliter loquitur de filijs in conditione poſitis, & teſtatur hanc fuiſſe opinionem Soc. ſen. *in alleg. conſ. 116.*

16 Rimin. iun. *conſ. 21. incip. Illuſtr. comes Franciſcus, n. 48.* vbi præſupponit poſitos in conditione vulgariter eſſe ſubſtitutos, vbi alias ab inteſtato, neque ex teſtamento Patri ſuccedere poſſint.

17 Io. Vinc. Honded. *conſ. 51. incip. cauſa, quæ pendet, nu. 88. verſ. tamen ſolet, lib. 2.*

18 Io. de Monte Sperello *conſ. 267. incip. viſo teſtamento Antonij, num. 11.* vbi dicit in ſubſtitutionibus mentem coniecturari, idem *in conſ. 258. incip. viſo teſtamento Ioannis, num. 5.* vbi quod in ſubſtitutionibus teſtator habet intentionem prouidendi caſibus, qui poſſunt occurrere, & ideò lex adiuuat illius voluntatem vltra cogitata in ſpecie.

19 Iac. Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſump. 64. n. 4. & ſeq.* vbi dicit eſſe veram hanc opinionem, quando coniecturæ deſumuntur ex ipſo teſtamento.

20 Petrus à Petra *tract. de fideicom. qu. 9. n. 24.*

21 Hieronym. Torniellus *in d. l. hæredes mei, §. cum ita, n. 28.* huic ſententiæ ſubſcripſiſſe videtur dum concludit, quod concurrente aliqua verborum ſignificatione, directa inducitur ex coniecturis.

22 Franciſcus Ripa *in l. 1. n. 83. ff. de vulgar.*

23 Andreas Facchinæus *lib. 4. controuerſiarum Iur. cap. 79. verſ. ego ſanè non dubito.*

Demum pro hac ſententia extat deciſio Rotæ in cauſa Bononien. de Solimeis coram bo. mem. Domino de Bubalis die 25. Nouembris 1585. in qua iam noſtri maiores expreſsè firmauerant ſubſtitutionem directam, non ſolum ex verbis, ſed etiam ex coniecturis induci poſſe.

Neque obſtare Doctores allegatos ab Informantibus pro DD. de Leopardis, qui vt *num. ad 70.* circiter augerent, multos cumulauerant, qui ſolum de materia loquentes non accedebant proximè ad articulum, de quo agebatur. Vnde confuſio potius, quam veritatis dilucidatio oriebatur; & ideò viſum fuit eos in ſuas quaſi claſſes, & ordines redigere, vt tandem conſtaret ex deductis pro D. Lydia de Leopardis magis communem extare opinionem.

Prima ergo claſſis fuit eorum, qui loquebantur non de ſubſtitutione, ſed de inſtitutione, quorum propterea auctoritas non pertinebant ad propoſitum dubium, quales ſunt. 1

Gloſ. *in l. iubemus in verbo ex voce, C. de teſtament.* vbi communiter DD. videlicet Bart. *n. 2. in fin. verſ. hic in inſtitutione.*

Bald. *nu. 1. in fin. verſ. ſecus in hæredis inſtitutione.*

Salic. *nu. 2. verſ. ſolue, quod ibi in legatis.*

Iaſ. *num. 10. verſ. 3. & clarius.*

Alexandr. *num. 4.* vbi loquitur de teſtamento facto per nutum.

Corn. *num. 8.* vbi agit de teſtamento pro parte valido, & pro parte non.

Alber. *ibid. num. 4. verſ. ad §. propoſitum poſſet reſponderi*, & nihilominus firmat contrarium de æquitate Canonica.

Gloſ. *in l. cum proponebatur, in verbo quæreretur, ff. de leg. 2.* quæ ſe remittit ad gloſ. *in d. l. iubemus.*

Dominus Franc. Card. Mantica *lib. 12. de coniect. vlt. volunt. tit. 4. num. 2.*

Ferdin. Vaſquius *de ſucceſſ. creat. lib. 2. §. 15. num. 52. & ſeq. & §. 17. num. 51.*

Alex. Trentacinqu. *tract. de ſubſt. par. 4. cap. 11. num. 28. in fin.*

Io. Crot. *conſ. 363. incip. circa tertiam dubitationem, numero 11. lib. 3.* vbi *num. 14.* firmat contrarium in ſubſtitutione.

Ludou. Rom. *in l. ſi cum dotem, in princip. num. 38. ff. ſol. matrim.*

Ang. *in l. antequam, C. com. de ſucceſſ.* loquitur de inſtitutione, dum dicit, quod ex ſubſtitutione nepotis filius non intelligitur inſtitutus, vbi animaduertendum lecturam videri corruptam, dum reddendo rationem dicit, quod ex ſubſtitutione vnius non intelligitur aliquis ſubſtitutus, nam vt ratio dicto ſubſeruiat, legi debet inſtitutus.

Claſſis eſt eorum, qui non loquuntur de hoc articulo, ſed de illo an ex eo ſolo, quod filij fuerint poſiti in conditione, cenſeantur vocati, nam ex eo ſolo non cenſeri vocatos profitentur. 2

Gloſ. *in l. Lucius, 85. verbo libero ff. de hæred. inſtit.* & ibidem Io. Imol. *num. 2. verſ. in gloſſ. finali.*

Ang. *num. 4.* qui etiam loquitur in alia quæſtione, quod ex ſola ſubſtitutione facta vltimo morienti, non inducatur reciproca ſobſtitutio inter inſtitutos.

Corn. *conſ. 118. incip. videtur primo aſpectu, num. 8. verſ. 2. facit, lib. 2.*

Michael. Craſſ. *in §. inſtitutio, quæſt. 17. n. 2.*

Franc. Card. Mant. *lib. 5. de coniect. vlt. vol. tit. 3.*

Claſſis eſt eorum, qui dicunt ex ſola ſubſtitutione facta vltimo morienti, non induci reciprocam ſubſtitutionem inter inſtitutos niſi etiam ſit facta omnibus, & in tota hæreditate: ſic enim cenſuerunt. 3

Ang. *in d. l. Lucius, num. 4.*

Dyn. *in l. Titia Seio, §. Seia libertis, ſuper gl. in verbo vendatis, verſ. in eadem gloſ. ff. de legat. 2.*

Io. Corat. *in l. penult. C. de impub. & alijs ſubſtit.*

Fulgoſ. *in l. vel ſingulis, ff. de vulg. & pupill.* prout allegatur à Menoch. *lib. 4. præſump. 61. num. 3. verſ. ceterum contrariam opinionem.*

Claſſis eſt eorum, qui nihil, vel parum pertinent ad propoſitam facti ſpeciem, quales ſunt. 4

Franc. Burſat. *conſilio 67. incip. cum nuper. numero 21. lib. 3.*

Rim. ſen. *conſ. 109. incip. quia in facto præſupponitur, numero 12. & conſ. 110. incip. in præſenti difficultate*, vbi loquitur de inſtitutione facta ad interrogationem alterius.

Io. de Imol. *conſ. 43. incip. in caſu præmiſſo*, nihil dicit, nec habetur, *num. 17.* vt ex aduerſo allegabatur.

Phanoc. *tract. de inuentario, par. 6. nu. 9. & 43.*

Claſſis eſt eorum, qui nihil apertè firmant, quales ſunt 5

Iaſ. *in l. penult. n. 7. C. de impub. & alijs ſubſtitut.*

Hieron.

Hieron. Zanchius *in §. cum ita, num.* 146.

Ant. de Butr. *conſ.* 6. *incip. an ſententia dationis in ſolutum*, nihil dicit.

Grat. *conſ.* 5. *incip. & ſi hoc reſponſum*, *num.* 38. *lib.* 2. non negat abſolute ſubſtitutionem directam deduci poſſe ex coniecturis, ſed non ita facile.

Io: Baptiſta Coſt. *tract. de ſcientia, & ignorantia cent.* 1. *diſt.* 64. *in conſ. ibidem inſerto, num.* 25. admittit fauore filiorum reciprocam ſubſtitutionem induci ex coniecturis.

Bald. *in l. poſthumorum*, *ff. de iniuſt. rupt. teſtamen.* non facit pro Leopardis, licet Informantes pro illis conarentur inducere per argumentum à contrario ſenſu, quod noo habet locum in dictis gloſſarum, & Doctorum, Oſaſch. *deciſ.* 58. *incip. mater ſuſcepta tutela*, *num.* 30. Surd. *deciſ.* 258. *incip. confeſſionem eius*, *num.* 9. *verſ. & ſi dicatur*.

6 Claſſis eſt eorum, qui perfunctorie loquuntur, quales in hac claſſe memorantur

Rip. *in l. Centurio*, *num.* 35. *ff. de vulg. & pupill.*

Caccialup. *inter conſ.* Alex. *conſ.* 14. *incip. ſuper qu. propoſita*, *num.* 18. *lib.* 4.

Socin. iun. *in l. hæredes mei*, *§. cum ita*, *num.* 20. *ff. ad Trebell.*

Ex hac diſtinctione Doctorum patebat, paucos extare, qui loquantur pro Leopardis in terminis propoſitæ quæſtionis, plures vero recenſeri ab Informantibus pro D. Lydia, affirmantes ſubſtitutionem vulgarem directam induci ex coniecturis.

Ad deciſiones vero Rotales pro alia opinione ponderatas, Achil. de Graſ. 2. Put. 9. Creſc. 1. *tit. de teſtam.* & ad illam in cauſa Sabin. Caſtrorum die 30. Martij 1575. coram bo. mem. Aldobrand. vnica reſponſione fuit ſatisfactum, quia non loquuntur de hoc articulo, ſed de illo quando vulgaris eſt expreſſa in teſtamento, in quo etiam eſt expreſſa, conditio ſi ſine liberis deceſſerit. Verum dicta conditio referatur etiam ad ſubſtitutionem vulgarem expreſſam, vel ſolum ad fideicommiſſariam. Vnde cùm non loquantur in terminis controuerſiæ propoſitæ, ſed præſupponant adeſſe ſubſtitutionem vulgarem expreſſam in ſpecie, vel contentam in compendioſa, non faciunt ad hoc propoſitum, in quo particulariter quærebatur, quæ eſſet magis communis opinio.

Et ex prædictis fuit concluſum ſecundum magis communem opinionem, ſubſtitutionem vulgarem directam induci ex coniecturis deſumptis ex verbis teſtamenti. Doctores verò allegatos pro Dominis de Leopardis io hoc articulo non conſtituere numerum, cùm ex prædicta Claſſium diſtinctione conſtet, quoſdam non loqui de hac facti ſpecie. Alios perfunctorie de illa fuiſſe loquutos. Multos verſari in terminis ſimplicis inſtitutionis, iuxta terminos text. *in l. iubemus*, *C. de teſtamen.* Plures verò ad vagas coniecturas recurrentes, non de illis, quæ deſumuntur ex verbis teſtamentorum, ſed de aliis, quæ extra teſtamenta petuntur, fuiſſe loquutos, &c.

R. P. D. CAVALERIO.

Aſſiſien. Hæreditatis.

Veneris 30. Ianuarij 1609.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo dandum eſt immiſſo in poſſeſſionem de mandato Iudicis, non obſtante antiquiori poſſeſſione.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo dandum eſt immiſſo in poſſeſſionem vigore ſententiæ, & mandati Iudicis, num. 1.

Poſſeſſio antiquior non ſuffragatur, quando iunior poſſeſſio fuit data à iudice, num. 2.

Ægidiana excludens appellationem in poſſeſſorio, habet locum in quacunque inſtantia, num. 3.

Sententia lata pendente dilatione, ad probandum eſt notorie nulla, & reuocatione non indiget, num. 5.

DECISIO CLXXIII.

1 PLacuit Rotæ dare mandatum de manutenendo Bartholomæo, & Lauiniæ de Gabrielibus, qui fuerunt immiſſi in poſſeſſionem, vigore ſententiæ, & mandati R.P.D. Bilij, *l. iuſte poſſidet*, *l. qui vniuerſas*, *§. item cum prætor*, *ff. de acquir. poſſeſſ.* Ang. *in l. clam poſſidere*, *§. qui ad nundinas*, *num.* 2. *in fin.* & ibi etiam Iaſ. *num.* 20. *eod. tit.*

Nec obſtabat poſſeſſio antiquior Franciſci Gabrielij: 2
quia per mandatum D. Bilij fuerat priuatus, Ang. *ibid. num.* 2. Roman. *num.* 3. Alex. *num.* 2. Imol. *ante num.* 2. Mohed. *deciſ.* 4. *de reſtit. ſpol. num.* 4. Ferret. *conſ.* 18. *num.* 10.

Minus viſum fuit Rotæ obſtare, quod pro parte Fran- 3
ciſci opponebatur poſſeſſionem hanc eſſe attentatam, tanquam captam pendente termino ad appellandum: quia, cùm fuiſſet pronunciatum in mero poſſeſſorio immiſſionis, intrabat Ægidiana, excludens appellationem, quæ Ægidiana habet locum in quacunque inſtantia, Contrad. *in l. vnica*, *C. ſi de momentanea poſſeſſione*, *de Ægidiana*, *q.* 4. *num.* 8. *&* 9. vbi plures deciſ. Rotæ allegat. & fuit dictum in vna Romana confinium coram bo. mem. Peregrino Fabio, quæ eſt inter impreſſas diuerſorum 201. *lib.* 2. *par.* 3. & vbi non datur appellatio, ibi fruſtra differtur executio ſententiæ, neque dicitur attentari, Pariſ. *conſ.* 108. *num.* 23. *lib.* 1. Lancellot. *de attent. pendente tempore ad appellan. num.* 32. *&* 33.

Dum verò dicebant Informantes pro Franciſco, ſen- 4
ſentiam D. Bilij eſſe nullam, quia in ea non reuocabatur ſententia præcedens A. C. à qua fuerat appellatum. Vnde videbatur ſententia contra ſententiam; Placebant reſponſiones datæ, & primo, quod coram D. Bilio fuit ſuſpenſum petitorium: Vnde, cum remanſiſſet Iudex in mero poſſeſſorio, bene fecit non reuocare ſententiam Auditoris Cameræ, ne fieret mixtura.

Præterea reſpondebatur, noo fuiſſe neceſſe reuocare 5
ſententiam præcedentem, tanquam notoriè nullam, nempe latam pendente dilatione conceſſa ad probandum, *l. ſiue pars*, *cum ibi notatis*, *C. de dilation.* & quod ſententia nulla non egeat reuocatione, Surd. *conſ.* 160. *num.* 49. Caſtr. *in l.* 1. *num.* 2. *circa medium*, *C. quando prou. non eſt neceſſe*, & fuit dictum in vna Gadicen. ſtatutorum, 19. Nouembris 1580. coram Illuſtriſſimo Seraphino.

R. P. D. DAMASCENO.

Cæſarauguſtana Iuriſdictionis.

Mercurij 5. Februarij 1609.

ARGVMENTVM.

Regulæ de Iure quæſito non tollendo, etiam quod non ſit derogatum, Gratia facta à Papa præiudicat in pluribus caſibus, de quibus in hac deciſione.

SVMMARIVM.

Gratia de ſua natura præiudicialis, prout exemptio eſt, & ſimilia tertio præiudicant etiam, quod in ea non ſit expreſſe derogatum Regulæ de iure quæſito non tollendo, n. 2. *&* 3. *Vbi de eadem materia.*

Papa non dicitur præiudicare iuri Tertij, niſi vltra ſcientiam etiam deroget Regulæ de iure quæſito non tollendo, Declara, vt num. 3.

Archiepiſcopus de iure communi habet iuriſdictionem criminalem procedendi contra Capitulares etiam ſine adiunctis, num. 4.

Argumentum de parte ad totum valet, imò facilius limitatur iuriſdictio in parte, quam tollatur in totum, n. 5.

Derogatio regulæ, de iure quæſito non tollendo, non eſt neceſſaria in gratia, quæ fit ad publicam vtilitatem, cui ius Tertij particulare cedere debet, n. 7.

Regula de iure quæſito non tollendo, non habet locum, niſi in iure pleno quæſito, & radicato, n. 8.

DECISIO CLXXIV.

FElic. record. Clemens Papa VIII. per ſuas literas dire- 1
ctas Nuncio Apoſtolico in partibus Hiſpaniarum iuſſit Eccleſiam Cæſarauguſtanam, quæ erat Regularis Ordinis Sancti Auguſtini ad ſtatum ſæcularem reduci, mandando inter cetera, quod Archiepiſcopus ſuper quibuſcunque criminibus, exceſſibus, & delictis perſonarum Capitularium eiuſdem Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ non niſi adiunctis ſibi duobus de gremio Capituli, & à Capitulo dunta-

duntaxat quoties opus fuerit nominandis, & alias iuxta formam à Concil. Trid. *cap. 6. ſeſſ. 25.* traditam etiam ſi forſan ipſe Archiepiſcopus antea in dictas perſonas Capitulares maiorem, & omnimodam haberet iuriſdictionem, procedere poſſit, & debeat. Hæc ſunt verba formalia: Quibus quidem literis per Nuncium Apoſtolicum exequutioni demandatis, & dicta Eccleſia iam in ſtatu ſæculari exiſtente, Dominus Archiepiſcopus prætendit dignitatem Archiepiſcopalem in multis grauatam, & præcipue circa cognitionem cauſarum criminalium in perſonas Capitulares, & obſtare Regulam de iure quæſito non tollendo, cui non reperitur in literis Apoſtolicis expreſſe derogatum, & ſuper hoc orta Controuerſia inter Dominum Archiepiſcopum ex vna, & Capitulum ex altera de conſenſu vtriuſque partis dedi dubium, An obſtaret Capitulo Cæſarauguſtano Regula de iure quæſito non tollendo. Et Domini reſtringendo diſputationem ad Coniudices non obſtare reſoluerunt.

2 Primò, quia licet ardua fuerit ſemper quæſtio in Rota, per quem modum cenſeatur derogatum Regulæ de iure quæſito non tollendo: attamen Domini in eo reſidere viſi fuerunt, quod in gratijs de ſui natura præiudicialibus, vt ſunt exemptiones, & ſimilia non requiratur formalis derogatio, idque ex eo quod ex quo Papa intelligit gratiam non niſi cum præiudicio Iuris Tertij poſſe verificari, & nihilominus illam concedit, cenſeatur per neceſſarium antecedens illi Iuri velle derogare. Rota in cauſa Nullius de Stepa 19. Nouembris 1586. & in Burgen. Quindenniorum 5. Decembris 1601. coram Illuſtriſſ. Seraphino, in Oſcen. Indulti 10. Decembris 1599. coram Illuſtriſſimo Mellino, & in Illerden. præeminentiarum, 26. Iunij 1602. coram Illuſtriſſ. Seraphino, ad idem tendit deciſio Caſſad. *prima de priuil.* Caputaq. *deciſ. 365. incipit priuilegium, lib. 1. in manuſcript.* Rota in cauſa Fanen. Penſionis coram Aldobrandino *relat. inter diuerſ. impreſſ. deciſ. 240. num. 22. par. 1.* bene Dec. *conſ. 113. num. 17. verſ. non obſtat*, Corn. *conſ. 83. num. 16. verſ. 3. reſpondetur lib. 4.*

3 Non obſtat, quod non ſufficiat ſcientia Papæ, ſed vlterius requiratur derogatio regulæ, Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 3. de reſcript.* Rota in Cæſarauguſtana Iuriſdictionis 13. Iunij 1594. coram Illuſtr. Seraphino, cum alijs, quæ allegantur, quia non loquuntur de ſcientia, quæ oritur ex natura ipſius rei, quæ geritur, ſed ex ſcientia deſumpta ex narratis, circa quæ Papa facilius potuit decipi ob inuolucrum verborum. Item gratia, quæ de ſui natura non eſt præiudicialis, non habet tantam repugnantiam cum Regula ſicut ipſamet gratia præiudiciali, cùm enim præiudicium in illa ſit accidentale ſtante proteſtatione, de qua in Regula, poteſt dici, quod Papa intellexerit facere gratiam ſi, & quatenus ceſſet præiudicium Tertij. Verum in gratia de ſui natura præiudiciali non poteſt cadere iſta interpretatio, quia ſublato præiudicio ceſſat omnino gratia, & conſequenter cùm veniant in concurſum proteſtatio, & factum, neceſſe eſt, vt proteſtatio cedat facto omnino contrario, ad tradita per Bart. & alios, *in l. non ſolum, §. morte, ff. de noui oper. nunc.* & per Canon. *in c. cum M. Ferrarien. de conſtit.* Corb. *de cauſ. priuat. ob alienat. ampliat. 30.*

4 Quod autem gratia in hoc caſu ſit de ſui natura præiudicialis patet, quia per neceſſe aufert poteſtatem, quam alias habebat Archiepiſcopus in procedendo ſine adiunctis, quæ quidem poteſtas illi competebat de iure communi cùm eſſet loco Abbatis illius Capituli Regularis, vt late fuit dictum in cauſa Montis Regalis Iuriſdictionis 27. Iunij 1607. coram Reueren. P. D. Coccino. Et Papa, qui habet omnia iura in ſcrinio pectoris, non præſumitur tale ius ignoraſſe, *cap. 1.* cum ibi notat. per Scriben. *de conſtitut. in 6.*

5 Non obſtat, quod iſta non ſit totali exemptio à iuriſdictione Epiſcopi, in quibus terminis videntur procedere allegatæ deciſiones, ſed tantum quædam limitatio, quia valet argumentum de parte ad totum, *l. quæ de tota, cum ſua materia, ff. de rei vendic.* Imò facilius limitatur iuriſdictio quo ad partem, quam tollatur in totum, Bald. *de præſcript. quinta par. principalis, par. 1. q. 8. num. 7.* & in terminis Regulæ Mandoſ. *ſuper dicta regula, q. 12. verſ. contraria.*

6 Et prædicta eo magis viſa fuerunt admittenda ſtantibus verbis importantibus derogationem iuris Archiepiſcopalis, ibi etiam ſi forſan ipſe Archiepiſcopus antea in dictas perſonas Capitulares maiorem, & omnimodam haberet iuriſdictionem, quæ verba idem ſonant, ac ſi Papa dixiſſet, Non obſtante maiori, & omnimoda iuriſdictione, quam Archiepiſcopus haberet, Gemin. *conſ. 120. num. 8. verſ. litis pendentia non obſtante.*

Secundo fuit dictum, non obſtare regulam, quia Papa fecit ſecularizationem ob bonum publicum, & re- 7
formationem Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ, vt legitur in proœmio ſæcularizationis, ex quo colligitur cauſa finalis, *l. 1.* vbi DD. *ff. de hæred. inſtituen.* In diſpoſitione autem, quæ fit ad publicam vtilitatem, non eſt neceſſaria derogatio regulæ, quia per *d. Regulam* non cenſentur præſeruatum ius particulare in concurſu publici, cui credere debet, late Gabr. *tit. de iur. quæſit. non tollen. concl. 2. num. 1.* & in terminis Regulæ Sarnen. *ſuper d. Regula. qu. 19.* Rebuff. *ſuper d. regula verbo etiamſi motu proprio. num. 30.* Rot in d. Nullius de Stepa, coram Illuſtriſſ. Seraphino, & in Salamantin. obſeru. coram Cantuccio relat. inter diuerſ. impreſſ. *deciſ. 759. num. 1. parte 1.* Non obſtat, quod Archiepiſcopus non impugnet ſæcularizationem, ſed partes ſibi præiudiciales, quia Papa voluit facere vnum negotium non plura, & motus fuit ex vnica cauſa ad facienda omnia, de quibus in ſuis literis, nempe ex bono publico, & reformatione Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ. Non obſtat, quod per ſæcularizationem non immutetur ſubiectio Eccleſiæ ſæcularizatæ, Innoc. & alij *in c. 2. verbo Monialium de Cappel. Monac.* quia hoc procedit in dubio, ſed ſi Papa hoc expreſſe facit, non applicantur illæ doctrinæ.

Tertio, principaliter viſum fuit non obſtare Regulam, 8
quia reſpectu Moderni Capituli contra quod modo vellet Archiepiſcopus procedere ſine adiunctis ipſe nullam vnquam habuit iuriſdictionem, & conſequenter non poteſt dicere, quod Papa dando iuriſdictionem limitatam ſuper dicto Capitulo aliquid ſibi de ſuo Iure abſtulerit. Certum autem eſt regulam non habere locum niſi in Iure pleno quæſito, & radicato, vt ſonant verba Regulæ, & tradit Sarn. *ſuper illa qu. 4.* Put. *deciſ. 264. lib. 2.* Rota in dicta Salamantina coram Cantuccio, *num. 4.* Quod autem Archiepiſcopus nullam vnquam ſuper hoc Capitulo habuerit poteſtatem, apparet ex eo, quod Papa non ſimpliciter ſæculari zauerit antiquum Capitulum, ſed nouum conſtituit ibi, nec non in dicta Eccleſia viginti quatuor Canonicatus, & totidem Præbendas pro viginti quatuor Clericis Sæcularibus futuris illius Canonicis, qui omnes Capitulum Sæculare ipſius Eccleſiæ faciant, & conſtituant auctoritate prædicta, &c. erigas, & inſtituas.

Non obſtat, quod hoc nouum Capitulum ſit ſubroga- 9
tum in locum antiqui, quia aut deducitur ad hoc, quod ſubrogatio cenſeatur facta cum eiſdem qualitatibus, & ſic cum omnimoda ſubiectione Archiepiſcopo, & obiectum tollitur ex verbis Summi Pontificis, qui voluit Archiepiſcopum, non niſi cum adiunctis contra iſtos nouos Capitulares procedere poſſe. Aut deducitur ad hoc, quod ſubrogatio debuerit fieri cum eiſdem qualitatibus, & ſic cum omnimoda iuriſdictione Archiepiſcopi, & non propterea ſequitur, quod ſi non fuerit facta, fuerit ſublatum aliquod ius iam quæſitum Archiepiſcopo, ſuper hoc nouo Capitulo. Quod ſi prætenderet Archiepiſcopus, extinctionem antiqui Capituli fuiſſe nullam ob non factam ſubrogationem iſtius noui Capituli in locum antiqui, eſſet alterius, & forte nullius indaginis propter multa, quæ in contrarium dici poſſent. Interim verum eſt, quod ſuper hoc nouo Capitulo Archiepiſcopus numquam habuit omnimodam iuriſdictionem, & conſequenter, quod Capitulo dicenti ipſum contra perſonas Capitulares, non niſi cum adiunctis procedere poſſe non obſtante regula de iure quæſito non tollen. Et ita fuit concluſum.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Granaten. Profeſſionis.

9. Februarij 1609.

ARGVMENTVM.

Profeſſio monachi ante annum Nouitiatus nulla & inualida eſt, idem non ſeruata forma Conſtitutionis Sixti V. vel ſi per vim, & metum paternum emiſerit, aut alias ante decimum ſextum annum perfectum emanauerit.

SVM-

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

Profeſſio monachi ob non ſeruatum annum probationis intra Clauſtra monaſterij dicitur nulla, num. 1. & 2. vbi quod in hoc anno Nouitius non debet extra monaſterium vagari, ibid.

Profeſſio monachi dicitur nulla, quando fuit facta non ſeruata forma Conſtitutionis Sixti V. videlicet capta prius diligenti informatione de parentibus, patria, vita, & moribus, eademq; informatione relata, & approbata in Capitulo Generali, vel Prouinciali, num. 3. 4. & 5.

Forma à lege, ſeu Conſtitutione data ab homine mutari non poteſt, num. 4.

Profeſſio monachi dicitur nulla ſi fuerit facta per vim, & metum etiam paternum, num. 5.

Metus ſemel illatus incidit in omnes ſequentes actus durante eadem cauſa metus, num. 5.

Profeſſio monachi facta ante annum decimumſextum expletum, eſt nulla defectu ætatis, num. 6.

Anni mentio, quando fit ab aliqua lege, vel Conſtitutione, intelligi debet de anno perfecto, & completo, & quid ſi ad perficiendum annum vnus tantum dies deficiat, num. 7.

DECISIO CLXXV.

1 DOmini dixerunt eſſe ſtandum in deciſ. 12. Maij 1600. coram Illuſtriſſimo D. Cardinale Pamphilio, tunc Rotæ Auditore, videlicet profeſſionem D. Didaci de Zuniga, & Aguilera, quam in Monaſterio Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum in Ciuitate Granatenſi ſub nomine fratris Sebaſtiani emiſerat, fuiſſe nullam ex pluribus.

2 Primo, quia Didacus non ſtetit continuo per annum probationis, ſeu Nouitiatus intra clauſtra Monaſterij, ſed ſæpius egreſſus eſt, & moratus in domo Patris, vbi ne dum aliquoties eum pernoctaſſe concludenter probatur, ſed etiam quod vna vice ibi permanſerit per ſpacium vnius menſis deponit vnus teſtis, atque Prælati ordinis, qui hodie informant, non negant Didacum aliquando abfuiſſe. Sed dicunt id contigiſſe ex cauſa infirmitatis, & de licentia Superiori. Præſuppoſito autem, quod labente anno probationis debet Nouitius permanere continuo intra Clauſtra Monaſterij iuxta reſolutiones Illuſtriſſimorum Interpretum Sacri Concilij Tridentini, non potuit iſtud tempus frangi, ſeu diſcontinuari, ſub quouis prætextu, quia in illis, quæ ſunt de forma ſeruatur rigor, vt per Ruin. *in Rubr. de non. oper. nunc. num. 9.* Et rigor Iure optimo in hac materia inductus eſt, quia cum annus probationis detur in ſubſidium humanæ fragilitatis, & in fauorem tam Nouitij, quam Monaſterij, vt & ille experiatur Religionis aſperitates, & cum illis ſuas vires metiatur, & Monaſterium eiuſdem Nouitij animum, & mores inſpicere, & cognoſcere poſſit, *c. ad Apoſtolicam, de regul. & c. cum non ſolum, eod. tit. in 6.* Manifeſtum eſt, non ſatisfieri diſpoſitioni Iuris quam diu procul à regulari diſciplina, & à Prælati oculis Nouitius in domo paterna blandè, & beneuolè habetur, & forſan in illis diebus, & noctibus, quibus extra Monaſteriam degit, occurreret in Religione aliqua aſperitas, quam ferre vel nollet, vel non poſſet, & propter quam decerneret non profiteri.

3 Secundo, quia non fuit reſeruata conſtitutio fel. rec. Sixti V. ſuper capienda diligenti informatione de parentibus, patria, vita, & moribus. Non obſtat, quod dicitur illam informationem non fuiſſe neceſſariam in Didaco, qui cùm Religionis habitum in patria ſua ſuſciperet bene cogniti, & noti erant eius parentes nobili genere nati, quo ad mores ipſius quidquam erat inquirendum, cùm vix adhuc pubertatis annos attigiſſet. Sicuti nec obſtat, quod illa informatio fuerit capta in voce per duos fratres Monaſterij, quodque ceteris conuentus fratribus fuerit viſa ſufficiens.

4 Nam vltra, quod iſta omnia non probantur, fuit etiam reſponſum, quod prædicta conſtitutio vult informationem captam approbari in Capitulo Generali, vel Prouinciali, & vlterius procedit annullando profeſſiones aliter factas, ideoque non potuerunt fratres hanc formam immutare, Bal. *in l. ſi inſtitorem, in fin. ff. ſi cert. pet.* Ang. *in §. tripli, num. 8. Inſtit. de action.* Iaſ. *in l. non dubium, in 8. not. Cod. de leg.* Surd. *deciſ.* 122. *num.* 3. Deci. *conſil.* 466. *numer.* 19. late alios cumulatus Franc. Becc. *conſil.* 12. *numer.* 16. *& ſeqq.* & fuit in terminis conſtitutionis dictum coram eod. Illuſtriſſim. D. Pamphilio in cauſa Toletana Profeſſionis 27. Februarij 1595.

5 Atque iſta informatio eo magis requirebatur in hoc caſu, quia ex teſtibus examinatis reſultat fuiſſe incuſſum Didaco metum ab ipſius Patre homine rigido, & ſeuero, & ſolito minas executioni demandare. Qui metus omiſſo pro nunc, an fuerit talis, vt ſolus ſufficeret ad annullandam profeſſionem Didaci, ad not. per gloſ. & Bartol. *in l. 1. §. quæ onerandæ, ff. quare. act. non de.* & late diſcuſſa in cauſa Valentina ſuſceptionis ordinum de anno 1574. coram bon. mem. Cæſ. de Graſſis. Vnum eſt, quod fuit ſufficiens ad excludendam illam ſpontaneam profeſſionem, quam Informantes contra Didacum colligunt, ex quo dictæ profeſſioni interfuerunt pater Didaci, & alij quamplures ab ipſo Didaco inuitati. Siquidem malum initium metus illati ante profeſſionem influit in omnes actus, durante eadem metus cauſa, id eſt viuente patre factos, qui actus quo magis præ ſe tulerunt liberam voluntatem, & lætum, iucundumque animum, eo magis metum confirmarunt, Ab. Antiq. *in c. ſuper hoc verſ. filia cuiuſdam de renunc.* vbi etiam Ioan. Andr. Imol. & Abb. Alexand. *conſ. 99. numer. 8. lib.* 3. Barba. *conſ. 54. num.* 5. Pariſ. *conſ. 53. num. 7. lib.* 4. & fuit dictum in cauſa Neapolitana profeſſionis, 26. Iunij 1598. coram Orano, & nuper latiſſime in cauſa Hiſpalen. matrimonij 15. Decembris 1608. coram R. P. D. meo Ludouiſio.

6 Quarto, iſta profeſſio fuit nulla cùm ex diſpoſitione Conc. Trid. *c. 15. ſeſſ. 25. de reforma.* profeſſio non poſſit fieri ante annum decimum ſextum expletum; Didacus tamen, qui natus erat 25. Septembris. 1577. illam emiſit die 29. Septembris 1583. Sicque per ſex dies ante expletum annum decimum ſextum habito reſpectu ad decem dies reſtituendos ob demptos totidem in reformatione Calendarij à fel. rec. Greg. XIII.

7 Etenim cùm illius Summi Pontificis, qui dictam reformationem edidit, ea fuerit mens, ne ex illa decem dierum ſubtractione cuiquam fieret præiudicium, vt legitur in conſtitutione ſuper hoc edita, & conſiderauit Rota in cauſa Præneſtina Caſtanearum 15. Septembris 1597. coram R. P. D. meo Decano, iure merito prætendit Didacus habendam eſſe illorum dierum rationem in computandis ad iſtum effectum ſuæ ætatis annis, quia quoties lex certi anni, vel certorum annorum mentionem facit, intelligi debet de annis perfectis per lapſum 365. dierum, vt bene notauit ex illo text. Alciat. *in l. anniculus, 134. de verb. ſignific.* Et hoc in tantum procedit, vt quamuis in certis caſibus ſatis ſit vltimum diem eſſe cœptum, nec requiratur, quod omnino exactus ſit, tamen id procedit in his dumtaxat, quæ fauorem reſpiciunt, puta in vſucapionibus, in teſtamentis, in libertatibus, in honoribus conſequendis, *l. & ideo, de vſucap. l. de ætate de teſtament. l. ad Rempublicam, ff. de municip.* Quod ſi de re odioſa, vel præiudicali agatur, puta in lege Ælia Sentia, in lege Iulia, de Adult. in præſcriptionibus, in deneganda reſtitutione, computatio fit de momento ad momentum, nec ſufficit cœptum eſſe diem vltimum, niſi exactus ſit, *l. in omnibus de action. & oblig. l. 3. §. minorem, ff. de minor.* Alciat. *vbi ſup.* Cuiac. *in d. §. minorem, & in l. 5. ff. qui teſtam. fac. poſſ.* Atque ex his fuit vtraq; parte informante dictum, profeſſionem Domini Didaci fuiſſe nullam.

R. P. D. MANZANEDO.

Maceraten. Hæreditatis.

Veneris 13. Februarij 1609.

ARGVMENTVM.

Plura de probatione filiationis, & præſertim an, & quando filiatio probetur ex verbis enunciatiuis plurium inſtrumentorum.

S V M M A R I V M.

Filiatio probatur ex pluribus enunciatiuis in pluribus inſtrumentis repertis diuerſis temporibus, & coram diuerſis Notariis rogatis, num. 1.

Enunciatiua reperta in pluribus inſtrumentis etiam non antiquis faciunt maximam, & vehementem præſumptionem, num. 1. præſertim facta parte præſente, num. 2. Declara, vt num. 3.

Pra-

Preſens alicui inſtrumento, & non contradicens videtur conſentire omnibus enunciatiuis in dicto inſtrumento, num. 3.

Filiatio probatur ex verbis enunciatiuis in aliquo inſtrumento appoſitis præſente filio, de cuius filiatione agitur, num.4.

Inſtrumenti aſſertio veritati non præiudicat, eique ſtatur, donec oppoſitum probetur, num.4.

Contractus inter præſentes celebrantur, & ad eorum eſſentiam perſonarum contrahentium requiritur expreſſio, & præſentia, num.4.

Enunciatiua verba, quando propter aliud, & quando principaliter emiſſa dicuntur, num.4.

Enunciatiua verba inſtrumentis reperta probant concurrentibus adminiculis, num.5.

Nepotes in iure dicuntur filij filiorum, ſed ex communi loquendi vſu etiam filij fratris dicuntur nepotes, n. 6.

Conſanguinei, & affines præſumuntur ſcire iura ſanguinis, & veritatem, num.6. in fine & ſeq.

Probatio æquiuoca, & non concludens non probat, num.8. vbi quod iſto caſu recurritur ad coniecturas, ibid.

Identitas perſonæ probatur ex identitate parentum, num. 9. & ſeqq.

Filiatio, & filiationis quaſi poſſeſſio probatur ex tractatu patris, n.3. & 14.

Filiatio probatur per teſtes, n. 15. & 16.

DECISIO CLXXVI.

1 PRopoſito dubio, An ſit legitima preſona D. Aſcanij Vici, ſub 28. Maij anni proxime præteriti per Dominum meum Iuſtum, & coram ipſo reſoluto ſufficienter probari Benedictum, & Matthæum teſtatorem fuiſſe fratres, & quod de reliquis videretur; hodie, proſequendo diſputationem eiuſdem dubij illud reptopoſui, vt de ceteris gradibus de Benedicto in Cæſarem, & de Cæſare in Cecchonum, & de Cecchono in D. Aſcanium diſcuteretur. Et Domini reſpectu omnium prædictorum graduũ perſonam Aſcanij legitimatam eſſe dixere, & quo ad gradum de Benedicto in Cæſarem, & quod iſte fuerit illius filius, illud probari videtur ex quampluribus enunciatiuis in viginti inſtrumentis ab anno 1517. vſque ad annum 1545. diuerſis temporibus, & coram diuerſis Notariis rogatis, in quibus Cæſar Benedicti filius enunciatur, quæ enunciatiuæ, licet non ſint antiquæ, ita, vt centum annos attingant, plures tamen ex illis ad ſexaginta & ſeptuaginta annos aſcendunt, & ſic quamuis tanquam non antiquæ plene non probent, non poteſt dubitari, quin ex illis maxima præſumptio oriatur, ad trad. per Dec. *in cap. 1. num. 18. in fi. de appell.* & Crauett. *de antiquit. tempor. §. incipient. Ampliatur, num.* 15. quos refert, & ſequitur Decian. *conſ.* 32. *num.90. cum ſeq. lib.2.* &, vt tradit Paul. de Caſtr. *in l. cum aliquis n.6. C. de iur. deliberand.* talis enunciatio plurium inſtrumentorum producit vehementem præſumptionem, & Iaſ. *conſil.* 114. *n.* 22. *lib.* 1. ex multis inſtrumentis enunciantibus quem eſſe filium alterius, reſpondet maximam præſumptionem filiationis reſultare, & tantus numerus inſtrumentorum enunciantium Cæſarem filium Benedicti, etiã ſi non ſimus in antiquis inducũt veriſimilitudinem illius veritatis, & quod non ſit credendum toties fuiſſe hoc enunciatum in diuerſis inſtrumentis, & temporibus, & inter diuerſas perſonas, niſi veritas ſic ſe haberet, vt ponderat Socin. *conſil.* 187. *num.16. verſicul. confirmantur prædicta lib.* 2.

2 Quæ roborantur ex eo, quod in pluribus dictorum inſtrumentorum Cæſare præſente fiunt prædictæ enunciatiuæ, cuius præſentia in tot inſtrumentis ſic enunciata inducit maximam veritatis præſumptionem in his, quæ in talibus inſtrumentis de perſonis præſentibus enunciantur, vt not. Innoc. *in ca. cum in iure num.5. de offic. deleg.* quem refert, & ſequitur Æmilian. *conſ.* 94. *num.* 20.

3 Et quamuis prædicti Doctores hoc intelligant, quando enunciatum eſt ad grauamen, non autem ad honorem perſonæ in inſtrumento præſentis, hoc optime poteſt noſtro caſui applicari, cùm Cæſar per tot vices præſens, & audiens in dictis inſtrumentis ſe filium Benedicti enunciari, & nominari, non eſt veriſimile quod illud tuliſſet, niſi ita veritas ſe haberet, cum nimis ſit graue, & contumelioſum quem conſentire paſſim, in publicis inſtrumentis ſibi alium patrem, quam legitimum adſcribi, quin & quoties aliquo præſente, licet non contrahente, verba aliqua in inſtrumento ſunt prolata illum præſentem tangentia, præſumuntur vera ex notatis à Io. And. *in d. cap. cum in iure, num. fin.* & Anchar. *in clem. 1. num. 4. & 7. in fin. de probation.* & verba Notarij ſemper videntur eſſe de aſſertione partium, & eis nocent ſecundum Bald. *in rubr. C. de priuileg. dot. ad fin. & in l. ab exequutione, num. 16. verſ. tamen quia, C. quor. appellat. non recip. trad.* Lanfranc. *in repetit. c. quoniã contra, in verb. de inſtrum. product. nu.478. verſ. quæro vtrum per illa verba, in fi. de probation.*

Et faciunt tradita ab Aretin. *in c. per tuas, verſ. circa illũ articulum, de probat.* vbi circa probationem filiationis notat, quod quando quis enunciatur filius propter aliud, non probat filiationem, niſi enunciatiua emittatur ipſo præſente, tunc enim dicit filiationem probari per text. *in l. quidam, circa med. ff. de probat.* vbi Bald. ſummando illum text. dicit, quod aſſertio inſtrumenti non præiudicat veritati, ſed ei ſtatur, donec oppoſitum probetur, & quod magis eſt, prædicta verba, Cęſare præſente, & in pluribus ex dictis inſtrumentis contrahente, non videntur enunciatiua emiſſa propter aliud, ſed potius aſſertoria, & effectiua emiſſa principaliter, & neceſſario propter ſe, quod probatur, nam ad eſſentiam inſtrumenti, & contractus requiritur expreſſio, & præſentia perſonarum contrahentium, *l. optimam*, & ibi Bald. *num. 5. C. de contrahen. & commit. ſtipulat.* & ad certificationem, & demonſtrationem alicuius perſonæ, ſemper eſt adijciendum nomen patris in inſtrumentis, & ſic obſeruat vſus, & communis conſuetudo, vt notant Scribentes *in l. nominatim, ff. de condit. & demonſtrat.* Ex quibus ſequitur, quod cùm dicta verba enunciantia Cæſarem præſentem Benedicti filium, ſint de ſubſtantia actus, & ſint principaliter emiſſa propter ſe ad demonſtrandam certitudinem perſonæ, non debent enunciatiua propter aliud emiſſa, ſed aſſertoria, & effectiua, vt not. Æmilian. *vbi ſup. num. 1. & ſeq.* 4

Quæ magis procedunt, cùm ſaltem non poſſit negari, quin verba enunciatiua probent, concurrentibus adminiculis, Ruin. *conſil.* 167. *num.* 25. *lib.* 1. Grat. *conſil.* 104. *n.* 5. *lib.* 1. Rimin. iun. *conſil.* 314. *num.*17. Achil. *deciſ. 6. ad fin. de Iure patr.* Rot. *diuerſ. deciſ.* 130. *num. 2. par.* 2. Pro adminiculis autem, valet conſiderari maximus numerus inſtrumẽtorum enunciantium, Cæſarem Benedicti filium, & quod probatur per inſtrumenta de ann. 49. & 1493. & 1503. & 1505. & 1511. & 1516. & 1517. quod Iulia fuit vxor Benedicti, & inſtrumentis duobus de anno 1516. enunciatur, Cæſarem fuiſſe filium Iuliæ vxoris Benedicti, & etiam conſtat ex inſtrumentis de anno 1502. & 1503. quod Caſſandra fuit ſoror Matthæi teſtatoris, & Benedicti, & in inſtrumento de anno 1517. Cæſar, tanquam principalis contrahens enunciatur non ſolum filius Benedicti, ſed etiam nepos Caſſandræ, & pro illa ſoluit florenos centum quibuſdam creditoribus Caſſandræ. 5

Et quamuis in iure nepotes dicantur filij filiorum, *leg. 1. ff. de gradib. leg. liberorum, de verb. ſignificat.* Nihilominus ex communi vſu etiam filius fratris dicitur nepos, vt trad. Barbat. *in l. cum acutiſſimi, C. de fideicommiſſ.* & Bart. *in l. ſi inſtituta, §. de inoffic ioſo, num. 1. ff. de inoffic. teſtam.* & ibi addit Fulgoſ. *in conſil.68. in fin.* Crement. *ſingular.* 92. facit tex. *in c. tua nos*, & ibi Abb. *num. 2. de conſang. & affinit.* Alex. *conſil. 49. num. 8. & ſeq. lib.* 1. Et in alio de anno 1528. Cæſar, & Dominicus enunciantur filij Benedicti, & faciunt inuentarium tanquam Tutores, & Curatores Franciſci filij Hieronymi quondam Matthæi teſtatoris, & in aliis ſeptem inſtrumentis de anno 1534. Dominicus, & Cæſar enunciantur filij Benedicti, & Patrui, & Proximiores Franciſci filij dicti Hieronymi, & vti tales interuenerunt, contractibus factis per Franciſcum minorem, illiſque ſuum conſenſum adhibuerunt. Quæ enunciatiuæ ab affinibus factæ, non ſolum deſeruiunt pro adminiculis, quin & per ſe probãt. Nam quamuis ſint prolatę à Notario, cenſentur verba partium, vt ſupra probauimus, & ſic prolatæ ab ipſis partibus affinibus, quæ præſumuntur ſcire iura ſanguinis, & veritaté, quo caſu enunciatiuæ probant, vt trad. Ruin. *conſil.* 141. *num.* 10. *lib.* 5. quem refert, & ſequitur Cephal. *conſil.*192. *n.*38. Hippol. Riminal. *d. conſ.* 315. *num.*16. *lib.*3. 6

Quibus non obſtant in contrarium adducta, & in primis diuerſitas familiarum de Vicis, cùm non probetur ex 7
in-

Digitized by Google

inſtrumentis, ex quibus deduci prætenditur altero de anno 1491. in quo in diuiſione facta inter Matthæum teſtatorem, & Dominicum de Vico, enunciatur vnum petium terræ, iuxta res hæredum Stephani Vici Caldararij: & altero de anno 1458. in quo enunciatur venditio cuiuſdam petij terræ facta per Sanctem Vici Franciſco Mathiolo de Piſauro ementi; Ex iſtis namque inſtrumentis magis apparet Stephanum Vici Caldararij, & Sanctem Vici eſſe de iſta familia de Vicis, cùm omnes eiuſdem familiæ cognomine appellentur, quam quod ſint diuerſæ familiæ, & nihil facit illud nomen *Caldararij* cùm potuerit eſſe impoſitum Stephano, aut illi ratione officij competere, & ex hoc non poteſt inferri ad diuerſitatem, & multiplicitatem familiarum de Vicis.

8 Nec etiam obſtat adfuiſſe duos Benedictos de Vicis, vt apparet ex teſtamento Benedicti Vici de Sancto Georgio, alia Frappatore, condito de anno 1514. & ex alio inſtrumento de anno 1513. in quo Parochiani Eccleſiæ S. Pauli præſentarunt ad illam quendam Virgilium, inter quos Parochianos leguntur Benedictus de Vico, & Benedictus aliàs Frappatore; Ex quibus prætenditur æquiuoca probatio Benedicti de quo agitur, & ſic non concludens ad text. *in. l. duo ſunt Titij*, & ibi Doct. *ff. de teſtam. tutel.* Quia reſpoodetur, quod data prædicta nominis æquiuocatione, deueniendum eſt ad coniecturas, ad trad. per Bart. *in d. l. duo ſunt Titij in fin.* & per Sarnen. *in reg. de annal. quæſt.* 32. *num.* 7. quin & ad qualitates & demonſtrationes in vno, non autem in alio concurrentes. Et vt trad. Bart. *in l. demonſtratio falſa*, *num.* 14. *& ſeq. ff. de cond. & demonſt.* Si oſtenditur nomen cum duabus demonſtrationibus, ſeu duabus accidentiis congruit tali perſonæ, ipſe habet fundatam intentionem, & quicquid vltra illas demonſtrationes neceſſarias adiicitur, fruſtra eſt, & non vitiat, *l.* 1. *§. fin. de dot. præleg.* Sed ſic eſt, quod in præſenti habemus plures demonſtrationes deſtruentes dictam prætenſam æquiuocationem. Imprimis namque Benedictus frater Teſtatoris, de quo agimus, fuit filius Antonij, vt conſtat ex pluribus enunciatiuis contentis in inſtrumentis, de quibus ſupra, & ſpecialiter in illis de anno 1491. & 1493. & 1503. & 1505. & in duobus de anno 1516. & in aliis duobus de anno 1517. & non conſtat de patre alterius Benedicti Frappatore.

9 Vlterius conſtat quod Iulia fuerit vxor Benedicti fratris Matthæi, & mater Cæſaris ex enunciatiuis inſtrumentorum proxime ſupra relatorum. Demonſtratio autem, & identitas perſonæ probatur tam ex matre, quam ex patre, vt notat Bart. *in l.* 3. *in princ.* quem ibi refert, & ſequitur Paul. de Caſtr. *num.* 2. *ff. de liber. & poſthum.* alter vero Benedictus Frappatore habuit vxorem nomine Vannam, vt in prædicto illius teſtamento de anno 1514. vbi illam nominauit, & reliquit Tutricem & Curatricem filiarum ipſius teſtatoris. Nec poteſt dici iſtum Frappatorem duas vxores, Iuliam, & Vannam habuiſſe, cùm illi vtraque ſuperuixerit, vt quo ad Vannam probatur ſuperuiuentia ex prædicto teſtamento ſui mariti Frappatoris, dum, vt diximus, illam tutricem reliquit; De ſuperuiuentia autem Iuliæ conſtat ex duobus inſtrumentis de ann. 1516. in quibus ipſamet contraxit, vnde neceſſario ſequitur Iuliam, & Vannam diuerſorum Benedictorum vxores fuiſſe.

10 Vlterius iſte Benedictus Frappatore viuebat de prædicto anno 1514. quo teſtamento condidit: Benedictus autem Matthæi teſtatoris frater, & maritus Iuliæ obiit ante annum 1506. vt conſtat ex inſtrumento de menſe Iulij 1505. in quo Iulia enunciatur vxor quondam Benedicti Antonij Vici, quæ enunciatio etiam reperitur in alio inſtrumento de anno 1511. Tum etiam Benedictus filius Antonij, vt ſupra late demonſtrauimus habuit filium maſculum Cæſarem; iſte autem Frappatore non videtur, quod habuerit filium maſculum, cùm in dicto ſuo teſtamento inſtituerit duas filias feminas, nulla de aliquo maſculo mentione facta.

11 Facit etiam, quod vt ſupra diximus, Caſſandra fuit ſoror Matthæi teſtatoris, & Benedicti, & in inſtrumento de anno 1517. Cæſar enunciatur filius Benedicti, & nepos Caſſandræ, & vt ſupra demonſtratum eſt, nepos ex communi vſu loquendi dicitur filius fratris. Ex quibus apparet plures demonſtrationes euidentiſſimas, & qualitates dari, & concurrere in iſto Benedicto filio Antonij, quæ non reperiuntur in altero Benedicto Frappatore, & ſic conſtat, diuerſos fuiſſe iſtos Benedictos, & prætenſam ex aduerſo æquiuocationem ceſſare.

Nec quicquam facit inſtrumentum de ann. 1572. in 12
quo legitur Benedictus Cæſaris Vici, quia iſte Benedictus non poteſt eſſe ille, de quo agitur, frater Matthæi Teſtatoris, quem ex ſupradictis conſtat obiiſſe ante annum 1516. &, vt æquiuocatio detur, debet eſſe de eodem tempore, ſed hic diſtat vna enunciatiua ab alia plus quam per annos 60. & iſte enunciatus in dicto inſtrumento anni 1572. potuit eſſe filius Cæſaris, de quo agimus, cùm accidere potuerit quod Cæſar fuerit filius Benedicti, & pater alterius Benedicti; non enim eſt nouum, nepotes nominari auorum proprio nomine. Nec etiam aduerſatur, quod aliquando nominetur Benedictus de Venetiis, aliquando vero de Piſauro, cùm hoc poſſit contingere, habito reſpectu ad diuerſa tempora, vel ad diuerſas origines. Vnde idem Matthæus in ſuo teſtamento vocatur Matthæus F. q. Antonij de Vico Venetus origine propria, & Piſauren. origine paterna.

Quod autem ex prædicto Cæſare proceſſerit Ceccho- 13
nus ipſius filius probatur ex inſtrumento de anno 1595. in quo Cæſar conſtituit ſe debitorem in quadam pecuniarum ſumma pro Ceccho ipſius filio, ex quo inſtrumento non ſolum dicitur enunciatiua huius filiationis, quin & tractatus patris, qui inducit talem præſumptionem pro filiatione, vt valeat quem conſtituere in illius quaſi poſſeſſione, & vere filius credatur, niſi contrarium probetur, vt notant Abbas, Felin. & alij *in cap. per tuas, de prob.* & Bart. *in leg. quod Senatuſconſultum, §. item per contrarium, ff. de liber. agnoſcen.* Alexand. *conſil.* 88. *num.* 7. *lib.* 7. Gozad. *conſil.* 12. *num.* 17. *& conſil.* 13. *num.* 24. Roland. dicens communem *conſil.* 22. *lib.* 3. trad. Mandell. *conſil.* 83. *num.* 21. ex pluribus relatis, Menoch. *de arbitr. iud. libro ſecundo, centuria prima, caſ.* 89. *num.* 69. *& de præſumpt. lib.* 6. *præſump.* 53. *num.* 21.

Vlterius eadem Cecchoni filiatio probatur ex enuncia- 14
tiuis inſtrumentorum anni 1552. & 1570. in quibus Cecchonus prædicti Cæſaris filius enunciatur.

Et quod Aſcanius fuerit filius Cecchoni apparet ex in- 15
ſtrumentis de anno 1566. & 1570. & 1573. coram diuerſis Notariis, in quibus filius Capitanei Cecchoni enunciatur, & in alio eiuſdem anni 1570. enunciatur Aſcanius nepos Cæſaris Vici de Ciuitanoua, qui erat pater dicti Cecchoni, & quo ad prædictos duos vltimos gradus Cecchoni, & Aſcanij, adſunt teſtes de illis deponentes, ex quibus iſtæ filiationes valent probari, ad tradita per Decium *conſil.* 202. *num.* 1. & Gozadin. *d. conſil.* 13. *num.* 34. & Alexand. *conſil.* 82. *num.* 6. *lib.* 1. & Mandel. *d. conſil.* 83. *num.* 18. quin & ad iſtum effectum poſſunt coniungi iſtæ teſtium depoſitiones cum ſupradictis inſtrumentis, vt not. Bald. *in cap. paſtoralis, §. quia vero, num.* 16. *de off. deleg.* & Iaſ. *conſil.* 114. *ante num.* 23. *verſ. ſed quod fortius, lib.* 1. & Mandel. *d. conſil.* 13. *num.* 19.

Nec etiam obſtat quod opponitur, duos fuiſſe Anto- 16
nios, alterum filium Matthioli, ex quo fuit natus Matthæus teſtator, alterum vero filium cuiuſdam Vici de Vico, ex quo potuit naſci prædictus Benedictus pater Cæſaris, quod probare intendunt ex duobus inſtrumentis de anno 1493. & de anno 1517. in quibus enunciatur Benedictus Antonij Vici de Vico Ciuitanoua, quaſi ille genitiuus, Vici, denotet nomen proprium patris Antonij, & ex eo reddatur æquiuoca filiatio ab Antonio procedens. Sed reſpondetur, quod ex ſupradictis ſatis conſtat Matthæum Teſtatorem, & Benedictum fuiſſe fratres, & filios Antonij, quod autem iſtemet Antonius ſit ille enunciatus in ſupradictis duobus inſtrumentis, probatur ex alio inſtrumento de anno 1495. in quo nominatur Benedictus Antonij Vici de Vico, & Matthæus Antonij Vici de Vico Aduocatus Curialis. Ex quo inſtrumento, & aliis duobus in contrarium adductis, ſatis elicitur, Patrem iſtius Antonij, nempe Matthiolum, vocari aliquando Vicum de Vico, & vtcumque ſit, ex dictis inſtrumentis conſtat, quod Antonius pater Matthæi teſtatoris, & Benedicti, de quo agimus, fuit filius Vici de Vico, qui vocabatur Matthiolus. Ex quibus fuit reſolutum legitimatam eſſe perſonam Domini Aſcanij Vici.

RE-

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Bononien. Cenſus.

Veneris 20. Februarij 1609.

ARGVMENTVM.

Minor, ſeu filiusfamilias prohibetur à Statuto contrahere, & ſe obligare ſine certa ſolemnitate, numquid ſine Statutaria ſolemnitate poteſt contrahere, & ſe obligare ad fauorem patris pro eius excarceratione, & alia ad materiam Statuti requirentis certas ſolemnitates in contractibus minorum, & filiorumfamilias.

SVMMARIVM.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 151. requirit in contractibus filiorumfamilias minorum vltra patris præſentiam conſenſum duorum propinquorum, num. 1.

Statutum Vrbis requirens conſenſum duorum proximorum in contractibus minorum, habet locum etiam in filio contrahente cum patre, num. 2. Vbi etiam declaratur, quando filius dicatur contrahere cum patre.

Impugnans actum debet reſtituere, quod ex actu impugnato recepit. Declara, vt num. 3.

Minor non tenetur reſtituere quod recepit ex contractu nullo, niſi probetur ex eo factus locupletior, num. 3.

Minor ad ſui vtilitatem poteſt contrahere etiam ſine ſolennitatibus ſtatutarius. Declara, vt num. 3.

Filiusfamilias fideiubens pro patre dicitur læſus, & reſtituitur, num. 4.

Carcerato pauperi præſtanda ſunt alimenta à creditore, num. 4.

Minor non poteſt contrahere ſine ſolennitatibus ſtatutarijs, etiam quod obliget ſe pro excarceratione patris, num. 5. & num. 6. & num. 8. & ſeq.

Vxor poteſt fideiubere, & obligare ſuam dotem pro excarceratione mariti, num. 7. vbi etiam, An in tali obligatione requirantur ſolennitates ſtatutariæ.

Statutum requirens certas ſolennitates in alienationibus minorum non habet locum in alienatione ex cauſa neceſſaria, & quando alienatio dicatur neceſſaria, num. 8.

Filius pauper non tenetur alere patrem, num. 10.

Mulier an, & quando obligare ſe poſſit ex cauſa dotis, num. 11.

Minor obligans ſe ſine ſolennitatibus ſtatutarijs, nec etiam naturaliter obligatus remanet, num. 12. Et ideo indebito ſolutum repetere poteſt, num. 13.

Solutum indebite an, & quando quis repetere poſſet, num. 13.

DECISIO CLXXVII.

1 DOmini ſteterunt in deciſis die 17. Martij proximè præteriti, videlicet ceſſionem, & extinctionem cenſus non obſtare Hannibali, ex rationibus in deciſione deductis. Quibus non obſtat, quod ſtatutum Vrbis *lib. 1. cap. 11.* loquatur in minoribus patre carentibus, nam quinimò generaliter loquitur. Ideoque generaliter de quibuſcunque minoribus debet intelligi, & ſi quæ ſubeſſet ambiguitas illa declaratur per aliud ſtatutum eodem *lib. cap. 151.* vbi in contractibus minoris conſtituti in patria poteſtate requiritur vltra patris præſentiam concurſus, & approbatio duorum coniunctorum ex linea materna. Quod enim illorum ſtatutorum detur concurſus, alias Rota ſentit, vt fuit dictum in deciſione.

2 Non obſtat, quod diſpoſitio ſtatutaria non habeat locum in patre contrahente cum filio. Nam vltra quod contraria opinio forſan eſt magis communis, & magis vera, ex deductis per Iaſ. *conſ. 69. num. 5. & ſeq. lib. 1. & in l. pactum, num. 5. C. de donat.* Bened. *in c. Raynutius, verſ. duas habens filias, num. 256. de teſtam.* Chaſſan. *ſuper conſuet. Burgun. Rubr. 4. §. 1. in verſ. contractus entre les vi. num. 37.* Bor. *ſuper conſuetud. Bituricen. tit. 1. §. 4. gloſſ. 6. verſ. ſed quid ſi pater.* Alciat. *de præſumpt. reg. 1. præſump. 2. num. 5.* Tiraq. *de leg. connub. gloſ. 8. num. 115.* Remanet præterea data in deciſ. reſponſio, quod Hannibal non contraxit cum patre, ſed conſenſit patri contrahenti cum Camera, & ad hoc vltra allegatos benè Eugen. *conſil. 88. n. 51.* cuius dictum probauit Rota in his terminis in cauſa Romana reuelationis indemnitatis 22. Martij 1602. coram Reu. P. Domino meo Ortembergo.

3 Non obſtat, quod prætenditur contractum fuiſſe vtilem Hannibali. Ideoque non poſſe per ipſum impugnari, niſi reſtitutis receptis. Nam regula habet locum vbi agitur de reſciſſione, ſecus autem quando actus ex nullitate impugnatur, vt fuit ſæpè deciſum. Deinde minor non tenetur reſtituere quod recepit, niſi probetur inde factus locupletior ex cumul. per Rimin. iun. *conſ. 5. num. 76.* ſed in iſto caſu ceſſant iſta omnia, quia Hannibal nihil recepit, nec illi fuit vtilis contractus, vltra quod illud quod dicitur contractum vtiliter à minore geſtum eſſe validum abſque ſolennitatibus procedit iuxta receptiorem opinionem, minore ita volente, Put. *deciſ. 2. lib. 1.* Gabr. qui alios allegat. *conſil. 20. num. 66. & ſeq. lib. 1.* Atque in omnem euentum, vtilitas debet eſſe euidens, vt fuit conſideratum in cauſa Camerinen. prædij 10. Nouemb. 1597. coram bonæ memoriæ Cardinale Seraphino.

4 Hic autem tantum abeſt, quod detur euidens vtilitas Hannibalis, quia potius filiusfamilias regulariter eo ipſo, quod ſimpliciter pro patre fideiuſſit dicitur læſus, & reſtituitur, *l. 1. C. de filiofam. minor.* Socin. iun. *conſil. 47. n. 7. & 8.* Prædroc. *conſ. 26. num. 6. & 7.* quomodocumque conſideratur ceſſio, quam tractamus, fuit minori enormiter læſiua. Neque vtilitas reperitur alibi, quam ex parte Cameræ Bononienſis, quæ cum haberet debitorem, qui nullo modo erat ſoluendo, & qui iam capitis maximam diminutionem erat paſſus, ita vt ſi rem, ſiue exiſtimationem ſpectemus, nihil proficeret Camera illum in Carceribus retinendo, ſed potius damnum ſentiret ex alimentis illi de neceſſitate præſtandis, iuncta gloſ. *in l. fi. in verſ. agnoſcere, C. de erogat. mili. anno. lib. 11.* Bald. *in tract. carcer.* Afflict. *deciſ. 71.* Excogitauit nihilominus modum, per quem ex tenuiſſima filijfamilias minoris ſubſtantia aliquem ſui crediti partem conſequeretur, quam, nec ſperare quidem potuiſſet ex paternis facultatibus, licet inſuper, & ad abundantiorem cautelam ſibi etiam meliorem illarum caſum, & Theodoſij debitoris pinguiorē fortunā reſeruauerit, & obligauerit, quo nomine magis etiam læſiua exiſtit Hannibalis ceſſio cū adempta illa foret omnis ſpes indemnitatis.

5 Non obſtat, quod filius fideiubens aut alienans bona pro patris excarceratione exercet officium pietatis, & facit actum, quem quilibet paterfamilias, & maior faceret. Ideoque non eſt reſtituendus, Aret. *in l. 1. circa fin. C. de filiofam. mino.* Odd. *de reſtit. in integ. quæſt. 2. num. 52.* etenim non concludit iſta illatio, ceſſat reſtitutio de iure communi: ergo non intrat diſpoſitio ſtatuti? quia cùm ſtatutum procedat annullando contractum, minor non indiget reſtitutione. Nec hodie prætenditur, quod cauſa ceſſionis iuſta non fuerit, ſed dicitur vltra illam iuſtam cauſam requiri etiam ſolennitates ſtatutarias, quæ hic deficiunt, & ſi laudatur Hannibal quod liberando ſuum patrem fecerit id quod feciſſet quilibet bonus paterfamilias, non debet illi vitio verti, ſi iterum eandem perſonam boni, & prudentis patrisfamilias aſſumens ſeipſum liberare ab egeſtate contendit, etſi vtitur ſorte ſua qua effectum eſt, vt in hoc contractu Camera ſibi non ſatis cauerit adhibendo ſolennitates à ſtatuto requiſitas.

6 Solet quippe dari regula, quæ probatur in *l. non ſolum, §. fin. ff. de ritu nup.* non eſſe ſatis in rebus minorum aliquid rectè fieri, niſi etiam ritè fiat, & in terminis huius controuerſiæ fuit in deciſione allegatus Bald. *conſil. 213. lib. 2.* vbi ad validitatem obligationis a filio factæ pro patre excarcerando dicitur, quod præter illā iuſtam, & rationabilem cauſam requirebatur etiam ſolennitas ſic etiam ſi pupillus fame laboret, potuerunt vendi bona eius, ſed non ſine debitis ſolennitatibus, vt per Surd. *de alim. tit. 8. priu. 45. num. 2.* vbi ait ita loqui gloſ. *in l. ob æs, C. de præd. minor.* & benè aduertit Odd. *d. q. 23. num. 56. & ſeqq.* quod licet conſiderato fine actus ſit laudabilis, ratione tamen modi poteſt eſſe factus imprudenter, & iuueniliter. Ideòque operæpretium eſt, vt omnia examinentur coram iudice, & cum præſentia earum perſonarum quas ſtatutum requirit, & quidem ſi ceſſioni fuiſſent præſentes conſanguinei Hannibalis, qui nouerant conditionem, & facultates patris & filij, forſan Camera non feciſſet ſuas conditiones adeo bonas, nec ſine aliqua ratione Hannibal minor, qui Bononiæ conſentire poterat, fuit

addu-

Digitized by Google

adductus Romam, vbi conſanguineos non habebat.

7 Non obſt. Crot. *conſ.* 74. *num.* 8. *& ſequen.* vbi dicitur, non obſtante ſtatuto prohibente dotis alienatione mulierem poſſe ſuæ dotis partem alienare pro marito excarcerãdo. Omiſſo enim quod Crot. *in fin.* dicit, illo caſu non fuiſſe alienationem, ideòque non fuiſſe contrauentum ſtatuto, adhuc eſt aduertendum, quod ibi non dicitur alienationem dotis fieri poſſe abſque ſolemnitatibus ſtatutarijs. Totum enim illud conſ. fundatur in hoc duntaxat, quod ſtatutum eſſet irrationabile, ſi adimeret abſolutè mulieri omnem facultatem ſubueniendi ſuo viro in neceſſitate conſtituto. Id autem non applicatur caſui noſtro, quia non repugnat rationi naturali, quin filius, qui vult alienare ſua bona pro patre excarcerando, id facere debeat cum debitis ſolemnitatibus. Stant enim ſimul, quod cauſa alienandi ſit iuſta, & alienatio nihilominus ſub certa forma fieri debeat, vt eſt receptiſſimum in cõtractibus Eccleſiæ, minorum, mulierum, & ſimilibus.

8 Non obſtat, quod diſpoſitio ſtatuti ſuper ſolemnitatibus non habet locum vbi adeſt cauſa neceſſaria. Veral. *deciſ.* 199. *par.* 3. Pur. *deciſ.* 226. *lib.* 1. *&* 160. *lib.* 3. Alex. *conſil.* 215. *numer.* 6. *lib.* 6. Quodque in hoc caſu cauſa excarcerandi patris eſſet neceſſaria, cùm à pari procedant præſtatio alimentorum, & excarceratio ex alleg. per Surd. *deciſ.* 86. Fuit enim reſponſionibus iam datis additum neceſſariam cauſam ad hunc effectum intelligi eam, quæ continet propriam, & præciſam neceſſitatem ad quam compelli quis poſſit, ex trad. per Tiraquell. *de legib. connub. gloſ.* 8. *num.* 197. *& ſeqq.* & Gabr. *conſ.* 20. *num.* 50. *& ſeqq.* Talis autem neceſſitas non aderat in hoc caſu, quia non reperitur iure cautum, quod filius præciſe cogatur patrem excarcerare, ſi quidem lex laudat quidem, & commendat pietatem filij liberantis ſuum patrem à carcere, ſed abſolute filium ad hoc faciendum non obligat, vt bene Bald. *in l. ſed et ſi ideo, in fine, ff. ſolu. matrim.* nec gloſ. *in c. Quintauallis, in verb. exhæredare, de iureiuran.* aliud dicit, niſi quod filius poteſt exhæredari, ſi patrem non liberauerit. Ideoque idem Bald. *in auth. ſi captiui. numer.* 8. dicit, nulla alia pœna, aut compulſione cogi, ſed ſolummodo priuari ſucceſſione. Et Caſtr. *conſil.* 443. *vol.* 1. *in princ.* dicit patrem teneri redimere filium neceſſitate cauſatiua, quia alias priuatur illius ſucceſſione.

9 Nec in prædicta *deciſ.* Surd. ſtatui poteſt aliquod fundamentum, non ſolum quia ipſe Surd. *in fine*, dicit illam reſolutionem ſibi non placuiſſe, ſed etiam quia ibi fuit petita facultas à Iudice alienandi dotem, & ſic præſupponitur fuiſſe ſeruatas ſolemnitates, quarum ſolo defectu nititur in hoc caſu Hannibal, vt ſæpe dictum eſt. Inſuper nec illa paritas rationis inter alimenta, & excarcerationem facile admittenda eſt, quandoquidem Doctores per Surd. allegati dicunt quidem cauſam excarcerationis in genere eſſe piam, & in hoc poteſt procedere paritas cum alimentis. Verum quod vtraque cauſa ſit æque neceſſaria, hoc non dicunt dicti Doctores, neque dicere poſſunt propter differentiæ rationem manifeſtam, ad trad. per Cœpol. *conſil.* 27. *num.* 5. *& ſeqq.* Conſtitutus enim in carcere cùm habeat alimenta à publico, vel à creditore, non habet illam præciſam neceſſitatem famis, quæ in neceſſaria alimentorum cauſa conſideratur, quando bona ſtabilia minoris permittantur alienari. Præterea, nec defuerunt DD. qui illam iuſtam alienationis cauſam intellexerunt in neceſſitate, & fame ſolius filij, vt aduertit idem Surd. *de alim. tit.* 8. *priuileg.* 37. *vbi præterea, ſub num.* 6. tradit. poſt Azo. *in Sum. C. de bon. quæ liber. num.* 12. & alios ipſum patrem in quouis caſu neceſſitatis, non poſſe bona filij minoris alienare ſine iudicis decreto.

10 Ex quibus omnibus probatiſſimum remanet, quantumuis iuſta fuerit ceſſionis per Hannibalem factæ, non poſſe tamen euitari illius nullitatem, ſeu inualiditatem, ex quo ſolemnitas ſtatutaria ſeruata non fuit, Nec prætermittendum eſt, conſanguineorum præſentiam eo magis in hoc caſu fuiſſe neceſſariam, quia cùm ipſe Hannibal vix haberet tot bona, ex quibus ipſe alere ſe poſſet, multo minus tenebatur illa bona alienare, ne dum vt patrem excarceraret, ſed nec vt illi præſtaret alimenta, *ad l. preces, C. de ſeruis. & aqua, l. Iulia, ff. ſi quis omiſ. cauſa teſtam.* Bar. *in auth. res quæ, num.* 14. *C. communia, de legat.* Afflict. *deciſ.* 290. *nu.* 9. gloſ. *in l. ſi quis à liberis, §. fi. in ver. liberto. ff. de liber. agnoſc.* Cordub. *in repet. eiuſdem l. in princ. num.* 40. *&* 42.

11 Non obſtat, quod in cauſa dotis non ſint notoriæ ſolemnitates ſtatutariæ, vnde infertur idem eſſe dicendum in excarceratione, & alia qualibet cauſa pia, vt per Calcan. *conſil.* 13. *num.* 4. *& ſeqq.* Vltra enim quod in dote verſatur fauor publicus, fuit dictum, prædictam concluſionem procedere in muliere maiore dotante, non in minore, vt late per Gabr. *d. conſ.* 20. & illius concluſionis ratio non eſt, quia dos non veniat in generali diſpoſitione, ſed quia eſt in iure ſpecialiter priuilegiata, vt pro illa mulier ſe obligare poſſit, *l. promittendo, de iur. dot. l. fin. C. ad Vellian.* Id autem in minore diſpoſitum non reperitur. Lamberten. *de contract. mul. glo.* 21. *n.* 4. *&* 5. *deciſ.* 160. *lib.* 3.

12 Non obſtat denique, quod per contractum ceſſionis Hannibal fuit naturaliter obligatus, ideòque ſolutum tanquam indebitum repetere non poteſt. Nam fuit reſponſum, quod minor contrahens ſine ſolemnitatibus, nec etiam naturaliter obligatur ex cumul. per Tiraq. *de legib. glo.* 4. *numer.* 12. Lambert. *dicto tract. de contrac. mulier. gloſ.* 16. *quæſt.* 3. *num.* 5. *& ſeqq.* vel ſaltem impeditur effectus naturalis obligationis, Iaſ. *in l. ſi non ſortem, num.* 3. *ff. ſol. matrim.* Rim. iun. *conſ.* 160. *num.* 10.

13 Ideòque minor non impeditur ſolutum repetere, Lambert. *d. tract. in fi. num.* 151. Accedit quod regula, quæ habet obligationem naturalem impedire repetitionem indebiti ſoluti, non procedit in eo, qui ſoluit per errorem iuris, aut facti probabilis, late alios cumulans Lamber. vbi ſupra, *numer.* 150. Error autem iuris in iſto minore eſt probabilis, quia præſumitur, late Menoc. *præſump.* 23. *num.* 19. *lib.* 6. & excuſatur Anchar. *conſ.* 393. *in fi.* Præcipue cùm agatur de damno vitando, Surd. *conſ.* 349. *num.* 15. *&* 16. Rim. iun. *conſ.* 162. *num.* 4 Atque ex his iterum Domini firmarunt ceſſionem, & extinctionem cenſus non obſtare Hannibali.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Mediolanen. Decimarum.

Lunæ 9. Martij 1609.

ARGVMENTVM.

Decimæ prædiorum exiſtentium in Territorijs Capellarum Parochialium pertinent ad illarum Rectores, non autem ad Eccleſiam Matricem.

SVMMARIVM.

Eccleſiæ Parochiales, & illarum Rectores habens fundatam intentionem ſuper decimis terrarum exiſtentium intra limites Parochiarum, num. 1.

Decimæ noualium debentur Parochialibus Eccleſiis, & non collegiatæ, niſi contrarium probetur, num. 2.

Eccleſia quod ſit matrix quibus ſignis dignoſcatur, n. 3.

Decimæ prædiorum exiſtentium in territorijs Capellarum Parochialium pertinent ad illarum Rectores, non autem ad Eccleſiam Matricem, num. 5.

DECISIO CLXXVIII.

1 FVit dictum intentionem Eccleſiæ Collegiatæ Sancti Victoris non eſſe fundatam ſuper decimis Noualium, de quibus agitur. Et ratio deciſionis fuit, quia noualia, quæ dicta Eccleſia Collegiata decimare prætendit, ſunt ſita intra limites certarum Parochiarum, quæ habent diſtinctum territorium, diſtinctos Parochianos, & diſtinctos Rectores adminiſtrantes Sacramenta. Ideoque cùm illæ Eccleſiæ Parochiales, ſiue Rectores illarum habeant de iure fundatam intentionem, ſicuti in decimis, *cap. cum contingat, c. cum in tua, de decim.* ita & in noualibus, *c. quoniam, eod. titu.* non poteſt eſſe locus intentioni prædictæ Collegiatæ.

2 Non obſt. quod illa percipiat decimas in territorijs dictarum Parochiarum. Quia in primis hoc controuertitur. Deinde etiamſi clarum eſſet, non impediret tamen quin decimæ noualium debeantur ipſis Parochialibus Eccleſijs quam diu Collegiata non oſtendit rationabilem cauſam, per quam appareat etiam noualium decimas ad ipſam pertinere, vt eſt text. *in d. c. cum contingat, de decim.* Iſta autem rationabilis cauſa hoc caſu non oſtenditur, cùm nec priuilegium, nec immemorabilis, nec quadragena-

genaria cum titulo probetur *ad deciſ.* Creſcen. 1. *n.* 3. *de decim.* Rebuff. *eod. tit. q.* 13.

3 Nec obſtat, quod Collegiata prætendat ſe matricem. Nam id nullo modo probatur imò nec etiam iam conſtat, quod dicta Collegiata ſit antiquior iſtis Eccleſijs Parochialibus. Et circa hunc articulum quæcunque deducuntur, vt acceſſus proceſſionalis, receptio ſacri olei, & Chriſmatis, atque vocatio ad Synodum, vltra, quod aſſeruntur paucis ab hinc annis maioris duntaxat commoditatis cauſa fuiſſe inſtituta; adhuc reſpiciunt potius præeminentias Eccleſiæ Plebanæ competentes, iuxt. text. *in c. his quæ de maior. & obed. & in c. 2. de capell. Monach.* quam recognitionem Eccleſiarum filialium erga Matricem, & Parochialem totius Plebanatus.

4 Nec obſtant alia data in Summario Collegiatæ videlicet ſententia, recognitio, & deſcriptiones in Cataſtris. Quia illa omnia ſunt facta à perſonis priuatis, & inter priuatos, & ideò tanquam res inter alios actæ, & in quibus nullus Rector interuenit, non nocent Parochialibus Eccleſijs, maximè cùm nec de effectuatione conſtet.

5 Sed dato etiam quod Eccleſia Collegiata eſſet Matrix, tamen ex magis communi, & magis vera opinione, quidquid in contrarium ſenſerit Io. Andr. ad Specul. *tit. de decim.* §. 1. *verb. vnica in litera A.* decimæ prædiorum exiſtentium in territorijs Capellarum Parochialium pertinent ad Rectores illarum, non autem ad Eccleſiam Matricem, Anch. *inter conſ.* Calder. *conſ. 2. de decim.* Abb. *in d. c. cum contingat n. 8. eod. tit. & conſ. 58. lib.* 1. Chaſſan. *conſ.* 34. *n.* 17. Pariſ. *conſ.* 73. *n.* 1. *lib.* 4. Rebuff. *de decim. q.* 6. *nu.* 16. & 18. Card. *conſ.* 26. *n.* 3. Lap. *alleg.* 66. *n.* 5. Menoch. *conſ.* 56. *n.* 20. Rim. iun. *conſ.* 169. *n.* 18. *lib.* 2. tenuit Rota coram R.P.D. meo Sacrato in cauſa Comen. decimarum 28. Iunij 1602. & 27. Nouemb. 1606. Quod multò magis dicendum eſt reſpectu noualium, *vt in d. c. cum contingat, & c. cum à nobis de decimis.*

R. P. D. CAVALERIO.

Zamoren. Pecuniaria.

Veneris 20. Martij 1609.

ARGVMENTVM.

Citationis defectus inſanabilis eſt, etiam quod conſtet de bono iure, & etiam quod nullitatis ſanatio ſit remiſſa arbitrio Rotæ.

SVMMARIVM.

Clauſula arbitrio Rotæ *intelligitur prout de iure, n.* 1.

Clauſula arbitrio Rotæ *aliquantum mitigat, & moderatur rigorem iuris, n.* 2.

Citationis defectus inſanabilis eſt, quia tollit naturalem defenſionem de iure naturali, & diuino competentem, n. 2.

Citationis defectus eſt inſanabilis, etiam quod conſtet de bono iure, num. 3.

DECISIO CLXXIX.

1 FVit dictum non eſſe locum arbitrio ad effectum ſanandi nullitatem ex defectu citationis, quam adeſſe iam fuit firmatum in deciſione facta ſub die prima Decembris proximè præſenti, ea ratione, quia fuerat proceſſum per contradictas, cùm adeſſet in curia Procurator, de cuius mandato conſtabat in actis ex eodem inſtrumento, cuius vigore principalem ſuum obligauerat. Nam clauſula *arbitrio*, intelligitur prout de iure, Bart. *in extrau. ad reprimendum in verſ. videbatur*, Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 7. n. 6. & 7. & deciſ. 8. de re iud.*

2 Et licet aliquantum mitiget, & moderetur rigorem iuris, Creſcent. *deciſ. 4. de teſtib. n.* 3. Tamen Domini non putabant ei eſſe locum in hoc caſu, quia quod pars citetur, non eſt rigor iuris, ſed æquitas fundata in omni iure diuino, & humano. Ideoque dici ſolet nullitatem ex defectu citationis eſſe inſanabilem, quia tollit naturalem defenſionem de iure naturali, & diuino competentem, Bart. *in extrau. in verſ. & figura n.* 6. gloſ. *in clem. ſæpè in verſ. defenſiones de verb. ſign.* Dec. *conſ.* 603. *n.* 11. & 12. latè Vant. *de nullit. tit. de nullitat. ex defec. citat. n.* 9.

3 Ex quibus licet daretur fumus boni iuris Dominorum de Enrera, & Coſta, quia conſtabat de obligatione Andreæ Calbo in ipſorum fauorem, Tamen Domini non cenſuerunt intrare arbitrium pro ſanatione huius nullitatis claræ, & inſanabilis.

R. P. D. CAVALERIO.

Bonon. de Bonſignoribus.

Veneris 3. Aprilis 1609.

ARGVMENTVM.

Bona ex parte defuncti redempta ab hærede an, & quando comprehendantur ſub fideicommiſſo ab eodem defuncto relicto, & quando etiam huiuſmodi bona præſumantur redempta de pecunijs hæredis, vel potius de pecunijs hæreditarijs.

SVMMARIVM.

Bona quæcunque ex pacto defuncti redempta, veniunt ſub fideicommiſſo facto ab eodem defuncto, & reſtituenda ſunt, num. 1.

Modici temporis lapſus non attenditur in materia pacti de retrouendendo, n. 2.

Pacto de retrouendendo tempus appoſitum, ſi lapſum fuit, & emptor à venditore recipiat pretium, cenſetur acquieuiſſe retrouenditioni, & remiſiſſe moram, n. 2. in fin.

Actus ſubſequens declarat præceſſiſſe, quod præcedere debebat, num. 3.

Hæres quando ex propria pecunia, vel hæreditaria cenſeatur redemiſſe res à defuncto venditas, cum pacto retrouendendi, n. 4.

Bona redempta ab hærede de proprijs hæredum pecunijs, ſed vigore pacti de retrouendendo à defuncto cum emptore initi, non ſunt libera ipſius hæredis, ſed tanquam hæreditaria ſunt comprehenſa in fideicommiſſo ab eodem defuncto facta, num. 5.

DECISIO CLXXX.

NIcolaus de Bonſignoribus teſtator fecit fideicommiſſum, & poſtea vendidit bona quædam ſita in loco Buttrij, & Galiſani cuidam Ioanni Antonio, qui eadem die eadem bona locauit venditori ad nouennium, cum pacto, vt eo durante poſſet conductor ea affrancare pro eodem pretio, ita tamen vt fieri deberet denunciatio per tres menſes, ante francationem mortuus eſt Nicolaus in dicto tempore nouennij, & eo elapſo per menſem Domina Tadea vti mater, & tutrix Thomæ, & Georgij filiorum Nicolai redemit hæc bona vigore dicti pacti de francando. Hodie cùm D. Laurentius de Bonſignoribus prætendat eſſe purificatum fideicommiſſum, & factum locum reſtitutioni ad ſui fauorem. Dubitaui an dicta bona Buttrij, & Galliſani comprehendantur ſub fideicommiſſo, Et Rota affirmatiuè reſpondit: Non enim dubitanir de fideicommiſſo, nec contradicebatur identitati bonorum. Difficultas erat in eo, quod hæc bona non videbantur poſſe dici comprehenſa ſub fideicommiſſo Nicolai, cùm ipſe non haberet eorum dominium, nec poſſeſſionem, tempore quo defunctus eſt, cum in vita ſua ea alienaſſet. Verum hoc non viſum fuit obſtare, quia cùm Teſtator in locatione appoſuiſſet pactum francandi intra nouennium, & eo pendente deceſſiſſet, ſicque pactum remanſiſſet in eius hæreditate, & vigore eiuſdem pacti ſecuta fuerit affrancatio, ſequebatur concluſio, quod bona quæcunque ex pacto defuncti redempta veniunt ſub fideicommiſſo, & ſunt reſtituenda, Decian. *conſ. 18. n. 17. in fin. & 18. lib.* 2. Grat. *conſ.* 160. *n.* 52. *lib.* 2. Cagnol. *in l. 2. n. 254. C. de pact. inter empt. & vendit.* Illuſtriſſ. Card. Mantica *de coniect. vlt. vol. lib. 7. tit. 8. num.* 25. Tiraquel. *de retract. conuen. ad fin. tit. num. 87. & de retract. lignag.* §. 19. *gloſ. 2. num. 4. & ſeq.* Dec. *conſ.* 238. *n.* 11. poſt factam enim recuperationem dicuntur eſſe penes hæredem ex cauſa prima, Bart. *in l. in diem ff. de aqua plu. arc.* 1

Nec viſum fuit Dominis obſtare, quod de tempore factæ francationis iam eſſet elapſum nouennium conuentum, quia multifariam reſpondebatur. Et primò, quod lapſus erat vnius menſis, & ſic non attendendus in tam modico tempore. Secundò, quia retrouenditio fuit facta vigore pacti, quod in inſtrumento francationis enunciatur, nec hæredes aliunde, quàm ex dicto pacto hoc ius francandi habebant. Tertiò, emptor recipiendo pretium cenſetur acquieuiſſe retrouenditioni, & remiſiſſe moram, hæredeſque ad purgationem admi- 2

Digitized by Google

ſiſſe, ad text. *in l. de lege §. vlt. ff. de leg. commiſſ.* per quem text. ita dixit Aym. *conſ.* 106. *num.* 2. *&* 3. Ruin. *conſ.* 555. *n.* 5. *lib.* 5.

3 Accedit præmiſſis, quod ex forma inſtrumenti, antequam deueniretur ad actum affrancationis præcedere debebat denunciatio per tres menſes ante, et ſic ſufficit fuiſſe factam denunciationem ante lapſum nouennij, et præſumendum eſt fuiſſe factam, cùm actus ſubſequens id declaret, *l. quadam mulier ff. de rei vendicat.* Aym. *conſ.* 284. *n.* 6. nam alias emptor non tenebatur retrouendere, ex quibus ſatis apparebat fontem, et originem huius francationis prouenire ex pacto prædicto.

4 Conſiderabant etiam Domini francationem fuiſſe factam ex pecunijs hæreditarijs, nempe hæreditati debitis. Vndè non intrat præſumptio, quod redemptio præſumatur facta de proprijs pecunijs hæredis, ita vt hæres remaneat creditor pretij, quia quando in hæreditate reperitur pecunia ceſſat talis præſumptio, Roman. *conſ.* 276. *num.* 7. Pecuniæ autem exigendæ ex nominibus debitorum hæreditatis, dicuntur hæreditariæ, Ruin. *conſ.* 97. *n.* 10. *lib.* 5.

5 Sed in omnem euentum, etiam quod hæc bona eſſent redempta proprijs pecunijs hæredum, tamen cùm ſint redempta vigore pacti comprehenſi in fideicommiſſo, vt dictum eſt, non propterea ſequeretur, quod eſſent libera, et non comprehenderentur ſub tali fideicommiſſo etiam ipſa, ſed hæredibus competeret actio ad pretium, Tiraq. *de retract. conuent. ad finem tit. n.* 88. Decian. Cagn. Illuſtriſſ. Mant. et alij præallegati.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Vrbeuetana Fideicommiſſi.

Veneris 3. Aprilis 1609.

ARGVMENTVM.

Deſcendentes in conditione poſiti, quando vocati cenſeantur, ſubſtitutioque, ſeu fideicommiſſum alicui factum, ſi ſine filijs deceſſerit, quando expirat eo cum filijs decedente.

SVMMARIVM.

Deſcendentes poſiti in conditione ex communi ſententia non cenſentur vocati. Fallit, quando teſtator voluit, vt ſua hereditas nunquam tranſeat ad fœminas, ſed ſemper remaneat apud maſculos de ſtirpe, n. 1. *&* 2.

Subſtitutio alicui facta, ſi ſine filijs deceſſerit, expirat etiam vnico tantum filio relicto, n. 3.

Fideicommiſſum factum alicui, ſi deceſſerit ſine filijs, expirat eo decedente cum filijs. Declara, vt n. 4.

Fideicommiſſum dicitur perpetuum, quando teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis, vt puta ſi poſt deſcendentes vocauit tranſuerſales, n. 5.

DECISIO CLXXXI

1 PEtrus teſtator inſtituit Petruccium filium, et alios filios maſculos naſcituros, etſi quis eorum deceſſerit in pupillari ætate, vel poſtea quandocunque ſine filijs maſculis legitimè ex ſe deſcendentibus, ſubſtituit etiam, ex eis ſuperuiuentem, et ſuperuiuentes, et eorum filios maſculos, et alios deſcendentes ex eis maſculos: Quod ſi aliquis ex filijs dicti teſtatoris, vel nepotibus maſculis ex filijs, vel nepotibus, vel aliquis alius deſcendens maſculus, non ſupereſſet, ſubſtituit eis Vgolinum, et Leonellum, quos etiam ſubſtituit in euentum, quod ipſe Petrus teſtator decederet ſine filijs, concludens teſtamentum, ita quod hæreditas dicti teſtatoris nunquam ad filias, vel deſcendentes fœminas deueniat, ſed ſemper remaneat apud maſculos de ſtirpe dicti teſtatoris, ſaluo quod dictus Petruccius, & alij filij teſtatoris, & alij maſculi deſcendentes ex eis poſſint in vita ipſorum, & cuiuslibet ipſorum de bonis ipſius teſtatoris ad eos pertinentibus liberè facere velle ipſorum in totum, vel in parte, non obſtante ſubſtitutione prædicta.

2 Vndè ſtante tenore huius teſtamenti Rota tertia vice reſoluit conſtare de fideicommiſſo ad fauorem deſcendentium Petruccij, etiam reſpectu ipſius Petruccij, reſeruato tamen, vt videatur particulariter, an extendatur vltra pronepotes, & an adſit reciproca inter ipſos, & vltra deducta in alijs deciſionibus particulariter conſiderabant Domini, quod licet in clauſula, *quod ſi aliquis &c.* deſcendentes ſint poſiti in conditione, & propterea ex communi ſententia non cenſeantur vocati: Tamen contrarium dicendum eſt in caſu iſto ſtante alia clauſula, Ita quod hæreditas dicti teſtatoris nunquam ad filias, vel deſcendentes fœminas deueniat, ſed ſemper remaneat apud maſculos de ſtirpe, per quæ verba perneceſſe dicendum eſt, deſcendentes fuiſſe vocatos, quia cùm expreſſerit rationem ita, quod bona ſemper remaneant apud maſculos de ſtirpe, & ſic pro conſeruatione agnationis, videtur etiam voluiſſe vocare deſcendentes quos poſuit in conditione, & hæc eſt firma, & communis concluſio, vt dicit Pariſ. *in conſ.* 6. *num.* 16. *vol.* 3. latè Illuſtriſſ. Mant. *de coniect. vlt. volun. lib.* 11. *tit.* 3. *num.* 15. & hoc etiam manifeſtiſſimè oſtenditur ex facultate alienandi conceſſa deſcendentibus in dicta clauſula, *ſaluo quod &c.* quæ cùm denotet exceptionem diſpoſitorum, & ſit de regula, Signorol. *conſ.* 75. *num.* 8. *verſ. ſed Aduocatus*, & importet limitationem, & exceptionem, vt ea, quæ ſunt ſalua, non veniant in fideicommiſſo, vt benè per Anchar. *in conſ.* 27. *num.* 5. *&* 6. *verſ. accedit ad hoc*, perneceſſe dicendum eſt cùm fuerit data facultas deſcendentibus Petruccij alienandi, quod fuerint vocati ad fideicommiſſum, quia iſta exceptio eſt de regula, & venit limitatoriè ad diſpoſita, ergo in diſpoſitione veniunt etiam deſcendentes, quibus data eſt hæc facultas, iuxta not. per Anchar. & Signorol. *locis præcit.*

Neque eſt verum, quod prædicta procederent ſi teſtator deceſſiſſet pluribus filijs relictis, ſed cùm deceſſerit vnico tantum filio relicto, prædicta non habent locum, iuxta conſ. Oldrad. 177. quia vt fuit dictum in alijs deciſionibus, communis ſententia eſt contra Oldrad. & Doct. ſequuntur ſententiam Bart. *in l. quam diu inſtiturus* 68. *n.* 10. *ff. de acq. hered.* vt dicit Iaſ. *in conſ.* 148. *n.* 15. *lib.* 2. Marzar. *de fideicom. q.* 13. *per tot. & conſ.* 1. *n.* 1. 3

Neque etiam facit, quod in omnem euentum expirauit fideicommiſſum, quia ſubſtitutio eſt facta, ſi quis decederet ſine filijs. Vndè cùm Petrucius obierit cum filijs, expirauit fideicommiſſum, iuxta conſil. Oldrad. 21. & eius filij, & deſcendentes, ex eo quod ſunt vocati, non ideò infertur, quod ſint grauati, quia non benè infertur de vocatione actiua ad paſſiuam, Marzar. *conſil.* 6. *&* 7. Pariſ. *conſil.* 31. *num.* 28. *lib.* 2. & fuit dictum in cauſa Romana hæreditatis de Feſſanis 12. Februarij 1588. coram bon. mem. Gipſio. Nam conſilium Oldrad. non habet locum quando conſtat de contraria mente teſtatoris etiam per coniecturas, Corn. *conſ.* 146. *num.* 7. *& ſeqq. lib.* 2. Dec. *conſ.* 477. *num.* 4. Curt. iun. *conſ.* 121. *n.* 15. Socin. iun. *conſ.* 1. *n.* 70. 4

Et in ſpecie non habet locum quando teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis, vt per Curt. *in dict. conſil.* 121. *num.* 15. *cum ſeqq.* Marzar. *conſil.* 4. *num.* 11. *& conſ.* 7. *num.* 11. Rimin. iun. *conſ.* 456. *num.* 32. prout in caſu iſto, quia non ſolum ſemper vocauit deſcendentes maſculos, excluſis feminis, ſed poſt deſcendentes vocauit agnatos tranſuerſales, Aym. *conſ.* 98. *ſub num.* 1. *& conſil.* 326. *num.* 16. *verſ.* 3. *concurrit*, Gabr. *de fideicomm. concl.* 7. *num.* 7. Guid. Pap. *q.* 531. *num.* 6. *verſ. prima quia eſt*, & ex hac reſponſione tollitur etiam quod dicitur non inferri ex vocatione ad grauamen, quia concluſio non procedit quando ex coniecturis conſtat de contrario, vt admittunt Doctor. præcitati, prout in caſu iſto, quia vocatio eſt qualificata, & declaratur, ita quod bona ſemper remaneant apud maſculos de ſtirpe, & nunquam ad filias fœminas deueniant, vndè ex iſta ratione conſeruandæ agnationis videtur inductum fideicommiſſum inter deſcendentes iuxta conſ. Cuman. 2. *num.* 4. *verſ. ad hoc etiam facit*, Dec. *conſ.* 227. *verſ. nam dum teſtator*, & fuit ponderatum in alijs deciſionibus. 5

Quę inculcabantur circa obſeruantiam contra fideicommiſſum non egent reſponſione, quia ſunt ſublata ex vltima deciſione particulariter ſuper hoc facta, cum qua tranſierunt Domini, cùm nihil de nouo deduceretur. 6

R. P. D. MANZANEDO.

Pacen. Puritatis.

Lunæ 6. Aprilis 1609.

ARGVMENTVM.

Fama ſiue bona, ſiue mala quantum, & quando probet, præſertim ſanguinis puritatem, vel impuritatem.

SVMMARIVM.

Sanguinis puritas, & impuritas probatur per publicam vocem, & famam, n. 1. & n. 9. Declara, vt n. 5.

Sanguinis puritas præſumitur, & qui impuritatem allegat, probare debet, n. 4.

Fama de facili falli & fallere poteſt, & ſæpè fallax, & mendax eſt, n. 5.

Fama nullam facit probationem niſi ſit conſtans, perpetua, generalis, & vniuerſalis apud omnes, ſine varietate, & contrarietate, habeatque originem ex probabilibus cauſis, n. 5. & 6. & n. 8.

Summaria in quo differat à fama, n. 6.

Fama in antiquis tantum probat, quantum nihil in contrarium adeſt, ex quo illa debilitetur, n. 7.

Teſtes contra producentem plenè probant, ita vt contra eos producens nihil opponere poſſit, n. 7.

DECISIO CLXXXII.

1 LAta ſententia in iſta cauſa per Ordinarium Pacen. Iudicem Apoſtolicum, & Executorem ad fauorem D. Alphonſi Salgado, & cauſa per appellationem Capituli introducta in Rota, & per Sanctiſſimum mihi commiſſa, opponente Capitulo contra prædictam ſententiam de nullitate ex defectu citationis, & recurſu habito pro illius ſanatione per D. Alphonſum ad Signaturam Sanctiſſimi fuit reſcriptum: Idem Auditor conſtito de bono iure, reiecta nullitate prædicta procedat, vt petitur. Vndè 19. Ianuarij proximi præteriti dubitaui, An de bono iure D. Alphonſi conſtaret. Et quia illud ex duplici capite reſultabat, quorum alterum erat puritas Alphonſi propter ſtatutum prædictæ Eccleſiæ illam expoſcens, ideò Domini dubium reſtringendum dixere ad caput puritatis, reſpectu cuius tantummodo hodie repropoſui prædictum dubium, & Domini quoad puritatem, conſtare de bono iure D. Alphonſi reſpondendum dixere. Contrarium verò Capitulum nitebatur demonſtrare. Primò ex teſtibus à Capitulo examinatis de publica fama impuritatis Alphonſi, & ſuorum maiorum deponentibus, quæ fama, & communis reputatio probat tam puritatem, quàm impuritatem præcipuè cum ſimus in antiquis, Gloſ. *in l. 1. ff. de probat. notatur in l. ſi arbiter, argumento illius text. ff. eod.* Hoſt. *in c. quid per nouale n. 5. verſ. talis probatio de verb. ſign.* Aret. *conſ. 37. n. 1.* Alphonſ. de Caſtr. *in tract. de iuſta hæreticorum punitio lib. 1. cap. 7.* Auendan. *in ſuo Dictionario verb. Iudæus,* quem refert & ſequitur Azeuedo *in l. 22. n. 3. tit. 8. lib. 1. nouæ recompilation.*

2 Secundò fundatur Capitulum in eo, quod prætendit ex ſuis teſtibus reſultare originem prædictæ famæ ortum habuiſſe ab Iſabella Gonzalez proauia paterna D. Alphonſi, quàm nititur ex ſuis teſtibus elici, fuiſſe Mauram captiuam, vulgò Sclaua, & ferro in facie ſignatam, de quo plures teſtes Capituli de auditu deponunt, & quintus 6. 23. 24. 25. 46. addunt illud audiuiſſe à perſonis, quæ cognouerunt dictam Iſabellam, & illam in facie ferro ſignatam viderunt.

3 Tertiò fundatur Capitulum in eo, quod Sebaſtianus frater D. Alphonſi non fuerit admiſſus ad Officium Notariatus S. Inquiſitionis, quod prætendebat, quaſi hoc fuerit ſibi denegatum propter impuritatem.

4 Quibus tamen non obſtantibus Domini pro puritate D. Alphonſi reſponderunt, tum quia ipſe habet iuris præſumptionem pro ſe, *l. ab ea parte ff. de prob.* & in ſimili caſu, & ſtatuto fuit dictum in vna Toletan. Portionis 2. Maij 1594. coram Illuſtriſſ. Mantica, & aliàs pluries. Vndè Capitulo deneganti poſſeſſionem prætextu ſtatuti non admittentis impurum in illa Eccleſia, incumbit onus demonſtrandi impuritatem, ob quam poſſeſſionem illi denegauit, vt tenuit Rota in vna Oueten. Canonicatus 24. Ianuarij 1578. coram bon. mem. Card. Seraphino, & eſt inter impreſſ. *deciſ. 176. num. 1. & 2. part. 1. diuerſ.* & in prædicta Toletan. Portionis coram Illuſtriſſ. Mantica & nouiſſimè in Toletan. Canonicatus 10. Decembris 1608. proximi præteriti coram R. P. D. meo Marcomontio, quibus aliæ Deciſiones referuntur, inter quas illa eſt coram bon. mem. Litta in cauſa Toletan. puritatis 10. Martij 1604. vbi aſſeritur, eo ipſo quod Capitulum non probat impuritatem, intentionem prouiſi eſſe fundatam, idque ſæpiſſimè Rotam reſoluiſſe.

Dominis autem viſum fuit, Capitulum impuritatem 5
D. Alphonſi non probaſſe. Primò enim ex mala fama à Capitulo prætenſa non reſultat huius impuritatis probatio in noſtro caſu. Nam cùm fama de facili falli, & fallere poſſit, & ſæpè fallax, & mendax ſit, vt notat Nat. *in conſ. 473. num. 15.* & ſæpè à veritate diſcordet, vt tradit Afflict. *deciſ. 178. num. 11. circa fin.* iura probationes per famam non indifferenter admiſere, ſed pluribus conſideratis ad text. optimum *in cap. de parentela el 2. 35. q. 6. ibi,* in quibus omnibus, nec varietas, nec contrarietas vlla reperiri debet, & iuxta receptam ſententiam de qua per Io. Garci. *de nobilit.* Gloſ. 18. §. 1. *num.* 13. fama tunc demum facit veram probationem quando eſt conſtans, perpetua, generalis, & vniuerſalis apud omnes ſine varietate, & ſine contrarietate, debetque hæc fama trahere originem ex probabilibus cauſis, Bart. *in l. de minore §. plurimum n. 13. ff. de quæſt.* Bald. *in l. diffamari n. 2. C. de ing. & manumiſ.* Alex. *conſ. 72. num. 9. in fin. lib. 1.* per text. *in l. Decurionum C. de pœnis.*

Conſideratis autem teſtibus, Capituli de iſta mala fa- 6
ma deponentibus apparet ex illis iſtam famam non eſſe conſtantem, cùm quinque ex teſtibus eiuſdem Capituli optimè de puritate D. Alphonſi, & ſuorum Auorum ex vtroque latere deponant, habentes illos pro Chriſtianis antiquis, & ex eiſdem minus dici valet generalis, & vniuerſalis, ſine varietate, & contrarietate. Præcipuè cùm Teſtes Capituli de illa deponente, alij 14. alij verò à 15. alij à 16. & vnus à 30. alius autem vnicus, nempè quædam mulier à 40. annis deponant, audiuiſſe infectionem generis D. Alphonſi ex latere paterno. Ex quibus apparet iſtam famam non eſſe perpetuam, ſed paucis ab hinc annis ortam, nec omni tempore vniuerſalem. Et vt notat Felyn. *in cap. cum contingat num. 2. verſ. ſed intellige de reſcr.* fama debet duraſſe longum tempus, & ſic potius dicetur in noſtro caſu probatus rumor, quam fama, cùm vt notat Alciat. *in parerg. iur. lib. 1. cap. 6.* rumor eſt, qui de recenti emanauit, & per ora hominum circumfertur, fama verò eſt de antiquo. Faciunt tradita per Arch. *in c. ſi duo num. 4. 35. q. 6.* & maior pars Teſtium à 14. vel 15. annis ab hinc tantum, & de hac macula loqui audiuit.

Vlterius quia talis fama quantumcunque in antiquis in 7
tantum probat, in quantum nihil in contrarium adeſt, ex quo illa debilitetur, vt dixit Rota in ſupradicta *deciſ. 176. n. 6. part. 1. diuerſ.* & in alia Giennen. Portionis 25. Iunij 1607. coram D. meo Caualerio, & in illa Toletan. Canonicatus coram R.P.D. meo Marcomontio. Sed ſic eſt, quod in noſtro caſu fama de qua deponunt teſtes Capituli debilitatur, quin & omninò eneruatur ex ſequentibus. Primò à prædictis quinque teſtibus eiuſdem Capituli qui contrarium deponunt, & probant contra producentem, adeò vt contra illos vix eſt, quod Capitulum poſſit aliquid opponere, *l. ſi quis teſtib.* et ibi Doct. *C. de teſtib.* Abb. *in c. præſentium n. 6. & 7. eod. tit.* Aym. *conſ. 188. num. 5.* Roman. *conſ. 104. n. 14.* et dixit Rota in ſupradicta Toletan. Portionis 2. Maij 1594. coram Illuſtriſſ. Mantica, quod procedit, etiamſi eſſent nulliter examinati, Verall. *deciſ. 168. part. 3. qui alios citat.* Item vt ex eiſdem quinque teſtibus reſultat, et ex alijs pluribus pro parte D. Alphonſi examinatis, iſta mala fama originem traxit à quodam Saluatore Perez Portionario eiuſdem Eccleſię inimico D. Ioannis patris D. Alphonſi, occaſione cuiuſdam litis inter ipſos ventilatæ, quo caſu non ſolum non conſtat de iuſta origine iſtius famæ, quin et de iniuſta procedente ex dicta inimicitia quæ eſt ſufficiens cauſa debilitandi prædictam famam ſufficienſque obſtaculum, ne illi ſit danda fides, nec iuxta illa iudicandum, prout optimè perpendit ſupradicta *deciſ. 176. n. 6.*

Tum etiam ex eo, quod in contrarium concurrat Di- 8
dacum fratrem D. Alphonſi fuiſſe in eadem Eccleſia per Capitulum illius ad Capellaniam admiſſum, præcedente informatione teſtium de illius puritate examinatorum per

Digitized by Google

Commiſſarium Capituli ad illud deputatum, ex qua informatione puro reperto Capitulum proceſſit ad illius admiſſionem, quin etiam Sebaſtianus eorundem frater fuit etiam per idem Capitulum admiſſus ad Capellaniam eiuſdem Eccleſiæ, attento quod per informationes factas, quando fuit promotus ad Sacros Ordines conſtabat de illius puritate. Vndè cùm iſti tres ſint fratres vtrinque coniuncti, & omnes deſcendant ex illorum proauia Iſabella Gonzalez, facit optimè pro D. Alphonſo informatio puritatis Didaci capta per Capitulum ſeu illius Commiſſarium, præcipuè ad hunc effectum, vt prædicta mala fama poſſit dici debilitata, & non perpetua, nec conſtans, vt optimè fuit conſideratum in ſupradicta Toletan. Canonicatus coram Domino meo Marcomontio, *verſ. item mala fama*. Quibus non obſtat ſtatutum prædictæ Eccleſiæ non requirere puritatem in Capellanis recipiendis, quia ſatis eſt, quod Capitulum aſſueuerit informationes puritatis Capellanorum admittendorum prius recipere, aut ſaltem quod illas receperit per ſuum Commiſſarium deputatum, antequam Didacum fratrem Alphonſi admitteret, & quod iudicaret informationem puritatis Sebaſtiani ſufficientem pro illo admittendo ſaltem ad effectum debilitandi prædictam malam famam, prout ſupra dictum eſt.

9 Tum etiam ex pluribus teſtibus pro parte D. Alphonſi examinatis, & de illius & ſuorum maiorum puritate ex vtroque latere optimè deponentibus per publicam vocem, & famam, qua vt ſupra probauimus puritatem probari, non eſt dubium, & plures refert Ioan. Garſia *de nobilit. dicta gloſ.* 18. §. 1. *num.* 6. quo caſu iſtis, & bonæ famæ eſt magis ſtandum, *cap. cum in sua*, & ibi Abb. *num. 6. de ſponſal.* Bald. *in l. fin. num.* 15. *verſ. ex hoc deciditur ff. de ferijs, & in l. Diuus num. 1. verſ. 4. eſt argumentum ff. de milit. teſtamen.* Felin. *in c. cum contingat num. 2. verſ.* & dicit Bald. *de reſcrip.* Corn. *conſ.* 176. *n.* 10. *lib.* 4. Cuman. *conſ.* 136. *num.* 4. Alex. *conſ.* 143. *n.* 7. *lib.* 2. Put. *deciſ.* 2. *lib.* 3. Crauet. *conſ.* 275. *n.* 12. Rolan. *conſ.* 63. *n.* 39. *lib.* 2. & fuit dictum in prædicta Toletan. Portionis coram Illuſtriſſ. Mantica, & in illa Toletan. Canonicatus coram D. meo Marcomontio.

10 Quibus non obſtat, quod teſtes Capituli dicant Iſabellam proauiam D. Alphonſi fuiſſe Mauram ferro in facie ſignatam, cùm illud de auditu tantum referant, & ex prædictis quinque teſtibus Capituli, nempè ſeptimus affirmet cognouiſſe parentes, auos, & proauos paternos, & maternos D. Alphonſi, & ſemper illos habuiſſe pro Chriſtianis antiquis ſine progenie Maurorum, nec Iudæorum, aut nouiter conuerſorum. Vndè iſte teſtis, qui de viſu deponit cognouiſſe Iſabellam proauiam paternam D. Alphonſi, facit ſemiplenam probationem pro illius puritate, & eſt præferendus alijs de auditu, dicentibus illam fuiſſe Mauram ferro in facie ſignatam, præcipuè ſtantibus alijs tribus teſtibus, licet fœminis, pro Alphonſo examinatis deponentibus dictam Iſabellam cognouiſſe, illamque non Mauram, ſed ex ſanguine puro fuiſſe, nec vllo ferro in facie ſignatam reddentibus optimam rationem, quia illam ſæpius tractarunt, & viderunt facie diſcooperta, & nunquam in illa tale ſignum viderunt, nec cognouerunt, & iſtarum teſtium duæ ſunt ſeptuagenariæ, alia verò aſcendit ad 85. annos, & tertia ex iſtis teſtibus deponit etiam vidiſſe brachia dictæ Iſabellæ nuda abſque aliquo ſigno ferri, ex quo colligi potuiſſet fuiſſe ſclauam. Quod autem iſti teſtes pro Domino Alphonſo deponentes fuerint nulliter examinati, prout Capitulum opponit, de hoc poterit particulariter videri.

11 Tandem non obſtat, quod Sebaſtianus frater Alphonſi non fuerit admiſſus ad officium Notariatus Sanctæ Inquiſitionis, cùm teſtes loquantur de auditu, & non exprimant fuiſſe repulſum ratione impuritatis, & non ſufficit, non fuiſſe admiſſum, niſi probetur concludenter repulſam proueniſſe ex cauſa impuritatis, vt in eiſdemmet terminis dixit Rota in prædicta Toletan. coram Illuſtriſſ. Mantica, quod magis procedit cum certum ſit potuiſſe, non admiſſionem euenire ex alia cauſa, ſiquidem ad officium Notariatus Inquiſitionis, non ſufficit quem eſſe purum, niſi alia concurrant, tam circa mores, quàm circa habilitatem requiſitam ad officium Notariatus, & potuit non admitti ex aliqua prædictarum qualitatum deficientia, aut quia alius concurrebat ad eandem prætenſionem, cui Domini Inquiſitores maluerunt gratificare, & non ex eo ſequitur, quod non admiſſus ſit impurus. Ex quibus Domini dixerunt conſtare de puritate dicti D. Alphonſi, & quoad illam de illius bono iure.

R. P. D. CAVALERIO.

Romana Concordiæ S. Petri.

Veneris 3. Aprilis 1609.

ARGVMENTVM.

Beneficiati S. Petri de Vrbe non poſſunt adminiſtrare maſſam communem, nec ſe ingerere in negotijs à Capitulo tractandis.

SVMMARIVM.

Canonici, & Capitulum poſſunt adminiſtrare maſſam communem ſine Beneficiatis, n. 1.

Beneficiati debent tantum ſeruire Eccleſiæ, nec vocantur ad communes tractatus cum Canonicis, n. 1.

Eccleſiæ bonorum adminiſtratio ſpectat ad Capitulum, & Epiſcopum, non autem ad Beneficiatos, n. 1.

Capituli appellatione ſoli Canonici, non autem Beneficiati continentur, n. 1.

Beneficiati S. Petri de Vrbe vigore Conſtitutionum Pontificum non admittuntur ad tractatus Capituli, n. 2.

Beneficiati quando dicantur eorum portionem ex maſſa communi accipere iure proprio, vel iure Eccleſiæ, n. 21.

DECISIO CLXXXIII.

ROta cenſuit Canonicos, & Capitulum S. Petri poſſe 1
adminiſtrare maſſam communem ſine Beneficiatis, ſiue attendamus Ius commune, ſiue Conſtitutiones particulares Summorum Pontificum, nam de iure communi, ita tenet gloſ. *in cap. pen. in verſ. aſſirios de cler. non reſiden.* vbi dicitur Beneficiatos debere tantum ſeruire Eccleſiæ, non autem vocati ad communes tractatus cum Canonicis, Butr. *ibid. num.* 8. Abb. *num.* 9. Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 4. de his quæ fiunt à maior. par. Capit.* vbi dicit, Capitulum habere de iure communi intentionem fundatam priuatiuè ad Beneficiatos, Caputaq. *deciſ.* 84. *num.* 2. *par.* 1. & regulare eſt adminiſtrationem bonorum Eccleſiæ ſpectare ad Capitulum, & Epiſcopum, Felin. *in c. edocere num. 3. & ſeq. de reſcript.* Capituli autem appellatione ſoli Canonici, non autem Beneficiati continentur, Abb. *in cap. ſcriptum n. 4. de elect. & in c. dilecti n. 1. de maior. & obed.* & in terminis quod Canonici, & Capitulum habent intentionem fundatam de iure communi, & priuatiuè quoad Beneficiatos ſuper adminiſtratione bonorum, & redditúum ipſius Eccleſiæ fuit firmatum in vna Valentin. emolumentorum 2. Decembris 1587. coram bon. mem. Bubalo.

Si verò attendamus Conſtitutiones particulares factas 2
à diuerſis Summis Pontificibus, expreſsè ſancitum reperitur in Conſtitutione Ioannis XXI. fel. mem. vt Beneficiati S. Petri nullum ius habeant Canoniæ, nec ad tractatus Capituli admittantur, diſponendo, neque ſint Collegium, Capitulum, Vniuerſitas, ſiue corpus, neque Prælatum, aut Rectorem ſibi poſſint conſtituere, vel habere, ſed ſubſint Archipresbytero, & Capitulo, quæ Conſtitutio in hàc parte non ſolum fuit reuocata, ſed expreſsè confirmata a fel. rec. Nicolao III. in Conſtitutione, quæ datur impreſſa *num.* 25. *&* 26. Nec cenſuerunt Domini obſtare motiuum Beneficiatorum deſumptum ex eadem Conſtitutione Nicolai *ſub num.* 24. vbi decernitur, quod eo ipſo, quod aliquis eſt Beneficiatus, ea quæ ipſis attributa ſont, percipiat ſuo iure, vnde inferunt Beneficiati, quod cum ipſis ſit attributa portio ex maſſa communi, competit eis iure proprio, & ſic in illius diſpoſitione ipſi quoque interuenire debent, iuxta tradita per Vitalin. *in clem. vt hi qui num. 3. & ſeq. de ætat. & qualit. per regulam, quod omnes tangit de reg. iur. in 6.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 4. n. 2. & 3.* Pariſ. *conſ. 90. n. 12. lib. 4.* Quia prædicta procederent, quando maſſa communis fieret de bonis proprijs, & redditibus ipſorum Beneficiatorum, quo caſu ad ipſos competeret iure proprio, ſed cum hæc maſſa fiat ex redditibus bonorum Baſilicæ S. Petri, ſequitur quod Beneficiati percipiunt portiones non iure proprio, ſed iure Eccleſiæ, ita declarat Abb. *in c. cum omnes n. 5. verſ. nunc diſcutiendo de conſtit.* & ibi Innoc. *n.* 3. Put. *n.* 13. & Bero. *n.* 60. & Dyn. *in d. reg. quod omnes*, & in his terminis loquuntur, Vital. Pariſ. & deciſ. Cæſ. de Graſſ. vt ex inſpe-

Digitized by Google

inſpectione apparet, & ita benè declaratur in d. deciſ. Valentin. coram Bubalo.

3 Minus putauerunt Domini poſſe Beneficiatos aliquid vltra prætendere vigore Concordiæ aliàs initæ inter Canonicos, & ipſos, quæ fuit confirmata à Iulio II. fel. mem. quia in ea datur tantummodo modus faciendi diſtributiones, non autem dicitur, quod diſtributiones fiant cum interuentu Beneficiatorum, ideò dicta Concordia intelligenda eſt, iuxta diſpoſitionem iuris communis, cui dictæ Conſtitutio Iulij non derogat. Ex quibus Rota concluſit adminiſtrationem maſſę communis ſpectare ad Canonicos, & Capitulum ſine Beneficiatis, &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISSIMO D. CARD. CAMERARIO extra Rotam.

Romana Retractus Vineæ.

11. *Aprilis 1609.*

ARGVMENTVM.

Retractus, & ius congrui vigore Bullæ Gregorij XIII. non habet locum in venditione neceſſaria, facta ſcilicet per ſubhaſtationem ad inſtantiam creditorum. Nec minus prodeſt conductoribus fundi ruſtici etiam exiſtentis intra mœnia Vrbis.

SVMMARIVM.

Retractus, ſeu ius congrui vigore Bullæ Gregorij XIII. habet locum in venditione neceſſaria facta ſcilicet per ſubhaſtationem ad inſtantiam creditorum, n. 1. & ſeqq. Contra n. 8. & ſeq.

Venditio facta per ſubhaſtationem ad inſtantiam creditorum dicitur voluntaria, n. 2. verſ. Siquidem venditio, & n. 4. contra n. 8. & ſeq.

Datio in ſolutum non eſt propriè venditio, retractuſque in ea locum non habet, n. 3. Declara, vt n. 13.

Voluntas coacta voluntas eſt, n. 4. Declara, vt n. 9.

Retractus, ſeu ius congrui vigore Bullæ Greg. XIII. habet locum etiam in venditione fundi exiſtentis intra mœnia Vrbis n. 3. & ſeqq. Contra n. 15. & ſeqq.

Vrbanum prædium iuxta propriam ſignificationem dicitur, ſiue intra Ciuitatem, ſiue extra, deſtinatum tamen in genere perſonarum, & non fructuum, n. 6.

Publica vtilitas dicitur illud quod reſpicit ciuium particularium diuitias, & commodum, n. 7.

Velle dicitur is qui poteſt, & nolle, n. 8. & ſeq.

Retractus an ſit fauorabilis, vel odioſus, n. 11.

Factum iudicis procedentis ad inſtantiam partis, cenſetur factum ipſius partis. Declara, vt n. 12.

Appellare non licet à grauamine tam iudiciali, quàm extraiudiciali poſt decem dies, n. 14.

Inquilini dicuntur illi, qui conducunt vrbanas domos, non qui conducunt ruſtica prædia, n. 17.

Vrbanum, vel ruſticum prædium dicitur ſecundum patrisfamilias deſtinationem, n. 18.

DECISIO CLXXXIV.

1 VInea, vel potius horto Cinararum, ſeu Carcioffolorum exiſtente in vrbe ſub Teſtaccio poſito ad publicum incantum ad inſtantiam creditorum per Curiam Capitolinam, obtulerunt Vincentius Manetus extraneus, & Ambroſius Præuoſtus Affictuarius, & remanſit Vincentio vltimo, & plus offerenti, cui ab eadem Curia fuit factum inſtrumentum venditionis, & datum mandatum de immittendo, prout immiſſus extitit. His peractis Ambroſius acceſſit ad Nos, & via monitorij cum inhibitione inſerta in forma petijt vigore Bullæ iuris congrui Gregor. XIII. ſe tanquam inquilinum præferri dicto Vincentio. Cauſaque longè lateque diſcuſſa pluribus hinc inde informantibus, & voce, & ſcriptis res deducta eſt ad duo dubia. Primum, An retractus in caſu, & ad effectum, de quo agitur, habet locum in re vendita per ſubhaſtationem. Alterum, Num hæc conſtitutio concedens *in* §. 9. retractum inquilino locum habeat in affictuario, ſeu conductore in caſu, & ad effectum eundem.

2 Quoad primum pro Ambroſio Actore deducebatur, quod licet *in* §. *Bullæ* videatur colligi retractum vicino non competere niſi pro re Domino volente ſponte vendita, & conſequenter, nec inquilino per extenſionem §. 9. nihilominus accommodetur diſpoſitio huic caſui, ipſique competat ex infraſcriptis. Siquidem venditio facta ſubhaſta dicitur voluntaria, quia debitor non coactè, ſed ſponte æs alienum conflauit, & bona ſua ære alieno obnoxia eſſe voluit, ſicque dicitur procedere ex voluntate partis inſpecta origine, & clarum videtur quicquid conſequitur ex voluntate voluntarium cenſeri, Bald. *conſ.* 306. *circa medium in* 1. gloſ. & DD. *in l.* 1. *C. de natur. liber.* & tantò magis cum fuerit facta ex decreto Iudicis, cuius factum dicitur factum partis, *l. ſi ob cauſam C. de euict. l. ſi pign. eod. tit. gl. in l. id quod noſtrum in* 5. *oppoſ. ff. de reg. iur.* Vrſil. ad Afflict. *deciſ.* 191. *n.* 3.

Item quia nos non ſumus in datione in ſolutum fa- 3
cta creditori, in qua cum illa non ſit propriè venditio, Doctores voluerunt retractum locum non habere, ſed in venditione facta Vincentio extraneo plus offerenti, quo caſu ijdemmet Doct. ſenſerunt, retractum competere, Titaq. *de retract. lignag.* §. 1. *gl.* 14. *n.* 8. Afflict. ceteri allegati per Bartol. *de iure protomiſ. ad Bullas Apoſtolicas q.* 12. *n.* 4. & 6.

Et quamuis debitor fuerit coactus à Iudice vendere, 4
voluntaſque eius propterea dici poſſit coacta, non ſequitur, quod voluntas non ſit, quia voluntas coacta voluntas eſt, *l. ſi mulier* §. 1. *ff. quod met. cum vulg.* quinimò poteſt, & ſpontanea appellari, ex quo procedit ex facto proprio debitoris ad differentiam alterius venditionis, ad quam quis tenetur abſque facto proprio *ſup. ex* §. 6. ad cuius differentiam videntur potius poſita huiuſmodi verba *Domino volente ſua ſponte, &c.* quam quod voluerit Summus Pont. ſtatuere, diſpoſita in venditione ſimpliciter poſita non habere locum, quando ſit facta per ſubhaſtationem. Quæ verba & ſi importarent geminationem, non viderentur facere difficultatem niſi oſtenderetur, quod alias eſſent ſuperflua, quod ex mox relatis ſatis conſtat dici non poſſe, Pariſ. *conſ.* 71. *n.* 20. *lib.* 3.

Ad ſecundum dicebat Ambroſius, quod cum hortus hu- 5
iuſmodi ſit intra mœnia Vrbis, cadit ſub fundo, vel ſolo vrbanis, de quibus loquitur §. 8. *ibi*, ſed & cum aliqua domus, ſiue fundus, aut ſolum vendendum erit, & propterea conductor non dicitur colonus, ſed inquilinus, gloſ. *in l. re pignoris ff. de acquir. poſ. in l. emptorem in verb. colono C. locati, & in* §. *Item Seruiana in verbo coloni, Inſtit. de action.* conſequenterque intrat diſpoſitio Bullæ, *in* §. 9. de inquilino loquentis.

Nec refert, quod vrbanum prædium iuxta propriam 6
ſignificationem denotet prædium deſtinatum in genere perſonarum, non fructuum ſiue intra Ciuitatem, ſiue extra. Quoniam ſatis eſſe videtur, quod Bulla vbi de ruſticis agit, *in* §. 12. intelligat ruſtica prædia eſſe, quæ ſunt extra Vrbem, ibi intra tria ab Vrbe milliaria. Quia dictio *ab* excludit, Bald. *in l.* 1. *in princ. ſub n.* 3. vbi Caſtren. *ſub num. item* 3. Alex. *n.* 16. Iaſ. *n.* 24. *ff. ſi quis cautionibus.*

Et licet in caſu iſto non poſſit conſiderari aliqua ra- 7
tio ornatus Vrbis, tamen ſufficiat, quod poſſit conſiderari ipſius Ambroſij commoditas, quæ reſpectu omnium inquilinorum in genere poteſt appellari bonum publicum, prout dicitur publicum intereſſe, quod Ciues ſint diuites, quamuis ſit Ciuium ipſorum particularis vtilitas, Bart. *in l.* 1. *ſub nu.* 25. vbi Ripa, & alij *ff. ſolut. matr.* & præter id concurrit aeris ſalubritas, & conſideratis fructibus qui percipiuntur, concurrit etiam ciuium vtilitas, ad quæ proſpexit Bulla noſtra, dum in principio retulit tres rationes, ex quibus moti ſunt Summi Pontifices ad condendum conſtitutionem huiuſmodi, Vrbis ſcilicet, & illius diſtrictus ornatum aeris ſalubritatem, & priuatorum commoditatem, nec aliter poſſet intelligi §. 9. inquilino retractum concedens, cùm ipſe non teneatur nec ornare, nec fabricare. Quare caſus iſte ſatis videtur comprehenſus ſub Bulla ſi ſub illius ratione comprehenſus oſtendatur, Dec. *conſ.* 372. *n.* 7. *cum vulg.*

His tamen non obſtantibus fuimus in voto abſoluen- 8
dum eſſe Vincentium à petitis ab Ambroſio, moti quoad primum punctum ex eo, quod *Bulla in* §. 8. ad quem refertur §. 9. velit ad hoc, vt ſit locus retractui, quod domus ſolum, vel fundus ſint vendita à Domino volente ſua ſponte

vendere, per quæ verba ad litteram excluditur venditio facta per ſubhaſtationem mediante Iudicis decreto ad inſtantiam creditoris. Velle enim dicitur, qui poteſt nolle, *l. nius eſt nolle*, vbi Dec. *ff. de reg. iur.* ſpontè quæ factum dicitur, quod nulla neceſſitate cogente fit, quod Motu proprio, quod liberè, non autem coactè, vel ad petitionem, Anchar. *in c. præſenti in 5. notabili de cenſibus*, Dec. *in l. velle non creditur ſub n. 6. in fin. de reg. iur.* quod non contingit in caſu iſto.

9 Et cùm vtrumque copulatiuè requiratur, quod ſcilicet Dominus velit, & ſpontè velit vendere, non ſumus in puris terminis geminationis, in quibus nihilominus adeſſent anguſtiæ pro Ambroſio ex cumulatis per Illuſtriſſ. Cardin. Tuſchum *pract. concl. tom. 4. in verſ. geminatio concl. 28. per totum*. Sed fortioris declarationis, quod voluntas omninò, & ex omni parte ſit libera, ſi ſpontanea debet eſſe. Qui enim ſe conſtituit debitorem alterius ſub hypotheca bonorum facultate etiam creditori alienandi, licet liberè, & ſponte recipiat, non ſic tamen facultatem ſua bona alienandi præſtat, quia potius neceſſitate ductus, vt pecunias, vel res, quibus indiget, habere poſſit, aliàs non habiturus, & propterea neceſſariò inferri non poteſt in puncto, quod debitori, qui erat Dominus horti, quando obligauit creditori bona ſua, placuerit liberè, & ſpontè, quod iſte hortus ſic in indiuiduo venderetur ad publicum incantum cum aliquo ſuo dedecore, & grauibus expenſis, voluit quidem, ſed neceſſitate ductus, & licet voluntas coacta ſit voluntas, non tamen dici poteſt, quod ſit voluntas ſpontanea, quàm requirit conſtitutio noſtra, ſed dicitur voluntas qualificata, vt poſt Abb. & alios *dicit notab.* Dec. *in d. l. velle non creditur, ſub num. 6. verſ. 4. & vlt. de regul. iuris*, quæ non eſt propriè voluntas, ſed ſecundum quid, vt benè dixit idem Dec. *in d. l. velle non creditur, num. 3.* voluntarium enim regulariter non dicitur, quod fit ex Iudicis, vel legis diſpoſitione, vt poſt Alberic. & Anchar. dicit Sebaſ. Medic. *tract. de fortuit. caſib. par. 1. q. 1. num. 25.* quinimò actus voluntarius nec dicitur, quando fit ab eo, qui poterat compelli, cùm paria ſint, aliquid fieri coactè, vel timore coactionis, Bald. not. per illum textum *in l. nouiſſimè num. 2.* vbi latè *ff. quod falſ. tut. auct.* Dec. *eadem met l. velle non creditur ſub num. 2.* & ſi voluntarium dicatur, erit cauſatiuè, & non præcisè, vt requirit Bulla noſtra, Gratian. *conſil. 133. n. 19. in princ.*

10 Et in terminis, quod retractus non habet locum in venditione facta ex cauſa neceſſaria, ſiue per ſubhaſtationem, ſiue per dationem in ſolutum, voluerunt Spe. *tit. de emptione §. nunc dicendum eſt de reſcindendis n. 20. verſ. ſed bene*, quid, & ſi loquatur de datione in ſolutum, non innititur tamen ſoli rationi, quod datio in ſolutum non ſit propriè venditio, vt per Informantes ex aduerſo conſiderabatur, ſed inter alias rationes hanc deducit, quod neceſſitate ductus in ſolutum dederit, Io. Andr. ibidem dicens, quod licet contrahere dicatur voluntatis, perſiſtere tamen dicitur neceſſitatis, Alberic. *de ſtatut. lib. 1. q. 88. & q. 110. num. 4.* Roman. latè *conſ. 107.* per totum loquens in alienatione facta vigore laudi, Alex. *conſ. 52. per totum lib. 1.* loquens in adiudicatione facta per Iudicem abſque ſubhaſtatione, *& conſ. 76. num. 10. in 5. volum.* Afflict. *de iure protomiſ. §. 3 num. 6.* teſtans, quod ita practicatur, Guid. Pap. *deciſ. 257. in fin.* Grat. *d. conſil. 133. per totum lib. 1.* Neapod. *ad Conſuet. Regni Neapolit. tit. de iure congrui in verb. emit. num. 5. & ſeq.* loquens tam de adiudicatione, quàm de immiſſione ex iudicis decreto, & ibi addentes alios citant, & poſt Caſſan. *in conſuet. Burgen.* Arnel. Ferran. *ad conſuet. Burdegal.* Maſſuer. *in prax. iud.* Aſin. *de executione §. 4. c. 3. numer. 1.* Carpan. *ſuper Stat. Mediolan. c. 417. num. 143.* ex quibus apparet, quod hæc eſt communis opinio in terminis conſuetudinum, & conſtitutionum concedentium retractum in re vendita ſimpliciter, vt non intelligatur conceſſus, ſi ſit vendita ex cauſa neceſſaria, vt eò magis admittenda ſit in conſtitutione noſtra diſponente concedi retractum, ſi vendita ſit ſpontè à Domino vendere volente, quod non intelligatur conceſſus, ſi vendita ſit per ſubhaſtationem ad inſtantiam creditoris, ea ſcilicet ratione quod vbi vendatur res ſubhaſta ſit conſultum vicino, & inquilino, illam habere per aliam viam, quam retractus, claram, & apertam, & veriſimiliter magis vtilem creditori. Quibus adſtipulatur regula deſumpta *ex l. penult. §. prædium ff. de leg. 2. cum aliis ſimul.* Quod diſpoſitio de aliquo actu facta non ad neceſſarium, ſed ad voluntarium refertur.

Confirmatur, quia non accommodantur venditioni per ſubhaſtationem, alia pro forma requiſita à Bulla noſtra *in d. §. 8.* & inter cetera, quod intimata venditione iurent, tam emptor, quàm venditor apud acta illam veram eſſe, in eaque ac illius pretio non interueniſſe dolum, vel ſimulationem aliquam, vndè caſus iſte remanet ſub iuris communis diſpoſitione, & licet ratio commoditatis priuatorum habita ſit in conſideratione à Bulla, non ita tamen quod poſſit ampliari, & extendi diſpoſitio pro inquilino, vt fieri poſſet pro vicino ratione publici ornatus, cuius ſolius cauſa habemus ampliorem facultatem, & arbitrium maius, *vt ex §. 10. & ex §. 20.* conſtat, excluſa enim ratione publici ornatus, quæ eſt fauorabilis, conſtitutio hæc non eſt latè interpretanda, *c. priuilegia 3. diſt. c. ſane*, vbi Abb. *num. 1. & 3. de priuil.* Afflict. *dec. 21. num. 12.* & propterea dicebamus, quod deducta pro Ambroſio fuiſſent efficaciora, & magis arriderent, ſi pro vicino non pro inquilino proponerentur, quodque ratio ſalubritatis aeris non poteſt hic eſſe in maiori conſideratione pro Ambroſio, quàm pro Vincentio, quod aliter eſſe poſſet, ſi alter eſſet vicinus, & ſecundum terminos Bullæ vellet vnire, & ampliare ad aeris quoque ſalubritatem. 11

Non intrat *l. ſi ob cauſam C. de euic. cum concor. ex aduerſo allegat.* quod ſcilicet factum Iudicis procedentis ad inſtantiam partis cenſeatur factum ipſius partis, quia ſic potius hæc venditio diceretur facta à creditore, ad cuius inſtantiam vendidit Iudex, quàm à debitore, & licet verum ſit fingi venditionem factam à Iudice eſſe factam à debitore, non eſt ob id verè facta à debitore, & aliunde id procedit quinimò faceret pro Vincentio, quod diſpoſitio Bullæ loquens de venditione verè facta à Domino rei, non habeat locum in fictè facta, *l. 3. §. hæc verba*, vbi gloſ. *in verb. heredit. ff. de neg. geſt. cum vulg.* 12

Nec quicquam facit, quod dicebatur de differentia inter dationem in ſolutum, & venditionem ſubhaſta. Quia Tiraquel. Afflict. Batt. qui relinquit cogitandum, & alij loquuntur in terminis conſuetudinis, & conſtitutionum diſponentium ſimpliciter de venditione facta abſque alia adiectione, vt oſtenditur. Noſtra autem conſtitutio loquitur in terminis præciſis venditionis voluntariæ, & ſpontaneæ. Vndè ea ratione, qua venditio ſimpliciter capta ſecundum eos non comprehendit dationem in ſolutum, quia non eſt propriè venditio, eadem met ratione, venditio quæ debeat eſſe voluntaria, & ſpontanea non comprehendit venditionem factam ſubhaſta, quia non eſt propriè talis, ſed vt ſupra diximus, alia quoque ratione moti ſunt plerique ex Doctoribus præfatis ad denegandum retractum in datione in ſolutum ex eo ſcilicet, quod datio in ſolutum proueniat ex cauſa neceſſaria, & ipſimet Doctor. in contrarium citati, aut inferunt cauſam neceſſitatis pro excludendo retractu, & cauſam propriè voluntariam pro concedendo, aut illum concedunt Domino directo, cui competit ius prælationis, & caducitatis de iure communi aduerſus emptorem rei emphyteuticæ ex cauſa neceſſaria, vt concludunt Capic. *deciſ. 99. in fin. & alii*, quod non facit ad caſum noſtrum. 13

Tandem cum minori difficultate in hanc ſententiam venimus. Quia in ſubhaſtatione huius rei Ambroſius obtulit ſemel, & iterum, & eligendo hanc viam, quæ ſibi patebat, conſenſit ſuperari à Vincentio vltimo, & plus offerente. Non ſolum etenim proclamata, quæ fiunt in ſubhaſtatione requirunt, & citant omnes, ſed ſignanter ex oblatione probatur offerentis ſcientia iudicialis, rem ſcilicet eſſe vendendam cum pactis, & capitulis ibi expreſſis, & inducitur declaratio, quod noluerit pro maiori pretio, quàm obtulerit. Vndè ſibi imputari debet, quod ſuperari voluerit etiam cum aliquali præiudicio ſaltem veriſimili Domini rei vendendæ. Si enim Ambroſius oblationem auxiſſet, idem de facili poſtmodum feciſſet Vincentius, cum euidenti vtilitate Domini. Et quia prima Ambroſij oblatio fuit ſub die 1. Octobris, ſecunda verò ſub die decimo. Monitorium autem ad illius inſtantiam fuit executum contra Vincentium die 28. eiuſdem, fuit etiam conſideratum, quod ne dum id fuit poſt decē dies, poſt quos ſolent omnia conquieſcere, ſiue grauamen fuerit illatū iudicialiter ſiue extraiudicialiter, Mar. *in Spec. par. 6.* 14

Digitized by Google

part. 6. & quandoque appellatur *verſic.* 3. *principaliter num.* 213. *&* 325. ſed vltra 15. dies expreſſos à Bulla, & quod facilius audiri potuiſſet, ſi nullo modo obtuliſſet. Non proteſtando etenim infra decem dies conſenſiſſe videtur, Facit. *l.* 1. *&* 4. *C. de remiſ. pign.*

15 Secundùm dubium viſum eſt minorem habere difficultatem, ſiquidem etſi *ex* §. 8. Bullæ admittatur vicinus ad retrahendum, ne dum domum, ſed fundum, vel ſolum, quæ fuerint vendita: tamen inquilinus non vocatur ad retractum, niſi quando domus vendatur, vt ſunt clara verba §. 9. quæ pluries fuerunt conſiderata, & hic agitur de venditione non domus, ſed vineæ, vel horti, ſuper quo non adeſt aliqua domus, licet in extrema illius parte adſint quidam parietes tecti, qui non ſunt deſtinati ad vſum habitandi, vt ex viſione apparuit, & in his nec cadit ratio, quæ conſiderari poteſt in apothecis, & magazenis, in quibus ſaltem per totam diem, & partem noctis commorari ſolent inquilini, nec in vineis habentibus domos, in quibus continuè habitent vineas colentes, vel eas in affictum conducentes.

16 Nec poteſt concedi, quod in §. ſit expreſſa domus exemplificatiuè, vt per informantes pro Ambroſio dicebatur, cùm nulla adſint verba in indicantia, quinimò intuenti conſtat, quod diſpoſitiuè, & geminatè eſt poſita, vt poſſint intrare, quæ de geminatione ſupra annuimus.

17 Augetur facilitas reſolutionis. Quia §. 9. vocat tantummodo inquilinum, qui propriè dicitur in vrbanis, *l. emptore cum gloſſ. in verb. colono Cod. locati*, non autem colonum, qui dicitur in ruſticis, *l. re pignoris*, vbi gloſſ. *in verb. poſſidere ff. de acquir. poſſeſſ.* Et quia nos ſumus verè in re ruſtica, ex qua percipiuntur fructus venales, vt mox dicetur, & pro ruſticis habemus *in* §. 12. Bullæ particularem diſpoſitionem, qua vocantur ſolummodo vicini ad ius congrui verbis expreſſis pro vineis, & cannetis, & ad retractum per interpretationem, comprehenſiuam à maioritate rationis, quæ hic non concurrit, non autem coloni, vel conductores, ceſſat omnis ſcrupulus, maximè cùm non ita amplè poſſit fieri interpretatio, prout poſſet, ſi ageretur pro vicino, qui teneretur vnire, & ad publicum ornatum, ſeu decorem fabricare, vt ſupra tetigimus.

18 Nec viſa eſt obſtare conſideratio ſubtiliter facta ab altero ex DD. Informantibus pro Ambroſio volente vi Bullæ, quicquid eſt intra mœnia, eſſe prædium Vrbanum, quicquid verò extra, intra tria tamen ab Vrbe milliaria ruſticum propter dictionem *ab*. Quoniam cùm de iure ſit attendenda deſtinatio patrisfamilias, vt ipſe quoque Dominus Aduocatus ſentit, vt ſcilicet quicquid eſt in Vrbe vel extra dicatur vrbanum, vel ruſticum ſecundum patrisfamilias deſtinationem, *leg. vrbana prædia ff. de verbor. ſignific.* cum vrbanum prædium, non locus, ſed materia faciat, dicit ibi Iuriſc. & in puncto ruſtica prædia dicantur, quæ fructuum percipiendorum cauſa fiunt, vt eſt hortus iſte Cinararum controuerſus, *leg. eo iure §. ſtabula ff. quib. mod. pign. tacitè contrah.* Cæpol. *de ſeru. vrb. cap.* 11. *num.* 2. *&* *num.* 4. vbi in terminis de horto ſatis conſtat, quod Bulla vtens illis verbis ab Vrbe, nil aliud intellexit, nec voluit, niſi reſtringere, quod pro ruſticis prædijs non omnibus quidem, ſed pro vineis & cannetis competeret ius huiuſmodi intra tria tantummodo ab Vrbe milliaria, & non vltra, ſiue ſint intra, ſiue extra mœnia non habita vlteriori ratione, vt ſubiecta materia indicat, alioquin domus, quæ ſunt poſitæ, ne dum extra portam Populi, & de Caualli leggieri, & alias portas, in quibus continuè habitant hoſpites, & aliæ perſonæ non ruſticæ, etiam milites. Sed omnes exiſtentes trans Tyberim extra mœnia inhabitatæ à pluribus viris nobilibus eſſent ruſticæ, quod eſt abſurdum.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Toletana Canonicatus.

Veneris 23. *Aprilis* 1609.

ARGVMENTVM.

Puritas ſanguinis præſumitur, & qui impuritatem ſanguinis allegat, eam probare debet, ſtatutumque reijciens eos qui ſanguinis puritate non gaudent, non cenſetur repellere eos, de quorum ſanguinis impuritate non conſtat.

SVMMARIVM.

Puritas ſanguinis præſumitur, & qui impuritatem allegat, illam probare debet, n. 2. & 3. vbi reſpondetur contrarijs.

Superfluum non dicitur, quod in ſenſu contrario poteſt operari aliquid, quod in directo non operaretur, n. 3.

Proœmium in diſpoſitionibus obtinet rationem cauſæ finalis, & lumen præſtat ad repellendas omnes ſubſequentes ambiguitates, n. 4. in fin. & n. 5. & 6.

Argumentum à contrario ſenſu validiſſimum eſt in ſtatutis præſertim quando ſtatutum diſponit in caſu à iure non prouiſo, n. 7.

Incluſio vnius probationis excludit aliam, n. 8.

Edictorum publicatione crimina detegi poſſunt, n. 10.

DECISIO CLXXXV.

QVamuis hæc ſecunda huius dubij propoſitio decreta fuiſſet ad maximam inſtantiam Dominorum 1
Agentium pro Capitulo: tamen cum illi expectati per tres, & amplius menſes, & contiguis ſolicitati citationibus, non tamen ſe paratos præberent ad informandum: fuit, ſolo Domino Ludouico informante, facta dicta propoſitio. Et Rota cenſuit, ſtandum eſſe in reſolutis, ſub die 10. Decembris proximè præteriti, ex rationibus longa ſerie deductis in Deciſione.

Aduerſus quam Deciſionem, cùm illa, quæ oretenus 2
oppoſita fuerunt, reſpiciant præcipuè interpretationem datam Statuto, viſum fuit Dominis, fruſtra pro parte Capituli excitari querimonias, quaſi rumpatur Statutum vel illius diſpoſitio, excogitatis recens intellectibus, eludatur: cùm potius tam inſignis Eccleſiæ Statutum Apoſtolica auctoritate confirmatum in ſuo antiquo robore, & legitima obſeruantia permanere Rota percupiat, &, quantum in ſe eſt, enitatur. Atque ex reſolutionibus in hac materia ſæpiſſimè factis appareat, quod in in hac cauſa Rota cenſuit, id fuiſſe nobis quaſi traditum per manus Anteceſſorum noſtrorum, dictamque interpretationem perpetuis, & conſtantibus ſuffragijs, & olim, & nunc receptam fuiſſe. Et quidem vltra Deciſiones alias cumulatas, nouiſſimè fuit in cauſa Toletana puritatis ſanguinis 10. Martij 1604. coram bon. mem. Litta, diſertis verbis dictum, eo ipſo, quod Capitulum non probat impuritatem, intentionem prouiſi eſſe fundatam, ideoque ſæpiſſimè Rotam reſoluiſſe.

Impugnatur etiam minus æquè Deciſio, cùm aſſeri- 3
tur, illam patefacere aditum proiectis, & terræ filijs ad beneficia Eccleſiæ Toletanæ. Id enim alieniſſimum eſt, vt à mente Dominorum, ita à verbis Deciſionis, quæ proiectorum mentionem fecit, non vt ad eorum fauorem aliquid diſponeret, ſed vt proponeretur obiectio, quæ pro parte Capituli fuerat facta, quod, iuxta Rotæ intellectum, diſpoſitio Statuti eſſet ſuperflua, & inutilis, quodque etiam terræ filij forent in Eccleſia Toletana admittendi. Quæ obiectio nullo modo ſubſiſtit, quia Statutum ſatis operatur, dum præter Iuris communis diſpoſitionem, excluditur prouiſus, ſi eius origo detegatur conſperſa aliquibus impuritatis maculis. Ad quod optimè facit illa Iuris concluſio, quæ habet, non dici ſuperfluum illud, quod in ſenſu contrario poteſt operari, quamuis in directo nihil operaretur, vt ſimilibus, & allegationibus ad hunc caſum valdè accommodatis, tradit Alciat. *præſumpt.* 1. *reg.* 3. Quod autem attinet ad proiectos, manifeſtum eſt illos non poſſe ſatisfacere Statuto, quia cùm patrem indicare non poſſint deficit fundamentum informationis capiendæ, ideòque cùm omnis diſputatio præſupponere debeat terminos habiles, non benè infertur ab illis, quorum noti ſunt natales, ad po-

puli filios & terræ progeniem. Et propterea Deciſio non immerito huic obiectioni nullam aliam reſponſionem dedit, niſi quod in Rota dubia non diſputantur in abſtracto. Quodque hic non agitur de proiecto, ſed de prouiſo nobili, cuius pater, & maiores Chriſtiani, & nobiles ex ipſa informatione probantur.

4 Ceterùm vt intellectus Statuti in tot cauſis datus conformis omninò appareat menti, & verbis tam ſtatuentium, quàm Papæ confirmantis, placuit Dominis conſiderare circa hoc magis ex propoſito, quod ſtrictum in Deciſione fuerat dictum. Leguntur igitur in proœmio Apoſtolicæ confirmationis hæc verba: *Dum earum cœtui aliqui, quorum genitores Chriſtianæ Religionis tramites nefariè ſunt tranſgreſſi, ſe temerè aggregare curant, varia ſcandala, & diſſenſiones paſſim oriri intuentur, ne ſimilia ſubſequantur, non modo in eos iuris rigorem obſeruare, verum ſeuerius agere dignum duci, &c.* Ex quibus verbis apparet, huic Statuto cauſam dediſſe deſcendentes ex genitoribus Chriſtianæ Religionis tramites tranſgreſſis, mentemque Statuentium, & Papæ confirmantis fuiſſe, repellere ab ingreſſu Eccleſiæ Toletanæ non illos, qui puritatem poſitiuè non probaſſent, hoc enim nullibi legitur, ſed eos, qui deſcenderent ex parentibus, aut maioribus infectis, quos Statutaria diſpoſitio repellere voluit, nedum iuxta iuris rigorem, puta intra gradus expreſſos, quoad deſcendentes Hæreticorum *in cap. 2. §. Hæretici c. vt commiſſi, &c. Statutum il 3. de Hæret. lib. 6.* Sed etiam ſeuerius, hoc eſt omnes in infinitum, quocumque gradu deſcendentes. Non eſt autem dubium, quod in diſpoſitionibus proœmium obtinet rationem cauſæ finalis, & lumen præſtat ad repellendas omnes ſubſequentes ambiguitates, Bald. *in leg. cum quid ff. ſi cert. pet.* Bart. & Doct. *in leg. fin. de hæred. inſtit.* latè In. Garz. *de nobil. in diuiſione n. 2. & ſeq.*

5 Id comprobatur ex narratiua per Archiepiſcopum, & Capitulum Summo Pontifici facta, quod licet Eccleſia Toletana ſit multis nominibus inſignis, contingebant nihilominus ex illius Capitularibus aliquos, præſertim de infecta Hebræorum progenie deſcendentes, tanquam de crimine hæreſis ſuſpectos, à Sancti Officij Inquiſitoribus capi, & puniri, in ipſius Eccleſiæ non leue dedecus, quibus inconuenientibus occurrere cupientes ſtatuerunt, &c. quæ narratiua demonſtrat cauſam finalem Statuti fuiſſe, ne infecti maculis admitterentur.

6 Idem etiam colligitur ex ipſius Statuti parte diſpoſitiua, in qua poſtquam dictum eſt, vt non admittantur, niſi deſcendentes de antiquis Chriſtianis, ſtatim ſubditur, nulla Hæreticorum, Hebræorum, vel Saracenorum macula infectis. Quibus verbis explicarunt ſtatuentes, quos intellexerint deſcendere ex antiquis Chriſtianis, illos videlicet, qui prædictis maculis nullo modo eſſent infecti, vt fuit iam latè conſideratum in Deciſione. Pro cuius corroboratione fuit inſuper ponderatum in hac propoſitione, quod in Hiſpania, vulgari ſermone, Chriſtiani noui dicuntur, qui infecti ſunt macula Hebræorum, vel Saracenorum. Ideòque illa verba Statuti, *Non admittantur, niſi ducentes originem ex Chriſtianis antiquis*, idem important, ac ſi dictum fuiſſet, non admittantur deſcendentes ex Chriſtianis nouis, ideſt infecti maculis, ſicque verba, niſi ex Chriſtianis antiquis, incidunt in idem cum verbis ſubſequentibus, nulla macula infectis, quæ non fuerunt adiecta, tanquam diuerſa, nec diuerſam ſignificationem à præcedentibus habentia, ſed vt magis, & magis Statuentes ſuam mentem, impuros excludendi, aperirent. Et per conſequens tota illa clauſula non duas qualitates in admittendis, ſed vnam tantum requirit, videlicet, quod admittendi non ducant originem à Chriſtianis nouis, id eſt, quod illorum origo non ſit infecta, quod & ipſa res ſuadet, cùm & idem ſit deſcendere ex Chriſtianis antiquis, aut non deſcendere ex nouis, & idem ſit non deſcendere ex nouis, aut non deſcendere ex infectis Hebræorum, & Saracenorum maculis.

7 Demum ipſummet Statutum vlterius, & conſecutiuè progrediens ſeipſum optimè declarat ibi: *Et ſi admiſſi ex certa, & vera informatione, quod de Hebræorum, Saracenorum, aut Hæreticorum progenie deſcenderent reperti fuiſſent, ſtatim ab eadem Eccleſia repellerentur.* Diſponit enim Statutum ex iam receptis illos expellendos, qui reperti fuiſſent originem docere ab infectis, non autem dicit repellendos eſſe eos, qui non fuerint reperti poſitiuè deſcendere ex puris, & antiquis Chriſtianis. Igitur in qualitate poſitiuè requiſita à Statuto in expellendis clarè conſtat de qualitate deſiderata in admittendis. Quia ſi Statutum repellit deſcendentes ab infectis, ſequitur à contrario ſenſu, quod non deſcendentes ab infectis admittit. Quod argumentum in iure eſt validiſſimum, iuxta text. *in leg. 1. §. huius rei ff. de offic. eius cui mand. eſt iuriſd.* & procedit, non ſolum in verbis legis, ſed & in Statutis locum ſibi vendicat, præcipuè quando, vt in hoc caſu, Statutum diſponit in caſu à iure communi non prouiſo, Bart. *in leg. omnes populi in 6. quæſt. princ. ff. de iuriſd. omn. iud.* Alex. & Iaſ. *in d. §. huius rei*, Fel. *in cap. ſignificaſti de for. comp.* & alij per Euerard. *in loco à contrario ſenſu, verſ. & quia ſupra plenè.*

Itaque cum ex ſupradictis appareat euidenter, Statutum require probationem deſcendentiæ ex non infectis, remanet excluſa intentio Capituli, quoad neceſſitatem probandæ deſcendentiæ ex puris poſitiuè. Quia incluſio vnius neceſſitatis probationis excludit aliam, arg. text. *in l. cum Prætor. in princip. ff. de iudic.* trad. Decian. *in l. 1. in 3. lectura num. 64. circa med. ff. ſi cert. pet.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. cent. 5. caſu 420. num. 44.* facit text. *in l. cum ita verſ. quæ enim ff. de cond. & demonſtr.* Et faciunt, quæ notat Bart. *in l. cum anns num. 4. ff. eod.* Et per conſequens, qui ex probationibus à Commiſſario Capituli factis reperitur non deſcendere à genitoribus macula infectis, ille habet qualitatem puritatis à Statuto deſideratam, iuxta ipſius mentem, & verba, & iuxta Deciſiones alias in ſimilibus cauſis iſtius Statuti, & Eccleſiæ in Rota factas. 8

Sed & in hoc caſu habetur ex abundanti aliqui teſtes, qui de puritate affirmatiua, ſeu poſitiua etiam ex publica voce, & fama deponunt, vt in Deciſione dictum fuit, in qua etiam fuit expreſſum, quod aduerſus teſtes de impuritate deponentes D. Ludouicus propoſuerat plures exceptiones, quas Domini Capitulares non cenſuerunt attendendas. Sunt etiam conſideratione dignæ contrarietates, & varietates, quibus inuoluta reperiuntur dicta quorundam ex illis teſtibus, qui de impuritate originis maternæ D. Ludouici depoſuerunt. Quippe iidem teſtes in qualitate eiuſdem deſcendentiæ, aliud in informatione Domini Licentiati Aldanæ, aliud in iſta Domini Ludouici dixiſſe arguuntur. 9

Quod attinet autem ad ea, quæ deducta fuerunt contra modum procedendi, quo tam Dominus Commiſſarius, quàm Domini Capitulares vſi fuerunt, viſum eſt ea prætermittere, cùm omnia dicantur ex abundanti, & aliqua etiam non probentur ex Actis. Sed & ſi quid ſeuerè aliquantulum, aut durè factum fuiſſet, Domini tamen, ſibi perſuadent, omnia geſta fuiſſe ex cauſis rationalibus, quas vel negotij qualitas, vel Regionis ſtylus, vel Capituli obſeruantia expoſceret. Veruntamen animaduerterunt D. Ludouico ſuffragari debere, quod poſthabitis exceptionibus per ipſum propoſitis, & derelictis illis teſtibus, qui de puritate originis ipſius in prædicta Aldani informatione depoſuerant: demumque facta informatione, tam exacta, & exquiſita, vt rei veritas quæſita fuerit, etiam mediante publicatione edictorum cum cenſurarum comminatione, qui eſt modus detegendi criminis, Clar. *in pract. crim. q. 27. lib. 5.* Foller. *in pract. crim. Canon. fol. 119. num. 27.* atque in informationibus, & viſitationibus Eccleſiaſticis non laudatur, Paum. *de viſit. par. 1. q. 5. num. 4. & ſeq.* nihil tamen detectum fuit, ex quo verè, aut legitimè dici poſſit, quod eiuſdem D. Ludouici origo aliqua macula infecta ſit. Hoc enim ſtante, benè intrant regulæ in Deciſione firmatæ, quod paria ſunt, Non eſſe, & non apparere, quodquè non præſumitur verum id, quod tentatum eſt probari, & non fuit probatum. 10

ILLVSTRISS. ET REVEREND. D. CARD. LANCELLOTTO.

Bononien. Præceptoriæ.

Veneris 15. Maij 1609.

ARGVMENTVM.

De probatione valoris beneficij per teſtes, & per liſtam redditaum.

SVM-

SVMMARIVM.

Valor beneficij non probatur per notulam illius redditùum factam ab intereſſe habentibus, n.1.

Notula redditùum Eccleſiæ dicitur defectiua, ſi in ea non ſunt deſcripti omnium bonorum redditus, n.2.

Valor narratus per modum negatiuum non probatur per teſtes deponentes per modum affirmatiuum, num.3. & num. 5. & 6.

Fama, quæ ortum habuit à perſonis intereſſatis, nihil probat, numer.6.

DECISIO CLXXXVI.

1 CVm ad tollendas difficultates excitatas in deciſione ſub die 4. Iulij 1607. fuiſſent pro parte Capituli coadiutæ probationes aliàs factæ ſuper valore Prioratus, ſeu Præceptoriæ de tempore vnionis, præcipuè autem poſt reportatam remiſſoriam, fuerit etiam examinatus in Curia vnus teſtis cauſa propoſita 9. Maij 1608. & 1. Decembris eiuſdem anni, & vltimo loco die ſupradicta, Domini conſiderantes, quod non agitur de ſimplici narratiua, quæ fit in prouiſione beneficij, ſed tractatur de perpetuo præiudicio Religionis, quæ in perpetuum Præceptoria, & Hoſpitalitate pauperum Alamannorum priuaretur, & quod non ſumus in materia antiqua, ſed recenti, nempè in facto viginti quatuor ab hinc annorum, reſoluerunt ex deductis non eſſe iuſtificatam gratiam quo ad valorem. Quatenus enim ad illum probandum adducitur primo loco quædam liſta redditùum iſtius prioratus facta, vt dicitur ex ordine bon. mem. Cardinalis Paleotti, tunc temporis Archiepiſcopi Bononienſis, & reperta in Archiuo eiuſdem Archiepiſcopatus, illa nihil concludit. Nam vltra quod fuit facta à perſonis Eccleſiæ, & de ordine Archiepiſcopi, quorum intereat vnionem fieri ad augendos redditus Eccleſiæ, & non probatur ritè fuiſſe immiſſam in Archiuo, nec fuiſſe tactam tempore vnionis, cum vnus teſtis dicat illam fuiſſe præſentatam per aliquot annos antequam fieret vnio, nihilominus non probat ex duobus.

2 Et primò, quia apparet, quod non eſt fidelis, cùm in ea non fuerint deſcripta omnia bona. Nam conſtat, quod Prioratus vltra deſcripta in liſta, habebat etiam domum, hortum, & viridarium, quæ licet prætendatur eſſe modicæ conſiderationis, & deſeruire pro habitatione Rectoris, tamen oſtendunt eſſe defectiuam liſtam, in qua ſicuti iſta omiſſa fuerunt, ita potuerunt omitti alia maioris conſiderationis.

3 Secundò cùm in liſta ponantur redditus Prioratus affirmatiuè, ex ea non poteſt dici probatus valor per modum negatiuum, nempè per non exceſſum, prout fuit narratum. Stant enim ſimul, quod Prioratus habeat redditus in liſta contentos, & quod etiam habeat alios, quia liſta non excludit quin alios habere poſſit, & ſæpè deciſum fuit in Rota, quod valor narratus per modum negatiuum, non probatur per teſtes deponentes per modum affirmatiuum.

4 Quantum ad primum teſtem, nihil etiam probat: tum quia non concludit ad tempus vnionis, ſed reſtringit ſe ad tempus examinis, tum quia fatetur ſe neſcire redditus, & introitus iſtius Eccleſiæ, tum quia dum deponit de publica voce & fama, illam deducit ex auditu à Rectore, & Viſitatoribus Eccleſiæ, qui erant perſonæ intereſſatæ, ita vt hæc fama non habuerit originem à perſonis non ſuſpectis. Sed ceſſat difficultas, quo ad hunc teſtem, quia expreſsè profitetur, ſe ſemper referre ad dictam liſtam, quæ ſicuti non probat, vt dictum eſt, vtique neque probat teſtis, qui in ea ſe fundat, ne magis credatur copiæ, quàm originali.

5 Secundus teſtis probat ſolum de auditu, & de auditu à perſonis Eccleſiæ, & quod plus eſt, deponit per modum affirmatiuum, quod Prioratus valebat, non autem probat per non exceſſum.

6 Tertius teſtis ſimiliter non probat per non exceſſum, deponit de auditu, & reſtringit publicam vocem, & famam ad perſonas intereſſatas, nempè Canonicos Eccleſiæ.

7 Remanet ſolùm teſtis in Curia examinatus, qui licet dicat, quod de tempore vnionis publicè dicebatur, quod redditus non adſcendebant ad maiorem ſummam, quam 300. ſcutorum monetæ Bononiæ, nihilominus dicit etiam non poſſe affirmare quos introitus haberet Eccleſia ab anno 1570. vſque ad 1577. & neſcire onera, & expenſas illius. Et in omnem euentum eſſet vnicus, qui non ſufficit maxime cum detur fumus maioris valoris, nedum pro parte Religionis, ſed ex ſecundo teſte Capituli dum dicit, quod Commendatarius Maluetius percipiebat plus, quàm ducentos ducatos, quibus ſi addatur penſio 150. & ſalarium, quod Capellano ſoluebatur, vtique valor erit, plus quam 300. Ducatorum.

R. P. D. DAMASCENO.

Romana Caſaletti.

Luna 18. Maij 1609.

ARGVMENTVM.

Frumentum in agro à colono ſeminatum agro poſteà vendito, an ſpectet ad emptorem, vel ad ipſum colonum.

SVMMARIVM.

Fructus pendentes ſequuntur fundum, neque colonus ante illorum perceptionem efficitur dominus illorum, ſed ſibi tantum datur actio perſonalis contra locatorem, num.1.2. & 3. Vbi quod hæc concluſio procedit tam in colono partiario, quàm in conductore nominis, & n.5.

Colonus alicuius agri, in quo granum ſeminauit, an ſit Dominus recollecti frumenti, quando agro vendito emptor ſciuit prædium ſibi locatum, n.4.

Venditio rei alienæ valet, n.6.

Relatum venit in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, num.7.

Dictio, dictum, *eſt relatiua, & repetitiua præcedentium cum omnibus ſuis qualitatibus, n.7.*

DECISIO CLXXXVII.

CEnſuerunt Domini in venditione Caſali fuiſſe comprehenſum totum granum, prout erat ſeminatum de tempore venditionis, non obſtante, quod illud granum non fuiſſet ſeminatum ab ipſo venditore, ſed ab alio, qui conduxerat Caſale ante venditionem, & conſequenter venditorem teneri pro toto eo, quod expendit emptor pro habendo grano. 1

Fundamentum deciſionis fuit, quia fructus pendentes ſequuntur fundum, neque colonus ante illorum perceptionem fuit Dominus illorum, ſed tantum competit ſibi quædam actio perſonalis contra eum, qui ſibi dedit agrum ad colendum, vt latè per Rom. *conſ.*309. *per totum quem ſequuntur* Alex. *in l. ſi filio famil. §. ſi vir. numer.*17. *ff. ſolut. matrim.* Iaſ. *in l. cum filiusfamil. num.*180. *& ſeqq. ff. de leg.*1. vbi etiam Socin. iun. *§. vlt. num.*75. Cephal. *conſil.*181. *num.*16. *lib.*2. Mandell. *conſ.*138. *per tot.* Burſat. *conſil.*71. *numer.*26. *&* 27. *lib.*1. Ioſeph. Ludouic. *deciſ. Peruſin.* 83. *per tot.* Viu. *opin.*127. *numer.*4. Theſſaur. *deciſ.*55. *num.*3. Surd. *deciſ.*265. *num.*8. & latius, *num.*53. Caroc. *de locat. part.*4. *q.*25. *n.*18. 2

Neque videtur poſſe conſtitui differentia inter colonum partiarium, in quibus terminis loquuntur plerique ex allegatis Doctoribus, & conductorem nummis prout eſt caſus, de quo agitur, quia ratio quod fructus ſequantur fundum æquè militat in vtroque caſu, & ob differentiam non eſſe conſtituendam aduertit Surdus *d. deciſ.*265. *num.* 53. Quinimò terminos eſſe fortiores in colono partiario, quam in ſimplici conductore notat Roman. huius opinionis anteſignanus *in dict. conſ.*309. *num.*1. *verſic. quæ ratione dicunt quidam*. 3

Sicut etiam parum refert, quod prædicta opinio limitetur ſi emptor ſciuit prædium emptum per prius fuiſſe alteri datum ad colendum, ita Iaſ. *d. num.*180. qui tamen in hoc reprehenditur a Socin. iun. *d. n.*75. & latius à dicta *deciſ. Peruſ.* & rurſus iſtorum reprehenſionem impugnat Theſ. *d. deciſ.*55. *num.*4. quia difficultas ceſſat ex facto, ex quo in caſu propoſito non conſtat de ſcientia emptoris, & cum ſit factum alienum præſumitur ignorantia, *l. fin. ff. pro ſuo*, & admittuntur in ſpecie Iaſ. *loco ſupra citato*, & alij cum ſequentes. 4

Ex quibus patet deciſionem Pedemontanam Cacher. 82. quæ in contrarium allegatur non eſſe tutam, & fundari in falſis rationibus, nempè quod colens agrum acquirat ius reale ſuper fructibus, quod nullo iure cauetur, & contrarium probat Roman. *d. conſil.*309. cum alijs allegatis. Item 5

ex eo,

ex eo, quod melius ſit colono inſiſtere ipſis fructibus, quam actioni contra illum, qui dedit agrum ad colendum, quod non negatur, ſed exinde non ſequitur, quod colonus habeat tale ius inſiſtendi, niſi probet hoc alias fuiſſe ſibi à iure indultum.

6 Prædictis accedebat, quod in caſu propoſito venditor in narratiua inſtrumenti venditionis aſſeruit ad ſe ſpectare Caſale ad præſens grano ſeminatum, poſtea in diſpoſitiua dicit, quod dictum Caſale cum ſuis iuribus vendebat D. N. vnde ipſum granum ſeminatum videtur in ſpecie venditum, quod potuit fieri, etiamſi dictum granum in totum, vel pro parte ad alium ſpectaſſet, Notiſſimi enim iuris eſt, rem alienam vendi poſſe, *l. rem alienam*, vbi Bart. & alij *ff. de contr. empt. l. iuſto errore §. conſtat ff. de vſucap.* Gloſ. *in c. nonne verb. tacendo de præſump.* Card. *conſ. 78. n.* 1.

7 Nec ſubſiſtere videbatur reſponſio, quod mentio grani ſeminati ſit in narratiua tantum, quæ non attenditur ex allegatis, quia cùm in diſpoſitiua adſit dictio relatiua, ibi, *dictum Caſale vendit, &c.* perinde eſt, ac ſi in diſpoſitiua eſſet facta ſpecialis mentio de grano ſeminato, relatum enim venit in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, Bart. *in leg. ſanctio legum n.* 1. *verſ. præterea ff. de pœn.* Rom. *conſ.* 301. *n.* 14. Dec. *conſ.* 647. *n.* 3. Crauet. *conſ.* 4. *n.* 3. Soc. ſen. *conſ.* 89. *n.* 9. *vol.* 1.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Ferrarien. Prioratus.

Lunæ 25. Maij 1609.

ARGVMENTVM.

In beneficialibus attenditur vltimus ſtatus; niſi conſtat de antecedenti legitimo ſtatu contrario. Tunc enim non attenditur vltimus ſtatus niſi fuerit legimè præſcriptus.

SVMMARIVM.

Vltimus Status in beneficialibus attenditur, niſi conſtat de contrario ſtatu legitimo præcedente. Tunc enim non attenditur vltimus ſtatus niſi probetur legitimè præſcriptus, num. 1.

Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio non attenditur, quando conſtat de alterius proprietate, n. 1. *&* 2.

DECISIO CLXXXVIII.

1 CONtra deciſionem in hac cauſa factam die prima Decembris 1608. in qua fuerat reſolutum, gratiam R. P. D. Alphonſi Gilioli fuiſſe iuſtificatam, quoad ſingularitatem, & quoad narratiuam, quod Prioratus Clericis ſæcularibus eſſet ſolitus commendari, acriter agebant Informantes pro D. Antonio Maria Parolario prætendentes eam non poſſe ſubſiſtere, & propterea ab illa omninò fuiſſe recedendum ex duobus potiſſimum fundamentis, primò quia in iuſtificatione gratiæ debet attendi vltimus, ſeu præſens ſtatus, ſecundò quia licet vltimus ſtatus non ſit præſcriptus, ſola quaſi poſſeſſio ſufficit: Vnde tandem inferebant collationem Epiſcopi Ferrarienſis, non autem Papæ prouiſionem fuiſſe attendendam, & ideò iterum propoſita cauſa ſuper iuſtificatione gratiæ Domini Gilioli vtraque parte informante, articulo benè diſcuſſo, Rota in vltimo loco deciſis manſit, Ratio fundamentalis, & firma fuit, quia cùm ante annum 1561. conſtaret de huius Prioratus regularitet, nec mutatio ſtatus de regularitate ad ſæcularitatem eſſet probata, vltimus ſtatus non ſuffragabatur Antonio Mariæ, quia licet verum ſit vltimum ſtatum attendi debere, id non habet locum, quando conſtat de legitimo ſtatu præcedenti, tunc enim non attenditur vltimus ſtatus contrarius, niſi probetur legitimè præſcriptus, & mutatus, vt fuit deciſum in cauſa Salamantina Vicariæ 15. Martij 1596. coram Domino Cardinale Blanchetto tunc Rotæ Auditore, & iterum in ſimili in cauſa Oſtunen. Capellæ die 17. Decembris 1599. coram R. P. D. Lancellotto, & eſt in terminis deciſio Rotæ 2. *num.* 2. *de præbendis in nouis*, vbi dicitur, ſufficere vltimum ſtatum ſæcularitatis, dummodo non probetur alium ſtatum legitimum præceſſiſſe, quàm ſententiam probant etiam Doct. quorum auctoritate vtebantur Informantes pro Antonio Maria, nempè Nicolaus de Milis *in verb. beneficium, verſ. beneficium ſi eſt impetratum tanquam ſæculare*, & Felin. *in cap. noſtra n.* 44. *de reſcriptis*, & tradunt communiter Doctores *in c. cum de beneficio*, vbi Geminian. *num.* 8. & Franch. *num.* 5. *de præben. lib.* 6. Et probatur etiam *in c. conſultationibus de Iurepatron.* vbi quando conſtat de proprietate non attenditur quaſi poſſeſſio, quæ alias ſemper inſpicitur ad effectum validitatis præſentationis, vt fuit ſæpè deciſum, & ſignanter in vna Mileuitana Iuriſpatron. Die Veneris 18. Aprilis 1608. coram R. P. D. Marcomontio. Cùm ergo in hac facti ſpecie conſtaret de anteriori ſtatu regularitatis vſque ad annum 1561. nec deinde probaretur inductus ſtatus ſæcularitatis legitimè præſcriptus ſpacio 40. annorum cum bona fide, *c. cum de beneficio de præbendis lib.* 6. detracto tempote prouiſionis Apoſtolicæ, quod non facit ſtatum, nec Domino Epiſcopo Ferrarien. ad effectum alternatiuæ, nec Antonio Mariæ ab Epiſcopo inſtituto iſte vltimus ſtatus ſuffragabatur.

Prima deciſio in hac cauſa facta, qua vtebantur Informantes pro Antonio Maria, quod ad ſuſtinendam collationem ordinarij, & excludendam reſeruationem attendenda ſit quaſi poſſeſſio, & vltimus ſtatus beneficij, iuxt. *conſ.* Calderini 23. *de præbend.* ſæpè à Rota approbatum, non refragatur vltimæ deciſioni in hac cauſa factæ, neque his, quæ modo à Rota conſtituta fuerunt, quia verum eſt ſufficere probare vltimum ſtatum ad hoc, vt dicatur beneficium conſuetum regi per Regulares, vel Sæculares, quia agitur de mutatione vſus, ſed fallit, ſi probetur contrarium ſtatum præceſſiſſe, & ideò prouiſus ab Ordinario ad ſuam prouiſionem ſuſtinendam aſtringitur hoc caſu ad probandum ſtatum ſæcularitatis fuiſſe ſeruatum per 40. annos, quia tunc primus ſtatus non tollitur, niſi per contrarium ſtatum legitimè præſcriptum vigore quadragenariæ præſcriptionis, & ita limitauit regulam de qua agitur, quod vltimus ſtatus ſit attendendus, Rota *in prædicta deciſ.* 2. *de præbendis in nouis*, & Felin. *in d. c. in noſtra de reſcriptis*. Quare cùm Dominus Giliolus prouiſus Apoſtolicus ſufficienter probauerit præcedentem ſtatum Regularitatis, & quoad illum gratia ipſius fuerit iuſtificata, prouiſus ab Ordinario non poteſt eam expugnare, niſi concludenter probet mutationem ſtatus, iuxta formam *dicti cap. cum de beneficio, de præben. lib.* 6. 2

R. P. D. CAVALERIO.

Romana Concordiæ S. Petri.

Veneris 5. Iunij 1609.

ARGVMENTVM.

Capitulum, & Canonici Baſilicæ Sancti Petri poſſunt diſponere de Maſſa communi ſine Beneficiatis etiam in caſibus non expreſſis in Bullis Papalibus pro vtilitate, & neceſſitate Eccleſiæ.

SVMMARIVM.

Prouiſio iuris ordinaria non ceſſat per prouiſionem hominis, num. 1.

Iuris communis correctio non eſt inducenda per ſubauditos intellectus, n. 1.

Exceptio firmat regulam in omnibus alijs caſibus non exceptuatis, num. 2.

DECISIO CLXXXIX.

IAm fuit reſolutum in Rota ſub die 3. Aprilis præteriti Capitulum, & Canonicos Baſilicæ Sancti Petri poſſe administrare maſſam communem ſine beneficiatis. Pro celeriori terminatione litis propoſui aliud dubium. An Canonici poſſent diſponere de maſſa communi extra caſus comprehenſos in Bullis Papalibus? Et Domini reſponderunt, poſſe diſponere in caſibus vtilibus, & neceſſarijs, etiam non expreſſis in Bullis Papalibus, præterquam in caſibus in dictis Bullis exceptuatis. Licet enim in Conſtitutionibus Summorum Pontificum, & præcipuè Nicolai III. aliqui caſus exprimantur, in quibus conceditur Canonicis diſpoſitio maſſæ Communis, id tamen non debet intelligi priuatiuè, & limitatiuè ad alios caſus non expreſſos, & à iure communi permiſſos, ſed cumulatiuè. Tum quia iuris prouiſio ordinaria non ceſſat per prouiſionem homi- 1

Digitized by Google

hominis, Menoch. qui alios cumulat *de adipiſc. poſſ. remed. 3. num.* 156. Tum etiam, quia per ſubauditos intellectus oon eſt inducenda correctio iuris communis, Cyn. & alij *in l. 3. C. de ſepulch. viol.* Iaſ. *in auth. nouiſſima n.* 38. *C. de inoffic. teſtam.* Imò in Conſtitutione Nicolai III. *in proceſſ. fol.* 236. expreſsè præleruatur Capitulo talis facultas vltra caſus expreſſos per hæc verba: Denique ſi portio Cameræ deputata ad expenſas faciendas pro ipſius Baſilicæ negotijs, & neceſſitatibus, puta domorum refectionibus, ſeu conſtructionibus, cauſis, ſeu litibus, & alijs quibuſcunque neceſſarijs, vel vtilibus caſibus emergentibus, videretur non ſufficere. De omnibus communibus prouentibus dictæ Baſilicæ ad arbitrium ipſius Archipresbyteri, & Capituli tantum aſſumeretur quantum ſufficere videretur ad ipſius Baſilicæ negotia pertractanda, & vtiliter exequenda. A quo Capitulo per eandem Conſtitutionem *num.* 25. Beneficiati excluduntur, itaut ad illud non admittantur, oec in eo vocem habeant.

2 Et hanc facultatem diſponendi etiam extra caſus expreſſos in Bullis ſtante neceſſitate, & vtilitate Eccleſiæ, Domini cenſuerunt competere Canonicis alia ratione, quia cùm in ijs excipiantur aliqui caſus, in quibus requiritur conſenſus, etiam beneficiatorum, talis exceptio videtur firmare regulam in omnibus alijs caſibus non exceptuatis, *l. quæſitum §. denique ff. de fund. inſtr. l. nam quod liquide §. vlt. ff. de penul. legat.* Dec. *conſ.* 605. *n.* 6. & ex his patet, quod quando Summi Pontifices voluerunt limitare auctoritatem Capituli in adminiſtrando, & diſponendo, & adhibere conſenſum Beneficiatorum id expreſſerunt. Cùm autem in alijs non expreſſerint, dicendum eſt noluiſſe limitare, *l. vnica §. ſin autem C. de caduc. toll. c. ad audientiam extra de decim.* Verùm licet Domini dixerint Canonicos poſſe diſponere etiam in caſibus extra eos, qui ſunt expreſſi in Bullis, oon tamen cenſuerunt poſſe diſponere contra caſus in iiſdem Bullis exceptuatos, veluti in auctione Salariorum Officialium tam Canonicorum, quàm Beneficiatorum, in qua facienda requiritur conſenſus Beneficiatorum, vt in Bulla Iulij II. *impreſſa n.* 12. & ſi qui alij caſus ſunt in iiſdem Conſtitutionibus exceptuati, &c.

R. P. D. CAVALERIO.

Bononien. de Bonſignoribus.

Veneris 15. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Pacto de retrouendendo appoſitum tempus ſi fuerit lapſum, quando non obſtante lapſu temporis prædicti locus ſit retrouenditioni.

SVMMARIVM.

Hæredes tenentur reddere rationem fideicommiſſario de omni iure reperto in hæreditate, ac de omni alio credito, num. 1.

Pactum de retrouendendo eſt pars pretij, n. 2.

Pacto de retrouendendo appoſitum tempus ſi fuerit lapſum, non attenditur iſte lapſus triginta dierum, n. 2.

Pacto de retrouendendo appoſito tempore lapſo valet retrouenditio de conſenſu emptoris, n. 3.

DECISIO CXC.

1 Placuerunt Dominis fundamenta deciſionis aliàs factæ in hac cauſa die Veneris 3. Aprilis proximè præteriti, & ideò licet ad inſtantiam D. Lauræ iterum propoſuerim dubium, tamen noluerunt à d. deciſione recedere. Cùm enim ius iſtud, cuius vigore fuit lata francatio Terrarum, de quibus agitur, eſſet in hæreditate fideicommittentis, hæredes ſunt obligati reddere rationem fideicommiſſario de tali iure reperto in hæreditate, quemadmodum de quolibet alio credito in eadem hæreditate fideicommittentis reperto, Illuſtriſſ. Card. Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 6. num.* 3. vbi plurimos adducit. Vnde ſi culpa hæredum illud nouennium, quo durante poterat fieri francatio, effluxit, id non debet ſuffragari ipſis ad hunc effectum, vt poſt lapſum nouennij potuerint facere francationem ad ſui ſolum commodum, & in præiudicium fideicommiſſariorum.

2 Verùm in hoc caſu Domini omninò cenſebant francationem fuiſſe factam vigore pacti appoſiti in inſtrumento venditionis factæ à teſtatore, quæ cùm fuiſſet facta iniquo pretio, propterea appoſitum fuit pactum francandi intra nouennium. Et licet tempore francationis nouennium eſſet elapſum, tamen iam fuit reſponſum io alia deciſiooe, vltra tempus triginta ſex dierum non eſſe attendendum, tanquam modicum, gloſ. *in l. 1. §. quod autem ait Prætor. ff. de ſuperfi.* vbi dicitur, modicum tempus eſſe triginta dierum, & in hoc ſtari iudicis arbitrio.

Vltra quod talis lapſus fuit etiam remiſſus ab emptore, 3
qui acquieuit retrouenditioni, & remiſit moram, *l. de lege §. vlt. ff. de leg. commiſ.* Nam pactum reſolutiuum non operatur, niſi volente eo, ad cuius fauorem appoſitum eſt, *l. 2. ff. eod.* & fuit dictum in vna Spoletana Terrarum 21. Iunij 1569. coram Illuſtriſſimo Domino meo Cardinali Mellino.

Sed prædictis addebatur alia reſponſio ex præmiſſis, 4
vltra quod hæredes non poſſunt hodie allegare hunc lapſum temporis in præiudicium fideicommiſſariorum. Et ex his non viſum fuit obſtare, quod dicebatur, francationem fuiſſe factam vigore pacti appoſiti in inſtrumento nouæ locationis factæ cum eodem pacto poſt lapſum nouennium ab emptore Turrici, & minoribus hæredibus venditoris, quia Domini cenſuerunt hanc fuiſſe potius prorogationem primæ locationis, quàm nouam locationem, cùm ſtatim, & in continenti poſt hanc ſecundam locationem fuerit facta francatio, in qua fuit narrata venditio facta à teſtatore, & prima locatio eidem facta ab emptore, cum dicto pacto, ex quibus colligitur fracationem fuiſſe factam vigore primi pacti appoſiti in inſtrumento venditionis, alioquin talis narratio, & expreſſio fuiſſet omninò ſuperflua, & certum eſt francationem hanc proceſſiſſe à dicto inſtrumento venditionis, tanquam à primo fonte, & origine, & eius vigore fuiſſe factam. Ceteris placuerunt reſponſiones datæ in alia deciſione, à qua non putauerant Domini eſſe recedendum.

REV. P. D. IVSTO.

Pampilonen. Illegitimitatis.

Mercurij 10. *Iunij* 1609.

ARGVMENTVM.

Papa poteſt ex diſpenſatione filium ex inceſtu natum ſecuto matrimonio legitimare. Quando ſic diſpenſaſſe dicatur, & an à principio requiratur maritalis affectus, ſeu conſenſus, poteſtque Papa principaliter, & non in conſequentiam in toto mundo reſpectu ſpiritualium, & temporalium legitimare.

SVMMARIVM.

Filius natus ex inceſtu per ſubſequens matrimonium ex diſpenſatione Papæ dicitur legitimatus, quando à principio aderat promiſſio de contrahendo matrimonium, num. 1. *&* 5.

Filij ex inceſtuoſo coitu nati nõ diſpenſantur per ſubſequẽs matrimonium ex diſpenſatione Eccleſiæ, niſi verba diſpenſationis aliud diſponant, n. 2. *vbi etiam quando diſpenſatio dicatur hoc diſponere, & n.* 3. *vbi bene declaratur materia, & n.* 4. *& per totam.*

Legem limitare in vno, vel pluribus caſibus facilius eſt, quàm in totum abrogare, n. 7.

Papa poteſt vbique hereditatem deferre, & auferre, n. 7.

Diſpenſationes matrimoniales duplici cauſa conceduntur, videlicet propter prolem ſuſceptam, & euitationem ſcandali, n. 8.

Diſpenſationis vnius verba aliam non declarant, ſed attendenda ſunt ſingulariter cuiuſcunque diſpenſationis verba, n. 9.

Papa poteſt principaliter vel in conſequentiam legitimare ſpurios in toto mundo tam reſpectu ſpiritualium, quàm reſpectu temporalium, num. 12. *contra num.* 13. *Declara, vt num.* 14.

Digitized by Google

DECISIO CXCVI.

1 ITerùm propoſui hanc cauſam ſuper prima parte deciſionis iam factæ, & Domini diligentiſſimè viſis omnibus, & diſcuſſis, remanſerunt in deciſis, tam ex doctrina Ioan. Andr. *in cap. per venerabilem*, *num.*30. *qui fil. ſint legit. cum turba ſequacium*, quam ex priori ſententia, Hoſtien. *ibidem*, & aliorum de quibus infra. Non enim negari poteſt decretum legitimitatis, de quo tractatur, eſſe occaſione matrimonij, & in eius initio, & radice. Tum quia in querela Vrſulæ de Saraſtume, contra Martinum de Vrnieta exponitur ipſum Martinum Vrſulam defloraſſe ſub promiſſione, (quia erant in gradu prohibito) impetrandi diſpenſationem à Sede Apoſtolica, & cum ea matrimonium contrahendi. Quapropter petebatur Martinum condemnari, vt formaliter adimpleret promiſſionem, & contraheret cum ipſa, vel competenter dotaret, vt condemnatus extitit, & in literis ad ſupplicationem partium expeditis, ſiue mandato de diſpenſando expoſitum eſt, & petita ab vtroque parente legitimatio prolis ſuſceptæ, & ſuſcipiendæ: Et ſic adeſt promiſſio vſque à principio poſtmodum exequutioni demandata. Tum etiam quia ſufficeret affectio, vel conſenſus in matrimonium elicitus ex præmiſſis, videlicet ex petita diſpenſatione poſt copulam, & prolem, & ex ſubſequuto matrimonio, quæ ſunt tantæ vis, & virtutis, vt dicendum ſit, non adiuiſſe impedimentum à principio, & tunc verè contractum fuiſſe matrimonium, Alciat. *conſ.*52. *ſub num.*6. *verſ. & loquitur præfatus lib.*9. per text. expreſſum *in leg. cum quis*, *§. cum enim*, *Cod. de natur. lib.* Oſasc. *deciſ. Pedem.* 154. *num.*4. *& in fin.* Rimin. iun. *conſil. matrim.* 77. *n.*10. Surd. latè *conſ.*213. *n.*17. *& ſeq. lib.*2.

2 Et conſequenter non poteſt conſiderari aliquod impedimentum interueniſſe, vti dicitur in diſpoſitione, *cap. tanta*, *qui fil. ſint legitim.* in quo filij inceſtuoſi non diſpenſantur per ſubſequens matrimonium ex diſpenſatione Eccleſiæ, ſunt tamen attendenda verba diſpenſationum, quæ impetrantur ſecundum Ioan. Andr. ibid. *num.*5. *verſic. credo verba diſpenſationum eſſe attendenda*, Abb. *numer.*14. ibi. *Niſi aliud in diſpenſatione dicatur*, Præp. *num.*11. *verſic. ſed putat Ioann. Andr.* Card. *in fin. num.*9. ſed diſpenſatio poteſt eſſe talis, quod ſic, Alex. de Neu. *num.*33. Bald. *in cap.*1. *§. naturales*, *num.*12. *in fin. verſ. vlt. ſcias*, *ſi de feud. controuerſ.* Marſ. *ſing.*12. *num.*1. Alex. *conſil.*70. *numer.*2. *lib.*6. Ita inferendo ad caſum noſtrum ſi fuiſſet obtenta diſpenſatio abſque explicito decreto legitimationis prolis ſuſceptæ, vtique proles non fuiſſet legitimata, & ita loquuntur omnes Doct. *in leg. Paulus*, *ff. de ſtat. hom.* Sed cum adſit decretum non poteſt dubitari, quia attendenda ſunt verba diſpoſitionum ex præmiſſis, quæ tollunt omne dubium illegitimitatis, quoniam & iſta dicitur legitimatio per ſubſequens matrimonium, vigore diſpenſationis, quæ facit ſic legitimatum omninò capacem, Cephal. *conſil.*307. *n.*53.

3 Et in hoc differt iſte caſus ab eo, quando narratur ſequutam eſſe copulam in figura conſenſus matrimonij, cum defectu matrimonij in eſſentia propter impedimentum, quia tunc ſatis eſt facere mentionem prolis abſque aliquo decreto ſuper legitimitate, & Papa diſpenſando cenſetur prolem ex illo matrimonio ſuſceptam legitimare ab initio, & non nuper, quia approbat matrimonium, & eius effectum, ac ſi ab initio contractum fuiſſet, nullo exiſtente canonico impedimento, & diſponit in radice matrimonij, Ant. de Roſſ. *in tract. de legit. lib.*2. *in principio*, *numer.*19. Couar. *de ſponſ. part. cap.*8. *n.*13. vbi Doct. allegat. *in cap. per venerabilem*, *qui fil. ſint. legitimi*.

4 Quinimò in caſu noſtro non eſt legitimatio, ſed decretum legitimitatis, quia Papa tollendo impedimentum Iuris Canonici diſponit ſuper radice matrimonij, tanquam à principio, & proles redintegratur ad idem principium, ac ſi non affuiſſet Canonicum impedimentum ex præmiſſis, & ex Gozzad. *conſil.*6. *num.*63. & diſpenſatio in radice matrimonij eſt ad differentiam ſimplicis legitimationis, quando legitimatio impetratur circa ſolam illegitimitatem ſeorſim, & ſeparatim à matrimonio, vt colligitur ex Nauar. *conſil.*3. *num.*12. *de ſponſ.* & in noſtris terminis, imò in fortioribus quo ad hoc decretum in diſpenſatione Papæ materiam, & verba declarat Cephal. *d. conſil.*307. *num.*49. *cum pluribus ſeq. lib.*3. aſſerens, quod illa verba, prolem ſuſceptam, & ſuſcipiendam ex inde legitimam decernendo minus ſunt neceſſaria in filijs ſuſceptis in figura matrimonij. Magis autem neceſſaria in non ſuſceptis in figura matrimonij, & alia dicit, ex quibus patet, quantum ſit malè fundatus intellectus Modern. Cordub. *in tract. de matrim. lib.*8. *diſput.*7. *numer.*16. *&* 23. *& prius*, *num.*14. credens vlla illa, *prolem ſuſceptam*, impropriè eſſe intelligenda, & eneruare conatur eius vim, non ſolida ratione, quia videlicet, ſunt clauſulæ de ſtylo apponi ſolitæ, quod eſt falſum in facto, & in iure. In facto enim notum eſt peritis, qood iſta non ſumuntur ex clauſulis ſupplicationis, ſed ex corpore petitionis ad ſupplicationem partium. In iure quia clauſulæ, quæ ſunt ſolitæ apponi de ſtylo ſunt attendendæ, ex Ant. Gabr. *lib.*6. *tit. de concluſ.*4. *& clauſ. concluſ.*7. Et iſta fraus, & fallacia contra literas Apoſtolicas etiam in his, quæ conſiſtunt in clauſulis, & decretis eſt omninò reijcienda.

Nec obſtat diſtinctio Io. And. *in d. cap. per venerabilem*, 5 *numer.*30. cum omnibus, qui eum ſequuntur, excepto Anton. de Butr. *idem*, *num.*11. Mil. *in repert. in verbo diſpenſatio*, *numer.*23. *verſic. diſpenſatio Papæ*, & quibuſdam alijs ſcilicet, quia loquantur in matrimonio de facto contracto. Nam in caſu noſtro adeſt promiſſio explicita ducendi ab initio copulæ, & verba Ioan. Andr. ſunt iſta: *Dic opinionem gloſ. veram in prole genita ex coitu non matrimoniali ſaltem ex affectu, vel conſenſu*. Vnde includit etiam caſum in quo fuerit affectio maritalis, ſine promiſſione excludendo omninò prolem ſuſceptam ex coitu non matrimoniali, vt ibi per Abb. *ſub numer.*22. & tranſeunt omnes loquaces cum opinione Ioann. Andr. inter quos licet aliqui moderni loquantur multum ſtrictè cum exemplo matrimonij de facto contracti, nihilominus nullus huc vſque viſus fuit, qui audeat reprobare Ioan. Andr. & alios, in illis verbis, *ſaltem ex affectu, vel conſenſu*.

Nec ratio ſtringit, cum dicitur, quod in matrimonio 6 de facto, non eſt ſupplendus conſenſus, ſupplendus tamen eſſet in matrimonio contrahendo, quia vera eſt propoſitio, ſed conſequentia non procedit, vbi ſaltem non conſtet de coitu omninò fornicario, abſque aliqua affectione, vel conſenſu, in matrimonium, quod probatur, quia in *dicto cap. tanta*, Papa non ſupplet conſenſum, quando eſt ſuſcepta proles, nec vllus dixit ibi præcedere debere matrimonium de facto, vel concubitum in figura matrimonij, ſed text. & Doct. indiſtinctè loquuntur, & tenent prolem eſſe legitimam, ex Canonica diſpenſatione, etiam in terris Imperij, vt latè per Gabr. *poſt allegat. conſil.*21. *lib.*1.

Quinimò ſicut Papa ampliare poſſet diſpoſitionem *dict.* 7 *cap. tanta*, vt coniuncti in tertio conſanguinitatis gradu poſſint ad inuicem matrimonialiter copulari, eo modo, vt procederet diſpoſitio *eiuſdem cap. tanta*, etiam in quocumque loco ſibi non temporaliter ſubiecto, quia hodiè non eſt diminuta poteſtas, ſed eſt integra, vt tunc erat, idem dicendum eſt poſſe facere de gratia ſpeciali, quia faciliùs eſt limitare legem in vno, vel pluribus caſibus, quàm in totum abrogare, Felin. *in cap. quæ in eccleſiarum*, *numer.*19. *de conſtit.* nec reperitur ratio, cur id facere poſſit Papa, edendo Conſtitutionem, qua poteſt vbique hæreditatem deferre, & auferre, *cap. quod nobis*, *cap. ex tenore*, *qui fil. ſint legit.* Et conſtat ex not. à Bart. *in l.*1. *in fine*, *Cod. de ſacroſanct. eccleſ.* Alex. *in leg. captatorias*, *ff. de teſtam. milit.* Gabr. *dicto conſil.*21. *numer.*19. non autem poſſit idem facere reſcripto, vel gratia diſpenſationis, quæ procedit à canone animato, & quando legitimationis cauſa, & radix eſt matrimonium, Papa decernendo quem legitimum in ipſa diſpenſatione, diſponit ſuper his, quæ ſpectant ad ſuam poteſtatem excluſiuè quo ad omnes alios, vt in prima deciſione declaratum fuit.

Præmiſſa verò videntur clarè explicari ex text. *in c. quia* 8 *circa de conſanguin. & affinit.* vbi probatur cauſas concedendi diſpenſationes matrimoniales, duas eſſe præcipuas, ſcilicet, prolem ſuſceptam, & euitationem ſcandali, & ibi text. loquitur in matrimonio de facto contracto, quia tunc erat ille caſus, & ante Concilium Tridentinum faciliùs diſpenſabatur cum his, qui iam contraxerant aliquo modo, & conſummauerant matrimonium, & ideò facilè caſus contingebant, & in illis loquebantur Doct. Quam eueniat poſt Concil. *ex ſeſſ.*24. *cap.*5. *de reformat. matrim.* & exponit Nauar. *in Manual. Confeſſor. cap.*22. *numer.*68. & tamen ibi Abb. *numer.*2. & Alex. de Neuo *etiam*, *num.*2.

dicunt

dicunt procedere in matrimonio contracto, & in contrahendo, quod eſt fauore filiorum, cùm ipſis non legitimatis, ſemper remaneret cauſa ſcandali, & Caſtr. *conſ.469. num.7. in princ. lib.2.* dicit, quod ſi filij non eſſent nati in figura matrimonij tunc ſi matrimonium adhuc ſubeſſe poteſt, quia viuunt ambo, & matrimonium contrahere volunt, tunc Papa diſpenſando ſuper matrimonio, poteſt filios legitimare, quod in noſtra diſpenſatione non eſt vi meri reſcripti, quia Papa non legitimat prolem, ſed cum matrimonio ritè contracto mandat decerni legitimam, & ſic expreſsè vi matrimonij, & non procedit dictum Baldi *conſil.129. num.3. lib.3.* & Couar. *ſuper 4. decret. 2. cap.8. §.8. numer.13.* nam decernendo prolem legitimam, decernit retrò, & non ex nunc, quia per diſpenſationem, & matrimonium ſubſequutum, tollitur impedimentum à principio, quando cum copula interuenit contractus conſenſus, vel affectio in matrimonium, quam diuerſitatem verborum, conſiderat Ancharan. *conſil.409. num.4.* quia ſi Papa procedit per remotionem obſtaculi à Iure Canonico interpoſiti, nemini faciat iniuriam.

9 Non obſtant deciſiones Rotæ, quæ in contrarium allegantur, pro quarum intellectu, dicebant Domini eſſe aduertendum, quod vna ſpecialis diſpenſatio aliam non declarat, ſed attendenda ſunt verba diſpenſationum ſingulariter ex doctrina Ioan. Andr. *& aliorum ſupra allegatorum*. Vnde deciſ. Put. 483. *lib.2.* Thuan. *deciſ.71.* Chiſanen. *deciſ.83.* & in cauſa Syracuſana coram Clemente VIII. tunc Rotæ Auditore allegata in prima deciſione loquuntur, quando vnus ex Coniugibus, qui contraxerant de facto, obierat, antequam diſpenſatio fuiſſe ſortita effectum, & in eo caſu deciditur, quod ibi, in prole ſuſcepta in figura matrimonij etiam de per ſe abſque nouo matrimonio, poteſt habere locum legitimatio prolis, tanquam æquè principaliter conceſſa, vt ſupra dictum eſt, quod in matrimonio de facto ſufficiat narrata proles, vt intelligatur legitima poſt diſpenſationem effectum ſortitam, de quo non quæritur in præſenti caſu. In alijs verò deciſionibus Leodien. Canonicatus primo coram R. P. D. Ludouiſio 23. Februarij 1601. & poſtmodum coram Illuſtriſſ. D. Cardinali Pamphilio, tunc Rotæ Auditore 19. Aprilis 1602. Fuerat Papæ expoſitum, quod erat contractum matrimonium de facto, & ſuſcepta proles. Vnde Papa poſt diſpenſationem legitimat prolem exinde ſuſceptam, vt colligitur ex deciſionibus, & ſupplicatione diſpenſationis tunc data, & cum ibi non fuerit probatum matrimonium, & prolem exinde ſuſceptam, ideò concluditur prolem non fuiſſe legitimatam, quia fuit conceſſa ſub illa forma, & idcircò ibi dicitur explicitè, quod diſpenſatio comprehendebat ſolum prolem ſuſceptam in figura matrimonij, vt ibi narrabatur, & nemo dicit legitimationem Papæ eſſe extendendam ad alium caſum, ſed cuiuslibet diſpenſationis verba eſſe attendenda. In noſtra autem narratur copula, & proles ſuſcepta, nec tempore copulæ excluditur matrimonium, vel affectio maritalis, & Papa diſpenſat, & decernit abſque aliqua limitatione, quo decreto dicitur etiam vti non ſolum in claris, ſed etiam in dubijs, *cap. quod nobis, & cap. ex tenore qui fil. ſint leg.* vt benè declarat Ant. de But. *in d. cap. per venerabilem, numer.10. circa fin. verſ. videamus ergo*, dicendo, quod data certitudine defectus, conſenſus non eſt in radice matrimonij, licet Papa poſſit fingere conſenſum ſtante dubio, *cap. is qui, de ſponſal.* & dictum eſt ſupra in principio deciſionis ex text. *in leg. cum quis, §. cum enim, Cod. de natur. liber.* & Alex. Rimin. Surd. *& deciſ. Pedemont. cum allegatis.* In caſu verò noſtro nulla eſt certitudo defectus conſenſus, ſed ſumus in claris, & poſſet etiam procedere in caſu dubio. Vnde tutum eſt decretum legitimitatis prolis ſuſceptæ.

10 Nec facit dicere copulam fuiſſe libidinis cauſa, quia ad hunc effectum ſatis eſt non conſtare, quod non fuerit ex cauſa matrimonij, libido enim eſt cauſa impellens, & non impedit affectionem, & conſenſum in matrimonium, *cap. tua nos*, vbi Abb. *numer.4. de ſponſ.* quæ procedunt, vt dictum eſt, petita, & obtenta diſpenſatione, & ſequuto matrimonio, quia diſpenſatio eſt vi matrimonij, alias non præſumeretur animus, & affectio maritalis, quod euenit, vt plurimum in fornicarijs. Si enim præſupponeretur concubitus omninò fornicarius ex hoc capite, tanquam ſuper radice matrimonij, Papa non decerneret prolem ſuſceptam legitimam, ſed ſi placeret, legitimaret.

11 Procedunt autem omnia prædicta ſic, quia in manibus Papę eſt radix, & fundamentum, à quo ſurgit hæc legitimitatis, & illegitimitatis differentia. Quapropter Papa poteſt vbilibet, ex quo habet etiam purum lucum ad matrimonium ſubiectum, *cap.1. & capit. cauſam, qui fil. ſint legit. cap. tuam, de ordin. cogn.*

12 Verùm aliqui ex Dominis occaſione præſentis diſputationis, quæ ex præmiſſis eſt ſufficienter determinata, cùm informantes vlterius progrederentur, tenuerunt, quod Papa principaliter, vel in conſequentiam poteſt legitimare in toto mundo reſpectu ſpiritualium, & temporalium. Nam affirmatiuam opinionem ſequuti ſunt Ioan. Antiquus Gloſſator *in dict. cap. per venerabilem, in 3. compilatione in verb. poteſtatem* aſſerendo, quod eo ipſo, quod quis eſt legitimatus in ſpiritualibus, intelligitur legitimatus in temporalibus, & ibidem Præpoſ. *num.77.* recenſet eundem Ioan. inter Doct. tenentes affirmatiuam ſententiam, quam ſequitur Goffredus de Trano (qui fuit Auditor Rotæ) *in Summa tit. qui fil. ſint legit.* vbi concludit, quod is, quem Papa legitimat, intelligitur ad temporalia in conſequentiam quandam per text. *in d. cap. per venerabilem*, vbi Præpoſ. *num.77.* Hoſtien. verò ibidem indiſtinctè tenet, Papam poſſe legitimare in temporalibus, *& in ſumma eod. tit. §. qualiter, & à quo, numer.11. verſic. ſalua reuerentia aliorum.* Vbi dicit eſſe text. *in dict. cap. per venerabilem*, & alias rationes adducit Ioan. And. *in antiquiſſima lectura manuſcripta* affirmat opinionem Hoſtien. poſſe habere locum, quando pater in vita ſua petiuiſſet legitimationem, ſicut petiuit Rex Franciæ *in dict. cap. per venerabilem*, dum autem in lectura impreſſa, *num.29.* allegat Goffred. eſt mendoſa, quia Goffr. loquitur vt ſupra. Hanc eandem opinionem affirmatiuam tenuit Io. Calder. & Gaſp. eius filius, qui dicit, quod eſt etiam opinio Naſo. vt refert Ant. de Butr. *in dict. cap. per venerabilem, numer.10. col.3. verſic. Ioan. Cald. & filius eius*, & opinionem Hoſt. approbauit Rota *deciſ.200. alias prima in non. qui fil. ſint legit.* à qua dicti Domini cenſuerunt non eſſe recedendum.

13 Quamuis contrariam opinionem tenuerit Bern. de Botono Parmen. Gloſſator Decretalium Gregorij Noni *in d. cap. per venerabilem in gloſſ.2. ſuper verbo habet poteſtatem*, non ex ratione, quia Papa non debet interturbare alienam iuriſdictionem, iuxta terminos *cap. nouit. de iudic.* Et negatiuam tenere videtur ibidem Innoc. *numer.1. ſuper verbo euaderet*, vbi loquitur in Epiſcopo, licet *numer.3. verſ. alij tamen dicunt*, videatur tenere, quod per quandam conſequentiam intelligatur diſpenſatum in hæreditate, Marſil. Lauden. *in tract. de legit. num.34.* tenet cum Gl. & Guido Papæ *ſing. 311. incipit legitimatus a Papa*, Ang. de Clauaſio, *in Summa, in verb. legitimatio, §.1. incip. vtrum Papa*, Couar. *ſuper 4. decret. part.2. cap.8. §.8. num.14. & num.18.* vbi generaliter inquit, nullum Principem poſſe natalibus reſtituere, vel legitimum efficere ſibi non ſubditum, quo ad bona intra alterius Imperij, aut Regni limites exiſtentia, ſed *num.16. concluſ.5.* affirmat, quod Papa ex cauſa poteſt legitimum efficere qui Principi ſæculari ſubiectus ſit, etiam quo ad bona, & munera temporalia, quem refert, & ſequitur Lud. Mol. Societati Ieſuitarum, *tom. 1. de iuſt. & iur. diſp.173.* & alter Lud. Mol. *de Hiſp. Primogen. lib.3. cap.2. num.11.* negatiuam profitetur cum Gulielm. de Bened. & Couar. *ſed n.12.* ſequitur diſtinctionem Ioan. And. & Moder. Cord. alias allegatus *lib.8. diſp.7. in princ.* efficacioribus verbis vtens dixit, quod hæc eſt veriſſima, & receptiſſima ſententia, & quod ita communiter tenetur, quia ſicut Princeps ſæcularis nequit legitimare, quo ad Eccleſiaſtica, eo quia caret Iuriſdictione Eccleſiaſtica, cuius id eſt, ſic nec Pontifex extra ea loca poteſt quo ad temporalia. Quæ verba antiquorum ſcriptorum modeſtiam non imitantur, & fallitur, cùm iſta non ſit vera, nec communis opinio, ſed tantummodò illorum, qui negant temporalem Papæ Iuriſdictionem, & ipſemet inferiùs *num.3. & 4.* defendit opinionem Ioan. And. & dicit eſſe frequentiſſimam, & veriorem ſententiam, allegando infinitos auctores.

14 Et ad tria aduertebant iſti Domini in propoſito. Primum, quod tempore Gloſſatorum, & antiquorum Doctorum nondum emanauerant Decretales Bonifacij VIII. & Ioann. XXII. ſuper vtroque gladio. Ideò non ipſi, ſed quidam moderniores audaciter loquuti ſunt, ſcientes definitionem Eccleſiæ, ſecundum quod Ioan. And. & alij,

qui

Digitized by Google

qui ſequuntur eius opinionem, allegari non poſſunt pro prædicta parte negatiua, quia non loquuntur in ſimplici legitimatione ſeorſum à diſpenſatione matrimoniali, ſed in diſpenſatione ſecundario ad diſpenſationem matrimonialem, ponendo caſum in quo conſtituunt opinionem Hoſtien. eſſe ſine difficultate, & ſic pro ſecunda præmiſſa opinione admodum pauci ſimpliciter loquuntur. Tertiò, quod ſumus in diſpenſatione cum decreto legitimitatis impetrato ab ipſomet patre, quo caſu dixit Ioan. Andr. procedere opinionem Hoſtien. & eſt communis opinio Doct. per text. *in d. cap. per venerabilem*, quia pater benè poteſt prorogare iuriſdictionem Dec. *conſil.55. numer.7.* cum alijs allegatis per Dec. *conſil.3. num.188. lib.5.* Et ſit in vtroque capite, ſumus extra difficultatem, quod tenet, & valet vbique hæc diſpenſatio cum pronunciatione, vel decreto legitimitatis.

R. P. D. PAMPHILIO.

Toletana Admiſſionis.

Mercurij 17. Iunij 1609.

ARGVMENTVM.

De executione literarum Apoſtolicarum confirmantium aliquod priuilegium, quando cenſeantur conceſſæ ex certa ſcientia, vel potius in forma communi, & quando de earum ſubreptione dari poſſit ob non expreſſam pendentiam litis, ſeu contrariam conſuetudinem.

SVMMARIVM.

Litera Apoſtolica propter earum auctoritatem, & reuerentiam habent executionem paratam, n.1.

Clauſula Et pro maiori cautela de nouo concedimus, *apponi ſolet pro maiori validitate confirmationis, & nihil plus tribuit quam ipſa confirmatio. Declara, vt n.2.*

Confirmatio à Papa, quando cenſeatur conceſſa ex certa ſcientia, & quando in forma communi, n.3.

Papa quando ex certa ſcientia aliquid concedere dicatur, num.3.

Reſcriptum quando dicatur ſubreptitium ob non factam mentionem pendentiæ litis, n.4.

Clauſula, ſine præiudicio alterius, *quomodo intelligatur*, *Clauſula* non obſtante quacumque conſuetudine, *demonſtrat Principem habuiſſe notitiam contrariæ conſuetudinis, num.6.*

DECISIO CXCII.

1 FVit per Dominos reſolutum Breue à fel. record. Clemente VIII. ad fauorem Collegij Compluten. emanatum eſſe exequendum, quia literæ Apoſtolicæ ob illarum authoritatem, & reuerentiam habent executionem paratam, *c. ſi Capitulo*, vbi gloſſ. *in verb. exequatur, de conceſſ. preben. in 6.* Sarnen. *in tractatu Breue, n.4.* Mohed. *deciſ. 13. vt lit. pend.* & fuit ſæpiſſimè in Rota deciſum.

2 Non obſtat, quòd huiuſmodi Breue ſit confirmatorium alterius Breuis à Leone X. conceſſi, quod pro parte Rectorum dicitur non fuiſſe vnquam vſu receptum, & ideò Breue Clementis non poſſe ſuffragari, ne dum in vim confirmationis, ſed neque in vim nouæ conceſſionis ſtante, quod clauſula, & pro potiori cautela de nouo concedimus, ſoleat apponi pro maiori validitate confirmationis, & nihil plus tribuit, quam ipſa confirmatio, vt per Caſſad. *deciſ. vnic. de confirmat. vtil. vel inutil.* & fuit dictum in cauſa Tiraſonen. Prioratus 26. Iunij 1605. coram Illuſtriſſ. Cardinale Blanchetto cum alijs allegatis, quia pro reſponſione fuit dictum, obiectum procedere in ſimplici confirmatione, & innouatione priuilegij in forma communi conceſſis, quæ nullum ius de nouo tribuunt, parum aut nihil operantes, *cap.1. & cap. examinata, de confirm. vtil. vel inutil.* & vtrobique gl. & Doct. Caſſad. *deciſ. vnica, num.2. eod. tit.* ſecus verò in confirmatione, & innouatione facta ex certa ſcientia, quæ non dicitur ſimplex confirmatio, vel innouatio, ſed ampliatio, & noua conceſſio, *cap. ſi Apoſtolica*, & ibi gl. *in verb. confirmauimus, de præbend. in 6.* Doct. *in cap.* vbi poſt Abbatem, & alios Dec. *numer.46. & ſeq. de confirmat. vtil. vel inutil.* Ruin. *conſil.31. num.5. lib.1.* Gozad. *conſ.62. num. 15.* & hanc diſtinctionem facit Caſſad. *d. deciſ. vnic. de confirm. vtili, vel inutil.*

Breue autem Clementis fuiſſe conceſſum ex certa ſcientia, & non in forma communi viſum fuit Dominis apparere, tum quia in eo fuit narrata ſubſtantia breuis Leonis X. in eo confirmati, gloſſ. *in cap. paſtoralis, §. præterea, verb. ex certa ſcientia, de offi. deleg.* Felin. *in cap. cum inter. col.1. & 2. de except.* Dec. *in cap. porrecta, ſub numer.15. de confirmat. vtil. vel inutil.* Roman. *conſil.327. num.7. in fin.* Gabr. *conſil.183. num.14. lib.2.* & fuit dictum in cauſa Abulen. iuriſdictionis 25. Ianuarij 1588. coram bon. mem. Orano, præſertim ſtante clauſula, *quorum tenores, &c.* Ruin. *conſ.51. num.5. ad fin. lib.1.* tum etiam quia Breue emanauit re maturè diſcuſſa, ex ſententia Sanctiſſ. D. N. tunc Card. Burgheſij, & Illuſtriſſ. Cardinalis Blanchetti, quibus hoc negotium videndum, & examinandum, ac ſibi referendum Clemens ipſe commiſerat, quo caſu dicitur conceſſum ex certa ſcientia, Abb. *in cap.1. & 2. num. 6. verſ. quædam confirmatio*, & ibi Decius *num.47. de confirmat. vtil. vel inutil.* maximè ſtante clauſula ex certa ſcientia appoſita in ipſo Breui, gloſ. *in cap. ſtatutum, in princip. in verb. literarum, in fin. de reſcriptis in 6. & in Clem. 2. in gloſ. fin. eod. tit.* Abb. *in cap. exactam in fine, de confirm. vtil. vel inutil.* Dec. *in cap. porrecta, num.15. verſ.4. quando expreſſe, eod. tit.* Rom. *conſ.327. n.7.* Ruin. *conſ.31. num.5. verſ. & prout lib.1.* 3

Non obſtat, quòd in Breui Clementis nulla fuit facta mentio litis, quæ de anno 1591. pro parte Collegij mota fuerat coram Abbate Complutenſi ſuper executione Breuis Leonis X. quia cum idem Abbas longè ante conceſſionem Breuis Clementis pronunciaſſet ſe Iudicem incompetentem, & per conſequens Iuriſdictionem à ſe abdicaſſet, & pro parte Collegij huiuſmodi lis amplius proſecuta non fuerit de ea non erat neceſſariò facienda mentio, Anchar. *conſil.16. num.1. verſ. in contrarium*, maximè quod huiuſmodi pronunciatio incompetentiæ fuit facta ad inſtantiam Rectorum vnde hodie non poſſunt opponere de ſubreptione Breuis ex eo, quod de tali lite non fuerit facta mentio, vt per eundem Anchar. *d. conſilio 16. numer.2. in fin. & num.3.* quem refert, & ſequitur Fel. *in cap. cauſam quæ, il 2. num.10. in fin. de teſtibus*, & in omnem euentum cum lis eſſet introducta ſuper executione Breuis, quod Clemens confirmauit illius mentio ipſum non retraxiſſet à concedendo, ideò eius taciturnitas non reddit Breue ſubreptitium, vt poſt Ferret. *conſ.229. n.4. lib.2.* tradit Lancell. *de attent. lit. pend. in præfat. n.659.* 4

Non obſtat, quòd in Breui Leonis adſit clauſula ſine præiudicio alterius, quia præter id, quod iſta clauſula non eſt appoſita in Breui Clementis, illa debet intelligi de alio præiudicio, quam expreſſo, iuxta *conſ.* Oldr. 330. *in fine*, Pariſ. *conſil.70. n.12. lib.1.* Gabr. *conſil.151. num.29. & ſeq. lib.2.* Veral. *deciſ.284. lib.1. in manuſcript.* Creſc. *deciſ.7. in fin. de iurepatron.* & fuit ſæpius deciſum. 5

Minus obſtat, quòd non fuerit facta mentio de conſuetud. immemorabili non admittendi Vicarios, & Capellanos admouibiles, quia cum talis conſuetudo ſit obſeruantia iuris communis, eo ſublato per priuilegium dicitur quoque ſublata dicta obſeruantia, gloſ. *in cap.1. in in verb. facti, de conſtitut. in 6.* Fel. *in cap.1. numer.15. & ſeq. de reſcript.* vltra quod fuit expreſsè derogatum cuicumque conſuetudini, etiam immemorabili in contrarium exiſtenti, ex qua derogatione reſultat ſufficiens ſcientia dictæ conſuetudinis ad hunc effectum, vt de derogatione iuriſpatronatus fuit dictum in cauſa Lucana penſionis 4. Nouembris 1579. coram Rubeo, & in Romana penſionis 4. Iulij 1601. coram Illuſtriſſimo Cardin. Pamphilio. Ad euitandam enim ſubreptionem ſufficit ſcientia concedentis in genere, ita vt cogitare potuerit, Caſſad. *deciſ. 12. numer. 6. de præbend. & deciſ.1. de priuil.* Verall. *deciſ.296. numer. 1. & deciſ. 297. numer. 2. part.2.* Cætera benè tolluntur per Informantes pro Collegio, &c. 6

R. P. D. MANZANEDO.

Bononien. Fideicommiſſi de Lambertinis.

Lunæ 22. Iunij 1609.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum perpetuum, & abſolutum in quibus caſibus cenſetur inductum à teſtatore, præſertim quando adiecit clauſulam, qui voluit

Digitized by Google

luit bona ſua remanere; &c. vide aliam deciſionem in eadem cauſa, & coram eodem Auditore factam 11. Martij 1611. infra poſitam.

SVMMARIVM.

Saluianum interdictum competit quotieſcumque datur hypothecaria, daturque propterea etiam pro legatis, & fideicommiſſis, n.1.

Fideicommiſſum perpetuum inductum dicitur inter omnes deſcendentes de agnatione ordine ſucceſſiuo, quando teſtator declarauit velle bona ſua in perpetuum deuenire ad proximiores deſcendentes de ſua Caſata, & agnatione, numer.2. vbi præſertim quod hoc procedit, quando teſtator dixerit verba non in perſonas, ſed in rem, num.2.

Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, quando teſtator ad illud vocauit proximiores de Caſata, & agnatione per nomen collectiuum deſcendentes, *n.3.*

Deſcendentium appellatione veniunt omnes deſcendentes in infinitum, n.3.

Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, quando deſcendentes ſunt vocati à teſtatore cum qualitate maſculinitalis, n.4.

Agnationis conſeruationi teſtatorem proſpexiſſe præſumitur, quando habuit in conſideratione qualitatem maſculinitatis, num.4.

Fideicommiſſum abſolutum, & perpetuum cenſetur à teſtatore inductum, quando in eo verſus eſt dictione, omninò, *&* in perpetuum, *n.5.*

Fideicommiſſum perpetuum, & abſolutum cenſetur inductum à teſtatore, quando nulla præcedente prohibitione alienationis poſt factas ſubſtitutiones adiecit clauſulam, quoniam voluit bona ſua &c. *deuenire ad proximiores deſcendentes maſculos, legitimos, & naturales de Caſata, & agnatione ipſius teſtatoris, & continuò penes eos permanere, num.9. & ſeq. vbi benè declaratur, an, & quando per iſtam clauſulam* quoniam voluit &c. *inducatur fideicommiſſum, & ſtet diſpoſitiuè.*

Volo *verbum diſponit, & importat fideicommiſſum, quando eſt relatum per viam vltimæ voluntatis, num.6. & ſeq. vbi benè declaratur an, & quando* volo *verbum ſtet diſpoſitiuè, & principaliter, an verò potius conſequutiuè & acceſſoriè.*

Ratio generalior dicto declarat dictum, & illud ampliat ad limites rationis, præſertim in fideicommiſſis, n.7.

Cauſa diſpoſitionis, illiuſque finis ſemper conſiderari debet in qualibet diſpoſitione, n.7. & 8.

Quoniam *dictio videtur conſequutiua ad præcedentia, quod quando verum ſit, & quando etiam rationem importet, num.9.*

Agnatorum appellatione propriè venire videntur illi, qui linea recta à teſtatore deſcendunt, non autem tranſuerſales. Declara, vt n.10. & ſeq.

Fideicommiſſum, ſeu ſubſtitutio facta hæredi ſi ſine filijs deceſſerit expirat herede mortuo cum filijs, & ſic deficiente conditione. Declara, vt n.14.

DECISIO CXCIII.

1 FVit In humanis in Ciuitate Bononiæ Comes Alexander de Lambertinis, qui de anno 1565. condidit ſuum vltimum teſtamentum, in quo, cùm prolem legitimam non haberet, ſed vnicam filiam naturalem nomine Dorotheam, cui, titulo legati, ſcuta duo millia reliquit, & D. Iuniperæ ipſius vxori vſumfructum ſuorum bonorum, quo finito per mortem illius, & conſolidato cum proprietate inſtituit ſibi vniuerſales hæredes pro æquis portionibus D. Comitem Annibalem de Lambertinis ipſius teſtatoris fratrem, nec non Comitem Cæſarem ex altero fratre nepotem; Sequenti verò die Codicillum ordinauit, in quo dictos hæredes in teſtamento inſtitutos rogauit his verbis, vt altero decedente quandocumque ſine filijs, & deſcendentibus maſculis legitimis, & naturalibus, & ex legitimo matrimonio natis, alteri ſuperuiuenti, ſeu illius filijs, & deſcendentibus legitimis, & naturalibus maſculis ex legitimo matrimonio natis vni, vel pluribus, ſuperuiuenti, vel ſuperuiuentibus, hæreditatem ipſam, vel illius partem taliter præcedentis, vt ſupra per fideicommiſſum reſtituat integrè, & ſine diminutione, quoniam voluit ipſe teſtator bona ſua, vel illius hæreditatem totam, & integram omninò, & in perpetuum deuenire debere ad proximiores deſcendentes maſculos, legitimos, & naturales de Caſata, & agnatione ipſius teſtatoris, omni meliori modo, &c. & penes eos continuò permanere, &c. Quibus teſtamento, & codicillis teſtator obijt, & poſteà Comes Annibal, relicto tamen Comite Cornelio vnico filio, qui tandem ſine vllis liberis deceſſit. Vnde prædictus D. Comes Cæſar ab Alexandro inſtitutus tanquam ſuperuiuens, & virtute prædictæ primæ ſubſtitutionis in partem Comitis Annibalis, & Cornelij ſui filij ſucceſſit, ſicque totam hæreditatem Comitis Alexandri fuit aſſecutus, qui de menſe Octobris anni præteriti 1608. obijt, condito teſtamento, in quo D. Imeldæ ipſius filiæ naturali, libras 200. mill. Bononienſes ex cauſa dotis legauit, vniuerſales autem hæredes ſibi reliquit DD. Comites Guidonem Antonium, & Marcum Antonium, & Iulium Cæſarem omnes de Lambertinis, qui hæreditatem adiuerunt cum beneficio legis, & inuentarij, ex quibus Domini Comites Guido Antonius, & Marcus Antonius prætendentes ſe proximiores deſcendentes de agnatione, & Caſata dicti Comitis Alexandri de Lambertinis eſſe, & ſic vocatos ad illius fideicommiſſum, immiſſionem in bonis illis ſubiectis ſibi competere intendunt. Iam verò ſibi dandam in bonis Comitis Cæſaris pro ſuo legato dicit D. Imelda ex Saluiano interdicto, cùm iuxta communem, de qua per Gabr. *conſil.46. num.20. lib.1.* hoc interdictum competat, quotieſcumque datur hypothecaria, notatur in *l.1. Cod. de Saluian. Interdict.* Aret. *in §. Item Seruiana num.8. inſtitut. de actionib.* & hypothecariam dari etiam pro legatis, & fideicommiſſis probat text. *in l.1. C. commun. de legat.* dixit Rota in vna Recanaten. hæreditatis 31. Ianuarij 1603. coram Domino meo Decano. Vnde D. Imelda petit immitti pro dicto legato, negatque fideicommiſſum extare ad fauorem Dominorum Comitum Guidi, & Marci Antonij; Vnde de ordine Dominorum dubitaui, An conſtaret de fideicommiſſo Comitis Alexandri ad effectum impediendi immiſſionem D. Imeldæ, quod dubium duas continet partes, alteram circa exiſtentiam dicti fideicommiſſi, alteram verò an illud valeat impedire immiſſionem pro legato D. Imeldæ, & quo ad primam partem, Domini, Conſtare de fideicommiſſo dixere; Nam ſi rectè verba teſtatoris ſuperiùs relata perpendantur, duo fideicommiſſa ab illo inſtituto videntur, alterum ad fauorem cuiuslibet ex hæredibus inſtitutis ſuperuiuentis, & illius filiorum & deſcendentium maſculorum, quod deſumitur ex principio huius Clauſulæ, vſque ad illa verba, *reſtituat integrè, & ſine diminutione, &c.* & ſupradictis deficientibus intrat alterum ad fauorem proximiorum deſcendentium maſculorum legitimorum de Caſata, & agnatione ipſius teſtatoris, & hoc continentur à verbis illis, *quoniam voluit ipſe teſtator, &c.* vſque ad finem Clauſulæ, & vtrumque videtur ſimplex, abſolutum, & perpetuum; Et quia quoad primum partes non inſiſtunt, quin potius partes videntur eſſe in confeſſo, & cùm non virtute illius primi, ſed in vim ſecundi Domini Comites Guido, & Marcus Antonius intendant ſuccedere, & hoc illis negetur pro parte D. Imeldæ, quæ prætendit non adeſſe dictum ſecundum fideicommiſſum ad fauorem deſcendentium de agnatione teſtatoris, & ſic nec ad fauorem Dominorum Guidi, & Marci Antonij. Ideò reſpectu iſtius procedit reſponſio ſupradicta Dominorum, quæ nititur ſequentibus fundamentis.

Primò, quia expreſſis verbis teſtator declarauit velle 2
bona ſua in perpetuum deuenire ad proximiores deſcendentes de ſua Caſata, & agnatione, quod ſufficit ad inducendum perpetuum fideicommiſſum inter omnes deſcendentes de ſua agnatione ordine ſucceſſiuo, *leg. cum ita, §. in fideicommiſſo, leg. peto, §. fratre, ff. de legat.2.* Precipuè cùm Teſtator direxerit verba, non in perſonas, ſed in rem, nempè in bona, & hæreditatem illius, ibi, *quoniam voluit bona ſua, & integram hereditatem deuenire ad proximiores deſcendentes de Caſata ipſius, &c.* viſus fuit fideicommiſſum reale inſtituere ex Bart. *in dict. leg. pete, §. fratre, num.2. verſ. dic ergo,* & ibi Cuman. *n.5. circa princ.* Caſtr. *in l. voluntas, in fin. Cod. de fideicommiſſ.* Alex. *l.1. num.88. ff. de offic. eius,* Dec. *conſil.88. in fin.* Alciat. *in l. filiusfamilias, §. Diui, n.48. de legat.1.* vbi Crot. *n.43.* & Rip. *num.66.* & Iaſ. *in 2. lect. num.25.* idem Iaſ. *in d. leg. voluntas, num.11.*

Digitized by Google

num.11. Pariſ. conſ.22. num.49. lib.3. Becc. conſil.24. numer. 24. & tale fideicommiſſum reale, inducit grauamen reale, & afficit omnes perſonas, & quoſcumque poſſeſſores, Bald. 1. l. precibus, numer.49. & ibi Salic. Cod. de impub. & alijs, Pariſ. conſ.18. num.50. & conſ.90. numer.43. lib.2. & plures quos refert Surd. conſ.315. num.20. & Bec. vbi ſupra num.28. & Mandel. conſ.93. num.2. & conſ.97. numer.2. & Decian. conſ.54. num.26. & conſ.102. num.3. lib.2. Quod in tantum procedit, quòd licet in prioribus ſubſtitutionibus teſtator feciſſet fideicommiſſum perſonale, cùm poſteà, ratio adiecta, animum ſuum mouens ad ſic diſponendum reſpiciat rem potius, quam perſonas, vt diximus, fideicommiſſum ex tali ratione adiecta cenſendum eſt reale, iuxta Caſtr. conſ.302. num.3. lib.1. Roman. conſ.457. n.1. Crot. conſ.35. in fin. lib.1. Iaſ. d. §. Diui, numer.146. & 152. & ibi Rip. num.108. Ruin. conſ.124. verſ. & ſi fortè dicatur, num.3. lib.2. Capyc. deciſ.108. n.4. Becc. d. conſil.24. n.24. Petr. de fideicomm. q.2. n.8. & 16. & 20.

3 Secundò, quia fuerunt inuitati ad iſtud fideicommiſſum proximiores de Caſata, & agnatione teſtatoris per nomen collectiuum, deſcendentes, tractum temporis denotans, & comprehendens de ſui natura omnes deſcendentes in infinitum, §.1. in auth. de heredib. venien. ab inteſt. l. fin. C. de ſuis & legitim. heredib. Ang. conſil.37. Soc. in l. Gallus, §. quidam recte, n.4. & Galliaul. n.24. de liber. & poſthum. idem Soc. conſil.51. n.1. cum ſeqq. lib.4. & plures refert Peregrin. de fideicomm. art.19. n.11. & art.25. n.8. & art.30. n.2. & 14. Hoc autem nomen collectiuum, deſcendentes, denotat perpetuitatem, & in fideicommiſſo ordinato ad deſcendentium fauorem, omnes in perpetuum ordine ſucceſſiuo per fideicommiſſariam vocari cenſentur, Crot. in repetit. dict. §. Diui, n.17. Ruin. conſil.164. n.3. lib.3. & Ioan. de Anan. conſil.46. n.2. teſtatur de communi, Bero. conſil.102. n.25. lib.2. Roland. conſ.70. n.20. & ſeqq. lib.3. Natt. conſ.531. n.25. Couar. variar. lib.3. cap.5. n.4. verſ. ſecundum quod, & in c. Raynutius, §. in fin. de teſtam. Menoch. conſ.88. n.10. lib.1. & conſ.277. n.3. lib.3. Cephal. conſ.268. n.25. & ſeq. lib.2. Gabr. conſ.101. num.22. & ſeqq. lib.2. Marzar. conſ.1. n.13. & ſeqq. & conſ.40. n.6. & 9. Decian. conſ.1. à n.245. verſ. quintus & vltimus caſus, & conſil.41. n.66. & ſeqq. lib.1. Simon. de Pret. in tract. de interpr. vltim. volunt. lib.3. interpret.2. dub.6. ſolut.9. n.46. Craſſ. ſententiarum, §. fideicommiſſ. q.15. in fin. & q.16. n.3. & ſeqq. Cùm autem non poſſint bona in Caſata remanere, nec agnatio ex illis conſeruari, niſi mediante tali fideicommiſſo, illud inducitur hoc caſu abſolutum gradatim inter illos de agnatione, Pariſ. conſil.37. num.31. lib.2. Rot. deciſ.568. num.5. ante fin. part.1. diuerſ. fideicommiſſum namque familiæ, vel agnationi ſub nomine collectiuo relictum admittit omnes de familia gradatim, & non ceſſat proximioribus admiſſis. Imò ſemper, & in perpetuum permanet, iuxta Caſtr. in d. §. in fideicommiſſo, cuius opinio eſt communis, teſte Couar. in d. c. Raynutius, §.2. n.7. & in Pract. c.37. num.4. verſ. primum in d. §.

Tertiò, prædicta magis procedunt in noſtro caſu, in quo deſcendentes cum qualitate maſculinitatis vocantur, quæ qualitas demonſtrat, teſtatorem proſpexiſſe agnationis conſeruationi, Bald. in cap.1. num.3. quemadmod. feud. ad alias pertin. & in l. maximum vitium, num.2. C. de liber. præterit. Cyn. in l.1. C. ad leg. Iul. de adult. Pariſ. plures referens, conſ.8. n.9. cum ſeqq. Ruin. conſ.111. num.15. lib.2. Molin. plures adducens de primog. lib.1. c.5. n.35. Menoch. præſumpt.71. n.36. verſ. declaratur ſecundo, lib.4. Ceph. atteſtans de communi conſil.137. n.12. de qua etiam teſtatur Decian. conſ.31. n.96. & 99. lib.1.

4 Quartò prædicta roborantur ex alijs verbis, quibus teſtator vſus fuit in prædicta clauſula, ibi, omnino, & in perpetuum, quibus euidenter denotare voluit ſuam voluntatem, abſolutum, & perpetuum fideicommiſſum inſtituendi, vt de dictione omnino, notat Bart. in extrauag. qui ſint rebelles, in verſ. nulli, vbi dictionem omnino, exponit quaſi ſine diſtinctione perſonarum, quem refert, & ſequitur Iaſ. loquens ad noſtrum propoſitum, conſ.262. numer.4. lib.3. & Petr. vbi ſup. q.5. n.104. & Roland. ponderans verbum totaliter, quod in idem incidit, conſ.98. num.15. lib.2. Dictio autem in perpetuum, clarum eſt ſignificare tempus in futurum, & ſine vlla præfinitione, vt inquit Bart. in l. annua, §. at Titia, num.5. ff. de annuis legat. Soc. conſ.12. numer.18. & conſ.57. num.3. verſ. confirmatur idem ex alio, lib.3. Dec. conſil.38. col.2. verſ. quarto, quia in iſto caſu, Pariſ. alios referens, conſ.30. num.24. lib.2. Surd. conſil.67. num.38. Vndè ex prædicta dictione in perpetuum, inducitur abſolutum, & perpetuum fideicommiſſum, Soc. inter conſil. Curtij Sen. conſ. 40. in fin. & in leg. qui Romæ, §. coheredes, num.18. verſ. hanc concluſionem, ff. de verbor. obligat. Pariſ. dict. conſil.37. num. 24. & conſil.92. num.37. lib.2. Roland. conſil.23. num.18. cum ſeqq. lib.4. Menoch. conſil.197. num.25. lib.2. Burſat. conſil. 227. num.23. & 27. lib.3. Surd. dict. conſil.67. numer.36. & ſeq. & alios adducit Gabr. de fideicommiſſ. concluſ.9. num.12. & Rot. deciſ.121. num.4. part.2. diuerſ. & fuit dictum in vna Peruſina de Bigazzinis 14. Nouemb. 1605. coram bon. mem. Litta, vbi aliæ deciſiones Rotæ ad idem referuntur. Quæ roborantur ex alijs verbis in fine eiuſdem clauſulæ appoſitis, ibi, & penes eos continuo permanere, quæ eandem perpetuitatem denotant, vt de dictione continuo, notat Cephal. conſil.724. num.11. iuncto num.16. & de verbo permanere, vel remanere, quod idem eſt, quod denotet perpetuitatem, & adductum prout in noſtro caſu per viam rationis ſignificet actum ſucceſſiuum, & permanentem, & inducat fideicommiſſum in omnes deſcendentes de agnatione ordine ſucceſſiuo, tradit Cuman. in leg. vnum ex familia, §. ſed ſi fundum, numer.3. verſ. notandum etiam ſingulariter eſt, de legat.2. quem ſequitur Soccin. in leg. ſi cognatis, num.15. in fin. & 16. & ſeqq. ff. de rebus dub. & in dict. leg. Gallus, §. quidam recte, numer.9. in fin. idem Soccin. conſilio 12. numer.18. lib.3. & plures pro hac parte adducit Decian. in conſilio 33. num. 98. & ſeqq. lib.1.

Quintò facit, Teſtatorem expreſſiſſe rationem, qua motus fuit ad huiuſmodi fideicommiſſum inſtituendum, 5 ibi, quoniam voluit teſtator bona ſua, vel illis hereditatem totam, & integram omnino, & in perpetuum deuenire debere ad proximiores deſcendentes maſculos legitimos, & naturales de Caſata, & agnatione ipſius teſtatoris, & continuo penes eos permanere, & cùm non præceſſiſſet alienationis prohibitio, non cenſetur ad illam veſtiendam iſta ratio à Teſtatore adducta, ſed ad inducendum ſimplex, abſolutum, & perpetuum fideicommiſſum, & ad oſtenſionem cauſæ finalis mouentis animum teſtatoris ad illud ſic faciendum, quod operatur prædicta ratio reddita à Teſtatore, quoties non præceſſit prohibitio alienationis, aut illa erat iam veſtita, ita vt pro illius indumento non eſſet opus huius rationis expreſſione, iuxta doctrinam Bart. in dict. leg. qui Romæ, §. coheredes, num.3. de verb. obligat. quam ſequitur Aret. ibid. numer.12. verſ. ſed Bart. & verſ. vbi autem teſtator, & Iaſ. in dict. §. Diui in 1. lect. num.113. & ibi Alciat. numer.53. verſ. quid ergo ſi teſtator dixerit, Soc. conſilio 43. num.7. lib.3. Curt. iun. conſil.22. num.20. lib.1. & conſil.161. num.9. lib.2. Cephal. conſil.153. num.54. Mantic. de coniect. lib.6. tit.14. numer.24. verſ. aut vero præcedit expreſſa prohibitio, qui hanc dicit magis communem, & alios refert de illa atteſtantes, Surd. conſ.67. num.38. lib.1. Petr. vbi ſup. q.11. n.541. & 544. Quæ magis procedunt, cùm illa verba, quoniam voluit teſtator, ſint diſpoſitiua. Verbum enim volo, diſponit, & importat fideicommiſſum, l. verbum volo, C. de fideicomm. l.2. C. commun. de legat. Caſtr. conſil.447. num.1. verſ. cum velim, lib.1. Curt. iun. conſil.161. numer.9. Soc. in d. leg. qui Romæ, §. coheredes, numer.21. Menoch. conſil.197. num.21. Sfort. Odd. conſ.64. num.52. plures referens, & de communi atteſtans. Præcipuè quando verbum volo, eſt prolatum per viam vltimæ voluntatis, vt in noſtro caſu, tum quia teſtator dicta verba protulit per modum rationis, & ſic prolata diſpoſitionem operantur, iuxta Bart. in leg. qui volebat, in fine, ff. de heredib. inſtituen. & in l. ſi ſocer, §. Lucius, num.4. ff. ſolut. matrim. idem Bart. in leg. pater filium, §. fundum, num.3. in fin. de legat.2. vbi diſtinguit, quod aut verba ſunt prolata per modum enunciationis cuiuſdam futuri euentus, & tunc non inducunt diſpoſitionem, ſecus verò ſi ſint expreſſa per modum rationis, prout in noſtro caſu, quam theoricam Bart. ſequuntur Roman. conſil.457. num. 1. Caſtr. conſ.77. num.5. lib.1. Dec. conſil.182. num.4. Roland. conſil.6. num.21. lib.4. & illam communiter receptam dicit alios referens Peregr. conſil.49. num.2. lib.3. & conſil.44. num. 23. & numer.28. lib.2. & illam ibidem numer.24. inducit ad hoc, quod verba ſic prolata per modum rationis amplient diſpoſitionem de perſona ad perſonam iuxta Crot. in dict. §. Diui num.127. verſ. aliquando, & quarto, Soc. & alios, quos ibi citat. Et quod prædicta verba, & ratio ita generalis extendant fideicommiſſum de perſona ad perſonam, vltra relatos à Peregrin. loco proximè citato, tradit Caſtr.

d. conſ.

*d. conſ.*302. *num.*5. *lib.*1. Curt. iun. *conſ.*43. *num.*11. Soc. *d. conſilio* 43. *num.*1. *&* 2. *& per totum lib.*3. Crot. *conſ.*13. *num.*32. Pariſ. *conſ.*52. *num.*16. *lib.*2. Alciat. *in d. §. Diui. n.*49. Mantica *vbi ſup. d. lib.*6. *tit.*14. *n.*23. Surd. *conſ.*96. *n.* 21. *&* 43. *in fin. cum ſeqq.*

7 Quando enim ratio eſt generalior dicto prout in noſtro caſu, tunc declarat dictum, & illud ampliat ad limites rationis, *ad l. cum pater, §. dulciſſimis, ff. de legat.*2. Bart. *in l. regula, §. ſi quis, ff. de iur. & fact. ignorant.* Mantic. *vbi ſupra dict. lib.*6. *tit.*14. *num.*21. alios referens teſtantes de communi, Iul. Clar. *lib.*3. *ſentent. §. teſtamentum quæſt.*76. *verſ. idemque maximè in fideicommiſſis numer.*2. tenens per rationem fideicommiſſum extendi, & hanc eſſe communem Surdus *conſilio* 67. *num.*21. *in fin. cum ſeqq.* alios adducens Peregrin. *d. conſilio* 44. *num.*25. vbi conſilia Caſtren. Socin. Dec. Curt. iun. & Cornei refert, quæ omnia loquuntur in fideicommiſſis, quæ ex generalitate rationis adductæ à teſtatore veniunt amplianda ad limites ipſius rationis, prout euenit etiam in *conſ.* Pariſ. 7. *num.*18. *lib.*3. & Bero. *conſ.*64. *num.*17. *lib.*2. Roland. *conſ.* 6. *num.*21. *lib.*4. & Alb. *conſ.*54. *num.*4. & vt dicit Peregr. *d. conſ.*49. *num.*3. Ratio regulat dictum, non autem dictum rationem, *d. l. cum pater, §. dulciſſimis de leg.*2. Ex quibus infertur, quod quamuis ex primis ſubſtitutionibus induceretur fideicommiſſum perſonale, & ad fauorem inſtitutorum, & deſcendentium ab illis ex prædicta ratione à teſtatore expreſſa ampliatur hoc fideicommiſſum, & fit reale, & extenditur ad omnes perſonas deſcendentes maſculos de Caſata, & agnatione ipſius teſtatoris in perpetuum, ex latè ſupra deductis. Vnde optimo iure Rota in vna Peruſina Bonorum de Herculanis 22. Aprilis 1580. coram bon. memoriæ Brauo, tenuit ſufficere ſupradictam rationem etiam ſine prohibitione alienationis: vt inducatur abſolutum fideicommiſſum, & perpetuum, reddens rationem, quia qui vult conſequens, videtur etiam antecedens voluiſſe. Tum etiam, quia ratio ſic diſponit, prout diſponere ſolent verba, *l. emptor, §. fin. de rei vendic.* Fortun. *in l. Gallus, §. idem credendum num.* 19. *ff. de lib. & poſthum.* quam deciſionem in hoc puncto ſequuta fuit Rota in ſupradicta Peruſina de Bigazzinis *in verſ. quinimò ſi rationem illam*, coram bonæ memoriæ Litta, & facit, quia in prædicta ratione à Teſtatore expreſſa, *quoniam voluit*, clarè demonſtrauit Teſtator, cauſam, & finem ſui animi ad hoc fideicommiſſum inſtituendum, fuiſſe, quod in perpetuum illius bona conſeruarentur in deſcendentibus maſculis de Caſata, & agnatione teſtatoris. Cauſa autem principaliter debet conſiderari ad textum *in leg.*1. *§. ſi te rogauero, & §. idem Pomponius, ff. depoſiti*, Crot. *conſilio* 48. *num.*5. Tum etiam, finis eſt principium in intellectu, & principium intentionis, licèt ſit vltimum executionis, iuxta Bald. *in l. auia tua num.* 24. *C. de iur. dot.* Tiraquel. *in tract. ceſſante cauſa limitat.* 1. *num.*6. Natta *conſilio* 149. *num.*8. dicens id principaliter fieri, ad quod tanquam ad finem intellectus tendit, igitur prædicta cauſa, & fine principaliter conſideratis, fideicommiſſum iſtud dicendum eſt abſolutum, & perpetuum. Præcipuè ſtantibus dictionibus, *omnino, in perpetuum, & continuè*, & alijs ſupra ponderatis perpetuitatem denotantibus.

8 Quibus non obſtant pro parte D. Imeldæ in contrarium adducta, illa namque prætendit nullatenus iſtud ſecundum fideicommiſſum ad fauorem deſcendentium de Caſata, & agnatione teſtatoris ſubſiſtere, quia omnia illa verba, *quoniam voluit teſtator, &c.* dicunt eſſe intelligenda de deſcendentibus inſtitutorum, & de illorum agnatione, & ad illos tantùm eſſe reſtringenda, quaſi ſint appoſita conſecutiuè, & coniunctim cum præcedentibus ſubſtitutionibus de deſcendentibus inſtitutorum factis, & veniant acceſſoriè ad illas, & ex eo non valeant inducere nouum fideicommiſſum ad fauorem deſcendentium de agnatione teſtatoris, iuxta *conſ.* Dec. 636. pluries in Rota canonizatum, & Alexand. *conſilio* 59. *numer.*1. *lib.*3. Socin. *conſ.*53. *num.* 11. *lib.*1. Gozadin. *conſ.*30. *num.*16. *in fin. & num. ſequent.* cum pluribus alijs relatis à Petr. *vbi ſupra quæſt.*6. *num.*1. & tenuit Rota in vna Fanen. Bonorum 5. Iunij 1589. coram bonæ memoriæ Cardin. Seraphino, & in alia Fauentina Fideicommiſſi de Paſijs 20. Maij 1588. coram Illuſtriſs. Pamphilio, quæ pro parte D. Imeldæ fuerunt adductæ. Fuit namque reſponſum negando prædicta verba, *quoniam voluit, &c.* ſtare conſecutiuè, nec acceſſoriè ad præcedentes ſubſtitutiones, ſed potiùs fuiſſe per modum rationis prolata, & ſtare de per ſe diſpoſitiuè ad effectum inducendi iſtud ſecundum abſolutum, & perpetuum fideicommiſſum ad fauorem agnationis teſtatoris, vt latè ſupra in quinto fundamento demonſtrauimus. Et roboratur, quia cum prædicta verba, *quoniam voluit teſtator*, ſint in ſeparata oratione, & regantur a diuerſo verbo, *voluit venire debere ad proximiores*, non dicuntur ſtare conſecutiuè, ſed ſeparatim, & de per ſe, ad notata per Bart. *in l. Seia, §. Caio, ff. de fund. inſtruct.* & dixit Rota *deciſ.*568. *num.*5. *& final. part.*1. *diuerſ.* Nec etiam habent aliquas dictiones relatiuas ad præcedentia, nec ex præcedentibus illatiuas, vt ponderatur ſatis ad hoc propoſitum in *dict. deciſ.*568. *ferè per totam*, tradit Petr. *vbi ſupra quæſt.*6. *num.*22. *&* 41. *& quæſt.*11. *num.*559. Et in tantum iſta verba ſtant de per ſe, & non conſecutiuè ad præcedentia, vt licèt ex prioribus ſubſtitutionibus reſultat fideicommiſſum perſonale ad fauorem deſcendentium, ex inſtitutis ex iſtis verbis, *quoniam voluit*, reſultat fideicommiſſum reale ad fauorem agnationis teſtatoris, vt ſupra in primo fundamento probauimus.

Nec obſtat dictio, *quoniam*, quæ videtur conſecutiua 9
ad præcedentia, reſpondetur, iſtam dictionem eſſe rationalem de ſui natura, & per illam redditur ratio mouens diſponentem, vt probatur in *l. Herennius, & l. mulieris, §. res abeſſe de verb. ſignif.* vbi Rebuff. *verb. quoniam*, & fuit appoſita à teſtatore in noſtro caſu, non acceſſoriè, nec conſecutiuè ad primas ſubſtitutiones, ſed pro reddenda ratione ipſius animum mouente ad reale, & perpetuum fideicommiſſum ſuæ agnationi relinquendum. Vnde iuncta iſta particula, *quoniam*, verbo *voluit*, reddit rationem, & diſponit, vt ſupra probauimus. Et quod nullatenus in prædictis verbis, *quoniam voluit*, teſtator intellexerit de deſcendentibus inſtitutorum, nec ad illos ſe reſtrinxerit, patet, cum ibi ſe referat ad propriam ipſius teſtatoris agnationem, non autem inſtitutorum, quod feciſſet ſi ad illos tantùm illorumque agnationem reſpexiſſet.

Quibus non obſtat teſtatorem ipſius agnationem vocaſ- 10
ſe, ſub qua propriè videntur venire illi, qui linea recta à teſtatore deſcendunt, non verò tranſuerſales, vt notat Ruin. *conſ.*154. *num.*10. *lib.*2. alios referens, & Menoch. *conſ.*233. *num.*15. Vnde cùm Domini Comites Guido, & Marcus Antonius ſint tranſuerſales, non videntur ad iſtud fideicommiſſum inuitati, præcipuè ponderando pronomen, *ipſius*, perſonalitatem ſignificans, iuxta Rip. *in dict. §. Diui num.*3. & alios relatos per Tiraq. *de retract. conuent. §.*1. *gloſ.*6. *num.*25. Quia reſpondetur verba illa, *de agnatione ipſius teſtatoris*, dupliciter intelligi, aut ſpecificè, & effectiuè, nempè de illis de agnatione teſtatoris, id eſt de agnatis deſcendentibus ab illo: alio verò modo intelliguntur genericè, & contentiuè; id eſt de agnatis contentis in domo teſtatoris, & de illius gente, ſub quibus includuntur etiam agnati tranſuerſales teſtatoris, quam diſtinctionem adducunt idem Ruin. & Menoch. *locis proximè citatis*, & pro illa inter alia ponderat Menoch. optimè text. *in l. pronunciatio, §. familia de verb. ſign.* Vndè cùm teſtator de tempore conditi teſtamenti, nec haberet filios legitimos, nec ſpem illos procreandi, ſed tantummodò Dorotheam filiam naturalem, cui pro ſua dote ſcuta 2. mill. legauit, & vocaſſet ad iſtud fideicommiſſum maſculos deſcendentes de ſua agnatione, euidenter conſtat non intellexiſſe de ſuis agnatis effectiuè, & ſpecificè, ſed genericè, & contentiuè, ita vt vocauerit deſcendentes agnatos de ſua domo, & gente Lambertiuorum, quantumcumque tranſuerſales. Quod comprobatur ex eo, quod cùm careret filijs, & deſcendentibus maſculis de ſua linea, inſtituit ſibi hæredes vniuerſales Annibalem fratrem, & Cæſarem ex fratre nepotem, quibus, illorumque filios, & deſcendentes maſculos ſubſtituit, & ſic Tranſuerſales. Vlterius prædicta verba, *quoniam voluit*, apparet non eſſe reſtringenda ad deſcendentes inſtitutorum; Nam cùm illos iam expreſsè vocaſſet, verba iſta nihil adderent, & eſſent ſuperflua, vt conſiderat Bald. *in conſ.* 334. *num.*7. *lib.*3.

Minus obſtat *deciſ.*121. *num.*2. *part.*2. *diuerſ.* quate- 11
nus ibi dicitur reſultare ſimplex, & abſolutum fideicommiſſum, quia teſtator non per viam rationis, ſed per viam principalis diſpoſitionis ordinauit, domum permanere

penes familiam, quaſi ex hoc velint inferre, quod verba prolata per modum rationis dicantur conſecutiuè adducta. Fuit namque reſponſum, Rotam in prædicta deciſione determinare, non poſſe conſecutiuum dici, quod principaliter diſponitur, non autem determinare conſecutiuum dici, quod per viam rationis profertur, tunc enim eſſet inſpiciendum qualiter ratio fuiſſet concepta, quia poſſit eſſe æqualis dicto, quia tunc diceretur conſecutiuè prolata, & reſtringeretur ad dictum. Si autem eſſet ampla, & generalior dicto, tunc ampliaret dictum, & cenſeretur diſpoſitiuè adiecta ex ſuperiùs in quinto fundamento adductis.

Nec etiam obſtare videtur *conſilium* Decij 638. quia, quamuis Rota illud ſæpius canonizauerit, hoc fecit in caſo, in quo loquitur, nempè in fideicommiſſo filijs relicto ad inuicem ſub conditione, ſi quis illorum ſine filijs decederet, adhibita prohibitione alienationis, vt bona perpetuò in familia conſeruarentur, quo caſu optimè decidit præd. conſilium, illam prohibitionem, nouum fideicommiſſum non cauſare; ſed tantummodò cenſeri adiectam retento eodem themate præcedentium ſubſtitutionum, & ad maius robur illarum, qui caſus non adaptatur noſtro caſui, in quo nulla adeſt prohibitio alienationis expreſſa, ex qua velimus nouum fideicommiſſum ad fauorem agnationis teſtatoris elicere, ſed tantùm adeſt illius diſpoſitio, verbis in vim cauſæ, & rationis expreſſis inducentibus prædictum perpetuum fideicommiſſum, ex ſuperiùs latè deductis. Tum etiam, nec rationes adductæ à Decio militant in noſtro caſu, cùm ipſe fundetur in eo, quod prohibitio de qua ibi erat conſecutiua, & acceſſoria ad præcedentes ſubſtitutiones; Vnde ad illas veniebat reſtringenda, in noſtro autem caſu, vt demonſtratum relinquo, verba illa, *quoniam voluit*, *&c.* non acceſſoriè, nec coniunctè ad præcedentes ſubſtitutiones fuerunt adiecta, ſed diſpoſitiuè, & de per ſe, & in diuerſa oratione, & cum differenti verbo *voluit*, & abſque aliqua relatione ad præcedentes, nec illatione ex illis. Alia ratio Decij ea eſt, quia nempè ex fideicommiſſo reſultabat tacita prohibitio alienationis. Vnde ceſſante illa, ceſſat & expreſſa prohibitio, quaſi ordinata ad tacitam, quæ ratio minus intrare poteſt in noſtro caſu, vbi nulla adeſt expreſſa prohibitio, ex quo ſequitur, minus eſſe locum alij rationi adductæ per Decium, nempè prædictam prohibitionem expreſſam, tanquam odioſam eſſe reſtringendam. Vnde deficiente tali prohibitione, ceſſat conſideratio illius odij: Et ſic nimirum ſi prædictum conſilium Decij non intret in caſu noſtro. Vltra quod illius conſultatio ex eo potuit procedere, quia prohibitio de qua ibi, erat nuda, & ſic inualida, & tunc ratio conſeruandi bona in familia cenſetur adiecta ad veſtiendam talem prohibitionem, & non operatur fideicommiſſum reale, prout illud operaretur, ſi dicta prohibitio iam veſtita fuiſſet, aut omninò non adeſſet, prout in noſtro caſu, ex ſupra adductis. Et ita Decij conſilium intellexit, Cephal. *conſilio* 134. *num.* 38. *& ſeqq.* quem refert, & ſequitur Surd. *d. conſilio* 96. *num.* 47. *&* 48.

13 Et ex eiſdem reſpondetur ad dictam deciſionem Fauentinam Fideicommiſſi coram Illuſtriſſ. Pamphilio, loqui in prohibitione alienationis, & in terminis eiuſdem *conſilij* Decij, quo expreſsè illa fundatur. Et eodem modo reſponſio dari valet ad aliam deciſionem prædictam Fanen. Bonorum, coram bonæ memoriæ Cardin. Seraphino. Vltra quòd in illa tam ſubſtitutiones, quàm prohibitio fuerunt factæ ſub vnico tenore, & contextu verborum, adeò vt ex prædicta coniunctione illarum diſpoſitionum, facilè colligi poſſet, mentem teſtatoris fuiſſe, vnum propter aliud inducere, prout in eadem deciſione dicitur, quod longè diſtat à noſtro caſu, in quo optimè, ſubſtitutiones deſcendentium ſubſtitutorum, fuerunt de per ſe factæ, & perfectæ; & poſtea, per prædicta verba, *quoniam voluit*, *&c.* diſpoſitiua, & per ſe in modum rationis prolata, & in diuerſa oratione, huiuſmodi fideicommiſſum fuit introductum in perpetuum ad fauorem proximiorum maſculorum deſcendentium de Caſata, & agnatione ipſius teſtatoris.

14 Vltimò oon obſtat, Annibalem alterum ex inſtitutis à Comite Alexandro obijſſe relicto Cornelio eius filio legitimo, & ſic deficiente conditione, *ſi ſine filijs*, ſubſtitutiones ſubſequentes euanuiſſe, ſaltem quo ad portionem Annibalis, iuxta *conſilium* Oldrad. 21. Quia fuit reſponſum, Oldradi ſententiam non procedere, quoties teſtator vlterius proceſſit ad inſtituendum perpetuum, & abſolutum ſimplex fideicommiſſum, & adſint coniecturæ hoc denotantes, quo caſu conditio, *ſi ſine liberis*, porrigitur ad omnes deſcendentes in infinitum, & ita intelligendam *conſ.* Oldradi, tradunt Dec. *conſilio* 477. Caſtr. *conſ.* 343. *lib.* 1. Curt. iun. *conſ.* 121. Gabr. *conſ.* 123. *num.* 10. *&* 27. *lib.* 1. *& in tit. de fideicommiſſ. concl.* 7. *num.* 4. *lib.* 4. Molin. *vbi ſupra lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 19. Craſſ. *vbi ſupra*, §. *fideicommiſſum qu.* 33. *num.* 6. Marzar. qui hanc dicit receptiſſimam *conſ.* 7. *num.* 10. Peregrin. quamplures adducens *de fideicomm. ſſ. art.* 29. *num.* 30. & Rota ſæpius tenuit. Quod autem huiuſmodi coniecturæ, quin & expreſſa teſtatoris voluntas perpetuandi bona in ſua agnatione adſint in noſtro caſu, ſatis ſuperiùs probatum reliquimus. Ex quibus omnibus Domini de prædicto fideicommiſſo quo ad primam partem dubij conſtare dixerunt. An autem ex illo valeat immiſſio pro ſuo legato Dominæ Imeldæ impediri, hoc particulariter videndum cenſuere.

R. P. D. PEGNA

DECANO.

Compſana Iuriſpatronatus.

Veneris 26. Iunij 1609.

ARGVMENTVM.

Vacationes beneficij, quando duæ inſimul incurrunt, quænam præferatur.

SVMMARIVM.

Papa per indultum conceſſum Ordinario conferendi commendam non cenſetur abſtuliſſe à ſe poteſtatem illam conferendi ea vacante, n. 1.

Vacationes duæ quando concurrunt vna vera, & propria, altera autem impropria, attenditur vera, & propria vacatio, non autem impropria. Ponit exemplum, vt n. 2. *declara vt n.* 3.

DECISIO CXCIV.

Die 12. Nouembris 1607. fuit coram me in hac cauſa reſolutum hoc Monaſterium comprehendi ſub regula octaua: ſed quia Informantes pro Dominis Cardinale Eſtenſe, & Comite Compſano prætendebant à dicta deciſione recedendum, cauſa iterùm propoſita ſuper eiſdem, & vtraque parte informante, Rota in deciſis manſit, ex verbis generalibus regulæ, & ex iure, quod habet Ordinarius prouidendi vacante Commenda vigore indulti Pauli Papæ III. Nam ſatis eſt, quod hoc Monaſterium aliquo modo vacet, vt poſſit, vel à Papa, vel ab Ordinario conferri. De ordinario non erat dubitandum, cùm per indultum haberet prouidendi facultatem. De Papa minus dubitari poterat, quia per indultum Ordinario conceſſum, non cenſebatur a ſe abſtuliſſe poteſtatem, quo minus vacante Commenda io ſuo menſe poſſet iterùm commendare. Felinus poſt Dominicum, quem allegat *in cap. cum olim num.* 6. *de maior. & obedien.* Idem Felinus allegatus à Sarnenſe *ſub regula de impetràn. quæſt.* 6. *verſ. Contrarium*, melius ſe explicat dicens, quod licèt ſtante Commenda beneficium noo dicatur vacare, mortuo tamen Commendatario, negari non poteſt, quin largo modo vacet, quęcunque ſit illa vacatio, ſiue continuatiua, ſiue inductiua per vſum, quæ vacatio venit largo modo appellatione verbi vacare, Pauinus *tract. de offic. & poteſt. Capituli Sede vacante in vltimo prælud.* ſatis enim eſt, quod de præſenti, quando impetratur, verè vacet per obitum, id eſt, quod ratione illius obitus Commendatarij reuiniſcit, & quodammodo inducitur iſta vacatio ex nunc. Vnde videtur, clarum comprehendi ſub illis verbis Regulæ quocunque modo vacatura, cum alijs in deciſione ponderatis, quibus limitatur facultas prouidendi Ordinario conceſſa, ne dicatur Papa perpetuam à ſe conferendi facultatem abdicare voluiſſe. 1

Huic deciſioni non obſtabat potiſſimum illud motiuum, quo vtebantur Informantes pro D. Cardinali Eſtenſe, videlicet, quòd cùm in hoc caſu concurrerent duæ vacationes, vna vera, & propria, vt priùs per mortem Marini, & altera impropria per obitum Cardinalis Commendatarij, in hoc concurſu debent attendi vera, & propria va- 2

Digitized by Google

vacatio, vt prius Verall. *deciſ.345. incip. Vnione diſſoluta parte 3.* Peregr. *deciſ.39. incip. Dubitauit R. P. D. Peregrinus lib.1.* quam refert Puteus *deciſ.13. incip. Tullen. Parochialis lib.3.* quæ deciſiones licèt loquantur in diſſolutione vnionis, locum quoque habent in ceſſatione Commendæ, Caſſadorus *deciſ.2. incip. Facta erat vnio num.8. de vnionib. & deciſ.5. incip. Commendauerat Papa num.17. de priuileg.*

3 Quia fuit reſponſum id motiuum habere locum inter duos collatores, vel quando datur concurſus duorum, quorum vnus habet ius ſuper titulo beneficij ex vacatione iuris, alter verò habet ius ex vacatione facti: Tunc enim in iſto concurſu præfertur ille, qui habet ius ex vacatione iuris, & ſic procedunt allegatæ deciſiones Veralli, Peregrini, & Putei, & aliæ ſimiles. Sed quando non adeſt iſte concurſus, quia videlicet nemo habet ius tituli, & ſic nemo vtitur vacatione iuris, tunc attenditur vacatio facti, etiam ad effectum, vt talis vacatio comprehendatur ſub reſeruatione, quia beneficia de facto vacantia, quando ius non eſt penes aliquem, ſub reſeruationibus comprehenduntur, Biſnettus *deciſ.12. incip. Papa mandauit conferri num.6. de Præb.* Rota *deciſ.8. incip. Nota quod vbi Papa de elect. in antiq.* Caſſad. *deciſ.2. incip. Promotus erat num.2. de Conſtitut.* Rota in cauſa Lucana Præpoſituræ die 13. Martij 1547. coram Mohedano, incip. in cauſa Lucana. Et iſtæ deciſiones expreſsè loquuntur, quando concurrit vacatio iuris, & nihilominus ſi ius non ſit penes aliquem, attenditur vacatio facti ad effectum, vt ſit locus reſeruationi, quod eo magis dicendum erat in hoc caſu, in quo Patronus non curauerat conſumere vacationem iuris, cùm non præſentauerit Regularem, qui potuiſſet ab Ordinario in titulum inſtitui, ſed ſæcularem, cui debet ab Epiſcopo Monaſterium commendari. Vnde per hanc præſentationem, & inſtitutionem non fuit conſumpta vacatio iuris, ſed illa tantum vacatio facti, ſiue impropria, ſiue aliqualis, quæ reſultat per ceſſationem Commendæ, & quæ aperiebat viam ad diſponendum de hoc Monaſterio, quæ cùm contigerit in menſe reſeruato comprehendebatur ſub regula octaua duobus præſertim ſimul concurrentibus, nempè verbis ampliſſimis regulæ, & priuilegio, ſiue facultate diſponendi Comiti competente, quam facultatem diſponendi Papa voluit per regulam auferre Patrono, & ſibi reſeruare.

REVERENDISSIMO P. D. ATTREBATEN.

Mediolanen. Iuris patronatus.

Mercurij 4. Nouembris 1609.

ARGVMENTVM.

De probatione Iuris patronatus, & illius quaſi poſſeſſio quanto tempore inducatur.

SVMMARIVM.

Iuſpatronatus probatur ex fama, iuncta longiſſima poſſeſſione, alijſque indicijs, & adminiculis, n.1.

Liber cenſualis Eccleſiæ probat ad fauorem Eccleſiæ, numer.2.

Ius patronatus probatur non minus per conſenſum patronorum, quàm per præſentationem per obitum, n.3.

Quaſi poſſeſſio Iuris patronatus inducitur per annos quadraginta, n.4.

DECISIO CXCV.

1 DOmini cenſuerunt, poſito nunc, quod non verſemur in perſonis, in quibus Ius patronatus plerumque ex vſurpatione quæſitum præſumi ſolet, conſtare de Iure patronatus Felicis Caſtilionei in Capella, ſeu Eccleſia Sanctæ Mariæ Rubeæ, loci Garbagnati Mediolanen. Diœceſ. Nam illud probatur ex fama iuncta longiſſima quaſi poſſeſſione, alijſque indicijs, & adminiculis, iuxta doctrinam Bald. *in l. cum ſuper, C. de rei vendicatione*, Dec. *conſ.126. num.3. verſ. nam cum agatur, & conſ.117. num.3.* Lambert. *lib.2. par.2. quæſt.10. princ. art.4. num.13.* Caſſad. *deciſ.2. num.4. de probat.* Put. *deciſ.60. in fin. lib.1.* Achill. *deciſ.4. num.19. & deciſ.6. de Iure patronatus.* Fuit dictum in Imol. Iuris patron. 28. Maij 1584. coram bon. mem. Epiſcopo Lauretano, quæ eſt diuerſorum 792. part.1. & in Barchinonen. Vnionis 3. Decembris 1597. coram bon. memoriæ Gypſio, & in Tiraſonen. iuris præſentandi 5. Maij 1593. coram R. P. D. meo Decano.

2 Famam benè probant complures teſtes, cum quibus concurrunt etiam enunciatiuæ, quarum vna eſt anni 1428. in libro cenſuum Menſæ Archiepiſcopalis Mediolanen. in quo iſta Capella taxatur ad ſeptem libras ceræ, & enunciatur huiuſmodi Ius patronatus fuiſſe erectum vſq; ab anno 1336. qui liber per ſe fidem facit, gloſ. *in c. ad audientiam in verb. cenſualem*, vbi Abbas *num.4.* Felin. *num.16. de præſcript.* Boer. *deciſ.105. num.11.* & fuit dictum in Bononien. Iurispatronatus 16. Ianuarij 1608. coram R. P. D. Sacrato.

3 Altera eſt anni 1477. quæ ſi non excedat annos 91. attento initio litis, quod fuit anno 1568. tamen magnum facit adminiculum, vt fuit dictum in Farfen. Territorij 19. Martij 1607. coram R. P. D. meo Decano, longiſſima verò poſſeſſio deducitur ex prouiſione quondam Bernardini de Bamphis ex cauſa permutationis accedente conſenſu Patronorum anno 1501. qui conſenſus non minus probat quaſi poſſeſſionem Iuris patronatus, quàm præſentatio per obitum, Abbas *in cap.1. de relig. domib. num.6. & conſ.54. num.3. verſ. pro hoc etiam facit lib.1.* cuius doctrinam, reiecta opinione Decij *conſ.149. num.4.* tenuit Rota coram Mohedano *deciſ.10. num.3. & 4. de Iure patronatus*, & Creſcentius *deciſ.2. eodem titulo*, & coram R. P. D. Coccino in Lucana Iuris patronatus 7. Maij 1604.

4 Huius autem effectum probat præſentatio, & inſtitutio Ludouici de Caſtilioneo per obitum ipſius Bernardini, Oldrad. *conſ.229. num.2.* qui Ludouicus poſſedit vſque ad prædictum annum 1568. cùm tamen ſufficiat quaſi poſſeſſio quadraginta annorum, vt declarauit Congregatio Illuſtriſſimorum Cardinalium Conc. Trid. Interpretum, & tenuit Rota in d. Barchinonen. Vnionis coram bo. me. Gypſio.

ILLVSTRISS. ET REVEREN. D. CARD. LANCELLOTTO.

Toletana Canonicatus.

Veneris 13. Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

Sanguinis puritas, etiam quod non ſit probata, præſumitur à iure, & allegans impuritatem debet eam probare. Obſeruantia interpretatiua datur, quando verba ſtatuti ſunt dubia, ſecus ſi ſint clara, ſtyluſque, & obſeruantia Curiæ Romanæ omnium aliarum Curiarum obſeruantijs præferenda eſt, præſertim vbi agitur de interpretatione literarum Apoſtolicarum, aut ſtatuti confirmati à Papa.

SVMMARIVM.

Obſeruantia, & ſtylus Curiæ Romanæ debet ſeruari in omnibus alijs Curijs, etiam extra ſtatum Eccleſiaſticum, maximè cùm agatur de interpretatione litterarum Apoſtolicarum, aut ſtatuti a Sede Apoſtolica confirmati, numer.2.

Sanguinis puritas præſumitur etiam non probata, & qui impuritatem allegat illam probare debet, numero 3. & ſeqq.

Obſeruantia interpretatiua non intrat, quando verba ſtatuti ſunt grauia, ſed tantum quando verba ſunt dubia, num.3.

Obſeruantia interpretatiua eſt illa, per quam contenta in ſtatuto effectuantur, non autem illa, per quam inducitur aliquid diuerſum aut contrarium à ſtatuto, n.7.

Remiſſoria non eſt danda ad probandum actus iudiciales, num.8.

DECISIO CXCVI.

1 POſt factas deciſiones ſuper negotio principali coram Reuerend. P. D. meo Marquemontio, & ſententiam ad ipſo prolatam, cauſa coram me in alia inſtantia introducta, petita fuit remiſſoria ab agentibus pro Capitulo ad probandam obſeruantiam ſtatuti, quod ſcilicet pro ſatisfactione illius neceſſe ſit, quod teſtes affirma-

Digitized by Google

tiuè, ſiue poſitiuè deponant de puritate prouiſi, quam tamen remiſſoriam Domini denegandam eſſe cenſuerunt.

2 Et primò: quia dato etiam quod in Hiſpania fuiſſet intellectum, & obſeruatum ſtatutum eo modo, quo Capitulum prætendit, adhuc tamen id non releuaret, quia cùm deuolutis cauſis ad Curiam, & in Rota diſcuſſis alius intellectus, de quo in deciſionibus Domini Marquemontij, fuerit approbatus, & ſecundum illum: & in multis cauſis diuerſis temporibus factæ fuerint multæ deciſiones, & prolatæ ſententiæ: hæc obſeruantia Rotæ Romanæ eſſet in omnem euentum attendenda, & iuxta illam cauſæ decidendæ, & terminandæ, ita vt non ſint ab alijs Tribunalibus exempla quærenda, aut quicquam à teſtibus petendum, cùm ſtylus, & obſeruantia Curiæ Romanæ debeant omnibus alijs præferri, iuxta not. per gloſ. *in c. cum olim in verb. Anglicanis Eccleſiis de conſuet. & in c. vnico in verb. docuit de Sum. Trin. & fid. Cath.* Maximè cum agatur de interpretatione etiam Litterarum Apoſtolicarum nempè ſtatuti à Sede Apoſtolica confirmati, à qua confirmatione robur recipit, vt propterea attendenda ſit interpretatio data in Curia per Delegatos Apoſtolicos, illaque omnibus alijs præualere debeat, *c. cum veniſſent*, cum ibi not. *de iudic. cum ſimil.*

3 Neque obſtat, quod deciſiones Rotales procedant in caſibus, in quibus per teſtes poſitiuè conſtabat de puritate, quia hoc non eſt verum: nam licet in aliquibus caſibus adeſſent in actis teſtes, qui probant puritatem, ſiue quod Prouiſus non deſcendebat ab infectis, nihilominus, de his probationibus non fuit habita ratio, ſed in abſtracto fuit dictum onus probandi incumbere Capitulo, & ſufficere Prouiſo ad hoc, vt eius intentio dicatur probata ſecundùm ſtatutum, quod Capitulum non probet impuritatem, quod patet ex ipſis deciſionibus quinquaginta ab hinc annis factis in Rota in indiuiduo ſuper hoc ſtatuto Toletano, omiſſis quampluribus alijs ſuper ſtatutis Eccleſiarum Legionen. & Oxomen. ac aliarum.

4 In primis enim coram Gropperio anno 1561. per duas vices, nempè 28. Aprilis, & 30. Maij in cauſa Toletan. Portionis, & deinde quinta Maij 1563. in eadem cauſa coram eodem Gropperio Rota ſenſit, quod, quicquid ſit quando Prouiſus non appellat à denegatione Capituli, vel deſerit appellationem, quo caſu inſurgit præſumptio pro geſtis à Capitulo, quando prouiſus appellat, & cauſam appellationis committit, onus probandi ſpectat ad Capitulum, quas deciſiones Gropperij Rota deinde in multis cauſis ſequuta fuit. Sed clarius hoc fuit tentum, & deciſum in alijs cauſis Toletanis, nam coram Illuſtriſſimo Seraphino in cauſa Toletana Portionis 7. Maij 1568. fuit expreſſis verbis dictum, quod hoc ſtatutum nullum onus iniungit Prouiſo. Si tamen ex probationibus factis per deputatum à Capitulo deprehendatur, eum, qui petit admitti, eſſe aliqua macula infectum, tunc ei incumbit onus probandi ſe eſſe purum. Idem & magis expreſsè fuit deciſum in alia Toletana Portionis 2. Maij 1594. coram Illuſtriſſimo Mantica, vbi diſertis verbis dicitur, quod ille, qui petit ad Canonicatum admitti, non tenetur probare, ſe non deſcendere ex ſanguine infecto, quia hoc præſumitur, niſi quando ex inquiſitione facta per Capitulum conſtaret de alia macula ipſius. Et eadem cauſa deuoluta in alia inſtantia coram Reuerendiſſ. Pacen. die 10. Maij 1595. dum ageretur de concedenda Remiſſoria, fuit dictum quod in Rota fuerat reſolutum conſtare de puritate Prouiſi. quod intelligitur de reſolutione prædicta coram Illuſtriſſ. Mantica. Rurſus in alia cauſa Toletana 27. Ianuarij 1595. coram eodem Illuſtriſſ. Mantica, in terminis eiuſdem ſtatuti dictum fuit, quod cùm Capitulum ageret obiectiuè aduerſus Gregorium, qui idoneus præſumebatur, contrarium debebat concludenter probare, quodque in alio caſu probatio Capituli non erat ſufficiens, licèt nihilominus die 13. Martij 1595. fuerint diſcuſſæ probationes Prouiſi, prout etiam fuit factum in hac cauſa. Idem quoque fuit confirmatum in eadem cauſa in alia inſtantia introducta coram Illuſtriſſimo Mellino, die 6. Nouembr. 1595. dum fuit denegata Remiſſoria Capitulo, dictum fuit, quod coram Illuſtriſſ. Mantica fuerat reſolutum conſtare de puritate Prouiſi, quod verificatur etiam in ſupradicta deciſione die 27. Ianuarij 1595. in alia quoque Toletana puritatis ſanguinis 10. Maij coram bon. mem. Litta, dictum fuit etiam expreſsè in terminis huius ſtatuti, quod eo ipſo, quod capitulum non probat impuritatem, eſt probata intentio Prouiſi.

5 Non obſtant deciſiones in cauſa Toletana Portionis 23. Octobris 1594. & 25. Iunij 1595. coram bonæ memoriæ Domino de Rubeis, nam licet in eis dicatur, quod Prouiſus probauerat deſcendiſſe à parentibus, qui erant in quaſi poſſeſſione Chriſtianorum antiquorum, & quod probatio Prouiſi præualebat probationi Capituli, tamen non ideò concluditur, quòd ita ſit neceſſaria poſitiua, ſiue affirmatiua probatio Prouiſi, vt ſine illa non poſſet admitti.

6 Et ſic patet reſpectu huius ſtatuti Toletani, quod licèt fortaſſe in aliquibus cauſis ſecundum facti contingentiam adeſſent in actis probationes ſuper puritate, tamen in illis non fuit factum aliquod fundamentum, nec de illis fuit habita ratio. Sed quod perpetuum Rotæ fundamentum, & continua obſeruantia fuit, attento hoc ſtatuto, quod eo ipſo, quod non probatur impuritas, iudicatur quis purus, & quod Prouiſus non tenetur probare puritatem, niſi quatenus fuiſſet prius probata aliqua macula, ita vt meritò talis Rotæ obſeruantia, ſiue intellectus verbis ſtatuti conformis fuerit ſæpius in alijs cauſis confirmatus, & vltimo loco ſatis ſuperque comprobatus coram RR. PP. DD. Marquemontio, & Sacrato, & nuper coram Reuer. P. D. Manzanedo in cauſa Pacen. puritatis 6. Aprilis præſentis anni.

7 Secundo fuit denegata Remiſſoria, quia verba ſtatuti de per ſe ſunt ſatis clara, & ex illis manifeſtè elicitur ſtatutum non emanaſſe ad includendos deſcendentes ab antiquis Chriſtianis, ſed ad excludendum deſcendentes ex infectis aliqua Saracenorum, aut Hæreticorum macula, vt patet in deciſionibus Rotalibus, & ſententijs in iſtis cauſis Toletanis prolatis, præcipuè verò ex deciſione ſub die 5. Iulij huius anni coram Reuer. P. D. Sacrato, & magis expreſsè in ſecunda deciſione 3. Aprilis 1609. coram R. P. D. Marquemontio, vbi verba ſtatuti ſigillatim ponderantur. Vnde non poteſt circa prædicti ſtatuti interpretationem contraria obſeruantia admitti, cùm illa non intret, niſi in ſtatuto, aut lege dubijs, Bart. *in l. neque num. 2. & in l. diuturna in princip. ff. de legib.* Abb. *in cap. cum dilectus num. 7. de conſtit.* Aret. *conſ.* 115. *num.* 2. Natt. *conſ.* 118. *num.* 1. Surd. *conſ.* 526. *num.* 44. & ſæpè deciſum fuit in Rota, & ſignanter in cauſa Peruſina Syluarum 23. Ianuarij 1577. coram bonæ memoriæ Cantuccio, quæ habetur inter impreſſas *deciſ.* 39. *num.* 11. *part.* 2. Obſeruantia enim interpretatiua illa eſt, per quam contenta in ſtatuto effectuarentur, non autem illa, per quam induceretur aliud diuerſum, aut contrarium, id namque non eſſet interpretari ſtatutum, ſed quid contra, vel vltra illius diſpoſitionem inducere, quo caſu non eſt interpretatio declaratiua, ſed vel reſtrictiua, aut extenſiua, vt per Aret. *d. conſilio* 115. quin eſſet contrauentio, non obſeruantia, vt in ſimili caſu dixit Rota in cauſa Montis Regalis Iuriſdictionis 15. Nouembris 1604. coram Reuer. P. D. meo Coccino, maximè quia hæc poſſet etiam dici obſeruantia interpretatiua contra ius, quam in deciſorijs non poſſunt Iudices, præſertim Inferiores inducere, Alex. *conſilio* 36. *vol.* 2. Rebuff. *ad leges Gallicas tit. de conſuetud. vſu, & titulo art. 2. gloſ. 3. num.* 15. Aymon. *de antiquit. tempor. par. 4. in princip. num.* 36. & fuit reſolutum in cauſa Aretina Spolij 4. Iunij 1604. coram R. P. D. meo Coccino.

8 Tertiò fuit denegata Remiſſoria, quia cùm talis obſeruantia ſit probanda à teſtibus per depoſitionem actuum, & caſuum, in quibus ita fuit obſeruatum ſuper quibus actibus, & caſibus conficiuntur ſententiæ, & actus iudiciales, ſiue Capitulares, non eſt danda remiſſoria ad iſta probandum per teſtes, Ægid. *deciſ. 9. num. 1. verſ. facit quia*, Rot. *deciſ. 46. de teſtib. in antiq.* & ex hac ratione Rota ſæpè denegauit Remiſſoriam ad probandam obſeruantiam Statuti, vt in cauſa Bonon. Portoni 9. Martij huius anni coram R. P. D. meo Decano, & deinde in eadem cauſa die 10. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Pamphilio.

REVERENDISSIMO P. D. CAVALERIO.

Romana Concordiæ Sancti Petri.

Veneris 16. Nouembris 1600.

ARGVMENTVM.

Conſtitutio Papæ non tollitur per non vſum, neque per contrarium vſum, niſi data ſcientia Papæ, & illius tolerantia, & acquieſcentia, & inſuper curſu 40. annorum.

SVMMARIVM.

Beneficiati Baſilicæ S. Petri vigore Conſtitutionum Summorum Pontificum vocari debent in alienationibus rerum immobilium, & iurium dictæ Baſilicæ, necnon etiam in locationibus Caſalium vltra Nouennium, & domorum vltra, tertiam generationem, ita vt habeant vocem conſentiendi, & diſſentiendi, n.1. & ſeqq.

Niſi *dictio, vbi eam procedit negatiua, concludit, & affirmat in exceptis, n.1. in fine.*

Conſtitutiones Papæ per non vſum non tolluntur, niſi data ſcientia, tolerantia, & acquieſcentia ipſius Papæ, n.3. & n.4. vbi amplius quod iſte non vſus debet præſcribi ſpacio 40. annorum, n.4.

Conſtitutio vt per non vſum abrogata cenſeatur probari debet contrarium vſum fuiſſe obtentum in contradictorio iudicio, num.5.

Præſcriptio allegari non poteſt ab eo, qui habet malam fidem, num.6.

DECISIO CXCVII.

1 Dubium erat, An in alienationibus rerum immobilium, & iurium Baſilicæ Sancti Petri, nec non in locationibus Caſalium vltra nouennium, vel Domorum vltra tertiam generalem Beneficiati vocari debeant, ita vt habeant vocem conſentiendi, & diſſentiendi. Et Rota ad fauorem Beneficiatorum reſpondit affirmatiuè, quia quicquid ſit de iure communi, in hoc caſu non erat ad illud recurrendum, cùm adeſſent prouiſiones particulares Summorum Pontificum. Nam quo ad alienationes rerum immobilium, & iurium in Conſtitutione Nicolai III. fel. memor. in libello impreſſo *num.25.* adſunt verba clara, quæ ſunt iſta: *Huiuſmodi vero Beneficiati cum ad tractatus Capituli admittantur, nec vocem in Capitulo habeant, nec aliquam poteſtatem de iuribus, bonis, ſeu quibuſcunque negotijs ad ipſam Baſilicam pertinentibus diſponendi, niſi vbi de alienatione rerum immobilium, vel iurium dictæ Baſilicæ ageretur, tunc enim aſſentiendi, & diſſentiendi huiuſmodi tractatibus vocem habeant.*

2 Quo verò ad reliqua adeſt Motus proprius fel. record. Pauli III. in quo ſunt hæc verba ampliatiua: *hoc nihilominus noſtro decreto ad præſens declarantes, quod cum ex antiqua Conſtitutione ſancitum ſit, Beneficiatos non habere vocem aliquam, nec poteſtatem in Capitulo, niſi vbi de alienatione bonorum immobilium, vel iurium ageretur, eam exceptionem intelligendam eſſe etiam vbi tractaretur de locatione Caſalium vltra nouennium, vel Domorum vltra tertiam generationem, etiam ſi hactenus prædicta vltra illud tempus ſine ipſorum Beneficiatorum interuentu locari conſueuerint.* In quibus verbis Conſtitutionis Nicolai repetitis in hoc Motu proprio Pauli III. Domini præcipuè conſiderabant dictionem illam *niſi*, quæ vbi præcedit negatiua includit, & affirmat in exceptis, Gemin. *conſ.* 15. *num.18. verſ. ſuper quinto*, Bart. *conſil.46. num.11. lib.* 2. Iaſ. *in l. actione num.3. C. de tranſact.* Alex. *conſ.83. num.* 3. *lib.1.*

3 Nec dixerunt obſtare, quod pro parte Canonicorum excipiebatur, videlicet præfatas Conſtitutiones non fuiſſe vſu receptas, dum ipſi oſtendebant plures alienationes factas à Canonicis ſine interuentu Beneficiatorum. Vnde iura pro parte Beneficiatorum adducta non videbantur facere fidem tanquam effectu carentia, *cap. cum dilectus de fid. inſtrum.* Abb. *conſ.53. num.3. lib.2.* Natt. *conſ.* 574. *num.14. & conſ. ſeq. num.9.* Bart. *conſilio* 144. *num.1. lib.1.* Gozad. *conſ.23. num.9.* Cephal. *conſ.96. num.15. & ſeq. lib.1.* Roland. *conſ.32. num.8. lib.4.* Quia reſpondebatur, quod de effectuatione, & vſu Bullæ Nicolai III. conſtat ex confirmatione in Motu proprio Pauli III. & nihilominus eo ipſo quod ſunt promulgatæ Conſtitutiones Papæ dicuntur effectuatæ, nec poteſt contra illas induci non vſus, neque contrarius vſus: niſi data ſcientia eiuſdem Papæ, Abb. *in cap. vlt. num.4. verſ. vnde ibi de treg. & pace*, Felin. *in cap.1. num.6. verſ. lex noua eod. tit.* vbi aſſignat rationem, quia ſcilicet Princeps ſciendo, & tolerando videtur acquieſcere, & teſtatur de communi, Couar. *variar. reſolut. lib.2. cap.16. num.6. verſ. quinto ſunt*, Put. *deciſ.1. in fine lib.1.* vſus enim, & obſeruantia non requiritur in Conſtitutione Papæ de forma ſubſtantiali, ſed accidentali, Felin. *in d. c.1. num.13. column. pen. verſ. benè facit.*

Et propterea Domini non putauerunt intrare præſcri- 4
ptionem allegatam, quia ad eam inducendam eſſet neceſſaria conſuetudo rationabilis præſcripta ſpacio 40. annorum, iuxta terminos *cap. vlt.* vbi gloſ. *in ver. legitimè de conſuetud.* Rota *deciſ.6. num.5. eodem tit. in nou.* Abb. *in dict. cap.1. num.4. verſ. ego ſic diſtinguerem de tregua, & pace.* Talis autem præſcriptio formata hic non adeſt, quia non conſtat de aliqua ſcientia Papæ, vt dictum eſt, nec poteſt dici, quod Papa ſciuerit, ex quo in quadam alienatione facta à ſolis Canonicis Paulus III. derogauit defectui conſenſus Beneficiatorum, quia ex eo non arguitur ſcientia Papæ, imò potius colligitur, quod Papa in alijs ſimilibus alienationibus putauit interuenire conſenſum Beneficiatorum ex regula vulgari, quod exceptio in vno caſu firmat regulam in caſibus non exceptis. Sed etiam quod Papa ſciuiſſet, non poteſt talis ſcientia ad effectum inducendi contrarium vſum ſuffragari, ſtante clauſula in eodem Motu proprio Pauli, etiam ſi hactenus prædicta ſine ipſorum Beneficiatorum conſenſu locari conſueuerint.

Minus conſtat de aliqua contradictione Beneficiato- 5
rum: nam neceſſe erat probare ad inducendam præſcriptionem, quod in talibus alienationibus Beneficiati voluerint interuenire, & fuerint reiecti, Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina num.68. de cauſ. poſſ. & propr.* & cum vſus conſtitutionis regulariter ſemper præſumatur, Gozad. *conſ.16. num.16.* Caputaq. *deciſ.220. par.2.* oportet probare contrarium vſum obtentum in contradictorio iudicio, Gabr. *conſilio* 84. *num.60. vol.2.* Neque etiam viſa fuit probata ſcientia Beneficiatorum in alienationibus allegatis, quia licèt in ijs aliqui ex ipſis fuerint adhibiti teſtes, non infertur ex hoc, quod alij ſciuerint, nec tales, qui ſciuerunt, potuerunt alijs, aut ſucceſſoribus præiudicare, vltra quod neque conſtat tales, qui ſciuerunt alienationes, habuiſſe notitiam Priuilegiorum, & Conſtitutionum præfatarum.

Viſa etiam fuit releuans commiſſio cauſæ obtenta tem- 6
pore Iulij III. à Beneficiatis contra Canonicos ſuper hac admiſſione ad alienationes, & alijs de quibus hodie controuertitur, ex qua non ſolum excluditur prætenſa Beneficiatorum patientia, ſed oſtenditur clara, & aperta contradictio. Tandem cùm Conſtitutio Nicolai III. ſit facta de communi conſenſu, & vnanimi voluntate Archipreſbyteri, & Capituli, vt in ea dicitur *n.98.* & conſeruetur in Archiuio Capituli non putauit Rota, quod Capitulum poſſet allegare præſcriptionem, ſtante mala fide, *reg. poſſeſſor. de reg. iur. in 6.* Aym. *conſ.146. per tot.* Caputaq. *deciſ.24. num.1. & 2. & deciſ.362. lib.2.* Et ex his Domini reſoluerunt contra Capitulum, & Canonicos, verùm quia opponebatur dictum Motum proprium Pauli III. fel. me. non eſſe in forma probanti, dictum fuit, quod ſuper hoc particulariter videretur.

REVERENDISSIMO P. D. CAVALERIO.

Vratislauien. Matrimonij.

Veneris 27. Nouembris 1609.

ARGVMENTVM.

Matrimonium probatur coniecturis, & præſumptionibus, quando de eo agitur incidenter ad effectum legitimitatis ſobolis, & ſucceſſionis filiorum, & de pluribus coniecturis, & adminiculis in hac probatione.

SVMMARIVM.

Matrimonium probatur præſumptionibus, & coniecturis, vbi de eo agitur incidenter ad effectum legitimitatis ſobolis, & ſucceſſionis filiorum, num.1.

Inſtrumenti tranſumptum non concurrentibus debitis requiſitis alijs coniecturis, & præſumptionibus adminiculatum, animum iudicis ad illi fidem adhibendum inducunt, num.2.

Probationes ſunt iudicis arbitraria, num.2.

Confeſſio procuratoris etiam non docti de errore renocari poteſt, num.3.

Confeſſio, quæ de ſui natura non præiudicat, ſi veriſimilis eſt, attenditur, num.3.

Supplicatio à ſupplicante non ſubſcripta an ſupplicanti noceat, num.4.

Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam ſine citatione partis faciunt adminiculum, n.5.

Iura non in forma probanti, licet non probent, faciunt adminiculum, n.6.

DECISIO CXCVIII.

1 DVbitaui in hac cauſa: An ex tranſumpto iunctis adminiculi probaretur matrimonium, & Domini affirmatiuè reſponderunt, moti ſunt ea ratione, quia vbi agitur de probatione matrimonij incidenter ad effectum legitimitatis ſobolis, & ſucceſſionis filiorum ſufficiunt leuiores probationes, præſumptæ videlicet, & coniecturales, Patiſ. *conſil. 57. num.41. vol.4.* Ferret. *conſil. 49. num.1.* Gemin. *conſil. 27. num. 7. in fin.* quod conſilium ſæpè fuit à Rota Canonizatum, præcipuè in vna Romana, ſeu Amerina Domus 8. Iunij 1576. coram bon. me. Lauretano, in cauſa Parmen. Status 20. Martij 1556. coram Antonio Auguſtino, & in eadem Parmen. Status 6. Martij 1592. coram bon. me. Illuſtr. Seraphino, vbi loquitur in caſu, quando conſtabat de malo initio, videlicet de concubinatu præcedente, prout in hoc caſu, licèt tunc requirantur coniecturæ plures, & fortiores.

2 In hoc autem caſu Domini cenſebant adeſſe coniecturas, & adminicula ſufficientia, nam primo datur tranſumptum cum recognitione Senatorum Ciuitatis Schiuldnicenſis, in quo continetur die Mercurij 31. Auguſti fuiſſe contractum matrimonium inter Dominum Danielem Seidlitium, & Euam per Parochum cum benedictione, & alijs cæremonijs, &c. præſentibus teſtibus, vt in eo legitur. Et licèt hoc ſit ſimplex tranſumptum, quod per ſe non probat non concurrentibus requiſitis per text. vbi Doct. *in cap. vlt. de fid. inſtrum.* quia eſt ſimplex ſcriptum informis, tamen quando concurrunt adminicula, & coniecturæ tales, quæ ſufficiant ad inducendum animum Iudicis ad credendum illi, cùm probationes ſint arbitrariæ, tunc talis ſcriptura plenè probat, & habetur pro concludenti probatione, Caputaq. *deciſ.234. part.1.* Pro adminiculo autem præſentis tranſumpti Rota conſiderauit hic concurrere plura. Et

3 Primò concurrit confeſſio procuratoris D. Sigiſmundi Zedlitz in libello porrecto coram R. D. Nuncio Apoſtolico penes Maieſtatem Cæſaream reſidente, in quo non ſolùm narratur matrimonium, ſed etiam locus, perſonæ contrahentes, & dies, quæ omnia concordant cum contentis in dicto tranſumpto, à qua concordantia circumſtantiarum oritur veriſimilitudo, & ſic licèt hæc confeſſio Procuratoris fuerit reuocata, & reuocari potuerit etiam non docto de errore, Caputaq. *deciſ.198. part.1.* cum ibi allegatis. Tamen confeſſio, quæ de ſui natura non præiudicaret, quando eſt veriſimilis, attenditur, & ſic benè inſeruit pro adminiculo, Dec. *conſ.96. n.3. & 4. verſ. nec obſtat*, Aym. *conſ.202. n.48.* & fuit dictum in vna Regien. bonorum 23. Iunij 1578. coram Illuſtriſſ. Card. Blancherto.

4 Secundùm admioiculum deſumebatur ex confeſſione D. Sigiſmundi in ſupplicatione porrecta Maieſtati Cæſareæ in illis verbis dum narrat (quod Daniel ſe obligauit, & obſtrinxit concubinam dimittere, & ſecundùm propoſitum ſuum contra Veſtræ Cæſareæ Maieſtatis edicta, vt & tunc temporis reſidentis loci Ordinarij Epiſcopi Matrini inhibitionem, ac coniugio ſibi iungere noluit, nec debeat. At ſtatim poſt liberationem contra omnes pollicitationes aliud attentauit, & in effectum produxit, & in minimo ante actis non obſecundauit) quæ ſupplicatio, licèt non ſit ſubſcripta à D. Sigiſmundo, tamen quod eius etiam nomine inter cæteros fuerit data apparet ex illis verbi, *At mihi Sigiſmundo à Zedlitz Præſidi in inuidiam, damnum, & ignominiam, &c.*

Tertiò viſum fuit conſiderabile adminiculum reſultans ex depoſitionibus trium teſtium inſtrumentariorum examinatorum ad perpetuam rei memoriam ſuper huiuſmodi matrimonio contracto, qui licèt ſint examinati ſine citatione partis, tamen faciunt adminiculum, præſertim ſtante etiam teſtimonio Senatus Vratiſlauien. ſuper recognitione inſtrumenti cum ſigillo, & ſubſcriptione Secretarij, licèt enim pars non fuerit citata, nihilominus tamen adminiculum reſultat ex eo, quod tranſumptum non erat tentum in occulto, Puteus *deciſ.359. n.3. lib.2.* 5

Accedebant prædictis plura alia videlicet condonatio delicti, & licentia, quam Daniel ab Imperatore obtinuit teſtandi in fauorem Euæ vxoris, & liberorum, quos per ſubſequens matrimonium legitimauit, vt ibi dicitur. Item teſtamentum Danielem, qui vocat Euam coniugem, de quibus in Summario *num. 2.* Item ſententia Conſiſtorij Vratiſlauien. lata ſuper validitate matrimonij, inter Danielem, & Euam confirmata ab eodem Imperatore. Item litteræ exequutoriales Imperiales emanatæ, vt in Summario *prædicto num.4. & 5.* Et quamuis opponeretur iura prædicta non eſſe in forma probanti, reſpondebatur quod etiam ſcripturæ informes, quæ per ſe non probant, inſeruiunt pro adminiculo, Baldus *conſ.204. num.7. lib.3.* Ex quibus omnibus ſimul iunctis Rota cenſuit ſatis concludenter probatum eſſe matrimonium, de quo in tranſumpto in Danielem, & Euam. An autem huiuſmodi matrimonium fuerit ſolemniter factum cum omnibus requiſitis poterit particulariter viderit. 6

R. P. D. PEGNA DECANO.

ARGVMENTVM.

Seruitus quando dicatur realis, quando perſonalis, & quando mixta, quandove ſtatuta inter ſubditos, & Dominum alicuius Caſtri per viam conditionis conditum liget ſucceſſorem.

SVMMARIVM.

Seruitus alia eſt perſonalis, quæ debetur à perſona perſonæ, & alia realis quæ debetur à re rei, ſiue ſit vrbana, ſiue ruſtica, & alia eſt ſeruitus mixta, quæ debetur à re perſonæ, num.2.

Seruitutum perſonalium mixtarum aliæ ſunt nominatæ, & aliæ innominatæ, & ponuntur exempla, num.2. in fin.

Seruitus conceſſa vniuerſitati perpetua cenſenda eſt, quia vniuerſitas, nunquam moritur, n.3.

Legatum vſusfructus relictum communitati durat per centum annos, n.4.

Seruitus dicitur mixta, quando deſeruit perſonis, & hominibus alicuius Caſtri in perpetuum, vel quādo eſt conceſſa hominibus ad vſum perſonæ reſpectu animalium, & non determinatæ ad certum numerum animalium, & generaliter, ex quibus verbis cognoſcatur ſeruitutem conceſſam eſſe mixtam, & non perſonalem, n.5. 6. 7. & 8.

Statuta, & conuentiones factæ a Domino alicuius Caſtri cum ſubditis ligant etiam ſucceſſores, n.9. Declara, vt num. 10. & 11.

Singularis ſucceſſor non ligatur conuentionibus initis cum anteceſſore, niſi onera ſint realia, num. 10. Declara, vt n.11.

Seruitus realis conſtitui non poteſt, niſi quatenus prædio vſui eſſe poſſit ad vtilitatem, vel ad amœnitatem. Exempla ponuntur, num.11.

Seruitus realis ſiue perſonalis, an, & quando tranſeat ad ſucceſſorem, n.12.

Facultatiua Confeſſio facta à Domino alicuius prædij numquid obliget ſingularem ſucceſſorem concedentis, n.13.

Conuentiones factæ in contractu ſocietatis morte ſocij finiuntur, n.14.

Colonus Partiarius non dicitur propriè ſocius, ſed ſapit potius naturam conductoris quam ſocij, n.14. verſ. Quia facit reſponſum.

Ser-

Seruitutem in re ſua ad ſui ipſius vtilitatem imponere quis non poteſt, n.15.

Statuta per viam conuentionis per incolas, & homines alicuius Caſtri cum ſuo Domino fieri poſſunt, num.17. & num.21.

Statuta, ſiue loquantur in rem, ſiue in perſonam non afficiunt bona ſita extra territorium ſtatuentium, n.7.

Statuta alicuius Caſtri procedunt, & habent locum in pertinentijs dicti Caſtri, n.17.

Confœderationis Ciuitatum, vt earum ſtatuta inter eas ſeruentur valent, n.18.

Partium præſentia, & patientia præſumitur interfuiſſe in ſtipulatione, niſi contrarium probetur, n.20.

DECISIO CXCIX.

1 IN hac cauſa fuerunt factæ plures Deciſiones, quas Informantes pro faciliori reſolutione Dominis exhibuerunt. Tandem præſuppoſitis Statuto Caſtri Sancti Poli, & illius procemio cum ſubſcriptione Abbatis Farfenſis olim eiuſdem Caſtri Domini. Et deciſione facta die 23. Martij 1590. coram Domino Cardinale Platto tunc Rotæ Auditore, & huius cauſæ Iudice. Et inſtrumento venditionis factæ per bon. mem. Paulum Iordanum Vrſinum Cardinali Cæſio de Caſtro, & Prædio, ſeu tenuta Marcellinæ. Et quaſi poſſeſſione onerum firmatorum ſuper tenuta ante, & poſt tempus venditionis. Et quod Dominus Paulus Iordanus acquiſiuerit tenutam à Ioanne Antonio de Sancto Seuerino, qui eam emerat à prædicto Abbate, & alijs hincinde deductis: dubitaui. An dicta Statuta ligarent Paulum, & illius ſucceſſores reſpectu Tenutæ Marcellinæ, in caſu & ad effectum, de quo agebatur. Effectus autem erat videre, non in abſtracto, ſed in concreto, an diminutione valoris foret habenda ratio onerum, vel ſeruitutum tenutæ Marcellinæ: & an teſtes, qui illa in toto, vel in parte ignorabant, probarent valorem prædictæ tenutæ.

2 Dubium fuit ſæpè propoſitum, nemo die 13. Iunij 1607. & die 9. & 23. Iunij 1608. & propter difficiles iuris articulos, qui vtrinque fuerant excitati, non fuit capta reſolutio. Demum in hac propoſitione, re maturè diſcuſſa, Rota cenſuit, ſtatuta ligaſſe Dominum Paulum, & ſucceſſores etiam reſpectu tenutæ Marcellinæ. Et quoniam Informantes pro Domino Don Virginio prætendebant articulum verſari in ſeruitute perſonali, quæ non tranſit ad ſucceſſores, pro parte verò Domini Ducis Cæſij contendebatur verſari in ſeruitute reali, vel ſaltem mixta: Præmiſſa tripartita illa, & communi ſeruitutum differentia, vt alia ſit ſeruitus merè perſonalis, quæ debeatur à perſona perſonæ, *l.1. & ſeq. ff. de ſtat. hom. l.1. & ſeq. ff. qui ſint ſui, vel alieni iuris, §.1. & ſeq. Inſtit. de iur. perſonar. gloſ. communiter recepta in l.1. ff. de ſeruit.* Alia ſit merè realis, qualis eſt quæ debetur à re rei, ſiue ſit vrbana, ſiue ruſtica, vt declarant magiſtraliter Doctores, & ſignanter Bart. *in l.1. ff. de ſeruit.* & Faber. *in §. aquè ſi agat. Inſtit. de action.* & Antonius Gomezius *tom.2. variar. reſolut. cap.15. num.1. & 22.* Tertia verò mixta, quæ debetur à re perſonæ, & inter ſeruitutes perſonales mixtas, aliàs eſſe nominatas, vt vſumfructum, vſum, & habitationem, aliàs verò innominatas, vt ius paſcendi, ligna cædendi, calcem coquendi, arenam fodiendi, & ſimiles, Bald. *in Rub. C. de vſufruct. num.3. & in l. ſi plures num.12. C. de condit. inſert.* latè Cæpolla *tract. de ſeruit. vrb. præd. cap.9.* in caſu autem propoſito, natura, & circumſtantijs contractus, de quo agebatur inſpectis, Rota cenſuit, ſeruitutem hanc ad genus mixtarum perpetuarum potiùs fuiſſe referendam.

3 Primò, quia non poterat in dubium reuocari, quin fuerit conceſſa ob commoditatem, & vtilitatem Caſtri, ſeu Vniuerſitatis, vt ſæpè dicebatur in Statutis, & ſignanter *cap.23.* ibi, *à loro commodità:* & ideò cùm vniuerſitas numquam moriatur, perpetua erat cenſenda, Bald. *conſ.202. incip. Ad euidentiam, verſ. item quia ſeruitutes lib.2.* Iaſ. *in d.§. æquè n.9. Inſtit. de action.* Bartholomæus Cæpolla *tr. de ſeruit. vrban. prædior. cap.2. num.1. 2. & 5.* & in terminis Ludouicus de Caſanate *conſ.42. incip. in ſubtili ſeruitutum tractatu num.23.* vbi affirmat Zaſii opinionem veram eo reſpectu, vt ſeruitus iſta Communitati debita, ſit perpetua, cùm Communitas nunquam moriatur, *l. proponebatur, ff. de iudicijs*, non tamen eo reſpectu, vt debeatur à re rei, cùm clarè dicat, deberi à re perſonis, quem ſenſum videtur habuiſſe Rota in deciſione in hac cauſa facta coram bon. memor. Litta die 16. Februarij 1604.

Nec refragatur Cæpolla *de ſeruit. vrb. præd. c.4. de vſufruct. in fine*, dum ſenſit legatum vſusfructus relictum Communitati durare per centum annos, quia quicquid ſit de iſta opinione, hic non agebatur de vſufructu legato, ſed de ſeruitute conſtituta per viam conuentionis. 4

Secundò pro mixta ſeruitute excludente obligationes perſonales, ponderabantur verba multorum Statutorum ipſius Caſtri: nam *cap.23.* ita cautum legebatur: *E' eſſi huomini poſſano vſare detti tenimenti con qualunque beſtia ſenz' altro pagamento, ò ſeruitio, eccetto nelli porci, per li quali detti huomini debbano pagare per la ſpiga, e per la ghianda, ſecondo che in queſti ſtatuti ſarà ordinato:* & paulò poſt in eodem Statuto, *che li detti huomini poſſano nelli detti tenimenti, luoghi, e ſelue tagliare, e cogliere qualunque poma, & frutto ci foſſero, a loro commodita, ſenz' altro pagamento.* Et paulò poſt ibidem. *Che li huomini non poſſano tagliare traui per foraſtieri ſenza licenza del Signore,* & ſubditur in fine: *In ogni altro modo detti huomini poſſano vſare li tenimenti, e ſelue predette à loro commodità.* Et cap.36. *Che li huomini poſſano vſare detto tenimento como vogliono, ſecondo è ſtata loro antica conſuetudine, reſeruata al Signore la ſeſta parte delli lauori, la ragione della ſpica, e che gli huomini paghino al prefato Signore dodici danari per porco, per la ghianda di detto tenimento, ò ci ſia, ò non ci ſia.* Et *cap.43.* Remittitur arbitrio hominum paſcere porcos facta certa ſolutione. Vnde reſultat conſeruatio iuriſdictionis ipſius Communitatis, & tandem *cap.24.* ſtatuitur, *che li huomini, che hanno pecore, ò altre beſtie armentine non le poſſano mettere in dette ſelue da' 15. d'Ottobre ſino alla Feſta di S. Nicola riſeruata à ciaſchedun paſtore quattro beſtie armentine, e li boui aratori, quali poſſano andare per tutto d'ogni tempo.* 5

Ex iſtis enim Statutorum verbis apparebit, tenutam Marcellinam ſeruiſſe hominibus Caſtri S. Poli, & conſequenter ſeruitutem fuiſſe mixtam, cùm prædium ſeruiat perſonis, & hominibus Caſtri in perpetuum, & amplius, quod quando indeterminatè eſt facta conceſſio hominibus ad vſum perſonæ reſpectu animalium, & non determinatè ad certum numerum animalium, vt in *dictis Statutis*, ibi, *che poſſano vſare*: quod verbum pertinet ad vſuarium, Cæpol. *de ſeruit. vrb. præd. c.5. n.2. verſ. item ſcias;* acquiritur ſeruitus cum illa qualitate, nec ceſſat conceſſio; ex eo quod certa genera animalium poſſint paſcere; ſufficit enim quod reſpectu illius generis conceſſio fuerit ſecundùm neceſſitatem perſonarum Caſtri, alias enim non darentur ſeruitutes ſeparatæ lignandæ, piſcandi, paſcendi, & aliæ, quæ pro furnis, & Molendinis competunt, quæ omnes ſunt ſeruitutes diſtinctæ, & ſeparatæ ex deductis per Cæpollam *de ſeruit. vrb. præd. cap.9. n.2.* & tamen omnes poſſunt eſſe in eodem prædio. 6

Tertiò ſeruitus perſonalis excludebatur ex eo, quod in hac conceſſione dabatur facultas paſcendi boues aratorios quocunque anni tempore, quod cùm ideò fiat, vt prædia colantur, iſta ſeruitus non perſonalis, ſed potius onus reale perpetuum erat cenſendum, præſertim cum non eſſet actum, vt cùm perſona finiretur, *l. pecoris, ff. de ſeruit. ruſt. præd.* vbi notant Bart. & Doctores. 7

Placuit etiam doctr. Baldi *in l. ſi plures n.13. C. de cond. inſtr.* vbi cùm aliquando Veneti conceſſiſſent Placentinis tranſitum per quendam Pontem, quem tunc Veneti poſſidebant, abſque ſolutione alicuius vectigalis, & poſtea pons ille factus eſſet de diſtrictu Paduano, & Paduani peterent vectigal, & Placentini dicerent ſe non teneri, quia iſta ſeruitus perpetuò fuit conceſſa, pro Placentinis reſpondit Bald. 8

Et ex prædictis iure fuit firmata regula contra D. Paulum, & eius ſucceſſores, quod per ſtatuta etiam reſpectu tenutæ Marcellinæ fuerint ligati, quoniam quilibet ſucceſſor, & habens cauſam à ligato ex conuentione cum ſubditis facta per anteceſſorem remanet ligatus, *c.1. de prob.* vbi Abb. & Felin. *notab.1.* Zabatel. *conſ.147. n.2. in fin.* Gabr. *de iur. quæſ. non toll. concl.5. n.1.* Natt. *conſ.122. incip. in præſenti cauſa n.5. lib.3* & aptius ad hunc caſum Bald. *d. conſ. 202. n.2. verſ. amplius eſt ſubtilius lib.2.* vbi quod ſucceſſor territorij, & iuriſdictionis dicitur ſucceſſor vniuerſalis. 9

Non obſtat potiſſimum fundamentum, quo vtebantur Informantes pro Domino Don Virginio, quod obli-

gatio onerum, aut ſeruiturum, de quibus agebatur, ideò fuerat perſonalis, nec tranſiuerat ad Dominum Paulum, & eius ſucceſſores, quia quoad tenutam Marcellinæ erant ſingularis ſucceſſor, cùm illam emerit à Sanſeuerino, per regulam. Quod ſingularis ſucceſſor non ligatur conuentionibus initis cum anteceſſore, niſi onera ſint realia, ita vt tenuta illis ſpecialiter fuerit obligata, *l. emptorem, C. locati*, vbi Bald. *in princip.* Alexand. *in l. ſi filio, §. fin. ff. ſolut. matrim.* Bart. *in l. mela, §. fin. num. 3. ff. de alim. & cibar. leg.* Cæpolla *de ſeruit. vrban. præd. c. 2. num. 5.* Iaſ. *in §. æquè n. 9. & 13. cum plurib. ſeqq. Inſtit. de act.* vbi Bartoli opinionem dicit communem.

11 Quia fuit reſponſum primò, quod licet iſta ſeruitus non poſſet dici merè realis, ex quo in tali ſeruitute requiritur prædium dominans, & prædium ſeruiens: per ſeruitutes enim reales prædia prædijs ſeruiunt, & res rebus, non poteſt enim vltra conſtitui ſeruitus verè realis, quam quatenus prædio vſui eſſe poteſt ad vtilitatem, vel ad amœnitatem, *l. ergo, & l. veluti, ff. de ſeruitut. ruſtic. prædior. l. hoc iure de aqua quotidiana, & æſtiua, l. luminum, ff. de ſeruit. vrb. prædior.* vt benè explicat Iacobus Cuiacius *ad l. 8. de ſeruit. & tract. 9. ad Africanum in principio, in explicatione, l. cum eſſet, §. per plurium, ff. de ſeruit. ruſtic. prædior.* & cum in hoc caſu propoſito homines Caſtri Sancti Poli poſſent ligna ſcindere, glandes colligere, & depaſcere in tenuta Marcellina, nec prædia ipſorum haberetur reſpectus, & ideò iſta conceſſio non poſſet dici ſeruitus merè realis, cùm adeſſet prædium quidem ſeruiens, quæ eſt tenuta Marcellina, ſed deeſſet prædium dominans hominum Caſtri Sancti Poli, licet enim id eſſet verum in facto, non tamen inde inferebatur, quod eſſet ſeruitus perſonalis, cùm conceſſio remaneret ſub genere ſeruitutis mixtæ, & eſſet onus quoddam afficiens prædium, & obligatio quædam perpetua ipſi prædio inhærens, & conſequenter obligans ſucceſſorem.

12 Secundò fuit dictum non fuiſſe admittendam illam conſequentiam, non eſt ſeruitus, ſeu obligatio realis, ſed potius perſonalis: Ergo non tranſit ad ſucceſſores. Ea enim cum iuris regulis pugnare videbatur, *l. venditor, ff. commun. præd.* vbi licet mari ſeruitus imponi non poſſit, tamen ſi vni fundo lex dicta ſit, ne contra alium fundum piſcatio exerceatur, hanc legem ſeruari oportet, tam per eum, qui illam recipit, quàm per illius ſucceſſores, & ne ſupereſſet occaſio dubitandi Iuriſconſultus expreſsè dixit, obligari per ſtipulationis, vel venditionis legem, perſonas tam poſſidentium, quàm in ius eorum ſuccedentium. *Item in l. cum eſſent, §. per plurium, ff. de ſeruit. ruſtic. præd.* ſpecies ponitur huic articulo valdè accommodata, dicitur enim prædium Domino prædij ſeruire non poſſe. Item ſeruitutis ſeruitutem non poſſe conſtitui, ideòque eum, qui aquæductum per alienos fundos habet, non poſſe Dominis illorum fundorum, nec etiam alijs concedere hauſtum aquæ, ſicque conſtituere illam ſeruitutem, additur tamen pacto, vel ſtipulatione interuenientibus hoc concedi ſolere, vnde in propoſito licèt verùm eſſet, hæc onera non cenſeri ſeruitutes, aut conceſſiones merè reales, non tamen inferebatur, non eſſe onera realia perpetuam obligationem inducentia, quæ poſſit ad ſucceſſores tranſire ex conuentione, & pacto inter Dominum, & homines Caſtri inito. Cùm ergo ex his conſtaret, articulum verſari, non in conceſſione facta perſonæ ſingulari, ſed Communitati, quæ nunquam moritur, *l. proponebatur, ff. de iud.* licèt ſine veri præiudicio concederetur iſtam conceſſionem, ſiue ſeruitutem magis accedere ad naturam ſeruitutis perſonalis, adhuc tamen ob prædictas rationes ſemper durabat, & afficiebat ſucceſſores, Decius *conſ. 262. incip. in cauſa Magnifici*, Pariſ. *conſ. 27. incip. in præſenti conſultatione n. 153. lib. 1.* Ludouicus de Caſanate *d. conſ. 42. n. 23.*

13 Rurſus non obſtabat Iaſ. *conſ. 89. incip. in præſenti conſultatione lib. 3.* vbi ſcripſit conceſſionem facultatiuam factam Domino cuiuſdam Prædij, non obligare ſingularem ſucceſſorem concedentis. Quia placuit reſponſo, quod Iaſon conſiderauit conceſſionem fuiſſe factam intuitu meritorum illius, cui fuerat facta conceſſio, quæ propterea erat merè, & propriè perſonalis. Sed hæc conceſſio Communitati, ſeu hominibus Caſtri facta diſſimilis erat naturæ, cùm in ea ſtrictè, & propriè non intelligeretur illa perſonalitas, ſeu ſingularitas in caſu Iaſonis conſiderata, quia tenera ex verbis conuentionis, & ſtatutorum patebat non fuiſſe factam contemplatione ſolum illorum hominum, qui tunc contra erant, ſed ob perpetuam commoditatem, & vtilitatem hominum Caſtri, tunc præſentium, & futurorum.

Minus vrgebat, quod dicebant Informantes pro Domino Don Virginio, quod conuentiones, de quibus in dictis ſtatutis, nihil aliud importarent, quam contractum ſocietatis, *l. cum duobus 52. §. ſi in coeunda, ff. pro ſocio, & in l. ſi merces, §. vis maior.* vbi Bart. *num. 9. ff. locati*, & conſequenter morte concedentis fuiſſe finitas, nec tranſire ad ſucceſſorem. Quia fuit reſponſum primò ex Baldo *in l. certi iuris qu. 3. num. 8. C. locati*, Dominum, & colonum partiarium non eſſe propriè ſocios, per text. *in d. §. vis maior.* ponderando dictionem, *quaſi*, quæ regulariter denotat improprietatem, vt in puncto conſiderat Aretinus *in §. item Seruiana num. 9. verſ. non obſtat quod ſint ſocij*, vbi Iaſ. *num. 19. Inſtit. de action.* & ideò potiùs eſſe quandam ſocietatem velatam ſub contractu locationis incluſam, & naturam locationis, & conductionis ſapere, & conſequenter tranſire ad hæredes locatoris, & coloni partiarij, *l. viam, C. locati*, vbi Bald. *& in d. l. certi iuris n. 8. verſ. non obſtat.* Secundo fuit reſponſum, ex prædictis ceſſare difficultatem. Nam cùm conceſſio fuerit facta ad fauorem Communitatis numquam deficientis, quocunque nomine appelletur, cenſetur & eſt perpetua, & ideo tranſit ad ſucceſſores. 14

Ad illud quod Abbas Farſenſis non potuerit imponere hæc onera, ſeu ſeruitutes, quia erat Dominus Caſtri, & tenutæ, & ſic res ſua ſibi ſeruire non poterat, *l. in re communi, ff. de ſeruit. vrb. præd.* fuit reſponſum, quod licet Abbas eſſet Dominus Caſtri, non tamen habebat iura Communitatis d. Caſtri, in cuius fauorem ſeruitutes, ſeu onera ſuper tenuta impoſita repeciuntur. 15

Multa alia deducebant informantes pro D. Don Virginio, quæ ſæpius fuerant deducta, & decisa, & ideò non fuerunt in dubium reuocata, ſed præſuppoſita, vt quod ſtatuta, de quibus agebatur, fuerant ſubſcripta ab Abbate Farſenſi tunc Domino Caſtri Sancti Poli, & tenutæ Marcellinæ. Hoc enim iam fuit deciſum in hac cauſa coram fel. rec. Clemente Papa VIII. tunc Rotæ Auditore, & huius cauſæ Iudice die 28. Maij 1582. Paulum verò Vrſinum prædicti Abbatis fuiſſe ſucceſſorem.

Rurſus non fuit reuocatum in dubium id quod iam bis fuerat deciſum, ſtatuta hæc fuiſſe condita per viam conuentionis, & de iure Incolas, & homines Caſtri potuiſſe facere ſtatuta conuentionalia cum Domino, vt per Bart. & alios communiter id tradentes *in l. omnes populi q. 1. ff. de inſtit. & iur.* neque obſtare, quod ſtatuta ſiue loquantur in rem, ſiue in perſonam, non afficiant bona ſita extra territorium ſtatuentium, Puteus *deciſ. 351. incip. dubitani 20. Octobris num. 1. lib. 1.* Gozad. *conſ. 49. incip. circa primum videtur num. 7. & 8.* qui teſtatur de communi, & in prædicta deciſ. facta coram Platto, quæ præſupponebatur, fuiſſe deciſum, tenutam Marcellinæ non eſſe de territorio Caſtri S. Poli, quoniam in eadem deciſione fuerat aſſertum, tenutam eſſe ſub Caſtri iuriſdictione, quinimò fuit etiam vnita Caſtro cum expreſſa conditione, & pacto vnito cum Vaſallis, vt non poſſet diuidi, vel ſeparari à dicto Caſtro ex quauis cauſa etiam vrgentiſſima, prout in *c. 37. incip. che lo prefato*, ideòque ſortita fuit naturam, vel qualitatem Caſtri, vel facta fuit de pertinentia Caſtri, *cap. 1. §. è contrario de inueſt. de re alien. facta*, vbi Afflict. *n. 5.* Molina *de primogen. Hiſpanorum lib. 1. cap. 26. num. 4. & 12.* Ioannes Garſias *de expenſis, & melioramentis cap. 23. n. 5. & 6.* & ad effectum, vt in ea locum habeant ſtatuta Caſtri, ſufficit quod ſit de pertinentijs Caſtri, vel etiam quod ſit de iuriſdictione Caſtri, Aret. *conſ. 67. incip. & ratio ſcribendi n. 3. & 4.* quod maximè locum habet in ſtatutis conuentionalibus, quæ habent vim contractus, quæ propterea extendunt vires extra territorium, Marſil. *in l. fin. n. 37. ff. de iuriſd. omn. iud.* 16

Ex eo etiam videbatur ceſſare difficultas, quod Abbas Farſenſis, qui approbauerat, & ſubſcripſerat ſtatuta, & fecerat conuentionem cum hominibus Caſtri, erat etiam Dominus tenutæ Marcellinæ, ideòque procul dubio potuit conſentire, & efficere, vt ſtatuta haberent etiam vires in prædicta tenuta, quemadmodum valent Ciuitatum confœderationes, vt ſtatuta earum inter eas ſeruentur, Bart. *in dicta l. omnes populi num. 44. ff. de inſt. & iure*, & ſicut homines vnius Caſtri poſſunt habere ſeruitu- 17

teru

Digitized by Google

tem paſcendi in alio territorio, Couar. *in pract. qu. c. 37. n. 6.*

19 Nec ad rem pertinebat, quod prætenderetur Abbatem Farfenſem, tempore quo ſtatuta ſubſcripſit, non fuiſſe amplius Dominum tenutæ, quoniam contrarium fuit in hac cauſa deciſum coram fel. rec. Clemente VIII. die 28. Maij 1582. vbi Rota firmauit ſuſpicionem ſtatutorum factam per Abbatem Farfenſem, præſumi factam tempore habili, quo erat Dominus Caſtri Sancti Poli, & tenutæ Marcellinæ. Accedebat etiam, quia ex proœmio ſtatutorum in hac articuli propoſitione præſuppoſito, de vetuſtiore illorum antiquitate conſtare videbatur.

20 Nec refragabatur, quod in ſubſcriptione non adeſſet dies, nec probaretur præſentia partium, vel cauſæ cognitio, quia in ſubſcriptione non requiritur temporis, ſeu diei notatio, cùm ſufficiat ſubſcriptio, *c. fin. de conſtit.* & hæc, & aliæ huiuſmodi difficultates iam fuerunt ſublatæ in deciſione in hac cauſa facta die 20. Maij 1580. coram bonæ mem. Vicecomite, vbi fuit deciſum, ſtatutum habere requiſita ad validitatem ſtatutorum. Et quantum ad præſentiam partium dicebatur in ſubſcriptioni contineri verbum *promitto*, quod importat ſtipulationem, quæ de ſolemnitate intrinſeca requirit patientiam, & præſentiam partium, quæ propterea præſumitur interfuiſſe, niſi probetur abſentia, Imol. *in l. ex his verbis, ff. de duob. reis*, Felin. *in cap. tenor. num. 8. verſ. fallit ſecundo de ſent. & re iud.* & ſtante curſu amplius, quam 30. annorum, & obſeruantia ſubſequuta, & præſentia partium, & cauſa cognitio, & cætera neceſſaria interueniſſe præſumuntur, & omnia fuiſſe ſolemniter acta, Gabr. *de præſumpt. concl. 1.*

21 Hinc fuit illatum ſubſcriptionem fuiſſe validã, & ex illa Abbatem Farfenſem Dominum Caſtri, & tenutæ Marcellinæ ſtatutis fuiſſe ligatum, etiam quo ad tenutam Marcellinam ratione potiſſimum conuentionis, & ſtatuti promiſſorij inter ipſum, & Vaſallus facti, Bartol. *in l. quod ſemel per illum textum, ff. de decret. ab ord. facien.* Aretin. *in cap. nouit. num. 23. & 26. de Iudic.* Romanus 436. *incip. quod indultum n. 16.* Crauetta *conſil. 241. n. 12. incip. Princeps Illuſtriſſimus.*

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Romana Palatij de Aquila.

2. *Decembris* 1609.

ARGVMENTVM.

Legitima filijs debita debet eſſe libera ab omni onere. Et an filius ſimpliciter adeundo hæreditatem patris, qui legitimæ onus adiecit, ſibi in eadem legitima præiudicauerit.

SVMMARIVM.

Legitima filijs debita debet eſſe libera ab omni onere, n. 1.

Poſſeſſionem ex vno titulo acceptatam non poteſt quis ſibi mutare in præiudicium iuris tertio quæſiti, n. 2.

Poſſeſſionem quis accipere præſumitur ex titulo ſibi magis vtili, & proficuo, quam ex titulo minus vtili, n. 3.

Filius nunquam excluditur à legitima, & illius ſupplemento, niſi ſpecialiter illi renunciet, n. 4.

Legitima non cenſetur renunciatum tacitè per aditionem paternæ hæreditatis, n. 5. & 6.

Legitima poteſt filio prohiberi quando relinquitur hæres in tota hæreditate, licet fideicommiſſum iniungatur cum conditione, quod ſi fideicommiſſum non acceptat, illum teſtator inſtituit in ſola legitima, n. 6.

Teſtamenti paterni per aditionem hæreditatis tacita appellatio non operatur, quando filius adeundo hæreditatem dicti teſtamenti ſcientiam non habebat, n. 8.

Ignorantia teſtamenti paterni quando præſumatur, n. 9.

Scientia teſtamenti paterni non infert ad ſcientiam codicillorum, n. 10.

Clauſula omni meliori modo, &c. *quid operetur in adoptione poſſeſſioni: alicuius rei hæreditariæ, n. 11.*

Cauſa poſſeſſionis à poſſeſſore expreſſa in illius adeptione non præiudicat quando eſt erronea, & de errore conſtat, n. 12.

DECISIO CC.

1 **F**Vit dictum, quod per mortem fratris Aſcanij non fuit ſuper palatio, de quo agitur, purificatum aliquod fideicommiſſum vigore teſtamenti, & codicillorum quon. Hieronymi, ad fauorem Adriani inhærendo ſiquidem deciſioni, alias in hac cauſa factæ coram R. P. D. meo Lancellotto, & fuit conſideratum, quod licet Hieronymus in ſuo teſtamento reliquiſſet Mutio filio ſuo in eius hæreditaria portione Palatium prædictum, cum onere fideicommiſſi, tamen in ſecundis codicillis, quos poſtea fecit declarauit, quod ſi dictus Mutius vellet potius habere legitimam portionem liberam ab omni grauamine fideicommiſſi, in tali caſu deberet officia empta in eiuſdem Mutij perſonam computare in dictam eius legitimam, atque ſupplementum illius compleri ex dicto Palatio, & alijs bonis in dictis codicillis expreſſis. Vnde cùm Mutius acceperit poſſeſſionem Palatij, & poſtea in actis declarauerit ſe potius velle ſuam legitimam liberam, quam pinguiorem bonorum portionem ſubiectam fideicommiſſo, atque ad computum dictæ ſuæ legitimæ iſtud Palatium retinuerit nullum remanſit fideicommiſſum ſuper Palatio, ſiue codicillos attendamus, ſiue diſpoſitionem iuris communis, quæ filijs legitimam in bonis patris defert, atque tribuit liberam ab omni onere, *l. quoniam in prioribus, C. de inoff. teſt. l. cum ratio, ff. de bon. damn.*

Non obſtat, quod de tempore dictæ declarationis Mutius iam poſſediſſet Palatium quaſi per duos annos. Vnde infertur, quod acceptauerat diſpoſitionem paternam cum onere fideicommiſſi, quia acceptatione ſtante non potuit amplius variare, & tollere ius quæſitum fideicommiſſarijs per dictam acceptationem, *l. vltima, ff. de pactis, l. Stichum. §. fin. de nouat.* Rom. *conſ. 125. n. 1.* Socin. iun. *conſil. 122. n. 9. & ſeq. lib. 1.* Molin. *de primogen. Hiſpan. c. 4. n. 37. lib. 2.* 2

Fuit enim reſponſum, quod poſſeſſio Palatij fuit actus æquiuocus adaptabilis tam diſpoſitioni contentę in ſecundis codicillis, quàm inſtitutioni, quæ in teſtamento habebatur, ſique cum fieri potuerit citra ius, & nomen hæredis, prædicta illatio acceptationis non excludit perneceſſe. Ideòque non ſuffragatur Adriano Actori, Abb. *in c. 1. in fin. de cenſib.* Felin. *in cap. cum Bertoldus n. 36. de re iud.* Decius *in cap. in præſentia n. 53. de probat.* Quinimò cum titulus legitimæ, atque poſſeſſio in vim codicillorum eſſet Mutio magis vtilis, vt fuit in prædicta deciſione D. mei Lancellotti animaduerſum, omnis ratio ſuadet, Mutium maluiſſe illum titulum, illamque poſſeſſionem, Bart. *in l. gerit num. 21. de acquir. hær.* Alex. *conſil. 8. n. 14. lib. 3.* Aym. *conſ. 322. n. 10.* Quod maximè dicendum eſt ſtante prædicta eiuſdemet Mutij declaratione, quo trahitur retro vſq; ad initium actus, ex cumulatis per Surd. *deciſ. 29. per tot.* 3

Quinimò etiam dato ſine veri præiudicio, quod Mutius poſſeſſionem prædictam in vim teſtamenti accepiſſet, tamen per iſtam paternæ voluntatis tacitam acceptationem non feciſſet ſibi præiudicium, quominus legitimam quandocunque detrahere potuiſſet, etiamſi talis detractio expreſsè in paterno teſtamento fuiſſet prohibita. Ratio eſt, quia cùm filius nunquam excludatur a legitima, illiuſque ſupplemento, niſi ſpecialiter illi renunciet, *l. ſi quando, §. & generaliter, C. eod. tit. de inoff. teſtament. cum ibi notat.* 4

Mutius enim per acceptationem tacitam paternæ diſpoſitionis non renunciauerat legitimæ, de qua ipſo iure lex reijcit omne ius, omnemque prohibitionem. Eſt enim generale, quod per ſimplicem hæreditatis aditionem hęres non tenetur ſeruare præcepta teſtatoris iure improbata, *l. Seius, & Augerius*, vbi Bart. & alij notant *ff. ad leg. Falcid.* Bald. *in l. 1. n. 8. C. de his, quæ pœna nomine, & conſ. 161. lib. 6.* Bertr. *in repet. d. l. Seius, §. ſi vero plus n. 12.* qui ad hoc inducit text. *in l. dotale, §. fin. ff. de fundo dotali.* Et ſic in ſpecie, quod per ſimplicem hæreditatis aditionem non præiudicetur filio in legitima, tradiderunt Ancharan. *conſ. 152. n. 8.* Pariſ. *conſ. 43. n. 16. & 3. cum ſeq. lib. 6.* Ruin. *conſ. 67. n. 2. vol. 2.* Alex. *conſ. 89. circa fin. vol. 4.* Cephal. *conſ. 188. n. 30.* & quam plures referunt Illuſtriſſ. Mant. *de coniect. vlt. vol. lib. 7. tit. 8. n. 8.* & Craſſ. *de ſucceſſ. § legitima q. 38. n. 31.* vbi inter alios citatur Roman. & Ferdinand. Vaſquez, qui teſtantur de communi. 5

Non obſtant aliqui, qui in contrarium cenſuerunt, loquuntur enim in caſu, quo teſtator inſtituit filium in tota hæreditate prohibita ei legitimæ detractione, quam detractionem ſi filius facere vellet, tunc in ſola legitima illum inſtituit, quippe multi tenuerunt hanc diſpoſitionem à patre fieri poſſe, & imputet ſibi filius, qui cùm habere poſſet legitimam liberam maluit eligere totam hęreditatem cum one- 6

onere fideicommiſſi, Socin. iun. *conſil.* 122. *n.* 2. *dubio, n.* 8. *lib.* 1. Decius *conſ.* 688. Guald. *de art. teſtam. tit.* 5. *caut.* 31. *num.* 6. & alij per Gabr. *de legitim. concluſione* 1. *n.* 59. benè Cecch. *de legitima*, *in tit. de legitima* nullum grauamen admittit, *num.* 29. Eugen. *conſ.* 8. *num.* 7. & 11. Sed quicquid de veritate illius opinionis, ille non eſt caſus noſter, quia non conſtat, quod bona Mutio relicta in teſtamento excederent legitimam, quin potius contrarium apparet ex dictis Codicillis, ex quib. aſſignantur pro legitima illamet bona, quæ inſtitutionis titulo in teſtamento relinquebatur.

7 Deinde in teſtamento Hieronymus non fecit aliquam diſpoſitionem in caſu, quo Motius nollet ſtare prohibitioni detractionis legitimæ, neq; in tali caſu illum iuſſit eſſe cõtentum legitima, neq; in illa ipſum inſtituit. Ideòq; ſi Mutius poſſedit vigore teſtamenti. Sequitur quod non præiudicauit ſibi quo minus legitimam detrahere poſſet, ſi verò poſſedit vigore ſecundi Codicilli, poſſeſſio potius fuit ex titulo legitimæ, & per conſequens non grauata fideicommiſſo, quia ipſe ſic declarauit, & erat illi vtilior talis poſſeſſio, vt dictum eſt.

8 Accedit prædictis, quod Mutius de tempore captæ poſſeſſionis Palatij non habebat ſcientiã, & notitiam contentorum in patris codicillis prout ipſe profeſſus eſt in ſua declaratione, ideòq; paterni teſtamenti tacita approbatio non potuit operari renunciationem illius iuris, quod ſibi ex poſterioribus codicillis competere neſciebat, Bar. *in l. qui Romæ*, §. *duo fratres*, *nu.* 12. & 17. *de verb. oblig.* Dec. *conſ.* 495. *n.* 20. Dec. *conſ.* 30. *n.* 119. *lib.* 1. vel ſaltem talis approbatio non fuit impedimento, quin ſuperueniente codicillorum ſcientia Mutius ſibi mutare potuerit cauſam poſſeſſionis à titulo teſtamenti, & inſtitutionis ad titulum codicillorum, & legitimæ, Ruin. *conſ.* 61. *nu.* 13. *lib.* 1. Bero. *conſ.* 53. *n.* 11. & 29. *lib.* 3. Achill. *deciſ.* 4. *n.* 1. *de cauſ. poſſ. & propr.* Put. *deciſ.* 481. *libr.* 1. & melius in noſtris terminis, Iaſ. poſt alios plures, quos refert in *l. fi. ſub num.* 1. *C. de iur. codicillor.*

9 Non obſtat, quod dicitur non eſſe admittendam in filio teſtamenti paterni ignorantiam quando, vt in hoc caſu plures filij non diuidunt æqualiter, nec eo modo quo ab inteſtato ſuccederent, Bart. *in d.* §. *duo fratres, in* 3. *q. verſ. pone quod.* Omiſſo enim poſt Roman. Iaſ. *ibi nu.* 57. reprehendit hoc dictum Bar. Item omiſſo quod aduerſus confeſſionem Mutij Adrianus eius hæres venire non poteſt, fuit reſponſum quod ius non ſit in hoc caſu in ignorantia teſtamenti, ſed condicillorum ſcientia non poteſt inferri ex agnitione inæqualis deciſionis, quia talis diuiſio non fuit diſpoſita in codicillis.

10 Atque ex ſcientia teſtamenti nõ poteſt preſumi ſcientia codicillorum, *vt in eodem* §. *duo fratres*, agnoſcit idem Bar. *ſub n.* 16. Sed in omnem euentum, ſi Mutius habuit notitiam codicillorum, in quibus eadem bona iure legitimæ abſq; alio onere illi relinquebãtur danda eſſet aliqua ratio, quare contra declarationem ab ipſo factam præſumere debeamus, quod illa potius grauata fideicommiſſo vigore teſtaméti capere voluerit, quam liberã in vim codicillorum.

11 Hinc non obſtat obſeruantia deducta ex quo Aſcanius mortuo Mutio accepit poſſeſſionem palatij, vti fideicommiſſo ſubiecti, ſiquidem non eſt locus coniecturis, neque obſeruantiæ interpretatiuæ, vbi Mutij clara, & expreſſa adeſt declaratio, & nihilominus reſpondebatur ex abundati, quod Aſcanius non ſe reſttinxit ad ſolam fideicommiſſi cauſam, ſed addidit clauſulam, *& omni meliori modo*, quæ operatur vt actus ſuſtineatur eo modo, qoo poteſt ſuſtineri, & in hoc caſu illa Aſcanij poſſeſſio iure hæreditario ſuſtineri poteſt, Fely. *in c. cum inſuper*, *num.* 11. *de off. deleg.* Aym. *conſ.* 30. *circa fin.* Verall. *deciſ.* 273. *lib.* 1. *in manuſcriptis*, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 1. *n.* 4. *de elect.*

12 Demum cauſa illa poſſeſſionis ab Aſcanio expreſſa vti erronea, neque ipſi, neque eius hæredibus detecto errore præiudicaret, *l. ſi poſt diuiſionem*, *C. de iur. & fac. ignor. l. non probatur*, *ff. de confeſſ.* Iaſ. *in l.* 1. *num.* 2. *verſ.* 3. *ſubtilius*, *C. de error. calcul.* Nec enim in poteſtate Aſcanij fuit, per ſuam poteſtatem ibi facere fideicommmiſſum, vbi non erat, Ruin. *conſ.* 128. *num.* 3. & 4. *lib.* 2.

13 Non obſtat, quod Aſcanius non potuiſſe habere palatium, niſi vigore fideicommiſſi, quodq; aliter Tiberius Mutij frater debuiſſet cum Adriano filio Fabij alterius fratris ſuccedere. Hæc enim ſunt extra dubium, cùm religioni ſit ſatis, quod palatium fuit repertum liberum in hæreditate Aſcanij, & nihilominus ſibi Tiberius ex aliqua cauſa non curauit petere palatium, & forſan, ne ab ipſo vice verſa peteretur ſupplementum legitimæ Mutij, quam idem Mutius in vna declaratione dudum petierit, non poteſt ex non petitione Tiberij deſumi valida fideicommiſſi declaratio, maximè cùm forſitan Tiberius ſi palatium non habuit, habuit tamen portionem ſuam in alijs bonis, quæ Mutius poſſidebat.

REVERENDISS. P. D. MANZANEDO.

Romana Cenſus.

Mercurij 2. Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

Cenſus impoſitio facta à Canonicis alicuius Eccleſiæ de conſenſu Sedis Apoſtolicæ, valet etiam quod dicti Canonici non ſint Capitulariter congregati, & quando Canonici dicantur habere Capitulum.

SVMMARIVM.

Cenſus impoſitus à Canonicis alicuius Eccleſia de licentia Papa, & ſeruata forma dicta licentie dicitur validus, & ſuſtinetur, num. 2.

Decretum iudicis facit præſumere omnia ſolemniter acta, num. 2.

Eccleſiaſticarum rerum alienatio fieri non poteſt, niſi ex cauſa ſufficienti, n. 3. *Vbi etiam, quod cauſa præſumitur ex beneplacito Sedis Apoſtolica.*

Leſio non præſumitur, & alleganti eam incumbit onus probandi, n. 3.

Canonici non dicuntur habere Capitulum, nec habere Arcam, & Maſſam communem, & ſigillum niſi probetur, num. 4.

Collegium non dicitur probatum ex eo, quod ſic nominetur, num. 5.

Eccleſiaſtica bona poſſunt alienari etiam ſine conſenſu Capituli, & illius Congregatione ſtante beneplacito Sedis Apoſtolica, n. 5. *&* 6.

Eccleſiaſtica bona vbi alienantur numquid valeat obligatio, ſeu hypotheca generalis omnium bonorum Eccleſiæ pro euictione rei alienatæ, n. 7.

DECISIO CCI.

INſtitutis hæredibus à quondam Laurentino, Carlerio 1
Dominis Canonicis Sanctę Priſcæ, aditaq; ab illis hæreditate cum beneficio legis, & Inuentarij illa tamen grauata ære alieno Scutorum plus quam 300. in ſocietatibus officiorum conſiſtentium, obtentaque per ipſos à felicis recordationis Clemente VIII. licentia accipiendi ad Cenſum dicta Scuta 300. pro extinctione dictarum ſocietatum, Breueq; Illuſtriſſimo Domino Vrbis Vicario commiſſo, & illi præſentato, & per ipſum pronunciato poſſe Canonicos conſtituere iſtum Cenſum ad iſtum effectum, & Cenſu ſic conſtituto, & ex illius pecunijs prædictis ſocietatibus extinctis nihilque in Cenſu cõtra Bullam ſanctæ memoriæ Pij V. adiecto nihilominus Canonici recuſarunt coram Auditore Cameræ fructus cenſus ſoluere, prætendentes, illum eſſe inualidum prout per ſententiam Auditoris Cameræ fuit declaratum, à qua per Dominum Vidaſcum appellatio fuit interpoſita, & cauſa per Sanctiſſimum mihi commiſſa. Vnde dubitaui de validitate cenſus, & an prædicta ſententia eſſet confirmanda.

Et Domini cenſum ſuſtineri dixerunt, & per conſe- 2
quẽns ſententiã eſſe reuocandam ex eo potiſſimum, quia cum omnia ſuperius relata ſint vera in facto, vt ex actis apparet, videtur de validitate cenſus ſatis conſtare, cùm fuerit impoſitus de licentia Papæ, & decreto Illuſtriſſimi Domini Vicarij Apoſtolici executoris. Vnde omnia cenſentur ſolenniter acta, Abb. *conſ.* 41. *n.* 3. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 341. *n.* 12. *circ. med. verſ. & quando conceſſio*, Capyc. *deciſ.* 16. *n.* 1. *verſ. regula enim iuris*, & *n.* 4. Gabr. *conſ.* 71. *n.* 10. & 13. *lib.* 2. Rota *diuerſ. deciſ.* 65. *n.* 1. & 178. *n.* 2. *par.* 2.

Et quamuis vltra ſolennitates requiratur in alienationibus rerum Eccleſiaſticarum copulatiuè etiam cauſa,

vt

Digitized by Google

vt per Doct. *in c. ſine exceptione*, 12. q. 2. & ibi Laur. de Rodul. q. 3. Couar. *var. lib.* 2. *c.* 17. *num.* 2. Rota *d. deciſ.* 178. *num.* 1. ſatis de cauſa ſufficienti conſtat ex ſupradictis, nempe vt Canonici hæredes Carlerij exonerarentur prædictis ſocietatibus grauioribus onere cenſus, ex quo etiam de vtilitate conſtare videtur, vltra quòd etiam illam præſumitur ex beneplacito Apoſtolico, Socin. *conſ.* 15. *num.* 27. *lib.* 1. Abb. *dicto conſ.* 41. *num.* 2. vbi dicit, quod alleganti læſionem Eccleſiæ incumbit onus probandi, & dixit Rota in vna Mediolanen. Bonorum 10. Ianuarij 1597. coram D. Cardinali Pamphilio, & alias ſæpius. Vltra quod in Breue habetur expreſsè, quod emptores cenſus non teneantur verificare in quos vſus pecuniæ verſæ fuerint.

7 Quibus non obſtat, quod pro parte Canonicorum opponitur de defectu ſolennitatis, ex quo mandatum procuræ pro iſtis pecunijs accipiendis ad cenſum fuerit datum à duobus tantum Canonicis, atque illis non capitulariter congregatis. Fuit namque reſponſum, quod non conſtat, iſtos Canonicos facere Capitulum, nec habere arcam, & maſſam communem, nec quod ſint ſoliti congregari capitulariter, nec habeant ſigillum, & alia ſigna Eccleſiæ Collegiatæ, de quibus per Abb. *in cap. nobis, num.* 8. *de Iurepatr.* Felin. *in c. accedentes, num.* 2. *de præſcript.* & Feder. de Sen. *conſil.* 61. Alexand. *conſ.* 75. *num.* 2. *lib.* 4. Decian. *conſ.* 6. *num.* 2. *lib.* 2. fuit dictum in illa Tamoren. de Toro 12. Ianuarij 1598. coram Seraphino.

8 Nec facit, quod enuncietur Capitulum Sanctæ Priſcæ, cum denominatio non ſufficiat ad probationem Collegij, Achill. *deciſ.* 10. *de præben.* Gloſ. *in prag. Sanct. tit. de elect. in verbo Collegiatis*. Tum etiam, quia iſte tractatus Capitularis per ſolennitatem non erant neceſſarius ſtante beneplacito Apoſtolico, ex ſupradictis, & trad. in terminis Rodoan. *de reb. Eccleſ. non alien. quæſt.* 25. *num.* 66.

Nec minus iſte tractatus Capitularis erat neceſſarius pro habendo conſenſu Canonicorum, cùm ſufficeret mandatum duorum conceſſum vni ex Canonicis, & ratificatio aliorum ſubſecuta, ad trad. per Iaſ. *conſil.* 54. *num.* 12. *libr.* 1. & per Put. *deciſ.* 100. *num.* 4. *& ſeq. lib.* 2. & fuit dictum in vna Coneben. fructuum 10. Februarij 1588. coram Gipſio.

9 Nihilominus Canonici inſiſtebant in eo, quod Breue impartitur prædictam licentiam imponendi dictum Cenſum, attamen obligandi ſolummodo bona hæreditaria Carlerij, & ideò non ſubſiſtere obligationem generalem omnium bonorum Eccleſiæ, quia vltra quod alicui ex Dominis placebat reſponſio, quod cum in Breue detur licentia conſtituendi cenſum cum obligatione in forma Cameræ, cùmque clauſulis conſuetis, & in ſimili apponi ſolitis, ſatis videtur etiam data licentia obligandi generaliter bona Eccleſiæ, cùm alias non reperiretur, qui vellet dare ſuas pecunias ad cenſum, *ad not. per Doctor. in l. vel vniuerſorum*, per illum textum, *ff. de pignorat. actio.* Iaſon. *in l. certi conditio, §. ſi in nummos*, 13. *ff. ſi certum pet.* Rodoan. *vbi ſupra, quæſt.* 17. *num.* 44. præcipuè, quia regulariter ſubſiſtente iuſta cauſa, non eſt prohibita generalis hypotheca rerum Eccleſiæ. Idem Rodoan. *quæſt.* 2. *cap.* 6. *per tot. & maxime num.* 12. 16. *& ſequent.* Nihilominus Domini concluſerunt, iſtam reſolutionem pro validitate cenſus intelligi, quatenus ſuppetant bona hæreditaria Carlerij. Canonicos tamen teneri docere non ſuppetere.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Ferratien. Prioratus.

Veneris 4. Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

Beneficij qualitas probatur per plures enunciatiuas inſtrumentorum Antiquorum, & quomodo cognoſcatur beneficum eſſe regulare.

SVMMARIVM.

Enunciatiuæ plures in antiquis excedentibus metam centum annorum, probat qualitatem beneficij, num. 1.

Hoſpitale quod gubernatur per virum Religioſum, & Regularem, dicitur regulare, num. 3.

Prioratus ſolitus dari, & obtineri in Commendam, dicitur Regularis, num. 4.

DECISIO CII.

POſt aliquot Deciſiones in hac cauſa factas, cùm pro parte Campij, & Patolarij aſſiduè inſtaretur pro particulari inſpectione ſuper Regularitate huius Prioratus dato dubio. An de ea conſtaret Rota vtraque parte Informante conſtare cenſuit, ad effectum iuſtificationis gratiæ, R. P. D. Gilioli ad quem etiam ſpectabant deducta in alijs deciſionibus idque ex pluribus enunciatiuis antiquis excedentibus metam centum annorum, quæ cùm habeant vim famæ, probant in antiquis iſtam qualitatem beneficij, Arct. *in c. cum cauſam, num.* 26. *& ſeq.* vbi Fely. *n.* 4. *de probat.* Puteus *deciſ.* 209. *incip. in vna Bononien. n.* 1. *lib.* 2. & fuit ſæpe deciſum in Rota, & ſignanter in vna Parmen. Prioratus, die 28. Ianuar. 1594. & die 19. Iunij 1595. coram bon. memoriæ Litta, & in vna Tudertina Prioratus, die 21. Aprilis 1591. coram me. 1

Enunciatiuæ autem præcipuè erant de annis 1471. & 1479. & 1484. Prima continebatur in tertia parte Statutorum Ordinis Sancti Auguſtini prædicto anno 1471. confirmatorum his verbis: *ſunt, & aliæ Præceptoriæ vnitæ menſæ Abbatis, videlicet Præceptoria Tuſciæ, &c.* Item eſt Prioratus Sancti Leonardi de Ferraria. Secundò de anno 1479. habebat ſic: Guido *Maſſa Procurator Reuerendi Fratris Philippi de Verrinis, Præceptoris Hoſpitalis Sancti Leonardi Ferrariæ, &c.* vbi notabatur illa qualitas Præceptoris, quæ conuenit Beneficiis Ordinis Sancti Antonij. Tertia deſumebatur ex Bulla Innocentij Papæ Octaui de dicto anno 1484. in qua idem Philippus de Verrinis, dicebatur Præceptor domus S. Leonardi extra muros Ferrariæ Ordinis Sancti Auguſtini à Monaſterio Sancti Antonij Viennen. dependentis. 2

Cùm iſtis concurrebant multa adminicula ex aliis enunciatiuis ſatis antiquis, licet intra metas centum annorum. Item ex aliis enunciatiuis antiquioribus de anno 1435. & 1461. in quibus licet Regularitas non ita clarè enunciaretur, tamen dicebatur Prior Eccleſiæ Sancti Leonardi, & quod dicta Eccleſia eſſet Hoſpitalis, & idem Philippus de Verrinis nominabatur Prior, qui ex alijs inſtrumentis, & ſcriptoris probabatur fuiſſe Religionis Ordinis Sancti Antonij, & cum ageretur de Hoſpitali, quod per virum religioſum, & regularem gubernabatur, conſequenter inferebatur illud Hoſpitale fuiſſe Regulare, alias enim per Religioſum obtineri non potuiſſet, Gambara *de offic. & poteſt. Legati lib.* 8. *tit. de poteſt. Legati in Regulares, & exemptos, n.* 43. *&* 44. *verſ. fallit* 2. Zabarella *in Clemen.* 2. *§. vt autem, quæſt.* 1. *n.* 4. *de Relig. domib.* 3

Concurrebant prætetea multa alia ſigna; & adminicula regularitatem non obſcurè oſtendentia. Quod iſte Prioratus ſæpè fuerit datus, & obtentus in commendam ab anno 1509. vſque ad annum 1561. Quod in plerique locis Eccleſiæ Sancti Leonardi appareret appoſitum ſignum T. quod indicat regularitatem, Imola *conſ.* 60. *incipien. viſis ac conſideratis, num.* 1. Ancharanus *conſil.* 113. *incip. iura quæ loquuntur, num.* 4. Ripa *in cap. cum Eccleſia Sutrina, num.* 97. *verſ. adde in materia noſtra, de cau. poſſeſſ. & propriet.* Cæpolla *de ſeruitutib. Vrbanorum prædiorum, c.* 71. *de picturis*, & teſtes, qui erant periti architecti, deponebant illa inſignia eſſe antiquiſſima, & poſita, ſeu appicta eo ipſo tempore, quo ædificium fieri cœpit. Quod fuiſſet ſolitus regi per Præceptores, & viros Religioſos, vt paulò ante dictum fuit. 4

Demum accedebat vnus teſtis de publica voce, & fama ante litem motam, qui de eadem regularitate deponebat. Et ex prædictis fuit concluſum, conſtare de Regularitate ad prædictum effectum iuſtificandi narratiuam gratiæ, R. P. D. Gilioli, &c. 5

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Bononien. de Amorinis.

4. *Decembris* 1609.

ARGVMENTVM.

Legatum pecuniarum an, & quando ab hærede poſſit ſolui in tot bonis ſtabilibus.

SVM-

SVMMARIVM.

Legatum certa quantitatis pecuniarum non poteſt ſolui in bonis ſtabilibus, num. 1. Declara, vt num. 2. & ſeq.

Solutio pecuniarum quando facienda eſt de bonis debitoris, tunc etiam quod pecuniæ ſint in obligatione, poteſt eadem ſolutio fieri in tot bonis ſtabilibus, nu. 2. Declara, vt nu. 3.

Debitor pecuniarum exiſtens in mora ſoluendi, non poteſt offerre ſolutionem in bonis ſtabilibus. Declara, vt nu. 3. & ſeq.

Legatum pecuniarum ſolui debet in pecunia, & non in bonis, quando præſertim ſic fuit de mente teſtatoris, num. 4. & 5.

Teſtator quod non expreſſit, non voluiſſe præſumitur, numero 5.

Legatum pecuniarum ſoluendum de bonis teſtatoris, numquid debeat ſolui in pecunia, an vero ſolui poſſit in tot bonis ſtabilibus, num. 2. & ſeq. & num. 6.

Verba adiecta à cauſa demonſtrationis, non reſtringunt præcedentem diſpoſitionem, num. 6.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij poteſt ſoluere creditoribus hæreditariis, etiam in tot bonis ſtabilibus. Declara, vt num. 9.

DECISIO CCIII.

1 TEſtator legauerat his verbis, Reliquit ſingulis filiabus legitimis, & naturalibus natis, & naſcituris quandocunque ex prædictis Iulio Cæſare, & Alexandro, vel altero eorum, Scut. 2000. auri in auro, cum apparatibus concedentibus pro qualibet earum quas dotes, & mobilia voluit prædictos fratres de communibus bonis hæreditariis dari, & ſolui tempore quo oubent omni excuſatione, & contradictione ceſſante, cùm filiæ Alexandri in Monaſterio collocandæ peterent à Iulio Cæſare illorum patruo... iſtius legati pro rata illum tangente poſt relaxatas exequutoriales, atque completam exequutionem, oppoſuit Iulius Cæſar, ſe velle ſoluere prædictum legatum in tot bonis ſtabilibus, puellis autem ex aduerſo inſtantibus, vt ſolutio fieret in pecunia numerata, propoſui ſuper illa controuerſia dubium, & Rota cenſuit legatum deberi in pecunia, nec ſolui poſſe in bonis ſtabilibus, quia cum legata fuerit pecunia nempe ſcuta duo millia auri in auro, non eſt admittenda alia ſolutio inuitis legatarijs, *l. 2. §. mutui datio, ff. ſi cert. pet. l. promiſſorum in fi. ff. de conſtit. pec. l. eius à quo. C. de ſolut.*

2 Noo obſtat, quod teſtator voluerit hoc legatum ſolui de communibus bonis, ex quo infertur, quod licet pecuniæ ſint in obligatione, tamen bona ſunt in facultate ſoluendi per text. *in l. ſi quis ſtipulatus fuerit decem in mille, ff. de ſolut.* Ruin. *conſ. 65. lib. 2.* & fuit dictum in cauſa Romana Donationis Scut. 10. millium 4. Februarij 1575. coram fel. recor. Clemente Octauo, tunc Rotæ Auditore.

3 Omiſſo ſiquidem, an Iulius Cæſar ita fuerit in mora, vt non poſſit amplius offerre ſolutionem in bonis iuxta diſtinctionem, de qua in dicto tex. fuit reſponſum, quod diſpoſitio *d. tex.* procedit in contractibus, non autem in legatis, in quibus electio eſt legatarij, gloſ. *in l. plerumque, in fine, ff. de iur. dot.* Alex. *in l. qui duos de leg. primo,* Felin. *in c. inter ceteros, num. 4. de reſcrip.* Fuit dictum in vna Piſana legati 22. Maij 1593. coram Illuſtriſſimo Pamphilio, & de magis communi teſtatur, Corn. *conſ. 215. num. 1. lib. 4.* ſequitur Aym. *conſ. 187. num. 6.*

4 Deinde diſpoſitio dictæ legis non procedit, quando, vt in hoc caſu conſtat de mente teſtatoris volentis legatum ſolui io pecunia. Tunc enim non eſt locus facultatiuæ bonorum ſolutioni, vt per Sylueſt. Aldobrand. *conſ. 115. n. 31.* quem approbauit Rota in cauſa Rauennaten. Donationis 22. Iunij 1599. coram R.P.D. meo Lancellotto.

5 In propoſito autem, quod teſtator voluerit pecuniam legare, & non bona, patet ex quo legatum factum eſt in ſcutis duobus millibus, vt dictum eſt. Item ex quo adiecta ſunt verba dare, & ſoluere, quæ potius important numerationem, vt fuit in prædicta deciſione Rauennaten. deciſum. Verùm etiam, quia in hoc ipſo teſtamento teſtator quando voluit relinquere arbitrio hæredis, vt dotes in bonis ſtabilibus ſoluere poſſit, id expreſſè declarauit in alio legato dotium relictarum nepotibus ſuis ex filijs prædefunctis. Ideòque expreſſiſſet etiam in hoc caſu, ſi id voluiſſet, *l. vnica, §. ſin autem, C. de caduc. tollen. c. ad audientiam, de decim.* & inter iſta duo legata dotium adeſt ratio diuerſitatis, quia hic agitur tantum de ſcutis duobus millibus pro qualibet puella. Ibi autem quindecim millia cuilibet relinquuntur, quæ oon ita facile haberi poſſunt in numerato. Item ibi teſtator legauit de bonis ſtabilibus, hic autem de bonis. Dictio autem de latius patet, quam dictio *in,* vt per Alex. *conſ. 49. num. 5. lib. 3. & facit in l. 2. §. hac actione, ff. vi bon. rapt.*

6 Ideòque legatum de bonis poteſt verificari etiam in pretio redacto ex bonis. Et quidem illa verba voluit dari, & ſolui de omnibus bonis hæreditarijs, non fuerunt appoſita pro concedenda facultate ſoluendi in bonis, ſed ad declarandam mentem teſtatoris volentis, quod dotes filiarum cuiuslibet fratris ſoluerentur ab vnoquoque fratre pro medietate, nec licet patruus prætendere poſſet filiam eſſe dotatam de portione ſui patris, quod etiam ſuadetur, ex quo appatatus condecentes, de quibus in legato fit mentio, manifeſtum eſt, quod non poſſunt dari in tot bonis ſtabilibus hæreditariis. Vnde cùm bona ſint adiecta cauſa demonſtrationis non reſtringunt legatum prius diſpoſitiuè factum in pecunia, Caſtr. *conſ. 338. lib. 1.* Decius *conſ. 182. num. 1. & conſ. 323. num. 6.* atque alios cumulat, in additione ad Mandel. *conſ. 274. num. 1.* bonus tex. *in l. quidam teſtamento, 99. de leg. 1.* & in omnem caſum etiam pecunia eſt de bonis teſtatoris, Aym. *d. conſ. 187. verſ. ſed propono, l. 1. vbi not. DD. C. de vſufr.*

7 Concurrit etiam alia declaratio à teſtatore facta, dum mandauit, vt pecuniæ ſpectantes ad hæreditatem pooantur penes Montem Pietatis pro ſoluendis debitis, & legatis cum expreſſa, & ampliſſima prohibitione alienationis bonorum immobilium, etiam pro ſoluendis legatis, pro quibus, quatenus non ſufficerent illæ pecuniæ, declarauit bona eſſe alienanda pro illis ſoluendis, ſicut clarè colligitur quod teſtator non cogitauit de ſolutione in bonis facienda, niſi quatenus expreſſit.

8 Denique concurrit obſeruantia ſubſequuta, quia ipſemet Iulius Cæſar alias dotes ſoluit io pecunia, & fauor concurrit dotis conſtituendæ Monaſterio, quæ regulariter, & maximè in vſu Ciuitatis Bononiæ dari conſueuit in pecunia, non autem in bonis.

9 Non obſtat, quod Iulius Cæſar vti hæres cum beneficio legis, & inuentarij poſſit ſoluere in bonis, *l. fi. §. etſi præfatam,* vbi Doctor. *C. de iur. deliber.* quia id non habet locum in hæreditate opulenta, vt latiſſimè Surd. qui alios cumulat *deciſ. 30. quæſtio. 54. & 32.* Atq; in hoc caſu non agitur de cogendo hæreditatem vltra vires aut res hæreditarias, ſed ſolummodo poſtquam ipſe noluit numerare pecuniam deuentum fuit ad ſubhaſtationem tot bonorum hæreditariorum, ex quibus dicta pecunia conficeretur vſq; ad debitarum dotium quantitatem. Atque ex his, &c.

ILLVSTRISS. ET REVEREN. D. CARD. LANCELLOTTO.

Toletana Canonicatus.

Veneris 11. Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

Nobilitas, & puritas ſanguinis præſumitur, & qui contrarium dicit probare debet. Probatur enim hæc ſanguinis puritas ex ſententia inter alios lata, & ex pluribus ſimul iunctis, licet vnaquæque probatio de ſe non ſufficeret.

SVMMARIVM.

Sententia dicitur valida, in qua fuerunt ſeruata requiſita ſolennitates, num. 1.

Promiſſus non tenetur probare ſuam impuritatem, ſed quod Capitulo danti de impuritate incumbit onus probandi impuritatem, num. 2. & 3.

Sententia lata ſuper probabilitate ad fauorem vnius facit ius quo ad alios, num. 4.

Nobilitas ſeu puritas ſanguinis probatur ex pluribus ſimul iunctis, licet vnaquæque probatio de ſe non ſufficeret.

DE-

Digitized by Google

DECISIO CCIV.

1 DIxerunt Domini Sententiam Rotalem ad fauorem D. Ludouici de Ouiedo vti validam, & iuſtam confirmandam eſſe. De illius autem validitate apparere ex actis cùm concurrant omnia ad hunc effectum requiſita, videlicet Iuriſdictio quam tribuit commiſſio, mandata procuræ hinc inde, & fuerint obſeruati termini ſubſtantiales iuxta not. per Veſtr. *in prax. lib. 2. c. 1. & lib. 5. c. 3. & 4.* nec non legitimæ citationes exequutæ, præcipuè verò citatio ad ſententiam, *Clem. ſæpe*, & ibi etiam gloſ. *in verbo citatis ad id, de verb. ſign. cum ſimil.*

2 De iuſtitia verò conſtare, nam dum pronunciatur Statutum Toletanum non obſtare Ludouico, & Capitulum teneri ad ei tradendam poſſeſſionem Canonicatus, hoc iuſtificatur ex deciſionibus R. P. D. mei Marquemontij in hac cauſa, & R. P. D. mei Sacrati in alia Toletana Capellaniæ, in quibus inhærendo nedum verbis Statuti, ſed etiam eius intellectui perpetuo à Rota non ſolum in cauſis Eccleſiæ Toletanæ, ſed aliarum quoque Eccleſiarum probato latè oſtenditur quod prouiſus non tenetur probare ſuam puritatem, ſed quod Capitulo danti de impuritate ad excludendum prouiſum habentem ſuam intentionem fundatam incumbit onus probandi impuritatem, ita vt ſuper his non ſit amplius inſiſtendum cum omnibus abunde ſatisfactum ſit in prædictis deciſionibus, & in aliis ſucceſſiuis temporibus in ſimilibus cauſis factis in Rota in terminis Statuti Toletani, & aliorum ſimilium ſtatutorum, quam tamen impuritatem Ludouici Capitulum non probaſſe benè deducitur in eiſdem deciſionibus Marquemontij.

3 Dum autem in eadem ſententia declaratur D. Ludouicum purũ & nobilem, & a Chriſtianis puris & nobilibus deſcendere, ſatis etiam iuſtificatur ex prædictis deciſionibus, in quibus fuit reſolutum, quod eo ipſo quod Capitulum nõ probat impuritatẽ prouiſus, qui natus & educatus eſt inter Chriſtianos præſumitur purus, & deſcendere à puris, & habet benè fundatam intentionem ſuam ex allegatis in deciſionibus in hac cauſa factis corã Domino Marquemontio 10. Decembris 1608. in ſecunda inſpectione. Hanc enim præſumptionem puritatis Rota habuit pro ſufficienti ad effectum, vt dicatur conſtare de puritate prouiſi, vt patet nedum ex illis deciſionibus in quibus fuit tentum præſumi quem purum niſi conſt. t de contrario, ſed etiam ex illis in quib. fuit dictum iam reſolutum eſſe in Rota conſtare de puritate prouiſi, intelligendo ſolum de illa probatione reſultante ex tali præſumptione, vt in deciſione Toletana Portionis 10. Maij. 1595. coram Reuerendiſſimo Pacen. & in alia Toletana 6. Nouembris 1595. coram Illuſtriſſimo Melino omiſſis quampluribus concernentibus Statuta aliarum Eccleſiarum relatis in eadem deciſione D. Marquemontij.

4 Sed in caſu noſtro ceſſat omnis amaritudo, nedum ex deductis vltra talem præſumptionem in dicta deciſione D. Marquemõtij in tertia inſpectione, vbi circa puritatem D. Ludouici ponderantur ea, quæ reſultant ex probatione, ſiue informatione facta per Commiſſarium à Capitulo deputarum, ſed etiam ex probationibus, & teſtibus ſuper puritate Licentiati Auguſtini de Aldana, & alia ſententia Rotali lata ad fauorem eiuſdem, qui procedit ex ſtipite materno D. Ludouici de Ouiedo, ſicut enim ſententia lata ſuper nobilitate, vel puritate ad fauorem vnius facit ius quo ad alios, quos tangit deſcendentia illius, in cuius cauſa fuit promulgata, Afflict. *in Conſtit. Regni Conſtitutio. Incipien. proſequentis, num. 16. verſ. & ſi per ſententiam*, Io. Fab. *in §. præiudicialis, num. 18. inſtit. de actio.* Tiraquel. *de nobilita. quæſt. 37. nu. 14.* ita etiam probationum effectus porrigitur ad eaſdem perſonas ad quas porrigitur effectus ſententiæ illius cauſæ, vt dicit Bart. *in l. 2. num. 14. verſ. ſed an porrigatur*, & ibi Alex. *num. 11.* Iaſ. *num. 23. C. de eden.*

5 Et præſertim in hoc caſu, tum quia capitulum mandauit vtramque inquiſitionem, nempe Aldani, & D. Ludouici cumulari, & eodem tempore vtraque de ordine eiuſdem Capituli fiebat, tum quia in hoc non tractatur de aliquo præiudicio Capituli, ſi enim prouiſus ex forma ſtatuti non tenetur probare ſuam puritatem niſi fuerit probatum contrarium, & ſi pro parte Capituli non fuit probata impuritas, & ſi propterea non poteſt denegari Ludouico admiſſio, iuxta deciſiones factas, nihil intereſt Capituli, quod D. Ludouicus declaretur purus, quin ei potius expedit, vt in Eccleſia Toletana admittatur ille, qui non ſolum præſumitur purus, & ſuam puritatem probauit, ſed etiam qui vti talis fuerit per ſententia declaratus, tum etiam, quia probationes Aldanæ non deducuntur, vt ex iis ſolum dicatur probata puritas Ludouici, ſed vt ex illis confirmentur probationes eiuſdem, ac coadiuuetur, & concomitetur præſumptio ſuæ puritatis, ita vt omnibus ſimul iunctis plenior probatio, quatenus ea opus ſit, perficiatur, iuxta notata *in authen. ſi quis in aliquo*, & ibi Cagnol. *n. 12. C. de eden. & in c. cum dilectus*, & ibi Felin. *& alij de fid. inſtrum.* Afflict. *deciſ. 216 num. 5. verſ. item fuit practicatum*, cùm in materia probationum procedat regula, quæ ſingula non probant, vnita iuuant, gloſ. *in l. 2. verſ. legitimus, ff. de excuſat. tutor.* Dec. *conſ. 146. n. 14.* latè Gabr. *de probat. concluſ. 1.*

R. P. D. LVGDVNEN.

Aſſiſien. Pecuniaria.

9. Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

Socius an, & quando teneatur ad debita contracta per conſocium.

SVMMARIVM.

Facti contingentia narratur, num. 1. & 2.

Creditor pro ſuo credito debet agere contra debitorem, & non contra tertium, n. 3.

Socius non tenetur ad debita contracta per ſocium, quando ſunt contracta non intuitu ſocietatis, n. 3.

Socius contra ſocium agere non poteſt, niſi factis, & ſolidatis computis, n. 4.

DECISIO CCV.

1 DOmini habebant pro certo, quod Marinus conſignauerit Valeriano Salmas frumenti centum, de quibus agitur. Id enim probatur ex duabus partitis adnotatis in libro Thomæ Nicolai, qui erat Capſerius, & Miniſtrator Valeriani, vbi licèt, quod non dicatur frumentum eſſe Marini, tamen quod ſalmas 91. veritas euincitur ex duabus demonſtrationibus ibi expreſſis, videlicet quod granum fuerat extractum ex domibus Abbatiæ Sancti Petri, in quibus Marinus habebat ſuum frumentum, & quod fuerat menſuratum, & conſignatum per Antonium Liparellum, qui erat factor Marini. Quo verò ad alias ſalmas, quæ adnotantur in dicto libro, quod fuerunt menſuratæ per Cæſarem Martellum, qui erat etiam factor eiuſdem Marini. Ideòque concurrentibus etiam teſtium depoſitionibus de conſignatione, & menſuratione res omnium perſpicua redditur.

2 Ad effectum tamen dubij Domini, non exiſtimabant, quod Marinus dictum frumentum, ſeu pretium illius petere, & conſequi poſſet à Valeriano, & mouebantur, quia conſignatio fuit facta à Marino, non vti creditore, & nomine proprio, ſed vti mandatario, & nomine Aſcanij Filippucci, quod patet ex declaratione, & confeſſione ipſius Marini, quæ continet, quod in ſocietate Panatteriæ inita inter Aſcanium, Ioſephum, & Valerianum fuerunt immiſſæ per Aſcanium 100. ſalmæ grani, quas ex demonſtrationibus ibi expreſſis apparet eſſe illas, de quibus nunc agitur, concurrunt litteræ Aſcanij productæ per Marinum, & concordiæ, & tranſactiones inter Aſcanium, & Marinum initæ.

3 Atque hinc inferebatur, quod cùm Marinus non Panatteriæ, ſed Aſcanio frumentum vendiderit, debet dirigere ſuas actiones contra Aſcanium, non autem contra Valerianum Appaltatorem Panatteriæ, quia creditor non agit contra tertium, Bart. *in l. quod quis, ff. de priuileg. creditor.* quem allegat Gabriel. *conſ. 155. num. 9. lib. 1.* Nec facit, quod Aſcanius eſſet ſocius Valeriani in dicto Appaltu, quia pro debito ſocij non agitur contra ſocietatem, vel contra conſocium, Anchar. *conſ. 332. num. 3.* Petr. de Valle *de duob. fratr. 9. par. principali num. 1. verſ. aliud eſt quærere, & verſ. aut quærimus de iur. creditor. in fin.* Caſtr. *conſ. 345. lib. 2.* Pariſ. *conſ. 94. num. 25. lib. 1. deciſ.* Genuen. *14. num. 112.*

Qua-

Digitized by Google

4 Quatenus autem Marinus velit venire vt Ceſſionarius Aſcanij non poteſt plus iuris habere, quam haberet Aſcanius, & ſibi omnia obſtant, quæ obſtarent Aſcanio, *l. nemo plus iuris, ff. de reg. iur.* latè Surd. *conſ.333.num.15. & 16.* Aſcanius igitur, ſicuti non poſſet aliquid petere à Valeriano, niſi liquidatis negotijs Appaltus, & ſolidatis computis, Anchar. *conſ.255.num.1. in fin.* Salicet. *in l. eius in fin. C. de compenſ.* Socin. *conſ.73. num.9. & 10. lib.1.* Neque Marinus aliquid à Valeriano rectè petit ante liquidationem, & ſolidationem, atque ſtrictè ad dubium cæteri Domini, qui veritatem, & litis damnoſos circuitus amputare deſiderant, habuerunt etiam 100. ſalmas frumenti Valerianus facere debet bonas Aſcanio in computis ſocietatis, cùm vt dictum eſt fuerunt immiſſæ in ſocietatem nomine Aſcanij, & alias Valerianus proprio nomine teneretur pretium illarum ſoluere Marino, cuius frumentum fuit verſum in vtilitatem Panattetiæ, prout conſtat ex libro ſupradicto, *ad l. liberto, ff. de negot. geſt. l. ciuitas, ff. ſi cert. pet.* Caſtr. *d. conſ.345. lib.2.* Valerianus enim erat d. Granaterìæ Appaltator principalis, quamuis poſtea quoſdam in ſocios illius negotiationis receperit, & factoribus illius in ſpecie fuit facta frumenti conſignatio. Et ita fuit deciſum,

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Legitimæ.

Veneris 11. Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

Legitimæ adiectum onus ipſo iure reijcitur, nec per aditionem hæreditatis cenſetur illi renunciatum, niſi expreſſa fuerit renunciatio. Poteſt tamen pater filium inſtituere in pinguiori quantitate, quàm ſit legitima, cum conditione quod ſi reclamauerit, in legitima tantùm cenſeatur inſtitutus.

SVMMARIVM.

Legitima debetur filijs ex prouidentia Regis. Quantitas autem legitimæ, debetur de iure ciuili fundate in iure naturali, num.1.

Legitimæ aliquod onus, ſeu grauamen imponi non poteſt, & impoſitum ipſo iure reijcitur, etiam quod filius fuerit inſtitutus hæres vniuerſalis, n.1. & 3.

Legitimæ quod filius renunciare debeat, teſtator mandare non poteſt, n.3.

Legitimæ detractionem poteſt pater filio prohibere, quando illi reliquit legatum pinguius ſua legitima cum conditione, quod aliàs inſtitutus cenſeatur tantùm in legitima, num.4. vbi declaratur, quomodo procedat hæc concluſio.

Legitimæ renunciatum non cenſetur, nec iure petendi ſupplementum per ſimplicem aditionem hæreditatis, numer.5. & 6.

Legitimæ renunciatio niſi fuerit expreſſa non valet, numer.6.

DECISIO CCVI.

1 Pater inſtituit fideicommiſſum, & ad illud vocauit Gaſparem ipſius filium, & alijs ſubſtitutionibus factis prohibuit alienationem bonorum, & detractionem quamcumque Trebellianicæ, ſeu cuiuſuis alterius Portionis, quin & voluit, quod tam Gaſpar, quàm cæteri deſcendentes in infinitum ante aditionem hæreditatis tenerentur expreſſe renunciare legitimę, aliàs caderent ab omni commodo ſui teſtamenti, & diſpoſitionis, & quod in illius locum ſuccederet proximior. Euenit poſt mortem teſtatoris, quod Gaſpar agnouit hæreditatem abſque legitimæ expreſſa renunciatione. Hodie verò cum ære alieno oppreſſus reperiatur, vellet legitimam ſuam detrahere, vt bona legitimam tangentia poſſit alienare. Vnde dubitaui an ſit locus prædictæ legitimæ detractioni, & Domini affirmatiuam ſunt amplexi: legitima enim ex prouidentia legis debetur filijs, *l. ſi arrogator, ff. de adopt. §. prohibemus in fin. in auth. de trien. & ſemiſ. §. aliud quoque in auth. vt cum de appell. cognoſc.* quia & de iure naturali illis debetur, licèt quantitas ſit inducta de iure ciuili, fundato tamen in iure naturali, *l. cùm ratio ff. de bon. damnat. not. in l. omnimodo, C. de inoffic. teſtam.* Socin. *conſ.93. n.11. & conſ. 120. n. 8. verſ. aliquando, lib.3.* Decian. *conſ. 35. n.44. & conſ. 54. num. 29. lib. 1.*

Vnde dictę legitimæ aliquod onus, ſeu grauamen imponi non valet, aliàs ipſo iure reiicitur, *l. ſcimus, l. omnimodo, & l. quoniam in prioribus, C. de inoffi. teſtam.* quod procedit non ſolum, quando filius in legitima tantum, ſed etiam ſi in totum fuerit inſtitutus, tunc enim quo ad legitimam reiicitur grauamen, ad text. *in d. l. ſcimus, §. cum. autem.* & ibi Fulgoſ. & Iaſ. *numer. 2.* Idem Iaſ. *in l. cum ex filio, num. 5. verſ. ſed id quod fortius, ff. de vulg.* Caſtr. *in l. fin. num. 2. in fine de cond. inſtit.* Roman. *conſ. 64. num. 1. & conſ. 185. num. 1.* Dec. *conſ. 81. in princ. & conſ. 238. num. 4.* Pariſ. *conſ. 55. num. 22. lib. 2.* Natt. *conſ. 145. n.21.* Gabr. *tit. de legit. concluſ.1. ampliat.2. circa med.* 2

Vnde cùm teſtator onerauerit filium de renunciatione legitimæ, illum grauaſſe non eſt dubium ex prædictis iuribus, quod in fraudem legis factum videtur, & ſic ex eiuſdem legis diſpoſitione reiiciendum, iuxta *text. in l. Seius, & Augerius, ff. ad legem Falcid.* quæ licet loquatur in Falcidia, inducitur etiam pro legitima, vt illam inducit Ruin. *in conſ. 149. num. 13. lib. 3.* & Hippol. Rimin. *in conſ. 67. numero 16. & conſil. 510. numero 26. cum ſequ.* reiecto autem prædicto grauamine ab iſta legitima, intrat reſponſio Dominorum, quod poſſit D. Gaſpar illam detrahere.

Et quamuis ſit verum, quod pater relinquendo filio legatum pinguius ſua legitima, poteſt illi prohibere illius detractionem, hoc addito, quod alias inſtitutus cenſeatur tantùm in legitima, Socin. *conſ. 122. num. 8. cum ſequent. lib.1.* Dec. *conſ. 687. num. 2.* Pariſ. *conſ. 9. num. 4. lib. 3.* Gualdenſ. *de arte teſtand. tit. de ſubſtit. cautel. 31. numero 6.* Cucch. *in tract. de legit. in tit. legitima nullum grauamen, numer. 27.* Peregr. *art. 36. num. 62.* non tamen ſumus hodie in illo caſu, ſed in diuerſo, in quo Gaſpar non fuit in legitima tantum inſtitutus, caſu quo illi non renunciaret, ſed potius priuatus omni commodo teſtamenti, & diſpoſitione patris, & ita ad prędictam doctrinam Socini & aliorum reſpondit Rota in vna Romana de Lante 11. Februarij 1583. coram fel. rec. Clemente VIII. tunc Rotæ Auditore. 3

Quibus non obſtat, quod Gaſpar agnouerit hæreditatem patris, illique ſe immiſcuerit, & ſic illius diſpoſitioni acquieuiſſe, & legitimæ renunciaſſe videatur. Nam licet de iure antiquo prædicto caſu non poterat filius querelare, nec iudicium patris impugnare tanquam illud agnouiſſet etiam quo ad onus, *l. ſi pars, §. fi. & l. Papinianus, §. ſi conditioni, ff. de inoff. teſt. l. poſt legatum, in princ. de his quib. vt indignis*, & hoc ea ratione, quia non videtur ferendum, quod is, qui lucrum amplectitur, onus illi annexum contemnat, *l. vnic. §. pro ſecundo, C. de caduc. toll. & l. fi. §. ſed cum in ſecunda, in fine, C. de furtis.* 4

Nihilominus hodie cum omne grauamen reiiciatur à legitima ipſo iure, *d. l. omnimodo, & l. quoniam in prioribus.* Vnde eſt, quod non ſufficiat ſimplex agnitio hæreditatis, ſed requiratur expreſſa renunciatio legitimæ, iuxta text. *in l. ſi quando, §. & generaliter, ff. de inoffic. teſtam.* & ibi Odofred. *in princ.* & Iaſ. *num. 1. & 4.* late Ruin. *conſ. 56. à n. 8. vſq; ad 13. lib. 2.* & addit. ad Giudopap. *deciſ.96. in litera C. verb. & poſt.* Tradunt Menchac. *in d. l. ſi quando, §. illud, num. 21. verſ. ſed certe inter hunc tex.* & Cucch. *vbi ſupra, num. 29. verſ. ſi vero ſit relicta,* Eugen. *conſ. 38. num. 8. & ſeqq.* Sfort. Odd. *conſ. 63. num. 24.* Rauden. *de analog. lib. 1. c. 19. num. 27. & ſeq. & num. 32. & 33.* & tenuit Rota in prædicta Romana de Lante. An autem iſta legitima fuerit iam à Gaſpare detracta, reſeruarunt Domini particulariter videndum. 5

R. P. D. LVGDVNEN.

Colimbrien. Sponſalium.

14. *Decembris* 1609.

ARGVMENTVM.

Sponſalia plenè, & concludenter probari debent, & per teſtes bonæ famæ, & conditionis. Et hinc plura de teſtibus ſuper dictis ſponſalibus deponentibus notanda, de quibus in Summario.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Sponſalia de futuro, quando agitur ad effectum contrahendi matrimonium debent integrè probari, & per teſtes bonæ conuerſationis, & vitæ, & quod veriſimile ſit, quod velint verum dicere, num. 1.
Teſtis mulier vilis, & inhoneſta nihil probat, num. 2. *&* 3.
Teſtis, qui ſponte ſe retractat pro exoneratione conſcientiæ, quantum probet, iudicis arbitrio remittitur, num. 3. *& num.* 8.
Teſtis ſoror ad fauorem ſororis non eſt idonea teſtis, n. 4.
Teſtis ſubornatio ad falſum dicendum præſumitur ex attentata ſubornatione, num. 5.
Teſtes inter ſe diuerſi, & varij circa circumſtantias, licet in facto conueniant ſunt ſuſpecti, num. 6.
Teſtes exiſtentes in occulto, & deponentes ſe de nocte vidiſſe, & audiuiſſe ſunt ſuſpecti de falſo, n. 7.
Sponſalibus probatis Eccleſia quandoque ſe abſtinet ad cogendum contrahere matrimonium vbi ſubeſt iuſta cauſa odij præſertim, & inimicitiæ, num. 9.
Sponſalia clandeſtina, quæ dicantur, num. 10.

DECISIO CCVII.

1 CVm præſuppoſito, quod ſententiæ ſint validæ, & quod teſtes in dicto probent ſponſalia de futuro inter Thomam, & Iſabellam, propoſui dubium, An ſententiæ latæ ad fauorem Iſabellæ ſint confirmandæ, vel infirmandæ, & ſolo Thoma informante, Rota cenſuit dictas ſententias eſſe confirmandas, atque iure merito Metropolitanum Bracharenſem, qui in ſecunda inſtantia tulit ſententiam abſoluiſſe Thomam à petitione Iſabellæ. Tendit enim dicta petitio ad effectum cogendi Thomam, vt cum Iſabella contrahat matrimonium quo caſu, quia agitur quaſi de ſtatu hominis, requiritur integra probatio, gloſ. *notat. in c. mulieri in verb. abſolutio, in fin. de iureiur.* quã eſſe communiter receptam dixit quamplurimos cumulans, Dec. *conſ.* 153. *n.* 2. & teſtes debent eſſe bonæ conuerſationis, & vitæ probabilis. Ita quod non ſit veriſimile, quod pro aliquo velint falſum deponere, *c. licet, & c. in literis de teſtam. c.* 1. *de conſanguinit. & affinit.* Felin. *in rubr. de ſponſ. num.* 5. Alex. de Neuo *conſ.* 11. *num.* 14. *& conſ.* 12. *num.* 11.

2 In propoſito autem ſententiæ fundatæ ſunt in depoſitionibus trium mulierum, quarum vna inſeruiuit Iſabellæ, eiuſque patri, & eſt vilis, inhoneſta, & malæ famæ, ideòque non probat, *d. c. in literis*, ibique gloſ. Innocent. Io: Andr. & alij, Miſis *in verb. teſtes familiares producentis*, Dec. *d. conſ.* 133. *n.* 4. *verſ. Lucia ped. ſequa*, Alex. *conſ.* 105. *n.* 4. *lib.* 5. *add. ad deciſ. Cappell. Thol. ſ.* 4. *ſub n.* 1. Rip. *in l. ſi conſtante, n.* 34. *ff. ſolut. matrim.* Ruin. *conſ.* 18. *n.* 17. *lib.* 5.

3 Alia æquè inhoneſta, vilis, & malæ famæ præterea ſe retractauit, & coram Ordinario ſponte depoſuit, ſe alias circa iſta ſponſalia falſum depoſuiſſe, inductam precibus Iſabellæ, additque facere ſe hanc retractionem, quia cùm inſtaret Sanctiſſimi Iubilæi indulgentia non inueniebat Confeſſarium, qui alias vellet eam abſoluere, non poteſt autem negari quin iſta decantatio multum minuat de fide teſtis, præſertim cum in hac materia plurimum iudicis arbitrio deferatur, vt ait Hoſtien. *in c. ſuper eo, il* 2. *n.* 3. *in fine de teſtibus*.

4 Tertius teſtis in moribus, & in fama non patitur exceptiones, ſed eſt ſoror germana Iſabellæ, cum illa commorans in domo paterna, ideòque ſuſpecta ob nimiam affectionem erga ſororem, quæ in maritum petit Thomam, à quo natalibus, & diuitijs ſuperatur, ad text. *& ibi not. in d. c. ſuper eo, de teſt.* vbi Hoſt. *in princ. notat.* quod ibi dicitur in matrimonio fuiſſe ex caſus contingentia. Sed etiam fore idem dicendum in ſponſ. tradunt Alex. *d. conſ.* 150. *n.* 4. *lib.* 5. Dec. *d. conſ.* 133. *n.* 4. Imol. *conſ.* 135. *n.* 5. Franc. Aret. *conſ.* 13. *n.* 10. & faciunt notata per Bald. *in l. parentes, in princ. C. de teſtib.*

5 Atque iſtæ exceptiones eo magis ſunt attendendæ, quia in hoc caſu ſubeſt maxima ſuſpicio ſubornationis. Adeſt enim prædicta retractatio depoſitionis factæ ad preces Iſabellæ. Adeſt alia teſtis Iſabella Simonis, quæ licet inducta ab Iſabella actrice, deponit dictam actricem dixiſſe ſibi quod non habebat teſtes, qui deponerent de iſtis ſponſalibus, & petiuiſſe numquid iſta d. Iſabella teſtis eſſet aliquid de illis depoſitura quando opus eſſet, quod illa facere renuit, quia nihil ſciebat. Hinc enim præſumi poteſt actricem, quæ iſtas duas mulieres ſubornauit, aut ſubornare tentauit, idipſum etiam alias perfeciſſet, vt benè in ſimili dicit Guido Papa *conſ.* 75. *n.* 4. Item prædicti ſermones inter iſtas Iſabellas fuerunt ſtatim poſt ſequuta aſſerta ſponſalia, & ſi tres prædictæ teſtes fuiſſent conductæ ab actrice ad effectum, vt poſſent de ſponſalibus teſtificari, prout illæ deponunt, Actrix non dixiſſet Iſabellæ, ſe non habere teſtes, quibus ſuam intentionem probare poſſet.

6 Accedat, quod licet quo ad contextum huius facti dictæ tres teſtes inter ſe conueniant, tamen augetur ſuſpicio præmeditatæ, & compoſitæ fictionis ex quo interrogatæ de acceſſu ad locum, & de alijs circumſtantijs, quas non præoccupauerunt cogitare ſingulæ deponunt diuerſa inter ſe, & non cohærentia.

7 Deinde de iſtis ſponſalibus nulla per ſex annos fuit facta mentio, donec occaſione aliorum ſponſalium à Thoma contractorum cum quadam muliere, quam vnus ex Iſabellæ conſanguineis in vxorem ducere concupiuerat, fuit iſta lis inchoata, & medio tempore aliqui teſtes deponunt, quod Iſabella tractauit de nubendo alijs viris, ita vt omni ex parte admodum turbida, & inueriſimilis reddatur prædictarum mulierum depoſitio, quæ cùm etiam contineat, quod in actu aſſertorum ſponſalium ipſæ teſtes erant adeo abſconditæ, vt eas Thomas videre non poſſet obſtantibus ſaxis, & trabibus intermedijs quiuis facile intelligit qua fide dignæ, ſicque adeo conſtanter depoſuerunt vidiſſe in occulto, & in tenebris ad dimidiam noctis horam illa omnia, quæ in earum dictis continentur.

8 Nec immerito ſupradicta retractio occaſione Iubilæi facta fuit inter alia ſpecialiter, quia teſtis falſo dixerat ſe vidiſſe Thomam, & Iſabellam cum manibus adhærentibus.

9 Aduertebant etiam Domini, quod cum verſemur in aſſertis ſponſalibus, quæ Thomas ſemper impugnauit ſuſtinendo litem in pluribus inſtantijs veniendo ad Curiam, & faciendo alias omnes ſibi poſſibiles diligentias non debet cogi ad contrahendum matrimonium ſtante præcipuè, quod inter ipſum, & Iſabellam maleuolentiæ, atque odij ſemina exorta ſunt, ex quo ipſe illam inhoneſtatis maleficij, aliarumque turpium rerum oppoſitione fœdauit teſtibus ſuper illis materijs iudicialiter inductis, & examinatis, ſiquidem matrimonia coacta, vt plurimum exitus parum felices ſortiuntur. Ideòque ſi etiam plenè, & ritè probatis ſponſalibus, Eccleſia tamen abſtinet à coactione matrimonij, vbi ſubeſt iuſta cauſa adnotata per Doct. *in c. requiſiuit de ſponſal.* vbi Abb. *n.* 3. *Collect. c.* 2. *colum.* 2. *eod. tit.* Gabr. *conſ.* 186. *num.* 1. 5. 6. 7. *lib.* 2. Couar. *ſuper* 4. *Decret. par.* 1. *c.* 4. *num.* 4. Fuit dictum in Vlixbonen. Matrimonij 7. Iunij 1599. coram bo. me. Litta, & In Mediolanen. Sponſalium de anno 1607. coram R. P. D. meo Pamphilio.

10 Multò magis à dicta coactione abſtinendum eſt in hoc caſu, in quo agitur de ſponſalibus clandeſtinis, cùm illis nullus teſtis apertus interfuerit ad tradita per Bald. *conſ.* 148. *num.* 13. *lib.* 2. & quorum ſubſiſtentia innititur ſolis prædictarum mulierum depoſitionibus, quæ nullo iuris, vel facti adminiculo coadiuuantur, ſed pluribus debilitantur exceptionibus, & concurrentibus circumſtantijs quaſi funditus deſtruuntur. Atque ex his fuit concluſum pro reuocatione ſententiarum.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Lucana Bonorum.

11. *Decembris* 1609.

ARGVMENTVM.

Contra Eccleſiam ad fauorem alterius Eccleſiæ non currit præſcriptio, niſi quadraginta annorum, & cum bona fide, & alia ad hanc materiam.

SVMMARIVM.

Præſcriptio vnius Eccleſiæ contra aliam requirit tempus quadraginta annorum, num. 1.
Titulorum diuerſitas inducit poſſeſſionis diuerſitatem, numer. 2.

Annus

Digitized by Google

Annus inceptus non habetur pro completo in materia odioſa, & præſcriptionis, num. 3.

Præſcriptio dicitur interrupta per motionem litis num. 4.

Poſſeſſio ciuilis ſufficit ad impediendum præſcriptionem, quam prætendit naturaliter poſſidens, num. 5.

Præſcriptio contra Eccleſiam requirit bonam fidem, num. 6. *vbi etiam, quod non ſufficit, quem non eſſe bonæ fidei, nec malæ fidei.*

Iuris error nocet in præſcriptione quadragenaria, num. 6.

DECISIO CCVIII.

1 PRo informante, videlicet præſcriptionem non obſtare Eccleſiæ Sancti Michaelis. Ad hoc enim vt Eccleſia contra aliam Eccleſiam præſcribat, requiritur tempus quadraginta annorum, *c. ad aures, c. ad illud, & cap. de quarta,* cum ibi notatis, *de præſcript. authent. quas actiones, C. de ſacroſ. Eccleſ.* Put. *deciſ.* 252. *n.* 3. *lib.* 3. Hoc autem temporis ſpacium non habent RR. PP. Sancti Romani in caſu, de quo agitur, cum lis à moderno Rectore illis mota fuerit de anno 1599. & ipſi cœperant poſſidere de anno 1588. quo deceſſit Pellonus, vel ſaltem de anno 1570. quo dictus Pellonus ad fauorem Monaſterij ceſſit, & renunciauit omni, & cuicumque iuri ſibi competenti ſuper iſtis bonis reſeruato ſibi vſufructu, & cum onere ſoluendi Monaſterio ſcuta duodecim quolibet anno.

2 Nec poſſunt iuuari anteriori poſſeſſione Pelloni, quæ cœpit de anno 1531. quia cum Pellonus poſſideat ex impetratione beneficij, fratres autem Sancti Romani acceperint bona ex teſtamento Pellegrini ſtante iſta iurium, & titulorum diuerſitate, fuit inducta, & creata noua poſſeſſio, quando Monaſterium bona apprehendit, Abb. *in c.* 1. *in princ. de ſolut.* Rota *deciſ.* 1. *in fi. de locat.* Sarnen. *in regula de trienn. quæſt.* 11. *num.* 14. & 15. vltra quod ſtatim mortuo Pellono Rector, qui tunc exiſtebat ſancti Michaelis, fuerit factus locus interruptioni præſcriptionis à Pellono inchoatæ, gloſ. 2. *in l. aliter, ff. de vſucap.* Bald. *de præſcript.* 3. *par.* 6. *principali, num.* 4.

3 Minus dici debet, quod Pellonus ſolus per ſe compleuerit præſcriptionem procedendo de anno 1531. quo fuit immiſſus vſque ad annum 1588. quo obiit. Nam & iſta præſcriptio non ſuffragatur monaſterio venienti, vt dictum eſt ex alio titulo, & cum Pellonus ceſſerit omni iuri ad fauorem Monaſterij de anno 1570. quo tempore ad complementum quadragenariæ poſſeſſionis deficiebant octo menſes, vel in circa, non poteſt dici, quod ille abſoluerit præſcriptionem, quia in hac materia odioſa annus inceptus non habetur pro completo, *l. in omnibus, l. a prima de act. & obligat. l. in vſucap. in princ. de diuerſ. & temp. præſcript.* gloſ. *in rubr. ff. de diuerſ. & tempor. præſcript.* Bar. *in l. ab hoſtibus, §. ſed quod ſimpliciter, verſ. venio ad quartum, ff. ex quibus cauſ. maior.*

4 Accedit, quod Pellono ipſi fratres Sancti Romani mouerunt litem, quæ per plures annos in partibus, & in curia durauit, ita vt per illam fuerit ſine dubio interrupta præſcriptio, *cap. poteſt.* 16. *quæſt.* 3. *l. cum notiſſimi, in princ. & §. immo, C. de præſcript.* 30. *annorum,* gloſ. *fin.* ibique Doct. *omnes in d. c. illud de præſcript.*

5 Præterea non proceſſit iſta Pelloni præſcriptio, quia Rector Sancti Michaelis remanſit in poſſeſſione Altaris Sancti Nicolai, cui bona legata fuerunt, ibique continuè celebrauit, & fecit celebrari Miſſas, vt teſtes deponunt, ſicq; retinuit etiam poſſeſſionem ciuilem bonorum ad dictum Altare ſpectantium, Nat. *conſ.* 562. *num.* 13. Anchar. *in reg. beneficium num.* 11. *de reg. iur. in* 6. Couar. *var. reſol. lib.* 3. *c.* 16. *num.* 13. Ferret. *conſil.* 14. *num.* 4. & 5. *lib.* 1. Bertac. *de Epiſc. lib.* 3. *par.* 1. *quæſt.* 56. Iſta autem ciuilis Eccleſiæ poſſeſſio fuit de per ſe ſufficiens ad impediendam Pelloni præſcriptionem, *l.* 1. *§. per ſeruum qui in fuga,* & ibi not. Bart. *in fin. & in l.* 3. *§. ex contrario,* vbi plenè Alex. aliique Doct. *ff. de acq. poſſeſſ.* gloſ. magna *circa fin. C. de ſeru. fugit.* Ruin. *in c. ſine poſſeſſione, de reg. iur. vol.* 2. *in* 6. Aret. *in §.* 1. *inſtit. de vſucap.* Corn. *conſ.* 16. *col.* 3. *vol.* 2.

6 Deniq; cum in præſcriptione contra Eccleſiam requiratur bona fides, ſiue priuatus, ſiue alia Eccleſia præſcribat, vt in *d. c. ad aures,* tradit Abb. & tradit latè Balb. *in tract. de præſcript.* 2. *par.* 3. *par. princ. §.* 6. *quæro, num.* 9. Illa deficit tam reſpectu Pelloni, quam fratrum Sancti Romani, cum & ille, & iſti habuerint ſciẽtiam, & notitiam teſtamẽti, in quo bona erant legata prędicto Altari S. Nicolai vnito Eccleſiæ S. Michaelis, nec ſufficeret ſi allegaretur iuris error, quia ex illo nihil ad ſummum elici poteſt, niſi medius ſtatus, nec bonæ, nec malæ fidei, qui non ſufficit ad inchoandam præſcriptionem, Couar. *in reg. poſſeſſor. §.* 7. *ſub n.* 6. *verſ. Nam cum ad initium, de reg. iur. in* 6. & quod in hac quadraginta annorum præſcriptione iuris error noceat, quamplurimos cumulat, & de magis communi teſtatur Gabriel *de præſcript. concluſ.* 4. *num.* 4.

Nec ſuffragatur Monaſterio Concordia inita cum Pellono, & Apoſtolica auctoritate confirmata, ſiquidem non poteſt Eccleſiæ Sancti Michaelis præiudicare res inter alios acta, maximè ſuper bonis ad ipſam ſpectantibus Rectore ipſius non vocato, & in prædicta confirmatione, ſicuti regulariter in aliis omnibus fuit præſeruatum Ius Tertij, & per conſequens dictæ Eccleſiæ, cui Papa procul dubio non habuit intentionem præiudicandi. Et ita deciſum. 7

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Romana de Cuppis.

14. *Decembris* 1609.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſaria bona alienari poſſunt tam pro dote, quàm pro lucro dotis, & ſemel ſic alienata ad fideicommiſſarios amplius non reuertuntur.

SVMMARIVM.

Lucrum dotis mortuo viro vigore Statuti Vrbis ſpectat ad vxorem quo ad vſumfructum ipſa viuente, ea autem mortua ſpectat ad filios tam quo ad proprietatem, quàm quo ad vſumfructum, num. 1.

Vſufructuaria mortua vſusfructus conſolidatur cum proprietate. Declara, vt num. 2.

Fideicommiſſaria bona alienari poſſunt nedum pro dote, ſed etiam pro augmento dotis, debito ſiue ex pacto, ſiue ex Statuto, num. 2.

Fideicommiſſaria bona ſemel alienata pro aſſignatione lucri dotalis non reuertuntur amplius ad fideicommiſſarios mortua muliere, cui fuerunt aſſignata, num. 3. & 4.

DECISIO CCIX.

FVit dictum filios Dominæ Conſtantiæ non teneri ad reſtitutionem quartæ dotalis, quia ſtatutum Vrbis *cap.* 131. *lib.* 1. diſponit, quod vxor extantibus liberis de bonis mariti quantum eſt quarta pars dotis ad vſumfructum tantum lucratur, quam vſufructu finito reſtituat, quibus de iure reſtitui debet: liberis vero non extantibus dictam quartam partem tam quo ad vſumfructum, quam quo ad proprietatem lucretur. Vnde cum de iure finito vſufructu ſpectet ad filios proprietas lucri dotalis, *l. ſi quis prioris, §. illud, l. hac edictali, in fine, C. de ſecund. nupt.* remanet clara diſpoſitio Statuti ad fauorem filiorum Dominæ Conſtantiæ, quod videlicet ad ipſos lucrum dotale iure merito pertineat. Sicque non ſit locus illius reſtitutioni. 1

Non obſtat, quod hoc quartum fuerit detractum ex bonis ſubiectis fideicommiſſo, ideòque finito per mortem eiuſdem Dominæ Conſtantiæ vſufructu debeat fieri conſolidatio cum proprietate, & debeat quartum reſtitui fideicommiſſariis. Fuit enim reſponſum materiam conſolidationis non habere locum in his terminis, in quibus quo ad fideicommiſſarios lucrum dotale ſpectabat pleno iure ad Dominam Conſtantiam, cum certi iuris ſit, quod ne dum pro dote, ſed etiam pro dotis augmento bona fideicommiſſi alienari poſſint, *Auth. res, quæ C. comm. de leg. & tot. tit. Vnde ſumpta eſt, de reſtit. & ea quæ parit in vnd. men.* ibique gloſſ. magna *in §. quamobrem,* Lap. *repetit. c. per noſtras in §.* 13. *de donat. int. vir. & vxor.* Bellamer. *conſ.* 83. *nu.* 3. & 8. & de communi teſtatur Bart. Socin. *conſil.* 23. *num.* 4. *vol.* 3. quod habet locum non ſolum in augmento proueniente ex pacto partium, ſed etiam in taxato per Statutum, vt in hoc caſu, Bald. *in authen. res, quæ, num.* 13. Curt. iun. *conſ.* 46. & alij per Aym. late *conſ.* 186. *num.* 4. 2

Nec reperitur cautum in iure, quod bona ſemel ex fideicommiſſo detracta pro aſſignatione lucri dotalis reuerti 3

de-

Digitized by Google

debeant ad fideicommiſſarios mortua muliere, cui fuerunt aſſignata. Quinimò cenſetur perpetuo facta alienatio, Socin. *dict. conſil.*23. *num.*58. Ideòque receptum eſt, quod etiam filij non ſint hæredes ſui patris, nihilominus tamen iſtud lucrum illis acquiritur, Authent. *hæredes, & leg. fœmina, C. de ſecund. nupt.* Afflict. *deciſ.*37. *num.*6. *& deciſ.*314. *num.*2.

4 Et quidem in relati ſtatuti diſpoſitione manifeſtum eſt, quod ſi Domina Conſtantia non habuiſſet filios, ſeparatio, & diſtractio, rerum fideicommiſſo ſubiectarum fuiſſet perpetua quandoquidem ipſa fuiſſet lucrata quartum etiam quoad proprietatem, & non poteſt dari competens ratio, quare non etiam perpetua eſſe debeat in caſu quo liberi ſuperſint maximè cum appareat, mentionem vſusfructus fuiſſe factam ſolo dumtaxat intuitu, & fauore filiorum, quibus proſpiciendo reſtrinxerunt ſtatuentes plenum ius ad vſumfructum, volueruntque vt mater ſola fruendi commoditate contenta reſeruaret proprietatem filijs communis matrimonij ſicuti in præcedenti eiuſdem Statuti diſpoſitione lucrum dotis totius delatum marito liberis extantibus habet tamen hanc conditionem, quod dictum lucrum liberis communis matrimonij perueniat.

5 Quod dicebatur hanc cauſam verſari in fideicommiſſo tranſuerſali, quod non ſubiacet detractionibus dotalibus, viſum eſt eſſe extra dubium, in quo agitur de reſtitutione quarti iam detracti, & conſtituti.

R. P. D. PAMPHILIO.

Toletana Admiſſionis.

Luna 14. Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

De Principe confirmante aliquod Priuilegium, vel gratiam, quando dicatur confirmaſſe ex certa ſcientia, & quando de ſubreptionis vitio aduerſus confirmationem dari non poſſit.

SVMMARIVM.

*Aſſertioni Papæ factæ in literis Apoſtolicis ſtandum omninò eſt, n.*1.

*Citatus quod quis non fuerit probari non poteſt in extraiudicialibus, n.*2.

*Princeps licet dicatur confirmare ex certa ſcientia, quando confirmat parte citata, & cum cauſæ cognitione, defectus tamen citationis non excludit, quin confirmatio dicatur facta ex certa ſcientia, quando aliter conſtat, Principem ex certa ſcientia confirmaſſe, n.*2.

*Principem confirmaſſe ex certa ſcientia poteſt etiam teſtibus probari, n.*2.

*Gratia Principis extraiudicialiter conceſſa non requirit citationem, n.*3. *Præſertim quando idem Princeps quo ad intereſſe habentes voluit gratiam valere etiam, quod non fuerint citati, n.*4.

*Subreptio excluditur ex eo, quod Princeps ſaltem in genere potuit cogitare, de eo quod tacitum fuit, n.*5.

*Subreptionis defectus tollitur, quando confirmatio Papæ eſt facta ex certa ſcientia, n.*6.

DECISIO CCX.

1 PLacuit Dominis deciſio in hac cauſa ſub die 17. Iunij præteriti, quod Breue Clementis VIII. ſit exequendum, ex quo vltra confirmationem continet etiam nouum priuilegium conceſſum ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione ex ſententia Sanctiſſimi Domini Noſtri, tunc Cardinalis Burgheſij, & Illuſtriſſimi Cardinalis Blanchetti, quibus hoc negotium videndum, ac examinandum ab ipſo Clemente commiſſum fuerat, prout idem Clemens in ſuo Breui teſtatur, cui atteſtationi ſtandum eſt, *Clement.*1. & ibi Gloſ. & Doct. communiter *de probat.*

2 Neque obſtare, quòd pro parte Rectorum dicebatur Breue non poſſe dici cauſa cognita, & ex certa ſcientia conceſſum, ex quo ipſi non fuerant citati, quia præter id quod talis negatiua oon probatur, nec probari poteſt, ex quo in iſtis extraiudicialibus non interuenit Notarius, & per conſequens citationes in actis redigi non poſſunt, vt dicit Sarmient. *lib.*1. *ſolet interpret. cap.*8. *numer.*3. fuit reſponſum citationem ad hunc effectum non eſſe de forma, licet enim quando Princeps confirmat, citata parte, dicatur confirmare ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione, vt dicit Barbat. *inter conſil. Alexand. conſil.*123. *incipit, Scripſit Eccleſiaſticus, &c. n.*19. *lib.*4. cum alijs allegatis, & iſte ſit vnus ex modis cognoſcendi qualitatem confirmationis, tamen citationis defectus non excludit quin confirmatio dicatur ex certa ſcientia, quando aliter conſtat Principem confirmaſſe ex certa ſcientia, quod poteſt probari pluribus modis etiam per teſtes, vt refert, & ſequitur Afflict. *in Conſtit. Reg. lib.*3. *rubr.*4. *tit. de iure ſuo Curiæ obſeruando, n.*5. prout in caſu iſto conſtat ex pluribus adductis in dicta deciſione in hac cauſa facta.

3 Præterea fuit dictum nos verſari in gratia Principis extraiudicialiter conceſſa, in qua non requiritur aliqua citatio, vt poſt Innoc. *in cap. cum pridem, ſub numer.*9. *verb. indulgeri, de renunciat.* tradit Roman. *conſil.*369. *num.*29. *verſ. hoc ſecundo*, Felin. *in cap. cum olim ſub numer.*6. *verſic.* & firmat Innocent. & ibi addent. *in verb. afferri poteſt*, qui Oldrad. & alios citant *de re iudic.* Ferret. *conſil.*82. *numer.*1. Sarmient. *d. cap.*8. *numer.*3. cum alijs per Mandoſ. ad Roman. *ſub d. n.*29. *litt. F.*

4 Præſertim, quod Papa voluit Breue valere, etiam quod intereſſe habentes non fuerint citati, & ſic defectui citationis derogauit. Imò ſtante huiuſmodi derogatione non videtur fuiſſe neceſſaria aliqua citatio, Felin. *in cap. cum olim, num.*15. *verſ. vbi materia, de re iudic.* Gozzad. *conſ.*2. *numer.*8. ſicuti non requiritur cauſæ cognitio, quando Princeps exprimit aliud velle, Gabr. *conſil.*22. *num.*34. *poſt med. verſ. niſi ipſe Princeps lib.*1.

5 Minus etiam obſtare non fuiſſe factam mentionem de non vſu priuilegij Leonis X. & ideò Breue Clementis illud confirmantis eſſe ſubreptitium, quia cùm fuerit expreſsè derogatum cuicumque conſuetudini etiam immemorabili in contrarium exiſtenti, vicendum eſt de non vſu prædicti Indulti ſatis fuiſſe factam mentionem ad euitandam ſubreptionem, ad quem effectum ſufficit, quod de eo Summus Pontifex in genere potuerit cogitare, Caſſad. *deciſ.*12. *num.*6. *de præbend. & deciſ.*1. *de priuileg.* cum alijs allegatis in dicta deciſione in hac cauſa facta.

6 Sed difficultas ceſſat ex eo, quod confirmatio non eſt in forma communi, ſed ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione, vt ſupra dictum eſt, & in ea adeſt clauſula, *& de nouo concedimus*, quæ operatur nouam conceſſionem, vt per Caſſad. *deciſ.*1. *de confirmat. vtil. vel inutil.* etiam ſi priuilegium confirmatum non eſſet in vſu, vel alias non reperiretur, & ſic tollitur defectus ſubreptionis, vt fuit reſolutum in vna Caurien. Iuriſdictionis 5. Nouembris 1576. coram Cantuccio relata inter impreſſ. *diuerſ. deciſ.*36. *part.*2. Et ita fuit cooncluſum.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Lucana Capellaniæ.

Lunæ 14. Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus ex pluribus, & antiquis præſentationibus per centum annos probatum cenſetur, nec illius vſurpatio præſumitur, quando priuata perſona illud prætendit, vel etiam conſtat ex inſtrumento fundationis.

SVMMARIVM.

*Iuſpatronatus probatum cenſetur ex pluribus præſentationibus antiquis, & effectuatis per centum annos, n.*1.

*Ennunciatiuæ antiquæ à diuerſis Notarijs & in diuerſis inſtrumentis contenta habent vim famæ, & probant iuſpatronatus, n.*1. *in fine.*

*Iuriſpatronatus vſurpatio non præſumitur, quando illud prætendunt priuata perſona, tunc enim ſufficit ordinaria iuris communis probatio, n.*2.

*Iuriſpatronatus vſurpatio ceſſat ex inſtrumento fundationis, num.*3.

DECISIO CCXI.

1 EXtat in Ciuitate Lucana perpetua Capellania ſub inuocatione Sanctæ Catherinæ in Eccleſia S. Mariæ foris Portam nuncupata de iurepatronatus quinque

Conſulum, videlicet trium contractarum parochiæ prædictæ S. Mariæ, & duorum Conſulum brachiorum Corradini, & Iordanis, & Paſci, & Rectoris Hoſpitalis Sancti Lucæ, ad quam vacantem de menſe Maij anni 1608. die 21. eiuſdem menſis à tribus ex prædictis Conſulibus, & Rectore hoſpitalis præſentatus fuit Fabius Balbanus, interim D. Iulius Menochius Canonicus Lateranen. eandem Capellaniam, tanquam beneficium liberum, & reſeruatum à Sede Apoſtolica impetrauit, & vigore Breuis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ expedito monitorio cum inhibitione illaque Balbano intimato, antequam fuiſſet inſtitutus, poſſeſſionem adeptus fuit. Ceterùm cum Fabius coram Vicario Lateranen. & ſuam præſentationem, & ad docendum de quaſi poſſeſſione præſentandi prædictorum Conſulum, & Rectoris multas præſentationes antiquas produxiſſet, & Vicarius Rotam conſuluiſſet, Dubitaui. An conſtaret de iurepatronatus ad effectum, vt Balbanus non obſtante gratia Menochij veniret inſtituendus, & Rota Fabio Balbano ſolum informante de iurepatronatus conſtare cenſuit ex pluribus præſentationibus antiquis, & effectum ſortitis à centum, & amplius annis. Nam ann. 1401. edebatur præſentatio qua Arrigus Plebanus Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, & Gaſparinus Rector eiuſdem Capellaniæ inuicem iſta ſua beneficia auctoritate Epiſcopi ad præſentationem prædictorum Breuis, & quatuor Conſulum permutarunt, & Arrigus ad hanc Capellaniam fuit ab Epiſcopo inſtitutus, & in poſſeſſionem miſſus. Rurſus anno 1455. ad eandem Capellaniam, tunc per reſignationem eiuſdem Arrigi vacantem ijdem Conſules præſentauerunt Nicolaum de Chiuizzano, qui vigore eius præſentationis fuerat inſtitutus. Prætereà de anno 1509. edebatur alia præſentatio ab eiſdem Patronis facta de perſona Bartholomæi Arnolfini, cum ſubſequuta inſtitutione. Subſequebantur prætereà recentiores præſentationes ab eiſdem Patronis factæ, de anno 1533. de Nicolao Benedicto quondam cum anno 1560. eandem Capellaniam in manibus Papæ ad fauorem cuiuſdam Laurentij Ciampantis reſignaſſet, Conſules tanquam patroni ei præſentationi conſenſerunt. Item cum de anno 1568. eadem Capellania vacaſſet per liberam reſignationem factam à ſupradicto Laurentio in manibus Vicarij Lucani ab eiſdem Conſulibus, & Recture præſentatus fuerat Chriſtophorus Guirecionus, & vigore eiuſdem præſentationis fuerat inſtitutus. Supradictis accedebant aliæ duæ recentiores præſentationes antiquæ prorſus ſimiles, ex quibus Rota pronunciauit conſtare de iurepatronatus, quia enunciatiuæ antiquæ à diuerſis Notarijs, & in diuerſis inſtrumentis contentæ, quæ habent vim famæ probant iuſpatronatus, Bald. *in l. cum aliquis, num. 4. verſ. item quando, &c. C. de iur. delib.* Achill. *deciſ. 6. & 7. de iurepatron.* Guido Papa *deciſ.* 117. & fuit ſæpe in Rota deciſum, & ſignanter in vna Aretina Capellaniæ die 22. Iunij 1590. coram bon. mem. Orano.

2 Nec refragabatur Concilium Tridentinum *ſeſſ. 25. de reformat. cap. 9.* quod ſimile iuſpatronatus præſumitur ex vſurpatione, quia fuit reſponſum. Primò, Informantes pro Balbano, non prætendere hoc iuſpatronatus pertinere ad vniuerſos Parochianos Sanctæ Mariæ foris Portam, ſed ad quoſdam dictæ Parochiæ Conſules à dicta parochia, non dependentis electos ſolum à duobus brachijs, & à tribus ex nouem Contradis Parochiam conſtituen. Vnde præſumptione vſurpationis ceſſante caſus erat decidendus ex iure communi. Nam Concilium Tridentinum circa iurepatronatus priuatorum nihil innouarit, ideòque ſtatur ordinariæ probationi, Caſſad. *deciſ. 2. n. 4. de probat.* Put. *deciſ. 60. in fin. & deciſ.* 140. *in fin. lib.* 1. & Achil. *deciſ. 6. & 7. n. 3. de iurepatron.*

3 Secundò, fuit reſponſum, ex duobus potiſſimum excludi præſumptionem vſurpationis. Primò, ex aſſertione Epiſcopi in inſtitutione facta anno 1401. Vbi dixit, hanc Capellaniam fuiſſe inſtitutam ſub conditione, quod Capellanus non poſſet aliud beneficium obtinere, nam hic probat Epiſcopum agnouiſſe dotationem. Secundò, ex ſecunda præſentatione facta anno 1455. in qua vt Notarius certabatur in actu præſentationis, & inſtitutionis fuerat producendum inſtrumentum fundationis Capellaniæ. Ex ſimilibus enim actibus argui legitimum titulum iuriſpatronatus, & ceſſare præſumptionem vſurpationis in communitate, reſpondit Rota in vna Lucana Plebis 11. die Martij 1591. coram bonæ memoriæ Gipſio. Et ita fuit concluſum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Toletana Canonicatus.

Lunæ 11. Ianuarij 1610.

A R G V M E N T V M.

Stylus, & obſeruantia Curiæ Romanæ ſeruandus eſt in omnibus alijs Curijs. Agentique poſſeſſorio adipiſcendæ, non obſtant exceptiones, niſi ſint probatæ, vel in continenti probandæ, & proptereà ex hoc denegatur Remiſſoria.

S V M M A R I V M.

Obſeruantia, & ſtylus Rotæ, & Curiæ Romanæ ſeruari debet in omnibus alijs Curijs, n. 2. Declara, vt n. 3.

Remiſſoria an concedatur ad effectum probandi impuritatem ſanguinis, n. 5.

Cauſa quando iudicetur Beneficialis, & quando profana, num. 6.

Remiſſoria non conceditur contra agentem remedio adipiſcendæ poſſeſſionis, & ad impediendam illius immiſſionem, num. 7.

Poſſeſſione adipiſcendæ agenti, non obſtant exceptiones, niſi ſint probatæ, vel in continenti probandæ.

D E C I S I O CCXII.

1 DOmini ſteterunt in deciſis rationibus in alia deciſione deductis, præcipuè verò quia cum Rota perpetuò per multas deciſiones, & ſententias ventilatis pluribus cauſis Toletanis amplexa fuerit intellectum datum in alijs deciſionibus ſtatuto Eccleſiæ Toletanæ huic interpretationi eſt ſtandum, quam per tot annos Rota approbauit, nec attendendum, quod alibi diuerſo modo fuerit interpretatum, ita vt quatenus contrarium fuerit in partibus obſeruatum, vel illa obſeruantia, & interpretatio fuiſſet reijcienda, vel ſaltem non fuiſſet vniformis, ita vt non mirum ſit prouiſi grauati ad Sedem Apoſtolicam recurſum habuerint, ac inde obſeruantia iſtius Tribunalis eſt alijs præferenda, imo ſecundum hanc debent alij iudices regulari, vt benè declarat Afflict. *in conſtitut. Regni, tit. de offic. noſtro iuſticiarij in conſtitut. incipiente, nihil veterum, numer. 11.* maximè tum quia talis interpretatio ne dum eſt conformis verbis ſtatuti, vt latè deducitur in deciſione R. P. D. mei Marcomontij, ſed etiam menti ſtatuentium, & rationi; cum non ſit æquum, quod in facienda inquiſitione ſuper puritate prouiſi Capitulum, ſiue ab eo deputatus inſcio prouiſo recipere debeat teſtes ſibi benè viſos, qui non probant intentionem prouiſi, ille debeat remanere excluſus, tum quia nunquam in alijs cauſis Toletanis fuit allegata hæc prætenſa obſeruantia, neque ad illam probandam petita remiſſoria, vt meritò Capitulares illos bonam fidem agnouiſſe, & ſupremi tribunalis iudicio detuliſſe credendum ſit.

2 Non obſtat, quòd obſeruantia, ſiue interpretatio data à Rota fuerit iuris, obſeruantia verò de partibus fuerit facti, quia obſeruantia Rotæ fuit iuris, & facti ſimul. Nam fuerunt factæ probationes, emanatæ deciſiones, & prolatæ ſententiæ, imò deciſiones fundantur etiam in practica, & obſeruantia ſtatuti; quia conſiderant quoque modum procedendi quo vtitur Capitulum in inquiſitione, ex quo etiam arguit Rota onus probandi Capitulo incumbere.

3 Nec applicatur *deciſ.* Put. 15. *lib.* 3. quia ibi non aderat obſeruantia Rotæ per deciſiones, & ſententias in rem iudicatam tranſactas, & ideò non mirum ſi fuerit receſſum à priori deciſione per obſeruantiam, poſteà probatam.

4 Quod dicitur in alijs cauſis Toletanis exhibitos fuiſſe teſtes probantes poſitiuè puritatem, ſublatum fuit in alia deciſione, & tollitur ex lectura deciſionum in alijs cauſis factarum.

5 Quod in alijs ſimilibus cauſis fuerint conceſſæ remiſſoriæ non eſt verum in terminis, in quibus non verſamur, quia ſi aliquæ fuerunt conceſſæ, illæ ſolum fuerunt datæ, vel quando Capitulum prætextu impuritatis vult eijcere prouiſum poſſeſſorem, vel quando lites erant inter

prouiſ-

Digitized by Google

prouiſos, & prætendentes ſecus eſt, quando fuerunt factæ inquiſitiones iuxta formam Statuti, & prouiſus petijt admitti, quia tali caſu fuit denegata remiſſoria, vt in deciſionibus Toletanis coram Illuſtriſſ. Mellino, & Reuer. Pacen. in alia deciſione relatis, & fuit in hac eadem Rota ſeruatum coram R. P. D. meo Ludouiſio in alia cauſa Toletana Portionis contra idem Capitulum Toletanum ad fauorem Auguſtini de Aldana.

6 Quod dicitur cauſam eſſe profanam, vltra quod non releuaret ex deductis, neque etiam ſubſiſtit, quia cùm D. Ludouicus qui habet literas ſuæ prouiſionis in hoc iudicio immiſſionis, & exequutionis, necnon canonizationis illarum, ſit actor, eius petitio debet attendi; & ius ex eius parte metiendum, ad effectum iudicandi cauſam beneficialem, Caſſad. *deciſ. 3. num. 2. de iudic.* & facit gloſ. *in clem. diſpendioſam in verbo vſuris, verſ. non ſic forte de iudic.*

7 Ex quo etiam reſultat aliud fundamentum pro deneganda remiſſoria, quæ non conceditur contra agentem remedio adipiſcendæ poſſeſſionis, & ad impediendam illius immiſſionis, Io. Paul. *deciſ.* 85. & fuit reſolutum in cauſa Portuen. de Columna 9. Aprilis 1576. coram bon. memor. Cardinali Seraphino, & coram eodem in cauſa Mediolan. de Cuſanis 19. Maij 1600. & in cauſa Vernien. Canonicatus 8. Decembris 1604. coram Illuſtriſſ. Cardinali Mellino, & aliàs ſæpè, & meritò quia ad effectum impediendi immiſſionem non admittuntur exceptiones, niſi ſint probatæ, vel in continenti probandæ, vt per Doct. *in l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollend.* Put. *deciſ. 7. de cau. poſſeſſ. & propriet.* quod procedit etiam in exceptione inhabilitatis, *l. 2.* & ibi gloſſ. *in verbo quamuis cum ibi not. Cod. eod. titul.*

R. P. D. CAVALERIO.

Romana Concordiæ S. Petri.

Lunæ 11. *Ianuarij* 1610.

ARGVMENTVM.

Lex, ſiue Statutum non tollitur per non vſum, nec etiam per contrarium vſum ſine ſcientia Principis.

SVMMARIVM.

Conſtitutio Papalis eo ipſo quod promulgata fuit, habetur pro vſu recepta, n. 1.

Lex ſiue Statutum nunquam tollitur per non vſum etiam per mille annos, n. 2.

Conſtitutio Principis non tollitur per contrarium vſum, non probata ſcientia ipſius Principis, n. 2.

DECISIO CCXIII.

1 PEtentibus Capitulo, & Canonicis Baſilicæ Sancti Petri, iterum propoſui dubium, aliàs reſolutum ſub die 13. Nouembris, proximè præteriti, & Domini manſerunt in deciſis per rationes in prima parte deciſionis deductas. Nam ſiue attendere velimus Conſtitutionem Nicolai III. ſiue Motum proprium fel. record. Pauli III. clarè apparebit in ijs fuiſſe diſpoſitum Beneficiatos vocari debere in alienationibus rerum immobilium, & iurium Baſilicæ, necnon in locationibus Caſalium vltra nouennium, & domorum vltra tertiam generationem, quæ conſtitutiones Papales cum eo ipſo, quod promulgatæ fuerunt, habeantur pro effectuatis, & vſu receptis.

2 Non videbatur obſtare non vſus pro parte Capituli, allegatus, quia per non vſum etiam per mille annos nunquam tollitur lex, vel ſtatutum, Iaſ. *qui teſtatur de communi in l. de quibus num.* 33. *ff. de leg.* Alex. *conſ.* 136. *n.* 19. *lib.* 2. prout etiam, neque obſtare videbatur contrarius vſus, quoniam cum non probaretur ſcientia Papæ, contrarius vſus non ſuffragabatur Capitulo, Abb. *in cap. 1. n. 4. verſ. vnde ibi. de treuga, & pace,* Præpoſ. *in cap. in iſtis, §. leges num. 3. verſ. niſi dato conſenſu Papæ 4. diſtinct.* vbi dicit, quod authoritas Papæ non eſt ab homine, *cap. nouit, de iud.* Rot. *dec.* 10. *incip. vtrum valeat conſuetudo Anglicana de conſuet. in antiq.* & ideò inferioribus ſine eius permiſſione non licet expreſsè contrauenire, *cap. conſequens* 11. *diſt.* cum alijs ibi per eum alleg.

3 Verùm quia in eadem deciſione firmabatur non intrare præſcriptionem allegatam à Capitulo, pro qua ſatis copiosè Capitulum informauerat, & aliqui ex Dominis ſuper ea dubitarunt. Ideò an obſtaret præſcriptio, particulariter videre voluerunt.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. P. D. BONONIEN.

Nullius Iuriſdictionis, ſeu Prætenſæ Vicariæ.

29. *Ianuarij* 1610.

ARGVMENTVM.

Ex Summario argumentum ſume.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio beneficij, & Abbatiæ probatur per teſtes deponentes, vt n. 2.

Teſtis procurator probat, quando non eſt amplius procurator, n. 2.

Poſſeſſorium retinendæ ex ſummariſſimo, in eoque admittitur lenior probatio, & vnus teſtis de viſu probationem perficit, n. 3.

DECISIO CCXIV.

1 IN contumaciam alterius partis fuit reſolutum pro D. Abbate Bernardino informante, videlicet dandum illi eſſe mandatum de manutenendo tam in exercitio curæ Animarum, & Sacramentorum adminiſtratione, quàm in perceptione fructuum Abbatiæ. Probatur enim illius poſſeſſio de tempore motæ litis per duos teſtes, qui deponunt D. Abbatem vigore Prouiſionis Apoſtolicæ ſibi factæ de Monaſterio Sanctæ Mariæ Angelorum terræ Centulæ accepiſſe per ſuum procuratorem ſpecialiter deputatum pacificam poſſeſſionem dicti Monaſterij, illiuſque Eccleſiæ, & fructus, atque bonorum. Item accepiſſe Claues Sacramentorum, eaſque dediſſe Vicario conſtituto ibi & presbyteris Sancti Hieronymi, vt ipſi nomine dicti Abbatis ſacramenta adminiſtrarent, & Animarum curam exercerent. Item deponunt dictos presbyteros ſic deputatos adminiſtraſſe ſacramenta, & curam exercuiſſe, abſque eo quod Franciſcus Valenzanus, nec alius quiſquam aſſertus Vicarius perpetuus ſe in dicta cura, & adminiſtratione ingeſſerit, & loquuntur de viſu, & auditu ab alijs, & quod non poteſt eſſe aliter quin ipſi ſcirent. Addunt nomine D. Abbatis fratris fuiſſe recollectum frumentum, atque edicta publicata, & per omnes Clericos præſtitam fuiſſe obedientiam.

2 Non obſtat ex dictis duobus teſtibus, vnus fecerit aliquos actus poſſeſſorios vti procurator Abbatis, ſicque propter affectionem non videatur integræ fidei, vt per Bart. *in l. omnibus num. 7. de teſtib.* Nam quicquid ſit de veritate illius dicti, Bart. loquitur quando teſtes deponunt de auditu rei geſtæ, teſtis autem, de quo agitur deponit quidem de quibuſdam actibus poſſeſſorijs à ſe factis, & interuallo, & poſt captam poſſeſſionem, deponitque quod antea ipſa poſſeſſio fuerat capta per alium procuratorem ab Abbate ſpecialiter ad id deputatum, & ſic quando non probaret, quoad actus poſſeſſorios, probaret tamen quoad captam poſſeſſionem maximè finito officio, Salic. *in d. l. omnibus in fin. de teſtibus*, quem ſequitur Barbat. *conſil. 78. n. 1. verſ. vel pone exemplum lib.* 3.

3 Accedit, quod in hoc ſummariſſimo iudicio non attenduntur exceptiones, & admittitur leuior probatio, vt dixit Rota coram bon. mem. Card. Seraphino in Turritan. Tertiariæ 13. Iolij 1593. trad. Couat. *pract. qq. c. 17. n. 4.* Menoch. *retin. remed. vlt. num. 3. & ſeq.* Atque vnicus tantum teſtis de viſu poteſt perficere probationem, Rot. *diuerſ. deciſ. 375. lib. 3. par.* 3. hic autem dantur duo teſtes, vt in initio dictum fuit, & illorum depoſitiones comprobantur etiam ex fide Communitatis Terræ Centulæ, &c.

ILLVSTRISS. ET REVEREND. D. CARD. LVGDVNEN.

Ariminen. Bonorum.

23. *Ianuarij* 1610.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis conceſſa ad aliquod tempus lapſo tempore cenſetur finita, & quid iſto caſu operetur pactum de renouanda emphyteuſi finito tempore prædicto.

S V M M A R I V M.

Conceſſum ad tempus, poſt illud cenſetur denegatum, num. 1.

Promittens renouare emphyteuſim finito tempore, conueniri poteſt ad renouandum perſonali actione, & ſine renouatione non cenſetur renouata emphyteuſis, n. 2.

Pactum de renouando emphyteuſim poſt tempus finitum, non prodeſt non comprehenſis in inueſtitura, numer. 4. & 5.

D E C I S I O CCXV.

1 OMiſſis alijs deuolutionibus, quæ per D. Archipresbyterum ſanctæ Paulæ deducebantur Rota amplexa eſt deuolutionem ob tempus finitum. Bona enim, de quibus agitur fuerunt per prædeceſſurem Domini Archipresbyteri de anno 1570. data, ceſſa, & renouata Alexandro Poſolino pro ſe, & ſuis filijs & nepotibus maſculis pro annis 29. proximè futuris, & illis finitis iterum ad renouandum, ſicque elapſis illis annis 29. bona fuerunt deuoluta, quia conceſſum ad tempus poſt illud cenſetur denegatum, *l. ſi vnus* §. 1. vbi Bald. *de pact. l. Imperator. de poſtul. l. ſtatu liberorum* §. *Seium. de leg.* 2. Dec. *conſ.* 318. *in princ.* Caſtren. *conſ.* 263. *n.* 3. *lib.* 2. Surd. *deciſ.* 189. *n.* 9. Tiraq. *de retract.* §. 1. *gloſ.* 21. *n.* 44.

2 Non obſtat pactum de iterum renouando finitis illis annis 29. Ex illo enim oritur dumtaxat actio perſonalis ad factum, vt inueſtiens facere debeat inueſtitis renouationem, Ang. *conſ.* 184. *n.* 3. *verſ. Ex illa verba ad renouandum*, Ruin. *conſ.* 167. *nu.* 13. *lib.* 1. & fuit dictum in cauſa Cæſenaten. Bonorum Martij 1607. coram R. P. D. meo Ludouiſio. Vnde licet in hoc caſu adſit quidam nepos Alexandri inueſtiti, tamen cum is non petierit renouationem, pactum nihil operatur, Iaſ. *in l.* 2. *n.* 23. *C. de iur. emphyt.* Gozzad. *conſ.* 39. *n.* 28. cum alijs per Corbul. *de cauſ. priuat. ob non pet. inueſt. intra long. temp. n.* 5.

3 Nec facit, quod renouatio fuerit petita à Monachis Oliuetanis, qui dicta bona à prædicto Alexandri nepote habuerunt, illaque hodie poſſident. Nam vltra quod illa petitio fuit facta biennio ante finitos annos 28. & ſic antequam veniſſet dies renouationis, & fuit facta non per Monachos Monaſterij Sanctæ Mariæ de Schola, in quos bona alienauerat Paſſolinus, ſed per alios Monachos Monaſterij Sancti Benedicti de Ronco frigido, qui nullum ius in dictis bonis habere dicuntur.

4 Præterea actio perſonalis, quæ vt dictum eſt oritur ex pacto de renouando non competebat Monachis, qui non ſunt comprehenſi in inueſtitura, neque Archipresbyter tenebatur illis facere renouationem, Salicet. *in l. fin. nu.* 14. & Iaſ. *num.* 90. *C. de iur. emphyteut.* Grat. *conſ.* 80. *n.* 1. *& ſeqq. volum.* 1. Clar. *de iure emphyteut. q.* 26. ibique add. Corbul. *titul. de cauſ. priuat. ob alienationem ampliat.* 12.

5 Non obſtat deciſio in cauſa Mediolanen. Bonorum de Buſalara 7. Iunij 1585. coram Bubalo. Ipſa enim ſe declarat, quod procedit quando conceſſio fuit facta pro hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum. In inueſtitura autem, de qua agimus nulla ſunt verba, quæ perpetuitatem importent, & pactum de renouando etiamſi bona remanſiſſent penes filios, & nepotes primi inueſtiti, potuiſſent ſortiri ſuum effectum in prima renouatione, & exinde remanere inefficax, vt fuit latius dictum coram eodem Bubalo in alia cauſa Cęſenaten. Bonorum emphyteoticorum 5. Decembris 1588. Et ex his, &c.

R E V E R E N D I S S I M O P. D. PEGNA DECANO.

Lucana molendini.

Die Sabbati 23. Ianuarij 1610.

A R G V M E N T V M.

Emphyteotæ tenentur ad ruinam molendini eorum culpa cauſatam, & quando in hoc dicantur in culpa.

S V M M A R I V M.

Paterfamilias diligens debet ſemper explorare vitium latens, n. 1.

Proteſtatio ſufficit ad conſtituendum in mora, & culpa, illos contra quos quis proteſtatur, n. 2.

Emphyteotica res ſi perit, an pereat damno emphyteotæ, an vero Domino directi, n. 3.

Teſtes deponentes contra confeſſionem partis nihil probant, num. 4.

D E C I S I O CCXVI.

CVm die 14. Nouembris, anni 1605. fuiſſet in hac 1
cauſa deciſum, Braccios teneri ad refectionem ruinæ, quæ contigerat in molendino anno 1602. præſuppoſita illa deciſione, & teſtibus poſt illam examinatis à Braccijs. Dubitaui, an foret ab ea recedendum. Et Rota vtraque parte informante, non fore recedendum cenſuit, ex rationibus, de quibus in dicta deciſione. Item quia culpa Bracciorum videbatur contigiſſe. Nam cùm vidiſſent aquam recto tramite percutere ædificium, omiſerunt tentare illius fundamenta, quod probat culpam ex omiſſione prouenientem, nam diligens paterfamilias in explorando vitio latente, quod ruinam afferre poterat, curam ſolicitam adhibuiſſet, Bart. *in l. ea igitur ff. de pignor. action.* Grat. *conſ.* 49. *n.* 6. *lib.* 1.

Et eo maximè, quia de periculo ruinæ, quæ timebatur 2
pro parte Præpoſiti fuerat proteſtatum, quod ſatis fuit ad conſtituendum Braccios in mora, & culpa, quatenus periculo remedium non adhibuiſſent, gloſ. *in l. qui Romæ* §. *cohæredis in verſ. teſtator.* vbi Bart. *in princip.* Alex. *n.* 6. & Iaſ. *n.* 10. *de verbor. obligat.* idem Iaſ. *in l. quod te n.* 21. *ff. ſi cert. petat.*

Et omiſſa inſpectione de iure communi, an refectio 3
damni pertineat ad Dominum directum, vel ad emphyteutam, de quo Iaſ. *in l. quo minus num.* 150. *ff. de flumin.* Natt. *conſ.* 13. *num.* 4. *&* 5. *incip. petit*, Andreas *lib.* 1. *& conſ.* 377. *incip. dubitatur libro ſecundo*, Surd. *deciſ.* 198. *incip. contentioſe admodum*, in hoc caſu difficultas ceſſabat, quia refectio, & inſtauratio vigore ſpecialis ſpectabat ad Braccios, tametſi caſus fortuitus fuiſſet exceptus, quia hæc ruina non apparebat caſu fortuito, & inſolito contigiſſe.

Non obſtabant teſtes poſt deciſionem examinati per 4
Braccios affirmantes molendinum vſque ad annum 1602. ſemper macinaſſe, neque oſtendiſſe aliquem defectum, vel indigentiam reparationis, & quod nullus vnquam illius ruinam indicaſſet, quia contra teſtes faciebat factum Bracciorum, quod de anno 1595. & 1596. articulauerant, *Che il parlamento fabricato ſul reſto del vecchio fondamento, cioè quello che al preſente è verſo la Steuaia è votoſotto, & minaccia ruina.* Et quod hoc molendinum eſt in loco magis periculoſo, quàm alia molendina, ratione maximi curſus, & impetus aquæ currentis linea recta, & quia quando flumen egreditur de proprio alueo, *Vi dà de punta*, & eſt in continuato periculo ruinæ, quando flumen venit copioſum.

Præterea ex relatione peritorum conſtabat opus fuiſſe 5
pro conſeruatione molendini, vt fierent puntores, & ex teſtibus Præpoſiti apparebat eos nunquam fuiſſe factos. Item ex teſtibus Bracciorum probatur fundamenta molendini nuſquam fuiſſe reſarcita. Vndè non erat verum, quod noui teſtes depoſuerant iam tot modis præuiſum ita fuiſſe occultum, & nullus vnquam illius ruinam indicaſſet. Quare cùm Domini de Braccijs ſuis ſumptibus teneerentur molendinum manutenere, præterquam in caſibus fortuitis, & inſolitis, & caſus ruinæ de quo agebatur qui euenerat de anno 1602. non probaretur inſolitus, conſequenter Braccij tenebantur ruinam illius caſus, ſuis ſumptibus reficere. Et ita fuit deciſum.

R E-

Digitized by Google

R. P. D. LVGDVNEN.

Firmana Beneficij.

27. *Ianuarij* 1610.

A R G V M E N T V M.

Iura extracta, vel exemplata ſine citatione partis, & decreto iudicis non probant, niſi fuerint extracta à ſucceſſore in officio Notariatus.

S V M M A R I V M.

Iura extracta, vel exemplata ſine citatione partis, & decreto iudicis non probant, niſi fuerint extracta a ſucceſſore in officie Notariatus, n.1. & 2.

Notario aſſerenti ſe Notarium, & Scribam alicuius Capituli creditur, n.1.

Capitulum de iure non habet iuriſdictionem, nec Tribunal, nec Notarium, niſi ex priuilegio, vel immemorabili præſcriptione hanc iuriſdictionem acquiſiuerit, n.2.

D E C I S I O CCXVII.

1 ROta cenſuit inſtitutiones in actis productas de menſe Iunij, proximè præteriti eſſe in forma probanti, quia licet regula ſit, quod iura extracta, vel exemplata ſine citatione partis, & decreto iudicis non probant *cap. fin.* vbi Doct. *de fide inſtrum.* tamen dicta regula non procedit, quando ſucceſſor in officio extrahit ſcripturas ſuorum prædeceſſorum, repertas in Scribania, Bart. *in leg. ſi quis ex argentarijs, §. cogente, numer.3. de eden.* Dec. *in authent. ſi quis in aliquo, num.26. cap.21. num.5.* Verall. *deciſ.244. num.2. & 351. num.2. part.2.* Inſtitutiones autem, de quibus agitur fuerant exemplatæ per Ioſephum Albinum, qui atteſtatur ſe Notarium, & Scribam Capituli Scribaniæ, & huiuſmodi atteſtationi de ſtylo Rotæ ſtatur. Put. *deciſ.475.* Verall. *deciſ.245.*

2 Non obſtant, quòd Capitula de iure non habeant iuriſdictionem, nec Tribunal, & conſequenter, nec Notarium, nec Scribaniam, *cap.1. cap. licet tu corrigere, & c. irrefragabilis, de offic. ordin.* Cùm enim ex priuilegio, vel ex immemorabili præſcriptione, vel alias quomodocumq; Capitula habere poſſint iuriſdictionem, ideò Rota, non obſtante illa iuris regula, admiſit in alijs cauſis ſimiles extractiones factas ex Scribanijs Capitulorum per ſucceſſores in officio, vt in Dertonen. iuris conferendi 24. Maij 1596. coram Illuſtriſſ. Pamphilio, & in Terraconen. Præpoſiturarum 14. Ianuarij 1602. coram Reuerendiſſ. Patri Domino meo Coccino, & nihilominus ex abundanti, quod Capitulum Firmanum habeat iuriſdictionem, Tribunal, & proprium Notarium, deponunt plures teſtes examinati, de quibus in alia cauſa pendente coram R. P. D. Lancellotto, ſed tamen hic ſufficere viſi ſunt ſaltem pro aliquali fumo ad effectum, vt in hac cauſa, quod in alijs antea receptum fuit, non requiratur, &c.

R. P. D. L V G D V N E N.

Eluen. Præceptoriæ.

1. *Februarij* 1610.

A R G V M E N T V M.

Ex Summarijs ſume argumentum.

S V M M A R I V M.

Declaratoria non datur contra non parentem mandato Rotali nulliter relaxato, n.1.

Lis dicitur extincta per obitum vtriuſque collitigantis, num.1.

Gratia tota iuſtificanda eſt, quando prouiſus eſt in poſſeſſione beneficij, n.2.

D E C I S I O CCXVIII.

1 COntra informantem videlicet non eſſe dandam declarationem contra Franciſcum, qui licet non paruerit mandato Rotali de immittendo Iacobum, tamen non debet excommunicari quia illud mandatum fuerat relaxatum nulliter non citato dicto Iacobo poſſeſſore. Item præſuppoſitum fuerat præceptoriam eſſe litigioſam, & tamen lis erat extincta per obitum vtriuſque collitigantis, *Clem.1. vt lit. pend.* vbi Vital. *numer.1. & 34.* Cardin. *num.3.* Caſſad. *deciſ.3. numer.3. eod. tit.* Verall. *deciſ.168. num.2. part.2.* Put. *deciſ.354. num.2. lib.3.*

Nec facit, quod hodie dicitur, beneficium fuiſſe ex 2
alia cauſa reſeruatum. Nam huiuſmodi reſeruatio eſt turbida, & cum in poſſeſſione ſit prouiſus ab Ordinario tota gratia eſt iuſtificanda, & agendum eſt ordinariè cum exequutione, Bart. *in leg. fin. num.21. Cod. de edict. Diui Adr. toll.* vbi Dec. *num.41.* Rolan. *conſil.78. numer... & 27. lib.3.* & fuit dictum in cauſa Oueten. Canonicatus 30. Martij 1607. coram me.

R. P. D. C A V A L E R I O.

Feſulana Iuriſpatronatus.

Luna 8. *Februarij* 1610.

A R G V M E N T V M.

Iuriſpatronatus vſurpationis præſumptio ceſſat vbi non probatur exiſtentem in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus fuiſſe Dominum illius loci, in quo beneficium ſitum eſt, & quid ſi vna pars iuriſpatronatus ſpectet ad vniuerſitatem Parochianorum.

S V M M A R I V M.

Iuriſpatronatus vſurpatio non præſumitur vigore decreti Sacri Concilij Tridentini, niſi probetur eum, qui eſt in poſſeſſione iuriſpatronatus, fuiſſe dominum loci illius, in quo ſitum eſt beneficium, n.1.

Iuriſpatronatus vſurpatio an præſumatur, quando vna illius pars ſpectabat ad vniuerſitatem Parochianorum, & alia pars ad alteras priuatas perſonas, n.2.

D E C I S I O CCXIX.

ALias Rota ſub die Lunæ 7. Februarij 1583. coram 1
bon. mem. Bubalo reſoluit, Eccleſiam Parochialem S. Agathæ de Arſoli, eſſe de iurepatronatus Dominorum de Ardimannis pro vna voce, ex pluribus rationibus in Deciſione deductis. Orta poſtmodum lite inter D. Ardimannum de Ardimannis præſentatum ex vna, & D. Domitium Guadagnolum prouiſum ab Ordinario ex altera, & lata in partibus ſententia pro libertate Eccleſiæ per Vicarium Feſulanum, fuit commiſſa cauſa appellationis in Rota, in qua cum die 20. Nouembris proximè præteriti propoſuiſſem dubium generale; An ſententia de partibus eſſet confirmanda, vel infirmanda, cùm in diſputationem multa ſimul deducerentur, quæ Domini cenſebant ſingula egere particulari inſpectione, mandauerunt cauſam reſtringi ad dubia particularia. Fuit igitur reſtricta ad dubium? An iuſpatronatus huiuſmodi præſumatur acquiſitum ex vſurpatione; Quo per me propoſito, Rota reſpondit negatiuè: Ratio fuit, quia non conſtat, quod Domini de Ardimannis ſint, vel aliquando fuerint Domini loci illius, in quo ſitum eſt beneficium, aut vllo vnquam tempore in eo iuriſdictionem exercuerint, prout requiritur, ad hoc, vt aliquis dicatur potens, ad effectum, vt intret præſumptio vſurpationis, iuxta terminos Sacri Concilij Tridentini *ſeſſ.25. cap.9. de reformat.* Caputaq. *deciſ.128. part.2.* Put. *deciſ.57. & 58. lib.1.* Chaſſanen. *deciſ.65. incip. iuſpatronatus in magnis Dominis.* Fuit dictum in vna Sorana iuriſpatronatus 28. Aprilis 1603. coram Illuſtriſſ. D. meo Cardinale Pamphilio in vna Pampilonen. iuriſpatronatus de Belconte 16. Iunij 1586. coram bon. mem. Orano, & in alia Bononien. iuriſpatronatus 16. Ianuarij 1608. coram R. P. D. meo Sacrato, & in Cracouien. Decanatus, 10. Decembris 1603. coram bon. mem. Iuſto, & alias ſæpè in Rota fuit reſolutum.

Nec videbatur Dominis obſtare, quod altera pars huius 2
iuriſpatronatus ſpectabat ad Vniuerſitatem Parochianorum, in Vniuerſitate cadit præſumptio vſurpationis, iuxta diſpoſitionem Concilij, & Deciſionum præallegatarum; Quia placebat reſponſio, quod cum pro parte ſpectante ad Dominos de Ardimannis ceſſaret præſumptio vſurpationis, ceſſabat etiam pro parte ſpectante ad Vniuerſitatem Parochianorum, quia etiam, quod Parochiani non præſentarent, non propterea Eccleſia remanebat libera, ita fuit dictum in vna Aurien. Parochialis 5. Decembris 1605. coram Reuerendiſſ. Patri Domino meo Manzanedo, & ad hoc propoſitum Domini dicebant, quod quando Eccleſia eſt ſub ſeruitute, prout eſt hæc Eccleſia de iure-

patronatus Dominorum de Ardimannis, & agitur de pertinentia, tunc non intrat diſpoſitio Concilij, quia ſi Parochiani vſurparunt, non vſurparunt libertatem Eccleſiæ, quæ nihilominus erat in ſeruitute, & ideò non ſunt neceſſariæ probationes, iuxta formam Concilij, ſed ſufficiunt probationes ordinariæ, vt fuit dictum in præallegata Sorana iuriſpatronatus coram Illuſtriſſ. Pamphilio. Ex quibus Rota reſoluit iuſpatronatus, de quo agitur non præſumi acquiſitum ex vſurpatione, &c.

R. P. D. CAVALERIO.

Bononien. de Bonſignoribus.

Veneris 12. Februarij 1610.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs ſume argumentum.

SVMMARIVM.

Bona fideicommiſſaria quod fuerint teſtatoris fideicommittentis tempore facti fideicommiſſi quomodo probetur, num.3.

Solutio præſumitur facta regulariter de proprijs pecunijs, num.4.

DECISIO CCXX.

1 IN hac cauſa de pluribus dubitatur. Primò, an conſtaret bona Burrij, & Galiſani fuiſſe in boniſque Nicolai fideicommittentis. Secundò, an conſtaret bona Vzani fuiſſe in eiuſdem Teſtatoris bonis. Tertiò, quamuis conſtaret, pro qua quantitate conſtaret fuiſſe à dicto Nicolao poſſeſſa. Tandem an conſtaret francationem factam de aliquibus ex prædictis bonis alienatis cum pacto de francando fuiſſe facta de pecunijs proprijs hæredum, vel de pecunijs hæreditarijs.

Quoad primum dubium ſuper quo iam fuerant factæ duæ Deciſiones ſub diebus 3. Aprilis, & 15. Iunij anni prædicti Rota noluit ab eis recedere, per rationes allegatas, quæ placuerunt. Maior videbatur difficultas in bonis Vzani, in quibus alias Rota ſub die 5. Decembris 1608. non habuit probationes Laurentij pro ſufficientibus, & ideò dixit, quod eas coadiuuaret. Cum autem hodie vltra probationes antiquas Laurentius produxerit quædam inſtrumenta locationum in emphyteuſim perpetuam quorundam bonorum in eodem loco Vzani in fauorem Nicolai teſtatoris, & Bartholomæi fratris ſui, in quibus à duobus lateribus vocantur pro confinibus bona eorundem fratrum Domini tenuerunt ſufficienter probatam fuiſſe etiam dicta bona Vzani fuiſſe in bonis eiuſdem Nicolai.

2 Circa tertium dubium de quantitate cum probaretur Nicolaum teſtatorem, & Bartholomæum eius fratrem pro indiuiſo poſſediſſe communiter prædicta, & alia bona præcipuè ex reiterata confeſſione Nicolai in inſtrumentis venditionis, & conductionis bonorum præfatorum cum pacto francandi. Viſum etiam fuit Dominis ſatis probatum, quod medietas dictorum bonorum fuerit in bonis eiuſdem fideicommittentis, Bald. *conſil.89. numer.3. & ſeq. lib.1.* Cephal. *conſ.386. num.29. & ſeqq. lib.3.* Maſcard. *qu.53. in fin.*

3 Supererat vltimum dubium, an ſcilicet conſtaret francationem bonorum Burrij, & Galiſani fuiſſe factam de pecunijs hæreditarijs, vt fuerat firmatum in Deciſione facta in hac cauſa ſub die 3. Aprilis proximi præteriti, & in hoc Domini dixerunt non conſtare. Tum quia regula eſt pro hæredibus, quod redemptio illa præſumitur facta de pecunijs proprijs, non autem hæreditarijs, Dec. *conſ.25 t. num.4. in fin. & num.5.* Alexand. *conſil.82. numer.13. lib.2. & conſil.134. numer.3.* & melius *numer.7. lib.5.* Aym. *conſil.131. numer.12. verſic. & in dubio ea præſumitur*, Cagnol. *in leg.2. numer.154. verſic. dicendum tamen, Cod. de pact. int. empt. & vendit.* Menoch. *præſumpt.47. numer.7. lib.3.* tum etiam quia in inſtrumento francationis de anno 1524. legitur dictam francationem fieri de pecunijs pupillorum, nempè de libris 3000. ad hunc effectum per Thadæam matrem, & tutricem depoſitatis, & ex alio inſtrumento poſteà celebrato ſub die 10. Martij 1515. conſtat, quod dicti pupilli ex prædictis libris 3000. mutuo acceperant duo millia pro quibus reſtituendis coacti fuerunt vendere tornaturas 45. terræ in loco Seraianæ cum decreto Iudicis, & alijs ſolemnitatibus.

4 Nec videbatur Domini obſtare, quòd de anno 1522. in quodam inſtrumento tranſactionis aſſertum fuit in hæreditatibus Nicolai fideicommittentis, & Bartholomæi fratris ſui adfuiſſe diuerſa credita exigenda librarum 8000. & pro ijs fuiſſe deputatos exactores, qui pecunias exactas deponerent in bancho ad effectum affrancandi terras, de quibus agitur. Quia informantes pro Laura reſpondebant. Primò, non conſtare dicta credita fuiſſe exacta. Secundò, reſpondebant oſtendendo aliud inſtrumentum confectum de anno 1524. ſub die 30. Maij, per quod fuerat receſſum à prima concordia tanquam læſiua, & præiudiciali pupillis, in quo narratur inter cætera, quo in ea fuerat præſuppoſitum, æs alienum hæreditarium fuiſſe librarum 2000. & poſteà fuerat repertum excedere librar. 8000. & ideò fuit deuentum ad aliam tranſactionem, & concordiam.

5 Tandem in omnem euentum, ſatis apparere videbatur veritas ex inſtrumento prædicto ſub die 10. Martij 1515. quod affrancatio erat facta cum pecunijs non hæreditarijs, ſed mutuò ſumptis à pupillis, & ideò pupilli potuerant pecunias prædictas repetere à fideicommiſſarijs, vt in alia deciſione dictum fuit, Dec. *dict. conſil.237. numer.4. & 5.* cum alijs ſupra adductis.

R. P. D. CAVALERIO.

Romanæ Concordiæ S. Petri.

Veneris 12. Februarij 1610.

ARGVMENTVM.

Beneficiati Baſilicæ Sancti Petri numquid debeant præſtare conſenſum in alienationibus, & locationibus ad longum tempus bonorum Eccleſiæ. Et inde benè declaratur, quod Papalis Conſtitutio per contrarium vſum non præſcribitur niſi data ſcientia Papæ, & qualis debeat eſſe iſta ſcientia.

SVMMARIVM.

Præſcriptio inducitur ſpatio 40. annorum, n.1.

Priuilegium, & præſcriptio a pari procedunt. Omne enim quod eſt quæſibile per priuilegium, eſt etiam quæſibile per præſcriptionem, n.2.

Canonici habent de iure communi intentionem fundatam circa adminiſtrationem bonorum Eccleſiæ, n.2.

Proœmium denotat mentem, & animum diſponentis, n.3.

Conſtitutio Papæ præſcribi non poteſt contra eius mentem, & præſertim contra fauorem Eccleſiæ cui nec tacitè, nec expreſsè renunciari poteſt, n.3.

Præſcriptio contra Conſtitutionem Papæ non datur ſine ſcientia ipſius Papæ, num.4. & num.5. Vbi etiam qualis debeat eſſe iſta ſcientia.

Scientia Papæ debet eſſe certa, poſitiua, & expreſſa ad effectum, vt contra eius conſtitutionem currat præſcriptio, num.5.

Conſtitutio Papæ non poteſt tolli per contrarium vſum ſine ipſius Papæ ſcientia, & conſenſu, numer.5. & 6. Vbi amplius, quod tacitus conſenſus Papæ non ſufficit.

Præſcriptio cum mala fide non datur, n.7. Vbi etiam, quando quis dicatur eſſe in mala fide.

Prohibitio in actibus negatiuis non præſcribitur, niſi adſit contradictio, & acquieſcentia, n.8.

DECISIO CCXXI.

1 IAm Rota firmauit per duas deciſiones ſub diebus 13. Nouembris, & 11. Ianuarii proximè præteritorum in alienationibus rerum immobilium, & iurium Baſilicæ S. Petri, nec non in locationibus Caſalium vltra nouennium, vel Domorum vltra tertiam generationem Beneficiatos vocari debere, ita vt habeant voce conſentiendi, & diſſentiendi vigore Conſtitutionum Nicolai III. & Pauli III. fel. mem. Verùm, quia in propoſitione vltimi dubij multa deducta fuerant pro parte Capituli ſuper præſcriptione contra Beneficiatos, quæ viſa fuerunt digna conſideratione, Rota voluit, quod ſuper præſcriptione particulariter diſputaretur. Ideò propoſui dubium, an Beneficiatis obſtaret præſcriptio.

2 Pro parte Capituli multa deducebantur, & in primis curſus nedum 40. annorum neceſſarius de iure ad inducendam præſcriptionem, gl. *in c. vltim. in verb. legitimè ſit præſcri-*

Digitized by Google

ſcripta de conſuet. c. auditis de præſcript. Verùm etiam annorum 250. & vltra computando à die datæ Conſtitutionis Nicolai ſub 3. non. Febr. 1278. vſque ad Motum proprium Pauli III. quo medio tempore plures alienationes factæ fuerunt, abſque eo quod vnquam Beneficiati interuenerint. Quod autem Ius eſſet præſcriptibile dicebatur apparere ex eo, quia Canonici poterant illud acquirere mediante priuilegio, & ſic etiam mediante præſcriptione, omne enim, quod eſt quæſibile per priuilegium, eſt etiam quæſibile per præſcriptionem, Felin. *in c. accedentes n. 6. de præſcript.* Pariſ. *conſ.* 101. *num.* 13. *vol.* 1. & tantò magis dicebant Informantes pro Capitulo eſſe præſcriptibiſe, quia Canonici habent intentionem fundatam de iure communi circa adminiſtrationem bonorum Eccleſiæ, Fel. *in cap. doceri num.* 3. *& ſeq. de reſcript.* & fuit dictum in hac cauſa ſub die 3. Aprilis proximè præteriti, & ideo facilius intrare videtur præſcriptio in ipſorum fauorem, gloſ. *in c. 1. in verb. titulum prope fin. verſ. pone ergo de præſcript. in 6.*

3 Verùm his non obſtantibus Rota in hoc caſu non cenſuit Beneficiatis obſtare præſcriptionem, quia non ſumus in ſimplici priuilegio conceſſo Beneficiatis, ſed in ordinatione reſpiciente gubernium, & ſtatum Eccleſiæ S. Petri, vt colligitur ex proœmio dictæ Conſtitutionis Nicolai III. vbi Papa poſtquam narrauit inordinatum ſtatum huius Eccleſiæ, & quod iampridem ad illius reformationem ſtudia ſua conuertat ſub *num. 6.* dicit, ſe dum eſſet Cardinalis, & Archipresbyter huius Baſilicæ ſtatuta, & ordinationes pro huiuſmodi reformatione de conſenſu etiam Capituli feciſſe, eaque à Ioanne XXI. Prædeceſſore ſuo confirmata fuiſſe, poſtea ſub *num.* 14. ſubdit, vt in eadem Baſilica loco eius ordinario iſta ſuccedat; & quæ in ipſa connectimus inuiolabiliter inibi perpetuis temporibus obſeruentur. Cùm autem ex hoc proœmio, ex quo regulariter colligitur mens, & animus diſponentis, Bart. *in l. ambitioſa num. 27. ff. de decret. ab ordin. faciend. l. vlt.* Bart. & alij *ff. de hered. inſtit.* Corn. *conſ. 43. n. 1. verſ. & in præfatione dicitur, vol.* 1. fuit dictum in vna Cauallicen. Baroniæ de Thoro 30. Maij 1572. coram bon. mem. Oradino, appareat Papam proceſſiſſe ordinando, & ſtatuendo, quod in iſtis alienationibus interuenirent Beneficiati, & haberent Ius aſſentiendi, & diſſentiendi, non ad priuilegiandos Beneficiatos, nec ad priuatum ipſorum fauorem, ſed ad conſolendum indemnitati Eccleſiæ in re adeò præiudiciali, prout eſt alienatio bonorum, & pro ſalubri, & ſolido ſtatu Eccleſiæ, vt ſunt clara verba conſtitutionis, *num. 11. in fin.* & alijs in locis, conſequens eſt, vt non poſſit dari legitima præſcriptio contra legem Papæ, quæ ab inferioribus nulla præſcriptione tolli poteſt contra eius mentem, & contra fauorem Eccleſiæ, cui nec tacitè, nec expreſsè renunciari poteſt, Dec. *in c. cum acceſſiſſent n. 94. de conſtit.* & ibid. Abb. *n. 7.* Gabr. *conſ. 151. n. 16. & duobus ſeq. vol. 2.*

4 Et ideò ad hunc effectum omninò neceſſaria erat ſcientia Papæ, ſine qua non poteſt conſiderari aliqua præſcriptio legitima, & releuans, vt fuit firmatum in dictis duabus deciſionibus ſub die 3. Nouemb. 1609. & 11. Ian. præteriti, quia non probata ſcientia legislatoris, aut ſucceſſoris æqualem poteſtatem habentis contrarius vſus non ſuffragatur, Abb. *in cap. 1. num. 4. de treg. & pac.* Præpoſ. *in c. in iſtis, § leges n. 3. verſ. niſi dato conſenſu Papæ diſt. 4.* Roc. *deciſ. 10. de conſuet. in antiq.*

5 Hæc autem ſcientia Papæ Dominis non videbatur fuiſſe à Canonicis probata, qua confirmationes Apoſtolicæ, quæ ab ipſis oſtenduntur de alienationibus factis à ſolis Canonicis non conſtat, quod fuerint conceſſæ à Papa tanquam de alienationibus factis ſine interuentu, & conſenſu Beneficiatorum, ſed ſunt ſimplices literæ confirmatoriæ *ſi in euidentem, &c.* Nec ex eis conſtat Papam habuiſſe ſcientiam certam, & poſitiuam, quod alienationes fuerint factæ abſque Beneficiatis, & nihilominus talis ſcientia certa poſitiua, & expreſſa videbatur Dominis neceſſaria ad effectum inducendi præſcriptionem legitimam contra Conſtitutionem Papalem, Caputaq. *deciſ. 204. num. 2. part. 3.* vbi firmatur in ſimili materia Conſtitutionum Leonis X. conceſſarum Collegio Archiuij eas non potuiſſe elidi ex non vſu, vel contrarijs actibus ſine expreſſo conſenſu Principis, quem conſenſum debere eſſe expreſſum, & non tacitum, dicit Franc. *in cap. cum de beneficio n. 4. de præb. in 6.* cum alijs ibi per eum alleg. & dicit Archid. *in d. c. cum de beneficio num. 2. verſ. nec mireris.* Ideò requiri expreſſum conſenſum Papæ, quia eius authoritas non eſt ab homine, ſed à Deo, & ideò ſine eius conſenſu non poteſt aliquid fieri ab homine, quod ſit firmum, & ad hoc plura adducit.

Ex quibus tollebatur obiectum illud, quod ſufficiebat tacitus conſenſus Papæ ſecundùm opinionem Cardinalis Turrecrematæ *in d. cap. in iſtis, §. ſicut enim, verſ. ſecunda opinio 4. diſt. arg. cap. vlt. de conſuetud.* vltra quæ neque de tali tacita ſcientia conſtabat per antedicta. Deficiente igitur ſcientia Papæ, Rota dicebat non poſſe induci conſuetudinem rationabilem legitimè præſcriptam, iuxta terminos *d. c. vlt.* vbi gloſ. & DD. *de conſuet.* in quo textu fundata eſt opinio Cardinalis Turrecrematæ, ex quibus tollebatur etiam ad aliud fundamentum Capituli, quod ſcilicet hoc Ius eſſet præſcriptibile, quia eſto quod eſſet præſcriptibile, tamen non conſtabat de legitima præſcriptione ob defectum ſcientiæ Papæ per ſupra relata. 6

Præterea dicebant Domini non intrare præſcriptionem propter malam fidem Canonicorum ſemper continuatam, ex quo ipſi ſemper penes ſe retinuerunt, & adhuc retinent dictam Conſtitutionem Nicolai in Archiuio, ex hoc inducitur mala fides, Caputaq. *deciſ. 24. n. 1. & 2. par. 2.* mala fides enim adeſt, vbi datur ſcientia rei alienæ, & cùm mala fide non datur præſcriptio, *c. vlt. de præſcript. reg. poſſeſſ. de reg. iur. in 6.* cum alijs cumulatis per Gabr. *de præſcript. concl. 1. n. 57. verſ. contrarium quod bona fides.* 7

Tandem dicebatur non conſtare de aliqua contradictione Beneficiatorum, & tamen ad inducendum præſcriptionem neceſſe erat, quod in talibus alienationibus Beneficiati voluerint interuenire, & fuerint reiecti, in his enim actibus negatiuis neceſſaria eſt prohibitio, & acquieſcentia, Couar. *in d. reg. poſſeſſor. in 2. par. §. 4. n. 6. verſ. huic ſanè obiectioni*, Rip. *in c. cum Eccleſ. Sutrina n. 68. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* fuit dictum in vna Papien. bonorum 16. Ianuarij 1599. coram Illuſtriſſ. Cardinali Pamphilio. Et ex his Rota non cenſuit Beneficiatis obſtare præſcriptionem. 8

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Terulen. Beneficij.

12. *Februarij* 1610.

ARGVMENTVM.

Ad excludendum prouiſum de beneficio, tanquam Sedi Apoſtolicæ reſeruato non ſufficit Iuriſpatronatus, & præſentandi quaſi poſſeſſio, niſi illud plenè probatur ex fundatione, vel dotatione, quando, & ex quibus hæc plena probatio facta dicatur.

SVMMARIVM.

Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio præſentandi ad excludendum prouiſum de beneficio Sedi Apoſtolicæ reſeruato non ſufficit niſi plena Iuriſpatronatus ex fundatione, vel dotatione probatio deducatur, num. 1. & 2. Vbi etiam quomodo hæc plena Iuriſpatronatus probatio deducta cenſeatur, & n. 3.

Iuſpatronatus an cenſeatur probatum ex teſtamento, in quo aliquid relinquitur beneficio, de cuius patronatu agitur, n. 2. & ſeq. n. 6.

Iuſpatronatus de iure communi non competit niſi ex dotatione, & fundatione, ſiue ex contractione, vel fundatione, n. 3.

Beneficia præſumuntur dotata de iure communi. Declara, vt n. 4.

Patronus non efficitur quis ex eo, quod in beneficio dotem augeat præſertim modicam, ſed tantum dicitur benefactor, n. 5.

Teſtamenti particula non probat, niſi totum exhibeatur teſtamentum, num. 7.

DECISIO CCXXII.

Beneficium, de quo agitur vacauit in menſe Iulij, deque illo vti Sedi Apoſtolicæ reſeruato Dominus Hortenſius de Silues fuit prouiſus. Vnde cùm non ſufficiat præſentatio exiſtentium in quaſi poſſeſſione præſentandi, ſed requiratur plena Iuriſpatronatus ex fundatione, vel dotatione probatio ad excludendum reſeruationem, vt fuit dictum in cauſa Valentina de Cader 4. Iunij 1602. coram 1

bonæ mem. Litta. Ideò dubitaui, an in hoc caſu conſtet de iurepatronatus, & ſolo Domino Horatio informante fuit reſolutum negatiuè.

2 Licet enim in actis exhibita fuerit particula teſtamenti Ioannis Nauam olim Parochi, ſiue Vicarij oppidi de Alcada, in quo ordinat, quod ex bonis dicti teſtatoris accipiantur quædam pecuniæ dictæ de Maria Calle fundatæ, & inſtitutæ in Eccleſia Parochiali dicti oppidi de Alcada, quodque Dominus, & Iudex dicti oppidi, & frater ipſius teſtatoris ſint patroni, tamen hic titulus non fuit viſus ſufficiens ad probandum iuſpatronatus, imò illius productio inficit alias probationes reſultantes ex enunciatiuis Ordinariorum, & præſentationibus effectuatis, Creſcen. *deciſ.21. num.3. de probat.* Put. *deciſ.40. num.2. lib.3.* de quibus probationibus non eſt opus agere, nec inſpicere, an ſufficerent in patronatu, qui ob ſuſpicionem vſurpationis indigeat requiſitis Concilij.

3 Quod autem iſte titulus teſtamenti non ſit ſufficiens deducitur, quia iuſpatronatus de iure communi non competit niſi ex dotatione, & fundatione, ſiue ex contractione, vel fundatione, Abb. *conſil.54. n.7. part.1.* & alij per Lambert. *lib.1. part.1. queſt.1. art.6. & queſt.2. art.2. num.1.* ſed ex prædicto teſtamento non probatur fundatio Cappellaniæ, quia dicitur in eo expreſsè, quod dicta Cappellania erat fundata, non probatur etiam dotatio, ſed ſolummodo quoddam augmentum dotis, vt indicant illa verba vniri, & incorporari Cappellaniæ non inſtitutæ, quæ præſupponunt adfuiſſe aliquam dotem, cui vnio, & incorporatio eſſet facienda, quia vniri ſicut opcare intelligitur de pluribus, vt per Rebuff. *in prax. tit. de vnionibus in part.2.*

4 Et quidem de iure eſt, quod beneficia præſumuntur dotata, quod quamuis fallere poſſit in altaribus ſitis intra Eccleſiam, quæ poſſent eſſe ſine dote, vt per Lambert. *part.1. art.1. queſt.3. princ. num.5.* tamen omiſſa diſputatione, An eo caſu altare acquirat iuſpatronatus, quam diſputationem attingit Lambert. *num.6. & ſeq.* adhuc illa fallentia non ſatis quadrat huic caſui propter verba ſupradicta conſiderata, & multò magis, quia Altare vltra fructus legatos in pecunia habet, quamplures alios redditus in fundis, & rebus ſoli, ita vt magis opportunum ſit accipere verbum vniri, & incorporari in ſua propria ſignificatione, quam illum impropriare ad effectum, vt modicum legatum habeatur non pro augmento, ſed pro dote, & beneficium remaneat liberum, ſed in ſeruitute contra regulas, & præſumptiones iuris.

5 Modicitas verò legati eſt perſpicua, fructus enim pecuniæ legatæ iuſtam conſtituunt ſummam Scutorum aureorum nouem, quibus ſtantibus ſequitur certiſſima concluſio, quod ex augmento dotis maximè de eo modico, & exiguo non efficitur quis patronus, ſed tantum dicitur benefactor, gloſ. *in cap. piæ mentis, 6. queſt.7.* Abb. *in cap.3. num.4. de Eccleſ. ædific.* Lambert. *de iurepatron. lib.1. qu.5. art.12. n.1.*

6 Accedit, quod non conſtat de aliqua Ordinarij approbatione, & quod plus eſt non conſtat prædictum legatum fuiſſe effectuatum, ſeu adimpletum, quod vti fundamentum iſtius iuriſpatronatus eſſet plenè, & concludenter probandum, vt fuit dictum in Compſana iuriſpatronatus coram bon. mem. Litta, nec poteſt præſumi effectuatio ex obſeruantia ſubſequuta, quia ad hunc effectum dicta obſeruantia deberet eſſe proxima, ex præſentationibus autem, quæ dantur magis antiqua eſt, poſt annos ſeptuaginta à die conditi teſtamenti, vltra quod præſentationes factæ ſunt ad Cappellaniam Sanctorum Apoſtolorum Simonis & Iudæ, quæ eſt ad Altare maius, poteſt autem dici veriſimiliter, quod teſtator non legauit Altari maiori alias enim omiſiſſet hanc expreſſionem inſignem nec vſus fuiſſet illo circuitu inutili verborum Capellaniæ dictæ de Maria Colza fundatæ, & inſtitutæ in Eccleſia Parochiali oppidi de Alcada.

7 Denique exhibita tantum fuit particula teſtamenti, non autem integrum teſtamentum prout fieri debuerat, ad not. *ad cap. contingit, de fid. inſtrum.* Rom. *conſil.301. num.7.* Alex. *in rubr. de nou. oper. nunciat. num.35.* & dicta particula eſt copia extracta lite pendente abſque compulſorialibus, atque etiam ex illa apparet teſtamentum fuiſſe minus validè, & ſolemniter factum cum in eo duo teſtes tantum interuenerunt. Itaque ex prædictis fuit concluſum pro informante.

R. P. D. LVGDVNEN.

Mediolanen. Decimarum.

8. *Februarij* 1610.

ARGVMENTVM.

Noualia, quæ dicantur ad effectum, vt ex illis Decimæ non ſoluantur, & ſuper probatione noualium quomodo teſtes debeant deponere.

SVMMARIVM.

Nouale eſt ager de nouo ad culturam redactus, de quo non extat memoria, quod aliquando cultus fuerit, num.1. & ſequent.

Teſtes deponentes ſuper noualibus, quomodo deponere debeant, n.1. & ſeqq.

Teſtes ſuper conſuetudine deponentes non probant niſi deducant factum, ex quo reſultat conſuetudo, n.2.

Attendi debet non quid factum fuerit, ſed quid fieri debuerat, num.3.

Decima ex noualibus, quando ſoluantur, n.3.

DECISIO CCXXIII.

Rota cenſuit non conſtare de noualibus. Quicquid enim Iuriſconſultus *in leg. Silua, §. nouales, de verb. ſignific.* Virgilius Georg. & alij Authores intellexerint pro nouale, certè in hac decimarum materia non eſt recedendum à diffinitione Canonum, quam communiter amplectuntur omnes Doct. videlicet Noualem eſſe agrum de nouo ad culturam redactum, de quo non extat memoria, quando aliquando cultus fuerit, *cap. quid per nouale de verb. ſignific.* dicit ad effectum, vt teſtes probent noualia requiri, quod deponant nullum, qui viuit vidiſſe, quando loca illa fuerunt culta, & quod numquam viderunt aliquos, qui dicerent ſe vidiſſe illa loca coli, vel audiuiſſent ab alijs, qui vidiſſent vel audiuiſſent ab alijs rurſum in infinitum, vel etiam ab ijs, qui ſecum conuiuebant, & Innocent. ſequuntur Ruin. *d. conſ.163.* Ferret. *conſ.195. n.2. lib.1.* & alij allegati per informantes. 1

In propoſito igitur, quamuis dentur aliqui teſtes, qui deponunt adeſſe Noualia intra Parochias, de quibus agitur, tamen cum nihil dicant de prædictis requiſitis non releuant, Pariſ. *conſil.73. num.39. lib.4.* Non enim ſufficit, quod proferant per verbum iuris niſi rationem reddant, quæ factum concludat Aymon. *conſ.6. num.223.* ſicuti teſtes deponunt adeſſe conſuetudinem non probant, niſi deducant factum, vt per Decian. *reſponſ.51. num.11. lib.2.* 2

Ideoque magis dicendum eſt, quod iſti teſtes, quando receſſerunt ab illa ſimplici noualium expreſſione oſtenderunt ſe non intelligere, quid veniat appellatione noualis, quia hoc nomine comprehenderent Terras, quæ olim paſcua fuerant, & è quibus cum aliqui fructus perciperentur, ſequitur, quod ſoluebatur, vel ſolui debebat decima, quia attendi debet non quid factum ſit, ſed quod fieri debuerit, *cap. peruenit, de decimis.* In hac materia non ſufficit ad conſtituendum nouale, quod Terra illa vſque tunc inculta fuerit, ſed reſpondetur præterea, quod ex illa nihil fuerit ſolutum, nec etiam debitum nomine decimarum. Vnde ſi paſcua, prata, Siluæ, nemora redigantur ad culturam, non mutatur earum Terrarum natura quo ad decimas, quæ ſemper illi perſoluendæ ſunt, cui ante culturam ſoluebantur, Abb. *in dicto cap. quid per nouale, num.1. verſ. nota tria,* Pariſ. *dict. conſil.73. num.16. & 17. lib.4.* Rebuff. *de decim. quæſt.14. numer.22.* Couar. *variar. lib.1. cap.17. num.13.* & fuit dictum in cauſa Conchen. Decimarum de Borella 21. Maij 1607. coram R. P. D. meo Ortembergo.

Stante autem, quod non conſtat hoc caſu de noualibus remanet ſuperflua ſecunda pars dubij, qua quærebatur, quænam Terræ eſſent nouales, &c. 3

Digitized by Google

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Firmana Altaris de Dorijs.

15. *Februarij* 1610.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus an, & quando cenſeatur probatum per quaſi poſſeſſionem præſentandi quid operetur hæc quaſi poſſeſſio, & quomodo probetur.

SVMMARIVM.

Præſentatus ab exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandi Clericus, & approbatus in examine admittendus eſt ad beneficium, n. 1.

Præſentandi quaſi poſſeſſio probatur per duos vltimos actus, n. 2. & n. 6.

Quaſi poſſeſſio præſentandi non ſufficit ad excludendum prouiſum de beneficio Sedi Apoſtolicæ reſeruato, Declara, vt n. 3.

Iuſpatronatus vbi conſtat, tunc præſumitur fundatio, & dotatio, n. 3.

Iuſpatronatus probatur per verba enunciatiua in antiquiſſimis vltra centum annos iuncta fama, & concurrentibus adminiculis, n. 4. & 5. Vbi quid ſi enunciatiua reperiantur in præſentationibus, & inſtitutionibus.

Iuſpatronatus probatur ex pluribus præſentationibus, & inſtitutionibus effectuatis, n. 7. & 8.

Iuriſpatronatus vſurpatio quandoque non præſumitur iuxta diſpoſitionem Concilij Tridentini, n. 9.

DECISIO CCXXIV.

1 DOmini dixerunt inſtitutionem factam de perſona Domini Dominici Dorij ad Capellam, ſeu Altare ſub inuocatione Sanctorum Ioannis Baptiſtæ, Antonij, & Mariæ Magdalenæ in Eccleſia Sancti Gregorij Portus firmi eſſe confirmandam, quia ipſe eſt Clericus ab examinatoribus Vrbis repertus idoneus, & fuit præſentatus, & inſtitutus ab exiſtentibus io quaſi poſſeſſione præſentandi, & inſtituendi, *cap. conſultationibus*, cum ibi not. *de Iurepatr.* Lap. *alleg.* 95. *in fine*, Fuit dictum in Lunen. Sarzanen. Capellaniæ 1. Martij 1610. coram R. P. D. meo Sacrato, & in Barchinonen. Prioratus 28. Iunij 1606. coram bonæ mem. Iuſto, & 26. Iunij 1606. coram R. P. D. meo Coccino.

Quaſi poſſeſſio non poteſt controuerti, quia Dominicus fuit præſentatus à Dorio eius fratre, qui de anno 1574. præſentauerat Filibertum per cuius obitum cum poſtea de anno 1584. hæc eadem Capella vacaſſet. Idem Dorius præſentauit Andream Mariam, quæ moriente contigit illa vacatio, quæ dedit cauſam huic liti, idem Dominicus fuit inſtitutus à Capitulo Firmano mediante perſona vnius Canonici tunc Præpoſiti, & eodem modo fuerunt factę Inſtitutiones in poſſeſſione de ann. 1574. & 1580. Sicque pro quaſi poſſeſſione tam præſentandi, quam inſtituendi concurrunt duo actus vltimi, & immediati, atque effectum ſortiti, licet vnus tantum ſufficeret.

2 Et vbi neceſſaria ſit probatio Iuriſpatronatus, quia beneficium vacaſſe dicitur in menſe reſeruato, quo caſu oon habetur ratio quaſi poſſeſſionis præſentandi, cùm illa ſuffragari non poſſit propter clauſulas ampliſſimas regulæ octauæ, Verall. *deciſ.* 29. *&* 326. *lib.* 1. *in manuſcript.* fuit dictum in Valentina Parochialis de Carlet. 4. Maij 1601. coram R. P. D. meo Lancellotto, quicquid ſit de illa reſeruatione, quàm Informantes pro Dorio non admittunt, tamen in euentum Domini dixerunt ea non obſtare, quia cùm conſtet legitimè de Iurepatronatus, præſumitur in fundatione, & dotatione, Feder. de Sen. *conſ.* 235. *num.* 2. Abb. *conſil.* 26. *part.* 2. Guidopap. *deciſ.* 404. & alij in Iacen. Portionis de ann. 1602. 16. Decembris coram Illuſtriſ. Mellino. Ideo ſub regula octaua non comprehenditur.

3 Quod conſtet de Iurepatronatus deducebatur ex tribus enunciatiuis antiquiſſimis vltra centum annos, nempè ad annis 1474. & 1487. & 1499. quæ cum habeant vim famæ probant in antiquis Iuſpatronatus concurrentibus adminiculis, Bald. *in l. cum ſuper C. de rei vendic.* Caſſad. *deciſ.* 2. *de probat.* Dec. *conſ.* 117. *in fin. & conſ.* 126. *num.* 3. Achill. *deciſ.* 17. *de Iurepatr.* & fuit reſolutum in dicta cauſa Iacen. Portionis de anno 1601. 4. Maij coram Illuſtr. Mellino, & in cauſa Tiraſonen. Capellaniæ Veneris 14. Decemb. 1602. coram R. P. D. meo Pamphilio.

4 Nec facit, quod iſtæ enunciatiuæ factæ fuerint in præſentationibus, & ſic dici poſſent emanatæ à perſonis ſuſpectis, quia imò factæ fuerunt inſtitutionibus, de quarum effectuatione non eſt neceſſe, quod conſtet ad ipſum effectum, vt ſentit Put. *deciſ.* 136. *num.* 3. *lib.* 3: & fuit dictum in Lucana Capellaniæ 22. Martij 1609. coram bon. mem. Iuſto, & nihilominus vbi enunciatiuæ eſſent factæ in præſentationibus, adhuc probarent, cùm recipiant fomentum ex actibus, in quibus fuit enunciatum, Put. *deciſ.* 149. *lib.* 3. Achill. *deciſ.* 17. *de Iurepatronat. deciſ.* 1. *de conſuetud.*

5 Adminicula verò concurrunt in hoc caſu ex alijs pluribus enunciatiuis, & præſentationibus vltra annos ſexaginta ex ſententia lata à felic. record. Sixto Quinto tunc Epiſcopo Firmano, quæ non deſeruire debet ſolummodo pro adminiculo. Non obſtant, quæ aduerſus illam proponuntur exceptiones, atque ex prædictis duabus vltimis præſentationibus effectuatis, & ex quo non apparet quod de iſta Capellania aliqua voquam prouiſio facta fuerit.

6 Et quod plus eſt aliqui ex Dominis animaduertebant ex abundanti vltra vltimum ſtatutum prædictarum præſentationum concurrere etiam in hoc caſu antiquiſſimam poſſeſſionem ex multiplicatis præſentationibus effectum ſortitis ſpacio quatuor annorum, & vltra præter alias præſentationes, de quarum effectuatione non conſtat. Nam de anno 1487. fuit præſentatus Philippus Antonius, & iſta præſentatio habuit effectum vſque ad annum 1449. quo tempore dictus Philippus reſignauit ad fauorem Bartholomæi, nec dicatur reſignare poſſe ius quod quis habeat ad quæ idcircò non benè infertur à reſignatione, quæ fuit facta longè poſt præſentationem tunc ceſſat præſumptio quod ſolum ius reſignatum fuerit, vt fuit dictum in Reatina Iuriſpatronatus 28. Ianuarij 1608. coram R. P. D. Coccino.

7 Alia præſentatio effectuata eſt de anno 1530. quo præſentatus fuit Franciſcus Marini per cuius obitum de anno 1537. fuit præſentatus Antonius Petri, Dominici de Portu, & iſta etiam præſentatio poteſt dici effectuata, quia quando de anno 1574. fuit præſentatus, & inſtitutus ille Philibertus, de quo ſupra fuit facta mentio tunc Capellania vacabat per obitum Antonij Doſij de Portu. Concurrentibus enim tribus demonſtrationibus nouis Patriæ, & Altaris ſatis dici poteſt, quod ille præſentatus de ann. 1537. & mortuus de anno 1574. fuit vnus, idemque homo Antonius Doſius de Portu filius Petri Dominici, & ſecundum hanc ſcripturam habentur præſentationes effectuatæ per annos quaſi nonaginta.

8 Non obſtat, quod præſentationes fuerunt factæ pro duobus vicibus per Communitateio Portus Firmi. Ideòque propter præſumptam vſurpationem fieri debeat probatio iſtius Iuriſpatronatus, iuxta receptum Concilium. Fuit enim reſponſum, quod cum tertia vice fuerit penes priuatam familiam, vſurpatio præſumitur facta non libertate Eccleſiæ, ſed iure priuatæ familiæ, quia ſi nullum extitiſſet Iuſpatronatus, Communitas non feciſſet aliquos Compatronos, ſed ipſa totum Iuſpræſentandi vſurpaſſet, vt multis argumentis deducit Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 90. *num.* 15. *&* 16. Ideòque iſtis priuatis hominibus nocere non debet vſurpatio, quæ in ſola Communitate præſumeretur, vt in alijs cauſis Rota reſoluit, & nuper octaua præſentis menſis in cauſa Feſulana Parochialis coram R. P. D. meo Caualerio, & in hoc caſu idem magis admittendum eſt, quia in prima præſentatione de anno 1474. nulla fit mentio Communitatis, & prædicta ſententia fel. record. Sixti Quinti declarat Iuſpatronatus ſpectare ad Dorios, non autem ad Communitatem, atque in vim illius ſententiæ ſoli Dorij præſentarunt quoties exinde contigit Capellæ vacatio. Demum noo obſtat, quod Dorius non doceat ſe deſcendere ab illis perſonis, qui in prædictis antiquis vacationibus præſentarunt, quia ſtante quaſi poſſeſſione præſentandi, in qua ipſe exiſtit, & ſtat quod conſtat in genere de Iurepatronatus non tenetur aliam deſcendentiam probare à fundatione, vel antiquioribus patronis, vt

fuit

Digitized by Google

fuit dictum in Gerunden. Beneficij de Ceruiani 15. Decembris 1599. coram Illuſtriſſimo Seraphino, & in dicta Tiraſonen. Capellaniæ coram R. P. Domino meo Pamphilio.

ILLVSTRISS. ET REVEREND. D. CARD. LVGDVNEN.

Leodien. Parochialis.

1. *Martij* 1608.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio probatur leuioribus probationibus ad effectum manutentionis, nec manutentio impeditur per poſteriorem attentatam poſſeſſionem.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio probatur leuioribus probationibus ad effectum manutentionis, n. 1.

Poſſeſſione quis non priuatur per ſolam ſententiam iudicis, niſi ſequatur realis apprehenſio cum miniſterio hominis, num. 2.

Exequutor mixtus tenetur aſſumere partem iudicis, quando eſt datus cum clauſula vocatis vocandis, *n.* 3.

Poſſeſſio attentata appellatione pendente non eſt manutenibilis, nec impedit manutentionem anterioris poſſeſſionis, num. 4.

Appellatio datur à ſententia mixti exequutoris, n. 3.

DECISIO CCXXV.

1 PRo Informante videlicet mandatum de manutenendo in poſſeſſione Parochialis, de qua agitur dandum eſſe Domino Ioanni Arnoldo, de cuius anteriori poſſeſſione conſtat ex confeſſione Ioannis Vulpion Aduerſarij facta in precibus pro obtinenda huius cauſæ commiſſione ex articulo per eundem dato coram iudice Exequutore, & depoſitionibus plurium teſtium ſuper dicto articulo factis, demumque ex ſententia dicti Iudicis, qui pronunciauit Arnoldum eſſe amouendum à poſſeſſione, quibus ſimul iunctis remanet plus quam probata poſſeſſio præſertim ad effectum manutentionis, ad quem leuiores etiam probationes ſufficerent, vt per Menoch. *poſt alios de retin. poſſeſſ. remed. vlt. n.* 134.

2 Non obſtat, quod in dicti iudicis Exequutoris ſententia dicatur, Arnoldum eſſe amouendum, & Ioannem Vulpion eſſe admittendum, cùm ſequentibus verbis, prout eum in veram, realem, & actualem poſſeſſionem immittimus, & defendimus. Nam per ſolam ſententiam non priuatur quis poſſeſſione, nec eam amittit, ſed requiritur actualis, & realis apprehenſio cum hominis miniſterio, Caſſad. *deciſ.* 7. *in princip. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* & per Gail. *obſeruat.* 152. *lib.* 2. Rota *dicta deciſ.* 2. *part.* 2.

3 Inſuper nec etiam accedente hominis miniſterio Arnoldus amiſiſſet poſſeſſionem, quia ſententia fuerat lata ab exequutore non mero, ſed mixto, qui propter clauſulam *vocatis vocandis* tenebatur aſſumere partem Iudicis, *cap. exhibita*, vbi Felin. *num.* 4. *de iudic.* Card. *conſ.* 63. *in princip.* Oldr. *conſ.* 227. *num.* 2. Ideòque dabatur ab eius ſententia appellatio, & ipſe appellationi deferre tenebatur, Card. & Felin. *in locis præalleg. & in cap. de cætero n.* 2. *in fin. de re iudic.*

4 Atque hinc ſequitur, qood cum Arnoldus appellaſſet intra decem dies, poſſeſſio autem ſi fuiſſet data Ioanni Vulpion, non tamen erat manutenibilis, ſed vt nulla, & attenta non deberet impedire manotentionem debitam anteriori poſſeſſori Arnoldo, vt ſunt iura volgata, & fuit ſæpè deciſum in Rota in cauſa Neocaſtren. Parochialis prima Februarij proximè præteriti coram R.P.D. meo Pamphilio.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Meſſanen. Iuriſdictionis.

1. *Martij* 1610.

ARGVMENTVM.

Parochialis quod ſit Eccleſia, & quod illius curam exercens ſit Parochus, & Rector quomodo probetur.

SVMMARIVM.

Rectorem, & Parochum alicuius Eccleſiæ quem eſſe probatur per teſtes, Et quomodo iſti teſtes deponere debeant ſuper hac probatione, n. 1. *& ſeqq.*

Rectorem, & Parochum Eccleſiæ, quem eſſe probatur ex edictis dicti Rectoris, & Parochi, vt omnes recipiant ſacramenta, item ex viſitatione Ordinariorum, & alijs, de quibus, n. 3. *&* 4.

Collegiata Eccleſia non dicitur ſine ſignis, de quibus remiſſiuè, n. 5.

Parochialis Eccleſia, vt dicatur requiruntur enumerata, n. 6. *& ſeqq.*

Parochialis Eccleſia non dicitur, quando in ea Curati exercent, non ſuo nomine, ſed alieno, n. 6.

Rector, & Parochus dicitur is, qui ſuo nomine ſingulariter, non autem cum alijs ad regimen Eccleſiæ aſſumitur, n. 7. *&* 8.

Canonici quando habent curam animarum, talis cura dicitur remanere penes Collegium, n. 8. *& ſeq.*

DECISIO CCXXVI.

FVit dictum, ſententiam D. Archiepiſcopi Regien. eſſe confirmandam. Primum enim caput quod continet, Archipresbyterum terræ Caſtri Regalis eſſe verum Rectorem, & Parochum totius terræ prædictæ illique incumbere curam omnium animarum, atque Sacramentorum omnium admioiſtrationem iuſtificatur ex teſtibus datis in Summario Archiepiſcopi *n.* 1. *&* 2. Qui deponunt de certa ſcientia, Archipresbyterum eſſe Parochum vniuerſalem, aliaſque Eccleſias dependentes ab Eccleſia Archiepiſcopali matrice, & eſſe dumtaxat coadiutrices illius erectas pro maiori populi commoditate. 1

Et dicti teſtes plura ſpecificè enumerant, quibus eorum diſpoſitionem verificant, nempè matrimonia fuiſſe ſemper in toto Caſtro illiuſque diſtrictu celebrata de licentia Archipresbyteri, eundemque diſtribuiſſe bollettinos tempore Paſcharis denunciatione pro recognitione eorum, qui præceptum Eccleſiæ adimpleuiſſent. Demumque presbyteros aliarum Eccleſiarum eſſe amouibiles, ipſoſque etiam à dictis Eccleſijs prohibitos diſcedere. 2

Et adiuuantur etiam dictorum teſtium depoſitiones ex dictis Archipresbyteri, vt omnes Incolæ recipiant ſacramenta, & ex viſitationibus Ordinariorum, in quibus mandatum fuit, Archipresbytero, vt in Eccleſijs Caſtri reficeret fontem Baptiſmalem, aliaque adimpleret, quæ ad ipſum non pertinent, niſi cura animarum, & Sacramentorum adminiſtratio penes ipſum reſideret. 3

Denique concurrit prouiſio Apoſtolica Archipresbyteri, cum enunciatiuæ aſſertione, quod illi incumbit etiam cura iuriſdictionalis Archipresbyteratus aliarum Eccleſiarum oppidi, quæ aſſertio fruſtrà reſtringitur ad curam iuriſdictionalem, quia talis reſtrictio non poteſt admitti, propter dictionem *etiam*, quam notum eſt ampliare. 4

Secundum autem caput ſententiæ, quod continet Eccleſias Sanctiſſimi Saluatoris Sancti Nicolai eas maximè non eſſe Collegiatas, neque Parochiales, & Sacramenta in illis adminiſtrari à presbyteris ibi deſcriptis tanquam deponentibus ab Archipresbytero eſt etiam iuſtificatum, quia quod Eccleſiæ non ſint collegiatæ eſt inconfeſſo inter partes, & io omnem euentum ſufficeret pro iuſtificatione iuris præſumptio, quæ Collegiatam non admittit abſqoe ſignis requiſitis, quæ hic non adſunt, quo verò ad Parochialitatem, licet prædictæ Eccleſiæ, & presbyteri illis inſeruientes habeant poteſtatem fori pœnitentialis ligandi, & ſoluendi, atque etiam certum populum ſioe certas familias cuiuslibet ex illis Eccleſijs attributas; tamen deficiunt in duobus requiſitis. 5

Quo-

Digitized by Google

6 Quorum primum eſt, quod ad effectum parochialitatis, & vt presbyteri dictis Eccleſijs inſeruientes dici poſſunt Parochi, ſeu Curati deberent exercere curam ſuo nomine, non autem alieno, vt eſt text. *in cap. extirpandæ §. qui vero de præbend.* Archid. *in clem. 1. num. 4. de off. Vicar.* Milis *in repert. in verbo Eccleſia Parochialis*, Rebuff. *in Praxi tit. de non promoto intra annum num. 36.* In hoc autem caſu teſtes in ſpecie 13. & 16. deponunt presbyteri Parochi vniuerſaliter, & in depoſitionibus ordinarijs, quæ datæ fuerunt in ſummario presbyterorum vocantur tantum Capellani.

7 Alterum requiſitum quod deficit eſt, quia Rector, & Parochus is dicitur, qui ſuo nomine ſingulariter, non autem cum alijs ad regimen Eccleſiæ parochialis aſſumitur, ita vt ſi duo, vel plures præficiantur, qui confeſſiones audiant, baptizent, & alia ad curam ſpectantia faciant, non tamen dicuntur Curati, quia in vna Eccleſia vnus debet eſſe Sacerdos, ſponſus, & Rector, qui curam habeat, ex pluribus allegatis copioſe traditur *in deciſ. 52. n. 17. par. 2. diuerſ.* Vndè cùm in qualibet ex illis Eccleſijs commorentur plures presbyteri, qui omnes ſimul curam exercent, & ſacramenta adminiſtrant non poteſt dici, quod Eccleſiæ ſint veræ, & de per ſe parochiales, quodque dicti presbyteri ſint Parochi, vel Curati.

8 Non obſtat Oldr. *conſ. 77. num. 7.* & Put. *deciſ. 290. lib. 1.* quando Canonici habent curam Animarum, talis cura dicitur manere penes Collegium, non autem penes ſingulos Canonicos. Vndè infertur in ſimili in hoc caſu curam reſidere penes vniuerſos presbyteros in qualibet Eccleſia reſidentes. Iam enim fuit dictum, iſtos presbyteros non facere Collegium, vel Capitulum.

9 Nec facit, quod in quibuſdam conuentionibus factis inter Archipresbyterum, & presbyteros enuncietur Capitulum Sanctiſſimi Saluatoris, Sancti Nicolai, & Sanctæ Mariæ. Nam illa enunciatio eſt ad effectum diſtinguendi presbyteros in qualibet ex dictis Eccleſijs commorantes ad effectum ordinandi proceſſiones, & ſimiles actus ſolemnes, ſed non ideò ſequitur, quod ijdem presbyteri conſtituant Capitulum ad effectum iuris, cùm non dicatur, quod habeant Arcam communem, ſigillum, & alia requiſita, nec etiam prohibeatur in titulum quinimò ſint, vt dictum eſt, amouibiles, & ipſi pro libitu abſque aliqua Ordinarij licentia poſſint diſcedere.

10 Quantum ad vltimum caput ſententiæ, quod habet, in dictis tribus Eccleſijs, & alijs Examinatoribus in diſtrictu dictæ terræ Caſtri Regalis Sacramenta poſſe adminiſtrari de mandato Reuerendiſſimi Archiepiſcopi Meſſanen. per presbyteros ab eodem Archiepiſcopo approbandos, deputandos, & eligendos pro adiumento Archipresbyteri, penes quem omninò dicta cura reſidebat, videbatur etiam iuſtificatum ſufficienter tam ex prædictis, quàm etiam ex depoſitionibus fieri ſolitis per Ordinarium, quas ipſimet produxerunt, & tamen, quia circa illud caput fuit perfunctoriè duntaxat informatum, quia de re vera non tangit propriè controuerſiam inter Archipresbyteros ſi partes velint ſuper illo particulariter audiri, & ſi doceant ſua intereſſe, poterunt audiri.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Cæſarauguſtana Dedicationis.

ARGVMENTVM.

Iudicis decretum ſine citatione factum, quando ſuppleatur per intimationem, aut per concluſionem in cauſa.

SVMMARIVM.

Decretum factum à iudice ſine citatione nullum eſt, etiam ordinatorium, n. 1.

Citationis defectus, quando ex conſuetudine ſuppleatur per concluſionem in cauſa, n. 2.

Concluſio in cauſa cenſetur circumducta per productionem nouorum iurium, & an iſto caſu ſit neceſſarium iudicis decretum, n. 2. in fine.

Intimatio ſententiæ, quando habeat vim citationis, n. 3.

Decretum iudicis in poſſeſſorio plenario habet vim ſententiæ diffinitiuæ, n. 3.

DECISIO CCXXVII.

FVit concluſum pro nullitate decreti manutentionis, fa- 1
cti ab Auditore Nuncij, quod nullitas reſultat ex defectu citationis, *l. de vnoquoque ff. de re iudic. l. 1. §. item cum ex dicto ff. quæ ſenten. ſine appell. reſcind. clem. ſæpè de verb. ſignific.* Nec facit, quod ex aduerſo dicitur fuiſſe quoddam decretum prouiſionale, in quo non requiritur citatio, quia imò fuit decretum ordinarium manutentionis, quod requirit citationem, Put. *deciſ. 225. lib. 1.* Ant. Aug. *de cauſ. poſſ. & propr. n. 12. & deciſ. 129. lib. 3.*

Nec defectum citationis ſupplere poteſt concluſio in cau- 2
ſa, iuxta notorium ſtylum illarum partium, quia vltra quod in ea non concurrit aliquod de requiſitis deductis in Aurien. diſmembrationis 29. Martij 1597. coram R. P. D. meo Decano, concluſio in cauſa fuit circumducta per productionem nouorum iurium, factam pro parte Cathedralis, quæ etiam obtinuit mandari extrahi copiam, & fuit extracta, & propterea opus erat noua concluſione in cauſa, Rot. *deciſ. 1. de teſt. in nou. & 12. de renunc. in antiq.* fuit dictum in Toletana Decimarum 1. Iunij 1590. coram Bubalo in cauſa Pampilonen. Parochialis 3. Iulij 1600. coram R. P. D. meo Decano, in Calaguritana de Maeſtri 29. Octobris 1603. coram R. P. D. meo Lancellotto, & in Toletana Decimarum de Lucillos 5. Decembris eiuſdem anni coram me. Nec facit, quod ad effectum, vt inducatur circumductio requiratur aliquod decretum iudicis, cùm ea non pendeat à voluntate partium, ſed iudicis, quia hic non deeſt decretum iudicis, videlicet, quod iura extraherentur.

Non obſtat aſſerta intimatio decreti, quæ in interlo- 3
quutorijs ſupplet defectum citationis ex traditis in Cordub. penſionis 16. Nouembris 1609. coram bon. mem. Scotto, quia iſta intimatio nullibi legitur in proceſſu, & quando adeſſet, dicitur pro parte Eccleſiæ dei Pilar decretum non fuiſſe latum in iudicio poſſeſſorio ſummariſſimo, ſed in poſſeſſorio plenario, quod habet vim diffinitiuæ, ex cumulatis per Contard. *in l. vnic. C. de momen. poſſeſſ. in ſecunda ratione decidendi num.* 12. fuit dictum in Valen. Decimarum 23. Octobris 1598. coram bonæ memoriæ Cardinali Seraphino, ſed hæc diſcuſſio non eſt neceſſaria, quia intimatio non reperitur.

R. P. D. CAVALERIO.

Baren. Breuis.

Luna 1. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Clauſula *arbitrio Rotæ*, quando faciat ſuperſederæ in executione, & de reſcripto ſubreptitio ob non factam mentionem litis pendentiæ non obſtante clauſula ſublata, & decreto irritanti.

SVMMARIVM.

Clauſula arbitrio Rotæ *multum relaxat de iuris rigore, retardatque executionem, vbi adeſt probabilis dubitatio, num. 2.*

Gratia dicitur ſubreptitia, in qua non fit mentio pendentiæ litis, n. 3.

Subreptionis defectus opponi poteſt non obſtante clauſula ſublata, & decreto irritanti, quando gratia emanauit non motu proprio, ſed ad partis poſtulationem, n. 4.

DECISIO CCXXVIII.

CVm Leonardus Gaſſus inſtaret admitti ad participa- 1
tionem ſeruitij, & emolumentorum Eccleſiæ parochialis, & receptiuè terræ Medunij, & Capitulum eiuſdem Eccleſiæ illum recipere recuſaret allegando conſuetudinem immemorabilem, vt non poſſent ad tale ſeruitium, & participationem admitti, niſi qui in prædicta terra fuerint nati, fuit introducta cauſa coram Vicario Barenſi, qui de menſe Iulij proximè præteriti tulit ſententiam ad fauorem Capituli excludendo Leonardum à ſua pretenſione. Leonardus nulla facta mentione litis, & ſententiæ prædictæ obtinuit a Sanctiſſ. D. N. Breue, per quod ei concedebatur, vt non obſtante, quod dictæ Terræ Originarius non exiſteret ad ſeruitium prædictæ Eccleſiæ, & participationem

nem emolumentorum admitti, & recipi poſſet ad inſtar aliorum originariorum; Quo Breui coram Vicario præſentato Vicarius mandauit prouiſoribus Capituli ſub certis pœnis, vt Leonardum reciperent, & deſcriberent in tabella cum alijs, & quia Capitulum reclamabat idem Vicarius decreuit, quod ſi Capitulum aliqnid prætendebat adiret Sedem Apoſtolicam. Fuit itaque pro parte Capituli commiſſa in Rota cauſa nullitatis, & iniuſtitiæ decreti Vicarij, necnon ſubreptionis dicti Breuis cum clauſula parito Breui Arbitrio Rotæ.

2 Dubitaui igitur an intraret arbitrium ad effectum ſuſpendendi executionem, & Domini vna tantum parte informante reſponderunt arbitrium intrare, quia clauſula *arbitrio* multum relaxat de iuris rigore, itaut vbi adeſt probabilis dubitatio executio per eam retardetur, Creſcen. *deciſ. 4. num. 3. de teſtib.* fuit dictum in vna Aſtoricen. prioratus 9. Nouembris 1596. coram bon. mem. Litta, & in vna Toletana Beneficij 31. Maij 1604. coram R. P. D. meo Ortembergo.

3 Probabilis autem dubitatio videbatur Dominis adeſſe in hoc caſu, quia Breue erat ſubreptitium, cùm in eo nulla fuiſſet facta mentio de lite tunc vertente ſuper receptione Leonardi, & de ſententia lata contra ipſum in fauorem Capituli, & nihilominus de tali lite erat facienda mentio, alias Breue tanquam ſubreptitium executionem non meretur, Innoc. *in cap. vlt. vt lit. penden.* Ægid. *deciſ.* 102. *nu.* 3. alias Rota reſoluit in vna Cæſaraugustana exemptionis 27. Martij 1585. coram bon. mem. Orano, & in alia Vrgellen. Archidiaconatus de Andora coram R. P. D. meo Decano, & in vna Valliſoletana Scholaſtriæ 5. Iunij 1599. coram R.P.D. meo Lancellotto.

4 Nec Rota cenſuit ſuffragari clauſulas ſublatas, & decreti irritantis appoſitas in Breui, quia cùm Breue non emanauerit Motu proprio, ſed ad poſtulationem partis, tales clauſulæ non operantur, vt non poſſit opponi defectus ſubreptionis, Put. *deciſ.* 213. *lib.* 2. fuit dictum in vna Calaguritana iuriſdictionis 30. Maij 1580. coram bon. mem. Rubeo, &c.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Ferratien. Prioratus.

Luna 8. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Beneficij vltimus ſtatus an, & quando attendatur quando conſtat de contrario, aut diuerſo ſtatu anteriori.

SVMMARIVM.

Beneficia regularia ſecularibus conferri non poſſunt, & è contra, n. 1.

Beneficij vltimus ſtatus ſufficit ad effectum validitatis conſultationis, n. 2. Declara, vt n. 3. & 4.

Beneficij vltimus ſtatus non attenditur, quando conſtat de contrario, aut diuerſo ſtatu anteriori. Quod quando verum ſit, declara, vt n. 2. & ſeqq.

Beneficij collatio facta ab Epiſcopo, vt valeat duo potiſſimum requiruntur, primum vt beneficium quod confertur ſpectet ad liberam Epiſcopi collationem, ſecundum quod idem Epiſcopus ſaltem ſemel contulerit, n. 5. 6. & 7.

Beneficij vltimus ſtatus, vt probatus dicatur requiritur bona fides, vnà cum quadragenaria, n. 8.

DECISIO CCXXIX.

1 IN deciſione in hac cauſa facta, ſub die 25. Maij 1609. fuerat firmatum, Antonio Mariæ non ſuffragari vltimum ſtatum, in quo repetiebatur hic prioratus. Quia licet verum ſit, vltimum ſtatum attendendum, id non habet locum, quando conſtat de legitimo ſtatu contrario præcedente. Et quoniam Informantes pro Antonio Maria dicebant, de priori ſtatu regularitatis non fuiſſe ex inſtituto diſputatum in Rota. Ideò dato particulari dubio, eoque vtraque parte Informante propoſito ſub die 4. Decembris 1609. Rota cenſuit conſtare Prioratum eſſe regularem ad effectum iuſtificationis gratiæ R. P. D. Gilioli. Cæterum quia Informantes pro Antonio Maria rurſus vrgebant dicentes, ſufficere quaſi poſſeſſionem conferendi, in qua Epiſcopus reperiebatur, dato particulari dubio. An conſtaret de legitima eius quaſi poſſeſſione conferendi ad effectum, quod vigore alternatiuæ potuiſſet Prioratum conferre vtraque parte Informante, Rota cenſuit non conſtare. Quia beneficia regularia ſæcularibus conferri non poſſunt, nec contra ſæcularia Regularibus, *c. ſuper eo de Regular. c. cum ſingula de preben. lib. 6. Clem. 1. de electio. Clem. 1. de ſupplen. neglig. Prelat.* Conc. Trid. *ſeſſ. 14. de Reform. c. 10. & 11. Regul. Cancell.* 42. Rota in cauſa Aquilana Prioratus 1. Februarij 1584.

Non obſtat, quod vltimus ſtatus huius prioratus eſſet vti 2
de ſæculari, & quod vltimus ſtatus ſufficiat ad effectum validitatis collationis, *cap. conſultationibus de Iurepatron.* vbi communiter Canoniſtæ, & ſignanter Abb. *n.* 2. cuius Canonis diſpoſitio, licet loquatur de eo, qui eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi, locum tamen habet etiam in collatione, Bald. *conſ. 437. incip.* Ex quo Abbas Sancti Viti *n. 1. lib. 1.*

Quia fuit reſponſum, quod licet ſi ageretur de pertinen- 3
tia collationis ſufficeret quaſi poſſeſſio, vt præcitato loco, Bald. loquitur, & eſt legitima intelligentia *d. c. conſultationibus*. Cùm tamen agitur de ſtatu Beneficij, tunc vltimus ſtatus attenditur, niſi conſtet de contrario, aut diuerſo ſtatu anteriori, vt fuit firmatum in hac cauſa die 25. Maij 1609. Vndè cùm ex vltima deciſione conſtaret de anteriori ſtatu Regularitatis, ille veniebat attendendus, & non vltimus ſæcularitatis, Rota *deciſ. ſecunda incip. Fuit dubitatum n. 2. de preb. in nouis*, quam Domini hac cauſa fuerunt ſecuti.

Et hinc iure inferebatur in hoc caſu nec potuiſſe, nec de- 4
buiſſe attendi vltimum ſtatum ſæcularitatis ad effectum validitatis collationis, quem anterior ſtatus excludebat, Rebuſ. *tract. de pacif. poſſeſſoribus n.* 139. Vbi ſi Beneficium regulare collatum fuerit ſæculari, ſæcularis ille non eſt tutus, niſi ſit triennalis pacificus poſſeſſor, quia tunc præſumitur diſpenſatio: poſt mortem tamen ſæcularis beneficium non debebitur ſæcularibus, ſi non fuerit per 40. annos poſſeſſum, licet ſæcularis ille poſt tres annos non potuerit in pacifica poſſeſſione moleſtari.

Ruſus cùm magna ſit differentia inter collationem, & 5
Inſtitutionem, *c. cum in illis §. cum autem de preben. lib. 6.* & ad effectum collationis duo potiſſimum requirantur. Primum, quod Beneficia ſpectent ad liberam Epiſcopi collationem, vt ſunt clara verba regulæ octauæ ibi: *Ad liberam ipſorum dumtaxat, non autem aliorum cum eis diſpoſitionem, ſeu præſentationem, &c.* Secundum quod ſemel ſaltem contulerit, *c. querelam de electionib.* ibi: *Quando illum presbyterum ad illum elegit.*

Reſpectu primi nuſquam apparebat hunc Prioratum ad 6
liberam collationem Epiſcopi pertinuiſſe. Imò ex deciſionibus in hac cauſa factis apparebat contrarium, cùm eſſet Beneficium regulare, & conſequenter collatio pertineret ad Superiores Sancti Antonij, ſub cuius regula erat.

Reſpectu ſecundi non conſtabat Epiſcopum aliquando 7
legitimè contuliſſe, cui non ſuffragabatur collatio aliquando facta Thomæ Muſto, cùm non habuerit effectum: nam inſtituta lite Thomas obtinuit hunc Prioratum non vigore collationis ſibi ab Epiſcopo factæ, ſed vigore Commendæ, quam obtinuit à Papa.

Inſtitutiones præterea, quibus Epiſcopus nitebatur, fa- 8
ctæ ad fauorem illorum, quos Duces Ferrariæ præſentauerant, non poterant Epiſcopo ſuffragari reſpectu Inſtitutionis. Tum propter magnam differentiam inter collationem, & inſtitutionem: Tum quia præſentationes proceſſerunt ab initio vſurpatiuo, cùm Duces Ferrariæ nullo legitimo Iurepatronatus niterentur. Vnde etiam excludebatur bona fides, quia licet ex vſurpatione Ducum in præſentando, non præſumeretur vſurpatio in Epiſcopo inſtituendo, vt in deciſionibus allegatis in cauſa Tuſculana, & Aurien. Negari tamen non poterat, quin Epiſcopus, qui cognoſcere debuerat qualitatem, & ius præſentantium inſtituendo non habuerit bonam illam fidem, quæ requiritur vnà cum quadragenaria ad imprimendum ſtatum ſæcularitatis.

Atque ex his potiſſimum fuit reſolutum non conſtare de 9
legitima Epiſcopi quaſi poſſeſſione conferendi hunc Prioratum. Ex quibus omnes difficultates, quæ obijciebantur, facilè iudicio Dominorum diluebantur.

Digitized by Google

R. P. D. DAMASCENO.

Romana Caſaletti.

Lunæ 22. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Ex ſummarijs ſume argumentum.

SVMMARIVM.

Emptor qui pro conſequutione rei venditæ aliquid legitimè ſoluit poteſt id totum loco damnorum, & intereſſe repetere à venditore, n. 1. & ſeq.

Citatus legitimè ſi non comparet, contumax eſt, omnia geſta habentur, ac ſi præſens fuiſſet, n. 3.

Iudicium agitatum inter emptorem, & crediterem venditoris afficit ipſum venditorem, ſi dicti iudicij ſcientiam habuit, num. 4.

Relationi vnius periti ſtandum eſt, quando ille à partibus fuit electus, num. 5.

DECISIO CCXXX.

1 FVit tentum, quod D. Marcheſio deberent deſalcari Scuta 512. & in primis fuerunt præſuppoſitæ deciſiones in hac cauſa factæ, quod in venditione fuerit comprehenſum granum, prout erat ſeminatum tempore venditionis Caſalis, vndè ſequitur quod quicquid legitimè ſoluit D. Marcheſius pro habendo dicto ſeminato, debeatur ſibi loco damnorum, & intereſſe, iuxta not. *in l. 1. ff. de actio. empt. in l. ſi traditio C. eod. tit. & in l. venditor. ff. de euict.* & conſequenter, quod tantundem potuit D. Marcheſius ex dicto pretio ſibi retinere, iuxta cumulata per Surd. *conſ. 36. n. 13. lib. 1.*

2 Quod per dictum Marcheſium fuerit ſoluta dicta ſumma Dominico Bruno, qui Caſale coluerat, ſatis apparet ex quietantijs eiuſdem Bruni, & ex partitis Banchi Vincentij Mazzinghi, quod autem tanta ſumma deberetur Bruno pro ſua cultura ex relatione quondam Paluij Matthæi electi loco tertij periti per Gaſparem Molatiam, & Io. Baptiſtam Catalanum peritos prius electos per D. Marcheſium ex vna, & Brunum, qui ſeminauit Caſale ex altera, cum facultate eligendi tertium in caſu diſcordiæ, prout elegerunt, iuncta potiſſimè relatione menſurationis de conſenſu Comitis venditoris Caſalis electi.

3 Non obſtat, quod venditor non interuenerit in electione dictorum trium peritorum, quia æſtimarunt valorem culturæ, cùm ſit res inter alios acta, quia reſpondetur ipſum pluries fuiſſe citatum, nempe ad tradendam rem liberam, & remouenda impedimenta Bruni. Item ad informandum Paluium tertium peritum, alias videndum ferri laudum, & mandari ſolui, &c. quod fuerit, pronunciatum. Item facta relatione per Paluium Comes venditor fuit citatus ad dicendum contra dictam relationem, & ſatisfaciendum Bruno iuxta dictam relationem, vnde cùm fuerit legitimè citatus perindè eſt, ac ſi omnia fuiſſent geſta ipſo præſente, *auth. qua in Prouincia, verſ. ſed ſi nec ipſe C. vbi de crim. agi oportet*, Bald. *in l. cum fratrem n. 8. C. de his quib. vt indign.* Veral. *deciſ. 64. n. 2. par. 2.*

4 Vltra quod, ſufficit, quod ex prædictis quomodocumque conſtet de ſcientia controuerſiæ inter Dominum Marcheſium ex vna, & Brunum ex altera ad effectum, vt iudicium inter illos agitatum afficiat venditorem, *l. ſæpè*, vbi Caſtr. *num. 1. cum duobus ſequentibus*, Alexand. *numer. 16. & 18. ff. de re iudic. cap. quamuis*, & ibi gloſ. *verb. res inter alios*, Innocent. *num. 3. de ſentent. & re iudic.* Benè Rimin. Sen. *conſil. 344. num. 10. lib. 2.*

Ad illud, quod menſurationi vnius periti ſtari non debeat, reſpondetur quod cùm fuerit à partibus electus, ſufficit vnus, etiamſi alias ex natura negotij plures requirerentur, Alex. poſt alios *conſ. 179. n. 8. lib. 2.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. CAVALERIO.

Leodien. Fideicommiſſi.

Lunæ 22. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Prohibitus alienare ſi contra prohibitionem teſtatoris alienauit, alienata reuocantur ab emptoribus, non obſtante ignorantia alienantis, factuſque eſt locus fideicommiſſo.

SVMMARIVM.

Hæredes alienando res hæreditarias præſumuntur habuiſſe notitiam fideicommiſſi, & prohibitionis alienationis, n. 1. quando in alienatione ſit mentio teſtamenti, & in ea alienans promittit de euictione, n. 2.

Ignorantiam allegare non poteſt, nec à delicto excuſatur, qui cum ſciuit non deſtitit, num. 3. & 4. Vbi declaratur hæc concluſio.

DECISIO CCXXXI.

1 CVm partes non acquieſcerent deciſioni vltimo loco factæ in hac cauſa, ſub die 2. Decembris anni præteriti, iterùm propoſiti dubium ſuper ijſdem, & Domini recedendo dixerunt fuiſſe factum locum fideicommiſſo ad fauorem ſubſtitutorum. Nec fundamentum deciſionis ſuper ignorantia cohæredum alienantium viſum fuit tutum, quia ex multis apparebat alienantes habuiſſe ſcientiam, non ſolum teſtamenti, verùm etiam prohibitionis alienationis in eo contentæ, nempè ex mentione facta de teſtamento præfato in inſtrumento venditionis in quo alienantes, promiſerunt de euictione, & de liberando emptores à moleſtijs, quas propter huiuſmodi teſtamentum pati poſſent. Cùm enim in teſtamento contineatur fideicommiſſum, præſumitur alienantes habuiſſe notitiam etiam fideicommiſſi, Bero. *conſ. 130. num. 17. lib. 2.* Iaſ. *in l. qui Romæ §. duo fratres num. 17. verſ. Limitat*, Bart. *hic ff. de verb. oblig.* vbi de communi, & fuit dictum in vna Romana Caſalis 13. Iunij 1587. coram bon. mem. Illuſtriſſ. Seraphino.

2 Et tantò magis huiuſmodi mentio, ſeu commemoratio teſtamenti, videbatur Dominis eſſe releuans ad effectum inducendi ſcientiam fideicommiſſi in eo contenti, quia non erat perfunctoriè facta, ſed conducibilis, & ad effectum maioris roboris contractus, nam contrahentes ſine dicta promiſſione veriſimiliter non contraxiſſent, cùm vererentur ex tali teſtamento poſſe pati moleſtias, quia ſcilicet in eo continebatur fideicommiſſum cum prohibitione alienationis. Præterea talis commemoratio cum promiſſione euictionis fuit geminata, & repetita in alijs inſtrumentis videlicet in permutatione facta cum Theodorico de Moy, & in inſtrumento inſinuationis in ſupplicatione data coram Magiſtratu Antuerpiæ, & in alijs inſtrumentis.

3 Sed vltra præmiſſa Domini conſiderabant nos hæredes qui domum vendiderunt, poſtquam habuerunt notitiam fideicommiſſi, ſuſtinuiſſe litem per tot annos, & non ſolum non procuraſſe recuperationem domus, ſed conſtituiſſe procuratorem ipſum Ioannem Thomam emptorem ad proſequendam hanc litem eorum nomine contra ſubſtitutos prætendentes eſſe factum locum fideicommiſſo, ex qua perſeuerantia videntur de nouo alienaſſe, & contraueniſſe, argumento *l. ſi quis fugitiuus §. idem ait ſi ſeruus ff. de ædil. edi.* non enim poteſt allegare ignorantiam is, qui cum ſciuit, non deſtitit, Surd. *conſ. 374. num. 27.* & qui ab initio ignorabat, ſi non deſtitit cum ſciuit, non excuſatur à delicto, quia perſeuerantia inducit indicium præcedentis animi, Cephal. *conſ. 76. num.* 10. vbi allegat Bald. Odofr. & Alberic.

4 Verùm etiam quod hi alienantes eſſent excuſandi ex ratione ignorantiæ deducta in deciſione, & hac de cauſa, competeret eis reſtitutio in integrum, tamen cùm ipſi non allegent hanc ignorantiam, nec petant reſtitutionem aduerſus hanc alienationem, imò eam ſuſtinere velint, & tueri emptores in præiudicium fideicommiſſi, ſed tantummodo emptores de ea opponant, Domini crediderunt eſſe factum locum dicto fideicommiſſo ad ſubſtitutorum fauorem, ſtante prohibitione alienationis, & ideò ſubſtitutos

poſſe

Digitized by Google

poſſe vendicare bona alienata ab emptoribus, vt fuit dictum in vna Romana vineatum de Maximis 12. Nouembris 1571. coram bon. mem. Oradino, quæ eſt inter Impreſſ. 22. *part.* 1. *diuerſ.* quia cùm alienantes non petant reſtitutionem in integrum aduerſus alienationem, non eſt conueniens, vt tertius nempè emptor eam petat, & ſi talis reſtitutio non datur ipſi emptori, minus danda erit eius contemplatione ijs qui alienauerunt, vt latè in dicta deciſione, in qua etiam ponderatur ratio, quæ valdè placuit Dominis, videlicet, quod dum alienantes non ſolum non vendicent, ſed ſe opponunt, & volunt quod domus remaneant per Ioannem Thomam emptorem, ſit manifeſta fraus intentioni, & voluntati teſtatoris, & ideò debet concedi facultas vendicandi alijs ſubſtitutis, ne hac via bona remaneant penes emptorem extraneum contra teſtatoris intentionem, & licet dicta deciſio loquatur in caſu, quando venditor erat mortuus, tamen eius fundamenta, & rationes benè procedunt etiam in hoc caſu in quo venditor licet ſit viuus, tamen non allegat ignorantiam, nec petit reſtitutionem, ſed inſiſtit in defenſione alienationis.

5 Vltra quod obijcitur etiam in caſu iſto aliquos ex alienantibus eſſe mortuos, alios verò reperiri in partibus longinquis, ita ut non adſit qui bona alienata recuperet. Et propterea Rota cenſuit fuiſſe factum locum fideicommiſſo ad fauorem ſubſtitutorum, &c.

R. P. D. CAVALERIO.

Tiraſonen. Canonicatus.

Luna 29. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus quando habet vigore alternatiuæ liberam facultatem conferendi Canonicatus, & præbendas in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſijs ſine conſenſu Capituli.

SVMMARIVM.

Epiſcopus in menſe ſua alternatiua poteſt prouidere de beneficio eo tempore vacante, n. 1.

Epiſcopus non per ſe ſolus, ſed ſimul cum Capitulo de iure communi habet collationem Canonicatuum, & præbendarum in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis, num. 2.

Collatio Canonicatuum, & prebendarum in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis poteſt liberè ad ſolum Epiſcopum expectare ſine Capitulo ex conſuetudine, vel concordia, num. 3.

Beneficia, & Canonicatus, quorum collatio ſpectat ad liberam, & omnimodam Epiſcopi diſpoſitionem, comprehenduntur ſub alternatiua, n. 4.

Publica vox, & fama probat quaſi poſſeſſionem conferendi beneficia, n. 6.

Aſſertioni Epiſcopi contra Capitulum maximè ſtandum eſt, quando eſt producta in actis ab eodem Capitulo, n. 7.

Probatio æquiuoca, & dubia non releuat probantem, num. 9.

Tranſactio refertur ad ea, de quibus eſt controuerſia, non autem ad ea, quæ iam ſunt terminata, & deciſa, vel per ſententiam, vel per aliam tranſactionem, n. 12.

Renunciare fauori ſuo quiſque non præſumitur, & omnis alia interpretatio ſumenda eſt potius, quàm renunciationis prædicta, num. 12.

DECISIO CCXXXII.

1 VAcante per obitum quondam Pauli Eſpes extra Rom. Curiam defuncti Theſauraria, & Canonicatu inſignis Collegiatæ Eccleſiæ Ciuitatis Calataiubij, Ordinarius tanquam gaudens alternatiua de ijs prouidit Doctori Gaſpari Romero, qui poſſeſſionem accepit. Alphonſus Frances obtinuit ſibi de eiſdem prouideri à Sede Apoſtolica, tanquam vacantibus in Menſe Octobris reſeruato, & expedito Breue de capiendo poſſeſſionem nomine Cameræ illud præſentauit coram A. C. qui per ſententiam diffinitiuam declarauit Breue non exequendum, Romerum à vexationibus abſoluit, & Frances in expenſis condemnauit. Commiſſa cauſa appellationis in Rota, Dubitaui an ſententia A. C. eſſet confirmanda, vel infirmanda; & Domini reſponderunt eſſe confirmandam. Cùm enim vacatio ſucceſſiſſet de Menſe Octobris, & Epiſcopus acceptaſſet alternatiuam, potuit Epiſcopus ſine aliqua difficultate prouidere, cùm vigore alternatiuæ menſis Octobris ad ipſum ſpectaret. Difficultas videbatur reduci ad illud, An iſte Canonicatus eſſet ad liberam collationem Epiſcopi, prout eſt neceſſe ad hoc, vt comprehendatur ſub alternatiua, vt clarè ſonant verba Regulæ Octauæ, & pluries fuit deciſum in Rota.

2 Pro parte Frances adducebatur non ſolum diſpoſitio Iuris communis, ſecundum quam collatio Canonicatuum, & Præbendarum in Cathedralibus, & Collegiatis non ſpectat liberè ad ſolum Epiſcopum, ſed ſimultaneè cum Capitulo, Caſſad. *deciſ.* 22. *de præbend.* Verum etiam adducebatur expreſſa diſpoſitio ſtatuti fundamentalis huius Eccleſiæ, quo cauetur Canonicatus conferri debere per Epiſcopum, & Capitulum, quod ſtatutum aliàs Rota præſuppoſuit in alia Tiraſonen. Canonicatus 12. Nouembris 1607. coram bon. mem. Scotto.

3 Verum his non obſtantibus reſolutum fuit pro confirmatione ſententiæ A. C. quia quicquid ſit de iure communi, poteſt collatio Canonicatuum, & dignitatum ex conſuetudine, vel concordia eſſe ſolius Epiſcopi, *vt in d. deciſ.* Caſſad. 22. & fuit dictum in vna Maioricen. Sacriſtiæ 22. Iunij 1602. coram Illuſtriſſ. D. meo Cardin. Pamphilio, in hoc autem caſu adeſt concordia clara aliàs facta inter Epiſcopum, & Capitulum, confirmata per Sixtum IV. & Leonem X. fel. mem. in qua poſt prouiſionem circa modum conferendi Beneficia exiſtentia in dicta Eccleſia Collegiata, ne Epiſcopus per talem concordiam detrimentum in ſua collatione pateretur, conceſſum fuit in ſpecie, vt ex nunc deinceps perpetuis futuris temporibus collatio, & omnimoda diſpoſitio duorum primorum Canonicatuum, & Præbendarum, quas per obitum in Menſibus, qui Ordinariæ cedebant diſpoſitioni, vacare contingeret ad Epiſcopum, & eius ſucceſſores, abſque eo, quod Decanus, & Capitulum, ad quos collatio, & omnimoda diſpoſitio Canonicatuum, & Præbendarum dictæ Eccleſiæ cum ipſo Epiſcopo, dum per obitum vacabant, communiter pertinebant, ſe de illis intromittere quomodolibet poſſent, & deberent, pleno iure ſpectaret, & pertineret.

4 Cùm igitur hi duo primi Canonicatus ſpectent ad liberam, & omnimodam diſpoſitionem Epiſcopi, ſine aliqua ſimultanea: Domini cenſuerunt comprehendi ſub alternatiua, vt fuit dictum in vna Salamantina Alternatiuæ 27. Octobris 1581. coram bon. mem. Robuſterio, & in vna Lunen. Sarzanen. Canonicatus 23. Octobris 1598. coram Illuſtriſſ. Seraphino, & conſequenter cum Canonicatus de quo agitur ſit vnus ex duobus primis, & vacauerit in Menſe Ordinarij, licitè potuit per ipſum conferri Romero, cùm ceſſaret omnis reſeruatio.

5 Effectuatio autem prædictæ concordiæ ſatis viſa fuit Dominis probata ex pluribus collationibus poſt eam factis ſucceſſiuis temporibus ab omnibus Epiſcopis de duobus Canonicatibus, qui primò vacauerunt, vt ex iuribus productis in actis, ex quibus apparet tales prouiſos habuiſſe ſemper liberam, & pacificam poſſeſſionem.

6 Quod etiam ſatis benè deponunt Teſtes examinati in partibus, & in Curia, tam ſuper vſu dictæ concordiæ, quàm ſuper collationibus factis de primis duobus Canonicatibus à ſolis Epiſcopis de publica voce, & fama, quæ probatio ſufficit ad hunc effectum, Rot. *deciſ.* 3. *de probat. in no.* Ægid. *deciſ.* 569. cum alijs adductis in dicta Maioricen. Sacriſtiæ coram Illuſtriſſ. Pamphilio.

7 Accedebant præmiſſis plures aſſertiones Capituli ſuper huiuſmodi vſu, & effectuatione concordiæ prædictæ productæ in actis, quibus Rota multum eſſe deferendum cenſuit, cùm ageretur de præiudicio ipſius Capituli aſſerentis, vt in ſimili de aſſertione Epiſcopi, quod Eccleſia ſit de iure patronatus, tanquam de re ſibi præiudiciali, quod attendi debeat, eſt *deciſ.* Rot. 11. *de Iurepatron. in no.* Achill. *deciſ.* 7. *eod. tit.* fuit dictum in vna Iacen. portionis de Anſo 4. Maij 1602. coram Illuſtr. Mellino, & aliàs ſæpiſſimè reſolutum in Rota.

8 Nec viſa fuerunt obſtare ea, quæ pro parte Frances adducebantur contra concordiam prædictam confirmatam à Sede Apoſtolica, & illius vſum. Et primò, quod dicta concordia eſſet reſtricta ad duos Canonicatus vacantes in Menſibus Ordinarijs, quales ſunt quatuor, nempe Martius, Iunius, September, & December, non autem ad

va-

Digitized by Google

vacantes in vno ex ſex Menſibus alternatis, quos Epiſcopus videtur habere ex Priuilegio. Nam placebat reſponſio, quod dum in concordia conceduntur Epiſcopo duo primi Canonicatus, vacantes in menſibus Ordinarij, intelliguntur conceſſi omnes Menſes, qui quocunque modo ſpectant ad Ordinarium, ſiue ſint illi quatuor, ſiue illi ſex conceſſi vigore alternatiuæ.

9 Minus videbatur obſtare collatio, quæ oſtendebatur pro parte Alphonſi facta de anno 1584. de Canonicatu per Epiſcopum, & Capitulum ſimul, quaſi per eam excluderetur libera collatio Epiſcopi, Nam ſatis benè reſpondebant Informantes pro Romero, hanc, vel aliam ſimilem collationem non concludere, ſecundum intentionem Alphonſi Frances, niſi ipſe doceat tales collationes fuiſſe factas de duobus primis Canonicatibus vacantibus ſub quolibet Epiſcopo iuxta formam concordiæ, cùm alias potuerint eſſe de alijs Canonicatibus poſterioribus vacantibus, qui non ſunt ad liberam collationem ſolius Epiſcopi: Et Domini ideò noluerunt attendere talem probationem, tanquam æquiuocam, & dubiam, *l. non hoc C. vnde legit. l. neque natales C. de prob. cum vulgarib.*

10 Tandem non fecerunt difficultatem tres concordiæ factæ de anno 1593. & 1595. vltima de anno 1606. per quas Informantes pro Alphonſo prætendunt fuiſſe receſſum ab illa prima concordia confirmata à Sixto, & Leone: nam in prima concordia inita de anno 1593. præſeruantur illæ primæ duæ vacationes ſpectantes ad quemlibet Epiſcopum, & ſolum diſponitur circa alias poſteriores vacationes, & ſic per huiuſmodi concordiam non fuit receſſum à prima confirmata à Sede Apoſtolica, nec ei in aliquo fuit præiudicatum,

11 Quo verò ad alias duas initas de anno 1595. & 1606. in quibus diuiditur ius conferendi per menſes, & aſſignantur Capitulo vacationes contingentes in menſibus Iunij, & Decembris: Epiſcopo verò omnes aliæ contingentes in omnibus alijs menſibus, in quibus ipſe prouidere poſſet, vel iure Ordinario, vel iure gratiæ alternatiuæ.

12 Placebat Dominis reſponſio, quod in his concordijs non continentur illę duę priores vacationes ſpectantes ad quemlibet Epiſcopum ſolum, ſuper quibus non controuertebatur, ſed in ijs diſponitur tantummodo ſuper alijs poſterioribus vacationibus, ſuper quibus aderat controuerſia inter Epiſcopum, & Capitulum, vel legitur in narratiua concordiæ, initæ de anno 1593. & ſic intrabat regula, quod tranſactio refertur ad ea, de quibus eſt controuerſia, non autem ad ea, quæ iam ſunt terminata, & deciſa, vel per ſententiam, vel per aliam tranſactionem, *l. ſi de certa*, vbi Iaſon *in ſecundo notab. & alij C. de tranſaction.* & non eſt præſumendum partes voluiſſe recedere à dicta prima concordia auctoritate Apoſtolica confirmata, & diu obſeruata, nec quod Epiſcopus ius ſuum clarum ſuper collatione duorum Canonicatuum primò vacantium, remittere voluerit, imò potius omnis alia interpretatio ſumenda eſt, quàm ea, per quam quis ſuo iuri renunciaſſe cenſeatur, Dec. *conſ.* 108. *num.* 8. Tiraq. *de retrakt. lignag. §. 36. gl. 2. num.* 50. & latè fuit dictum in vna Burgen. Iuriſdictionis 8. April. 1585. coram bon. mem. Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino.

13 Et licet in prædictis duabus vltimis concordijs editis de anno 1595. & 1606. adſint verba, in quibus fit mentio de Canonicatibus ſpectantibus ad ſolum Epiſcopum; non propterea Domini cenſuerunt fuiſſe etiam concordatum ſuper illis duobus primò vacantibus, quorum collatio, ſine aliqua difficultate, & controuerſia ſpectat ad ſolum Epiſcopum, ſed concordiæ factæ ſunt ſuper alijs poſterioribus vacationibus, ſuper quibus aderat controuerſia, vt dictum eſt, & Epiſcopus prætendebat etiam in eis poſſe aliquando ſolus conferre, vt legitur in dicta narratiua concordiæ initæ de anno 1593. & in collatione de eodem anno facta per Capitulum, & ſic verba illa benè verificantur ſuper his poſterioribus vacationibus. Ex quibus, & alijs deductis per Informantes pro Romero Rota cenſuit ſententiam A.C. eſſe confirmandam.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Alerien. Beneficiorum.

Lunæ 29. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Beneficia potius præſumuntur ſimplicia, quàm curata, & quomodo probetur beneficia eſſe curata, & Eccleſias eſſe Parochiales.

SVMMARIVM.

Præſumitur de præſenti in præteritum, quando non conſtat de contrario, num. 1. Vbi etiam, quod & præſumptio ſufficit ad plures effectus, de quibus ibid.

Epiſcopus quotannis Eccleſias ſuas viſitare tenetur, & de earum ſtatu, & qualitate require, n. 2.

Eccleſiam eſſe parochialem probatur per communem reputationem, & per adminiſtrationem Sacramentorum in illa, num. 3.

Beneficia in dubio præſumuntur ſimplicia, & non curata, num. 4.

Vnio Eccleſiarum non præſumitur, ideò probanda per allegantem, n. 5.

Vnio Eccleſiarum an, & per quantum tempus præſcribatur, num. 5.

DECISIO CCXXXIII.

Andreas de Sancto Florentio ad excludendam prouiſionem Vincentij Adiciteli, qui Impetrauit beneficium Sancti Saluatoris tanquam ſimplex, cum annexis, & prætendebat Eccleſiam Sancti Petri eſſe ei annexam, oppoſuit de illorum parochialitate, ideò ſuper hoc poſito particulari dubio, Domini quoad Eccleſiam Sancti Petri cenſuerunt conſtare de illius parochialitate, quia Perſianus, per cuius obitum de anno 1584. Dominus Vincentius eam impetrauit, fuit de illa vti Parochiali prouiſus, & eam, vt talem vſque ad obitum poſſedit, adminiſtranda Sacramenta ſuis Parochianis, itaut iſte fuerit vltimus ſtatus huius Eccleſiæ, qui propterea ad vindicandum ipſius qualitatem attendi debet, quando prout in caſu iſto non conſtat de contrario, vt not. *in c. cum de beneficio*, & ibi Archidiac. *nu.* 1. *verb. legitimè in fin.* Gemin *n. 8. poſt med. verſ. aut ſimpliciter*, & Franc. *n. 5. verſ. ſi vere ſcribatur, & n. 9. poſt medium de præb. in* 6. Federic. *conſ.* 240. *n.* 1. Fel. *in c. eam te. n. 22. & circa medium de reſcript.* Rot. *deciſ. 2. de præb. in nou.* & fuit dictum in cauſa Salernitana Rectoriæ 22. Maij 1591. & Verdunen. Epiſcopatus 15. Octobris 1599. coram Illuſtriſſ. Card. Pamphilio, & ſufficit ad plures, & diuerſos effectus, nempè ad effectum iuſtificationis gratiæ, ad euitandam ſubreptionem, ad Includendam, vel excludendam reſeruationem, & ſimilia, vt fuit in quamplurimis cauſis deciſum. 1

Præſertim cum iſte vltimus ſtatus coadiuuetur ex atteſtatione Epiſcopi, cui multum in hoc eſt deferendum propter notitiam, quam præſumitur habere de ſtatu, & qualitatibus Eccleſiarum ſuæ diœceſis, ex quo illam quotannis viſitare, & de ſtatu, & qualitate huiuſmodi Eccleſiarum requirere tenetur, *c. Ordinarij de offic. ordin. in* 6. Gem. *conſ.* 87. *verſ. & eſt ratio*, Anchar. *conſ.* 162. *n. 4. verſ. propter ſcientiam*, Caſſad. *dec. 2. n. 3. de cauſa poſſ. & propriet.* Rota *dec. 6. n. 2. de inrepatr. in nou.* & fuit dictum in cauſa Alban. Parochialis 28. Iunij 1593. coram Illuſtr. Pacen. 2

Accedente etiam depoſitione plurium teſtium dicendum dictam Eccleſiam S. Petri fuiſſe viſitatam, vti Parochialem, & quod ab omnibus fuit ſemper habita, & reputata pro Eccleſia Parochiali, quodque in Terra Lurnij non adeſt alia Parochia, licet cura animarum exerceatur in Oratorio, ſeu in Eccleſia Sancti Antonij Societatis Sanctæ Crucis ad petitionem Parochianorum pro illorum maiori commoditate, cum Eccleſia Sancti Petri ſit extra dictam terram, quo fit, vt dicatur habere certum populum ſibi adſtrictum; cuique Rector pariter ſit adſtrictus, iuxta gloſ. *in clem. dudum verb. impendant*, & ibi Doct. *de ſepul.* maximè cum teſtes deponant de adminiſtratione, et receptione Sacramentorum in tempore Paſchatis, in qua probatur reciproca neceſſitas adminiſtrandi, et recipiendi Sacramenta, vt fuit dictum in cauſa Recanaten. Parochialis 20. Maij 1572. coram 3

Can-

Digitized by Google

Cantuccio relata inter impreſſ. *diuerſ. deciſ.* 52. *num.* 20. *& ſeq. par.* 2.

4 Quo verò ad Eccleſiam Sancti Saluatoris Domini dixerunt, noo conſtare de illius Parochialitate, quia reſpectu illius nihil deducitur, et in dubio beneficia præſumuntur ſimplicia, et non curata, Ægid. *deciſ.* 675. Staphil. *de lit. grat. tit. de qualit. & ſtat.* Beroſ. *in princ. n.* 2. et fuit dictum in cauſa Sabinen. Decimarum 30. April. 1596. coram Illuſtr. Card. Pamph. et alias ſæpiſſimè.

5 Neque obſtat, quod pro parte Andreæ prætendatur iſtam Eccleſiam eſſe vnitam Eccleſiæ Sancti Petri, quia talis vnio non probatur, prout per ipſum probari debet, Alex. *conſ.* 70. *num.* 1. *lib.* 3. Fel. *conſ.* 2. *n.* 13. Dec. *conſ.* 233. *col.* 2. nec conſtare Petſianum, qui vtramque poſſedit, illam tanquam vnitam, ſeu annexam Eccleſiæ Sancti Petri poſſediſſe, Felin. *dicto conſ.* 2. *n.* 12. *verſ. his præſuppoſitis*, *& n.* 13. *verſ. aduertatis ergo*. Et fuit reſolutum in cauſa Cæſenaten. Capellaniæ 26. Februarij 1567. coram Rubeo, et 16. Ianuarij 1568. coram Illuſtriſſ. Cardinale Lancellotto, nec per tempus ſufficiens nempè immemorabile, vel quadraginta annorum, vnà cum titulo putatiuo, Felin. *d. conſ.* 2. *n.* 12. *verſ. ſi verò, & ſeq.* Mil. *in verb. vnio poteſt probari per teſtes*, Put. *dec.* 37. *de vnion. & dec.* 238. *n.* 2. *ver. tantum conerarium lib.* 1. Et fuit deciſum in cauſa Caputaq. vnionis 23. Nouembris 1587. coram Bubalo.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Tullen. ſeu Nullitatis Senonen. Monaſterij.

Luna 29. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Delegati perſonæ induſtria, quando cenſeatur electa, plura de teſtium fide, & probatione. Et quando Abbas dicatur ineruditus, & inhabilis ad effectum, vt illi de coadiutore prouideri debeat.

SVMMARIVM.

Subdelegatus Epiſcopi non poteſt alium ſubdelegare, cum eius perſona induſtria electa eſſet, n. 1.

Induſtria perſonæ cenſetur electa per illa verba fidei, & diligentiæ tuæ tanti momenti committimus negotium, numer. 2.

Induſtria perſonæ cenſetur electa, quando committitur negotium graue, n. 3.

Teſtes examinati parte non citata nihil probant, fallit, quando ageretur de aliqua temporis ſuſpenſione, num. 4.

Teſtes ſine iuramento examinati nihil probant, nec Notario aſſerenti eos iuratos creditur, niſi dixerit tactis ſcripturis, n. 5.

Citationem Papam tollere voluiſſe non eſt præſumendum, num. 6.

Diſpoſitio qualibet recipit interpretationem paſſiuam à iure communi, n. 8.

Princeps Eccleſiaſticus non præſumitur voluiſſe tertio præiudicare, n. 8.

Ineruditus dici non poteſt, qui ſcit benè legere, & benè loqui Latinè, n. 9.

Examinatus ante adeptionem Abbatiæ præſumitur, ſufficiens, etiam quod neſciuerit reſpondere nonnullis interrogatorijs ſibi factis, n. 9.

Teſtes non reddentes rationem ſui dicti in his, quæ non cadunt ſub ſenſu corporis etiam non interrogati, nihil probant, num. 10.

Incorrigibilis dicitur, qui non obſtantibus monitionibus fuerit ſolitus ad eoſdem defectus reuerti, n. 12.

Qualitas per diſponentem conſiderata in primis verificari debet, vt diſpoſitio locum habeat, n. 13.

DECISIO CCXXXIV.

1 PRo informante fuit tentum, nempè cauſas expreſſas in Coadiutoria non eſſe iuſtificatas ex proceſſu informatiuo fabricato contra Abbatem. Primo, quia dictus proceſſus fuit nullus tanquam fabricatus per Subdelegatum Epiſcopi, qui non poterat ſubdelegare, cùm eſſet electa induſtria eius perſonæ, *c. quoniam Apoſtolica §. is autem*, vbi Innoc. *num.* 5. Abb. *num.* 3. & Fel. *num.* 2. *circa fin. verſ. vltimò not. de offic. deleg. c. is cui*, vbi Butr. *in princip.* Franc. *n.* 2. *eod. tit. in* 6. Iaſ. *in l. à Iudice n.* 11. *verſ.* 5. *limita C. de iud.* Bald. *conſ.* 123. *n.* 6. *verſ. item induſtria vol.* 5. Roman. *conſ.* 330. *n.* 4. *verſ.* 3. *quia*, Rot. *deciſ.* 18. *n.* 4. *de conceſſ. præbend. in nou.*

2 Quod autem fuiſſet electa induſtria perſonæ Epiſcopi patet ex illis verbis Fidei, & diligentiæ tuæ tanti momenti committimus negotium, quod ſcimus ad nos te reſcripturum, non quæ incertis audieris auctoribus, ſed quæ manifeſtè compereris, & tenueris manu. Ponderando verba fidei, & diligentiæ, & alia, quod ſcimus ad nos te reſcripturum, &c. quæ important quandam particularem confidentiam, ex quo cenſetur electa induſtria perſonæ, Innoc. *d. cap. quoniam Apoſtolica num.* 2. Bald. *num.* 7. Imol. *num.* 22. *de offic. deleg.* Butr. *in c. is cui n.* 1. *eod. tit. in* 6. Bald. *conſ.* 128. *num.* 1. *verſ. ſed ad hæc reſp. lib.* 3. Rom. *conſ.* 330. *ſub num.* 4. Grammat. *conſ. ciuil.* 112. *num.* 5. *in fin. & n.* 6. Mil. *in repertorio, verb. Iudex delegatus cui committitur, verſ. & dicitur tacitè*, cum alijs per Menoch. *de arbitr. lib.* 1. *q.* 68. *n.* 11.

3 Attento maximè, quod Papa habuit negotium pro graui, ibi, *tanti momenti negotium, &c.* qua grauitate ſtante eo magis cenſetur electa induſtria perſonæ, Innoc. *in d. cap. quoniam Apoſtolica num.* 2. *de offic. deleg.* Iaſ. *in l. à Iudice num.* 11. *verſ. limita C. de Iud.* Bald. *conſ.* 123. *n.* 5. *& 6. verſ. tertium eſt magnitudo negotij lib.* 5. Crauet. *conſ.* 303. *num.* 3.

4 Secundò, quia teſtes fuerunt examinati parte non citata, vndè nihil probant, *cap.* 2. *de teſtibus, l. ſi quande C. eod. tit. facit text. in l. de vnoquoque ff. de re iud.* nec videtur dubitandum quin pars fuerit citanda, cùm ageretur de perpetuò præiudicio, quicquid dicendum foret ſi fuiſſet actum tantum de aliqua temporali ſuſpenſione, Imol. *in cap. venerabili num.* 22. *&* 23. *de off. deleg.* Io. Andr. *in c. licet Heli n.* 13. *&* 14. Hoſt. *n.* 9. Henric. Boic. *num.* 11. Butr. *n.* 21. *de Simon.*

5 Tertiò, quia nec apparet de iuramento teſtium, vndè nihil nocet eorum dictum, Abbati *ad l. iuſiurandi C. de teſt. cap. tuis, c. nuper eod. tit.* gloſ. *in c. præſentium verb. producendos d. tit. in* 6. licet enim Notarius afferat teſtes iuratos depoſuiſſe, non per hoc probat iuramentum, Butr. *in c. fraternitatis n.* 21. *de teſt.* Alex. *conſ.* 42. *num.* 9. *vol.* 9. Verall. *deciſ.* 285. *&* 289. *par.* 3. Maximè cùm non dicat tactis ſcripturis, Butr. *d. num.* 21. Verall. *vbi ſup. & deciſ.* 123. *&* 246. *part.* 2.

6 Quas iuris ſolemnitates noo eſt præſumendum Papam voluiſſe tollere, Bald. *in rubr. de offic. deleg.* Mohed. *dec.* 7. *n.* 5. *de reſt. ſpol.* maximè citationem, quæ eſt magis priuilegiata, & nunquam cenſetur remiſſa, Oldr. *conſ.* 43. *in princ.* Calder. *conſ.* 8. *in princ. de re iudic.* Vant. *de nullit. ex defect. cit. n.* 3. 4. *&* 8.

7 Quartò, quia etiamſi omnia ſolemniter fuiſſent geſta, adhuc non probarentur cauſæ, quæ mouerunt Papam ad dandum Coadiutorem inuito, nempè ineruditio, imperitia gubernandi negligentia, & remiſſio in negotijs gerendis, ſuſpicio de dilapidatione bonorum monaſterij, & præcipuè deficit probatio illius, quod Summus Pontifex dicit ante omnia acriter afflixiſſe animum ſuum, nempè quod in Abbate ſpes aliqua melioris frugis non erat, nec de cetero eſſe poſſe ſperabatur.

8 Et pro reſolutione circa iſtum articulum Domini præmittebant quod quælibet diſpoſitio recipit interpretationem paſſiuam à iure communi, Anchar. *conſ.* 6. *num.* 8. Butr. Abb. Dec. & alij *in cap. cauſam quæ de reſcript.* Rom. *conſ.* 320. *num.* 4. Alex. *conſ.* 46. *num.* 3. *lib.* 5. Angel. Aret. *conſ.* 95. *num.* 12. *& ſeqq.* Cald. *conſ.* 12. *de conſtit. & conſ.* 2. *num.* 2. *de reſcrip.* Ruin. 121. *num.* 12. *verſ. ibi enim vol.* 3. maximè quando agitur de præiudicio tertij, cui nulla cadit veriſimilitudo, quod Princeps maximè Eccleſiaſticus intendat derogare, *c. ſuper eo, vbi gloſ. in verb. intentionis*, Butr. *num.* 8. Hoſt. *num.* 4. Ægid. *num.* 2. *de off. deleg. c. licet de offic. ordin.* Fel. *in c. cauſam quæ n.* 6. *de reſcript.* Roman. *conſ.* 334. *n.* 2. Abb. *conſ.* 101. *num.* 2. *verſ. moueor* 1. *par.* 1. Ex prædictis inſerebatur non ſufficere, quod de ſupraſcriptis defectibus conſtet taliter qualiter, ſed debet conſtare in tanto exceſſu, quod per illos Abbas ſecundum diſpoſitionem iuris communis fuerit dignus priuatione, ſiue perpetua ſuſpenſione ab eius officio, vt importat iſta coadiutoria.

In

Digitized by Google

9 Incipiendo ab ineruditione cum ſit notum iſtum Abbatem benè legere, & benè loqui Latinè, non videbatur Dominis poſſe dici ineruditum, gloſ. & Scribentes *in Clem.1. de conceſſ. præb.* Creſc. *deciſ.12. de conceſſ. præb.* & in terminis perſonæ Abbatis tradit Panorm. poſt Innoc. & Archid. *in c. cum in cunctis num.4. verſ. Religioſi vero de elect.* Attento præcipuè examine facto in adeptione Abbatiæ, quo ſtante præſumitur ſufficiens, *c. accepimus de ætat. & qualit.* & ibi DD. & licèt neſciuerit reſpondere nonnullis interrogatorijs ſibi factis non per hoc probatur totalis ineruditio cum poſſit eſſe, quod in libris veritatem eorum quæ ſcire tenetur, ſciat quærere, Innoc. *d. cap. cum in cunctis num.1. in fin.* Butr. *num.10.* Abb. *n.40. verſ. mediocris vere de elect.*

10 Quantum ad imperitiam gubernandi, remiſſionem, & negligentiam in negotijs gerendis, teſtes qui hoc deponere conantur, nullam reddunt cauſam ſcientiæ prout tenebantur, etiam non interrogati, cum iſta ſint de ijs quæ non cadunt ſub ſenſum corporis, Bart. *in l. ſolam num.3.* Salyc. *num.2. C. de teſt.* Abb. *in c. conſuluit num.2. de appell.* Card. *conſ.25. n.4.* Fel. *qui de communi, in cap. cum cauſam num.3. verſ. fallit ſecundo de teſt.* Corn. *conſ.347. nu.2. verſ. ea enim lib.1.* Rol. *conſ.3. n.52. lib.1.* Quinimò ex viſitatione Epiſcopi Henrici datur magnus fumus de contrario, quia ipſe refert ſe viſitaſſe altaria, ornamenta Sacriſtiæ, domum Abbatialem, dormitorium Religioſorum, Bibliothecam, Refectorium, & aliàs pertinentias domus, & illas inueniſſe in bono ſtatu.

11 Quo ad ſuſpicionem dilapidationis bonorum Monaſterij illa pariter non viſa fuit probari, cùm teſtes, qui pro hoc adducuntur, nullam reddant ſufficientem cauſam ſcientiæ ex ſupra allegatis, quinimò ex aliquibus teſtibus ponderatis pro parte Abbatis potius conſtat de contrario. Nec aliqua concludens probatio reſultat ex eo, quod monaſterium fortè aliquo ære alieno implicatum reperiatur, quia poteſt eſſe, quod illud æs alienum fuerit contractum ex iuſta cauſa, Imol. *dicto cap. venerabili num.23. de offic. deleg.*

12 Denique non probatur, quod in Abbate non fuerit ſpes melioris frugis, quæ verba nihil aliud in effectu important, quam incorrigibilitatem, quæ conſiſtit in eo, vel quod Abbas non obſtantibus monitionibus fuerit ſolitus ad eoſdem defectus reuerti, Abb. *in cap. cum non ab homine num.30. verſ. quæro qualiter*, & ibi Butr. *num.22.* Dec. *num.78. de Iud.* vel quod pertinaciter conetur ſuſtinere culpam, verè non eſſe culpam, Card. Iacob. *de Concil. lib.4. cap.4. num.8.* & de iſtis monitionibus, & pertinacia nihil dicunt teſtes.

13 Et cùm iſta qualitas incorrigibilitatis videatur principaliter conſiderata tum de ſui natura, quia eſt grauior ceteris, & illa ſtante non poterat aliter prouideri indemnitati Eccleſiæ. Tum ex natura negotij priuationis, in quo ſolet haberi ratio omnium narratorum pro priuatione, Sarnen. *in reg. de ſubrog. quomodo 7. §. item ſciendum.* Quam etiam ex verbis ipſiuſmet Pontificis, qui dicit nihil æquè acriter illum afflixiſſe, quam iſtam non ſpem melioris frugis. Concludebantur quod etiam ſi alia narrata forent iuſtificata, adhuc ex defectu iſtius ſolius qualitatis corruere coadiutoriam, per text. *in l. fin. ff. de hæred. inſt.*

REVERENDISSIMO P. D.

BONONIEN.

Parmen. Status.

Veneris 30. Arilis 1610.

ARGVMENTVM.

Plura in hac deciſione explicantur circa reuocationem attentatorum, & præſertim quod attentata lite pendente, & poſt inhibitionem ſunt omninò reuocanda, etiam quod cauſa arbitrio Rotæ commiſſa fuerit.

SVMMARIVM.

Clauſula arbitrio *intelligenda eſt prout de iure, n.1.*
Attentata in primis, & ante omnia ſint reuocanda, n.1.
Attentans ius iudicem, & partem offendere dicitur, n.1.
Arbitrio Rota quandoque vtitur ex cauſis relatis, n.1. in fin.

Attentata in primis, & ante omnia ſunt reuocanda etiam, quod eorum reuocatio ſit commiſſa arbitrio Rotæ, niſi ex cauſa, num.1.
Attentata lite pendente, & contra inhibitionem emanatam vigore commiſſionis ſignata manu Papæ ſunt in primis, & ante omnia reuocanda, n.2.
Taxatiua dictio tantum *reſtringit diſpoſitionem, & orationem, in qua poſita eſt, n.3.*
Matrimonij cauſa cognoſcenda eſt coram iudice Eccleſiaſtico, num.5.
Attentata lite pendente an debeant reuocari ad inſtantiam eius, qui non habet intereſſe in cauſa, num.6. Vbi etiam an attentatorum reuocatio peti poſſit ab eo, de cuius non iure conſtat.
Attentata reuocanda ſunt ex officio iudicis, etiam quod ad inſtantiam partis non eſſent reuocanda, n.7. Vbi præſertim, quando attentata fuerunt in ſpretum inhibitionis.

DECISIO CCXXXV.

FVit vnanimi Dominorum ſententia reſolutum, non intrare arbitrium, quia cùm illud intelligatur prout de iure, Bartol. *in extrauag. ad reprimendum in verb. videbitur num.8.* Peregr. *deciſ.329. lib.2.* Paleot. *deciſ.290.* eſſet contra ius, ſi attentata in primis, & ante omnia non reuocarentur, vt dicit tex. *in cap. cum ſit num.8. poſt med. de appellat.* & Iudex aliter faciens faceret iniuſtitiam, Ioan. And. *in cap. non ſolum de appell. in 6.* Franc. *in c. conſuluit num.7. & in c. dilecti num.3. eod. tit.* Afflict. *deciſ.8. num.5. ac liceret appellare*, Bero. *conſ.51. num.5. in fin. lib.3.* Et arbitrium, quod aliàs ſuadente æquitate moderatur, & mitigat iuris rigorem, non ita de facili intrare debet pro attentante, qui eodem tempore ius, Iudicem, & partem offendit, ad not. *in c. cordi de appell. in 6.* Franc. *in c. bona nu.14. & 34. de appell.* Natt. *conſ.568. num.4.* Præſertim nulla ſubſiſtente cauſa ex illis, propter quas Rota in hac materia aliquando vtetur arbitrio relatis in Cęſarauguſtana diſmembrationis 23. Ian. præteriti coram R.P.D. meo Sacrato. 1

Quod autem ſententia Prætoris Ianuæ, cùm omnibus præcedentibus, & ſubſequentibus ſit attentata excuſari non poteſt, quia lite pendente attentata in Rota per commiſſionem auocatoriam ſignatam manu Papæ vſque de anno 1530. ſunt reuocanda *tot. tit. ff. eod. vt lit. pend.* & quia vltra generalem inhibitionem emanauit de anno 1531. particularis, ne procederetur coram Magiſtratu Ianuæ ſuper locis, ſeu campis S. Georgij, *c. non ſolum, & c. Romana, §. quod ſi obijcitur de appell. in 6.* Rot. *deciſ.20. & 31. de appellat. in nouis.* 2

Decretum autem moderationis Rotalis non ſolum non excuſat Dominos Pallauicinos, ſed eos in multis accuſat, illud enim reuocat, & moderatur inhibitiones limitate ad effectum in eo expreſſum cum dictione taxatiua, *tantum*, nempè vt fructus decurſi conſignentur D. Paulo Serræ ad finem, vt tranſmitterentur ad Vrbem, deponerentur in Montem pietatis, vt inueſtirentur in tot bonis ſtabilibus, ſeu moribus non vacabilibus ſub nomine, & ad cõmodum hæredum, ſeu fideicommiſſariorum q. Io. Franciſci Senioris citra innouationem iurium vtriuſque partis, ac ſine præiudicio, quorumcunque ipſorum iurium, ita vt per talem tranſportationem non minueretur ius vnius partis, nec augeretur alterius. Vnde cùm dictum decretum, & moderatio ſit reſtricta ad dictum effectum omnes alios excludit, non ſolum in vim taxatiuæ in ea appoſitæ, *l. qui in alien. §. libertos, ff. de neg. geſt.* Rom. *conſ.456. n.1.* Soc. *conſ.5. n.5. lib.4.* Dec. *conſ.428. num. ſeq.* ſed etiam quia expreſſè præſeruat inhibitiones quo ad omnes alios effectus. 3

Acta autem, & petitio pro parte DD. de Pallauicinis, ac ſententia Prætoris in omnibus repugnant formæ decreti. In eo enim non dicitur quod pecuniæ conſignentur Paulo Serræ Procuratori Pallauicinorum, vt fuit petitum, & obtentum, ſed fuit dictum ſimpliciter, quod conſignarentur Paulo Serrę, quod ideò fuit ſimpliciter dictum, quia Paulus erat in actis huius cauſæ conſtitutus procurator vtriuſque partis, & exactio per ipſum facta non erat adſcribenda DD. Pallauicinis magis quam DD. Rangonibus. Fuit etiam in alio exceſſum à decreto, quia illud loquitur de fructibus tunc decurſis, ſententia autem diſponi etiam de in futurum decurrendis ad fauorem M. Alphonſi, cum graui, & ſucceſſiuo præiudicio DD. de Rangonibus. Mandat etiam ſententia, quod M. Alphon- 4

ſus deſcribatur creditor ſatis principalis in libris S. Georgij, quod non ſolùm eſt præter verba decreti, & contra taxationem in eo appoſitam, ſed etiam repugnat menti Rotæ, quæ fuit ſeruare æqualitatem in omnibus inter partes. Ita vt vna pars aliquid non acquireret, nec altera quicquam amitteret. In Decreto etiam verbum nullum, quod Maſcard. poſſit petere, & obtinere declarari deſcendens à teſtatore ex legitimo matrimonio, verè, & non fictè, prout fuit in d. ſententia declaratum, & nihil abſurdiùs, & magis repugnans menti Dominorum, hoc enim erat auocare cauſam ab hoc tribunali, & remittere iudicibus laicis, qui cognoſcerent de viribus matrimonij contra diſpoſitionem *c. lator. qui fil. ſint legit.*

5 Non obſtat, quod dicitur de legitimatione perſonarum legitimè facienda coram illo Magiſtratu, quia vltra quod fuit in alijs multis, vltra d. legitimationem, exceſſum, & attentatum talis legitimatio, non potuit, nec debuit fieri coram iudice laico, cùm verſaretur circa quæſtionem matrimonij, & quando etiam aliter cauſa fuiſſet iuſtè in dicto foro introducta, articulus legitimationis fuiſſet cognoſcenda coram Iudice Eccleſiaſtico *iuxt. terminus d. cap. lator.* Et tandem non erat neceſſaria coram illis Iudicibus, neque hæc, neque alia legitimatio perſonarum, quia ſecundùm mentem Rotæ, & tenorem decreti debebant pecuniæ de communi conſenſu vtriuſque partis ſuper eis prætendentis abſque aliquo iudicio in partibus ſetendo ſuper earum pertinentia transferri ad Vrbem, & quando hoc pacto non potuiſſet obtineri translatio, quod non conſtat, quia non fuit hæc via intentata; non propterea debebant Pallauicini aliquid moliri, aut attentare contra formam decreti propria auctoritate, & inſcia parte, ac Rota inconſulta. Cùm igitur Pallauicini in prætenſis, & alijs pluribus adductis per Informantes pro Rangonibus violauerint decretum, fruſtra ab eo excuſationem quærunt, *l. auxilium, ff. de minor.* prout etiam à Breuibus S. D. N. quæ mandant pecunias ſolui iuxt. decretum Rotale, pro cuius exequutione emanarunt.

6 Non obſtat, quod dicitur non conſtare de intereſſe DD. de Rangonibus ad impugnandam iſtam exactionem ex capite attentatorum, quia pro reuocatione attentat. ſufficit ſola litis pendentia abſque alia probatione iuris litigantis, Franc. *in c. 1. num. 5. vt lit. pend. in 6.* Lancell. *de attent. part. 2. c. 4. ampliat. 6.* & dum dicitur conſtare de non iure ipſorum, & propterea non eſſe ad eorum inſtantiam reuocanda attentata, Caſſad. *deciſ. 4. n. 3. de reſtit. ſpoliat.* quia cùm lis pendeat indeciſa, de nullius partis iure poteſt dici conſtare, & ſufficit quod exceptio non iuris indigeat diſcuſſione ad effectum, quod non retardet reuocationem, Paleot. *deciſ. 87.* Lancell. *de attent. part. 3. c. 24. queſt. 1. num. 62.* Debet enim conſtare de notorio non iure per confeſſionem, vel rem iudicatam, non ex alijs probationibus, vt latè per Lancell. *ibi num. 64. cum pluribus ſeq. & num. 83. & 84.*

7 Vbi etiam conſtaret de notorio non iure DD. de Rangonibus, ita vt ad eorum inſtantiam non eſſent reuocanda attentata, reuocarentur ex officio propter ſpretum iuriſdictionis, Rot. *deciſ. 2. ad fin. de reſtitut. ſpol. in nouis.* Franch. *in c. benè ſub num. 15. de appell. Mil. in verb. attent. lit. pend. nunquam.* Præſertim ob ſpretum inhibitionis Rotalis, vt fuit dictum in vna Senogallien. Attentat. coram fel. record. Clemente VIII. relata per Lancell. *vbi ſupr. num. 55.* Declaratio quam fecit D. Alphonſus non fuit habita in conſideratione apud DD. quia illa non poteſt deſeruire pro declaratione, cùm attentata ſunt clara, neque pro purgatione, quia non eſt modus purgandi attentata.

R. P. D. PEGNA

DECANO.

Recanaten. Hæreditatis.

Veneris 30. Aprilis 1610.

ARGVMENTVM.

Filiæ fœminæ in conditione poſitæ, quando cenſeantur vulgariter ſubſtitutæ.

SVMMARIVM.

Subſtitutus regulariter in portione patruorum, multo magis præſumitur ſubſtitutus in portione proprij parentis, cum portio parentis ſit magis debita filijs, quàm portio patruorum nepotibus, n. 2. vbi hac concluſio ampliatur, vt procedat non ſolum in ſubſtitutione vulgari, ſed etiam in fideicommiſſaria, n. 2.

Subſtitutæ vulgariter dicuntur filiæ fœminæ ſicut maſculi, quando poſitæ fuerunt in conditione ſicut maſculi, n. 3.

Filiæ vulgariter ſubſtitutæ, & diſpoſitiuè vocatæ in vna parte teſtamenti, cenſentur etiam pariter ſubſtitutæ, quando in alia parte poſitæ reperiuntur in conditione, n. 4.

DECISIO CCXXXVI.

Die 27. Ianuarij proximè præteriti Domini, omiſſo illo articulo, quæ eſſet magis vera opinio ſuper illa ſententia, An ſubſtitutio vulgaris directa inducatur ex coniecturis, videre voluerunt, an Lydia, & ſoror de Leopardis eſſent vocatæ per vulgarem, & in hac propoſitione, relatè, & maturè diſcuſſa, cenſuerunt adeſſe ſufficienter coniecturas pro vulgari. 1

Prima, quia Lydia, & Magdalena erant expreſsè ſubſtitutæ per vulgarem in portionibus Petri, & Bernardini ſuorum patruorum, & etiam Hortenſiæ Vxoris Teſtatoris ipſarum Auiæ, ibi in portione præmorientis ſuccedant ſuperuiuentes, aut eorum filij, vel filiæ in ſtirpes vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum: nam ſi in portionibus patruorum erant etiam vulgariter ſubſtitutæ, multo magis præſumebantur ſubſtitutæ in portione proprij parentis, cùm iſta portio magis ſit debita filijs, quam illa neptibus, Rimin. ſen. *in conſ. 189. incip. in hac difficultate num. 11. verſ. quibus ſic præmiſſis, & multis ſeqq. lib. 1.* Ruin. *conſ. 198. ponderatis diligenter verbis n. 6. verſ. nam teſtator lib. 2.* Corn. *conſ. 37. incip. in hac conſultatione num. 3. lib. 1.* Decian. *conſ. 44. incip. circa primum igitur num. 24. & ſeq. lib. 3.* Menoch. *conſ. 152. incip. reſpondendum videbatur num. 11.* qui alios refert, & fuit ſæpè deciſum, qui licèt loquantur de fideicommiſſaria, rationes tamen, & abſurdi vitandi, & maioris dilectionis ab illis conſideratæ vigent etiam reſpectu vulgaris ſubſtitutionis, imò reſpectu vulgaris id magis videtur conſiderandum, nam in fideicommiſſaria, quæ præſupponitur bona patri quæſita, potuit teſtator credere deuentura à patre in filium, iuxta commune votum parentum, & quia illis reſeruabatur ſucceſſio ab inteſtato in dictis bonis, quæ ſolet eſſe ratio, quare poſiti in conditione reſpectu parentum non cenſeantur vocati, hæc autem ratio non militat in vulgari, quę præſupponit patrem non eſſe hæredem. 2

Altera coniectura fuit, quia ſi Lydia, & Magdalena non eſſent vocatæ per vulgarem, nec etiam maſculi, ſi adfuiſſent, eſſent vocati, quia maſculi, & fœminæ fuerunt pariter poſiti in conditione, vnde ſequeretur, quod prædecedente, prout prædeceſſit, viuo teſtatore ipſarum patre, filij maſculi potuiſſent dici præteriti, & conſequenter impugnare teſtamentum, Soc. iun. *conſ. 29. incip. circa propoſitam quæſtionem num. 3. in fin. lib. 3.* 3

Supradictis accedebat, quia iſtæ filiæ in alia parte teſtamenti fuerunt diſpoſitiuè vocatæ etiam per vulgarem, vnde cenſeri etiam debebant vocatæ per vulgarem in ſucceſſione portionis patris, cui fuerunt poſitæ in conditione, nam ſicut iſta coniectura eſt ſufficiens quo ad modum, vt cenſererentur tacitè vocatæ, eo modo, quo fuerunt expreſsè honoratæ, arguendo ab expreſſo ad tacitum, cùm faciliùs præſumatur qualitas, quàm ſubſtantia, Cephal. *conſ. 297. incip. dubitari non poteſt num. 10. & ſeq.* 4

Denique placuerunt Dominis aliæ coniecturæ iam deductæ, & probatæ in deciſione in hac cauſa factæ die 14. Maij 1607. Quæ autem ſit verior opinio in illo articulo, quod vulgaris poſſit induci per coniecturas, Domini ſi neceſſarium foret, particulariter videre voluerunt, &c. 5

REVERENDISSIMO P. D.

ATTREBATEN.

Peruſina Bonorum.

Lunæ 10. Maij 1610.

ARGVMENTVM.

De remedio l. final. C. de edicto Diui Adriani tollendo, quod competat fideicommiſſario agenti contra tertium poſſeſſorem quomodo,

do, & quando probata dicatur talis poſſeſſio.

SVMMARIVM.

Remedium l. fin. C. de edicto diui Adriani tollendo, competit fideicommiſſario contra tertium poſſeſſorem, numer. 1.

Fideicommiſſario agenti remedio l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen. ſufficit probare poſſeſſionem tempore mortis hæredis grauati, num. 1.

Poſſidens de præterito præſumitur etiam poſſediſſe vſque ad mortem, num. 2.

Teſtes inter alios examinati, licèt non probent, coadiuuant tamen probationem, num. 3.

Teſtes deferentes ſe ad aliquam ſcripturam non probant, niſi exhibita ſcriptura, num. 4.

Teſtibus deponentibus in ſpecie magis credendum eſt, quam deponentibus in genere, num. 5.

DECISIO CCXXXVII.

1 PAntha Vibia inter alia bona poſſedit quandam poſſeſſionem, nominatam Podere del Palazzo di Madonna Pantha, & duodecim eminas Poderis del Teuerone, & deceſſit relicto hærede Sebaſtiano Vrbio, Nepote ex filio, ſubſtituto ei morienti ſine filijs Monaſterio Sancti Petri, facto verò loco ſubſtitutioni oppoſuit ſe Andreas à Cornea, auctor Hieronymi Martinelli, & hæres Sebaſtiani, allegando quod Sebaſtianus eas non habuiſſet ex hæreditate Panthæ, ſed ex legato ſibi à Presbytero Roſato, donatario Panthę, & Gubernator Peruſiæ, die 20. Decembris 1597. pronunciauit ad fauorem Andreæ, pro cuius exequutione cum inſtaret Hieronymus, Domini qui non ſolent exequi ſententias aliorum Iudicum, niſi guſtata earum iuſtitia, ordinarunt diſputari. An ſententia ſit iuſta, quo ad vtramque poſſeſſionem, verùm poſt aliquot propoſitiones reſtrictum fuit dubium ad poſſeſſionem del Palazzo, quo propoſito reſolutum fuit dictam ſententiam quo ad hoc caput fuiſſe iniuſtam. Monachis enim agentibus vigore fideicommiſſi contra Andream, tanquam tertium poſſeſſorem, qui habebat cauſam à Sebaſtiano hærede grauato competebat remedium, *l. final. C. de edict. Diui Adrian. tollend. in l. penultima, §. cum autem*, vbi Bart. *in fin.* & alij *C. ad S. C. Trebell.* Gabr. *conſ. 44. num. 6. lib. 2.* fuit dictum in cauſa Montisfaliſci fideicommiſſi 12. Maij 1603. coram Illuſtriſſimo Cardinale Pamphilio, & ad hunc effectum ſufficit illis probare poſſeſſionem Panthæ, de tempore mortis abſque alia probatione dominij, Riminal. iun. *conſ. 190. num. 35.* Cephal. *conſ. 386. num. 35.* Gabr. *d. conſ. 44. num. 30.* Modernus *de fideicommiſſ. art. 44. num. 6. & 16. & art. 48. num. 55.* & fuit dictum in Bononien. fideicommiſſi de Sancto Petro 4. Maij 1588. coram Illuſtriſſimo Cardinale Platto, & in Viterbien. fideicommiſſi 8. Martij 1602. coram bon. memor. Litta, & in dicta Montisfaliſci coram Cardinali Pamphilio.

2 Poſſeſſio autem quo ad Podere Palatij per Pantham ab initio certa, & indubitata eſt, & præſumitur continuata vſque ad obitum, niſi contrarium probetur, vt notatur *in c. cum ad ſedem*, vbi Butr. *num. 25. in fin.* & Abb. *num. 12. de reſtit. ſpoliat.* Salicet. *in dicta l. fin. num. 19. verſic. Primo caſu ſi bitium*, Alex. *conſil. 33. num. penult. verſic. circa tertium, & num. fin. verſic. & hoc etiam procedit volum. 3.* Natt. *conſil. 400. num. 6. & 7.* Rot. *deciſ. 4. de probat. in nouis.*

3 Sed vltra præſumptionem probatur per teſtes examinatos in hac cauſa an. 1554. qui deponunt ſe vidiſſe Pantham poſſidere, & colligere fructus, alioſque actus facere, quos ſolent veri Domini, & recipiunt magnum adminiculum ex teſtibus examinatis vltimo loco vigore remiſſoriæ, qui licèt deponant de auditu, multum tamen adminiculantur. Accedunt teſtes examinati de anno 1596. in cauſa tunc pédente inter Monaſt. Signorellos poſſeſſores occupatores eiuſdem Poderis, & ſecundùm illorum depoſitiones reſtitui, quamuis enim illa ſint inter alios acta, plurimum tamen coadiuuant hanc probationem, Felin. *in c. cauſam quæ in princ. num. 19. de teſtib.* & fuit dictum in dicta Montisfaliſci fideicommiſſi.

4 Non obſtant teſtes Hieronymi dicentes, Pantham donaſſe Roſato, & Roſatum in vita Panthæ accepiſſe poſſeſſionem, & poſſediſſe, quia dum deponunt de donatione, illa non probatur concludenter per illos teſtes, qui deponunt de auditu tantùm, & ſe referunt ad inſtrumentum donationis, quod eſſet exhibendum.

Similiter legatum à Roſato factum Sebaſtiano, non 5
probatur niſi per teſtes. De poſſeſsione autem Roſati in vita Panthæ deponunt tantùm ſecundus, & decimus Hieronymi de viſu, & primus Monaſterij. Verùm illis præferendi ſunt alij, qui deponunt magis in ſpecie, Bald. *conſ. 69. in princ. verſ. & hoc probatur lib. 5.* Alexand. *conſil. 148. nu. 3. lib. 2.* Dec. *conſil. 44. num. 37.* & ſunt numero plures Caſtren. *conſ. 65. num. 2. lib. 2.* Socin. *conſil. 253. num. 1. in fin.* Alex. *conſil. 99. num. 13. lib. 5.* atque habent plura, & efficaciora adminicula ex anteriori poſſeſsione Panthæ, & alijs ſupradeductis.

Denique dum conſtat de vera poſſeſsione Panthę, & familiaritate Roſati, potuit poſsidere iure familiaritatis, cùm non appareat de aliquo illius Titulo.

ILLVSTR. & REVEREND. D. CARD. LANCELLOTTO.

Oſcen. Salarij.

Veneris 21. Maij 1610.

ARGVMENTVM.

Salarium non conuentum, quando, & quomodo Procuratori ad lites debeatur.

SVMMARIVM.

Salarium non conuentum debetur, quando in Ciuitate adeſt conſuetudo locandi operas, & ſoluendi ſalarium, præſertim in curia, num. 1.

Procuratori ad lites debetur ſalarium, etiam non conuentum, & Rota in pluribus cauſis conſtituit ſalarium, n. 2.

Verba humanitatis, & curialia non obligant, nec donationem inducunt, num. 3.

Salarium Procuratori ad lites debitum videtur Scutorum 60. quolibet anno, quando Procurator ex Hiſpania venit ad Curiam pro defenſione litium ſui principalis, n. 4.

DECISIO CCXXXVIII.

IN facto conſtabat, quod Petrus Ludouicus Lopez, 1
dum eſſet in Ciuitate Oſcen. anno 1598. fuit conſtitutus procurator à Paulo Leſano ad omnes eius lites, & cauſas, præſertim verò ad obtinendam abſolutionem à ſententia excommunicationis, multis namque, & grauibus vexabatur litibus Paulus, in quibus de eius ſtatu, & exiſtimatione agebatur, nedum ſuper officio Pœnitentiariæ, & Canonicatu, & præbenda, ſed etiam ſuper fructibus eorundem, qui fuerant ſequeſtrati, quo mandato per Petrum acceptato cum pro huiuſmodi cauſarum defenſione ad Curiam ſe tranſtuliſſet, per plures annos, negotijs Pauli incubuit. Et non obſtante, quod fuiſſet reſolutum, nominationem Pauli ad officium Pœnitentiariæ fuiſſe nullam, propter excommunicationem ab ipſo incurſam per reuerſus ad laicos habitos, opera, ac diligentia Petri factum eſt, vt omnia felices exitus habuerint. Nam in Rota per tres ſententias conformes defendit Paulum ab impetratione Ioannis Perez, & cauſa fuit acriter tractata, & in Dataria impetrauit abſolutionem ab excommunicatione, inſordeſcentia, & irregularitate Pauli cum condonatione fructuum, ac deinde defendit illum in iudicio criminali, & obtinuit reuocari ſequeſtrum, idque maximis laboribus, quod benè probatur per teſtes, & ſunt notiſſimi Dominis meis, cùm diligentiam, & ſolicitudinem Petri in huiuſmodi negotijs pertractandis experti fuerint, de quibus in Rota alij Domini, qui de eo tempore non intererant. atteſtati ſunt, ex quibus fuit reſolutum, eidem Petro deberi ſalarium, licèt enim illud non debeatur, quando non eſt conuentum, tamen hoc fallit in Ciuitate, in qua adeſt conſuetudo locandi operas, & ſoluendi ſalaria, præſertim verò in Curia, Put. *dec. 44. lib. 2.* Corn. *conſ. 116. n. 2. in fin. & num. 3. l b. 4.* & fuit reſolutum in cauſa Oueten. mercedis 12. Decemb. 1605. coram R. P. D. meo Coccino.

Et procuratori ad lites deberi etiam non conuentum, 2
dicit Natt. *conſil. 376. n. 1.* qua ratione, Rota in pluribus cauſis conſtituit huiuſmodi Procuratoribus ſalaria, vt in Toletana mercedis 14. Maij 1568. quam refert Granutius Teremat. *conſ. 12. nu. 9.* & in cauſa Romana Pecuniaria 15. Februarij 1599. coram bon. mem. Orano, in cauſa

Romana reductionis laudi coram Illuſtriſſimo D. Blancbetto, & in cauſa Romana Mercedis 10. Maij 1599. coram me, & in Valentina, ſeu Romana mercedis 26. Iunij 1600. coram Illuſtriſſimo Domino Pamphilio, & 4. Iulij 1601. coram me.

3 Non obſtant literæ miſſiuæ Petri, ex quibus prætenditur, ipſum non ſolùm habuiſſe animum inſeruiendi gratis, ſed vlterius ſubminiſtrandi expenſas de proprio, tum quia cùm iſtæ literæ ſint de anno 1605. non poſſunt concludere quo ad tempus præteritum, tum quia continent verba humanitatis, & Curialia, quæ non obligant, *c. cum veniſſent de reſtitut.* Dec. *reſponſ.* 103. *num.* 23. *vol.* 1. maximè quia in eis non dicitur ſimpliciter, quod Petrus nolebat expenſas, ſed quod ſe remittit ad illud, quod Paulus aliquando voluerit, quæ verba intelliguntur arbitrio boni viri, iuxta not. *in l. fideicommiſſaria libertas, la* 3. *ff. de fideicom. libert.* nec important renunciationem, & quod Petrus voluit iactare ſuum, *ad l. cum de indebito, de probat.* Tum etiam quia huiuſmodi literæ ſunt ſubſcriptæ, poſtquam Paulus ſignificauerat Petro, velle ei dare Archidiaconatum in Coadiutoria, ita vt non mirum, ſi ſub hac ſpe mitiùs ageretur de eo tempore.

4 Neque etiam obſtat penſio reſeruata ad fauorem nepotis, quia vltra quod non conſtat in actis, eſt res inter alios acta, & cùm non ſit ad fauorem Petri, non dicitur remuneratus ipſe, qui nihil habet commune cum penſionario. Quo verò ad quantitatem placuit DD. ſalarium eſſe taxandum ad ſcuta quinque menſtrua, ita vt quolibet anno ſint ſcuta ſexaginta. Hæc namque viſa fuit iuſta merces, & condecens remuneratio, cùm hoc plurimum pendeat à conſcientia iudicantis. Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Aquilana Nullitatis erectionis.

Lunæ 24. Maij 1610.

ARGVMENTVM.

Eccleſię diſmembratio fieri non poteſt ſine ſolemnitatibus requiſitis in alienatione rerum Eccleſiæ ex iuſta cauſa, & quæ iſto caſu dicatur cauſa iuſta.

SVMMARIVM.

Eccleſiæ vnius ab alia Cathedrali, ſeu Parochiali Eccleſia diſmembratio ſapit alienationem, & propterea eſt nulla, quando fit ſine cauſa, & ſine ſolemnitatibus requiſitis in alienatione rerum Eccleſiæ, numer. 1. *& numer.* 5.

Cauſa iuſta quæ dicatur in diſmembratione alicuius Eccleſiæ ab Eccleſia Parochiali, n. 2. *& ſeqq.*

Epiſcopus non poteſt erigere nouas parochias propter populi numeroſitatem, n. 3.

Beneficiorum diuiſio regulariter prohibetur, num. 4.

Eccleſiæ defenſio non ad Vicarium Epiſcopi, ſed ad Capitulum ſpectat, quod propterea in præiudicialibus citari debet, n. 6.

DECISIO CCXXXIX.

1 Placuit Dominis per deducta per Informantes pro Archipresbytero, & Capitulo de Paganica, quod erectio Eccleſiæ ſub inuocatione Beatæ Mariæ ad Præſepe intra fines Eccleſiæ antiquæ Parochialis, & Baptiſmalis, & diſmembratio partis Curiæ animarum eiuſdem nulla ſit, quia in ea non interuenit ſolennitas, & iuſta cauſa, quę ſunt neceſſaria in huiuſmodi diſmembrationibus, cùm ſapiant alienationem, Lap. *allegat.* 66. *num.* 3. *&* 5. & fuit ſæpiſſimè reſolutum, & præſertim in vna Eleboren. diſmembrationis, coram R. P. bon. mem. Iuſto 17. Nouembris 1600. & in Toletana Parochialis de Madrid coram R. P. Cord. 19. Nouembris 1601. & ſignanter notat Abb. *in cap. ad audientiam il* 1. *in* 1. *not. de Eccleſ. ædific.*

2 Deficit enim iuſta cauſa, quia non conſtat, quod propter difficilem acceſſum ad antiquam Parochialem aliquis ex Parochianis defecerit abſque Sacramentis, vel propter impedimentum periculum ſit patens, vt in caſu Lap. *alleg.* 66. & prout requiritur ad hunc effectum, vt fuit conſideratum in allegatis deciſionibus.

3 Cauſæ autem enumeratæ in ipſa erectione non videntur ſufficientes, nam ſola numeroſitas populi aucti non tribuit auctoritatem Ordinarijs erigendi nouas Parochias, cùm huic obiecto ſatisfaciat, Concil. Trid. *ſeſſ.* 21. *de reform. cap.* 4. dum cogendi ſunt Rectores, vel alij, ad quos ſpectat cura animarum, vt ſibi tot Sacerdotes adiungant, quot ſufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum, & quamuis inter cauſas ædificandi nouas Eccleſias recenſeatur etiam incrementum populi, *cap. præcipimus* 16. *qu.* 1. tamen Conc. Trid. deſiderauit maiorem neceſſitatem, ſcilicet diſtantiam loci, & difficultatem Parochianorum accedendi ad percipienda Sacramenta, prout Sac. Congregatio Concilij declarauit, & eam ſequitur Rota in alleg. deciſ. Eleboren. diſmembrationis, & quæ in præſenti caſu non iuſtificantur, ſed potius contrarium apparet ex depoſitione teſtium, qui dantur in Summario *n.* 2. dum affirmant nouam Eccleſiam non longè ab antiqua Matrice diſtare.

Poſtrema cauſa non etiam ad diſmembrationem ſuffragari videtur, quia ſcilicet Eccleſia non ſit capax totius populi, & ſit difformis, tum quia in Concil. Trid. non conſideratur, nec *in cap. ad audientiam de Eccleſ. ædific.* & ſatis prouideri poteſt per erectionem nouæ Capellæ, quæ ſit in proprietate Parochialis antiquæ iuxta eiuſdem Sacræ Congregationis declarationem, quæ datur in Summario. Quod maximè ſuadetur, ne ad beneficiorum diuiſionem de facili deueniatur, quæ regulariter prohibetur, *cap. maioribus, cap. vacante de præb. cap.* 1. vbi gloſſ. *de reb. Eccleſ. non alien.* & fuit deciſum in dicta Eleboren. ſupra alleg. 4

Solemnitas non etiam fuit adhibita, quæ requiritur in alienatione rerum Eccleſiæ, Rot. *deciſ.* 1. *de reb. Eccleſ. non alien. in nou.* Francus *in cap.* 1. *column.* 1. *eodem titul.* & fuit dictum in Marſicana coram Illuſtriſſ. Pamphilio 14. Febr. 1594. in hac enim diſmembratione deficit conſenſus Capituli, ad quod pertinet antiqua Eccleſia Parochialis, & illius redditus, *c.* 1. *de reb. Eccl. non alien. in* 6. *& c. ad audientiam de Eccl. ædific.* Gabr. *de cit. concl.* 1. *n.* 216. *ampl.* 57. 5

Nec ſuffragatur conſenſus Vicarij, quia cura non eſt penes ipſum, ſed tantùm exercitium, nec percipit fructus Parochialis: ſed percipit ſuum congruum de manu Capituli, & ideò defenſio Eccleſiæ non ſpectat ad Vicarium, ſed ad Capitulum, cuius citatio propterea omittenda non erat, Abb. *in cap. extirpanda, §. qui vero in repetit. num.* 15. *poſt princ. de præb.* & eo magis videbatur annullanda etiam diſmembratio prædicta, quia Epiſcopus reſeruauerat Ius patronatus ſuper Eccleſia erecta ad fauorem ſuorum conſanguineorum, quod propriè ſpectabat ad Capitulum, *cap. ad audientiam il* 1. *de Eccl. ædific.* & ex his ita reſolutum fuit vna tantùm parte informante. 6

R. P. D. CAVALERIO.

Baren. Fructuum.

Mercurij 2. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Magiſtralis eſt deciſio, & in ea magiſtraliter declaratur an, & quando reſignanti beneficium debeantur fructus naturales, induſtriales, ſeu ciuiles, vel etiam pendentes ante reſignationem, an verò potiùs reſignatario, & ſucceſſori.

SVMMARIVM.

Fructus ciuiles, vt puta cenſus, penſiones, reſponſiones, & ſimiles, quorum de tempore reſignationis beneficij adhuc non venerat dies ſolutionis, ſicut & fructus pendentes ſpectant ad ſucceſſorem in beneficio, & non ad reſignantem, num. 2.

Reſignans beneficium eo ipſo, quod ſimpliciter beneficium dimiſit, abdicauit à ſe omne ius, & poſſeſſionem, & ideò poſt reſignationem non poteſt percipere aliquos fructus, n. 3. *& ſi perceperit, tanquam malæ fidei poſſeſſor tenetur ad eorum reſtitutionem, n.* 4.

Fructus naturales, & induſtriales ſeparati à ſolo tempore reſignationis, & prouiſionis beneficij ſpectant ad reſignantem, etiamſi fuiſſent locati, & dies ſolutionis affictus veniret poſt reſignationem, num. 5.

Fructus omnes pendentes, ſiue ſint ſeparati a ſolo, & venerit dies ſolutionis ſiue fuerint recollecti, ſiue non ſpectant ad reſignatarium, n. 6. *declara vt n.* 7.

Beneficiatus in vita æquiparatur vſufructuario, in morte vero

Digitized by Google

ro æquiparatur vſurario, num.6. Declaratur num.7.

Mors ciuilis non æquiparatur morti naturali, niſi in caſibus à iure expreſſis, n.7.

Translatus de vna Eccleſia in aliam, an, & quando habere debeat de fructus pendentes de tempore tranſlationis, num.7.

DECISIO CCXL.

1 CVm Reuerendiſſimus Sanuitalis Archiepiſcopus Barenſis reſignaſſet Archiepiſcopatum in fauorem Reuerendiſſimi D. Caraccioli, orta eſt inter ipſos differentia ſuper fructibus decurſis, & in exactis vſque ad diem reſignationis, & introducta cauſa coram A. C. fuit lata ſententia, in qua quo ad fructus naturales, & induſtriales condemnauit D. Reſignatarium ad reſtituendum D. Reſignanti omnes, & quoſcumque fructus ſeparatos à ſolo tempore reſignationis, necnon fructus perceptos de quocumque affictu, pro rata tamen fructuum recollectorum, quo verò ad fructus ciuiles condemnauit eundem ad reſtituendum omnes fructus cenſuum, & ſimiles, qui ad eius manus peruenerunt poſt reſignationem pro rata. A qua ſententia cùm hincinde fuiſſet appellatum, fuit commiſſa cauſa appellationis in Rota appellatione remota. Dubitaui igitur, an fructus, & expenſæ deberentur D. Sanuitali, iuxta ſententiam A.C.

2 Et Domini dixerunt eſſe diſtinguendum inter fructus ciuiles, & naturales, ſeu induſtriales. Nam quo ad fructus ciuiles, quales ſunt cenſus, penſiones domorum, reſponſiones, & ſimiles, quorum de tempore reſignationis adhuc non venerat dies ſolutionis cenſuerunt ſpectare ad ſucceſſorem ad quem etiam ſpectant fructus pendentes, gloſſ. *in c. præſenti de offic. ordin. in 9.* Cardin. & alij *in cap. vlt. de pecul. cleric.* Cader. *conſil.2. eodem tit.* latè Couar. *lib.1. var. reſol. c.15. ſub num.2.*

3 Nec putauerunt, quod D. Reſignans, qui Eccleſiæ præfuit, & illius onera vſque ad diem dimiſsionis, & adeptionis poſſeſsionis reſignatarij ſuſtinuit, poſſet in hac rata aliquid prætendere. Quia eo ipſo, quod ſimpliciter dimiſit, abdicauit à ſe omne ius, & poſſeſsionem, Innocent. *in cap. ſi per hoc de renunc.* Rot. *deciſ.1. eod. tit. in nou.* Caſſad. *deciſ.4. num.3. de reſtitut. ſpoliat.* Achill. *deciſ. 10. eod. tit.* Et ideo poſt reſignationem non poteſt percipere amplius aliquos fructus, vt in dictis deciſionibus, & tradit Pariſ. *conſil.39. lib.3.*

4 Et ſi poſt reſignationem percipiat, tamquam malæ fidei poſſeſſor tenetur ad eorum reſtitutionem, ex quo remanſit abſque titulo colorato, & amiſit poſſeſsionem ciuilem, & naturalem, Put. *deciſ.158. num.4. lib.3.* Prob. ad Monach. *in cap. ſi te num.30. de renunc.* Rota *dicta deciſio prima*, Samen. *in regul. de annali quæſt.57. num.3. verſ. pro quo eſt diligenter*, & fuit reſolutum in vna Seguntina beneficiorum 1. Iunij 1592. coram bon. mem. Orano, & pro his optimè facit *deciſio* Put. 14. *lib.3.* vbi ex prædicta ratione fuit datus Translatario integer terminus penſionis narratæ, poſt tranſlationem etiam pro rata temporis decurſi ante tranſlationem.

5 Quo verò ad fructus naturales, & induſtriales Domini ſimiliter diſtinguebant, nam eos, qui erant à ſolo ſeparati ante diem 5. Iulij, qua die Dominus Reſignatarius fuit prouiſus, cenſuerunt ſpectare ad D. Reſignantem, iuxta terminos *l. defuncta, ff. de vſufruct. & l. diuortio*, cum ibi not. *ff. ſolut. matr.* Etiam ſi fuiſſent locati, & dies ſolutionis affictus venirent poſt reſignationem, quia de tali affictu, ſeu pretio locationis, quod debetur ratione fructuum idem iudicatur, quod de fructibus, quorũ loco affictus ſubrogatur, & ſic non conſideratur dies ſolutionis affictus, ſed potius tempus perceptionis fructuum, pro quibus affictus ſoluitur, Salyc. *in l. fructus num.3. verſ. & probat. ratione, Cod. de act. empt.* Alex. *conſil.28. num.1. lib.1.* Mat. *conſil.141. n.1.* cum alijs adductis per Honded. *conſ. 85. n.13. & 23. lib.2.*

6 Nec putauerunt Domini obſtare, quod dicebatur fructus omnes pendentes indiſtinctè ſpectare ad reſignatarium, ſiue ſint ſeparati à ſolo, & venerit dies ſolutionis, ſiue fuerint recollecti, ſiue non, ea ratione, quia beneficiatus in vita æquiparatur vſufructuario, in morte verò vſurario, iuxta dictam gloſſ. *in cap. præſenti*, cum alijs ſupra allegatis, & propterea idem videretur dicendum in reſignante, qui habetur pro mortuo, *cap. in apibus, §. ecce 7. quæſtio 1. capit. ſi quis iam tranſlatus 21. quæſt.2.* & in his terminis Cardin. *conſil.* 110. *numer.2.*

7 Nam talis æquiparatio in caſu iſto non placebat, quia in iure non reperitur facta, & tamen eſt certum mortem ciuilem non æquiparari morti naturali, niſi in caſibus à iure expreſsis, gloſ. *in cap. placuit il 2. 16. quæſtione prima, & in cap. ſuſceptum in ver. non morte de reſcript. in 6.* Præpoſ. *in dicto §. ecce n.2.* & hac de cauſa ad propoſitum placuit, quod dicunt Doctor. quod ſi aliquis tranſlatus eſt de vna Eccleſia ad aliam, & conſuetudo primæ Eccleſiæ eſt, quod fructus decedentis perueniant ad Capitulum non habebit fructus pendentes de tempore tranſlationis, vt per Archid. *in dicto §. Ecce num.8.* quem ibi ſequitur Gemin. *num.5.* & Archid. *num.2.* Rota *deciſ. unic. de tranſlat. Epiſc. in antiq.* tenuit Rota in vna Burgen. expenſarum 19. Nouembris 1584. *quæſt.809. part.1. diuerſ.* vbi reijcit dictum Cardinalis *in dict. conſil.* 110. Pauin. *de offic. & poteſt. Capituli Sede vacan. part.2. quæſt.8. num.28.* Surd. *conſ.333. num.57. vol.3.* Aym. *conſ.873. n.2. verſ. neque mouet. volum.5.*

Ex quibus & alijs deductis per Informantes ad excludendam hanc æquiparationem, quæ placuerunt Dominis, concluſum fuit fructus a ſolo ſeparatos ante diem reſignationis deberi D. Reſignanti, cæteros verò omnes D. Reſignatario, &c.

R. P. D. PEGNA

DECANO.

Romana Cenſus.

Mercurij 2. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo pro exigendis cenſibus dandum eſt exiſtenti in poſſeſsione exigendi, in qua quis dicitur eſſe per ſpontaneam debitoris ſolutionem ſine proteſtatione.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo dandum eſt illi, qui ſui auctoris poſſeſſionem probauit, num.1.

Soluens ſine proteſtatione ſponte ſoluiſſe dicitur, n.2. & n.6.

Vbi propterea, quod conſtituit recipientem in quaſi poſſeſſione exigendi, n.6. & 7. vbi de eadem materia.

Actoris ius nunquam mutatur ex variatione perſonarum ex parte rei, num.3.

Poſſeſſio non amittitur per lapſum decem annorum ab eo, quem conſtat ſemper retinuiſſe animum poſſidendi, numer.4.

Mandatum præſumitur ex notabili impenſa Scutorum 300. num.5.

DECISIO CCXLI.

PEtrus de Toller Lugdun. ſenior creditor Iordani Vrſini in ſumma ſcut. 2530. monetæ Papali pro ſorte principali, & in cambijs, & recambijs ſpacio multorum annorum Petrum Toller iuniorem ſuum filium ſpurium cum mandato procuratorio ad exigen. & concord. miſit ad curiam, vbi mota lite ſuper hoc credito coram A. C. die 18. Martij 1588. cum Valerio Vrſino Iordani iam tunc defuncti filio, & hæredi tranſegit, ita vt pro prædicta ſorte principali ſc. 2530. Valerius ſuper quibuſdam ſuis bonis in Territorio Firmano exiſtentibus perpetuum annuum cenſum ſc. 165. impoſuerit, & Petro Toller Seniori ſtipulante pro eo Petro Tollet Iuniori, vti eius Procuratore, & notario, in extinctionem ſortis principalis vendiderit, reſeruato tamen beneplacito Apoſt. ex eo, quod non fuerat venditus, iuxta formam conſtit. Pij Papæ V. quod ſuper derogatione d. conſtit. legitimo tempore fuit expeditum. Huic contractui D. Federicus Ceſius, tanquam principalis fideiuſſor acceſsit, & ſe cum iuramento in forma Cameræ obligauit: hæc Petrus Tollet Senior die 8. Iunij eiuſdem anni 1588. ratificauit, qui cùm condito Teſtamento hæredes ſibi inſtituiſſet Ioannem, ac Andream, & Mariam eius filios legitimos, & naturales, ex hac vita migrauit, & deinde prædicti hæredes pro quatuor ſemeſtribus prædicti cenſus iam decurſis contra Valerium mandatum executiuum decerni, & relaxari obtinuerint, vnde Valerius mediante eius Procuratore coram Notario, & teſtibus Ioanni vni ex hæredibus Petri ſc. 330. monetæ manualiter liberè, & abſque alia proteſtatione numerauit, & quietantiam recepit 1

per acta eiuſdem Notarij, qui de contractu cenſus fuerat rogatus ſub die 26. Iunij 1588.

2 Cùm verò die 22. Iulij anno 1598. Ioannes prædictus, tanquam vnus de hæredibus Petri Senioris, & donatarius Andreæ, & Mariæ Ferdinando de Moram Mercatori Lugdunenſi prædictum cenſum vendidiſſet, & in omnibus, & per omnia in ſuo loco poſuiſſet, & ei deberi fructus cenſus per decem annos decurſos declaraſſent, & poſtea Ferdinandus contra dictum D.Federicum ad ſolutionem terminorum cenſus egiſſet coram A. C. & partem illorum ſibi ſolui à dicto D. Federico obtinuiſſet, & vltimo agen. contra eum pro ſolutione aliorum terminorum decurſorum, & non ſolutorum mandatum executiuum etiam obtinuiſſet, cauſa introducta in Rota dubitaui, An Ferdinando eſſet dandum mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione exigendi fructus cenſus, & Rota vtraque parte informante mandatum dandum cenſuit tam ex antiqua poſſeſſione illius, à quo habuit ceſſionem, Bald. *in cap. licet cauſam num.34. verſic. item interdicta de probat*, Guidopap. *deciſ. 552. num.3. verſic. veruntamen de iure*, quam etiam ex poſſeſſione exigendi contra Federicum, qui coram A. C. confitendo debitum ſoluerat ſine proteſtatione, vnde ſpontè ſoluiſſe dicebatur, Verall. *deciſ.403. incip. proteſtatio cenſetur repetita par.2.* & fuit in ſpecie dictum in cauſa Romana cenſus, die 14. Nouembris 1608. coram D. Marquemontio, quæ circa hunc articulum non fuit in controuerſia deducta.

3 Nec refert, quod poſſeſſio acquiſita contra principalem nan videretur nocere Domino Federico, quia cùm eſſet in forma Cameræ obligatus, & cenſeretur eadem perſona, cum principali poſſeſſio ſemel acquiſita ſibi præiudicabat, preſertim cum ex variatione perſonarum ex parte rei nunquam mutetur ius actoris, quod remanet ſemper idem, *leg.2. §. ex his, ff. de verbor. oblig.* Put. *deciſion. 151. incip. dubitaui in vna Alberen. penſionis lib.3.* Guidopap. *deciſ. 629. num.3.*

2 Rurſus non obſtabat, quod poſſeſſio prætenderetur extincta per lapſum decem annorum, quo tempore præſumitur inducta obliuio, quia huic prætenſioni non erat locus in hoc caſu, in quo conſtabat ſemper fuiſſe retentum animum poſſidendi, gloſ. *in §. quod autem in verb. propter abſentiam, inſtit. de vſucap.* Alexand. *in l. ſi id quod num.2. ff. de acqu. poſſ.* in illo autem actu cenſebatur continuata poſſeſſio, quia cùm in prima die ſubſequente vltimam decennij diceretur facta ceſſio iſtius cenſus, cum fructibus decurſis pluſquam veriſimile credebatur multis diebus ante lapſum decennij fuiſſe tractatam ceſſionem, & conſequenter retentum animum poſſidendi, pro quo etiam faciebat abſentia creditoris, & difficultas exactionis, ex quibus reddebatur plus quam veriſimile non propter obliuionem, vel propter non animum poſſidendi, ſed propter iſta impedimenta fuiſſe non amiſſam, ſed ſuſpenſam exactionem.

5 Quod dicebatur de defectu mandati illius, qui fecerat ſolutiones leuiſſimum fuit putatum, cùm ex notabili impenſa plus quam 300. ſcur. præſumeretur mandatum, Caſſad. *deciſ.3. n.8. de proc.* Rot. *deciſ.2. de cauſ. poſſ. & propr. in antiq.* nemo enim ſine ſufficienti mandato tam notabilem ſummam ſoluturus credebatur.

6 Nec ad rem pertinebat dicere ſolutiones factas per ipſum, & dictum Federicum non releuare, eo quod non ſoluerat ſpontè, ſed metu mandati, quia cùm ſoluiſſet abſque proteſtatione aduerſarium conſtituerat in legitima quaſi poſſeſſione exigendi, Crauet. *conſ.114. incip. conſideratis ijs n 6.* Achil. *dec.11. incip. tentum fuit in Rota de penſ.* at eſt notum, & ſic quotidie practicatur in Rota.

7 Nec pro Federico faciebant deducta in cauſa Romana cenſus coram D. Marquemontio die 20. Febr. 1609. quia ibi ſolutio erat facta cum clauſula ſine præiudicio quorumcunque Iurium, quæ non aderat in hoc caſu, in quo potius apparebat contrarium, cùm D.Federicus ſuſceperit terminum confitendu debitum, & ſic cenſetur agnouiſſe bonam fidem.

Nec defendebatur ex eo, quod non ſoluerat præciſè, ſed depoſuerat ad effectum conſignandi, cui A. C. ordinaret, quia idem inducebatur effectus.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Romana Caſalerti.

Lunæ 7. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Venditor ſi non adimpleat contenta in inſtrumento venditionis, numquid poſſit retinere totum pretium, an verò tantam pretij partem, correſpondentem ſuis prætenſionibus.

SVMMARIVM.

Venditor ſi non adimpleat contenta in inſtrumento venditionis emptor numquid poſſit retinere totum pretium, an vero tantam pretij partem correſpondentem ſuis prætenſionibus, num.1. & ſeq.

Iurium reſeruatio præſeruat tantum ius, quod adeſt, non autem aliquid noui tribuit, num.2. Declara vt num.5.

Contractum non adimplens pro parte ſua agere non poteſt, etiam quod in minimo non adimpleuerit, n.3.

DECISIO CCXLII.

1 CVm D. Epiſcopus Marcheſius conuentus ad pretium Caſalis exciperet de non implemento multorum ſibi in inſtrumento venditionis promiſſorum poſt multas reſolutiones ſuper nonnullis ex illis ad fauorem D. Marcheſij factas, Informantes pro D. Comite venditore inſtabant, vt D. Marcheſius per modum prouiſionis, & ſine præiudicio iurium dicti D. Comitis, donec fieret melior liquidatio iuris, & facti, retenta penes ſe parte pretij correſpondente ſuis prætenſionibus reſiduum erogaret, ea propter dedi dubium, An eſſet relaxandum mandatum contra D.Epiſcopum, & pro qua ſumma. Præcipuum fundamentum Informantium pro D. Comite erat, quod ſi penes emptorem remanet pars pretij correſpondens ſuis prætenſionibus non habet de quo conqueratur, cùm ſit ſibi ſatisfactum per æquipollens, quod ſufficit, vt in ſpecie fuit deciſum in cauſa Romana non implementi coram bon. me. Seraphino, cuius deciſionis copia data fuit.

2 Et quantum ad reſeruationem iurium Comitis dicebatur, hoc non intereſſe D.Marcheſij, cum reſeruatio iurium præſeruet tantum ius, quod adeſt, non autem aliquid noui tribuat, relati per Crauett. *conſil.29. num.8.* quod procedit etiam ſi pars aduerſa conſentiat huiuſmodi reſeruationi, idem Crauett. *conſ.33. num.13.*

3 Quibus non obſtantibus Domini fuerunt in voto, quod niſi totaliter terminaretur negotium ſuper defalcationibus prætenſis per D. Marcheſium, & illi ſuper hoc daretur abſolutoria, non poſſet pro aliqua parte relaxari mandatum, moti ex eo quod exceptio non implementi ne dum obſtat reſpectu, & ad proportionem partis non impletæ, ſed reſpectu totius, adeò vt ſufficiat defectus in minimo ad differendam executionem totius contractus, Bald. *in l. iuris gentium, §. adeo in 2. not. ff. de pact.* Dec. *conſil.119. num.1.* Bero. *conſil.15. n.14. lib.3.* cum concord. per Dec. *conſil.43. num.10.* Surd. *conſil.101. num.2.* Forma enim contractus in integritate conſiſtit, vt ad propoſitum idem Bald. *in cap. cum adeo num.4. de reſcript.* Dec. *vbi ſupra num. 10.* vnde nihil videtur factum quatenus eſt facta pars indiuidui, Bart. *conſil.195. num.1.* Bald. *conſ.32. in princip. lib.2.* Bero. *conſ.158. num.40. lib.1.*

4 Non obſtat, quod venditor ſatis videatur impleuiſſe relinquendo penes emptorem partem pretij correſpondentem ſuis prætenſionibus, quia procederet, ſi hoc feciſſet ſimpliciter, & abſolutè, & liquidatis omnibus ſummis, ſecus ſi per modum prouiſionis, & reuocabiliter, quia non dicitur factum, quod fit reuocabiliter, Decian. *conſ.1. num. 297. lib.1.* Soc. *conſ.91. num.1.* Nec datum, quod non poteſt retineri, *l. concubinam, §. ſi heres*, vbi gloſ. *verb. non poſſe, de leg.3.* Nec ſolutum, quod ita ſoluitur, vt abſque noua cauſa poſſit repeti, *l. qui ſic ſoluit*, vbi Scrib. *ff. de ſolut.* Et in hac materia requiritur effectuale implementum, & non ſufficiunt temperamenta, Anchar. *conſilio 331. num.1.* cum alijs per Bec. *conſ.45. num.6.*

5 Nec ſubſiſtit, quod nihil interſit D. Marcheſij quod venditor reſeruet ſibi ſua iura, quia imò multum eius intereſt liberari a prætenſionibus, & litibus, *l. muneribus, ff. de*

ff. de minor. gloſ. *in c. cum cauſa, verb. reſtituerent*, & ibi Butr. *num.* 13. *de empt. & vendit.* Alex. *conſ.* 222. *num.* 12. *lib.* 2. Et cùm ita exceptio oriatur ex eodem inſtrumento non poteſt ita ius reddi actori, vt relinquatur in ſuſpenſo exceptio rei, Dec. *conſ.* 119. *n.* 1. Roman. *conſ.* 224. *num.* 5. *verſ. breuiter reſpondetur*, Alex. *conſ.* 119. *num.* 2. *lib.* 1. Felin. *in c. ex parte il primo n.* 12. *de offic. deleg.*

REVERENDISSIMO P. D. CAVALERIO.

Leodien. fideicommiſſi.

Lunæ 14. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

De alienante bona hæreditaria contra prohibitionem teſtatoris, an incurrat pœnam, & an alienatio ſit nulla, ſi alienans ignorabat prohibitionem alienationis.

SVMMARIVM.

Alienata contra prohibitionem teſtatoris auocantur ab emptore, etiam quod alienans teſtatoris prohibitionem ignorauerit, num. 1.

Prohibitus alienare ſi contra prohibitionem alienet, an incurrat pœnam caducitatis, ex eo quod dicat prohibitionem alienationis ignoraſſe, n. 2.

DECISIO CCXLIII.

1 DE ordine Rotæ re propoſui dubium aliàs reſolutum ſub die 22. Martij præteriti ſuper iiſdem, & cum fuiſſet eo tempore firmatum eſſe factum locum fideicommiſſo ad fauorem ſubſtitutorum ob alienationem factam contra expreſſam voluntatem teſtatoris in fideicommiſſo reali. Domini inhærendo diſtinctioni, quam aliàs fecit Rota in hac eadem cauſa ſub die 2. Decembris 1609. Conſiderabant ex hac alienatione facta contra voluntatem teſtatoris reſultare duos effectus diſtinctos, & ſeparatos, nempè nullitatem alienationis, & incurſum pœnæ, quo ad primum effectum, pro quo agebatur contra tertios poſſeſſores, placuit deciſio, quia cùm teſtator expreſsè prohibuiſſet alienationem, conſequenter alienatio eſt nulla, ex latè deductis in cauſa Romana Vinearum de Maximis 12. Nouembris 1571. coram bonæ memoriæ Oradino, quæ eſt 22. *part.* 1. *inter impreſſ. diuerſ.* Nec dominium rerum alienatarum potuit transferri in Ioannem Thomam emptorem, eiuſque hæredes, *l. cum pater*, *§. libertis*, vbi gloſſ. *ff. de leg. l.* 2. *C. pro empt.* Barbat. *conſ.* 14. *in fine vol.* 3. cum aliis adductis in dicta deciſione facta ſub die 2. Decembr. proximè præteriti, & ideò Domini concurrebant omnes eſſe locum rei vendicationi, & huiuſmodi bona eſſe auocanda ab his emptoribus, & tertiis poſſeſſoribus, contra quos hodie agitur.

2 Quo verò ad alium effectum incurſus pœnæ contra alios fideicommiſſarios, qui vendiderunt, licèt aliàs Rota in vltima deciſio reſoluerit cohæredes alienantes cecidiſſe à fideicommiſſo ex rationibus ibi deductis, & in dicta deciſione Oradini, tamen quia hodie allegabatur fuiſſe de nouo tranſmiſſum mandatum procuræ de partibus à dictis venditoribus ad effectum recuperandi hæc bona ex capite ignorantiæ fideicommiſſi, ita vt quatenus auocanda ſint à tertiis poſſeſſoribus, debeant ipſis reſtitui, Domini noluerunt aliquid reſoluere, ſed concluſerunt quoad tertios poſſeſſores ſtandum eſſe in deciſis, an autem competat venditoribus reſtitutio, voluerunt quod particulariter videretur.

R. P. D. DAMASCENO.

Calaguritana Liquidationis.

Mercurij 9. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Teſtis vnus contra producentem, non probat plenè, etiam quod deponat de facto proprium ſecundum obſeruantiam Rotæ.

SVMMARIVM.

Diſtributiones quotidianæ, vt abſenti ab Eccleſia debeantur, debet abſens facere ſuam proteſtationem, n. 1.

Teſtis vnus non probat plenè contra producentem ſecundum Rotæ obſeruantiam, n. 2.

Approbatio ſine ſcientia non inducitur, n. 2.

Contraria duo eodem tempore quis voluiſſe non præſumitur, num. 2.

Teſtis vnus de facto proprio non probat plenè ſecundum obſeruantiam Rotæ, num. 3.

Teſtis vnus iunctis adminiculis plenè probat, declara vt num. 4.

DECISIO CCXLIV.

DOmini approbarunt deciſionem alias in hac cauſa 1
factam ſuper quantitatem fructuum, nec obſtare viſum fuit, quod ſextus teſtis inductus per D. Didacum dicat, fructus pro maiori parte conſiſtere in diſtributionibus quotidianis, quod ſi eſſet verum non deberentur Didaco, qui non fecit ſuas proteſtationes, iuxta *deciſ.* Put. *deciſ.* 283. *lib.* 1. Mohed. *deciſ.* 6. *de præbend.* quia placuit reſponſio alias data, quod iſte teſtis, tanquam vnicus non poſſet plenè probare, ſtantibus maximè aliis per bonas rationes contrarium deponentibus.

Et quatenus replicabatur, imò teſtem vnicum debere 2
plenè probare in hoc caſu, quia inductus à parte, contra quam deponit, & quia deponit de proprio facto ex allegatis fuit reſponſum, Rotam ſeruare contrarium in vtroque capite, prout de primo eſt deciſio in cauſa Bononien. portionis 7. Martij præſentis anni coram R. P. D. Pamphilio, vbi aliæ deciſiones allegantur. De ſecundo ſunt *deciſ.* Achill. 271. *part.* 3. Caputaq. 3. *de teſtam.* Ratio primi eſſe poteſt, quia licèt inducens videatur approbare perſonam teſtis, non tamen videtur approbare dictum, tum quia illud veriſimiliter ignorauit, & ſine ſcientia non datur approbatio, *l. mater, verſ. nec enim, ff. de inoff. teſt.* Alexand. *conſil.* 2. *num.* 9. *lib.* 4. Iaſ. *in l. nec is, §. hæres num.* 9. *ff. de acquir. hæred.* Tum etiam quia ex articulis, & proceſſu apparet, inducentem prætendere contrarium illius, quod deponit teſtis. Vnde non eſt dicendum voluiſſe eodem tempore duo contrara, ad not. *in l. non ad ea, ff. de cond. & demonſtr.* & pro prædictis eſt bonus tex. *in l. ſi quis teſtibus, verſ. non a dimenda, C. de teſtibus.*

Quantum ad ſecundum ex eo, quod quis deponat de 3
facto proprio nihil magis colligi poteſt, quam quod ipſe ſit melius informatus cæteris. Verùm lex non repellit vnicum teſtem ex eo ſolum, quod dubitet ipſum tanquam malè informatum potuiſſe decipi, ſed etiam quia noluit tantùm tribuere fidei vnius hominis in præiudicium tertii, vt per gloſ. *in cap. licet vniuerſis, verſic. vnius*, & ibi Bald. *num.* 4. *de teſt.* Butr. *in c. veniens, il primo num.* 8. *verſ.* quando autem alteri ſit præiudicium, eod. tit. licèt igitur in teſte deponente de facto proprio ceſſet prima ratio, non propterea ceſſat ſecunda, & proindè ceſſare non debet iuris diſpoſitio, iuxta notata *in leg. ſi non lex, ff. de hæred. inſtit.* gloſſ. *in §. ſi vero altera, verſic. confuſionem in fine authen. de nupt.* Bald. *in l. liberorum num.* 1. *ff. de his, qui not. infamia.*

Quo verò ad fidem ſubſcriptam ab aliquib. Calaguritanis per quam prætendebatur adminiculata depoſitio prædicti teſtis ad perficiendum probationem, iuxta *alleg. dec.* Achill. *deciſ.* 3. *de teſtibus*, & Caputaq. 28. *par.* 3. fuit dictum poſſe procedere niſi adeſſent alii teſtes ex quorum dictis non obſcurè colligitur contrarium. Vltra quòd nimis magna res viſa fuit, quod quatuor perſonæ poſſent atteſtari de natura, & quantitate fructuum omnium beneficiorum diœceſis Calaguritanæ, quæ ſunt in maximo numero, ita vt non potuerint in aliquo decipi.

Quo verò ad ſecundam partem deciſionis, à quo tempore, ſcilicet deberet fieri liquidatio, Domini diſtulerunt propoſitionem ad alterum tempus.

R. P. D. BONONIEN.

Cæſarauguſtana Dedicationis.

Veneris 18. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Actus quando præſumatur geſtus iure proprio potiùs quam alieno, teſtibuſque hincindè contrariis magis creditur numero pluribus, & deponentibus in ſpecie, quam numero minoribus, & deponentibus in genere.

S V M M A R I V M.

Quaſi poſſeſſio celebrandi in Eccleſia priuatiuè ad alios, vt concludenter probata cenſeatur per teſtes, quomodo ipſi teſtes deponere debeant, n.1. & 2.

Teſtebus pluribus magis creditur quàm paucioribus, n.3.

Actus præſumitur potius factus iure proprio, quàm iure alieno, n.4. declara vt n.6.

Eccleſiæ omnes tenentur celebrare feſtum ſuæ dedicationis, n.4. in fine.

Teſtes dicentes ſe ita credere, & pro certo habere non probant, num.5.

Probatio in ſpecie præfertur probationi in genere, n.5.

DECISIO CCXLV.

1 DVbitaui, an Eccleſiæ Sancti Saluatoris Cæſarauguſtanæ eſſet dandum mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione celebrandi ſub die 12. Octobris, & ſeptem ſequentibus dedicationem Eccleſiæ priuatiuè ad Eccleſiam Beatæ Mariæ de Pilar eiuſdem Ciuitatis, & fuit reſolutum non eſſe dandum, quia ex teſtibus, & alijs deductis apparet Eccleſiam de Pilar antiquitus fuiſſe Cathedralem, & in ea extitiſſe Sedem Epiſcopalem Cæſarauguſtanam, illiuſque dedicationem eſſe die 12. Octobris, & quolibet anno fuiſſe ſolemniter in dicta Eccleſia celebratum pro dedicatione propria, vt benè probant plures teſtes de viſu, & auditu, qui deponunt de pluribus annis vſque ad tempus motæ litis. Et licèt Eccleſia Sancti Saluatoris, quæ priùs erat Meſquita Maurorum, & poſtea illis electis cultui diuino dicata, & conſecrata 6. Ianuarij, & in Metrapolitana erecta 17.Iulij, vltra Feſtum dedicationis, quod in dictis diebus ſolemniter celebrat, celebrat etiam dedicationem primæuæ Cathedralis Eccleſiæ illius Ciuitatis, & ſic Eccleſiæ del Pilar 12. Octob. attamen eiuſdem Feſtiuitatis celebrationem continuauit ſemper ipſa Eccleſia del Pilar.

2 Non obſtant teſtes pro Eccleſia Sancti Saluatoris examinati, quia nullus deponit, quod Eccleſia del Pilar per ipſam fuerit prohibita celebrare Feſtum dedicationis ſui templi, & acquieuerit prohibitioni, quod eſt neceſſarium, vt dicatur in quaſi poſſeſſione priuatiuè, gloſ. *in l. qui hominibus*, & ibi Bart. Caſtren. & alij, *ff. de ſeruit. vrb. præd.* Felin. *in c. paſtoralis num.5. in 8. limit. de offic. ord.* latè Gomeſ. *de contract. c.15, num.28. verſ. item addit.* Gabr. *de præſcr. concl.10. num.13.*

3 Nec eſt verùm, quod in Eccleſia del Pilar fuerit celebratum Feſtum dedicationis nomine Eccleſiæ Cathedralis aduerſariæ, quia hoc tantùm videtur deponere octauus teſtis, qui non probat vti vnicus, & quando etiam alij hoc innuerent, ſunt multò plures in contrarium, qui dicunt, Eccleſiam del Pilar celebraſſe Feſtum, vti propriam ipſiuſmet Eccleſiæ dedicationem, & propterea eorum depoſitio debet præualere, tum quia numero excedunt, *l. ob carmen, §. fin. ff. de teſt. cap. in noſtra eod. titul.* tum quia cum eorum depoſitione concurrit præſumptio, Paul. de Caſtr. *conſ.192. col.2. ad fin. lib.2.* Ruin. *conſ.35. num.13. verſ. teſti autem lib.4.* Aym. *conſ.73. poſt num.41.*

4 Actus enim præſumitur potius factus iure proprio, quàm alieno, *l. Titiam, & l. magis, ff. de ſolut.* gloſ. *in l.2. in ver. & dominum*, vbi Bar. & Salic. *C. de acquir. poſſeſſ. l.3. §. ex contrario*, & ibi not. *ff. eod. tit.* Bart. *in l.1. §. nunciatio n.13. ff. de nou. oper. nunciat.* Bald. *in l.2. qu.9. C. de ſeruit. & aqu.* Et quia aſſiſtit diſpoſitio iuris communis, Iaſ. *conſil.163. col. penul. ad fin. lib.2.* cum alijs cumulatis per Gabr. *de teſtib. concl.3. num.23.* De iure enim omnes Eccleſiæ tenentur celebrare Feſtum ſuæ dedicationis, *cap. ſolemnitatis 1. & 2. de conſecr. diſtinct.1. cap.1. diſtinctione 3. not. in cap. fin. de ferijs*, Abb. *in rub. de conſecrat. n.3.*

Non obſtat, quod iſta feſtiuitas generaliter in toto Archiepiſcopatu celebretur, quia vltra quod teſtes hoc non probant, cùm dicant ſe ita credere, & pro certo habere, Iaſ. poſt alios *in l.1. ff. de iuſt. & iur.* quando etiam hoc probaretur, non poſſet tamen fieri illatio, quam facit pars aduerſa, quod ſicut aliæ id faciunt intuitu Eccleſiæ Cathedralis, ita & Eccleſia de Pilar, quia cùm in hac Eccleſia ſit probatum per teſtes, quod ab ea celebratur nomine ipſiuſmet Eccleſiæ, & vti propria dedicatio, probatio in ſpecie præfertur probationi generali, Innoc. *in c. auditis de præſcript.* Aym. *conſil.158. num.16. circa med.* latè Gabr. *d. concluſ.4. num.72. de teſt.* Menoch. *de arbitr. caſ.526. n.33.*

Et viget diſpar ratio, quia in alijs Eccleſijs non poterat 5
dici dedicatio propria, & propterea cum non competeret iure proprio, ſed alieno, nil mirum ſi cenſeantur nomine alieno id facere, Bart. *in d. §. nunciatio num. 15.* latè Surd. *conſilio 19. n.35.* non ſic in Eccleſia del Pilar, cui cum iure proprio etiam competat celebratio propter propriam dedicationem, quando eſſemus in dubio præſumeretur nomine proprio celebraſſe, Menoch. *præſumpt.49. num.23. cu n ſupra deductis.*

R. P. D. CAVALERIO.

Romana Concordiæ S.Petri.

Lunæ 21. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Conſtitutio Nicolai III. ſuper gubernio Baſilicæ Sancti Petri ſeruanda eſt in omnibus capitibus in ea contentis, nec abrogata cenſetur per non vſum, aut per contrarium vſum, vel aliam præſcriptionem.

S V M M A R I V M.

Conſtitutio Nicolai III. ſuper bono Regimine, & gubernio Baſilicæ Sancti Petri ſeruanda eſt in omnibus capitibus in ea contentis, n.1.

Conſtitutio eadem abrogari non poteſt per non vſum, vel per contrarium vſum, aut aliam præſcriptionem, n.1.

DECISIO CCXLVI.

VT tandem huiuſmodi cauſæ finis imponeretur, cum 1
DD. Beneficiati nihil vltra ſe habere dicerent, ſuper quo diſputandum eſſet: Propoſui dubium, an Conſtitutio Nicolai III. fel. mem. circa officium, & poteſtatem ſex Camerariorum ſit hodie ſeruanda, & in quibus. Et Domini vnanimiter reſponderunt, Conſtitutionem eſſe ſeruandam in omnibus. Cùm enim in alijs deciſionibus in hac cauſa factis, Rota pluries reſoluerit Conſtitutionem hanc Apoſtolicam factam pro bono regimine, & gubernio Baſilicæ S. Petri non potuiſſe abrogari per non vſum, vel per contrarium vſum, aut aliam præſcriptionem ex doctrina Franch. *in c. cum de beneficio num.4. de præb. in 6.* vbi etiam Archid. *num.2. verſ. nec mireris*, cum alijs allegatis in dictis deciſionibus, reſultabat in conſequentiam reſolutio præſentis dubij, vt ſcilicet dicta Conſtitutio eſſet etiam ſeruanda non ſolùm in ijs, quæ in ea diſponuntur circa officium ſex Camerariorum, verùm etiam in omnibus alijs niſi contraria Conſtitutio oſtenderetur, per quam abrogata, vel reformata fuiſſet, & ideo ſi Domini Canonici prætendunt Conſtitutionem hanc aliqua in parte non eſſe ſeruandam egent alia auctoritate, quam Iudicis, qui ex aliàs deductis non poteſt alio modo reſpondere, quam Conſtitutionem factam à Summo Pontifice, cùm tanta maturitate, & pro bono regimine Baſilicę Sancti Petri eſſe in omnibus ſeruandam.

Nec cenſebant Domini obſtare, quod dicebatur pro par- 2
te Canonicorum formam illam datam conſtituendi pecunias in Ærario cum ſex clauibus fuiſſe tantùm factam pro augmento redditaum Capituli ad effectum emendi poſſeſſiones, quia ex verbis ſubſequentibus *num.63. & 64.* apparet, quod mens Summi Pontificis fuit, vt ibidem ſeruarentur etiam pecuniæ pro faciendis diſtributionibus, & alijs expenſis Eccleſiæ, quod etiam clarius exprimitur, *n.66.*

Nec huiuſmodi forma erat abrogata per Conſtitutio- 3
nem Iulij II. fel. me. quia cautum fuit, vt conficeretur liber Cenſualis, in quo deſcribi deberent omnes fructus, redditus, prouentus, introitus, & emolumenta bonorum dictæ Baſilicæ, vt in dicta Conſtitutione Iulij, quæ datur impreſſa *num.13.* quia etiam ante dictam Conſtitutionem Iulij, erat in vſu liber Cenſualis, vel liber computi generaralis, vt in eadem Conſtitutione Nicolai *num.66.* nec per talem ordinationem, vt conficeretur liber Cenſualis Domini cenſuerunt eſſe immutatam diſpoſitionem dictæ Conſtitutionis Nicolai ſuper officio, & modo adminiſtrandi ſex Camerariorum. Ex quibus, & alijs deductis Rota concluſit Conſtitutionem Nicolai III. eſſe ſeruandam in omnibus, &c.

R.P.

Digitized by Google

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Pecuniaria.

Veneris 25. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Quando quis cogi poſſit ad recognoſcendum manum ſuam ſcripturæ exiſtentis penes iudicem, & non in actis exhibitæ.

SVMMARIVM.

Recognoſcere manum ſuam nemo tenetur niſi ſcriptura quæ recognoſci petitur in actis, formiter exhibeatur, num. 1.
Declara, vt num. 2.

DECISIO CCXLVII.

1 CVm Domini de Ruſpolis peterent redditionem rationis à Guilielmo, qui fuerat propoſitus eorum capſæ Banchariæ exhibitis libris per dictum Guilielmum tentis, & ſcriptis coram iudice petebat illum cogi ad recognoſcendum dictos libros, à ſe tentos, & ſcriptos citra tamen approbationem ſingularum partitarum in eis contentarum, quod cum ipſe negaret, niſi formiter exhiberentur in actis, iuxta notata per Rom. *in conſil.* 249. conſuluit Dominos, qui cenſuerunt ipſum debere cogi ad recognoſcendum dictos libros modo prædicto, iox. trad. per Bald. *in auth. contra qui propriam, numer.* 23. *C. de non numer. pecunia*.

2 Non obſtare dixerunt, qood dicti libri noo fuerint producti in actis, quia hodie non agitur de terminando negotio principali ſuper dictis libris, vel agitur, vt fiat calculus, & illo facto formiter ponatur in actis, & ſuper eo poſtmodum feratur ſententia, & propterea ad hunc effectum ſufficit, quod libri fuerint exhibiti penes Iudicem, *c.* 2. *§. nos igitur, & c. cum ex literis, §. nos igitur, de reſt. in integ.* Gemin. *conſil.* 98. *in princ.* & prædicta nituntur, ne dum de inueterato ſtylo Rotæ, quæ ita ſeruauit in omnibus ſimilibus cauſis, ſed etiam maxima æqoitate, ne partes ſuperfluis impenſis grauarentur in conficiendo regiſtro, & quia reſultat idem effectus, nam poſito calculo in actis virtualiter adſunt omnes partitæ ſuper quibus eſt controuerſia.

REVERENDISSIMO P. D. PEGNA DECANO.

Ferrarien. Prioratus.

Lunæ 28. Iunij 1610.

Ex Summariis ſumas argumentum.

Clericatus probatur ex literis patentibus ſuper clericatu expeditis, num. 2.
Matrimonium, & nobilitas probatur ex teſtibus, n. 3.
Protonotariatus probatur per Apoſtolicas literas, n. 4.
Mors probatur per teſtes deponentes de certa ſcientia, num. 5.
Valor beneficij probatur per teſtes, num. 6. *&* 7.
Valor rei intra paucos menſes non præſumitur mutatus, num. 7.
Alternatiua ſufficit, vt in vna tantum parte verificetur, num. 8.
Dictio forſan *non præiudicat, & ideo appoſita in gratia iuſtificari non debet, num.* 9.

DECISIO CCXLVIII.

1 ROta cenſuit gratiam R. P. D. Gilioli fuiſſe iuſtificatam, nam ſuper eo quod narrauerat Prioratum fuiſſe regularem, & ſolitum commendari, extabant Deciſiones etiam iteratæ, quæ modo non reuocabantur in dubium.

2 Super clericatu de tempore gratiæ, edebatur literæ patentes D. Cardinalis Vicarij Vrbis. Felin. *in c. poſt ceſſionem, numer.* 3. *&* 15. *verſic. fallit.* 7. *de probat.* Grammat. *deciſ.* 81. in cauſa Illuſtriſſimi Principis Salerni, *numer.* 1.

3 Quod eſſet natus de legitimo matrimonio, & ex nobili genere procreatus, ritè conſtabat ex teſtibus, Verall. *deciſ.* 277. *incip. Doctoratus expreſſus, par.* 1.

4 Et quod tunc eſſet, etiam Protonotarius Apoſtolicus de numero participantium, indubiam fidem faciebant Apoſtolicæ literæ ſuper hoc expeditæ, *l. matriculam, C. de Agen. in reb. lib.* 12. *l. Scrinarios*, vbi Scribentes, *Cod. de teſtam. milit. l. nemini licere, §. non aliter.* vbi Bart. *C. de aduocat. diuerſ. iud.*

5 Quod Prioratus vacauerit per obitum Pauli Silingardi extra Romanam Curiam de menſe Augoſti 1603. deponebant teſtes de certa ſcientia obitus legitimè examinati, qui propterea concludenter probabant reſeruationem. Put. *deciſ.* 266. *incip. in vna Vrgellen. in fi. lib.* 5. Achill. *deciſ.* 1. *de probat.*

6 Demum, quod fructus Prioratus non excederent valorem 300. Ducatorum auri de Camera probabant etiam Teſtes, qui ſufficiunt ad effectum iuſtificationis, cum ſaltem faciant ſemiplenam probationem, Ægidius *deciſ.* 114. Verallus *dicta deciſ.* 277. *numer.* 8. *par.* 1.

7 Quibus accedebat tertius teſtis Romæ examinatus deponens, de prædicta ſumma per non exceſſum de publica voce, & fama per verbum *fuit, & eſt*, & attingebat tempus mortis Silingardi de Menſe Auguſti prędicto, & tēpus gratiæ R. P. D. Gilioli de Menſe Februarij proximè tunc ſubſequentis, qui propterea firmius probat valorem, qui intra paucos menſes non pręſumitur mutatus, Bal. *in l.* 2. *numer.* 61. *verſic. nam in breui tempore, C. de reſcind. vend.* Natt *conſil.* 353. *incip. arbitror, quod dicta mulier. numer.* 2. quos in terminis laudauit Rota in cauſa Bracharen. Parochialis Sancti Coſmi 16. Nouembris 1605. coram R. P. D. Sacrato.

8 Illa pars narratioæ, quod Prioratus fuit tanto tempore tentus per Clericos Sæculares, vt naturam beneficij ſæcularis aſſumpſerit, & legitima præſcriptio eſſet completa, non erat iuſtificanda, tum quia gratia fuit ſub alternatiua conceſſa, nempe ſi beneficium eſt regulare in commendam, ſi verò ſæculare in titulum, dummodo non incidat ſub alternatiua Epiſcopi Ferrarien. Vnde ſatis erat vnam tantum partem iuſtificare, Ægidius *deciſ.* 280. prout in hoc caſu regularitas fuerit iuſtificata.

9 Accedebat etiam, quod narratiua fuerat concepta ſub dictione, *forſan*, quæ cum non præiudicet, non eget iuſtificatione, *leg. certum, ff. de confeſſ.* Felin. *in cap. accedens, el* 1. *numer.* 10. *verſic. melior reſponſio eſt, vt lit. non conteſt,* Natta *conſil.* 245. *incip. in cauſa, qua vertitur, nu.* 3. *lib.* 2. Crauett. *conſ.* 157. *incip. nobilis Bertrandus, numer.* 9.

REVERENDISSIMO P. D. MANZANEDO.

Romana Prætenſæ Deuolutionis.

Lunæ 28. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Dominium rei emphyteoticæ, quomodo probetur, & quomodo probetur etiam fundum eſſe emphyteuticum.

SVMMARIVM.

Dominium rei emphyteoticæ ad effectum caducitatis, & deuolutionis plene probandum eſt, num. 1. *&* 2. *Vbi ſecus ſi agatur ad alium effectum.*
Dominium rei emphyteoticæ probatur per inſtrumentum inueſtituræ, in quo dicitur rem illam eſſe ſub proprietate monaſterij, etiam in præiudicium ſingulorum ſucceſſorum, num. 3.
Emphyteoticam rem eſſe probatur cōfeſſione partis in apocha dicentis ſe vineam tenere in perpetuam emphyteuſim, numero 4.
Emphyteoticum eſſe fundum probatur per inſtrumentum, in quo aſſeritur pro illo ſolui canonem, num. 5.
Producens ſcripturam cenſetur approbare omnia contenta in ipſa ſcriptura, numer. 6.

DECISIO CCXLIX.

DVbitaui, an conſtaret de dominio in caſo, & ad effectum de quo agitur. Et pro parte Monaſterij prætenditur dictum dubium diſputari ad effectum conſequendi

quendi

Digitized by Google

quendi ſtatuas, lapides, & alia excauata ex vinea, ſeu illorum pretium. Ex aduerſo pro parte hæredem deducitur, effectum eſſe pro caducitate intentata per monaſterium in ſuo monitorio, & maxima differentia inter iſtos effectus verſatur, cùm ad effectum caducitatis dominium ſit plenè probandum, *l. officium ff. de rei vend.* Specul. *de locat. §. nunc aliqua, num.* 71. *cum ſeq.* Caputaq. *deciſ.* 280. *par.* 1. & fuit dictum in vna Romana Domus 2. Maij 1588. coram Orano, & in Romana Deuolutionis vineæ 27. Martij 1603. coram R. P. D. meo Decano, & alias ſæpè.

2 Ad alium autem effectum minor probatio ſufficit, vt tenuit Rota in vna Neapolitana Domus 16. Decemb. 1605. coram R. P. D. meo Ortemberg. in Lauden. Deuolutionis 21. Aprilis 1596. coram Reu. Pacen. & in alijs. Vnde Domini conſideratis probationibus dixerunt conſtare de Dominio, attamen ad effectum recognitionis, & moti fuerunt.

3 Primo ex inſtrumento Concordiæ initæ de anno 1437. inter monaſterium, & quondam Sigiſmundum, ſuper iſta vinea, vbi dicitur, illam eſſe ſub proprietate dicti Monaſterij, promittiturque Canonis ſolutio, quæ confeſſio inter emphyteutam, & proprietarium probat directum Dominium Monaſterij etiam in præiuditium ſingulorum ſucceſſorum, vt trad. Ruin. *conſil.* 30. *num.* 13. *lib.* 1. *&* *conſil.* 128. *nu.* 16. *lib.* 2. quem ſecuta fuit Rota *deciſ.* 776. *num.* 1. *par.* 1. *diuerſ.* & fuit dictum in prædicta Neapolitana Domus coram D. meo Ortembergo.

4 Secundò ex apocha D. Simonis facta 10. Februarij 1602. ad fauorem eiuſdem Monaſterij, in qua fatetur tenere eius vineam in emphyteuſim perpetuam, cui aſſertioni ſtatur, quod contractus ſit emphyteoticus, Bald. in addit. ad Specul. *tit. de locat. circa princ.* Silu. *conſ.* 57. *in princ.* Natta *conſ.* 49. *num.* 14. *& numer.* 34. *& conſ.* 114. *num.* 10. *& conſ.* 194. *numer.* 1. Menoch. *conſil.* 372. *num.* 1.

5 Tertiò ex inſtrumento celebrato inter d. D. Simonem, & D. Campritium procuratorem dd. hæredum, in quo aſſeritur vineam eſſe ſub proprietate Monaſterij, cùm reſponſione annua pro canone Scutorum 5. monetæ, cum reſeruatione beneplaciti eiuſdem Monaſterij, quatenus opus fuerit, ex quibus verbis in dicto inſtrumento appoſitis, fundus reputatur emphyteoticus, Rolan. à Valle *conſilio* 2. *numer.* 109. *&* 110. *lib.* 1. Rota *deciſ.* 141. *numer.* 7. *par* 2. & in dicta Romana Domus coram D. meo Ortembergo.

6 Quæ confirmantur ex æſtimatione facta per Valpergam Peritum electum pro parte Campritij, de iſta vinea, tanquam ſub proprietate Monaſterij, ac cum computatione canonis, qui eidem Monaſterio ſoluitur, quæ æſtimatio cum fuerit etiam à Campritio producta, cenſetur ab eodem in omnibus approbata, etiam quo ad enunciatiuè, & incidenter in ea expreſſa, Abb. *conſ.* 52. *num.* 7. *circa med. lib.* 2. Crauet. *conſ.* 77. *num.* 8. Cacheran. *deciſ. Pedem.* 38. *num.* 30. Mohed. *deciſ.* 1. *num.* 1. *de regularib.* Ex quibus ſic fuit reſolutum, &c.

ILLVSTRISS. ET REVEREN. D. CARD. LANCELLOTTO.

Pariſien. Pecuniaria.

Luna 5. *Iulij* 1610.

ARGVMENTVM.

Librorum exhibitionem petere non poteſt, qui intereſſe non habet, & quomodo iſtud intereſſe probetur.

SVMMARIVM.

Actor de equitate Canonica, & iuxta obſeruantiam Rotæ tenetur Reo libros exhibere ad coadiuuandas eius probationes, ſummariè docto de eiuſdem Rei intereſſe, n. 1.

Sententia licet per appellationem ſuſpenſa, habet tamen præſumptionem boni iuris, num. 2.

DECISIO CCL.

1 DVbium erat an eſſet legitimata perſona Syluiæ Bedinæ, vt poſſet cogere Bartholomæos ad exhibendum librum Copia de lettere, in caſu de quo agitur. Et quo ad primam partem de legitimatione perſonæ fuit reſolutum, eſſe legitimatam, reſeruato quod de ſecunda parte ſuper exhibitione particulariter videatur. Cùm enim Syluia non veniat nomine alieno, ſed nomine proprio, tanquam filia, & hæres quondam Pompeij Bedini Ceſſionarij Domini Oricellai, legitimatio eius perſonæ nihil aliud eſt, quam docere de eius intereſſe, ſiue ſit actrix, ſiue ſola rea, ſiue vti tertia venerit aſſiſtendo ad cauſam cum etiam reo, ſaltem ex æquitate Canonica, & iuxta obſeruantiam Rotæ ſit facienda editio maximè ad coadiuuandas eius probationes, de quo tamen intereſſe ad effectum exhibitionis ſatis eſt, quod doceatur ſummariè, & aliqualiter, *l.* 3. *§. ſciendum, ff. ad exhibendum, cap. veniens*, cum ibi notatis, præcipuè per Felin. *num.* 13. *de teſtibus*, Rota *deciſ.* 11. *de iudic. in antiq.* & fuit reſolutum in cauſa Æſina Bonorum 11. Martij 1583. coram Illuſtriſſimo Blanchetto, & in alijs.

2 Ad quem effectum de intereſſe Syluiæ ſaltem apparenter hic conſtat ex apocha ceſſionis Naſi ſocij Oricellai ad fauorem ſui patris facta ex literis ab Oricellaio ſcriptis, & ex ſententia Auditoris Cameræ ad ſui fauorem lata, ex qua declaratur creditrix Dominorum de Oricellais, qui etiam abſoluuntur ab imperitis per Bartholomæos, quæ ſententia licet per appellationem ſit ſuſpenſa, facit tamen præſumptionem boni iuris, *ad l. ſi inſtituta, §. de inofficioſo, ff. de inoffic. teſtam.* Et hæc coadiuuantur ex narratiua Naſi, in ceſſione facta Bedino, in qua mentionem facit de ceſſione facta Bartholomæi, & eorum interceſſione, & ex eo, quod cedula Oricellai ad fauorem Naſi reperitur penes Dominam Syluiam, vrgens præſumptio, quod Bartholomæi, quibus dicta cedula fuerat conſignata, liberauerint Naſum, & propterea apocham penes ſe retinere noluerint, ſed illam conſignauerint creditori, ex quibus negari non poteſt, quin reſultet intereſſe Bedinæ ſufficiens ad iſtum effectum, quod intereſſe Bedinæ, cum Bartholomæi excludere intendant per ceſſionem anteriorem Naſi, ad eorum fauorem factam. Ideò ad probandam retroceſſionem petit Bedina exhibitionem libri, in quo de illa apparere prætendit.

3 Non obſtant multa, quæ deducuntur iuxta non factam formalem recognitionem ceſſionis Naſi ad fauorem Bedini, quia erant deducenda, & conſideranda ad effectum deciſionis negotij principalis, non autem ad effectum, vt Bedina tanquam non habens intereſſe repellatur. Imò ſi probabitur retroceſſio, illa poterit ſuffragare pro oſtendenda veritate ceſſionis Naſi ad fauorem Bedini, & ſic ſcientiam pro illius recognitione.

REVERENDISS. P. D. MANZANEDO.

Romana Pecuniaria de Creſcentiis.

Die 23. *Iulij* 1610.

ARGVMENTVM.

Teſtis inſtrumentarius reprobans inſtrumentum facit illius fidem vacillare, niſi pro inſtrumento concurrant alia adminicula, & an ius alimentorum cedi, & hypothecari poſſit.

SVMMARIVM.

Teſtis vnicus non probat, num. 1. *in fine.*

Teſtis inſtrumentarius reprobans inſtrumentum facit illius fidem vacillare, niſi pro inſtrumento concurrant alia adminicula, num. 2.

Alimentorum ius formale, licet cedi non poſſit, commoditas tamen illorum percipiendorum cedi poteſt, creditoribuſque aſſignari, & hypothecari, num. 3.

DECISIO CCLI.

1 IN vltima deciſione ſcilicet currentis menſis, & anni fuit dictum ſtandum eſſe in deciſis reſpectu duarum deciſionum anteriorum, ex rationibus in illis adductis, & non obſtare quatuor teſtes pro parte Dominorum de Creſcentiis examinatos, & particulariter fuit dictum ſecundum teſtem eſſe varium, & ſibi contrarium, ex eo quod licet iuxta decimum quartum Interrogatorium depoſuiſ-

ſet

ſet in actu ſtipulationis contractus, D. Saluſtiam aſſignaſſe iſta duo millia Scuta annua ex ſuis proprius pecuniis paternis, poſtea verò iuxta decimum ſeptimum Interrogatorium dixiſſe in ipſius inſtrumenti celebratione, Saluſtiam dicta duo millia Scuta aſſignaſſe ejus viro, & filius ex propriis ipſorum redditibus in hæc verba. *Delle proprie loro entrate*, &c. Et cum poſt hæc fuerit repertum in originali depoſitione dicti teſtis ſcriptum eſſe, *Delle proprie ſue entrate*, ita vt ceſſat dicta contrarietas, & variatio huius teſtis, & ipſe tam circa 14. quam ſuper 17. articulum non diuerſum, ſed idem iudicatur depoſuiſſe, cuius rei error ex eo proceſſit, quod dum ſummaria partium Dominis data in dicta poſitione, alterum diceret *Delle proprie loro entrate*, alterum verò *delle proprie ſue entrate*, quod de tempore extendendæ deciſionis per me animaduerſum perij, & habui ſummarium teſtium originale datum per Notarium ipſis creditoribus, in quo expreſſe legitur. *Delle proprie loro entrate*. Vnde illi tanquam à Notario tranſumpto, & parti dato, ſtandum credidi, & iuxta illius tenorem deciſio fuit facta, & extenſa, comperto tamen prædicto errore, & facto verbo in Rota circa illum in vltima Congregatione habita hodie die Veneris 23. huius præſentis menſis, & anni fuit mihi per Dominos, viſa dicta deciſione, ordinatum quod per iſtam declararem cauſam prædicti erroris, prout ſuperius, iam declaratum relinquo, & quod dicerem qualiter DD. per dictum ſecundum teſtem, non ſibi contrarium, ſed conformem in ſua depoſitione, habuerunt, attamen vnicum, quo ad iſtum articulum quod Saluſtia de proprijs ſuis redditibus iſta duo millia Scuta annua aſſignaſſet, vnde tanquam vnicus non probat, ad tex. *in c. licet, c. veniens, c. iuſiurandum, de teſtib.* & vtrobique Doct. & ſic tamen ex iſto capite, quam ex ceteris, quibus prædicta deciſio, & aliæ anteriores nituntur, dixerunt, perſiſtendum eſſe in deciſionibus factis.

2 Sed quia forte pro parte DD. de Creſcentiis poſſet adduci, iſtum ſecundum teſtem eſſe inſtrumentarium, & ſic intrare concluſionem, quod teſtis inſtrumentarius dicens, rem aliter ſe habuiſſe, facit vacillare fidem inſtrumenti, iuxta communem, de qua per Imol. poſt Bart. & Bald. *in leg. 2. §. ſi quis neget, ff. quemadm. teſtamen. aperiantur*, & per Felin. *in cap. cum Ioannes num. 50. de fid. inſtrument.* not. Gabr. plures adducens *de teſtib. concl. 1. num. 62.* Poſſet tamen tali caſu inſtrumentum adiuuari alijs adminiculis, ad not. per Fulgoſ. *conſil. 78. incip. quedam nomine n. 2. verſ. nec mouet*.

3 Qui articulus, ſi ab illo dependerent omnia fundamenta dictarum deciſionum, poſſent particulariter videri: attamen quia licèt ſtante iſto ſecundo teſte inſtrumentario poſſet reuocari in dubium, an iſta aſſignatio fuerit facta de redditibus bonorum D. Saluſtiæ, an vero de redditibus bonorum mariti, & filiorum, ſemper tamen remanet firmum aliud fundamentum capitale deciſionum, nempè quòd quamuis iſta aſſignatio fuerit facta ex bonis Dominæ Saluſtiæ, ſicque de nouo fuiſſent iſta duo millia Scuta annua acquiſita Domini de Creſcentijs, & venirent in generali hypotheca creditorum comprehendente non ſolum præſentia, ſed etiam futura bona, præcipuè quia quamuis ius formale alimentorum cedi non poſſit, commoditas tamen illorum percipiendorum cedi poteſt, & creditoribus aſſignari, vel hypothecari, ita vt quamuis iſta duo millia ſcuta dicantur alimenta ex bonis Saluſtiæ Dominis de Creſcentijs debita, illorum tamen annua commoditas, & perceptio creditoribus obligari potuit, & cadit ſub prædicta generali hypotheca creditorum, ex iuribus, & doctrinis latiſſimè adductis in prima deciſione 18. Iunij 1607. in iſta cauſa facta, quæ huc tranſcribere non libuit, quod fundamentum ſemper remanet firmum, quantumcumque aſſignatio fuerit facta de redditibus ipſius Dominæ Saluſtiæ, quæ omnia, vt prædixi, hic inſerui de ordine Dominorum meorum, &c.

R. P. D. LVGDVNEN.

Feſulana Prioratus.

15. *Nouembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Sententia publicata poſt decem dies à die ſeruati termini dicitur nulla defectu citationis.

SVMMARIVM.

Sententia debet proferri in ſcriptis, & publicari in termino citationis, alias regulariter requiritur noua citatio, vel ex defectu citationis ſententia eſt nulla, n. 1.

Sententia publicata poſt decem dies a die ſeruati termini dicitur nulla defectu citationis, num. 1. & 2.

Sententia lata prout in ſchedula ſuſtinetur. Declara vt n. 2.

DECISIO CCLII.

Qvia Informantes pro RR. Patribus Camaldulenſibus petierunt audiri ſuper nullitate ſententiæ, de qua arte opponente neceſſariò cognoſcendum eſt. Dubitaui, an ſententia Domini Epiſcopi Feſulani eſſet nulla, & Rota affirmatiuè reſoluit dictam ſententiam fuiſſe nullam ex defectu citationis. Conſtat enim ex actu, quod die 13. Nouembris, in qua cadebat citatio ad ſententiam, terminus fuit habitus pro ſeruato, & in actis nihil aliud reperitur illa die adnotatum, ſed 26. demum die eiuſdem menſis Notarius adnotauit, Dominum Epiſcopum pro declaratione termini dictæ diei tertiæ habito pro ſeruato tradidiſſe, & conſignaſſe ſibi Notario ſententiæ ſchedulam in actis reſtringendam tenoris, &c. & ſic ſententia eſt conſignata Notario adnotata in actis, & publicata tribus diebus poſt diem, ſub qua cadebat citatio. De iure autem ſententia debet proferri in ſcriptis, & publicari in termino citationis, aliàs regulariter requiritur noua citatio, vel ex defectu illius ſententia eſt nulla, *leg. 2. & 3. C. de ſent. & interloquut. omn. iudic. c. fin. de re iudicata in 6. Clement. ſepè*, vbi gloſſ. *in verb. in ſcriptis de verb. ſignif.* latè Gabr. alios cumulans *tit. de citat. concl. 1. ampliat. 23. num. 16.* 1

Non obſtat, quod de ſtylo ſuſtineatur ſententia lata, 2 prout in ſchedula, iuxta notata per Bald. *in leg. 1. num. 11. dict. titul. C. de ſentent. ex breui recit.* Franc. *in dict. cap. fin. ſi contra de mom. poſſ. quæſt. 22 num. 1.* Veſtr. *in praxi lib. 7. cap. 1. num. 12. & ſeq.* Nam id procedit, quando conſtat ex actis, ſchedulam fuiſſe ſubſcriptam, & publicatam tempore probanonir, ſiue in die ſub qua cadebat citatio, & in qua terminus fuit habitus pro ſeruato, vel ſaltem quando id poteſt præſumi, quia de contrario non conſtat ex eiſdem actis, vt colligitur ex præcitatis Doctoribus, & tradit ibi in terminis Pariſ. *conſil. 49. num. 91. volum. 3.* fuit dictum in vna Faren. Archidiaconatus die 5. Maij 1561. coram bon. memor. Cardinal. Paleotto, quæ habetur *lib. 3. part. 3. diuerſ. deciſ. 705.* & in Fauentina ſucceſſionis die 22. Nouembris 1591. coram RR. Pacen. Talis autem præſumptio non poteſt fieri in hoc caſu, cum vt dictum eſt, ex actis appareat ſchedulam ſententiæ non fuiſſe conſignatam Notario, neque poſitam in actis, neque recitatam, ſeu publicatam, niſi ſexdecim diebus poſt citationis terminum habitum pro ſeruato.

Accedit ex abundanti, quod neque ſtylus illarum partium probatus eſt habendi terminum pro ſeruato, illumque declarandi per conſignationem ſchedulæ poſt lapſum tot dierum.

R. P. D. LVGDVNEN.

Romana Montis Farneſij.

19. *Nouembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Depoſitarius pecuniarum debitoris ad effectum ſoluendi creditoribus, ſi decoxerit, hæc decoctio cedit periculo creditorum, & non debitoris, ſi creditores ipſi fuerunt negligentes in exigendo debitas pecunias. Et an, & quando debitor ſoluens ante diem, vel in loco non conuento, vel alteri perſonæ, quàm creditori ſit liberatus.

SVMMARIVM.

Pacta, & conuentiones in contractibus ſemper ſeruanda ſunt, n. 1.

Creditor dicitur negligens in exigẽdo debitas pecunias, quando euenientè die ſolutionis protraxit ſolutionem, num. 2.

De-

Digitized by Google

Depoſitarius pecuniarum debitoris ad effectum eas ſoluendi creditoribus ſi decoxerit, hæc decoctio cedit periculo creditorum, & non debitoris ſi creditores ipſi fuerunt negligentes, in exigendo debitas pecunias, num. 2. & ſeqq. omnibus per totam deciſionem.

Debitor ſoluens procuratori legitimo ſui creditoris liberatur, ac ſi ſoluiſſet ipſi debitori, n. 4.

Debitor annuæ præſtationis numquid ſoluere teneatur in principio anni, n. 4.

Denunciare illis, quæ ad ſui fauorem inducta ſunt, quiſque poteſt, num. 5.

Debitor ſoluere poteſt ſuo creditori, etiam ante diem, volente ipſo creditore, num. 5.

Intereſſe proueniens ex poſt facto, & inopinato euentu non cenſetur deductum à Notario in ſtipulatione ad fauorem contrahentium, num. 7.

Mercatoris integræ opinionis expectari non debet infelix decoctionis euentus, num. 7.

Debitor quando dicatur adiectus ſolutioni, n. 8.

Debitor ſoluens in alio loco, quam in eo, in quo ſoluere promiſerat, quando ſit liberatus, n. 8.

DECISIO CCLIII.

1 ROta cenſuit, Sereniſſ. D. Parmæ Ducem fuiſſe liberatum. Agitur enim de bimeſtri Nouembris, & Decembris in anno 1607. quo tempore non dubitabatur D. Ducem feciſſe ſoluere Ceulo Depoſitario Montis ratam pecuniæ inter Montiſtas diſtribuendam, & quamuis Ceulus facultatibus poſtea lapſus quampluribus Montiſtis non ſatisfecerit, tamen iſte caſus ad ipſos ſpectat, non autem ad D. Ducem, quia in pactis in Montis erectione conuentis Depoſitarius debebat ex annuis redditibus Status, & Ducatus Caſtri Roncilionis habere ſcuta annua quinquaginta quatuor millia, atque ex illis ſoluere fructus locorum dicti Montis de bimeſtri in bimeſtre pro rata in fine cuiuslibet ſemeſtris hic Romæ liberè, & omni exceptione remota omnibus, & ſingulis Montiſtis, qui dictos fructus recipere voluiſſent, deinde fuerunt addita hæc verba formalia. Qui vero protraxerint, aut exigere neglexerint de illis eiſdem fructibus maturatis, & non exactis intelligantur ſequi fidem Depoſitarij, non autem D. Ducis. Vnde cùm dies ſolutionis dicti bimeſtris ceſſerit in principio menſis Ianuarij, & Montiſtæ protraxerint exigere ſuos fructus, conſequens eſt ipſos ſequuros fuiſſe fidem Depoſitarij, iuxta conuentionem, quæ ſeruanda eſt, *l. iuris gentium, §. Prætor ait, ff. de pact. l. fin. ff. naut. caup. ſtabul. leg. 1. ff. de conſtit. pecun. l. cum amplius, in fin. de reg. iur.*

2 Quod autem Montiſtæ protraxerint conſtat eo ipſo, quod tempore conuento non exegerunt, Fel. *in c. ſin autem, num. 3. de reſcrip.* poſt Bart. quem allegat *conſilio* 102. *vol.* 1. & ex quo per totos Ianuarij, & Februarij menſes, quibus fides, & Argentaria, ſeu Bancharia Ceuli negotiatio durauit non adhibuerunt aliquas legitimas diligentias pro conſequenda dicta ſolutione, iuxta tex. & ibi notata *in l. ſed & ſi per Prætorem, §. 2. ex quib. cauſ. maior.* Aym. *conſ.* 132. *num.* 4. Socin. *conſ.* 275. *num.* 6. Menoch. *conſil.* 518. *num.* 3. *lib.* 5. Rolan. *conſil.* 12. *num.* 25. *vol.* 4. Augeturque hæc negligentia ex quo quibuſdam ex Montiſtis, qui diligentiores fuerunt, fuit ſatisfactum de fructibus iſtius bimeſtris, ita vt ſi dum rem protrahunt, vel negligunt exactionem, Depoſitarius factus ſit non ſoluendo, ſuæ negligentiæ expenſum id ferre debeant, vt ait eleganter Scæuola in *leg. pupillus, quæ in fraud. cred.* Neque eſt æquum D. Ducem teneri ex quo hodie pecunia, quam ſoluerit, amiſſa ſit, quia non teneretur, nec amiſſa foret, ſi Montiſtæ eam accipere voluiſſent, vt non minus eleganter dixit Marcellus *in l. ſi quis decem. de ſolut.*

3 Non obſtat, quod aſſeritur D. Ducem non fuiſſe liberatum, quia ſolutio facta fuerit alteri perſonæ in opportuno tempore, & loco alieno, *leg. qui Romæ, ff. de verb. oblig. l. ſi ſolutiones, ff. de ſolut. leg. 3. & tot. tit. de eo, quod certo loco.* Nam quo ad oppoſitionem perſonæ illa parum vrget, quia in erectione Mõtis fuerat conuentum, vt mortuo Tiberio Depoſitaria, vt vocant, iſtius Montis pertineret ad eiuſdem Tiberij hæredes, vel ſucceſſores in ratione Bancharia, quæ qualitates cum ambæ duæ concurrerent in Lælio Tiberio filio, ſequitur legitimam ſolutionem illi fieri potuiſſe, & quidem Montiſtæ ab eodem Lælio ſæpius exegerunt fructus ſuos.

Nec facit, quod ſolutio non fuerit facta ipſimet Lælio. 4 Nam ſatis eſt, quod facta fuerit eius legitimo procuratori, qui habebat mandatum ſpeciale ad recipiendum, & quietandum expreſſè in hanc cauſam fructuum Montis, & dictus procurator recepit, & quietauit, *l. vero procuratori, l. qui hominem, §. ſi nullo mandante, ff. de ſolut.* non debet etiam dici anticipatè facta ſolutio, quia in erectione fuerunt promiſſa pro fructibus, & extinctione locorum Montis annua Scuta quinquaginta quatuor millia, & in inſtrumento ſæpè vſurpantur illa verba annuorum Scutorum, annuæ ſolutionis, annuæ ſummæ. Ideòque de iure poterat D. Dux ſoluere initio anni, *l. qui hoc anno*, vbi latè Bart. *& l. eum, qui certarum, ff. de verb. oblig. §. at ſi iſta, inſtit. eod. tit. §. qui hoc anno*, vbi gl. *inſtit. de inutil. ſtipul.* Vnde cum annus inciperet die 5. Septembris, & ſolutio fuerit facta die 12. Nouembris, ſequitur eam non fuiſſe anticipatam, præterea cùm in eadem erectione adeſſet ſpecialis prouiſio circa tempus, quod videlicet fructus ſoluendi eſſent in fine cuiuſlibet bimeſtris; manifeſtum eſt, non poſſe ſubſiſtere, quod ſolutio fieri à D. Duce debuerit in fine tantum cuiuſlibet ſemeſtris. Nam ipſe eſt debitor, & de pecuniis ipſius, videlicet de redditibus Ducatus, & Caſtri Roncilionis expreſſè fructus locorum Montium debent ſolui.

Nec iuuari poſſunt Montiſtæ conuentione inita inter 5 D. Ducem, & Ceulum Depoſitarium, in qua idem Depoſitarius promiſit ſoluere Montiſtis in fine cuiuſlibet bimeſtris, & Dominus Dux promiſit ſoluere depoſitario in fine cuiuſlibet ſemeſtris. Nam illa conuentio facta eſt fauore Ducis, qui hoc non obſtante potuit ſoluere ante diem non ſolutum, quia poteſt quiſque renunciare illis, quæ ad ſuum fauorem ſunt inducta, *cap. ad Apoſtolicam, de regular. l. ſi quis in conſcribendo, C. de pact.* glo. *in c. ſi diligenti. de for. compet.* Verùm etiam, quia volente creditore poteſt ſolui ante diem, *l. ſtipulatio iſta, §. inter certam, & l. continuus, §. cum ita, de verb. oblig. l. quod certa die. de ſolut.*

Accedit, quod iſta conuentio fuit res omnino ſpecialis 6 acta inter Dominum Ducem, & Depoſitarium, poſtquam erectio Montis iam conuenta, & in ſtipulationem deducta fuerant, & loca Montis fuerunt habita relatione ad erectionem, non autem ad iſtam conuentionem, in qua licet Notarius fuerit ſtipulatus pro omnibus habentibus intereſſe, tamen omiſſis aliis reſponſionibus ſufficit dicere Montiſtas non poſſe vti illa conuentione, cum ipſorum nihil interſit, quo tempore Dominus Dux ſoluat Depoſitario. Nam antequam neglexerint, aut protraxerint exigere habent ſemper Dominum Ducem obligatum, ſiue is depoſitario ſoluerit, ſiue non. Ita vt ſi in propoſito Ceulus defeciſſet facultatibus in menſe Decembris damnum pertinuiſſet ad D. Ducem, non autem ad Montiſtas, poſtquam autem Montiſtæ neglexerunt, vel protraxerunt exigere, non ſequuntur amplius fidem Domini Ducis, & per conſequens cum non ſint amplius illius creditores, ad notata per Doct. *in l. 1. ff. ſi cer. pet.* non pertinet ad eos, quomodo ipſe ſoluat depoſitario. Denique intereſſe Montiſtarum in eo conſiſtit, vt fructus ipſis per Depoſitarium ſoluantur in fine cuiuslibet bimeſtris, non autem vt prius, vel poſterius ſoluantur Depoſitario per D. Ducem.

Nec viget replicatio Montiſtarum, quod non conſtet 7 de ipſorum intereſſe ſufficienter, ex quo ſi Dominus Dux non ſoluiſſet ante finem bimeſtris pecuniæ fuiſſent adhuc penes ſuam Sereniſſimam Celſitudinem eo tempore, quo Ceulus defecit, & ex illis potuiſſent exolui fructus decurſi locorum Montis, quia reſpondetur, quod iſtud intereſſe proueniens ex poſt facto, atque ex inopinato euentu, non debet cenſeri deductum à Notario in ſtipulationem ad fauorem Montiſtarum, *l. ſi tibi decem, §. ſi pactus ſim. ff. de pact. l. contractus, de reg. iur.* Card. *in Clem. accedens, n. 13. de præb.* Aret. *in §. alteri. inſtit. de inutilib. ſtipul.* Vltra quod non intereſſet Montiſtarum ſi ſuo tempore exegiſſent, & Dominus Dux, qui ſatisfecerat ſuæ obligationi erga Montiſtas præſtando depoſitarium, qui ſoluit aliquibus, & poterat compelli, vt omnibus ſolueret, non tenebatur, imò non debeat expectare caſum, & aduerſam fortunam Ceuli, qui erat mercator integræ opinionis, *l. ſi à bona fidei poſſeſſore, ff. de rei vendicat. l. inter ſtipulantem, §. ſacram. de verb. oblig.* Vnde cùm ille caſus aduerſus contigerit,

Digitized by Google

gerit, non debet imputari Domino Duci eò prætextu, quod ſoluerit ante tempus, quia cum id fecerit debitore volente, fecit quod ſibi de iure licebat.

8 Supereſt tertia obiectio, quod ſolutio facta ſit in nundinis Placentiæ, cùm tamen Romæ eſſet facienda, verum illa facile tollitur, quia ſiue Ceulus fuerit creditor, iuxta conuentiones inter Dominum Ducem, & ipſum initas, ſiue fuit adiectus ſolutioni, ex quo vigore erectionis pecuniæ erant illi conſignandæ, *l. Iulianus, §. qui fundum, de verb. oblig.* Bal. *conſ.* 396. *lib.* 3. Ruin. *conſ.* 209. *numer.* 8. *volum.* 1. Rota Genu. *deciſ.* 54. *numer.* 4. & intererat Montiſtarum, vt penes eum pecuniæ remanerent, ad effectum, vt ex illis ſuos fructus in eius banco conſequerentur, Pariſ. *qui de communi teſtatur conſ.* 107. *num.* 32. *lib.* 3. vtroque caſu facta illi ſolutione, & in alio loco contigit Domini Ducis liberatio, *l.* 3. *§. idem Iulianus*, ibique not. gl. & Doct. *in l. is qui certo, de eo quod certo loco*, Creſcent. *deciſ.* 2. *de ſolut.* latè Straech. *de adiecto, par.* 2. *numer.* 61. *& ſequ.* tradit *in d. §. idem Iulianus* optimam rationem Bar. quod videlicet, quæ conſiſtunt in dando, non variãtur varietate loci eſſentialiter, & vbicũq; debitum ſoluitur, adfert recipienti vtilitatem, & licet peti poſſet intereſſe ratione tranſmiſſionis pecuniarum, vt electionis loci, quando ſolutio facta fuit adiecto, tamen id nihil eſt in hoc caſu, quia Montiſtarum nihil intereſt quo loco fieret ſolutio, ipſi enim aliud deſiderare non poſſunt, niſi quod fructus locorum Montis ſibi ſoluantur Romæ per Depoſitarium in fine cuiuſlibet bimeſtris. Id autem ſequuntur dum habent bancum Romæ apertum, & Depoſitarium ſoluentem, & qui executiuè compelli poteſt, vt ſoluat, & hoc ſtante non ſpectat ad eos quid inter ipſum D. Ducem, & Depoſitarium geratur, vel quo in loco fiat ſolutio, & lex vult quidem creditorem curioſum, *l. 3. §. ſed ſi ſic in fin. ff. de in rẽ verſo*, ſed illis dũtaxat, quæ ſua intereſſunt, *l. vltima in fine, de inſtit.* vltra quod ſatis cenſeri debet ſolutum mercatori in Vrbe, quando ipſo volente ſoluitur Placentiæ, quandoquidem mercatori facile eſt accipere in Vrbe mutuas pecunias reſtituendas Placentiæ, & è contra facile eſt etiam tranſportare à Placentia pecunias in Vrbem per literas Cambij. Ex quibus omnib. fuit reſolutum Sereniſſ. D. Ducem fuiſſe liberatum.

R. P. D. ATTREBATEN.

Signina Pœnarum.

Veneris 19. *Nouembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Teſtes ſuper immemorabili præſcriptione deponentes, cuius ætatis eſſe, & quomodo deponere debeant, vt probent.

SVMMARIVM.

Præſcriptio immemorabilis non probatur per teſtes, qui non ſint annorum 54. n. 1.

Teſtes probantes immemorabilem præſcriptionem, debent deponere de viſu per annos 40. n. 1. & 2.

Immemorabilis præſcriptio non dicitur eſſe, vbi conſtat de aliquibus actibus contrarijs, n. 3.

Regalia non præſcribuntur, niſi immemorabili præſcriptione, num. 4.

DECISIO CCLIV.

1 IN hac cauſa 28. Nouembris anno 1608. firmatum fuit, Illuſtriſſimum, & Excellentiſſimum D. Ducem Sfortiam habere fundatam intentionem in emolumentis pœnarum criminalium Ciuitatis Signinæ de iure communi. Poſtea 20. Nouem. 1609. firmatum fuit ſimiliter Communitatem quoque habere fundatam intentionem in immemorabili reſeruatis tamen exceptionibus, tam contra teſtes, quàm alias probationes. Vnde propoſui dubium, an exceptiones D. Ducis contra intentionem Communitatis releuēt, & deciſum fuit releuare. Nam ex quatuor teſtibus ſecundus ãnnorum ſeptuaginta quinque fatetur ſe diuerſis vicibus fuiſſe abſentem à Ciuitate Signina per ſpatium viginti quinque ãnnorum circiter, vt in Sũmario Ducis *n.* 8. Ideòque non poteſt deponere de viſu per 40. annos contin-nuos, quia demptis 25. annis remanent tantum 50. Ad probandum vero immemorabilem requiritur ætas annorum 54. videlicet anni 40. de viſu vltra annos 14. pubertatis, vt in deciſione vltimo loco in hac cauſa facta, & in Comen. Decimarum 8. Martij 1604. coram me, & plures cumulat Gabr. *de præſcript. concluſ.* 1. *num.* 83.

Quartus teſtis in ordine annorum 60. dicit ſe oriundum 2
quidem ex Ciuitate Signina, ſed natum eſſe Romæ, & in Ciuitate Signina ab annis 18. citra habitaſſe cum familia, ita vt non poſſit deponere de viſu per 40. annos. Quintus ætatis annorum 57. deponit ſe commoratum eſſe in Ciuitate Signina vſque ad ætatem annorum 16. vel 17. & poſtea ſtuduiſſe Romæ, & poſt doctoratum in diuerſis locis egiſſe Gubernatorem, & interpolate, quandoque vno menſe, quandoq; duob. in anno in Ciuitate Signina verſatum fuiſſe, vnde colligitur, quod nullo pacto poſſit probare de viſu per 40. annos.

Ita vt remaneat ſolus tertius teſtis ætatis 67. annorum, 3
qui non fuit abſens per longum tempus, ſed aliquando per menſem. Item omnes illi teſtes conuincuntur de mendacio, dum dicunt, ſe nunquam vidiſſe contrarium, cùm tamen ex plurib. actibus conſtet de contrario per proclamata, & ſententias Gubernatorum, dantur etiam multæ gratiæ factæ à diuerſis, condemnatis ad pœnas, ſimiliter oſtenduntur exactiones huiuſmodi pœnarum à Camerarii, ſiue Fiſcalibus nomine Ducum, & alij ſimiles actus, ex quibus Duces, conſtituti fuerint in quaſi poſſeſſione exigendi pœnas, & excluditur immemorialis, qua non poteſt dici memoriam non eſſe in contrarium, ex quo de contrario conſtat. Ioan. Andr. *in cap.* 1. *in fine de præſcript. in* 6. Alexand. *conſil.* 21. *num.* 38. Gamb. *de offic. legat. libr.* 3. *num.* 317. Put. *deciſ.* 436. *libr.* 2. fuit dictum in Alexandrina Sancti Stephani 22. Iunij 1598. coram R. P. D. meo Decano, & in Aquinaten. beneficij 29. Aprilis 1602. coram R. P. D. Ludouiſio, & alias ſæpius.

Sublata verò immemorabili per exceptiones contra 4
dicta teſtium, non eſt agendum de adminiculis, cùm ad præſcribendum Regalia requiratur immemorabilis, vt fuit dictum in prædicta vltima deciſione in hac cauſa facta. Neque putarunt Domini operæ pretium diſcutere exceptiones contra perſonas teſtium, qui omnes ſunt de vniuerſitate, neque contra ſcripturas, &c. Et ita fuit reſolutum in fauorem D. Ducis, ad ipſum ſcilicet ſpectare pœnas Ciuitis Signinæ.

REVERENDISS. P. D. CAVALERIO.

Leodien. Fideicommiſſi.

Veneris 19. *Nouembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Prolis, ſeu deſcendentium appellatione veniunt etiam fœminæ; niſi extet ſtatutum, ſeu conſuetudo excludens fœminas propter maſculos, & quo modo talis conſuetudo probetur.

SVMMARIVM.

Prolis appellatione veniunt tam maſculi, quàm fœminæ, numero 1.

Deſcendentium appellatione veniunt tam maſculi, quam fœminæ, num. 1.

Fœminæ non comprehenduntur, nec veniunt appellatione prolis, vel deſcendentium, nec ſub quibuſcunque verbis aptis fœminas comprehendere, quando extat Statutum excludens fœminas propter maſculos, num. 3.

Fides non facit fidem, num. 3. in fine, num. 4.

Conſuetudo fortiter probanda eſt per frequentiam actuum, per temporis diuturnitatem publicè præſentibus, & ſcientibus multis, infinitis perſonis ex quibus dici poſſit tacitum populi conſenſum interueniſſe, num. 4.

Leges & conſuetudines non trahuntur ad præterita, ſed tantummodo reſpiciunt futura, num. 5.

DECISIO CCLV.

1 DOmini dixerunt, illos ab Halmal non eſſe excluſos à fideicommiſſo de quo agitur, licèt enim ipſi deſcendant à fœminis, tamen in teſtamento Pauli, & Mariæ, proprijs filijs primo loco inſtitutis, repetitur hæres inſtituta proles cuius appellatione veniunt omnes inſtituti, tam maſculi, quàm fœminæ, Dec. *conſil.495. num.6.* vbi allegat Bald. *in cap.1. de ſucceſſ. fratr. vel de gradibus ſuccedendi in feud.* & dicit, quod proles dicitur omnis deſcendens in infinitum, ſub nomine autem deſcendentium veniunt tam maſculi, quàm fœminæ, Alex. *conſil.160. in princ. lib.2.* facit text. *in l.vlt. iuncta auth. ſequenti, C. de ſuis, & leg. hæred.* adducit ibi etiam Alexaader rationem, quia cùm prædicta vocabula naturalia ſint, ita in fœminis, ſicut in maſculis debent verificari, *argum. l. maximum vitium, C. de lib. præterit.*

2 Et tantò magis videbatur teſtatores voluiſſe includere etiam fœminas ponderando nonnullas clauſulas eiuſdem teſtamenti, præcipuè in *verſiculo Item vlterius ipſorum amborum voluntas, &c.* vbi teſtatores faciunt prohibitionem æqualiter ipſorum poſteris hæredibus, ſiue foret filius, ſiue filia, & paulò inferiùs, ſiue foret vir, ſiue mulier. Et in *verſic. inſuper prædicti teſtatores, &c.* adeſt prohibitio, ne perpetuis futuris temporibus aliquis vir, aut mulier ipſorum pro lib. matrimonio iuncti domum de Vvez, cum ſuis pertinentijs, iuxta ius municipale Leodien. corpore ſuo lucrentur, ex quibus prohibitionibus colligitur non ſolum maſculos, ſed etiam fœminas fuiſſe vocatos.

3 Nec dicebant obſtare allegatum ſtatutum, ſeu conſuetudinem excluſiuam fœminarum, quo caſu fœminæ non comprehenduntur etiam ſub verbis aptis eas comprehendere, Bart. *in l. vt iuriſiurandi, §. ſi liberi num.5. verſic. niſi in ciuitate, & verſ. item prædicta vera, ff. de oper. liber.* ob eam rationem, quia teſtator præſumitur voluiſſe ſe conformare cum diſpoſitione ſtatuti, Brun. *in tract. de ſtat. exclud. fœmin. art.8. num.105. & 106. per totum,* & præcipuè *in verſ. prædicta opinio procedit.* Quia reſpondebatur tale ſtatutum, ſeu conſuetudinem non probari, nam ad eam probandam dabatur quædam fides, ſeu atteſtatio Scabinorum oppidi Iuppilienſis iuſdicentium ad Pontem amari cordis, quæ nihil viſa fuit probare, tanquam ſimplex fides ſubſcripta, Decian. *conſil.51. num.96. & ſeq. volum.2.* & erat extracta lite pendente, & parte non citata. Et cùm dicta atteſtatio ſit dubia, de lege, ſeu conſuetudine non poteſt in ea fieri fundamentum, *cap. in præſentia, verſ. præterea,* cum ibi not. *de probat.*

4 Sed in omnem euentum, quod adeſſet conſuetudo, eſſet alio modo probanda, quam per ſimplicem fidem, & atteſtationem, nam formiter probanda eſſet actualis frequentia, temporis diuturnitas, & tales actus vſitatos fuiſſe publicè præſentibus, & ſcientibus multis, & infinitis perſonis, adeò quod poſſit comprehendi interueniſſe tacitum conſenſum maioris partis populi, Azon. *in Summ. C. quæ ſit long. conſuet.* Cyn. *in l.2. C. eodem tit. verſ. ſed quæro,* qui deponunt teſtes, cum alijs adductis per Alex. *conſil.131. num.9. lib.2.*

5 Præterea neque probatum fuit tale ſtatutum, aut conſuetudinem viguiſſe de tempore conditi teſtamenti, & tamen hoc debebat probari ad interpretandam mentem teſtatorum, vt dicit Brun. in loco præallegato, leges enim, & conſuetudines non retrotrahuntur ad præterita, ſed tantummodò reſpiciunt futura, *cap.2. de conſtitut. l. leges la 2. C. de leg.* Felin. *in cap. vltim. num.1. & 3. de conſtitut.* Calcan. *conſ.1. num.13. & ſeq.* Et per huiuſmodi reſponſiones tollebantur etiam dicta teſtium, quæ dabantur ad probandam hanc conſuetudinem, quia non deponunt de omnibus requiſitis neceſſarijs ad probandam conſuetudinem, & quod vigeret de tempore conditi teſtamenti.

6 Tandem ad allegatum fauorem agnationis reſpondebatur, non poſſe in hoc caſu conſiderari cum appareret de clara voluntate teſtatorum contraria, qui voluerunt includere fœminas: nam vltra quod vocauerunt prolem, ſub qua etiam fœminæ, vt dictum eſt, comprehenduntur, Domini ponderabant verba teſtamenti in ea parte, in qua teſtatores prohibuerunt maritos mulierum aliquid lucrari in earum domo, ex qua diſpoſitione neceſſario arguebatur, teſtatores vocauiſſe etiam mulieres, & conſequenter illos ab Halmal à fœminis deſcendentes non eſſe excluſos à fideicommiſſo.

R. P. D. PIROVANO.

Aquilana Nullitatis erectionis.

Lunæ 20. Decembris 1610.

ARGVMENTVM.

Oblationes, & alij Prouentus exiſtentes intra Parochiam, ſpectant ad Eccleſiam Parochialem.

SVMMARIVM.

Oblationes ſunt de iure parochiali, num.1.
Parochialis Eccleſia habet intentionem fundatam ſuper omnibus prouentibus Parochialibus, num.1.

DECISIO CCLVI.

CVm Dominis placuiſſet die 24. Maij 1610. capere re- 1
ſolutionem erectionem Eccleſiæ ſub inuocatione Beatæ Mariæ ad Præſepe intra fines Eccleſiæ antiquæ, & Baptiſmalis loci de Paganica, ac diſmembrationem partis curæ animarum eiuſdem eſſe nullam, ſuborta eſt exindè alia, non leuis dubitatio, ad quem ſpectarent, Eccleſia erecta, & oblationes illius, omiſſa diſputatione de Eccleſia dubium propoſui ſtrictè ad oblationes. Et dictum fuit illas ſpectare ad Eccleſiam Parochialem loci prædicti de Paganica, quia oblationes ſunt de iure Parochiali, *cap. quia Sacerdotes, & c. Sanctorum 10. qu.1.* & Eccleſia Parochialis fundat intentum ſuum de iure communi ſuper omnibus prouenientibus intra Parochiam, *cap. paſtoralis de his, quæ fiunt à Prælat. & cap. ad audientiam, il 1. de Eccleſ. ædific.* Abb. Barb. & Imol. *in d. cap. paſtoralis,* idem Abb. *in cap. dilectus num.4. verſ. dubitatur de offic. ordin.* & ibidem Felin. *num.5.* Innocent. Hoſtien. Anton. de Butrio, & Abb. *in rub. de Paroch.* Ferret. *conſ.143. num.4.* Capell. Tholoſ. *quæſt.583.* Calder. *conſ.5. de relig. domibus,* & quamuis Marian. Socin. *in ſuo tract. de oblat. lib.18.* Viſus ſit diſtinguere ſex caſus, & dubitare primò, an oblationes ſpectarent ad Dominos, qui fabricauerunt Eccleſiam, ſecundò, an ad locum ipſum. Tertiò, an ad Eccleſiam illius nominis. Quartò, an ad Eccleſiam Cathedralem. Quintò, an ad Epiſcopum. Sextò, an ad Eccleſiam Parochialem, tamen omnibus conſideratis concluſit ſpectare ad Parochialem, & Communis opinio Scribentium affirmauit, cùm qua Rota tranſijt ſolo Capitulo de Paganica Informante.

R. P. D. LVGDVNEN.

Pampilonen. Beneficij.

24. *Nouembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Quod beneficium ſit ſimplex, Beneficij poſſeſſio; quod reſignans habeat aliundè vnde viuere poſſit, valor Beneficij, Clericatus, & idoneitas Impetrantis beneficium: Hæc inquam omnia per teſtes probari poſſunt, & quomodo.

SVMMARIVM.

Beneficia præſumuntur potius ſimplicia, quam curata, numer.1.
Beneficij poſſeſſio quomodo probetur per teſtes, num.2.
Conſuetudo Regionum attendenda eſt ad effectum probationis quod reſignanti ſuperſit, vnde commodè viuere poſſit, num.3.
Valor beneficij per non exceſſum probatur per publicam vocem, & famam, n.4.
Valor beneficij per non exceſſum quomodo probetur per teſtes, num.5.
Clericatus ad effectum iuſtificationis gratiæ probatur minus ſemiplena probatione, n.6.
Idoneitas ſupplicantis probari poteſt per teſtes, n.7.

DI-

DECISIO CCLVII.

1 PRo Informante videlicet gratiam Domini Leandri eſſe iuſtificatam, quod enim beneficium ſit ſimplex, deponunt tres teſtes ſuper tertio articulo, & concurrit confeſſio Domini Petri aduerſarij in reſponſione, quam dedit ſuper quarto articulo, vltra quod beneficia præſumuntur ſimplicia, ideóque iſta expreſſio non indiget iuſtificatione, Ægid. *decis.* 675.

2 Probant etiam poſſeſſionem Martini reſignantis idem teſtes, quia ſuper ſecundo articulo dicunt cognouiſſe Dominum Martinum, qui fuit beneficiatus Parochialis Eccleſiæ Villedeſos, & ſe ſcire, ac vidiſſe per ſpacium plus triginta annorum ipſum poſſediſſe dictum ſuum beneficium pacificè & quiete percipiendo fructus abſque contradictione, & inſeruiendo dictæ Eccleſiæ, atque exercendo actus, diligentias, & obligationes, quas habent beneficiati dictæ Eccleſiæ. Hæc enim eſt pleniſſima, & concludens probatio, *l. Titia, ff. de ſolution. l.* 2. vbi Bart. *ff. de acquir. poſſ.* Cæſ. de Graſſ. *decis.* 14. *de teſtibus*.

3 Quod dicto Martino reſignanti ſupereſt, vnde poſſet commodè viuere, dicunt iidem teſtes, ſuper quarto affirmantes ſe ſcire, quod habebat domos, atque pecunias, credita, frumentum, equos, & alias res mobiles valoris plus mille Ducatorum, ex quibus annuum redditum quinquaginta Ducatorum ſibi poterat conſtituere, atque ex illo honeſtè viuere, iuxta iſtorum teſtium dicta, qui ſuper hoc articulo, & ſuper omnibus de publica voce, & fama deponunt, cenſeri deberet iſte redditus annuus ſufficiens, cùm in hac materia deferatur moribus Regionum, vt per Rebuf. *de Congrua, num.* 76. atque etiam admittatur in Bulla Sanctæ mem. Pij V. ſuper Congrua Vicarij.

4 Valor quo ad non exceſſum narratus eſt ex eorundem teſtium depoſitione iuſtificatus, dum ſuper ſecundo dicunt ſe ſcire, ac per experientiam vidiſſe fructus dicti beneficij non excedere valorem viginti quatuor Ducatorum de Camera, & hoc eſſe verum, publicum, manifeſtum, & notorium, & licet in valore per non exceſſum expreſſè ſufficiat probatio de publica voce, & fama, Ægid. *decis.* 682. Verall. *decis.* 277. *numer.* 3. *par.* 1. *fuit dictum in Elnen. Beneficij Sancti Saluatoris* 13. *Nouemb.* 1602. *coram R. P. D. meo Decano*.

5 Nihilominus teſtes vlterius progrediuntur dicentes ex eadem publica voce, & fama, & ex ipſorum ſcientia, & viſu, quod abſentes nihil percipiunt, atque hoc ipſum reſpondit quoque ipſemet Petrus in prædicta ſua reſponſione ſuper quarto articulo, fructus verò ad effectum regulæ de valore non conſiderantur, niſi qui etiam importati, & in abſentia percipiuntur, & quotidianarum diſtributionum non habetur ratio, Oldrad. *conſ.* 113. Mohed. *decis.* 16. *de prebend.* Put. *decis.* 464. *ſub num.* 2. Achill. *ſuper regul. de valore, decis.* 5.

6 Clericatus Leandri Reſignatarij probatur per teſtes de viſu, licet quo ad hanc qualitatem ſufficeret minus plena probatio, Verall. *decis.* 277. *n.* 6. *& ſequen. par.* 1. Guidop. *decis.* 233. Rota *in antiq. decis.* 14. *de probat.*

7 Denique vitæ, morumque honeſtas, & ſufficientia ſiue idoneitas Leandri tam ex teſtibus, quàm ex examine probata eſt. Itaque fuit concluſum, gratiam eſſe iuſtificatam.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Meſſanen. Iuriſdictionis.

24. *Nouembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Eccleſia quando dicatur Parochialis, quando præſumatur Parochialis, & quomodo probetur Eccleſiam eſſe parochialem.

SVMMARIVM.

Teſtium ratio potius quàm dictum attendi debet, num. 1.

Parochialis Eccleſiæ poſſeſſio probatur ex eo, quod Sacerdos tempore Paſchatis Reſurrectionis diſtribuit ſigna, & bollettinos eorum, qui ſe communicarunt, num. 1.

Ex onerum ſolutione probatur pertinentia, num. 2.

Sacerdos quod ſit parochus Eccleſiæ, cui inſeruit, probatur ex eo, quod in aliis Eccleſiis non adeſt Parochus, num. 3.

Epiſcopus non poteſt habere curam particularem vnius Parochiæ, cum illa ſit incompatibilis cum Epiſcopatu, numero 4.

Eccleſia non præſumitur Parochialis, & qui eam parochialem dicit, probare debet, num. 5.

Eccleſia Parochialis non dicitur, quæ non habet diſtinctionem limitum, domorum, & perſonarum, n. 6.

Eccleſia Parochialis dicitur Eccleſia matrix, etiamſi aliæ Eccleſiæ habeant curam certarum perſonarum, n. 7. *& n.* 8. *Vbi de eadem materia.*

DECISIO CCLVIII.

CVm præſuppoſito, quod Eccleſia Sanctæ Mariæ Archipresbyteralis nuncupatæ ſit Parochialis, & quod Archipresbyter ſit dictæ Eccleſiæ verus, & perpetuus Parochus, Domini ſteterunt in deciſis, die 1. Martij proximè præteriti ex rationib. tunc deductis. Quantum enim ad primum caput ſententiæ, claræ ſunt depoſitiones plurium teſtium, qui dicunt Archipresbyterum eſſe ſolum Parochum in toto Caſtro, & diſtrictu Caſtri Regalis. Nec ſubſiſtit, quod rationes, quas ipſi reddunt, concludant circa iuriſdictionem, non autem circa curam, ideòque intret regula, quod in teſtib. ratio potius, quàm dictum attendi debet, vt per Aym. poſt Bald. & alios *conſil.* 36. *num.* 54. *in fin.* Nam inter alia deducta in deciſione reaſſumebant Domini præcipuè illud factum, quod ſpecificè teſtes ſignificant, videlicet Dominum Archipresbyterum quotannis diſtribuiſſe ſigna, ſeu vt ipſi dicunt bollettinos tempore Paſchatis Reſurrectionis, pro recognitione eorum, qui præceptum Eccleſiæ adimpleuiſſent, quæ res propriè ſpectant ad Parochum, *in c. omnes vtriuſque ſexus*, & ibi notatur *de pœnit. & remiſſion.* 1

Præterea depoſitiones teſtium coadiuuantur multis adminiculis alias conſideratis, quib. nunc additur, quod Archipresbyter ſoluit Cathedraticum pro omnibus Eccleſiis tam intra, quam extra Caſtrum Regale exiſtentib. ad curam ſpectantibus, inter quas connumerantur Eccleſiæ, de quibus agitur, & non eſt dubium, quia ex onerum ſolutione probatur pertinentia, vt fuit dictum in Vlixbonen. Iuris Conferendi 2. Decembris 1605. coram bo. mem. Litta per tex. *in clement.* 1. *de iur. patr. & cap.* 1. *de Eccleſ. ædific.* Abb. *in c. eam te, n.* 13. Butr. *n.* 14. *de æta. & qual.* 2

Poſtremò cùm cura non poſſit eſſe penes presbyteros iſtarum Eccleſiarum, quia in qualibet Eccleſia ſunt plures, & amouibiles, & ſine titulo, & pro libito diſcedunt ab Eccleſiis, & deſerunt curam, quam non proprio nomine, ſed alieno exercent, conſequens eſt, vt ſit penes iſtum Archipresbyterum, qui de iure ſuo dat multas probationes. Hæc enim cura neceſſe eſt, quod penes aliquem reſideat, & in hoc caſu non reperitur alius, qui poſſit illam vindicare, & in ſimili etiam fuit conſideratum coram bo. mem. Card. Seraphino 14. Decemb. 1598. in Pampilonen. de Stella. 3

Nec obſtat, quòd ex *conſ. Oldra.* 67. dicitur iſtam curam eſſe poſſe penes Epiſcopum, qui habet curam totius diœceſis. Nam Epiſcopus non poteſt habere curam particularem vnius Parochiæ, cùm illa ſit incompatibilis cum Epiſcopatu, vt dixit Rota in prædicta Pampilonen. in qua fuit allegata alia deciſio in cauſa Pampilonen. de Gongora coram bo. mem. Cardin. Pamphilio, & prius etiam fuerat dictum coram Robuſterio in Toletana iuris nominandi 28. Ianu. 1583. quæ eſt deciſio 309. par. 2. diuerſ. vbi in ſpecie prædictum conſilium Oldr. reprobatur. 4

Secundum autem caput ſententiæ, quod Eccleſiæ Sancti Saluatoris, Sancti Nicolai, & Sanctæ Mariæ non ſint Parochiales, remanet iuſtificatum, ex quo Parochialitas cùm de iure non præſumatur, probanda eſt, vt per Bellam. *decis.* 676. *per tot.* Hic autem ad perfectionem talis probationis deficiunt duo requiſita, videlicet quod iſtæ Eccleſiæ habeant Parochum, qui ſingulariter, & ſuo nomine curam in illis exerceat ex iuribus in prima deciſione allegatis. 5

Inſuper nec propriè eſt in dictis Eccleſiis certus populus. Nam diſtinctio limitum non habetur, & hæc, vel illa domus non eſt huic, vel illæ Eccleſiæ ſemper attributa, ſed dumtaxat ſingulis Eccleſiis certus non domorum, aut familiarum, ſed perſonarum numerus aſſignatur, 6

nec

nec perſonæ ſunt ſemper eædem, ſed ſæpè, & pro libito immutantur. Signum manifeſtum, quod iſtæ ſunt Cappellæ extructæ pro ſuccurſu, & auxilio matris Eccleſiæ, atque vt magis commodè, & minori turbæ fidelibus Sacramenta poſſint miniſtrare, Lap. *allegat.* 6. Abb. & Butr. *vbi ſupra*, Rebuff. *de decim. quæſt.* 6. *num.* 11.

7 Quamdiu igitur dictæ Cappellæ, ſeu Eccleſiæ non probant Parochialitatem cum ſuis requiſitis cura totius plebanatus cenſetur exiſtere penes Eccleſiam matricem, quæ eſt vera Parochia, etiamſi prædictæ Eccleſiæ auxiliatrices habeant curam certarum perſonarum, Abb. *conſil.* 58. *par.* 1. *colum. fin. verſ. Secundo poſſunt intelligi per tex.* & gloſ. *in c. ex transmiſſa, de præſumption.*

8 Non obſtat, quod iſtæ Eccleſiæ in quadam concordia de Anno 1371. dicātur parochiales. Nam id intelligendum eſt ratione fori pœnitentialis, & Sacramentorum, quæ in illis adminiſtrantur. Cùm enim deficiant alia requiſita parochialitatis, declaratio illius enunciatiuæ aliunde petenda eſt, & habetur in viſitatione facta de anno 1601. vbi dictæ Eccleſiæ dicuntur Sacramentales, & Eccleſia Archipresbyteralis dicitur Eccleſia Parochialis matrix. Item Reuerendiſſimus Archiepiſcopus Meſſanen. erexerat ante biennium prædictas Eccleſias in parochiales, quam erectione non fuiſſe validam conſulenti Archipresbytero Sacra Congregatio Illuſtriſſimorum Sacri Concilij Tridentini Interpretum reſpondet, quod eſt argumentum manifeſtum, illas nec eſſe, nec haberi pro verè Parochialibus, & quidem in dicta concordia enumerantur plures præminentiæ Eccleſiæ Archipresbyteralis, inter quas animaduerſione dignum eſt, quod in feſtiuitatibus Sanctiſſimi Corporis Chriſti, & Aſſumptionis Beatæ Virginis Mariæ cautum eſt expreſſè, ne in dictis Eccleſiis veſperæ poſſint celebrari, ſed quod omnes illarum Eccleſiarum Clerici conuenire debeant ad Eccleſiam Archipresbyteralem. Si enim illæ Eccleſiæ eſſent veræ Parochiales fuiſſet omnino inconueniens, quod Rector, & alij Clerici, qui plures in qualibet dictarum Eccleſiarum exiſtunt desererent ſuum populum, illumque celebratione diuinorum officiorum priuarent in feſtiuitatibus adeo ſolennibus.

9 Quantum ad tertium caput ſententiæ, nihil eſt addendum deciſioni ſententiæ. Sententia enim diſpoſuit presbyteros eſſe approbandos, & eligendos ab Archiepiſcopo Meſſanen. Ordinario, nec quo ad hoc facit de Archipresbytero, aut de illius conſenſu aliquam mentionem, & quatenus diſponit per dictos presbyteros ſic electos, & approbatos adminiſtrari poſſe Sacramenta in dictis Eccleſiis pro adiumento Archipresbyteri penes quem omnimoda cura reſideat, remanet ſatis iuſtificata ex ſupradictis.

ILLVSTRISS. ET REVEREN. D. CARD. LANCELLOTTO.

Pariſien. Pecuniaria.

Veneris 26. Nouembris 1610.

ARGVMENTVM.

De mercatore, quòd non teneatur exhibere librum, in quo literæ miſſiuæ copiantur, niſi probata exiſtentia tempore motæ litis plenè, & concludenter, non autem præſumptiuè. Et de teſtibus nulliter examinatis abſque citatione ad videndum eos iurare.

SVMMARIVM.

Mercator non tenetur exhibere librum vulgo dictum Copia di lettere, niſi allius probata exiſtentia penes ipſum plenè, & concludenter, non autem per præſumptiones, num. 1.

Teſtes examinati parte non citata dicuntur nulliter examinati, num. 2.

Citatio facta pro qualibet die ad videndum examinari teſtes vti nimis vaga, non valet, n. 3. *Vbi etiam an ſaltem ſuſtineatur pro prima, ſecunda, vel tertia die.*

Citatio ad videndum committi Notario iuramenta teſtium, non valet, niſi etiam dicatur ad videndum iurare teſtes, num. 4. *& num.* 5.

Stylus contra ius, & reſpiciens deciſoria formiter probandus eſt, & non per ſimplicem fidem, num. 5.

Libros alteri exhibere quis non tenetur, niſi probata exiſtentia penes eum plenè, & concludenter, ac etiam de tempore motæ litis, n. 6. *vbi etiam quod iſto caſu non præſumitur de præterito in præſens.*

Liber mercatorum, in quo literæ copiantur non deſeruit, niſi per annum, & pro memoria, & commoditate inuenis, qui literis reſpondet, num. 7.

Iudex, qui in cauſa ſententiam tulit, non eſt idoneus teſtis deponendo ad comprobationem ſuæ ſententiæ, n. 8.

DECISIO CCLIX.

1 FVit reſolutum, non teneri ad exhibendum librum Copia di letere, de quo agitur, cùm non probatur exiſtentia huius libri penes ipſos, quæ eſſet ad hunc effectum plenè, & concludenter probanda, non autem per præſumptiones, *l.* 3. *in princ.* & ibi gloſ. *in §. ſciendum, in verſ. Summatim, ff. ad exhiben.* & fuit reſolutum in cauſa Æſina bonorum 12. Martij 1583. coram Illuſtriſſ. Cardinale Blanchetto, & in cauſa Romana Redditionis Computorum 22. Martij 1602. coram R. P. D. meo Coccino, & in cauſa Marſicana Theſaurariæ 15. Decemb. 1604. coram R. P. D. meo Ludouiſio, & in cauſa Romana Gemmæ 27. Septembris 1609. coram R. P. D. meo Decano, & in aliis pluribus.

2 Nec illam probant tres teſtes. Nam omiſſis exceptionibus, quæ contra perſonas illorum opponuntur quod alter ſit Auunculus Syluiæ, alter ſeruitor, & alias iudicauerit in cauſa, nihil faciunt, cùm fuerint nulliter examinati abſq; citatione ad videndum iurare, quę eſt omnino neceſſaria, *l. ſi quando, Cod. de teſt. cum cap.* 2. & ibi Abb. & alij *eod tit.*

3 Neque obſtat citatio, quæ allegatur, quia cùm fuerit facta pro qualibet die vti nimis vaga, & ſpeciem ſeruitutis inducens, fuit nulla, Put. *deciſ.* 258. *n.* 5. *lib.* 1. *& deciſ.* 152. *lib.* 2. Mohed. *deciſ.* 4. *nu.* 3. *de teſtib.* & fuit dictum in cauſa Aſten. Paſcui 24. Nouembris 1606. coram me, & in aliis. Et quatenus vellemus illam ſuſtinere pro prima, ſecunda, vel ad ſummum pro tertia die adhuc nihil releuaret; quia citatio fuit facta pro die 4. Nouembris, & teſtes iurauerunt die 12. Neque citatio intermedia, & terminus ad dandum interrogatoria aliquid habet commune cum iuramento, quod non impediebatur per pendentiam termini ad dandum interrogatoria.

4 Et nihilominus quatenus hæc citatio fuiſſet valida, non fuit citatio ad videndum iurare, ſed ad videndum committi Notario examen, & iuramenta teſtium, & magna eſt defferentia inter citationem ad videndum iurare, & ad videndum committi Notario iuramenta teſtium, vt patet ex ſe, & trad. Veſtr. *in praxi, lib.* 2. *c.* 6. *n.* 11. *&* 12.

5 Non obſtat ſtylus allegatus, quia eſt contra ius, & reſpicit deciſoria, & non ordinatoria, & ideo non probatur per ſimplicem fidem, ſed eſt formiter probandus, vt in indiuiduo fuit reſolutum in cauſa Aretina Spolij 9. Iunij 1604. coram R. P. D. meo Coccino. Vltra quod in fide non dicitur, quod fiat citatio ad videndum iurare teſtes & licet dicatur, quod teſtes examinantur abſque alia citatione ad videndum examinare, non tamen inde ſequitur, quod non fiat citatio ad videndum iurare, cùm non dicatur abſque alia citatione ad videndum iurare, ſed ad videndum examinare. Vltra quod neque etiam in fide dicitur, quod poſſint iurare teſtes per longum interuallum poſt citationem, & quod citatio ita vaga ſuſtineatur etiam vltra duós, vel tres dies.

6 Prætereà etiamſi teſtes fuiſſent examinati probarent ſolam exiſtentiam penes Bartholomęos per quindecim menſes ante motam litem, non autem de tempore motæ litis, prout requiritur ad hunc effectum, *leg. non ignorabit*, & ibi Cant. *n.* 4. *ff. ad exhibendum*, & fuit dictum in cauſa Valentina illegitimitatis 9. Febr. & Decemb. 1609. coram R. P. D. meo Caualerio. Nec valet argumentum à præterito in præſens, vel ad tempus motæ litis, quando ille, qui habet libros, vel ſcripturas non erat obligatus illos conficere, vel cuſtodire, Cant. *in leg.* 2. *n.* 7. Corn. *n.* 11. *Cod. de teſt.* & fuit reſolutum in cauſa Romana Computorum 7. Febr. 1590. coram bonæ memoriæ Orano, & in cauſa Romana Redditionis Computorum 22. Martij 1602. coram R. P. D. meo Coccino, in cauſa Romana Tutelæ, ſeu adminiſtrationis 17. Iunij 1609. coram me, & in Feretina Pecuniaria tertia Aprilis 1600. coram R. P. D. meo Attrebaten. & in al-

legata

legata cauſa Maſſicana Theſaurariæ, in quibus fuit dictum quod attenditur probatio præſumptiua, ſed quod requiritur probatio de tempore motæ litis.

7 Neque obſtat, quod mercatores ſoleant conficere, & cuſtodire huiuſmodi librum *Copia di lettere*. Tum quia non probatur hoc ſolitum, tum quia quatenus probaretur, non tamen ſequitur, quod teneantur; & ſint obligati illum cuſtodire, quod ſufficit ad hunc effectum, ſed ceſſat difficultas in atteſtatione primariorum Mercatorum Vrbis Vincentij Lauiani, Cæſaris Rodiani, Alexandri Ruſpoli, Franciſci Ticci, Camilli de Pallagio, & aliorum plurium atteſtantium, quod iſte liber deſeruit ſolum per modicum tempus pro memoria, & commoditate iuuenis qui litteris reſpondet, & quod poſt annum nihil ſeruit, nec ſolet cuſtodiri.

8 Non obſtat, quod vnus teſtis deponat de tempore poſt litem motam, tum quia eſt vnicus, tum quia eſt etiam ſuſpectus, cùm iudicauerit in hac cauſa exhibitionis, & eius ſententia fuerit reuocata, vndè non eſt idoneus teſtis, iuxta notata *in l. ne in arbitris, C. de arbitr. & in c. cum à nobis de teſtibus*, quod procedit etiam poſt ſententiam per ipſum latam, quia præſumptio eſt, quod velit factum ſuum comprobare, Felin. *in d. c. cum à nobis poſt num.* 5. Aufr. *ad dec.* Capell. Tholoſ. 142. *n.* 2.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. P. D. DAMASCENO.

Caſalen. Irregularitatis.

Luna 29. Nouembris 1610.

ARGVMENTVM.

Irregularitas non incurritur ex ſola intereſſentia in homicidio ſine participatione, prout nec etiam incurritur ex eo, quod quis det operam rei illicitæ, ex quo caſu fuerit ſequutum homicidium, niſi illud illicitum fuerit cauſa homicidij.

SVMMARIVM.

Irregularis quis non efficitur ex ſola intereſſentia homicidio, niſi probetur participatio, n. 1.

Dans operam rei illicita, an teneatur de homicidio caſu inde ſequuto. Diſtingue vt n. 2.

Irregularis efficitur is, qui dedit operam rei illicita, ex qua poſtea homicidium caſu ſequutum eſt. Declara, vt num. 2.

Irregularitas incurritur ex interuentu in homicidio, licet quis alium non percuſſerit. Declara, vt n. 3.

Homicidio quis interueniſſe præſumitur potius caſu, quàm præmeditatè, n. 4.

Teſtis examinatus à Iudice laico contra clericum nihil probat, n. 5.

Teſtibus deponentibus in ſpecie magis creditur, quàm deponentibus in genere, n. 6.

Sententia, quæ non iuſtificatur ex actis, tanquam notoriè iniuſta non tranſit in iudicatum, n. 7.

Sententiæ ſola diſpoſitiua attenditur potius, quàm narratiua, num. 8.

DECISIO CCLX.

1 CEnſuerunt Domini Corradum Molam non incurriſſe irregularitatem. Nam quod ipſe patrauerit aliquod homicidium, non probatur in proceſſu, ſed tantùm quod illi interfuit, quæ intereſſentia, niſi probaretur participatio, nullius eſt conſiderationis, *cap. vltimo in fin.* 23. *q.* 8. Innoc. *in cap. ſententiam num.* 1. *in fin. verb. interſit titul. ne cler. vel monachi*, Specular. *tit. de diſpenſat.* §. 4. *num.* 9. Abb. *in cap. Petrus num.* 1. *verſ. ſecus videtur de homicid.* Felin. *in cap. ſicut num.* 6. *verſ. & omnia iſta eodem tit.* Feder. de Sen. *conſ.* 168. *in princ.* latè Pariſ. *conſ.* 152. *n.* 30. *&* 31. *lib.* 4.

2 Non obſtat, quod homicidia ſequuta fuerint occaſione chorearum, quibus non licebat Conrado, cùm eſſet clericus intereſſe, & proinde tanquam dans operam rei illicitæ, teneatur de homicidio etiam caſuali, & præter eius intentionem ſequuto, D. Thom. 2. 2. *q.* 64. *artic.* 8. Nauarr. *in Manual. cap.* 27. *num.* 221. Tolet. *lib.* 1. *inſtruct. Sacerd. cap.* 80. Vgolin. *de irregular. cap.* 18. *num.* 8. *& ſeq.* Maiol. *de irregul. lib.* 5. *cap.* 48. §. 3. *num.* 3. quia hoc procedit, quando opus illicitum fuit cauſa homicidij, prout ludus noxius, indiſcreta correctio, & ſimilia, ſecus ſi opus illicitum nullo modo fuit cauſa homicidij, vt latè explicat Couar. *ſuper clemen. ſi furioſus* §. 4. *num.* 9. *verſ. illud ſanè, & n.* 10. *per tot. de homicid.* benè Nauarr. *conſ.* 21. *n.* 4. *eod. tit.*

Vnde ceſſat aliud, quod ad incurrendam irregularitatem ſufficiat interueniſſe homicidio, licet quis non percuſſerit, Tabien. *verbo irregularitas* 2. *num.* 21. Maiol. *de irregul. lib.* 5. *cap.* 48. §. 4. *num.* 1. Spec. *de diſpenſ.* §. *iuxta num.* 56. quia debent intelligi de eo aſſiſtente qui directè, vel indirectè delicto cooperatus fuit, puta animando percuſſores, vel quod ſimile, ſecus de caſualiter reperto in loco vbi committitur delictum per ſupra in principio allegata. 3

Quod autem Corradus caſualiter, & non animo coadiuuandi fuerit repertus in loco delicti, nedum præſumitur eo ipſo, quod contrarium non probatur ad notat. *in l. merito ff. pro ſocio*, Felin. *in c. ſicut n.* 6. *verſ. & omnia iſta de homicid.* cum alijs per Pariſ. *d. conſ.* 152. *n.* 32. *& ſeq. lib.* 4. Sed etiam ſuadetur ex ſerie facti. Etenim homicidia fuerunt perpetrata in birruarios occaſione improuiſi eorum acceſſus ad locum, vbi ducebantur choreæ, & capturam, quam tentarunt facere de quibuſdam armatis armis prohibitis. Vndè ipſi ad euadendas manus birruariorum exploſerunt tormenta bellica, vulgò ſclopos appellata, & facit quod apparet de alia cauſa conueniendo in illo loco hoc eſt, quia ibi ducebantur choreæ. 4

Et quod Corradus acceſſit ad locum ſine armis, vt deponunt quatuor teſtes in Curia Epiſcopali, formiter examinati, quorum dictum minimè poteſt labefactari, ex eo quod quidam teſtis, Sondra nuncupatus, contrarium dixerit in Curia ſæculari, tum quia vnus contra quatuor, tum quia periurus, cum per prius medio iuramento contrarium depoſuerit, tum denique quia examinatus ſine iuriſdictione, hoc eſt à iudice laico contra clericum, *c. at ſi Clerici*, & ibi Bald. *n.* 21. *de iud.* Oldr. *conſ.* 157. *in fine*, Gemin. *conſ.* 142. *n.* 1. 5

Et ex eiſdem ceſſat fundamentum, quod poſſet fieri ſuper relatione Baroncelli facta in eadem Curia, nempè ſe reperiſſe omnes ibi aſſiſtentes armatos, vltra quod in omnem euentum, cùm ipſe deponat in genere de omnibus, magis crederetur prædictis quatuor teſtibus, tanquam in ſpecie deponentibus, Bald. *conſ.* 69. *n.* 1. *verſ. & hoc probatur lib.* 5. Alex. *conſ.* 148. *n.* 4. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 448. *n.* 37. 6

Non obſtat aliud motiuum, quod Corradus ſuper huiuſmodi facto reportauerit in Curia Epiſcopali contra ſe condemnationem, à qua cùm non appellauerit, res videatur occaſione rei iudicatæ effecta notoria, quia reſpondebatur primò Sententiam, quoad materiam homicidij non iuſtificari ex actis. Vndè tanquam notoriè iniuſtam minimè potuiſſe tranſire in iudicatum, *ad l. ſi expreſſim*, & ibi Bartol. *ff. de appell. & relat.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 2. *n.* 7. *de dilat. & deciſ.* 3. *n.* 3. *de reb. eccleſ. non alien.* Fuit dictum in cauſa Bonon. de Papinis 8. Nouembris 1577. coram Illuſtriſſ. Seraphino, relata inter impreſſ. *deciſ.* 311. *n.* 3. *par.* 2. 7

Secundò dicebatur non apparere, quod Corradus fuerit condemnatus propter homicidium, cùm de hoc nihil in diſpoſitiua ſententiæ, quæ ſola diſpoſitiua attenditur, Rom. *conſ.* 157. *n.* 2. Federic. de Sen. *conſ.* 220. *in c. fin.* & fuit dictum in Romana, ſeu Ametina domus 8. Iunij 1576. coram Cantuccio relata inter impreſſ. *diuerſ. deciſ.* 34. *n.* 12. *par.* 2. & poſſe eſſe, quod fuerit condemnatus ob ſolam intereſſentiam choreis, & ſcandalo ex eius carceratione, & ductu ad iudices laicos, ſequuto quod etiam ſit veriſimile ex pœna breuis, exilis, & paruæ pecuniæ inflictæ in dicta ſententia, quæ pęna non correſpondet magno delicto, quod aliàs commiſiſſet Corradus ſi participaſſet de homicidio. Et ita fuit concluſum Corrado ſolo informante cùm pars aduerſa pluries citata non curaſſet comparere, fuit tamen habita ratio cuiuſdam diſcurſus per incertum auctorem contra Corradum formati, & per eundem Corradum dati in Rota, vt patet ex reſponſionibus ſupra datis. 8

Digitized by Google

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Romana Domus.

29. *Nouembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis prohibita alienari ſine conſenſu Domini, quando poſſit legari, aut alias in teſtamento relinqui, & quando etiam emphyteuſis ad Dominum deuoluatur per non ſolutionem Laudemij, vel per alienationem factam in Eccleſia.

SVMMARIVM.

Emphyteuſis conceſſa pro ſe, ſuiſque heredibus, & ſucceſſoribus, comprehendit etiam legatarios, n. 2.

Legatarius quomodo heres eſt, n. 2.

Emphyteuſis prohibita alienari ſub pœna caducitatis non cenſetur prohibita legari, vel alias iure reſtitutionis relinqui, n. 3.

Clauſula ad habendum *importat liberam alienandi facultatem, n. 4.*

Obſeruantia ſubſequuta declarat mentem contrahentium, num. 4.

Cauſa quælibet etiam beſtialis excuſat à dolo, & caducitate, num. 5.

Relatum dicitur eſſe in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, n. 6.

Caducitas, ſeu deuolutio rei emphyteuticæ, vt inducatur per alienationem, ſine conſenſu Domini, requiritur vt expreſsè ſit facta tanquam de re libera, & pleno iure ad alienantem ſpectante, n. 6.

Emphyteuſis tranſitoria ad extraneos heredes, poteſt etiam alienari in Eccleſiam, n. 7.

Procurator non cenſetur habere mandatum de faciendo incurrere Dominum in pœnam, n. 8.

Scientia ad effectum incurrendæ pœnam debet eſſe explicita, & cum omnibus qualitatibus, n. 8.

DECISIO CCLXI.

1 IOannes Baptiſta Maſſa conceſſit domum, de qua agitur in emphyteuſim Auguſtino Franchinello pro ſe, & ſuis hæredibus ſucceſſoribus ſub annuo canone, & reſponſione Scutorum octo, pacto adiecto, vt idem Auguſtinus non poſſit eam domum alicui perſonæ vendere, dare, donare, cedere, vel aliàs alienare alienationis largè ſumpto vocabulo ſine licentia, & conſenſu ipſius Ioannis Baptiſtæ. Quodque aliàs domus cum omnibus melioramentis ad ipſum Ioannem Baptiſtam deuoluatur, & deuoluta eſſe cenſeatur. Auguſtinus, & Franciſcus Riccius ſucceſſiuè alienarunt de conſenſu Ioannis Baptiſtæ iſtam domum, quæ cum ad manus Federici perueniſſet, is in ſuo teſtamento eam legauit poſt mortem Magdalenæ ſuæ vxoris Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Campo Sancto, mortua Magdalena fuit nomine dictæ Eccleſiæ capta domus poſſeſſio neſciente, & irrequiſito Ioanne Baptiſta, qui cum prætenderet eſſe factum locum deuolutioni lite ſuper hoc introducta, & dato dubio Rota cenſuit non eſſe factum locum deuolutioni.

2 Quamuis enim attenta clauſula prohibitionis alienationis dici poſſet, non licuiſſe Federico legare hanc domum, quia larga ſignificatione is, qui legat, alienat per text. *in l. filiusfamilias §. compater. ff. de leg. 2.* quem in propoſito ponderat Alex. *conſ. 9. num.* 10. *lib. 2.* tamen ſecus dicendum eſt in hoc caſu, in quo emphyteuſis fuerat conceſſa Auguſtino pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus, quibus verbis comprehenduntur etiam legatarij, *l. in conuentionib.* vbi Bart. *ff. de verb. ſign.* & dicit expreſsè Bald. *in c. 1. de prohib. ſeu. alien.* per Feder. *num.* 19. Curt. iun. *conſ. 1. num. 2. & ſeq.* Alex. *in l. quedam §. nihil intereſt ff. de eden.* & ratio eſt, quia legatarius quodammodo quaſi hæres eſt, vt ait text. *in dicta leg. ad tempus ff. de vſucap.* & vt eleganter dicit Cuiac. *in dict. l. in conuentionibus*, quàm expreſsè exemplificat in emphyteuſi, legatum percipitur ex hæreditate, & ab hærede, quia hæres primo loco percipit legatum, deindè legatarius illud percipit ab hærede, idque facilius procedit ex quo agitur de emphyteuſi priuata, Calder. *conſ. 6. de locat.* Socin. iun. *conſ. 58. lib. 2.*

3 Et poſito, quod ex principali conceſſione iſta domus legari potuerit, non debet dici, quod prohibitio alienationis in clauſulis ſubſequentibus appoſitæ immutauerint dictam conceſſionem, ſed potius hæc duo capita eiuſdem inueſtituræ ita ſunt accipienda, vt ſe compatiantur inuicem, & vnum non deſtruatur ab altero, quod conſequi eſt facilè reſtringendo clauſulam prohibitionis ad Auguſtinum primum acquirentem prout verba ſonant de ipſo tantum, nulla facta mentione de hæredibus, & ſucceſſoribus, vel dictam clauſulam intelligendo de alienatione per viam contractus, quæ etiam regulariter in bonis emphyteuticis eſt magis prohibita, quam ea, quæ fit per viam vltimæ voluntatis, tum inſtitutionis, vel iure legati, quia per iſtam alienationem emphyteuta non cadit ab emphyteuſi, vt quamplurimos cumulans tradit Corbul. *de cauſ. priuat. ab alienat. limit.* 14.

4 His accedat obſeruantia declaratoria ſubſequuta, quia ipſemet Ioannes Baptiſta præſtitit conſenſum venditioni factæ cum clauſula *ad habendum*, quæ ſine dubio importat liberam alienandi facultatem, vt per Roland. *qui alios allegat num.* 14. *lib.* 4. & cum perceperit Canonem à Magdalena tanquam hærede inſtituta à Federico habuit notitiam tam legati ad fauorem Eccleſiæ, quàm inſtitutionis Dominæ Magdalenæ, *Argumento leg. non eſt ferendus de tranſact.* Socin. *conſil.* 63. *colum.* 4. *lib.* 3. & cum non contradixerit etiamſi verba conceſſionis eſſent ambigua, tamen per hanc obſeruantiam remanerent declarata, Aym. *conſil.* 211. *numer.* 8. & fuit ſæpè deciſum.

5 Quæ omnia facilius procedunt ad effectum, de quo agitur. Cùm enim Federicus, qui legatum fecit non interuenerit in prima inueſtitura, & domus fuerit ei vendita cum expreſſione, quod venditor haberet plenum ius dictam domum vendendi, quodque ad ipſum pleno iure dominij ſpectaret, & quod eſſet ſua libera ab omni onere, præterquam à Canone Scutorum octo monetæ debitorum Ioanni Baptiſtæ Maſſæ proprietario, cuius conſenſus in primis, & ante omnia reſeruatus fuerat, cùm Ioannes Baptiſta eam venditionem ratam habuerit, aliquè ſuum præſtiterit conſenſum ſine vlla reſtrictione, aut expreſſione dictæ prohibitionis, ſequitur Federicum habuiſſe probabilem cauſam credendi domum eſſe alienabilem, & ideò excuſatur à caducitate, cùm ad hoc quælibet cauſa ſufficiat, quia quælibet cauſa etiam beſtialis excuſat à dolo, & à pœna, *l. igitur §. poteſt ff. de lib. cauſ.* Ang. *in l. plagij C. ad leg. Flau. de plagiar.* Corn. *conſ.* 67. *num.* 13. *volum.* 2. Gig. *de penſ. q.* 88. *num.* 9. Decian. *conſ.* 3. *num.* 29. *& ſeqq. lib.* 2. Rota coram R. P. D. meo Ludouiſio in Romana de Iacobatijs 5. Decembris 1608.

6 Eadem ratione euitatur aliud caput deuolutionis ex eo, quod Federicus in teſtamento non fecit mentionem, quod domus eſſet emphyteutica, ſiquidem ipſe tantum ſciebat, domum eſſe ſub proprietate Ioannis Baptiſtæ Maſſæ, & de hoc ſatis videtur feciſſe mentionem per relationem ad inſtrumentum emptionis. Relatum enim dicitur eſſe in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, *vulg. l. aſſe toto de hered. inſtituend. l. ait prætor §. 1. ff. de re iudic.* latè Tiraquell. *de leg. connub. gloſ.* 7. *num.* 187. Vltra quod ad effectum deuolutionis forſan requireretur alienationem fuiſſe factam expreſsè tanquam de re libera, & pleno iure ad alienantem ſpectante, Salicet. *in l. fin. num.* 8. *C. de iure emphyt.* Bald. *in authen. quas actiones num.* 18. *C. de ſacroſanct. Eccleſ.*

7 Non poteſt etiam colorari deuolutio ex eo, quo alienatio facta ſit in Eccleſiam, quia ſi hæc emphyteuſis fiet alienabilis in teſtamento, & tranſitoria ad quoſcunque ſucceſſores potuit etiam relinqui Eccleſiæ, vt in ſtoriatoribus terminis emphyteuſis Eccleſiæ dixit Rota in cauſa Mediolanen. Bonorum de Buſſalora 4. Iunij 1583. coram Bubalo, & ceſſat difficultas in hoc caſu, quia Eccleſia parata eſt vendere iſtam domum alicui perſonæ priuatæ iuxta notata per Speculat. *tit. de locat. §. nunc aliqua q.* 127. Glar. *in §. emphyteuſis q.* 33. *in fin.* Rebuff. *de reb. Eccleſ. non alien. q.* 11. Henric. Boic. *in c. potuit n.* 26. *de locat.* vbi alleg. Io. And. & alios.

8 Denique non fuit incurſa caducitas ex poſſeſſione capta irrequiſito proprietario, & laudemio non ſoluto. Non conſtat enim de mandato illius, qui pro Eccleſia poſſeſſionem

Digitized by Google

nem accepit, & tamen ad faciendum aliquem incidere in commiſſum requiritur mandatum ſpeciale, quia nunquam cenſetur data facultas faciendi actum, per quem incideret in pœnam, gloſ. *in cap. dilecto*, ibique not. Imol. *num.* 21. *de præbend.* Bart. Iaſ. & alij communiter *in leg. ſi procurator de cond. indeb. & in l.* 3. §. *ſi filius ff. quod quiſque iur.* Curt. iun. *conſil.* 49. *in fin.* maximè quia nec in eo, qui poſſeſſionem accepit, neque in Eccleſia, ſiue in adminiſtratoribus, bonorum Eccleſiæ probatur ſcientia emphyteuſis, prout ad iſtum effectum incurrendi pœnam foret neceſſaria, Cur. *conſ.* 67. *num.* 1. *& numer.* 11. *lib.* 2. Socin. iun. *conſ.* 70. *numer.* 4. *& ſeqq.* Anchar. *conſ.* 174. *num.* 5. & quidem explicita, & cum omnibus qualitatibus, gloſ. *in verb. concertationi de appellat. in* 6. *in verb. ſcinerit*, Oſaſch. *deciſ.* 76. Becc. *conſ.* 37. *n.* 23. Surd. *conſ.* 150. *num.* 36. *volum.* 1. Atque ex his fuit dictum non eſſe locum deuolutioni.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LVGDVNEN.

Veneta Cenſus.

3. *Decembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Maritus emens cenſum nomine vxoris, illum acquirit vxori, & non ſibi, etiam quod pretium ſoluerit de proprijs pecunijs.

SVMMARIVM.

Emens cenſum nomine alterius acquirit pleno iure dominium illi cuius nomine emit, n. 1.

Maritus emens cenſum nomine vxoris, acquirit ipſi vxori, & non ſibi, n. 2.

Maritus emens cenſum nomine vxoris, illum acquirit vxori, quando poſt ſtipulationem mariti vxor exegit fructus cenſus, num. 4.

Notarius ſtipulando pro abſente acquirit illi, etiam ſine ipſius ratificatione ſecundum magis communis, n. 5.

Sciens, & tacens præſumitur ratificare ea, quæ ad ſui commodum geſta ſunt, n. 6.

Scientia præſumitur ex cohabitatione cum eo, qui actum geſſit, num. 6.

Emens nomine alterius de propria pecunia non acquirit ſibi, ſed illi, cuius nomine facta eſt emptio, n. 7.

DECISIO CCLXII.

1 DOmini cenſuerunt cenſum Scutorum mille debitum per RR. Camaldulenſes Monachos ſpectare ad Dominam Lauiniam. Fuit enim à quondam Auſoiſio emptus nomine, & ad proprietatem dictæ Dominæ Lauiniæ ſuæ vxoris, cui per dicta verba fuit pleno iure quæſitum dominium, Bald. poſt gloſ. *in leg. proprietatis C. de probation. & in l. fœminæ §. illud in fine Cod. de ſecund. nupt.* Felin. *in cap. conqueſtus num.* 2. *de for. compet.* Dec. *conſ.* 460. *num.* 10. *& ſeq.* Abb. *in c. cum ad Monaſterium n.* 1. *de ſtat. Monach.* Aym. *conſ.* 599. *num.* 10. Curt. iun. *conſ.* 21. *n.* 7. *in fine*.

2 Sunt etiam in inſtrumento alia verba, quæ inferunt, videlicet, quod poſt mortem Lauiniæ non poſſent illius hæredes aliquid petere, quia cenſus eſt vitalitius, quippe ſi cenſus ſpectaret ad maritum, fuiſſet facta mentio mariti, & hæredum ipſius, non autem hæredum vxoris, item quando congregatio Monachorum ſe obligat ſoluere fructus cenſus Dominæ Lauiniæ, vel eius legitimo procuratori, & quando pactum apponitur de facienda extenſione obligationis Cameralis ad ſimplicem eiuſdem Dominæ Lauiniæ requiſitionem ſiquidem tum emptio, & emptionis conditiones ſint factæ nomine vxoris, & in illis nulla ſit mariti mentio, cenſus præſumitur verè emptus pro vxore niſi contrarium probetur, gl. *in l. cum propria in verb. docenti, & in l. multum intereſt in verbo ſcriptura*, & ibi Doct. *C. ſi quis alteri, vel ſibi, & in l. ſi filij tui in verb. probat. C. de donat. inter vir. & vxor.*

3 Et concurrit, quod idem Auſoiſius ab eiſdem Monachis emit alium cenſum, in quo ſuum nomen ſemper appoſuit emens ſuo nomine, & ſibi ſtipulans, quemadmodum ſibi etiam, & ſuis hæredibus in alijs emptionibus ſtipulabatur, ita vt per hanc diuerſitatem appareat, quod in hac emptione non fuit illi eadem mens acquirendi ſibi, vel ſuis hæredibus, ſed quod omninò voluit ſuæ vxori acquirere.

Quod inſuper ſuadetur ex quaſi poſſeſſione acquiſita Dominæ Lauiniæ, quæ ſemper exegit fructus iſtius cenſus prout in inſtrumento fuerat conuentum. Vndè habemus caſum legis, quod vbi poſt ſtipulationem mariti pro vxore ſequitur etiam eiuſdem vxoris poſſeſſio, tunc dominium eidem vxori cenſeri debet quæſitum, *dicta leg. multum intereſt in fine*, ibique Doct. omnes, & per eandem poſſeſſionem excluditur contraria mens mariti, & ſimulatio, de qua in tractatu Bart. *in dict. leg. ſi filij*; per text. *in leg. quamuis dictæ tit. C. ſi quis ſibi, vel alteri*, & ita Bart. declarat Angel. *in d. leg. quamuis*, Socin. *conſ.* 229. *col. pen. vol.* 4. Dec. *conſil.* 443. *num.* 15. Menoch. *de arbitr. caſu* 470. *num.* 20. 4

Hinc non obſtat, quod non potuerit acquiri Dominæ Lauiniæ abſenti abſque eius mandato, vel ratificatione. Nam vltra quod videtur eſſe magis communis, quod per ſtipulationem Notarij acquiratur ius abſenti, etiam ſine ipſius ratificatione, vt patet ex infinitis Doctor. quos cumulat, Roland. *conſ.* 79. *num.* 12. *&* 22. *lib.* 1. Cephal. *conſ.* 33. *n.* 5. *&* 8. *lib.* 1. Clar. *in §. donatio q.* 13. *num.* 2. Menoch. *conſ.* 92. *num.* 3. *lib.* 1. Oſaſch. *deciſ.* 33. *in fine*, Surd. *deciſ.* 111. *n.* 5. Rota coram bon. mem. Cardinali Seraphino in Portuen. Bonorum 27. Decembris 1529. quæ eſt *dec.* 489. *par.* 1. *diuerſ.* 5

Adhuc in hoc caſu adeſt ratificatio non ſolum tacita ex ſcientia rei geſtæ, quæ præſumitur in his, qui adferunt commodum, vt per Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſumptio* 23. *num.* 84. Theſaur. *deciſ.* 70. *num.* 12. Socin. iun. *conſ.* 67. *num.* 11. *lib.* 3. & multò magis ſtante cohabitatione vxoris cum ſuo viro, Roland. *d. conſ.* 19. *n.* 39. *& ſeq.* Cephal. *d. conſ.* 33. *nu.* 19. Honded. *conſ.* 8. *num.* 46. *lib.* 2. Surd. *deciſ.* 182. *num.* 4. ſed etiam expreſſa per receptionem fructuum, de qua dictum eſt *ad dictam l. Paulus ff. rem rat. hab.* 6

Non obſtat, quoad pretium Cenſus fuerit reſolutum à marito de proprijs ipſius pecunijs. Nam de hoc quicquid ſit, fuit reſponſum, vel prætendi ex iſta ſolutione à marito de proprijs pecunijs facta, quod nomen vxoris fuerit ſimulatè appoſitum, vt per Dec. *conſ.* 543. *num.* 15. poſt Bart. *ſupra allegatum, & alios*, & hoc non ſubſiſtit, quia ex prædictis apparet Auſoiſium maritum verè acquirere voluiſſe ſuæ vxori, vel prætenditur cenſum ſpectaſſe ad maritum, cuius erat pecunia, & hoc etiam non ſubſiſtit, quia certum eſt, emptum aliena pecunia acquiri non domino pecuniæ, ſed illi, cuius nomine facta eſt emptio, *l. cum aliena pecunia, l. nihil prohibetur, d. tit. C. ſi quis alteri, vel ſibi*. Et firmatur regula per exceptiones, quæ dantur in rebus emptis pecunia dotali, minoris, militis, & ſimilium, *l. res, quæ ex dotali ff. de iur. dot. lib.* 3. *C. arbitr. tutelæ, l. ſi vt proponis, C. de rei vendicat.* 7

R. P. D. VBALDO.

Fauentina Bonorum de Naldis.

Veneris 3. *Nouembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Magiſtraliter in hac deciſione tractatur materia hæredis, habentis à teſtatore electionem nominandi poſt eius mortem ſucceſſorem, & ſubſtitutum.

SVMMARIVM.

Hæredis electio de ſubſtituto ſucceſſore poſt eius mortem facta ante tempus non valet, n. 1.

Subſtituti electio facta ab hærede ex mente teſtatoris, qui iuſſit hæredem ſibi eligere ſubſtitutum poſt eius mortem, non valet ſi electus moriatur ante mortem hæredis, & ſic quando electus tempore mortis eligentis non viuebat, num. 1.

Hæres grauatus reſtituere hæreditatem in diem, vel ſub conditione, non poteſt in alterius præiudicium illam reſtituere ante euentum diei, vel conditionis, num. 1. *&* 2. *Vbi declaratur hæc concluſio, quomodo procedat.*

Tranſmittere hæreditatem ad alios quis non poteſt tempore

Digitized by Google

mortis, ſi in illa hæreditate non habeat ius ſolitum, & tranſmiſſibile, n.3.

Fideicommiſſum collatum in mortem heredis cenſetur conditionale, & ideò ante heredis mortem non tranſmittitur, num. 4

Nepos quando concurrit cum patruo in ſucceſſione aui, an, & quando venire poſſit iure repræſentationis, numero 5.

Peruenire verbum, à teſtatore prolatum, ſignificat cum effectu, n. 6.

DECISIO CCLXIII.

1 CEnſuerunt Domini, ſtandum eſſe in deciſis 2. Maij 1608. coram bonæ mem. Iuſto. Nam Alphonſus ſenior inſtituta hærede Vxore Laura eius fidei commiſerat, vt quandocumque ipſa decederet, vel ad ſecundas nuptias tranſiret, hæreditatem reſtitueret vni ex filijs Vincentij fratris teſtatoris, qui dignior ipſi Lauræ, & magis timere Deum videretur, & quocumque caſu electio à Laura non fieret, vel nulla eſſet, voluit teſtator ſorte extrahi vnum ex dictis filijs Vincentij, qui tanquam Lauræ ſubſtitutus ad ſucceſſionem admitteretur, & demum dicti filij, vt ſupra, vel electi, vel reſpectiuè extracti filium primogenitum vocauit. Teſtatore mortuo Laura nominauit Æneam vnum ex filijs Vincentij eique ſubſtituit eius filium Alphonſum iuniorem, ſed defuncto Ænea ante Lauræ mortem, mox etiam mortua Laura, ſorte extractus eſt Eques Dionyſius alter ex filijs Vincentij, qui etiam poſſeſſionem hæreditatis adeptus eſt, quàm tamen Alphonſus iunior contendebat ad ſe pertinere. Itaque propoſito dubio an illi electio Lauræ ſuffragaretur, Domini negatiuè reſponderunt, vt coram bon. mem. Iuſto, & quia pars Deciſioni non acquieſcebat, propoſui idem dubium, & Rota vna tantùm parte informante, quia altera ſæpè citata noluit informare, in deciſis manſit, quia Alphonſo iuniori nec electio de patris perſona facta, nec ſubſtitutio de ſua ipſius perſona prodeſſe poterat, non electio, quia vel fuit nulla, tanquam facta ante tempus, vel ſaltem euanuit per obitum electi, ante mortem Lauræ, vt videtur eſſe textus *in leg. cum pater §. à filia*, iuncta gloſſ. *in verb. electionem ff. de leg.* 2. & ibi Bartolus *in prima oppoſit.* expreſsè dicit, electionem non valere, ſi ille electus non viuebat à parte mortis eligentis, & hoc idem dicit ibi Imola, & Alberic. *in fin.* & ratio vera eſt, quia per talem electionem non potuit afferri præiudicium alijs filijs Vincentij, qui potuiſſent eligi à Laura, caſu quo prima electio irritaretur per mortem electi, prout contingit, vel alio modo, vt in ſimili eſt text. *in l. filiusfamil. §. Diui il primo ff. de leg.* 1. *& in l. vxorem §. virum ff. de leg.* 3. vbi grauatus reſtituere in diem, vel ſub conditione, non poteſt in alterius præiudicium reſtituere ante tempus, & illa iura allegauit Rom. *conſ.* 452. vbi latè de hoc *num.* 3. 4. *&* 5. benè facit text. *in l. vnum ex familia in princip.* iuncta gloſ. *in verb. mittetur*, & ibi Bartol. Caſtr. & alij *ff. de leg. ſecundo*, quem text. vnà cum dicto §. Diui ad ſimile propoſitum allegauit Bald. *conſil.* 118. *ſub num.* 1. *lib.* 5. & hanc eandem rationem præiudicij ſentiunt Doctor. communiter dicto §. *à filia*, & doctrinam Bartol. ibi omnes probant, vt teſtatur Menoch. *de arbitr. iud. queſtion. lib.* 1. *queſt.* 83. *num.* 3. quam etiam ſequuntur Doctor. *in leg. poſt mortem C. de fideicommiſſ.* vbi Bald. *numer.* 2. Fulgoſ. *qui optimè diſtinghit numer.* 4. *&* 5. Corn. *numer.* 4. Iaſon. *numer.* 3. *verſ.* 3. *Limita, & ſub num.* 5. *verſicul. ſecundo ſolutio*, Angel. *in l. ſtipulatio iſta §. inter certam*, & Alexand. *in §. ſi quis dolum numer.* 6. *ff. de verborum oblig.* Bartolus *in leg.* 3. *§. qui fideicommiſſariam ff. de hered. inſtit.* Pariſ. *conſil.* 23. *numer.* 22. *lib.* 3. Alexand. *conſil.* 2. *numer.* 16. *lib.* 1. *& conſil.* 81. *numer.* 12. *lib.* 6. vbi de magis communi, Dec. *conſil.* 416. *num.* 19. *&* 20. *& in leg. cum tempus n.* 2. *ff. de regul. iur.* & vtrobique teſtatur de communi, Ruin. *conſil.* 24. *numer.* 2. *lib.* 2. Illuſtriſſimus Mantica *de coniecturis vltim. volunt. lib.* 8. *tit.* 5. *num.* 20. Surd. *conſil.* 164. *numer.* 24. *lib.* 2. Molin. *de primog. Hiſpan. lib.* 2. *c.* 4. *num.* 24.

2 Non obſtat *leg. poſt mortem C. de fideicommiſſ.* vbi hæres rogatus poſt mortem reſtituere, poteſt etiam reſtituere in vita, quia ibi certæ perſonæ facienda erat reſtitutio, & ideò nullius erat præiudicium præuenire relationem, niſi ſolius hæredis reſtituentis propter fructus medij temporis, ſed in caſu, de quo agitur, electio debebat fieri de perſona incerta, vel certa de incertis, nempe de vno ex filijs Vincentij, quo caſu maximum poterat fieri præiudicium ſi repræſentaretur electio ei, qui tempore mortis eligi potuiſſet, & ita declarant gloſ. & communiter Doct. *in d. leg. poſt mortem*, Cuiac. *in d. §. à filia*, Molin. *vbi ſup. n.* 27. & fuit dictum in Maceraten. Hæreditatis 10. Maij 1606. coram Iuſto, de qua etiam fit mentio in deciſione, in hac cauſa facta, ex quibus patet, electionem de Ænea factam non ſuffragari Alphonſo eius filio, tanquam nulliter, & ante tempus factam.

3 Ex quo ſequitur, vt neque Æneas potuerit tranſmittere hæreditatem in filium, quia ante mortem Lauræ non habebat ius ſolidum, & tranſmiſſibile, vt dicit Caſtren. *in dicto §. à filia*, cùm Lauræ arbitrium eſſet ambulatorium, donec viueret, & poſſet variare, & electio facta eſſet potius quædam deſtinatio, & deſignatio perſonæ fideicommiſſarij, infirma tamen, & inſtabilis, *leg. vnum ex familia in princip. & §. rogo ff. de leg.* 2. & declarat Cuiac. *in dict. §. à filia*.

4 Accedit, quod cum fideicommiſſum ſit collatum in mortem hæredis, cenſetur conditionale, *leg. ſi cum heres* 4. *ff. quando dies leg. ced.* Surd. *conſil.* 73. *num.* 73. *lib.* 1. quod regulariter non tranſmittitur, gloſſ. *in dict. leg. poſt mortem, Cod. de fideicommiſſ.* Mod. *de fideicommiſſ. artic.* 22. *numero* 4. Honded. *conſ.* 70. *n.* 1. *lib.* 1.

5 Neque etiam idem Alphonſus iunior venire poteſt iure repræſentationis, quæ habet locum, quando nepos concurrit cum patruis in ſucceſſione aui, *§. cum filius Inſtit. de hered. quæ ab inteſt. defer.* vbi Doct. Tiraquell. *de iure primog. q.* 40. *num.* 19. Bartol. *in leg.* 1. *§. ſi ſit nepos ff. de collat. dot.* Surd. *conſ.* 85. *n.* 12. *lib.* 1. Hic autem nullus concurſus adeſſe poterat cum vnus tantum ex filijs Vincentij eſſet eligendus, vel extrahendus.

6 Quod verò pertinet ad ſubſtitutionem factam de dicto Alphonſo, nec etiam ſibi prodeſſe poteſt. Aut enim vult niti ſubſtitutione facta à teſtatore de primogenito electi, vel ſorte extracti, & hæc ſibi non ſuffragatur, quia teſtator intellexit de primogenito electi, cuius electio fuiſſet valida, *argumen. l.* 4. *§. condemnatum ff. de re iud.* & qui in effectu ſucceſſiſſet, vt probatur ibi, quia poſt dictam Lauram voluit hæreditatem peruenire ad vnum ex tribus filijs Vincentij. Verbum autem *peruenire* ſignificat cum effectu, *leg. nomen filiarum §. vltimo*, vbi Rebuf. *de verborum ſignificat. l.* 3. *§. perueniſſe ff. de hered. vel act. vendit.* hic autem nec electio fuit valida ex prædictis, nec habuit effectum, aut nititur ſubſtitutione de ſe facta à Laura, & hæc nullius eſt momenti tanquam facta contra formam teſtamenti, in quo permiſſum eſt Lauræ, vt nominaret vnum ex tribus Vincentij filijs, cui reſtitueret hæreditatem non autem, vt ei etiam daret ſubſtitutum. Et ita fuit deciſum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. P. D. BONONIEN.

Parmen. Status.

Veneris 3. Decembris 1610.

ARGVMENTVM.

Plura in hac deciſione explicantur, quæ attentatorum purgationem reſpiciunt, præſertim quomodo attentata purganda ſint per ceſſionem, & renunciationem illorum.

SVMMARIVM.

Attentata purgari poſſunt per legitimam renunciationem attentantis, præſertim quando fuerunt commiſſa per procuratorem, num. 1. *&* 2. *Vbi amplius quod hac ceſſio poteſt fieri in loco iudicij, etiam quod attentata fuerint alibi commiſſa*, num. 2.

Iudex qui malè iudicauit, ſuam ſententiam reuocare non poteſt, n. 3. *Vbi propterea quod talis reuocatio ſpectat ad alium Iudicem.*

Attentata reuocantur ab illo Iudice, cuius maieſtas læſa fuit ob ſpretum inhibitionis, n. 3. *in fin.*

Sen-

Digitized by Google

Sententia lata ſuper ſtatu perſonæ, quando faciat ius contra tertios, n. 4.
Sententia attentata eſt nulla ipſo iure, n. 4.
Nullum quod eſt, nullum iuris effectum parere poteſt, num. 4.
Attentata purganda ſunt quoad omnes proceſſus, n. 5.
Attentata purgantur per ceſſionem, ſeu renunciationem puram, non autem conditionalem, n. 6.
Attentata, vt dicantur purgata per renunciationem, & ceſſionem attentantis, quomodo talis ceſſio, ſeu renunciatio fieri debet, n. 7.
Fideicommiſſo non cenſetur renunciatum per ceſſionem, & renunciationem attentatorum, n. 8.
Attentata quando ſunt purganda neceſſe eſt, vt purgentur nomine omnium, a quibus commiſſa fuerunt, & cum legitimo mandato, n. 9.
Reuocatio procuratorum non tollit attentata ab eis perpetrata, num. 10.

DECISIO CCLXIV.

1 DOmini non dubitant, attentata purgari poſſe per legitimam attentantis ceſſionem, Achill. *deciſ.* 43. *de appellat.* Paleot. *deciſ.* 358. Mand. *in commiſſ. excluſ. attentat. circa medium*, Lancell. *de attent. par.* 3. *c.* 29. *n.* 24. *& ſeqq.* Et tantò magis, quando fuerunt per præcurſorem commiſſa, Lancell. *ibi*, *n.* 27.

2 Admittebant etiam poſſe Dominos Pallauicinos ceſſionem facere in Rot. apud acta iſtius cauſæ, quamuis fuerit in Ciuitate Ianuæ attentatum. Hoc enim innuunt *deciſ.* Achill. & Paleot. & ita fuit ſeruatum in vna Calaguritana de Auſero coram R. P. D. meo Coccino pendente 2. Decembris 1605. in vna Toletana Capellaniæ de Paſtrana 12. Ianuarij 1608. coram R. P. D. meo Pamphilio, in vna Burgen. viſitationis de Couarruuias 23. Martij 1609. coram R. P. D. meo Pirouano, & in Tiraſonen. Legati 19. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Caualerio, & ſæpiùs in alijs. Conuenit enim attentata purgari in eo Tribunali, cuius iuriſdictio fuit ſpreta, ad latè tradita per Lancellot. *de attent. part.* 3. *cap.* 27. *num.* 39. *cum plurib. ſeqq.*

3 Nec placuit, quod prætendebatur pro parte DD. de Rangonibus ſententiam latam à Prætore Ianuæ debere ab eodem reuocari, eſſet enim non ſolum nouum, & inauditum, ſed etiam valdè durum, quod Pallauicini tenerentur ad factum dicti Iudicis, contra reg. *l. ſtipulatio iſta in* 2. *reſponſ. ff. de verb. oblig. §. ſi quis alium, Inſtit. de inut. ſtip.* reuocationis propriæ ſententiæ, cùm tamen quilibet ſit potius Patronus ad defendendum, quàm ad reuocandum à ſe geſta, vt in propoſito per Lancell. *d. cap.* 27. *ſub num.* 48. Præſertim, quia poteſt Rota reuocare dictam ſententiam, & quidem congruentius, tum quia reuocatio ſpectat ad eum Iudicem, cuius Maieſtas fuit læſa, Mand. *in d. commiſſ. excluſ. attent. in verb. eidem R. P. D. Lancell. d. c.* 27. *nu.* 39. *& ſeqq.* tum quia Prætori, qui ſiue benè, ſiue malè functus eſt officio ſuo, non conuenit reuocatio ſuæ ſententiæ, *l. Paul. la* 1. *& l. Iudex poſtquam ff. de re iudic. l. Diui frater ff. de pœn.*

4 Nec facit, quod objicitur de præiudicio perpetuo reſultante ex dicta ſententia vti lata ſuper ſtatu perſonæ, quia facit ius quoad omnes, *iuxt. l. ingen. ff. de ſtat. hom.* quia vltra quod poteſt à Rota reuocari, cùm ſit lata Rangonibus legitimus defenſoribus non comparentibus, nec facit ius reſpectu tertij, Bartol. *in d. leg. ingenu. in fin.* Bald. *n.* 6. Ang. *circa fin. verſ. quædam in proœm.* Alexand. *in l. ſæpè poſt num.* 76. *&* 78. *ff. de re iudic.* Accedit quod dicta ſententia vti attentata eſt etiam nulla ipſo iure, Lancell. *de attent. par.* 2. *cap.* 12. *& par.* 3. *c.* 31. *num.* 7. *& ſequent.* & propterea nullum poteſt iuris effectum parere, *l.* 4. *§. condemnat. ff. de re iud. l. non putabit §. non quamuis ff. de bon. poſſ. cont. tab.*

5 Domini etiam dixerunt ceſſiones exhibitas à Pallauicinis non eſſe legitimas ex pluribus. Primò, quia ſunt reſtrictiuæ ad actus factos coram officialibus, & Magiſtratu S. Georgij, & non comprehendunt ſententiam latam à Prætore Ianuæ, neque actus coram ipſo factos, cùm tamen attentata ſint quoad omnes Proceſſus purganda, Put. *deciſ. penult. lib.* 2. & renunciationes defectiuæ non ſuffragentur attentatis, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 5. *num.* 2. *de reſtit. ſpoliat.*

6 Secundò, quia ſunt conditionales, quatenus ſit receſſum à decreto Rotali, & eius formæ contrauentum. Conditionalis autem ceſſio non admittitur ad purgationem attentatorum, vt poſt Baldum, & alios adductos tradit Lancellot. *de attentat. par.* 3. *cap.* 29. *num.* 31. & multum deſeruit deciſio Paleott. 273. *communita, &c.* quæ licet loquatur in purgatione ſpolij, attamen à fortiori concludit in purgatione attentatorum, vt arguit ibi Lancell. & facit, quia ceſſio conditionalis relinquit poſt ſe diſcuſſionem, & litem ſuper purificatione, & liquidatione conditionis, quod non conuenit purgationi attentatorum, vt per Cæſ. de Graſ. *dicta deciſione* 5. *num.* 3. & Lancell. *dict. cap.* 29. *num.* 73.

Tertiò in dictis deciſionibus dicunt Pallauicini velle vti 7
actis in præiudicium litis pendentiæ in Rota, ex quibus verbis innuitur eos aliquid ſperare ex dictis actis, & tamen vt per ceſſionem purgentur attentata, cedens debet renunciare omni iuri, quod ex illis ſibi competere poſſet, itaut nullo vnquam tempore, neque attentans ex dictis actis commodum ſentire, neque etiam aliquod intereſſe pati poſſet, Paleot. *deciſ.* 358. Lancell. *ibi ſub num.* 73. & reponere in priſtinum ſtatum, *c. bonæ de appellat.* Alex. *conſ.* 89. *in fine verſ. & ad hoc concludo lib.* 1. Dec. *conſ.* 103. *num.* 1. Lancell. *d. c.* 29. *n.* 77.

Quartò, quia ex illis verbis firma ſemper remanente diſ- 8
poſitione fideicommiſſi ſuborta ſuſpicione Pallauicini intendunt vti illis attentatis, quæ concernunt fideicommiſſum, & declarationem ſuper eo factam Ianuæ, quia aliàs eſſent inutiliter appoſita, cùm clarum ſit, in ceſſione attentati non poſſe cenſeri renunciatum diſpoſitioni fideicommiſſi, vnde ſaltem vti obſcura, & periculoſa ſunt reijcienda, Cæſ. de Graſſ. *d. deciſ.* 5. *n.* 3. *&* 4.

Quintò cum acta facta in Ciuitate Ianuæ fuerint facta 9
etiam nomine Alexandri, & Cyri filiorum Pallauicini, ſunt etiam eorum nomine purganda cum legitimo, & ſufficienti mandato ipſorum, Paleot. *d. deciſ.* 358. Lancell. *vbi ſupra n.* 30.

Reuocatio D. Serræ, & aliorum Procuratorum in Ciui- 10
tate Ianuæ, non tollit attentata ab eis perpetrata, & reſtitutio ſcripturæ obtenta ab officialibus Montis Sancti Georgij, non tollit actus factos coram Prætore, in quibus conſiſtit radix, & ſubſtantia attentatorum. Scripturæ enim coram Iudicibus productæ nil aliud ſunt, quàm exemplum decreti, & exequutionis ipſius Prætoris, & poterunt Domini Pallauicini cum ipſis ſcripturis reſtitutis, vel alijs extractis ab originalibus coram Prætore iudicium proſequi, aut inchoare. Ex quibus, & alijs adductis per Informantes reſolutum fuit, attentata non eſſe ſufficienter purgata.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. P. D. LANCELLOTTO.

Romana Hæreditatis de Mareſcottis.

Veneris 10. *Decembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Legatum rei alienæ ſi ſolui non poteſt, debetur legatario rei legatæ æſtimatio, ſiue teſtator ſciuerit, ſiue ignorauerit rem eſſe alienam, præſertim quando eſt factum coniunctæ perſonæ.

SVMMARIVM.

Factum deciſionis enumeratur, n. 1. *&* 2.
Renunciare fauori ſuo quiſque poteſt, n. 3.
Excipi non poteſt de iure tertij, niſi ipſo tertio volente, num. 3.
Heres non poteſt impugnare factum defuncti, n. 3. *vbi quod hoc habet locum in quocunque ſucceſſore.*
Iuramentum minoris facit minorem reputari maiorem, num. 4.
Heredi inſtituto in re aliena debetur æſtimatio eiuſdem rei, num. 9.
Legatum rei alienæ operatur, vt legatario ſolui debeat æſtimatio rei legatæ, n. 9.
Legati rei alienæ debetur legatario æſtimatio, ſiue teſtator ſciuerit rem eſſe alienam, ſiue ignorauerit, num. 10. *præſertim quando eſt factum coniunctæ perſonæ, n.* 10.

Digitized by Google

DECISIO CCLXV.

1 DOmini reſoluerunt, quod quatenus teſtamentum Alphonſi ſuſtineatur, non obſtante, quod Marcus Antonius filius non fuerit inſtitutus niſi in Caſtris Iulianelli, & Parranni, nihilominus debetur æſtimatio. Et in primis firmarunt inſtitutionem Marci Antonij de Caſtris Iulianelli, & Parrani factam ab Alphonſo patre cum prohibitione, quod non poſſit aliud petere, vel prætendere, fuiſſe de re omninò aliena, cùm longè ante teſtamentum Alphonſus fuerit iſtis Caſtris priuatus, & illa fuerint confiſcata Cameræ Apoſtolicæ, quæ mediante compoſitione Scutorum 10. millium ea ceſſit, & donauit Sfortiæ, & alijs Nepotibus teſtatoris, ex Marco Antonio, quo fit, vt de tempore teſtamenti nullum ſuper illis ius habuerit, in quo potuerit filium inſtituere.

2 Neque obſtat, quod Alphonſus anno 1574. ante confiſcationem donauerit dicta Caſtra eidem Marco Antonio, quia cùm poſtmodum anno 1578. etiam ante confiſcationem idem Marcus Antonius fecerit retrodonationem de eiſdem Caſtris eidem Alphonſo, dicta donatio non eſt habenda in conſideratione, maximè cùm Alphonſus huiuſmodi retrodonationem acceptauerit, illaque vſus fuerit tam in iudicio, quàm extra, & ſic à prima donatione fuit receſſum per ſecundum actum retrodonationis effectuatum, per quam retrodonationem Caſtra effecta fuerunt Alphonſi, ac inde comprehenſa in confiſcatione bonorum ipſius Alphonſi, & mediante donatione facta per Cameram fuerunt effecta filiorum Marci Antonij.

3 Neque etiam obſtat, quod dicta donatio eſſet facta contemplatione matrimonij, tum quia quidquid ſit reſpectu filiorum, hoc non impediebat alienationem in præiudicium Marci Antonij, qui potuit renunciare fauori ſuo, *l. ſi quis in conſcribendo Cod. de pact.* tum quia hæc exceptio non competit Domino Pyrrho, cùm ſit de iure tertij, ſcilicet filiorum Marci Antonij ex illo matrimonio, quæ non admittitur, niſi ipſo tertio volente, Bart. *in l. 2. numer.* 8. *&* 10. & Socin. *num.* 10. *ff. de exception. rei iudic.* Riminald. ſen. *conſ.* 599. *numer.* 8. *verſic. Secus ita demum lib.* 3. prout neque admittitur, vbi opponens non habet cauſam ab ipſo tertio, Aym. *conſ.* 826. *numer.* 1. Crot. *conſ.* 119. *numer.* 11. Ruin. *conſil.* 88. *numer.* 1. *lib.* 3. Tum etiam, quia cùm Alphonſus acceptauerit retrodonationem, eaque vſus fuerit, non poteſt dictus Pyrrus hæres Iuliæ hæredis Alphonſi illam impugnare, ex regula *l. cum à matre Cod. de rei vendicat.* quæ habet locum etiam in hærede hæredis, qualis eſt ipſe Pyrrhus, Monach. *conſil.* 89. *numer.* 28. Cephal. *conſil.* 393. *num.* 58. *verſ. Quarta hæc concluſio,* & habet locum in quocunque ſucceſſore, vt fuit dictum *in cauſa Forolinien. de Montagnanis 3. Iunij 1602. & in Bononien. de Sancto Petro 25. eiuſdem coram R. P. D. meo Decano.*

4 Ex his etiam ceſſat, quod dicitur, quod Marcus Antonius, quando retrodonauit, erat minor 25. annorum, vltra quam ex Statuto Vrbis, *c. 47. lib.* 1. ſufficit, quod Marcus Antonius eſſet maior 20. annorum, & adſit iuramentum, quod faciebat eum maiorem, *Authent. Sacramenta puberum C. de reſcind. vendition.*

5 Quod autem retrodonatio non fuerit inſinuata, tollitur ex facto, quia conſtat de inſinuatione, & alijs ſolemnitatibus de iure requiſitis, prout etiam tollitur ex facto, quod Marcus Aotonius die donationis citra poſſederit dicta Caſtra, non obſtante retrodonatione. Nam hoc non verificatur, prout pariter non verificatur, quod Camera, ſeu Pontifex donauerit dicta Caſtra dd. Nepotibus Alphonſi, habito reſpectu ad dictam donationem factam per Alphonſum Marco Antonio. Imò in donatione, & Chirographo Papæ nulla fit mentio de dicta donatione Alphonſi. Vltra quod hoc non releuaret, quia quatenus eſſet verum, quod Marcus Antonius allegaſſet donationem ſibi factam ab Alphonſo, non propterea poſſet dici non effectuata retrodonatio, vel quod fuerit ſublata, vel annullata, ſed allegata fuiſſet donatio ad effectum recuperandi Caſtra de manibus fiſci, & confiſcationem bonorum euitandi, & non eſt nouum, quod quando agitur de redimendis bonis à fiſco multa occultentur, & confingantur.

6 Neque obſtat, quod Alphonſus pro redimendis Caſtris à Camera expoſuerit de ſuo Scuta 4000. ad computum Scutorum decem mill. quæ DD. Nepotes pro compoſitione ſoluere debebant, quia non ideò dici poteſt, quod per dictam ſolutionem Scutorum quatuor mill. Alphonſus aliquod ius ſuper dictis Caſtris acquiſiuerit, de quo in vltima voluntate diſponere potuerit, ſed in omnem euentum effectus fuit tantùm creditor erga filios Marci Antonij, quod creditum relictum fuit Iuliæ, cui omnia credita in ſpecie reliquit Alphonſus, nec poteſt dici relictum Marco Antonio, idque eo magis, quia ei reliquit tantùm Caſtra prædicta cum expreſſa prohibitione, vt nil aliud ex eius hæreditate petere potuiſſet, & ſic dicta inſtitutio non poteſt ſe extendere ad prætenſum creditum, vltra quod apparet, quod Alphonſus non ſoluit dicta Scuta 4000. de pecunijs proprijs, ſed de pecunijs Nepotum. Nam pro rata Scutorum 3500. adeſt declaratio Alphonſi facta in iudicio in quodam folio manu ſua ſcripto, quod ſcilicet fuerunt ſoluta de Scutis 3500. redactis ex cenſu redempto per Licium de Sabellis, & Martium Columnam ad filios Marci Antonij ſpectante. Pro reſiduo verò Scutorum 500. conſtat, quod Alphonſus habebat tunc temporis in manibus de pecunijs Nepotum duas partitas, alteram Scutorum 330. exactam ab Excellentiſſimo Domino Virginio Vrſino, alteram Scutorum mille à Cardinali.

7 Quantum verò ad melioramenta, quæ dicuntur facta per Alphonſum in dictis Caſtris, non verificantur, fructus autem quatenus tempore obitus ipſius aliqui extitiſſent, & reperti fuiſſent, non poſſunt dici relicti Marco Antonio, cùm huiuſmodi fructus in ſpecie reliquerit Iuliæ.

8 Neque obſtat, quod Marcus Antonius ratificauerit teſtamentum Alphonſi, dum ſemel comparuit pro Iulia, & dum agendo contra quendam debitorem aſſeruit Iuliam non fuiſſe citandam, ſed ipſum, & filios, & hæredes Alphonſi, & Donatarios Cameræ, quia nullibi probatur, quod Marcus Antonius habuerit notitiam iſtius vltimi teſtamenti Alphonſi, ſine qua ſcientia non poteſt induci ratificatio. Imò eſſet ad hunc effectum probanda ſcientia explicita cum omnibus qualitatibus, gloſ. *in cap. concertatione in verb. ſciuerit de appellat. lib.* 6. quam ſcientiam iſtius vltimi teſtamenti habuiſſe non probatur Marcum Antonium. Verum namque eſt, quod Iulia fuerat hæres inſtituta in alio teſtamento prioris anni 1598. in quo erant ſubſtituti filij Marci Antonij, in cuius vigore dicitur, quod Iulia adiuerat hæreditatem, non autem vigore vltimi, in quo fuit præteritus Marcus Antonius, & eius filij, ac inſtituta perſona extranea, quod teſtamentum fuiſſet potius à Marco Antonio impugnatum, ſi de eo habuiſſet notitiam, & ideò ſi quæ adeſt probatio, non poteſt referri ad vltimum teſtamentum à Marco Antonio ignoratum, ſed eſſet ad penultimum referenda.

9 Ex his igitur appareat, quod Marcus Antonius filius fuit inſtitutus in re omninò aliena, ſequitur quod ei debeatur æſtimatio Caſtrorum relictorum. Inſtitutus enim in re certa, dato ſibi cohærede vniuerſali, qui fuit in hoc caſu, D. Iulia dicitur legatarius, Bart. *in l. quoties Cod. de hæredibus inſtituen.* quem communiter ſequuntur Doctor. vt per Crot. *in repet. l. prima num. 69. ff. de leg.* 1. Honded. *conſil.* 83. *num.* 28. *lib.* 1. Surd. *conſil.* 113. *num.* 13. Afflict. *dec.* 38. *numer.* 5. *in fine,* & conſequenter debetur ei æſtimatio rei alienæ legatæ, *§. non ſolum, Inſtit. de legat. l. cum alienam C. de legat.* Bald. *in l. humanitatis n. 63. C. de impub. & alijs ſubſtitution.* Anton. Gomez. *variar. reſolut. tom. 1. c. 10. n. 16. in fine, & c. 12. n. 13.*

10 Nec in hoc caſu eſt dubitandum, an Alphonſus teſtator ſciuerit, rem relictam eſſe alienam, vel ne, iuxta diſtinctionem dicti *§. non ſolum, & dicta l. cum alienam,* quia ſcientia Alphonſi, quod Caſtra non eſſent propria, ſed nepotum, non poteſt controuerti, cùm ipſemet interfuerit ſtipulationi concordiæ initæ cum Camera, & ſucceſſioni, & donationi ad fauorem nepotum, & hac occaſione ſoluerit ſupradicta Scuta 4000. ſed nihilominus omni caſu deberi æſtimationem dicunt Bald. *in d. l. humanitatis n.* 63. gl. *in c. filius,* vbi Canoniſtæ *de teſtamentis,* de communi Corn. *conſil.* 32. *numer.* 5. *lib.* 1. Capra *concl.* 107. *numer.* 5. Craſs. *in §. legatum quomodo 14. numer. 15. verſ. Vnde Quæro,* & tenuit Rota in vna Romana Hæreditatis 26 Iunij 1592. coram Illuſtriſs. Mellino, & in Romana Legati Vineæ 10. Maij 1603. coram Litta, & quod filio in re certa aliena inſti-

Digitized by Google

inſtituto debeatur æſtimatio, tenet Bald. *in l. ſoimus n. 9. C. de inoff. teſtam.*

11 Et ceſſat omnis difficultas, quia quando legatum eſt factum coniunctæ perſonæ, vt hic, tunc non procedit prædicta diſtinctio, & debetur æſtimatio, ſiue teſtator ſcienter, ſiue ignoranter rem alienam legauerit, iuxta communem Doctor. opinionem, in *d. l. cum alienam*, de qua per Gomez. *d. cap.* 12. *num.* 13. & per Craſſum *in* §. *legatum q.* 14. *num.* 13. & cum fuerit inſtitutus filius non eſt dicendum, quod non ſit veriſimile teſtatorem voluiſſe dare æſtimationem, tam immenſi valoris abſorbentis totam hæreditatem, cùm filius præſumatur magis dilectus, iuribus vulgaribus.

ILLVSTRISS. ET REVEREND. D. CARD. LVGDVNEN.

Bononien. Fideicommiſſi de Pannolinis.

10. *Decembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Poſiti in conditione an, & quando cenſeantur vocati, quando ad id ſufficiant coniecturæ, & quæ, & quando etiam ex coniecturis inducatur perpetuum fideicommiſſum, & quibus. Et quæ requirantur, vt dicatur facta reciproca ſubſtitutio.

SVMMARIVM.

Sententias, & res iudicatas Rota non exequitur, niſi conſtito de eorum iuſtitia, n. 1. *&* 2.

Filij plures poſiti in conditione cenſentur vocati concurrentibus coniecturis, de quibus ſtatur arbitrio iudicis, n. 3. *Amplia, vt n.* 4. *quæ coniectura debent non ſeparatim, ſed inſimul iuncta conſiderari, n.* 19.

Fideicommiſſum inducitur ex coniecturis de quibus ſtatur arbitrio iudicis, n. 3. *&* 4. *Vbi ampliatur hæc concluſio, vt procedat etiam quoad portionem patrui, ſed alterius cohæreditas, n.* 19. *vbi quod iſtæ coniectura non ſeparatim, ſed inſimul iuncta conſiderari debent.*

Poſiti in conditione concurrentibus coniecturis cenſentur vocati ad fideicommiſſum, etiam quod non ſint deſcendentes, n. 5. *Imo etiam quod ſint extranei.*

Fideicommiſſum inducitur ex coniecturis etiam in extraneis, licet hoc caſu grauiores requirantur coniectura, num. 6.

Affectio teſtatoris in heredes vocatos, ac ſi eſſent filij, facit eos pares ipſis filijs, num. 7. *&* 8. *vbi propterea, quod admittuntur ad hereditatem, ac ſi verè eſſent filij teſtatoris.*

Fictio in caſu ficto operatur idem, quod veritas in caſu vero, num. 8.

Filij poſiti in conditione non cenſentur vocati ad portionem patrui, vel alterius cohæredis, quod an verum ſit, & quando, num. 4. *& num.* 9. *& num.* 20. *Vbi de materia.*

Poſiti in conditione nomine collectiuo, vt puta deſcendentes, cenſentur vocati omnes in infinitum ordine ſucceſſiuo per fideicommiſſum, n. 10. *Declara, vt n.* 12.

Poſiti ſæpius in conditione cenſentur vocati, n. 11.

Geminatio multum operatur, indicatque enixam diſponentis voluntatem, n. 11.

Fideicommiſſi perpetuitas colligitur, quando teſtator vocauit extraneos, qui tamen ipſius cognomen, & inſignia aſſumere debeant, n. 13. *& n.* 16.

Verba toties quoties *denotant infinitatem, n.* 13.

Poſiti in conditione cenſentur vocati, quando teſtator progreſſus eſt ad plures ſubſtitutionum gradus, n. 14.

Poſiti in conditione cenſentur vocati, perpetuumque fideicommiſſum cenſetur inductum, quando teſtator qualitatem maſculinitatis ſæpius repetit, n. 15.

Poſiti in conditione cenſentur vocati ex onere iniuncto aſſumendi cognomen, & inſignia teſtatoris, . 16. *&* 17. *Vbi de materia.*

Poſiti in conditione cenſentur vocati, quando teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis, n. 16.

Dictio per, *denotat perſonam immediatam, n.* 17.

Teſtatoris prouiſione ceſſante lex porrigit ſuum auxilium, n. 18

Hæredes poſſunt declarare voluntatem teſtatoris, quia illam præſumantur habere notam. nu. 19.

Subſtitutio reciproca vt inducatur quæ requirantur. nu. 21. *& ſeqq. vbi de materia, & nu.* 24.

Subſtitutio reciproca datur etiam inter poſitos in conditione vocatos ex coniecturis. n. 22.

Huiuſmodi dictio appoſita verbo hæreditati denotat totam hæreditatem, num. 23.

Subſtitutio quod ſit facta vltimo morienti, quomodo colligatur. num. 24.

DECISIO CCLXVI.

Fvit concluſum, eſſe locum Statuto, ita vt duæ ſententiæ conformes latæ ad fauorem Domini Alberti Budrioli de Pannolinis ſint exequutioni demandandæ, quia de illarum inualiditate non fuit aliquid oppoſitum, & de iuſtitia conſtat. Virgilius ſiquidem Pannolinus ſibi hæredes vniuerſales æquis portionibus inſtituit tres iuuenes nobiles Bononienſes, Marium filium Herculis Butrigarij, Octauium filium Iulij Maluetij, & Iacobum filium Alberti Budrioli, qui per ſe, & eorum filios, & deſcendentes maſculos per lineam maſculinam legitimos, & naturales, ac ſi ex ipſo teſtatores geniti forent, aſſumerent cognomina, & inſignia agnationis ipſius teſtatoris eoſdem hæredes inuicem vulgariter, & per fideicommiſſum ſubſtituit, ita vt vno, vel pluribus ſine filijs, & deſcendentibus maſculis, & per lineam maſculinam legitimis, & naturalibus deficientibus eiſdem ſuperuiuentes vnus, vel plures æqualiter ſuccederent. Ipſis verò omnibus ſine filijs, & deſcendentibus huiuſmodi deficientibus, eligeretur per Commiſſarios, & exequutores teſtamentarios alius iuuenis, ex honeſtis parentibus Ciuibus Bononien. ortundus, legitimus, & naturalis ad huiuſmodi teſtatoris inſtitutionem, hæreditatem, & bona, & agnationem modo, quo ſupra, & deinceps toties, quoties huiuſmodi inueſtiti deficerent.

2 Mortuo teſtatore, & adita per ſupranominatos hæredes illius hæreditate exceſſit poſteà è vita Octauius ſine filijs, eiuſque portionem Marius, & Iacobus ſuperſtites inter ſe æqualiter diuiſerunt, deinde mortuus eſt Iacobus relicto Domino Alberto filio, qui in hoc iudicio eſt actor. Demum deceſſit etiam Marius ſine filijs, ſed condito teſtamento, in quo Dominum Ioannem Baptiſtam Butrigarium hæredem inſtituit, qui eſt Reus, & poſſeſſor Albertus aſſerens ſe per obitum Marij vocatum ad eam portionem, quam ille viuens obtinuerat ex dicta hæreditate Virgilij Teſtatoris, moto Bononiæ iudicio obtinuit duas ſententias conformes, de quarum iuſtitia nunc agitur iuxta ſtylum Rotæ, de quo Mohed. *deciſ.* 3. *de teſtamen.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 1. *numero* 8. *de locat.* quia cùm à dictis ſententijs Ioannes Baptiſta appellaſſet, cauſa fuit in Rota commiſſa, cum clauſula conſtito, quod ſit locus Statuto exequatur, ſin minus cauſam appellationis cognoſcat.

3 Igitur ſententiarum iuſtitia in eo conſiſtit, quod trium ſupradictorum hæredum filij, & deſcendentes maſculi fuerunt vocati non ſolum ad ſui quiſque patris portionem, ſed etiam ad aliorum cohæredum partes, & ratio eſt, quia cum dicti filij, & deſcendentes maſculi ſint poſiti non ſemel in conditione, ex communi opinione, quam Rota ſæpius amplexa eſt, cenſeri debentur vocati propter quamplures coniecturas, quæ ſaltem ſimul iunctæ indubitanter in hanc ſententiam trahunt iudicem, cuius arbitrio permiſſum eſt, vt æſtimet, an coniecturæ ſint potentes ad inducendum fideicommiſſum, Surd. *deciſ.* 162. *numero* 11. Berous *conſilio* 104. *num.* 12. *lib.* 2. Socin. iun. *conſilio* 110. *numero* 20. *lib.* 3. Craſſ. §. *fideicomm. quæſt.* 14. Corn. *conſ.* 74. *num.* 1. *&* 2. *lib.* 3. Dixit Rota in Peruſina de Alphanis. 22. Iunij 1607. coram Reuer. P. D. meo Ludouiſio, & tradit multis relatis. Menoch. *lib.* 4. *præſumpt.* 76. *numero* 26. *in fine.*

4 Et iſta vocatio ex coniecturis dicitur etiam ad portionem patrui, ſeu alterius cohæredis. Ruin. *conſ.* 144. *num.* 9. *lib.* 2. *& conſ.* 144. *lib.* 3. Corn. *conſ.* 306. *in fi. lib.* 4. Gabr. *conſ.* 115. *n.* 13. *lib.* 1. *& conſilio* 2. *num.* 14. *lib.* 2. Zanch. *in l. hæredes mei.* §. *cum ita. par.* 3. *num.* 91. *ad Trebell.* & ibidem Ripa *nu.* 29. poſt Socin. quem allegat Illuſtr. Cardin.

Mant. *de coniect. vltim. volunt. lib. 7. tit. 5. num. 7.* Burſat. *conſ. 202. num. 42. & ſeqq.* Aym. *conſ. 130. num. 6.* Menoch. *conſ. 397. num. 12.* Bero. *conſ. 105. num. 5.* & alij per Ruſtic. *de liber. in condit. poſit. lib. 1. cap. 1. num. 7.* Atque ſecundum hanc opinionem Rota ſæpius reſpondit, & ſignanter in cauſa Romana Fideicommiſſi de Quinque 12. Nouembr. 1607. coram eodem R. P. D. Ludouiſio. Nec obſtat, quod in caſu illius deciſionis portio patrui iam deueniſſet ad patrem. Ideoque facilius vnà cum portione patris vnita potuerit tranſire in nepotes. Deciſio enim non fundatur in illa conſideratione, ſed in coniecturis voluntatis teſtatoris, & præcipuè in conſeruatione agnationis, quàm in hoc caſu Teſtator maximè præ oculis habuit, vt infra dicetur, & quidem non videtur eſſe ratio eſſentialis diuerſitatis inter vtrumque caſum. Licet enim portio caduca non tranſmittatur in alios, ſed remaneat penes hæredem, vel grauatos, *l. 1. §. in nouiſſimo C. de caduc. toll.* tamen penes eoſdem, hæredeſue eorum, manet cùm eodem onere illam reſtituendi illi ipſi, cui eam reſtituiſſet grauatus in gradu perempto, vt benè declarat in his terminis Gabr. *dicto conſ. 115. num. 13.* Vltra quod in hoc caſu cum deficientibus lineis inſtitutorum, & deſcendentium maſculorum ab illis teſtator vocet ad ſuam hæreditatem iuuenem eligendum à Commiſſarijs ſtante, quod tres hæredes fuerunt inſtituti, quodque nihilominus vltimus deſcendens grauatur reſtituere totam hæreditatem, neceſſariò ſequitur dſcendentes vocari etiam ad partes cohæredum, ad quod benè faciunt notata per Soc. *in d. §. cum ita n. 7.*

5 Non obſtat, quod non verſemur in deſcendentibus teſtatoris, quia quicquid ſenſerit Clar. *in §. teſtament. q. 79. in fin.* coniecturæ ſufficiunt ad effectum, vt etiam non deſcendentes à teſtatore cenſeri debeant vocati, quando in conſtitutione poſiti fuerunt, vt hic.

6 Quippe etiam in extraneis coniecturæ plurimum valent ad inducendum fideicommiſſum, *l. cum proponebatur de leg. 2.* neque in hoc aliud eſt diſcrimen inter deſcendentes, & extraneos, niſi quod in deſcendentibus ſufficiunt coniecturæ leuiores, vt per Syluestr. Aldobr. *conſ. 29. n. 48. & 51.* & Tob. Non. *conſ. 31. nu. 13.* qui alios allegant, ideòque in hoc caſu meritò reprehenderunt Illuſtriſſ. Mant. *lib. 11. tit. 3. n. 28.* & Michael. Craſſ. *in d. §. fideicommiſſum dicta quæſt. 14. in fine.*

7 Vltra quod cum teſtator Iuuenes nominatim inſtitutos, & deſcendentes maſculos ab illis habuerit pro ſuis, perinde ac ſi ex ipſo geniti fuiſſent, teſtatoris affectio fecit illos pares iſtis, vt per Decian. *conſ. 26. n. 28. lib. 2.* quia ex illa validum elicitur argumentum ad voluntatem coniecturandam, *Argum. l. ſi ſeruus plurium §. fin. de leg. 1. l. Aurelius §. Vitius ff. de lib. leg.* latè Menoch. *præſumpt. 16. n. 1. & 2. lib. 4.* Aym. *conſ. 62. n. 8.*

8 Ideò eædem concluſiones admitti debent in iſtis fictis deſcendentibus teſtatoris, qui inuenti admitterentur, quandoquidem fictio in caſu ficto idem quod in vero veritas operatur, *cap. cum dilectus, cap. ad audientiam de cleric. non reſid. l. 1. §. hoc Senat. ff. ad Trebel.* Bart. *in l. 1. §. ſi ius in princ. ff. de acquir. hæred. notatur in l. ſi, qui pro emptore ff. de vſucap.* Dec. *conſ. 467. n. 18.* Decian. *conſ. 5. n. 51.* benè Ruin. *conſ. 86. n. 14. & conſ. 115. n. 17. & 18. lib. 3.* Pariſ. *conſ. 22. n. 28. lib. 2. & conſ. 118. n. 32. lib. 4.* Simon. *de reſeruat. q. 35. n. 25.*

9 Non obſtat, quod ex communi opinione poſiti non cenſeantur vocari ad portionem patrui, vel alterius cohæredis, ex congeſtis per Gabr. *de ſubſtit. concluſ. 1. num. 24.* & per Menoch. *conſ. 85. n. 43. præſumpt. 62. num. 37. lib. 4.* Nam illa communis opinio non procedit, quando præter conditionem aliæ etiam coniecturæ vocationem ſuadent, vt patet ex ſupra allegatis, & notant in ſpecie Gabr. *vbi ſupra n. 28.* & Menoch. *de præſumpt. 62. ſub n. 57. in fin. & dicto conſ. 25. ſub eod. n. 43.*

10 Ex pluribus autem in hoc caſu concurrentibus coniecturis, ſeligendo aliquas ſpeciali nota digniores, & eas maximè qui neceſſitatem inducunt implendi voluntatem teſtatoris, quas vti firmiores, & indubitabiles conſiderant præcipuè Doctor. vt per Aym. *conſ. 130. num. 6.* Surd. *conſ. 62. num. 18. lib. 1.* Habemus in primis eſſe poſitos in conditione deſcendentes nomine ſcilicet collectiuo, quod aptum eſt vacare omnes in infinitum ordine ſucceſſiuo per fideicommiſſum, Crot. *in repet. l. filiusfamilias §. Dini num. 17. de leg. 1.* Couar. *variar. reſolut. lib. 2. cap. 5. num. 4. & in c. Rain. §. 4. in fine*, Cephal. *conſ. 268. n. 25. & ſeq. lib. 2.* & de communi, & magis communi teſtatur Ioannes de Anan. *conſ. 46. n. 1. & ſeq.* Ruin. *conſ. 164. num. 3. lib. 3.* Natt. *conſ. 53. num. 25.* Gabr. *conſ. 101. n. 22. lib. 2.*

11 A quo ſunt poſiti in conditione ſæpius, quo etiam ad effectum inducendæ vocationis, Doctor. conſiderant, Corn. *dicto conſ. 74. num. 9.* Rimin. iun. *conſ. 21. num. 43.* & alij quamplures relati à Ruſtic. *vbi ſup. lib. 2. cap. 5.* Quippe geminatio multum operatur, & magis indicat enixam diſponentis voluntatem, *Baliſta ff. ad Trebell.* Aym. *conſ. 28. num. 42.* Corn. *conſ. 59. num. 8. & conſ. 140. num. 2. lib. 2.* plenè Decian. *conſ. 46. n. 37. & ſeq. lib. 2.* & benè in his terminis Pariſ. *conſ. 90. n. 12. & 24. lib. 2.*

12 Non obſtat Cuman. *in l. cum ita §. in fideicomm. num. 4. de leg. 2.* tenens, quod pluribus vocatis ſub dicto nomine collectiuo deſcendentes non per fideicommiſſariam, ſed per vulgarem dumtaxat veniant ordine ſucceſſiuo, quod & alij ſenſerunt relati per Molin. *de primog. cap. 5. num. 27.* Surd. *deciſ. 340. num. 18.* quæ habetur *in fin. lib. 4. Conſiliorum.* Reſpondenit enim cum eodem Cumano vbi ſupra, *& in l. Gallus §. quidam rectè de liber. & poſthum.* qui dicit ſuam doctrinam non procedere, quoties verba tantum ſucceſſum, & perpetuitatem reſpiciant. Tunc enim vocatos non per vulgarem, ſed per fideicommiſſariam in perpetuum ordine ſucceſſiuo eſſe admittendos. Idem tradiderunt Soc. *in dicto §. quidam num. 8. verſ. Quartus caſus*, ibique Iaſ. *num. 45.* Alciat. *num. 35.* plures allegant Couar. *in cap. Raynutius §. 2. n. 2.* & Molin. *vbi ſupra cap. 6. num. 15.* Card. Mant. *lib. 8. & 12. num. 11.*

13 Et perpetuitas, quàm in hoc caſu habuit in votis, & ſua cogitatione amplexus eſt teſtator, dicunt ex proœmio teſtamenti, in quo dixit ſe ita diſponere, vt memoria ipſius teſtatoris magis in dies conſeruetur ex onere iniuncto aſſumendi prædictum cognomen, & inſignia Ipſiuſmet teſtatoris. Molin. qui plures auctores, & Doctores refert, & cumulat *de primog. lib. 1. c. 5. n. 34.* ex mentione lineæ, vt latè tradit Decian. *d. conſ. 28. nu. 17. & 19. lib. 2.* ex verbis *toties quoties*, quæ denotant infinitatem, Bart. *in l. qui bona §. fin. de dam. infect.*

14 Ex progreſſu ad plures ſubſtitutionum gradus, ad cumulata per Ceph. *conſ. 251. num. 79.* & maximè ex vltima ſubſtitutione eligendorum per fideicommiſſarios. At que his progreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum deſtruit inſuper pro efficaci vocationis coniectura, quam ponderauit Aym. *conſ. 13. num. 6. & ſeq.* Ruin. *conſ. 139. n. 19. lib. 3.* Anch. *conſ. 74. n. 2.* Cephal. *conſ. 114. n. 16. lib. 1.* Alb. *conſ. 87. n. 12. vol. 1.* Menoch. *conſ. 310. lib. 4.* & quidem optima ratione, quia ſi conditio non tranſire in diſpoſitionem, non poſſet fieri tranſitus de linea ad lineam, neque teſtatoris voluntas impleretur.

15 Alia coniectura deſumitur ex qualitate maſculinitatis ſæpiùs repetita, etiam cum mentione lineæ maſculinæ, quod indicat teſtatorem proſpexiſſe perpetuæ agnationis conſeruationi, Bald. *in l. maximum vitium num. 2. cap. de liber. præter.* Pariſ. *conſ. 90. num. 15. & 24. lib. 2. & conſ. 8. num. 9. lib. 3.* Decian. *conſ. 31. num. 96. & 99. lib. 1. & conſ. 161. num. 15.* Menoch. *de præſumpt. 76. num. 33.* Molin. *lib. 1. cap. 5. num. 35.* Cephal. *conſ. 137. num. 12.* Vbi de communi, de qua etiam Decian. *dict. conſ. 31.* atque inde ſequitur, maſculos deſcendentes in conditione poſitos vocatos eſſe per fideicommiſſariam, & inter illos perpetuum fideicommiſſum inductum fuiſſe. Aliàs enim ſi primò deſcendente admiſſo cæteri quaſi vocati per vulgarem cenſerentur excluſi, fruſtra teſtator qualitatem maſculinitatis in illis deſcendentibus deſideraſſet, Dec. *conſ. 318. num. 1. & 2. & conſ. 546. in princip.* poſt Guido Papæ *quæſt. 184. in fin.* Cephal. *conſ. 251. num. 77.* Aym. *conſ. 130. num. 2.* & plures refert Illuſtriſſ. Mantic. *d. lib. 11. tit. 11. num. 3.*

16 Potentiſſima eſt etiam vocationis coniectura onus illud maſculis iniunctum, aſſumendi cognomen, & inſignia teſtatoris, quia quos grauauit, per conſequens cenſetur vocaſſe, & honoraſſe, quando concurrit alia etiam leuis coniectura, Rip. *in l. centurio n. 163. ff. de vulg.* Zanch. *in d. §. cum*

ita

*ita in 7. parte, nu.*62. Curt. iun. *conſil.*87. *n.*5. *& conſil.*113. *num.*4. Menoch. *præſumpt.*76. *num.*32. *lib.*4. Dixit Rota in Vrbeuetana Fideicommiſſi 21. Iunij 1591. coram Orano, deinde ex illo onere reſultat deſiderium Teſtatoris, quod bona conſeruarentur in agnatione de Pannolinis, vt per Menoch. *conſil.*117. *num.*23. *lib.*2. Alciat. *conſ.*34. *numer.*4. *tom.*3. *lib.*9. Cephal. *dicto conſ.*251. *num.*8. *lib.*2. Ruſtic. *vbi ſupra, lib.*2. *cap.*6. *num.*1. *&* 46. & fuit dictum in cauſa Interamnen. Fideicommiſſi 15. Nouembris 1599. coram bon. mem. Card. Seraphino. Ratio conſeruandæ agnationis eſt vrgens vocationis coniectura, vt latè per Decian. *dicto conſ.*44. *num.*14. *lib.*3. Curt. *conſ.*22. *num.*19. Gabriel *de fideicomm. concluſ.*4. *num.*42. *&* 45. principaliſſimum vocat Theſſaur. *deciſ.*96. *num.*20. *&* 23. dicit ſufficere, ſi cum ea concurrant aliæ aliquæ coniecturæ, eamque procedere dicit etiam in extraneis, quando eſt inuentum iſtud onus aſſumendi nomen, & arma, *n.*5.

17 Nec ſubſiſtit, quod in hoc caſu non ſint grauati filij, ſed parentes dumtaxat grauati ſint in eo, quod ipſi, & filij eorum aſſumere debeant nomen, & arma. Verba ſiquidem teſtamenti ſunt duo per ſe, & filios, & deſcendentes aſſumant nomen, & arma. Dictio autem *per*, denotat perſonam immediatam, ita vt per ipſos deſcendentes eodem modo, quo per patres eorum, & arma, & cognomen ſint aſſumenda, vt in terminis horum verborum tradit Decian. *conſil.*26. *num.*33. *verſ.*3. *pondero, lib.*2. & non eſt curandum, cum quo teſtator loquutus fuerit, ſed attenditur in quem eius intentio dirigatur, & quem grauauerit, *l. cum pater, §. donationis, de leg.*3. Anchar. *conſilio* 115. *num.*9. Atque abſurdum eſſet oneraſſe maſculos, & illæſa nihilominus relinquere fœminis iura legitimæ ſucceſſionis, ſed & onus impoſitum iuueni per Commiſſarium eligen. ſatis, ſuperque declarat, Teſtatorem omnibus onus impoſuiſſe.

18 Non obſtat, quòd electio demandata Commiſſarijs, qui non erant immortales impediat præſumptionem voluntatis teſtatoris ſuper perpetuo, & abſoluto fideicommiſſo. Nam reſpondetur non eſſe locum argumentis, quando conſtat de clara teſtatoris mente, dum extinctis lineis toties, quoties voluit eligi alium iuuenem, & circa modum exequendi non eſt vis facienda, quia ceſſante prouiſione teſtatoris lex porrigit ſuum auxilium deferens electionem tempore, *cap. ſi hæredes, de teſtam.* Abb. *conſilio* 465. *num.*5. Curt. iun. *conſil.*66. *n.*2. *lib.*1. Craſſ. *de ſucceſſ. art. de exequut. vlt. volunt. q.*14. *n.*1. Iacob. à Can. *eod. tract. part.*2. *§. quæro* 3. *n.*4.5. *&* 24.

19 His coniecturis, quæ in ſimul iunctæ conſiderari, non autem ſeparatim diſcuti debent, Bero. qui alios allegat, *conſ.*104. *num.*12. *in fin. lib.*2. Alb. *conſil.*464. *num.*5. *in fin.* Soc. iun. *conſ.*110. *num.*28. *in fin. & num.*29. *lib.*3. Cardin. Mant. *dicto lib.*11. *tit.*3. *num.*26. & ſæpiſſimè fuit deciſum. Addenda eſt deciſio facta inter inſtitutos cum interuentu exequutorum teſtamenti, in qua clarè præſupponitur vocatio deſcendentium. Poſſunt enim voluntatem teſtatoris declarare hæredes, qui illam præſumuntur habere notam, Cephal. *conſ.*183. *n.*71. cum alijs allegatis per Illuſtriſſ. Mantic. *d. lib.*3. *tit.*1. *n.*26. & eadem ratione exequutores teſtamentarij, Bald. *conſil.*259. *n.*1. *lib.*4.

20 Nec dubium eſt, quin iſtæ coniecturæ ſint efficaces ad inducendam vocationem etiam quod ad portionem cohæredis, ſiue ficti patrui. Nam in coniectura ex maſculinitate deſumpta id tradiderunt Zanch. *d. §. cum ita, part.*7. *num.*91. Soc. iun. *conſil.*110. *num.*39. *lib.*3. Aymon. *d. conſ.*130. *num.*6. Rimin. iun. *conſ.*23. *num.*59. Surd. *conſ.*334. *num.*18. in coniectura conſeruandæ agnationis Ruin. *dict. conſil.* 144. *num.*9. *lib.*2. Aym. *dicto conſ.*130. *num.*9. Decian. *dict. conſil.*44. *num.*68. *&* 73. *lib.*3. & fuit deciſum in ſupra dicta Romana Fideicommiſſi de Quinque. Vbi alij Doctores allegantur in coniectura reciprocæ ſubſtitutionis, quando, vt in hoc caſu, facta eſt inter inſtitutos, quod videlicet multò magis teſtator eam facere voluerit inter deſcendentes remotiores, & minus dilectos, Soc. iun. *dict. conſ.*110. *num.*10. *&* 39. Aym. *dict. conſ.*130. *num.*6. Decian. *d. conſ.* 28. *num.*21. *lib.*1. Surd. *conſ.*344. *num.*17. Rimin. iun. *conſil.*676. *num.*11. Prætereà, quando deficientibus iuuenis eligi debeat ad huiuſmodi teſtatoris hæreditatem, & agnationem, vtique cum mentio omnis facta ſit in plurali, dicendum eſt, vt remaneat hæreditas teſtatoris, in qua iuuenis poſſit ſuccedere, poſitos in conditione cenſeri vocatos etiam ad portionem cohæredis, Ruin. *conſ.*110. *n.*39. *lib.*3. Decian. *reſp.*44. *num.*68. *lib.*3. Denique Doct. à princ. allegati in genere pro firmanda vocatione poſitorum in conditione etiam ad partem cohæredis loquuntur omnes, in quibuſdam ex iſtis coniecturis, & quando tot, & tantæ in ſimul iunctæ ſunt, redditur vndique patens, & manifeſta teſtatoris voluntas.

21 Itaque non eſſet neceſſarium magis inſiſtere circa ſubſtitutionem reciprocam inter deſcendentes, tamen vt in hoc etiam ſatisfiat allegationibus aliàs pro Domino Ioanne Baptiſta datis, & in hac poſitione reaſſumptis, & quod pro Domino Ioanne Baptiſta ſæpiſſimè citato nemo informauit, dicitur hoc modo concurrere illa tria requiſita, quæ ſufficiunt ad dictam reciprocam inducendam, videlicet, quod illi, inter quos de inducenda reciproca agitur, ſint vocati, quod ſubſtitutio facta ſit in tota hæreditate, & vltimo morienti, vt per Illuſtriſſ. Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib.*7. *tit.*5. *n.*15. Surd. *conſ.*329. *n.*6. qui alios allegant, fuit deciſum in Vrbeuetana Fideicommiſſi 28. Aprilis 1586. coram Illuſtriſſ. Pamphilio, & aliàs ſæpè.

22 Quod deſcendentes ſint vocati iam ſatis probatum eſt, & quod datur reciproca inter poſitos in conditione vocatos ex coniecturis, dixerunt Rip. *in d. §. cum ita, num.*29. Rim. ſen. *conſ.*189. *per tot.* Curt. iun. *conſ.*39. *num.*14. Ruin. *conſ.* 167. *lib.*3. Soc. iun. *conſ.*151. *num.*12. *lib.*3. Decian. *conſil.* 44. *num.*6. Sfor. Odd. *conſ.*66. *num.*72. Vltra quod in hoc caſu teſtamenti verba multum vigent, quod ſint etiam deſcendentes vocati per reciprocam. Diſponit enim teſtator vt vno, vel pluribus ſine filijs deficientibus, eiſdem ſuperuiuentes vnus, vel plures ſuccedant. Quod ſi conſiderauit caſum, quo pluribus deſcendentibus plures ſubſtituti eſſent, hoc non potuit contingere inter inſtitutos qui erant tres.

23 Quod ſubſtitutio facta ſit in tota hæreditate conſtat ex quo teſtator dixit, quod eligatur iuuenis ad huiuſmodi hæreditatem. Illa enim dictio, huiuſmodi, oſtendit, teſtatorem ſenſiſſe de tota hæreditate, Pariſ. *conſ.*52. *numer.*32. *lib.*3. *& conſ.*40. *num.*8. *lib.*4. Simon. de Præt. *de interpret. vltim. volunt. lib.*3. *fol.*322. *numer.*31. *&* 33. Odd. *de compend. part.*5. *art.*6. *num.*12. Imò, & quamuis fuiſſet enunciata hæreditas indefinitè intelligi deberet de tota hæreditate, quia congrua hæreditas dicitur tota, atque aliàs non eſt hæreditas, ſed pars hæreditatis, vt de veriori, & in iudicio ſeruata opinione, tradit Dec. *dict. conſil.*44. *num.*69. *lib.*3. Menoch. *conſil.*397. *num.*12. *lib.*4. Soc. iun. *conſ.*145. *n.*41. *& ſeq. lib.*3.

24 Denique quod ſubſtitutio facta ſit vltimo morienti colligitur, quia iuuenis eligendus vocatur omnibus deficientibus, & toties & quoties huiuſmodi inſtituti deficerent. Vbi enim teſtator non exprimit, à quibus hæreditatem vult reſtitui, ſemper intelligitur onus impoſitum vltimo, Dec. poſt alios *conſil.*44. *num.*73. *lib.*3. Curt. iun. *conſ.*111. *num.*13. Soc. iun. *conſil.*151. *num.*6. *lib.*2. *de mag. com.* Pariſ. *conſ.*43. *num.*33. *in fin. lib.*2. cum alijs per Bart. *deciſ.*6. *num.*6. & non eſt neceſſe, quod ſubſtitutio fiat formaliter, & verbis expreſſis vltimo morienti, vt dixit Rota in Bononien. de Felicinis coram bon. mem. Seraphino 18. Februarij 1581. Et in ſupradicta Vrbeuetana coram Orano tradit Soc. iun. *dict. conſ.*151. *num.*6. *&* 9. *lib.*2. *& conſ.*110. *num.*35 *lib.*3. latè Simon. de Præt. *vbi ſupra conſ.*32. *num.*27. & facit etiam, quod iſte iuuenis eligendus ſubſtituitur ex nunc, prout ex tunc, quæ verba cum ad extremum tempus deficientiæ reſtringantur, demonſtrant ſubſtitutionem factam vltimo decedenti, non propterea importare reciprocum fideicommiſſum. Nam vltra quod contrarium tenuerunt plures atteſtantes de magis communi, quos cumulat Simon de Præt. *d. conſ.*323. *d. deciſ.*6. *num.*6. *& ſeq.* reſpondetur prætereà, illam opinionem non procedere, vbi tot argumenta concurrunt voluntatis teſtatoris, & præcipuè circa agnationis conſeruationem, Zanch. *d. §. cum ita part.*6. *num.*176. Soc. iun. *d. conſ.*110. *numer.*36. *in fin. lib.*3. nec etiam in deſcendentibus teſtatoris, ſecundum magis communem opinionem, de qua Pariſ. *conſ.*43. *n.*33. *lib.*2. Ceph. *conſ.*166. *num* 20. Gabr. *conſ.*1. *num.*30. dixit Rota in ſupra dicta Bonon. de Felicinis. Iſti autem per fictionem ſunt deſcendentes teſtatoris, vt ſupra dictum eſt. Quæ tamen dicta intelliguntur ex abundanti, quia etiam ceſſantibus illis requiſitis, poteſt ex alijs legitimis coniecturis induci tacita reciproca, Iaſ. *conſ.*103. *col.*3. *verſic. item fideicommiſſum, lib.*4. Rip. *in d. §. cum ita num.*17. vbi Zanch. *num.*158. *&* 694. *in antiq. impreſſ.* Aym. *conſil.*113.

Soc.

Digitized by Google

Soc. iun. *d. conſ.* 110. *num.* 36. *lib.* 3. Ceph. *conſ.* 478. *num.* 13. & in hoc caſu coniecturæ ſuperabundant, in quibus, non autem in requiſitis reciprocæ, fundarunt præcipuè DD. hanc deciſionem, quæ hodie facta fuit vnanimi conſenſu, cum in duabus alijs poſitionibus de anno 1609. factis, haberi non potuiſſet abſoluta reſolutio, licet maior pars tunc inclinaret in eam ſententiam, quæ nunc firmata eſt.

R. P. D. CAVALERIO.

Bononien. de Bonſignoribus.

Mercurij 15. Decembris 1610.

ARGVMENTVM.

Hæres grauatus in reſolutione fideicommiſſi poteſt ad ſui electionem retinere tot bona hæreditaria, quæ ſufficiant pro ſuo credito pecuniarum, quas erogauit in extinctione æris alieni.

SVMMARIVM.

Heres grauatus in reſolutione fideicommiſſi poteſt deducere, & retinere tot bona hereditaria, que ſufficiant pro ſuo credito pecuniarum, quas erogauit in extinctione eris alieni, numer. 1. & numer. 5. Vbi ampliat etiam ad ſui electionem.

Retentio bonorum debitoris vbi datur creditori in bonis ipſius debitoris pro pecunijs, pro eo à creditore ſolutis, eorundem bonorum æſtimatio facienda eſt ſecundum tempus ſolutionis, non autem ſecundum tempus retentionis, num. 2.

Fideicommiſſario dicenti in hereditate fuiſſe alia bona mobilia, quam ea que ſibi ab herede grauato reſtituta ſunt probandi onus incumbit, n. 3. & 4.

DECISIO CCLXVII.

1 IN hac cauſa iam fuit reſolutum ſub die 12. Februarij, proximè præteriti francationem terrarum, de quibus agitur, fuiſſe factam non de pecunijs hæreditarijs, ſed proprijs Thomæ, & Georgij pupillorum authorum Lauræ, quæ hodie eſt in cauſa. Vnde dubitaui an Lauræ competat retentio ſuper bonis Galiſani, & Martellæ pro pecunijs ſibi debitis; & Omnes reſponderunt, ei competere retentionem, quemadmodum competebat eius authoribus. Nam in reſtitutione fideicommiſſi hæres grauatus poteſt deducere, & retinere tot bona hæreditaria quæ ſufficiant pro ſuo credito pecuniarum, quas erogauit in extinctione æris alieni, Menoch. *conſil.* 118. *num.* 5. *& ſeq.* Surd. *deciſ.* 92. *num.* 6. *in fin.* vbi dicit eſſe veriorem, & communiorem opinionem, gloſ. Iac. de Arena, Bart. Albert. Imol. Alex. & alij *in leg. mulier, §. cum proponeretur, ff. ad Trebell.*

2 In tali autem retentione æſtimatio facienda eſt ſecundum tempus factæ ſolutionis, non autem ſecundum tempus reſtitutionis fideicommiſſi, Illuſtriſſ. Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 7. *tit.* 8. *num.* 15. *cum duobus ſeqq. verſ. & ſi heres ſoluit*, Menoch. *dict. conſ.* 183. *num.* 35. *& ſeq.* Surd. *conſ.* 291. *num.* 12. *circa finem, & d. deciſ.* 92. *num.* 40. Fuit dictum in vna Romana de Incoronatis 28. Iunij 1577. coram Clemente VIII. felicis recordationis tunc Rotæ Auditore. Quam rationem Domini tantò magis competere putabant, quia eo ipſo, quod dicti Thomas, & Georgius mediante ipſorum Matre affrancauerunt huiuſmodi bona, cenſetur ex tunc ſibi accepiſſe in ſolutum in bonis hæreditarijs tantundem, quantum importabant pecuniæ ſolutæ in francatione, Menoch. *d. n.* 35. Surd. *d. deciſ.* 92. cum alijs Doctoribus præallegatis.

3 Nec viſum fuit obſtare, quòd replicabat Laurentius non competere retentionem Lauræ ſuper bonis, de quibus agitur, quia in omnem euentum præſumendum eſt hæredem ſibi ſatisfeciſſe prius de pecunijs, ſeu mobilibus, *iuxt. diſpoſit. l. à Diuo Pio, §. in venditione, ff. de re iudicata*, vt & ſenſit Rot. *in dict. Rom. de Incoronatis*. Quia reſpondebatur non conſtare, quod in hæreditate prædicta adfuerint alia bona ſuper quibus hæredes ſibi ſatisfacere potuerant, & nihilominus fideicommiſſario dicenti in hæreditate fuiſſe alia bona mobilia, & pecunias incumbit onus probandi, *leg. ei qui, ff. de probat.* in puncto Alex. *conſ.* 81. *num.* 13. *lib.* 2. Aym. *conſ.* 316. *num.* 5. *in nono dub. verſ. tenetur tamen fideicommiſſarius.*

Et licet pro parte Laurentij multa deducerentur ad probandum in hac hæreditate fuiſſe pecunias, ſuper quibus poterant hæredes, qui hæc bona francauerunt ſibi ſatisfacere, nihilominus videbantur valdè dubia, & obſcura. 4 Et primò, inſtrumentum diuiſionis Societatis artis ſerici factum de anno 1524. 12. Iulij, ex cuius lectura Laurentius prætendit conſtare, quod in hæreditate aderant libræ 5000. aſſignatæ Georgio, & Thomæ, non videbatur obſtare, quia eius verba ſunt valdè obſcura, quoad ſummam lib. 5000. quæ de debitis, & non de creditis ſocietatis loquuntur. Præterea non conſtat dicta credita fuiſſe exacta, vel exibilia. Minus videbatur poſſe fieri vis in tranſactione facta de anno 1522. in qua aſſerebatur in hæreditate adfuiſſe credita exigenda Lugduni vſque ad ſummam lib. 8000. quia in alia tranſactione ſecundo loco facta de anno 1524. fuit dictum, eandem hæreditatem fuiſſe grauatum debitis eiuſdem quantitatis lib. 8000. vnde non potuit redemptio fieri ex tali credito. Opponebatur etiam de alienationibus quorundam bonorum, quæ non viſæ ſunt releuantes cum eſſent factæ pro dotibus Lucretiæ filiæ Bartholomæi, & alterius filiæ Nicolai, & pro dote materna.

Ex quibus ea, quæ adducebantur pro parte Laurentij 5 videbantur remanere valdè turbida, & proptereà Domini non putabant poſſe ex eis induci præſumptionem aliquam, quod dictis pupillis fuerit ſatisfactum, vel ſatisfieri potuerit de pecunia, quam in dicta francatione expoſuerunt, iuxt. text. *in dict. leg. à Diuo Pio, §. in venditione.* Et ideò cùm non adeſſent alia bona, ex quibus ſine diminutione fideicommiſſi potuerint ſibi ſatisfacere potuerunt pro ſua ſatisfactione eligere bona, de quibus agitur, Bald. *in leg. vlt. §. in computatione, num.* 4. *Cod. de iur. deliber.* Roland. *de inuent.* 4. *part. §.* 10. *vtilitas, num.* 7. Et conſequenter reſolutum fuit, D. Lauræ vt ei, quæ in locum prædictorum Thomæ, & Georgij ſucceſſit ſuper huiuſmodi bonis competere retentionem.

R. P. D. LVGDVNEN.

Lucana Bonorum.

15. *Decembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Legatum quando dicatur conditionale, eſt notabilis deciſio.

SVMMARIVM.

Conditio non dicitur adiecta diſpoſitioni imperfecta per appoſitionem qualitatis, que adimpleri debeat poſt actum, num. 1.

Conditionis proprium eſt, vt illa adimpleatur ante perfectionem, & exequutionem diſpoſitionis, n. 1.

Conditionalia verba non dicuntur ea, que non præſtant in acquirendo aliquod impedimentum, ſed pronunciant factum explicandum poſt ius acquiſitum moderando diſpoſitionem eſſe imperfectam, n. 2.

Legatum cum conditione ademptum ſub contraria conditione datum cenſetur. Declara, vt n. 3. & 4.

Quaſi dictio fictionem, & impreprietatem importat, num. 3. verſ. Nam fuit reſponſum.

Legatarius non conſequitur legatum ſub conditione negatiua relictum ſine citatione Mutiana. Declara, vt num. 5. & 6.

Eccleſia in patria teſtatoris ſita dilecta ab illo præſumitur, ita vt eam legatis priuare noluerit, n. 7.

DECISIO CCLXVIII.

VNanimi conſenſu cenſuerunt Domini, ſtandum eſſe in deciſis coram me die 13. Martij 1609. ex rationibus in deciſione deductis, quibus inhærendo fuit dictum legatum relictum Eccleſiæ de Corelia à quodam Peregrino nullo modo fuiſſe conditionale, loquendo de vera conditione, quæ ſuſpendit actum, & dum pendet, impedit fieri acquiſitionem, ratio eſt, quia vbicumque alia qualitas adijcitur diſpoſitioni imperfectæ, ea debet impleri poſt actum iam perfectum, alias adiectio qualitatis non dicitur inducere conditionem, quia conditionis proprium eſt, vt impleatur ante perfectionem, & exequutionem diſpoſitionis, vt declarat Bart. *in leg. quibus diebus, §. Termilius, ſub num.* 1. *in fin. ff. de condit. & demonſtr.* 1

Digitized by Google

mo nſtr. Bald. *conſil.*219. *incipien. Peppus,num.*5. *lib.*2. Caſtr. *conſil.*292. *col.*1. *lib.*2. Aym. *conſil.*59. *num.*1. Corn. *conſil.* 102. *num.*10. *lib.*2. Menoch. *conſil.*131. *num.*1. *& ſeq. lib.*2. Honded. *conſ.*58. *lib.*2. Moron. *de treug. & pac. qu.*29. *n.*6. Idque procedit, etſi quis vſus fuerit verbo conditionis, Bart. *in d. §. Termilius, num.*5. Alex. *conſ.*102. *num.*2. *lib.*1. Aym. & Corn. *in locis præallegatis*.

2 In propoſito igitur relictum Eccleſiæ de Corelia in euentum, quod Peregrinus teſtator, eiuſque filij decederent, fuit purum poſt obitum nominatorum, quandoquidem in aditione hæreditatis, per Eccleſiam facienda, nulla ſe offerebat conditio, quæ implenda eſſet, & quamuis teſtator ſubdiderit illa verba cum pacto, *Che detto Altare non poſſa eſſere impetrato da perſona alcuna, & quando à caſo fuſſe impetrato vuole, che detti beni ricadino al Conuento di Santo Romano*. Non tamen ad noſtrum effectum poſſunt dici conditionalia, quia non præſtant in acquirendo aliquod impedimentum, ſed pronunciant factum explicandum poſt ius acquiſitum Eccleſiæ, moderando diſpoſitionem eſſe imperfectam, *leg. Mania, ff. de manumiſſ. teſt. l.*1. *§. fin. de donat.* Tiraq. *de retract. conuent. §.*2. *& gloſ.*1. *n.*2. Aym. *d. conſ.*59. *num.*1. Menoch. *conſ.*78. *n.*31. *&* 16. poſt plures, quos allegat, & in terminis illorum verborum, cum hoc pacto, Tob. Non. *conſ.*38. *n.*1.

3 Non obſtat, quòd dicitur legatum debere cenſeri conditionale, ex quo cùm fuerit cum conditione ademptum, nempè prædicto caſu, quo Altare impetraretur, debet etiam cenſeri datum ſub contraria conditione, *leg. ſi legatum pure, leg. legata inutiliter, de adimen. leg. l. aliquando, in fin. & l. quibus diebus, §. quidam, ff. de condit. & demonſtrat.* & alia contigerit, Felin. *in cap. ſignificaſti, col.*4. *de foro compet.* Nam fuit reſponſum, quod videlicet in caſu dictarum legum legatum ſub conſtitutionè ademptum, cenſetur datum ſub contraria conditione, fictè tantum, & non verè, quia in veritate legatum eſt purum ceſſante conditione ademptionis, & ideò in dictis legibus loquuntur Iuriſconſulti per dictionem fictionem & improprietatem importantem. Idque melius exprimitur *in l. quod purè, ff. quando dies leg. cedat.* ibi quaſi ſub conditione legatum habetur, & ita reſpondet Cephal. *conſil.*52. *numer.*7. *lib.*1. & de mente Alex. *in leg. ſi mihi & tibi, §. in legatis* poſt Caſtr. *ibidem, ff. de leg.*1. Decian. *in l.*1. *n.*47. *de offic. eius, cui mand. eſt iuriſdict.*

4 Vel reuocatio ſub conditione conferebatur ante ius quæſitum hæredi, vel legatario, quo caſu nil mirum, ſi diſpoſitio reddebatur conditionalis, vt per Cephal. *d. conſ.*52. *num.*1. *& ſeq.* & fuit copioſius dictum in deciſione prima. In teſtamento autem Peregrini ademptio fuit collata in tempus, quo iam erat ius quæſitum Eccleſiæ, vt dictum eſt, & propterea non poteſt inficere diſpoſitionem anteà factam, cùm pendeat ex facto tertij, qui eſt propriè caſus, *leg. propter familias, ff. de hæred. inſtitut.* ſecundum Cephal. *vbi ſupra*, & Bertazzol. *conſil.*76. *num.*16. *&* 17. *in ciuil.* vbi te ſtatur de communi, & reſpondet ad iura, quæ videntur contraria, atque ita illum text. intellexiſſe videtur Bartol. *ibi, n.*2. & poſt eum Ang. & Imol. & hanc diſtinctionem faciunt præter alias cautelas Soc. *conſ.*21. *num.*3. *lib.*3. Ruin. *conſ.*122. *num.*9. *lib.*2. *& conſ.*150. *num.*11. *lib.*3. Bertr. *conſil.* 113. *num.*2. *lib.*3. Couarr. *in c. Rainaldus, §.*1. *numer.*7. *de teſtam.* Gabr. *conſ.*105. *num.*12. *&* 13. *vol.*1. *& num.*11. dicit ſapere magnam iniquitatem, quod quis ex facto alterius debeat priuari bonis acquiſitis.

5 Et ſic non obſtat, quod Rector debuiſſet præſtare cautionem Mutianam ad hoc, vt conſequeretur legatum ſibi relictum ſub conditione negatiua, ad not. per Bart. & Doctor. *in l. Mutiana, ff. de condit. & demonſtr.* Ruin. *conſ.*150. *num.*45. *lib.*3. cum alijs per informantes pro RR. PP. Sancti Romani. Nam eodem modo reſpondetur, cautionem Mutianam non præſtari, quando conditio pendet à caſu, videlicet facto tertij. Ratio eſt manifeſta, quia cautio ſuccedit loco implementi, *leg. Mutiana, leg. is cui, leg. cum ſub hac, l. Titio fundus, ff. de condit. & demonſtrat.* Ruin. *d. conſ.*170. Bart. *conſil.*156. *num.*4. *& conſ.*177. *num.*5. *lib.*1. & debet continere, quod hæres videlicet legatarius non contrafaciet, aliàs rem reſtituat cum fructibus, & vſuris medij temporis, *l. hæres, §. qui poſt, d. l. cum ſub hac, ff. de condit. & demonſtrat. l. cum filius, §. qui Mutiana, de leg.*2. Cuiac. *ad lib.*16. *quæſt. princ. in explicatione l.*72. *de condit. & demonſtrat.* In hoc autem caſu non diſpoſuit, aut iuſſit teſtator, vt Eccleſia de Corelia faceret, vel non faceret aliquid.

Accedit, quod ſemper in idem reincidimus, videlicet 6
legatum in hoc caſu non eſſe relictum ſub conditione, & cautio. Mutiana, & ideò non habere locum in modo, Soc. *in leg. Mutiana, num.*6. *de condit. & demonſtrat.* nec in legato pio, videlicet, quando pia cauſa inſtituitur, Soc. *ibidem, numer.*2. Iaſ. *in leg. dedi, circa finem, de condit. cauſa data*.

Poſtremò hæc reſolutio ad fauorem Eccleſiæ de Corelia 7
eſt magis conſona æquitati, quia non eſt veriſimile, quod teſtator, qui dictam Eccleſiam vti ſitam in ſua patria præ oculis habuit, & dilexit, voluerit eam priuare bonis legatis in caſu etiam, quo aliquis impetrans ſupponeretur, & caducitatem induxerit ad fauorem Monaſterij Sancti Romani, non in contumaciam Eccleſiæ de Corelia facientis, vel non facientis, ſed in odium tertij impetrantis, & in caſu, quo impetratio eſſet valida, ita vt Eccleſia non poſſet amplius ea bona retinere, & fuit etiam in deciſione conſideratum, à qua proptereà Domini nullo modo recedendum cenſuerunt.

R. P. D. PAMPHILIO.

Toletana Capellaniæ de Paſtrana.

Mercurij 15. Decembris 1610.

A R G V M E N T V M.

Attentata non dicuntur purgata per reſtitutionem poſſeſſionis, niſi etiam reſtituantur fructus percepti, & refectæ expenſæ, nec iſto caſu admittitur depoſitio vnius Iulij, cum oblatione reſtituendi reliquum, facta liquidatione: fructuſque à poſſeſſore præſumuntur percepti, niſi contrarium probetur.

S V M M A R I V M.

*Appellatione pendente attentata reuocanda ſunt, n.*1.

*Attentata non dicuntur purgata per ſolam reſtitutionem poſſeſſionis, niſi reſtituantur etiam fructus percepti, & refecta expenſa, num.*1. *Vbi amplius, quod iſto caſu non ſufficit depoſitio vnius Iulij, cum oblatione reſtituendi reliquum facta liquidatione.*

*Depoſitum certæ quantitatis pecuniarum cum oblatione de reſtituendo reliquum, facta liquidatione, non admittitur in iudicijs priuilegiatis, n.*1.

*Poſſeſſor præſumitur percepiſſe fructus poſſeſſionis, niſi contrarium probet, n.*2.

*Poſſeſſio inſtrumentalis alio exiſtente in poſſeſſione nihil operatur. Declara, vt n.*3.

*Poſſeſſio capta authoritate Iudicis tribuit ius poſſeſſori abſque alia euictione, n.*3.

D E C I S I O CCLXIX.

NOn controuertebatur, poſſeſſionem Martini, tan- 1
quam captam poſt interpoſitam appellationem à decreto Vicarij Cumpluten. fuiſſe attentatam, *l.*1. *& tot. tit. ff. nil non. appellat. interpoſ. cap. non dolum, de appell. in* 6. ſed quia pro parte Martini prætendebatur, attentata huiuſmodi eſſe ſufficienter purgata per ceſſionem poſſeſſionis per ipſum factæ propoſui dubium, an ei obſtaret exceptio attentatorum, quod fuit per Dominos affirmatiuè reſolutum. Nam licet reſpectu poſſeſſionis fuerit facta ceſſio, non tamen fuerunt reſtituti fructus percepti, & refectæ expenſæ, prout erat neceſſarium, vt attentata dicerentur integrè purgata, Verall. *deciſ.*33. *lib.*2. *in manuſcript.* Rot. *deciſ.*5. *de reſtitut. ſpoliat. in non.* cum alijs per Modern. *de attent. cap.*29. *num.*32. nec ad hunc effectum ſufficit depoſitio vnius Iulij, cum oblatione reſtituendi reliquum facta liquidatione, vt dicit Bald. *in cap. conquerente, num.*1. *verſ. in text. ibi integrè, de reſtitut. ſpoliat.* cuius opinionem in attentatis, & in alijs iudicijs priuilegiatis ſeruat Rota, vt per Caputaq. *deciſ.*150. *numer.*3. *part.*1. & tradit Modern. *de attent. cap.*31. *num.*72. *cum ſeq.*

Nec placuit, quod dicebatur, non conſtare Martinum 2
percepiſſe aliquos fructus, quia cum ipſe poſſederit Capellaniam per plures annos, præſumitur quoque illius fructus percepiſſe, & ideò tenetur illos reſtituere, niſi doceat ab alio fuiſſe perceptos, Rot. *deciſ.*25. *de præb. in nouis*, Cott. *deciſ.*54. & fuit dictum in cauſa Panormit.

Ar-

Archidiaconatus 22. Maij 1592. coram R. P. D. meo Decano, & in cauſa Pampilonen. Prioratus 26. Aprilis 1602. coram R.P.D.Ludouiſio, & aliàs ſæpiùs.

3 Minus etiam placuit, quod poſſeſſio Martini fuerit merè inſtrumentalis exiſtente tunc Capitulo in poſſeſſione, quæ propterea non probat poſſeſſionem, *leg. non idcirco*, & ibi Bald. & alij, *Cod. de fide inſtrum. cum alijs allegatis.* Quia vltra quod illa fuit capta auctoritate iudicis, qui priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione abſque alia eiectione, Angel. *in leg. qui vniuerſas*, §. *item cum prætor, in fin. & in leg. clam poſſidere*, §. *qui ad nundinas, num. 2. in fin. ff. de acquir. poſſeſſ.* in caſu iſto concurrit mandatum de manutenendo ad fauorem Martini relaxatum, nec non præceptum iudicis factum colonis, vt de fructibus reſponderent Martino, qui ab eis fuit recognitus, & vlterius Capitulum pluries inſtetit pro manutentione, quam numquam potuit obtinere propter poſſeſſionem Martini, quæ omnia oſtendunt eius poſſeſſionem non fuiſſe merè inſtrumentalem, ſed realem cum perceptione fructuum, & ita fuit reſolutum.

R. P. D. LVGDVNEN.

Romana Vineæ.

17. *Decembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo conceditur poſſeſſori tempore motæ litis, etiam quod poſſeſſio fuerit translata per clauſulam, conſtituti. Nec poſſeſſione ſua quis priuatus cenſetur per mandatum iudicis, non ritè procedentis.

SVMMARIVM.

Conſtituti *clauſula verè poſſeſſionem transfert, n. 1.*

Mandatum de manutenendo concedendum eſt poſſeſſori tempore motæ litis, n. 1.

Poſſeſſione ſua quis cenſetur priuatus per mandatum Iudicis minus rectè procedentis, n. 2.

Contradictor legitimus ad impediendum immiſſionem dicitur is, qui ſe poſſeſſorem probat, n. 2.

Donatio inter viuos facta pio loco, non facilè reuocari poteſt, num. 3.

Poſſeſſorium ſummariſſimum non admittit diſputationem ſuper validitate, vel inualiditate donationis, cum in eo ſola poſſeſſio attendatur, n. 4.

DECISIO CCLXX.

1 DOmini dixerunt, mandatum de manutenendo eſſe concedendum Monaſterio Sanctæ Suſannæ in poſſeſſione vineæ, de qua agitur. Siquidem dicti Monaſterij poſſeſſio eſt clara, tam ex *conſtituti* clauſula ad illius fauorem appoſita in inſtrumento donationis, per quam verè poſſeſſio transfertur, *leg. quod meo, ff. de acquir. poſſeſſ. leg. certi*, §. 1. *de precario, cap. cum veniſſent, de reſtitut. ſpoliat.* & alij per Tiraquell. *congeſtis, de iure conſtitut. part. 2. ampliat. 1. num. 1. & ſeq.* quam ex actuali, & corporali poſſeſſione capta nomine dicti Monaſterij, & in qua exiſtebat, quando fuit conceſſa immiſſio Eccleſiæ Sancti Iacobi. Probata autem poſſeſſione de tempore motæ litis, vulgata eſt concluſio, manutenendum eſſe poſſeſſorem, §. *retinendæ, inſtit. de interdict. & ſimilib.*

2 Neque obſtat immiſſio, quia monaſterium non habuit ſe pro ſpoliato, & non fuit priuatum ſua poſſeſſione per iudicem minus rectè procedentem, *l. fin. Cod. ſi per vim, vel alio modo, leg. fin. Cod. comminat. vel epiſt.* Bald. *conſil.* 135. *num. 2. lib. 2.* Felin. *in cap. dilectus il 1. num. 1. de reſcript.* Ruin. *conſil. 17. num. 5. lib. 5.* Quod autem Iudex iniuſtè proceſſerit, apparet, ex quo non habuit Monaſterium pro legitimo contradictore, cùm tamen vigore donationis, & ſic tituli habiti ab ipſomet teſtatore, cuius Eccleſia Sancti Iacobi eſt hæres, atque in vim conſtituti, & poſſeſſionis realis eſſet verè contradictor legitimus ad impediendum dictam immiſſionem, Bart. *in leg. final. numer. 9.* & Bald. *num. 49. Cod. de edict. Diui Adr. tollen.* Socin. iun. *conſil. 77. num. 161. lib. 1.* Neuizz. *conſil. 8. num. 73.* vbi loquitur in terminis donationis, Menoch. *de adipiſc. remed. 4. n. 586. & 588.*

3 Non obſtat, quòd donatio fuerit ab ipſo donante reuocata in teſtamento. Nam fuit reſponſum, donationem inter viuos factam pio loco non facile reuocari, §. *aliæ autem donationes, inſtitut. de donat. l. 1. & l. Ariſt. ff. eodem, lib. 2. & 3. C. de reuoc. donat.* Abb. *in cap. relatum, de teſtam.* Ang. Aret. *conſ. 4. n. 22.* Gabr. *concl. 1. de iurepatr.*

Nec facit, quod opponitur de nullitate, ſeu inualiditate donationis. Nam de illa inualiditate non conſtat, & non eſt diſcutienda in hoc ſummariſſimo iudicio, in quo ſola poſſeſſio attenditur, Caſtr. *conſil. 3. num. 2.* Bald. *in cap. licet, n. 30. de probat.* Fuit dictum in Romana Vineæ 23. Iunij 1581. coram Robuſterio. 4

Atque hæc Domini intelligunt quantum ad quatuor partes Vineæ in donatione comprehenſas, quia quoad quintam partem; quam ſibi teſtator reſeruauit ad effectum teſtandi pro anima, poſſeſſio legitima eſt penes Eccleſiam, & ſic vtraque pars pro indiuiſo, quælibet tamen in ſua portione reſpectiuè poſſidebit, &c. 5

R. P. D. VBALDO.

Brittinorien. Iuriſpatronatus.

Lunæ 20. *Decembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Iura in partibus extracta per ſucceſſorem in officio probant etiam parte non citata, dummodò fuerint recognita in Curia, in qua producuntur ſententiæ ſuper ſtatu, quando faciunt ius quoad omnes, & de A. C. quod in Beneficialibus nullam habet iuriſdictionem, nec ſit competens iudex.

SVMMARIVM.

Teſtes examinati, & acta in partibus geſta non afficiunt, de cuius intereſſe agebatur, & citatus non fuit, n. 1.

Sententia ſuper ſtatu facit ius, quoad omnes. Declara, vt num. 2.

Sententia & acta procedunt à pari, n. 2.

Comparens in iudicio, & proteſtans nihil fieri, niſi ipſo citato, videtur approbaſſe omnia acta iam geſta, numero 3.

A. C. in Beneficialibus eſt iudex incompetens, nec aliquam habet iuriſdictionem, n. 4. Vbi tamen quod iura etiam coram eo producta non amittunt ſuum robur.

Confeſſio facta in proceſſu nullo ſuſtinetur, n. 4.

Iura extracta, & tranſumpta per ſucceſſorem dicuntur in forma probanti, etiam quod fuerint extracta ſine citatione partis, n. 5.

Archiuum, & ſcriptura in eo reperta, probant inter ſubditos, num. 6.

Iura in partibus extracta, & in curia producta, recognoſci debent in curia, n. 7.

DECISIO CCLXXI.

DVm introductum eſſet iudicium coram Ordinario Brittinorien. ad docendum de iurepatronatus in duobus beneficijs vacantibus, ad quæ duo clerici per aſſertos patronos fuerant præſentati, Petrus Maria Traphigettus à Sede Apoſtolica de ijſdem prouiſus, & poſſeſſionem eorum adeptus, proteſtatus eſt in actis nihil fieri, niſi ipſo citato, coram A. C. virtute Eugenianæ, coram quo actis tranſportatis, & nonnullis alijs iuribus productis, partes obtinuerunt in ſignatura remitti cauſam D. Celleſio, à quo ſententia lata eſt pro iurepatronatus. Cauſa in Rota introducta in gradu appellationis, fuit datum dubium, An examen Teſtium, & iura, & acta de partibus facta, & extracta, non citato D. Traphigetto, nec non extractus coram A. C. ſint in forma probanti? Et Domini dixerunt, teſtes, & acta de partibus non afficere Traphigettum non citatum, *leg. de vnoquoque, ff. de re iudicata, leg. nam ita Diuus, ff. de adopt.* Mohed. *deciſ. 2. de fide inſtrum.* 1

Neque obſtare dixerunt, quod hic ageretur de ſtatu beneficiorum, & ſententia ſuper ſtatu facit ius, quoad omnes, *leg. ingenuum, ff. de ſtat. hom.* Felin. *in cap. ſuper eo, n. 1. de teſt.* Et quòd ſententia, & acta procedunt à pari communiter not. *in cap. cauſam, il primo de teſt.* & ibi Butr. *num. 4.* Alex. *in leg. ſæpè, num. 125. ff. de re iudic.* & ſignanter in materia *leg. ingenuum*, Achill. *deciſ. 5. in fin. de re iudic.* Quia fuit reſponſum dictam *leg. ingenuum*, limitari, 2

quan-

Digitized by Google

quando ſententia eſt lata pro ingenuitate, vel libertate, & cum legitimo contradictore, *l. Diui fratres*, §. 1. *ff. de liber. cau. l. cum non iuſto*, *ff. de vulluſ. deteg.* Secus ſi pro ſubiectione, & ſeruitute, aut ſi non interuenit legitimus contradictor, Bart. & alij *in d. l. ingenuum*, ſed in propoſito fuit actum contra libertatem beneficiorum, & non fuerunt affixa edicta, & nemo fuit citatus, niſi quoad vnum ex dictis beneficijs.

3 Neque obſtat, quod Traphigettus compatuerit proteſtando nihil fieri, niſi ſe citato, & ſic videatur feciſſe omnia acta ſua, iuxt. *cap. 2. vt lit. pend. in 6.* Mohed. *deciſ. 3. in fin. de iudic.* Put. *deciſ. 71. lib. 3.* Caputaq. *deciſ. 125. part. 3.* Quia cùm venerit impugnatiuè ad dictum iudicium, tantum abeſt, vt acta præcedentia approbauit, vt potius ex oppoſitione eiuſmodi exceptionis, quæ tendebat ad elidendam intentionem litigantium, debuerit iudicium inter eos, quieſcere, donec de oppoſita exceptione cognoſceretur, *l. Titia, ff. ſolut. matrim.* cum alijs per Angel. Aret. *conſil. 62. ſub n. 9. verſic. ſed tamen, & n. 10.*

4 Quod vero pertinet ad acta, coram A.C. & iura, coram ea producta, dicebant Domini, acta quidem fuiſſe nulla, tanquam facta coram Iudice incompetente, & non habente iuriſdictionem in beneficialibus, Ægid. *deciſ. 210.* Achill. *deciſ. 250. alias 24. de appellat.* & fuit dictum in Oritana Parochialis 12. Decembris 1597. coram bon. mem. Peregrino, & in Catacen. Canonicatus 4. Iulij 1608. coram Domino meo Caualerio. Iura verò coram ea probarent, non amittere ſuum robur, licet exhibita coram Iudice incompetente, ſicut dicitur de confeſſione, quæ licet facta in processu nullo, tamen ſuſtinetur, vt not. Abb. *in cap. 2. num. 14. de Capell. monac.* Vant. *de nullit. in titul. Qualiter ſent. & proceſſ. n. 126.*

5 Quæ quidem iura partim erant extracta per ſucceſſorem in Curia Epiſcopali Brittinorien. partim per Archiuiſtas ex publico Archiuo dictæ Ciuitatis, & Ciuitatis Cæſenæ quoad extracta per ſucceſſorem in officio, illa videbantur eſſe in forma probanti, quamuis extracta ſine partis citatione, Couar. *pract. qu. c. 21. n. 3. verſ. hoc ipſum*, Caputaqu. *deciſ. 244. n. 3. part. 2.*

6 Quoad extracta ex Archiuo Ciuitatis Brittinorien. cum res agerentur inter eiuſdem Ciuitatis ciues, videbantur etiam probare, quia Archiuum probatur inter ſubditos, Felin. *in cap. ad audientiam*, *n. 12. verſ. tamen non negat*, *de præſcript.* Card. *conſ. 72. n. 8.* Alex. *in auth. ſi quis in aliquo*, *n. 8. C. de eden. & conſ. 138. n. 5. lib. 1. & conſil. 16. n. 5. lib. 5.* cum alijs per Gabr. *in titul. de probat. concluſ. 5. num. 14* Verall. *deciſ. 42. part. 1.*

7 Sed tamen placuit Dominis omnia iura extracta, vel à ſucceſſore in officio, vel ex Archiuo Brittinorien. debere recognoſci in Curia, alias non probare, Put. *deciſ. 359. n. 3. lib. 2.* & fuit dictum in cauſa Citteren. beneficij 28. Maij 1604. coram D. meo Sacrato. Inſtrumentum verò extractum ex Archiuo Cæſenæ nullam fidem facere, tanquam extra territorium litigantium, quamuis ſub eodem Principe, Verall. *dict. deciſ. 42. numer. 2. part. 1.* Et ita fuit deciſum, &c.

R. P. D. LVGDVNEN.

Mediolanen. Decimarum.

Lunæ 20. Decembris 1610.

ARGVMENTVM.

Eccleſia quando propriè dicatur matrix, & quando Parochialis.

SVMMARIVM.

Eccleſia matrix, plebana, & baptiſmalis, videtur eſſe vna & eadem, n. 1.

Eccleſia matrix, quæ ſit, variæ dantur ſignificatione, & ideo intelligi debent ſecundum ſubiectam materiam, n. 2.

Eccleſia Parochialis eſt illa, quæ ab alijs Parochijs eſt diſtincta, & certis limitibus ſeparata, habetque ſuum fontem baptiſmalem, & proprium Rectorem cum titulo collatiuo, qui ſuo & proprio nomine habet fori pœnitentialis exercitium, & ſacramentorum adminiſtrationem, num. 2.

Eccleſia matrix dicitur illa, quæ habet ſub ſe alias Eccleſias filiales, quæ poſteà fuerint extractæ, in dictæ matricis Eccleſiæ adiutorium, n. 3.

Eccleſia poteſt dici matrix etiam larga ſignificatione. Declara, vt n. 4.

Epiſcopus poteſt ex pluribus Eccleſijs vnam etiam vltimo loco ædificatam erigere in plebem, n. 5.

Teſtibus reddentibus ſui dicti bonam rationem magis credendum, quam deponentibus ſine ratione, n. 6.

DECISIO CCLXXII.

1 QVia in Deciſione in hac cauſa facta die 9. Martij 1609. fuerat dictum, Eccleſiam Sancti Victoris in Caſtro Varilij non eſſe Matricem, Agentes pro dicta Eccleſia qui non acquieſcebant illi reſolutioni, obtinuerunt ſibi dari dubium, An dicta Eccleſia Sancti Victoris ſit Matrix, ſeu Plebana, vel Baptiſmalis. Et faciebant præcipuè fundamentum in quibuſdam Doctorum allegationibus, vbi iſtæ appellationes Eccleſiæ matricis, plebanæ, & baptiſmalis, videntur accipi ſynonymè, vt apud Lap. *alleg. 15.* Abb. *in cap. ex tranſmiſſa*, *num. 2. & 3. de præſcript. & aliós.* Vnde cùm ex iuribus antiquis, & recentibus haberent dictam Eccleſiam appellari plebem, ſeu plebanam inferebant eandem dici debere Matricem.

2 Verùm attento effectu non ſolum diſputationis inchoatæ, ſed etiam controuerſiæ, & litis, quæ non eſt de ſuperioritate, aut præeminentiam, ſed de pertinentia decimarum, Domini dixerunt, appellationem Matricis in hoc caſu eſſe accipiendam ſtrictè, cum illa dictio habeat varias ſignificationes, & intelligi debeat ſecundum ſubiectam materiam, Abb. *in cap. venerabili*, *num. 2. de verb. ſignific. & in cap. vt ſingulæ*, *num. 1. de offic. Archipresbyt.* Rebuff. *de decim. qu. 6. num. 6. 19. & 23.* Et ſecundum iſtum effectum, qui eſt an d. S. Victoris Eccleſia poſſit ſuam intentionem fundare, vel ſaltem coadiuuare ex qualitate Eccleſiæ Matricis, fuit reſolutum, nullo modo conſtare de tali qualitate. Dicitur enim Eccleſia Matrix ea ratione, quod ſicut mater generat filios, & ita regenerat per Baptiſmum, iuxta gloſſ. *in Clement. 1. verſ. matricem*, *de ſentent. excommunic.* Iſtum autem effectum regenerationis non operatur Eccleſia S. Victoris in Parochianis aliarum Eccleſiarum, quia ſingulæ Eccleſiæ ſunt diſtinctæ, & certis limitibus ſeparatæ, & vnaquæque habet ſuum fontem Baptiſmalem, & proprium Rectorem, cum titulo collatiuo, & perpetuo, qui ſuo & proprio nomine habet fori pœnitentialis exercitium, & Sacramentorum adminiſtrationem, & denique concurrunt ea omnia, quæ deſiderantur ad conſtituendam veram Eccleſiam Parochialem, & verum Eccleſiæ Parochialis Rectorem, ad not. per DD. *in cap. 2. de Capell. Monach.* & per Barbat. *in cap. ex part. il 2. num. 9. de reſcript.*

3 Nec dici poteſt curam, & adminiſtrationem Sacramentorum olim reſediſſe penes dictam Eccleſiam S. Victoris, & alias Eccleſias Parochiales fuiſſe lapſu temporis paulatim conſtructas pro ſuccurſu dictæ Eccleſiæ, & maiore populi commoditate. Quia id in quo verè verſatur tota controuerſia non probatur, non enim conſtat, quod Eccleſia S. Victoris ſit antiquior alijs Eccleſijs, & quod fuerit Parochialis in tota plebe, quodque aliæ fuerint poſteà extructæ in adiutorium matricis, prout requiritur ad probandum, quod iſtæ Eccleſiæ ſint filiales, gloſſ. *in d. Clem. 1. de ſentent. excommun.* vbi Abb. *n. 3. & in c. cum contingat*, *n. 8. de decim.* Card. *in Clem. 2. §. irritum, q. 3. de elect.* Io. And. in add. ad Specul. *tit. de decim. §. 1. verſ. amica*, Butr. *in c. cum te, n. 11. de ætat. & qualit.* Rebuff. *d. q. 6. n. 23.*

4 Ergo larga ſignificatione Eccleſia S. Victoris poteſt dici Matrix, non quidem reſpectu aliarum Eccleſiarum, ſed reſpectu Parochianorum, qui in dicta Eccleſia vti particulari Parochia per ſacrum Baptiſmum regenerantur. Eodemque modo eſt Baptiſmalis, quia in ea adeſt fons Baptiſmalis: Et Præpoſitus dictæ Eccleſiæ ſanctificat aquam Baptiſmi, quam accipiunt omnes Eccleſiæ Parochiales circumuicinæ. Habet etiam alias præeminentias, & prærogatiuas, tam ex antiqua ſententia anni 1040. quam ex Decreto recenti Sancti Caroli, atque alijs ex quibus meritò dici poteſt, quod ſit Plebana.

5 Sed circa hoc non eſt latiùs inſiſtendum, quia etiamſi dicta Eccleſia ſit Plebana, tamen non ſequitur, quod ſit Matrix. Et placebat Dominis conſideratio facta per informantes pro Rectoribus ex *conſ.* Abb. 58. *num. 1.* vbi quod poteſt Epiſcopus ex multis Eccleſijs vnam etiam vltimo loco ædificatam erigere in plebem, quod clarè oſtendit differentiam inter Eccleſiam Plebanam, & Matricem.

Non

Digitized by Google

6 Non obſtant teſtes Eccleſiæ S. Victoris. Quia non reddunt aliquam rationem, quæ concludat ſuper propria, & ſtricta appellatione Matricis, & æquiuocant in vulgari, & improprio ſynonymo Plebanæ. Et ex aduerſo dantur teſtes Rectorum, qui deponunt dictam Eccleſiam non eſſe Matricem, & reddunt bonas rationes ſui dicti. Ideòque fuit concluſum Eccleſiam S. Victoris non eſſe Matricem ad effectum, vt aliæ Eccleſiæ, quæ ſunt in hac lite dici debeant filiales, & prædicta Eccleſia S. Victoris poſſit ſuper decimis ſuam intentionem coadiuuare.

R. P. D. LVGDVNEN.

Pampilonen. Beneficij.

.... *Ianuarij* 1611.

ARGVMENTVM.

Teſtes examinati coram ſecundo exequutore literarum Apoſtolicarum pro iuſtificatione gratiæ, non data negligentia primi exequutoris, dicuntur nulliter examinati, & quando exequutor dicatur negligens.

SVMMARIVM.

Exequutores plures, quando ſunt dati, ſecundus adiri non poteſt, non data negligentia primi, n.1.

Exequutor negligens dicitur, qui ſine cauſa exequutionem differt, n.1.& 2.

Exequutor quando in aliqua parte grauat, grauatus debet ab eo appellare, n.2.

DECISIO CCLXXIII.

1 NOo erat controuerſia, quin ex dictis teſtium remaneret iuſtificata gratia Leandri, ſed quia agentes pro Petro dicebaot, illos teſtes nullam facere probationem, ex quo fuerant nulliter examinati, ideò dubitaui, an eſſet recedendum à deciſione facta ſub die 24. Nouembris proximè præteriti. Et Domini cenſuerunt ab ea recedendum, amplectentes eam rationem, quam dicti Agentes proponebant, videlicet teſtes non probare, quia oon fuerunt validè examinati per ſecundum exequutorem, qui non data oegligentia primi, non poterat adiri, nec habebat iuriſdictionem, *cap. cum plures*, *§. porro, de off. deleg. in 6.* & cùm dicatur negligens, qui ſine cauſa differt exequutionem, Rebuff. *ſuper concord. tit. de for. exec. mand. Apoſt. in verb. recuſarent in fin.* Put. *deciſ.271. num.6. & 7.* & fuit dictum in cauſa Vrbinateo. Parochialis 28. Nouembris 1588. coram Illuſtriſſimo Platto, & in Caputaq. Beneficij 3. Martij 1593. Prouiſor enim Pampilonen. qui vti primus exequutor fuit aditus, non poteſt dici in hoc caſo negligens, quia productis coram ipſo per Leandrum literis Apoſtolicis obtulit ſe paratum miniſtrare iuſtitiam, illaſque exequutioni demandare, verum comparente Petro, qui ſe oppoſuit dictarum literarum exequutioni, & allegauit non publicationem reſignationis, atque alias obreptionis, & ſubreptionis in gratia Leandri, idem Leander lapſis triginta diebus aſſignatis in literis Apoſtolicis relicto dicto primo exequutore, ſe contulit ad ſecundum.

2 Id autem fieri iure non potuit, quia coram primo debebat iuſtificare narrata in ſua gratia, Ægid. *deciſ. 76. numer.63.* Verall. *deciſ.128. part.1.* Put. *deciſ.245. lib.1.* Rot. *deciſ 20. de preben. in nouis*, Boer. *deciſ.217. num. 22.* & in omnem euentum ſi in aliquo ſe ſentiebat grauatum à dicto prouiſore Pampilonen. debeat appellare, vt fuit dictum in prædicta Caputaquen. Cùm igitur omiſſo perperam primo exequutore ſecundus fuerit aditus, ille non habuit iuriſdictionem, & per conſequens teſtes coram eo oulliter examinati pro gratia iuſtificanda non ſuffragantur, ad cumulata per Veſtr. *titul. de nullit. ſentent. ex defectu iuriſdictionis num.2.* & fuit dictum in allegata Vrbinaten.

R. P. D. LVGDVNEN.

Romana Cenſus de Anguillaria.

10. *Ianuarij* 1611.

ARGVMENTVM.

Ex Summario ſume Argumentum.

SVMMARIVM.

Mandati relaxatio in dubio debet referri ad decretum factum in illa die, in quo mandatum eſt relaxatum, n.2. Vbi etiam, quando dicatur mandatum relaxatum, ſeu expeditum, & quando decretum.

Citatio vbi requiritur in aliquo decreto intimatio non ſufficit, nec validat ad nullitatem decreti, n.3.

DECISIO CCLXXIV.

DOmini ſteterunt in deciſis die prima Iunij 1609. videlicet dandum eſſe Domino Pallonio mandatum de manutenendo, quia clarè conſtat ipſum exiſtere in quaſi poſſeſſione exigendi fructus cenſus, de quo agitur, neque dicta poſſeſſione fuit priuatus per mandatum Auditoris Cameræ ſtante defectu citationis in alia deciſione conſiderato. Quippè mandatum fuit relaxatum vigore decreti facti die 23. Auguſti 1600. pro qua die certum eſt, Dominum Pallonium non fuiſſe citatum, & licet præceſſerit illud decretum ſub die 14. Iulij præcedentis cum citatione, tamen non fuit tunc relaxatum mandatum, quinimò fuerunt poſteà ſub diebus 18. Iulij, & 12. Auguſti factæ aliæ citationes, & demum prædicta die 23. Auguſti Flaminia inſtetit, & obtinuit relaxari mandatum niſi in fratres cum intimatione, & poſteà fuit facta intimatio, & ſub illa data diei 23. Auguſti fuit expeditum mandatum. 1

Quibus ſic ſtantibus vltra circumductionem, quæ erumpit ex prædictis duabus citationibus, non videtur poſſe dici mandatum fuiſſe expeditum vigore illius decreti, facti ſub dicta die 14. Iulij. Tum quia relaxatio mandati facta die 23. Auguſti io dubio debet referri ad decretum factum eadem die, *ad cap. data*, & ibi gloſ. *de regul. iuris in 6. cap. ſi eo tempore, de reſcript. eodem lib.* Rot. *deciſ.3. de except. in nouis*, & facit regula, quod relaxatio fit ad proxima, *vulg. l. ſi idem in fin.* vbi gloſ. *ff. de iuriſdict. omn. iud.* Tum & præcipuè, quia io fine dicti mandati legitur, quia ſeruatis ſeruandis Dominus, ita mandauit hac die 23. Auguſti, & ſic non poteſt dici, quod iſta fuerit ſimplex expeditio mandati alias decreti, & relaxati ſupradicta die 14. Iulij pro qua D. Pallonius fuit citatus, ſiquidem eo caſu fuiſſet dictum, quia Dominus ita mandauit die 14. Iulij, non autem die 23. Auguſti, faciunt notata per Rotam in vna Senogallien. Syluæ de anno 1537. coram Cotta quæ eſt *deciſ.64. numer.5. part.1. diuerſ.* vbi allegatur Socin. *conſil. 158. n.11. lib.1.* 2

Nec ad effectum validandæ immiſſionis ſoffragatur intimatio facta Domino Pallonio, quod huiuſmodi actu grauis præiudicij neceſſe eſt, quod præcedat citatio. Nec ſufficit intimatio decreti iam facti, Alexand. *in l. ſi opus, n.3. de oper. noui nunciat.* Ruin. *conſil.69. n.6. lib.5.* Socin. iun. *conſ.122. n.33. & ſeq. lib.1.* Rota *diuerſ. deciſ.300. in fin. part.2.* Gabr. *de citat. concluſ.1.* 3

R. P. D. LVGDVNEN.

Romana Vineæ de Fabijs.

16. *Ianuarij* 1611.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione plura notanda veniunt, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Poſſeſſionis adeptio probatur per inſtrumentum, etiam ad effectum probandi primum extremum in ſpolio, n.2.

Poſſeſſio numquid cenſeatur probata per locationem non effectuatam, n.3.

Ratificatio æquiparatur mandato etiam in actibus, qui ſpeciale requirunt mandatum, n.4.

Poſſeſſionis acquiſitio titulum non requirit, fierique poteſt etiam ſine cauſa, n.5.

Digitized by Google

Obſeruantia non admittitur, quando verba diſpoſitionis ſunt clara, n.6.

Petitorium finitum per rem iudicatam abſorbet poſſeſſorium. Declara vt n.7.

Sententia non conformis petitioni nulla eſt, n.7.

DECISIO CCLXXV.

1 CVm Fabij agerent ſpolio ad recuperationem Vineæ, de qua agitur, fuerat per duas deciſiones firmatum, non conſtare, quod probauerint ſuam intentionem, quia non docebant de primo extremo, quamuis illud ex duplici capite probare niterentur, videlicet ex reſeruatione dominij, & poſſeſſionis appoſitæ in inſtrumento, quo vineam vendiderant authoribus Matiſocorum, & ex noua poſſeſſione illius poſteà per Dominum Dionyſium de Leonardis acquiſita in vim mandati Rotalis. His Deciſionibus enim Domini Fabij non acquieſcerent, cauſa tertio propoſita Domini cenſuerunt ab illis recedendum, non quidem ex capite reſeruationis dominij, & poſſeſſionis, in quo placebant rationes deciſionum, ſed propter illam poſſeſſionem in vim mandati Rotalis acquiſitam.

2 Ex publico ſiquidem inſtrumento conſtat, quod D. Dionyſius de Leonardis vti dictorum Fabiorum procurator dicto procuratorio nomine fuit die 21. Auguſti 1591. immiſſis in realem, & corporalem vineæ poſſeſſionem in vim mandati ad redintegrando ad eorum fauorem per Rotam relaxati. Inſtrumentum autem probat poſſeſſionem, *leg. prædia, ff. de acquir. poſſeſſ.* Abb. *in cap. cum nobis, num. 5. de præſcript.* Natta *conſ. 572. num. 25.* Menoch. *de retinen. remed. 3. num. 575.* etiam ad effectum probandi primum extremum in ſpolio, vt per Caſ. de Graſſ. *deciſ. 4. n. 1. de reſtitut. ſpoliat.*

3 Accedit etiam locatio Vineæ per eundem procuratorem facta cuidam Angelotto poſt adeptam poſſeſſionem, & illius exequutionem, quæ locatio etiam non effectuata deſeruire poteſt pro adminiculo probandæ poſſeſſionis, vt per Gabr. *de locat. concluſ. 4. n. 6.*

4 Non obſtat, quòd non conſtet de mandato Domini Dionyſij ad capiendam hanc poſſeſſionem. Sufficit enim ratificatio ſubſequuta Fabiorum, quæ mandato comparatur etiam in illis actibus, qui ſpeciale mandatum requirunt, Dec. *in l. ſemper, qui non prohibet, num. 7. de regul. iur.* ibiq; Cagnol. *num. 15.* Surd. *deciſ. 159.* & quod in deciſionibus fuerat dictum ratificationem fuiſſe factam re non integra, poſtquam Vinea fuerat vendita per creditores illorum, de Matiſocis eidem Angelotto conductori, id hodie ſublatum eſt facto, quia ratificatio fuit facta die vigeſimoquarto Ianuarij 1592. Venditio autem die 29. Februarij eiuſdem anni.

5 Non obſtat, quòd cum mandatum fuiſſet obtentum à Fabijs, tanquam neceſſarijs defenſoribus emptorum, & tam dictorum emptorum, quam ipſorum de Fabijs nominibus relaxatum fuiſſet poſſeſſio illa intelligi debeat capta, prout de iure poterat, & conſequenter conſignanda eſſet emptoribus, qui mouerant iudicium ſpolij, & quibus vti ſpoliatis debebatur redintegratio, non autem Fabijs, qui ab antiqua ſua poſſeſſione ceciderant ſuo facto, videlicet prædicta venditione facta auctoribus Matiſocorum traditione ſubſequuta, & qui ad iudicium venerant cum animo reacquirendi poſſeſſionem, ſed vt neceſſarij emptorum defenſores. Fuit enim reſponſum has rationes reſpicere ius, non autem factum, quod in poſſeſſione præcipuè attendi debet, & non ſequitur, poſſeſſio debuit apprehendi nomine emptorum, ergo eorum nomine fuit apprehenſa. Contrarium enim apparet ex verbis expreſſis ipſius apprehenſionis, in quo tantùm Fabij, non autem emptores fuerunt nominati, & cum in acquirenda poſſeſſione titulus non requiratur, & acquiſitio huiuſmodi fieri poſſit etiam ſine cauſa, Bart. *in leg. quod meo, num. 1. de acquir. poſſeſſ.* Iaſ. *in l. 3. §. genero, num. 3. eod. tit.* Licet cauſa, ob quam Fabij ſunt ingreſſi poſſeſſionem, non detegeretur verè, illa tamen non vitiat poſſeſſionem, ſed ſuſtinetur, Bart. *in d. l. 3. n. 2. de acquir. poſſeſſ.* Surd. latiſſimè *conſ. 93. n. 12.* Mohed. *deciſ. 20. de reſtit. ſpoliat.*

6 Et quidem etſi Fabij venerint ad cauſam vti neceſſarij defenſores, tamen non excluditur, quin potuerint obtinere redintegrationem ad poſſeſſionem, quam anteà habebant, vel ad effectum reſtituendi emptoribus, vel retinendi pro ſeipſis, & quod prætendebant venditionem fuiſſe reſolutam, vel non habuiſſe effectum, quia emptores pro ſua parte adimpleuerant, neque agendum eſt de obſeruantia ſubſequuta, quia cùm verba apprehenſæ poſſeſſionis nomine procuratorio Fabiorum ſint clara, nec poteſt admitti alia interpretatio, maximè in re litigioſa, ſuper qua ſemper extitit controuerſia.

Non obſtat, quòd poſt iſtam poſſeſſionis apprehenſionem Fabij intentauerunt iudicium deuolutionis huius vineæ, in quo victi fuerunt lata contra eos ſententia, quæ tranſitum fecit in iudicatum. Quæ rei iudicatæ exceptio obſtat agenti ſpolio, quia petitorium finitum per rem iudicatam abſorbet poſſeſſorium, vt per Menoch. *de recuper. remed. 1. num. 223.* Nam fuit reſponſum hanc exceptionem vti valdè turbidam non eſſe admittendam in hoc iudicio poſſeſſorio, quia cùm iudicium per Fabios intentatum fuiſſe videatur, non ſuper deuolutione, ſed ſuper manutentione in vineæ poſſeſſione, illa ſententia vti diſcrepans à petitione fuit nulla, *l. vt fundus, ff. de comm. diuid.* cum alijs allegatis per Surd. *conſ. 373. num. 11.* Itaque ex his fuit receſſum à deciſis. 7

R. P. D. LVGDVNEN.

Tiraſonen. Coadiutoriæ.

14. *Ianuarij* 1611.

ARGVMENTVM.

De Coadiutore dato ob ſenectutem, vel infirmitatem, vel aliud impedimentum, quod reſidere teneatur, & non reſidendo Coadiutoria priuari poſſit.

SVMMARIVM.

Coadiutoria inuenta fuit in fauorem Eccleſiæ, ne ſcilicet cultus diuinus debitis ſeruitijs fraudaretur, quæ Coadiutus ob ſenectutem infirmitatem, ſenectutem, vel aliud impedimentum reſidere non poteſt, n.1.

Coadiutor tenetur reſidere in Eccleſia in quo Coadiutus propter infirmitatem, ſenectutem, vel aliud impedimentum reſidere non poteſt, n.1. & ſeqq.

Debet *verbum neceſſitatem importat, n.2.*

Tenearis *verbum neceſſitatem importat, n.2.*

Coadiutor quandoque non tenetur reſidere, n.3.

Priuationis pœna non incurritur, quando alia pœna impoſita eſt, num.4.

Coadiutor qui reſidere tenetur, non reſidendo numquid priuari poſſit Coadiutoria, n.4.

DECISIO CCLXXVI.

IN propoſitione dubij, An Domino Franciſco de Silos ſuffragetur Coadiutoria, fuerunt diſcuſſi duo articuli. Primus fuit, an Dominus Franciſcus reſidere teneatur in beneficio, in quo datus eſt Coadiutor, Alter an ob non reſidentiam priuari poſſit Coadiutoria. Quod attinet ad primum, reſoluerunt Domini Franciſcum teneri reſidere, & inſeruire in beneficio, quia de iure Coadiutoria fuit reperta, vt cultus Diuinus debitis non fraudaretur ſeruitijs in fauorem videlicet Eccleſiæ, quæ operas a Coadiutore habet, quas Coadiutus ob ſenectutem, infirmitatem vel aliam inhabilitatem præſtare non poteſt, *cap. 1. de cleric. ægrot. in 6. cap. ex parte extra eod. tit.* Put. *deciſ. 226. num. 13. lib. 3.* & in Sacro Tridentino Concil. *ſeſſ. 25. cap. 6.* permittunturque Coadiutoriæ, ex cauſa tantum neceſſitatis, vel euidentis vtilitatis Eccleſiarum. 1

2 Huic iuris diſpoſitioni accedit in hoc caſu, quod tam in mandato procuræ, cuius vigore fuit præſtitus conſenſus, quàm in litteras Coadiutoriæ fuit impoſita Franciſco neceſſitas perſonaliter inſeruiendi per verba debeat, & alio loco tenearis, quæ important neceſſitatem, *Clem. exiui. de paradiſo, verſ. item credo de verb. ſignificat. l. 1. §. 1. quod quiſq; iuris*, Pariſ. *conſil. 19. n. 132. lib. 2.* latè Tiraqu. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 15.* & hæc Doct.

3 Non obſtat Nauar. *conſil. 2. num. 4. de cler. ægrot.* vbi quod Coadiutor non tenetur reſidere, licet poſſit ſi velit. Nam in illo caſu Coadiutoria habebat circa reſidentiam, & ſeruitium verba facultatiua *poſſit, &c.* non autem verba neceſſitatis, vt in hoc caſu. Deinde in caſu Nauarri nihil omninò erat reſeruatum Coadiutori, hic autem Franciſco attributa ſunt plura emolumenta. Demum dictum conſilium Nauarri non videtur verum, quia ſecundum

illum

Digitized by Google

illum intellectum gratia Coadiutoriæ eſſet quodammodo ſimplex expectatiua, quæ per Sacrum Concilium Tridentinum prohibita eſt, & quidem Sacra rituum Congregatio proponente bon. mem. Cardinale Pamphilio, aliàs dictum Concilium dicitur reprobaſſe.

4 Quo verò ad ſecundum placebat etiam Dominis, quod ſi Dominus Franciſcus non reſideat, poterit priuari, forma tamen iuris ſeruata, de qua in *cap. ex iure, de cleric. non reſident.* & in gloſſ. *in cap. quoniam frequenter in verb. Canonibus, vt lit. non conteſt.* Neque obſtat, quod in literis dicatur, vt in euentum non reſidentiæ Coadiutor teneatur ad intereſſe fauore Coadiuti. Vnde infertur ad concluſionem, quod priuationis pœna incurritur, quando eſt alia pœna appoſita, Caſſad. *deciſ. 2. de iureiur.* Verall. *deciſ. 124. part. 2.* & fuit dictum in Burgen. Præeminentiarum 4. Iulij 1605. coram Reuerendiſſimo Domino meo Attrebaten. Nam hæ rationes non concludunt ratione eius, quod intereſt Eccleſiæ ne debitis fraudetur ſeruitijs, quæ eſt principalis cauſa Coadiutoriæ, vt dictum eſt ſupra. Ideòque Franciſcus ſi effectualiter non inſeruiat, ſeruatis de iure ſeruandis, erit priuandus, vt Ioannes Michael à S. D. N. Coadiutorem petere poſſit, qui Eccleſiæ, & diuino cultui debita præſtet obſequia. Vltra quod etiam reſpectu Coadiuti illa præſtatio eius, quod intereſt, intelligenda eſt in modica ceſſatione ſeruitij, & parui temporis abſentia, non autem in tali non reſidentia, ob quam de iure priuationis pœna poſſit imponi. Et ita fuit concluſum vtraque parte informante.

R. P. D. ATTREBATEN.

Peruſina Bonorum.

Veneris 14. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Plura, & diuerſa quidem ponuntur in hac deciſione notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Clauſula Conſtituti *transfert omnem poſſeſſionem in illum cuius nomine poſſidere conſtituit, n. 1.*

Inſtrumentum dicitur veritas probata, n. 2.

Teſtibus melius informatis, & magis in ſpecie deponentibus magis etiam creditur, quàm teſtibus non ſic plenè informatis, nec in ſpecie deponentibus, n. 2.

Poſſidere quis præſumitur in vim præcedentis tituli, num. 2. in fine.

Inſinuatio requiſita à ſtatuto non inualidat donationem iuratam, n. 3.

Identitas probatur per duas demonſtrationes, n. 4.

Exceptio de iure tertij non admittitur, quando ipſo iure non eſt excluſiua iuris agentis, n. 7.

DECISIO CCLXXVII.

1 DOmini receſſerunt à deciſione in hac cauſa facta 10. Menſis Maij, proximè præteriti, in qua reſolutum erat, conſtare Pantham fideicommittentem poſſediſſe tempore obitus prædium, ſiue poſſeſſionem del Palazzo, de quo agitur, ad effectum vt monaſterium Sancti Petri vigore fideicommiſſi poſſit agere remedio *l. final. C. de edict. Diui Adrian. toll.* contra Andream hæredem grauatum. Nam poſteà productum fuit inſtrumentum, in quo legitur Pantham dediſſe in ſolutum illud prædium ex cauſa mercedis ſeruitij, etſi valor excederet donaſſe Roſato presbytero die 27. Septembris 1548. cum clauſula *Conſtituti*, per quam omnis poſſeſſio in ipſum fuit tranſlata, *l. quod meo, ff. de acquiren. poſſeſſ. l. licet, C. eodem, l. ſi ager, & l. quedam mulier, ff. de rei vendicat.* Alexand. *conſ. 78. in fin. lib. 7.* Natt. *conſ. 493. n. 3.*

2 Quare licet teſtes monaſterij conentur probare poſſeſſionem Panthæ vſque ad obitum, illis non videtur adhibenda fides, vel intelligendi ſunt de poſſeſſione nomine Roſati vigore dictæ clauſulæ *Conſtituti*, quin potius ſtandum eſt depoſitionibus teſtium Hieronymi Martinelli concurrente inſtrumento, quod dicitur veritas probata, Dec. *conſil. 36. numer. 2.* Ruin. *conſil. 128. num. 1. lib. 4.* & dum ſe referunt ad inſtrumentum donationis, videntur melius informati, Felin. *in cap. in noſtra, num. 11. de teſtibus,* Bald. *in leg. teſtium, numer. 39. Cod. eodem titul.* atque deponunt magis in ſpecie de poſſeſſione Roſati, Bald. *conſil. 69. in princ. verſ. & hoc probatur lib. 5.* Alexand. *conſil. 148. num. 3. lib. 2.* Dec. *conſil. 448. num. 37.* ſtante verò titulo donationis non poteſt dici Roſatum poſſediſſe iure familiaritatis. Præſumitur enim poſſeſſio in vim tituli præambuli, *l. 2. Cod. de acquir. poſſeſſ.* vbi gloſ. *fin.* & Bart. *ff. de rei vendic.*

Non obſtat, quòd donatio ſit nulla ob defectum inſinuationis requiſitæ à ſtatuto Peruſino, quia cùm vallata ſit iuramento, non requiritur inſinuatio, vbi ſtatutum quale eſt Peruſinum non loquitur de donationibus iuratis, Chiſauen. *deciſ. 48. incip. donatio iurata*, vbi allegatur *deciſ.* Corn. & Tiraquell. Gabr. *de donat. concluſ. 1. n. 71. de donat.* fuit dictum in vna Vrbeuetana hæreditatis 11. Iunij 1580. coram bon. mem. Cardinale Seraphino, quæ eſt *diuerſ. 683. part. 1.* etiam ſi donatio fuiſſet nulla, non tamen ſequeretur, quod Pantha poſſediſſet vſque ad obitum, quia ex contractu etiam nullo transfertur poſſeſſio. 3

Minus obſtant deducta contra identitatem horum bonorum, nam cùm in inſtrumento deſcribatur tenimentum terræ laboratum, & arboratum, ſitum in pertinentijs Caſtri Torciani agri Peruſini, cum Palatio, & domibus in eo exiſtentibus, & omnia alia, & ſingula bona per dictam Pantham poſſeſſa in diſtrictu dicti Caſtri vltra Tyberim, & in articulis ſimiliter legatur deſcriptum tenimentum terræ laboratæ, arboratæ, pergulatæ, & vineatæ cum domibus, columbario, furno, & puteo in eo exiſtentibus, ſitum in pertinentijs eiuſdem Caſtri Torciani in vocabulo, *Il Palazzo di madonna Pantha*, iuxta flumen Tyberis, patet concurrere plures demonſtrationes, cùm tamen duæ ſufficerent, Bart. *in l. demonſtratio falſa, in 7. qu. ff. de condition. & demonſtr.* Alex. *conſ. 133. n. 5. lib. 1.* 4

Nec verba illa pergulata, & vineata, in articulis appoſita, inducunt diuerſitatem, cùm poſſint comprehendi ſub verbis *arboratæ*, & *domibus*, & ita potuerunt fieri, & addi ſpatio quindecim annorum, quod interceſſit inter celebrationem inſtrumenti. 5

Nec obſtat inſtrumentum retroceſſionis dictæ donationis, quia non comprehendit omnia bona, ſed tantum partem, ſub qua non continetur palatium, vt patet ex demonſtrationibus, & confinibus, quod confirmatur ex legato Palatij in teſtamento Roſati, quod non potuiſſet relinqui, ſi retroceſſiſſet Panthæ, & in omnem euentum bona, de quibus in retroceſſione, nunc non petuntur. 6

Nec refert, quod vigore teſtamenti Roſati, Sebaſtiano decedente ſine filijs, fuerit ab eo ſubſtitutus Paulus frater, quia iſta exceptio de iure tertij non admittitur, quando non eſt ipſo iure excluſiua intentionis agentis, *leg. 2.* vbi Bartol. *ff. de except. rei iudicat. l. loci corpus, §. competit, ff. ſi ſeruit. vendic.* Surd. *conſ. 359. num. 13.* Poteſt enim eſſe, quod ille Dominus Paulus prædeceſſerit D. Sebaſtiano, & ſic ſubſtitutio emanauerat, & in omnem euentum ille Paulus debebat recipere de manibus hæredis Sebaſtiani, qui propterea non excluditur à petitione illius poſſeſſionis, vt in ſimili deducit Surd. *conſ. 359. n. 17. in princ. verſ. & facit communis regula.* Et ita fuit deciſum. 7

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Recanaten. Hæreditatis.

Mercurij 19. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Directa ſubſtitutio numquid poſſit induci ex coniecturis.

SVMMARIVM.

Subſtitutio directa ex coniecturis indici non poteſt, numer. 1. & ſequentib. Contra, num. 7. & ſequentib. Reſolue, vt num. 15. & ſeq.

DECISIO CCLXXVIII.

IN dubio, quod vtraque parte informante propoſui, quæ opinio ſit magis vera in illo articulo, An directa ſubſtitutio poſſit induci ex coniecturis. Pro parte negatiua potiſſimum ponderabantur ſequentia.

Text. *in l. 1. ff. ſi tab. teſt. nulla ext.* vbi, ſi nomen hæredis inconſulto teſtatore deletum eſt, non competit bonorum poſſeſ- 1

Digitized by Google

poſſeſſio ſecundùm tabulas, & redditur ratio, quia ex coniectura non propriè hæres ſcriptus videtur, & conſequenter, qui eſt ex coniectura hæres, propriè non dicitur hæres; vnde ſicut inſtitutio propria hęredis non inducitur ex coniecturis, ita nec ſubſtitutio directa, quæ eſt ſecunda inſtitutio, *l.* 1. vbi gloſ. & DD. *ff. de vulg.*

2 Text. *in l. iubemus, C. de teſtam.* vbi teſtatori in teſtamento nuncupatiuo nomen hæredis voce exprimere debet. In teſtamento autem in ſcriptis exprimere debet literis manu ſua exaratis. Ergo ſicut inſtitutio non poteſt ſubintelligi per coniecturas, ita nec ſubſtitutio.

3 Text. *in l. ſi quis ita hæres inſtituatur, ſi legitimus hæres non fuerit, ff. de hæred. inſtit.* vbi ſi extraneus ſit inſtitutus hæres, vel ſub hac conditione, ſi legitimus hæres hæreditatem vindicare noluerit, non poteſt eſſe hæres, illo vendicante, & ſic legitimus hæres ſuccedit defuncto, quærit ibi gloſ. an ex teſtamento, vel ab inteſtato, & concludit ſuccedere ab inteſtato, & tamen coniectura ibi poterat ſumi expreſsè ex teſtamento, cùm legitimus eſſet poſitus in conditione, & ſic etiam ſi probetur, quod inſtitutio in teſtamento non inducitur ex coniecturis, ergo nec ſubſtitutio.

4 Text. *in l. ex facto etiam, ff. de hæred. inſtitut.* vbi ſi dixerit teſtator ſi Seius hæres non erit, quem tamen non inſtituerat Sempronius, hæres eſto, dubitatur an Seius poſſit eſſe hæres, ſi velit, & videbatur poſſe, cùm in eius defectum videretur Sempronius vocatus. Reſpondetur tamen negatiuè, & ſic quamuis ibi eſſet vrgens coniectura, quod Seius eſſet inſtitutus, tamen non inducitur inſtitutio.

5 Text. *in l. Gallus in princip. iuncto* §. *in omnibus, ff. de liber. & poſthum.* vbi tradita formula inſtituendi nepotem poſthumum, traditur conſilium, vt aliqua ex parte filius teſtatoris inſtituatur, & ſic non valeret hæc inſtitutio, ſi filius mihi hæres non erit inſtituo poſthumum ex eo, me mortuo, naſciturum, quia filius videretur præteritus, & eſt etiam tex. ſimilis *l. ſi quis eum in fin. ff. de vulgar.* quamuis eſſet coniectura pro vocatione filij.

6 Text. *in* §. *in primis inſtit. de fideicomm. hæred.* vbi ſi teſtator coram 7. Teſtibus rogauit Titium, vt cùm primum poterit hæreditatem adire, eam Caio reſtituat, Titius non cenſebitur inſtitutus, non obſtante, quod in neceſſariam conſequentiam colligeretur, quod teſtator volebat illum inſtituere ex patentibus teſtamenti verbis, ergo non ſufficiunt coniecturæ.

7 Pro parte autem affirmatiua inducebantur infraſcripta, Text. *in l. Titius, & Seius cum l. ſequ. ff. de hæred. inſtit.* vbi ſi Titius, & Seius ſunt inſtituti in hæc verba, vter eorum viuet, vtroque viuente ambo ſunt hæredes; altero verò mortuo is qui ſupereſt ex aſſe hæres eſt, redditur ratio *in l. ſeq.* quia tacita ſubſtitutio ineſſe videtur inſtitutioni, & gloſ. ibi intelligit de vulgari, ergo vulgaris inducitur tacitè ex coniecturis.

8 Secundò, text. *in l.* 3. *C. de inoffic. Teſtam.* vbi mater duos filios inſtituit, & tertius ſibi natus eſt in puerperio, & reſcribit Imperator, quod repentini caſus iniquitas per coniecturam maternæ pietatis emendanda eſt, & ſic ibi inſtitutio tertij filij, quæ penitus omiſſa erat, ſuppletur ex coniectura ſumpta ex pietate materna, ergo multò magis poteſt ex coniecturis induci directa ſubſtitutio.

9 Text. *in l. quidam teſtamento, ff. de vulgar.* in illis verbis, eam videri voluntatem teſtatoris fuiſſe, vt tertio gradu ſcriptos hæredes ita demum ſubſtituerit ſi tota hæreditas vacaſſet, & ſic ibi ſubſtitutio, & quidem directa inducitur ex præſumpta mente teſtatoris.

10 Tex. *in l. iam hoc iure, ff. de vulg.* vbi ſi pater impuberi filio in vnum caſum ſubſtituerit puta vulgariter, vel pupillariter tantum, in vtrumque caſum ſubſtituiſſe intelligitur, & ſic vulgaris in pupillari contenta, & è contra inducitur ex coniectura, quod videtur apertiùs probari *in eadem lege, in fin.* ibi ita enim in altero vtraque ſubſtitutio intelligitur ſi voluntas parentis non refragetur.

11 Tex. *in l. Lucius Titius la* 2. *ff. de hæred. inſtit.* vbi eſt ſermo de ſubſtitutione vulgari, ibi ſi pater prius, quam hæreditatem adiret, deceſſiſſet relictis liberis, &c. vbi decitur, quod ſi deceſſerit cum liberis ſuccedunt vigore ſubſtitutionis ſi concurrunt aliquæ coniecturæ, vnde inducitur, quod filij in conditione poſiti poſſint ſuccedere per vulgarem ſi aliquæ coniecturæ concurrant, & ſic ibi inducitur vulgaris ſubſtitutio, licet non ſit expreſſa ex eo, quod filij ſunt poſiti in conditione, & aliæ coniecturæ concurrunt.

12 Text. *in l. ex facto, ff. de vulg. & pupill.* vbi in exemplari, quæ eſt directa, proceditur per coniecturas, pro vt illam allegat etiam Dec. *in l. pen. notab. C. de impub. & alijs ſubſtitut.*

13 Text. *in l. fin. C. de inſtit. & ſubſtit.* Vbi Imperator ad inducendam pupillarem, quæ eſt directa, dicit voluntatis eſſe quæſtionem, quod notant ibi communiter Doctor.

14 Text. *in l. pen. C. de impub. & alijs ſubſtit.* ibi cogitaſſe enim patrem, vbi deciditur, ex cogitatione patris induci reciprocam ſubſtitutionem directam inter filios, licèt non ſit expreſſa in teſtamento.

15 Hæc potiſſimum magna contentione, & ſubtilitate inducebantur per Aduocatos vtriuſque partis, quæ non minori diligentia fuerunt per Dominos ponderata, & diſcuſſa, qui cùm animaduertiſſent ex vtrinque allegatis, magnas ac ferè incredibiles oriri difficultates, præſertim cùm ad leges vtrinque allegatas, vtrinque vel veræ, vel probabiles, vel ſubtiles reſponſiones adhiberentur. Vnde articulus reddebatur magis anceps, & dubius, omiſſa illa inſpectione, quæ opinio ſit magis vera, in hanc tandem ſententiam iuerunt, poſſe in aliquo caſu induci vulgarem directam ex coniecturis.

16 Quales autem ſint illi caſus, & quales coniecturæ rimandum, & exquirendum eſſe ex verbis teſtatorum in concreto, ſiue in indiuiduo, nam in abſtracto difficulter certa regula conſtitui poterat, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Ferrarien. Pecuniaria.

Veneris 19. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Societas in conductione vectigalium, licèt morte vnius ſocij cenſeatur finita, emolumentum tamen, & damnum tranſit ad hæredes mortui.

SVMMARIVM.

Societas priuata morte vnius ſocij finita cenſetur, non obſtante pacto contrario, n. 1.

Societas vectigalium, vt morte vnius ſocij non cenſeatur finita, quæ requirantur, n. 2. *&* 3.

Locatio vectigalium, vt tranſeat ad hæredes expreſsè dici debet, vt ad hæredes tranſeat, n. 3.

Societas in conductione vectigalium, licèt morte vnius ſocij finiatur, lucrum tamen, & damnum ſocietatis ad hæredes tranſit, n. 4. *&* 5. *vbi hoc ampliatur etiam, quod ſocius ſuperſtes ſolus vectigal reconduxerit.*

DECISIO CCLXXIX.

1 DOmini dixerunt, ſocietatem eſſe finitam per mortem Vincentij Malpiliæ alterius ex ſocijs cum Leonardo Martellino in conductione magnæ gibellæ Ciuitatis Ferrariæ, quia ſiue de priuatis ſocietatibus agatur, & hoc abſolutum eſt, ſtante pacto contrario diſſolutionis, *l. ſocietatem,* §. *diſſociamur, l. ſi fratres,* § *idem reſpondit ſocietatem, l. adeo, l. ſocium in princ. l. verum,* §. *fin. l. actione,* §. *morte. ff. pro ſocio, & in* §. *ſoluitur Inſtit. de ſociet.*

2 Siue etiam de ſocietate vectigalium, prout eſt hæc ſocietas, inquiratur, & hæc pariter extincta dicitur, niſi noua pactione hæres fuerit in ſocium adſcriptus, vt placuit Cuiac. *lib.* 10. *obſ. c.* 25. & benè probatur in tex. *in l. verum,* §. *in hæredem, ff. pro ſocio,* & ibi, & circa ſocietates vectigalium hæres ſocius non ſit, niſi fuerit adſcriptus, vel ſecund. gl. *in d. l. adeo eod. d. tit.* Concurrentibus quatuor illis, requiſitis ſcilicet, vt publica conducantur vectigalia à pluribus, vt plures ſic conduxerint, quod hæredes ſuccedant in conditione, & ſocietate, vt perſona ſuccedens idonea ſit, vt ipſi ſocij non tantùm cum locatore vectigalium, ſed etiam inter ſe paciſcantur, quod hæredes in ſocietate ſuccedant, quam gl. DD. commun. ſequuntur, vt per Ruin. *conſ.* 90. *n.* 11. & latius *conſ.* 91. *&* 92. *n.* 8. *vol.* 1. Valaſc. *conſult.* 63. *n.* 5. Molin. *de contr. diſp.* 414. *n.* 10. Mantic. *de tac. & ambig. convent. lib.* 6. *tit.* 24. *n.* 22. vt meritò illis concurrentibus videatur nunciatum induſtriæ primi ſocij electi, Oſaſch. *de-*

ciſ.76. num.8. Et apertus locus ſpecialis inductus fauore publico, vt ſocietas vectigalium morte non finiatur, quando ita conuentum eſt, vt tranſeat, vt conſiderat Valaſc. *d. concluſ.63.n.5.par.1.*

3 Vtrumque autem in caſu, de quo agitur, deficere videtur, quia nec mortuo Vincentio Laurentius eius filius fuit adſcriptus in ſocium, nec legitur, quod in capitulis ſocietatis fuerit conuentum nedum cum locatore, quod hæredes in ſocietate ſuccedere deberent, ſed nec inter ipſos, quamuis Leonardus partes in conductione acceptauerit pro ſe, & hæredibus, quia non ideò infertur, quod expreſsè actum fuerit, vt locatio ad hæredes tranſiret, prout requiritur Corn. *conſil.121.num.2. & conſil.* 122. *num.2. lib.1.* Dec. *conſil.213.num.4.* Poſſunt intelligi illa verba, quod hæredes ſint obligati ad obſeruandum ea, quæ promiſit ſocius, vt conſiderauit Corneus *dicto conſil.121.num.1. lib.4.* Et Illuſtriſſimus Mantic. *de tacit. & ambiguis dict. lib.6. titul.4. num.24.* Vel quod actio, & obligatio, & effectus omnis ſocietatis tranſeat ad hæredes, quod ſe compatitur etiam, quod ſocietas ſit extincta, vt declarat Surd. *conſil.20. num.15. vol.1.* & infra dicetur.

4 Prædicta tamen ad effectum dubij, quod reſpicit communicationem lucri, & damni, reſpectiuè faciendam inter ſocios, Domini cenſuerunt non releuare, quia Leonardus contraxit cum Vincentio, vt haberet quartam partem appaltus Gabellarum pro ſe, & hæredibus ſuis acceptando eam dictis nominibus, & ex dicto inſtrumento apparet, quod datur in Summario *num.2.* Vnde fit, vt quamuis ſocietas ſit extincta, hæredes tamen commodo ex illo contractu proueniente priuati non fuerint, prout è conuerſo, & ad damna potuiſſent aſtringi, Abb. *conſil.86. num.3. & ſequen. vol.2.* quia omnes contractus actiuè, & paſſiuè tranſeunt in hæredes. Sequitur Patiſ. *conſ.* 82. *num.33. vol.1.* & eſt regulare etiam nulla conuentione præcedente, *l. ſi pactum, ff. de probat.* Bart. & Bald. *in l.2. C. de pact. int. empt. & vendit.* Tiraquell. *de retract. conuent. §.1. gloſ.6. num.1. & 4.* Vbi dicit procedere, quamuis de alicuius perſona taxatiuè facta foret mentio, quia nihilominus includitur hæres, & in proprijs terminis eſt text. *in l. nemo poteſt, ff. pro ſoc.* Vbi licet non poſſit quis facere, quod hæres ſocius ſit, tamen in hæredem, datur actio. Idem probat text. *in l. verum, §. in heredem, ff. eodem.* Vbi, & ſi hæres non ſit ſocius, eſt tamen ſucceſſor commodi, & incommodi, quem text. ita generaliter loquentem procedere etiam, ſiue lucrum factum ſit antè, ſiue poſt mortem ſocij, intelligunt Sign. *conſil.121. num. 4. verſic. Alij dicunt*, Corneus *dicto conſil.* 122. *num.2. volum.1.* Petr. de Vbald. *in tract. de duob. fratrib. part. 2. num.3.* Theſaur. *deciſ.242. num.4.* Surd. *conſil.20. num.16. volum.1.* Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib.6. tit.24. num.22.* Qui omnes loquuntur in ſocietate vectigalium, & in his terminis etiam fuit reſolutum in Rota in vna Romana participationis Dohanæ 9. Iunij 1583. coram bonæ memoriæ Bubalo. Et idem Bald. *conſil.87. lib.2.* dicit, quod ſi durante ſocietatem etiam vnius diei empta ſint aliqua communi nomine, etiam per mille annos mors non diſtrahit commercia præterita, ſed per mortem noua inchoari non poſſunt ſociali nomine, *l. hæres ſocij, leg. actione, §. morte, ff. pro ſocio*, Illuſtriſſimus Mantic. *d. tit. 24. num.33.*

5 Et hac ratione tollitur obiectum, quòd Laurentius extincta ſocietate per mortem Vincentij eius patris reconduxerit ſolus gabellas à Principe, adeò quo ad eum duntaxat emolumentum ſpectare debeat, qui ſolus damno, & periculo ſe ſuppoſuit, quia quicquid ſit, quo ad nomen ſocij, & ad noua commercia benè procedit obiectum. Sed quod ex reconductione ſublatum ſit, ne emolumenta tranſeant in hæredem, vel hæredes, non potuit Laurentius inferre tale præiudicium, *dicta l. verum, §. in heredem pro ſocio.* Tenetur enim hæres ſocij expedire ea, quæ per defunctum fuerunt inchoata *dicta l. heres ſocij eodem titul.* Corn. *conſ.122. num.2. vol.1.* Et propterea, cùm per Vincentium conductæ fuerint Gabellæ ad quinquennium, & Leonardo quarta pars communicata, eiuſque locationis virtute ſequantur exactiones gabellarum pro toto quinquennio, ideò per Laurentium hæredem ſeruari debet, quia omne emolumentum prouenit à iure exigendi vectigal, quod fuit commune à principio inter ſocios viuente Vincentio, & quod ius indiuiduum eſt, quia vnica eſt tantum locatio licet diuiſa præſtatio penſionis in plures annos, Bartol. *in l. ſi ſeruus communis Mæuij, §. final. num.7. verſic. Et ſi fiat locatio, ff. de ſtipulat. ſeru.* Bald. *conſil.316. lib.3.* Socin. *conſ.125. in princ. lib.1.* Atque ita vtraque parte informante reſolutum fuit, ſocietatem eſſe extinctam, ſed lucra, & damna eſſe communicanda,

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Romana Vineæ.

19. *Ianuarij* 1611.

ARGVMENTVM.

Emphyteoticæ rei donatio valet, quando emphyteuſis eſt tranſitoria ad hæredes extraneos, & quando dicatur ſic ad hæredes extraneos tranſitoria. Et ius Eccleſiæ perpetuum non poteſt ab eadem Eccleſia diminui ad tempus ſine ſolemnitatibus requiſitis in alienatione rerum Eccleſiæ, & præſertim ſine beneplacito Apoſtolico.

SVMMARIVM.

Emphyteuſis conceſſa cum clauſula Ad habendum, *&c. & pro heredibus, & ſucceſſoribus eſt tranſitoria ad extraneos heredes, num.1.*

Emphyteuſis tranſit ad heredes extraneos, quando eſt conceſſa in perpetuum pro ſe, & heredibus quibuſcumque, num.2.

Emphyteotica rei donatio valet, quando emphyteuſis eſt tranſitoria ad extraneos heredes, n.3.

Emphyteuſi tranſitoria ad heredes extraneos cum pacto, quod non poſſit alienari ſine conſenſu Domini, ſi Dominus requiſitus noluerit conſentire ſoluto ſibi Laudemio valet alienatio ſine illius conſenſu, & iudex conſenſum ſupplet, n.4. & 5. Vbi quod ſaltem debetur pretium rei alienata.

Ius Eccleſie, quod Eccleſia habet in perpetuum, non poteſt reduci ad tempus ſine ſolemnitatibus requiſites in alienatione rerum Eccleſie, n.7. Vbi quod amplius iſto caſu requiritur expreſſum Sedis Apoſtolica beneplacitum, & n.8. Vbi de eadem materia.

Ratificatio actus, vt operetur, eſt neceſſaria ſcientia plena, & expreſſa iuris, & facti cum omnibus ſuis qualitatibus, n.9. & 10. Vbi quid iſto caſu operetur aſſertio Notarij dicentis ſe certioraſſe contrahentes, &c.

Notario aſſerenti ſe certioraſſe contrahentes de aliquare, per ipſos ratificanda quantum credatur, n.10.

Pactum in donatione appoſitum ſeruandum eſt à donatario, n.10. & ſeqq.

DECISIO CCLXXX.

DOmini cenſuerunt, non obſtare conditionem deuolutionis poſt annos quinquaginta appoſitam ad fauorem R. P. D. Canonicorum, & Capituli Sancti Petri in inſtrumento conſenſus per ipſos præſtiti donationi vineæ factæ fratribus Sanctiſſimæ Trinitatis per Eliſabetham Ceraſiam. Pro ratione deciſionis præmittendum eſt, conceſſionem vineæ factam Eliſabethæ à Capitulo fuiſſe tranſitoriam ad hæredes, etiam extraneos, cùm facta fuerit pro hæredibus, & ſucceſſoribus cum clauſula *ad habendum, & de ea diſponendum, &c.* quæ æquipollet clauſulæ, *quibus dederit*, & facit emphyteuſim tranſire etiam ad extraneos, Curt. iun. *conſ.4. n.1.* Clar. *in §. emphyteuſis queſt.28. in fine*, Couar. *variar. reſol. lib.2. cap.17. num.* 5. fuit dictum in cauſa Romana S. Euſtachij de anno 1581. coram bon. memor. Card. Lancellotto, & in cauſa Imolen. Bonorum 2. Decembris 1605. coram R. P. D. meo Sacrato. 1

Idem colligitur ex dictione in perpetuum, quæ in dicta conceſſione geminata legitur Socin. *conſ.226. nu.17. lib.2.* Curt. *d. conſil.4. in fine*, & fuit conſideratum in prædicta Romana S. Euſtachij, atque ex dictione quibuſcunque in ea parte, in qua Canonici tenentur facere conſentire omnem perſonam ad requiſitionem Eliſabethæ, & hæredum, & ſucceſſorum eius, quorumcunque, Surd. *dec.322. n.59.* Curt. iun. *conſ.2. num.3. & 4.* Becc. *conſ.88. n.25. lib.5.* Verſill. de Afflict. *dec.100.* 2

Ita-

Digitized by Google

3 Itaque potuit ſine dubio Eliſabetha dictam vineam donare fratribus Sanctiſſimę Trinitatis, Clar. *in §. Emphyteuſis queſt.* 15. & alias tenuit Rota in cauſa Mediolanen. Bonorum de Buffalora 4. Iunij 1583. coram Bubalo, & nuper in Romana Domus 24. Nouembris, proximè præteriti coram me.

4 Nec obſtat clauſula dictæ conceſſionis, quod non poſſit fieri alienatio irrequiſitis Canonicis, & abſque eorum conſenſu. Nam è Capitulo requiſitus cum ſolutione quindennij, & augumento Canonis non poterat denegari conſenſus ſine iniuria, quam iudex potuiſſet ſupplere, Alexand. *conſil.* 57. *num.* 6. *lib.* 2. Menoch. *de arbitr. caſ.* 182. *n.* 11. *&* 12. Bertaz. *conſil.* 5. *num.* 15. *lib.* 1. Surd. *conſil.* 382. *n.* 74. *lib.* 3.

5 Et in omnem euentum pretium vineæ diſtrahendæ in priuatam perſonam poterat fratribus deberi, adnot. per Specul. *titul. de locat. §. nunc aliqua queſt.* 17. Clar. *in §. emphyteuſis queſt.* 33. *in fine*, Hieronym. Boich. *in c. potuit num.* 16. *de locat.* Redoan. *de reb. Eccleſ. non alienan. queſt.* 11.

6 Eſt etiam præmittendum vineam fuiſſe donatam fratribus ſub diuerſis oneribus, & in ſpecie celebrandi Miſſas in perpetuum pro anima Eliſabethæ, eiuſque mariti cum pacto expreſſo, quod fratres vllo vnquam tempore non poſsint, nec valeant in totum, vel in partem vendere, vel alienare dictam vineam, ſeu alias de illas diſponere, ſed eam perpetuò conſeruare, & per ſe retinere debeant ad memoriam dictæ Eliſabethæ, pro cuius anima continuè apud Deum intercedere in eorum orationibus teneatur.

7 Ex his infertur fratres non potuiſſe recipere conſenſum à Capitulo ad tempus limitatum quinquaginta annorum, cum conditione deuolutionis poſt tranſactum dictum tempus, idque duplici ratione. Prima eſt, quia ius perpetuum, quod ſuper vinea in vim antedictæ donationis habebant, non potuerunt alienare, & ad tempus reducere abſque ſolemnitatibus requiſitis in alienationibus rerum Eccleſiæ. Alienatio enim comprehendit omnem actum translatiuum dominij tam directi, quàm vtilis, & cuiuslibet iuris in re, Bald. *in l. ſancimus, C. de reb. Eccleſ. non alien.* Abb. *in c. nulli de reb. Eccleſ. non alien. num.* 1. *&* 4. Roman. *ſing.* 600. Alex. *conſ.* 108. *num.* 3. *vol.* 6. Redoan. *de reb. Eccl. non alien. qu.* 2. *cap.* 44. atque alias fuit dictum coram bo. me. Cardinali Pamphilin in cauſa Imolen. Bonorum 21. Maij 1593. requiri expreſſum beneplacitum, quando in præiudicium Eccleſiæ in aliquo alteratur antiqua inueſtitura.

8 Nec in hoc caſu poteſt deſeruire pro ſolemnitate placitum fel. record. Gregorij XIII. Quia illud emanauit pro confirmatione conſenſus Capituli, non autem ſuper remiſſione illius iuris perpetui, quod fratribus competebat etiamſi de dicta remiſſione nulla in dicto beneplacito facta fuit mentio, neque expreſſum fuit, quod vinea poſt quinque annos deuolueretur ad Capitulum cum omnibus etiam melioramentis. Et non obſtat, quod Papa confirmauerat conſenſum eo modo, quo præſtitus fuerat, videlicet ad annos duntaxat quinquaginta. Non enim dici debet, quòd ideò Papa intellexerit, vineam debere deuolui ad Capitulum tranſacto illo tempore, ſed cum fratres potuiſſent forſan conſtringi ad venditionem vineæ intra annum, vt per Alex. *conſil.* 120. *n.* 40. *lib.* 1. Specul. & alios ſupra allegatos. Confirmatio Papæ ſtante Laudemio, & augmento Canonis operatur, vt fratres per ſe retinere poſſint vineam ſpacio annorum quinquaginta, quibus exactis reuertatur res ad priſtinum ſtatum, ita vt diſtractio in priuatam perſonam, prout de iure fieri debeat. Atque iſte intellectus eſt magis veriſimilis, & æquior, cùm abſq; expreſſione non ſit intelligendum Papam voluiſſe tollere ius quæſitum Monaſterio, & ſuam auctoritatem impartiri grauiſſimo deuolutionis præiudicio, & alienationi rei Eccleſiæ donatæ cum oneribus perpetuis, & propterea alienationis prohibitioni.

9 Non obſtat fratrum ratificatio, cùm non potuerit per illam validari alienatio in tantùm Eccleſiæ damnum, & præiudicium facta ſine Apoſtolica auctoritate. Vltra quod dicebant aliqui ex Dominis, ratificationem non comprehendere caput deuolutionis, de quo non apparet, quod fratres aliquam ſpecificam notitiam habuerint. Ad effectum autem vt ratificatio præiudicet, requiritur ſcientia plena, & expreſſa iuris, & facti cum omnibus ſuis qualitatibus, Gabr. *conſ.* 36. *nu.* 6. *lib.* 1. Oſaſch. *decıſ.* 179. *n.* 13. *&* 17. Aym. *conſil.* 197. *num.* 14. Pariſ. *conſil.* 47. *num.* 97. *lib.* 1.

Et licèt Notarius dixerit fratres fuiſſe ad plenum certioratos de omnibus, & ſingulis, vix eſt tamen, vt ſub iſta verborum generalitate intelligi debeat notitia vnius clauſulæ adeò præiudicialis, quam ſpecificam expreſſionem multò magis merebatur, quam aliæ de augmento Canonis, de ſolutione quindennij, & ſimiles, de quibus facta fuit per Notarium expreſſa mentio, Nat. *conſil.* 162. *num.* 33. Surd. *conſ.* 328. *num.* 26. *lib.* 3. Decian. *conſil.* 15. *num.* 26. *lib.* 5. Geminian. *conſil.* 33. *num.* 2. Caſtren. *conſ.* 427. *num.* 5. *par.* 1. nec deſunt qui totum tenorem inſtrumenti legendum fuiſſe in his terminis ratificationis, tradunt Caſtr. *dict. conſ.* 427. *num.* 5. *lib.* 1. Decian. *conſ.* 5. *num.* 24. *lib.* 5. Aym. *conſil.* 197. *num.* 14. Rota Ianuen. *decıſ.* 14. *n.* 2. maximè quia cùm in mandato ad concordan. & in beneplacito Apoſtolico non ageretur de deuolutione, fit admodum veriſimile, fratres ignoraſſe illam conditionem, atque credidiſſe, quod elapſis annis liceret ſibi vineam alienare in aliquam priuatam perſonam de conſenſu Capituli. 10

Altera ratio propter quam fratres non potuerunt validè recipere dictum conſenſum reſpicit Eliſabetham, quæ cum in donatione rei ſuæ appoſuerit pactum de non alienand. illud ſeruandum erat etiam ab Eccleſia, Bellamer. *conſ.* 48. *num.* 19. gloſ. *in l. ſancimus la terza, in verb. præfatarum, C. de ſacroſ. Eccleſ.* Archid. *in cap. hoc ius* 2. *queſt. num.* 6. Feder. de Sen. *conſ.* 189. Franc. Aret. *conſ.* 21. *in primo dubio*, & eſt text. *in dicto cap. hoc ius in cap. cum dilecti de donat. in c. verum de cond. appoſ. in §. ſanctiſſimas vero Eccleſias, Authent. de alienat. & emphyteuſ. rer. ſacr. coll.* 9. 11

Itaque Eliſabetha, quæ etiam nunc eſt ſuperſtes, & adhuc viuit, poteſt implorare officium iudicis, vt compellat fratres ad ſeruandum conditionem perpetuæ retentionis, & conſeruationis appoſitam in donatione vineæ, iuxta tradita per Feder. de Sen. *d. conſ.* 189. *in fin.* & Abb. *in d. c. verum de condit. appoſ. num.* 2. *in fin. arg. text. in l. Mænia in fin. de manumiſſ. teſtam.* & per conſequens declaret, conditionem deuolutionis haberi debere pro non appoſita in prædicto conſenſu per Capitulum præſtito. Et ita fuit deciſum. 12

R. P. D. LVGDVNEN.

Barchinonen. Penſionis.

19. *Ianuarij* 1611.

ARGVMENTVM.

De validitate, ſeu inualiditate translationis penſionum plura in hac deciſione ponuntur notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Papa habet omnimodam poteſtatem in reſeruatione, & translatione penſionum, n. 1.

Penſionum translatio an, & quando reddatur nulla ob falſam expreſſionem præbendarum, ſuper quibus penſiones reſeruatæ ſunt, quando talis expreſſio ſic facta fuit per errorem, & conſtat de mente concedentis, n. 2. *& ſeqq.*

Error in translatione penſionis non debet penſionario præiudicare, num. 2.

Error, ſeu falſa demonſtratio non præiudicat, vbi aliàs conſtat de mente concedentis, num. 2.

Error probatur ex coniecturis, veriſimilitudine, & alijs facti circumſtantijs, n. 2.

Error ſcribentis præſertim in numero, ſeu Abaco parti nocere non debet, n. 4.

Pontificis declarationi ſuper voluntate ſui anteceſſoris ſtandum eſt, n. 5.

Pontificis declaratio facit ius, ſaltem donec contrarium probetur, num. 5.

Oris aperitio quid operetur, n. 6.

Voluntatis declaratio adhuc colligitur ex actu nullo, n. 7.

Pontificis declarationi opponi non poteſt defectus intentionis, num. 7.

Translatio penſionis quando reddatur nulla ob non factam mentionem litis, n. 8.

Declaratio facta à Principe non confert ius aliquod de nouo, ſed tantummodo ius, quod competit, manifeſtat, n. 8.

Digitized by Google

Clauſula etiam quod maior, & verior expreſſio fieri poſſit, *non operatur circa corpus beneficij. Declara vt num.9.*

DECISIO CCLXXXI.

1 Dictum fuit penſionem, de qua agitur, ſuſtineri, quia fuit reſeruata, & translata auctoritate Papæ, qui plenam, & omnimodam habet poteſtatem. Non obſtat, quod in Motu proprio translationis factæ per fel. record. Clementem VIII. non reperiatur facta mentio penſionis Ducatorum 60. reſeruatæ ſuper Canonicatu, & præbenda obtentis per Petrum de Maù, ſed ſolum de tribus penſionibus ſuper Archidiaconatu, & Canonicatu obtentis per Hieronymum Villana, vna Ducatorum 100. alia Ducatorum 40. tertia Ducatorum 90. & ſic iſta Ducatorum 60. ſuper dicto Canonicatu, & præbenda Petri de Maù per obitum Ioannis Roſſel ſuper eius capite exiſtebat.

2 Fuit etiam reſponſum id contingere per errorem, qui penſionario non debet præiudicare, *l. errore, C. de teſtam. l. fin. C. de fid. inſtrum.* & error ſeu falſa demonſtratio, vbi aliàs conſtat de mente, non præiudicat, *l. demonſtratio falſa, ff. de condit. & demonſtr. §. ſi quis in nomine, Inſtit. de leg.* Rot. *deciſ.4. num.8. & deciſ.54. num.1. de reſcript. in antiq.* Put. *deciſ.442. in fin. lib.1.* Pariſ. *conſil.43. num.15. & 16. lib.4.* & iſte error probatur ex coniecturis, ex veriſimilitudine, vel alijs circumſtantijs facti, vt notatur *in l. cum proponebatur de leg.2.* Socin. *conſ.94.n.8.* Curt. *conſ.61. ſub n.1. verſ. Et ideo oportet, quod error probetur ex coniecturis*, Gemin. *conſ.52.n.3. & conſ.119. n.10.* Caſtr. *conſ.60. per tot.* Decian. *conſ.33.n.101. lib.3.* & fuit dictum in cauſa Bonon. de Pannolinis 9. Februarij 1609. coram R. P. D. meo Manzanedo.

3 In caſu autem iſto ſatis conſtat, Papam voluiſſe transferre tres penſiones aliàs reſeruatas ſuper fructibus Archidiaconatus, & præbendarum in Eccleſia Barchinonen. quæ licèt non exiſterent omnes ſuper Archidiaconatu, & præbenda obtentis per dictum Villana. Tamen hæc incommoda expreſſio contigit propter diuiſiones, & mutationes, quæ in beneficijs contigerunt. Penſio enim Ducatorum 125. reducta poſtea ad Ducatos centum per extinctionem Ducatorum 25. fuit ſuper caput Iacobi Malaſſiæ ad fauorem Flauij Mucciarelli reſeruata ſuper fructibus Archidiaconatus de Valles, & canonicatus, ac præbendæ in Eccleſia Barchinonen. De quibus fel. rec. Sixtus V. prouidit cuidam Sebaſtiano Mas, qui cùm poſtea Archidiaconatum reſignaret ad fauorem Federici, qui in eadem Eccleſia Barchinonen. alium Canonicatum obtinebat, Federicus in ſe aſſumpſit onus ſoluendi ratam 40. Ducatorum de prædica penſione, & ſic in illa contigit diuiſio, ita ut Ducati 60. remanſerint ſuper Canonicatu, quem retinuit Sebaſtianus. Alij autem Ducati 40. ſequuti ſunt Archidiaconatum, qui fuerat ad fauorem Federici reſignatum; mortuo Federico fuit de eius Archidiaconatu, & præbenda prouiſus Hieronymus Villana, qui vltra dictam penſionem Ducatorum 40. pro qua ſe obligauit ad fauorem Iacobi Malaſſiæ, & eius Translatariorum, conſenſit reſeruationi alterius penſionis 100. Ducatorum ſuper fructibus dictorum Canonicatus, & Archidiaconatus ad fauorem eiuſdem Iacobi Malaſſiæ. Demum obijt Sebaſtianus, & per illius obitum fuit prouiſus Petrus de Maù de Canonicatu, & præbenda, ſuper cuius fructibus remanſerat illa rata Ducatorum ſexaginta, atque interim fuit translata penſio de perſona Iacobi Malaſſiæ in perſonam Ioannis Roſſel, ad cuius, & Translatariorum eius fauorem Petrus pro Ducatis 60. ſe obligauit, & tam ipſe, quàm Hieronymus prædictus ſoluerunt per aliquot annos. Poſtremò idem fel. rec. Clemens VIII. tranſtulit omnes penſiones, quas habebat Ioannes Roſſel in perſonam Ioannis Moraguez, eaſque in calce Motus proprij annotauit, & in ſpecie circa penſiones prædictas facta fuit hæc annotatio, vna 40. alia 90. ſuper Archidiaconatus, Canonicatus, & præbendæ fructibus, quos Hieronymus Villana obtinet.

4 Ex quibus ſicuti clara redditur mens Papæ volentis transferri penſiones, ita manifeſtè reſultet. Vnde proceſſerit error prædictus in expreſſione vnius tantùm præbendæ, & attendi debet, quod in huiuſmodi translatione fuit conſiderata duntaxat vtilitas Mucciarelli, ad cuius fauorem dictæ duæ penſiones erant reſeruatæ ſuper capite Ioannis Roſelli, nec aliqua adeſt cauſa, cur voluerit Papa facere translationem potius penſionum, quæ erant ſuper Archidiaconatu, & præbenda, quæ obtinebat, quàm illius penſionis, quæ erat ſuper Canonicatu, & præbenda obtentis per Petrum de Maù. Non enim ſubſiſtit, quod Papa voluerit exonerare Petrum de Maù illa penſione, quæ iam per plures annos ſoluta fuerat, ſiquidem alia penſio 40. Ducatorum, quam ſoluebat Villana, erat reſeruata eodem tempore, & ſi perſonas conſideremus, Villana erat magis grauatus, & inceperat ſoluere penſiones ante Petrum, qui erat in prouiſione antiquiori, vltra quod Papa tranſtulit non duas penſiones, ſed tres, & oportet dicere, quænam ſit illa penſio tertia Ducatorum 90. quod cùm non appareat, ſequitur ſcilicet, fuiſſe malè expreſſam quantitatem, idque errore Scribentis, qui notam 6. numeri in locum 9. appoſuit, quod fuit facilè, cùm eadem nota in vtrumque numerum conuertatur, ſicque in terminis 21. pro 11. tenuit Rota in ſupradicta deciſione coram R. P. D. meo Manzanedo, vbi dictum fuit, errorem Scribentis partibus non nocere, & vltra prædictas fuit allegatus Roman. *conſ.170. n.3.* Aym. *conſ.147. n.5.*

Idque faciliùs admittendum eſt in hoc caſu, quia in dicta translatione per fel. record. Clementem VIII. fuit appoſita clauſula *augendi*, vel *minuendi*, & quod de omnibus neceſſarijs maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſet, emanauit quippè Motus proprius S. D. N. in quo declarauit, Clementem VIII. voluiſſe in prædicta tranſlatione comprehendere iſtam penſionem Ducatorum 60. de qua agitur, cui declarationi ſtandum eſt, tum quia atteſtatur de voluntate ſui prædeceſſoris, vt poſt Cardin. Imol. *in Clemen.1. de probat.* tenet Roman. *conſ. 310. & ſing.328.* Dec. *conſ.741. num.5.* & alios refert Gabriel. *de probat. concluſ.2. num.12.* Tum quia declarando vim dictæ clauſulæ videtur diſponere in iure ad tradita per Gabr. *vbi ſupra num.37.* Tum & denique, quia talis declaratio facit ius ſaltem donec contrarium probetur, Imol. *in dicta Clement.1. circa fin.* Oldrad. *conſil. 288.* Alexand. *conſ.112. lib.7.* Rebuff. *ſuper concord. tit. de ſubl. Clem. literis, verſ. tamen narratis*, Gratian. *vbi ſupra num.6.* 5

Non obſtat, quod Petro de Maù fuerit aperitio oris conceſſa, quia illa nihil operatur, niſi quod Petro benigno elargitur facultatem ſuam intentionem probandi, ſed non adſtringi Penſionarium ad iuſtificationem Motus proprij, neque illa aliquod onus probationis imponit, Affl. *deciſ.228. num.13. & 14.* fuit dictum in cauſa Pacen. Penſionis 20. Nouembris 1609. coram me, & aliæ multæ deciſiones allegantur. Sicuti nec obſtat, quod in Motu proprio non fuerit facta mentio rei iudicatæ ex ſententia, quam Auditor Cameræ ſuper extenſione huius penſionis tulerat, & quæ per lapſum fatalium in iudicatum tranſierat. Nam vltra quod in Motu proprio fuit facta mentio de lite, quam Sanctitas ſua pro expreſſa haberi voluit in quibuſcunque ſtatu, & terminis inſtantia reperiretur. 6

Et vltra quod in omnem euentum etiam in actu nullo declaratio colligitur, argumento *l. fin. ff. de reb. eor.* Fulgoſ. *conſ.99. circa fin.* & alijs iuribus vulgatis, adhuc reſpondetur, quod cum Papa proceſſerit per viam declarationis, quæ nihil de nouo inducit, non poteſt contra dictam declarationem opponi de intentionis defectu, vt in Camerinen. penſionis 22. Iunij 1592. fuit deciſum coram Orano, per text. *in l. heredes palam, §. ſi quid, ff. de teſtam.* Felin. *in c. quoniam n.4. de conſt.* Mohedan. *dec.7. circa fin. vt lit. pend.* Sarnen. *in reg. de iur. qu. non tollen. qu.13. n.6. & 7.* Gabr. *concl.3. de reg. iur.* 7

Pro quo facit concluſio, quod vbi ius partis non læditur, mentio litis non eſt neceſſaria, Bellam. *deciſ.748. n.3.* Mil. *in reper. verb. gratia impetrata lit. pend.* Gabr. *de Iud. concl. 4. n.34.* & fuit dictum in cauſa Oſcen. Penſionis 21. Iunij 1601. coram R. P. D. Coccino, non fuit autem læſum ius Petri declarando id, quod de iure erat, videlicet penſionem non fuiſſe extinctam per mortem Ioannis Roſſel ſtante translatione illius per Sum. Pontificem facta. Declaratio enim à Principe facta non confert ius aliquod de nouo, ſed tantummodò quod competit, manifeſtat, *l. adeo, §. cum quis de acquir. rer. dom. l. ait prætor. §. ſi index de re iud.* Oldrad. *conſ.224. n.10. & 20. verſ. nec verbum declaramus*, Caſtr. *conſ.341. in princ. lib.1.* Socin. *conſ.156. n.18. lib.2.* 8

Non

9 Non obſtat, quod Motus proprios non ſubſiſtat, ex quo dicta clauſula, *quod maior, & verior expreſſio fieri poſſet*, non operatur circa corpus beneficij, Put. *deciſ.*408. *lib.*1. Nam illa deciſio, potius faceret pro hac parte dum admittit, quod narrando de beneficio ſimplici poteſt alterari qualitas quoad aliud beneficium ſimplex, non poſſit alterari quoad beneficium curatum. Ita igitur in propoſito expreſſio de vna præbenda poſſet alterari, & trahi ad aliam. Deindè non ſumus in extenſione, aut interpretatione alicuius gratiæ, aut impetrationis, ſed in declaratione Apoſtolica, per quam Sanctiſſimus D. N. prædeceſſoris ſui mentem declarauit. Sed his omnibus omiſſis declaratio fuit iuſtiſſima, nedum quia ex totius facti ſerie veritas erumpit, verùm etiam quia ſi agendum eſt de prædicta clauſula, illa continet verba ampliſſima, & in ſpecie quod expreſſiones fieri poſſint circa perſonas, & nomina, & cognomina ſoluere debentium, ita vt iuxta illam appoſito nomine Petri del Maù res clariſſima reddi poſſit, & aduertendum eſt, quod in caſu Putei aderat ſolum clauſula, quòd præmiſſorum omnium, & ſingulorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit. Hic autem adſunt verba magis complexiua, videlicet, quod præmiſſorum omnium, & ſingulorum, & aliorum neceſſariorum maior, & verior.

ILLVSTR. & REVEREND. D. CARD. LANCELLOTTO.

Narnien. de Capitonibus.

Luna 19. Ianuarij 1609.

ARGVMENTVM.

Filij illegitimi, & legitimati, quando excludant ſubſtitutos, præſertim ſi fuerint legitimati cum clauſula *ſine praiudicio venientium ab inteſtato*.

SVMMARIVM.

*Status deciſionis proponitur, n.*1. *&* 2.

*Fideicommiſſo facto fauore maſculorum, & agnationis cum exclnſione fœminarum, & extraneorum omnes deſcendentes de familia veniunt admittendi, n.*3.

*Parentes pro filijs naſcituris ſtipulari poſſunt, n.*4.

*Succedere ſicut non poſſunt parentes, ita nec, & iam ſuccedere poſſunt filij ex radice infecta venientes, n.*5.

*Filius illegitimè natus ad hoc, vt naturalis dicatur plura requiruntur, de quibus n.*6.

*Filij illegitimi, vt excludant ſubſtitutum, non intelligitur in concurſu cum legitimis, ſed quatenus legitimi vocati non extent, n.*7.

Legitimati cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, *non excludunt ſubſtitutum in teſtamento ad fideicommiſſum vocatum, n.*8. *&* 9.

Legitimati cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato *non excludunt tranſuerſales, n.*8.

*Spurij legitimati veniunt appellatione filiorum. Declara, vt num.*9.

DECISIO CCLXXXII.

1 ANno 1569. Antonius, & Marcellus fratres de Capitonibus conuenerunt, & pacti fuerunt, quod in tenuta nuncupata Torre di Boiechio non debeant per aliquod tempus ſuccedere filiæ fœminæ, neque in toto, neque in parte, ſed ſolùm ſuccedere debeant filij maſculi deſcendentes ex ipſis fratribus confirmantes quandam conuentionem Anno 1466. inter eorum aſcendentes, ſeu maiores initam. In qua conuentione anni 1466. continebatur, quod in dicta Turri non ſuccederent vnquam aliquæ fœminæ, ſed ſemper ſuccedant maſculi deſcendentes ex eis, omni tempore excluſis fœminis, & declarantes ipſi & paciſcentes, ita intendere obſeruari velle per eorum deſcendentes pro augmento, & conſeruatione eorum domus, & familiæ de Capitonibus, & ſic quod dicta Turris nullo vnquam tempore deueniri poſſit in totum, vel in partem in perſonas extraneas. Deceſſit Andreas relictis poſt ſe Auerſa Medoro Aleeo, & Mercurio filijs legitimis, & naturalibus. Obijt etiam Marcellus relictis Iacobo filio, qui breui tempore ſine filijs deceſſit, & Franciſca quæ fuit dotata, & ab Auſonio, & alijs de Capitonibus in dicta Turri excluſa. Obijt vltimo loco Auſonius relictis, & inſtitutis hæredibus Clementio, & Ioanne Paulo, nepotibus legitimis ex Petro Antonio illegitimo tamen. Cum autem inter ipſos Clementium, & Ioannem Paulum ex vno, & Auerſam, & alios filios Andreæ, ex altera ageretur ad ſucceſſionem in dicta Turri, cuius poſſeſſio fuerat de ordine Dominorum meorum ſequeſtrata, dubitatum fuit, an per obitum dicti Antonij eſſet factus locus fideicommiſſo, ſiue pacto ad fauorem nepotum, ex Andrea fratre germano, & ſic in ſubſtantia querebatur, an vigore fideicommiſſi initi ex pacto inter Marcellum, & Andream, & Antonium fratres in portione Antonij ex Petro Antonio legitimato, vel potius Auerſa, & fratres filij Andreæ alterius ex fratribus paciſcentibus.

2 Hoc dubium in ſeſſione per Dominos facta fuit diuiſum in quatuor inſpectiones, quarum Prima erat; an conſtaret de reciproco fideicommiſſo inter Antonium Marcellum, & Andream, paciſcentes, & eorum deſcendentes maſculos. Secunda erat, an Clementius, & Ioannes Paulus, licet ſint filij Petri Antonij illegitimi, cum tamen ipſi ſint legitimi ſuccedere poſſint. Tertia, An Petrus Antonius fuerit ſimpliciter naturalis, ita vt potuerit excludere ſubſtitutum. Vnde dicendum ſit, Clementium, & Ioannem non deſcendere à radice infecta. Quarta, An Petrus Antonius fuerit ita, & taliter legitimatus, vt potuiſſet ſuccedere, & inde macula non eſſet filijs.

3 Et circa primum de reciproca ſubſtitutione illa viſa fuit Dominis adeſſe etiam inter deſcendentes maſculos, ſtante pacto inter dictos fratres inito in quo approbarent conuentiones anni 1466. in quibus expreſsè cauetur, quod in Turri de qua agitur, non ſuccedant vnquam aliquæ filiæ fœminæ, deſcendentes ex tunc paciſcentibus, & ex eorum poſteritate, ſed ſemper ſuccedant maſculi deſcendentes ex eis omni tempore, excluſis fœminis, & ſubditur, & ſic dicta Turris cum eius bonis, & iuribus nullo vnquam tempore deueniri poſſit in totum, vel in partem in perſonas extraneas, cùm per fœminas, & in fœminis agnatio magis finiatur, quam conſeruetur, ex quibus non eſt dubium fuiſſe inductam reciprocam ſubſtitutionem inter deſcendentes maſculos, tum quia aliàs non poſſet verificari, quod fœminæ non ſuccederent in toto, vel in parte, tum quia cùm fideicommiſſum ſit factum fauore maſculorum, & agnationis eum excluſione fœminarum, & extraneorum, omnes deſcendentes de familia venirent admittendi, *leg. cum ita legatur*, §. *in fideicommiſſo*, *ff. de legat.*2. Surd. *conſ.*344. *num.*8. *lib.*3. & fuit dictum in cauſa Foroliuien. fideicommiſſi 19. Martij 1576. coram Clemente VIII.

4 Nec obſtat, quod non adſit ſtipulatio pro deſcendentibus, nam vltra ſtipulationem Notarij, quæ ſufficit, parentes potuerunt ſtipulari pro filijs naſcituris, *l. ſi quis operas, ff. de oper. libert.* cum relatis à Surd. *deciſ.*322. *num.*3.

5 Circa ſecundam inſpectionem, neque etiam fuit difficultas apud dominos, quia ſi Petrus Antonius illegitimus non erat capax ſucceſſionis, quod patebit ex infra dicendis, neque etiam eius filij poſſunt ſuccedere, cùm veniant ex radice infecta, Anchar. *conſil.*389. Dec. *conſil.*85. *num.*8. Pariſ. *conſil.*40. *num.*19. *vol.*3. Aym. *conſil.* 184. *n.*2. Decian. *reſp.*24. *n.*55. Clar. *in* §. *teſtament. qu.* 32. *verſ. item ſcias lib.*3. Mandel. *conſ.*165. *n.*14. cum allegatis per Tiraq. *de iure primogenituræ queſt.*12. *n.*13. & per Illuſtr. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.*11. *tit.*12. *nu.*35. fuit dictum in cauſa Bononien. deuolutionis 15. Decemb. anni præteriti coram Ortembergo.

6 Circa tertiam inſpectionem, neque etiam Domini habuerunt aliquam difficultatem, cùm non probetur, Petrum Antonium fuiſſe ſimpliciter naturalem cum ad hunc effectum plura requirantur, quod ſcilicet ſit natus, ex muliere domi retenta in ſchemate concubinæ, quod eſſet vnica, quòd cum illis potuerit eſſe matrimonium, quod ad liberos ſuſcipiendos retineretur, quod ſicut vxor diligeretur, & alia, de quibus in deciſione Leodien. coram Illuſtriſſ. Cardinali Blanchetto, quam Rota nouiſſimè ſequuta fuit in cauſa Interamnen. hæreditatis 10. Decembr. anni præteriti coram R.P.D. Sacrato, & tradit Illuſtriſſimus Mantica *de coniect. vlt. vol. lib.*11. *titul.*9. *num.*22. licet autem teſtes aliquid conetur deponere, non tamen probant omnia requiſita.

7 Præterea, quod illegitimi excludant ſubſtitutum, vt poſſent ſuccedere, non intelligitur in concurſu cum legitimis, ſed quatenus legitimi vocati non extent, Imol. *in l. ex facto, §. ſi quis rogatus num.6.* & ibi Alex. *ff. ad Trebel.* Ruin. *conſil.49. num.5. & conſil.110. num.6. lib.1.* maximè in fideicommiſſo facto fauore agnationis, vt fuit reſolutum coram me in Ianuen. Iuriſpatronatus 12. Februarij 1607. Vltra quod illa concluſio, quod naturales excludant ſubſtitutum, habet plurimas limitationes, de quibus in deciſione, in cauſa Cæſenaten. Bonorum 23. Ianuarij 1608. coram D. Ortembergo.

8 Circa quartum cùm in legitimatione adſit clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, & cum Auerſa, & fratres ſint ad fideicommiſſum vocati, vt dictum eſt, vtique legitimatio in præiudicium vocatorum non poteſt ſuffragari, cum dicta clauſula præſeruet etiam iura ſubſtituti, cui legitimatus cum hac clauſula nullum afferret præiudicium. Si enim dicta clauſula præſeruat iuſtranſuerſalibus, ſecundùm magis communem opinionem, multò magis debet præſeruare ius ſubſtitutis, cui difficiliùs præiudicatur, ex quo ei potentius ius competit, Angel. *conſ.267. num.1. verſ. Si autem intellexiſſet*, Ruin. *conſil.3. num.22. verſ. nec iſtis obſtat lib.1. & conſil.206. num.8. lib.3.* Alexand. *conſil.117. num.11. verſ. item poteſt intelligi lib.5.* Capyc. *deciſ.22. num.3. verſ. item reſpondet*, Gabr. *conſil.22. num.7. lib.2.* Houded. *conſil.64. num.22. lib.1. & conſil.59. num.15. & 16. lib.2.* & fuit reſolutum in Cæſenaten. Bonorum 23. Ianuarij 1608. coram R. P. D. Ortembergo.

9 Nec facit, quod appellatione filiorum, & deſcendentium poſſint venire legitimati, & propterea per dictam clauſulam videatur factum præiudicium vocatis ad fideicommiſſum, quia cùm ſine legitimatione non poſſit illegitimus ſuccedere in ſupradictis, legitimatio eſt illa, quæ dat facultatem ſuccedendi, & legitimati non veniunt, niſi ex vi, & robore ipſius legitimationis, quæ cùm ſit conceſſa ſine præiudicio, & ſic habeat in ventre hanc præſeruatiuam, nihil tribuit in præiudicium vocatorum, & perindè eſt, ac ſi quo ad illos conceſſa non fuiſſet. Et ita fuit deciſum.

R. P. D. LVGDVNEN.

Salamantina Cenſurarum, ſeu Liquidationis.

24. *Ianuarij* 1611.

ARGVMENTVM.

Expenſarum in lite factarum probatio qualis eſſe debeat, quandove expenſarum taxatio dicatur exceſſiua, & quomodo probetur exceſſus.

SVMMARIVM.

Expenſarum litis liquidatio admittit probationem, qualis haberi poteſt, n.1. Declara, vt n.3.

Expenſarum condemnatio fieri debet, ſecundum quod conſuetum eſt, n.1.

Expenſarum taxatio, quando dicatur exceſſiua, n.2. & 3. & ſeq. vbi etiam quomodo probetur exceſſus.

DECISIO CCLXXXIII.

1 Dictum fuit non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, quia ſententiæ Rotalis manifeſta eſt iuſtitia, ex rationibus deductis in deciſione R. P. D. mei Pamphilij, à qua non eſſe recedendum Domini cenſuerunt. Vera eſt enim concluſio, quod in liquidatione expenſarum litis admittitur probatio, qualis haberi poteſt, Feder. de Sen. *conſ.119. n.4.* & nihilominus in hoc caſu exhibitæ fuerunt ſingulatim partitæ, cum multis apochis de recepto Notariorum, Procuratorum, Aduocatorum, & Iudicum, & pro tranſmiſſione Tabellariorum literarum, & pecuniarum ad Vrbem, quæ omnes expenſæ de conſuetudine ſunt neceſſariæ in litibus, & in hac materia, vbi conſtat de expenſis in genere admittitur probatio à conſuetis, Achill. *deciſ.22. de reſtit. ſpoliat.* Fuit dictum coram R. P. D. meo Coccino in Peruſina liquidationis fructuum 12. Ianuarij 1609.

2 Non obſtat, quod detur de exceſſu quarundam ex dictis partitis, quia fuit reſponſum pro obtinenda reſtitutione non ſufficere exceſſum partitarum, niſi etiam conſtet de iniuſta taxatione, vt ſæpè dixit Rota, & ſignanter in Romana Cenſus 8. Martij 1610. coram R. P. D. meo Ludouiſio. Non demonſtratur autem iniuſta taxatio in hoc caſu. Licèt enim aliqua partita dici poſſet in paucis aliquot ſcutis exceſſiua, tamen id non concludet et exceſſum taxationis, quia expenſæ, quæ per peritum de communi partium conſenſu electum fuerant taxatæ ad Scuta 556. fuerunt moderatæ ad Scuta 400. per quam moderationem fuit plenè ſatisfactum huiuſmodi exceſſibus allegatis.

3 Non obſtat, quod vbi agitur de graui exceſſiuitate non ſit locus arbitrio Iudicis, iuxta *l. ſancimus, C. de iud.* Sed requiratur plena, & concludens probatio ad tradita per Bald. *conſ.556. num.9. lib.5.* Soc. iun. *in conſ.62. num.3. lib.1.* Nam in hoc caſu non poteſt dici, quod grauiter fuerit exceſſum. Tum quia omnes particæ ſunt modicæ, ideòque etiam coaceruatæ non requirunt plenam probationem, argumento *l. ſi idem, ff. de iuriſd. omn. iud.* Feder. de Sen. *d. conſ.119.* Menoch. *de præſumpt. lib.1. præſumpt.58. n.14.* Lap. *alleg.94. num.4.*

4 Tum etiam, quia plus quam manifeſtum eſt, non poſſe dici grauamen exceſſum taxationis Ducatorum 400. pro expenſis litis, quæ in graui cauſa Cenſurarum per decem ferè annos fuit agitata, & in qua fuerunt compulſati in partibus, & ad Vrbem tranſmiſſi, atque in Rotæ actis exhibiti tres proceſſus, cum alijs præterea iuribus, & inſtrumentis, quæ varijs in locis, & diuerſorum iudicum auctoritate haberi oportuit, & ſic ceſſat, quod opponitur litem breui tempore in partibus duraſſe. Nam vltra quod ibi etiam durauit lis per aliquot menſes, & factæ fuerunt illius occaſione multæ impenſæ, quæ ex prædictis apochis iuſtificantur, verùm adhuc aduertendum eſt, expenſas maioris momenti fuiſſe factas occaſione litis, quæ agitabatur quidem in curia, ſed indigebat inſtrumentis è partibus tranſmittendis. Vnde non ſequitur, non erat lis in partibus. Ergo in partibus nihil fuit expenſum.

5 Itaque cùm hic agatur duntaxat coniecturis, quæ facilè tolluntur, & reſtitutio in integrum indigeret vera, & concludenti probatione, quæ notoriam detegat ſententiæ iniuſtitiam, fuit omninò concluſum pro D. Franciſco contra D. Doctorem Rocchum.

R. P. D. LVGDVNEN.

Vigleuanen. Iuriſpatronatus.

24. *Ianuarij* 1611.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus, in quo vocantur proximiores fundatoris, non poteſt ab aliquo prætendi, niſi probauerit ſe dicti fundatoris proximiorem, & quomodo hoc probetur.

SVMMARIVM.

Iuſpatronatus, in quo vocati ſunt proximiores fundatoris, non poteſt ab aliquo prætendi, qui ſe dicti fundatoris proximiorem non probat, n.1.

Iuſpatronatus quando controuertitur in iudicio petitorio probari debet proximitas non per quaſi poſſeſſionem proximitatis, ſed aliàs plenè, & concludenter per gradus diſtinctos, n.2. & n.4.

Proximitas vbi fuit probata ex parte vnius fratris, cenſetur etiam probata reſpectu aliorum fratrum in eodem gradu exiſtentium, n.3. Declara, vt n.4.

Rei & poſſeſſores non tenetur docere de eorum iure, ſed illis ſatis eſt vincere per non ius actoris, n.4.

Proximitate probata ex parte alicuius numquid ex hoc probatum cenſeatur illum eſſe proximiorem, n.5. & 6.

Iuris patronatus quaſi poſſeſſio numquid cenſeatur probata ex eo, quod compatronus aliquem admiſit vnà cum ipſo ad præſentandum, n.7. & 8.

Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio in iudicio petitorio non eſt conſiderabilis, niſi fuerit continuata ſaltem ſpacio 40. annorum, n.8. & 9.

Quaſi poſſeſſio Iuriſpatronatus per præſentationes factas, numquid tranſeat in hæredes, n.9.

Pro-

Digitized by Google

Producens ſcipturam in vno iudicio ad vnum effectum, non præiudicat ſibi in alio iudicio ad diuerſum effectum, num. 10.

DECISIO CCLXXXIV.

1 DOmini cenſuerunt filios quondam Rolandi non eſſe admittendos ad Iuſpatronatus, & Ius præſentandi, conſtat ſiquidem ex fundatione patronatus prædictum ius fuiſſe reſeruatum ad fauorem duorum proximiorum de progenie, & parenteia Antonij de Collis fundatoris gradatim, & ſucceſſiuè in perpetuum, atque ideò qui Patronatum prætendit tenetur probare per gradus diſtinctos ſe proximiorem eſſe fundatoris, *cap. licet ex quadam de teſtibus*, Anchar. *conſ.*52. *num.*7. *&* 8. Alexand. *conſ.*82. *in princ. lib.*1. Natt. *conſ.*388. *num.*3. *lib.*2. Alciat. *præſumpt.*8. *num.*9. *regul.*1. Cephal. *conſ.*143. *num.*3. *&* 4. Dec. *conſil.*321. *num.*161. Tiraq. *de retract. lignag.* §. 1. *gl.* 16. *num.*4. Fuit dictum in cauſa Placentina Capellaniæ 10. Ianuarij 1594. coram R. P. D. Decano, & in alijs ſæpè cauſis. Hduiuſmodi autem probatio omninò deficit in caſu noſtro.

2 Non obſtat, quod Ioannes Auguſtinus frater Rolandi vtrinque coniunctus fuerit de annis 1558. & 1560. & 1567. & 1568. admiſſus ad præſentandum cum Ioanne Vincentio fratre, & patre reſpectiuè eorum, qui hodie ſunt patroni. Nam iſta admiſſio, vel deducitur ad effectum probandi filios Rolandi eſſe in quaſi poſſeſſione proximitatis, & cùm hodie agatur in petitorio de pertinentia Iurispatronatus, iſta quaſi poſſeſſio non releuat dictos filios ab onere probandi proximitatem, Bald. *in c. per tuas num.*4. *verſ. Item hoc operatur de probat.* Iaſ. *in l. neque profeſſio n.*2. *C. de teſtam.* & alios citat, deque magis communi teſtantur, Alciat. *de præſumpt. regul.*3. *præſumpt.*38. *num.*2. *&* 3. Roland. *conſil.*49. *num.*48. *lib.*4. Vltra quod poſſeſſio Ioannis Auguſtini non tranſiuit in filios Rolandi, vt dicetur infra, etiam fuit in hac cauſa deciſum 16. Iunij 1609. coram R.P.D. meo Ludouiſio.

3 Vel deducitur dicta admiſſio ad effectum probandæ proximitatis ea ratione, quòd cùm ius præſentandi ſpectare debeat ad duos proximiores, præſumendum eſt, Ioannem Auguſtinum fuiſſe proximiorem, poſtquam admiſſus fuit ad præſentandum vnà cum Ioanne Vincentio, probata verò hac proximitatis qualitate in Ioanne Auguſtino cenſeri debeat etiam probata ex Rolando eius fratre per ea, quæ tradit Angel. *in Authent. vt liceat matri, & auia*, §. 1. *verſ. ad hæc in fin.* Cott. *in verb. ſententia data pro vno*, Tiraq. *de nobilit. cap.*17. *n.*3. videlicet, quod vbi ex pluribus fratribus, ex eodem patre natis, vnus pronunciatur Ciuis Peruſinus cenſebuntur etiam alij fratres Ciues Peruſini abſque alia probatione.

4 Sed neque id releuat in hoc caſu, in quo nulla adeſt probatio, quod Ioannes Auguſtinus, neque Ioannes Vincentius fuerint proximiores fundatoris. Prædicti enim Doctores, & alij, qui allegari poſſunt loquuntur, quando ſemel in vno ex fratribus probata fuit qualitas, maximè per ſententiam declaratoriam, quæ ſolet conſtituere ius inter partes, & præiudicare, *l. ingenuum de ſtatu homin. l. res iudicata de reg. iur.* Surd. poſt alios *deciſ.*140. *num.*22. Nec refert, quod in prædictis, qui habuerunt iura patronorum videatur præſumenda proximitas, iuxta diſpoſitionem fundationis. Nam filijs Rolandi, qui ſunt actores, non ſufficit dare præſumptiones, ſed neceſſe eſt, quod probent concludenter, & per gradus diſtinctos ſuam deſcendentiam, vt dictum eſt, atque Baliſtæ eiuſque Nepotibus, qui ſunt rei, & poſſeſſores ſatis eſt vincere per non ius actorum, etiamſi non probetur, quod Ioannes Vincentius eorum anteceſſor fuerit, neque quod ipſi ſint proximiores teſtatoris, Rot. *deciſ.*1. *&* 3. *de re iud. in nouis.* Aym. *conſ.*177. *num.*1.

5 Accedit, quod etiam conceſſa Ioannis Auguſtini proximitate: non tamen ſequeretur filios Rolandi adhuc eſſe proximiores, quia huiuſmodi qualitas eſt variabilis ſecundùm temporum diuerſitatem, & nunc eſſe poteſt, quod alios eos in gradu præcedat, vt per Roland. *conſ.*38. *num.* 24. *lib.*4.

6 Non obſtat deciſio in cauſa Comen. Iurispatronatus 11. Decembris 1605. coram bon. mem. Iuſto. In ea enim non declaratur, quis proximior ex eo, quod præſentauerit, ſed deducitur pertinentia Iurispatronatus per gradus diſtinctos, & ad probationem vnius gradus ponderatur duæ enunciatiuæ in antiquiſsimis præſentationibus, ita in hoc caſu poſſet ex præſentatione facta per Ioannem Auguſtinum dici, quod ipſe fuit filius Chriſtophori, prout ibi talis enunciatur, ſed non probatur, quod fuerit fundatoris proximior, quia nec talis enunciatur in dicta præſentatione, nec releuaret etiamſi foret enunciatum in actu vno, & de recenti,

7 Non obſtat confeſsio Ioannis Vincentij patroni, quæ reſultat ex quo Ioannem Auguſtinum admiſit ad faciendas ſecum quatuor prædictas præſentationes effectum ſortitas, ad tradita per Rip. *in cap. cum Eccleſia num.*93. *de cauſ. poſſ. & propriet.* Nam reſpondetur admiſſionem patroni conſtituere quidem non patronum in quaſi poſſeſſione præſentandi, ſed nullo modo illum facere patronum. Ita diſtinguendo ponit Lambert. *de Iurepatron. in* 1. *par.*2. *lib. qu.*3. *art.*17. *num.*11. & ita ſupradictam Ripæ doctrinam procedere in quaſi poſſeſsione præſentandi, declarauit latiſſimè Rota coram me in cauſa Cometen. Iurispatronatus 1. Decembris 1606. ſic in dictione acquiratur admiſſa, & admiſſionem quaſi poſſeſsio eligendi, non autem intelligendi, gloſ. *in cap. Cumana in verb. proteſtatione de elect.* Innocent. *in c. Eccleſ. Sutrina num.*24. ibique Abb. *num.*35. *de cauſ. poſſ. & propr.*

8 Iſta autem quaſi poſſeſſio iuuaret quidem contra Vincentium admittentem, ſed contra ipſius ſucceſſores in iurepatronatus non poteſt iuuare quibus ipſe per admiſſionem præiudicare non potuit, Doct. *in c.* 1. *de Iurepatr. in* 6. Lamber. *lib.*1. *par.*2. *qu.*1. *art.*8. *n.*6. Molin. *de Primog. Hiſpan. lib.*1. *qu.*24. *num.*31. Ferret. *conſ.*134. *n.*12. Deindè quaſi poſſeſſio in iudicio proprietatis, & pertinentiæ non eſt conſiderabilis, niſi fuerit continuata ſpacio ſaltem annorum quadraginta, iuxta text. *in c. de quarta*, cum ibi not. *de præſcr.* Gemin. *conſ.*123. *n.*3. Paul. de Cittad. *de Iurepatr. par.*6. *ar.*3. *qu.*17. Lambertin. *lib.*1. *part.*2. *queſt.*31. *ar.*5. *n.*1. Rota *diuerſ. dec.*328. *n.*3. *par.*1.

9 Hic autem poſſeſsio per Ioannem Auguſtinum acquiſita eſt ſolummodò decennalis, nec poteſt dici præſeruata per præſentationes poſtea factas per Ioannem Vincentium ſolum, eiuſve ſucceſſores. Nam id poteſt procedere quoad Ioannem Auguſtinum, non autem quoad eius nepotes, qui non probantur illi hæredes fuiſſe, & vbi probarentur fuiſſe heredes, non tamen in illos tranſiuit poſſeſsio ſine apprehenſione, vt per Achil. *deciſ.*4. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* atque illi non ſolum apprehenderunt dictam poſſeſſionem, ſed potius cum abſque eorum interuentu fuerint factæ plures præſentationes poſſe præſumi in illis diſpoſitio animi non voluntas apprehendendi, vt limitans conſilium Calder. 10. *de Iurepatr.* tradit Rip. *vbi ſupr. n.*11. *in fin.* poſt Bald. *in l.*2. *n.*42. *C. de ſeruit. & aq.* & quod plus eſt quando de anno 1573. Rolandus nomine hæredum Ioannis Auguſtini voluit interuenire, & præſentare, non fuit admiſſus, ex qua repulſione foret in omnem euentum interrupta præſcriptio quadraginta annorum, *l. cum notiſſimi*, §. *imo*, ibique Salycet. *n.*18. *C. de præſcr.* 30. *vel* 40. *annorum*, Rebuff. *in d. l. cum Eccleſia Sutrina n.*14.

10 Non obſtat, quod præſentationes factæ inſimul per Ioannem Auguſtinum, & Ioannem Vincentium fuerint productæ per Baptiſtam. Nam alijs omiſſis, illa productio facta in alio iudicio, & ad alium finem videlicet ad docendum de Iurepatronatus in genere non præiudicat in hoc iudicio, in quo agitur de pertinentia Iurispatronatus, Achill. *dec.*2. *n.*1. *de confeſſ.* cum alijs per Hond. *conſ.*66. *n.*58. *lib.*1. & ad ſententiam confirmatoriam vnius ex prædictis præſentationibus facilis eſt reſponſio, quod licet illa præiudicauit Ioanni Vincentio admittenti, & continenti, & petenti confirmationem, non autem ſucceſſoribus illius. Atque ex his fuit concluſum pro Baliſta, eiuſque nepotibus.

REVERENDISSIMO P. D. BONONIEN.

Cæſarauguſtana Dedicationis.

Luna 24. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio Eccleſiæ tanquam Cathedralis, quando probata cenſeatur.

SVMMARIVM.

Quaſi poſſeſſio Eccleſiæ Cathedralis quando dicatur acquiſita priuatiuè quo ad aliam Eccleſiam, vt illa non cenſeatur Cathedralis, n.2.

Poſſeſſio vnius Eccleſiæ non continet prohibitionem alterius, quando ſunt compatibiles, n.2.

Actus præſumitur fieri eo modo, quo validè, & licitè fieri poteſt, n.3.

DECISIO CCLXXXV.

1 DOmini ſteterunt in deciſis rationibus, de quibus in deciſione non obſtat, quod obijcitur teſtes fuiſſe examinatos, & iura compulſata extra terminum, hoc enim ex facto tollitur, quia licet Nuncius dederit terminum 40. dierum, attamen illud ſtatim prorogauit ad alios 40. & iſte terminus ita prorogauit 80. dierum incipiebat die 16. Decembris, & currebat vſque ad diem quartam Martij incluſiuè. Teſtes autem omnes iurarunt, de menſe Februarij vno excepto, qui iurauit die 3. Martij, & compulſatio ſcripturarum cœpta die 1. Martij conſummata fuit, & perfecta die quarta eiuſdem, quibus ſcripturis coram Nuncio productis nihil fuit oppoſitum pro parte Eccleſiæ Cæſaraguſtanæ, & dicta teſtium recipiunt adminiculum veritatis ab antiquis hiſtorijs loquentibus de multis prærogatiuis, & præeminentijs, quas habuit Eccleſia del Pilar, quæ fuit antiquitus Cathedralis.

2 Non obſtat, quod cùm iſta celebratio fuerit facta ab Eccleſia Sancti Saluatoris vti de Feſto dedicationis Sedis, id eſt Eccleſiæ effectæ Cathedralis iſta quaſi poſſeſſio in vim prærogatiuæ Cathedralitatis, quæ vni tantùm Eccleſiæ competere poteſt (cùm non ſit dare in eadem diœceſi plures Cathedrales) videatur continere prohibitionem implicitam, quo ad alias Eccleſias, quæ ſufficit ad acquirendam quaſi poſſeſſionem priuatiuè, vt dixit Rota in Hoſtien. Littoris Martis 20. Decembris 1574. coram Rubeo, ex Calder. *conſ.2. de præſcript.* & alijs tunc allegatis, quia reſpondetur Eccleſiam del Pilar non celebrare Feſtum ratione Cathedralitatis, ſed vti propriam Eccleſiæ dedicationem, vt in qualibet Eccleſia celebratur. Vnde ſequitur, quod cum celebratio competat vtrique Eccleſiæ diuerſis reſpectibus vna poſſeſſio non poteſt continere prohibitionem alterius, ſed ſunt compatibiles, Doctor. *cap. licet cauſam de probat.* Bart. *in l. ſi duo ſub num.4. ff. vti poſſid.* Rip. *l. ait Prætor num.15. ff. de re iud.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.33. num.7. de cauſ. poſſ. & propr.*

3 Non obſtat, quod dicitur Eccleſiam Cathedralem facere celebrationem propter Cathedralitatem, quam amiſit, quia omiſſo an id facere poſſit, & in hoc conſeruare prærogatiuam antiquæ Cathedralitatis, iuxta tradita per Ioan. de Plat. *in l.1. & 21. de Præfect. Prætor. lib.12.* Guido Papæ *deciſ.377.* & dato, quod facere non poſſet, poſſet autem vt negari non poteſt, vti propriam dedicationem quaſi poſſeſſio celebrandi cenſeri debebit facta eo nomine, vt legitimè fieri potuit, Signorol. *conſ.75. num. 10. poſt med.* Aym. *conſ.322. poſt numerum tertium*, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.19. num.5. de probat.* & eſt regula generalis, quòd actus præſumitur fieri eo modo, quo validè, & licitè fieri poteſt, *l. quoties de rebus dub. l. merito, ff. pro ſoc.* Corn. *conſ.237. ſub num.3. verſ. & qui poteſt facere lib.1.* Rimin. ſen. *conſ.42. num.12.*

4 Non releuat, quod dicitur probari ex literis quorundam Cardinalium Eccleſiam del Pilar fuiſſe Parochialem, & Collegiatam, quia quando probaretur, non excluderet Cathedralitatem, cùm vt notum eſt, & pluribus exemplis conſtat, ita ſunt compatibilia.

R. P. D. MANZANEDO.

Aſſiſien. Pecuniaria.

Veneris 28. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Quomodo probetur, pecuniam in inſtrumento numeratam, fuiſſe reportatam, & ſolum pro demonſtratione deſeruiſſe. Et pecuniarum reportatio poſt numerationem vitiat inſtrumentum.

SVMMARIVM.

Teſtis vnicus non probat plenè contra producentem, quia producens teſtem cenſetur illius perſonam ſolum approbare, non autem dictum, num.1.

Pecunia numerata, quod non remanſerit penes contrahentem, ſeu quod fuerit reportata probatur per teſtes, & qui poſtea dicit, illam fuiſſe reſtitutam, probare debet, n.1. 1

Liber rationum, ſeu computorum, in quo non eſt deſcripta aliqua partita pecuniarum receptarum, probat negatiuam non receptionis dictarum pecuniarum, n.3.

Pecuniam non fuiſſe numeratam in extinctione cenſus, ſed tantum loco demonſtrationis deſeruiſſe probatur ſi veniens ad cenſum poſt prætenſam extinctionem ſoluit fructus, n.3.

Copia ſimplex non probat, n.4.

Proceſſus informatiuus quantumcunque authenticus in iudicio non probat, n.4.

Pecunia numerata ſi poſtea per numerantem fuit reportata in aliqua noua cauſa, non vitiat inſtrumentum, n.5.

DECISIO CCLXXXVI.

FVit reſolutum, ſtandum eſſe in deciſis 7. Maij 1610. ex 1 adductis in deciſione, & quia ex teſtibus in illa ponderatis conſtat Pomponium reportaſſe tempore extinctionis cenſus, & illius nouæ creationis iſta Scuta 280. quæ controuertuntur, ita vt tantum deſeruiuerint pro facienda, vt dicitur *la moſtra*. Nec obſtat, quod in dicta deciſione ponderetur inter alios teſtes pro Blaſio vnus productus per Pomponium ex cuius productione dicatur contra ipſum plenam fidem facere iuxta Rom. Pariſ. Crauet. Socin. Ceph. Surd. *in dicta deciſio*, adductos, & iuxta communem, de qua Gabriel *de teſtibus concl.1. num.13. verſ. contrarium tenet*, & quod nihilominus Rota iſtam concluſionem quantumcunque communem non admittat, ſed tantum quod per talem productionem, cenſeatur approbata per omnia, non autem dictum teſtis, vt in cauſa Taruiſina Penſionis 12. Decembris 1571. coram Oradino, quia etiamſi ſecundum ſententiam Rotæ non faciat ille teſtis plenam finem, adſunt alij per Blaſium producti, & in deciſione ponderati, ex quibus omnibus plena probatio reſultat de reportatione pecuniæ per Pomponium, & quod tantum deſeruierunt *per moſtra*, quibus ſtantibus ſi Pomponius prætendit iſtam ſummam poſtea realiter, & cum effectu ſoluiſſe, id probare debet concludenter, ad text. *ad l. quinquaginta, ff. de probat.* Natt. *conſil.569. n.1. & ſeq.* quæ tamen probatio non datur.

Nec pro illa elicienda faciunt recognitio bonæ fidei Blaſij, & confeſſio de integro pretio dict. cenſus ad eius manus peruento cum fuerint emanatæ ad fauorem Communitatis, & Ruſini emptoris cenſus non autem ad fauorem Pomponij. Vltra quod cùm Blaſius in ſuis liberis conſtituiſſet Communitatem debitricem de integra ſumma Scutorum 2. mill. ſoluta pro extinctione dicti cenſus, & ſic conſtituit ſe creditorem Communitati de eadem ſumma, nimirum ſi aſſeruit illam ad eius manus perueniſſe, quæ confeſſio nullatenus concludit ad prætenſionem Pomponij Scutorum 280. quæ ipſe ſecum reportauit, vt dictum eſt, & ponderabant Domini pro Blaſio, quod non adnotauerat iſtam partitam Scutorum 280. in ſuis libris, nec apparet, quod in computis Communitatis de illa aliquam mentionem fecerit, adnotata per Tiraquell. *in l. ſi vnquam, verbo donatione largitus, numer.260. & ſequen. C. de reuocand. donatio*, & Menochius *de Arbitr. caſ.88. num. 2. & ſequen.* præcipuè cùm in eiuſdem libris Blaſij repeririuntur aliæ multæ partitæ adnotatæ ſibi per Pomponium ſolutæ. 2

Non obſtat, quod Communitas fuerit liberata à cenſu 3 mediante demonſtratione pecuniæ cum hoc in facto non ſubſiſtat. Extinctio enim cenſus fuit confidentialis, ita vt breui manu fuerit nouus cenſus creatus eiuſdem quantitatis, & Communitas continuauit in ſolutione fructuum cenſus per aliquot dies, & Pomponius promiſit illam ſummam dare ad diem decimum Decembris, ſignum euidens, quod antea pecunias non numerauerat cum effectu nec deſeruierint, niſi pro moſtra, ex qua continuatione Communitatis in ſolutione fru-

ctus

ctus cenſus elicitur illum non fuiſſe extinctum, quod magis patet, ex quo poſt dictam extinctionem, & creationem noui cenſus ſuper bonis Blaſij & Pomponij tamen Valerianus Vrbanus cenſus realiter extinxit ex pecuniis Communitatis, cuius panatariæ appaltum, ſeu conductionem acceperat.

4 Fundamentum autem præcipuum, quo in hac poſitione Pomponius nitebatur deſumptum ex partita Scutorum 280. contenti, ſoluta Blaſio per Pomponium die 24. Nouembris 1587. quo die cenſus fuit extinctus, & denuò creatus, viſum fuit DD. nullatenus attendendum cum iſtud folium non ſit in actis, niſi quædam copia ſimplex, & informis extracta ex proceſſu informatiuo, quæ non facit fidem, *Authent. ſi quis in aliquo, Codic. de edenda, cap. 1. de fide inſtrum.* Vltra, quod in iudicio Ciuili non probat proceſſus informatiuus quantumcunque authenticus, Veral. *deciſ.* 116. *lib.* 1. *in manuſcript.* & fuit dictum in cauſa Mediolanen. fructus vigeſimo Iunij 1597. coram Orano, vltra quod alias coram A. C. Pomponius fuit proteſtatus nolle vti pro dicta partita, nec in illa vllum fieri debere fundamentum, nec eſſe conſiderabilem.

5 Vltimò non obſtat deciſio in cauſa Bononien. cenſus 24. Aprilis 1600. coram bonæ memoriæ Illuſtriſſimo Cardin. Pamphilio, quia non applicatur caſui, de quo agitur, ibi enim ſoluens pecunias integri pretij ſortis principalis in eodem inſtrumento, reportauerat partem earundem pecuniarum in noua cauſa, nempe pro fructibus anticipatis, & ſic ſolutio ſortis principalis, licet fuerit momentanea, operata fuerat iam ſuum effectum, ſed in caſu iſto Pomponius reportauerat ſuas pecunias abſque aliqua noua cauſa, & abſque eo quod illæ attulerint, aliquam vtilitatem Blaſio, ſed ſolum deſeruierunt, vt dicunt teſtes, per far la moſtra, ex quibus ita fuit concluſum.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Nunantulana Bonorum.

Lunæ 31. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Clauſula *ad habendum &c.* quando dicatur appoſita in exequutiuis, vel potius in diſpoſitiuis, quid de clauſula, *ita tamen*. Et an emphyteuſis conceſſa pro filiis, & hæredibus tranſit ad extraneos.

SVMMARIVM.

Clauſula ad habendum, &c. *quando dicatur poſita in exequutiuis, & quando in diſpoſitiuis, num.* 1.

Cauſatum regitur à cauſa ſuæ cauſæ, num. 1.

Clauſula ita tamen *an, & quando reſtringat orationem præcedentem. Et alia ad materiam huius clauſulæ, num.* 2.

Clauſula generalis non comprehendit ea, quæ ſpecialiter prouiſa ſunt, num. 3.

Emphyteuſis conceſſa pro filiis, & hæredibus, non tranſit ad extraneos, num. 4.

DECISIO CCLXXXVIII.

1 DOmini perſtiterunt in deciſis ſub die 14. Iunij proximi. Nec ſubſiſtere viſum fuit, quod clauſula *ad habendum* ſit poſita in executiuis, cum adhæreat clauſulæ *inueſtientes &c.* quæ clauſula reſpicit executionem, *iuxta deciſ.* Pedemon. 164. *num.* 3. quia ad hoc fuit in ſpecie reſponſum in alia deciſione, & in hoc placuit doctr. Laderch. Imolen. *conſ.* 1. *num.* 14. nempe quod clauſula non poſſit dici in executiuis, ſi ponitur ante perfectam diſpoſitionem. In propoſito autem caſu ponitur ante perfectam diſpoſitionem, nam inueſtitura dicit conceſſerunt N. & N. pro eorum, & cuiuslibet eorum filijs hæredibus, & deſcendentibus in perpetuum vnam poſſeſſionem &c. inueſtientes, ad habendum &c. vnde patet, clauſulam *ad habendum*, contineri in periodo diſpoſitionis, nam verbum conceſſerunt, in quo ſtat diſpoſitio, regit verbum inueſtientes, & verbum inueſtientes regit clauſulam ad habendum, ergo clauſula ad habendum regitur à verbo conceſſerunt, ſicut cauſatum regitur à cauſa ſuæ cauſæ, de quo per Scrib. *in l. manumiſſiones, ff. de iuſt. & iur.* & contraria procedunt, quando poſt perfectam orationem incipit nouus periodus, veluti per clauſulam. *Quæ omnia, & ſingula*, vel *Quas res &c.* Tantò magis, quia in hoc caſu clauſulam *ad habendum &c.* ſubſequuntur ſubſtitutio canonis, pacta circa alienationem inter viuos, & ſimilia, quæ tangunt ipſam diſpoſitionem. Ad cognoſcendum enim an iſta clauſula ſtet executiuè non ſolum attenditur conceptio verborum, ſed clauſulæ, quæ illam hinc inde concomitantur, an ſcilicet ſint executiuæ, vel diſpoſitiuæ, vt per *d. deciſ.* Pedemont. 164. *n.* 3. *verſ. ſi fuerint ſcripta in medio.*

Ad aliud, quod poſt clauſulam, *ad habendum &c.* ſub- 2
ſequatur clauſula, *ita tamen*, in qua cauetur, quod inueſtitis non liceat alienare ſine licentia inueſtientium, qui ſi emere voluerint præferantur &c. vnde infertur, quod per *d. clauſulam*, ita tamen euacuetur ius clauſulæ *ad habendum, &c.* & reducatur ad ſolam alienationem inter viuos cum moderamine tamen petendi licentiam, & præferendi Domini directi per *conſ.* Decij 171. *aliàs* 170. *num.* 3. *verſ.* 4. *& vltimo*, quem ſequuntur alij, de quibus per Corbul. *de cauſ. priuat. ob alienationem irrequiſ. dom. limit.* 3. *num.* 2. fuit reſponſum, doctrinam Decij in hoc minimè eſſe ſequendam, quia inducit ſuperfluitatem, imò ſubitaneam correctionem, & repugnantiam in ſermone contra regulas iuris, ſuperfluitatem, quia ſecundum iſtum intellectum clauſula ad habendum nihil operaretur, cum enim in clauſula, *ita tamen*, contineatur facultas alienandi inter viuos cum moderamine tamen, de quo ibi, fruſtra præmitteretur clauſula, *ad habendum*, & quicquid placuerit faciendum, ſi ex illa nihil magis inueſtitus poteſt facere, quam quod contineatur in clauſula, *ita tamen*, ſubitam correctionem, & repugnantiam, quia clauſula, ad habendum, importat facultatem alienandi per viam vltimæ voluntatis, & etiam inter viuos alio modo quam per venditionem, ex allegatis in alia deciſione, vnde ſi per clauſulam, *ita tamen*, auferretur talis facultas, & reduceretur ad ſolam venditionem, ſine dubio eſſet repugnantia, & ſubita correctio, quia eſſet dicere concedo, vt poſſis alienare per viam vltimæ voluntatis, & immediatè ſubiungere, nolo vt poſſis alienare per viam vltimæ voluntatis. Verus eſt igitur intellectus, quod clauſula *ad habendum &c.* tanquam generalis comprehen- 1
dit omnes modos alienandi tam inter viuos, quàm in vltima voluntate, tam per viam venditionis, quàm donationis, permutationis, & ſimilium, & quod clauſula *ita tamen*, limitatè reſtringit modum alienandi per viam venditionis, quia in eo cadit æquitas, quod Dominus directus præferatur, & in ceteris remanet regula generalis pro inueſtito. Et quantum ad cumulatos pro Decio loco ſupra citato ipſi non ſequuntur illum in hoc, quod clauſula, *ita tamen*, deſtruat in totum vim clauſulæ *ad habendum, &c.* ſed in eo quod in caſu venditionis debeat requiri licentia, & præferri Dominus ſi emere voluerit.

Ad tertium, quod clauſula *ad habendum, &c.* non 3
poſſit comprehendere alienationem per viam vltimæ voluntatis, ex quo circa hæredes eſt ſpecialiter cautum in inueſtitura per *idem conſ.* Decian. 171. *num.* 3. *verſ. 2. reſpondetur*, fuit reſponſum. Aut prætendi quod in verbo, hæredibus, de quo in inueſtitura de qua agitur, comprehendantur hæredes extranei, & Fontani habent intentum, & non curant de modo, dummodo idem ſequatur effectus. Aut verò non comprehenduntur, & ceſſat obiectus particularis expreſſionis, & remanet ius generalitatis clauſulæ.

Ad vltimum, quod emphyteuſis conceſſa pro filiis, & 4
hæredibus non poſſit tranſire ad extraneos iuxta communem, de qua per Alexand. *in l. quod dicitur, num.* 21. *ff. de verb. oblig.* Iaſ. *in l. ſi non ſortem, §. libertus, num.* 35. *ff. de cond. indeb.* fuit reſponſum, iſtos de Fontanis non venire tanquam comprehenſos ſub verbo hæredibus, ſed tanquam inſtitutos ab illo, qui habebat inueſtituram cum clauſula, *ad habendum*, & quicquid placuerit faciendum, ſtante maximè defectu lineæ primo loco inueſtitorum. Et ita fuit concluſum.

R E-

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Seguntina Præſidentiæ.

31. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

De Præſidentia Canonici antiquioris habentis dignitatem, in qua Sede ſedere debeat in abſentia Decani, & Prioris. Pluraque ad hanc materiam conferentia optimè in hac deciſione explicantur.

SVMMARIVM.

Canonicus antiquior, habens dignitatem, & ſedens in ſede dignitatis, dicitur ibi ſedere tanquam dignitas, non autem tanquam Canonicus, num. 2.

Vicarius interueniens in choro, vt Canonicus non debet habere præeminentiam Vicarij, num. 2.

Epiſcopus interueniens in Capitulo tanquam Canonicus debet ſedere in loco Canonicorum, & poſt Archidiaconum, num. 2.

Decanus qui etiam ſit Canonicus non poteſt ſimul & ſemel interuenire in choro in duobus locis, ſed ſi ſtabit in Stallo cum Canonicis, dicetur ibi eſſe tanquam Canonicus. Si vero ſtabit in Stallo Decanatus, dicetur ibi eſſe, vt Decanus, num. 2.

Iuriſdictio Præſidentiæ ſignificatur ex affixione virgæ, numero 3.

Conſuetudo tantum habet de potentia, quantum habet de actu, & vſu, num. 4.

Canonicus per acquiſitionem dignitatis non amittit Ius ſibi vti Canonico competens, num. 5. Vbi declaratur hæc concluſio.

Conſuetudo attendi debet in materia Præſidentiæ in choro Eccleſiæ, num. 5.

DECISIO CCLXXXVIII.

1 POſt firmatam deciſionem, & ſententiam Iuris præſidendi in choro Eccleſiæ Seguntinæ in abſentia Decani, & Prioris ad fauorem Canonicorum, Agentes pro dignitatibus in alia inſtantia mihi commiſſa tranſierunt ad aliud dubium, in quo præſuppoſita deciſione prædicta ſuper Iure Canonicis ſpectante, quærebatur an in abſentia Decani, & prioris dignitas exiſtens Canonicalis antiquior poſſit præſidere in choro ſedendo in Sede dignitatis. Quo dubio hodie vtraque parte informante propoſito, Domini reſoluerunt, antiquiori Canonico habendi dignitatem non competere ius præſidendi, ſiue non deberi præſidentiam, niſi ſedeat in Sede Canonicali.

2 Deciſionis ratio fuit, quia hæc præeminentia defertur Canonico antiquiori vti Canonico, ex conſuetudine prædictæ Eccleſiæ Seguntinæ, vt latè fuit deductum in deciſione D. mei Pamphilij. Dum autem ille Canonicus antiquior habens dignitatem, ſedet in ſede dignitatis, dicitur ibi ſedere tanquam dignitas, non autem tanquam Canonicus, gloſſ. *in cap. in collatione, in verb. Prælatus*, & ibi Archidiac. *num. 2.* Geminian. *num. 6.* Franc. *num. 4. de appellat. in 6.* Card. *conſ. 53. in princ.* & propterea ſequitur eum in illa Sede non debere habere illam præeminentiam, ſed ſi illam conſequi velit, neceſſe eſt, quod ſedeat in Sede Canonicali, vt dicunt præfati Doctores dantes exemplum de Vicario interueniente in choro vti Canonico, quod non debeat habere præeminentias Vicarij, & in Epiſcopo, qui interuenit in Capitulo tanquam Canonicus, quod debeat ſedere poſt Archidiaconum, & in loco Canonicorum. Idem tradunt cum allegatione aliorum ſimilium, Abb. *in capit. auditis, de electio. num. 4.* Ioan. Lecet. Pariſien. *de Primogen. lib. 2. q. 3. num. 56.* Paccin. *de off. & poteſt. Capit. Sed. vacan. q. 10. ſecund. par. princ. num. 12.* Ant. de Pręt. *de iuriſd. Epiſc. defenſ. cap. 6. num. 53.* optimè ad noſtrum inſtitutum, Bal. *conſ. 53. in princip. inter conſilia Card. Zabarell.* vbi tractat de Decano, qui erat etiam Canonicus quod non poteſt ſimul, & ſemel interuenire in choro duobus in locis, ſed ſi ſtabit in Stallo, ſiue Sede Canonicali, cum aliis Canonicis, dicetur ibi eſſe tanquam Canonicus. Si verò in Stallo Decanatus, dicetur ibi eſſe vti Decanus, & conueniunt, quæ dicit Bologn. *in l. reconiuncti, num. 59. de legat. 3.* quod concurſus dignitatum, ſeu qualitatum non faciunt præferri, quando illa dignitas, aut qualitas non eſt conſiderabilis in eo actu, prout non eſt in actu præſidendi qualitas dignitatis, nec etiam qualitas Canonici, dum Canonicus ſedet, in alio Stallo, quam Canonicorum.

Quippe iſtud ius præſidendi prouenit, vt dictum eſt à conſuetudine introducta ad fauorem Canonici antiquioris in ſede Canonicali interuenientis in choro, vt colligitur ex teſtium depoſitionibus, dum dicunt vidiſſe in abſentia Decani, & Prioris Canonicum antiquiorem præſediſſe. Etenim ſi ille Canonicus antiquior ſediſſet in Sede dignitatis, non potuiſſent ſcire teſtes, an ille præſediſſet vti Canonicus antiquior, veluti dignitas, & potius dixiſſent eum præſediſſe ratione dignitatis, propter ſedem eminentem, & clarius demonſtratur ex affixione virgæ in Sede Canonici antiquioris, quæ cum videatur denotare iuriſdictionem præſidentiæ, vt conſiderat Chaſſan. *in Catalog. glor. mund. par. 1. conſid. 38. concluſ. 6.* nec dicatur eum, qui præſidere debet, debere etiam ſedere in Canonicorum ordine, ad quod benè faciunt tradita per Innoc. *in cap. in literis num. 6. de reſtitut. ſpoliat.* 3

Nec obſtat, quod dicitur, hæc omnia proceſſiſſe, ex quo non conſtat vnquam ante hac Canonicorum antiquiorem fuiſſe dignitatem. Id enim in facto non ſubſiſtit, cùm teſtes ſpecificè deponant adfuiſſe in Eccleſia Seguntina Canonicos antiquiores, quorum nomina exprimunt, qui dignitates obtinebant eo tempore, quo ipſi teſtes viderunt præeminentiam exerceri per antiquiorem, & ſimpliciter Canonicum. Vltra quod ſi conſuetudo non probatur, niſi in cauſa ad alium, quando Canonicus antiquior eſt etiam dignitas, & ſedet in Sede ſua dignitatis quia conſuetudo tantum habet de potentia, quantum de actu, & vſu, Bald. *conſ. 27. vol. 2.* Surd. *conſ. 325. num. 13.* Pedem. *deciſ. 29. num. 16.* Felin. *in c. auditis, num. 5. de præſcript.* 4

Non obſtat, quod Canonicus per acquiſitionem dignitatis non deſierit eſſe Canonicus, nec amiſerit ius ſibi vti Canonico competens, iuxta *deciſ.* Put. 100. *lib. 3.* & traditur per Natt. *conſil. 44. nu. 7.* Ita vt etiam diſtributiones vti Canonicus excipiat, vt per Card. *dicto conſ. 53.* quia omiſſis diſputationibus iuris fuit reſponſum, antiquiori Canonico habendi dignitatem non negari in iſto caſu commoda, & diſtributiones Canonicatus, neque agi de illis, imò nec illi negantur præeminentiæ eiuſdem Canonicatus, & in ſpecie iſta præſidendi in Choro, ſed tantum dicitur illam obtineri, & exerceri debere in Sede Canonicali, in qua fuit inducta conſuetudo per quam eadem præeminentia acquiſita eſt Canonicis, ita quod poſitus eſt in eius facultate vſus, vel non vſus dicti iuris, quatenus velit, aut nolit ſedere in Sede Canonicali, & præterquam quod illa virga non poſſet ſine iniuria Canonicorum amoueri à Sede Canonicali, vbi fuit affixa, turbaretur præterea conſuetudo hactenus obſeruata ad fauorem Canonicorum, & daretur confuſio inter dignitates, & Canonicos, atque occaſio litibus in futurum, ſi iſtud ius præſidendi transferetur à Sedibus Canonicorum ad ſedes aliarum dignitatum, quam Decani, & Prioris, quia dignitates poſſent aliquando prætendere præeminentiam hanc competiuiſſe ſuis anteceſſoribus ratione potius dignitatis, quam Canonicatus. Vnde ſiue conſideremus conuenientiam, ſiue rationem, & iura quæ in hac materia ſemper defecerunt conſuetudini, iuxta doctr. Bald. *in c. cum olim, n. 1. & ſeq. de conſuetud.* Card. *conſ. 62. num. 1.* & fuit dictum in hac cauſa coram D. meo Pamphilio, ſequitur Canonicum antiquiorem habentem dignitatem non poſſe in Choro pręſidere, niſi ſedeat in Sede Canonici. Et ita fuit deciſum, &c. 5

R. P. D. LVGDVNEN.

Romana Filiationis.

Veneris 4. Februarij 1611.

ARGVMENTVM.

De probatione filiationis. Quando præſertim plenè, & concludenter, & quando præſumptiuè probanda ſit, & de pluribus coniecturis, & præſumptionibus filiationis, de quibus in Summario.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Filiatio debet concludenter probari, quando principaliter de filiatione agitur ſecus ſi non principaliter agatur, ſed tantum ad effectum conſequendi alimenta per modum prouiſionis donec lis terminetur, num. 1.

Filiatio probatur coniecturis, num. 2. *Iſtæ tamen coniecturæ debent concludere.*

Filiatio non probatur, quando aſſerta mater in eius propria domo ſui iuris exiſtens alios admiſit, n. 2. *& n.* 3. *& ſeq.*

Filiatio non probatur aſſertione matris, quæ plures admiſit, dicentis quem eſſe filium potius vnius, quàm alterius, num. 2.

Filiatio non probatur ex libro Parochi, quando nominatio in eo facta fuerit matre procurante, num. 3.

Filius alterius, vt quis dicatur requiritur, vt mater in domo aſſerti patris permaneat & retineatur etiam, quod non in ſchemate eſt concubinatus, n. 4.

Filiationis quaſi poſſeſſio, & tractatus filialis non eſt ſufficiens ad obtinendum in deciſorijs petitorij iudicij, n. 5.

Filiatio non præſumitur, quando aſſertus pater non curat aſſertum filium educare, num. 6.

Verba blanda, & ciuilia promiſſionem, & obligationem non inducunt, num. 7.

Filiationis tractatus in rebus exiguis, & per modicum tempus filiationem non probant, num. 8.

DECISIO CCLXXXIX.

1 Receſſerunt Domini à reſolutione in hac cauſa facta, & dixerunt non conſtare, quòd Hieronymus ſit filius D. Io. Antonij. Ratio deciſionis eſt quia agitur principaliter de filiatione, quæ ideò debet probari ab Hieronymo, qui petit ſe declarari filium D. Io. Antonij, *l.* 1. *§. idem per contrarium, ff. de lib. agnoſ. l. ſi competenti, C. eod.* Alber. *in l.* 1. *num.* 3. *ff. de probat.* Surd. *conſ.* 1. *num.* 69. & licet ad effectum conſequendi alimenta per modum prouiſionis donec lis ſuper filiatione terminetur, ſufficiat quælibet etiam leuis probatio, tamen ſecus eſt quando vt in hoc caſu facta iam alimentorum prouiſione agitur ſuper negotio principali, tunc enim requiritur magis exacta probatio, quando ex vna parte actor petit declarari reum eſſe ſuum patrem, ex altera verò reus negat, eſſe patrem, ſeque liberari petit ab illa alimentorum prouiſionali præſtatione, vt latè poſt alios, quos allegant, tradit Alciat. *reg.* 3. *præſump.* 38. *num.* 6. *&* 7. Couar. *de ſponſal. par.* 2. *caſ.* 8. *§.* 3. *num.* 6. Faciunt tradita per Rebuff. *ſuper Conſtitutionibus Regni Franciæ, tit. de ſentent. prouiſion. art.* 1. *gloſſ.* 2.

2 Quamuis autem filiationis ſatis exacta cenſeatur probatio per indicia, & coniecturas, vt fuit dictum in prima deciſione, nihilominus arbitrati ſunt Domini ea, quæ pro Hieronymo deducta fuerunt, non ſufficere ad perficiendam hominis probationem. Conſtat enim Antoniam matrem Hieronymi non fuiſſe retentam, & cuſtoditam in domo Io. Antonij, ſed eam in propria domo ſui iuris extitiſſe ibique admiſiſſe paſſim alios viros circa illud tempus, quo conceptus fuit Hieronymus, ideòque ex iuris præſumptione, neque is patrem oſtendere poteſt, *l. vulgo concepti.* ibique gl. Bart. & alij, *ff. de ſtat. hom. §. ſi aduerſus. Inſtit. de nupt.* Nat. *conſ.* 205. *num.* 2. *in fi.* Card. Paleot. *de noth. & ſpur. c.* 26. neq; matri aliqua fides adhibetur, ſi dicat ſe concepiſſe potius ex vno, quàm ex alio, Bal. poſt Cyn. *conſ.* 437. *num.* 8. *l.* 5. Alex. *conſ.* 157. *num.* 3. *lib.* 1. Dec. *in c. per tuas, poſt princ. de prob.* Barb. *conſ.* 27. *nu.* 4. *circa fi. li.* 1. Alibet. *in l. filium defin mus nu.* 13. *ff. qui ſint ſui, vel alien. iur.* Aret. *in §. nouiſſimè num.* 16. *Inſt. de Senatuſ. Orficiano,* Card. Pal. *d. c.* 26. *num.* 5. *&* 6.

3 Hoc ſtante, corruit coniectura deducta ex confeſſionibus Antoniæ, & annotatione libri Parochi, quæ facta fuit ipſa id procurante, maximè quia vltra prædictam iuris reſiſtentiam apparet etiam in facto ipſam Antoniam, eiuſque matrem alium quendam virum admiſiſſe, cuius etiam nomen editur, qui tamen cùm deceſſiſſet dum adhuc Antonia gerebat vterum, ille fœtus fuit ex tunc integrè, & abſolutè deſtinatus, & arbitratus Io. Antonio. Corruit etiam alia coniectura, ex aſſidua Io. Antonij, cùm ipſa muliere conuerſatione, quia omiſſis exceptionibus quæ aduerſus perſonas, & dicta teſtium opponuntur, vnum eſt, quod eodem tempore alij vtebantur Antoniæ conſuetudine, & teſtes Io. Antonij dicunt, quod inter cæteras ille quidam ſupranominatus non minus aſſiduè conuerſabatur cum ipſa eamque in ſuam etiam domum traductam ibi per plures quandoque dies retinebat.

Et ex Card. Paleotto, & alijs præallegatis requiritur, quod mulier cum illo tantum viro, qui pater aſſeritur, habuerit conſuetudinem, neque obſtant DD. circa hunc articulum alias conſiderati, quia idem Paleottus in c. 22. *num.* 3. loquitur in concubina domi retenta. Surd. *conſ.* 1. *num.* 55. loquitur de filio nato in domo adulterij, in caſu Ancharan. *conſil.* 225. *num.* 5. *in fi.* Concurrebant confeſſio patris educatio filij, legitimatio, inſtitutio, & alia quæ hic omnino deficiunt, Alciat. *reg.* 3. *præſumpt.* 37. *num.* 3. loquens expreſſis verbis in ea, quæ licet in ſchemate concubinæ non teneretur, erat tamen domi retenta. 4

Non obſtant coniecturæ ex tractatu Io. Antonij erga Hieronymum: nam vltra quod in Iure quaſi poſſeſſio tractatus filialis non eſt ſufficiens ad obtinendum in deciſorijs petitorij iudicij, vt poſt Bald. & alios quamplurimos tradit Alciat. qui dicit veriorē eſſe, & magis communem opinionem, *d. reg.* 3. *præſumpt.* 8. *num.* 8. Præterea in facto actus prędicti tractatus probatione deducti exprimuntur per teſtes ſingulares, qui de mendacio, & contrarietatibus arguuntur. Deinde illi actus ſunt ad intentionem Hieronymi parum efficaces, cùm potuerint fieri citra tractatum filiationis propter ſolam affectionem erga matrem. Agitur enim de quibuſdam dulcibus, & paucis aliquot Iulijs puero donatis, & de vno Scuto Florentino donato obſtetrici, quod tamen nec verificatur, & ipſa famula cui datum fuit, vt conſignaret obſtetrici, negat aliquid recepiſſe. 5

De cura autem atque pueri educatione, & alijs paternæ caritatis indicijs nulla prorſus mentio, atque inde oritur magna non filiationis coniectura, gloſſ. *in cap. tranſmiſſæ, in ver. nota qui filij ſint legitimi,* Neuizan. *conſ.* 34. *num.* 46. Alex. *conſ.* 88. *num.* 9. *lib.* 1. Felin. *in c. per tuas, de probat. num.* 17. 6

Neque quicquam allegatur conſideratione dignum, niſi promiſſio annuæ pecuniæ, facta Antoniæ minitanti expoſitionem pueri, ſed cum illa promiſſio fuerit abſque effectu, apparet fuiſſe verba blanda & ciuilia, ſimpliciter, quibus Io. Antonius præſentem ipſam Antoniam placauit, ne videlicet illa impatiens, & ægrè ferens, quod eo tempore ipſe legitimam vxorem duxerat puerum ad ianuam domus ipſius exponi faceret. Vnde riſus & fabula Ciuitatis pareretur, ad tradita per Pariſ. *conſil.* 10. *num.* 88. *& conſil.* 11. *num.* 25. *lib.* 2. Gozad. *conſil.* 13. *numer.* 44. Decian. *reſponſ.* 1. *num.* 132. Burſat. *conſil.* 88. *n.* 16. 7

Et in ſumma etiamſi veriſſima eſſent, quæcunque teſtes deponunt, tamen tractatus iſte in rebus exiguis, qui per modicum tempus durauit eſſet parum conſiderabilis. Ruin. *conſil.* 52. *num.* 11. *lib.* 5. Pariſ. *dicto conſil.* 11. *nu.* 27. *libro* 2. Decian. *dicto reſponſ.* 1. *numero* 132. Iaſ. *conſil.* 102. *in fin.* Maſcard. *conſil.* 13. *num.* 91. Et licet, vt dictum eſt initio, probatio in hoc caſu admittatur per coniecturas, & indicia, coniecturæ tamen debent eſſe huiuſmodi, quæ concludant id quod deducitur in probatione, Rimin. *conſil.* 289. *numero* 5. Alexand. *conſil.* 74. *num.* 1. *lib.* 2. Ruin. *conſil.* 52. *num.* 5. *lib.* 3. Pariſ. *dict. conſil.* 10. *num.* 63. *lib.* 2. Itaque fuit ex his concluſum pro non filiatione. 8

R. P. D. LVGDVNEN.

Ariminen. Bonorum.

4. Februarij 1611.

ARGVMENTVM.

Dominium quando plenè, & concludenter probari debeat, & quando præſumptiones, & coniecturæ inducant ſufficientem dominij probationem, & an cenſeatur probatum ex inſtrumentis locationum, ſeu conceſſionum in emphyteuſim iunctis adminiculis.

SVM-

S V M M A R I V M.

Dominium probatur per inſtrumentum conceſſionis in emphyteuſim, concurrentibus adminiculis, num. 1. & num. 3.
Vbi multo magis hoc procedit, quando adſunt plura inſtrumenta ſimilia facta cum diuerſis perſonis, & num. 4. ponuntur aliqua adminicula. Declara, vt num. 6. & 7. & ſeqq.
Dominium probatur confeſſione partis, n. 2.
Dominium rei emphyteuticæ etiam contra tertium, tanquam præſcriptum probatur ex ſolutione Canonis per annos 30. num. 4.
Liber Eccleſiæ an probet dominium rerum emphyteuticarum, quando in eo ſunt ſcriptæ ſolutiones canonum, num. 5.
Dominium non probatur ex inſtrumentis locationum ex ſolutionibus, ex confeſſionibus, & adminiculis ad effectum rei vendicationis. Declara, vt num. 6.
Dominium vbi incidenter deducitur, probatur præſumptionibus, & coniecturis, n. 9.
Emphyteuſi finita per lapſum temporis, & renouationem non ritè petitam, Dominus directus redintegrandus eſt in poſſeſſionem rei emphyteuticæ, ſi denegetur reſtitutio, num. 10.

DECISIO CCXC.

1 VIſum fuit Domini ſatis conſtare de dominio Eccleſiæ S. Paulæ. Licet enim plenè, & concludenter probari deberet, multa tamen inſimul concurrunt, quæ videntur iſtiuſmodi probationem perficere. Datur enim inſtrumentum conceſſionis in emphyteuſim factæ Alexandro Paſolino de anno 1470. ad annos 29. in quo quidem Alexander illas terras recipit ab Archipresbytero Plebis Sanctæ Paulæ, tanquam de directo domino, & proprietate dictæ plebis, regulariter autem inſtrumentum conceſſionis concurrentibus adminiculis probat dominium, etiam contra tertium, latè Ripa *in l. ſi rem aliquam, num. 39. de acquiren. poſſeſſio.* cum alijs allegatis in cauſa Ciuitatis Caſtelli Bonorum 12. Februarij 1590. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio, & nuper in cauſa Ferrarien. Prædij 3. Decembris 1610. coram R. P. D. meo Coccino, atque in eadem cauſa prius coram Illuſtriſſ. D. Cardinale Mellino.

2 Quod multò magis procedit in hoc caſu ſtante confeſſione Paſolini, quæ nocet Monachis eius donatarijs, & ſucceſſoribus, & quæ per ſe etiam probat dominium Eccleſiæ, vt de recognitione notat Bal. *in l. Cenſualis, C. de donat.* Bart. *in l. iura, C. de om. agr. deſer. lib.* 11. Guido Papæ *deciſ.* 272. *n.* 3. & de confeſſione Bart. & Imol. *in l. cum tale, §. falſa, de cond. & demon.* Ruin. *conſ.* 161. *in prin. lib.* 1. *& conſ.* 128. *num.* 18. *lib.* 3. Aym. *conſ.* 157. *n.* 2.

3 Adminicula autem non deſunt, videlicet plura inſtrumenta conceſſionum de ijſdem Terris factarum ab Archipresbytero diuerſis perſonis, cùm eadem expreſſione, quod ſint de directo dominio, & proprietate dictæ Plebis, & ſignanter de annis 1546. & 1562. duorum etiam probat effectuationem ex Canonum ſolutionibus. Item Inuentarium Viſitatoris Apoſtolici, in quo reperiuntur adnotati omnes Canones, qui pro iſtis bonis ſoluuntur. Item petitio reuocationis cum ablatione ipſorummet Monachorum de ſoluendo laudemium.

4 Sed his omnibus maximum robur addit ſolutio Canonum facta Eccleſiæ ab Alexandro, & alijs diuerſis perſonis, & continuata per annos plus quam quadraginta, nempe ab anno 1546. vſque ad annum 1595. Siquidem ex Canonum ſolutione per annos triginta probatur etiam contra tertios dominium tanquam præſcriptum, *l. ſi quis emptionis, C. de præſcript. 30. ann.* Speculat. *in tit. de emphyten. §. nunc aliqua, verſ.* 53. *& verſ.* 57. Alexand. *conſ.* 8. *num.* 2. *volum.* 3. optimè Rom. *conſ.* 127. *ſub num.* 1. vbi expreſſè agit de rei vendicat.

5 Non obſtat, quod ſolutiones probatæ exiſtant duntaxat ex libro iſtius Eccleſiæ, quia ſimilium librorum fides admitti ſolet, vt per Rom. *vbi ſup.* Dec. *conſ.* 346. *col. antepen. verſ. Quarto iſta concluſio*, Aym. *conſil.* 186. *n.* 4. *& conſ.* 434. *n.* 14. maximè, quando vt in hoc caſu liber eſt ſcriptus manu Notarij publici, & benè atque legaliter tentus, & cuſtoditus apparet, vt fuit conſideratum in ſupradicta deciſ. Ciuitatis Caſtelli, atque ipſe ..... hunc librum approbaſſe quodammodo videtur, quando in partibus Canonem recipiat, quod illius ſolutionem in dicto libro deſcribi, aut notari petierunt.

6 Non obſtat deciſio Verall. 280. *par.* 1. quæ in alijs poſteà cauſis coram Illuſtriſſ. Mellino, & poſtea coram Orano allegata, & amplexa fuit, vbi dicit, ex inſtrumentis locationum ſolutionibus, & alijs confeſſionibus, & adminiculis non probari dominium ad effectum rei vendicationis. Similes deciſiones, vt ad concordiam reducantur cum alijs innumeris, in quibus fuit dictum probari dominium per inſtrumentum conceſſionis concurrentibus adminiculis intelligen. ſunt, quando poterat ſubeſſe ſuſpicio, vel aderat poſſibilitas, quod bona in poſſeſſorem aliunde quam mediante Eccleſiæ dominio perueniſſent, vt puta quia tranſierant plures poſſeſſores ſine facto Eccleſiæ, ita vt neque indemnitas perſpicua, nec proprietas certa apparet, hic autem ſumus in conceſſione admodum recenti, & manifeſtum eſt bona non deueniſſe ad Paſolinum, neque ad Monachos eius donatarios, niſi vigore, & titulo dictæ conceſſionis, & ante illam conſtat de dominio Eccleſiæ per plures alias conceſſiones diuerſis perſonis factas, & effectum ſortitas.

7 Vltra, quod in omnem euentum dictæ deciſiones non excludunt legitimas probationes dominij, inter quas eſt illa de continuata Canonis ſolutione, vt ſup. dictum eſt, & quamuis excludant probationem ex ſolutionibus, tamen id poteſt accipi à ſolutionibus factis ab eadem perſona, nec continuatis per tantum temporis ſpacium.

Nec dicatur in deciſione Verall. 281. tradi modum probandi ad hunc effectum dominij. Ibi enim agitur tantum de probatione dominij acquiſiti per emptionem, ſed non ideò excluduntur aliæ probationes, cùm in iure dentur alij plures acquirendi per donationem, hæreditatem, legatum, dationem in ſolutum, vſucapionem, præſcriptionem.

8 Et nihilominus vbi inſiſtendum foret prædictarum deciſionum ſtrictæ, & rigidæ probationi, placebat aliquibus ex Dominis conſideratio benè deducta per Informantes pro Domino Archipresbytero huiuſmodi probationem non eſſe in hoc caſu neceſſariam, quia cum rei vendicatione non fuerit expreſſè actum, poteſt Archipresbyter experiri condictione ex *l. ſi quis conductionis, C. locat. vel ex l. conductores, eod. & l. non abs re, C. vnde vi*, in qua ſufficit probatio locationis temporis finiti, & contumaciæ non reſtituentis, & pro dominij verificatione ſufficiunt coniecturæ, & de communi poſtquam plures, quos allegat teſtatur Menochius *de recuper. remed.* 11. *num*: 32. & ratio eſt certiſſima, quia vbi dominium incidenter deducitur ſufficiunt præſumptiones, Bart. *in l. ſi quis in ſuo, num.* 4. *verſ. 2. caſu, de condit. & conſtit.* Socin. *conſ.* 112. *num.* 23. *& lib.* 4. Boer. *quæſt.* 42. *n.* 4.

9 Inſuper cum eiuſdem Archipresbyteri intentio ſit fundata in tempore finito, & renouatione non ritè petita, vt iam fuit bis deciſum, etiam non probato dominio competit ipſi remedium redintegrationum, ſi denegetur reſtitutio rei conceſſæ, vt fuit dictum in cauſa Nullius ſeudi 3. Martij 1589. coram bo. me. Card. Pamphilio. Atque ex his fuit concluſum pro Archipresbytero, cùm vtraque parte informante cauſa iterùm propoſita fuiſſet.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Valentinæ Salarij.

21. *Februarij* 1611.

ARGVMENTVM.

Salarium non conuentum debetur procuratori ſolito locare operas ſuas pro modo laborum, & non pro tempore, in quo in cauſa nihil geſtum fuit.

S V M M A R I V M.

Salarium non conuentum procuratori ad lites non debetur. num. 1.
Salarium etiam non conuentum debetur procuratori, qui ſolitus eſt operas ſuas locare, num. 1.

Sa-

Digitized by Google

Salarium Procuratori debitum taxatur arbitro Iudicis pro modo laborum. num. 2.

Salarium non debetur procuratori quando in lite, & cauſa nihil geſtum fuit. Et propterea nullam impendit operam. num. 3.

Salarium procuratori fuit in Rota taxatum ad Scuta 100. pro quolibet anno, num. 3.

DECISIO CCXCI.

1 Licet in Iure ſit controuerſum, an ſine conuentione debeatur ſalarium procuratori ad lites, quia in hoc articulo videntur eſſe gloſſæ contrariæ *in l. 1. §. Aduocatos, de var. & extraordin. cogn. & in l. ſalarium, ff. mandat.* & opinionem negatiuam tenuerunt Bart. *in dicto §. Aduocatos, num. 2.* Bald. & Fulgoſ. *in d. l. ſalarium*, idem Bald. *in l. 1. Cod. mand.* Alexand. *conſil. 109. num. 3. lib. 6.* Natt. *conſil. 376. num. 7. & 8.* Gabr. *de procurat. concluſ. 1. num. 1.* tamen in hoc caſu Domini non dubitarunt, quin R.P. D. Ioanni Baptiſtæ Viuex debitum fuerit ſalarium, quia lis fuit agitata in Curia, in qua procuratoribus ſalaria ſolent præſtari, & conſtat eſſe de particulari ſolito R.P.D. Viuex in recipiendo, & Regni Valentiæ in ſoluendo ſalarium. Ideòque intrant deciſiones in cauſa Oueten. Mercedis 12. Decembris 1605. coram R. P. D. meo Coccino, & in Oſcen. Salarij 21. Maij 1600. coram R.P. Domino meo Lancellotto, & ſæpè in alijs cauſis.

2 Quo verò ad quantitatem illius ſalarij, quamuis etiam in iure depoſitum ſit, vt non excedat centum in ſingulis cauſis, vt per gloſſ. *in dicto §. ſalarium, in fi.* & Bald. *in l. 1. num. 9. C. mand.* quæ ſumma quantum importet reducta ad hodiernas monetas variè tractatum eſt apud Alciat. *lib. 3. diſputat. cap. 9.* Budæum *de Aſſe, lib. 5.* Cuiac. *lib. 19. Obſeruat. cap. 31.* Tamen receptum eſt id pendere ex iudicis arbitrio, quia ſalarium correſpectiuum ad laborem debet taxari, Speculat. *lib. 2. diſputat. §. 7. num. 32.* Socin. ſen. *conſil. 196. in fin. lib. 2.* Syluan. *conſ. 26. num. 2. & ſeq.* Mandell. *conſil. 174. num. 30. in fi.* & quod ſalarium debetur pro modo laborum, fuit dictum in Romana Salarij 17. Nouembris 1568. coram bo. mem. Card. Seraphino, & quod inſpiciatur tempus, quo iam durauit, fuit dictum in cauſa Toletana Mercedis 14. Maij 1568. coram ſanctæ memoriæ Clemente Octauo tunc Rotæ Auditore, & nuper in cauſa Leodien. Salarij 19. Decembris proximè præteriti, coram R.P.D. meo Pirouano.

3 In propoſito autem, cum Dominus Viuex, laborem ſuum exhibuerit defenſioni vnius duntaxat cauſæ, in qua duo tantum dubia dicuntur fuiſſe diſputata, viſum fuit Dominis taxari poſſe ſalarium ad rationem Scutorum centum pro quolibet anno, & conſiderarunt, quod non fuit tranſmiſſus de partibus ad procurationem illius cauſæ, ſed quando fuit conſtitutus procurator iam reſidebat in Curia, vbi ſuam induſtriam, multa cum ſua laude in aliorum tractatione negotiorum collocabat, vtpotè primarius, & primi nominis Curialis, nondum tamen Prælatus, & illam taxationem poſſe fieri pro triennio, videlicet vſque ad illud tempus, in quo contra intentionem Regni Valentiæ, cuius cauſam dictus Dominus Viuex defendebat, fuit conceſſum Decthiæ ſenſibus mandatum de manutenendo. Ab illo enim tempore cum nihil in cauſa geſtum fuerit, & Dominus Viuex nullam impenderit operam, nullum debetur Salarium, Bart. *in l. 1. ff. de var. & extraord. cognit.* Feder. de Sen. *conſil. 218. n. 1. & 2.* benè Surd. *conſil. 42. n. 9. & 10. lib. 1.* Socin. vbi ſupra & alij paſſim.

4 Non obſtat proteſtatio Domini Viuex, quod intendebat conſequi annuum ſalarium Scutorum 600. Nam vltra quod illa proteſtatio fuit ſolummodo intimata Syndicis, qui non habebant facultatem conſtituendi ſalarium, cum id ſpectaret ad Regni deputatos, vt ijdem Syndici ad aliam intimationem aliarum literarum Cambij per eundem D. Viuex directarum reſponderunt, adhuc dicta proteſtatio clarum eſt, quod pro tempore futuro, quia Regnum non acceptauit dictam proteſtationem, neque illi conſenſit, ſed ſimpliciter fuit reſponſum per dictos Syndicos, quod facerent id quod deberent, ideòque non debet Regnum compelli, niſi ad ſolutionem illius ſummæ, quæ de iure poteſt eſſe debita. Itaque fuit concluſum deberi ſalarium in Scutis trecentis in totum.

R. P. D. LVGDVNEN.

Romana Dotis.

21. Februarij 1611.

ARGVMENTVM.

De reſtitutione dotis vxori facienda in caſu mariti vergentis ad inopiam, quomodo inopia probatur, quomodo etiam dotis reſtitutio, ſeu aſſecuratio fieri debeat, & an, & ad quam rationem fructus dotis, & donationis propter nuptias iſto caſu debeantur.

SVMMARIVM.

Dos quando repetitur per vergentiam viri ad inopiam, talis inopia probatur per notorium, & per famam, num. 1. Vbi etiam, quod cenſetur probata eadem inopia eo ipſo, quod maritus incipiat re ſua malè vti.

Dos collocari debet in tuto marito vergente ad inopiam vnà cum donatione propter nuptias, vt ex eius fructibus ſuſtenteur, tam vxor, quam maritus, quam eorum filij, num. 2. & nu. 4. & 5. Vbi quid ſi mulier elegit in aſſignatione dotis modum, quo ipſa dos aſſecuranda erat.

DECISIO CCXCII.

Domini non dubitarunt, quin vergentia viri ad inopiam ſit probata ſufficienter, cùm notoria ſit venditio Caſtrorum, & aliorum bonorum ſtabilium, ac mobilium facta per quondam Alexandrum de Aptis patrem D. Angeli, & ſocerum Dominæ Hieronymæ, & in hac materia collocandæ dotis in tuto propter vergentiam viri ad inopiam recipitur probatio per notorium, & per famam, iuxta tradita per Bart. *in l. ſi conſtante, num. 10. & ſequen. ff. ſolut. matrim.* Molin. *de contr. diſput. 429. num. 3.* Felin. *in c. veniens il 1. num. 10. de teſtib.* Atque iure authenticorum nouiſſimo ſufficit, quod maritus incipiat re ſua malè vti, Bart. *vbi ſupra num. 4.* Sufficit etiam probatio inopiæ quondam Domini Alexandri, non ſolum quia Dominus Angelus non habet bona propria, ſed etiam quia D. Alexander recepit dotem, Bal. *in l. vbi adhuc, num. 44. C. de iur. dot.* Put. *de communi. deciſ. 265. num. 2. lib. 3.* 1

Firmata inopia non eſt dubium, quin vxor petere poſſit, vt dos collocetur in tuto, & quin habere debeat tam fructus dotis, & donationis propter nuptias, quibus ad ſuſtentamentum tam ſui ipſius, quam mariti, & filiorum poſſit vti, vt eſt text. expreſſus in *d. l. vbi adhuc, & in d. l. ſi conſtante, & l. ſi cum dotem, §. ſi vero, eod. tit.* tradit latè Roland. *conſ. 9. num. 12. lib. 1. & ſeqq.* Socin. *conſ. 111. num. 8. lib. 3.* & fuit dictum in Romana Fructuum 7. Aprilis 1600. coram illuſtriſſimo D. Cardinali Mellino, nec valet dicere in hoc caſu donationem propter nuptias fuiſſe promiſſam tantummodo in caſu mortis, quia clarum eſt, illud pactum emanaſſe ad limitandam quantitatem dictæ donationis, non autem ad reſtringendos caſus, quibus illa de iure debetur, & mentio obitus fuit facta vti caſus magis certi. 2

Non eſt extra dubium, quin dos Dominæ Hieronymæ fuit Scutorum viginti quinque millium. Id enim conſtat ex inſtrumento promiſſionis, atque etiam ex ſolutionibus, ſed cùm ex dicta ſumma fuerit vigore pacti matrimonialis emptus cenſus Scutorum 2000. Domina Hieronyma non poteſt, quo ad illam ſummam petere aliud aſſignamentum, cum ipſa poſſit agere contra Dominum Antonium debitorem cenſus, & ab illo fructus conſequi. Nec obſtat, quod ipſa non conſenſerit emptioni illius cenſus. Nam in inſtrumento dotis non erat conuentum, vt ipſa deberet conſentire, ſed ſolum fuit expreſſum, quod Alexander teneretur dictam ſummam Scutorum 2000. inueſtire in cenſu perpetuo, vel locis Montium non vacabilium, prout fecit, & quod dicitur impoſitionem cenſus fuiſſe ſimulatam, eſſet probandum, quia non præſumitur. Deductis igitur illis Scutis duobus millibus, & vice verſa additis Scutis 2500. pro donatione propter nuptias, remanet in tuto collocanda ſumma Scutorum 2500. & quingentorum, & ex illa ſumma fructus debentur Dominæ Hieronymæ. 3

Deben-

4 Debentur autem non ad rationem Scutorum ſeptem cum dimidio pro quolibet anno, & centenario, iuxta Statutum Vrbis *lib.1. cap.157.* ſed ad rationem fructuum locorum Montium. Nam in inſtrumento dotis fuit conuentum, vt liceret Dominis de Aptis dotem, vel illius partem inueſtiri in locis Montium non vacabilium pro illius aſſecuratione, & reſtitutione, & quod facto inſtrumento dotis contingeret ipſis, boniſque ipſorum liberatio. Præterea ipſamet Domina Hieronyma dum conſentiret venditioni Caſtrorum factæ per D. Alexandrum dixit, ſe remanere cautam pro ſua dote, & quarto, & iuribus dotalibus ſuper pretio Caſtrorum, illudque acceptauit pro fundo, & pignore dotali. Vnde cùm pretium fuerit inueſtitum tot loca Montium non vacabilium, dicitur eſſe contenta fructibus dictorum locorum pro concurrenti prædictæ ſuæ dotis, & donationis propter nuptias quantitate. Satis enim cenſetur adimpleta diſpoſitio, *l. vbi adhuc*, quando dotis collocatio eſt ſuper bonis talibus, ex quibus mulier poſſit liberè fructus percipere, & ſe, ſuamque familiam alere, vt dixit Rota *deciſ.472. part.1. diuerſ.*

5 Maximè quando vt in hoc caſu mulier elegit ſuam dotem aſſecurari in certis rebus. Tunc enim ſicut quo ad illas res electas variare non poteſt, vt latè per Capyc. *deciſ.46.* vbi in fine ponit, ita fuiſſe deciſum, ita neque alios fructus petere poteſt, niſi illos, quia ex illis rebus percipiuntur, & quidem cùm per illam aſſecurationem liberati fuerint Domini de Aptis, tam ex iuris diſpoſitione, vt per eundem Capyc. poſt alios, quos allegat *deciſ. 78. num.8.* quàm ex facto ſupra relato inſtrumenti dotalis, non poſſunt eſſe vlterius fructuum debitores, quibus contingit ſortis principalis liberatio. Atque hæc multò magis procedunt reſpectu creditorum, qui vltra quod poſſunt allegare ea omnia, quæ per Dominos de Aptis competere poſſint, adhuc militat pro illis æquitatis ratio, vt reſtituta integraliter dote Dominæ Hieronymæ, ſi aliquid reſiduum fuerit in ſolutionem ipſorum cedere debeat, & præter naturam eſt, vt fructus dotis conſiderari poſſent, vltra id, quod ex fundo, vel alia re dotali percipitur. Non obſtat ſi dicatur, loca Montium eſſe vinculata. Imputet enim ſibi Domina Hieronyma, quæ Caſtrorum alienationi cum dicto vinculo conſenſit, & cùm in bonis Illuſt. DD. de Aptis nihil reperiatur præter illa loca Montium vinculata pro concurrenti quantitate ſuorum iurium dotalium, & patiatur ſi quid ſupereſt ex dictorum locorum Montium fructibus erogari in creditores. Et ita fuit deciſum.

R. P. D. VBALDO.

Auguſten. Hoſpitalis.

Lunæ 21. Februarij 1611.

ARGVMENTVM.

Sequeſtratio quando concedenda. Iudex, ſeu exequutor quando præſumatur ritè procedere. Appellatio quando cauſat attentata. Reliqua videas in Summarijs.

SVMMARIVM.

Sequeſtratio poſſeſſionis regulariter prohibita eſt, n.2.

Sequeſtratio poſſeſſionis conceditur in nonnullis caſibus, de quibus n.3.

Poſſeſſio probata per inſtrumentum alio non exiſtente in poſſeſſione ſuffragatur ad quoſcunque effectus, n.4.

Iudex ritè, & rectè procedens, poteſt per ſententiam ſua poſſeſſione poſſeſſorem priuare, n.5.

Poſſeſſio etiam naturalis perditur per immiſſionem factam à Iudice, & per violentam expulſionem, n.5.

Iudex, ſeu exequutor habet præſumptionem pro ſe, quod ritè proceſſerit, n.6.

Iudicem non ritè proceſſiſſe qui allegat, probare debet, n.6.

Negatiua vbi eſt fundamentum intentionis actoris, illa probari debet ab ipſo actore, num.7.

Poſſeſſio iunior præſumitur clandeſtina, n.8.

Sequeſtratio poſſeſſionis non datur, vbi conſtat de poſſeſſione vnius ex partibus, n.8.

Poſſeſſor non tenetur docere de iure ſuo, ſed ei ſufficit vincere de non iure actoris, n.9.

Sequeſtrum poſſeſſionis non conceditur ad inſtantiam alicuius qui non docet de iure ſuo, n.9.

Tertius non attentat, nec vitium litigioſi afficit, niſi partes litigantes, n.10.

Princeps nunquam dicitur attentare, n.11.

Vitium litigioſi, & attentatorum tollitur per ſententiam, quæ fecit tranſitum in iudicatum, n.12.

Appellatio debet interponi coram iudice à quo, & non coram iudice ad quem, n.13.

Appellatio interpoſita à non legitimo procuratore appellanti non ſuffragatur, n.13.

Appellatio non ſuffragatur tertio appellanti pro ſuo intereſſe, niſi de prætenſo intereſſe doceat, n.14.

Inhibitio obtenta in vna cauſa non præſumitur attentata in alia, n.15.

DECISIO CCXCIII.

FVit lata ſententia per Vicarium Epiſcopi Auguſten. 1
contra Bernardum Gonnellam qua illum procurauit regimine, & adminiſtratione Hoſpitalis Beatæ Mariæ de Fontibus tinctis, aliàs ei commiſſi, de quo vti vacante per dictam priuationem fuit à Sede Apoſtolica prouiſus D. Rodulphus Auſodius Canonicus Auguſten. qui vigore litterarum Apoſtolicarum fuit etiam in poſſeſſionem immiſſus, ſed Andreas Tillicinus, tanquam reſignatarius Bernardi appellauit à dicta ſententia priuatoria, tam nomine Bernardi, quam pro ſuo intereſſe, & literis etiam ipſe Apoſtolicis expeditis eiuſdem Hoſpitalis poſſeſſionem accepit. Quamobrem lite inter Rodulphum, & Andream exorta, & pluribus ſententijs latis in partibus, tandem cauſa in Rota introducta, fuit dubitatum, an in dicto Hoſpitali eſſet apponendum ſequeſtrum, & Domini vtraque parte informante negatiuè reſponderunt.

Fundamentum præcipuum fuit, quia ſequeſtratio re- 2
gulariter eſt prohibita præſertim lite pendente, *l. vnica, C. de prohiben. ſequeſtr. pecun.* vbi gloſ. Bald. *num.2.* Curt. *num.7.* Salycet. *n.4.* & alij DD. *c.2.* vbi gloſ. *in verb. ſequeſtrari*, & ibi Abb. *n.7. & ſeqq. de ſequeſ. poſſ. & fruct.* gloſ. *in l. ſi fideiuſſor. §. vlt.* vbi Iaſ. *n.27. ff. qui ſatiſd. cog.* DD. *in c. locupletari de reg. iur. in 6. & in c. examinata de iud.* Speculator. *in tit. de ſequeſtr. poſſ. & fruct. & n.1.* Pariſ. *conſ.41. n. 15. & ſeqq. lib.1.* Alciat. *conſ.37. num.8. lib.6.* Iacob. de Aren. *in tr. de ſequeſtr. n.21.* Angel. *eodem tract. num.2. & 4.* Curt. *eod. tr. n.6.* Proſdoc. *de comit. in tract. de different. iur. Can. & Ciu. n.41.* Foller. *in tract. de contractu cenſuali in verb. diſponit n.2.*

Et permittitur tantùm in nonnullis caſibus, qui enu- 3
merantur per gloſ. & DD. *in d. c.2. de ſequeſtr. poſſ. & fruct.* & alijs locis citatis quibus additur vnus caſus in Clemen. *vn. de ſequeſtr. poſſ. & fruct.* vbi Card. Vital. & alij Veſtr. *in praxi Rom. Cur. lib.7. c.2. n.1.* & ſufficit dicere hunc caſum non eſſe de illis, arg. *l. patre furioſo, ff. de his, qui ſunt ſui, vel al. iur. in l. obligationum, §. placet, ff. de act. & oblig.* & in terminis ſequeſtri Pariſ. *d. conſ.41. n.22.*

Conſtat enim de poſſeſſione Rodulphi per publicum 4
inſtrumentum, quam alio non exiſtente in poſſeſſione certum eſt, ſuffragari ad quoſcumque effectus, vt fuit ſæpè deciſum, & ſignanter in vna Hipporegien. Capellaniæ 3. Martij 1578. coram Cantuccio, quæ eſt *deciſ.62. num.1. par.2. in impreſſ.* & Coſentina Parochialis 22. Iunij 1597. coram bo. me. Card. Pamphilio.

Neque obſtat, quod Bernardus eo tempore eſſet in 5
poſſeſſione, & ſic inſtrumentalis poſſeſſio Rodulphi non videatur ſuffragari, quia præterquamquod per annum antea fuerat priuatus per ſententiam Ordinarij Auguſten. dicto Hoſpitali illius poſſeſſione, à qua ſententia non fuit appellatum, ſaltem legitimo tempore, & modo, vt infra dicetur, fuit etiam reſponſum talem poſſeſſionem à Rodulpho fuiſſe captam authoritate Executoris Apoſtolici, qui ritè, & iuſtè procedens quatenus immiſit Rodulphum in poſſeſſionem potuit priuare Bernardum poſſeſſione dicti Hoſpitalis, ſi quam habuiſſet, *l. iuſti poſſidet*, vbi Bartol. *ff. de acquir. poſſeſs.* Angel. *in l. clam poſſidere, §. qui ad nundinas num.2. in fin.* & ibi Iaſ. *num. 20.* Claud. de Seyſell. & alij *ff. eodem titul.* & idem Angel. *in l. qui vniuerſas, §. item eum Prætor. in fin. eodem titul.* vbi dicit immiſſionem in poſſeſſionem factam auctore prætori idem operari, quod operatur violenta expul-

pulſio, per quam perditur omnis poſſeſſio tam naturalis, quàm ciuilis, Rota *deciſ.* 802. *n.* 6. *& 7. par.* 1. *diuerſ. & d. deciſ.* 62. *n.* 3. *& 4. par.* 2.

6 Neque obſtat, quod dicitur executorem nulliter proceſſiſſe non citato Bernardo, & ſic non priuaſſe eum ſua poſſeſſione, quia fuit reſponſum, vel quod præſumitur pro exequutore, quod ritè proceſſerit, *l. ab ea in ſecundo reſponſo, ff. de probat. l.* 2. ibi, *quod non arbitramur, C. de offic. eius ud.* Alciat. *de præſumpt. reg.* 3. *præſumpt.* 10. Surd. alios adducens *deciſ.* 106. *num.* 9. *& conſ.* 39. *numer.* 7. *lib.* 1. vel quod Rodulphus allegat ſuam poſſeſſionem, auctoritate executoris captam, per viam exceptionis ad excludendum intentionem aduerſarij, qui eſt actor, & petit, apponi ſequeſtrum ſuper Hoſpitali, tanquam eius poſſeſſio ſit vacua, & illa capta per Rodulphum ſit nulla, non citato Bernardo, prætenſo tunc poſſeſſore. Vnde ipſe aduerſarius, qui eſt actor, tenetur docere executorem nulliter proceſſiſſe, vel tranſportare acta integra, ex quibus appareat, prætenſus defectus citationis, non autem Rodulphus tenetur oſtendere eum validè proceſſiſſe, Abb. *in c. conquerente num.* 8. *in fin. de reſtitut. ſpol.* Surd. *dicto conſ.* 39. *n.* 7. *& ſeqq. lib.* 1. & fuit latè deductum in cauſa Aſculana prædij 27. Nouembris 1609. & 1. Martij 1610. coram. R.P.D. Sacrato in cauſa Anconitana Spolij, de anno præterito coram D. meo Ludouiſio.

7 Cùm enim negatiua ſit fundamentum intentionis actoris, illam tenetur probare, *l. in illa*, vbi Bart. *num.* 5. *ff. de verb. obligat. & in l. ergo, num.* 2. *ff. ex quibus cauſ. maior. & in l.* 2. *numer.* 10. *C. de iur. emphyt.* Gabr. *in tit. de probat. concluſ.* 6. *numer.* 1. Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 1. *num.* 1. *qui fil. ſint legit.* & in terminis fuit dictum in vna Lamacen. beneficij 21. Iunij 1596. coram Reuerendiſſimo Pacen. cuius copia data fuit, & quod non tranſportatis integris actis per allegantem defectum citationis non ſit probata negatiua, tenet poſt Corn. & Crauet. in terminis Rota *deciſ.* 636. *numer.* 2. *& 3. par.* 1. *diuerſ.*

8 Cùm igitur conſtet de poſſeſſione Rodulphi auctoritate Iudicis capta, & poſſeſſio Tillierij, tanquam iunior præſumatur clandeſtina, & vitioſa, *cap. licet cauſam*, vbi DD. *de prob.* Alex. *conſ.* 110. *numer.* 1. *libr.* 1. *& conſ.* 76. *num.* 8. *lib.* 2. *& conſ.* 88. *numer.* 4. *libr.* 5. Rolandus *conſ.* 9. *n.* 10. *lib.* 3. Rota *deciſ.* 27. *numer.* 7. *& deciſ.* 506. *num.* 5. *par.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 19. *numer.* 1. *par.* 2. quam nec etiam ipſe Tillierius auſus eſt defendere pro bona, & valida, meritò Domini cenſuerunt denegandum eſſe ſequeſtrum, quod non habet locum, vbi liquido conſtet de vnius ex partibus poſſeſſione, Bald. *in l. quidam exiſtimauerunt in fin.* & ibi Iaſ. *num.* 4. *verſ. iſtud vltimum limitatur, ff. ſi cert. pet.* Idem Bald. *in d. l. vnica, ſub numero* 3. *verſic. & alia eſt C. de prohibita ſequeſtratione pecuniæ*, Dec. *in l. fin. num.* 7. *C. de edict. Diui Adriani tollen.* Cur. ſen. *conſ.* 60. *incipit. ſuper per tot.* Marſil. *ſingulari* 543. *incipit maleficiis. numer.* 3. Capyc. *deciſ.* 96. *num.* 11. Ptol. *in tract. de in lit. iur.* §. 3. *num.* 47. Menoch. *de interd. retinend. remed. vltimo, num.* 45. Contard. *ad l. vnicam, C. ſi de moment. poſſ. limit.* 16. *num.* 12. & fuit dictum in vna Bobien. Iuris patronat. 12. Ianuarij 1598. coram D. meo Decano.

9 Quod eo magis habet locum in iſto caſu, in quo ſequeſtrum petitur a Tillerio, qui adhuc non docuit de bono iure ſuo, ſed ſolum illud petit ex non iure Rodulphi rei, & poſſeſſoris, qui tamen non tenetur docere de iure ſuo, ſed ſufficit ei vincere ex non iure actoris, *l. cogi, C. de petit. hered. l. fin. C. de rei vendic.* & in his terminis denegandum eſſe ſequeſtrum fuit reſolutum in dicta Lamacen. beneficij, coram Reuerendiſſimo Pacen. præſertim cùm Rodulphus habeat duas ſententias Canonizatorias ſuæ gratiæ, & reprobatorias gratiæ aduerſariæ vnam ab ordinario Hiporigien. alteram à Nuncio Apoſtolico Taurinen.

10 Non obſtat, quod prætenditur prouiſionem Sedis Apoſtolicæ in fauorem dicti Rodulphi, & poſſeſſionem ab eo captam eſſe attentatam, quaſi captam lite pendente, vel poſt interpoſitam appellationem, & ideò reuocandam iuxta deciſionem 10. *vt lite penden. in nou.* quia fuit reſponſum, quod aut attentata prætenduntur ex perſona ipſius prouiſi, & non adſunt, quia ipſe nunquam fuit in lite, quæ erat inter Bernardum Ordinarium Auguſtenſem, coram Metropolitano, & certum eſt, quod tertius non attentat, nec vitium litigioſi afficit, niſi partes litigantes, *cap. Roman.* §. *in aliam, de appell. in* 6. Oldrad. *conſ.* 299. *num.* 3. Rota *deciſ.* 3. *vt lite pendente in nou. & deciſ.* 2. *eod. tit. in antiq.* Sarnen. *de triennalibus, q.* 4. *num.* 3. Felin. *in cap. exceptionem, in* 5. *fal. de except.* Mohed. *deciſ.* 10. *vt lite pendente, & deciſ.* 21. *de cauſ. poſſ. & propriet.* Put. *deciſ.* 74. *n.* 2. *lib.* 2. Lancell. *de attent. tit. de attent. n.* 3. *& 4. ſeqq.*

11 Aut prætenduntur ex perſona Pontificis prouidentis, & paſimodo attentata non adſunt, quia Princeps non attentat, Ægid. *deciſ.* 794. *in fi.* Rota *deciſ.* 641. *num.* 12. *par.* 1. *diuerſ.* & eius auctoritas tollit vitium litigioſi, iuxta Clemen. 1. *in fi. vt lit. pend.* Mohed. *deciſ.* 9. *alias* 292. *eod. titul.* præſertim facta mentione litis, vt hic, ex qua videtur Papa voluiſſe diſponere de beneficio, etiam vti litigioſo, Rota *deciſ.* 70. *de reſcript. in nou.* Achil. *deciſ.* 9. *eod. titul.*

12 Accedit, quod ſententia priuatoria tranſiuerat in iudicatum, cùm non eſſet à Bernardo, nec ab eius procuratore appellatum in tempore, & ſic ſtante re iudicata non poterat dici poſſeſſio à Rodulpho capta lite pendente, quia res iudicata tollit vitium litigioſi, & attentatorum. Lancell. *de attentatis*, 2. *par. in titul. de attentatis lite pendente, num.* 213. *& ſeq.*

13 Non obſtat appellatio interpoſita à Tillerio, tam ſuo, quàm Bernardi nomine, quia reſpondebant Domini eam pati multos defectus, tum quia non fuit interpoſita coram Iudice, à quo, ſed ad quem, contra diſpoſitionem tex. *in cap. vt debitus de appellat.* vbi DD. tum quia non conſtat de legitimo mandato Bernardi ad appellandum eius nomine, *l.* 2. §. 1. *ff. quando appellandum ſit, l.* 1. *ff. de appell. recipiendis.*

14 Nec Tillerius docuit de aliquo ſuo intereſſe, vt erat neceſſarium, quatenus proprio etiam nomine appellauit, vt per Contard. *ad l. vnicam, Cod. ſi de moment. poſſ. limitat.* 23. *num.* 13. *& ſeq.* Tum quia non fuit interpoſita intra decennium, *auth. hodie, Codic. de appellat. cap. Romana*, §. *ſi vero, & c. non ſolum*, & vtrobique gloſſ. & DD. *eod. titul. lib.* 6. Et licet per Informantes pro Tillerio fuerit ad hæc replicatum tamen videbantur Domini, quæ dicebantur, requirere altiorem indaginem, & poſſe diſcuti in negotio principali.

15 Non obſtat inhibitio emanata à Metropolitano, poſtquam dicitur capta poſſeſſio à Rodulpho, quia illa fuit in diuerſa cauſa, nempè in cauſa priuationis Bernardi, ratione ipſius delicti, & ideò non potuit cauſare attentata reſpectu Rodulphi, qui non erat in illa cauſa, vt ſupra dictum eſt, Lancell. *de attentat. poſt inhibitionem, limitatione* 5. Vltra quod illa inhibito Metropolitani, tanquam inferioris non potuit impedire executionem literarum Apoſtolicarum, Alciat. *conſ.* 48. *numero* 8. *libro* 6. Lancell. *vbi ſupra, limitatione* 20.

16 Non obſtat *c. cum vos de officio ord.* quia ille tex. procedit ob ſpecialem rationem, quia Eccleſia carebat paſtore, ideò interim deputatur Oeconomus, *vt ibi.* Sed in hoc caſu Hoſpitale, non caret Rectore, cùm de eo fuerit prouiſus Rodulphus à Sede Apoſtolica, & ille ceperit poſſeſſionem, vt dictum eſt.

17 Demum non obſtat ſententia Metropolitani, quia ad effectum ſequeſtrandi requiritur ſententia lata in Curia contra poſſeſſorem, Clem. *vnica, de ſequeſtr. poſſ. & fructibus.* Et fuit dictum in d. Bobien. Iuris optan. coram D. meo Decano. Ex quibus Domini cenſuerunt non eſſe apponendum ſequeſtrum, &c.

R. P. D. VBALDO.

Romana Saluiani interdicti.

Luna 10. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

De requiſitis ad hoc vt intret immiſſio ex Saluiano interdicto, & inde ſumpta occaſione diſcutitur an, & quando emphyteotica bona, & melioramenta in emphyteuſi facta veniant ſub generali bonorum hypotheca, & obligatione, & an etiam, & quando veniant ſub prohibitione alienationis. Reliqua accipe ex Summariis.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum probat creditum, & hypothecam ad fauorem agentis ex Saluiano interdicto, & dicitur probata veritas, num. 1.

Hypo-

Digitized by Google

Hypotheca generalis extenditur etiam ad bona futura, numero 2.

Tertij periti relationi ſuper æſtimatione melioramentorũ ſtãdum eſt, etiam quod diſcordet ab aliis peritis, num. 2.

Saluianum interdictum datur conſtito de credito, & hypotheca actoris, & ex parte rei de poſſeſſione rei hypothecatæ, num. 3.

Saluianum interdictum competit etiam contra tertios poſſeſſores, num. 4.

Saluianum interdictum habet locum pro rebus hypothecatis, num. 4.

Emphyteotica bona veniunt ſub generali hypotheca bonorum, num. 5.

Melioramenta facta in re emphyteotica vendi, & obligari poſſunt, ſuntque tranſmiſſibilia ad quoſcumque heredes etiam extraneos, num. 6. & 7. Vbi hoc ampliatur etiam ſtante pacto, quod finita emphyteuſi melioramenta cedant vtilitati Domini directi, & num. 10. & 11. Vbi vide declarationem.

Emphyteuſi finita melioramenta poſſunt ex pacto cedere in vtil tatem Domini directi, num. 7.

Prohibita alienari non veniunt in generali obligatione bonorum, num. 8. Declara, vt ibi.

Pignoris dominium non transfertur in creditorem, ſed remanet in bonis pignorantis, num. 8.

Venditione probibita, non cenſentur probibiti alij contractus, num. 9.

Procurator cenſetur reuocatus per comparitionem Domini principalis ſine clauſula Citra, *&c. Declara, vt numero 12.*

Solutio facta à debitore ex pluribus cauſis, cenſetur facta in duriorem cauſam, num. 13.

Ceſſio iurium contra tertium non operatur ad fauorem Ceſſionarij, niſi pro rata pecunia habita, num. 14.

Debitor ſoluens de ſuo pecunias anteriori creditori, non ſuccedit in locum ipſius, quia potius dicitur liberare ſe à debito, quam ſuccedere in credito dicti anterioris creditoris, num. 15.

DECISIO CCXCIV.

1 FRanciſcus Iunctinus domum quandam à venerabili Angelorum Collegio in emphyteuſim ad tertiam generationem obtinuerat, eius filius Auguſtinus anno 1588. Cuſtos pigoorum à Sacro monte Pietatis de Vrbe electus fideiuſſorem de recta adminiſtratione, & cuſtodia dederat pro ſumma Scutorum quioque millium, D. Hieronymum de Comitibus, Abbatem Sancti Gregorij pro cujus indemnitate ſe obligauit in forma Cameræ, & cum hypotheca omnium bonorum. Anno 1593. prædictum Collegium præfatam domum ab eodem Auguſtino magnoperè melioratam retraxit in vim Bullæ Iuris congrui. Mox anno ſequenti Auguſtinus ſentiens ſe debitorem montis in ingenti Summa ab Vrbe receſſit, & D. Dux de Comitibus Abbatis fideiuſſoris hæres à monte conuentus Scuta quinque millia, ad quam ſummam Abbas interceſſerat, ſoluere coactus fuit, pro quorum recuperatione intentauit contra Collegium poſſeſſorem dictæ domus, & melioramentorum ipſius iudicium Saluiani interdicti, & cauſa in Rota introducta ſententiam fauorabilem reportauit, & rurſus de partium conſenſu mihi commiſſa propoſui dubium, An ſententia Rotalis eſſet confirmanda, & Domini affirmatiuè reſponderunt, quia de credito D. Ducis, & hypotheca ſuper omnibus boois Iunctini conſtat ex publicis inſtrumentis in Summario D. Ducis *num. 1. & 3.* quæ probatio per inſtrumenta dicitur probata, & veritas apparens, Bald. *in l. quotiens, in fin. C. de indic. & in c. conſuluit, num. 12. de offic. deleg.* Oſaſc. *deciſ. 72. nu. 4.* Tiraq. *de retract. conſag. §. 2. gloſ. 1. num. 20. & ſeqq.* Et fuit dictum in Romana Saluiani 13. Ianuarij 1603.

2 Et hypotheca illa generalis extenditur ad bona etiam futura, *l. fin. Cod. quæ res pig. obl. poſſ.* & ſic ad melioramenta poſtea per Iunctinum in domo facta, de quorum æſtimatione conſtat ex relatione tertij periti, qui retulit melioramenta aſcendere ad ſummam Scutorum 2340. cui relationi ſtandum eſt, etiam ſi diſcordet ab aliis duobus electis, gloſſ. *in l. item ſi vnus, §. principaliter, in verbo auctoritati, in fin.* & ibi Baldus *in fin. ff. de arbitr.* Specul. *in tit. de arbitr. §. ſequitur, n. 19. verſicul. ſed numquid ſtabitur, &c.* Socin. *conſil. 54. col. 2. verſ. tertius, & vltimus caſus, lib. 1.* Io: Garz. *in tract. de expenſ. & melior. c. 24. in princ.* & dictam approbationem approbauit Rota in hac cauſa 11. Ianuarij 1610. coram R.P.D. meo Manzanedo.

Conſtat etiam de poſſeſſione Iunctini dictæ domus cum melioramentis vſque ad annum 1593. quo anno illam vendidit Collegio pro Scutis duobus millibus, & ſic cum conſtet duobus extremis in Saluiano, quæ ſunt creditum cum hypotheca ex parte actoris, & poſſeſſio conuenti tempore obligationis, vel poſtea ex parte rei cooventi negari non poteſt, quin intret vtile Saluianum ad fauorem Ducis, Bart. *in l. 1. num. 3. ff. de Saluiano interdicto,* gloſ. *in l. 1. Cod. de precario, & Salui. interd.* & ibi Bart. *in l. rem alienam,* vbi Bart. *ſub numer. 5. ff. de pign. act.* Alex. *conſil. 185. ſub num. 4. lib. 6.* Roland. *conſ. 14. num. 13. lib. 1.* Neguſan. *de pign. par. 8. memb. 3. nu. 19.* Menoch. *de adipiſc. remed. 3. queſt. 29. num. 160. & ſequentib.* & fuit dictum in Romana Salui. 25. Iunij 1599. coram R.P.D. meo Pegna, nunc Decano. Et in d. Romana Salu. coram Litta, & alias ſæpiſſimè. 3

Sicuti etiam conſtare dicitur de poſſeſſione Collegij, quod ſucceſſit Iunctioo, vt patet ex ſuſtentatione litis, neque à partibus controuertitur, & certum eſt Saluianum competere contra tertios poſſeſſores, *d. l. 1. ff. de Saluian. interd. gloſ. in d. l. 1. C. de precario, & Saluiano interdicto,* Neguſ. *loco cit.* Menoch. *d. rem. 3. n. 57.* Put. *deciſ. 207. numer. 2. lib. 1.* & fuit dictum in Fauentina legati 24. Nouembris 1589. coram Illuſtriſſimo Cardinali bonæ memoriæ Pamphilio, & in d. Romana Sal. coram Domino meo Decano & de communi Rota coram Cantuccio *deciſ. 34. num. 24. par. 2. in impreſſ.* ſicut nec etiam dubitatur, quin Saluianum habeat locum pro rebus hypothecatis, vt fuit dictum in Romana Saluiani 8. Iunij 1601. coram Reuerendiſſimo Domino meo Attrebaten. 4

Quibus ita ſtantibus motiua partis aduerſæ videbantur Dominis non obſtare. Primò, quod in generali obligatione bonorum non contineantur bona emphyteutica, Surd. *deciſ. 160. circa princ.* & ſic domus prædicta non comprehendatur ſub generali obligatione bonorum facta per Iunctinum ad fauorem Ducis, quia fuit reſponſum, contrarium eſſe verius, vt ſentit gloſ. *in l. fin. in verb. alius, C. de iur. emphyteut.* & ibi Salycet. *num. 9.* & Iaſ. *num. 78.* Neguſ. *de pign. 2. membr. ſecunda partis princ. num. 28. & ſeq.* Clar. *in §. emphyteuſis, q. 28. in fi.* Gabr. *in tit. de reg. iur concluſ. 2. num. 17. & ſeq.* de communi Rota coram bonæ memoriæ Cardinale Lancellotto in Romana Domorum 3. Iunij 1577. *deciſ. 426. num. 6. par. 1. inter impreſſ.* & id dicitur eſſe in confeſſo, in dicta Romana vineæ coram Cardinale Seraphioo. 5

Sed ceſſat omni difficultas, quia D. Dux non agit ad domum, ſed ad melioramenta, quæ non erant emphyteotica, ſed propria ipſius Iunctini durante emphyteuſi, & quæ vendi, & obligari poterant, erantqoe tranſmiſſibilia ad quoſcunque hæredes, & ſucceſſores etiam extraneos, Clar. *in d. §. emphyteuſis, quæſt. 45. & in §. feudum, quæſt. 88.* Bero. *in c. potuit, numer. 52. de locat.* Pariſ. *conſ. 28. numer. 1. & ſeqq. lib. 3.* & quod poſſent hypothecari expreſsè, tenet Gozad. *conſil. 20. in fin.* poſt Specul. *in §. nunc aliqua, verſ. 131. de emphyt.* & fuit dictum in Romana Caſalis, Marcigliani 19. Iunij 1587. coram bonæ memoriæ Cardinale Seraphino. 6

Neque dicatur dicta melioramenta, cum omnia cedere deberent in vtilitatem Collegij finita emphyteuſi, nec eſſent reficienda, vt in inſtrumento emphyteuſis continetur, cenſenda eſſe emphyteotica, & ideò non potuiſſe obligari, quia vltra quod reſponſio apparet, ex prædictis fuit etiam reſpooſum, quod licet valeat pactum, vt finita emphyteuſi melioramenta pertineant ad Dominum directum abſque alia ſatisfactione, Iaſ. *in l. 2. numero 28. Cod. de iur. emphyteu.* poſt Bart. *in l. iubemus, num. 2. §. ſanè, num. 4. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Valaſc. *in quæſ. emphyt. q. 25. num. 18.* cum alijs allegatis pro Collegio, non tamen ſequitur ea dici emphyteutica, cùm durante emphyteuſi ſint propria emphyteutæ, vt nemo dubitat, & ſupra dictum eſt. 7

Secundò principaliter non obſtat, quod domus prædicta, & iura ipſius, & ſic melioramenta fuerint prohibita alienari, & ideò non veniant in generali obligatione bonorum, ad not. per Bart. *in l. codicillis, §. inſtituto, n. 5. ff. de leg. 2.* cum alijs per Rotã *d. deciſ. 426. n. 5. par. 1.* & fuit dictũ in Romana Vineæ, corã Cardinale Seraphino, cuius copia 8

data

Digitized by Google

data fuit, quia reſpondebant Domini, domum non fuiſſe prohibitam alienari, ſed tantum tradi, & transferri, vt ex lectura inſtrumenti apparet, & ſic non fuit prohibita hypotheca, quia per pignus non fit translatio, cùm remaneat in bonis pignorantis, *l. pignus, C. de pignor. act. & ita in materia, l. fin. C. de iur. emph.* reſpondet ibi Iaſ. *nu.82.* Neguſ. *de pign. d. membr. 2. ſecunda par. n.29.* & poſt alios Rota *d. deciſio 426. n.7. par.1. diuerſ.*

9 Item fuit prohibita venditio cuius appellatione non venit propriè hypotheca, vel obligatio, vt probat text. *in l. ſi pupillorum, §. ſi prætor, ff. de reb. eorum*, & tradit Rebuff. *in l. alienationis, verſ. itaque regula, ff. de verb. ſignific.* & quod prohibita venditione non cenſentur prohibiti alij contractus, Franch. *in cap. vnico col.1. de exceſſ. Prælat. in 6.* & poſt eam Rebuff. *loco citato, verſ.4.* prohibita præterea prohibitio illa circa iura domus non intelligitur de melioramentis, quæ non ſunt iura domus, ſed iura emphyteutæ, tranſmiſſibilia ad quoſcunque ſucceſſores, vt ſupra dictum eſt.

10 Non obſtat deciſio Seraphini, in illa Romana vineæ, quia ibi res emphyteutica, & etiam melioramenta erant expreſsè prohibita alienari, & etiam hypothecari.

11 Tertiò non obſtat, quòd melioramenta facienda per Iunctioum ad ſummam Scutorum 200. vel ad aliam etiam notabilem ſummam aſcendentia, deberent omnia pertinere ad Collegium, abſque aliqua detractione, vt legitur in Inſtrumento. Quia fuit reſponſum, hoc eſſe intelligendum, ſi domus rediret ad collegium, vel ob culpam emphyteutæ, vt cauetur in poſteriori parte inſtrumenti, vel ob lineam finitam. Sed in propoſito caſu domus eſt reuerſa ad Collegium cum melioramentis non tanquam ad dominium directum, ſed tanquam priuatum, ex titulo emptionis, quo caſu debet Collegium illam habere cum onere hypothecæ impoſitę per Iunctinum, ſuper dictis melioramentis prout benè tradit, & diſtinguit Guidopap. *deciſ.575.* Iacob de Sancto Georg. *in inueſt. feud. §. quod quidem inueſtitus n. 62. verſ. ad argumenta*, Boer. *deciſ.181. n.6. & 7.* Oſaſc. *deciſ.156. n.14. verſ. non obſtat.*

12 Quartò non obſtat allegata nullitas ſententiæ Rotalis, tanquam latæ ad fauorem procuratoris D. Ducis, qui tamen cenſebatur reuocatus per comparitionem factam ab ipſo Duce ſine clauſula *Citra, & c. ad not.* per Bart. *in leg. qui mutuam, §. non ideo minus, ff. mand.* quia reſpondebatur, quod dicta comparitio fuit facta in diuerſa cauſa, & coram alio Iudice, & inter ipſum Ducem, & montem, & fuit ſimplex declaratio animi ipſius Ducis, quæ non poterat fieri, niſi ab ipſo Duce, qui declarabat nolle moleſtare Collegium pro Scutis mille ſolutis monti, quo caſu non cenſetur reuocatus procurator, *c. ſi quem in fin. de proc. lib.6.* Bart. *in l. mutari ſub n.5. ff. de proc.* Doct. *deciſ. 22. & 31. eod. tit. in antiq.* Felin. *in c. ex part. 3. n.27. verſic. & nota de reſcript.* Vltra quod comparitio non fuit facta præſente procuratore, quo caſu non cenſetur reuocatus, Bart. *in d. l. mutari ſub num.5. verſic. ſi verò interuenit*, Alex. *conſ.61. ſub n.3. verſic. quia ad hoc lib.5.* Add. ad Guid. Papæ *deciſ.40. in litera B. in fine.*

13 Quintò non obſtat ceſſio facta à monte Pietatis ipſi Collegio, per quam Collegium videtur ſuccedere in locum montis, & conſequenter cum hypotheca per Iunctinum facta ad fauorem montis ſit anterior hypotheca ad fauorem Ducis, videtur excludi hypotheca Ducis, & per conſequens ceſſare Saluianum ceſſante hypotheca, quia fuit reſponſum, Primò, quod imò quoad dicta melioramenta ſi ea reperirentur penes montem, non poſſet euitare, quo minus de his ſatisfieret ipſi Duci, quia cùm eſſent in bonis ipſius Iunctini ea debent cedere in cauſam fideiuſſionis, tanquam in duriorem cauſam, & ſic in extinctionem debiti præcedentis, ex cauſa fideiuſsionis facta per D. Ducem pro Iunctino, & conſequenter ex promiſsione releuationis inde ſecuta, *l. cum ex pluribus, ff. de ſolut.* & fuit dictum in hac cauſa 1. Iunii 1609. coram Domino meo Manzanedo, in fine deciſionis.

14 Secundò, quod ceſsio iurium non operatur contra tertium, niſi pro rata pecuniæ habita, *l. qui à debitore, ff. qui potior. in pign. habeantur.* Ideò cùm mons cedens habuerit à Collegio Scuta tantùm mille, iſta ceſsio non poteſt operari contra D. Ducem, niſi pro dictis Scutis mille, præſertim ſtante ceſsione taxatiuè limitata ad dicta ſcuta 1000. Et ita fuit reſolutum 12. Nouembris præteriti coram Domino meo Manzanedo.

15 Tertiò, quòd vbi debitor ſoluit de ſua pecunia anteriori creditori, non ſuccedit in locum ipſius, quia potius eſt liberatio à debito, quàm ſucceſsio in credito, Ita tradit gloſ. *in 3. memb. ſuæ diſtinctionis, in l. 1. in verb. non accepiſſe, C. de his, qui in prior. cred. loc. ſucced.* Et iſto caſu Collegium ſoluit monti, tanquam debitor, cùm ſucceſſerit Iunctino, qui erat principalis debitor montis. Atque ex his fuit reſolutum, ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, &c.

R. P. D. V B A L D O.

Mediolanen. Bonorum.

Veneris 25. Februarij 1611.

A R G V M E N T V M.

De probatione confinium multa notanda, de quibus in Summarijs.

S V M M A R I V M.

Status controuerſiæ ad hanc deciſionem proferendam narratur, n.1.2. & 3.

Agens ad bona, vti ad ipſum ſpectantia debet probare, quæ & quanta ſint illa bona ſpectantia, n.4.

Diſpoſitio per quã quis cõcedit, quidquid iuris habet in aliqua re non valet niſi ſpecificè appareat de iure concedentis, n.4.

Inſtrumentum ſine ſigno, & ſubſcriptione Notarij nondum eſſe in forma probanti, n.5.

Confines enunciati in inſtrumento non probant contra tertium, præſertim ſi vnicum ſit inſtrumentum, n.6.

Enunciatiuæ plures in plurib. inſtrumentis repertæ in antiquis probant contra tertiũ, ſecus vnica tantum enunciatiua, n.6.

Inſtrumenta duo, quæ habent originem ab eiſdem perſonis, habentur pro vnico inſtrumento, num.7.

Confinium probatio requirit demonſtrationes ſpeciales, quæ non poſſunt aliis bonis conuenire, n.8.

Identitas confinium probatur per duas demonſtrationes, Declara, vt num.9.

D E C I S I O CCXCV.

1 Alias de anno 1303. die 4. Februar. Præpoſitus S. Laurentij Ordinis Humiliatorum Cœnobii Mediolan. Diœceſis emit à Maffreo de Seſſa fundum, ſiue petiam terræ in Territorio Ranchi, certis confinibus deſignatam, prout in inſtrumento latius continetur. Poſt octo dies à die prædictæ emptionis idem Præpoſitus eandem petiam iiſdem omnino finibus repetitis coram eodem Notario locauit, ſeu de iis inueſtiuit nomine ficti Minellum quendam, Martinum, & Donatum.

2 Poſt centum quinquaginta quinque annos, videlicet an.1458. Præpoſitus eiuſdem Monaſterii inueſtiuit Thaddeum procuratorem Philippi Borromęi de poſseſsione, ſiue fictalitia Ranchia ad nouem futuros annos, & eodem titulo locationis nouennalis inueſtiuit de an. 1468. Comites Ioannem, & Vitalianum fratres de Borromęis Philippi filios de poſſeſsione, ſiue maſſaritio ſito in Territorio de Rancho, & ann. 1494. eodem titulo de tota poſſeſsione, & bonis de Rancho inueſtiuit eundem Comitem Ioannem, & demum de anno 1551. Prępoſitus eiuſdem Eccleſię eodem titulo locationis nouennalis inueſtiuit de tota poſſeſsione de Rancho Comitiſſam Coronam matrem, & tutricem Comitis Ioan. Baptiſtę Borromęi, prout hę omnes inueſtiturę continentur latius in Summario dato pro parte Prępoſiti, *num.2.3.4.5. & 6.*

3 Cęterum ann.1577. bona prędicti Ioannis Baptiſtæ peruenerunt ad manus Comitis Franciſci Borromęi, inter quem, & Prępoſitum Variſii ſucceſſorem in dicto Monaſterio orta controuerſia ſuper dictis bonis locatis, & poſt mortem Comitis Franciſci introducta contra Cardinalem Carolum Comitem Renatum & Federicum de Borromęis, & nonnullis ſententiis latis in partibus.

4 Tandem cauſa commiſſa in Rota, fuit datum dubium coram bo. mem. Iuſto, An conſtaret de identitate petię terrę Ranchi, de qua ſupra, quo pluries diſputato, nec reſoluto, tandem die 25. Febr. huius anni 1611. coram me, Domini partem negatiuam amplexi ſunt, Fundamentum deciſionis fuit, quia in dictis locationibus factis DD. de Borromęis ab ann. 1458. ad annum 1551. non exprimuntur aliqui fines, ſed ſimpliciter fit conceſsio de poſſeſsione, ſeu maſſaritio Ranchi ſpectan. ad Monaſterium. Vnde Prępoſitus, qui agit ad illa bona, tenetur probare, quę, & quanta ſint illa bona ſpectantia ad Eccleſiam, *l. Titius hæres, ff. de act. empt. l. cum ſeruo, §. vlt.* vbi gloſ. *ff. de contrah. empt.* Bar. *in l. ſi ſic, §. 1. n. 14. ff. de leg. 1.* Alex. *conſ.187. n.8.*

*num.8.lib.*2. vbi quod non valet diſpoſitio, per quam quis concedit quidquid iuris in aliqua re habet, niſi ſpecificè appareat de iure concedentis, & ſequitur Rolan. *conſ.*2, *num.*17.*lib.*3. Brun. *conſ.feud.*1.*num.*3. Natt.*conſ.*514.*n.*30. & 31.*lib.*3. Et fuit dictum in vna Papien. bonorum 5. Martij 1599. coram R.P.D. meo Decano, & in vna Aſten. feudi 27. Aprilis 1584. coram Bubalo.

5 Non obſtat inſtrumentum emptionis anni 1303. in quo deſignantur confines petiæ controuerſæ, videlicet, A mane Territorium Opponij, vt eſt terminatum, A meridie Territorium Angleriæ, A ſerò Lacus, A monte via, quæ diuidit Territorium Ranchi à Territorio Opponij, cum culmine, & monte, & ſicut pluit culmen verſus meridiem, Quia omiſſo, quod dictum inſtrumentum non videtur eſſe in forma probanti, cùm ſit ſine ſubſcriptione, & ſigno notarij ad not. per Put. *deciſ.*440.*lib.*2. Alexand.*conſ.*41.*num.*3. *lib.*1. reſpondebant Domini.

6 Primò enunciatiuas dicti inſtrumenti non probare confines contra tertium, gloſ. *in l. cum aliquis, in verb. ex hoc*, & ibi Bartol. *num.*2. Caſtr. *n.*6. *C. de iur. delib.* Abb. *conſ.*62. *num.*11. *lib.*2. præſertim cùm ſit vnicum inſtrumentum, cuius enunciatiua non probat etiam in antiquiſſimis, Aretin. *in c. cum cauſam n.*22. & ibi Felin. *n.*4. *de prob.* Socin. *conſ.*194.*n.*9.*lib.*2. Et ratio eſt, quia ex talibus enunciatiuis ſi ſint plurium inſtrumenteorum probatur communis opinio, quæ tamen vnius dicto non probatur, Bald. *in d. l. cum aliquis, C. de iur. delib.* Socin. *loc. citat.* & idem ſenſit Alex. *conſ.*12.*col.*2.*verſic. quia reſpondeo lib.*4. Ruin. *conſ.*42. *n.*9. *lib.*4. Nat. *conſ.*672.*num.*30.*lib.*4. Crauet. *de antiq. temp.* 1. *par. verſic. ampliatur n.*7. Hieron. de Mont. *in tract. de finib. cap.*60.*n.*9. Rot. *deciſ.*268. *num.*6. *part.*1. *diuerſ.*

7 Et quamuis hic videantur duo inſtrumenta, vnum emptionis, alterum locationis eiuſdem petiæ terræ cum eiſdem confinibus: Tamen cùm habuerint originem ab eiſdem perſonis, habentur pro vno, Socin. *d. conſ.*194. *num.*9. *lib.*4. Crauet. *loc. cit. n.*17. Felin. *vbi ſup. num.*4. Hieron. de Mont. *vbi ſup. num.*10.

8 Secundò reſpondebant confines prædictos non verificari, vel non releuare, nam ex quatuor finibus ſupra deſignatis, vnum erat Territorium Angleriæ a meridie, & hoc pro parte Præpoſiti admittitur non verificari, alterum erat à monte via, quæ diuidit Territorium Opponij à Territorio Ranchi, ſed hoc non verificatur, quia via, quæ in planta deſignatur non diuidit hæc Territoria, niſi in quodam paruo angulo à parte ſuperiori, vt fatentur Informantes pro Præpoſito, quod non videtur ſufficiens, cùm hic finis fuerit aſſignatus, tanquam vnus ex principalibus pro vno latere. Remanent igitur duo fines Lacus à ſerò, & Territorium Opponij, & hic etiam controuertitur, ſed omni caſu videbantur Dominis nimium generales, intra quos continetur multò maior quantitas bonorum, quam ſint iſta controuerſa, vt apparet ex viſione plantæ, quæ data fuit, & tamen ad proban. identitatem requiruntur probationes, & demonſtrationes ſpeciales, quæ non poſſint alijs bonis conuenire, Ruin. *conſ.*30. *n.*6. *lib.*1. Rolan. *conſ.*98. *n.*24. *lib.*3. & fuit dictum in cauſa Romana Caſtri Orciani 1. Aprilis 1591. coram bon. mem. Orano, & aliàs ſæpè. Vltra quod non omne id, quod continetur intra fines deſcriptos præſumitur emphyteuticum, vt tenuit Rota in dicta Aſten. feudi coram Bubalo, & in dicta Romana Caſtri Orciani coram Orano, & in Ciuitatis Caſtelli Bonorum 4. Iulij 1590. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio.

9 Et licèt regulariter duo fines ſufficiant ad proban. identitatem, iuxta doct. Bart. *in l. demonſtratio in 7. queſt. n.*14. *de cond. & demonſtr.* Tamen non videtur in caſu iſto regulæ eſſe locus, ſtante incertitudine, & generalitate iſtorum confinium, vt fuit dictum in dicta Ciuitatis Caſtelli, præſertim quia hic fuerunt expreſſi quatuor confines, vti æquè principales, quo caſu, ſi duo non conueniant rei, de qua agitur, & alijs bonis applicentur, non habere locum illam regulam tradit poſt Paul. de Caſtr. *in l. in Teſtam. quidam, ff. de condict. & demonſtr.* Alex. in addit. ad Bar. *in d. l. demonſtrat.* & ibi Card. Alban. *in annot.* & idem Alex. *conſ.*73. *n.*7. & 8. *lib.*3. & *conſ.*38. *n.*5. *lib.*5. & *in l. ſi in nomine ſub n.* 2. *verſic. ſed ſi eſſent, C. de teſtam.* Surd. *qui alios allegat. conſ.* 335. *num.*19. *lib.*2.

10 Aliæ etiam demonſtrationes adductæ ad oſtenden. identitatem terrarum, videlicet Camporum, vinearum, pratorum, & nemorum in Monte, & plano cum culmine, & monte cum domibus, & Contrata, viſæ ſunt laborare eodem vitio generalitatis, & incertitudinis.

11 Et videbatur ceſſare difficultas, quia DD. de Borromeis oſtendunt intra fines deſcriptos ſe poſſidere alia bona aliunde acquiſita, & ad ſunt etiam alia ab alijs particularibus perſonis poſſeſſa, in quibus Præpoſitus prætendere non poteſt, Decian. *conſ.*33. *num.*53. *lib.*1. & fuit dictum in dicta Aſten. feudi, coram Bubalo.

12 Ex quibus Dominis non videbatur conſtare de identitate dictæ petiæ terræ, quæ tamen concludente debebat probari per Præpoſitum in ea fundantem intentionem ſuam, Aym. *conſ.*112. *n.*6. & *conſ.*198. *n.*4. & fuit dictum in dicta Romana Caſtri Orciani coram Orano.

R. P. D. ATTREBATEN.

Calciaten. Coniudicum,

Veneris 25. Februarij 1611.

ARGVMENTVM.

Portionarij non dicuntur eſſe de Capitulo niſi contrarium Statuto cautum fuerit, vel conſuetudine ſeruatum.

SVMMARIVM.

*Canonici ſoli de iure communi faciunt cum Epiſcopo Capitulum, & vnum corpus, num.*1.

*Canonici ſoli faciunt vnum Capitulum cum Prelato, n.*2.

*Portionarij non dicuntur eſſe de Capitulo, n.*3.

*Prelati habentes in omnibus vniuerſalem iuriſdictionem, non dicuntur eſſe de Capitulo, num.*4.

*Portionarij dicuntur de Capitulo ſic ſuadente Statuto, vel conſuetudine, n.*5. *& *6. *& n.*9.

*Portionarij quod dicantur de Capitulo probatur, quando conſtat, quod interfuerunt actibus Capitularibus collationum, & aliarum rerum, que ſolis Capitularibus competunt, n.*7.

*Portionarios eſſe de Capitulo probatur per confeſſiones Canonicorum, & per ſententiam, n.*8.

DECISIO CCXCVI.

1 Die 24. Aprilis anno 1606. pro maiori parte in hac cauſa deciſum fuit Portionarios Eccleſiæ Calciaten. non habere vocem paſſiuam, ita vt poſſent eligi in Coniudices ſecundum diſpoſitionem Sacri Concilij Tridentini *ſeſſ.*25. *cap.*6. *de refor.* Poſteà verò ſæpiùs propoſito dubio, an eſſet à deciſione recedendum, Domini ordinarunt vt ſeorſum diſcuteretur, an portionarij eſſent verè de Capitulo, vel haberent ſolam vocem in Capitulo, quo propoſito dictum fuit ſimpliciter portionarios eſſe de Capitulo reſeruato effectu ſuo tempore examinando, an ſcilicet poſſint eligi in coniudices, non obſtantibus fundamentis dignitatum, & Canonicorum, videlicet, quod de iure ſoli Canonici conſtituunt capitulum, & vnum corpus cum Epiſcopo, *ut in cap. nouit, & cap. quanto, de his, que fiunt à Prelat.* Innoc. *in cap.*2. & ibi communiter trad. *de inſtit.* Abb. *in cap. ſcriptum num.*4. *de elect.* Dec. *in c. eam te in* 2. *not. de reſcript.* & fuit ſæpè à Rota deciſum, vt in Gerunden. Anniuerſariorum 26. Ianuarij 1576. coram bon. mem. Cæſare de Graſſ. *que eſt quarta, de his, que fiunt à maior. part. Capituli, n.*6. & Salamantina Optionis 18. Maij eod. anno coram fel. record. Clem. VIII. tunc Rotæ Auditore, *que eſt* 421. *par. prim. diuer.*

2 Et ſemper fuit tentum in Curia Romana, quod ſoli Canonici faciunt Capitulum cum Prælato Compoſtel. *in cap.* 3. *de elect.* & Io. Andr. *in cap. ex ee, num.*5. *eod. tit. lib.*6. Io. Franc. Pauin. *in tract. de offic. & poteſt. Capituli Sede vacante in prælud. num.*4. Rebuff. *ſuper concordan. tit. de regia nominatione ad prælaturas.*

3 Et in ſpecie, quod portionarij non ſint de Capitulo eſt gloſ. *in c. penultimo in verbo Aſſiſias de cleric. non reſiden.* vbi Butr. *n.*8. Abb. *n.*9. *in fine*, Idem Abb. *in c.*3. *n.*11. *de election.* & *in c. cum dilecti in primo notabili, de maior. & obed. per c. dilecta*, vbi gloſ. *prima poſt princ. de exceſſ.* & fuit dictum in præallegatis cauſis coram Cæſ. de Graſ. *n.*5. & Clem. VIII.

4 Quin etiam Prælati habentes vniuerſalem, in omnibus tamen non dicuntur eſſe de Capitulo, gloſ. *notabili, in Clem. vt hi qui ſuper verſic. in eiſdem de etat. & qualit.* & *in Clement. vt profeſſores*, vbi gloſ. *in verbo inibi, de regul.* Geminian. *in c. finali num.*5. *verſic. in dubio de præbend. lib.*6. quem ibi ſequitur Franc. *num.*5. *per text. in cap. poſt electionem*, & ibi gloſ. *in verb. ordinationem de conceſſ. præbend.* Et pro hoc facit declaratio Illuſtriſſimorum Sacri Concilij Tri-

Digitized by Google

Tridentini Interpretum, qui conſulti reſponderunt die prima Septembris 1588. Portionarios non comprehendi nomine Capituli, ſi habeant ſolam vocem in Capitulo, atque ita fuit reſolutum in Rota, in cauſa Calagurirana fructuum, 1. Iunij 1587. coram bonæ mem. Bubalo.

5 Attamen Domini in propoſito contrariam ſententiam amplexi ſunt. Etſi enim ſoli Canonici conſtituunt Capitulum tamen portionarij, vel alij beneficiati ſtante ſtatuto, vel conſuetudine poſſunt effici de Capitulo, Compoſtell. *in d.cap.1. verſic. & hoc eſt verum de elect.* Geminian. *poſt Imol. in cap.final.num.5. verſic.aut quærimus*, & ibi Franc. *n.6.de præb.in 6.* Abbat.*in d.cap.ſcript.n.4.de elect. & in cap. cum olim n.8.*& Felin.*n.4.de ſentent.& re iud.*fuit dictum in Gadicen.portionis 2.Februarij 1582.coram bonæ mem. D. Lauretano, *quæ eſt 713.n.5.part.1.diuerſ.* & in Calagurritana iuris votandi 27.menſis Februarij 1595. cor. bon.mem. Orano, & in eadem 25.Maij 1597.coram eodem Orano.

6 Extat autem ſtatutum de anno 1435. quo Eccleſia Calaguritana, & Calciaten. inter ſe erant vnitæ, in quo fuit conſtitutum, quod in illis tantum 40. eſſent Canonici, & 20. Portionarij integri, ita quod omnes iſti vnum Collegium, & vnum Capitulum cenſeantur. Diſſoluta verò vnione conditum fuit aliud Statutum, quod non tam de nouo diſponere, quàm declarare videtur antiquum ſtatutum, videlicet quod octo portionarii eandem habent obligationem, quam Canonici, & quod habent votum in Capitulo in electionibus,& in omnibus aliis rebus, & ſedes ſuas poſt Canonicos. Conſuetudo probatur ex teſtibus deponentibus de communi reputatione, & de interuentu portionariorum in omnibus actibus Capitularibus vnà cum Canonicis,& quod inter ipſos, & Canonicos non adeſt aliqua differentia, niſi reſpectu obuentionum.

7 Item probatur ex infinitis actibus Capitularibus collationum, & aliarum rerum, quæ ſolis Capitularibus competunt, ex quibus actibus cognoſci poteſt quo iure interfuerint, Anchar.*conſ.422.num.2.* & ex illis probatur, quod ſint de Capitulo, Bart. *in l.1.§. hoc interdict.num.1. ff.de itiner. actuque priuato*, vltra quod in huiuſmodi actibus recenſentur Canonici, & Portionarii, & ſubiungitur, quod faciunt vnum Capitulum, qui actus cum facti ſint ſcientibus, & patientibus illis non præiudicant.

8 Accedunt geminatæ, & ſæpiùs etiam repetitæ confeſſiones ipſorum Dominorum Canonicorum etiam iudiciales, & ſententia Reuerendiſſimi Domini Metropolitani in fauorem Dominorum Portionariorum lata ad inſtantiam Capituli.

9 Poſtremò, quòd ad Eccleſiam Calaguritanam aliàs, vt dictum fuit, cum hac Calciaten. vnitam per deciſiones, ſententias, & literas executoriales, firmatum fuit, Portionarios eſſe de Capitulo ſtante prædicto Statuto eum obſeruantia, & tamen in illis cauſis non dabantur tot actus Portionariorum, vt in præſenti, ex quorum exercitio non tantùm infertur vis vocis, quamuis ipſius Capituli, vt fuit firmatum in alijs pluribus cauſis præallegatis, & reſponſum ad doctrinam Geminiani *in d.capit. fin. num.5, in fin. de reſcript.in 6.* Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. LVGDVNEN.

Comen. Habitus.

Die 4. Martij 1611.

ARGVMENTVM.

Nobilitas numquid amittatur per aſſumptionem Notariatus, & quæ requiratur nobilitas in Equitibus Hieroſolymitanis.

SVMMARIVM.

Statutum non dicitur eſſe contrà ius, vbi non datur lex, vel Canon contrarium diſponens, n.1.

Nobilitas an amittatur per aſſumptionem Notariatus, n.1. & ſeqq.& per totam.

Notariatus officium vile eſt, & multis annis fuit adminiſtratum per publicos ſeruos, n.2.& 3.

Nobilitas quæ requiratur in Equitibus Hieroſolymitanis, n. 4. & 5.

Diſpoſitio omnis regulariter accipitur de iure generali, & vniuerſali, non autem de ſpeciali, & locali, n.5.

Nobilitas in certo loco, in alio loco non habetur pro nobilitate, & quid iſto caſu operetur nobilitas, num.6.

Honeſta perſona quæ non ſit, & quæ vilis iudicis arbitrio remittitur, n.7.& 8.

Mercatores an dicantur perſonæ nobiles, n.9. & 10.

DECISIO CCXCVII.

EXiſtimauerunt Domini, exceptionem Notariatus obſtare Domino Ioanni Antonio, quia licèt ex probationibus per ipſum factis deciſum fuerit, conſtare ipſum deſcendere ex nobilibus ſanguine, nomine, & armis, tamen cùm etiam conſtet auum, & patrem ipſius fuiſſe Notarios, remanet quidem probata nobilitas, ſed cum qualitate, quæ illam inficit, quoad iſtam receptionem in fratrem militem Hieroſolymitanum. Statutum enim Religionis eſt clarum, vt quis patre, aut auo Scriba, vel Notario, aut Tabellione publico natus fuerit, minimè in ordine pro fratribus militibus admittatur, & verius eſt dictum ſtatutum non eſſe contra ius, quia non datur lex, vel Canon vbi contrarium diſponatur, Puteus *deciſ.23.n.1. lib.3.* 1

Quamuis enim controuerſa admodum ſit illa quæſtio, an Notariatus præiudicet nobilitati, tamen negari non poteſt, quin Doctores quamplurimi tenuerint, huiuſmodi officium eſſe vile, vt notatur *in l.vniuerſos, Cod. de decur.lib.10.* Angel. *conſ.284. lib.1.* Boer. *deciſ.222. num.8.* Afflict.*ſuper Conſtit. Regni lib.3.rubr.53.num.15.& alij paſſim*, & multis annis fuit adminiſtratum per ſeruos publicos, donec per *l.penult.de Tabell.lib.10* id prohibitum fuit, vt notarunt Briſſo *lib.17. de verborum ſignificat.* & Cuyac. in Paratitlis, *C. de ſeru.Reip.manumiſſ.* quidquid in contrarium dixerit minus rectè Tiraquel. *cap.30.n.9.* 2

Imò non deſunt qui tenent nobilem vbi cœperit exercere officium Notariatus, perdere ſubito nobilitatem, & ita fuiſſe iudicatum in Senatu Delphinali dicit Boer. *deciſ. 90.* vbique Adde ſequitur Aym. *conſ.163.num.4.* Tiraquel. *de nobilitat.cap.30.num.9.* & alij per Guttier. *lib.1. pract. quæſt.137.num.14.* vbi tamen ipſe adhæret opinioni contrariæ,& gloſ. *in cap.ſicut ne cleric.vel monachi*, dicit. Notariatum in illo Textu interdictum eſſe Clericis conſtitutis in ſacris Ordinibus, quia eſt quædam ſpecies negotiationis,& ſic poſſent contra Notarium habere locum interpretatiuè, quæ dicuntur de ignobilitate mercatorum. 3

Igitur cùm verſemur in religione militari nobiliſsima, quæ generoſæ nobilitatis conſuetudinibus fauet, non debet videri durum, vel inconueniens, quod ſtante ignobilitatis opinione emanauerit Statutum excluſiuum eorum, qui à quibuſcunque Notarijs deſcendunt, quantumuis aliquibus in locis, & iuxta aliquorum Doctorum opinionem Notariatus non præiudicet nobilitati. Eſt enim conſiderandum, quid in iſta Religione requiritur, in primis nobilitas illa debet intelligi ſecundum conditionem ſtatuentium, vt per Surd. *conſ.453.num.9.* Card.Mant. *de coniect.vlt.volunt.lib.3.tit.5 num.7.* Decian.*conſ.2.num.42. vol.2.* Caſtrenſ. *conſ.107.n.2.lib.2.* 4

Vnde cùm ſtatuentes collecti ſint è primaria Catholici Orbis nobilitate, qualitas illa per ſtatutum ipſorum requiſita debet eſſe talis, quod vbique locorum pro nobilitate habeatur, ſicuti & omnis diſpoſitio regulariter accipitur de iure generali, & vniuerſali, non autem de ſpeciali, & locali, Bald. *in l.vrbe in fin.ff.de ſtatu homin.* Syluan. *conſ.1. num.34.* Ruin. *conſ.200, num. 19. lib.1.* Iaſon. *in l.ſi is qui pro emptore num.300. de vſucap.* Ita quod non ſine ratione declarauerunt filios, & nepotes notariorum non eſſe admittendos, quia multis in locis habetur opinio, nobilitatem denigrari, ſeu maculari per Tabellionatum. Ideòque non releuat, quod in Como, & in Ditione Mediolani Notarij habentur pro nobilibus, vt deponunt teſtes, & atteſtatur Carpan. *ad Statut, Mediolani cap.413. num.43. vol.1.& cap.1.num.29. volum.2.* 5

Nam iſta eſt nobilitas, de qua *in l.munerum in princip. de muner.& honor.* quia ſcilicet aliquis in certo loco nobilis habetur, in alio verò minimè,& operatur duntaxat admiſſionem in quibuſdam Collegijs, quam in ſpecie reprobat Angel. *d.conſ.284. num.1.* Vltra quod dicitur, filios Notariorum in huiuſmodi Collegiorum ingreſſu grauari duriori probatione, & teneri per gradus diſtinctos oſtendere, quod deſcendunt à nobilibus viris, cùm tamen in alijs, qui non habent hanc nobilitatis diſceptationem, admittantur probationes præſumptiuæ, de quo quidquid ſit vnum eſt, quod iſta eſt nobilitas localis, quæ non perficit illam vbique, & ab omnibus receptam nobilitatem, quam Religio deſiderat, 6

7 Nec facit, quod D. Ioannes Antonius probauerit, ſe nobilem ſanguine, nomine, & armis. Nam reſpondetur illam nobilitatem eſſe aliquatenus obſcuratam per Notariatum ſuorum parentum, non quidem in patria ſua, vbi ille eſt nobilis, ad effectum omnes vrbanos, & ciuiles honores obtinendi. Sed apud aliquos exteros, & ad effectum aſſumendi habitum iſtius Religionis, quam inter plures nobilitatis ſpecies, de quibus per Bart. *copioſè in l. 1. C. de dignit. lib.* 12. & Bald. *in l. nobiliores, C. de commerc. & mercat.* potuit ſeligere, & in conflictu Doctor. potuit declarare Notariorum eſſe officium vile, ſicuti dicitur eſſe in arbitrio Iudicis, vtrum aliquis vti perſona honeſta, an verò vti vilis tractari debeat, Bald. *in l. Gracchus, C. ad leg. Iul. de adult.* Aym. *conſ.* 163. *n.* 2. Cæphal. *conſ.* 238. *n.* 1. *vol.* 2. Carpan. *ad Stat. Mediolani d. cap.* 415. *n.* 55.

8 Ergo Statuti verba quæ ſunt clara, & aperta de omnibus Notariorum filijs non debent contra iuris regulas reſtringi ad Notarios locorum, in quibus per Notariatum maculatur nobilitas. Nam in illo caſu non erat opus Statuto particulari, quia ex defectu nobilitatis ſatis excludebantur tales filij, eademque ratione non intrat, quod dicitur, Statutum loqui de Notarijs ignobilibus. Illi enim ſua ignobilitate repellebantur. Vltra quòd habetur aliud Statutum, in quo expreſsè declaratur, deſcendentes à Notarijs poſſe admitti ad ordinem Capellanorum, & fratrum ſeruientium.

9 Non obſtat conſideratio deducta ex interpretatione facta per ipſammet Religionem, dum in quibuſdam Italiæ ciuitatibus, in quibus mercatura non maculat nobilitatem mercatorum. Nam hæc ipſa conſideratio oſtendit ſtabilimenta generalia non recipere ſtrictiorem interpretationem, & ſtatuentes benè id expreſſiſſe, quando diſtinguere, vel reſtringere voluerunt. Præterea oſtendit, non ſufficere in hac religione nobilitatem, quando vili aliquo exercitio denigrata, vel obſcurata, eſt, quia *ſtatutum* 14. *de recept. fratr.* mercatores etiam nobiles, ignobiles declarantur. Cæterùm diuerſitatis ratio inter mercatorem Florentinum, vel Genuenſem, & Notarium Mediolanenſ. eſt notoria, quia ille ſæpè eſt de Primarijs ciuitatis, & apud exteros etiam habetur pro nobili. Iſte verò etiam in patria diſtinguitur à primarijs nobilibus; & apud exteros, vt plurimum reputabitur non verè nobilis. Denique in alijs ciuitatibus ferè omnes mercaturam exercent, in Ditione autem Mediolanen. non deſunt alij homines idonei ad habitum Religionis Hieroſolymitanæ, quibus ea Notariatus exceptio obijci non poteſt.

10 Poſtremò non obſtat, quòd ſtatutum nondum fuiſſet confirmatum à Sede Apoſtolica eius Apoſtolica auctoritate, ſed quando Dominus Ioannes Antonius fecit ſuas probationes. Nam omiſſis quampluribus alijs reſponſionibus hæc ſola ſatisfecit, quod inter ſtatuta religionis vſque ad annum 1586. à fel. recor. Sixto Quinto, & à S. D. N. confirmata habetur particulare ſtabilimentum, Sed *rubrica de verb. ſignific. num.* 3. quod ordinationes, quæ fiunt in Capitulo Generali, ſi poſtea nominatim in alio Capitulo confirmentur, tranſeunt in Statutum. Vnde cùm ordinatio, de qua agitur fuiſſet facta de anno 1588. in Capitulo Generali, & deinde confirmata, & renouata in alijs duobus generalibus Capitulis, quæ in annis 1597. & 1603. celebrata fuere, antequam Dominus Ioannes Antonius faceret ſuas probationes, quod fuit de anno 1604. ſatiſque, ac ſuper conſtat de confirmatione, Bald. *in l. ex placito n.* 12. *de rer. permut.* Et ita fuit deciſum.

R. P. D. ATTREBATEN.

Romana Palatij.

Veneris 4. Martii 1611.

ARGVMENTVM.

Ex ſummarijs ſume argumentum.

SVMMARIVM.

Solutio facta contra formam inſtrumenti ſoluentem non liberat, num. 1.

Iudicis iuſſu ſoluens, quando benè ſoluiſſe dicatur, numero 2.

DECISIO CCXCVIII.

Dominus Carolus Gabriellius in inſtrumento venditionis Palatij promiſit ſoluere creditoribus Alexandri ſummam quattuor millium ſcutorum in bonis ſtabilibus, & mobilibus concorditer æſtimatis, quæ inter ſe eorum arbitrio diſtribuere poſſent, & deberent, quod cùm ipſe non adimpleuerit, reſolutum fuit, contra illum dandum eſſe mandatum. Conſtat enim de creditis, & de promiſſione Domini Caroli ex inſtrumento publico Camerali obligatione vallato. Non obſtat ſolutio, quam aſſerit ſe feciſſe Dominæ Iuliæ vxori Alexandri occaſione dotis, & donationis propter nuptias recepta cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus, per quam videtur conſultum indemnitati creditorum, *l. si à quo, ff. de rei vend. Authen. quæ ſupplicatio, C. de precibus Imper. offeren.* quia huiuſmodi ſolutio facta fuit contra formam inſtrumenti, quod loquebatur, de ſolutione facienda creditoribus, non autem dominæ Iuliæ, ideòque non liberat, *l. qui hominem, §. ſi nullo, ff. de ſolut. l. ſi debitorem, ff. de nouat.* Caſtren. *in l. qui vſumfructum in fin. ff. de verb. oblig. & in l. ſingularia num.* 1. vbi Cagnol. *num.* 32. *verſ. circa quintam concluſionem, ff. ſi cert. pet.* cum allegat. in cauſa Romana Depoſiti 3. Iulii 1595. coram bon. mem. Card. Seraphino.

Neque verò excuſat iuſſus Iudicis, *gloſ. in l. ait Prætor, permittitur in verbo imputandum, ff. de minor.* Menoch. *de arbitr. iudic. caſ.* 137. *num.* 13. *& conſ.* 68. *num.* 12. *& ſequen.* Tenebatur enim vti omni diligentia ad hoc, ne ſolueret, & denunciaret omnibus creditoribus, vel eorum legitimo procuratori, qui mandata opponere potuiſſet, quod cùm non fecerit, ſponte ſoluendus dicendus eſt, Ruin. *conſ.* 247. *num.* 16. *lib.* 1. Menoch. *de arbitr. iud. dicto caſu* 137. *n.* 23. 9

R. P. D. PEGNA DECANO.

Romana Cenſus.

Veneris 4. Martii 1611.

ARGVMENTVM.

Solutio fructuum cenſus ſponte facta cedenti conſtituit ceſſionarium in quaſi poſſeſſione exigendi, & quando ſolutio ad hunc effectum dicatur ſponte facta.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio cedentis non tranſit in ceſſionarium, num. 2. *Declara hoc procedere in corporalibus, ſecus in incorporalibus, num.* 3.

Fideiuſſor quando eſt æquè principaliter obligatus, geſta contra vnum afficiunt alterum, & agnitio facta per vnum nocet alteri, num. 3.

Fideiuſſor obligatus tanquam principalis remanet obligatus, & de eis obligatio valida eſt, etiam quod principalis obligatio non valeat, n. 4.

Solutio facta à debitore principali conſtituit creditorem in quaſi poſſeſſione exigendi etiam contra fideiuſſorem, n. 6. *&* 7.

Factum principalis videtur nocere etiam fideiuſſori, n. 7.

Solutio facta à principali enunat etiam fideiuſſorem, n. 7.

Præſcriptionis interruptio contra principalem debitorem non nocet fideiuſſori. Declara, vt n. 8.

Solutio dicitur ſponte facta, conſtituitque recipientem in quaſi poſſeſſione exigendi, vbi ſoluens ſine proteſtatione ſoluit, n. 10. *&* 11. *Vbi quando proteſtatio reddat ſolutionem non ſponte factam, & n.* 12.

Debitor ſuſcipiens terminum in iudicio ad ſoluendum fatetur ſe eſſe verum debitorem, n. 13.

DECISIO CCXCIX.

Ad multam inſtantiam Domini Friderici Ceſii propoſui cauſam ſuper deciſione facta die 2. Iunii 1610. ad fauorem Ferdinandi de Moran. Et Rota, vtraque parte informante, & cauſa maturè diſcuſſa, in deciſis manſit, non obſtantibus, quæ pro parte Domini Federici opponebantur contra deciſionem. 1

Nam primò contra concluſionem in deciſione firmatam, quod ex poſſeſſione cedentis poteſt ceſſionarius manuteneri, opponebatur, quod poſſeſſio cedentis non tranſit in ceſſionarium ex Syluano *conſ.* 55. *incip. inficias iri non poteſt n.* 8. *& ſequent.* & Natta *conſ.* 398. *incip. Rener.* quond.

Digitized by Google

quond. D. Mattheus de Aſinarijs num. 13. *& multis ſequent.*

2 Sed fuit reſponſum primo, articulum non verſari in corporalibus, prout loquuntur Syluanus, & Natta: ſed in incorporalibus, quo caſu ceſſionarius debet manuteneri, probata poſſeſſione cedentis, Natta *ibid. n.* 38. & latè Menoch. *tract. de retinend. poſſeſſ. remed.* 3. *n.* 259. *& ſequ.* ratio eſt, quia in incorporalibus idem operatur ceſſio, quod traditio, Gloſ. & Doctores *in l. final. C. quando fiſcus, vel priuatus*, Bar. *in l. ad eum quem num.* 1. *ff. de donation.* Bald. *conſ.* 341. *incip. qui litem habebat in fin. lib.* 2.

3 Secundo dicebant Domini, quod quando fideiuſſor eſt æque principaliter obligatus, prout in hoc caſu Dominus Federicus, conſequenter geſta contra vnum, afficiunt alterum, & agnitio facta per vnum, nocet alteri, Bart. & Salicet. *in l. cum quidam, Cod. de duobus reis*. Et meritò, quia obligatus in ſolidum, licèt reſpectu illius, pro quo ſe obligauit, dicatur fideiuſſor, reſpectu tamen perſonæ, pro qua ſe obligauit, in omnibus, & per omnia dicitur principalis.

4 Vnde fit, quod licèt ſæpè non ſuſtineatur contractus reſpectu principalis, ſuſtinetur tamen reſpectu fideiuſſoris, vt fuit reſolutum in cauſa Bononien. Bonorum die 26. Iun. 1602. coram bon. mem. Litta, & ſic ſæpè contingit, vt ius ſpeciale fauens principali non faueat fideiuſſori, tanquam principaliter obligato, vt in alia Bononien. pecuniaria die 7. Iunij 1607. coram Domino Ludouiſio, vbi expreſsè dicitur, ſic obligatum reſpectu creditoris haberi tanquam principalem.

5 Contra ſecundam concluſionem deciſionis, quod ſolutio facta à debitore principali conſtituit creditorem in quaſi poſſeſſione, quæ illum iuuat contra fideiuſſorem, opponebant etiam informantes pro Domino Federico ex Natta *conſ.* 345. *incip. Conſtantinus Zabreria*, & ex Ronchagallo *in l. ex duobus reis, l. a* 2. *n.* 30. *ff. de duobus reis*, & ex alijs fortaſſe leuioribus.

5 Sed fuit reſponſum, quod factum principalis videtur nocere fideiuſſori, & gloſ. *in l. ſi quis iniquum, §. ſi is, in verbo iniuriam, ff. quod quiſque iuris*, & ſicut ſolutio principalis iuuat fideiuſſorem quoad liberationem, *l. Vranius, ff. de fideiuſſoribus*, ita debet nocere, quoad quaſi poſſeſſionem, & facit, quod fideiuſſor cenſetur ſubrogatus loco principalis debitoris, & tenetur in omni caſu, quo tenetur principalis, Crauett. *conſ.* 272. *incip. nobilis Bernardinus num.* 3.

7 Non obſtat, quod interruptio præſcriptionis contra principalem debitorem non noceat fideiuſſori. Quia id procedit propter malam fidem, quæ conſtituitur contra eum, contra quem interrumpitur, quæ ceſſat in fideiuſſore, contra quem non interrumpitur, Bart. *in l. naturaliter n.* 11. *ff. de vſucapionibus*.

8 Contra tertiam concluſionem in deciſione firmatam, quod in facto conſtabat, Dominum Federicum ſoluiſſe Ferdinando ceſſionario opponebatur, quod ſolutio fuerat facta metu mandari, & propterea non conſtituerat Ferdinandum in quaſi poſſeſſione ſtantibus, præſertim proteſtationibus Domini Federici contra Ferdinandum.

10 Sed fuit reſponſum primo, quod cùm non appareret de proteſtatione facta in actu ſolutionis, talis ſolutio operata fuit quaſi poſſeſſionem, Crauetta *conſ.* 114. *incip. Ioanna filij Antonij num.* 6. Rota in vna Lucana penſionis, die 4. Iunij 1574. coram bonæ memoriæ Cardinale Lancellotto tunc Rotæ Auditore.

11 Secundo dicebatur, proteſtationes factas per Dominum Federicum illi non profuiſſe; quia non erant factæ ad oſtendendum metum, & diſſenſum Domini Federici, ſed ad euitandas vlteriores expenſas, quod poteſt facere quilibet verus debitor agnoſcens debitum, & licèt etiam proteſtaretur de repetitione, iſta tamen proteſtatio non erat de repetendo ab ipſo creditore, vt loquitur deciſio Veralli 330. *incip. poſſeſſio, ſeu quaſi part.* 2. ſed de repetendo à principali, quod eſt ſecundum naturam fideiuſſionis, *cap. peruenit de fideiuſſoribus*.

12 Quod autem intentio eſſet de repetendo à principali debitore indicabant verba proteſtationis de ceſſione ſibi facienda à creditore. Fideiuſſor enim habet beneficium cedendarum actionum, *§. ſi verò in Auth. de fideiuſſor. l. cum alter. & Authen. præſente, C. eod.* Bart. *in l. Modeſtinus n.* 4. *& ſeq. ff. de ſolution. & in l. cum is, ff. de fideiuſſor.*

13 Ex qua ceſſione apparebat etiam, quod Dominus Federicus magni fecit ius Ferdinandi, Put. *deciſ.* 342. *incip. eadem die n.* 4. *lib.* 1. & quod ſe habuerit pro verò debitore conſtabat ex ſuſceptione termini, ſic enim agnouit debitum. Vnde Iudex poſteà decernendo, vt ipſe ſolueret, legitimè conſtituit Ferdinandum, etiam inuito, & reluctante Federico in poſſeſſione, Angel. *in l. clam poſſidere, §. qui ad nundinas n.* 2. *ff. de acquir. poſſeſſ.* & fuit dictum in cauſa Pennen. & Adrien. Beneficiorum 4. Iulij 1584.

R. P. D. MANZANEDO,

Bononien. Fideicommiſſi de Lambertinis.

Veneris 11. *Martij* 1611.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum perpetuum an, & quando cenſeatur inductum à teſtatore, & non ſimplex vulgaris ſubſtitutio, præſertim quando in teſtamento eſt adiecta clauſula, *Quia volo, &c.* fueritque habita ratio conſeruandæ agnationis, & caſatæ, & quando etiam filij poſiti in conditione cenſeantur vocati.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſum abſolutum, & perpetuum cenſetur factum à teſtatore, quando filijs vocatis, & inſtitutis, teſtator eos ſubſtituerit altero decedente quandocunque ſine filijs, &c. num. 1.

Filii poſiti in conditione regulariter non cenſentur vocati, niſi coniectura ex teſtamento deſumpta contrarium ſuadeant, num. 2.

Filii poſiti in conditione cenſentur vocati, quando ſunt vocati ſub nomine collectiuo deſcendentium, *n.* 3.

Deſcendentes vbi ſunt vocati in teſtamento cenſentur vocati omnes in infinitum per fideicommiſſum, & ordine ſucceſſiuo, num. 3.

Fideicommiſſum perpetuum inductum cenſetur, & non vulgaris tantum ſubſtitutio, quando ſunt vocati deſcendentes teſtatoris, num. 3.

Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, & non vulgaris ſubſtitutio, quando teſtator dixit, quod eius heres hereditatem integrè per fideicommiſſum reſtituat, n. 4. *& num.* 13.

Teſtatorem proſpexiſſe conſeruationi agnationis dicendum eſt, quando teſtator poſuit deſcendentes in conditione, cum qualitate maſculinitatis, n. 5. *Declara, vt n.* 25.

Legitimati non admittuntur ad excludendum ſubſtitutũ, n. 6.

Filij poſiti in conditione ſub qualitate legitimationis, cenſentur vocati, n. 6.

Filij poſiti in conditione, quando cenſentur vocati ad portionem patrui, vel alterius coheredis, n. 7.

Subſtitutio reciproca, quando cenſeatur inducta inter deſcendentes poſitos in conditione, & ex coniecturis vocatos, n. 8. *&* 9.

Subſtitutio reciproca, vt inducta dicatur, tria requiruntur, de quibus, num. 10.

Integrè *verbum importat idem quod totum, n.* 10.

Teſtator quando non exprimit à quo hereditas ſit reſtituenda ſemper intelligitur onus impoſitum vltimo morienti, n. 12.

Reciproca ſubſtitutio continet fideicommiſſariam, vbi teſtator voluit hereditatem integrè per fideicommiſſum reſtitui, n. 4. *& num.* 13.

Reciproca ſubſtitutio iuncta cum ſubſtitutione compendioſa habente tractum temporis in futurum continet fideicommiſſariam, n. 13.

Proximiores, quando cenſeantur vocati gradatim, & ordine ſucceſſiuo, n. 14.

Fideicommiſſum nouum, & abſolutum, quando cenſeatur inductum per clauſulam, quoniam voluit, &c. & ſic quando clauſula prædicta ſtet diſpoſitiuè, & quando conſequentiuè cum præcedentibus ſubſtitutionibus, & ad illas acceſſoriè veniat, n. 15. *&* 16. *& ſeqq. & n.* 20. *& ſeqq. omnibus.*

Ratio generaliter dicto declarat dictum, & iſtud ampliat ad limites rationis, n. 16. *Declara, vt n.* 22. *&* 24.

Dictio quoniam, *&c. eſt cauſalis, & rationalis de ſui natura, & confirmat, aut præcedentia, aut ſubſequentia, n.* 16. *in fine, & n.* 17. *de materia, & n.* 20.

Tranſuerſales de iure agnati teſtatoris dicuntur, n. 18.

Ratio da per ſe ſtare non poteſt, quia de illius natura eſt, vt aliquid ante vel poſt prolatum confirmet, n. 20.

Ratio differt à dicto, num. 20.
Fideicommiſſum, ſeu ſubſtitutio de vna perſona ex identitate rationis, vel ex veriſimili mente teſtatoris ad aliam extendi non debet, n. 20. & 21. Vbi de eadem re, & declaratur materia, & n. 24.
Verba conſequutiua non inducunt fideicommiſſum inter diuerſas perſonas, ſed referuntur ad terminos præcedentium ſubſtitutionum, num. 20.
Verba illatiua, & conſequutiua recipiunt interpretationem ſecundum præcedentes terminos, n. 20.
Verba diſiuncta, & ſeparata poſſunt ampliare, & nouam diſpoſitionem inducere, n. 20.
Dictio ipſius eſt perſonaliſſima, n. 21.
Generalis mentio agnationis, & caſata reſtringitur ad deſcendentiam, & lineam expreſſam, n. 21. in fine.
Agnationis conſeruandæ ratio, quando dicatur à teſtatore conſiderata faciendo mentionem maſculinitatis, n. 5. & n. 25.
Dictio vel poſita poſt genus, ſtat declaratiuè, n. 26.
Volo verbum in vltimis voluntatibus eſt diſpoſitiuum concurrentibus cæteris requiſitis, de quibus, n. 27.
Fideicommiſſum reale, & perpetuum quando cenſeatur inductum per verba concepta in rem, n. 28.
Verba omnino, in perpetuum, & continuo quomodo intelligantur in fideicommiſſis, n. 28.
Clauſula omni meliori modo, quid operetur ad effectum inducendi fideicommiſſum, n. 29.
Fideicommiſſum an, & quando dicatur inductum ex eo, quod teſtator dicatur in teſtamento habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis, n. 5. 25. & 30.

DECISIO CCC.

1 DVbitaui de ordine Rotæ 22. Iunij 1609. An conſtaret de fideicommiſſo Com. Alexandri, & Domini tunc reſponſales vnanimiter pro affirmatiua reſoluerunt, ex adductis in deciſione tunc facta. Et poſtea ad inſtantiam D. Imeldæ 19. Ian. anni currentis, fuit cauſa ſuper eiſdem propoſita, & dictum, quod iterum proponeretur. Vnde hodie re propoſita, & per omnes Dominos diſcuſſa, quatuor ex ipſis deciſioni aſſentierunt, Vnus verò valdè contra illam inclinabat, & cæteri ab illa recedendum fore cenſuere, prout reſolutio fuit capta. Et qui cum deciſione tenebant, mouebantur rationibus, & fundamentis illius, & ſequentibus. In primis enim perſiſtebant in eo, quod adſint in noſtro caſu duo fideicommiſſa, primum ad fauorem Comitum Annibalis, & Cæſaris hæredum inſtitutorum, & cuiuslibet ipſorum ſuperuiuentis, & ad fauorem ſuorum filiorum, & deſcendentium maſculorum legitimorum, quod inter partes, cum tunc quaſi non controuerteretur, pro conſtanti fuit in deciſione conſtitutum; ſed hodie cum ad excluſionem ſecundi plura deducantur, quæ iſtud primum non perfectum demonſtrare conantur: Domini pro deciſione tenentes, primum iſtud fideicommiſſum ex omni parte perfectum, perpetuum, reciprocum, & abſolutum eſſe, abſque adiectione clauſulæ, quoniam voluit, &c. ſentiebant, taliter, vt dicta clauſula, quoniam volo, &c. aut neceſſariò inducat ſecundum fideicommiſſum ad fauorem agnatorum teſtatoris, aut aliàs ſit inutilis, & abſque effectu. In iſto enim primo fideicommiſſo prædicti Annibal, & Cæſar fuerunt primo vocati, & reciproce ſubſtituti, & illorum filij, & deſcendentes maſculi legitimi inter ſeipſos, quin & per expreſſam fideicommiſſariam, & in perpetuum, taliter, quod donec extarent filij, & deſcendentes maſculi legitimi Annibalis, & Cæſaris in infinitum, & iſtud fideicommiſſum ad illorum fauorem durabat, quaſi inter ipſos perpetuum, abſolutum, & reciprocum: Inſtitutionem autem, & vocationem Annibalis, & Cæſaris, quin & reciprocam inter ipſos ſubſtitutionem ſatis verbis claris teſtamentum, & codicil. denotant, ibi, & altero decedente quandocumque ſine filijs, &c. ad not. in l. iam hoc iure, & l. Lucius, ff. de vulg. & ex adductis per Illuſtriſſ. Mant. de coniect. lib. 7. tit. 5. n. 1. & ſeq. & per Menoch. præſumpt. 59. per totam lib. 4.

2 De ſubſtitutione autem, & vocatione filiorum, & deſcendentium legitimorum maſculorum Annibalis, & Cæſaris apparet ex eo, quod ipſos in conditione teſtator poſuit. Et quamuis iuxta gloſ. communiter receptam, in l. Lucius de hered. inſtit. non cenſeantur poſiti in conditione vocati, niſi coniecturæ ex teſtamento deſumptæ contrarium ſuadeant.

Et prima, & potentiſſima illa eſt, quod filij, & deſcendentes teſtatoris cenſentur vocati, quia poſiti in conditione ſub iſto nomine collectiuo, deſcendentes, quod habet in ſe tractum ſucceſſiuum, & eſt aptum comprehendere omnes in infinitum per fideicommiſſariam ordine ſucceſſiuo, Crot. in repet. l. filiusfam. §. Diui, n. 7. de leg. 1. Couar. var. lib. 3. c. 5. num. 4. verſ. ſecundum quod & in cap. Raynutius, §. 2. in fin. de teſtamen. Cephal. conſ. 268. num. 25. & ſeq. lib. 2. & de communi, & magis communi teſtantur Ioan. de Anan. conſ. 46. n. 1. & 2. Ruin. conſ. 164. n. 3. lib. 3. Bero. conſ. 102. n. 25. & 34. lib. 2. Rolan. conſ. 70. n. 20. & ſeq. lib. 3. Natt. conſ. 531. num. 25. Gabr. conſ. 101. n. 22. & ſeq. lib. 2. & in tit. de fideicommiſſ. concl. 4. n. 39. Marzar. conſ. 1. num. 3. & ſeq. & conſ. 40. n. 6. & 9. Decian. conſ. 1. à n. 245. verſ. 5. & vltimus caſus, & conſ. 41. n. 66. & ſeq. lib. 1. Simon de Præt. in tract. de interpret. vlt. vol. lib. 3. interpr. 2. dub. 6 ſolut. 9. n. 46. Craſſ. in §. fideic. q. 15. in fin. & q. 16. n. 3. & ſeq. Et fuit dictum coram D. meo Marcomontio in vna Bonon. fideic. de Pannolinis 10. Decembr. 1610. & prius coram me in vna Florentina fideicom. 3 Decemb. 1607. quo caſu non per vulgarem, ſed per fideicommiſſariam in perpetuum veniunt admittendi, Cuman. ſe ipſum declarans, quatenus cenſuerat venire per vulgarem, in l. cum ita, §. in fideicommiſſo nu. 4. de leg. 2. Socin. in l. Gallus, §. quidam recte n. 8. verſ. quartus caſus, & ibi Iaſ. n. 45. & Alciat. n. 35. cum ſeq. Et pro illa plures adducunt Couar. d. §. 2. num. 2. Molin. de primog. lib. 1. cap. 6. num. 15. & Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 12. num. 11. & fuit dictum in prædictis deciſionibus Florentinæ, & Bononien.

4 Quod comprobatur ex verbis teſtatoris, ibi, per fideicommiſſum reſtituat integrè, &c. quæ clarè denotant, non per vulgarem, ſed per fideicommiſſariam ſuccedendum eſſe iuxt. doct. Bart. in l. centurio n. 38. verſ. item ſi teſtator dixit de vulg. & pupill. & dicit communem Pariſ. conſ. 30. n. 9. & 82. n. 13. lib. 2. & Port. conſ. 35. num. 88. & Marzar. in epitom. fideicomm. par. 2. q. 28. Menoch. qui plures citat conſ. 434. n. 1. lib. 5. & præſumpt. 68. n. 2. lib. 4. quæ coniectura, cum inducat perpetuitatem, maximi habenda eſt, cum aliàs ſi conditio non tranſiret in vocationem, non impleretur teſtatoris voluntas, quod per fideicommiſſum omnes deſcendentes inſtitutorum venirent ad hanc hæreditatem.

5 Accedat, quod deſcendentes apponuntur in conditione cum qualitate maſculinitatis denotante, teſtatorem proſpexiſſe agnationis conſeruationi, Bald. in c. 1. n. 3. quemadmodum feud. ad fil. pertin. idem Bald. in l. maximum vitium n. 2. C. de lib. præter. Pariſ. plures referens, conſ. 8. n. 9. cum ſeq. lib. 3. Molin. alios adducens vbi ſup. cap. 5. num. 35. Cæphal. atteſtans de communi, conſ. 137. n. 2. Menoch. præſumpt. 71. n. 36. verſ. declaratur ſecundo lib. 4. Decian. qui etiam hanc dicit communem conſ. 31. n. 96. & 99. lib. 1. Præcipuè data geminatione qualitatis maſculinitatis, prout in noſtro caſu, ad tradita per Pariſ. conſ. 90. n. 15. & ſeq. lib. 2.

6 Accedat, & poſitos fuiſſe in conditione ſub qualitate legitimationis, & quod nati eſſent ex legitimo matrimonio, quo caſu cenſentur vocari legitimi per fideicommiſſum, ſiquidem legitimati non admittuntur ad excludendum ſubſtitutum, & admitterentur ad ſucceſſionem ab inteſtato, Socin. iun. conſ. 110. n. 25. & conſ. 145. n. 39. lib. 3. Crauet. conſ. 885. Decian. conſ. 33. n. 19. & conſ. 41. n. 30. lib. 1. Mantic. vbi ſupra tit. 3. lib. 11. n. 7. Menoch. conſ. 325. n. 10. lib. 4. & præſumpt. 76. n. 48. lib. 4. & alios congerit Ioſeph. Ruſtic. in tract. quando liber. poſit. in cond. vocent. lib. 3. cap. 3. n. 1. in fin. Et quamuis hanc coniecturam improbet, Zanch. in l. heredes mei, §. cum ita in 7. part. n. 57. ff. ad Trebell. Rolan. & alij relati per Menoch. d. præſumpt. 36. num. 48. nihilominus ibi Menoch. illam approbat cum cæteris relatis, prout & Rota illam approbauit in vna Bonon. de Pepulis, coram Orioſen. teſte eodem Ruſtic. vbi ſupra num. 5. & in illa Bonon. de Feliciniis 18. Februarij 1581. coram bonæ memoriæ Seraphino, Aut ſaltem illa coniectura inſimul cum alijs erit admittenda.

7 Et quamuis iuxta communem opinionem poſiti in conditione non cenſeantur vocati ad portionem patrui, vel alterius cohæredis, ex congeſta per Gabr. de ſubſtit. concluſ. 1. n. 24. & per Menoch. conſ. 85. n. 43. & præſumpt. 62. num. 57. lib. 4. nihilominus illa communis non procedit, quando præter conditionem adſunt aliæ coniecturæ vocationem ſuadentes, vt ex ſupra allegatis, & not. Gabriel. vbi ſupra n. 28. & Menoch. in d. præſumpt. 62. ſub n. 57. in fin.

Quod

8 Quod autem etiam inter deſcendentes inſtitutorum adſit reciproca, probatur, quia cùm iſti deſcendentes; licèt poſiti in conditione ſint ex coniecturis vocati ex ſupradictis, cenſetur inter ipſos reciproca inducta, Ripa *in l. heredes mei, §. cum ita n. 29. ff. ad Trebell.* Gabr. *de ſubſt. concluſ. 1. n. 28.* Ruin. *conſ. 167. lib. 3.* Socin. iun. *conſ. 151. n. 12. lib. 2.* latè Decian. *conſ. 54. n. 68. lib. 3.* & Surd. *conſ. 344. n. 11. lib. 5.* & Peregr. *conſ. 54. n. 7. lib. 1.* & Sfor. Odd. *conſ. 66. n. 72.* qui omnes plores pro hac ſententia adducunt, *& dixit Rota in allegatis Bonon. de Felicinis, & Bonon. de Pannolinis.*

9 Et quando reciproca facta eſt inter inſtitutos, pro vt in noſtro caſu, multò magis dicendum eſt teſtatorem illam feciſſe inter deſcendentes remotiores, & minus dilectos, Socin. iun. *d. conſ. 110. n. 10. & 39. lib. 3.* Aym. *conſ. 130. n. 6.* Decian. *conſ. 28. n. 21. lib. 2.* Surd. *d. conſ. 344. n. 17.*

10 Quæ magis procedunt, cùm in caſu noſtro concurrant etia requiſita ad reciprocam inducendam, nempe quod illi, inter quos, de illa inducenda agitur, ſint vocati, & quod ſubſtitutio ſit facta in tota hæreditate, & vltimo morienti, ad not. per Mant. *vbi ſupra lib. 7. tit. 5. n. 15.* Surd. *conſ. 329. num. 6.* qui alios allegat, & fuit dictum in Vrbeuetan. fideicommiſſi 28. Aprilis 1586. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio, & alias ſæpius. Quod autem iſti ſint vocati, ſatis ex ſupradictis videtur probari. Et quod iſta ſubſtitutio ſit facta in tota hæreditate apparet ex illis verbis, *hæreditatem ipſam, vel illius partem caliter præcedentis, vt ſupra per fideicommiſſum reſtituat integrè, & ſine diminutione*, quæ verba apertè ad totam hæreditatem referuntur, ad latè notata per Decian. *d. conſ. 44. num. 69.* Vltra quod ſufficiebat, quod de hæreditate ſimpliciter, & indefinitè loquutus fuiſſet teſtator, ad hoc vt de tota intelligi deberet, vt not. Curt. iun. *n. 13. C. de impub. & in conſ. 43. num. 2. & ſeq.* & illam ſequitur Socin. iun. *conſ. 145. n. 41. & ſeq. lib. 3.* & Decian. *d. conſ. 44. n. 69.* & Menoch. *conſ. 597. n. 2. lib. 4.*

11 Et non obſtant illa verba, *vel illius partem, &c.* Nam cum Cæſar Annibali, vel è contra reſtituere non poſſet, niſi dimidiam hæreditatem in illa verificatur tota hæreditas, *d. l. hæredes mei, §. cum ita ad Trebell.*

12 Vlterius, quia etiam apparet vltimo morienti iſtam ſubſtitutionem factam fuiſſe, quoties enim teſtator non exprimit, à quo hæreditatem velit reſtitui ſemper intelligitur onus impoſitum vltimo morienti, Bart. *in l. qui duos in fin.* & ibi Paul. & alij, *ff. de vulg.* Alex. & Iaſ. quos refert, & ſequitur Decian. *d. conſ. 44. n. 63.* Curt. iun. *conſ. 111. n. 13.* Soc. iun. *conſ. 151. n. 6. lib. 2.* de magis communi, Pariſ. *conſ. 43. n. 33. in fin. lib. 2.* Vltra quod non eſt opus, quod ſubſtitutio fiat verbis expreſſis vltimo morienti, vt trad. Soc. iun. *d. conſ. 151. n. 6. & 9. & conſ. 110. n. 35. lib. 3.* Simon. de Pręt. vbi ſupra *n. 27.* & tenuit Rota in ſupradictis Bonon. de Felicinis, & Bonon. de Pannolinis. Et quamuis Soc. *conſ. 104. lib. 2.* & alij voluerint, ſubſtitutionem factam in tota hæreditate omnibus decedentibus, non intelligi factam vltimo morienti, nec propterea importare reciprocum fideicommiſſum, nihilominus contrarium tenent Pariſ. *conſ. 43. n. 32. vol. 2.* vbi de veriori, & magis communi, cumulati per Simon de Pręt. *vbi ſupra lib. 3. interp. 3. dub. 4. ſolut. 1. ſub n. 27. verſ. hanc ego quoque*, & per Barz. *deciſ. 6. n. 6. & ſeq.*

13 Et quod iſta reciproca contineat fideicommiſſariam apparet, cùm teſtator expreſsè, vt ſupra notatur, voluerit hæreditatem integrè per fideicommiſſum reſtitui. Vltra quod reciprocam iunxit cum compendioſa, ibi altero decedente quandocumque ſine filijs, &c, quæ compendioſa cum habeat tractum temporis in futurum, reciproca illi adiuncta continet fideicommiſſariam, Rip. *in l. Lucius num. 46. verſ. vlt. non procedit*, poſt Bart. *ibi, n. 5. & n. 20. ff. de vulg.* Bald. *conſ. 55. lib. 4.* Angel. *conſ. 307. n. 3.* Dec. *in l. in teſtamento la prima n. 3. in fin. C. de teſt. & in conſ. 318. n. 3.* Roland. *conſ. 25. num. 10. lib. 1.* Craſſ. *in §. ſubſtitutio quæſt. 54. num. 6. verſ. Declara certio*, & tradit Menoch. *præſumpt. 70. n. 85. lib. 4.*

14 Nec nomen proximiorum videtur appoſitum pro declaran. deſcendentia in ſucceſſione inſtitutorum, & illorum deſcendentium, cùm ad hunc effectum ſatis ſit, quod de iure vocatis deſcendentibus intelligantur vocati proximiores gradatim, & ordine ſucceſſiuo, per text. *in l. cum ita, §. in fideicommiſſo, l. peto, §. fratre de leg. 1.* Clar. *in §. teſtamentum quæſt. 76. verſ. ſecundo infertur*, Rot. *579. n. 8. part. 1. diuerſ.*

15 Ex qoibus omnibus eliciebatur iſtud primum fideicommiſſum fuiſſe in ſe perfectum, ſimplex, abſolutum, & reciprocum inter inſtitutos, & omnes eorum filios, & deſcendentes, ita vt ad illius validitatem, & perpetuitatem non eſſet eſſet opus clauſula ſubſequenti, *quoniam voluit, &c.* ſed ex illa inductum fuiſſe ſecundum fideicommiſſum, ad fauorem omniuo de caſata, & agnatione teſtatoris, deficientibus tamen omnibus filijs, & deſcendentibus inſtitutorum, prout caſus euenit, quodque ex adductis in deciſione facta Domini pro illa tenentes firmabant, & ex ſequentibus. Et in primis fatebantur *conſ. deciſ. 636.* toties in Rota canonizatum, non eſſe controuertendum, nec deciſiones Fauen. Bonorum, & Faoentin. Fideicommiſſi de Paſijs, in deciſione relatas, & nunc de nouo ex aduerſo adductas, cùm optimè procedant in ſuis caſibus, & tam in illis, quàm in *d. conſ. verba, quoniam voluit teſtator, &c.* ſtent conſecutiuè cum præcedentibus ſubſtitutionibus, & veniant acceſſoriè ad illas, & ex eo non valeant inducere nouum fideicommiſſum. Fuerunt enim ibi appoſita poſt prohibitionem alienationis, & ad illam veſtiendum, tunc enim non diſpoſitiuè, ſed conſecutiuè ad præcedentes, & ad maius robur illarum apponitur dicta clauſula *quoniam voluit, &c.* quæ ceſſante præcedenti alienationis prohibitione, vt in noſtro caſu, aut illa ſtante, ſed veſtita, ſtat diſpoſitiuè, & inducit de ſui natura iſtud ſecundum ſimplex, abſolutum, reciprocum, & perpetuum fideicommiſſum inter deſcendentes de agnatione teſtatoris, & oſtendit animum illius, & cauſam finalem, qua mouetur ad illud inſtituendum iuxta Bar. *in l. qui Romæ, §. cohæredes n. 3. de verb. oblig.* & quam plurimos relatos in prima deciſ. in primo fundamento, & per Mant. *vbi ſupra lib. 6. tit. 14. n. 24. verſic. ſed contrariam opinionem, & verſ. aut verò præcedit expreſſa prohibitio*, vbi hanc dicit magis communem, & plures de illa atteſtantes congerit, prout & etiam illos cumolat Petr. *de fideicom. quæſt. 5. n. 42. & ſeq.* concludens hanc ſententiam quoad auctoritates numero, & pondere vincere contrariam, quin & rationibus, prout in *n. 44. in fine.*

Quæ magis veniunt admittenda, cùm primum fideicommiſſum ex ſupradictis ſit ſimplex, purum, reciprocum, & perfectum, ita vt nullatenus indigeat prædicta clauſula, & ratione generali ad illius robur, & perfectionem. Vnde ad contentos in illo non eſt referenda, quia tunc nihil adderet, & eſſet ſuperflua, quod non debet admitti, vt conſiderat Bald. *conſ. 334. n. 7. lib. 3.* Pariſ. *conſ. 90. n. 33. lib. 7.* Rimin. iun. *conſ. 739. n. 81. & ſeq.* Beret. *conſ. 115. n. 4. verſic. amplius*, Surd. *deciſ. 84. n. 4.* Decian. *conſ. 33. n. 93. lib. 1.* Præcipuè cum dicta verba, *quoniam volo*, ſint prolata per modum rationis, quo caſu inducunt diſpoſitionem, ioxta doctrinam Bartol. *in l. pater filium, §. fundum n. 3. in fin. de leg. 3.* communiter receptam, ex plur. pro illa in prima deciſ. adductis, maximè quia iſta ratio eſt generalior dicto, & tunc declarat dictum, & illud ampliat ad limites rationis, *leg. cum pater, §. dulciſſimis de leg. 2.* Mant. *d. lib. 6. tit. 14. n. 21.* allos referens teſtantes de communi. Tum quia dictio *quoniam*, eſt cauſalis, & rationalis de ſui natura, & confirmat, aut præcedentia, aut ſubſequentia, iuxta Dec. *conſ. 282. n. 11.* & fuit latè dictum in prima deciſione. 16

Et quamuis in noſtro caſu non confirmet præcedentes ſobſtitutiones tali confirmatione non egentes, ſufficit, quod confirmet ſubſequens ſecundum fideicommiſſum ad fauorem agnationis teſtatoris, & reddat cauſam, & rationem mouentem animum teſtatoris ad illud conſtituendum, quæ per modum rationis prolata, ita eſt potens, vt non ſolum ampliet diſpoſitionem de tempore ad tempus, & de caſu ad caſum, prout nec e aduerſo negatur, & plurimi in deciſione adducti, & ab ipſis relati teſtantur, quin & ampliat fideicommiſſum de perſonis ad perſonas, quod maximè impugnant pro contraria parte Scribentes: attamen iſtam extenſionem ex vi dictæ rationis generalis de perſona ad perſonas in proprijs terminis, vltra Crot. Soc. Caſtr. Curt. iun. Pat. Alciat. Man. Sur. Peregr. in deciſ. & locis ibi expreſſis relatos, tenent idem Caſtr. *conſ. 401. circa med. lib. 2.* & idem Curt. iun. *conſ. 115. n. 24. & ſeq.* & Rom. *conſ. 457. n. 1.* Ruin. *conſ. 29. n. 21. lib. 2.* Ioan. de Anan. *conſ. 37.* Curt. ſen. *conſ. 40.* Capyc. *deciſ. 108. n. 2. & ſeq.* Rip. *in d. §. Diui num. 108.* & ibi Iaſ. *num. 113.* & Ferdinan. de Loaz. *n. 98. ad fin.* Idem Pariſ. *conſ. 7. n. 8. & conſ. 1. n. 38. lib. 3. & conſ. 72. num. 87. & 88. lib. 4.* Dec. *conſ. 23. verſ. non obſtat ergo, & conſ. 182. verſ. quibus tamen*, Crauett. *conſ. 243. num. 3. verſ. itaque iſta ratio*, Rolan. *conſ. 6. n. 16. & ſeq. lib. 4.* Idem Surd. *conſ. 67. num. 23. & ſeq.* & Mandel. *conſ. 54. n. 4. lib. 1.* Decian. *conſ. 3. num. 61. & ſeq. & 67. lib. 1.* Corn. *conſ. 38. num. 8. & 9. lib. 1.* Veg. *conſ. 74. n. 372.* Clar. *in §. teſtamentum quæſt. 76.* 17

verſ. idemque maximè in fideicommiſſis, Idem Peregr. *conſ.* 44. *num.* 24. *lib.* 2. Eug. *conſ.* 62. *num.* 31. qui omnes expreſsè loquuntur de extenſione fideicommiſſi, de perſonis ad perſonas ex vi dictæ rationis generalis, *quoniam voluit, &c.* Et facit optimè dictum Crot. *d. §. Dixi num.* 121. *verſ. aliquando, & quarto & in conſ.* 13. *num.* 32. quem refert, & ſequitur Surd, *d. conſ.* 67 *num.* 24. dicens non minus per dictam rationem generalem licere extendere dictum de perſona ad perſonas, quam liceat de contractibus ad vltimas voluntates, & de tempore ad tempus.

18 Quæ magis procedunt non ſtante aliqua dictione relatiua ad præcedentia, nec ex præcedentibus illatiua, & ſtante verbo *voluit* adiecto dictioni, quoniam, prolato per viam vltimæ voluntatis, & ſic diſpoſitionem inducenti, *l. verbum volo, C. de fideicom.* cum cæteris in deciſione ponderatis, prout & ponderatæ fuerunt dictiones, omnino, & in perpetuum deuenire. Et facit, quod iam in deciſione fuit ponderatum, quod cum teſtator non haberet filios, nec deſcendentes maſculos ex ſe vocauit Annibalem, & Cæſarem tranſuerſales, & illorum filios, & deſcendentes maſculos omnes tranſuerſales, vnde ſatis veriſimile videtur, quod inſtituto quoad ſupradictos perpetuo, abſoluto, & reciproco fideicommiſſo conſiderauerit teſtator, quod linea ſupradictorum omnino deficienti expirabat prædictum fideicommiſſum, vnde cum teſtator vellet illud perpetuò in ſua propria agnatione conſeruari inſtituit ſecundum ſub illa clauſula, *quoniam voluit, &c.* & cum illa ratione generali expreſſa ad fauorem deſcendentium maſculorum legitimorum de agnatione ipſius teſtatoris in perpetuum, quibus verbis, de agnatione, & caſata ipſius teſtatoris, illum, qui filios maſculos non habebat, clarè apparet, deſcendentes tranſuerſales comprehendere voluiſſe, cum & iſti de iure agnati teſtatoris dicantur, vt not. Mant. *vbi ſupra lib.* 8. *tit.* 12. *num.* 20. tenens tranſuerſales propriè eſſe agnatos teſtatoris, quod probat per text. *in l.* 2. *§. agnati, ff. de ſuis & legit. hered. & in §.* 1. *Inſtit. de legitim. agnat. ſucceſſ.* Vbi etiam *in verſic. ſed ego teneo*, quod ſi teſtator voluit ſuam agnationem conſeruari, illa non ſolum per deſcendentes, ſed his deficientibus, etiam per tranſuerſales conſeruatur. Et ideò deficientibus maſculis deſcendentibus per virilem ſexum, videtur de tranſuerſalibus etiam ſenſiſſe.

19 Non obſtat quod Cæſar, & Annibal inſtituti quamuis tranſuerſales, nihilominus eſſent proximiores, & ex linea patris teſtatoris deſcendentes. Et quod iſti Comites Guido, & M. Antonius, quamuis tranſuerſales, ſunt tamen remotiores, quia hæc omnia, quamuis vera, operantur, quod Annibal, & Cæſar fuerint prædilecti, & primo vocatis, ita vt illis, & illorum deſcendentibus maſculis exiſtentibus cæteri remanerent interim excluſi, non tamen operatur, quòd illis omnino deficientibus, tranſuerſales, licet remotiores, non admittantur, cùm ſint etiam de agnatione teſtatoris, & per illos illa conſeruetur, & ſint vocati expreſsè agnati illi de agnatione ipſius teſtatoris, ſub qua contentione comprehenduntur agnati tranſuerſales, & de domo, & familia teſtatoris, ita vt in caſu noſtro non poſſint cenſeri comprehenſi effectiuè, & ſpecificè, cum teſtator filios non haberet, & ſic nec deſcendentes ab illo, qui propriè effectiuè de agnatione teſtatoris dicuntur, prout not. idem Mant. *d. tit.* 12. *num.* 20.

20 His tamen non obſtan. contraria ſententia præualuit, & mouebantur Domini eo potiſſimo fundamento, quod clauſula, *quoniam volo*, non ſtet diſpoſitiuè, ſed conſecutiuè ad præcedentes ſubſtitutiones. Eſt enim appoſita per modum rationis, cum dictio *quoniam* ſit cauſalis, *l. ſi ita, de cond. & demonſtr. l. ſi non dubium de leg.* 3. *l. ſi quis de verb. ſignif.* not. Bart. *in l. demonſtratio, §. quod autem n.* 8. *de cond. & demonſtr.* Ratio autem de per ſe non poteſt ſtare, quia de illius natura eſt, vt aliquid ante, vel poſt prolatum confirmet, Dec. 228. *num.* 11. alias enim ſequeretur idem eſſe dictum, & rationem, quod reprobat gloſ. *in l. fin. in verb. non habent de offic. procur. Cæſar.* Vnde cum dicta ratio non poſſit confirmare diſpoſitionem ſubſequentem, quia (vt vnus ex Dominis dicebat) nihil ſubſequitur, remanet illam clauſulam eſſe conſecutiuam præcedentis diſpoſitionis, & per conſequens illam poteſt declarare, ſed non extendere de perſonis ad perſonas, quoniam ea extenſio, neque prætextu identitatis rationis, neque veriſimilis, aut præſumptæ mentis teſtatoris, neque ob cauſam conſeruandæ agnationis admitti debet, vt poſt alios tradit Menoch. *conſ.* 95. *n.* 91. *& ſeq.* Surd. *conſ.* 67. *n.* 39. *lib.* 1. & latius *conſil.* 554. *n.* 21. *&* 37. *lib.* 4. Honded. *conſ.* 60. *n.* 45. *&* 47. *lib.* 1. cum aliud ſit, quod ratio ampliet dictum, & ſubſtitutionem inter expreſsè vocatos, aliud verò quod extendat fideicommiſſum de perſonis ad perſonas, verba autem conſecutiua non inducant fideicommiſſum inter perſonas diuerſas, ſed referuntur ad terminos præcedentium ſubſtitutionum, iuxta *conſ.* Dec. 936. *n.* 7. pluries in Rota canonizatum, Alex. *conſ.* 139. *n.* 25. *n.* 2. *&* 3. *lib.* 6. Hond. *conſ.* 78. *n.* 35. *lib.* 1. & alij relati per Petr. *de fideicom. quæſt.* 5. *n.* 55. & fuit dictum in illa Fauentin. Fideicommiſſi de Paſijs, 20. Maij 1588. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio, & in illa Fauen. Bonorum 5. Iunij 1589 coram bon. mem. Seraphino, & 10 alijs, in quibus Rota tenuit, quod illatiua, & conſecutiua recipiunt interpretationem ſecundùm præcedentes terminos, diſiuncta autem, & ſeparata poſſunt ampliare, & nouam diſpoſitionem inducere,

21 Vnde cum ſimus (vt ſupra dicitur) in clauſula conſecutiua ad præcedentes ſubſtitutiones, videtur illam eſſe interpretandam ſecundùm terminos præcedentes, non verò, vt nouam diſpoſitionem inducat, nec extenſionem de perſona ad perſonas, quæ extenſio admittenda non eſt, niſi concurrentibus coniecturis vrgentiſſimis, quæ nos cogant ita iudicare; Tales autem coniecturæ non videbantur concurrere in hoc caſu, cum (vt dicebat vnus ex Dominis) neque teſtamentum, neque codicilli aliquo modo loquantur de DD. Com. M. Antonio, & Guido Antonio. Tum quia nec dicti Comites fuerunt poſiti in conditione, nec deuentum fuit ad plures gradus ſubſtitutionum, & verſemur in tranſuerſalibus valdè remotis. Vnde videtur teſtatorem nihil aliud cogitaſſe, niſi inducere reciprocum fideicommiſſum inter duos hæredes inſtitutos, illorumque deſcendentes, vltra quod eius affectio nullo modo apparet declarata. Et ad hoc ponderabatur, quod in dicta ratione expreſſa, *quoniam volo, &c.* adeſt dictio, *ipſius*, ibi, ad proximiores deſcendentes de caſata, & agnatione ipſius teſtatoris, quæ dictio *ipſius* eſt perſonaliſſima, vt per Rip. *in l. filiusfamil. §. Diui num.* 111. *de leg.* 1. Gabr. *conſ.* 132. *num.* 6. *lib.* 1. Menoch. *conſ.* 733. *num.* 21. Et ex eo videbatur, quod poſſet reſtringere conuenienter illam clauſulam ad perſonas ſuperius nominatas, & deſcendentes ab illis, de quibus teſtator facit expreſſam mentionem, quia omnes iſti ſunt verè proximiores de agnatione ipſius teſtatoris, vt puta deſcendentes omnes à patre ipſius, quod eſt ſecus in iſtis Dominis Comitibus, qui hodie petunt fideicommiſſum, qui ſunt remotiores, & non veniunt à patre teſtatoris. Et ſi de iſtis remotioribus cogitaſſet teſtator feciſſet mentionem ſaltem in genere in parte diſpoſitiua, prout fecit de proximioribus, & deſcendentibus inſtitutorum, vt in ſimili dicit Mandel. *conſil.* 361. *num.* 17. Et non eſt nouum, quod generalis mentio agnationis, & caſatæ reſtringatur ad deſcendentiam, & lineam expreſſam, vt per Socin. iun. *conſ.* 4. *num.* 21. *lib.* 3. Peregr. *conſil.* 36. *num.* 12. *lib.* 2. Surd. *deciſ.* 9. *num.* 16. Put. *deciſ.* 175. *lib.* 2.

22 Quibus videbatur non obſtare doctrinam Bart. *in leg. pater filium, §. fundum de leg.* 3. communiter receptam ex plur. in prima deciſione relatis, vbi Bart. diſtinguit inter verba prolata per modum enunciationis alicuius futuri euentus, vt illa non inducant diſpoſitionem, ſecus autem, ſi ſint expreſſa per modum rationis, vt in noſtro caſu, quia illa doctrina Bar. non caret contradictoribus, quin ipſe Bar. alias contrarium ſenſiſſe videtur, vt dicit Mandell. *d. conſil.* 161. *num.* 13. & Bart. ſolum dicit, quod ratio, quando eſt generalior dicto, declarat dictum, quod applicabatur ad hunc caſum, in quo clauſula *quoniam voluit, &c.* non ſolum declarat, ſed etiam ampliat præcedentes ſubſtitutiones, non tamen illas extendit de perſonis ad perſonas, nec Bart. qui tantum de tempore ad tempus illam extendit. Vltra quod Bartol. ibi non loquitur in ratione conſecutiua, ſed in oratione, quæ ſtat de per ſe, ibi, *ideò feci, quia hoc volo*, quæ ratio, quia generalior eſt, quam dictum, illud declarat. In noſtro autem caſu teſtator non dixit, *& hoc ita diſpoſui quoniam volo. &c.* ſed omnino conſecutiuè, & cauſatiuè dicit in fine ſuarum ſubſtitutionum, *quoniam voluit, &c.* Vnde videtur, quod voluerit reddere rationem ſubſtitutionum per ipſum factarum, non autem vocare alias perſonas, quam illas quæ in dictis ſubſtitutionibus continebantur, quod & voluit Rota *deciſ.* 221. *num.* 2. *part.* 1. *diuerſ.* dicens reſultare ſimplex fidei-

com-

commiſſum, quia teſtator non per viam rationis, ſed per viam principalis diſpoſitionis ordinauerat, dicendo abſolutè, *remaneat*, non vero dicendo, *vt remaneat*, vel *quia voluit remanere*, & faciunt tradita per Peregr. *de fideicommiſſ. art. 14. num. 13. & 14.*

23 Et reſpondebatur ad Rot. *in deciſ. 568. par. 1. diuerſ.* quod ibi verba non ſtabant per modum conſecutiuæ rationis, ſed euidenter proferebant nouam diſpoſitionem, vt conſtat ex lectura teſtamenti, ſuper quo dicta deciſio emanauit, & ſunt hæc: *volens proſpicere honori, & vtilitati familiæ ſuæ, expreſſe voluit, diſpoſuit, ac ordinauit, bona ſua remanere in agnatione ſua, vt familia conſeruetur, quia ſibi ſic placuit, vult, & placet*, quæ verba dicti teſtamenti refert Ceph. *conſil. 614. in princ. lib. 4.* Vlterius quia dicta deciſio procedit in ratione, quę ſubditur poſt prohibitionem alienationis iam veſtitam, tunc enim ne ratio omninò ſit inutilis, fit extenſio de caſu ad caſum, vt dicit Alban. *conſ. 54. num. 1. lib. 1.*

24 Et DD. tenentibus, quod ratio generalis ampliet, fuit reſponſum illos moueri, quando ratio apponitur principaliter, & diſpoſitiuè, non autem cauſatiuè, & conſecutiuè. Item & mouentur ne ratio ſit inutilis. Vltra quod procedunt illorum dicta in extenſione caſuum, non autem perſonarum, ſed ſic eſt, quod in noſtro caſu dicta clauſula, *quoniam voluit, &c.* abſque eo quod inducat nouum fideicommiſſum ſatis operatur inter deſcendentes Annibalis, & Cæſaris, declarando videlicet illorum vocationem, cùm ipſi in præcedenti diſpoſitione eſſent tantum in conditione poſiti. Item declarando ſemper proximiores eſſe admittendos, quod non fuerat antea expreſſum. Item operatur effectum inducendæ, vel ſaltem declarandæ reciprocæ ſubſtitutionis inter deſcendentes à Colonello Annibalis, & Cæſaris, quæ reciproca non erat expreſſa. Et quamuis iſta reciproca ex coniecturis, & iuris interpretatione adfuiſſet, ſufficit quod non concurrant ſuprascripta tria requiſita ad reciprocam neceſſaria. Deſcendentes enim Annibalis, & Cæſaris non videntur expreſsè vocati, ſed tantum poſiti in conditione, & non videbatur adeſſe coniecturas ſufficientes ad vocationem deſcendentium ab inſtitutis. Præcipuè ad portionem ipſorum deſcendentium, quo caſu dicebant debere eſſe magis vrgentes, & neceſſarias, vt in Vrbeuetana Fideicommiſſi 24. Nouembr. 1610. coram D. meo Coccino, vbi filij fuerunt plures in conditione poſiti, & contemplata agnatio, & fideicommiſſum reale, quod non videtur in noſtro caſu, cùm in eo agatur de fideicommiſſo perſonali ad fauorem inſtitutorum, & deſcendentium ab eis, & ſemel tantum fuerunt poſiti in conditione.

25 Nec ex qualitate maſculinitatis videbatur poſſe induci ad contemplationem agnationis, niſi aliæ coniecturæ concurrant, cum dilectio ſexus maſculini non inferat neceſſario ad præſumptionem conſeruandæ agnationis, Mant. *vbi ſup. lib. 8. tit. 18. num. 17.* Vnde inhærendum videbatur concluſioni, quod filij in conditione poſiti non cenſeantur inter ſe reciprocè ſubſtitui. Vltra quod nec iſta ſubſtitutio videbatur facta vltimo morienti, nec de tota hæreditate, cùm in vocatione deſcendentium illi dicantur tantum vocati ad portionem parentum, Ruin. *conſ. 115. num. 12. lib. 3.* Maot. *vbi ſup. lib. 7. tit. 5. num. 17.*

26 Nec obſtat illa verba, *hæreditatem ipſam, vel illius partem*, quaſi quod ſubſtitutio facta ſit in tota hæreditate; nam reſpondebatur, quod cùm teſtator loquatur de ſubſtitutione Annibalis erga Cæſarem, & illius deſcendentes, & è contra, ipſamet ſubſtitutio oſtendit quod non loquitur de integra hæreditate, cùm Cæſar Annibali, vel è contra reſtituere non poſſet niſi dimidiam hæreditatem. Quòd etiam declaratur ex quo teſtator dixit, *hæreditatem totam, vel illius partem*. Dictio enim, *vel*, poſita poſt genus ſtat declaratiuè pro, *ideſt*, & ſic intellexit teſtator de medietate, non autem de tota hæreditate, Ruin. *conſ. 99. n. 11. lib. 2.* Ex quibus inferebatur clauſulam, *quoniam voluit, &c.* non poſſe dici inutilem cum acceſſerit ad inducendam, ſeu declarandam reciprocam inter deſcendentes inſtitutionem.

27 Minus obſtare videbatur, quod verbum, *volo*, ſit diſpoſitiuum in vltimis voluntatibus, quod eſt admittendum, concurrentibus cæteris requiſitis, & ſicuti in prohibitione alienationis non veſtita, ſi ſubditur ratio cum verbo, *volo*, veſtitur prohibitio alienationis, non tamen inducitur ſimplex fideicommiſſum; ita nec induci valet per rationem conſecutiuam adiectam cum verbo, *volo*, & quod ratio ſit conſecutiua, quando adeſt dictio, *quia*, etiamſi adſit verbũ, *volo*, ponit Curt. iun. *conſ. 218. n. 14. & ſeqq. lib. 3.* Beroi. *conſ. 18. n. 9.* Honded. *conſ. 78. n. 44. lib. 1.* Gab. *conſ. 138. num. 25. & ſeqq. lib. 2.*

Minus obſtare dicebatur, quod verba fuerint in rem concepta, & ſic induxerint fideicommiſſum reale, & perpetũ: nam hoc intelligendum eſt inter perſonas comprehenſas in fideicommiſſo, & quando onus quantumuis reale venit conſecutiuè, non extenditur de perſonis ad perſonas ex ſupradictis, & vt ſenſiſſe videbatur Rota in vna Romana Caſalis montis melioris 14. Ianuarij 1569. coram bon. mem. Robuſterio. Vlterius ad verba, *omnino, in perpetuum, & continuo*, reſpondebatur non obſtare, cum ſufficiat, quod verificentur durante illa deſcendentia Cæſaris, & Annibalis, Curt. iun. *conſ. 218. n. 14.* Surd. *conſ. 448. num. 26.* 28

Et tandem non obſtare clauſulam omni meliori modo viſum fuit, quia tunc operatur quando diſpoſitio, & actus non poteſt valere aliquo modo, ſecus vero ſi poteſt, Menoch. *præſumpt. 76. num. 82. lib. 4.* vbi alios allegat, & reprobat contrarium tenentes. 29

Nec dicatur, quod ratio expreſſa conſeruandi bona in Caſata ipſius teſtatoris, cum ſit generalis, non debeat reſtringi ad ſpecificam Caſatam deſcendentium ab inſtitutis, quia vnus ex Domini reſpondebat non eſſe neceſſariam hanc extenſionem, nam ratio conſeruandæ agnationis ſufficit, quod operetur ampliando ſubſtitutiones de caſu ad caſum, taliter quod bona de vno ad alium tranſeant propter neceſſitatem implendi voluntatem teſtatoris, quæ videtur contenta agnatione ſua. Et hinc videmus, quod caſata, ſeu agnatio teſtatoris, poteſt comprehendere plures agnationes eiuſdem nominis, & ſub illis contineri, tamen ſemper ſumitur interpretatio pro illa teſtatoris, non tamen in genere pro omnibus, maximè cum additum fuerit pronomen mei teſtatoris, *l. pronunciatio, §. in iure enim proprio, & §. communi iure, ff. de verbor. ſignificat.* Menoch. alios referens *conſil. 31. n. 13. & ſeqq.* atque ita teſtator voluit demonſtrare ſuam agnationem ſpecialem ex ſuo ſtipite, non autem vniuerſalem comprehendentem omnes familias de Lambertinis. 30

Quod magis videtur comprobari ex forma à teſtatore obſeruata, antequam veniret ad clauſulam, *quoniam volo*, non enim teſtator conſiderauit in formulis ſubſtitutionum extinctionem lineæ inſtitutorum, itaut omnibus illorum deſcendentibus deficientibus, dixerit, vel deſiderauerit agnationem ſuam conſeruari, quinimò præſupponit bona, & hæreditatem ſuam debere peruenire ad filios, & deſcendentes inſtitutorum, & cum effectu illud voluiſſe expreſſit in dicta clauſula, *quoniam volo, &c.* & conſequenter alios agnatos non conſiderauit teſtator, quam deſcendentes ex illo fratre, & nepote inſtitutis. Vnde cùm ſubſtitutiones ſoleant recipere ſuam qualitatem ex forma verborum à principio conſiderata, non autem ab extrinſeco accidenti, Oldrad. *conſ. 99. num. 2.* & huiuſmodi agnati à principio non videantur contemplati à Teſtatore, itaut non videantur excluſi, nec vocati poſt alios, ſequitur dicendum, vt ſucceſſiua vocatio eos non comprehendat, ſed locum habeat tantum inter illos, qui ab initio vocati fuerunt, & adducebatur Gabr. *conſ. 132. q. 5. lib. 1.* Ex quibus reſolutio fuit, recedendum eſſe à deciſis, &c. 31

R. P. D. BONONIEN.

Romana Cenſus ſcutorum octodecim millium.

Veneris 11. Martij 1611.

ARGVMENTVM.

Emptor qui pretium ſoluere promiſit quibuſdam creditoribus venditoris ſoluen. dictis creditoribus, quibus ſoluere promiſerat, an ſit liberatus ab alijs poſterioribus creditoribus.

SVMMARIVM.

Confirmationis natura eſt addere robur confirmato, remanentibus in reliquis firmis pactionibus, & conuentionibus in confirmato contentis, num. 1.

Solutio præſumitur facta in vim præcedentis obligationis, alia non apparente cauſa, num. 5.

Verba quæ determinata non ſunt formaliter determinantur naturaliter, & quod eis naturaliter ineſt, pro expreſſo haberi debet, num. 5.

Pretium rei venditæ ſoluendum eſt ei, qui vendidit, & conuentio-

Digitized by Google

tionem de pretio fecit, etiamſi non eſſet Dominus, num. 5.

Obſeruantia ſtatim poſt contractum ſubſequuta declarat mentem contrahentium, num. 8.

Emptor qui promittit ſoluere pretium in aliquam cauſam tutus eſt, ſi in illam cauſam pretium ſoluit, etiam quod venditor illud eroget in aliam cauſam. Declara, vt n. 10. *& ſeqq.*

Mutuans in certam cauſam debet eſſe ſolicitus, vt pecunia mutuata in illam cauſam, in quam promiſit conuertatur, ibid.

Liberatio facilius inducitur, quam obligatio, num. 16.

Promiſſor cogitare ſemper debet id, quòd euenire poteſt, & ſi non cogitauit, ſibi imputet ſi aliquid eueniat, quod ſibi damnum inferat. Declaro, vt num. 16.

Hypotheca ſequetur rem, & rei poſſeſſorem, num. 17.

Emptor quando poſſit tacitè ſoluere poſterioribus creditoribus venditoris, quando anteriores ignorat, n. 18. *& n.* 20. *vbi de materia dicti temporis, quando poſſit poſterioribus creditoribus ſoluere, num.* 21. *& ſeqq.*

Heres non conficiens inuentarium, præſumitur ſubtraxiſſe bona hæreditaria, num. 23.

DECISIO CCCI.

1 POſt multas propoſitiones maior pars Dominorum cenſuit partitam ſcut. trium millium eſſe accepto ferendam D. Principi Peretto, illique computandam in pretio Caſtri Nomenti in liſta ſcutorum 76. millium exhibita, & in hoc fuit receſſum à deciſione vltimo loco facta. Ratio reſolutionis, & receſſus fuit, quia ſolutio fuit facta iuxta formam inſtrumenti venditionis, & conuentionis inter partes initæ, quæ forma ſoluendi, & pactio non fuit in aliquo alterata per Motum proprium fel. recor. Clem. Octaui, quia emanauit per viam confirmationis, cuius natura eſt addere robur confirmato, manentibus in omnibus eius terminis, & ſtatu, *l. Aurelius, §. teſtamento, ff. de lib. leg. cap.* 1. *& 2. de confirm.* gloſſ. & Doct. *in c. ex parte, de conſtit.* Bald. *in l.* 3. *in fin. C. ſi aduerſ. vend.* latè Surd. *conſ.* 349. *n.* 7. & dixit Rota 26. Nouemb. 1601. coram Illuſtr. Card. Mellino, quod dictus Motus proprius recipiebat interpretationem ab inſtrumento venditionis.

2 Quod autem ſolutio fuerit facta, iuxta formam emptori à venditoribus præſcriptam, oſtenditur, quia Princeps in inſtrumento promiſit ſoluere ſcuta 16. millia venditoribus, & pro eis illorum creditoribus, iuxta formulam notulæ contentæ in folio tunc dato in quo inter alias reperitur partita ſub his verbis, *Per pagare diuerſi debiti della caſa ſcudi tre milla*, Princeps autem ſoluit per manus Io. Franchini ſcuta tria millia Vrſinis.

3 Et licet in ſolutione non exprimatur, attamen tum ex ordine Franchino directo, tum ex quietantia poſteà ipſi facta apparet ſolutionem fuiſſe factam in extinctionem partitę, de qua agitur, & vbi non conſtaret, ita eſſet præſumendum, quia apparet de obligatione precedenti in inſtrumento venditionis, & de nulla alia cauſa, Aym. *conſ.* 158. *nu.* 13. Ruin. ſen. *conſ.* 297. *nu.* 1. præſertim cùm conueniat ſumma ſoluta cum quantitate vigore dictæ partitæ debita, Aym. *conſ.* 149. *n.* 5. Menoch *præſumpt.* 136. *n.* 18. *lib.* 3. fuit dictum in vna Romana pecuniaria 22. Octobris 1576. coram Robuſterio, & in alia Rom. pecuniaria, ſeu Societatis 14. Nouembris 1594. coram bon. mem. Cardinale Seraphino.

4 Non obſtat, quòd dictæ pecuniæ non fuerunt ſolutę creditoribus domus, ſed Vrſinis debitoribus, quia potuit, & debuit ſolui Vrſinis non creditoribus domus, quorum nomina, & credita non fuerant deſignata, & diſtincta, prout factum fuit in illis creditoribus, quibus Vrſini ſolui mandarunt, & verba illa, *per pagar diuerſi debiti*, ex eorum vi repugnant, quod ſolutio immediatè fuiſſet facienda ipſis creditoribus, ſed important, quod pecunia eſſet exburſanda alicui perſonæ, quæ haberet illam inter ipſos creditores diſtribuere.

5 Quæ perſona cùm non fuerit nominata non videtur dubitandum, quin ſit intelligendum de perſona venditoris. Si enim volumus iſtam imperſonalitatem, & incertitudinem ad certam perſonam reducere ex ſubiecta materia, & natura contractus, vt debemus, quia vt dicit Bald. *conſ.* 330. *nu.* 2. *circa med. lib.* 3. verba quę non ſunt determinata formaliter determinantur naturaliter ſecundum naturam contractus, & quod ei naturaliter ineſt, pro expreſſo debet haberi, quaſi ipſa natura loquente. Clarum eſt autem pretium eſſe ſoluendum ei, qui vendidit, & conuentionem de pretio fecit, etiamſi non eſſet dominus rei venditę, Alex. *conſ.* 49. *n.* 1. *lib.* 5. facit regula, quod ſtipulatio imperſonalis ſemper pro ſtipulante præſumitur concepta, *l. ſi ita ſtipulatus, §. Chryſogonus, ff. de verbor. oblig.* Alex. *in l. ſtipulatio, §. ſi quis ita nu.* 2. *eod.* Illuſtriſſ. Mantic. *de tacit. & ambig. conuen. lib.* 4. *titul.* 28. *num.* 16. *& tit.* 29. *num.* 45.

Hoc etiam deprehenditur ex verbis notulæ, in qua poſt longam ſeriem creditorum quibus ſolui mandatur ſubiungitur, *al Sig. Virgilio per rimettere à Venetia ſcudi* 10. *mill. per il moltiplico ſcudi* 15. *mill. per pagare diuerſi debiti della caſa ſcudi* 3. *mill.* Iſtæ enim tres partitæ ita continuatę, & contiguæ ab eodem nomine Virgilij præmiſſo reguntur, & cenſentur vnica reſpectu perſonæ, cui pecuniæ ſunt exburſandę, licèt tres ſint reſpectu diuerſitatis cauſarum, vt benè deducunt Informantes pro Principe, qui etiã reſpondent ad obiectum de partita multiplici, quia non tollitur, quod non eſſet exburſanda Virgilio, licèt non liberè, & penes ipſum non eſſet permanſura. 6

Accedit veriſimilitudo, quod cùm iſta ſcuta tria mill. debita creditoribus domus potuiſſent eſſe pluribus perſonis in plurimis partitis debita, de quibus nullus alius erat melius informatus, quam Virgilius debitor, multùm veriſimile eſt, quod Princeps voluerit hoc onus ſolutionis illi remittere, non autem in ſe aſſumere. 7

Concurrit obſeruantia ſtatim ſubſequuta, quæ declarat mentem contrahentium, Aym. *conſ.* 101. *nu.* 3. per poſterius enim factum declaratur prius actum, Bald. *conſ.* 245. *num.* 2. *lib.* 3. & argumento ab obſeruantia iſtorum contrahentium ducto vſa fuit in ſimili Rota in dicta deciſ. coram Illuſtriſſ. Mellino. 8

Non obſtat, quòd Princeps non probat pecunias fuiſſe erogatas in extinctionem debitorum domus, quia omiſſo, quod hoc non opponunt creditores ipſi, quorum fauorem reſpiciebat, & quibus erat deſtinata dicta ſolutio, fuit dictum, Papam in Motu proprio velle, quod Princeps non poſſit moleſtari, nec ex eo, quod integrum pretium non ſit inueſtitum, nec ex eo, quod in ſolutionem debitorum non fuit conuerſum. 9

Et circumſcripto etiam Motu proprio de iure ſufficere Principi ſoluiſſe Vrſinis in dictam cauſam, nec debuiſſe eſſe ſolicitum, & curioſum, quod pecuniæ in ipſam conuerterentur, *l. doli, in fin. ff. de noua. l. fin. ff. de exercit.* cum alijs per Molin. *de primog. Hiſpan. lib.* 4. *c.* 4. *nu.* 22. Facit quod dicit Bart. *in l. alio herede n.* 14. *ff. de alim. legat.* de venditione facta ab executore teſtamentario pro ſoluendis legatis, quod emptor ſit tutus ſi pretium ei actualiter ſoluat, licèt nullam curam adhibeat quod legatarijs ſatisfiat. Faciunt alia ſimilia tradita per Surd. *deciſ.* 156. *n.* 2. *cum plurib. ſeqq.* 10

Et iſta procedunt ſine difficultate in perſonis priuatis non priuilegiatis, Bart. *in d. l. fin.* Ang. *conſ.* 245. *n.* 2 *in fin.* Illuſtr. Mant. *de tac. & ambig. conuent. lib.* 8. *tit.* 13. *nu.* 2. & in contractu venditionis, in quo emptor etiam rei Eccleſię regulariter non debet eſſe ſolicitus de conuerſione pretij ſecundùm magis receptam ſententiam, de qua per Dec. *conſil.* 36. *n.* 8. *verſ. tertio principaliter*, latè Surd. *d. dec.* 156. *num.* 9. quam ſequuta eſt Rota in vna Anconitana Terrarum 13. Iunij 1578. coram bon. mem. Card. Seraph. & in vna Sutrina Tenutæ Accolæ 14. Ianuarij præteriti coram R. P. D. meo Decano. 11

Non obſtat doctr. Bart. *in l. ciuitas n.* 8. *ff. ſi cert. pet.* quia loquitur in mutuo, in quo ſpeciale eſt, vt requiratur probatio verſionis, Innoc. & alij *in c.* 1. *de depoſ.* Bald. *in auth. hoc ius porrectum n.* 22. & ibi Caſtr. *n.* 5. *C. de ſacroſan. eccl.* idem Caſtr. *conſ.* 337. *circa princ. lib.* 1. Iaſ. *in d. l. ciuitas n.* 15. Purpur. *conſ.* 433. *ſub num.* 14. *verſ. ſecundo quia.* 12

Rurſus Bart. loquitur ad effectum obligandi alium ex ſolutione alij facta, & ad actionem acquiren. ex ipſa ſolutione. Hic autem agitur de liberatione conſequen. à venditore, cui ſoluitur. Faciliùs autem inducitur liberatio, quam obligatio, *l. Arianus, ff. de actio. & oblig. c. ex litteris, de prob.* Prętereà loquitur ibi Bart. quando quis recipit ſolutionem nomine tertij, prout in his terminis loquitur *dict. l. ciuitas*, Bald. ibi in Summario, & in primo not. Angel. *in repet. in* 3. *notab.* Butig. *n.* 2. Vnde ſoluens ſi videt eum non habere ſufficiens mandatum, debet eſſe cautus, vt in vtilitatem Domini, ſeu in cauſam Domini conuertat ſolutionem, vt dicit Bart. *in l.* 1. *§. non autem, in fin. ff. de exercit.* & cum non poſſit Dominum actione mandati non obligare, debet curare, vt in eius vtilitatem vertatur ad hoc, vt teneatur ſaltem actione de in rem verſo. 13

Eodem

Digitized by Google

14 Eodem modo reſpondetur ad doctr. Bart. *in l. doli mali num.7. ff. de nouat.* loquitur enim expreſsè, quando quis ex actu facto cum aliquo vult alium obligare, & ita reſpondet *l.3.§.pen. ff. de in rem verſ.* poſt gloſſ. *final. in l. doli mali*, & idem dicit ibi Bald. *in fin.*

15 Non obſtat, quòd Princeps cogitauerit de creditoribus anterioribus non deſcriptis in liſta, cum reſeruauerit ſibi facultatem illis ſoluendi omiſſis deſcriptis, quia Princeps habuit hoc pro poſſibile, licèt non eſſet credibile, quoniam vt dicit deciſio Illuſtriſſimi Mellini exiſtimabatur non adeſſe alios creditores præter deſcriptos in liſta, eo quod Vrſini ſub fide Magnatum, & cum iuramento aſſerebant alios non adeſſe.

16 Et quod dicit Illuſtr. Mantica *de tacit. & ambig. convent. lib.3.tit.1.n.26.* exemplo allegatus, promiſſorem debere cogitare id, quod euenire poteſt, aliàs ſibi imputare debet, procedit in iis, quæ veriſimiliter contingere poſſunt, vt dicit ipſe ibi poſt Gabr. quem allegat, & in his, quæ naturaliter contingunt ſecundùm naturam rei ſubiectæ, vt patet in caſu Alex. *in conſ.178. lib.2.* quem allegat, imputatur enim ei, qui promiſit Collegio, & familię ſi non cogitauit numerum Collegialium, & familiarium poſſe augeri, cùm naturaliter Collegium, & huiuſmodi recipiant augmentum, & diminutionem, vt dicit Boer. pariter ibi allegatus per Illuſt. Mantic *deciſ.213. num. 12.* Omiſſo quod deciſionem illam Alex. improbant ibi Adden. ad ipſum, & Brunus *de augmento concl.10. n. 16. verſ.* ex prædictis dicit eam reddi dubiam.

17 Non obſtat, quòd non potuerit fieri ſolutio, nedum Virgilio, ſed nec ipſis creditoribus domus, cùm adeſſent alij creditores priores, & potiores, à quibus non remanſiſſet Princeps liberatus per talem ſolutionem propter hypothecam in pretium translatam, quia talis hypotheca eatenus afficiebat Principem, quatenus pretium erat in eius manibus, vel dolo eſſe deſierat, cùm hypotheca ſequatur rem, & rei poſſeſſorium, *l. fundus, §. in vendicatione, & l. pignoris perſecutio, ff. de pignor.* quemadmodum ſi non fuiſſet translata hypotheca potuiſſet moleſtari à creditoribus, quamdiu poſſidebat Caſtrum, nullatenus autem ſi illud ſine dolo deſiiſſet poſſidere.

18 Cùm autem pretium ſolnerit, iux. formam inſtrumenti, & liſtæ ſibi traditæ, & quidem ſine aliqua inſpicione fraudis, cùm neſciret adeſſe alios creditores præter deſcriptos, & credere deberet non adeſſe propter iuramentum vendentium, ſequitur ſolutionem fuiſſe legitimè factam, & Principem ſuper ſolutis moleſtari non poſſe, & quia ſoluit iuxta conuentionem a Papa confirmatam, & quia propter bonam fidem, & ignorantiam creditorum anteriorum potuit ſoluere poſterioribus, *l. nomen debitoris, cum ibi not. C. quæ res pign. oblig. poſſeſſ.* Bart. *in l. fin. §. etſi præfatam, in Sum.* vbi etiam Paul. de Caſtr. *nu.4. C. de iur. delib. cum alijs adductis*. Ignorantia autem præſuminir, *l. verius, ff. de probat. c. præſumitur, de reg. iur. in 6.* & erat multùm veriſimile in Principe, tum propter aſſertionem venditorum ſub fide Magnatum, & iuramento, tum quia non eſt veriſimile Principem, qui expreſsè ſibi cauerat in inſtrumento, vt omiſſis deſcriptis in liſta poſſet alijs anterioribus ſoluere, ſtatim mutato conſilio ſoluiſſe poſterioribus deſcriptis, non ignarum anteriorum non deſcriptorum, arg. *l. cum de indebito, ff. de probat. l. Campanus, ff. de oper. libert.* & colligitur ex eo, quod fecit, poſtquam ſuperuenerunt creditores noui, & non deſcripti, quia non ſolùm recuſauit ſoluere, ſed etiam commiſit cauſam diſcuſſionis, & omnem diligentiam adhibuit, vt benè ſolueret, ex his enim, quę poſteà fiunt, declaratur qualis fuerit animus in præcedentibus, *l. ſed & Iulianus, §. proinde, ff. ad Maced. l. ſed & ſi maritus, §. fin. qui & à quibus.*

19 Neque conuincitur ſcientia in Principe ex eo, quòd in inſtrumento fuit dictum cenſum Rauennæ fuiſſe impoſitum pro ſcut. 18. mill. & in liſta non fuerit adnotatus, niſi pro ſcut. 16. mill. nam ſtare poterant ſimul, quod cenſus ab initio fuerit impoſitus, & venditus pro ſcut. 18. mill. & quod tempore venditionis fuiſſet redactus ad ſcuta 16. mill. Idem dicitur quo ad fructus cenſuum, quia non potuit Princeps diuinare, quod alij fructus deberentur vltra ſummam ſcutorum 2678. in liſta notatam, imò debuit credere liſtæ ſibi traditæ ſub fide Magnatum.

20 Non obſtant deciſiones Illuſtr. Card. Mellini, in quibus fuit dictum Principem non potuiſſe ſoluere creditoribus poſterioribus, & quod ſoluendo non fuiſſet liberatus, & potuiſſet ab anterioribus non deſcriptis moleſtari, quia loquuntur de pretio non ſoluto, quando creditores anteriores erant non ſolùm detecti, ſed etiam inſtabant ſibi ſatisfieri, & erat commiſſa cauſa diſcuſſionis, quo caſu benè dicunt deciſiones prædictæ, quia tunc ſi ſoluiſſet poſterioribus bona fide non ſoluiſſet, & propterea quatenus deciſiones prædictæ ſimpliciter loquerentur, & generaliter, quod non poterat ſolui poſterioribus in præiudicium anteriorũ, debent intelligi, iuxta terminos caſus, de quo loquuntur, cum verba generalia reſtrictionem patiantur ex ſubiecta materia, & ad cauſam ob quam prolata fuerunt, *l. ſed etſi adijciatur, ff. pro ſoc. l. his verbis, in princ. ff. de leg. tertio*, Aym. *conſ.171. n.13.* Ceph. *conſ.516. n.33. in fin.* Honded. *conſ.87. n.59. lib.2.* & ſunt intelligenda eo tantùm reſpectu, quo fuerunt prolata, *l. ſi quis domum, §. quod tamen, ff. loc. l. profectitia, §. fin. ff. de iur. dot.* Dec. *conſ.283. col.1.* Aym. *conſ.9. n.21.*

21 Et ſi verba deciſionum diligenter perpendantur, apparebit, quod fundantur in ſcientia Principis aliorum creditorum anteriorum, nam *in verſ. & ideo dicitur quod ſtante ſententia Marchionis, quod adeſſent alij creditores non liberabatur ſi ſoluiſſet poſterioribus*, & allegat Caſtr. *in l. fin. §. etſi præfatam n.4. C. de iur. deliber. & in verſ. nec placuit circa finem*, dicit ſola ſcientia D. Marchionis, quod adeſſent alij creditores, qui inſtabant operabatur iſtum effectum, vt non poſſet ſoluere poſterioribus creditoribus in præiudicium anteriorum, & ibi denuò allegat Paul. de Caſt. *vbi ſup. & in ver. ſeq.* Nec in hoc caſo, reſpondendo *l. nomen, C. qui pot. in pig. hab.* dicit in caſu deciſionis agi de debitore ſcienter adeſſe creditores, qui etiam inſtabant ſoluere poſterioribus, *& in verſ. mouit etiam maximè*, dicit, quod contrahentes ſenſerunt quod ſolutio fieret deſcriptis in liſta ſi non apparerent alij creditores anteriores. Et quatenus etiam verba eſſent dubia, eſſent intelligendæ deciſiones, vt ſint conformes iuri, & diſpoſitioni *d. §. etſi præfatam*, quem allegant.

22 Non obſtat, quòd obijcitur *d. §. etſi præfatam*, loqui in ſolutione facta creditoribus, quia paria ſunt, quod fiat ipſis, vel alteri in eorum gratiam, & ad ipſos peruentura, quod ipſi non improbant, & ſufficere debet ſolutionem fuiſſe factam iuxta formam conuentionis a Principe non habente notitiam aliorum creditorum, & bona fide in qua fundatur diſpoſitio, *d. §. etſi præfatam.*

23 Minus etiam facit, quòd diſpoſitio *d. §.* loquatur in hærede cum beneficio legis, & inuentarij, quia facit in ratione, quæ eſt bona fides ſoluentis propter ignorantiam anterioris crediti, quæ ignorantia præſumitur in herede, iuxt. *l. qui in alterius, ff. de reg. iur.* & requiritur inuentarium pro bona fide, quia alias eo non confecto hæres præſumitur ſubtraxiſſe bona hæreditatia, *§. ſancimus autem, auth. de hæredib. & Falcid.* Alex. *in rubr. ff. de acqu. hæred. n.5.* Natt. *conſ.199. n.12.* & propterea Rota in deciſ. Card. Mellino pluries allegauit diſpoſ. *d. §. etſi præfatam*. Et quando non intraret diſpoſitio, *d. §.* intraret diſpoſit, *l. nomen debitoris*, cum tradit ibi per Bart. & alios, *C. quæ res pig. oblig. poſſeſſ.*

24 Non obſtat, quòd Princeps non exegerit cautionem de reſtituendo prioribus, & potioribus, quia vltra quod ſolutio fieri debebat, & facta fuit in manibus venditoris, quo caſu non poteſt agi de huiuſmodi cautione, & etiam ſi fuiſſet facta ipſis creditoribus domus, non erat neceſſaria cautio neque ex parte ipſorum, *l.2. verſ. nam vt ſatis ſibi detur, C. de hered. vel actio. vend.* neq; ex parte Principis ignorantis adeſſe alios creditores, ad not. *in d. §. etſi præfatam.*

25 Nec facit, quòd non fuerit ita concluſum creditoribus anterioribus in repetitione pecuniarum, ſicut fuiſſet conſultum ſi ſolutio fuiſſet facta creditoribus ipſis domus, quia hoc non pertinebat ad Principem cui ſatisfuit ſoluere, iuxta formam notulæ, nec debuit curare, an per talem ſolutionem eſſet, vel non eſſet conſultum alijs creditoribus.

26 Non obſtat, quòd Clemens Octauus in Motu proprio non intenderet tollere hypothecam, & iura competentia alijs creditoribus non deſcriptis in liſta, quia hoc verum, ſed cùm liberauit Caſtrum Nomenti ab hypotheca, illamque transtulerit in pretium, Princeps non poterat moleſtari a dictis creditoribus, niſi reſpectu pretij contra quod erat actio dirigen. & cum illud in manibus non haberet reſpectu partitæ, de qua agitur, quæ iam fuerat ſoluta ceſſabat omne periculum moleſtiarum. Et hoc vnum videtur ſufficere Principi.

R. P. D.

R. P. D. DAMASCENO.

Vlixbonen. Prioratus.

Lunæ 14. Martij 1611.

ARGVMENTVM.

De donatione Iuriſpatronatus facta ab eo, ad quem Iuſpatronatus non ſpectat, præſertim mediante pecunia, & ſimoniacè.

SVMMARIVM.

Iura non dicuntur eſſe in forma probanti, quæ extracta fuerunt à Notario non rogato lite pendente, & ſine citatione partis, num. 1.

Iuſpatronatus donari non poteſt ab eo, ad quem illud non ſpectat, n. 2. & n. 6. & 7.

Iuſpatronatus donari non poteſt cum ſola auctoritate Vicarij, num. 3.

Iuriſpatronatus donatio facta mediante pecunia dicitur Simoniaca, & ob eam non ſolùm impeditur translatio iuriſpatronatus, ſed etiam amittitur iuſpatronatus, n. 4. & 5.

Inſtrumenta ſimpliciter producta probant contra producentem in qualibet parte, num. 5.

Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam, & coram iudice ſæculari in cauſa iuriſpatronatus nihil probant, n. 7.

Iuriſpatronatus vſurpatio præſumitur in caſu Concilij Tridentini, num. 7.

Præſentatio facta à patrone per ſchedulam priuatam, & non recognitam præſentate non ſuffragatur, num. 8.

DECISIO CCCII.

1 FVit reſolutum, non conſtare de iurepatronatus, quod ſuffragetur Ignatio. Primò, quia verò non conſtat de exiſtentia iuriſpatronatus, quia iura, quæ pro hoc probando exhibentur, minimè ſunt in forma probanti, tanquam extracta à Notario non rogato, lite pendente, ſine citatione partis, & abſque iudicis decreto, Rot. *deciſ. 1. & 2. de fid. inſtrum. in nou.* Caputaq. *deciſ. 101. par. 2. cum concord.*

2 Secundò, quia data exiſtentia iuriſpatronatus, adhuc non ſuffragaretur, cùm non conſtet de pertinentia ad fauorem illorum, qui fecerunt aſſertam præſentationem de perſona Ignatij. Etenim acquiſitio prætenditur facta per Rodericum ex donatione illi facta à Leonora, & Guiomara ſororibus de Gaza, ſed contra hanc donationem opponitur. Primò, non conſtare, quod iuſpatronatus ſpectaret ad donantes, Caſtr. *conſ. 133. n. 1. lib. 2.* & facit vulg. regula, *quod nemo plus iuris in alium transferre poteſt, quam in ſe habeat.*

3 Secundò, quia donatio iſta fuit facta cum ſola auctoritate Vicarij, qui non poteſt illam validare, Calder. *conſil. 1. de offic. Vicar.* Rebuff. *in praxi tit. de form. Vicar. Archiepiſ. & aliorum n. 184.* latè Ferrett. *conſ. 327. n. 4. & conſ. 343. num. 7.* cum pluribus ſequentibus, Tan. *deciſ. 20. incip. donatio iuriſpatronatus,* & fuit dictum in cauſa Baren. Beneficiorum 14. Maij 1604. coram R. P. D. meo Lancellotto.

4 Tertiò, dicta donatio fuit facta mediante pecunia, & ſic ſimoniacè, ob quam non ſolùm impeditur translatio iuriſpatronatus, *c. de iure, c. præterea, il 2.* & ibi not. *de iurepatr.* Abb. *in c. veniens, il 1. n. 1. de teſtam.* Roch. *de iurepatron. in verſ. & vtili n. 9. & ſeqq.* Verùm etiam amittitur iuſpatronatus, *c. quia Clerici,* vbi gloſſ. & Doct. *de iurepatr.* Paul. de Cittadin. *tract. de iurepatr. par. 9. n. 11. verſ. 4.* Roch. *qui de communi in verſ. ipſi, vel is num. 54.*

5 Nec ſatisfecit reſponſio, quòd ſolutio pecuniarum fuerit facta ad redimendas vexationes, nam omiſſo, quòd materia abſque beneplacito Apoſtolico ex periculoſa, ceſſat difficultas ex verbis ibi, & vt ei darent vices ſuas, & ius, quas, & quod dicebant habere ad dictum iuſpatronatus, quod etiam probant teſtes, & facit inſcriptio Inſtrumentorum ibi, ob ei dimittendum ius, quod habebant in patronatu, &c. Quæ inſtrumenta fuerunt ſimpliciter producta, & ideò approbata in qualibet parte, gloſſ. 1. *in c. præſentium, de teſt.* Abb. *in c. cum ſuper n. 7. de offic. deleg.* Anch. *conſ. 222. in prin.* Pariſ. *conſ. 125. n. 20. lib. 1.* & idem Rodericus recepit donationem iuriſpatronatus à prædictis mulieribus, cum expreſſione quod eſſent patronæ, nulla facta mentionem vexationum.

6 Quantum ad donationem factam eidem Roderico per Valaſcum fuit dictum, illam pariter non ſuffragari, tum quia non probatur, quod ad Valaſcum pertineret Iuſpatronatus ad ſupra allegata, tum quia fuit facta tanquam Compatrono, de qua qualitate non conſtat, & quatenus ab initio conſtitiſſet, fuiſſet iuſpatronatus amiſſum per contractum ſimoniacum cum illis ſororibus ex ſupra deductis.

Quo verò ad donationem factam eidem Roderico per Mariam de Campos tanquam hæredem Iſabellę de Gaza, nec illa viſa fuit ſuffragari, quia nec conſtat, quod dicta Iſabella eſſet patrona, nec minus quod Maria fuerit hęres Iſabellæ. Item iuſpatronatus ad fauorem eiuſdem Roderici deductum ex emptione loci appellati Turres de Penalua, nullum videbatur habere iuris fomentum, cum ſit fundatum in teſtibus ad perpetuam rei memoriam, & coram Iudice ſæculari examinatis, qui nullam faciunt probationem, *cap. quoniam frequenter,* cum ibi not. per Abb. & alios, *vt lit. non conteſt. cap. at ſi Clerici,* vbi Bald. *n. 2. de iud.* Gemin. *conſil. 142. n. 2.* cum alij per Crauett. *conſ. 2. n. 7.* Et quatenus eſſent legitimè examinati, obſtaret præſumptio vſurpationis, de qua per Sac. Conc. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 9. de reform.* Et quo ad conſ. Gabr. *192. n. 6. lib. 2.* quicquid ſit de veritate illius doctrinæ, non probatur, quod in propoſito caſu in Eccleſia ſit incorporata cum parietibus domini, vt conſiderat Gabr. *ibi.* 7

Tertiò, principaliter data exiſtentia, & pertinentia iuriſpatronatus, adhuc non videbatur Ignatius eſſe in tuto, cùm non fuerit probata illius præſentatio, niſi per ſchedulam priuatam minimè recognitam intra tempus datum ad præſentandum, prout de iure infra dictum tempus recognitio fieri debuit, ad trad. per Lap. *alleg. 22. n. 1.* cum ibi cumulatis per Mandoſ. recognitio namque facta infra dictum tempus coram Notario ſæculari, nullius fuit roboris, cum talis Notarius minimè poſſet ſe ingerere in materia beneficiali, Gabr. poſt alios *tit. de fid. inſtrumen. concl. 1. num. 7.* 8

ILL. & R. D. CARD. LANCELLOTTO.

Pariſien. Pecuniaria.

Veneris 14. Martii 1611.

ARGVMENTVM.

Ceſſio facta non numerata pecunia, ſed ſolùm ex confeſſione de recepto dicitur ſimulata, Quod quando verum ſit benè explicatur in hac deciſione, in qua etiam alia de materia ceſſionis adnotantur.

SVMMARIVM.

Teſtes recognoſcentes manum alicuius, quia eam notam habeant ex quo viderunt illum ſæpius ſcribere, plenè probant de ſtylo Rotæ in ſchedulis priuatis concurrentibus adminiculis, num. 1.

Schedula priuata, vt probet contra Scribentem, ſatis eſt, quod ſit ſubſcripta ab ipſo ſcribente debitore abſque eo, quod fuerit ſubſcripta ab altera parte, num. 4.

Diuerſitas atramenti non tollit fidem ſcripturæ, quia potuit eſſe, quod tempore ſcripturæ in eodem loco diuerſa adeſſent atramenta, num. 5.

Ceſſionarius repræſentat cedentem, habetque omnes actiones, & iura quæ præcedenti competebant, num. 7.

Ceſſio præſumitur ſimulata quando non eſt facta præſente pecunia, ſed ſolum adeſt confeſſio de recepto. Declara pluribus modis, num. 8. & ſeqq.

Confeſſio de recepto, iuncta cum lapſu biennii, probat veram numerationem, num. 8.

Creditor poteſt conſentire, vt quod ſibi debetur ſoluatur in pecunia, vel in alia ſpecie, num. 9.

Exceptio non numeratæ pecuniæ poteſt ſolum opponi aduerſus ceſſionem quando ceſſio eſt facta mala fide, & animo vexandi debitorem, ſecus quando creditum ceſſum eſt indubitatum, n. 10. & n. 12.

Ceſſionis ſimulationem tertius allegare non poteſt, n. 11.

Probationes meliores in promptu habens præferri debet in concurſu duarum competitorum creditorum, n. 13.

Debitor à ceſſionario conuentus non poteſt opponere de altera ceſſione prius tertio facta, n. 13.

Cedere quis poteſt ſuo creditori pecuniam ſibi ab altero debitam, quam prius ceſſerat alteri creditori, quando creditor, cui facta fuit prima ceſſio, ab eodem debitore fuit ſatisfactus, n. 14.

Excipiens dicitur actor in exceptione propoſita, illamque propterea probare tenetur, n. 14. in fin.

D E-

DECISIO CCCIII.

1 FVit per Dominos reſolutum, conſtare de ceſſione Naſi ad fauorem Bedini, quæ ſuffragatur Syluiæ eius filiæ, & hæredi contra Dominos de Oricellarijs, niſi tamen obſtet exceptio liberationis. De iuribus autem Dominorum de Bartholomæis quoad omnia quod videatur. De ceſſione prædicta namque conſtat per ſchedulam manu eiuſdem Naſi ſubſcriptam, & recognitam per teſtes habentes notam manum, quia viderant eum pluries ſcribere, quæ recognitio ſufficit etiam de ſtylo Rotæ in ſchedulis priuatis concurrentibus adminiculis, Bart. *in l.1.§.idem Cornelio.ff.de quæſt.& in auth.etſi contractus n.6.C.de fid.inſtrum.* Ruin.*conſ.46.n.8.ibi, iunctis adminiculis, & num.9. ibi, Sed cum alijs adminiculis,&c.& n.12.lib.4.* Alex.*conſ. 212.lib.2.*& latè Tiber.Decian.*reſponſ.33.num.116.& ſeqq. lib.1.* Verall. *decif.234.part.1.* & eſt deciſio inter impreſſas 284.*n.3.par.2.* Paleott.*deciſ.90.& deciſ.329.* & fuit dictum in Caſalen. ſiue Nullius Præpoſituræ 4. Martij 1596. coram bonæ memoriæ Gypſio, & in cauſa Romana Cottici 4. Februarij 1604. & 20. Iunij 1605. coram R.P.D. meo Sacrato, & in cauſa Tiburtina Caſtrorum 4. Iulij 1608. coram R.P.D. meo Marcomontio.

2 Adminicula verò hic plura concurrunt. Tum quia in manibus Dominæ Syluię reperitur ſchedula originalis ceſſionis Domini Horatij ad fauorem Naſi, *leg. qui Chirographum*, cum ibi not. *ff. de legat.* 3. Tum quia adſunt plures litteræ miſſiuæ ſcriptæ à Domino Horatio Domino Pompeo Ceſſionario, & poſt eius mortem Tutoribus Dominæ Syluiæ, quæ etiam ſunt recognitæ. Tum quia idem Horatius obtulit Pompeio pro rata illi ceſa per Naſum Rubinum. Tum quia petijt licentiam à Pompeo, & eius filia concordandi de credito, cumque pluries conſuluit ſuper modo exigendi creditum, & ſuper venditione pignorum, & obtulit velle diuidere iocalia, ad quæ etiam tendunt aliquæ litteræ R. P. D. Oricellarij, quæ omnia vtique ſufficiunt pro adminiculis, maximè quia fuit etiam recognita manus vnius teſtis, quod coadiuuat veritatem in manus Naſi.

3 Quod autem contra huiuſmodi litteras obijcitur, quod ſint ſimplices tractatus non validantes ceſſionem, & quod non eſſet in Dominis de Oricellarijs ſcientia ceſſionis, cum omnibus ſuis qualitatibus, nihil facit, quia fundamentum non conſiſtit in litteris ſolis, ſed illæ deſeruiunt pro adminiculanda, & adiuuanda ceſſione prædicta, ad quem effectum iſtæ litteræ conſiderantur.

4 Nec obſtat, quòd Pompeus non ſe ſubſcripſit in dicta ſchedula, quia Pompeus ad nihilum ſe obligabat, & Pompeus iam adimpleuerat ex parte ſua ſoluendo pretium, & ideò non erat neceſſaria eius ſubſcriptio, & Roman. qui in contrarium allegatur *conſ.* 204. loquitur in tertio, ad effectum, vt perficiatur contractus, quo caſu dixit non ſufficere ſubſcriptionem vnius partis, niſi etiam conſtet de conſenſu alterius, & ſic in diuerſis terminis, ſed contra ipſum debitorem, de cuius præiudicio agitur, ſatis eſt, quod ab ipſo tantum fuerit ſcripta, Roland.*conſ.84.n.5.& in fin.lib.3.*

5 Quod non fuerit recognita manus ſecundi teſtis, nihil obſtat, quia ſufficit recognitio manus Naſi, præſertim cùm ſit recognita quoque manus primi teſtis, & concurrant adminicula iam dicta. Quod verò manus ſecundi teſtis videatur conſcripta diuerſo atramento, nihil etiam facit, cùm potuerint tempore confectionis apochæ adeſſe in eodem loco diuerſa atramenta, prout non eſt alicuius conſiderationis titulus ceſſionis à tergo illius manu Naſi ſcriptus cùm tamen deberet eſſe ſcriptus manu Pompei, quia vltra quod non eſt recognita prætenſa manus Naſi, in hoc loco potuit Naſus facere illam adnotationem à tergo, & cum tali adnotatione tradere ſchedulam Bedino.

6 Neque obſtat, quod non fuerint citati Bartholomæi, quia in hoc nullum habet intereſſe, cùm non agatur contra illos, quorum iura fuerunt per dominos in omnibus præſeruata.

7 Et ex his ſequitur reſolutio ſecundæ partis dubij, quod ſcilicet talis ceſſio ſuffragetur Dominæ Syluiæ ad fundandam intentionem contra Oricellarios, & ad legitimationem ſuæ perſonæ, cùm ceſſionarius repræſentet cedentem, & habeat omnes actiones, quę cedenti competebant, & dicatur etiam ipſe creditor, *l. ſi à creditore, C. de act. & oblig. ſcilicet in l. per diuerſas n.* 14.q.13. *C. mand.* Roman. *conſil.*142.

Cui ceſſioni non obſtat, quod non fuerit facta præſente pecunia, iuxta terminos *l. per diuerſas, & l. ab Anaſtaſio, C. mandati.* Nam plures fuerunt datæ reſponſiones ab Informantibus pro Bedino, quæ Dominis placuerunt, & Primò fuit reſponſum, quod confeſſio, de qua in ceſſione, *mediante la valuta, che io hò riceuuta, &c.* iuncta cum lapſu biennij probat veram numerationem, *l. pecuniæ*, & ibi Bald. *Cod. de ſolut.* Fulgoſ. *conſ.217.n.2. verſ. ad quartum, & verſ. tamen communis*, Gabr. *conſ.67.num.3.verſ. concord.& num.4. lib.1.* 8

Nec ex illis verbis *per la valuta hauuta à mia ſodisfattione*, poteſt inferri, quod Bedinus non ſoluerit integrum pretium, quia iſta verba potius ſignificant ſatisfactionem, vel in pecunia, vel in alia ſpecie, aut alio modo, *l. ſolutum, §. ſolutum, ff. de pignor. act. l. ſolutionis verb. ff. de ſolut.* 9

Secundò, quod iſta exceptio non numeratæ pecuniæ poteſt ſolum opponi, quando ceſſio fit mala fide, & animo vexandi debitorem, vt probatur ex *d. l. per diuerſas, ibi litigatorum vexationes*, & per gloſ. *in verbo vendit.* Gabr. *conſ. 67.num.4. & in vltimis verbis lib.5.* qui animus vexandi hic non poteſt conſiderari ſtante qualitate perſonæ debitoris, nempè Regis Galliæ, & ſtante, quod creditum ceſſum erat indubitatum. 10

Tertiò, reſponſum fuit, quod diſpoſitio dictarum legum habet tantum locum, quando allegatur ab illo, contra quem eſt facta ceſſio, nec poteſt allegari a tertio, Bart. *in l. per diuerſas num.12.verſ. & hoc verum, C. mand.* Tiraq. *de retract. lignag. §.1. gloſ.18.n.38. verſ. procederet quartum*, Alex. *conſ.36. in princ. lib.2.* 11

Quartò, quod dictæ leges non habent locum, quando ius ceſſum eſt certum, Gabr. *d. conſ.67.n.7.lib.1.* Creſc. *deciſ.10. de ſent. & re iudic.* 12

Non obſtat alia ceſſio longè antea facta per Naſum Bartholomæis, quæ prætenditur, quod impediat poſteriorem ceſſionem, ita vt non potuerit per hanc aliquid validè in Bedinum transferri, quia poſtquam pro parte Bedini agentis, fundata eſt eius intentio contra debitorem ceſſum, non poteſt ipſe debitor conuentus excipere de ceſſione alteri facta, Bald. *in leg. ſi pater num.1. verſ. nec poteſt excipere, Cod. mand.* Oſaſc. *deciſ.61. num.6.* In concurſu enim duorum Competitorum ille præferri debet, qui meliores probationes in promptu habet, iuxta terminos *l. is à quo, ff. de rei vendic.* & ibi Bart. *in ſum.* Couarr. *pract. quæſt.16.n.2. verſ. Hæc tamen caſu.* 13

Vltra quod inſpecta dicta ceſſione, & attentis circumſtantijs, videatur Dominis illam importare potius quoddam mandatum ad fauorem ipſius cedentis, ſiue mandantis, & aſſignationem in pignus pro debito in certo, etiam in futurum contrahendo, vt patet ex eo, quia Bartholomæi noluerunt illam in ſolutum accipere, nec eorum obligationem nouare. Nam debebant computa de receptis ſuper eo, quod debebat, vel debere potuiſſet, in futurum. Item quia ceſſio fuit facta ſine præiudicio iurium Dominorum de Bartholomæis, & anterioris hypothecæ, & ſine ipſorum periculo, quod totum cedere debebat Naſo. Item quia ipſi non tenebantur facere aliquam diligentiam in exigendo, quæ omnia excludunt veram ceſſionem, & veræ ceſſionis effectum, niſi probaretur aliquod creditum DD. de Bartholomæis erga Naſum de illo tempore præſens, vel futurum, de quo tantum abeſt, quod conſtet quin potius apparet de contrario, quia de eodem tempore Naſus ſoluit eiſdem Bartholomæis ſcuta octo millia in circa mediante Bancho de Saluiatis, ex quibus reſultat, vt potuerit Naſus dictum mandatum reuocare, & iura taliter Bartholomæis ceſſa alteri cedere, Bart. *in l. factum, §. ſi hæres num.5. verſic. Aut enim ceſſio*, Caſtr. *num.4. in ſecundo caſu, ff. ad Trebell.* Oſaſc. *deciſ.44. num.4. & deciſ.61. n.6.* licet hæc principaliter concernant intereſſe DD. de Bartholomæis, & eorum iura, quæ fuerunt in omnibus præſeruata, & ideò quatenus ipſi velint de eorum iuribus experiri, ſiue agendo, ſiue excipiendo, debent probare hanc eſſe veram ceſſionem, non autem mandatum, vel dationem pignoris, vel ſaltem debent eorum creditum oſtendere, tam ſi agant contra Dominos de Oricellarijs reos conuentos, quam ſi excipiant contra Dominam Syluiam, quæ cum in ſua ceſſione fundauerit ſuam intentionem, Bartholomæi excipientes de anteriori ceſſione dicuntur in huiuſmodi exceptione Actores, *l. quingenta, ff. de probat. l.1. ff. de except.* Bald. *in l. fruſtra prima oppoſitione, C. de probat.* 14

Quod autem dicebatur, quod ceſſio Naſi ad fauorem 15

Be-

P. Bedini habeat in ventre liberationem Bartholomæorum, & ſic conditionalis, quatenus conſignetur talis liberatio, fuit reſeruatum, nec deſuper aliquid deciſum per Dominos, qui dixerunt, ceſſionem ſuffragari Dominæ Syluiæ, niſi obſtet exceptio huiuſmodi liberationis.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Lucana Bonorum.

Veneris 18. Martij 1611.

ARGVMENTVM.

In præſcriptione computatio temporis fit de momento ad momentum. Cetera vide in Summarijs.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio nulla & infecta nullum producit effectum. n. 1.

Præſcriptio eſt præiudicialis, & odioſa, & ideo computatio temporis fit de momento ad momentum. nu. 2.

Confirmationis tempus attenditur, & non conceſſionis, ad effectum inducendi præſcriptionem. nu. 3.

Poſſeſſionis cauſa mutatio colligitur ex animo, & animi declaratione. nu. 3.

Vſusfructuarius non poſſidet, nec præſcribit. nu. 4.

Præſcriptio non inducitur ex poſſeſſione diuerſis titulis cauſata, num. 7.

DECISIO CCCIV.

1 DOmini ſteterunt in deciſis vnanimi conſenſu ex rationibus ſatis copioſè deductis in deciſione, quibus etiam aliqui ex dictis Dominis addiderunt poſſeſſionem, quam in vim ſuæ impetrationis accepit Pellonus fuiſſe vitioſam, & infectam cum nedum ex teſtatoris voluntate, ſed etiam ex diſpoſitione iuris inualida eſſet impetratio Altaris, quod vnitum erat Eccleſiæ Sancti Michaelis, & per conſequens nullos ex dicta poſſeſſione potuit haberi effectus.

2 Non obſtat, quod contra deciſionem deducitur Pellonum compleuiſſe quadragenariam. Eſto enim quod eſt emptoris magis exacta computatione deficiant complemento præſcriptionis duo tantum menſes, non autem octo, vt fuit dictum in deciſione, tamen hoc nihil eſt, cum ſemper idem ius maneat, ex quo in præiudicialibus, & odioſis, qualis eſt præſcriptio computatio temporis etiam de momento ad momentum à dimittitur, vt benè Alciat. *in l. anniculus* 134. *de verborum ſignificationib.* Cuiac. *in l. 3. §. minorem, de min. & in l. 5. ff. qui teſt. fac. poſſ.*

3 Nec facit, quod attento tempore, quo obtenta fuit Apoſtolica confirmatio concordiæ dici poſſit completa præſcriptio, confirmans enim trahitur ad tempus confirmati, & non è conuerſo *l. ſi fundus in princ. de pign. l. vero, ff. de ſolut. l. ſi. C. ad Maced.* Signor. *conſ.* 19. *num.* 8. deinde ad effectum, de quo agitur, ſufficit ſola concordia. Ex illa enim elicitur animus Pelloni, & declaratio animi ſatis eſt, non ſolum ad cauſam poſſeſſionis mutandam, ſed etiam ad amittendam omnem poſſeſſionem, maximè ad iſtum effectum, vt odioſa præſcriptio dicatur interrupta.

4 At verò ante concordiam Pellonus poſſidebat ſuo nomine, & iure abſoluto, ſed in concordia fuit contentus reſeruatione fructuum, cum hoc inſuper, vt ipſe quandoque annuam quantitatem ſolueret, vnde videtur, quod in ſimplicem conditionem euaſerit, & de eo etiam quid remanſerit vſufructuariis habemus in iure, quod fructuarius non poſſidet, nec præſcribit, §. *idem placet, verſ. fructuarius, Inſtit. per quas perſonas nobis acq.* Vbi Aret. *l. naturaliter, in princ.* Ibi Doct. *de acq. poſſ.*

5 Sed hæc omnia dicuntur ex abundanti, quia vt dictum fuit in deciſione, non potuit aliquo modo præſcribere Pellonus non ſolum, quia Ciuilis poſſeſſio fuit penes, etiam quod ipſi fratres S. Romani mouerunt illi litem per quam non ſolum ex capite litigioſi, ſed etiam ob ſuperuenientiam ſcientiæ teſtamenti fuit omnino impeditus vlterior præſcriptionis progreſſus.

6 Atque in hoc capite ſequitur etiam non poſſe coniungi poſſeſſiones Pelloni, & fratrum ſiquidem fratres, qui produxerunt teſtamentum, & litem ſuper eo per annos plures agitarunt, ſciuerunt poſſeſſionem Pelloni eſſe improbam, ideoque non potuerunt illa poſſeſſione vti ad complementum, videlicet potius ad inchoationem ſuæ præſcriptionis, vltra quod vitali poſſeſſionum fuerunt non ſolum diuerſi, ſed etiam contrarij, ſed ceſſat omnis difficultas, ex quo mortuo Pellono Rector Sancti Michaelis habuit poſſeſſionem bonorum, de quibus agitur per quam fuit interrupta omnis præſcriptio, & data interruptione fruſtra agetur de coniugen. poſſeſſionibus.

Non obſtat, quod Monaſterium poſſet venire ex titulo ſibi magis proficuo, vt per Aym. *conſ.* 24. *num.* 13. cum alijs allegatis, & per conſequens ex poſſeſſione Pelloni, cuius habet iura ceſſa. Nam reſpondetur, eo tempore, quo iura fuerunt ceſſa, non fuiſſe completam præſcriptionem, nec ad illam complendam ſuffragari illam reſeruationem fructuum, de qua ſupradictum eſt, quam etiam ſi vellemus appellare poſſeſſionem, tamen vt veniens ex alio titulo fuit noua poſſeſſio, & per conſequens noua præſcriptio, ad notata per Sarmen. *ſuper reg. de trien. queſt.* 46. *n.* 46. Vnde non poſſunt fratres illa iuuari, quia per paucos admodum annos durauit, ita vt vndequaque patens bonum ius Eccleſiæ Sancti Michaelis, Et ita fuit deciſum vtraque parte informante. 7

R. P. D. COCCINO DECANO.

Bononien. Bonorum.

Veneris 18. Martij 1611.

ARGVMENTVM.

Pronepotes an, & quando comprehendantur in emphyteuſi conceſſa ad tertiam generationem.

SVMMARIVM.

Conceſſio emphyteuſis facta ſimpliciter ad tertiam generationem non comprehendit pronepotes, n. 1. Declara, vt n. 2. et 3.

Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, num. 3.

Procuratoris mandatum poteſt quandocumque produci, etiam poſt ſententiam, quando de mandato non fuit oppoſitum, num. 4.

Emphyteuſi finita infra quot tempus debeat peti à proximioribus illius re inueſtitura, n. 5.

DECISIO CCCV.

HOc dubium an ſententia ſit confirmanda, vel infirmanda habet plures inſpectiones. Prima eſt, an pronepotes, qui petunt renouationem, ſint comprehenſi in inueſtitura de anno 1490. Et Domini cum præſuppoſito, quod conſtet de illorum deſcendentia, affirmatiuè reſponderunt. Quia licèt quando conceſſio eſt facta ſimpliciter ad tertiam generationem, pronepotes non comprehenduntur in illa, vt de communiori videtur dicere Gabr. *de iure emphyt. concluſ.* 4. *num.* 1. *in fin. verſ. tenendo opinionem*, Verall. *deciſ.* 18. *part.* 2. 1

Tamen ſecus eſt, quando inueſtitura eſt facta ad tertiam generationem completam, ex allegat. per Gabr. *loco præcit. n.* 5. vel quando additur pronomen *ipſis, vel ipſorum generationem*. Quia iſtud pronomen per neceſſe operatur, vt pronepotes comprehendantur in tertia generatione, cum nemo poſſit generare ſe ipſum, Bald. *in auth. quas ruinas n.* 4. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Iaſ. *in l.* 2. *n.* 166. *C. de iur. emphyt.* Ruin. *conſ.* 146. *n.* 6. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 624. *in princ.* Gozad. *conſ.* 25. *n.* 17. qui teſtatur de communi, Bellon. *conſ.* 8. *n.* 7. Iul. Clar. *in §. emphyteuſis q.* 34. Gabr. *d. loco n.* 4. *in prima limitat.* & fuit reſolutum in cauſa Farſen. Villæ Caprelolæ 20. Maij 1592. coram Reu. Domino meo Decano, & in cauſa Aſſiſien. Emphyteuſis 13. Nouembr. 1598. coram bonæ mem. Gipſio, & in alia Romana Domorum 24. Maij 1600. coram bo. mem. D. Card. Seraph. quæ fuit confirmata in proxima Rota 14. huius, cor. R. P. D. meo Ludouiſ. & in alia cauſa Rom. Domus 4. Maij 1609. cor. R. P. D. meo Sacrato. 2

In caſu autem, de quo agitur, vt conſtat ex narratiua inſtrumenti fuit concluſus tractatus ad tertiam ipſorum generationem, & Moniales inhærendo huic tractatui conceſſerunt ad tertiam generationem, & licèt non adſit pronomen, tamen intelligitur, cum conceſſio fuerit facta inhærendo tractatui, in quo fuerat concluſum ad tertiam ipſorum generationem. Relatum enim eſt in referente, cum omnibus ſuis qualitatibus, *l. aſſe toto, ff. de hæred. inſtit.* 3

Secunda inſpectio eſt, an ſententia ſit valida, & pariter affirmatiuè fuit reſponſum, quia quidquid dicatur, Arbor, & articuli fuerunt tranſportata. Et teſtes licèt iurauerint, 4

non

Digitized by Google

non conſtat fuiſſe examinatos. Nullitas verò mandati Sauorini non releuat, quia cum de eo non fuerit oppoſitum, poteſt quandocunque etiam poſt ſententiam produci, Rot. *deciſ.19. de procur. in antiqu.* Put. *deciſ.*283.*n.*8. Aym. *conſ.* 108. *num.*1.

5 Tertia inſpectio eſt, an alia obſtent ſententiæ, & pariter fuit negatiuè reſponſum. Nam quod inueſtitura non fuerit petita ſtatim finitis viginti nouem annis, non releuat, cùm fuerit petita infra annum, Clar. §. *feudum, quæſt.*49. Deteriorationes verò non ſubſiſtunt, quia inciſio arborum fuit facta de licentia Monialium, ſepes verò non conſtat debuiſſe fieri. Hodie autem non adeſſe Berledam non releuat, cum illa proueniat, & perdatur ex decreſcentia, vt creſcentia fluminis, Alex. *in conſ.*120. *lib.*2. Bald. *conſ.*463. *volum.*4. Et ita fuit deciſum.

R. P. D. LVGDVNEN.

Aprutina beneficij.

Die 21. Martii 1611.

ARGVMENTVM.

Beneficium quando dicatur litigioſum, ad hoc, vt intret regula de ſubrogando, & alia ad hanc materiam.

SVMMARIVM.

Beneficium quando, & ex quibus dicatur litigioſum, n.1.

Mortuo collitigante ſuper beneficio, alter collitigans ſubrogatur in iuribus mortui, num.2.

Patroni non poſſunt pendente lite inter alios præſentatos alium in locum vnius præſentati mortui præſentare, n.1.

Litem fuiſſe iuſtam ſaltem coloratæ ſufficit ad effectum, vt ſuperſtes ſubrogetur in iuribus beneficij, quæ mortuus habebat, num.2.

Regula de ſubrogando, non habet locum in fauorem intruſi, quando beneficium eſt extra diœceſim, n.3. & 4.

DECISIO CCCVI.

1 Non dubitarunt Domini, quin inter quondam Laurum, & Donatum lis fuerit, per quam Beneficium de quo agitur, fuit effectum litigioſum. Quamuis enim patroni eſſent in cauſa, & contenderent ſuper Iure præſentandi, tamen lis erat principaliter inter prædictos Laurum, & Donatum, quia dictis patronis preſentati fuerant coram Ordinario, à quo etiam petebant infitui, & per conſequens beneficium fuit effectum litigioſum, & in his terminis fuit dictum *in cauſa Medielanen. Beneficij 1. Iunij* 192. *coram bonæ memoria Cardinale Seraphino*. Idque fortius procedit, quia Donatus obtinuit inſtitutionem ab Ordinario cuius ſententia, cum in generali gradu appellationis à Vicario Firmano reuocata fuiſſet, Donatus cauſam appellationis nullitatis, & iniuſtitiæ contradicti Vicarij ſententiam commiſit in Rota cum clauſula *quam, & quas*. Inde enim litigioſum inſurgit: tamen ex eo quod ſtante ſententia, & inſtitutione Ordinarij Donatus dicebat beneficium eſſe ſuum, iuxta doct. Bart. *in auth. litig. n.1. C. d. litig.* quam etiam ex eo, quod per dictam clauſulam, *quam, & quas* fuit introducta lis ſuper titulo beneficij, quod propterea efficitur litigioſum, vt fuit dictum in cauſa Mediolanen. Capellaniæ 3. Iulij, & ſexta Nouembris 1595. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in cauſa Elnen. Præceptoriç 18. Nouembris 1608. coram me.

2 Itaque exiſtimarunt Domini eidem Donato dandam eſſe ſubrogationem in iuribus dicti Lauri collitigantis, qui lite in Rota pendente obijt tam vigore regulæ, quàm ex diſpoſitione iuris communis, *in cap.2. vt lite penden. in 6.* maximè, quia durante iſta lite inter compręſentatos non poſſunt patroni aliquem in demortui Lauri locum pręſentare, Calder. *conſ.1. de iurepatron.* Lap. *allegat.*22. *num.*3. Caſſad. *deciſ.*3. *n.*5. *vt lit. penden.* & ideo datur ſubrogatio præſentato ſuperſtiti, vt innitens tam ſuo Iuri, quàm mortui collitigantis non poſsit non iuſtè obtinere beneficium, vt ait contra Felin. Sarnen. *quæſt.*13. *n.*1. *ſuper reg. de ſubrog.* Nec in hoc caſu agendum eſt de lite calumnioſa. Nam ad effectum regulæ ſufficit, litem fuiſſe iuſtam ſaltem colorate, vt per Rebuff. *ad d. reg. gloſ.*7. *num.*3. & hic adeſt iuſtitia plus quam colorata, ex ſententia, & inſtitutione Ordinarij.

3 Hoc autem dicunt cum præſuppoſito, quod beneficium ſit in diœceſi Aprutina, ſicuti, huc vſque in hoc iudicio ſemper aſſertum fuit, & expoſuit etiam Aldumbellus in memoriali, quod porrexit Illuſtriſsimo Cardinali Datario. Ceterùm ſi beneficium eſſet in diœceſi Montis Alti, ſicuti in hac poſitione allegarunt informantes pro Aldumbello, non deberetur ſubrogatio Donato, quia remaneret excluſus à regula, quę verbis expreſsis excipit intruſos ſi beneficium non eſt in diœceſi Aprutina, quia habet titulum à non habente facultatem inſtituendi, Abb. *in cap. quia diuerſitatem in ſecundo notab. de conceſſ. prabend.* Mandoſ. *ſuper regul. de ſubrog. quæſt.*4. *num.*2. Sarnen. *ſuper eadem reg. quæſt.*4. *& ſuper reg. de trienn. quæſt.*47.

Ceterùm, quòd iſtud beneficium ſit in diœceſi Montis Alti, non fuit aliquo modo iuſtificatum, & Informantes pro Donato docuerunt quidem in dicta diœceſi Montis Alti quoddam beneficium nuncupatum Sanctę Crucis de Monte, quod olim erat diœceſis Aprutinę, ſed illud, de quo agitur, nuncupatur Sanctę Crucis ad Maſſam. Ideòque in his terminis fuit concluſum pro Donato, &c. 4

R. P. D. VBALDO.

Caſalen. Domus.

Lunæ 18. Aprilis 1611.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio probatur per teſtes, & per confeſſionem partis. Ceſsio quando dicatur, ſeu probetur ſimulata. Reliqua vide in Summarijs.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio probatur per teſtes, qui dicunt vidiſſe aliquem poſſidere, n.1. & n.6.

Poſſeſſio probatur ex confeſſione partis, & ex ſuſtentatione litis, num.2.

Spoliatus cedere poteſt alteri actionem ſpolij, quam habet aduerſus ſpoliatorem, n.3. Vbi etiam an requiratur ceſſio expreſſa.

Saluianum interdictum datur conſtito de hypotheca actoris, & poſſeſſione Reorum, n.4.

Inſtrumentum facit probationem probatam, & probat hypothecam, n.5.

Perſonarum legitimatio parte non petente omiſſa proceſſum non vitiat, num.7.

Citatio pro ſingulis ſucceſſiuis diebus licet ſit vaga, & incerta, ſuſtinetur tamen ad aliquot ſequentes dies, n.9.

Simulatio non præſumitur, & ideo debet concludenter probari, nec coniectura ſufficiunt, vbi nulla adeſt ſimulandi cauſa, n.11.

Ceſſio an ſit facta iuſto, vel potius modico pretio, æſtimandæ ſunt expenſæ litis faciendæ, labores, dubius euentus, & perſonarum qualitas, an ſcilicet cedens tempore ceſſionis eſſet pauper, n.12.

Ceſſio numquid dicatur ſimulata ex ſola confeſſione de recepto, num.12.

Ceſſio non præſumitur ſimulata, quando cedens habet ius certum, vt puta inſtrumentum guarentigiatum, n.13.

Exceptio ſimulationis non impedit immiſſionem ex capit. redintegranda, vel ex vtili Saluiano interdicto, n.14.

DECISIO CCCVII.

Fuerunt latæ duæ ſententiæ in partibus ad fauorem Annæ filiæ, & hæredis Helenæ ceſſionariæ Leandri de Vialardis, qui pro tertia parte domum pro indiuiſo poſſederat cum duobus patruis, qui etiam ſuper eadem domo annuum cenſum Scutorum ſexdecim ad fauorem eiuſdem Leandri impoſuerant, & cum eſſet intentatum contra tertios poſſeſſores domus iudicium duplex, alterum reſtitutorium ad tertiam partem domus, quam Leander poſſederet, alterum vtilis Saluiani pro immiſſione in duas reliquas tertias partes tanquam hypothecatas pro impoſitione cenſus, & prætenſæ ſententiæ emanaſſent, cauſa introducta in Rota dubitaui, an ſententiæ eſſent confirmandæ, vel infirmandæ. Et Rota cenſuit, quoad vtrumque remedium eſſe confirmandas. Quia quoad primum, ex *cap. redintegranda 3. quæſtione prima*, conſtat de poſſeſſione Leandri, ex confeſſione patruorum Leandri, à quibus Antonius tertius poſſeſſor cauſam habet, qui in inſtrumento impoſitionis prædicti cenſus aſſerunt, ſe domum habere pro indiuiſo cum Leandro, de quo inſtrumento *in Summ. num.1.* 1

num. 1. & adminiculatur probatio ex inſtrumento deciſionis dictæ domus inter Io. Dominicum patrem Leandri Io. Franciſcum, & Auguſtinum fratres Ioan. Dominici, de quo in dicto Summario, *num.* 6. & ex depoſitione teſtium, qui dicunt vidiſſe Leandrum poſſidere dictam domum pro tertia parte, vt in dicto Summario *num.* 10. gloſ. *in l. ſtipulatio iſta, §. hac quoque, ff. de verb. obligat,* Bart. *in tract. de teſtib. verſ. teſtis dixit aliquem poſſidere num.* 9. cum alijs per Honded. qui de communi teſtatur, *conſ.* 37. *n.* 15. *lib.* 1. Pontan. *de ſpol. lib.* 17. *cap.* 14. *n.* 94. *in fine.*

2 De poſſeſſione Antonij aduerſarij conſtat ex eius confeſſione, vt in dicto Summario *n.* 9. quia nulla eſt melior probatio, *cap. per tuas de probat.* Aym. *conſ.* 61. *n.* 3. & fuit dictum in vna Romana redditionis computorum 7. Februar. huius anni coram me, & ex ſuſtentatione litis, Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 4. *n.* 2. *de reſtit. ſpol.* Pontan. *de ſpol. lib.* 2. *cap. vlt, n.* 18. Venaſſ. *deciſ.* 309. *part.* 2. Vnde ſatis conſtat, de iuſtitia ſententiarum eo ipſo, quod probatur antiquior poſſeſſio Leandri, & recentior Antonij, Abb. *in c. cum ad ſedem n.* 19. *de reſ. ſpol,* Rip. *in c. cum Eccleſia Sutrina n.* 32. *de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Afflict. *deciſ.* 327. *n.* 2. Alex. *conſ.* 6. *n.* 5. *lib.* 3.

3 Neque obſtat, quod huiuſmodi actio ſpolij egeret expreſſa ceſſione, quia contrarium eſt verius, Soc. *in l. rem quæ nobis num.* 10. *verſ. ſi vero tale remed. ff. de acquir. poſſ.* Pontan. *de ſpol. lib.* 1. *c.* 13. *n.* 131. *verſ. & quo ad iam dicta.*

4 Quo verò ad ſecundum remedium intentatum in vtili Saluiano, videbatur Dominis etiam conſtare de iuſtitia ſententiarum de partibus, Cùm enim conſtet de hypotheca ad fauorem Leandri & de poſſeſſione imponentium cenſum, nec non de hodierna poſſeſſione Antonij, dubitari non poteſt, quin intret Saluianum, *l.* 1. vbi gloſ. *C. de precar. & Salu. interd.* Bart. *in l.* 1. *n.* 3. *ff. eo,* Afflict. *deciſ.* 383. *n.* 6. Aret. *in §. item Seruiana n.* 9. *Inſtit. de act.* Nat. *conſ.* 474. *n.* 24. Menoch. *de adipiſc. remed.* 3. *n,* 18. quam opinionem ſeruat Rota, vt fuit dictum in Romana Saluiani 8. Iun. 1601. coram Reuer. D. meo Attrebaten. & in alia Romana Saluiani 10. Ianuarij huius anni, coram me, Vbi etiam alia allegantur.

5 De hypotheca conſtat ex publico inſtrumento impoſitionis cenſus, cum hypotheca bonorum omnium præſentium, & futurorum, quod facit probationem probatam, Bald. *in l. intereſt n.* 2. *C. de ſolut.* Dec. *conſ.* 36. *n.* 2. Surd. *deciſ.* 177. *num.* 4. & ex ſolo inſtrumento obligationis probari primum extremum in Saluiano, fuit tentum in d. Romana Saluiani coram Reuer. Attrebaten.

6 De poſſeſſione Io. Franciſci, & Auguſtini patruorum Leandri, qui cenſum impoſuerunt, conſtat ex depoſitione teſtium, qui etiam teſtantur eos poſſediſſe dictam domum, cùm Io. Dominico patre Leandri, vt in Summario *num.* 7. De poſſeſſione verò hodierna Antonij, quomodo conſtet iam dictum eſt ſupra.

7 Non obſtat, quod Anna non legitimaoerit perſonam ſuam in iudicio, videlicet quod ſit filia & hæres Helenæ, cui fuit facta ceſſio à Leandro, quia fuit reſponſum talem legitimationem à patre non fuiſſe petitam, & eius omiſſionem vitiare proceſſum parte opponente, quando adeſt contradictor, Iaſ. *in rub. C. qui admitti n.* 4. Boer. *deciſ.* 171. *ſub n.* 19. Aret. *in §. præiudiciales ſub n.* 3. *Inſt. de act.* & fuit dictum in vna Ciuitatis Caſtellanæ Molendini 26. Nouembris 1599. coram R. P. D. meo Lancellotto.

8 Non obſtant, quæ dicuntur de minori ætate Antonij, quia tolluntur ex facto cum aſſerta petitio curatoris eſſet pro Hercule altero fratre laico, contra quem etiam ab initio fuit motum iudicium, non pro Antonio quem conſtat Anno 1604. fuiſſe ætatis annorum 28. cum eo Anno Canonicatum Caſalen. obtinuiſſet, & ita pro iuſtificatione ſuæ gratiæ firmauit, Rota 13. Ianu. 1606. in cauſa Caſalen. Canonicatus coram Reuer. D. meo Attrebaten.

9 Non obſtat aſſerta nullitas examinis teſtium, quaſi fuerit citata pars ad videndum iurare teſtes pro certa die, & alijs ſucceſſiuis, & teſtes iurauerunt inde ad duos menſes, quia hoc etiam tollitur ex facto ex quo fuit oſtenſum emanaſſe aliam citationem, in cuius termino, vel poſt terminum intra tres dies Antonius comparuit, & dedit interrogatoria. Citatio enim illa *& ſucceſſiue, &c.* licèt ſit vaga, ſuſtinetur tamen ad aliquot dies ſequentes, Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 9. *n.* 6. *de ſent. & re iud. præſertim, & antiquo ſtylo de partib.* Fel. *in c.* 2. *n.* 30. *verſ. fallit tertio de teſtib.* Cæſ. de Graſſ. *d. deciſ.* 9. vbi alios allegat.

10 Non obſtat dictum duorum teſtium pro parte Antonij, qui deponunt, Ioan. Iacobum filium Io. Franciſci qui alienauit domum eam poſſediſſe tempore alienationis, vt *in Sum. n.* 7. quia hoc non excludit poſſeſſionem aliorum ante alienationem, & ſic tempore impoſitionis cenſus, imò potius arguit occupationem à Io. Iacobo factam de portionibus domos ad alium ſpectantib. cum de eorum antecedenti poſſeſſione, ſatis conſtet ex inſtrumento cenſus, & alijs ſupradictis.

Denique non obſtat exceptio ſimulationis ceſſionis ex 11
l. per diuerſas, & l. ab Anaſtaſio, C. mand. quia quę adducuntur ad probandam ſimulationem non verificantur in facto, & cum ſimulatio non prçſumatur, debet concludenter probari, Caputaq. *deciſ.* 163. *n.* 2. *& ſeqq. par.* 3. præſertim cum hic nulla adſit cauſa ſimulandi, quo caſu nullo modo ſufficiunt coniecturæ ad probandam ſimulationem, Corn. *conſ.* 189. *nu.* 12. *lib.* 2. Honded. *conſ.* 41. *n.* 28. *lib.* 2. Rot. *deciſ.* 69. *num.* 2. *par.* 2. *diuerſ.*

Nec obſtant, quæ dicuntur de modicitate pretij, quia vl- 12
tra quod non eſt probata, reſpondebant Domini ad dignoſcendum, An actio ſit vendita iuſto pretio eſſe æſtimandas impenſas litis, labores, & dubium euentum, vt in puncto declarat Bart. *in d. l. per diuerſas n.* 6. *&* 7. Caſtr. *conſ.* 398. *ſub n.* 3. *verſ. circa quintum, & vltimum par.* 2. vbi etiam ſubdit, conſiderandam eſſe perſonam cedentis, an ſit pauper, qualis tempore ceſſionis dicitur fuiſſe Leander, & ibi dicit etiam ſufficere confeſſionem de recepto ex parte cedentis, quando alias ceſſio ſit facta iuſto pretio, & ſequuntur plures relati per Tiraq. *de retract. lignag. §.* 1. *gloſſ.* 18. *nu.* 86. Gabr. *in tit. de action. concl.* 5. *num.* 25. *verſ. contrarium.*

Accedat, quòd cùm hoc caſu, iura Leandri cedentis eſ- 13
ſent clara, cùm haberet pro ſe inſtrumentum impoſitionis cenſus cum guarentigia, ceſſat quælibet calumnia, & præſumptio redemptionis litium, vt tradit Ang. *in d. l. per diuerſas num.* 2. Creſc. *deciſ.* 10. *num.* 3. *de ſent. & re iud.*

Vltimò dicebant Domini eiuſmodi exceptionem requi- 14
rere altiorem indaginem, & ideò non debeat impedire, vel reſtitutionem ex *cap. redintegranda,* vel immiſſionem ex vtili Saluiano, *l. fin. C. quorum bonorum,* & fuit dictum in Romana Saluiani 3. Iulij 1606. coram D. meo Lancellotto, & alijs ſæpè. Et ita fuit deciſum.

R. P. D. ATTREBATEN.

Ferrarien. Prioratus.

Lunæ 18. Aprilis 1611.

ARGVMENTVM.

Beneficij vltimus ſtatus, & quaſi poſſeſſio conferendi, an & quando attendatur, vbi agitur de validitate Collationis quomodo, & per quantum tempus dicti Beneficij vltimis ſtatus, & quaſi poſſeſſio conferendi probatus dicatur.

SVMMARIVM.

Beneficij ſtatus ſpacio 40. annorum legitimè præſcribitur, num. 1.

Poſſeſſio turbida, & proueniens ex titulo contrario, vel incerto non releuat, num. 2.

Beneficii ſtatus mutatio, vt probata, & præſcripta dicatur per lapſum 40. annorum, requiritur poteſtas, & voluntas mutandi ſtatum, n. 3. & 4. vbi amplius, quod requiritur bona fides, & num. 5.

Mala fides Authoris nocet etiam ſucceſſori, num. 5.

Beneficii collatio, vt valida reputetur, attenditur dicti Beneficii vltimus ſtatus, & quaſi poſſeſſio conferendi. Declara, vt num. 6.

Collatio de beneficio regulari facta ſæculari eſt nulla ipſo iure, num. 2.

Collatio beneficij quando eſt nulla ipſo iure, num. 7.

Collatio beneficii quando eſt nulla ipſo iure, tunc eiuſdem beneficii ſtatus non probatur per quaſi poſſeſſionem, niſi bona fide fuerit continuata per 40. annos, num. 7.

Collatio beneficii differt ab inſtitutione vigore nominationis factæ à prætenſo patrono, num. 8.

DECISIO CCCVIII.

FVit in hac cauſa reſolutum coram R. P. D. meo Decano, 1
Prioratum, de quo agitur, eſſe beneficium regulare, vt in deciſionibus datis, quæ modo quo ad hoc non impugnantur. Sed Informantes excipiunt de ſtatu contrario legitimè præſcripto ſpacio 40. annorum, iuxta *cap. cùm de*

Digitized by Google

de beneficio, de præben. in 6. Quod in facto non ſubſiſtit, nam ab anno 1561. vſque ad vltimam vacationem, adſunt tantùm anni 38.

2 Nec ſuffragatur, quod prætenditur hunc Prioratum fuiſſe rectum per ſæculares ab anno 1529. quia Thomas Muſtus prouiſus de illo anno per obitum Trotti qui fuerat prouiſus vti de ſæculari, obtinuit etiam Commendam à Sede Apoſtolica, ita vt potuerit poſſidere vigore Commendæ. Quare ipſius poſſeſſio vti turbida, & prouenien s ex titulo contrario, vel ſaltem incerto, non releuat, Abb. *in cap. 2. in fin. de conſib.* Felin. *in cap. cum Bertoldus, n. 26. verſ. meritò dicit Abb. de re iudicata,* Dec. *in c. in præſentia, n. 58. de probat.*

3 Nec ſufficit ſolus lapſus 40. annorum, cùm conſtet de priori ſtatu regulari certo, ſed requiritur poteſtas, & voluntas ſtatum mutandi, vt notat *in d. cap. cum de beneficio,* vbi per Archid. Io. Andr. & Franc. *nu. 6.* & Gemin. *n. 9.* Felin. *in c. in noſtra, num. 41. verſ. 32. nota, de reſcript.* Silua, *de beneſ. par. 3. q. 11. nu. 124. & ſeqq.* Rebuff. *ſuper recordat. tit. de collat. §. volumus, in verb. regularia, verſ. 3. requiritur,* & hinc eſt, quod dici ſolet, prouiſiones Papæ non mutare ſtatum, quia deficit mentio, & voluntas.

4 Præterea cum poſſeſſione quadragenaria requiritur bona fides, vt poſt Lap. *in d. cap. cum de beneficio, nu. 1.* tradit, Prob. in addit. ad Monach. *nu. 7.* & præall. Doct. Cald. *conſ. 32. de Iure patr.* & de iſtis tribus requiſitis copioſè fuit dictum in Peruſina S. Beuignati 13. Martij 1588. & 17. Martij 1509. coram bon. mem. Card. Pamphilio. & in Vrgellen. Parochialis, 13. Ian. 1606. coram R. P. D. meo Marcomontio, horum autem nullum in præſenti caſu verificatur. Epiſcopus enim non habet poteſtatem conferendi beneficia regularia, quando ſunt exempta, *c. Abbate,* & ibi Abbas, *nu. 3. de verb. ſig.* Vitalin. *in rubr. Clement. de ſupplenda neglig. Prælat. n. 6.* Neque conſtat de intentione primi Epiſcopi qui fecit prouiſionem de hoc Prioratu vti de ſæculari, ad hunc enim effectum debuiſſet exprimere in collatione ſe conferre beneficium ſæculare, vt not. *in d. c. cum de beneficio,* & per Felin. Silu. & Rebuff. locis allegatis.

5 Deficit etiam bona fides in prima inſtitutione facta vti de ſæculari, cùm detur malum initium, attento ſtatu præcedente, quem non poterat ignorare Epiſcopus primum inſtituens, qui ex officio tenebatur quotannis viſitare ſuam Eccleſiam, & ſe informare de ſtatu beneficiorum ſuæ diœceſis, nec eſt habenda ratio bonæ fidei ſucceſſorum etiamſi non potuiſſent incipere, quia non datur curſus 40. annorum à tempore ſecundæ prouiſionis, nec datur acceſſio temporis prædeceſſoris, qui erat in mala fide, Couar. *in reg. poſſeſſor. 2. part. §. 9. n. 6. verſ. 7. apparet de reg. iur.* & fuit firmatum in d. cauſa Peruſina S. Beuignati.

6 Non obſtat, quod ad effectum validitatis collationis attenditur vltimus ſtatus, & quaſi poſſeſſio conferendi, *cap. conſultationibus, de Iure patr.* quod licet loquatur in præſentatione, tamen habet locum etiam in quaſi poſſeſſione conferendi, Bald. *conſ. 437. nu. 1. lib. 2.* & ita ſæpè fuit à Rota deciſum, procedit enim vbi non agitur de mutatione ſtatus ipſius rei, ſed ſolum de vſu, & ſtatu ipſius vſus; quo caſu tantum debet attendi ſtatus qui tunc eſt, vel poſſeſſio, ſecus vbi agitur de ſtatus mutatione in præiudicium alterius, & vbi probatur alium ſtatum legitimè præſcriptum præceſſiſſe, vt loquitur, & diſtinguit Rot. *deciſ. 2. num. 2. de præb. in nou.* Fel. *d. c. in noſtra, nu. 43.* Nam priore caſu attenderetur poſſeſſio quæ ſola impediret impetrantem, vel ſibi prodeſſet, poſteriore autem non ſufficeret poſſeſſio, ſed requiritur præſcriptio, vel conſuetudo præſcripta, vt in *d. c. cum de beneſi.* ponderarunt Io. Monac. Archid. & Io. And. & Gloſſ. *in verb. inſtitutis, cum ſua addit.* & Lap. Abb. *nu. 4.*

7 Præterea huiuſmodi collatio de beneficio regulari facta ſæculari eſt ipſo iure nulla, *c. ſuper eo, de regul. c. cum ſingula, §. prohibemus, de præb. in 6. Clemen. 1. de elect. Clem. 1. de ſuppl. negl. Prælat.* Conc. Trid. *ſeſſ. 14. c. 10. & 11. de refor.* & eſt *reg. Cancellariæ* 42. Rot. *deciſ. 28. de præb. in nou.* vbi loquitur in collatione beneficij regularis facta ſæculari, quando autem collatio eſt nulla ipſo iure, non ſufficit quaſi poſſeſſio, niſi bona fide fuerit continuata per 40. annos, Ægid. *dec. 172.* quem refert Fel. *in d. c. in noſtra, n. 44.* Reb. *de pacif. poſſeſſorib. n. 151. in fi.*

8 Placuit etiam Dominis aliunde fundamentum, quod omnes vnanimiter amplexi fuerunt, quia videlicet Epiſcopus non contulit vnquam liberè, ſed ad præſentationem Ducum Ferrariæ ex vſurpatione ortum habentem inſtituit, quæ inſtitutiones non poſſunt deſeruire pro quaſi poſſeſſione liberè conferendi ad effectum, vt intret alternatiua, cùm aliud ſit libera collatio, aliud inſtitutio propriè ſumpta, per quam ſuperior velit nolit tenetur ius transferre in præſentatum per patronum, vt eſt notum, ceſſante vero vſurpatione, Prioratus quaſi poſtlimio omne ius ſuum recepit, abſque eo quod maneant reliquiæ effectus vſurpationis apud Ordinarium, vt poſſit prætendere acquiſiuiſſe aliquem ſtatum liberè conferendi perſonæ ſæculari, *arg. l. cum loca, ff. de relig. & ſumpt. fun. l. ſi ager. ff. quib. mod. vſusfruct. amitt. l. in bello, §. codicilli, ff. de capt. & poſtlim. reuer.* Atque hinc tolluntur quæ dicuntur de quaſi poſſeſſione cum bona fide &c.

R. P. D. LANCELLOTTO,

deinde S. R. E. Cardinali.

Romana Hæreditatis de Mareſcottis.

Lunæ 18. *Aprilis* 1611.

ARGVMENTVM.

De hærede inſtituto in re certa aliena an, & quando ei dictæ rei alienæ debeatur æſtimatio.

SVMMARIVM.

Legatarie rei alienæ, ſeu inſtitute in re aliena non debetur æſtimatio, quando teſtator credidit rem eſſe ſuam, & non alienam. Declara, vt nu. 3. & 4.

Filio inſtituto à patre in re aliena debetur æſtimatio, etiam quod pater credidit rem eſſe ſuam, n. 4.

Legatum rei alienæ teſtatori tamen debita an, & quando operetur, vt legatario illius æſtimatio debeatur, n. 10.

Legatum rei alienæ in qua teſtator habet tantum vſumfructum, verificatur in vſufructu, poſtquam non poteſt habere locum in proprietate. Declara, vt nu. 11.

Vſusfructus in bonis filio donatis à Principe non acquiritur nec patri nec auo, nu. 12.

Legatum recipit interpretationem iuxta facultates teſtatoris, nu. 13.

Legatum fauore filiorum eſt latiſſimè interpretandum, num. 13.

Filius magis præſumitur dilectus à teſtatore quàm extraneus, nu. 13.

DECISIO CCCIX.

DOmini perſtiterunt in deciſis, quod ſcilicet debeatur æſtimatio Caſtrorum, quatenus teſtamentum Alphonſi ſuſtineatur, ſub hac enim conditione facta fuit præcedens, & præſens deciſio, nempe ſi teſtamentum ſuſtineretur, de quo erit agendum, quod ſi teſtamentum non ſuſtineretur, & eſſet nullum, intraret alia inſpectio de clauſula codicillari, cuius vigore prætenditur, quod Marcus Antonius cenſeretur retenta ſibi legitima grauatus per fideicommiſſum reſtituere reſiduum Iuliæ hæredi inſtitutæ ab Alphonſo, ſed ſi teſtamentum ſuſtineretur, placuit Dominis deciſio in hac cauſa facta, cum ſtantibus ſententia capitali contra D. Alphonſum lata anno 1592. confiſcatione Caſtrorum Iulianelli, & Parrani cum ceteris bonis, & Cameræ Apoſtolicæ incorporatione, ac illorum reſtitutione facta de anno 1596. D. Sforciæ nullo iure in ipſis reſeruato ad fauorem Alphonſi. & ſtante etiam ſcientia D. Alphonſi ob eius intereſſe quamuis Caſtra prædicta eſſent D. Sforciæ, ſequitur, quod dum ipſe Alphonſus de anno 1602. inſtituit D. Marcum Antonium eius vnicum filium in dictis Caſtris, cùm inſtituerit ſcienter in re omnino aliena, ei debere æſtimationem dictorum Caſtrorum, quatenus teſtamentum ſuſtineatur ex rationibus, & auctoritatibus in alia deciſione relatis, non obſtantibus ijs, quæ pro parte D. Pyrrhi deducta fuerunt. 1

Et primo non obſtat, Dominum Alphonſum non inſtituiſſe Marcum Antonium in Caſtris, ſed tantum in teſtamento declaraſſe, quod aliàs dicta Caſtra relinqueret, nam fuit reſponſum, quod verba teſtamenti ſunt adeo clara, vt nulla egeant interpretatione, cum dicat teſtator, *& l'inſtituiſco, & nomino herede, &c.* quæ verba hæredis inſtitutionem, non autem declarationem important. 2

3 Secundò non obſtat, quod Alphonſus crederet Caſtra eſſe ſua, ex quo credebat retrodonationem factam à Marco Antonio non potuiſſe ſubſiſtere vti factam in præiudicium filiorum, & quod per hanc credulitatem poterat Marcum Antonium in dictis Caſtris inſtituere, vti in rebus donatis, ita vt ſtante tali credulitate non debeatur æſtimatio ex diſpoſitione *l. Sticho*, *ff. de vſufruct. legat.* Nam fuit reſponſum, quod iſta credulitas non applicetur, cum credere retrodonationem non poſſe ſubſiſtere non ſit credere Caſtra eſſe ſua, ſed eſſe donatarij, aut legatarij, *& d.l.Sticho*, & DD. allegati loquuntur, quando teſtator tempore legati coniunctæ perſonæ crediderit rem, quam legauit ad ſe pertinere ex aliquo titulo ſpeciali, qui tamen eo ignorante fuerat extinctus, vt per Couar. *in cap. filius vero 40. de teſtam.* & per Mantic. *de coniect. lib. 9. tit. 9. nu. 40. verſ. & hoc ſane*. Sed hic Alphonſus non poterat prætendere ad ſe ſpectare Caſtra ex titulo ſpeciali ipſo ignorante extincto, quia cum omnia eius iura fuerint extincta per confiſcationem non poteſt allegari ignorantia in facto proprio ab eo præſertim, qui fuit carceratus, & deinde condemnatus, & Caſtra Cameræ incorporata, ipſoque præſente Sfortiæ reſtituta.

4 Vltra quod limitatio adducta *in d.l.Sticho*, non procedit in inſtitutione filij, quia tunc fauore teſtamenti ne rumpatur, valet legatum, & debetur æſtimatio, Guglielmus de Cuneo quem refert, & ſequitur Bald. *in l. ſcimus, num. 9.* & ibi Paul. de Caſtro *num. 4.* Salic. *in d. l. ſcimus, §. repletionem, ſub nu. 6. verſ. quæro id quod de cautione dicitur, C. de inoffic. teſtam.* Eman. Coſt. *in c. ſi pater, in 2. par. in verbo ſubſequenter, & filia, n. 6. de teſtam.* Guglielmus de Benedictis *in repetit. 2. cap. Rain. in verbo in eodem teſtam. relinquens, il primo, n. 262. in fin. eod. tit.*

5 Demum verò dicitur, quod Alphonſus credebat retrodonationem non poſſe ſubſiſtere in præiudicium filiorum, tollitur ex deductis in alia deciſione, vltra quod cum dictam retrodonationem acceptauerit, & illa pluries vſus fuerint in iudicio, & extra, tam ante confiſcationem, quàm poſt, non poterat credere retrodonationem non ſuſtineri.

6 Tertio non obſtat, quod Marcus Antonius pro recuperatione Caſtrorum dum lis pendebat in Camera coram bon. mem. D. Lomellino donatione ipſius Alphonſi vſus fuerit, & quod etiam ex hac donatione Papa motus fuit ad reſtituendum Caſtra nepotibus. Nam vltra ea, quæ circa hoc deducta fuerunt in deciſione, fuit etiam reſponſum id non releuare, & præcipuè quod Marcus Antonius pro redimendis Caſtris, vſus fuerit donatione, nam hoc magis tendit ad corroborationem deciſionis, quia Camera præſuppoſita dicta donatione cenſuit Caſtra non eſſe reſtituenda Nepotibus, ſed poſſe confiſcari ob delictum Alphonſi, & hoc, quia extabat retrodonatio, de qua fiſcus, & Camera iam eo tempore habuerunt notitiam, cùm ea Alphonſus vſus fuerit antea per actum Penazzol coram A.C. contra Fiſcum, prout etiam non releuare, quod Pontifex motus fuerit ex donatione, quia vltra quod hoc non tollit retrodonationem, nihilominus in breui non legitur, quod motus fuerit ex dicta donatione neque eſt hoc præſumendum, ſtante reſolutione facta in Camera contra dictam donationem, & ſic dicendum eſt, prout in breui legitur, quod Pontifex motus fuerit ad reſtituendum Caſtra ob fideicommiſſa, non autem ob donationem vltra quod hoc non poteſt adaptari ad limitationem, *l. cum rem alienam, neque ad l. Sticho*.

7 Quartò non obſtat, quod dicitur de legitima, quia non facit ad rem, cum in breui nulla fiat mentio de legitima, vltra quod ſi ex bonis Alphonſi erat detrahenda legitima, hoc erat ad fauorem Marci Antonij non autem Sfortiæ.

8 . Quintò non obſtat, quod dicitur de Scutis 4. mill. per Alphonſum ſolutis ad computum Scutorum 10. mill. Cameræ Apoſtolicæ pro compoſitione D. Sfortiæ, quia ſatis fuit ſublatum in deciſione.

9 . Quo verò ad alia Scuta 6. mill. redigen. ex tenuta Sanguinaria, vltra quod dicta Scuta 6. mill. Alphonſus promiſit ſoluere Cameræ, nec ſoluiſſe docetur, nihilominus illa tenuta non erat Alphonſi, ſed Sfortiæ donata in primo Chirographo Clementis, & propterea D. Sfortia hodie repetit ab Alphonſo præcipuè dicta Scuta 6. mill. ex pretio Sanguinariæ per ipſum venditæ, vt ex actis cauſæ, vltra quod etiam in his militaret ratio in alia deciſione deducta circa Scuta quatuor mill.

10 Hinc tollitur, quod ſaltem Marcus Antonius dicatur inſtitutus in illo credito Scutorum 4. mill. Cameræ ſolutorum, quia illa fuerunt ſoluta de proprijs pecunijs Sfortiæ, & in teſtamento clarè conſtat Iuliam fuiſſe etiam in omnibus creditis hæredem inſtitutam, quo fit, vt ſi Alphonſus eſſet verus creditor dictorum Scutorum 4. mill. hoc in ſpecie fuit relictum Iuliæ eius hæredi, vt legitur in teſtamento, addito vlterius, quod etiam admiſſo credito Alphonſi tradita per Surd. *conſ. 113. num. 14. & ſequen.* & per Mantic. *de coniect. lib. 9. tit. 1. num. 15.* quod cenſeatur teſtator reliquiſſe illam actionem tantum licet perſonalem, non videntur habere locum in omni actione perſonali, quæ nihil habeat commune cum re legata, ſed in illa actione perſonali, quæ competit ad rem ipſam, tunc enim verum eſt, vt inquit Surdus poſt alios, quod cenſetur illud ius, ſiue reale, ſiue perſonale relictum, & loquitur quando res eſt teſtatori debita, vt in his terminis loquitur Bald. *in l. cum rem alienam, num. 2. in fin.* & alijs per Surd. allegatis, *num. 15.*

11 Sextò non obſtat, quod dicitur de prætenſo vſufructu quem Alphonſus ex tranſactione facta inter ipſum, & Marcum Antonium habeat in Caſtro Parrani in quo vſufructu dicitur inſtitutus Marcus Antonius, non autem in æſtimatione Caſtrorum, iuxta text. *in l. vxor patrui*. Nam fuit reſponſum id non applicari, quia ex tranſactione facta ante reſtitutionem Caſtrorum Alphonſus tantum habebat vſumfructum in Caſtro Parrani; dum autem inſtituit Marcum Antonium, in Caſtris Iulianelli, & Parrani, & in Caſtro Iulianelli, nec vſumfructum, nec aliud ius haberet, & ſtante ſcientia ſupradicta, quod Caſtra eſſent aliena, dicendum eſt, reliquiſſe æſtimationem non autem vſumfructum, cùm non ſit dicendum noluiſſe relinquere æſtimationem vſusfructus, quem habebat in Caſtro Parrani, & æſtimationem Caſtri Iulianelli, quod benè probatur ex eo, quia inſtitutio Marci Antonij habet relationem ad donationem Alphonſi in qua Caſtra Iulianelli, & Parrani, fuerunt donata, non autem vſusfructus Caſtri Parrani, idcircò de Caſtris eſt intelligenda inſtitutio, non autem de vſufructu, cùm relatum ſit in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, & ſic non applicatur, *l. vxor patrui*. Quia hìc mens teſtatoris, eſt clara, quod voluerit filium inſtituere in Caſtris Iulianelli, & Parrani, vt patet in teſtamento, & quando teſtator voluit intelligere de tota re, prout in caſu de quo agitur non procedit, *dicta l. vxor patrui*, Gomez *capit. 12. numer. 15. colum. 4. verſ. 2. limitat.* & fuit dictum in cauſa Romana de Incoronatis coram Cotta, *quæ eſt diuerſ. 621. p. 1.*

12 Et hinc tollitur, quod dicitur Papam non prohibuiſſe Alphonſo vſumfructum in dictis Caſtris. Vltra quod ſat eſt ei non reſeruaſſe vſumfructum, prout fecit in donatione bonorum allodialium, imò illum vendidit Camera Sfortiæ, vt legitur in Breui, & tanquam Auus paternus non poterat prætendere vſumfructum, quia in bonis donatis à Principe non quæritur vſusfructus, nec Patri, neque Auo, *l. cum multa, C. de bon. quæ liber.* prout etiam non releuat, quod Caſtra fuerint reſtituta Sfortiæ, vel per tranſactionem, ſiue donata, quia ſat eſt ad hunc effectum, quod tempore teſtamenti Caſtra erant Sfortiæ, non autem Alphonſi.

13 Septimò non obſtat, quod non ſit veriſimile teſtatorem voluiſſe relinquere æſtimationem Caſtrorum Marco Antonio, quæ abſorberet, imò excederet totam hæreditatem, & ſic non ſolum inſtitutio hæredis remaneret ſuperflua, & eſſet circuitus inanis, ſed etiam reſultaret damnoſa, & quod legatum ex facultatibus teſtatoris æſtimetur, & interpretationem recipiat, iuxta *l. quæſitum, de acquir. hæred.* Card. Mant. *de coniect. lib. 6. tit.* 12. Nam fuit reſponſum, quod legatum fauore filiorum eſt latiſſimè interpretandum, *l. cum rem alienam, C. de legatis*, & maximè quando voluntas teſtatoris eſt clara, & manifeſta, patet quod ita voluit, prout in caſu noſtro, in quo pater ſcienter filio rem alienam reliquit, & ſic dici etiam poteſt, quod in hoc caſu voluerit teſtator ſe conformare cum diſpoſitione iuris communis, Mantica verò allegatus dicentes, quod inſtitutus ſit magis dilectus, hoc dicit ad oſtendendum non eſſe bonam limitationem, videlicet, quod ſit latè interpretandum legatum, dum tamen ſit relictum à patre, vel magis dilecto. Nam inquit Mantica, ſi iſta limitatio eſſet vera, aut numquam, aut valde de raro legatum ratione coniunctionis eſſet latè interpretandum, quia ſemper inſti-

inſtitutus dicitur magis dilectus, & ita procedit Mantica arguendo, *num.24. 191. ſed ego conſidero, &c.* ita vt nulla præſumptio maioris dilectionis inſtituti non tollat, quin legatum ſit latè interpretandum ad fauorem filiorum, vt habetur *in d. l. cum rem alienam*, & ſic ad fauorem filiorum latiſſima ſit interpretatio legati, quamuis etiam inſtitutus ſit magis dilectus, quod hìc de plano procedit. Quia hæres inſtitutus eſt perſona extranea, legatarius verò filius vnicus, qui magis præſumitur dilectus, quam extraneus ex deductis in alia deciſione, quibus additur Bero. *conſ. 9. num. 2. & 3.* neque poteſt conſiderari inueriſimilitudo, quæ deſumitur ex prohibitione teſtatoris, qui mandauit, vt relicto acquieſceret, quia imò hinc ſequitur, mentem teſtatoris fuiſſe, vt deberetur ei præſtare æſtimatio, iuxta iuris diſpoſitionem, alioquin non poterat ſperare, vt filius acquieſceret, quin remaneat præteritus.

14 Nec poteſt conſiderari inutilis circuitus, nec dici hæres grauatus in plus, & hæreditas damnoſa, quia ijs omnibus fuit à lege prouiſum, & in ſpeciem per facultatem adeundi hæreditatem cum ben. leg. & inuentar.

15 Quod ſi ad coniecturas, & circumſtantias facti recurrere velimus, ſine dubio præualent coniecturæ pro hac parte, quod omnia ſcilicet bona Alphonſi, fuerint relicta Iuliæ vxori ad iſtum effectum, vt ad Marcum Antonium, ſiue eius filius deuenirent, non autem ad perſonas extraneas, quod eſſe contra omnem æquitatem, & rationem, & in antecedentibus teſtamentis, Iulia ſemper fuit hæres vſufructuaria inſtituta, filij verò Marci Antonij, & ipſemet Marcus Antonius proprietarius, ſignum euidens quod Alphonſi intentio erat, vt bona poſt mortem Iuliæ per æſtimationem legati tranſitet ad filium, ſeu nepotes, & ideò Marcus Antonius dum vixit non moleſtauit ſuper hac æſtimatione Iuliani matrem, ſed cùm diſpoſitio ſuper tali æſtimatione ſit clara ex iuribus, rationibus, & auctoritatibus in alia deciſione adductis, non eſt opus coniecturis.

R. P. D. CAVALERIO.

Vratislauien. Matrimonij.

Luna 28. Februarij 1611.

ARGVMENTVM.

Matrimonium probatur coniecturis, & præſumptionibus, quando non agitur principaliter de illius fędere, ſed de inducenda legitimatione, & ſucceſſione filiorum, quid & quantum in hac materia probent iura informia, & non recognita.

SVMMARIVM.

Matrimonium probatur præſumptionibus, & coniecturis, quando principaliter non agitur de fædere matrimonij, ſed de inducenda legitimatione, & ſucceſſione filiorum, num. 1. & n. 7. Vbi exprimuntur aliquæ coniecturæ.

Matrimonium probatur per publicum inſtrumentum, nu. 2.

Inſtrumentum tranſumptum ex longinquis partibus habet faciem publicæ ſcripturæ, & munitum ſigillo ciuitatis, licet non faciat plenam probationem, adminiculatur tamen alias probationes, etiam quod non habeat ſua requiſita, & non ſit in forma probante, num. 2. & 3.

Iura, & ſcripturæ, etſi non ſint in forma probanti, ſi tamen veriſimilitudinem contineant, fidem faciunt, & inſeruiunt pro adminiculo, num. 3.

Iura non recognita in prima inſtantia, quia pars non oppoſuit, probant in ſecunda inſtantia, nec contra ea poteſt amplius opponi de non recognitione, nu. 5. Vbi tamen quod ſufficeret ſi in prima inſtantia fuiſſent oppoſita generalia contra.

Iura non recognita probant, quando ſunt producta in Tribunali in quo nota ſunt ſigilla, & legalitates in dictis iuribus contenta, num. 6.

DECISIO CCCX.

1 AD inſtantiam D. Sigiſmundi de Zeldlitz pluries propoſui dubium aliàs reſolutum die 27. Nouembris 1609. Et pro maiori ſatisfactione fuit de ordine Rotæ poſitum in Actis Tranſumptum matrimonij, de quo agitur
2 in pergameno cum ſigillo Ciuitatis Schvvidnizenſis, & licet contra illud plura opponerentur, tamen Domini inſiſtebant rationibus in deciſione adductis, quæ placuerunt. Et in primis approbabant concluſionem illam, quod in hoc caſu ſufficiebant leuiores probationes, quia non agebatur principaliter de fœdere Matrimonij, ſed de inducenda legitimatione, & ſucceſſione filiorum, quo caſu ſequendo communem Doctorum opinionem, Rota contenta eſt leuioribus probationibus, per præſumptiones, videlicet, & coniecturas, vt vltra plura allegata in deciſione eſt doctrina Innocent. *in cap. ex parte de reſtit. ſpoliat. num. 4.* quam alij ſequuntur. Fuit dictum in vna Valentina, ſeu Panormitana illegitimitatis 18. Martij 1577. coram bon. mem. Domino de Graſſis, & in Romana, ſeu Amerina domus, 8. Iunij 1576. coram bon. mem. Lauretano, & plura congeruntur in aliàs allegata deciſ. Parmen. Status, 6. Martij 1592. coram bon. mem. Illuſtriſs. Seraphino.

Nec putauerunt obſtare, quod dicebatur, Transumptum hoc pati plures exceptiones, & non probare, quia Rota non ſe fundauit ſimpliciter ſuper illo, quod ſi eſſet cum omnibus requiſitis in forma probanti, iuxta *cap. vlt. de fid. inſtrum.* negotium careret difficultate, nec eſſet neceſſaria alia diſputatio, ſed Domini conſiderando, quod habet faciem publicæ ſcripturæ, & eſt munitum ſigillo dictæ Ciuitatis Schvvidnizenſis, habuerunt illud pro ſufficienti, vt poſſet recipere robur, & fomentum ab alijs ſcriptis pro adminiculis in deciſione ponderatis ad effectum faciendi plenam probationem huius matrimonij, quæ videntur ita conceptæ, vt vna veniat in conſequentiam alterius, præſertim cùm regulariter ſcripturæ allatæ de longinquis partibus, quale eſt hoc tranſumptum, non egeant recognitione, quando habent formam ſcripturæ publicæ, Caſtr. *in auth. at ſi contractus, n. 5. C. de fid. inſtr.* 2

Et ſimili modo reſpondebatur ad ea, quæ opponebant 3 Informantes pro D. Sigiſmundo contra alia iura, quæ pro adminiculis conſiderata fuerunt, quod ſcilicet eſſent informia, & paterentur aliquas exceptiones, & quod vnumquodque adminiculum eſſet plenè, & concludenter probandum, quia ſcripturæ, quæ regulariter non probant, tamen propter veriſimilitudinem fidem faciunt, & inſeruiunt pro adminiculo, Caputaq. *deciſ. 234. part. 1.* fuit dictum in Romana extinctionis cenſus 18. & 20. Maij 1583. quæ eſt vltima *part. 1. diuerſ.* Et iura etiam informia, licet per ſe non probent, faciunt adminiculum, vt in dicta deciſione, & tradit Bald. *conſ. 104. num. 7. lib. 3.* & eſt text. *in l. inſtrumenta domeſtica, C. de probat.* & quando deducitur aliquid ex quo induceretur plena probatio, ſi formiter probaretur, tunc non eſt neceſſaria plena probatio: vt faciat adminiculum, vt fuit deductum in vna Veneta Illegitimitatis 26. Aprilis 1602. coram bon. memor. Illuſtriſs. Card. Pamphilio tunc Rotæ Auditore.

Allegata diſcrepantia ex noua interpretatione iurium 4 ſcriptorum in lingua Germanica non fuit habita in conſideratione, quia licet vna interpretatio ab alia diſcrepet in aliquibus verbis, tamen in ſubſtantia conueniunt.

Nec etiam dicebatur obſtare, quod dicta iura exhibita 5 non fuerint recognita, quia in prima inſtantia in partibus non fuit oppoſitum, & ſic Iudex pronunciando ſaltem tacitè ſuper illis ſe fundauit, vnde hodie non poteſt opponi amplius de non recognitione, iuxta diſtinctionem Socin. *in auth. ſi quis in aliquo, in fine, C. de eden.* relata per Put. *deciſ. 119. lib. 2.* Caputaq. *deciſ. 5. p. 3.* Non obſtat, quod fuerit poſtea oppoſitum generalia contra, quia hæc proteſtatio non fuit facta in illa prima inſtantia, ſed in poſteriori coram D. Nuncio, & ſic non releuat, Put. *d. deciſ. 119.*

Tandem conſiderabant aliqui ex Dominis, quod cùm 6 hęc iura fuerint producta in prima inſtantia in Conſiſtorio Vratislauien. vt dictum eſt, vbi erant ſatis nota ſigilla Imperatoris, Cancellariæ Imperialis, ac vicinarum Ciuitatum, quales ſunt Vratislauien. & Schvvidnizenſis, in qua Tranſumptum, de quo agitur, fuit confectum, non erat neceſſaria alia recognitio, Felin. *in cap. poſt ceſſionem, num. 17. verſ. 4. requiritur, de probat.* Veſtr. *in Praxi lib. 6. cap. 1. n. 9.*

Quare cùm dictum Tranſumptum reciperet adminicula 7 à ſigillo Ciuitatis, à confeſſione Procuratoris D. Sigiſmundi, ab eius confeſſione in ſupplicatione porrecta Cæſareæ Maieſtati, à teſtibus Inſtrumentarijs, licet non formiter examinatis, à conditione delicti, & licentia teſtandi conceſſa Danieli Zeldlitio per Imperatorem, à teſtamento Danielis, à ſententia Conſiſtorij Vratislauien. à

Digitized by Google

litteris executorialibus Cæſareis, & ab aliis in alia deciſione deductis quæ omnia fuerunt producta coram Iudicibus Conſiſtorij Vratislauien. in prima inſtantia. Et cùm non ageretur de inducenda probatione ex ſolo tranſumpto, ſed ex eorum adminiculis ſimul iunctis, vt dictum eſt, Domini reſoluerunt matrimonium ſatis eſſe probatum ad effectum, de quo agitur, & propterea non eſſe recedendum à deciſis.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Pientina Iuriſpatronatus.

Veneris 22. Aprili 1611.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus donari non poteſt ſine licentia Epiſcopi. Nec propterea ſufficit licentia Vicarij ſine ſpeciali mandato. Et quid ſi Epiſcopus ſit abſens.

SVMMARIVM.

Donatio iurispatronatus fieri non poteſt abſque conſenſu Epiſcopi, ita & taliter, quod non ſufficiat conſenſus Vicarij abſque ſpeciali mandato, num.1.

Probatio æquiuoca non releuat, num.2.

Ordinarius quis dicatur an Epiſcopus, an verò eius Vicarius, num.2.

Epiſcopi & Ordinarij licentia numquid præſumatur ex curſu temporis, num.2. in fine.

Verba ſunt intelligenda in potiori ſignificatu pro validitate actus. Fallit in materia probatoria, num.3.

Vicarius Epiſcopi abſente Epiſcopo an poſſit dare licentiam in donatione iuriſpatronatus, num.4. Vbi etiam generaliter de materia.

DECISIO CCCXI.

1 CVm iuxta deciſiones factas Iuſpatronatus, de quo agitur, ſpectet ad familiam de Cacciacomitibus, Domini dixerunt ex donatione allegata non ſpectare ad familiam de Albertis, cùm fuerit facta abſque conſenſu Epiſcopi, qui ita & taliter eſt neceſſarius in donatione Iuriſpatronatus, vt non ſufficiat conſenſus Vicarij abſque ſpeciali mandato, Calderin. *conſ.* 1. *de offic. Vic.* Ferret. *conſ.*343. *num.*7. *lib.*2. Thom. de Tan. *deciſ.*20. *lib.*1.

2 Neque obſtat, quod in donatione enuncietur cum iuramento fuiſſe habitam licentiam ad Ordinario Epiſcopatus, quia non inde infertur, quod fuerit habita licentia ab Epiſcopo, quia vel iſta verba ſunt æquiuoca, vel magis conueniunt Vicario, iuxt. not. per gloſ. *in cap. Romana, in princ. verſ. generaliter, de appellat. in 6.* & ſi licentia fuiſſet habita ab Epiſcopo, facilius fuiſſet dicere ab Ordinario Pientino, prout propriè appellatur Epiſcopus, quam ab Ordinario Epiſcopatus, quæ verba magis conueniunt Vicario, vt dictum eſt, & propterea iſta probatio, tanquam æquiuoca non releuat, *cap. in præſentia de probat.* nec poteſt declarari ex iuramento, cùm cadat ſuper ipſo æquiuoco, quod eo magis augetur, cùm facta perquiſitione in ſcripturis Notarij, qui de dicto conſenſu fuit rogatus, reperitur tantum licentia Vicarij, & hoc non deducitur ad excludendum, quod non potuiſſet dari alius conſenſus Epiſcopi, ſed ad corroborandum, quod verba enunciata ſunt æquiuoca, & de alio conſenſu non apparet, nec poteſt præſumi ex curſu temporis, cùm non adſit obſeruantia, Abbas *in cap. Albericus num.6. de teſtibus*, Alex. *conſil.* 12. *num.*7. *lib.*4. & fuit pluries reſolutum.

3 Neque obſtat, quod pro validitate actus, verba ſunt intelligenda in potiori ſignificatu, & ideò verba illa, de licentia Ordinarij Epiſcopatus, ſunt intelligenda de Epiſcopo, quia prædicta regula non habet locum in materia probatoria, vt per Dec. *conſ.* 321. *num.* 6. *&* 7. *verſic. & probatio facta ſimpliciter*, Abb. *in cap. in præſentia, num.* 9. *in penult. not. de probat.*

4 Non obſtat, quod Epiſcopo abſente, Vicarius videatur poſſe dare huiuſmodi licentiam, quia omiſſo, quod abſentia Epiſcopi non videbatur probata, iſta concluſio iure non probatur, quia Archidiac. *in cap. Reatina 63. diſtinct.* quem ſequitur Turrecrem. & Præpoſit. *ibid.* & multi, quos allegat additio ad Roman. *ſingul.* 700. *incip. ex longeua*, hoc non dicunt, loquuntur enim, quando ante electionem de conſuetudine requiritur conſenſus Epiſcopi, vel alterius ſuperioris, quaſi eſt extra Epiſcopatum ſuum, ſufficit tunc requirere conſenſum Vicarij, & mouentur authoritate, text. *in cap. ex frequentibus de inſtit.* vbi expreſsè dicitur, quod inſtitutio beneficiorum de iure ſpectat ad Epiſcopum, vel eius officialem, ibi, ſine conſenſu Epiſcopi, vel officialium ſuorum, qui hoc de iure poſſunt, qui caſus longè differt à præſtatione conſenſus ſuper donatione Iuriſpatronatus, quia in illo caſu adeſt neceſſitas, & vtilitas Eccleſiæ, ne diu beneficium vacet, & propterea abſente Epiſcopo, ne impediatur dicta vtilitas, vel neceſſitas Eccleſiæ. Iura dilatant Vicarij poteſtatem, *cap. cum nullus, de tempor. Ordin. lib.6.* & eleganter notat Abbas *in conſil.*88. *Videtur dictum D. Ioannem num.6. col. 2. in fin. verſ. venio ad quartum*, ibi, *primo propter abſentiam in remotis lib.* 1. in præſtatione autem conſenſus ſuper donatione Iuriſpatronatus nulla adeſt neceſſitas, aut vtilitas Eccleſiæ, & hoc tenet expreſsè Ferret. *in dict. conſil.*343. *num.* 13. *verſic. nec obſtat ſi diceretur, & conſil.* 327. *num.*6.

Quod autem licentia Vicarij non fuerit benè compulſata, non citato Procuratore D. Franciſci, non videbatur facere, quia ipſe non eſt in cauſa cum nunquam produxerit ſuam gratiam, & ſufficit citaſſe illos, qui ſunt in cauſa, vltra quod dicta licentia adducitur pro nudo adminiculo tantum. 5

R. P. D. PEGNA DECANO.

Romana Iuriſpatronatus de Cardellis.

Veneris 22. Aprilis 1611.

ARGVMENTVM.

De probatione Iuriſpatronatus ſecundum ius communis multa explicantur notanda, de quibus in Summarijs.

SVMMARIVM.

Iuſpatronatus priuatorum non continetur ſub diſpoſitione Concilij Tridentini, quod loquitur in caſu præſumpto vſurpationis, ſed remanet in puris terminis iuris communis, num.2.

Iuſpatronatus de iure communi probatur per quadragenariam vnà cum fama, num.3.

Iuſpatronatus probatur per longiſſimam poſſeſſionem vltra centum annos, & iſto caſu præſumitur titulus fundationis, num.4.

Enunciatiuæ duæ antiquiſſimæ in diuerſis inſtrumentis contenta probant. Iuſpatronatus, etiam contra tertium, num.6.

Iuſpatronatus probatur per plures præſentationes, de quibus num.7. & ſeqq.

Enunciatiua aſſertio Pontificis præſertim in antiquis emanata etiam de facto alieno plenè probat, num.18.

Sententia ſuper ſtatu beneficij inter alios lata, facit ius quo ad omnes, n.19.

DECISIO CCCXII.

CVm de anno 1609. vacaſſet hæc Capellania ad Altare S. Luciæ in Parochiali Eccleſia S. Cęciliæ ad Montem Iordanum de Iurepatronatus D. Iulij de Cardellis per obitum Nicolai Vari vltimi Rectoris, ad eam fuit à prædicto D. Iulio præſentatus Michael Angelus Zitus coram D. Card. Montalto, ad quem ratione tituli Eccleſiæ Sancti Laurentij in Damaſo ſpectat inſtitutio. Sed cùm idem D. Cardinalis eandem Capellaniam tanquam liberam contuliſſet D. Stellæ de Stellis, commiſſa cauſa in Rota, dubitaui, An conſtaret de Iurepatronatus ad effectum, vt non Domino Stellæ, ſed Michaeli Angelo à patrono præſentato Capellania eſſet adiudicanda, & Rota, vtraque parte informante, de Iurepatronatus conſtare cenſuit. 1

Nam præſuppoſita veritate, quod articulus verſabatur in Iurepatronatus priuatorum, in quo Concilium Trid. nihil innouauit, & conſequenter abeſſet præſumptio vſurpationis, & ſic probatio Iuriſpatronatus eſſet relicta in terminis iuris communis, vt ſæpè dixit in Rota, & ſignanter in cauſa Tuder. Iuriſpatronatus die 13. Iunij 1572. coram bon. mem. Card. Lancel otto tunc Rotæ Auditore. 2

In

Digitized by Google

3 In hoc caſu, & ſufficiens, & ſuperabundans de iure communi aderat probatio, quæ aſſerebatur præter quadragenariam cum fama, ex quibus reſultat legitima probatio, Caſſadorus *deciſ. 2. incip. fama regulariter num. 4. de probat.* Puteus *deciſ. 60. incip. in eadem fuit dictum, in deciſ. 140. incip. ſexta Iulij* 1541. *in fine lib. 1.* Achil. *deciſ. 6. incip. fama, quæ probat in antiquis, & deciſ. 7. incip. Ius patronatus ex fundatione num. 4. de Iurepatron.*

4 Concurrebat longiſſima poſſeſſio vltra centum annos, vnde præſumitur titulus fundationis, Abbas *in cap. querelam num. 9. de electIon.* idem Abbas *conſ. 76. incip. inuocato Chriſti auxilio in 1. dubio lib. 2.* Zabarella *in Clem. 2. quæſt. 5. de Iurepatron.* Bald. *in l. cum ſuper num. 3. C. de rei vendic.* Rocchus de Curt. *tract. de Iurepatron. in verbo, ipſe vel is, quæſt. 39. num. 87. & 88.* Decius *conſ. 126. incip. in cauſa Dominici Franciſci, num. 3.* Gabr. *conſ. 192. incip. ſi velimus, lib. 2.* & tenuit ſæpè Rota, & ſignanter in cauſa Pampilonen. Iurispatronatus, die 16. Iunij 1586. coram bon. mem. Orano tunc Rotæ Auditore.

5 Præſentationes enim continuatæ, & effectuatæ aderant ab anno 1479. vſque ad præſens: nam de prædicto anno Sixtus IV. cuius litteræ Apoſtolicæ originales ſub plumbo fuerant in actis productæ, mandabat prouideri de hac Capellania Sanctæ Luciæ tunc vacante per obitum Don Baptiſtæ de Panibus ſub illis verbis, quæ de Iurepatronatus Laicorum exiſtit, Euangeliſtæ de Panibus, qui fuerat præſentatus, per dilectum filium Laurentium de Panibus Capellaniæ præfatæ verum, & vnicum patronum, & exiſtentem in pacifica poſſeſſione, vel quaſi Iurispatronatus huiuſmodi, & præſentandi perſonam idoneam ad prædictam Capellaniam.

6 Illud verò mandatum de prouidendo effectum habuiſſe conſtabat, quia ſucceſſiuè eodem anno Coſmus de Vrſinis Archiepiſcopus Tranenſis dictarum litterarum executor illarum vigore cum eadem enunciatiua Iurispatronatus Capellaniam eidem Euangeliſtæ contulit, & in realem poſſeſſionem induxit, vt apparebat etiam ex publico inſtrumento originali ſimiliter in actis producto: iſtæ autem duæ enunciatiuæ antiquiſſimæ in diuerſis inſtrumentis contentæ probant etiam contra tertium, Puteus *deciſ. 209. incip. in vna Bononien. num. 1. lib. 2.* Achill. *deciſ. 8. incip. alia tamen vice, num. 2. de Iurepatron.* Crauet. *tract. de antiquit. tempor. part. 1. § ampliatur nunc num. 24. & pluribus ſequen.* quia habet vim probationis famæ, Caſſadorus *deciſ. 1. & 2. de probat.* & fuit reſolutum in vna Tudertina prioratus, die 17. Nouembr. 1599. cor. bon. mem. Orano.

7 Supradictis ſuccedebat alia præſentatio effectuata de anno 1527. vigore litterarum Clementis VII. mandantis conferri dictam Capellaniam per obitum Marci de Alzatellis tunc vacantem Iulio de Cardellis Clerico Romano dictæ Aureliæ filio ſub verbis, quod eſſet de Iurepatronatus Aureliæ quondam Laurentij de Panibus relictæ quondam Stephani de Cardellis Ciuis Romani, dummodo eiuſdem Aureliæ ad hoc accedat aſſenſus, prout in litteris originalibus ſub plumbo in actis productis.

8 Huic autem prouiſioni eodem anno ſub die 13. Nouembris Aurelia ſuum præſtitit aſſenſum, vt conſtabat etiam ex publico originali inſtrumento, & die 15. eiuſdem menſis Octobris, idem Iulius Cardellus vigore dictarum litterarum Apoſtolicarum, & prouiſionum proceſſus fulminati immiſſus fuit in poſſeſſionem, vt pariter conſtabat ex inſtrumento publico deſuper confecto. Vnde poſt mortem Laurentij de Panibus Aurelia eius filia admiſſa ad præſentandum præſentauit, & Iurispatronatus continuatio, quod ad eam peruenerat, in progeniem de Cardellis tranſmiſſa, & conſeruata fuit, nam ann. 1558. ſupradictus Iulius Cardellus, & Aurelia quondam Laurentij de Panibus eius mater, tanquam patroni ad dictam Capellaniam S. Luciæ tunc vacantem per reſignationem de ea factam ab ipſo Iulio Cardello, Alexandrum Solimannum de Vrſinis in manibus Alexandri Cardinalis Farneſij Titulo S. Laurentij in Damaſo, & in eius abſentia Raynutij Cardinalis Farneſij Titulo S. Angeli præſentarunt, & vigore illius præſentationis ſubſecuta fuit inſtitutio in perſona eiuſdem Alexandri Solimanni.

9 Præterea anno 1560. per reſignationem ab eodem Alexandro Solimanno factam ad fauorem Simonis Tegeroni in manibus Papæ, Pius Papa Quartus eandem Capellaniam conferri mandauit eidem Tegerono ſub illis verbis, quæ de Iurepatronatus Laicorum Iulij de Cardellis nobilis Ciuis Romani exiſtit, de qua etiam prouiſione confectum fuit publicum inſtrumentum in actis productum.

Ceterum, quia Tegeronus dictæ gratiæ ceſſerat, idem Pius Quartus dictam Capellaniam contulit Ioanni de Canibus ſub verbis, quæ de Iurepatronatus Laicorum, videlicet Fabricij Ciuis Romani in pupillari ætate etiam ſub tutorum cura conſtituti, ex fundatione, & dotatione exiſtit: item ſub verbis, & Fabricij præfati, ſeu illius tutorum, vel alicuius eorum ad hoc accedat aſſenſus. 10

Anno item 1575. cùm per obitum Ioannis de Canibus hæc Capellania vacaſſet, Fabricius Cardellus mediante procuratore ad id ſpecialiter conſtituto coram Cardinale Farneſio præſentauit Vincentium Sanctinum, & Vincentius ſic præſentatus fuit per Cardinalem inſtitutus. 11

Item anno 1580. cùm Fabricius Cardellus donaſſet Angelo Romano ius præſentandi pro vna vice ad prædictam Capellaniam, cùm primum vacaret, & ſuper hoc obtinuiſſet à Gregorio XIII. Breue directum Vrbis Vicario, vt dictam donationem confirmaret, quatenus de Iurepatronatus conſtaret cauſa cognita, idem Vicarius pronunciauit Iuspatronatus præſentandi ad dictam Capellam Fabricio Cardello ex dotatione, & fundatione competuiſſe, & competere, & conſequenter donationem Angelo factam confirmandam. 12

Anno autem 1590. per obitum Vincentij Dominus Cardinalis Montalius Titularis S. Laurentij in Damaſo ad præſentationem ſupradicti Angeli Romani donatarij pro illa vice Iurispatronatus in dicta Capellania inſtituit Fabium Romanum, & Fabius fuit immiſſus in realem poſſeſſionem. 13

Anno item 1597. per reſignationem Fabij ex cauſa permutationis Clemens Papa VIII. dictam Capellaniam contulit Nicolao Vato ſub verbis quæ de Iurepatronatus Laicorum ex fundatione, & dotatione exiſtit. 14

Demum per obitum Nicolai Vari præſentatus hodie exiſtit Michael Angelus Zitus. 15

Atque ex iſta ſerie præſentationum effectum ſortitarum longiſſimi temporis ſpacio concludenter remanet probatum Iuspatronatus, Caſſad. *d. deciſ. 2. num. 4. de probat.* Puteus *d. deciſ. 140. lib. 1.* 16

Et ceſſat omnis difficultas ex ſucceſſiuis vacationibus, & continuatis præſentationibus effectum ſortitis per obitum, aut reſignationem præſentatorum, ex quibus etiam probatur effectus, Oldradus *conſ. 229. incip. hæc ſunt dubia.* 17

Rota autem in hoc articulo multum conſiderauit enunciatiuas à Summis Pontificibus emanatas, præſertim antiquas quæ etiam de facto alieno plene probant, iuxta communem opinionem, de qua pluribus relatis teſtatur Gabriel. *titul. de probat. concluſ. 2. num. 59. verſ. 3. limita.* 18

Magnum etiam fecit fundamentum in ſententia lata à Vicario Vrbis vigore reſcripti fel. record. Gregorij XIII. in qua pronunciauit, iſtud Iuspatronatus competere Fabricio de Cardellis ex dotatione, & fundatione, quæ cum fuerit lata ſuper ſtatu beneficij, facit ius quoad omnes, *l. ingenuum*, vbi Gloſſ. Bart. & Doctores *ff. de ſtatu hominum.* 19

R. P. D. ATTREBATEN.

Mediolanen. Iurispatronatus.

Veneris 29. Aprilis 1611.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs ſume argumentum.

SVMMARIVM.

Altare maius ſortitur eundem titulum, quem habet Eccleſia principalis, num. 1.

Vicarij aſſertioni de pertinentibus ad eius officium ſtandum eſt, num. 2.

Identitas duabus demonſtrationibus probatur, num. 2. in fine.

Decimæ non omnes ſunt ſpirituales, & ideo quandoque etiam decimæ ad laicos ſpectant, num. 3.

Digitized by Google

DECISIO CCCXIII.

1 POſtquam in deciſionibus vltimo loco in hac cauſa factis reſolutum fuit, conſtare de Iurepatronatus Capellæ in Eccleſia Sanctæ Mariæ Rubeæ, quæſitum eſt, an conſtaret de identitate Capellæ Iurispatronatus ſubiectæ, & Domini tenuerunt Capellam maiorem, quæ eſt in capite Eccleſiæ, & habet eundem titulum cum ipſa Eccleſia eſſe Iurispatronatus. Nam regulariter altare maius ſortitur eundem titulum, quem habet Eccleſia principalis, vt in ſimili fuit dictum in Hipporegien. Capellæ 16. Nouembris 1609. coram Reuerendiſs. P. D. meo Decano. Atque hæc Capella ſola eſt collatiua, & habet proprios redditus, Eccleſia verò ipſa, & alia altaria non habent aliquam dotem, niſi legatum pro duabus miſſis in hebdomada, vt conſtat ex viſitatione. Nec apparet aliquod altare extitiſſe de tempore fundationis, neque oſtenditur aliqua ſcriptura, quæ faciat mentionem Iurispatronatus alterius Capellæ.

2 Quod autem iſta Capella maior ſit collatiua, patet ex præſentationibus, & inſtitutionibus ſpacio 90. annorum effectuatis, in quibus omnibus adeſt eadem demonſtratio Capellæ Sanctæ Mariæ Rubeæ, loci de Garbagnato, & non Eccleſiæ, vel alterius alicuius Capellæ, quæ demonſtratio ſimiliter continetur in omnibus alijs iuribus, vt in vnione Hoſpitalis de an. 1477. legitur, quod Ottho Vicecomes eſt ſolus patronus Capellæ S. Mariæ Rubeæ, & huic Capellæ S. Mariæ, & eius ſacerdotali beneficio vnitur Hoſpitale. Quin etiam vnione facta anno 1568. quæ dedit cauſam huic liti, expreſsè dicitur, quod capella eſt ſub titulo S. Mariæ Rubeæ, quæ vnio cum ſit facta à Vicario Archiepiſcopi, eius aſſertioni de pertinenti ad eius officium ſtandum eſt, Verall. *deciſ.* 87. *num.* 3. *part.* 3. Accedit, quod Viſitator anno 1573. dicit, ornamenta Eccleſiæ eſſe Capellæ vnitæ Archidiaconatui, onde apparet Capellam S. Mariæ eſſe maiorem, eamque conſiderari vti principalem. Quæ coadiuuantur ea diſpoſitionibus teſtium de fama, & auditu à maioribus, & ex libro taxatum, in quo Capella iſta enunciatur ſita in Eccleſia Sanctæ Mariæ Rubeæ, & cenſus taxati non pro Eccleſia, ſed pro Capella, quod indicant Capellam dediſſe nomen Eccleſiæ, alias enim ipſa Eccleſia fuiſſet taxata. Quibus omnibus ſimul iunctis viſum fuit ſufficienter probari identitatem, ad quam probandam ſufficiunt duæ demonſtrationes, *l. forma de cenſibus*, & fuit reſolutum in Papien. Bonorum 22. Nouembris 1596. coram bon. m. Card. Seraphino.

3 Non obſtat, quod inter redditus Capellæ extant decimæ, quarum laici ſunt incapaces, vt fuit dictum in hac cauſa 20. Iunij anni præteriti. Reſpondebatur enim argumentum non eſſe neceſſarium, cùm non omnes decimæ ſint ſpirituales, *cap. generali, ſuper verb. regalia, de elect. lib.* 6. Bald. *in tit. Epiſcopi, vel Abbates, num.* 8. *de vſib. feud.* tum quia laici poſſunt habere decimas ex priuilegio, vel ex immemorabili cum fama priuilegij, Verall. *deciſ.* 241. *&* 242. *part.* 1.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Carthaginen. Fructuum.

Lunæ 2. *Maij* 1611.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria non datur ad probandum ea, quæ per ſcripturam probari poſſunt, vt puta ad probandum vſum, & obſeruantiam ſtatuti.

SVMMARIVM.

Remiſſoria non datur ad probandum ea, quæ poſſunt per ſcripturas probari, num. 1.

Remiſſoria non datur ad probandum vſum, & obſeruantiam ſtatuti, num. 2.

Poſſeſſio tradita à non habente poteſtatem ſuſtinetur; quando fuit tradita præſentibus illis, qui tradendi poſſeſſionem poteſtatem habeat, num. 3.

DECISIO CCCXIV.

FVit dictum Remiſſoriam petitam non eſſe concedendam, quia cùm ſtatuta articulata poſſint probari per ſcripturas, non debet dari remiſſoria ad illa probanda per teſtes, Ægid. *deciſ* 496. *&* 304. Rota *deciſ.* 17. *de teſtibus, in antiquis*, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 1. *de dilationibus*, prout etiam per ſcripturas veniunt probanda actus, & caſus, ex quibus illorum obſeruantia deducitur, qua ratione ad probandum vſum, & obſeruantiam ſtatuti, fuit ſæpè denegata remiſſoria in Rota, & in ſpecie, in cauſa Bonon. Portonis 4. Martij 1609. R. P. D. meo Decano, & 10. Iunij eiuſdem anni coram R. P. D. meo Pamphilio vltra quod ſtatutum cum ſit incertum, inter alia præſumitur vſu receptum, nec loquitur, quando Canonicus fuit impeditus reſidere, in quo caſu prætenditur eſſe Dominus Coxa. Et quoad ſtatutum de puritate eadem militat ratio, maximè cùm Coxa iam fuerit per Capitulum admiſſum abſque aliquo examine, & aliqua exceptione ſuæ impuritatis, vel huiuſmodi ſtatuti. 1

Quod verò emolumenta, & diſtributiones Canonicatuum, & præbendarum lucrentur ſolum per præſentes, nec de illis participent abſentes, eſt de iure, neque id controuertitur pro parte Coxæ, qui fundat ſe ſoluto in impedimentis. Quod autem traditio poſſeſſionis, non ſpectaret ad Archidiaconum, ſed ad Epiſcopum, vel Capituli præſidentem, neque releuat, quia cùm fuerit tradita ab Archidiacono nomine Capituli; præſentibus & ſcientibus Capitularibus, ſuſtinetur poſſeſſio ex deciſione Caſſad. 8. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Et in indiuiduo reſpectu iſtius poſſeſſionis Coxæ, fuit deciſum, die 25. Maij 1609. quando iſte articulus fuit diſcuſſus cum Domino Gualdeleſo. 2

Et quod ad contradictionem Capituli in traditione poſſeſſionis eſt probanda per acta Secretarij, & ſcripturas, & in curia adeſt proceſſus talis poſſeſſionis cum omnibus ſuis circumſtantijs, de quo etiam fuit actum cum Domino Gualdeleſo, ex quo proceſſu tota ſeries, & veritas facti colligitur, ita vt vel articuli poſſint probari per ſcripturas, vel ſint irreleuantes, vel etiam timeri poſſit de aliqua colluſionis calumnia, propter quæ denegatur remiſſoria. Et ita fuit reſolutum. 3

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Ianuen. Pecuniariæ.

Lunæ 2. *Maij* 1611.

ARGVMENTVM.

De probatione valoris cambiorum, præſertim per teſtes. Et ſi teſtes ſunt hincinde contrarij, quod magis credatur deponentibus de maiori valore, & ſumma, quàm de minori.

SVMMARIVM.

Valor cambiorum probatur per teſtes practicos, & verſatos in ſimilibus cambiorum negotijs, & quomodo teſtes debeant ſuper probatione deponere, num. 1. *& ſequentib.*

Valor cambiorum probatur etiam per liſtam Notarij, & Cancellarij Gabellæ cambiorum, num. 6.

Teſtibus deponentibus de minori ſumma minus credendum eſt, quàm deponentibus de ſumma maiori, num. 7.

Teſtes plures magis probant, quàm numero minori, n. 8.

Teſtibus excludentibus delictum magis creditur, quàm illud includentibus, num. 8.

Cambia non debent eſſe vniformia, quia poſſunt variari ſecundum qualitatem perſonarum. Declara, vt num. 9.

DECISIO CCCXV.

PRopoſito dubio reſeruato in deciſione diei 7. Iunij 1610. Ad quam ſcilicet ſummam aſcenderint cambia in Ciuitate Ianuæ, anno 1590. vſque ad annum 1593. incluſiuè, Domini cenſuerunt probari, quod exceſſerunt ſcuta ſex pro centenario, idque primo per quinque teſtes pro Simeone in prima inſtantia examinatos, qui concludunt, quòd de dicto tempore cambia exceſſerunt Scuta ſex, & reddunt cauſam ſcientiæ, quia viderunt libros, ſiue liſtas, & fecerunt computa, & iſti teſtes multum faciunt, & de per ſe ſoli ſufficerent. Tum quia ſunt quin- 1

Digitized by Google

quinque. Tum quia ſunt practici, & verſati in ſimilibus negotiis cambiorum.

2 Secundò idem probatur per alios tres teſtes pro eodem Simeone in ſecunda inſtantia examinatos, quorum ſecundus deponit de intereſſe cambiorū ſpacio 15. annorum vſq; ad tempus ſuæ depoſitionis ad rationem ſcutorum decem. Quartus quod ad minus aſcendit ad ſcuta octo pro centenario. Septimus vltra octo pro centenario, qui teſtes ſunt ſimiliter in negotiis cambiorum verſati.

3 Non obſtat, quod iſti teſtes fuerint nulliter examinati ex defectu citationis ad videndum iurare, quia in actis adſunt huiuſmodi citationes.

4 Tertiò, talis exceſſus probatur ex duobus teſtibus per partem aduerſam examinatis, nempè pro Io. Iacobo, qui propterea plenè contra ipſum probant, & qui dicunt cambia reddidiſſe octo pro centenario, & eſt ponderandum, quod tam iſti teſtes Io. Iacobi, quàm alij Simeonis, dicunt etiam, quod lucrum cambiorum in Ciuitate Ianuæ paſſim calculatur ad rationem octo pro centenario, & quod tale emolumentum ſemper dant, & dederunt cambia realia, & quod hoc reputatur pro vtili ferè certo.

5 Quæ probationes exceſſus cambiorum in ſcutis ſex de per ſe ſufficientes adminiculantur ex aliis pluribus teſtibus vigore Remiſſoriæ examinatis, qui vno ore deponunt, quod cambia de dicto tempore reddiderunt quandoque Scuta octo, quandoque 10. & 12. pro centenario, & nunquam fuerunt minoris redditus Scutorum ſex, qui teſtes licet nulliter examinati, negari non poteſt, quin magnum faciant adminiculum ex opinione, quam tenet Rota.

6 Et confirmatur ex atteſtatione, ſiue liſta Notarij, & Cancellarij gabellæ cambiorum, qui recenſet cambia in qualibet feria inter negotiatores Ianuæ firmata, & factis computis, & per peritum deputatum calculatis, apparet quod illa exceſſerunt ſcuta ſex ſingulis annis, incipiendo ab anno 1590. vſque annum 1593. incluſiuè, quæ atteſtatio, tanquam de pertinentibus ad eius officium, & de his, quæ in ſuis libris reperiuntur deſcripta, multum facit ad veritatem comprobandam.

7 Non obſtant teſtes pro parte Ioan. Iacobi adducti ad probandum, quod cambia non reddiderint ſcuta ſex, tum quia iſti non probant de hoc tempore, ſed dicunt de anno 1589. & dum dicunt de anno 1590. verificari poſſunt in prima feria Menſis Ianuarij dicti anni, nec concludunt de integro anno 1590. nec de annis 1591. 92. & 93. de quibus agitur, tum quia iſti teſtes loquuntur deductis impenſis gabellæ, & prouiſionis, quæ vt plurimum ſoluuntur ab illis, qui pecunias recipiunt ad cambium, vt dicunt teſtes tam examinati pro Simeone, quàm pro Io. Iacobo, tum quia in omnem euentum iſtis deponentibus de non exceſſu, & de minori ſumma eſſent præferendi alij deponentes de exceſſu, & de maiori ſumma, cùm de ea deponant concludenter, & aſſertiuè, Alex. *conſ.* 64. *num.* 7. *& ſeq. lib.* 2. Salic. *in lib.* 2. *n.* 28. *& ſeq. C. de reſcind. vend.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 10. *num.* 7. *& ſeq. de teſt.*

8 Maximè quia iſti deponentes de maiori ſumma, ſunt plures numero, quo caſu præferuntur paucioribus deponentibus de minori, Aret. *conſil.* 65. *ante medium verſic.* hic tamen non eſt caſus noſter, & quia iſti ſunt practici, & benè informati, & deponunt de affirmatiua, illi verò de negatiua, & quia cum iſtis concurrunt adminicula, & in ſpecie dicta atteſtatio Cancellarij gabellæ cambiorum, & quia inter iſtos adſunt etiam aliqui pro parte aduerſa examinati, prout etiam ſunt præferendi iſti, quia eorum depoſitio excludit delictum, quod includeret depoſitio illorum, Natt. *conſil.* 592. *num.* 24. Gabr. *de teſt. concl.* 4. *num.* 20.

9 Non obſtat, quod cambia non debeant eſſe vniformia, vt dicunt teſtes, & fuit in pluribus cauſis reſolutum in Rota, & quod poſſint variari, ſecundùm qualitatem perſonarum, quia non dicitur, quod debeant eſſe vniformia, ſed quod exceſſerunt ſcuta ſex, licet exceſſus non fuerit vniformis, & teſtes deponunt de cambiis, quæ communiter currebant, quod ſufficit pro reſolutione præſentis dubij, in quo agitur ſolum de firmando, & ſtabiliendo facto.

R. P. D. V B A L D O.

Romana Fideicommiſſi.

Die 4. Maij 1611.

A R G V M E N T V M.

Fideicommiſſis, & inſtitutionibus an, & quando filiorum appellatione veniant fœminæ.

S V M M A R I V M.

Filij poſiti in conditione cenſentur vocati ex ſtatuto Vrbis lib. 1. cap. 142. num. 1.

Filiorum appellatione veniunt etiam fœminæ, quamuis teſtator in conditione poſuerit filios maſculos, num. 2.

Filiarum fœminarum exiſtentia excludit ſubſtitutum ſub conditionem, num. 3.

Subſtitutio plurium deſcendentium in dubio intelligitur facta diſcretiuè. Ita vt ſingulis inſtitutis ſubſtituti ſuccedant. Non autem vt omnium inſtitutorum mors expectari debeat, num. 4. & num. 7.

Filiorum appellatione quando veniant fœminæ, ſi teſtator in teſtamento conſeruandæ agnationis rationem habuit, n. 5.

Prohibitio alienandi non inducit fideicommiſſum, quando eſt perſonalis, n. 6.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 145. quo diſponitur, vt filij, & nepotes maſculi excludant filias fœminas, non extenditur, vt filiæ fœminæ excludantur per patruos, n. 8.

D E C I S I O CCCXVI.

Domini perſtiterunt in deciſis die 20. Decembris proximè præteriti coram R. P. D. meo Decano, videlicet Flaminiam potuiſſe ſuccedere in portione Bernardini ſui patris. Conſtare enim videbatur in teſtamento Hieronymi fuiſſe factas duas ſubſtitutiones principales. Prima eſt, per quam teſtator ex tribus filijs inſtitutis Bernardino, Paſquali, & Andrea, decedente vno ſine filiis legitimis, & naturalibus, alios ſuperſtites eidem ſubſtituit. Altera eſt, per quam decedentibus omnibus eidem ſubſtituit filios maſculos ſuperuiuentes ſi ſuperuixerint, ſin autem fœminas, & ex vtraque ſubſtitutione, dicebant Domini Flaminiam videri vocatam ad portionem patris ſui, qui ſine filijs maſculis deceſſerat, ſuperſtite Andrea fratre vno ex inſtitutis. 1

Quoad primam dicebant Flaminiam vocari ex clara diſpoſitione ſtatuti Vrbis *lib. 1. cap.* 142. vt filij poſiti in conditione cenſeantur vocati. Neque obſtare, quod eſſent poſiti in conditione filij maſculi generis, quia nihilominus etiam filiæ continentur, *l. ſi ita ſcriptum, in principio*, vbi Doctor. *not. ff. de legat.* 2. *l. ſi quis ita, in princip. de teſtament. tut. l. iuſta, l. filij appellatione, ff. de verb. ſignific.* Alciat. *in l. Herennius, num.* 7. *& in l. quiſquis, num.* 4. *& in l. inter ſtuprum, §. fin. num.* 16. *eod. tit.* Ancbar. 170. *num.* 3. Bald. *in l.* 1. *§. filiorum, de legit. hæred.* Marſil. *ſing.* 317. Illuſtriſs. Mant. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 11. *tit.* 14. *num.* 1. *&* 2. Vbi hoc dicit maximè procedere in vltimis voluntatibus, Alex. *conſ.* 38. *lib.* 6. *conſ.* 17. *num.* 9. *lib.* 7. Ruin. *conſ.* 140. *num.* 3. *lib.* 2. Curt. ſen. latè *conſ.* 63. *num.* 10. Idem Illuſtriſſimus Mant. *lib.* 8. *tit.* 7. *n.* 1. 2

Et quod exiſtentia filiarum excludat ſubſtitutum ſub conditione prædicta, tenuit Alex. *conſ.* 85. *num.* 10. *lib.* 3. *& dicto conſ.* 38. *lib.* 6. Socin. *conſ.* 227. *col. vltim. lib.* 2. qui etiam teſtatur Collegium Bononień. Auenioneń. & Peruſinum pro hac opinione conſuluiſſe poſt Caſtrenſ. *conſ.* 409. *part.* 2. & Crot. *conſ.* 17. *num.* 26. *lib.* 1. teſtatur ſe vidiſſe originale conſilium Collegij Peruſini, & de veriori, & magis communi poſt plurimos ab eo relatos teſtatur Illuſtriſſimus Mantica *dicto lib.* 11. *tit.* 14. *ſub num.* 7. *verſ. & hanc quidem ſententiam*, & firmauit Rota in Camerineń. Fideicommiſſi 8. Nouembris 1599. coram R. P. D. meo Decano, vbi ſubiungit id procedere, etiam ſi vnica filia fuerit relicta; poſt Corn. *conſ.* 202. *nu.* 8. *lib.* 3. & alios ibi allegatos. 3

Quo ad ſecundam ſubſtitutionem, res adhuc videbatur clarior. Nam cum ceſſantibus maſculis vocentur fœminæ, & Bernardinus nullis relictis filijs maſculis deceſſerit, dubitari non poteſt, quin Flaminia patri ſuo ſuccedere poſſit, licet fœminæ videantur, vocatæ decedentibus omnibus inſtitutis ſine filijs maſculis, qui caſus 4

non euenit, cum ſuperſit Andreas, vnus ex inſtitutis: tamen dicebant Domini, ſubſtitutionem plurium deſcendentium, in dubio intelligi factam diſcretiuè, adeo ut ſingulis inſtitutis, ſubſtituti ſint filij maſculi, ſi extent, ſin minus fœminæ, non autem vt debet expectari mors omnium inſtitutorum, Ruin. *conſ.* 18. *num.* 8. *lib.* 2. *& conſ.* 115. *num.* 5. *&* 12. *lib.* 3. Pariſ. *conſ.* 122. *num.* 1. *lib.* 3. Alex. *conſ.* 93. *num.* 9. *lib.* 3. Illuſtriſs. Mantic. *de coniect. lib.* 7. *tit.* 5 *num.* 17. Et fuit dictum in Firmana fideicommiſſi 5. Maij 1593. coram bon. mem. Seraphino, & in Ceſenaten. bonorum 23. Ianuarij 1608. coram Reuerendiſſimo D. meo Attrebaten. aliàs dicendum eſſet, non ſolum fuiſſe ſubſtitutos filios, ſed etiam tranſuerſales, & ſic multiplicarentur fideicommiſſa abſque neceſſitate, vt fuit conſideratum in dicta Firmana Fideicommiſſi.

5 Non obſtat, quod hic fuerit habita ratio conſeruandæ agnationis, & ideò donec maſculi ſuperſunt, fœminæ non videntur vocatæ, quia fuit reſponſum, vel quod hic nulla eſt facta mentio agnationis, Cephal. *conſ.* 401. *num.* 39. *lib.* 3. vel quod filij maſculi ſunt tantum vocati in primo gradu, & inuicem ſubſtituti, & iis deficientibus teſtator non eſt progreſſus ad plures ſubſtitutionum gradus fauore maſculorum, ſed ſtatim vocauit fœminas. Vnde nullam videtur habuiſſe rationem agnationis, Aym. *conſil.* 306. *num.* 5. Illuſtriſs. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 6. *tit.* 15. *num.* 5. *& num.* 9. Et fuit dictum in Amerina ſucceſſionis 28. Maii 1597. coram Reuerendiſſ. P. D. meo Decano.

6 Non obſtat prohibitio alienationis, quia vltra quod eſt perſonalis, cùm ſit facta eiſdem, & vtrique ipſorum ſcilicet inſtitutis, & ſubſtitutis, & ſic non inducit fideicommiſſum, Ripa *in l. filiusfamilias* §. *Diui, num.* 108. *&* 111. *ff. de leg.* 1. Et fuit dictum in Foroliuien. Fideicommiſſi 16. Nouembris 1580, coram Seraphino, quæ eſt *deciſ.* 649. *num.* 1. *part.* 1. *diuerſ.* eſt etiam conſecutiua ex præcedenti vocatione. Vnde ex ea non poteſt aliquid inferri, *ad conſ.* Dec. 636. *num.* 8.

7 Non obſtat, quod ſi illa ſecunda ſubſtitutio intelligitur diſcretiuè, videatur ſuperflua, cùm iam per primam ſubſtitutionem filij poſiti in conditione poſſent ſuccedere ſuis patribus, tanquam vocati ex ſtatuto. Quia reſponderetur ex prima ſubſtitutione non apparere, an filij maſculi præferantur fœminis, cùm illa conditio, ſine filiis, eſſet apta etiam fœminas comprehendere, vt ſupra dictum eſt, ſed hoc ex ſecunda ſubſtitutione fit manifeſtum.

8 Non obſtat ſtatutum Vrbis *lib.* 1. *cap.* 145. quia diſponit, vt filij, & nepotes maſculi excludant filias, non autem vt filiæ excludantur per patruos, Socin. *conſil.* 55. *in fin. lib.* 3. Ruin. *conſil.* 143. *num.* 10. *lib.* 2. Soc. iun. *conſil.* 158. *num.* 50. *lib.* 2. Gabr. *conſil.* 97 *num.* 9. *&* 14. *lib.* 1. cum alijs per Honded. *conſil.* 57. *num.* 72. *lib.* 1. & tenuit Rota in Romana Caſtrorum 11. Maij 1590. coram Gipſio, & in dicta Camerinen. fideicommiſſi coram D. meo Decano, & in Romana de Stancbis 13. Ianuarij 1597. coram Card Seraphino, & in Romana ſucceſſionis de Zitellis anno præterito coram D. meo Coccino, quæ etiam loquitur in fortioribus terminis. In aliis placuerunt Dominis reſponſiones datæ in d. Camerinen. Fideicommiſſi, & in hac eadem cauſa coram D. meo Decano, & datæ etiam per Informantes pro Flaminia. Et ideò fuit concluſum ſtandum eſſe in deciſis.

R. P. D. DAMASCENO.

Calaguritana Liquidationis de Autol.

Mercurij 4. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Fructus percepti poſt intentatum poſſeſſorium retinendæ veniunt reſtituendi Actori, non autem percepti à principio litis ſuper petitorio, vel poſſeſſorio ordinario.

SVMMARIVM.

Fructus percepti poſt intentatum poſſeſſorium retinendæ veniunt reſtituendi actori, non autem percepti à principio litis ſuper petitorio, vel poſſeſſorio ordinario, n. 1.

Fructus percepti lite pendente veniunt reſtituendi, quia dicuntur percepti mala fide. Declara, vt ſint reſtituendi in iudicio ordinario, non autem in iudicio Summario retinendæ, num. 2.

Declara, vt num. 3.

DECISIO CCCXVII.

TEnuerunt Domini, in mandato de manutenendo 1
venire tantùm fructus perceptos poſt intentatam manutentionem, non autem perceptos à principio litis, ſuper petitorio, vel poſſeſſorio ordinario, & hanc dixerunt eſſe regulam interdictorum, *l.* 3. *ff de interd. l.* 1. §. *ex die, ff. de vi, & vi armata,* in terminis huius interdicti retinendæ Io. Fab. *ſuper inſtit. de interd.* §. *retinendæ, n.* 14. *verſ. item fructus,* Rot. in cauſa Licien. Redecimæ 14. Octobri 1583. cor. bon. m. Illuſtriſs. Card. Seraphino, & in Turritana Tertiariæ 18. menſis Decembris 1595. coram eodem Illuſtriſſimo Seraphino, & in Segntina Canonicatus 13. Ianuarij 1610. coram R. P. D. meo Caualerio. Facit *deciſ.* Put. 61. *lib.* 3.

Non obſtat, quod prædicti fructus, cùm ſint perce- 2
pti lite pendente, dicantur percepti cum mala fide, & proinde veniant reſtituendi, quia non negatur eſſe reſtituendos, ſed in iudicio ordinario, vt benè diſtinguit Ioan. Fab. *vbi ſupra*, Rota in dicta Licien. redecimæ, Put. *dicta deciſ.* 61. *in fin.* & licet Bart. *in d. l.* 3. *verſ. tu dic*, de interdictis voluere extendere prædictam concluſionem de malæ fidei poſſeſſore, etiam ad interdicta, attamen vt patet ex prædictis, eius doctrina non eſt tuta, & in effectu ſi tex. *in dicta l.* 3. haberetur tantum locum in bonæ fidei poſſeſſoribus, eſſet ſuperfluum, & de indubitabili, Menoch. verò *tit. de retin. remed.* 3. *num.* 289. allegat ſolum Ioan. Fab. *in d.* §. *retinendæ*, qui dicit contrarium, vt ſupra demonſtratum eſt.

Quantum ad Rotam in cauſa Mediolanen. Fructuum 3
13. Februarij 1595. coram bon. mem. Gipſio, licet ſatis amplè loquatur, fuit dictum poſſe ſaluari, vt habeat locum in ſuo caſu, quando ſcilicet fructus decurſi petuntur principaliter, prout in penſionibus, vel annuis præſtationibus decurſis, ante intentatam manutentionem, ſecus quando petitur aliqua res fructifera, quia tunc res ipſa principaliter petitur, & fructus veniunt ex quadam conſequentia. Vnde nil mirum ſi in ſecundo caſu non habetur eadem ratio fructuum, quæ habetur in primo, & iſta diſtinctio fuit de mente Rotæ in prædicta Turritana Tertiariæ.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Parmen. Datij.

Luna 9. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſaria bona alienari poſſunt pendente conditione fideicommiſſi, niſi adiecta etiam fuerit expreſſa alienationis prohibitio. Legitima non recipit onus. Trebellianica autem prohiberi poteſt à teſtatore etiam filiis primi gradus.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſaria bona alienari poſſunt per hæredem grauatum pendente conditione fideicommiſſi, niſi etiam adſit expreſſa alienationis prohibitio, num. 2.

Emptor non tenetur ſtare venditioni, quando conſtat rem venditam eſſe fideicommiſſo ſuppoſitam, num. 2.

Legitima prohiberi non poteſt, nec aliquod onus recipit, num. 3.

Trebellianica prohiberi poteſt à teſtatore, etiam filijs primi gradus, num. 3.

DECISIO CCCXVIII.

DOmini dixerunt, conſtare de fideicommiſſo, quod 1
obſtet venditioni Datij, de quo agitur. Nam bonæ memoriæ Illuſtriſs. Dominus Comes Sanctæ Floræ inſtituit hæredem vniuerſalem in omnibus eius bonis feudalibus, & iuriſdictionalibus, & alijs bonis, & nominatim in omnibus, & quibuſcunque Datijs Longæ Padi Illuſtriſſimum Dominum Franciſcum Sfortiam eius filium, nunc Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem, cui decedenti ſine filiis maſculis legitimis, vel cum filijs maſculis,

Digitized by Google

ſculis, & legitimis, qui & ipſi ſi ſine filijs maſculis morerentur, ita quod nullus extaret filius deſcendens maſculus, & legitimos, ſubſtituit illum, vel illos ex Illuſtriſſimis fratribus ipſius teſtatoris, qui tunc ſuperfuerint, & ſucceſſiuè eorum filios maſculos, legitimos, & naturales in ſtirpes, & non in capita. Illis verò deficientibus, agnatum maſculum legitimum, & naturalem de domo, agnatione, & familia, ita qood ſucceſſiuè perpetuis futuris temporibus proximior maſculus, ſeu proximiores maſculi legitimi, & oaturales, vt ſupra in gradu ſuccedant, &c. cum ampliſſima prohibitione alienandi. Et propterea cum hodie adſit Excellentiſſimus Dominus Dux Sfortia, qui babet filios, & dicti teſtatoris ſit ea fratre Pronepos, dubitari non poteſt de fideicommiſſo claro, quud etiam per Agentes Illuſtriſſimi Domini Cardinalis non impugnabatur.

2 Neque obſtat, quod pendente conditione fideicommiſſi hæres grauatus poteſt alienare, Alex. *conſ.*65.*lib.*5. Caſtr. *conſ.*370. *lib.*2. quia hoc non procedit, quando teſtator expreſſè prohibuit alienationem, prout in caſu iſto, in quo, vt dictum eſt, adeſt expreſſa prohibitio. Inſeruiendum enim eſt voluotati teſtatoris, *l. verbis legis, ff. de verb. ſignif. l. legem, C. de pact.* & in proprijs terminis ootant Doctores in *l. filiusfamilias, §. Diui de legat.* 1. Becc. *conſ.*100. *num.*1. & dixit Rota in cauſa Romana Palatij 23. Octobris 1579. coram bonæ memoriæ Lauretano, maximè, quia in caſu alienationis non alieoantes ſunt vocati, & ceſſat omnis difficultas, quia Illuſtriſſimus Dominus Cardinalis promiſit Datium eſſe liberum ab omni fideicommiſſo purificato, & purificando, & propterea emptor cùm detegat fideicommiſſum, non tenetur ſtare venditioni, quia expreſsè voluit emere rem liberam, vt nuper fuit reſolutum in cauſa Aſculana booorum 11. Martij præteriti coram R.P.D. meo Pirouano.

3 Reſeruarunt tamen Domini, vt particulariter videatur, An Illuſtriſſimo Domino Cardinali ſuffragentur legata, & debita teſtatoris, ac detractiones, quæ reſtringuntur ad legitimam, & Trebellianicam, quæ foerunt prohibitæ cum clauſula, *omni meliori modo*. Sed cùm legitima non recipiat onus, *l. quoniam in prioribus, ff. de inoff. teſtam.* etiam quod adſit clauſula prædicta *omni meliori modo*, vt fuit in hac Rota reſolutum in cauſa Forolioien. fideicommiſſi curam R. P. Domino meo Pamphilio, ſecus autem Trebellianica, quæ ſecuodùm opinioοem, quam Rota ſeruat, poteſt prohiberi etiam filijs primi gradus, Caſſad. *deciſ.* 4. *de teſtam.* Sarnen. *deciſ.* 94. *incip. Trebellianica*, Simonet. *deciſ.* 86. *incip. in vna Romana Creſcent. deciſ.*2. *de teſtam.* & fuit ſæpiſſimè reſolutum. Et hanc etiam opinionem dicit magis communem Bertran. *conſ.*130. *num.*5. *lib.*3. *part.*2. & ſequitur Molin. *de primog. Hiſpan. lib.*1. *cap.* 17. *num.* 12. *verſ. contrarium tamen*. Ideò tota difficultas reſtringitur ad hoc, An legata, & debita teſtatoris, ac detractio legitimæ ſuffragentur Illuſtriſſimo Domino Cardinali ad effectum, quod venditio Datij ſuſtineatur.

R. P. D. LVGDVNEN.

Bononien. Fideicommiſſi de Pannolinis.

Luna 9. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Firmatur in hac deciſione concluſio, quod tacita ſubſtitutio inducitur ex coniecturis ex teſtamento deſumptis, & inde plura explicantur notanda, de quibus in Summarijs.

SVMMARIVM.

Subſtitutio tacita inducitur ex coniecturis ex teſtamento deſumptis, num. 1.

Subſtitutio reciproca ex coniecturis tacitè inducitur, etiam quod ſubſtituti non fuerint expreſſè vocati, num. 1.

*Fideicommiſſi grauamen elicitur etiam ex coniecturis, n.*2.

Fictio in caſu ficto operatur idem, quod veritas in caſu vero, num. 3.

*Onus iniunctum heredi ſubſtituto aſſumendi arma, & nomen familia teſtatoris, inducit præſumptionem voluntatis conſeruandi agnationem, num.*4.

Præſumptionum, & fictionum concurſus admittitur, quando vna venit in conſequentiam alterius, num. 5.

Clauſula, vt ſupra, *eſt relatiua omnium præcedentium, n.*6.

*Subſtitutus in hereditate cenſetur ſubſtitutus in tota hereditate, & non in parte hereditatis, n.*7.

*Abundans cautela non nocet, nec vitiat ſententiam, n.*9.

*Infantes poſſunt etiam in ſententia condemnari, citato eorum patre, & eorum legitimo adminiſtratore, n.*9.

*Relatio facienda eſt ad eos, ad quos facta relatione diſpoſitio non infirmetur, vel inutilis reddatur, n.*10.

Verba ſententia intelligenda ſunt iuxta diſpoſitionem iuris, num. 10.

Iudex cenſetur pronunciaſſe, prout de iure tenebatur, num. 10.

*Sententia nulla parte non opponente, poteſt confirmari etiam per ipſum iudicem nullitatis, num.*11.

DECISIO CCCXIX.

IN deciſis propter vrgentiſſimas coniecturas ex teſtameoto deſumptas, quibus induci vocationem etiam ad portionem patrui fuit latè comprobatum in deciſione, & tradunt præter tunc allegatos Aym. *conſ.* 885. *num.* 2. Decian. *conſ.*44. *num.*73. *lib.*3. Caball. *conſ.*105. *num.* 39. Quibus coniecturis ſtantibus, fruſtra agitur de reciproca, & de illius requiſitis, quia talis diſputatio non eſt neceſſaria in hoc caſu, in quo tamen nec dicta requiſita deficiunt, & quod dicitur non adeſſe vocationem expreſſam, non impedit reciproeam, quando concurrunt coniecturæ, vt ſæpius reſoluit Rota, & tenueruot quamplurimi Doctores, qoos cumulauit Ruſtic. *in tract. An liberi in condit. poſit. lib.* 6. *cap.* 5. *num.* 17. ponit Illuſtriſs. Card. Mantic. *de coniect. lib.*7. *tit.* 5. *num.* 2. Et qui contrarium dixeruot, loquuti ſunt ceſſantibus coniecturis, vt declarant Socin. *conſ.*249. *num.*11. *lib.*2. Menoch. *conſ.*85.*n.*43. *& conſ.*376.*n.*25. Socin. iun. *conſ.* 110. *n.* 39. *lib.* 3. Deciao. *conſ.*26. *num.*56. *lib.*2. Zanch. *in repet. §. cum ita, part.* 6. *num.* 249. Odd. *de compend. part.* 5. *art.*6. *num.*4. 1

Sed neque in alia poſitione, neque in hac voluerunt Domini firmare dicta requiſita, ne ſuperfluis diſputationibus locus daretur. Quæ nec admittendæ ſunt circa paſſiuam vocationem, de qua hodie non agitur, & quam tamen io perpetuo fideicommiſſo eſſe actiuè correlatiuam neceſſe eſt. Nec dubium eſt, quin etiam grauamen eliciatur ex coniecturis, Curt. iun. *conſ.* 121. *num.* 15. Aym. *conſ.*136. *num.*16. latè Marzar. *conſ.*7. *nu.* 10. Card. Mant. *vbi ſup. lib.* 11. *tit.* 6. Fuit dictum in Vrbeuetana Fideicommiſſi 24. Nouembris 1610. coram R.P. D. meo Coccino, in qua etiam fuit expreſſum, quod huiuſmodi grauamen cenſetur inductum potiſſimè ex coniectura conſeruationis agnatioois. 2

Non obſtat, quod non verſemur in veris deſcendentibus Teſtatoris, neque in veris Patruis, & Nepotibus, nec ſit habita ratio conſeruandæ agnatioois, cùm fuerint inſtituti extranei. Nam reſpondetur Teſtatorem habuiſſe iuuenes inſtitutos pro ſuis, perinde ac ſi ea ipſo geniti forent, & voluiſſe, vt tam ipſi, quàm maſculi deſcendentes ab ipſis aſſumerent cognomen, & inſignia agnationis ipſius. Et de iſta agnatione conſeruanda cogitauit, quam eo quo potuit modo inductam dilexit pro vera. Ideoque locus eſt concluſioni aliàs firmatæ, quod fictio in caſu ficto idem quod veritas in vero operatur. 3

Et quod onus iniunctum deferendi arma, inducat præſumptionem voluntatis conſervandæ agnationis, notarũt Rip. *in l. centurio, num.*164. *de vulg.* Pariſ. *conſ.*19. *nu.* 35. *lib.*2. Cephal. *conſ.*251. *num.*50. *& ſeq. lib.* 2. Non obſtat Molina *de primogen. Hiſpan. ex aduerſo citatus lib.* 2. *cap.* 14. *num.*9. Quia loquitur ſecundum conſuetudinem Hiſpaniæ, & fatetur ſecus eſſe in Italia. Et ita de conſuetudine Italiæ teſtatur Gratus etiam ex aduerſo allegatus *conſ.*112. *num.* 17. *lib.*1. *& conſ.*5. *num.*86. *lib.*2. Sentit filias teſtatoris, quamuis nuptas conſeruare patris agnationem, quando earum filijs aſſumunt nomen, & arma aui materni. 4

Noo obſtat, quod iuxta intellectum deciſionis inducantur ſucceſſiuè plures præſumptiones, quia & præſumptionum, & fictionum concurſus admittitur, quando vna venit in conſequentiam alterius, *l. ſi is qui pro emptore*, vbi Bart. & Doctor. *de vſucap. DD. in l.*1. *C. de dotis promiſſ.* Put. *deciſ.*36. *lib.*2. fuit dictum in cauſa Ciuitatis Caſtelli bonorum 18. Martij proximè præteriti coram me. 5

Non obſtat, quod vbi adeſt expreſſa diſpoſitio, ceſſet 6

taci-

Digitized by Google

tacita, & ideò non ſit in boc caſu recurrendum ad coniecturas, cùm deficiente vna linea ſit locus electioni ſiendæ per Commiſſarios, quod dicitur expreſſum in illis verbis: *& deinceps toties quoties huiuſmodi inſtitutorum linea, vt ſupra defecerint, eligantur per Commiſſarios vnus iuuenis, &c.* Fuit enim reſponſum huic conſiderationi obſtare verba, & mentem teſtatoris. Verba quidem, quia non fuit ſimpliciter dictum, *quoties linea defecerint*, ſed cum clauſula, *vt ſupra*, quæ cùm ſit relatiua omnium, Bart. *in l.* 1. *§. hoc edicto, in fin. ff. de poſtul.* Olaſch. *deciſ.* 164. *num.* 13. Surd. *deciſ.* 291. *num.* 13. Refert ſine dubio deficientiam eo modo, quo in ſuperiore teſtamenti parte expreſſa fuerat, nempè omnibus hæredibus inſtitutis deficientibus abſque filijs, & deſcendentibus maſculis, qui caſus non euenit, quia D. Albertus eſt filius vnius ex dictis hæredibus inſtitutis.

7 Mens etiam repugnat, quia teſtator quando digreſſus eſt ad ſubſtitutionem iuuenis eligendi, fuit concepta ſubſtitutio in tota hæreditate ibi, eligatur iuuenis ad huiuſmodi hæreditatem. Illa enim dictio importat totam hæreditatem, vt fuit conſideratum in alia deciſione, & ponit poſt alios Surd. *conſ.* 336. *num.* 12. *lib.* 3. At ſi deficientibus ſingulis lineis locus eſſet electioni, non relinqueretur locus ſubſtitutioni in tota hæreditate. Deinde cùm teſtator voluerit inſtitutis eorumque deſcendentes maſculos deferre nomen, & arma ipſius, apparet electionem eſſe remedium ſubſidiarium, quod non intrat, niſi deficientibus inſtitutis, eorumque deſcendentibus: quia remanentibus filijs, aut deſcendentibus ex qualibet linea conſeruabatur agnatio abſque dicta electione.

8 Et quòd teſtator contentus fuerit conſeruatione agnationis per vnam dumtaxat lineam patet, quia vno, vel pluribus ſine filijs deſcendentibus ſuperuiuentes vnum, vel plures ſubſtituit. Et quidem mortuo Octauio non fuit facta electio, ſed Marius, & Iacobus æqualiter inter ſe portionem dicti Octauij diuiſerunt. Non obſtat, quod iuxta hunc intellectum illa clauſula ſupradicta, *& deinceps, &c.* remanet ſuperflua. Quinimo enim eſt neceſſaria ſaltem ad maiorem declarationem mentis teſtatoris: quia ſupra fuerat expreſſus caſus, quando inſtituti decederent ſine filijs. Hic autem poteſt intelligi alius caſus, quando inſtituti quidem, vel aliqui ex illis habuiſſent filios, ſed poſtea dicti filij, vel eorum deſcendentes omnes deficerent abſque prole, ſicuti & intelligi poteſt de deficientia lineæ iuuenum eligendorum. Teſtator enim de perpetua agnationis conſeruatione cogitauit, vt colligitur ex verbis, *deinceps toties quoties.*

9 Non obſtat, quæ in hac poſitione fuit allegata primæ ſententiæ nullitas, ea ratione, quod fuerit lata contra infantes. Fuit enim reſponſum, quamuis in dicta ſententia fuerit condemnati infantes filij D. Io. Baptiſtæ, tamen id fuiſſe ad cautelam abundantiorem, quæ non nocet, *l. teſtamentum, C. de teſtam.* Rom. *conſ.* 343. *num.* 7. Et ſufficit pro validitate ſententiæ, quod in eadem ſententia fuit condemnatus idem D. Io. Baptiſta pater, & adminiſtrator dictorum ſuorum filiorum infantium, qui etiam fuerat citatus ad ſententiam, & ad omnes alios actus iudicij, iuxta practicam Bald. *in l. donatarum, num.* 2. *verſ. Et ideo ſis cautus, C. de acquir. poſſ.* Et pro iſta condemnatione ſimultanea adminiſtratoris, & infantis faciunt notata per Guidnpap. *deciſ.* 431. & Surd. *conſ.* 99. *num.* 36. *& ſeq.* vbi quod ſententia poteſt concipi contra procuratorem Dominum litis effectum, & contra ipſum Dominum.

10 Nec obſtat, quod aſſeritur Ioan. Baptiſtam fuiſſe condemnatum vti hæredem. Nam qualitas hæredis expreſſa in ſententia ferenda eſt ad filios, non autem ad patrem, non ſolum quia relatio ita fieri debet, vt diſpoſitio non infirmetur, vel inutilis reddatur, Rom. *conſ.* 94. *num.* 7. *& conſ.* 112. *num.* 3. Dec. *in cap. ſecundo requiris, num.* 16. *de appel.* Alex. *conſ.* 48. *num.* 6. *lib.* 1. Aym. *conſ.* 70. *num.* 4. Verùm etiam, quia filij erant hæredes, non autem pater, & dicta qualitas immediatè poſita eſt poſt nomina filiorum. Prætetea, vt dictum eſt, D. Io. Baptiſta fuerat citatus vti adminiſtrator, & in dubio intelligitur facta condemnatio eo nomine, quo quis in iudicio comparuit, & verba ſententiæ ſunt intelligenda, iuxta diſpoſitionem iuris. Quia Iudex cenſetur pronunciaſſe, vt de iure tenebatur, Aym. *conſ.* 74. *num.* 9. *& conſ.* 188. *num.* 8. cum alijs in Tudert. damnorum 31. Maij 1604. coram Reuerendiſ. P. D. meo Ludouiſio. Nec applicatur deciſ. Veral. 123. *part.* 3. Quia ibi non diſcrepabant citatio, & ſententia, vt in hoc caſu contigiſſe prætenditur, ſed Rota dixit ſententiam non afficere Hoſpitale, quia Adminiſtratores fuerant citati, & condemnati vti hæredes, non autem vti Adminiſtratores, & ſic Hoſpitale in effectu non fuerat citatum.

Deniqoe cùm illa prima ſententia, per aliam poſterio- 11
rem ſententiam fuerit confirmata, non eſſent hodie audiendi D. Io. Baptiſta, vel eius filij ſuper huiuſmodi aſſerta nullitate, vt fuit dictum in ſupradicta Todertina, ſententia enim nulla poteſt parte non opponente confirmari, etiam per ipſum nullitatis Iudicem, vt tradunt Gabr. *conſ.* 49. *num.* 1. *lib.* 1. Alexand. *conſ.* 111. *lib.* 3. cum alijs per Gabr. *de execut. rei iud. concl.* 1. *num.* 14. Vant. *de nullit. ex defect. citat. num.* 132. Veſtr. *in prax. lib.* 6. *cap.* 1. *n.* 15. *& ſeqq.* ibique Add. *num.* 34.

Sicque ſublatis omnibus oppoſitionibus, Domini 12
vnanimi iterum conſenſu ſteterunt in deciſis, vtraque parte informante, & dixerunt eſſe locum ſtatuto pro executione ſententiarum.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Fideicommiſſi de Vrſinis.

Lunæ 9. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio vulgaris, & directa, quando reſoluatur in fideicommiſſariam, ſtante præſertim clauſula codicillari, ita vt vocati cenſeantur omnes futuri deſcendentes, an verò ſecus.

SVMMARIVM.

Deciſionis ſtatus controuerſia refertur, num. 1. *&* 2.

Inſtituti non copulatiuè, ſed ordine ſucceſſiuo vocati cenſentur, quando teſtator habebat neceſſitatem ſic eos inſtituendi, num. 3.

Deſcendentes in ſubſtitutione vocati, cenſentur vocati in vim tam vulgaris, quàm fideicommiſſariæ ſubſtitutionis, num. 4.

Deſcendentium nomen eſt collectiuum plurium perſonarum, & graduum, num. 4.

Suorum appellatione veniunt deſcendentes, num. 4. *in fine.*

Deſcendentes quando ſunt vocati in ſubſtitutione, an cenſeantur vocati primi tantùm deſcendentes, an verò alij in futurum, n. 4. *& ſeqq.*

Deſcendentes quando ſunt vocati in ſubſtitutione, tunc vocati cenſentur non ſolum primi deſcendentes, ſed etiam alij omnes in futurum, quando in dicta ſubſtitutione ſunt appoſita verba, explicantia tempus futurum, vtputa ſemper, in infinitum, quandocunque, & ſimiles, vel ſi fuerit facta mentio hæredum, num. 5. *Alias ſecus, num.* 6. *& ſeqq. Vbi hæc concluſio declaratur, quomodo procedat.*

Subſtitutio vulgaris, & directa quando, & ex quibus verbis inducta dicatur, & quando fideicommiſſaria, n. 3. *& ſeqq. & per totam deciſionem.*

Clauſula codicillaris in teſtamento appoſita operatur, quod verba ciuilia important fideicommiſſum, & obliquantur, quando ſubſtitutio non potuit valere iure directæ ſubſtitutionis, num. 8. *Contra, num.* 9. *Reſolue, vt num.* 10. *& ſeq.*

Subſtitutio vulgaris, & directa reſoluitur in fideicommiſſariam per clauſulam codicillarem, quando ſic apparet fuiſſe de intentione teſtatoris, nu. 11. *& num.* 13. *ubi etiam declaratur, quando ſic conſtare dicatur de mente teſtatoris.*

Subſtitutio reciproca non excedit perſonas inſtitutorum, n. 14 *Declara vt dicte num.* 14. *&* 15.

Filij in conditione poſiti ſub qualitate maſculinitatis cenſentur vocati exiſtentibus coniecturis, nu. 15. *&* 16. *Vbi quod iſtæ coniecturæ remittuntur arbitrio iudicis.*

Subſtitutio cenſetur fideicommiſſaria, quando teſtator digreſſus eſt ad plures ſubſtitutionum gradus, & quia voluit bona ſua in agnatione conſeruari num. 18. *&* 19. *Vbi declaratur, quando teſtator dicatur digreſſus ad plures gradus, & num.* 20. *&* 21. *Vbi etiam quando teſtator dicatur habuiſſe reſpectum, vt bona remaneant in agnatione,*

ne, & n.22. & ſeq. Vbi an dicatur habitu ratio conſernationis bonorum in agnatione, quando in ſubſtitutione ſunt admiſſæ etiam fœminæ.

Proximioribus in ſubſtitutione vocatis cenſentur vocati omnes ſimul exiſtentes in eodem gradu, num.26.

DECISIO CCCXX.

1 IO. Conradus Vrſinus decedens teſtamentum condidit, in quo inſtituit, fecit, atque reliqoit ſuos vulueſales hæredes Hieronymum, & Vicinum ſuos filios legitimos, & naturales, & omnes alios ſuos filios maſculos naſcituros legitimos, & naturales ſi naſci contigerit, & eorum deſcendentes maſculos legitimos, & naturales pro æquali portione. Et ſi deceſſerint, ſeu eorum deſcendentes in pupillari ætate, vel poſtea quandocunque, quod vnus motiarur alteri, & alter alteri pro æquali portione, non obſtante, quod ſint de diuerſis matrimonijs. Et ſi contingeret, quod dicti ſui filij, & hæredes, & eorum deſcendentes maſculi omnes decederent ſine filijs legitimis, & naturalibus maſculis, tunc & in eo caſu voluit, ac mandauit ſuccedere Maherbalem.

2 Mortuo teſtatore, & adita per illius hæredes nominatos hæreditate. Vicinus ſuſcepit filios, Martium ſcilicet, & Corradinum legitimos, & naturales. Deceſſit exinde Martius relictis DD. Maherbale, & Horatio ſuis filijs legitimis, & naturalibus. Demum clauſit diem ſuum Corradinus, ſcripto prius ſibi in hæredem D. Horatio altero ex filijs Martij.

3 Moto iudicio per Dominum Maherbalem iuniorem prætendentem factum eſſe locum fideicommiſſo Ioan. Corradi ad ſui fauorem, cauſa fuit in Rota commiſſa, & propoſito dubio. An conſtaret de fideicommiſſo Ioan. Corradi in caſu, & ad effectum de quo agitur. Domini dixerunt conſtare. Quia, & ex verbis, & ex mente, benè probatur vocatio deſcendentium teſtatoris, & reciproca inter eos ſubſtitutio. Ex verbis, *dum inſtituit fecit atque reliquit hæredes Hieronymum, & Vicinum ſuos filios, & eorum deſcendentes*, qui cum à teſtatore non copulatiuè, ſed ordine ſucceſſiuo vocati fuerint propter neceſſitatem eos inſtituendi, Gloſ. *in l. Gallus, §. quidam rectè, ff. de lib. & poſthum.* quam ſequuntur ibidem Bart. *num.* 4. Bald. *num.*5. Alber. *num.*9. Alexand. *num.* 6. & communiter receptum dixerunt, Soc. iun. *conſ.* 171. *num.* 4. *lib.* 2. Clar. *in §. teſtamentum num.* 80. Petr. *de fideicom. quæſt.* 5. *num.* 153. Illuſtriſs. Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib.*4. *tit.*7. *in* 1. Menoch. *de præſumpt. lib.*4. *præſump.*70. *num.* 3.

4 Dicuntur in vtroque caſu tam vulgaris, quàm fideicommiſſariæ vocati propter nomen, *deſcendentes*, collectiuum plurium perſonarum, & graduum, *Auth. de hered. ab inteſt. vend. poſt princip. l. vlt. C. de ſuis, & legit.* Graſſ. *in §. fideicommiſſum quæſt.* 15. Gallianl. *in l. Gallus, §. quidam rectè, num.* 4. *ff. de lib. & poſth.* Crau. *conſ.* 22. *num.* 5. quod terminari non ſolet in primis adeuntibus ſecundum naturam vulgaris, *l. poſt aditam, C. de impub.* Alex. *conſ.* 14. *col.* 3. *lib.*4. ſed ad omnes profertur deſcendentes de gradu in gradum proptèr implicitum ſtatum futuri temporis obliquando directam inſtitutionem, *l. filiusfam. §. vt quis hæredem, ff. de legat.* 1. *l. ex facto in princip. ff. ad Trebell. l. verbis ciuilibus, ff. de vulg.* quem intellectum vti naturæ, & voluntati teſtatoris amicum probauit Bald. *in inſtitutione de Colla. & eius deſcendentibus, conſil.*303. *volum.*3. ſed plenius *conſil.* 492. pro eodem Colla. *volum.*2. & in inſtitutione de filio, & nepote, Paul. de Caſtr. *in l. Gallus, §. quidam rectè, num.* 9. *verſ. tenendo opinio*, Bart. *de lib. & poſthum.* Conat. *in cap. Raynutius, §.*2. *num.*7. *de teſtamentis*, idem comprobans, quando vel adeſt nomen collectiuum, vel appoſita ſunt verba futurum tempus reſpicientia, & in ſubſtitutione facta de Beatrice, & ſuis, quod verbum, *ſuis*, exponitur pro deſcendentibus, ſecundum Dec. *in conſil.* 217. ad finem reſpondit Crau. *conſil.* 22. *num.* 7. Simon. de Prçt. *de interp. vltim. volunt. in ſubſtitutione de ſuis, & deſcendentibus lib.* 3. *interpret.* 2. *dub. prima fol.* 5. *num.* 46. *verſic. quod tamen intelligo, pag.*239. *à tergo*, vbi miratur de Crauet. qui non allegauit *conſil.* Bald. 492. *vol.* 2.

5 Et quamuis multi ſenſerint, quod verbum, deſcendentes, primis adeuntibus ad fideicommiſſum non trahatur, niſi concurrant verba explicantia tempus futurum, vel quia ſit facta mentio hæredum, vel additæ fuerint dictiones, *ſemper, in infinitum, quandocunque*, & ſimiles, prout in præciſis terminis in inſtitutione de filio, & eius deſcendentibus, vel de fratre, & ſuis, apertè tenuerunt Cuman. *in l. cum ita, §. in fideicommiſſo num.* 4. *ff. de leg.* 2. & *in leg. Gallus, §. quidam rectè, num.*7. *verſic. vbi autem inſtituuntur ff. de lib. & poſthum.* Aretin. *ibidem num.*7. *verſ. aduerte tamen*, Soc. ſen. *num.* 5. *verſ. quartus caſus eſt*, Alexand. *conſ.*24. *num.* 5. *lib.* 3. Dec. *conſil.* 205. *num.*4. *conſ.*248. *num.*5. & *per totum conſil.* 253. *num.* 2. *conſil.*287. *num.*7. & *conſ.*291. *num.*2. & *conſil.* 384. *nu.* 6. Curt. *conſ.* 48. *num.* 5. Crau. *conſ.* 22. *num.* 5. Rimin. iun. *conſ.*50. *per tot.* & *conſ.*535. *nu.*18. Decian. *conſ.* 26. *n.* 37. *vol.*2. Ruin. *conſil.*92. *num.*5. *lib.*2. & *conſil.*99. & 100. *eodem volum.* Petr. Ant. Auguiſſ. *conſil.*72. 80. & 86. *per tot. lib.*6. Marcobr. *conſil.*61. *num.*88. Ladereh. *conſil.*92. & in ſubſtitutione de filio, & eius deſcendentibus latiſſimè Menoch. *lib.*4. *præſumpt.*71. *num.* 10. Petra *de fideicomm. quæſt.*5. *num.*165. Simon. de Prçt. *lib.* 3. *interpret. vltim. volunt.* 2. *dub.* 1. *fol.* 5. *num.* 46. & *ſeqq.* Surd. *deciſ.* 346. *num.* 18. qui infinitos pro hac opinione referunt, atteſtantes etiam de magis recepta Scribentium opinione, à quibus non diſſenſit Rota in vna Vrbeuetana Caſtri Seplj 14. Iunij 1579. coram bon. mem. Card. Seraphino, inter impreſſas diuerſorum 579. *num.*9. *part.* 1. & in Florentina fideicommiſ. de Detis 3. Decembris 1607. coram R. P. D. Manzanedo, & nouiſſimè in illa Bononien. Fideicom. de Pannolinis 10. Decemb. 1610. coram R. P. D. Marcom.

Tamen eorum dicta, & rationes benè videntur procedere, quando teſtator in concipienda inſtitutione vſus fuiſſet verbis duntaxat directis, videlicet *inſtituit, hæredes fecit*, & ſimilibus, quia ſecundum eorum propriam naturam impoſſibile eſt, quod trahantur ad fideicommiſſum, ex quo à principio iure directo valere poſſunt, *l. verbis ciuilibus, l. in ſubſtitutione, ff. de vulg. l. non codicillum, de teſtam.* Barto. *in l. centurio, col. pen. ff. de vulg.* quæ ratio fuit præcipua illius opinionis, & ex ea ſignanter mouentur, Aretin. *in d. l. Gallus, §. quidam rectè, num.* 7. *verſic. nam hoc videtur impoſſibile, ff. de lib. & poſthum.* Socin. *conſil.* 113. *num.* 6. *volum.* 1. fatendo eſſe rationes Aretini, Dec. *conſil.*248. *num.* 3. *verſic. quia impoſſibile eſt*, Rim. iun. *conſ.* 50. *num.*7. & 33. *vol.* 1. 6

Secus verò ſi teſtator verbis directis, & communibus eſt vſus, prout contigit in caſu, de quo agitur, ibi, *inſtituit, fecit, atque reliquit*, quod verbum, *reliquit*, commune eſt ſecundum Bart. *in l. his verbis num.*3. *de hæred. inſtit.* & *in l. centurio, num.*33. *de vulg.* Alex. *conſil.*90. *in l. apud Iulianum, §. non omnes, num.* 7. *ff. ad Trebell.* Franch. *in repetit. cap. ſi pater num.* 85. *de teſtam. in* 6. & tunc quia non tenditur directo ad impropriandam naturam verborum, non erit inconueniens, ſi inſtitutio obliquetur, ex quo in ea adſunt verba apta recipere talem formam, quæ fideicommiſſum reſpiciat, Dec. *conſil.*248. *num.*3. *verſic.*2. reſpondetur, admittendo doctrinam Caſtr. *in d. §. quidam rectè num.*9. benè procedere in his terminis Sim. de Prçt. *de interpr. vlt. vol. d. fol.* 5. *num.* 46. limitando rationes Aretin. Beret. *conſ.*33. *num.*2. dicens hoc modo conciliari auctoritates aliquorum, qui viſi ſunt Caſtr. *aduerſari*, Rim. iun. loquens in proprijs terminis, conſiderando naturam verbi *reliquit, conſil.*50. *num.*36. & 38. *vol.* 1. 7

Et eo maximè prædicta videntur procedere, accedente clauſula codicillari, appoſita in teſtamento, de quo agitur, per quam concludit Socin. ſen. *in l. Gallus, §.* 1. *ad finem, ff. de lib. & poſthum.* quod tunc verba etiam ciuilia important fideicommiſſum, & obliquantur, quando ſubſtitutio non potuit valere iure directæ ſubſtitutionis, atq; ita concludunt Bart. & Bald. *in l. verbis ciuilibus, ff. de vulg.* Fulgoſ. *in l. precibus, col.*10. *Cod. de impub.* Matheſil. *ſingul.*141. nota mirabilem doctrinam Anch. *conſ.* 27. *in princ.* Socin. ſen. *conſ.*14. & 144. *in* 1. *vol.* Curt. qui prædictos refert, & ſequitur *conſ.*48. *num.*6. *verſ. ex alio etiam fundamento in* 1. *lib.* quibus accedunt Crau. *conſ.*22. *n.* 8. & *conſ.*210. *num.*4. & *conſ.* 131. *num.* 10. Pariſ. *conſil.* 41. *num.*53. *lib.*2. Gallianl. *in l. centurio num.* 299. *ff. de vulg.* Neuiz. *conſ.*53. *num.* 14. Grat. *conſ.* 8. *num.* 13. *lib.* 2. Cagnol. *in l. precibus num.*197. *Cod. de impub.* Menoch. *lib.* 4. *præſumpt.*71. *num.* 36. Ruin. *conſ.* 174. *num.* 13. *volum.* 2. Beret. *conſ.*23. *num.* 5. Vnde cùm in propoſito caſu filii filiorum inſtitutorum non poſſint venire ex ſubſtitutione vulgari, quæ expirauit per aditionem hæreditatis factam per eorum parentes, virtute dictæ clauſulæ codicillaris, dicentur vocati ex fideicommiſſo. 8

Non

9 Non ignorant tamen Domini alios quamplures contrarium ſenſiſſe, nempè Bald. *conſil.* 319. *columm. fin. lib.* 5. Dec. *conſil.* 205. *num* 9. 248. *num.* 8. *& in l. precibus nu.* 18. *verſic. vlterius tamen C. de impub.* Ripam *in l. heredes*, *§. peto, num.* 9. *ad Trebell.* Alciat. *conſil.* 5. *num.* 39. *lib.* 4. *tom.* 1. Socin. iun. *conſil.* 180. *num.* 77. *volum.* 2. Anguiſſ. *conſil.* 38. *num.* 7. *&* 8. *conſil.* 72. *num.* 6. *lib.* 6. Ladercb. *conſil.* 92. *num.* 17. Petra *de fideicommiſ. quæſt.* 5. *num.* 168. Rimin. iun. *conſ.* 50. *n.* 66. qui omnes mouentur ex rationibus Decij in *d. conſil.* 248. *num.* 8. videlicet, quod cum de natura clauſulæ codicillaris ſit conſeruare voluntatem teſtatoris, vt notat Bald. *in l. fin. col.* 4. *verſ. nunc aliqua Cod. de codicillis*, voluntas autem teſtatoris verſatur circa directam diſpoſitionem, non poteſt operari effectum contrarium ex defectu intentionis illius, qui non cogitauit de fideicommiſſaria, & eo caſu dum clauſula codicillaris habet relationem ad illud, quod diſpoſuit teſtator, non poteſt ex ſui natura confirmare, aut corroborare, quæ apta non ſunt recipere ſomentum, & robur, ex quo venit acceſſotiè ad diſpoſitionem, non autem ad eam principaliter ampliandam.

10 Sed hæ rationes de defectu intentionis benè euitantur in caſu, de quo agitur, quia verba non repugnant fideicommiſſariæ, nam verbum commune, *reliquit*, additum inſtitutioni poteſt vtramque formam recipere abſq; verborum impropriatione, propterea conueniunt ad inuicem termini compendioſæ propter aptitudinem obliquationis, ex quo non ſunt verba, quæ clarè contineat vulgarem, ſed potius dubia, quæ poſſunt etiam continere fideicommiſſariam, vt conſiderant Curt. iun. *d. conſil.* 48. *num.* 6. *verſ. nam vt ſupra diximus*, Crau. *d. conſil.* 22. *num.* 8.

11 Præterea vbi etiam verba clarè continerent vulgarem, ſi tamen de intentione teſtatoris appareat, qui non ſtatim, quod eſſet mortuus prouidere voluerit, ſed futuram teſtamenti annullationem conſiderauerit, admittunt etiam prædicti DD. quod clauſula codicillaris trahat ſecum fideicommiſſariam, & ſignanter Rimin. iun. *in præciſis terminis in alleg. conſil.* 50. *num.* 66. *volum.* 1. & huiuſmodi eſt clauſula codicillaris teſtamenti Conradi, quæ datur in Summario ſub littera E, dum dicitur in ea, & hoc voluit eſſe ſuum teſtamentum, quod ſi iure teſtamenti non valeret, valere voluit iure codicillorum, hoc inquam verbum, *valeret*, quod eſt præteriti imperfecti ſubiunctiui modi, ex ſui natura partim deſignat præteritum continuatiuè ad actus perfectionem: rurſus, quia imperfectum ſic in futurum tendens, ad futurum ex propria natura tendit, vt idem importat: ac ſi dictum fuiſſet, *ſi non valet*, vel valebit iure teſtamenti, Bald. *declarans in l. ſi quis agere, quæ eſt fin. num.* 22. *C. de codicil.* Burſat. referens eadem verba, Bald. & illum ſequens *in conſil.* 89. *num.* 44. *volum.* 1.

12 Demum videtur etiam concurrere conſideratin ſucceſſiui temporis, ex qua omnis ſcrupulus eſſet ſublatus, nam cum in caſu, de quo agitur alij deſcendentes præter filios natos, & inſtitutos non eſſent tempore teſtamenti in rerum natura, & conſequenter concurrere non poſſent, videtur diſpoſitio habere relationem ad mortem inſtitutorum, vt ſit ſenſus de deſcendentibus poſt mortem teſtatoris, qui habent implicitum tractum temporis, prout verbum hæredis, Socinus ſenior. *conſil.* 43. *col.* 5. *volum.* 3. Rimin. iun. *conſil.* 50. *num.* 20. *volum.* 1. quod tempus ſucceſſiuum magis etiam teſtator explicauit ex compendioſa filijs inſtitutis facta ex digreſſu ad plures ſubſtitutionum gradus, & alijs, quæ infra dicentur in probatione fideicommiſſi ex mente teſtatoris reſultante.

13 Non obſtat ſi dicatur, quod iſte tractus temporis ſit conſiderandus in eodem caſu, & in eadem ſubſtitutione, quæ reſpicit vocatos, non autem ex alijs partibus teſtamenti, quia tractus temporis, qui reſpicit perſonam primò vocati ad aliam perſonam extendi non debet, vt aduertunt Crau. *conſil.* 131. *num.* 4. Petra *de fideicommiſ. quæſt.* 5. *num.* 166. Rim. iun. *d. conſil.* 50. *num.* 53. Nam prædicta benè videntur procedere, quando aliter non conſtaret de mente teſtatoris, de qua tamen ſatis conſtare videtur ex infra dicendis, quo caſu implicitus tractus temporis poteſt per coniecturas etiam deſignari, ſecundum Socin. ſen. *conſ.* 12. *col.* 3. *in* 3. *dub. lib.* 3. & Sim. de Præt. *de interpret. vlt. volunt. lib.* 13. *allegat. fol.* 5. *num.* 46. *verſ. ſed ceſſat ratio*, *pag. mihi* 239. Et his ſtantibus claris verbis in teſtamento legitur reciproca ſubſtitutio inter omnes deſcendentes Conradi, quia facta inſtitutione de filijs, & deſcendentibus eorum ſubdit, & ſi deceſſerint, ſiue eorum deſcendentes in pupillari ætate, vel poſtea quandocunque vnus moriatur alteri, & alter alteri æquali portione, ex quibus verbis inductum videtur fideicommiſſum expreſſum inter filios, & eorum deſcendentes inſtitutos, ſecundum quod caſus mortis in perpetuum de eis euenerit, *l. ſi pater de teſtamentis lib.* 6. ibi, filiæ morerentur, Oldr. *conſil.* 125. *verſ. & poſſet poni exemplum*, cum alijs per Informantes allegatis.

14 Non obſtant conſiderationes adductæ per Informantes pro D. Horatio, vt ſcilicet reciproca non excedat perſonas inſtitutorum, quamuis dictum fuerit, *& eorum deſcendentes*, quia teſtator loquutus eſt, retentis iiſdem terminis, de quibus in inſtitutione, qui de vulgari tantum ſenſum recipere debent, vnde ſubſtitutio, quæ facta reperitur inter Hieronymum, & Vicinum non debet extendi de perſona ad perſonam, Roland. *conſ.* 56. *num.* 24. Nat. *conſil.* 470. *num.* 6. cum alijs allegatis. Quia pro reſponſione fuit dictum, quod cùm fuerit firmatum ex verbo deſcendentes, nedum vulgarem, ſed & fideicommiſſariam comprehendi ceſſat obiectum ceſſante præſuppoſito in vulgari duntaxat conſtituto.

15 Ex a mente etiam vltimo loco dixerunt Domini conſtare de fideicommiſſo reciproco inter deſcendentes Conradi, ex quo filij, & deſcendentes cum qualitate maſculinitatis fuerunt bis in conditione poſiti, ibi, ſi deceſſerint, ſeu eorum deſcendentes, & iterum, ibi, ſi contigerit, quod dicti ſui filij, & eorum deſcendentes maſculi omnes deceſſerint ſine filijs legitimis, qui exiſtentibus coniecturis cenſentur vocati ex communi opinione, quam ſæpiſſimè eſt amplexa Rota, & ſignanter in illa Montiſaliſci fideicommiſſi 20. Nouembris 1602. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in Peruſina de Alphanis 22. Iunij 1607. coram Reuerendiſs. P. D. Ludouiſio, relata in illis de Pannolinis 10. Decembris 1610. coram R. P. D. Marcomontio.

16 Quæ coniecturæ, etſi de per ſe minus efficaces eſſent, iunctæ tamen, quod ſufficiant ad fideicommiſſum inducendum, quippè quæ arbitrio iudicis relatæ fuerint, Domini admiſerunt in illis de Alphanis, & de Pannolinis ſupra relatis, & apertè probant Bero. *conſil.* 104. *num.* 2. *lib.* 2. Graſ. *in §. fideicommiſſum quæſt.* 14. Surd. *deciſ.* 162. *num.* 11.

17 Et ex eis elici quoque vocationem ad portionem patrui, ſeu alterius cohæredis probarunt Corn. *conſ.* 306. *in fin. vol.* 4. Gabr. *conſ.* 2. *num.* 13. *in fin. lib.* 2. *& conſil.* 115. *num.* 13. *lib.* 1. Burſat. *conſ.* 202. *num.* 42. *vol.* 2. & ſæpius hanc concluſionem tenuerunt Domini, vt illam Romana de Quinque coram R. P. D. Ludouiſio 12. Nouembris 1607. in Vrbeuetana fideicommiſ. coram R. P. D. Coccino 27. Ianuarij 1606. & nouiſſimè in illa de Pannolinis alleg. quæ fuit confirmata 9. Maij 1611. coram eodem D. Marcomontio.

18 Inter ceteras autem, quæ recenſentur per Informantes D. Maherbalis, ſcilicet ex qualitate maſculinitatis ex fœminarum excluſione propter maſculos, ex vocatione fœminarum in defectum maſculorum, ex reciproca inter inſtitutos, etiam vocationi extraneorum, ex compendioſa inter eoſdem inſtitutos, & alijs adductis, illæ videntur firmiores, quæ deducuntur ex digreſſu ad plures ſubſtitutionum gradus, & ex ratione conſeruandi bona in agnatione: quibus aliter ſatisfieri non videtur poſſe, niſi vnus alteri ſit grauatus reſtituere, ex quo teſtator actum ſucceſſiuum conſiderauit, Socin. ſen. qui in his terminis loquitur *conſil.* 250. *num.* 14. *lib.* 2. Iaſon. *conſil.* 140. *col.* 4. *verſ. mens autem lib.* 2. Curt. iun. *conſil.* 16. *num.* 7. Marzar. *conſ.* 4. *col.* 1. *verſ. confirmantur præmiſſa*, *& conſil.* 5. *col.* 6. *verſ. veruntamen*, *& conſ.* 6. *col.* 6. & id videtur etiam maximè ſuaderi, quia aliàs diſpoſitio redderetur inutilis, cum nec ad vlteriores in gradibus nominatis, nec ad illos de agnatione bona poſſent peruenire, vt conſiderat Crau. *conſ.* 22. *num.* 2. Curt. iun. *conſ.* 48. *num.* 4. quos Rota ſequitur in Vrbeuetana Caſtri Sepij coram bonæ memoriæ Cardinale Seraphino inter impreſſas 579. num. 9. & hæc benè probantur in caſu teſtamenti Conradi.

Nam

Digitized by Google

19 Nam digreſſio ad plures gradus colligitur ex eo, quod teſtator conſiderando deficientiam aliquorum ex inſtitutis, & ſecundo loco omnium inſtitutorum, & eorum deſcendentium maſculorum vocauit fœminas deſcendentes cum onere nubendi illis de Mugnano, vel de Pitiliano altera eorum recuſante, & demum alijs de domo Vrſina in genere, & illis deſcendentibus ſine prole vocauit maſculos de eiſdem domibus, primo de Mugnano, ſecundo de Pitiliano, quæ ſucceſſiua ſubordinatio apertè ſignificat digreſſum ad plures gradus ſubſtitutionum, vt conſiderat Menoch. *conſil.* 310. *n.* 12. *vol.* 4.

20 Non obſtat, quod hæc digreſſio ad plures gradus, licet facta ſit in plures gradus diuerſos, vnica tamen ſit cenſenda, cùm dependeat ab vnico caſu, ſcilicet quando filij, & deſcendentes deceſſerint ſine filijs, Gab. *conſil.* 117. *num.* 4. *lib.* 1. Quia ex facto tollitur obiectum, dum vna expirata non ceſſant aliæ ſubſtitutiones, quia præſupponitur ſucceſſio vocatorum, & deceſſus ſine filijs, qui ſunt gradus diſtincti, & perſonæ diuerſæ, & ſufficit ad hunc effectum, quod teſtator conſiderauerit actum ſucceſſiuum poſſibilem, vt ſupra fuit dictum ex Socin. & alijs allegatis.

21 Contemplatio agnationis videtur etiam ſufficienter probata, quia & ſi expreſsè non legitur, quod teſtator voluerit bona remanere in familia de Vrſinis, tamen certum eſt, quod in familia effectiua non veniunt alij, quam deſcendentes, prout eos vocauit teſtator ſemper præferendo maſculos ipſis fœminis deſcendentibus, & quando fœminas vocauit eas cum onere nubendi in familijs de Vrſinis voluit admitti, terminando poſtremo omnes ſubſtitutiones in familia contentiua de Vrſinis, atque ita cum alio non tendant ſubſtitutiones, quam ad effectiuam ſui ipſius teſtatoris, & ad contentiuam ſub qua comprehenditur non videtur dubitandum, quin ratio conſeruationis intret ad hunc effectum, vt in fortioribus terminis ex ſola prælatione maſculorum conſiderantur, Crauet. *conſil.* 130. *num.* 10. *verſ. in propoſito noſtro*, Vegglius *conſ.* 74. *num.* 201. Dec. *conſil.* 31. *num.* 97. Bald. *in l. maximum vitium, C. de liber. præt.*

22 Non obſtat, quod ex admiſſione fœminarum videatur deſtrui ratio conſeruandæ agnationis, quia per fœminas non ſolent conſeruari, §. *certum inſtit. de legit. agnat. ſucceſſ.* Crauet. *conſil.* 306. *num.* 5. Menoch. *conſil.* 150. *nu.* 39. nam fœminæ non fuerunt ſimpliciter vocatæ, ſed cum onere nubendi in altera ex familijs ſupradictis de Mugnano, vel de Pitiliano, quod magis videtur confirmare mente teſtatoris ad conſeruationem agnationis relatam.

23 Ad id autem in quo Informantes pro Domino Horatio valde inſiſtebant, ſi aliquo modo intelligi poſſet, quod in hoc teſtamento eſſet inductum fideicommiſſum, non tamen fuiſſe ſublatam facultatem ipſis deſcendentibus, & vocatis inſtituendi hæredem aliquem ex familia ex illis verbis; ſed ad proximiores agnatos maſculini generis deferatur hæreditas, vel ex teſtamento per ſuos poſteros faciendo, vel ab inteſtato, per text. *in l. pater filium*, §. *quindecim*, *ff. de legat.* 3. vbi permiſſa licentia alienandi in collibertos legatarios ſuſtinetur alienatio facta in vnum ex eis, & eum text. declarat Menoch. *conſil.* 527. *num.* 99. *volum.* 4.

24 Omiſſis alijs reſponſionibus, quæ ab Informantibus deducebantur, placuit Dominus, quod illa licentia poſteris conceſſa deferendi hæreditatem in proximiores ex teſtamento, vel ab inteſtato præmiſſa non fuerit ad euerſionem, nec ad limitationem ſequentis fideicommiſſi. Non ad euerſionem, quia verba licentiæ hanc interpretationem non patiuntur, cùm ſint reſtricta ad proximiores, & conueniant fideicommiſſo in inferiori parte teſtamenti poſito.

25 Non etiam ad limitationem reſpectu perſonarum in eodem gradu exiſtentium, quia proximioribus enunciatis omnes in eodem gradu exiſtentes ſimul vocati cenſentur, Bald. *in l. pero*, § *fratre*, *in* 1. *verſic.* 2. *quæſt. ff. de leg.* 2. Crott. *in l. filiusfam.* §. *Diui*, *num.* 173. *ff. de legat.* 2. Surd. *conſ.* 247. *num.* 8. *volum.* 2. & in tantum hoc eſt verum, quod ſi dixiſſet hæreditatem deferendam in proximiorem venirent, tamen eodem tempore omnes exiſtentes in pari gradu, & ſingularis numerus contineret pluralitatem, §. *ſed ſi plures inſtit. de legit. agn. ſucceſſ.* Ancharan. *conſil.* 180. *num.* 3. Roland. *conſil.* 38. *num.* 46. *vol.* 4. idem Surd. *d. conſil.* 247. *num.* 10. *volum.* 2. Quare ſiue dictum fuerit, quod hæreditas deferetur proximioribus, ſiue in ſingulari vſus eſſet teſtator verbo proximiori, ad omnes tamen æqualiter in eodem gradu exiſtentes hæreditas per poſteros, vel ex teſtamento, vel ab inteſtato erat deferenda.

Nec text. *in l. pater filium*, §. *quindecim*, *ff. de legat.* 3. 26
videbatur poſſe deſeruire terminis, de quibus agitur. Nam eo caſu venditio iudicio teſtatoris ſuſtinetur, quia permiſerat teſtator quemlibet ex libertis partem colliberti poſſe emere, quod idem non conſideratur in hæreditate deſtinata proximioribus, qui ſinguli in eodem gradu exiſtentes iudicio teſtatoris ad hæreditatem venire non poſſunt, vt ſupra fuit dictum. Atque ita vtraque parte informante Domini reſoluerunt, &c.

R. P. D. V B A L D O.

Pampilonen. Parochialis de Arcoz.

Veneris 13. *Maij* 1611.

A R G V M E N T V M.

Subrogatio gratioſa in ius collitigantis defuncti, vt iuſtificata dicatur ſufficit iuſtificare litem, obitum in poſſeſſione, & clericatum, & quomodo hæc iuſtificata, & probata cenſeantur.

S V M M A R I V M.

Subrogatio gratioſa in ius collitigantis defuncti, vt iuſtificata dicatur ſufficit iuſtificare litem, obitum in poſſeſſione, & clericatum, num. 1.

Beneficium dicitur litigioſum ad effectum gratioſæ ſubrogationis per inhibitionem relaxatam à Rota, & illius exequutionem, num. 2.

Mors probatur ex libro parochi, in quo mortui deſcribuntur, num. 3.

Poſſidens de præterito præſumitur poſſidere in futurum, poſſeſſioque præſumitur ſemper continuata vſque ad mortem, num. 4.

Clericatus ex litteris Ordinarij plenè probatus cenſetur, num. 5.

D E C I S I O CCCXXI.

PRo Informante videlicet litteras ſubrogationis gratioſæ ad poſſeſſionem Didaci ad fauorem Sanctij eſſe 1
iuſtificatas, nam cùm Didacus Enriquez accepiſſet poſſeſſionem cuiuſdam Parochialis de Arcoz Pampilon. Diœc. vigore præſentationis, & inſtitutionis ſibi factæ lis fuit illi mota in petitorio à dicto Sanctio ad eandem parochialem præſentato per eiuſdem oppidi iuratos, & Vniuerſitatem, nec non à Promotore Curiæ Epiſcopalis contendente Eccleſiam eſſe liberam, & cum pro eius libertate pronunciaſſet ordinarius Pampilonen. cauſa appellationis fuit in Rota introducta coram bon. memor. Iuſto, qua lite pendente Didacus deceſſit, & in eius locum, & ad ipſius poſſeſſionem fuit Sanctius collitigans gratioſè ſubrogatus, de cuius literarum iuſtificatione dubitaui vna tantum parte informante, quia altera pars pluries citata noluit informare, & Domini pro iuſtificatione reſponderunt, vt ſupra, quia in huiuſmodi ſubrogatione ſufficit iuſtificare litem, obitum in poſſeſſione, & Clericatum, vt fuit reſolutum in Lucana maiuſculatus 13. Octobris 1586. coram Orano, & in Burgen. præſtimonij de Pancorno 24. Octobris 1588. coram Gipſio, & alios ſæpè.

De lite conſtat ex magno proceſſu agitato coram Ordi- 2
nario Pampilonen. & ex commem. oppoſitionis directa bon. memor. Iuſto, cuius vigore emanauit citatio cum inhibitione perſonaliter executa contra Didacum, vt in Summario num. 2. quod ſufficit, vt beneficium dicatur litigioſum ad officium gratioſæ ſubrogationis *Clement.* 2. & ibi Vitalin. *num.* 7. *vt lit. pendent.* Vital. *de clauſulis*, *tit. nil nou. lit. pend. num.* 2. *ver. & dicitur hunc caſum*, Lancel. *de attentat. part.* 2. *cap.* 4. *in præfatione*, *num.* 48. Sarn. *in reg. de ſubrog. collitig. quæſt.* 3. *verſ. tamen contrarium*, Rot. *deciſ.* 42. *num.* 12. *part.* 2. *diuerſ.* 3.

De obitu Didaci conſtat ex libro Parochi, in quo mor- 3
tui deſcribuntur, cuius partita fuit legitimè extracta per compulſum, & producta in actis citata parte, Imol. *conſil.* 110. *in fin.* Aym. *de antiqu. tempor. part.* 1. §. *vidimus*,

&abun-

Digitized by Google

& abundè *num.* 1. præſertim cùm hic non agatur ad officium reſeruationis, ſed ſimpliciter ad probandum vacationem, vt fuit dictum in Salamantina Beneficij de Atapilles 3. Iulij 1600. coram R. P. D. meo Decano.

4 De poſſeſſione eiuſdem Didaci conſtat ex toto proceſſu, & teſtibus qui dantur in Summario num. 4. & 5. vbi habetur comparatio eorum, qui ab Ordinario fuerant deputati cuſtodes, ſeu depoſitarij fructuum dictæ Eccleſiæ qui petierunt, & obtinuerunt ſe declarari pro liberis à dicta deputatione ex quo Didacus adeptus fuerat poſſeſſionem, & fructus perceperat, quæ poſſeſſio Didaci præſumitur continuata, Natta *conſil.* 572. *num.* 18. *lib.* 3. Honded. *conſil.* 20. *num.* 12. *lib.* 1. Menoch. *de recuper. remed.* 15. *num.* 387. *& de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 64. *num.* 1. Rot. *deciſ.* 4. *num.* 12. *& ſeq. part.* 2. *diuerſ.* & quidem vſque ad obitum, Nat. *conſil.* 562. *num.* 6. *lib.* 3. Rot. *deciſ.* 4. *de probat. in nou.* etiam ad officium immiſſionis vigore ſubrogationis gratioſæ, vt fuit dictum in Placentina Canonicatus 26. Nouembris 1593. coram Orano, & in Hiſpalen. Beneficij 2. Iunij 1595. coram Gipſio.

5 Clericatus Sanctij probatur ex litteris Ordinarij Iacen. qui illum ordinauit ad ordinem presbyteratus de licentia Ordinarij Pampilonen. vt in Summario num. 7. Grammat. *deciſ.* 81. *num.* 1. Cæſ de Graſſ. *deciſ.* 87. *alia vnica, de præſumpt. num.* 5. Put. *deciſ* 144. *num.* 5. *lib.* 2. Ex quibus fuit concluſum litteras ſubrogationis eſſe iuſtificatas.

R. P. D. PEGNA DECANO.

Hipporegien. Capellæ Sancti Martini.

Die 15. *Maij* 1611.

ARGVMENTVM.

Poſſeſsio iunior antiquiori non præiudicat in conceſsione mandati de manutenendo. Poſſeſsionemque alicuius Eccleſiæ accipiens, quando cenſeatur apprehendiſſe poſſeſsionem omnium bonorum ad dictam Eccleſiam ſpectantium.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio anterior præferenda eſt poſteriori in materia conceſſionis mandati de manutenendo, num. 2.

Poſſeſſionem alicuius Eccleſiæ, ſeu beneficij adipiſcens, cenſetur etiam apprehendiſſe poſſeſſionem omnium bonorum ad dictam Eccleſiam ſpectantium. Declara, niſi prius eorundem bonorum poſſeſſio ab alio capta fuerit, n. 3.

DECISIO CCCXXII.

1 CVm in Caſtro Turris Hipporegien. Diœceſis per obitum Fauſtini della Torre vacaſſent duo beneficia, vnum Sancti Iacobi quod eſt de Iurepatronatus Dominorum d. Caſtri, alterum Sancti Martini, Turinus de Turinettis prouiſus à Papa de beneficio Sancti Martini cùm vellet apprehendere poſſeſſionē, D. Carolus Bernardinus vnus ex Dominis dicti Caſtri præſentatus, & inſtitutus in beneficio Sancti Iacobi exequutioni litterarum Apoſtolicarum ſe oppoſuit aſſerendo non extare, niſi beneficium Sancti Iacobi. Vicarius tamen Hipporegien. non obſtante d. oppoſitione Turino tradidit poſſeſſionem Beneficij Sancti Martini, de cuius exiſtentia poſtea in Rota conſtare. Fuit deciſum illudque habere aliqua bona, quæ per deciſiones Rotales fuerunt ſpecificata, quibus ad fauorem Turini conſtitutis petebat mandatum de manutenendo, ſuper quo dato dubio Rota illud ſibi denegauit.

2 Quia licet Turinus accepiſſet poſſeſſionem beneficij Sancti Martini, ſub die 28. Aprilis 1600. prædictus tamen Carolus paulò antea ſub die 2. eiuſdem menſis Aprilis in ſpecie acceperat poſſeſſionem eorundem bonorum, cuius poſſeſſio tanquam anterior in hoc concurſu erat præferenda, *cap. licet cauſam, de probat.* Menoch. *de retinen. remed.* 3. *num.* 725. & ſufficit anterioritas per horam, vt dixit Bald *in l. de rebus num.* 2. *C. de donat. ante nupt.* Caſſad. *deciſ.* 20. *incip quotidianum eſt in Curia, nu.* 1. *de prob.* Put. *deciſ.* 272. *incip. in vna Tudertina, lib.* 2. Ferret. *conſil* 5 *incip. in cauſa Canonicatus, num.* 8. *lib.* 1.

3 Poſſeſſio autem Turini de beneficio non extendebatur ad bona per Carolum tunc poſſeſſa, Abbas *conſil.* 71. *incip. videatur prima fronte, num.* 3. *verſic. dummodo alius, lib.* 2. Pariſ. *conſil.* 25. *incip. vidi conſilium, num.* 36. *lib.* 4. Crauet. *de antiquit. temp. part.* 4. §. *primo, num.* 58. *verſ. dummodo alius.* Licet enim verum ſit poſſeſſionem bonorum alicuius beneficij exiſtere penes Capellam, ſeu Eccleſiam, ſiue in hoc caſu penes beneficium S. Martini, cuius Turinus poſſeſſionem apprehenderat, vt conſequenter videretur poſſeſſionem bonorum apprehendiſſe, id tamen non habet locum, quando medio tempore, id eſt poſt vacationem beneficij, & ante ademptam illius poſſeſſionem tertius naturalem poſſeſſionem apprehendit, Innocent. *in cap. cum in officio, num.* 6. *verſic. & ideo de teſtam.* Papazzonus ad Rotam *deciſ.* 1. *num.* 4. *verſ. reſpondeo ad primum, de reſtitu. ſpoliat. in nou.* & fuit dictum in vna Lucana optionis, die 24. Aprilis 1606. coram Domino Manzanedo.

Ceterum, quia in deductis, & declaratis in Rota ad fauorem Turini conſtabat de eius bono iure, & quod multa de bonis per Carolum occupata re vera pertinebant ad beneficium Sancti Martini. Domini dicebant de opportuno remedio Turino prouidendum. Nam licet ei per viam manutentionis ſubueniri non potuiſſet, non tamen concludebantur ab aliis iuris remediis. Et ita fuit concluſum. 4

R. P. D. VBALDO.

Fauentina Bonorum de Naldis.

Mercurij 28. *Maij* 1611.

ARGVMENTVM.

Eligendi ſucceſſorem facultas alicui à teſtatore data, quando in vita eligentis fieri poſsit.

SVMMARIVM.

Eligendi ſucceſſorem facultas alicui à teſtatore data ſi fuit reſtricta ad tempus mortis electio antea facta non valet; ſecus ſi fuerit data facultas eligendi non modo tempore mortis, ſed etiam in vita, n. 1. *Declara, vt num.* 2. *&* 3.

Electio ſucceſſoris non poteſt fieri in vita eligentis, quando hæreditatis reſtitutio facienda eſt poſt mortem, num. 3.

Subſtitutio vna non infert ad alteram, quando verba non ſunt dubia, ſed clara, ſuntque ſubſtitutiones ſingulæ per ſe perfectæ, & ſeparatæ, num 4.

Filius an, & quando in fideicommiſſis cenſeatur vocatus poſt mortem patris, num. 5. *&* 6.

Dictio deinde *denotat ordinem ſucceſſiuum, num.* 7.

Subſtitutio quando cenſeatur facta ordine ſucceſſiuo, n. 7.

DECISIO CCCXXIII.

PLacuerunt Dominis deciſiones duæ conformes in hac cauſa factæ, altera coram bon. memor. Iuſto 2. Maij 1608. altera 3. Decembris præteriti coram me, ex rationibus ibi adductis. Neque obſtare dixerunt, quod in caſu *l. cum pater* §. *à filia ff. de legat.* 2. & aliis allegatis, facultas eligendi eſſet reſtricta ad tempus mortis, & ideò electio anteà facta irritaretur propter præiudicium eorum, qui tempore mortis eligi potuiſſent, vt illum text. intelligit Molin. *de primogen. Hiſpan. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 23. *& ſequen.* Sed hic videatur permiſſum Lauræ, vt eligeret non modo tempore mortis, ſed etiam in vita, cùm etiam ſi tranſire vellet ad ſecundas nuptias, poſſet eligere, & ſic intrare videatur doctrina Bald. *in rubr. C. de reuoc. his, quæ in fraud. credit. num.* 7. *in fin.* quod electio non collata in tempus mortis poteſt fieri in vita, Bartol. *in l. vnum ex familia num.* 6. *in fin. ff. de leg.* 2. Anchar. *conſil.* 202. *num.* 4. *cum aliis alleg.* 2

Quia fuit reſponſum, licet electio non eſſet reſtricta ad tempus mortis, tamen reſtitutionem hæreditatis fuiſſe expreſsè coarctatam ad dictum tempus, & ſic ſi non electio, ſaltem effectus electionis fuit collatus in tempus mortis, quo caſu licet hæres elegerit in vita, tamen eius electio non eſt ſortita effectum, nec potuit dici electio quo vſque potuit retractari. Potuit autem reuocari vſque ad mortem, cùm fuerit facta in vltima voluntate. Siue poſtea electio in tempus mortis collata eſſet, ſiue ſimpliciter, ſiue tā in vita quàm in morte concederetur, vt expreſsè dicit Molin. *loc. ſup. cit. ſub n.* 36. *verſ. ſi in vltima.* 3

Vltra

Digitized by Google

3 Vltra quod Doctores ex aduerſo citati loquuntur, quando hæres iuſſus eſt reſtituere ſimpliciter, ſecus ſi poſt mortem, vt hic. Tunc enim non poteſt fieri præiudicium ijs, qui ſuperſunt tempore, quo cedit dies fideicommiſſi, *dicta l. cum pater*, §. *a filia*, & ibi gloſ. *in verſ. electionem*, *ff. de leg. 2. l. filiusfamilias*, §. *Diui, il primo*, *ff. de leg. 1.* cum alijs allegatis in dictis deciſionibus, & hanc diſtinctionem ſenſit Illuſtriſs. Card. Mantica *de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 5. ſub num. 20. verſ. neque obſtat*.

3 Non obſtat, quod in caſu ſecundarum nuptiarum ſubſtitutio haberet locum in vita Lauræ, quia ab vna ſubſtitutione non poteſt inferri ad alteram, cùm verba non ſint dubia, ſed clara, Gabr. *conſil.* 124. *num.* 29. *lib.* 2. Odd. *conſil. 95. num.* 51. & ſint ſubſtitutiones ſingulæ per ſe perfectæ, & ſeparatæ, Bart. *in l. iam hoc iure*, §. *vltimo*, *ff. de vulg.* Gabr. *conſil. 95. num.* 12. *lib.* 1. Prȩterquamquod nec eiuſmodi ſubſtitutio plenum dici poterat ſortiri effectum, cùm reuertente muliere ad ſtatum viduitatis eſſet ſibi reſtituenda hæreditas à ſubſtituto à ſe electo, vt expreſsè cauetur in teſtamento.

5 Non obſtant, quæ dicuntur de vulgari, quod ſcilicet caducato vno gradu ſubintret alius per modum vulgaris. Vnde defuncto Ænea ante mortem Lauræ, & ſic ante euentum diei fideicommiſſi videatur ſubintrare eius filius per doctrinam Bart. *in l. quamdiu inſtitutus*, *num.* 10. *ff. de acquir. hæred.* Menoch. *conſil.* 106. *nu.* 158. *lib. 2. cum alleg.*

6 Quia reſpondetur illa procedere, quando ſubſtitutio eſt facta de perſona certa, vt ſi hoc caſu Æneas eſſet ſubſtitutus, & poſt eum ipſius filius, eo præmoriente, fieret locus ſubſtitutioni vulgari, ad fauorem filij, ſed hic fuit ſubſtituta perſona incerta, vel certa de incertis, vt fuit latius deductum in deciſione prædicta coram me, & ideò deficiente vocatione Æneæ, qui non fuit vocatus ſub certa denominatione, neque ipſius filius vocatus dici poteſt, tanquam deficiente fundamento vocationis, vt fuit dictum in Maceraten. Hereditatis 18. Iunij 1607. coram bon. memoriæ Iuſto, & in eadem cauſa 18. Iunij 1610. coram R. P. D. Manzanedo, vbi in ſpecie reſpondet ad *d. conſil.* Menoch. 106. *lib.* 2.

7 Addebant etiam nonnulli ex Dominis, quod hic omninò excludi videbatur vulgaris ex clara voluntate teſtatoris, qui voluit primogenitum ſuccedere poſt obitum patris electi, vt clarè colligitur ex illis verbis, quia primo voluit poſt Lauram eius vxorem hæreditatem, & bona peruenire ad vnum ex filijs Vincentij, & deinde ad primogenitum, ſic electi, ponderando illud verbum, *Et deinde*, quod denotat ordinem ſucceſſiuum, *l. potior*, *ff. qui potior. in pignor. habeantur*, Rebuff. *in l. portus*, *& in l. appellatione parentis in verbo deinceps*, *ff. de verborum ſignif.* & requirit, quod electus primo ſucceſſerit, vt primogenitus ſuccedere poſſet, vt in ſimilibus terminis fuit conſideratum in dicta Maceraten. hæreditatis, verſ. quæ comprobatur coram bon. memor. Iuſto. Atque ita fuit deciſum.

R. P. D. ATTREBATEN.

Conſtantien. Iuriſdictionis.

Mercurij 18. *Maij* 1611.

ARGVMENTVM.

Territorium, quando dicatur exemptum à iuriſdictione Epiſcopi, & nullius Diœceſis, latè in hac deciſione explicatur, & etiam declaratur, an & quando exemptio non faciat, vt loca exempta ſint extra diœceſim.

SVMMARIVM.

Abbates, aliique inferiores Prælati vbi habent territorium ſeparatum illud dicitur eſſe nullius Diœceſis, ſed eſt propria Diœceſis, & per ſe, & hoc reſpectu etiam ipſi quoque vocantur Diœceſani, num. 1.

Papa ſolus ex priuilegio ſæculari poteſt ſeparari Diœceſim, & illam alicui Abbati, ſeu Prælato inferiori ſupponere, num. 2.

Priuilegium exemptionis non facit, vt loca exempta ſint extra Diœceſim, num. 3. & ſeqq.

Priuilegia eximentia Monaſteria, & eorum membra non dicuntur eximere loca, & Caſtra, ſiue Populum, nec concludunt territorium ſeparatum, ſed exempti dicuntur habere tantum iuriſdictionem in perſonis, non in locis, num. 6.

Locus exemptus an, & quando conſtituat territorium per ſe diuerſum, num. 3. & ſeqq. & num. 7. & ſeqq.

Exemptio à Diœceſi, licet ſufficiat titulus putatiuus, & inualidus, vt præſcribatur, iſte tamen titulus debet eſſe iuſto errore cauſatus, num. 8. vbi etiam quando titulus putatiuus dicatur iuſto errore cauſatus, num. 8.

Pars conſiderari non poteſt niſi reſpectu totius, num. 9.

Dominium, & iuriſdictio temporalis, nihil commune habent cum territorio, & iuriſdictione ſpirituali, num. 10.

Præſcriptio nulla operari poteſt, vt in eadem Ciuitate ſint duo capita, quod ſcilicet eadem Ciuitas ſubiaceat Epiſcopo, & Abbati, ſeu alio Prælato inferiori, num. 11.

Epiſcopali iura præſcribi poſſunt ab inferioribus, num. 12. Vbi declaratur, quomodo procedat hæc concluſio, ibid.

Teſtes deponentes de eo, quod iuris eſt, non probant, niſi reddant ſufficientem cauſam ſcientiæ, num. 13.

Præſcriptio immemorabilis excluditur per actus contrarios, num. 13.

DECISIO CCCXXIV.

POſt deciſionem in hac cauſa factam 16. Nouembris anno 1607. de concedendo mandato de manutenendo Abbati S. Galli in exercenda iuriſdictione ſpirituali in Eccleſijs Parochialibus, & locis articularis dominio illius temporali ſubiectis, cauſa iterum propoſita fuit ſuper ijſdem. Verùm quia medio tempore pro vtraque parte litteræ Compulſoriales, & remiſſoriæ expeditæ, & ad Vrbem remiſſæ, multæque nouæ probationes factæ fuerunt. Domini animaduertentes reſolutionem pendere à negotio principali, ordinarunt cauſam reſtringi. Cùmque primo loco diſputandum occurreret, an Eccleſiæ Parochiales de quibus agitur eſſent in Diœceſi Conſtantienſi, Informantes pro Abbate contenti fuerunt illud præſupponere, & cum tali præſuppoſito, ſine veri præiudicio, diſputare, an Abbas habeat territorium ſeparatum: quo diſcuſſo, dictum fuit hoc non probari: Eo enim ipſo, quod huiuſmodi Eccleſiæ, & loca ſunt in Diœceſi, non poſſunt conſtituere territorium ſeparatum. Hoc enim idem foret, ac ſi eſſent extra Diœceſim, quæ ſibi inuicem repugnant, & implicant contradictionem, ſimulque ſtare non poſſunt. Ideòque vbi Abbates, vel alij inferiores Prælati habent territorium ſeparatum, illud dicitur eſſe nullius Diœceſis, ita vt nec in Diœceſi nec de Diœceſi alterius conferri poſſit, ſed eſt propria Diœceſis, & per ſe, reſpectu cuius ipſi quoque Diœceſani vocantur, gloſ. *in Clem.* 1. §. *volumus*, *in verb. Diœceſanis*, & ibi Card. *in 4. quæſt. num.* 2. Vital. *num.* 4. Imol. *num.* 38. Abb. *num.* 15. *de foro compet.* ac de talibus dici poteſt, quod habent territorium ſiue forum, *l. pupillus*, §. *territorium*, *de verb. ſignif.* 1

Huiuſmodi verò territorium ſolus Papa concedere poteſt ex priuilegio ſpeciali, ad quem ſolum ſpectat, vt partem ſeparet à Diœceſi, Hoſtien. *in cap. cum contingat*, *num.* 1. *de foro compet.* & ibi Butr. *num.* 11. *verſ. de conſuetudine autem*, Panorm. *num.* 18. Belem. *num.* 15. *verſ. tamen certum eſt*, & fuit dictum in Calaguritana Iuriſdictionis 16. Iunij 1606. coram me. 2

Talia autem viſa non fuerunt priuilegia, quibus Abbas S. Galli fulcitur. Illa enim continet exemptionem, quæ non facit, vt loca exempta ſint extra Diœceſim: licet enim non ſint de Diœceſi, tamen ſunt in Diœceſi, *cap. cum Epiſcopus*, & ibi Franc. *in 2. notab.* & Gemin. *nu.* 3. *de offic. ordin. in 6. cap.* 2. & ibi Gemin. *num.* 17. *verſic. fundamentum*, & Franc. *in §. ſtatuto*, *num.* 10. *& ſeqq. de conſtit. eod. lib.* gloſſ. *in Clem. frequens in verb. primi anni*, & ibi Vitall. *num.* 127. *de exceſſ. prælat.* idem *in Clemen.* 2. *num.* 42. *& ſeq. de priuil.* Abb. *in cap. Apoſtolica*, *num.* 3. *de donat.* Anchar. *in cap. poſtulaſti*, *num.* 45. *de for. compet. & in d. cap.* 2. *num.* 10. *de conſtit. in* 6. Felin. *in cap. graue n.* 2. *de offic. iud. ordin.* Federic. de Sen. *conſil.* 2. *num.* 4. *verſic. quod autem*, *num.* 7. Vbald. *de Canonica Epiſcop. & paroc. cap.* 4. *quæſt.* 6. *num.* 11. Fuit dictum in Volateran. Iuriſdictionis 14. Ianuarij 1581. coram bon. memor. Brauo, quæ eſt diuerſ. 207. part. 2. & in dicta Calaguritana Iuriſdictionis 16. Ianuarij 1604. coram R. P. D. meo Decano, & 16. Iunij 1606. coram me. 3

4 Idque ratione comprobatur, quia ſi loca non eſſent in Diœceſi, fruſtra impetraretur priuilegium exemptionis, tale autem priuilegium ſolum eximit à ſubiectione, non autem à ſituatione, & denominatione, Vitall. *d. Clem.* 2. *num.* 44. *de priuil.* & Franch. *in d. cap.* 2. *§. ſtatuto verſ. ſed aduerte, de conſtitut. in ſexto*.

5 Et generaliter omnia, quæ per priuilegia exemptionis Epiſcopo expreſsè non adimuntur, illi cenſentur reſeruata, & remanent ſub eius iuriſdictione, Anchar. *d. cap. poſtulaſti, num.* 45. *ante med. verſ. quod probo de for. compet. & d. cap.* 2. *ſub num.* 10. *ante med. verſ. quod probo*, Franch. *etiam num.* 10. *verſ. quando Prælatus, de conſtit. in* 6.

6 Præterea priuilegia eximentia Monaſteria, & eorum membra non eximunt loca, & caſtra, ſiue populum. Ideòque non concludunt territorium ſeparatum, ſed exempti dicuntur habere tantùm iuriſdictionem in perſonis, non in locis, *cap. per exemptionem*, vbi Gemin. *num.* 5. Franch. *num.* 3. *verſic. quinto nota*, & Ancbar. *num.* 3. *verſ. quarto nota, de priuil. in* 6. Guliel. de Monte Lauduno *in Clemen. paſtoralis num.* 24. *lib.* 1. Fuit dictum in Aretina, ſeu Montis Politiana iuris viſitandi 9. Maij 1586. coram bon. mem. Rubeo, & in Tiraſonen. Iuriſdictionis de Tudela 5. Iunij 1593. coram Illuſtriſs. Card. Mellino.

7 Et quamuis Doctores nonnunquam dicant, quod locus exemptus conſtituat territorium per ſe, quos cumulat Roland. *conſ.* 33. *num.* 43. *& ſeqq. part.* 3. illi loquuntur impropriè, vel intelligendi ſunt quoad certos effectus, & per modum æquiparationis, Felin. *in d. cap. graue num.* 2. *in fin.* fuit dictum in d. Volaterranen. Iuriſdictionis, num. 4. & in Salamantin. Iuriſdictionis 14. Decembris 1579. coram bon. mem. Card. Seraphino, & in dicta Calaguritana.

8 Ex quibus ſequitur dicta priuilegia, nec eſſe talia, quæ ſaltem cauſam præbeant præſcribendi. Licet enim ſufficiat titulus putatiuus, & inualidus, tamen intelligitur, quando eſt iuſto errore cauſatus, vt per Caputaq. *deciſ.* 361. *num.* 4. *lib.* 2. Fuit dictum in Toletana Decimarum 22. Maij 1592. coram Illuſtriſs. Cardin. Arigonio. Qui iuſtus error non cadit in iſtis priuilegijs, cùm non ſolum ſint reſtricta ad exemptionem, verùm etiam clara dum enunciant Monaſterium S. Galli, oppidi de S. Gallo, S. Benedicti Conſtantien. Diœceſi, Prouinciæ Maguntinæ, & in contextu Epiſcopum Conſtantien. nominant Ordinarium, ita vt ex lectione ipſorum priuilegiorum reſultet mala fides quoad iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem excluſo Ordinario, Gemin. *conſ.* 96. *num.* 4. *verſ. ſed quoties legunt*.

9 Non obſtat, quod priuilegia eximunt membra tam ſæcularia, quàm ſpiritualia, quæ Abbates pro tempore poſſidebant, & in poſterum poterant adipiſci. Nam Eccleſiæ, de quibus agitur, non poſſunt dici membra Monaſterij, niſi illi fuerint vnitæ, cùm pars conſiderari non poſſit, niſi reſpectu totius vt not. *in Clement.* 1. *de exceſſ. Prælat. & Clement.* 1. vbi Imol. *num.* 29. *de reſcript.* Corn. *conſ.* 262. *num.* 3. *lib.* 3. & in terminis fuit dictum in Eugubina S. Petri de Vignato 14. Martij, & 21. Maij 1591. coram bon. mem. Bubalo, & in Alexandrina S. Stephani 20. Iunij 1597. coram bon. mem. Litta.

10 Nec facit, quod Abbas in iſtis locis obtinet dominium, & iuriſdictionem temporalem, quia illa nihil habent commune cum territorio, & iuriſdictione ſpirituali, *cap.* 1. *de relig. domib.* gloſſ. *in cap.* 1. *in verſ. diuiſis* 10. *diſt.* gloſſ. *in Clem. ne Romani §. ſane, in verb. diœceſim, de elect.* Hoſt. *in cap. ſuper eo, num.* 3. *de paroch. & in cap. querimoniam num.* 2. & ibi Butr. *in fine de Iurepatron.* Felin. *in cap. cum cauſam num.* 12. *verſ.* 2. *ſcias de probat.* Guliel. de Monte Lauduno *in d. Clem paſtoralis, num.* 21. *de re iudic.* & fuit dictum in Burgen. iuriſdictionis S. Ioannis 4. Decembris 1595. coram bon. mem. Orano, & in dicta Calaguritana coram me.

11 Neque verò Abbati ſuffragari poteſt conſuetudo, ſiue præſcriptio: Quicquid enim aliàs dictum ſit, cùm ageretur ſolum ad effectum manutentionis, & negaretur territorium Abbatis eſſe intra fines Diœceſis Conſtantien. at nunc quando quidem non agitur de manutentione, vel de exercitio iuriſdictionis, ſed de territorio in genere, & attento, quod ponitur territorium Abbatis eſſe intra fines, nulla conſuetudo, vel præſcriptio operari poteſt, vt in eadem Ciuitate ſint duo capita, hoc enim eſſet monſtruoſum, vt not. Hoſt. *in d. cap. cum contingat n.* 1. *de for. compet. & in cap. quanto, numero* 13. *&c. quoniam, numero* 2. *de offic. Ordinarij*, vbi tradit, quod cùm Epiſcopatus ſit vnum corpus, cuius caput eſt Epiſcopus, ſi ponantur ibi duo Epiſcopi, fiet vnum corpus duo capita habens, quod eſt monſtroſum, ſiue prodigioſum, quod natura abhorret, & ius reſpuit: Et quod hoc non ſit poſſibile, vt Abbates, vel Prælati inferiores præſcribant territorium, vt ſeparatum ab Epiſcopo, ita quaſi caput faciant in eadem Diœceſi, vt poſt Hoſt. docet Butr. *in d. c. cum contingat, numero* 11. *verſ. de conſuetudine*, & ibid. poſt vtrumque Abb. *num.* 18. *&* 19. & Bellam. *num.* 15. *verſ. ego autem relinquens, & nu.* 16. *verſ. nec valet ratio*. Eſſet enim conſuetudo, ſiue præſcriptio irrationabilis, & circa ea, quæ de ſui natura præſcribi non poſſunt, in quibus præſcriptio etiam immemorabilis locum non habet, Gabr. *de præſcript. concl.* 1. *nu.* 8. *& nu.* 36.

12 Nec obſtat, quod omnia iura Epiſcopalia ad vtramque legem, ſiue iuriſdictionalem, ſiue Diœceſanam pertinentia ſunt per inferiores Epiſcopis præſcriptibilia, ita quod Epiſcopus non poſſit ibi conſtituere Officialem, & ſic poſſunt præſcribi etiam cum territorio, Rot. *deciſ.* 2. *de præſcript. in nou.* quam allegat Abb. *in d. cap. cum contingat. nu.* 11. *de for. compet.* Fuit dictum in Volaterranen. ſeu nullius iuriſdictionis 13. Aprilis 1584. coram bo. me. Orano. Quia hoc intelligendum eſt, vt ſe explicat Abb. *vbi ſup. nu.* 18. *& ſeq.* nec non alij præcitati, ſi volunt quærere quaſi ſub Epiſcopo, ſi verò præſcripſerint territorium ſeparatum, non amplius dicendi ſunt eſſe in Diœceſi.

13 Accedit, quod teſtes Abbatis deponentes de eo, quod eſt iuris, abſque eo quod reddant ſufficientem cauſam ſcientiæ, non probant, & immemorabilis excluditur per actus contrarios, de quibus in facto *cap. illud*, & ibi gloſ. *in verb. inconcuſſe, & verb. interruptio, cap. auditis*, & ibi Innoc. *ſub nu.* 5. *de præſcript.* Bart. *in l. naturaliter ſub nu.* 27. *ff. de vſucap.* Bald. *de præſcript.* 3. *par.* 6. *par. princip. quæſt.* 4. *princip. num.* 40. *verſ. idem dicit Bartol.* Put. *deciſ.* 436. *lib.* 2. & fuit reſolutum in Aquinaten. beneficij 29. Aprilis 1602. coram R. P. D. meo Ludouiſio, & in d. Burgen. S. Ioannis coram bon. mem. Orano: Nec non per teſtes examinatos pro parte Epiſcopi, quorum depoſitiones habent pro ſe aſſiſtentiam iuris, & reddunt cauſam ſcientiæ, & numerant multos actus ſingulares.

R. P. D. VBALDO.

Mantuana Bonorum.

Veneris 20. *Maij* 1611.

ARGVMENTVM.

Appellare quando liceat à decreto examinis teſtium ad perpetuam rei memoriam, præſertim ſi iudex teſtium examinatorum depoſitiones mandauit poni ad partes.

SVMMARIVM.

Decretum in quo iudex pronunciat procedendum eſſe ad vlteriora in examine dicitur interlocutorium, & ab eo interpoſita appellatio non cauſat attentata, nu. 1.

Appellatione ab interlocutoria non obſtante, poteſt iudex à quo recipere teſtes ad perpetuam rei memoriam, nu. 2.

Teſtes quos iudex examinari mandat, & eorum dicta poni ad partes, dicuntur examinati non ad publicationem. Sed ne probationes pereant, eoſque examinare ad perpetuam rei memoriam etiamſi examinatio petatur ab Actore, nu. 3. *&* 4.

DECISIO CCCXXV.

1 CVm Iudex delegatus ad recipiendum teſtes ad perpetuam rei memoriam pro parte D. Æmiliæ, fuiſſet interlocutus procedendum eſſe ad examen, prout proceſſit, à quo decreto fuit appellatum ab A. C. & demum tota cauſa ad Rotam eſſet deuoluta, prætendebatur dictum examen fuiſſe attentatum, & reuocandum. Quare dato de hoc particulari dubio, Domini reſoluerunt non conſtare de attentatis, quæ veniant reuocanda,

quia

quia tale decretum per quod iudex pronunciauit procedendum eſſe ad vlteriora in examine videtur fuiſſe interlocutorium *cap. ſignificantibus de nou. oper. nunc.* Franc. *in cap. cum ceſſante num.49. de appellat.* vnde appellatio ab eo interpoſita non cauſauit attentata, cùm adhuc non eſſet inhibitum, *cap. non ſolum de appellat. in 6.* Guid. Pap. *deciſ.436. n.10.* Berous *conſil.106. n.9. lib.3.* Lancell. *de attent. appell. pend. limit.1. n.6.* Marant. *de ordin. iudic. part.6. in verbo. Et quando appellatur n.172.*

2 Et in ſpecie, quod non obſtante appellatione ab interlocutoria poſſit iudex à quo, recipere teſtes ad perpetuam rei memoriam, tradit Felin. *in cap. quoniam frequenter, ſub num.4. verſ. & vt intelligas, vt lit. non conteſt.* Marſil. *ſingul. 258. incipit plura*, Marant. *vbi ſup. n.206.* Menoch. *de recuper. remed.17. n.40.* Lancell. *d. limit.1. n.7. & 8. & limit.38. n.1. & 2. & limit.43. n.3. & ſeqq.* Veſtr. *in prax. lib.6. cap.2. n.4.* Roland. *conſil.23. num.19. lib.3.* & adducunt ad hoc Felin. Marſil. & alij, Rotam *deciſ.2. de teſtib. in antiq.* quæ tamen loquitur de Iudice ad quem, quod poſſit tales teſtes recipere, non autem de Iudice à quo, vt etiam aduertit Lancell. *d. limit.43. n.7.*

3 Atque prædicta eo faciliùs videbantur procedere in hoc caſu, in quo iudex non attulit parti præiudicium irreparabile, cùm oppoſitione factas pro parte D. Caroli contra dictum examen non reiecerit, ſed reſeruauerit ſuo loco, & tempore diſcutiendas, imò mandauerit dicta teſtium poni ad partes, ex quo apparet fuiſſe illos teſtes examinatos non ad publicationem, ſed ne probationes perirent, quo caſu licet eos examinare etiam ſi examinatio petatur ex parte actoris, Bart. *in leg. Aquilia ſi deletum, ſub num.1. in primo caſu, ff. ad leg. Aquil.* Corn. *conſil.172. num.1. lib.2.* quia parti non præiudicat, & ſaluæ ſunt ſibi exceptiones, & contra perſonas, & contra dicta teſtium, Roland. *dicto conſil.23. ſub num.22. lib.3.* & tales teſtes ad partem poſiti habentur pro non examinatis, Veſtr. *in prax. lib.6. cap.2. num.24.* Surd. *conſil.311. n.74. lib.3.* omni caſu poterant dicti teſtes ſuo tempore repeti, ſi ſuperuiuerent, Lancell. *d. limit.38. n.4.*

4 Ex quibus ceſſant, quæ ex aduerſo adducuntur, de grauamine illato ex dicto decreto, cùm potuerit D. Æmilia ſtatim agere via ordinaria, & teſtes formiter inducere, vnde non videbatur ſibi fuiſſe concedendum remedium extraordinarium examinandi ad perpetuam rei memoriam, Ioan. Andr. *in c. ſignificauit n.16.* & ibi Addent *in litt. C. de teſtib.* vbi etiam Felin. *num.6. verſ. ſecunda concluſio*, cum alijs allegatis, cum ex prædictis appareat, nullum fuiſſe parti illatum grauamen. Vltra quod dicebatur ex potentia, & oppoſitionibus aduerſarij nunquam potuiſſe deueniri ad litis conteſtationem. Ideòque iuſtam fuiſſe datam occaſionem D. Æmiliæ petendi dictum examen ad perpetuam rei memoriam, Lanfranch. *in cap. quoniam contra concluſ.8. de prob.* Gail. *pract. obſeru. lib.1. obſeru.92. n.12.* Cætera quæ opponebantur circa nullitatem, & iniuſtitiam dicti decreti, non videbantur eſſe præſentis inſpectionis, in qua ſolum agitur de attentatis. Et ita deciſum.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Calaguritana Beneficij de Alegria.

Mercurij 25. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Quaſi poſſeſſio conferendi beneficia ſuffragatur ad effectum validitatis collationis, de qua agitur.

SVMMARIVM.

Quaſi poſſeſſio conferendi beneficia ſuffragatur ad effectum validitatis collationis, de qua agitur, n.1.

Subreptio non præſumitur, niſi probetur, nec ſubreptionis exceptio impedit quaſi poſſeſſionem conferendi beneficia, niſi ſuper ea per tres conformes fuerit cognitum, n.2.

DECISIO CCCXXVI.

1 DOmini perſtiterunt in reſolutis, ſcilicet beneficium eſſe adiudicandum Ioanni Laſcano, cùm obtinuerit prouiſionem ab Epiſcopo, qui eſt in quaſi poſſeſſione conferendi, iuxta motum proprium Sixti, de quibus prouiſionibus conſtat in alio proceſſu coram me in cauſa Calaguritana nullitatis indulti, quæ quidem quaſi poſſeſſio ſuffragatur ad effectum validitatis collationis, vt dicitur in alia deciſione, & cum dignitas ſit in iſta quaſi poſſeſſione, illa ſuffragatur, etiam ſucceſſori in cauſa Montis Regalis iuriſdictionis coram me.

Neque obſtat, quòd Motus Proprius Sixti Quinti fuerit 2
ſubreptitius, quia hoc non probatur, & quatenus probaretur non releuaret, vt dicitur in alia deciſione, quia ad effectum validitatis collationis attenditur quaſi poſſeſſio, & Breue Clementis Octaui non eſt attendendum cum fuerit ſubreptitium, & licet replicetur, quod ſi non eſt attendendum illud Breue tanquam ſubreptitium, non eſt quoque attendendus Motus Proprius Sixti Quinti, qui eſt ſubreptitius, quia, vt iam dictum eſt, non conſtat de ſubreptione, & quatenus conſtaret cum adſit quaſi poſſeſſio conferendi, donec per tres conformes cognoſcatur ſuper ſubreptione, interim Epiſcopus non eſt ſua poſſeſſione priuandus.

Ceterùm, quia Clerus ante Motum Proprium Sixti erat 3
in quaſi poſſeſſione conferendi, & hoc non dubitatur, & cum in deciſionibus Calaguritanis Sanctorum Andreæ, & Iacobi 28. Februarij 1603. & 23. Februarij 1604. coram bonæ memoriæ D. Litta dicatur, quod vigore Breuis Clementis Octaui Epiſcopus reſtituit Clerum ad illa quaſi poſſeſſionem in quo exiſtebat ante Motum Proprium Sixti Quinti, quod ſi eſſet verum Clerus eſſet in quaſi poſſeſſione. Cùm Epiſcopus facto proprio cecidiſſet. Ideò ſuper hoc particulari ſtatui iterùm conſulere Dominos meos. Et ita fuit concluſum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Carpentoraten. Penſionis.

Mercurij 29. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

Penſio tranſlata vigore facultatis transferendi, an dicatur noua penſio, vel antiqua, & an dicatur conditionalis, per clauſulam dummodo centum remaneant pro Rectore, & quis debeat hanc conditionem probare.

SVMMARIVM.

Penſio tranſlata in vim conceſſa facultatis transferendi an dicatur noua penſio, an vero ſit eadem antiqua, & quomodo reguletur, n.1. & ſeqq.

Penſio reſeruata cum clauſula dummodo centum remaneant pro Rectore, an ſit conditionalis, & quis debeat probare, quod centum remaneant pro Rectore, n.3. & ſeq.

Alius, *dictio, licet propriè ſumpta diuerſitatem ſignificet in ſuppoſito, denotat tamen identitatem in ſubſtantia, num.7.*

Similis, *dictio ſignificat identitatem in effectu, n.7.*

DECISIO CCCXXVII.

POſt factam reſolutionem, quod Dominus Epiſcopus 1
Tridentinus non teneretur ad iuſtificationem clauſulæ dummodo, niſi in caſum in quem ſuper Epiſcopatu Carpentoraten. aliæ penſiones adeſſent, quia hoc ſolum caſu intraret dicta clauſula, & penſio fuiſſet conditionalis, fuerunt pro parte Domini Epiſcopi Carpentoraten. oſtenſæ literæ reſeruationum duarum penſionum ad fauorem Illuſtriſſimorum Cardinalium Baronij, & Burgheſij. Nam S. D. N. poſtquam bon. mem. Cardinali Madrucio conceſſerat facultatem transferendi, & antequam fieret tranſlatio, has duas penſiones ſuper fructibus Menſæ Epiſcopalis Carpentoraten. impoſuerat, ac ideò eum in penſione tranſlata videretur repetita dicta clauſula dummodo, attento quod vigore facultatis transferendi tranſlatio facienda erat cum eiſdem clauſulis, de quibus in prioribus reſeruationibus, & iuxta priorum reſeruationum continentiam, & tenorem tantum, & cum de tempore tranſlationis reperirentur illæ duæ penſiones, videbatur dicendum, penſionem tranſlatam fuiſſe conditionalem, quamuis talis non eſſet antiqua, quæ cùm tam vigore facultatis transferendi, quàm in ipſa tranſlatione fuerit extincta, & hæc noua reſeruata potuit diuerſo iure cenſeri, & ſic recipere hanc conditionem iſtius clauſulæ dummodo. Quæ vt in alia deciſione dictum fuit, erat appoſita etiam ad fauorem titularis, & Eccleſiæ. Cùm

Digitized by Google

enim hæc forma ſit in facultate transferendi præſcripta, vt antiqua penſio caſſetur, abſurdum erat dicere, quod hæc ſecunda reſeruanda, eſſet illamet iam caſſata. Ac inde Caſſad. *deciſ.* 10. *num.* 8. *de reſcript.* Veſtrius *in praxi, c. fin. num.* 2. *lib.* 3. dicunt, non eſſe dandam clauſulam ſine retardatione contra titularem, & ad fauorem translatarij, cùm non ex primis, ſed ex ſecundis litteris translationis agatur, quæ afferant ſecum exceptionem primæ penſionis extinctæ, nec prima penſio tranſeat, cùm illa extinguatur, & illa reſeruetur, & quatenus ſit idem onus tamen hic continuatio, ſiue ſubrogatio oneris fit per viam caſſationis antiquæ, & creationis, imò alias Rota in cauſa Brixien. penſionis 23. Maij 1594. coram D. meo Mellino noluit poſſeſſionem transferentis continuari in translatarium, & annuit penſionem translatam eſſe diuerſam à prima.

2 Præterea dicebatur ex Gabr. *conſ.* 186. *num.* 7. quod ius transferentis non transfertur, ſed nouum quod habetur à Papa, & non à penſionario. Rurſus ponderabatur veriſimilis mens Papæ nolentis in hac materia translationis odioſa propter ſeruitutem, quæ prorogatur in beneficio magis fauere translatario incognito, quàm Cardinali noto, nec pinguius prouidere Eccleſiæ in prima reſeruatione, quàm in translatione, maximè quia in facultate transferendi, videbatur facta mentio de alijs, per clauſulam, etiamſi aliæ exiſtant, & per derogationem Concilij Lateranen. & reg. de conſenſu, ex quibus videbatur nedum Papam cogitaſſe, quod de tempore translationis poterant adeſſe aliæ penſiones, ſed etiam deducebatur diuerſitas penſionis, cùm hæc non ſoleant, niſi in nouis reſeruationibus apponi. Ad quod etiam ponderabantur alia verba facultatis transferendi, in quibus conceditur facultas aliam ſimilem reſeruandi. Vnde ſi eſt alia, quæ reſeruatur, & ſi eſt ſimilis, ſequitur, quod non ſit eadem cum antiqua, cùm nullum ſimile ſit idem.

3 Item afferebatur ſimile de vſufructu translato, & duobus relicto, qui diuerſus ex auctoritatibus allegatis cum pluries dixerit Rota in deciſionibus alleg. Vſumfructum, & penſiones iiſdem regulis regulandas, & demum, quia in dubio Rota ſolet tenere pro Eccleſia, & reo, & contra translatarium, & alia plura adducebantur ab informantibus pro Epiſcopo Carpentoraten. Quapropter dubitaui, an propter ſupradictas duas penſiones dictis Illuſtriſſ. Cardin. reſeruata penſio, de qua agitur, ſit conditionalis. Quo dubio per Dominos diſcuſſo vnanimiter reſolutum fuit, penſionem non eſſe conditionalem ex duobus potiſſimum fundamentis.

4 Et primò, quia ad effectum, vt ſi habenda ratio penſionum impoſitarum poſt primam reſeruationem, & facultatem transferendi, penſio translata non poteſt haberi pro noua, cùm in ſubſtantia, & re vera ſit eadem, Vital. *in clem.* 1. §. *eadem numer.* 3. *de ſupplen. negl. Prælat.* Quamuis enim in translatione procedatur per viam caſſationis antiquæ, & nouæ reſeruationis, tamen hoc procedit ad certos effectus, reſpectu ſcilicet mutationis perſonæ, vt vnus ſolus poſſit exigere, & vt ſciatur per cuius obitum debeat extingui.

5 Item quoad viam executiuam, & quaſi poſſeſſionem, & alia huiuſmodi, non autem reſpectu ſubſtantiæ ipſius penſionis, quæ in ſubſtantia eſt eadem cum antiqua cum omnibus ſuis qualitatibus, & ideò quamuis reſpectu caſſationis antiquæ dicatur noua. Tamen cum iſta caſſatio ſit correſpectiua ad reſeruationem nouæ, per iſtam nouam reſeruationem non augetur aliquod onus Eccleſiæ, ita vt poſſit dici noua penſionis impoſitio. Sed fit ſolum mutatio perſonæ, & quædam ſubrogatio vnius in locum alterius, & ſic quoad effectum, de quo agitur, penſio translata non poteſt dici noua, & in hoc placuerunt DD. *deciſ.* Creſcen. 1. *de reb. eccleſ. non alien.* & aliæ deciſiones in cauſa Segobien. penſionis 20. Maij 1598. coram D. meo de Corduba, Bononien. translationis 20. Iunij 1601. coram D. meo Mellino, Terulen. penſionis 15. Decembris 1600. coram D. meo Sacrato, *& conſ.* Pariſ. 5. *n.* 86. *lib.* 4.

6 Et hinc eſt, quod facultas retinen. penſionem in promotione ad Epiſcopatum non dicitur noua gratia penſionis cum fiat in ipſo actu promotionis ante extinctionem, & non addatur aliquod onus, licet ceſſante retentione, penſio ſtatim vacaſſet, vt in cauſa Firmana coram D. meo Mellino, & Terulen. coram D. meo Sacrato. Hinc etiam in translatione non eſt neceſſaria derogatio Concilij cum non inducatur nouum grauamen.

Hoc quoque ſuadent verba ipſa facultatis transferen. in 7
qua conceditur facultas penſiones prius reſeruatas transferendi, quaſi de vna in aliam perſonam, quod tamen fiat per viam extinctionis, quia oportet extinguere ius in transferente, vt illud idem in alium tranſeat. Vnde in facultate ſequuntur alia verba, & illorum loco aliam ſimilem reſeruan. ponderando relatiuum *aliam*, quod propriè ſumptum, licet ſignificet diuerſitatem in ſuppoſito. Tamen denotat identitatem in ſubſtantia, ex alleg. per Albet. *in verb. alij*. Item ponderando verbum illud *ſimilem*, quod denotat eandem penſionem in effectu, & ratione, ex relatis per Rebuff. *ſuper concord. in forma litt. execut. mand. Apoſt. in verb. ſimilis forma*, & ſic quoad ſubſtantiam, & effectum penſio eſt eadem, licet diuerſa, quoad ſuppoſitum.

Idque etiam DD. deducebant ex eo, quod penſio caſſata, 8
ſeu de nouo creata debet eſſe omninò ſimilis antiquæ, at ſi loco primæ penſionis, quam iam fuit reſolutum eſſe ſimplicem, & puram, & non conditionalem crearetur noua conditionalis reſpectu penſionum, quæ non aderant nec de tempore antiquæ reſeruationis, nec de tempore facultatis transferen. vtique hæc noua non eſſet ſimilis primæ. Ad quod ſimiliter ponderatum fuit, quod translatarius, qui tenetur iuſtificare valorem, & alia in gratia contenta, debet ea probare de tempore antiquæ reſeruationis, non autem de tempore translationis, quod oſtendit penſionem in ſubſtantia eſſe eandem, alias valor eſſet probanda de tempore nouæ creationis.

Rurſus placuit DD. conſideratio, quod iſta caſſatio eſt 9
momentanea, & facta ad effectum, vt ſtatim, & in continenti alia ſimilis reſeruetur, ac ideò non haben. in conſideratione, ſicuti de momentanea acquiſitione facta ad effectum renunciandi tradit Socin. quem pluries Rota ſequuta eſt *conſ.* 53. *lib.* 4.

Neque obſtat in contrarium deducta, nam quod non 10
ſit danda clauſula ſine retardatione cum non agatur ex primis, ſed ex ſecundis literis, ex Caſſad. & Veſtr. allegatis, non obſtant, cùm id poſſit habere particulares rationes, quia ſcilicet translatarius poſſet eſſe incapax penſionis, vel non iuſtificare ſuam gratiam, aut translatio eſſet nulla, non autem ex eo neceſſariò ſequitur, quod penſio in ſubſtantia ſit noua.

Et hoc modo tollitur deciſio in cauſa Brixien. penſionis 11
23. Maij 1594. coram D. Mellino, quæ loquitur ad effectum quaſi poſſeſſionis, quæ non ſuffragatur translatario. Vnde debet ſuam gratiam iuſtificare, prout etiam circumſcripta quaſi poſſeſſione debuiſſet eam iuſtificare transferens.

Sicut etiam ceſſat, quod in translatione ſit neceſſaria 12
derogatio *reg. de præſtan. conſenſu*, cùm id procedat reſpectu mutationis perſonæ, ex quo translatarius eſt noua perſona ad cuius fauorem non ſe obligauit titularis.

Non obſtat Pariſ. *conſ.* 45. *n.* 12. *cum ſeq. lib.* 4. quia loqui- 13
tur in penſione, quæ erat omninò extincta, & diu beneficium remanſerat liberum, non autem de extinctione, quæ fit ad effectum translationis, ſeu nouæ reſeruationis.

Non obſtat ſimile de vſufructu, qui ſi ſit relictus hæ- 14
redi, & conſtet teſtatorem de ſecundo etiam hærede ſenſiſſe, non eundem, ſed diuerſum vſumfructum habebit ſecundus hæres, nam termini ſunt diuerſi: in illis enim caſibus ab initio vſusfr. debebatur duabus perſonis, & per mortem extinguitur in perſona vnius, ſed in hoc caſu quoad ſubſtantiam penſionis nunquam fuit extincta, cùm in ipſo actu caſſationis antiquæ fuerit proceſſum per viam ſubrogationis ad illam, vt ſupradictum. Ex quibus etiam ſublata ſunt, quæ dicebantur de vſufructu translato, & quod ius transferentis non transfertur ad nouum, quod habetur à Papa.

Aliud fundamentum deciſionis fuit, quia vigore facul- 15
tatis transferendi, non videtur in translatione poſſe fieri repetitio clauſulæ *dummodo &c.* Nam licet penſio debuiſſet transferri cum omnibus, & ſingulis immunitatibus, clauſulis, decretis &c. iuxt. priorum reſeruationum continentiam, & tenorem tantùm: Tamen hæc omnia ſunt appoſita ad fauorem translatarij cum tota clauſula, *quæ incipit in loco, & terminis, &c.* in cuius medio poſita ſunt hæc verba *cum clauſulis, & decretis fauorem translatarij tantum concernant*. Verba autem ſubſequentia iuxt. priorum reſeruationum continentiam, & tenorem tantum id ſolum important, vt non poſſint excedi limites priorum reſeruationum, & oſtendunt mentem Papæ, quod noluit aliquid concedere

vltra

Digitized by Google

vltra contenta in reſeruationibus antiqui. Vnde debet attendi ſolum prior reſeruatio, quæ eſt reſtricta ad penſiones exiſtentes de tempore reſeruationis ad fauorem Illuſtriſſimi D. Cardinalis Madrucij, quatenus extarent, non autem important illa verba, vt cenſeatur adiecta conditio penſionis etiam reſpectu penſionum poſteà reſeruatatum. Quod colligitur non obſcurè ex ipſa facultate transferen. dum dicitur, quod transferatur penſio ſuper eiſdem fructibus, etiam ſi ſuper illis aliæ penſiones reſeruatæ exiſtant, abſque eo, quod fuerit appoſita clauſula, dummodò omnes inſimul medietatem non excedant, quod oſtendit non fuiſſe in facultate transferen. repetitam conditionem, quod ad alias penſiones, quæ poſt primam reſeruationem impoſitæ fuerint.

16 Et hoc etiam confirmatur propter veriſimilem mentem Papæ, qui quando conceſſit facultatem transferendi, non potuit diuinare, quod poſteà eſſent imponendæ aliæ penſiones, ita vt ad hunc effectum noluerit repetere clauſulam dummodo propter penſiones de nouo imponendas, nec eſt veriſimile, quod cogitauerit de iſto caſu, neque quod ei voluerit prouidere, quia huic caſui prouidendum erat in ſecundis reſeruationibus, apponendo in illis ſimilem clauſulam dummodo, & ſic retorquetur, quod dicitur Papam cogitaſſe, quod de tempore translationis poterant adeſſe aliæ penſiones, & ex his deciſum fuit penſionem non eſſe conditionalem.

R. P. D. PAMPHILIO.

Terdonen. Iuriſpatronatus.

Mercurij 1. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Attentata poſt appellationem, & inhibitionem reuocanda ſunt.

SVMMARIVM.

Inhibitio Rotalis ſemper timenda eſt, n. 1. & 2. Vbi ampliatur etiam quo ad non nominatum in Commiſſione.

Appellatione pendente attentata reuocanda ſunt, n. 3.

DECISIO CCCXXVIII.

1 PRo informante, nempè inſtitutionem, & poſſeſſionem Io. Baptiſtæ Felegariæ eſſe attentatas, ex quo emanarunt à Vicario Terdonen. poſtquam illi fuerat præſentata inhibitio Rotalis, qua ſtante non poterat vlterius ad inſtitutionem, & poſſeſſionis traditionem procedere, cùm inhibitio Rotalis ſemper ſit timenda, Put. *deciſ. 395. lib. 2.* Achil. *deciſ. 29. de appellat.* Caputaq. *deciſ. 93. part. 2.*

2 Nec obſtare, quod Felegaria non eſſet nominatus in Commiſſione, cuius vigore inhibitio emanauit, quia ad effectum attentatorum ſufficit, quod fuerit inſtitutus à Vicario inhibito, & ab eo ſibi tradita poſſeſſio, Abb. *in cap. bonæ num. 16. verſ. vt appellatio*, & ibi Præpoſit. *n. 18. verſ. vel aliter poteſt de appellat.* Biſign. *deciſ. 4. numer. 5. eod. tit.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ. 8. num. 7. & ſeq. de cauſ. poſſ. & propriet.*

3 Ex alio quoque Dominis viſa fuit attentata inſtitutio, & poſſeſſio Felegariæ quia à ſententia dicti Vicarij ad ipſius fauorem lata iam fuerat appellatum, *cap. non ſolum de appellat. in 6.* Sarnen. *deciſ. 31.* & fuit dictum in Valentina Beneficij 7. Iulij 1610. coram R. P. D. meo Lancellotto, & aliàs ſæpiſſimè.

R. P. D. BONONIEN.

Parmen. Status.

Veneris 1. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Attentata non dicuntur purgata, niſi refectis expenſis, & ſi expenſæ non ſunt liquidatæ, numquid deficiat oblatio cum depoſito vnius Iulij. Et rurſus attentata quandoque reuocantur iudicis officio, & quandoque actione ordinaria. Et quando vnum, aut alterum remedium competat.

SVMMARIVM.

Attentata non dicuntur purgata, niſi refectis expenſis, ſed numquid ſufficiat oblatio de ſoluendo illas, poſtquam liquidata fuerunt facto diſpoſito alicuius modicæ pecuniæ, num. 1.

Attentata purganda ſunt non ſolum, vt de iure, ſed neque etiam, vt de facto vnquam nocere poſſint, n. 2. in fine.

Iudicis officio, & ſic remedio extraordinario locus eſſe non poteſt, quando adeſt remedium ordinarium, n. 2.

Attentata reuocari poſſunt quandoque ordinario remedio, & quandoque etiam extraordinario iudicis officio, n. 2.

Iudicis officium non datur, niſi illi, qui omni actione deſtitutus eſt, n. 2.

DECISIO CCCXXIX.

LIcet reſolutum fuerit, attentata in Ciuitate Ianuæ à 1
DD. Pallauicinis facta poſſe purgari per eorum ceſſionem in Curia in actis cauſæ factam, & Marchio Alphonſus fecerit ceſſionem, iuxt. formam ſibi à Rota, & à partibus præſcriptam; Attamen Rota cenſuit non poſſe procedi ad vlteriora in negotio principali. Omiſſa enim refectione expenſarum in qua DD. non faciebant vim, tum propter earum modicitatem, tum quia Marchio Alphonſus depoſuit Iulium, & fecit præfigi terminum DD. de Rangonibus ad eas liquidandas, quod videtur ſufficere ex trad. per Lancell. *de attent. cap. 31. num. 57. & ſeq.* vbi allegat deciſiones Rotales, quæ licet abſolutè loquendo poſſint pati difficultatem, attamen in caſu iſto de plano procedere videntur, quia ſi DD. Rangones fecerunt aliquas expenſas, ſunt factæ extra iudicium, & DD. Pallauicinis penitus ignotæ, ita vt ipſius impoſſibilis ſit liquidatio, deciſiones verò alleg. & loquuntur in reſtitutione fructuum, vel expenſarum iudicialium, quæ poſſunt etiam per attentantem probari, & liquidari.

Verùm quia Marchio Alphonſus attentauit etiam nomi- 2
ne Alexandri, & Cyri fuit dictum in deciſ. vltimo loco facta, quod ceſſio debebat fieri, etiam ipſorum nomine cum inſtrumento ſufficienti, & iſto caſu ex natura negotij, & circumſtantijs factis viſum fuit DD. non ſufficere reuocationem attentatorum ex officio nobili Iudicis factam. Nam prætermiſſis ijs, quæ apponuntur de defectu citationis Alexandri, & Cyri, quia quando illa fuiſſet neceſſaria Iudice homini officium exercente, hoc caſu non requirebatur, cùm decretum reuocationis fuerit factum præſente Marchione Alphonſo ipſorum procuratore, Bart. *in l. prolatam num. 7. Cod. de ſententijs*, Ang. *in leg. de vnoquoque circa med.* & ibi Imol. *circa fin. ff. de re iud.* Alex. *in rubr. C. de in ius voc. n. 8.* fuit dictum hoc eſſe remedium extraordinarium purgandi attentata, Lancell. *de attent. part. 3. cap. 21. num. 17.* cui non videtur eſſe locus, quando per viam ordinariam agi poteſt, *iux. reg. l. in cauſa la 2. §. de minor. & l. in prouincials, §. ſi in loco*, Bart. & Doct. *ff. de nou. oper. nunc.* & tale officium non ſolet iudex impartiri, niſi illi, qui eſt omni actione deſtitutus *deciſ.* Pedemont. 40. *num. 7.* latè Surd. *de aliment. tit. 3. qu. 3. num. 24.* præſertim cùm iſto caſu non ita plenè prouideatur per remedium extraordinarium, ſicut eſſet prouiſum per remedium ordinarium ceſſionis, quia iudices illi non attendunt geſta in alijs Tribunalibus, vt eſt notorium, & apparet ex ſpretu inhibitionis Rotalis. Vnde per hanc renunciationem DD. de Rangonibus non ſunt in plena ſecuritate conſtituti, ſed probabiliter ſuſpicari poſſunt, quod aliquo tempore procedatur ad exequutionem attentatorum. Attentata autem ita tolli debent, vt non ſolum de iure, ſed neque etiam de facto nocere poſſint, *iuxt. deciſ.* Rota relatam à Lancell. *part. 3. c. 29. n. 42.*

Nec facit, quod Marchio Alphonſus dicat ſe pro ſua 3
parte plenè purgaſſe attentata, & moram Alexandri, & Cyri, non debere ei nocere, quo minus poſſit pro ſuo intereſſe iudicium proſequi, quia Domini hoc noluerunt admittere propter implicitatem negotij, cùm reſolutiones (ſi quas fauorabiles obtineret Marchio) eſſent etiam ipſi Alexandro, & Cyro, profuturæ, & ad tollendam omnem ſuſpicionem colluſionis.

Nec verificatur, quod Marchio adhibuerit omnem 4
diligentiam, & fecerit omne ſuum poſſe pro obtinen. mandato ad ceſſionem facien. quia litteræ exhibitæ hoc non probant, illæ enim non continent aliquam recuſationem aut repugnantiam, ſed potius neceſſitatem temporis ad conſulendum, & deliberandum de modo faciendi

mandatum. Ex propterea DD. reſoluerunt non eſſe ad vlteriora procedendum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
D. CARD. LANCELLOTTO.

Valentina, ſeu Romana mercedis.

3. *Iunij* 1602.

ARGVMENTVM.

Salarium procuratori promiſſum, & conuentum in certa annua quantitate debetur illi etiam, quod in cauſa nihil fecerit, & nihil actum fuerit, quia ſatis eſt, quod eueniente occaſione erat paratus ſuas operas præſtare.

SVMMARIVM.

Salarium, ſeu merces procuratori conſtituta à principali ſolui debet, n. 1.

Salarium, ſeu merces annua à principio conſtituta, & conuenta cum procuratore ſolui illi debet etiam quod in cauſa nihil fuerit actum, ſi per procuratorem non ſteterit, qui adueniente occaſione erat paratus ſuas operas præſtare, n. 2. & ſeqq. Vbi de materia.

Salarium, ſeu merces commenſuranda eſt pro modo laborum. Declara, niſi partes quantitatem ſpecificauerint, & expreſſerint, n. 3.

Procurator poteſt conſtitui à matre tutrice ad defendendum litem pupillæ, n. 5.

Literarum miſſiuarum recognitio fit per teſtes habentes notam manum, etiam quod non viderint ſcribere, n. 7.

Iudex compulſorialis poteſt facere recognoſcere iura compulſata, n. 8. Vbi an parte citata, & quomodo.

DECISIO CCCXXX.

1 CVm Domina Comitiſſa Eleonora, quæ de eo tempore 27. Octobris 1586. promiſit Doctori Ioanni Baptiſtæ Viues, quem prius conſtituerat procuratorem in quadam cauſa graui, ſalarium annuum librarum 100. Regni Valentiæ, pro laboribus quos in dicta cauſa idem Procurator ſuſtinebit. Domini dixerunt huiuſmodi ſalarium deberi, quia ita fuit conuentum, *leg. ſalarium, ff. mandat. l. 1. Cod. eodem tit.* Surd. *conſil.* 306. *num.* 9. *vol.* 3. & fuit dictum in cauſa Toletana mercedis 18. Decembris 1595. coram D. meo Iuſto.

2 Neque obſtare, quòd nihil fuerit actum in cauſa per procuratorem, quia ſatis eſt, quod per ipſum non ſteterit, & ſufficit, quod adueniente occaſione eſſet paratus ſuas operas præſtare ad effectum, vt pro toto tempore ſalarium conſequatur, *l. ſed addes, §. cum quidam, l. ſi operas, ff. locat.* gloſ. magna *in l. ſi vno, §. cum quidam verſ. cum autem, ff. eod. tit.* Natta alios referens *conſ.* 452. *n.* 2. *vol.* 2.

3 Vnde quod dicitur ſalarium eſſe commenſurandum pro modo laborum, maximè quia hic videtur aſſignatum pro laboribus, non applicatur in hoc caſu, in quo ita fuit conuentum, ſed hic ceſſat omnis difficultas, quia ſalarium non fuit promiſſum intuitu, & contemplatione laborum, ita vt ceſſantibus laboribus non debeatur in totum, vel in parte, ſed fuit ſimpliciter, & liberè conſtitutum, & id, quod dicitur in literis de laboribus, non ſtat taxatiuè, ſed demonſtratiuè, quod ſcilicet ſi non poterit in plus remunerari labores, dabit libras centum. Hoc enim clarè colligitur, tum quia Comitiſſa, & Comes erant rei in cauſa, & ſic ſatis eis erat vincere ex eo, quod actor non iuſtificabat ſuam intentionem, tum etiam ex literis ipſius Comitiſſæ, & Ioannis Baptiſtæ del Valle, qui fuit mediator Conſtitutionis ſalarij iſtius, & cum quo iuxta ordinem ipſius Comitiſſæ de negotijs, & meritis cauſæ tractandum erat, ex quibus apparet, quod Comitiſſa nolebat, quod in cauſa procederetur, ſed quod potius protelaretur, quantum erat poſſibile, ita vt ſolum attendere deberet Procurator manus aduerſarij, prout expreſſè ſcribebant, & ſolum quando aduerſarius ad certamen exibat, ei obuiam iret. In reliquis verò quantum fieri poſſet differret. Imo Ioannes Baptiſta del Valle monuit Dominum Viues, vt peteret ſalarium, & ſcriberet Comitiſſæ etiam ſi nihil ſcriberet, quam monere, quod nihil fiat, quod oſtendit eorum intentionem, quod cauſa differetur, & in ea nihil fieret, & quod plus eſt cum D. Viues ſcripſiſſet Comitiſſæ, quod conueniens erat vlterius progredi in cauſa ipſa, reſpondit, quod non, quodque pro parte ipſius nihil innouaretur, ſed ſolum caſu quo aduerſarius aliquid moueret, ipſe non eſſe negligens, poſtquam aduerſarius nihil dicit, non erat cur aliquid fieret pro parte ipſius.

4 Nec contrarium dicit Ioannes del Valle in literis ſub die ſecunda Auguſti 1585. Nam dicit ſolum, quod Viues poterit vlterius progredi, quantum erit neceſſe, quod intelligendum eſt, iuxta alias literas quatenus moleſtaretur ab actore, & in eadem Epiſtola hoc idem declarauit, dum dicit ſibi perſuaderi non poſſe, quod hæc cauſa vlterius progrediatur, & deinde ſubdit, quod procedatur in cauſa expectando aduerſarium.

5 Quod autem mandatum non fuerit à Comitiſſa, quæ tanquam mater, & tutrix poterat procuratorem conſtituere, Put. *deciſ.* 318. *lib.* 1. & huiuſmodi expenſis, quas ex neceſſitate facere tenetur, petere poteſt, vt per Gaſp. Rott. *de deciſ. tut. in Hiſp. præſt. cap.* 4. *numer.* 59. maximè attenta qualitate perſonarum, & grauitate cauſæ, in qua agebatur de illegitimitate, & de auferendo ei ſtatum, ita vt id eſſe neceſſarium nedum vtile, ac ideò non eſſe inconueniens conſtitutio ſalarij procuratori in Curia, qui paratus eſſet ſi opus fuiſſet ſuſcipere cauſæ defenſionem. Quod Comitiſſa fuerit remota à tutela vltra quod de hoc non conſtat, nihil ad D. Viues cui nunquam fuit intimata iſta remotio, & qui nunquam fuit reuocatus.

6 Nec obſtat, quod Comitiſſa in ſuis literis, ſub die 2. Auguſti 1598. dicat ſe admirari de huiuſmodi promiſſione, quia non ideò potuit præiudicare conuentioni initæ cum D. Viues, qui iſtis literis acceptis non acquieuit, ſed mouit hanc litem contra Comitem, & Comitiſſam pro conſecutione mercedis ſibi promiſſæ.

7 Non obſtat, quòd literæ non fuerunt ſufficienter recognitæ, quia cùm agatur de recognitione literarum miſſiuarum, in quibus non ſolent adhiberi teſtes, ſufficiunt teſtes habentes notam manum etiam, quod non viderunt ſcribere, Ruin. *conſil.* 76. *num.* 4. *vol.* 4. & fuit dictum in cauſa Barchinonen. matrimonij 31. Ianuarij 1565. coram bon. mem. Oriolen. & aliàs ſæpè maximè in caſu noſtro concurrentibus adminiculis, tam ex tranſmiſſione mandati, quàm ex literis Ioannis del Valle, quam denique quia Comitiſſa non negauit ſuam manum, quod certè feciſſet ſi literas ipſa non ſcripſiſſet.

8 Hæc autem recognitio quicquid exemplo dicatur potuit fieri in vim compulſorialium, coram iudice compulſore, qui habet facultatem faciendi recognoſcere iura compulſata, & ſic pro illorum recognitione recipiendos teſtes, & ita paſſim ſeruatur, vt notiſſimum eſt, aliàs opus eſſet poſt factam compulſationem recipere remiſſoriam pro recognitione iurium.

9 Non obſtat, quod Comes, & Comitiſſa non fuerint citati, quia ſatis eſt, quod fuerint citati in initio, & cauſæ procuratorem conſtituerint, quo citato fuerunt decretæ literæ compulſoriales in forma, & in compulſatione iurium præceſſit diligentia de Comite reperiendo, & nunquam acceſſit ad domum vtriuſque, & ſatis eſt, quod iura fuerint compulſata citato Ludouico Citena procuratore Comitis, & Comitiſſæ, prout ordinatum fuit Nuncio Executoris, qui acceſſerat ad dictos Comitem, & Comitiſſam citandos. Nam ei dictum fuit, quod citaret D. Ludouicum Comitis, & Comitiſſæ procuratorem, qui ſemper in iudicio compulſationis comparuit, & Comitiſſa reſpondit ad interrogationes datas ſuper iurium recognitione, iuxta decretum à Iudice compulſore factum in præſentia dicti Ludouici, quod oſtendit ſcientiam, & ratificationem à dicto Ludouico factam. Defectus citationis ad videndum iurare teſtes tollitur ex monitione per iudicem facta ad videndum iurare teſtes, & D. Ludouico perſonaliter intimata. Et ita fuit deciſum, &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
D. CARD. LANCELLOTTO.

Ianuen. Vſurarum.

Lunæ 6. *Iunij* 1611.

ARGVMENTVM.

Vſura an ſit, & quando ſit, taxata à principio intereſſe.

SVM.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Vſura eſt in mutuo certa taxatio intereſſe, n.1. Vbi quod procedit etiam in mercatore.
Vſura non eſt taxare intereſſe in commodo rei fructiferæ, n.2. Declara, vt n.4. & n.5.
Cambia non dant lucrum vniforme, ſed aliquando plus, & aliquando minus, & quandoque etiam ſunt in damno, num.2.
Vſura an ſit taxare à principio intereſſe concurrente veriſimilitudine, & portione, n.3. & 4.
Vſura non eſt taxare intereſſe ab initio fauore matrimonij, num.5.

DECISIO CCCXXXI.

1 ORdinarius Ianuenſis declarauit contractum de quo
agitur, ſuſtineri: Sauonenſis verò ad quem fuerat
appellatum, dixit, benè pro parte Ioannis Iacobi appella-
tum, & male per Ianuenſem iudicatum. Modò dubita-
tur, an ſententia Sauonenſis ſit confirmanda, vel infir-
manda. Et pro confirmatione videtur extare firmum fun-
damentum, quia in mutuo certa taxatio ab initio eſt illici-
ta, & continet vſurariam prauitatem, Bald. *in l. rogaſti, §. ſi
tibi, ff. de reb. cred.* cum alijs allegatis per informantes pro Io:
Iacobo. Quod procedit etiam in mercatore, Crauett. *conſ.*
87. *num.* 5. & *conſ.* 189. *num.* 8. Dec. *conſ.* 116. *n.* 2. Mandel.
conſ. 211. *num.* 7. Rota Ianuen. *deciſ.* 193. *n.* 5. & 6. Et hanc
ſententiam profitetur Rota, & ſignanter in Romana pecu-
niaria Mediolanen. ſimulationis die 1. Iulij 1602. coram
D. Card. Mantica, tunc Rotæ Auditore, & in cauſa Lug-
dunen. pecuniaria die 2. Aprilis 1604. coram bon. mem.
Litta. Et eſt etiam ſententia communis Theologorum, in
quibus Anteſignanus eſt S. Thom. pater veritatis, 2.2. q. 78.
art. 2. *Ad primum argumentum.* Vbi cùm in terminis quæ-
ſiuiſſet vtrùm pro pecunia mutuata liceat aliquam commo-
ditatem expetere: ad primum argumentum dicit, quod li-
cet ille, qui mutuum dat, poſſit abſque peccato in pactum
deducere recompenſationem damni, non poteſt tamen in
pactum deducere, quod aliquid ex pecunia debeatur. Idem
profitentur Scholaſtici *lib.* 4. *ſent. diſt.* 37.

2 Non obſtat, quòd iſta regula limitatur in commodo rei
fructiferæ, quia hic articulus non eſt talis, & pecunia de
ſui natura ſterilis eſt, & infructifera, vt dixit Ariſtoteles.
Nec etiam obſtant decisiones in hac cauſa factæ, quod Ca-
ſtellinus reſpectu inſtrumenti retinebat pecunias ſuper
cambijs, & quod cambia ab anno 1590. vſque ad annum
1593. exceſſerint ſummam Ducatorum ſex pro cente-
nario, quia reſpondetur id caſualiter eueniſſe, quia
regulariter cambia non dant lucrum vniforme, cùm ali-
quando plus, aliquando minus, aliquando nihil vtili-
tatis conferant. Imo aliquando ſint in damno, vt ſæpè
dixit Rota, & ſignanter in cauſa Mediolanen. Cambio-
rum die 16. Maij 1591. coram bon. mem. Cardinali Sera-
phino tunc Rotæ Auditore.

3 Non obſtat, quòd aliquando Rota admiſerit taxatio-
nem ab initio concurrente veriſimilitudine, & proportio-
ne, vt apud Cæſarem de Graſſ. *deciſ.* 1. & 2. *de vſur.* iuxta
opinionem Dec. *in cap. Venerabilis num.* 14. *de except.* quia
reſpondetur primò iſtam opinionem eſſe valdè controuer-
ſam, & contrariam opinionem eſſe veram, Roland. *conſ.* 55.
num. 20. *in fin. lib.* 2.

4 Secundò reſpondetur, quòd quando agitur de re fructi-
fera, & fructus aſcenderent ad intereſſe, tunc non defue-
runt qui ſenſerint poſſe ab initio taxari certum intereſſe, &
in his terminis loquuntur duæ deciſiones Cæſaris de Graſ-
ſis, allegatæ ibi enim agebatur de Caſtro Sancti Angeli ceſ-
ſo à quodam Antonello cuidam Camillo Vrſino, & fuerat
conuentum, quod pro pretio ſcutorum trium millium ſol-
uendorum caſu quo ille non ſolueret, promiſit ſingulis an-
nis Ducatos 170. pro intereſſe pretij non ſoluti, & in illa
facti ſpecie non reſpicit prædictam taxationem, ſed in caſu
propoſito ſecus eſt, quia pecuniæ non ſunt fructiferæ, ſed
ſteriles, & iſta taxatio ab initio nullo iure ſuſtineri poteſt
in mutuo, nec debet ab hoc tribunali ſimilis deciſio prodi-
re, non prohibetur tamen Simon connolare ad alia reme-
dia. Non omitto me audiuiſſe à maioribus de Rota, &
ſignatura, quod illæ deciſiones Cæſaris de Graſſis in ſigna-
tura Sanctiſſimi non audiuntur.

5 Poſtremò non ambigo, quia in aliquibus caſibus parti-
cularibus a iure deciſis admittatur iſta quaſi taxatio ab ini-
tio, vt fauore matrimonij *in c. ſalubriter*, & *in venditione
rei fructiferæ*, vt proximè dictum eſt, ſed iſte caſus ægrè to-
leratur à ſignatura. In mutuo tamen nunquam eſt licita ta-
xatio ab initio, vt benè diſtinguunt Doctores allegati per
informantes pro Ioanne Iacobo.

R. P. D. ATTREBATEN.

Calaguritana Iuriſdictionis de Nagera.

Lunæ 6. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Confeſſarij non debent approbari ab alijs, quàm ab Epiſcopo. Et numquid ſufficiat approbatio Abbatis, quando Abbatia habet ſeparatum territorium à diœceſi.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo datur ex ſola aſſiſtentia iuris abſque alia probatione, n.1.
Confeſſiones ſecularium audire nemo poteſt, niſi Confeſſarius approbatus ab Epiſcopo, n.1.
Confeſſarius numquid ſufficiat, quod ſit approbatus ab Abbate, quando Abbatia eſt nullius diœceſis, n.2.
Abbas priuari non debet ſua quaſi poſſeſſione habendi territorium ſeparatum à diœceſi, n.3. Declara, vt n.4.
Verba ſententiæ ſunt ſtricti iuris, nec debent plus operari, quàm de neceſſitate importent, n.5.

DECISIO CCCXXXII.

STrictè propoſito dubio an Epiſcopus Calaguritanus ſit 1
manutenendus in approbandis Confeſſarijs Eccleſia-
rum S. Crucis, & S. Michaelis oppidi de Nagera, in
quarum Eccleſiarum Clericos, & Capellanos Abbati San-
ctæ Mariæ, Ordinis Sancti Benedicti competit iuriſdi-
ctio priuatiuè, Domini pro Epiſcopo reſponderunt, nam
decretum Concilij Tridentini *ſeſſ.* 23. *cap.* 15. *de reformat.*
diſponit, quod nemo admitti poſſit ad Confeſſiones ſæcu-
larium audiendas, niſi approbatus ab Epiſcopo. Ita quod
aſſiſtentia iuris eſt clara, propter quam datur manuten-
tio, abſque alia probatione poſſeſſionis, *vt in cap. cum
perſona, de priuil. in* 6.

Non obſtat in contrarium adducta, quod enim attinet 2
ad immemorabilem, illa non eſt probata, & probata non
releuat, vtpotè ſublata per Concilium, quod Abbas ſit
nullius diœceſis, ideòque ipſe poſſit ſuos Clericos, & Ca-
pellanos ad audiendas confeſſiones approbare. Fuit deci-
ſum 4. Iulij 1603. & 16. Iunij 1604. coram R. P. D. Pegna,
& 26. Iunij eiuſdem anni, & nouiſſimè 5. Maij 1608. co-
ram me. Monaſterium eſſe in, & de diœceſi Calaguritа-
na. Hinc eſt, quod iam ante aliquot annos Illuſtriſſima
Congregatio Sacri Concilij Tridentini Interpretum re-
ſpondit, eos qui approbandi ſunt ad confeſſiones audien-
das in Eccleſijs Abbati ſubiectis, ab ipſo Abbate offerri de-
bere Epiſcopo, & cum præſuppoſito, quod Abbas ha-
beat iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem priuatiuè ad Epi-
ſcopum.

Nec facit, quod donec Abbas probare poteſt ſe habere 3
territorium ſeparatum, non debeat ſua quaſi poſſeſſione
priuari, vt in Conchen. iuriſdictionis 4. Decembris 1592.
coram Illuſtriſſimo Cardinali Mantica, quia loquitur in
in caſu ſpecialiter præſeruato à Concilio, & in quo ius
commune non refragabatur, ſed potius ſuffragabatur, vt
in ea dicitur.

Hic autem ius refragatur tam quoad approbationem 4
Confeſſariorum, quàm quoad ſtatus nullius diœceſ. Vl-
tra quod mens, & verba Concilij ſtant pro Epiſcopo, qua
ratione Illuſtriſs. Congregatio Sacri Concilij Interpr. in
cauſis matrimonialibus, & criminalibus, in quibus Con-
cil. non ſuſtulit immemorabile, declarauit, Epiſcopum ma-
nuten. eſſe in earum cognitione, donec per tres conformes
inferior immemorabilem probet, & ſequuta eſt Rota in Ba-
ren. iuriſdictionis 18. Maij 1619. coram R.P.D. meo Cocc.

Poſtremò, quod attinet ad ſententiam arbitralem Rober- 5
ti, à Sede Apoſtolica confirmatam, in ea nullum legitur ver-
bum de approbatione Confeſſariorum, eadem loquitur de
iuriſdictione competente Abbati, poteſt intelligi de iuriſ-
dictione contentioſa, non de voluntaria, non poteſt fie-
ri illatio de exemptione Clericorum ad exemptionem
loci, præſertim cum verba ſententiæ ſint ſtricti iuris, nec

debeant plus operari quam de neceſſitate important, vt in terminis iſtius ſententiæ fuit dictum in hac cauſa 12. Ianuarij 1609. coram me.

R. P. D. CAVALERIO.

Feſulana Iuriſpatronatus.

Lunæ 6. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Iuriſpatronatus probatio debet eſſe concludens quando agitur contra prouiſum Apoſtolicum, venientem pro libertate Eccleſiæ, hinc propterea diſcutitur, an dicatur plenè probatum, per enunciatiuas in inſtrumentis repertas, per aſſertionem Ordinarij in viſitationibus per famam, & per ſculpta arma in pariete Eccleſiæ.

SVMMARIVM.

Iuſpatronatus requirit probationes concludentes, quando agitur contra prouiſum Apoſtolicum venientem pro libertate Eccleſiæ, n.2.

Iuſpatronatus non dicitur plenè probatum per enunciatiuas, quæ non ſint inconcuſſæ, debiliteturque per contrariam probationem, numer.3. & num.5. Vbi de eadem materia, ibidem.

Iuſpatronatus an dicatur probatum per aſſertiones Ordinariorum in antiquis viſitationibus, n.4.

Iuſpatronatus ex ſola publica fama, etiam in antiquis non cenſetur probatum, niſi adſit longiſſima poſſeſſio præſentandi effectuata, n.5.

Titulorum multiplicatio in Beneficiato datur ſine præiudicio collatoris, n.6.

Iuſpatronatus non cenſetur probatum ex eo, quod extent in pariete Eccleſiæ inſignia ſculpta alicuius familiæ, numer.7. & 8.

DECISIO CCCXXXIII.

1 Dominus Ardimannus prætendebat Eccleſiam Parochialem S. Agathæ de Arpholi eſſe de iurepatronatus illorum familiæ ſuæ de Ardimannis pro vna voce, pro altera verò Parochianorum dicti loci, & ab vtriſque fuerat præſentatus viceuerſa D. Guadagnolus prouiſus ab Ordinario, prætendebat Eccleſiam eſſe liberam poſt latam ſententiam à Vicario Feſulano. Cauſa fuit commiſſa in Rota, vbi ſub die 8. Februarij 1610. reſolutum fuit iuſpatronatus huiuſmodi non præſumi acquiſitum ex vſurpatione. Verum quia Guadagnolus ſtante intereſſe vniuerſitatis adhuc inſiſtebat intrare ſuſpicionem vſurpationis, iuxt. diſpoſitionem Concil. Trident. *ſeſſ.25. cap.9. de reformat.* habuit recurſum ad Congregationem Illuſtriſſimorum Cardinalium Sacri Concilij interpretum, de quorum ordine circumſcriptis iuribus vniuerſitatis. Ego diſputaui dubium an ex iuribus DD. de Ardimannis conſtaret de iurepatronatus, & DD. cenſuerunt non conſtare.

2 Cùm enim agatur de exiſtentia iuriſpatronatus contra prouiſum ab Ordinario habentem etiam prouiſionem Apoſtolicam, & venientem pro libertate Eccleſiæ requiruntur probationes concludentes, cùm Eccleſia de iure libera præſumatur, Innoc. *in cap. cum venerabilis, num.9. de except.* Archid. *in c. nullus, num.3. 16. quæſt.7.* Dec. *conſ.107. num.1.* cum alijs adductis per Menoch. *de præſumpt. lib.3. præſumpt.90. n.1.* In hoc autem caſu tales probationes concludentes non videbantur adeſſe.

3 Neque ad hunc effectum ſufficere dicebant enunciatiuas allegatas, quia multa opponebantur contra ipſas, & inter cetera, quod emanauerunt à prouiſis Apoſtolicis, qui poſteà recognouerunt Ardimannos pro patronis, enunciatiuæ autem ad hunc effectum debent eſſe inconcuſſæ, vt nihil adſit in contrarium ex quo probatio famæ debilitetur, vt in Oueten. Canonicatus 24. Ianuarij 1578. coram bon. mem. Illuſtriſſ. Seraphino. Nec viſum fuit poſſe fieri fundamentum in tribus teſtibus examinatis, quia vnus tantum depoſuit de auditu publico, alij verò duo de ſimplici auditu, & ſunt examinati in alia cauſa, & inter alias perſonas.

Minus viſæ fuerunt obſtare allegatæ aſſertiones Ordinariorum in antiquis viſitationibus, quia aliqui ex Dominis dicebant, ſi benè attendantur eſſe potius aſſertiones Rectorum Eccleſiæ ad interrogationes Ordinarij viſitantis; & non conſtat de effectuatione, cum tales poſſeſſores omnes eſſent ab initio prouiſi Apoſtolici, licet poſteà habuerint etiam conſenſum patronorum.

Præterea cùm ex prædictis enunciatiuis non reſultet, niſi 4
ſola probatio famæ, Bald. *in leg. cum aliquis, num.4. verſ. item quod dicit* gloſ. & ibi Salic. *num.3. verſ. ſi tamen plura*, & Caſtr. *num.5. verſ. Bald. tamen, C. de iur. delib.* Socin. *conſ.89. num.5. lib.1.* Rota tenet quod ſola fama in antiquis non probet iuſpatronatus, niſi adſit longiſſima poſſeſſio præſentandi effectuata, Put. *deciſ.60. in fin. lib.1.* Caſſad. *deciſ.2. n.4. de probat.* Achil. *deciſ.6. de iurepatron.* Fuit dictum in Mediolanen. iuriſpatronatus 4. Nouembris 1609. coram Reuerendiſſ. D. Ineo Attrebaten.

In hoc autem caſu nulla oſtendebatur ſimplex prouiſio 5
facta à patronis, ſed tantummodo dabantur quidam conſenſus patronorum præſtiti prouiſis Apoſtolicis, quos Domini ad hunc effectum minimè ſuffragari exiſtimabant, quia cùm non conſtet illos fuiſſe prouiſos tanquam de iurepatronatus, conſequenter non potuerunt præiudicare libertati Eccleſiæ adhibendo conſenſum patronorum, cùm id potius feciſſe cenſeantur ad ſe eximendum à moleſtijs, quas eis prætenſi patroni inferebant, & ad redden. ſe magis tutos, cùm in beneficialibus ad hunc effectum detur multiplicatio titulorum, ſine præiudicio collatoris, Felin. *in cap. in noſtra, n.2. de reſcript.* Caſſad. *deciſ.21. n.5. & 6. ſuper regulis.* Vnde non poteſt dici, quod patroni per tales conſenſus præſtitos fuerint conſtituti in aliqua poſſeſſione præſentandi.

Ad ea quæ dicebantur pro DD. de Ardimannis, extare 6
ipſorum inſignia ſculpta in pariete Eccleſiæ, reſpondebatur non ex eo inferri ad probationem iuriſpatronatus, quia non probatur fuiſſe appoſita in fundatione; nec etiam eſſe ita antiqua prout eſt Eccleſia. Potuerunt enim apponi ob reſtaurationem, vel eleemoſynam, ex quibus non acquiritur iuſpatronatus, ad gloſ. *in cap. piamentis 16. qu.7.* & inſignium probatio eſt fallax ad probandum iuſpatronatus, Cagnol. *in l.1. n.177. ff. ſi cert. pet.*

Et ſimili modo reſpondebatur ad conſuetudinem pran- 7
dij, in quo ſenior de familia Ardimannorum præſidere ſolet in die feſtiuitatis.

Tandem DD. aduertebant, ſtatum huius Eccleſiæ fuiſ- 8
ſe ſemper controuerſum, & prouiſiones ſemper fuiſſe factas à Papa, vel ab Ordinario, & tales prouiſos ſemper remanſiſſe in poſſeſſione, licet poſteà habuerint etiam conſenſum patronorum ad ſe liberandum à moleſtijs, vt dictum eſt.

Quorum vltimus Iulius Baroncinus, licet ab initio 9
præſentatus, tamen propter deciſionem bon. mem. Bubali poſteà concordauit cum Paſquino prouiſo Apoſtolico poſſidente, in cuius fauorem præuia gratia Apoſtolica confirmationis concordiæ cum ſubrogatione gratioſa conſenſit reſeruationi penſionis in fauorem D. Paſquini, & ipſe remanſit in poſſeſſione.

Ceteræ probationes de atteſtatione Populi, & de libro 10
Archiuiæ viſæ fuerunt æquiuocè, quia referri poſſunt etiam ad ius vniuerſitatis, quod in præſenti diſputatione pro circumſcripto habitum fuit.

R. P. D. BONONIEN.

Maſſilien. Pecuniaria.

Lunæ 6. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Confeſſio tutoris, curatoris, Prælati, patriſve adminiſtratoris bonorum filij, extraiudicialis, & per viam voluntariæ iuriſdictionis emanata, filio, pupillo, & Eccleſiæ non nocet, niſi fuerit alijs coniecturis, & veriſimilitudinibus comprobata. Emanata autem in iudicio, & per viam contentioſæ iuriſdictionis præiudicat indiſtinctè.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Confeſſio tutoris extraiudicialis in inſtrumento emanata per modum voluntariæ iuriſdictionis pupillo non ſolet præiudicare, n.1.

Niſi fuerit alijs adminiculis coadiuuata, n.2.

Confeſſio Prælati voluntaria, & extraiudicialis non præiudicat Eccleſiæ niſi cum ea concurrant præſumptiones, & coniecturæ, n.2.

Confeſſio patris legitimi adminiſtratoris, quæ alias filio non præiudicaret, coniecturis iuuata præiudicat, n.3.

Confeſſio curatoris ad litem in reſponſione ad poſitiones per ſe ſola non probat, n.4.

Confeſſio tutoris, & curatoris emanata per viam contentioſæ iuriſdictionis præiudicat pupillo, quouſque de errore non doceatur, n.5.

Confeſſio vnius licet alteri non præiudicaret, facit tamen coniecturam, n.6.

Confeſſio, quæ aliàs non probaret in perſonis ſuſpectis & prohibitis, vt inter patrem, & filium, virum, & vxorem, probat tamen quando eſt veriſimilis, n.8.

DECISIO CCCXXXIV.

1 ROta cenſuit conſtare, de cauſa reſtitutionis in integrum: quia viſum fuit hodie ſatis conſtare de aditione hæreditatis Thomæ ſenioris, per Alexandrum, & Thomam iuniorem. De aditione enim Antonij, & Iuliani fratrum dicti Alexandri, & Thomæ iunioris non eſt dubitandum, & Rota aliàs, etiam admiſit. Aditio autem reſpectu Alexandri, & Thomæ probatur ex confeſſione matris, & tutricis eorundem in inſtrumento procuræ. Licet enim ſit extraiudicialis, & emanauerit per modum voluntariæ iuriſdictionis, quo caſu pupillis non ſolet præiudicare, *l. Lucius, ff. de admin. tut.* & ibi Bart. idem Bart. *in leg. certum, §. ſed an ipſos, ff. de confeſſ.* Angel. & Imol. *in l. ſi ita ſtipulatus, §. Chryſogonus, ff. de verb. oblig.*

2 Attamen concurrentibus adminiculis plenè probat, vt fuit dictum in Romana tutelæ 12. Februarij 1582. coram fel. record. Clem. VIII. ſicuti in confeſſione Prælati voluntaria, quæ non præiudicat Eccleſiæ, *c. præſentium de teſtibus,* Afflict. *deciſ.* 168. *n.* 4. Caputaq. 136. *in manuſcript.* ſi tamen pro ea concurrant præſumptiones, & coniecturæ probat, & præiudicium parit, Ruin. *conſ.* 142. *poſt n.* 4. *lib.* 1. dixit Rota in vna Imol. iuriſpatron. 28. Maij 1584. relata inter diuerſas, *deciſ.* 162. *part.* 1. & in dicta Romana tutelæ.

3 Sic confeſſio patris legitimi adminiſtratoris, quæ alias non præiudicaret filio, *l. certum, §. ſed an ipſos, ff. de confeſſ.* præiudicat quando iuuatur coniecturis, Ruin. *d. conſ.* 142. *n.* 4. Natt. *conſ.* 547. *ſub n.* 24. idem de confeſſione procuratoris dixit Rota in vna Gerunden. penſionis 8. Septembris 1579. coram bon. mem. Card. Seraphino.

4 Adminicula autem ſunt plura, & vrgentia non ſolum ex alijs confeſſionibus eiuſdem tutricis, ſed etiam ex confeſſione curatoris ad litem in reſponſione ad poſitiones, quæ per ſe ſola plenè probaret, Rot. Gen. *deciſ.* 110. *n.* 2. prout de reſponſione tutoris ad poſitiones, quod pupillus ſit hæres, tradit Socin. *conſ.* 57. *n.* 10. *lib.* 4.

5 Negari enim non poteſt, quod non emanauerit per viam contentioſæ iuriſdictionis, vt dicitur in dicta deciſ. Gen. quo caſu confeſſio tutoris, & curatoris præiudicat quouſq; de errore non doceatur, Bart. *in d. l. certum, §. ſed an & ipſos, n.* 1. *in fin. & n.* 2. *verſ. vt confitentur,* vbi etiam Cuman. *n.* 2. *in fine, & num.* 3. *verſ. ſed numquid,* Abb. *in c. ex parte n.* 10. *verſ.* aut confitemur per viam contentioſæ iuriſdictionis de Confeſſ. fuit dictum in Romana legati 11. Februarij 1602. coram R. P. D. meo Sacrato, & ſæpè in alijs, & quamuis aliquid obijciatur contra hanc confeſſionem, ita vt forſan per ſe ſola non ſufficeret, negari tamen non poteſt, quin deſeruiat pro magno adminiculo.

6 Accedunt plures aſſertiones, & confeſſiones Antonij cohæredis, factæ in diuerſis inſtrumentis. Licet enim confeſſio vnius alteri non præiudicet, *l. duobus, §.* 1. vbi Iaſ. *ff. de iureiur.* Tiraq. *de retract. conuent. §.* 4. *gloſ.* 6. *n.* 9. attamen facit ſaltem coniecturam, vt per Surd. *deciſ.* 325. *n.* 11.

7 Concurrit etiam exactio pecuniarum ab ipſis facta vti hæredibus Thomæ ſenioris, vt conſtat ex inſtrumento ſub die 22. Martij 1593. & aliæ plures coniecturæ ſuadentes aditionem.

8 Coadiuuatur etiam confeſſio Tutricis magna veriſimilitudine ex aditione facta per fratres maiores cohæredes, de qua vt dictum eſt, non dubitatur, & quam non feciſſent, ſi hæreditas non eſſet lucroſa. Vnde non eſt veriſimile, quod Tutrix eam neglexerit. Veriſimilitudo autem operatur, vt confeſſio, quæ alias fidem non faceret probet etiam in ſuſpectis, & prohibitis, vt inter patrem, & filium, virum, & vxorem, Salicet. *in l. mater, C. de cont. empt.* Alex. *in l. edita in fin. C. de edend. & conſ.* 19. *num.* 2. & 3. *lib.* 3. latè Tiraq. *in l. ſi vnquam in ver. donatione largitus num.* 100. & *ſeq. C. de reuoc. donat.*

Ex quibus, & alijs deductis per Informantes fuit concluſum, conſtare de aditione, & per conſequens de cauſis reſtitutionis in integrum, &c. 9

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Pariſien. Pecuniariæ.

Veneris 10. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Tertius comparens pro ſuo intereſſe ad impediendum iudicium docto de intereſſe admittitur, aliàs ſecus.

SVMMARIVM.

Tertius non auditur ad impediendum actorem niſi docto de intereſſe, n.1.

Tertius comparens pro ſuo intereſſe docto de intereſſe auditur, & ad iudicium admitti debet, n.2.

DECISIO CCCXXXV.

DIxerunt Domini, quod Bartholomæi non poſſunt impedire Bedinam agentem contra Oricellarios abſque eo, quod illa eius ceſſionem contra ipſos Bartholomæos iuſtificet, niſi doceant de eorum iure contra eoſdem Oricellarios. Si enim non oſtendant eorum ius contra Oricellarios, fruſtra quærunt impedire Bedinam, & exigunt iuſtificationem tanquam non profuturam eis, quorum nihil intereſt, & à quibus nihil prætenditur pro parte Bedinæ. Cùm enim ipſi non poſſideant, & velint ſolum impedire Bedinam, debent probare eorum dominium, ſiue ius, vt per Couarr. *pract. qu. c.* 16. *n.* 3. *verſ. quartus caſus,* & benè facit text. *in l. is à quo, ff. de rei vendic.* Aliàs tanquam non habentes intereſſe, veniunt à limine iudicij repellendi, iuxta notata per Felin. & alios *in c. ex parte de teſtibus,* & tradunt omnes *in l. ſi pupilli, §. videamus de neg. geſt.* 1

Secus dicendum eſt probato eorum iure contra Oricellarios. Tunc enim nedum haberent intereſſe, ſed etiam dicerentur legitimi contradictores, & partes in iudicio, maximè cùm fuerint per Bedinam citati, & ipſi prius iudicium contra Oricellarios intentauerint, & benè intrarent tradita per Gaill. *lib.* 1. *obſeruat.* 71. alias daretur locus colluſionibus inter vnum creditorem, & debitorem admittendo iura informia, & alias imperfectas probationes ad excludendum alium creditorem, & hoc caſu quando eſt contentio inter competitores, & legitimos inuicem contradictores, & agitur in eodem iudicio, debet vnus alium citare, & contra illum etiam iuſtificare, ſaltem ratione intereſſe, iuxta notata *in d. l. is, à quo, & in c. veniens il* 3. *de teſtibus.* Vbi præcipuè Innocen. &c. 2

REVERENDISS. P. D. COCCINO DEÇANO.

Parmen. Datij.

Veneris 10. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

De fideicommiſſario emente rem ſubiectam fideicommiſſo conditionali ad fauorem, quod non cenſeatur fideicommiſſo renunciare.

SVMMARIVM.

Cedens non poteſt redire ad ius ceſſum, n.1.

Fideicommiſſarius ſcienter emens rem ſubiectam fideicommiſſo conditionali ad ſui fauorem non cenſetur renunciare fideicommiſſo, ſed eo purgato poteſt ſibi mutare cauſam dominij, & repetere pretium, quaſi à ſemetipſo euicerit, num.2.

Vendere quando quis dicatur rem vti propriam, & liberam, an vero ius quod habet in ea, n.3.

DECISIO CCCXXXVI.

1 FVit reſolutum, Illuſtriſſimum, & Reuerendiſſimum Dominum Cardinalem excludi à detractionibus ſuper Datio, de quo agitur, quia cum ceſſerit ad fauorem fideicommiſſi Excellentiſſimo Domino Duci Sfortiæ eius Nepoti, Iura pro eis ſibi competentia mediante reſeruatione mobilium, pecuniarum, argentorum, gemmarum, & facultatis diſponendi de ſumma Scutorum quinquaginta millium, ac promiſſione Domini Ducis conſentiendi alienationibus factis pro ſumma Scutorum quadraginta quinque millium, ac ſoluendi alia Scuta quinquaginta millia, vt in conuentionibus inter ipſos habitis non poteſt denuò redire ad dicta iura cum illa ceſſerit, *leg. queritur, §. ſi venditor, ff. de adilit. edict. leg. ſi maritus, la 2. §. ſi negauerit, ff. de adult. leg. non videtur, ff. ſi quid in fraud. patron.*

2 Neque obſtat, quòd mediantibus dictis conuentionibus, iſtud Datium videatur remanſiſſe liberum Illuſtriſſimo Domino Cardinali, cùm in eis fuerit conuentum, quod venderetur Excellentiſſimo Domino Duci, iuxta pretium arbitrandum per Sereniſſimum Magnum Ducem, & eo intra certum tempus non arbitrante remaneret liberum Domino Cardinali, & licet Sereniſſimus Magnus Dux fuerit arbitratus, & ſequuta venditiò, tamen ab ea poſtmodum fuit receſſum de communi partium conſenſu. Quia fuit reſponſum; dato etiam quod venditio habuiſſet effectum, quod non propterea Dominus Dux ſibi præiudicaſſet: quia fideicommiſſarius ſciente emens rem ſubiectam fideicommiſſo conditionali ad ſui fauorem non cenſetur renunciare fideicommiſſo, ſed eo purificato poteſt ſibi mutare cauſam dominij, & repetere pretium, quaſi à ſemetipſo euiceretur, *l. fundo, ff. ad legem Falcid. leg. huiuſmodi, §. qui ſeruum de legat.* 1. pulchrè Caſtr. *in l. qui res, n. 1. verſic. quid autem, ff. de act. empt. & in conſ. 448. ſi iſte maſculus n. 3. verſ. nam licet pariter lib. 1.* Alex. *in l. qui Romæ, §. duo fratres, n. 35. ff. de verb. oblig. vbi in verſ. Io. Andr. in addit. ad Specul. teſtatur de magis communi opin.* Cuman. *in conſ. 33.* vbi *in verſ. ego verò*, expreſsè loquitur in caſu, in quo ſit prohibita alienatio, quia non intelligitur prohibita in vocatum de familia, Ruin. *conſ.* [illegible] & ita practicatur, vt poſt alios dicit Ludouic. Moroc. *conſ. 73. n. 19.*

3 Et hunc Cardinalis in inſtrumento venditionis factæ eidem Duci Sfortiæ promiſit Datium eſſe liberum ab omni fideicommiſſo purificato, & purificando, præterquam à fideicommiſſo paterno, & promiſit facere conſentire omnem perſonam præterquam nominatas in dicto fideicommiſſo Comitis Sfortiæ. Vnde apparet, quod non vendebat iure libero, & proprio, ſed ius, quod habebat in dicto fideicommiſſo conditionali, durante vita ſua, *l. in venditione, ff. de act. empt. lex ijs præſidijs, Cod. de euiction.* gloſ. *in l. cum venditores, ff. de contrah. empt.* Bald. *in Rubric. n. 6. C. eod. tit.* Dec. *conſ. 483. verſ. ſed dato*, & voluit ſibi cauere de pretio ne teneretur illud reſtituere, ibi, *Il qual prezzo* (hoc eſt pretium Datij) *reſti libero à total diſpoſitione, & piacimento di S. S. Illuſtriſſima per farne tutto quello che parerà commodo, ſenza che lui, nè li ſuoi heredi ne poſſino eſſere moleſtati dal detto Signor Duca, & ſuoi deſcendenti, come che haueſſe euitto da loro medeſimi, nè per fideicommiſſo, nè per altra cauſa*, quia vt dictum eſt, fideicommiſſarius ſi emit ſcienter rem ſubiectam fideicommiſſo conditionali purificato fideicommiſſo dicitur euincere à ſemetipſo, & mutat cauſam dominij, & incipit tenere titulo fideicommiſſi, & pretium repetere poteſt, & propterea dum ſubditur, & *quando dalla predetta Altezza Sereniſſima non ſi dichiaraſſe* (ſcilicet pretium) *il detto Datio, & Gabella ſia libera di detto Signor Cardinale*, hæc verba ſunt intelligenda ab onere vendendi, non à fideicommiſſo, ita vt Dominus Cardinalis cenſeretur ſibi retinere, quod vendere tenebatur Duci, ſcilicet ius, quod habebat durante vita ſua, vt dictum eſt, iuxta not. per Roman. *in conſ. 503. n. 10. verſic. vnde pro habenda*, Aretin. *conſ. 63. n. 6. col. penult. verſ. ſed poſito*, Aym. *conſ. 24. n. 1. & conſ. 211. n. 7.* Alex. *conſ. 211. n. 3. cum ſeq. lib. 5.* & in ſimili cenſuit Rota in cauſa Romana Montium 8. Nouembris 1577. coram fel. record. Clem. VIII. maximè quia, nec Dux poterat renunciare fideicommiſſo ſtrictiſſimo contra expreſſam prohibitionem teſtatoris, & ſi Dominus Cardinalis voluiſſet Datium ſibi remanere liberum à fideicommiſſo ſicuti voluit non teneri ad reſtitutionem pretij, ita expreſſiſſet de Datio, ſicuti expreſſit de dicto pretio, iuxta notat. *in c. ſuſceptum de reſcript. in 6. & in c. cui de non Sacerdotali, de præb. eod. lib.* & dixit Rota in cauſa Marſicana Beneficij 16. Nouembris 1576. coram eodem Clemente VIII. &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Romana Hæreditatis de Mareſcottis.

Lunæ 13. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum non dicitur nullum ob præteritionem filij, qui fuit inſtitutus in re certa aliena, ſiue teſtator ſciuerit, ſiue ignorauerit illam rem eſſe alienam.

SVMMARIVM.

Teſtamenti caput eſt hæredis inſtitutio, n. 1.

Hæredis inſtitutio ore proprio teſtatoris fieri debet, n. 1.

Hæres inſtitutus in re certa dato cohæredi vniuerſali habetur loco legatarij. Fallit in filio ne teſtamentum ob præteritionem rumpatur, n. 2.

Teſtamentum patris non dicitur nullum ob præteritionem filij, ſi filius fuerit inſtitutus in re certa etiam aliena, numer. 2. & 3.

Legatario rei alienæ, ſeu inſtituto in re certa aliena debetur æſtimatio, etiam quod teſtator ignorauerit, rem eſſe alienam, num. 4. Præſertim quando legatum eſt factum coniunctæ perſonæ, n. 5.

Filius non poteſt dicere patris teſtamentum nullum ob ipſius præteritionem, quando dictum teſtamentum approbauit; num. 6.

Legatum fauore filiorum eſt latiſſimè interpretandum, præſertim vt teſtamentum ſuſtineatur, n. 7.

Teſtatores plerumque exiſtimant plus eſſe in eorum hæreditate, quàm verè ſit, n. 7.

Teſtamentum nullum allegare non poteſt, qui intereſſe non habet, n. 8.

Teſtamentum nullum dicere non poteſt is, qui illud approbauit, num. 8.

DECISIO CCXXXVII.

FVit reſolutum, teſtamentum Alphonſi eſſe validum, 1
quia habet omnia ſubſtantialia pro eius validitate requiſita. Adeſt enim hæredis inſtitutio, quod teſtamenti caput dicitur, *§. ante hæredis, inſtitut. de leg. & §. in primis, inſtitut. de fideicomm.* & teſtator ore proprio nominauit, & ſcripſit, iuxta text. *in l. iubemus, C. de teſtam. & l. hæredes palam, ff. eod.* & adſunt alia omnia pro teſtamenti ſolemnitate neceſſaria, iuxta text. *in l. hac conſultiſſima, C. de teſtam. §. 1. inſtitut. de teſtam. ordin.* Graſſ. *in §. teſtamentum q. 10.*

Nec poteſt dici nullum teſtamentum ex eo, quod Marcus Antonius filius Alphonſi Teſtatoris tit. inſtitutionis non videatur honoratus, cùm inſtitutus in re certa, dato cohærede vniuerſali, prout in caſu noſtro ſit loco legatarij, quia id non procedit in inſtitutione filij. Nam fauore teſtamenti, ne filius tanquam præteritus vltimam patris voluntatem poſſit infirmare, dicitur hæres. Bald. *in leg. ſcimus, num. 9.* & ibi Paul. de Caſtr. *num. 9.* Salic. *num. 6. C. de inoffic. teſtam.* Guglielm. de Bened. *in repet. c. Raynutius in verb. eod. teſtamento relinquens, il primo num. 255. verſ. attamen, & n. 258. eod. tit.* 2

Nec minus poteſt nullum prætendi, ex eo quod prædictus Teſtatoris filius, tanquam inſtitutus in Caſtris Partani, & Iulianelli non proprijs, ſed alienis præteritus videatur. Quia cùm fuerit expreſsè ab Alphonſo patre in dictis Caſtris, licet alienis inſtitutus, non poteſt dici præteritus, quia in eorum loco ſuccedit æſtimatio, & in ea filius dicitur inſtitutus, Bald. *in d. l. ſcimus, n. 9.* & ibi Caſtr. *n. 4.* Salic. *n. 8. verſ. quæro propter*, Iaſ. *n. 1. C. de inoffic. teſtam.* Bald. *in leg. humanitatis, n. 19. C. de impub. & alijs ſubſtit.* Gomez. *var. reſol. tom. 1. c. 10. n. 16. in fin. verſ. adde tamen*, Menoch. *lib. 4. præſumpt. 116. n. 24.* 3

Et in præſenti caſu dubitandum non eſt, an Alphonſus teſtator ſciuerit rem relictam eſſe alienam, vel ne, iuxta diſtinctionem *§. non ſolum, inſtit. de leg. l. cum alienam, C. de leg.* quia ſcientia Alphonſi, quod Caſtra non eſſent propria, 4

ſed

ſed nepotum, non poteſt controuerti, cùm ipſemet interfuerit ſtipulationi concordiæ ſuper dictis Caſtris initæ cum Camera, & ſucceſſioni, & donationi de eiſdem ad fauorem nepotum, ſed nihilominus omni caſu deberi æſtimationem dicunt Bald. *in d. l. humanitatis num. 63. gloſ. fin. in c. filius, vbi Canoniſtæ de teſtam.* de communi Corn. *conſ. 32. num. 5. lib. 2.* Capra *conſ. 107. num. 7.* Craſs. *in §. legatum quæſt. 14. num. 15. verſ. vnde quæro*, & tenuit Rota in Romana hæreditatis 26. Iunij 1592. coram Illuſtriſſimo Mellino, & in Romana legati Vineæ 10. Martij 1608. coram bonæ mem. Litta.

5 Et tantò magis, quia quando relinquitur coniunctæ perſonæ vt hic, tunc non procedit dicta diſtinctio, & debetur æſtimatio, ſiue teſtator ſciuerit, ſiue ignorauerit rem eſſe alienam, iuxta communem Doctor. opinionem *in d. l. cum alienam*, de qua per Gomez. *d. c. 12. n. 13.* & per Graſs. *in d. §. legatum q. 14. n. 3.* Illuſtr. Mant. *de coniect. vlt. vol. lib. 9. tit. . . nu. 40.* cum alijs per Menoch. *de præſumpt. præſumpt. 116. n. 15.* & fuit dictum in hac cauſa 10. Decembris 1610. coram me.

6 Et denique corroboratur ex approbatione teſtamenti facta à Marco Antonio, qui erat vnicus teſtatoris filius, & præteritio nulli alteri, quàm ei viam ſuccedendi aperiebat, cùm ſolus eſſet ab inteſtato ſucceſſurus, & ideò potuit voluntati Alphonſi acquieſcere, vt acquieuit, Imol. *in l. filio præterito num. 69. in princip. verſ. vndè pro clariori ff. de iniuſt. rupt. & irrit. teſtam.* Alexand. *conſ. 36. num. 19. lib. 3.* latè Gugliel. de Bened. *in repet. cap. Raynucius num. 112. C. de teſtam.*

7 Neque obſtat, quod non ſit veriſimile teſtatorem voluiſſe relinquere æſtimationem Caſtrorum Marco Antonio, quæ abſorberet totam hæreditatem, & ſic inſtitutio vxoris remaneret ſuperflua; tum quia relictum fauore filiorum eſt latiſſimè interpretandum, *l. cum rem alienam, C. de leg.* & maximè quando voluntas teſtatoris eſt clara, & manifeſtè paret, quod ita voluerit prout hic, vbi pater filio ſcienter rem alienam reliquit, vt fuit dictum in hac cauſa 18. Aprilis 1611. coram me. Tum etiam, quia hic non ſolum concurrit fauor perſonæ, ſed etiam teſtamenti, vt ſuſtineatur, & ne reddatur nullum præteritione filij ex trad. per Menoch. *præſumpt. 116. num. 24. & ſeq. lib. 4.* Tum denique quia ſolent homines plerumque exiſtimare plus eſſe in eorum hæreditate, quàm verè ſit, *§. in fraudem Inſtit. quib. ex cau. manum.*

8 Præterea cum D. Iulia ex teſtamento Alphonſi adiuerit illius hæreditatem, & D. Pyrrus aduerſarius, tanquam hæres prædictæ D. Iuliæ petierit ſe immitti in poſſeſſionem dictæ hæreditatis tam ex teſtamento Alphonſi, quàm Iuliæ, non poteſt venire contra factum defuncti, & dicere de nullitate teſtamenti. Nam Pyrrus non poteſt allegare nullitatem teſtamenti Alphonſi nomine proprio, cùm ipſius non interſit, iuxta trad. in fortioribus terminis hæredis, vel extranei per Gugliel. de Bened. *vbi ſup. ſub num. 112.* neque tanquam hæres D. Iuliæ, quia illud approbauit, *l. ſi ab arbitrio ff. qui ſatiſd. cog. l. qui ſatiſdare ff. de fideiuſſ.* Aym. *conſ. 204. numer. 15.* & fuit dictum in vna Forolinien. de Monſignanis 3. Iunij 1602. coram R. P. Domino Pegna, & conſequenter non poteſt contra eius factum venire, *leg. cum à matre Cod. de rei vendicat.* cum alijs allegat.

R. P. D. V B A L D O.

Bononien. de Zaualeis.

Lunæ 13. Iunij 1611.

A R G V M E N T V M.

Creditor poteſt auctoritate propria capere poſſeſſionem bonorum debitoris vigore precarij in inſtrumento appoſiti, etiam contra ſingulares ſucceſſores, & tertios poſſeſſores.

S V M M A R I V M.

Authoritate propria poteſt quis accipere poſſeſſionem bonorum debitoris vigore pacti precarij appoſiti in inſtrumento, etiam contra ſingulares ſucceſſores, & bonorum poſſeſſores, n. 1. & 2. Vbi etiam idem vigore ſtatuti Bononiæ.

D E C I S I O CCCXXXVIII.

Fvit dictum, mandatum de aſſociando conceſſum ab A. C. Equiti Daneſio ad bona illorum de Zaualeis etiam à Tertijs poſſeſſa, eſſe exequendum, quia de eius validitate non dubitatur, & de iuſtitia conſtat, quia Domini de Zaualeis impoſuerunt cenſum ſuper certis bonis, quem vendiderunt Herculiano de Poſterlis ſub fideiuſſione Equitis Daneſij, qui poſtea fuit coactus ſoluere virtute mandati Rotalis, & reportauit ceſſionem, vt in Summario *n. 1. 2. & 3.* Conſtat etiam de pacto precarij appoſito in inſtrumento cenſus ad fauorem dicti fideiuſſoris, cuius vigore potuit accipere poſſeſſionem propria auctoritate, & multò magis petere aſſociationem, etiam contra ſingulares ſucceſſores, & poſſeſſores dictorum bonorum. Tum de iure communi, Bart. *in repet. l. 3. ſub num. 25. verſ. ſed pone quod debitor C. de pignor.* Tiraq. *in tract. de iure conſtit. poſſeſſorij prima parte num. 43.* Ruin. *conſ. 127. num. 1.* vbi de communi *lib. 5.* Neuizan. *conſ. 82. num. 15. & 16.* Put. *deciſ. 444. n. 6. lib. 2.* Menoch. qui alios refert, *de adipiſc. remed. 5. num. 140.* 1

Tum ex forma ſtatuti Bononien. vt apparet ex ampliſſima extenſione precarij ſecundum ſtylum Bononien. de qua in Summario *num. 4.* & tenet Monterent. in gloſ. *dicti Statuti in verb. alterius*, Grat. *in terminis reſponſ. 37. n. 12. lib. 1.* Bero. *conſ. 42. lib. 3.* Ferrant. Gargiat. *patroc. 13. ferè per totum lib. 2.* Et ita fuit Daneſio ſolùm Informante deciſum. 2

REV. P. D. P I R O V A N O.

Tullen. Præpoſituræ S. April.

Lunæ 13. Iunij 1611.

A R G V M E N T V M.

Inſtrumentum ſine teſtibus nullam facit probationem. Quid, & quantum in hoc operetur contraria conſuetudo, & quando talis conſuetudo dicatur probata.

S V M M A R I V M.

Declaratoria ob non paritionem regulariter dari ſolet ſeruatis quatuor terminis poſt intimationem executorialium, num. 1.

Poſſeſſio probatur per inſtrumentum alio non exiſtente poſſeſſore, n. 2.

Inſtrumentum ſine teſtibus nullam facit probationem, n. 2.

Inſtrumentum ſine teſtibus probat, quando ſic conſuetudine introductum eſt, n. 3.

Conſuetudo quod credatur inſtrumento ſine teſtibus, quando dicatur probata, n. 3. & 4.

D E C I S I O CCCXXXIX.

Qvoniam regulariter ſeruatis quatuor terminis poſt intimationem executorialium non ſolet denegari declaratoria ob non paritionem, Creſc. *de ſequeſtr. poſſeſſ. & facit deciſ. 1.* Fel. *in c. ad prob. n. 6. de re iudic.* Tamen quia reſolutio facta fuerat vna tantum parte informante, & releuantia deducuntur contra mandatum de manutenendo, noluerunt Domini dare declaratoriam. 1

Fuerat enim præſuppoſitum ex inſtrumento conſtare de poſſeſſione Philippi de Nexeuilla, quæ ad eum effectum ſuffragatur, alio non exiſtente in poſſeſſione, Caputaq. *deciſ. 173. par. 3. & deciſ. 333. par. 2.* cùm alijs allegatis in deciſione in hac cauſa facta die 21. Iunij 1610. & tamen inſtrumentum productum carebat teſtibus, adeò quod ſuper eo nullum poterat conſtitui fundamentum, tanquam carente forma probandi, gl. *in l. generali C. de tabul. lib. 10.* Dec. *in c. 1. de fide inſtrum. n. 34.* Fel. *n. 14.* Specul. *eod. tit. §. 2. ad fin.* 2

Quæ concluſio, & ſi videatur reſtringenda, quando conſuetudo releuaret ab hac ſolemnitate ſecundum Innoc. *in d. cap. 1.* & Felin. *ibidem num. 14.* eiuſmodi tamen conſuetudo non probatur per Philippum ex ſimili inſtrumento poſſeſſionis, captæ per aduerſarium, quod pariter ſine teſtibus rogatum fuerat. Tum quia frequentatio actuum non intrat, quæ requiritur ad eam inducendam, gloſ. *in c. monaſteria in gloſ. 2. de vit. & honeſtat. clericor.* gloſ. *in §. fin. in authent. de defenſor. ciuit.* Crauett. *conſ. 134. num. 7.* 3

Tum

Digitized by Google

4 Tum etiam ſi conſtaret obſeruantiam in pluribus inſtrumentis, & eſſent producta, non releuarent per ea, quæ tradit Iaſ. *in l. de quibus in fin. de legib.* Vndè cùm poſſeſſio Philippi ex prædictis turbida redderetur, fuit dictum non eſſe dandam declaratoriam, &c.

R. P. D. VBALDO.

Mantuana Bonorum.

Veneris 17. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Citatio vbi fuit facta pro hora præciſa, decretum Iudicis extra illam horam emanatum dicitur nullum, quando detur appellatio à declaratione Iudicis ſuper executione facienda, & quod appellandi termino durante, attentata ſint reuocanda.

SVMMARIVM.

Citatio vbi reſpicit horam præciſam, ſi actus fiat extra illam horam, dicitur fieri ſine citatione, & non valet, n. 1. & 2.

Appellare licet à decreto iudicis declarante executionem fieri debere in vna re potius, quàm in alia. Declara, vt num. 4.

Appellandi termino durante nihil innouandum, & attentata omnia ſunt reuocanda, n. 4.

DECISIO CCCXL.

1 DOmini dixerunt, executionem de qua agitur eſſe reuocandam tanquam nullam, & attentatam. Nullitas deducitur ex eo, quod procurator D. Æmiliæ, & ſororis fuit citatus die 26. Iulij 1576. de manè hora iuris pro prima hora iuris ſequenti, & die 28. Iulij eiuſdem anni. Sententia fuit ab executore lata ſine alia citatione partis, ſed ſolum accuſata contumacia dicti procuratoris, vt apparet in Summario *num. 7. & 8.* Vndè ſententia prædicta, & omnia indè ſequuta remanent nulla ob defectum citationis. Vbi enim citatio reſpicit horam præciſam, ſi actus fiat extra illam horam, dicitur fieri ſine citatione, & non valet, Bart. *in l. aut qui aliter in princip. & in l. vlt. §. fin. ff. quod vi, aut clam, & conſ. 176.* pluries contingit *lib. 1.* quem ſequitur Ruin. *conſ. 209. ſub num. 16. lib. 1. & conſ. 28. n. 21. lib. 4. & conſ. 61. ſub num. 4. in fin. lib. 5.* Alex. *conſ. 213. n. 8. lib. 2.* Aym. *conſ. 122. n. 17.* Afflict. *deciſ. 387. num. 5.* Euerar. *in loco de tempor. ad loc. ſub n. 1. verſ. hinc etiam eſt, quod ſicut actus, &c.* Vant. *in tit. de nullit. ex defect. citat. numer. 73.* vbi alios allegat, Felin. *in cap. 1. num. 22.* vbi dicit, citatum in caſu prædicto non eſſe contumacem, *de iudicat.*

2 Neque obſtare videbantur citationes ex aduerſo datæ in Summariolo quas apparet cadere in ſecunda, vel tertia die poſt earum exequutionem, quia vltra quod hoc videtur eſſe allegare inconueniens, & contra regulas iuris, vt ex prædictis patet, potuit etiam hoc contingere in dictis caſibus, quia dies intermedia eſſet feriata, vt apparet in citatione ſeptima in qua principale fit ex aduerſo fundamentum, quod in hoc caſu non probatur, quod ſcilicet dies 27. Iulij fuerit feriatus, quod tamen erant neceſſario probandum ad ſuſtinendam prædictam ſententiam, ne remaneat ſine citatione, vt fuit in terminis dictum in vna Taruiſina penſionis 8. Iunij 1590. coram Orano, cuius copia data fuit.

3 Quod autem exequutio fuerit attentata, deducebatur, quia executor expreſſit bona ſuper quibus danda erat, vel non danda immiſſio D. Carolo, vt in eodem Summario *n. 7.* Vndè per hanc declarationem dicitur intuliſſe nouum grauamen à quo licuit appellare, Fel. *in cap. quoad conſultationem num. 16. verſ. ſecundo limita de re iud.* Ruin. *conſ. 76. num. 1. lib. 5.* Capyc. *deciſ. 34. num. 4.* Vrſil. ad Afflict. *dec. 35. n. 2.* & fuit dictum in vna Legionen. Sancti Thomæ 10. Decembris 1576. coram Robuſterio, quæ eſt *deciſ. 100. n. 1. par. 1. in impreſſ.*

4 Neque obſtant, quæ habentur in eadem *deciſ. 100. n. 13. & ſeqq.* quia prætorquamquod fuerunt motiua trium Auditorum, qui contrarium ſentiebant, & ſic minoris partis, vt apparet ex principio deciſionis procedunt, quando declaratio executoris non verſatur niſi circa ea, quæ continentur in ſententia cuius petitur executio, & ſic dicitur declaratio merè interpretatiua qualitatum ſententię præcedentis non augendo, nec minuendo, *vt in dicta deciſ. num. 14. & 15.* & benè explicat Roman. *conſ. 45. num. 3.* Sed in caſu iſto executor non videtur ſimpliciter declaraſſe ſententias præcedentes, cùm expreſſerit bona ſuper quibus facienda eſſet executio, tanquam non comprehenſa in inueſtituris conceſſis pro hæredibus vtriuſque ſexus. Ideò cùm daretur appellatio, executio facta, & omnia inde ſecuta pendente termino ad appellandum fuerunt nulla, & attentata, *c. non ſolum de appellat. in 6.* & in terminis executionis, fuit dictum in Aſculana bonorum 24. Nouembris 1595. & 13. Maij 1596. coram Orano, vt in copijs, quæ fuerunt datæ.

Quæ eo magis videbantur Dominis procedere, quia non 5
præceſſit vlla legitima liquidatio coram iudice competente, quæ eſſent terræ conceſſæ pro hæredibus vtriuſque ſexus, pro quibus non eſſe dandam immiſſionem Iudex tertiæ inſtantiæ pronunciauerat, præſertim cùm ad pars petijſſet, vt fuit dictum in Zamoren. ſpolij de Thoro 10. Octobris 1575. coram Graſſo, quæ eſt *deciſ. 352. num. 3. part. 1. diuerſ.* & tradit in terminis executionis, Aym. *conſ. 164. num. 2.* & fuit dictum in vna Turritana Tertiariæ 18. Decembris 1595. coram Cardin. Seraphino. Et ita fuit deciſum.

REV. P. D. PIROVANO.

Tiraſonen. Decimarum.

Veneris 17. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſorium retinendæ probata poſſeſſione non impeditur per oppoſita priuilegia etiam habentia clauſulam *ſublata, &c.* & decretum irritans.

SVMMARIVM.

Decimarum percipiendi poſſeſſio facit, vt poſſeſſori dandum ſit mandatum de manutenendo, n. 1.

Ius poſſidentis non variatur, nec alteratur ex mutatione perſonæ contra quam poſſidetur, n. 1.

Poſſeſſorium retinendæ poſitum eſt in ſola inſiſtentia, & detentatione rei, nec propterea immiſſio impeditur per alias exceptiones, n. 2.

Priuilegium non ſoluendi decimas numquid ſuffragetur Religioni Hieroſolymitanæ, n. 2.

Clauſula ſublata, & decretum irritans *poſita in priuilegijs non operantur ſuum effectum, niſi poſtquam cognitum fuit an priuilegium intret, n. 3. & 4.*

DECISIO CCCXLI.

PLacuit Dominis deductio pro Capitulo, vt ei debeatur 1
manutentio, quia de eius poſſeſſione percipiendi Decimas in ſpecie ex huiuſmodi prædio deponunt teſtes dati in Summario, primus, ſecundus, & tertius, quod ſufficit ad eum effectum, *§. retinendæ Inſtitut. de interd. l. 1. §. ſicut ff. vti poſſid.* Rota in vna Bononien. Iuriſdictionis coram bonæ memoriæ Cardinale Lancellotto inter impreſſ. 595. *par. 2.* quæ poſſeſſio ſuffragatur contra omnes ſucceſſores in iſto prædio, quia ex mutatione perſonæ, contra quam poſſidetur, non variatur, nec alteratur ius ex parte poſſidentis, quin ſemper idem remaneat, *l. 2. §. ex his ff. de verb. obligat.* Guido Papæ *deciſ. 625.* quem pluries ſequuta eſt Rota, & ſignanter in vna Tiraſonen. Decimarum 25. Iunij 1607. coram D. meo Marcomontio.

Non obſtant priuilegia exemptionum religionis Hieroſo- 2
lymitanæ, quæ & ſi videantur poſſeſſoribus derogare, dum Sanctiſſimus in eorum conceſſione præſupponit ſemper decimas ab aliquo poſſideri, vt conſiderat Dec. *conſ. 113. n. 7. verſ. & ratio diuerſitatis,* Caſſad. *de priuileg. deciſ. 1.* Card. *in cap. penult. de decim. in fin.* cum alijs adductis in Adrien. Decimarum 14. Decembris 1607. coram Manzanedo. Tamen quia priuilegia non continent derogationem, *c. nuper de decimis,* quod tanquam conciliare requirit indiuiduam derogationem, Archidiac. *in c. 1. num. 2. de conſtit. in 6.* Oldrad. *conſ. 326.* Rota in Mediolanen. Decimarum 10. Aprilis 1606. coram R. P. D. Coccino. Item prætenditur non comprehendere bona particularia Equitum, dum per ipſos Equites retinentur, quæ omnia videntur ius, & merita cauſæ concernere, vt propterea manutentionem impedire

non

Digitized by Google

non poſſint, quæ in ſola inſiſtentia, & detentatione poſita eſt, Rota in Romana Vineæ coram Robuſterio inter impreſſas 641. *n.* 8. *par.* 1. & in Oriolen. Decimarum 19. Iunij 1592. coram Gipſio.

3 Clauſula autem *ſublata, & decretum irritans*, tanquam acceſſoria ad priuilegia viſum eſt, non poſſe effectum operari, niſi poſtquam fuerit cognitum priuilegia intrare, Gabr. *de clauſul. concluſ.* 3. *num.* 82. & in terminis Rota declarauit in allegata Oriolen. Decimarum, & in alijs paſſim cum prædicta diſtinctione tranſiuit, vt in cauſa Parmen. Prioratus, coram bonæ memoriæ Orano 16. Februarij 1598. & in Cuſentina Capellaniæ 26. Octobris coram Card. Mellino, & coram me in Leodien. Canonicatus 22. Aprilis 1611.

4 Neo decisio Adrien. Decimarum, quæ datur coram R. P. D. Manzanedo videtur prædictis repugnare, quia in ea non erat controuerſia ſuper irreleuantia priuilegiorum, vel ſuper vſu eorumdem pro bonis particulariter, per Equites poſſeſſis, ſed dumtaxat, an continerent clauſulam *ſublata, & decretum irritans*, quæ cum in priuilegijs adeſſent, meritò alio non obſtante clarum remanebat, priuilegia intrare, & conſequenter inficiebant nedum Dominium, ſed etiam poſſeſſionem, qui ſunt proprij effectus illarum clauſularum, Ægid. *deciſ.* 835. Caſſad. *ſuper regula deciſ.* 7. *n.* 3. Gabr. *de clauſul. concl.* 3. *n.* 50. cum alijs in deciſione Adrien. Decimarum allegatis. Atque ita fuit reſolutum.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Barchinonen. Parochialis de Mataro.

Luna 20. *Iunij* 1611.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione magiſtraliter explicatur quando habeat, vel non habeat locum regula de ſubrogan. Et præſertim an, & quando vitium litigioſi tranſeat in tertium, qui habet cauſam ab aliquo ex collitigantibus, vt non poſſit iuuari regula de triennali.

SVMMARIVM.

Subrogatio in ius defuncti non datur collitiganti ſuperſtiti ſuper beneficio, niſi lis fuerit ſuper titulo beneficij, & niſi defunctus fuerit triennalis pacificus poſſeſſor. numer. 1.

Lis non dicitur pendere ſuper titulo beneficij, quando erat ſuper poſſeſſorio adipiſcenda, n. 2. *Vbi declaratur hæc concluſio quomodo procedat.*

Lis cenſetur eſſe introducta etiam ſuper petitorio, quando in commiſſione adeſt clauſula, Vna cum incidentibus, & dependentibus, n. 2.

Beneficium dicitur effectum litigioſum, quando agitur de iure reali ſuper collatione facta, n. 2.

Vitium litigioſi, an tranſeat in tertium habentem cauſam ab aliquo ex collitigantibus. Ita vt non poſſit iuuari regula de triennali, num. 3. *& ſeqq. Vbi conſtituuntur duo caſus.*

Beneficium non dicitur litigioſum ad effectum, vt mortuo collitigante ſuperſtes ſubrogetur in eius locum, quando lis fuit calumnioſa, n. 7. *Vbi declaratur hæc concluſio, quomodo procedat.*

Calumniam in litigando excuſat cauſa probabilis, & colorata, n. 7.

Teſtes nulliter examinati adhuc faciunt indicium, num. 7. *in fine.*

Collitigans non ſubrogatur in ius defuncti, quando lis iam fuerat derelicta per decem annos. Declara, vt n. 8.

Subrogatio in ius collitigantis defuncti in beneficio litigioſo non datur illi, qui in dicto beneficio ſe intruſit. Declara, vt n. 9.

Subrogatio in ius defuncti litigantis ſuper beneficio iuxta tenorem regulæ de ſubrogan. non datur niſi fuerit petita intra menſem. Declara, vt n. 10.

DECISIO CCCXLII.

IOannes Caluo reſignauit primò Parochialem, de qua agitur de anno 1600. ad fauorem Iacobi Prats, qui ab exequutore obtinuit immiſſionem, & cauſa introducta in Rota, Ioanni fuit conceſſa manutentio, & deindè de anno 1605. lite ſic inter eos pendente. Idem Ioannes iterum reſignauit ad fauorem Valentini Plandeſans, qui adeptus fuit poſſeſſionem, & denique obijt de menſe Iunij anni 1610. Vndè dubitaui, an Iacobo eſſet danda ſubrogatio. Cuius dubij reſolutio pendet ex duobus. Primò an lis fuerit ſuper titulo beneficij, vt requirit text. *in cap.* 2. *vt lit. pend. in* 6. Caſſad. *deciſ.* 6. *ſub num.* 2. *de reſcript. & deciſ.* 4. *vt lit. penden.* Mandoſ. *ſuper reg. de ſubrogan. quæ eſt* 29. *q.* 2. per totam, & præſertim *num.* 5. Secundò an Valentinus fuerit triennalis pacificus poſſeſſor, quia ſi fuit talis, Iacobus non poteſt dici collitigans ad effectum obtinendi ſubrogationem gratioſam, vt eſt deciſio Peregrini Fabij 97. *lib.* 1. *Incipiens, Didacus reſignauerat*, Mohedan. *deciſ.* 4. *vt lit. pendent.* Put. *deciſ.* 421. *lib.* 2. 1

Quantum attinet ad primum, licet inſpecto initio iudicij coram exequutore lis non penderet ſuper titulo beneficij, cùm eſſet ſuper poſſeſſorio adipiſcendæ, quæ non facit beneficium litigioſum, Caſſad. *d. deciſ.* 6. *n.* 2. *de reſcript.* & melius *deciſ.* 4. *vt lit. pend.* & fuit reſolutum in cauſa Caſalenſi Canonicatus 22. Octobris 1607. & 4. Februarij 1609. coram R. P. D. Ludouiſio: tamen cum cauſa appellationis à decreto exequutoris ſuper immiſſione ad fauorem Iacobi Prats fuerit vigore commiſſionis introducta in Rota, cùm clauſula *vnà cum incidentibus, & dependentibus*, cenſetur etiam lis introducta ſuper petitorio, Bellamera *deciſ.* 618. *incipien. Si in cauſa beneficiali*, Caſſad. *deciſ.* 9. *num.* 13. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Mandoſ. *ſuper d. reg. de ſubrogan. q.* 14. *n.* 7. qui loquitur ad effectum ſubrogationis, & propterea cum ageretur de iure reali, ſcilicet ſuper collatione iam facta Iacobo, beneficium fuit effectum litigioſum, Bald. *in Auth. litigioſa C. de litigioſ.* Put. *deciſ.* 496. *n.* 2. *lib.* 2. DD. poſt gloſ. *in c.* 2. *vt lit. pend. in* 6. 2

Quantum attinet ad ſecundum, An Valentinus fuerit triennalis pacificus poſſeſſor, pendet ex eo, an vitium litigioſi tranſeat in tertium, qui habet cauſam ab aliquo ex collitigantibus, ita vt non poſſit iuuari regula de triennali, & ſic an vitium litigioſi tranſierit in dictum Valentinum. In quo articulo videtur facere difficultatem, quod Paleot. *deciſ.* 200. in cauſa Viſen. de Papignos 7. Februarij 1560. incipien. *dubitans, an ſit locus regulæ, &c.* dicit, quod Rota nunquam firmare voluit illam concluſionem, an vitium litigioſi tranſeat in tertium, qui habet cauſam ab aliquo ex collitigantibus, itaut non iuuari poſſit regula de triennali, quam deciſionem refert Lancellot. *de attent. à tertio, c.* 1. *num.* 29. Et pro parte negatiua, ſcilicet, quod vitium litigioſi non tranſeat in tertium, ita vt iuuetur regula de triennali, videtur deciſio Ioannis Pauli Tholom. *deciſ. numero* 59. *incipien. Nullius Abbatiæ S. Saluatoris*, & Mohed. 14. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* quæ eſt eadem cum deciſione Ioannis Pauli, quas allegat Paleot. & ſunt deciſiones allegatæ Peregrini Fabij 97. *lib.* 1. Mohed. 4. *vt lit. pend.* & Put. 421. *lib.* 2. 3

Cæterùm pro reſolutione huius difficultatis Domini conſtituebant duos caſus. Primus eſt, quando tertius habet cauſam à collitigante poſſeſſione vacante, vel exiſtente penes non collitigantem. Secundus caſus eſt, quando tertius habet cauſam à collitigante poſſeſſione exiſtente penes ipſum collitigantem, qui eſt noſter caſus. In primò caſu procedunt adducta in contrarium, quia tunc apprehendens poſſeſſionem efficitur triennalis pacificus, ſecus verò in ſecundo caſu, vt eleganter conſiderat Mohed. *deciſ.* 8. *vt lit. penden.* Et ratio primi caſus eſt, quia licet proprietas ſit litigioſa, ita vt ordinarius eueniente vacatione non poſſit conferre, tamen poſſeſſio cùm ſit vacans, vel penes alium non collitigantem reſpectu tertij, qui illam apprehendit, non eſt litigioſa, & propterea vitium litigioſi non tranſit in ipſum. Quia ad hunc effectum duo copulatiuè requiruntur, nempè quod res ſit litigioſa, & quod tertius habeat cauſam ab vno ex collitigantibus, vt per Præpoſ. *in c. bonæ num.* 18. *verſ. vel aliter poteſt ſolui de appellat.* & iſte eſt caſus deciſionum Fabij, Mohedani, & Putei. Quia ibi fuerat facta reſignatio ante litem motam, per quam fuerat abdicatum omne ius, etiam reſpectu poſſeſſionis, ad fauorem 4

reſi-

Digitized by Google

reſignatarij. Vndè licuit ipſi tertio capere poſseſſionem vacantem, lite inter reſignantem, & alium pendente, quia poſſeſſio non exiſtebat de tempore litis penes reſignantem, Lancellot. *de attent. à tertio cap.* 1. *n.* 28. *& cap.* 3. *n.* 3. *&* 6. qui ita intelligit, & declarat prædictas deciſiones.

5 Hinc videmus, quod poſſeſſio illius, qui non exiſtit in lite, non cadit ſub ipſa lite; & ideò collitigans, abſque vitio attentatorum poteſt extraiudicialiter, non calore iudicij, accipere poſſeſſionem exiſtentem penes dictum non collitigantem, vt dicit Lancellot. *de attentat. à tertio cap.* 3. *num.* 55. *& ſeqq.* qui mouetur authoritate Fabij, & Mohedani in deciſionibus allegatis. Hinc etiam videmus, quod ſi moriatur vnus ex collitigantibus poſſeſſor, ſi tertius prouideatur, & capiat illam poſſeſſionem vacantem, alius ſuperſtes collitigans non poteſt ab eo illam euincere via attentatorum. Quia non dicitur litigioſè quoad ipſum tertium, Sarnen. *de trien. q.* 41. *num.* 2. *verſ. non obſtat*, Ant. Auguſt. *in Epit. ſuper reg. de triennali* §. 11. Lancellot. *de attent. à tertio c.* 3. *num.* 3. *& ſeqq.* & iſte eſt caſus deciſionum Ioan. Pauli, & Mohedani quas allegat Paleotus, qui, quicquid dicat, caſus eſt decius, quod ſubrogatio non ſit danda collitiganti, quando tertius cepit poſſeſſionem vacantem, vel non exiſtentem penes collitigantes, vt patet ex prædictis.

6 Ratio verò ſecundi caſus, quod ſubrogatio ſit danda collitiganti, quando tertius non collitigans cepit poſſeſſionem exiſtentem penes aliquem ex collitigantibus, qui eſt caſus noſter, ea eſt: quia nedum proprietas, ſed etiam poſſeſſio eſt in lite, & tertius ſuccedit in dicta poſſeſſione litigioſa facto, & in locum alterius ex collitigantibus mediante reſignatione, iuxta not. per Butr. *in cap. bonæ n.* 15. *ante medium, verſ. in attentatis autem de appellat.* quæ duo quando concurrunt, vtique vitium litigioſi transfertur in tertium, vt dictum eſt ex Præpoſito, *in d. c. bonæ num.* 18. *verſ. vel alter poteſt ſolus, vſque ad finem*, Mohed. *deciſ.* 13. *&* 14. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* & admittitur in dictis deciſionibus Fabij, Mohedani, & Putei. Et in terminis, quod tertius capiens poſſeſſionem exiſtentem penes collitigantem attentet, eſt deciſio Rotæ 3. *vt lit. pend. in nou.* Than. *deciſ.* 73. Ant. Auguſt. *deciſ.* 1. *lib.* 1. Lancellot. *de attentat. à tertio cap.* 3. *num.* 19. Et propterea in caſu noſtro ſequitur, quod cùm Ioannes Caluo poſſeſſor reſignauerit, lite pendente inter ipſum, & Iacobum Prats Parochialem, de qua agitur, ad fauorem Valentini prædicti, ipſe Valentinus non poteſt dici triennalis pacificus poſſeſſor, quia lis fuit in ipſum translata vigore reſignationis, etiam quoad poſſeſſionem, ſtante maximè conſtitutione Gregoriana *de public. reſign. in* §. *ſed ne in beneficijs*, in qua cauetur, quod lis cum reſignante, afficiat reſignatarium etiam reſpectu actorum, & ſic ei non poſſunt ſuffragari verba regulæ, Antiquas lites penitus extinguendo, ſaltem durante decennio, vt infra dicetur, quia diſponunt, quando quis fuit effectus triennalis pacificus poſſeſſor, qualis non fuit Valentinus, vt dictum eſt.

7 Neque eſt verum, quod huiuſmodi lis fuerit calumnioſa, itaut Iacobus ſit excluſus à regula de ſubrogandis. Nam ad euitandam calumniam litis ad hunc effectum, ſufficit nedum cauſa colorata, Rebuff. *ſuper regul. de ſubrogand. collitigan. gloſ.* 7. *num.* 3. & fuit dictum in cauſa Gerundenſi Canonicatus 14. Maij 1601. coram R. P. D. Ludouiſio. Sed etiam cauſa probabilis, Ægid. *deciſ.* 103. Caſſad. *deciſ.* 3. *de reſtit. ſpoliat.* & fuit reſolutum in cauſa Collenſi Parochialis 11. Decembris 1595. coram bon. mem. Cardinali Seraphino. Et propterea licet vnum ex beneficijs reſignatis ex cauſa permutationis per Iacobum ad fauorem Ioannis eſſet litigioſum, ex quo deducitur calumnia, tamen cum in ſupplicatione permutationis adſit clauſula, *necnon litis, & cauſæ ſi quæ ſint, ſtatus, & merita, nominaque collitigantium, &c.* ex qua clauſula cenſetur facta ſufficiens mentio litis, Gemin. *conſ.* 120. *num.* 6. Achill. *deciſ.* 9. *de reſcript.* Put. *deciſ.* 2. *eodem tit.* & fuit pluries reſolutum, non eſt tam clarum, quod Ioannes reſignans ignoraret, vnum ex beneficijs compermutatis fuiſſe litigioſum, maximè cum de eius ſcientia deponant plures teſtes, qui licet ſint nulliter examinati, negari tamen non poteſt, quin faciant adminiculum, Verall. *deciſ.* 206. *n.* 6. *lib.* 2.

8 Minus etiam eſt verum, quod in omnem euentum Iacobus, qui petit ſubrogationem, habuit litem pro derelicta, & ad hunc effectum ſufficiunt decem anni, propter verba illa regulæ, Antiquas lites penitus extinguendo, quorum ſenſus eſt, vt cenſeantur extinctæ lites, quæ per decennium ante triennium fuerunt motæ ſecundum quartum intellectum, de quo per Sarn. *ſuper regula de triennali quæſt.* 61. *num.* 11. quem Rota probauit, vt per eundem dicto loco *num.* 19. *verſ. quæ cum ita ſint*, Ant. Auguſt. *in Epit. ſuper hac Regula de poſſeſſione pacifica n.* 11. Nam fuit dictum, reſponderi poſſe, quod tunc ſufficiunt decem anni, quando ex actis conſtat de non iure. Quia tunc lis cenſetur habita pro derelicta, Achill. *deciſ.* 3. *& deciſ. fin. num.* 3. *vt lit. pend.* Put. *deciſ.* 15. *& deciſ. fin. eod. tit.* Lancellot. *de attent.* 2. *part. cap.* 4. *de attent. lit. pend. in præfat. num.* 275. *& ſeqq.* & fuit reſolutum in cauſa Vrgellenſi Canonicatus 15. Maij 1592. coram R. P. D. meo Decano, *per deciſ.* Caſſad. 5. *vt lit. pend.* quæ ita declaratur; & iſtud eſt fundamentum, ex quo datur ille intellectus Regulæ, vt videre eſt ex Sarnen. loco allegato. Hic autem ex actis non conſtat de non iure Iacobi, & propterea iſto caſu requiruntur triginta anni, Achill. *deciſ.* 7. *num.* 3. *& deciſ. fin. num.* 7. *& ſeqq. vt lit. pend.* Sed omiſſa hac diſputatione, de qua non eſt opus, firmiter fuit reſponſum, quod hic non effluxit decennium, quia vltimus actus inter Ioannem Caluo reſignantem, & Iacobum reſignatarium fuit de menſe Decembris 1601. & Valentinus obijt de menſe Iunij 1610. maximè quia etiam intra dictum tempus Iacobus petijt ſubrogationem, nempè de menſe Iulij eiuſdem anni 1610.

Neque obſtat, quod ſubrogatio non eſt concedenda 9
intruſo, vt expreſſè legitur in regula, & dicit Rebuff. *ſuper regula gloſ.* 4. & Mandoſ. *etiam ſuper eadem regula quæ eſt* 39. *quæſt.* 4. Gigas *de Intruſo num.* 68. Nam fuit reſponſum, quod cùm intruſio Iacobi deducatur ex eo, quod fuit immiſſus ab exequutore vigore literarum reſignationis, iſta non poteſt dici intruſio, de qua in regula, Gig. *præcitato loco num.* 78. Mandoſ. *dicta q.* 4. *n.* 3. Et in omnem euentum, quicquid ſit, an Iacobus ab initio fuiſſet intruſus, ſatis eſt ad effectum ſubrogationis, quod non ſit intruſus de tempore, quo eam petit, vt per Sarnen. *in dicta regula de ſubrogan. quæſt.* 18. *num.* 3. Gig. *de Intruſo num.* 8. & fuit dictum in allegata cauſa Collenſi parochialis. Quod autem Iacobus hodie non ſit intruſus, ſatis patet, cùm vſque de anno 1601. Io. Caluo obtinuerit manutentionem.

Denique non obſtat, quod Iacobus Prats non petijt ſub- 10
rogationem intra menſem, iuxta tenorem regulæ *de ſubrogan.* quia, quicquid ſit, de hoc, cùm ſubrogatio non fuerit data tertio, non videtur per dictam regulam fuiſſe præfinitum tempus Iacobo collitiganti ad illam petendam, vt fuit reſolutum in eadem cauſa Collenſi Parochialis, & in cauſa Pampilonenſi, Abbatiæ 20. Iunij 1603. coram R. P. D. Ludouiſio, & coram me in cauſa Hiſpalenſi præſtimoniorum 6. Iunij 1607. Menſis enim, de quo in regula, non intelligitur à die obitus collitigantis, iuxta opinionem Alphonſi Soto *ſuper hac regula in princ.* & Sarn. *ibid. q.* 1. *in princ. & q.* 10. *verſ. ſed maior eſt difficultas*, & Mandoſ. *ſuper eadem regula q.* 2. *per totam*. Sed menſis incipit currere ſecundum opinionem Rotæ à die ſubrogationis conceſſæ tertio, vt per Put. *deciſ.* 141. *&* 144. *lib.* 3. *& deciſ. vnic. tit. de ſubrog.* Achill. pariter *deciſ. vnica, eod. tit.* Ant. Auguſt. *in Epit. ſuper regula de ſubrogan.* §. *vlt.* quæ opinio Rotæ eſt conformis verbis regulæ, dum inquit, voluit, quod ſi collitigantem in ius, vel ad ius ſubrogari conceſſerit, aliorum impetrationes, vel conceſſiones infra menſem ante conceſſionem huiuſmodi, nullius ſint roboris, vel momenti. Et ſic impetrationes ante conceſſionem huiuſmodi, ſcilicet factam collitiganti, quia dictio, *huiuſmodi*, eſt repetitiua præcedentium, gloſ. *in c. ſi Abbatem* §. *huiuſmodi in d. verbo de elect. in* 6. & ita in terminis fuit reſolutum in dicta cauſa Hiſpalenſi præſtimoniorum, coram me, & propterea cum ſubrogatio adhuc non ſit conceſſa tertio, non eſt agendum, an intra menſem, vel poſt, Iacobus ſuperſtes petierit ſubrogationem, vt dicitur in allegatis deciſionibus.

R. P. D.

R E V. P. D. P I R O V A N O.

Romana Spolij Vineæ.

Lune 20. Iunij 1611.

A R G V M E N T V M.

Fructuum liquidatio, quomodo fieri debeat plura notanda, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Fructuum liquidatio probatur ex eorum deſcriptione in cauſa principali, quam facit iudex, vt certam ſuper illis ferre poſſit ſententiam, n. 2.

Fructus præſumuntur percepti in ea quantitate, in qua conſtat eos perceptos fuiſſe annis præteritis, n. 3. & 4.

Fructus liquidandi modus à iure approbatus qualis ſit, num. 4.

Fructuum liquidatio eſt difficilis probationis, ideò in ea leues ſufficiunt probationes, & coniectura, n. 6.

Teſtis vnicus non probat, n. 5.

Fructuum qualitas ex bona, vel mala cultura mutari poteſt, & ideo non cenſetur probata ex eo, quod vicini fundi reddere ſoleant, n. 5.

Pretium iuſtum dicitur illud, quod à Principe taxatum eſt, num. 6.

Vini valor probatur per taxam Illuſtriſſimi Domini Vicarij Vrbis, n. 6.

Fructus debentur à die motæ litis, n. 7.

Libello generali propoſito poteſt actor abſque noua inſtantia quamcumque actionem in generalitate comprehenſam attendere, n. 8.

Commiſſio vt iudex procedat cum auctoritate Rotæ, non facit cauſam commiſſariam, n. 9.

D E C I S I O   CCCXLIII.

1 PRopoſui dubium die Veneris 15. Aprilis præteriti, ad quam ſummam probarentur aſcendere fructus percepti per Francionum ex vinea, ad cuius poſſeſſionis redintegrationem Madernus erat admittendus ob nullitatem ſubhaſtationis, & Domini dixerunt, liquidationem eſſe faciendam iuxta deſcriptionem, & ſecundum taxam minorem Illuſtriſſimi Vicarij, reſpectu partis vineæ, non melioratæ à die motæ litis. Verùm quia fuit reſeruatum videre, de quo tempore mota erat lis, & deſcriptio fructuum facta reperiebatur dumtaxat pro tribus annis, cùm tamen eorum collectio prætenderetur ab anno 1605. vſque ad annum 1610. hodie propoſui partem dubij reſeruatam. Et Dominis placuit, fructus deberi ab anno 1505. & prò annis, in quibus fructus deſcripti non reperiuntur eſſe liquidandos, iuxta ordinem datum mihi ponen.

2 Et quoad decernendam quantitatem fructuum libenter amplexi ſunt deſcriptionem fructuum iudicialiter factam ad inſtantiam Maderni actoris, quæ ad eum effectum ſolet fieri in cauſa principali, vt ſuper illis abſque alia liquidatione, ſeu probatione poſſit certa, & determinata ſententia ferri, ſecundum Bart. *in l. 1. §. eligitur ff. de ventr. in poſſeſſ. mitten.* per illum text. *ibi obſignare non debere, ſed tantum permenerare*, hoc eſt, deſcribere, quem ſequuntur Papien. *in ſua praxi, ſub rubr. de forma ſequeſtr. num. 1.* Salicet. *in l. 1. num. 3. in fine Cod. de prohibit. ſequeſtr.* Anchar. qq. *famil. quæſt.* 47. *num.* 16. *part.* 1. Aufr. *ad Capell. Tholoſ.* 478. *num.* 5. latiſſimè Burſatt. *conſ.* 188. *n.* 7. *vol.* 2.

3 Et quamuis dumtaxat pro annis 1606. 1608. & 1609. facta talis deſcriptio reperiatur, tamen placuit ex eis poſſe deſumi probationem pro annis 1605. & 1607. deſcriptione carentibus computato ſterili anno cum fertili, cùm non agatur formaliter de probanda perceptione, ſed quantitate, quia bona hæc, ſuper quibus erat commiſſum ſpolium de ſui natura erant fructifera, vt animaduertit Neguſ. *de pignorib. in 2. membr. part. 3. num. 9. verſ. ſed in hoc poſſet dubitari*, quem ſequuta Rota in Peruſ. Liquidationis fructuum coram R. P. D. Coccino 13. Ianuarij 1609. Vndè à conſuetis quantum ager in illis tribus annis reddiderit benè concludit probatio, Ang. *in l. ſi fundum in fin. C. de rei vendic.* Achill. *deciſ. 22. de reſtit. ſpoliat.* Natt. *conſ.* 511. *numer.* 4. *verſ. ſed Angelus, &* 536. *num.* 5. Surd. *conſ.* 293. *num.* 31. *volum.* 2. præſumitur enim perceptum, quod communiter conſueuit percipi, idem Bald. *in conſil.* 323. *in fin. lib.* 2.

Demum pro anno 1610. fuit dictum ex præſumpta quantitate, & anno percipien. ſecundum menſuram annorum præteritorum, ex quinque partibus duas Franciono eſſe remittendas, propter informationem ſterilitatis vinearum in ea regione, quàm habent Domini, & ſecundum quam poteſt quantitas fructuum liquidari, cùm ſit modus à iure approbatus, Bald. *conſ.* 323. *n.* 4. *vol.* 2. Angel. *in §. omnium num.* 14. *Inſtit. de act.* Bertrand. *conſ.* 273. *n.* 10. *vol.* 4. cum alijs allegatis per Surd. *conſ.* 293. *num.* 31. *vol.* 2. 4

Non obſtat, quod quantitas fructuum articulata per Madernum probetur etiam teſtibus, quibus ſtandum videtur, & ſi minus concludenter deponant, cùm in hac materia, quæ eſt difficilis probationis ſufficere debeant leues probationes, & coniecturæ, Bald. *in l. 1. num. 22. C. de fruct. & lit. expen. & conſ.* 323. *num.* 4. *vol.* 2. Achill. *deciſ. 22. de reſtitut. ſpoliat.* Quia fuit reſponſum, quod vnus tantum teſtis de conſueto vineæ articulatæ deponit, videlicet ſecundus, primus verò, & tertius deponunt de vicinis, & adiacentibus vineis, & omnes adijciunt multas conditiones, quando videlicet vineæ ſunt benè, & opportunis temporibus cultæ, quæ non verificantur. Vndè reſpectu vineæ controuerſiæ ex vnico teſte, probatio non eſt ſufficiens, *l. vbi numerus ff. de teſtib. l. iuriſiurandi C. eodem tit.* Gabr. *conſ.* 94. *num.* 2. *&* 146. *num.* 12. *vol.* 2. & reſpectu vicinarum alij teſtes non concludunt, quia prædiorum qualitates ex bona, vel mala cultura mutari potuerunt, vt conſiderat Cagnol. *in l. 2. num. 233. verſ. & prædictis rationibus C. de reſcinden. venditio.* & eam pro ſufficienti Rota non habuit in terminis liquidationis fructuum in vna Papien. fructuum coram Robuſterio, quæ eſt inter impreſſas 245. *par.* 2. 5

Dixerunt Domini ſecundo loco valorem vini eſſe liquidandum ſecundum taxam minorem Illuſtriſſimi Vicarij, cùm illud iuſtum dicatur pretium, quod à Principe taxatum reperitur, Cæpoll. Veronen. *de ſimulat. contract. præſumpt.* 2. *num.* 28. Cagnol. *in l. 2. n. 25. & 269. C. de reſcind. vendit.* Couar. *variar. reſol. c. 9. num. 6. in fin.* Velaſc. *conſ.* 43. *num.* 14. *tom.* 1. & ſæpè Rota approbauit, hunc modum liquidandi valorem, vt in vna Imol. Tutelæ 23. Octobris 1595. coram Illuſtriſſimo Pamphilio, & in Peruſina Liquidationis fructuum 12. Ianuarij coram R. P. D. Coccino, & in alia Peruſina Liquidationis, coram R. P. D. Pegna Decano 1. Martij 1610. 6

Poſtremò fuit dictum, fructus deberi à die motæ litis, quod & inter partes controuerſum non erat, & probatur *in l. 3. de interdict.* Alex. *in l. Neſennius §. fundum num. 4. de re indic.* & pluribus fuit confirmatum in Romana fructuum Pertarum 20. Nouembris 1585. coram Gipſio, ſed controuertebatur à quo tempore, quod vt ſupra fuit dictum placuit Dominis habuiſſe initium ab anno 1605. 16. Septembris. Nam Madernus eo die citauit Francionum, ne auderet aliquid in vinea innouare attenta nullitate deliberationis, qui ex aduerſo comparuit, & inſtitit nihil fieri contra eum, niſi ſeruatis ſeruandis, vt in Summario Maderni *n.* 1. Ex huiuſmodi autem citatione, & negatione ſatis de exiſtentia litis apparere dicitur, quia concurrunt requiſita ad litem iudicandam, de quibus per Guido Papæ *deciſ.* 448. *per tot.* 7

Nec releuat, quod Madernus propoſita nullitate ſubhaſtationis ex capite incapacitatis licitantis remedium redintegratorium proſequutus fuerit, & conſequenter nouum iudicium, à quo tempore dumtaxat fructus veniunt reſtituendi: Quia fuit dictum nullitatem ſubhaſtationis fuiſſe in genere oppoſitam, quæ cum potuerit varijs modis exerceri, tam ratione incapacitatis perſonæ, quàm iudicis nulliter procedentis, potuit Madernus intentionem ſuam quibuſcumque mandatis abſque noua inſtantia defendere, *l. 3. in fin. ff. de appell.* Franc. *in c. dilecto de appell. n.* 46. Vant. *de nullit. tit. quot, & quib. modis null. prop. poſſeſſ. n.* 105. *& ſeqq.* 8

Ceſſat etiam difficultas nouæ Commiſſionis impetratæ à Maderno, quia ex ea non extinguitur lis primo intentata, nec nouum iudicium ſuper ſpolio introducitur, ſed tantum mandatur procedi cum voto Rotæ, quod non tullit Ordinariam iudicis facultatem, & conſequenter, non facit iudicem de ordinario delegatum, ita vt 9

lis

Digitized by Google

lis à Commiſſione trahat initium, Dec. *conſ.* 404. *num.* 10. *verſ. non obſtat ergo*, Fel. *in c. eam te*, *num.* 16. *verſ. ſi Papa de reſcript.* Rom. *conſ.* 285. *num.* 2. Boer. *deciſ.* 151. *num.* 6. Mandoſ. *in gloſ. facult.* §. *ſitque verb. ordinarius in fin.* Atque ita fuit reſolutum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Comen. Præpoſituræ.

Lunæ 20. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Quando Papa confert beneficium alicui, vti reſeruatum Sedi Apoſtolicæ, numquid prouiſus teneatur gratiam iuſtificare, quod ſcilicet beneficium eſſet reſeruatum.

SVMMARIVM.

Prouiſus Apoſtolicus Motu proprio, non indiget iuſtificatione gratiæ, quod beneficium eſſet reſeruatum ſtante narratiua Papæ, quod eſt reſeruatum, n. 1.

Papæ narratiua facta in gratia Motu proprio expedita, ſtandum eſt etiam de facto alieno, n. 1.

Papa quando contulit beneficium, vt reſeruatum, ex eo quod vacabat propter mortem Protonotarij, & cum clauſula, dummodo hac vice collatio ad nos ſpectet, tunc prouiſus debet iuſtificare, quod dictum beneficium eſſet reſeruatum, num. 2.

DECISIO CCCXLIV.

1 FVit concluſum, non eſſe Domino Theoldo adiudicandum beneficium, quamuis docuerit ſe habere collationem ab Ordinario, tanquam de vacante in menſe Iunij, quod ſemper eſt Ordinarij, ſiue gaudeat Epiſcopus alternatiuè, ſiue non gaudeat. Habet enim D. Turrianus prouiſionem Apoſtolicam de huiuſmodi beneficio vti de reſeruato vacan. per obitum Annibalis Carcaui Protonotarij Apoſtolici, qui alia iuſtificatione non eget, dum gratia Motu proprio fuit expedita, & eo caſu narratiua Papæ, etiam quod ſit de facto alieno, & in ea fundetur diſpoſitio, probat reſeruationem ad effectum ſaltem releuandi prouiſum Apoſtolicum ab onere probandi narrata, gloſ. *in Clem.* 1. *verbo feciſſe narramus de probationibus*, Alex. *conſ.* 112. *num.* 1. *lib.* 7. Oldr. *conſ.* 258. plenè Gabr. *de prob. concl.* 2. *num.* 55. *verſ.* 3. *limit.* Put. *deciſ.* 101. *lib.* 3. Achill. *deciſ.* 10. *de probat.* Mynſinger. *centur.* 5. *obſeruat.* 34. *n.* 7. *& ſeq.* Conſtito autem de reſeruatione, vel ſaltem non probata per D. Theoldum falſitate narratorum per D. Turrianum, collatio Ordinarij non valuit, quia in reſeruatis non potuit ſe intromittere.

2 Non obſtat, quod Papa voluerit conferre Præpoſituram, vt reſeruatam propter Protonotariatum, vt apparet ex clauſula dummodo hac vice collatio ad nos ſpectet, & conſiderarunt Domini in Salamantina Portionis 5. Decembris Anno... coram Gipſio, & in Romana Clericatus Sancti Petri 27. Nouembris 1602. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in Conimbricen. Canonic. 9. Maij 1607. coram R. P. D. Ludouiſio. Itaut reſeruatio videatur plenè probanda, ne Motus proprius operetur aduerſus intentionem concedentis, Gabr. *de clauſ. concl.* 2. *n.* 20. *&* 24. Quia fuit dictum, ex facto ceſſare obiectum, dum huiuſmodi clauſula non legitur in literis D. Turriani.

REVERENDISS. P. D. ATTREBATEN.

Romana Palatij.

Mercurij 22. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Soluens iuſſu iudicis an, & quando ab obligatione liberatus cenſeatur.

SVMMARIVM.

Solutio iuſſu iudicis liberat ſoluentem ab omni obligatione, n. 1. Declara, vt n. 2. & ſeqq.

DECISIO CCCXLV.

DOmini inhæſerunt deciſis in hac cauſa die 4. menſis Martij, proximè præteriti, quia promiſſio D. Caroli de ſoluendis Scutis quatuor millibus creditoribus Alexandri in torbonis, & iuribus, eſt clara, & Camerali obligatione vallata. Ad euitandam autem huiuſmodi obligationis executionem opponit, quod ſoluerit hanc ſummam Iuliæ vxori Alexandri creditrici anteriori, ratione ſuarum dotium, idque de mandato iudicis, quæ ſolutio tribuit plenam liberationem, Bart. *in leg. creditor. in fin. ff. de ſolut. l. ait prætor.* §. 1. *ff. de minoribus.* 1

Verùm ad hoc vt iuſſus iudicis liberet, neceſſe eſt vt conſtet, eum cui ſoluitur eſſe creditorem. Sed hic Domina Iulia receperat ſolutionem per aſſignationem in bonis mobilibus, & certis domibus, in quibus declarauerat ſe velle ſolutionem fieri, & quamuis huiuſmodi aſſignatio fieret, vt prætenditur temporalis pro recuperatione dotis ob vergentiam viri inopiam, dos autem deberetur in pecunijs, tamen quicquid ſit de eo, an potuerit variare, nihilominus tenebatur reddere rationem, & facere reſtitutionem mobilium, & bonorum, quæ habuerat, nec facit quod illa fuerit euicta à filijs Alexandri, & Iuliæ vigore eiuſdem fideicommiſſi, & donationis D. Hieronymi Gabrielis ad fauorem eorum factæ, quod nullibi conſtat de aliqua euictione, ſed tantum de nuda declaratione, quod poſt obitum patris intendebant retinere dicta bona vigore facultatis in donatione conceſſæ, abrogato prætenſo aſſignandi, ſi quod factum fuerat de dictis bonis, pro dote, & iuribus dotalibus Dominæ Iuliæ, eorum matris, quæ declaratio non poteſt importare euictionem bonorum aſſignatorum D. Iuliæ, quia aſſignatione ſtante, non poſſidebantur per Alexandrum tempore mortis, ita vt filij poſſent eorum poſſeſſionem retinere, præterquamquod ante omnia erat diſcutiendum de iuribus fideicommiſſi, necnon de identitate bonorum, quæ omnia, vt requirentia altiorem indaginem, erant proponenda coram iudice, atque illius cognitioni permittenda. 2

Secundò tenebatur Dominus Carolus denunciare moleſtias omnibus creditoribus, vel eorum legitimo procuratori, non autem Melciadi Gualterio tantùm, qui non erat procurator omnium, cùm inter cæteros adeſſet ſoror Hieronyma de Graſſis monialis domus Piæ, quæ erat certa creditrix nominata in teſtamento emptionis Palatij, quod cum non fecerit, ſponte ſoluiſſe cenſetur. 3

Tertiò debebat reſiſtere ne ſolueret, & apponere omnes exceptiones competentes. Aliàs enim non facta reſiſtentia præſumitur ſpontanea ſolutio, vt fuit deductum in cauſa Piſtorien. penſionis 24. Nouembris 1603. coram R. P. Domino meo Decano, quæ in propoſito eo magis procedunt, quia ipſomet Domino Carolo inſtante fuerat ſatisfactum Iuliæ, per ſupradictam aſſignationem. Quare cùm hanc exceptionem haberet ex propria perſona omninò debebat illam allegare, iuxta textum *in l. idemque* §. *generaliter ff. mandati*, cum alijs per Alex. *conſ.* 57. *num.* 1. *verſ. & non videtur excuſandus vol.* 1. & fuit ponderatum in Aquilana releuationis indemnitatis 28. Iunij 1577. coram bonæ memoriæ Oriolen. quæ eſt diuerſ. 113. *num.* 9. *parte* 1. Ex quibus retorquentur duæ Concluſiones Domini Caroli, vna quod vbi notoriè conſtat de iniuſtitia euincentis, non eſt neceſſaria denunciatio, altera quod ipſe habet ceſſionem Dominæ Iuliæ, vigore cuius prætendit retentionem, quia prætenſiones Dominæ Iuliæ viſæ fuerunt adeò turbidæ, vt Domino Carolo, & creditoribus multa ſuppeterent, quæ contra eas apponerent, nedum vt poſſint dare exceptionem, & retentionem contra intentionem creditorum ad Dominum Carolum. Et ita fuit reſolutum. 4

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Burgen. Iuriſdictionis.

Mercurij 22. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Sicut Capitulum Cathedralis Eccleſiæ Sede vacante ſuccedit in iuriſdictionalia Epiſcopi, & in ius viſitandi, ita etiam Sede vacante per mortem Abbatis habentis iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, Capitulum Collegiatæ ſuccedit in iuriſdictionem dicti Abbatis, & ius viſitandi: & quid ſi tale ius Abbati competebat ex præſcriptione, vel priuilegio.

SVMMARIVM.

Abbas habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, & territorium ſeparatum poteſt eam in Eccleſiis ſibi ſubditis exercere, prout exercet Epiſcopus in ſua Diœceſi, & territorio, n. 1.

Capitulum Eccleſiæ Cathedralis Sede Epiſcopi vacante ſuccedit in iuriſdictionalia ipſius Epiſcopi, & etiam in iure viſitandi, n. 2.

Capitulum Collegiata Sede Abbatiali vacante, ſuccedit in iure viſitandi ſuo Prælato ſpectante, num. 3. Et quid ſi ius viſitandi competebat Abbati mortuo ex præſcriptione, vel priuilegio, an tunc Capitulum in ius illud ſuccedat, n. 4. & 5.

DECISIO CCCXLVI.

1 PRopoſui dubium, an Capitulum Eccleſiæ Collegiatæ de Couarruuias, Sede Abbatiali vacante, poſſit viſitare Parochialem Eccleſiam Sancti Thomæ eiuſdem oppidi. Et Domini cum præſuppoſito, quod Abbas habeat ius viſitandi, reſoluerunt, illud competere Capitulo Abbatiali vacante. Nam cum dictus Abbas de Couarruuias habeat iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, & territorium ſeparatum, & eam in Eccleſijs ſibi ſubditis exercere poſſit, prout exercet Epiſcopus in ſua Diœceſi, & Territorio per ea, quæ tradit Abb. *in cap. ſicut vnire num. 3. de exceſſ. Prælat. & in c. Ioannes num. 2. de teſtam.* Cardin. *conſ. 47. in princ.*

2 Conſequitur, quod quemadmodum Capitulum Eccleſiæ Cathedralis ſuccedit in iuriſdictionali ſede Epiſcopi vacante, *cap. cum olim de maior. & obed.* vbi Abb. *n. 2.* & Bald. *in princip.* Federic. de Sen. *conſ. 16. num. 2. verſ. item poteſt Capitulum*, Panin. *de poteſt. Capit. Sed. vacan. par. 1. q. 7. n. 3.* & in iure viſitandi, tanquam de iuriſdictionalibus dixerunt Domini in cauſa Burgen. Procurationis 10. Martij 1597. coram Orano.

3 Eadem ratione, vt Capitulum Collegiatæ Sede Abbatiali vacante ſuccedit in iure viſitandi ſuo Prælato ſpectanti, quod eſt de pertinentibus ad iuriſdictionem, *cap. conquerente de offic. Ordinarij cap. 1. §. hunc autem de cenſibus in 6.* Et in terminis Eccleſiarum inferiorum eſt text. *in cap. his quæſt. in ſecunda reſponſ. de maiorit. & obed.* & firmarunt Abbas *in d. cap. num. 2.* poſt alios allegat, Felin. dicens communem cum Abb. *ibid. num. 2.* & ſecundum Panin. *de poteſtat. Capit. Sede vacan. d. q. 7. verſ. ſeptima ſedes eſt Abbatialis.*

4 Non obſtat ſi Abbati ius viſitandi competebat, quod illud duntaxat competere poterat ex præſcriptione, vel priuilegio, cùm ius viſitandi de iure pertineat ordinarijs priuatiuè, quod inferiores Prælatos exiſtentes in Diœceſi eorum, Sarmient. *poſt alios ſelect. interpret. lib. 3. cap. 15.* Mandoſ. *conſ. 35. num. 8. & 37. num. 11.* Et ea, quæ de iure ſpeciali conceduntur ad Capitulum non ſolent tranſire, Abb. *in cap. cum olim num. 2. de maior. & obed. in 5. quæſt.* & ibidem Fel. *num. 5. & 6.* Rebuff. *in praxi tit. de deuolut. n. 68.*

5 Nam prædicta viſa ſunt non vrgere, tum quia eo argumento non obſtante, Fel. *in dicto cap.* dixit communem opinionem in contrarium, tum etiam, quia obiectum videtur procedere in auctoritate legata, & nomine Sedis Apoſtolicæ, prout verè loquuntur Abb. *in d. c. cum olim*, & alij allegati, quod non conuenit cum iuriſdictione ordinaria, & quæ exercetur per Abbatem nomine proprio.

6 Ad vltimum verò obiectum de iuriſdictione Archiepiſcopi Burgen. priuatiuè quoad Abbatem, & Capitulum nihil fuit dictum, quia cùm præſuppoſito Domini tranſierunt, quod Abbas habeat ius viſitandi, vt in princ. fuit dictum, ſuper quo poterunt particulariter audiri ſi opus erit.

R. P. D. VBALDO.

Baren. Beneficij.

Veneris 1. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

De probatione Iuriſpatronatus per quaſi poſſeſſionem præſentandi, ac de probatione filiationis per tractatum, & reputationem, nonnulla notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio probatur per vltimam præſentationem effectuatam, n. 1.

Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio releuat ab onere probandi deſcendentiam à primo fundatore, n. 1. in fin.

Filiatio probatur per tractatum, & reputationem, iuncto actu filiationi proportionato, n. 2.

DECISIO CCCXLVII.

1 CVm vacaret per obitum cuiuſdam Sabini beneficium ſimplex de Iurepatronatus laicorum, fuit ad illud præſentatus Iulius quidam à Franciſco Magiſtri Angeli, necnon à Ioanne Dominico, & Angela alijſque quinque aſſertis patronis, vt patet ex inſtrumento præſentationis dato in Summario *num. 2.* Sed cum ex aduerſo alij prætendentes etiam Iuſpatronatus in eodem beneficio præſentaſſent Vincentium de Cioneis, cauſa in Rota introducta propoſui dubium, an conſtaret de Iurepatronatus eorum, qui Iulium præſentarunt, & Rota eo ſolum Informante cenſuit conſtare quoad prædictos Franciſcum, Ioannem, Dominicum, & Angelam. Nam Franciſcus de anno 1571. præſentauit Sabinum, vt in dicto Summario *num. 1.* per cuius obitum vltimo loco vacauit beneficium, vt dictum eſt, ex quo probatur effectuatio præſentationis, iuxta conſ. Oldrad. 229. ſæpè in Rota canonizatum, & ſic Franciſcus eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi, & conſequenter ad eum pertinet ius præſentandi, *cap. conſultationibus, de Iurepatronatus*, Rota *deciſ. 14. in antiq. & deciſ. 7. in non. eod. tit.* Put. *deciſ. 189. lib. 1.* quæ quaſi poſſeſſio etiam releuat eum ab onere probandi deſcendentiam à primo fundatore, vt fuit pluries deciſum, & nouiſſimè in cauſa Firmana Iuriſpatronatus 13. Maij, proximè præteriti coram Illuſtriſſimo Domino meo Cardinale Lancellotto.

2 Quod verò pertinet ad Ioannem, Dominicum, & Angelam illi ſunt filij, & hæredes Abraham, vt dicunt teſtes in Summario *num. 3.* qui deponunt de communi tractatu, & reputatione, ex quibus filiatio probari ſolet, gloſ. *in cap. Michael. de fil. presbyter. cap. per tuas de probat.* Butr. *in cap. tranſmiſſa ſub numer. 10. verſic. quandoque adeſt, qui fil. ſint legitim.* Caſtr. *conſil. 151. lib. 1.* Alex. *conſil. 25. ſub numer. 10. lib. 4.* præſertim iuncto actu proportionato filiationi, videlicet, quod ſunt hæredes dicti Abraham. Ruin. *conſil. 53. num. 6. & 7. lib. 5.* Abraham verò ille de dicto anno 1571. vnà cum dicto Franciſco fratre ſuo præſentauit dictum Sabinum, vt conſtat ex dicto inſtrumento præſentationis, & fuit ita deciſum quoad iſtos conſtare de Iurepatronatus. Quoad alios verò qui Iulium præſentarunt nulla fuit data probatio.

Digitized by Google

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Pariſien. Pecuniaria.

Veneris 1. Iulij 1611.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria in profanis etiam abſque fumo conceditur, quando articuli ſunt releuantes. Releuantes autem dicuntur, quando faciunt aliquod adminiculum. Nec præſumpta calumnia impedit conceſſionem remiſſoriæ, quando datur fumus, & ſemel conceſſa, iterùm conceditur ex cauſa.

SVMMARIVM.

Remiſſoria in profanis paſſim conceditur abſque fumo, quando articuli ſunt releuantes, n. 1.

Mercatores tenentur exhibere libros etiam pro eorum memoria confectos, probata exiſtentia, & intereſſe petentis illos exhiberi, n. 3.

Fides non facit fidem in probatione ſtyli, qui propterea formiter probari debet, n. 4.

Remiſſoria non facilè denegatur propter præſumptam calumniam præſertim quando datur fumus, n. 6.

Remiſſoria non retardatur per exceptiones teſtibus examinandis datas, n. 7.

Remiſſoria ſemel conceſſa, quandoque etiam iterùm conceditur ex cauſa, n. 8.

DECISIO CCCXLVIII.

1 Domini dixerunt dandam eſſe Remiſſoriam, quæ in profanis paſſim conceditur, etiam abſque fumo, quando articuli ſunt releuantes, Caſſad. *deciſ. 2. de dilat.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ. 1. eod. tit. n. 10.* Put. *deciſ. 334. in fin. lib. 2.* Caputaq. *deciſ. 68. par. 3.* & ſæpè deciſum fuit.

2 Et tamen in hoc caſu vltra releuantia datur etiam magnus fumus ex teſtibus, qui metu excommunicationis depoſuere, dicentibus, quod Epiſtola, de qua agitur, fuit ſcripta à Bartholomæis anno 1589. & quod in illa liberatur Oricellarius ab omni eo, quod Bartholomæi prætendere poterant ſuper ſchedula Scutorum viginti millium, quæ illis antea à Naſo fuerat conſignata, reſpondendo omni, & quicumque hypothecæ, & quod talis epiſtola reperitur regiſtrata in quodam libro appellato, *Copia di lettere*, ea quibus reſultat etiam releuantia. Nam ſi pro parte Syluiæ probetur, Bartholomæos de anno 1589. ſcripſiſſe prædictam Epiſtolam, & quod illam regiſtrarunt in libro dicto *Copia di lettere*, quodque litteræ regiſtratæ in dicto libro habuerunt ſuum effectum, Oricellarij eſſent, liberati à moleſtijs Bartholomæorum, quibus ſublatis Syluia poterit facilius exigere ſuum creditum.

3 Neque obſtat, quod mercatores non teneantur exhibere libros pro eorum memoria confectos, quia contrarium verius eſt de æquitate Canonica, & iuxta ſtylum Rotæ, quæ vbi conſtat de intereſſe partis probata exiſtentia, cogit ad exhibendum, Rota *deciſ. 5. de probat. in non.* & fuit reſolutum in cauſa Ariminen. Caſtrorum 21. Aprilis 1597. coram bon. mem. Card. Seraphino, & in cauſa Sublacen. Bonorum 18. Nouembris 1603. coram bon. mem. Litta, quod maximè procedere debet in caſu iſto, vbi non requiritur totalis perquiſitio librorum, ſed deſtinatus locus, & pagina.

4 Prout non obſtat, quod libri continentes copias litterarum non probent poſt biennium, vt ex fide, quæ datur, quia fides non facit fidem, maximè cùm ſit valdè exorbitans, & propterea ſtylus debet firmiter probari, vt fuit reſolutum in cauſa Aretina Spolij prima Iulij 1604. coram R. P. D. meo Coccino.

5 Neque etiam obſtat, quod non conſtet de præſentatione Epiſtolæ, quia prætenditur probari conſuetudo, quod in huiuſmodi libris, maximè ſolent regiſtrari litteræ, quæ alias non ſiat tranſmiſſæ, & præſentatæ, imò etiam prætenditur probari præſentatio obſeruantia, & alijs circumſtantijs, ſed nihilominus etiamſi non probaretur præſentatio litterarum, tamen negari non poteſt, quin illæ etiam non præſentatæ faciant magnum adminiculum, quod ſufficit pro releuantia probationis.

6 Non obſtat ſuſpicio calumniæ, & timor ſubornationis, quia vltra quod nullibi adeſt calumnia, nihilominus propter præſumptam calumniam non facilè denegatur Remiſſoria, Ægid. *deciſ. 624.* & fuit dictum in cauſa Atidun. Fructuum 16. Nouemb. 1605. coram me, & maximè quando datur fumus.

8 Quæ dicuntur de exceptionibus contra teſtes non releuant, quia ſub huiuſmodi prætextu non retardatur examen, ſaltem cum clauſula saluis exceptionibus.

8 Neque obſtat, quod Remiſſoria fuerit ſemel conceſſa, tum quia illæ fuerunt litteræ compulſoriales ad extrahendum iura, non autem remiſſoriales pro examinandis teſtibus. Tum quia ex cauſa ſolet etiam concedi ſecunda, præcipuè autem quando vigore primæ teſtes non fuerunt examinati, Peregr. *deciſ. 47. lib. 3. part. 3.* Rot. *deciſ. 11. de probat. in antiquit.* & fuit reſolutum in cauſa Bergom. Legati 7. Iunij 1602. coram Reuerendiſſimo Attrebatenſis.

R. P. D. PIROVANO.

Tiraſonen. Canonicatus.

Veneris 1. Iulij 1611.

ARGVMENTVM.

Inſtrumenta in partibus compulſata quando dicantur extracta ex originalibus, & Protocollis, quomodo hoc probetur, & quando ſint in forma probanti.

SVMMARIVM.

Inſtrumenta, & ſcriptura quando dicantur extracta, non ex ſimplici regiſtro, ſed ex originalibus libris, & Protocollis, n. 2. & 3.

Protocollum dicitur liber originalis, in quo Notarius extendit inſtrumenta rogata, n. 3.

Inſtrumenta deſumpta ab originali regiſtro, & ab eo exemplata benè probant, n. 3.

Epiſcoporum collationes de iure præſumuntur rogata à Notarijs per tempora regentibus Scribaniam Epiſcopalem, num. 4.

Inſtrumenta extracta vigore compulſorialium, & pro authenticis admiſſa plenam inducunt probationem, n. 5.

Archiui authoritas non poteſt ſupplere imperfectionem ſcripturarum. Declara, vt n. 6.

Subſcriptio Notarij, & ſigillum non ſunt de ſubſtantia primæ matricis inſtrumenti, dummodo in eo adſint teſtes, num. 6.

Epiſcoporum littera requirunt Epiſcopi ſubſcriptionem, & ſigillum, num. 7.

DECISIO CCCXLIX.

1 Capta reſolutione collationes eſſe benè extractas, exinde emanauit alterum dubium, an eædem eſſent in forma probanti, & bis eo propoſito nihil reſolutum fuit, quia partes circa factum obſcurè verſabantur, demum repropoſito fuit dictum collationes eſſe in forma probanti, quia originale regiſtrum à quo extractæ fuerunt memoratæ collationes, & prouiſiones Domini reputarunt protocollum, ſeu originalem librum, in quo Notarij per tempora Scribanias Regentes rogita collationum extendebant.

2 Primò in atteſtatione Notarij in iudicio compulſoriali, quæ datur in Summario *num. 5.* habentur hæc verba, *fuerunt comprobata, & collationata dicta publica inſtrumenta, & littera, & ſcriptura compulſata, & extrahi mandata cum ſuis originalibus libris, regiſtris, & protocollo*, ex quibus patet non tractari de ſcripturis ex ſimplici regiſtro deſumptis, ſed extractis ex originalibus libris, & protocollis, quæ ſonant in inſtrumenta, & probant *c. cum P. Tabellio de fide inſtrum.* Cyn. *in l. contractus, in vlt. q. C. de fide inſtr.* Bart. *in l. ſi quis ex argentarijs §. 1. ff. de eden.* Spec. *in tit. de inſtr. edit. §. oſtenſo n. 15. verſ. illud quodque cum ſeq.*

3 Et quamuis Notarij regentes Scribanias in eorum ſubſcriptionibus alij dicant prædicta inſtrumenta extraxiſſe à ſuo originali libro, ſeu regiſtro Secretariæ, alij à ſuo originali regiſtro, non tamen videtur iudicandum regiſtrum copiarum, propter verbum originali additum, quod con-

Digitized by Google

conuenit protocollum, vel libro rogationum, in quo inſtrumentum à Notarijs extenduntur. Nam Bart. *in l. ſi quis ex argentarijs*, §. *ſi initium il ſecondo numer.* 3. appellat protocollum originalem librum, Bald. *vero in rubr. de fid. inſtrum. num.* 39. Beto. *conſilio* 1. *num.* 5. *volum.* 2. illud extenſum in libro rogationum non habent pro ſcriptura originali, ſed pro deſumpta, propterea conueniunt verba illa Notarij dicentis, ſeu regiſtro, & à ſuo originali regiſtro, tanquam à ſecunda ſcriptura, quæ dicitur liber rogationum, & ex vtraque exemplata inſtrumenta, benè probant Beto. *d. conſ.* 1. *n.* 5. *vol.* 2. *Auth. de Tabellione*, §. *illud*, Alex. *conſ.* 105. *in princ. vol.* 2. & *conſ.* 79. *n.* 4. *vol.* 5. Felin. *in cap. paſtoralis n.* 5. *de iud.* & *in c. quoniam contra de probationibus num.* 10.

4 Secundò huiuſmodi collatione ſi iuris præſumptione cenſentur rogatæ à Notarij per tempora regentibus Scribaniam, vt fuit reſolutum in cauſa Tiraſonen. Capellaniæ coram R.P. D. Pamphilio 2. Maij 1608. eo quia ſoleant ſe erogare de omnibus geſtis coram Epiſcopo, & non extraneæ perſonæ, ſequitur neceſſariò dicendum eas fuiſſe extractas à protocollo, & matrice, & non à libro copiarum, quia Notarij atteſtantur de originalibus regiſtris exemplaſſe, quia verba non conueniunt ſimplici exemplo ſcripturæ, quod originale non dicitur, quando authenticum iuris præſumptione poteſt cenſeri reconditum, & conſeruatum in Archiuo.

5 Tertiò prædicta ſatis comprobantur ex inſtrumentis poſſeſſionum collationum prædictarum, quæ cùm fuerint in actis deducta per Hieronymum, & ſint in forma probanti, quia vigore compulſorialium extracta contineantque tenores collationum videtur ceſſare omnis hæſitatio, tum quia concordant cum exemplatis pro Scribas, tum quia pro authenticis fuerunt admiſſa, & ſecundùm illorum tenorem obſeruata, quod ſufficit ſecundum Bal. Cyn. Iaſ. etiam quo ad dandam fidem inſtrumento minus ſolemni, de quibus per Crauet. *conſ.* 101. *n.* 4. *conſ.* 158. *n.* 1. Becc. *conſ.* 103. *n.* 26. Ioſeph. Ludouic. *ſua concl.* 28. *verſ. infertur* 4.

6 Non obſtat, quod inſtrumenta collationum, quæ fuerunt exemplata in forma literarum patientium in fine cuiuslibet earum habeat illa verba, in quorum fidem præſentes literas, ſiue hoc præſens inſtrumentum manu noſtra ſubſcriptas, & ſigillo munitas conceſſimus, & tamen nec ſubſcriptio, nec ſigillum legitur in exemplis. Vnde videtur dicendum, vel quod reſignatio ſit imperfecta, vel quod non extent in libris collationes originales, quibus ſupplere non poteſt Archiui auctoritas, nec ſcribarias tegens, ad quem pertinet dumtaxat dare tranſumptum iurium, prout in Archiuo, Verall. *deciſ.* 41. *par.* 1. cum alijs allegatis per Informantes pro Alphonſo. Nam ad hæc fuit reſponſum, quod cùm non agatur de regiſtratione alterius ſcripturæ, ſed de originali ſcriptura in Archiuo conſeruata ceſſat primum obiectum, originali autem nihil deeſſe videtur, quia ſubſcriptio, & ſigillum non ſunt de ſubſtantia primæ ſcripturæ, non carentis teſtibus ſecundùm Hoſtienſem, & Card. quos refert, & ſequitur Menoch. *de arbitr. caſ.* 513. *num.* 54. ex quo prædicta ſubrogantur ad ſupplendum defectum teſtium, *cap.* 2. *de fid. inſtrum.* vbi Felin. Abb. *in cap. poſt ceſſionem eodem tit.* Rota *in nou. dec.* 1. & 10. *eod. tit. de probat.* & hoc eſt, quod dubitarunt Romini in illa Tiraſonen. Capellaniæ, ne eo in caſu inſtitutio poſſet dici authentica, quia carebat teſtibus, & exemplum non continebat mentionem ſigilli ſupplentis defectum teſtium, in qua non hæſitaſſent, ſi ſcriptura teſtibus munita fuiſſet, & prout collationes exemplatæ per Hieronymum productæ non carent.

7 Nec vim facit, quod Epiſcopus aſſeruerit literas eſſe ſua manu ſubſcriptas, & ſigillo munitas, & deinde, & ex eis neutrum appareat factum, quia non ideò deficit earum probatio concurrentibus teſtibus, vltra quod ſigillum, & ſubſcriptio, & ſigillum Epiſcopi videntur referenda ad literas, quæ dantur prouiſo, quæ de ſtylo Curiarum ſubſcribuntur, & ſigillantur ab Epiſcopis locorum, cùm edantur à Notario ſcriba ſine teſtibus, vt meritò indigeant authenticatione, & ſigillo, & ſubſcriptione prouenientе cum alia deficiant, & ita reſolutum fuit.

R. P. D. CAVALERIO.

Romana Cenſus.

Veneris 1. Iulij 1611.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de inualiditate cuiuſdam cenſus impoſiti à Canonicis alicuius Eccleſiæ de licentia Papæ.

SVMMARIVM.

Sententia dicitur iuſta, quæ ex Rota deciſione declarata fuit iniuſta, n. 1.

Cenſus impoſitus ſuper re non capace adhuc ſuſtinetur, quando imponens cenſum habebat alia bona, n. 2.

Inuentarij beneficium non ſuffragatur ei, qui in confuſo ſine ſpecificatione per pondus, numerum, & menſuram mobilia in ea deſcripſit, n. 3.

Cenſus impoſitus à Canonicis cum licentia Papæ ſub quadam conditione illum extinguendi infra tantum tempus, debet ſic extingui, vt Papa mandauit, n. 4.

DECISIO CCCL.

DOmini reſoluerunt, pro Informante videlicet ſen- 1
tentiam Rotalem eſſe confirmandam. Nam Canonici Sanctæ Priſcæ vti hæredes Carlerij cum beneficio legis, & inuentarij præcedente licentia Clementis VIII. felic. mem. conſtituerat cenſum Scutorum 300. ſortis principalis in fauorem Vidaſchi pro ſoluendo ære alieno hæreditario ſimilis ſummæ conſiſtente in tot ſocietatibus officiorum cumque poſtea recuſarent ſoluere fructus ſub prætextu, quod cenſus eſſet inualidus, obtinuerunt ſententiam fauorabilem ab Auditore Cameræ, quę poſtea in Rota præuia deciſione coram Reuerendiſſimo P. Domino meo Manzanedo fuit reuocata, contra quam, cum nihil opponeretur, ſatis viſum fuit conſtare de iuſtitia illius.

Nec viſum fuit obſtare, quod in dicta deciſione reſolu- 2
tum fuerit pro validitate cenſus, quatenus ſuppetant bona hæreditaria Carlerij, quia in eadem deciſione firmatum etiam fuit, Canonicos teneri docere, quod bona non ſuppeterent.

Ex his autem, quæ deducta fuerunt, non ſolùm non 3
probabatur inſufficientia, imò ex inuentario potiùs de contrario conſtabat, videlicet, Carlerium reliquiſſe Vineam decem petiarum, & alia bona mobilia, quorum aliqua non fuerunt ſpecificè in inuentario deſcripta, niſi ſimpliciter duæ capſæ ſupellectilium in confuſo, & ſine ſpecificatione per pondus, numerum, & menſuram. Vnde beneficium inuentarij non ſuffragatur, Rolan. *conſ.* 73. *num.* 49. & *ſeq. lib.* 2. Nat. *conſ.* 574. *per totum*. Prætereà Canonici non reddiderunt rationem de alijs mobilibus, quæ ex dicta hæreditate habuerunt, Aym. *conſ.* 316. *num.* 5. *verſ.* 9. *dubitatur*, &c. cum alijs adductis in vna Tudertina fideicommiſſi 16. Iunij 1608. coram R.P.D. meo Manzanedo.

Et licet de anno 1599. fuerit data in ſolutum cuidam 4
creditori vna petia dictæ Vineæ, & de anno 1606. fuerit facta executio ad inſtantiam alterius creditoris pro Scutis 86. tamen adhuc ſupererant bona ſufficientia pro ſolutione huius cenſus. Nam vltra reſiduum vineæ, & mobilia ſupradicta dicebatur, per plures annos fuiſſe in eadem vinea venditam fodinam Terræ Puteolanæ, ex qua fuerunt perceptæ plures pecuniarum quantitates, quæ ad hunc effectum ſoluendi cenſum debent computari, cùm Papa mandauerit extingui intra ſex annos, & propterea quod Canonici quolibet anno pro extinctione facienda deberent deponere Scuta 50. Ex quibus, & alijs allegatis in ſupradicta deciſione concluſum fuit, ſententiam Rotalem eſſe confirmandam.

ILL. ET R. P. D. CARD. BONONIEN.

Calaguritana Beneficij de Cuacu.

Veneris 1. Iulij 1611.

ARGVMENTVM.

Datur appellatio à relatione examinato-

rum ſuper idoneitate, & habilitate perſonæ ad beneficium.

SVMMARIVM.

Appellari poteſt à relatione Examinatorum ſuper idoneitate, & habilitate ad beneficia, n. 1.
Attentata appellatione pendente ſunt reuocanda, n. 1.

DECISIO CCCLI.

1 MIchael Ruiz tantum informante fuerit reſolutum, præſentationem cum alijs inde ſecutis eſſe attentatam, quia ex appoſitinne edictorum comparitione plurium, qui non ſolum de ſua naturalitate, & alijs incumbentibus docuerunt, ſed etiam ſe viciſſim pro legitimis oppoſitionibus habuerunr, & ex multis actis inter ipſos factis apparet fuiſſe iudicialiter proceſſus. Et cùm dicti oppoſitores fuerint remiſſi ad examinatores Synodales, cumque ex ipſis tres tantum Michael Martinus aduerſarius, & Martinus Ruiz fuerint approbati ad ſimplicia beneficia tantùm, cùmque Michael aliàs ad curata beneficia approbatus appellaſſet à relatione examinatorum, prout appellari potuit, vt fuit ſæpiùs deciſum ſignanter autem in Calaguritana beneficij de Olleuari 28. Ianuarij 1604. coram R. P. D. meo Decano in Calaguritana beneficij de Naro cum Reuerendiſs. P. D. meo Lancellotto 8. Iunij 1607. & in Calaguritana beneficij de Turro, coram Reuerendiſs. Attrebaten. 15. Februarij 1610. ſequitur præſentatinnem, & collationem poſt appellationem factas eſſe attentatas, *lib. 1. & tot. titul. ff. nil. nou. appellat. pend. cap. non ſolum de appellat. in 6.* Et ita fuit reſolutum.

ILLVSTR. & REVEREND. D. CARD. BONONIEN.

Cæſarauguſtana Penſionis.

Veneris 1. Iulij 1611.

ARGVMENTVM.

Generalis oratio, verbaque vniuerſalia, etiam in materia ſtricta, & odioſa, ſunt generaliter, & vniuerſaliter intelligenda, præſertim ſi aliter intellecta nihil operarentur.

SVMMARIVM.

Verborum proprietas attendenda eſt in quacunque materia, etiam odioſa, n. 1.
Verba ſunt interpretanda, vt aliquid operentur etiam in diſpenſatione, & in quacunque materia odioſa, num. 2. & num. 4.
Verba generalia an, & quando reſtringantur per alia verba immediatè ſequentia, n. 3.
Clerici qualitas quando ſit adiecta demonſtratiuè, & quando limitatiuè, n. 5.
Generalis oratio comprehendit omnes caſus, etiam quod in vno ſit maior ratio, quam in alio, num. 6.

DECISIO CCCLII.

1 FVit reſolutum, ſententias Rotales eſſe confirmandas, quia contra earum validitatem nihil eſt, quod obijci poſſit, & iuſtitia comprobatur ex deciſionibus in cauſa factis, quia cùm fel. record. Clem. VIII. diſpenſauerit cum Petro, vt poſſet penſiones retinere etiamſi matrimonium cum quacunque muliere contraheret. Clarum eſt, quod mulieris appellatione non ſolùm venit corrupta, ſed etiam propriè, imò magis propriè, quam virgo, vt dicitur in deciſionibus. Ex quo ſequitur, quod non ſolùm propter vniuerſalitatem verborum diſpenſatio intelligi debeat, etiamſi Petrus nupſerit viduæ, ſed etiam propter proprietatem verbi, cùm in materia quantumuis odioſa non recedatur à proprietate verborum, ſed lata fiat interpretatio, quatenus eorum proprietas patitur, *l. cum lege*, vbi Aret. *ff. de teſtam.* Cald. *conſ. 1. in princ. de conſang. & affin.* Dec. *conſ. 13. n. 6. verſ. & ad hoc facit*, Aym. *conſ. 118. n. 12.* Natt. *conſ. 63. n. 18.* & in terminis diſpenſationis tradit Calder. *conſ. 24. in 1. dub. de præb.*

2 Præſertim quia verbum illud, *quacunque*, aliàs eſſet ſuperfluum, & otioſum, vt benè deducitur in deciſionibus, quod non admittitur etiam in diſpenſatione, Cald. *conſil. 6. qui fil. ſint legitim.* Aym. *in reſponſo pro genero ſub n. 46.* neque in quacunque alia materia ſtricta, & odioſa, vt latè per Aym. *d. n. 46.* Rim. iun. *conſ. 588. n. 11. & ſeq.* Surd. *conſ. 127. n. 9. ad fin.*

Non obſtat, quod generalitas verbi, *quacunque*, reſtrenetur, & reſtringatur per illa immediatè ſequentia, *nullo ſibi iure prohibita*, & per conſequens non capiat viduam, quæ de iure eſt prohibita clerico propter bigamiam, & irregularitatem, quia debet quidem ab eis reſtrictionem recipere, non tamen in totum tolli, ac reddi ſuperfluum, & vanum, vt per Afflict. *deciſ. 354. n. 11. in fin. & ſeq.* Debet enim reſtrictio intelligi quatenus poſſit fieri ſalua ratione recti ſermonis, *l. ſi pluribus, ff. de ſolu.* Imol. *in cap. 1. de tranſact.* Paul. de Caſtr. *in l. Aquiliana, ff. eod. tit.* Alex. *conſ. 46. ſub n. 1. verſ. præſertim lib. 1.* Afflict. *de communi deciſ. 283. num. 7. & vbi ſup.* latè Surd. *deciſ. 217. n. 13. in fin. & n. ſeq.* 3

Vt autem verborum generalitas non ſit ſuperflua, quod eſſe non debet, Dec. *conſ. 69. num. 4.* & reſtrictio non ſit ſine effectu intelligi debet, prout Rota interpretata eſt, quod Papa indulſerit Petro, vt poſſit retinere penſionem non obſtante matrimonio cum quacunque muliere contracto, modo non ſit conſanguinea, vel talis, cùm qua non poſſit matrimonium contrahi. Noluit enim diſpenſare cum eo ſuper ſubſtantia matrimonij, & tollere ea, quæ impediunt contrahi, ſed tantùm voluit habilitare quo ad penſionem reſpectu effectus matrimonij, & facere, quod illud non obſtaret retentioni, cùm quacunque muliere eſſet contractum, & reſpectu iſtius effectus nullam habuit diſtinctionem mulierum; propterea dixit nullo ſibi iure prohibita. Verbum enim illud *ſibi*, quod perſonalitatem denotat, *l. 2.* vbi gloſ. *in ver. ſibi, C. de præſcript. trig. vel quadrag. ann.* innuit, quod Papa conſiderauit particularem eius perſonam, non autem clericatum, alias dixiſſet, nullo iure clericis prohibita, vel ſimpliciter nullo iure prohibita. 3

Non obſtat, quod Papa conceſſerit indultum Petro vti clerico, quia hoc factum fuit demonſtratiuè, non limitatiuè, vt in dubio præſumi debet, *l. final. §. Titia, ff. de liberat. legat.* Bart. *in l. centurio, ff. de vulg.* Aym. *conſ. 302. num. 5.* & licèt conſiderauerit vti clericum, hoc fuit, quia noluit, quod frueretur penſione, niſi eſſet clericus, licèt autem bigamia tollat priuilegium clericale, non tamen tollit characterem, & bigamus verè remanet clericus, Rota *deciſ. 1. num. 6. de bigam. in nou.* Borgaſ. *de irregular. par. 6. ſub tit. de bigam. num. 54.* licèt enim obſiſtente bigamia clericus priuetur exercitio, & priuilegio clericali in fundamento, tamen ratione characteris non deſtituitur clericatu. 4

Non obſtat, quòd difficiliùs diſpenſetur cum bigamo, quàm cum alio, quia hoc non tollit, quod non veniat ſub verbis generalibus diſpenſationis, quæ omnia comprehendunt etiam, quod maior ratio ſit in vno caſu, quam in alio, *l. 1. §. quod autem, ff. de aleat. l. in fraudem in fin.* & ibi Bald. *ff. de teſtam. milit.* Aym. *conſ. 92. num. 4.* & hic non agitur de diſpenſatione quo ad ſuſcipiendos ſacros ordines, aut eos exercendos, ſed tantùm quo ad retentionem penſionis. Hinc etiam tollitur, quod dicitur bigamum non gaudere priuilegio clericali, quia quicquid ſit de hoc ſufficit Petro modo gaudere priuilegio fruendi penſione ex indulto Papæ. Nam quod Papa non habuerit præ oculis priuilegium clericale, probatur ex eo, quod diſpenſauit cum eo, vt retinere poſſet penſionem, & non incedat in habitu clericali. Et alia plenè ſublata ſunt in deciſionibus, &c. 5

R. P. D. PIROVANO.

Bononien. Locationis.

Luna 7. Nouembris 1611.

ARGVMENTVM.

Cenſus quando dicatur impoſitus ſuper re incerta, & finibus non deſignata.

SVMMARIVM.

Cenſus impoſitus ſuper re certis finibus non deſignata nullus, & inualidus eſt, num. 1. & 2. Vbi etiam quando

cen-

cenſus dicatur ſic impoſitus in re finibus non deſignata, *n.* 3. & 4.

DECISIO CCCLIII.

1 IN hac eadem cauſa coram Illuſtr. Card. Lancellotto, tunc Rotæ Auditore ſub die 10. Iunij præteriti Domini cenſuerunt, ſententiam in Saluiano latam, eſſe confirmandam, fundamentis deciſionis, vno dumtaxat excepto, pars acquieſcebat, & illud erat, quod cenſus non fuerat impoſitus ſuper re certis finibus deſignata, iuxta Conſtitutionem fel. rec. Pij V. & ſic nullitas cenſus reſultabat.

2 Incertitudo autem deducebatur ex eo, quod cenſus fuiſſet impoſitus ad menſuram ſuper tornaturis 70. fundi nuncupati al Palazzo del Lino, quæ numeratio operatur incertitudinem reſpectu quotæ, quia expreſſa non fuit tertia, vel quarta pars fundi cenſiti, ac etiam reſpectu loci dum tornaturæ 70. deſumendæ ex corpore maioris perticatus non fuerunt numeratæ, & diſtinctæ à reſiduo, vt conſiderant Alex. & Iaſ. *in l. 3. incertam*, *ff. de acquir. poſſ.* & Pariſ. *conſ. 59. num. 17. 28. 29. lib. 1.*

3 Verùm prædictis non obſtantibus Domini ſteterunt in deciſis, quia ratione loci fundus remanebat certus. Nam inſtrumentum cenſus, nedum exprimit fundum, & regionem, in qua ſituatur, & in quo tornaturæ 70. ſunt ſupponendæ oneri cenſus, ſed etiam in qua parte fundi, ſcilicet ſint numerandæ, videlicet capiendo dictas tornaturas 70. à dictis ædificijs eundo in corpore maioris numeri perticatus verſus domum Theodoſij de Cruce, & verſus bona D. Alexandri Sciatici, ac in confine bonorum per ipſum D. Antonium emptorem à D. Bombello de Bombellis, ex quibus demonſtrationibus viſa eſt Dominis ſatis certificata pars fundi, cenſita in euentum periculi ſubeundi per emptorem, iuxta mentem Pij V. & benè probat Bart. *in l. demonſtratio falſa qu. 7. ff. de cond. & demonſtr.* & alij in deciſione in hac cauſa facta allegati.

4 Nam obſtat, quod locus non certificetur, niſi demum ſequuta numeratione, & ſeparatione, quia dictum fuit, quod Alexander, Iaſ. ac Pariſ. allegati hoc non præſupponunt, ſed afferunt exemplum de eo, qui emit centum tabulas Terræ in prædio venditoris in illa parte, in qua eligeret, vel centum tabulas Terræ ex tali fundo pro indiuiſo, & in illis caſibus, quia ſitus variari poteſt in euentum periculi, vt magis ab vna parte, quam ab alia numeratio ſequatur, tunc benè intrat incertitudo, ſecus verò quando certificatur aliqua pars fundi, in qua tornaturæ ſint numerandæ. Nam tunc in euentum periculi ceſſat variatio, & conſequenter allegata conſtitutio non repugnat.

R. P. D. VBALDO.

Romana mercedis.

Lune 14. Nouembris 1611.

ARGVMENTVM.

Salarium, ſeu merces non taxata quomodo taxari, & ſolui debeat ſeruienti in officio Computiſtæ.

SVMMARIVM.

Periti relationi tertij de conſenſu partium electi in caſu diſcordiæ aliorum peritorum omnino ſtandum eſt, *n. 1.*

Merces non expreſſa quantitate promiſſa taxanda venit officio iudicis, *n. 2.*

Salarium, *ſeu merces promiſſa non expreſſa quantitate ſolui debet iuxta ſolitum*, *n. 3.*

Salarium, *ſeu merces maior debetur magis laboranti*, *quàm minus*, *n. 4.*

Salarium, *ſeu merces duplex debetur habenti duplex officium*, *n. 4. in fin. & n. 5.*

Animus, *& intentio hominis in mente retenta nihil operatur*, *num. 6.*

DECISIO CCCLIV.

1 FVit reſolutum mercedem deberi Horatio Erculeo iuxta relationem vltimam D. Camilli Moretti, de qua in Summario Horatij *num. 50.* Cùm enim D. Camillus erit tertius peritus de conſenſu partium electus, illius relationi ſtandum videtur, gloſ. *in l. item ſi vnus*, *§. principaliter in verb. authoritati in fin.* & ibi Bald. *in fin. ff. de arbitr.* Bart. *in l. 3. ad fin. C. de pign.* Abb. *in cap. propoſuiſti n.* 10. & ibi Fel. *num. 6. de prob.* Corn. *conſ. 43. circa hanc col. 3. lib. 1.* Pariſ. *conſ. 96. num. 32. lib. 1.* Neuiz. *conſ. 94. n. 10.* & fuit dictum in cauſa Romana Saluiani 11. Ianuarij huius anni coram me.

Et hoc eo magis, quia dicta relatio videbatur iuſtificati ex deductis pro Horatio, cui fuit expreſsè promiſſa merces, pro reuiſione rationum Hieronymi mei olim tutoris Excellentiſs. D. Ducis ab Altemps, vt conſtat ex fide iurata Illuſtriſſimi Cardinalis Sancti Euſebij eiuſdem D. Ducis curatoris, & licèt non fuerit expreſſa quantitas non venit taxanda officio iudicis, gloſ. *in l. 1. in princ. in verb. dicere*, *ff. de var. & extraord. cogn.* Magon. *deciſ. Flor. 11. num. 4.* & fuit ſæpè in Rota deciſum. 2

Et in propoſito cum alteri calculatori pro eadem reuiſione ab altera parte deputato fuerit taxatum ſalarium Scutorum duorum in ſingulos dies, & poſtea reductum, ad Iulios 17. illi ſolutos, per D. Cardinalem, & D. Octauium Coſtam fideiuſſorem tutoris videbatur idem ſalarium præſtandum Horatio, quia quando quis deputatur ad aliquod officium ſine conſtitutione certi ſalarij videtur conuentum de ſalario ſolito præſtari pro illo officio, *l. licet*, vbi Bald. *C. locat.* Alex. *conſ. 206. n. 1. lib. 2. & conſ. 46. num. 8. lib. 5.* Surd. *conſ. 42. num. 13. lib. 1. & conſ. 460. n. 30. lib. 4.* Rota *deciſ. 88. num. 5. par. 2. diuerſ.* 3

Præſertim cùm Horatius magis lauorauerit in dicta reuiſione, quam Adelaſius alter calculator, vt conſtat ex dicta fide D. Cardinalis, & ex depoſitione eiuſdem Adelaſij, & ideò maior merces videbatur deberi, *l. Seio in pr. ff. de dam. leg.* Bald. *in l. qui duab. in fin. ff. de cond. & demonſtr.* Et tamen in dicta relatione fuit ſibi aſſignatum ſalarium longè minus, iuxta ſupputationem, de qua per Informantes pro Horatio, & per hoc tollitur, quod executio obijciebatur de parte panis, & vini, quam Horatius habebat in domo D. Ducis. Alter autem deputatus non habuit, quia apparet a tertio perito fuiſſe habitam rationem dictæ partis, ideòque diminutum fuiſſe ſalarium Horatio, quod tamen ex prædictis videbatur potius augendum, vltra quod dicta pars, licèt ab initio fuiſſet, & conſtituta propter reuiſione tamen ſuccedente vacatione Computiſtæ ordinarij domus D. Ducis, & electo ad dictum officium eodem Horatio ceſſit in mercedem, & ſalarium eiuſdem officij, vnà cum ſeptem Scutis menſtruis, prout habebat Computiſta anteceſſor Horatij. Ex quo ſequitur, quod cùm duplex officium geſſerit, duplex coram illo merces debeatur, *§. illud*, vbi gloſ. *in verb. periculum*, *authen. vt iud. ſin. quoque ſuffrag. fiant*, *l. ijs ſcholaribus*, vbi Io. de Plat. *C. de erogat. mil. ann. lib. 12.* Rom. *conſ. 25.* & ibi Addent. Surd. *conſ. 66. n. 1. lib. 1.* Gail. *num. 1. obſeruat. 44. num. 8.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. caſ. 223. n. 7. & ſeqq.* 4

Neque obſtat, quod officium Computiſtæ, & reuiſoris non videatur diſtinctum, quia contrarium apparet ex facto, cùm ante receſſum Columbi Computiſtæ ordinarij fuerit Horatius electus ad calculandum rationem tutoris, & poſtea aſſumptus etiam in Computiſtam, & ſic propriè intrat *d. conſ.* Roman. 25. quem in his terminis procedere dixit Rota in cauſa Romana mercedis 26. Ianuarij 1604. coram bo. me. Card. Pamphilio, quod etiam magis iuſtificatur ex mandato D. Ducis in quo expreſsè ſupponuntur tanquam diuerſa officia in perſona eiuſdem Horatij. Et quæ opponuntur de minori ætate D. Ducis tolluntur ex Breui Apoſt. ei conceſſo, vt poſſit ſine auctoritate tutoris adminiſtrare. 5

Non obſtat declaratio D. Cardinalis circa tertium caput, quia verſatur circa ipſius animum, & intentionem, quæ in mente retenta nihil operatur, *l. ſi repetendi*, *C. de cond. ob cauſam*, & contrarium colligitur ex priori ipſius teſtificatione ex mandato D. Ducis, & alijs ſupradictis. 6

Non obſtat confeſſio ipſius Horatij, quod non incubuerit, niſi ſoli ſeruitio reuiſionis, quia dicta verba, vel excludunt propria negotia Horatij, vel ſunt prolata ad extendendam enixam diligentiam in perficiendo illo negotio reuiſionis, iuxta vulgarum loquendi genus, *non sò altro, non attende ad altro*. Cęterùm non eſt veriſimile, eum non feciſſe etiam ea, quæ in domo opulenta pertinent ad Computiſtam ordinarium, cùm ſtatim recedente Columbo fuit ipſe ſuffectus tanquam ad officium maximè ne- 7

ceſſarium, Et contrarium conſtat ex libris Computiſtariç illius temporis manu Horatij conſumptis, & ex dicta declaratione D. Cardinalis, circa quintum caput. Ad alia leuiora fuit reſponſum per Informantes pro Horatio, & ita fuit deciſum,

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Illerden. Viſitationis.

Lunæ 14. Nouembris 1611.

ARGVMENTVM.

De capitulo adminiſtrante bona Eccleſiæ, An Epiſcopo ſolo rationem de adminiſtratis reddere debeat, An verò adiunctis alijs ab eodem Capitulo deputatis.

SVMMARIVM.

Adminiſtratores locorum piorum de adminiſtratis rationem reddere tenentur ſoli Epiſcopo, niſi contraria adſit conſuetudo, quo caſu non Epiſcopus ſolus, ſed iunctis cum illis, quibus de conſuetudine redditur ratio, rationes recipere poteſt, n.1. & n.3. Declara vt n.4.

Conſuetudo præſcribitur ſpacio quadraginta annorum, etiam quod conſuetudini ius reſiſtat, n.2.

Tutor adminiſtrans tutelam per alium ab ipſo deputatum, tenetur ipſe de adminiſtratis rationem reddere actione tutelæ. & non eius miniſter, n.4. Vbi tamen quod tutor à ſuo miniſtro, & ſubſtituto adminiſtrationis rationem recipit, ibid.

Tutor tenetur reddere rationem de adminiſtratis actione tutelæ, num.4.

Adminiſtratores locorum piorum tenentur ad omnia ea, ad quæ tenentur tutores, n.4. in fin.

Adminiſtratio eleemoſynarum, & ſimilium, de iure eſt communis Epiſcopo cum Capitulo, n.5.

Eccleſiæ bona Capitulum arrendare eorumque fructus exigere, & colligere non poteſt, niſi ratione adminiſtrationis, num.6. & 7.

Confeſſione facta in contractibus etiam abſente parte plenè probant contra confitentem, præſertim ſi ſint geminatæ, concernant factum proprium, & in foro Eccleſiaſtico, numer.8.

Protector non poteſt alienare, nec diſponere de rebus Eccleſiæ, ſed ſolum habet ius protectionis, & præeminentiæ, num.9.

Iura extracta vigore compulſoria dicuntur eſſe in forma probanti. num.11.

DECISIO CCCLV.

1 NOn controuertebatur, quod vigore Conc. Tridentini *ſeſſ.22. cap.9. de reform.* omnes Adminiſtratores Fabricæ Eccleſiæ, Hoſpitalis, Confraternitatis, Eleemoſynæ, Montis pietatis, & aliorum locorum piorum, teneantur reddere rationem Epiſcopo; Sed controuerſia erat, An ex quo Capitulum ex Conſtitutione, vel conſuetudine deputat quoſdam, quibus redditur ratio, intret limitatio Concilij *in §. Quod ſi ex conſuetudine*. Vbi quod ſi ex conſuetudine, aut priuilegio, aut ex Conſtitutione aliqua loci non Epiſcopo, ſed alijs ad id deputatis ratio reddenda ſit, tunc cum ijs adhibeatur etiam idem Epiſcopus. ita vt in caſu iſto non Epiſcopus ſolus, vt in prima parte Concilij, ſed vnà cum deputatis à Capitulo prædictus Epiſcopus rationes recipere habeat.

2 Et pro parte Capituli deducebantur tria Statuta antiquiſſima in quibus diſponitur, quod Capitulum deputet certos Miniſtros, & Auditores Computorum, qui reſpectiuè adminiſtrent, & computa reuideant; Et inſuper adeſt etiam conſuetudo præſcripta ſpacio quadraginta annorum, vt deponunt teſtes, quod quidem tempus ſufficit etiam quod conſuetudini ius reſiſtat, *c. auditis de præſcr. in fin.* & ibi Doctor. poſt gloſ. *in ver. legitimè de conſuetud.* Ægid. *deciſ.1. ſub num.2. verſ. modo iſta regula*.

3 Ex quibus inferebatur pro parte Capituli, quod ſiue attendatur ſtatuta, ſiue conſuetudo, verſamur in limitatione Concilij *in dicto §. Quod ſi ex conſuetudine*. Ita vt Epiſcopus recipere poſſit rationes non ſolum, ſed vnà cum Auditoribus Computorum deputatis ab ipſo Capitulo.

Prædictis tamen non obſtantibus cauſa maturè diſcuſſa contrarium cenſuerunt Domini, ſcilicet non conſtare de conſuetudine, aut Conſtitutione, quæ ſuffragetur Capitulo, & ſic recedendum à deciſis ſub die 30. Aprilis 1610. Quia licèt deducta pro eius parte non poſſint ſimpliciter negari: ſecus tamen eſt in caſu iſto, cùm Capitulum ipſum ſit Adminiſtrator principalis: Deputati verò ab ipſo nudi Procuratores, & Miniſtri, & ideò intrare primam partem Concilij, quod ratio ſit reddenda Epiſcopo, non limitationem allegatam *in dicto §. quod ſi ex conſuetudine*, quæ eſt intelligenda quando Adminiſtrator principalis reddit rationem alijs, quàm Epiſcopo ex Conſtitutione, vel conſuetudine, ſecus autem quando Adminiſtrator ſubordinatus à principali Adminiſtratore ipſi reddit rationem, prout eſt in caſu iſto. Quia licèt ſatisfaciat reſpectu Adminiſtratoris principalis, non tamen ſatisfacit reſpectu Epiſcopi, cui Adminiſtrator principalis hoc eſt Capitulum, tenetur reddere rationem. Vnde ſolus Epiſcopus eam recipere debet, iuxta primam partem Concilij, vt ſunt iura aperta *in l. ita autem, §. geſſiſſe, & l. tres tutores, §. non ſolum, ff. de adminiſtrat. tut.* vbique per alium tutelam adminiſtrat, tenetur actione tutelæ, quia geſſiſſe videtur qui per alium geſſit. In qua quidem actione principaliter venit redditio rationis, *l.1. §. officio, ff. de tutel. & rat. diſtrah.* per quæ iura dicit Andreas Siculus *in conſ.92. incip. Capio primam heſitationem num.3. & 4. lib.3.* quod tutor exigit rationes à ſuis factoribus, vt eas poſtmodum reddat pupillo, & benè faciunt notata per Ioan. Andr. *in cap.1. num.1. de procur. in 6.* vbi quod ſubſtitutus tenetur erga Procuratorem, & Procurator erga Dominum, & per Eſcouar. *in tract. de ratiocinijs c.3. num.20. & 31.* vbi quod poteſtas tenetur reddere rationem de geſtis à ſuis Officialibus. Et vt dictum eſt, prædicta iura ſunt aperta, & in terminis decidunt præſentem caſum, quia licet loquantur in Tutore, & Curatore. Tamen idem eſt in iſtis Adminiſtratoribus, qui Tutoribus, & Curatoribus çquiparantur, ita vt ea omnia præſtare teneantur, quæ illi præſtant, vt in puncto eſt tex. *in Clem. quia contingit, §. vt autem*, vbi Vital. *num.65. de relig. dom.* 4

Quod autem Capitulum ſit Adminiſtrator principalis ſatis probatur. Nam agitur de Adminiſtrationibus Operis, piæ Eleemoſynæ Clauſtri, Anniuerſariorum maiorum, Anniuerſariorum Emmanuelis de Argentona, ornamentorum, & ſimilium. Incipiendo enim à diſpoſitione iuris communis cùm agatur de bonis Eccleſiæ, & hoc ſit in confeſſo apud partes, non autem Epiſcopi, aut Capituli, licèt adminiſtratio ſit communis Epiſcopo, & Capitulo, *cap. nouit, & c. quanto de his quæ fiunt à Prælat.* Felin. *in cap. edoceri num.3. cum ſequent. de reſcript.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.4. num.4.* de his quæ fiunt à maior. par. Capit. tamen vigore conſuetudinis Capitulum excluſit Epiſcopum, de qua conſuetudine deponunt Teſtes, vt mox dicetur. Et per huiuſmodi conſuetudinem cum excludatur Epiſcopus efficitur, vt ſola adminiſtratio ſpectet ad ipſum Capitulum. 5

Sed ex euidentia facti manifeſtiſſimè etiam apparet Capitulum eſſe Adminiſtratorem principalem; nam præcitati Teſtes ſuper quinto dicunt, quod in fine anni Capitulum congregatum deputat duos Electores, quatuor Auditores, & duos Subſtitutos, & quod Electores nominant Officiales, qui gubernant membra ſibi commiſſa, & dant ſuas rationes Auditoribus, qui computa, & rationes prædictas examinant, & referunt in Capitulo, & quod Capitulum approbat, improbat, & ſolidat rationes, quodque abſque Epiſcopo adminiſtrat applicando redditus membrorum in vſus deſtinatos, bona arrendando, affictus exigendo, & fructus colligi faciendo, & cum aliqua ex dictis membris habeant iuriſdictionem, Capitulum per ſe, & Officiales ſuos, & miniſtros ad nutum amouibiles prædictam iuriſdictionem exercet, Vaſſalique ſolum Capitulum recognoſcunt in Dominum, ex qua quidem depoſitione apparet, quod Capitulum verè eſt Adminiſtrator. Tales autem Deputati ab eo, Procuratores, & nudi Miniſtri, quia cùm iſta ſint bona Eccleſiæ, vt dictum eſt, prædicta omnia præſtare, & ordinare non poteſt Capitulum, niſi ratione adminiſtrationis principalis, vt in puncto colligitur ex tex. *in d. Clem. quia contingit, §. vt autem, verſ. Sed eorum gubernatio de Relig. dom.* & in ſimili not. Doctor. *in c. decernimus de iudic.* vbi Butr. *n.6. ante med.* 6 7

Digitized by Google

med. verſ. ſi quæritur. An poſſit eſſe Adminiſtrator, & verſ. ſi quæritur. An poſſit conſtitui proprio nomine, Rip. *n.*8. & 52. *in fin. verſ. Ego igitur, & in reſponſ. vnic. num.*1. *verſ. Quod tenendum, & num.* 7. & 10. *de oblat. Eccleſ. & Collect. earum*, Innocent. *in cap.*2. *num.*1. *de ætat. & qualit.*

7 Et prædicta depoſitio Teſtium detegitur veriſſima ex forma Statutorum, in quibus diſponitur, quod eligantur dicti Adminiſtratores, & Auditores Computorum, & ex forma electionis, quæ quotannis fieri ſolet, eliguntur enim quamplures, quibus ſingulis ſub nomine Adminiſtratoris, & Procuratoris demandantur ſingula officia.

8 Et videtur ceſſare omnis difficultas. Tum ex quamplurimis ordinibus datis per Capitulum Officialibus prædictis, vt ſoluant pecunias diuerſis, qui Ordines perneceſſe arguunt adminiſtrationem principalem ſpectare ad Capitulum. Quia cùm iſta ſint bona Eccleſiæ, & non Capituli, vt dictum eſt, non potuit alia ratione dare prædictos Ordines, niſi ratione adminiſtrationis, iuxta notata *in dict. Clem. quia contingit*, §. *vt autem, verſ. Sed eorum gubernato de Relig. dom.* Tum etiam ex quamplurimis confeſſionibus Capituli in contractibus mandatis, & ordinibus datis, in quibus fatetur adminiſtrationem ſpectare ad ipſum, quæ quidem Confeſſiones faciunt validiſſimam probationem, *l. cum te, C. de tranſact.* non obſtante quod emanauerint abſente Epiſcopo cum ſint geminatæ, Roman. *conſ.*290. *num.*7. vbi Apoſtilla, & cum emanauerint circa factum proprium, Dec. *conſ.*151. *num.*2. *verſ. & cum contra.* Et cùm verſemur in foro Eccleſiaſtico ceſſat omnis difficultas, vt per Curt. iun. *in conſ.* 168. *n.*12. qui de communi teſtatur, & reprehendit Alexan. *in conſ.*180. *n.*7. *lib.*2. qui aſſerit communem eſſe in contrarium, maximè cùm dictæ confeſſiones ſint adminiculatæ, vel potiùs in caſu iſto deducantur pro adminiculo, Fel. *in cap. olim in octaua fallen. de reſcript.*

9 Nec prædicti actus, & confeſſiones poſſunt impugnari quaſi Capitulum eas fecerit protectorio, non adminiſtratorio nomine, quia in quamplurimis Capitulum vocat ſe ſimpliciter Adminiſtratorem. Et licèt in aliquibus vocet ſe Protectorem. Tamen ſubdit, & Adminiſtratorem, quæ confeſſio Adminiſtratoris præualet, & eſt attendenda, cùm illæ confeſſiones ſint in contractibus, & mandatis, quæ non poſſunt ſuſtineri Protectorio, ſed Adminiſtratorio nomine, Anchar. *in cap.*1. *ſub num.*2. *verſ. qui verò pro vtilitate*, Gemin. *num.*7. *ante fin. verſ. ſed ſi haberet Rectorem*, & Franch. *num.*7. *verſ. quod ſi Eccleſia haberet Rectorem de reb. Eccleſ. non alien. in* 6. vbi dicunt, quod quando Eccleſia inferior habet Rectorem, alienationes, & contractus debent fieri nomine ipſius Rectoris, quia hoc eſt de ijs, quæ pertinent ad eius adminiſtrationem, licèt Epiſcopus, tanquam Superior illas auctorizet. Cùm autem in caſu iſto Capitulum conſtituerit procuratores ad lites, & ad negotia, & exegerit, & ſolui mandauerit pecunias, ex iſto modo contrahendi apparet, quod hoc fecit tanquam principalis Adminiſtrator, non vti Protector, quia iſti actus debent fieri ab Adminiſtratore, ad quem negotium ſpectat cura, & ſolicitudine, non autem à Protectore, qui ſolum habet ius protectionis, & præeminentiæ, vt per Anchar. *in dicto cap.*1. *ſub num.*2.

10 Non obſtant declarationes Concilij, quæ dantur, in quibus dicitur, quod Deputati Fabricæ, vnà cum Epiſcopo recipere debeant rationes. Quia vt conſtat ex declaratione enunciata in illa Cremonenſi prætendebatur, quod Epiſcopus non poſſet recipere rationes, ſtante, quod ipſe nunquam interuenit dum fuit reddita ratio, quæ à ſolis Deputatis recepta fuit, & Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum reſoluit contrarium, quia ex verbis Concilij tollitur etiam immemorabilis, & in ſecunda declaratione, quæ datur, dicitur, quod ratio ſit reddenda Epiſcopo, & Deputatis ea ratione, quia conſuetudo erat, quod ſolis Deputatis redderetur, & propterea intrabat limitatio Concilij, vt iſto caſu Epiſcopus vnà cum alijs recipere poſſet rationes, & ita ſunt intelligendæ aliæ declarationes, quæ propterea in caſu iſto non officiunt, quia nulla adeſt conſuetudo, aut Conſtitutio, quæ obſtent, vt ſupra dictum eſt.

11 Neque ſubſiſtit, quod Iura ſuper quibus ſundabatur Epiſcopus non ſint in forma probanti. Quia, vt patet ex prædictis, etiam illis circumſcriptis firma remanet deciſio. Sed veritas eſt in contrarium, quia fuerunt extracta parti in vigore Compulſorialium, partim verò à ſucceſſore in officio. Vnde dubitari non poteſt, quin ſit in forma probanti, Dec. *in auth. ſi quis in aliquo num.*26. *C. de eden.* Verall. *deciſ.*244. *num.*3. & *deciſ.*351. *par.*2.

R. P. D. DAMASCENO.

Conchen. Beneficij de Valdezudios.

Lunæ 14. *Nouembris* 1611.

ARGVMENTVM.

Conſtitutiones Apoſtolicæ, & præſertim Clementis VII. & aliorum Anteceſſorum de extendendis conſenſibus in libris Cameræ infra 15. dies à die miſſæ, nunquid per non vſum, aut contrarium vſum ſublata dicantur, accedenti præſertim tacito conſenſu Papæ.

SVMMARIVM.

Conſtitutiones Clementis VII. & aliorum Pontificum de extendendis conſenſibus in libris Cameræ infra 15. *dies à die miſſæ, non ſunt in vſu, numer.*1. *& ſequent. Sed an iſte non vſus ſit attendendus necne, numer.*7. *& ſequent.*

*Conſtitutionis non vſus debet probari in ſpecie, & concludenter, quod ſuper non vſu fuerit alias iudicatum, numer.*3.

*Stylus difformis an, & quando ſit attendendus, vt conſuetudinem inducat, num.*4.

*Conſtitutio non eſt nouum, quod ſeruetur in aliqua parte, & in alia parte in deſuetudinem abeat, n.*6.

*Conſtitutio Apoſtolica, & illius validitas per non vſum, vel per contrarium vſum minimè tollitur, num.*7. *Declara, vt num.*8.

*Cancellaria Apoſtolica dicitur organum Papæ, n.*8.

*Scientia Papæ, imò & conſenſus infertur, & præſumitur ex ſcientia ſuorum Officialium, & præſertim Cancellariæ Apoſtolicæ, n.*8.

*Error communis excuſat à pœna, num.*9.

*Pœna eſt amittere ius ſuum, num.*10.

*Ius dicitur quæſitum per ſolam ſignaturam Papæ etiam non expeditis literis, n.*11.

*Literarum Apoſtolicarum expeditio, & extenſio conſenſus non ſit ad ſubſtantiam gratiæ, ſed ad probationem, numer.*12.

DECISIO CCCLVI.

1 DVbitaui, an Conſtitutiones felic. record. Clementis VII. & aliorum Anteceſſorum de extendendis conſenſibus in libris Cameræ infra 15. dies à die miſſæ obſtarent Gregorio, qui illas non obſeruauit, & quia Gregorius pro ſui defenſione faciebat totum fundamentum in non vſu prædictarum Conſtitutionum, difficultas fuit restricta ad duo. Primum an probaretur dictus non vſus. Secundum an probatus releuaret.

2 Quoad primum fuit dictum, conſtare de non vſu ex plurimis conſenſibus ſpacio ſeptuaginta annorum præſtitis poſt quindecim dies à die miſſæ, quorum copia fuit data pro parte Gregorij, necnon etiam ex teſtibus Curialibus, & practici pro eius parte examinatis, & ex fide ſeptem Notariorum Cameræ, hoc idem atteſtantium, & vlterius ex deciſ. Oradini in cauſa Barcbinonen. Canonicatus 10. Octobris 1594. 24. Maij 1568. hoc idem per teſtes vſque tunc examinatos affirmantibus.

3 Quibus non obſtare viſum fuit, quod multi conſenſus fuerint etiam præſtiti intra quindecim dies, vnde infertur iſtum vſum tanquam difformem non ſuffragari ex allegatis, quia fuit reſponſum, Conſtitutiones habere duas partes; primam, quod conſenſus debeant extendi infra quindecim dies, alteram quod illis non extenſis reſignatio ſit nulla, & beneficium moriente reſignante vacet per obitum. Prima pars admittitur variè obſeruata, ſecunda verò nequaquam, cùm non probetur, quod aliquando ob non extenſum conſenſum intra quindecim dies fuerit annullata reſignatio, ita in propoſito reſpondet Dec. *conſ.*11. *n.*12. *verſ. & conſiderandum eſt.*

4 Vlterius fuit dictum, quod quando diuerſitas reperitur in actibus, qui ſe compatiuntur cum conſuetudine, ta-

Digitized by Google

lis diuerſitas non impedit conſuetudinem, ſiue deſuetudinem, quia qui poteſt extendere poſt quindecim dies, multò magis intra quindecim dies, vnde extenſio facta intra quindecim dies, non attribuitur obſeruantiæ Conſtitutionis, ſed facultati facientis, ita Dec. poſt Bart. *dicto conſ. 11. num. 12. verſ. 3. & vltim.* Fanuc. *de inuent. part. 3. numer. 93.* faciunt tradita per Alex. *conſ. 108. numer. 15. volum. 2.* Anchar. *conſ. 339. num. 7. in fin. verſ. ad ſecundam*, Crau. *conſ. 197. num. 12. verſ. optime facit*, Roland. *conſ. 53. num. 3. vol. 2.* Rota in cauſa Parmen. ſtatus 14. Martij 1580. coram Robuſterio relata inter *diuerſ. impreſſ. deciſ. 294. num. 6. par. 1.*

5 Non etiam obſtare viſum fuit, quod in pluribus deciſionibus fuerit habita ratio iſtarum Conſtitutionum, nempè apud Verall. *in manuſcript. 225. lib. 1.* Veronen. Sancti Zenonis coram Aldobrandino, qui poſtea fuit Clem. Papa VIII. de qua *inter diuerſ. impreſſ. deciſ. 215. par. 1.* & in alia Veronen. penſionis 27. Iunij 1590. coram Illuſtriſſ. Plato, quia in prædictis deciſionibus minimè fuit actum de non vſu prædictarum Conſtitutionum. Nam deciſio Verall. firmat tantum Conſtitutionem Clem. eſſe extrauagantem, non autem ſimplicem regulam Cancellariæ, *deciſ.* Clemens Papæ VIII. dictam Conſtitutionem præſupponendo diſputat de intellectu, & ante diſputationem ſuper vſu cauſa fuit concordata, vt fuit repertum in illius adnotationibus, deciſio coram Illuſtriſſ. Plato fuit facta vna parte Informante, & ſic nemine opponente de non vſu propterea quando fuit formiter actum de vſu, & examinati teſtes Rota cenſuit pro non vſu, & in dicta Barchinonen. Oradini.

6 Similiter fuit dictum non obſtare, quod Conſtitutiones adhuc obſeruentur quoad multa, nempè in deſcriptione conſenſuum in libris Cameræ, adnotatione Miſſæ ſuper ſupplicatione, & ſimilibus, quia fuit reſponſum non eſſe nouum, quod Conſtitutio ſeruetur quo ad aliqua, & quo ad alia habeat in deſuetudinem, Ruin. *conſ. 55. in fin. lib. 5.* Corn. *conſ. 20. num. 2. verſ. nec etiam obſtat lib. 3.* Gabriel. *conſ. 78. n. 9. lib. 2.* Aragon. *deciſ. 1.*

7 Circa ſecundum, Domini habebant pro indubitato, quod non vſus, ſiue contrarius vſus populorum ſine conſenſu Papæ nihil poteſt operari contra validitatem Conſtitutionum Apoſtolicarum, ex latè deductis in Romana concordia S. Petri die 13. Nouembris 1609. 11. Ianuarij, & 12. Februarij 1610. coram R.P.D. Caualerio.

8 Difficultas erat in hoc caſu, quod iſte non vſus, ſiue contrarius vſus fuit obſeruatus in ipſamet Cancellaria Apoſtolica, quæ dicitur organum Papæ, Caſſad. *deciſ. 2. num. 7. ſuper reg. de vnion.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 1. num. 8. de probat.* vnde inferebatur non ſolum ad ſcientiam ipſius Papæ, quæ regulariter infertur ex ſcientia eius Officialium, Bart. *in l. ſi publicanus, §. in omnibus num. 1. ff. de public. & vectigal.* Crauet. *de antiq. temp. par. 4. §. abſolutis num. 13.* Boer. *deciſ. 264. num. 19.* Alb. *conſ. 64. num. 5.* cum alijs per Surd. *conſilio 429. num. 54.* verùm etiam ad conſenſum, qui colligitur tam ex eo, quod quicquid geſſit Cancellaria videtur geſtum ab ipſomet Papa, cuius ipſa eſt organum, ex alleg. ſupr. & ſic ipſemet Papa videtur fuiſſe, qui legem abrogauit, non ſubditi, dicitur enim factum Papæ etiamſi ipſe geſſerit cum alio, Feder. *conſ. 117. n. 2.* Vitalin. *in clem. 1. num. 26. de probat.* Gabr. *concluſ. 2. num. 12. eod. tit.* Rota in cauſa Salamantina iuriſdictionis 17. Maij 1577. coram bon. mem. Cardinali Seraphino relata inter *diuerſ. impreſſ. deciſ. 171. num. 2. par. 1.* & in cauſa Oxomen. beneficij 24. Octobris proximi coram me. Quam etiam ex altero, nempè quia iſte non vſus, ſiue contrarius vſus fuit in Curia Romana, infra parietes Sacri Palatij. Vnde Summi Pontificis ob nullam aliam cauſam videntur tacuiſſe, quam qui contenti fuerint, prædictas conſtitutiones in deſuetudinem abire. Et per prædictam rationem, quod non vſus, ſiue contrarius vſus fuerit obſeruatus in Cancellaria Apoſtolica, quæ eſt organom Papæ, & dictæ conſtitutiones fuerint abrogatæ, concluſit Rota in deciſ. Oradini ſupra allegatis.

9 Cæterùm quatenus prædicta poſſent pari difficultatem circa abrogationem dictarum Conſtitutionum, conſiderabant Domini, quod Gregorius non intendit ſuſtinere, quod dictæ conſtitutiones ampliùs non ligent, imò offert ſe paratum illas in futurum ſemper obſeruare, ſed dicit, ſe excuſandum à pœna dictarum Conſtitutionum propter iuſtam cauſam, quàm ex prædictis habuit, credendi, quod non eſſent amplius in vſu, ſiquidem communis error excuſat à pœna, Bart. *in l. quis ſit, §. apud Labeonem, ff. de adil. edic.* cum cumulat per Rol. *conſ. 96. nu. 6. cum plurib. ſeq. lib. 2.* Surd. *conſ. 327. n. 5.*

Et pœna videtur eſſe, quod quis per non extenſionem conſenſus in certo tempore amittat ius ſibi delatum ex gratia Apoſtolica, quem conſenſum reſignantis, indubitatum eſt, tunc temporis adfuiſſe, pœna enim eſt amittere ius quæſitum, gloſ. *in cap. de puellis verb. nullatenus 36. quæſt. 2. & in cap. fin. verb. ex vi*, & ibi Abb. *num. 7. in fin. de iur. patronat.* Roman. *conſ. 236. in princip.* Pariſ. *conſ. 5. n. 193. vol. 4.* Surd. *deciſ. 7. num. 13. & 232. n. 9. in fin.* 10

Et ius dicitur quæſitum per ſolam ſignaturam Papæ, Puteus *deciſ. 94. num. 2. part. 2.* Caputaqu. *deciſ. 301. part. 3.* fuit dictum in cauſa Barchinonen. Prioratus 9. Maij 1547. coram Mohedano relata inter *diuerſ. impreſſ. deciſ. 7. lib. 1. part. 3.* in Tuden. beneficij 9. Maij 1578. coram Illuſtriſſ. Blanchetto, *quæ eſt 418. num. 3. part. 1. diuerſ.* & in Cuſentina Penſionis 13. Ianuarij 1596. coram bo. mem. Litta in Pampilon. Parochialis 21. Aprilis 1610. coram D. Attrebaten. 11

Etenim literarum expeditio, & extenſio conſenſus non fit ad ſubſtantiam gratiæ, ſed ad probationem, Gemin. *conſ. 106. n. 6. verſ. in contrarium*, Rot. *deciſ. 87. num. 3. de reſcript. in antiq.* Mohed. *deciſ. 9. vt lit. penden.* Verall. *dec. 267. par. 1.* 12

R. P. D. V B A L D O.

Auximana fideicommiſſi.

Sabbati 26. Nouembris 1611.

A R G V M E N T V M.

In hac deciſione magiſtraliter explicatur, an & quando vocati, & ſubſtituti poſt mortem hæredis vocati cenſeantur per vulgarem ſubſtitutionem tantùm, & non per fideicommiſſum, & quando per clauſulam codicillarem fideicommiſſum inducatur.

S V M M A R I V M.

Filij eorum, in quibus non cadit neceſſitas inſtituendi eos heredes ſi ad hereditatem fuerint vocati, à teſtatore ordine ſucceſſiuo poſt eorum parentes intelliguntur vocati per vulgarem ſubſtitutionem, non autem per fideicommiſſum, n. 1. Etiam ſi plures ſint vocati per nomen appellatiuum, puta deſcendentium, vel liberorum, niſi adeſſet aliud verbum ſignificans tractum temporis, n. 1. & 2.

Deſcendentes, ſeu liberi ſi à teſtatore fuerint vocati poſt mortem heredis ad ſuam hereditatem, quando intelligantur vocati per vulgarem ſubſtitutionem, & non per fideicommiſſum, n. 2. & n. 5.

Subſtitutio vulgaris per quæ verba à teſtatore cenſeatur inducta potius, quàm fideicommiſſum, & è contra remiſſiue, num. 3.

Filij alicuius ſi fuerint ſubſtituti poſt mortem heredis cenſentur vocati per ſubſtitutionem vulgarem, non autem per fideicommiſſum, n. 3.

Filij naſcituri ſi à teſtatore poſt mortem heredis fuerint expreſsè vocati, intelliguntur ſubſtituti per vulgarem ſubſtitutionem, & non per fideicommiſſum, n. 4.

Deſcendentium appellatione veniunt, etiam naſcituri, nati tamen, vel concepti tempore euenientis conditionis, non qui poſtea naſcuntur, n. 5.

Subſtituti poſt mortem heredis cenſentur ſubſtituti non ſolum per vulgarem, ſed etiam per fideicommiſſum: filij autem ſubſtitutorum cum eorum parentibus vocati non per fideicommiſſum, ſed tantum per vulgarem vocati cenſentur, n. 6. Amplia etiam, quod dictio poſt mortem in eadem oratione fuerit appoſita, n. 7.

Subſtitutio facta per verbum Relinquo, *vel per aliud verbum commune cenſetur vulgaris, & non fideicommiſſaria niſi adſint verba tractum temporis ſignificantia, n. 7.*

Subſtitutio vna, & eadem poteſt diuerſo iure cenſeri, attenta diuerſitate rationis, & perſonarum, vt ſcilicet vno caſu cenſeatur vulgaris, & alio caſu fideicommiſſaria, num. 8.

Clauſula codicillaris confirmat tantum, & corroborat volun-

Digitized by Google

luntatem teſtatoris, non autem eam alterat, & extendit, num.9.

Clauſula codicillaris *an, & quando inducat fideicommiſſum, n.9. & 10.*

Subſtitutio compendioſa comprehendit fideicommiſſariam, n.10. & 11.

DECISIO CCCLVII.

1 CVm teſtator inſtituto hærede fratre germano poſt eius mortem relinquere ſe dixiſſet Cornelio, & Pompilio alterius fratris præmortui filijs, & eorum filijs legitimis, & naturalibus, fuit dubitatum, an filij Pompilij, qui patruo hæredi iam ſucceſſerant, eſſent vocati per fideicommiſſum ad bona teſtatoris, & Rota 12. Ianuarij 1604. coram Illuſtriſſ. D. Cardinale Lancelloto, tunc Rotæ Auditore, reſpondit, vna parte Informante pro fideicommiſſo, quo dubio iterùm propoſito vtraque parte Informante ſub die 22. Aprilis huius anni coram me eodem modo Rota cenſuit filios Pompilij eſſe vocatos per fideicommiſſum, ſed cùm in Rota Martiniana 26. Nouembris eiuſdem anni tertio proponeretur, Domini dixerunt, recedendum eſſe à deciſis. Fundamentum fuit ex regula communi, quæ habet, quod vocatis perſonis, in quibus non cadit neceſſitas inſtituendi, & earum filijs, vt hic quatenus filij vocentur ordine ſucceſſiuo poſt parentes intelliguntur vocati per vulgarem non autem per fideicommiſſum, *l. Doctores, in l. Gallus, §. quidam rectè, ff. de liber. & poſthum.* vbi Cuman. *num.8.* Aret. *conſ.4. verſ. ſecundo videtur errare*, Soc. *num.8. in 3. caſu*, Alciat. *num.* 48. Socin. iun. *de communi num.*38. Alex. *conſ.*13.*n.9. lib.* 4. Dec. *conſ.*205. *alias* 204. *in cauſa iſtorum num.4. & ſeqq. conſil.*248. *alias* 247. *viſa, verſic. ſed patris, & conſil.* 291. *alias* 290. *viſa num.2. verſic. ſed breuiter*, Alciat. *conſil.5. num.39. lib.4.* Burſatus *conſil.*236. *num.4. lib.3.* Clar. *in §. teſtamentum* q.80.*n.4.* Menoch. *de præſumpt. lib.4. præſumpt.* 71.*n.8. &* 10. Modern. *de fideicomm. art.14.n.4. in ſecundo caſu, & ibi dicit num.5.* concluſionem in his terminis nullam habere difficultatem, *& art.19. num.3. &* 4. Surd. *dec.* 346.*num.17. & ſequen. conſil.*315. *num.14. lib.3.* Cephal. *conſil.*326. *num.27. lib.3.* & ſenſit Rota in cauſa Ariminen. Statuti 6. Iunij 1578. coram Bubalo, & in Viterbien. Fideicommiſſi 14. Ianuarij 1605. coram R.P.D. Ludouiſio.

2 Quæ concluſio habet locum non ſolum ſi plures ſint vocati per nomen appellatiuum filiorum, vt in hoc caſu, ſed etiam ſi per nomen collectiuum, puta deſcendentium, vel liberorum, adhuc enim intelliguntur vocati per vulgarem tantum, niſi adeſſet aliud verbum ſignificans tractum temporis, Cuman. *in l. cum ita, §. in fideicommiſſo num.4. de leg.2. & in dicto §. quidam rectè num.7. in fin.* Ruin. *conſil.19.num.6. & ſequen. lib.3.* Socin. iun. *conſ.*81. *num.12. lib.3.* Aym. *conſil.*161. *num.9.* Menoch. *conſil.* 85. *num.54. & 67. lib.1. & dicta præſumpt.7. num.27. & ſequen.* Rimin. iun. *conſil.*371. *n.*148. *& ſequen.* Laderch. *conſil.*58. *n.*31. Surd. *de communi dicta deciſ.*346. *n.*22. & tenuit Rota in d. Arimin. Statuti coram Bubalo, & in d. Viterbien. Fideicommiſſi coram D. meo Ludouiſio, & pro communi opinione admiſit in Florentina de Dotis 3. Decembr. 1607. coram R.P.D. Manzanedo.

3 In propoſito autem non videbantur adeſſe verba quæ tractum temporis ſignificant, quæ qualia ſint declarat, Alexand. *in dicto §. quidam rectè num.*6. Menoch. poſt alios *dicta præſumpt.71. num.34. & conſil.85. num.58. lib.1.* Et Modern. *de fideicomm. art.18. num.14.* Petr. *de fideicomm. quæſt.5. num.*170. Rota *deciſ.579. num.9. & ſequent. part. 1. diuerſ.* quia hic ſunt ſubſtituti Cornelius, & Pompilius, & eorum filij, quod verbum filij per ſe non ſignificat tractum temporis, cùm poſſint ſimul ſuccedere cum ſuis parentibus, vel ſucceſſiuè vocentur, intelliguntur vocati per vulgarem ex prædictis, & in ſpecie conſuluerunt Alexand. *conſil.13. num.7. lib.4.* Socin. ſen. *conſil.*113. *lib.* 1. Pariſ. *conſil.82. num.11. lib.2.* vbi de communi, & alij plures relati per Menoch. *dicta præſumpt.71. num.8. & dicto conſil.85. num.79. & ſequent.* vbi reddit illam rationem, quia tali caſu nullum adeſt verbum ſignificans tractum temporis.

4 Neque obſtat, quod fuerit ſimpliciter relictum filijs Cornelij, & Pompilij, ex quibus vnus tantum natus erat tempore teſtamenti, quaſi cùm vocentur etiam alij naſcituri videatur implicari tractus temporis ſucceſſiuus ad notat. Iaſ. *conſ.108. column.4. lib.4.* Curt. iun. *conſ.48. num.4.* cum alijs allegatis, quia fuit reſponſum, quod etiamſi naſcituri eſſent expreſsè vocati, intelligerentur per vulgarem, non autem per fideicommiſſum, Decius *conſil.286. incipit in Ciuitate Placentiæ num.2. in fin.* vbi conſuluit contra Iaſ. *d. conſil.*108. & idem Decius *d. conſil.247. ſub num.5.* Alciat. *conſ.5. num.34. & 36. lib.4.* Rimin. iun. *conſil.535. n.14. & n.29. lib.5.* vbi reprobat Curt. iun. *d. conſ.48.*

5 Nec obſtat, quod dicti filij tempore mortis hæredis, & ſic eueniente caſu ſubſtitutionis non fuerint nati, quia ſat eſt, quod potuerunt naſci plures dicto tempore, & admitti per vulgarem, non adeuntibus parentibus ſubſtitutis, ſicut dicimus in vocatis nomine collectiuo deſcendentium, vel ſimili, quod ſine dubio continet naſcituros, & tamen veniunt tantum per vulgarem, ex ſupradictis, etiam ſi non ſit veriſimile tempore euenientis conditionis omnes exiſtere, Gabriel. *conſil.64. num.43. lib.2.* Sed admittuntur nati, vel concepti tempore euenientis conditionis, non qui poſtea naſcuntur, *l. ſi cognatio, ff. de rebus dub.* Rot. *deciſ.38. num.1. par.1. diuerſ.* Modern. *de fideicommiſſ. art.19. num.9.* Alban. *conſ.106. num.17.* Zanch. *in l. hæredes mei, §. cum ita par.4. num.224. verſ. contraria tamen, ff. ad Trebell.*

6 Non obſtat dictio poſt mortem, quia illa fuit appoſita perſonæ Petri Chriſtophori hæredis inſtituti, & ideò ſequitur quidem, vt Cornelius, & Pompilius vocati poſt mortem hæredis ei dicantur ſubſtituti, non ſolùm per vulgarem, ſed etiam per fideicommiſſum, tanquam vocati per compendioſam, vt etiam in deciſione conſideratur, ſed non ſequitur, vt eorum filijs quibus non eſt talis dictio appoſita ſint parentibus ſubſtituti, niſi per vulgarem, Ruin. *conſ.102. num.8. & ſeq. ſub n.6. verſ. concluditur ergo, & ſub n.11. verſ. quia igitur lib.2.* Decian. *conſ.* 77. *num.24. lib.5.* Crauet. *conſ.131. num.4.* vbi dicit, quod tractus temporis reſpiciens perſonam primo vocati ad aliam perſonam extendi non debet, & idem tradit Alciat. *conſ.5. num.40. lib.4.* Rimin. iun. *d. conſ.371. num.162. & ſeqq.* Petr. *de fideicomm. quæſt.5. num.*169. Modern. *de fideicommiſſ. art.18. ſub num.13. verſ. contra tamen*, Laderch. *conſ.58. n.31.* vbi reprobat Socin. *in d. §. quidam rectè ſub num.10. verſ. ſi tamen*, vbi contrarium ſenſit in via diſputatiua, & Crauet. *conſ.22. n.8.* prout etiam facit Menoch. *d. conſ.85. num.97. lib.1.*

7 Et prædicta procedunt etiam ſi dictio poſt mortem in eadem oratione fuerit appoſita, Alex. *conſ.13. num.6. & 7. lib.4.* quem ſequitur Ruin. *conſ.19. n.10. lib.3.* & quamuis ſubſtitutio ſit facta per verbum *Relinquo*, vel aliud commune, quia adhuc cenſenda eſt vulgaris, & non fideicommiſſaria, niſi adſint verba tractum temporis denotantia, Dec. *conſil.205. num.6. & 291. num.2.* Menoch. *d. præſumpt.* 71. *num.8. lib.3.4. & d. conſil.85. num.74. & ſeqq.* Moder. *de fideicomm. d. art.18. num.7.* Laderch. poſt plures ab eo relatos dicens hanc ſententiam eſſe veriſsimam ſecundùm omnes, *d. conſ.58. num.30.* & in ſpecie de verbo, *relinquo*, not. Cuman. *in d. §. in fideicommiſſo*, Ruin. *conſ.92 n.5. lib.2.*

8 Non obſtat, quod ſubſtitutio non debeat diuerſo iure cenſeri, ad not. *in l. iam hoc iure de vulg.* quia fuit reſponſum, vel quod non eſt inconueniens, attenta diuerſitate rationis, & perſonarum, Menoch. *conſ.238. num.40. lib.3.* cum alijs per Tiraq. *de nobilit. c.28. nu.12. in fin. cum ſeqq.* & in terminis noſtris Decian. *d. conſ.77. num.25. lib.5.* vel quod reſpectu heredis poſt cuius mortem relinquitur Cornelio, & Pompilio, & eorum filijs, ſemper ſubſtitutio eſt compendioſa, tam quoad parentes, quàm quoad filios, qui intelliguntur vocati quatenus ſubſtitutio non habuiſſet effectum in perſona ipſorum parentum, Caſtr. *conſ.374. viſis ſub n.3. verſ. cum ergo lib.1.* Sed reſpectu ipſorum parentum, etiam per fideicommiſſum ſubſtitutorum filij intelliguntur vocati per vulgarem tantùm, Laderch. poſt alios *conſ.3. num.10.* certum enim eſt in fideicommiſſis poſſe fieri vulgarem ſubſtitutionem, *l. vt heredib. de legat. ſecundo*, Alciat. *d. conſ.5. num.40. lib.4.* Ruin. *conſ.90. n.5. lib.2.* Menoch. *conſ.376. num.7. lib.4.*

9 Non obſtat clauſula *codicillaris*, quia placuit reſponſio, quod dicta clauſula confirmat tantum, & corroborat voluntatem teſtatoris, non autem alterat, & extendit prout extenderet, in caſu iſto, ſi dicti filij, vocati tantum per vulgarem, ex ſupradictis vocarentur, etiam per fideicommiſſum, de quo teſtator non cogitauit, Dec. *con-*

*ſil.*205.*n.*9. *& d. conſil.*286. *&* 290. *vtrobique ſub n.*3.*&* 4. Alciat. *d. conſil.*5. *num.*39. *lib.*4. Laderch. *d. conſ.*58. *n.*32. *& ſeqq.* & fuit dictum in d. Viterbien. fideicommiſſi coram D. meo Ludouiſio.

10 Neque in contrarium facit, quod virtute dictæ clauſulæ ſubſtitutio etiam verbis directis facta trahatur ad fideicommiſſum, Alexand. *conſil.*82. *num.*2. *lib.*2. cum alijs allegatis, quia hoc procedit in ſubſtitutione compendioſa, quæ ſui natura comprehendit etiam fideicommiſſariam. Ideò quamuis concepta verbis directis poteſt ex dicta clauſula trahi ad fideicommiſſum, prout declarat Dec. *d. conſ.*205. *n.*9. *& conſil.*247. *ſub n.*5. *in fin. & n.*6. cum alijs per Illuſtriſſimus D. Cardinal. Mantic. *de coniect. lib.*5. *tit.*2. *n.*7. 8. *&* 9. *& n.*13. *& lib.*6. *tit.*4. *num.*15. Modern. *de fideicomm. art.*18. *n.*6. *verſ. contrarium tamen*, hic autem quo ad filios in ſucceſſione ſuorum parentum non eſt inducta compendioſa, ſed ſola vulgaris, vt dictum eſt.

11 Non obſtant plures deciſiones in contrarium allegatæ, quia in ijs aderant verba adnotantia tractum temporis, vt apparet ex earum lectura, quæ cùm hoc caſu deſint, neque adſit vlla ratio expreſſa conſeruandæ agnationis, vel dictio excluſiua fœminarum, ideò ex prædictis, & alijs adductis per Informantes Domini receſſerunt à deciſis.

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Pampilonen. Iuris patronatus de Ianzi.

Lunæ 28. Nouembris 1611.

ARGVMENTVM.

Epiſcopo extra ſuam diœceſim quando dicatur conceſſa iuriſdictio ordinaria, & confeſſio eorum, quæ iuris ſunt, confitenti non nocet.

SVMMARIVM.

*Epiſcopum habere iuriſdictionem ordinariam extra diœceſim non præſumitur, n.*1.

*Confeſſio eorum, quæ in iure conſiſtunt, confitenti non nocet, num.*2.

*Confeſſio quod quis ſit vſurarius in genere confitenti non nocet, n.*2. *in fin.*

*Deputatio Epiſcoporum non ſimpliciter facta, & ad certum effectum non tribuit deputatis Epiſcopis ordinariam iuriſdictionem, n.*3. *in fin.*

DECISIO CCCLVIII.

1 CVm per tres ſententias Rotales fuerit pronunciatum, conſtare de Iurepatronatus ad fauorem Catherinæ, Epiſcopus Pampilonen. tanquam Ordinarius venit ad cauſam, prætendens dictas probationes non eſſe ſufficientes contra ipſum, licèt tales fuerint viſæ, dum incidenter agebatur inter compatronos, & Rota omiſſo huiuſmodi articulo voluit videre, An conſtaret Epiſcopum Pampilonen. eſſe ordinarium loci de Ianzi, & negatiuè fuit reſolutum, quia ipſe hoc non probat concludenter, prout tenetur Abb. *in cap. cum olim num.*2. *de cenſibus*, qui loquitur in terminis.

2 Licèt enim ipſe alleget plures confeſſiones Catherinę in mandatis datis, in quibus enunciatur locum de Ianzi eſſe Pampilonen. diœceſis, tamen iſtæ confeſſiones non nocent, cùm ſint circa ea, quæ in iure conſiſtunt, nempè quòd locus de Ianzi ſit in diœceſi vnius, vel alterius, *l. ornamentorum, ff. de aur. & argen. leg.* Bart. *in l.*1. *num.*12. *ff. ſi certum pet.* & ideò ſi quis confiteatur ſe furtum commiſiſſe (ſi re vera furtum non commiſerit) talis confeſſio non præiudicat, puta ſi res quam dicit ſe ſubtraxiſſe erat propria ius confitentis, & ſi quis fateatur ſe eſſe vſurarium generaliter talis confeſſio non pręiudicat, quia quod quis ſit vſurarius in iure conſiſtit, & non ſtatur ſimplicì confeſſioni, niſi aliter exprimatur actus, vt eleganter per Aym. *in conſ.*48. *n.*7. *& ſeq.*

3 In propoſito autem licet Catherina faſſa fuerit, locum de Ianzi eſſe Pampilonen. diœceſis, tamen iſta confeſſio poteſt intelligi in caſu diſpoſito in Breui Pij V. de quo mox dicetur, iuxta not. per Ruin. *in conſ.*170. *num.*8. *&* 10. *lib.*2. & in omnem euentum multum eliditur, ex quo in Breui conceſſionis Iuris patronatus factæ per Pium IV. enunciatur locum de Ianzi eſſe Baionen. diœceſis, & ex ſententia Epiſcopi Baionen. lata, tanquam ab Ordinario ſuper Iure patronatus ad fauorem Catherinæ, & ex dicto Breui ſan. mem. Pij V. in quo narratur, quod locus, de quo agitur eſt in Diœceſi Baionen. Regni Nauarræ, in dominio tamen Regis Catholici, & quo ad euitanda pericula animarum, quæ potuiſſet accidere ex conuerſatione in locis ſuſpectis ordinatur Epiſcopo Baionen. vt deputet Vicarium foraneum pro cauſis cognoſcendis, & Metropolitano, vt deputet alium pro cauſis appellationum, ne Populus cogeretur adire Ciuitatem Baionen. in Regno Franciæ, ex quo fluctuabat à fide quibus negligentibus intra 60. dies hoc facere loco Epiſcopi Baionen. deputauit Pampilonen. loco verò Metropolitani Calaguritanum Epiſcopos, quæ deputatio fuit facta non perpetuò, ſed durantibus calamitatibus, & propter hæc deputatio Epiſcoporum non debet operari, vt Epiſcopus Pampilonen. dicatur Ordinarius ſimpliciter, cùm fuerit hoc ordinatum ad certum effectum, nempè pro cognitione cauſarum, ne Catholici contaminarentur conuerſando in loco ſuſpecto, Bald. *conſ.*472. *num.*2. *verſ. Sed vbi apponitur clauſula num.*2. Angel. de Peruſ. *conſ.*66. *num.*6. *verſ. Clauſula enim.*

4 Non obſt. quod Breue Pij V. non ſit in forma probanti, quia ſi eſſet in forma probanti, ceſſaret omnis difficultas, ſed deducitur adminiculatiuè, vt ex illo, & alijs reddatur turbida confeſſio Catherinæ, ita vt dicatur Epiſcopum Pampilonen. ex illa confeſſione non plenè probaſſe intentionem ſuam, prout de iure tenetur, vt per Abb. *loco ſuperius allegato.*

R. P. D. DAMASCENO.

Romana Vineæ, & Salutani de Ruſconibus.

Lunæ 28. Nouembris 1611.

ARGVMENTVM.

Inſtrumentum probat poſſeſſionem non conſtito de anteriori poſſeſſione alterius. Nec poſſeſſio amittitur per mandatum iudicis nulliter relaxatum ſuſceptoque termino ad ſoluendum, nihil innouandum eſt, terminuſque habetur pro rato, etiam quòd iudex nihil interloquutus fuerit.

SVMMARIVM.

*Inſtrumentum poſſeſſionis probat poſſeſſionem non conſtito de anteriori alterius poſſeſſione, n.*1.

*Poſſeſſio amittitur ab eo, qui a poſſeſſione expulſus fuit per mandatum iudicis, quando Iudex ritè, ac rectè procedit. Aliàs ſecus, n.*2.

*Dilatione pendente ad ſoluendum data nihil innouari debet, n.*3. *& n.*5.

*Termino ad ſoluendum ſuſcepto etiam, quod iudex terminum non dederit nihil innouandum eſt, n.*4.

Videbitur *verbum importat arbitrium boni viri, n.*6.

*Terminus ad ſoluendum ex notorio ſtylo A.C. omnibus dari debet, n.*7.

*Executio exceſſiua in modico, in totum eſt nulla propter illius indiuiduitatem, num.*8.

DECISIO CCCLIX.

1 FVit reſolutum pro manutentione D. Angelæ de Ricchis, nam de eius poſſeſſione tempore motæ litis non controuertitur, & probatur per inſtrumentum captæ poſſeſſionis, quod non docto de alterius præcedenti poſſeſſione probat poſſeſſionem, *l. non idcirco, C. de fid. inſtrum.* Abb. *in cap. cum nobis num.*5. *verſ. item per inſtrumenta de præſcript.* cum alijs per Natt. *conſil.*572. *num.*15. & ad effectum manutentionis, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.*5. *num.*1. *de cauſ. poſſ. & propriet.* Rot. in cauſa Cerueten. bonorum 20. Septemb. 1578. coram Brauo relat. *inter diuerſ. impreſ. deciſ.*500. *num.*1. *par.*1. *diuerſ.* & in Illerden. beneficij S. Lazari 5. Iulij 1608. coram me.

Non obſtat, quod fuerit expulſa ab Aud. Cam. cuius mandatum potuit illam priuare ciuili, & naturali poſſeſſione, Ang. *in l. qui vniuerſas, §. item cum Prætor in fin. ff. de acq. poſſ.* Dec. *conſil.*103. *n.*1. *verſ. ſed tunc inſurgit*, Mohed. *deciſ.*

Digitized by Google

deciſ. 4. num. 4. de reſtit. ſpol. Quia hoc procedit, quando iudex ritè, ac rectè procedit alias non priuat poſſidentem ſua poſſeſſione, quia habetur loco priuati, Corn. *conſ.* 193. *num.* 4. *lib.* 3. Rot. in cauſa Pennen. & Adtien. beneficiorum 4. Iulij 1584. coram bo. mem. Cardinale Seraphino relat. inter diuer. impreſſ. *deciſ.* 802. *num.* 7. *verſ. quia pro reſponſione par.* 1. & in cauſa Sancti Seuerini bonorum 20. Decembris 1610. coram me.

3 Ritè autem, & rectè nõ viſus fuit proceſſiſſe Aud. Cam. in hoc caſu, quando quidem ante immiſſionem Angela confeſſa fuit debitum, & ſuſcepit terminum triginta dierum, & nihilominus pendente huiuſmodi termino data fuit immiſſio, quod fieri minimè potuit, tam de iure communi, quia data dilatione eſt ſuperſedendum, *l. ſiue pars, C. de dilat.* Anchar. *conſil.* 36. *num.* 6. latè Gabr. *de dilat. concl.* 1. *num.* 1. *cum plurib. ſeqq.* Quam ex forma conſtit. Pij Papæ V. ſuper Tribunal. Aud. Cam. *in Bullar. impreſ.* 117. *ver. quod ſi parti petenti.*

4 Nec ſuffragari viſa fuit reſponſio, quod huiuſmodi terminus minimè fuerit datus à Iudice, quia cùm fuerit ab Angela petitus, & debuiſſet dari, habetur pro dato, paria enim ſunt feciſſe, vel facere debuiſſe, *l. ſi finita. §. eleganter, ff. de dam. infect. l. ſi creditori, C. de fideicommiſſ. l.* 1. & ibi gl. *verb. manifeſtum, C. de inſtit. & ſubſtit.* Caſtr. *conſ.* 80. *num.* 1. *verſ. & ideo, lib.* 1. *& conſil.* 338. *in fin. lib.* 2. Alexand. *conſil.* 102. *num.* 1. *lib.* 1. Et ſimili de Apoſtolis, qui in caſu in quo debuiſſent dari fuerint petiti, habeantur pro datis, *Clement. quamuis, §. quod ſi Iudex, de appell. cap. ab eo, eod. titul. in* 6. Feder. de Sen. *conſil.* 192. *num.* 1. *verſ. ſecundo membro princip.* Bald. *conſil.* 44. *num.* 8. *lib.* 3.

5 Nec debet culpa Iudicis in deneganda dilatione, quam dare debebat, operare validitatem actus, qui alias data dilatione ſine dubio fuiſſet nullus, per tex. *in dicta l. finita, §. eleganter,* cum ibi no. per Caſtr. *in princ. ver. habetur ergo, ff. de dam. infec.* gloſ. *in cap. ex ratione, verb. impotentiam, de appell.* Dec. *conſil.* 356. *num.* 1. Afflict. *deciſ.* 50. *num.* 5. cum alijs per Vrſill. *ibi num.* 1.

6 Quod autem Aud. Cam. habuiſſet dare huiuſmodi dilationem non obſtan. quod Conſtit. Pij V. in dicto ver. quod ſi petenti, non vtatur verbis preceptiuis, ſed arbitrarijs, ibi danda videbitur longior dilatio. Dixerunt Domini poſſe firmari ex eo quod verbum *videbitur* importat arbitrium boni viri, *l. fideicommiſſaria libertas la terza, ver. ſi tibi videbitur, ff. de fideicomm. libert.* Bart. *in extrauag. ad reprimen. verb. videbitur in princip.* Roman. *conſil.* 467. *num.* 1. Alexand. *conſil.* 163. *num.* 4. *lib.* 6. Dec. *conſ.* 493. *num.* 19.

7 Ex pluribus autem ſaltem ſimul iunctis dicebatur ita fuiſſe arbitran. nempè quia ex notorio ſtylo Aud. Cam. iſte terminus de ſoluen. nemini ſolet denegari, & quia ſumma crediti erat modica reſpectu bonorum, in quibus petebatur immiſſio, & quia creditum non erat originarium iſtorum de Ruſconibus, ſed paulò ante procuratorem per viam ceſſionis, & quia agebatur cum muliere, quibus propter earum imbecillitatem iura fauent, & quia ex depoſito facto per D. Angelam eadem die, qua fuit data immiſſio, & alijs oblationibus de ſoluen. per eandem factis durante lite, ſatis apparere viſum fuit, quod immiſſio in eius Vineas nimis affectabatur. Vnde non viſa fuit poſſe excuſari præcipitantia, & grauamen.

8 Ex alio etiam dicebatur immiſſionem fuiſſe nullam, nempè quia fuit data pro ſumma petita Scut. 110. Bonon. 76. dempta tamen ſexta parte correſpondente Scutis centum reſtitutis ab Helena. Et nihilominus pluſquam ſexta pars erat ex computan. ſtantib. Scut. 25. quæ ijdem Ruſconi rehabuerunt ab eadem Helena ad computum pecuniæ per eos ſolutæ, pro fructibus, vt latius deducitur per Informantes pro Domina Angela, & clarum eſt in iure, quod exceſſus licet in modico propter indiuiduitatem vitiat totam exequutionem, Pur. *deciſ.* 323. *num.* 2. *lib.* 1. Roman. *conſil.* 450. *num.* 3. *ad fin.* Caſtr. *in l. ſi non ſortem, §. ſi certum, num.* 2. Iaſ. *num.* 1. *ff. de condict. indebit.* Pariſ. *conſ.* 81. *num.* 36. *lib.* 2. Fuit dictum in vna Romana Spolij 2. Februarij 1600. coram bo. mem. Iuſto.

R. P. D. VBALDO.

Toletan. Confraternitatum de Paſtrana.

Veneris 2. Decembris 1611.

Ex Summariis ſume Argumentum.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio quomodo cenſeatur probata per teſtes, quando agitur de probatione primi extremi, num. 1.

Teſtes examinati in cauſa criminali pro informatione Curia faciunt adminiculum in cauſa ciuili, num. 1.

Poſſeſſio Rei conuenti cenſetur probata per ſuſtentationem litis, num. 1.

Clauſula quam, & quas *in commiſſione appellationis appoſita operatur, ut cenſeatur commiſſum, & deductum omne ius competens etiam per viam querela, num.* 3.

Teſtes deponentes extra articulos, quando probent, n. 5. *Vbi de materia.*

Fides non facit fidem, num. 6.

Præſcriptio ſeu quaſi poſſeſſio quando, & quomodo detur in facultatiuis, num. 7.

DECISIO CCCLX.

1 FVit concluſum eſſe locum redintegrationi Confratrum Oppidi de Paſtrana ad quaſi poſſeſſionem recipiendam ornamenta neceſſaria pro diuinis officijs celebrandis, nec non vſus campanarum à collegiata eiuſdem loci de qua poſſeſſione latè deponunt teſtes in iudicio ciuili examinati de quibus in Summario Confratrum, *num.* 2. Alexand. *conſil.* 54. *ſub num.* 5. *verſic. tamen adhuc lib.* 5. Capur. *deciſ.* 370. *par.* 2. cum alijs alleg. per Informan. quibus accedunt teſtes examinati pro informatione de quibus in dicto Summario *num.* 3. qui deſeruiunt ſaltem pro adminiculo, Pur. *deciſ.* 61. *num.* 4. *lib.* 2. Et fuit dictum in cauſa Lunen. Sarzanen. die 20. Nouemb. 1600. coram D. meo Sacrato. Vnde remanet probatum primum extremum.

2 Secundum verò extremum probatur eiſdem teſtibus, qui deponunt Confratres fuiſſe perturbatos in dicta poſſeſſio, & nonnulli deponunt de viſu, & ex ſuſtentatione litis, Bart. *in l. fin. ff. de precar.* DD. *in cap. querelam, de elec.* Aym. *conſil.* 107. *num.* 3. *& conſil.* 140. *num.* 1. Socin. iun. *conſ.* 18. *num.* 17. *lib.* 2. Cæſ. de Graſs. *deciſ.* 4. *num.* 2. *de reſtit. ſpoliat.* Pontan. *de ſpol. lib.* 2. *cap. vltim. num.* 185. Verall. *deciſ.* 369. *par.* 2.

3 Non obſt. quod hæc cauſa ſpolij non videatur commiſſa in Rota, ex quo Confratres coram Ordinario Toletan. intentarunt querelam criminalem, vnde Theſaurarium dictæ Eccleſiæ Collegiatæ ſub prætextu dicti ſpolij, & Decanus, & Capitulum eiuſdem Collegiatæ conuenerunt confratres ſub prætenſa inualiditate ſtatuti per eos conditi, ſuper qua ſolum fuit à dicto Ordinario pronunciatum, & eius ſententia fuit confirmata in ſecunda inſtantia à qua per appellationem fuit cauſa ad Curiam deuoluta, & ſic cum in ſpolio non fuiſſet pronunciatum, cauſa quæ in gradu appellationis in Rota pendet, non videatur comprehendere prædictum ſpolium, quia fuit reſponſum difficultatem ceſſare ob clauſulam, *quam & quas, &c.* in commune appoſitam, ex qua cenſetur omne ius competens in iudicium deductum, Sar. *de infirm. reſign. quæſt.* 34. *num.* 4. *verſic. & hoc vlterius,* quem ſequitur additio *ad deciſ.* 23. *num.* 3. *de reſcr. in nou.* Cæſ. de Graſ. *deciſ.* 1. *num.* 2. *de iud.* Ponta. *de ſpol. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 18. etiam ſi competat per viam querelæ, vt tenuit Rota in cauſa Salamantina Canonicatus 11. Februar. 1577. coram Illuſtriſſimo Blanchetto, & poteſt ſpecificari quælibet cauſa, Achill. *deciſ.* 22. *num.* 2. *de appell.* Rota quæ loquitur in ſpolio, *deciſ.* 684. *num.* 3. *lib.* 3. *par.* 3. *diuerſ.* & de ſpecificatione in cauſa Spolij hic videtur apparere ex tranſportatione per appellantes facta de proceſſu cauſæ criminalis, in quo in ſpecie legitur petitio reſtitutionis, & habentur probationes factæ ſuper primo extremo.

4 Non obſtat, quod non fuerit pronunciatum in cauſa criminali, nec ſuper Spolio, quia reſpondetur, quod eo ipſo Conſilium Toletan. grauauit partem, quæ ante omnia petierat purgari Spolium. Vnde cùm appellauit non ſolum à ſententia lata à quocumque grauamine, & cauſam

cauſam in Rota commiſerit modo, quo ſupra dictum eſt, non videtur dubitandum, cauſam etiam ſpolij cenſeri commiſſam.

5 Non obſtat, quod Teſtes deponentes de ſpolio videantur deponere extra articulos, præſertim cùm non iurauerint ſuper tota cauſa, iuxta pract. Specul. *in tit. de poſte*, *§. ſequitur*, *verſ. illud autem notan.* Rota *deciſ.* 593. *par.* 1. *diuerſ.* quia fuit reſponſum articulos pro parte Capituli fuiſſe mutilate datos, & ex lectura ſecundi articuli dati pro Confraternitatibus apparet fuiſſe articulatum, quod dictæ Confraternitates ſunt antiquiſſimæ, & tempore immemorabili ſe congregarunt, & celebrarunt in dicta Collegiata, & quod ſunt fundatæ in illa per quam plures annos antequam eſſet Collegiata, vnde Teſtes ſuper dicto articulo examinati benè potuerunt deponere ſuper quaſi poſſeſſione celebrandi, & accipiendi ornamenta neceſſaria à dicta Collegiata, cùm etiam ſi modicum quid faciat ad articulum Teſtis dictum, non dicatur impertinens ad articulum, Ang. *in l. iam dubitari*, *ff. de hered. inſt.* poſt gloſ. *ibid. in verb. exceſſus*, Bal. *per illum tex. in c. quoniam*, *num.* 3. *de teſt. & in l. ad probationem prima in* 3. *not. C. de probat.* Dec. *conſ.* 161. in cauſa, quæ agitur, *ſub num.* 2. *& conſ.* 517. in cauſa dicitur, *num.* 2. Doct. *in l.* 1. vbi Iaſ. *num.* 44. Dec. 3. *lect. num.* 50. Hier. Cagn. *num.* 75. *ff. ſi cert. pet.* Curt. ſen. *conſ.* 70. *num.* 8.

6 Non obſtat, quod cauſa fuerit concordata, quia non iuſtificatur ex præcepto Archiepiſ. Tolet. neque ex fide Notarij, quia non eſt Notarius rogatus de concordia, ſed alius. Ideò non facit fidem, Abb. *in c. ſicut nobis*, *de ſent. excom.* vltra quod dicitur concordiam non habuiſſe effectum propter contradictionem Capituli, ideò non attenden. *cap.* 2. *de verb. ſignif.*

7 Non obſtat, quod hæc materia dandi ornamenta videatur facultatiua, ideòque potuerit Collegiata quandocunque ceſſare à prætenſa datione ornamentorum, quia fuit reſponſum, quod cum Confraternitates ſint fundatæ in dicta Eccleſia cum onere, & conſuetudine celebranda, vt ſupra, materia non videtur merè facultatiua, ſed potius talis, vt ex vnico actu, & multò magis ex pluribus, & reiteratis actibus potuerit acquiri quaſi poſſeſſio, ad trad. per Rip. *in cap. cum Eccleſia*, *num.* 52. *de cauſ. poſſ. & propr.* vltra quod hic viget fauor piæ cauſæ, & diuini cultus, quo caſu non cenſetur materia facultatiua, Abb. *in cap. ſuam nobis*, *num.* 8. *de Sim.* Gabr. *tit. de praſcript. concl.* 10. *num.* 12. & fuit dictum in cauſa Segobien. Cantorum 11. Febr. 1604. coram Illuſtriſſ. Card. Lancelloto. Et ita deciſum &c.

REVERENDISSIMO P. D. PEGNA DECANO.

Romana fideicommiſſi de Naris.

Veneris 2. *Decembris* 1611.

ARGVMENTVM.

Reciprocæ ſubſtitutionis requiſita, & quando per Teſtatorem facta dicatur, nobilis deciſio.

SVMMARIVM.

Subſtitutio reciproca cenſetur inducta à teſtatore, quando in ſubſtitutione apponit dictionem inuicem, num. 8.

Subſtitutio reciproca ſemel admiſſa inter filios eadem eſſe dicitur inter filios filiorum, & alios vocatos, num. 9.

Subſtitutio facta relatiuè ad præcedentem ſubſtitutionem cenſetur facta cum eiſdem qualitatibus, quibus facta eſt ſubſtitutionis relatio, num. 10. *& ſeq.*

Subſtitutio reciproca duobus, vel pluribus conuenit non vni ſoli, num. 12.

Teſtator præſumitur, quod magis diligat proximiores deſcendentes, quam remotiore, num. 12.

Filij poſiti in conditione cenſentur vocati vigore Statuti Vrbis, deciſ. 361. *num.* 12. *in fi.*

Filij poſiti in conditione cenſentur vocati, quando teſtator ad pluros gradus ſubſtitutionum progreſſus eſt perpetuitatem ſuæ familiæ, & conſeruationem ſuæ agnationis reſpiciens, num. 13.

Subſtitutio reciproca cenſetur inducta inter filios, qui poſiti in conditione cenſentur vocati, num. 13.

Subſtitutio reciproca cenſetur inducta per teſtatorem quando prohibuit bona ſua alienari, num. 14.

Subſtitutionis reciprocæ requiſita, n. 15. *& ſeq.*

Hæreditatis reſtituendæ onus ſemper intelligitur impoſitum vltimo morienti, n. 15. *etiam quod non fiat verbis expreſſis, num.* 16.

Subſtitutio reciproca requirit, vt fuerit facta in tota hæreditate, num. 17.

DECISIO CCCLXI.

1 Tiberius Narus condito teſtamento hæredem vniuerſalem ſibi inſtituit Lucium Martium filium cum prohibitione alienandi quæcumque bona ſua vſque ad 30. ætatis annum, inde verò ordinauit, vt Lucius Martius, & alij, ſi qui forent hæredes, de bonis, & hæreditate teſtatoris liberè diſponere poſſent, excepto tamen prædio, vulgò nuncupato, *il Caſale di monte Meliore*, quod cum annexis prohibuit ex quauis cauſa, & titulo in toto, vel in parte vllo vnquam tempore alienare, vt perpetuo eſſet in bonis, & hæreditatem teſtatoris pro manutentione, & ampliatione nobilis familiæ de Naris etiam abſque detractione legitimæ, Trebellianicæ, aut cuiuſalterius iuris, ita vt remaneret illæſum, & indiuiſibile quo ad proprietatem, licet fructus inter Lucium, ſeu alios hæredes, & illorum deſcendentes in perpetuum diuidi poſſent.

2 Rurſus deueniendo ad ſubſtitutionem. Primò filios maſculos vulgariter, & pupillariter, & per fideicommiſſum inuicem æquis portionibus ſubſtituit hoc modo, videlicet decedente vno ex ipſis filiis, & hæredibus inſtitutis, relictis filijs legitimis, & naturalibus, tam maſculis, quàm fœminis, quod ipſi filij maſculi, vel fœminæ talis decedentis, legitimi tamen, & naturales tantum ſuccedant in bonis ipſius decedentis, & eius rata portione, ſi verò ſine filijs legitimis, & naturalibus maſculis, vel fœminis, deceſſerit vel deceſſerint, quod alter ipſorum hæredum ſuperuiuens, ſeu etiam defuncto, eius filij, ſeu filiæ ſuccedant, prout eorum pater ſucceſſiſſet per ſtirpes, & non per capita, ſi verò ipſi omnes hæredes inſtituti, vt ſupra deceſſerint ſine filiis, ſeu filiabus legitimis, & naturalibus, ex ſe ipſis, & legitimo matrimonio procreatis, & reperiretur aliquis filius naturalibus præfatorum hæredum, vel alterius eorum, quod talis filius naturalis de domo, & ſanguine de Naris in hæreditate ſuccedat etiam vulgariter, & pupillariter, & per fideicommiſſum, ut ſupra.

3 Et non exiſtentibus legitimis, neque naturalibus maſculis, neque fœminis ex dictis hæredibus, & ab illis deſcendentibus in perpetuum vltimus ſuperuiuens dictorum hæredum, ſeu deſcendentium teneatur adoptare vnum quem voluerit, perſonam tamen nobilem, virtute, & bonis moribus inſignitum, qui per legitimum matrimonium contrahendum per eum domum, & familiam prædictas ampliare, & manutenere poſſet, & cognominetur de domo, & familia de Naris, vtaturque inſigniis, & honoribus, iuribus, immunitatibus, & Priuilegijs eiuſdem, & ſic tam ipſe adoptandus, quam omnes deſcendentes ab eo in perpetuum, vt ſupra, ad quos bona, & hæreditas prædicta deuenerint, videlicet nati natorum, & qui naſcentur ab illis, ſeu in euentum prædictum adoptabuntur, perpetuo tempore de domo, & familia de Naris nuncupentur, vt ſupra, & ad eum dicta hæreditas deuoluatur, vt ſupra modo, & forma ſuperius expreſſis, & non alias aliter, nec alio modo, etiam vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum, vt ſupra quos omnes reſpectiuè, & ſucceſſiuè dictus teſtator ſubſtituit, & ore proprio nominauit.

4 Tiberio Teſtatore cùm prædicto teſtamento nullis aliis ſuſceptis filijs vita functo, obijt Lucius Martius illius filius, & hæres ſine filijs in 16. ætatis anno, condito prius teſtamento in quo circa prædium de Monte meliore cum ſuis annexis narrata diſpoſitione, & voluntate paterna omni meliori modo quo potuit, hæredes inſtituit, & nominauit Ioannem Antonium, & Hieronymum fratres de Naris cum conditionibus, & oneribus ſimilibus in diſpoſitione paterna appoſitis, & contentis.

5 Vita functo Lucio Martio obijt etiam Hieronymus ſine filiis condito teſtamento, in quo circa ſuam medie-

tatem

Digitized by Google

tatem prædij de Monte Meliore hæredem inſtituit prædictum Ioannem Antonium, cum oneribus, & conditionibus in teſtamento Lucij Martij appoſitis, grauauit tamen Ioannem Antonium, vt reſtitueret medietatem prædictam Franciſco Naro tertio communi fratri.

6 Cęterum cùm vigore Teſtamentorum Tiberij, & Lucij Martij, Ioannes Antonius prætenderet, Hieronymum de dicto prædio diſponere non potuiſſe, ex quo altero decedente ſine filiis ſuperſtes ſubſtitutus in eius portione ſucceſſurus erat prædictam medietatem Franciſco reſtituere negauit: Vnde orta lite ſuper hac controuerſia, quia cauſa erat grauis, vtraque parte informante die 5. Maij 1610. propoſui dubium, an eſſet inductum fideicommiſſum reciprocum inter Hieronymum, & Ioannem Antonium de Natis, ita vt Hieronymus potuerit, vel non potuerit diſponere ad fauorem Franciſci.

7 Et quoniam Dominis fuit viſum difficilè, & latè patens, ordinatum fuit, quod reſtringeretur, & videretur: An in teſtamento Tiberij adeſſet reciproca inter omnes vocatos, & cauſa propoſita die 9. Maij 1611. propter difficultates occurrentes non fuit reſoluta, ſed ordinatum, quod iterum proponeretur, quare iterum propoſita, & Ioanne Antonio informante, nam Aduocati pro pupillis hæredibus Franciſci potius informarunt ſuper modo informandi, quam ſuper prædicto dubio proponentes Dominis conſiderandum per particulare Memoriale in hac propoſitione datum, primum quod dubium erat generale, An adeſſet reciproca inter omnes vocatos, non autem ſpeciale, quales, vel qui eſſent caſus. Secundò, quia Ioan. Antonius aduerſarius inducebat teſtamentum Tiberij, non quia in eo vocaretur, aut nominaretur, ſed per relationem, quam prætendebat ad illud habere teſtamentum Lucij Martij cuius vigore agebat, & tamen ex lectura vtriuſque teſtamenti euidenter patebat, ea inter ſe in multis etiam ſubſtantialibus differre, cùm teſtamentum Tiberij plures, & diuerſos caſus, & gradus vocatorum contineret, à quibus Lucius Martius expreſſe receſſerat. Tertiò, ne inordinato modo terminaretur cauſa cum teſtamento Tiberij, parte inaudita ſuper teſtamento Lucij Martij continente expreſſas diſpoſitiones ad fauorem pupillorum.

8 Iſtis tamen nunc omiſſis, de quibus ſi neceſſe foret ſuo loco, & tempore particulariter ageretur. Rota cenſuit in teſtamento Tiberij fuiſſe inductam reciprocam ſubſtitutionem inter omnes vocatos. Et reſpectu filiorum Tiberij omnes fatebantur inter eos expreſſè fuiſſe inductam reciprocam ex illis verbis, *vulgariter*, *pupillariter*, *& per fideicommiſſum inuicem ſi decederent*, *æquis portionibus ſubſtituendo*, ponderando dictionem, *inuicem*, quod etiam poſt clarius explicauit in illis verbis *hoc modo videlicet*, *&c.* hæc etiam eſt propria formula ſubſtitutionis reciprocæ, *l. Lucius*, vbi Bart. & Doct. *ff. de vulgar. & pupill.* quare in hoc in primo gradu reciproca ſubſtitutio erat expreſſa, & clara.

9 Maior difficultas erat in vlterioribus gradibus circa filios filiorum, & ceteros vocatos. An eſſent reciprocè ſubſtituti. Et Rota reciprocam in iſtis etiam agnouit, nam admiſſa ſemel reciproca ſubſtitutione inter filios Tiberij, eandem eſſe dixit inter filios filiorum, & alios vocatos. Et quantum ad filios filiorum inſtitutorum expreſſa dicebatur ſubſtitutio contineri, cùm Tiberius filios inſtitutos inuicem ſubſtituiſſet, nam immediatè proſequendo ſubiecit, *hoc modo videlicet*, *decedente vno ex ipſis filiis*, *& hæredibus inſtitutis relictis filiis legitimis*, *& naturalibus*, *tam maſculis*, *quàm fœminis*, *quod ipſi filij maſculi*, *vel fœminæ talis decedentis legitimi tamen*, *& naturales tantum ſuccedant in bonis ipſius decedentis*, *& eius rata portione*, *ſi vero ſine filiis legitimis*, *& naturalibus maſculis*, *vel fœminis deceſſerit*, *vel deceſſerint*, *quod alter ipſorum hæredum ſuperuiuens ſeu etiam defuncto*, *eius filij*, *ſeu filia ſuccedant*, *&c.* ex his enim verbis, ad inuicem declarauit teſtator, quo intellexiſſet præcedentia verba, cùm dixit hoc modo videlicet, quæ erant declaratiua præcedentis ſubſtitutionis, per quam declarationem non ſolum vocauit filios decedentis in portione patris, ſed caſu quo ſine filiis decederet, vocauit fratrem ſuperuiuentē, & illo etiā vita functo voluit, quod eius filij ſuccederent, & ſic in declaratione dictæ ſubſtitutionis reciprocæ ne dum comprehendit filios proprios inter quos fuit facta, ſed etiam filios iſtorum filiorum.

10 Rurſus immediatè ſubſequebatur ſubſtitutio de filiis naturalibus ſub conditione, *ſi ipſi omnes*, quos ante vocauerat deceſſiſſent ſine filiis legitimis, quo caſu ſubſtituit filium naturalem, vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum, *vt ſupra* per quam dictionem, *vt ſupra*, teſtator fecit relationem ad præcedentes ſubſtitutiones, & ad illarum qualitates, ita vt ſi primæ fuerunt reciprocæ, iſta etiam reciproca eſſe debeat, vt in terminis ſubſtitutionum notat Dec. *conſ. 227. incip. in caſu ad me tranſmiſſo*, *nu.* 3. & Pariſ. *conſ. 48. incip. vidi teſtamentum*, *num.* 14. *lib.* 2. & merito, quia vt dixit Bart. *in l. 1. §. hoc edicto*, *n. 2. ff. de poſtulan.* loquens de hac dictione, illa refertur ad contentos in proximo præcedenti capite.

Præterea ſtatim proſequens teſtator negotium ſubſtitutionum digreditur ad ſubſtitutionem adoptandi, vt cęteris deficientibus adoptatus domum, & familiam præfatam ampliare, & manutenere poſſit, & cognominetur de domo, & familia de Natis, vtaturq; inſignibus euſdem familiæ, ita vt tam ipſe adoptandus quam omnes deſcendentes ab eo in perpetuum, vt ſupra, ad quos bona deuenerint, videlicet nati natorum, & qui naſcentur ab illis, ſeu in euentum prædictum adoptabuntur, perpetuo de familia de Natis nuncupentur, vt ſupra, & ad eum dicta hæreditas deuoluatur, vt ſupra modo, & forma ſuperius expreſſis, & non alias aliter, nec alio modo etiam vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum, vt ſupra ponderando illa verba, ad eum dicta hæreditas deuoluatur, vt ſupra modo, & forma ſuperius expreſſis, quæ referunt eandem reciprocam ſupra expreſſam ex Decio, & Pariſio paolo ante relatis. 11

Nec refert, quod iſta vltima ſubſtitutio facta de adoptando, ſit vni tantum facta contra naturam reciprocæ, quę duobus, vel pluribus conuenit, *l. iam hoc iure ff. de vulgar.* Quia fuit reſponſum, quod vocando vnum adoptandum, de omnib. neceſſario adoptandis, Teſtator intellexit, & de illorum filiis, & deſcendentibus in perpetuum. Et hæc conſiderauit Rota inſiſtendo verbis ipſius teſtamenti, vnde teſtatoris mens colligebatur, quamquam etiam cenſeret non defuiſſe graues coniecturas ex eodem teſtamento deſumptas, quæ ſubſtitutionem reciprocam inter omnes vocatos inducere viderentur. Et illa in primis, quia cùm facta fuiſſet expreſsè inter filios Tiberij inſtitutos. Teſtator multò magis illam feciſſe voluit inter deſcendentes remotiores, & minus ſibi dilectos, & magis inter extraneos adoptandos, & Socin. iun. *conſil.* 110. *num. 6. & 10. & 39. lib.* 3. Crauet. *conſil.* 130. *incip. de anno* 1361. *num.* 6. Decian. *conſil.* 28. *incip. in prima fronte*, *nu.* 20. *lib.* 2. Surd. *conſil.* 344. *incip. nepote ex filiis*, *num.* 17. Præterea, quia cùm filij filiorum eſſent poſiti in conditione in ſubſtitutione reciproca inſtitutorum, & in ſubſtitutione naturalium, tam legitimi, quàm naturales eſſent poſiti in conditione adoptandorum videbantur etiam vocati iux. diſpoſitionem Statuti Vrbis. 12

Progreſſus etiam fuerat teſtator ad plures gradus ſubſtitutionum, atque adeo enixè perpetuitatem ſuę familiæ, & conſeruationem agnationis optauit, vt iſtis concurrentibus poſiti in conditione vocati cenſerentur, vt ſæpè Rota cenſuit, & ſignanter in vna Romana fideicommiſſi die 12. Nouemb. 1607. coram R. P. D. Ludouiſio, & in vna Bononien. de Pannolinis, coram D. Marcomontio. Vnde inferebatur, quod cùm prædicti omnes ſic in conditione poſiti ex tot coniecturis cenſerentur vocati etiam inter ipſos reciproca ſubſtitutio eſſet inducta, Ripa *in l. hæredes mei*, *§. cum ita*, *nu.* 29. *ff. ad Trebell.* Ruin. *conſil.* 167. *incipien. prima videtur*, *nu.* 5. *lib.* 3. Socin. iun. *conſil.* 150. *incip. viſo puncto*, *num.* 12. *lib.* 2. Gabriel. *de ſubſtitut. concluſ.* 1. *num.* 28. latè Decian. *conſil.* 44. *num.* 68. *lib.* 3. Surd. *d. conſil.* 344. *nu.* 17. Sfortia Odd. *conſ.* 66. *incipien. Dominus Nicolaus*, *num.* 72. & alij per hos relati, Rota in vna Bononien. de Felicinis, coram bon. mem. Cardinal. Seraphino, tunc Rotæ Auditore. 13

Prohibitio etiā alienationis reciprocam arguebat, cùm voluiſſet teſtator bona ſua in familia conſeruari, nam tunc inter omnes illos cenſetur inducta reciproca, *l. pater filium*, *§. pater*, *ff. de leg.* 3. Bald. *conſ.* 283. *incip. verba teſtamenti*, *num.* 1. *lib.* 2. Anchar. *conſil.* 152. *incip. plura ſunt dubia*, *num.* 3. Menoch. *lib. 4. de præſump. præſumpt.* 62. *num.* 37.

Nec videbantur deeſſe requiſita ad reciprocam, de quibus Cardinalis Mantica *lib. 7. de coniect. vlt. volunt. tit. 5. n.* 6. videlicet quod omnes iſti fuerant à teſtatore vocati,

&

Digitized by Google

& ſubſtitutio fuerat facta vltimo morienti, & fuerat facta in tota hæreditate. De primo enim requiſito conſtabat ex ſerie totius teſtamenti, & ex hactenus deductis. De ſecundo apparebat ex eodem teſtamento dum teſtator vltimo morienti de ſua familia ſubſtituerat adoptandum, & illius deſcendentes, & vltimo ſubſtituit iterùm in prædictum euenuum adoptandum. Et licèt non expreſſiſſet à quo hæreditatem vellet reſtitui, ſemper tamen intelligitur onus impoſitum vltimo morienti, Bart. *in l. qui duos in fin.* & alij communiter *ff. de vulgar.* quos refert, & ſequitur Decian. *d. conſ.44. num.63.* Curt. iun. *conſ.111. incip. D. Paulus num.13.* Socin. iun. *conſ.151. incip. inſpectu verbis teſtamenti nu.7. lib.2.* & teſtatur de magis com-
1 muni, Pariſ. *conſ.43. incip. Dominus Ambroſius num.33. in fin. lib.2.*

16 Nec eſt opus, quod ſubſtitutio fiat verbis expreſſis vltimo morienti, Socin. iun. *d. conſ.151. num.6. & 9. & conſ. 110. num.33. lib.3.* & fuit dictum in dicta cauſa Bononien. de Felicinis: quicquid voluerit Socin. *conſ.104. lib.2.* & alij, quod ſobſtitutio facta in tota hæreditate non intelligatur facta vltimo morienti, nec importet reciprocam, nam contrariam ſententiam veriorem profitentur, Pariſ. *d. conſ.43. nom.33. lib.2.* vbi teſtatur de veriori, & magis communi Curt. iun. *conſil.156. incip. in teſtamento condito num.3. & dict. conſ.111. num.13.* Cephal. *conſ.383. incip. viſo, & perlecto teſtamento num.27.* & plures atteſtantes de magis communi refert Simon. de Pretis *lib.3. interpr. dub. 3. ſolut.1. num.2. verſ. hanc ego quoque.*

17 Tertium requiſitum ad reciprocam inducendam, quod fuerit facta in tota hæreditate apparebat ex illis teſtamenti verbis in ſubſtitutione adoptandi; ad eum dicta hæreditas deuoluatur, vt ſupra: quod etiam legebatur in ſubſtitutione naturalium ibi: in hæreditate ſuccedat, & in ſubſtitutione filiorum ibi: ſuccedant in bonis ipſius decedentis. Præterea quoad Caſale, & ſic quoad corpus certum integrum, & iodiuiſibile ſubſtitutio apparebat facta, & conſeqoenter de toto, Mantica *d. lib.7. tit.5. num. 15. verſ. ſed quod ibi,* niſi ſubſtitutio fiat in omnibus bonis, vel in toto eo, quod eſt relictum, quod verificabatut in hac facti ſpecie, cùm teſtator exceptis fructibus prædij quoad proprietatem prædium diuidi prohibuiſſet, *l. Titia Seio, §. Seia libertis, ff. de leg.2.* nec dubium, quod in hoc prædio, ſeu Caſali per fideicommiſſum ſuccedendum foret vigore eioſdem teſtamenti, ibi: & per fideicommiſſum.

18 Nec ad rem pertinebat dicere, Tiberium reſpectu prædij, ſeu Caſalis reciprocam expreſſam non feciſſe, ſed tantùm reſpectu vniuerſalis hæreditatis inter filios primi gradus, quaſi ad iſtos tantùm diſpoſitio pertineret, & in dicto caſu ſolùm illa verba inuicem fuerint appoſita. Quia fuit reſponſum, fuiſſe appoſita quoad omnes, & conſequenter reciprocam fuiſſe inductam etiam reſpectu prædij, ſeu Caſalis: nam quamuis teſtator inſtituto Lucio tantum, & quoad Caſale prohibita in perpetuum alienatione pro perpetua ampliatione, & conſeruatione familiæ de Naris, nihil de reciproca expreſsè dixerit, non erat neceſſe, donec peruenit ad ſubſtitutiones in clauſula, & in caſu quo Phenica, in quo vocauit naſcituros ſimul cum Lucio; interdicta illis bonorum alienatione, vt antea fuerat expreſſum, & conſeqoenter quoad Caſale in perpetuum, quoad alia bona vſque ad 30. annos, inde proſequutus eoſdem filios vulgariter, popillariter, & per fideicommiſſum in portionibus decedentium ſubſtituit, illa verò ſubſtitotio cum cęteris ſubſequentibus ad prædium etiam patenter refertur, in quo omnes fuerunt ſubſtituti cum prohibitione alienationis.

R. P. D. VBALDO.

Aquilana Pecuniaria.

Lunæ 2. Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

Defenditur hic mandatum relaxatum vigore ceſſionis factæ fideiuſſori ſoluenti contra alios Confideiuſſores, & hæredes principalis debitoris à pluribus nullitatibus cõtra illud oppoſitis. Et indè propterea plures firmantur concluſiones, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Negatiua quando eſt fundamentum actoris debet ab eo probari, num.2.

Solutionem negans transfert probandi onus in aduerſarium, num.2.

Negans aduerſarium adimpleuiſſe id, quod adimplere tenebatur, transfert onus probandi implementum in eundem aduerſarium, num.2.

Fideiuſſor accedens in contractu, cenſetur approbare omnia contenta in contractum, num.4.

Relatio ad obligationem alterius operatur, ac ſi omnia in obligatione, ad quam fit relatio, contenta eſſent expreſſa, num.4.

Fideiuſſor ſoluens, non poteſt agere contra confideiuſſorem niſi pro rata eius, quod ſoluit, & non pro tota ſumma, quam ſoluit, n.5. Vbi declaratur hæc concluſio quomodo procedat.

Mandatum executiuum relaxatum contra aliquem pro ſumma pecuniarum dicitur indiuiduum, n.5.

Hypotheca ſequitur rem hypothecatam exiſtentem penes quemcunque poſſeſſorem, n.6.

Liber priuatus probat pro ſcribente quantitatem debitam, quando debitum non negatur, n.7.

Liber priuatus probat pro ſcribente adminiculis concurrentibus, num.8.

Inſtrumentum non dicitur eſſe in forma probanti, quando eſt exemplatum à Notario non rogato ſine citatione partis, & alijs requiſitie. Declara, vt n.9.

DECISIO CCCLXII.

Locauerat Sereniſſimus Dux Parmæ ſuos redditus in Prouincia Aprutina Alexandro Romanello, & ſocijs, pro quibus acceſſerunt vti fideiuſſores, principaliter tamen ſe obligantes, & in ſolidum Octauius Viuus, Ioannes Matthæus Romanellus, & alij, ſed finita locatione, cùm conductores remanſiſſent debitores in Scutis 1049. Octauius fuit coactus dictam ſummam ſoluere, & reportauit ceſſionem, cuius vigore egit coram Auditore Cameræ, & obtinuit relaxari mandatum contra hæredes Alexandri, & Ioannem Matthæum. De cuius mandati validitate, & iuſtitia cùm dubitaretur in Rota, multa contra illud opponebantur. 1

Primo, quod obligatio fideiuſſorum fuit ſolom in ſobſidium in caſu quo principales conductores non obſeruarent promiſſa. Tunc enim de ſuo teneri voluerunt, vnde non videtur potuiſſe agi contra fideiuſſores, non excuſſis principalibos, nec docto de eorum inobſeruantia, quia cùm talis negatiua ſit fundamentum intentionis actoris, debet ab eo probari, Doct. *in l. illa, ff. de verb. oblig.* Alex. *conſil.37. num.13. lib.2.* Sed fuit reſponſum, quod imò fideiuſſores promiſerunt, qood principales affictatores obſeruarent omnia promiſſa, alias de ſoo teneri voluerunt. Nec obſtat, quod dicitur de negatiua, quia fallit in eo, qui negat ſibi fuiſſe ſolutum, qui non tenetur illud probare, Rip. *in dict. l. in illa num.15. de verb. oblig.* & generaliter cui aliquid implendum eſt, ſufficit, ſi neget fuiſſe impletum, quia onus probandi implementum transfertur in aduerſarium, *l.1. C. de prob. l. qui commeatus, ff. de re milit.* Bero. *conſ.125. num.13. lib.1.* Natta *conſ.226. num.3. lib.1.* cum alijs per Surd. *deciſ.64. n.29. & ſeq.* 2

Secundò opponebatur exceptio non adimplementi, cùm Capitulis affictus fuiſſet promiſſum pro parte Sereniſſimi Ducis conſignare librum, ſiue notulam iotroituum, & creditorum Domini Ducis per dictos Conductores exigendorum, de qua tamen conſignatione non conſtat. Hæc obiectio videbatur ceſſare, cùm fuerint conductoribus conſignatæ patentes Ducales, in quibus enunciatur etiam traditio dictæ ootulæ redditoum, iuxta formam Capitulorum, vt in Summario Octauij *num.3.* quæ ſanè redditur multum veriſimilis, cùm aliàs non potuiſſent exigere tantam ſummam aſcendentem ad Scuta viginti octo millia, & vltra, quam poſtea ſoluerunt Dominos Duci durante conductione, niſi habuiſſent notulam reddituum Domini Ducis. 3

Tertiò obijciebatur defectus citationis Ioannis Matthæi, qui ſine dubio redderet mandatum nullum, *l. de vnoquoque, ff. de re iud. cum vulg.* Sed reſpondebatur, hanc nullitatem ceſſare ex citatione facta hic in Curia in domi- 4

cilio

cilio electo ab aſſictuariis pro ſe, & fideiuſſoribus, quæ electio videtur à fideiuſſoribus approbata, cùm ſe obligauerint eo modo, & forma, quæ in Capitulis continetur, & cum expreſſa confeſſione plenæ ſcientiæ eorum omnium, quæ ibi habentur, & aliàs fideiuſſor accedens contractui, cenſetur approbare omnia contenta in contractu, *l.* 1. *§. ſed etſi ſeruus*, vbi gloſ. & Doctor. *ff. quod iuſſu, l. exceptione*, vbi Bald. *C. de euict.* cum aliis per Decian. *reſponſ.* 15. *num.* 27. *lib.* 1. Tantò magis in hoc caſu ſtante prædicta forma obligationis fideiuſſorum relatiuæ ad obligationem principalium, iuxta not. *in auth. Si quis in aliquo, C. de eden.* Pariſ. *conſ.* 79. *num.* 10. *lib.* 3. Ruin. *conſ.* 84. *num.* 4. *lib.* 1. quo caſu cenſetur repetita, & inſerta dicta electio domicilij, etiam in obligatione fideiuſſorum, Caputaq. *deciſ.* 204. *num.* 4. *par.* 1.

5 Quarta oppoſitio erat, quia non videtur potuiſſe Octauius agere contra Ioannem Matthæum confideiuſſorem ſuum pro tota ſumma, ſed dempta rata ſua, gloſ. *in l. fideiuſſoribus, in verbo nomina, ff. de fideiuſſor.* Bart. *in l. Modeſtinus, num.* 9. *verſ. dic ergo, ff. de ſolution.* Vnde cùm mandatum fuerit relaxatum pro tota ſumma, videtur fuiſſe nullum in totum propter indiuiduitatem, Rota *deciſ.* 221. *num.* 1. *par.* 2. Put. *deciſ.* 323. *num.* 1. *&* 2. *lib.* 1. Reſpondebatur, obiectionem procedere, quando Octauius egiſſet, tanquam fideiuſſor, ſed quia egit vti ceſſionarius Domini Ducis, potuit agere in ſolidum. Sicut enim creditor potuiſſet agere contra quemlibet fideiuſſorum in ſolidum, ita virtute ceſſionis videtur eodem modo agere potuiſſe ipſius ceſſionarius. Et ita fuit reſolutum in cauſa Romana Ceſſionis 10. Iunij 1575. coram bonæ memoriæ Rubeo, quæ tamen reſponſio apud nonnullos ex Dominis habuit difficultatem.

6 Ideò fuit aliter reſponſum, quod non fuit ſolum actum contra Ioannem Matthæum fideiuſſorem, ſed etiam contra hæredes Alexandri principalis debitoris, contra quem benè potuerunt à Domino Duce credi iura integra, abſque illa detractione, vt per Bart. expreſſe *in dicta l. Modeſtinus, ſub. num.* 4. *verſ. dic ergo*, & fuit facta executio ſuper domo expreſſè hypothecata ab Alexandro pro hoc aſſictu, quæ domus, licet poſtea dicatur perueniſſe ad Ioannem Matthæum per diuiſionem inter ipſum, & Alexandrum fratrem, tamen diuiſio non potuit præiudicare anteriori hypothecæ antea conſtitutæ ab Alexandro, & à Ioanne Matthæo approbatæ ad fauorem Domini Ducis, Abbas *conſ.* 72. *col.* 3. *verſ. tertio etiam facit*, *lib.* 2. & non poteſt impedire, quin hypotheca poſſit exerceri in ſolidum contra poſſeſſorem domus per ea, quæ ponit Surd. *conſ.* 209. *ſub num.* 5. *verſ. eodem modo datur hypothecaria*, *lib.* 2.

7 Quintò fuit oppoſitum, quod non præceſſerit liquidatio crediti Domini Ducis, ſine qua non poterat deueniri ad executionem, Bald. *conſil.* 99. *lib.* 5. *cum allegatis*. Conductores enim non ſe obligarunt ad certam quantitatem annuam, ſed promiſerunt exigere redditus Ducales in libro conſignando deſcriptos, eoſque reſpectiuè ſoluere in Vrbe. Vnde cùm non appareat in qua ſumma remaneant debitores, videtur mandatum relaxatum ſine vlla liquidatione, ſed fuit reſponſum, ſatis apparere ex Cedulono, ſeu libro Rationalis, ſiue Computiſtæ Domini Ducis, in quo continentur partitæ annexæ, & correſpectiuæ, & veriſimiles qui liber, licet regulariter pro ſcribente non probet, tamen, cum hic non videatur dubitari de debito in genere, ſed de quantitate, videtur fidem facere ad not. per Corn. *conſ.* 318. *ad fin. verſ. & licet index lib.* 4. cum alijs per Surd. *deciſ.* 199. *num.* 5.

8 Præſertim quia hic concurrunt plura adminicula, videlicet mandatum hæredum debitoris principalis ad confitendum, Dominum Ducem remanere creditorem in ſumma Scutorum 1049. pro reſiduo aſſictus, verificatio aliarum partitarum, ſolutio fideiuſſoris, & ceſſio iurium obtenta, & alia conſiderata per Informantes, quibus ſtantibus adminiculis, fides adhibenda videtur dictæ ſcripturæ ex traditis per Rot. *deciſ.* 756. *num.* 3. *& deciſ. vlt. num.* 2. *& ſeqq. par. prima diuerſorum*, & quod confeſſio debitoris Præiudicet etiam tertio, quando eſt veriſimilis tradit Surd. poſt alios *deciſ.* 55. *num.* 3. Cephal. *conſil.* 101. *num.* 35. *& ſeqq. lib.* 1.

9 Sextò, & vltimò omiſſis leuioribus opponebatur inſtrumentum acceſſionis fideiuſſorum non eſſe in forma probanti, tanquam exemplatum à Notario non rogato ſine citatione patris, & alijs requiſitis, Caputaq. *deciſ.* 244. *par.* 2. cum allegatis. Et licet reſponderetur, Primò quod iſta exceptio non fuit oppoſita, quando fuit productum inſtrumentum, ideò non videtur poſſe amplius opponi, Ægid. *deciſ.* 539. Put. *deciſ.* 159. *lib.* 1. Caputaq. *deciſ.* 5. *num.* 5. *par.* 3. Secundò, quòd tranſumptatio erat facta à Notario ſubrogato ex ſpeciali priuilegio Protoregis, ideòque poterat tanquam à ſucceſſore in officio exemplari ſine citatione, Card. *in cap. cum P. Tabell. circa principium verſ. addunt aliqui ſextum, & in verſic. & ita iſte illi ſubrogatus, de fid. inſtrum.* Tertiò, quod in dictis partibus ſit conſuetudo, vt in exemplatione inſtrumentorum non adhibeatur citatio patris, tamen quia reſponſiones non videbantur omnino tutę, neque verificari in facto. Ideò Domini in hac propoſitione cauſæ, reſoluerunt mandatum Auditoris Cameræ eſſe confirmandum, cùm præſuppoſito, quod iura eſſent in forma probanti, de quo voluerunt, vt particulariter videretur.

REVERENDISSIMO P. D. PEGNA DECANO.

Recanaten. Hæreditatis.

Veneris 9. Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio directa vulgaris non ſolùm verbis expreſſis, ſed etiam tacitè inducitur ex coniecturis ex teſtamento deſumptis, de quibus in hac deciſione: liberique pariter non ſolum expreſſè, ſed etiam tacitè inſtitui poſſunt hæredes, vt teſtamentum ſuſtineatur, & de materia.

SVMMARIVM.

Subſtitutio præſumitur tacitè inducta ad portionem patris, quando fuiſſet ſubſtitutus expreſſè, & expreſſe vocatus ad portionem patrus, num. 2.

Plures coniecturæ, quibus vulgaris, & directa ſubſtitutio tacitè inducta cenſetur, num. 1. *& ſeqq.*

Filiæ poſita in conditione ex coniecturis, cenſentur vocata non ſolum per fideicommiſſum, ſed etiam per vulgarem ſubſtitutionem, num. 4. *& ſeqq. Vbi reſpondetur contrariis.*

Teſtator in dubio præſumitur voluiſſe teſtamentum valere, num. 11.

Liberi ne dum verbis expreſſis, ſed etiam coniecturis poſſunt tacitè inſtitui, num. 12. *& ſeqq. Vbi reſpondetur contrariis, & de materia.*

Subſtitutio tacita non habet locum ad fauorem vnius, quando eſt facta ſubſtitutio vulgaris expreſſa ad fauorem alterius. Declara vt num. 15.

DECISIO CCCLXIII.

HÆc cauſa fuit ſæpè propoſita, & in ea fuerunt factæ multæ reſolutiones, & reſtrictiones, & tandem die 19. Ianuarij, proximè præteriti poſt ponderatas multas ll. ab vtraque parte allegatas ſuper ea, quæ opinio eſſet magis vera in illo articulo, An directa ſubſtitutio poſſit induci ex coniecturis, tunc quia non potuit capi reſolutio, in hanc ſententiam itum, poſſe in aliquo caſu induci vulgarem directam ex coniecturis, quales autem ſint illi caſus, & quales coniecturæ indagandum eſſe ex verbis teſtamentorum in indiuiduo, quia in abſtracto difficulter certa regula conſtitui poterat. Vnde in hoc caſu præſuppoſito teſtamento Equitis Horatij Leopardi, & alijs vtrinque deductis inſiſtendo ſuperiori reſtrictioni, dubitaui an inde deducerentur ſufficientes coniecturæ ad effectum, vt Lydia, & Magdalena de Leopardis fuerint vocatæ per vulgarem, & cauſa bis propoſita, & propter difficultates dilata, tandem maturè diſcuſſa, Rota cenſuit articulum verſari in caſu, in quo Lydia, & Magdalena cenſerentur vocatæ ex coniecturis per vulgarem ad portionem patris ſui.

Nam cùm Lydia, & Magdalena eſſent expreſsè ſubſtitutæ per vulgarem in portionibus Petri, & Bernardini ſuorum patruorum, & etiam Hortenſiæ vxoris Teſtatoris adeò, vt ſi hodie moreretur Petrus non adita hæredi- 1

rodi-

reditate teſtatoris ſiue filiis maſculis, & fœminis, ad eius portionem admitterentur iſtæ fœminæ per vulgarem, ita expreſsè Teſtatore diſponente; conſequenter eodem modo debebant admitti, imò multò magis per vulgarem ad portionem patris ſui mortui ante Teſtatorem, cùm portió patris magis ſit debita filiabus, quam patrui nepotibus, Rumin. ſen. *conſ.* 189. *incip. in hac difficultate, num.* 11. *verſ. quibus ſic præmiſſis, & multis ſequentibus, lib.* 1, qui licet loquatur in fideicommiſſaria, eius tamen rationes concludunt etiam in vulgari ſtante quod in dicta portione patruorum fuit facta expreſſa ſubſtitutio vulgaris, vnde benè ſubintrabat ſupradicta ratio, quod multò magis cenſeretur facta in portione proprij patris, Menoch. *conſil.* 152. *incip. reſpondendum videbatur, num.* 11. & hæc coniectura placuit Rotæ in hac cauſa in deciſione facta die 30. Aprilis 1610. & in Vrbeuetana fideicommiſſi, coram R. P. D. Coccino, & conferunt trad. per Ruin. *conſil.* 160. *num.* 24. *lib.* 2.

3 Secunda coniectura vehemens deducebatur ex eo quod in portione Iacobi prædefuncti ſine dubio fuerunt vocati per vulgarem non ſolum Petrus, & Bernardinus ſi ſuperuixerint, ſed etiam eorum filij, & filiæ, vt expreſsè legebatur in teſtamento, ergo ſi non cenſerentur propriæ filiæ Iacobi vocatæ per vulgarem tacitam, conſequeretur, quod fratres teſtatoris eorumque filij, & filiæ excluderent proprias Iacobi filias, imò verò excluderent etiam filios maſculos, cum eodem modo fuerint poſiti in conditione filij maſculi, & fœminæ.

4 Tertia coniectura placuit, quia iſtæ filiæ Iacobi fuerant poſitæ in conditione, & licet ex coniecturis cenſerentur vocatæ per fideicommiſſum ad not. *in l. Lucius, ff. de hæred. inſtit.* etiam ſi coniecturæ ſint leuiores, vt docet D. Cardinalis Mantic. *lib.* 11. *tit.* 2. *num.* 29. tamen ſtantibus coniecturis vrgentibus, quales aderant in hoc caſu, vocatæ etiam cenſebantur per vulgarem, Soc. iun. in his terminis, *conſ.* 29. *incip. circa propoſitam quæſt. num.* 3. *& ſeq. lib.* 3.

5 Nec obſtabat reſponſio data per Aduocatos pro DD. de Leopardis, quod in quibus caſibus datur directa vulgaris tacita, id fit ex poteſtate, vel ex coniectura legis, quæ poteſt hoc inducere ex præſumpta mente Teſtatoris, *vt in l. iam hoc iure, ff. de vulgar.* & quod propterea non debeat idem inferri ex ſimplici hominis coniectura. Quia fuit reſponſum, Primò Rotam ſentire contrarium in deciſione vltimo loco facta, vbi in fin. dixit id eſſe rimandum, & exquirendum in concreto ex verbis teſtamentorum. Vnde ſenſit, quod poſſimus ex teſtamentis ipſis elicere coniecturas directæ vulgaris, non autem ſolum ex ſolis caſibus, & verbis præciſis, & expreſſis ipſarum legum.

6 Secundò fuit reſponſum, quod in caſu *dicta l. iam hoc iure*, vulgaris tacita includitur in expreſſa pupillari, & è conuerſo iux. voluntatem teſtatoris, & hoc dicitur fuiſſe inductum ex conſtitutione Diui Marci. Vnde quatenus auctoritas legis exigeretur, non videbatur in hoc caſu deeſſe cum Principes, & legislatores ex ſimilibus coniecturis ex verbis, & mente teſtantium deductis, & leges ſæpè conderent, & reſponſa redderent.

7 Et ad hoc propoſitum ſignanter vnus ex Dominis tum in aliis propoſitionibus huius cauſæ, tum in hodierna potiſſimum controuerſia hunc caſum, qui longè ante conſtitutionem Diui Marci contigerat in Republica Romana, commemorauit. Teſtator in teſtamento ita ſcripſerit: *ſi mihi filius in* 10. *menſibus gignitur, iſque prius moritur, quam in ſuam tutelam venerit, tunc mihi Manius Curius heres eſto*. Accidit autem vt cum vacuo ventre, eſſet Teſtatoris vxor, non pleno, quemadmodum ſuſpicabatur, poſthumus nullus naſceretur. Vnde orta eſt controuerſia inter Coponium, & Curium. Coponius proximitatis, aut ſanguinis iure bona vendicare nitebatur, eo quod ſubſtitutionis conditio defeciſſet, Curius ſubſtitutus mentem teſtatoris ſpectandam eſſe dicebat, cùm teſtator Poſthumo non nato æquè, ac ſi natus impubes deceſſiſſet, bona ad ſubſtitutum peruenire voluiſſet.

8 Coponij cauſam recepit Q. Scæuola inſignis Iuriſconſultus, Curij L. Craſſus clarus orator. Acta cauſa fuit apud centum Viros magno Populi concurſu, & expectatione. Scæuola ex ſcripto Teſtamentorum iura defendebat, negabatq; Curiū hæredem eſſe poſſe, niſi poſthumus naſceretur, & antequam in ſuam tutelam veniret, moreretur: Craſſus diuerſæ partis Aduocatus Teſtatoris mentem ſpectandam affirmabat, multiſque auctoritatibus, & exemplis oſtendebat teſtatorem hac mente fuiſſe, vt ſi filius ſibi non eſſet, qui in tutelam veniret, Manius Curius hæres eſſet. Iudicium centumuirale ſententiam Craſſi amplexum pro Curio pronunciauit ob prædictam præſumpta mente Teſtatoris elicitam ex coniecturis hominum, non legis, quæ nulla adhuc lata erat.

Huius vehementis, & acris controuerſiæ mentionem ſæpè facit Cicero, *tum in lib.* 1. *&* 2. *de Orat. tum in lib. de claris oratoribus, tum alibi*, & Fabius Quintilianus *lib.* 7. *cap.* 7. & Briſſonius *de formulis Populi Romani lib.* 7. *pag.* 679. & Michael Graſſ. *tit. de ſubſtit. quæſt.* 81. *num.* 6. & D. Card. Mantica *de coniectur. vlt. volunt. lib.* 5. *tit* 3. *num.* 5. & Menoch. *conſ.* 326. *incip. grauiſſimi ponderis, num.* 24. *lib.* 4. & latiſſimè vtriuſque opinionis fundamenta proſequitur, & dicit veriorem opinionem eſſe pro Craſſo, & pro ſubſtituto. Idem Menoch. *de præſump. lib.* 4. *præſump.* 65. *num.* 2. *& ſeq. & ſignanter num.* 22. Vnde nulla ratio videtur ſuadere, vt ſicut ibi eo tempore potuit coniecturari mens teſtatoris, vt ſubſtitutus cenſeretur vocatus per vulgarem tacitam etiam ſine adminiculo legis, ita hodie non poſſimus eodem modo coniecturari iſtam tacitam vulgarem, cùm id nulla lege prohibeatur. 9

Doctores verò in contrarium allegati ad probandum, 10 quod ad inducendum vulgarem tacitam requiratur poteſtas legis omnes ferè loquuntur in tacita vulgari contenta ſub expreſſa pupillari, in qua circumſcripto nunc proximè relato diſputato inter Scæuolam, & Craſſum, non mirum, ſi requiritur poteſtas legis, quia verba repugnant, cùm verba pupillaris ſint affirmatiua, verba autem vulgaris negatiua, & ideò ad coniecturandam mentem defuncti in caſu vulgaris contra expreſſam conceptionem verborum fuit neceſſaria poteſtas legis, *vt d. l. iam hoc iure, cum ſimilibus*, ſed non propterea infertur, quod quando non repugnat expreſsè proprietas verborum, concurrentibus coniecturis non poſſit induci vulgaris tacita præſertim ad fauorem liberorum.

Vrgentiſſimam etiam coniecturam deducebant Domini ex validitate Teſtamenti, quam in dubio cenſetur Teſtator voluiſſe, *arg. l.* 3. *de milit. teſt.* nam ſi iſtæ filiæ fuiſſent filij maſculi, & non cenſerentur vocati per vulgarem reperirentur præteriri, & conſequenter annullarent teſtamentum, *l. inter cetera, ff. de liber. & poſthum.* 11

Supradictis accedebat ratio, quam Rota fuit communiter amplexa, quod ageretur de teſtamento inter liberos quo caſu verior videtur opinio, quod liberi nedum verbis expreſſis, ſed etiam coniecturis poſſint inſtitui, ad quod fuit ponderatus tex. *in l. fin.* ibi quibuſcunque verbis, vel indiciis inueniantur relictæ, *C. famil. erciſc.* quod eo magis videtur procedere, quando prout in hac facti ſpecie, alter ex inſtitutis iam adiuit hæreditatem, quia tunc ceſſat inconueniens, quod teſtamentum ſuſtineatur in hærede, de quo non apparet aliunde, quam ex coniecturis, ad quod propoſitum conferebant deducta per Menoch. *lib.* 4. *de præſump.* 19. *num.* 11. 12

Nec refragabatur, quod prædicta *l. fin. C. famil. erciſ.* 13 ſit ſolum intelligenda reſpectu defectus ſolennitatis, quia replicabatur, quod imò iſta formalitas, quod hæres palam debeat exprimi, videtur, concernere ſolennitatem, quia alias in materia vltimarum voluntatum ſufficit quoquomodo apparere de voluntate Teſtatoris etiam per indicia, & coniecturas, Paul. de Caſtr. *conſ.* 123. *num.* 2. *in fin. lib.* 1. D. Card. Mant. *lib.* 3. *de coniect. tit.* 3. *num.* 2. & conſequenter dum prædicta *l. fin.* in teſtamento inter liberos tollit ſolennitates, vt admittebant Informantes pro Leopardis, videtur etiam tollere iſtam formalitatem, quod hæres debeat nominatim inſtitui qui ſenſus maximè videbatur colligi ex præcitatis d. legis verbis, quibuſcunque verbis, vel indicijs.

Rurſus non obſtabat, quod prædicta lex fin. non habeat 14 locum, quando agitur de præiudicio filiorum, in hoc caſu præiudicium deducebatur ex eo, quod filij Iacobi poterant habere bona ſuperlucrata per Auiam maternam, & ſic pluſquam ipſimet filij, quia fuit reſponſum id eſſe euentuale, & accidentale, quod regulariter non habetur in conſideratione præſertim cum Auia illa potuiſſet non ſuperlucrari, & pro exploranda voluntate Teſtatoris non tam eſt attendendum, quod factum eſt, quam quod fieri potuit.

Poſtre-

Digitized by Google

15 Poſtremò non obſtabat, quod tacita ſubſtitutio vulgaris non habeat locum ad fauorem vnius, quando eſt facta ſubſtitutio vulgaris expreſſa ad fauorem alterius, *l. cum ex filio, §. filio impuberi, ff. de vulgar.* quia placuit reſponſio data per informantes pro Lydia, & Magdalena, quod quando ſubſtituti ſunt filij Teſtatoris vnus alteri, ſi quis eorum decedat ſine liberis, & ſic liberi poſiti in conditione, excluderent, prout hic fratres Iacobi etiam per vulgarem ex coniecturis ſupra relatis, Ruin. qui alios allegat *conſ.93. incip. viſo primo, & ſecundo teſtamento n. 11. lib.2.*

ILLVSTRISS. ET REVEREN. D. CARD. BONONIEN.

Parmen. Status.

Veneris 9. Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

Procuratorem vnum ſi quis conſtituit, & deinde alium faciat procuratorem, primus cenſetur reuocatus, & procuratorem conſtituens illum conſtituere præſumitur potius nomine proprio, quàm alieno.

SVMMARIVM.

Procuratorem conſtituens alium non confirmando primum cenſetur illum primum reuocaſſe, num.2.

Facere velle quis non præſumitur id, quod facere non poteſt, num.3.

Procuratorem conſtituens, cenſetur illum conſtituiſſe nomine proprio, & non nomine alterius, n.3.

Proœmium, & eius verba denotant cauſam finalem, numer.4.

Iura diuerſarum perſonarum poſſunt concurrere in vna, & eadem perſona, num.5.

Actus præſumitur potius factus nomine proprio, quàm alieno, num.6.

DECISIO CCCLXIV.

1 Marchio Alphonſus obtinuit audiri ſuper eo, quod in vltima deciſione, & prius in alia fuit dictum, ipſum attentaſſe etiam nomine Alexandri, & Cyri, vtraque parte ſemel ac iterum informante, iterùm Domini in hoc à deciſis receſſerunt. Viſo enim diligenter mandato facto per D. Marchionem in perſonam D. Pauli Serræ, & actis factis coram Prætore, & alibi in Ciuitate Ianuæ nullibi apparere potuit aliquid factum fuiſſe ab ipſo Alphonſo, vel eius procuratore nomine DD. Alexandri,
2 & Cyri.

Nam quod mandatum in perſonam Serræ non ſit datum nomine Alexandri, & Cyri conſtat non ſolum ex intentione ipſorum, qui conſtituendo alium procuratorem pro ipſis in dicta Ciuitate noluerunt Alphonſum eorum nomine aliquid facere, neque vt litis conſortem, Lancellot. *de attent. part.2. cap.12. ampliat.11. num.8.* Crelc. *deciſ.7. de procurat.* neque vti coniunctam perſonam, Angel. poſt Specul. *in l. cùm præter circa fin. verſ. vltimo per hunc tex.* & ibi etiam Caſtren. *n.6. ff. de iudicijs,* Alex. *in l. exigendi n.5.* Iaſ. *ſub n.9. verſ. tertio limita, C. de proc.* Creſcen.
3 *d. deciſ. in fin.*

Sed etiam attenta intentione ipſius Marchionis Alphonſi Metien. eam in primis à poteſtate, quia cùm nullam haberet auctoritatem conſtituendi procuratorem pro Cyro, & Alexandro, eſt credendum eum voluiſſe facere, quod non poterat, Bald. *in cap.1. num.1. in fin. de iuram. calum.* Alex. *conſ.122. num.6. lib.4.* Corn. *conſ.502. num.6. lib.2.* Bero. *conſil.113. n.6. lib.3.* & quamuis habuiſſet aliquam auctoritatem, cùm de ea mentionem non fecerit in mandato non cenſetur voluiſſe illud dare nomine ipſorum, ſed proprio tantùm, Bald. *in l. poſt dotem num.15.* & ibi Iaſ. *num.12. ff. ſolut. matrim.* Bald. *conſil.2. ſub num.4. lib.5.* cum alijs per Surd. *conſil.19. num.8.* Menoch. *præſumpt.39.*
4 *num.18. lib.3.*

Accedit, quod ex lectura mandati manifeſtè conſtat illud eſſe reſtrictum ad perſonam, & eius ipſius Alphonſi, in proœmio enim, cuius verba cauſam finalem demonſtrare ſolent, *leg.1. ff. ad Macedon. leg. fin.* Bart. *ff. de hered. inſtit.* dicit ſe conſtituere procuratorem tam vti hæredem cum beneficio leg. & inuent. pro duab. quartis partib. cum dimidia q. D. M. Ioan. Franciſci Pallauicini ſenioris quondam D. Rolandi, quam vti ſucceſſorem pariter pro duabus quartis partibus cum dimidia, in fideicommiſſo per dictum q. Ioannem Franciſcum inſtituto præſertim locorum Comperarum Sancti Georgij Ciuitatis Ianuæ, etiam mediantibus perſonis ſuorum anteceſſorum reſpectiuè, & alio quouis nomine, & pro alio quocumque iure ipſi M. Alphonſo melius competent, & alibi dicit volens dictus Marchio, quantum in ſe eſt, propriè indemnitati conſulere, & alio loco ordinauit eius procuratorem, & alibi cum ſpeciali mandato, ac nomine, & vice D. Marchionis conſtituentis comparendum, & quia non ſolum in narratiua proœmij, de qua ſupra, ſed etiam in diſpoſitiua, tam in verbis ad exigendum, quàm in verbis ad inſtandum, & faciendum præſcribi, & adnotari loca ſemper ſe reſtringit ad duas partes cum dimidia, quæ eſt rata ipſius Marchionis, & vbi in dicto mandato nominat D. Paulum Serram, ſemper vocat eius procuratorem, nunquam attamen procuratorem Alexandri, & Cyri.

Non obſtat, quod ſemel mentionem fecerit de ipſis Ale- 5
xandro, & Cyro, quia illud fuit factum ad effectum calculandi, & diſtinguendi portionem debitam Alphonſo, quod probant verba immediatè ſequentia, in quib. facit mentionem tantum de iure ad ipſum ſpectante, & de portionibus, quas dixit habere in locis Comperarum Sancti Georgij, & eorum prouentibus, & ſiue tantum inducti vult conſulere, & licèt dicat ominibus prædictis, & quolibet eorum, attamen hæc verba recipiunt declarationem ab immediatè ſubſequentibus propriè indicti conſulere, & non inferunt diuerſas perſonas, ſed diuerſa iura competentia M. Alphonſo ſuperiùs expreſſa videlicet ius hæreditarium, & ius fideicommiſſarium. Poſſunt enim iura etiam diuerſarum perſonarum in vna perſona concurrere, ita vt plures perſonas repræſentent, *l. tutorem, ff. de his, quibus vt indignis*, Bald. *conſ.167. circa fin. verſ. ad hoc facit lib.2.* Calder. *conſ.7. in fin. de preben.* Paul. de Caſtr. *conſ. 250. in princ. lib.1.*

Non obſtat, Alphonſum dare facultatem procuratori, 6
quod loca 160. deſcripta in Federicum faciat poni, & deſcribi ſub columna Ioannis Franciſci, quia hoc poteſt, & debet intelligi pro portione ipſius Alphonſi; & iure ipſius in dictis locis competente. Confirmantur prædicta non non ſolum ex regula, quod actus factus præſumitur nomine proprio, *l. & magis, ff. de ſolut. l. Papinianus*, & ibi gloſſ. *ff. mandati*, cum alijs per Tiraq. *de retract. lignag. §.9. gloſſ.1. ſub num.3.* Sed etiam ex obſeruantia ſubſequuta, quia D. Paulus comparuit, & inſtantias fecit ſolum nomine M. Alphonſi.

Cùm attamen M. Alphonſus non dederit mandatum no- 7
mine Alexandri, & Cyri non poteſt dici aliquo modo nomine ipſorum attentaſſe, quando enim Dominus Serra aliquid nomine ipſorum feciſſet nihil ad Marchionem Alphonſum, qui non dedit, nec dare potuit illi facultatem aliquid faciendi nomine prædictorum, ſed veriùs eſt, quod Serra nullam inſtantiam, imo nullam comparitionem fecit pro Cyro, & Alexandro, & propterea ceſſat, quod ex aduerſo obijcitur Prætorem Ianuæ in ſuo decreto comprehendiſſe, & nominaſſe ipſos, quia omiſſo, quod diſpoſitiua decreti reſpicit tantum ius, & fauorem Alphonſi ſi aliquid eſſet poſitum in eo concernens vtile, & intereſſe Cyri, & Alexandri hoc potuit fieri ad inſtantiam eorum procuratoris, & ſic præſumi deberet, non autem inſtante Serra nullum habente mandatum. Nec facit, quod Marchio procurauerit per literas, quod Alexander, & Cyrus renunciarent, quia hoc non conuincit, quod eorum nomine attentauerit, fuit enim hoc factum ad abundantem cautelam, vt tolleretur occaſio diſputandi.

Non obſtat, quod ſi procurator attentet requiratur, 8
quod D. habita notitia renunciet, quia Marchio non attentauit nomine Alexandri, & Cyri, neque eſt eorum procurator, & ſi attentata per ipſum Marchionem nomine proprio afficiunt Alexandrum, & Cyrum, ab ipſis exquirenda eſt ceſſio, quia Marchio non habet ſe ſuper hoc intromittere, prout neque eos habet excuſare, & defendere, ſi DD. Rangoni prætendant illos aliquid attentaſſe. Quo ad refectionem expenſarum placuerunt DD. dicta in deciſione, &c.

R.P.

Digitized by Google

R. P. D. VBALDO.

Mantuana Bonorum.

Veneris 16. Decembris.

ARGVMENTVM.

Nullitatem ex defectu citationis Rota, etiam habens arbitrium à Signatura, ſanare non poteſt, prout nec etiam poteſt petitorium cum poſſeſſorio cumulare ad effectum ſuſpendendi poſſeſſorium.

SVMMARIVM.

Arbitrium Rotæ regulatur à iure, nu. 1. Licet verè hoc arbitrium aliquid remittat de rigore iuris, num. 3.

Sententia nulla ex defectu citationis reuocanda eſt, idque nõ de rigore, ſed æquitate inductum dicitur, n. 2. & 3.

Sententia nulla ex defectu citationis ſanari non poteſt à Rota, etiam quod eius arbitrio hoc commiſſum fuerit, num. 3.

Sententia numquid poſſit ferri abſque citatione in quocunque die contra citatum contumacem, & non comparentem in termino citationis, num. 4.

Mandatum de exequendo ſuper eiſdem rebus petitis, quando relaxari poſſit ſine alia citatione, num. 5.

Clauſula de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij non tollit defectum citationis quæ eſt de iure naturali, n. 6.

Exequutor non debet procedere ad exequutionem non facta legitima liquidatione per iudicem competentem ſuper qualitate bonorum, in qua datur immiſſio, n. 7.

Nullitate prohibita non cenſetur prohibita nullitas notoria ex eiſdem actis, num. 7.

Poſſeſſorium de iure prius terminari debet, quam petitorium, præſertim quando agitur ſpolio, n. 9.

Spoliatus non tenetur reſpondere in petitorio antequam fuerit reſtitutus in ſua poſſeſſione, nu. 10.

Rota etiam habens à Signatura arbitrium, non debet ſuperſedere in poſſeſſorio per cumulationem petitorij, num. 9. & 10. Et quid ſi ſpolium eſt turbidum, nu. 11.

Iudex nulliter procedens ad exequutionem, dicitur ſpoliare eum, contra quem decernit exequutionem, nu. 11.

DECISIO CCCLXV.

1 CVm die 17. Iunij proximè præteriti, fuiſſet reſolutum, executionem inſtante Domino Carolo in partibus factam, nullam fuiſſe, & attentatam, ex rationibus, quæ in deciſione nunc extenſa afferuntur, fuit pro parte eiuſdem D. Caroli adita Signatura Sanctiſſ. pro ſanatione nullitatũ, & reiectione attentatorum, nec non pro cumulatione petitorij, & poſſeſſorij, ſed Sanctiſſ. circa attentata nihil reſcripſit. Quo verò ad nullitates, & cumulationem reſcripſit, Arbitrio Rotæ. Ideò emanauit dubium, an intraret arbitrium, & Rota negatiuè reſpondit, quia hic deficit citatio ad ſententiam, vt fuit oſtenſum in dicta deciſione. Vnde cùm arbitrium reguletur à iure, Bartol. *in extrauag. ad reprimendum, in verb. videbitur, num.* 8. Rota *deciſ.* 349. *ſub num.* 1. *par.* 1. *diuerſ.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 7. n. 7. & deciſ. 8. n. 2. & 4. de ſent. & re iud.*

2 De iure eſt, vt ſententia nulla, ex defectu citationis reuocetur, Clem. *paſtoralis, de re iud. l. 1. §. item cum ex edicto, ff. quæ ſent. ſin. appell. reſc.* Dec. *conſ.* 603. *num.* 11. Vant. *de nullit. ex defect. cit. n.* 56. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 11. *n. 2. de ſent. & re iudic.* relata inter impreſſas, *deciſ.* 361. *num. 2. par.* 1.

3 Et licet arbitrium aliquid remittat de rigore iuris Creſc. *deciſ. 4. nu. 3. de teſtib.* & ſæpè tenuit Rota tamen quod pars citetur non eſt rigor, ſed potius æquitas, cùm reſpiciat defenſionem de iure naturali competentem, Bart. *in d. extrauag. ad reprimendum in verb. & figura, num. 6. gloſ. in d. Clem. ſæpe, in verb. defenſiones, de verb. ſignif.* Bald. *in l. cum fratrem in fin. C. de his, quib. vt indign.* Soc. *conſ.* 12. *col.* 3. *lib.* 1. Marant. *de ordin. iudic. par.* 4. 16. *diſtinct. num.* 10. *& par. 6. in tit. de citat. num.* 3. Et propterea alias Rota ad effectum ſanandi eiuſmodi nullitatem prouenientem ex defectu citationis, cenſuit non eſſe locum arbitrio, vt in Zamoren. Pecun. 20. Martij 1609. coram R. P. D. meo Caualerio, & in Romana Nullitatis ſubhaſtationis 10. Iunij eiuſdem anni, coram Reuer. P. D. meo Ludouiſio.

4 Non obſtat, quod procurator D. Æmiliæ fuerit contumax in termino citationis, qui erat pro prima hora iuris ſequenti, & ſic de ſerò, ipſe verò comparuerit paulò poſt citationem, vt in Summario D. Caroli *n.* 6. qua ſtante contumacia, potuerit iudex ſine alia citatione, quandocunque ferre ſententiam, iuxta not. per Bald. *in l. cum non eo die, Cod. quando prouoc. non eſt neceſſ.* Caſtr. *conſ.* 254. *ſub n.* 3. *verſ. præterea etiam, par.* 2. Quia præter reſponſiones datas per Informantes, aduertendum eſt, illam Bald. & Caſtr. opinionem, quod in contumaciam, non comparentis in termino, poſſit ferri ſententia abſque alia citatione, quacumque die quantumuis remota, eſſe controuerſam, quia imò non niſi die ſequenti tantum ferri poteſt, ſecundum veriorem, & magis communem opinionem, quam ſequuntur Alex. *in l. ſi finita, §. Iulianus, num.* 48. *ff. de dam. infect.* Ruin. *conſ.* 136. *num.* 2. *lib.* 5. pro qua eſt text. & ibi Doct. *in c. conſuluit, de offic. deleg.* faciunt not. per Alex. *in l. de vnoquoque, n. 7. de re iud.* cum aliis per Gabr. *de citat. concluſ. 1. in 69. limit. num.* 447. *&* 449. In caſu autem noſtro ſententia fuit lata ſecunda die poſt terminum citationis.

5 Non obſtat, quod in mandato de exequendo, in quo verſamur, quando petitur ſuper eiſdem rebus petitis, non requiratur noua citatio, ſecundum magis communem opinionem, de qua per Caſſad. *deciſ. 6. num. 2. de cauſ. poſſ. & propr.* Gabr. *de citat. concl. 1. num.* 131. cum aliis per Honded. *conſ.* 20. *num.* 45. *lib.* 1. Quia fuit reſponſum, quod id procederet quando condemnatio præceſſiſſet præcisè, & in ſpecie, ſuper rebus petitis non autem in genere, vt in hoc caſu, in quo Iudex pronunciauit in genere D. Carolum eſſe immittendum in poſſeſſionem bonorum, quæ non eſſent conceſſa pro hæredibus vtriuſque ſexus, & ſic intrat doctr. Bart. *in l. à Diuo Pio, §. in vendit. ſub num. 2. verſ. ego dico,* & ibi etiam alij, *ff. de re iudic.* quod requiratur noua citatio, præſertim cum non fuerit eadem perſona iudicis qui tulit ſententiam, & executoris, Alex. *in d. §. in venditione, n.* 35. Marant. *de ord. iud. par. 6. in tit. de execut. ſent. num.* 18. Iol. Ludouic. *deciſ. Peruſ.* 6. *ſub num. 2. & 3. par.* 1. Gabr. *d. concl. 1. de citat. num.* 131.

Non obſtat ſtatutum Mantuanum, quod in executione poſſit procedi de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, & ſic videatur tollere ordinem iuris ciuilis, & rem redigere ad terminos iuris naturalis, quia non propterea cenſetur ſublata neceſſitas citationis, quæ eſt de iure naturali, vt conſtat ex prædictis, & ita reſpondet Soc. *conſ. 12. col. 2. lib.* 1.

Adeſt etiam in propoſito alias nullitas conſiderata per Dominos in deciſ. in hac cauſa facta, quia executor proceſſit ad executionem, non facta legitima liquidatione per Iudicem competentem, ſuper qualitate bonorum, in quæ dabatur immiſſio, *l. hæc autem, §. 1. ff. ex quib. cauſ. in poſſeſſ. eatur,* Bald. *conſ.* 165. *lib.* 4. quia ſtante incertitudine ſententia executioni, mandari non poteſt, Surd. *conſ.* 186. *num.* 24. *lib.* 2. Et quæ contra eam dicuntur, benè videbantur tolli tum ex deciſione prædicta, tum ex adductis per Informantes pro D. Æmilia.

6 Non obſtat aliud ſtatutum Mantuanum, quod non poſſit dici de nullitate, niſi intra certum tempus, quia placuit illa reſponſio, quod non intelligatur de nullitate notoria ex allegatis in *deciſ. Pedemon.* Olaſc. 142. *num.* 33. Surd. *conſ.* 334. *num.* 16. *lib.* 3. Et in ſtatuto Mantuæ tenuæ tenuit Rota *deciſ.* 666. *num. 3. par. 1. diuerſ.*

7 Quod verò pertinet ad cumulationem petitorij, & poſſeſſorij, pariter Domini cenſuerunt non eſſe locum arbitrio, cùm de iure prius debeat terminari poſſeſſorium, quam petitorium, *l. ordinarij, C. de rei vendic. l. incerti, C. de interd. l. ſi de vi. ff. de ind.* præſertim cùm ſimus in ſpolio, quod eſt magis priuilegiatũ, quã cętera poſſeſſoria, *Clem.* 1. vbi gloſ. *in verb. ſpoliantis, de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Gozad. *conſil. 10. n.* 3. adeò vt ſpoliatus ſit ante omnia reſtituendus, *l. ſi quis ad ſe fundum, C. ad leg. Iul. de vi publ. l. ſi coloni, C. de agric. & cenſ. lib.* 11. Doct. *in l. naturaliter, §. nihil commune,* vbi Rip. *num.* 46. *ff. de acquir. poſſ.* Surd. *conſil.* 28. *num.* 29. *lib. 1. & conſil.* 166. *nu.* 1. *lib.* 2. Gabr. *conſil.* 149. *n.* 22. *lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 70. *n.* 25. *lib.* 4. Menoch. *de recuper. remed. 1. num.* 2.

8 Nec teneatur ante reſtitutionem ſpoliatori reſpondere in petitorio. Doctor. *in dicto §. nihil commune,* vbi Alex. *nu.* 20. & Rip. *nu.* 52. idem Rip. *in cap. ſæpe, nn.* 37. & 50.

de

Digitized by Google

de reſtit. ſpol. Dec. *conſ.*57. *num.*6. vbi de communi Gabr. *in tit. de reſtit. ſpol. concl.*1. *n.*45. Menoch. *de recuper. remed.* 15. *n.*471. *& conſ.*2. *n.*189. *lib.*1. quæ procedunt etiam in bonis feudalibus, quibus Vaſſallus ſit ſpoliatus à Domino, *l.*1. *§. ſi verò de mil. vaſſal. qui contum. eſt*, & ibi Afflict. *n.*74. 80. *& ſeq. & in cap.* 1. *verſ. ſed laudatum de contr. inter epiſc. & vaſſall.* ibique Afflict. *in* 4. *notab. n.*11. Rol. *conſ.*6. *n.*11. *lib.*3. *& conſ.*32. *n.*52. *lib.*4. Soc. iun. *conſ.*68. *n.*129. *lib.*3. Loffred. *conſ.*5. *n.*27. *& ſeq.* Gabr. *d. concl.*1. *de reſtit. ſpol. n.*44. *& concl.* 5. *n.*8. Menoch. *de recuper. remed.*1. *ſub n.*98. propter quas rationes alias Rota cenſuit non eſſe locum arbitrio ad prædictam cumulationem, in vna Peruſina Spolij 8. Iun. 1607. coram R. P. D. meo Decano.

11 Nec videbatur obſtare, quod quando ſpolium eſt turbidum, Rota ſoleat admittere eiuſmodi cumulationem, vt in cauſa Romana Cottigij 6. Martij 1606. coram D. meo Sacrato, in Narnien. Confinium 7. April. eiuſdem anni, coram D. meo Coccino, & in alijs allegatis. Quia reſpondebatur, ſpolium in hoc caſu non videri turbidum, cùm fuerit deuentum ad executionem, abſque valida citatione, & non præcedente liquidatione legitima, cuius defectus cauſat ſpolium, vt fuit reſolutum in Romana Vineæ 24. Octobr. 1605. coram D. meo Ludouiſio, cuius copia data fuit, in qua cumulantur aliæ plures deciſiones, & non eſt dubium, quod Iudex nulliter procedens, dicitur ſpoliare, *cap. conquerente*, vbi Abb. *de reſtit. ſpol.* Alber. *in l. ſiue vi n.*19. *ff. de iud.* Aym. *conſ.*140. *ſub n.*2. Surd. *conſ.*168. *n.*26. *& conſ.*189. *n.*30. *lib.*2. Gabr. *de reſt. ſpol. concluſ.*1. *num.*124. Menoch. *de recuper. remed.*8. *num.*3.

12 Quod pertinet ad attentata non videbatur Dominis tractandum de Arbitrio, cùm ſuper ijs Sanctiſſimus nihil reſcripſerit, vt ſupra dictum eſt. Et ita deciſum.

R. P. D. DAMASCENO.

Bononien. Manutentionis.

Veneris 16. Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

De manutentione concedenda vſufructuario plura notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

*Vſufructuarius poteſt propria authoritate continuare poſſeſſionem vſusfructus ſibi legati à teſtatore pariter vſufructuario, num.*1. *Vbi præſertim quando ſibi in teſtamento data eſt licentia propria authoritate capiendi vſumfructum.*

*Poſſeſſionis mutatio de adminiſtratrice in vſufructuariam præſumitur facta abſque alia declaratione, n.*1.

*Poſſeſſio iunior habetur loco turbationis, & non eſt manutenibilis in præiudicium veri poſſeſſoris, qui ſe non habuit pro ſpoliato, n.*2.

*Vſufructuarius non dicitur habere ciuilem poſſeſſionem, n.*3. *Vbi declaratur hæc concluſio, quod licèt non habeat ciuilem poſſeſſionem, habet tamen quaſi ciuilem.*

*Manutentionis remedium datur ciuiliter poſſidenti aduerſus occupantem poſſeſſionem naturalem. Declara, vt num.*3.

Confeſſio ſemper interpretanda eſt, vt minus præiudicet confitenti, quam ſit poſſibile præſertim in iudicijs, numero 5.

*Poſſeſſorium ſummariſſimum manutentionis non admittit exceptiones requirentes altiorem indaginem, n.*6.

DECISIO CCCLXVI.

1 FVit concluſum pro manutentione Bartholomeæ Senſariæ in ſtantijs, ſeu cubiculis, de quibus agitur, nam conſtat, quod iſtæ ſtantiæ fuerunt ſimul cùm alijs bonis Caroli Antonij ſenioris poſſeſſæ per dictam Bartholomæam, partim proprio nomine, cùm ipſa eſſet vſufructuaria pro dimidia bonorum dicti Caroli Antonij ſenioris, & partim vti tutricem, & adminiſtratricem Caroli Antonij iunioris hæredis relicti in tota proprietate, & altera medietate vſusfructus à dicto quondam Carolo Antonio ſeniore, & ſucceſſiuè, quod mortuo dicto Carolo Antonio iuniore ipſa Bartholomæa, quę in tali caſu erat ſubſtituta in aſſerta medietate vſusfructus, continuauit poſſeſſionem; quod potuit facere propria authoritate, & abſque miniſterio Iudicis, vt latè in terminis vſufructuariæ fuit coram me deductum in *cauſa S. Seuerini Bonorum 20. Decembris* 1610. maximè ſtante licentia Teſtatoris ſibi conceſſa de apprehendenda poſſeſſione bonorum vſufructui ſubiectorum propria auctoritate, vt etiam in prædicta deciſ. S. Seuerini fuit conſideratum, & mutatio poſſeſſionis de adminiſtratrice in vſufructuariam, poſt mortem dicti Caroli Antonij iunioris, præſumitur facta, abſque alia declaratione, iuxta opinionem, quam Rota ſequitur, vt apud Put. *deciſ.*451. *lib.*1. Cæſ. de Graſſ. 19. *nu.*6. *de probat.* in cauſa Sabinen. Caſtrorum 17. Aprilis 1581. coram Cantuccio relat. inter diuerſ. impreſ. *deciſ.*143. *num.*4. *par.*2. *& alibi ſæpè.*

Non obſtat poſſeſſio capta per Bartholomæam iuniorem, & ſucceſſiuè per eius filios tanquam hæredes ab inteſtato dicti Caroli Antonij iunioris, quia ſtante dicta antetiori poſſeſſione Bartholomææ ſenioris, iſta habetur loco turbationis, & non eſt manutenibilis in præiudicium veri poſſeſſoris, qui ſe non habuit pro ſpoliato, *cap. licet cauſam*, cum ibi not. *de probat.* Bart. *in l. ſi duo, num.*4. *verſ. ſi verò teſtes, ff. vti poſſid.* Put. *deciſ.*419. *in fi. lib.*2. Rota in cauſa Romana Deuolutionis Domus 5. Nouembris 1599. coram Illuſtr. Lancelloto. 2

Et licet Bartholomæa ſenior, cum eſſet ſolum vſufructuaria, non poſſit dici habuiſſe ciuilem, *ad not. in l. naturaliter, in princip. ff. de acquir. poſſeſſ.* Caſtr. *conſ.*396. *in princip. par.*2. cuius ciuilis vigore ſolet dari remedium manutentionis aduerſus occupantem naturalem, vt in præcitatis iuribus, attamen habuit quaſi ciuilem, quæ remanet penes vſufructuarium, *l. prætor ait*, & ibi gloſ. *ff. ex quib. cauſ. ma.* Bart. *in l. ſi plures, §. deuectum, verſ. vlt. nota, ff. de vi, & vi arm.* Rip. *in l.*1. *num.*34. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Aret. *in §. quadrupli, num.*49. *verſ. non obſtat, inſtit. de act.* Petr. de Rauen. *ſing.*761. Boer. *deciſ.*199. *n.*8. Surd. *conſ.*172. *n.*8. & quod vſufructuario competat interdictum retinendæ, *not. in l. fin. ff. vti poſſid.* Bart. *in l.*1. *n.*3. *ff. eod. tit.* Bald. *in l. vnica, in fi.* Sal. *n.*24. *C. eod. tit.* Aret. *in d. §. quadrupli, n.*48. *inſtit. de act.* Abb. *in cap. licet cauſam, n.*37. *verſ. nunc verò, de probat.* cum aliis per Menoch. *de retin. remed.*3. *num.*70. 3

Et ceſſat omnis difficultas, quia poſſeſſio prædictæ Bartholomææ iunioris, & filiorum fuit cum clauſula ſine præiudicio vſusfructus Bartholomææ ſenioris, vnde, vel cenſetur præſeruata poſſeſſio dictæ Bartholomææ ſenioris, vel quatenus ſtare ſimul non poſſent, potius vitiabitur poſſeſſio Bartholomææ iunioris, & filiorum, vt pariter fuit dictum in prædicta S. Seuerini bonorum coram me. 4

Ad illud, quod Bartholomæa ſenior habuerit ſe pro ſpoliata, ex quo in poſitionibus dixit, *Che il Conte Giulio Ceſare doppo la ſepoltura di Bartholomea hà tenuto le chiaui di dette ſtanze, & hoggidi le tiene, Che d. S. Senſaria, dal giorno di detta ſepoltura in quà, non può hauere l'vſo di dette ſtanze*, fuit reſponſum iſta non importare dimiſſionem ciuilis, ſeu quaſi ciuilis poſſeſſionis de qua ſuprà, ſed explicare moleſtias quas de facto patiebatur Bartholomæa Senſaria ſuper dd. ſtantiis, etenim in confeſſione ſemper fit interpretatio, vt quanto minus præiudicet confitenti, *l. ſi quis intentione, ff. de iud.* Rom. *conſil* 455. *num.*4. *&* 6. Mohed. *deciſ.*2. *de reſtit. ſpol.* & vt quis voluerit de ſuo quanto minus proiicere, *ad not. in l. cum de indebito, de probat.* maximè in iudiciis, in quibus, cum ſint ordinata ad acquirendum, quis præſumitur noluiſſe deducere ius ſuum modo ſibi magis proficuo, Rot. *deciſ.*2. *in fi. de al. iud. mut. cauſ. fact.* Com. *conſ.*18. *num.*5. *lib.*3. Ang. *conſ.*399. *nu.*4. Caſtr. *conſ.*199. *nu.*4. *lib.*2. Alex. *conſ.*38. *n.*3. *lib.*3. cum igitur verba Bartholomeæ non importent perneceſſe, quod ipſa depoſuerit animum poſſidendi, ſed poſſint verificari in moleſtiis de facto paſſis à Co. Iulio Cæſare, dicebant DD. eſſe ita in dubio faciendam interpretationem per regulas prædictas. 5

Circa aliud, quod DD. Barzelini vellent retinere iſtas manſiones pro legitima Caroli Antonij iunioris, quæ non potuit grauari onere vſusfructus ad fauorem Bartholomææ Senſariæ, *l. quoniam in priorib. ff. de milit. teſt.* fuit reſponſum, quod iſta tanquam requirentia altiorem indaginem, non erant admittenda in hoc ſummariſſimo poſſeſſorio, Bart. *in l.*3. *§. ibid. ff. ad exhib.* Rip. *in l.*4. *§. condemnatum, nu.*20. *ff. de re iud.* Rom. *conſ.*323. *nu.*5. Surd. *conſ.*99. *nu.*8. Rota in cauſa Romana Caſalis relata inter diuerſ. impreſs. *deciſ.*103. *nu.*5. *par.*1. nam, & ſi certum ſit deberi legitimam, non tamen eſt certum, quod debeatur in iſtis manſionibus, cum potuerit eſſe per prius deducta, vel non deberi in 6

iſtis ſtantiis, fortè quia congruè non poſſit diſmembrari à reliquo corpore domus poſſeſſæ per Bartholomeum Senſeriam, vel propter alias cauſas, quarum diſcuſſione pendente, poſſeſſor eſt manutenendus, *§. retinendæ, inſt. de interd. l. cum concord.*

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Cæſaraugustana Penſionis.

Veneris 17. Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

Diſpenſatus à Papa, vt in caſu contracti, & conſummati matrimonij cum quacumque muliere poſſit penſionem retinere, cenſetur etiam diſpenſatus ſi vxorem duxerit viduam.

SVMMARIVM.

Penſio poteſt etiam retineri per habentem vxorem ex Apoſtolico indulto, num. 1.

Mulieris appellatione in indulto venit etiam vidua, n. 2.

Mulieris verbum verificatur propriè in muliere corrupta, non autem in virgine, num. 2.

Etiam *dictio eſt extenſiua, num. 2.*

Vniuerſalis dictio adiecta verbo mulieri *comprehendit, & virgines, & viduas, num. 3.*

Clericus, qui de Clerico aliquid oſtendere non tenetur æquiparatur illi, qui vxorem viduam duxit, n. 5.

Clauſula derogatoria, licet non ampliant gratiam illam tamen declarant, num. 5.

Bigamia, quæ contrahitur non per iteratas nuptias, ſed per contractum matrimonij cum vidua, dicitur bigamia interpretatiua, & faciliùs diſpenſabilis, n. 6.

DECISIO CCCLXVII.

1 VNa tantùm parte informante, ſed altera etiam ſæpè citata, fuit dictum ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, cùm de illius iuſtitia conſtet ex deciſ. Domini mei Lancellotti, in qua pluribus rationibus fuit deductum per contractum matrimonij inter Petrum, & Antoniam non fuiſſe extinctam penſionem ad fauorem eiuſdem Petri reſeruatam, quia per fel. rec. Clem. VIII. fuit ei indultum, vt certas penſiones ibi expreſſas retinere liberè, & licitè valeat, etiamſi matrimonium cum quacumque muliere nullo ſibi iure prohibita contraxerit, & carnali copula conſummauerit.

2 Nec obſtat, quòd Antonia eſſet vidua, quando Petrus cum illa contraxit matrimonium, nam verbum *mulier*, appoſitum in indulto aptum eſt comprehendere etiam viduã, vt optimè fuit in deciſ. notatum, Et benè in propoſito D. Ambroſ. *Ep. 1. lib. 1. mulier*, inquit, *ſexus eſt, virgo ſpecies, & vidua mulier dicitur, in l. filii, §. vidua mulier. ff. ad munic.* & non ſolum *in l. ex emp. §. ſi quis virginem, ff. de act. emp.* aliàs allegata, ſed etiam *in l. ſi collactaneus, ff. de manumiſ. vind.* diſtinguuntur ab inuicem mulier, & virgo. Atque quod magis eſt mulier magis propriè ſignificat corruptam, neque virginem capit, niſi extenſiuè, vt patet ex *l. ſeruus legatis, §. mulierib. ff. de leg.* vbi dicitur legatis, etiam mulieribus, virgines deberi, ponderando dictionem *etiam*, quam notum eſt eſſe extenſiuam, *l. extraneum, Cod. de vulg. & ſimil.* & ad eandem extenſionem facit etiam, *l. arg. §. muliebri, ff. de auro & arg. legat.*

3 Vnde cùm ſequatur etiam vniuerſalis dictio, *quæcumque*, non eſt veriſimilis illa interpretatio, quod Pontifex voluerit cum Petro diſpenſare in eo tantùm caſu ſi matrimoniũ contraheret cum virgine, præcipuè quia dictio vniuerſalis non poteſt habere aliquem effectum conſiderabilem, niſi comprehendat viduas, vt benè fuit in d. deciſ. animaduerſum, & propterea perindè eſſe debet, ac ſi de viduis facta fuiſſet ſpecialis mentio, *l. 2. & 3. ff. de liber. & poſth. c. ex parte N. de off. deleg.* Pariſ. *conſ.* 141. *n. 6.* Cagnol. *in l. in toto iure num. 11. de reg. iur.*

4 Concurrit etiam ratio efficaciſſima, quod ad effectũ retinendi penſiones, nihil refert, an matrimonium fuerit contractum cum virgine, vel cum vidua. Quia incõpatibilitas conſiſtit in ipſo matrimonij cõtractu, non autẽ in qualitate mulieris, Gig. *de Penſ. q. 54.* Ideòq; dum Papa diſpenſauit in caſu contracti, & conſummati matrimonij cum quacumque muliere vrgens inſurgit ratio, quod voluerit etiam cõprehendere caſum matrimonij contracti cum vidua.

5 Idque ampliùs ſuadetur, ex quo voluit Petrum retinere penſiones non obſtante, quod non incederet in habitu, & tonſura, & ſic noluit Petrum compellere ad oſtendendum aliquid de Clerico. Clericus autem qui aliquid de Clerico oſtendere non tenetur exemplificatur in eo qui viduam duxit, gloſſ. *magna in c. Ioannes, de Cler. coniug.* Deindè derogat conſtitutionibus Pii V. Conſtitutio autem illius ſan. mem. Pont. in ordine Bullarii ſeptuageſima tertia facit mentionem de facultatibus retinendi penſiones conceſſis militibus coniugatis etiam bigamis. Hinc ſequitur declaratio, quod in hoc caſu cenſeri debeat conceſſa diſpenſatio etiam in caſu bigamiæ. Quia clauſulæ derogatoriæ licet non ampliant gratiam, tamen illam declarant Caſtr. *in l. in iis n. 2. de legib.* Mandell. *conſ. 585. n. 20. & ſeqq. vol. 3.*

6 Quæ omnia eo magis in hoc caſu admittenda ſunt, quia iſta bigamia, quæ contrahitur non per iteratas nuptias, ſed per contractum matrimonii cum vidua, eſt interpretatiua, & faciliùs diſpenſabilis, Felin. *in cap. poſtulaſti num. 12. de reſcript.* Majol. *de irregul. lib. 1. cap. 37.* latè Modern. Corduben. *de matrim. vol. 2. lib. 7. q. 84. in princ. & num. 7.*

R. P. D. COCCINO DECANO.

Ferrarien. Bonorum.

Lunæ 19. Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

De pacto in conceſſione emphyteuſis appoſito, quod illa non poſſit transferri, & alienari in loca, & perſonas prohibitas, & quę dicantur iſto caſu perſonæ, & loca prohibita.

SVMMARIVM.

Conſtitutio Bonifaciana prohibet, bona in emphyteuſim data transferri in loca, vel perſonas de iure prohibitas, hoc eſt in loca pia, & in Eccleſias, quæ nunquam moriuntur, & ideò non eſt ſpes, quod emphyteuſis ampliùs redeat ad dominum directum, num. 1. & n. 3. & 4.

Hoſpitalia fundata auctoritate Epiſcoporum, gaudent priuilegiis Eccleſiæ, & ideò eorum bona non poſſunt alienari ſine ſolemnitatibus requiſitis in alienatione bonorum Eccleſiæ, num. 1.

Priuilegia conceſſa Eccleſiis cenſetur etiam conceſſa locis piis, num. 1.

Pactum in conceſſione emphyteuſis, quod illa non transeat in loca, & perſonas prohibitas, eſt conforme iuri communi, & valet, num. 2.

Emphyteuſis conceſſa cum pacto, quod non poſſit transferri in loca, & perſonas prohibitas, quando euueniente caſu dictæ translationis ſaltem æſtimatio debentur, num. 4.

DECISIO CCCLXVIII.

1 THomas à Flumine obtinuit inueſtituram bonorum, de quibus agitur, pro ſe, & filiis, & nepotibus tantum, cum prohibitione alienandi dicta bona in perſonas prohibitas ſecundum tenorem Conſtitutionis Bonifacianæ, in qua cauetur, quod de vtili dominio, translatio, donatio, vel legata, in loca, vel perſonas de iure prohibitas fieri non debeant, nec poſſint, & facta penitus viribus non ſubſiſtant. Huiuſmodi autem loca prohibita ſunt loca pia, & Eccleſiæ, quia ſi bona emphyteutica transirent ad Eccleſiam, & loca prædicta fieret deterior conditio Domini, non enim eſſet ſpes, quod res ad ipſum redire poſſint per mortem, cùm Eccleſia, & dicta loca non moriantur, & tamen alias defuncto emphyteuta ſine hærede, reuertitur emphyteuſis ad dominum, nec etiam Eccleſia, & pia loca poſſunt iura ſua ſic facilè alienare, ſicut priuatus, quia requiritur, quod ſubſit cauſa, & interueniant ſolemnitates, & alia, & ſic facilè Dominus non reciperet Laudemium ſicuti quando emphyteuſis transfertur in priuatum. Et propterea cum Eccleſia ſit cultrix, & nutrix iuſtitiæ, & nõ patiatur aliquid contra iuſtitiam fieri in ſe, vel aliũ, & clarum ſit, quod Dominus nimis grauaretur, ex quo emphyteuſis nunquam ad ſe reuerteretur, Propter hoc non patitur Eccleſia, quæ ſeruat in aliorum perſona, quod ſeruari debet in ſua, cum ſit vltimum, & ſupremum refugium oppreſſorum, & hoc non quidem ex vi attractiua, ſed directiua rationis, & ex approbatione Romanorum Pontificum, atque ita eſt intelligendus textus, dum dicit Eccleſiam eſſe perſonam prohibitam *in cap. 1.*

de

Digitized by Google

de alien.feud. & ibi Afflict. *in princ.& num.4.& 5.cum ſeqq.* Iſernia *n.4.* Bald. *n.5.* Præpoſ. *in §.inde poteſt. n.3.per totum,* Spec. *de emphyteuſis, alias de locato,§. ſine aliqua verſ.116.* Imol. *in cap. potuit n.25.de locat.* Iaſ. *in l.fin.n.95.Cod.de iur. emphyteut.* & in terminis Hoſpitalium fundatorum authoritate Epiſcopi, & locorum piorum colligitur, ex Felin. *in c. de quarta n.3.verſ.2. in alienat.rerum Hoſpitalis n.10.& 11. de praeſcr.* vbi quod bona iſtorum locorum non poſſunt alienari ſine ſolemnitatibus, Abb. *in cap.accedentibus n.3.de priuil.* vbi quod priuilegia conceſſa Eccleſijs, cenſentur etiam conceſſa pijs locis, & propterea in locis pijs militat eadem ratio, quæ in Eccleſijs, ſcilicet perpetuitas, & difficultas alienationis, ita vt ceſſet ſpes Laudemij. Vnde fit deterior conditio Domini directi, quod ſufficit, vt per Alberic. *in d.l.fin.in princ.* vbi Salic. *n.14.* Iaſ. *n.97.C.de iur.emphyteut.* Imol. *in cap.potuit n.25.de locat.* & in terminis Bonifacianæ, quod alienatio ſit prohibita in pijs locis, dixit Rimin.ſen. *in conſ.422.n.3.& ſeqq.vol.3.*

2 Ex quibus reſoluerunt Domini, Eccleſiam Rauennaten. non teneri inueſtire Corradum, & litis conſortes, cum præſuppoſito tamen, quod ſint hæredes dicti Thomæ à Flumine, ad fauorem locorum piorum tantum, quia ita operatur pactum prædictum, cum ſit conforme diſpoſitioni iuris communis, Spec. *loco ſuperius allegato in d.verſ.116.* Iaſ. *in d.l.fin.n.91.verſ.& propterea ſecundum eum,* Imol. *in d.cap. potuit allegato num.15.*

3 Neque obſtat, quod Conſtitutio Bonifaciana velit, quod huiuſmodi bona ſubiaceant legato, teſtamento, & codicillis, quia continet io ventre prædictam limitationem, dummodo non fiat in perſonas de iure prohibitas, per quæ verba videtur prohibita omnis potentia, vt ponderatis verbis prohibitiuis Bonifacianæ in puncto dicit Rimin. iun. *conſ. 453.n.18.& 12. & ſeqq. vol.4.*

4 Nec eſt verum, quod in caſu iſto debeatur ſaltem æſtimatio, iuxta receptam ſententiam Speculatoris *in d.§.nunc aliqua verſ.117.* Io.Andr. *in d.cap.potuit n.9.* Imol. *n.25. ante finem,* Iaſ. *in allegata,l.fin.num.96.* Quia hoc poſſet conſiderari ſi emphyteuſis non eſſet finita per obitum Thomæ, quia illo caſu ageretur de ſolo præiudicio vocatorum, non autem de præiudicio Eccleſiæ, & ita loquuntur Specul. Io. Andr. & alij ſupra allegati. Secus tamen eſt quando emphyteuſis eſt finita, prout eſt caſus noſter, quia tunc prohibitio Bonifaciana operatur ad tollendum præiudicium Eccleſiæ, vt per Soc. iun. *conſ.74.num.20.vol.1.* qui ita declarat dictum Speculatoris, & in proprijs terminis dicit Rimin. iun. *loc.allegat.num.25.* vbi mutatis mutandis deciditur præſens caſus.

5 Minus etiam eſt verum, quod ſaltem durante vita Corradi, & aliorum debeatur inueſtitura, ita vt loca pia reportent lucrum, quia cùm ſint hæredes ad fauorem locorum piorum tantum. Thomas noluit illos propriè inſtituere hæredes, & ſic cum deficiat conſenſus Thomæ in inſtitutione, non poteſt illis tanquam hæredibus inueſtitura concedi, vt eleganter in ſimili dicit Bald. *in conſ.475.n.7. verſ.3.caſu lib.1.* Crot. *in l. non ſolum,§.morte num.124.ff.de oper.nou.nunciat.* & fuit reſolutum in cauſa Lucana Locationis 18. Martij præteriti, coram Illuſtr. D. Cardinale Lancellotto.

R. P. D. VBALDO.

Caſalen. Domus.

Veneris 12. Ianuarij 1612.

ARGVMENTVM.

Habere verbum an referatur ad dominium, vel ad poſſeſſionem.

SVMMARIVM.

Habere *verbum refertur ad dominium, & ad poſſeſſionem, num.1.*

Inſtrumenta declarantur, & corroborantur à teſtibus, & è contra, n.2.

Teſtes etiam nulliter examinati deſeruiunt pro adminiculo, num.2.

Voluntatis declaratio etiam ex actu nullo colligitur, n.2.

Habere *verbum declaratur, & recipitur ſecundum ſubiectam materiam, num.3.*

Poſſeſſorium ex Saluiano interdicto non impeditur per exceptionem requirentem altiorem indaginem, n.4.

DECISIO CCCLXIX.

IN hac cauſa die 18. Aprilis, anni præteriti fuit reſolutum, ſententias de partibus eſſe confirmandas, tam in iudicio ſpolij, quàm Saluiani, vt in deciſione tunc extenſa latius continetur, quæ poſteà fuit coofirmata die 28. Nouembris præteriti; vna tantum parte informante, & demum hodie cùm cauſa proponeretur ſuper eiſdem, vtraque parte informante Domini ſteterùnt in deciſis, ex rationibus alias allegatis, quibus non obſtare dixerunt, quod non videatur probatum primum extremum in ſpolio, & ſic poſſeſſio Leandri ex inſtrumento impoſitionis cenſus, in quo ipſius patrui aſſerunt ſe habere domum pro indiuiſo cum Leandro, quaſi verbum habere, potius referatur ad dominium, quam ad poſſeſſionem, quia fuit reſponſum, imo tale verbum referri etiam ad poſſeſſionem, vt eſt textus expreſſus *in l. ſtipulatio iſta, §. habere, ff. de verb. oblig.* vbi *habere*, dupliciter accipitur. Nam eum habere dicimus, qui rei dominus non eſt, ſed tenet, facit tex. *in l.1. §. quod autem, ff.de vi,& vi armata in l.2. §.habere, ff. ne quid in loc. publ. l.habere, ff. de verb. ſignif.* Rebuff. *in l. id apud te eſt 3. eod.tit.* tradit Contard. *de moment. poſſeſſ. in verb. rationes decidendi num.34.* Dec. *conſ.108.num.32.lib.3.* neque in contrarium quidquam facit Afflict. in contrarium allegatus *deciſ.394.n.7.* Quia ibi ſolum dicit per hæc verba in libro Monaſterij ſcripta, *habet Monaſterium redditum talis Terræ*, vel ſimilia, non probari, quod poſſeſſio, vel dominium dictæ Terræ ſit penes monaſterium. Vnde non fit vis ibi, in verbo *habere*. Sed in fide libri Monaſterij. 1

Quibus accedit adminiculum ex teſtibus, qui in ſpecie deponunt de poſſeſſione Leandri, ex quibus benè ſumi poteſt declaratio illius verbi *habere*, quod referatur ad poſſeſſionem cum inſtrumenta declarentur, & corroborentur à teſtibus, & è contra, Cagnol. *in l.2.num.233.C.de reſcind.vendit.* Rota *deciſ.463. num.2.part.1. diuerſ.* & licèt multa opponantur contra dd. teſtes. Tamen negari non poteſt, quin teſtes etiam nulliter examinati deſeruiant pro adminiculo, Ruin. *conſ.46.n.10.lib.4.* & fuit ſæpè deciſum, & pro declaratione, cùm etiam ex actu nullo declaratio colligi poſſit, *l.vlt.ff.de rebus eorum,* Put. *deciſ.92.n.2.lib.2.* Vltra quòd multa deducebantur ad ſaluandam nullitatem dicti examinis, quæ Dominis placuerunt. 2

Noo obſtat, quod teſtes deponant per verbum *credo*, quia dum deponunt de poſſeſſione Leandri tertiæ partis domus, deponunt de viſu. Sed per verbum *credo* deponunt circa ſitum dictæ tertiæ partis. Quo ad Saluianum ſimiliter Domini dixerunt, probari primum extremum, nempè poſſeſſionem patruorum Leandri imponentium cenſum. Tum ex dicto inſtrumento, in quo aſſerunt dictam domum ſe habere pro indiuiſo cum Leandro, quo caſu cum verbum *habere* accipiatur ſecundum ſubiectam materiam, vt per Decian. *d.conſ.108.n.33.lib.3.* materia ſubiecta vtique ſuadet, vt poſſeſſio domus pro ſua rata eſſet penes imponentes cenſum ſuper ea, cùm non ſoleat cenſus imponi ſuper rebus ab alio poſſeſſis, tum ex teſtibus prædictis deponentibus de poſſeſſione patruorum, tum & vltimo ex inſtrumento diuiſionis, in quo vnus ex Dominis conſiderabat pactum initum inter fratres diuidentes, quod in euentum alienationis faciendæ ab aliquo ex fratribus de ſua tertia parte teneatur illam vendere, & tradere alijs duobus fratribus, quod quidem pactum de tradendo arguit poſſeſſionem domus fuiſſe penes diuidentes, iuxta illud, *nemo dat, quod non habet, argumento l. tradit. de acquir. verum dominio.* 3

Quod ad caput ſimulationis ceſſionis placuerunt reſponſiones, de quibus in prima deciſionem in hac cauſa facta, iunctis ijs, quæ fuerunt nunc data per Informantes pro Anna, & videtur illa ſufficere, quod hæc exceptio requirat altiorem indaginem, per quam oon debet retardari immiſſio in Saluiano, vel reſtitutio in Spolio, vt fuit ſæpiſſimè deciſum. Et ita concluſum, ſtandum eſſe in deciſis. 4

R. P. D. PIROVANO.

Romana Pecuniariæ.

Veneris 13. Ianuarii 1612.

ARGVMENTVM.

Sententiæ conformes exequi debent, nec eorum exequutio impeditur per reſtitutionem.

in integrum petitam, poſtquam dicta exequutio cœpta eſt, & nonnulla alia notanda, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Sententiæ conformes exequendæ ſunt, tam de iure communi, quam vigore ſtatuti Vrbis, n.1.

Reſtitutio in integrum petita poſt cœptam exequutionem illam non impedit, vbi præſertim, quid ſi incidenter petita fuerit, num.2.

Titulus quando deducitur ad non titulum priores obligationes non extinguuntur, num.3.

Creditor non tenetur de euictione rei debitoris ſubhaſtatæ ad eius inſtantiam, num.4. Declara, vt num. 5. & 6.

Compenſatio quando admittatur in recuperatione rei nulliter ſubhaſtatæ ad inſtantiam creditoris cum fructibus ab eodem creditore perceptis de re ſubhaſtata, num. 8.

Expenſas litis ſoluere tenetur is, qui ſe temerè liti obtulit, num. 9.

Acquieſcere dicitur quis ſententiæ contra eum latæ, ſi ab ea non appellat, num.9.

D E C I S I O CCCLXX.

1 REuerendus Parmenides, qui vigore nullitatis ſubhaſtationis declarare coactus fuit vineam ſub haſta emptam relaxare Hieronymæ Roſaræ, in cuius præiudicium mandatum fuerat ſubhaſtari inſtantibus Federico, & Flaminia coniugibus pro eorum credito fructuum cenſus, & ſortis principalis obtinuit conformes contra dictas coniuges pro rehabendo pretio ſubhaſtationis, ac etiam reportauit condemnationem expenſarum contra Hieronymam, quæ temerè ſe oppoſuerat in iudicio recuperationis pretii exburſati, hodie verò cauſa deuoluta ad Rotam cum clauſula, *ſi quid exequendum*. Dubitatur an aliquid exequendum. Et quo ad coniuges Domini reſoluerunt, relaxandum eſſe mandatum pro ſcutis 112. cum habeat tres ſententias in ea parte conformes, quæ faciunt rem iudicatam, & ſunt exequendæ, tum ex diſpoſitione iuris communis, *Clem. vt calumniis, de ſentent. & re iudic.* Dec. *conſil.* 285. *n.* 1. Couarr. *pract. q. c.* 25. *n.* 1. tum iure municipali Vrbis c. 178. *lib.* 1. hoc ipſum admittente ſi fuerint etiam duæ inter ciues tantum.

2 Neque executionem prædictam viſum eſt poſſe retardari ex petitione reſtitutionis in integrum per eoſdem coniuges cum ſuperuenerint, nedum poſt petitam, ſed cœptam executionem, quæ non ſufficit, Put. *deciſ.* 285. *num.* 2. *lib.* 2. cenſetur enim petita eo caſu ad impediendam executionem, & ſic incidenter, non autem principaliter contra rem iudicatam, quæ non retardat, tanquam requirens altiorem indaginem, vt declarat Rip. *in l.* 4. §. *condemnatum num.* 30. *ff. de re iudic.* ſequitur Couarr. *pract. q. c.* 25. *n.* 7. & pluries tenuit Rota ſignanter in vna Reatina Caſtrorum inter impreſſas 346. *num.* 6. *par.* 1. & in Burgen. præeminentiarum 3. Iunij 1605. coram R. P. D. Manzanedo, in quibus aliæ allegantur.

3 Nec dubitarunt Domini de validitate, & iuſtitia ſententiarum. Subhaſtatio enim facta ad fauorem Parmenidis declarata fuit nulla, & quando titulus reducitur ad non titulum priores obligationes non extinguuntur, & coniuges primæuas eorum actiones contra Hieronymum retinent integras, *l. ſi quis ante*, § *ſi quis conduxerit*, *ff. de acquir. poſſeſſ.* vbi Iaſ. poſt alios *nu.* 13. Hieronym. Gabr. *conſil.* 36. *n.* 66. *vol.* 1. Surd. *deciſ.* 51. *n.* 19. & 20. Et ideo cum pretium remaneat penes coniuges ſine cauſa, meritò poteſt per Parmenidem repeti, tum condictione indebiti, tum ex æquitate legis, *l. ſi & me*, & *Titium*, *ff. ſi cert. petat.* licèt ad eos auctore Iudice tale pretium peruenerit, Natt. *conſil.* 532. *num.* 12.

4 Non obſtat, quòd creditor, qui pro iure ſuo obtinet ſubhaſtare, & deliberare, non teneatur de euictione, ſed dumtaxat docere ſe verum creditorem, & anteriorem fundum habere hypothecatum, *l.* 1. & 2. *Cod. cred. euict. pig. non deb.* vbi Salyc. Neguzan. *de pign. par.* 6. *membro primo num.* 40. Rota in Romana Vineæ, inter impreſſas 281. *num.* 33. *par.* 2.

5 Fuerunt enim datæ plures reſponſiones, & primo prædicta procedere, quando ſubhaſtatio remanet valida, & res ſubhaſtata euincitur à tertio, quo caſu datur vtilis actio re euicta, ſecus cum nulla declaratur, quia ex ea non poteſt dari actio vtilis propter reſolutionem contractus, Gabr. *dict. conſ.* 36. *num.* 66. *lib.* 1. Surd. *deciſ.* 51. *num.* 20.

Secundò, non etiam procedere diſpoſitionem dictæ *l.* 1. & 2. quando ille, qui vendidit, vt creditor docere non poteſt ſe eſſe creditorem, text. & gloſſ. *in d. l.* 1. Salyc. *in l. reſcriptum*, §. 1. *ff. de diſtract. pign.* idem Neguz. *d. membro* 1. *nu.* 40. *verſ.* 1. *fallit*, Bald. *conſ.* 227. *in* 1. *lib.* Tales enim fuerunt coniuges prædicti, qui pro ſorte principali non poterant dici creditores Hieronymæ, quæ ex forma Bullæ Sanctiſſimæ memoriæ Pij V. de cenſibus, non adſtringitur ad reſtitutionem ſortis principalis. 6

Omiſſionem autem intimationis moleſtiarum non etiã præiudicare Parmenidi fuit dictum, quia non erat quæſtio ſuper euictione, ſed ſuper nullitate, quam venditor præuidere debuerat ad ſuſtinendum proprium contractum. 7

Demum ceſſat exceptio compenſationis cum fructibus ex vinea perceptis per eundem Parmenidem, quia quidquid ſit reſpectu Hieronymæ pendet iudicium coram R. P. D. Caualerio ſuper eorundem liquidatione, qua pendente non admittitur compenſatio, *l. fin. Cod. de compenſat.* Pariſ. *conſ.* 21. *n.* 22. & *ſeqq. vol.* 1. Lud. *deciſ. Peruſ. conſ.* 13. *num.* 15. Surd. *d. deciſ.* 184. *nu.* 6. reſpectu autem ipſorum coniugum non intrat, cum non ſint creditores fructuum, *l. ſi conſtat*, *C. de compenſat.* itaut ſpoliator ex alia cauſa, & contra aliã perſonam non videatur prohibendus interim agere, *c. cum dilectus, de ordin. cogn.* & *l. fin. C. eod. tit.* vbi Salyc. *n.* 1. & 3. 8

Quo verò ad Hieronymam reſpectu expenſarum cum habeat ſententias contra ſe, quæ fecerunt tranſitum in iudicatum, viſum eſt Dominis exequutionem non eſſe retardandam, temerè enim ſe obtulit liti, & cauſæ in qua nullum ius, aut intereſſe prætendere poterat. Nec exceptio ſuper exceſſiuitate quidquam obſtare videtur, cum ab ea non fuerit appellatum, itaut illi acquieuiſſe credendum ſit, *l. ab eo*, *C. quomodo, & quando iudex*, *c. ſolicitudinem, cap. cum ſit, de appellat.* 9

Et ita fuit reſolutum, &c.

R. P. D. P A M P H I L I O.

Mediolanen. Decimarum Sancti Iuliani.

Veneris 13. Ianuarii 1612.

A R G V M E N T V M.

Decimæ debentur Eccleſiæ Parochialis, intra cuius fines fructus colliguntur. Quomodo ius exigendi decimas probetur, & quomodo etiam probetur, Eccleſiam eſſe Parochialem.

S V M M A R I V M.

Priuatio præſupponit habitum, num. 1.

Eccleſiam eſſe Parochialem probatur ex viſitatione Epiſcopi illam enunciantis talem eſſe, num.2.

Teſtes inter alios examinati, & mortui, cum repeti non poſſint faciunt ſemiplenam probationem, num. 2.

Enunciatiua orationes in inſtrumentis reperta etiam non antiqua faciunt magnam præſumptionem, num. 3.

Decimæ debentur Eccleſiæ Parochiali, intra cuius fines colliguntur, num. 4.

Decimæ quod debeantur à laicis, probatur per quaſi poſſeſſionem exactionis earum ex inſtrumentis, ac depoſitionibus teſtium, num. 5.

D E C I S I O CCCLXXI.

PRo Informante nempè conſtare decimas locorum de Rancate, & Cliueſio ante diſmembrationem anni 1578. ſpectaſſe ad Eccleſiam, & Canonicos Sancti Iuliani in ſtrata Laudenſi. Nam quod ante huiuſmodi diſmembrationem Eccleſia Sancti Iuliani eſſet Parochialis, & loca prædicta eſſent ſub illius cura, & intra eius limites Parochiales probatur ex inſtrumento ipſius diſmembrationis, non ſolùm quia in eo ita narratur, ſed etiam quia ab ea dicta loca diſmembrantur, quæ diſmembratio fieri non potuiſſet, ſi loca huiuſmodi prius non fuiſſent de cura, & limitibus Parochialibus ipſius Eccleſiæ Sancti Iuliani, cum priuatio præſupponat habitum, *l. decem*, *ff. de verbor. obligat. cap. ad diſtribuen. de deſponſ. impuber.* cum ſimilibus, & fuit dictum in Mediolanen. Bonorum 18. Aprilis 1603. coram R. P. D. meo Ludouiſio, & ſæpè alias. 1

Quod

Digitized by Google

2 Quod vlterius comprobatur ex viſitatione facta de anno 1566. à delegato Sancti Caroli Mediolan. Archiepiſcopi de dicta Eccleſia S. Iuliani, in qua ipſa enunciatur Parochialis, & caput Plebis, & inter loca eius curæ ſubiecta enunciantur Eccleſia Sanctæ Mariæ de Rancate, & Cliueſium, cui viſitationi multùm eſt tribuendum, vt fuit dictum in Toletana primitiarum 22. Aprilis 1581. coram bon. mem. Card. Seraphino, ac etiam ex teſtibus examinatis de anno 1513. qui licet fuerint inter alios examinati, tamen cum ſint mortui, & repeti non poſſint, faciunt ſemiplenam probationem, Bart. *in l. admonendi num.* 45. & ibi communiter cæteri Scribentes, *ff. de iureiur.* Caputaq. *deciſ.49.num.3.par.3.*

3 Necnon ex enunciatiuis plurium inſtrumentorum, in quibus dicta Eccleſia Sancti Iuliani enunciatur curata, & intra limites ſuæ Curæ, & Parochiæ habere loca Cliueſii, & Rancati, quæ enunciatiuæ magnam faciunt præſumptionem, licèt non ſint antiquæ, Pett. de Bellam. *in l. cùm aliquis, in fin.verſ.dixerunt quidam*, & Caſtr. *n.6. C.de iure deliber.* Florian. de S. Petro *in l.in finalibus n.2. ff.fin.regundor.* & fuit dictum in Maceraten. hæreditatis 13. Februarij 1609. coram R.P.D. meo Manzanedo.

4 Hinc ſequitur, quod ad ipſam Eccleſiam Sancti Iuliani, & eius Canonicos ante eandem diſmembrationem ſpectabant Decimæ dictorum locorum, cùm notiſſimum ſit Decimas deberi Eccleſiæ Parochialis intra cuius fines colliguntur, *cap.fin.de Paroch. c.cùm contingat*, & ibi gloſſ. *verb. de iure, de decim. gloſſ. in cap. ad Apoſtolica, §. non eritis, verb. conſuetudo, & in cap. cum ſint homines*, & ibidem Doct. communiter *eod. tit. cap. ad decimas, de reſtit. ſpol. lib. 6.* & fuit ſæpiſſimè deciſum in Rota, & ſignanter in Braccaren. Decimarum 3. Iunii 1594. & 19. Ianuarij 1601. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio.

5 Et cum iſta iuris communis diſpoſitione concurrit etiam longiſſima quaſi poſſeſſio Eccleſiæ prædictæ, & Canonicorum percipientium decimas in dictis locis nomine Canonicalium præbendarum, vt patet ex pluribus inſtrumentis diuiſionum, & aſſignationum, de quibus in Summario Domini Ioannis Mariæ *num.* 5. 6. *&* 11. necnon ex inſtrumentis Canonicorum, & exactionum decimarum eorundem locorum in eodem Summario *num.* 7. 8. 12. *&* 13. ac ex depoſitionibus teſtium pro parte Ioannis Mariæ datis, quæ videtur ſufficiens ad oſtendendum decimas prædictas eſſe prædictæ Eccleſiæ, & Canonicis debitas, cum non agatur contra Rectorem, aut alium decimas ſibi deberi prætendentem, ſed contra Laicos, vt illas ſoluant, vt fuit reſolutum in illa Nouarien. Decimarum 16. Ianuarii 1604. coram Illuſtriſſimo Lancellotto.

R. P. D. DAMASCENO.

Romana Palatij de Comitibus.

Luna 26. Ianuarrii 1612.

ARGVMENTVM.

Vendere cogi non poteſt quis domum ſuam pro ampliatione Eccleſiæ, ſeu Monaſterij.

SVMMARIVM.

1 *Vendi domum ſuam cogi non poteſt ab Eccleſia, ſeu Monaſterio volente Eccleſiam, ſeu Monaſterium ampliare, n.1, & ſeqq. per tot.*

2 *Vendere rem ſuam regulariter nemo cogi poteſt, numero 2.*

3 *Officium iudicis in exorbitantibus à regulis iuris ſtrictè, & cum magna æquitate interpretanda eſt, numero 2.*

4 *Vendere quis cogi poteſt fundum à vicino, vt ex eo ſibi iter detur ad ſepulchrum quod habet, quod quando verum ſit, num. 1. & omnibus ſeqq.*

5 *Ius tertij facilius tollitur in parte, quam in totum, n. 3.*

6 *Nobilitas familiarum multum probatur ex antiquis habitationibus, num. 4. & ſeqq.*

7 *Tutor etiam iuſto pretio non poteſt vendere paternam pupilli domum pro ſoluendo ære alieno ipſius pupilli, numero 5.*

8 *Res dicitur magis, vel minus præiudicialis ex qualitate perſonæ, vel familiæ, num. 6.*

DECISIO CCCLXXII.

MOniales Sanctæ Catherinæ de Senis egentes ampliatione Monaſterii prætendebant poſſe cogere D. Ducem Camillum de Comitibus habentem Palatium contiguum, in quo etiam inhabitat, ad illud ſibi vendendum. Fundamentum prætenſionis erat *in l. ſi quis ſepulchrum, ff. de relig. & ſumpt. fun.* quæ lex licet loquatur de ſepulchro, & via ad illud, ex identitate, & maioritate rationis habet locum in Eccleſiis, & Monaſteriis, & illorum neceſſaria ampliatione, vt poſt Iaſ. *in l. 2. num. 4. ff. ſol. matrim.* Florian. *in d. l. ſi quis ſepulchrum nu.* 1. Socc. *in reg. vendere rem ſuam n.8. & 9.* Cæpoll *de ſeruit. vrban. præd. c. 82. n. 5.* Afflict. *in proœm. Conſt. Neapol. q. 3. n. 10.* Grammat. *dec. 75. n. 1. & 2.* Vinc. de Franch. *dec. 223. n. 5. & 6.* tenuit Rota in cauſa Neapolitana Monaſterii 29. Aprilis 1602. coram Illuſtr. Card. Lancellotto, & in cauſa Romana Deuolutionis domus 29. Februarii 1608. coram R.P.D. Manzanedo. 1

Verum in propoſito caſu Rota cenſuit, Ducem minimè eſſe cogendum. Et pro reſolutione fuit in primis conſideratum remedium *d. l.* eſſe multum extraordinarium, vt adnotarunt gloſſ. *ibi, in verſ. ſed extra*, & alii Scribentes, etenim regulariter nemo cogitur vendere, *l. inuitum, & l. dudum, C. de contr. empt. cum concor.* Vnde prædicta *l. ſi quis ſepulchrum*, minimè dedit actionem, ſed officii Iudicis implorationem, vt patet ex dicta lege, *in verſ. non tamen.* Illud autem in exorbitantibus à regulis iuris, & quæ iudicis officio veniunt expedienda, iure cautum reperitur, vt ſtrictè, & cum magna æquitate procedatur, iuxta tradita per Bald. *in l. 2. num. 10. verſ. & ideo, C. de reſcind. vendit. & in l. fin. §. ſed cum num. 1. Cod. de pact.* Anan. *in cap. 2. in fin.* Felin. *col. 2. verſ. ſed iudex*, Abb. *num. 8. de offic. iudic.* Bart. *in l. cum poſtulaſſem num. 1.* Angel. *in princip. ff. de dam. infect.* latè Alban. *in lucubr.* ad Bart. *ſuper l. 1. num. 8.* & ibi Iaſ. *pariter nu. 8. ff. de iuriſdict. omn. iud.* idem Iaſ. *in §. ſuper eſt num. 64. & ſeqq. Inſtit. de actio.* Ang. Aret. *in §. actio. n. 5. Inſtit. eodem tit.* Alex. *conſ. 7. num. 10. & ſeqq. lib. 2.* Signor. *conſ. 100. num. 13. ad fin.* Surd. *tract. de alim. q. 1. tit. 3. nu. 17.* præcipuè dum agit Eccleſia, quæ eſt cultrix iuſtitiæ, & mater æquitatis, *c. vnico, verſ. ſed diuerſum, de alien. feud.* Anchar. *conſ. 49. num. 4. verſ. quintò dicit*, Roman. *conſ. 298. num. 2. in fin.* Dec. *conſ. 281. num. 4.* Neuizan. *conſ. 11. num. 11.* Menoch. *conſ. 322. num. 52.* Surd. *conſ. 222. n. 22. & deciſ. 110. in fin.* quam diſcretionem reducendo materiam ad iudicis arbitrium in iſtis terminis commendat, Couarr. *var. reſol. lib. 3. cap. 14. in fin.* 2

In arbitrando autem, & proprium officium in propoſita facti ſpecie impartiendo iudex illud ante omnia proſpicere debet, ne vicinus, qui cogitur vendere magnum patiatur detrimentum, vt ſunt verba text. *in d. l. ſi quis ſepulchrum, in verſ. præſes etiam*, & notarunt ibi Alberic. *num. 2.* Florian. *n. 4.* Couarr. *d. c. 14. in fin.* & ante illos Gloſſ. *in l. reſcripta, verb. non lædat in fin. C. de precib. imper. offer.* Quod quidem magnum detrimentum debet intelligi de illo, quod contingit ſoluto iuſto pretio, nam quod vicinus non lædatur in pretio fuiſſet diſpoſitio ſuper indubitabili, & circa illud lex iam prouiderat ibi. Præſes compellere debet iuſto pretio iter ei præſtari. Sicut etiam non videbatur ſubſiſtere intellectus, quod ſcilicet lex habuerit rationem magni detrimenti vicini circa modum exequendi, vt namque detur via ſepulchro, per eam partem fundi, quæ ſit cum minori diſpendio vicini, vt colligitur ex textu ibi de opportunitate loci, &c. non autem voluerit, quod ſub prætextu detrimenti vicini ſepulchrum careat via, & inde Eccleſia, ſiue Monaſterium neceſſaria ampliatione, nam pro reſponſione dicebatur, quod ſi lex habuit rationem magni detrimenti vicini circa partem fundi, ergo multò magis circa totum, quia facilius tollitur ius tertii in parte, quam in totum, *l. binas, ff. de ſeruit. vrban. præd.* Calder. *conſ. 2. de arbitr.* Alex. *conſ. 134. num. 33. & 41. in fin. lib. 6.* Felin. *in cap. quæ in Eccleſiarum n. 19. de conſtit.* Cagnol. *in l. iura ſanguinis nu. 19. ff. de regul. iur.* Rot. *dec. 1. de conſuet. in nou.* Surd. *dec. 30. num. 25. & 26.* 3

In propoſito vero caſu Domini arbitrati ſunt, Ducem ſi compelleretur vendere, fuiſſe paſſurum nimis magnum detrimentum, quia vt notum eſt, familia de Comitibus eſt de nobilioribus Italiæ, propter multos Pontifices maximos, S.R.E. Cardinales, & alios inſignes viros, quos habuit, de quibus ſunt plenæ hiſtoriæ, & Palatium, de quo agitur, eſt illorum antiqua habitatio, & præfe- 4

fert magnam antiquitatem, & nobilitatem, maximè propter inſigne ædificium Turris militarium, quæ cum illo incorporata exiſtit, & de præſenti à prædicto Duce poſſidetur, vt denegari non poteſt, quin ſi familia de Comitibus tali habitatione priuaretur, non eſſet paſſura maximum damnum, quia huiuſmodi antiquę habitationes multum conferunt ad honorem familiarum, & ad conſeruandam earum nobilitatem, vt patet ex traditis per Tiraq. *de nobilit. cap. 37. num. 23.* Ottalor. *de nobilit. c. 4. num. 8. cum duobus ſeqq. par. 2.* Garz. *pariter de nobilit. gloſſ. 18. num. 28. cum ſeqq.*

5 Et videmus in ſimili, quod ſi tutor etiam iuſto pretio, & ad diſſoluendum æs alienum pupilli vendat ipſius domum paternam, pupillus dicitur læſus, *l. lex quæ tutores, verſ. nec domum,* & ibi Salyc. *verſ. item not. C. de adminiſtr. tut.* Alex. *conſ. 69. num. 3. lib. 5.* Socc. iun. *conſ. 45. num. 8. lib. 4.* Dec. *conſ. 403. num. 22. verſ. primo quia domus,* Nat. *conſ. 162. num. 10.* Tiraquell. *de retract. in præfatione num. 34.* & ob id ſola prohibitio alienationis de ſimilibus domibus ſufficit, abſque veſtimento alterius rationis, de quo per gloſſ. *in l. quoties ab omnibus, C. de fideicomm.* vbi Bald. *num. 8.* cum alijs per Petr. *de fideicomm. q. 1. num. 85. & ſeqq.* & circa ſimiles domos ſemper præſumitur affectio, & deſiderium conſeruationis, Tiraqu. *tract. de nobilit. cap. 37. num. 23.* Et in terminis minus fortibus, nempè de Vinea adeſt exemplum *lib. 3. Regum c. 21.* vbi Nabot ne priuaretur Vinea paterna, *ibi propitius ſit mihi Dominus, nedum hereditatem patrum meorum tibi*; elegit diſplicere Achab Regi ſuo eam depoſcenti pro vſu proprio, & offerenti Vineam meliorem in alio loco. Achab vero Rex minimè cenſuit poſſe illum iure regio cogere, ſed vt Vineam haberet, confugit ad calumnias contra Nabot, procurando illius iniuſtam mortem.

6 Nec mouit Dominos, quod ſecundùm iſtum intellectum, *l. ſi quis ſepulchrum,* & priuilegium Eccleſiarum in hac materia multùm reſtringeretur, quia vt plurimum, maximè in partibus, domus contiguę Eccleſijs, & Monaſterijs erant antiquæ ipſorum habitantium, & plerumque etiam Nobilium, quia Domini non intendebant pro nunc firmare, quod quælibet familia nobilis poſſit eludere diſpoſitionem, *l. ſi quis ſepulchrum,* ſed concurrente inſigni, & extraordinaria nobilitate, qualitate ædificij, & alijs, de quibus infra, etenim ex qualitate perſonę, vel familiæ eadem res dicitur magis, vel minus præiudicialis, *ad l. nouerint,* cum ibi not. per Salyc. *num. 1. & alios, C. de iura certum temp. §. atrox,* vbi Aret. *in princ. Inſt. de iniur.* Gloſſ. *in cap. 1. verb. officio,* & ibi Abb. *in fin. de Cleric. venat.* Bald. *conſ. 116. nu. 2. lib. 3.* Imol. *in cap. cum quidam num. 4.* Felin. *num. 5. de iureiur.* Tiraquell. *tract. de pœnis cauſa 31. num. 28. & ſeqq.*

7 Altera circumſtantia ponderata per Dominos fuit, quod iſtę Moniales habent ab alio latere multa ędificia priuata, cum quibus poſſunt ampliare eorum Monaſterium, & licet aſſerant illa non eſſe ſibi ita opportuna, ſicut Palatium de Comitibus, & quod regulariter ſit in electione Eccleſię, vel Monaſterij conuertere ſe ad partem ſibi beneuiſam, alias quilibet vicinus poſſet dicere, Eccleſia conuerte te ad alium vicinum, & ſic priuilegium redderetur eluſorium, attamen in propoſito caſu Domini arbitrati ſunt, æquitatem velle, vt Moniales cum aliquo eorum incommodo potius ſe conuertant ad illas priuatas domos, quam quod expellatur familia tantæ nobilitatis ab antiqua habitatione, quicquid dicendum foret ſi aliter non poſſet conſuli indigentiæ Monaſterij.

8 Fuit etiam per Dominos conſideratum, quod iſtæ Moniales ſunt per multa ſæcula poſteriores in hoc loco familię de Comitibus, quod in ſimili fuit deductum in prædicta Neapolitana coram Illuſtriſſimo Lancellotto die 28. Nouembris 1601. & 29. Aprilis 1602. vnde ante acceſſum debuerunt cauere, an locus eſſet capax, alias ſi iſta materia ita indiſtinctè practicaretur, daretur occaſio fraudibus, ſi quidem poſſent iſti agentes pro locis pijs, qui aliquando habent proprios affectus, emere domunculam propè aliquam bonam familiam, & incontinenti velle retrahere illius habitationem, quod certè eſſet nimis durum. Vnde omnibus ſimul iunctis, & nullum caput ſingulariter pro ſufficienti approbando, fuit concluſum, Ducem de Comitibus in hoc caſu minimè eſſe cogendum vendere propriam habitationem Monialibus.

R. P. D. PIROVANO.

Anconitana Pecuniaria.

Lunæ 23. Ianuarij 1612.

ARGVMENTVM.

Procurator ad ſoluendum non cenſetur conſtitutus ad ſoluendum indebitum, niſi de pecunia ſui principalis bona fide debitum prima facie verum ſoluerit. Reliqua ſumas ex Summarijs.

SVMMARIVM.

Procurator ad ſoluendum non cenſetur conſtitutus ad ſoluendum indebitum, num. 2. Declara, vt num. 1. & 3.

Fideiuſſor ſoluens pro debitore principali releuandus eſt indemnis, non ſolùm de eo, quod ſoluit, ſed etiam de fructibus cenſus, quem accepit pro ſolutione debiti, n. 2.

Acquirere alteri, & non ſibi prohibitum non eſt, nedum tacitè, ſed etiam expreſſis verbis, num. 4.

Obligatio Cameralis habet executionem paratam, & non impeditur exceptionibus controuerſis, & inefficacibus, num. 5.

Solutio ſemper cenſetur facta pro debito priori, grauiori, & odioſo, & ſic pro fructibus, & vſuris, n. 5.

Creditor non poteſt cogi ad recipiendum ſuum debitum minutatim, & non integrum, num. 6.

Mandatum ſpeciale requiritur ad extinguendum cenſum, num. 6. & 7.

DECISIO CCCLXXIII.

APparet ex inſtrumentis, & litteris D. Barbadori, ac calculo Puteobonelli, de credito originali Thomæ Pauelij, dum Dominicus pater eius pro Barbadoro occaſione fideiuſſionis ſoluit Raiſpolis in vna partita ſcuta 308. 845. & in alia Caſtellis ſcuta 375. & pro expenſis litis, ac brachio ſæculari ſcuta 76. pro quibus ſummis idem Dominicus de voluntate, & mandato Barbadori ſibi ſatisfecit ſumendo ad cambium pro computo eiuſdem Pernicæ ſcuta 378. 45. & alia 188. & demum compenſando ſcuta 317. exacta in pluribus particellis nomine, & de effectibus ipſius Barbadori. Prædictæ autem duæ particellæ ſcutorum 378. 45. & 188. cum ab anno 1592. vſque ad annum 1596. ſtetiſſent ſuper cambijs, inde auctum fecit debitum, cuius occaſione Thomas Pauelius cum mandato ſpeciali cenſum perpetuum ſcutorum 43. impoſuit ſuper bonis eiuſdem Barbadori, & illum vendidit Angelo Bonarelio pro pretio ſcutorum 500. quæ fuerunt poſteà ſoluta Pernicæ pro extinctione cambiorum. Vnde cùm à die Conſtitutionis cenſus, vſque in tempus præſens ſuſtinuerint Thomas onus ſoluendi cenſum præcedente promiſſione Barbadori de conſeruando illum indemnem, & cum obligatione Camerali, meritò fuit firmatum in hac cauſa ſub die 7. Februarij 1611. mandatum eſſe relaxandum pro fructibus, & pro liberatione fideiuſſionis. Et cum hodie dubium ſuper eiſdem proponeretur, quoad eundem cenſum ſcutorum 500. Domini ſteterunt in deciſis ex prædictis, & alijs rationibus, in deciſione conſideratis. 1

Quibus non obſtat, quòd Thomas ad effectum agendi contra Barbadorum teneatur probare ſubſiſtentiam cambiorum, pro quibus extinguendis verbæ ſunt pecuniæ ex conſtitutione cenſus retractæ, aliàs ceſſare debeat actio procuratori, tam pro repetitione fructuum cenſus, quam pro liberatione fideiuſſionis, ex quo non videtur conſtitutus procurator à Dominico ad ſoluendum indebitum, *l. ſi procurator. ff. de condict. indebit.* vbi Bart. *notat. num. 2. l. tutor. la ſeconda, §. in ſoluendis, ff. de adminiſtr. tutor.* Nam fuit reſponſum, Thomam non egiſſe contra Barbadorum, tanquam creditore pecuniarum, eius nomine ſolutarum Pernicæ, ſed vigore promiſſionis indemnitatis ſibi factæ, pro qua eſt releuandus ab omni damno, & conſequenter redintegrandus de fructibus cenſus per eum hucuſque ſolutis, Bald. & Salyc. *in l. 2. C. de ſent. quæ ſine cert. quant.* Surd. *conſ. 150. num. 4. vol. 1.* 2

Nec indebiti periculum, quatenus vigore mandati generalis ſoluiſſet eam ſummam Pernicæ, in cauſam debiti non ſubſiſtentis, pertinet ad Thomam, qui de pecunia Domini, & bona fide debitum prima facie verum ſoluit, Bart. 3

in

in l.procurator. limitando illum textum, *ff. de condict. indebiti*, quem ſequuntur Bald. & Angel. *ibid.* & Fulgoſ. & Alex. dixerunt opinionem Bart. eſſe veram. Bona autem fides, & debitum prima facie verum colligitur ex eo, quod pecunię fuerunt acceptæ ad cambium pro computo Barbadori, & de eius mandato, vltra quod dantur litterę in Summario, ex quibus colligitur ſcientia eiuſdem Barbadori de extinctione cambiorum ex pretio conſtituti cenſus.

4 Neque Dominis placuerunt, quæ obiiciebantur circa ſimulationem perſonæ Thomæ mandatarii, ac Bonarelli, cui cenſus erat vendendus, quia cenſus verè reperitur venditus Bonarello, & in hac parte fuit ſeruata forma mandati, ſed quod Bonarellus magis emeret cenſum nomine proprio, & de pecuniis propriis, quam ipſius Thomę hoc non pertinet ad cauſam ſimulationis, quia non videtur prohibitum, quod quis alteri, & non ſibi acquirat, *l.1. Cod.* ſi quis alteri, vel ſibi, & nedum tacitè, ſed expreſſis verbis hoc videtur licere, vt tradit Surd. poſt multos quos allegat *deciſ.226. in princip. & 325. per totam*, maximè, vbi non verſatur præiudicium alicuius, Dec. *conſil.543. num. 19. verſic. & ſupradicta*. Prout appropriatio cenſus Thomæ Barbadoro non præiudicauit, cui dumtaxat præcipuum fuit recipere pretium pro extinguendis cambiis. Nec etiam obſtat, quod Dominicus habuerit diuerſas pecuniarum ſummas Barbadori, cum quibus potuerit extinguere cenſum, quia viſæ fuerunt Dominis controuerſæ, & conſequenter inefficaces ad impediendam obligationem Cameralem habentem executionem paratam, Galeſ. *ad form.Camer.oblig.par.1.q.2.n.9. & ſequent.*

5 Non obſtat remiſſio ſcutorum 300. quæ dicitur non eſſe controuerſa, & per quam prætenditur cenſum ſcutorum 300. ſaltem ad ratam fuiſſe extinctum. Quia etſi ſcuta 300. peruenerint ad manus Thomæ, vt firmatur in calculo, & apparet ex banchariis paracęlis, quæ dantur in Summariis Barbadori *num.* 12. In cauſa tamen cenſus non ceſſerunt, cùm adhuc ſuper cambiis remanerent ſcuta 225. & ex fructibus cenſus ceſſerat dies pro ſoluendis ſcutis 113. cum quibus ſummis prius erat fienda compenſatio vti grauioribus, & odioſis per moram debitoris, *l. 1. C. de ſolut. l. in his, §. Imperator. eodem tit. l. ſi vſuras, C. de vſur.* Surd. *conſil.290. num.61. vol.2.* ac etiam vti ipſi Barbadoro vtilioribus reſpectiuè ad cambiorum extinctionem magis, quam ad fructuum cenſum, Craſſ. *conſil. 106. num. 9.* Menoch. *conſil.121.num.45. & in comm.de præſumpt. lib. 3. præſumpt.136.num.16.*

6 Quinimò nec cedere potuerunt, tum quia ſumma non erat æquiualens ad pretium cenſus, quo caſo emptor cogi non poterat ad recipiendam ſortem ſuam minutatim, Lup. *de vſur.comm.2. §.2.num. 71.* Et fuit dictum in Romana Cenſus 29. Nouembris 1593. coram bon. mem. Cardinale Seraphino. Tum etiam, quia Thomas carebat mandato ad extinguendum cenſum, quod erat neceſſarium, ſicut ad recipiendam retrouenditionem, vt in his terminis firmauit Rota in cauſa Arimin. Cenſus 1. Iulii 1588. coram bon.mem. Cardinale Seraphino.

7 Quod autem pertinet ad alium cenſum ſcutorum 315. pro cuius fructibus pariter fuit dictum in deciſione eſſe relaxandum mandatum, quia ad eum conſtituendum Thomas non habebat mandatum, prout habuit pro altero ſcutorum 500. Domini reſeruarunt particulariter videre, cùm pendeat ab origine crediti Domini occaſione præſtitæ fideiuſſionis, ad cuius releuationem, & indemnitatem ſe obligauerat Barbadorus. Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

R. P. D. PEGNA DECANO.

Lucana Iuriſpatronatus.

Luna 23. Ianuarii 1612.

ARGVMENTVM.

Quotquot concluſionibus magiſtraliter in hac deciſione explicatur, quando præſentatus à vero patrono præferendus ſit præſentato à patrono putatiuo, exiſtente ſcilicet in quaſi poſſeſſione præſentandi.

SVMMARIVM.

Iuſpatronatus quando non reuocatur in dubium ad validitatem præſentationis, & ad effectum, vt præſentatus inſtituatur, tunc attenditur quaſi poſſeſſio, itaut præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi inſtitui debeat, num. 3.

Præſentatus à patrono putatiuo exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi, ſi cum eo concurrat præſentatus à vero patrono, de cuius iurepatronatus legitimè conſtat, vel per confeſſionem aduerſarij, vel per rem iudicatam, vel per publicum inſtrumentum, tunc in iſto concurſu præferendus eſt præſentatus à vero patrono, num. 4.

Iuſpatronatus ad effectum, vt præſentatus à veris patronis præſentato à putatiuis præferatur ad hoc, vt conſtare dicatur ſufficit de eo conſtare publicum inſtrumentum, etiam quod non adſit confeſſio partis, vel res iudicata, num. 6.

Iuſpatronatus vbi induci legitimè conſtat à vero patrono præſentatus præferri debet præſentato ab exiſtente in poſſeſſione præſentandi, abſque eo quod probetur non iure exiſtentium in poſſeſſione, num. 7.

DECISIO CCCLXXIV.

DIe 22. Martij 1610. fuerat in hac cauſa deciſum ad fa- 1
uorem Lælii Guidiccionii, qui ad hoc altare fuerat præſentatus ab operario, vero, & indubitato patrono, ex fundatione, & dotatione, non obſtante, quod à Montecatinis, & Balthaſſariis, & ab operario Eccleſiæ SS. Paulini, & Donati de Luca, exiſtente in quaſi poſſeſſione pręſentandi, Thomas de Montecatinis fuerat præſentatus, ex eo potiſſimum, quod Lælius ratione proprietatis videbatur præferendus, nam operarius, qui illum præſentauerat, fuerat repertus verus patronus.

Cæterùm, quia in fine deciſionis reſeruaueram matu- 2
rius diſcutiendum hunc articulum, ex quo doctrina Panormitani *in cap.conſultationib.num.9.de iurepatr.* dicentis, quod ſi ante inſtitutionem conſtiterit de proprietate, tunc verus patronus eſt præferendus, ex quo proprietas abſorbet cauſam poſſeſſionis, *c. cum dilectus, de cauſ.poſſeſſ.& propr.* non videtur procedere ſimpliciter, & indiſtinctè, ſed requiritur ſuper proprietate, vel partis confeſſio, vel res iudicata, quia non poteſt dici conſtare de non iure, quamdiu de eo doceri poteſt; ideò ſuper hoc articulo, qui omni viſus fuerat Dominis matura diſcuſſione dignus, cauſa fuit ſæpè propoſita, videlicet die 29. Aprilis, & die 27. Iunii 1611. & tunc propter diſſidentes Dominorum ſententias non potuit capi aliqua reſolutio, quam tandem in hac propoſitione ceperunt, in deciſis perſiſtentes, & totam hanc materiam dilucidantes per infraſcriptas concluſiones.

Prima fuit, quando iuſpatronatus non reuocatur in du- 3
bium, ad validitatem præſentationis, & ad effectum, vt præſentatus inſtituatur, attenditur quaſi poſſeſſio, itaut præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi debeat inſtitui, nec ſemel Canonicè inſtitutus eſt amouendus, *cap.conſultationibus, de iurepatron. c.querelam, de elect.* & vtrobique notant Canoniſtæ, & Calderinus *conſ.23. incip.an ſi Papa num.1. de præb.* Oldrad. *conſ.312. incip. thema quæſtionis tale eſt num.* 2. & fuit ſæpiſſimè in Rota firmatum. Et ad hanc concluſionem firmius ſtabiliendam pertinebant ferè omnia deducta pro Montecatinis.

Secunda concluſio fuit, quod quando cum præſentato 4
à patronis putatiuis, videlicet exiſtentibus in poſſeſſione præſentandi concurrit alius præſentatus à vero patrono, de cuius iurepatronatus legitimè conſtat, vel per confeſſionem aduerſarij, vel per rem iudicatam, vel per publicum inſtrumentum, tunc in concurſu præferendus eſt præſentatus à vero patrono, Panormitanus *in d. c. conſultationib. num. 9. de iurepatron.* Anton. de Butr. *in cap. ex litteris nu. 8. eod. tit.* Ripa *in cap. cum Eccleſ. num. 130. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Decius *conſil. 127. incip. plura dubia num. 1. & conſil. 149. incip. in cauſa iuriſpatron. num. 2.* Lambertinus *de iurepatron. lib. 2. par. 1. quæſt. 3. artic. 6. num. 4. & ſeqq. & artic. 9. num. 3.* Rocchus de Curte *in verb. competens q. 19. n. 45.* Paulus de Cittadinis *tract. de iurepatron. par. 6. art. 3. num. 16.* & hanc concluſionem tenuit etiam ſępè Rota, & ſignanter in vna Imolen. iuriſpatronatus die 7. Iunii 1577. coram bon.mem. Cantuccio, tunc Rotæ Auditore. Et in cauſa Senen. iuriſpatronatus die 9. Ianu. 1598.

coram me, & in cauſa Romana de Publicolis die 21. Ianuarij 1600. coram bon. mem. D. Andrea Gordoua, & in Meleuitana iuriſpatronatus die 18. Aprilis 1608. coram R. P. D. Dionyſio de Marcomont. vbi aliæ deciſiones Rotales recenſentur.

5 Hæc concluſio in hoc caſu veritate facti nitebatur, quoniam de proprietate Iuriſpatronatus in perſona Operarij, qui Lælium præſentauerat, conſtabat ex publico inſtrumento teſtamenti fundationis, & dotationis in forma probante in actis exhibito, vnde patebat, Franciſcum quondam Marci Parducij teſtatorem die 28. Octobris 1430. ordinaſſe, & mandaſſe, vt per Laurentiam eius matrem, & hæredem de bonis ipſius teſtatoris in Eccleſia Sanctorum Antonij, & Paulini erigeretur altare ſub inuocatione S. Acconcij, ad quod erectum per operarios eiuſdem Eccleſię SS. Antonij, & Paulini, perpetuo præſentaretur Sacerdos, qui Miſſas celebraret. Notum eſt enim, publica inſtrumenta authentica, & in forma probanti exiſtentia facere probationem probatam, *cap. licèt cauſam*, vbi communiter Canoniſtę, *de probat.* Eiuſdem verò ordinationis effectuatio oſtendebatur ex multis, quæ ab Informantibus pro Lælio deducebantur in facto, quæ cum veritate niterentur, non poterant in dubium reuocari.

6 Tertia concluſio fuit, vt de proprietate iuriſpatronatus conſtare dicatur ad effectum, vt præſentatus à veris patronis præſentato à putatiuis præferatur, non requiritur, vt de proprietate iuriſpatronatus doceatur, vel per propriam aduerſarij confeſſionem, vel per rem iudicatam tantum, cùm & per publicum inſtrumentum de ea doceri poſſit Doctores enim, & deciſiones antiquiores Rotales ſupra in ſecunda concluſione allegati, non reſtrinxerunt probationem ad prædicta duo, videlicet ad confeſſionem, vel ad rem iudicatam, ſicut reſtrinxiſſe videtur bonę memoriæ Cardinalis Seraphinus, tunc Rotæ Auditor in cauſa Valentina Parochialis de Coſentina die 27. Ianuarij 1589. cùm & per publicum teſtamenti inſtrumentum de proprietate doceri poſſit, ſicut in caſu propoſito clarè fuit oſtenſum, Iuſpatronatus ſolius operarij ex teſtamento fundatoris, niſi dicatur, Seraphinum prædictæ deciſionis compilatorem non excluſiſſe alios modos legitimos verè probandi veritatem, & proprietatem iuriſpatronatus; nam conſultis Doctoribus allegatis, videlicet Panormitano, Antonio de Butrio, Franciſco de Ripa, Philippo Decio, Lambertino, Roccho de Curte, Paulo de Cittadinis apparebat, eos non reſtringere probationem ad prædicta duo genera probationum, quemadmodum neque antiqua Rota reſtrinxit apud Ioannem Paulum Tholomæum *deciſ. 47. incip. Poſtnanien. Parochialis, titul. de iurepatron.* cum ſimpliciter dixerit cum Doctoribus, quos allegauit, quod præferatur præſentatus à veris patronis, quando conſtat de proprietate, tum quia proprietas abſorbet poſſeſſorium; tum quia veritas debet præferri opinioni, quod procedere cenſuit ibi Rota, etiamſi putatiuorum preſentantium voces eſſent plures, quam verorum patronorum, quia vincit ratio, quod petitorium abſorbet poſſeſſorium, ſicut nec reſtrinxit Rota in cauſa Imolen. iuriſpatronatus coram Canuccio die 7. Iunii 1577. neque in aliis deciſionibus, quas recenſuit Dominus Dionyſius de Marcomont. in prædicta cauſa Mileuitana iuriſpatronatus, & hæc opinio eo præſertim nomine videtur tenenda, quia non reperitur interdicta probatio, quæ poteſt fieri per publicum inſtrumentum.

7 Quarta concluſio fuit, cùm de proprietate iuriſpatronatus Iudici conſtiterit, ad effectum, vt præſentatus à veris patronis obtineat, non eſt amplius neceſſarium docere de non iure exiſtentium in poſſeſſione præſentandi, Panormitanus *in dicto cap. conſultationibus num. 9. de iurepatronat.* Idem *in cap. ex litteris n. 8. verſ. quandoque*, vbi Antonius de Butr. *n. 12. eod. tit.* quia ſi iſto caſu inſtitueretur præſentatus ab habente ſolam poſſeſſionem, proprietarius ſpoliaretur, & priuaretur fructu ſui iuriſpatronatus quod nunquam recuperaret; nam ſine dubio contingere poſſet, quod præmoreretur inſtituto, & nunquam alias præſentaret, vt prudenter conſiderauit gloſſ. *in cap. ex litteris, in verbo, vel antequam, verſ. nec obſtant contraria*, vbi etiam Panormitanus *num. 8. & 9. de iurepatron.* licèt ad aliud ferè propoſitum, & conſequenter non placuit Dominis doctrina Ripæ *in dicto cap. cum Eccleſia num. 130. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* ſuper doctrina Panormitani *in dict. cap. conſultationibus, de iurepatronatus.*

Et ex prædictis fuit concluſum, quòd cùm operarius qui præſentauerat Lelium, docuerit de iure ſuo ex fundatione, & dotatione iuriſpatronatus, licèt non docuerit de non iure præſentantis Thomam Montecatinum; nihilominus deberet obtinere, & ab Ordinatio inſtitui, non expectato prius, vt videretur de futuro litis euentu ne damnum irreparabile verò patrono inferatur. 9

Nec refert, quòd hoc modo ſummarium poſſeſſorium deſtrueretur, & euerteretur diſpoſitio Sacri Canonis *in d. c. conſultationib.* Quia fuit reſponſum, terminos huius poſſeſſorij eſſe diuerſos ab aliis terminis poſſeſſorii ordinarii, ob rationes prædictas, & ſignanter propter damnum irreparabile, quod inferretur veris patronis, dum ſine culpa ſua ſui iuriſpatronatus fructibus priuarentur, &c. 10

R. P. D. PIROVANO.

Bononien. Vſusfructus.

Veneris 27. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Vſusfructus à teſtatore alicui relictus in omnibus ſuis bonis, an trahatur ad vſumfructum bonorum fideicommiſſariorum, & emphyteuticorum.

SVMMARIVM.

Teſtatori nemo præſumitur de alienis bonis, num. 2.

Vſusfructus omnium bonorum, à teſtatore alicui relictus, non extenditur ad vſumfructum bonorum fideicommiſſariorum, & emphyteuticorum, quia talia bona non ſunt teſtatoris, n. 2. & ſeqq. niſi contrarium ſuadeatur ex coniectura ta teſtatoris voluntate, num. 5.

Bona emphyteutica, & fideicommiſſaria non dicuntur eſſe propria teſtatoris, num. 3.

Hæres inſtitutus in vſufructu cenſetur etiam inſtitutus in vſufructu bonorum emphyteuticorum eorum, ſcilicet quæ ſunt acquiſita ab ipſo teſtatore libera ad transferendum in quemcumque voluerit, prout ſunt hæreditaria, ſecus autem in vſufructu bonorum emphyteuticorum, quæ non ſunt hæreditaria, ſed ex facto, & prouidentia, & quæ filius non capit à patre, ſed à concedente, num. 8.

Verba quantumcumque vniuerſalia, & generalia patiuntur exceptionem, ſecundum ſubiectam materiam, num. 8.

DECISIO CCCLXXV.

IOannes de Armis condito teſtamento inſtitutionem hæredum per formalia verba expreſſit. In omnibus autem ſuis mobilibus, immobilibus, allodialibus, emphyteuticis, liuellariis, & precariis, & aliis quibuſcumque rebus, iuribus, & actionibus inſtituit hæredes ſuos vniuerſales, & vſufructuarios tantum, D. Catherinam Marſcottam eius teſtatoris vxorem, & Dominum Aurelium eius filium, æquis portionibus, interim vero durante vſufructu quo ad nudam proprietatem, inſtituit hæredem eundem D. Aurelium. Et dum prætenderet Domina Catherina medietatem vſusfructus ex omnibus indiſtinctè bonis, fuit alias reſolutum coram bon. mem. Iuſto 27. Ianuarij 1606. ſolùm deberi vſumfructum D. Catherinæ deducto ære alieno in tota hæreditate, cuius æris alieni appellatione cum etiam poſſent contineri bona emphyteutica, & fideicommiſſaria, tanquam de hæreditate teſtatoris, poſt illius mortem deducendam dubitaui, An D. Catherinæ debeatur, dimidia vſusfructus, etiam bonis fideicommiſſo ſubiectis, & emphyteuticis. Et Domini quo ad bona fideicommiſſaria negatiuè reſponderunt, de emphyteuticis autem non deberi, quatenus fuerunt maiorum teſtatoris ex pacto, & prouidentia. 1

Ratio deciſionis fuit, quia cùm nemo præſumatur de alienis teſtari, gloſſ. *in leg. conficiuntur, in verb. teſtatur, in fin. de iure codicillor. & in l. 1. Cod. qui teſtam. fac. poſſ.* Petra *de fideicomm. quæſt. 8. num. 276.* Cæphal. *conſ. 516. num. 11.* videtur dicendum, inſtitutionem quibuſcumque verbis factam eſſe reſtringendam ad id, quod erat teſtatoris, legantis, ita & inueſtiendo videtur ſolùm reliquiſſe ius, quod habet, *l. ſerui electione, §. fin. de leg. 1. l. quod in rerum, §. ... eodem tit. l. vxor patrus, Cod. de legat.* Dec. *conſ. 454. num. 11.* Couarr. *pract. quæſt.* Surd. *conſ. 113. num. 14. & deciſ. 11. num. 10. & deciſ. 93. num. 16.* 2

Bona

Digitized by Google

3 Bona autem fideicommiſſaria, & emphyteuticalia, vti reſtitutioni ſubiecta poſt mortem fideicommiſſarij, & emphyteotæ, non dicuntur eſſe propria ipſorum teſtantium, *l. vnum ex familia*, §. 1. *ff. de leg.* 2. *l. ſi quis, ff. de manumiſſ.* Surd. *deciſ. 93. num.* 19. *&* 20. Reputantur enim, vt æs alienum quod detrahi debet, *l. irritum, C. ad leg. Falcid.* Illuſtriſs. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 9. tit. 6. num.* 12. & conſequenter non comprehenduntur in vniuerſali inſtitutione vſusfructus omnium bonorum, & hanc partem poſt Cæphal. & Pariſ. benè probauit Illuſtriſs. Mantica *d. lib. 9. tit. 6. num.* 8, eandem firmarunt poſt alios, quos allegant Petra *de fideicom. de præſumpt. lib. 4. præſumpt.* 142. *num.* 12. Surd. latiſsimè *conſ. 354. num.* 33. *& ſeqq. vol. 3. & deciſ. 93. num.* 17.

4 Et quamuis non defuerint, qui contrarium ſenſerint, prout Alba *conſ.* 73. qui in hiſmet terminis conſulit, Crauet. *conſ. 714. num.* 17. Ferr. *conſ. 119. num. 12. verſ. item quia teſtator*, Corn. *conſ. 84. num. 82. lib.* 2. Alciar. *conſ. 611. n.* 1. *ſecundum antiq. impreſs.* Ruin. *conſ. 150. num. 12. lib.* 3. Soc. iun. *conſ. 68. num. 14. vol.* 4. Ruin. *conſ. 114. num. 16. vol.* 2. & hanc opinionem ſequutus eſt, Marz. poſt alios, quos allegat *in epit. fideicomm. quæſt. 4. n.* 14.

5 Tamen placuit Dominis contraria opinio cum diſtinctione, niſi contraria voluntas teſtatoris, ſaltem ex probabilibus coniecturis probetur, quàm etiam alias in hoc Sacro Auditorio fuiſſe ſequutam in cauſa Bononien. Spolij inter Gonzagam, & Pepulos, & in alia Bononien. Bonorum, refert idem Marz. *dicto epitome, quæſt. 4. num.* 13. vbi fatetur, quamuis ſequatur contrariam, ſtandum eſſe iudicio Patrum Auditorum quidquid contrarium fuerit conſultum.

6 Nec dicatur, conclusionem verificari in emphyteuſi, quæ vel vnà cum morte teſtatoris extinguitur, vel tranſit in tertium non hæredem, ſecùs quando ad hæredem peruenit, ea ratione, quia de bonis hæredis, ſicuti de proprijs potuit teſtator diſponere, prout conſiderarunt Capra, *conſ. 146. num. 5. & ſeqq.* & alij pro contraria opinione ſupra relati. Fuit enim dictum quæſtionem eſſe voluntatis, non autem poteſtatis, quæ voluntas vel verbis expreſsis, vel ex probabilibus coniecturis debet probari, & eo caſu duntaxat debere intelligi diſpoſitum de re hæredis, quando particulariter diſponitur, ſecus ſi vniuerſaliter, quia vniuerſalis diſpoſitio ad res teſtatoris refertur, non autem ad res hæredis, *l. ſequens quæſtio, ff. de legat.* 2. & ſic præcisè declarant Alex. *conſ. 91. num. 10. lib.* 1. Cæphal. *alleg. conſ.* 516. *num.* 22. *&* 23. Peregr. *d. art. 6. num.* 16. Ad replicationem autem, quod imò circa bona emphyteutica voluntas teſtatoris verbis expreſsis legitur, & quo ad bona fideicommiſſaria vrgent probabiles coniecturæ.

7 Fuit reſponſum, quod etſi teſtator inſtituendo Dominam Catherinam hæredem in medietate vſusfructus expreſſerit etiam bona emphyteutica, & eo caſu non videatur dubitandum quin vſusfructus de emphyteuticis debeatur, Paul. de Monte Pico *in l. Titia cum teſtamento, §. cum Titia nuberet num.* 28. *ff. de leg.* 2. Surd. *conſ. 74. num.* 71. *& deciſ. 11. num. 10. verſ. Doctores loquuntur*, tamen quia, & ipſa bona emphyteutica ſunt duplicis generis, alia acquiſita ab ipſo teſtatore libera ad transferendum, prout hæreditaria, quæ etiam cadunt ſub generali diſpoſitione, Menoch. *conſ. 129. num.* 11. & tenuit Rota in cauſa Bononien. de Bologn. coram bon. mem. Cardinali Seraph. inter impreſs. 154. *part. 1. diuerſ.* in quoſcumque hæredes. Alia ex pacto, & prouidentia, quæ non capit filius à patre, ſed a concedente, Aret. *conſ. 53. colum. 2. n. 1. verſ. ſed quamuis*, Socin. iun. *conſ. 72. num. 61. vol.* 1. Ideò videtur dicendum, teſtatorem de proprijs emphyteuticis bonis, quæ in eius poteſtate erant, non autem de ſubiectis reſtitutioni, voluiſſe diſponere propter pronomen, *ſuis*, quod videtur reſtringere diſpoſitionem ad bona, de quibus teſtator poteſt diſponere, & dominium habet, quando decedit, *l. Quintus, §. argento*, vbi Bart. & alij, *ff. de aur. & argent. leg.* Roland. *conſ. 71. num. 28. vol.* 2. cum alijs alleg. per Surd. *d. quæſt. 93. num. 20. & conſ. 354. n. 19. & 20. vol.* 3.

8 Reſpectu autem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum non dantur coniecturæ probabiles, ex quibus poſſit voluntas teſtatoris trahi ad bona fideicommiſſaria. Nam, & verba vniuerſalia in omnibus bonis, & verba generalia, & alijs quibuſcumque rebus patiuntur reſtrictionem ſecundum ſubiectam materiam, & intelliguntur pro illo iure, quod ad teſtatorem ipſum ſpectabat, vt benè declarant Cæphal. *in alleg. conſ. ſub n.* 33. & Peregr. *d. art. 6. num.* 14. Atque ita fuit reſolutum, vtraque parte informante.

R. P. D. PIROVANO.

Caſalen. Quartæ Funeralium.

Mercurij 2. Februarii 1612.

ARGVMENTVM.

Quarta funeralium regulariter debetur Eccleſiæ parochiali niſi Cathedralis Eccleſia, vel illius quaſi poſſeſſionem per annos 40. præſcripſerit, vel in erectione parochialis Eccleſiæ in ſignum ſubiectionis eam ſibi recuſauerit.

SVMMARIVM.

Quarta funeralis de iure debetur Eccleſiæ Parochiali, n. 1.

Quarta funeralis, licèt de iure debeatur Eccleſiæ Parochiali, fallit hoc tamen, niſi Cathedralis Eccleſia per 40. annos illius quaſi poſſeſſionem acquiſiuerit, n. 2.

Quartam funeralem Cathedralis Eccleſia ſibi reſeruare poteſt in ſignum ſubiectionis quando aliæ parochiales Eccleſiæ fuerunt poſteà erectæ, n. 3.

Poſſeſſio præſumitur continuata ex præcedenti titulo, n. 3.

DECISIO CCCLXXVI.

1 PRo Informante fuit reſolutum, nempe quod quarta funeralis ſit adiudicanda Capitulo Cathedralis Eccleſiæ Sancti Euaſij, quia benè probatur eam fuiſse vnicam Eccleſiam parochialem in Ciuitate Caſalen. quamuis poſtea intra limites Cathedralis fuerint erectę aliæ Eccleſiæ parochiales, hoc enim per rationes concludentes aſserunt, teſtes examinati vigore remiſsoriæ, quod idem prius affirmarunt teſtes examinati de anno 1224. quorum dicta dantur in Summario. Idem colligitur ex priuilegio Sanctiſsimæ memoriæ Vrbani III. ſententia Rotali decretis viſitationum annorum 1577. & 1584. ex quibus non videtur dubitandum de qualitate Matricitatis huius Eccleſię, qua ſtante, & ſi quarta funeralis debeatur Eccleſię Parochiali *cap. 1. & 2. de ſepultur.*

2 Cùm tamen Eccleſia cathedralis ſit in quaſi poſseſsione illam percipiendi per 40. annos, & vltra, vt deponunt teſtes remiſsoriales. Dixerunt Domini, vel tanto tempore legitimè pręſcriptam fuiſse iuxt. gloſ. *in cap. vltim. in verb. legitimè præſcripta de conſuetud. in* 6. cùm totum deferatur conſuetudini in caſu, de quo agitur, vbi non adeſt iuris reſiſtentia, Innoc. *in cap. dilectus num. 4. de capell. Monach. & in cap. ad audientiam, de Eccleſ. ædific.* vbi etiam Anchar. *n. 6. verſ. quarto quæro.*

3 Vel & verius, Eccleſiam Cathedralem illud ius ſibi reſeruaſse, quando aliæ parochiales fuerunt erectę, quod potuit in ſignum ſubiectionis, Butr. *in cap. ad audientiam il primo, circa finem de Eccleſ. ædific.* ita vt facilius pręſumendum videatur, continuatam poſseſsionem fuiſse ex titulo, & iure matricis pręambulo, *l. ſecunda, C. de acquirenda poſseſs.* Crauet. *conſ. 10. num.* 9. Alciat. *conſ. 31. n. 2. aliàs eſt conſ. 29. num. 10. tom. 1. lib.* 1. & fuit dictum in vna Calaguritana Theſaurarię inter impreſsas 363. *num. 2. part.* 11. quam ex pręſcriptione nouum ius Cathedrali fuiſse quęſitum, & ita reſolutum.

R. P. D. DAMASCENO.

Bononien. de Bouijs.

Lunæ 9. Februaris 1612.

ARGVMENTVM.

Adminiſtrator, cui à teſtatore remiſſa eſt redditio rationis, non tenetur de adminiſtratis rationem reddere, niſi conſtet de illius verò dolo, & quid ſi amplius idem teſtator illi conceſſerit liberam facultatem diſponendi de fructibus hæreditarijs, quid & quantum operetur talis facultas, & de materia.

SVMMARIVM.

Adminiſtrator liberatus à redditione rationis cum libera facultate diſponendi, & priuatione contra hæredes, in caſu moleſtiarum, non poteſt cogi ad reddendam adminiſtra-

ſtrationis ſuæ rationem, niſi probato vero dolo, n.1.

Adminiſtratori data libera facultas diſponendi de fructibus rerum adminiſtratarum non ſuffragatur, quando adminiſtrator tali facultate vſus non fuit, nec dicitur quod 7ſus fuerit per inſtitutionem hæredis, n.2.

Liber adminiſtratoris non probat contra eum, qui illum deputauit adminiſtrationi, niſi conſtet de deputatione, & etiam conſtito de deputatione non probat contra deputantem niſi conſtet, quod ille librum confecerit nomine deputantis, num.3. & 5.

Pater eſt vſufructuarius hæreditatis relictæ ſuo filio, n.4.

Teſtator in eo, quod non deponit videtur reliquiſſe ſub diſpoſitione iuris communis, n.5.

DECISIO CCCLXXVII.

1 FVit tentum, D. Andream non probari in aliquo creditorem fructuum hæreditatis quondam Iulij adminiſtratæ per quondam Epiſcopum Ioannem Carolum. Primò, quia cùm prædictus fuerit per ampliſſima verba liberatus à redditione rationis, & ei data facultas liberè diſponendi de prædictis fructibus, cùm priuatione contra hæredes in caſu moleſtiarum, non poteſt ab ipſo Epiſcopo, ſiue eius hæredibus peti aliqua redditio rationis, niſi probetur ipſum fuiſſe in dolo vero, ex latè deductis coram me, in alia Bononien. adminiſtrationis, die 28. Februarij & 10. Iunij 1611.

2 Et quatenus dicebatur per Informantes pro D. Andrea, hic non peti redditionem rationis, ſed reliquatum, de quo conſtat ex libris Gandulphi deputati à Faba, quem Fabam ipſe Epiſcopus propoſuerat iſti adminiſtrationi, nec poſſe hæredes ab inteſtato dicti Epiſcopi excuſari à reſtitutione dicti reliquatus, ſub prætextu amplæ facultatis, quam habebat Epiſcopus diſponendi de iſtis fructibus, ex quo ipſe ea vſus non fuit ſpecialiter diſponendo de illis; cùm alias non ſufficiat generalis diſpoſitio, quæ fit per Inſtitutionem hæredis, vt in Romana Scripturiæ die 5. Iun. 1609. coram R.P.D. Marcomontio. Vnde multò minus debeat ſufficere tacita, ſiue præſumpta, quæ oritur ex ſucceſſione ab inteſtato, vt in ſpecie ad not. Gabr. *conſ.* 143. *num.* 7. *lib.* 1. Surd. *deciſ.* 272. *n.* 37.

3 Fuit reſponſum illum librum nullam mereri fidem, cùm non conſtet de deputatione facta à Faba de perſona Gandulphi, qui dictum librum conſcripſit, *ad conſ.* Alex. 186. *num.* 6. *lib.* 2. *cum concordan.* Et rurſus dato, non conceſſo quod conſtaret, ille liber non fuit confectus nomine Epiſcopi, ad effectum, vt ipſe Epiſcopus poſſet reddere rationem alijs, ſed eſt confectus à Faba, & vt ipſe poſſet reddere rationem Epiſcopo, vnde nullum concludit reliquatum penes Epiſcopum. Etenim poteſt eſſe, quod reddita per Fabam ratione nomine Epiſcopi, & reſtituto reliquatu, prout vtrumque feciſſe probatur ex publico inſtrumento, cuius inopia fuit data, ipſe Epiſcopus, iuxta ſuam facultatem de prædicto reliquatu ante mortem diſpoſuerit. Vnde probatio non concludit extantiam reliquatus penes Epiſcopum de tempore mortis, niſi petatur redditio rationis ab hæredibus ipſius Epiſcopi, quod non licèt, ex ſupra allegatis.

4 . Secundò fuit dictum D. Andream non poſſe petere fructus hæreditatis Iulij ab hæredibus Epiſcopi, quia in omnem euentum ſpectaſſent ad D. Alexandrum patrem dicti D. Andreæ, qui de iure fuit vſufructuarius hæreditatis Iulij relictæ Andreæ filio ſuo, *l. cum oportet*; vbi Bart. Bald. Salicet, & alij, *C. de bon. quæ liber. l. cum non ſolum*, *C. eod. tit. §. igitur, Inſtitut. per quas perſ. non acquirit*, Anchar. *conſ.* 176. *n.* 2. Socin. *conſ.* 192. *num.* 1. *vol.* 2.

5 Nec ſatisfecit reſponſio, quod ex quo Iulius dedit facultatem Epiſcopo diſponendi de fructibus hæreditatis, videtur per hunc modum ademiſſe vſumfructum patri Andreæ, quod poteſt fieri etiam tacitè, Boer. *deciſ.* 193. *n.* 3. quia admittebant Domini, quod ſi Epiſcopus diſpoſuiſſet, non potuiſſet Alexandro ſub prætextu vſusfructus ſibi debiti reuocare factum Epiſcopi. Verùm cùm Epiſcopus non diſpoſuerit, vt profitetur D. Andreas ex ſupra deductis, & Iulius teſtator in caſu, quo Epiſcopus non diſpoſuiſſet, minimè dixerit quid agendum eſſet de prædictis fructibus, videtur illos reliquiſſe ſub diſpoſitione iuris communis, *ad not. in l. commodiſſimè, ff. de liber. & poſthum.* Et conſequenter promiſiſſe, quod deuenirent ad patrem hæredis, *iuxt. d. l. cum oportet*, & quod replicabatur videri diſpoſitum ad fauorem D. Andreæ, per deſcriptionem ad ſui creditum factum in libris Gandulphi, quæ deſcriptio habet vim translationis dominij, vt in Romana Computorum die 7. Maij 1604. coram me. Fuit dictum reſolutionem patere ex ſupradictis, nempe non conſtare, quod illi libri fuerint deſcripti nomine Epiſcopi, & quatenus conſtaret Epiſcopum voluiſſe fieri libros adminiſtrationis prædictorum fructuum, hoc non ſufficeret ad effectum, quod deſcribens poſſet transferre dominium fructuum in aliquem, quia fuiſſet neceſſarium ſpeciale mandatum ad ſic diſponendum, vt patet ex tradit. per Scribent. *in l. contra iuris, §. ſi filius, ff. de pact. gloſ. in procurator cui, in fine*, Bart. *in princ. ff. de procurat.* Abb. *in cap. petitio num.* 1. *in fin. eodem titul.* Bald. *conſ.* 371. *num.* 2. *lib.* 4. Feder. *conſ.* 177. *num.* 1. Dec. *conſ.* 402. *num.* 9. Et ita fuit concluſum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Aprutina Beneficij.

Lunæ 6. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Subrogationem non gratioſam, ſed rigoroſam qui obtinuit, quid iuſtificare debeat, vt immittatur in poſſeſſionem beneficij defuncti.

SVMMARIVM.

Subrogationem non gratioſam per verbum ſubrogamus, ſed rigoroſam per verba ſubrogari mandamus habens, non poteſt immitti in poſſeſſionem beneficij niſi miniſterio iudicis, qui non poteſt poſſeſſionem tradere niſi illi, qui habet bonum ius in beneficio, audiendo partes, & eorum iura diſcutiendo, num.1.

Subrogationem rigoroſam qui obtinuit non ſolum debet iuſtificare idoneitatem, & qualitatem Clericatus, ſed etiam debet iuſtificare ex iure defuncti ſibi ius competere in beneficio, de quo agitur, n.2.

DECISIO CCCLXXVIII.

DVm inſtaret Donatus, vt ſequeſtrum ſuper beneficio ex reſcripto Rotæ appoſitum remoueretur, Domini voluerunt dari dubium, & eo propoſito ſub die 19. Decembris 1611. placuit eiſdem, non eſſe reuocandum, ſed Donatum teneri producere in actis cauſæ ſuam gratiam, illamque iuſtificare. Hodie verò nimis properè non iuſtificata gratia voluit diſputari dubium, an ſit ſubrogandus, & immittendus in poſſeſſionem beneficij, de quo agitur, & non eſſe dandam immiſſionem, fuit reſolutum, quia Donatus non habet ſubrogationem gratioſam per verbum ſubrogamus, ſed rigoroſam per verba ſubrogari mandamus, cuius vigore non poteſt dari immiſſio, niſi miniſterio iudicis, Caſſad. *deciſ.* 1. *num.* 4. *& per tot. vt lite pendent.* & ille non poteſt poſſeſſionem tradere, niſi illi, cui de iure competit, id eſt habenti bonum ius in beneficio, vt dicit Mohedan. *deciſ.* 11. *vt lit. pend.* audiendo partes, eorum iura diſcutiendo, exceptiones etiam de ſubreptione cognoſcendo. 1

Vnde quamuis Donatus iuſtificaret idoneitatem, & qualitatem clericatus, quæ eius perſonam reſpiciunt, nihil adhuc egiſſe videtur, niſi iuſtificauerit ex iure Lauri defuncti ſibi ius competere in beneficio, de quo agitur, vt benè declarat Mohed. *alleg. deciſ.* 11. *num.* 1. De quo cùm non doceatur, ſequitur non eſſe in caſu de omittendo in poſſeſſione, maximè, quia opponitur, beneficium eſſe in alia diœceſi, ſcilicet Montalti, non autem Aprutina, qua ſtante appareret de intruſione impeditiua effectum ſubrogationis prædictæ. Et ita fuit reſolutum. 2

R. P. D. PEGNA DECANO.

Pacen. Canonicatus.

Veneris 10. Februarii 1612.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione præſupponuntur tres gratiæ. Prima quod fuerit obtenta ob non publicationem ceſſionis. Secunda in confirmationem primæ, etiam quod fuerit nulla ob non publicationem in tempore. Tertia etiam valere in caſu, quod beneficium vacaret per obitum. Plenè diſcu-

tìtur

Digitized by Google

titur quomodo huiuſmodi gratiæ iuſtificari debent.

SVMMARIVM.

Gratia beneficij obtenta ob non publicationem non ſuffragatur, niſi verificata negatiua non publicationis, eaque concludenter probata, n.2. & n.6.

Gratia beneficij obtenta ob non præſentationem literarum non ſuffragatur, niſi probata negatiua dicta non præſentationis literarum, eaque concludenter reprobata, n.3.

Gratia etiam valere an, & quando dicatur noua gratia, vel potius confirmatoria primæ, n.4.

Gratia beneficij ſi alternatiuè continet duplicem vacationis modum an & quando ſufficiat vnum vacationis modum iuſtificaſſe, num.5.

Gratia poteſt iuſtificari per confeſſionem aduerſarij tacitam, & in conſequentiam, n.7. Declara, vt n.8. & 9.

DECISIO CCCLXXIX.

1 PRouiſus authoritate Apoſtolica Alphonſus Salgadus de hoc Canonicatu per ceſſionem Antonij Moſquera, quem Petrus Munez ob non publicationem dictæ ceſſionis impetrauerat, iuxta formam Conſtitutionis Gregorij XIII. & quoniam dubitauerat de validitate primæ gratiæ, ex eo quod ipſe literas deſuper confectas intra tempus in Conſtitutione de publicandis præfixum non præſentauerat in Rota, obtinuit ſecundam gratiam primæ reualidatoriam. Præterea cùm vlterius dubitaret an dictus Canonicatus adhuc vacaret per obitum Ioannis Morquecho tertiam gratiam impetrauit etiam valere caſu, quo Canonicatus per eundem obitum vacaret, & propoſito dubio in Rota iuxta reſtrictionem paucis antea diebus factam, an conſtaret de iure Petri Rota non conſtare cenſuit.

2 Vigore, primæ gratiæ ob non publicationem ceſſionis Antonij non conſtabat de bono iure Petri, quia cum negatiua non publicationis eſſet fundamentum ſuæ intentionis illam debuit concludenter probare, vt ſæpè fuit in Rota deciſum, & ſignanter in Aretina Commendæ die 16. Februarij 1596. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio tunc Rotæ Auditore, & in Ripana beneficij die 17. Aprilis 1600. coram R. P. D. Sacrato, & in Syracuſana Prioratus die 4. Februarij 1605. coram Domino meo Ludouiſio, & in cauſa Zamoren. parochialis die 2. Aprilis 1607. coram Domino Attrebaten. hanc autem negatiuam non publicationis Petrus non probauerat.

3 Vigore ſecundæ gratiæ, ſimiliter non conſtabat de bono iure Petri, quia cùm eſſet reualidatoria primæ gratiæ ob non præſentationem ſuarum literarum in lite agitata inter Alphonſum, & Antonium cedentem conſequenter ſubiacebat eiſdem regulis, & eaſdem qualitates, quas prima gratia induebat, Gemin. *conſ.* 128. *incip. ſuper primo dubio num.* 7. Gomeſ. *in regul. de non iudican. iuxta formam ſupplicat. quæſt.* 7. *num.* 5. Mandoſ. *ſuper regul.* 10. *quæſt.* 1. *num.* 4. Debuerant enim omnia narrata in prima gratia iuſtificari, vt Gemin. & Sarnen. præcitatis locis docuerunt, & fuit reſolutum in Rota, in cauſa Aquilana Canonicatus die 29. Aprilis 1588. coram bon. memoriæ Gipſio. Vnde ſi Petrus volebat capere vocationem ob non publicationem ceſſionis Antonij, neceſſariò reincidebat in difficultatem primæ gratiæ, quam non iuſtificauerat.

4 Tertia gratia nullum ius tribuebat Petro, cùm non eſſet noua gratia, ſed potius confirmatio primæ, vt patebat ex illis verbis, concedimus, quod ſingulæ literæ huiuſmodi cum omnibus, & ſingulis in eis contentis clauſulis, & decretis, valeant, plenamque roboris firmitatem obtineant, & illi ſuffragentur in omnibus, & per omnia, etiam ſi Canonicatus, & præbenda prædicti adhuc per obitum ipſius Ioannis vacauerint, & vacent, quaſi quod Papa non conceſſerit nouam gratiam per obitum Ioannis, ſed potius voluerit gratias primas ob non publicationem conceſſas valere, quamuis Canonicatus per obitum Ioannis vacauiſſet, vel vacaſſet non Ius Antonij reſignantis. Inde enim inferebatur, quod etiam in ipſa tertia gratia includebatur vacatio ob non publicationem.

5 Et quamuis ſufficiat, in modis vacationis alternatiuè conceptus vnum tantum iuſtificare, ſecus tamen eſt, quando Papa non proceſſit per nouam gratiam, ſed confirmando priorem, tunc enim modum vacationis ob non publicationem debuit Petrus verificare, licèt non de iure ſaltem de facto, vt cenſuit Rota, in cauſa Abulen. beneficij, die 13. Octobris 1595. coram D. Cardinale Blanchetto, tunc Rotæ auditore, quod maximè procedit, quando talis gratia eſt reſtricta ad vnum tantùm modum vacationis, vt in cauſa Bonorum Canonicatus die 13. Februarij 1590. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio. Vnde cùm prima gratia in iſta tertia confirmata eſſet reſtricta ad ſolam vacationem ob non publicationem, quam Petrus non verificauerat conſequenter, nec tertia gratia confirmatoria primæ poterat iuuare.

Nec ad rem pertinebat, quod Petrus diceretur venire hodie per vacationem per obitum Ioannis, & quod Alphonſus excipiens de dicta vacatione iam conſumpta per prouiſionem Antonij teneretur de illa docere, & prouiſionem Antonij ſui anteceſſoris iuſtificare, quia fuit reſponſum, prædicta procedere, ſi Petrus niteretur noua gratia per obitum Ioannis. Sed cùm veniret ex gratia confirmante primam per non publicationem etiam in cauſa vacationis per obitum Ioannis, & conſequenter ſemper inſiſteret primæ gratiæ ob non publicationem tertiæ gratię non iuſtificata prima, ſibi non poterat ſuffragari, & ſufficiebat Alphonſo reſpondere Petrum non iuſtificaſſe ſuam gratiam. 6

Dicebatur præterea gratiam Dom. Antonij videri iuſtificatam ex confeſſione Petri in precibus in prima gratia porrectis, quatenus narrauit Antonium fuiſſe prouiſum de iſto Canonicatu, & prębenda, de quo poſtea per liberam ceſſionem Antonij prouiſus fuit Alphonſus, & non publicauit, quę non confeſſio aderat etiam in narratiua ſecundę gratię, quę ſuffragabatur Alphonſo, & probabat conſumptionem dictę vacationis per obitum D. Ioannis, Put. *deciſ.* 36. *incip. Dominus Nicolaus lib.* 3. & fuit dictum in vna Caurien. iuriſdictionis die 22. Iunij 1582. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinale Blanchetto tunc Rotę Auditore. 7

Ad maiorem corroborationem prędictorum addebatur non potuiſſe Petrum iuuari tertia gratia. Nam quatenus volebat capere vacationem per obitum Ioannis, & narrauerat Canonicatum per dictum obitum adhuc vacaſſe, & vacare, duo probare debuit, videlicet modum vacandi per obitum dicti Ioannis, & Canonicatum, & prębendam adhuc vacare de tempore impetrationis, *gloſ.* 1. *in cap.* 2. *de reſcript.* vti communiter Canoniſtę, & ſignanter Felin. *num.* 21. & Ripa *num.* 39. Et fuit deciſum in terminis cauſa Cęſarauguſtana Parochialis, die 8. Nouembr. 1599. coram bon. mem. D. Card. Pamphilio. 8

Hoc autem vltimum, quod adhuc vacaret de tempore ſuę gratiæ, Petrus probare non poterat, niſi etiam doceret, quod prouiſio Antonij per eum narrata fuerat nulla. Et conſequenter, quod vacatio ex perſona Ioannis non fuerat conſumpta, vt fuit dictum in cauſa Pampilonen. de Ianzi die 21. Iunij 1604. coram R. P. D. meo Coccino, quod etiam probatur in prędicta cauſa Cęſarauguſtana proximè allegata. Gratia enim quę pręſupponit non fuiſſe ius penes alium non poteſt habere locum, niſi conſtet illum ius non habuiſſe, vt fuit dictum in cauſa Carthaginen. Canonicatus die 5. Iulij 1606. coram D. Cardinale Lancellotto, tunc Rotę Auditore, pro quo facit, quia diſpoſitio vnum pręſupponens, non habet locum, niſi verificato pręſuppoſito, gloſ. *in l. mancipia, in verb. inuocandum, Cod. de ſeru. fugit.* Dec. *conſ.* 644. *incip. viſo & perlecto num.* 15. Surd. *deciſ.* 289. *incip. inter alias quæſtiones, num.* 4. 9

Vnde cùm Petrus nondum probauerit huiuſmodi non ius Antonij, quinimò illud etiam magnifecerit impetrando Canonicatum ob non publicationem ceſſionis, quam fecit Antonius, conſequenter probare non poterat, quod Canonicatus vacauerat ex perſona Ioannis de tempore ſuę gratię. Et ex prędictis fuit concluſum, non conſtare de iure Petri &c. 19

R. P. D. PIROVANO,

Romana Saluiani Interdicti.

Veneris 10. *Februarij* 1612.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis, quod duæ conformes faciant rem iudicatam, comprehendit perſonas Eccleſiaſticas, Collegium, Communitates, & Monaſteria,

SVM-

SVMMARIVM.

Statutum Vrbis præſertim de duobus conformibus, quod faciant rem iudicatam, ligat etiam perſonas Eccleſiaſticas, num. 1.

Statutum Vrbis de duobus conformibus prædictis comprehendit etiam Collegium, Communitatem, & Monaſteria, num. 2.

Collegium dicitur Ciuis, num. 2.

DECISIO CCCLXXX.

1 Latis conformibus pro Excellentiſſ. Dom. Duce de Comitibus, contra Collegium Anglorum. Vrbis, & tertio loco prouocante Collegio cauſa fuit commiſſa cum clauſula *conſtito*, quod Statuto de duobus conformibus, & executioni locus ſit, ſententiæ exequantur. Dubio igitur iuxta reſcriptum ſignaturæ propoſito, Domini reſolu erunt eſſe locum Statuto. Nam quod ſub eo comprehendantur Eccleſiaſticæ perſonæ, viſum eſt carere difficultate. Tum quia Statutum eſt Papale conditum à deputatis à Papa, nec reſcriptum ad forum Capitolinum, ſed ſeruandum in omnibus curijs. Tum etiam, quia ſæpiſſimè Rota idem tenuit, ac firmauit ſignanter coram Sanctiſſimæ mem. Clemente Octauo in cauſa Romana de Comitibus a 1. Iunij 1577. in Romana cenſus, ſeu reconuentionis 12. Maij 1606. coram bonæ mem. Litta, & in Romana ſeparationis Thori 2. Decembr. 1605. coram R. P. D. Marcomontio.

2 Maior difficultas excitabatur, vt non comprehenderetur Collegium, quia nec ciuis Romanus, nec incola propriè nuncupari poterat, prout ſtatutum mandat, ſtrictè ſeruari inter eos. Verùm, etſi alias fuerit releuans, ita vt Domini nihil deliberare voluerint, in cauſa Romana Secretarius 20. Nouemb. 1593. coram Illuſtriſſimo Cardinale Mellino, tamen, cùm idem dubium contigiſſet in cauſa Romana, ſeu Heſperia cenſus 19. Martij 1599. cor. bonæ memoriæ Cardinale Seraphino. Fuit reſolutum Statutum comprehendere Communitatem, quæ eſt per ona ficta, & exinde iterùm fuit firmatum contra fratres, & conuentum Sanctorum Apoſtolorum, coram bonæ memoriæ Litta in cauſa Romana cenſus, ſeu reconuentionis 12. Maij 1606. quæ reſolutiones placuerunt Dominis, quia non repugnat proprietati verborum Statuti quin Collegium dicatur ciuis, Bartol. *in l. prima n.* 12. *ff. ad municip.* Cucch. *maior. Inſtit. lib.* 2. *tit. de Canonic. n.* 27. nec ratio ſuadet reſtringen. eſſe ſtatutum ad veros ciues, & non fictos, poſtquam eodem modo Collegium poſſidet bona, contrahit, adminiſtrat, ſuccedit, prout ciues alij Romani, & incolæ faciunt.

3 Quæ autem opponebantur circa validitatem, & iuſtitiam ſententiarum, dictum fuit non obſtare, quia omnia ſunt ſublata in deciſionibus in hac cauſa factis coram Dominis meis de Manzanedo, & Vbaldo. Atque ita fuit reſolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Aquilana Exequutionis Breuis.

Lunæ 13. *Februarij* 1612.

Exequutio literarum Apoſtolicarum quando impediatur per exceptionem Iuris patronatus, & quomodo ad iſtum effectum Ius patronatus probari debeat.

SVMMARIVM.

Breuis, & literarum Apoſtolicarum de capienda poſſeſſione beneficij exequutio non impeditur per exceptionem Iuris patronatus, niſi clarè, & notoriè probetur ex fundatione, vel dotatione, ſiue ex multiplicatis, & continuatis dotationibus, num. 1.

Ius patronatus non cenſetur probatum ex dote legata, & illius fundatione à teſtatore facta, niſi dicti legati effectuatio probetur, & alias, num. 2.

Iuris patronatus quaſi poſſeſſio probata per vnicam præſentationem, & poſt centum annos à die prætenſa fundationis non ſufficit, ad effectum retardandi exequutionem literarum Apoſtolicarum, n. 3.

DECISIO CCCLXXXI.

Iudicium hoc ſuper exequutione Breuis cum prius eſſet cœptum coram Auditore Cameræ, & ab eo, quia admiſerat articulos ad probandum exceptionem Iuris patronatus, per appellationem ad Rotam deuolutam, dubitatur, an Breue ſit exequendum. Et Domini affirmatiuè reſponderunt: Apparet enim Cæſarem Paſqualem authoritate Apoſtolica prouiſum fuiſſe de Capellania in Collegiata Sanctæ Mariæ de Paganica per obitum Ioannis defuncti, anno 1608. menſe Maij Sedi Apoſtolicæ reſeruato, qui exinde obtinuit Breue de capienda poſſeſſione nomine Cameræ directum A. C. Vnde Honuphrio excipienti de Iure patronatus contra reſeruationem ad retardandam exequutionem Breuis onus incumbit probationem claram, & notoriam afferre ex fundatione ſcilicet, vel dotatione, ſiue ex multiplicatis, & continuatis præſentationibus, iuxta formam diſpoſitionis Sacri Concilij Tridentini *ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *de reformat.* alias tanquam exceptio requirens altiorem indaginem reijcienda eſt ad petitorium, vt pluries fuit deciſum, ſignanter in Iaceo. parochialis 27. Iunij 1603. coram bonæ memoriæ Cardinali Pamphilio in Tiburtina Iuriſpatronatus 5. Iulii 1599. coram Reuerendiſſimo Domino Pegna Decano, & in Aretina Capellaniæ 3. Decemb. 1610. coram Illuſtriſſ. Lancellotto tunc Rotæ Auditore. 1

Huiuſmodi autem probationem circa ſubſiſtentiam Iuriſpatronatus non affert Honuphrius. Nam quamuis coram Auditore Cameræ fuerit productum teſtamentum, per quod videatur conſtare quendam Antonium Martium legaſſe Capellæ ſuę in dicta Eccleſia Sanctę Marię ſub vocabulo Sancti Thomę nonnulla bona nuncupatim pro dote, & ad vſum Capellani in ea pręſentandi, & inſtituendi, & paulò infra, mandauerit, quod in perpetuum per Capitulum dictę Eccleſię Sanctę Marię, & eiuſdem teſtatoris hęredes pręſentaretur, & inſtitueretur idoneus ſacerdos. Tameo quia non conſtat de effectuatione dicti legati, dum non apparet, quod Capella poſſideat, aut alias poſſideret bona in teſtamento relicta, nihil adhuc egiſſe videtur Honuphrius, vt in ſpecie fuit dictum in Terulen. beneficij 12. Februarii 1609. coram Domino meo Marcomontio, potuit enim contingere, quod Capella iam erecta eſſet dotata, & iterum relinqueretur dotanda, quo caſu dictum legatum tanquam in augmentum dotis nihil releuaret, Abb. *conſ.* 166. *num.* 2. *part.* 2. Rocch. *de Iurepatr. verſic. & donauit n.* 11. *verſic. ſi autem Eccleſia ſit iam conſtructa*, Innocent. *in rubric. num.* 2. *verſic. nemo alius eod. tit.* & fuit dictum in cauſa Nolana Beneficii 19. Ianuarii 1594. coram Illuſtriſſ. Cardinale Arrigonio, & in Placentina parochialis vlt. Ianuarii 1594. coram Orano. 2

Non obſtat obſeruantia deducta ex vnica pręſentatione in perſonam Sancti Vlini poſſeſſoris, quia vltra quod eſt nimis remota, ſcilicet poſt 100. annos, & eſt vnica, non ſufficit ad probandam quaſi poſſeſſionem Iuriſpatronatus ad effectum retardandi executionem Breuis, vt ſępè fuit reſolutum in Compiana Iuriſpatronatus, coram bon. mem. Litta 23. Ianuarii, & 3. Decemb. 1604. in Valentina Parochialis de Carlet. 4. Maii 1601. coram Illuſtriſſ. Lancellotto, & aliis per Informantes allegatis. Debuiſſet etiam probare pręſentationem fuiſſe factam à veris patronis probando deſcendentiam à quondam Antonio Martio Teſtatore, quę neceſſaria eſt & per gradus diſtinctos, Innoc. *in rubr. n.* 4. *de Iurepatron. lib.* 1. *part.* 2. *art.* 1. *ſecunda quæſtionis principalis num.* 16. 3

In viſitationibus autem ordinariorum quę dantur, non fuit conſtitutum fundamentum, cùm nihil plus continere poſſint, quàm ipſum teſtamentum productum à quo Iuſpatronatus deſumitur. Et ita ſolo Cęſare informante fuit reſolutum. 4

R. P. D. COCCINO DECANO.

Parmen. Datij.

Lunæ 13. *Februarii* 1612.

ARGVMENTVM.

Renunciatio fideicommiſſi ad hoc, vt valeat, quæ requirantur,

S V M M A R I V M.

Cedens ad ius ceſſum redire non poſſet, remittentibuſque iura ſua, non datur ad ea vlterior regreſſus, n. 1.

Pacta cenſentur correſpectiua, quando in eodem inſtrumento appoſita reperiuntur, ita vt vnum pactum contemplatione alterius appoſitum cenſeatur. Declara, vt n. 2.

Fideicommiſſarius ſcienter emens rem ſubiectam fideicommiſſo ad ſui fauorem ſibi non præiudicat, & ſolutum pretium euincere poteſt, n. 3. & 5.

Fideicommiſſo conditionali non purificato in dubio renunciatum non cenſetur, n. 4.

Renunciatio facta fideicommiſſo ad hoc, vt valeat oportet quod renuncians ſoluerit, & viderit verba fideicommiſſi, & quod in renunciatione exprimantur verba. Viſis &c. num. 4.

Donationes factæ contemplatione futuri matrimonij ſunt latiſſimè interpretandæ, num. 7.

Intentio agentium ſemper attendenda eſt, num. 7.

D E C I S I O CCCLXXXII.

1 OCcaſione matrimonij contrahendi inter Excellentiſs. D. Ducem Sfortiam, & Excellentiſſimam Dominam Eleonoram Vrſinam Neptem Sereniſſ. Magni Ducis Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus D. Cardinalis Sfortia promiſit dare eidem Domino Duci omnia bona ſua feudalia, & allodialia, quæ poſſidet in ſuo ſtatu Lombardiæ ducatu Mediolani, Parmæ, & Placentiæ ponendo dictum Dominum Ducem in locum ſuum, & in quolibet ſuo iure etiam quoad detractiones legitimæ, & Trebellianicæ, & occaſione æris alieni, & legatorum, & dotium, & pro qualibet alia cauſa, &c. reſeruatis ſibi mobilibus, gemmis, argentis, & facultate diſponendi pro ſcutis 50. millibus cum promiſſione, quod Dux ſolueret alia ſcuta 50. millia, & conſentiret alienationibus iam factis vſque ad ſummam ſcutorum 55. millium. Et in capitulo ſeparato fuit conuentum, quod Cardinalis venderet datium longæ Padi ſubiectum fideicommiſſo ad fauorem dicti Ducis, eidem pro pretio arbitrando per Sereniſſimum Magnum Ducem, pacto adiecto, quod pretium remaneret liberum Cardinali, ita vt purificato fideicommiſſo Dux, quaſi à ſemetipſo euicerit, non poſſet repetere pretium. Addito inſuper, quod Sereniſs. Magno Duce pretium non arbitrante datium remaneret liberum Cardinali, vnde ſequuta venditione cum Dux poſtmodum retrouendiderit Cardinali, & Cardinalis Illuſtriſs. D. Marchioni S. Secundi, Dubitaui, an ex dictis conuentionibus Cardinalis excludatur à detractionibus ſuper datio, vel potius pactum ſuper datio ſit correſpectiuum ad iura detractionum in caſu, & ad effectum, de quo agitur, qui eſt vt D. Marchio teneatur, vel non teneatur ſtare venditioni cum D. Cardinalis promiſerit, datium eſſe liberum ab omni fideicommiſſo purificato, & purificando. Quod die 10. Iunij præteriti fuit reſolutum ad fauorem D. Marchionis: Quæ reſolutio etiam hodie placuit Dominis. Nam quantum attinet ad primam partem dubij, res videbatur clara, quod Dominus Cardinalis excludebatur à detractionibus ſuper datio, cum illas ceſſerit ad fauorem Ducis, Bar. *in l. emptor, Cod. de hered. vel action. vendit. & in l. ſi quis rem in princ. ff. de procur. & in l. qui ſtipendia, Cod. eod. tit.* Socin. Sen. *conſ. 18. num. 16. volum. 1.* remittentibus enim iura ſua non datur ad ea vlterior regreſſus *l. quæritur, §. ſi venditor, ff. de ædi. edi. cap. eos 7. quæſt. 1, cap. ſic illic, 23. quæſt. 4.* Anchar. *conſ. 339. num. 10,* Aym, *conſ. 114. num. 10.*

2 Et quantum attinet ad ſecundam, licèt pro parte Cardinalis diceretur, quod correſpectiuitas non poterat euitari, quia quando in eodem inſtrumento ſunt diuerſa pacta, cenſentur correſpectiuè, ita vt vnum pactum, & vna diſpoſitio contractus ſit contemplatione alterius, ita quod vnum non fecero, niſi tu aliud feciſſes, Tiraqu. *de retract. lignag. §. 23. gloſ. 1, num. 3. & ſeqq. vbi num. 10. & 11.* dicit communem opinionem, & neminem contradicere, Surd. *conſ. 219. num. 20.* Tamen dicebant Domini, quod hoc parum faciebat. Nam aut dicendum eſt, non obſtante retrouenditione facta per Ducem Cardinali datium remanſiſſe in eo ſtatu, in quo erat penes ipſum Ducem vigore primæ venditionis, & D. Marchio habet intentum, eſt enim ſubiectum fideicommiſſo: Quia in venditione facta per Cardinalem Duci promiſit datium eſſe liberum ab omni fideicommiſſo purificato, & purificando, præterquam à fideicommiſſo Comitis Sanctæ Floræ, & promiſit facere conſentire omnes perſonas, præterquam nominatas in dicto fideicommiſſo, alias iſtæ præſeruationes fuiſſent ſuperfluæ, niſi datium remanſiſſet ſubiectum fideicommiſſo, Gemin. *conſ. 65. num. 8. verſ. ergo patet.*

Quòd etiam manifeſtiſſimè oſtenditur, cum Cardinalis ſibi cauerit de pretio quæ cautio non fuiſſet neceſſaria, ſi Datium non remanſiſſet ſubiectum fideicommiſſo, & tunc eſt neceſſaria, quando fideicommiſſarius ſcienter emit rem ſubiectam fideicommiſſo conditionali, quia alias purificato fideicommiſſo dictus fideicommiſſarius dicitur euincere à ſemetipſo, & pretium petit, Bart. *in l. qui Romæ, §. duo fratres quæſt. 12.* Iaſ. *n. 68.* Rip. *n. 92.* Bolognett. *n. 202. ff. de verb. oblig.* 3

Aut verò ſtante retrouenditione facta per Ducem Cardinali datium debet remanere liberum Cardinali, correſpectiuitas etiam allegata parum nocet Marchioni, quia Domini intelligebant verba: Remaneat liberum, ſcilicet eo modo, quo erat ceſſante obligatione vendendi, non autem liberum à fideicommiſſo, vt de eo Cardinalis liberè diſponere poſſet, quia fideicommiſſo conditionali non purificato in dubio non cenſetur renunciatum, Bart. *in d. l. qui Romæ, §. duo fratres in 4. quæſt. ff. de verb. oblig.* qui communiter approbatur, vt dicit ibidem Caſtr. Rom. *conſ. 403.* Fulgoſ. *conſ. 41. num. 5. vt pariter de communi,* & Decian. *in conſ. 33. num. 163. & ſeqq. lib. 1.* dicit, quod ad hoc vt renunciatio facta fideicommiſſo valeat, oportet quod renunciantes ſciuerint, & viderint verba fideicommiſſi, & quod in renunciatione exprimantur verba illa, *Viſis, &c.* de quibus *in l. de his, ff. de tranſact.* & concludit hoc habere locum, nedum in tranſactione, ſed in pacto, & eſſe communem ſententiam, & in practica ſeruari. 4

Nec etiam liberum, vt illud Cardinalis alienare poſſet. Quia ſi hoc eſſet verum, certum eſſet, quod Cardinalis ſibi cauiſſet de pretio, prout ſibi cauit in caſu emptionis faciendæ per Ducem, ad cuius fauorem erat inductum fideicommiſſum. Nam ſi Dux dediſſet licentiam alienandi ad fauorem tertij, purificato fideicommiſſo potuiſſet agere ad pretium, cum fideicommiſſarius, ſi pendente conditione conſentiat alienationi, licèt conditione purificata non poſſit agere ad bona, agat tamen ad pretium, vt eſt communis ſententia de qua per Curt. iun. *in conſ. 4. num. 22. lib. 1,* Creſcen. *deciſ. 6. num. 2. de teſtam.* 5

Neque eſt verum, quod ſicuti venditione ſequuta pretium remanebat liberum Cardinali, ita venditione non ſequuta debebat remanere datium liberum: Quia pro reſponſione conſiderabatur, quod militat diuerſitatis ratio venditione ſequuta, & non ſequuta. Nam etſi in primo caſu pretium remanebat liberum Cardinali, non tamen inde ſequebatur in ſecundo, quod datium debuiſſet remanere liberum à fideicommiſſo. Quia cùm datium eſſet, & remaneret ſubiectum fideicommiſſo, vt ſupra dictum eſt, Magnus Dux non poterat arbitrari pretium in tanta quantitate, ac ſi datium eſſet liberum à fideicommiſſo, maximè quia purificato fideicommiſſo Dux non poterat agere ad pretium, & ideò non æquiponderat, quod prædicta venditione eo modo facienda non ſequuta Datium remaneret liberum Cardinali à fideicommiſſo, ita vt de eo liberè diſponere poſſet, ſicuti in primo caſu venditione ſequuta poterat diſponere de pretio. Quia ſi in ſecundo caſu venditione non ſequuta haberet liberum Datium, plus haberet Cardinalis, quam in primo caſu venditione ſequuta, ex quo pretium non erat Datij liberi, ſed ſubiecti fideicommiſſo, maximè quia ſatis æquiualet obligationi prædictæ, de vendendo, ſi Datium remanebat liberum Cardinali eo modo, quo erat ceſſante dicta obligatione vendendi, cùm ex eo quotannis perciperet ſcuta tria millia. 6

Neque etiam eſt verum, quod prædicta poſſent conſiderari, ſi Datium fuiſſet datum per Ducem Cardinali, ſed Cardinalis illud poſſidebat, & ideò cenſetur datium liberum Cardinali in recompenſam detractionum ceſſarum, quæ longè excedebant valorem Datij, & aliorum reſeruatorum. Quia fuit reſponſum, quod cum huiuſmodi donationes, & ceſſiones fuerant factæ contemplatione futuri Matrimonij cum Nepte Sereniſs. Magni Du- 7

cis

Digitized by Google

tis, & in augmentum fideicommiſſi, & primogenituræ, quæ propterea cùm fauorabiles ſint, latè ſunt interpretandæ, Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 7. tit. 1. num. 4. & ſeqq.* Non eſt inueriſimile, quod in iſto caſu D. Card. voluerit refundere de ſuo, cùm ageretur de conſeruatione fideicommiſſi, & primogenituræ, maximè cùm ad hoc faciendum, & alij Proceres familiæ conuenerint. Finis enim, & intentio agentium ſunt attendenda, Oldr. *conſ. 283. in princ.* Aliàs parum vt lis fuiſſet iſta ceſſio Duci, niſi Cardinalis refudiſſet de ſuo, cùm poſt obitum illius alia ceſſa ſpectarent ad Ducem vigore fideicommiſſi.

8 Neque tandem eſt verum, quod Cardinalis inter alia reſeruauerit ſibi pro ſuis detractionibus Datium, ponderando verba illa inſtrumenti donationis ibi. *Et riſeruandoſi il datio della lunga del Po:* Quia eſt aduertendum, quòd illa reſeruatio non fuit ſimpliciter facta, ſed ad effectum vendendi Duci donatario iuxta formam conuentionum, & ſic relatiuè ad conuentiones ibi. *Riſeruandoſi però il datio della lunga del Po da venderſi al medeſimo Duca in eſecutione, & per oſſeruanza delle ſopradette conuentioni*, & ideò pro intelligentia, & interpretatione iſtius reſeruationis recurrendum eſt ad dictas conuentiones, Surd. *deciſ. 70. aliàs 71. per totam*. Quod clarius comprobatur ex eo, quod iſta donatio fuit facta per Cardinalem mediante perſona procuratoris, vigore Mandati, in quo expreſsè legitur, facultatem dicti procuratoris fuiſſe reſtrictam ad donandum iuxta formam conuentionum, quas ibi voluit haberi pro expreſſis, cum clauſula. *Non aliàs aliter nec alio modo, &c.* & ſic omnia regulantur, & interpretationem habent à conuentionibus, vt dictum eſt, in quibus non adeſt talis reſeruatio, ſed ſolum promiſſio de vendendo, & ideò talis reſeruatio debet intelligi iuxta promiſſionem factam in Capitulis, ad Surd. *ſup. allegatum.*

R. P. D. DAMASCENO.

Romana Vineæ, & Saluiani de Ruſconibus.

Veneris 17. Ianuarij 1612.

ARGVMENTVM.

Terminus ad ſoluendum datur etiam reo conuento in Saluiano Interdicto, & etiam obligato in forma Cameræ, & cum iuramento.

SVMMARIVM.

Debitori ad ſoluendum concedi debet modica dilatio, num. 1. & iudex denegando dilationem dicitur grauare, dict. num. 1.

Terminus ad ſoluendum de notorio ſtylo A. C. omnibus dari debet, num. 1. Vbi ampliatur ex Conſtitutione Pij V. ſuper Tribunali A. C.

Terminus ad ſoluendum dari debet etiam Reo conuento in Saluiano Interdicto, num. 2. & num. 3.

Agens Saluiano Interdicto, licet principaliter dirigat iudicium contra rem, illi tamen principaliter non debetur res, ſed creditum, n. 2. & 3.

Terminus ad ſoluendum datur etiam debitori obligato in forma Cameræ, n. 4.

Appellatio non datur condemnato in Saluiano Interdicto, num. 1.

Terminus ad ſoluendum cenſetur datus à iudice eo ipſo, quod debitor illum petat, etiam quod iudex ſuper hoc non interloquatur, num. 5.

DECISIO CCCLXXXIII.

1 DOmini perſtiterunt in deciſis coram me, & in hac cauſa ſub die 28. Nouembris proximi. Et tutiſſimum viſum fuit fundamentum, quod poſt confeſſionem debiti, & terminum ſuſceptum per Angelam ad ſoluendum non debebat dari immiſſio. Et vltra aliàs ponderata in deciſione ad oſtendendum, quòd verbum *videbitur*; de quo in Conſtitutione Pij V. ſuper Tribunali A. C. importet neceſſitatem, fuit conſideratum, quod etiam de iure communi debet concedi debitori ad ſoluendum modica dilatio, Ioan. de Anan. *in cap. quærenti num. 3.* Butr. *num. 11.* Imol. *num. 7. de offic. deleg.* Bart. *in l. ſi cum exceptione, §. quatenus num. 5.* Bal. *num. 5.* Odof. *col. 2. verſ. ſed demum, ff. quod met. cauſ.* idem Bart. *in l. in fideicommiſſi n. 4.* Bald. *num. 7. ff. de vſur.* Iacob. de S. Georg. *in l. ſi debitori num. 19. de iud.* & iudex denegando huiuſmodi dilationem dicitur grauare Rip. *in l. 2. num. 29. ff. de re iud.* Rom. *conſ. 261. num. 6. verſ. modo ſit.* Et proinde cum verbum *videbitur* importet arbitrium boni viri, Bart. *in extrauag. ad reprim. verb. videbitur*, cum alijs in prædicta deciſ. alleg. imò arbitrium iudicis ordinarij, *l. vir bonus, ff. iud. ſolui*, concludebatur omnino debuiſſe dari prædictum terminum, ſtante etiam notorio ſtylo A. C. in illo dando, qui ſtylus facit ius, Abb. *in cap. ex literis num. 6. de conſtit.* Dec. *conſ. 699. num. 5.* Theſaur. *deciſ. 1. num. 9.* latè Euer. *in loco à ſtylo Curiæ num. 1. & per totum.*

Nec mouit Dominos fides aliquorum Notariorum aſſerentium non vidiſſe dari terminum, quando quis conuenitur in Saluiano, nam præter quod non concludit in verbis, quia poteſt eſſe, quod fuerit datus, & ipſi non viderint, & cum Angela habeat regulam pro ſe, debet limitatio ex aduerſo plenè probari, Iaſ. *in l. ceter. n. 3. & 4. ff. de leg. 1.* Anchar. *conſ. 368. n. 3.* Gemin. *conſ. 25. n. 8.* Roland. *conſ. 81. n. 5. & 6. lib. 1.* illi Notarij ſic aſſerentes conuincuntur de mala informatione, ex quo pro parte Angelæ fuerunt dati caſus particulares, in quibus etiam conuento e Saluiano fuit datus terminus, & dicebatur militare eandem rationem in vtroque caſu. Nam & ſi agens Saluiano principaliter dirigat iudicium contra rem, ex cuius fructibus petit ſatisfieri, attamen non debetur illi principaliter res, ſed creditum, Rot. in cauſa Rauennaten. Saluiani 20. Iunij 1607. coram R. P. D. Ludouiſio. Vnde poſſeſſor offerendo dictum creditum liberatur, *l. Paulus in fin. ff. quibus mod. pig. vel hypoth.* Rolan. *conſ. 14. n. 9. & 10. lib. 1.* Menoch. *de adipiſc. remed. 3. num. 181.* Rot. in cauſa Senogallien. prædij 1583. coram Bubalo, & in Bonon. Saluiani 21. Iunij 1599. coram Illuſtriſs. Card. Lancellotto. 2

Et proinde non applicantur quæ dicuntur de actione reali, & de eo cui debetur res, quia ſi debetur res in caſu Saluiani, id eſt ſecundario, & incidenter, hoc eſt quatenus creditum non offeratur, imò iſte tertius poſſeſſor, qui eſt in bona fide, & non commiſit moram in ſoluendo debito à ſe contracto, ſicut fecit principalis debitor, eſt dignus maiori priuilegio, & ſic multò magis debet illi concedi dilatio, quam principali debitori, cùm patiatur ob alienam culpam, *ad l. ſi fideiuſſor, §. ſi neceſſaria*, & ibi Bart. *in princ. ff. qui ſatiſd. cog.* Bal. *in l. de die, §. tutor, ff. eod. tit.* Gloſ. *in l. fin. verb. generando, C. ſi tut. vel cur. interu.* Archid. *in cap. peruenit, in fin. 18. diſt.* Inn. *1. cap. cum inter n. 1.* Felin. *n. 11. de excep.* 3

Circa aliud, quod terminus non datur, niſi pro debitis habentibus obligationem Cameralem, nec talis limitatio viſa fuit alicubi probari, & rationem eſſe potius in contrarium, quia ſi datur obligato ſtrictiori obligatione, prout eſt ille, qui ſe obligauit in forma Cameræ, & contra formam iuramenti contenti in dicta obligatione, per quod iurans videtur ſe obligaſſe præciſè ſoluere de conuento, iuxt. not. per Gloſ. *in l. ſi pecuniam, verb. neceſſe, ff. de condit. cau. dat.* Butr. *in cap. fin. n. 4. ne prælat. vices ſuas*, Alexand. *conſ. 89. n. 5. lib. 7.* Iaſ. *conſ. 9. n. 10. lib. 1.* Socin. *conſ. 90. n. 10. lib. 4.* Gozad. *conſ. 24. n. 9.* Guid. Papæ *deciſ. 627.* quantò magis debet dari tertio, qui taliter ſe non obligauit, nec iurauit, & quod replicatur, hoc ideò eſſe propter citam exequutionem, quam trahit ſecum obligatio Cameralis, vt ſcilicet debitor habeat tempus parandi pecunias, quod non eſt neceſſarium in iudicijs ordinarijs, in quibus proceditur per tres, & aliquando per quatuor inſtantias, fuit dictum in omnem euentum non applicari conuento iudicio Saluiani, cui non conceduntur iſtæ tres inſtantiæ, ſed denegatur appellatio Bart. *in l. 1. num. 4. ff. de Saluian. interd.* Corn. *conſ. 190. n. 2. lib. 1.* Theſaur. *deciſ. 175. n. 3.* Verall. *deciſ. 106. part. 3.* Rot. in cauſa Romana, ſeu Amerina domus 8. Iunij 1576. coram Cantuccio relata inter diuerſ. impreſſ. *deciſ. 34. n. 3. part. 2.* & in Roman. Saluiani interd. 26. Nouembr. 1605. coram R. P. D. Manzanedo. 4

Ad aliud, quod iudex non dederit terminum, ſed Angela illum ſponte ſuſceperit in actis Notarij confitendo debitum, placuit reſponſio ex notorio ſtylo, quod A. C. non ſolet interloqui ſuper iſtis terminis, ſuper quo etiam fuerunt dati actus particulares, in quibus ita fuit ſeruatum. Et cùm prædicta viderentur ſufficere, Domini non aggreſſi fuerunt aliud caput deciſionis, an ſcilicet exequutio fuerit exceſsiua. 5

R.P.D.

Digitized by Google

R. P. D. MANZANEDO.

Meliten. Teſtamenti.

Veneris 17. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum à demente conditum non valet, & qualis debeat eſſe iſta dementia, de quo tempore, & quomodo probanda.

SVMMARIVM.

Furioſus, & mente captus teſtamenti factionem actiuam non habet, num.1.
Furioſus, & demens nemo præſumitur, ſed ſanæ mentis, num.2.
Furor, & dementia ab allegante concludenter probanda eſt, num.3.
Mentis integritas, & ſanitas in teſtatore ſufficit, quod adſit tempore teſtamenti, n.3.& n.10.
Sanæ mentis præſumitur teſtator, ſi in eius infirmitate aſſumpſit ſacramenta, n.4.
Imbecillis, & non habens illum mentis vigorem, quem ætas poſtulat, non prohibetur contrahere, aut teſtari, n.5.
Teſtes conſanguinei in ciuilibus admittuntur ad teſtificandum maximè, quando habent conteſtes, n.6.
Teſtes non probant dementiam, ſi in eorum depoſitione non reddunt concludentem probationem, n.7.& 8.
Teſtibus deponentibus de ſana mente, magis creditur, quam deponentibus de dementia, n.9.
Teſtamentum, vt minime valeat, quia factum à demente probanda eſt dementia tempore teſtamenti, n.3.& 10.
Teſtamentum præſumitur factum tempore ſanæ mentis quando ex illius inſpectione apparet rite, & ſolemniter factum eſſe num.10.& 11.
Maritus non prohibetur à iure maritali ſermone vxorem prouocare, quando teſtatur, vt ipſum faciat heredem, num.12.

DECISIO CCCLXXXIV.

1 CVm contra teſtamentum Hieronymæ opponeretur de inualiditate, ex capite, quod teſtatrix eſſet mente capta, & demens. Dubitaui, an dictum teſtamentum eſſet nullum, & Domini pro illius validitate reſponderunt. Licèt enim certi iuris ſit, furioſum, & mente captum non habere teſtamenti factionem actiuam, *l.2.§.furioſus, ff. de iure codici. l.l. nec codicillos, Cod. de codicill. l.furioſum, Cod. qui teſtam.fac.poſſ.cap.fin. de ſucceſſ. ab inteſt.* & vtrobique Doct.

2 Nihilominus etiam eſt indubitati iuris, neminem dementem, ſed potius ſanæ mentis præſumi, text. *in dicta l. nec codicillos*, & ibi Bald. Pariſ. *conſil.87.in princip.lib.3.* Menoch. *de præſumpt.lib.1.quæſt.18.num.6.* & qui contrarium aſſerit, ad illius probationem tenetur, iuxt. text. *in d. leg. nec codicillos, & in dict.cap.fin.* Dec. & alij *in d.l. furioſum num.20.* & Pariſ. *vbi ſup.n.3.* & Menoch. *n.7.*

3 Quin, & concludenter probanda eſt dementia, Bart. *in l. is poteſt num.15.ff.de acquir.heredit.* Salicet. *in l.fin.num.2, Cod.de hered. inſtit.* Sed in caſu noſtro vltra dictam præſumptionem adſunt teſtes teſtamentarij, deponentes de tempore conditi teſtamenti Hieronymam ſanæ mentis fuiſſe, quod ſufficit pro illius validitate, quamuis antea demens extitiſſet, cùm integritas mentis de tempore teſtamenti exigatur, text. *in l.2. & in l.qui teſtamento, §.quæcunque verſ.ne furioſus, ff.de teſtam.l.2.& d. l. furioſum, C. qui teſtam.facere poſſ.* & text. *in d.cap.fin.*

4 Vltra quod de eadem ſana mente ante teſtamentum, & in ipſa infirmitate, in qua deceſſit, deponunt & alij teſtes, quibus accedit aſſuetam eſſe Hieronymam ſua peccata confiteri, & ſacram Euchariſtiam aſſumere, quæ etiam ſacramenta in vltima infirmitate illi adminiſtrata fuerunt, quæ plurimum adiuuant ſanæ mentis præſumptionem, ad not. per Corn. *conſ.219.num.5. in princ. lib.1.* Decian. *conſil.127.num.3. lib.3.* Menoch. *præſumpt.45.n.21.lib.6.*

5 Et quamuis Hieronyma ex teſtibus in contrarium datis poſſet forſan dici imbecillis videri, quaſi non habens illum vigorem mentis, quem ætas poſtulat, indeque indiſereta appareret, vel debilis ingenij, non poteſt dici ex eo non habere iudicium ad contrahendum, *vt in l. ſi frater*, & ibi Caſtr. *Cod. qui teſtam.fac.poſſ.* Socin. *conſil.47.num.9.lib.3.* cum alijs adductis per Rot. *deciſ.577.part.1.diverſ.* ex quibus colligitur, quantum diſtet dementia à diſcretione, ſeu imbecillitate.

Nec obſtat, quod aliqui ex teſtibus deponentibus de ſana mente ſint conſanguinei, cùm iſti in ciuilibus admittantur ad teſtificandum, abſque vlla fidei diminutione, maximè quando habent conteſtes, vt in noſtro caſu, Bald. *conſil.10.num.4.lib.5.* cum alijs adductis in vna Foroſempronien. Parochialis 7. Maij 1593. coram Illuſtriſſimo Mantica. 6

Minus obſtant teſtes pro dementia inducti, cùm deficiant in ratione ſui dicti, & ex eo probetur. Ratio enim magis, quam dictum attenditur, Socin. *conſil.42. num.4. lib.1.* Iaſ. *conſil.2.num.9. lib.1.* Pariſ. *conſ.88.num.58. lib.3.* præcipuè quando agitur de probanda dementia, quæ debet concludentiſſimè probari ex ſupradictis. 7

Nec publica vox, & fama, de qua iſti teſtes deponunt, quidquam facit, cùm tollatur ex probationem in ſpecie ſuper ſanitate mentis ipſius Hieronymæ. 8

Et quamuis ex dictis teſtibus inſania Hieronymæ videretur probata, in concurrentia tamen probationum magis ſtandum eſt teſtibus, de ſana mente deponentibus, cùm illorum depoſitiones conueniant naturæ, & iuri communi, vt reſpondit Corn. *in dict. conſil. 219.num.7. lib.1.* Decius *in dicta l.furioſum num.20.* & Decian. *conſ. 127.num.35. lib.3.* Gabriel. *de teſt. concluſ.4.num.19.* Rota *d. deciſ.577.num.10.* Menoch. *præſumpt.45.num.21.lib.6.* poſt Boer. *quæſt.23.num.93.* dicentem, quod plus creditur duobus teſtibus de ſana mente, quàm mille de inſania deponentibus, Iaſ. *d.conſ.2.n.10.& ſequent.lib.1.* 9

Vlterius, quia iſti teſtes ſuper dementia, non deponunt de tempore conditi teſtamenti, prout eſt neceſſe ad illius inualiditatem, iuxta text. *in dict.l.2.& dicta l. qui teſtamenta, verſ.ne furioſus*, cum alijs ſupra adductis. Nec videtur admittendum, quòd dementia præſumatur continuata etiam in actu teſtandi, cùm hoc excludatur ex teſtibus de ſana mente de tempore teſtamenti deponentibus, Tum etiam, quia ex inſpectione teſtamenti ritè, & ſolemniter facti, contrarium apparet, Illuſtriſs. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.2. tit. 5. num. 7.* Honded. *conſ.78.num.61.lib.2.* 10

Minus facit iuramentum appoſitum de non reuocando teſtamento, cum ex hoc potius videbatur excludi fatuitas ipſius Hieronymæ, quam ſana mens. 11

Tandem non obſtat depoſitio teſtium, quod Hieronyma fuerit aſtutia inducta ad teſtandum, cùm ex ipſis non appareat de minis, nec de metu per maritum concuſſo, & de iure maritis non ſit prohibitum iudicium poſtremum vxoris in ſe ipſos maritali ſermone prouocare, vt ſunt verba text. *in l.fin. C. ſi quis aliq. teſtari prohib.* Ex quibus pro validitate teſtamenti fuit concluſum, &c. 12

R. P. D. PIROVANO.

Romana Cenſus,

Veneris 17. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

De muliere imponente cenſum ſine ſtatutarijs ſolemnitatibus, quod eadem cenſus impoſitio inualida, neque cùm oriretur per ſolutionem dictorum cenſuum, & quod ſententiæ contrarium continentes non tranſeant in iudicatum, nec exequi debeant.

SVMMARIVM.

Sententia tranſit in iudicatum per lapſum quatuor annorum à die appellationis ab ea, abſque ſufficienti prorogatione fatalium.
Sententias iniuſtas ſeu nullas Rota non attendit, etiam quod tranſitum fecerit in iudicatum, n.1.
Mulier ex ſtatuto Vrbis ſine iudicis decreto, & conſanguineorum præſentia contrahere non poteſt, non ſolum in illis quatuor caſibus à ſtatuto expreſſis, ſed etiam in omnibus alijs in quibus viget eadem ratio, n.2.
Hypotheca dicitur principale fundamentum Saluiani interdicti, num.3.
Heredes poſſunt opponere omnes exceptiones, quas defunctus opponere poterat, n.4.

Heres

Hæres non poteſt opponere nullitatem contractus, de qua defunctus viuens conqueſtus fuit. Declara, vt n.5.

Soluens indebitum vigore nullitatis contractus à debitore celebrati, non cenſetur per ſolutionem validare dictum contractum, num.6.

DECISIO CCCLXXXV.

1 FVit reſolutum, obſtare rem iudicatam, non ex eo ſimpliciter, quod lapſi ſint quatuor anni à die appellationis ſententiæ A. C. & abſque ſufficienti prorogatione fatalium, appellatio remanſerit deſerta, *cap. cum ſit Romana de appell. authent. ei qui, Cod. de temp. appell.* ſed quia de iuſtitia prædictæ ſententiæ non apparet, ſine qua Rota non ſolet attendere ſententias extra Tribunal latas, Mohed. *deciſ.11.num.2. de ſent. & re iud. & deciſ.3.num.1. de teſtib.* Put. *deciſ.401.num.2.lib.1.* & paſſim ſeruat Rota, & ſignanter fuit dictum in Vrbeuetana legati 14. Ianuarij 1585. coram bon.mem. Card.Pamphilio, & in Romana alimentorum 4.Iulij 1607.coram bon.mem.Scoto.

2 Apparet enim impoſitionem cenſus fuiſſe nullam vel factam à Domina Dionora, muliere abſque duobus coniunctis ſine decreto iudicis, & cauſæ cognitione, prout ſtatutum Vrbis *cap.151.lib.1.* mandat obſeruari, ſub pœna nullitatis, quod ſtatutum nedum in quatuor caſibus expreſſis, ſed etiam in omnibus alijs in quibus adeſt ratio læſionis procedere ſæpè fuit reſolutum Verall. *deciſ.195. num.2.part.3.* Put. *deciſ.7. num.2.& 3.& deciſ.55.num. 1.lib.3. & deciſ.162.num.2. lib.1.* & fuit dictum in Romana Cambiorum 26. Maij 1593. coram Illuſtriſſimo Cardinale Mellino.

3 Data autem nullitate cenſus deſtruitur per conſequens hypotheca, quæ dicitur mater, & principale fundamentum Saluiani per Chriſtophorum intentati, Bart. *in l.1. n.3.ff. de Salu.interdicto,* Bald. *in l.rem alienan.* vbi etiam Bart. *num.5.ff. de pign. act.* Neguſ. de pign. *part.2. membr.3. num.19.* Menoch. *de adipiſc.remed.3. quæſt.29. num.160.* & ro caſu ceſſare fructus. Fuit reſolutum in cauſa Vrbeuetana nullitatis cenſus 21.Maij 1595. coram Gipſio, & iterum in cauſa Romana officij 20. Maij 1602. coram Illuſtriſſ. Card.Mellino, reſoluto enim contractu remanet ſors purum, & merum mutuum, in quo non cadit perceptio fructuum.

4 Non obſtat, quod hæc nullitas poſſit opponi duntaxat ab ipſa Dionora, Oſaſch. *deciſ.94.num.23.* cum alijs allegatis quia fuit reſponſum, quidquid ſit in tertio, in hærede tamen, prout eſt D. Federicus, non procedere limitationem, *l.heredes, C.ad Velleian.* Salic. *in l.ſi ſciens in vlt.not.eod.tit.* Gabr. *conſ.125.n.6.lib.1.* Lambert. *de contract.eorum fin.num.* 267.qui hoc comprobat exemplo reſtitutionis in integrum, & Velleiani.

5 Nec refert, quod ipſa Dionora viuens de nullitate conqueſta non ſit, ita vt nec eius hæres mouere quæſtionem poſſit per ea, quæ trad. Surd. *conſ.86.num.10.& 11.* Becc. *conſ.9.n.8.* Non enim verſamur in caſu euitandæ caducitatis, prout loquuntur, Surd.& Becc. ſed in caſu nullitatis, de qua poteſt hæres dicere, *l.herede, Cod. ad Velleian.* cum alijs ſupra allegatis.

6 Et quamuis Dionora viuens pluries ſoluerit fructus cenſus, ita vt ſoluendo videatur approbaſſe contractum cenſus, & agnouiſſe bonam fidem, non tamen videtur ſufficere ad ſaluandum contractum à vitio nullitatis, quia ſicuti expreſſè ſine ſolemnitatibus. Statuti non poterat contrahere, multò minus tacitè abſque ſolemnitatibus contractum inualidum confirmare potuit, cùm non ponderet à voluntate illius, Bald. *in l.mancipia num.1.verſ.nota, quod ratificatio, C. de rebus alien.non alien.*

7 Quæ autem dicta fuerunt de reſtitutione ſortis, & fructuum, ſaltem in ratione damnorum, & intereſſe, viſa fuerunt non pertinere ad dubium, & ita fuit reſolutum.

ILLVSTRISS. ET REVEREND. D. CARD. BONONIEN.

Romana Cenſus.

Veneris 17. Februarii 1612.

ARGVMENTVM.

Attentare non dicitur procurator non habens mandatum, quando vnus procurator conſtitutus cenſeatur reuocatus per conſtitutionem alterius, & quando etiam procurator Dominus litis effectus poſſit ſine cauſa reuocari expreſsè, vel tacitè.

SVMMARIVM.

Procurator conſtitutus, quando nomine principalis poſſit agere ea, ad quæ eſt conſtitutus alter procurator ſpecialis, & ſic quando per conſtitutionem ſecundi procuratoris cenſeatur reuocatus primus, n.1.

Dominus litis effectus non poteſt agere, nec comparere in alia & diuerſa cauſa ab ea, in qua fuit inſtitutus procurator, num.2.

Procurator Dominus litis effectus, quando poſſit ſine cauſa reuocare, num.3.

Voluntas in quolibet actu requiritur, n.6.

Communio operatur, vt quis habeat locum in qualibet re, num.7.& ſequent.

DECISIO CCCLXXXVI.

1 DOmini ſteterunt in deciſis, M. Alphonſum non attentaſſe nomine Alexandri & Cyri, quia in mandato, quod dedit in perſonam D.Serræ, non legitur facultas comparendi, aut aliquid faciendi nomine ipſorum, imò non potuit eam concedere ex quo ipſi ad idem alium procuratorem conſtituerant, quo caſu M. Alphonſus nihil pro ipſis facere poterat, neque vti litis conſors, neque vt coniuncta perſona ex adductis in deciſ. Quibus non obſtat, quod pro parte DD. de Rangonibus dicitur, illa non procedere, quando procurator conſtitutus negligit agere, Paul. de Caſtr. *in l.cum prætor.ff. de iudic.* Alexan. & Iaſ. *in l.exigere, Cod. de procur.exempl.alleg.* quia non daretur procuratorem non recuſaſſe, aut neglexerit neque doceri poteſt, niſi pro exhibitione omnium actuum, quæ facta fuerunt in Ciuitate Ianuæ. Et cùm agatur de intellectu mandati D.Serræ, & de intentione mandantis, quando dedit mandatum certum non potuit, tunc conſiderari negligentia procuratoris Cyri, & Alexandri.

2 Non obſtat, quod Marchio facere potuerit, vti procurator conſtitutus à parte ipſorum, & Dominus effectus litis, quia aut volumus, quod cauſa, quæ agebatur in Ciuitate Ianuæ eſſet diuerſa, & in ea non poterat comparere, nec aliquid agere, vt Dominus litis, vt per Surd. *deciſ.89.n.17.* dicitur enim Dominus Inſtantiæ Oldrad. *conſil.351.num.2.* Rot. *deciſ.20. de procurat. in nou.* Achill. *deciſ.13.eod.tit.* Et quod eſſet cauſa deciſa videbatur aliquibus Dominis. Aut volumus quod ſit eadem, & per conſtitutionem dicti procuratoris fuit in hoc reuocatus, *leg. ſi quis procuratorio, §.fin.ff. de procur.*

3 Nec facit, quod prior dominus litis effectus, non poſſit ſine cauſa reuocari, quia hoc procedit, quando expreſsè reuocatur, non quando tacitè, vt per Caſſad. *deciſ.2. n.4.& 5. de appell.* Neque contrarium dicit Achill. *deciſ.14.de procur.* & ad iſtum effectum non referret, ſi ſecundus procurator non acceptaſſet mandatum, quia adhuc cenſeretur reuocatus procurator, Bald. *in d.l.ſi quis procuratorio, §.fin. n.9.* & ibi Ang. *circa princip.*

4 Quo ad voluntatem quæ pariter requiritur in quolibet actu *l. multum, C. ſi quis alteri vel ſibi, l. cum te,* vbi Bal. *C. de donat ante nupt.* illa eſt omnino aliena, vt conſtat ex lectura mandati, iuxta ponderationes, de quibus in deciſ. manifeſtè oſtendunt illud eſſe reſtrictum ad perſonam, & intereſſe Alphonſi & ſicut excluſo vno, quod voluerit dare mandatum, nomine Cyri, & Alexandri vti litis conſor, & coniuncta perſona, ita etiam quod tanquam procurator ipſorum, & dominus litis effectus. Nullum enim verbum de tali procura, & litis dominio, & tamen hoc debuiſſet ſignificari procuratori Domini Serræ ad trad. per Corn. *conſ.73.n.8.& 9.lib.3.*

5 Non obſtat illa mentio, quæ facta fuit de Alexandro & Cyro, quia vt in deciſ. dicitur facta fuit, vt magis cognoſceretur portio debita M. Alphonſo, & quamuis forſan non fuiſſet neceſſaria, attamen non inde poteſt concludi mandatum fuiſſe datum etiam nomine ipſorum, quia in verb. diſpoſitiuis, & ſubſtantialibus apparet, illum ſe reſtrinxiſſe ad propriam perſonam, & proprium intereſſe, & conſideratio quæ fit de nouo ſuper illis verbis dictis nominibus, & alio quouis nomine, eſt ſatis ſublata in deciſione.

Dum

Digitized by Google

6 Dum autem Informantes pro Dominis de Rangonibus diſtinguunt duo capita mandati, quorum primum concernit proprietatem locorum montium cum inueſtimento faciendo fructuum decurſorum ante annum 1518. Alterum, quod concesſerit fructus decurſos à dicto anno 1518. & quod in primo capite ſemper loquatur de omnibus locis montium, quia vult, quod loca 116. deleantur de columna Federici, & ponantur in columna Io. Franciſci ſenioris, & quòd omnes fructus decurſi ante annum 1518. multiplicentur, & quod ſub columna iſtorum adnotentur, & quod non poſſint alienari, & in 2. cap. vbi agitur de fructibus decurſis ab anno 1518. ſe reſtringit ad ſuam portionem ex quo eliciunt, quòd aliquando ſcil. in 1. cap. quod voluerit Marchio dare mandatum nomine dicti Alexandri, & Cyri, conſtaret cum loqueretur de re communi cum illis, & de omnibus locis, & fructibus, non autem de ſua portione, tantùm.

7 Ad hoc enim ſuper quo inſiſtunt multum Informantes pro Rangonibus, reſponderunt Domini, prout reſpondet deciſio, hoc intelligi pro iure ſuo, & proprio intereſſe, & quod ius reſpicit omnia loca, & omnes fructus inueſtien. dupliciter. Primò, quia ſtante communione habet ius in quolibet loco, & in quibuslibet fructibus inueſtiendi, *l. Mauius §. duobus ff. de leg.* 2. Feder. de Sen. *conſ.* 159. *ſub num.* 8. *verſ. ſic*, Natt. *conſ.* 171. *n.* 3. cum alijs adductis. Secundò propter ſpem quam poteſt habere ipſe, aut eius hæredes deſcendentes etiam in portione Cyri, & Alexandri, vigore fideicommiſſi.

8 Etſi Marchio, quando loquutus eſt in primo capite de proprietate montium, & de fructibus inueſtiendi communibus intellexiſſet, etiam de portione, & intereſſe Alexandri & Cyri, ſicut poſtea quando loquutus eſt de fructibus decurſis ab anno 1518. dedit mandatum ad inſtan. & facien. ſcribi, & adnotari, hæc eadem ſimilia verba (reſpondeatur vt ſupra de pagis, & prouentibus dd. omnium locorum reſpectiuè quorumcumque annorum præteritorum ab anno 1558. excluſiuè, citrà, & de cætero de anno in annum pro duabus quartis partibus cum dimidia ipſi M. Alphonſo) Ita etiam dixiſſet de portione Alexandri, & Cyri.

9 Et ex iſto intereſſe, quod vt dictum eſt, habet Marchio reſpectu communionis, & reſpectu fideicommiſſi eodem modo reſpondetur decreto Prætoris, ſi in aliquo fauet Alexandro, & Cyro, vltra quod ad effectum dubij, de quo quæritur, an Marchio attentauerit nomine Cyri, & Alexandri, ſufficit, quod ipſe neque pro ſe, quia erat abſens, neque per procuratorem, quia non dedit mandatum ad hoc aliquid fecerit nomine procuratorum, vbi Domina Serra feciſſe, quod nunquam probatur, nihil ad Marchionem, quia non feciſſet vti procurator ab eo conſtitutus.

10 Et dùm dicitur debere renunciari, quando fuit attentatum à procuratore non habente mandatum realiter videatur habere rata attentata. Reſpondetur, quod renunciatio deberet fieri ab ipſis Cyro & Alexandro, quorum nomine eſſent facta non à Marchione, vltra quod ipſe fecit generalem renunciationem, quæ etiam ſi opus eſſet hunc caſum comprehenderet, licet hæc non percutiant dubium, de quo agitur.

R. P. D. MANZANEDO.

Bononien. de Lambertinis.

Lunæ 20. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Saluianum interdictum datur pro conſequutione legati, nec ex illo immiſſio impeditur per exceptionem fideicommiſſi, & quid de exceptione illegitimitatis.

SVMMARIVM.

Saluianum interdictum competit quotieſcumque datur hypothecaria, n. 1.

Saluianum interdictum datur pro conſequutione legati, num. 1.

Hypothecaria actio datur hypothecarijs, & fideicommiſſarijs, num. 1.

Legatarius pro legato habet hypothecata omnia bona teſtatoris, n. 2.

Inuentarium ab herede confectum probat, quod teſtator tempore mortis ſua poſſidebat omnia bona in inuentario deſcripta, n. 2.

Exceptio fideicommiſſi non impedit immiſſionem legatarij ex Saluiano interdicto, tanquam requirens altiorem indaginem, n. 3.

Heredes non poſſunt venire contra confeſſionem teſtatoris, num. 4.

Exceptio illegitimitatis, quando impediat immiſſionem ex Saluiano, n. 4. *&* 5.

Legitimandi facultatem quod Campegij habeant, eſt notiſſimum, n. 6.

Legitimandi facultas Campegiorum numquid extendatur ad filios Illuſtrium Comitum, & Baronum, n. 7.

DECISIO CCCLXXXVII.

1 DOminus Comes Cæſar obijt de anno 1608. condito teſtamento in quo D. Imeldæ ipſius filiæ naturali librarum ducentarum millium ſumm. Bon. ex cauſa dotis legauit. Vndè petijt virtute Saluiani immiſſionem ſibi dari in bonis ſui patris pro dicto legato, & dato dubio, an dicta immiſſio eſſet danda, Domini affirmatiuè reſpondendum cenſuere. Nam iuxta communem, de qua per Gabr. *conſ.* 46. *num.* 21. *lib.* 1. hoc interdictum competit quotieſcumque datur hypothecaria, vt not. *in l.* 1. *Cod. de Salu. interd.* Aret. *in §. item Seruiana num.* 8. *Inſtit. de action.* Rot. *deciſ.* 44. *num.* 4. *part.* 1. *diuerſ.* Hypothecaria autem datur etiam pro legatis, & fideicommiſſis, vt probat text. *in l.* 1. *Cod. commun. de legat.* & fuit dictum in Forolиuien. Bononrum 24. Februarij 1561. coram bon. mem. Card. Palcotto, & in Recanaten. hæreditatis 31. Ianuarij 1603. coram D. meo Decano, & in hac eadem cauſa coram me in 1. deciſione 22. Iunij 1609. & aliàs ſæpè.

2 Extrema verò in Saluiano requiſita, ſine difficultate probari viſa fuerunt cum de credito appareat ex ipſo legato, & de hypotheca ex regula ſupra firmata, ad text. *in l.* 1. *C. de legat.* ex quo omnia bona teſtatoris pro legato cenſentur hypothecata §. *noſtra autem Inſtit. de leg.* & ibi gloſ. & Doct. Poſſeſſio autem teſtatoris ſatis probatur per inuentarium ab hæredibus confectum, ad tradita per Bart. *in l. fin. §. licentia C. de iur deliber.* & per Pariſ. *conſ.* 45. *num.* 20. *lib.* 2. Modern. *de fideicomm. art.* 44. *num.* 2. Quod verò iſta bona per dictos hæredes hodiè poſſideantur, demonſtrat ſuſtentatio litis.

3 Quibus non obſtat exceptio fideicommiſſi in contrarium oppoſita, cùm illa reſpiciat petitorium, & dominium, & requirat altiorem indaginem, vt not. Ripa *in rubr. ff. de pignor. num.* 19. *propè fin.* Natt. *conſil.* 532. *num.* 4. *lib.* 3. Menoch. *de adipiſcend. remed.* 3. *num.* 180. *verſ. & in hoc iudicio*. Et tenuit Rota in præfata Foroliuien. Bononorum, coram Cardinale Paleotto, quod ex eo magis in noſtro caſu habet locum, cùm licet ſemel Rota coram me dicta die 22. Iunij 1609. dixerit, conſtare de fideicommiſſo Comitis Alexandri, nihilominus cauſa repropoſita die 11. Martij 1611. Domini à prædicta deciſione receſſerunt, exiſtimantes, non conſtare de dicto fideicommiſſo, & quamuis dictas deciſiones reuidere decreuerint, interim non poteſt negari, quin aut de fideicommiſſo non conſtet, aut illud habeat magnam difficultatem, ex quo non debet prædicta immiſſio impediri ex ſupra adductis.

Nec etiam obſtare videbatur exceptio illegitimitatis D. Imeldę, cùm ad hunc effectum ſufficere videatur teſtatorem in ſuo teſtamento illam legitimatam vocaſſe contra cuius confeſſionem aduerſarij, tanquam hæredes Cæſaris, venire non valent, *l. cum à matre Cod. de rei vendicat.* Pariſ. *conſil.* 11. *num.* 39. *lib.* 3.

4 Nec obſtat opinio Grat. *conſil.* 149. *num.* 30. *lib.* 1. Ruin. & aliorum, quos refert *deciſ.* 455. *par.* 2. apud Verall. tenentium, quod defectus legitimitatis ſit ante omnia diſcutiendus, quia vt Rota in eadem deciſione reſpondit, prædicti Doct. loquuntur in exceptionibus notorijs, non verò in requirentibus altiorem indaginem, quæ reſeruantur videnda in petitorio, Gozad. *conſ.* 6. *num.* 86. *& ſeq.* cum alijs ibi adductis.

Vltra quod conſtat de legitimatione D. Imeldæ facta à Dominis de Campegijs, quorum facultas, in hac materia eſt notiſſima, & ſæpiùs in Rota canonizata, & præſertim in illa Bonon. de Bologninis de anno 1576. 17. Iunij.

 Mi-

5 Minus obſtat exceptio deſumpta ex venere ipſius facultatis legitimandi conceſſæ Dominis de Campegijs, quæ non extenditur ad filios Illuſtrium Comitum, & Baronum. Quia reſponderetur, prædicta verba non comprehendere D. Cæſarem, quamuis admodum nobilem, ſed referri ad Illuſtres Principes, aut Illuſtres Comites, prout & cenſuit Curt. ſen. *conſ. 73. in fin.* Et in terminis dixit Rota in Romana de Zambeccarijs 23. Iunij 1589. coram Reuerendiſſimo Peruſino.

6 Nec tandem obſtare viſum fuit, non conſtare de deſcendentia legitimantis ab illis, quibus facultas legitimandi fuit conceſſa, cùm hæc exceptio fuerit ſublata ex teſtibus, tam hic in Curia, quàm in partibus examinati, benè ad iſtum effectum deſcendentiam prædictam probantibus. Ex quibus pro dicta immiſſione ſic fuit reſolutum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. DAMASCENO.

Bononien. de Maluetijs.

Veneris 24. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Filius ſpurius legitimatus non excludit in fideicommiſſis ſubſtitutos, vigore Conſtitutionis Pij IV. quando legitimatio eueniret contra voluntatem teſtatorum, ſecus ſi ſecundum eorum voluntatem. Et hinc ſumpta occaſione benè declaratur an, & quando filij naturales, & præſertim legitimati ſubſtitutum excludant de iure communi.

SVMMARIVM.

Filius ſpurius legitimatus non excludit in fideicommiſſis ſubſtitutos vigore Conſtitutionis Pij Quarti, quando legitimatio eueniret contra voluntatem, num. 1. & omnibus ſeqq.

Verba poſita in proœmio Conſtitutionis denotant cauſam finalem ad effectum interpretationis dictæ Conſtitutionis, præſertim ſi ſint repetita, n. 1.

Legitimationes ſecundum voluntatem teſtatoris non præiudicant vocatis in teſtamento, quia tunc non eſt legitimatio, quæ tollit ſucceſſionem, ſed voluntas teſtatoris, n. 1.

Subſtituti excluſio, quæ fit ex voluntate teſtatoris non eſt contra ius, & æquitatem, ſed ſecundum ius, & æquitatem, num. 2.

Teſtatoris voluntatem ſeruare æquiſſimum eſt, n. 2.

Interpretatio ſemper capienda eſt illa, quæ minus exorbitans eſt ab æquitate, & à regulis iuris, n. 3.

Legitimandi facultas, quandoque à Principe datur, vt legitimati ſuccedant etiam contra voluntatem teſtatoris, num. 4.

Verba quantumuis generalia reſtringuntur per rationem expreſſam in Conſtitutione, n. 5.

Conſtitutionis vna pars aliam declarat, n. 5.

Deſcendentium appellatione veniunt etiam filij naturales, n. 7. Declara niſi ſint nati ex damnato, & punibili coitu, nu. 8. Vbi tamen quod hæc declaratio fallit, quando iſti nati ex damnato coitu fuerunt legitimati.

Spurij legitimati etiam nati ex damnato coitu excludunt ſubſtitutos ex præſumpta mente teſtatoris, numer. 8. & 9.

Spurij, & præſertim legitimati eo magis excludunt ſubſtitutos, quando teſtator erat illegitimus, n. 10. Idem quando in alia parte teſtamenti vocauit aliquem illegitimè natum, nu. 11. Idem quando in alia parte teſtamenti adiecit qualitatem legitimorum, n. 12.

DECISIO CCCLXXXVIII.

1 DVbitauit, an Conſtitutio fel. mem. Pij Papæ Quarti ſuper legitimationibus, in Bullario 80. in ordine, obſtet D. Herculi de Maluetijs, & de ordine Dominorum fuit pro nunc, & ſine præiudicio particularis diſputationis ſuper hoc fiendæ præſuppoſitum, quod D. Hercules ſit filius quondam D. Pyrrhi. Item fuit præſuppoſitum, quod ipſe ſit legitimatus, cùm de legitimatione conſtet per publicum inſtrumentum, quibus præſuppoſitis, fuit concluſum, Conſtitutionem non obſtare D. Herculi. Nam viſum fuit Dominus, quod Conſtitutio, dum tollit vim legitimationibus ad effectum excludendi ſubſtitutos in fideicommiſſis debet intelligi, de excluſionibus, quæ mediante legitimatione euenirent contra voluntatem teſtatorum, ſecus ſi ſecundum illorum voluntatem, qui ſenſus Bullæ colligitur ex repetitis verbis Bullæ ibi, non obſtantibus teſtatorum voluntatibus ſuccedant, & ibi vt in huiuſmodi fideicommiſſis non obſtantibus teſtatorum voluntatibus ſuccedant. Quæ verba cùm ſint poſita in proœmio denotant cauſam finalem ad effectum interpretationis, *l. fin.* & ibi Bart. *num. 3. ff. de hered. inſtit.* Bald. *in l. noſtram num. 1. verſ. tu dic C. de teſtam.* Alex. *conſ. 7. num. 5. lib. 2.* Roman. *conſil. 180. num. 6.* Cranet. *conſ. 192. num. 2.* Curt. iun. *conſ. 20. num. 7. verſ. confirmatur tertio*, maximè cùm ſint repetita, ad not. *in l. Baliſta ff. ad Trebell. in l. cum ſcimus*, & ibi Bart. *C. de agric. & cenſ. lib. 11.* Felin. *in cap. fin. num. 1. de offic. deleg.* Corn. *conſ. 249. num. 5. lib. 4.* Dec. *conſ. 24. n. 3.* Curt. ſen. *conſ. 49. num. 67. in fin. & num. 68.* & ſatis colligitur ex verbis, ibi in præiudicium vocatorum in teſtamento, legitimationes enim, quæ fiunt ſecundum voluntatem teſtatoris, non præiudicant vocatis in teſtamento, quia tunc non eſt legitimatio, quæ tollit ſucceſſionem, ſed voluntas teſtatoris, vt benè per Aret. *in l. ex facto n. 12. verſ. ſed huic rationi reſpondetur ff. de vulg. & pupill.* Caſtr. *conſ. 461. num. 4. lib. 1. & conſ. 3. num. 1. & 2. eodem libro*, Soc. *conſ. 226. num. 7. lib. 2.* Iaſ. *in l. Gallus §. & quid ſi tantum num. 140. ff. de liber. & poſthumis*, Laderch. *conſ. 25. num. 22.* latè Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 79. n. 2. verſ...*

Et hic faciunt alia verba Conſtitutionis, ibi, Decernentes Comites, & alios legitimandi facultatem habentes, nullas in præiudicium fideicommiſſorum, & voluntatum teſtatorum legitimationes facere poſſe, & paulò infrà, ibi, vtpotè contra ius, & æquitatem, excluſio autem ſubſtituti, quæ fit ex voluntate teſtatoris, non eſt contra ius, & æquitatem, ſed imò ſecundum ius, & plenè not. *in l. ex facto §. ſi quis rogatus ff. ad Trebell. in l. generaliter §. cum autem ff. de inſtit. & ſubſtitut. & in cap. per venerabilem, qui fil. ſint legit.* & ſecundum æquitatem, quia nihil magis æquum eſt, quàm ſeruare teſtatorem voluntatem, *l. 1. Cod. de ſacroſanct. eccleſ. §. diſponat authent. de nupt. l. ſi pars ff. de inoffic. teſtam. l. in conditionibus primum locum ff. de condit. & demonſtr. l. vel negare ff. quemadmod. teſtam. aper. gloſ. in c. tua nobis verb. voluntatem de teſtam.* Bart. *in auth. ſed cum teſtator n. 1. C. ad leg. Falcid.* Dec. *conſ. 10. n. 20. ad fin.* 2

Ex quibus duobus reſultat, quod quatenus eſſet dubium, prout ſaltem negari non poteſt, quin ſit, quænam fuerit intentio Summi Pontificis, quod ſupradicta interpretatio ſit capienda, tanquam minus exorbitans ab æquitate, & à regulis iuris, quia ita in dubio fieri debet, *c. cum dilectus de conſuetud. l. cum inter veteres C. de fideicomm. libert.* Bald. *in l. ſi defunctus n. 8. C. de ſuis, & legit.* Roman. *conſ. 61. n. 4.* Gem. *conſ. 131. in princ.* Abb. *conſ. 78. in princ. lib. 2.* Alex. *conſ. 83. n. 5. lib. 2.* Soc. *conſ. 159. n. 28. lib. 2.* 3

Nec viſum fuit ſubſiſtere, quod ſecundum iſtum intellectum Conſtitutio redderetur inutilis, ſiue de indubitabili, cùm nemo excludat, ſiue ſuccedat contra voluntatem teſtatorum, quia imò eſt vtilis, & de dubitabili. Etenim conceſſiones facultatum adeò longè proceſſerant, vt aliquibus reperiatur conceſſa facultas legitimandi, taliter quod legitimatus ſuccedat, etiam contra teſtatorum voluntatem, vt patet ex Alex. *conſ. 2. num. 19. verſ. reſpondeo inſuper lib. 1.* Dec. *conſ. 614. num. 6. verſ. non obſtat*, Pariſ. *conſ. 1. num. 64. lib. 2.* Surd. *conſ. 472. num. 3. & 9.* Beccius *conſ. 56. num. 38. 39. & 58.* & talis eſt facultas Dominorum de Campegijs pro parte Domini Herculis producta, cui inconuenienti per iſtam Bullam reperitur prouiſum. 4

Sicut etiam non mouerunt Dominos verba prægnantia Bullæ, contra legitimationes ponderata per Informantes pro Domino Pyrithæo, quia ſunt intelligenda quatenus legitimationes fiant contra voluntatem teſtatorum, & præiudicetur vocatis in fideicommiſſis iuxta mentem Pontificis, & rationem expreſſam in alia parte Conſtitutionis. Etenim verba quantumuis generalia, reſtringuntur per rationem expreſſam, *l. cum pater §. dulciſſimis de legat. 2.* Rom. *conſilio 403. num. 23.* Alex. *conſil. 113. num. 2. lib. 2.* Natta *conſ. 546. num. 11. & 12.* Crauett. *conſ. 236. num. 6.* 5

ſe-

ſecundum mentem proferentis, *c. ſecundo requiris de appellat. c. intelligenda de verb. ſignific.* Bald. *in l. 1. n. 2. C. de negot. geſt.* Innoc. *in c. petitio num. 2. de procurat.* Calder. *conſ. 8. num. 1. de donat.* Ang. *conſ. 261. num. 4.* Crauet. *conſ. 211. num. 7.* & vna pars aliam declarat, *l. ſi ſeruus plurium §. fin. de legat. 1.* Bart. *in l. vtrum in princip. ff. de petit. heredit.* Iaſ. *in l. qui filiabus num. 2. ff. de legat. 1.* Alex. *conſ. 170. num. 5. lib. 5.* Dec. *conſ. 336. num. 20.* Crauet. *conſ. 226. n. 6.*

6 Et pro ſupradicto intellectu in terminis iſtius Bullæ tenuerunt Eugen. *conſ. 52. num. 65. lib. 1.* Laderch. *conſ. 23.* Illuſtriſſimus Mantica *de coniect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 10. num. 46. verſ. extat etiam conſimilis*, Menoch. *conſil. 461. num. 9. & 30.* Lup. *tractat. de illegit. comm. 3. §. 1. n. 5.* & in terminis conſtitutionis Venetæ valdè ſimilis, Dec. *conſil. 42. num. 38. lib. 10.* Menoch. *conſ. 459. num. 34. & 37. ac conſ. 461. num. 9.* Illuſtriſſ. Mantica *de coniect. vltim. volunt. dicto lib. 11. tit. 10. num. 46.* ex quibus apparet, maiè conſuluiſſe Oldr. *conſ. 16. n. 14.* Honded. *conſ. 64. n. 39. cum ſeq. lib. 1.*

7 Difficultas igitur reduci videbatur, an in propoſito caſu teſtator voluerit, quod ſpurius legitimatus excluderet ſubſtitutum, & pro affirmatiua fuit tentum, quia teſtator in deſcendentibus Pyrrhi, qualis eſt D. Hercules, nullis vſus fuit verbis denotantibus legitima natalia, ſed ſimpliciter fecit mentionem de deſcendentibus, quod verbum deſcendens, eſt naturale, vndè aptum comprehendere etiam naturales, Bart. *in l. tutelas num. 4. ff. de cap. diminut.* Angel. *in l. ex facto §. ſi quis rogatus num. 4. verſ. fallit ſi ſtatutus ff. ad Trebell.* Felin. *in c. in præſentia num. 22. de probat.* Decian. *conſ. 3. num. 80. lib. 1.* Rota in cauſa Tiraſonen. Eleemoſynariæ 14. Nouembris 1603. coram Illuſtriſſimo Lancellotto, & in Iannen. Iuriſpatronatus 23. Ianuarij proximè præteriti anni, coram R. P. D. meo Pamphilio.

8 Et licet hoc poſſit habere difficultatem quandocumque quis eſt natus ex damnato, & punibili coitu, prout eſt D. Hercules, per ea, quæ tradit Angel. *in l. generaliter §. cum autem num. 4. C. de inſtitut. & ſubſtitut.* Alex. *in l. ex facto §. ſi quis rogatus num. 7. ff. ad Trebell.* Cephal. *conſ. 591. n. 4.* Id tamen ceſſat concurrente legitimatione, vt concurrit in D. Hercule, etenim tunc concurrit natura communis tam natis, ex damnato, quàm non damnato coitu, & macula damnatæ procreationis, per quam ſic procreati regulariter arcentur à ſucceſſionibus, aboletur per legitimationem. Vndè tales legitimati excludunt ſubſtitutum, ſicut merè naturales, Anchar. *conſ. 225. num. 2. in fin.* Iaſ. *conſ. 40. num. 5. & ſeq. lib. 3.* Caſtr. *conſ. 102. numer. 3. in princip. & fin. verſ. 5. & vltim. lib. 2.* Alex. *conſ. 2. num. 41. lib. 1.* Soc. iun. *in l. Gallus §. ſi eius n. 5. verſ. quartus caſus ff. de liber. & poſthum.* Socin. iun. *conſ. 77. n. 18. volum. 3.* Pariſ. *conſ. 8. num. 5. & 9. lib. 2.* Decian. *conſ. 3. nu. 82. 83. & 89. lib. 1.* Laderch. *conſ. 23. num. 9.* Rota in cauſa Camerinen. Fideicommiſſi 25. Octobris 1596. coram R. P. D. Pegna.

9 Tales autem excluſiones non veniunt ex ſimplici miniſterio legis, ſed ex præſumpta mente teſtatoris, Aret. *in dicta l. ex facto n. 12. ff. de vulg. & pupillar.* Caſtr. *conſ. 461. n. 4. lib. 1.* Anchar. *conſ. 225. n. 5. verſ. & veriſimile eſt*, Soc. *conſ. 226. n. 7. lib. 2.* Tobias Non. *conſ. 69. n. 8. verſ. & præſertim*, Tiraq. *in l. ſi vnquam, verb. ſuſceperit liberos num. 86. C. de reuoc. donat.* Decian. *d. conſ. 42. n. 38. in fin. lib. 1.* Menoch. *conſ. 459. numer. 4.* Laderch. *dicto conſ. 23. num. 22.*

10 Quod eo magis videtur dicendum in hoc caſu, in quo teſtator erat illegitimè natus, quo caſu eo minus videtur abhorruiſſe ſibi ſimiles, Decian. *in cap. præſentia num. 125. de probat.* Rol. *conſ. 76. in fin. lib. 3.* Tiraq. *de legib. connub. part. 5. gloſ. 1. num. 29.* Paleot. *de nothis, & ſpur. c. 17. n. 7.* Surd. *conſ. 140. n. 27.* Menoch. *de præſump. 79. n. 20. lib. 4.*

Item quia explicitè vocauit in alia parte teſtamenti Iulium Cæſarem, ex fratre nepotem, illegitimè natum, Bart. *in l. ex facto §. ſi quis rogatus num. 2.* Ripa *num. 17. ff. ad Trebel.* Ruin. *conſ. 168. num. 13. lib. 9.* Paleott. *d. c. 27. num. 7.* Gabr. *tit. de teſtam. concl. 10. num. 2.* Illuſtr. Mant. *d. lib. 11. tit. 9. n. 12.* Menoch. *conſ. 266. n. 23. vol. 3.*

11 Item quia deſcendentibus Pyrrhi qualitatem legitimorum naturalium adiecit, & pluries repetijt. Vndè non ſine myſterio expreſſionem talis qualitatis in deſcendentibus Pyrrhi videtur omiſiſſe, *l. vnica §. ſin autem deficientis C. de caduc. tollend.* Corn. *conſ. 220. num. 6. verſ. vbi autem, lib. 3.* Alex. *conſ. 170. num. 7. lib. 5.* Anan. *conſ. 22. num. 3. verſ. eſt etiam multum ponderandum*, Gozad. *conſ. 29. n. 16.* Menoch. *conſ. 266. n. 21. & 22. & 71.* Decian. *conſ. 42. n. 26. verſ. quod autem, & n. 38. lib. 1.* Rota in hac eadem cauſa die 23. Martij 1609. coram me. Et in cauſa Ianuen. Iuriſpatronatus 23. Ian. proximi, coram R. P. D. meo Pamphilio.

R. P. D. VBALDO.

Hiſpalen. Legitimitatis.

Veneris 24. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Inſtrumentorum, & ſcripturarum tranſumptio facta non in vim compulſorialium, & ſine ſolemnitatibus ſuſtinetur, quando ab aduerſa parte quis fuit impeditus propter recurſum ad curiam ſæcularem.

SVMMARIVM.

Tranſumptio inſtrumentorum facta in partibus, non in vim compulſorialium ſuſtinetur ſtantibus impedimentis à parte præſtitis propter recurſum ad iudices ſæculares, num. 1.

Tranſumptum inſtrumenti, & ſcripturæ à ſucceſſore in officio fidem facit abſque alia ſolemnitate, n. 2.

Probatio non ſufficiens ſuppletur ex adminiculis, n. 3.

Confeſſio facta in vno iudicio probat in alio, vel ſaltem facit adminiculum, n. 3.

Impediens probationem aduerſarij ſui conuincitur minori probatione, n. 4.

DECISIO CCCLXXXIX.

PRoductis pro parte D. Annæ Cerron de nouo non- 1
nullis alijs ſcripturis præter alias quarum extractionem illi ſuffragari iam Rota reſoluit ſub die 12. Decembris, proximè præteriti fuit dubitatum, An dictis ſcripturis nouiter productis eſſet exhibenda fides. Et Rota vtraque parte informante affirmatiuè reſpondit: quia ſcripturæ continebant primo tranſumpta duorum teſtamentorum parentum dictæ Dominæ Annæ, quæ fuere extracta ex proceſſu in cauſa poſſeſſorij in partibus factæ, quæ probant vigore Innocentianæ, Caputaq. *deciſ. 351. num. 6. part. 2.* Et licet tranſumptio non fuerit facta in vim compulſorialium Rotæ, tamen ſtantibus impedimentis à parte præſtitis propter recurſum ad iudices laicos, habetur pro legitima, vt in dicta deciſione fuit latè deductum.

Secundò continent duo tranſumpta partitæ, ſeu notæ 2
matrimonij extractæ per modernum Parochum ex libro matrimoniorum ſuæ Eccleſiæ. Primum quidem adhibitis teſtibus, & Notario, & ante litem in curia introductam. Secundum verò accedente etiam auctoritate, & iuſſu Vicarij generalis Hiſpalen. quod duplex vniforme tranſumptum factum à Moderno Parocho, tanquam ſucceſſore in officio etiam ſine alia ſolennitate videtur, fidem mereri, iuxta notat. *in authent. ſi quis in aliquo*, vbi Dec. *num. 26. Cod. de eden.* Caputaq. *deciſ. 244. num. 2. part. 2.*

Et quatenus probatio non eſſet ſufficiens, veniret ſup- 3
plenda ex pluribus adminiculis, quæ hic concurrunt Caputaq. *deciſ. 234. part. 1.* Pur. *deciſ. 359. n. 1. & 2. lib. 2.* Concurrit enim confeſſio partis aduerſæ in iudicio poſſeſſorio, quod inter parentes D. Annæ venit matrimonium contractum, quæ licet facta in alio iudicio negari non poteſt, quin vel probet, vel faciat ſaltem adminiculum in iſto, ad not. per Dec. *in l. 2. ſub num. 62. verſ. & prædicta diſtinctio C. de eden.*

Accedit depoſitio teſtium qui interfuerunt prædicto ma- 4
trimonio. Item extractio eiuſdem notæ matrimonij ex eodem Parochi libro, facta per partem aduerſam eiuſque productio in eodem iudicio poſſeſſorio, & probata per teſtes examinatos in curia, quæ omnia ſaltem ſimul iuncta, & ſtantibus impedimentis, de quibus ſupra, viſa ſunt Dominis releuantia ad hoc, vt prædictis ſcripturis eſſet adhi-

Digitized by Google

benda fides, iuxta dictam deciſionem Put. 356. *lib.* 2. Rot. *deciſ.* 124. *ſub n.* 4. *& deciſ.* 206. *num.* 3. *par.* 2. *diverſ.* Et ita deciſum fuit.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Cluſina Poſtæ Puteoli.

Veneris 24. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis, ſeu feudum ad tertiam, vel ad quartam generationem non intelligitur, niſi de deſcendentibus, & generatione finita emphyteuſis, ſeu feudum reuertitur ad dominum.

S V M M A R I V M.

Inueſtitura feudi, ſeu emphyteuſis facta ad ſecundam, vel tertiam generationem, non comprehendit, niſi deſcendentes, num. 2.

Emphyteuſi, ſeu feudo conceſſo ad ſecundam, vel ad tertiam generationem, finita generatione deuoluitur ad dominum, etiam feudatarium durante vtili dominio, n. 2.

Inueſtituræ tenor in conceſſione emphyteuſis, ſeu feudi præcipuè attendendus eſt, n. 3.

Exceptio de iure tertij dari non poteſt ſine conſenſu tertij, num. 4.

Aſſertioni Papæ ſtandum eſt in concernentibus præiudicium Cameræ Apoſtolicæ, n. 4.

DECISIO CCCXC.

1 IN conceſſionibus felicis recordationis Iulij III. & Pij IX. de toto Territorio Cluſij Peruſini primo in perſonam Dominæ Iacobæ eiuſdem Iulij Papæ III. ſororis Germanæ, deindè in bonæ mem. Fuluium Cardinalem, & Aſcanium Corneum eorum vita durante, & demum in Dominum Diomedum Corneum eiuſdemque Diomedis filios, & nepotes maſculos vſque ad ſecundam generationem eiuſdem Diomedis. Legitur ea conditione, & pacto factas fuiſſe conceſſiones, vt inueſtiti teneantur etiam ſeruare conceſſiones, prouiſiones, & aſſignationes alijs perſonis per Sanctiſſimos Pontifices ſuper dicto Cluſio factas, quæ tamen cum ceſſauerint quouiſmodo, vel per lapſum temporis, ſiue per lineam finitam, aut delictum, pactorumue, inobſeruantiam, vel alia quacumque cauſa fructus omnes eidem Dominæ Iacobæ, & alijs in prædictis conceſſionibus nominatis accreſcerent, ſicuti Cameræ Apoſtolicæ accreuiſſent. Inter alias autem per Sedem Apoſtolicam factas aderat conceſſio ſanctæ memoriæ Pauli III. qui poſtam Puteoli intra fines eiuſdem Cluſij exiſtentem conceſſerat bonæ memoriæ Cardinali Alexandro, & Paulo de Sfortijs, & pro eorum hæredibus, & ſucceſſoribus vſque in tertiam generationem per quorum amborum mortem ſine liberis modernus Marchio prætendere cœpit, eandem poſtam ad ſui fauorem deuolutam poſſe auocari à D. Duce Alexandro Sfortia ſucceſſore, & nunc bonorum prædictæ poſtæ poſſeſſore. Vndè cùm primo loco dubitatum fuiſſet, an Dominus Dux eſſet abſoluendus, nec potuiſſet capi reſolutio, omiſſa illius dubij diſcuſſione de ordine Dominorum dubitaui. An Dominus Marchio habeat fundatam intentionem in caſu, de quo agitur, & affirmatiuè fuit reſponſum, niſi obſtent Breuia Pij IV. & Gregorij XIII.

2 Apparet enim ex tenore inueſtituræ conceſſæ bon. mem. Cardinali Alexandrino, & Paulo Sfortijs pro ſe, & hæredibus, & ſucceſſoribus, & vſque in tertiam generationem, apertam fuiſſe deuolutionem Poſtæ Puteoli ex capite lineæ finitæ, eo ipſo quod deceſſerunt nullis relictis filijs, & deſcendentibus, cum generatio ſolos deſcendentes comprehendat, Bald. *in auth. ſi quas ruinas n.* 4. *C. de ſacroſanct. eccl.* Clar. *in §. emphyteuſis q.* 28. *verſ.* 2. *modo*, quo caſu deuolutum intra fines feudi nedum ex pacto, ſed ex ipſa natura feudorum, tanquam augmentum debet pertinere ad Dominum Modernum Marchionem nepotem bonæ memoriæ Diomedis feudatarium durante vtili dominio, *c.* 1. *§. ſimiliter verſ. ſi quis de manſo tit. ſi de inueſtit. feud. contr.* Io. Andr. in add. ad Specul. *in tit. de locat. § nunc aliqua q.* 39. *num.* 116. *verſ. qui tabernas in fin.* Tiraq. *de tract. lignag. ad fin. tit. num.* 100. Decian. *conſ.* 123. *n.* 54. *vol.* 3. Honded. *poſt alios conſ.* 86. *num.* 22. *lib.* 2. quibus accedunt Molin. *de primog. cap.* 26. *numer.* 18. Schrader. *de feud.* 2. *part. nona par. princip. ſect.* 2. *num.* 5. *verſ.* 3. *concludo*, Roſenthal. *de feud. c.* 10. *concl.* 44. *num.* 2. *& c.* 7. *concl.* 32. *num.* 15.

Quæ ſine difficultate tantò magis procedunt, cùm ex tenore conceſſionum habeatur, quod ceſſantibus inueſtituris aliorum per lineam finitam, & ex alia quacumque cauſa, fructus, & qualibet alia emolumenta accreſcere deberent ad commodum comprehenſorum, prout Cameræ Apoſtolicæ accreuiſſent, qui tenor ſemper in hac materia ſolet attendi, ita vt ab eo non ſit recedendum, *c.* 1. *ibi*, propter tenorem inueſtituræ, *de duobus fratribus à cap. inueſtitis*, Afflict. *deciſ.* 335. *num.* 15. idem Honded. *in hac cauſa reſpondens dicto conſ.* 86. *num.* 8. cum infinitis additis per Roſenthal. *de feudi diffinitione par.* 1. *c.* 1. *concl.* 12. 3

Et quamuis multa fuerint ex parte D. Ducis deducta, ad ſubuertendum fundamentum intentionis Domini Marchionis, tamen viſa fuerunt Dominis non obſtare. Ad oppoſitionem de non implemento ex eo, quod in conceſſione Iulij Tertij Scuta duodecim millia oblata per Dominam Iacobam primam acquirentem Cameræ Apoſtolicæ non appareant ſoluta, fuit dictum, vltra quod de prædicta exceptione Dominus Dux dare non poteſt, citra Cameræ Apoſtolicæ, de cuius iure agitur, Bart. *in l.* 2. *num.* 1. *ff. de except. rei iudic.* Theſaur. qui loquitur in feudatario, opponente de iure directi Domini, *deciſ.* 4. *num.* 3. *verſ. tertius caſus*, videtur etiam ſufficienter probata ſolutio ex atteſtatione Sanctiſſimæ memoriæ Pij IV. in confirmatione primæ conceſſionis, cui in concernentibus proprium præiudicium ſtandum eſt, *Clem. litteris*, & ibi gloſ. *in verb. feciſſe de probat.* Put. *deciſ.* 245. *num.* 2. *lib.* 1. Mohed. *deciſ.* 24. *n.* 3. *de prebend.* 4

Ad id autem, quod Poſta Puteoli non ſit intra fines Cluſij Peruſini ſatisfaciunt teſtes examinati in hac cauſa, qui dantur in Summario D. Marchionis *n.* 5. reddientes bonam ſcientiæ rationem, quia habent notitiam continuam Territorij Cluſini, & quia D. Marchio in eo loco exercebat iuriſdictionem, & ſimilia. 5

Demum non obſtat, quod Dominus Marchio, tanquam deſcendens, à quondam Diomede della Penna non ſit comprehenſus in conceſſionibus factis bonæ mem. Fuluio Cardinali, & Aſcanio Corneo, cui nec etiam ſuffragari videtur abrogatio, quæ dicitur extare in ampliſſima forma cum aſſenſu, & auctoritate Sedis Apoſtolicæ, cùm de ea non doceatur. Quia ex facto, tollitur obiectum, cùm inſtrumentum arrogationis fuerit productum, & ex abundanti in manibus Ponentis dimiſſum, ex quo benè iuſtificatur, Dominum Marchionem vigore ſubrogationis Diomedis potuiſſe, & poſſe ſuccedere in bonis tam allodialibus, quàm feudalibus Aſcanij, prout potuiſſent eius deſcendentes veri, & legitimi. Cætera autem, quæ pro D. Duce fuerunt conſiderata, viſa ſunt Dominis ſatis leuia, itaut alia reſponſione non egeant, præter tamen deducta ex Breuibus Sanctiſſimæ mem. Pij IV. & Gregorij XIII. quæ particulariter Domini reſeruarunt videre, vt ſupra fuit decitum. 6

REVERENDISS. P. D. BONONIEN.

Romana Cenſuum viginti millium.

Veneris 24. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Legatarius quando quis relictus cenſeatur, & quando nudus miniſter, ſeu exequutor, vbi teſtator aliquem elegit, vt aliquam pecuniarum quantitatem in vſus pios erogaret.

S V M M A R I V M.

Legatarius quando quis relictus cenſeatur, & quando nudus miniſter, ſeu exequutor, vbi teſtator aliquem elegit, vt aliquam pecuniarum quantitatem in vſus pios erogaret, n. 2. *& ſeqq. & n.* 13. *& ſeqq.*

Can-

Cauſa, quæ reſpicit pietatem, legato adiecta ſemper præſumitur finalis, n. 3.
Dictio alius *implicat, & denotat ſimilia*, n. 5.
Teſtatoris loquendi vſus eius voluntatem declarat, n. 6.
Augmentum regulari debet ſecundum naturam ſui præexiſtentis cui accedit, n. 7.
Subrogatus eſt eiuſdem naturæ, cuius eſt ille, cui ſubrogatur, num. 8.
Teſtis deponens de facto proprio magis probat, quàm alius, & iunctis adminiculis plenè probat, n. 10.
Teſtator cum quo loquatur quærendum non eſt, ſed in quem voluntatis intentio dirigatur, n. 13.
Dictio niſi *importat exceptionem*, n. 14.
Teſtatoris voluntas intelligenda eſt ſecundum eius opinionem, num. 16.

DECISIO CCCXCI.

1 MArchioniſſa Guardiæ inſtitutis in ſuo vltimo teſtamento hæredibus Archihoſpitalibus Sancti Spiritus, & Sancti Iacobi Incurabilium, in quibuſdam Codicillis poſtea editis ſtatuit, quod ex omnibus ſuis Cenſibus, qui tempore mortis reperirentur, præſtaretur certa annua quantitas Ceræ, & portio obſonij fratribus de Aracæli, vnum paramentum pro Capella ab ipſa teſtatrice fundata, veſtes lugubres ancillis, & famulis, necnon quædam alia, de quibus prius diſpoſuerat, ad quem effectum reliquit dd. Cenſus. D. Antonius Gallo, in cuius locum poſtea in alijs codicillis ſubrogauit D. Scipionem de Tulpha dictæ Teſtatricis nepotem, in quem legata facta dicto Antonio tranſtulit, & dicti Scipioni ſucceſſit dictus Horatius de Tulpha. Quia autem fructus Cenſuum excedebant in notabili quantitate onera iniuncta, orta fuit controuerſia inter dictum Horatium, & prædicta Archihoſpitalia ſuper eo, quod ſupererat ex fructibus cenſuum poſt præſtationem onerum, & Rota 16. Octob. 1595. proponente bon. mem. Cardin. Pamphilio reſoluit illud ſpectare ad dictum Horatium, tanquam hæredem Scipionis.

2 Cui reſolutioni cum non acquieſcerent Hoſpitalia, obtinuerunt denuò audiri coram Illuſtriſſimo Cardinale Lancellotto, dum inter nos fuit, coram quo cauſa pluries, & pluries coram me propoſita, tandem 24. Februarij 1612. Domini receſſerunt à deciſis. Et quoniam difficultas in eo conſtitit, an Marchioniſſa elegerit perſonam dicti Antonij, vt eſſet legatarius dd. Cenſuum, quo caſu ad ipſum vti eorum dominum, *l. à Titio ff. de furt.* ſine dubio fructus ſuperextantes pertinuiſſent, vel potiùs voluerit eum eſſe executorem dictarum præſtationum, & nudum miniſtrum apud quem nihil remanere debet, *l. ſi quis Titio, & l. Lucius §. à te peto ff. de leg.* 2. Bart. *in l. pecuniam num.* 1. *ff. de adim. legat.* ea ratione, quia nudus miniſter non ſe repræſentat, ſed alium, Bart. *in d. l. ſi quis Titio num.* 3. Viſum fuit dictam Marchioniſſam de eo ſtatuiſſe vti nudo miniſtro, probat ipſa ſeries diſpoſitionis, ex qua patet Marchioniſſam ſolum inſpexiſſe, quod dicta onera præſtarentur ex fructibus cenſuum, non autem quod ex eis commodum aliquod ſentiret Antonius, cui fuerat abundè alijs legatis prouiſum, multum autem intereſt, cui teſtator voluerit proſpectu eſſe, cuiuſque contemplatione fecerit, vt dicit Iuriſconſult. *in l. fideicomm. §. interdum ff. de leg.* 3. Et quod fuit tantum conſiderata præſtatio onerum, denotat illum verbum, *acciochè*, quod importat cauſam finalem, à qua tota diſpoſitio regulatur, Socin. *conſ.* 89. *num.* 9. *lib.* 3. Aym. *conſ.* 272. *num.* 6. *& ſeqq.* & in iſtis terminis benè facit diſpoſitio *d. §. à te peto*, verba enim illa, *pro hoc*, ibi poſita æquipollent verbo, *acciochè*.

3 Quod tantò magis dicendum, quia præſtatio erat facienda in vſus pios, & cauſa, quæ reſpicit pietatem præſumitur finalis, Bart. Imol. & Roman. *in l.* 2. *§. fin. ff. de donat.* Salicet. *in l. generaliter la ſeconda ante fin. verſ. aut ad validitatem C. de Epiſc. & cler.* Ruin. *conſ.* 137. *num.* 10. *lib.* 3. Tiraq. *ceſſ. cauſ. limit.* 1. *num.* 41. benè facit, quod tradit Ang. *conſ.* 124. *num.* 4. *verſ. circa quod*. Et quod intentio Marchioniſſæ fuerit proſpicere ſolutioni dd. fructuum, inde patet, quia voluit pro ea cenſus eſſe perpetuò affectos, & ſi quando contingeret aliquos redimi, iuſſit, vt illico pretium inueſtiretur in alijs cenſibus, qui dicti præſtationi eſſent obnoxij.

4 Quod etiam Antonium adhibuerit, vti miniſtrum, non vti legatarium probatur, quia prius præcedunt onera, & poſtea pro illis exequendis fit aſſignatio, Paul. de Caſtr. *in d. §. à te peto num.* 1. vbi etiam Cuman. *num.* 1. *verſ. non obſt. arg.* Imol. *nu.* 2. *in fin.* Cuiaccius *ad lib.* 2. *reſponſ. Scæuola in d. l. Lucius §. à te peto*, quæ doctrina optimè probatur ex verbis illius text. & ſaltem procedere habet in dubio. & iunctis alijs præſumptionibus quicquid ex aduerſo dicatur.

Hoc pariter comprobat auctoritas data Ant. à teſtatrice, 5
quod poſſit dictam præſtationem facere ſine interuentu, & licentia hæredis, & magis illa prohibitio, quod hæredes non poſſint illum moleſtare ſuper iſtis cenſibus, vana enim & inepta fuiſſet hæc prohibitio, & liberatio, ſi Ant. futurus fuiſſet legatarius, & cenſuum dominus. Ponderanda ſunt etiam verba prohibitionis, *tanto ſopra detti cenſi, quanto ſopra ogni altro denaro, che appariſce eſſer deuenuto in mano delli ſuoi*, illa enim dictio, *altro*, cuius natura eſt implicare, & denotare ſimilia, *l. ſi fugitiui*, cum gloſ. *C. de ſeru. fugit.* Bald. *in l. fin. nu.* 1. *C. de his, qui à non dom. manum.* Aret. *conſ.* 116. *num.* 3. *poſt med.* indicat, quod etiam cenſus non eſſent ſui, prout nec pecunia, quæ ad eius manus perueniſſet, præſertim cum qualitas, quod res ſit aliena benè conueniat redditioni rationis, & non cadat in re propria.

Hoc etiam ſuadet ſimilis vſus loquendi eiuſdem teſtatri- 6
cis in alijs Codicillis, in quibus eidem Antonio reliquit omnia mobilia, granum, blada, & vina ſub his verbis, *& acciò dette ſue donne, e Tarquinio, e M. Franceſco ſuo Seruitore poſſino viuere, e ſoſtentarſi commodamente. Laſcia à detto M. Antonio tutti li ſuoi mobili, grani, vini, biade*, & ex diſpoſitione ſubſequenti apparet, quod omnia tenebatur diſtribuere, nihilque pro ſe retinere poterat, & ſic erat electus nudus miniſter, ex vſu autem loquendi teſtatoris benè declaratur eius voluntas, *l. ſi ſeruus plurium §. fin. ff. de leg.* 1. *l. cum alimenta ff. de alimen. & cib. leg.* Pariſ. *conſ.* 50. *n.* 19. *lib.* 4. per Illuſtr. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 6. *tit.* 9. *num.* 6.

Augetur, quia refert ſe ad dicta in præcedentibus codi- 7
cillis circa huiuſmodi præſtationem, dum dicit modo, & forma, prout in primo codicillo, & quia aſſignatio cenſus fuit facta pro ſupplemento victus prius legato, quod includit præcedentia, & facit vnicum legatum, Dec. *conſ.* 423. *n.* 5. vndè non debet vnum, & idem legatum diuerſo iure cenſeri, & quia augmentum debet regulari ſecundum naturam ſui præexiſtentis cui accedit, *l. etiam*, vbi Bart. Bald. & alij *C. de iur. dot. l. inter ſocerum §. cum inter ff. de pact. dotal.*

Comprobat etiam ſubrogatio facta in locum Antonij poſt 8
eius mortem, quia ad iſtam præſtationem tunc ſubrogauit exequutores teſtamentarios ex dd. cenſibus nullum commodum ſperantes, ex quo duo oriuntur argumenta. Primum, quod cum non vocauerit ad illud onus hæredes Antonij, ad quos ſi legatarius fuiſſet, tranſiſſent cenſus cum onere ſuo, apparet quod Marchioniſſa noluit legare illi dd. cenſus. Secundum eſt deſumptum à vi ſubrogationis, quæ oſtendit eiuſdem naturæ eſſe ſubrogatum, cuius ille cui ſubrogatur, *l. ſi cum §. qui in iniuriarum ff. ſi quis caut.* ſicut enim iſti exequutores, habebant nudum miniſterium tantum, ita eſt dicendum de Antonio in cuius locum fuerunt ſubrogati.

Accedit, quia ſicut grauauit Antonium viuentem ad re- 9
inueſtiendum cenſus qui redimerentur, ita etiam exequutores teſtamentarios poſt eius obitum quo caſu ſi Antonius fuiſſet legatarius debuiſſent grauari hæredes ad dictum inueſtimentum, quia pretium ad ipſos vti dominos cenſuum, & ad quos retrouenditio ſpectabat fuiſſet perventurum, aut ſaltem ad conſignandum pretium prædictis exequutoribus ad dictum effectum, nullo autem pacto poterant exequutores directo grauari ad cenſus reinueſtiendos ſi non remanſiſſent in hæreditate.

Multum etiam motui DD. depoſitio eiuſdem Antonij 10
non ſolum attenta qualitate perſonæ, quia tempore depoſitionis erat Prælatus, ſed etiam quia benè informatus de mente ipſius Marchioniſſæ, quæ vt dicunt teſtes omnia faciebat de eius conſilio, & quia videtur deponere de facto proprio, & per conſequens fortius probat Aym. *conſ.* 2. *n.* 9. Syluan. *conſ.* 94. *n.* 14. *deciſ.* Benint. 63. *ad fin.* & pluſquam ſemiplena Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 2. *in fine de empt. & vend.* dixit Rota in vna Vrbeuetana bonorum 4. Iunij 1576. coram bonæ memoriæ Cardinale Seraphino, & iunctis adminiculis, & coniecturis, de quibus ſupra alijſque per In-

Digitized by Google

Informantes deductis benè probat Paul. de Caſtr. *in l. quicumque in fin. C. de ſeru. fugit.* Crot. *in tract. de teſtib. num.* 209. Socin. iun. *conſ.* 61. *in fin. lib.* 1. Cephal. *conſ.* 452. *num.* 31.

11 Non obſtat, quod teſtatrix reuocaſſet illi omnia legata, & tranſtuliſſet in DD. de Tulpha. Quia dato quod ægrè tuliſſet ademptionem, & translationem hoc potuiſſet cauſare aliquod odium contra Marchioniſſam transferentem, non autem in illos de Tulpha, in quos fuit facta tranſlatio, actus enim translationis fuit teſtatricis non ipſorum.

12 Non obſtat, quod teſtatrix nominauit Antonium legatarium, quia omiſſo, quod magis inſpicienda eſt ſubſtantia diſpoſitionis, quàm denominatio, ad trad. per Tiraq. *de retract. lignag.* §. 1. *gloſ.* 14. *n.* 81. verè erat legatarius abſque eo, quod fuiſſent illi relicti cenſus, fuerat enim alijs legatis à Marchioniſſa honoratus, & verba illa, *& accio detto legatario il quale nomina, e vuole che ſia, &c.* non conſtituunt eum legatarium, ſed deſignant quis ex legatarijs fuerit ad tale miniſterium electus, imò cùm dicat, *laſcia al legatario*, præſupponit illum legatarium proprius, & aliundè, quàm ex cenſibus.

13 Non obſtat doctrina Bart. *in l.* 1. *ff. de aliment. leg.* dum diſtinguit inter verba diſpoſitiua, & exequutiua, quia pluribus modis fuit reſponſum, & primò quod facit pro intentione Hoſpitalium, ſumus enim in ſecundo membro diſtinctionis Bart. quia verba exequutionis conferuntur in perſonam Antonij ibi, *& accio detto legatario poſſa eſſeguire, & adempire detta ſua volontà laſcia al detto legatario, &c.* ex quibus conſtat, quod relictum fuit factum pro exequutione, & ipſum fuiſſe nominatum gratia exequutionis, & miniſterij, non oportet enim quærere, cum quo teſtator loquatur, ſed in quem voluntatis intentio dirigatur, *l. cum pater* §. *donationis ff. de leg.* 2. Illuſtriſſ. Mantic. *de coniect. vltim. vol. lib.* 3. *tit.* 19. *poſt n.* 9.

14 Secundò etiam miniſtro relinqui poteſt, ſicut quotidiè fit commiſſarijs, vt dicit gloſ. *in l. ſi quis Titio in verb. miniſtrum ff. de leg.* 2. & benè probat dicta lex ponderando illam dictionem, *niſi*, quæ cùm ponat exceptionem ſupradictis, Alex. *conſ.* 64. *in princ. lib.* 4. & exceptio debeat eſſe de terminis eius, quod limitat, iuxta not. *in l.* 1. *ff. de reg. iur.* innuit, quod poſſit eſſe miniſter etiam, quod verba legati ſint in ipſum concepta, vt loquitur text. *in princ.* hoc etiam probatur ex dicto §. *à te peto*, ibi enim dixerat teſtator decem aureos è medio percipitur, idem etiam probat, *l. fideicommiſſa* §. *interdum*, iuncta gloſ. *in verſ. non publicatus ff. de legat.* 3. nudus enim miniſter poteſt dici dupliciter vno modo reſpectu tituli, & commodi, vt quia non ſunt verba diſpoſitiua relata ad eum, nec etiam habet commodum, alio modo poteſt dici nudus miniſter reſpectu commodi, non reſpectu tituli, Imol. *in l. ſi quis Titio n.* 2. *ff. de legat.* 2. quam etiam diſtinctionem facit ibi Bald. *n.* 2. *in fine*, vbi dicit nudum dici, vel abſtractum à commodo, & titulo, vel abſtractum à commodo, ſed non à titulo.

15 Tertiò, quod dicitur quando verba diſpoſitiua diriguntur ad legatarium non cenſeri nudum miniſtrum, procedere in dubio, Imol. *vbi ſupra n.* 1. *in fin.* ſecus autem ſi appareat de mente teſtatoris contraria, Imol. *ibi n.* 2. Hic autem de contraria mente conſtat ex ſupradictis. Quartò licet hoc verum eſſet ex proprietate verbi, & ſecundum Iuris interpretationem, attamen cum teſtatrix, vt ſupra dictum eſt iiſdem verbis directis ad miniſtrum vſa fuerit in alijs legatis verba recipiunt potiùs interpretationem ſecundum conſuetum, & ſolitum ſenſum, & modum loquendi teſtatricis, quam ſecundum ipſorum proprietatem, Paul. de Caſtr. *in l. quo loco* §. 1. *circa princ. ff. de hered. inſtit.* Pariſ. *conſ.* 19. *n.* 167. *lib.* 2. Decian. *conſ.* 42. *num.* 31. *lib.* 1. *verſ. hæc verba*, ita in effectu reſpiciunt exequutores teſtamentarios ſubrogatos in locum Antonij, vndè ſicut quod ad ipſos important nudum miniſterium, ita etiam quoad Antonium.

16 Non obſtat, quod iſta onera potuiſſent æquè benè præſtari per hæredes, quo caſu Antonius cenſeri debet legatarius non miniſter, nam retorqueri poteſt, quia è conuerſo cenſeri debet miniſter, ſi non æquè benè poſſunt per hæredem præſtari, & hoc procedit, ſiue verè, ſiue ſecundum opinionem teſtatoris ipſe eſt meliùs præſtaturus, vt tradit Cuman. *conſ.* 107. *circa medium*, quem ſequitur Curt. iun. *conſ.* 105. *n.* 22. *&* 23. ſecundum enim opinionem teſtatoris intelligenda eſt eius voluntas, Bald. *in l. vltim.* §. 1. *n.* 22. *C. com. de leg.* & pro vero accipiendum eſt, quod teſtator credidit eſſe verum, *l. ſeruo manumiſſo*, & ibi Iaſon. *n.* 2. *ff. de condict. indeb.* latè Illuſtr. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 3. *tit.* 10. & fuit dictum in vna Vrbeuetana legati 28. Maij, & 8. Iunij 1584. coram bon. mem. Card. Seraphino. Quod autem Antonius eſſet melius præſtaturus ſaltem ſecundum opinionem teſtatricis probat maxima ipſius teſtatricis confidentia de perſona Antonij, de qua deponunt teſtes, & de qua teſtatur deciſio coram bon. mem. Cardinale Pamphilio, & probatur, quia omnes alias ſimiles præſtationes illi committit, & verè etiam ex natura rei patet, quod ipſe vti meliùs informatus de perſonis cui eſſent præſtandi melius poterat exequi voluntatem teſtatricis, quàm Hoſpitalia, quæ quotidiè à nouis miniſtris reguntur, qui vix propria Hoſpitalium negotia nedum aliena poſſunt ea, qua requiritur diligentia præſtare.

Non obſtat doctrina Bart. *in l. Pamphilio* §. *duas ff. de leg.* 3. dum dicit conſiderandum eſſe paritatem, vel imparitatem inter legatum, & onus legato adiectum, vt cognoſcatur, an legatum ſit factum gratia oneris, quia non applicatur, loquitur enim in terminis legati, & illud præſupponit, hic autem dubitatur, an ſit, vel non ſit legatum. 17

Minus obſtat diſtinctio eiuſdem Bart. *in d.* §. *à te peto de onere habente determinatam, vel indeterminatam expenſam*, quia communiter reprobatur ab alijs, vt ibi per Caſtr. & Imol. vltra quod etiam inter iſta onera aderant multa, quæ habebant indeterminatam expenſam, vt ſuppletio alimentorum pro ancillis alijſque familiaribus teſtatricis, ac illorum veſtitus lugubris, & alia quædam. 18

Minus releuat, quod aliqua onera eſſent annua, & ſic videretur legatarius non miniſter, *ad l. pecunia ff. de alim. leg.* quia vltra quod adſunt etiam aliqua non annua, non concludit, onera ſunt annuatim præſtanda, ergo eſt legatarius, quia recurrendum eſt ad verba teſtatoris, ex quibus conſtabat, an ſit legatarius, vel miniſter, vt per Bart. *ibi n.* 1. loquente de alimentis, vt per Alber. *ibi in princip.* 19

Non releuat, quod teſtatrix non diſpoſuerit de reliquo, quia nec etiam in terminis *d.* §. *à te peto* fuerat diſpoſitum, & ſatis cenſetur diſpoſitum in generali inſtitutione hæredis. 20

Non obſtat, quod teſtatrix in ſubrogatione, quam fecit de perſona dicti Antonij de Tulpha, declarauit ſe id facere, vt eum aliquo beneficio præter conſanguinitatem afficeret, ſi autem ipſe futurus fuiſſet nudus miniſter, nullum commodum fuiſſet conſequuturus, quia non eſt conſideranda eius perſona, nec eius conſanguinitas, ſed eſt conſideranda perſona Antonij in cuius locum fuit ſubrogatus, itaut nihil plus iuris habere poſſet, quàm ipſe Antonius, *l. ſi cum* §. *qui iniuriarum ff. ſi quis caut.* Vltra quod cum ſubrogatio fuerit facta cum tranſlatione omnium legatorum relictorum Antonio multum commodi erat percepturus, prout fuiſſet percepturus ex alijs legatis, vt dictum eſt ſupra. 21

Quod dicitur de exequutore grauato alicui tradere poſt tempus, itaut medio tempore commodum ſit ex legato percepturus, iuxt. trad. per Bart. & Caſtr. *in d. l. ſi quis Titio ff. de leg.* 2. *non applicatur*. Quia Antonius non fuit grauatus aliquid reſtituere, & nihil retinere poterat, quia ex fructibus debebat ſine aliqua mora onera præſtare. Reſiduum autem, quod ſupererat poſt ſolutionem onerum dimittere hæredibus. Non eſt verum, quod Marchioniſſa fuerit vſa verbo *iuris*, quia non dixit lego Antonio, vt ex aduerſo præſupponitur, ſed vſa eſt verbo facti, *laſcio*, cum illa additione, *accioche poſſa adempire, & eſſeguire*, quæ denotant merum factum, quo verbo vſa etiam fuit in alijs codicillis, quando Antonium merum exequutorem, & nudum miniſtrum conſtituit. Vltra quod etiam cum verbis *iuris*, & cum verbo *lego*, poteſt conſtitui nudus miniſter, vt probat *d. l. ſi quis Titio*, ponderando illam dictionem, *niſi*, vt ſupradictum eſt. Ex quibus, & alijs deductis per Informantes, qui omnibus ex aduerſo deductis reſponderunt DD. recedendum eſſe à deciſis, &c. 22

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana nullitatis Obligationis.

Lunæ 27. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij obligando ſe ſoluere legatum à teſtatore relictum, numquid teneatur ad illius ſolutionem vltra vires hæreditarias.

SVMMARIVM.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij tenetur vltra vires hæreditarias, quando proprio nomine ſe obligauit ſoluere legatum, n. 2. Contra n. 3.

Hæres tenetur ſoluere legata relicta à teſtatore de bonis hæreditarijs, non autem de ſuo, n. 2.

Promiſſio, & obligatio quæcumque nunquam cenſetur emanata animo nouandi legalem prouiſionem, n. 3.

Obligare ſe quis non præſumitur in illud plus ad quod tenetur, num. 3.

Obligatio, & promiſſio præſumitur facta in vim præcedentis tituli, n. 3.

Nouatio non inducitur hodie, niſi expreſſè dicatur, vel tacitè propter incompatibilitatem, n. 4.

Promiſſio hominis non facit reficere prouiſionem legis, quando cum ea concurrere poteſt, n. 4.

Renuncians omni legum auxilio numquid cenſeatur renunciare cum beneficio legis, & inuentarij, n. 5.

Clauſula in ſolidum non continetur ſub obligatione Camerali, niſi exprimatur, n. 6.

Clauſula in ſolidum arctius ligat contrahentes, non autem auget obligationem, n. 6.

DECISIO CCCXCII.

1 BOnæ memoriæ Iuſtus Rotæ Auditor vigore decreti Congregationis B. Petri Principis Apoſtolorum Vrbis, tribuentis ei facultatem exequendi legatum bonæ memoriæ Laurentij Celſi, maritandi puellas cum dote Scutorum 500. ordinauit D. Iſabellæ Celſæ hæredi cum beneficio legis, & inuentarij, vt ſolueret eam ſummam Catherinæ filiæ, quondam Hortenſiæ alumnæ in monaſterio Sancti Bernardini de Vrbe, quando monialis efficeretur, & profeſſionem fecerit, quæ D. Iſabella enunciato ordine prædicto per inſtrumentum ſe obligauit formalibus verbis promiſit, & ſe ſolemniter obligauit ſoluere, & exburſare ſupraſcriptæ Catherinæ filię quondam Hortenſię ſupradicta Scuta 500. quando ipſa Catherina monialis efficeretur, & profeſſionem fecerit additis generalibus enunciationibus, & cum obligatione Camerali. Detecta autem tenuitate virium hæreditatis prætendit D. Iſabella, ſe ad ſolutionem legati non teneri vltra vires hæreditarias, quare dubitaui, an obligatio ſit valida, & pro D. Iſabella fuit reſolutum non teneri vltra vires hæreditarias.

2 Fuit enim quæſtio hæc antiqua inter DD. an hæres cum beneficio legis, & inuentarij, qui ſe obligauit proprio nomine cum obligatione ſuorum bonorum, & in ſolidum, ſoluere legata, ſi diſcuſſo inuentario hæreditas reperiatur non ſoluendo, teneatur de proprio, quam examinarunt ex profeſſo Ang. *conſ.* 31. *col.* 2. *verſ. ſecundum inuenio*, Corn. *conſ.* 31. *n.* 11. *lib.* 3. Aret. *conſ.* 147. *n.* 2. *&* 3. Rol. *tract. de inuent. in 4. part. in c. quod incipit, Beneficium inuentarij an proſit hæredi*, Phanuc. *eod. tract. par.* 6. *n.* 110. Dec. *conſ.* 496. *n.* 12. Boer. *deciſ.* 53. *n.* 8. Surd. *conſ.* 191. *num.* 25. *&* 26. & prædicti omnes tenuerunt, hæredem poſſe aſtringi ad ſoluendum de proprio, quia beneficium inuentarij prouidet hæredi circa actiones paſſiuas deſcendentes à defuncto, non autem ſubuenit aduerſus actiones, quibus tenetur ex ſuo facto. Obligatio enim proueniens ex cauſa hæreditaria, videtur nouata ex pacto, & ſtipulatione D. Iſabellæ dum pro ſolutione legati obligauit ſe, & bona ſua, & alia eſt obligatio, quæ datur pro legatis, ſecundum quam non obligantur bona propria hæredis, Bart. *in l.* 1. *in fin. C. comm. deleg.* Neguzan. *par.* 2. *membr.* 4. *n.* 159. alia eſt obligatio propria hæredis per quam concernitur, vt noua perſona, cui non prodeſt beneficium inuentarij, Surd. *d. conſ.* 191. *num.* 26.

3 Contrariam tamen ſententiam amplexi ſunt Domini in caſu, de quo agitur, quia regulare eſt, quod promiſſio nunquam cenſetur emanata animo nouandi legalem prouiſionem, *l.* 4. *§. ſi ex conuentione ff. de re iudic. l. pen. C. de execut. rei iud.* Bald. *conſ.* 329. *n.* 1. *verſ. ex aduerſo vol.* 1. nec eſt veriſimile, quod quis voluerit ſe obligare in plus, quàm fuerit obligatus, & ea ratione moti, Afflict. *deciſ.* 299. *n.* 13. Natt. *conſ.* 416. Rol. *in tract. de lucro dot. q.* 37. *per tot.* Surd. *conſ.* 34. *n.* 34. *vol.* 1. *& in deciſ.* 132. *n.* 21. *& ſeqq.* Illuſtriſſ. Card. Mantic. *de contr. lib.* 3. *tit.* 7. *n.* 19. inferunt ad ſimilia de promiſſione ſolutionis legatorum, quæ intelligitur ſaluo beneficio legis Falcidiæ de promiſſione reſtitutionis dotis, quæ intelligitur ſaluo beneficio lucri dotis, de promiſſione faciendi reſtaurum, quod intelligitur ſecundum quod ius commune diſponit, itaut quælibet ſimplex promiſſio videatur continere reſeruationem beneficij ſibi competentis, quæ concluſio tantò magis in præſenti caſu procedere viſa fuit, vbi præceſſit ordinatio iniungens D. Iſabellæ hæredi cum beneficio inuentarij, vt ſolueret legatum. Vndè promiſſio, & obligatio ſubſequens, quæ alias eſſet ſine cauſa cùm ſoror non teneatur debitum fratris perſoluere, videtur de neceſſitate referenda, ad præambulum titulum hæredis qui fuit cauſa obligationis, Fel. *in c. ſi cautio n.* 16. *in* 12. *fallen. de fide inſtrum.* Surd. poſt alios *conſ.* 19. *n.* 20. *&* 21. *vol.* 1. & hic ſenſus magis videtur conuenire contractui mulieris propter ſtatutum Vrbis, quod requirit cauſam vtilem obligationis, ſine qua nec conſanguinei conſenſum, nec iudex decretum poteſt interponere ad ſuſtinendum eiuſmodi contractum, & huic ſententiæ in terminis, de quibus agitur contra Angel. & alios ſe ſubſcripſerunt Monticulus *in tract. de inuent. q.* 21. *n.* 8. Minad. *deciſ.* 25. *n.* 6. *&* 7. Franc. *deciſ.* 323. *n.* 3. & apertius *deciſ.* 648. per totam.

4 Non obſtat exceptio nouationis obligationis, quæ fuit potiſſima ratio Angeli, quia hodie non inducitur niſi expreſſè, vel tacitè propter incompatibilitate, Bald. *in l. fin. in princ. C. de nouat.* Dec. *conſ.* 400. *n.* 2. latiſſimè poſt alios Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 134. *n.* 36. *& in conſ.* 561. *n.* 1. *lib.* 6. Illuſtriſſ. Mant. *de contr. vlt. vol. lib.* 17. *tit.* 3. Incompatibilitas autem non videtur conſiderabilis, quia obligatio propriæ perſonæ, & bonorum ſuorum poteſt conuenire, quando facta diſcuſſione inuentarij appareret ſupereſſe bona hæreditaria, vt tunc exequendum ſit contra perſonam, & bona promittentis, quod erit vtile creditori, ne illi obijciatur de diſpoſitione *l. fin. §. etſi præfatam C. de iure delib.* vt conſiderat Franc. *d. deciſ.* 648. *in fin.* & quatenus promiſſio poteſt concurrere cum diſpoſitione iuris communis, nec illi contrariatur, tunc non facit deficere legis prouiſionem, Bald. *conſ.* 329. *n.* 1. *vol.* 1. & Bald. ſequitur Gozad. *conſ.* 74. *n.* 11. Surd. *conſ.* 34. *n.* 34. *lib.* 1.

5 Non obſtant generales renunciationes omni legum auxilio, &c. quæ ponderantur per Corn. *d. conſ.* 31. *n.* 13. *vol.* 3. vt ex eis cenſeatur renunciatum beneficiò inuentarij. Quia eadem ratione euitatur obiectum, vt cenſeatur renunciatum beneficio inuentarij, quando bona hæreditaria non ſupereſſent ad effectum executiuè agendi contra eum, & bona ſua, effectus enim renunciationis eſt impedimentum remouere pro faciliori executione, non autem augere obligationem, Put. *deciſ.* 177. *per tot. lib.* 1.

6 Demum non obſtat clauſula *in ſolidum*, quæ conſideratur pariter à Corneo, & dicitur comprehenſa ex extenſione obligationis Cameralis, quia vltra quod formula obligationis Cameralis non videtur continere ſimilem clauſulam, vt aliàs fuit dictum in Romana pecudum. 26. Iunij 1592. coram Reuerendiſſimo Domino Pegna Decano. Cùm de natura illius ſit, arctius ligare, non autem augere obligationem, Galleſ. *de obligat. Camer. par.* 3. *q.* 3. *n.* 2. Gabr. *conſ.* 173. *n.* 2. *lib.* 2. videtur etiam compatibilis, quatenus ſuperſint bona hæreditaria ad faciliorem executionem pro creditoribus, vt euitent incommoda, quæ ex beneficio inuentarij ſolent parari, & ita fuit reſolutum.

R. P. D. VBALDO.

Ianuen. Pecuniaria.

Veneris 16. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

Teſtes examinati à Notario ſine iudicis commiſſione, & mandato, numquid validè examinati dicantur, ſic præſertim ſtylo Curiæ dictitante, & quando teſtis præſumatur cum iuramento examinatus ex aſſertione Notarij, dicentis teſtis iuratus, &c.

SVMMARIVM.

Teſtes examinati coram Notario abſque decreto, & commiſſione iudicis, non probant, n. 1.

Teſtes quod à Notario fuerint examinati de commiſſione, & mandato iudicis præſumuntur, & teſtium iuramenta recipi poſſunt à Notario ſine interuentu iudicis, ſic ſtylo dictitante, n. 2.

Stylus cenſetur probatus ex atteſtatione Notariorum, & Cauſidicorum, n. 2.

Citatio licet fieri non poſſit à nuncio ſine mandato iudicis, de conſuetudine tamen mandatum iudicis præſumitur, num. 3.

Stylus probatur ex inſpectione proceſſuum, n. 4.

Stylus quandoque ſuſtinetur, ne irritentur omnes proceſſus iuxta ſtylum facti, n. 4.

Teſtes etiam nulliter examinati probant, quando pars aduerſa dedit interrogatoria, & ipſa etiam examinauit eodem modo, n. 5. & n. 17.

Teſtium examen recipitur per Notarium, n. 5.

Citatio ad videndum examinari teſtes pro ſingulis diebus, & horis, ſuſtinetur, & valet de conſuetudine Aduocatorum, quando teſtes ſunt examinati in termino probatorio, n. 6. & 7.

Notarij aſſertioni enunciatiuè non creditur, n. 8.

Teſtis quem Notarius iuratum aſſerit, non præſumitur, quod iurauerit tactis ſcripturis, niſi idem Notarius expreſsè aſſeruerit illum iuraſſe, & alias prout, num. 8. & 9.

Teſtis quod examinatus iurauerit, probatur eo ipſo, quod Notarius de iuramento teſtatur in actu ſeparato ab actu examinis, n. 10.

Teſtis præſumitur, quod medio iuramento examinatus fuerit, quando iuramentum fuit præſtitum ſub termino citationis, num. 11.

Teſtis quod cum iuramento fuerit examinatus, præſumitur quando Notarius dicit, teſtis iurauit, n. 12.

Clauſula, &c. comprehendit omnia ea, quæ ſunt de natura, & ſubſtantia actus, n. 12.

Teſtis quod iuratus ſit examinatus præſumitur, quando Notarius vltra verbum iuratus vlterius procedit, aliquid addendo, ex quo de iure prætendi poſſit iuramentum verè interueniſſe, n. 13.

Teſtes præſumuntur iuraſſe tactis ſcripturis, quando eſt examinatus in loco, in quo de communi ſtylo iuramentum probatur ſola Notarij aſſertione, n. 14.

Citationis ſolemnitatem ſupplet præſentia partium, n. 14.

DECISIO CCCXCIII.

1 TEſtes primæ, & ſecundæ inſtantiæ fuiſſe validè examinatos Rota cenſuit vtraque parte informante, non obſtantibus pluribus nullitatibus contra vtrumque examen adductis. Nam quoad primam nullitatem circa examen primæ inſtantiæ, quod teſtes fuerint examinati coram Notario abſque decreto, & commiſſione iudicis ad conſ. Gemin. 38. *n.* 8. cum alijs alleg.

2 Fuit reſponſum, quod talis commiſſio, & decretum facilè præſumitur ſtante ſtylo illarum partium recipiendi iuramenta, & examen, per Notarium abſque interuentu iudicis de quo ſtylo conſtat ex atteſtationibus plurium Notariorum, & Cauſidicorum Ciuitatis Ianuæ, de quibus in Summario D. Simonis, *n.* 3. & 6. & ex fide Ordinarij Ianuen. quæ data fuit.

3 Sicut in ſimili, licet citatio fieri non poſſit à nuncio ſine iudicis mandato, tamen ex conſuetudine tale mandatum præſumitur, & citatio valet, vt per Vantium de nullitatibus ex defectu citationis, *n.* 41. & quod, vbi adeſt huiuſmodi ſtylus, valeat receptio iuramenti, & teſtium, in manibus Notarij, ex deciſione Vetall. 265. *par.* 3.

Qui etiam ſtylus comprobatur ex inſpectione aliorum proceſſuum illius Ciuitatis, vt fuit dictum in cauſa Florentina Iuriſpatronatus 3. Decembris anno 1607. coram Illuſtriſſ. Domino Cardin. Lancellotto, qui proceſſus ne omnes irritentur vtilitatis cauſa iſte ſtylus videtur ſuſtinendus, vt fuit dictum in cauſa Ciuitaten. Conſtructionis Capellæ 20. Februarij anno 1589. coram bonæ mem. Card. Seraphino. 4

Vltra quod pars aduerſa dedit interrogatoria nihil opponens de huiuſmodi nullitate, vt fuit conſideratum in cauſa Veneta Fœderis matrimonij 8. Iunij anno 1598. coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano, & examinauit eodem modo. Nec obſtat deciſio in Aretina Spolij 5. Iunij anno 1610. coram Reuerendo P. D. Coccino. Quia intelligitur de ſtylo contra ius commune, vt ibi patet, ſed hæc conſuetudo recipiendi examen per Notarium non eſt contra ius, *Clem.* 1. *de offic. delegat.* Veſtr. *in prax. lib.* 6. *c.* 2. *ſub n.* 12. *verſ. quæ conſuetudo.* 5

Secunda etiam nullitas, quod citatio ad videndum iurare teſtes pro ſingulis diebus, & horis iuridicis ſit nimis vaga, & non arctet citatum, ceſſat ex eo, quod imò talis citatio valet ſecundùm practicam Aduocatorum, de qua teſtatur Bald. *in l.* 3. *quæſt. ſub num.* 8. *verſ. practica Aduocatorum diſtat, ff. ſi quis caut.* Caputaq. *deciſ.* 108. *n.* 2. *part.* 1. & Ratio eſt, quia talis citatio non inducit perpetuam ſeruitutem, ſed ſuſtinetur pro integro termino probatorio, Bald. *in l. ſi quando numer.* 11. *C. de teſt.* Veſtr. *in prax. lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 21. *verſ. quæ verba*, imò etiam poſt terminum, dum tamen teſtes intra terminum iurauerint, Veſtr. *ibid.* & ibi Adden. *n.* 59. Rot. *deciſ.* 3. *de teſtib. in nou.* Caputaq. *deciſ.* 285. *n.* 3. *par.* 3. 6

Non obſtat Caputaq. *deciſ.* 274. *par.* 3. & *aliæ deciſ. alleg.* quia loquuntur, quando citatio nullam habet temporis limitationem, iuxta conſ. Bald. 268. *factum tale lib.* 1. In propoſito autem teſtes in prima inſtantia benè iurarunt intra terminum cùm duraret vſque ad diem 30. Aprilis, vt oſtendunt informantes in facto pro Dom. Simone, & teſtes iurarunt die 13. & 15. eiuſdem menſis, vt in eodem Summario *num.* 2. & eodem modo ſaluatur iuramentum Decij, & Seluaggij, quorum vnus iurauit die 26. Aprilis, alter 28. eiuſdem menſis, & ſic intra terminum qui durabat, vt ſupra. 7

Tertia nullitas opponebatur, quod teſtes non iurarunt corporaliter, tactis ſcripturis, ſed Notarius ſolum enunciat, quod teſtis iurauit, quod non videtur ſufficere ad deciſ. Caputaq. 123. & 246. *part.* 2. & *d. deciſ.* 285. & 298. *part.* 3. Sed fuit reſponſum illas deciſiones procedere, quando verba Notarij ſunt ſimpliciter enunciatiua, vt quando dicit *teſtis iuratus*, &c. quo caſu Notario non creditur, quia atteſtatur de actu præterito, de quo fortè non eſt rogatus, *vt in d. deciſ.* 275. & 295. *par.* 3. etiamſi dicat iuratus tactis ſcripturis, *d. deciſ.* 246. *par.* 2. & verum eſt, quod verbis Notarij enunciatiuis non creditur, Auer. *conſ.* 32. *in princ.* Card. *conſ.* 10. *n.* 7. *verſ. & hi duo*, Alex. *conſ.* 147. *n.* 5. *lib.* 6. 8

Secùs videtur quando diſpoſitiuè atteſtatur de iuramento, vt hic, per verbum denotans actum, de quo ipſe rogatus fuit cum deſignatione diei, & horæ, & quem deſcribit in libro attentatorum, Caputaq. *d. deciſ.* 285. *n.* 4. & fuit dictum in Papien. matrimonij 28. Nouembris 1595. coram Illuſtriſſ. Mantica. Et licet non dicatur *tactis ſcripturis*, tamen quando Notarius, vt ſupra atteſtatur de iuramento, præſumitur illud interueniſſe eo modo, quo debuit, vt benè declarat Imol. *conſ.* 86. *num.* 1. 2. & 3. Et fuit in ſimili dictum in dicta Ciuitaten. Conſtructionis Capellæ 20. Februarij 1589. coram bon. mem. Cardinali Seraphino, & in Calaguritana Oblationum 26. Martij 1590. coram R. Peruſino, & apud Cæſar. de Graſſ. *dec.* 13. & 15. *de teſtib.* 9

Quæ eo magis procedunt, ſtantibus pluribus circumſtantijs, quæ ſic concurrunt. Primò, quod Notarius teſtatur de iuramento in actu ſeparato ab actu examinis ſub certa die, & hora, vt dictum eſt, & patet in dicto Summario *n.* 2. quo caſu Notario fidem meretur, iuxta practicam, de qua Bart. *in l. Theopompus n.* 3. *ff. de dote præleg.* quam Rot. ſequitur, vt fuit dictum in cauſa Cluſina penſionis 30. Martij 1576. coram Blanchetto. 10

Se-

Digitized by Google

11 Secundò, quia iuramentum fuit præſtitum ſub termino citationis, vt ſupra eſt oſtenſum, & fuit reſolutum in dicta Cluſina Penſionis, & in dicta Ciuitaten. Conſtructionis Capellæ, coram Seraphino.

12 Tertiò, quod Notarius appoſuit illam dictionem, *&c. teſtes iurauit, &c.* ſub qua comprehenduntur omnia, quæ ſunt de natura, & ſubſtantia actus, Bart. Socin. & alij *in leg. Gallus, §. item credendum, ff. de liber. & poſthum.* Bald. *conſil.* 289. *num.* 1. *lib.* 3. latè Cephal. *conſil.* 88. *num.* 1. *& ſeq. lib.* 1. Et in his terminis Imol. *dicto conſ.* 86. *num.* 4. Alciat. *in rubric. extra de iureiur. num.* 38. *verſ. ſecundus caſus.*

13 Quartò, quia Notarius in extenſione examinis, dicit teſtes iurauit, & de nouo ad cautelam iurat, & ſuo iuramento teſtificando dixit, quando autem Notarius vlterius procedit, aliquid addendo, ex quo deprehendi poſſit iuramentum verè interueniſſe, vt debuit, tunc ei creditur, vt fuit dictum in dicta Ciuitaten. Conſtructionis Capellæ, & in proprijs noſtris terminis in Vicentina Feudi 27. Ianuarij 1573. coram felic. record. Clemente Octauo, tunc Rotæ Auditore, in qua dicitur id fuiſſe ſolemniter reſolutum in vna Beneuentana, coram bonæ memoriæ Gropperio.

14 Quintò corroborantur prædicta ex ſtylo communi illarum partium probata, vt ſupra, ſecundum quem ſufficit atteſtatio Notarij, quod teſtes iurauerint, quia ſtante ſtylo, præſumuntur iuraſſe tactis ſcripturis, vt concludit Alciat. *loco citato verſ. tertius caſus*, Couarr. *in cap. quamuis, prima parte ſub num.* 2. *in fin. de pact. in* 6. Menochius *conſ.* 114. *num.* 18. *lib.* 2. & fuit dictum in dicta Cluſina, Penſionis coram Blanchetto, in dicta Ciuitaten. coram Seraphino, in dicta Calaguritana coram Peruſino, & in dicta Florentina coram Lancellotto.

15 Quo verò ad ſecundum examen, ſiue ſecundæ inſtantiæ factum coram ſubdelegato ab Epiſcopo Saonen. opponitur, quod ſubdelegatio fuit facta die 12. Octobris 1600. in perſonam Præpoſiti Sancti Donati cum facultate recipiendi iuramenta, & examen teſtium ſeruatis ſeruandis, & tamen dicitur ſubdelegatus proceſſiſſe ad examen de menſe Auguſti ſequentis ſine vlla citatione ad videndum iurare coram dicto ſubdelegato. Sed iſta nullitas ceſſat ex decreto Iudicis facto dicta die 12. Octobris, partibus præſentibus cum monitione ad videndum iurare teſtes, tam in Ciuitate Saonæ, coram iudice cauſæ, quàm Ianuæ coram ſubdelegato pro ſingulis diebus, & horis durantibus dilationibus probatorijs, vt in Summario Domini Simonis, *num.* 8. quæ dilationes fuerunt prorogatæ die 31. Iulij 1601. ad 20. dies, & die 18. Auguſti ad alios decem dies, vt fuit oſtenſum ex proceſſu, teſtes autem iurarunt à die 13. Auguſti, vſque ad 28. eiuſdem menſis, vt in dicto Summario *n.* 9. & ſic durante termino.

16 Nec obſtat defectus citationis, quia ſufficit fuiſſe partes præſentes coram iudice delegante, qui eas monuit ad videndum iurare, vt ſupra dictum eſt. Partium enim præſentia ſupplet defectum citationis, vt fuit dictum in cauſa Veneta fœderis matrimonij 8. Iunij, anno 1598. coram Domino meo Decano, neque etiam receptori, vel delegato erat neceſſaria ad hoc alia citatio, vt fuit reſolutum in dicta Calaguritana Oblationum 26. Martij anno 1590. coram R. Peruſino.

17 Ex prædicta corroborantur, tum ex eo, quod pars aduerſa ſeruauit per omnia eundem modum, tum ex eo, quod dedit interrogatoria, ex quo videtur neglexiſſe nullitates hodie propoſitas, Put. *deciſ.* 301. *lib.* 3. & ſupra dictum eſt, & licet ex hoc ſolum non ſanarentur aliæ nullitates examinis, præſertim ſine Commiſſione ſanatoria, arbitrio Rotæ, vt in deciſionibus exemplo allegatis, tamen ex prædictis ſaltem ſimul iunctis, & conſideratis, vt ſupra Domini reſoluerunt pro validitate primi, & ſecundi examinis.

18 Circa tertium verò factum vigore Remiſſoriæ Rotalis nihil concluſerunt, cùm Domini Simon, & Carolus non viderentur velle eo vti, & ſine veri præiudicio ſupponeretur nullum, vt etiam reum ſuppoſuiſſe Rota in hac cauſa 7. Iunij 1610. coram Illuſtriſſ. Cardin. Lancellotto.

R. P. D. PIROVANO.

Nullius de Couarrunias.

Veneris 16. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

Viſitandi ius ad Epiſcopum ſpectat, & non ad Abbatem, niſi probetur contrarium priuilegium, aut præſcripta conſuetudo per annos 40.

SVMMARIVM.

Viſitandi ius non ad Abbatem, ſed ad ſolum Epiſcopum ſpectat, niſi in contrarium oſtendatur priuilegium, vel conſuetudo legitimè præſcripta, n. 1.

Conſuetudo viſitandi in præiudicium Epiſcopi debet eſſe præſcripta, ſaltem ſpatio quadraginta annorum, n. 2. *&* 3.

Viſitatio pendet ab ordinaria iuriſdictione, n. 4.

Teſtes deponentes ſuper iure viſitandi præſcripto ad fauorem Abbatis in præiudicium Epiſcopalis iuriſdictionis, quomodo debeant deponere, n. 4.

DECISIO CCCXCIV.

CVm in reſolutione diei 22. Iunij 1611. in hac cauſa facta, fuerit dictum Capitulo Sede Abbatiali vacante competere ius viſitandi Eccleſiam Parochialem Sancti Thomæ cum præſuppoſito tamen, quod Abbas haberet ius viſitandi. Hodie propoſui dubium ſuper iuſtificatione præſuppoſiti, & Dominis placuit, non probari Abbatem habere ius viſitandi, cùm illud competat ad Epiſcopum ſolum, niſi in contrarium oſtendatur priuilegium, vel conſuetudo legitimè præſcripta, vt poſt Hoſtien. Soc. & alios tradit Sarmient. *ſelect. interpr. lib.* 3. *cap. vlt. num.* 1. Mandoſ. *conſ.* 38. *num.* 8. *& conſ.* 37. *num.* 11. Rot. *deciſ.* 207. *n.* 5. *part.* 2. *diuerſ.* 1

Abbas autem loci de Couarrunias de priuilegio non docet, neque de conſuetudine præſcripta ſpacio ſaltem quadraginta annorum, prout requiritur, *cap. de quarta de præſcript.* & idem firmat Bald. *eod. tit. part.* 1. 5. *part. principali quæſt.* 12. *num.* 4. Vnde conſequitur Abbatem deficere in ſalutati. 2

Non obſtant teſtes inducti ad probandam talem conſuetudinem præſcriptam, quia dati in Summarijs omnes deponunt à 15. 16. 17. 18. annis citra, quorum depoſitio nedum percutit tempus 40. annorum. Sed nec etiam tempus ante litem motam, cuius principium exiuit de anno 1582. 3

Præterea cùm viſitatio pendeat ab ordinaria iuriſdictione, vt dicit Rota *deciſ.* 196. *numer.* 2. *part.* 2. *diuerſ.* Teſtes Abbatis debuiſſent deponere, eum habere omnimodam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum Territorio ſeparato, quod non eſt præſcriptibile per inferiorem, ſed ex ſolo priuilegio Principis competit, vt fuit dictum in Conſtantien. iuriſdictionis 18. Maij anni 1611. coram R. Atrebaten. 4

Nec dicitur, quod hodie ceſſet intereſſe Archiepiſcopi Burgen. vt lis fuerit terminata inter eundem Archiepiſcopum, & Abbatem ad ipſius Abbatis fauorem. Quia ſiue dictum, etſi appareat de auocatione cauſæ pendentis inter dictos Archiepiſcopum, & Abbatem obtenta per Regem Hiſpaniarum, ex Breui felic. recordat. Clementis VIII. Non tamen ex prædicta auocatione inferri poteſt ad extinctionem litis inter eundem Archiepiſcopum Burgen. & Abbatem de Couarrunias. 5

Propterea vnus ex Dominis animaduertebat, quod ſi re vera Abbas, vt narratur obtinuit contra Archiepiſcopum, multum deſeruiret pro capienda reſolutione, quod ad ipſum ſpectet ius viſitandi, quia ſententia pro ipſo lata contra eum ad quem principaliter ſpectat intereſſe, deſeruire deberet contra Rectorem, & Beneficiatos Sancti Thomæ, ad quos non multum pertinet viſitari ab vno, vel ab alio, & tunc ceſſaret quæſtio proprietatis, & Abbas ſola poſſeſſione iuris viſitandi iuuari poſſet. 6

Digitized by Google

R. P. D. VBALDO.

Burgi Sancti Domnini Iuriſpatronatus.

Lunæ 26. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus an, & quando tranſeat ad illegitimos, legitimatos ex Principis reſcripto, & quando ad filios illegitimorum, natos tamen in legitimo matrimonio.

SVMMARIVM.

Filius illegitimus licet legitimatus per reſcriptum Principis, non dicitur de legitimo matrimonio natus, nec de domo, & agnatione patris, n.1.

Iuſpatronatus dicitur gentilitium, & in eo non veniunt illegitimi, quando fundator in fundatione expreſſit rationem conſeruandæ agnationis, n.2.

Filij illegitimi vbi ſunt excluſi, cenſentur etiam excluſi prodeuntes ab ipſis illegitimis, etiam quod ſint nati ex legitimo matrimonio, n.3. & 4.

Agnatio non dicitur conſeruari in filijs illegitimorum, etiam quod ſint nati ex legitimo matrimonio, n.4.

DECISIO CCCXCV.

1 DVbitaui, an Galeatius Hieronymus, & litis conſortes ſint vocati ad iuſpatronatus ſpectantes ad hæreditatem quondam Marchionis Chriſtophori Pallauicini de Buxeto, & Domini negatiuè reſponderunt, informante tantum D. Marchione Alexandro prædictorum aduerſario, quia ex teſtamento Chriſtophori apparet fuiſſe ſubſtitutos proximiores maſculos ſæculares de legitimo matrimonio natos dumtaxat de domo, & agnatione Pallauicina, vt agnatio maſculina ſæcularis integra conſeruetur, quæ verba excludunt Adalbertum auctorem d. Galeatij, & litis conſortium qui fuit illegitimus, quamuis legitimatus per reſcriptum Principis, Alex. *conſ.172. num.2. lib.7.* vbi de communi teſtatur Socin. ſen. *conſ.63. num.18. lib.3.* Pariſ. *conſ.12. n.145. & 147. lib.2.* Ruin. *conſ.103. n.5. lib.3.* Dec. *conſ.154. n.7.* Cephal. *conſ.111. n.6. & conſ.117. n.21. lib.1.* Modern. *de fideicomm. art.23. n.45.*

2 Quæ eò magis procedunt cùm teſtator expreſſerit rationem conſeruandæ agnationis, quo caſu iuſpatronatus dicitur gentilitium, in quo non veniunt illegitimi, Rocch. *de iurepatron. in verb. competens num.10. in fin. verſic. hanc tamen concluſionem.*

3 Et licet prædicti Galeatius, Hieronymus, & alij conſortes, ſint nati ex legitimo matrimonio, tamen cùm deſcendant ab Adalberto illegitimo, tanquam prodeuntes à radice infecta, non poſſunt ad hæreditatem Chriſtophori admitti ſicut Adalbertus non poterat ex prædictis, ita Alex. *conſ.174. num.2. lib.5.* vbi allegat textum hoc probantem *in l. vltim. C. de nat. liber. ibi*, ſed interuentu ſobolis naturalis nullum ius legitimum ſubeſſe poteſt, Bald. *in l. vlt. n.4. verſ. etſi non continentur, C. de verb. ſignif.* Ruin. *conſ.158. n.7. lib.1.* Tiraqu. *de iur. primog. q.12. n.13. & de nobilit. cap. 15. n.24.* Menoch. *de præſumpt. lib.4. præſumpt.79. n.29. & conſ.172. n.15. lib.2.* Illuſtriſſ. Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib.11. tit.12. n.35. circa fin. & ſeq.*

4 Quibus accedit, quod ipſi tanquam deſcendentes ab illegitimo non videntur eſſe de domo, & agnatione Pallauicina, quam teſtator conſiderauit, Bald. *in dict. leg. vltim. num.4. Cod. de verb. ſignif.* Anchar. *conſ.389. num.1.* Dec. *conſ.85. num.8. verſ.* & idem dicit Tiraq. *d. cap.15. de nobil. n.24.* Et ita deciſum fuit.

R. P. D. PIROVANO.

Toletana, ſeu Nullius Iuriſdictionis.

Lunæ 26. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus habet ius viſitandi in omnibus Eccleſijs, exiſtentibus intra fines ſuæ Diœceſis, non obſtantibus quibuſcumque priuilegijs.

SVMMARIVM.

Epiſcopus de iure communi habet fundatam intentionem in iure viſitandi omnes Eccleſias, exiſtentes intra fines ſuæ Diœceſis, n.1.

Inhibitio ſine cognitione cauſæ concedenda non eſt, n.1.

Vicinior Epiſcopo præſumitur ille, contra quem cauſa committitur, n.2.

Epiſcopus habet ius viſitandi in omnibus Eccleſijs exiſtentibus intra fines ſuæ Diœceſis, non obſtantibus quibuſcumque priuilegijs, n.3.

Remiſſoria quando articuli ſunt releuantes, danda eſt, n.4.

DECISIO CCCXCVI.

VIſum eſt Dominis, inhibitionem eſſe moderandam, 1
quia cùm Illuſtriſſimus Archiepiſcopus Toletanus de iure communi habeat fundatam intentionem in iure viſitandi omnes Eccleſias exiſtentes intra fines ſuæ Diœceſis *ex cap. conquerente de offic. ordin.* donec cognoſcatur an aliquæ Eccleſiæ, vel loca ſint exempta, vel nullius, non eſt incipiendum ab Inhibitione ſine cognitione cauſæ, *cap. cum perſona de priuileg. in 6. cap. conſtitutus de relig. domib.* Caputaq. *deciſ.201. part.2.* quod etiam fuit firmatum in Calaguritana iuriſdictionis 1. Iulij 1605. quin omnis hæſitatio fuit ſublata in materia viſitationis per Sacrum Concilium Tridentinum *cap.8. ſeſſ. 7. & cap.8. de reformat. ſeſſ.21.* vbi derogatur quibuſcumque exemptionibus, & iudicum inhibitionibus, & datur Epiſcopis facultas viſitandi, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis, & ideò Sereniſſimus Princeps Philibertus, quamuis prætendebat loca ſui Prioratus Caſtellæ eſſe exempta, ſeu nullius, effugere non poteſt viſitationem Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Toletani, vti viciniotis, cui eadem facultas per Sacrum Concilium *cap.9. ſeſſ.24. de reformat.* attributa fuit.

Nec dicatur vti viciniori non competere facultatem, 2
quia pro parte Sereniſſimi Principis negetur qualitas vicinitatis, quæ per Illuſtriſſimum Archiepiſcopum vti fundamentum eius intentionis venit probanda. Quia fuit reſponſum, illum præſumi viciniorem, contra quem cauſa committitur, *cap.8. de relig. domib.* maximè cùm non controuertatur cum alio Epiſcopo, vt fuit conſideratum in Calaguritana Iuriſdictionis 16. Iunij 1606. coram Reuerendiſſ. Attrebaten. & meritò ne interim Eccleſiæ ſubtrahantur à ſuperioritate Ordinariorum, donec qualitas vicinitatis probetur in graue præiudicium animarum, præſertim in Eccleſijs parochialibus.

Et quoad priuilegium Clement. VII. per quod conceditur exemptio locis Religioſis Sancti Ioannis Hieroſolymi- 3
tani etiam à viſitatione, fuit dictum comprehenſum eſſe ſub derogatione Concilij *d. ſeſſ.7. cap.8. & ſeſſ.21. cap.8.* quæ loquitur de locis exemptis, & eadem derogatio habetur in his, quæ ſunt nullius, *dicto cap.9. ſeſſ.24.* & eſt ſermo generalis ibi, quibuſcumque priuilegijs non obſtantibus comprehendens quaſcumque perſonas quantumuis priuilegiatas, Tiraquellus *de retract. conſang. §.1. gloſ.14. num.96.* Sarnen. *in proœm. reg. qu.4. col.5. verſ. iſtis tamen non obſtantibus.*

In ſecunda parte dubij placuit Dominis remiſſoriam pe- 4
titam pro parte Sereniſſimi Prioris eſſe concedendam poſt moderatam inhibitionem, tum quia eſt releuans, Caputaqu. *deciſ.68. part.3.* Put. *deciſ.334. in fin. lib.2.* & ſæpius fuit reſolutum, tum etiam quia nec alia pars contradicebat.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Vineæ de Fabris.

Veneris 29. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

In materia poſſeſſionis plura notanda ponuntur in hac deciſione, quæ ex Summarijs elici poſſunt.

SVMMARIVM.

Poſſeſſionis immiſſio probatur per publicum inſtrumentum, num.1.

Poſſeſſione ſua nemo priuari debet, etiam quod poſſeſſionis cauſa inualida detegatur, n.1. in fine.

Peſ-

Digitized by Google

Poſſeſſio quandocumque quæſita intelligitur quæſita ratione præcedentis tituli, n.2. ad finem.

Referens non plus cogitare videtur, quàm quod iure in relato continetur, n.3.

Poſſeſſionis effectus eſt, ex ea colligere fructus, n.4.

Poſſeſſio vno, & eodem tempore apud duos eſſe non poteſt, num.6.

Poſſeſſionis cauſa quando plures concurrunt, attenditur vltima, num.6.

DECISIO CCCXCVII.

1 QVamuis ex publico inſtrumento conſtet, D. Dionyſium de Leonardis vti Fabrorum procuratorem, & eorundem procuratorio nomine fuiſſe die 21. Auguſti 1591. immiſſum in realem, & corporalem vineæ poſſeſſionem in vim mandati de redintegrando ad eorum fauorem per Rotam relaxati, quod Fabris ſufficere videbatur ad probationem primi extremi in iudicio redintegratorio, *leg. prædia, ff. de acquir. poſſeſs.* Menoch. *de retinen. rem.3. num.575. & rem.4. de adipiſc. qu.105. num.914.* Rot. *diuerſ. 506. num.1. & 614. num.2. part.1.* & ea ratione fuerit per DD. receſſum à deciſis ſub die 22. Iunij 1607. & 23. Iunij 1608. coram R. P. D. Marcomontio, quia in acquirenda poſſeſſione videatur attendendum factum quis ſcilicet verè immiſſus fuerit, non autem quis debuerit immitti, & prout in ipſo actu adeptæ poſſeſſionis non Mariſochi, aut eorum creditores, ſed hæredes quondam Petri de Fabris fuerunt nominatim immiſſi, qui propterea non videbantur priuandi eorum poſſeſſione etiam, quod cauſa poſſeſſionis non vera detegeretur ſecundum Bart. *in l.3. num.3. ff. de acqu. poſſ.* cum alijs latè traditis per Surd. *conſ.93. num.11. vol.1.*

2 Tamen placuit Dominis, Fabros non eſſe redintegrandos ad poſſeſſionem, de qua agitur, iuxta alias reſolutã ſub diebus 22. Iunij 1607. & 23. Iunij 1608. recedendo à deciſis, coram eodem R. P. D. Marcomontio, ſub diẽ 10. Ianuarij 1611. Nam ex ſerie facti colligitur, quod Petrus de Fabris emit vineam, de qua agitur ab executoribus teſtamentarijs Ioan. de Luſar, qui mandauit illam vendi, Petrus autem illa vendidit Antonio Mareſocho, & conſortibus pretio Scutorum 1677. ſoluendorum intra decennium, & eo nondum elapſo fuit prædictis emptoribus mota lis ſuper vinea ab hæredibus prædicti Ioannis, quam mortuo Petro eius filij, & hæredes ſuſceperunt, & ad eum effectum conſtituunt procuratorem Dionyſium Leonardum, qui in iudicio pro defenſione litis ſemper comparuit, prout etiam emptores comparuerunt, & paſſi ſententiam ab A. C. ac eiectis ipſis emptoribus de poſſeſſione vineæ in gradu appellationis inſtantibus dictis emptoribus, ac ipſo Dionyſio obtinuerunt redintegrari per ſententiam Reuer. Comituli, tunc Rotæ Auditoris facta expreſſa mentione Dionyſij, procuratoris hæredum Petri de Fabris authorum, & neceſſariorum defenſorum Mariſochi, & conſortium, & cum effectu de anno 1591. menſe Auguſti ſecuta eſt redintegratio, ad requiſitionem tamen ſolius Dionyſij, vti procuratoris filiorum, & hæredum Petri de Fabris, non tamen declarantis, quod magis proprio vice dictorum hæredum, quàm defenſorio nomine intraret poſſeſſionem vineæ. Vnde cùm duæ cauſæ recuperandæ poſſeſſionis in eo actu poſſent conſiderari in procuratore agente ad redintegrationem, altera neceſſaria, & vtilis vigore mandati exequutiui, altera voluntaria, inualida, & inutilis reſpectu caducitatis à contractu emptionis, ob ſolutionem pretij non factam tempore conuento, & citra mandatum Rotale cum vti hæredibus ſimpliciter, qui non poſſidebant tempore ſpolij non eſſet danda redintegratio ſequitur dicendum poſſeſſionem quandocumque quæſitam intelligendam eſſe ratione præambuli tituli defenſorio nomine, pro quo Fabri fuerunt in iudicio, non autem alterius cauſæ, cui non deſeruiebat mandatum exequutiuum, *l. quædam mulier* cum gloſ. *ff. de rei vend. l.1. §.1. ff. de except. rei iudic. l.2. C. de acqu. poſſeſſ.* & latiſſimè comprobant hanc concluſionem Oſalc. *deciſ.* Pedemont. 58. *n.*18. Becc. *conſ. 6. n.6. & conſ.13. n.2.* Surd. *conſ.19. n.19. lib.1.*

3 Quæ eò maximè comprobantur, quia tam idem Dionyſius procurator, quàm executor in actu immiſſionis ad aliam cauſam reſpexiſſe non videntur, quam ad eam, quæ ex neceſſitate mandati oriebatur. Primò namque fuit facta requiſitio vigore mandati relaxati, ac repetita proteſtatio ab eodem procuratore, quod accipiebat poſſeſſionem, in vim ſuprainſerti mandati ad fauorem ſuorum principalium relaxati, mandatum autem continebat fauorem Petri de Fabris, & litis conſortium, & erat reſtrictum ad tenorem, & formam ſententiæ Reuerendiſſimi Comituli in qua Petrus legitur enunciatus auctor, & neceſſarius defenſor. Verba autem executoris idem repetebant, quod iuxta dicti mandati formam continentiam, & tenorem reſtituebat ad realem, & corporalem vineæ poſſeſſionem hæredes dicti Petri, & ſic vterque referens non plus cogitaſſe videtur, quàm quod verè in relato continebatur, *leg. aſſe toto, ff. de hæredit. inſtitut.* Crauet. *conſil.45. num.4.* Surd. poſt alios *conſ.105. num.30.* ſcilicet intereſſe Fabri, vti neceſſarij defenſoris, cui expediebat poſſeſſionem recuperare ad commodum emptorum, vt adimpleret legem contractus tradendi, & manutenendi rem venditam liberam, & disbrigatam, vel etiam potuerunt cogitare circa poſſeſſionem, quam ſibi reſeruauit venditor in inſtrumento, quæ compatibilis eſt cum poſſeſſione emptorum reſpectu commoditatis, & detentionis rei venditæ, vt fuit conſideratum in prima deciſione 27. Iunij 1607.

Adijcitur, quod hoc ipſumo viſus eſt Dionyſius magis expreſſiſſe, poſt annum apprehenſionis, dum intimauit creditoribus de Mariſochis, quod fructus vineæ benè cuſtodiant, & colligere ſuo tempore faciant, ac cenſus annuos, quibus vinea erat grauata, ſolicitant fatendo creditores prædictos vineam pro eorum creditis occupatam detinere. Hæc enim vltra confeſſionem videntur declarare poſſeſſionem fuiſſe quæſitam defenſorio nomine creditorum, vt illis poſſeſſio conſeruetur, cuius effectus exinde erat colligere fructus, *leg. Titia, ff. de ſolut.* Alex. *conſil.25. num.15. vol.1.* Bero. *conſil.94. num.9. vol.3.* Ruin. *conſil.53. n.7. vol.4.* & onera realia ſoluere, Rota *deciſ.592. lib.3. part.3. diuerſ.* 4

Nec dicatur quod hæc confeſſio Dionyſij debeat intelligi de poſſeſſione ad effectum colligendi fructus pro ſatisfactione mutui, quia cauſa mutui non eſt expreſſa, & in dubio magis cauſæ iuſtificatæ ex mandato Rotali referendã eſt confeſſio, quam interpretatæ ex cauſa mutui de qua non conſtat. 5

Non obſtat, quòd ex locatione facta Angeletto ſub die 24. Decembris 1591. & poſſeſſione tradita eidem conductori die prima Ianuarij 1592. & ex ratificatione verbaliter, & ſolemniter facta ab Equite Fabro principali ſub die 24. Ianuarij 1592. ante venditionem à creditoribus de Mariſochis factam appareat de poſſeſſione reali, & effectuata ex parte hæredum Petri differenti à poſſeſſione defenſorio nomine emptorum, quæ præſupponitur quæſita per dd. hæredes, & quæ poſſeſſio in probationẽ primi extremi ſufficere videtur, quoad redintegrationem contra Angellettum à quo Fabri fuerunt ſpoliati. Fuit enim reſponſum, & ſi ex prædictis videantur Fabri ex cauſa propria retinuiſſe poſſeſſionem, eo quod prætenderent venditionem fuiſſe reſolutam, vel non habuiſſe effectum quia emptores pro parte eorum non adimpleuerint, & hæc vltima cauſa in concurſu plurium cauſarum poſſidenti videatur præualere, *leg. ſi quis ante, ff. de acquir. poſſeſſ.* vbi hanc colligunt DD. & præcipuè Alexand. *num.1.* Iaſon. Socin. & alij quos refert Surd. *deciſ.51. n.19.* tamen quia hæc ſecunda, quæ alio extante in poſſeſſione nulla dicitur, Mohedan. *deciſ.20. de reſtitut. ſpoliat.* cùm apud duos eodem tempore, & ex eadem cauſa poſſeſſio eſſe non poſſit, *cap. licet cauſam de probat. l.3. §. ex contrario, ff. de acquiren. poſſeſſ.* per eam non videtur derogatum poſſeſſioni defenſorio nomine emptorum acquiſitæ, ita firmauit limitando d. concluſionem Alex. *in l. ex pluribus, §. ex contrario num.13. verſic. gloſ 1. de acquir. poſſeſſ.* Menoch. *conſil.381. num.34. lib.4.* idem Surd. *d. deciſ.51. num.19.* 6

Et eadem ratione tolluntur, quæ circa collectionẽ fructuum deducta fuerunt, nempè quod Eques Marcellus Faber de menſe Septembris eiuſdem anni 1591. vindemiare fecerit vineam publicè, & palam vinum vendiderit, pretium receperit, & alia circa vineam egerit, quæ veris poſſeſſoribus dumtaxat conuenire ſolent. Quia vltra quod videntur actus turbatiui, qui non releuant ad probandam poſſeſſionem, non potuerunt præiudicare emptoribus, qui prius poſſeſſionem occupauerant ex apprehenſione Dionyſij eorum defenſorio nomine, à quibus creditores deducunt ius ſuum. 7

Non

Non obſtat, quòd Mariſochus ante apprehenſionem Dionyſij diei 21. Auguſti 1591. non poſſideret, quia obijt die 15. eiuſdem menſis, & creditores non docent de eorum poſſeſſione, poſtquam ſola ceſſio non transfert poſſeſſionem, prout nec titulus venditionis, & ideò ceſſare videatur obiectum nemine de tempore adeptæ poſſeſſionis per Equitem Marcellum exiſtente in poſſeſſione. Nam fuit dictum, quod nec Mariſochus, nec alij egebant noua apprehenſione, ſed illis ſufficit, quod Dionyſius defenſoria nomine ipſorum fuerit ad poſſeſſionem vineæ redintegratus, & reſtitutus, prout fuerunt, vt ſupra fuit dictum, & per hanc rationem retorquetur fundamentum in deciſione vltima pro Fabris conſideratum, quod ſcilicet debeat attendi factum quis immiſſus fuerit, non autem, quis immitti debuerit, quando agitur de acquirenda poſſeſſione, nam verè & Mareſochus, & conſortes fuerunt immiſſi, & redintegrati ex perſona Dionyſij agentis defenſorio nomine ipſorum, qui in iudicio petierunt ad eam poſſeſſionem ſe reſtitui, & ita fuit reſolutum.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Pariſien. Pecuniariæ.

Veneris 30. *Martij* 1612.

A R G V M E N T V M.

Confeſſio non ad obligandum, ſed ad probandum facta per ſcripturam, partis præſentiam non requirit, & de materia.

S V M M A R I V M.

Contractus, qui ſolo conſenſu perficiuntur, requirunt, aut partis præſentiam, aut ſaltem Nuncium, vel Epiſtolam, n.1.

Scriptura primario facta principaliter non ad obligandum, ſed ad probandum contractum iam perfectum, non requirit præſentiam partis nuncium, vel epiſtolam, n.2.

Confeſſio emanata per verba enunciatiua de præterito dicitur facta ad probandum, & non ad obligandum, n.3.

Conſignatio ſchedulæ habet vim traditionis crediti, n.3.

Verba ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam, n.4.

Confeſſio facta ad obligandum, vel ad liberandum requirit præſentiam partis, n.6.

D E C I S I O CCCXCVIII.

1 BOnæ memoriæ Horatius Oricellarius ceſſit certum creditum ad fauorem Nicolai Naſij, qui ſub die 14. Nouembris 1590. in Ciuitate Mantuæ fecit quandam ſcripturam, ad fauorem Pompei Bedini. Ideò dubitatū, an conſtaret de tali conſenſu dicti Pompei circa dictam ſcripturam, qui ſuffragaretur Syluiæ eius filiæ, quia cum contractus ſit ex illis, qui ſolo conſenſu perficiuntur, cùm ſit emptio, §.1. *inſtitut. de obligat. ex conſenſu*, vel ceſſio, quæ cùm interuenerit pretium, emptionis ſimilis eſt, *leg. cum is qui, ff. de fideiuſſ.* requirebatur ad illius validitatem ſaltem nuncius, vel epiſtola, *vt in d. §.1. & in leg. conſenſu, cum gloſ. in verb. conſentire, ff. de act. & oblig. l. inter mortis, ff. de don. cauſ. mort.*

2 Et Domini cauſa maturè diſcuſſa amplexi ſunt partem affirmatiuam, quia licet eſſet dubium, an Pompeius interuenerit dum prædicta ſcriptura fuit confecta per Naſium, tamen cum illa ſcriptura non fuerit facta principaliter ad obligandum, ſed ad probandum contractum iam perfectum, nempè venditionem, aut ceſſionem, in quo contractu non requirebatur ſcriptura, vt dictum eſt præſentia partis, nuncius, aut ſcriptura non erant neceſſaria, Curt. iun. *conſil.* 168. *num.* 10. & 11. Ægid. *deciſ.* 690. *numer.* 8. *verſ. in extraiudicialibus verò*, Rip. *in l. admonendi num.* 154. *ff. de iureiur.* vbi de communi, latè Surd. *conſ.* 60. *num.* 6. & 7. & dixit Rota in cauſa Raguſina Matrimonij 10. Nouembris 1577. coram Robuſterio *ſub numer.* 29. & pro iſta opinione videtur bonus text. *in leg. deſiderium, C. depoſiti.*

3 Quod autem iſta confeſſio tendat ad probandum, & non ad obligandum, patet ex verbis apochæ, ibi, *la qual cedola del Signor Rucellai*, ſcilicet, quæ continebat ceſſionem Oricellarij ad fauorem Naſij, *& ogni mio credito dependente da eſſa tanto del capitale, quanto dell'vtile, &c. io cedo è traſporto al Signor Pompeo Bedini, &c. al quale ho conſegnato detta cedola*, & vlteriùs, *la qual ſarà ſottoſcritta*, ſcilicet ſchedula, de qua agitur, *di mia mano à cauſa, & mediante la valuta, che io hò riceuuta dal detto Signor Pompeo à mia ſodisfattione, della quale mi ſono contento, & egli ancora s'è contentato pigliare detto credito à ſuo periglio, & fortuna, &c.* Nam quando verba ſunt enunciatiua de præterito, confeſſio dicitur principaliter facta ad aliquid probandum, & non ad obligandum, Socin. ſen. *conſil.* 21. *num.* 11. *verſ. ſexto prædicta vol.* 1. Curt. iun. *d. conſil.* 168. *num.* 12. Hic autem Naſius fatetur ſe conſignaſſe Pompeio ſchedulam bonæ memoriæ Horatij Oricellarij, per quam conſignationem dicitur facta traditio ipſius crediti, l. & ibi Bald. *num.* 3. *Cod. de donat.* Item confitetur, ſe recepiſſe pretium ad ſui contentamentum, & Pompeum fuiſſe contentum recipere dictum creditum ſuo periculo, & idem fatetur ipſe Naſius in epiſtola ſcripta bonæ memoriæ Horatio Oricellario eadem die, qua fuit conſcripta apocha. Vnde ex iſtis omnibus ſimul iunctis manifeſtiſſimè colligitur, quod ſchedula continet actum de præterito, & ſic confeſſionem ad probandum, non ad obligandum, ideòque adeſſe in hoc caſu conſenſum ſufficientem, vt per Curtium, Ægidium, & alios ſupra allegatos.

Neque reſiſtunt prædictis verba illa, *cedo, & transporte &c.* quæ ſunt præſentis temporis, quia iſta verba, cenſentur ita expreſſa ad maiorem declarationem, quod probatur. Quia ſi ſchedula fuit conſignata, ſi partes fuerunt contentæ ceſſione, ſi ſatisfactio fuit facta, pernecеſſe diceudum eſt, quod verba concludunt circa actum iam factum, & quod verba, *cedo, & transporto, &c.* fuerunt appoſita ad maiorem declarationem. Verba enim ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam, & ſecundum naturam actus, ſeu contractus, Corn. *conſ.* 239. *num.* 5. *lib.* 1. & *conſ.* 138. *num.* 3. *lib.* 3. Bero. *conſ.* 106. *num.* 24. *lib.* 1. 4

Et in omnem euentum ſi verba illa concluderent ad actum de præſenti, pernеceſſe firmandum eſſet, quod Pompeius fuerit præſens, vel nuncius, aut interuenerit epiſtola, & ſic vtroque caſu Syluia obtineret, quia alias parte abſente, & non interueniente nuncio ſchedula non potuiſſet conſignari, nec potuiſſet ſatisfieri, nec alia agi, de quibus ſupra dictum eſt, quæ omnia acta fuiſſe confitetur Naſius. 5

Non obſtat, quòd in omni caſu requirebatur præſentia Pompei ex doctrina Bart. *in l. generaliter num.* 5. *Cod. de non numer. pecun.* quia Bart. tangit ſolum articulum, quando confeſſio fuit facta ad obligandum, vel ad liberandum, & tunc concludit, vtroque caſu requiri præſentiam partis, & propterea quidquid ſit, quando confeſſio fit ad liberandum, iſte non eſt caſus noſter, in quo agitur de confeſſione facta ad probandum, in quo articulo communis opinio eſt, quod confeſſio facta parte abſente probat, vt per Doctores ſupra allegatos. 6

R. P. D. P I R O V A N O.

Romana Affictus.

Veneris 30. *Martij* 1612.

A R G V M E N T V M.

Conductor excipiens de non implemento, quando poſſit retardare ſolutionem penſionum, ad quas obligatus erat Camerali obligatione.

S V M M A R I V M.

Locator tradendo rem locatam conductori dicitur, quod pro parte ſua contractum adimpleuit, n.1.

Conductor poſtquam à locatore conducta res ſibi tradita fuit, excipiens ſe ea vti non poſſe debet exceptionem probare, num.2.

Obligationis Cameralis executio non impeditur per exceptiones non plenè probatas, n.3.

Conductores voluiſſe præſumuntur omnia ea, quæ pro exequutione pacti in contractu locationis conuenti neceſſaria fuerunt, n.5.

Teſtes ſuper negatiua deponentes non probant, niſi illam coarctent loco, & tempore, ita quod aliter eſſe non poſſit, quin ipſi viderint, n.6.

Obligatio dicitur dubia, & requirit altiorem indaginem, quando teſtes actoris ſunt contrarij teſtibus rei conuenti, n.7.

DE-

DECISIO CCCXCIX.

1 EGit Dominus Franciottus Vrſinus contra Dominus Iulium Maſſam, & Fabium Groſſum ex contractu locationis, vallato pro exactione terminorum decurſorum io menſibus Octobris, & Februarij præteriti, cui ſe oppoſuerunt prædicti conductores excipiendo de non implemento, cuius vigore exiſtimarunt, nedum ipſis competere actionem ad damna, & intereſſe, ſed poſſe agere ad reſciſſionem contractus, ita vt contra eos deueniri non poſſit ad exequutionem, & relaxationem mandati exequutiui pro memoratis terminis propoſiti dubium an pro terminis Octobris, & Februarij fuerit, & ſit reſpectiuè relaxandum mandatum. Et Domini affirmatiuè reſoluerunt. Adimpleuerat enim locator ab initio pro parte ſua bona conductoribus tradendo, quod eſt adimplementi ſignum, vt tradit Felin. *in cap. peruenit il ſecondo n. 5. verſic. tertius caſus de iureiuran.* quod etiam fuit firmatum in cauſa Imolen. Bonorum 8. Iunij 1592. coram Orano, Natta *conſ. 219. n. 5.* Becc. *conſ. 45. n. 36.*

2 Contractuſque habuit ſuam executionem per ſucceſſiuam patientiam Conductoribus præſtitam, vt re locata vti, & frui poſſent, iuxta diſpoſitionem *leg. ſi quis domum*, vbi Bart. *& leg. ex conducto in princ. ff. locati.* Vnde ſi poſteà conductores dicant, ſe impeditos fuiſſe, vel patientiam toto tempore conuento non duraſſe, ad eos pertinet onus probandi impedimentum, quia eſt fundamentum eorum exceptionis, vt diſtinguunt Oſaſc. *deciſ. 51. num. 9. & ſeqq.* Illuſtriſſ. Mantic. *de contract. lib. 5. tit. 1. numer. 17.* adeò, quod ſtatim per ſolam exceptionem impedimenti dari non poſſit de non implemento ad effectum impediendi exercitium actionis in locatore, nec ad impediendam ſubſiſtentiam contractus locationis, quatenus per locatorem probatum non fuerit pro parte ſua totum contractum adimpleuiſſe, iuxta text. *l. Iulianus, §. offerri*, vbi Bart. *nocat. ff. de act. empt.*

3 Huiuſmodi autem impedimenta viſa ſunt Domini non eſſe concludenter probata, quæ propterea interim impedire non poſſunt effectum obligationis Cameralis, Dec. *in cap. preterea colum. penult. de effic. deleg.* Felin. *in rubr. de except. col. 1. & in cap. ex parte il ſecondo de effic. deleg.* Galleſ. *de oblig. Cam. part. 1. qu. 3. n. 4.*

4 Nam deducuntur ex eo, quod locator intra fines bonorum locatorum fabricauerit domum ad vſum molendini, ac eleuauerit Paratam de lapidibus, & cæmento constructam longitudinis Cannorum 80. & altitudinis cannæ vnius, cuius contrauentionis occaſione duo inferuntur, primò quod ſolitus aquarum decurſus per Caicum nuncupatum della Parata fuit impeditus, & exinde ſequutæ ſunt inundationes vehementes, ex quibus fuerunt conductores impediti, vti re locata facto, & opere ipſiuſmet locatoris. Secundo, quia ex diuerſione aquarum, & conſtructione domus ad vſum molendini alias inutilis, & nunc macinantis, alia duo molendina locata eiuſdem conductoribus decreuerunt in affictu, rubra 41. in quolibet anno.

5 Quoad primum impedimentum reſpectu facti non eſt controuerſia, quia ex plancta, & deſignatione nouitates colliguntur, & teſtes dati in Summarijs conductorum benè probant, ſed effectus inundationis controuertitur, quippè ex antiquo argine terraneo, in cuius locum hodie murus fuit ſubrogatus, ſiue additus, ſolitæ eſſent tempore pluuiarum cauſari inundationes, non tamen maiores moderni temporis, vel ſi maiores, tanquam conſequutiuæ ex actu licito, & in contractu locationis pactitato pro conducendis aquis ad vſum irrigationis pratorum, non videntur ſufficientes pro reſciſſione contractus, cùm conductores voluiſſe præſumantur ea omnia, quæ pro exequutione pacti fuerunt neceſſaria, *l. ad rem mobilem, ff. de procur. l. illud, ff. de acquir. hered. l. 2. §. inſpectio, ff. quemadmodum teſt. aper.* Euerar. *in ſua Centuria leg. in loco à conceſſione conſequentis per tot.* Surd. *loquens de contractu deciſ. 69. num. 5.*

6 Non obſtant teſtes dati in Summario conductorum, *ſub numer. 4.* qui deponunt, nunquam vidiſſe, inundationes ante conſtructionem Paratæ, quia non coarctant negatiuam loco, & tempore, quod aliter eſſe non poſſit quàm ipſi viderint, & conſequenter non reddunt probationem concludentem remouendo actum à ſenſu, Pariſ. *conſil. 19. num. 23. volum. 3.* Ruin. *conſil. 145. num. 2. volum. 5.* quia quod ipſi non viderunt, alij potuerunt videre, prout viderunt teſtes dati in Summario locatoris, *ſub num. 3.* dum deponunt de iterata inundatione in eiſdem locis, ante conſtructionem Paratæ. Quinimò ſextus teſtis in Summario conductorum non excludit, quin etiam antea ſuperuenerint inundationes.

7 Nec teſtes in Summario eorumdem conductorum numero concludunt impoſſibilitatem, deriuationis aquarum, ex opere conſtructo pro irrigatione terrarum nuncupatarum le ſacetelle, quamuis commodius aſſerant per aliam viam aquam poſſe irrigationi deſeruire. Teſtes autem locatoris in Summario *numer. 2.* aſſeueranter deponunt, Paratam fuiſſe conſtructam pro commodo irrigationis pratorum, atque ita, vel probatio conductorum non eſt concludens, vel ſaltem obſcuratur ex depoſitione teſtium locatoris per aquam factum redditur dubium, & quæſtio efficitur altioris indaginis, Contard. *de monent. limit. 7. numer. 25.* Surd. *conſ. 99. numer. 10. lib. 1.* nec apta eſt impedire effectum obligationis Cameralis, vt ſupra fuit dictum. Quo verò ad ſecundum principale impedimentum circa decreſcentiam redditum duorum molendinorum aduerterunt Domini non eſſe iuſtificatum, nec probatum, quod ante conſtructionem Paratæ molendina prædicta tanti locarentur.

R. P. D. DAMASCENO.

Romana Vineæ.

Veneris 30. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

Contractus quando, & ex quibus præſumatur potius emphyteuticis, quàm cenſuarius, ad effectum incurrendæ caducitatis, & de probatione Dominij nonnulla notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Donatarius agens rei vendicatione tenetur probare Dominium donantis, quando agit contra tertium ſecus ſi agat contra illum, qui donatarium recognouit in Dominum, & concurrant adminicula, n. 1.

Dominium in antiquiſſimis probatur leuioribus probationibus, & adminiculis, n. 2.

Solutio Canonis facta proprietario continua arguit dominium illius, cui fit ſolutio, num. 3. & numer. 6. Vbi de materia.

Donans præſumitur dominus rei donate, quando erat perſona inſignis nobilitatis, & preſertim ſi donauit loco pio, num. 4.

Dominium præſumitur illius, qui longo tempore ſe fecit dominum alicuius rei, nemine alio exiſtente, qui aſſerat ſe eiuſdem rei dominum, n. 5.

Dominium cenſetur probatum, etiam non probato titulo authoris, quando concurrit recognitio in Dominum illius, qui ſe dominum prætendit, n. 6.

Dominium an probetur ex ſola recognitione in dominum ad effectum deuolutionis, n. 7.

Solutio annua præſtationis numquid præſumatur facta ex cauſa cenſus, vel ex cauſa emphyteuſis, n. 7.

Contractus ex quibus præſumatur cenſuarius, vel emphyteuticus, n. 8. & 9.

Laudemium non ſoluitur de alienatione rei cenſualis, n. 8.

Error non præſumitur in ſolutionibus, in quibus homines ſolent eſſe cauti, n. 8. in fin.

Emphyteuticus contractus requirit ſcripturam, numer. 10. Vbi etiam quando præſumatur ſcriptura interueniſſe, ibidem.

Caducitas rei emphyteuticæ incurritur per non ſolutionem Canonis infra biennium, n. 11.

DECISIO CCCC.

1 FVit reſolutum, ſententiam latam ad fauorem Monialium ſuper deuolutione vineæ, de qua agitur eſſe confirmandam. Et quod primo loco opponebatur, non conſtare, quod quondam Margarita Columna, quæ donauit iſtam vineam Monialibus, eſſet illius Domina, non viſum fuit obſtare, quia licet regula ſit, quod Donatarius agens rei vendicatione, prout agunt Moniales, teneatur pro-

probare dominium donantis, vt per Ruin. *conſ.13. num.6. & ſeq. lib.4.* Roland. *conſ.46. num.6. lib.3.* Hoc tamen eſt intelligendum, ſi agat contra tertium, ſecus ſi agat contra illum, qui ipſum Donatarium recognouit in Dominum, & concurrant adminicula, Bart. *in l. ad probationem, C. locat.* Socin. *conſil.187. n.2. lib.2.* Dec. *conſ.146. n.14.* Crauet. *conſ.434. num.4.* Rota in cauſa Ciuitatis Caſtelli bonorum 8. Nouembris 1589. & 12. Februarij 1590. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio, & in Ariminen. Bonorum 4. Februarij 1610. coram R.P.D. Marcomontio.

2 Maximè in materia antiquiſſima, & ſupra 200. annos, quo caſu in probatione dominij ſufficiunt leuiores probationes, & adminicula, Bald. *in l. indicia n.3. C. de rei vendic.* Dec. *conſil.42. n.3.* Natt. *conſ.382. n.8.* Afflict. *deciſ.23. num.5.* Caſſad. *deciſ.2. n.2. & 3. de probat.*

3 Adminicula autem ſunt continuata ſolutio, Bald. *conſil. 24. num.1. lib.4.* Salicet. *in leg. cum de in rem verſo n.12. ff. de vſur.* Felin. *in c. cum Bertoldus num.28. de ſentent. & re iudic.* Crauet. *d. conſ.434. n.5.*

4 Qualitas perſonæ valdè inſignis nobilitatis quam non eſt veriſimile donaſſe, quod ſuum non erat, vt latè in puncto proſequitur Crot. *conſ.332. n.10. & ſeq. vol.3.* maximè ad vſum pium. Fuiſſet enim nimis ſtulta pietas facere eleemoſynam de alieno, vt in ſimili fuit coram me ponderatum in cauſa Sabinen. Dotis 23. Iunij 1606.

5 Et denique, quia ab illo tempore citra non eſt repertus alius, qui aſſerat ſe huius vineæ dominum, Bart. *in leg. cum res n.12. verſ. qualiter autem, ff. de probat.* Etenim non ſolent homines tanto tempore habere res ſuas pro derelicto, ad not. *in l. cum de indebito, ff. de probat.*

6 Accedat, quod & ſine titulo authoris probaretur dominium Monialium in hoc caſu ex recognitionibus factis, cum aſſertione, quod vinea ſit ſub proprietate Monialium, vt per Crauet. *conſ.20. n.11.* Rimin. *conſ.14. n.9. verſ. non obſtat quarto lib.3.* Boer. *deciſ.221. in fin.* Ripa *in leg. ſi rem aliquam n.3. ff. de acquir. poſſeſſ.*

7 Et quæ alias dicuntur, quod ex ſola recognitio non probatur dominium ad effectum deuolutionis, Bald. *in leg. ad probationem n.1. C. locat. cum concordant.* non procedunt concurrentibus adminiculis ex ſupra allegatis, vel quando in recognitione non fit mentio de dominio, etenim poteſt eſſe, quod ſolutio fiat ex cauſa cenſus, in dubio enim præſumitur contractus cenſualis non emphyteuticis, vt in cauſa Oſtunen. locationis 14. Aprilis 1606. coram R. P.D. Marcomontio, cum alijs per Illuſtriſſ. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.2. tit.3. num.11. & 17.* quo caſu dominium non eſt apud illum, cui ſoluitur, ſed apud ſoluentem, & conſequenter non ſubiacere, caducitati ad fauorem recogniti, Dec. *conſ.138. n.5.* Illuſtriſſ. Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 22. tit.3. n.10.* Capyc. *deciſ.103. n.7.* & fuit coram me dictum in cauſa Romana Domus in Burgo 15. Iulij 1604.

8 Nec deſunt alia probantia contractum non fuiſſe cenſualem, nempè tequiſitio conſenſus Monialium, quia non requirebatur, ſi res erat cenſualis, Dec. *conſ.164. num.2.* Illuſtriſſ. Mantic. *dicto lib.22. tit.5. num.16.* Item ſolutio Laudemiorum, quando vinea alienabatur, quæ ſolutio pariter non erat neceſſaria ſi res alienanda erat tantum cenſualis, Rota *diverſ. in manuſcript. deciſ.165.* Illuſtriſſ. Mantic. *dicto lib.22. tit.3. n.15.* & fuiſſet mera iactatio contra præſumptionem *l. cum de indebito, ff. de probat.* nec præſumitur per errorem facta, quia error non præſumitur, maximè in ſolutionibus, in quo genere homines ſolent eſſe cauti, vt habetur *in d. l. cum de indebito, verſ. quas enim ſoluit*, Alexand. *conſ.83. lib.1.*

9 Atque hinc ceſſat aliud obiectum, quod non probetur bona fuiſſe data in emphyteuſim, & poſſet eſſe, quod fuerint data ad cenſum, quo caſu per non ſolutionem, minimè eſſet locus caducitati per doctrinas ſupra allegatas, quia vt mox dictum eſt, ceſſat difficultas ex expreſſione facta in recognitionibus quod vinea eſſet ſub proprietate Monialium, & alijs de quibus ſupra.

10 Non obſtat, quòd non reperiantur inſtrumenta primarum inueſtiturarum, & ſcriptura ſit de ſubſtantia huiuſmodi contractus, gloſ. *in l.1. Cod. de iur. emphyt.* Alexand. *conſil.80. numer.3. lib.7.* Quia ſtantibus recognitionibus dum aſſertione dominij factis, de quibus ſupra, iſtæ ſcripturæ probant interueniſſe ſcripturam inueſtiturarum, tanquam ſuum neceſſarium antecedens. Etenim quando conſequens probatur per vnam ſcripturam, videtur probari per eandem antecedens, *leg. quicumque, Cod. de apochis priuat. lib.10.* Crauett. *de antiquit. tempor. part.3. numer.40.* & fuit in ſpecie dictum in Romana domus 21. Aprilis 1599. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Lancellotto.

Quod per non ſolutionem Canonis infra biennium incurratur caducitas in contractu emphyteutico ſunt text. *in cap. potuit de locat. cap. hoc ius, §. qui rem 10. quæſt.2.* Auth. *qui rem, Cod. de ſacroſ. eccleſ. §. ſi vero quis authen. de alien. & emphyt.* 11

Quæ dicebantur pro parte Dominorum de Cuppis, caducitatem fuiſſe remiſſam per perceptionem Canonum factam per Moniales poſt ſententiam, fuerunt remiſſa ad aliam inſpectionem. Et ita deciſum. 12

R. P. D. PIROVANO.

Carthaginen. Fructuum.

Lunæ 2. Aprilis 1612.

ARGVMENTVM.

Abſenti clerico à ſeruitio Eccleſiæ non debentur fructus, & diſtributiones, niſi abſuerit iuſta cauſa, & licentia Epiſcopi, vel niſi Capitulum fuerit in culpa, & dederit cauſam non reſidentiæ, & quando Capitulum dicatur eſſe in hac culpa.

SVMMARIVM.

Clerico non reſidenti nec fructus, nec diſtributiones Beneficij debentur, num.1. Vbi quod iſto caſu fructus, & diſtributiones acquiruntur Capitulo per ius accreſcendi, vel non decreſcendi.

Abſenti clerico, & non reſidenti in Eccleſia, vt fructus debeantur, debet adeſſe iuſta cauſa, vnà cum licentia Epiſcopi, n.2.

Abſenti clerico, & non reſidenti in Eccleſia debentur fructus, & non acquiruntur Capitulo quando Capitulum eſt in culpa, & præſtitit impedimentum, & cauſam non reſidentiæ, numer.3. Vbi etiam quando Capitulum dicatur eſſe vel non eſſe in hac culpa, & num.4. & ſeqq. Vbi de eadem materia.

Poſſidere in ſolidum eundem titulum naturaliter duo non poſſunt, n.4.

Fructus ſine reſidentia Canonico non debentur, numer.4. in fine.

Lite pendente in Rota ſuper poſſeſſione, & proprietate beneficij nihil innouandum eſt, n.6.

DECISIO CCCCI.

DOmini dixerunt ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, fuit enim firmatum in hac eadem cauſa 1. Iulij præteriti, coram Illuſtriſſimo Cardinali Lancellotto, tunc Rotæ Auditore D. Caxam, nunquam reſediſſe cui propterea, nec fructus, nec diſtributiones tam vigore ſtatuti Eccleſiæ Carthaginen. quam attenta iuris diſpoſitione debebantur *cap.1. de cler. non reſid. in 6.* Abb. *in cap. conquerente num.8. eod. tit.* Oldr. *conſ.118. num.1.* cum alijs alleg. in prædicta deciſione, & eo caſu Capitulo acquiri fructus per ius accreſcendi ſecundum gloſ. in Clement.2. *in verb. pars dimidia de ætate, & qualitate, & in Clem.2. verb. ſuſpenſus de vit. & honeſt. cler.* 1

Maximè, quia de cauſa ſufficienti non reſidentiæ per Caxam non docebatur, neque de licentia Epiſcopi, quæ ſimul concurrere debebat, *c. relatum*, vbi gloſ. *in verb. prælatorum*, & ibi Abb. *numer.4. de cleric. non reſid.* & tenuit Rot. in Lecien. Fructuum 21. Aprilis 1603. coram bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio, & in Placentina Salarij 7. Maij 1606. coram Reuerendiſſimo Domino Pegna Decano. 2

Sed hæc non controuertebantur, difficultas tamen ſuper eo verſabatur, quod Capitulum eſſet in Culpa, & præſtiterit impedimentum, quare Caxa non reſederit, & idcircò teneatur ad reſtitutionem fructuum, iuxta deciſ. Put.383. *lib.1.* Mohed. *deciſ.6. de præben.* quod fuit etiam firmatum in vna Salamantina Cenſurarum 1. Iunij 1594. coram Corduba. Sed Capitulum neque in culpa, neque impedimentum præſtitiſſe probatur, quia etſi Caxa die 19. Septembris 1595. doceat de poſſeſſione ſua capitulariter capta etiam in Choro per inſtillationem in loco, in quo Canoni- 3 4

cus

cus ſedere conſueuerat, & illi non eſſet deneganda ſuæ poſſeſſionis continuatio, tamen ſuccedente controuerſia cum Domino Valdiuiego, qui pariter, tanquam prouiſus, & poſſeſſor prætendebat eiuſdem poſſeſſionis continuationem, ſi Capitulum recuſauit declarare ſuper quæſtione circa manutentionem negligendo in hac parte ſuam iuriſdictionem, non ideò aliqua culpa ei imputari poteſt, ſed magis prouidè ſe geſſiſſe dicendum erit, ſuperſedendo, donec veritas declarata fuiſſet, quis eorum habendus eſſet pro poſſeſſore.

4 Interim autem non ſequuta declaratione non tenebatur eos admittere ad reſidentiam, neque ad fructuum participationem, quia duo in ſolidum reſpectu eiuſdem tituli non poterant habere eandem naturalem poſſeſſionem, nec eodem modo ſedere in loco Canonicali, *cap. licet cauſam de probation. l. 3. §. ex contrario, ff. de acquiren. poſſeſſ.* Menoch. *de recuper. rem. 12. numer. 389.* nec admittere eos fuiſſet bonum conſilium propter timorem ſcandali, & rixæ, vt conſiderat Bart. *in leg. duo numer. 4. ff. uti poſſidet.* Alteri autem eorum hoc indulgere non etiam poterat Capitulum, cui non licebat pendente lite aliquid innouare, & cum ex deciſionibus in hac cauſa factis colligatur, quando probabile fuerit dubium Capituli ſi non deliberauit, quis eorum habendus eſſet pro poſſeſſore, & exinde lis inter Valdiuiegum, & Caxam conteſtata fuerit ſuper titulo, & poſſeſſione Canonicatus vtrumque ſcilicet, & dubitatio, & litis pendentia potuit deſeruire Capitulo pro iuſta cauſa denegandi Caxæ continuationem reſidentiæ, ſine qua fructus Canonico non debentur *d. cap. 1. de cler. non reſid. in 6.* Caſſad. *eodem tit. deciſ. 1. num. 1.* & conferunt tradita per Feder. de Sen. *conſ. 232. verſ. in contrarium videtur.*

5 Non obſtat, quòd Caxa propter conditionem Valdiuiegi, & propter litem poſteà motam non debebat à Capitulo impediri, quo minus dicta lite pendente ſuam poſſeſſionem continuaret, *toto tit. vt lit. penden.* Fuit enim reſponſum, quod nedum pendebat lis ſuper titulo, ſed etiam ſuper poſſeſſorio retinendæ meritò. Capitulum interim nec potuit, nec debuit magis vni, quàm alteri admittere continuationem poſſeſſionis.

6 Non obſtat, quòd Capitulum manifeſtiſſimè impedimenta præſtiterit Caxæ, nec ſuam reſidentiam faceret, dum de menſe Octobris anni 1598. Caxa comparuit in Capitulo, & petijt admitti ad reſidentiam, & ſibi reſponderi de fructibus, & diſtributionibus, & Capitulum denegauit reſidentiam, aſſerendo eum non habere titulum, neque poſſeſſionem, quinimò poſitus in choro ad effectum continuandi ſuam poſſeſſionem fuit per vim eiectus, & in carcerem detruſus. Quia non ea ratione Capitulum reiecit petitionem Caxæ, quia titulum nec poſſeſſionem haberet, ſed quia lis vertebatur in Rota, tam ſuper poſſeſſione, quàm ſuper proprietate qua pendente nihil poterat Capitulum innouare, fauendo magis vni, quàm alteri, & eodem modo licuit Caxam de facto venientem ante declarationem articuli poſſeſſorij de facto expellere, etiam implorato iudicis auxilio, Mandell. *conſ. 440. n. 15.* Menoch. *de recuper. remed. 1. n. 132.*

7 Ad impedimentum, & culpam Capituli ex eo deductum, quod admiſerit Decanum ad votandum, fuit ſufficienter reſponſum in deciſione Illuſtriſſimi Cardinalis Lancellotti, vltra quod ex proſequutione cauſæ, quam ſit materia turbida, facilè colligitur, ex qua propterea elici non poteſt, cùm à principio fuerit in mente Capituli fraudare Caxam ſuis fructibus, & diſtributionibus, & ita fuit reſolutum.

REVEREND. P. D. COCCINO DECANO.

Ilerden. Viſitationis.

Veneris 6. Aprilis 1612.

ARGVMENTVM.

Capitulum de adminiſtratis per ſe de bonis Eccleſiæ tenetur reddere rationem ſuæ adminiſtrationis Epiſcopo.

SVMMARIVM.

Capitulum de adminiſtratis per ſe de bonis Eccleſiæ tenetur reddere rationem ſuæ adminiſtrationis Epiſcopo, n. 1.

Geſta per miniſtros alicuius cenſentur geſta ab eo, qui Miniſtros deputauit, n. 2. & 3.

DECISIO CCCCII.

1 Placuit Dominis deciſio in hac cauſa facta ſub die 24. Nouembris præteriti, in qua fuit reſolutum, quod Capitulum tenetur reddere rationem Reuerendiſſimo D. Epiſcopo de adminiſtratis per ipſum, iuxta diſpoſitionem Concil. Trid. *ſeſſ. 22. c. 9. de reform.* Non enim verſamur in limitatione dicti Concilij *in §. quod ſi ex conſuetudine*, ex deductis in dicta deciſione.

2 Quibus non reſiſtunt Conſtitutiones annorum 1425. & 1429. Quia vltra reſponſiones datas, dicebatur, quod illæ non præcipiunt deputari officiales, & Auditores computorum, ſed præſuppoſita conſuetudine eligendi per Capitulum Officiales, & Auditores prædictos, determinat ſcilicet prior Conſtitutio tempora vacationis, & prouiſionis officiorum in die Vigiliæ Natiuitatis Domini cuiuslibet anni, & tempora reddendi rationem adminiſtrationis per dictos Officiales, & receptionis, ſiue auditionis per dictos Auditores, ibi deſignata, poſterior verò ſtatuit tempora relationum per eoſdem Auditores in Capitulo faciendarum; & ſic ceſſat fundamentum Capituli, quod dictæ Conſtitutiones tribuant Capitulo facultatem adminiſtrandi ab Epiſcopo conceſſam, cùm præſupponant totam facultatem concedi a Capitulo, & ideò geſta per eorum deputatos perinde haberi debent, ac ſi fuiſſent geſta ab ipſo Capitulo, *leg. item eorum, §. ſi decuriones, ff. quod cuiuſque vniuerſitatis nomine, l. 2. ff. de fideiuſſ. tut. l. eorum ex familia, §. 1. ff. de leg. 2.*

3 Et non intrat diſtinctio inter eum, qui deputat ſubadminiſtratorem particulari nomine, & inter eum, qui deputat ratione officij, & Magiſtratus, de quo *in leg. 1. & tot. tit. ff. de magiſtrat. conueniend.* Quia eſt verum, quod Magiſtratus ſi non fuit in culpa, non tenetur de adminiſtratis per tutorem deputatum ab eo, ſed nos ſumus in primo caſu, ſcilicet in Capitulo, quod tanquam Adminiſtrator membrorum Eccleſiæ ex conſuetudine deputat proprio, & particulari nomine Capituli, Officiales, & Auditores. Quod vt dictum eſt probatur, nedum ex ipſis ſtatutis ſed ex contractibus, ex obſeruantia, & confeſſionibus ipſius Capituli, & ex alijs, vt in prima deciſione dicitur.

R. P. D. PIROVANO.

Peruſina releuationis indemnitatis.

Lunæ 6. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

Obligationes ſunt ſtricti iuris, nec etiam ex maioritate rationis extenduntur non ad expreſſa, & quid de obligatione relatiua ad aliud inſtrumentum, pluraque de interpretatione, & reſtrictione verborum generalium.

SVMMARIVM.

Obligationes ſunt ſtricti iuris, & extendendæ non ſunt, num. 1.

Caſus omiſſus in obligatione non cenſetur in ea contineri, etiam quod in eo ſit maior ratio, quam in expreſſo, num. 1, in fine.

Obligatio relatiua ad aliquod inſtrumentum obligat ad omnia, quæ continentur in inſtrumento relato, n. 2. Declara, vt n. 3. & 4.

Verba quantumuis generalia reſtringuntur ad rationem, & cauſam, propter quam fuerunt prolata, & intelligenda ſunt ſecundum ea, quæ præcedunt, n. 3.

Proœmium denotat cauſam finalem, n. 3.

Generalitas verborum reſtringitur ad præcedentem cauſam expreſſam, n. 4.

Diſpoſitionis vna pars aliam declarat, n. 4. in fine.

Generalia verba reſtringenda ſunt ſecundum intentionem proferentis, n. 5.

Decretum iudicis ſine cognitione cauſæ non valet, n. 6.

Teſtis deponens de facto proprio patiens exceptiones non probat, num. 8.

DECISIO CCCCIII.

1 PLacuerunt Dominis fundamenta deciſionis in hac cauſa facta coram bonæ memoriæ Iuſto, & ideò cenſuerunt ſententiam eſſe confirmandam. Intentio namque Bernardinæ ſatis clara, & aperta colligebatur ex inſtrumento promiſſæ indemnitatis, dum præmiſſa narratiua, quod Vincentius eiuſdem Bernardinæ nomine dixerat, ſe habere, & tenere in depoſitum quædam Iocalia, ſibi tradita, & conſignata per Ioannem Baptiſtam Boncarubium, quæ verè nec ad manus Vincentij, nec ipſius vmquam peruenerunt, ſed omnia ſimulatè peracta fuerunt. Idcircò obligantur conſeruare indemnem Dominum Vincentium ex cauſa dicti depoſiti, & cum nullum verbum fuerit additum de releuatione pro alijs iocalibus, quæ à D. Griſono Ballemo de Peruſia peruenerant ad manus eiuſdem Bernardinæ, viſum eſt extenſionem non eſſe admittendam, cùm agatur de materia obligatoria, *leg. ſi extraneus, ff. de condit. cau. dat. leg. ſi cum dotem in princ. ff. ſolut. matrim.* nec aliud eſſe inquirendum præter id, quod inſtrumento eſt ſcriptum, dicebat Bald. *in l. fin. in princ.* per illum text. *C. de falſ. cauſ. adiect. legato*, etiamſi diuinare oon poſſimus, quare caſus omiſſus fuerit, licet ſit maior ratio in caſu omiſſo, quam eapreſſo, Ceph. *conſ.* 625. *n.* 11. cum alijs adductis per Surd. *deciſ.* 102. *n.* 9. *& ſeqq.*

2 Non obſtat, quòd Bernardina nedum ſe obligauerit ad releuationem pro iocalibus, quæ Vincentius confeſſus fuerat ſimulatè in depoſitum, vt in ore, ſed addidit, & ex cauſa contentorum in inſtrumento manu Aſcanij, in quo verè Vincentius pro Bernardina ſe obligauerat, etiam ad reſtitutionem iocalium, quæ peruenerant à Griſſono, quod ſufficere videbatur propter virtutem referentis, *leg. aſſe toto, ff. de hæredit. inſtitut.* Bart. *in l. 1. ff. de recep. arbitr.* Oiaſc. *deciſ. Pedemont.* 178. *num.* 5. cum alijs alleg. per Surd. *deciſ.* 291. *num.* 10. Fuerunt enim datæ plures reſpooſiones, &c.

3 Primò, quod verba quantumuis generalia debent reſtringi ad rationem, & cauſam propter quam fuerunt prolata, & intelligenda ſunt ſecundum ea, quæ præcedunt *leg. non eſt nouum, ff. de leg. l. hæres meus, §. 1. ff. de leg. 1.* Crauet. *conſil.* 236. *num.* 6. Menoch. *conſil.* 496. *num.* 54. *vol.* 5. Surd. *conſ.* 431. *num.* 12. *lib.* 2. Supra autem non legitur alia cauſa quàm iocalium qua Vincentius ſimulatè confeſſus fuerat habere in depoſitum. Ergo ad illud genus promiſſio trabenda non eſt, maximè quia pro cauſa finali deſeruiebat tanquam poſita in procemio inſtrumenti, *l. 1. in princ. ff. ad Macedon. l. vlt.* vbi Bart. *ff. de hered. inſtit.* Becc. *conſ.* 20. *num.* 1. quæ exinde cenſetur eo modo repetita in ſtipulatione, *leg. item quia, §. final.* & ibi gloſ. & Bart. *ff. de pact.* Crauett. *conſ.* 191. *n.* 21. Fuit dictum io Romana affictus Sermonetæ coram me 10. Iunij 1611.

4 Secundò, quod ex contextu totius inſtrumenti releuationis apparet, qui ſenſus fuerit illorum verborum, & ex cauſa contentorum io inſtrumento Ser. Aſcanij. Nam poſt expreſſionem cauſæ releuationis paulò infra dicitur: *& quia præfata omnia in dicto inſtrumento deſcripta, & in eo contenta*, & in alia parte, *& quia prædicta omnia in dicto inſtrumento contenta fecerit Vincentius, &c.* quia ſicuti ex natura dictionis repetitiuæ cauſæ præcedentis in ea parte reſtringunt generalitatem ad cauſam expreſſam, Alexan. *conſil.* 140. *num* 4. *lib.* 6. Surd. poſt alios *conſil.* 163. *num.* 14. *&* 317. *num.* 40. ita in alia parte inſtrumenti abſque dictione relatiua eundem ſenſum retinere debent, ex regula, quod vna pars diſpoſitionis alteram declaret, *l. qui filiabus, ff. de legat.* 1. Menoch. *conſ.* 1. *num.* 186. *conſ.* 106. *numer.* 346. *conſ.* 204. *n.* 43.

5 Tertiò, immediatè poſt verba generalia Bernardina declarando intentionem ſuam, dixit, ſe prædicta feciſſe, & vigore obligationis in dicto tempore factæ, & animo conſeruandi Vincentium ſine damno tam à dicto Ioanne Baptiſta, & ſuis hæredibus, quàm ab alia qiauis perſona contra quam ius haberet. Ius autem pro proprijs non autem pro Griffoni gemmis habebat, ergo ad intentionem Bernardinæ, & ratione certæ cauſæ, verba generalia ſunt reſtringenda, Dec. & Iaſ. *in l. ſi idem cum eodem, §. vlt. ff. de iuriſd. omnium iud.* Natt. *conſ.* 46. *num.* 12. Surd. *conſil.* 431. *poſt alios n.* 13. *lib.* 3.

6 Quartò, & vltimò, obligatio pro gemmis Griffoni tanquam incogoita iudicis interponentis decretum pro Bernardina cui non fuit prælectus tenor inſtrumenti relati, non etiam poterat cadere ſub generalitate verborum propter omiſſionem cognitionis cauſæ, quàm tamen tenetur iudex adhibere ad validitatem decreti, Roland. *conſil.* 33. *num.* 11. *lib.* 1. Pariſ. *conſil.* 85. *num.* 28. *lib.* 3. cum alijs cumulatis pro Simone *de decret. lib. 1. tit. de offic. iud. in interpoſ. decret. n.* 31.

7 Non obſtat, quòd ſecundum prædictam interpretationem promiſſio Bernardinæ eſſet inutilis Vincentio. Quia fuit dictum ſatis operari, dum Bernardina ex confeſſione ſimulatæ obligationis Vincentij reaſſumit onus in ſe, in caſum moleſtiarum, quæ poſſent inferri per Ioannem Baptiſtam pro dictis iocalibus.

8 Demum non obſtat depoſitio teſtis aſſerentis gemmas Griffoni peruiniſſe ad manus Bernardinæ. Quia quidquid ſit, ad probationem veritatis, vt ex ea poſſit coouenıri alia actione, non tamen deſeruit ad mutandam voluntatem eiuſdem, vt poſſit contra eam agi vigore obligationis inſtrumentalis, quæ ſe non extendit, ad gemmas Griffoni, vltra quod eſt vnicus, & pariter exceptiones, cui propterea fides etiam de facto proprio deponenti non eſt adhibenda, ſecundum opinionem, quam ſeruat Rota, Achill. *deciſ.* 3. *de teſtibus*. Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Bononien. Vſusfructus.

Lunæ 9. Aprilis 1612.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs ſume Argumentum.

SVMMARIVM.

Bona emphyteutica ex pacto, & prouidentia non dicuntur hæreditaria, n. 1.

Res iudicata pro veritate habetur, n. 1.

Bona in dubio præſumuntur potius allodialia, & libera, quàm feudalia, & ſeruituti obnoxia, n. 1.

Inſtrumenta, quæ non ſunt de actis, attendenda non ſunt, num. 2.

Identitas prædij non cenſetur probata, niſi fuerit probata identitas duorum confinium, n. 2.

DECISIO CCCCIV.

REſoluto dubio, vſumfructum non deberi Dominæ Catherinæ in bonis fideicommiſſo ſubiectis, nec in bonis emphyteuticis ex pacto, & prouidentia antecesſorum Ioannis teſtatoris ſubordinatè propoſui, an conſtet aliqua ex bonis contentis in ſententia lata per bonæ memoriæ Iuſtum, eſſe emphyteutica, acquiſita à maioribus Ioannis Annij ex pacto, & prouidentia, & Domini negatiuè reſoluerunt. Sententia enim adiudicat Dominæ Catherinæ bona hæreditaria Ioannis, & ea nominatim, & indiuiduo ſpecificat, ſed bona emphyteutica ex pacto, & prouidentia non ſunt hæreditaria, Clar. *in §. feudum quæſt.* 7. ergo virtute prædictæ ſententiæ, quæ per tranſitum in iudicatum pro veritate habetur, *leg. res iudicata, ff. de reg. iur.* Surd. *conſil.* 106. *numer.* 13. *vol.* 1. remanet fundata intentio Dominæ Catherinæ: quæ magis etiam alia iuris præſumptione iuuatur, dum bona alio non apparente ſemper præſumuntur potius allodialia, & libera, qoàm feudalia, & ſeruituti obnoxia, *l. fin. ff. de ſeruit.* Bald. *in cap. 1. §. fin. de feudo fuerit controu. inter dominum & agnat.* Dec. *conſil.* 413. *num.* 7. Pariſ. *conſil.* 16. *n.* 17. *lib.* 4. 1

Non obſtat, quòd in dicta ſententia enuncientur prædia omnia, & poſſeſſione locatæ Ioanni Mariæ de Scappis, & Conſtantio ab Auro ſub die 25. Auguſti 1587. in dicto autem inſtrumento locationis videantur comprehenſa eadem bona, quæ data fuerunt in Summario Domini Aurelij *num.* 5. tanquam emphyteuſi ex pacto, & prouidentia ſubiecta. Nam fuit reſponſum, de inſtrumentis, quæ dantur in Summario Domini Aurelij ſub *num.* 5. nullam eſſe habendam rationem, quia non ſunt de actis, Caſtren. *in l. ait prætor. §. ſi iudex, verſ. & pro hoc de re iudic.* quod etiam fuit dictum io cauſa Romana teſtamenti 17. Iunij coram R.P.D. Sacrato, quæ ſi adhuc producta eſſent, non propterea ſatisfeciſſe videretur ex eo ſolo, quod in nomine conueniant, niſi ſaltem duobus confinibus eorum identitas 2

eſſet

eſſet probata ſecundum Bart. *in l. demonſtratio falſa, quaſt. 7. num. 14. ff. de condit. & demonſt.* & vlterius etiam oſtenſum eſſet francationes eorum bonorum, quæ dantur pro D. Catherina non obſtante, &c.

R. P. D. COCCINO.

Theatina Iuriſdictionis.

Veneris 4. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

Quomodo probetur Eccleſiam eſſe ſitam in territorio potius vnius diœceſis, quàm alterius, quando, & quantum probent verba enunciatiua.

SVMMARIVM.

Abbatia ſita intra fines alicuius diœceſis, dicitur ſita intra limites eiuſdem diœceſis, num. 1.

Aſſertionis Papa de facto proprio, vel de facto ſecum geſto plenè credendum, num. 1.

Enunciatiua emanata à perſonis ſuſpectis, & ad ſuggeſtionem partis nihil probant. Declara, vt num. 2.

Duximus *verbum prolatum à Papa, ſignificat quod Papa adhibuerit cognitionem in eo, quod aſſerit, num. 2.*

Enunciatiua etiam emanata ad ſuggeſtionem partis probant iunctis adminiculis, num. 3.

Enunciatiua emanata à perſonis informatis. quando plures ſunt, plenè probant, num. 4.

Enunciatiua non probant, quando principaliter quaritur ſuper enunciato. Declara, vt num. 5.

Enunciatiua probant in antiquis, quia habent vim fama, & fama prout in antiquis, num. 5.

Limites probantur leuioribus probationibus, indicijs, & coniecturis, num. 8.

DECISIO CCCCV.

1 DVbitaui, an Abbatia S. Ioannis in Venere ſit ſita intra limites Diœceſis Theatinæ citenmſcripto pro nunc effectu, & Domini affirmatiuè reſponderunt. Quia inter alia ad hoc probandum afferuntur tres aſſertiones Summorum Pontificum, Nicolai II. anno 1059. Alexandri III. de anno 1173. & Innocentij III. de anno 1208. dum reſcriptum ſub ſua, & B. Petri protectione hunc Epiſcopatum Theatinum, & ſubiungendo Nicolaus, & alij Pontifices: *Hac proprius duximus exprimenda vocabulis, &c.* & verba ſequentia ſunt iſta: *A Staphylo intra montes, & ipſo Monte de Vrſa, & quomodo pergit in Coza, & ponit terminum in aqua: ſubtus terram vſque ad aquam Sorculam, & quomodo pergit vſque in Montem de Tepe, & vadit per Crinis Montem, & quomodo pergit vſque ad Montem Clani, & quomodo pergit ipſo fluuio de Trinio vſque in litora maris, & iuxta mare vſque in Piſcariam, & redit in priorem finem, qui eſt ipſo Staphylo.* Cùm igitur Abbatia Sancti Ioan. in Venere ſit intra dictos fines, vt patet ex vtraque mappa data, & ex mappis impreſsis, ſequitur quod etiam ſit ſita intra limites Diœceſis Theatinæ, iuxta conſ. Decij 146. *num. 15. verſ. vltim.* non obſtat Pariſ. *conſ. 22. num. 13. lib. 1.* Aym. *conſil. 54. num. 9. verſ. facit etiam*, qui expreſsè dicunt, locum eſſe illius Diœceſis, à qua circumdatur. Statur enim aſſertioni Papæ de facto proprio, vel ſecum geſto, *Clem. vnic.* & ibi Imol. *num. 9. de probat.* Bart. *in l. ambitioſa num. 28. ff. de decret. ab ord. facien.* Socin. ſen. *conſil. 87. nu. 19. lib. 3.* Creſcen. *deciſ. 2. n. 2. de renunc.* Caputaq. *deciſ. 286. part. 2.* Mohed. *deciſ. 4. num. 4. de reſt. ſpoliat.*

2 Neque eſt verum, quod iſtæ non ſint aſſertiones Pontificum, ſed enunciatiuæ, quæ emanarunt ad ſuggeſtionem Epiſcoporum, & ideo non probant, quia à perſonis ſuſpectis, Aretin. *in cap. cum cauſam il 3. num. 21. verſ. ſed tamen aduerte de probat.* Nam & ſi verum eſt, quod ad ſuggeſtionem partis recipiant ſub ſua, & B. Petri protectione Epiſcopatum Theatinum, cum ſuis pertinentijs, tamen omiſſo quia dum Pontifices ſpecificant bona per illa verba: *ſcilicet, &c.* & per illa: *hac proprijs duximus exprimenda vocabulis, &c.* vt dicuntur quodammodo non ad ſupplicationem partis, ſed aſſertiuè, vel diſpoſitiuè dicere, quæ ſint iſta bona maximè ponderando verbum, *Duximus* quod ex ſui natura videtur importare, quod Papa adhibuerit cognitionem circa loca, & fines Diœceſis, vt in puncto fuit per Dominos reſolutum in cauſa Spoletana Bonorum 13. Iunij 1608. coram R. P. D. meo Marcomontio, & prius in eadem 6. Martij 1592. coram R. P. D. meo Decano. Et quamuis ſimpliciter loquendo deducta patiantur maximam difficultatem, per ea, quæ notat Innocent. *in c. dudum num. 3. in fine de priuileg. & in c. inter dilectos num. 6. circa finem de iudicijs*, iure attamen in hoc caſu videbatur ceſſare omnis difficultas, cùm enunciatiuę emanauerint motu proprio, vt conſtat ex alijs, *cap. ſi Papa de priuileg. in 6.* quem text. ita ex communi ſententia Doctorum declarant Curt. ſen. *in conſ. 20. num. 12.* Romanus *conſ. 180. num. 3. verſ. ſecundo quia*.

3 Sed quatenus prædictæ eſſent enunciatiuæ Epiſcoporum, in deducto enim motiuo Domini non faciebat vim, adhuc nihilominus probarent. Quia habent omnia alia requiſita, de quibus per Aret. *in d. c. cum cauſam, loco allegato*. Suſpicio autem, quod emanauerint ab Epiſcopis, tollitur, cùm adſint nedum adminicula, quæ ſufficiunt, ſed aliæ liquidiſſimæ probationes, Achil. *deciſ. 1. de confeſſ. & in fin. de Iurepatron.* Put. *deciſ. 149. lib. 3.* Eugen. *conſ. 44. num. 65.* & fuit reſolutum coram me in cauſa Feltren. præbendæ 6. Iunij 1605. Concurrit enim actus, in quo fuit facta enunciatio, quod conſiderarunt Domini in cauſa Pientina Iuriſpatronatus coram me. Concurrit qualitas perſonarum, nempè Epiſcoporum, in qua in fortioribus terminis maximum facit fundamentum, Crot. *in conſ. 332. num. 10. & ſeqq. vol. 3.* quod Rota ſequuta fuit in cauſa Conchen. limitum coram R. P. D. meo Sacrato, & concurrunt etiam alia infra dicenda.

4 Secundò hoc etiam probatur ex alijs compluribus enunciatiuis diuerſorum Summorum Pontificum, videlicet, Benedicti, Bonaficij, Eugenij IIII. Nicolai V. Sixti IV. & Iulij II. & aliorum Principum, & ex alijs pluribus emanatis ab ipſis Abbatibus, in quibus enunciatur Abbatia S. Ioan. in Venere in Diœceſis Theatina, quæ multum faciunt, cùm emanauerint à perſonis informatis, Ruin. *conſ. 141. num. 10. lib. 5.* Cephal. *conſ. 192. num. 38.* & dictæ enunciatiuæ habent omnia requiſita, de quibus per Aretinum loco citato. Concurrit quoque priuilegium Innocentij III. conceſſum Abbati, & Monachis S. Ioan. in Venere, in quo loca huius Abbatiæ collocantur in Comitatu Theatino.

5 Neque obſtat, quod enunciatiuæ non probant, quando principaliter quæritur ſuper ipſo enunciato, Put. *deciſ. 381. num. 3. lib. 1.* Alex. *conſ. 136. num. 11. lib. 1.* Dec. *conſ. 348. in fin.* Quia fuit reſponſum, quod concluſio eſt vera, ſed non applicatur. Procedit enim quando duo, vel plures contraxerunt, & aliquid incidenter, & propter aliud enunciarunt, tunc ſi quæratur de validitate, vel inualiditate contractus, enunciatiuæ emiſſæ propter aliud, & incidenter, non probant, dum principaliter quæritur ſuper ipſo enunciato, ita loquuntur Doctores præcitati, & declarat Butr. *in cap. illud num. 3. verſ. nota 4. de præſumpt.* & optimè Aym. *in conſ. 29. num. 3.* quod manifeſtiſſimè oſtenditur. Nam ex eo enunciatiuæ probant in antiquis, quia habent vim famæ, quæ in antiquis probat, vt per Aret. *in d. cap. cum cauſam*, Iaſ. *in l. cum aliquis num. 7. C. de iur. liber.* Alex. *conſ. 75. num. 3. lib. 4.* Caſſad. *deciſ. 3. num. 3. de procur.* Put. *deciſ. 209. lib. 2.*

6 Tertiò fundatur intentio Reuerendiſs. Archiepiſcopi Theatini, quia hodie à parte montis habet Diœceſim, prout deſcribitur in dictis priuilegijs Nicolai, Alexandri, & Innocentij, & à parte Maris habet alia loca. Et in diſmembratione facta de oppido Lancianen. per Leonem X. & erectione in Cathedralem, & poſtmodum in Metropolim per Pium IV. & pariter in diſmembratione oppidi Ortonæ Maris per Pium V. & in erectione in Cathedralem, quæ ſunt à parte Maris, vocantur illa loca Diœceſis Theatinæ; & propterea, cùm non appareat Abbatiam Sancti Io. in Venere fuiſſe aſſignatam dictis Eccleſijs erectis, imò ex teſtibus appareat de contrario, ſequitur quod remaneat intra limites Diœceſis Theatinæ.

7 Quartò coadiuuatur prædicta intentio Reuerendiſs. D. Archiepiſcopi, quia in libris Cameræ, & ſacri Collegij annotatur Abbatia Sancti Ioan. in Venere intra Monaſteria exiſtentia intra limites Diœceſis Theatinæ, qui libri cùm ſint antiqui, ſatis probant, Ioan. And. *in cap. cum cauſam num. 10.* Butr. *num. 10.* Abb. *ante num. 1. de probat.* Quod fundamentum hodie eſt attendendum, cùm aga-

agatur ad probandum, An hoc Monaſterium ſit intra fines circumſcripto effectu, non autem an ſit exemptum, vel nullius.

8 Er prædicta licet contineant liquidiſſimas probationes, tameo eo magis viſa fuerunt Dominis procedere, quia cùm agatur de probandis limitibus, ſufficiunt leuiores probationes, indicia, & coniecturæ, *cap. cum cauſam il terzo*, vbi Felin. *num.* 14. *de probat.* & ibidem Dec. *num.* 3. *& conſ.* 42. *num.* 10. Guid. Pap. *deciſ.* 193. & fuit in proprijs terminis reſolutum coram bon. mem. Iuſto, in cauſa Fanen. Iuriſdictionis 18. Maij 1609. & alias ſæpius.

9 Non obſtant alia, quæ latè fuerunt adducta, quia tendunt ad probandam exemptionem Abbatis, vel quod ſit nullius, de quibus ſuo loco videbitur. Nam cùm Dionyſius Papa diuiſerit Territoria Eccleſiarum, *cap.* 1. 13. *quæſt.* 1. *cap. paſtoralis, de his quæ fiunt à Prælat.* Io. Andr. Abb. & alij *in rubr. de Parech.* Bertrand, *conſil.* 350. *vol.* 2. *part.* 1. neceſſe eſt, quod Abbatia ſit intra limites Diœceſis Theatinæ, & propterea circumſcripto effectu ſatis fuit hodie firmare, quod d. Abbatia S. Ioan. in Venete ſit intra limites prædictos Diœceſis Theatinæ, &c.

R. P. D. VBALDO.

Hiſpalen. Legitimitatis.

Veneris 11. *Maij* 1612.

ARGVMENTVM.

Gratia diſpenſationis ſuper matrimonio, matrimonio ſecuto, quando iuſtificata dicatur, quomodòve probetur matrimonium ad effectum, vt filij inde nati legitimi dicantur.

SVMMARIVM.

Littera diſpenſationis in forma gratioſa ſuum non ſortiuntur effectum, niſi prius à loci ordinarijs tanquam à delegatis Apoſtolicis ſummariè, & extraiudicialiter cognoſcatur, an Preces ſubreptionis, vel obreptionis vitio ſubiaceant.

Solemnitas actus, qui ſpectat ad officium exercentis actum in extraiudicialibus ſemper præſumitur, num. 1. *in fine.*

Diſputatio ſuper matrimonio contrahendo, matrimonio ſecuto præſumitur iuſtificata, tanquam neceſſarium antecedens, num. 2.

Matrimonium quod fuerit legitimè contractum, præſumitur ex curſu triginta annorum, num. 3.

Matrimonium an, & quando præſumatur legitimum per cohabitationem decennalem, num. 4.

Filiatio, & legitimitas probatur per tractatum parentum, num. 5.

Teſtes etiam nulliter examinati faciunt præſumptionem, & adminiculum, num. 6.

Matrimonium, quando principaliter de illius fœdere agitur, ſed ad effectum legitimitatis probatur leuioribus probationibus, num 8.

Obſeruantia non ſuffragatur, niſi concurrat ſcientia, & patientia eius, de cuius præiudicio agitur. Declara, vt n. 7.

DECISIO CCCCVI.

1 CVm præſuppoſito, quod teſtes pro D. Anna inducti eſſent nulliter examinati, quodque ijs non vteretur, niſi pro adminiculo, Dubitaui, an litteræ diſpenſationis fel. recor. Gregorij XIII. de anno 1573. obtentæ eſſent, vel præſumerentur iuſtificatæ. Et Rota, vtraque parte informante, reſpondit, eas præſumi iuſtificatas. Fundamentum præcipuum fuit, quia Sacrum Concilium Trid. diſponit *ſeſſ.* 22. *cap.* 5. *de reform.* vt litteræ diſpenſationis in forma gratioſa, quales iſtæ ſunt, de quibus agitur, ſuum nun ſortiantur effectum, niſi prius à loci ordinarijs tanquam à Delegatis Apoſtolicis ſummariè, & extraiudicialiter cognoſcatur, an preces ſubreptionis, vel obreptionis vitio ſubiaceant, quod ipſum declarauit Sacra Congreg. Illuſtriſs. DD. Cardinalium Conc. Interpretum ſub die 14. Ianuarij 1588. videlicet diſpenſationes gratioſas debere præſentari Ordinarijs, vt ab eis de obreptione, & ſubreptione cognoſcatur. Quare cùm poſt prædictas litteras in vim earum fuerit à Parocho contractum matrimonium in facie Eccleſiæ inter parentes D. Annæ præſumendum eſt, litteras fuiſſe ordinario exhibitas, ipſumque pro earum iuſtificatione, voluiſſe ſe ſaltem extraiudicialiter informare, quod vitio ſubreptionis, vel obreptionis non laborarent, cùm in extraiudicialibus ſemper præſumatur ſolemnitas actus, qui ſpectat ad officium exercentis actum, Innoc. *in cap. innotuit ſub num.* 4. *ad med. verſ. de ſolemnitatibus autem de eo qui furt. ord. ſuſcept.* Ioan. Andr. *in cap. ſicut, num.* 11. *de re iudic.* Ioan. Bapt. Ferret. *conſil.* 362. *num.* 5. *lib.* 2.

Quod eo magis videtur hic dicendum. Cùm diſpenſatio fuerit conceſſa, quoad matrimonium de nouo contrahendum cum clauſula ſeruata forma Conc. Trid. Vnde cùm diſpenſatio fuerit effectum ſortita, præſumitur præceſſiſſe iuſtificationem, tanquam neceſſarium antecedens, Rimin. iun. *conſ.* 562. *num.* 20. *lib.* 5. cum alijs alleg. Et in fortioribus terminis, quod ex matrimonio contracto litteræ diſpenſationis, in quibus erat clauſula, ſi ità eſt, quæ in iſtis, de quibus agitur, non legitur, præſumantur iuſtificatæ, fuit dictum in cauſa Mediolanen. matrim. 17. Iunij 1602. coram Illuſtriſs. Mellino. 2

Accedit præter effectuationem litterarum, obſeruantia per annos 30. & vltra, quo temporis ſpacio partim dicti Coniuges in matrimonio, vt ſupra contracto permanſerunt, partim eorum liberi tanquam ex dicto matrimonio nati pro legitimis habiti, & reputati ſunt, ex qua obſeruantia, cùm lapſu tanti temporis oritur vehemens præſumptio, quod matrimonium fuerit contractum cum omnibus requiſitis, & ſic cum exhibitione litterarum coram Ordinario, & earum iuſtificatione, iuxta ea, quæ ſcribit Dec. *conſ.* 409. *num.* 9. Felin. *in cap. illud num.* 6. *de præſumpt.* Cephal. *conſ.* 47. *num.* 13. *lib.* 1. Et fuit reſolutum in cauſa Lucana Decanatus 21. Martij anno 1578. coram fel. recordat. Clemente Octauo, tunc Rotæ Auditore. Quam deciſionem canonizauit Rota in pluribus alijs cauſis cumulatis per informantes, & ſignanter in dicta Mediolanen. coram Illuſtriſſimo Mellino, & in cauſa Papien. penſionis 11. Decembris 1606. coram Reuerendiſſimo Attrebaten. vbi aliæ deciſiones allegantur, & in terminis iuſtificationis narratorum in cauſa Bonon. penſionis 17. Maij 1593. coram Illuſtriſſimo Mellino. Quinimò cùm ex dicti temporis curſu ſoleat præſumi titulus, & auctoritas Sedis Apoſtolicæ qualis de iure requiritur, multò magis debet præſumi iuſtificatio tituli, vt arguit Rota in dicta Lucana Decanatus, relata inter impreſſ. *deciſ.* 534. *num.* 2. *part.* 1. *diuerſ.* & dictæ Papien. penſionis coram Reuerendiſſ. Attrebaten. 3

Nooobſtat, quod matrimonium non durauerit, niſi per quinquennium propter mortem Annæ Emmanuelis, & tamen videatur requiri cohabitatio, ſaltem decennalis in ſtatu coniugali, iuxta not. *in dicto cap. illud*, vbi Abb. *num.* 7. *de præſumpt.* cum alleg. Quia fuit reſponſum tempus decennij eſſe neceſſarium ad præſumendum matrimonium legitimum, quando de eo aliter non conſtat, ſed in hoc caſu agitur de obſeruantia ad effectum præſumendi iuſtificationem diſpenſationis, quo caſu non videtur requiri præcisè tempus decem annorum in figura matrimonij, cùm etiam poſt matrimonium duret effectus legitimitatis filiorum, vt fuit dictum in cauſa Valentina Illegitimitatis 16. Martij huius anni coram Reuerendiſs. P. D. meo Pamphilio, in qua etiam habetur, quod tempus ante mortem Coniugum coniungitur cum tempore ſucceſſorum, quod etiam fuit antea dictum in eadem cauſa 12. Decembris 1609. coram Reuerendiſs. P. D. meo Caualerio. 4

Concurrit etiam hoc caſu tractatus patris, & matris, quorum vterque prædictam Annam teſtamento hæredem inſtituit, vti filiam legitimam, & naturalem ex dicto matrimonio ſuſceptam, quod facit magnam præſumptionem pro legitimitate dictæ Annæ §. *ad hoc autem*, & ibi Bart. *num.* 2. *Authent. vt lic. mat. & au.* iuncta præſertim effectuatione teſtamenti cum Domina Anna ſucceſſerit in bonis paternis, & maternis, & in Maioricatu materno ſine controuerſia, vt etiam fuit conſideratum in dicta Valentina illegitimitatis coram D. Caualerio. 5

Concurrunt etiam Teſtes benè deponentes de omnibus narratis diſpenſatione, & de communi reputatione, quod D. Anna fuerit habita per ſpacium temporis ſupradictum pro legiuma, & naturali, qui licet ſupponantur ſine veri præiudicio nulliter examinati, tamen negari non poteſt, quin faciant præſumptionem, & adminiculum, Batt. *in l. admonendi, ſub num.* 41. *ff. de iureiuran.* 6

Alex.

Digitized by Google

Alex. *conſ.* 147. *ſub num.* 2. *lib.* 6. Aym. *conſ.* 198. *num.* 11. Dec. *in cap.* 2. *num.* 31. *in fin. & ſeq. de teſt.* Caputaq. *deciſ.* 206. *num.* 6. *part.* 2. Et fuit ſæpè deciſum.

7 Non obſtat, quod dicitur obſeruantiam non ſuffragari, niſi concurrat ſcientia, & patientia eius, de cuius præiudicio agitur. Quia vltra, quod ex lapſu tanti temporis præſumitur, Rota *deciſ.* 28. *num.* 6. *part.* 1. *diuerſ.* Dicebatur parentes aduerſarij de quorum præiudicio agebatur propter ſucceſſionem fuiſſe præſentes, & compatres in celebratione dicti matrimonij inter parentes D. Annæ, quo caſu videntur illud approbaſſe, *cap. fin. qui matr. accuſ. poſſ.* Rimin. iun. *d. conſ.* 562. *num.* 34. Nec præſumendum eſt, eos, vel loci ordinarium fuiſſe permiſſuros, vt Genitores dictæ Annæ tamdiu permanerent in matrimonio contracto, cùm ſcirent coniunctionem ſanguinis inter ipſos, niſi etiam habuiſſent notitiam præcedentis diſpenſationis, prout conſideratur in dicta Valentina coram R. P. D. meo Pamphilio.

8 Ex quibus, & aliis, cumulatis per Informantes pro D. Anna. Domini concluſerunt litteras prædictas Gregorij XIII. præſumi iuſtificatas, cùm præſertim pro iuſtificatione præſumatur, Achil. *deciſ.* 12. *num.* 3. *de probat.* Et hic agatur non principaliter de fœdere matrimonij probando, ſed ad effectum legitimitatis ſobolis, quo caſu ſufficiunt leuiores probationes, Patiſ. *conſ.* 57. *num.* 41. *lib.* 4. Ferret. *conſ.* 49. *num.* 1. Gemin. *conſ.* 27. *nu.* 7. *in fin.* Quod conſilium pluries Rota canonizauit, vt in Parmen. Status 20. Martij 1556. coram Antonio Auguſtino, & in eadem 6. Martij 1592. coram bon. mem. Card. Seraphino, in Vratislauien. Matrimonij 27. Nouembris 1609. coram R.P.D. meo Caualerio, & in dicta Valentina coram R.P.D. meo Pamphilio, & alias ſæpè.

9 Quæ dicebantur de prole ſuſcepta ante diſpenſationem, & quod non probaretur, copulam interceſſiſſe maritali affectu, vltraque non concludenter probari videbantur ex fide Baptiſmi, quæ data fuit, viſa ſunt Dominis extra præſens dubium, in quo ſtrictè agitur de iuſtificatione diſpenſationis, cæterum an dicta diſpenſatio ſit in radice matrimonij, nec ne, erit particulariter agendum, & ita deciſum.

R. P. D. VBALDO.

Burgen. Abbatiæ de Salas.

Lunæ 14. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

Beneficia Protonotariorum, etiam non participantium, ſunt reſeruata Papæ, & quomodo probetur, quem eſſe Protonotarium.

SVMMARIVM.

Beneficia Protonotariorum, etiam non participantium ſunt reſeruata Papæ, num. 1.

Regiſtrum ſupplicationum Sacri Palatij plenè probat quem eſſe Protonotarium, num. 2. *&* 3. *Declara, vt num.* 5.

Tranſumptum ex Regiſtro ſupplicationum an, & quando probet, num. 3.

Fama publica probat quem eſſe Protonotarium, n. 4.

Gratia afferens alicui honorem præſumitur ab eo ratificata, & acceptata, num. 6.

Gratia præſumitur expedita ad inſtantiam illius, qui in expeditione illius impenſam fecit, etiam vnius Ducati, n. 6.

DECISIO CCCCVII.

1 DOminus Chriſtophorus de Villanoua, Sanctiſſimi Domini Noſtri Papæ intimus cubicularius, prouiſus fuit de Abbatia de Salas, vna ex dignitatibus in Eccleſia Metropolitana Burgen. vacante per obitum quondam Andreæ de Peſquera, & prouiſio fuit tamquam de beneficio reſeruato, quia dicebatur Andream fuiſſe Protonotarium Apoſtolicum, licet ex aduerſo D. Gabriel Manrique fuiſſet de eodem prouiſus ab Ordinario. Introducta cauſa in Rota dubitaui, An ſufficienter probetur dicta reſeruatio ex capite Protonotariatus Andreæ, & Domini reſponderunt affirmatiuè pro Domino Chriſtophoro, & in primis quod beneficia Protonotariorum etiam non participantium ſint reſeruata, dubitari non poteſt per *Extrauag. ad regimen. de præben.* renouatam per regulam primam Cancellariæ, & ſæpè fuit tentum in Rota, Put. *deciſ.* 313. *num.* 1. *lib.* 1. *& deciſ.* 81. *in fin. lib.* 3. Caputaq. *deciſ.* 404. *part.* 2. *& deciſ.* 27. *part.* 3. vbi quod omnes ſunt familiares Papæ, & fuit reſolutum in cauſa Placentina ſcholaſtriæ 9. & 13. Aprilis 1584. coram Robuſterio in Aſtoricen. de los Pegos 19. Decemb. 1589. coram Reuerendiſſimo Peruſino, in Beneuentana beneficiorum 15. Decembris 1597. coram bonæ memoriæ Cardinali Seraphino, & in Carthaginen. beneficij 26. Februarij 1603. coram Illuſtriſs. Domin. Cardin. Lancellotto.

2 Quod autem Andreas de Peſquera fuerit Protonotarius Apoſtolicus ſatis videbatur probari ex ſumpto ſupplicationis ſignatæ extracto ex regiſtro ſupplicationum, quod idem facit Put. *deciſ.* 231. *lib.* 3. Peregr. *deciſ.* 201. *lib.* 2. Mandoſ. *ſuper regul. de non iudic. quæſt.* 6. *num.* 2. *quæſt.* 10. *circa fin.* vbi dicit, ita fuiſſe deciſum in cauſa Compoſtellana Parochialis de anno 1548. coram Romano, & fuit etiam reſolutum in cauſa Aquilana Canonicatus 15. Maij 1587. coram Robuſterio.

3 Nec videbantur obſtare *deciſ.* 10. *de fide inſtrument. & deciſ.* 28. *de probat. in antiq.* Ægid. *deciſ.* 252. cum ſimilibus, in quibus dicitur ſumptum ex regiſtro ſupplicationum non probare, quia vt dicit Peregr. *dicta deciſ.* 201. illæ non ſunt in vſu, & notat additio ad dictam *deciſ.* 28. *de probat.* & in terminis Creſc. *deciſ.* 2. *de fide inſtrument.* vel vt dicit Put. *dicta deciſ.* 231. *lib.* 3. procedunt quando ageretur ad canonizationem gratiæ Andreæ, vt infra etiam dicetur. Imò dictæ deciſ. Put. & Peregrin. procedunt in fortioribus terminis, videlicet, in ſumpto ex regiſtro ſupplicationum Legati de Latere, quando eſt benè tentum, & cuſtoditum, quod multò magis debet habere locum in ſumptis extractis ex regiſtris Apoſtolicis, quæ optimè cuſtodiuntur, vt eſt notum.

4 Accedunt adminicula teſtium benè deponentium de publica voce, & fama, quod Andreas eſſet Protonotarius, & quod vti talis vtebatur pileo, in inſignibus, & ſigillis ſuis, quæ valde faciunt ad probandam illam qualitatem, Bart. *in tract. de inſign. & arm. in princ. l.* 1. *ff. de offic. proconſ. & leg.*

5 Non obſtat *reg. de non iudic. iuxta for. ſupplic.* Quia hoc caſu Protonotariatus allegatur non ad canonizandam gratiam Andreæ, in quibus terminis procedit regula, ſed ad probandam reſeruationem Abbatiæ, *ex d. capite*, quo caſu ſola ſupplicatio ſufficit, Caſſad. *deciſ.* 8. *num.* 13. *& ſeqq. de reſtit. ſpoliat.* Mohed. *deciſ.* 2. *de priuileg.* Put. *deciſ.* 347. *lib.* 1. Sarn. *ſuper d. regul. quæſt.* 7. *num.* 6. vbi aliæ deciſiones allegantur, Caputaq. *deciſ.* 235. *&* 301. *part.* 3. Gabr. *conſ.* 190. *num.* 13. *lib.* 1.

6 Non obſtat, quod non videatur conſtare de conſenſu, & acceptatione Andreæ, quia fuit reſponſum, vel quod ad effectum reſeruationis non requiritur acceptatio, Put. *deciſ.* 339. *num.* 4. *lib.* 2. Cbiſſanen. *deciſ.* 109. *incipit fuit producta*, Verall. *deciſ.* 330. *lib.* 1. *in manuſcript.* & fuit reſolutum in cauſa Senen. Canonicatus *quæſt.* 373. *lib.* 3. *part.* 3. *diuerſ. & deciſ.* 1033. *eadem part.* 3. & in dicta Carthaginen. beneficij coram Illuſtriſs. Lancellotto, vel quod cum Andreas eſſet præſens in Curia, & iſta gratia afferret ſibi honorem, præſumitur ab eo impetrata, & ratificata, Put. *deciſ.* 28. *incipit coram eodem Marſicano libro primo*, Guidobon. *deciſ.* 84. Sarnen. *ſuper regul. de interpetrat. benefic. viuent. quæſt.* 5. præterquamquod dicebatur poſſe præſumi acceptationem propter impenſam, quæ fit, in expeditione, Rota *dicta deciſione* 1033. *part.* 3. quæ à principali facta præſumitur, Caputaq. *deciſ.* 267. *num. quarto part.* 3. & etiam vnius ducati conſiderabilis reputatur in priuato, vt in terminis Puteus *dicta deciſ.* 339. *lib.* 2. & in caſu noſtro videbatur etiam conſtare de vſu gratiæ, ex appoſitione pilei in armis, & ſignis, de qua deponunt teſtes, vt ſupra dictum eſt. Et ita fuit deciſum D. Villanoua informante.

R. P. D. VBALDO.

Mantuana Bonorum.

Lunæ 14. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

Nullitas defectu citationis quando ſit ſanabilis arbitrio Rotæ. Et hinc plura notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Nullitas defectu citationis eſt ſanabilis, quando non eſt totalis arbitrio Rotæ, num. 1.

Citatio nulliter exequuta conualidatur, quando citatus de ea habens notitiam miſit procuratores ad reſpondendum, num. 1.

Sententia ſine citatione nulla eſt, num. 1.

Contumacia citati accuſari debet in illa die, & hora, in qua cadebat citatio, num. 2.

Contumax non dicitur vbi non adeſt contemptus Iudicis, num. 3. in fin.

Accuſata contumacia in illa die pro qua cadebat citatio, poteſt iudex per aliquot dies ferre ſententiam ſine alia citatione. Declara, vt num. 2.

Liquidatio non eſt neceſſaria vbi res corporeis oculis, & non iudicio intellectus ſubijcitur. Declara, vt num. 3.

Bona præſumuntur allodialia, & libera, num. 4.

Emphyteotica bona non præſumuntur omnia ea quæ continentur intra fines bonorum in emphyteuſim conceſſorum, num. 4.

Spolium licet prætendatur ex nullitate exequutionis, impeditur tamen reſtitutio ob non ius eam petentis, quando per ſententias præcedentes conſtaret de bono iure rei conuenti. Declara, vt num. 5.

Exceptio dominij etiam incontinenti probata non admittitur aduerſus agentem ſpolio, num. 5. Vbi ampliatur etiam, quod talis exceptio eſſet notoria.

Actore non probante reus abſoluendus eſt, num. 6.

Sententia incerta non prodeſt, num. 6. in fine.

Emphyteuſis deuoluta poſſeſſio ciuilis, quæ erat penes Dominum directum eſt conſolidata cum naturali. Declara, vt num. 7. Vbi etiam an Dominus directus propria auctoritate, & abſque vitio ſpolij poſſit apprehendere poſſeſſionem deuoluta emphyteuſis.

Attentata non poſſunt reuocari poſt lapſum tempus 20. annorum. Declara, vt num. 8.

DECISIO CCCCIX.

1 PLacuit Dominis deciſio in hac cauſa facta 16. Decembris præteriti, in qua fuit reſolutum, non eſſe locum arbitrio, ad effectum ſanandi nullitatem ex defectu citationis, & liquidationis, & cumulandi petitorium cum poſſeſſorio ex rationibus tunc copioſè deductis. Quibus non obſtare dixerunt. Primò, quod defectus citationis ſit ſanabilis, quando non eſt totalis, vt videtur non eſſe in hoc caſu, in quo dicuntur emanaſſe plures citationes pro relaxatione mandati executiui, de quo agitur, & ſic videtur intrare arbitrium pro ſanatione, iuxta notat. per Sarnen. *in compend. vtriuſque ſignat. num.* 68. Quia fuit reſponſum, Sarnen. & alios allegatos loqui, quando pro die, qua fuit lata ſententia, emanauit citatio, ſed fuit minus legitimè executa, & conſtat de ea partem habuiſſe notitiam, vt quia miſit procuratorem ad cauſam, vel alio modo de notitia citati conſtat. *Clement. cauſam ad finem de electiõ.* Romao. *conſil.* 410. & hoc caſu dicunt defectum citationis eſſe ſanabilem, quia citatio non defuit in totum, ſed in caſu iſto citatio pro die 28. Iulij, quo fuit lata ſententia, nulla penitus interuenit, & ſic totalis fuit defectus citationis pro illa die, quantumuis mille interueniſſent citationes pro alijs diebus, & conſequenter ſententia remanet ſine citatione, & ſic nulla, Marant. *de ordin. iud. part. 6. in verbo citatio num.* 68. Felin. *in cap. conſuluit num. 3. de offic. delegat.* & alij allegati in deciſione in hac cauſa facta, Iunij 1611. in princip. & inſanabilis, vt per Sarnen. *loco cit.* etiam per clauſulam *arbitrio Rotæ*, vt in Zamoreo. Pecuniariæ coram R. P. Domino meo Canalerio, & in Romana nullitatis ſubhaſtationis, coram R. D. meo Bononien. allegatis in dicta deciſione huius cauſæ 16. Decembris præteriti.

Nec viſa eſt applicari doctrina eorum, qui tradunt, 2
quod accuſata contumacia in illa die, pro qua cadebat citatio, potuit Iudex per aliquot dies ferre ſententiam ſine alia citatione, Doctor. *in dicto cap. conſuluit*, vbi Felin. *ſub num. 4. verſ. & nota de offic. delegat.* Bald. *in l. 1. num. 14. C. quomod. & quand. iud.* Decian. *conſ. 18. num. 212. lib. 1.* tum quia in hoc caſu non fuit accuſata contumacia in illa die, & hora, in qua cadebat citatio contra pract. Barr. *in l. arbiter Kalendis, ff. de arbitr. & in l. conſentaneum num. 18. C. quomod. & quando iud.* Iaſon. *in l. properandum §. 1. num. 7. C. de iud.* Sed in ea die, & hora qua iudex protulit ſententiam, vt ex actis conſtat, & Summario concordato aliàs dato *num.* 7. tum quia prædicti Doct. loquuntur, quando citatus eſt contumax, quia non comparuit, neque die quo cadebat citatio, neque ſequentibus, vt per Decian. *loco citato verſ. & cum non comparuerit.* Vnde ſi iudex expectauit per aliquod ſpacium, dicitur eo fuiſſe benignior, cùm potuiſſet in termino citationis ſententiam ferre, Bald. *in d. l. 1. num. 14. C. quomodo, & quando iud.* Felin. *in dicto cap. conſuluit ſub num. 4.* & ibid. Dec. *num.* 18 *in fin.* Sed in hoc caſu procurator D. Æmiliæ citatus ſtatim comparuit etiam non expectato termino, vt ex actis conſtat, vnde nullo modo videtur poſſe dici contumax, cùm hic non adſit contemptus Iudicis, *cap. 2.* vbi gloſſ. *in verſ. contumaciter de dol. & contum. l. contumacia in princ. & §. 1.* vbi etiam gloſ. *ff. de re iud.* Ægid. *deciſ. 679. de heret.*

Secundò principaliter non videbatur obſtare, quod 3
executor nihil aliud feciſſet, quàm confrontare terras contentas in inueſtituris pro maſculis tantùm, cùm terris contentis in inueſtituris pro hæredibus vtriuſque ſexus, & hoc viſo extraiudicialiter, & abſque alia extrinſeca probatione immiſerit D. Carolum in poſſeſſionem illarum, non autem iſtarum, & vbi res ſubijcitur oculis corporeis, & non iudicio intellectus, non fit neceſſaria alia liquidatio, Galleſ. *de oblig. Camer. tit. de liquidat. ſub num. 13. verſic. deſcendo*, & firmauit Rota in Barchinon. confinium 18. Aprilis 1611. coram R. P. D. meo Sacrato. Quia fuit reſponſum, quod allegata procedunt, quando nulla per Iudicem exequentem profertur ſententia liquidatoria, quæ dicto caſu non eſt neceſſaria, ſed præuia extraiudiciali informatione procedit ad executionem, ſed in caſu noſtro executor pronunciauit ſuper quibus bonis eſſet danda immiſſio, & ſic voluit ipſe liquidare per ſuum decretum, in quo grauauit partem, & propterea dabatur ſibi appellatio, & conſequenter executio inde ſecuta nulla fuit, & attentata, vt in Aſculana bonorum 13. Maij 1596. coram bon. mem. Orano, & ex alijs allegatis in d. deciſione in hac cauſa facta 17. Iunij anni præteriti.

Accedit, quod executor conceſſit tenutam terrarum, 4
quæ ex collatione regionum, quantitatum, qualitatum, & confinium, diuerſæ demonſtrantur à prædijs comprehenſis in inueſtituris pro hæredibus vtriuſque ſexus, vt in eius ſententia legitur, quaſi omnes illæ aliæ terræ eſſent conceſſæ pro maſculis tantùm, quia in re errare potuit executor, tum quia confines, & aliæ demonſtrationes facilè mutari potuerunt, tum quia illa bona quamuis contẽta intra fines deſcriptos poterant eſſe allodialia, & libera, vt de iure præſumitur, Surd. poſt alios *conſ. 31 n. 6. & 7.* vbi reſpondet contrarijs *lib. 3.* Sicut dicitur non omne id, quod continetur intra fines bonorum in emphyteuſim conceſſorum præſumi emphyteuticum, vt fuit dictum in cauſa Aſten. feudi 27. Aprilis 1584. coram Bobalo, in Romana Caſtri Orciani 1. Aprilis 1591. coram Orano, in vna Ciuitatis Caſtelli bonorum 4. Iulij 1590. coram b. m. Card. Pamphil. in Mediol. bonorum 25. Febr. 1611. coram me.

Tertiò opponebatur, quod conſtaret de bono iure 5
Domini Caroli per ſententias præcedentes, quo caſu licet prætendatur ſpolium ex nullitate exequutionis, tamen reſtitutio impeditur ob non ius eam petentis, Pontan. *de ſpol. lib. 2. num.* 184. Caputaq. *deciſ. 175. part. 3.* Sed ad hoc omiſſo, quod aduerſus ſpoliatum non admittitur exceptio dominij, etiam ſi incontinenti probaretur, Dec. *conſ. 57. num. 6.* vbi de communi, *& conſ. 84. col. 2. verſ. ſecus eſt, &c.* Aym. *conſ. 322. col. 1.* Gabr. *de reſtit. ſpol. concl. 2. n. 45.* & poſt infinitos Doct. allegatos, Surd. *conſ. 189. n. 23. & ſeq. lib. 2.* & quamuis talis exceptio eſſet notoria, Menoch. *in primo reſpon. cauſa Finarien. poſt tract. recup. poſſ. n. 84.* 6
& ſeqq. fuit reſponſũ iſtud non ius petẽtis debere eſſe indubita-

Digitized by Google

bitatum, vel per confeſſionem partis, vel per rem inducatam, Gabr. *vbi ſup. num.* 117.

6 Et licet prætendatur pro parte D. Caroli adeſſe ſententias canonizatorias deuolutionis ad eius fauorem, tamen iſta canonizatio eſt reſtricta ad terras, quæ non eſſent conceſſæ pro hæredibus vtriuſque ſexus. Quæ autem ſint iſtæ terræ, ſententiæ non declarant. Ex quo D. Æmilia fuit grauata, licet eſſet rea, & in poſſeſſione bonorum, onere iuſtificandi, quænam eſſent terræ ſubinfeudatæ pro vtroque ſexu, cùm tamen hoc ſit commodum poſſeſſoris, vt actore non probante reus ſit abſoluendus, *l. qui accuſare, vbi Doctor. C. de eden.* & in ſimilibus terminis tradit Socin. iun. *conſ.* 67. *num.* 18. *lib.* 1. & ita viget ſemper idem motiuum non factæ liquidationis per Iudicem competentem, & grauaminis ab executore illati in exequendo ſententia non facta legitima liquidatione, Bald. *conſ.* 165. *lib.* 4. Ruin. *conſ.* 22. *num.* 9. *lib.* 1. Soc. *d. conſ.* 67. *num.* 16. *& ſeq. lib.* 1. & poſt alios Surd. *conſ.* 186. *num.* 23. *& ſeqq. lib.* 2. & ideò prædictæ ſententiæ tanquam incertæ non proſunt D. Carolo, idem Surd. *conſ.* 168. *ſub num.* 29. *lib.* 2. vltra quod dicebatur in actis non adeſſe, niſi vnicam inueſtituram, de modica petia terræ pro maſculis tantum, & tamen executio facta, & tenuta fuit capta in maxima terrarum quantitate.

7 Quartò non obſtat, quod poſt deuolutionem, præſertim canonizatam, poſſeſſio ciuilis, quæ erat penes Dominum directum fuerit conſolidata cum naturali, Berous *conſ.* 4. *nu.* 22. *verſ.* 2. *naturalis lib.* 3. & potuerit Dominus propria auctoritate apprehendere poſſeſſionem, abſque vitio ſpolij, imò quod detur Domino manutentio contra hæredes Vaſalli, Berous *vbi ſupra n.* 13. *&* 20. & multò magis id facere potuerit auctoritate Iudicis, Aym. *conſ.* 302. *ſub num.* 6. cum alijs allegatis. Quia reſpondebatur hæc omnia procedere ſtante deuolutione, & canonizatione clara, quo ex prædictis negatur, præſertim cùm verba vltimæ ſententiæ ſint negatiuè concepta contra Dominum Carolum, non eſſe confirmandam tenutam conceſſam Domino Carolo, quo ad terras, de quibus in inueſtituris pro hæredibus vtriuſque ſexus, & omni caſu quantumuis potuiſſet Dominus Carolus accipere poſſeſſionem propria authoritate, debuiſſet præcedere legitima liquidatio cum citatione partis, Batt. *in l. creditores, num.* 14. *C. de pignor.* Aret. *in conſ.* 32. *num.* 1. Gozad. *conſ.* 95. *num.* 3. & dixit Rota in cauſa Ceſenaten. ſpolij 22. Iunij 1592. coram Illuſtriſſimo Mantica, & in cauſa Bononien. de Canalibus 11. Ianuarij 1602. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio.

8 Non obſtat taciturnitas D. Æmiliæ per tempus 20. annorum à die factæ executionis ad tempus motæ litis, quod videtur ſufficiens ad reuocationem attentatorum, vt in decis. Peregr. 93. *lib.* 1. *& deciſ.* 552. *num.* 1. *part.* 1. *diuerſ.* tum quia hic agitur non de ſolis attentatis, vt ibi, ſed de ſpolio attentato, cui non præſcribitur, niſi ſpacio triginta annorum, vt in Mediolanen. Canonis redintegran. coram bon. mem. Card. Seraphino. Tum quia debet ſubduci tempus, quo D. Æmilia fuit in pupillari ætate, vt hic per Informantes pro ea, qui benè etiam videbantur reſpondere ad alia leuiora, præterquamquod, quoad attentata, res non videbatur præſentis inſpectionis, cùm in Commiſſione Sanatoria, nihil fuerit reſcriptum ſuper attentatis, vt fuit dictum in alia deciſione à qua Domini ex prædictis recedere noluerunt.

R. P. D. CAVALERIO.

Lucana Abbatiæ.

Veneris 18. *Maij* 1612.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs Argumentum ſumas.

SVMMARIVM.

Procurator generalis Religionis non ſufficit citari ad ſententiam, quando adeſt Abbas particularis Eccleſiæ, de qua agitur, num. 2.

Reſignatio nulla, & inualida in præiudicium reſignantis valida eſt, & Papa conferendo beneficium reſignatum videtur habere ratum dictam reſignationem, num. 3.

Narratiua facti ſufficit, quod de facto iuſtificetur, n. 4.

Regula de triennali non ſuffragatur, quando quis poſſedit beneficium non in titulo beneficij, ſed tanquam vnitum, & ſic vti prædium, num. 5.

DECISIO CCCCX.

1 Vicarius Feſulanus vti exequutor deputatus in litteris Apoſtolicis ſibi præſentatis per Dom. Coſmum Orlandum prouiſum de Beneficio Sancti Bartholomæi de Cappiano præuia iuſtificatione illarum tulit ſententiam, per quam declarauit litteras eſſe exequutioni demandandas, & Coſmum in poſſeſſionem immittendum. Commiſſa cauſa appellationis in Rota R. P. D. meo Marcomontio pluries propoſito dubio de anno præterito, an ſententia de partibus eſſet confirmanda, vel infirmanda non fuit capta reſolutio. Verùm ob abſentiam D. mei, ego fui deputatus, & propoſito eodem dubio Domini reſponderunt ſententiam eſſe confirmandam tanquam validam, & iuſtam.

2 Nam primò, quoad validitatem non videbatur obſtare nullitas ex defectu citationis pro parte Religionis Valliſumbroſæ allegatæ, quod ſcilicet non fuiſſet citatus Abbas particularis Eccleſiæ de qua agitur, ſed tantummodo Procurator Generalis Religionis, iuxta Dubium Faſtoli 23. *caut.* 6. Felin. *in cap. eam te num.* 14. *verſ. per iſtam differentiam, de reſcript.* fuit dictum in Meliten. Beneficij 6. Iunij 1607. coram Reuer. P. Domino meo Marcomontio. Quia reſpondebatur non conſtare de deputatione alicuius Abbatis particularis in dicta Eccleſia, qui citari potuerit.

3 Quo verò ad iuſtitiam Domini ſimiliter cenſuerunt conſtare de ea, & narrata per Dom. Coſmum ſatis fuiſſe iuſtificata. Nam quoad vacationem ſatis de ea apparebat ex renunciatione facta per Brunettum in manibus Congregationis Valliſumbroſæ, quæ non habebat facultatem eam admittendi, cùm hoc beneficium non eſſet de ſuis pertinentijs, nec in eo vllum ius haberet. Nam licet de anno 1110. fuiſſet donatum Abbatiæ Sancti Saluatoris de Fuſcecchio, tamen poſtea de anno 1258. Alexander IV. fel. mem. dictum monaſterium cum annexis, & pertinentijs, & ſic etiam cùm hoc beneficio diſmembrauit à dicta Congregatione, & illud conceſſit Monaſterio Monialium de Gattaiola Ordinis Sancti Franciſci, quæ diſmembratio probatur effectuata ex ſententia nuncij Apoſtolici antiquiſſima lata de anno 1380. licet autem Congregatio non haberet ius, tamen valida fuit reſignatio in præiudicium ipſis cedentis, ita vt prouiſio Papæ poſtea vigore dictæ ceſſionis ſubſequuta valida fuerit, quia Papa conferendo, viſus eſt ratam habere dictam reſignationem, præſertim cùm poſtea Brunettus conſenſerit prouiſioni Apoſtolicæ ad fauorem Coſmi ſupplicando in eadem ſupplicatione vnà cum ipſo pro penſione, quæ ſibi poſtea reſeruata fuit, ex quo conſenſu, cùm appareat Brunettum perſtitiſſe in eadem voluntate reſignandi, nec eam mutaſſe, ceſſat omnis difficultas, vt in term. eſt deciſ. Beſignetti *prima de renunc.*

4 Nec videbatur ſubſiſtere, quod dicebatur Coſmum non iuſtificaſſe anteriorem ſtatum ſæcularitatis in ſecunda gratia narratum; Quia Domini conſiderabant Coſmum non narraſſe, quod beneficium eſſet ſolitum conferri clericis ſæcularibus in titulum, & quod propterea ſibi concederetur. Sed ſolùm narrauit, quod Brunettus fuerat de eo prouiſus, tanquam obtineri ſolito per Clericos ſæculares. Vnde ſufficiebat iuſtificatio ex ſupplicatione prouiſionis Brunetti, in qua legebatur ipſum taliter fuiſſe prouiſum, cùm enim ſit narratiua facti, ſufficit quod de facto iuſtificetur, Ægid. *deciſ.* 116. *in fin.* dictum fuit in Terdonen. fructuum 26. Octobris 1575. coram bon. m. Cantuccio.

5 Regula de Triennali neque videbatur ſuffragari Congregationi, quia Congregatio poſſedit hanc Eccleſiam vti vnitam, & ſic vti prædium, non autem in titulum beneficij, Sarnen. *ſuper dicta regula queſt.* 8. *nu.* 2. Caputaq. *deciſ.* 349. *part.* 3. fuit dictum in Valentina Parochialis de Palma 5. Iulij 1610. coram R.P.D. meo Coccino, &c.

Digitized by Google

R. P. D. PIROVANO.

Conchen. Decimatum dell'Infantado.

Veneris 18. *Maij* 1612.

ARGVMENTVM.

De nullitate examinis teſtium, facti ſine citatione ad videndum illos iurare, ac etiam ſi fuerunt examinati ſine interrogatorijs, datis à parte, & de materia.

SVMMARIVM.

Teſtes examinati ſine citatione ad videndum illos iurare, nulliter examinati dicuntur, num. 1.

Negatiua alicuius actus ſatis dicitur probata, ſi facta reuolutione proceſſus, ille actus non reperitur in proceſſu, num. 1.

Teſtes examinati ſine citatione partis dicuntur validè examinati, quando de conſuetudine talis citatio continetur in conceſſione termini ad probandum dati, num. 2. *&* 3.

Teſtes examinati ſine interrogatorijs datis à parte, non dicuntur nulliter examinati, licet benè ſine repetendi, num. 4.

DECISIO CCCCXI.

1 FVit reſolutum teſtes in prima inſtantia pro parte Domini Epiſcopi eſſe valide examinatos. Nam etſi opponatur per Rectores defectus citationis ad videndum iurare teſtes, ex quo regulariter cauſatur nullitas, *cap.* 2. *cum gloſſ. de teſtibus, l. ſi quando, C. eodem tit.* cum alijs allegatis in Hiſpalen. Beneficij de Marchina 23. Iunij 1606. coram Reuerend. Bononien. & defectus ille dicatur probatus eo ipſo, quo facta reuolutione proceſſus non reperitur in actis, *cap. quoniam contra, vbi Doctor. de probat.* Afflict. *deciſ.* 107. *num.* 5. *&* 6. Rota *deciſ.* 64. *num.* 2. *part.* 1. *diuerſor.*

2 Tamen cum in proceſſu comperiatur factum decretum ſub die 26. Aprilis 1602. in quo prouiſor habuit cauſam pro concluſa circa articulum probationis, & ipſam cauſam admiſit ad probandum cum termino nouem dierum, infra quem partes facere deberent ſuas diligentias, quod fuit illicò procuratoribus vtriuſque partis intimatum, inde ſequitur nedum virtualis citatio ad videndum iurare teſtes, ſed certa, & expreſſa propter formulam, quæ datur in Summario num. 2. Vbi cùm dilatione dierum nouem ad probandum ſequuntur alia verba de ſtylo iudicis prouiſoris, & mandauit citari ambas partes ad videndum præſentare, iurare, & recognoſcere teſtes, quos vna pars contra aliam præſentaret, quam formulam recenſet Suarez del Balz *in ſuo tractat. part.* 1. *tom.* 1. *tit.* 8. *ſub Rubr. de ſent. interloc.* quæ viſa eſt Dominis attendenda, non propter ſtylum, qui pro lege habetur, *cap. ex literis, de conſt. cap. quam ſit graue, de crim. falſ.* Mohed. *deciſ.* 28. *de renunc.* Habetur enim pro forma à qua non eſt recedendum, prout notat Bald. *in l. fin. Cod. quæ ſit longa conſuetudo*, quem ſequitur Dec. *conſ.* 11. *num.* 16. & Alba *conſ.* 240. *in fin.* Tum etiam quia veriſimilis eſt propter ordinem iudicij ex quo dato termino ad probandum, inde ſequitur citatio teſtium, & ad videndum eos iurare, Maran. *in ſua pract. de ordin. iud. part.* 6. *tit. de teſtib. produc. num.* 1. ac etiam ex eo, quod eodem modo Rectores examinarunt ſuos teſtes abſque alio decreto, & citatione, ad videndum iurare, vt fuit conſideratum in deciſ. Auximana tutelæ, coram bon. mem. Rubeo ſub die 16. Februarij 1582.

3 Quibus non obſtabat, quod auctoritas Doctoris allegati loqueretur in Practica Salamantina, quæ extra forum illius curiæ extendi non debet, Beto. *q.* 120. Surd. *deciſ.* 175. *num.* 8. quia atteſtatio illius non eſt reſtricta ad certum locum, ſeu forum, & ſufficit, quod ex modo interloquendi prouiſoris Conchen. inferatur ad formulam ſubſequentem, per quam legitur decreta citatio ad videndum iurare teſtes.

4 Quæ autem dicta fuerunt circa defectum examinis teſtium, quia non fuerunt examinati cum interrogatorijs partis, videbantur non obſtare. Nam etſi multi tenuerunt, ſi à parte fuerunt data interrogatoria, & iudex omiſerit repetitionem ſuper eis, atteſtationes non valere, Felin. *in cap. cum cauſam num.* 3. *verſ. quibus adde*, & ibidem Bellamera, Butr. & alij *de teſtibus*, Curt. *in tractatu de teſtibus, concluſione* 54. & ad rem hanc videtur eſſe tex. *in cap. præſentiam*, §. *teſtes*, ibi, ſecundum partis aduerſæ interrogatoria diligenter examines, *de teſtibus in* 6. contrariam tamen opinionem ſequitur Rot. ſecundum Put. *deciſ.* 427. *lib.* 1. Gabr. *de teſtib. concluſ.* 21. *num.* 23. Gram. *conſ.* 89. *num.* 124. in ciuilibus, qui ſolum admittunt repetitionem, & fuit dictum in Hiſpalen. matrimonij 26. Ianuarij 1608. coram Reuerend. Bononien.

Quæ repetitio non etiam videtur neceſſaria, in caſu de quo agitur, quia interrogatoria non fuerunt data Iudici, ſed dumtaxat petita copia articulorum ad effectum faciendi interrogatoria, & prouiſor illam decreuit præſentatis pro parte Rectorum ſuis articulis. An autem Rectores non niſi præſentatis ſuis articulis videantur grauari, quaſi ex illo ablatiuo *præſentatis* decretum remanſerit conditionale, & conſtituerit eos in neceſſitate præſentandi articulos, ſi intendebant dare interrogatoria, & inde cauſetur nullitas, ob denegatam defenſionem, fuit dictum, quod ideò iure cautum non reperitur, quod examen ſit nullum, quamuis poſſit à grauamine appellari, ad quam appellationem docetur fuiſſe deuentum per Rectores, &c. 5

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Conchen. Decimarum del Campillo.

Luna 21. *Maij* 1612.

ARGVMENTVM.

Sententia ſine citatione valet, quando eſt lata partibus præſentibus, vel quando prius fuit concluſum in cauſa.

SVMMARIVM.

Sententia lata partibus præſentibus valet, etiam quod eam non præceſſerit citatio, num. 1.

Notario atteſtanti partes fuiſſe præſentes in probatione ſententiæ creditur, num. 2.

Concluſio in cauſa ſupplet defectum citationis ad ſententiam, num. 3.

Capitulum non venit appellatione perſonæ, num. 4. *Vbi tamen declaratur hoc non procedere propter generalitatem verborum.*

Capitulum venit appellatione perſonarum, quando ſic patitur ſubiecta materia, prout eſt materia Decimarum, n. 4. *in fin.*

Generalis ſermo non comprehendit perſonam loquentis, niſi ſubiecta materia aliud ſuadeat, num. 5. *Vbi idem quando eſt eadem ratio.*

Mandatum ſuperueniens ratificat omnia prius geſta à procuratore conſtituto ſine mandato, num. 6. *&* 7. *Vbi quid ſi conſtituens ignorabat geſta à procuratore conſtituto fuiſſe ſine mandato.*

DECISIO CCCCXII.

PRætendebatur pro parte Decani, & Capituli Conchen. ſententiam latam à prouiſore eſſe nullam, & attentatam; Domini reſeruata cognitione attentatorum ad aliam poſitionem fuerunt pro validitate ſententiæ contra quam opponebatur defectus citationis, & mandati. Sed quo ad citationem fuit dictum ſententiam fuiſſe latam partibus, & propterea eam non fuiſſe neceſſariam. Ang. *in l. de vnoquoque circa med.* Imol. *circa fin.* Alexan. *col.* 1. *ff. de re iudic.* cum multis cumulatis per Gabr. *de citat. concluſ.* 1. *n.* 396. Caſſad. *deciſ.* 2. *num.* 3. *de iudic.* Fuit dictum in vna Salamantina dimidiæ portionis 19. Martij 1586. coram bon. mem. Bubalo. Cùm enim finis citationis ſit comparitio præſens non eſt citandus, vt poſt Ioan. Andream quem allegat trad. Bald. *in l. conſentaneum, ſub num.* 36. *Codic. quomod. & quand. iud.* 1

Quod autem procurator Capituli fuerit præſens in probatione ſententiæ patet ex atteſtatione Notarij, quod ipſe ſtatim intimauit illi ſententiam, vt fuit reſolutum in vna Conchen. limitum 17. Iunij 1595. coram bon. mem. Card. Blanchetto. Et ex eo quod incontinenti appellauit, vt in dicta Salamantina dimidiæ portionis, & apertius probant illa verba, *mandauit Prouiſor intimari dictis partibus exiſtentib. ibidem præſentibus*, quæ verba non poſſunt referri ad teſtes, iuxta intelligẽtiam partis aduerſæ, ſed 2

ſunt

ſunt referenda ad procuratores partium, vt conſtat ex lectura.

3 Quando etiam fuiſſet neceſſaria citatio ad ſententiam illam ſuppleret concluſio cauſæ, quæ æquipollet tali citationi, iuxta notorium ſtylum illarum partium, vt fuit ſæpiſſimè reſolutum, & ſignanter in vna Toletana Annatarum 17. Nouembris 1589. coram bon. mem. Bubalo in Vlixbonen. Prioratus 22. Octobris 1610. coram bon. mem. Card. Seraphino, Et in Cæſaraugustana Dedicationis 1. Martij 1601. coram me, quod autem fuiſſet in cauſa concluſum benè oſtendunt Informantes pro D. Epiſcopo.

4 Quo ad defectum mandati Ferdinandi Merreri comparentis pro D. Epiſcopo, quia multipliciter deducitur licet ſufficeret dicere, quod pro Epiſcopo ſemper comparuit etiam procurator fiſcalis, & cùm fuerunt omnia acta facta, & ſententia lata, ita vt ex eius perſona omnia ſint valida, attamen fuit ſingulis obiectionibus ſufficienter reſponſum. Quatenus enim dicebatur, mandatum non comprehendere Capitulum, quod appellatione perſonæ non venit, Achil. *deciſ. 15. de procurat.* Fuit reſponſum Capitulum non fuiſſe tractum ad iudicium, ſed vltra ac ſpontè veniſſe. Cauſa enim fuit introducta contra perſonas particulares, à quibus exigebantur decimæ. Et licet poſtea ad cauſam veneIt Capitulum pro ſuo intereſſe, hoc non potuit mutare naturam, neque ſtatum iudicij, cùm venerit in eiſdem terminis, in quibus cauſa reperiebatur. Præterea mandatum eſt contra quaſcunque perſonas cuiuſcumque generis, ita vt propter generalitatem verborum comprehendat etiam Capitulum, Alexand. *conſil. 17. num.6. lib. 6.* præſertim, quia agitur de decimis, & ſic de materia proportionata ad ipſum Capitulum, Fel. *in cap. eam te num. 15. verſic. quarta declaratio, de reſcript.* Rebuff. *ſuper concord. in rubr. de collat. §. ſtatuimus, il ſecondo, in verbo perſonis, verſ. licet quando materia ſubiecta patitur, & in §. præfatique ordinarij, in verbo, quicumque.* Faciunt tradita per Sarn. *de annal. quæſt.* 12.

5 Ad illud, quod non poſſit dici conſtitutus ad comparendum in Tribunali Epiſcopi *ex reg. l. inquiſitio, Cod. de ſolut.* quod in generali ſermone non verſatur perſona loquentis, reſpondetur regulam non procedere vbi ſubiecta materia aliud ſuadet, Cyn. *in d. l. inquiſitio*, Aym. *conſil. 274. poſt num.* 12. cum alijs per Menoch. *præſumpt. 44. num. 27. lib.3.* & quando eſt eadem ratio in perſona loquentis, quæ in alia, Salic. *in d. l. inquiſitio*, Cagnol. *in l. frater à fratre num.* 114. *ff. de cond. indeb.* Gabriel. *de verbor. ſignific. concluſ.9. num.7.* Menoch. *ibi num.* 28.

6 Non releuat etiam quod obijcitur, Ferdinandum comparuiſſe in iudicio, antequam eſſet procurator, quia ea mandato iudicio pendente ſuperueniente fuit inducta ratificatio prius geſtorum, *l. Iulianus ff. qui ſatiſdar. cogat.* Paul. de Caſtr. *in l. non poteſt num.66.* vbi etiam Ang. *col. penult. verſ. vlt. conclude ff. de iudic.* cum multis per Gabr. *de iudic. concl.3. num.*16.

7 Et licet hoc procedat data ſcientia in principale prius geſtorum, vt per Gabr. *ibi num.*18. Attamen non poteſt dubitari de ſcientia Epiſcopi geſtorum nomine ſuo in ſuo Tribunali. Prout etiam non obſtat, quod dictus Ferdinandus ſobſtituiſſet alium ſine aliqua reſeruatione, & propterea non potuiſſet, poſtea comparere, quia ſubſtitutio fuit facta ad certum actum tantum, omiſſo, quod Capitulum ſemper citauit Ferdinandum vti procuratorem Epiſcopi, ſed omnia hæc ſunt dicta ex abundanti; poſtquam ſententia, & omnia acta ſuſtinentur ea perſona procuratoris fiſcalis. Et ita reſolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Aquilana Executionis Breuis.

Lunæ 21. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus numquid probatum cenſeatur per ſententias Ordinarij, ſeu eius Vicarij in præiudicium libertatis Eccleſiæ.

SVMMARIVM.

Iuſpatronatus probatum cenſetur per ſententias Ordinarij illud canonizantis, num.1.

Notorium, & indubitatum dici non poteſt illud, quod aliquo modo obſeruatur, num.1.

Sententia Ordinarij lata inter Compatronos contendentes de voce in ſuis præſentationibus non facit ius contra libertatem Eccleſiæ. Declara, vt num.2.

Sententia lata non ab Epiſcopo, ſed à Vicario non præiudicat libertati Eccleſiaſticæ, num.3.

Iuſpatronatus cenſetur inſtitutum per legatum factum alicui Capellæ, cum expreſſa reſeruatione Iuriſpatronatus, num.4. & 5.

DECISIO CCCCXIII.

FVit reſolutum, recedendum eſſe à deciſis ſub die 23. 1
Februarij præteriti, de nouo enim fuerunt exhibitæ ſententiæ Ordinarij, in quibus approbatur Iuſpatronatus, tam reſpectu pertinentiæ, quàm reſpectu exiſtentiæ illius, per quas obſcuratur reſeruatio, ita vt notoria, & indubitata dici non poſſit, prout neceſſarium eſt ad effectum executionis, vt fuit dictum in vna S. Angeli Lombardorum 3. Iunij 1612. coram Reuerendiſſ. D. meo Archiepiſcopo Bononien. & meritò quia ſententia canonizatoria Iuriſpatronatus valde conſiderabilis eſt, ad fauorem patronorum, cùm concernat præiudicium ipſius Ordinarij, Rota *deciſ. 11. de Iurepatronat. in nou.* Put. *deciſ.172. lib.1.* Lambert. *de Iurepatron. lib. 2. part.7. art.7. quæſt.10. num.*11.

Non obſtat, quod ſententiæ Ordinarij ſint latæ inter 2
compatronos inuicem contendentes de voce in ſuis præſentationibus, ita vt non faciant ius contra libertatem Eccleſiæ, cùm tunc non ageretur cum aliquo prouiſo, tanquam de libero, vt per Mohed. *deciſ.8. ad fin. de ſent. & re iudic.* Quia fuit reſponſum, in hoc iudicio executiuo, ſufficere, quod adſit magnus fumus Iuriſpatronatus, vt impediatur effectus executionis, quicquid ſit quoad excludendam reſeruationem, quod non eſt præſentis indagationis.

Nec dicatur, quod cum ſententiæ prædictæ fuerint la- 3
tæ à Vicarijs non ab Epiſcopo, nec iuſtificentur ex actis, non præiudicent libertati Eccleſiæ, Caputaq. *deciſ. 127. part.2. num.4.* quia eadem reſponſione tollitur obiectum prædicta procedere, vbi ageretur expreſsè de excludenda reſeruatione. Secus verò, quando adducuntur, vt inde detur magnus fumus Iuriſpatronatus, ad obſcurandam notoriam, & indubitatam reſeruationem.

Sed præterea aduerterunt etiam Domini, adeſſe teſta- 4
mentum Antonij Maſij, in quo reliquit Capellæ, de qua agitur, multa bona certis finibus deſignata pro vſu Capellani præſentandi, adijciens hæc verba, *Voluit, & mandauit, quod in dicta Capella præſentetur, & inſtituatur per Capitulum ipſius Eccleſiæ, & hæredis ipſius teſtatoris, in perpetuum vnus idoneus ſacerdos, &c.* quæ verba clarè demonſtrant voluntatem teſtatoris fundandi, & dotandi Capellam cum reſeruatione Iuriſpatronatus, non autem donare, aut dotem Capellæ augere, prout declarat Abb. *in conſ.16. num.2. part.2.*

Neque obſtat, quod Capella eſſet iam conſtructa, & 5
ſic potuit eſſe iam dotata, ita vt legatum additum deſeruiatur ad augmentum dotis. Quia fuit reſponſum, quod etiam contingere potuit, quod nullam antea dotem haberet, cùm minimè neceſſarium ſit Capellas, & altaria particularia in Eccleſijs habere dotem. Ideò verbis expreſſis à teſtatore, inferentibus ad Iuſpatronatus, ſtandum videtur, donec de contrario pro libertate illius altaris, ſeu Capellæ doceatur, quæ omnia magis videntur confirmare præſumptionem Iuriſpatronatus, ad effectum reddendi turbidam reſeruationem, vt impediatur executio Breuis.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Succeſſionis Hebræorum.

Veneris 1. Iunij 1612.

A R G V M E N T V M.

Mater de iure ciuili ſuccedit filio morienti ab inteſtato, excluſo patruo, etiam quod agatur de ſucceſſione Hebræorum.

S V M M A R I V M.

Hebræo defuncto ſine filijs ab inteſtato patruus ſuccedere debet excluſa matre, num. 1. & ſeq. Contrarium verius, num. 6. & ſeqq.

Lex Moſaica ſeruanda eſt inter Iudæos, quando Chriſtianus non eſt in cauſa, nec ius commune aliter diſponit inter eoſdem Iudæos, num. 1. Declara, vt num. 8.

Parentes ſuccedunt liberis non de iure naturæ, ſed miſerationis gratia, num. 2.

Feminarum ſucceſſione familiarum nomen, & ſplendor occiditur, num. 3.

Filij non debent theſaurizare parentibus, ſed parentes filijs, num. 5.

Filij ſuccedunt parentibus iure naturæ, num. 5.

Mater de iure ciuili ſuccedit filio excluſo patruo, num. 6.

Obſeruantia vt operetur debet eſſe probata in loco, in quo agitur, non autem extra locum, num. 10.

D E C I S I O CCCCXXIV.

1 Agitur de ſucceſſione Hebræorum, an in hæreditate defuncti ab inteſtato ſine filijs maſculis, aut fœminis, debeat ſuccedere patruus, an verò mater defuncti, & articulus fuit benè diſcuſſus, ac pro patruo primò dicebatur, quod ipſe debeat ſuccedere excluſa matre ex clara lege Moſaica Numeri cap. 27. ibi, *Homo cum mortuus fuerit abſque filio, ad filiam eius tranſibit hæreditas: ſi filiam non habuerit, habebit ſucceſſores ſuos fratres: quod ſi & fratres non fuerint, dabitis hæreditatem fratribus patris eius: ſin autem nec patruos habuerit, dabitur hæreditas his, qui ei proximi ſunt: eritque hoc filijs Iſrael ſanctum lege perpetua*, per quæ verba patet, quod lex eſt generalis, licet occaſione filiarum Salphaad fuerit promulgata, S. Thom. 1. 2. *quæſt.* 105. *art.* 2. *in corpore*, *vbi quod Dominus dedit Iudices, & legem*, Toſtat. *in dict. cap.* 27. *ante quæſtionem* 22. & in cap. 18. Exodi *quæſt.* 5. *col.* 3. *in princip.* quæ quidem lex eſt ſeruanda inter ipſos Iudæos, cùm Chriſtianus non ſit in cauſa, nec ius commune aliter diſponat inter eoſdem Iudæos, Calder. *conſil.* 10. *de conſt. &* 30. *de teſtam.* Alex. *in lib.* 1. *num.* 32. *ff. ſi cert. pet.* & ibi Apoſtilla dat concordantes, & Fel. *in cap. Iudæi il ſecondo, num.* 5. *verſic. alias autem de Iudæis, & in cap.* 1. *num.* 27. *de conſt.* Barbat. *conſ.* 15. *num.* 5. *verſ. vnde videtur lib.* 1. Soc. ſen. *conſ.* 62. *ſub num.* 17. *lib.* 1. Natta *conſil.* 621. *n.* 7. *lib.* 3. Bero. *conſil.* 2. *num.* 3. *lib.* 1. Ruin. *conſil.* 4. *num.* 2. & 6. *lib.* 1. Rimin. iuu. *conſil.* 159. *num.* 25. *& ſeqq.* Tiraquell. *de iur. primogen. quæſt.* 66. *num.* 34. Marquar. *de Iudæis, part.* 2. *cap* 4. *nu.* 8. Ferrar. *caut.* 24. *num.* 2. Surd. *deciſ.* 133. *in princ.* Corn. *conſil.* 180. *num.* 12. & 13. *lib.* 2. qui loquitur in terminis dictæ legis Numeri *cap.* 27. de qua agitur, & fuit reſolutum in hac cauſa 11. Martij 1611. coram Illuſtriſſimo Domino meo Card. Lancellotto, tunc Rotæ Auditore. Viget enim ratio agnationis, in qua videtur fundata d. lex, quamuis ceſſet hodie diuiſio Tribuum, & bonorum, & hinc meritò ab immemorabili tempore iſta lex fuit ſeruata inter Iudæos, vt deponunt plures teſtes, & præſertim duo, qui hodie ſunt conuerſi ad fidem.

2 Vnde inferebatur pro dicto patruo, quòd cùm mater non ſit vocata in dicta lege, cenſetur excluſa, quia non adeſt ſucceſſionis locus, non quidem ex dicta lege Moſaica, quia non reperitur vocata, non ex lege Naturæ, quia parentes non ſuccedunt liberis de iure naturæ, ſed miſerationis gratia, *l. ſcripto in fin. ff. vnde lib.* ibi, non ſic parentibus liberorum, vt liberis parentum debetur hæreditas, parentes ad bona liberorum ratio miſerationis admittit, liberos naturæ ſimul, & parentum commune votum: & habetur textus *in l. nam & ſi parentibus, ff. de inoffic. teſtam. & in l. iure ſuccurſum, ff. de iure dot.* & in ſpecie de matre eſt textus *in §. Inſtit.. ad Tertull.* ibi, & primus quidem D. Claudius matri ad ſolatium liberorum amiſſorum legitimam eorum detulit hæreditatem, & diſpoſitio Claudij comprehendebat tantùm caſum, quando filius moriebatur in Caſtris, vt notat gloſ. *ibid. in ver. amiſſorum*. Sed Tertulianus Senatuſconſulto illam extendit in omnem caſum, quo filius præmoreretur, vt colligitur ex verbis ſequentibus textus, ibi, poſtea autem Senatuſconſulto Trebelliano, quod D. Adriani temporibus factum eſt pleniſſimè, de triſti ſucceſſione matris non etiam Auiæ deferenda cautum eſt, &c. & hanc opinionem tenuerunt Alberic. *in d. l. nam & ſi parentibus num.* 2. *in fin.* Nicol. de Vbal. *tract. de ſucceſſ. ab inteſt.* 2. *part. num.* 1.

Et quod mater excludatur, videtur optima ratione dicendum, quia per ſucceſſionem matris nomen, & ſplendor familiarum occidit, ex quo bona transferuntur in extraneas appellationes, & in alius honoris titulos, quia filij non matris, ſed patrisfamiliam ſequuntur, *§. fin. Inſt. de patr. poteſtat.* vel quia alienum à iuſtitia videtur agnatorum ſpolia in alienum virum transferri, vt dicit Ioan. Faber. *inſtit. titul. de nupt. in fin.* contraque intentionem defuncti antea patris, cuius etiam animam triſtari ſcripſit Iuſtinianus, quando mulier ſecundas expetitur nuptias, *in Authen. de nupt. §. quæ vero*, vtpote, quod ſæpè ſecundo viro, & bona, & vitam ſui filij addicit, lugubrem facit omnem patrimonij ſtatum, & proximorum mouet lacrymas, dum maiorum imagines vident reuulſas, aut aliorum titulis bona aſcripta, *l. lex quæ tutores, C. de adminiſtr. tut.* & alias cauſas refert Guglielm. de Benedict. *vt in cap. Raynut. ad verſ. & vxorem nomine Adelaſiam num.* 20. & 30. *cum ſeqq. de teſtam.* latè, & eleganter Gregor. Toloſan. *ſyntag. iur. lib.* 45. *cap.* 9. *num.* 4. 3

Quibus pro parte eiuſdem patrui ſubiungebatur non officere, quod in dicta lege Num. *cap.* 27. nec fuit facta mentio patris, & tamen eſſet abſurdum dicere quod filio ſuccedat patruus excluſo patre. Quia vt pater *cap.* 26. Num. *ante finem*, Dominus mandauerat diuidi bona inter Tribus, ibi, *loquutus eſt Dominus ad Moyſen dicens: Iſtis diuidetur terra iuxta numerum vocabulorum in poſſeſſiones ſuas. Pluribus maiorem partem dabis, & paucioribus minorem: ſingulis, ſicut nunc recenſiti ſunt tradetur poſſeſſio, ita vt ſors Terram Tribubus diuidat, & familus. Quidquid ſorte contigerit, hoc vel plures accipiant, vel pauciores.* Vnde ſtante iſta ordinatione Domini viuente patre filius non poterat habere niſi bona materna, in quibus non ſuccedebat Tribus patris, ſed matris, Toſtat. *ſuper d. cap.* 27. Num. *quæſt.* 33. & propterea non erat opus in lege mentionem facere de patre, quia non erat ei ſucceſſionis locus in bonis, quæ proueniebant ex parte matris, & quamuis filij excedentes vigeſimum annum deberent habere portionem ſuam in Terra promiſſionis, etiam quod pater viueret, vt colligitur Numeri *cap.* 26. *in princ.* ibi, numerato omnem ſummam filiorum Iſrael à viginti annis, & ſupra, &c. & expreſsè dicit Toſtat. Num. *cap.* 27. *quæſt.* 1. *circa principium, & col.* 3. *circa fin. verſ.* ſi autem eſſent maſculi, & ſic poſſet dari caſus, quo pater excluderetur à patruo. Attamen cùm iſte caſus expediretur defunctis primis acquirentibus, non erat opus in lege generali de iſto caſu contingenti facere mentionem, ſed ſi eueniſſet, conſultus fuiſſet Dominus, & rationi congruum eſt ſtante prædicta ordinatione, quod ſi caſus eueniſſet, ex ratione legis pater ſucceſſiſſet. 4

Aliam etiam rationem in puncto legis Numeri affert 5
Tholoſanus *ſyntag. iur. lib.* 45. *cap.* 9. *num.* 2. ſcilicet, quod Dominus ideò meminit in dicta lege de deſcendentibus, & lateralibus, de aſcendentium verò ſucceſſione nequaquam, quia, vt inquit D. Paulus *epiſt.* 2. *ad Corinth. cap.* 11. & habetur *in cap. cum Apoſtolus §. prohibemus, de cenſib. & in cap. prædicator.* 16. *quæſt.* 1. non debent filij theſaurizare parentibus, ſed parentes filijs, & ordine naturæ filius ſuccedit patri, *d. l. ſcripto in fin.* Alberic. *in d. l. nam & ſi parentibus num.* 5. & ſubiungit, quod hinc Plato, vt habetur *lib.* 1. *de legib.* in ſucceſſionis lege non meminit aſcendentium, ibi, ſi quis omnino ſine liberis maſculis fœminiſque decedat inteſtatus, mas, & fœmina, qui ex eodem genere tanquam conſortes domum deſertam ingrediantur, quibus ſors propriè competat, primò ſoror, deinde fratris filia, ſororis filia tertia, quarta

paterna

Digitized by Google

paterna ſoror paterni fratris filia quinta, ſexta paterna ſororis filia.

6 Prædictis tamen non obſtantibus Domini cenſuerunt, reſpondendum eſſe pro matre, quod debeat ſuccedere excluſo patruo ſecundùm diſpoſitionem iuris ciuilis, *vt in §. 3. Inſt. ad Tertull. auth. defuncto, C. ad Tertull. vbi Doctores*, quia non eſt amplius locus, etiam quoad Iudæos, legi Moſaicæ, de qua in dicto *cap.* 27. Numeri, cùm hodie ceſſet ratio, ex qua condita fuit, & ex qua mater in ea non vocabatur, vt ſtatim probabitur. Ratio enim illius, & ex qua mater in ea non vocatur eſt, ne ſortes tribuum confunderentur, bona enim tranſijſſent de vna tribu in aliam contra voluntatem Domini, vt latius infra probabitur, & hinc Dominus præcepit, vt quando ſolæ fœminæ vnius familiæ ſupereſſent, quæ ex dicta l. Moyſis erant vocatæ, nuberent in eadem tribu, ne ſortes confunderentur, vt habetur Num. *cap. fin.* & propterea cum eſſet hodie diuiſio tribuum, quia Iudæi, qui apud nos ſunt, aut de tribu Iuda, aut de tribu Beniamin, aut de Leuiticis ſunt, Toſtat. *Deut. cap.* 28. *quæſt.* 8. *col.* 3. nec adſit hodie inter iſtas tribus aliqua diſtinctio, & ceſſet etiam diuiſio bonorum, & alienatio prohibita, ne ſortes confunderentur, quæ comprehendebat ſolum bona, quæ in dictam ſortem ceciderant, quare ſecus erat quoad domos vrbanas, & quoad mobilia, quæ poterant libere vendi, S. Thom. 1. 2. *quæſt.* 105. *art.* 2. *in reſponſ. ad tertium*, Toſtat. *dicto c.* 27. Num. *quæſt.* 27. *per totam, & quæſtione* 28. *circa med.* Dominus meus Ludouic. Carbo. *de legib. lib.* 16. *diſput.* 4. *col.* 2. *circa med. in* 7. *poſitione*. Vnde cùm hodie non agatur de bonis, quæ in ſortem ceciderunt, propterque promulgata fuit prædicta lex Numeri, vt patebit ex infra dicendis, ſequitur quod dicta lex hodie, non ſit ſeruanda, & propterea non obſtet. Nam cùm omnia præcepta iudicialia, & ſic iſta lex, eſſent inſtituta ad diſponendum ſtatum illius populi, vtique mutato ſtatu debent quoque ceſſare præcepta iudicialia, & ſic prædicta lex, S. Th. 1. 2. *quæſt.* 104. *art.* 3. *in corpore articuli, verſ. præcepta autem iudicialia, & in reſponſ. ad* 2. Conrad. *ibid. in expoſitione corporis articuli, verſ.* argumentum in contrarium probat, & in expoſitione reſponſionis ad ſecundum, & tertium argumentum porrecta pariter in expoſitione 2. & 3. articuli, vbi eleganter, & benè D. meus Ludouic. Carbo. *de legib.* qui etiam in puncto *lib.* 16. *diſput.* 1. *ante fin.* inquit doctrinam eſſe certiſſimam, quod multa erant præcepta iudicialia, priuatim accommodata ad populum Hebræum, & loca, vnde mutatis temporibus, & locis, profecto iudicialia, & ciuilia præcepta mutari debent, aliàs quædam, quæ erant ibi vtilia, & rationabilia, hìc damnoſa, & ſine ratione eſſent, & quamuis S. Thom. & doctores prædicti loquantur de præceptis iudicialibus quoad Chriſtianos, tamen eædem rationes militant optimè etiam reſpectu ſtatus Hebræorum, quia hodie non eſt diuiſio tribuum, nec diuiſio illa bonorum, nec cauſa, ex qua dicta lex promulgata eſt. Nam præcepta iudicialia ab hominibus inſtituta habent perpetuam obligationem durante illo ſtatu regiminis, ſed ſi Ciuitas, vel gens ad aliud regimen deueniat, oportet leges mutari, non enim eædem leges conueniunt in Democratia, quæ eſt poteſtas populi, & in Oligarchia, quæ eſt poteſtas diuitum, Ariſtot. 3. *Politic. cap.* 5. 6. *&* 9. & propterea cùm etiam reſpectu ſtatus Hebræorum ceſſet cauſa legis, debet quoque ceſſare ipſa lex, vt in terminis dictæ legis Num. dicit Conrad. *in dicto verſ.* argumentum in contrarium, vbi ex authoritate Apoſtoli dicit, quod mutato fine neceſſe eſt mutare ea, quæ ſunt ad finem, & authoritate Philoſophi *in Politic.* quod omnis lex ordinatur ad conuerſationem humanam ſecundum aliquod regimen. Vnde mutata conuerſatione neceſſe eſt mutare legem, & optimè facit pro iſta ſententia, quod habetur Paralipom. *lib.* 2. *cap.* 15. *ibi, tranſibunt autem multi dies in Iſrael abſque Deo vero, & abſque Sacerdote Doctore, & abſque lege, &c.* & hanc prophetiam verificari temporibus his latè probat Modern. Author. in dialogo fidei perbellè ab ipſo compoſito *in primo capitul.* Et pro corroboratione præmiſſorum eſt notandum, quod inter Iudæos erat conſuetudo ab antiquo, vt filij maſculi ſuccederent patribus in poſſeſſione, Toſtat. *cap. vlt.* Num. *quæſt.* 1. *ante finem, & quæſt.* 3. *ante medium*, ita vt primogenitus haberet cuncta duplicia, ſcilicet, quia ſuccedebat in tanta parte bonorum, in quanta duo filij, vt habetur Deuteronom. *cap.* 21. *ibi: agnoſcet primogenitum, dabitque ei de his quæ habuerit, cuncta duplicia: iſte enim eſt principium liberorum eius, & huic debentur primogenita*, & Geneſ. *c.* 49. cùm loqueretur Iacob ad Ruben primogenitum ſuum in hæc verba: *Ruben primogenitus meus, & fortitudo mea; & principium doloris mei: prior in donis, hoc eſt in ſucceſſione & maior in imperio, id eſt in dignitate*, Toſta. *d. cap.* 27. Num. *quæſt.* 28. & Deuteron. *cap.* 21. *quæſt.* 5. Tholoſan. *Syntag. iur. lib.* 45. *cap.* 3. *num.* 1. *&* 16. Iſtella ſuper Geneſ. *cap.* 49. *num.* 2. filiæ autem non ſuccedebant in toto, vel in parte, ideoque defuncto patre ab inteſtato, vel aliàs non competebat eis ius aliquod in ſucceſſione paterna, nec etiam dicta bona à Dominis poterant perpetuò vendi, niſi de vno Iubilæo ad aliud, & ſecundùm tempus æſtimabantur, & adueniente Iubilæo res vendita redibat ad priorem poſſeſſorem, vt habetur Leuitici *cap.* 25. & ibi notat Toſtat. *quæſt.* 14. *col.* 3. & Num. *cap.* 27. *quæſt.* 4. ea ratione, ne ſortes confunderentur, vt habetur Num. *cap. fin.* & dicit Toſtat. *loco proximè alleg. quæſt.* 2. *in princ.* Aug. Eugub. *in d. cap. fin.* Num. *ante finem, cum alijs infrà allegandis*. Cùm verò Populus duceretur in Terram promiſſionis, Dominus mandauit, quòd tunc ei diuiderentur bona per Tribus, vt plures maiorem partem haberent, & pauciores minorem, *vt habetur d. c.* 26. *& cap.* 34. Num. Interim verò mortuus eſt Salphaad ſine filijs maſculis, relictis duntaxat fæminis, in quibus nuper incæpit lex, vt mortuo patre ſine filijs maſculis ſuccederent filiæ feminæ, & quia Salphaad fuerat in deſerto, & ex hoc erat ei debita aliqua pars Terræ promiſſionis, petierunt filiæ, vt poſtquam deuenirent ad dictam terram, ſuccederent in parte illa, quam Pater eſſet habiturus, S. Thom. 1. 2. *quæſt.* 105. *art.* 2. *in corpore*, Toſta. *cap. vlt.* Num. *locis præcitatis*. Dominus meus Ludou. Carbo. *de legib. lib.* 16. *diſp.* 4. Dionyſ. Carthuſ. Num. *cap.* 27. *col.* 2. *in fin. & col.* 3. *in princip.* quæ quidem diuiſio poſtmodum fuit facta per Ioſue, dum populus deuenit ad Terram promiſſionis, Ioſue *cap.* 11. *in fin. ibi: cepit ergo Ioſue omnem terram, ſicut loquutus eſt Dominus ad Moyſen, & tradidit eam in poſſeſſionem filijs Iſrael ſecundùm partes, & Tribus ſuas*, & habetur *capit. decimo quinto vſque ad finem cap.* 19. & vtrobique notant interpretes, & vlterius voluit Dominus, vt poſtquam fuerit facta illa diuiſio, filiæ, quibus ex defectu maſculorum deferebatur hæreditas, nuberent ſuæ tribus hominibus, ad hoc vt adueniente Iubilæo ſortes Tribuum non confunderentur, vt habetur Num. *c. vlt.* S. Thom. 1. 2. *quæſt.* 105. *art.* 2. *in corpore, & in reſponſione ad* 2. Ioſeph *antiquit. Iudaicar. lib.* 4. *cap.* 7. *in fine*, Dionyſ. Carthuſ. Num. *cap.* 26. *col.* 2. *in fin. & col.* 23. *in princip.* eleganter Hugo Cardinalis in Matthæum *cap.* 1. *in verbo Virum Mariæ*, & ibi Maldonatus, *col.* 16. Nicolaus de Gerran. *ſuper eiſdem verbis*, Toſtat. *ſuper d. c.* 27. Num. *q.* 33. vbi inquit, quod certitudo linearum maximè per poſſeſſiones cognoſcebatur, quia Dominus volebat, vt manerent in familia, in qua ab initio fuerant, & propterea filijs in poſſeſſionibus prouenientibus ex parte patris ſuccedebant agnati de familia patris, in poſſeſſionibus prouenientibus ex parte matris, ſuccedebant cognati ex familia matris modo præſcripto in lege, & ſubdit cùm cauſa legis prædictæ ſit, ne tranſeant hæreditates de familia in familiam, litera legis eſt intelligenda, prout iacet, nihil ſupplendo, ita vt quicunque poſſederit aliquid in ſorte Iuda, iudicaretur eſſe de Tribu Iuda, ſors autem Iuda immobilis erat, & cognoſcebatur, quæ eſſet per determinationem Scripturæ Sacræ, Ioſue *cap.* 15. ideo homo, qui erat mobilis, cognoſcebatur de qua Tribu eſſet per poſſeſſionem immobilem, & ſicut cognoſcebatur de qua Tribu quilibet eſſet ita cognoſcebatur de qua familia, & domo eſſet, nam diſtributiones ſortium, quæ prouenerunt ad Tribus, poſtea diuiſæ ſunt in familias, & diſtributiones familiarum per domos, & diſtributiones domorum per viros, iſtæ tamen diſtributiones non fuerunt poſitæ in libro Ioſue, quia erant minus principales, & dabantur infiniti proceſſus, cùm cuilibet de populo diuideretur pars poſſeſſionis, & aſſignarentur eius limites, iſtæ tamen diſtributiones remanſerunt ſcriptæ apud Iudæos in alijs libris, qui non erant Sacræ Scripturæ, vt notat idem Toſta. Leuitici *cap.* 25. *quæſt.* 2. *col.* 2. *verſ. quicunque ergo*, & Numer. *cap.* 27. *quæſt.* 3. *circa med. vſque ad fin.* Et prædicta quidem à Sapientia diuina fuerunt ordinata, vt cognoſceretur ex qua Tribu Dominus noſter IESVS Chriſtus naſceretur. Nam vt benè conſiderat idem Toſtatus Num. *cap.* 27. *quæſt.* 4. Dominus voluit

pter

Digitized by Google

diligenter obſeruari certitudinem cuiuslibet ſtipitis propter Meſſiam ad cognitionem veritatis, quia dixerunt Prophetæ Meſſiam futurum de Tribu Iuda, & de ſemine Dauid, ad conuincendum ergo Iudæos Chriſtum Dominum Noſtrum eſſe Meſſiam, debuit poni iſta diligentia in obſeruando certitudinem ſtipitis cuiuslibet, ne Iudæi poſſent dicere, quòd non erat Meſſias in lege promiſſus, quia neſciebant de qua Tribu eſſet vel familia, nec an deſcenderet de ſtirpe Dauid, data tamen iſta certitudine cuiuslibet proſapiæ dubium eſſe non potuit de Chriſto, quòd eſſet de ſtirpe Dauid, *& quæſt. 5. loco allegato* dicit, quòd ſi non exprimeretur in aliqua prophetia de qua Tribu Chriſtus Dominus noſter eſſet futurus, neceſſaria erat diſtinctio familiarum, & certitudinis omnium familiarum ſecundùm ſucceſſiones hæreditatum, quia Iudæi non accepiſſent Meſſiam, niſi conſtitiſſet eum eſſe de ſemine Iacob, etiamſi non conſtaret eis de qua familia, vel Tribu eſſet, ſed hoc etiam manifeſtari non poterat niſi obſervata certitudine omnium ſtirpium per deriuationes, & poſſeſſionum determinationes, ſcilicet, quod poſſeſſio ad aliquam familiam pertinens ſemper maneret in ea, quia molti de gentilibus conuerterentur ad Iudaiſmum, & contraherent cùm mulieribus Hebræis, ſicut nunc faciunt Iudæi conuerſi ad Chriſtum cum mulieribus Chriſtianis, poſt multum tempus non appareret, An ex Iudæis, vel Gentilibus eſſent, & ita dicerent Chriſtus neſcimus an ſis ex nobis an ex gentilibus, nunc autem non poterant negare, quia manifeſtè patebat linea generationis eius reducendo vſque ad Abraham ſicut reducit B. Lucas *cap.* 3. & hoc idem notat Rupertus Abbas in Matthæum *cap.* 1. *lib.* 1. *col. penult. verſ. ſciendum quippe*, vbi quòd omnis tam diligenter facta in lege Tribuum, familiarum, ſiue generationum, domorum, atque cognationum diſtinctio, maximè illud, quod iuſſum eſt, vt vnuſquiſque de Tribu, ac familia ſua duceret vxorem, in vnum & ſolum omnino Chriſtum tendebat propter veritatem Dei ad confirmandas promiſſiones patrum, vt dum veniret, dum naſceretur non incertum ſciri poſſet, aut dici, hæc ille ſubdens poſtquam venit, poſtquam natus eſt, ſcilicet Dominus Noſter IESVS Chriſtus, non eſt curandum de illo ſemore, de illa Tribuum, generationum, familiarum, domorum, atque cognationum diuiſione, ſeu ſupputatione, & ad hoc attendere poſt dictum Aduentum pro extrema reputandum ſtultitia, & latè alia proſequitur elegantet.

7 Non obſtant in contrarium adducta, & primò, quòd lex Moſaica eſt ſeruanda inter Iudæos, quando agitur inter ipſos, & ius commune aliter inter eos non diſponit. Quia, quidquid dicendum ſit de prędicta concluſione, ex prædictis apparet non eſſe ſeruandam, cùm deficiant hodie, & adimpleta ſint ea, ex quibus dicta lex fuit ordinata, & propterea non eſt curandum de dicto Cornei, qui loquitur in terminis legis Num. *cap.* 27. quia eius opinio ex rationibus latè ſupra deductis non ſuſtinetur.

8 Non obſtat ſecundò, quòd dicitur non ceſſare hodie fauorem agnationis, licet ceſſet diuiſio Tribuum. Nam fuit reſponſum, legem Moſaicam non eſſe ſimpliciter fundatam in fauore agnationis, quia cùm ſint vocatæ filiæ fęminæ in defectum filiorum maſculorum, certum eſt, quod per fęminas agnatio non conſeruatur, Ruin. *conſ.* 146. *num.* 4. *libro* 2. Soc. iun. *conſ.* 1. *nu.* 44. *lib.* 1. Aym. *conſ.* 180. *nu.* 1. *lib.* 1. *& conſ.* 250. *nu.* 2. *verſ. ideo lib.* 2. Menoch. *conſ.* 95. *nu.* 55. *lib.* 1. & excludebantur propter fęminas omnes alij exceptis filijs maſculis, qui per virilem ſexum erant coniuncti, qui vtique erant de agnatione, §. 1. *Inſtit. de legit. agnat. tut.* Et quamuis Dominus Num. *cap. vlt.* præcepiſſet, quòd in eo caſu, quo fęminæ ſuccederent, nuberent in eadem Tribu, non ideò præcepit, quòd nuberent in eadem familia, licet hoc euenerit in filiabus Salphaad, quòd cùm fuerit per accidens, non præcepto Domini, vt ibidem eleganter aduertit Alphonſ. Toſtat. *ante quæſtion.* 5. *& 6. ante finem*, vbi dicit, quòd illa verba legis generalis, vt hæreditas permaneat in familia ſunt intelligenda vt remaneat in Tribu, propter ſequentia verba ne ſibi miſceantur Tribus, & cum Tribus Manaſſes contineret plus quàm triginta millia hominum, vt dicit Toſtat. *ante d. quæſt.* 5. non vtique dici poteſt, quòd Dominus præcepiſſet, vt nuberent in agnatione, cùm impoſſibile eſſet, quòd tanta quantitas hominum eſſet de agnatione Salphaad. Et licet aliqui teneant, quòd iſto caſu fœminæ non ſolùm deberent nubere in eadem Tribu, ſed etiam eadem familia, vt probat Maldonatus in Matthæum *cap.* 1. *col.* 16. Attamen quidquid ſit de hoc, in omnem euentum non refert, quia nec iſto caſu, quo remanerent tantum fœminæ: neque in aliis, in quibus dubitari non poteſt, quin lex Moſaica perſpexerit agnationem, & familiam, dicendum eſt perſpexiſſe ſimpliciter fauorem agnationis, & familiæ, ſed in ordine, vt agnationes, familiæ, & Tribus diſtinguerentur non quidem finaliter ad commodum ipſarum, ſed in eum finem, vt per huiuſmodi agnationum, familiarum, & Tribuum diſtinctionem cognoſceretur ex qua Tribu Dominus Noſter naſciturus eſſet, vt fuit probatum.

Non obſtant tertiò teſtes, qui deponunt de immemo- 9
rabili obſeruantia legis Numeri inter ipſos Iudæos; Quia omiſſis exceptionibus contra aliquos ex teſtibus, non probant obſeruantiam in Vrbe in qua reſidet Aſylum iuſtitiæ, imò omnes teſtes videntur deponere in Dominio Turcarum, in quo Dominio Hebræi ex priuilegio illius Tyranni vtuntur lege Moſaica, vt benè deponit etiam vnus ex teſtibus, & propterea quidquid dicant teſtes, cùm non deponant de prædicta obſeruantia in Vrbe, eorum dicta non officiunt, Oldrad. *conſ.* 248. *numer.* 1. *in princ.* Anchar. *conſ.* 163. qui benè ad propoſitum, Lap. *alleg.* 91. *num.* 7. *vſque ad finem verſ. ſuper quarto*, & iſta obſeruantia in Vrbe deberet probari aliter, quàm per teſtes Iudæos.

Non obſtant quartò, quæ fuerunt deducta ad oſten- 10
dendum, quòd meritò Mater fuit excluſa à lege Moſaica, quia cùm hodie non ſit ſeruanda lex Moſaica, ſed ius commune, noſtrum non eſt diſputare, An ius commune nitatur bonis rationibus, ſed illud debemus ſeruare, *l. proſpexit, ff. qui & à quib.* Bald. *conſil.* 459. *in princ. lib.* 5.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Parmen. Datij.

Lunæ 4. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

De executione, obligatio Cameralis quando intret, quibus exceptionibus retardetur, & an, & quando alius iudex vltra A. C. poſſit exequutiuè vigore datæ obligationis Cameralis agere.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum facit fidem de his, quæ inter contrahentes geruntur, num. 2.

Obligationis in forma Cameræ executio danda eſt contra illum, qui iuxta illius formam ſe obligauit aliquid facere, vel dare, num. 3.

Contractus nominatus propter non adimplementum non reſcinditur, ſed agitur ad implementum, n. 4.

Contractus ex conuentione legem accipiunt, etiam quod conuentio ſit vltra, vel præter naturam contractus, num. 4.

Feudum de ſui natura non tranſit ad extraneos, neque ad fæminas, nec poteſt diuidi, niſi in inueſtitura aliud fuerit conuentum, nu. 4.

Contractum non adimplere an, & quando quis dicatur, num. 6.

Inſtrumentum quando habet executionem paratam iudex non condemnat, ſed præcipit debitori vt ſoluat, debitorque habetur pro condemnato, n. 8.

Auditor Rotæ vti poteſt facultatibus Auditoris Cameræ, quando commiſſione ſic ipſi conceſſum eſt, nu. 10.

Excipiens in exceptione dicitur actor, num. 11. *& 12. vbi propterea quod ad fauorem rei excipientis fieri poteſt adiudicatoria.*

Iudex cauſæ principalis eſt etiam iudex in articulis connexis, nu. 13.

DECISIO CCCCXV.

1 POſt reſolutiooes factas, quod Datium venditum per Illuſtriſſimum, & Reuereodiſſimum D. Cardinalem Illuſtriſſimo D. Marchioni pretio Scutotum octoginta mille, erat ſubiectum fideicommiſſo, & quod dicto Illuſtriſſimo D. Cardinali non ſuffragabantur detractiones, Dubitaui, an Illuſtriſſioo D. Marchioni competeret via exequutiua ad pretium Datij, & contra quos, & quomodo, & Rota cauſa bis propoſita, & maturè diſcuſſa cenſuit ei competere talem viam exequutiuam contra illuſtriſſimum D. Cardinalem pro Scutis octoginta mille, nempè pro liberatione ab obligatione Montis pro Scutis quinquaginta quinque mille, & pro ſolutione reſidui pro ſcutis vigintiquinque mille. Ac pro clatiori oſtenſiooe iuſtitiæ huius reſolutionis Domini dicebant illam habere tres inſpectiones principales, quarum prima eſt, an adſit obligatio Cameralis, ſecunda quatenus adſit, an intret, tertia quatenus adſit, & intret, an Rota habeat facultatem procedendi ab illius exequutionem.

2 Et quantum attinet ad primam viſa fuit habere modicam difficultatem, quia expreſſis verbis in inſtrumento legitur, quod Dominus Cardinalis ſe obligauit in forma Cameræ, inſtrumentum autem facit fidem de his, quæ inter contrahentes geruntur, Feder. de Senis *conſ.199. nu.2. verſ. ſed dices*.

3 Quantum attinet ad ſecundam inſpectionem, an obligatio intret, ſatis etiam res videbatur clara, quia illuſtriſſimus D. Cardinalis vendidit Datium Domino Marchioni pretio Scutorum octoginta mille, & in dicti pretij computum, & diminutionem D. Marchio pro ſumma quinquagintaquinque mille Scutorum ſuſcepit onus ſoluendi ratam, & portionem Montis Baronum, & pro alijs Scutis octo mille extinxit quendam cenſum per D. Cardinalem ſibi debitum, reſiduum verò Scutorum ſeptemdecim mille compntauit in parte dotis, & D. Cardinalis attentis præmiſſis ſe de integro pretio dicti Datij contentum, & ſatisfactum vocauit, & Dominum Marchionem quietauit, & affirmauit, & promiſit, ipſum Datium ad ſe pleno iure Dominij ſpectare, & eſſe liberum ab omni fideicommiſſo purificato, & purificando, &c. aliàs in omnibus caſibus contrarijs, ſeu contrauentionis, &c. teneri voluit D. Marchioni emptori ad omnia damna, & reſtitutionem integri pretij, &c. Pro quibus ſe in forma Cameræ obligauit. Vnde cùm Datium fuerit repertum ſubiectum fideicommiſſo Comitis Sanctæ Floræ, nec illuſtriſſimo D. Cardinali ſuffragentur detractiones, vt in deciſionibus in hac cauſa factis, intrat obligatio prædicti D. Cardinalis, qui ſe obligauit ad reſtitutionem pretij in euentum, quod præmiſſa non ſuſtinerentur, Galleſ. *de obligat. Camer. part. 3. tit. de vi inſtrum. obligat. Camer. num. 15.* ad quam reſtitutionem poteſt agere D. Marchio, vt dicetur in tertia inſpectione.

4 Neque obſtat, quod cum verſemur in contractu nominato propter non adimplementum contractus non reſcinditur, ſed D. Marchio debet agere ad implementum, *l. venditi actio, C. de act. empt.* Bart. *in l. 2. num. 7. C. de condict. ob cauſ. & in l. in ciuile, in princip. Cod. de rei vendicat.* Socin. *in l. qui Romæ, §. Seia, in quinto not. nu 6. ff. de verb. obligat.* Quia fuit reſponſum hanc concluſionem hic non applicari, cum fuerit promiſſum, Datium eſſe liberum à fideicommiſſo, & in caſo contrario Cardinalis ſe obligauerit ad reſtitutionem pretij, vt expreſsè dicit textus *in d. l. venditi actio*, ibi, *ſi non ab initio aliud conuenit*. Contractus enim ex conuentione legem accipiunt, *cap. contractus de reg. iur. in 6.* etiam quod fuerit conuentum vltra, vel præter naturam contractus, Caſtrenſ. *conſ. 210. colum. 2. poſt principium, verſ. contractus autem lib. 2.* Calder. *conſ. 11. ante medium, verſ. ad cuius declarationem, & conſ. 12. & 13. de feud.* vbi quod licèt feudum de ſui natura non tranſeat ad extraneos, neque ad fœminas, nec poſſit diuidi, ſecus eſt ſi in inueſtitura aliud fuit conuentum, & in puncto fuit reſolutum in cauſa Aſculana Bonorum 11. Martij, ſuperioris anni coram R. P. D. meo Pirouano, & dicitur in prima deciſione in hac cauſa facta.

5 Minus etiam releuat, quod cùm fideicommiſſum ſit ad fauorem Ducis, in venditione facta Cardinali Dux ceſſit iura ſua ad fauorem eiuſdem Cardinalis, & ideò cùm ſtante ceſſione, nihil remancat penes Ducem, nulla poteſt inferri moleſtia Domino Marchioni emptori, *ad l. quæritur, §. ſi venditor, ff. de ædilit. edict.* Nam fuit reſponſum non adeſſe talem ceſſionem, vt patet ex inſpectione inſtrumenti venditionis Datij, & ſi adeſſet non releuaret. Quia nedum vocatur Dux ad fideicommiſſum, ſed etiam eius ſucceſſores, & adeſt expreſſa prohibitio alienationis, & in caſu alienationis non alienantes vocantur ad fideicommiſſum, vt abundè fuit dictum prima deciſione.

Neque facit, quod D. Marchio non poſſit agere cùm 6
non adimpleuerit pro parte ſua, *l. Iulianus, §. afferri, ff. de act. empt.* Non enim ſatisfecit Monti. Nam reſpondebatur, quod ſatis adimpleuit pro parte ſua, cùm in ſe ſuſceperit dictam ratam Montis, illam autem extinguere non tenebatur, niſi poſt decennium, quod cum lapſum non ſit, non dicitur non adimpleuiſſe, *l. 5. ff. de pen. legat.* & eleganter not. Bald. *in conſ. 434. verſ. item quoniam ante terminum, vſque ad finem, lib. 2.* Et dum dicebatur, quod pro reſiduo non poteſt agere contra Cardinalem. Quia eſt debitor dotis, fuit reſponſum, hanc eſſe prætenſionem poſtea ſubortam ex diſſolutione matrimonij ipſius Marchionis, contra quam ipſo aſſerit habere ſuas exceptiones, & propterea D. Cardinalem ſuper ea conueniſſe D. Marchionum Mediolani, & litem indeciſam penderet, ideoque hoc obiectum non obſtat, Quia obligatio Cameralis non admittit exceptiones extrinſecas à contractu, & requirentes altiorem indaginem, ſed omnino debet exequi, Caſſad. *deciſ. 1. de mut. petit.* & fuit reſolutum in cauſa Tiburtina Caſtri S. Poli 17. Martij 1564. coram Cotta.

Nec etiam releuat, quod D. Marchio ſit tutus, cùm 7
in extinctione dicti Montis ſit conſecututus iura ipſius Montis, in cuius erectione fuit derogatum omnibus fideicommiſſis. Quia fuit reſponſum, quod obligatio Cameralis Domini Cardinalis de reſtituendo pretium non adimpletur cautione, ſed ſolutione, quodque Gregorius XIV. non erexit dictum Montem Domicellorum in perpetuum, ſed redimibilem, & ad effectum dictæ erectionis tantum, & Montiſtarum fauorem ſuſpendit effectum fideicommiſſorum, & prohibitionem alienandi dicto Monte durante, eiſdemque fideicommiſſis, & alienandi prohibitionibus, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ea vice dumtaxat derogauit. Vnde Monte extincto ceſſabit ſuſpenſio, & nil remanebit, quod poſſit cedi. Et inſuper ex lectura literarum dictæ erectionis Montis, apparet ſuſpenſionem, & derogationem fuiſſe reſtrictas ad Caſtra, & bona à quolibet Barone dicto Monti ſuppoſita, dictumque D. Cardinalem pro Scutis quadraginta mille Caſtrum Rocchæ Albenghæ, & Marchionatum Varſij, & D. Paulum Sfortiam pro Scutis quindecim mille Caſale Cetueretti, & quoſdam cenſus dicto Monti ſuppoſuiſſe.

Neque eſt verum, quod requiratur ſententia declara- 8
toria ſuper liquidatione promiſſionis dictæ reſtitutionis pretij, factæ in caſibus contrarijs, & nullitas venditionis. Quia Cardinalis in dicta obligatione ſuſcepit mandatum, quo caſu non requiritur interlocutio Iudicis ſuper liquidatione, Galleſ. *dicta part. 3. tit. de liquidatione, nu. 15.* Et cùm vigore dictæ obligationis Cameralis verſemur in iudicio exequutiuo, Iudex non condemnat, ſed præcipit debitori, vt ſoluat, & ratio eſt, quia quando inſtrumentum habet exequutionem paratam debitor habetur pro condemnato, Caſtr. *conſ. 319. col. 2. poſt principium, verſ. & hoc ideo, lib. 1.* vbi quod in iudicijs ordinarijs præcedit cognitio, & ſequitur exequutio, in exequutiuis autem è conuerſo, & ita ſe habet ſtylus Curiæ, vt notum eſt.

Denique non officit, quod D. Marchio non declarauit 9
quid petat, vt Illuſtriſſimus D. Cardinalis poſſit determinare, an velit cedere, vel contendere, quia ex proſecutis ſatis D. Marchio declarauit, & hodie declarat, quod ipſe D. Cardinalis reſtituat pretium Scutorum octoginta mille, & recipiat ſuum Datium, ac ex Scutis quinquaginta quinque mille dicti pretij extinguatur debitum dicti Montis Baronum, & hoc ſufficit, vt per Bart. *in l. ſi in rem, la prima, nu. 1. ff. de rei vendicat.*

Quantum attinet ad tertiam inſpectionem, quæ con- 10
tinet iuriſdictionem Rotæ, fuit reſolutum adeſſe iuriſdictionem ſufficientem. Nam conuentus Marchio à Cardinale, & Montiſtis pro conſecutione fructuum, excepit de non adimplemento dicti Cardinalis, & contra ipſum

Mar-

Marchionem fuit relaxatum mandatum pro dictis fructibus à quo decreto Marchio appellauit, & in commiſſione dixit de iniuſtitia mandati, attento maximè quod obſtat exceptio non adimplementi pro parte dicti Cardinalis, & petijt committi cauſam appellationis, & quod de nouo audiretur ſuper eo, An obſtet exceptio non adimplementi, & obtinuit committi in Rota cauſam cum facultatibus Auditoris Cameræ, ſine tamen præiudicio legitimæ exequutionis. Vnde dubitari non poteſt, quin ex prædictis adſit iuriſdictio ſufficiens. Quia etſi Auditor Cameræ vigore ſuarum facultatum eſt exequutor obligationum Cameralium priuatiuè quoad alios iudices, tamen in caſu iſto Auditori Rotæ fuerunt conceſſæ facultates Auditoris Cameræ, ideoque illis vti poteſt quoad contenta in commiſſione, iuxta not. *in cap. cum dilecti, de donat. & in cap. ſi propter, de reſcript. in 6.*

11 Quod autem articulus ſuper reſciſſione, & nullitate contractus venditionis ſit commiſſus in Rota, non poteſt dubitari, quod probatur ex eo, quia D. Marchio excepit de non adimplemento, in qua exceptione eſt actor, licèt in principali iudicio eſſet reus, Alex. *conſ.70 num.3. vbi de communi, lib.7.* & in hac exceptione poteſt obtinere nedum ad actorem repellendum, vt per Bald. *in conſ.187. n. 5. lib.1.* ſed etiam vt adiudicatio ſibi fiat, quicquid dixerit idem Bald. vbi ſup. cùm concurrant petitio, quam hodiè facit Marchio, & probatio intentionis, cùm ex alijs deciſionibus, & ex prædictis conſtet de fideicommiſſo, & obligatione Cardinalis.

12 Quibus duobus concurrentibus ferri poſſe adiudicatoriam ad fauorem Rei excipientis dicunt Hoſtienſ. *in c. ex conqueſtione, num.10. verſ. item quæro, de reſtitut. ſpol.* Cyn. *in l.1. nu.12. C. vti poſſidet.* quos refert, & ſequitur Caſtr. *in conſ.311. nu.1. col.2. in princ. verſ. ſed cum non valuiſſet volum.2.* Vnde cùm ſit commiſſus in Rota articulus non adimplementi, per neceſſe dicendum eſt commiſſum quoque articulum ſuper reſciſſione, & nullitate contractus, cum Marchio excipiendo, ſi petat, & probet intentionem ſuam, poſſit obtinere adiudicatoriam, quæ in caſu iſto nihil aliud eſt, quàm agere exequutiuè ad reſtitutionem pretij, vt ſupra dictum eſt.

13 Vltra quod etiam ex capite connexitatis iſte articulus cenſetur commiſſus, vt per Hoſtienſ. *vbi ſupra num.3. verſ. dicas quod ſi quæſtio mulieris*, & alios Doctores ibidem, & adeſt Conſtitutio fel. record. Pij Quarti 63. in ordine ſuper reformatione Tribunalis *in §. & idcirco*, in qua Summus Pontifex ſtatuit, quod vnica Commiſſio in qualibet inſtantia in Rota ſufficiat, & vigore illius Auditor poſſit cognoſcere cum omnibus, & ſingulis dependentibus, & emergentibus, ac aliàs quomodolibet incidentibus, ex quo Auditor poteſt cognoſcere ſuper negotio principali, vt per Mandoſ. *commiſſione ſecunda, verſ. incidentibus, & ſic ſuper dicta reſciſſione, & nullitate contractus.*

14 Ex quibus cùm adſit obligatio Cameralis, quæ intrat cum Marchio ex fideicommiſſo, & obligatione Illuſtriſsimi Cardinalis probauerit intentionem ſuam, & adſit iuriſdictio exequendi, fuit prædicto modo reſolutum, procedendum eſſe exequutiuè contra eundem D. Cardinalem.

R. P. D. PAMPHILIO.

Hiſpalen. Præeminentiarum.

Lunæ 4. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

De præeminentia inter Portionarios, & Canonicos.

SVMMARIVM.

Portionarij inferioris ordinis ſunt, & minus digni, quàm Canonici, nu.1. & ſeqq.

Indecorum, & inhoneſtum videtur, quod maior deſeruiat minori, nu.4.

Canonicis plura competunt, quæ Portionarijs non competunt, num. 5.

Portionarij, licet admittantur in Capitulo, & in eo habeant vocem, non tamen poſſunt dici de Capitulo, nu.6.

DECISIO CCCCXVI.

Poſt factam reſolutionem, quod Breuia pro parte 1
Canonicorum obtenta pro tunc non erant exequenda, eo præcipuè fundamento, quod ab eodem Clemente Octauo, à quo emanarant, fuerant ſuſpenſa, donec ſuper omnibus cognoſceretur, dedi dubium, An Breue ſub die 30. Iunij 1603. emanatum eſſet iuſtificatum, quo ſupra dicta die propoſito, DD. affirmatiuè reſponderunt. Nam quod Portionarij Eccleſiæ Hiſpalen. prætendunt, dum Miſſam cantant, quod Canonici illis inſeruiant pro Diacono, & Subdiacono, ex ſolito, & conſuetudine Eccleſiæ Hiſpalen. quodque ſuper hoc fuerit introducta lis coram Ordinario Hiſpalen. & forſan etiam coram Nuncio Hiſpaniarum, prout in dicto Breui narratum fuit, inter partes non controuertebatur, ſed controuerſia ſuper eo verſabatur, quod in eodem Breui dicitur, Portionarios eſſe ordinis inferioris, ideoque indecens, & indecorum eſſe, ipſis Miſſas, & diuina Officia celebrantibus Canonicos pro Diacono, aut Subdiacono inſeruire, circa quam narratiuam licet Dominis videretur, illam non eſſe à Canonicis iuſtificandam, cùm ſit narratiua Papæ, vt colligitur ex verbo *arbitrantes*, & ex verbo *cenſemus*. Nihilominus cenſuerunt, illam eſſe ſufficienter iuſtificatam, non ſolum ex iuris communis diſpoſitione, ſecundùm quam certum eſt Portionarios eſſe inferioris ordinis, gloſ. *in c. penul. verb. aſſiſſos, de cler. non reſid.* Abb. *in c. cum non liceat, in 3. not.* & ibi Fel. *nu.2. verſ. guſta benè, de præſcr.* Cæſ. de Graſs. *deciſ.4. n. 8. de his quæ fiunt à maior. par. Capit.*

Sed etiam, quia ex quampluribus relatis per Informan- 2
tes pro Canonicis conſtat, multas prærogatiuas, & præeminentias illis competere, quæ non competunt Portionarijs, nam Portionarij non habent vocem in electione Prælati, & in adminiſtratione Archiepiſcopatus, ſede vacante, in collatione præbendarum, nec ſubſcribunt actus Capitulares, quæ res fiunt a ſolis Canonicis, quinimò in referendis negotijs adeſt diſparitas, cùm Portionarij id faciant ſtantes, & capite diſcooperto, Canonici verò ſedentes, & capite tecto, & vlterius ſoli Canonici aſſiſtunt Prælato celebranti, & Pontificalia exercenti, habent quoque prioritatem in ſedendo, in thurificatione, receptione pacis, candelarum, cineris, palmarum, & generaliter in omnibus, & habent plura alia relata per Informantes, quæ non habent Portionarij.

Ex quibus apparet, Canonicos eſſe Portionarijs dignio- 3
res, & ſuperiores, & Portionarios inferiores Canonicis, *c.1. diſt.26.* gloſ. *in c.1. verb. obedientiam, diſt.93. & in c. ſtatutum, in princ. verb. Canonicis, verſ. nota ergo, de reſcrip. in 6.* Hoſt. *in Summa tit. de maior. & obed. num.1. ad fin. verſ. diſpenſationis*, Cardin. *conſ.50. n. 6. & ſeq.* Bald. *conſ. 387. poſt princ. verſ. ſimiliter etiam, & verſ. inſignia etiam, lib. 1.* Dec. *conſ.161. n.2. verſ.7. iſta concluſio.*

Ex hac autem ſuperioritate, & digniorItate Canoni- 4
corum, & inferioritate Portionariorum, reſultat etiam iuſtificatio indecoris, & indecentiæ, circa ſeruitium, quod Portionarij prætendunt ſibi præſtari à Canonicis, dum Miſſas, & diuina officia celebrant. Cùm ſecundum iuris diſpoſitionem indecorum, ac inhoneſtum videatur, quod maior minori deſeruiat, *cap. 1. & cap. ſtatuimus, de maior. & obed.* & ibi Abb. *verſ. item nota contra conſuetudinem, & conſ. 21. num.4. & 5. lib.1.* cum alijs per Informantes pro Canonicis alleg.

Non obſtat allegata æqualitas Portionariorum, quia licet 5
Portionarij habeant multas prærogatiuas, & præeminentias, quas habent Canonici, non tamen poſſunt dici illis pares, & æquales, nec deſinunt eſſe inferiores, ex quo plura competunt Canonicis quę non competunt Portionarijs, gloſs. *in lege omnes, la ſeconda, verb. Apoſtolica, Cod. de fer.* ex iuris enim communis diſpoſitione Portionarij non ſunt de Capitulo, quod ſoli Canonici conſtituunt, Compoſtell. *in c.1. nu.4. verſ. numquid Portionarij de elect.* Capuaq. *deciſ.84. par.1.*

Nec ex eo quod admittantur in Capitulo, & in eo ha- 6
beant vocem, poſſunt dici de Capitulo Gemin. *in cap. fin. n. 5. ad fin. verſ. aut quærimus, de præb. in 6.* & fuit dictum in Abulen. iuriſdictionis 6. Febr. & 17. Aprilis 1589. coram bo. me. Card. Pamphilio, & in pluribus alijs cauſis, præſertim cùm (vt dixi) adſint plures actus, in quibus Portionarij non habent vocem, & plures alij, in quibus Canonici eos præcedant, vnde non poſſunt dici æquales.

Non

7 Non obſtat etiam, quod Portionarij in ſacris conſtituti præcedant Canonicos non exiſtentes in ſacris, quia id illis non competit ratione maioris, vel æqualis dignitatis, ſed in vim particularis ſtatuti editi, in odium Canonicorum, ordines ſacros ſuſcipere negligentium, & vt hac ratione inuitentur ad illos ſuſcipiendos, quòd clarè apparet, quia ſacris ordinibus initiati ſtatim aſcendunt ſuper omnes Portionarios, & ideò hoc non concludit aliquam æqualitatem cum Canonicis.

8 Non obſtat poſtremo, quod Portionarij Eccleſiæ Hiſpalen. propter multas prærogatiuas, quas obtinent communes cum Canonicis, non poſſint dici ſimpliciter, & abſolutè inferiores Canonicis, prout ſunt Portionarij, de quibus loquitur, gloſ. & DD. *in cap. penult. verb. aſſiſios, de cler. non reſid.* de quibus Papa ſenſiſſe videtur ex his, quæ latè deducuntur per Informantes pro ipſis Portionarijs, quia quicquid ſit de hoc, fuit reſponſum, id non pertinere ad præſens dubium, quod eſt reſtrictum ad iuſtificationem Breuis, quæ duntaxat concernit in eo narrata, ſed ſolum reſpicere illius ſubtreptiooem, vel obreptionem, de qua erit particulariter agendum.

Et ita deciſum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Auximana Hæreditatis.

Lunæ 4. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Fratri defuncto ab inteſtato ſuccedit ſoror vnà cum filijs alterius ſororis: filiuſque ſuccedit in locum patris etiam in ſtatutis, in quibus vocantur proximiores conſanguinei. Et quid ſi vocentur conſanguinei proximiores ex paterna linea.

SVMMARIVM.

Fratri defuncto ab inteſtato ſuccedit ſoror in ſimul cum filijs alterius ſororis, & ſic nepotibus ipſius defuncti. num. 1.

Filius ſuccedit in locum patris defuncti etiam in ſtatutis, in quibus proximiores vocantur, num. 2. Declara, vt numero 3.

Filius ſequitur lineam, aut familiam patris, non autem matris, nu. 3.

Deſcendentium appellatione continentur etiam nati ex fœminis, num. 4. Vbi tamen quod non dicuntur deſcendentes ex linea paterna.

DECISIO CCCCXVII.

1 GErmano prædecedente ab inteſtato ſuperſtite Nicoloſa eius ſorores, & Franciſco ex Prudentia pariter dicti Germani ſorore, dubitatum fuit, an hæreditas fratris prædefuncti in totum ſpectet ad Nicoloſam, vel cum ea poſſit concurrere Franciſcus alterius ſororis filius. Et ſemoto ſtatuto Montis Felaptrani *ſub rub. 40. de ſucceſſorib. ab inteſtato*. Domini non dubitabant, quin Franciſcus æqualiter cum matertera eſſet admittendus, *per auth. ceſſante, C. de legit. hæred.* Pariſ. *conſ. 20. nu. 22. lib. 2.* Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 95. n. 9.* & eſt textus *in §. ſi igitur*, Auth. *de hæred. ab inteſtato venien.*

2 Ceterum, quia ex ſtatuto prædicto expreſſe cautum eſt, quod omnia bona ſic ab inteſtato morientis deueniant ad propinquiores conſanguineos ex paterna, vel aui paterna linea deſcendentes. Domini ſenſerunt totam hæreditatem ad Nicoloſam ſpectare, non ea ratione, quia vocati ſint proximiores conſanguinei, cùm etiam in ſtatutis, vbi proximiores vocantur, filius ingrediatur locum patris defuncti, ſecundum receptiorem ſententiam, quam tenuerunt Alex. *conſ. 88. lib. 1.* Iaſ. *conſ. 159. n. 7. verſ. 5. & vlt. lib. 4.* Michael Graſ. *de ſucceſ. ab inteſt. q. 2. n. 9.* & Menoch. poſt alios, *de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 95. n. 11.*

3 Sed quia ſtatutum vlterius progreditur vocando proximiores conſanguineos ex paterna, vel aui paterni linea deſcendentes, quæ qualitas in Franciſco non reperitur, cùm non ſit ex linea paterna, vel aui paterni eius de cuius ſucceſſione agitur, non enim deſcendit à communi patre cum Nicoloſa, ſed à patre ſuo qui etiam facit lineam ſuæ agnationis, & filius eam ſequitur non autem lineam, aut familiam matris, *§. 1. Inſtit. tit. de legitim. agnat. tut. l. fin. Cod. de legitim. hæred.* & ita declarat Bart. *conſ. 56. n. 1. verſ. ad quod, lib. 2.* Soc. ſen. *conſ. 33. nu. 8. lib. 3.* dicens, quod linea paterna ea eſt, cuius pater eſt caput, & ab ipſo tanquam è fonte procedit, *l. pronunciatio, §. familia, ff. de verb. ſignif.* quod non conuenit Franciſco, qui iungitur Nicoloſæ ex latere, non autem continuatur cum eadem Nicoloſa, & in terminis ſtatuti idem reſpondit Grat. *conſ. 27. nu. 24. lib. 1.* Ceph. *conſ. 591. nu. 2.*

4 Nec dicatur, quod Franciſcus continetur ſub eadem linea, quia deſcendentium appellatione contineri dicuntur etiam nati ex fœminis, Ruin. *conſ. 49. num. 3. lib. 1.* Tiraq. *de primog. q. 13. num. 2. cum alijs alleg.* Quia fuit reſponſum, quod quamuis filius ex fœmina dicatur deſcendens à patre Germani, non tamen dicitur deſcendens ex linea paterna, cùm ſub vno, & eodem patre, vel auo non contineatur, quod clarius etiam videtur demonſtratum ex ratione, quam ſubdit ſtatutum, videlicet, cùm ſatis ſit conueniens rationi, quod talia bona reuertantur ad eum ſtatum, vnde principium habuiſſe noſcuntur, quæ verba ſunt referenda ad eos, qui ſub agnatione comprehenduntur, prout eſt Nicoloſa *d. l. pronunciatio, §. familia, ff. de verb. ſign.* Alex. *conſ. 17. num. 6. lib. 7.* Non autem ad Franciſcum, qui ſub agnatione diuerſa continetur, aliàs ratio ſtatuti non benè conuerteretur, quia bona non redirent ad eum ſtatum, vndè prouenerunt, & principium habuerunt.

Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Leodien. Canonicatus.

Veneris 8. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Gratia non præſumitur ſubreptitia, nec dicitur ſubreptitia, niſi fuerint tacitæ qualitates, quæ Principem difficiliorem reddidiſſent ad illam concedendam, actuſque correſpectiui quando ſimoniam inducant.

SVMMARIVM.

Subreptio gratiæ non præſumitur, & ideò qui gratiam ſubreptitiam allegat, illam debet probare, nu. 1.

Gratia ſubreptitia non dicitur niſi fuerit tacita qualitas, quæ expreſſe Papam retraxiſſet, aut difficiliorem reddidiſſet ad conceſſionem gratiæ, nu. 1.

Reſignatio facta ab infirmo an, & quando dicatur facta in fraudem, & ſit nulla, nu. 2. & 3.

Fraudis cauſa ceſſante ceſſant etiam omnes fraudis coniecturæ, nu. 2. in fin.

Infirmitas non dicitur grauis, quando reſignans poſt reſignationem ſuperuixit per dies 30. nu. 3.

Simonia an præſumatur ex conſignatione legitima facta in continenti poſt reſignationem beneficij, n. 4.

Simonia cùm ſit delictum, plenè & concludenter probari debet, nu. 4.

Actus non dicuntur correſpectiui ad inferendam ſimoniam, etiam facti eadem die, quando facti fuerunt ex diuerſa cauſa, num. 4.

Reſignatarius non tenetur probare titulum ſui Auctoris, num. 6.

DECISIO CCCCXVIII.

1 POſt reſolutionem iuſtificationis gratiæ Gherardi Steruarth propoſui ſecundam partem dubij, quam Domini in prima diſputatione noluerunt reſoluere, an ſcilicet eadem gratia eſſet ſubreptitia, & nulla, & negatiuè non eſſe ſubreptitiam, neque nullam, fuit reſponſum. Habet enim Steruarth fundatam intentionem in iuſtificatione ſuæ gratiæ. Reus autem qui fuodat ſuam exceptionem in ſubreptione reſpectu tacitorum, tenetür illam concludenter probare, Decian. *in c. in præſentia, nu. 48. aliàs 12. verſ. 11. not. de probat.* Ægid. *deciſ. 617. num. 2.* Rot. *deciſ. 626. n. 3. part. 1. diuerſ. c. 1.* vbi Gemin. *nu. 8. verſ. in literis verò beneficialibus, de reſcript.* in tantum, quod non ſufficit probare qualitatem non eſſe narratam, niſi etiam probetur, quod ſi fuiſſet expreſſa, potuiſſet reddere Papam difficiliorem, *c. ſuper literis*, vbi Fel. *n. 8. de reſcript.* Caſſad. *deciſ. 12. nu. 14. de præbendis.*

2 Voſcius autem prædicta non iuſtificauit. Nàm etſi reſignans

gnans

Digitized by Google

gnans tacita graui, & lethali infirmitate reſignauerit in manu Papæ ad fauorem fratris, & infirmitas probetur, tam ex mandato procuræ ad reſignandum, in quo enunciatur reſignans valetudinarius, quàm ex fide Parochi atteſtantis ſe eadem die miniſtraſſe eidem ſacramentum extremæ vnctionis, exindè tamen non probatur reſignatio facta in fraudem, vt ſit locus, *cap. 2. de renunciat. in 6.* & eis, quæ ponuntur per Oldr. *conſ. 324. nu. 6. verſ. quinto renunciatio fraudulenta*, & Crauet. *conſ. 82. num. 3. vol. 1.* quia acceſſit auctoritas Papæ vigore derogationis regulæ de infirmis, nec de præiudicio collatoris, vel alterius, ad quem ſpectat ius conferendi agitur. Quo caſu fraus non eſt conſiderabilis, *d. c. 2. in ſenſu contrario, de renunc. in 6.* Menoch. *de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 78. num. 2. & 3.* & quando deficit titulus, & cauſa fraudis, dum non agitur de alicuius præiudicio, ex quo reſignatio eſt facta in manibus Papæ, qui eſt Ordinarius Ordinariorum, coniecturæ nihil operantur, Bart. *in conſ. 65. factum tale eſt*, Dec. *conſ. 36. n. 6. & conſ. 463. n. 7.* Alba *conſ. 9. nu. 1. & conſ. 97. nu. 24.*

3 Nec dicatur, quod fraus non allegatur ex reſignatione tacita, leui infirmitate, ſed graui, & lethali quam ſi præſenſiſſet, Sanctiſs. vel non derogaſſet regulæ, vel difficilius propter præiudicium collatorum. Fuit enim reſponſum, quod cum infirmis non ſit prohibitum reſignare, ſed duntaxat eorum reſignationes per regulam annullentur, quando intra viginti dies moriuntur, ſatis videtur Papa cogitaſſe de graui infirmitate præſumendo decedentes intra vigeſimum diem ab initio lethali morbo laborare, cuius timore ad renunciandum potuerunt moueri, & ſicuti regula in ſui diſpoſitione comprehendit infirmitates, & leues, & graues, Sarn. *in d. reg. 1. q. 28.* pari ratione in derogatione vtramque debet continere. Vltra quod Dominis non eſt viſa grauis Infirmitas, cùm à die mandati de reſignando ſuperuixerit reſignans per triginta dies, nempè à die 29. Auguſti vſque ad diem primum Octobris.

4 Secundò non etiam viſum eſt Dominis Voſcium fundaſſe exceptionem nullitatis reſignationis in ſimonia Seruarth, dum eadem die, quo reſignans conſtituit procuratorem ad reſignandum pater aſſignat eidem reſignanti legitimam florenorum 200. vt commodius viuere poſſit, quaſi correſpectiuè ad aſſignationem legitimæ ſit facta reſignatio coram eiſdem teſtibus, & Notario, *c. ad audientiam, il ſecondo, de reſcript.* Pariſ. *de reſign. lib. 14. q. 3. n. 2. & 9.* Quia fuit dictum, quod cum ſimonia ſit delictum, quod plenè, & concludenter probari debet, Felin. *in c. ſuper his, nu. 17. de accuſ.* Put. *deciſ. 440. nu. 3. lib. 1.* & aſſignatio legitimæ habeat cauſam particularem, & ſeparatam, & non proportionatam, nempè, vt reſignans, qui deliberarat reſignare, commodius viuere poſſet, actus quamuis eadem die facti non dicuntur correſpectiui ad inferendam ſimoniam, Mohed. *deciſ. 3. de ſimon.* Put. *deciſ. 171. lib. 1.* Gabr. *conſ. 172. nu. 15. lib. 2.*

5 Tertia exceptio ex defectu publicationis fuit ſublata ex publicis documentis, in actis exhibitis. Nec obſtat, quod diebus feſtiuis, ex eorum multitudine populi non appareat facta publicatio, iuxta Conſtit. Sanct. mem. Greg. XIII. Quia ex lectura eiuſdem inſtrumenti cernitur, Notarium publicaſſe literas, alta, & intelligibili voce tempore ſummæ miſſæ, cui creditur in concernentibus ſuum officium.

6 Demum ceſſabat, & alia difficultas, quod ſcilicet non fuerit iuſtificata publicatio reſignantis, cuius vigore habuit Canonicatum, quia ad hoc fuit reſponſum per DD. quod reſignatarius non tenetur probare titulum ſui auctoris, Caſsad. *dec. 2. n. 4. de cauſ. poſſ. & propr.*

R. P. D. P A M P H I L I O.

Mediolanen. Decimarum.

Lunæ 8. *Iunij* 1612.

A R G V M E N T V M.

Agitur in hac deciſione de probatione iuris exigendi decimas, in qua propterea multa explicantur, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Dominus qui fuit de præterito, præſumitur etiam dominus de præſenti, num. 1.

Poſſeſſor olim hodie quoque poſſidere præſumitur, n. 1.

Decimarum ſolutio, quando agitur contra Laicos, facilius probatur, quam quando agitur contra Rectorem, ſeu alium, n. 2.

Clauſula ſine præiudicio, reſeruat ius illius, ad cuius fauorem clauſula appoſita eſt, n. 3.

Decimæ dari ſolent in defectum redditumm Eccleſiaſticorum, num. 4.

Producens ſcripturas, & inſtrumenta non poteſt poſtea illa impugnare, nu. 5.

Obſeruantia eſt optima interpres cuiuſcumque diſpoſitionis, nec requiritur, quod ſit præſcripta, ſed ſufficit, quod aliquando ſit fuerit obſeruatum, quando agitur de obſeruantia interpretatiua, n. 6.

Confeſſio tacita reſultans ex productione iurium reuocari non poteſt non docto de errore, n. 7.

Teſtes volentes probare negatiuam, illam non probant, niſi negatiuam coarctent, remouendo actum à ſenſu, nu. 8.

DECISIO CCCCXIX.

FVit per Dominos reſolutum, decimas locorum Rancari, & Cliueſij ſpectare ad Eccleſiam Sancti Iuliani, fundamentum reſolutionis fuit, quia cùm ad eam ſpectauerint ante annum 1578. vt iam fuit reſolutum, conſequens eſt, vt ad ipſam hodiè quoque ſpectare dicendum ſit, ex regula, quod ille, qui fuit dominus in præteritum, & hodiè præſumitur dominus, Soc. *conſ. 187. n. 11. lib. 2.* Alciat. *de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 20. in princ.* Ex quo enim dominium ſine facto noſtro non amittitur, *l. id quod noſtrum eſt, ff. de reg. iur.* qui dicit factum huiuſmodi interueniſſe probare debet, vt dicit Alciat. *loco citato*, & benè facit id, quod de poſſeſſione dicitur, nempè, quod olim poſſeſſor, hodiè quoque poſſidere præſumitur, *l. ſiue poſſidetis*, & ibi gloſ. Bart. & alij, *C. de prob.* Rot. *deciſ. 4. eod. tit. in nou. & deciſ. 80. par. 2. in nou.* 1

Et iſta præſumptio optimè comprobatur ex præſenti ſtatu, ſecundum quem Eccleſia Sancti Iuliani, & illius Canonici decimas dictorum locorum exigunt, adeò quod nedum non probatur amiſſio dominij ipſarum decimarum, vt probari debet ſecundum Alciatum *d. præſumpt. 20. nu. 2.* quod imò pro eorum parte probatur continuatio, quæ eo facilius in præſenti caſu eſt admittenda, ex quo pro iſtis decimis agitur contra Laicos eas ſoluere denegantes, & non contra Rectorem, aut alium de iure illas prætendentem, quo caſu ſufficit leuior probatio, vt fuit in hac cauſa in alia deciſione conſideratum. 2

Non obſtat, quod loca prædicta vnà cum illorum incolis, & habitatoribus, & illorum animarum cura fuerint diſmembrata ab Eccleſia Sancti Iuliani, & ab omni illius dependenti, & ſuperioritate, &c. & aſſignata Eccleſiæ Sancti Ambroſij in Parochialem de nouo erectæ, vt legitur in ipſa diſmembratione, quia fuit reſponſum ex dictis verbis non eſſe inferendum ad decimas, de quibus nulla legitur facta expreſſa mentio, quinimò potius diſmembratio apparet facta cum clauſula *ſine præiudicio alicuius*, per quam fuit preſeruatum ius Eccleſiæ Sancti Iuliani, & illius Canonicis ſuper iſtis decimis competens, quod propterea penes eoſdem remanſit, Put. *deciſ. 197. nu. 23. lib. 1. & 115. nu. 1. in fin. lib. 2.* Veral. *deciſ. 119. par. 1.* maximè cùm iſtæ decimæ ante huiuſmodi diſmembrationem reperirentur conceſſæ, & applicatæ Canonicatibus dictæ Eccleſiæ Sancti Iuliani, ſeu coram præbendis, & ſic non poſſunt dici applicatæ parochiali Sancti Ambroſij, vt fuit reſolutum in Conchen. Decimarum de Villanuoua 5. Maij 1600. coram bo. mem. Card. Pamphilio. 3

Et iſta ſententia eo magis placuit Dominis, quia in diſmembratione fuerunt aſſignata Rectori pro illius ſuſtentatione tot proprietates, & bona ſtabilia conſtituentia annuum redditum Scutorum 60. vndè redditur multum veriſimile, quod diſmembrans noluerit decimas locorum diſmembratorum auferre ab Eccleſia Sancti Iuliani, & eius Canonicis, & dari parochiali de nouo erectæ, ex quo decimæ ſolent dari in defectum reddituum Eccleſiaſticorum, vt inquit Mandoſ. *conſ. 31. n. 9. in fin. & ſequent.* 4

Sed viſum fuit omnem ceſſare difficultatem ex obſeruantia ſubſequuta, ſiquidem ſpacio triginta annorum, & vltra, poſt factam diſmembrationem hominis locorum diſmembratorum ſemper continuarunt ſoluere decimas Canonicis Sancti Iuliani, vt conſtat ex inſtrumentis, & quietantijs per partem aduerſam productis, quorum fidem 5

dem propterea impugnare non poteſt, iuxta doctrinam Innoc. communiter approbatum *in c. cum venerabilis*, & ibi præ alijs, Fel. *nu.* 22. & Dec. *n.* 90. *de except.* gloſ. & Doct. *in l.* 1. §. *editiones*, & ibi præ cæteris, Iaſ. *nu.* 14. *ff. de eden.* & fuit ſæpè deciſum.

6 Obſeruantia autem eſt optima interpres quarumcunque diſpoſitionum, & ex ea colligitur quid in eis actum fuerit, *l. ſi de interpretatione*, *ff. de leg.* Aym. *conſ.* 101. *nu.* 3. & in iſtis terminis dictum fuit in Conchen. Decimarum ſuperius allegata, & cùm ſimus in obſeruantia interpretatiua, non requiritur, quod ſit præſcripta, ſed ſufficit, quod ita aliquando fuerit obſeruatum, Caſtr. *conſ.* 347. *ſub num.* 4. *lib.* 1. Aym. *d. conſ.* 102. *num.* 4. *verſ. & adeo.* Creſc. *deciſ.* 1. *de conſtit.*

7 Non obſtat generalis reuocatio quarumcunque confeſſionum, quia non poteſt referri ad confeſſionem reſultantem ex iurium productione, cùm ea reuocari non poſſit ſaltem non docto de errore. Innoc. *in cap. cum olim, in fin. de cenſ.* Aym. *conſ.* 80. *num.* 6. Oſaſc. *deciſ.* 38. *num.* 40. *& ſeq.* Put. *deciſ.* 270. *lib.* 2.

8 Non obſtant etiam teſtes pro parte iſtorum Laicorum examinati, quia vltra quod contrarium conſtat ex prædictis ſcripturis, iſti teſtes non probant negatiuam non ſolutionis decimarum, ex quo ſolum dicunt non vidiſſe, nec ſciuiſſe talem ſolutionem, non autem dicunt, decimas non potuiſſe ſolui, quin ipſi vidiſſent, aut ſciuiſſent, & ſic negatiuam huiuſmodi non coarctant remouendo actum à ſenſu, prout requiritur, Bald. *in l.* 1. *num.* 7. & ibidem Alex. qui alios citat, *in fin. C. de bon. poſſeſſ. ſecund. tabul.* Dec. *conſ.* 49. *num.* 5. & fuit reſolutum in Valentina Decimarum 15. Decembris 1604. coram Illuſtriſs. Card. Lancellotto.

9 Addito vlterius, quod iſti teſtes deponunt de non ſolutione decimarum in fructibus, non autem de non ſolutione in pecunia, & ſic eorum depoſitio non excludit ſolutionem in pecunia, de qua etiam duo teſtes deponunt.

Et ita deciſum fuit.

R. P. D. D A M A S C E N O.

Pacen. Congruæ.

Veneris 8. Iunij 1612.

A R G V M E N T V M.

Congrua alimenta debentur Rectori Curato, quando beneficium eſt tenue, & à quibus congrua hæc alimenta debeantur, & ad quam ſummam.

S V M M A R I V M.

Rector Curatus non dicitur habere congrua alimenta, quando non habet niſi annua Scuta 12. *certa, num.* 12. *Vbi etiam quod incerta non computantur in congrua.*

Rectori curato debetur congrua, etiam quod tenue beneficium acceptauit, quando certum eſt Rectorem non habere congruam, num. 4.

Congrua debetur Parochis, ne aliàs intenti ad quærendum ſibi victum deſerant curam animarum, aut alias ob nimiam egeſtatem in illa exercenda delinquant, nu. 5.

Decima ſpecialiter in iure diuino, & poſitiuo ſunt deſtinata ad vſum Rectoris ſuſtinentis curam animarum, numero 6.

Decima ex conceſſione Apoſtolica poſſunt transferri in alios, quam in Rectores Curatos, nu. 7.

Congrua Rectori Curato debita numquid ſolui debeat à Parochianis, quibus ſacramenta adminiſtrantur. An verò ab habentibus Decimas Parochialis, n. 7. *& ſeq.*

Congrua debita Rectori curato, ad quam ſummam taxare debeat, num. 9.

D E C I S I O CCCCXX.

1 DVm ageretur in Rota de confirmatione duarum ſententiarum de partibus latarum ad fauorem Archipresbyteri Terræ de Albuquerque contra Dominum Ducem dictæ Terræ, & Patronum eiuſdem Archipresbyteratus ſuper eo, quod dictus Dux deberet dare congruam dicto Archipresbytero, quæ fuit taxata in dictis duabus ſententijs ad Ducatos 450. monetæ illarum partium, fuit pro parte Ducis oppoſitum de nullitate vltimæ ſententiæ, quam Sanctiſſimus Dominus Noſter in ſua ſignatura Gratiæ ſanauit conſtito de bono iure Archipresbyteri arbitrio Rotæ: Propterea dedi dubium, An conſtaret de bono iure in caſu, & effectum, de quo agitur, & pro affirmatiua fuit tentum, & reſolutio viſa fuit pendere à tribus inſpectionibus. Prima eſt, An conſtet Archipresbyterum non habere congruam. Secunda quatenus non, An Dux teneatur illam ſubminiſtrare. Tertia eſt, An dicta ſumma Ducatorum 450. ſit exceſſiua, vt prætendit Dux, vel potiùs nimis tenuis, vt prætendit Archipresbyter, qui vellet multo plus.

Circa primum, conſtare viſum fuit, Archipresbyterum non habere congruam, cùm non habeat, niſi annua Scuta duodecim certa, vt probant Teſtes eius in Summario *nu.* 3. & colligitur expoſitione data pro parte Ducis, de qua in eodem Summario *num.* 4. Nec facit, quod Archipresbyter habeat nonnulla incerta, quia iſta non computantur in congrua, Rebuff. *tit. de congrua, num.* 83. *&* 86. Rota in cauſa Legionen. congruarum 15. Aprilis 1575. coram Cantuccio relata inter diuerſ. impreſs. *deciſ. quinta nu.* 3. *& ſeqq. part.* 2. in Pampilonen. congruarum 29. Ianuarij 1590. coram R. Peruſino, & in Pampilonen. congruæ 22. Octobris 1594. coram Illuſtriſs. Mellino. Etenim venter non debet pendere ab incerto, cùm non patiatur dilationem, Caſſad. *deciſ. vnic. num.* 1. *de mut. pet.* Cruch. *tract. de morat. præſcript. num.* 90. Surd. *deciſ.* 323. *num.* 9. Quod autem Scuta duodecim non ſint ſufficientia pro congrua apparebit ex infra dicendis in tertio capite. 2

Circa ſecundum, eſt in primis præſupponendum Rectori Curato deberi congruam, *c. extirpandæ, & c. de Monachis, de præbend. c. eodem tit. in* 6. Rebuff. *de congrua, quæſt.* 4. *in princip.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 6. *num.* 7. *de præben.* Rota in cauſa Calaguritana congruarum, 21. Maij 1571. coram Oradino relata inter diuerſ. impreſs. *deciſ.* 16. *num.* 1. *part.* 1. in ſupra allegatis Pampilonen. coram Reuer. Peruſino, & Illuſtriſſimo Mellino. 3

Nec obſtare, quod illi ſit imputandum, ſi tenue beneficium acceptauit, ex Toletana Decimarum de Lucillis 6. Febr. 1609. coram Reuer. Bononien. quia fuit reſponſum, illam deciſionem cum alijs, quæ allegantur eſſe intelligendam, quando non eſt omninò certum, quod Rector careat congrua, prout in caſu illius deciſionis, ſecus quando eſt certum, prout in propoſito caſu, alias deciſio eſſet contra textum expreſſum *in d. cap. extirp. de præb.* cum alijs ſupra allegatis, & contra rationem. 4

Nam iſta congrua debetur Parochis, ne aliàs intenti ad quærendum ſibi victum, deſerant curam animarum, vel aliàs ipſi ob nimiam egeſtatem in illa exercenda committant, quæ non debent committere, ſiue etiam ne ob prædictam egeſtatem ſint ludibrio ipſis Parochianis, quos debent coercere, & à quibus debent revereri, & proindè cum iſta non concernant intereſſe ipſius Parochi, ſed ordinis Parochorum, & curæ animarum conſenſus Parochi tacitè elicitus ex acceptatione tenuis beneficij in nulla debet haberi conſideratione, cùm aliàs neque expreſſus ſoffragetur ad prædictum effectum, vt per Rebuff. *d. tit. de congrua, quæſt.* 12. *num.* 91. 5

Firmato, quod Parocho debeatur congrua dicebant Domini illam in primis deberi à Duce, qui percipit decimas ſurgentes in Parochiali, quia iſtæ ſunt ſpecialiter iure diuino, & poſitiuo ſacrorum Canonum deſtinatæ ad vſum Rectoris ſuſtinentis curam animarum, *cap. cum contingat, cap. cum in tua, cap. Parochianos, de decimis, cap. reuertimini,* 16. *quæſt.* 1. *cap. omnes decimæ,* 16. *quæſt.* 7. *cap. fin. de Parochis*, Cardin. *conſ.* 26. *in princ. &* 88. *nu.* 5. Anchar. *conſ.* 196. *num.* 2. Rebuf. *de decim. quæſt.* 7. *num.* 4. Verall. *deciſ.* 356. *nu.* 2. *&* 3. *part.* 3. 6

Licet aliquando ex conceſſione Apoſtolica transferantur in alios (prout illas modo legitimè poſſidere prætendit Dux,) nihilominus translatio ſemper intelligitur facta tali conditione, vt congrua remaneat Rectori, *c.* 2. §. *vbi autem, de decimis, in* 6. etiam, & multò magis ſi decimæ transeant in laicum, Rebuf. *de congrua, num.* 47. Couar. *var. reſolut. lib.* 1. *cap* 17. *nu.* 6. *in fin.* Tranſeunt enim cum iſto onere in quoſcunque, vt fuit dictum in cauſa Pampilonen. Iuriſpatronatus de Gongora die 30. Ianuarij 1609. coram Reuer. Bononien. neque congruæ per ſua priuilegia cenſetur Papa voluiſſe præiudicare, Rebuf. *de congrua quæſt.* 12. *n.* 103. 8

Nec facit, quod congrua ſit petenda à Parochianis, quibus ſacramenta adminiſtrantur, *c. omnis Chriſtianus, de* 9

con-

Digitized by Google

conſecrat. diſt. 1. Abb. *in c. de Rectoribus*, *num.* 6. *de cleric. ægrot.* Surd. *de alimen. tit.* 1. *quæſt.* 60. *num.* 2. quia Domini intelligunt hoc procedere, vbi Parochiani nullas (forte ex aliquo priuilegio Apoſtolico) ſoluunt decimas, vel ita exiguas, vt non ſufficiant pro Rectore, ſecus vbi ſoluunt conſuetas decimas, quæ ſunt ſatis ſuperque ſufficientes pro ſuſtentatione Rectoris. Tunc enim cùm illę ſint ſpecialiter deſtinatæ ad hunc vſum, debet Rector ad illas ſe in primis conuertere.

10 Quo verò ad quantitatem, fuit per Dominos taxata ad prædictam ſummam Ducatorum 450. illarum partium ponderando ingentem numerum animarum, pro quarum curæ exercitio fuit in quadam viſitatione ordinatum, vt iſte Rector haberet quatuor Coadiutores, prout habuit à quadraginta annis, & citra, & ſimiliter cùm habeat iuriſdictionem in prima inſtantia in cauſis ciuilibus eſt ſibi neceſſe tenere vnum ſubſtitutum, & illum quidem ſatis qualificatum, vt ſcilicet, ſciat rectè iudicare, prout hæc omnia deponunt teſtes quorum Summarium fuit datum pro parte Archipresbyteri, vnde ex hoc apparet, quod iſte Rector ex neceſſitate alit ſex perſonas, & etiam quod non eſt perſona priuata, cùm nedum habeat ſub ſe extraordinarium numerum animarum, quæ dicit quartus teſtis reperiiſſe in libro, vbi deſcribuntur, aſcendere ad 1800. familias, & patet ex quatuor Coadiutoribus datis in viſitatione, ſed etiam ex iuriſdictione, quam exercet in loco, quæ reddit illum multum qualificatum, ita vt neceſſaria ſint vberiora alimenta, latè Tiraquel. *tract. de nobilit. cap.* 20. *nu.* 143. Rebuf. *dicto tit. de congrua*, Menoch. *de arbitr. caſ.* 59. *num.* 5. Surd. *tract. de aliment. tit.* 4. *num.* 15. *&* 16. Vndè in hac materia quantitatis, quæ tandem reducitur ad arbitrium Iudicis, *l. fin. C. de Ord. cog. l.* 2. *ff. vbi pupill. educ.* Alex. *conſ.* 72. *nu.* 7. *lib.* 5. Crauett. *conſ.* 189. *num.* 10. Menoch. *de arbitr. caſ.* 169. *num.* 1. Domini arbitrati ſunt, pro ſuſtentatione vnius Rectoris qualificati cum quinque ſubſtitutis non ſit neceſſaria minor portio, quàm prædicta Ducatorum 450. monetę illarum partium deferendo etiam in aliquo Iudicibus de partibus, qui ita arbitrati ſunt, per ea, quæ fuerunt dicta in præallegata Legionen. congruar. relata inter impreſ. diuerſ. *deciſ.* 5. *par.* 2.

R. P. D. PIROVANO.

Conſtantien. Canonicatus.

Veneris 8. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Canonicatus an, & quando ſit ſacerdotalis. Quando præbenda dicatur habere ordinem annexum: & quando etiam Canonicatus, & præbenda ſint annexi.

SVMMARIVM.

Præbenda regulariter non habet ordinem annexum, poteſt tamen huiuſmodi ordinis annexio ſtatuto, conſuetudine, vel ab inſtitutione fieri, *nu.* 1.

Canonicatus non videtur Sacerdotalis etiam quod Canonicus teneatur vigore ſtatuti infra biennium promoueri ſine priuationis pœna, *num.* 2. *Declara, vt dicto num.* 2. *&* 3. *& num.* 5.

Canonicus, qui vigore ſtatuti infra biennium debet promoueri ad ſacros ordines, ſi non promoueatur, non facit fructus ſuos, *num.* 2.

Canonicus de iure non habet certum ordinem annexum, *numero* 4.

Canonicatus, & præbenda ſunt inter ſe diuerſa, *n.* 5.

Præbenda & Canonicatus numquid præſumuntur annexa, vbi non conſtat eſſe inter ſe diſtinctos, *n.* 6.

Canonicatus, & præbenda, vbi de conſuetudine inſimul conferri ſolent, tunc non ratione acceſſorij, ſed connexionis præbenda trahit ad ſe Canonicatum. Declara, vt nu. 7.

DECISIO CCCCXXI.

1 CVm hæc cauſa in prima inſtantia commiſſa fuiſſet R.P.D. Coccino nunc Decano, coram eo die 9. Decembris 1611. capta fuit reſolutio, Canonicatum, de quo agitur, eſſe ſacerdotalem, prout narratum fuerat per Seuerinum, exinde ad eius fauorem ſuper immiſſione pronunciatum fuit, & cauſa in gradu appellationis mihi commiſſa, dubitaui, an ſententia Rotalis eſſet confirmanda, vel infirmanda. Cuius dubij reſolutio pendebat ex veritate vltimæ deciſionis, ſcilicet, an Canonicatus, de quo agitur, ſit ſacerdotalis, necne. Et Dominis viſum eſt probari quidem præbendam eſſe ſacerdotalem, non autem Canonicatum. Nam etſi iuris diſpoſitione præbendæ non habeant ordinem annexum, vt dicit Abb. *in c. dilecto, num.* 3. *de teſtib. & in cap. conſtitutus*, *in primo notabili*, *de conceſſ. præb.* tamen huiuſmodi annexio ordinis ſtatuto, conſuetudine, vel à prima ipſius præbendæ inſtitutione fieri poteſt, vt expreſsè firmant *in cap. ei, cui de præbend. in* 6. Io. Andr. *nu.* 6. *propè finem*, Gemin. *nu.* 13. Franc. *nu.* 6. Philip. Prob. ad Monac. *nu.* 3. Statuto autem Eccleſiæ Conſtant. cauetur, quod duæ illæ præbendæ ſint ſacerdotales, quæ tunc obtinebantur per particulares Canonicos in ſtatuto nominatos, quarum altera illa eſt, quam Seuerinus narrauit eſſe ſacerdotalem. Nec viſum eſt Dominis hanc qualitatem à ſtatuto requiſitam poſſe in dubium reuocari, eo quia ſtatutum mer ſubdat, quòd Canonicus debeat promoueri infra biennium ſine aliqua priuationis pœna, quaſi eo caſu ordo, neque actu, neque aptitudine dicatur annexus, vt conſiderat Lap. *in d. c. ei cui, ſub num.* 13. Io. Andr. Gemin. & alij ſupra allegatis, Pariſ. *conſil.* 50. *nu.* 7. *lib.* 4. & in eo dumtaxat ſtatutum operetur, quod ſi prouiſus non promoueatur fructus non percipiat, iuxta Clem. *vt hi, de ætat. & qualit.* & per Innoc. *in c. fin. de cler. non reſid.* quod etiam videtur reſolutum in Tridentin. Canonicatus 21. Aprilis 1608. coram bo. mem. Iuſto.

Nam pro reſponſione fuit dictum, quod ſatis in caſu iſto 2 dicitur præbenda Sacerdotalis aptitudine, ſi prouiſus habet talem ætatem, vt infra biennium poſſit habere ſacros ordines, cum de tali aptitudine ad ſacerdotium contentetur ſtatutum, a quo pendet eſſe, vel non eſſe ſacerdotale, non autem à diſpoſitione iuris, ſecundum quam Lap. & alij *in d. c. ei cui*, loquuntur.

Præterea eadem DD. diſtinctio videtur deſeruire, quan- 3 do ignoratur qualitas ordinis annexi præbendæ, non autem quando ius commune, vel ſtatutum expreſsè diſponit, prout in ſtatuto, de quo agitur, in quo fuit expreſsè ordinatum, quod illæ duæ præbendæ eſſent ſacerdotales. Vndè ſi ſtatuto permittitur, quod hoc fieri poſſit, prout ſupra fuit firmatum, non erit inconueniens, quod circa aptitudinem idem ſtatutum poſſit diſponere etiam abſque priuatione, cùm de mente ſtatuentium certitudo habeatur per expreſſam diſpoſitionem.

Quod autem Canonicatus ſit ſacerdotalis, optima ra- 4 tione viſum eſt Dominis in hac parte narratiuam non iuſtificari. Gratia enim Seuerini narrat Canonicatum, & præbendam ſimul habere annexum ordinem ſacerdotalem. Sed Canonicatus de iure non dicitur habere certum ordinem annexum, Clemen. *generalem, de ætate, & qualitate*, Abb. *in c. cum in cunctis*, §. *inferiora*, *nu.* 10. *de elect.* Boer. *deciſ.* 171. *in princ.* Et ſtatutum nullum verbum de annexione ordinis ad Canonicatum.

Demum ex præbenda non infertur ad annexionem eiuſ- 5 dem ordinis, ad Canonicatum, cùm iſta ſint diuerſa, Clem. *vt hi, qui in ſecundo reſponſo, de ætate, & qualitate*, & ordo non ſemper annectitur Canonico, ſed quandoque dignitati, quandoque perſonatui, quandoque officio, quandoque præbendæ, vt benè aduertunt Gemin. *in d. c. ei, cui, nu.* 12. Franc. *nu.* 6. Io. Andr. *nu.* 6. *prope finem*.

Non obſtat, quod præſumatur annexio præbendæ, & 6 Canonicatus, vbi non conſtat præbendas in Eccleſia eſſe diſtinctas, quia aliter ſentiunt Lap. Abbas, Io. Andr. & Franc. ſupra allegati.

Prout etiam non obſtat conſuetudo, quod præbenda, & 7 Canonicatus ſimul conferri ſoleant, ita vt non ratione acceſſorij, ſed connexionis præbenda ad ſe trahat Canonicatum, ſecundum Imol. & alios, *in cap. cum M. Ferrar. de conſtit.* Nam non probatur negatiua, quod ſeparatim non ſoleant conferri, affirmatiua verò probatur quidem Canonicatum, & præbendam ſimul conferri, ſed neceſſario non conſequitur, quod non poſſit conferri non ſacerdoti, habenti ætatem requiſitam à ſtatuto, & ideò probandum eſſet, quod id actum fuerit in vim conſuetudinis, & animo illam inducendi, ſecundum Abb. *in cap. fin. nu.* 17. *de conſuetud.* Decius *conſ.* 215. *nu.* 4. cum alijs allegatis per Surd. *conſ.* 254. *num.* 30.

In aſſertionibus autem teſtium non inſteterunt Domini, 8 quia & ſi deponant, quod tam Canonicatus, quam præbenda ſint ſacerdotales, tamen rationem ſcientiæ, dedu-

Digitized by Google

deducunt ex ipſo ſtatuto, in quo nullum verbum de Canonicatu, & ex obſeruantia, quæ non probatur, & ideò cum neque ſtatuto, neque conſuetudine, neque à prima ipſius Canonicatus inſtitutione probetur ordinis annexio, meritò fuit reſolutum, Canonicatum non eſſe ſacerdotalem.

R. P. D. CAVALERIO.

Vratislauien. Matrimonij.

Lunæ 13. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione tolluntur plures oppoſitiones factæ contra inſtrumenti tranſumptum, & alias ſcripturas, quæ de falſo arguebantur, & demum concluditur, in ciuilibus falſi ſuſpicionem non haberi pro falſitate, ſi vitium non ſit viſibile, & quod falſitatis ſuſpiciones quæcumque tolluntur per contrarias coniecturas, & præſumptiones.

SVMMARIVM.

Inſtrumenti exemplatio nimis propere, & feſtinanter facta numquid reddatur ſuſpecta, n. 2. & n. 12.

Inſtrumenti exemplatio, & tranſumptum per Senatum, ſeu authoritate Principis valet, etiam non adhibito Notario, num. 3.

Citatio partis non requiritur in tranſumptatione inſtrumenti facta authoritate Principis, vel Ordinarij, num. 3.

Notarium quem eſſe probatur ex legalitate facta à Principe, ſeu vniuerſitate, num. 4. Vbi etiam quod probatur aliis modis.

Falſitas debet non per coniecturas, ſed per probationes per neceſſe, & concludenter probari, quando inſtrumentum arguitur de falſo, n. 5.

Inſtrumenti tranſumptum quando probet non producto originali, num. 7.

Sigilli Principis diuerſitas an arguat falſitatem inſtrumenti, ex quo reperitur vnum ſigillum diuerſum ab ea, quo Princeps vtitur, n. 7.

Sigilli falſitas præſumitur ex coniecturis, de quibus, numero 8.

Falſitas ſcripturæ præſumitur commiſſa ab eo, penes quem ſcriptura permanſit, n. 9.

Conſuetudo non ſufficit, quod probetur in genere, ſed debet probari in ſpecie, & in caſu, de quo agitur, n. 13.

Falſi ſuſpicio in ciuilibus habetur pro falſitate ſi ea conſiſtat in vitio viſibili, aliàs ſecus, n. 15.

Falſitatis ſuſpiciones tolluntur per contrarias coniecturas, & præſumptiones, num. 15.

DECISIO CCCCXXII.

1 POſt deciſiones in hac cauſa factas ſob diebus 27. Nouembris 1609. & 28. Februarij 1611 in quibus reſolutum fuit ex tranſumpto inſtrumenti, iunctis adminicolis, probari matrimonium inter Danielem, & Euam, & pro maiori ſatisfactione Domini Præſidis Sigiſmundi poſito in actis ante vltimam deciſionem dicto tranſumpto inſtrumenti matrimonij in pergameno, cum ſigillo Ciuitatis Schuidnicenſis, cum Informantes pro D. Præſide non acquieſcerent, ſub die 16. Decembris proximè præteriti, Rota declarauit, D. Georgium, & litis conſortes teneri exhibere tres ſcripturas, ad effectum, vt D. Sigiſmundus poſſet eas iudicialiter producere, ſcripturæ autem erant illæ, quibus tanquam adminiculantibus dictum tranſumptum inſtrumenti matrimonij innitebantur deciſiones Rotales, videlicet licentia teſtandi conceſſa Danieli per Maieſtatem Cæſaream, tranſumptum teſtamenti eiuſdem Danielis, & tranſumptum eiuſdem ſupplicis libelli aliàs porrecti per eundem D. Sigiſmundum, ex quo eliciebatur confeſſio ſibi præiudicialis. Quare exhibitis per Georgium huiuſmodi tribus ſcripturis, & illis conſignatis Procuratori D. Præſidis, prout ex eius quietantia ſub die 23. Ianuarij proximè præteriti, quæ eſt in actis, poſt aliquot dies ſcripturæ huiuſmodi pro parte D. Præſidis productæ fuerunt. Et cùm ego vellem diſputare dubium generale de ordine Rotæ firmatum, An cauſa eſſet expedienda ad inſtantiam partis, quæ particulariter petebat audiri ſuper exceptionibus contra ſcripturas. Similiter de ordine Rotæ diſputaui dubium, An oppoſitiones, quæ dantur contra quatuor ſcripturas in actis exhibitas, videlicet tranſumptum inſtrumenti matrimonij Danielis, licentiam teſtandi, tranſumptum ſupplicis libelli, & tranſumptum teſtamenti Danielis releuent in caſu, & ad effectum de quo agitur, & Rota reſoluit oppoſitiones non releuare. Et procedendo ſigillatim.

2 Primò contra tranſumptum matrimonij opponebatur eſſe ſuſpectum, cum exemplatio fuiſſet facta nimis propere ad inſtantiam Danielis. Verùm hæc oppoſitio viſa fuit valdè leuis, quia potius Daniel ad ſui commoditatem hoc facere, dubitans, fortè ne Aduerſariorum potentia periret originale, & per conſequens, eius probatio. Inſuper reſpondebatur apparere de cauſa eius properæ exemplationis, quia ſcilicet Daniel egebat tranſumpto huius inſtrumenti pro iuſtificando matrimonio apud Imperatorem, & ſic in loco diſtante à Ciuitate Schuidnicenſi, vbi teſtamentum reperiebatur, vt poſſet impetrare, prout de anno ſequenti impetrauit licentiam teſtandi, Hoſtien. *in cap. vltim. ſub n. 6. verſ. vel quia transferenda*, vbi etiam Abbas *ante num. 1. verſ. pone enim*, & Guido Papæ *num. 3. ad med. verſ. in gloſ. ſuper verb. cauſa de fid. inſtrum.*

3 Secundò opponebatur tranſumptum fuiſſe factum ſine Notario, & Notarium rogatum de hoc inſtrumento matrimonij fuiſſe incognitum, nec de eo potuiſſe haberi notitiam. Verum hæc tollebantur, quia hæc tranſumptio fuit facta per Senatum cum appoſitione ſui ſigilli. Vnde in ea non erat neceſſe adhibere Notarium, cum Senatus, qui ipſum Principem repræſentat, ſuppleat omnem defectum, vt de exemplatione facta authoritate Principis, vel Ordinarij, quod non requiratur in ea partis citatio, Fel. *in cap. vltim. num. 9.* vbi Hoſtienſ. Imol. & alij, *de fide inſtrum. & de extractione facta per Magiſtratum, vt in ea non ſit neceſſaria manus Notarii*, Olaſch. *deciſ. 69. num. 5. verſ. his accedit*, & ex his tollebatur alia oppoſitio, defectus citationis in exemplatione.

4 Ad illud verò, quod Notarius rogatus de inſtrumento matrimonij eſſet incognitus. Reſpondebatur contrarium apparere ex atteſtatione Senatus Schuidnicenſis, qui in præambulo exemplationis atteſtatur, fuiſſe publicum Notarium Statinenſem, Card. *in Clem. 1. ſub num. 8. verſ. & propter prædicta, de procur.* & extra iudicialiter ex abundanti oſtendebatur Petrum Prætorium Notarium rogatum de dicto inſtrumento fuiſſe Notarium publicum. Primò ex inſtrumento publico inuentarij bonorum eiuſdem Petri, inter quæ erat deſcriptum Protocollum ipſius, & literæ Notariatus. Secundò ex inſtrumento publico actorum per ipſum rogatum vti publicum Notarium Reipublicæ Vratislauien. & Procuratorem iuratum illius Curiæ, cum ipſius ſigillo, & ſubſcriptione.

5 Tertiò dicebatur tranſumptum hoc eſſe recentius licentia teſtandi, vt apparet ex facie, & ex inſpectione chartæ, attramenti, & ceræ. Ad hanc oppoſitionem placebat reſponſio, quod nihil concludebat, quia potuit vna ſcriptura diligentius, quam altera ſeruari, & cum agatur de redarguendo inſtrumento de falſo, non ſufficiunt huiuſmodi coniecturæ, ſed debent eſſe probationes per neceſſe concludentes, Caputaq. *deciſ. 3. n. 4. part. 2.* Surd. *conſ. 535. num. 12.* Becc. *conſ. 78. ſub n. 11.*

6 Quartò opponebatur, originale numquam fuiſſe productum, Sed hoc tollebatur ex eo, quod originale non poterat amoueri, quia ſemper debebat remanere penes Senatum Schuidnicenſem. Vnde ſatis fuit exhibere tranſumptum legale, & authenticum, & hæc quo ad primam ſcripturam,

7 Contra ſecundam ſcripturam, videlicet licentiam teſtandi obtentam à Daniele opponebatur primò ſigillum Imperiale in ea appoſitum, non eſſe ſimile altero ſigillo eiuſdem Imperatoris, appoſito in ſupplici libello. Sed hæc obiectio videbatur leuiſſima, cum Imperator poſſit vti pluribus ſigillis, prout vtitur in diuerſis expeditionibus per manus diuerſorum Secretariorum, & hoc apparet ex iiſdemmet ſcripturis. Nam in licentia teſtandi, ſigillum vocatur ſecretum, & paruum, & in ſupplici libello, vocatur ſigillum ordinarium, & conſuetum,

Digitized by Google

8 Secundo contra ſcripturam eiuſdem licentiæ objiciebantur plura circa idem ſigillum Imperiale, videlicet, quod eſſet inæquale, quod contineret depreſſiones, & in ſpecie, quod margo ſigilli fuiſſet ferro aliquo coanguſtata, literarum circulus in aliquibus depreſſus, quod nomen Imperatoris apparet deletum, nec literæ dicti nominis ſatis congruerent ſitui literarum depreſſarum, quod chordula vbi ſigillum erat appenſum eſſet leuiter tranſmiſſa per ceram, & alia ſimilia.

9 Ad quæ placebat Dominis reſponſio, quod cum hæc ſcriptura, vna cum alijs de ordine Rotæ fuiſſet conſignata Procuratori D. Sigiſmundi, vt dictum eſt die 23. Ianuarij proximè præteriti, ad effectum, vt eas produceret iudicialiter in actis, vt apparet ex quietantia, facta ſine aliqua proteſtatione, non fuerunt productæ niſi poſt ſeptem dies, nempe die octauo eiuſdem menſis. Vnde cùm non apparet de aliquo vitio dicti ſigilli ante dictam diem 23. Ianuarij, poteſt eſſe, quod ſi quid mali fuit commiſſum circa huiuſmodi ſigillum proceſſerit ab eo, penes quem vltimo loco fuit, antequam in actis produceretur, ad tradita per Bald. *in l. ſi vnus num. 7.* vbi etiam Alex. *Cod. de teſtam*, quæ præſumptio eo magis vigere videtur, quia alteratio huius ſigilli ei ſoli prodeſſe potuit, Cur. ſen. *conſ. 55. in fin. verſ. ſic etiam ex perſona producentis*, Surd. *conſ. 512, num. 6.* & in omnem euentum ſaltem talis retentio operatur, vt huiuſmodi vitium non poſſit hodie Georgio, & litis conſortibus imputari, Bald. *in l. 1. ſub num. 4. verſ. quarto hic loquitur, C. de fide inſtrum.* Fel. *in cap. ex literis num. 15. verſ. nota quarto eod. tit.*

10 Tertiam ſcripturam ſupplicis libelli Informantes pro D. Præſide impugnabant, ex eo, quod inſtrumentum hodie productum plus contineat, quam exemplum productum in prima inſtantia. Verùm eſto, quod hoc ita eſſet, Domini dicebant non releuare, cum non ſit nouum, vt vna pars tantum vnius ſcripturæ producatur, & alia non.

11 Dum verò dicebatur nouam interpretationem huius ſcripturæ diſcrepare ab altera interpretatione veteri, Domini non cenſebant adeſſe diſcrepantiam conſiderabilem in ſubſtantialibus, & propterea non eſſe attendendum.

12 Quo verò ad vltimam ſcripturam teſtamenti opponebatur ſimpliciter fuiſſe nimis propere procuratam eius exemplationem. Verùm hoc tollebatur ex eadem reſponſione data ſuperius oppoſitioni contra tranſumptum matrimonij, videlicet nullam hinc poſſe oriri ſuſpicionem, tanquam ex actu licito, & poteſt credi, quod huiuſmodi tranſumptione opus eſſet de eo tempore, vt experientia docuit.

13 Tandem opponebatur de non ſeruata conſuetudine teſtandi coram Officiali Cæſareo, ſed reſpondebatur, conſuetudinem hanc non probari, & in omnem euentum Domini dicebant, quod non ſolum eſſet probandam in genere, ſed in ſpecie, nempe quod ſeruetur etiam in caſu, quando fit teſtamentum inter liberos, Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 6. num. 5. de prob.* Nam in tali teſtamento non requiruntur ſolemnitates iuris poſitiui, *l. hac conſultiſſima, §. ex imperfecto*, vbi notatur, *C. de teſtam.* In eo enim ceſſat ratio introductæ ſolemnitatis, videlicet ſuſpicio, & timor falſitatis Illuſtriſſimus Mantic. *de coniectur. vltim. volunt. lib. 6. tit. 2. num. 17.*

14 Præterea videtur ceſſare dicta conſuetudo, & omnis ſuſpicio, Nam Daniel ſtatim, ac condidit teſtamentum illud obſignauit, & dimiſit apud Senatum Schuidnicenſem, & D. Sigiſmundus vti Præſes Sileſiæ, & magnæ authoritatis, potuiſſet intra tantum tempus perquirere veritatem.

15 Nec etiam Domini cenſuerunt obſtare, quod dicebatur in Ciuilibus ſuſpicionem falſi haberi pro falſitate, quia id intelligitur de vitio viſibili Alba *conſil. 99. num. 6.* quando hinc inde confligunt ſuſpiciones falſi, & coniecturæ veritatis, tunc ſemper illæ præualent, quæ ſunt pro veritate, & pro inſtrumento. Faciunt notata per Bart. *in l. 1. §. ſi quis neget, ff. quemadmod. teſtam. aper.* Neuizan. *conſ. 68. num. 34. in fin.* cum alijs allegatis per Surd. *conſ. 535. num. 7.* & probationes contra inſtrumentum debent eſſe magis concludentes, quam in alia materia, Caputaq. *deciſ. 3. num. 4. part. 2.* Iaſ. *conſ. 124. num. 10. lib. 2.* Inſtrumentum enim habet pro ſe præſumptionem veritatis, Aym. *conſ. 31. num. 7.* Soc. *conſ. 213. n. 7. lib. 2.* Dec. *conſ. 423. num. 10.*

Accedebat præmiſſis, quod hæ ſcripturæ in alijs inſtantijs, quando fuerunt productæ in partibus, nunquam fuerunt redargutæ de falſo. Cetera vitia ſunt ſatis leuia, & ſublata per reſponſiones ab Informantibus. Ex quibus concluſum fuit, oppoſitiones, quæ dabantur contra huiuſmodi ſcripturas, non releuare. 16

R. P. D. MANZANEDO.

Brixien. Parochialis.

Mercurij 13. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

De reſignante beneficium, ſi reſignatio fuerit nulla, poterit tanquam ſpoliatus reſtitui, & procurator ad reſignandum conſtitutus, non poteſt niſi vnica vice reſignare.

SVMMARIVM.

Spoliatus non reſtituitur ad poſſeſſionem à qua cecidit culpa, & facto ſuo, Declara, vt n. 2.

Reſignans beneficium non poteſt amplius ad beneficium reſignatum redire dicendo ſe ſpoliatum. Declara, vt n. 2. Vbi quid ſi reſignatio fuerit nulla, & in dubium reuocata, & in controuerſiam deducta.

Procurator conſtitutus ad reſignandum beneficium ſi ſemel conſenſit non poteſt amplius iterum conſentire, num. 3. & ſeqq.

Diſpoſitio hominis intelligenda eſt de primo actu, n. 4.

Literæ duplicatæ poſſunt expediri ſuper eadem gratia. Declara, vt num. 6.

Gratia dicitur ſubreptitia, quando in ea non exprimitur id, quod ſuperiorem reddidiſſet difficiliorem ad concedendum, num. 7.

DECISIO CCCCXXIII.

1 DVbitaui, an conſtet de ſpolio, & Domini affirmatiuam ſunt amplexi cùm pro parte D. Iulij, tam primum extremum fuerit probatum, quam ſecundum. Nec hoc controuertitur, ſed reducitur difficultas ad reſignationem per Iulium factam ad fauorem Virginij, per quam reſignans dicitur cecidiſſe à poſſeſſione facto proprio, & ſic illi non poteſt competere reſtitutio, Caſſad. *deciſ. 4. de reſtit. ſpoliat.*

2 Sed reſpondebatur prædicta procedere, quando clarè conſtat de conſenſu Reſignantis, ſecus verò quando validitas dicti conſenſus, prout in caſu noſtro fuit reuocata in dubium, & deducta in controuerſiam. Quia tunc donec diſcutitur de validitate dicti conſenſus, Reſignans, & ſic poſſeſſor non debet ſua poſſeſſione priuari, vt fuit dictum in vna Abulen. Zamor. Beneficiorum 17. Iunij 1594. coram Domino meo Decano, & in alia Hiſpalen. Corduben. Præſtimoniorum 14. Iunij 1600. coram Illuſtriſſ. D. Cardinale Lancellotto.

3 Vltra, quod non ſolum conſenſus prædictus reuocatur in dubium, ſed etiam apparet hodie iam de illius inualiditate, cùm reſignatio facta vigore primi conſenſus præſtiti per procuratorem fuerit perfecta, licet Reſignatarius non fuerit conſequutus beneficium ex eo, quod gratia erat in forma dignum, & ipſe fuit declaratus inhabilis. Vnde licet poſteà in curia fuerit repertus habilis, & obtinuerat aliam gratiam in forma gratioſa, tamen illa fuit expedita vigore ſecundi conſenſus, de quo hodie agitur, & qui non potuit præſtari per procuratorem, cuius poteſtas fuerat conſumpta per præſtationem primi conſenſus, & perfectionem illius primæ gratiæ, ad text. *in l. bones, §. hoc ſermone, ff. de verb. ſignific.* Soc. *conſ. 112. num. 12. lib. 1.* Dec. *in l. rogaſti, §. ſi fugitiuus, num. 5. ff. ſi cert. pet.*

4 Potiſſimè cum ſimus in diſpoſitione hominis videtur illa in primo actu conſumpta, iuxta text. *in d. §. hoc ſermone*, & ibi not. per text. *in l. vlt. §. fin.* & ibi Cyn. *ff. de eden.* Soc. *conſ. 117. num. 5. verſ. hoc etiam aperte lib. 1.* Tiraq. *in d. §. hoc ſermone in 9. limit. num. 6. & in lim. 15. n. 10.* & per conſequens illi ſecundæ gratiæ deficit conſenſus, quo deficiente intrat reſtitutio competens Reſignanti tanquam ſpoliato.

5 Vlterius, quia conſenſus primæ gratiæ præſtitus fuit validus, & illo mediante fuit reſignata ſupplicatio, & literæ fue-

fuerunt expeditæ, & cum præſentatæ fuiſſent executori ille propter inhabilitatem Reſignatarij declarauit literas non eſſe exequendas. Vnde prædicta expeditio habuit ſuum finalem effectum mediante dicta declaratione, à quo Reſignatarius non appellauit, quibus ſtantibus clarè videtur intrare text. *in d. §. hoc ſermone, cum alijs adductis*. Et eo ipſo, quod executor prædictam declarationem fecit, & pars acquieuit, ius Reſignatarij remanſit penes Reſignantem. Vnde non potuit poſtea procurator per nouum conſenſum præiudicare Reſignanti abſque ipſius nouo mandato.

6 Nec obſtare viſum fuit, quod ſub eadem gratia fuerint expeditæ duplicatæ literæ, quod fieri potuit abſque nouo conſenſu. Quia fuit reſponſum, quod ſecundæ literæ fuerunt expeditæ ſub data ſecundæ ſupplicationis, quæ fuit diuerſa à prima, & ſic fuerunt duæ diuerſæ gratiæ, quarum ſecunda non potuit ſine nouo conſenſu expediri, iuxt. *decif.397.part.1. & decif.856.num.8. & ſequent.part.3. diuerſ.*

7 Quibus addebant Domini iſtam ſecundam gratiam non carere vitio ſubreptionis, ex quo in eo non fuit facta mentio, quod Reſignatarius in partibus fuerat reprobatus, & per proprium Ordinarium declaratum literas non eſſe exequendas, quod abſque dubio reddidiſſet, difficiliorem Pontificem ad concedendum, ad text. *in cap. conſtitutus apud ſedem de reſcriptis*. Ex quibus ita fuit reſolutum.

R. P. D. CAVALERIO,

Giennen. Capellaniæ.

Veneris 15. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria non conceditur poſt rem iudicatam, nec in iudicio immiſſionis vigore teſtamenti præſertim petita in vltimis audientijs, & quando aliæ datæ ſunt dilationes. Articuli autem contrarij alijs articulis antea datis admittendi non ſunt.

SVMMARIVM.

Remiſſoria non conceditur, nec recipienda ſunt probationes poſt rem iudicatam, num.1.

Articuli contrarij alijs articulis antea datis admittendi non ſunt, num.2.

Remiſſoria non conceditur quando agitur in iudicio immiſſionis vigore teſtamenti, n.3.

Remiſſoria petita in vltimis Rota audientijs tanquam calumnioſa, non eſt concedenda, præſertim quando alia conceſſa fuerunt dilationes ad probandum, n.4.

DECISIO CCCCXXIV.

1 DOmini noluerunt concedere remiſſoriam Domino Ioanni, quia contra ipſum aderat res iudicata, per quam lis dicitur finita, & ideò non ſunt vlterius præcipiendæ probationes, Iaſ. *in l. patre furioſo num.22. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur.* Caputaq. *decif.51. parte tertia. Fuit dictum in Gerund.* Statuti 9. Martij 1592. coram Illuſtriſſ. Mellino, & in Pampilonen. Parochialis de Circum maior. 4. Februarij 1605. coram R. D. M. Bononien.

2 Præterea articuli, qui modo dantur ſunt contrarij articulis alias datis. Cùm enim aliàs fuerit articulatum, Catherinam fuiſſe neptem Gundiſalui, hodie articulatur fuiſſe filiam. Vnde Domini non putabant talem probationẽ eſſe admittendam propter vitium variationis, & contrarietatis, vt in terminis de eo, qui articulauit, emiſiſſe à Titio, & non probauit, & poſtea articulauit emiſſe à Seio, quod non ſit audiendus, tanquam ſibimet contrarius, trad. Innoc. *in cap. fraternitatis in fine de teſtibus*, quem refert, & ſequitur Vital. *in clem.2. num.144. eod. tit.* Quare cùm aliàs fuerit conceſſa remiſſoria ad probandum Catherinam fuiſſe neptem, & fuerint examinati teſtes, hodie Domini non cenſebant admittendam eſſe probationem variam, quod ſcilicet eſſet filia.

3 Accedebat præmiſſis, quod ſumus in iudicio immiſſionis vigore teſtamenti quo caſu remiſſoria regulariter concedi non ſolet, Rolan. *conſ.2. n.42. verſ. aut volunt audiri lib.3.* Neuiz. *conſ.56. n.5.* Fuit dictum in Varmien. Canonicatus 3. Decembris 1604. coram Illuſtriſſ. Mellino.

Inſuper cum hæc remiſſoria peteretur in vltimis audientijs, intrabat præſumptio calumniæ, quod ſcilicet peteretur ad protrahendam cauſam. Fuit dictum in Stullen. Meten. Mattrimonij 9. Maij 1550. coram Fabio, quæ præſumptio augebatur ex pluribus dilationibus antea conceſſis, & ex alijs ſupra deductis, quando autem adeſt præſumptio calumniæ Rota non concedit remiſſionem, Chiſan. *decif.161. incip. Remiſſoria regulariter*, Caputaq. *decif.50. num.5. & decif.58. & ſeq. part.3. &c.* 4

R. P. D. PIROVANO. 5

Romana Cenſus.

Lunæ 18. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Emptio cenſus de proprijs pecunijs facta ad alterius fauorem, an, & quando empti cenſus dominium transferat in eum, ad cuius fauorem emptio facta eſt, & quid de emente cenſum, & reſeruante dicti cenſus liberam diſpoſitionem in alterius perſonam.

SVMMARIVM.

Emens centum de propriis pecunijs ad fauorem tamen, & vtilitatem alterius acquirit illi, ad cuius fauorem emit, n.1. & ſeqq. Vbi quid ſi fuerit eiuſdem cenſus diſpoſitio reſeruata alteri tertiæ perſonæ.

Reſeruata diſpoſitio in emptione cenſus alicui tertiæ perſonæ an, & quando importet, vt idem cenſus pleno iure dominij acquiratur illi perſonæ cui reſeruata eſt diſpoſitio, an verò ſola dicatur conceſſa eiuſdem cenſus adminiſtratio, num.2. & ſeq.

Adminiſtrator cum libera facultate an, & quæ facere poſſit vigore dictæ facultatis, n.3.

DECISIO CCCCXXV.

DOmini ſteterunt pro confirmatione ſententiarum, in quibus fuit declaratum, cenſum ſcut. quingentorum acquiſitum per Liuium Gabriellium Alexandro Mariæ Vitellio eiuſque hæredibus, ad diſpoſitionem tamen Domini Horatij Amaducii ſpectare ad prædictum D. Alexandrum. Nam cùm Liuius dominium, & poſſeſſionem Alexandro acquirere voluerit emendo cenſum ſpecificè illum nominando, & potuerit vti procurator, *l.1. Cod. per quas perſonas nob. acqu. l. per procuratorem, C. de acquir. poſſeſſ. l. quod meo, ff. eod. tit. de acquir. poſſ. cap. cum veniſſent, de reſtit. ſpol.* Bald. *de contrah. empt. & vendit. in rub. n.27.* Surd. *decif.226. num.1.* vel ſaltem vti negotiorum geſtor ſequuta ratihabitione, *l. ſi pupilli, §. ſed ſi ego, ff. de neg. geſt.* Anchar. *conſ.127. in princ.* conſequenter cenſum ad eundem Alexandrum ſpectaſſe, & nunc ad eiuſdem filios, & hæredes pertinere, pro quibus etiam fuit ſtipulatum in inſtrumento cenſus. 1

Et quæ dicuntur de reſeruatione in eodem inſtrumento fauore Domini Horatii appoſita, & formalibus verbis concepta reſeruata, tamen eidem Domino Horatio Amaduccio, licet abſente plena, & libera facultate, & authoritate, ac arbitrio, tam cenſus pro tempore currendos exigendi, quam etiam cenſum ipſum, ac illius iura retrouendendi, extinguendi, & reſpectiuè cedendi, pretium quoque exigendi, recipiendi, & recuperandi, & de habitis, receptis, & habuiſſe confeſſis quietandi, & generaliter de illo, & iuribus illius liberè adminiſtrandi, & diſponendi, etiam abſque aliquo mandato Domini Alexandri. Si prædicta verba eſſent intelligenda de abſoluta, & omnimoda diſpoſitione, quæ neceſſariò præſupponunt dominium, & poſſeſſionem, ſine quibus facultas liberæ diſpoſitionis non intrat, *l.1. ff. de pignor. & arg. l.2. de iuriſd. omn. iud. l. ad rem mobilem, & l. ad legatum de procur.* nulli dubium, quod Amaduccio cenſus eſſet quæſitus, quia animus Liuii fuiſſet taliter acquirendi, & qui principaliter in acquiſitione dominii, & poſſeſſionis inſpici debet eſto, quod alia perſona in inſtrumento fuiſſet nominata, *l. qui mihi donatum, ff. de donat.* Anch. *d. conſ. 127. in primo verſ.* ſed plura concurrunt, præſumeretur enim nomen illius ſimulate adſcriptum in inſtrumento, quia nec illius pecunia cenſus fuit emptus, neque ſtatim cœpit poſſidere, Bald. & Salic. *in d. l. multum intereſt, C. ſi quis alteri, vel ſibi*, Dec. *conſ.543. n.15. & 16.* Menoch. *de arbitr. caſu 470. n.20.* Surd. *d. decif.325. n.12. in fine*. 2

Digitized by Google

3 Cæterum Domini exiſtimarunt verba reſeruationis non eſſe referenda ad abſolutum dominium, ſed duntaxat ad liberam adminiſtrationem, quæ ſe compatitur cum acquiſitione dominij cenſus in perſonam Alexandri, vt in alijs deciſ. coram DD, meis Coccino, & Caualerio fuit conſideratum. Facultates autem liberi adminiſtratoris, etſi includant ea omnia, quæ Dominus facere poſſet, & etiam alienando, & permutando, *l. procurator cum libera, ff. de procur.* vbi Bart. *in princ.* Bald. *in l. 1. ad fin. verſ. item adde, ff. de offic. procur.* Cæſar. Surd. *deciſ. 229. num. 26.* Illuſtriſſ. Mantic. *de contract. lib. 7. tit. 2. num. 14.* non tamen donare, vel legare poſſunt, dicunt Bart. & alij præcitati, & ſunt ſigna abſoluti dominij, & diſpoſitionis, cùm in contextu reſeruationis non legantur, vel ſaltem æquipollentia, vt in caſu Anchar. *in d. conſ. 127.* ibi, & prout poterat dicta venditrix ante dictum contractum. Sequitur dicendum iura acquiſiti dominij, non remanſiſſe vulnerata propter reſeruationem, maximè quia verba, ex quibus argumentum dominij pro Amaduccio deſumebatur, erant magis reſtricta ad adminiſtrationem, quam ad dominium, ibi & generaliter de illo, & iuribus illius liberè adminiſtrandi, nec dicatur, quod etiam ſubſequebatur verbum, & diſponendi æquè vniuerſale, quia, & illud benè conuenit terminis adminiſtrationis circa facultatem vendendi, & permutandi, abſque eo, quod importet in cæteris abſolutum dominium, & quod ſemper retentus fuerit ſermo de facultate adminiſtrandi. Benè indicant alia ſequentia verba ibi etiam, abſque mandato D. Alexandri, quæ ſuperflua fuiſſent, quatenus dominium in perſona illius non fuiſſet conſiderabile, & prædictis exinde acceſſit declaratio eiuſdem Amaduccij, qui ſuper procuratore Alexandri geſſit in exigendo fructus cenſus enunciando procuratore, & reſeruatarium, quæ obſeruantia multum, mouet dominos, vt Amaduccium crederent adminiſtratorem, & non dominum qui etiam, in alijs negotijs pro DD. Vitellijs vti talis ſe gerebat, & ita fuit reſolutum, &c.

R. P. D. MANZANEDO,

Bononien. Pecuniaria Dotis,

Lunæ 18. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Annalis, ſeu decennalis præſcriptio vigore ſtatuti Bononiæ, quando, & in quibus caſibus habeat locum, & quando non.

SVMMARIVM.

Inuentarium probat contra illum, qui inuentarium fecit, & contra eius heredes, n. 2.

Inſtrumentum productum, & regiſtratum in actis probat abſque productione Originalis, n. 3.

Debitum Canonicatum per ſententiam non præſcribitur niſi ſpatio 30. annorum, num. 5.

DECISIO CCCCXXVI.

1 Vigeſima ſexta Martij proximè præteriti dubitaui, an ſententia vltima de partibus eſſet confirmanda, necne. Et Domini dubium prædictum reſtringendum dixere ad tres apochas continentes ſummam ſcutorum 1025. in quibus D. Portia prætendit etiam ſe creditricem eſſe. Vnde 6 Aprilis dubitaui, An conſtaret de credito dictarum trium apocharum, & tam illa die, quam 21. Maij, qua idem dubium repropoſui, ſemper propter diuerſas DD. ſententias fuit dictum, Non liquet, & hodie iterum eodem dubio propoſito, cum contra dd. apochas diuerſæ exceptiones opponerentur, inter quas, præſcriptio ſtatutaria vnius anni, & alia decennalis deducebantur deſumptæ ex ſtatis mercatorum Bononiæ, DD. quo ad iſtam præſcriptionem dixerunt, illam non intrare, & quod de reliquis videretur.

2 Et mouebantur ex eo, quia præſcriptio annalis, de qua in dictis ſtatutis *in rub. 19. fol. 61. verſ. Ancora ſtatuimo*, procedit tantummodo, quando debitum probatur per librum, ſeu per ſcripturam, ſed ſi per aliam probationem ſaltem ſemiplenam probaretur, ceſſaret d. præſcriptio, *vt in d. rubr. 19. fol. 62. verſ. ſpecificando*, ſed ſic eſt, quod in caſu noſtro adeſt vltra dictam apocham alia plena probatio, nempe deſcriptio iſtius debiti facta ab Hieronymo in inuentario hæreditatis Æmylij, his verbis, *Crediti, che ſi fanno del Signor Emilio Maluezzi. In prima per la Signora Pompilia Zambeccaria de Maluezzi, per ſua dote circa ſcudi 2500. & per altri ſuoi crediti ſcudi 1025.* quod quidem inuentarium probat contra Hieronymum, & illius hæredes ad text. *in l. fin. & ibi notat. C. de arbitr. tutel.* Pariſ. *conſ. 45. n. 20. lib. 2. deciſ. 71. num. 3. & deciſ. 800. in princ. & num. 22. verſ. tertia difficultas par. 1. diuerſ.* Surd. *conſ. 290. n. 27.*

Præſcriptio autem decennalis de qua *in d. rubr. 21. fol. 76. verſ. ma acciò, &c.* quæ currit contra apochas recognitas, confeſſatas, aut regiſtratas in actis in contumaciam, de quibus *in d. rubr. 22. fol. 75. & 76. verſ. per tanto, & verſ. ma che*, viſa fuit DD. nec etiam intrare in noſtro caſu. Cum prædictum ſtatutum loquens de prædictis apochis ſic recognitis, aut regiſtratis, procedat in duobus caſibus, nempe, quando talis apocha fuit reperta penes debitorem, quo caſu illi fidem eſſe adhibendam ſtatuitur, ſecus verò in ſecundo caſu, quando penes creditorem non inuenitur. Nos verò verſamur in tertio caſu diuerſo, nempe, quod iſtæ apochæ, nec fuerunt repertæ penes creditorem, nec penes debitorem, cum fuerint deperditæ, & ſic ſumus extra caſum ſtatuti, & in terminis iuris communis, quo diſponitur, quod inſtrumentum productum, & regiſtratum in actis probet abſque productione originalis, Dec. *in cap. quoniam contra n. 51. de probat.* Fel. *in cap. fin. in vlt. fallent. de fid. inſtrum.* Couar. *pract. cap. 21. num. 6.* Quod, & procedit vigore Innocentianæ, de qua in noſtris terminis loquitur Caputaqu. *deciſ. 354. num. 6. part. 2.* Vnde cùm non ſimus in apochis, de quibus diſponit prædictum ſtatutum, nec etiam ad illas debet extendi præſcriptio per ſtatutum ſtabilita circa apochas in illo comprehenſas. 3

Vlterius, quia nec prædicta annalis, nec decennalis præſcriptio procedit ſolo temporis curſu, cùm etiam requirat iuramentum debitoris in facto proprio de ſolutione, vt circa præſcriptionem annalem eſt videre *in d. rubr. 19. fol. 62. verſ. alle quali eccettioni*, & de præſcriptione decennali *in dicta rubr. 11. fol. 76. verſic. le quali eccettioni*, quod tamen iuramentum nunquam fuit præſtitum, nec hodie iam præſtari valet, cum debitor pluribus ab hinc annis obierit. 4

Et tandem vtramque præſumptionem ex prædictis non intrare viſum fuit, cum dd. ſtatuta illas admittant in apochis à quacumque perſona ſcriptis, aut in recognitis, confeſſatis, ſeu regiſtratis in contumaciam, non autem loquuntur de illis, ſuper quibus fuerunt latæ ſententiæ, ſeu facta decreta diffinitiua ſuper illarum executione, prout in caſu noſtro vbi mandatæ fuerunt iſtæ apochæ exequi per ſimile decretum contra bona hæreditaria Æmylij debitoris. Vnde ſumus extra caſum ſtatuti, & in diſpoſitione iuris communis iuxta quam contra talem ſententiam, ſeu decretum diffinitiuum non præſcribitur, niſi ſpacio 30. annorum, ad text. *in l. ſicut, Cod. de præſcript. 30. annorum*, Bald. *in rubr. de præſcript. num. 22.* Fel. *in cap. inter monaſterium in 16. limit.* Balb. *de præſcript. in 4. part. quartæ partis princ. quæſt. 31.* Achill. *deciſ. 5. de præſcript.* Ex quibus ſic fuit reſolutum. 5

R. P. D. PIROVANO,

Bononien. Iuris patronatus.

Mercurij 20. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Lite pendente ſuper beneficio, quando Ordinarius poſſit inſtituere, & patronus præſentare, & an Papa poſſit liberè conferre beneficium exiſtente lite ſuper per pertinentia Iuris patronatus,

SVMMARIVM.

Iuripatronatus in dubio Papa præiudicare voluiſſe non præſumitur, num. 1.

Reſtitutio in integrum non datur, non conſtito de bono iure, num. 1.

Lite pendente ſuper beneficio, nec Ordinarius poteſt inſtituere, nec patronus præſentare, n. 2. Vbi declaratur hac concluſio, & n. 3. & n. 5.

Papa

Digitized by Google

Papa an poſſit conferre beneficium exiſtente lite ſuper pertinentia Iuris patronatus, n.4.

Delegationis cauſa ceſſante, ceſſat etiam ipſa delegatio, n.4.

Delegatio facta à creditore alterius ſuo creditori proprio adhuc vt valeat quæ requirantur, num.4.

Correſpectiua dicuntur inter ſe connexa, ita quod aliud, quod ineſt, & alteri, vnicuiſque actus videatur tantum etiamſi eſſent plures diuerſa natura cum vnus ab altero dependeat, num.6.

Correſpectiuo vno ſublato totum cadere neceſſe eſt, & vno correcto cenſetur etiam correctum alterum etiam reſpectu tertij cui promiſſum fuit, n.7.

Exceptio non implementi retardat executionem obligationis Cameralis, n.7.

Clauſula ſine retardatione ſolutionis fructuum decurrendorum, quid importet, num.8.

DECISIO CCCCXXVII.

1 CEnſuerunt Domini non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, quia Ioannes Maria non docet de aliquo bono iure ſuo, ſed potius de malo ex deciſionibus in hac cauſa factis. De Iure patronatus enim non videtur ex eiſdem poſſe dubitari, & Ioan. Maria illud non negat, & propterea inde reſultat nullitas reſignationis, in qua de Iure patronatus nulla eſt facta mentio, & cui Papa in dubio non præſumitur voluiſſe præiudicare, Lap. *alleg. 96. ſub num.3. verſ. veritatem puto*, Put. *deciſ.412. num.2. lib.1.* cum alijs allegatis *in deciſ.* dies 29. Februarij 1608. in hac cauſa ceſſante autem bono iure, ceſſat læſio, quod eſt præcipuum fundamentum reſtitutionis in integrum Rot. *deciſ.1. in nou. de reſtitut. in integr.* Benintend. *deciſ.85. num.6. & 7.*

2 Neque obſtat gratia perinde valere, quia quo ad deuolutionem non iuſtificatur, dum patroni vltra quadrimeſtre non tacuerunt, neque quo ad litem. Nam etſi lite pendente ſuper beneficio, nec Ordinarius poſſit inſtituere, nec patronus poſſit præſentare, *cap.1. & 2. vt lit. pend. in 6.* vbi Gen. *num.8. verſ.* nec obſtat Calder. *conſ.1. eod. tit. de Iure patr.* & latiſſimè comprobat Lancell. *de attent. cap. 4. in præfat. illatione 5. num.626. & 628.* Tamen lis, quam exigit Papa, debet eſſe ſuper beneficio inter præſentatos, ita vt illud ſit litigioſum, Achill. *deciſ.28. in fin. de appell.* & hoc neque in facto, neque in iure videtur iuſtificatum, vt benè deducitur *in ſupradicta deciſ. diei 29. Febr. 1608.*

3 Nec obſtant authoritates allegatæ ad probandum, quod diſpoſitio *cap.2. vt lit. pend.* procedat etiam quando agitur de beneficio Iuris patronatus laicorum, quia inde non ſequitur, quod lis ſit ſuper beneficio, litigatur inter Ordinarium, & patronos, ſuper pertinentiam Iuris patronatus.

4 Caſſad. *autem deciſ.3. vt lite pendente*, & Simonet. *deciſ.33.* ac Lancell. *de attent. in præfat. num.543.* qui allegantur ad oſtendendum, quod Papa poſſit liberè conferre exiſtente lite ſuper pertinentiam Iuris patronatus, verè non videntur hoc firmare. Nam verba Caſſad. cuius authoritate nititur Simonetta ibi prætendebatur beneficium eſſe de iure patronatus Regis Scotiæ videntur expreſſa adſtringendum motiuum ſubreptionis, quia de Iure patronatus Regum, Ducum, & Marchionum, erat fienda expreſſa mentio ſecundum regulam Cancellariæ, non autem ad ſupponendam litem ſuper Iure patronatus. Lancellottus verò ſimpliciter ſequitur Caſſad. & Simonettam, quod non diſtinguunt, quando lis eſt inter Ordinarium, & Patronos.

5 Quare cum diſpoſitio *cap.1. & 2. vt lit. pend. in 6.* prohibeat duntaxat patronis præſentare, quando lis eſt inter præſentatos introducta, vel quando lis eſt inter poſſeſſores, & vnus decedat, vel renunciet, & prædictis caſibus Papa conferat, viſum eſt eam non eſſe extendendam ad caſum, quando lis eſt inter Ordinarium, & patronos. Super pertinentia Iuris patronatus, & merito ne ſemper mouendo litem eſſet in poteſtate Ordinarij priuare patronos ſuo iure præſentandi, vt conſiderat Lambert. *de Iure patron. lib.2. part.2 quæſt.1. princ. art.9. num.14.*

R. P. D. COCCINO DECANO.

Parmen. Datij.

Mercurij 27. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Obligationis, Promiſſionis, & Delegationis cauſa ceſſante, ceſſat ipſa obligatio, promiſſio, & delegatio, remanetque inefficax, & inualida, præſertim in correſpectiuis, & quando correſpectiuè dicantur,

SVMMARIVM.

Obligationis cauſa ceſſante ceſſat obligatio, quæ ſine cauſa remanet inefficax, & inualida, n.2. & 3.

Fideiuſſor qui ſe obligauit, vt principalis principaliter, & in ſolidum efficitur Correus debendi, n.3.

Correſpectiua pacta dicuntur ea, quæ in continenti, & in eodem inſtrumento appoſita fuerunt, n.3.

DECISIO CCCCXXVIII.

ILluſtriſſimus D. Marchio Sancti Secundi emit Datium, de quo agitur ab Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Cardinale Sfortia, & ad computum pretij ſuſcepit in ſe onus ſoluendi partem Montis Domicellorum Vrbis ſcut. 55. nullium, ad prædict. D. Cardin. ſpectan. & in eodem inſtrumento occaſione prædictæ venditionis ſe obligauit ad fauorem eiuſdem D. Cardinalis Notario pro intereſſe habentibus ſtipulante, cuius ſtipulationis vigore Montiſtæ pro fructibus d. partis Montis exequutiuè egerunt contra Dominum Marchionem. Cùm verò fuerit reſolutum d. venditionem non ſuſtineri, ex quo Datium erat ſuppoſitum fideicommiſſo, & propterea intrare obligationem Cardinalis de reſtituendo pretium, & ad illud Marchionem poſſe agere exequutiuè ſtante obligatione Cardinalis, Dubitaui an cauſa eſſet expedienda contra Montiſtas, & quomodo. 1

Et quantum attinet ad primam partem dubij non dubitabatur, cauſam eſſe expedien. quia ex reſolutionibus iam factis citatis etiam Montiſtis, conſtat venditionem eſſe reſolutam, ex quo Datium eſt ſuppoſitum fideicommiſſo contra promiſſionem Cardinalis. Vnde ceſſat cauſa, ex qua Marchio ſe obligauit, & propterea ceſſat eius obligatio, & tamquam ſine cauſa remanet inefficax, & inualida, *l. ſi pupillus, la ſeconda*, vbi Bald. & Imol. *ff. de acqu. hæred.* Anchar. *conſ.330. num.11.* Galleſ. *ad for. Cam. oblig. ad part.4. 2. part. quæſt.1. num.10. & 12.* & dixit Rota in cauſa Camerinen. dotis 28. Maij 1601. coram me, & in puncto placuit Dominis deciſio in cauſa Camerinen. pecuniaria 3. Aprilis 1598. coram Illuſtriſſ. D. Card. Mellino, vbi quod promiſſio ſoluendi correſpectiua ad appaltum Gabellæ intelligitur, quatenus appaltus obſeruetur, & duret. 2

Neque obſtat, quod prædicta poſſent conſiderari reſpectu Cardinalis, ſecus autem reſpectu Montiſtarum cum Marchio mediante ſtipulatione Notarij ad eorum fauorem ſe obligauerit, & fideiuſſerit vti principalis principaliter, & in ſolidum, & ideò fuit effectus Correus debendi vnà cum Cardinale, Mohed. *deciſ.1. de fideiuſſ.* Vnde nullus poteſt conſiderari defectus cauſæ reſpectu ipſorum Montiſtarum. Quia fuit reſponſum, quod iſta obligatio Marchionis eſt correſpectiua ad promiſſionem Cardinalis, quod Datium erat liberum ab omni fideicommiſſo purificato, & purificando, in continenti enim, & in eodem inſtrumento hæc omnia fuerunt geſta, Corn. *conſ.350. num.1. circa med. lib.1.* Gramm. *deciſ.103. num. 156. in princ.* & propterea etiam quod Marchio ſit principaliter obligatus ad fauorem Montiſtarum, & ſic tertij nihilominus ceſſat iſta obligatio ex defectu cauſæ, quia non ſe principaliter obligauit, & fuit effectus Correus debendi in gratiam Cardinalis, & Montiſtarum ſimpliciter, ſed ex cauſa venditionis Datij. Quamobrem cùm hodie ceſſet dicta cauſa, ceſſat quoque obligatio Marchionis, vt in puncto de obligatione facta ad fauorem tertij, dicit Aym. *in conſ.461. num.39. lib.3.* vbi donatio facta tertio, quæ colligebatur correſpectiua ad matrimonium contrahendum, ex quo erat facta in continenti non ſuſtinebatur, quia matrimonium non fuerat ſequutum, & *num.63.* dicit quod remiſſio crediti, quæ cenſebatur correſpectiua ad promiſſionem indemnitatis factam à tertio non ſuſtinebatur, quia dicta promiſſio corruebat, & benè facit etiam deciſio in cauſa Romana cenſuum ſcutorum 18. millium 2. Iunij 1606. coram R.D. meo Archiepiſcopo Bononien. 3

Non obſtat, quod hic vltra prædictas promiſſiones fuit 4

Digitized by Google

etiam inducta delegatio, quia quatenus hoc eſſet verum, non releuaret, cùm generaliter omnis promiſſio ceſſet ex defectu cauſæ ex latè congeſtis per Tiraquell. *in tractatu ceſſan.cauſ.part.1.num.224.verſ.promiſſionis cauſa*, & in puncto, quod ceſſante cauſa delegationis, ceſſet ipſa delegatio, dicit Dec. *in conſil.421. incip.plene*, *& ſubtiliter num.14.in fin. verſ. quia dato*, quod delegatio vitta quod verè non adeſt aliqua delegatio cum Marchio non promiſerit Montiſtis aliquid tanquam debitum Cardinalis, quod eſt vnum ex requiſitis ad inducendam delegationem, Dec. *in l.ſingularia num.27.ff.ſi cert.pet.* neque promiſſio fuit facta Montiſtis præſentibus, & acceptantibus, quæ præſentia, & acceptatio ad hunc effectum eſt neceſſaria, Vinc.de Paleott. *inter conſ.* Alex. 96. *n.2.lib.*3. Rot.Ianuen. *deciſ.2.n.20.& deciſ.19.n.7.& deciſ.99.n.2.*vbi quod non dicitur facta delegatio, niſi adſit interuentus trium perſonarum, & quamuis adſit ſtipulatio Notarij pro omnibus, quorum intereſt, &c. tamen non conſtat de acceptatione Montiſtarum ex poſt imò apparet de contrario, quia Montiſtæ, quando egerunt contra Marchionem, egerunt etiam contra Cardinalem, ex quo patet, quod noluerunt ipſum liberare, ſed vti tantum obligatione acceſſoria Marchionis.

5 Neque applicantur ea, quæ deducuntur circa derogationem fideicommiſſi ad fauorem Montiſtarum, quia vltra reſponſiones datas in alia deciſione cum fuerit derogatum reſpectu tantum bonorum dicto Monti ſuppoſitorum ſtant ſimul, quod emptores locorum Montium ſint tuti, & quod nihilominus Marchio qui ſuſcepit in ſe onus ſoluendi loca Montium loco partis pretij Datij non ſit tutus pro Datio, cùm ſit ſuppoſitum fideicommiſſo, & in hoc ſtat defectus cauſæ, ex qua corruit obligatio Marchionis, cui non cenſetur prouiſum, ex eo quod fauore Montis ſit derogatum fideicommiſſis ſuper bonis dicti Monti ſuppoſitis, quia Datium non eſt ſuppoſitum dicti Monti.

6 Quantum ad ſecundam partem dubij circa modum expeditionis cauſæ, nulla adeſt difficultas, quod Illuſtriſ. D. Marchioni non poteſt denegari abſolutoria contra Montiſtas. Sed quia fuit firmatum mandatum exequutiuum pro pretio contra d. Cardinale eſſe relaxandum ad effectum cùm illius parte extinguendi d. ratam Montis accollatam, Domini cenſuerunt eſſe inhiben. Montiſtis ne amplius moleſtent D. Marchionem vigore dd. obligationum in accollatione dictæ ratæ Montis facturum: nam hic nulla adeſt obligatio Montiſtarum erga Marchionem in euentum, quod Datium non eſſet liberum à fideicommiſſo, vt videntſit, quomodo, & ad quid ſe obligauerint, ſed ſolum adeſt obligatio ipſius Marchionis erga dd. Montiſtas, quæ cùm ſit correſpectiua ad promiſſionem factam per Cardinalem Marchioni, quod Datium erat liberum ab omni fideicommiſſo purificato, & purificando, vt dictum eſt, & cùm iam ſit reſolutum hanc promiſſionem Cardinalis non ſubſiſtere corruit etiam promiſſio Marchionis ad fauorem Montiſtarum, ex defectu non adimplementi Cardinalis: nam in correſpectiuis illud quod ineſt vni, ineſt & alteri: ita vt vnicos actus videatur etiamſi eſſent plures diuerſæ naturæ, cum vnus dependeat ab altero, Bald. *conſ.317. incip. ad euidentiam præmittendum eſt, quod ſi mutuans per tot. & præſertim in fin. lib.2. vbi quod ſi per Titium mutuantur centum Meuio, & Meuius ſtatim illa deponat penes Titium, licet in depoſito non admittatur compenſatio, §.in bona fidei, verſ.excepta ſola depoſiti actione, Inſtit.de action. l.ſi quis vel pecunias, C.depoſit.l.fin.C.de compenſat.* tamen ſecus eſt in iſto caſu, quia depoſitum pendet à mutuo ratione correſpectiuitatis, & connexitatis contractuum ita in propoſito licet non adimplementum Cardinalis regulariter non poſſet nocere Montiſtis, tamen ſecus eſt cum obligatio Marchionis erga Montiſtas dependeat, & ſit correſpectiua ad promiſſionem Cardinalis, correſpectiua enim ſunt indiuidua, vt vnum tantum cenſeantur, Signor. *conſ.1.n.5.& conſ.2.num.13.*

7 Vnde ſublato vno totum cadere neceſſe eſt, & vno correcto cenſetur etiam correctum alterum etiam reſpectu tertij, cui promiſſum fuit, vt per Ayro. *d.conſ.461.num.39.in fin.* & propterea cum ex prædictis appareat liquida exceptio non implementi, quæ vt dictum eſt, obſtat etiam Montiſtis, retardat exequutionem obligationis Cameralis ad fauorem Montiſtarum, Corn. *conſ.297.& conſ.291.n.7.& 8. lib.3.*Galleſ.*de oblig.Camer.quæſt.1.n.1.verſ.quantum,& n.7.* & ideò inhibendum eſt dd. Montiſtis, ne vigore dd. obligationum moleſtent amplius Marchionem, vt benè per Mandoſ.*de inhib.quæſt.49.n.5.*

Non obſtat, quod cauſa ſit commiſſa ſine retardatione ſolutionis fructuum decurrendorum quia iſta clauſula operatur ſolum, quod Iudex non poſſit procedere in negotio principali, niſi prius ſolutis fructibus, Sam. *in compendio ſignat.n.84.*Pariſ. *conſ.94.n.12.lib.4.*Cæſar.de Graſs. *deciſ.8. num.13.de ſent.& re iudicat.* non autem, quod finito negotio debeat continuari ad ſolutionem fructuum. Hic autem cum conſtet Rotæ ceſſare obligationem Marchionis ad fauorem Montiſtarum, vt ſupra dictum eſt, ſequitur, quod clauſula prædicta amplius non poſſit operari effectum ſic. 8

R. P. D. PIROVANO,

Aprutina, ſeu Montis Alti beneficii,

Veneris 1. Iulij 1612.

ARGVMENTVM.

Subrogatio non gratioſa, ſed rigoroſa non admittitur niſi iuſtificata narratiua gratiæ quo ad omnia, & diſcuſſo iure illius, in cuius locum quis eſt ſubrogatus.

SVMMARIVM.

Subrogatio non gratioſa, ſed rigoroſa non admittitur niſi iuſtificata narratiua gratiæ, quo ad omnia, & diſcuſſo iure illius, in cuius locum quis eſt ſubrogatus, n.1. & 2.

Subrogatio, in qua narratur defunctum, & ſupplicantem eſſe prouiſos Apoſtolicos, & beneficij valor, dicitur ſubreptitia, niſi vtrumque narratum fuerit probatum, num.2. & ſeqq.

Teſtes etiam non interrogati debent reddere rationem eorum depoſitionis, quando deponunt ſuper probatione valoris, num.3.

DECISIO CCCCXXIX.

PRopoſui dubium, an gratia Donati eſſet iuſtificata ad effectum, vt inde veniret ſubrogandus, & immittendus in poſſeſſionem beneficij, de quo agitur, Et contra Donatum fuit reſolutum, cum verſemur in ſubrogatione non gratioſa, ſed rigoroſa, quæ non admittitur, niſi iuſtificata narratiua gratiæ, quo ad omnia, & diſcuſſo iure illius, in cuius locum eſt ſubrogatus, Caſſad. *deciſ.1.n.4. de lit.pend.*Mohed.*deciſ.11.eod.tit.* cum aliis alleg. per Lancell. *de attent.par.2.in præfat.n.180.* quod idem fuit firmatum in Vallisoletana Scholaſtriæ 17.Iun.1602.cor. bo.mem.Lita. 1

Narratiua, quod & tam ipſe Donatus, quam Laurus prædefunctus eſſent prouiſi Apoſtolici nullibi probatur, nec minus probauit valorem beneficij narratum non excedere Ducatos 70. quæ tamen egebant particulari iuſtificatione ad euitandum vitium ſubreptionis, vt dicit Verall. *deciſ.345.n.3.part.2.*Felin.*in c.ad aures n.4.& 5.de reſcriptis*, Put. *deciſ.24.n.1.lib.1.* & ſæpius fuit reſolutum. 2

Non obſtant teſtes, qui dantur pro parte Donati ad probandum valorem. Quia fuit dictum eos deponere per aſſenſum, & propterea non probare, vt pluries fuit reſolutum, nec reddunt rationem, quam tamen in valore probando debent etiam non interrogati reddere, Rimin. ſen. *conſ.138.n.31.*Caſſad.*deciſ.19.n.3.ſuper regulis.* 3

Demum non fuit iuſtificatum ius Lauri prædefuncti, quod ſcilicet beneficium, quod obtinebat, eſſet de Iure patronatus, & à maiori parte patronorum eſſet præſentatus. Et ita ex prædictis fuit reſolutum. 4

R.P.D. CAVALERIO.

Papien. Aquarum.

Mercurij 4. Iulij 1612.

ARGVMENTVM.

De nullitate conceſſionis aquarum in perpetuam emphyteuſim facta nomine Collegij, contra formam Conſtitutionis ipſius Collegij, non obſtante Confirmatione Apoſtolica, quæ licet ſuppleat defectum ſolemnitatis, non tamen ſupplet defectum poteſtatis.

SVM-

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

Locatio, & datio in emphyteuſim facta contra formam Conſtitutionis Pontificiæ nulla, & inualida eſt, num.1. & ſequent.

Protector alicuius Collegij nihil poteſt diſponere, quod ſit contrarium ſtatutis ipſius Collegij per Summum Pontificem editis, num.4.

Confirmatio Apoſtolica, licet ſuppleat defectum ſolemnitatis, non tamen ſupplet ſubſtantialia, videlicet poteſtatem alienantis, quando non habeat, n.5.

Subreptitia Apoſtolica confirmatio annullat totum ſubſecutum proceſſum, n.5.

Euidens vtilitas Eccleſiæ expreſſa in Confirmatione Apoſtolica, iuxta ſtylum Curiæ debet in primis iuſtificari, alias confirmatio nihil operatur, n.6.

Teſtes examinati parte non citata non valent, n.8.

D E C I S I O CCCCXXX.

1 FVerant latæ in partibus duæ ſententiæ, per quas declarabatur nulla conceſſio aquarum in emphyteuſim perpetuam facta per Collegium Chiſlerium in Ciuitate Papienſi quondam Aloyſio Crucio, cùm condemnatione reſtitutionis fructuum, ſeu affictuum à die motæ litis. Commiſſa cauſa appellationis in Rota in tertia inſtantia dubitatum fuit, an hæ ſententiæ eſſent confirmandæ, vel infirmandæ. Et Rotæ informante tantum Collegio reſoluit eſſe confirmandas.

2 Cùm enim Pius V. fel. mem. in dicti Collegij erectione particulariter, & expreſsè ſtatuiſſet, bona collegii non poſſe alienari, nec in emphyteuſim dari, etiam ex cauſa neceſſitatis, vel alio prætextu, nec vltra nouennium locari, & quod locationes fieri deberent per præfatum Aduocatum, Procuratorem, & negotiorum geſtorem inſimul, & non alias cum decreto irritanti, non videbatur poſſe vlla ratione ſubſiſtere huiuſmodi conceſſio, tanquam expreſsè facta contra Conſtitutiones Collegii.

3 Nec poterat ſaluari ex eo, quod facta fuiſſet à Iacobo Antonio Coſta, procuratore Collegii, de ordine bonæ mem. Cardinalis Alexandrini protectoris, quia non conſtat de mandato dicti Iacobi Antonii.

4 Et quatenus conſtaret, ipſe ſolus non habebat talem facultatem, niſi inſimul cum alijs in Conſtitutione prædicta expreſſis, & nominatis. Neque Cardinalis poterat concedere hanc licentiam contra conſtitutionem, cùm in Bulla erectionis circa facultates Protectoris expreſsè diſponeretur, ipſum non poſſe aliquid diſponere, quod eſſet contrarium Statutis Collegij, per Summum Pontificem editis, & declarationibus per eundem factis, & ideò neceſſarius erat conſenſus Officialium Collegij expreſſorum in Statuto ad trad. per Innoc. *in cap. nonit. de his, quæ ſiunt à Prælat.*

5 Neque ſuffragabatur ad hunc effectum Confirmatio Apoſtolica, quia in ea ſupponebatur, alienationem fuiſſe factam ab habente facultatem. Vnde talis confirmatio licet ſuppleat defectum ſolemnitatis, non tamen ſupplet ſubſtantialia, videlicet poteſtatem alienantis, *vt in terminis eſt deciſio ſecunda de confirm. vtil. vel inutil. in Nou.* Creſc. *deciſ.8. de præben.* faciunt tradita per Fel. *in cap.2. num.41. de reſcript.* & per Caſtrenſ. *conſ.84. n.4. lib.2.* & ideò cum Protector talem facultatem non haberet, vt dictum eſt, intrat ſubreptio manifeſta, quæ annullat totum proceſſum ſubſecutum, Oldrad. *conſ.257. num.38. & ſeqq.* Felin. *in cap. vltimo num.39. de præſumpt.* Pariſ. *conſ.51. num.37. lib.4.*

6 Accedebat præmiſſis, quod euidens vtilitas Collegij expreſſa in Confirmatione Apoſtolica expedita in forma Commiſſoria, iuxta ſtylum Curiæ non iuſtificabatur ex actis, vti eſſet neceſſarium, & fuit dictum in Tuſculana Vineæ 27. Octobris 1581. & in Romana Caſalis Turricellæ 10. Martij 1578. coram bonæ mem. Laurerano.

7 Imò ex teſtibus pro parte Collegii examinatis in partibus probatur contrarium, videlicet damnum Collegij, quod ſcillicet dictæ aquæ longè maiori pretio diſtrahi potuiſſent.

8 Ad teſtes examinatos ad probandam vtilitatem Collegij reſpondebatur, non fuiſſe examinatos ad inſtantiam ipſius Collegii, nec eo, aut eius legitimo procuratore citato, *cap.2. de teſtib. cum vulg.*

9 Et licet dicta Confirmatio Apoſtolica præſentata fuerit executoribus per Vicepræfectum Collegij, & procuratorem Aloyſii, tamen Vicepræfectus non habebat talem auctoritatem, cùm in ſimilibus ſpeciale requiratur mandatum. Et ita Collegio ſolum informante reſolutum fuit.

R. P. D. P A M P H I L I O.

Peruſina Spolij.

Mercurij 4. Iulij 1612.

A R G V M E N T V M.

Vrbis ſtatutum requirens in contractu minoris certas ſolemnitates comprehendit etiam forenſes, dummodo ſint minores annorum 20. ſecus ſi maiores annorum 20. licet minores annorum 25.

S V M M A R I V M.

Inſtrumentum dicitur probatio probata, & facit rem manifeſtam, n.1. in fine.

Mandatum habens duo capita, poteſt pro vno capite exequi, etiam quod in alio capite ſit iniuſtum, n.2.

Minor prohibitus à ſtatuto Vrbis contrahere ſine certis ſolemnitatibus, etiam quod ſit forenſis, dicto ſtatuto ſubijcitur, num.3.

Minor prohibitus à ſtatuto Vrbis contrahere ſine certis ſolemnitatibus, ſi eſt maior 20. annorum licet minor 25. non comprehenditur ſub dicto ſtatuto, n.3.

Inſtrumentum, in quo reperiuntur relicta multa in albis, adhuc probat, quando continet omnia ſubſtantialia, n.4.

Tertius quando venit ad cauſam pro ſuo intereſſe in ſtatu, & terminis, in quibus reperitur, cenſetur ratificaſſe omnia eo tempore acta, & geſta, n.5.

Depoſitum ſummæ liquidatæ dicitur ſufficiens, etiam quod non ſit integrum reſpectu ſummæ non liquidatæ, quando pars recuſauit illud recipere, n.6.

Appellans redeundo ad Iudicem à quo, & coram eo producendo iura dicitur appellationi renunciare, etiam quod productio fuerit facta per procuratorem, n.7.

D E C I S I O CCCCXXXI.

HÆredes D. Guidacchii, & conſortes de an.... pro eorum credito ſcut.5282. obtinuerunt mandatum executiuum, illudque exequi fecerunt ſuper Tenuta Arcis Comitis Angeli, quæ fuit ſubhaſtata, & deliberata DD. de Oricellariis, licet nulliter, vt fuit in hac cauſa deciſum. Vnde D. Gineura Saluiata, & Domina Margarita Sancta Crucia hæredes Domini Guidonis Balleoni obtinuerunt in iudicio ſpolii ad poſſeſſionem dictæ Tenutæ reſtitui. Modo Domini de Oricellariis, qui ſoluerunt pretium dictæ Tenutæ, & reperiuntur ſine re, & pretio, obtinuerunt tam nomine proprio, quàm dictorum hæredum Guidaccii creditorum per ſignaturam committi, vt ad nouam ſubhaſtationem, & deliberationem procedatur, cum clauſula, Purgato ſpolio. Ideò propoſui dubium, an eſſet procedendum ad vlteriorem executionem. Et Domini dicta die re maturè diſcuſſa reſponderunt eſſe procedendum ad executionem mandati alias relaxati ad fauorem dictorum hæredum Guidaccii pro ſumma ſcutorum 5282. quia eius validitas non controuertitur. Iuſtitia autem, quæ reſultat ex probatione dicti crediti Guidacci, benè colligitur ex inſtrumento tranſactionis initæ inter dictos hæredes Guidaccii, & D. Guidonem Balleonum, quod dicitur probatio probata, Bald. *in l. intereſt in vltimo notab. Cod. de ſolut.* & facit rem manifeſtam, Bart. *in l.1. num.8.* & ibi Iaſ. *n.10. ff. de nou. oper. nunciatione.* 1

Nec obſtare, quod dictum mandatum fuerit relaxatum, etiam pro intereſſe in dicto inſtrumento conuento, quod prætenditur non deberi, quia quidquid ſit de eius validitate reſpectu intereſſe, de quo erit particulariter agendum, hodie non petitur executio, niſi pro ſorte principali, pro qua benè poteſt dictum mandatum exequi, etiam quod non ſubſiſteret reſpectu intereſſe, cum contineat capita ſeparata ex latè deductis in cauſa Melphien. Spoliorum 11. Octobris 1576. coram Cantuccio, relata inter impreſſ. *deciſ. 33. num. 6. & ſeq. part.2. diuerſ.* 2

Minus etiam ſubſiſtere nullitatem tranſactionis ex eo, quod facta fuerit à Guidone, tunc minore 20. annis 3

abſque ſolemnitatibus ſtatutorum Vrbis, *cap.153. lib.1.* quod comprehendit minorem forenſem in Vrbe contrahentem, Caputaq. *deciſ.19. part.3. & fuit dictum in cauſa Romana, donationis 12. Februarij 1596. coram bonæ memoriæ Cardinale Seraphino*. Quia fuit reſponſum, quod licèt Dominus Guido eſſet tunc minor viginti quinque annis, erat tamen maior viginti, vt fatentur Informantes pro Dominis hæredibus Guidonis, & conſtat ex ipſius iuramento in inſtrumento tranſactionis, qui propterea non comprehenditur ſub dicto ſtatuto *lib.1. cap.151.* quod intelligi debet de minore 20. annis, ſecundum diſpoſitionem eorundem ſtatutorum Vrbis, non autem de maioribus 20. vt in iſtis terminis fuit reſolutum *in Romana Donationis 15. Iulij 1587. coram Card. Seraphino*.

4 Neque aliquid facere, quod in dicto inſtrumento multa fuerint in albis relicta, quia cùm contineat ſummam debitam, vt legitur in principio inſtrumenti, & omnia ſubſtantialia, ſatis dicitur probare.

5 Quod autem dicebatur non poſſe fieri executionem contra hæredem Dominæ Margaritæ, cùm ipſa non fuerit citata, nec nominata in mandato, de cuius executione agitur, viſum fuit Dominis ſublatum e eo, quod ſola Domina Gineura tunc erat in poſſeſſione totius hæreditatis. Vnde contra illam benè fuit intentatum iudicium, & quando poſtea Domina Margarita venit ad cauſam pro ſuo intereſſe in ſtatu, & terminis in quibus reperiebatur tunc dicitur feciſſe omnia acta ſua, & ratificaſſe omnia acta geſta, Innoc. *in cap. cum ſuper num.6. verſ. ſi autem hæc tertia perſona*, & ibi Butr. *num.18.* & Felin. *num.17. de re iudic.* Mohedan. *deciſ.81.* Put. *deciſ.71. lib.3.* & fuit dictum in cauſa Calaguritana Beneficij della guardia 6. Nouembris 1595. coram bonæ mem. Cardinale Pamphilio.

6 Nec ſubſiſtere, quod ſpolium non fuerit integrè purgatum, quia quo ad tenutam illa fuit reſtituta, & hoc non controuertitur. Quo verò ad fructus, & expenſas fuit factum depoſitum in Sacro Monte Pietatis, quod licèt prætendatur non continere omnes fructus, & pro toto tempore ſpolij, tamen cùm vigore particularis commiſſionis fuerint præfixi plures termini ad liquidandum, & pro omnibus fructibus, & expenſis liquidatis factum fuit depoſitum, iuxta practicam Rotæ benè poteſt ad vlteriora in cauſa procedi, vt fuit dictum in cauſa Hiſpalen. beneficij 24. Februarij 1584. coram bonæ memoriæ Cardinale Seraphino. Depoſitum enim in caſu iſto viſum fuit ſufficiens, ex quo eſt integræ ſummæ liquidatæ iuxta deciſionem Capuraquen. 224. tertius, libro primo in manuſcript. & pars recuſauit illam recipere, vt fuit dictum in vna Bononien. Pecuniaria 17. Iunij 1605. coram Reuerendiſſ. Bononien.

7 Et licèt à ficta liquidatione fuerit appellatum, & cauſa appellationis reperiatur commiſſa. Tamen cùm pro parte hæredum Domini Guidonis poſt appellationem, & commiſſionem fuerint coram me producta nonnulla iura citato Procuratore Dominorum de Oricellarijs cenſetur dictæ appellationi, & commiſſioni renunciatum, *cap. gratum*, & ibi gloſ. *verb. receſſum, de offic. deleg. cap. ſolicitudinem de appell.* Innoc. *in cap. quæſt. & cap. qua fronte de appellat.* Cæphal. *conſ.661. num.28. lib.5.* quod procedit licèt huiuſmodi productio fuerit facta per Procuratorem, quia etiam Procurator qui poteſt appellare comparendo, poteſt appellationi renunciare, Ægid. *deciſ.137.* Gabr. *de appell. concluſ.2 n.4.*

8 Quo verò ad id, quod obijciebatur de non reſtitutione quorumdam bonorum mobilium in dicta tenuta exiſtentium, fuit dictum, obiectum ceſſare ex inuentario conſignationis mobilium, & animalium factæ per dictos hæredes Domini Guidonis eorum Affictuarijs in dicta tenuta, in quo leguntur omnia mobilia, dolia, & animalia deſcripta in inſtrumento executionis, & quamuis non fuerit reſtitutum quoddam vinum aſcendens ad barilia 33. tamen ex quo non potuit reſtitui cùm tanto tempore ſaluari non potuerit, nec fuerit liquidatum, viſa fuit ſufficiens pro purgatione ſpolij ſolutio illius pretij, pro quo benè poteſt deſeruire ſumma ſcutorum 50. quæ vltra ſummam tunc liquidatam fuerunt depoſitata.

9 Nec demum refragari, quod executio amiſerit vires ſuas, cùm tenuta fuerit ſubhaſtata, ſolutum pretium, & ſatisfactum hæredibus Guidaccij, quia hoc non habuit effectum, cùm Domini Oricellarij, quibus fuit dicta tenuta deliberata non habeant rem, nec pretium, quo ſtante, Signatura reſcripſit, quod deueniretur ad nouam ſubhaſtationem, ad quam propterea rationibus ſupra deductis deueniendum reſolutum fuit, &c.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Theatina Iuriſdictionis.

Mercurij 4. Iulij 1612.

ARGVMENTVM.

Eccleſiam eſſe in territorio vnius diœceſis potius, quam alterius, quomodo probetur.

SVMMARIVM.

Enunciatiua Papæ antiqua probat, Eccleſiam eſſe in vno territorio potius, quàm in alio, n.2.

Eccleſia dicitur eſſe in illo territorio, in quo ſoluuntur Cenſus eiuſdem Eccleſiæ, n.3.

Enunciatiuæ recentes, & nouæ non probant, n.4.

DECISIO CCCCXXXII.

1 Ex deductis in alia cauſa Theatina Iuriſdictionis S. Io. in Venere, coram me ſub die 4. Maij, præſentis anni Domini reſoluerunt præpoſituralem Eccleſiam Sancti Leucij loci de Atiſſa, eſſe intra fines Theatinæ Diœceſis. Nam vltra ibi ponderata, quo ad Bullas Nicolai II. Alexandri III. & Innocentij III. Roman. Pontif. quæ Theatinæ Limites proprijs ducunt exprimendos vocabulis, intra quos locum Atiſſæ eſſe non ambigitur, conſiderarunt Domini, eaſdem Bullas, Eccleſiam de qua agitur, inter Eccleſias Theatino Epiſcopatui ſubiectas connumerare. Concurrit inſuper Bulla Paſchalis II. ſub Dat. Beneuent. Kalen. Auguſti anno Domini 1115. in qua ex mera, & propria narratiua, & ex ſcripto Vrbani II. idem Pontifex Eccleſiam S. Leucij de Atiſſa Epiſcopatui Theatino ſubiectam narrat.

2 Et prædicta validiſſimum recipiunt adminiculum ex enunciatiua Nicolai V. de anno 1447. ex quo eſt antiqua, & emanauit ab habente authoritatem diſponendi ſuper enunciato, iuxta doctrinam Aretini in capitulo, cum cauſam *il terzo num.16. de probat.* & alia allegata in ſupradicta Theatina Iuriſdictionis Sancti Ioannis in Venere.

3 Concurrunt etiam cenſus, & procurationis ſolutio, de quibus conſtat ex inuentario antiquiſſimo redditnum, & iurium Eccleſiæ Theatinæ facto in pergameno vſque de anno 1393. cùm quo concordant teſtes examinati in viſitatione loci huiuſmodi, facta anno 1591. qui dantur in Summario. Vnde negari non poteſt quin probetur talis ſituatio, *cap.2. de cenſib.* & fuit conſideratum in Taruiſina iuriſdictionis, coram Litta 17. Februarij 1598. vt in Sabinen. ſeu Reatina Abbatiæ, coram Orano 4. Decembris 1592. Concurrit etiam ſententia antiquiſſima ex aduerſo producta, quæ multum facit, licèt fortè non probaret concludenter.

4 Non obſtant enunciatiuæ Pij IV. & Pij V. pro parte Atiſſanorum in actis datæ. Quia non probant, cum ſint recentes, *& nouæ leg. non nudis, & l. non epiſtolis, C. de probation. l. ex his verbis, Cod. de teſtament. milit.* Rot. *deciſ.31. de probat. in antiqu.* & in eadem Taruiſina Iuriſdictionis, coram Litta. Et ita Domini firmarunt altera tantum parte informante, &c.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Pariſien. Pecuniaria.

Veneris 16. Decembris 1612.

ARGVMENTVM.

Confeſſio facta per apocham, & ſcripturam priuatam an, & quando requirat præſentiam partis, vt confitenti noceat, an verò ſufficiat, quod pars quandocumque dictam confeſſionem acceptet.

SVMMARIVM.

Venditio eſt contractus, qui ſolo conſenſu perficitur, n.1.

Ceſſio facta mediante pretio ſimilis eſt emptioni, n.1.

Apocha, ſeu ſcriptura priuata confecta ad probandum contractum iam factum non requirit præſentiam illius, ad cuius fauorem facta eſt, n.2. & ſeqq.

Con-

Digitized by Google

Confeſſio facta in ſcriptis abſente parte probationem facit contra Scribentem, num. 2. & ſeqq. Vbi præſertim de Iure Canonico.

Confeſſio dicitur facta ad aliquid probandum de præterito, quando emanauit per verba enunciatiua, num. 6.

Verba non ſunt attendenda, vbi conſtat de contraria mente loquentis, num. 6.

Tempus vnum quandoque ponitur pro alio, vt habeatur verus intellectus, & menti deſeruiatur, n. 7.

Verba præteriti temporis in confeſſione appoſita, quando probent actum ante confeſſionem, an vero referantur ad tempus confeſſionis, num. 9.

Remittentibus iura ſua non datur ad ea vlterior regreſſus, num. 10.

Filius Titij dicitur etiam quod pater Titius iam defunctus fuerit, num. 10.

DECISIO CCCCXXXIII.

1 CVm bonæ memoriæ Horatius Oricellarius ceſſerit certum creditum ad fauorem Nicolai Naſii, quod prætenditur poſtmodum, & ipſum ceſſiſſe ad fauorem Pompeij Bedini, Dubium principale in hac cauſa fuit, an conſtaret de dicta ceſſione Naſii ad fauorem Pompeii, quæ ſuffragetur Syluiæ eius filiæ, & cum allegaretur certa apocha facta per Naſium ad fauorem Pompeii, Dubium fuit reſtrictum die 23. Ianuarij huius anni ad conſenſum Pompeii, vt ſcilicet videretur, an conſtaret de tali conſenſu Pompeii, qui ſuffragaretur prædictæ Syluię: Nam, cùm ageretur de contractu, qui ſolo conſenſu perficitur, nempè de venditione, §. 1. *Inſtit. de oblig. ex contrac.* ceſſio enim, de qua agitur, cùm fuerit facta mediante pretio, emptioni ſimilis eſt, *l. cum is, ff. de fideiuſſorib.* ad illius validitatem requirebatur Nuncius, vel epiſtola, *l. conſenſu*, vbi gloſ. *in verb. conſentire, ff. de action. & oblig. cum allegatis in 1. deciſ.*

2 Et cum huiuſmodi dubium fuerit affirmatiuè reſolutum die 30. Martij præteriti, eadem ſententia hodie placuit Dominis. Motis ex eo, quia admiſſo ſine veri præiudicio, quod in confeſſione dictæ apochæ Pompeius non fuiſſet præſens, nihilominus eius præſentia non erat neceſſaria, vel Nuncius, aut epiſtola, cùm apocha non fuerit confecta ad faciendum contractum, ſed ad probandum contractum iam factum ſecundum ſententiam, quam Rota ſequitur, vt per Ægid. *deciſ. 190. n. 8. verſ. in extraiudicialibus vero*, & fuit reſolutum in cauſa Raguſina matrimonii 10. Nouembris 1587. coram bon. m. m. Epiſcopo Oriolen. quam ſententiam communem dicit Ripa *in l. admonendi num. 154. ff. de iureiurand.* Surd. *conſ. 60. n. 6. & 7.* benè Curt. iun. *conſ. 168. nu. 10. & 11.* qui fuerunt allegati in alia deciſione.

3 Quibus addi poteſt in terminis ſcripturæ priuatæ, Alex. *conſ. 191. n. 1. verſ. ergo cum non negatur cum ſeqq. lib. 2.* Gabr. *de confeſſ. concluſ. 1. num. 51. in 5. limitat.* Rota Ianuen. *deciſ. 37. num. 10. verſ. decimotertio illa opinio, & num. 14. & deciſ. 45. num. 6. & 7.*

4 Neque huic concluſioni reſiſtit Salyc. *in l. generaliter n. 9. quæſt. 6. C. de non numerat. pecun. verſ. ſed attende*, vbi quod communis practica ſe habet, quod confeſſio facta abſente parte, nec probationem inducat. Nam fuit reſponſum, quod quatenus dictum Salyceti ſit intelligendum de confeſſione facta in ſcriptura, tamen non eſt recedendum à communi opinione affirmatiua, cum Rota illam ſequatur, vt ſuprà dictum eſt, maximè cum confeſſiones ſint geminatæ, vt mox dicetur, Felin. *in cap. ſi cautio num. 39. in vltima fallentia*, Surd. *d. conſ. 60. num. 7.* Gabr. *loco ſuperius allegat. in 12. limitatione*, maximè cum in hoc iudicio ſit ſeruandum ius Canonicum, Felin. *in d. cap. ſi cautio nu. 27. in 2. fallentia*, Gabr. *vbi ſuprà num. 46.* vbi de communi, de qua etiam Hieronym. Gabr. *conſ. 42. n. 64. & ſeqq. lib. 2.*

5 Nec etiam prædictæ concluſioni reſiſtit Bald. *in dicta l. generaliter num. 33. q. 11.* qui videtur dicere, quod hæc concluſio non habeat locum in contractibus reciprocis, qui non pendent a voluntate vnius. Nam fuit dictum, quod Baldus refert opinionem Petri de Bellapertica, qui tenet, quod confeſſio facta in iudicio abſente parte non valet ad obligandum, ſecus autem ad probandum, & ſubiungit Baldus, Tu dic, quod ſiquidem eſt talis actus, qui ſumit eſſe ex conſenſu partium, eodem modo ſumere debent probationes cauſæ, hoc eſt illa confeſſio non probat ante conſenſum partis, quia ille actus ſumit eſſe à conſenſu partium, ſed non propterea dicit Baldus, quod conſenſus debeat eſſe ſimultaneus, ſed ſufficit, quod pars quandocumque acceptet illam confeſſionem factam in ſcriptura, vt declarat Alex. *in d. conſ. 191. loco ſuperius allegato, & num. 2.* & innuit ipſe Baldus dum dicit, quod ſicuti actus ſumit effectum à conſenſu partium ita debeant ſumere probationes cauſæ.

6 Quod autem dicta apocha fuerit facta ad probandum, & non obligandum, quod eſt principale obiectum huius deciſionis, ſatis probatur ex tenore ipſius apochæ. Nam quando verba ſunt enunciatiua de præterito, confeſſio dicitur facta ad aliquid probandum, vt dicunt Soccin. ſen. *conſil. 21. num. 11. volum. 1.* Curt. iun. *conſil. 168.* pariter *num. 11.* qui fuerunt allegati in prima deciſione, prout verè in caſu iſto verba ſunt enunciatiua de præterito, vt patet ex ſerie verborum apochæ, & ex alijs, vt mox dicitur. Licèt enim in apocha dicatur, *La qual Cedula del Signor Rucellai*, (ſcilicet Cedula, quæ continebat creditum ipſius Naſii,) *& ogni mio credito dependente da eſſa, tanto del capitale, quanto delli vtili, &c. io credo, e transporto al Signor Pompeo Bedini*, quæ quidem verba videntur præſentis temporis, tamen cum appareat de mente, & intentione Naſii tam ex alijs verbis euiſdem apochæ, quàm ex epiſtola eadem die ab eodem Naſo ſcripta, & de qua infra dicam, non eſt curandum de verbis, vt *in cap. de his, de verbor. ſignific.* & verba deſeruiunt intentioni, vt notatur *in cap. intelligentia, eod. tit.* ſed mens, & intentio Naſii fuit, vt fateretur ceſſionem iam factam, ex quo verba immediatè ſequentia in apocha concernunt præteritum tempus, vt modo dicetur, apparet igitur, quod intellexit de ceſſione iam facta, aliàs Naſius in eadem ſcriptura, & in epiſtola eadem die ſcripta eſſet ſibi contrarius, quod eſſe non debet.

7 Nec eſt mirum, quod dicta verba *cedo, e transporto*, ſic exponantur, quia quandoque vnum tempus ponitur pro alio, vt habeatur verus intellectus, & menti deſeruiatur, ſicut in puncto dicitur de verbo, oritur, præſentis temporis, quod exponitur, id eſt ortus eſt, *in cap. nam concupiſcentiam*, vbi gloſſ. *in verb. oriuntur, verſ. vel expone, de conſtit.* Gemin. *conſil. 122. num. 2.* & de verbo præſenti, eſt, quod aliquando denotat præteritum, *l. verbum erit, ff. de verb. ſignific. circa med.*

8 Quod autem verba immediatè ſequentia in apocha denotent tempus præteritum, ſatis patet ex illius lectura ibi, *Al quale* (ſcilicet Pompeo) *ho conſegnata detta Cedola* (videlicet Cedulam Oricellarii) *inſieme con vn a miſſiua delli Bartholomei di Leone, &c.* & inferiùs reddens rationem huius ceſſionis, inquit, *à cauſa, & mediante la valuta, ch'io ho riceuuta dal detto Signor Pompeo à mia ſodisfattione, della quale mi ſono contento, & egli ancora s'è contentato piſare detto credito à ſuo periglio, e fortuna.* Iſta enim verba negari non poteſt, quin ſint præteriti temporis, & quin denotent actum iam perfectum, aliàs impoſſibile eſſet, & quod Naſio fuiſſet ſatisfactum, & quod Pompeius fuiſſet contentus acceptare creditum ad ſui periculum, cùm negetur ipſum fuiſſe præſentem, dum conficiebatur dicta apocha.

9 Neque dicatur, quod iſta verba præteriti temporis non probant actum ante confeſſionem, ſed referuntur ad tempus confeſſionis, Cardin. *conſil. 14. in princip.* Nam fuit reſponſum, quod hæc concluſio vera eſt, quando Notarius ſtipulatur, qui cum non poſſit atteſtari ſuper his, quę non vidit, & audiuit, ideò in caſu, quo Notarius ſtipulatur, *quod Titius habuit, &c.* intelliguntur iſta verba de præſenti, aliàs ipſe Notarius falſum committeret, & delinqueret in officio, & propterea ad hoc euitandum verba intelliguntur de præſenti, Alex. *conſil. 179. num. 4. & 5. lib. 7. & conſil. 77. num. 10. lib. 6.* quæ ratio ceſſat in caſu iſto. Nam cùm Cedula fuerit reſcripta nomine Naſii, & ab eo ſubſcripta, & propterea perindè ſit, ac ſi ab eo fuiſſet ſcripta, Alex. *conſil. 47. num. 3. lib. 2.* & fuit dictum in cauſa Narnien. terrarum 28. Apr. 1600. coram bonę memorię Citta, propterea ipſe Naſius potuit fateri de præterito cum ipſe fuerit præſens, & ideò verba illa præteriti temporis ſunt intelligenda de illo tempore, quia in iſto caſu ceſſat ratio, quæ conſideratur in Notario. Vltra quod ſi dicta referrentur ad tempus confeſſionis, multò commodiùs appareret de conſenſu Bedini, quia tunc fuiſſet præſens.

10 Minùs etiam dicatur prædictis obſtare illa verba, *Et*

ogni

Digitized by Google

ogni mio credito, quod verbum, *mio*, repugnat ceſſioni iam factæ, cùm remittentibus iura ſua non detur ad ea vlterius regreſſus, *l. quæritur, §. ſi venditor, ff. de ædilit. edict.* Nam fuit reſponſum, quod ſtantibus prædictis verba illa ſunt intelligenda de credito, quod fuit, Bart. *in l. eius qui num.* 1, *ff. ſi cert. petat. & in l. inſula, ff. de acquiren. rer. dom.* vbi quod appellatur inſula, quæ iam fuit, & ſi quis dicitur filius Titii, qui iam ſit defunctus, ſubauditus dictio, *olim*, & propterea verba illa, *Il mio credito*, intelligenda ſunt hoc eſt, *quod olim fuit meum*, cùm ex prędictis probetur ceſſio iam facta.

11 Et prædicta corroborantur ex litteris miſſiuis datis eadem die, qua fuit ſcripta apocha, per Naſium Oricellario, in quibus ita ſcribit, *Hauendo io venduto il credito delli ſcudi 20000. contenuti nella Cedula, che Voſtra Signoria mi fece, al Signor Pompeo Bedini, e da lui riceuutone il pagamento, e per tal cauſa hauendo io conſegnata eſſa Cedula à eſſo Signor Bedini, &c.* & inferiùs, *Per eſſere ſtato intieramente ſodisfatto da detto Signor Bedini di tutto quello, che in eſſo m'appartenuua, &c.* ex iſta epiſtola manifeſtimè colligitur, quod apocha fuit facta ad probandum, non ad obligandum. Nam ſi pars conſtanter defendit Bedinum non fuiſſe præſentem confectioni apochæ, ideò pernecеſſe dicendum eſt, quod apocha fuerit facta ad probandum, cùm præſupponatur in dicta epiſtola apocham fuiſſe conſignatam, & ſibi fuiſſe ſatisfactum, hæc enim in confectione apochæ abſente Bedino fieri non potuerunt. Quæ eo magis videntur procedere, quia tam bon. mem. Horatius, quàm eius filij viri doctrina præcellentes in multis litteris datis tam Bedino, quàm marito Syluiæ, ſemper honeſtiſſimè agnouerunt dictum debitum, ex quibus etiam litteris colligitur, quod Bedinus ad inuicem ſcribebat de hoc credito Regio Dominis de Oricellariis, & ſe gerebat pro ſocio, ſeu pro participe d. crediti, Et ita concluſum, &c.

R. P. D. V B A L D O,

Hiſpalen. Legitimitatis,

Lunæ 5. Nouembris 1612.

A R G V M E N T V M,

Diſpenſatio ſuper matrimonio inter conſanguineos quando, & ex quibus iuſtificata præſumatur ad effectum, vt filii inde nati legitimi dicantur.

S V M M A R I V M.

Matrimonium probatur ex libro Parochi, num. 1.

Informatio extraiudicialis vbi ſufficit, tunc non eſt neceſſe de ea conficere ſcripturam, aut Notarium rogari, ſed ſat eſt eam præſumptionibus probari, num. 2.

Obſeruantia 30. ann. facit præſumere diſpenſationem matrimonii ad effectum legitimitatis prolis, num. 2.

Actus ſecutus cenſetur factus ex titulo, & cauſa præcedenti, num. 3.

Denunciationes ante contractum matrimonium, quod fuerint omiſſæ probari debet per eum, qui dicit omiſſas, n. 4.

Factum quando eſt aliquid præſumitur potius legitimè, quàm illegitimè factum, præſertim ad excluſionem delicti, num. 5.

Matrimonium præſumitur legitimè factum, ſi vir, & mulier in figura matrimonii ſteterunt per annos 30. & plus, num. 6.

Filiatio, & legitimitas ſatis probatur per tractatum, & nominationem parentum, num. 7.

Teſtes conſanguinei ſunt legitimi in cauſa matrimonij, num. 8.

Titulus præſumptus ceſſat, vbi conſtat de vero titulo, num. 9.

Quaſi poſſeſſio legitimitatis an præſumatur, num. 10.

Præſumptiones plures faciunt plenam probationem, quando tendunt ad eundem finem, & vna venit in conſequentiam alterius, num. 11.

Solemnitas extrinſeca præſumitur in extraiudicialibus, num. 12.

D E C I S I O CCCCXXXIV.

Fverat reſolutum die 11. Maii præteriti coram me, 1 litteras diſpenſationis fel. rec. Gregorii XIII. præſumi iuſtificatas ex multis in illa deciſ. adductis, cui cum D. Franciſcus aduerſus quem reſolutio emanauerat, non acquieſceret, iterum propoſui cauſam ſuper eiſdem, qua acerrimè diſcuſſa, Domini cenſuerunt ſtandum in deciſis. Et conſiderabant in primis hic non agi de præſumendo matrimonio, nec de præſumenda diſpenſatione, cùm de vtroque conſtet per legitimas probationes, videlicet, de matrimonio ex libro Parochi, & partita inde extracta, vt fuit reſolutum in hac cauſa 12. Februarii præteriti coram me, de diſpenſatione vero, ipſemet ex litteris diſpenſationis in actis productis, ſed agitur ſolùm de iuſtificatione eorum, quæ in d. litteris continentur, quæ iuſtificatio videbatur potiſſimum ab eo pendere, An iſtę litteræ fuerint, vel pręſumantur pręſentatę ordinario, qui ex diſpoſitione Sac. Conc. Triden. *ſeſſ. 22. cap. 5. de reform.* tenetur, ſe ſaltem ſummariè, & extraiudicialiter informare, An litterę diſpenſationis gratioſę, quales iſtæ ſunt ſubreptionis, vel obreptionis vitio laborent.

Conſiderabant etiam, quod ex quo iſta informatio ſufficit, vt ſit extraiudicialis, nec de ea eſt neceſſarium confici ſcripturam, aut Notarium rogari. Sat eſt, eam probari per præſumptiones, quia alias raro, aut nunquam probari poſſet, vt in ſimili dicit Creſc. *dec. 2. in fin. de iureiur.* & quidem pro eiuſmodi ſolemnitate pręſumenda, plurimum facere videbatur obſeruantia vltra 30. annos conſiderata in deciſ. quæ per ſe ſufficeret ad pręſumendam diſpenſationem talem qualis de iure eſſet neceſſaria ad effectum legitimitatis prolis, Caputaq. *deciſ. 260. par.* 1. Achill. *deciſ.* 1. *de preſump.* Put. *dec.* 257. *n.* 3. & fuit dictum in Valentina illegitimitatis 12. Nouembris 1610. coram R. P. D. meo Caualerio, & multo magis ad præſumendam iuſtificationem, Rota in Lucana Decimatus relata inter impreſſ. diuerſ. *dec. 354. n. 2. par.* 1. & in Papien. Penſionis 11. Decembris 1606. coram Reuerendiſſ. Attrebaten. 2

Et de hac obſeruantia ſatis videbatur conſtare ex ponderatis in d. deciſ. hac cauſa facta, quæ in hac etiam cauſę propoſitione Dominis placuerunt, videlicet, primo & principaliter ex matrimonio ipſo contracto in facie Eccleſ. coram Parocho, & teſtibus, iuxta formam Sac. Conc. Trid. quod etiam fuit celebratum poſt exiguum temporis ſpacium à die impetrata diſpenſationis, quæ fuit 23. Aprilis 1571. Matrimonium autem fuit contractum die 20. Iulii eiuſdem anni, ex quo oritur vehemens pręſumptio, tum ratione ipſorum contrahentium, quod ſcilicet illud contraxerint vigore d. diſpenſationis, & iuxta illius formam, & ſic cum præcedente exhibitione litterarum coram Ordinario. Actus enim ſecutus cenſetur factus ex titulo, & cauſa præcedenti, *l. quædam mulier.* vbi gloſſ. & Doct. *ff. de rei vendic.* Soccin. *conſil.* 13. *n.* 16. *lib.* 4. Aym. *conſil.* 10. *n.* 9. *& conſil.* 284. *n.* 6. Caputaq. *dec.* 107. *n.* 3. *&* 226. *n.* 2. *par.* 2. 3

Præſertim cum magnis laboribus, & impenſis d. diſpenſatio fuerit obtenta, in qua cum eſſet expreſſum, vt ſeruaretur forma Concilii Tridentini non eſt veriſimile eam non fuiſſe ſeruatam, & impetrantes noluiſſe vti beneficio d. diſpenſationis, vt in ſimili arguit Surd. *conſil.* 245. *n.* 14. *verſic. cæterum lib* 2. tum multò magis ratione ipſius Parochi, ex eo quod ad illud celebrandum, non poterat Parochus deuenire, etiamſi coniuges non eſſent in gradu conſanguinitatis prohibitio coniuncti, niſi præcedentibus denunciationibus, quę hic non probantur omiſſæ, prout probari deberet, vt per Rotam in cauſa Barchinonen. matrimonii 19. Martii 1604. coram bon. mem. Pegna, & ex curſu temporis præſumuntur interueniſſe, vt fuit dictum in cauſa Valentina Illegitimitatis 16. Martii huius anni coram Reu. P. D. meo Pamphilio, & niſi pręcedente licentia Ordinarii, quam non dediſſet, niſi fuiſſet certioratus de veritate narratorum in dictis litteris diſpenſationis. 4

Et licet de huiuſmodi licentia non conſtet, tamen videtur pręſumi poſſe, tum ex Conſtitutionibus Synodalibus illius diœceſis, quibus cauetur, Parochum debere impetrare ſimilem licentiam contrahendi matrimonia, tum ex eo, quod atteſtabatur vnus ex Dominis ſe fuiſſe certioratum à viro perito, & fide digno ita obſeruari ſolitum in illa Ciuitate Hiſpalen. & ſic benè intrant regulę cumulatæ per informantes, quod quando aliquid eſt factum, ſemper pręſumitur legitimè factum potius, quam illegitimè 5

mè, præſertim ad tollendum delletum in Parocho, viro probo, & litterato, arg. *l. merito, ff. pro ſoc.* Bart. *in l. gerit, num. 20. ff. de acquir. hered.* & ea cenſentur præceſſiſſe, quæ ſunt neceſſaria ad validitatem actus, Caſſad. *deciſ. 21. de preb.* Rota *deciſ. 75. num. 12. par. 1. diuerſ.* & actus cenſetur ſactus, vt fieri ſolet, arg. *l. vel vniuerſorum, ff. de pignor. action. l. Titianus, ff. quod cum eo,* Creſc. *d. deciſ. 2. de iureiur.* Menoch. *de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 81. num. 4 & 6.*

6 Præterea obſeruantia deducitur ex cohabitatione parentum D. Annę in figura matrimonii, vt ſupra contracti, cum communi reputatione filiorum ex d. matrimonio ſuſceptorum, qui pro legitimis habiti, & reputati ſunt, nec quicquam eis mouit ſtatus controuerſiam vſq; ad tempus motæ huius litis de anno 1607. & ſic poſt 34. annos à tempore contracti matrimonii inter eorum parentes, qui etiam fuerunt tolerati per loci Ordinarium, & conſanguineos, quos alioquin non eſt veriſimile fuiſſe paſſurus eos permanere in matrimonio inceſtuoſo, niſi habuiſſent notitiam diſpenſationis, præſertim ſtante notorio impedimento dictæ conſanguinitatis inter perſonas nobiles, vt fuit conſideratum in d. Valentina illegitimitatis coram Reu. P. D. meo Pamphilio, & in d. deciſ. huius cauſæ, benè faciunt notata in ſimili de tolerantia per Surd. *d. conſ. 243. num. 28. & ſeqq. lib. 2.* & de præſumpta ſcientia impedimenti inter conſanguineos, latè Honded. *conſ. 87. num. 28. lib. 1.*

7 Neque obſtat, quod coniuges prædicti non durauerint in matrimonio, niſi per quinquennium, quia ad hoc placuit reſponſio data in deciſione. Accedunt etiam ad hanc obſeruantiam comprobandam teſtamenta parentum D. Annę, qui ambo eam, vt filiam legitimam, & naturalem, ex tali matrimonio ſuſceptam heredem inſtituerunt, cum ſucceſſione ſubſecuta in vtriuſque parentis bonis, & præſertim in maioricatu materno, cuius omninò fuiſſet incapax, ſi fuiſſet illegitima, ex latè traditis per Melch. Pelaz. *in tract. maior. par. 2. quæſt. in princ.*

8 Concurrit etiam approbatio parentum D. Franciſci, inducta tum ex eorum interuentu in actu celebrationis dict. matrimonii, tum ex eorum taciturnitate per totum ſuæ vitæ ſpacium, cùm tamen illud impugnaſſent, ſi ſciuiſſent illud minus legitimè contractum, & alias certum eſt coniunctos, & conſanguineos faciliùs admitti, quam alios ad dicendum de nullitate matrimonii inter alios conſanguineos, & quia ſunt meliùs informati, *c. videtur, qui matrim. accuſ. poſſ. c. videtur, 35. q. 6.* & propter intereſſe ſucceſſionis, propter quod ſolent eſſe diligentes in apprehenſione bonorum, vel in mouendo litem, ſuper illegitimitate, *cap. tranſmiſſæ, cap. lator, cap. cauſam quæ, & per tot. tit. qui fil. ſint legit.* Ex quo ſequitur, vnde ſicut dict. parentes D. Franciſci non poſſent hodie impugnare dictum matrimonium, *cap. fin. eod. tit. qui matr. accuſ. poſſ.* ita nec videatur poſſe eorum deſcendentes, arg. *l. cum à matre, C. de rei vend.*

9 Non obſtat, quod dicta obſeruantia poſſit dici æquiuocum [illegible] potuerit procedere ex matrimonio putatiuo, quia [illegible] vero titulo matrimonii contracti vigore verè diſpenſationis, ceſſat titulus præſumptus, *l. Imperatores, ff. de* [illegible] D. c. *conſ. 400. num. 8.* Aym. *conſ. 35. n. 5.*

10 Non obſtat, quod quaſi poſſeſſio legitimitatis ſit contra ius, & ideò non releuet, quia d. diſpenſatio cum præſumptione iuſtificationis, de qua ſupra, tollit impedimentum iuris, vltra quod quando poſſeſſio eſt alicuius temporis conſiderabilis, vt hic releuat etiamſi ſit contra ius, vt firmat Rota *deciſ. 534. n. 6. & 7. par. 1. diuerſ.*

11 Non obſtat, quod ex ſupradictis videantur elici, & cumulari plures præſumptiones, videlicet, cognitionis extraiudicialis Ordinarii, licentiæ ab eo impetratæ, & denunciationum, quia ſi ſeries negotii inſpiciatur, omnes tendunt ad eundem finem, & vna venit in conſequentiam alterius, quo caſu admittitur concurſus plurium præſumptionum, Bart. *in l. ſi is qui pro emptore num. 71.* & ibi Alciat. *num. mihi 175. ff. de* [illegible] *cap.* Bald. *in l. prima, in fine, Cod. quando lit. ab* [illegible]

12 Conſiderabat etiam vnus ex Dominis, quod hæc cognitio Epiſcopi eſt tantum extraiudicialis, vt patet, & ſupra dictum eſt, vnde licet alias ſolemnitas extrinſeca non præſumatur, ad not. *in l. ſciendum, de verb. oblig. l. quæcumque, §. fin. ff. de Publ.* Tamen in caſu iſto præſumenda eſt, cum ſimus in extraiudicialibus, per tex. *in c. ea noſcitur, de his, quæ fiunt à Prælat. ſine conſ. Capit.* iuncta gloſ. *in verb. intelligi debet*, vbi in præſentatione facta à Prælato, præſumitur conſenſus Capituli, ſine quo non valeret. Ratio eſt, quia eſt actus extraiudicialis, Gemin. *conſil. 87. ſub num. 1. verſ. in contrarium*, vbi eleganter exornat, & hoc procedit, etiamſi non enuncietur, actum fuiſſe factum de conſenſu Capituli, Feder. de Sen. *conſ. 259. n. 2. verſ. ſed poſito ſine veri præiudicio, & verſ. quia quicquid, & verſ. item in dubio, & verſ. præterea,* & hoc valdè eſt notandum. Benè facit *dec. Creſc. 2. de iureiur. ſuprà allegata*, & rationes ibi conſideratæ. Cùm igitur Parochus contraxerit matrimonium, præſumendum eſt, illud feciſſe de licentia Ordinarii, & ſic præcedente cognitione extraiudiciali Epiſcopi, An litteræ eſſent ſubreptitiæ, licèt hęc ſit ſolemnitas extrinſeca effectualis, quæ tribuit robur actui iam formato, iuxta diſtinctionem Ang. *conſil. 36. nu. 1. & 2.* & ad quem ſuſtinendum debet ſumi quælibet interpretatio, *l. quoties, ff. de reb. dub.* Gomin. *conſil. 87.* Feder. *d. conſil. 259. verſ. item in dubio.*

Et ex ſupradictis ceſſat etiam, quod dicebatur, non præſumi factum iudicis, quia id procederet, ſi Epiſcopus deberet procederet iudicialiter, ſed vt ſæpè dictum eſt ſufficit in propoſito informatio extraiudicialis. Ex quibus Domini permanſerunt in deciſis. 13

R. P. D. CAVALERIO.

Romana Emphyteuſis.

Lunæ 12. Nouembris 1612.

ARGVMENTVM.

Plura in hac deciſione explicantur, quæ emphyteuſis pluribus conceſſæ materiam reſpiciunt, de quibus in Summario, & præſertim quando per mortem vnius redeat ad dominum directum, ân verò omnium mors expectanda ſit, & ſic an, & quando in contractu emphyteutico habebat locum ius accreſcendi.

SVMMARIVM.

Emphyteuſis conceſſa duobus, eorum vita durante, non redit ad dominum directum per mortem vnius emphyteutæ, ſed pars defuncti accreſcit viuenti, num. 4. & ſeqq.

Ius accreſcendi in contractu emphyteutico non habet locum. Declara, vt num. 5.

Ius accreſcendi propriè non habet locum in portione quæſita, ſed in quærenda, num. 5.

Ius accreſcendi habet locum etiam in contractu locationis, & emphyteuſis conceſſæ ex cauſa oneroſa, num. 6.

Locatio pluribus facta cenſetur omnibus in ſolidum facta, quando ſic in ſolidum omnes promiſerunt ſoluere penſionem, num. 7.

Locationis pactum, quod quamdiu facta melioramenta ſoluantur, duret locatio, validum eſt, num. 8.

Pater quando ſtipulatur pro filio ſpeciali nomine in contractu emphyteuſis, ipſe filius cenſetur primus acquirens, num. 9. & ſeqq.

Emphyteuſis accepta pro ſe, & filiis non tranſit ad filios naturales, num. 10.

Nouatio cenſetur inducta per interuentum nouæ perſonæ, & per noua, & diuerſa pacta, num. 10.

Clauſula ad habendum, &c. *poſita in contractu emphyteuſis æquipollet clauſulæ, & quibus dederit, num. 11. Vbi præſertim quando eſt appoſita in parte diſpoſitiua, & non in clauſulis executiuis.*

Clauſula in contractibus apponi ſolita, videlicet prædictis ſemper ſaluis, quid operetur, num. 12.

Primus acquirens in contractu emphyteutico, poteſt liberè diſponere etiam in præiudicium aliorum vocatorum, num. 13.

Fructus melioramentorum ſpectant ad meliorantem, n. 15.

DECISIO CCCCXXXV.

DE anno 1546. orta controuerſia inter Gundiſaluum Martinez della Pegna, & Priorem, & fratres Sancti Auguſtini de Vrbe, de & ſuper affrancatione Domus cum quibuſdam ſitibus anteà vſque de anno 1533. locatę per dictos fratres Gundiſaluo in emphyteuſim ad tertiam generationem, ſeu ad tertiam nominationem, cum certis pactis, & conditionibus deuenerunt ad tranſactionem, cuius vigore Fratres locationem, & annexionem prædictam prorogauerunt, & denuò in emphyteuſim perpetuam 1

tuam

Digitized by Google

tuam conceſſerunt, & perpetuò dederunt ſob nouis pactis, & conditionibus eandem domum, & ſitus eidem Gundiſaluo, & Eluiræ eius filiæ naturali, ac ſois ſucceſſoribus deſcendentibus in infinitum legitimis, & naturalibus, cum augumento penſionis ad ſcuta 60. annua, & cum promiſſione de exponendo in melioramenta alia ſcuta mille vltra expoſita vigore primæ locationis, cum clauſula *ad habendum, vtendum, fructificandum, & diſponendum pro eorum libito*. Mortuus eſt Gundiſaluus inſtitutis hæredibus vniuerſalibus Eluira, & Ioanne Gomez eius viro, eorumque filiis legitimis, & naturalibus.

2 De anno 1563. Ioannes Gomez nomine ſuo, & Eluiræ vxoris locauit 19. cannas cum dimidio dicti ſitus ad fabricandum domum Troilo Lampodio, Auguſtino Fontanæ, & Octauio Speronio ad eorum vitam, & alterius perſonę, quatenus illis hæres ſit, ſin minus ad vnam aliam nominationem ſub annua reſponſione ſcutorum 15. & inter cætera conuenerunt, quod finita dicta locatione deberent eis ſolui melioramenta, & locatores, ſeu ipſorum hæredes, & ſucceſſores non poſſint capere poſſeſſionem Domus, & pro ſe retinere, niſi prius illis ſolutis, & quouſque melioramentorum ſolutio facta non fuerit locatio durare debeat.

3 Succeſſiuè Speronius vnus ex conductoribus ceſſit iura ſua Lampodio, & Fontanæ, qui poſteà domum ædificauerunt, & deindè eam vendiderunt Lælio, & Fabricio della Pegna filius, & hæredibus dictorum Ioannis Gomez, & Eluiræ. Cùm autem ipſi eſſent debitores Bruti Quintilii ad ipſius inſtantiam domus fuit per viam Curiæ vendita, ſeu ad bonum computum ſui crediti data in ſolutum Quintilio, qui capta poſſeſſione eam vendidit D. Ioanni Baptiſtæ Thomato, contra quem fuit motum iudicium pro parte DD. Sulpiciæ, & Hortenſiæ filiarum Eluiræ, & litis Conſortium pro recuperatione huiuſmodi Domus tanquam emphyteuticæ coram Auditore Cameræ, qui deputauit R. P. D. meum Decanum, coram quo præuiis deceſionibus Rotalibus, in quibus reſolutum fuit D. Sulpiciæ, & litis conſortibus competere actionem ad recuperationem dictæ domus, & illis dandam eſſe immiſſionem, fuit lata ſententia pro ipſis. Commiſſa poſteà cauſa appellationis Illuſtriſſimo Domino meo Cardinali Lancellotto tunc Romæ Auditori fuerunt facta aliquæ deciſiones in fauorem D. Thomati, & poſteà ei datum fuit mandatum de manutenendo, & ſucceſſiuè ſententia fauorabilis, in qua fuit reuocata prima ſententia vti nulla, & eius executio tanquam iniuſta, reſeruato iure cognoſcendi ſuper negotio principali.

4 Cùmque, Ego ſubrogatus fuiſſe dubitatum fuit, An locatio duret in caſu, & ad effectum, de quo agitur. Et Domini reſponderunt locationem durare. Nam hæc locatio fuit facta per Ioannem Gomez, & Eluiram de anno 1563. Speronio, Lampodio, & Fontanæ cum clauſula *durante vita ipſorum, & alterius perſonæ tantum, quatenus illis hæres ſit*, ex quibus Speronius ceſſit ius ſuum ad fauorem aliorum nominatorum. Et licet Fontana cuiuſque filius deceſſerint, prout deceſſit, etiam Lampodius, tamen in facto præſupponitur, adhuc viuere filium Lampodii. Vnde Domini cenſebant locationem durare, ex notat. per Bald. *in cap. 1. de duob. fratrib. à capit. inueſtit.* cum aliis adductis per Ruin. *in conſ. 43. n. 11. & conſ. 48. num. 8. lib. 1.* Alex. *conſ. 17. num. 9. lib. 5.* Gabr. *conſ. 66. num. 15. in fin. & num. 16. lib. 2.* Non ſolùm quoad medietatem Lampodii, ſuper qua nulla poterat oriri dubitatio, ſed etiam quoad aliam medietatem, quia locatio fuit facta durante vita Conductorum, & hæredis, & ideò inter eos cenſetur inductum ius accreſcendi, Specul. *in tit. de emphyt. quæſt. 69. num. 89.* Roman. *conſ. 19.* & ibi addentes, & alii plurimi relati per Honded. *conſ. 54. num. 21. lib. 1.*

5 Licèt enim regulariter in contractu emphyteutico non habeat locum ius accreſcendi, Bart. *in l. ſi mihi, & Titio, ff. de verbor. obligat.* Clar. *in §. emphyteuſis quæſt. 39.* tamen hoc limitatur, quando eſt facta conceſſio duobus, vel pluribus ad eorum vitam, vt tradunt Honded. Ruin. Alex. & alij *in locis ſupra citatis*. Tunc enim mortuo vno ex nominatis eius portio non deuoluitur ad Eccleſiam, vel locatorem, ſed pertinet ad alterum, & debet expectari mors omnium nominatorum, antequam ſit locus deuolutioni. Et hoc non videtur eſſe propriè ius accreſcendi, quod non habet locum in portione quæſita, ſed quærenda, ſed eſt potius quædam ſucceſſio ex pacto, vel inueſtitura ipſa, vt notatur *in d. l. ſi mihi, & Titio*, vbi Alexan. *num. 15.* & Iaſ. *num. 12.* Alex. *conſil. 43. num. 3. lib. 1.* & benè declarat Illuſtriſſ. Mantic. *de tacit. & amb. lib. 22. tit. 34. n. 21. verſ. & ideo non iure accreſcendi, & ſeqq.* fuit dictum in vna Romana Domuncularum 20. Iunii 1611. coram Reuerendiſſimo Attrebaten. & rurſos in eadem cauſa 16. Decembris præteriti coram R. P. D. meo Vbaldo.

6 Præterea conſideratum fuit locationem hanc fuiſſe factam ex cauſa oneroſa, videlicet cum onere fabricandi, & ſoluendi annuam reſponſionem ſcutorum 15. necnon expenſas viarum, & rectitus, quo caſu multò magis habet locum ius accreſcendi, Corbul. *in tit. de cauſ. priuat. ob lin. fin. in 6. declaratione num. 103.* Illuſtriſſ. Mantic. *in loco præcitato num. 17. & ſeqq.* & fuit reſolutum coram R. D. Pacen. 21. Iunii 1599. in Velitana Affictus.

7 Accedebat præmiſſis hoc onus ſoluendi reſponſionem ſcutorum 10. ſingulis annis fuiſſe impoſitum Lampodio, & Fontanæ in ſolidum, vt legitur in inſtrumento conceſſionis, & per ceſſionem Speronii etiam alia quinqoe in ſolidum acceſſerunt. Vnde ratione oneris in ſolidum iniuncti cenſentur etiam in ſolidum vocati, & inueſtiti, Ruin. *conſil. 159. num. 10. lib. 1.* quem ſequitur Decian *conſ. 73. numero 8. lib. 2.*

8 Dicebant etiam Domini locationem durare ex releuantiſſimo fundamento reſultante ex pacto expreſſo appoſito in locatione, vt ſcilicet duraret, donec ſoluerentur melioramenta per locatores, vel ipſorum hæredes, & ideò ſi hodie volunt dare definita locatione, debent prius ſoluere D. Thomato melioramenta, vt fuit etiam alias conſideratum in hac cauſa in deciſione facta coram Illuſtriſſimo Domino meo Cardinale Lancellotto, die 19. Februarii 1607.

9 Ad obiectum illud, quod locatio non duraret, tanquam inualida ab initio, quia Eluira non potuerat eam facere, nec apponere dictum pactum in præiudicium vocatorum in ſecunda conceſſione ſub prætextu, quod ipſa non eſſet prima acquirens, placebat reſponſio, quod Eluira benè potuit hæc facere, cùm prima conceſſio licet fuerit facta ab initio ſoli Gundiſaluo, tamen fuit poſtea facta noua locatio eidem Gundiſaluo, & Eluiræ eius filiæ naturali ſimul, vt expreſsè legitur in inſtrumento ſecundo facto de anno 1546. Vnde videbatur poſſe dici etiam ipſa prima acquirens, cùm pater ſit pro ea etiam ſpeciali nomine ſtipulatus, vt tenet Iſern. *in cap. 1. de ſucceſſ. feud. num. 1. poſt med. in verſ. ſi autem eſt datum Patri, & Filio ſuo nominatim*, Iacub. de S. Georg. *in inueſtit. feud. in verb. dictique vaſſalli promiſerunt num. 58. verſ. tertio limitabis*, Capyc. *in inueſt. feud. in verbo feudorum clauſula, in verſ. Pro qua ſibi hac, & filiis ſuis*, Ioan. Thom. de Marino *in tractatu de gener. & qualit. feud. in titul. de feud. ex pacto, & prouid. non. ſub num. 17.*

10 Præſertim cum Eluira eſſet naturalis, & ſic incapax ſuccedendi in Emphyteuſi Eccleſiaſtica, Illuſtriſſimus Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 22. tit. 10. num. 5.* Et propterea pater cenſetur æquè principaliter etiam pro ipſa vti procurator ſtipulatus, Iaſ. *in l. 2. num. 122. C. de iur. emphyteutico*. Hoc autem ſecundum inſtrumentum, & noua conceſſio attendi debet, non autem illa prima facta de anno 1533. quia per interuentum nouæ perſonæ, quę in prima ſuccedere nun poterat, & per noua pacta diuerſa, fuit à prima receſſum, & noua inducta; iuxta tradita per Oldrad. *conſil. 178.* Afflict. *deciſ. 112. num. 5. & dec. 248. num. 8.*

11 Et tantò magis cum in eodem inſtrumento adeſſet clauſula *ad habendum, &c.* quæ æquipollet clauſulæ, *& quibus dederit*, fuit reſolutum coram bonæ memoriæ Illuſtriſſimo Card. Lancellotto in Romana S. Euſtachii 17. Febru. 1571. & coram R. D. meo Damaſceno in Nouantulana bonorum 14. Iunii 1610. & coram bon. mem. Illuſtriſſimo Seraphino in Romana Caſalium 4. Decembris 1575. Et talis clauſula fuerit appoſita in parte diſpoſitiua ante conſtitutionem penſionis, & ante clauſulam, hanc autem nouam locationem fecerunt, quia promiſit ſoluere ſcuta 60. de ſemeſtri, in ſemeſtre, ac etiam exponere alia ſcut. mille, non autem in clauſulis executiuis, Oſaſch. *deciſ. 164. num. 1.* & fuit reſolutum coram R. D. meo Sacraro in dicta Nouantulana bonorum 31. Ianuarii 1611. potuit Eluira facere hanc locationem. Et quod talis clauſula ad habendum comprehenderet etiam ipſam apparebat, quia clauſula erat extenſa ad habendum, vtendum,

dum, fructificandum, & de dictis domibus, & domunculis diſponendum pro eorum libito, ponderando dictionem, *eorum*, in numero plurali, quæ propterea non poteſt reſtringi ad ſolum Gundiſaluum, ſed neceſſariò debet referri ad omnes inueſtitos.

12 Nec obſtat clauſula, conditionibus prædictis ſemper ſaluis appoſita, poſt clauſulam ad habendum, quia eſt appoſita ad præſeruandum pacta ad fauorem Monaſterii, & ideò intelligitur, vt in præiudicium Monaſterii, ad cuius fauorem eſt appoſita, inueſtiti non poſſint alienare, non autem intelligitur, quod conceſſione durante, non poſſint alienare in præiudicium vocatorum, quia reſeruatio non reſtringit facultatem alienandi datam per clauſulam tribuentem facultatem alienandi, Socc. ſen. *conſil. 43. ſub num. 4. verſ. ſed ad hec lib. 4.* Nam ſi auferret facultatem alienandi datam per clauſulam ad habendum, induceret ſubitaneam correctionem, & repugnantiam in ſermone contra regulas iuris, vt fuit reſolutum coram R. D. meo Damaſceno in dicta Nonantulana bonorum 31. Ianuarii 1611. & dicit Soccin. *ſub d. n. 4.*

13 Et eadem ratione viſum fuit, quod Ioannes Gomez potuerit facere hanc locationem, tanquam hæres Gundiſalui de his bonis, in quibus potuit Gundiſaluus ipſum hæredem inſtituere, tanquam primus acquirens. Et cenſetur diſpoſuiſſe de huiuſmodi bonis emphyteuticis inſtituendo illum hæredem vniuerſalem, vt fuit reſolutum coram R. D. meo Sacrato in dicta Nonantulana bonorum 14. Iunii 1610. Primus enim acquirens poteſt liberè diſponere etiam in præiudicium aliorum vocatorum, Iſer. *in cap. 1. num. 9. de alien. feud. patern.* Schrad. *de feud. par. 2. cap. 2. n. 19.* Menoch. *conſil. 401. num. 46. & 47.* Surd. *conſil. 305. num. 32. & 35. & ſeqq.* & tenuit Rota in vna Romana Domus de Creſcis 4. Februarii 1505. coram bonæ memoriæ Litta, vbi allegatur deciſio Cottæ, & fuit dictum in Bononien. de Bouis 19. præſentis menſis coram R. D. meo Damaſceno. Tantò magis, quia Gundiſaluus acquiſiuit ex cauſa oneroſa, cum in ingreſſu ſoluerit ſcuta 140. & fecerit melioramenta notabilis valoris, quæ ex tunc finita locatione donauit Eccleſiæ, Surd. *d. conſil. 305. num. 35. verſ. prædicta autem.*

14 Nec etiam viſum fuit obſtare, quod Lampodius ceſſerit iura ſua D. Sulpitiæ filiæ Eluiræ, & litis conſortibus, talis enim ceſſio non poteſt haberi in conſideratione, tanquam inualida, cùm idem Lampodius anteà iura ſua vendidiſſet Lælio, & Fabricio eiuſdem Eluiræ filiis, à quibus D. Thomatus cauſam habet mediante perſona Quintilii. Vnde cùm cedens nullum ius ampliùs haberet in re ceſſa, non potuit per ſecundam ceſſionem transferri in ceſſionarios plus iuris, quam ipſe haberet. Nec poſſunt hi ceſſionarii agere contra D. Thomatum, contra quem non poterat agere ipſe cedens, Bald. *conſ. 65. lib. 3.* Stante præſertim iuramento Lampodii de non contrauenienndo primæ ceſſioni, vt fuit firmatum in dicta deciſione coram Illuſtr. Lancellotto.

15 Ad illud verò, quod dicebatur de excomputandis penſionibus Domus, & Apothecarum per D. Thomatum perceptis cum melioramentis reficiendis eidem D. Thomato, reſpondebatur non obſtare, quia dictæ penſiones ſunt fructus melioramentorum, qui ſpectant ad meliorantem, & ſic ad Lampodium, & Fontanam, & conſequenter ad D. Thomatum ipſorum ſucceſſorem, & ab ipſis cauſam habentem, Afflict. *deciſ. 87. num. 7. in fin.* Put. *deciſ. 275. lib. 3. ſecundum nouam impreſſionem*, & fuit dictum in eadem deciſione Illuſtriſſimi Lancellotti.

16 Tandem Domini conſiderabant locationem prædictam fuiſſe per plures actus poſitiuos ratificatam à ſucceſſoribus Eluiræ. Nempè per diuiſionem penſionis inter ipſos factam de anno 1577. Item per ſubdiuiſionem eiuſdem penſionis de portione Fabricii. Item ex acceptatione prætenſæ deuolutionis contra D. Thomatum ob aſſertam non ſolutionem prætenſi canonis, & ex aliis deductis. Cæteras placuerunt reſponſiones datæ per Informantes. Ex quibus, & aliis allegatis in dicta deciſione coram Illuſtriſſimo Lancellotto concluſum fuit locationem durare, &c.

R. P. D. V B A L D O.

Syracuſana Fideicommiſſi.

Veneris 16. Nouembris 1612.

A R G V M E N T V M.

Fideicommiſſum iniunctum ſi ſine filiis deceſſerit dicitur purificatum ſecuta morte grauati ſine filiis, & in dubio quem ſine filiis deceſſiſſe præſumitur.

S V M M A R I V M.

Fideicommiſſum dicitur purificatum eueniente caſu in fideicommiſſo expreſſo, num. 1.

Confeſſio facta in precibus plenè probat contra porrigentem preces, num. 2.

Confeſſione nulla maior probatio, num. 2.

Præſumitur à iure, quod quis deceſſerit ſine filiis, niſi contrarium probetur, num. 3.

D E C I S I O CCCCXXXVI.

1 FVit dictum eſſe factum locum fideicommiſſo ad fauorem Eccleſiæ, & Conuentus Sanctæ Mariæ Succurſus, ſub titulo Sancti Auguſtini in Ciuitate Syracuſana, quia teſtator voluit, vt in caſu mortis Ioſephi ſui hæredis ſine filiis ſuccedat, & ſuccedere debeat dicta Eccleſia, & Conuentus. Vnde cùm caſus euenerit, non eſt dubitandum purificatum fuiſſe fideicommiſſum, Bellon. *conſ. 19. num. 3.*

2 De obitu enim hæredis ſine filiis conſtat ex confeſſione ipſius partis aduerſæ in precibus, quæ plenè probat, *leg. cum precum, C. de lib. cauſ.* Caputaq. *deciſ. 208. num. 3. par. 2.* imò nulla eſt maior probatio, quam propria confeſſio, *c. per tuas, de probat. cap. ſi cautio, de fid. inſtrum.* Aym. *conſil. 6. n. 3.* Rota *deciſ. 98. n. 2. par. 2. diuerſ.*

3 Vltra quod illa qualitas, quod deceſſerit ſine filiis de iure præſumitur, Alex. *conſil. 20. num. 12. lib. 1.* Bellon. *d. conſil. 19. n. 3.* Capye. *deciſ. 159. n. 11.* quia tamen pars aduerſa prætendebat dicto fideicommiſſo fuiſſe renunciatum per quandam concordiam, Domini voluerunt, vt de ea particulariter videretur.

R. P. D. P I R O V A N O.

Ripana Penſionis.

Luna 19. Nouembris 1612.

A R G V M E N T V M.

De conſenſu præſtito penſioni ad fauorem alicuius, an & quando conſentienti præiudicet.

S V M M A R I V M.

Conſenſus penſionis præſtitus ab eo, qui de beneficio nulliter prouiſus erat non præiudicat ei, qui beneficium legitimè obtinuit, num. 1.

Penſiones perpetuæ reſeruari non poſſunt, niſi auctoritate Papæ, num. 2.

Penſio reſeruari non poteſt de partium conſenſu ſine labe ſimoniæ, niſi fuerit reſeruatum Papæ beneplacitum, n. 2.

Conſenſus penſioni præſtitus ante obtentum beneplacitum Apoſtolicum etiam cum iuramento præſtitus non valet, num. 2.

Cauſa ceſſante ceſſat effectus, num. 3.

D E C I S I O CCCCXXXVII.

1 IN concurſu vacantis Parochialis Eccleſiæ Caſtri Marani, antequam Epiſcopus veniret ad examen notificauit omnibus concurrentibus ſuper fructibus dictę Parochialis cum beneplacito Sanctiſſimi eſſe imponendam penſionem annuam ducatorum 20. ad fauorem perſonæ per eundem Epiſcopum nominandæ. Concurrentes acceptarunt, & quilibet ipſorum conſenſit, & obtulit ſoluere penſionem in euentum in quem Eccleſiam obtineret. Porphyrius, & Venantius æquè idonei renunciati, Epiſcopus autem Porphyrium prætulit, ſed Venantius appellauit, & obtinuit ſibi prouideri de Parochiali per viam iudiciariam, & fuit inſtitutus vigore Clement. *Auditor. de reſcript.* interim Porphyrius expediuit litteras, & conſenſit reſeruatio-

Digitized by Google

tioni penſionis ducat. 20. ad fauorem Cæſaris Lippi, cui cum Venantius nollet ſoluere penſionem, neque præſtare nouum conſenſum ad eiuſdem penſionarii fauorem. Dubitaui, an Venantius teneatur ad ſolutionem penſionis, vel nouę expeditioni ad fauorem eiuſdem penſionarii conſentire. Et Domini negatiuè reſponderunt, quia Venantius non dicitur ſucceſſiſſe Porphyrio cum prouiſio Porphyrii fuerit nulla, & ſemper durauit illa prima vacatio, *cap. conſideranimus, c. ſuper eo, de elect.* & ideò conſenſus Porphyrii præſtitus expeditioni litterarum vti non veri Rectoris non potuit præiudicare Venantio, Gig. *de penſ. q. 10. n. 13. q. 34. n. 9.*

2 Non obſtat, quod ſi Venantius non tenetur ſoluere, tanquam ſucceſſor Porphyrii, qui penſioni conſenſit, ſaltem tenetur ratione ſui conſenſus præſtiti ante examen. Quia cùm notificatio Epiſcopi de imponenda penſione, & præſtiti conſenſus habeant vim concordiæ ſuper eo, de quo Ordinarius non poteſt diſponere, cum penſiones perpetuæ non poſſunt reſeruari, niſi auctoritate Papæ, Gig. *de penſ. q. 87. num. 5.* Mandoſ. *in praxi Signat. Grat. de extinction. in princ.* & quæ concordia in beneficialibus alias ſaperet Simoniam, niſi adiiceretur, prout fuit adiecta clauſula *cum beneplacito Sanctiſſimi*, & non aliter, *& ſuper eo, de tranſact. c. fin. de pact.* Put. *deciſ. 353. n. 7. lib. 1.* Fuit dictum licuiſſe, & licere Venantio pœnitere, quia promiſſio ante obtentum beneplacitum Apoſtolicum, etiamſi facta fuerit cum iuramento, non valet, Achill. *deciſ. 2. de pact.* Put. *deciſ. 353. lib. 1.* Quod etiam firmauit Rota in Arien. Archipresbyteratus, in qua aliæ deciſiones allegantur 17. Aprilis 1606. coram bon. mem. Pegna.

3 Præterea viſa eſt Dominis illa promiſſio correſpectiua ad præelectionem, ex qua deindè potuiſſet Venantius obtinere expeditionem litterarum Apoſtolicarum, qua ceſſante cum præelectionem habuerit à Rota, non videtur eſſe locus præſtationi conſenſus, per reg. *ceſſante cauſa, c. quod ceſſante, de iur. patron. cum vulg.*

R. P. D. DAMASCENO,

Bononien. de Bouiis,

Lunæ 19. Nouembris 1612,

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis accepta pro ſe, & aliis poteſt à primo acquirente alienari in præiudicium vocatorum, quando in inueſtitura adeſt clauſula ad habendum, tunc eſt tranſitoria ad quoſcumque extraneos, & quid de emphyteuſi accepta cum pacto de renouando.

SVMMARIVM.

Emphyteuſis accepta pro ſe, & aliis poteſt primus acquirens alienare etiam in præiudicium eorum, pro quibus accepta fuit, n. 1. Vbi præſertim quando acquiſitio fuit facta titulo oneroſo.

Emphyteuſis eſt tranſitoria in quoſcumque extraneos, quando in inueſtitura adeſt clauſula ad habendum, &c. *n. 2.*

Vbi quid ſi clauſula ad habendum fuerit poſita in exequutiuis, & non in diſpoſitiuis.

Clauſula ad habendum, &c. *quando dicatur poſita in exequutiuis, & quando in diſpoſitiuis, num. 2.*

Emphyteuſis accepta cum pacto de renouando poſt finitum tempus, quando redeat ad dominum non facta renouatione, num. 3.

Exceptio iuris tertii poteſt opponi, quando in totum eſt excluſiua iuris agentis, num. 3.

Emphyteuſis alienatio facta accedente, tamen conſenſu dominorum directorum intelligenda eſt, quatenus talis conſenſus requiratur, & non alias, num. 4.

DECISIO CCCCXXXVIII.

1 FVit reſolutum, prædictum Sancti Domini, & melioramenta domus magnæ ſpectare in totum ad D. Carolum reſeruato, vt de domo contigua empta videretur. Et quo ad partem allodialem dicti prędii res tranſire viſa fuit ſine dubio cum in ea concurrant omnia, quæ occaſione aliorum bonorum in eadem donatione contentorum fuerint ponderata in deciſione in hac cauſa facta, ſub die 9. Aprilis proximè præteriti. Difficultas reducebatur ad partem dicti prędii emphyteuticam ſub proprietate Canonicorum Sancti Petri, & fratrum Sancti Ioannis in Monte quæſitam ab ipſomet donatore, in qua Domini conſideratis conſiderandis fuerunt pro D. Carolo duobus fundamentis. Primò, quia quicquid de communi in contrarium atteſtatur, Alex. *conſil. 106. num. 8. & 107. in princip. lib. 4.* Rota ſequitur opinionem, quod ſcilicet primus acquirens poſſit præiudicare vocatis, vt in Romana domus de Creſcis 4. Februarii 1605. coram bon. mem. Litta, in Romana bonorum de Lilio 2. menſis Febru. 1582. coram bon. mem. Cardin. Seraph. & in Romana emphyteuſis 12. preſentis menſis coram R. P. D. meo Caualerio, quam etiam opinionem ſequuti ſunt grauiſſimi auctores, nempè Specul. *tit. de emphyt. § nunc aliqua q. 78. num. 100. verſ. cum enim pater*, Bald. *in auth. ſi quas ruinas nu. 10. verſ. iuxta hoc quæro, C. de ſacroſ. eccl.* Caſtr. *conſ. 179. num. 3. lib. 1.* Imol. *in cap. potuit n. 68. verſ. in contrarium, de locat.* Anch. *conſ. 143. nu. 3.* Rom. *conſ. 35. n. 1. & 4.* Socc. *conſ. 25. n. 14. & 18. lib. 1.* Dec. *conſ. 194. ad fin.* Surd. *deciſ. 209. n. 15. & 16.* ac eandem veriorem dicit Natt. *conſ. 505. n. 14.* & magis communem Gozad. *conſ. 25. nu. 18.* Honded. *conſ. 14. num. 47. lib. 2.* Natt. *d. num. 14.* & vti talem in iudicando amplectendam fore tradunt Modern. Hiſpal. *in Specul. comm. opin. contra comm. quæſt. 326.* Craſſ. *in § legatum q. 18. num. 20.* maximè quando acquiſitio, prout in propoſito caſu fuit ex titulo oneroſo, Bald. *in l. 1. in fine, C. per quas perſonas nobil. acquiritur*, Aret. *in l. cum ſeruus, § ſi quis alicui, ad fin. verſ. ſecunda concluſio, ff. de leg. primo*, Corn. *conſ. 282. num. 10. lib. 3.* Berous *conſil. 151. num. 7. ad fin. lib. 3.* Natta *conſ. 475. num. 5. & 11.* Tiraq. *de retract. lignag. § 11. gloſſ. 6. num. 25.* Gabr. *tit. de iur. emphy. concl. 2. num. 47.* cum aliis per Surd. *conſ. 305. num. 35. & ſeq.* Rota *in proximè allegata deciſ.*

Secundum fundamentum fuit, quia in conceſſione adeſt clauſula *ad habendum*, quæ operatur, vt emphyteuſis ſit tranſitoria in quoſcumque extraneos, Pedem. *deciſ. 164. nu. 1.* Dec. *conſ. 614. n. 2.* Gozzad. *conſ. 9. num. 2.* Roland. *conſ. 55. n. 37. & 42. lib. 7.* Vinc. de Franc. *deciſ. 6. nu. 7. par. 1.* Theſau. *deciſ. 146. num. 6.* Illuſtriſſ. Mant. *de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 19. num. 25.* cum aliis allegatis per Corbul. *de iure emphyt. tit. de cauſ. priuat. ab alien. irrequiſito domino, limit. 3. num. 1.* & per Becc. *conſ. 88. num. 20. verſ. ſecundo cum plurib. ſeqq.* Rota in Romana Caſalium 4. Decembris 1575. coram bonæ memoriæ Cardinali Seraphino in Bonon. emphyteuſis 16. Iunii coram Orano, & in Nonantulana bonorum 14. Iunii 1610. coram me, & licèt hoc procedat tantùm, quando eſt poſita in diſpoſitiuis, Pariſ. de Pur. *de feud. cap. 95.* quam communem dicit Oſaſch. *deciſ. Pedem. 164. num. 1. & 2.* attamen in propoſito caſu viſa fuit ſtare in diſpoſitiuis cum ſtet conſequutiuè, & immediatè poſt diſpoſitionem, & narratiuam rei datę in emphyteuſim, vt fuit coram me dictum in Nonantulana bonorum 31. Ianuarii 1611. & quia in clauſula *ad habendum*, eſt reſeruatum directum dominium, vnde vtile cenſetur liberè conceſſum, vt fuit coram me ponderatum in eadem Nonantulana 14. Iunii 1610. 2

Non obſtat, quod emphyteuſis fuerit conceſſa cum pacto de renouando die 29. in 29. annos. Vnde cùm non fuerit ſecuta renouatio bona remanſerint Eccleſiæ, vt in Cæſenaten. bonorum 4. Martii 1607. coram Reuer. D. Bononien. & de hoc iure Eccleſiæ poſſit dare Dominus Andreas, tanquam excluſiuo iuris Caroli actoris, *l. cum ſeruum*, & ibi Caſtr. *num. 2. C. de ſeru. fugit.* Bart. *in l. 2. n. 1. ff. de except. rei iud.* Fulgoſ. *conſ. 12. n. 1. in fin.* Pariſ. *conſ. 70. num. 14. lib. 3.* Quia fuit reſponſum, deciſionem Ceſenaten. procedere, quando conceſſio fit ad aliquod tempus certum, prout ibi fuerat conceſſa ad 60. annos, cum pacto renouandi, ſecus quando vt in propoſito caſu conceditur in perpetuum, cum pacto tamen renouandi de certo tempore, in certum tempus, tunc enim ad euitandam contrarietatem renouatio de tempore in tempus cenſetur adiecta ad faciliorem probationem directi dominii, non autem pro ſubſtantia contractus, Butr. *in cap. 1. num. 3. ad fin. de precar.* Alciat. *conſil. 45. in fin. tom. 3. lib. 8.* Berous *conſilio 116. nu. 19. lib. 1.* Corbul. *de cauſ. priuat. ob finitum tempus num. 19.* 3

Non etiam viſum fuit obſtare, quod donatio facta Virginię ſit conditionalis, nempè accedente conſenſu Dominorum directorum, de quo conſenſu minimè apparet, quia placuit reſponſio, vt hoc ſit intelligendum, quatenus prædictus conſenſus ſit neceſſarius, Gabr. *conſil. 92. num. 7. lib. 1.* fuit dictum in cauſa Romana Caſa- 4

lis

lis Congheprę 31. Maii 1593. coram bonæ memoriç Cardinali Seraphino, & faciunt deciſiones Creſc. 17. *de probat.* Put. *deciſ.* 42. *lib.* 2. Circa melioramenta domus magnæ fuit dictum, illa ſpectare ad Virginiam vigore donationis, & conſequenter ad Carolum, etenim donatio de illis clarè loquitur. Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Cenſus de Muris.

Luna 19. Nouembris 1610.

ARGVMENTVM.

Ex Summariis ſumas Argumentum.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſaria bona prohibita alienari poſſunt, ex cauſa dotis alienari, num. 1.

Melioramentorum detractio fieri debet ex bonis fideicommiſſo ſubiectis, num. 2.

DECISIO CCCCXXXIX.

1 DVbitaui an donatio, & teſtamentum Luciæ della Zecca obſtant detractioni dotium, & melioramentorum in caſu, & ad effectum, de quo agitur, qui eſt, vt cenſus impoſitus per Pompeium ſuſtineretur, & Domini cenſuerunt non obſtare. Nam admiſſo ſine veri præiudicio, quod dictæ diſpoſitiones contineant fideicommiſſum ad fauorem filiorum Pompei, nihilominus cum agatur de detrahen. dotibus deſcenden. à dicta Lucia certum eſt, quod fideicommiſſum non obſtat, *Auth. res quæ, C. commun. de leg. at. l. mulier. §. cum proponenti, ff. ad Trebell. l. à filia num.* 2. *& ſeqq.*

2 Pro r etiam non obſtat detractio melioramentorum, cùm ſint extra fideicommiſſum, iuxta communem Doctorum ſententiam *in l. domos, ff. de legat.* 1. vbi Iaſ. *num.* 4. cum aliis allegatis per Menoc. *conſ.* 454. *num.* 1.

R. P. D. VBALDO.

Illerden. Viſitationis.

Luna 26. Nouembris 1612.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de eadem materia, de qua in aliis eiuſdem cauſæ deciſionibus actum fuit, numquid ſcilicet Epiſcopus Illerden. vigore concordiæ initæ cum Capitulo in viſitatione, ſeu alias teneatur in Coniudices requirere Canonicos. Et an Canonici adminiſtrantes bona dictæ Eccleſiæ teneantur Epiſcopo rationem reddere,

SVMMARIVM.

Epiſcopus Illerden. vigore concordiæ initæ cum Capitulo non tenetur aſſumere Canonicos in Coniudices in actu viſitationis, quam facit ex ſua ordinaria iuriſdictione, ſecus quando velit iudicialiter procedere, num. 2. *&* 3.

Sententia eſt ſtricti iuris, & tantum importat, quantum verba ſonant, num. 5.

Epiſcopus in viſitatione poteſt exigere à Capitulo adminiſtratore bonorum Eccleſiæ, abſque aliis Coniudicibus, num. 7.

Adminiſtratores deputantes ſubminiſtros ad adminiſtrandum, an ipſi teneantur reddere rationem eorum, quæ adminiſtrarunt ſubminiſtri ab ipſis ſubſtituti, n. 8.

DECISIO CCCCXL.

1 SEntentia Rotalis lata coram bonæ memoriæ Iuſto, quæ fuit poſteà confirmata coram Reuerendo Patre Domino meo Coccino nunc Decano, & de cuius confirmatione, vel infirmatione hodie fuit actum coram me, continebat quatuor capita principalia. Primum fuit, quod prima concordia de Coniudicibus à Capitulo aſſignandis, & per Epiſcopum aſſumendis, intelligatur in caſu, quando Epiſcopus velit procedere in forma iudicii, non autem quando velit facere viſitationem generalem ex ſua iuriſdictione Ordinaria. Secundum fuit circa edicta non publicanda ſine conſenſu, & authoritate Capituli, vt in ſecunda concordia, quod fuit declaratum, iuxta eandem diſtinctionem, vt intelligatur quando Epiſcopus iudicialiter velit procedere, non autem de illis edictis, quæ ab Epiſcopo fiunt occaſione viſitationis. Tertium fuit de duobus Canonicis, quos Epiſcopus in viſitatione adhibere debet, iuxta ſecundam concordiam, vt debeant præſtare nudam præſentiam, non autem conſilium, vel aſſenſum. Quartum fuit vtramque concordiam ita eſſe intelligendam, vt retenta dicta diſtinctione viæ iudicialis, & viſitationis, Epiſcopus in viſitatione adminiſtrationum Eccleſiæ Illerden. quas Capitulum adminiſtrat, poſſit ſolus à Capitulo, & Canonicis adminiſtratoribus rationem exigere, & inuentos debitores, ad ſolutionem reliquorum faciendam compellere, prout latiùs in dicta ſententia continetur, quæ omnia capita cum fuerint maturè diſcuſſa, & in ſingulis capitibus plures emanauerint deciſiones, tam coram bonæ memoriæ Iuſto, quam coram Reuerendo Patre Domino meo Decano, & nihil de nouo releuans in contrarium adduceretur, Domini in hodierna cauſæ propoſitione cenſuerunt ſententiam Rotalem eſſe confirmandam.

Nam quod pertinet ad primum caput de Coniudicibus non aſſumendis ab Epiſcopo in actu viſitationis, quam facit ex ſua iuriſdictione Ordinaria, ſecundùm diſpoſitionem textus *in cap.* 1. *§. hanc autem, de cenſibus, in* 6. *cap. irrefragabili, de offic. ordin. cap. decernimus,* 1. *quæſt.* 1. & Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 6. *c.* 4. ſed tantum quando velit procedere iudicialiter optimè iuſtificatur ex deciſione in hac cauſa facta 13. Nouembris 1602. coram Iuſto, quæ deciſio fuit etiam confirmata, licèt ad aliud propoſitum ſub die 26. Iunii 1606. & die 12. Decembris 1608. coram eodem, & in dicta deciſ. 13. Nouembris, etiam reſpondetur omnibus, quæ in contrarium etiam hodie adducebantur, videlicet, verbis vniuerſalibus, & geminatis primæ concordiæ, quæ videbantur includere etiam viſitationem, ad deciſ. Cæſ. de Graſſ. 2. *in princip. de iureiuran.* cum allegatis, hæc enim procedunt occurrente caſu in viſitatione, qui correctione, & proceſſu iudiciali indigeret, vt facilè euenire poteſt, *dict. cap. irrefragabili, de offic. ordin. cap. cum venerabilis,* ibi, *teneatur cauſa correctionis Eccleſiam viſitare,* & ibi gloſſ. *in verb. bis in anno,* & Butr. *num.* 4. *&* 5. *de cenſib.* Concilium Tridentinum *d. ſeſſ.* 6. *cap.* 4. *ibi corrigi, vel emendari,* tunc enim iuxta formam concordiæ deueniendum eſſet ad Coniudicum deputationem etiam in viſitatione, vt latiùs habetur in dicta deciſ. 13. Nouembris coram Iuſto. 2

3 Circa ſecundùm caput illud etiam apparet fuiſſe benè declaratum, vt ſuprà cum eadem diſtinctione viſitationis, & iudicii, cum ſi conſenſus Capituli non admittitur in viſitatione ex ſupradictis, neque etiam admitti debeat ad edicta præambula viſitationis, *l. oratio, ff. de ſponſal.* & ita fuit triplici deciſione firmatum in hac cauſa, videlicet 13. Iunii 1602. 21. Aprilis 1606. & 28. Aprilis 1608. coram bon. mem. Iuſto.

4 Non obſtat, quod Epiſcopus in edicto præambulo viſitationis appoſuerit pœnam excommunicationis, quę apponi non poterat, quia in ſententia bon. mem. Iuſti confirmata per R. P. D. meum Coccinum expreſsè prohibetur apponi in edictis eiuſmodi pœnam, adeòut ex hoc capite, quod fuit appoſitum in fauorem Capituli, ſententiæ prædictæ ab eo impugnari non poſſint.

5 Non obſtat, quod dicta ſententia prohibendo apponi in talibus edictis pœnam excommunicationis videatur permittere aliam quamcumque pœnam apponi, & quod videatur etiam permittere Epiſcopo in viſitatione exigere iuramentum. Quia nihil tale in ſententia legitur, & alias certum eſt ſententias eſſe ſtricti iuris, & tantum importare, quantum verba ſonent, *l. ſi quis à liberis, §. ſi vel parens, verſ. meminiſſe, ff. de liber. agnoſc. l.* 1. *Cod. de ord. iud.* Batt. *in l. Iulianus num.* 5. *ff. de cond. indeb. & in l. ſi expreſſim, col.* 2. *circa med. verſ. ſi vero erat nulla, ff. de appell.* Menoch. *conſ.* 110. *num.* 17. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 189. *num.* 37. *& conſil.* 223. *num.* 21. *lib.* 2. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 3. *num.* 9. *de reſtit. in integr.* Rot. *deciſ.* 132. *num.* 12. *&* 317. *num.* 4. *par.* 2 *diuerſ.*

6 Circa tertium caput de nuda aſſiſtentia duorum Canonicorum in viſitatione illud plenè iuſtificatur, ex deductis in d. deciſ. 13. Nouembr. *verſ. ſecunda difficultas coram Iuſto*, vbi inter alia refertur ſolutio Illuſtriſſimorum Cardinalium Sacri Concilii Tridentini interpretum, quæ remouet

Digitized by Google

mouet omnem difficultatem, & cum eadem deciſione tranſierunt Domini in hac cauſa die 13. Iunii 1603. & 4. Iulis 1608. & 12. Decembris eiuſdem anni coram Iuſto.

7 Circa quartum, & vltimum caput, quod poſſit Epiſcopus in viſitatione rationem exigere à Capitulo Adminiſtratore membrorum, ſiue Adminiſtrationum Eccleſiæ abſque Coniudicibus, iuxta diſpoſitionem Sacri Concilij Tridentini *ſeſſ. 22. artic. 9. de reformat.* illud fuit etiam firmatum in duplici deciſione, videlicet 26. Iunii 1606. & 11. Maii 1609. coram Iuſto, & cum pro parte Capituli prætenderetur nos verſari in caſu limitationis poſitæ *in d. c. 9. ſeſſ. 22. verſ.* quod ſi ex conſuetudine, ideo dato ſuper hoc particulari dubio fuit deciſum coram R. P. D. meo Coccino 14. Nouembris 1611. Capitulum eſſe principalem Adminiſtratorem dictorum membrorum, alios verò Officiales ab eo pendere, tanquam ſub Adminiſtratores, qui licet reddant rationem Auditoribus Computorum, qui appellantur, tamen non reperitur, quod Capitulum aliis rationem reddat, & ideò ſumus in regula, non autem in limitatione Concilii, vt latiùs fuit deductum in dicta deciſione, quæ etiam fuit confirmata die 6. Aprilis huius anni coram eodem.

8 Non obſtat, quod dicta deputatio Officialium fiat à Capitulo ex neceſſitate legis, videlicet vigore duarum Conſtitutionum de anno 1425. & 1429. editarum cum interuentu Epiſcopi, & Capituli. Vnde perindè ſit, ac ſi iſti Officiales deputarentur ſingulis annis ab ipſo Epiſcopo, & Capitulo, *ad l. item eorum, §. ſi Decuriones, ff. quod cuiuſque vniuerſitat. nom. l. 2. ff. de fideiuſſ.* Surd. *conſil. 29. num. 3. cum aliis allegatis*, & conſequenter ſimile de tutore, & curatore, & aliis ſimilibus perſonis non videatur applicari. Quia tutor ſi deputat factorem, vel alium Adminiſtratorem, iſta deputatio eſt voluntaria, & dependens ab immediata authoritate tutoris, ideòque tutor non releuatur ab onere reddendi rationem pupillo, *l. ita tamen, §. geſſiſſe, l. tres tutores, §. non ſolum, ff. de adminiſt. tut. l. ſolet, ff. de tutel.* Secus videtur in Capitulo deputante Auditores, qui audiant computa, & alios Officiales vigore dictarum Conſtitutionum, quia fuit reſponſum, vt in ſecunda deciſione Domini mei Coccini hoc non legi in dictis Conſtitutionibus, ſeu potius decretis, videlicet quod Capitulum teneatur eligere Auditores Computorum, vel alios Officiales, ſed præſuppoſita conſuetudine eligendi prædictos Officiales ſtatuitur tempus, vel finis officii, & ſub qua pœna teneantur reddere, & audire reſpectiuè computa, quod etiam confirmatur ex tertia Conſtitutione de anno 1442. quæ expreſsè dicit officia deputari, & committi, vt eſt moris in fine menſis Decembris, & ita debent intelligi illa verba primæ Conſtitutionis, & de eiſdem officiis habeat prouideri, videlicet, vt in Vigilia Natiuitatis Domini, quo tempore officia vacant, de eiſdem debeat prouideri, vltra quod ſi iſta redditio rationum expediretur, & abſolueretur inter ipſos Officiales, & Auditores Computorum ſine alia participatione Capituli colorata fortè videri poſſet prætenſio Capituli, quod cum aliis reddatur ratio, illa non ſit reddenda Epiſcopo, ſed cum ipſimet Auditores poſt audita computa teneantur referre in Capitulo, prout in ſecunda Conſtitutione cauetur, & Capitulum approbet, & improbet, & ſoldet computa, percipiat reliqua, & alia faciat, quæ citrà ius, & nomen principalis Adminiſtratoris fieri non poſſunt, vt latè deducitur ex teſtibus examinatis, confeſſionibus geminatis ipſius Capituli, & aliis iuribus pro Epiſcopo productis, & copiosè conſideratis in prima deciſione Domini mei Coccini, nec tamen Capitulum alteri rationem reddat, ſequitur, vt eam teneatur reddere Epiſcopo ex diſpoſitione Concilii *d. c. 9. ſeſſ. 22. in 1. par.*

9 Ex quibus Domini concluſerunt ſententiam Rotalem quoad omnia prædicta capita eſſe confirmandam, ex quibus ſequitur confirmatio reuocationis ſententiæ D. Carnicer. ex rationibus adductis in deciſione huius cauſæ 10. Iunii 1609. coram bon. mem. Iuſto.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Separationis Thori.

Lunæ 3. Decembris 1612.

ARGVMENTVM.

Separatio thori conceditur propter viri nimiam ſæuitiam, propter odium capitale, propter adulterium, & propter morbum contagioſum, & quomodo huiuſmodi cauſæ probentur.

SVMMARIVM.

Thori ſeparatio conceditur propter nimiam viri ſæuitiam, propter odium capitale, propter adulterium, & propter morbum contagioſum, num. 1.

Thori ſeparationis cauſa dicitur ardua, ideò concludenter probanda eſt, num. 2.

Sæuitia viri ad effectum ſeparationis thori concludenter probanda eſt, num. 3.

Viro licitum eſt moderatè vxorem corrigere, num. 3.

Teſtes ſuper ſæuitia viri deponendi, quando probent, num. 3.

Odium capitale viri in vxorem ceſſat, & ſubſequuta reconciliatione, n. 4.

Adulterium non probatur per teſtes ſingulares, n. 5.

Fides non facit fidem, n. 6. Vbi præſertim in cauſa graui.

DECISIO CCCCXLI.

FVit reſolutum ſententiam eſſe reuocandam, nam 1
quamuis in iure verum ſit, quod nimia ſæuitia, odium capitale, adulterium, & morbus contagioſus, vnaquæque earum de per ſe ſufficiens cauſa ſit pro ſeparatione thori, prout de ſæuitia eſt text. *in cap. 1. §. verum,* & ibi gloſſ. *verb. ſuſpectum, vt lite non conteſtata, & in cap. litteras, in fin. de reſtit. ſpoliat.* Didac. *in epit. de ſponſ. par. 2. cap. 7. §. 5. num. 1.* de odio habetur *in cap. ex tranſmiſſa, verſ. ſi autem capitali odio, de reſtit. ſpol.* de adulterio loquitur text. *in dict. cap. 1. vt lite non conteſt.* & tradit Hoſtien. *in cap. intelleximus num. 3. de adult.* & Roland. *poſt alios conſil. 50. num. 5. & 6. lib. 1.* & demum de morbo contagioſo affirmat Nauarr. *in Summ. cap. 16. num. 25.* & alii allegati per Sanchez, *de matrim. lib. 9. diſp. 26. num. 29.*

Tamen viſum eſt Dominis, quod cauſæ prædictæ in 2
facto non verificentur. Cauſa enim ſeparationis matrimonij grauis eſt, & ardua, vnde ad probandam ſæuitiam, quæ eſt prima cauſa deducta requiruntur probationes neceſſariæ, & concludentes, Pariſ. *conſ. 54. num. 14. & ſeqq. lib. 4.* quod etiam fuit firmatum in Romana Separationis Thori 9. Februarij 1607. coram Reu. Archiepiſcopo Bonon. ita vt nec ſufficiat probare ſæuitiam per teſtes ſingulares, Pariſ. *d. conſ. 54. num. 18. & ſeqq.* Alex. *conſ. 110. n. 5. lib. 1.*

Teſtes autem, qui dantur ad probandam huiuſmodi ſæ- 3
uitiam, ne dum eam non probant, ſed nec etiam moderatam correctionem, quæ videtur permiſſa, gloſ. *in c. quemadmodum, §. illud in verb. denunciare in fin. de iureiur.* vbi Abb. *n. 15. verb. nota primo,* Roland. *conſ. 27. n. 12. 15. & 20. lib. 3.* cum aliis allegat. per Surd. *de aliment. tit. 1. quæſt. 16. n. 5. verſ. intelligi debet, & n. 8. & 9.* Teſtes namque ſub n. 2. conteſtes non ſunt, nam primus in ordine deponit de percuſſione in domo, nec deponit de certa ſcientia, ſed quod audiuit acclamationes. Vnde potuit decipi, tam in ſenſu circa voces, quàm in intellectu circa imaginationem, quod Laura percuteret, & potuit eſſe ſimplex, & verbalis altercatio. Tertius eſt pariter de auditu, quartus dicit audiuiſſe Octauium percutientem Lauram alapa, qui modus dicendi non concludit certam ſcientiam, quia actus à ſenſu viſus remotus erat. Prætereà primus, & vltimus remanent ſingulares, cum deponant de diuerſo tempore, & loco.

Quantum ad odium capitale, rationes adductæ per te- 4
ſtes non videntur concludere odium conſiderabile ad hunc effectum, Nam quo ad opinionem Octauij, quod vxor eſſet malefica, aut veneni propinati, vel propinandi à Lura, viſum eſt Dominis hanc rationem ceſſare, eo ipſo, quod Octauius paratus eſt d. Lauram ad domum reducere. Nec odium augebatur ex recuſatione reconciliationis, cùm ipſe Octauius modo intendat reconciliari. Deſiderium autem mortis ipſius Lauræ, quod teſtes deponunt

Octa-

Digitized by Google

Octauium habuiſſe, ex eo non infertur, quod vitæ ipſius Lauræ parauerit inſidias.

5 Adulterij verò qualitas non etiam videbatur probata. Nam omiſſo, quod teſtes ſint ſingulares, & quod ex teſtibus ſingularibus non poſſet concludens probatio deſumi, in huiuſmodi genere fuit dictum, quod teſtes prædicti non percutiebant tempus matrimonij, ſed multo ante, quod non ſufficit ad effectum ſeparationis matrimonij.

6 Demum ratio morbi contagioſi non remanet iuſtificata ex ſola fide, quæ datur in Summario *n.8.* quia fides non facit fidem, *Auth. ſi quis in aliquo, C. de eden.* Rot. *Ian. deciſ. 76. n. 11.* Guido Papæ *deciſ. 19. n. 2.* Et maximè in materia tam graui, prout eſt ſeparatio thori propter reuerentiam ſacramenti, & in contrarium dantur aliæ fides, quod Octauius non laborauit huiuſmodi morbo.

R. P. D. PIROVANO.

Conchen. Decimarum dell'Infantado.

Mercurij 5. Decembris 1612.

ARGVMENTVM.

Epiſcopi habent ius reale fundatum ſuper terris decimalibus, ita vt mutatio ſeminis ipſis non præiudicat.

SVMMARIVM.

Epiſcopus habet ius reale fundatum ſuper terris decimalibus, ita vt mutatio ſeminis mutare non poſſit obligationem præſtandi decimas maiores, vel alias earum loco ſubrogatas, n. 1. & n. 3.

Epiſcopus habet ſuas parochias diſtinctas, & conſequenter inter eius limites fundatam intentionem exigendi decimas, num. 2.

DECISIO CCCCXLII.

1 PRopoſui dubium, An D. Epiſcopo debeatur decima olei, & croci in caſu, de quo agitur, & affirmatiuè fuit reſponſum, ſiquidem teſtes examinati pro D. Epiſcopo qui dantur in Summarijs deponunt de viſu, quod in articulatis locis, in quibus ſeminabatur triticum, & hordeum, & in quibus erant plantatæ vineæ, Incolæ pro eorum maiori vtilitate hodie ſeminant crocum, & quadraginta annis citra plantauerunt oliucta, ita vt ſicut anteà de dictis prædijs decimabant panem, & vinum, ad præſens deciment crocum, & oleum, tanquam ſubrogata in locum eorum, quæ anteà colligebant, & decimabant, propterea licet antiquitus minutæ ſpectarent tantum ad Rectores, & iſtæ, de quibus agitur, inter minutas reputarentur. Tamen quia cultores omiſſo ſemine tritici alias ſpecies ſerere cœperunt, & loco vinearum oliuas plantarunt, ita vt hæ ſecundæ ſpecies factæ ſint in illis prædijs decimæ maiores, non potuerunt Domino Epiſcopo in ſuis decimis præiudicare cum habeat ius reale fundamentum ſuper terris decimalibus, Anchar. *in cap. cum in tua n. 3. de decim.* Rebuff. *eodem tit. quæſt. 14. n. 18.* ita vt mutatio ſeminis mutare non poſſit obligationem præſtandi decimas maiores, vel alias earum loco ſubrogatas, *cap. commiſſum, & in cap. cum in tua de decim.* Rebuff. *eod. tit. q. 6. n. 35. & q. 14. num. 18.* quod idem ſæpius Rota reſoluit in ſimilibus cauſis, vt in Conchen. decimarum quæ dantur, coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, & Iuſto, in quibus benè reſpondetur ad omnia, quæ pro parte Rectorum adducuntur.

2 Et in ſpecie, quod ipſi habeant ſuas Parochias diſtinctas, & conſequenter inter eius limites fundatam intentionem de iure communi, ita vt Epiſcopus, cui reſiſtit, tantum dicatur præſcripſiſſe, quam poſſediſſe, & ſic certam ſpeciem fructuum. Quia fuit reſponſum Eccleſiam Cathedralem in iſta diœceſi habere æqualiter intentionem fundatam cum Rectoribus vſque ab initio in diuiſione parochialium, cum omnes fuerint de decimis dotatæ.

3 Et ſic etiam ceſſabat, quod pro parte Rectorum dicebatur, Epiſcopum non habere poſſeſſionem realem reſpectu certorum prædiorum, ſed reſpectu certorum fructuum, vltra quos non eſſe extendendam, ex quo Rectores ſemper fuerunt in poſſeſſione percipiendi decimas croci, & oliuarum abſque diminutione, & abſque eo quod deferrentur in aceruum, & de illis Epiſcopus participaret, quia vt in illis deciſionibus dicitur, prædicta procedunt, vbi alter nititur iure communi, alter verò præſcriptione, vel agitur ad excluſionem alterius, ſed quando prout in caſu, de quo agitur, vterque ex coæquali iure venit, tunc benè intrat, quod ſubrogatio, & mutatio ſeminis non mutat obligationem, *vt in d. c. commiſſum, & in c. cum in tua de decim.*

4 Non obſtat, quòd teſtes dati in Summario D. Epiſcopi non loquantur de locis Abbatiæ dell'Infantado, & Archipresbyteratus de Pareſa, quorum Rectores moleſtantur. Quia fuit dictum, firmandam eſſe intentionem Epiſcopi quoad loca expreſſa per eius teſtes, quia locorum iuſtificatio ex proceſſu haberi poterit. Et ita fuit reſolutum, &c.

REVEREND. P. D. COCCINO DECANO.

Pariſien. Pecuniaria.

Mercurij 5. Decembris 1612.

ARGVMENTVM.

Ceſſionis contractus in quo differat à mandato, Procuratorque in rem ſuam, quando poſſit reuocari, & alia ad materiam, & validitatem ceſſionis.

SVMMARIVM.

Ceſſio non dicitur illa, quæ continet conditiones, & pacta ceſſioni contraria, n. 2.

Ceſſio non vera, & non legitima non præiudicat, n. 2.

Mandatum ad exigendum non transfert vtiles actiones in mandatarium, ſed ſolum transfert exercitium directarum actionum, n. 3.

Mandatum ad exigendum aliquod creditum expirat per ceſſionem eiuſdem crediti poſteà ſubſecutam, n. 3.

Mandatum mortem mandantis expirat, n. 3.

Procurator conſtitutus in rem ſuam reuocari non poteſt. Declara, vt n. 4.

Ceſſio facta creditori à debitore non transfert vtilem actionem debito non probato, & liquidato, n. 6.

Confeſſio contra confitentem non probat, niſi fuerit clara, num. 8.

Ceſſio minoris ſummæ pro debito maioris ſummæ non valet, num. 8.

Ceſſio vt ſit valida, debent conſignari ceſſionario omnia inſtrumenta, vt ceſſus debitor poſſit conueniri, n. 9.

Præſumptio ex præſumptione admittenda eſt, quando vna venit in conſequentiam alterius, n. 9. in fin.

Apocha debiti reperta penes debitorem ſolutionem, & liberationem demonſtrat, n. 9.

DECISIO CCCCXLIII.

1 NIcolaus Naſus ſub die 27. Ianuarij 1587. ceſſit creditum Scutorum viginti millium, quod habebat cum Horatio Oricellario Ioanni Baptiſtæ, & Matthæo de Bartholomæis. Matthæo ipſo præſente, & acceptante cum hac tamen conditione, ibi, *la qual ceſſione il detto Bartolomei hà accettata, & accetta con conditione di tener conto al detto Signor Naſi di quello, che eſſi recuperano, ò faranno recupera ſopra quel, che li deue, ò potrà deuere all'auuenire, e ſenza pregiudicare allor credito, ragione, & attione, obligationi, & hipoteche, nè che li detti Bartolomei ſieno tenuti incorrere riſichi alcuni, pericoli, nè fortuna, nè di farne alcuna proſecutione, nè diligenza, ſe à loro non parerà, ma ſarà, & ſtarà la detta ceſſione, & il ſucceſſo di eſſa alli pericoli, riſichi, e fortuna del detto Naſi, & ſopra di lui, e ſotto le dette conditioni il detto Bartolomei hà retirata la promeſſa del detto Signore di Rucellai, quì di ſopra notata, ò perciò fare, & compire il detto Signore di Naſi hà obligato, & hipotecato tutti, & ciaſcuni ſuoi beni, &c.*

Hoc ſtante dubitaui, an DD. de Bartholomæis haberent intentionem fundatam contra Dominos de Oricellarijs, & Rota cenſuit negatiuè reſpondendum, quia iſta non viſa fuit Dominis ceſſio, & datio in ſolutum licet enim adſint verba *cede*, & *transporta*, tamen cùm repugnent conditiones, quibus fuit factus iſte actus, hæc non dicenda eſt ceſſio, *l. per diuerſas, C. mand. ibi licet inſtrum. ceſſionis, venditionis nomen inſertum ſit*, & ſic in caſu illius textus non obſtantibus verbis expreſſis, ceſſio non vera non præiudicat, & in terminis dicit Dec. *in conſ. 99. num. 4. verſ. ſecundo non obſtat, &c.* Imol. *in leg. facta, §. ſi heres ſcriptus num. 4. ff. ad Trebell.* Surd. *conſ. 22. num. 11. &*

conſ.145. numer.28. & ſeq. Franc. Becc. *conſil.105. num.35. qui alios allegat.*

3 Sed iſte actus viſus potius fuit mandatum ad exigendum, per quod non fuerunt tranſlatæ vtiles actiones, ſed ſolum exercitium directarum, vt dicit Imol. *loco præallegato, verſ. vel poteſt*, Gozzad. *conſil.3. n.8.* Vnde ſit, quod cum poſtmodum Naſius ceſſerit validè ad fauorem Bedini, iuxta reſolutiones factas dictum mandatum datum per Naſum de Bartholomæis cenſeatur reuocatum, Bart. *in dict. l. facta, §. ſi heres ſub num.4. verſ. quæro vtrum confeſſio*, vbi etiam Caſtren. *pariter numer.4. verſ. in ſecundo caſu, & in leg. per diuerſas num.6. verſ. aduerte tu clarius, C. mand.* Oſaſch. *deciſ.45. num.7. & deciſ.63.* qui licet loquantur in confeſſione cedentis, attamen illorum dicta procedunt in omnibus alijs actibus, vt declarat Caſtren. *in d. §. ſi heres num.4.* Oſaſch. *d. deciſ.63.* prout & dictum mandatum debet cenſeri reuocatum per mortem Naſij, *l. eius*, vbi Alex. *ſub n.5. ff. ſi cert. pet.*

4 Neque placuit, quod Bartholomæi fuerunt conſtituti procuratores in rem ſuam, & ideò non potuerunt reuocari, Caſtren. *in l. fin. num.2. verſ. & ſic facta procuratio, ff. de donat.* & fuit dictum in cauſa Mediolan. Pen. 5. Martij 1607. coram R. D. Archiepiſcopo Lugdunen. Nam fuit reſponſum, quod licet in narratiuam Naſij conſtituantur procuratores in rem ſuam, attamen ipſi acceptarunt ſolum cum dictis conditionibus, quæ cum repugnent naturæ ceſſionis, vt ſupradictum eſt, non cenſentur conſtituti procuratores in rem ſuam, ſed ad vtilitatem Naſij, vt declarat Caſtren. *in d. l. per diuerſas n.1. C. mand.* vbi eleganter conſtituit differentiam inter procuratorem in rem ſuam, & ad vtilitatem Domini.

5 Neque etiam obſtant ea, quæ longa ſerie deducuntur ad oſtendendum ſufficere acceptationem bon. mem. Horatij, quia eſſent conſideranda, ſi non adeſſet reuocatio, ſed cum inducatur ex prædictis, ceſſat acceptatio D. Horatij, quæ eſt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam, ſcilicet donec procurator fuerit reuocatus.

6 Vlterius conſiderabant Domini, quod quatenus prædictus actus fuiſſet vera ceſſio, adhuc ex ea Bartholomæi non haberent intentionem fundatam, & hoc ex triplici fundamento. Primò, quia fuit facta pro eo quod tunc Naſius debebat, vel in futurum deberet Bartholomæis vtique debito non probato, ac liquidato non fuit tranſlata vtilis actio, nec ius quæſitum ipſis Bartholomæis, *dict. leg. per diuerſas, Cod. mand. ibi*. Ita tamen, vt ſi quis datis pecunijs huiuſmodi ſubierit ceſſionem, vſque ad ipſam tantummodò ſolutarum pecuniarum quantitatem, & vſurarum eius actionem exercere permittatur, & ibi gloſ. *in verb. ſolutarum*, facit ad text. *in l. ab Anaſtaſio eod. tit.* Dec. *conſ.464. num.4. & 487. numer.5. verſ. & iſta concluſio comprobatur, & ſeq.* Caſtr. *in d. l. per diuerſas n.5.* Roman. *conſ.86. n.3. verſ. aut volumus*, Corn. *conſ.23. n.4. lib.2.* Rot. *Ianuen. deciſ.13. n.23.*

7 Et hoc expreſsè voluerunt contrahentes in caſu iſto, dum in ſchedula, de qua agitur, Bartholomæi acceptarunt ſub conditione *di tener conto à detto Signor Naſi di quello, che eſſi recuperanno, ò faranno recuperare ſopra di quel, che li deue, e potrà douere all'auuenire*. Quibus verbis ſatis clarè innuitur ratio per Bartholomæos tenenda de debito iam contracto per Naſium, & in futurum contrahendo, & ſic cum hodie non conſtet de certitudine dicti debiti, Bartholomæi non poſſunt exercere dictas actiones ex ſupra allegatis. Et prædicta eò magis procedunt, quia debitum Naſi non ſolum non probatur, verùm etiam potius excluditur, cùm ipſe ſolueret ſummam Scutorum octo millium Bartholomæis, vt ſtatim dicetur.

8 Neque obſtat confeſſio Naſi, quia illa confeſſio non fuit, quod eſſet debitor Scutorum viginti millium, & hinc fit, quod cum non ſit confeſſio clara, non probat contra confitentem, Mohed. *deciſ.2. de reſtit. ſpol.* Nam ceſſio Scutorum viginti millium pro debito Scutorum mille, aut maioris ſummæ non valeret *d. l. per diuerſas verſ. ita tamen*, & ibi gloſ. *in verbo venditionem*, & Bart. *n.2. C. mand.*

9 Secundò quatenus iſte actus eſſet vera ceſſio, Bartholomæi non haberent intentionem fundatam contra Dominos de Oricellarijs. Nam vſque de ann. 1590. iſta ſchedula peruenit ad manus Pompei Bedini, & illam produxit in actis Syluia eius filia. Vnde fit, quod aut illa non fuit conſignata Bartholomæis, & ceſſio non valuit, quia ad validitatem ceſſionis debent conſignari Ceſſionario omnia inſtrumenta, vt ceſſus poſſit conueniri, Bald. *in leg. ſi nomen num.2. ff. de hered. vel act. vend.* Alex. *in leg. ſciendum num.10. ff. de verb. oblig.* Rota *Ianuen. deciſ.180. numer.3.* Aut verò fuit conſignata, & cum fuerit reperta penes Bedinum præſumitur reſtituta, & ex hac reſtitutione præſumitur retroceſſio, *l.1. Cod. de donat.* Quæ quidem præſumptio præſumptionis in hoc caſu eſt admittenda, cùm vna veniat in conſequentiam alterius, vt fuit reſolutum in cauſa Romana Domus in Burgo 30. Martij 1590. coram Illuſtriſſimo D. meo Card. Mantica.

Quod autem iſta ſchedula præſumatur reſtituta Naſio, & 10
conſignata Bedino, cui Naſius ceſſit, ſatis patet, quia de anno 1589. Naſius ſoluit Bartholomæis mediante Bancho DD. de Saltiatis Scuta octo millium. Concurrit etiam, quia bon. mem. Horatius Oricellarius ſemper recognouit Bedinum vti Ceſſionarium, vt patet ex eius literis miſſiuis, quod non eſt veriſimile, vt feciſſet ſi adhuc vigeret ceſſio facta ad fauorem DD. de Bartholomæis. Horatius enim erat vir prudens, concurrit etiam quod de anno 1589. Bartholomæi ſcripſerunt bon. mem. Horatio nullum amplius ſe habere intereſſe in hoc credito, & quod fuerunt à Naſio ſatisfacti, & quamuis teſtes deponant vidiſſe ſolum copiam literarum, illam tamen viderunt in libris illorum de Bartholomæis de Florentia, vbi ſimiles literæ ſolebant regiſtrari, qui quidem teſtes ſatis probant, cùm concordant de loco, vbi viderunt copiam Epiſtolæ, & de tenore illius, Felin. *in c. ſicut n.2. de re iudic.* Dec. *in c. quoniam contra num. 237. de probat.* & aduertebant Domini, quod iſtæ probationes non poterant diuidi, ſed inſimul conſideranda erat ſolutio Scutorum octo millium, taciturnitas, recognitio bon. mem. Horatij, & copiæ Epiſtolæ. Singula enim, quæ non proſunt ſimul collecta iuuant vulg. iur.

Neque releuat, quòd ſchedula prædicta poterit haberi 11
aliunde à Naſio, quam ex reſtitutione Bartholomæorum, imò potuit haberi à Bedino abſque alia reſtitutione, cùm eſſet perſona domeſtica, Menoch. *de præſumpt. lib.3. præſumpt.140. num.20.* Nam hoc motiuum poſſet conſiderari ſi nuda ſchedula reperiretur penes Bedinum, ſed cum concurrant alia ſupra ponderata, nempè ſolutio Scutorum octo millium, quod Bartholomæi habuerunt ſe pro ſatisfactis, recognitiones bon. mem. Horatij, tollitur præſumptio, quod ex alia cauſa, quam ex cauſa reſtitutionis factæ Naſio ſchedula peruenerit ad manus Bedini. Ex quibus, & alijs doctiſſimè conſideratis in alia deciſione facta, coram Illuſtriſſimo D. meo Card. Lancellotto Domini dixerunt, Bartholomæos non habere intentionem fundatam contra DD. de Oricellarijs, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Filiationis.

Lunæ 10. Decembris 1612.

ARGVMENTVM.

Ponuntur in hac deciſione plures filiationis coniecturæ, quibus dicitur filiationem probari, quando non agitur de ſucceſſione in hæreditate paterna ab inteſtato, ſed de conſequutione dotis, vel alimentorum, & hinc plura de exceptionibus contra teſtes ſuper filiatione deponenda.

SVMMARIVM.

Teſtis pauper non repellitur à teſtificando, n.1.

Teſtis inimicus propter litem ciuilem paruam non repellit teſtem, niſi fuerit lis criminalis, n.1.

Meretrix vt fœmina dicatur, non ſufficit, quod ab vno tantum cognoſcatur, n.2.

Murmuratio producit famam, quæ ſufficit ad probandum concubinatum, n.4.

Concubinatus probatur per famam, n.4.

Teſtis errans non in falſo principali, nec in circumſtantia ſubſtantiali probat, n.5. & 6.

Filiorum procreatio non cadit in certum ſenſum hominis, num.7.

Filiatio probatur per leuiores probationes, quando non agitur de ſucceſſione in hæreditate paterna, ſed ſolum de conſequutione dotis, vel alimentorum, n.9.

DE-

DECISIO CCCCXLIV.

1 Domini cenſuerunt, ſtandum eſſe in decifis approbando coniecturas, quæ pro filiatione Septimiæ in deciſione fuerunt conſideratæ, quibus viſum eſt non obſtare rationes, quæ contra teſtes, & eorum dicta fuerunt pro parte Marci Carroſij adducti, exceptiones namque contra perſonam primi teſtis examinati in Vrbe, qui fuit compater Septimiæ, videlicet inimicitiæ occaſione litis contractæ, & paupertatis, non videntur releuantes, concurrente adminiculo aliorum teſtium. Quia paupertas non repellit teſtem, Cæſar de Graſſ. *de teſtibus deciſ.* 12. *num.* 1. inimicitia autem propter litem ciuilem, cùm ſit parua cauſa non eſt ſufficiens, ſed requiritur criminalis, Felin. *in cap. cum ſuper n.* 3. *verſ. ſed caue, ff. de offic. iudic. delegat.* Specul. *in tit. de teſtibus*, §. 1. *in princ.*

2 Quæ verò opponuntur contra primum teſtem in partibus examinatum, quæ fuit nutrix ipſius Septimiæ, videlicet paupertas, iam dictum fuit, non obſtare, & quod fuerit meretrix non etiam iuſtificatur ex parte Carroſij ex eo ſolo, quod cohabitet cum perſona ſuſpecta, quia cauſa cohabitationis exprimitur, nempè propter ſponſalia inter eos de futuro contracta, & quod cohabitatio erat de licentia Vicarij, & denique quia vt quæ dicatur meretrix, non videtur ſufficere, ſi ab vno tantum cognoſcatur, *cap. vidua* 24. *diſt. leg. palam*, §. *non ſolum, ff. de ritu nuptiar.* Menoch. *conſ.* 18. *lib.* 1. & ſequitur Boſſ. *in tit. de plur. violent. n.* 67. & *in tit. de raptu mulier. n.* 9.

3 Exceptiones autem, quæ contra dicta earundem teſtium opponuntur, cùm veritas eorum depoſitionis comprobetur ex alijs teſtibus, non videtur in aliquo minuenda fides. Sed quoad primam coniecturam circa concubinatum deponunt alij teſtes, inducti pro Carroſio, cotruit propria confeſſio Fabij, & Vrſolinæ in iudicio criminali.

4 Non obſtat, quòd eadem Vrſolina ſaſſa fuerit ſe procreaſſe multos filios, & neſcire ex qua perſona. Quia hoc dixit in eius depoſitione reſpectu aliorum filiorum, non autem Septimiæ, quam aſſeuerantèr dicit eſſe filiam Fabij. Nec dicatur, quod teſtes pro Carroſio inducti deponant tantum de mutinuratione, in reliquis autem neſcire dicant. Quia ex murmuratione oritur etiam fama, quæ ſufficit ad probationem qualitatis concubinatus, vt dicit Abb. *in cap.* 3. *loco num.* 2. *de præſumpt.* quem refert, & ſequitur Alba *conſ.* 25. *num.* 4. Io. Crott. *conſ.* 413. *numer.* 24. *verſ. item teſtimonium vicina*, & ſufficit huiuſmodi famam probari per duos teſtes, idem Abb. *in d. c.* 3. *loco n.* 2. *de præſumpt.* Bart. *in l. de quaeſt.* §. *plurimum n.* 19. *de quaeſt.* Ferrett. *conſ.* 389. *n.* 18. *vol.* 2.

5 Secunda coniectura deducta eſt ex baptiſmo, & ſi compater ſolus videatur deponere quoad ſubſtantiam actus baptiſmi, adminiculatur tamen eius dictum per alios tres teſtes de auditu ab alijs. Nec obſtat, quod compater ille videatur ſibi contrarius, & varius, dum dixit Septimiam fuiſſe baptizatam in Eccleſia Sancti Ioannis à Ioſepho Caſſo, & alibi dixerit ab Adriano Bulgaruccio Rectore Sancti Pancratij, vt inde, vel mendax, vel falſus videatur, cui propterea fides adhibenda non ſit. Quia reſpondetur, quod cum non ſit quæſtio ſuper ſubſtantia actus baptiſmi, ſed ſuper eo, quod vocatus fuerit à Fabio ad leuandam Septimiam à ſacro fonte, error in circumſtantia non ſubſtantiali, qui potuit etiam contingere, eſt lapſus memoriæ, non diminuit fidem, ſecundum Alexan. *conſil.* 5. *num.* 10. *lib.* 1. tanto magis, quia ab eo tempore in anteà alij teſtes deponunt, quod ad inuicem ſe vocabant compatres, quæ denominatio confirmat veritatem, quod à Fabio fuerit vocatus ad actum prædictum.

6 Tertia coniectura ex lactatione, educatione, & tractatu adhuc remanet firma, cui non obſtant inuetiſimilitudines conſideratæ aduerſus compatrem, & nutricem, cùm reſpectu ſubſtantiæ circa lactationem benè deponant, quidquid ſit de circumſtantijs circa viduitatem matris, & obitum mariti, & de habitatione Vrſolinæ, extra domum, & quod cum Vrſolina nulla alia perſona commercium haberet, ſuper quibus Domini non inſtiterunt, cùm non eſſet principalis quæſtio ſuper qualitatibus enarratis.

7 Neque confeſſio Vrſolinæ in hac parte videtur contraria, ſi diſtinguantur tempora. Nam verum dicit ille teſtis, quod nulla alia perſona haberet commercium cum Vrſolina, conſiderato tempore, quo viuebat cum Fabio Cornetti, reſpectu autem quo ſeorſum habitauit à Fabio, benè reſpondit Vrſolina ſe neſcire, ex quibus ſuſcepit filios, quia plures ad ſe admiſit, præterea multum ſuffragatur aſſertio ipſius Fabij in proceſſu criminali, dum dixit, *io la voglio bene, & la tengo in luogo di figlia ſe bene realmente non ſo, che ſij mia figlia*, hæc enim verba præſupponunt commercium de tempore conceptionis, nec incertitudo filiationis tollit præſumptionem, quia verum dixit Fabius, cùm procreatio filiorum, non cadat in certum ſenſum hominis, Bart. *in l. t. n.* 2. *C. quor. bonor.* Bald. *in l. filium num.* 12. *ff. de his qui ſunt ſui, vel alien. iur.* Natt. poſt alios *conſ.* 473. *num.* 39. Menoch. *de arbitr. caſ.* 89. *n.* 4.

Quarta pariter coniectura non eneruatur ex fide proprij Parochi, quæ pro parte Carroſij fuit data. In illa enim legitur dumtaxat Fabium nihil ei dixiſſe de filiatione Septimiæ, ſed hoc non concludit negatiuam ad inducendam contrarietatem cum fide alterius Parochi. 8

Poſtremò vnus ex Dominis dicebat in caſu, de quo agitur ſufficere etiam leuiores probationes, quia Septimia non poteſt ab inteſtato aſpirare ad hæreditatem patris, nec ad duas vncias, de quibus *in Auth. licet, C. de naturalib.* cum non ſit verè naturalis, ſecundum leges ciuiles, nec habeat requiſita, de quibus per Rotam *deciſ.* 254. *in princ. part.* 2. *diverſ.* Verùm dumtaxat agere poteſt ad dotem, quæ ſuccedit loco alimentorum, quæ alimenta, & ſi de iure ciuili non debebantur, ſed fuit prouiſio iuris Canonici, non propterea quidquid alterauit circa ius ſuccedendi ab inteſtato, vt dicitur *in d. deciſ.* 254. *in fin.* & habetur in diſcurſu relato poſt *deciſ.* 211. *n.* 24. *part.* 1. *diuerſ.* Et hoc ſtante de effectum alimentorum, vel dotis eorum loco ſubrogatur probationes videntur ſufficere ſecundum diſtinctionem, quam fecit Rota in Romana filiationis de Naris, coram R. Lugdunen. Et ita fuit reſolutum. 9

R. P. D. PIROVANO.

Cauallicen. Feudi.

Lunæ 17. *Decembris* 1612.

ARGVMENTVM.

De probatione immemorabilis præſcriptionis, ſuper iure primogenituræ plura notanda, de quibus in Summario, & eſt magiſtralis deciſio in materia.

SVMMARIVM.

Præſcriptio immemorabilis, quæ requirat ad hoc, vt per teſtes concludenter probata dicatur, n. 1. *& ſeqq.*

Præſcriptio immemorabilis ad hoc, vt per teſtes benè probata cenſeatur, cuius ætatis debeant eſſe teſtes, n. 2.

Semper dictio præſupponit continuationem totius temporis, num. 3.

Primogenitura ad hoc, vt concludenter per teſtes probata dicatur, quomodo ſuper ea teſtes deponere debeant, num. 4. *& ſeqq.*

Teſtes ſuper primogenitura deponentes non tenentur ſpecificare caſus, & perſonas, ſed nudum factum, quod primogenitus ſucceſſerit, n. 5.

Succeſſerit quis iure primogenituræ potius, quàm iure hæreditario dependet ab animo ſuccedentis, numer. 5. *& numer.* 7. *Vbi quomodo animus ſuccedendi iſto caſu probetur.*

Fama in antiquis plenè probat primogenituram, n. 6.

Primogenitura numquid cenſeatur probata per teſtes deponentes aliquem ſucceſſiſſe iure primogenituræ, niſi deponant illum habuiſſe fratres minores natu, qui à ſucceſſione excluſi remanſerunt, n. 4. *& ſeqq.*

Dictio ſolus, dicitur poſita ad diſtinctionem, & ſeparationem aliorum, n. 8.

Præſcriptio iam perfecta non interrumpitur per litem poſtea motam, n. 9. *&* 10.

Ius ſuccedendi vigore primogenituræ quomodo, & quanto tempore perſcribatur, n. 9. *&* 10.

Teſtes deponentes ſuper iure primogenituræ, quando teneantur reddere rationem eorum depoſitionis, etiam non interrogati, n. 11.

Verba toto tempore excludunt omne tempus intermedium. num. 12.

DECISIO CCCCXLV.

1 FVit reſolutum, ſtandum eſſe in deciſis coram Cotta 14. Decembris 1573. in qua deciſione fuit firmatum circumſcriptis exceptionibus contra teſtes, ex illis teſtibus probari primogenituram ab immemorabili tempore in Baronia Caſtri noui. Viſum eſt enim Dominis, quod 3. 12. & 18. teſtes, ſuper quorum dictis Rota mandauit, vt ſtrictè informaretur, circumſcriptis probationibus Domini Ioachini, de quibus poſtea eſſet videndum, benè concluderent immemorabilem ſuper ſtatu primogenituræ ſecundum requiſita gloſ. *in verb. memoria, cap. 1. de præſcript. lib. 6.*

2 Omnes namque deponunt de auditu à maioribus, qui ab antenatis audierunt, & de fama, & quod nunquam viderunt, aut audierunt contrarium, ſed ab immemorabili fuiſſe obſeruatum filium primogenitum ſemper ſucceſſiſſe, ac ſuccedere debere, etiam quod eodem tempore extarent fratres. Habent legitimam ætatem dempto etiam tempore litis motæ ſecundum opinionem, quam ſeruat Rota de qua per Caputaq. *deciſ. 71. numer. 2. part. 2.* cum tertius ſit annorum 95. 12. annorum 86. 17. annorum 85. & 18. annorum 74. & à tempore litis motę de anno 1554. vſque ad annum 1572. quo fuerunt examinati interceſſerint dumtaxat anni 18.

3 Concludunt præterea de viſu, & de certa ſcientia per 40. annos ante motam litem, dum referunt ſtatum, & tempus Stephani Melchioris filij Ianſani nepotis, & Ioachini pronepotis, ac dum poſt narrationem, quod ab immemorabili tempore fuit obſeruatum, quod primogenitus filiorum Baronis Caſtri noui ſuccedat in dominio, & Baronia. Tertius teſtis dicit, quod à dictis 80. annis quibus memor eſt ſemper vidit dominum dicti Caſtri tempore exiſtentem poſſediſſe ſolum, & in ſolidum, & duodecimus teſtis dixit, quod toto tempore vitæ ſuæ vidit ita ſemper obſeruatum fuiſſe, & clarius decimus octauus teſtis in illis verbis, prout & toto tempore ipſius deponentis vidit obſeruari, quæ verba includunt, nedum probationem de viſu propter verba toto tempore, ſed & propter dictionem, *ſemper*, quæ pariter præſupponit continuationem totius temporis quadraginta annorum, & vltra, Socſen. *conſ. 54. num. 10. lib. 4.* Rot. *deciſ. 28. n. 3. part. 2. diuerſ.* & Gabr. *de præſcript. 6. concluſ. 1. num. 27.* Sed etiam videntur firmare ſtatum primogenituræ in prædictis quatuor perſonis, cùm non ſemper ita obſeruatum fuiſſet ſic Stephanus Melchior, & alij alio iure, quam primogenituræ poſſediſſent Caſtrum prædictum.

4 Non obſtat, quòd huiuſmodi probatio nihil concludat effectum iuris primogenituræ, ex quo teſtes non dicunt, quod omnes iſti, quos eo tempore quadraginta annorum viderunt poſſidere, habuerint fratres minores natu, qui à ſucceſſione remanſerint excluſi, nec quoad perſonam Melchioris potuiſſent dicere, cum fratres non habuerit, ſed vnigenitus poſſederit per triginta annos, quod tempus non videtur computandum ad effectum iſtius probationis, prout videntur tenere Iſern. *in cap. Imperialem, §. præterea ducatus numer. 38. de prohibit. feud. alienat.* per Feder. & Afflict. *ibidem num. 44. verſic. ſed iuxta hoc, & in cap. ſatis numer. 7. de prohibition. feud. alienat.* per Lothar. *& in deciſ. 248. numer. 3.* Balzaran. *in dicto §. præterea ducatus numer. 17.* cum alijs allegatis per Tiraquell. *de iure primogenit. quæſt. 30. numer. 8.* & per Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 6. num. 22.*

5 Fuit enim primo loco reſponſum teſtes in eorum dicto concludere qualitatem primogenituræ etiam in perſona Melchioris, dum dixerunt vidiſſe toto tempore vitæ eorum, ita obſeruatum fuiſſe, & cum non teneantur ſpecificare caſus, & perſonas, ſed nudum factum quod primogenitus ſucceſſerit, Guido Papæ *conſil. 131. numer. 1.* qui hoc benè dicit Afflict. *in cap. Imperialem, §. præterea ducatus numer. 40. de prohibit. feud. alienat.* per Feder. Molin. *de Hiſpan. primog. lib. 2. cap. 6. numer. 39.* Decian. *conſ. 51. num. 35. vol. 2.* Ideò non fuit eis impoſſibile videre actus poſitiuos inferentes magis ad ſucceſſionem iure primogenituræ, quàm ad ſucceſſionem iure hæreditario, quorum declaratio, ſicuti pendebat ab animo Melchioris, *l. 3. cum ibi notatis, ff. de acquir. poſſeſſ.* vtique ex facto, & verbis illius potuerunt hanc diſtinctionem percipere, *leg. Paulus, ff. rem ratam haberi.* Ex facto, inquam, quia fortè excluſerit patruos, vel alios deſcendentes ab eis. Ex verbis, quia id ipſum intellexerunt ab eodem Melchiore, prout audiuiſſe ab eo affirmat tertius teſtis.

Secundò animaduerterunt Domini, quod Iſernia Afflict. & alij ſupra allegati loquuntur, quando ſimpliciter agitur de vnigenitis filijs, nec probatur, quod præceſſerint alij in poſſeſſione primogenituræ habentes fratres, qui excluſi remanſerunt, hic autem præceſſerunt alij nedum ante Stephanum, vt dicunt teſtes de fama, & auditu à maioribus referentibus audiuiſſe à maioribus ſuis, qui excluſerunt fratres, quæ fama in antiquis plenè probat, Caſſad. *deciſ. 2. num. 4. de probat.* Sed Stephanus ipſe pater Melchioris, qui ſucceſſit in primogenitura Caſtri excluſis Bartholomæo fratre, & Guglielmetta ſorore, quo caſu non remanet probatio æquiuoca, prout de primogenito alio non probato Schrader. in puncto limitans prædictorum opinionem *conſ. 13. n. 347. verſ. namque reſpondeo.* 6

Concurrit exinde probatio alterius extremi in perſona Ianſani filij Melchioris, quem teſtes prædicti deponunt ſucceſſiſſe iure primogenituræ excludendo Ludouicum fratrem, quæ cùm habeant inter ſe neceſſariam, & veroſimilem conſequentiam inducendi hanc conſuetudinem primogenituræ, medium conforme deſumitur, ſcilicet, quod Melchior habuerit animum taliter poſſidendi, Bartol. *in leg. Celſus numer. 21. ff. de vſucap.* Tiraquell. *de præſumpt. §. 1. gloſ. 5.* Couar. *in reg. poſſeſſor. 2. part. §. 1. num. 2.* Alciat. *de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 22.* & Menoch. *eod. tit. lib. 6. præſumpt. 36.* 7

Nec dicatur, quod initium prædictum in perſona Stephani non remaneat probatum, dum teſtes non dicunt eum, à quo deſumitur continuatio habuiſſe fratres, nec ſorores, quia vltra quod non deeſt probatio de auditu à maioribus, quod alij præceſſerint poſſeſſores primogenituræ, de Stephano etiam duodecimus, & decimuſeptimus teſtes idem affirmare videntur, dum dicunt cognouiſſe Stephanum, qui cùm viueret, erat ſolus Baro, & Dominus dicti loci. Dictio namque *ſolus*, poſita eſt ad diſtinctionem, & ſeparationem aliorum, qui tunc poterant concorrere, *leg. liberi, ſeu prima, Cod. de bonor. poſſ. contr. tabul. & in leg. aduerſus, Cod. ſi aduerſ. rem iudicatam*, & conſequenter ad ſeparandum Bartholomæum eius fratrem à ſucceſſione, quod præterea manifeſtè conuincitur, quia prædicti teſtes ſubdunt, quod mortuo Stephano ſucceſſit Melchior, quem minimè enunciant cognouiſſe Baronem, & Dominum ſolum, ſed Baronem, & Dominum ſimpliciter ad diſtinctionem qualitatis vnigeniti in Melchiore, quæ non erat in Stephano. 8

Nec obiectum, quòd Ianſanus non poſſederit tanquam primogenitus propter litem motam per Ludouicum eius fratrem, videbatur in facto ſubſiſtere, quia Ludouicus dumtaxat de ann. 1554. mouit litem, quo tempore ſi quadragenaria iam confecta erat, non potuit per litis conteſtationem interrumpendo præſcriptionem tollere ius quæſitum ex quadragenaria, Abb. *in cap. auditis num. 10. in vlt. notab.* per illum text. *de præſcript.* Felin. *in cap. illud n. 13. eod. tit.* 9

Poſtremò dixerunt Domini opinionem Iſerniæ, & aliorum procedere ad effectum præſcribendi, præſupponunt enim, quod ius ſuccedendi vigore primogenituræ præſcribatur ſpacio triginta annorum concurrente alio fratre, & ſciente, & non contradicente, & mouentur ea ratione, quia qui non habet fratrem non habet contra quem poſſit inchoari præſcriptio. In caſu autem, de quo agitur non verſamur in præſcriptione, ſed in conſuetudine, quod ita obſeruatum fuerit ab immemorabili tempore, pro qua inducenda non requiritur ſcientia, aut patientia alterius fratris, ſed ſufficit vſus maioris partis, vt præiudicet minori, ſiue contradicenti, ſiue non contradicenti, ad vtrumque effectum actiuè, & paſſiuè, vt dicunt Guido Papæ *conſil. 131. numer. 6.* Schrader. *conſilio 13. num. 348.* 10

Non obſtat, quòd ſecundò principaliter obijciebatur, teſtes non reddere rationem, quare maiores illi poſſederint iure primogenituræ, prout neceſſarium etiam non interrogatos ex eo, quod qualitas primogenituræ non cadit ſub ſenſum corporis, Angel. *in l. 1. n. 1. C. de reuoc. donat.* Felin. *in cap. cum cauſa il primo ſub num. 3. verſ. fallit ſecundo de teſtibus cum alijs allegatis.* Quia pro reſponſione fuit dictum ex verbis ipſorum teſtium colligi ſufficientem rationem cum duo ex eis dicant, quod ſemper primogenitus ſucceſſit excluſis ſecundogenitis, quæ ratio primogenatu-

Digitized by Google

nituræ concludit, vt admittunt Iſernia, & Afflict. *in dict. cap. 1. §. præterea ducatus, ille ſub num. 37. iſte ſub numer. 38.* & clariùs videntur etiam hanc qualitatem exprimere dum dicunt, quod ſecundo geniti non ſuccedebant, ſed tantum alimenta, & veſtitus eis præſtabantur. Præterea fuit etiam conſideratum, quod hæc materia non eſt abſolutè abſtracta à ſenſu, ſed poteſt videri, & audiri per actus poſitiuos, vt ſupra dictum eſt, propterea tanquam mixta ſi teſtis non interrogatus rationem ſui dicti non reddit nihilominus, probat Felin. *in d. cap. cum cauſa, ſub num. 3. col. 5. verſ. ſecundo tempera, & verſu. modo hanc fallentiam, de teſtib.* Guido Pap. *conſ.* 131.

12 Ad id quod dicebatur teſtes non deponere de continuata poſſeſſione toto tempore quadragenatiæ propter omiſſionem copulæ, *& citrà*, ſecundum doctrinam Bart. *in leg. Celſus numer. 23. & ſeqq. de vſucap.* fuit dictum non releuare, cùm deponant per verba æquipollentia continuationem temporis denotantia, videlicet de viſu de toto tempore eorum vitæ, quæ verba excludunt omne tempus intermedium, ex eodem Bart. *in d. l. Celſus n. 25.* & Felin. *in c. licet cauſam ſub n. 8. de probat.* quod etiam fuit dictum in Toletana Decimarum 20. Martij 1600. coram bon. mem. Cardinali Seraphino. Et ita reſolutum, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Bononien. Bonorum de Gozzadinis.

Luna 17. Decembris 1612.

ARGVMENTVM.

Datio in ſolutum facta ab executore teſtamenti creditori hæreditatis an ſuſtineatur ſine ſolemnitatibus requiſitis à ſtatuto in alienationibus rerum minoris, & an legatario pecuniarum debeantur fructus legati, quando teſtator ſic ordinauit in pœnam hæredis non ſoluentis dictum legatum.

SVMMARIVM.

Datio in ſolutum facta ab executoribus teſtamenti habentibus in teſtamento ſufficientem facultatem, cenſetur facta ab ipſo teſtatore, n. 1.

Minoris bona data in ſolutum creditori ab executoribus teſtamenti bona fide, non requirunt ſubhaſtationem, n. 2. Vbi etiam quod iſto caſu non requiruntur ſolemnitates à ſtatuto requiſitæ in alienationibus minorum.

Executores teſtamenti poſſunt bona hæreditaria dare in ſolutum creditoribus etiam non citato hærede, n. 3.

Legatum pecuniarum ſi non ſoluatur in tempore à teſtatore præfixo, poteſt idem teſtator mandare, vt ſoluatur legatario aliquid pro intereſſe non habiti legati in pœnam hæredis, num. 4.

Datio in ſolutum facta pro modico pretio cum pacto de retrouendendo quando variat, n. 5.

Pretij modicitas conſideranda eſt tempore contractus, numer. 5.

Pactum francandi facit rem valere minori pretio, n. 5.

DECISIO CCCCXLVI.

1 DOmini reſoluerunt, dationem in ſolutum fuiſſe validam, ſiquidem illa fuit facta de anno 1572. ab executoribus teſtamentarijs habentibus à teſtatore ampliſſimam facultatem alienandi, & obligandi bona hæreditaria pro executione ſui teſtamenti, in quo inter cætera mandabat, vt Scuta 2000. auri debita Annæ, deberent poni ad honeſtum lucrum pro commodo, & vtilitate ipſius Annæ, vel per ſuam hæreditatem illi de honeſto lucro reſponderi arbitrio Commiſſariorum, qui propterea declararunt dictum lucrum per hæreditatem præſtandum ad rationem quatuor cum dimidio pro centenario. Cumq; de anno 1572. factis computis illam reperijſſent debitricem in notabili ſumma, tam occaſione ſortis principalis, quàm fructuum prædictorum deuenerunt ad dictam dationem in ſolutum, de cuius validitate dubitari non poteſt, cùm facta fuerit in vim facultatis à teſtatore conceſſæ, & perinde ſit, ac ſi ab ipſomet teſtatore facta fuiſſet, *l. item eorum, §. 1. ff. quod cuiuſque vniuerſ. nom.* Tiraq. *de legib. connub. gloſ. 8. num. 184.*

2 Non obſtat, quòd fuerint data in ſolutum bona minoris ſine ſubhaſtatione, & alijs ſolemnitatibus de iure communi, & ex ſtatuto requiſitis. Quia quoad ſubhaſtationem reſpondebatur illius omiſſionem non vitiare alienationem bona fide per executores factam, Bald. *in Auth. hoc ius porrectum num. 15. Cod. de ſacroſ. eccleſ.* Anguiſciol. *conſ. 279. num. 42.* Et quo ad ſolemnitates dicebatur, illas in caſu noſtro non fuiſſe neceſſarias, ſtante prædicta ampliſſima facultate vendendi, & alienandi per teſtatorem conceſſa, Alex. *conſ. 215. n. 1. & ſeq. lib. 6.* Tiraq. *vbi ſupra n. 185. & ſeq.* Lamberteng. *de contract. gloſ. 1. n. 3.* Quid procedit, ſiue teſtator dederit in teſtamento ſpecialem poteſtatem vendendi talem rem, ſiue generalem, vt hic ex Alexan. *vbi ſupra.*

3 Non obſtat ſecundò, quòd ipſe hæres non fuerit citatus, cùm non ideò vitietur datio in ſolutum, licet fortaſſe executores poſſent hæredi ad intereſſe teneri, Alex. *dicto conſ. 215. num. 12.*

4 Non obſtat tertiò, quòd datio in ſolutum fuerit facta etiam pro fructibus quos tamen teſtator non poterat mandare ſolui pro legato pecuniarum, ſine vitio vſurariæ prauitatis, Soc. *conſil. 56. num. 1. & ſeq. lib. 3.* Roland. *conſil. 55. num. 21. & 23. & ſeq. lib. 2.* Quia pro reſponſione animaduertebant Domini, nos non verſari in ſimplici legato pecuniarum. In quibus terminis tam opinio licet ſit controuerſa procedere poſſet, ſed ſumus in legato pecuniarum inueſtiendarum de mandato teſtatoris pro minore, & ex cauſa dotis, quo caſu ſi non inueſtiantur ratione pœnæ, & moræ, quæ ſtatim incurritur fauore minoris, illa lucri præſtatio dicitur licita, cùm tunc pecunia dicatur potius legata, tanquam ſpecies, vt fuit reſolutum in vna Romana Saluiani 21. Nouembris 1591. quæ fuit poſteà confirmata 20. Aprilis 1592. coram bon. mem. Orano.

5 Poſtremò viſum fuit Dominis, prædictam dationem in ſolutum non poſſe impugnari, ex eo, quod fuerit facta modico pretio, cum pacto de retrouendendo, Caſſad. *deciſ. 1. de vſur.* Illuſtriſſ. Mant. *de tacit. & ambig. lib. 8. tit. 20. num. 1. & ſequent.* Tum quia Peritus ex cuius relatione prætenditur conſtare de modicitate pretij, non probat (prout requiritur) valorem de tempore dationis in ſolutum, quæ fuit ante per triginta octo annos, Pariſ. *conſil. 16. num. 82. lib. 2.* Caputaq. *deciſ. 264. num. 9. part. 3.* Tum etiam, quia attento pacto francandi, quod æſtimatur in tertia parte, Ioſeph. Ludouic. *deciſione Peruſ. 97. num. 4. & ſeq.* Illuſtriſſ. Mantica *vbi ſupra num. 49.* vel in ſexta, iuxta ſtylum Rotæ, nulla videtur adeſſe læſio conſiderabilis. Et ita reſolutum fuit.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. COCCINO DECANO.

Theatina Iuriſdictionis de Attiſſa.

Luna 17. Decembris 1612.

ARGVMENTVM.

Manuteneri debet Epiſcopus in iuriſdictione locorum ſuæ diœceſis, non obſtante immemorabili per inferiorem allegata, niſi tamen doceatur de antiquiſſima poſſeſſione inferioris cum priuilegio Epiſcopi, quod eſt validum abſque conſenſu Capituli, vbi fuit conceſſum ante Paulinam de conſenſu Capituli.

SVMMARIVM.

Epiſcopus habet intentionem fundatam in omnibus locis exiſtentibus intra fines ſuæ diœceſis maximè in cauſis criminalibus, & matrimonialibus, n. 1.

Amplia, quod etiam ſi inferior alleget immemorabilem nihilominus Ordinarius debet manuteneri, donec de ea tres ſententias cognoſcatur, n. 1.

Fallit ampliatio in Decanis, & alijs dignitatibus in eadem Eccleſia, vel etiam in inferioribus Eccleſijs, n. 5. Vbi tamen id non firmatur.

Fallit ſecundo, quod docetur de priuilegio cum antiquiſſima poſſeſſione, n. 5.

Priuilegium conceſſum ab Epiſcopo abſque conſenſu Capituli valet, vbi fuit conceſſum ante Paulinam de conſenſu Capituli, n. 2.

Beneplacitum Apoſtolicum præſumitur ex obſeruantia ſubſequuta, n. 2.

Manutentio non debet dari Epiſcopo ex ſola aſſiſtentia iuris communis, vbi inferior allegat poſſeſſionem, & priuilegium, num. 3.

Viſitationes factæ ab Epiſcopo poſt Concil. Trident. non arguunt aliquam Epiſcopi iuriſdictionem, cùm potuerint fieri vigore Concil. n. 4.

DECISIO CCCCXLVII.

1 LIcet locus Attiſſæ ſit intra limites diœceſis Theatinæ, iuxta reſolutiones in hac cauſa factas, & propterea Reuerendiſſimus Archiepiſcopus habeat intentionem fundatam de iure, *vt in cap. omnes baſilicæ 16. quæſt. 7.* Roman. *conſil. 180. numer. 4. verſic. habet enim Epiſcopus*, Federic. de Sen. *conſil. 145. num. 6. ante fin. verſic. vnde ſi aliquis etiam ad effectum manutentionis, vt in cap. cum perſonæ de priuil. in 6.* tantò magis in cauſis criminalibus, & matrimonialibus vigore Concilij Tridentini *ſeſſ. 24. cap. 20. §. ad hæc de reform.* ex cuius ſententia Sacra Congregatio cenſuit, quod etiam quod inferior alleget immemorabilem, nihilominus Ordinarius debeat manuteneri donec de ea per tres ſententias cognoſcatur.

2 Tamen Rota in caſu, de quo agitur, cenſuit Præpoſito Attiſſano dandum eſſe mandatum de manutenendo quoad cognitionem cauſarum ciuilium matrimonialium, & criminalium. Quia nedum conſtat de poſſeſſione dicti Præpoſiti, verùm etiam docet de priuilegio ſibi conceſſo vſque de anno 1118. à tunc exiſtente Epiſcopo, & Capitulo Theatino ſubſcripto ab ipſomet Epiſcopo, quod priuilegium cùm fuerit datum ante Paulinam de conſenſu Capituli abſque dubio ſuffragatur, *cap. 2. & cap. cum nos, & cap. tua de his, quæ fiunt à prælat. cap. paſtoralis in fin. de donat.* Federic. de Sen. *conſil. 111. numer. 3. in fin. verſ. nam cum in tali exemptione*, & fuit dictum in alia Theatina iuriſdictionis 26. Martij præteriti, coram R. P. D. meo Caualerio. Vltra quod ex obſeruantia ſubſecuta, nempè ex ſolutione Byzantij, de quo in dicto priuilegio, & ex cognitione cauſarum, quatenus beneplacitum Apoſtolicum eſſet neceſſarium, eſſet præſumendum, Gonzal. *ſuper reg. 8. gl. 12. n. 76.*

3 Vnde ſequitur, quod cum Reuerendiſſimus Archiepiſcopus nitatur ſola diſpoſitione iuris communis, Præpoſitus autem alleget poſſeſſionem, & priuilegium, procul dubio Præpoſitus ſit manutenendus, & habetur *in dicto cap. cum perſonæ*, vbi Anchatan. *in 2. notabil.* Gemin. *in §. final. circa finem*, & ibi etiam Franc. *numer. 2. & 3.* & dixit Rota in Salamantina iuriſdictionis 17. Decembris 1582. coram rec. mem. Cardinali Seraphino, & in alia Aquilana iuriſdictionis 30. Martij 1607. coram Reuerendiſſ. P. D. meo Pamphilio.

4 Neque obſtant viſitationes datæ pro parte Reuerendiſſimi Domini Archiepiſcopi, quia nulla viſitatio datur ante Concilium Tridentinum, illæ autem, quæ dantur, ſunt poſt Concilium Tridentinum. Vnde cùm non conſtet illas fuiſſe factas iure ordinario, vel vigore Concilij iſta probatio, tanquam dubia non releuat Reuerendiſſimum Dominum Archiepiſcopum, *cap. præſentia de probat.* & in puncto fuit reſolutum in dicta cauſa Aquilana, & in qua dicitur, quod cum non doceretur de viſitationibus ante Concilium, veriſimile erat, quod fuiſſent factæ vigore Concilij, allegando in argumentum textum *in leg. quadam mulier, ff. de rei vendic. & in l. 2. ff. de acquirenda poſſeſſione.*

5 Non obſtat diſpoſitio Concilij Tridentini, & declaratio Illuſtriſſimorum Interpretum, quia licet verum ſit, quod dum cognoſcitur ſuper immemorabili per tres conformes, Ordinarius debeat manuteneri. Tamen quidquid ſit, an Concilium procedat in Decanis, & alijs dignitatibus in eadem Eccleſia tantùm, vel etiam in inferioribus alijs Eccleſijs, in quibus non habere locum diſpoſitionem Concilij cenſuit Rota in cauſa Salamantina iuriſdictionis 1. Iulij 1605. coram Ioanne Aldobrandino, & in alia Burgen. iuriſdictionis 16. Decembris 1594. coram Orano, quia poſtmodum non fuit facta huiuſmodi diſtinctio, coram me in cauſa Baren. iuriſdictionis, & in alia Theatina iuriſdictionis, coram Reuerendiſſ. Patri Domino meo Caualerio, deciſiones Concilij videntur indiſtinctè loqui, & propterea quicquid ſit de hac reſponſione firmiter fuit dictum, quod declarationes Concilij loquuntur, quando agitur ſuper immemorabili tantùm, hic autem docetur de priuilegio, & de antiquiſſima poſſeſſione. Vnde niſi aliud cenſuerit Sacra Congregatio, placuit Dominis diſpoſitionem Sacri Concilij eſſe intelligendam, quoad manutentionem dandam inferiori, qui docet de priuilegio, & poſſeſſione ſecundum terminos *cap. cum perſonæ de priuileg. in 6.* Et ita concluſum, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Mediolanen. Decimarum.

Mercurij 16. Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

Decimæ, an ſolui debeant ex locis ab Eccleſia, cui prius decimæ ſoluebantur diſmembratis, & quod in ſolutione decimarum maximè attenditur obſeruantia ſubſecuta.

SVMMARIVM.

Decimæ debita alicui Eccleſiæ regulariter non amplius debentur ex illis loci, quæ ab illa Eccleſia diſmembrata fuerunt, niſi in diſmembratione aliter fuerit expreſſum, num. 1.

Decimæ dari ſolent defectum redditumm Eccleſiaſticorum, num. 2.

Decimæ an debeantur, vel non debeantur maximè attendenda eſt obſeruantia ſubſecuta, n. 3.

Obſeruantia interpretatiua non requiritur, quod ſit præſcripta, ſed ſufficit, quod ita aliquando fuerit obſeruatum, num. 3.

DECISIO CCCCXLVIII.

1 DOmini informante tantum D. Platto ſteterunt in reſolutis ſub die 8. Iunij 1612. nempè decimas locorum Rancati, & Cliueſij ſpectare ad Eccleſiam S. Iuliani ex rationibus in deciſione adductis, quæ Dominis placuerunt. Nec obſtare dixerunt, quod prædicta loca de anno 1578. fuerunt diſmembrata ab Eccleſia Sancti Iuliani per eum, qui habuit poteſtatem diſmembrandi, & aſſignata Eccleſia Sancti Ambroſij in Parochialem de nouo erectæ, cui propterea cenſentur aſſignata iura Parochialia, & ſic etiam decimæ, de quibus agitur ex Calderin. *conſil. 2. de decimis*, quia fuit reſponſum ſupradicta procedere in dubio, quando in diſmembratione nihil fuit exceptum, vt dicit ibi Calderin. ſed in caſu iſto diſmembratio, vt ex illius verbis apparet eſt facta cum clauſula *ſine præiudicio alicuius*, per quam cenſetur præſeruatum ius Eccleſiæ Sancti Iuliani, & illius Canonicis ſuper iſtis decimis competens, præſertim, quod ante huiuſmodi diſmembrationem Canonicatibus dictæ Eccleſiæ, ſeu præbendis illorum conceſſæ, & applicatæ reperiebantur ex adductis in cauſa Conchen. Decimarum de Villanoua 5. Martij 1600. coram bonæ memoriæ Cardinali Pamphilio.

2 Quod eò faciliùs procedit quia cùm decimæ ſoleant dari in defectum redditumm Eccleſiaſticorum, vt fuit in deciſione ponderatum ex Mandoſ. *conſ. 31. num. 9. in fin. & ſeq.* Satis videntur decimæ, de quibus agitur in diſmembratione exceptuatæ, ex quo Rectori pro ipſius ſuſtentatione fuit aſſignata certa annua quantitas Scutorum 60. præter emolumenta incerta funeralium, matrimoniorum, & alia Eccleſijs Parochialibus debita.

3 Præterea in caſu iſto ſatis paret, quod Canonicis ſuper iſtis decimis, fuit ius præſeruatum ex obſeruantia ſubſequuta, de qua conſtat ex pluribus inſtrumentis, & quietantijs in deciſ. ponderatis, quæ obſeruantia in hac materia eſt attendenda, Calder. *conſ. 2. verſ. primus ſi hoc de decimis*, Abb. *in c. cum contingat num. 8. eod. tit. & in conſ. 58. n. 2. verſ. primus cum habeat lib. 1.* & in terminis de decimis debitis Capitulo fuit dictum in dicta cauſa Conchen. decimarum coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, & cum ſit obſeruantia interpretatiua non requiritur, quod ſit præſcripta, ſed ſufficit, quod ita aliquod fuerit obſeruatum, Aym. *conſ. 101. n. 4. verſ. & adeo*, Creſcen. *deciſ. 1. n. 1. de conſtit. cum alijs in deciſ. adductis*, & ita deciſum &c.

R.P.D.

R. P. D. PAMPHILIO.

Fauentina, ſeu Bononien. Dotis.

Veneris 21. Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

Legitimæ impoſitum onus reijcitur; nec ea venit ſub generali ſubſtitutione fideicommiſſaria, quando patris teſtamentum cenſeatur approbatum ad effectum, vt legitimæ renunciatum cenſeatur, & quando in contumaciam bannitus, & condemnatus amittat ea, quæ ſunt iuris communis, reſtitutuſque bona confiſcata recuperat.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum dicitur probatio probata, n.1.

Teſtamentum in primo gradu, in quo filij inſtituta vxore ſunt præteriti, non valet, ſed ſuſtinetur in ſecundo gradu, numer.2.

Legitima per fideicommiſſum non cenſetur impoſitum aliquod onus, quia ea non venit in generali ſubſtitutione, num.2.

Legitimæ aliquod onus imponi non poteſt, & impoſitum reijcitur, n.3.

Legitimæ renunciatio, vt renuncianti præiudicet, debet eſſe expreſſa, nec ſufficit generalis approbatio teſtamenti, numer.4.

Ignorantia teſtamenti, & contentorum in eo præſumitur in filio, & ſuo hærede, n.5.

Ignorans non dicitur acquieſcendo approbare, n.5.

Dos habet tacitam hypothecam pro illius reſtitutione in bonis mariti, n.7.

Sententia contumacialis præſumitur potius lata propter contumaciam, quàm ob delictum, n.7.

Condemnatus, & bannitus in contumaciam non amittit ea, quæ ſunt iuris communis, n.7.

Bannitus reſtitutus in ampliſſima forma videtur recuperaſſe omnia ſua bona ſaltem non incorporata, n.8.

Donatio propter nuptias ſoluto matrimonio per mortem viri, quando reuertatur ad illius hæredes, n.9.

Filius alienando aliquam rem hæreditariam cenſetur illam legaſſe pro ſua legitima, n.6.

DECISIO CCCCXLIX.

1 FVit reſolutum conſtare de bono iure Catherinæ, quia ex publicis inſtrumentis, quæ dicuntur probationes probatæ, Bald. *in dict. leg. intereſt in vltimo notabili, Cod. de ſolut.* Becc. *conſil.36. num.2.* & faciunt manifeſtam, Bart. *in l.1. numer.8.* & ibi Iaſ. *num.10. ff. de nou. oper. nunciat.* apparet de conſtitutione dotis à Catherina facta Florentino eius viro, & de donatione ab eodem Florentino eidem Catherinæ vxori facta cum obligatione de reſtituen. in omni caſu reſtitutionis tam dotem, quàm donationem. Vnde cùm euenerit caſus reſtitutionis per mortem Florentini, & Franciſca poſſideat omnia bona paterna illius, non videtur dubitandum, quin pro recuperatione dotis, & donationis Catherina poſſit agere contra Franciſcum ſaltem reſpectu bonorum, quæ Florentino debebantur pro legitima, iuxta text. *in l. parentibus, & leg. cum quæritur, C. de inof. teſtam.*

2 Non obſtat teſtamentum Sebaſtiani patris Florentini in quo inſtituta vniuerſali hærede Franciſca vxore poſt illius mortem, vel ipſa tranſeunte ad ſecundas nuptias, vel cum filijs non commorante ſubſtituit filios, hoc addito, quod ſi aliquis ex filijs nollet ſuæ diſpoſitioni, & voluntati acquieſcere, vel aliquo modo familiam ſuam inquietaret, Franciſca poſſet illi aſſignare eius legitimam nulla alia facta mentione de legitima, quæ propterea pro parte Franciſcæ prætenditur, prohibita, quia vltra quod teſtamentum in primo gradu, in quo filij inſtituta vxore ſunt præteriti non valet, ſed ſuſtinetur in ſecundo gradu per text. *in leg. ex facto, §. Lucius Titius, ff. de vulg.* & facit text. *in leg. ſi filius, ff. de hæred. inſtitut.* Fuit etiam pro reſponſione dictum, quod per fideicommiſſum non cenſetur impoſitum aliquod onus reſpectu legitimæ, quæ non venit in generali ſubſtitutione per fideicommiſſum, Alexan. *in leg. precibus num.* 17. Iaſ. *numer. 17. verſ. contrarium, Cod. de impuber. & alijs ſubſtitut.* Roman. *conſil. 185. num.2.*

3 Et in omnem euentum etiam expreſsè aliquod onus in teſtamento legeretur, illud non præiudicaret Florentino, quoad portionem ſuæ legitimæ, à qua omne onus reijcitur *leg. quoniam in prioribus, leg. ſancimus, §. cum autem, Cod. de inoffic. teſtam.* Et fuit dictum in cauſa Romana de Salomonibus 14. Nouembris 1575. coram bon. mem. Card. Seraphino, *vt in deciſione relata inter impreſſ. diuerſ. 575. num. 3. verſ. Nec obſtat part.* 1.

4 Et ita viſum fuit etiam ceſſare quod dicebatur Florentinum ſibi præiudicaſſe acquieſcendo voluntati Teſtatoris, quaſi quod ita approbauerit eius voluntatem, quia cùm vt ſupra dictum eſt, fideicommiſſum non comprehendat legitimam, eius acquieſcentia non potuit in illa aliquid ei præiudicare, maximè quod ad iſtum effectum non ſufficit acquieſcentia, nec generalis approbatio teſtamenti, ſed requiritur expreſſa legitimæ renunciatio, *l. ſi quando, §. generaliter, ff. de inoffic. teſtam.* Ruin. *conſil. 56. numer. 8. & ſeqq. lib.2.* Pariſ. *conſil. 47. num. 8. lib. 2. conſil. 55. num. 6. lib. 3.* Et fuit dictum in cauſa Foroliuien. fideicommiſſi 9. Maij 1611. coram me.

5 Quod eò faciliùs procedit in caſu iſto, qui non conſtat, quod Florentinus habuerit ſcientiam teſtamenti, quæ tamen erat probanda, cùm in filio, & ſuo hærede præſumatur ignorantia teſtamenti, & contentorum in eo, Bart. *in l. qui Romæ, §. duo fratres quæſt. 3. n. 23. ff. de verb. oblig.* & ibi Rip. *n. 50. & in l. filiusfamilias, §. Diui num. 11. ad fin. ff. de leg. 1.* Alex. *conſ. 3. num. 4. in fin. & num. ſeq. lib. 3.* neque poterat Florentinus acquieſcendo approbare id quod ignorabat, Put. *deciſ. 973. num. 1. lib. 3.*

6 Et ceſſat difficultas. Nam ex quo Florentinus fecit vxori ſupradictam donationem, & reſtitutionem illius, & dotis ſe obligauit, nec apparet ipſum habuiſſe alia bona, quàm paterna, tantum abeſt quod dictæ diſpoſitioni acquieuerit, quod imò pro ſumma obligata, & alienata detractionem, & electionem legitimæ feciſſe videatur, Aret. *conſil. 12. numer. 5.* Alexand. *conſil. 3. numer. 4. & ſequent. lib. 1.* Gabr. *de legitima concluſ. 4. num. 8.* Peregr. *de fideicomm. art. 39. num. 2.*

7 Nec pariter obſtat, quòd ſecundo loco principaliter informantes pro Franciſca dicebant nempè Florentinum de tempore obligationis fuiſſe bannitum, & ſic non potuiſſe facere actus legitimos ſtantibus conſtitutionibus Summorum Pontificum id prohibentibus, quia præter id, quod bona Florentini pro reſtitutione dotis ſunt à iure tacitè obligata, *leg. vnica, §. & vt plenius, Cod. de rei vxor. act.* Fuit etiam dictum, quod Florentinum fuit bannitus in contumaciam, quo caſu ſententia præſumitur potius lata propter contumaciam, quàm ob delictum Roman. *conſil. 329. num. 10.* Menoch. *de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 70.* Et propterea ceſſat obiectum, ex quo condemnatus ob contumaciam non amittit ea, quæ ſunt iuris communis, Surd. *conſil. 294. numer. 23. lib. 3.* & Conſtitutiones Apoſtolicæ debent intelligi de condemnatis propter delictum, non autem propter contumaciam, vt fuit dictum in cauſa Ciuitatis Caſtelli de Vitellis 10. Decembris 1577. coram bonæ memoriæ Cardinali Seraphino, vt in deciſione relata inter impreſſ. *diuerſ. 369. num. 9. verſ. neque vigore part.* 1.

8 Et tantò magis ſupradicta Dominis placebant ſtante ampliſſima reſtitutione per Florentinum obtenta per quam videtur recuperaſſe omnia ſua bona, vel ſaltem ea, quæ non erant incomporata fiſco, nec per fiſcum alienata, Bart. *in l. fin. n. 6. Cod. de ſent. paſſ.*

9 Neque demum quoad donationem releuat, quod illa cenſeri debeat donatio propter nuptias, quæ ſoluto matrimonio per mortem viri reuertitur ad illius hæredes, iuxta not. per gloſ. *in Authen. ſiue à me verbo donatio, Cod. ad Vellean.* quia quicquid ſit de hoc, placuit reſponſio, quod ſupradicta opinio Gloſ. non procedit, quando prout in caſu iſto inter coniuges fuit aliter conuentum, Roland. *conſ. 62. num. 2. lib. 1.* Mandell. *conſ. 68. num. 2. & 3.* Et ita deciſum, &c.

Digitized by Google

R. P. D. PAMPHILIO.

Bononien. Legati.

Luna 28. Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

Legatum dotis dicitur conditionale, nec debetur niſi legataria nupſerit, aut ingreſſa fuerit Monaſterium, & propterea alteri cedi non poteſt.

SVMMARIVM.

Legatum dotis dicitur conditionale ſi legataria nupſerit, nec debetur, niſi ſequutis nuptijs, vel ingreſſa legataria in Monaſterium, & in eo facta profeſſione, num. 1. & numer. 2. & 3.

Legatum dotis à legataria cedi non poteſt, nec ad alium tranſmitti, niſi ex cauſa dotis, n. 1. & ſeqq.

Teſtatoris mens præcipuè attendenda eſt, n. 1. in fine:

Legatum ſub conditione non purificata conditione cedi non poteſt, n. 2.

Legatarius poſtquam rei legatæ dominium habuit, poteſt de ea ad libitum diſponere, n. 4.

Nepotes præſumuntur ſemper minus dilecti à teſtatore quàm filij, n. 5.

Teſtator præſumitur ſemper voluiſſe ſe conformare cum diſpoſitione iuris communis, n. 6.

Legatum dotis debetur etiam quod legataria ingrediatur Monaſterium, dummodò dos quæratur Monaſterio, aliàs ſecus, num. 6.

DECISIO CCCCL.

1 POſt reſolutiones in hac cauſa factas coram Reuerendiſſ. Domino Bononien. ſub die 16. Martij, & 17. Decembris 1607. nempè legatum dotis Scut. 2000. auri factum à Matthæo Amorino filiabus Iulij Cæſaris, & Alexandri ipſius ex fratre nepotum eſſe conditionale ſi filiæ nupſerint, nec deberi, niſi ſequutis nuptijs, illudque deberi dictis filiabus, non ſolùm in caſu nuptiarum temporalium, ſed etiam ſpiritualium per ingreſſum Monaſterij, & profeſſionem in eo emiſſam, fuit pluries per bonæ memoriæ D. Pegnam propoſitum dubium, an huiuſmodi legatum debeatur, etiam in cauſam dotis non conuertatur, ita vt parentibus, vel alijs potuerit cedi, & numquam reſolutum, vnde cùm per illius obitum fuerim in cauſa ſubrogatus, ſupradicta die, idem dubium propoſui, & Domini reſoluerunt legatum non potuiſſe cedi. Ratio autem præcipua reſolutionis fuit, quia dictum legatum Scut. 2000. fuit factum in cauſam dotis, & omnia alia bona teſtator arctiſſimo fideicommiſſo ſuppoſuit pro conſeruatione agnationis, vt expreſsè legitur in eius teſtamento, ex quo arguitur mentem teſtatoris fuiſſe, quod legatum non poſſit in extraneos tranſmitti ex alia cauſa, quam matrimonij, nec debeatur, niſi in cauſam dotis conuertatur, quæ mens in hac materia potius, quàm verba attendi debet, *l. Pater Seuerinam in princ. verſ. reſpondi, ff. de condit. & demonſtrat.* & primum locum obtinet, *leg. in conditionibus in princip. ff. eod. tit.* Corn. *conſ. 41. num. 15. lib. 3.* Socin. iun. *conſil. 110. n. 10. lib. 3.*

2 Ideò cùm huiuſmodi legatum ſit conditionale, nec debeatur, niſi purificata conditione, vt firmauit Rota ſub dicta die 17. Decembris 1607. Hinc ſequitur, quod nec etiam potuit in alium transferri, *l. vnica, §. ſin autem aliquid ſub conditione, C. de caduc. tollen.* Bero. *conſ. 78. numer. 5. lib. 1.* Cardin. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 22. n. 48. & ſeq.*

3 Non obſtat, quòd huiuſmodi legatum dotis debeatur, etiamſi dictæ filiæ contrahant nuptias ſpirituales per ingreſſum Monaſterij, *§. ſed & hoc præſenti, Authen. de ſanctiſſ. Epiſc. Authent. niſi rogati, C. ad Trebell.* cum alijs adductis per Menoch. *in hac cauſa conſ. 555.* & coram R. D. Bonon. ſub die 16. Martij 1607. quia fuit reſponſum id procedere ex diſpoſitione legis *in dicto §. ſed & hoc præſenti, Auth. de ſanctiſſ. Epiſc.* Laderch. Imol. *conſ. 152. numer. 3.* quæ tunc demum habet locum ſi legatum quærebatur Monaſterio, cuius fauore emanauit, Paul. de Caſtr. *in dicta Authen. niſi rogati numer. 5. verſ. item quæro,* & ibi Bald. *num. 20. verſ. item quæro quid ſi ingrediens, Cod. ad Trebell.* Cardin. Mantic. *de coniect. vlt. vol. d. lib. 11. tit. 3. numer. 14.* Dec. *conſ. 159. num. 6. in fin. verſ. & remoto,* vbi de communi Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 83. num. 72.* Vnde fit, quod ceſſante fauore Monaſterij, nullo modo poſſit legatum per filias ad extraneos tranſmitti, neque cedi, *ad l. cum patronus, ff. de leg. 2.*

Minus obſtat, quòd dicebatur legatum ſequutis nuptijs 4 per ingreſſum Monaſterij fuiſſe effectum patrimonium mulieris, ex quo purificata conditione ſtatim in legatarium dicitur tranſlatum dominium rei legatæ, de qua propterea ad libitum diſponere poteſt, *l. à Titio, ff. de furt. §. illud autem, Authen. de Monach.* Bero. *conſ. 40. n. 3. & 4. lib. 1.* quia id non procedit in caſu iſto in quo legatum eſt factum in cauſam dotis, & ſub conditione ſi filiæ nupſerint, quod propterea cedi non poteſt, tam attenta diſpoſitione legis, quàm teſtatoris, nam ex diſpoſitione legis, licet dos debeatur etiam in caſu nuptiarum ſpiritualium, tamen hoc procedit, quatenus applicetur Monaſterio ex proprio illius priuilegio, quod alteri non prodeſt, vt dictum eſt. Secundùm verò diſpoſitionem teſtatoris, dicendum eſt, quod aut teſtator in caſu iſto, ingreſſus Monaſterij non diſpoſuerit, Laderch. Imol. *d. conſ. 152. num. 3.* Aut ex quo voluit bona conſeruari in agnatione, cenſetur etiam noluiſſe, quod ſi dictæ filiæ efficiantur Moniales, ex dictis bonis detrahatur ſolum dos congrua, & neceſſaria, & quod reliquum remaneat in hæreditate, non autem, quod dotes huiuſmodi poſſint cedi ad euerſionem fideicommiſſi.

Quod etiam ſuadetur, quia teſtator nepotibus, & filijs, 5 quæ in aliquo Monaſterio moniales fuerint, reliquit tantùm Scuta 500. pro dote congrua, & neceſſaria, & Ludouicæ propriæ ipſius filiæ, quæ in Monaſterio Sancti Ioannis Baptiſtæ monialis effecta fuit, dedit pro dote Scuta 250. tantùm. Vnde veriſimile eſt, nepotibus quoque ex fratribus, in caſu Monachationis dotes tantùm congruas, & neceſſarias dari voluiſſe, cum neptes minus dilectæ præſumantur, quam filiæ, *l. cum acutiſſimi, C. de fideicomm.* Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 12. tit. 17. n. 27.*

Et hoc modo reſponderi etiam poteſt ad *l. cùm pater, §. pa-* 6 *ter certam, ff. de legat. 2.* Nam ideò ibi legatum dotis filiæ integrum debetur, licet fuerit nupta à fratre cum minori dote, quia legatum ibi debetur ex diſpoſitione teſtatoris facta contemplatione filiæ. In caſu autem iſto matrimonij ſpiritualis dos debetur ex diſpoſitione legis quæ emanauit fauore monaſterij tantum, & potius videtur detrahi præter, vel contra voluntatem teſtatoris, poſtquam vt dixi tendit ad deſtruendum fideicommiſſum, vel quatenus etiam potuit dici legatum in caſu iſto deberi ex voluntate teſtatoris, qui cenſetur ſe voluiſſe conformare cum diſpoſitione iuris, vt tradit Menoch. *dict. conſil. 555. n. 8.* iſta erit voluntas limitata per iuris diſpoſitionem, quatenus ſcilicet quæratur Monaſterio, iuxta opinionem Paul. de Caſtr. *in dict. authent. niſi rogati numer. 5. verſ. item quæro, Cod. ad Trebell.* cum alijs ſupra allegatis, & ſic patet diſpoſitionem dicti §. pater certam cauſam, de quo agitur applicari non poſſe.

Cetera bene fuerunt ſublata in ſecunda parte diſcurſus bon. mem. Pegnæ facti de ordine Rotæ ſub die 11. Maij præteriri, cum alijs adductis per informantes, cum quibus Domini tranſierunt.

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien. de Guidalottis.

Luna 28. Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

Tutor officialis, ſeu alius adminiſtrator creditor illius cuius bona adminiſtrat, quando propria auctoritate poſſit ſibi ipſi ſatisfacere faciendos ſuos fructus ex bonis adminiſtratis perceptos, & an, & à quo tempore fructus ſint reſtituendi in vniuerſali iudicio petitionis hæreditatis.

SVMMARIVM.

Fructus ab initio veniunt reſtituendi in vniuerſali iudicio petitionis hæreditatis, n. 1. in fine.

Adminiſtrator creditor illius, cuius bona adminiſtrat non poteſt

Digitized by Google

poteſt propria auctoritate ſibi ſatisfacere ex bonis adminiſtratis præterquam de bonis mobilibus, & pecunia, n. 2. & 3.

Creditor quando cenſeatur habere facultatem retinendi pignus ſibi datum, ſeu bona hypothecata pro ſatisfactione ſui crediti faciendo fructus ſuos, n. 3.

Fructus percepti ante motam litem à bona fidei poſſeſſore non veniunt in petitione hæreditatis, niſi quatenus idem poſſeſſor fuerit factus locupletior. Declara, vt n. 4.

DECISIO CCCCLI.

1 MOrtuo de anno 1569. Andrea de Tomacellis, Plinius eius frater, qui cum illo degebat in Ciuitate Bononiæ, curam filiorum ab eo relictorum ſuſcepit, vnà cum eorumdem bonorum adminiſtratione, & cùm Antonius vnicus dicti Andreæ filius de anno 1580. ab inteſtato deceſſiſſet, illius hæreditas ad quinque ſorores filias eiuſdem Andreæ fuit deuoluta præter quintam partem, quæ vigore ſtatuti Bonon. ad ipſum Plinium Patruum pertinebat, contra quem poſtea dictæ nepres egerunt pro hæreditatis reſtitutione, & ipſe Plinius ex aduerſo de anno 1585. contra eas litem inſtituit, tanquam dictæ hæreditatis creditor in magna pecuniarum quantitate. Vndè cauſa fuit hinc indè per multos annos in partibus agitata, & tandem in Rota bon. mem. D. Pegnæ commiſſa poſt nonnullorum articulorum diſcuſſionem, vltimo loco fuit anno præterito die 8. Iunij diſputatum, An & in qua ſumma de præſenti remaneret hæreditas Plinij debitrix hæredibus Antonij Tomacelli in caſibus, & ad effectum, de quo agebatur. Quod cùm magna ex parte penderet ex eo, an Plinius feciſſet ſuos fructus iſtius hæreditatis, quos exegerat. Rota cenſuit illum non feciſſe ſuos ante litem ab ipſo motam de anno 1585. quo tempore petijt ſibi ſatisfieri. Poſtea verò an ſuos feciſſet voluit eſſe particulariter diſcutiendum. Mortuo Domino Pegna fuit à me, tanquam in eius locum ſubrogato denuò propoſitum dictum dubium, & Domini ſteterunt in deciſis, videlicet Plinium non feciſſe fructus ſuos ante petitionem anni 1585. quia cùm bona hæreditaria poſſederit, tanquam Adminiſtrator, & de illis poſtea ſibi petierit pro ſuo credito ſatisfieri, apparet illum dicta bona tanquam aliena poſſediſſe, & propterea non feciſſe fructus ſuos, & ſic teneri ab Antonij obitu ad illorum reſtitutionem, cùm fructus ab initio veniant in vniuerſali iudicio petitionis hæreditatis per dictos hæredes intentatæ, Afflict. *deciſ.* 240. *n.* 2. *& ſeq.* Ruin. *conſ.* 24. *n.* 11. *lib.* 1. cum alijs allegatis in deciſione D. Pegnæ.

2 Nec obſtat, quod Plinius tanquam creditor, & adminiſtrator ſibi potuerit in corporibus hæreditarijs, vſque ad concurrentem crediti quantitatem ſatisfacere ex adductis per Surd. *conſ.* 290. *num.* 33. Quia vltra quod ex prædictis apparet hoc illum noluiſſe, vt fuit particulariter deciſum à D. Pegna 16. Ianuarij 1612. Dicitur a Surd. Bart. diſſentire, *qui in l. ſeruus communis in fine ff. de ſtipulat. ſeru.* vbi iſtam quæſtionem examinat, videlicet an tutor, vel alius Officialis pro ſatisfactione ſui crediti ſibi poſſit applicare bona, & negatiuè reſpondet, maximè quando nullus præceſſit contractus ex cuius pacto dicta bona ex neceſſitate ſint Adminiſtratori tradenda, *vt in l. fiſtulas §. fundum ff. de contrahen. empt.* & Bart, ſequuntur Bald. *in l. cum ipſe nu.* 2. *& 3. ff. de contrahend. empt.* Imol. *in l.* 1. *§. quæſitum fuit verum, ſed in contrarium ff. ad Trebell.* Imò huiuſmodi opinio per ea, quæ ipſe allegat, procedit in mobilibus, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, & in pecunijs, in quibus cadit vigore præſumptæ compenſationis, retentio non in immobilibus, vt in caſu noſtro, cùm eorum dominium in adminiſtratore per æſtimationem tantùm, & adiudicationem transferatur, & ſic benè procedit in illis opinio Bart.

3 Non obſtat, quod excipitur de facultate creditoris retinendi bona hypothecata, & faciendi fructus ſuos, quando creditum æquipollet valori bonorum, propter præſumptam rationem deſperatæ luitionis, vt prætenditur in caſu noſtro. Quia benè reſpondetur in deciſione, non verſari nos in pignore, ſed in Adminiſtratore, in quo non intrat dicta iuris concluſio, ſed potius alia, quod de ſuo credito, dum adminiſtrauit, voluerit ſibi ſatisfacere, & ſatisfecerit, Afflict. *deciſ.* 13. *incip. vertitur dubium n.* 15. *& ſeqq.* Crauet. *conſ.* 129. *n.* 1.

4 Non obſtat, quod in petitione hæreditatis non veniant fructus percepti ante motam litem per bonæ fidei poſſeſſoren, niſi quatenus fuiſſet ex illis factus locupletior *per l.* 1. *C. de petit. hæred.* Quia cùm hic habeamus certum titulum, quo Plinius poſſedit, videlicet Adminiſtratoris, qui poſſeſſionem excludebat ratione dominij, fuit per conſequens excluſus ab acquiſitione fructuum, qui dominium ſequuntur, *l. fructus, & l. ex diuerſo C. de rei vendic.* Afflict. *deciſ.* 240.

5 Nec releuat bona fides Plinij, quod videlicet bona per ipſum adminiſtrata crediderit fuiſſe habita pro derelictis, vnde Domos ad dictam hæreditatem ſpectantes locauit vti proprias. Quia cùm non apparet Antonium habuiſſe ſcientiam ſui patrimonij, ſicut nec poſtea illius hæredes cùm in hanc vſque diem ſtatus hæreditatis controuertatur, non poteſt intrare dicta conſideratio, quod bona fuerunt habita pro derelictis.

6 Ad petitionem factam de anno 1585. ex qua infertur noluiſſe Plinium ſibi antea ſatisfacere, cùm totum ſuum creditum tunc petierit. Pro parte hæredis Plinij reſpondetur dictam petitionem fuiſſe factam à procuratore, de cuius mandato ſufficienti non apparet. Vndè vt principali minus præiudicet, intelligenda ſit emanaſſe, vt dicta bona per Iudicem adiudicarentur eidem Plinio, qui ea per conſequens haberet in poſterum irreuocabiliter, cùm antea potuiſſent hæredes debitum ſoluendo recuperare.

7 Verùm non placuit Dominis hodiè controuertere, an voluerit ſibi Plinius ſatisfacere, cùm anno præterito 16. Ianuarij particulari deciſione (vt dixi) firmatum fuerit illum noluiſſe, quam deciſionem dixerunt Domini non eſſe incidenter reuocandam. Vndè ſi noluit, nec potuit Plinius hæc bona ſibi appropriare, ſequitur eundem tanquam aliena poſſediſſe, & per conſequens non feciſſe fructus ſuos, vt ſcienter ex re aliena perceptos. Et ita deciſum fuit, &c.

R. P. D. VBALDO.

Anconitana Compromiſſi.

Lunæ 28. Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

Compromiſſo pendente, quando Iudex ordinarius adiri poſſit, compromiſſique inſtantia quantum duret.

SVMMARIVM.

Compromiſſum impedit, vt compromittentes poſſint amplius agere coram Iudice ordinario, n. 1.

Compromiſſo voluntariè pendente non prohibentur partes de iure communi adire iudicem. Declara, vt n. 3.

Compromiſſum non cadit ſuper re clara, & liquida, Declara, vt n. 4.

Compromiſſi inſtantia de iure Ciuili eſt triennalis, de iure vero Canonico eſt perpetua, n. 5.

Compromiſſum non expirat morte compromittentis, quando eſt factum, etiam pro hæredibus, n. 6.

Compromiſſum per lapſum alicuius temporis non expirat in caſibus, de quibus, n. 7.

DECISIO CCCCLII.

1 DOmini tenuerunt obſtare compromiſſum inter partes factum, quo minus Bonelli poſſent conueniri coram Iudice ordinario, quia illud legitur conceptum ampliſſimis verbis, & aptis comprehendere quaſcumque cauſas, & differentias vertentes inter dictas partes, occaſione Societatis inter eas contractæ, iuxta ea quæ in proprijs terminis compromiſſi latè trad. Hond. *conſ.* 30. *à n.* 60. *ad* 67. *l.* 1. & in ſpecie, quod cenſeatur comprehenſa cauſa redditionis rationis, & aſſerti Bilancij, non videbatur poſſe controuerti, ex verbis illis dicti compromiſſi, *le pretenſioni di libri, & ſcritture della detta ragione, le pretenſioni di render, & ſaldar i conti di detta compagnia, &c.*

2 Quod eò magis videbatur habere locum, ex quo dictum compromiſſum videbatur emanaſſe conforme, tum menti auctorum ipſorum compromittentium, qui in inſtrumento Societatis expreſsè conuenerant etiam adiecta pœna, vt non poſſit pro quacumque diſcordia inter ſocios naſcitura adiri Iudex, tum diſpoſitioni Statuti Anconitani, quo cauetur, vt cauſæ inter mercatores de rebus

Digitized by Google

bus ad mercaturam pertinentibus, vel aliæ inter conſanguineos, & affines omninò debeant compromitti, hoc autem caſu, vtrumque concurrebat, nam & agebatur inter mercatores, occaſione mercaturæ, & ipſi erant inter ſe conſanguinei, vel affines.

3 Et licet aliàs pendente compromiſſo voluntario, non prohibeantur partes de iure communi adire Iudicem, *l. litigatores ff. de arbitr.* Caſtr. *conſ.* 428. *per tot. lib.* 1. cum alijs per Lancell. *de attent. par.* 2. *c.* 15. *num.* 6. *& num.* 163. *& ſeqq.* Tamen ſtante prædicta conuentione de non adeundo Iudice, repetita etiam in compromiſſo, de quo agitur, compromiſſum videtur obſtare, ſaltem in vim pacti, Blanch. *de compromiſſ. q.* 4. *princ. nu.* 40. & firmat Lancell. *vbi ſupra n.* 200.

4 Non obſtat, quod exhibitio Bilancij non videatur comprehenſa in compromiſſo tanquam clara, & indubitata ſit illius exhibendi obligatio ex inſtrumento Societatis obligatione Camerali vallato, & aliàs ſuper re clara non cadat compromiſſum, ad not. *in l. ſi ſic*, vbi Alex. *num.* 3. *ff. de verb. oblig.* Blanc. *d. q.* 4. *num.* 3. *verſ. contraria*, vbi de communi. Quia fuit reſponſum, quod in compromiſſo fuit facta mentio, etiam de rebus liquidis, ibi, *e per qual ſi voglia altra cauſa*, etiam liquida, & vtique volentibus partibus compromiſſum fit etiam de re clara, Alex. *conſil. vlt. num.* 15. *lib.* 6. Grat. *reſp.* 110. *num.* 28. *lib.* 2. Magon. *deciſ. Floren.* 119. *num.* 3. Surd. *deciſ.* 185. *num.* 2. præſertim accedente iuramento, quod facit compromiſſum valere in vim pacti, Alex. *in l. ſi quis maior ſub num.* 8. *C. de tranſact.* Grat. *d. reſp.* 110. *num.* 31. *vbi de communi lib.* 2. Seraph. *de priuil. iuram. priu.* 98. *num.* 9. vltra quod fuerunt expreſsè compromiſſæ prætenſiones redditionis rationum, & ſolidationis computorum, pro quibus neceſſaria videntur iſta Bilancia, & ſic in conſequentiam ius illa exhibendi, videtur etiam compromiſſum, quamuis eſſet liquidum, iuxta tradita per eundem Grat. *d. reſp.* 110. *n.* 132. Seraph. *de priuil. iuram. priu.* 11. *n.* 7.

5 Non obſtat, quod compromiſſum expirauerit. Primò de iure communi per lapſum triennij, quia quicquid ſit de iure Ciuili certum eſt de iure Canonico inſtantiam compromiſſi eſſe perpetuam ad ſimilitudinem iudicij, *c. venerabilis*, vbi Doct. *de iudic.* Corn. *conſ.* 210. *in fin. lib.* 4. Marant. *in Spec. par.* 4. *n.* 14. Io. Bapt. Peruſ. *de arbitr. lib.* 13. *c.* 2. *n.* 2. Guido Papæ *deciſ.* 240. *n.* 1. *in fin.* Achill. *deciſ.* 5. *n.* 4. *de præſcrip.* Caputaq. *deciſ.* 362. *n.* 4. *par.* 2.

6 Secundò non obſtat, quod expirauerit per mortem Bernardi vnius ex compromittentibus, quia compromiſſum legitur in ſpecie factum pro hæredibus, & ſic non expirat per mortem compromittentis, *l. diem proferre §. ſi heredis ff. de recep. arbit. c. compromiſſum eod. tit.*

7 Tertiò non obſtat, quod expirauerit per lapſum ſex menſium, vigore particularis Statuti Anconitani, quia fuit reſponſum in ipſo Statuto, excipi, niſi aliter fuerit cautum inter partes, in caſu autem propoſito ſatis videbatur colligi voluntas partium, quod compromiſſum vlterius progrederetur, tum quia illud fuit factum per viam puræ, liberæ, & irreuocabilis donationis, & conſequenter perpetuæ, *l.* 1. *ff. de donat.* Ang. Aret. *conſ.* 4. *n.* 22. tum quia compromiſſarij fuerunt conſtituti procuratores irreuocabiles, cum iurium ceſſione, *l. illam C. de donat.* Pariſ. *conſ.* 19. *n.* 58. *lib.* 3. tum quia partes voluerunt compromiſſum habere vim tranſactionis, cuius natura eſt, eſſe perpetuam, cùm poſt eam amplius lis inſtaurari non poſſit, *l. cum mora*, *l. cauſas l. non minorem C. de tranſact.* Quibus accedit pactum, quod differentiæ non terminatæ ſemper deberent compromitti, itaut nunquam poſſit adiri Iudex cum alijs latè congeſtis hic per Informantes pro Bonellis.

8 Opponebatur etiam ad oſtendendum, quod compromiſſum expiraſſet de abſentia, & impedimentis Arbitrorum, quorum vnus etiam expreſsè renunciaſſet. Sed de his Domini voluerunt, vt particulariter videretur. Ideò fuit concluſum obſtare compromiſsum, niſi tamen abſentia prædicta, & renunciatio refragaretur.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. DAMASCENO.

Romana de Mareſcottis.

Veneris 1. *Februarij* 1613.

ARGVMENTVM.

Legatario cui relicta eſt res aliena à Teſtatore ſciente rem, quam legat eſſe alienam, debetur æſtimatio, niſi contrarium appareat ex præſumpta, & coniecturata Teſtatoris voluntate, & quænam ſint iſtæ coniecturæ notabiliter in hac deciſione explicantur.

SVMMARIVM.

Teſtatoris voluntas præcipuè in teſtamentis ſpectanda eſt, & ſecundum illam facienda interpretatio, n. 1.

Legatum rei alienæ cogit hæredem ad præſtandum legatario æſtimationem rei legatæ, n. 1. *Fallit quando in contrarium adſunt coniecturæ de quibus n.* 2. *& ſeqq.*

Declarationis natura eſt, nihil dare de nouo, n. 2.

Ideò *verbum denotat cauſam finalem, n.* 2.

Effectus egredi non debet terminos ſuæ cauſæ, n. 2.

Geminationis vis denotat ſpecialem animaduerſionem loquentis, & animum deliberatum, n. 3.

Falcidia, & Trebellianica cenſentur prohibitæ, eo ipſo quod teſtator integram ſuam hæreditatem ad alium peruenire mandat, n. 3.

Poſita ad diminutionem augmentum operari non debent, n. 3. *in fine.*

Teſtator non præſumitur voluiſſe plus honorare legatarium, ſiue inſtitutum in re particulari, quàm ipſum hæredem vniuerſalem, n. 4.

Teſtatoris voluntas, maximè ponderatur ex valore hæreditatis, & eius quod remanſurum eſt penes hæredem, num. 4.

Teſtamenti vna pars aliam declarat, n. 5.

Teſtatoris affectio erga illum, cui aliquid reliquit inſpicienda eſt ad illius voluntatis interpretationem, n. 6.

Coniecturæ plures ſimul iunctæ in interpretanda voluntate Teſtatoris operantur, quod ſingula de per ſe non operarentur, n. 7.

Legatum rei alienæ cogit hæredem ad præſtandum æſtimationem legatario, quando Teſtator ſciuit rem, quam legat eſſe alienam, n. 8.

Donatio facta à patre filio ob cauſam nuptiarum cedit in legitimam, & in illa pater poteſt filium inſtituere, n. 8.

Hæres hæredis non poteſt impugnare aſſertionem ſui authoris, num. 9.

Teſtatoris opinio attendenda eſt potiùs quàm veritas, num. 9.

Pater inſtituendo hæredem filium in re aliena, etiam quod ignorauerit eſſe alienam, non dicitur præterire filium, nec teſtamentum redditur nullum. Declara, vt n. 10.

Expreſſum quod eſt à teſtatore debet præualere tacitæ, & præſumptæ eius voluntati, n. 11.

DECISIO CCCCLIII.

QVondam Alphonſus Mareſcottus inſtituta hærede vniuerſali Iulia vxore ſua de Marco Antonio filio ſuo vnigenito, ita loquutus fuit. *Dichiare hauer laſciato al Sig. Marc' Antonio mio figliolo li Caſtelli de Vignanelle, e Parrano, come per diſpoſitione, e ſcrittura fatta da me. Però voglio, che non poſſa domandar altro della mia heredità, & l'inſtituiſco e nomine herede in detti Caſtelli con detta eſpreſſa conditione &c.* Cùm autem prætenderetur prædicta Caſtra tempore teſtamenti non ſpectaſſe ad teſtatorem, ſed ad filios dicti Marci Antonij ex multis cauſis, & ſignanter ex eo, quod iſta Caſtra ante teſtamentum ob delicta dicti Alphonſi confiſcata, & poſtea conceſſa dictis filijs mediante ſolutione Scutorum 10. millium dicebatur ſub hoc legato tanquam de re aliena venire æſtimationem prædictorum Caſtrorum, iuxta notata per Scribentes *in l. cum alienam ff. de leg. & in §. non ſolum Inſtit. eod. tit.* ſuper quo Rota coram Illuſtriſſ. D. meo Cardinali Lancellotto, dum ageretur de validitate prædicti teſtamenti inclinauit pro affirmatiua. Verùm dato ſuper hoc particulari dubio Domini 1

rece-

Digitized by Google

recedendo in hoc à prædicta deciſione contrarium cenſuerunt moti ex eo, quod iſte articulus ſicut omnes alij vltimarum voluntatum pendet præcipuè à veriſimili mente teſtatoris prout in ſpecie adnotarunt Soc. conſ. 74. num. 18. lib. 1. Alciat. conſ. 31. num. 44. lib. 9. tom. 3. Illuſtriſs. Mantica de coniect. vltim. volunt. lib. 9. tit. 10. & 11. verſ. Et quod æſtimatio, ex multis autem circumſtantijs Domini arbitrati ſunt teſtatorem minimè voluiſse relinquere æſtimationem.

2 Primò, quia proceſſit per viam declarationis, cuius natura eſt non dare aliquid de nouo, l. heredes palam §. ſi quid poſt factum ff. de teſtam. gloſ. in cap. per tuas verb. de nouo de donat. Fel. in c. per quæſtionem num. 1. de offic. deleg. Dec. in l. edita num. 47. C. de eden. & licet ſubdat: Però &c. l'inſtituiſco, & nomino herede in detti beni, ex quo infertur teſtatorem minimè ſtetiſse in terminis ſimplicis declarationis, attamen ponderarunt Domini, quod illa inſtitutio non fuit per ſe, ſed ob cauſam, nempè quia teſtator reliquerat, vt patet ex illo verbo, Però, quod denotat cauſam finalem, Crauet. conſ. 192. n. 21. verſ. tertio arguitur, Soc. conſ. 195. num. 21. lib. 2. Becc. conſ. 20. n. 13. & proindè inſtitutio non debet regredi iam relictum, ne ſcilicet effectus egrediatur terminus ſuæ cauſæ contra notata in l. in agris ff. de acquir. rer. dom. in l. age C. de tranſact. in l. cancellauerat ff. de his, quæ in teſtamento delentur, Bald. in rubr. ff. de rer. diuerſ. ad fin. Dec. conſ. 551. n. 9.

3 Secundò, quia teſtator dixit ſe nolle, quod Marcus Antonius aliud quam illud, quod declarauerat ſe reliquiſse poſse prætendere de ſua hæreditate ibi, Non poſſa pretendere, nè dimandare altro &c. & ibi, l'inſtituiſco herede di detti Caſtelli con detta eſpreſſa conditione, ponderando maximè efficaciam geminationis, quæ denotat ſpecialem animaduerſionem loquentis, & animum deliberatam, iuxta not. in l. Baliſta ff. ad Trebell. cum alijs per Corn. conſ. 249. n. 5. lib. 4. Si igitur teſtator non vult, quod Marcus Antonius poſſit petere de ſua hæreditate aliud, quam quod reliquerat, & cum ea expreſsa conditione illum in iam relictis inſtitui manifeſtè excluditur præſtatio extimationis. Nam ſecundum hanc lecturam aliud de hæreditate peteret, imò totam hæreditatem peteret, vt infra dicetur, & quod quando teſtator vtitur verbis denotantibus integritatem ſuæ hæreditatis excludantur omnes dettactiones, etiam alias ſecundum regulas iuris debitæ, patet ex eo quod in materia Falcidiæ, & Trebellianicæ tradiderunt Bald. in l. cum patrem n. 416. de iur. dot. Rip. in l. Centurio n. 130. verſ. contrarium ff. de vulg. & pup. Alex. conſ. 201. n. 6. 7. & 9. lib. 6. Crauet. conſ. 174. nu. 1. Gabr. tit. ad Trebell. concl. 6. 7. & 8. in princ. Illuſtr. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 9. tit. 14. n. 17. & 21. cum alijs per Modern. Hiſpan. in Specul. comm. opin. contra communes q. 31. verſ. ſed his non obſtant. Et conſiderarunt Domini, quod iſta particula teſtamenti, quæ tota tendit in diminutionem prætenſionum Marci Antonij ſecundum illam lecturam operaretur augmentum, nempè inſtitutionem in plus, quam alias Marcus Antonius ſine dictis verbis prætendere potuiſset. Etenim æſtimatio Caſtrorum longè excedit illius legitimam, quod eſset contra regulam l. legata inutiliter ff. de adimen. leg. & ff. de leg. 1. l. Teſtia in fin. ff. de manumiſſ. teſtam. l. cum tale §. fin. ff. de cond. & demonſtrat.

4 Tertiò fuit conſideratum, quod æſtimatio dictorum Caſtrorum longè excedit hæreditatem Alphonſi, vndè ſi diceremus voluiſse relinquere æſtimationem, ſequeretur, quod plus voluerit honorare legatarium, ſiue inſtitutum in re particulari, quam hæredem vniuerſalem contra præſumptionem, de qua in l. filium §. ſed ſi portio ff. de legat. præſtan. latè per Illuſtriſs. Mantica de coniect. vlt. volunt. lib. 6. tit. 11. n. 24. Imò dare plus oneris, quàm lucri, contra notata per Bald. in l. ſed etſi ſuſceperit §. 1. in princip. ff. de iudic. Simon de Prçt. de interpret. vltim. volunt. lib. 4. dubitat. 3. num. 23. cum alijs per Surd. conſ. 493. n. 5. & 6. & iſte modus ponderandi valorem hæreditatis, & illud, quod eſt remanſurum apud hæredem eſt coniectura potens ad interpretandam voluntatem teſtatoris, l. quidam in teſtamento ff. de legat. 2. Bart. in l. 1. num. 14. eodem tit. Simon. de Prçt. d. dubitat. 3. num. 24. cum alijs per Illuſtriſs. Mantica de coniect. lib. 6. tit. 12. numer. 1. & in ſpecie ad effectum ne dicatur relicta æſtimatio, Aret. conſil. 155. num. 3. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 10. num. 25. Illuſtr. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 9. tit. 10. n. 13. verſ. ſed admonendi.

Quartò teſtator in alia parte teſtamenti erga filias iam nuptas, & dotatas vſus fuit ſimili declaratione, & inſtitutione, & tamen certum eſt, quod nihil de nouo voluit illis relinquere, ergo idem dicendum eſt, quod ſenſerit in hac alia parte teſtamenti, cùm vna pars aliam declaret, iuxta not. in l. qui filiabus ff. de legat. 1. in l. ſi ſeruus plurium §. fin. ff. eod. tit. & ſtylus teſtatoris attenditur, d. l. ſi ſeruus plurium §. fin. ff. eod. tit. l. hæredes palam §. ſi quod poſt factum in fin. de teſt. gloſ. in l. ille, a quo §. ſi de teſt. ff. ad Trebell. 5

Quintò ex iſto nouo, & inſolito modo inſtituendi vxorem omiſso proprio filio, & ex formula verborum, quibus vſus fuit erga filium, & ex notis iurgijs, quæ alias interceſserunt inter prædictos patrem, & filium Domini colligebant patrem non fuiſse benè affectum erga filium, & perindè eo magis reddebatur inueriſimile, quod per inditectum voluerit illi relinquere totam ſuam hæreditatem. Etenim ad coniecturandum relictum, multum ponderatur qualis fuerit affectio teſtatoris erga illum, cui relinquit, Soc. conſ. 23. num. 21. lib. 1. Surd. conſ. 493. n. 6. verſ. & hæc interpretatio, Illuſtr. Mantic. de coniect. l. 6. tit. 10. n. 13. 6

Et quatenus prædictæ coniecturæ, tanquam ſingulæ non releuarent ſimul iunctæ viſæ fuerunt tollere omnem difficultatem, iuxta notata in l. ſi ſtipulatus in princip. ff. de vſur. Rom. conſ. 7. n. 3. Caſtr. conſ. 480. n. 1. lib. 1. Alex. conſ. 115. n. 8. lib. 4. Crauett. conſ. 35. n. 6. Illuſtr. Mantic. de coniect. lib. 7. tit. 5. n. 5. 7

Non obſtat, quod teſtator ſciuerit iſta Caſtra eſse filiorum Marci Antonij ex quo interuenit in compoſitione per illos facta cum Camera Apoſtolica. Vndè infertur, quod ex quo teſtator ſciuit Caſtra eſse aliena, & in illis inſtituit Marcum Antonium voluit omninò relinquere æſtimationem, l. cum alienam, & ibi Iaſ. num. 1. & 3. C. de leg. cum alijs per Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 16. num. 2. & pluribus ſeqq. Quia negatur Alphonſum ſciuiſse Caſtra eſse filiorum Marci Antonij, taliter quod in illis non poſset inſtitui Marcus Antonius. Etenim Caſtra non fuerunt conceſsa dictis filijs ex eo, quod indubitatè ad Cameram ſpectarent, ſed fuit potius tranſactio ſuper prætenſionibus Cameræ in dictis Caſtris, & proinde cum certum ſit Alphonſum ab initio donaſse iſta Caſtra Marco Antonio, & potuerit coloratè prætendere ſe poſse in illis inſtituere Marcum Antonium cum donatio fuerit ob cauſam occaſione nuptiarum, quo caſu donatum cedere in legitimam, & in illa poſse inſtitui filium, tradunt Rip. in l. in quartam n. 148. ff. ad leg. Falcid. Rolan. conſ. 44. n. 30. & ſeq. ac conſ. 70. n. 13. & 14. lib. 4. Becc. conſ. 20. num. 24. cum plurib. ſeqq. Craſs. in §. legitima q. 23. n. 3. 8

Et quantum ad retrodonationem factam per Marcum Antonium Alphonſo patri, poſset Alphonſus dubitare, quod non valeret ex multis capitibus, de quibus per Informantes pro DD. Balleonibus, merito ex interuentu Alphonſi in tranſactione cum Camera minimè concluditur, quod Alphonſus in tranſactione habuerit ſcientiam, quod ipſe non poterat in illis inſtituere Marcum Antonium, & in omnem euentum cum Alphonſus in ſuo teſtamento declarauerit ſe hoc credere, & filij Marci Antonij peten. relictum Marco Antonio, tanquam hæredes hæredis non poſſint impugnare hanc eorum authoris aſſertionem, iuxta notata in l. cum à matre C. de rei vendic. Cephal. conſ. 339. n. 58. & ſeq. ſufficit iſtam credulitas teſtatoris cum ad expiſcandam teſtatoris voluntatem magis attendatur illius opinio, quam veritas, l. quo loco §. ſi iam mortuo, & ibi Scribentis ff. de hæred. inſtit. gloſ. in l. ſeruo verbo ex teſtamento ff. de condit. indebit. Soc. conſ. 124. n. 4. lib. 4. Crauet. conſ. 88. n. 15. 9

Minus obſtat, quod quando filius inſtituitur in re aliena, tunc debeatur æſtimatio etiamſi teſtator omninò ignorauerit eſſe alienam, & crediderit eſſe ſuam propriam, & hoc ne alias præteritione filij teſtamentum reddatur nullum, quod præſumitur abhorruiſſe teſtator, prout in iſtis terminis ponderant Bald. in l. ſcimus num. 9. C. de inofficioſo teſtament. cum alijs allegatis per Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 116. num. 24. Nam omiſſo, quod Domini non habebant pro claro, quod Caſtra eſſent taliter aliena, vt in illis non potuerit inſtitui Marcus Antonius vigore donationis per teſtatorem illi factæ per ea, quæ dicta fuerunt ſupra in proximo fundamento, admiſſo 10

etiam

etiam quod Caſtra eſſent omninò aliena, ita vt non teneat inſtitutio de illis facta adhuc exiſtimabant Domini ex coniecturis ſupra ponderatis, & quæ in hac materia præcipuè attenduntur, vt ſupra dicendum eſt apparere, quod teſtator minus cogitauerit, quam relinquere æſtimationem.

11 Et circa illud, quod verè faciebat maiorem difficultatem in hac materia, nempè quod retento themate, quod Marcus Antonius non potuerit inſtitui in iſtis Caſtris, & quod non debeatur æſtimatio, teſtamentum ex vitio præteritionis filij erit nullum, quod præſumendum eſt abhorruiſſe teſtatorem, fuit conſideratum, quod ſi daretur æſtimatio Marco Antonio teſtamentum ſi non ex ſui forma, ſaltem in ſubſtantia, & quoad effectum redderetur eluſorium, nullum, & fruſtratorium, quandoquidem vt ſupradictum eſt valor dictorum Caſtrorum longè excedit valorem hæreditatis, & proinde cum concurrat ex vna parte voluntas præſumpta teſtatoris elicita ex eo ne alias teſtamentum reddatur nullum, & ex altera habeamus expreſſam, quod imò voluerit hæredem habere de ſuis bonis, prohibendo Marco Antonio, ne aliud vltra Caſtra de ſua hæreditate prætendere poſſit cum alijs ſupra ad eandem rem ponderatis, viſum fuit Dominis, quod in concurſu expreſſum debeat præualere tacito, & præſumpto, iuxta notata *in l. dolı clauſula, & in l. eum qui in fine ff. de verborum ſignificat. Clement. quandiu*, & ibi gloſ. *verbo expreſſus de appellat. c. non poteſt de præbend. in ſexto*, maximè quando tacitum deducitur ad deſtructionem expreſſi, *l. cum ex filio*, vbi Bart. *in Summario ff. de vulgar. & pupillar.* Dec. *conſil.* 416. *num.* 10. Crauet. *conſil.* 32. *num.* 2. Rota in cauſa Namien. Fideicommiſſi die 6. Iunij 1611. coram me. Et quod tolerabilius ſit inutilem reddi diſpoſitionem teſtatoris, quàm aliquid admitti contra eius voluntatem, vt benè per Illuſtriſſimum Mantic. *de de coniectur. vltim. volunt. lib.* 12. *titul.* 17. *num.* 14. & 15. poſt alios quos allegat.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Cæſenaten. Laudemiorum.

Veneris 1. Februarij 1613.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione, quæ mandati de manutenendo conceſſionem reſpicit, nonnullæ firmantur concluſiones, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo dandum eſt illi, qui ſuam poſſeſſionem probauit de tempore litis motæ, n. 1.

Poſſeſſio in incorporalibus probatur ex pluribus ſolutionibus, num. 1.

Poſſeſſio ciuilis præſumitur continuata vſque ad decennium. Declara, vt n. 2.

Præſcriptio denegatæ ſolutionis quanto tempore inducatur, num. 3.

Monitorio executo nihil innouari debet, n. 4. *& quid ſi monitorium non fuerit reproductum*, n. 5.

DECISIO CCCCLIV.

1 DVbitaui cui ſit dandum mandatum de manutenendo: An Eccleſiæ in quaſi poſſeſſione exigendi Laudemia ad rationem quatuor, An verò Communitati in quaſi poſſeſſione ſoluendi ad rationem duorum, & viſum fuit Rotæ dandum eſſe Communitati ad rationem duorum, quia de eius poſſeſſione conſtat de tempore litis motæ, §. *hodie Inſtit. de interdict.* Quæ quidem poſſeſſio probatur ex pluribus ſolutionibus, cum tamen vna regulariter ſufficiat, verſamur enim in incorporalibus, Abb. *in c. cum Eccleſia num.* 23. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* vbi Ripa *n.* 52. Alex. *conſ. vlt. n.* 1. *lib.* 1. Rom. *conſ.* 311. *n.* 7. Vetall. *deciſ.* 337. *n. vlt. par.* 2.

2 Neque obſtat, quod Eccleſia oſtendat ſe exegiſſe ad rationem quatuor de annis 1589. 1590. & 1591. Quia fuit reſponſum iſtam quaſi poſſeſſionem non ſuffragari, licet enim poſſeſſio ciuilis præſumatur continuata vſque ad decennium, Bart. *in l. ſine poſſidetis num.* 8. *C. de probat.* Bald. *conſil.* 112. *num.* 11. *lib.* 1. Ripa *in dicto cap. cum Eccleſia num.* 23. hic autem à die ſolutionis duorum non effluxit decennium, attamen in his corporalibus, qui patitur exercitium plurium actuum, prout paſſa fuit Eccleſia plures ſolutiones ad rationem duorum, etiam quod non ſint lapſi decem anni propter negligentiam dicitur amiſſa quaſi poſſeſſio, vt in puncto Rebuff. *in repet. d. c. cum Eccleſia in* 2. *notab. ante finem, verſ. ita in iſtis incorporalibus.*

Minus releuat, quod in negatiuis, prout in caſu iſto 3
denegatæ ſolutionis ad rationem quatuor, requirebatur denegatio ſolutionis, & taciturnitas per decennium, Innoc. *in cap. querelam num.* 3. *de elect.* Afflict. *deciſ.* 67. *n.* 1. Put. *deciſ.* 276. *n.* 5. *lib.* 5. Quia hoc procederet ſi actus eſſet ſimpliciter negatiuus, vt quia ſimpliciter Communitas negaſſet ſoluere ad rationem quatuor, ſed cum negauerit ſoluere ad rationem quatuor, & ſoluerit ad rationem duorum, Eccleſiaque acquieuerit, amiſſa eſt poſſeſſio etiam quod non ſit elapſum decennium, itaut nec agi poſſit interdicto recuperandæ, vt per Rebuff. loco proximè alleg.

Denique non officit, quod etiam Eccleſia oſtendat 4
modernas ſolutiones ad rationem quatuor, ſiquidem iſtæ ſolutiones non ſunt habendæ in conſideratione, cùm fuerint factæ poſt exequutum monitorium contra Eccleſiam, quod ſufficit ad effectum, vt nihil debeat innouari, Clem. 2. *vt lit. pend.* & propterea licet lis habeat initium ab eius conteſtatione, *cap. ex par. il ſecondo, vbi gloſ. fin. de verb. ſignific.* quæ hic non videtur conteſtata, cùm non concurrant illa, de quibus per Caſtr. *in conſ.* 402. *num.* 2. *lib.* 1. Rom. *conſ.* 174. *n.* 5. Tamen iſta procedunt ad alios effectus, ad effectum autem, quod nihil debeat innouari, ſufficit prædicta citatio.

Secundò, quia dicebatur monitorium non fuiſſe repro- 5
ductum, vndè videbatur dicendum non eſſe locum attentatis, ex traditis per Lap. *in d. Clem.* 2. *num.* 2. Anchar. *num.* 9. Vital. *num.* 60. firmiter fuit reſponſum, quod cum Eccleſia perdidiſſet poſſeſſionem, vt ſolutiones fierent ad rationem quatuor, Communitas verò acquiſiuiſſet poſſeſſionem ad rationem duorum, ad effectum vt particulares præiudicarent Communitati, tunc requirebatur frequentia actuum, & taciturnitas per longum tempus, ex quibus præſumendum eſſet ad ſcientiam, & patientiam Communitatis, & iſto caſu benè applicantur dicta per Innoc. *in d. c. querelam*, Afflict. & Put. *locis præcitatis*, reſpectu Communitatis, licet ex prædictis non habeant locum reſpectu Eccleſiæ, &c.

R. P. D. VBALDO.

Hiſpalen. Legitimitatis.

Lunæ 4. Februarij 1613.

ARGVMENTVM.

Papa diſpenſare poteſt in radice matrimonij. Matrimonium de facto contractum inter conſanguineos, ita quod filij ex eo nati reputentur legitimi etiam in præiudicium venientium ab inteſtato.

SVMMARIVM.

Matrimonium contrahi non poteſt inter conſanguineos coniunctos in 2. 3. 4. *&* 5. *gradu*, n. 5.

Papa poteſt diſpenſare in radice matrimonium de facto contractum inter conſanguineos coniunctos in 2. 3. 4. *&* 5. *gradu, illudque approbare, perinde ac ſi matrimonium ab initio validum interueniſſet*, numer. 2. & 3.

Papa poteſt diſpenſare in his, quæ ſunt de iure poſitiuo, num. 3.

Papa in materia matrimonij, & legitimationis liberorum diſpenſare poteſt, n. 4.

Leges, & Conſtitutiones habentium poteſtatem condendi legem trahuntur ad præterita ſi de eorum voluntate conſtat, num. 4.

Filij nati ex matrimonio inter conſanguineos de facto contracto efficiuntur legitimi, ſi Papa per diſpenſationem illud appro-

Digitized by Google

approbauit, perinde ac ſi à principio fuiſſet legitimè factum, n. 5. & 6.

Poteſtas Papæ ampliſſima eſt circa matrimonium, n. 6.

Filij legitimati à Papa quando veniant appellatione filiorum natorum ex legitimo matrimonio, n. 7.

Papa diſpenſare poteſt in radice matrimonij matrimonium de facto contractum inter conſanguineos, ita quod filij ex eo nati reputentur legitimi, etiam in præiudicium venientium ab inteſtato, n. 8.

Papa an, & quando diſpenſare dicatur in radice matrimonij de facto inter conſanguineos contracti, ita quod filij ex eo nati cenſeantur legitimi, n. 9. & ſeqq.

Dictio, ſic, *eſt repetitiua omnium qualitatum præcedentium, & ſignificat idem quod dictio* ſicut, *n. 10.*

Remanere *verbum ſignificat continuationem actus præcedentis cum perſeuerantia, n. 10. & ſeq.*

DECISIO CCCCLV.

1 STantibus reſolutionibus in hac cauſa factis circa præſumptam iuſtificationem litterarum Apoſtolicarum, fel. ricord. Gregorij XIII. cenſuerunt Domini, nemine diſcrepante, diſpenſationem, de qua agitur, fuiſſe in radice matrimonij, informante tantum D. Anna, cùm pars aduerſa ſæpiſſimè citata noluerit informare. Atque in primis de poteſtate Summi Pontificis dubitari non poteſt, cùm Domini Martinus, & Anna eſſent coniuncti in 2. 3. 4. & 5. conſanguinitatis gradu, & ſic impedirentur contrahere matrimonium de iure tantùm poſitiuo, *c. non debet de conſang. & affin.*

2 Quo caſu ſtante maritali affectu cum copula, vel matrimonio de facto contracto, vt hic, & infra dicetur, potuit ſine dubio Papa remouere tale impedimentum Iuris tantùm Canonici, & diſpenſare in radice matrimonij, illudque approbando prout ex tunc, vt Doct. dicunt perinde, ac ſi matrimonium ab initio validum interueniſſet, ſecundum receptiſſimam opinionem Io. Andr. *in c. per venerabilem num. 30. qui fil. ſint legit.* & ibi Abb. *ſub nu. 21.* Anchar. *ſub num. 21. in fin. & num. 22.* Alex. de Neuo. *num. 18.* Butr. *col. 5. num. 10. verſ. tu dic*, Præpoſ. *in §. quod autem n. 68. ante fin. & num. 69. & 74.* Anchar. *conſ. 409. num. 4. & 5.* & poſt alios Couar. *de ſponſal. 2. par. cap. 8. §. 8. num. 13.* Celſ. Vgo *conſ. 31. num. 7.* Ant. de Roſell. *tract. de legit. lib. 2. in princ. num. 19. & ſeqq.* Martin. Laudenſ. *eod. tract. num. 85.* Colleg. Bononien. *inter conſ. Flor. de S. Petro conſil. vltim. num. 44. & ſeq.* Molin. *de Hiſpan. primog. lib. 3. cap. 2. n. 12.* Peregr. quamuis alioquin iuriſdictioni Eccleſiaſticæ parum amicus, *de fideic. art. 24. n. 77. & n. 80.* Nauar. *lib. 4. conſ. tit. qui fil. ſint leg. conſ. 2. num. 12. 14. & 15.* & alios plurimos allegat, & ſequitur Sanchez *de matrim. lib. 8. diſp. 7. num. 4.* & fuit latè dictum in cauſa Pampilonen. illegitim. 5. Decembris 1608. & 10. Iunij 1609. coram bo. mem. Iuſto.

3 Et pro hac parte ponderabatur text. iuxta gloſ. *in clemen. vnic. de immun. Eccleſ.* vbi Summus Pontifex reuocat nonnullas Prædeceſſorum Conſtitutiones, & quicquid ex eis ſecutum eſt, vbi gloſ. *in verb. infectis* ſubdit, & vide quanta eſt Papalis poteſtas circa ea, quæ ſimpliciter ſunt de iure poſitiuo, quia reuocat illa vt ex tunc, & illam gloſ. ſequuntur ibi Card. 1. *opposit. num. 6.* Anchar. *n. 5.* Imol. *n. 6.* Abb. *in c. non debet in fin. de conſang. & affin. & in c. quæ in eccleſiarum in 4. notab. n. 3. de conſtit.* Fel. *in c. vlt. ſub n. 3. verſ. primus eſt eod. tit.* Tiraq. *de iur. conſtit. poſſeſſ. 2. par. limit. 7. n. 47.* Sanch. *vbi ſup. n. 4.*

4 Et in materia matrimonij, & legitimationis liberorum eſt bonus text. *in c. quod nobis, qui fil. ſint leg.* quem & alios allegat Anchar. *d. conſ. 409. num. 5.* Peregr. *vbi ſup. num. 80.* quod etiam eſt commune omnibus alijs habentibus poteſtatem condendi legem, vt eorum conſtitutiones trahantur ad præterita ſi de eorum voluntate conſtet, iuxt. text. *in l. leges & Conſtitutiones*, vbi Bald. Salic. & alij *C. de leg.* & per Doct. *in c. fin. de conſtit.*

5 Ex qua diſpenſatione in radice facta auctoritate Papæ, in conſequentiam oritur legitimitas filiorum, quoad vtrumque forum, & ſucceſſionem in quibuſcumque bonis, & locis, etiam in terris Imperij, Doct. communiter *in d. c. per venerabilem*, vbi Hoſt. Io. Andr. Abb. Alex. de Neuo, *num. 17.* Hoſt. *in ſumma tit. qui fil. ſint legit. §. qualiter, & à quo ſub num. 11. verſ. ſalua reuerentia*, vbi ponit rationem, quia ſi potuit facere filios illegitimos prohibendo matrimonium in certis gradibus, multò magis poteſt facere legitimos, remouendo impedimentum canonis prohibitiui, quam etiam repetit *in dicto cap. per venerabilem, ſub n. 8.* Anchar. *dicto conſ. 409. num. 4. & 5.* Guliel. de Bened. *in c. Raynutius in verb. & vxorem nomine Adelaſiam in princ. num. 202. de teſtam.* Celſ. Vgo *dicto conſ. 31. num. 7.* Colleg. Patau. *inter conſ. vltim. volum. conſ. 3. num. 63. lib. 1.* Martin. Laud. *de legit. ſub num. 85.* Molin. *vbi ſupra, verſ. ſi vero impedimentum*, Cephal. *conſ. 307. num. 51. & ſeqq. lib. 3.* Peregr. *d. art. 24. num. 77. verſ. aut vtitur, & nu. ſeq.* Nic. de Vbaldis Rotæ Auditor *in tract. ſucceſſ. ab inteſt. 1. par. num. 106.* Gabr. *conſ. 21. num. 17.* vbi teſtatur hanc eſſe receptiſſimam opinionem *lib. 1.* Ang. & alij ſcribentes inter conſ. Bald. *lib. 6. conſ. 64. n. 6.* Alex. de Neuo *in cap. referente n. 4.* vbi de communi *qui fil. ſint legit.* Valent. Forſter. *de ſucceſſ. lib. 6. c. 34. q. 2. n. 17. verſ. aut legitimat.* Put. *deciſ. 483. num. 4. lib. 2.* & tenuit Rot. *in vtraque deciſ. Pampilonen. coram Iuſto, ſupra allegatis.*

Quod multò magis procedit, ſtante decreto legitimitatis 6
in diſpenſatione impetrato ab ipſis parentibus, vt per Rotam *in 2. deciſ. Pampilonen. in fin.* cum enim *per l. Canonicam* eſſet inducta illegitimitas filiorum natorum ex coniunctione, eo iure prohibita, ſequitur, vt ea ſublata per diſpenſationem in radice, filij remaneant in eo ſtatu, in quo eſſent, ſi nulla adeſſet canonica prohibitio, facit text. *in c. liceat igitur, auth. quib. mod. natur. efficiuntur legit. & in auth. quibus mod. nat. efficiantur ſui in princ. ver. natura, & in §. ſi quis ergo*, vbi quod à natura non erat hæc diſtinctio filij naturalis, & legitimi, ſed per leges introducta, & quod per legitimationem, filij rediguntur ad priſtinum naturæ ſtatum, & ſentit Bart. *in l. ſi is, qui pro emptore n. 29. ff. de vſuc.* bonus text. *in l. qui liberos §. 1. ff. de ritu nup.* & latè proſequitur Eugen. *conſ. 52. num. 49. & ſeqq.* & Io. Franc. Maruſſus *inter conſ.* Mandell. *conſ. 750. n. 29. & ſeq. lib. 4.*

Qui Doct. loquuntur in minus fortibus terminis, quam 7
ſint in caſu noſtro, cùm ſuprema, & ampliſſima ſit poteſtas Papæ, circa matrimonia, *cap. propoſuiſti de conceſſ. præb.* Bellam. *conſ. 40. colum. 5.* Soc. iun. *conſ. 31. num. 50. lib. 2.* Pereg. *d. art. 24. n. 82.* adeò vt in diſpoſitione loquente de filijs natis ex legitimo matrimonio, veniant filij legitimati à Papa, mediante diſpenſatione in radice matrimonij, Soc. *in l. Gallus §. ſi eius ſub num. 5. verſ. & ad argum. ff. de liber. & poſthum.* quem ſeq. Bero. *conſ. 23. num. 13. & conſ. 180. n. 11. lib. 2.* Peregr. *de fideic. art. 23. n. 45. verſ. quam tamen concl. & art. 24. n. 80.*

Ex qua etiam diſpenſatione in radice matrimonij facta, 8
conſecutiuè oritur præiudicium tertij, cui propter impedimentum contrahentium matrimonium ſucceſſio erat delata, vndè ſublato dicto impedimento per diſpenſationem præiudicium tertij, quod conſecutiuè venit, non attenditur, vt in terminis Ruin. *conſ. 189. num. 189. num 16. lib. 2.* Anchar. *d. conſ. 409. ſub num. 5. verſ. canonica igitur conſtitutio*, Put. *deciſ. 483. n. 2. lib. 2.* Sanch. *d. diſp. 7. n. 6. verſ. tu dic*, Aym. *conſ. 704. n. 4.* Valent. Forſter. *de ſucceſſ. lib. 6. cap. 34. quæſt. 2. num. 17. in fin. verſ. nec obſtat*, Fel. *in cap. quæ in eccleſiarum ſub num. 21. in 2. ampliat. verſ. adde, de conſtit.* & latè comprobat Decian. *conſ. 5. num. 67. & ſeqq. lib. 1.*

Quod autem voluerit Pontifex in caſu propoſito diſpen- 9
ſare in radice matrimonij, deducebant Domini. Primò, quia hic habetur narratiua, quæ præſumitur iuſtificata, iuxta reſolutiones iam factas, in qua narratur non ſolum præceſſiſſe tractatum parentum de matrimonio contrahendo, cum ſpe obtinendi diſpenſationem, ſed etiam præceſſiſſe ipſum matrimonium de facto, & clandeſtinè contractum, ſiue ſponſalia de futuro cum copula, & ſubſequitur diſpenſatio, vt coniuges in ſic contracto matrimonio poſſint remanere, vel illud de nouo contrahere, ſeruata forma Sac. Concil. Trident. Ideò ſine dubio videtur hæc diſpenſatio in radice, & initio matrimonij, tanquam ſit approbatum, & confirmatum à Papa remouendo impedimentum conſanguinitatis, quod impediebat illos contrahere, & in contracto permanere, ex latè traditis per Io. Andr. *in dicto cap. per venerabilem num. 30.* & ibi Abb. *num. 21. qui fil. ſint legit. cum alijs ſupra adductis in princip. deciſ. & in 2. deciſ. Pampilonen. coram Iuſto*, qui Doct. etiam contentantur de ſolo conſenſu, & affectu maritali, cùm copula, vt proles inde ſuſcepta cum diſpenſatione in radice dicatur verè legitimata, vt conſtat ex verbis Io. Andr. auctoris huius opinionis *dicto cap. per venerabilem num. 30.* ibi ſaltem ex affectu,

Digitized by Google

fectu, vel conſenſu, & cęteri ibi ſequuntur, quæ affectio maritalis etiam in dubio præſumitur, vt fuit dictum in prima deciſione Pampilonen. coram eodem Iuſto, vndè multò magis idem dicen. in hoc caſu, in quo, non ſola maritalis affectio, cùm copula interuenit, ſed etiam matrimonium de facto contractum, vel ſponſalia de futuro. Et eo clarior redditur voluntas Papæ diſpenſandi in radice, ex eo, quia conceſſit licentiam remanendi in ſic contracto matrimonio, quod fieri non poſſet, niſi matrimonium, ipſum prout erat iam contractum, à Papa approbaretur, ſublatis impedimentis, ne alias daretur licentia manendi in peccato, & in coniunctione illicita.

10 Et quod huiuſmodi licentiam conceſſerit, confirmatur tum ex illis dictione, *veſtro*, quæ ſignificat conceſſionem Papæ referri ad matrimonium de facto iam ſupra narratum, tum ponderando illam dictionem, *ſic*, quæ eſt repetitiua omnium qualitatum præcedentium, *cap. quante de vſur.* Bero. *conſ.* 64. *num.* 45. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 232. *num.* 21. & ſignificat idem, quod ſicut, *§. ſi vere ſolum iuncta gloſ. in verb. ſic, auth. de nupt.* Alberic. *in dictionario eod. verb.* vndè perinde eſt, ac ſi fuiſſet dictum, in matrimonio, ſicut eſt contractum remanere, & iſta eadem dictione vſus eſt Pontifex *in c. quia circa*, ibi, *vt remaneat in copula ſic contracta de conſang. & affin. qui tex. probat*, quod data licentia permanendi in matrimonio ſic contracto dicatur diſpenſatum in radice, & ita illum text. intelligit Abb. *in dicto cap. per venerabilem ſub num. 25. in fin. ibi*, vel niſi inciperet à radice matrimonij, *vt in cap. tanta ſupra eod. & cap. quia circa, ſup. de conſang. & affin.* Silu. *in ſum. in verb. legitimus ſub num. 9. verſ. quando vult incipere à radice matrimonij*, & ſentit expreſsè Celſ. Vgo *conſ. 16. ſub n. 13.* & clariùs *dicto conſ. 31. num. 6. & 7.* vbi melius quam alij materiam declarant teſte Molin. qui eum ſequitur de Hiſpan. *primog. lib. 3. cap. 2. num.* 12. cui conſilio plurimi viri grauiſſimi ſe ſubſcripſerunt, & nonnulli de conſilio Sereniſſimi Regis Catholici, vt ibi patet, & idem expreſsè firmat poſt Boer. & alios, Peregr. *de fideicomm. art. 24. num.* 79. vbi dicit, quod licentia perſeuerandi ſuper contracto matrimonio contractum implicitè confirmat, ideò retrò reſpicit, & in his terminis procedit deciſio in cauſa Syracuſana illegitimitatis coram fel. record. Clement. VIII. quæ eſt *deciſ. 207. part. 1. diuerſ.* & fuit deciſum in cauſa Pampilonen. matrimonij 5. Aprilis 1585. coram Orano, & dicta concluſio confirmabatur, ponderando verbum illud, *remanere*, quod ſignificat continuationem actus præcedentis, cùm perſeuerantia, *l. ſed ſi manente ff. de precar. l. ſed hoc ita ff. de re iud. & melior text. eſt in cap. ſi ex bono de pœnit. diſtinct. 4. & in l. amiſſione in fin. ff. de capit. diminut.* ibi, nam manere magiſtratum, vel ſenatorem, vel iudicem, certum eſt, quia ſcilicet, per illam capitis diminutionem, ille non perdit officium, ſed in eo manet, & perſeuerat, & ſubiungit ad illum text. Rebuff. *in l. alienatum in verbo manet*, vbi plura congerit, *& in verbo remanere ff. de verb. ſign.* & Briſſon. *lib. 11. de verbor. ſign. in verbo manere, & lib. 16. in verb. remanere*, & de manente in matrimonio, eſt tex. *in l. vxorem §. teſtam. quo filium verſ. manente ff. de leg.* 3.

11 Non obſtat opinio Couarr. *vbi ſup. num.* 13. quod per licentiam remanendi in matrimonio ſic contracto, non inducatur diſpenſatio in radice, quem & alios refert Sanchez *de matrim. lib. 8. diſput. 7. num.* 25. dicens eſſe neceſſarium nouum conſenſum, vt ibi per eum, quia fuit reſponſum dictam opinionem videri minus veram, prout eam reprobauit Rota in d. Pampilonen. matrimonij coram Orano, quia Doct. quos Couarr. allegat *in l. Paulus ff. de ſtat. homin.* hoc non dicunt, vel non loquuntur in terminis caſus noſtri, in quo adſunt etiam plura alia verba, & contrarium expreſsè ſentiunt Boer. *deciſ.* 264. *num.* 26. Roſell. *de legit. lib. 2. in princ. num.* 19. Celſ. Vgo *dicto conſ. 31. numer. 6. & 7.* Peregr. *de fideicommiſſ. art. 24. num.* 79. & ratio eſt, quia Papa diſpenſando, quod coniuges poſſint remanere in matrimonio nulliter contracto, dicitur in neceſſarium antecedens illud approbare, & confirmare, & quod non ſit in hoc caſu neceſſarius nouus conſenſus, ſed ſufficiat naturalis ab initio præſtitus, elicitur ex text. *in cap. cum locum, cap. cum apud, & c. tuæ, de ſponſ.* & confirmatur quia etiam poſt mortem alterius ex coniugibus, & quando non poteſt ſubſequi nouus conſenſus poteſt approbari matrimonium in radice ſi diſpenſatio fuit petita eorum vita durante, Anchar. *dicto conſil. 409. num. 4. & 5.* Put. *deciſ. 483. num. vlt. lib.* 2. Rot. *deciſ. 207. num. 1. & 2. part. 1. diuerſor.* Peregr. *vbi ſupra num.* 83. & alij quos allegat Sanchez *dict. diſput. 7. num.* 6. & quod non requiratur nouus conſenſus, tenet gloſ. recepta *in cap. non debet in verbo de cætero de conſangu. & affini.* Celſ. Vgo *dicto conſ. 31. num. 7. in fine*.

Vlterius, quod hæc diſpenſatio fuerit in radice deducebant Domini ex illis verbis, *prolem ſuſceptam, ſi qua ſit, & ſuſcipiendam, exinde legitimam decernendo*, vndè ſicut proles ſuſcipienda, erit ſine dubio legitimata in radice matrimonij, ita proles antea ſuſcepta, cùm non debeant diuerſo iure cenſeri, *leg. eum qui ædes de vſuc.* & adæquatorum idem ſit iudicium, *l. prima de leg.* 1. vbi Doct. præſertim cum verba iſtius clauſulæ determinentur ab eodem verbo *legitimam decernendo*, vndè æqualis debet eſſe determinatio, iuxta text. *in l. iam hoc iure de vulg.* Alex. *in l. in teſtamento la prima C. de teſtam. milit.* & ibi Iaſ. *num.* 5. Dec. *numer.* 8. & quod ex dicta clauſula inducatur diſpenſatio in radice, expreſsè ſentiunt Celſ. Vgo *dicto conſ. 31. num.* 6. & Cephal. *conſ. 307. numer. 55. cum pluribus ſeqq. lib. 3. ſubdit numer.* 61. dictam clauſulam non fuiſſe neceſſariam, propter filios natos poſt diſpenſationem in figura matrimonij, ſed benè fuit neceſſaria propter filios antea natos, & idem fuit firmatum in dicta Pampilonen. coram Orano, & in vtraque Pampilonen. coram Iuſto, & in vltima, in ſpecie reprobatur Sanchez contrarium ſentiens in loco ibi allegato. Et confirmatur ponderando illam dictionem, exindè in hac clauſula poſitam, *ibi prolem ſuſceptam, vel ſuſcipiendam exinde legitimam decernendo*, nam reſpectu prolis ſuſceptæ, non poteſt referri, niſi ad tempus vel factum, præcedens, ſi referatur ad tempus, dicendum eſt referri ad principium iſtius tractatus, videlicet ad primum conſenſum, & copulam ſubſecutam inter contrahentes ante natiuitatem Dominæ Annæ, ad text. *in §. ſi ab hoſtibus, verſ. ſi vero, ibi, exinde, ex quo eſt pater, filius ſui iuris eſſe videtur Inſtit. quib. mod. ius patriæ poteſt ſolut. l. quod ſi filius ff. de cap.* & idem probatur *in l. poſt litem ff. finium regund. cap. ex parte propè fin. de teſt.* cum alijs per Briſſon. *lib. 5. de verborum ſignif. in verb. exinde*, Mar. Salom. *in repet. l. Gallus §. nunc de lege num. 1. ff. de liber. & poſthum.* vndè idem videtur ſignificare iſta dictio relata ad tempus præteritum, quod importat dictio *ex tunc*, cùm quo termino omnes admittunt diſpenſationem eſſe in radice matrimonij, vt ſupra dictum eſt, ſi verò referatur ad factum præcedens, *vt in cap. 1. de teſt. lib. 6. in l. fiſcus 6. de iure fiſc. lib. 4. ff. pro donat.* & tunc ſignificat idem quod ex eo, & refertur ad factum proximum Pontificis, ex doctr. Bart. *in l. non dubium num. 23. Cod. de leg.* & ibi Bald. *num.* 2. Cardin. *in Clem. vnica num. 3. de immunit. eccleſ.* factum autem proximum erat quod Pontifex diſpenſabat, vt in ſic contracto matrimonio coniuges permanerent, vndè ſubiungendo immediatè *prolem ſuſceptam, & ſuſcipiendam exinde legitimam decernendo*, ſignificauit ex illo facto, & ex illa licentia remanendi in matrimonio antea contracto, ſed legitimare prolem ſuſceptam, & ſuſcipiendam, & hic ſenſus comprobatur ex verbis eiuſdem diſpenſationi, in narratiua, ibi, *ſi diuortium fieret inter vos, grauia exinde ſcandala orirentur*, ideſt, ex illo facto, ſi diuortium fieret, orirentur ſcandala, ſic ex illo facto diſpenſationis, vt poſſint remanere in matrimonio contracto, proles decernitur legitima, & hoc caſu quando cum ſola mentione matrimonij de facto contracti proles decernitur legitima, quod diſpenſatio ſit in radice, ſenſit Roſell. *dicto tract. de legit. lib. 2. in princ. ſub numer. 19. verſ. alio*, & quod legitimatio intelligitur etiam quoad temporalia tradit ex communi Scribentium ſententia, Molin. *in alleg. lib. 3. cap. 2. num. 12. de Hiſpan. primog. verſic. atque quando*. Ex quibus Domini concludebant ſatis apparere de voluntate Papæ diſpenſandi in radice matrimonij. 12

Neque obſtat, quod Ioan. Andr. Anhar. et cęteri ſupra relati, circa principium deciſionis loquantur, quando Papa vſus ſit verbo legitimationis videlicet, *legitimando matrimonium, & prolem*, quod non fecit in his literis, in quibus dedit tantum licentiam remanendi in matrimonio, & prolem legitimauit, quaſi dicta legitimatio ſit cenſenda, tanquam ſeparata, et ſeorſim facta à matrimonio, ſecundum Couar. *loco ſupra citato*, & Sanchez *dicta diſp. 7. n.* 25. Quia fuit reſponſum ad hoc, vt diſpenſatio dicatur in radi- 13

ce,

Digitized by Google

ce, non eſſe neceſſarium, vt Papa vtatur verbo *legitimamus*, cùm nec ratio recti ſermonis id patiatur, vt matrimonium legitimari dicatur, ſicut proles, ſed ſatis eſt, Papam approbare, ratificare, confirmare, vel permittere matrimonium, vt de approbatione matrimonij eſt text. *in dict. cap. quod nobis qui fil. ſint legitim. & de permiſſione in cap. referente*, vbi gloſ. *in verbo permiſſionem, eodem titul.* & ideò Anchar. *dicto conſil. 409. licet ſub numer. 4. verſ. quia aut Papa, &c. vtatur verbo legitimationis tamen ſupra numer. 3. in fin. & num. 5. in princip. & verſ. ex quibus vtitur verbo approbationis*, quo etiam vtitur Rota *deciſ. 207. numer. 1. part. 1.* Put. *deciſ. 483. num. 2. lib. 2.* & omnioò non videtur facienda vis in verbis, ſed quod fuerit facta legitimatio prolis in ordine, vel reſpectu, vel habita mentione matrimonij de facto contracti, vt per Moiin. *loco ſæpè allegato, verſ. non enim*, Roſell. *de legit. lib. 2. in princip. num. 19. verſ. alio*, cùm nec verbum legitimare matrimonium aliud ſonet, quam id matrimonium ratum habere, & approbare, vt per eundem Sanchez *d. diſput. 7. num. 28.* quæ approbatio, & ratificatio ſatis ſuperque videbatur inducta ex ſupra alleg.

14 Non obſtat, quod coniuges qui poterant vigore dictæ diſpenſationis in matrimonio de facto contracto remanere, ſeu illud de nouo contrahere, hanc ſecundam viam eligendo videantur ſibi præiudicaſſe, quia fuit reſponſum, in præſenti tantum agi de intentione Papæ, quæ fuit in vtroque caſu diſpenſare, non autem agitur de facto coniugum quod Papa diuinare non potuit, quam ſcilicet viam illi coniuges eſſent electuri, & ſecunda fuit electa ad euitanda ſcandala, vt in ſimili caſu aduertu Rota in vtraque deciſione Pampilonen. coram Iuſto, imò ad hoc propoſitum, & ex abundanti vnus ex Dominis dicebat, diſpenſationem cenſeri in radice non ſolum ſi matrimonium præcedat de facto, prout hic præceſſit, ſed etiam ſi ſolum fuiſſet ſubſequutum, Abb. *in dicto cap. per venerabilem numer. 25. in fine*, per hæc verba ſupra ad aliud propoſitum allegata, vel niſi vellet incipere à radice matrimonij, *vt cap. tanta ſupra eodem*, & idem tenet Butr. *ibidem num. 11.* & Mart. Lauden. *de legitim. ſub num. 88. verſ. nam legitimatio iunctis verbis præcedentibus*, ibi, nam legitimatio, quæ fit ex cap. tanta fit ex ſolo matrimonio, & probat legitimationem, etiam in terris Imperij, quia diſponit in radice matrimonij. Vndè ſi Doctor. iſti dicunt legitimationem, quæ fit ex cap. tanta eſſe in radice matrimonij, certum eſt non eſſe neceſſe, quod matrimonium præcedat, cùm in caſu dicti cap. tanta, matrimonium ſequatur, & non præcedat, & propterea ſi Papa diſpenſat ſuper matrimonio contrahendo in gradu prohibito, videtur diſpenſare in radice, quia ſufficit, quod matrimonium ſequatur, qualis eſt diſpenſatio de qua in dicto cap. tanta, quod confirmatur, quia de iure ciuili ad matrimonium contrahendum ſufficit maritalis affectio, *l. nuptias de reg. iur.* quæ ſecuto matrimonio præſumitur ab initio fuiſſe. Vndè filij de iure ciuili iſto caſu ſunt legitimi per præſumptionem, de iure verò Canonico per fictione, vt per Alciat. *conſil. 52. tom. 3. lib. 9.* Surd. *conſil. 213. num. 17. lib. 2.* & cum vtraque caſu adſit illa maritalis affectio, vel vera, vel præſumpta, ſequitur, vt Papa diſpenſando videatur vtroque caſu diſpenſare in radice, cùm in vtroque vigeat eadem ratio, quàm Io. Andr. & alij conſiderant *in dicto cap. per venerabilem*, quare legitimatio tenet in vtroque foro, ſi matrimonium procedat, videlicet, quod cum impedimentum ſit inductum per Canonem, Papa poteſt remouere eiuſmodi impedimentum, ſed quicquid ſit de hac opinione Domini ex ſupradictis concluſerunt diſpenſationem conceſſam à felic. recordat. Gregorij XIII. 23. Aprilis 1573. parentibus D. Annæ Ceron fuiſſe in radice matrimonij.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. DAMASCENO.

Hiſpalen. Præeminentiarum.

Veneris 8. Februarij 1613.

ARGVMENTVM.

Coadiutores an dicantur poſſeſſores beneficij à die admiſſionis, An verò à die captæ poſſeſſionis per mortem Coadiuti ad effectum acquirendi Antianitatem.

SVMMARIVM.

Antianitas determinatur ſecundum tempus captæ poſſeſſionis, non autem ſecundum tempus prouiſionis, n. 1.

Coadiutor viuente coadiuto non habet poſſeſſionem beneficij in quo eſt deputatus coadiutor, n. 2.

Coadiutoria videtur conceſſa in gratiam, & releuationem coadiuti, non autem coadiutoris, n. 3.

Poſſidere eandem rem poſſunt duo in ſolidum, diuerſis tamen reſpectibus, n. 4.

Coadiutoria mortuo coadiuto ceſſat cum omnibus illius effectibus, n. 5.

Coadiutor capit beneficium tanquam ex gratia penitus diuerſa, & ſeparata à coadiutoria, n. 5. in fine.

Coadiutor viuente coadiuto non eſt verus poſſeſſor, & mortuo coadiuto debet capere nouam poſſeſſionem, n. 6.

Coadiutor poſt mortem coadiuti continuando actus Canonicales præſumitur mutare ſibi cauſam poſſeſſionis, & vigore iſtius noui tituli poſſidere, n. 7.

Coadiutor non eſt verè Canonicus, ſeu alias beneficiatus, ſed ficte, n. 8. Vbi præſertim in concurſu aliorum Canonicorum, & n. 11. & 12.

Regula quod ex primordio tituli poſterior formatur euentus, num. 9.

Coadiutor tenetur ad onera Nouitiorum mortuo coadiuto, num. 10.

Coadiutor non dicitur habere plenum Ius in Canonicatu, in quo eſt datus coadiutor, niſi mortuo coadiuto, n. 11.

Fictio poteſt à Papa ſtatui, vt habeatur pro veritate. Declara, vt n. 13.

Conſuetudo contra ius non operatur, niſi legitimè fuerit præſcripta, num. 15.

DECISIO CCCCLVI.

DVbitaui, an Coadiutoribus debeatur antianitas à die 1
eorum admiſſioois, & pro negatiua fuit tentum, quia
in determinanda antianitate attenditur tempus captæ poſ-
ſeſſionis, oon autem prouiſionis, *l. 1. C. de conſul. lib. 12.
c. 1. de maiorit. & obed. gloſ. in c. ſi verb. antiquiores de con-
ſuet. in 6.* Iaſ. *conſ. 192. n. 15. & 16. lib. 2.* Ruin. *conſ. 19. n. 9.
lib. 2.* Mohed. *deciſ. 25. n. 2. de præben.*

Coadiutor autem viuente coadiuto ex perſona propria 2
noo habet poſſeſſionem beneficij, in quo eſt deputatus coad-
iutor, quia cum illam habeat coadiutus, non poſſunt duo
inſolidum eandem rem eodem reſpectu poſſidere, *l. 3. §. ex
contrario ff. de acq. poſſ. l. ſi duo ff. de precar. l. ſi certo §. ſi duo-
bus ff. commod.*

Et actus, quos facit coadiutor viuente coadiuto non ſibi, 3
ſed coadiuto videtur facere, ea enim eſt natura coadiuto-
riæ, vt videatur conceſſa in gratiam, & releuationem coad-
iuti, non coadiutoris, Put. *deciſ. 98. lib. 2.* Rot. in cauſa Sa-
lamantina coadiutoriæ 25. Iunij 1593. coram bon. mem.
Pegna, & proindè ſi non facit ex perſona propria, abſurdum
eſſet dicere, quod ſibi acquirat, *l. 1. §. per procuratorem, & l.
quod meo ff. de acq. poſſ. l. & licet ff. de conſtit. pecun. l. placet
ff. de acquir. hered.*

Et quatenus poſſet dici, aliquid ſibi acquiſiuiſſe, eſſet 4
quaſi poſſeſſio adminiſtrationis Coadiutoriæ, quæ poſſeſſio
eſſet compatibilis cum poſſeſſione Coadiuti, cùm duo poſ-
ſint eandem rem in ſolidum poſſidere diuerſis tamen reſpe-
ctibus, Bart. *in l. ſi duo num. 4. verſ. ſi conſtaret ff. vti poſſid.*
Oldr. *conſ. 257. n. 41.* Alex. *conſ. 99. n. 9. verſ. nam licet lib. 5.*
Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 4. n. 7. de cauſ. poſſ. & propriet.*

Verùm iſta poſſeſſio adminiſtrationis Coadiutoriæ nihil 5
ſuffragaretur Coadiutori ad effectum, de quo agitur, ſi-
quidem mortuo Coadiuto, ceſſat Coadiutoria cum omni-

bus

bus illius effectibus, *c. grandi in fin.* & ibi Gem. *num. 7. de ſupplen. neglig. Prelat. in 6.* Abb. *in cap. fin. num. 4.* Card. *n. 13.* Butr. & Imol. *num. 15. de cler. ægrot.* Turrecrem. *in cap. ſcripſit num. 6. 7. q. 1.* Put. *deciſ. 226. num. 3. lib. 3.* & Coadiutor capit beneficium, tanquam ex gratia penitus diuerſa, & ſeparata à Coadiutoria, licet in eadem ſupplicatione contineatur, Put. *deciſ. 98. lib. 2. & deciſ. 226. n. 16. lib. 3.*

6 Et quod Coadiutor viuente coadiuto non ſit verus poſſeſſor dixit Rot. apud Verall. *deciſ. 65. lib. 3. in manuſcript.* & probatur, quia mortuo Coadiuto debet capere nouam poſſeſſionem, vt reſoluit S. Congreg. Rituum in cauſa Coimbrien. die 16. Septembris 1606.

7 Et licet hoc regulariter non fiat eum verbis expreſſis, attamen eo ipſo, quod Coadiutor poſt mortem Coadiuti continuat actus Canonicales, ſtante titulo prouiſionis purificato poſt mortem Coadiuti, præſumitur mutare ſibi cauſam poſſeſſionis, & vigore iſtius noui tituli poſſidere, Put. *deciſ. 451. lib. 1.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 19. n. 6. de prob.* Rota in cauſa Sabinen. Caſtrorum 17. April. 1581. coram Cantuccio relata inter diuerſ. impreſſ. *deciſ. 142. n. 3. part. 1.*

8 Item quod Coadiutor viuente Coadiuto non ſit habendus pro poſſeſſore, ſaltem in concurſu Antianotum, probatur, quia ipſe non eſt verè Canonicus, ſeu alias beneficiatus, ſed fictè, Rot. in cauſa Salamant. Coadiutoriæ 25. Iunij 1593. coram bon. mem. Pegna, & reſoluit Sacra Congregat. Rituum, in dicta Conimbrien. & proinde quicquid ſit ad alios effectus in concurſu illorum, qui verè ſunt Canonici, ſeu alias Beneficiati, debet ſuccumbere, Gem. *conſ. 138. n. 1. in fin. & ſeq.* Rebuff. *in prax. tit. de reſcript. etiam perinde valere n. 30.* Rota in præalleg. Salamantina coram Pegna.

9 Nec ponderatio tituli ad effectum cognoſcendi qualitatem poſſeſſionis eſt inanis, cùm ex primordio tituli poſterior formetur euentus, *l. vnic. verſ. nulla*, & ibi gloſ. *in verb. primordium C. de impon. lucrat. deſcript.* Anchar. *conſ. 4. n. 3.* Soc. *conſ. 87. n. 14. lib. 1.*

10 Et hunc intellectum eo libentius amplexi fuerunt Domini, quia ſi contrarium diceretur, ſequeretur abſurdum, ſiue iniuſtitia, nempè quod iſti coadiutores nunquam tenerentur ad onera Nouitiorum, nam viuente Coadiuto non tenetur Coadiutor, niſi ad onera ſpectantia ad Coadiutum, vt reſoluit Sacr. Congreg. Rituum in prædicta Coimbrien. ea fortè ratione quod Coadiutor ſubrogatur in locum Coadiuti, & illum omninò repræſentat, vt ſupra demonſtratum eſt, vndè non tenetur niſi ad ea, ad quæ tenetur ipſemet Coadiutus ad reg. Quod ſubrogatum ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur, de qua *in l. ſi cum §. qui iniuriam ff. ſi quis cautian.* & per plura exempla proſequitur Gabr. *tit. de reg. iur. concl. 2. per tot.* mortuo autem Coadiuto, nec etiam teneretur, ſi eſſet habenda conſideratio temporis illius admiſſionis, quia Nouitij eſſent recepti poſt illius admiſſione non ipſe.

11 Non obſtant ampliſſima verba Coadiutoriæ ibi, cùm prius Canonicatum per ceſſum, vel deceſſum vacare contigerit ex nunc prout ex tunc, & è contra conferimus, nec non ex nunc plenum ius in illo verè, & non fictè acquiſitum exiſtere decernimus, ex quibus duo inferuntur, alterum quod Coadiutor virtute retrotractionis dicatur fuiſſe Canonicus ipſa die conceſſionis Coadiutoris, alterum, quod hoc dicatur fuiſſe verè non autem fictè. Nam omiſſo an prędicta verba operentur a die datæ, vel tantum a die purificatæ conditionis, cùm pro opinione, quod operetur tantùm à die purificatæ conditionis adſit deciſ. Caſſad. *3. n. 15. de preben.* Put. *190. lib. 2.* Rota *in nouiſſ. deciſ. 2. n. 2. de conceſſ. preben. in addit.* Achill. *deciſ. 14. n. 7. de appell.* Cott. *deciſ. 19.* Rota in cauſa Toletana Capellaniæ 23. Ianuarij 1608. coram R. P. D. meo Pamphilio.

12 Fuit reſponſum, quod in omnem euentum illa verba nihil aliud poſſent importare, quam quod titulus verè, & non fictè dicatur collatus, & ius in beneficio quæſitum vſque à die datæ Coadiutoriæ, quod non ſuffragatur, cùm ad effectum præeminentiæ attendatur poſſeſſio, non autem titulus, ſeu prouiſio ex ſupra allegatis. Vltra quod etiam ſi attenderetur titulus, & prouiſio adhuc eſſet dubitabile, an hoc poſſet ſuffragari, quia quoad tempus decurſum viuente Coadiuto non poſſet dici, quod Coadiutor fuerit verè Canonicus cum naturaliter non poſſint duo in ſolidum eſſe domini, ſeu titulares eiuſdem beneficij, *c. dilecto, c. tuæ fraternitatis, de preb.* Gloſ. *in c. maioribus verb. diuiſionem eod. tit. c. 1.* & ibi Butr. & Abb. *n. 2. de conceſſ. preb. c. deteſtandæ eod. tit. in 6.*

13 Nec facit, quod Papa tollat fictionem decernendo ius ex tunc quæſitum verè, & non fictè, quia & hoc quod illud, quod verè & naturaliter non fuit, dicatur fuiſſe eſt priuilegium & fictio, Rota in cauſa Placentina Parochialis 31. Ianuarij 1594. coram Orano, & in Conipſana Iuriſpatronatus 3. Decembris 1604. coram bon. mem. Litta, quæ verba, quicquid ſit quoad alios iuris effectus, in concurſu veritatis, & naturalitatis non operantur cum in prædicto concurſu ſit potentior natura, quam fictio, niſi ſpecialiter per habentem poteſtatem ſit cautum, *l. filio, quem pater ff. de liber. & poſth.* Bart. *in l. 3. §. hec verba ff. de neg. geſt.* Bald. *in l. 4. C. ad Sen. Conſul. Velleian.* Gem. *conſ. 138. num. 1. & duob. ſeqq.* Dec. *conſ. 11. n. 139. lib. 1.* Tiraq. *de priuil. pie cauſe priuil. 17. verſ. verum hoc non eſt, cum alijs ſupra alleg.*

14 Non obſtat ampliſſima conceſſio prærogatiuarum Coadiuto competentium, quia ſunt in gratiam Coadiuti, vt ſcilicet Coadiutor poſſit melius ſupplere illius iuris.

15 Non obſtat prætenſa conſuetudo, quia non probatur legitimè præſcripta, prout deberet probari, cùm ſit contra ius, Alex. *conſ. 68. n. 7. & 13. lib. 2.* Pariſ. *conſ. 27. n. 29. lib. 1.* Purpur. *conſ. 315. n. 19. lib. 1.* Crau. *de antiq. temp. par. 4. in princ. n. 12.* Ex quibus tutè recedi poſſe viſum fuit à deciſionibus in cauſa Tiraſonen. Coadiutoriæ 8. Nouembr. 1599. & 27. Octobris 1600. coram bon. mem. Pegna.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Mantuana Bonorum.

Veneris 8. Februarij 1613.

ARGVMENTVM.

Plures, ac diuerſæ in hac deciſione firmantur concluſiones, quas ex Summario percipere poteris.

SVMMARIVM.

Identitas rei, & bonorum probatur ex identitate qualitatis, quantitatis, & confinium, ſufficiuntque duæ demonſtrationes, n. 1.

Relatum dicitur eſſe in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, n. 2.

Factum præſumitur, quod fieri conſueuit, n. 2.

Notarius præſumitur rogatus iuxta formulam præcedentium inſtrumentorum, n. 4.

DECISIO CCCCLVII.

1 FVit dictum non conſtare de bono iure D. Caroli. Etenim bona ſuper quibus fuit facta exequutio ad inſtantiam prædicti D. Caroli, ſunt de illis quæ alias per anteceſſores D. Caroli fuerunt conceſſa q. Naymo Patri D. Æmiliæ pro hæredibus vtriuſque ſexus, & proindè extante adhuc D. Æmilia prædicti Naymi non fuit locus prętenſæ deuolutioni, atque exindè exequutioni. Quod autem bona ſint de ijs probatur, quia bona, ſuper quibus fuit facta exequutio ſont illamet, quæ fuerunt conceſſa Naymo de anno 1560. vt patet ex inſpectione, quandoquidem conueniunt in qualitate, quantitate, & confinibus, cùm tamen ad iſtum effectum ſufficiant duæ demonſtrationes, Bart. *in l. demonſtratio falſa n. 14. ff. de cond. & demonſtr.* Alex. *conſ. 133. num. 5. lib. 1.* Crau. *conſ. 198. n. 1. & 2.* Soc. *conſ. 89. n. 1. lib. 1.*

2 Conceſſio autem facta Naymo de anno 1560. eſt pro hæredibus vtriuſque ſexus, etenim licet hoc ibi non exprimatur in verbis, attamen apparet, quia ſe refert ad præcedentes inueſtituras de quibus in eodem inſtrumento facta fuerat mentio, nempè anni 1528. 21. Auguſti, & anni 1538. 7. Octobr. Dicta autem inueſtitura anni 1528. rurſus ſe refert ad præcedentes inueſtituras, & præſertim ad inueſtituram anni 1452. 7. Iunij, quæ quidem inueſtitura anni 1452. eſt pro hæredibus vtriuſque ſexus, quantum ad inueſtituram anni 1538. illa pariter ſe refert ad pacta, de quibus in inueſtitura anni 1528. & anni 1532. inueſtituram autem anni 1528. vt patet ex prædictis virtualiter eſt pro hæredibus vtriuſque ſexus, ſicut expreſsè pro hæredibus vtriuſque ſexus eſt dicta inueſtitura anni 1532. ex quibus apparet inueſtituram anni 1560. eſſe pro hæredibus vtriuſque ſexus, cùm relatum ſit in referente cum ſuis qualitatibus, *l. aſſe toto,*

toto, ff. de hæred. inſtit. Bart. *in l. in princ. ff. de recept.* Crau. *conſ.* 45. *num.* 4. quod in ſpecie adnotarunt Bart. *conſ.* 331. *num.* 1. *lib.* 5. Pariſ. *conſ.* 25. *n.* 49. *lib.* 1. Menoch. *conſ.* 237. *num.* 32. *& ſeq.*

3 Et prædicta videbantur confirmari, quia ex quamplu-ribus inueſtituris hincindè productis vnà tantum (minimè adaptabilis ad terras de quibus agitur) reperitur pro maſculis tantum, ex quo ſtylo faciendi inueſtituras pro hæredibus vtriuſque ſexus arguitur, quod & ita fuerit factum in propoſito caſu, etenim factum præſumitur quod fieri conſueuit, *l. ſi cus*, cum ibi not. *ff. de ann. leg.* Salyc. *in l. excepto num.* 1. *&* 3. *C. locat.* Bero. *conſ.* 48. *n.* 11. *lib.* 2. Surd. *deciſ.* 199. *n.* 4. latè Euerar. *in loco ab vſitato n.* 6. *& ſeqq.*

4 Et videmus in ſimili, quod in dubio Notarius præſumitur rogatus iuxta formulam præcedentium inſtrumentorum, Bald. *in l. fin. n.* 1. *C. de fideiuſ.* Alex. *conſ.* 27. *n.* 2. *lib.* 2. Corn. *conſ.* 225. *n.* 13. & quia teſtator *lib.* 3. Guido Papę *conſ.* 193. *in fin.*

5 Non obſtat, quod non probetur bona conceſſa de anno 1560. eſſe illamet, quæ fuerunt conceſſa de anno 1528. 1532. & 1538. quia hoc non refert. Satis enim eſt ad effectum de quo agitur, quod contrahentes voluerint habere rationem modi, & formæ de quibus in inueſtituris ibi relatis. Viſum etiam fuit non ſubſiſtere, quod inueſtitura anni 1560. ſe referat ad alios quo ad pacta tantum, non autem quo ad perſonas, etenim contrarium expreſsè colligitur in illis verbis ibi, *& pro eorum hæredib. in præcedentibus inueſtituris vocatis.* Sicut etiam viſum fuit non releuare, quod inueſtitura anni 1560. non ſit noua inueſtitura, ſed renouatio, nam ſine illa poſſet dici prima, ſiue renouatio, ſemper verum eſt dicere, quod virtute relationis eſt pro hæredibus vtriuſque ſexus, vt patet ex prædictis.

R. P. D. PIROVANO.

Sabinen. Iuris Paſcendi.

Veneris 8. Februarij 1613.

ARGVMENTVM.

Sententia lata ſuper iure paſcendi contra Vniuerſitatem non afficit ſingulares perſonas ex eorum proprio iure idem paſcendi ius habere.

SVMMARIVM.

Probationes poſt ſententiam, & rem iudicatam amplius recipiendæ non ſunt, n. 1.

Poſſeſſio Vniuerſitatis non probatur per poſſeſſionem particularium perſonarum, & è contra, n. 2.

Sententia lata contra Vniuerſitatem non afficit ſingulos de Vniuerſitate, n. 3.

Sententia lata contra Vniuerſitatem, & homines intelligenda eſt, vt comprehendat homines, vt Vniuerſos Communitatem repræſentantes, non autem, vt ſingulos, n. 4.

DECISIO CCCCLVIII.

1 CVm homines Palumbariæ prætenderent ius paſcendi in territorio in tribus quartis, videlicet Marzolaco, Campanile, & Quirario, tanquam ſinguli expreſſis eorum nominibus petierunt articulos admitti ad probandum, quibus ſe oppoſuit D. Dux Sabellus eiuſdem loci Dominus, aſſerendo obſtare illis ſententiam, & rem iudicatam per quam eſt impoſitus finis liti, & probationes vlterius non ſunt recipiendæ, *cap. cum Bertoldus de re iudic.* Caputaq. *deciſ.* 51. *par.* 3. Vnde ad eum effectum propoſui dubium an conſtet de tali ſententia, & re iudicata, quæ obſtet.

2 Et Domini negatiuè reſponderunt, quia ſententia, & proceſſus, de quibus agitur percutiunt intereſſe Vniuerſitatis, non autem ſingulorum, & tamen eſt certum, quod hæc inter ſe diſtinguuntur ratione, quia aliud eſt Vniuerſitas, & aliud homines ſinguli de Vniuerſitate, & poſſeſſio Vniuerſitatis non probatur per poſſeſſionem particularium, & è conuerſo, Put. *deciſ.* 26. *lib.* 3. Gabr. *concluſ.* 2. quod cuiuſque Vniuerſ. & pluribus confirmat Honded. *conſ.* 79. *num.* 26. *lib.* 1.

Propterea ceſſante concurſu perſonarum (quod eſt 3
vnum de requiſitis adeſſe rei iudicatæ) ex diſpoſitione *l. cum quæritur cum ſequent. ff. de except. rei iudic.* ceſſare pariter debebit omne impedimentum ex ipſa ſententia particularibus hominibus oppoſitum.

Non obſtat, quod ſententia ſit lata ne dum contra Com- 4
munitatem, ſed etiam contra homines, quia fuit reſponſum, ſententiam comprehendere homines, vt vniuerſos, & iura Communitatis repræſentantes, & in quantum homines de Vniuerſitate, dicuntur ipſa Vniuerſitas, non autem quando vt ſinguli, & iure proprio ſingularis veniunt, quia ratione intereſſe, diſtinguuntur. Quod etiam videtur animaduertiſſe iudex in ſententia, dum reſeruauit ius competens particularibus hominibus, ſeu Bubulcis dictas terras laborare conſuetis.

Nec vim facit, quod hodie de qualitate ennunciata in re- 5
ſeruatione conſtat, videlicet, quod ſint ſoliti laborare, quia illud eſt, quod pro particularium intereſſe contenditur probare, quod per ſententiam non videtur ſublatum.

Cætera autem, quæ pro parte particularium dicebantur 6
aduerſus ſententiam, quod non comprehendat ius paſcendi, & ſit lata in poſſeſſorio manutentionis, per quod non excluditur probatio immemorabilis, quæ petitorio etiam deſeruire poteſt. Domini exiſtimarunt non pertinere ad ius particularium venientium ex iure diſtincto ab ipſa Communitate, quibus propterea non licet interpretari, aut reſtringere tenorem ſententiæ, quæ eos non tangit, & ea ratione mandarunt, vt de articulis particularium delerentur concernentes ius Communitatis, nempè 27. 28. 29. & 30. Et ita fuit reſolutum, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Foroliuien. Fideicommiſſi.

Lunæ 11. Februarij 1613.

ARGVMENTVM.

De probatione poſſeſſionis alicuius certi prædij, & illius identitatis nonnulla notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Identitas confinium probatur per duas demonſtrationes, n. 1.

Teſtes dicentes aliquem poſſediſſe vineam vſque ad tempus mortis plenè probant illius poſſeſſionem, n. 2.

Poſſeſſio probatur leuioribus probationibus, & etiam indicijs, & coniecturis, quando agitur de concedendo mandatum de manutenendo, n. 3.

Teſtibus pluribus, & magis informatis magis creditur, quam numero minoribus, & minus informatis, n. 4.

Poſſeſſio bonorum an probetur ex libro Cataſtri, n. 5. *&* 6.

DECISIO CCCCLIX.

FVit reſolutum conſtare de identitate bonorum, de 1
quibus agitur, nam quod Maria teſtatrix dum viueret poſſideret prædium ſitum in Territorio Foroliuien. in vocabulo Villæ Franchæ, benè probant teſtes examinati pro parte DD. Iacobi Mariæ, & Marci Antonij; ſuper primo, & quarto articulo qui non ſolum dicunt dictum prædium comprehendere tres petias terrarum, de quibus in Summario dato pro parte dd. Iacobi Mariæ, & Marci Antonij *num.* 1. ſed etiam conueniunt cum dictis tribus petijs in quantitate tornaturarum, & in pluribus confinibus, quorum tamen duo ſufficiunt, iuxta doctr. Bart. *in l. demonſtratio num.* 14. *ff. de condit. & demonſt.* quam Rota ſæpius ſequuta fuit, vt fuit dictum in cauſa Viterbien. bonorum 23. Februarij 1604. coram bon. mem. Card. Pamphilio.

Quòd verò poſſideret vineam in eodem Territorio in 2
vocabulo Sancti Petri in Arco, pariter deponunt ſupradicti teſtes ſuper quinto articulo, qui dicunt teſtatricem ſemper poſſediſſe dictam vineam vſque ad tempus mortis, & licet non exprimant confinia illorum, tamen probatio viſa fuit Dominis ſufficiens, quia vltra, quod omnes conueniunt, in vocabulo alter illorum conuenit etiam in quantitate.

Et ſupradicta, eo faciliùs procedere in caſu iſto, tam reſ- 3
pectu prædij Villæ Franchæ, quam vineæ, quia dicta teſtium adminiculantur ex tribus inſtrumentis locationum d. prędij, necnon ex inſtrumento emptionis vineæ, & vnius

ex ſupradictis petijs terrarum factæ nomine Mariæ. Ita vt de illorum identitate dubitari non poſſit, maximè, quia ad illam probandam ſufficiunt leuiores probationes etiam per indicia, & conjecturas, Affl ict. *deciſ.23.n.3.* Decian. *conſ.17.n.6.* & tenuit Rota in cauſa Gerunden. Vini 17. Martij coram bo.me.Card.Seraphino.

4 Nec obſtare teſtes examinatos pro parte Armellinæ, & Eliſabethæ deponentes, quod iſta bona fuerunt poſſeſſa à Ioanne Franciſco marito teſtatricis, & poſt illius mortem à Thoma, & Alexandro Hæredibus. Quia fuit reſponſum ſupradictis teſtibus deponentibus de poſſeſſione Mariæ eſſe magis credendum, tum quia ſunt plures numero. Dec. *in c. licet n.82.de probat.* Gabr. *de teſt.concl.4.n.50.* Tum etiam quia ſunt melius informati, ex quo aliqui illorum fuerunt laboratores in dictis terris, & illorum dicta adminiculantur ex dictis inſtrumentis locationum, & emptionum, ad tradit. per Gabr. *de teſt. dicta concl.4.n.28. & 64.*

5 Minus obſtare Cataſtra, in quibus iſta bona fuerunt de anno 1570.deſcripta ſub nomine eiuſdem Ioannis Franciſci, & de anno 1602. ſub nomine Alexandri nepotis ex Thoma filio teſtatricis, quia vltra quod illa non probant concludenter Socin. ſen. *conſ.89. n.11. verſ.30. etiam ponderandum lib.*1. Menoch. *de retinen. remed.3.n.570.* Quantum ad Ioannem Franciſcum fuit dictum, benè fuiſſe ibi deſcripta nomina ipſius propter varium vſum, & ſtylum illarum partium deſcribendi bona vxoris ſub nomine mariti, vt apparet de atteſtationibus, quæ dantur.

6 Quod etiam ſuadetur ex eo, quia ea primo Cataſtro, quod datur de anno 1540. apparet bona ſita in vocabulo Villæ Franchæ prouenniſſe à Iacobo Mariæ patre teſtatricis, mediante perſona Eliſabethæ matris, cui ipſa ſucceſſit ex diſpoſitione dicti Iacobi. Quo verò ad Alexandrum reſponſio ſatis patet ex eo, quia de illo tempore Maria teſtatria erat iam defuncta, eique Alexander vnà cum alijs hæredibus ſucceſſerat. Et ita deciſum, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Bononien. de Capacellis.

Veneris 8. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Proximiores quando ſunt vocati in fideicommiſſo, an cenſeantur vocati proximiores vltimi grauati decedentis, an verò proximiores ipſius teſtatoris.

SVMMARIVM.

Maſculus ex fœminis natus ſuccedit in fideicommiſſo, quando ſic à teſtatore fuit vocatus, n.2.

Proximiores vbi ſunt vocati in fideicommiſſo, an attendatur proximitas grauati vltimi decedentis, an vero teſtatoris, num.3. & 4.

Teſtatoris voluntas cui lex non reſiſtit ſeruanda omnino eſt, num.4.

Teſtatoris coniecturata voluntas habetur pro expreſſa, numer.5.

Teſtamenti vna pars declarat aliam, num.6.

Succeſſionis ordo non attenditur, quando conſtat de contraria voluntate teſtatoris, n.7.

Extenſio de vno caſu ad alium fieri non poteſt, n.8.

DECISIO CCCCLX.

1 IOannes Baptiſta, & Tanarinus fratres de Capacellis hęredes ſuu inſtituerunt Hieronymum pro quadam parte bonorum, & pro alia parte Claudium ex Marco Antonio fratre prędefuncto Nepotes & illos, eorumque filios, & deſcendentes maſculos ad inuicem ſubſtituerunt, deficientibus verò omnibus maſculis, ſubſtituerunt filium primogenitum maſculum legitimum, & naturalem, & de legitimo matrimonio naſciturum ex filiabus fœminis legitimis, & naturalibus natis, & naſciturıs ex dictis Hieronymo, & Claudio, & ex eorum liberis.

2 Poſt obitum Ioannis Baptiſtæ, & Tanarini Teſtatorum, obijt Hieronymus, relictis poſt ſe pluribus filijs, & Claudio fratre, qui pariter deceſſit ſuperſtite ſolum Iulia filia, & Hippolyta nepte ex dicto Hieronymo fratre. Verùm quia ex Hippolyta, & Syluio Albergato coniugibus poſt mortem Claudij natus eſt Hieronymus iunior, ex Iulia verò nullus adhuc natus eſt filius. Supradicta die dubitatū, An iſte Hieronymus ſit primogenitus à prædictis Ioanne Baptiſta, & Tanarino teſtatoribus vocatus, ſed Domini propter varias difficultates excitatas cogitarunt non eſſe neceſſarium, ita præciſè ad dubium reſpondere. Ideò ſimpliciter reſoluerunt, Hieronymum eſſe vocatum, moti ex eo, quod Teſtatores poſt mortem omnium maſculorum vocarunt filium primogenitum maſculum naſciturum ex dd. fœminis, qualis reperitur Hieronymus primogenitus ex Hippolyta filia Hieronymi ſenioris, qui propterea dicitur ad huiuſmodi fideicommiſſum vocatus, ad text. *in l.4. §.toties, ff. de damno infect. l.ſi viro, §. de viro, §.ſol. matr.* cum alijs adduct. per Aym. *conſ.149. num.5.*

3 Nec obſtare dixerunt, quod Claudius fuerit vltimus grauatus, ideòque cenſeri debeat vocatus primogenitus ex Iulia, vel alijs filiabus Claudij, cùm ſecundum magis communem, & veriorem opinionem attendatur proximitas grauati, ex allegatis in cauſa Bononien. fideicommiſſi de Berois 5.Maij 1574.coram Robuſterio relat. *int.impreſſ. diuerſ.deciſ.72.num.1. & 3. par.1.* & in cauſa Bononien. de Mulettis 26. Iunij 1602. coram bon. me. Card. Pamphilio, quia pro reſponſione fuit dictum, quod ex ijs, quæ in eiſdem deciſionibus adducuntur ſatis patet ſupradictam opinionem eſſe adeò controuerſam, vt hincindè adſit communis, & magis communis opinio, & licèt vbi concurrunt coniecturæ verior ſit opinio, quod attendatur proximitas grauati vltimi decedentis, vt fuit ponderatum in dictis deciſionibus, illa tamen non procedit vbi contrariæ concurrunt coniecturæ, quæ in hac materia attendi ſolent, Soc. *conſil.249.num.24. lib.*1. Gabr. *conſ.86. n.17. & conſ.107.n.8. lib.1.* & tenuit Rota in d. cauſa Bononien. de Mulettis 26. Iunij 1602.

4 In caſo autem iſto, quod Teſtatores ſenſeriot de vtraque proximitate, ſcilicet tam ſua, quàm grauati, clarè conſtat ex verbis ſubſtitutionis, ex quibus deficientibus omnibus maſculis, fuit ſimpliciter vocatus primogenitus ex filiabus naſciturıs ex Hieronymo, & Claudio, & ſic tam primogenitus filiarum Hieronymi, quàm Claudij, & propterea non eſt habenda maior ratio proximitatis Claudij grauati vltimi decedentis, quàm Hieronymi, nec eſt dubium, quod voluntas Teſtatoris cui lex non reſiſtit, ſeruanda eſt, *§. diſponat auth.de nupt.* Bald. *in l. precibus n.44. C. de impub. & alijs ſubſtit.*

5 Maximè quia ex prædictis verbis conſtat Teſtatores habuiſſe ſimpliciter rationem ad perſonam primogeniti filiarum Hieronymi, & Claudij, quo caſu perindè eſt, ac ſi nominatim primogenitus illarum eſſet vocatus, Surdus *conſ.31. n.30. verſ.2.* dato, & propterea admitti debet nulla habita ratione proximitatis, *l.cum ita, §. in fideicommiſſo, ff.de leg.2.* Surd. *conſ.362. n.10. verſ.quibus ſic poſitis*, Gabr. *conſ.121. n.20.lib.1. & conſ.85.n.10. & ſeq. & n.17.& conſ.130.n.38. verſ. non obſtat, & n.ſeq. lib.2.*

6 Et hoc ſuadetur etiam ex eo, quia non eſt veriſimile, quod teſtatores voluerunt habere maiorem rationem proximitatis Claudij, qui erat legitimatus, quam Hieronymi ſenioris, qui erat legitimus, & naturalis, & inſtitutus in maiori portione bonorum, & vna pars teſtamenti aliam declarat, *l. qui filiabus in princ. & l.ſi ſeruus plurium, §. fin. ff. de leg.2.*

7 Neque releuat, quod cenſeatur vocatus primogenitus naſciturus ex filiabus Claudij, qui ſucceſſurus erat ab inteſtato, quia placuit Dominis reſponſio, quod quando conſtat de voluntate teſtatoris, non attenditur ordo ſucceſſionis ab inteſtato, ſed voluntas teſtatoris, Surd. *d. conſ.362.n.10. verſ. quibus ſic poſitis*, Laderc. *conſ.136.n.5.* cum alijs ſupra adductis.

8 Minus obſtat, quod Hieronymus iunior non poſſit ſuccedere, donec adſit ſpes, quod ſit naſciturus primogenitus ex filiabus Caudij ex adductis in cauſa Romana legati de anno 1607.coram bo.me.Iuſto. Quia fuit reſponſum, quod inter iſtos caſus eſt diuerſa ratio. Nam ibi filij Angeli erant vocati poſt filios Octauij, ſed in caſu, de quo agitur eſt vocatus ſimpliciter primogenitus filiarum Claudij, & Hieronymi, non autem ordine ſucceſſiuo, vnde non poteſt de vno caſu ad alium inferri, ad tex. *in l. illud, ff. ad leg. Aquiliam.*

9 Ea verò, quæ deducebantur circa vocationem alterius primogeniti naſcituri ex filiabus Claudij, ita vt ſi naſcatur, ſuc-

Digitized by Google

ſuccedere debeat ſimul cum Hieronymo viſa fuerunt Dominis eſſe conſideratione digna, ſed non reſpicere præſens dubium, quod eſt reſtrictum ad vocationem Hieronymi, vnde ſuo loco, & tempore poterunt particulariter diſcuti, & pro nunc ſufficere dixerunt Hieronymum eſſe vocatum, prout ex ſupra deductis deciſum fuit.

R. P. D. DAMASCENO.

Romana Apertitionis Oris.

Veneris 8. *Martij* 1613.

ARGVMENTVM.

Clauſula *ſublata*, &c. cum decreto irritanti, & quod non poſſit dari de ſubreptione, vel obreptione appoſita in conceſſione Principis, an, & quando impediat oris aperitionem, & an tranſactio ex capite læſionis reſcindi poſſit, & qualis iſto caſu debeat eſſe læſio.

SVMMARIVM.

Appellationis prohibitio intelligitur de appellationibus friuolis, non autem quando appellans granatus eſt à Iudice à quo, num.2.

Abſolutio à iuramento datur ad effectum agendi, & reſcindendi contractum, quando adeſt læſio enormis, n.3.

Dolus præſumitur in contractu, in quo quis fuit enormiter læſus, num.3.

Clauſula ſublata *cum decreto irritanti nunquid operetur, vbi adeſt enormis læſio, n.1. & ſeqq. & per tot. deciſ.*

Tutor non poteſt hypothecare bona pupilli ſine decreto iudicis, num.4.

Princeps quod ſemel conceſſit, non debet ſine magna cauſa in dubium reuocare, n.5.

Litibus finem imponi valdè Reipublicæ intereſt. Exorna, vt num.6.

Tranſactio licet poteſt reſcindi ex capite læſionis, in ea tamen maior requiritur læſio, quam in alijs contractibus, num.7.

Læſio in tranſactione ad hoc, vt illa reſcindi poſſit, conſideratur, non ſolum ab eo, quod datum, vel remiſſum eſt, ſed à dubio litis euentu, n.7.

Clauſula ſublata, *&c. cum decreto irritanti, & quod non poſſit dari de ſubreptione, vel obreptione appoſita in conceſſione Principis, an, & quando impediat oris aperitionem, n.1. & ſeqq. & per tot. deciſ.*

Inſtrumenti narratiua per verba, vt aſſeritur non probat, num.9.

Clauſula vt aſſeritur, *vel* vt dicitur *nihil ponit in eſſe, numer.9.*

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij non tenetur vltra vires hæreditarias, n.10.

Minorum bonorum alienatio facta in cauſam piam non requirit ſolemnitates requiſitas in alienationibus rerum minoris, n.11.

Pupillus ob honorem familiæ poteſt donare, & remunerare, nec propterea dicitur læſus, ſi tutor id faciat, n.12.

Beneplacitum Principis ſupplet omnes ſolemnitates requiſitas in contractibus minorum, n.13.

DECISIO CCCCLXI.

1 CVm D. Philippus Magnus Comeſtabilis Columna, tanquam hæres quondam D. M. Antonij iunioris pariter Comeſtabilis de Columna, prætenderet venire contra quandam tranſactionem initam inter prædictum D. M. Antonium ex vna, & admodum Reu. Capitulum Baſilicæ Lateran. ex altera, occaſione hæreditatis quondam Cardinalis Aſcanij pariter de Columna, fuiſſetque dicta tranſactio per S. D. N. confirmata, cum clauſula *ſublata*, decreto irritanti, & quod non poſſet dari de ſubreptione, vel obreptione, eſſetque propterea clauſum os prædictio D. Philippo, interdictaque Iudicibus audientia; ipſe pro aperitione oris aduerſus prædictam tranſactionem adiuit Signaturam S.D.N. verum Sanctitas Sua noluit aliquid reſcribere, niſi audito voto DD. de Rota. Quapropter ex ordine Sanctitatis Suæ propoſui in Rota, an eſſet danda prædicta oris aperitio.

2 Pro parte D. Comeſtabilis dicebatur, conſtare de læſione ne dum vltra tertiam partem, quod ſufficit, iuxta Statutum Vrbis *cap.154. lib.1.* verùm etiam vltra dimidiam; vnde eſſe locum remedio *l.2. C. de reſcin. vendit.* cum ibi not. per Scrib. qua enormi læſione ſtante, dicebatur eſſe locum aperitionis, quia Papa per prædictas clauſulas non intendit præiudicare ita enormiter læſis, ſed tantùm tollere exceptiones friuolas, & malè fundatas prætenſiones, ad inſtar clauſulæ *prohibentis appellationem*, quæ intelligitur de appellatione friuola, Bart. *in l. omnes populi num.65. ff. de iuſt. & iur.* Alex. *conſ.89. num.18. lib.6.* Corn. *conſ.248. nu. 15. lib.2.* Crau. *conſ.641. num.12. lib.4.*

3 Et in ſimili de iuramento de non contraueniendo, quod videtur potentius, quàm iſtæ clauſulæ, cùm procedat à conſenſu partis, & agatur de religione, & nihilominus contra illud datur abſolutio ad effectum agendi, & reſcindendi contractum, Abb. *in cap. cum contingat num.23. de iureiur.* Corn. *conſ.166. num.5. lib.1.* Crau. *conſ.142. num. 23.* Afflict. *deciſ.322. num.9. & 11.* Caſſad. *deciſ.1. num.2. de empt. & vend.* Etenim quando adeſt tanta læſio, præſumitur, quod dolus dederit cauſam contractui, *l. ſi ſuperſtite in fin.* cum ibi not. *C. de dol. mal.* Calcan. *conſ.11. num.33.* Corn. *conſ.166. n.4. lib.1.* Dec. *conſ.180. num.6.* Crau. *conſ. 142. n.22.* & proindè doloſis non debent ſuffragari huiuſmodi clauſulæ, iuxta not. *in l. in fundo, ff. de rei vendic. in l. qui ſub prætextu, C. de ſacroſ. Eccleſ. in l. creditor, §. huius, ff. mand. in l. illicitas, §. illicita,* & ibi gloſ. *ff. de off. præſid.* Alex. *conſ.108. num.4. lib.4.*

4 Confirmabantur prædicta, quia nedum tranſactio fuit læſiua, atque inde reſcindenda, ſed imò ab initio nulla, tum quia facta à procuratoribus conſtitutis per vnum tantum tutorem, cùm tamen duo eſſent teſtamentarij tutores, cum clauſula, *quod ambo coniunctim adminiſtrare deberent, ad l. Titium, & Meuium,* vbi Bart. *ff. de adminiſtr. tut.* tum quia in conſtitutione procuratoris minimè interuenit decretum Iudicis, quod erat neceſſarium cum ageretur de hypothecandis bonis pupilli, *ad l. ſi pupillorum, §.1. ff. de reb. eorum, l. pen. C. de his, qui ven. ætat. impetr. l. Imperatores,* vbi Ang. *ff. de pact. tut. ff. eod. tit. & in ſpecie de tranſact.* eſt tex. *in l. cum ij, §. tranſactiones, ff. de tranſact.*

5 Verùm prædictis non obſtantibus Rota cenſuit, non eſſe dandam oris aperitionem, quia læſio ſaltem ſufficiens ad effectum, de quo agitur, minimè adeſt, & prætenſa nullitas non ſuffragatur, vnde pro non aperitione remanet regula, quod Princeps ſemel conceſſit non debet ſine magna cauſa in dubium reuocare, *cap. decet de reg. iur. in 6. cap. ſi nulla de præb. eodem lib.5. Auth. conſtit. quæ dignit.* gloſ. *in cap.1.25. qu.2.* Bart. *in l. conficiuntur, §. codicilli, ff. de iur. codicill.* Dec. *conſ.496. n.26.* Rol. *conſ.71. n.47. lib.2.* Verall. *deciſ.128. n.3. par.1.*

6 Maximè vbi agitur de ſuſcitandis litibus, quas intereſt Reip. quantò citiùs finiri, *c. diſpendia de reſcr. in 6. Clem. diſpendioſam de iud. l. properandum in princip. C. eod. tit. l.1. in princip. C. de non. cod. facien.* vel finitas non ſuſcitari, *l. cauſas, & lites, C. de tranſact. c. expoſita de arbitr.* Etenim non ſolum conſumuntur familiæ in expenſis, & iurgijs, quas familias intereſt Reip. conſeruari, *l. cum ratio, §. penult. ff. de bon. damnat. l.2. C. de vid. toll. l.2. in fin. ff. comm. de manumiſſ. l. aut facta in fin. ff. de pœn. l.1. §. publicæ, ff. de ventr. aſpicien.* verùm etiam homines in illis diſtenti publicis muneribus vacare, & aliorum hominum commodo deſeruire probibentur, cùm tamen ad hoc nati ſint, iuxta illud Platonis, de quo per Cic. *de off. tit. de iuſt. in princ. verſ. ſed quoniam.*

7 Quantum ad læſionem fuit conſideratum, quod in tranſactionibus requiritur maior læſio, quam in alijs materijs, Dec. *conſ.551. n.6.* Corn. *conſ.116. n.5. lib.1.* Crauet. *conſ.151. n.26.* Gabr. *de empt. & vendit. concluſ.1. num.69.* Gramm. *deciſ.66. num.47.* Rota in cauſa Romana domos 3. Decembris 1601. coram me. Etenim in illis non conſideratur ſolum quid datum, vel quid remiſſum, ſed & dubius litis euentus, *l.2. C. de tranſact.* gloſ. *in l. huius, §. fin. ff. ad Trebell.* Cald. *conſ.3. de tranſact.* Alex. *conſ.222. n.11. lib.2.* latè Gabr. *de empt. & vend. concl.1. n.68.* Put. *dec.230. num.2. lib.1.* Menoch. *conſ.508. num.36.* & caſus fortuitus, cui æquiparatur ſententia iudicis, Bart. *in l. ſi per imprudentiam, ff. de euict.* Ang. *conſ.176. n.2.* Dec. *conſ.74. n.3.* Gozad. *conſ.94. n.43.* Natt. *conſ.181. n.2.* Crau. *conſ.233. n. 2.* Rol. *conſ.45. n.22. lib.3.* & bonum Reip. quod reſultat ex fine litium per prædicta.

8 Accedit quod ſi iſta oris aperitio pro ordinarijs iuris remedijs concederetur, fruſtra in conceſſionibus Apoſto-

Digitized by Google

licis huiuſmodi clauſulæ apponerentur contra not. *in cap. ſi Papa de priuil. in l. ſi quando, ff. de leg. 1. & in l. cum antiquitas in princ. C. de teſtam.* & in ſimili de clauſula arbitrio fuit dictum in cauſa Romana Cortiuij die 16. Martij 1606. coram me, vnde inferebatur pro obtinenda oris apertione, eſſe aliquid plus probandum, quam ad obtinendum in iudicio læſio.

9 Deducebatur læſio pro parte D. Comeſtabilis, quia vt in tranſactione aſſeritur, bona relicta Capitulo aſcendebant tantum ad Scuta 62. millè conuerſo autem D. M. Antonius in eadem tranſactione aſſumpſit in ſe onera, valoris Scutorum 127. adeò vt exceſſus ſit in plus quam dimidia. Vltra quod ex iuribus poſtea compertis dicebatur, conſtare, quod æs alienum hæreditatis verè aſcendit ad Scuta 165. mill. Verùm præter quod deducta pro parte D. Comeſtabilis non videbantur ita clara tam in eo, quod hæreditas non excedat ſcut. 62. mill. in valore, quam in eo, quod onera aſcendant ad tantam ſummam, nec ius poteſt fieri in narratiua tranſactionis, cùm ſit per verba, *vt dicitur*, vel *vt aſſeritur*, ad *deciſ.* Rot. 60. & 77. *de reſcript. in antiq.* Caſſad. 4. *num.* 1. 6. 8. & 9. *de probat.* Caſſad. *deciſ.* 36. *lib.* 3. vnde eſt locus dubietati ob quam ſuſtinetur tranſactio ex ſupra alleg.

10 Fuit conſideratum, quod D. M. Antonius aſſumpſit in ſe onera in duplici differentia. Ad alia ſiquidem ſe obligauit ſaluo beneficio legis, & inuentarij, prout habebat Capitulum, & in iſtis non cadit læſio, cùm minimè teneatur vltra vires hæreditarias, iuxta not. *in l. fin. §. etſi præfatam, C. de iure deliberan.* Ang. *conſ.* 31. *n.* 2. & 8. Corn. *conſ.* 31. *num.* 1. *lib.* 3. Surd. *conſ.* 7. *num.* 31. Ad alia autem ſe obligauit prædictus D. M. Antonius, etiam de proprio, quatenus vires hæreditariæ non ſufficerent, & neque in iſtis viſa fuit cadere læſio. Siquidem alia ſunt legata ad opus pium, prout conſtructio, & dotatio Capellæ in Baſilica S. Ioannis, anniuerſaria pro defunctis, legatum 3. mill. Societi SS. Apoſtolorum, & ſimilia, & in iſtis non poteſt cadere læſio, cum ſint donata Deo, a quo taliter donans centum pro vno erat accepturus, iuxta illud Euangel. Matth. *cap.* 19. *qui reliquerit, &c. centuplum accipit, & vitam æternam poſſidebit.*

11 Et quod in iſtis non cadat læſio, probatur ex text. *in §. ſi vero expreſſim, auth. de hered. & Falcid.* Signorol. *conſ.* 26. *num.* 2. Odd. *de reſtit. in integr. q.* 55. *n.* 32. *& ſeq.* qua ratione non requiruntur ſolemnitates in contractibus minorum cum pia cauſa, Bald. *in l. generali num.* 3. *C. de Sacroſ. Eccleſ.* Iaſ. *in l. ſi vnus, §. pactus ne peteret n.* 31. *ff. de pact.* Calc. *conſ.* 13. *n.* 4. *cum duobus ſeq.* Anan. *conſ.* 57. *in fin.* Bertach. *tract. de Epiſc. par.* 4. *lib.* 4. *n.* 101. Cephal. *conſ.* 109. *n.* 18. Tiraq. *de priuil. piæ cauſæ priu.* 164. etenim iſta ſpiritu Dei aguntur, & propterea non cadunt ſub lege, *cap. licet de regular. c. duæ ſunt* 19. *qu.* 2. & per hanc rationem Calcan. *conſ.* 13. *num.* 3. & 6.

12 Alia vero ſunt legata annua relicta familiaribus, & benemeritis Illuſtriſſimæ Domus Columnæ eorum vita durante, neque in iſtis viſa fuit poſſe cadere læſio, attenta maximè qualitate domus Columnenſium, quæ eſt inter inſigniores ne dum Italiæ, ſed totius Europæ, & modicitate legatorum, quæ in totum aſcendunt ſolum ad Scuta 1290. ſingulis annis, & vt plurimum fuerunt relicta ſenibus, & valetudinarijs, vnde maior pars iſtorum à die tranſactionis citra mortua eſt. Et quod pupillus ob honorem familiæ poſſit donare, & remunerare, nec propterea dicatur læſus ſi tutor id faciat, tenent Alber. *in l. ambitioſa n.* 2. *ff. de decret. ab ordin. facien.* Rom. *conſ.* 50. *in fin.* Tiraq. *in l. ſi vnquam, verb. de donatione largitus n.* 25. *C. de reuoc. donat.* & in ſpecie de alimentis etiam extraneis præſtandis eſt text. *in l. cum plures. §. cum tutor. ff. de adminiſtr. tutor,* ceſſant læſione ceſſat præſumptus dolus, de quo ſupra.

13 Quantum ad nullitatem ex defectu interuentus alterius ex tutoribus, & decreto Iudicis fuit reſponſum, quod Beneplacitum Principis ſupplet omnes ſolemnitates, *l. omnium, C. de teſtam.* Oldrad. *conſ.* 257. *n.* 13. Abb. *conſ.* 41. *num.* 3. *verſ. item omnis lib.* 1. Dec. *conſ.* 341. *num.* 12. *verſ. & quando conceſſio,* Pariſ. *conſ.* 24. *num.* 4. *lib.* 4. etenim ipſe eſt omnium tutor, & iudex, ac ſpecialis pupillorum, & ſimilium perſonarum protector, *c. regum* 23. *quæſt.* 5. *cap.* 1. & 2. 87. *diſt.* Alberic. *in l. vnic. in princ.* Bald. *n.* 1. & 2. Salic. *nu.* 1. Caſtr. *num.* 4. *C. quando inter pupill. & vid.* Bald. *de pace Conſt. in princ. n.* 1. Crauet. *conſ.* 235. *num.* 4. Tiraq. *de priuil. piæ cauſæ priuil.* 150. Vltra quod in eo, quod concernit piam cauſam minimè fuerunt neceſſariæ ſolemnitates, Bart. *in l.* 1. *n.* 6. *C. de Sacroſ. Eccleſ.* Tiraq. *de priuil. piæ cauſ. priuil.* 164. cum alijs ſupra allegatis.

R. P. D. CAVALERIO.

Bergomen. Terrarum.

Lunæ 11. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Nonnulla in hac deciſione ponuntur, quæ poſſeſſionis probationem reſpiciunt in cauſa Spolij, & quando teſtes coram arbitrio examinati probent coram iudice.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio primi extremi benè, concludenter probanda eſt, quando agitur remedio, c. redintegrandæ, n. 1.

Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ capta cenſetur ex inſtrumento fidem faciente poſſeſſionis adeptione, n. 1.

Remedium c. redintegrandæ non datur illi, qui culpa ſua cecidit à poſſeſſione, n. 2.

Teſtes examinati coram arbitro fidem non faciunt coram iudice. Declara vt n. 3.

Arbitrium vbi iudici datum eſt debet idem iudex omiſſo rigore æquitatem ſeruare, n. 3.

DECISIO CCCCXLII.

DOmini dixerunt Eccleſiæ Parochali Sancti Laurentij dandum eſſe mandatum de redintegrando. Satis enim videbatur probatum vtrumq; extremum in hoc iudicio ſpolij neceſſarium. Nam quoad primum, quod benè, & concludenter probandum eſt, ſecundum ſtylum Rotæ, de quo teſtatur Caputaq. *deciſ.* 370. *par.* 2. qui eſt conformis magis communi opinioni, vt dictum fuit in Mediolanen. Decimarum 18. Octobris 1581. coram bo. me. Lauretano, probabatur per 3. & 4. teſtes, deponentes Cæcilium anteceſſorem Lucretij moderni Archipresbyteri Eccleſiæ Sancti Laurentij pacificè poſſediſſe vſque ad mortem vti Archipresbyterum, & antequam ei fuiſſent reſignati Clericatus, eo verò mortuo prouiſum fuiſſe de huiuſmodi Archipresbyteratu Lucretium, qui die 25. Iunij 1592. poſſeſſionem Eccleſiæ accepit, vt ex inſtrumento in actis exhibito, per quam cenſetur etiam capta poſſeſſio bonorum Eccleſiæ, not. *in l. cum heredes, ff. de acquir. poſſ.* Abb. *in c. cum ſuper n.* 29. *in fin. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Fuit dictum in vna Montis Regalis Iuriſdictionis 10. Maij 1599. coram b. me. Pegna in Mediol. Beneficij 27. Maij 1611. coram R. P. D. meo Vbaldo, quæ poſſeſſio fuit anterior poſſeſſione capta de Clericatibus per Cataneum, cùm eam cœperit longè poſt, nempè ſub die 6. Septembris eiuſdem anni 1592. 1

Hæc autem tantò magis videbantur habere locum, quia per duos teſtes pro Parochialis examinatos probabatur, Lucretium percepiſſe fructus ex Terris de quibus agitur, & quamuis vnus dicat voluntariè feciſſe reſtituere fructus ipſum, quos perceperat, prout reſtituti fuerunt Mauritio. Vnde Archipresbyter videtur, facto proprio cecidiſſe à ſua poſſeſſione, nec eſſet redintegrandus: tamen hoc fuit ex ſua liberalitate, vt ipſemet aſſeruit, ne dictus teſtis, qui erat Colonus Mauritij aliquod damnum, ſeu periculum pateretur proteſtando ſemper, quod terræ ſpectabant ad ſuam Eccleſiam. Vnde quicquid ſit reſpectu naturalis poſſeſſionis ad effectum manutentionis, propter quam rationem alias die 15. Iunij præteriti fuit Eccleſiæ Sancti Laurentij denegata manutentio, tamen in iudicio redintegrationis, ad quam ſufficit poſſeſſio ciuilis, non fuit renunciatum remedio recuperandæ, vt in alia deciſione firmatum fuit, vbi allegatur deciſio in cauſa Senen. Pontis Arrigij 12. Iunij 1573. coram bo. me. Illuſtr. Seraphino quæ eſt 390. *n.* 3. *par.* 1. *diuerſ.* 2

Et licet hi teſtes tanquam examinati coram arbitrio non viderentur facere fidem in hoc iudicio, *l. vlt. verſ. ſancimus, C. de teſt. not. in c. præſentata eod. tit.* Nat. *con.* 394. *n.* 21. *lib.* 2. Nihilominus quia fuerunt examinati cum interrogatorijs partis aduerſæ, & Signatura reſcripſerit, quod adhiberetur fides arbitrio Rotæ, Domini cenſuerunt ſatis pro- 3

bare,

bare, ad tradit. per Creſc. *deciſ.1. de ferijs*. Arbitrium enim iuris rigorem moderatur, & dat Auditori facultatem dimittendi rigorem, & æquitatem ſeruandi, vt in his terminis idem Creſc. *deciſ.4. n.3. de teſt.* præterquamquod aliqui ex teſtibus mortui aſſeruntur, *vt in d.l. vlt. §. ſin autem*, Natt. *d. n.21.* cum alijs adductis.

REVERENDISSIMO P. D.

MANZANEDO.

Spoletan. Hæreditatis.

Lunæ 11. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Statutum excludens mulierem dotatam ab hæreditate aui, patris, matris, fratris, patrui, vel auunculi an, & qundo cenſeatur excludere filium maſculum, natum ex fœmina excluſa.

SVMMARIVM.

Nepos cum auunculo concurrunt in ſucceſſione hæreditatis auiæ de iure communi, n.1.

Statutum excludens matrem dotatam ab hæreditate alicuius cenſetur etiam excludere matris filium, n.2. Contra per totum conſilium.

Filius non debet eſſe melioris conditionis, quàm mater, nec plus iuris habere, quam mater, n.2.

Filij, ſeu deſcendentes quando vocantur, intelligendum eſt, vt vocentur maſculi deſcendentes ex maſculis, non autem ex fœminis, n.3.

Statutum excludens ab hæreditate alicuius certas perſonas non porrigitur ad excluſionem aliarum perſonarum non expreſſarum, n.4.

Caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis, n.4.

Statutum excludens fœminas dotatas ab hæreditate alicuius non cenſentur excludere maſculos deſcendentes ex fœmina, quando eſt conditum fauore maſculinitatis, n.5. Vbi ponitur exemplum, & n.13. & ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs.

Agnatio non conſeruatur in progenie veniente ex fœminis, num.5.

Statutum excludens filiam dotatam à ſucceſſione matris propter maſculos, non cenſetur excludere nepotem maſculum ex filia, n.5. & per tot.

Statutum mandans, quod ſtante maſculo fœmina non ſuccedat, non excludit filium maſculum ex fœmina excluſa natum, n.6. & 7. & per tot.

Maſculorum appellatione veniunt maſculi nati ex fœmina, num.8.

Nepos licet regulariter ſuſtineat gradum patris, vel matris, tamen quando non attenditur ratio agnationis, ſed alia qualitas, tunc nepos ſuccedit non repræſentando matrem, ſed intrando in locum vacantem ipſius matris, & non ex perſona matris, ſed ex ſola propria perſona, numer.9.

Maſculi procreati ex fœminis non cenſentur excluſi per excluſionem fœminarum, quando ceſſat ratio agnationis, & aliæ militant diuerſæ rationes, n.10.

Nepos ex filia non repellitur à ſucceſſione aui ſtante ſtatuto excludente fœminas, n.10. & n.12. & ſeq. vbi reſpondetur contrarijs.

Ceſſante cauſa excluſionis ceſſat excluſio, n.11.

Statutum excludens fœminas à ſucceſſione matris non cenſetur excludere à ſucceſſione auiæ, nec maſculum ex filia excluſa natum quando adeſt aliud ſtatutum volens, quod ſtatuta ad literam intelligantur, prout verba ſonant nulla adhibita extrinſeca interpretatione, n.12.

DECISIO CCCCLXIII.

1 PRopoſito dubio 18. Iunij anni præteriti cui eſſet dandum mandatum de manutenendo, Dominis placuit, quod videretur de bono iure, etiam ad effectum manutentionis, vnde hodie dubitaui, an ſucceſſio Io. Andreæ, & Beatricis coniugum ſpectet in totum ad Fabium excluſo Metello. Pro cuius reſolutione eſt animaduertendum Io. Andream, & Beatricem illius vxorem duos filios, vnum maſculum nomine Fabium, & vnam fœminam nomine Catherinam reliquiſſe, quæ nuptui tradita deceſſit ſuperſtite ex ſe Metello ipſius filio. Item idem Ioannes Andreas inſtituit ſibi Hæredem Fabium, & aliqui bona Beatrici eius vxori reliquit, quæ voluit deuenire ad Fabium poſt Beatricis obitum. Vnde Beatrice defuncta orta fuit quæſtio inter Fabium, & Metellum ſuper hæreditate Beatricis, cuius reſpectu duplex genus bonorum conſideratur, nempè bona ipſi per maritum relicta, & cum ad illa poſt Beatricis obitum Fabius fuerit vocatus, viſum fuit non poſſe dubitari illa in totum ad Fabium ſpectare ex clara, & expreſſa voluntate teſtatoris. Circa verò alia bona propria ipſius Beatricis præcipua quæſtio verſatur, cùm ipſa deceſſerit inteſtata relictis eodem Fabio filio, & Metello ex filia prædefuncta nepote, qui de iure communi concurrere debet cum auunculo in ſucceſſione auiæ, *§. cum filius, §. item vetuſtas Inſtit. de hered. quæ ab inteſt. defer. l. vltim. C. de leg. hered.* fuit enim æquatus gradus Metelli gradui Fabij, vt non iudicetur remotior, Authen. *de hered. ab int. men. §. ſi igitur defunctus*.

Attamen huic iuris communis diſpoſitionis prætendit Fabius non eſſe locum ſtante diſpoſitione ſtatutaria Terræ Trebij *in lib. rub.7. de mod. & ordine mulier. dotatar.* ſic ſe habenti, *Quod ſi aliqua mulier fuerit, vel eſſet dotata ab auo a patre, matre, fratre, patruo, vel auunculo dotis ſibi datæ, vel promiſſæ, aut ordinata, vel relictæ ſit, & eſſe, atque ſtare debeat contenta, ita quod non poſſit per ſe, vel aliquam perſonam, vel eius ſucceſſores habere recurſum ad hæreditatem aui, patris, matris, fratris, ſororis, patrui, aut auunculi, vel alicuius eorum dummodo fuerit dotata ab aliquo ipſorum aliqua ratione, vel cauſa, & dummodo remanſerit aliquis maſculus de progenie ipſius aui patris, matris, vel fratris, vel ſororis, auunculi, vel patrui, &c.* Quaſi ex verbis iſtius ſtatuti excluſa filia dotata à ſucceſſione matris cenſeatur, & filius filiæ quantuncunque maſculus excluſus ex regula, quod excluſa radice cenſeantur excluſi omnes procedentes ex ea, quia non poteſt plus iuris eſſe in cauſato, quam in influenti potentiam cauſæ, ex Bald. *in l.1. ff. de Senat.* & non debet filius eſſe melioris conditionis matre, *l. fin. C. de nat. lib.* nec plus iuris habere, quàm mater, *l. ſi viua matre, C. de bon. mater.* & excluſa matre per ſtatutum cenſentur, & illius filij excluſi, Bart. & Alciat. *in l. liberorum de verb. ſing.* Surd. *conſ.85. num.11.* cum alijs adductis pro hac opinione per Honded. *conſ.15. à num.1. vſque ad 12. lib.2.* vbi ſuper iſtomet ſtatuto conſuluit. 2

3 Et vltra ipſum facit, quod quoties in aliqua diſpoſitione vocantur filij, ſeu deſcendentes maſculi, talis diſpoſitio eſt intelligenda de maſculis, deſcendentibus ex maſculis, non verò ex fœminis, prout communiter tenent Doctores *in l. Gallus, §. nunc de leg. Velleia. ff. de liber. & poſthum.* & plurimos congerit Molin. *de primog. lib.3. c.5. à n.21. vſque ad 47. verſ. & licter. de iur. primog. q.23. per totam lib.1.* & vltra relatos à Molin. vbi ſupra eandem tenent Ant. Gomeſ. *in l.43. Tauri num.61. & 161.* Ciſuentes *q.2.* & Pallacio rubeus *in repet. rub. de donat. inter vir. & vxor. verbo extra caſus prædictos n.34. in princ.*

4 Quibus non obſtantibus Rota ſtatutum hoc intellexit pro Metello filio fœminæ excluſæ, vt in ſupradictis bonis proprijs a Beatrice relictis ſuccedant æquis portionibus Fabius, & Metellus, in alijs verò bonis relictis Beatrici per maritum ſuccedat ſolus Fabius, tanquam vocatus à patre poſt obitum Beatricis, & ſic in reſponſione ad dubium fuit dictum, Fabium deberi ſucceſſionem non in totum, ſed pro parte. Et mouebantur, quia ſtatutum prout eſt iſtud excludens certas perſonas non porrigitur ad excluſionem aliarum non expreſſarum, Gabriel. atteſtans de communi *conſil.14. num.22. lib.1. & 10. num.28. & ſeq. lib.2.* etiam ſi eadem ratio militaret, Bald. *in l. ſed & miles de excuſ. tut.* Curt. ſen. *conſ.44. num.10.* cum alijs adductis per Honded. *vbi ſupra num.2.* Vnde cùm hic ſit caſus omiſſus debet remanere in diſpoſitione iuris communis, *l. commodiſſime*, cum ibi notat. *ff. de lib. & poſthum.*

5 Secundò, quia tantum abeſt, quod iſtud ſtatutum excludat filios maſculos ſuperſtites ex filia prædefuncta, vt magis verum ſit illos excludere, & immutare quatenus excludit fœminas dotatas, dummodò remanſerit aliquis maſculus de progenie aui, patris, matris, fratris, vel ſororis, quæ verba important diſpoſitionem, & vocationem maſculi de progenie ſororis, & aliarum perſonarum in ſtatuto nominatarum ex Bart. *in l.1. §. videnaum n.2. ff. ad Tertull.* Alber. Brun. & alios adducens *de ſtat. quod ſtant. maſculis, art.13. q.1. & ſeq.* Hond. *vbi ſupra num.14.* ex quo infertur

ſtatutum non fuiſſe conditum fauore agnationis, ſed tantùm fauore maſculinitatis cum admittat etiam maſculos ex progenie matris, & ſororis, qui verè ſunt cognati, in quibus certum eſt non conſeruari agnationem, ex text. *in l. ſunt autem, ff. de legit. tutor. l. vtroſconſult. ff. de gradib. §. ſua autem, Inſtit. de legit. agnat. tut.* & vtrobique Scrib. & ſufficit, quod cognati ſemel ſint vocati ad excluſionem conſeruationis agnationis ex pluribus tit. per Molin. *d. cap. 5. num. 50.* & ſic excluſa filia dotata à ſucceſſore matris propter maſculos de progenie matris, & ſororis, & non cenſetur excludere nepotem maſculum ex filia, quia & ipſe dicitur de progenie, & reperitur maſculus, & talis dicitur, ſicut & deſcendentes ex maſculis, Rota *deciſ. 13. num. 1. & 2. par. 2. inter impreſſ.* Honded. *vbi ſupra n. 16. & ſeq. & num. 30.*

6 Et vltra ipſum facit doctr. Iacob. de Butrio quem refert Paul. de Caſtr. *conſ. 421. num. 2. lib. 1. & in l. 1. num. 3. & 4. C. de cond. inſer.* Cæpol. *conſ. 7. cauſ. ciuil. nu. 15. verſ. item quod iſta verba*, qui tenent, quod ſtante ſtatuto, quod fœmina non ſuccedat ſtante maſculo non excluditur filius maſculus fœminæ, nec illis obſtet matris qualitas proueniens ex fœmineo ſexu, & adducunt pro ſe bonum per text. *in c. 1. de eo qui ſibi, vel hered. ſuo maſculo in vſib. feud.* quo text. motus Philippus de Caſſatis Regien. & cum eo alij ſexdecim Doct. ita conſuluerunt *in quodam conſilio 137.* inter conſ. Bald. *lib. 2.* cui etiam ſubſcripſit Gaſpar. Calder. Idem etiam dixerunt Florian. & alij quos refert, & ſequitur Anchar. *conſ. 358. n. 3.* in ſimili propè modum. Idem voluit Ruin. *conſ. 49. num. 4. lib. 1.*

7 Et ad obiectum, quod ille text. loquatur in feudo reſpondet Anchar. vbi ſupra, vbi non verſari aliquam ſpecialitatem propter materiam feudorum, nec in illo caſu eſt dare rationem diuerſitatis præſuppoſitio, quod vigore pacti fœminæ ſint capaces feudo, ſicut maſculi, *cap. 1. §. hoc autem de his qui feu. dar. poſſeſſ.*

7 Et in noſtro caſu licet Metellus ſit filius fœminæ excluſæ ſatis eſt, quod ipſe reperitur maſculus de tempore delatæ ſucceſſionis præcipuè cum ceſſet ratio conſeruandæ agnationis, maſculorum enim appellatione veniunt maſculi ex fœminis nati, *§. 1. in auth. de hered. ab inteſtato venien.* prout iſtum tex. ad hoc expendit Fulg. *in conſ. 85. n. 1.* cui ſubſcripſit Raphael. Cuman. & idem ante eos voluerunt Dyn. & Alber. *in l. Neratius, ff. de man. teſt. in fine*, Ruin. *conſ. 120. n. 8. lib. 1.*

9 Et facit, quia ex regula Bart. *in l. liberorum num. 14. de verb. ſignific.* & ex Corn. *conſil. 116. num. 12. & 13. lib. 2.* & Alexand. *conſ. 20. num. 3. & 8. lib. 1. & conſ. 117. num. 9. lib. 6.* licèt regulariter nepos ſubintret gradum patris, vel matris, tamen quando ratio agnationis non attenditur, ſed aliqua alia qualitas ad excluſionem fœminarum, & incluſionem maſculorum talis fœmina excluſa propter dictam qualitatem cenſetur ablata de medio. Radix autem, id eſt ipſa parentela non remanet affecta, & tunc filiæ fœminæ, licet ſuccedant intrando locum matris, non tamen ſuccedunt eam repræſentando, ſed intrando locum vacantem ipſius matris, & non ex illius perſona, ſed ex propria filiorum maſculorum perſona, quibus ineſt dicta qualitas requiſita, ita voluerunt vltra ſupra relatos, Bart. & Bald. *in l. ſi accuſ. num. 4. verſ. 1. caſu, C. de liber. præter.* aſſerentes, quod iſte maſculus ſuccedit per locum à remotione, ſeu excluſione matris: vnde non aſſumit ſibi materiam iam extinctam, ſed aſſumit locum quem inuenit vacantem, idem Bald. *in l. pactum dotale num. 21. verſ. contrarium tamen, & verſ. item non obſtat. C. de collat.* Bart. *in l. quo ſuperſtitis num. 2. in fin. ff. de acquir. hered.* & faciunt adducta per eundem Bart. *in l. 1. §. ſi ſit nepos in princ. verſ. vnde prima ſolutio, ff. de collatio. dot. & in l. 1. §. ſi ſit filius, verſic. ſed mihi de coniungen. cum emanc. liber.* & Iaſ. *in d. l. ſi auus, verſic. & ſi dicas contra*, & ibi etiam Salicet. *num. 3.* & faciunt adducta per Bald. *in l. fin. numer. 16. C. de pact.* & per Alex. *d. conſ. 20. n. 3. & 8. lib. 1.* & per Alberic. *in Authen. poſt fratres, C. de legit. hered.* & per Iacob. de Rauen. quos refert, & ſequitur Gregor. Lup. *in l. 3. in gloſ. mugeres circa medium titul. 13. par. 6.* dicens, quod licet nepos veniat, & ſit natus ex fœmina non tamen ſuccedit, vt fœmina, ſed vt maſculus.

4 Tertio prædicta roborantur, quia quando ceſſat ratio agnationis, & militant aliæ diuerſæ rationes, tunc maſculis vocatis, & fœminis excluſis admittuntur filij maſculi ex talibus fœminis procreati, Ioan. Anton. Rub. *conſ. 22. nu. 12. in 4. caſu*, & ita loquuntur Doct. relati à Corn. *in l. 1. num. 18. & 19. C. de cond. inſer.* & Soc. qui Corn. non meminit *in l. Gallus, §. nunc de leg. Velleian. num. 5. verſ. quam tamen dupliciter de liber. & poſthum.* & alios referens ſequitur Molin. *d. cap. 5. num. 48.* & vltra relat. ab ipſo eſt deciſ. Guid. Papæ *612. num. 1. verſ. ſed aduerte*, & eſt conſ. Franc. Tigri incipit ſuper quæſtione, quæ oritur relatum à Io. Campeg. *de ſtat. fœmin. exclud. conſ. 21. in princip.* vbi conſuluit nepotem ex filia non repelli à ſucceſſione aui etiam ſtante ſtatuto excludente fœminas ex duabus rationibus ibi videndum, & ferè in terminis noſtri ſtatuti, ita decidit Bald. *in l. ſcimus in fine, Cod. de inoffic. teſtam.* idem Bald. referens Iacob. Butri *in l. maximum vitium n. 20. verſ. ego finaliter concludo, C. de lib. præt.*

Et facit regula, quod ceſſante cauſa excluſionis ceſſat excluſio, *l. inſtituta, l. pater filium, l. ſi is qui, ff. de inoffic. teſtam. l. 2. §. ſi mater. verſ. cum enim prælatio, ff. ad Trebell.* Bald. *conſ. 21. lib. 3.* Tiraq. *in tract. ceſſan. cauſ. par. 1. num. 9. cum ſeq.* vbi plures refert, faciunt adducta optimè per Greg. Lap. *in d. l. 3. gloſ. mugeres, verſ. nec obſtat ſi dicatur, ibi, & certè videtur hoc, &c.* qui prædicta satis comprobat. 11

Præterea in hac eadem terra Trebij cauetur alio ſtatuto, quod ſtatuta debeant intelligi, prout iacent, & verba ſonant, & nullam recipiant gloſſam. Vnde ſi ſtatutum, de quo agitur excludens fœminam dotatam à ſucceſſione matris intelligeretur excludere etiam à ſucceſſione auiæ hoc eſſet per interpretationem cum de auia nulla ſit facta mentio. Item, etſi dictum ſtatutum excludens mulierem dotatam intelligeretur excludere etiam filium maſculum ex hoc etiam eſſet per interpretationem cum de excluſione talis filijs maſculi ex fœmina mentio à ſtatuto non fuerit facta, Corn. *conſ. 156. num. 6. lib. 4.* Pariſ. *conſ. 49. num. 89. & ſeq. lib. 3.* poſt Bald. *in d. l. maximum vitium num. 5. C. de liber. præter.* quin & quod magis eſt talis interpretatio eſſet contra verba eiuſdem ſtatuti, quatenus matrem excludit, *dummodo remanſerit aliquis maſculus de progenie patris, matris, vel fratris, vel ſororis, &c.* ſub quibus verbis incluſit ſtatutum maſculos ex progenie ſorores, & ſic filios maſculos ipſius ex ſuperius adductis. 12

Quibus non obſtant in contrarium ponderata, quod infecta radice per matris excluſionem cenſeantur infecti, & filij ab ipſa procreati cum alijs in huius obiecti roborationem citatis, omnia enim illa procedunt quando agitur de conſeruanda agnatione, non vero quando agitur tantummodo de maſculinitate deſiderata à ſtatuto, vel teſtatore ex ſupradictis. 13

Vlterius prædicta obiecta procedunt, quando filius venit ex perſona excluſa, ſecus ſi ex propria perſona veniet, prout in noſtro caſu dictum eſt ſupra venire Metellum non repræſentando matrem, ſed intrando in locum, quem inuenit vacantem per excluſionem matris, tunc enim non attenditur inhabilitas perſonę ex qua quis prouenit, ſed habilitas propriæ perſonę propter qualitatem maſculinitatis requiſitam, & in tali perſona concurreret, Bart. *in d. l. liberorum num. 16.* Bald. & alij *in auth. ceſſant. C. de leg. hered.* cum alijs per Rot. *in d. deciſ. 15. num. 6. & 7. par. 2.* 14

Nec facit tex. *in §. cum filius, Inſt. de hered. quæ ab inteſt. defer.* quia reſpondetur, quod vt diximus iſte filius ſubintrat in locum matris, quem inuenit vacantem, & ſic per locum à remotione, & priuatione matris, non tamen inde ſequitur, quod intret illam repræſentan. cum potius intret iure, & nomine proprio, & ita Domini cenſuerunt eſſe intelligendum, text. *in d. §. cum filius*, & alia huiuſmilia, & vltra Bartol. Bald. & alios ſupra relatos, ita tenet, & de communi teſtatur Magon. *deciſ. Florent. 147. num. 10. & ſeq.* 15

Minus obſtant verba eiuſdem ſtatuti; *quod talis mulier dotata non poſſit habere recurſum ad hereditatem aui patris, &c. per ſe, vel aliquam perſonam, & eius ſucceſſores, &c.* ex quo volunt inferre ex aduerſo, quod non ſolum ipſa fœmina dotata excluditur, ſed etiam illius ſucceſſores, & per conſequens illius filij accipiendo ſucceſſorem, vel pro herede vniuerſali, vt propriè accipi ſolet, *l. Pomponius, §. quæſitum, ff. de acquir. poſ. l. quædam, §. nihil intereſt, ff. de eden.* Pariſ. *conſ. 46. num. 10. lib. 2.* vel pro ſingulari ſucceſſore, *l. fluminum, §. adijcitur, ff. de dam. inf. lib. 1. §. illud, verſ. in locum, ff. quar. leg.* 16

Rei-

17 Reſpondetur enim quod ſucceſſores prædicti ſi venirent ex perſona excluſa eſſent etiam excluſi, ſecus quando veniunt non tanquam ſucceſſores perſonæ excluſæ, ſed tanquam ex perſona propria, vel de iure communi, vel tanquam vocati à ſtatuto vt maſculi de progenie ſororis, tunc enim excluſa matre non cenſentur iſti filij maſculi excluſi ex ſuperiùs adductis. Vltra quod prædicta verba huius ſtatuti non prohibent ſucceſſores maſculos admitti ex propria perſona ad hæreditatem aoiæ matre excloſa, ſed potius ipſa mater dotata prohibetur habere reuerſum ad d. hæreditatem per ſe, nec per ſucceſſores quaſi velit ſtatutum, quod nec per ſe poſſit ſuccedere, nec mediante perſona ſucceſſorum poſſit ipſa admitti ad iſtam hæreditatem, non tamen aliquo modo in iſtis verbis prohibet ſtatutum ſucceſſoribus reſpectu propriarum perſonarum. Ex quibus ita fuit reſolutum, &c.

R. P. D. VBALDO.

Bracharen. Penſionis.

Mercurij 27. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Sequeſtrum regulariter prohibitum, & ab eo inchoandum non eſt, factumque in ſpretum inhibitionis inuocandum eſt.

SVMMARIVM.

Attentata poſt inhibitionem reuocanda ſunt, n.1.
Inhibitio Rotalis ſiue iuſta, ſiue iniuſta timenda eſt, num. 1. in fine.
Sequeſtrum eſt odioſum, & regulariter prohibitum, & propterea à ſequeſtro inchoandum, n.2.

DECISIO CCCCLXIV.

1 CEnſuerunt Domini, ſequeſtrum vltimo loco appoſitum ſuper fructibus Parochialis Eccleſiæ Sancti Iuliani de Moreira Bracharen. Diœceſis eſſe reuocandum, quia iam emanauerat inhibitio Rotalis ad inſtantiam Franciſci Rectoris dictæ Eccleſiæ, quæ fuit exequuta contra Gaſparem aſſertum penſionarium die 3. Septembr. præteriti, & tamen die octaua eiuſdem menſis ad inſtantiam eiuſdem Gaſparis appoſitum fuit ſequeſtrum, & ſic fuit nullum, & attentatum, Achill. *deciſ.29. de appell.* & in ſpretum inhibitionis Rotalis, quæ ſiue iuſta, ſiue iniuſta timenda eſt, Rota *deciſ.201. n.1. par.2. diuerſ.*

2 Accedebat etiam, quod videbatur ſequeſtrum poſſe redargui de iniuſtitia, cùm Gaſpar nonquam exegerit penſionem. Vnde cum ei incumbat onus iuſtificandi literas reſeruationis ſuæ penſionis, non poterat incipere à ſequeſtro ſui natura odioſo, & regulariter prohibitio, *l.1. C. de prohibit. ſequeſtr.* Rot. *dec.97. lib.2. part.3. diuerſ. & deciſ. 654. num.4. lib.3. eadem par.3.* & fuit plenè dictum in Auguſt. Hoſpitals 21. Febr. 1611. coram me, & propter has rationes, & aliàs Rota cenſuit in hac cauſa ſequeſtrum eſſe reuocandum 25. Iunij 1607. coram bo. me. Iuſto. Et ita fuit deciſum Franciſco ſolum informante.

R. P. D. VBALDO.

Calaguritan. Iuris votandi.

Mercurij 27. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Decanus nunquid poſſit votare in Capitulo, votandique poſſeſſionem quomodo acquirere dicatur, & quomodo illa probetur.

SVMMARIVM.

Decanus nunquid in Capitulo poſſit votare, & vocandi quaſi poſſeſſionem per quot actus acquirere poſſit, n.1.
Decanus dicitur nobile Capituli membrum, n.2.
Quaſi poſſeſſio votandi in Capitulo nunquid acquiratur aliquibus de Capitulo contradicentibus, n.2.
Inſtramenta, & ſcriptura tranſumptata, & publicata per ſucceſſorem in officio, non requirunt ſolemnitates alias requiſitas in tranſumptatione ſcripturarum, n.3.
Actus extracti ex proceſſu antiquæ litis in actis producto dicuntur eſſe in forma probanti, n.3.

DECISIO CCCCLXV.

1 DOmini dixerunt, eſſe dandum Decano Eccleſiæ Calaguritan. mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione iuris votanti, quia pro illius parte dantur plures actus antiqui, ex quibus apparet Decanos conſueuiſſe dare vocem in Capitulo. Dantur etiam aliqui actus recentes, facti per hodiernum Decanum, & cum vigore fundamentalis ſtatuti Eccleſiæ decanus videatur eſſe de Capitulo, & ideò habeat ad votan. iuris aſſiſtentiam, ſufficit ei ad acquirendam vniuerſalem quaſi poſſeſſionem votan. vnicus actus particularis, Rota *diuerſ. deciſ.17. num.4. par.2. & dec.222. num.6. par.1.* fuit dictum in Comen. Decimarum 11. Martij 1611. coram R. D. meo Damaſceno.

2 Non obſtat, quod in dictis actibus vnus, vel duo de Capitulo contradixerint, qui ſecundùm opinionem Compoſtellan. & Panormitan. *in c. ſcriptum n.3. de elect.* videntur potuiſſe impedire effectum acquiſitionis quaſi poſſeſſionis, quia quidquid ſit de illa opinione, quæ habet contradictores, vt apparet ex traditis per Dec. *in c. cum omnes in prima lect. num.32. verſ. tertio fallit de conſtit.* poſt Rom. *in l. de pupillo in princ. ff. de nou. operis nunc.* illa etiam procederet, quando maior pars Capituli vellet admittere penitus extraneum ad votan. in Capitulo, in quibus terminis loquitur Compoſtellan. & Abb. Dec. *in cap. conſtit.2. num.7. & 8. de appell.* Rom. *ſing.45. incipit, quia heri*, Franc. *dec. Neap. 2. num.20. & ſeqq.* Sed in caſu noſtro Decanus non eſt extraneus, cùm ſaltem vigore prædicti ſtatuti videatur pars Capituli imò nobilius Capituli membrum in eo appellatur, & facit Panor. *in cap. poſt electionem ſub n.9. verſ. item puto de conceſſ. præb.* Vltra quod prædicti actus habuerunt effectum, non obſtante dicta contradictione, & aliqui etiam actus dantur ſine aliqua contradictione.

3 Non obſtat, quod actus non ſint in forma probante, quia cùm partim fuerint extracti per Secretarium Capituli ſucceſſorem in officio probant, quamuis non fuerint adhibitæ omnes ſolemnitates, Dec. poſt alios *in auth. ſi quis in aliquo num.26. C. de eden.* Caputaq. *deciſ.2. par.2. & deciſ.170. par.1.* Fuit dictum in Ferrarien. bonorum 16. Iulij 1600. coram Illuſtriſſimo Lancellotto, & partim ſint extracti ex proceſſu antiquæ litis in actis per dictum, quæ reuertebatur in curia inter dignitates ex vna, & Decanum, & Capitulum dictæ Eccleſiæ ex alia parte vigore Innocentianæ, probat Caputaq. *deciſ.351. n.5.* Deinde ſufficit Decano, quod aliqui ex dictis actib. ſint io forma probanti, quia, vt ſupra dixi, ſtante aſſiſtentia iuris vnico actu, acquiritur vniuerſalis poſſeſſio. Et ita fuit deciſum, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Hiſpalen. Præeminentiarum.

Veneris 15. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Subreptio non cadit in his, quæ iuris ſunt nec conſiderabilis eſt, quando non exprimitur aliquid, quod poſſet mouere Papam ad facilius, vel difficilius concedendam gratiam. De vi clauſulæ non obſtantibus, & clauſulæ, *quorum tenores.*

SVMMARIVM.

Prœmium denotat mentem, & animum diſponentis, n.1.
Indecorum eſt vt ſuperior inferiori miniſtret in celebratione Miſſarum, n.2.
Subreptio non cadit in his, quæ iuris ſunt, n.2.
Subreptio tunc conſiderabilis eſt, quando non exprimitur aliquid quod poſſet mouere Papam ad facilius, vel difficilius gratiam concedendam, n.3.
Clauſula quorum tenores *operatur expreſſionem ſpecificam omnium eorum ad quæ relata eſt, n.5.*

DECISIO CCCCLXVI.

SVb die 4. Iunij præteriti, fuit in hac cauſa deciſum Breue emandatum die 30. Iunij 1603. eſſe iuſtificatum, dum in eo Summus Pontifex didicit Canonicos eſſe di-

dignitres, Portionarins verò inferiores, & hoc non ſolùm de iure communi, ſed etiam ex quam pluribus prærogatiuis, & præeminentijs, quæ in Eccleſia Hiſpal. competunt Canonicis non autem Portionarijs, vt legitur in dicta deciſione, ex quibus ſupradicta die Domini dixerunt reſultare reſolutionem præſentis dubij, quod ſcilicet dictum Breue non ſit ſubreptitium, quia illud totum fundatur in eo, quod indecens, & indecorum ſit ſuperiorem, ſeu dignitrem in celebratione Miſſæ inferiori inſeruire, cùm tamen huiuſmodi Sacrificium omni decore, & Religionis cultu ſit celebrandum, abſque eo quod in illo aliquid indecens reperiatur, vt legitur in illius procemio, ex quo mens, & animus diſponentis colligi ſolet, *l.fin.* & ibi Doct. *ff. de hered. inſtit.* Bart. *in l.ambitioſa n.27. ff. de decret. ab ord. faciend.*

2 Quod autem ſit indecorum, vt ſuperior inferiori in hac oblatione miniſtret, probatur ex text. *in cap.1. & cap. ſtatuimus de maioris. & obedient.* & not. ibi Abb. *in verſ. item not. contra conſuetudinem, & in conſ.21. num.4. & ſeq. lib.1.* & declarat Summus Pontifex in dicto Breui, ibi, *indecens, & indecorum eſſe arbitrantes, &c.* Papa enim præſumitur habere omnia iura in ſcrinio pectoris, & propterea in iſtis, quæ ſunt iuris non cadit ſubreptio, Felin. *in cap. ſuper literis num.8. verſ.2. regula de reſcript.* & tenuit in cauſa Romana Vineæ 22. Martij 1568. coram Oradino, *vt in deciſ. relat. inter impreſſ. diuerſ.19. num.1. par.1.*

3 Nnonbſtat, quod Papa in dicto Breui ſenſiſſe videatur de Portionarijs, qui ſunt ſimpliciter, & abſolutè inferiores Canonicis, prout ſunt illi, de quibus loquitur gloſ. & Doct. *in cap. penult. verb. Aſſiſis de cleric. non reſident.* noo autem de portionarijs Eccleſiæ Hiſpalen. qui plures prærogatiuas relatas per informantes communes cum Canonicis obtinent. Quia fuit reſponſum, quod eadem ratin indecoris, & indecentiæ militat, ſiue portionarij ſint ſimpliciter, & abſolutè inferiores Canonicis, ſiue etiam in aliquibus cum illis ęquales pręrogatiuas habeant, cùm nihilominus remaneant inferiores, & inferioris ordinis, nec ex dictis qualitatibus efficiantur æquales Canonicis, vt dicitur in dicta deciſione in hac cauſa facta, & propterea cum in ſola qualitate inferioritatis fundetur indecentia, excluditur omnis ſubreptio, quæ tunc demum eſt conſiderabilis, quando non exprimitur aliquid, quod poſſet mouere Papam ad faciliùs, vel difficiliùs gratiam concedendam, Soc. *conſ.13. num.7. verſ. nam poſito, & num. ſeq. lib.1.* Rom. *conſ.326. num.11. & conſ.327. num.2.* Aym. *conſ.636. num.8.* Curt. iun. *conſ.83. num.9.* & fuit dictum in cauſa Auellina vnionis 13. Iunij 1594. coram bo. me. Pegna, & in alijs cauſis ſæpiſſimè.

4 Et ita etiam ceſſat, quod dicebatur, poſſe Portionarios ex conſuetudine, vel ſtatuto plures qualitates, & prærogatiuas Canonicis competentes acquirere, quia non propterea mutant eſſentiam, ita vt verè efficiantur Canonici, vel illis æquales, ſed adhuc remanent inferioris ordinis, quod ſufficit, vt ſupra dictum eſt.

5 Prætetea conſiderabant Domini, quod de ijs omnibus, quæ pro parte Portionariorum adducuntur Papæ præſumitur habuiſſe notitiam, ex quo in dicto Breui fit mentio litis, quæ ſuper huiuſmodi ſeruitio inter prædictos Canonicos, & Portionarios vertebatur, illiuſque ſtatum, merita, nec non iura, & prætenſiones Portionariorum Papa ioco pro expreſſis haberi vult, & dicit illud concedere ex ſententia Illuſtriſs. Cardinalium ſuper Sacris Ritibus noo obſtantibus conſuetudinibus, priuilegijs, &c. cum clauſula *quorum tenores*, cuius vigore omnia ſupradicta in eo narrata cenſentur, iuxta conſ. Burr. 2. *alias 49. num.6.* Mohed. *deciſ.1. de reſcript.* Caſſad. *deciſ.10. ſuper reg.* & fuit ſæpè deciſum.

REVERENDISSIMO P. D.

MANZANEDO.

Aſten. Fructuum.

Die 15. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Abſenti clerico pro defenſione iurium Eccleſiæ debentur fructus, & diſtributiones, & quid ſi lis poterat per procuratorem tractari.

SVMMARIVM.

Clerico abſenti à ſeruitio Eccleſiæ ex iuſta cauſa, & pro defenſione iurium ipſius Eccleſiæ debentur fructus, & diſtributiones, num.1.

Clerico abſenti à ſeruitio ſuæ Eccleſiæ propter litem, quæ poteſt per procuratorem tractari, & pro particulari intereſſe ſui beneficij non debentur fructus, & diſtributiones, num.2.

Statutum vnum declarari debet ex diſpoſitione alterius præcedentis ſtatuti, num.3.

DECISIO CCCCLXVII.

DVbitaui, an Præpoſito deberentur fructus, & diſtri- 1
butiones in abſentia, de qua agitur. Et Domini affirmatiuè reſponderunt, quia cùm abfuerit ex iuſta cauſa, nempè pro defenſione iurium ſuæ præpoſituræ, vt probatur per exiſtentiam plurium litium in Rota, & in Sacra Congregatione Rituum, & ex iteratis remiſſionibus cauſarum ab Ordinario ad Romanam Curiam factis, fructus, & diſtributiones ei debentur, *cap. ex parte il 2. de cleric. non reſid.* Calder. *conſ.17. de praeben.* Ancar. *conſ.17. num.2.* Prob. in addit. ad Io. Monach. *in cap. vnic. num.22. & 28. cum ſeq. eod. titul. in 6.* & ibi Archid. *in fin.* Couar. *variar. reſolut. lib.3. cap.13. num.8. verſ.10.* eadem ratione, & fuit dictum in vna Salamantina cenſurarum 28. Nouembris 1594. coram bon. memor. Seraphino, & cum iſtorum iurium defenſio reſpiciat vtilitatem Eccleſiæ, infertur cauſam abſentiæ fuiſſe iuſtam, & neceſſariam, & ſic non fuiſſe cogendum Præpoſitum litigare, per Procuratorem.

Non obſtat deciſio in cauſa Cicien. fructuum 25. Apri- 2
lis 1603. coram bo. me. Cardinale Pamphilio, vbi fuit dictum negotium eſſe tale, quod poſſet per Procuratorem tractari, & nimirùm cum in caſu illius deciſionis quidam prætenderet fructus ſui Canonicatus abſens pro defenſione beneficij, quod habebat in alia Eccleſia, quæ cauſa non fuit viſa iuſta, vt etiam ponderat Prob. *vbi ſupra num. 29.* nec negotium tale, quod non poſſet per Procuratorem tractari, ſecus eſt in caſu noſtro, in quo lis erat pro defenſione propriæ dignitatis, & Eccleſiæ in qua prætenduntur fructus, & diſtributiones, quæ eſt iuſta cauſa abſentiæ, & ſic negotium viſum fuit tale, quod non poſſet cogi Præpoſitus per Procuratorem litigare. Non obſtat, quod Præpoſitus ad Curiam non acceſſerit propter hanc litem, ſed cauſa aſſociandi ſuos nepotes. Nam prædicta cauſa licet potuerit, accelerare illius acceſſum ad Vrbem, non tamen fuit principalis, vltra quod conſtat ex teſtibus, quod nepotes iam erant in itinere tempore quo Præpoſitus diſceſſit à Ciuitate Aſten. & quod nihil pro eis hic Romæ egit, & ad Epiſtolam ſcriptam per Prępoſitum, fuit reſponſum ex ea nihil probari cum habeat relationem ad aliam, prius per eum ſcriptam, de qua non conſtet, *l. in teſtam. ff. de condit. & demonſtr.* Alex. *conſil.2. num.1. lib.2.* Abbas *conſ.742. num.4.* Pariſ. *conſ.33. num.1. lib.1.* maximè, quia non eſt integra, nec eſt de actis.

Nec facit ſtatutum Eccleſiæ Aſten. diſponens, vt Cano- 3
nicus, qui ex aliqua cauſa eſt abfuturus vltra trimeſtre teneatur illam probare, & licentiam petere à Capitulo, aliàs non lucretur fructus, nec diſtributiones. Quia reſpondebatur illum non habere locum in abfuturo cauſa defenſionis iurium ſuæ præbendæ, cùm talis habeatur pro præſenti, & reſidenti, non ſolum de iure ex ſupradictis, ſed etiam ex diſpoſitione ſtatuti præcedentis, iuxta quod iſtud intelligi, & declarari debet, Bald. *in l. omnes populi nu. 71. ff. de iuſt. & iur.* Alex. *conſ.117. num.3. lib.6.* Caputaq. *deciſ.201. in fin. par.3.* ſtatutum enim numquam cenſetur prohibere id, quod ex forma ſtatuti conceditur, Bart. *in l.1. §. & parus n.5. ff. quod vi, aut clam*, Bald. *in cap. à nobis ad fin. de except.* Dec. *conſ.44. ad fin. num.1.* Cauale. *deciſ. 7. n.19. par.3.* Vlterius, quia prædictum ſtatutum requirens licentiam Capituli in abfuturo vltra trimeſtre illam non videtur deſiderare intra d. trimeſtre *ad l. ſtatu liberum, §. Stichum de leg. 2.* Tiraq. *de retract. conuent. gloſ.2. §.1. ſub num.8. verſ. & è contrario*, Surd. *deciſ.75. num.1. & ſeqq.* vnde quando de anno 1607. Præpoſitus abfuit per 89. dies opus non habuit aliqua licentia. De anno verò 1606. quod adfuit per 86. dies, neque pariter

iſtid-

Digitized by Google

indigebat d. licentia cum d. ſemeſtre à ſtatuto, vt ſupra permiſſum ex conſuetudine immemorabili fuerit prorogatum ad ſemeſtre, vt conſtat ex poſitionibus Capituli, quæ contra illud plenè probant, Alex. *conſ.* 172. *num.* 1. *vol.* 6. Rom. *conſ.* 91. *num.* 12. Gabr. *de confeſſ. concl.* 4. *num.* 24. & licet abſuerit per ſex dies vltra ſemeſtre, tamen non propterea erit priuandus fructibus, & diſtributionibus totius ſemeſtris, cùm ſatis ſit, ſi pro rata dd. ſex dierum illis priuetur. Quo verò ad licentiam Ordinarij, quæ de iure requiritur, *cap. relatum, & ibi gloſ. verb. Prælatorum, de cleric. non reſiden.* & Abb. *notab. quarto.* idem Abb. *in c. inter quatuor, num.* 4. *eod. tit.* Sylu. *de benefic. par.* 4. *q.* 6. *num.* 34. *ad fin. cum ſeqq.* Et fuit dictum *in vna Burgen. Reſidentiæ* 4. *Iulij* 1586. *coram Illuſtr. Plato*, videbatur aliquibus ex Dominis probari dum Ordinarius remiſit litem ad Curiam, ex quo videbatur, & remiſiſſe Præpoſitum, præcipuè iuncta diſpoſitione vnius teſtis de facto proprio, ex quo pluſquam ſemiplenè probat, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 2. *in fi. de empt. & vend.* Nihilominus ſuper prædicta licentia, & an probetur, erunt Domini de nouo conſulendi.

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Beneuentana Cenſus.

Lunæ 18. *Martij* 1613.

ARGVMENTVM.

Pecuniæ numeratio non eſt neceſſaria, quando quis vendit alicui cenſum, quem alias emerat à tertio, Notarioque atteſtanti pecuniam numeratam, & receptam creditur.

SVMMARIVM.

Bonorum appellatione venit etiam pecunia, num. 1.

Pecunia per ſolutionem, & immixtionem dicuntur facta ipſius recipientis, num. 1.

Hypotheca in pecunijs cenſetur extincta eo ipſo, quod pecunia fuerunt ſoluta alteri creditori, n. 1.

Creditor quando poſſit agere contra debitorem debitoris, num. 3.

Sententia debet eſſe conformis libello, & iudex vltra petita non debet pronunciare, n. 3.

Pecuniæ numeratio non eſt neceſſaria, quando quis vendit cenſum, quem habet cum alio tertio, n. 4.

Pecuniæ numeratio probatur ex atteſtatione Notarij, quod illa fuerit recepta, num. 4.

Pecunia an dicatur vni numerata, qui poſtea, & incontinenti alteri illam ſoluit, & numerauit, n. 5.

DECISIO CCCCLXVIII.

1 PRopoſui dubium ſtrictè ad iuſtitiam ſententiæ de partibus omiſſis nullitatibus, quia pars aſſerebat velle adire S.D.N. pro earum ſanatione, & Domini cenſuerunt ſententiam eſſe iniuſtam. Nam condemnat Benedictum Ferrantinum ad reſtituendum Ducatos mille Franciſco de Andrea, tanquam anteriori creditori Vincentij Capoblanchi. Cùm enim Benedictus habuerit dictas pecunias à Capoblanco, etiam quod Franciſcus fuiſſet anterior creditor, & per conſequens poſſet allegare tunc habuiſſe dictas pecunias hypothecatas, cùm ſub tali vinculo haberet omnia bona præſentia, & futura dicti Vincentij, & nomine bonorum veniant etiam pecuniæ, *l. cum tabernam.* §. *fin.* vbi Bart. *ff. de pignor.* vtique non per hoc poterat auocare dictas pecunias à Benedicto, cum per ſolutionem, & immixtionem fuiſſent factæ ipſius Benedicti recipientis, Dec. *in l. ſingularia, num.* 6. & ibi Curt. iun. *num.* 19. *& ſeq. ff. ſi certum petat.* & poſt dictam immixtionem ceſſauit omnis hypotheca ad fauorem Franciſci ſuper dictis pecuniis, Afflict. *deciſ.* 190. Paril. *conſ.* 69. *num.* 2. *lib.* 4. latè Surd. poſt alios *conſ.* 4. *num.* 11. *&* 12.

2 Neque facit, quod Octauius, & alij de Torellis debitores dicti Capoblanci impoſuerunt cenſum, & alium cum tertio impoſitum vendiderunt dicto Benedicto creditori Capoblanci, qui ſoluit pecunias cum hoc, quod ſoluerentur dicto Capoblanco eius debitori, prout fuerunt ſolutæ, & deinde Capoblancus eademmet die ſoluit pecunias eidem Benedicto creditori, vnde iſte contractus videtur ſimulatus, qui enim ſic ſoluit, vt ſtatim recepturus ſit, non dicitur ſoluere, & dominium non transfert, *l. qui ſic ſoluit, ff. de ſolut.* Nam fuit reſponſum, quod ſi motiuum procederet, adhuc ſententia remaneret iniuſta, quia nunquam pecuniæ fuiſſent in dominio Capoblanci, & ideo Franciſcus de Andrea non potuiſſet agere ad dictas pecunias, ac ſi fuiſſent ipſius Capoblanci.

Neque releuat, quod intereſt dicti Franciſci de Andrea venditionem fuiſſe ſimulatam, poſſet enim agere contra Octauium, & alios de Torellis debitores Capoblanci, ſiquidem creditor poteſt agere contra debitorem debitoris quando concurrunt illa, de quibus latiſſimè per Surd. *d. conſ.* 4. *nu.* 1. Nam quatenus hoc eſſet admittendum, non tolleret, quin ſententia eſſet iniuſta, quia de eo non fuit actum, ſed ſolum de auocandis Scutis mille à Benedicto, ſententia enim debet eſſe conformis libello, & iudex vltra petita non debet pronunciare, *l. vt fundus. ff. commu. diuid. cap. licet Heli, de Simon. cap. qualiter, & quando, il ſecondo,* §. *ad corrigendos, de accuſat.* Anchar. *conſ.* 194. *num.* 3. & ſi aliter facit ſententia eſt nulla, Angel. Aret. *conſ.* 7. *num.* 8. *& ſequent. verſic. ſecundo, ex alio, & verſic. tertio dato,* Alex. *conſ.* 72. *nu.* 5. *verſ. ſecundo principali, lib.* 5. Federic. de Sen. *conſ.* 159. *per totum Collegium Piſanum inter conſ.* Bart. 82. *col.* 1. *verſ. aut dicemus, lib.* 2. 3

Sed ceſſat omnis difficultas, quia nulla hic poteſt conſiderari ſimulatio. Nam quo ad ſummam Scutorum 600. Octauius Torellus, & alij vendiderant cenſum, quem habebant cum tertio, quo caſu non requiritur pecunia numerata, ſi enim requireretur, nec poſſet cedi, permutari, aut donari, vt dixit Rota *in cauſa Rauennaten. Cenſus* 12. *Ianuarij* 1607. *coram R. P. D. meo Manzanedo*, vere autem probatur interueniſſe pecuniam numeratam, prout interuenit in alia ſumma Scutorum 400 pro qua fuit impoſitus cenſus, ex atteſtatione Notarij, *quod receperunt* (ſcilicet Torelli) *coram ipſo in moneta argentea, &c.* Bart. *in l. ſi ex cautione num.* 14. *& ſeqq. C. de non num. pecun. & in l. ſingularia, num.* 22. *ff. ſi certum petat.* vbi Ial. *num.* 48. & Dec. *num.* 33. 4

Neque in hoc caſu officit, quod fuit conuentum, quod pecuniæ ſoluerentur Capoblanco, qui poſtmodum, & incontinenti ſoluit Benedicto, & propterea Benedictus videtur ab initio non ſoluiſſe prædicto Octauio Torello, & aliis *per text. in dicta l. qui ſic ſoluit, ff. de ſolut.* Quia diſpoſitio dictæ legis non habet locum inter alia quotieſcunque ex momentanea traditione acquiritur aliquod commodum parti, Bald. *in l. ſi tibi, num.* 1. vbi Alex. *num.* 5. Iaſ. *num.* 10. Dec. *in fin. ff. ſi certum petat.* & in propriis terminis fuit reſolutum *in cauſa Romana Cenſus.* 16. *Ian.* 1605. coram Illuſtriſſimo D. meo Cardinale Lancellotto. Ex quibus fuit reſolutum pro iniuſtitia ſententiæ de partibus, &c. 5

REVERENDISSIMO P. D. PAMPHILIO.

Mediolanen. Decimarum.

Lunæ 18. *Martij* 1613.

ARGVMENTVM.

Decimæ regulariter debentur integræ, & de omnibus fructibus, niſi in contrarium ſit conſuetudo, quæ tamen debet eſſe legitimè præſcripta, & probata, & quando talis conſuetudo dicatur legitimè præſcripta, & probata.

SVMMARIVM.

Decimæ integræ debentur de omnibus fructibus quando ſunt prædiales, num. 1.

Decima ad quam rationem, & de quibus fructibus ſolui debeant, attendenda eſt conſuetudo, dummodo fuerit legitimè præſcripta, & concludenter probata, n. 2.

Conſuetudo ſoluendi decimas non integras, & non de omnibus fructibus, vt dicatur legitime præſcripta, legitimeque probata, quæ requirantur, num. 2.

Decima, & primitiæ differunt inter ſe, num. 3.

DE-

DECISIO CCCCLXIX.

1 FVit ex pluribus deciſionibus in hac cauſa firmatum, decimas locorum Rancati, & Cliueſu ſpectare ad Matricem Eccleſiam Sancti Iuliani tam ante, quàm poſt diſmembrationem anni 1578. Ideò ſupradicta die dubitaui, ad quam rationem, & de quibus fructibus debeantur decimæ tam dictorum locorum, quàm etiam loci Colonij ſub diſmembratione non comprehenſi, & quia agitur de decimis prædialibus, Domini dixerunt illas integras deberi, *c. commiſſum, c. peruenit, c. non eſt, c. tua nobis, de decimis, & de omnib. fructib. c. nuncios, dicto c. non eſt*, & ibi Abb. *num. 3. eod. tit.* Rebuff. *de decim. q. 8. num. 1. & fuit dictum in cauſa Sabin. Decimarum 9. & 28. May* 1597. coram bo. m. Gipſio.

2 Neque per ſolutiones decimarum, quæ dantur in proceſſu de partibus cenſeri inductum, aliquam conſuetudinem per quam poſſit dici diminuta quota decimarum, iuxta opinionem, quam poſt Rebuff. Bald. & Couar. allegat. tenuit Rota *in Sabinen. Decimarum 8. Februarij* 1602. *coram bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio, & in aliis ſæpe*. Quia præterquamquod prædictæ ſolutiones non ſunt vniformes, prout requiritur ad hoc, vt ex illis inducatur conſuetudo, *l. nemo, §. temporalis, ff. de reg. iur.* Alex. *conſ. 5. n. 7. lib. 5.* & in iſtis terminis fuit dictũ *in alia Mediolanen. Decimarum 5. Decembris* 1597. *coram Illuſtriſſ. Cardinali Mellino*, ſed quædam ex illis maiorem, & quædam minorem ſummam continent, nec ſunt vniuerſales, ſed ſunt factæ à nonnullis ſingularibus perſonis pro bonis particularibus vigore tranſactionum, & locationum ad certum tempus, quæ propterea non poſſunt dici factæ in vim conſuetudinis, *iuxta conſ.* Dec. 402. *num. 15. verſ. vnde licet*, Aymon. *conſ. 171. num. 14. verſ. 4. pro hac, & conſ. 197. num. 12. verſ. optime facit pro reſponſione*, fuit etiam dictum, quod huiuſmodi conſuetudo non probatur legitimè præſcripta, & cum omnibus aliis requiſitis, de quibus per Abb. Imol. & alios *in cap. fin. de conſuet.* & Rebuff. *de decim. q. 13. num. 53. & ſequent.*

3 Neque obſtare decretum, cuius copia datur pro parte Parochi Eccleſiæ Sancti Ambroſij, quod primitiæ, quæ dictæ Eccleſiæ poſt illius erectionem in Parochialem ſolutæ fuerunt etiam in poſterum perſoluantur, quia cùm loquatur de primitijs non poteſt ex illis inferri ad decimas, quæ debentur etiam ex locis, ex quibus ſoluuntur primitiæ, *cap. 1.* vbi Abb. *num. 8. de decimis, cum alijs adductis in cauſa Mediolanen. reſciſſionis permutationis 22. Martij 1599. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio.*

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Signina adminiſtrationis.

Lunæ 18. *Martij* 1613.

ARGVMENTVM.

De Curatore in teſtamento dato, quod non dicatur Curator niſi confirmetur à iudice, etiam quod teſtator contrarium mandauerit, nec iudex poteſt confirmare, niſi minor petat. Et de adminiſtratore, ſeu negotiorum geſtore, an quando rationem reddere teneatur de non adminiſtratis.

SVMMARIVM.

Negotiorum geſtor tenetur reddere rationem eorum, quæ adminiſtrauit, num. 1.

Curator datus in teſtamento non dicitur curator, niſi fuerit confirmatus à iudice, num. 2. Vbi quod nec teſtator in teſtamento poteſt hanc confirmationem prohibere.

Curator datus in teſtamento minori non poteſt confirmari à iudice, niſi id petat, n. 2.

Curator volens ſe à cura excuſare debet excuſationem proponere infra quinquaginta dies, alias obligatus eſt ad curam, num. 3.

Adminiſtrator tenetur reddere rationem de adminiſtratis, non autem de non adminiſtratis, num. 4.

DECISIO CCCCLXX.

FVit reſolutum ſententiam A. C. quæ ſimpliciter declarat Marium fuiſſe obligatum reddere rationem curiæ filiarum quondam Claudij de Melis eſſe infirmandam, ſiquidem cum prædictus Marius minimè fuerit curator prædictarum filiarum non poterat generaliter condemnari ad reddendam rationem curæ, ſed tantum illorum, quod apparuiſſet ipſum adminiſtraſſe, *iuxta notata in l. tutori, C. de neg. geſt. & in l. 2. ff. de eod. tit.* Rom. *conſ. 413. num. 4.* Corn. *conſ. 81. num. 6. lib. 4.* neque hoc tanquam curator, ſed tanquam negotiorum geſtor, *l. curatorem, C. de neg. geſt.* Socin. iun. *conſ. 79. n. 20. & ſeq. lib. 2.* Corn. *d. conſ. 81. n. 2. verſ. ſi itaque ſciebat, lib. 4.* 1

Non obſtat, quod Marius fuerit à prædicto Claudio in teſtamento deputatus curator, quia cùm non appareat ipſum fuiſſe à iudice confirmatum non poteſt dici ipſum fuiſſe curatorem, *§. ſed curator, inſtit. de curat. l. tutela, C. de teſtam. tutel.* Soc. iun. *conſ. 79. num. 21. lib. 2.* Gabr. *d. conſ. 25. num. 9. lib. 2.* quod adeò verum eſt, vt neque teſtator poſſit tollere neceſſitatem huiuſmodi Confirmationis ordinando, vt Curator ſine illa adminiſtraret, Gabr. *d. conſ. 25. num. 9. lib. 2.* quinimò nec poteſt iudex confirmare, niſi minor id petat, *§. cum inuiti, inſtit. de curat. l. pater Seuerina, & ibi gloſſ. verb. id egerint, ff. de cond. & demonſt.* Corn. *conſ. 81. n. 2. verſ. ſi ergo non datur, lib. 4.* Gabr. *d. conſ. 25. num. 12. & 13.* 2

Nec ſubſiſtit, quod Marius tenebatur ſe excuſare infra quinquaginta dies, alias fuit obligatus ad curam, *l. ſcire §. nullam, verſ. tutores, vel curatores, ff. de excuſat. tutor.* quia fuit reſponſum, tex. poſſe habere locum, ſi & poſtquam conſentiente minore, à iudice confirmatus fuerit, *l. Caius, ff. eod. tit.* Gabr. *d. conſ. 25. num. 15. lib. 2.* alias ſi concluſio ſimpliciter intelligeretur deſtruerentur ſupra, in principio firmatæ concluſionis, quod requiratur confirmatio ſuperioris, & quod neceſſarius ſit conſenſus minoris. 3

Non obſtat, quod Marius nonnulla adminiſtrauerit. 4
Quia ſi hoc probabitur, de illis tenetur rationem reddere, *l. tutori, de neg. geſt. cum aliis ſupra allegatis*, non autem de non adminiſtratis, perinde, ac ſi curator fuiſſet. nec facit, quod negotiorum geſtor teneatur etiam de non adminiſtratis, quia hoc eſt verum ſi concurrant quatuor requiſita, de quibus per Bart. *in l. ſi pupilli, §. videamus, ff. de negot. geſt.* Corn. *conſ. 81. num. 6. lib. 4.* nempè quod alius erat geſturus illa, quæ ipſe neglexit, quod ille alius erat diligens, quod ille omiſit gerere ex eo, quod iſte quædam gerebat, ſciebat alium eſſe geſturum omnia, quæ quidem requiſita non concurrunt in propoſito caſu, vt benè deduxit Dominus Aduocatus Certus, cum quo Domini tranſierunt.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Aſculana Prædil.

Mercurij 27. *Martij* 1613.

ARGVMENTVM.

Fructus non ſolutæ dotis à patre filiæ promiſſæ, debentur in recompenſationem onerum matrimonij, niſi ad ſoluendum fuerit facta dilatio.

SVMMARIVM.

Dotis non ſolutæ fructus ſolui debent à patre, qui dotem promiſit exiſtente in mora ſolutionis marito, qui onera matrimonij ſuſtinuit, num. 1.

Dotis non ſolutæ fructus vigore ſtatuti Vrbis debent ſolui ad rationem ſeptem cum dimidio, pro quolibet centenario, & alias iuxta conſuetudinem loci, n. 2.

Dotis non ſolutæ fructus, non debentur pendente dilatione ad ſoluendum data, n. 4.

Renunciatio non trahitur ad ea, quæ expreſſa, & ſignificata non ſunt, num. 5.

Nouatio ex ſecundo contractu non cenſetur facta, niſi dictus ſecundus contractus ſit incompatibilis cum primo, num. 6.

DE-

Digitized by Google

DECISIO CCCCLXXI.

1 FVit reſolutum, fructus deberi ad rationem ſeptem cum dimidio, à die quo Gaſpar ſuſtinuit onera matrimonij, dempto tamen tempore dilationum datarum in apocha matrimoniali deberi, quia quicquid ſit in extraneo per *l. fi. §. præterea, C. de iure dot.* in patre promittente dotem, quod teneatur ſupportare onera matrimonialia ad fructus recompenſatiuos dicto oneris, etiamſi illo, non promiſit, res tranſit ſine difficultate, ex tradit. *per gloſ. fin. in l. de diuiſione, ff. ſolut. matrim.* Cagnol. *in l. Curabit, num. 41. & 42. C. de act. empt.* Ceph. *conſ. 485. num. 12.* de communi Corn. *conſ. 59. nu. 7. lib. 3.* de magis communi, Alex. *conſ. 147. num. 4. lib. 5. &* Bero. *conſ. 129. num. 11. lib. 3.*

2 Ad rationem ſeptem cum dimidio, quia ex teſtimonialibus, & ſententiis in illis partibus latis, alias traditis datur magnus fumus, quod iſta ſolent taxari in illis partibus, & non eſt veriſimile, cùm ita taxet Statutum Vrbis, & etiam aliquando taxati ad octo, trad. Magon. *deciſ. Floren. 83. num. 3.* & poterit, ſi opus erit, melius probari, quæ conſuetudo attenditur in hac materia, Ruinus *conſ. 224. num. 14. lib. 1.* Surdus *de aliment. tit. 1. quæſt. 42. num. 28.* quicquid dicat Iaſ. *in §. fuerat, num. 19. Inſt. de action.* qui alleg. Ang. Aret. *ſuper eodem §.* loquentem in caſu vbi non aderant onera matrimonij, & ſic vbi conſuetudo induceret vſuram.

3 Nec viſum fuit ſuſtinere in facto, quod fuerit conuentum de inueſtiendo dotem, in terris, quæ ad plus reddunt quinque pro centenario, quia non fuit expreſſum in quo genere inueſtimenti. Vnde potuit inueſtiri in cenſibus, qui reddunt octo pro centenario, quod à die quo Gaſpar cœpit ſupportare onera matrimonij, dempto tamen tempore dilationum, de quibus in apocha matrimoniali, quia ita ſe habet regula, vt patet ex alleg. in princ.

4 Quibus viſum fuit non obſtare, quod in inſtrumento ſolidationis computorum de anno 1599. ſocer promiſit ſoluere genero reſiduum dotis, quod erat florenorum 850. ad omne eius beneplacitum, & petitionem. Vnde infertur, quod videatur data dilatio vſque ad diem petitionis, & conſequenter non debeantur fructus medij temporis, ex tradit per Caſtr. *conſilio 11. num. 4. verſic. ſed ſi in caſu noſtro lib. 1.* Dec. *conſilio 119. num. 7.* Quia fuit reſponſum in apocha matrimoniali, quæ fuit de anno 1586. fuiſſe promiſſam dotem cum certis dilationibus, quæ per multum tempus ante dictum inſtrumentum ſolidationis computorum erant finitæ, & proinde de prædicto tempore dictarum dilationum fuiſſe virtute dictæ primæ promiſſionis debitos fructus, ex alleg. in princip.

5 Quibus fructibus decretis illuc vſque, & in poſterum decurrendum, minimè cenſetur renunciatum per prædictum inſtrumentum Anni 1599. Quia cùm prædicta enunciatio ex illo per neceſſe non inferatur minimè cenſetur facta, Butr. *in capit. accedentibus, nu. 8. de priuil.* Dec. *in c. cum acceſſiſſet, num. 90. de conſt.* Crau. *conſ. 747. num. 17.* Decian. *conſ. 51. num. 23. lib. 1.*

6 Sicut non cenſetur nouatum, niſi ſecundus contractus ſit incompatibilis cum primo, Bald. *in l. fi. n. 1. C. de nouat.* Dec. *in l. pacta nouiſſima, num. 2. C. de Pact.* Menochius *de recuper. poſseſs. remed. 9. num. 390. & 391.* Gabr. *conſ. 85. num. 3. & 4. lib. 1.* Surd. *conſ. 145. num. 24. & ſequ.* Quod autem iſte ſecundus contractus ſit compatibilis cum primo, nec contineat aliquam renunciationem, patet, quia imò ſolidatio eſt facta in executionem primi, & pro declaratione illius, quod ſocer remanebat debitor occaſione primi, & de renunciatione fructuum, nihil in hoc legitur. Circa illud an poſſit procedi executiuè, vel ne, fuit dictum eſſe extra dubium, & ſic fuit deciſum, &c.

R. P. D. DAMASCENO.

Viterbien. Caſtrorum.

Lunæ 29. Aprilis 1613.

ARGVMENTVM.

De probatione filiationis per tractatum, per nominationem, per inſcriptionem lapidis, & per plures inſtrumentorum enunciatiuas.

SVMMARIVM.

Enunciatiuæ antiquæ ſupra centum annos habent vim famæ, num. 1. & ſi ſint plures in pluribus inſtrumentis habent eandem vim, etiam quod non ſint antiquæ ſupra centum annos, num. 2.

Contrahens cum alio præſumitur informatus de conditione illius, cum quo contrahit, n. 4.

Fraudis, ſiue ſimulationis ſuſpicio omnis ceſſat, ceſſante intereſſe, num. 5.

Tractatus patris in filium, illum conſtituit in quaſi poſſeſſione filiationis, num. 3.

Filiatio probatur per inſcriptionem lapidis factam à patre in ſepultura filij, num. 5.

Actus præſumitur factus de mandato illius, qui expenſas ſubminiſtrauit, num. 6.

Enunciatiuæ factæ in inſtrumento ad præſentiam alicuius maximè probant contra illum, qui fuit præſens, numero 7.

Filiatio maximè probatur ex teſtamento patris, qui aliquem tanquam filium hæredem inſtituit, num. 4.

DECISIO CCCCLXXII.

FVit reſolutum, conſtare de deſcendentia DD. Petri & Bartholomæi viuentium à quondam Bartholomæo Sancta crucio. Nam dictus quondam Bartholomæus habuit duos filios, nempè Petrum, & Andream, vt colligitur ex inſtrumento anni 1486. in quo Iacobella vxor dicti Bartholomæi tanquam tutrix dictorum Petri & Andreæ filiorum ſuorum emit quendam petiam terræ. Item adſunt litteræ Alexandri Papæ VI. de anno 1496. conceſſæ eiſdem fratribus contra occupantes bona Bartholomæi eorum patris. Nec non adeſt aliud inſtrumentum anni 1503. in quo dd. fratres vocantur filij d. Bartholomæi, quæ quidem enunciatiuæ antiquæ ſupra centum annos habent vim famæ, Caſtr. *in l. cum aliquis, num. 6. C. de iure deliber.* Alex. *conſ. 90. nu. 1. & 2. lib. 6.* Butr. *in c. cum olim, nu. 4. de cenſ.* Aret. *conſ. 42. num. 1. verſ. 3.* Soc. *conſ. 86. num. 2. lib. 1.* Crau. *de antiqu. tempor. par. prima, verſ. ampliatur nunc, n. 8. 12. & 14.* quæ in antiquis probat deſcendentiam, Alex. *dicto conſ. 90. n. 8. & conſ. 88. n. 7. lib. 7.* Præpoſit. *in c. tranſmiſſæ, num. 9. qui filij ſint legit.* Dec. *conſ. 595. num. 6.* Alb. *conſ. 83. num. 4.* Ceph. *conſ. 137. num. 45.* Surd. *conſ. 1. num. 48. & fuit dictum in cauſa Lunen. Sarzan. Capellaniæ 9. Iunij 1600. coram me.*

Et Petro altero ex prædictis filiis ortus eſt Iacobus, vt probatur ex inſtrumento anni 1535. in quo Petrus vti pater Iacobi filij, & illius legitimus adminiſtrator promittit eundem Iacobum contracturum matrimonium cum Hortenſia filia Cyraici Matthæi, eidémq; Petro tanquam tali ſoluitur tota dos, idemq; Petrus nomine Iacobi filij donat certas pecunias Hortenſiæ. Adeſt & aliud inſtrumentum de Anno 1543. in quo idem Iacobus liberat domum à quadam annua præſtatione, quam Petrus illius pater impoſuerat cum pacto redimendi. Adeſt & lapis ſepulchralis poſitus per d. Iacobum prædicto Petro tanquam patri. Nec non dantur alia duo inſtrumenta anni 1549. & 1555. in quibus Iacobus enunciatur filius Petri, ex quibus ſimul iunctis viſum fuit probari iſtum gradum deſcendentiæ, & iam ſi prædictæ enunciatiuæ non ſint antiquæ hoc eſt ſupra centum annos, vt regulariter requiritur, quod ſint, iuxta deciſionem Verall. 28. *lib. 1.* 2

Nam prima non eſt ſimplex enunciatiua, ſed tractatus Petri erga Iacobum tanquam filium, qui propterea conſtituit illum in quaſi poſſeſſione filiationis ad cumulata per Menoch. *de arbitr. caſu 89. num. 69. cum ſeqq.* & ad iſtum effectum fuit ponderatum *in cauſa Veliterna iuris patronatus 16. Februarij 1609. coram R. P. D. Canalerio.* 3

Secunda pariter non eſt ſimplex enunciatiua, ſed actus principaliter factus, & competens Iacobo tanquam filio Petri, nulla autem cadit veriſimilitudo, quod illi qui contraxerunt cum eo, tanquam tali, hoc feciſſent, niſi verè fuiſſet talis, quia contrahens cum alio præſumitur informatus de conditione illius ad regul. qui cum alio contrahit. cum ibi plenè notatis per Scrib. *ff. de reg. iur.* 4

Sicut etiam inſcriptio lapidis ſepulchralis non poteſt dici ſimplex enunciatiua, cùm ſit actus proportionabilis ſoli filio, & eſt plus quam inueriſimile, quod Iacobus in 5

loco

loco tam patenti, & expoſito oculis totius populi voluiſſet ſe intitulare filium Petri, ſi verè non fuiſſet, cùm maximè non appareat, quod aliquid ſua intereſſet hoc facere, quo intereſſe ceſſante excluditur omnis ſuſpicio fraudis, ſeu ſimulationis, Bart. *in l. eleganter*, §. *fi. ff. de dolo.* Alex. *conſ.* 127. *nu.* 12. *lib.* 4. Federic. de Sen. *conſ.* 125. *ad fin.* Ruin. *conſ.* 8. *in fi. lib.* 4. Crau. *coſ.* 319. *num.* 5.

6 Nec videtur dubitandum, quod lapis non fuerit poſitus de ordine Iacobi, vt cantat Scriptura, cùm hoc fuerit factum cum multa expenſa. Vnde actus præſumitur de mandato illius, cuius nomine cantat iux. not. per Innoc. *in c. nonnulli, num.* 7. *de reſcrip.* Rota *deciſ.* 2. *de cauſa poſſ. & propr. in antiq.* Caſſad. *deciſ.* 3. *nu.* 4. *de procur.* Cæſar de Graſſ. *deciſ.* 3. *eod. tit.* Neuiz. *conſ.* 19. *num.* 8. *in fi.*

7 Aliæ duæ enunciatiuæ ſunt factæ in præſentia eiuſdē Iacobi, quæ præſentia inducit magnam præſumptionem veritatis circa ea, quæ de perſonis, præſentibus enunciantur, & non ſunt ad eorum vtilitatem, & honorem, Innoc. *in cap. cum in iure num.* 5. *de off. deleg.* Vbi etiam Io. Andr. *num.* 23. Anchar. *in Clem.* 1. *n.* 4. *&* 7. *in fi. de probat.* Aret. *in ſpecie, in c. per tuas, n.* 19. *verſ. circa illud, eod. tit.* nō fuiſſet autem honorificum, ſed imò contumelioſum Iacobo, qui vt ex circumſtantiis apparet ſe gerebat pro nobili, permittere, vt alius ſibi pater adſcriberetur, quam ille, qui verè erat, vt in iſtis terminis ponderauit Rota *in cauſa Maceraten. hæreditatis* 13. *Februarij* 1609. *coram R. P. D. Manzanedo.* Et multiplicitas actuum etiam in materia recenti adminiculatur Soc. ſen. *conſ.* 187. *num.* 16. *verſ. confirmatur, lib.* 2. Soc. iun. *conſ.* 67. *n.* 11. *lib.* 1. Iaſ. *conſ.* 114. *num.* 22. *verſ. præterea, lib.* 1. Alb. *conſ.* 9. *nu.* 11. *& ſeqq.* Rota *in cauſa Romanæ dotis die* 14. *Decembris* 1601. *coram me.*

8 Et prædicto Iacobo natus eſt Petrus viuens, & quondam Martius, prout probatur, ne dum ex teſtamento d. quondam Iacobi, qui illos inſtituit hæredes, vti tales, qui actus, cùm ſit maximè proportionabilis filio, multum confert ad probandam filiationem etiam cum extraneis, Bald. *in cap. ex tranſmiſſa, num.* 4. *de reſtitut. ſpol.* Aret. *in c. per tuas, num.* 23. Fel. *num.* 17. *de probat.* Præpoſit. *in cap. tranſmiſſæ in fi. qui fil. ſint legit.* Alex. *conſ.* 88. *num.* 8. *lib.* 7. Ruin. *conſ.* 53. *num.* 6. *&* 7. *lib.* 5. Natta *conſ.* 235. *num.* 1. *& ſeq.* Ceph. *conſ.* 48. *num.* 15. *fuit dictum in cauſa Papien. Archipreſbyteratus* 28. *Ianu.* 1602. *coram bo. mem. Card. Pamphilio.* Verùm etiam dantur teſtes deponentes de tractatu Iacobi erga dictos Petrum, & Martium tanquam filios, & de communi denominatione, & reputatione apud omnes, quæ ratio ſufficit cum ex parte patris non detur certior probatio in materia filiationis, Butr. *in cap. tranſmiſſa, num.* 10. *qui filij ſint legit.* Bald. *in l. non ignorat. num.* 4. *C. qui accuſ. non poſſunt*, Alex. *conſ.* 88. *num.* 7. *lib.* 7. Dec. *conſ.* 54. *num.* 1. *in fi. cum ſeq.* Surd. *conſ.* 1. *num.* 46.

9 Quod ex prædicto Martio natus ſit D. Bartholomæus modernus datur fides Baptiſmi, & Secretarij militum Lauretanorum deponunt ijdem teſtes, & eſt notorium in Vrbe. Et ita fuit reſolutum, informantibus tantùm prædis DD. Petro, & Bartholomæo, cum Agentes Excellentiſſimi D. Virginij Vrſini, & DD. Valerij, & Antonij de Santa cruce pluries citati nō curauerint informare.

REVERENDISSIMO P. D. VEROSPIO.

Lucana Molendini.

Veneris 22. *Martij* 1613.

ARGVMENTVM.

Conductor molendini, ſi molendinum ruat caſu fortuito, & inſolito, non tenetur ad illius refectionem, & quando in propoſito dicatur caſus inſolitus, & fortuitus.

SVMMARIVM.

Melioramenta facta in re conducta cedunt vtilitati Domini, quando ſic conuentum eſt inter locatorem, & conductorem, num. 1.

Conductores molendini ſi promiſerunt molendinum manutenere, tenentur etiam ad dicti molendini refectionem, n. 2. *Declara, vt nu.* 3.

Conductor molendini, etiam quod ſit obligatus ad manutentionem molendini, non tamen per hoc tenetur ad ruinam molendini euentam ex inſolito, & fortuito caſu, n. 3. *Vbi etiam benè declaratur, quando in propoſito dicatur caſus inſolitus, & fortuitus.*

DECISIO CCCCLXXIII.

CEnſuerunt Domini, iuxta deciſionem iam emana- 1
tam expediendam eſſe cauſam reſpectu primæ ruinæ, de anno 1602. in molendino, de quo agitur, ſubſecutæ non obſtantibus his, quæ in memorialibus pro parte illorum de Braccijs deducebantur. Non enim releuat, quod iſti de Braccijs, tanquam molendini conductores ex conuentione teneantur ſolum in eo facere duo palmenta. Vnde cùm ruina anni 1602. in tertio palmento, & ſic in re ad Eccleſiam non pertinente fuerit ſubſecuta, ipſi ad illius refectionem non tenentur, quia cùm dicti conductores in inſtrumento conceſſionis promiſiſſent molendinum cum duobus palmentis ad minus reficere, Domini dixerunt iſtam reſtrictionem fuiſſe ad Eccleſiæ fauorem appoſitam, ne ſcilicet Braccij minus quam duo palmenta facerent, non autem vt plura efficere non poſſent. Vnde cùm tria effecerint, tota Eccleſiæ fuerunt acquiſita, ſtante præſertim pacto expreſſo, quod illi melioramenta cederent, Valaſc. *de iur. emphyt. q.* 25. *num.* 18. & ſic eodem iure cum alijs duobus tertium palmentum cenſeri debet, *vt fuit in hac cauſa dictum* 27. *Iunij* 1611. *coram bo. mem. Domino Pegna.*

Minus obſtat Braccios non fuiſſe obligatos ad repara- 2
tionem molendini, quando ſubtus illud apparuit concauum. Vnde videtur hoc ad Eccleſiam ſpectaſſe, per Bald. *conſ.* 145. *ſub num.* 4. *lib.* 3. quia imò fuit dictum, talem reparationem reſpicere manutentionem molendini, ad quam Braccij de iure tenebantur, vt fuit deciſum coram bo. mem. D. Pegna. Et quamuis replicaretur id non procedere, vbi penſio correſpondet rei in emphyteuſim conceſſæ, fuit tamen reſponſum, quicquid ſit de hac limitatione, ſatis eſſe in caſu noſtro non apparere fructus eſſe correſpondentes. Vltra quod cum in inſtrumento conductores manutentionem expreſsè promiſerint, videntur quoque ad refectionem obligati.

Nec valet dicere pactum manutenendi molendinum 3
non comprehendere caſus inſolitos, & fortuitos inter quos veniet aquæ corroſio, per Surd. *conſ.* 197. *num.* 8. quia Surd. loquitur, & eſt intelligendus de corroſione vi fluminis inſolita proueniente facto naturæ, quæ humana ratione præuideri non potuit, iuxta Bald. *in l. quæ fortuitis, Cod. de pignor. act.* & alios Doctor. per ipſum Surd. *allegatos*, ſecundum quos ipſe Surd. debet intelligi, quod caſui noſtro non applicatur, quia terræ corroſio ſubtus fundamenta paulatim ſecuta per continuum curſum aquæ molendinum recto tramite percutientis, fuit vſque de anno 1595. & 1599. præuiſa, & ad inſtantiam ipſorummet de Braccijs in loco differentiæ per iudices prioris inſtantiæ, fuerunt deputati Periti, qui facta inſpectione periculum retulerunt, nec non præſcripſerunt modum, & formam, quibus erat occurrendum pro molendini manutentione. Hæc autem remedia cum Braccij non adhibuerint, & molendinum poſtea de anno 1602. abſque vllo impetu aquarum ceciderit ex ſolo fundamentorum defectu, ex continuo curſu aquæ recto tramite molendinum percutientis, talis ruina non poteſt dici caſus inſolitus, & fortuitus, ſed culpa Bracciorum ſubſecuta, vt benè deducitur *in deciſ. bo. me. D. Pegna* 23. *Ianuarij* 1610.

Nec releuat defectum corroſionis de anno 1595. & 4
1599. fuiſſe detectum circa fundamenta tertij palmenti, quod ſicut Braccij non tenebantur ædificare, ita abſque vlla culpa ſinere potuerint illud corruere, nec ex negligentia in manutentione dicti palmenti abſque obligatione conſtricti, videntur eſſe in culpa ruinæ aliorum palmentorum, cum illa non ex cauſa tertij palmenti, ſed ex proprio defectu ceciderint. Nam vltra quod facta ædificatione fuit etiam ſuper tertio palmento ius quæſitum Eccleſiæ, vt fuit dictum, & eodem modo Braccij tenebantur illud, ac alia duo manutenere, & conſeruare, non eſt verum in facto defectum de anno 1595. & 1599. præuiſum, & defectum fuiſſe tantum circa fundamentum tertij palmenti, ſed hic etiam influebat in fundamenta omnium palmentorum, cùm proueniret ex curſu aquæ, quæ recto tramite molendinum percutiebat, & cum refluxu à parte inte-

Digitized by Google

inferiori, terram excauabat ſubtus fundamenta non ſolum primi palmenti, verſus aquam, ſed aliorum etiam, vt apparet ex relatione Peritorum de anno 1599. & paulatim in dies procedendo ſubtus omnes muros terram corroſit, ita vt de anno 1602. fundamentis penitus excauatis abſque impetu aquæ omnia palmenta in flumine exiſtentia ceciderint. Vnde Braccij non videntur excuſari poſſe, cùm in tempore non adhibuerint, vt debebant remedia à Peritis præſcripta pro totius molendini conſeruatione.

R. P. D. PIROVANO.

Mediolanen. Decimarum.

Veneris 22. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Decimæ ad quam rationem, & de quibus fructibus ſoluendæ ſint, & an & quomodo exemptio non ſoluendi decimas præſcribatur.

SVMMARIVM.

Decimæ ſunt præſtandæ ex decem vnum, num. 1.
Decimæ ſunt præſtandæ de omnibus fructibus, n. 2.
Decimarum exemptio ſola immemorabili præſcriptione non inducitur ſine Apoſtolico priuilegio, vel priuilegij fama, num. 3. & 4.
Conſuetudo non vniuerſalis, & non vniformis attendenda non eſt in probanda exemptione Decimarum, n. 5.

DECISIO CCCCLXXIV.

1 CVm fuerit reſolutum decimas ſpectare ad Eccleſiam, & Canonicos Sancti Donati, exinde dubitaui ad quam rationem, & de quibus fructibus deberentur. Et quo ad primam partem dixerunt Domini à lege ipſa fuiſſe definitum de decem vnum eſſe præſtandum, *cap. fin. de Paroch. cap. commiſſum, cum ſequen. c. cum homines, cap. ex parte, il ſecondo, cum ſeq. cap. in aliquibus, de decim. cap. decimæ, in fin. 16. q. 1.* & hanc eſſe veram decimam, quę Curatis perſoluitur, dixit Rebuff. *de decim. quæſt. 3. n. 25. & quæſt. 8. num. 5.*

2 De quibus autem fructibus, fuit reſponſum de omnibus, *cap. non eſt, cap. nuncios, cap. ex parte, il ſecondo, de decim.* Henric. Boic. *in cap. perueniet, il terzo, de decim.* Rebuff. *eodem tract. quæſt. 8. in princip. per tot. quæſt.*

3 Neque Domini Morini iuuari poſſunt ex allegatione præſcriptionis, aut contrariæ conſuetudinis, etiam immemorabilis ad probandum ſe eſſe exemptos à ſolutione decimarum, quia vbi agitur de exemptione à toto, ſola immemorabilis non ſuffragatur ad præſumendum priuilegium fuiſſe obtentum ante Concil. Lateranen. Sed requiritur exhibitio ipſiuſmet priuilegij Apoſtolici, vel probatio famæ priuilegij, iuncta cum immemorabili, ſecundum magis communem opinionem, de qua per Abb. & Innoc. *in c. cum Apoſtolica, de his quæ fiunt à Prælat.* Felin. *in cap. cauſam, quæ num. 3. de præſcript.* Rebuff. *de decim. quæſt. 3. num. 69.* Gabriel. *de præſcript. concluſ. 1. num. 16. & 18.* & vti communem ſequuta eſt Rota in pluribus cauſis, *vt in Toletana Decimarum, inter impreſſas 215. par. 2. diuerſ. in Pampilonen. Decimarum 26. Octobris 1589. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio*, in qua firmatur procedere ad effectum, vt laici acquirere non poſſint exemptionem, quamuis non adſit tanta iuris aſſiſtentia, quanta ad hoc vt fiant capaces iuris decimarum, & plenius *in Mediolanen. Reſciſſionis permutationis coram eodem 21. Maij 1597.* quorum neutrum ex deductis concurrere videtur.

4 Neque pro parte Dominorum de Moronis iuſtificatum fuit priuilegium, cùm hæc reſolutio capta fuerit, ſolo Ioanne Maria informante, quinimò in præſenti fama priuilegij, vel etiam ipſa immemorabilis videbatur quaſi improbabilis, ex quo Canonicus per inſtrumentum locationis, vſque de anno 1439. apparet locaſſe cuidam Anſelmino de Rocchis decimarum ad ſuam canonicalem præbendam ſpectantem locorum, de quibus in dubio, quod tempus, cùm ſit citra Conc. Lateranen. conſequenter ceſſare facit omnem præſumptionem conceſſionis ante Concil. prædictum.

Si verò agatur ſecundo loco de exemptione à tanto, & ſic de parte fructuum, cùm non appareat de conſuetudine, aut obſeruantia, quæ ſit vniuerſalis, *iuxta deciſ. Mohed. 3. de decim.* ac etiam, quæ ſit vniformis, videtur ex eo, quod fuerit vario modo ſolutum, non inducatur conſuetudo, & in his terminis firmauit Rota *in Mediolanen. Decimarum 5. Decembris 1597. coram Illuſtr. Card. Mellino*. Sequitur, vt non poſſint Domini Moroni iuuari beneficio temporis ad acquirendam exemptionem ſuper quota decimarum, reſpectu bonorum, de quibus in dubio, &c. 5

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Plocen. Canonicatus.

26. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus ad aliam Eccleſiam translatus, quando primæ Eccleſiæ deſinat eſſe Epiſcopus ante adeptam poſſeſſionem ſecundæ Eccleſiæ megiſtraliter in hac deciſione explicatur materia.

SVMMARIVM.

Epiſcopus quando de vno Epiſcopatu transfertur ad alium abſolui debet à Papa à vinculo Prioris Eccleſiæ, num. 1.
Epiſcopus non dicitur vere translatus ad aliam Eccleſiam niſi poſt adeptam poſſeſſionem, nu. 3. Declara, vt nu. 5. & ſeq. & num. 16. & ſeq.
Epiſcopus translatus ad aliã Eccleſiam, vt poſt duos menſes non teneatur reſtituere fructus quos medio tempore percepit, requirtur translatio valida, conſenſus, & pacifica poſſeſſio, num. 3.
Beneficia Epiſcopi de vna in aliam Eccleſiam translati non vacant, niſi poſt adeptam poſſeſſionem Eccleſiæ, ad quam Epiſcopus transfertur, n. 3. Declera, vt n. 18. 19. & ſequ.
Epiſcopus quãdo ob merita ad aliam Eccleſiam transfertur, tunc abſolutio à vinculo prioris Eccleſiæ intelligitur facta ſub conditione, quatenus placuerit translato, num. 4. Declara, vt num. 21.
Epiſcopus vbi fuit translatus ad aliam Eccleſiam de ipſius conſenſu ſtatim dicitur translatus, etiam ante adeptam poſſeſſionem Eccleſiæ ad quam fuit translatus, nu. 5. & n. 16. & ſeqq.
Epiſcopus, qui de eius conſenſu fuit à Papa translatus ad aliam Eccleſiam deſinit eſſe Epiſcopus primæ Eccleſiæ ſtatim, & ſtatim etiam perdit iura primæ Eccleſiæ, n. 6. & num. 17.
Epiſcopus translatus ad aliam Eccleſiam etiam non ob vtilitatem, aut neceſſitatem Eccleſiæ, aut ob merita, ſtatim poſt translationem abſque alio conſenſu perdit iura primæ Eccleſiæ, num. 6. & num. 16. & ſeq.
Epiſcopus quando transfertur ad aliam Eccleſiam pro vtilitate aut neceſſitate Eccleſiæ, tunc Eccleſia dicitur vacare a die translationis etiam ſine conſenſu Epiſcopi, nu. 7.
Mandatum ex coniecturis probatur, nu. 8. & nu. 10.
Mandati potiſſima coniectura eſt impenſa, n. 9.
Præſumptio vna producit aliam, quando vna venit in conſequentiam alterius, nu. 10.
Eccleſia non dicitur vacare vbi de ea fuit alius prouiſus, & prouiſionis litera expedita, nu. 1.
Prouiſus Apoſtolicus expeditis literis poteſt ſuam iuriſdictionem adminiſtrare, & exercere etiam ante adeptam poſſeſſionem, nu. 12. Declara vt nu. 13. & 17.
Imputandum eſt illi, per quem ſtetit non facere id, quod facere debebat, num. 14.

DECISIO CCCCLXXV.

SAnctiſſimus Dominus noſter, ſub die 14. Maij tranſtulit Reuerendiſ. D. Albertum Baronous Kj Epiſcopum Plocen. ad Eccleſiam Vladislauien. abſoluendo illum à vinculo Prioris Eccleſiæ Plocen. iuxta formam, de qua per Hoſtien. *in ſumma tit. de translatione Prælatorum, & morum Curiæ Romanæ, vt in c. 2. de translat. Prælat.* Ioan. Monach. *in c. generali, de elect. in 6. num. 10. ver. ſi aliquis habet Regalia*, Ioan. Andr. *in cap. quod ob gratiam, num. 1. in princip. quæſtionis, de regul. iur. in 6.* Mercurial. & ibid. 1

Franc.

Franc. num. 3. in princip. Felin. in c. 2. num. 7. verſ. pro iſta limitatione, de conſtit. Fraociſ. Marc. deciſ. mihi 1100. incip. quæritur, de tali caſu, ver. & maximè propter abſolutionem vinculi, Abb. conſ. 101. num. 7. par. 2.

2 Vnde cùm die 21. Iunij ſequentis eiuſdem anni 1607. vacauerit vnus ex Canonicatibus dictæ Eccleſiæ Plocen. à quo Epiſcopus fuit translatus ad Vladislauien. Dubitatui, an conſtaret de reſeruatione dicti Canonicatus. Et cum Regula ſecunda Cancellariæ, quæ reſeruat beneficia ad collationem Epiſcoporum ſpectantia, quæ poſt illorum obitum, aut Eccleſiarum dimiſſionem, vel priuationem, ſeu translationem, vel alias quomodocunque vacauerint, vſque ad prouiſionem, ſucceſſorum, & adeptam ab eiſdem pacificam poſſeſſionem, videatur ſatis clara, tota difficultas conſiſtebat in eo. An iſta translatio eſſe talis, vt propterea intraret reſeruatio Regulæ prædictæ.

3 Et pro negatiua conſiderabatur primò. Quod quis non dicitur verè translatus, niſi poſt adeptam poſſeſſionem ſecundi, gloſſ. in cap. ſi quis iam translatus 21. quæſt. 2. vbi intelligit illum textum, qui dicit. Quod translatus de vna Eccleſia ad aliam nihil habet commune cum prima, locum habere poſt adeptam poſſeſſionem, Bellam. ibid. num. 2. & melius col. penult. ante num. 13. verſ. item quæres. Vbi ſi quis fuit translatus, & conſentit poſt duos menſes, non tenetur reſtituere fructus, quos medio tempore percepit, quia requiritur translatio valida, conſenſus & poſſeſſio pacifica, Turrecrem. ibid. poſt principium, Archid. num. 1. in fin. Calder. conſ. 1. n. 2. de translat. prælatorum, Felin. conſ. 40. num. 4. Rebuff. ſuper concord. in Rubric. de Reg. ad prælat. nominat. facien. §. monaſterijs, in gloſſ. in verbo vacantibus, verſ. 6. etiam, Io. And. in d. c. quod ob gratiam, num. 6. verſ. item non dicitur translatus, niſi poſſeſſionem habuerit. Hinc videmus quod beneficia translati non vacant niſi poſt adeptam poſſeſſionem Eccleſiæ, ad quam transfertur, Io: Andr. in c. cum in cunctis, num. 42. verſ. ante conſecrationem, & ibi Butr. in §. cum verò, num. 10. Ægid. pariter in d. §. cum verò, num. 24. Cardinal. ibid. num. 2. quæſt. 7. Anchar. col. 7. quæſt. 1. Henr. Boich. num. 1. circa finem, Collect. num. 8. Decian. num. 10. Abbas num. 6. de elect. Et dixit Rota in cauſa Veglen. penſionis 7. Maij 1571. coram bon. mem. Card. Lancellotto ſeniore.

4 Secundò, conſiderabatur, Quod quando translatio fit ob merita, abſolutio à vinculo Prioris Eccleſiæ intelligitur facta ſub conditione, quatenus placuerit translato, vt per Ioan. Monachum cap. generali, num. 10. vſque ad finem, de elect. in 6. Io. Andr. in d. cap. quod ob gratiam, num. 1. in quæſt. vſque ad finem, Franc. ibid. num. 3. verſ. circa quam quæſt. Butr. num. 9. Abb. in c. cum nobis, num. 5. verſ. vnde facit iſta, de elect. Felin. in cap. 2. num. 1. verſ. pro iſta limitatione, de Conſtit. Io. Paulin. de offi. & pot. Cap. ſe. vac. in vltim. prælud. num. 7. verſ. 3. per translationem. Quibus locis dicunt prædicti Doctores. Quod Epiſcopus ante conſenſum non cenſetur translatus niſi appareat Papam voluiſſe inuitum illum transferre.

5 Prædictis tamen non obſtantibus viſum fuit Dominis conſtare de vera translatione, & ſic intrare prædictam Regulam ſecundam, & propterea confirmandam Deciſionem ſub die 26. Martij 1610. coram Illuſtriſſimo D. meo Cardinali Lancellotto iuniore tunc Rotæ Auditore. Mouebantur Domini. Primò, quia iſta translatio fuit facta de conſenſu ipſius translati, vt ſtatim dicetur, & propterea nihil amplius habebat agere in prima Eccleſia. Ita eleganter Ioan. Andr. in dicto cap. quod ob gratiam, dicto num. 5. Vbi quod ſi poſtulatio fiat à Capitulo de conſenſu transferendi, deſinit eſſe Epiſcopus loci à quo transfertur, ſtatim poſt ipſam translationem factam à Summo Pontifice non expectato aliter ipſius conſenſu, quia licet ignoret translationem, ſciuit tamen poſtulationem, & ſubmiſit ſe voluntati Papali. Et in iſtis terminis idem Ioan. Andr. probat dictum Ægidij Cremon. Quæ rationes benè concludunt ad præſentem caſum, quia idem eſt, quod quis eligatur, & poſtmodum à Papa confirmetur, & quod ſimpliciter à Papa eligatur, vt ſtatim dicetur.

6 Et in puncto, quod translatus de eius conſenſu perdat ſtatim iura primæ Eccleſiæ dicit Abb. in dicto conſil. 101. num. 3. & 4. quem ſolum videre ſat eſſet pro reſolutione præſentis Articuli, Bellamer. in dicto cap. ſi quis iam translatus, num. 11. col. 11. in fi. verſ. quid dicendum, & pro iſta ſententia poſſunt allegari infraſcripti Doctores qui tenent, quod in ſimplici translatione, etiam non facta pro vtilitate, aut neceſſitate Eccleſiæ, aut ob merita, ſtatim poſt translationem abſque alio conſenſu præcedente, aut ſubſequente, translatus perdat ius in prima Eccleſia. Ea ratione, quia in Epiſcopatibus contrahitur matrimonium ſpirituale. Et Papa transferendo abſoluit à vinculo primæ Eccleſiæ. Quo circa facta abſolutione, prima libera manet, nec ad eam datur regreſſus, Hoſtien. in ſumm. de translat. prælat. num. 6. verſ. ſed ſi Epiſcopus, & Goffred. pariter in ſumm. eodem titul. ſub num. 6. verſ. vel quod verius puto, Calderin. conſ. fin. circa princip. verſ. & ſic pronunciatum. Et huius ſententiæ ex quatuordecim Auditoribus, qui tunc erant, octo fuere, vt refert Bellamer. in dicto cap. ſi quis iam translatum, num. 2. col. 10. in princip. verſ. ad cuius quæſtionis declarationem, & col. 11. Quæ ſcientia licet ſit controuerſa, tamen negari non poteſt, quin Doctores prædicti concludant pro illa parte, quia ſtatim voluit translationem habere effectum etiam abſque conſenſu. Ergo multò fortius quando adeſt conſenſus. Hinc Bellamer. ſuperius allegat. num. 12. col. 11. in fin. verſ. quid dicend. concludit ceſſare omnem diſputationem, quando conſenſus præceſſit, vel à die, qua conſenſus præſtatur. Et huius ſententiæ eſt Congregatio Illuſtr. Sacri Concil. Trident. Interpretum, dum conſultat, An capitulum potuit deputare Vicarium in generalia a qua quis fuit translatus, ſi translatio fuit facta de ipſius translati conſenſu, etiam ante adeptam poſſeſſionem ſecundæ Eccleſiæ, cenſuit, quod ſic, vt in copia, quæ data fuit.

Et prædicta confirmatur. Quia ſi translatio fiat pro vtilitate, aut neceſſitate Eccleſiæ, ipſa incipit vacare à die pronunciationis, neque in hoc debet expectari conſenſus Epiſcopi, Prob. in Monach. in dicto cap. generali, de elect. in 6. Abb. in cap. cum nobis, num. 5 in fin. verſicul. ſecus vbi Papa, de elect. ſigno idem, & multò fortius dicendum eſt, procedere ſi fiat de conſenſu ipſius Epiſcopi. In iſtis terminis conſentiens nedum ſibi præiudicat ex facto Papæ transferentis ſed etiam ex facto proprio præſtando conſenſum, c. quam periculoſum, 7. quæſt. 1. & c. ex tranſmiſſa, de renunciat. Et in puncto ponderat Abb. dicto conſ. 101. num. 3. in fin. verſ. quia renunciantibus iura ſua. Et merito quidem, nam, vt dictum eſt, Papa abſoluit a vinculo prioris Eccleſiæ, quo ille tenebatur, & transfert ad aliam, & tribuit facultatem tranſeundi, vt per Hoſtien. in ſumm. loco ſuperius allegato, & propterea translatus cum ſit abſolutus à vioculo primæ Eccleſiæ, & ſic acquiſitum ius habeat in ſecunda, & cum ea contrahat matrimonium, ceſſat omne ius quod habebat in prima, alias eſſet ſponſus duarum Eccleſiarum, & læderetur matrimonium ſpirituale, quod inter Spiritualem, & Eccleſiam contrahitur, in cuius ſignum defert annulum, vt eleganter conſiderat Abb. in d. conſ. 101. num. 5. in fin. verſ. vltim. pro D. Adolpho. 7

Quod autem translatio fuerit facta de coosenſu ipſius translati ſatis patet. Quia procurator dicti translati ſoluit annatam mille Ducatorum, & habuit literas expeditas, vt in fide annati flor. Ex quibus manifeſtiſſimè apparet fuiſſe conſtitutum procuratorem ad hunc effectum. Mandatum enim ex coniecturis probatur, Dec. conſ. 36. num. 8. in princ. Cſar. de Graſſ. deciſ. 2. num. 5. & 6. de reb. Eccleſ. non alienan. 8

Potiſſima autem coniectura eſt impenſa, Rot. deciſ. 1. in fin. de procurat. in nou. Matant. de ordin. iud. par. 6. mem. 9. num. 56. Et fuit reſolutum in caſu Viglenalen. Locationis 23. Ianuarij 1597. coram bo. me. Corduba, Epiſcopo Pacen. Et concurrunt etiam ferè ponderata in Deciſione Illuſtriſſimi Lancellotti, vnde reſultat clarus conſenſus translati. 9

Quantum enim iſtud mandatum ſit probatum ex præſumptionibus, & regulariter ex præſumptionibus non oritatur præſumptio, gloſſ. in l. 1. C. de do. promiſ. Ruin. conſ. 90. circa finem lib. 1. Secus tamen eſt, quando vna venit in conſequentiam alterius, prout in caſu iſto, quia ex præſumpta Conſtitutione Procuratoris, in neceſſariam conſequentiam reſultat conſenſus, alias Conſtitutio Procuratoris fuiſſet fruſtratoria. Chriſtophor. Caſtillion. in repet. rub. de verbor. oblig. n. 9. Bart. in l. ſi is, qui pro emptore, n. 11. ff. de vſucap. & in l. ſub conditione, nu. 3. C. quando liceat ab emp. diſcedere, Alex. conſ. 117. num. 3. lib. 5. Et fuit reſolutum in cauſa Romana Domus in Burgo 11. Februarij 10

Digitized by Google

bruarij 1605. coram Reuer. D. meo Sacrato Aſchiepiſcopo Damaſceno.

11 Secundò. Ex facto videbatur Dominis ceſſare omnis difficultas. Nam vt dictum eſt Translatio fuit facta ſub die 14. Maij, & ſub die 23. eiuſdem menſis Procurator habuit literas expeditas Epiſcopatus Vladiſlauien. & die 21. Iunij euenit vacatio Caonicatus Plocen. Quo ſtante, de tempore vacationis Canonicatus Plocen. Eccleſia Vladiſlauien. non dicebatur amplius vacare, cùm de ea fuerit facta prouiſio, & literæ expeditæ, vt fuit reſolutum *in cauſa Burgen. Canonicatus 28. Ianuarij 1583. coram bonæ memoriæ Cardin. Lancellotto ſeniore*. Ea ratione, quia vacatio Eccleſiæ durat, vſque ad confimationem electionis, qua ſequuta non dicitur vacare, *gloſſ. in Clem. 1. verſic. collatio vt lit. penden.* & ibi nota. Imol. *nu. 20. verſ. iuxta prædicta*. Felin. *in cap. cum Bertol. column. 2. num. 3. verſ. dixit etiam de re iudic.* Pauin. *de offic. & poteſt. cap. 1. par. 10. prælud. 7. num. 16. in fin.* Franc. *in cap. quod ſit, §. 1. num. 1. de elect. in 6.* Rot. *deciſ. 6. §. hoc etiam, de elect. in 6. Per quam confirmationem acquiritur exercitium iuris quod dat electio gloſ. in c. quanto, diſt. 63.* Felin. *in d. c. cum Bertoldus, num. 2. verſ. quale ius*, Abbas *in c. tranſmiſſa, n. 2. circa finem, verſ. item nota. de elec.*

12 Et ſi non datur prior electio, Eccleſia vacat vſque ad prouiſionem factam per Papam, prout eſt caſus noſter. Quia prouiſio eiuſdem Papæ habeat vim noo ſolum electionis, ſed etiam confirmationis, ita vt non obſtantibus pœnis, *cap. auaritiæ de elect. in 6.* poſſit Prouiſus Apoſtolicus expeditis literis adminiſtrare, & exercere ſuam iuriſdictionem, Felin. *in cap. eam te, col. 3. num. 5. verſ. 3. extende de reſcript.* vbi Rip. *num. 11.* Abb. *nu. 2. in fin. de elect. in 6.* Pauin. *in alleg. tractatu par. 3. c. 44. num. 5.* in tantum, quod Capitulum non poteſt ſe amplius immiſcere in iuriſdictionem, cùm non dicatur amplius ſedes vacare, *vt notat. gloſ. in Clemen. 1. §. propter, verſ. ſede vacante, de hered.* vbi Imol. *n. 9. verſ. gloſſ. vacante*, Cardin. *in §. in fine*, Abb. *in verſ. eccleſia*, Vital. *n. 176.* Pauin. *dic. prælud. 7. n. 14.* Feli. *in c. ne Dei timorem n. 3. verſ. quarto limita, de ſimo.* Syluan. *de benefic. quæſt. 2. quæſt. 15. in princ.* Abb. *in cap. qualiter in princ. not. de elect.* Caſſad. *deciſ. 8. nu. 5. de reſtitut. ſpoliator.* Puteus *deciſ. 277. lib. 3.* Et inde fit quod cum ſecunda Eccleſia amplius non vacaret, ſed Epiſcopus eſſet eſſectus ſponſus eiuſdem ſecundæ, ceſſabat ius quod habebat in prima Eccleſia, patet ex ſupra deductis.

13 Et licet verum ſit prædicta habere locum non ſolum poſt expeditionem litterarũ, verum etiam poſt præſentationem dictarum literarũ factam Capitulo, *vt habetur in nouo iure extragan. iniuncta, de elect.* ita vt totum, quod antea fieret eſſet irritũ, & inane, vt diſponitur *in d. extrauagant*, ibi, *nullique eos ante dictarum literarum oſtenſionem recipiant. Et in verſ. ſequenti, ſi forſan contra præſumptum fuerit, irritum habeatur*. Et prædicta adeo vera sũt, quia Doctores prædicti noo excludunt oſtenſionem literarum, imò illam præſupponuot, ex quo ad id probandum, allegant dictam extrauagantem quæ expreſſè diſponit, vt oſtenſio fieri debeat, & dictum Doctor. debet intelligi ſecundum legem, quam allegat. Bartol. *in l. non ſolum, §. liberationis verbo ff. de liber. leg.* & ita declarat Rebuff. *in praxi benefic. in tit. de ſimon. reſ. nu. 31.* Dec. *in reg. ext. de conſtit. in 1. lect. nu. 42.* Vital. *in d. Clemen. 1. §. porro, nu. 30.* Felin. *in c. 1. de præſcrip. nu. 2. & in c. eam te, colum. 3. n. 6. verſ. ſed caue de reſcript.* Abb. *in c. noſtri, nu. 4. de elect. & in c. noſtra n. 11. col. fin. verſ. dixit tamen, de reſcript.* vbi dicit hoc eſſe notandum, quia multi in hoc erant. Et ita fuit reſolutum *in dicta cauſa Burgen. Canonicatus 3. Iunij 1583.* in qua prima deciſio declarata fuit.

14 Attamen conſiderabant Domini; Quod procurator Epiſcopi habuit literas expeditas die 23. Maij 1607. quæ computabatur ſob die Mercurij, & cum quolibet Sabbato ſcribatur ad Ciuitatem Cracouien. & literæ tempore æſtiuo recipiantur intra decem, & octo, vel decem, & oouem dies, vt in pluribus epiſtolis oſtenſis, calculatis his diebus, literæ expeditę potuerunt eſſe in Ciuitate Cracouien. die 14. Iunij, cùm verò Ciuitas Plocen. diſtet per 40. milliaria a Ciuitate Cracouien. & ſeptem milliaria à Ciuitate Vladislauien. vt patet ex mappis impreſſis, cum menſurationibus, vtique intra dies remanentes, à die 14. vſque ad 21. Iunij quo ſucceſſit vacatio dicti Canonicatus, literæ potuerunt notificari Capitulo Vladiſlauien. maximè cùm collatio eiuſdem Canonicatus non fuerit facta per Epiſcopum niſi poſt 30. eiuſdem menſis Iunij. Vnde cùm hoc non fecerit Reuerendiſſimo tranſlatus, ſed per ipſum ſteterit ſibi eſt imputandum, *l. quod quis ex ſua culpa, ff. de regul. iur. cap. damnoſum, de regul. iur. in 6.* Mandoſ. *conſ. 8. n. 12.* Et ideò debet intrare reſeruatio Reg. ſecundæ.

15 Neque huic motiuo obſtat, quod etiam ſi Reuerendiſſimus tranſlatus præſentaſſet literas, & propterea habuiſſet iuriſdictionem, non tamen habuit circa collationem beneficiorum, ex quo Reg. ſecundæ reſeruat illorum collatiooem, vſque ad actualem poſſeſſionem prouiſi. Quoniam hic non eſt agendum de iſta quæſtione, & quid voluerit facere regula ſecunda. Sed ſatis eſt, quod & ſecundum rigoroſam ſententiam poſt tranſlationem, ac literarum expeditionem, & præſentationem factam Capitulo tranſlatus nihil amplius habeat agere in prima Eccleſia ad effectum, vt intret diſpoſitio Regulæ ſecundæ, vt ſupra dictum eſt.

16 Non obſtant in contrarium adducta. Et primò, quod quis non dicitur verè tranſlatus ante adeptionem pacificæ poſſeſſionis ſecundæ Eccleſiæ. Nam fuit reſponſum, quod ſtantibus prædictis conſideratis in primo fundamento deciſionis. Dubitari poſſe de dicto gloſſæ, & aliorum ſupra allegatorum, quatenus eſſent intelligendi de vera tranſlatione, & non abuſiua. Sed verè gloſſa loquitur in abuſiua tranſlatione, vt patet ex verbis, illis, ibi, *& intellige quando eſt translatus de auctoritate Epiſcopi ſui*, prout in iſtis terminis ibi loquitur Bellam. *ibidem, num. 2.* Torcremata, & Archidiac. Calderinus verò loquitur in alijs terminis, prout & Felinus, & Rebuffus ſimpliciter refert gloſſam, ita vt ſolum de vera tranſlatione videatur loqui, Io an. And. & Bellam. *num. 13. verſ. item quærens.*

17 Sed etiam omiſſo, vt diſcutiatur, quænam ſit vera iſtarum opinionum, dicebatur in hac facti ſpecie ſcilicet, vt tranſlatus, non haberet amplius iuriſdictionem in prima Eccleſia, & ſic quod nõ poſſit conferre Canonicatum, ita vt intraret ſub reſeruatione regulæ ſecũdæ, ceſſate omnem difficultatẽ. Quia pro adminiſtratione iuriſdictionis Epiſcopalis, non eſt neceſſaria adeptio poſſeſſionis Eccleſiæ circumſcripta cõſuetudine ſecundom gloſſam communiter approbatam, *in c. penult. ver. collatio, de præbend. in 6.* Couarru. *variar. reſolut. lib. 1. cap. 16. nu. 1.* Abb. *in cap. tranſmiſſa, num. 3. vbi de commun. de elect.* Felin. *in c. eam te, col. 3. verſ. & hinc eſt, de reſcript. & in cap. ne dei timorem, nu. 2. verſ. 4. de ſim.* Petr. de Bais *de elect. parte 3. cap. 44. nu. 4.* Franc. *in c. cum qui, §. in ſuper, nu. 6. de præbend. in 6.* Gemin. *in cap. fin. de elect. in 6. Et fuit reſolutum in dicta cauſa Burgen. Canonicatus*, ſed ſufficit expeditio literarum, & earum præſentatio facta Capitulo, vt ſupra dictum eſt. Et ideò non debet prodeſſe Reuerendiſſ. tranſlato, dum fuit in culpa, noo oſtendendo dictas literas.

18 Noo obſtat corroboratio, quæ fuit ſupra deducta, ex eo quod beneficia tranſlati non vocant oiſi poſt adeptam poſſeſſionem Eccleſiæ ad quam transfertur. Nam hoc prouenit ex eo, quia iſta beneficia non vacant per abſolutionem à vinculo, prout vacant primus Epiſcopatus, ſed per aſſecutionem ſecundi Epiſcopatus, *gloſſ. in cap. cum in cunctis, §. inferiora, verſ. ad quam ſpectant de elect. & in c. de multa, in verſ. poſt receptionem, de præbendis*, licet alia beneficia, ſtatim poſſint impetrari, & euentus doceat, an impetratio fuerit bona, Caſtr. *conſ. 265. volum. 2. per totum.*

19 Aliqui etiam ex Dominis dicebant, quod licet de ſtricto iure, beneficia tranſlati, non vacent niſi poſt adeptam poſſeſſionem Epiſcopatus ad quem transfertur: Tamem ſecus eſt de ſtylo Curiæ, quia ad effectum Prouiſionis beneficiorum, ſtatim Epiſcopus habetur pro tranſlato etiam ante adeptam poſſeſſionem Epiſcopatus, *gloſ. in Clem. duobus, in verb. collatio, in fi. vt lit. penden.* Cardin. *conſ. 10. n. 4.* Roman. *conſil. 345. nu. 17. verſic. in Romana vero Curia*, Mandoſ. ad eundem Roman. *conſ. 335. in 1. addition.* Abbas *in c. cum in cunctis, §. cum vero num. 3.* Dec. *num. 7. de elect.* Card. *in Clem. 1. nu. 22. verſ. pono, vt ſit pendent.* Gig. *de penſionib. quæſt. 56. nu. 3. in fin.* Staphil. *de lit. gra. fol. 69. ſecundum paruam impreſſionem, verſicul. ſecundus caſus*, Felio. *in tract. quand. lit. Apoſ. colum. 8. n. 28. verſic. ſic & benè.*

20 Hæc tamen reſponſio non placebat omnibus Dominis, quia dicebant dictum ſtylum oriri ex eo, quod Papa plerumque ſolet facta promotione, ſiue tranſlatione,

de

Digitized by Google

decernere ſtatim beneficia debere vacare, ſed quando non reperitur hoc decretum appoſitum tunc ceſſat ſtylus, & conſtat, quod Papa vult ſeruare ius commune. Hinc nonnulli Doctores dicunt, quod interdum Papa ſolet apponere hoc Decretum, vt Ioan. Andr. *in cap. cum in cunctis num.42. de elect.* Butr. *num. 11. collect. num.8.* Imol. *num. 5.* Card. *quæſt.7.* Anan. *in Clement. in fin.* gloſ. *in verſ. collatio vt lit. pend.* & ita in indiuiduo dixit Rota in dicta cauſa Veglen. penſionis 7. Maij 1571. Et ob id omnes Domini tranſibant cum primo motiuo.

20 Non obſtat ſecundum obiectum ſcilicet. Quod quando translatio fit ob merita, Abſolutio à vinculo prioris Eccleſiæ intelligitur facta quatenus tranſlato placuerit. Nam omiſſo, quod Hoſtienſis, Goffredus, & alij ſupra citati tenent contrarium, fuit reſponſum. Quod opinio prædicta, habet locum in tranſlatione facta inuito Epiſcopo ob eius merita, & propterea tranſlatio, & abſolutio intelligitur facta quatenus illi placeat, cùm intentio Papæ, ſit complacere tranſlato, Ioan. Monach. *in dict. cap. generali num.16. de elect. in 6.* & latè comprobat rationibus Ioan. Andr. *in prædicto cap. quod ob gratiam num.5. verſ. ſed ſi Papa de regul. iur. in 6. in Merc.* Franc. *ibidem num.3. verſ. circa quæſtionem*, Abb. *in c. cum nobis num.5. de electio.* & alij ſupra allegati in obiecto. Et expreſsè quod ceſſat dicta conditio, quando tranſlatio fit de conſenſu ipſius tranſlati, dicit Abbas *in ſæpius allegato conſil.101. num.4.* Et ratio eſt in promptu. Quia cùm tranſlatio fuerit facta de conſenſu Epiſcopi, videtur voluiſſe, & conſenſiſſe, vt ante omnia abſoluatur à vinculo, quo primæ Eccleſiæ tenebatur, ita Abb. *loco proximè allegato num.3. verſ. ſed olim Epiſcopus Spirenſis*, Ioann. Andr. & Franc. *in dict. capitul. quod ob gratiam ſupra allegato*. Et ita fuit concluſum.

R. P. D. VBALDO.

Turritana Bonorum.

Lunæ 22. Aprilis 1613.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſorij cauſa terminanda prius eſt, quam cauſa petitorij, etiam quod in commiſſione Rotæ ſit datum arbitrium, niſi adſit aliqua cauſa ſic arbitrandi. Cætera videas in Summarijs.

SVMMARIVM.

Arbitrium Rotæ datum regulatur à iure, n.1.
Poſſeſſorij cauſa terminanda prius eſt, quam petitorij, n.1.
Poſſeſſio probatur per publicum inſtrumentum ad quemcumque effectum, n.2.
Pater mortua vxore præſumitur continuare poſſeſſionem in bonis dotalibus filio infante ſuperſtite ratione vſusfructus, & legitimæ adminiſtrationis, n.2.
Pater habet vſumfructum in bonis dotalibus mortua vxore cum filio etiam poſt mortem filij, n.2.
Poſſeſſio nemini auferenda eſt poſſeſſore non citato, n.3.
Poſſeſſio poſterior præſumitur clandeſtina, & non poteſt impedire manutentionem anterioris poſſeſſoris, n.4.
Aſſertioni Notarij contra tertium abſentem à ſtipulatione contractus non creditur, n.5.
Poſſeſſorij cauſa terminanda prius eſt, quam cauſa petitorij etiam quod Rotæ ſit datum arbitrium, quando nulla adeſt cauſa ſic arbitrandi, n.6. & 7.

DECISIO CCCCLXXVI.

FVit dictum, non intrare arbitrium ad effectum cumulandi petitorium cum poſſeſſorio ſummariſſimo retinendæ: Quia arbitrium regulatur à iure, Bartol. *in extrauag. ad repr. mendum in verb. videbitur num.8.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.7. num.7. & deciſ.8. n.2. & 4. de ſentent. & re iudic.* Rot. *deciſ.349. ſub num.1. part.1. diuerſ.* De iure autem prius debet cognoſci cauſa poſſeſſorij, quam petitorij, *l. ordinarij, C. de rei vendicatione, l. incerti, C. de interdictis.*

2 Præſertim cùm Dominus Michael doceat de ſua poſſeſſione conſtante matrimonio capta per publicum inſtrumentum, quod benè probat ad quemcumque effectum, *l. prædia, ff. de acquirenda poſſeſſione*, Rot. *deciſ.62. nu.1. par.2. diuerſ.* & poſt mortem vxoris ſuperſtite filio infante præſumitur continuata ratione vſusfructus, & legitimæ adminiſtrationis, *leg. cum oportet, C. de bon. quæ lib.* qui vſusfructus durat etiam poſt mortem filij viuente patre, *l. vltima, §. ſin vero defuncta perſona, C. ad Tertull. l. vlt. C. de vſufruct.* gloſ. *in l.1. C. eod. tit.* Pinell. *in l.1. part. 1. n.39. C. de bon. mater.* Surd. *de communi conſ.136. n.46. & ſeq. lib.1.*

Et ideò poſſeſſio horum bonorum, quæ erat penes patrem mortuo filio in infantili ætate non poteſt dici remanſiſſe vacua, ſaltem ad effectum, vt tanquam vacua potuerit per alium occupari prætendentem ſucceſſionem in dictis bonis poſſeſſore non citato, gloſ. *in c. licet Epiſcopus in verbo non vocato, verſ. hinc eſt de præbend. in 6.* Creſcent. *deciſ. 7. de reſtit. ſpoliat.* & fuit in ſimilibus terminis deciſum in cauſa Vrbeuetana Caſtrorum 27. Maij, & 20. Iunij 1569. coram bo. me. Card. Seraphino. 4

Et ideò non obſtat poſſeſſio capta nomine Archiepiſcopi poſt mortem infantis abſque eo, quod fuerit citatus Michel eius pater, & poſſeſſor bonorum, tum quia tanquam poſterior habetur pro clandeſtina, & turbatiua, *cap. licet cauſam de probat.* Rota *deciſ.27. num.7. & deciſ.506. num. 5. par.1. & deciſ.19. num.1. par.2. diuerſ.* quæ propterea non poteſt impedire manutentionem Michaelis, quem non conſtat ſe habuiſſe pro ſpoliato, iuxta dec. Put. 419. *in fin. lib.2.* & fuit ſæpè dictum in alijs. 4

Tum quia de poſſeſſione Archiepiſcopi non videbatur conſtare, niſi ex inſtrumento adeptæ poſſeſſionis per eius prætenſum Procuratorem, de cuius mandato non conſtat, licet enuncietur per Notarium rogatum de adepta poſſeſſione, cuius aſſertioni in hoc non ſtatur contra tertium, Cagnol. poſt alios *in authent. ſi quis in aliquo num.72. & ſequentib.* Vbi de communi, *C. de eden.* Angel. *in l. ſi donatio, verſic. & ideo ſi Notarius, C. de donat.* Dec. *conſ.503. num.2. in fin. & num.3.* 5

Quibus ſtantibus non videbatur eſſe locus arbitrio ad effectum ſupradictum, cùm nulla adeſſet cauſa, quæ id ſuaderet, vt fuit in iſtis terminis reſolutum in cauſa Montis Faliſci Capellaniæ 13. Ianuarij 1606. coram Illuſtr. Car. Lancellotto. Vbi quod ſtante commiſſione, prout hic, cum facultate cognoſcendi poſſeſſorium, & petitorium ſimul debet priùs cognoſci de poſſeſſorio, ſi de eo priùs conſtat, ex deciſionibus ibi allegatis. 6

Non obſtat, deciſio in Romana Cortigij, coram Reu. Damaſceno ex aduerſo allegata, quia vltra quod procedit, quando poſſeſſorium eſt turbidum, vt fuit dictum in Mant. bonorum 16. Decemb. 1611. coram me. Loquitur etiam, quando pendet poſſeſſorium recuperandæ quo caſu ſolet facilius Princeps committere, vt ſimul de poſſeſſorio, & petitorio cognoſcatur, Capyc. *deciſ.69. num.13.* Aym. *conſ.181. num.15. & ſeqq.* ſecus in poſſeſſorio retinendæ, Rot. *deciſ.99. num.6. part.1. diuerſ.* 7

Quæ dicebantur de ſtatuto, & pacto de quo in inſtrumento dotali præterquamquod non carebant difficultate ex allegatis per Informantes pro Michaele videbantur Dominis reſpicere petitorium. Et ita fuit deciſum, &c. 8

R. P. D. VBALDO.

Terrulen. Decimarum.

Veneris 25. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus de iure habet aſſiſtentiam percipiendi quartam Canonicam ex Parochialibus, etiam contra Equites Hieroſolymitanos, poſſeſſioniſque manutentio non debt impediri per exceptionem requirentem altiorem indaginem.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo dandum eſt poſſeſſori tempore motæ litis, n.1.
Epiſcopus de iure habet aſſiſtentiam percipiendi quartam Canonicam ex Parochialibus etiam contra Equites Hieroſolymitanos, num.2.
Poſſeſſoris manutentio non debet impediri per exceptionem requirentem altiorem indaginem, n.3.

Digitized by Google

DECISIO CCCCLXXVII.

1 FVit reſolutum, articulos releuare ad effectum concedendi manutentionem Epiſcopo in quaſi poſſeſſione percipiendi quartam Canonicam, etiam ex Parochialibus ſpectantibus ad menſam Præceptoriarum Religionis Hieroſolymitanæ. Quia alias Rota reſoluit intrare arbitrium, ad effectum, vt dicti articuli habeantur pro probatis, illi autem comprehendunt, tum quod iſtæ Parochiales ſunt intra limites Epiſcopatus Terulen. tum quod Epiſcopus Terulen. poſt erectionem dictæ Eccleſiæ in Cathedralem, & ante dictam erectionem, Archiepiſcopus Cæſaraauguſtanus ſunt in antiquiſſima poſſeſſione percipiendi dictam quartam Canonicam ab immemorabili tempore, qua ſtante quaſi poſſeſſione, etiam de tempore motæ litis, quod benè percutit articulus, competit Epiſcopo abſque difficultate manutentio, *§. retinendæ*, *§. hodie*, *Inſtitut. de interdict. cum vulgar.*

2 Quam manutentionem eo facilius concedendam eſſe Domini dixerunt, quia Epiſcopus habebat iuris aſſiſtentiam ſuper dicta quarta, *cap. omnes Baſilicæ quæſt. 7. cap. conquerente, de offic. ordin. cap. 1. de Capellis Monachor.* Rota de communi apud Cantuccium *deciſ. 31. n. 5.* vbi latè de hoc, *par. 2. diuerſ.* etiam contra Equites Hieroſolymitanos, Hoſtien. *in cap. cum contingat n. 1. de decim. verſ. nam ſecundum, & in d. cap. conquerente n. 15. de offic. ordin.*

3 Non obſtat priuilegium exemptionis, quia tanquam requirens altiorem indaginem, & reſpiciens petitorium, non debet impedire manutentionem, vt fuit reſolutum in Carthaginen. Decimarum 27. Iunij 1590. coram Gipſio, & in Abulen. Decimarum 21. Maij 1600. coram Pegna. Et ita fuit deciſum, Epiſcopo ſolum informante, &c.

R. P. D. PIROVANO,

Romana pecuniariæ, ſiue arreſti.

Lunæ 22. Aprilis 1613.

ARGVMENTVM.

Arreſtari an, & quando poſſit prætenſus debitor in carceribus, lite præſertim pendente, & non ab eo iudice, coram quo lis non pendet, & pro debito non liquido.

SVMMARIVM.

Debitor in carceribus arreſtari non poteſt pro debito non liquido, num. 1.

Debitum adminiſtratoris, ſeu ſocij non poteſt dici liquidum, niſi finita ſocietate, & calculis ſoliditatis, n. 2.

Attentata lite pendente in primis, & ante omnia reuocanda ſunt, num. 3.

Arreſtum fieri etiam poteſt lite pendente, num. 4. Declara, vt n. 5.

Arreſtari non poteſt debitor in carceribus ab alio iudice, quam ab eo coram quo pendet cauſa, niſi fuerit periculum in mora, num. 4.

DECISIO CCCCLXXVIII.

1 DOmini venerunt in eam ſententiam, D. Pompilium pro ſumma ſcutorum 8500. non potuiſſe arreſtari, quia non fuit probatum creditum eſſe liquidum, prout neceſſarium erat ad iſtum effectum, Bald. *in l. apertiſſimi in fin. C. de iudic.* Neuizan. *conſ. 52. n. 13.* Grat. *conſ. 138. n. 5. lib. 2.* Natt. *conſ. 430. num. 8. & ſeq.*

2 Quamuis enim D. Guicciardini prætendant rationem affictus veteris bonorum Sanctæ Floræ fuiſſe in ea ſumma liquidatam per laudum bon. mem. Octauij de Bubalis, tamen cùm ex noua conuentione inter bonæ memoriæ Philippum, & eundem Pompilium ex apocha, quæ datur in Summario *num. 1.* fuerit actum, vt eadem ſcuta 8500. reſpectu participationis remanerent pro capitali in nouo affictu eorumdem bonorum, qui adhuc durat, merito tamquam ſuppoſitum damno euentuali, & diminutionis, & deperditionis dici non poteſt liquidum, niſi finita ſocietate, & calculis poſitis, ex quibus poſſit apparere, an in totum, vel pro parte damnum abſorbeat capitale, Bald. *conſ. 61. num. 1. volum. 2. & conſ. 214. volum. 2.* dicens, Prætorem de re dubia non debere incipere ab exequutione, Anchar. *conſ. 235.* idem affirmat propter incertum exitum rationis reddendæ.

Vnde cum lis ratione noui affictus pendeat in Rota, vt patet ex commiſſione, quæ datur ſatis iuſtificatura iſtud creditum eſſe comprehenſum ſub lite in Rota pendente, & conſequenter omnia, quæ coram alio iudice geſta fuerunt pro huiuſmodi credito conſequendo eſſe attentata in præiudicium litis pendentis, *tot. tit. vt lit. pend.* & ideò in primis, & ante omnia reuocanda, *cap. non ſolum vbi omnes, de appellat. in 6.* Rot. *deciſ. 6. vt lit. pendent. in nou.* Caſſad. *deciſ. 3. num. 1. de reſtit. ſpoliat.* 3

Non obſtat, quod arreſtum fieri etiam poſſit lite pendente abſque vitio attentatorum Lancellot. *poſt alios de attent. 2. part. limit. 9. per tot. & declarat. 4. num. 24.* quia vltra, quod huiuſmodi arreſta ab alio iudice, quam ab ipſamet Rota iudice competenti concedi non poterant, gloſ. *in l. 2. in verb. accipere, ff. de iudic.* Roland. poſt alios *conſ. 65. num. 5. in fin. lib. 3.* & Theſaur. *deciſ. 220. num. 1.* niſi periculum fuiſſet in mora, quæ neceſſitas non fuit probata, eſt præterea neceſſaria iuſtificatio cauſæ, quæ conſiſtit in eo, quod creditum ſit liquidum, cuius cognitio abſque vitio attentatorum ſeparari non poteſt à cauſa principali ſuper affictu nouo in Rota pendente. 4

Demum non obſtat, quod arreſtum factum non fuerit ad effectum, vt capitale reſtitueretur pendente locatione, ſed tantum, vt aſſecuraretur, ne illud à poſterioribus creditoribus auferatur. Nam huiuſmodi aſſecurationes lite pendente Rota nunquam admiſit, vt plures fuit deciſum, & ſignanter coram bon. mem. Pegna in Venet. Pecuniaria 17. Iunij 1605. & in hac eadem cauſa coram me, inter eoſdem Guicciardinos, & Pompilium die 28. Ianuarij 1612. 5

R. P. D. COCCINO DECANO.

Interamnen. Legitimarum.

Lunæ 22. Aprilis 1613.

ARGVMENTVM.

Legitima filiorum in bonis confiſcatis patre bannito, & capitaliter condemnato debet eſſe dimidia bonorum, quando legitima prohiberi poſſit à teſtatore, & quando mater tranſiens ad ſecunda vota non petito tutore filijs, eorum hæreditate priuetur.

SVMMARIVM.

Mater ab inteſtato ſuccedit filijs excluſo patruo, n. 1.

Legitima filiorum patre bannito, & eius bonis confiſcatis eſt dimidia hereditatis, etiam quod vnicus, aut duo ſint filij, n. 2. & 3. & n. 6.

Legitima patre bannito, & capitaliter condemnato debetur filijs à die condemnationis, & confiſcationis bonorum, & non à die mortis, n. 4.

Præſcriptio quadriennalis ex l. benè à Zenone, Cod. de quadrien. præſcript. quomodo procedat, n. 5.

Legitima in bonis auiæ paternæ nepti debetur, n. 7.

Legitimæ renunciatio non ſufficit tacita, ſed debet eſſe expreſſa, n. 8.

Legitima quando, & quomodo poſſit prohiberi, n. 8.

Mater tranſeundo ad ſecunda vota non petendo tutorem filijs an, & quando filiorum hereditate priuetur, n. 9.

DECISIO CCCCLXXIX.

SCipio Caſtillus maritus Victoriæ, ex ea ſuſcepit Agapitum, & Hierium ſecundum filios, & poſtmodum fuit bannitus, eiuſque bona confiſcata durante adhuc banno ſuſcepit ex eadem Victoria Alexandrum quem Diana auia paterna vnà cum Annibale filio, & patruo reſpectiuè hæredem inſtituit, eundemque Annibalem filium prædicto Alexandro nepoti ſubſtituit. Vnde defunctis dictis filijs Victoriæ, cum Diana reportauerit ceſſionem bonorum à fiſco, & ea peruenerint ad Annibalem filium ex inſtitutione, & ſubſtitutione prædicta, dubitaui, an Victoria mater poſſit agere primo ad legitimam debitam Agapito, & Hierio in bonis confiſcatis, & an ſecundo poſſit agere ad legitimam debitam Alexandro in bonis Dianæ auiæ maternæ, & Domini affirmatiuè reſoluerunt. Mater enim ſuccedit ab inteſtato filiis excluſo patruo, *§. 1. Inſtitut.* ad Tertull. *auth defuncto, C. eod. tit. cum alijs.* 1

Quod autem Agapito, & Hierio ſecundo filiis deberetur legitima in bonis patris confiſcatis indubitati iuris eſt, *l. fin. Cod. de bon. præterit. l. 1. l. cum ratio, ff. de bon. damn.* quæ quidem legitima, licet eſſent tantum duo filij, prout idem 2

eſt dicendum ſi fuiſſet vnus, cùm agatur de bonis confiſcatis, eſt ſemis, nam licet regulariter legitima ſit triens, quando filij non excedunt numerum quatuor, ſemis autem ſi excedunt, *Auth. nouiſſima, C. de inoffic. teſtam.* ſecus tamen eſt, quando agitur de bonis confiſcatis, tunc enim eſt ſemis, vbi adſunt duo, vel vnicus filius, *l. fin.* ibi, *dimidia parte ærario vendicata alia eis reſeruatur, d.d. cum ratio, §. ſi plures*, & ibi gloſſ. Odofred. & Salyc. latè Rol. *conſ. 97. n. 30. lib. 2.* & Modern. Eugubin. *conſ. 110. n. 7. & ſeqq. lib. 1.* & habetur in quodam tractatu *de iur. fiſci lib. 5. tit. 1. n. 38.* & de communi Plot. *conſ. crim. diuerſ. 130. n. 87. lib. 1.* Moder. Roman. *de delictis quæſt. 24. num. 37. & ſeqq.* Theſ. *deciſ. 104. num. 2.*

3 Neque releuat, quod Clar. *in prax. §. fin. quæſt. 78. num. 26.* dicat, prædictam opinionem in practica non ſeruari, ſed quod etiam in caſu confiſcationis filiis debeatur legitima, prout alias de iure, quia Clar. loquitur de conſuetudine particulari, non vniuerſali allegat Caſſaneum, qui nihil tale dicit, loquitur contra textum, vt benè aduertit, & conſiderat Modernus Eugub. *d. conſ. 110. num. 17. volum. 1.*

4 Neque facit, quod de tempore obitus patris erant plures filij, & quod in omnem euentum Agapito, & Hierio debuit ſuccedere Alexander vnà cum matre, *Authen. de hered. ab inteſt. §. ſi igitur, il primo.* Nam ad priorem difficultatem fuit reſponſum, quod ad hanc deductionem legitimę non eſt ſpectanda mors patris, ſed confiſcatio, Roland. *dict. conſ. 97. n. 78. lib. 2.* & dicit communem Author. *tractat. de iure fiſc. vbi ſup. nu. 37.* per text. *in d. l. 1. ff. de bon. damnat. ibi portionem ex bonis patr. damnat. accipiunt.* Ad poſteriorem verò difficultatem fuit reſponſum, eſſe veram, ſed non releuare, quia Victoria eſt hæres Alexandri, vt ſupra dictum eſt, & ideò ei debet ſuccedere etiam in iſta portione, quam prætendere poterat ex perſona fratrum, *& in d. §. 1. Inſtit. ad Tertull. cum aliis.*

5 Neque in hoc caſu videbatur obſtare quadtiennalis præſcriptio, ex tex. *in l. benè à Zenone, C. de quadrien. præſcript.* quia ille textus procedit, quando filius vendidit bona confiſcata tanquam ſua, & ab ipſo poſſeſſa, Alex. *conſil. 52. nu. 5. & 7. lib. 7.* Gramm. *deciſ. 65. n. 79.* & habetur *in d. tract. de iure fiſci lib. 6. tit. 4. n.* 18. in caſu autem iſto fiſcus nunquam poſſedit bona, & in omnem euentum filiis competeret reſtitutio aduerſus prædictam præſcriptionem, cum eſſent minores, vt *in prædicto tract. de iure fiſci loco proximè allegato n.* 18. *limit.* 16.

6 Nec etiam releuat, quod fiſcus aſſignauerit legitimam iſtis filiis, quia cùm non fuerit ſemis, ſed ſolùm triens non dato illis curatore negari non poteſt, quin eis, & ſic matri ſit ſubueniendum per viam reſtitutionis in integrum ſtan. læſione iſta, vt *in d. tractatu de iur. fiſ. loco iam allegato.*

7 Quantum attinet ad ſecundam legitimam, quod debeatur Victoriæ in bonis Dianæ auiæ paternæ Alexandri filij ex perſona ipſius Alexandri pariter viſum fuit iuris indubitati, *Auth. de hered. ab inteſtat. venien. §. 1.* Craſſ. *de ſucceſſionib. §. legitima, quæſt. 4.*

8 Neque releuat, quod Diana prohibuerit legitimam Alexandro, & alias cenſeretur in illa tantum inſtitutus, quia licet pater relinquendo filio vltra legitimam poſſit illam prohibere hoc addito, quod ipſo recuſante cenſeatur inſtitutus tantum in legitima, Soce. iun. *conſil. 122. num. 8. & ſeqq. lib. 1.* Dec. *conſil. 687. num. 2.* & fuit deductum in cauſa Romana Legitimæ 11. Decembris 1609. coram R. P. D. meo Mantanedo, attamen prædicta non militant in caſu iſto, quia licet teſtatrix fecerit talem prohibitionem, nihilominus ad inſtantiam Annibalis filij voluit Alexandrum, poſtquam eſſet maior factus teneri ratificare teſtamentum, quam quidem inſtantiam nunquam apparet eſſe factam, & per conſequens Alexander non fuit in mora, & prohibitio non afficit, Modern. *de fideicomm. art. 36. num. 84. & ſeqq.* nec ex agnatione hereditatis poteſt dici renunciaſſe legitimæ cum requiratur expreſſa renunciatio, & tacita non ſufficit, *l. ſi quando, §. & generaliter, ff. de inoffic. teſtam.* & cum pluribus relatis dixit Rota in dicta cauſa Romana legitimę coram R. P. D. meo Mantanedo.

9 Minus facit, quod generaliter opponebatur, videlicet Victoriam tranſiiſſe ad ſecunda vota non petendo tutorem filijs, quia hoc non probatur, cùm tamen deberet probari, Oſaſch. *deciſ. 98. num. 8.* & deberet probari, quod poſt annum tranſierit ad ſecunda vota, quia ſi intra annum cum adeſſent tutores legitimi, videlicet auia, & patruus, non tenebatur petere, cum haberent, vt declarat Angel. *in l. matres quæ, C. ad Tertull.* Gabr. *de tutel. concluſ. 2. num. 73.* ſed ceſſat omnis difficultas, quoad Alexandrum, quia de tempore illius obitus nulli alij aderant filij, & propterea mater non cenſetur priuata illius hæreditate, Aretin. *conſ. 40. num. 4. verſ. 3. & 4.* Bald. *conſil. 317. num. lib. 5.* Dec. *in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ col. 16. num. 122. verſ. ſecunda concluſio, de conſtit.* Vltra quod cum Alexander pubes deceſſerit, & non contradixerit, deceſſit enim in ætate 16. annorum, hodie iſta exceptio non poteſt opponi, Bald. *dict. conſ. 317. lib. 1.* Gabr. *de tut. concluſ. 2. num. 47.* An autem Victoriæ fuerit de dictis legitimis ſatisfactum erit particulariter videndum, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Hiſpalen. Iuris nominandi.

Lunæ 29. Aprilis 1613.

A R G V M E N T V M.

De iure exigendi primitias, & oblationes ratione adminiſtrationis Sacramentorum, an, & quando competat Archiepiſcopo, & Curatis ab eo deputatis, vel potiùs alijs Beneficiatis.

S V M M A R I V M.

Primitiæ, & oblationes veniunt appellatione iurium, obuentionum, & emolumentorum Parochialium, num. 1.

Quaſi poſſeſſio exigendi primitias, & oblationes, de aliquibus locis particularibus vnius diœceſis extenditur ad omnia alia loca in eadem diœceſi comprehenſa, num. 2.

Cauſa actus attendi magis debet, quam ipſe actus, n. 2.

Actus præſumitur geſtus ſecundum iuris communis diſpoſitionem, num. 3.

Teſtibus hinc inde contrariis magis ſemper credendum eſt illis, qui habent pro ſe iuris exiſtentiam, num. 3.

Poſſeſſio titulata præferenda eſt poſſeſſioni non titulatæ, nu. 3.

Confeſſio Prælatorum prædeceſſorum alicuius Eccleſiæ non nocet ſucceſſoribus, & præſertim emanata cum aliis perſonis, & ad diuerſum effectum, num. 4.

Deputati ab Archiepiſcopo tanquam ab illo cauſam habentes non ſibi, ſed Archiepiſcopo prouidere dicuntur, n. 5.

D E C I S I O CCCCLXXX.

FVit concluſum mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione percipiendi oblationes ratione Adminiſtrationis Sacramentorum, baptiſmi, & matrimonij, nec non primitias, de quibus agitur, dandum eſſe Archiepiſcopo, & Curatis ab ipſo deputatis, de quorum poſſeſſione conſtat per teſtes pro illorum parte examinatos, qui ſunt benè informati, & deponunt de continuata poſſeſſione per quamplures annos, & illorum dicta adminiculantur non ſolum ex antiquiſſimis licentiis ab Archiepiſcopis conceſſis, in quibus permittitur iſtis curatis exercitium curæ animarum cum omnibus iuribus, obuentionibus, & emolumentis parochalibus, quorum appellatione veniunt quoque primitiæ, & oblationes huiuſmodi, quæ ſunt de iuribus parochialibus, vt fuit deciſum in hac cauſa ſub die 4. Iulij præteriti, ſed etiam ex aſſiſtentia iuris communis, quam ſuper iſtis primitiis, & oblationibus habent Archiepiſcopus, & Curati, vt tenuit Rota ſupradicta die 4. Iulij præteriti. 1

Nec obſtat, quod ſupradicti teſtes non deponant generaliter de tota Diœceſi Hiſpalen. ſed de locis particularibus, quia cum cauſa, quam habet Archiepiſcopus prouenien. ex aſſiſtentia iuris communis ſit vniuerſalis in tota Ciuitate, & Diœceſi Hiſpalen. cuius Archiepiſcopus eſt ſolus parochus prout inter partes non controuertitur, quaſi poſſeſſio probata de locis particularibus, extenditur ad omnes alios in eadem Diœceſi comprehenſos, ad tradita per Oldrad. *conſ.* 267. *num.* 10. Aym. *conſ. 55. num. 1. verſ. Sed reſpondeo, & de antiquitate temporum par. 4. ſect. 1. nu. 57. & ſeq.* cum aliis adductis in cauſa Hiſpalen. Iuris votan. 6. Febr. 1576. coram Cantuccio vt in deciſione relata inter impreſſ. 17. *nu. 2. par. 2. diuerſ.* & in cauſa Aſſiſien. Canonicatus. 14. Iunij 1600. coram Reuerend. Damaſceno, ea ratione, quia magis attendi debet cauſa actus, quæ eſt 2

vni-

Digitized by Google

vniuerſalis, quem ipſe actus, Bald. *in l.1. n.24. verſ. tu dic, C. de emanc. lib.* Aym. *conſ.75. num.15.*

3 Minus obſtant teſtes, qui dantur pro parte beneficiatorum, ex quibus prætenditur probata eorum quaſi poſſeſſio, quia plures ex illis, qui deponunt generaliter, beneficiatos, & eorum ſeruitores percepiſſe omnes obuentiones, loquuntur de eo tempore, quo fuerant per Archiepiſcopos ad curam animarum deputati, qui propterea in dubio præſumuntur illas percepiſſe, vti curati, & eo modo, quo licitè, ac ſecundum iuris communis diſpoſitionem eas percipere potuerunt, iuxta tradita per Bart. *in l. gerit. num. 2. ff. de acquirend. hered.* Alii verò non negant, Curatos ſimplices deputatos per Archiepiſcopos percepiſſe obuentiones ratione Adminiſtrationis Sacramentorum baptiſmi, & matrimonii, prout deponunt teſtes dati pro parte Archiepiſcopi, quibus etiam in concurſu, cum habeant pro ſe iuris aſſiſtentiam, eſt magis credendum, Innocen. *in cap. auditu*, & ibi Abb. *num.15.* Felin. *num.22. de præſcript.* Gabr. *de teſt. concl.4. num.23. & 29.* & fuit dictum in cauſa Pampilonen. præeminentiarum 17. Aprilis 1592. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & poſſeſſio Archiepiſcopi, & Curatorum, tanquam titulata præferenda, *cap. licet cauſam*, & ibi Felin. *num.6. verſ. quarta cauſa, de probat.* Alexan. *conſil.88. num.9. lib.5.* Verall. *deciſ. 336. par. 2.* & fuit dictum coram me in cauſa Burgen. Iuris præſidendi in Choro 28. Maii præteriti.

4 Neque refragatur confeſſio facta in litteris à Gregorio XIII. emanatis, in quibus obuentiones huiuſcemodi, nec non primitiæ, & alia emolumenta inter Beneficiatos de conſuetudine diſtribui dicuntur, quia cùm illa non ſit moderni Archiepiſcopi, ſed Prædeceſſorum illius Eccleſiæ, vel ſucceſſoribus præiudicare non poteſt, Paul. de Caſtr. *conſil.338. num.3. lib.1.* Calderin. *conſil.5. num.1. & per tot. de confeſſ.* Præſertim cum emanauerit cum aliis perſonis, & ad diuerſum effectum, quæ propterea in caſu iſto, in quo de ea principaliter dubitatur, attendi non debet, Pariſ. *conſ.94. n.19. lib.1.* Dec. *conſ.348. n.6.* Put. *dec. 381. n.3. lib.1.* & fuit pluries deciſum.

5 Nec demùm obſtat, quod non poſſit dari mandatum de manutenendo Archiepiſcopo ex poſſeſſione Curatorum, qui nec etiam ſunt in lite, placuit enim reſponſio, quod cum ſupradicti Curati ſint deputati ad curam animarum ab Archiepiſcopo, & ab illo cauſam habeant, non dicuntur prouidere ſibi, ſed Archiepiſcopo, iuxta tradita per Vital. *in Clem. vnic. num.13. de offic. Vicar.* Lap. *alleg. 5. nu. 8. verſ. ſecus in temporalibus*, vnde ſimul cum Curatis ab eo deputatis debetur manutentio, ad tex. *in §. retinendæ, Inſtit. de interdict. cum ſimilibus*. Et ita deciſum.

R. P. D. PIROVANO.

Illerden. Portionis.

Lunæ 29. Aprilis 1613.

ARGVMENTVM.

De probatione iuriſpatronatus qualis eſſe debeat ad effectum, ne intret præſumptio vſurpationis inducta à Sacro Concilio Tridentino.

SVMMARIVM.

Iuriſpatronatus vſurpatio vigore Sacri Concilii Tridentini, præſumitur etiam in paruis vniuerſitatibus, n.1.

Iuſpatronatus, vt non præſumatur vſurpatum iuxta diſpoſitionem Sacri Concilii Tridentini probanda ſunt in primis præſentationes continuata ſpacio quinquaginta annorum, num.1.

Iuriſpatronatus vſurpationis præſumptio tollitur ex præſentationibus ſimilium beneficiorum factis per tempus à Sacro Concilio requiſitum, num.2.

Continuatè verbum non admittit interpellationem aliquam, num.3.

Teſtes deponentes ſuper immemorabili excedentes annos 45. benè illam probant, num.4.

Iuſpatronatus immemorabilis præſcriptio, vt probata dicatur per teſtes, quomodo teſtes ſuper ea deponere debent, num.4. & 5.

Iuſpatronatus laicale, an iudicetur ab illis, qui nominant, an autem ab illis, qui præſentant.

DECISIO CCCCLXXXI.

1 Etſi præſumptio vſurpationis, de qua in Sacro Concilio Tridentino *ſeſſ.25. cap.9.* locum etiam habeat in paruis Vniuerſitatibus, vt fuit ſæpius reſolutum, præſertim in cauſa Bonon. beneficii de Barignanæ 20. Martii 1589. coram Gipſio, & in nullius Archipresbyteratus 2. Maii 1578. coram bonæ memoriæ Cardin. Pamphilio, itaut requiſita eiuſdem Sacri Concilii Trident. ad iuſtificationem iuriſpatronatus, prout in maioribus probari debeant: Cenſuerunt tamen Domini in præſenti omnia concurrere ſecundùm eiuſdem Concilii diſpoſitionem, & ideò dixerunt conſtare de iurepatronatus laicali Vniuerſitatis de Pertuſa. Concurrunt namque præſentationes continuatæ ſpatio 50. annorum, cùm effectuatione ab anno 1524. vſque ad annum 1602. dum de eodem anno 24. vacante iſta portione inter alios fuit præſentatus Petrus Mencho à iuſtitia, & iuratis Vniuerſitatis, & idem Petrus fuit electus a Portionariis, & Priore inſtitutus, & iſta præſentatio probatur effectum ſortita non ſolùm, quia conſtat, quod ſtatim adeptus fuit poſſeſſionem, ſed etiam, quia poſtea per eius obitum de anno 1544. fuit præſentatus, electus, & inſtitutus eodem modo Iacobus Gonzalez, cuius præſentatio effectuata probatur ex ſequenti præſentatione, ac inſtitutione Iacobi, qui ſtatim accepit poſſeſſionem portionis, & exindè de anno 1570. fuit præſentatus, inſtitutus, ac in poſſeſſionem miſſus Martinus Mencho, per cuius obitum de anno 1602. probatur facta præſentatio in perſona Ioannis Pertuſæ, de cuius validitate nunc agitur. Vnde ex ſerie harum præſentationum ſatis videtur reſultare probatio primi requiſiti Sacri Concilii, cùm ab anno 1524. vſque ad annum 1602. conſtet de præſentationibus ſpacio 50. annorum, & vltra continuatis, & effectum ſortitis, iuxta conſ. Oldrad. 229. ſæpiùs approbatum, Caputaq. *deciſ.331. num.1. & 2. & deciſ.418. par.2.* & in Bononien. iuriſpatronatus, Lunæ 29. Martii 1574. coram Robuſterio inter impreſſ. *deciſ.578. n.8. & 9. par.1.* & in Cæſarauguſt. Capellaniæ 4. Maii 1573. inter impreſſ. *dec.545. n.2. par.1.* quod etiam fuit dictum in vna Bonon. iuriſpatronatus 16. Ianu. 1608. coram R. Damaſceno.

2 Concurrebant etiam aliæ coniecturæ præſentationes ſimilium portionum effectuatæ per tempus à Sacro Concilio requiſitum, quæ ex abundanti deſeruiunt ad tollendam præſumptionem vſurpationis, cum ageretur de iure vniuerſali, dum omnes iſtæ portiones proueniunt ab vna radice, ſcilicet iure ipſis iurati, ac Vniuerſitati competente, Rota in Hiſpalen. iuris votandi, Lunæ 6. Februarii 1576. coram Cantuccio inter impreſſ. *deciſ.17. per totam par.2. diuerſ.* Gabr. *concl.2. nu.18. de præſcript.* Crauett. *conſil.55. n.1. verſ. ſed reſpondeo.*

3 Nec viſum eſt Dominis obſtare, quod prædicta continuatio temporis circa præſentationes fuerit interrupta, dum de anno 1570. pro parte Ioannis dicitur per obitum Iacobi Gonzalez fuiſſe præſentatum Martinum Mencho, & tamen apparet, quod fuit præſentatus per obitum Didaci, quo caſu non videbatur probatum requiſitum Concilii de continuatis præſentationibus propter verbum continuata, quod non admittit interpellationem temporis, *cap. accedentibus*, iuxta gloſſ. 1. *in fin. de priuil.* Specul. *in tit. de prabend. §.1. num.32. & 33.* quod etiam fuit conſideratum in Sabioen. beneficiorum 15. Decembris 1581. inter impreſſ. *deciſ.199. num.3. par.2. diuerſ.* Ad hæc enim fuit reſponſum ex facto ceſſare obiectum, quia etſi in Latino ſermone videantur voces diuerſæ, *Iacobus*, & *Didacus*, in lingua tamen materna Hiſpana in Regno Aragoniæ *Iaime*, & *Diego*, idem ſunt, vt in fide, quæ data fuit pro parte Ioannis, quod etiam conuenire viſum fuit ex cognomine Gonzalez, in quo tam iſte Iacobus, quàm Didacus conueniebant.

4 Secundum verò requiſitum Concilii pertinens ad immemorabilem, videtur etiam benè probatum per plures teſtes in Summarios datos, qui habent ætatem ſufficientem cum omnes excedant annos 54. & deponant omnia requiſita, per gloſſ. *in c. 1. de præſcript. in 6.* nempè per 40. annos de viſu, & vltra de auditu à maioribus, qui dicebant idem audiuiſſe ab eorum antenatis, & quod nunquam aliquid viderunt, vel audierunt in contrarium coarctando etiam negatiuam, & de publica voce, & fama per verbum fuit, & eſt, quod tam Prioratus,

quàm portiones, & alia beneficia ſunt de iurepatronatus huius vniuerſitatis, & occurrente vacatione fuit ſemper facta prouiſio ad pręſentationem à iuſtitia, & iuratis, qui plures præſentabant, ex quibus Portionarii vnum eligebant, & Prior electum inſtituebat.

5 Non obſtat, quod ex iſtis teſtibus non probatur patronatus ex dotatione, & fundatione, dum pro ratione afferunt, quia Eccleſia poſſidet complura prædia, & alia, quæ non potuerunt haberi, niſi ab habitatoribus, & quæ cum potuerint haberi ex alio titulo, quam pro dote, nempè ex legatis piis, dictum teſtium non videbatur concludens, prout neceſſe eſt, *c. præſentia, de probat. cum vulgatis*. Placuit enim Dominis reſponſio, quod ex ratione allegata per dictos teſtes maior reſultat pręſumptio dotationis, & fundationis, quia de vera probatione ſatis conſtat aliter, quam per teſtes.

6 Demùm non obſtat, quod hoc iuſpatronatus non ſit laicale, ſed Eccleſiaſticum, & conſequenter ſub regula reſeruatoria comprehenſum ex eo, quod dicatur vniuerſitatem habere, dumtaxat nominationem, quæ non tribuit proprietatem iuriſpatronatus. Dum enim vniuerſitas plures nominat, ex quibus portionarii, ſeu beneficiati vnum eligunt, & præſentant Priori, qui inſtituit electum, ſatis dicitur penes ipſos Portionarios præſentantes inhęrere iuſpatronatus; quia ſemper dicuntur præſentare, quamuis alii eligant, *cap. ex ore, de his, quæ fiunt à maiore parte Cap.* & in his terminis viſus eſt firmare Gamb. *de offic. & poteſt. legat. lib. 3. num. 407.* Fuit enim ſublata difficultas ex dictis per eundem Gambar. *loc. præcit. ſub n. 397. cum ſeqq.* qui ſeqnendo opinionem Collect. *in c. 1. verſ. ſed quid prior. de reg. iur.* dicit iuſpatronatus eſſe laicale, & reſidere apud eos, qui nominant, non autem, qui præſentant, quia actus præſentandi nominatos ab alio non eſt liber, ſed neceſſarius, quod eſt contra naturam patronatus, quæ eſt, vt patronatus ſit liber in præſentando idoneum, gloſſ. *in cap. ad audientiam, il primo, de Eccleſ. ædifican.* Propterea cum vniuerſitas nominet Portionarios, & Portionarii de electis teneantur vnum pręſentare Priori, qui tenetur de neceſſitate inſtituere, ſequitur quod iuxta naturam patronatus libertas conſideretur, in vniuerſitate, & iuratis, quæ ſola attendi-
2 tur in cognitione pertinentię iuriſpatronatus, quod magis videtur comprobari in pręſenti, dum Portionarij faciendo illos patronos ad illorum pręſentationem eligunt vnum, vt ille inſtituatur à Priore, qui pariter narrat fuiſſe ab vniuerſitate pręſentatum, & hunc ſenſum videtur etiam habuiſſe Summus Pontifex felic. rec. Paulus III. in Bulla, quę datur, vbi vocat vniuerſitatem patronam, & talis eſt communis reputatio, de qua deponunt teſtes dati pro Ioanne. Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. P I R O V A N O,

Mediolanen. Iuriſpatronatus.

Lunæ 29. Aprilis 1613.

A R G V M E N T V M.

Iuſpatronatus præſumitur potius hæreditarium, quàm familiare, & gentilitium, & quomodo Iuſpatronatus gentilitium probetur.

S V M M A R I V M.

Parentum appellatione in materia fundationis iuriſpatronatus ſecundum communem vſum loquendi, non veniunt pater, & mater fundatoris, ſed alij de agnatione, & familia, num. 1.

Verba perpetuis temporibus apta ſunt comprehendere deſcendentes de gradu in gradum propter implicitum ſtatum futuri temporis, num. 2.

Enunciatiuæ antiquiſſimæ probant communem hominum opinionem, num. 3.

Communis hominum opinio præſumitur vera, num. 3.

Obſeruantia ſubſecuta dat fidem ſcripturis non authenticis, num. 3.

Inſcriptioni antiquæ poſitæ in Eccleſia multum deferendum eſt ſuper veritate eorum, quæ in inſcriptione continentur, num. 4.

Sententia plenè probat exiſtentiam iuriſpatronatus, & eius naturam in præiudicium Ordinarii, & eius ſucceſſorum, num. 5.

Obſeruantia inducta ex multiplicatis præſentationibus, quæ effectum ſortitæ fuerunt, plenè probat iuſpatronatus, n. 6. & num. 11.

Iuſpatronatus in dubio magis præſumitur hæreditarium, quam familiare, & gentilitium. Declara, vt n. 7.

Obſeruantia nimis remota ſuffragari non poteſt. Declara, vt num. 10.

D E C I S I O CCCCLXXXII.

CVm patronatus, de quo agitur, ab vna parte prætenderetur gentilitius, ab altera vero hæreditarius, Domini diſtinguendo tempora, cenſuerunt fuiſſe gentilitium vſque ad annum 1520. reſeruando videre ab inde citrà, cuius naturæ eſſet. Conſtat enim de initio fundationis huius patronatus ex Codicillis Benedicti dicti Rozzii vſque de anno 1024. Regnante Contrado Imperatore, & eius imperii anno 9. In quibus enunciatur tenor fundationis huius patronatus ab eodem codicillante conſtituti fauore ſuorum parentum proximiorum, quibus poſt obitum ſuum reliquit ius eligendi ſucceſſorem vtiliorem perpetuis temporibus de eorum parentibus proximioribus de paterna parte ad hoc miniſterium, & quotieſcumque iuſpatronatus parentibus relinquitur, certum eſt id deberi a primo relinquente omnibus de parentela, & familia vocatorum, quia appellatione parentum propter ſubiectam materiam, & communem vſum loquendi, non eſt intelligendum de patre, & matre codicillantis, ſed de agnatione, & familia ipſius, Tiraquell. *de retract. conſang. §. 1. gloſſ. 8. num. 1.* Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 88. num. 18.* Peregr. *de fideicommiſſ. art. 22. num. 31.* Rimin. iun. *loquens de patronatu in conſil. 308. nu. 2. vol. 3.* 1

Nec ſatisfactum videtur menti codicillantis, vt parentes ab eo nominati poſt eius obitum habeant iuſpatronatus, niſi etiam ad omnes ſucceſſiuè de agnatione, & familia perueniat, cum verba, perpetuis temporibus ſint apta comprehendere deſcendentes de gradu in gradum propter implicitum ſtatum futuri temporis ſecundum opinionem Cumani *in l. cum ita, §. de fideicomm. num. 4. ff. de leg. 2. & in l. Gallus, §. quidam rectè num. 7. verſ. vbi autem inſtituuntur, ff. de liber. & poſth.* quam ſequuta eſt Rota in pluribus cauſis, vt in Floren. fideicom. de Dotis 3. Decembris 1607 coram R.P.D. Manzanedo, in Bononien. fideicom. de Pamolinis 10. Decemb. 1610. coram Reuerendiſſ. Archiepiſcopo Lugdunen. & coram me, in Romana fideicomm. de Vrſinis 9. Maii 1611. 2

Nec viſum eſt poſſe dubitari de forma probanti codicillorum, neque de fundatione enunciata in eis, cùm prædicta enuncientur in ſententia Archiepiſcopi Milonis, de anno 1188. in qua codicilli regiſtrati leguntur, quæ cum ſit antiquiſſima, plenè probat in ea contenta, etiamſi enunciatiuè loqueretur, quia probant communem opinionem hominum, quæ præſumitur vera, vt dicit Bald. *in l. cum aliquis, Cod. de iur. deliber. num. 4. verſ. item quod dicit gloſſ.* Dec. *conſ. 42. num. 9. & 11.* Peregr. *conſ. 33. nu. 20. lib. 1.* maximè concurrente obſeruantia, de qua dicetur infra, quæ dat fidem ſcripturis non authenticis, Cyn. *inter conſil. 400. num. 5. lib. 4.* & idem Bald. *conſil. 401. eod. lib.* Becc. *conſ. 103. num. 26.* Ioſeph. Ludou. *concl. 38. verſ. infertur quarto*, fuit dictum in Aretina Capellaniæ 22. Iunii 1590. coram Comitulo, & Cremonen. Capellania 14. Iunii 1594. coram Illuſtr. Card. Millino. 3

Secundò probatur hæc qualitas gentilitia ex inſcriptione antiquiſſima poſita in Eccleſia, de qua agitur, & extracta ſupra centum annos, inſtante Bernardino de Sellanoua pro defenſione iuriſpatronatus, in qua illi de Cortefella enunciantur agnati Benedicti d. Rozzii, & deſcendentes, ac patroni aduocati eiuſdem Eccleſiæ, cui inſcriptioni multùm eſſe deferendum voluerunt gloſſ. *in c. cum cauſam, de probat. cap. ad audientiam, il ſecondo, de præſcript. cap. cum olim, de cenſib. cap. ſanè, 24. quæſt. ſecunda*, Bald. *conſil. 310. in patronatus lib. 5.* & ſæpius fuit firmatum in Rota, vt in Hiſpalen. iuriſpatron. De las Cueuas 26. Martii 1590. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & coram me, in Comen. Habitus 9. Iunii 1610. & eo magis augebatur probatio ex inſcriptione, quantò maiori longinquitate temporis fulcita apparebat ex illius verbis, ibi, *alter vero Benedictus d. Rozzius ex progenie DD. de Cortefella natus, hunc titulũ depingi fecit*, qui Benedictus cùm eſſet in codicillis nominatus vti teſtatoris nepos, ſequitur 4

di-

diccendum iam ſupra quingentos annos inſcriptionem fuiſſe depictam, vel ſaltem ſupra trecentos, ſi attendatur tempus Secundi Benedicti, qui in pręſentatione anni 1293. interuenit.

5 Tertiò, prædictis accedebat ſententia Milonis Archiepiſcopi Mediolanenſis de anno 1188. in qua Actores tunc temporis enunciantur legitimè deſcendiſſe de Nepotibus ipſius Rozzonis ex paterna linea, & inſuper declarantur patròni, fundatores, & dotatores, & viſis per Archiepiſcopum inſtrumentis, priuilegiis, & teſtibus, confirmantur patroni iſtius Eccleſiæ eum facultate in perpetuum eligendi, & præſentandi, quæ ſententia, cùm ſit fundata in probatione deſcendentiæ à nepotibus Rozzonis fundatoris, qui parentes vocauit, nulli dubium, quin vti antiquiſſima probet exiſtentiam Iuriſpatronatus, & eius naturam eſſe gentilitiam, nedum in præiudicium Ordinarii, Rot. *deciſ.* 11. *de iurepatron. in nouis*, Gabr. *conſil.* 192. *num.* 7. *& conſ.* 198. *num.* 4. *lib.* 2. ſed & in præiudicium ſucceſſorum, quod minus eſt, cum habeat vim tituli, contractus, & inſtrumenti, & per eam iuſpatronatus oriatur, & perimatur, vt dicit Abb. *in cap. quanto, de ind.* Paul. de Cittadin. *de iurepatron.* 9. *part. quaeſt.* 18. *nu.* 24. Ferrett. *conſ.* 115. *num.* 1. *vol.* 1. Peregr. *conſ.* 33. *num.* 18.

6 Demùm concurrit obſeruantia ex multiplicatis præſentationibus deſumpta, nempè ab anno 1285. vſque ad annum 1490. ex quibus apparet, quod ſemper agnati de Corteſellis præſentarunt, & præſentationes effectum ſortitæ ſunt, quæ obſeruantia ſufficeret etiam, vbi alia non concurrerent, pro concludenti probatione qualitatis patronatus, Franc. *in cap.* 1. *num.* 5. *de iurepatron. in* 6. Abb. *in cap. querelam n.* 9. *in fin. de elect. & conſ.* 76. *in* 1. *dub. parte* 2. Feder. de Sen. *conſ.* 234. *n.* 3. Ferret. *conſ.* 293. *n.* 4. *lib.* 2. quod etiam fuit firmatum in Florentina de Ricaſolis 10. Martij 1603. coram Illuſtriſſ. Card. Lancellotto, & in Ianuen. Iuriſpatron. 20. Decembr. 1604. coram bon. mem. Litta.

7 Nec prædictis obſtare videtur, quod iuris pręſumptione iuſpatronatus magis hæreditarium, quam familiare, & gentilitium ſit iudicandum, *Clem. plures*, vbi Cardin. *in* 6. *q. de iurepatr.* Lambert. *de iurepatron.* 2. *par. primi lib. q.* 2. *n.* 15. Couarr. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 6. quia concluſio vera eſt, vbi concurrit dubia probatio, ſecus verò, vt in pręſenti, vbi apparet de fundatione fauore parentum proximiorum, qui exindè præſentarunt tanquam agnati, & deſcendentes fundatoris, & per ſententiam declarati fuerunt ſucceſſores, & deſcendentes legitimi, & ad eos ius eligendi, & præſentandi ſpectare.

8 Non obſtat, quod neque in fundatione, neque in codicillis vllum verbum de patronatu gentilitio, ſed de electione Abbatis, quæ recipi deberet in Eccleſia in præſentia Archiepiſcopi, & trium ſuorum parentum proximiorum, quæ valdè diuerſa eſt à patronatu Canonicatuum. Quia fuit reſponſum præſentiam parentum fuiſſe declaratam teſtatore viuente, ſed poſt eius obitum eiſdem parentibus reliquiſſe electionem, quæ hodie contenditur, ad parentes, vti agnatos, non autem vti hæredes tranſire debere, quidquid ſit de exiſtentia, magis quoad electionem Abbatis, quàm Canonicorum, de qua nunc non eſt quæſtio.

9 Non obſtat, quod in ſententia nullum poſſit conſtitui fundamentum, cùm non declaretur iuſpatronatus ratione familiæ ad eos de Corteſella ſpectare, & potuerit illis competere iure hæreditario, quia ceſſat obiectum ex narratiua eiuſdem ſententiæ, dum enunciantur deſcendentes à nepotibus Rozzonis ex paterna linea, à quibus non vti hęredibus, ſed vti agnatis iuſpatronatus deducunt, vt ſupra dictum fuit.

10 Poſtremò non obſtat, quòd obſeruantia ſuffragari non poſſit, vti nimis remota, nempè ex præſentationibus poſt centum annos effectuatis, Soccin. ſen. *conſ.* 6. *num.* 21. *vol.* 1. Rot. *deciſ.* 39. *num.* 12. *par.* 2. *diuerſ.* Quia & ſi interuallum dicti temporis ſit conſiderabile, iuuatur tum ex ſententia prædicta in qua enunciantur per retroacta tempora patroni, & aduocati illius Eccleſię, & in electionibus interfuiſſe, & vti patronis alimenta præſtita fuiſſe, quæ cum ſit antiquiſſima, habet vim famæ, Achill. *deciſ.* 7. *num.* 1. *de iurepatron.* Pur. *dec.* 209. *nu.* 1. *lib.* 2. Rota in Tuden. Parochialis 7. Nouembris 1611. coram R.P.D. Vbaldo, & adminiculata ex pacifico ſtatu ante ſententiam ſatis iuſtificat continuationem ſtatus qualificati patronorum.

11 Et ad ea, quæ dicebantur aduerſus inſtrumenta præſentationum, quod ex eis non conſtat præſentationes fuiſſe factas per capita, prout requiritur in patronatu familiari, vt per Alex. de Neuo *conſ.* 63. *num.* 3. *cum aliis allegatis*. Fuit reſponſum, quod cum vocati fuerint parentes proximiores, ſtant ſimul, quod iuſpatronatus ſit gentilitium, & quod pręſentatio fiat in ſtirpes, quia omnes in proximiori gradu ad ſimul præſentandum ſunt admittendi, Gabr. *conſil.* 196. *num.* 4. *vol.* 2.

R. P. D. V B A L D O.

Illerden. Viſitationis.

Veneris 10. Maij 1613.

A R G V M E N T V M.

Differentia quæ ſit inter Inquiſitorem generalem, & non ſolemnem, & Inquiſitorem ſolemnem, & ſpecialem, quam faciunt Epiſcopi in correctione delinquentium.

S V M M A R I V M.

Prœmium declarat intentionem, & cauſam finalem diſponentis, num. 1.

Inquiſitio ſolemnis, & iudicialis quando formatur, monitoria tranſmittuntur ad inquiſitos particulares præcedente, vel diffamatione, vel indiciis, num. 2.

Inquiſitio generalis non dicitur inquiſitio ſolemnis; ſed præparatoria alterius ſolemnis, & ſpecialis inquiſitionis, n. 2.

Correctio, & emendatio venit etiam in viſitatione, dummodo ſit leuior, & extraordinaria, num. 3.

Excommunicationis pœna non ſolet apponi in edictis factis in viſitatione, num. 4.

D E C I S I O CCCCLXXXIII.

SVb die 26. Nouembris præteriti fuit reſolutum ſententiam Rotalem in hac cauſa latam coram bonæ mem. 1
Iuſto, & confirmatam coram R.P.D. meo Decano, eſſe confirmandam, ex rationibus adductis in deciſione tunc extenſa. Sed cùm fieret verbum ſuper expeditione cauſę Domini mandarunt, vt Capitulum audiretur ſtrictè ſuper ſecundo capite dictę ſententię, quod verſabatur circa edicta ab Epiſcopo propoſita, quorum occaſione Epiſcopus fuit condemnatus per ſententiam de partibus, tanquam contraueniſſet antiquis concordiis inter Epiſcopum, & Capitulum, quæ tamen ſententia fuit reuocata in Rota. Vnde hodie propoſito dubio, vtraque parte informante, Domini ſteterunt in deciſis, etiam quo ad edicta, de quibus agitur, nam ex procemio edictorum apparet, illa fuiſſe præambula ad viſitationem generalem, quam Epiſcopus facere intendebat, vt probatur ibi, *Cùm inter officia, & munera à Prælato debita viſitatio ſit principalior, & magis neceſſaria pro ſalute animarum, &c.* & ex procemio ſolet declarari intentio, & cauſa finalis diſponentium *l. fin.* vbi Bart. *num.* 3. *ff. de hered. inſtit.* Dec. *conſil.* 379. *ſub num.* 5. Surd. *poſt alios conſ.* 224. *num.* 12. *lib.* 2. Menoch. *lib.* 6. *præſumpt.* 2. *num.* 2. *& ſeqq.* Rota *deciſ.* 299. *num.* 1. *par. diuerſ.* Vnde ſicut in viſitatione Epiſcopus non debet adhibere conſenſum Capituli, nec aſſumere Coniudices, vt ſæpè fuit reſolutum in hac cauſa coram bon. mem. Iuſto in deciſionibus relatis in dicta deciſ. 26. Nouembris coram me, ita nec in publicatione edictorum, quę fuit pręambula, & pręparatoria ad viſitationem, arg. *l. oratio, ff. de ſponſ.* vt fuit etiam deciſum coram eodem Iuſto in aliis deciſionibus eodem loco citatis.

Et quod dicta edicta non eſſent ad effectum faciendi ſolemnem, & iudicialem inquiſitionem, confirmabatur, quia 2
quando proceditur per inquiſitionem iudicialem, monitoria tranſmittuntur ad ipſos inquiſitos, & in perſonas particulares, pręcedente vel diffamatione, & indiciis, vel denunciatione, ad Clar. *in prax.* §. *fin. q.* 6. *&* 7. *in princ.* & eſt text. *in c. qualiter, & quando ſecundo*, vbi ſcribentes, & ſignanter Bero. *n.* 37. *vbi diſtinguit, de accuſ.* hic autem ſolùm fuit facta denunciatio generalis, vt ſi quis noſſet aliquem teneri aliquo crimine, illud reuelaret, imò quod inquiſitio generalis, non ſit inquiſitio ſolemnis, ſed præparatoria alterius ſolemnis, nec ea quiſquam puniri poſſit, cùm fiat ad inueniendum potius, quam ad puniendum, ideòque poſtea ſit neceſſaria alia particularis inquiſitio, tradit Innoc. *in c. bona* 1. *ſub n.* 5. *verſ. & dicunt quidam primo*, & ibi Imol. *ſub n.* 13. *de electio.* Caſtr. *conſ.* 348. *notandum col.* 1. *verſ. reſpondeo* 1. *par.* 1.

3 Non obſtat, quod in edictis fuerit facta mentio correctionis, & caſtigationis in delinquentes, quia correctio etiam, & emendatio venit in viſitatione, vt per Concilium Trid. *ſeſſ.6.cap.4.de reform.* Dummodò pœna ſit leuior, & extraordinaria, prout dictum fuit in pluribus reſolutionibus Sacræ Congregationis Illuſtriſſimorum Concilii Tridentini interpretum, quæ fuerunt datæ.

4 Non obſtat pœna excommunicationis in eiuſmodi edictis appoſita, quæ tamen apponi non poteſt in edictis factis in viſitatione, vt ſæpè reſolutum fuit in dicta ſacra Congregatione. Quia fuit reſponſum ex hoc non ſequi, quod Epiſcopus apponendò iſtam pœnam contrauenerit concordiæ cum Capitulo, & ideò hoc nomine debuerit condemnari in pœna pecuniaria, prout factum fuit per ſententiam de partibus, cùm in nulla concordia hoc prohibeatur Epiſcopo. Vltra quod quoad dictam pœnam ſententiæ Rotales fauent Capitulo, & ideò non videntur ab eo impugnandæ, vt fuit dictum in dicta deciſione 26. Nouembris præteriti coram me, à qua Domini ex prædictis etiam, quo ad edicta non putarunt eſſe recedendum. Et ita concluſum. Et declarationes Sacræ Congregationis Concilii Tridentini interpretis, ad comprobationem, quod correctio, & emendatio veniunt in viſitatione, in iſta deciſione allegatæ, ſunt tenoris ſequentis.

R. P. D. PIROVANO.

Aquilana nullitatis erectionis.

Veneris 10. Maii 1613.

ARGVMENTVM.

Diſcutitur in hac deciſione, quænam ſint iuſtæ cauſæ diſmembrandi Eccleſiam, & erigendi nouam Parochiam.

SVMMARIVM.

Eccleſia diſmembrari non debet propter numeroſitatem populi auctam, num. 1.

Parochias nouas erigendi iuſta cauſa, videtur incommoditas populi ad recipienda Sacramenta, & audienda diuina officia, num. 2. Declara, vt num. 3.

Diſmembrandi Eccleſiam iuſta cauſa non eſt anguſtia; & difformitas Eccleſiæ antiquæ, & quod inundationis ſubijciatur, num. 4.

Iuſta cauſa diſmembrandi Eccleſiam, & erigendi nouam Parochiam eſt, quando aliter contingat aliquos Parochianos obire ſine Sacramentis, num. 5.

Eccleſia diſmembrari non poteſt, niſi accedente conſenſu Capituli capitulariter concluſo, & firmato, num. 6.

DECISIO CCCCLXXXIV.

1 HÆc cauſa fuit alias reſoluta pro Archipresbytero, & Canonicis Terræ Paganicæ, ſcilicet conſtare de nullitate Erectionis Eccleſiæ Beatæ Mariæ ad Præſepe in Parochialem, & iuxtà Rotæ reſolutionem pronunciatum. Nunc verò in gradu reſtitutionis in integrum, cauſa iterùm mihi commiſſa, Dubitaui, an conſtet de cauſis, & Domini reſponderunt negatiuè. Retentis namque terminis primæ reſolutionis dicebant. Primò non obſtare numeroſitatem populi, quamuis aucta probaretur ad numerum quinque millium, quia non eſt iuſta cauſa diſmembrandi, & erigendi nouas Parochiales, cùm huic incommodo poſſit prouideri abſque diſmembratione ſecundum modum per Sacrum Concilium præſcriptum, adiungendo ſibi Rectores alios Sacerdotes, qui ſufficiant ad exhibenda Sacramenta, & cultum diuinum celebrandum.

2 Et quamuis diſtantia locorum, & magna incommoditas populi ad recipienda Sacramenta, & audienda diuina videantur præbere iuſtam cauſam erigendi nouas Parochiales, & vtrumque cauſarum dicatur propter populi numeroſitatem, cùm omnes Parochiali Eccleſiæ adhærentes eſſe non poſſint, vt ideò idemmet Sac. Conc. *dict. cap.4. ſeſſ. 21. verſ. in iis verò, &c.* prædictis concurrentibus declarauerit licere Ordinariis locorum etiam inuitis Rectoribus nouas Parochias erigere, quod etiam prius fuerat diſpoſitum *in cap. ad audientiam, de Eccleſ. ædific.*

3 Tamen non quælibet diſtantia ſuffragatur diſmembrationi, ſed ea dumtaxat, quę præbet difficultatem Parochianis accedendi cum magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina officia audienda, qualis non eſt hæc, quæ deducitur in Terra Paganicæ, cùm omnes habitatores non diſtent ab eodem oppido, nec impetu currentis, & perennis fluminis, aut torrentis illis impediatur aditus ad ipſam Eccleſiam, prout contingeret in caſu deciſionis Lucanæ diſmembrationis 9. Maij 1611. coram Reuerendiſſimo Attrebaten.

Secundò non obſtare, quæ pertinebant ad anguſtiam, 4
& difformitatem Eccleſiæ antiquæ, & ad incommoditatem vt poſitam in pede ipſius Terræ, non autem in medio, quæ propterea inundationibus ſæpiſſimè ſubiciebatur. Hæc enim viſa ſunt Dominis non poſſe deſeruire pro iuſta cauſa diſmembrationis, cùm illis incommoditatibus ſatis poſſit prouideri, nempè anguſtiæ, & difformitati per ampliationem, vel nouam Eccleſiæ ędificationem, diſtantiæ, & inundationi ex noua ſituatione intra idem Caſtrum in loco eminentiori à periculo aquarum remoto, vltra quod inundatio prædicta non videbatur concludenter probata, & ex qualitate riuuli potiùs, quam fluminis, aut torrentis contrarium apparebat, & vbicumque poteſt aliunde prouideri, deficit neceſſitas, quæ eſt cauſa diſmembrationis, & alienationis patius beneficii, *cap. 1. de reb. Eccl. non alienan.* & fuit dictum in Eboren. diſmembrationis 17. Nouembris 1600. coram bon. mem. Iuſto.

Quod autem aliquando contigerit aliquos Parochia- 5
nos obiiſſe ſine Sacramentis, prout teſtes videntur deponere, multum mouiſſet Dominos, ſi eorum teſtimonium ad effectum, de quo quæritur fuiſſet concludens, ſed dixerunt hoc non probari eueniſſe propter difficultatem accedendi ad infirmos ex diſtantia, vel aquarum inundatione, ſed potius quia ſolus Curatus eodem tempore pluribus infirmis prouidere non poterat, quod non conuenit cauſæ diuidendi Parochiam, ſed adhibendi Miniſtros Coadiutores, diſpoſitionem Sac. Conc. Trid. *in d. cap. 4. in princip.*

Poſtremò non obſtare, quod quoad ſolemnitatem con- 6
currat conſenſus Capituli, dum Archipresbyter, & Canonici interfuerunt proiectioni primi lapidis huius nouæ Eccleſiæ, illamque laudarent, & alter Canonicus declarauerit, & proteſtatus fuerit, quod hæc vocatur Eccleſia noua Parochialis, nam quidquid ſit quoad denominationem, & particularem aliquorum Canonicorum conſenſum, ad præiudicium tamen diſmembrationis ille conſenſus non capitulariter concluſus, & firmatus ſufficiens non eſt in hac parte, quę reſpicit Capitulum in vniuerſum, non autem Canonicos, vt ſingulos, Felin. *in cap. cum omnes nu. 24. & 28. de conſtit.* Rota in Calaguritana Canonicatus 28. Iunii 1605. coram Cardinali Lancellotto, & ita ſubſiſtente iuſtitia primæ ſententiæ, de cauſis reſtitutionis in integrum non conſtare fuit reſolutum, vtraque parte informante, quia ceſſat læſio præbens cauſam reſtitutionis, Rot. *dec. 1. in nouis, & dec. 5. in antiquis, de reſtit. in integr.*

Placebat tamen Dominis, quod iſta moderna Eccleſia 7
remaneret in adiutorium Matricis, iuxta declarationem Sacræ Congregationis, cum negari non poſſit, quin ex teſtibus datis pro parte Vniuerſitatis appareat, quod Cura animarum vſque ad ædificationem dictæ nouæ Eccleſiæ paſſa fuerit aliquod detrimentum propter anguſtiam antiquæ Eccleſiæ, & populi numeroſitatem.

R. P. D. PIROVANO.

Conchen. Decimarum dell'Infantado.

Veneris 10. Maii 1613.

ARGVMENTVM.

Mutatio ſeminis quando mutet obligationem ſoluendi Decimas in præiudicium illius, cui ante mutationem ſoluebantur, & quanto tempore præſcribatur ius exigendi Decimas.

SVMMARIVM.

Rector Eccleſiarum regulariter de iure habent fundatam intentionem in decimis dempta quarta pro Epiſcopo. Declara, vt num. 1.

Mutatio ſeminis quando mutet obligationem ſoluendi decimas, num. 2. & 3.

Præ-

Digitized by Google

Præſcriptio nunquam extendit ius quæſitum vltra expreſſum, & declaratum ex poſſeſſione, num.2.

Rectores Eccleſiarum quantè tempore præſcribant ius exigendi decimas in præiudicium Epiſcopi, num.4.

DECISIO CCCCLXXXV.

1 DOmini noluerunt recedere à deciſis in hac cauſa 5. Decembris præteriti. Conſtat enim, vt ſæpiùs fuit firmatum in cauſis Conchen. Decimarum coram bon. memor. Card. Pamphilio 1. Iulii 1591. & 5. Maij 1606. quod licet Rectores regulariter de iure habeant fundatam intentionem in decimis dempta quarta pro Epiſcopo, *cap.cùm in tua, c.cum contingat, c.dudum, de decim.* Rebuff.*eod.tit.q.7. nu.4. & 7.* Menoch.*conſ.36.nu.20. lib.1.* Tamen in diœceſi Conchen. tam Epiſcopus, quàm Rectores veniunt ex coæquali iure ad decimas, & conſequenter verum eſt præſuppoſitum Epiſcopi, quod ius ſuum eſt reale fundatum in ipſis Terris decimalibus, ex Anchar. & aliis *in 1. deciſ. huius cauſa allegatis.*

2 Vnde doctrina Hoſtien. *in c. cum in tua, de decim.* benè declaratur. Nam etſi videatur firmare, quod Eccleſia Parochialis mutato ſemine poſſit excludere Monaſterium veniens ad exactionem decimarum certæ ſpeciei, non tamen præſupponit ius reale, & coæquale ex parte Monaſterii reſpectu terrarum decimandarum, ſed ex præſcriptione, quæ cum habeat iuris reſiſtentiam nunquam extendit ius quæſitum vltra caſum expreſſum, & declaratum ex poſſeſſione, Put. *deciſ.102.lib.1. in noua impreſſ.* Mohed. *deciſ.7. de præſcript.* Secus vero quando concurrit ius reale cum iuris aſſiſtentia, quia ex cauſa vniuerſali iuris decimandi mutatio ſeminis non alterat obligationem, ſed de vna ſpecie fructuum, quæ procedit ab vna radice, fit tranſitus ad quaſcunque alias etiam nouas fructuum ſpecies, Rebuff. *de decim.quæſt.14.num.18.* Didac.*pract.quæſt.cap.37.num.5.* Rot. in Hiſpalen. iuris votandi inter impreſſ. *deciſ. 17. num. 10. par. 2. diuerſ.* quod etiam fuit dictum coram me in Legionen. Decimarum 27. Martii 1613. & propterea cum nunc agatur de mutatione ſeminis tritici, hordei, & vini in crocum, & oliuas, ex qua læſio reſultat Epiſcopo, & Cathedrali Eccleſiæ, meritò de croco, & oleo, vti de fructibus ſubrogatis erit danda decima Epiſcopo ratione ſui iuris realis.

3 Et ex prædictis tollitur obiectum, quod iſta fuerit diuiſio fructuum, vt ideò verſemur in ſecundo capite diſtinctionis, Hoſtien. *in d.c.cum in tua.* Quia non agitur de Eccleſia veniente ad percipiendum decimas iure ſpeciali ſibi debitas, in quibus terminis loquitur Hoſtienſ. Sed de habente ius coæquale, quod per mutationem ſeminis tolli, aut mutari non poteſt.

4 Non obſtant, quæ dicuntur de præſcriptione, quia nihil refert, quod teſtes dicant Rectores fuiſſe in poſſeſſionem percipiendi iſtas decimas in magna quantitate abſque participatione Epiſcopi, niſi ſimul concludant immemorabilẽ, poſtquam decimæ ſubrogatæ ſunt in locum aliarum, quod non dicunt teſtes, alias ſemper erit intelligendum de continuatione poſſeſſionis, eas percipiendi ſecundum ſpecies diſtinctas, & ſine præiudicio Epiſcopi, & Cathedralis Eccleſiæ virtute præambulæ ipſorum Rectorum facultatis, arg. *l. quædam mulier. cum gloſſ. de rei vendic.*

R. P. D. MANZANEDO.

Viterbien. Fideicommiſſi.

Veneris 10. Maij 1613.

ARGVMENTVM.

Tria in materia fideicommiſſaria in hac deciſione magiſtraliter explicantur. Primum numquid ſubſtitutio facta hæredi ſi ſine filiis deceſſerit expiret eo mortuo cum filiis, licèt poſteà filii obierint, An verò potius inducatur perpetuum fideicommiſſum. Secundum quando filii in conditione poſiti vocati cenſeantur. Tertium an, & quando in fideicommiſſis, & ſubſtitutionibus, filiorum appellatione veniant nepotes.

SVMMARIVM.

Subſtitutio alicui facta, ſeu fideicommiſſum ſi ſine filiis deceſſerit expirat, & non habet locum deficiente conditione, & ſic quando ille cum filiis deceſſit, licet poſteà ille filiis obierit, num.1. Declara, vt num.2.

Subſtitutio facta hæredi ſi ſine filiis deceſſerit, non expirat eo mortuo cum filiis, qui poſteà obierunt, quando ex coniecturis apparet, teſtatorem vlterius proceſſiſſe ad faciendum perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum. Tunc enim conditio ſi ſine filiis porrigitur ad omnes ſubſtitutos, & deſcendentes in infinitum, num.2. Vbi tamen quod iſta coniecturæ debent eſſe neceſſaria concludentes, & quæ ex verbis teſtamenti deducantur.

Teſtator numquid dicatur agnationis conſeruandæ rationem habuiſſe, & ſic perpetuum fideicommiſſum facere voluiſſe, quando in teſtamento vocauit in ſubſtitutionibus, & fideicommiſſis Cippum domus, num. 3. & ſeqq.

Subſtitutio hæredi facta, ſeu fideicommiſſum ſi ſine liberis deceſſerit, an expiret eo mortuo cum filiis, ſi filii poſteà obierint, quando teſtator in teſtamento habuit rationem conſeruandæ agnationis, num.3. & ſeqq.

Fœmina vbi ſunt vocatæ in teſtamento dici non poteſt, teſtatorem in eo habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis, n.4.

Fideicommiſſum, ſeu ſubſtitutio, in quo ſunt vocati proximiores de Cippo, an extinguatur eo ipſo, quod deuenit ad aliquem proximiorem de dicto Cippo, an vero cenſeatur perpetuum de vno in alium de eodem Cippo proximiorem, n.5.

Fideicommiſſi, & ſubſtitutionis conditione ſi ſine liberis deceſſerit deficiente cæteræ omnes ſubſequentes conditiones expirant, num.7.

Subſtitutio hæredi facta ſi ſine filiis deceſſerit, non expirat hærede moriente cum filiis, quando teſtator ad plures gradus ſubſtitutionum proceſſit, n.8. Contra n 9. & 10.

Subſtitutio hæredi facta ſi ſine filiis deceſſerit, non expirat hærede mortuo cum filiis, quando teſtator omnibus morientibus ſubſtituit proximiores de Cippo, n. 11. Contra n. 12. & ſeqq.

Omnis dictio vniuerſalis includit omnes, & idem ſignificat, ac ſi de ſingulis eſſet facta expreſſio ſpecialis, n.11. Contra num.12. & 13.

Filii poſiti in conditione, quando cenſeantur vocati, num. 14. & ſeqq.

Filiorum appellatione in ſubſtitutionibus, & fideicommiſſis quando veniant nepotes, n.23.24. & 25.

Clauſula omni meliori modo, &c. *iuncta clauſula codicillari, an & quando operetur, vt filii poſiti in conditione cenſeantur vocati, num.26. & 27.*

Fideicommiſſum, ſeu ſubſtitutio numquid tacitè inducatur ex eo, quod teſtator diſpoſuiſſet ſi interrogatus fuiſſet, n. 28.

DECISIO CCCCXXXVI.

AD dubium propoſitum, an conſtet de tali fideicommiſſo, quod ſuffragetur D.Catherinæ, negatiuè Domini reſpondendum dixerunt, cùm ipſa fuerit ſubſtituta, in caſu quo Ludouicus, & Paulus hæredes inſtituti ambo morerentur ſine filiis. Vnde cùm Paulus reliquerit filium ſuperſtitem, quamuis ille ſuperueniens patri poſteà obierit ſine filiis, intrat concluſio nota in iure, quod defecerit prædicta conditio, & ex illius defectu præcluſa fuerit via ſubſtitutioni D.Catherinæ, & cæteris ſubſequentibus, iuxt. text. *in l.cum vxori, C.quan.dies lega.ced. l.hæred.in prin. ex facto, §.ex facto ibi.* Nos igitur hoc dicemus conceptos quidem ante deportationem efficere, vt conditio deficiat, *& in §. ſi quis*, ibi, *aut igitur filius ſuperuixit patri, & extinxit conditionem fideicommiſſi, ff.ad Trebell. l.filiusfamilias, §. cum quis*, ibi, *conditio defeciſſe videbitur ſi ſuperuixerint liberi, & e leg. 1. l.filiusfamilias, §.cùm erit legatus, de leg.ſecundo, l. iubemus, §.ſin autem*, ibi, *vno filio ſuperſtite, vel nepote ex filio, vel poſthumo relicto deceſſerit*, non videtur extitiſſe conditio, & ideò deficit fideicommiſſi petitio, *C. ad Trebell. & in l. prima*, ibi, *conditionem adſcriptam fideicommiſſo defeciſſe manifeſtum eſt, C.de cond.inſer.* ex quibus motus Oldrad. ita conſuluit in ſuo celebri conſ.21. ſæpiùs à Rota approbato, & ſecuto, per quam plures Doctores congeſtos per Couarr. *in c.Raynaldus in princ.n.3. verſ.ſed & illud, de teſta.* & per Illuſt.Mant. *de coniect.vlt.volun.lib.11.tit.6.n.6* & per Molin.*de primogen.Hiſpan.lib.1.c.6.n.16.* & per Peregr.*de fideic. art.29.n.22.* Teſtator enim relinquendo bona ſua D.Catherinæ ſubſtitutæ ſub conditione negatiua, ſi Ludouicus, & Paulus ſine filiis decederent, viſus fuit ſub contraria conditione affirmatiua, nempè ſi cùm filiis deceſſiſſent, eadẽ bona à ſubſtituta adimere voluiſſe, *l.ſi legatum purè, ff.de adimen. leg. l.aliquando, ff.de cond. & demon.* Ruin.*conſ.33.n.5. & cõſ. 170.n.4. & 5.lib.3.* & defectus iſtius cõditionis ſufficit, quod

Digitized by Google

ſemel euenerit, quamuis durauerit per momentum, prout de implemento conditionis dicitur, *in l. ſi quis heredem, C. de inſtit. & ſubſtit.* & ad hoc plura cumulat. Trac. *in l. ſi vnquam in verb. ſuſceperis liberos n. 151. C. de reuocand. donat.* & Gabr. *in titul. de fideicom. concl. 8. num. 1.*

2 Nouiſſima eſt etiam concluſio, & à Rota paſſim ſecuta, quod ſopradicta concluſio, & conſil. Oldrad. ceſſet, quoties ex coniecturis apparet teſtatorem vlterius proceſſiſſe ad inſtituendum perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum. Tunc enim conditio, *ſi ſine liberis*, porrigitur ad omnes ſubſtitutos, & deſcendentes in infinitum ex pluribus relatis per Hie. Gabr. *conſ. 223. num. 10. & 27. lib. 1.* & per Anton. Gabr. *in tit. de fideicomm. concluſ. 7. num. 4. lib. 4.* & per Molin. *vbi ſupra dict. cap. 6. num. 19.* & Craſ. *de ſucceſſ. §. Fideicommiſſ. quæſt. 33. num. 6.* Et ex hoc capite D. Catherina contendit impugnare deficientiam prædictæ conditionis, ſi ſine liberis, & ad coniecturas recurrit. Attamen vnum eſt certum, quod illæ debent eſſe neceſſariæ, & concludentes, & quæ ex verbis teſtamenti deducantur, *l. cum proponebatur de leg. 2.* & ibi communiter Doctor. Paul. de Caſtr. *conſ. 28. num. 2. lib. 2.* Iaſ. 143. *num. 3. lib. 2.* Alciat. 494. Cagnol. plures citans *in l. prima num. 55. Cod. de pact.* & probatur optimè *in dict. l. prima, Cod. de condit. inſer.* vbi deciditor conditionem, *ſi ſine liberis*, de feciſſe exiſtentia nepotis ex filia relicti, niſi alias defuncti voluntas euidenter probetur, ad idem eſt text. *in l. ſecunda, in princip.* ibi, *niſi euidentiſſimis probationibus teſtatorem voluiſſe apparuerit de cond. & demonſtr.* ponderando verbum *euidenter*, quod *in l. natur. 177. de verb. ſignif.* exponit Rebuff. id eſt clarè, apertè, dilucidè, & facit text. *in l. licet*, ibi, *ſi non fuerit euidens diuerſa voluntas de legat. primo*, Vnde Barbat. *in d. cap. Raynaldus*, dicit, quod tales coniecturæ debent eſſe expreſsè, & à iure approbatæ, & perſpicuæ ad hoc, vt ex coniecturis conſtet, quod euidenter apparere debet, & tenuit Rota in Tudertina fideicommiſſi 13. Aprilis 1587. coram Gipſio, & in Romana Hæreditatis de Foſſanis 12. Februarij 1588. coram eodem.

3 Vnde videre eſt, an coniecturæ ponderatæ pro D. Catherina ſint tales, vt ex ipſis ſit recedendum à conſil. Oldr. & inter adductas pro illa hæc eſt vna, quod in teſtamento fuerit habita ratio conſeruandæ agnationis, ex quo fuerunt primo loco vocati Paulus, & Ludouicus, & omnibus ſupra nominatis morientibus fuerunt ſubſtituti proximiores de cippo domus ipſius teſtatoris, ex quibus prætenditur agnationis rationem habitam fuiſſe, cum ex vocatione cippi domus inducatur agnatio vocata ſecundum gradus prærogatiuam, Angel. Caſtr. & alij *in l. fin. Cod. de verbor. ſign.* Corn. *conſ. 55. nu. 55. lib. 1.* Curt. iun. *conſ. 121. num. 15.* cum alijs adductis per Informantes.

4 Ex iſta autem coniectura non fuit viſum, quod ſit recedendum à conſ. Oldrad. reſpondebatur enim in primis negando teſtatorem noſtro caſu aliquam rationem conſeruandæ agnationis habuiſſe, cum morientibus hæredibus ſine filijs ſubſtituerit D. Catherinam, & Portiam, ex qua fœminarum vocatione in quacumque parte teſtamenti facta excluditur ratio conſeruandæ agnationis, Alexan. *conſil. 115. num. 10. lib. 2.* Bald. 473. *lib. 5.* Soc. *in l. cum anus num. 82. verſ. ſecundus caſus, ff. de cond. & demonſtr.* idem Socin. *in l. Gallus, §. nunc de lege* Vellelan. *ff. de liber. & poſth.* Dec. *conſil.* 370. *num. 30.* Gozad. 29. *num. 3.* Socin. iun. *6. num. 20. verſ. nec etiam obſtat, & 118. num. 5. lib. 1. & 158. num. 42. lib. 2.* Curt. iun. 172. *num. 4. & 5.* Aym. 180. *num. 1. & 306. num. 5.* Et nimirum, cum per fœminas agnatio non conſeruetur, ſed potius deſtruatur, cùm ipſæ ſint finis illius, *l. pronunciatio, §. fin. cum l. ſeq. de ver. ſign. §. fin. Inſtit. de patr. poteſtat.* Pariſ. *conſ. 1. num. 25. cum ſeq. lib. 3.* Soc. iuo. *conſ. 22. num. 54. lib. 2. & 12. lib. 3.* Quod magis procedit, quando teſtator non expreſſit deſiderium conſeruandæ agnationis, vt in noſtro caſu.

5 Sed dato, & non admiſſo, quod teſtator voluiſſet conſeruationem agnationis, & illa deſumatur, ex vltima proximiorum cippi domus ſubſtitutione iuxta ſuperius adducta. Tamen iſta vocatio proximiorum de cippo intelligitur iuxta diſpoſitionem text. *in l. cum ita, §. in fideicommiſſo, & in l. peto, §. Fratre de legat. 2.* ſcilicet, quod cenſeantur vocati illi tantum, qui ſunt in proximiori gradu ita vt, poſt quam ad proximiorem deuenerit, extinguatur fideicommiſſum, & non intelligatur, quod in perpetuum de vno in alium ſit deuenturum, niſi teſtator vſus fuiſſet verbis importantibus tractum ſucceſſiuum, vel verbis futuri temporis, quæ qualia ſint declarat Alexand. *in d. l. Gallus, §. quidam recte num. 6.* Menoch. *præſumpt. 71. n. 4. lib. 4. & conſil. 75. n. 54. lib. 1.* & Peregr. *vbi ſupra art. 18. n. 14. & deciſ. 579. n. 9. & ſeq. part. 1.* quibus verbis omnino in noſtro caſu teſtator non fuit vſus, quam ſententiam poſt Cuman. *in d. § in fideicommiſſ.* tradit Ruin. *conſ. 89. n. 5. lib. 2.* & pluribus relatis teſtatur de magis communi Cephal. *conſ. 89. num. 34. lib. 1.* & Socin. *in l. ſi cognatis n. 17. & ſequentib. de reb. dub.* Simon. de Pret. *conſ. 203. n. 24.* & ita tenuit Rot. in Tiburtina Caſtri Viuarij 28. Martij 1588. coram bon. mem. Cardin. Seraphino.

Vltra, quod per conſeruationem agnationis denotatam 6
per teſtatorem, quamuis deuentum fuerit ad plures gradus ſubſtitutionum, non eſt recedendum à conſilio Oldrad. iuxta Alexand. *conſil. 59. num. 21. verſic. non obſtat etiam lib. 3. & conſ. 139. à num. 3. cum ſequent. lib. 6.* Socin. ſen. *conſil. 62. num. 7. & 10. verſic. præterea quando filij, & in conſil. 116. num. 4. verſic. quæ omnino non habent lib. 3.* & Socin. iun. *conſ. 4. num. 20. in fin. lib. 3.* Dec. *conſ. 63. verſic. ſecundo teſtator, & conſ. 218. à num. 7.* cum pluribus ſeqq. & præcipuè *num. 13. verſic. & huic concluſ. & in conſ. 291. num. 5. verſic. venio ad ſextam, & num. 6.* vbi loquitur de ſubſtitutione facta de cippo Iaſ. *conſ. 66. num. 19. & ſeqq. lib. 2.* Ruin. *conſ. 89. num. 20. & num. 30. verſic. quod etiam comprobatur, & conſ. 92. num. 11. & in conſ. 155. num. 3. 5. & 8. lib. 2.* Crauet. *conſ. 98. à num. 11.* Cephal. *conſ. 17.* Honded. *conſ. 60. num. 40. & ſequent. lib. 1.* Gabriel. *conſ. 111. num. 816. & ſequ. lib. 1.* Menoch. *conſ. 58. num. 102. & conſ. 328. num. 21. & in præſumpt. 69. num. 11. lib. 4.* Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 5. numer. 37.* Surd. *conſ. 448. num. 12. & ſequentibus* atteſtans de veriori, Marcambrun. *conſ. 61. num. 136.* Bertazol. *conſ. 69. num. 6. & 7. libro ſecundo*, Pancirol. *conſ. 93. num. 22.* & Sfort. Odd. hanc dicens communem, & loquitur de ſubſtitutione fauore cippi facta *conſ. 66. num. 106. & in conſ. 67. num. 30.* prout & locuta fuit Rot. in Romana fideicommiſſi de Gallis 16. Nouembr. 1587. coram bonæ memoriæ Card. Pamphilio, & in d. Roman. hæreditatis de Foſſanis coram Gipſio, & in d. Tiburtina Caſtri coram Seraphino. Qui Doctores omnes loquuntur aut in caſu, quo expreſſè agnationis conſeruatio fuit conſiderata à teſtatore, aut quando voluit bona peruenire ad illos de ſua ſtirpe, & progenie, aut de familia, aut de liberis in liberos, donec aliquis ſupereſſet in infinitum, aut quod bona integrè conſeruentur inter ſuos deſcendentes in infinitum, aut quando vocauit proximiores maſculos deſcendentes de domo ſua aut poſteros ex linea maſculina deſcendentes in perpetuum, aut quod remanerent bona in propinquioribus de parentela, & ſic ſemper de gradu in gradum, & ferè omnes loquuntur in caſu quo teſtator deuenerat ad plures gradus ſubſtitutionum & nihilominus vno ore tenent intrare dictum conſilium Old.

Et reddunt rationem, quia omnes iſtæ ſubſtitutiones 7
intelliguntur factæ in caſu euenientis primæ conditionis, quod inſtituti decederent ſine liberis, vnde illa deficiente ceteræ omnes ſubſequentes expirarunt ex ſupra adductis. Deficiente enim conditione quo ad primum præcluditur via ſequentibus ſubſtitutionibus, *l. ſi mater, §. primo, & l. qui habebat, ff. de vulgar. l. qui fundum, §. qui filios, ff. ad leg. Falcid.* idem Oldrad. *conſ. 167.* Pariſ. 87. *num. 37. lib. 2.* Alexand. *dict. conſ. 139. num. 4.* cuius opinionem dixit communem, & abſque vlla dubitatione Rot. *deciſ. 236. num. 1. part. 2.* vbi etiam de cippo agitur. Conditio enim, *ſi ſine liberis*, reſpicit tantum tempus mortis Ludouici, & Pauli, de quo tempore cum filius ex Paulo ſuperuixeret, conditio defecit, & ſubſtituta remanſit excluſa, ad text. *in d. l. filiusfamilias, §. cum quis, & in dict. l. ex facto, §. ex facto*, cum alijs iuribus ſupra adductis. Qualitas enim adiuncta verbo venit intelligenda ſecundum tempus verbi, *l. 2. & 3. ff. de aur. & argent. legat.*

Alia coniectura deducebatur ex eo, quod videtur teſta- 8
torem proceſſiſſe ad plures gradus ſubſtitutionum, cùm prius cohæredes inſtitutos inter ſe reciproce ſubſtituit ſecundo illis ſine filijs decedentibus ſorores ſubſtituit, tertio verò loco omnibus ſopranominatis morientibus proximiores de cippo domus vocauit, ex qua coniectura non deſunt Doctores tenentes, quod à conſil. Oldradi ſit recedendum, vt per Aymon. *conſilio 98.* Socin. *conſilio 250. num. quarto libro ſecundo*, & plures refert, Mantica vbi ſupra, *libro vndecimo, titul. tertio, num.*

deciſ

Digitized by Google

decimo tertio, & adducuntur deciſiones Bonon. fideicommiſſi de Sancto Petro 27. Maij 1596. coram Illuſtriſſimo Mantica, & Bononien. fideicommiſſi de Mattheſilanis 19. Iunij 1600. coram bonæ memoriæ Cardinali Seraphino, & quamuis iſta ſola coniectura de per ſe pateretur difficultatem, iuncta tamen cum alijs plurimum operatur, Rip. *in l. centurio num.* 105. *de vulg.* Socin. iun. *conſ.* 119. *num.* 28. *lib.* 1. Grat. *conſ.* 89. *num.* 9. *lib.* 2. Cephal. 475. *in fin.* Illuſtriſſ. Mantic. *vbi ſup. d. num.* 13. *verſ. verum planè in fin.*

9 Sed nec iſta coniectura ſuffragatur, ad hoc, vt non intret d. conſ. Oldrad. & quamuis ex prædictis ſatis videatur ad illam reſponſum. Nihilominus in particulari reſpondendo Domini cenſuerunt, non eſſe admittendam quaſi non ſufficientem, vt ſcripſit Soc. ſen. *in l. cum anus n.* 113. *in fin. ff. de condit. & demon.* & illam communiter reprobari ſic ſimpliciter deductam notat Rip. *in d. l. centurio n.* 165. & idem teſtatur Alciat. *conſil.* 89. *num.* 5. *lib.* 9. *& in conſ.* 117. *ad fin.* & tanquam communem hanc ſequitur Roland. *conſ.* 51. *num.* 9. *lib.* 3. & Clar. *vbi ſup. ad §. Teſtamentum quæſt.* 79. *in fin.* Et etiam cum alijs coniecturis adductam illam non admittendam tenuit Rota in terminis dict. conſ. Oldrad. ſed eſſe intelligendum retento eodem themate, quod conditio *ſi ſine liberis* adimpleatur, ſecus tamen ſi ſemel deſerit per exiſtentiam liberorum, tunc iſta coniectura etiam alijs concurrentibus efficit quod primæ ſubſtitutioni, & cęteris ſubſequentibus locus non ſit, & omnibus ſic ſubſtitutis via ſuccedendi præcludatur, *vt in deciſ.* 118. *part.* 1. *&* 230. *part.* 2. inter impreſſas, & dd. Tudertin. fideicommiſſi, & Roman. hæreditatis de Foſſanis, & in alia Bononien. fideicommiſſi de Gratiolis 31. Maij 1606. coram Domino meo Decano. Et ferè omnes Doctores in præcedenti concluſione adducti hanc eandem ſententiam affirmant, vt ibi retuli.

10 Et ad d. Deciſiones Bononien. fideicommiſſi de S. Petro, & Bononien. fideicommiſſi de Mattheſilanis reſpondebatur, quod in illis deciſionibus, & illarum caſibus concurrebant plura, quæ de notant clarè, & euidenter mentem teſtatoris fuiſſe inſtituere fideicommiſſum perpetuum ad fauorem agnatorum de domo, & familia, etiam in caſu, quo inſtituti aut ſubſtituti cum filijs decederent, vt ex eiſdem deciſionibus apparet. Vnde in caſibus illarum eſt mirum, quod ceſſet conſ. Oldr. iuxta communem, de qua ſupra.

11 Item ponderatur, quod omnibus ſupra nominatis morientibus teſtator ſubſtituit proximiores de cippo domus, quaſi non poſſit eſſe locus huic vltimæ ſubſtitutioni, ſi ſubſtitutio facta Paulo, & Ludouico ſi ſine filijs deceſſiſſent, non intelligeretur etiam in caſu, quo decederent cum filijs, & filij ſine filiis morerentur quo caſu intrarent Domina Catharina, & Portia ſubſtitutæ, & illis, & omnibus aliis morientibus poſſent venire proximiores de cippo, & intrat regula qui vult conſequens &c. Dec. *conſ.* 23. *n.* 2. Curt. iun. *d. conſil.* 121. *num.* 11. *&* 16. Riminald. iun. *conſ.* 21. *num.* 36. *lib.* 1. & in ſimilibus terminis dixit Rot. in Firmana de Fulcliis 2. Aprilis 1601. coram bonæ mem. Card. Pamphilio, & ponderatur dictio vniuerſalis, *omnibus ſupra nominatis morientibus*, quæ omnes præcitatos includit *l.* 1. *de legat.* 1. & idem operatur, ac ſi de ſingulis eſſet facta expreſſio ſpecialis, Bart. *in l.* 2. *ff. de nouat.* Aymon. *conſ.* 308. *num.* 6. Cephal. 156. *num.* 2. & quod per iſtam dictionem, *omnes* cenſeatur impoſitum fideicommiſſum omnibus ſuperius nominatis, tradit Grat. *conſ.* 5. *n.* 59. *lib.* 2. *& fuit dictum in ſimili in vna Cod.* Caſtelli fideicommiſſi 14. Maii 1607. coram Reuerendiſſ. Bononienſi.

12 Minus videbatur ex iſta coniectura ceſſare conſ. Oldrad. & fuit reſponſum, quod illa dictio vniuerſalis, *omnibus ſupra nominatis morientibus* reſtringitur ad habiles poſitos in diſpoſitione, & vocatos, & ad caſum, quo conditio primæ ſubſtitutioni adiecta locum habuiſſet per deficientiam liberorum, vt notat Cephal. *in d. conſ.* 17. *n.* 17. *& num.* 30. *&* 31. *verſiculo & ſic etiam parum facit*, quibus in locis loquitur de iſtis dictionibus, *omnibus*, & de verbo, *permanere*, *& perpetuo*, quæ ſemper debent intelligi ſecundum ſubiectam materiam, DD. *in l. prima*, *ff. ſol. matr.* & non inducunt fideicommiſſum, vbi non eſt nec eſſe potuit, Dec. *d. conſ.* 218. *num.* 17. 13. *verſ. & huic concluſ. & d. conſ.* 291. vbi in illius caſu aderat clauſula, *deficientibus omnibus, &c.* vt ibi *num.* 6. *&* 7. Et nihilominus dixit intrare conſ. Oldr. prout & eadem clauſola, quod ſi omnes ſupra nominati morerentur ſine liberis, aderat etiam in caſu *conſ.* Crau. 98.

13 Et ex his reſpondetur deciſioni C. Caſtelli fideicommiſſi coram Reuerendiſſ. Bononien. in contrarium adductæ, vbi aliqua vis fuit facta in d. dictione vniuerſali, *omnes*, quaſi omnes prænominatos includeret, ſed vltra reſponſiones ſuperius datas dicitur, quod in caſu illius deciſionis filij hæredum non ſolum erant nominati, ſed etiam vocati, & grauati, cum illud eſſet fideicommiſſum reale, ſeu in tem ſcriptum, in quo non adeſt differentia inter vocatos, & poſitos in conditione, vt per Decian. alios adducentem *conſ.* 44. *num.* 72. *lib.* 3. Rimin. iun. *conſil.* 456. *num.* 5. In caſu autem noſtro nullum adeſt fideicommiſſum reale, vnde nimirum, ſi filii poſiti in conditione non cenſeantur vocati, & per conſequens per exiſtentiam filiorum Pauli expirauerint omnes ſubſtitutiones ſubſequentes de omnibus prænominatis quantumcunque factæ ex ſupradictis.

14 Minus obſtat, quod filii poſiti in conditione cenſeantur in noſtro caſu vocati, quia fuit reſponſum, quod quamuis filius Pauli in caſu noſtro fuerit poſitus in conditione, non tamen fuit vocatus, vnde ſucceſſit patri in iſtis bonis ab inteſtato ex iuris diſpoſitione tanquam in bonis liberis iuxta gloſ. *in l. Lucius la ſeconda*, *ff. de hæredib. inſt.* cuius opinio, eſt verior, & receptior iuxta Couarr. *in cap. Raynut.* §. 3. *num.* 2. *de teſtament.* Iul. Clar. *in d. §. Teſtamentum quæſt.* 77. Padilla *in l. cum acutiſſimi num.* 46. *C. de fideicom.* Molin. vbi ſup. *d. cap.* 6. *num.* 1. Coſta *in cap. ſi pater part.* 1. *verb. ſi abſque liberis num.* 54. qui pro hac parte plures alios cumulat, & hanc Rota ſequitur, Caputaq. *deciſ.* 98. *lib.* 2. *in manuſcript.* & fuit dictum in vna Recanaten. hæreditatis 14. Maii 1607. coram bon. mem. Penia.

15 Vlterius teſtator ſubſtituit in caſu, quo inſtituti decederent ſine filiis, in caſu verò quo quilibet ipſorum cum filiis decederet, nihil prouidit teſtator, nec hoc caſu fecit ſubſtitutionem filiis poſitis in conditione, ergo iſte caſus omiſſus a teſtatore relinquitur iuris diſpoſitioni, *l. ſi extraneus*, *ff. de condict. ob cauſ.* & per conſequens filius Pauli in conditione poſitus non ſucceſſit teſtatori, ſed ipſius patri ab inteſtato, & ſic per illius exiſtentiam de tempore mortis Pauli expirarunt ſubſtitutiones factæ, dicta D. Catherina, & omnes ſubſequentes.

16 Quæ iuuantur ex eo, quod ſi conſideremus perſonas inſtitutorum, quibus ſit ſubſtitutio, reperiemus tantum Ludouicum, & Paulum, ſi verò conſideremus perſonas ſubſtitutas, reperiemus tantum in prima ſubſtitutione D. Catherinam, & Portiam, ſed nec inter iſtas ſubſtitutas, nec inter ſubſtitutos, quibus ſubſtitutio fuit facta, non reperiemus filios inſtitutorum in conditione poſitos, quia illi tantummodo fuerunt nominati ad effectum conditionis concipiendæ. Vnde nec poteſt dici fuiſſe ſubſtitutos patri, nec illis ſubſtitutum aliquem datum fuiſſe nec ipſos vocatos, iuxt. gloſ. *in l. Lucius*, communiter receptam, & per conſequens neceſſariò eſt dicendum ſucceſſiſſe patri ab inteſtato ex iuris diſpoſitione, iuxta ſuperius adducta.

17 Quæ in tantum ſunt vera, quod iſti poſiti in conditione non ſint vocati, vt procedat etiam ſi poſiti fuiſſent cum qualitate maſculinitatis quæ in tali caſu cenſetur appoſita fauore ſubſtituti, qui aliàs non ſolum à maſculis, ſed etiam à feminis excluderetur, in noſtro caſu, & non eſt appoſita ad vocandum, & inuitandum per fideicommiſſum maſculos propter agnationis conſeruationem, vt de communi teſtantur omnes ſequentes Doctores Alexand. *conſ.* 202. *num.* 7. *lib.* 7. Socin. iun. 277. *num.* 9. *lib.* 2. Rip. *in l. centurio num.* 162. *de vulgar. & pupill. & in l.* 1. *num.* 3. *Cod. de pact.* & ibi Cagnol. *num.* 51. Iaſ. *conſ.* 143. *num.* 4. *lib.* 2. Mantuan. *conſ.* 115. *num.* 18. *& ſequent.* Iul. Clar. *vbi ſup. quæſt.* 69. & latè Dec. *conſ.* 218. *&* 287. *n.* 9.

18 Quæ ita ſunt vera, vt etiamſi deuentum fuerit ad plures gradus ſubſtitutionum, non dicantur vocati poſiti in conditione, Cephal. *conſil.* 268. *in princ. & num.* 17. *cum ſequent.* vbi refert plures teſtantes de magis communi, & idem teſtatur, & eam ſequitur Gabriel. *de fideicom. concl.* 4. *num.* 9. & Ruin. *conſil.* 101. *num.* 3. *&* 4. *lib.* 2. & de communi, Alciat. *conſil.* 124. *in fin.* & quam plures adducens, & etiam atteſtans de communi Roland. à Vall. *conſil.* 51. *num.* 3. *lib.* 3. & Burſar. *conſil.* 1. *num.* 8. & hanc latè tuetur Pancirol. *conſil.* 59. *num.* 7. *cum pluribus ſeq.*

19 Et quamuis ex coniecturis recedatur à *d. gloſ. l. Lucius*, communiter recepta ex latè adductis, & Doctoribus congeſtis per Clar. vbi ſupra *quæſt.* 77. 78. *& ſequentibus*, & per Illuſtriſs. Mantic. *vbi ſup. lib.* 11. *tit.* 3. & per Graſſ. *de ſucceſſ.* §. *fideicommiſſ. quæſt.* 14. Nihilominus Domini cenſuerunt

noo

non eſſe ſufficientes coniecturæ in noſtro caſu adductæ, vt ex illis ab opinione dictæ gloſſæ recedatur, quin potius illi ſtandum iudicarunt, & ſupra particulariter prædictis coniecturis fuit reſponſum, quando de illimet fuit actum ad effectum, quod ceſſet, vel intret d. conſ. Oldrad.

20 Vnum tamen hic addendum videtur, quod non verſamur in deſcendentibus à teſtatore, ſed potius in extraneis cùm teſtator non habens filios inſtituerit Ludouicum, & Paulum ipſius ex fratre nepotes, vnde intrat regula, quod licet aliàs in deſcendentibus ſufficiant leuiores coniecturæ pro excludenda opinione prædictæ gloſ. ſecus tamen eſt in extraneis in quibus maiores, & validiores coniecturæ requiruntur, vt notat Syluestr. Aldobrand. *conſ.29. num.51.* Mantic. *vbi ſup. num.28.* & Craſ. *d. quæſt.14. num.7.* & dixit Rota in Bononien. fideicommiſſi de Pannolinis 10. Decemb. 1610. coram Reuerendiſſ. Lugdunen. quidquid dixerit Clar. *in d. §. Teſtamentum quæſt.79. in fin. tenens*, quod tantum in deſcendentibus coniecturæ contra d. gloſ. & communem opinionem admittantur, cuius opinio non ita ſimpliciter, ſed cùm ſupradicta diſtinctione eſt intelligenda.

21 Vnde infertur filium Pauli tanquam non vocatum non debere grauari, *l. ab eo, C. de fideicom. l. ſed, & ſi ſic, §. 3. de legat.3.* Bartol. & alij *in d. l. centurio*, Iaſ. *conſ.218. n.9. & 10. lib.2.* Cephal. *conſ.268. num.23.* Imò tenet Iaſ. *in l. Cætera, §. fin. num.10. & 20. de legat.1.* Quòd licet teſtator expreſsè feciſſet ſubſtitutionem fideicommiſſariam filijs Pauli poſitis in conditione, adhuc non valeret, ex quo non ſunt vocati iudicio teſtatoris, nec honorati, ſed tantùm in conditione poſiti.

22 Quæ roborantur ex eo, quod etiamſi filius Pauli in noſtro caſu cenſeretur vocatus contra d. gloſ. communiter receptam adhuc etiam non cenſeretur grauatus, cum ex eo, quod eſſet actiuè vocatus, non poteſt inferri, quod fuerit paſſiuè grauatus, Rip. *in d. l. centurio num.168.* Pariſ. *conſ.31. num.28. lib.2.* Socin. iun. *57. num.4. & 5. lib.4.* Crauet. *98. num.5.* Cephal. *514. per totum*, Stort. Odd. *conſ.66. n.97. & 106.* Et reddunt rationem, quia ſi exiſtentia filij poſiti in conditione facit illam deficere ad releuandum patrem grauatum, & ad excludendum ſubſtitutum, fortius ergo & ad eiuſdem filij fauorem, ne cenſeatur grauatus, cùm illum teſtator prætulerit ſubſtituto.

23 Nec etiam obſtare videtur, quod appellatione filiorum veniant nepotes, iuxta Bart. *in l. liberorum n.2. ff. de verb. ſignif.* & Rot. *deciſ.243. num.3. part.2. diuerſ. cum ibi relatis* ex quo conantur ex aduerſo inferre, quod cum filius Pauli obierit ſine filijs, Paulus dicatur deceſſiſſe ſine nepotibus, qui veniunt appellatione filiorum, & ideò purificata fuerit conditio, ſi ſine filiis, ad fauorem D. Catherinæ.

24 Quia, vt notat Bart. *in d. l. liberorum num.18.* diſpoſitione collata in perſonam filiorum naturum conditione impleta perſona nepotis non comprehenditur, iuxta text. *in d. l. Gallus, §. idem credendum*. Verificata enim in filio talis diſpoſitio non extenditur ad nepotes, vt poſt Bart. vbi ſupra notat Alexand. *conſ.105. num.3. lib.1.* & plures referens notat Gabr. *de verbor. ſignif. concluſ.1. num.74. limitat. 12.* Illa enim conditio, ſi ſine filijs deceſſerit, intelligitur de tempore mortis Ludouici, vel Pauli ad text. *in d. l. ex facto, §. ſi quis*, & regulatur, iuxta tempus verbi, vt ſupra dixi. Vnde non eſt trahenda ad tempus mortis nepotis ſine filiis, quod euenit multò poſt mortem Pauli.

25 Quæ comprobantur ex eo, quod appellatione filiorum non veniunt nepotes, quando non tractatur de ipſorum fauore, ſed grauamine, prout in ſubſtitutione fideicommiſſaria, quæ dicitur onus, *l. cohæredi, §. cum filio de vulg.* notat Corn. *conſ.187. num.7. lib.1.* ex regula, quod in materia odioſa non veniunt nepotes, Bald. *in l. Titius num.1. de liber. & poſthum.* Io. And. *in cap. ad extirpandas*, quem ibi refert, & ſequitur Butr. *num.7. de fil. presbyteror.* per text. *in l. patri, ff. de adulter. cum l. ſeq. & in l. Iulianus, §. hoc cap. ff. de ritu nupt.* & plures pro hac concluſione adducit Gabriel vbi ſupra *d. concluſ.1. limit.5. num.54.* Aliàs autem omnino deſtrueretur illa communis ſententia ſuperius firmata, quod deficiente conditione per exiſtentiam filiorum ſubſtitutio expirauit, etiam ſi filii poſteà ſine filiis moriantur, quod non videtur admittendum. Et adducta in contrarium habebunt locum ad effectum excluſionis ſubſtituti, quia qui decedit cum nepote, non dicitur decedere ſine filiis, ſecus verò ad effectum grauaminis, nam grauatis filijs non cenſentur grauati nepotes ex ſuperius latè adductis, & per Hondod. *d. conſ.60. num.61. & ſeq.*

Nec etiam obſtare videbatur, quod ex clauſula, *omni meliori modo*, iuncta clauſula codicillari cenſeantur vocari filii poſiti in conditione iuxta deciſ. Put. 215. *in fin. lib.3.* Quia præter id, quod in caſu Put. aderant multæ aliæ coniecturæ, ex quibus Rota cenſuit poſitos in conditione in illo caſu fuiſſe vocatos, quæ hic deſunt. Fuit reſponſum, quod clauſula codicillaris de ſui natura operatur, vt quæ ex teſtamento inualido non debentur, debeantur ab inteſtato ità, vt ſuppleat defectum ſolemnitatis, non verò defectum voluntatis, Gabr. *conſ.129. num.12. & 16. lib.2.* Socin. *conſ.73. ad fin.* Menoch. *conſ.326. num.40.* Peregr. *de fideicom. art.18. n.8.* 26

Nec obſtant adducta per Bal. *in l. verbis ciuilibus de vulgar. & pupill.* & Mattheſil. *ſingul.140.* & per Crauet. *conſ.22. & conſ.532. num.5.* quem refert, & ſequitur Menoch. *conſ.420. num.17.* Hi enim de clauſula codicillari teſtantur operari, vt deſcendentes cenſeantur inuicem, & ſucceſſiuè vocati per fideicommiſſum ita, vt ſubſtitutio, quæ aliàs directa iudicatur, in fideicommiſſariam reſoluatur. Quod tamen benè declarat Curt. iun. *in dict. conſil.114. num.10.* & Dec. *conſ.205. num.9. & conſ.291. num.3.* & Alciat. *conſ.5. num.39.* Cacheran. 14. qui omnes cum aliis ab ipſis relatis contra d. doctrinam Crauet. & aliorum tenent, & quod clauſula codicillaris nihil operetur, vbi deficit voluntas teſtatoris, & in quibus non diſpoſuit, & quod d. clauſula tendit ad confirmandum, quod fuit factum, non autem ad ampliandum, vt comprehendat non diſpoſitum à teſtatore, Socin. ſen. *conſ.77. in fin. lib.3.* Socin. iun. *conſ.100. num.3. lib.2.* Illuſtriſſ. Mantic. *vbi ſupra lib.6. tit.4. num.15.* & benè Laderch. Imolenſ. *conſ.58. num.32.* & Simon. de Pret. *de interpretat. vltim. volunt. lib.3. dubitat.2. ſolut.3. num.6.* & Ruſtic. *in tract. an & quan. &c. lib.5. cap.6. num.23.* & alij ab ipſis citati loquuntur de clauſula, omni meliori modo, appoſita in teſtamento, ex qua volunt, quod filii poſiti in conditione cenſeantur grauati in fideicommiſſo inducendo, quando aliter actus ſortiri effectum non poteſt, & ſic loquuntur Put. & prædicti Doctor. quorum doctrinam ſatis apparet non poſſe applicari caſui noſtro, in quo habemus teſtamentum validum, & ſubſtitutiones expreſſas, ex quibus iuxta regulas iure valida teſtatoris voluntas ex ſuperius adductis benè elicitur abſque eo, quod opus ſit quidquam mendicare ex clauſulis, *omni meliori modo, vel codicillari*. Imò hæc clauſula, *omni meliori modo*, cenſetur habere relationem ad illud, quod teſtator diſpoſuit, vt conſeruetur, tenditque ad illud confirmandum, non autem ad ampliandum, vt comprehandatur id, de quo teſtator non cogitauit, vt ſcribit Cephal. *conſ.390. num.57.* quem refert, & ſequitur Illuſtriſſ. Mantic. vbi ſupra *lib.3. tit.14. num.11. verſ. ſed aduertendum eſt*, & fuit dictum in vna Romana fideicommiſſi de Stanchis 13. Ianuarii 1597. cor. bon. mem. Seraphino. 27

Tandem non obſtat argumentum deſumptum à præſumptione, quod ſi teſtator de iſto caſu interrogatus fuiſſet ad fauorem D. Catherinæ reſpondiſſet, cui motiuo Socin. iun. *in d. conſ.4. num.16. lib.3.* reſpondet primò, negando, quod teſtator tale quid reſpondiſſet, cùm potius contrarium poſſit credi, ſiquidem apponendo conditionem filiis primi gradus, ſi ſine liberis decederent, viſus fuit velle, quod deficiente conditione ſubſtituti excluderentur: ergo non eſt præſumendum contrarium ſuæ propriæ, & vltimæ voluntati reſponſurum. Secundò reſpondet Soc. quod non ſufficeret tale reſponſum teſta oris, ex quo tantum ipſius nuda voluntas eliceretur, cùm illa non tranſiuerit in diſpoſitionem. Vnde & hoc argumentum fallax cenſuit Berou. *conſ.63. num.36. lib.2.* quem refert, & ſequitur Honded. *in d. conſ.60. num.87.* & pluribus hoc comprobat Surd. *d. conſ.448. num.28.* Ex quibus ſic reſolutum fuit. 28

R. P. D. BVRATTO.

Anconitana Pecuniariæ,

Lunæ 13. Maij 1613.

ARGVMENTVM.

Depoſitarius ſoluens de ordine illius, qui pecunias apud eum depoſuit quando liberetur, ſi pecuniæ non erant ipſius deponentis, ſed alterius, & de Equite Hieroſolymitano, quod propriè ſit reli-

gio-

gioſus, & quod propterea quidquid acquirit, Monaſterio acquirat, nec valeat ab eo facta donatio, ſi intra quadraginta dies obierit poſt factam dictam donationem.

S V M M A R I V M.

Soluens alicui de mandato creditoris liberatur ac ſi ipſi creditori ſoluiſſet, num. 1. & 2.

Soluens pecunias furto ſubtractas ſibi à fure conſignatas alicui de mandato furis conueniri non poteſt à Domino pecuniarum ſubtractarum, ſi furtum ignorabat, n. 2. & 3.

Depoſitarius ſoluens cui non debet de mandato Domini pecuniarum liberatur, ſi adſit dolus, num. 2. & 3.

Dolus non præſumitur in eo qui nullum reportauit commodum, ſed potius lucri amiſſionem, n. 3.

Depoſitarius ſoluens Monacho pecuniam ſibi à Monacho conſignatam, licet Monaſterio quæſitam, liberatur, n. 4.

Sententia lata non recognitis actibus ſuſtinetur, vbi non fuit oppoſitum de actibus, n. 5.

Sigillum appoſitum in aliqua ſcriptura operatur idem ac ſubſcriptio, præſumiturque appoſitum de mandato eius, cuius eſt ſigillum, num. 6.

Sigillum præſumitur ſubtractum quando fuit ſcriptura ſigillata allata à fratre, & perſona domeſtica, cuiuſque fauorem reſpiciat: Declara, vt num. 7.

Hieroſolymitani Equites ſunt verè, & propriè religioſi emittentes tria vota, num. 8.

Hieroſolymitani Equites, nihil de proprio habere poſſunt, ſed omnia acquirunt Monaſterio, n. 8.

Donatio, & qualibet alia diſpoſitio facta ab Equite Hieroſolymitano eſt nulla, ſi ipſe Eques obijt intra quadraginta dies à die factæ donationis, num. 8. in fine, & n. 9. Vbi quod hoc ampliatur, etiam in præſumpta donatione ex confeſſione reſultante fidei fidem non facit, n. 8.

D E C I S I O CCCCLXXXVII.

1 THomas Thomaſius Eques Hieroſolymitanus cum retineret penes Marinum Gundulam mercatorem ſcuta bis mille 18. 3. die 13. Februarij 1608. per eius apocham illi mandauit, vt prædictam pecuniarum ſummam ſolueret Capitaneo Cæſari Thomaſio, vel alteri circa ipſam eiuſdem voluntatem, & diſpoſitionem ſequeretur, declarans pecunias verè fuiſſe, & eſſe dicti Capitanei, qui Gundula die 16. eiuſdem ſoluit quietantiam in pede ordinis recepit, ac ſolutionem in ſuis libris adnotauit. Defuncto verò die 26. & ſic intra decem dies Equite Thoma, ſancta Religio Hieroſolymitana coram D. Locumtenente Anconitano litem mouit ſuper reſtitutione dictarum pecuniarum, tam contra Gundulam, quàm contra Capitaneum Cæſarem, a quo fuit ille abſolutus, iſte verò condemnatus ad reſtitutionem. Quam ſententiam, dubio per me hodie propoſito, tam in primo capite, vtraque parte, quam in ſecundo vna tantum informante, confirmandam eſſe Domini dixerunt.

2 Quo ad primum caput liberationis Gundulæ, fundamentum fuit, quia cùm ſoluerit de mandato Equitis Thomaſij, non minus liberationem conſequutus fuit, quam ſi eidem ſoluiſſet, *l. 4.* vbi Bald. & Angel. *in l. inuito 12. Cod. de ſolut. l. ſolutum 4, §. ſolutum, ff. de pignor. actione.*

3 Non obſtat, quod Gundula ſequi non debuerit ordinem Equitis, qui non poterat diſponere de pecunijs tanquam ſpectantibus ad religionem, vt infra. Quia vltra, quod Religio poſſet tantum illas vendicare ab eo, cui fuerunt ſolutæ, non autem ſoluentem moleſtare, *l. officium 9. ff. de rei vendicat.* cum concordantibus. Etiam ſi Eques, qui pecunias retinebat penes Gundulam, nihil iuris in illis habuiſſet, ſed furto ſubſtraxiſſet, non poſſet Gundula ex reſtitutione illarum moleſtare, ſed Eques tantum eſſet Domino obligatus, text. *eſt in l. ſi Vrbana 55.* ibique Bald. *in Summario, & n. 1. ff. de condict. indeb.*

4 Quod fortius procedit in Depoſitario, qui ſoluens cui non debuit, excuſatur, ſi abſit dolus, vel lata culpa, Angel. *ibi ſub num. 2. verſ. in gloſ. ſuper verbo,* ex text. *in l. 1. §. ſi rem à ſeruo, ff. depoſiti, in ea gloſ. allegat.* & propterea infert ad depoſitarios pecuniæ Prælatorum, quod ſi poſtea falſo Prælato ſoluerint, excuſentur, ſi ceſſet dolus, vel lata culpa, ſequitur eodem loco Iaſ. *num. 5.* hic verò vltra præſumptionem doli, & culpæ excluſiuam, non poteſt aliquis dolus, vel culpa conſiderari, ex quo mercator iſte ex ſolutione nullum commodum reportare poterat, ſed potius lucri amiſſionem, Aym. *conſ. 8. ſub num. 4.* Decian. *reſponſ. 57. num. 36. lib. 3.* Menoch. *de præſumpt. lib. 5. præſumpt. tertia num. 18. & 19.*

Et in ſpecie poſſe monacho reſtitui pecuniam per illum depoſitam, ſeu traditam licet monaſterio quæſitam, quamuis etiam hac ratione poſſet repelli iudicialiter ab illius conſequutione, Bart. *in l. non ideo verſic. ſic, & in monacho dicens multum nota, ff. de nouat. & in l. filius verſ. & per hoc,* vbi Bald. *num. 2.* dicens menti tenere, Angel. *num. 1. qui & in Canonico Regulari, & dicit quotidianum, C. de pact.* Bald. *in l. quod ſeruus in lectura antiqua, ff. depoſit,* Salicet. *leg. cum hereditas num. 1. verſic. ſed dubitari, Cod. eod.* Surd. *deciſ. ducenteſima vigeſima nona numero nono.* 5

Nec facit, quod non probetur ordo Equitis, cum non ſit recognitus. Nam cum de hoc non fuerit oppoſitum, ſententia lata ſine recognitione ſuſtinetur, Bellamer. *deciſ.* 540. & fuit dictum in Placen. Fructuum 3. Iunij ann. 1588. coram bonæ memoriæ Card. Pamphilio.

Nec etiam dicatur, ſubſcriptionem non eſſe manu Equitis, qui ſcribere neſciebat, ſed factam cum typo, per illum retineri ſolito cum ſuo nomine, & cognomine. Omiſſo enim, quod de hoc nullibi conſtat, & ſubſcriptio eſt clara, typus idem operatur, ac ſubſcriptio, Roman. *conſil.* 303. *nu. 2.* Gabr. *in ſimilis congerens de præſcript. concluſ. 4. in princ.* Surd. *deciſ. 137. num. 1. verſ. nam ſi eſſemus, & num. 2. & 3.* Menoch. *de arbitr. caſ. 113. num. 10. & de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 57. num. 3.* & præſumitur appoſitus ab eo, cuius eſt, vel de illius mandato, Butr. *in cap. tertio. loco num. 2. not. 2. de probat.* vbi Dec. *num. 8.* cum alijs per Gabr. *d. concl. 4. num. 12.* Menoch. *præſumpt. 58. num. 1. lib. 2. qui num. 8. ampliat.* etiam contra ſucceſſores hoc negantes, de communi Gamb. olim Rotæ Auditor de authoritate Legati de Latere, *lib. 8. num. 234.* 6

Minus dicatur ceſſare hanc præſumptionem, & intrare aliam, quod ſigillum fuerit ſubtractum, cum ſcriptura fuerit allata à fratre, & perſona domeſtica eiuſque fauorem reſpiciat, Anchar. *in cap. 2. col. 1. num. 2. verſic. in dubio autem de fide inſtrum.* Rom. *conſil. 446. num. 12.* Marſil. *in l. 1. §. qui in rationibus num. 7. ff. ad leg.* Corn. *de falſ.* Gabr. *d. concluſ. 4. num. 13.* Gambar. *vbi ſupra num. 230.* Quia præterquam, quod non probatur, iſtos fratres in ſimul, & in eadem domo habitaſſe, atque ita ſumus in regula, ceſſat præſumptio ſubtractionis, ex quo ſupponitur. Equitem ſolitum fuiſſe illud ſecum deferre, & diligenter cuſtodire, Imol. *in Clement. 1. ſub num. 19 circa finem verſic. pro prædicta de procurat.* Gabr. *vbi ſupra num. 14.* Menoch. *de præſumpt. præſumpt. 58. ante num. 10. verſic. hanc autem.* 7

Quo ad ſecundum caput condemnationis Capitanei Cæſaris, fundamentum fuit, quia cum milites Hieroſolymitani ſunt verè, & propriè religioſi, tanquam emittentes tria vota, vt ex ſtabilimentis religioſi, *tit. del riceuimento de i fratelli num. primo, verſ. lo N. fol. 9 in eiſdem trad.* Mohed. *deciſ. 10. num. 1. de cauſa poſſeſſ. et propriet.* non poſſunt habere aliquid proprij, ſed omnia acquirunt monaſterio, Auth. *ingreſſi, vbi omnes, Cod. de ſacroſ. Eccleſ. cap. 2. de ſtatu Monach.* Doct. *in cap. in præſentia de probat.* Abb. *in cap. 2. num. 3. in 3. not. de ſtatu Monach.* Mohedan. *d. deciſ. num. 2.* conſequenter non potuit Eques Thomaſius diſponere de dictis pecuniis, quamuis eſſent ad eius creditum in banco, Doctor. *in dict. Authent.* ingreſſi Abb. *d. cap. 2. ſecundo, num. 4.* vbi quod licet poſſit habere adminiſtrationem cum licentia ſuperioris, non tamen diſpoſitionem, ſeu vſum pro libito voluntatis, vt loquitur Calder. *conſ. 1. circa finem de regul.* & in his proprijs terminis cenſuit Rota coram bonæ mem. Cardinali Paleoto in Hieroſolymitana pecuniaria *deciſ. 436. libro tertio, part. tertia,* & conſequenter potuit religio pecunias vendicare. Tantò magis cum Eques non ſuperuixerit per dies 40. a die Ordinis, quo caſu *ex ſtabilimento Religionis* 14. *ſub titulo 16. de contractis, et alienationi,* omnis donatio, etiam inter viuos, diſpoſitio, conſignatio pecuniarum, vel bonorum eſt nulla, pro caſſa, & nullius roboris, & momenti. 8

Nec releuat dicere, Equitem non diſpoſuiſſe de dictis pecuniis, ſed tantum declaraſſe, illas eſſe Capitanei. Quia ſtabilimentum procedit etiam in præſumpta donatione, & diſpoſitione ex confeſſione, reſultante, alias reddi poſſet eluſorium, & de facili fieri fraus, Bald. *in cap. fin. ſub nu. 7.* 9

verſ.

verſ. aut non habet curatorem de confeſſ. & conſ.496. num.7. verſicul, item iſtud lib.1. Put, *deciſ.7.& 55.per tot.lib.3.iuxt. Modern. impreſſ.* Creſcen. *deciſ.2.* de confeſſione Tiraqu. *de leg. connubial. gloſ.9. num. centeſimo decimo ſexto*.

10 Neque opus eſt inſiſtere circa fides in proceſſu exhibitas, quod pecuniæ reuera erant Capitanei receptæ in extinctionem cuiuſdam cenſus à Ferretis, cum tritum ſit, fidem nullam fidem facere; Atque ex his pro ſententiæ confirmatione reſolutum.

R. P. D. B V R A T T O.

Leodien. Canonicatus Tongren.

Veneris 16. Maij 1613.

A R G V M E N T V M.

Iudicum aſſertioni, & atteſtationi, non in forma diſpoſitionis teſtium receptæ credendum non eſt, & an valeat, & quomodo probetur contraria conſuetudo, reliqua videas in Summarijs.

S V M M A R I V M.

Iudicum aſſertiones, & atteſtationes nullam faciunt probationem non recepta in forma diſpoſitionis teſtium, num.2.& 3. Vbi de eadem materia.

Conſuetudo vt inducatur, requiritur tacitus conſenſus populi, vel maioris, n.4.

Inſtrumenta non probant conſuetudinem, n.4.

Conſuetudo non dicitur, niſi ſit præſcripta, n.4.

Conſuetudo circa deciſoria non præſumptiuè, ſed plenè probanda eſt, num.4.

Conſuetudo clericos non ligat, niſi clericorum conſenſu introducta fuerit, num.5.

Legitima aſſignatur filio in vita patris diſſipantis bona ſua; ſed tunc pater non amittit dominium, ſed tantum adminiſtrationem, n.5.

Dos viro vergente ad inopiam non reſtituitur vxori, ſed tantum aſſecuratur, num.5.

Solutio præſumitur facta ex cauſa præcedenti neceſſaria, num.6.

D E C I S I O CCCCLXXXVIII.

1 SEntentiam Rotalem canonizatoriam reſignationis factæ Gerardo Stenart, confirmandam eſſe Domini dixerunt, ſiquidem narrata in gratia reſignationis ſunt iuſtificata, vt ex deciſione in hac cauſa facta 30. Ianuarii 1613. coram Reu. P. D. meo Pirouano, nec gratia prædicta ſubreptitia, vel nulla prætendi poteſt, vt reſolutum fuit 8. Iunij 1617. coram eod. Non obſtat quod non iuſtificetur principalis narratiua reſignationis, videlicet Hubertum reſignantem aliunde viuere potuiſſe, ſine qua Papa non admiſiſſet reſignationem, reſiſtente diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini, *ſeſſ.21.cap.2. de reformatione*, & Bulla Pij V. 58. vt etiam Sacra Congregatio, & Rota aliàs declarauit, quod deducitur ex eo, quod aſſignatio facta reſignanti à patre pro ſua legitima annui redditus, floren.200. Brabantiæ ſcuta 55. auri in auro Italiæ, conſiſtentium ſuper bonis ſpecificatis, fuerit nulla tamquam non facta coram ſcabinis, ſeu iuſtitia loci, ſine qua de conſuetudine illarum partium nullus tranſportus alicuius redditus, ſeu aliquorum bonorum validè fieri poteſt, vt ex atteſtatione duorum ſcabinorum adminiculata, ex tribus inſtrumentis, coram ſcabinis celebratis, in quo ſolo fiebat fundamentum per Informantes pro Voſſio.

2 Primò, quia atteſtatio ſcabinorum nullam facit probationem, tum quia non eſt in forma depoſitionis teſtium, *cap. cum à nobis* 28. *de teſtibus*, quamuis ſit plurium iudicium, *gloſ. ibi, in verſic. vnius*, & ſiue ſit de geſtis coram ſe, ſiue de alijs factis, Innoc. *ibi, ſub num. 5. verſ. in cauſis*.

3 Tum quia eſt, lite pendente, & ſine partis citatione, tum denique, quia etiam ſi eſſent literæ teſtimoniales illorum ſcabinorum, prout verè eſt atteſtatio à Notario recepta, non probarent, quia deficit ſubſcriptio teſtium, vltra ſigillum requiſita, Calder. *conſil.3. de fid. inſtrumentorum*, Doct. *communiter in cap. poſt ceſſionem de probat.* vt teſtatur Felin. *ibi, num.7.* cum hæc non ſint de ſpectantibus ad officium ſcabinorum, Dec. *ibid. num.36. & ſequentibus*, & generaliter vbi agitur de graui præiudicio dicit communem Abbas *conſil.53. num.3. lib.2.* Vltra quod non ſunt ſcabinorum Leodien. vbi facta aſſignatio, & adſunt bona, ſed oppidi Naſſolen. Ideò non applicatur materia dicti cap. poſt ceſſionem, vt ibi per Doctores.

Neque prædicta inſtrumenta, aſſerta conſuetudine ſuſtinentur, quia requiritur, ad inducendam conſuetudinem, tacitus conſenſus populi, vel maioris partis, *l. de quibus*, vbi Bart. & alij, *ff. de legib. gloſ. fin. verſic. item requiritur, quod maior pars in cap. fin.* vbi Doctores *de conſuet.* Roch. *de conſuetud. ſect.4. num.2.4.6. & ſeq.* & certum eſt, inſtrumenta non fieri coram omni populo, vel maiori parte. Imò eſſe poteſt, quod nunquam à maiori populi parte viſa fuerint, conſequenter non probant, conſuetudinem, Abbas *in dict. conſ.53.n.1.* vbi plenè *lib.2.* Rocch. *de conſuetud. ſect.4.n.37. verſ.& conſulatit, & ſect.8. ſub num.19. verſ.* & dicit pulchrè Rota *deciſ.72.n.22. verſ. vnum ex illis num.24.26.& 27. par.2. diuerſ.* Aym. *de antiq. temp. part.4. verſ. materia iſta n.41.* circa medium, quidquid diſſentiat, vbi ſcimus in tempore, & inſtrumentis antiquis, hæc autem ſunt de recenti. Ideò abſque difficultate nihil probant, nam conſuetudo non dicitur niſi ſit præſcripta, *cap. Cumana 50.* vbi gloſ. *in verb. iam præſcripta, & add. de electione gloſ. magna, & Doctores in cap. fin. de conſuetu.* Caſtr. *in d. l. de quibus nu.9.* cum alijs per Iaſ. *ibi num.44. de leg.* Petr. Rauen. *de conſuetud. ſect. in fin. n.49.* Rocch. *eod. tract. ſect.3.n.11.* vbi de communi. Et tamen prætenſa conſuetudo, tanquam circa deciſoria, erat plenè probanda, Bart. *in d. l. de quibus n.52. in fin.* & melius *in l.s. quæſt.27. num.31. C. quæ ſit long. conſuetud.* Alexand. *conſ.137. num 9.& 10. lib.6.* 4

Secundò, quia allegata conſuetudo, etiam probata non procederet in caſu, de quo agitur, omiſſo enim quod eſt particularis, neque docetur eſſe promiſcuam, & introductam conſenſu, tam laicorum, quàm clericorum, vt poſſit clericos complecti, Bald. *in cap. cum veniſſent num.6. verſic. oppone dicitur, extra de eo, qui mitt. in poſſ.* Illa eſt tantum circa tranſportus (vt dicunt) bonorum, in quo non ſumus, quia iſta non fuit ſolutio legitimæ, ſed potius in effectu aſſecuratio illius cum taxatione pro ſuſtentatione filij, ſuper bonis paternis, cum illorum omnium obligatione, ſicuti fit ſimilis aſſignatio, vbi pater diſſipat bona ſua, nec tamen à patre abdicatur dominium, ſed tantum poſſeſſio transfertur in filium, & pater adminiſtrationem amittit, ne poſſit illa obligare, Bald. *in l.2.n.4. verſic. ſed pone, & n.5. C. ſi fraud. patr.* vbique Caſtr. *n.6.& ſeq.* Iaſ. *in l. ſi conſtante. n.199. ff. ſoluto matrim.* cum alijs per Molin. *de primog.* Hiſpan. *lib.1. cap.16. n.9.* Surd. *de aliment. tit.8. priuil.26. nu.5.* quaſi fiat ad exemplum dotis, quæ vxori vergente viro ad inopiam, propriè non reſtituitur, ſed aſſecuratur, vt ex magis communi Doctorum opinione *in d. l. ſi conſtante, ff. ſoluto matrimonio, & in l. vbi adhuc, C. de iur. dot.* ita Caſtr. *dict. l.2. n.7. C. ſi in fraud. patr.* Surd. vbi ſupra, *qui num.8. in fin. dicit*, aſſignationem fieri, ad hoc, vt filius alatur, prout ad hunc finem, & hac de cauſa hanc, de qua agitur, fuiſſe Huberto reſignanti factam, legitur expreſsè in inſtrumento, in tantum vt legitima illius potuerit augeri, auctis facultatibus paternis, ex magis communi Ripa *in cap.* cum M. Ferrarien. *n.38. de conſtitut.* 5

Conſiderabatur etiam, abſque reddito pro legitima aſſignato, reſignantem habuiſſe penſionem ducatorum 12. *vt in deciſ. huius cauſæ* 30. Iunij 1615. coram R. P. D. Pirouano, item Capellaniam, ſeu beneficium annui redditus Ducatorum 30. vt conſtat, ex nominatione de ipſo facta, cum poſſeſſione ſubſequuta, & ex alia ſimiliter effectuata, de Bertoldo Stenart per obitum dicti reſignantis. Item domum emptam pretio florenorum 1100. Rhenenſium, cuius poſſeſſio cùm fuerit illi tradita vigore inſtrumenti venditionis exhibiti poſt menſem, infra quem vigore eiuſdem inſtrumenti facienda erat, ſolutio illa præſumitur facta *ad l. Iulianus, §. offerri, iuncta gloſ. verſic. retinere, ff. de action. empt.* ſicuti è contra ex duobus emptoribus, traditio præſumitur facta ei, qui ſoluit, Couar. *variar. reſolut. lib.2. cap.19. n.6.* & maximè cùm traditio præſumatur facta ei, qui ſoluit, Couar. *variar. reſolut. lib.2. cap.19. n.6.* & maximè cùm traditio fuerit facta à Capitulo, pro quo domus vendita, quod non debet tradere ante pretij ſolutionem. Ex quibus omnibus viſum fuit, ſatis conſtare, habuiſſe reſignantem, vnde viuere poſſet, & propterea ſententiam Rotalem confirmandam. 6

R.P.D.

Digitized by Google

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien. Parochialis.

Luna 18. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Literis non iuſtificatis earum vigore capta poſſeſſio nulla eſt.

SVMMARIVM.

Beneficij poſſeſſionem vt quis obtineat iuſtificare debet narrata in ſupplicatione, & poſſeſſio literis minimè iuſtificatis nulla eſt, n.3.& 4.

Beneficium non poteſt conferri, vt collatiuum, niſi prius iuſtificato, quod ſit collatiuum, n.3.

Beneplacitum expirat morte concedentis, n.4.

Beneficium adiudicari non poteſt ad nutum deputato, n.4.

Poſſeſſio amittitur ab eo, qui rei ab ipſo poſſeſſæ alium recognoſcit in dominum, n.5.

DECISIO CCCCLXXXIX.

1 ARchiepiſcopus Bononien. de anno 1554. reſeruauit Hominibus Villæ Molinellæ facultatem nominandi Capellanum in Parochiali Eccleſia dicti loci, qui tamen deberet per eundem Archiepiſcopum confirmari, ad quam Eccleſiam poſtea de anno 1607. ad nominationem dictæ Communitatis, fuit per Reuerend. Paleottum, tunc Archiepiſcopum Bonon. conſtitutus in Capellanum ad ipſius beneplacitum Iacobus Maria Vandinus. Defuncto Reuerendiſſ. Paleotto fuit per Sedem Apoſtolicam de eadem Eccleſia tanquam de beneficio deuoluto prouiſus Marcus Maliſardus, in qua poſt adeptam illius poſſeſſionem deputauit Capellanum ad ſuum nutum amouibilem ſupradictum Vandinum acceptantem, & promittentem ſe nomine D. Maliſardi poſſidere, & eidem Eccleſiæ inſeruire. Poſt hoc Vandinus, vna cum hominibus dictæ Villæ appellauit ab immiſſione in poſſeſſionem Maliſardi, & cauſa introducta in Rota fuit mihi, in locum Domini Pegnæ ſubrogato, commiſſum, vt procederem appellatione remota. Vnde propoſito per me dubio, cui eſſet adiudicandum beneficium, Domini reſponderunt illud neutri eſſe adiudicandum.

2 Non enim Maliſardo poteſt adiudicari, ex quo non docet de ſuo titulo, quod videlicet ſit collatiuus, nec alia per ipſum narrata iuſtificat, vt poſſit beneficium obtinere, Aym. *conſ.104.num.3.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ.66.num.1.* Caputaq. *deciſ.29.part 2.* Dec. *conſ.142.num.6.*

3 Nec releuat, quod idem tanquam reo, & poſſeſſori ſit danda abſolutaria, cùm illi ſufficiat vincere per non ius alterius, quia cùm eius poſſeſſio fuerit nulla, literis minimè iuſtificatis, Fel. *in cap. ad aures num.4. verſ. ſecunda concluſio de reſcript.* Rot. *deciſ.593.part.3.lib.3.* Nihil ei ſuffragatur, maximè poſt oppoſitionem Vniuerſitatis, quod beneficium non eſſet collatiuum, ſed manuale, & poſt exceptionem de nullitate proceſſus, & de obreptione literarum Apoſtolicarum quo caſu tantò minus iudex procedere poterat ad illarum executionem, & præſertim non iuſtificato prius, quod beneficium eſſet collatiuum, ad hoc poſſet conferri, Ferret. *conſ.143.num.7.* Veſtr. *in Praxi lib.5.cap.14.in fine.*

4 Neque beneficium poteſt adiudicari Vandino, tum quia ipſe fuit tantum electus, & approbatus in Capellanum ad beneplacitum Reuerend. Paleotti, quod per mortem eiuſdem expirauit, *cap. ſi gratioſe de reſcript. in 6.* Gabriel. *de probat. concluſ.1.num.22.* Tum etiam ad nutum deputato non competit adiudicatio beneficij, *cap. Sanctorum 70. diſtinct.* Achil. *deciſ.1.num.4. de effic. Vicar.* Rebuff. *in Prax. de re iuſſit. ad collat. benef. num.3.*

5 Præterea nec ipſe poteſt aliquid in poſſeſſorio prætendere, cum recognouerit D. Maliſardum in Rectorem, declarando ſe illius nomine poſſidere, per quam recognitionem amiſit poſſeſſionem, ſi quam habuiſſet, *l.3. §. amittenda, ff. de acqu. poſſeſſ.* Angel. *in l. ſi quis, §. differentia in princ. ff. eod. &c.*

R. P. D. DAMASCENO.

Foroliuien. Nullitatis obligationis.

Die 20. Maij 1613.

ARGVMENTVM.

Obligatio facta ab iniuſtè carcerato ad fauorem carcerantis ipſo iure nulla eſt, etiam quod tempore obligationis fuerit carceratus poſitus extra carceres ſi poſteà ad illos remiſſus, & præſertim quando ante obligationem proteſtatus fuit, debitorque vt tanquam ſuſpectus de fuga carcerari poſſit, plura requiruntur.

SVMMARIVM.

Carcerati obligatio ad fauorem iniuſtè carcerantis facta nulla, & inualida eſt, n.1.& 2. Vbi amplius quod talis obligatio eſt ipſo iure nulla.

Carcerati obligatio minus valet, quando carceratus ante obligationem proteſtatus fuit quod non intendebat ſe obligare, num.3.

Carcerati obligatio, & contractus non valet, etiam quod tempore ſtipulationis carceratus fuerit poſitus extra carceres quis ſtatim fuerit in illos remiſſus, n.4.

Metus vt dicatur purgatus, requiritur plena, & totalis libertas, & quod omnino ceſſet cauſa metus, n.4.

Debitor ſuſpectus de fuga carcerari non poteſt, niſi docto de credito, creditore inſtante iurato ſuſpectè debitore, & conſtito de deterioratione poſt obligationem, n.5.

Clauſula manu Regia, quæ ſola facti veritate inſpecta tollunt ſolemnia iudiciorum, non autem ſubſtantialia, n.6.

Legatus de latere nihil contra formam iuris facere, & ſtatuere poteſt, num.7.

DECISIO CCCCXC.

1 INformante tantum Equite Capite ferreo, cùm pars aduerſa pluries citata noluerit informare, Domini cenſuerunt ſententiam, R. P. D. Marcheiani eſſe confirmandam, quatenus annullat obligationem factam per prædictum Equitem ad fauorem Dionyſij Zauli, cum omnibus in ea contentis Moti fuerunt Domini, quia prædicta obligatio, fuit per Equitem facta, dum iniuſtè pro cauſa, pro qua ſe obligauit, detinebatur in carceribus, vnde fuit nulla, *ad l. qui in carcerem,* & ibi Doct. *ff. quod met. cauſ.* Fulgoſ. *conſ.136. num.4.* Alex. *conſ.241. in fin. lib.6.* Socin. iun. *conſ. 77. n.38. lib.1.* Neuizan. *conſ.52. nu.47.* Marſil. *in Praxi, §. attingam n.22. vbi de communi,* Nat. *conſ.451. num.1. & ſeq.* Afflict. *deciſ.149. n.2.* Menoch. *de arbit. lib.2. caſ.136. n.45.*

2 Adeò enim iura abhorrent hunc metum incuſſum per viam carceris, & licet regulariter geſtum ex cauſa metus non ſit nullum, ſed reſcindendum, *l.1. C. de reſcin. vend. l. interpoſitas, Cod. de tranſ.* Attamen geſtum ex cauſa metus iniuſtæ carcerationis eſt ipſo iure nullum, vt colligitur ex dicta *l. qui in carcerem,* ibi, *nullius momenti eſt, &c.* quæ verba important ipſo iure, *l. ſi quis Sempronium, ff. de hered. inſt.* & quod talis contractus ſit ipſo iure nullus, tenent Card. *conſ.137. n. ad fin.* Abb. *in cap.2. n.19 intitulat.* [illegible] *de eo quod met. cauſ.* Felin. *in cap.* Rodulphus *n.31. verſ. nullius momenti de reſcrip.* Angel. Aret. *conſ.96. n.14. & 21.* Neuizan. *in conſ.52. n.48.* Natt. *vbi ſup. n.2.* Surd. *conſ.37. n.20.* Roland, *conſ.2. n.62. & ſeq. lib.1.*

3 Et concluſio procedit ſine difficultate, quoniam vt in propoſito caſu, præceſſerunt proteſtationes carcerati, quod non intendebat ſe obligare, *l. qui in aliena, §. Celſus, ff. de acq. hered.* Calder. *conſ.5. n.3. de his, quæ vi vel met. cauſ.* Natt. *d. conſ.451. num.21* Honded. *conſ.23. num.21. & ſeq. lib. 1.* Surd. *conſ.37. n.20.* Menoch. *de præſumpt. lib.3. præſumpt. 126. num.23.* quibus accedat rigor carceris, & inſolitus modus dandi cibum limitatum, quæ circumſtantiæ augent metum, Card. *d. conſ.37. in princ.*

4 Nec prædictus metus fuit purgatus ex eo, quod Eques quando contraxit fuerit poſitus extra carceres, quia cum ſtatim fuerit ad illos remiſſus, perinde eſt, ac ſi in carceribus ſe obligaſſet, gloſ. *in l. qui neque verb. ſeruat. ff. de verb. ſignificat.* Bart. *in d. l. qui in carcerem num.1. in fin.* Caſtr. *in l. qui a latronibus in fin. de teſt.* Cuman. *conſ.68. num.4.* Fulgoſ. *conſ.177. num.2. verſ. ad ſecundum* Neuiz. *conſ.52. n.48.* Ruin. *conſ.113. num.3. lib.5.* Natt. *conſ.451. n.15.* cum pluribus

Digitized by Google

ribus ſequent. Et eſt regulare, quod vt metus dicatur purgatus requiritur plena, & totalis libertas illius, cui fuit metus incuſſus, & quod ceſſet omnino cauſa metus, facit text. *in l. qui neque*, & ibi gloſ. *verb. ſeruatur, ff. de verb ſign.* Bart. *in l. 2. n. 6. & 7.* Bald. *num. 10. & 11. C. de his quæ vi, vel metus cauſ.* Alex. *conſ. 98. n. 4. & conſ. 99. n. 8. lib. 5.* Natt. *conſ. 451. n. 15.* & pluribus ſequentib. Roland. *conſ. 2. n. 86. vſque ad 93 lib. 1.* Neuizan. *conſ. 52. n. 52. & 53.* Honded. *conſ. 23. n. 40. & ſeq. lib. 1.* Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 127. n. 28. & 29. & 34.* Pedemont. *deciſ. 180. n. 12.*

5 Quod autem carceratio Equitis fuerit iniuſta, viſum fuit Dominis apparere ex eo, quod Eques fuit carceratus tanquam ſuſpectus de fuga, Communitate aſſerta creditrice minimè inſtante, nec cum iuramento ſuſpicionis, nec docto de credito, nec minus de deterioratione poſt prætenſam obligationem ad fauorem Communitatis, prout hæc omnia requiruntur ad effectum, vt quis legitimè carcerari poſſit tanquam ſuſpectus de fuga, Bald. *in leg. apertiſſimi num. 9. Cod. de iudic.* Bart. *in leg. Creditores n. 1. verſic. nam prius, ff. de priuileg. credit.* Dec. *conſ. 75. num. 1.* Neuizan. *conſil. 52. num. 12. & 13.* Natt. *conſil. 430. num. 7. in fin.* & pluribus ſequent. Roland. *conſil. 65. num. 9. 10. & 11. lib. 3.* cum alijs, per Menoch. *de arbitr. iudic. caſu 87. per tot.* Ioſeph. Ludouic. *deciſ. Peruſ. 41. num. 1. & 3.* Rota in cauſa Veneta pecuniaria, Iunij 1605. coram bon. mem. Pegna.

6 Nec ſaluari poſſe ipſi defectus viſi fuerunt ex eo, quod Cardinalis Legatus, qui carcerare fecit Equitem in vim Bullæ Clementis Papæ VIII. ſuper bono Regimine, poſſet ad fauorem Communitatis procedere manu Regia, & ſola facti veritate inſpecta, quia iſtæ clauſulæ benè tollunt ſolemnia, non autem ſubſtantialia iudiciorum, Nat. *conſ. 15. num. 11. Arg. in l. delicta num. 17. de iudic.* Lap. *allegat. 245. num. 4. & 5.* Roman. *ſing. 792.* Crauett. *265. n. 6. verſic. non obſtat*, Rota in cauſa Bonon. de Budriolis 25. Nouembris 1578. cor. bon. mem. Card. Seraph *relata inter diuerſ. impreſſ. deciſ. 445. n. 6. part. 1.* Et perinde non potuit D. Cardinalis Legatus vigore dictarum clauſularum carcerare Equitem ſine requiſitis, de quibus ſupra, quia concernunt iuſtitiam, non autem ſolemnitatem, præcipuè liquidatio crediti, & deterioratio poſt obligationem.

7 Sicut & multò minus id potuit facere, tanquam Legatus de latere, quia Legatus de latere nihil poteſt contra formam iuris, gloſ. *in cap. fin. verb. figura de hæret. in 6.* Specul. *in tit. de leg. §. ſupereſt n. 5. & 7.* Anton. de Butr. *conſ. 62. num 3.* Abb. *conſ. 1. num. 3. lib. 2.* Socin. *conſ. 27. num. 9. lib. 3.* Crauet. *conſ. 103. n. 2.* Honded. *conſ. 104. n. 20.* cum alijs per Honded. *conſ. 93. n. 7. lib. 2.*

R. P. D. DAMASCENO.

Sipuntina Iuriſdictionis.

Veneris 24. Maii 1613.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus in ſua Diœceſi habet de iure communi fundatum exercitium iuriſdictionis, in qua manutenendus eſt, non obſtante in contrarium allegato priuilegio exemptionis, niſi vltra priuilegium doceatur etiam de quaſi poſſeſſione exemptionis, & quomodo talis quaſi poſſeſſio probetur.

SVMMARIVM.

Exemptio à iuriſdictione Epiſcopi allegata ab Abbate in neceſſarium antecedens præſupponit Abbatiam exiſtere in Diœceſi Epiſcopi, n. 1.

Epiſcopus habet de iure fundatam intentionem ſuper iuriſdictione in omnibus Eccleſiis exiſtentibus in ſua Diœceſi, num. 1.

Mandatum de manutenendo conceditur ex ſola iuris ſubſiſtentia, num. 2.

Teſtes de exequutione iuriſdictionis deponentes iuriſdictionem probant, etiamſi deponant de omnibus actibus iuriſdictionalibus, n. 3.

Exemptionis priuilegium à iuriſdictione Epiſcopi nunquid valeat in præiudicium ſucceſſorum, n. 4.

Exemptionis priuilegium à iuriſdictione Epiſcopi non ſuffragatur, niſi probetur quaſi poſſeſſio exemptionis, n. 4. & 5. & n. 7. Vbi præſertim ad effectum impediendi manutentionem, & n. 9.

Prooemium denotat cauſam finalem, n. 5.

Ordinarius Epiſcopus eo ipſo quod exercet iuriſdictionem in vna parte ſuæ Diœceſis videtur conſtitui in quaſi poſſeſſione exercendi dictam iuriſdictionem quoad alias partes, in quibus alter non habet particularem quaſi poſſeſſionem, num. 6.

Exemptionis à iuriſdictione alicuius quaſi poſſeſſionem non dicitur habere ſubditus ex eo ſolo, quod non appareat ſuperiorem in illum exercuiſſe iuriſdictionem, niſi probetur, quod venerit caſus exercendi, & volens exercere fuerit repulſus, & repulſioni acquieuerit, vel alias habuerit ſe pro ſpoliato, n. 8. & n. 10.

Argumentum à contrario ſenſu non valet ad inducendam correctionem iuris, n. 9.

Epiſcopi habent vniuerſalem iuriſdictionem in ſua Diœceſi, præſertim in cauſis matrimonialibus, & criminalibus, in qua manuteneri debent niſi in contrarium adſit immemorabilis canonizata per tres conformes, n. 11.

DECISIO CCCCXCI.

PRo informante fuit reſolutum, nempè Domino Archiepiſcopo eſſe dandum mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione exercendi iuriſdictionem, etenim cum loca, de quibus agitur, ſint intra Diœceſim, quod probatur ex eo, quod Dominus Abbas allegat exemptionem, quæ in neceſſarium antecedens præſupponit exiſtentiam in Diœceſi, Rota in cauſa Volaterranen. Iuriſdictionis 14. Ianuarij 1581. coram Brauo relata inter diuerſ. impreſs. *deciſ. 207. part. 1.* & latius in Conſtantien. Iuriſdictionis 18. Maij 1611. coram Reuerendiſs. Domino Attrebaten. & etiam deponunt teſtes, quorum ſummarium fuit datum, videtur quod D. Archiepiſcopus habeat de iure communi fundatam intentionem, *cap. omnes Baſilicæ 16. quæſt. 7. cap. conquerente de offic. ordin. cap. cum Epiſcopus eod. titul. in 6.* Verall. *deciſ. 306. part. 1. & 203. part. 2.* 1

Ob quam ſolum iuris aſſiſtentiam debet manuteneri, *cap. cum perſonæ, §. fin. cum ibi not. de priuil. in 6.* Verall. *d. deciſ. 306. part. 1.* Rota in cauſa Salamantina Iuriſdictionis 18. Aprilis 1581. coram Cantuccio relata inter diuerſ. impreſs. *deciſ. 145. num. 6. part. 2.* in Veronen. Iuriſdictionis 15. Maij 1608. coram Domino Attrebaten. & alibi ſæpè. 2

Et præfata eo magis procedunt, quia de exercitio iuriſdictionis deponunt prædicti teſtes, Rot. in d. Calagurritana Iuriſdictionis 15. Maij 1608. coram Reuerendiſſ. Dom. Attrebaten. & in Foroliuien. ſeu Bertinorien. Diœceſis 3. April. 1609. coram eodem, etiam ſi non deponant de omnibus actibus iuriſdictionalibus, quia ſufficit cauſa vniuerſalis, quæ magis attenditur, quam actus, vt fuit reſolutum in cauſa Aſſiſien. Canonicatus 14. Iunij 1600. coram me, & in terminis iuriſdictionis, Innoc. *cap. dilectus n. 3.* de Capell. Monach. & alij infra allegandi. Et ſuper aliquibus capitibus iuriſdictionis in territorio, de quo agitur, dantur etiam decreta Sacræ Congregationis ſuper Concilio ad fauorem Domini Archiepiſcopi. 3

Non obſtat prætenſum priuilegium exemptionis conceſſum vſque de anno 1211. ab Archiepiſcopo Sipuntino, nam omiſſo quantum hoc priuilegium valeat in præiudicium ſucceſſorum, de quo in Veronen. Exemptionis 27. Maij 1594. coram bonæ memoriæ Card. Pamphilio. Reſpondetur, quod ad euitandam manutentionem Ordinarij non ſufficit exhibitio priuilegij, niſi vlterius adſit quaſi poſſeſſio exemptionis, vt habetur in text. *cap. cum perſonæ de priuil. in 6.* ibi, *Qui de priuilegio faciunt fidem in libertatis, vel exemptionis poſſeſſione, non violenta, non clandeſtina, nec conceſſa precario, de qua fidem coram eiſdem fecerint, non turbentur.* Si enim Papa mandat eos non turbari in poſſeſſione per neceſſarium antecedens præſupponit quod poſſideant, quia priuatio præſupponit habitum, iuxt. not. *in l. decem, ff. de verbor. oblig.* 4

Et iſte intellectus ſuadetur ex eo, quia dictum *cap. cum perſonæ*, emanauit ad fauorem iuriſdictionis ordinariæ, vt patet in principio ibi, *Ordinariorum correctiones, & ordinationes ſubterfugientes, ac eorum forum, ſiue iudicium declinantes, nos volentes ſuper hoc de ſalubri remedio prouidere ſtatuimus, vt hi qui ſe aſſerunt per priuilegia, ſeu indulgentias Apoſtolicæ Sedis exemptos à locorum Ordinarijs requiſiti, &c.* ex qua narratiua prooemij colligitur cauſa finalis, *l. fin. ff. de hæred. inſtituen.* Oldrad. *conſ. 103. num. 2.* 5

Ro-

Digitized by Google

Roman. *conſ.* 38. *num.* 1. Alex. *conſ.* 160. *num.* 10. *lib.* 6. Si igitur allegantes priuilegium exemptionis per ſolam exhibitionem priuilegij, antequam de illius iuribus cognoſcatur, liberarentur ab exercitio iuriſdictionis Epiſcopi, diſpoſitio text. emanaſſet ad illorum fauorem, ſi quidem per regulas iuris, ſola exhibitio priuilegij non tolleret exercitium iuriſdictionis Ordinarij.

6 Nam eo ipſo, quod Ordinarius exercet iuriſdictionem in vna parte ſuæ Diœceſis, videtur conſtitutus in quaſi poſſeſſione exercendi, quo ad omnes, in quibus alter non habet particularem quaſi poſſeſſionem, Abb. *conſ.* 71. *col. fin. verſ. tertio ad idem*, ibi, *Nec alius erat in poſſeſſione lib.* 2. Felin. *in cap. auditis n.* 19. *in* 3. *declar. de præſcript.* Rebuff. *tract. at. de decim. quæſt.* 9. *n.* 4. Menoch. *de retinen. remed.* 3. *num.* 135. Cephal. *conſ.* 369. *n.* 15. cum pluribus ſequentibus, Rota in cauſa Orſolen. Decimarum 19. Iunij 1592. coram Gipſio, in Valentina Decimarum 27. Octobris 1598. cor. bon. mem. Seraphino. Et in terminis iuriſdictionis trad. Innoc. *in cap. dilectus num.* 3. *verſ. poſſeſſorium ex eo*, Hoſtien. *n.* 1. *verſ. ex prædictis etiam*, Io. Andr. *n.* 8. Butr. *n.* 15. Boich. *n.* 11. *de Capell. Monach.* Verall. *deciſ.* 306. *part.* 1.

7 Et proinde per iſtam exhibitionem priuilegij, quæ concernit petitorium, remaneret Epiſcopus priuatus ſua quaſi poſſeſſione, contra notata per Abb. *in cap.* 1. *num.* 4. Butr. *num.* 2. *vt lit. pend.* Lancell. *de attent. part.* 2. *cap.* 17. *n.* 161 *& ſeq.* Et in ſpecie, quod ſola exhibitio priuilegij exemptionis non impediat manutentionem, fuit deciſum in cauſa Carthagin. Decimar. 27. Iunij 1590 coram Gipſio.

8 Nec poteſt ſubditus dici conſtitutus in quaſi poſſeſſione exemptionis, ex eo ſolo, quod non appareat ſuperiorem in illum exercuiſſe iuriſdictionem, niſi probetur, quod venerit caſus exercendi, & volens exercere fuerit repulſus, & repulſioni acquieuerit, vel alias habuerit ſe pro ſpoliato, vt per Innoc. Hoſtien. Ioan. Andr. Butr. Boich. & Verall. locis ſupra allegatis.

9 Et licet gloſ. *in dict. cap. cum perſona, verb. turbulentur*, innuat; quod ſola exhibitio priuilegij ſufficiat, *per* 9. *ſeq. infra eod.* Attamen loquitur contra regulas iuris, vt patet ex prædictis, & ducit argumentum ſuum à contrario ſenſu, vt aduertant Lap. Anchar. & alij non allegandi, quod argumentum non valet ad inducendam correctionem iuris, vt latè per Euerard. *in loco à contrario ſenſu*, *n.* 8. prout induceretur in propoſito caſu, & iſte videtur communis intellectus illius *cap. cum perſona*, vt per Lap. ibi, *num.* 4. *verſ. & hoc videtur*, Anchar. *n.* 6. *verſ. hoc tamen*, Gemin. *in* §. *ſi vero, verſ. & hoc videtur*, Franc. *ibidem num.* 3. *verſ. & hoc procedit*, dum dicunt exhibentem priuilegium, ita demum euitare manutentionem Epiſcopi, ſi ipſe eſt in quaſi poſſeſſione exemptionis.

10 Non poteſt autem dici conſtitutus in quaſi poſſeſſione exemptionis, niſi probetur veniſſe caſum, & quod Ordinarius voluerit exercere, & fuerit repulſus, & repulſioni acquieuerit, vt per Doctor. ſupra allegatos.

11 Imò potius probatur contrarium, cum teſtes, de quibus ſupra in principio deponant de aliquibus actibus iuriſdictionalibus; factis per D. Archiepiſcopum; qui propter vniuerſalitatem cauſæ conferunt ad vniuerſalem iuriſdictionem ex ſupra allegatis. Et prædicta magis de plano procedunt, quo ad cauſas matrimoniales; & criminales, in quibus Sacro Concilio Tridentino cauetur, vt manuteneantur Epiſcopi, niſi adſit in contrarium immemorabilis canonizata per tres conformes, vt fuit dictum in cauſa Veronen. Iuriſdictionis 18. Martij 1596. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in Burgen. Iuriſdictionis 7. Februarij eiuſdem anni, coram bon. mem. Orano, &c.

R. P. D. V B A L D O.

Anconitana Cenſuum.

Veneris 24. *Maij* 1613.

A R G V M E N T V M.

Reſtitutio in integrum aduerſus rem iudicatam conceditur ex capite iniuſtitiæ etiam non notoriæ, cenſuſque diſdicta vt ſuum operetur effectum, quæ requirantur.

S V M M A R I V M.

Reſtitutio in integrum conceditur aduerſus ſententiam, etiam quod tranſiuerit in iudicatum, ex qualicumque iniuſtitia etiam non notoria, n. 1.

Cenſus diſdicta lapſis duobus menſibus nihil operatur, iuxta formam Bullæ Pij V. n. 2.

Notario non creditur aſſerenti citationem eſſe exequutam, num. 3.

Notario aſſerente nuncium ſibi retuliſſe ſe citaſſe aliquem, prout in ſchedula, non apparente ipſa ſchedula non dicitur conſtare de tenore citationis, n. 3.

Citationis tenor vbi non apparet non dicitur legitimè conſtare de citatione, n. 3.

Procurator ad lites non poteſt recipere ſolutionem, nec minus interpellare ad recipiendum, n. 3.

Clauſula, & cetera in mandato procura appoſita, non poteſt extendi niſi ea, quæ ſunt de natura actus, vel ea, quæ ſunt cœpta ex primis, non autem ea quorum ſaltem principium non eſt expreſſum, & de materia, n. 4.

Procurator conſtitui non poteſt à perſona minus legitima, num. 5.

Procurator interpellando minores, non poteſt eos in mora conſtituere, non conſtito in actis de mandato, n. 6.

Depoſitum non integrum deponentem non releuat etiam in minima parte n. 7. *Vbi quod depoſitum debet fieri non ſolum de ſorte principali, ſed etiam de fructibus.*

Ratificatio facta ab eo qui repræſentat duplicem perſonam, quomodo interpretanda ſit, n. 8.

Auctoritatem in contractu interponere ad ſui commodum quis non poteſt, n. 9.

Nullum quod eſt, à principio ratificari non poteſt, n. 9.

Ratificatio non operatur niſi conſtet, quod ratificans haberet ſcientiam omnium qualitatum actus ratificati, n. 10.

Tutor non poteſt alienare bona ſtabilia pupilli ſine decreto iudicis, & cauſa cognitione, n. 11.

Cenſus perpetui numerantur inter bona ſtabilia, n. 11.

D E C I S I O CCCCXCII.

FVit lata ſententia à bonæ memoriæ Iuſto, per quam fuiſſe declaratum, cenſus, de quibus agitur, fuiſſe extinctos, prævia deciſione ab eodem extenſa ſub die 26. Februarij 1604. a qua ſententia, licet filij, & hæredes Petri de Leonibus appellaſſent. Tamen appellationem non fuerunt proſequuti, vnde obtinuerunt committi in Rota cauſam reſtitutionis in integrum ſuper qua propoſito dubio 14. Ianuarij præteriti, quia pro parte Dominorum de Triumphis non fuerat informatum ſuper iniuſtitia ſententiæ, ex qua aduerſarij deducebant cauſas reſtitutionis in integrum. Domini reſolutionem diſtulerunt, ſed hodie eodem dubio iterum propoſito, vtraque parte informante Rota cenſuit conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, cum ad eam obtinendam ad effectum retractandi ſententiam etiam, quæ tranſiuit in iudicatum ſufficiat qualiſcunque iniuſtitia, etiam non notoria, vt fuit reſolutum in vna Auximana Dotis 14. Martij 1579. coram Seraphino, Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 10. *num.* 12. *de re iud.* relata inter impreſſas *deciſ.* 351. *num.* 5. *part.* 1. *diuerſ.* Caputaq. *deciſ.* 94. *part.* 3. 1

Iniuſtitia verò deducebatur ex pluribus quos videbatur pati extinctionem cenſuum ex aduerſo prætenſa. Primò ratione diſdictæ cenſus, quæ prætenditur bis facta, & circa primam non videtur dubium, quin euanuerit, nam fuit executa die 11. Aprilis 1591. oblatio verò fuit facta die 22. Iunij eiuſdem anni, & ſic poſt 12. dies poſt lapſum bimeſtris, & ideò iuxta Bullam fel. record. Pij V. ſuper cenſibus Leonij poterant intra annum agere, ſed non cogi à Triumphis ad retrouendendum cenſus niſi præcedente noua diſdicta, vt in dicta Bulla, §. *cum verò*. 2

Secunda verò, videbatur Dominis pati multas difficultates, tum quia de relatione citationis executæ in perſonam Ioannis Ferrantini clarè non conſtabat, nec Notario aſſerenti videbatur credendum, niſi conſtet de relata executione cum deponeret de actu à ſe non geſto, nec à ſe rogato, Aym. *conſ.* 273. *num.* 6. Bald. *in l. vltima num.* 17. *Cod. de re iudic.* vltra quod Notarius aſſeruit nuncium ſibi retuliſſe ſe citaſſe, prout in ſchedula, quam exhibuit, & tamen dicta ſchedula non reperitur in actis, nec fuit à Notario integraliter regiſtrata. Vnde quatenus probaretur citatio, 3

non

Digitized by Google

non tamen probatur tenor oblationis, Felin. *in cap. quoniam contra ſub n.51. verſ. hanc tamen concluſ. de probat.* quem ſequuta eſt Rota *deciſ.55. part.1.* Vbi quòd ſi de tenore non conſtat impoſſibile eſt dicere, quod citatio ſit legitimè executa, tum quia perſona Ferrantini videbatur minus legitima ad effectum, de quia agebatur cum eſſet conſtitutus procurator ad lites à Domina Lauinia matre, & tutrice, in caſu ſicut talis Procurator ſolutionem recipere non potuiſſet, *l. ſi Procurator, ff. de condict. indebiti, l. hoc iure, ff. de ſolut.* Ita nec oblatio, nec interpellatio ad recipiendum illi fieri poterat, Tiraqu. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 13. n. 25.*

4 Non obſtat clauſula, *& cet.* in mandato appoſita, quia in eius extenſione poſſunt venire ea, quæ ſunt de natura actus, non autem alia, Doct. *in l. Gallus. §. idem credendum*, vbi Iaſ. *n.7. ff. de liber. & poſthum.* vel ea, quæ ſunt cepta exprimi, non autem ea, quorum ſaltem principium non eſt expreſſum, Caſtr. *conſ. 18. n. 5. lib. 1.* Vnde in propoſito potuit operari quo ad omnia neceſſaria in mandato ad lites non autem pro oblatione, vel pretio cenſus recipiendo.

5 Vltra quod Lauinia mater die 27. Aprilis 1591. reaſſumpſit tutelam, & conſtituit Ferrantinum actorem ad lites, quod non videtur potuiſſe facere, cum viueret adhuc Franciſcus Alleus ad petitionem eiuſdem matris, datus tutori propter litem, quam mater cum pupillis habebat pro repetitione ſuæ dotis, quod impedimentum litis adhuc durabat, vt conſtat ex actis poſtea per eandem matrem factis mediante perſona Tamburlani vti eius procuratoris pro conſecutione dicti depoſiti, & ſic manifeſtè videtur conuinci inualiditas mandati Ferrantini cum eſſet conſtitutus à perſona minus legitima, nempe à matre de tempore quo non poterat eſſe tutrix propter impedimentum litis, quæ adhuc durabat, & ſuperuiuentiam alterius tutoris, qui ob dictam cauſam datus fuerat.

6 Accedit, quod talis interpellatio fuit facta ab aſſerto procuratore illorum de Triumphis, de cuius tamen mandato non conſtat in actis, cum tamen videretur omnino neceſſarium, ad conſtituendum in mora minores de Leonibus, Bart. *in l. inter ſtipulantem, §. 1. ff. de verbor. obligat.* Surd. *conſ. 160. num. 24. lib. 2.*

7 Accedit vltimo, quia decretum emanatum vigore dictæ interpellationis de deponendo, fuit factum cum intimatione, quæ tamen intimatio non fuit facta, niſi poſt depoſitum, ex qua videtur reſultare inualiditas dicti decreti, Put. *deciſ. 174. lib. 1.* ex quibus reſultat ſecundus defectus principalis, ſcilicet depoſitum, quod tanquam nullum ob defectum diſdictæ, & interpellationis non potuit afficere pupillos de Leonibus, tantò magis, quia contra dictum depoſitum aliæ etiam dabantur exceptiones per Informantes, vt quod non fuerit integrum, & ideò nullum, *l. obligatione, Cod. de ſolut.* adeò vt ſufficiat defectus in minima parte, Alex. *conſ. 75. num. 8. lib. 7.* Tiraqu. *de retract. conuent. §. 4. gloſ. 4. num. 1. & gloſ. 6. num. 13. & ſeq.* Menoch. *de arbitr. caſ. 232. num. 28. & 29. in addit.* & debet fieri depoſitum non ſolum ſortis ſed etiam fructuum, *l. tutor, §. Lucius, ff. de vſur. l. vſuras, Cod. eodem*, Couar. *var. reſol. lib. 1. cap. 15. num. 10.* hoc autem depoſitum, neque fuit integrum, quo ad ſortem, quæ erat vtriuſque cenſus ſcuta 4751. & fuerunt depoſita ſcuta 4331. & de extinctione alterius partis in ſumma ſcuta 400. dicitur conſtare ex publico inſtrumento, vt in ſupradicta deciſione coram bon. mem. Iuſto, adeò vt adhuc deficiant ſcut. 20. neque fuit integrum, quod fructus cum non dicantur ſoluti, nec depoſiti pro illo bimeſtri, pro quo fuit facta prima diſdicta.

8 Quæ ferè omnia ſenſerunt Domini etiam in dicta deciſione coram Iuſto. Et licet reſponderint, vt ibi habetur, tamen putarunt ceſſare difficultatem ex ratificatione Lauiniæ matris, & tutricis pupillorum, ſed hodie contrarium Dominis viſum fuit, videlicet, quod dicta ratificatio non ſuffragetur Dominis de Triumphis, ex multis reſponſionibus datis per Informantes ad dictam ratificationem, ex quibus illa magis placebat, quod ſcilicet hic non adſit aliqua expreſſa ratificatio, ſed illam elicerent Triumphi ex inſtantia facta per Procuratorem Lauiniæ, pro conſignatione dictarum pecuniarum pro ſua dote, Quæ tamen inſtantia non fuit facta, tanquam à tutrice, ſed tanquam à creditrice cum ipſa repræſentaret duplicem perſonam. Vnde petens ſatisfieri ſuper depoſito, tanquam creditum non cenſetur ratificare cenſus extinctionem, vel tutrix cum hæc ſint diſtincta, & ſeparata, Surd. *deciſ. 153. n. 16.* Præſertim cum in hoc actu ageretur de proprio commodo Lauiniæ, in quo non poterat ſibi ipſi authorari, *l. 1. ſtate auctoritor.* Abb. *conſ. 40. in fin. lib. 2.* & licet in neceſſarium antecedens videatur dicendum Lauiniam præſuppoſuiſſe cenſum fuiſſe extinctum, cum alias non potuiſſet pecunias prætendere, *vt dicitur in d. deciſ.* coram bon. mem. Iuſto: tamen potuit credere cenſum, tunc fuiſſe legitimè extinctum, vnde ex hac petitione non videtur potuiſſe induci ratificatio extinctionis, quæ non aderat ſaltem valida, ex prædictis, & alias actus in principio nullus ratificari non poteſt, Natt. *conſ. 262. num. 10.* 9

Vltra quòd in ratificante neceſſe eſt, vt concurrat ſcientia omnium qualitatum actus ratificati, quæ hic non probatur, Ruin. *conſ. 8. num. 4. verſ. ſi autem lib. 4.* cum aliis per Gabr. *in tit. de iudic. concl. 3. n. 18.* & fuit reſolutum in cauſa Romana pecuniaria 3. Decembr. 1610. coram Reuer. Attrebaten. vbi in ſpecie dicitur, quod ratificans præſupponit actum fuiſſe validum, quo præſuppoſito ceſſante ceſſat ratificatio. 10

Quibus adeſt, quod ſtante nullitate diſdictæ cenſus Lauiniæ, neque etiam tanquam tutrix poterat eam ratificare cum fuiſſet alienatio rerum ſtabilium prædictorum minorum voluntaria, quæ ſine Decreto iudicis, & cauſæ cognitione fieri non poteſt, *l. lex, quæ tutores, C. de adminiſt. tut.* Surd. *conſ. 191. num. 17. lib. 2.* & alias certum eſt cenſus perpetuos enumerari inter ſtabilia, Tiraq. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 6. n. 4.* Honded. *conſ. 61. num. 35. lib. 1.* Ex quibus & aliis cumulatis per Informantes Domini cenſuerunt conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum. 11

R. P. D. B V R A T T O.

Meliten. Conſeruæ.

Lunæ 3. Iunij 1613.

A R G V M E N T V M.

Exceptio non implementi non ſuffragatur, quando quis adimplerè impeditus fuit, aut facto aduerſarij, aut ex aliquo fortuito caſu.

S V M M A R I V M.

Societas contrahi poteſt etiam in nauigatione, n. 1.

Pacta inter ſocios ſeruanda ſunt, n. 1.

Exceptio non adimplementi militat etiam in ſocietate, num. 2.

Obligatio quælibet ad impoſſibile non trahitur, n. 2.

Obligatio quælibet non comprehendit caſum fortuitum, num. 2.

Caſus fortuitus ſemper cenſetur exceptus præſertim in contractibus ſocietatis, & bonæ fidei, n. 2.

Exceptio implementi non operatur, quando id, quod impleri debebat, non fuit adimpletum ex aliquo caſu fortuito, num. 2.

Impoſſibilitas adimplendi excuſat tantum à pœna, & damno, non autem prodeſt ad agendum. Declara, vt n. 3.

Conditio habetur pro adimpleta, quando per aduerſarium ſtetit, quin adimpleatur, n. 3. & n. 6.

Culpa leuiſſima in non faciendo an, & quando æquiparetur leui, vel latæ culpæ, n. 4.

Socius, de qua culpa teneatur ſocio ad damna, & intereſſe, etiam quod non ſit ordinata ad caſum, n. 4.

Nauta tenetur de eo, quod ſequitur etiam ex cauſa tempeſtatis ſi nauem contra Domini voluntatem portui applicauerit, n. 4.

Locator operarum facto conductoris impeditus, etiam quod operas ſuas non præſtiterit, poteſt à conductore petere mercedem conuentam, n. 4. in fine.

Impedimentum eſt iuſta cauſa reſtituendi in integrum aduerſus adimplementum non præſtitum, etiam quod non agatur de excluſione damni, ſed de non amiſſione lucri, num. 6.

Societatis contractus regulatur ſecundum eandem rationem damni, & lucri, n. 7.

Impedimentum niſi fuerit continuum non ſuffragatur alleganti illud, n. 8.

Milites in conflictu belli ab hoſtibus bona capientes, quando eorundem bonorum debeant facere partem aliis militibus, num. 9. & ſeq.

DECISIO CCCCXCIII.

1 INita fuit de menſe Decembris anni 1602. in Portu Meliten. Societas (Conſeruæ dicunt) inter magnum Magiſtrum, & quatuor Equites Hieroſolymitanos, inter quos Eques Cagnolus Prior Sanctæ Euphemiæ Dominus Galeoni Leonis auri pro vno tantum itinere ad Infideles deprædandus, prædamque diuidendam, iuxta conuenta in inſtrumentis deſuper confectis, factaque in eo itinere abſque interuentu Galeoni Leonis auri præda frumenti, ad Melitam delata, prætendente nihilominus Cagnolo participationem, latiſque varijs ſententijs, tandem cauſa commiſſa Reueren. Attrebateo. & per eum ſubſcripto dubio, **An Galeonus Leonis auri, & eius Dominus deberet participare de præda**, eoq; per me propoſito fuit affirmatiuè reſponſum. Ipſe enim vt ſocius nauigationis, in qua contrahi poteſt ſocietas, ad text. *in l. nec quiſque ff. de exercit. act.* Iul. Ferret. *de re nau. lib.* 3. *n.* 81. fundatam habet intentionem in conuentione de participando pro rata, de qua in inſtrumento Conſeruæ, quæ pacta inter ſocios, ſeruanda ſunt, *l. ſi non fuerint in prin. ff. pro ſoc. inſti. eod. paulo poſt principiū ver. & quidem ſi nihil*, Bald. *conſ.* 121. *n.* 6. *l.* 1. *& conſ.* 155. *l.* 3.

2 Non obſtat exceptio non adimplementi militans etiam in ſocietate, Rum. ſen. *conſ.* 300. *n.* 52. *lib.* 2. *Rota in Romana Societatis duorum millium* 19. *Martij* 1574. *coram b. mem. Card. Seraphino, & in Romana Societatis de Sorbellonibus* 2. *Iunij* 1608. *coram Illuſtriſſ. Card. Lancelloto*, ex eo, quod Galeonis dicti Prioris deſeruerit Conſeruam, neque illam ſequutus fuerit contra formam Capitulorum vlterius diſponentium neminem poſſe quauis cauſa excuſari, quia Galeonus non deſeruit Conſeruam, ſed illa ventis contrarijs iactata, & diuiſa fuit, & licet denuò ſe coniunxerit, tamen ob ingreſſum Portus Quaglio nuncupati ab Equite de Portu Maris præfecto conſilio Equitis Vinciguerræ reclamante Ductore Galeoni Leonis auri electi naufragij periculum ſubijt, adeo vt Galeonus Leonis auri duabus Anchoris, quæ humi defigi non potuerunt, electis, retineri non potuerit, ſed vt dicunt teſtes Magni Magiſtri, *aro*, & vix inde fuerit egreſſus reſoluto eius ductore cum fragata ad opem ferendam Galeoni Magni Magiſtri vocato, & alius etiam naufragantibus, anchoraſque recuperandas, atque deinde ventorum violentia ad varia loca impulſus, & procellis mariſque tempeſtate agitatus ita fuerit, vt nedum omni adhibito conatu non potuerit, Conſeruam ſequi, ſed arbore, remis, fragata, ac ductore deſtitutus, & confractus effectus fuerit prorſus inutilis, & innauigabilis, atque vix quarumdam Cymbarum ope Melitam ſe receperit, vt deponunt teſtes, tam Prioris, quàm Magni Magiſtri. Ideòque non poteſt dici promiſſioni contrauenisſe, cùm illa, prout quæuis alia intelligatur, vt non obliget ad impoſſibile, *l. fin. ff. qui ſatiſd. cog.* Bald. *conſ.* 10. *col.* 1. *verſ. item ad prædicta, & conſ.* 145. *verſ. item intelligitur, & verſ.* 8. *lib.* 3. Illud enim finit obligationem, ſicut impedit eam naui, *l. ſi homo mortuus, ff. de verb. oblig.* Bald. *d. conſ.* 110. *verſ. item ad prædicta*, & non comprehendit caſum fortuitum, Bald. *d. conſ.* 145. *verſ. ſecundo quia, & verſ. ſeptimo vel tempeſtatis maris, Idem verſ. ſexto qui, colum. penult. verſ. octauo*, id maximo procedere ait in contractib. ſocietatis, & bonæ fidei, præſertim cùm tunc non eſſet merè poteſtatiua, ſed mixta tanquam pendens etiam à caſu. Vnde ſi caſu deficit nihil imputatur impleri debenti, *l. fin. C. de neceſſ. ſeru. hered. inſtit. l. flumînum* 24. *§. ſeruus, & l. damni infecti* 43. *ff. de dam. infec. l. contractus* 25. *in fi. ff. de reg. iur.* Bald. *conſ.* 110. *verſ. præterea iſta promiſſio, &* 145. *col.* 2. *in princ. verſ. prima igitur ratio.*

3 Nec ſuffragatur, quòd impoſſibilitas adimplendi excuſet tantum à mera pœna, & damno, non autem proſit ad agendum pro lucro, vt reprobato, Hoſtien. contrarium tenente tradit Butr. *in c. ſicut il terzo, n.* 10. & ibi Abb. *nu.* 6. *de iureiur.* Felin. *in c.* 3. *cir. fin. verſ. & adde iſtis*, eod. Dec. *in l. cum proponas, nu.* 4. *in* 3. *not. C. de pact.* cum alijs per Surd. *deciſ.* 41. *n.* 5. Primò, quia cùm ex prædictis infortunium, & cauſa impedimenti proceſſerit ex mala Portus electione facta per Præfectum Conſeruæ ſequendo conſilium Equitis Vinciguerræ ſequitur implementum haberi pro præſtito cum ſtetiſſe videatur per Præfectum quin ſibi impleretur, vt dicimus in conditione, *l. Labeo ſcribit ſi mihi* 50. *& l. hæc venditio* 7. *in princ. ff. de contrab. empt. l. in executione* 85. *§. fin. de verbor. oblig.* Alex. *conſ.* 49. *num.* 2. *verſ. ſecundo quia, lib.* 2.

4 Præterea infertur, vel Præfectum fuiſſe in culpa ex illa Portus electione, quæ tanquam conſiſtens in ingredi faciendo Portum, & ſic in faciendo licet eſſet leuiſſima æquipararetur leui, vel latæ in non faciendo, *l. ſi conſtante, §. maritus, & ibi not. ff. ſol. matr. l. in reb. §. ſiue autem ff. com.* Bart *in l. quod Nerua, n.* 29. *verſ. ſi ergo, ff. depoſ.* de quibus certum eſt ſocium conſocio teneri, *l. cum duobus, §. venit. & l. ſocius ſocio, ff. pro ſocio, §. fi. inſtit. de ſociet.* Bart. *in d. l. quod Nerua, n.* 26. quæ culpa ſi ſufficit, quamuis non ſit ad caſum ordinata ad petendam refectionem damnorum inde prouenientium, *l. ſcientiam* 46. *§. ſed ſi defendendo, & l. in lege Aquilia* 45. & ibi gloſ. *ff. ad leg. Aquil. §. capite* 3. *inſtitut. eod.* vbi Aret. *in* 4. *not.* ſatis etiam eſſe debet ad excludendum non adimplementum oppoſitum ex culpa, & facto Ducis prouenieus, qui vt Præfectus, etiam claſſi, & nauigationi tenebatur vti exactiſſima diligentia, *argumento l. qui mercedem, ff. locat.* & habere ſcientem locorum, in quibus nauigabat, Iul. Ferret. *de naual. lib.* 3. *n.* 1. Tantò magis, quia ingredi voluit contradicente, & proteſtante Ductore, ſeu Peotta Galeoni prioris Cagnolli exemplo Nautæ, qui tenetur de eo, quòd ſequitur etiam ex cauſa tempeſtatis, ſi nauem contra domini voluntatem portui applicauerit, Bald. *conſ.* 54. *lib.* 4. Stracha *de mercat. lib.* 3. *in fine*. Vel cum ſimus in contractu bonæ fidei, caſum ex facto Præfecti prouenientem non impedire, quin Prior habeat partem ſuam lucri, prout locatur operarum facto conductoris impeditus integram mercedem conſequitur, Bart. *in l. ſi vno, §. item cum quidam, n.* 2. *verſ. ſecundo caſu, ff. locati, ex l. ſi in lege, §. ſi domus, & l. dominus horreorum, §. fin. ff. locat. & & n.* 5. *poſt med. verſ. ſecundo caſu*, vbi in omnibus contractibus bonæ fidei.

5 Secundò, quia ſi à promiſſione ſequendi, & non deſerendi Conſeruam videtur ſpecificè exceptus caſus, quo nauis vim patiatur, cui reſiſti non poteſt, ex Bald. *d. conſ.* 145. *& benè in conſ.* 195. *n.* 2. *lib.* 2. ceſſante promiſſione vtique ceſſat non adimplementum.

6 Tertiò in omnem caſum cum Galeonus iuſtiſſimum habuerit impedimentum reſtituendus erat in integrum aduerſus implementum non præſtitum ex clauſula, *ſi qua mihi*, Alex. *conſ.* 45. *nu.* 8. *lib.* 5. quem Odd. *de reſtit. in integr. par.* 2. *q.* 84. *art.* 1. *nu.* 5. *in fin.* Licet non ageretur de damni excluſione, ſed de lucri non admiſſione, *l. Iulianus* 17. *§. cum, & l. ſi quis ſtipul.* 43. *vbi Doct. ff. ex quibus cauſ. mai.* & etiam ſi conditio amplius reſtaurari non poſſit, quia habetur pro impleta, Aret. *conſ.* 67. *n* 8. *in fi. verſ. ſecundo hoc probatur, &* 9. quem ſequitur Ruin. *conſ.* 199. *nu.* 2. 3. 4. *&* 6. *lib.* 1. Odd. *d. art.* 1. *n.* 5. *&* 11.

7 Et hæc quatenus applicaretur exceptio non adimplementi, quòd non videbatur, cùm Prior Cagnulus inſtruxerit Galeonum militibus, armis, cibarijs, & alijs, ad pugnam prædamque neceſſarijs, qui vnà cum alijs è portu diſceſſit. Vnde cùm ſocietas non eſſet inita ad certam aliquam expugnationem, vel prædam, ſed ad incertam nauigationem, & curſum, poſtquam ſimul in curſu, & nauigatione fuerunt, quodlibet infortunium cuilibet Galeono ſuperueniens, & damnum ex eo emergens debet communicari, *l. ſi id quod* 59. *in princ. & §.* 1. vbi gl. & Bart. *ff. pro ſoc.* Hoſt. *in d. c. ſicut nu.* 12. *de iureiur.* Petr. de Vbald. *de duobus fratrib. par.* 8. *nu.* 1. Gabr. Mudaus *in l. ſi coeunda, alias cum duobus* 52. *§. quidam ſagariam, n.* 2. *&* 5. *pro ſoc.* & eadem ratione lucrum à ſocio factum, cùm in ſocietate eadem ſit ratio damni, & lucri, *l. ſi merces* 78. *§. vis maior. in fi. ff. locat. d. §. quidam ſagariam, in fi.* Card. Alban. *in l. ſocium qui, §. ſocius, n.* 2. *verſ. ex ijs, & tertio, ff. pro ſoc.*

8 Non obſtat, quòd cum non probetur impedimentum fuiſſe continuum, immò teſtes pro Magno Magiſtro examinati dicant, Galeonum regredi potuiſſe, vnde diſceſſerat ob ſedatam tempeſtatem, impedimentum allegari non poſſit, *l. quibus diebus*, & ibi Bart. *nu.* 2. *ff. de cond. & demonſtr. c. cum dilectis* 6. *§. præterea, de dol. & cont.* Verall. *deciſ.* 172. *nu.* 6. *&* 7. *part.* 2. Nam vltra quod duo deponunt de iudicio ſuo, vnus quod ſi longiùs proceſſiſſet, non potuiſſet, & alij inuerisſimilia, cùm neſcirent vbi Galeonus permanere, & ideo ſtandum eſſet teſtibus Prioris deponentibus de facto proprio, & diligentia adhibita, vt ſe Conſeruæ coniungerent, & de ventis contrarijs. Cùm Galeonis in portu S. Angeli, quo ſe receperat, fuerit confractus, & redditus inutilis, & inhabilis ad nauigandum, & pugnandum ſublato impedimento tempeſtatis, nō ceſſabat aliud impoſſibilitatis, *l. ſi quando, C. de inoffic.*

teſtam. l. ſi non tex. ff. de her. inſtitut. & diligentia fuiſſet vana, & nihil profutura.

9 Neque ſtantibus prædictis applicatur doctrina Salyc. *in l. ab hoſtibus, n. 6. verſ. vel aliter capientium, C. de poſtlimin. reu.* vbi, quòd capta à militibus in diſcurſu Territorij ante bellum Campeſtre non communicantur alijs, ſed ſiunt capientium capta in conflictu communicantur ratione communis periculi vitæ, maximè quia inter milites non inducitur ſocietas, niſi inſimul conueniant ad conflictum, prædam, vel cuſtodiam.

10 Quod autem teſtes ſint examinati abſque citatione; neque in hoc adſit (vt dicebatur) commiſſio Senatoria, cauſa fuerit commiſſa à Magno Magiſtro, *alla dritta*, & more militari, videri poterit, an virtute dictæ clauſulæ potuerit omitti citatio.

R.P.D. DAMASCENO.

Segobien. admiſſioni ad habitum.

Die 3. Iunij 163.

ARGVMENTVM.

De probatione nobilitatis, & puritatis ſanguinis plura notanda, quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Puritas ſanguinis in dubio præſumitur, n. 2.

Teſtes ad perpetuam rei memoriam examinari debent parte citata per edictum contra intereſſe putantes, num. 2.

Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam nulliter ſine citatione faciunt magnum adminiculum, n. 3.

Teſtes plures numero etiam nulliter examinati faciunt adminiculum, n. 4.

Publica vox, & fama probat puritatem ſanguinis, & nobilitatem, n. 4.

Sententia ſuper ſtatu facit ius etiam quo ad alios, num. 5. & n. 9.

Populus non facile decipitur in iudicando an quis ſit nobilis, vel ignobilis, n. 6.

Nobilitas probatur ex eo, quod quis fuit admiſſus inter nobiles, n. 7.

Iura etiam in forma non probanti faciunt adminiculum, n. 8.

Regula ſi non proſunt ſingula multa collecta iuuant, maximè procedit in probatione nobilitatis, & puritatis ſanguinis, n. 10.

Probationes vbi ſunt contraria attenduntur illæ, quæ ſunt ponderoſiores, n. 11.

Probationes leuiores ſufficiunt vbi concurrit præſumptio iuris, num. 12.

Rumor, ſeu vox vana populi fundata in erroneo principio nullius eſt conſiderationis, n. 15.

Statuti verba ſemper interpretari debent, vt illud reddatur rationabilem, nu. 15.

Nobilitas an perdatur per exercitium vile, n. 16. in fi. & nu. 17. vbi an perdatur in præiudicium deſcendentium.

Nobilitas quandoque oritur ex actibus egregijs alicuius perſona, n. 18.

DECISIO CCCCXCV.

1 ROta cenſuit, ſtatuta Religionis Hieroſolymitanæ ſuper puritate, & nobilitate admittendorum ad habitum prædictæ Religionis minimè obſtare D. Ioanni Alphonſo de Aguilar, & quia tota difficultas reducebatur per Informantes pro Religione ad q. Eleonoram auiam paternam prædicti D. Ioannis Alphonſi, quæ per dictos Informantes prætendebatur deficere in vtroque capite.

2 Quo ad puritatem fuit conſideratum, quòd vltra præſumptionem, quæ in dubio eſt pro puritate, *vt fuit dictum in cauſis Toletana portionis 2. Maij 1594. & 27. Ianuarij 1595. coram Illuſtr. Mant. in Hiſpal. habitus 11. Martij 1601. coram R.D. Bonon. & alibi ſæpe*, D. Ioannes Alphonſus plenè probauit ſuam, & D. Eleonoræ puritatem, ſi quidem pro illa adſunt octo teſtes in hac cauſa per Commiſſarios Religionis recepti. Noc non 29. alij per quinque annos, ante hanc litem ad perpetuam rei memoriam examinari, qui teſtes, licet fuerint nulliter examinati ob defectum citationis per edictum contra intereſſe putantes iux. notata per Innoc. *in c. Albericus tit.* 6. Card. *n. 1. verſ. quod non apparet*, Felin. *pariter n. 1. de teſtibus*.

3 Attamen negari non poteſt, quin faciant magnum adminiculum, ex trad. per Bart. *in l. l. admonendi, n. 41. ff. de iureiur.* Abb. *in c. cum olim, num. 6. de priuil.* Dec. *conſ. 54. num. 2. verſ. poſtremo*, Ruin. *conſ. 46. num. 10. lib. 4.* Crau. *conſ. 198. num. 11.* Rota *in cauſa Pampilonen. Deciimarum 23. Iunij 1608. coram bo. mem. Card. Pamphilio, & in Vratiſlauien. matrimonij 27. Nouembris 1609. coram R. P. D. Caualiero.*

4 Maximè cùm ſint in numero tam magno, immò exceſſiuo ad cumulata per Gabr. *de teſtib. concluſ. 6. per tot.* qui omnes teſtes affirmant ex publica voce, & fama, prædictam puritatem, quòd genus probationis ſufficit in hac materia, ad tradita per Bald. *in l. prouidendum, in fi. C. de poſtulan.* Caſſan. *conſ. 64. num. 11. & ſeq.* Guido Papa *deciſ. 387. n. 2.* Vetall. *deciſ. 6. par. 2.* cum alijs per Tiraq. *tract. de nobil. c. 10. nu. 9.* & in ſpecie tenuit Rota *in cauſa Legionen. Denegationis poſſeſſionis coram Card. Blanchett. 8. Martij 1593. & in Burgen. admiſſionis ad habitum 26. Ianuarij, & in Toletana ſeu Meliten. denegationis habitus 16. Iunij 1604. coram Illuſtriſſimo Lancellotto, in d. Hiſpalen. Habitus 11. Martij 1601. coram Illuſtriſſ. D. Bononien. & in Meliten. habitus 10. Iunij 1609. coram R.P.D. Caualerio.*

5 Prædictis accedat, quòd cum alias quidam Petrus Maldonando iniuriaſſet Paulum filium, quondam Gomes Samilam, qui fuit frater prædictæ Eleonoræ, vt conſtat ex teſtibus, & teſtamento Gomeſij communis patris, qui eos vti tales, appellando, & tractando probat filiationem, & inde fraternitatem, ad Butr. & Præpoſ. *in c. tranſmiſſa, qui fil. ſint legit.* Archid. & Felin. *in c. per text. de probat.* cum alijs per Pariſ. *conſ. 29. n. 10. lib. 2.* cauſa fuit deducta in iudicium, in quo Paulus factis ſuis probationib. ſuper puritate obtinuit ſententiam fauorabilem, in qua fuit declaratus purus. Adeſt & alia ſententia in ſimili materia per eundum Paulum obtenta contra moniales S. Vincentij, quæ ſententia, & probationes tanquam ſuper ſtatu faciunt ius, quo ad omnes, *l. ingenuũ, ff. de ſtatu hom.* gloſ. *in c. quamuis, verſ. res inter alios, de re iud.* Fab. *in §. præiudiciales, n. 41. Inſtit. de act.* Afflict. *ſuper conſtit. Reg. incip. proſequentes, n. 22. verſ. & ſuper ſententiam, lib. 2.* Tiraq. *de nobilit. c. 37. nu. 2. & 14.* Achil. *deciſ. 5. de ſent. & re iudic.* Cæſ. de Craſ. *deciſ. 2. n. 6. de iudic.* & fuit in ſpecie dictum *in vna Toletana Canonicatus 11. Decembris 1609. coram Illuſtriſſ. Lancellotto, in Gienen. Canonicatus 20. Iunij 1586. coram Bubalo, & Hiſpalen. habitus 11. Martij 1601. coram Reuer. D. Bonon.*

6 Confirmatur puritas prædicti Pauli ex liberatione obtenta à commune, ciuib. nobilibus Segobien. ſuper vexatione tributi, quod per non Hidalgos ſoluitur, vbi etiam ipſe declaratur Hidalgus, quæ declaratio multum confert, cùm in iſtis materijs populus haud facile decipiatur *ad trad. per* Bart. *in l. 1. n. 97. & ſeq. C. de dignit. lib. 12.* Felin. *in cap. ſuper eo, il ſecondo, n. 5. verſ. tamen dicas, de teſtibus, Soc. conſ. 246. n. 3. lib. 2.* Chaſſan. *conſ. 64. n. 11.* & per Rot. in cauſa Melit. habitus, 10. *Iunij 1609. coram R.P.D. Caualerio.*

Item ex eo, quòd dictus Paulus fuit admiſſus in Confratrem B. Mariæ de Candelora, in qua non niſi Hidalgui recipiuntur, vt patet ex fide Notarij, ſuper vtroque data, quòd in ſimili conſiderauit Rota *in cauſis Oueten, Canonic. 24. Ianuar. 1578. coram bo. mem. Card. Seraphino relat. inter diuerſ. impreſſ. deciſ. 176. numer. 6. & 7. part. 1. & Burgen. admiſſionis ad habitum 26. Ianu. 1604. coram Illuſtriſſ. Lancellotto, & in prædicta Meliten. habitus, 10. Iunij 1609. coram R. P. D. Caualerio,*

8 Et licet dubitari poſſit, an iſtæ ſcripturæ ſint in forma probanti per ea, quæ alias (dum proponeretur dubium ſuper eo, an iura eſſent in forma probanti) fuerunt deducta per Informantes pro Religione, attamen negari non poſſe videbatur, quin faciant adminiculum, *ad not. in l. inſtrumenta, ibi, in alijs quoque adminiculis, C. de probat.* Iaſ. *conſ. 129. n. 2. verſ. 2. moueor. lib. 1.* Ripa *in l. admonendi, num. 98. ff. de iureiur.* cum alijs per Rot. *in cauſa Conchen. beneficij 3. Februarij 1608. coram me.*

9 Corroborantur omnia ſuperius dicta ex eo, quod licentiatus Tapia, qui fuit filius fratris vtrinque coniuncti prædictæ Eleonoræ, vt probant duo teſtes, cùm & ipſi mota fuiſſet controuerſia ſuper Hidalguia, obtinuit contra promotorem Fiſcalem Regium, & Regimen Ciuitatis Segobien. ſe cum omnib. ſuis anteceſſoribus declarari Hidalgum, & exemptum à tributo, quòd per non Hidalgos ſoluitur, quæ ſententia tanquam lata ſuper ſtatu facit ius quoad omnes, ad fauorem dicti Tapiæ, & ſuæ familiæ, ne toties ſuper eadem re inquiratur, *d. l. ingenuum ff. de ſtatu hom. cum alis ſup. alleg.*

Et

10 Et quamuis ſuprà deducta tanquam ſingula poſſent pati aliquam difficultatem, videbatur, quod ſimul iuncta facerent rem pluſquam manifeſtam, iuxta regulam de qua per gloſ. *in l. 2. verb. legitimi, ff. de excuſ. tut.* cum alijs latè ad eam rem cumulatis, per Gabr. *tit. de probat. concl. 1. per tot.*

11 Quibus attentis viſum fuit non obſtare nonnullos teſtes pro parte Religionis examinatos, deponentes de publica voce, & fama, prædictam Eleonoram auiam paternam D. Io. Alphonſi, & eius familiam de Samillan deſcendere à quibuſdam Boccudis conuerſis ad fidem Chriſtianam. Nam fuit reſponſum, quod regulariter ſtatur probationibus, ponderoſioribus, *l. ob carnem, §. ſi teſtes, ff. de teſtibus,* Bart. *in l. ſi duo, nu. 4. ff. vti poſſid.* Soc. *conſ. 54. nu. 13. lib. 4.* Crau. *conſ. 6. nu.* 50. Menoch. *tract. de retin. remed. 3. n. 718.* Natt. *conſ. 373. in fin.*

12 Vndè multò magis eſt ſtan. in hac materia, in qua cùm ſapiat obiectum, & habeat contra ſe præſomptionem, Rota voluit, vt probationes pro puritate, etiamſi eſſent minus ponderoſæ, præualeant, ex doct. Corn. *conſ. 176. in fin. lib.* 4. Anchar. *conſ. 189. nu. 7. verſ.* s. modo reſpondetur cum alijs per Honded. *de Benef. incom. par. 1. c. 23. nu.* 143. Rot. in ſpecie in cauſa Legion. Canonicatus 3. Iunij 1602. coram R.P.D. Decano, in Burgen. admiſſionis ad habitum 20. Decemb. 1604. coram eodem, & in cauſa Toletana portionis 19. Ianu. 1609. coram Reuer. Bonon.

13 Et proindè cùm probationes facientes pro puritate adeò excedant probationem, quæ deducitur ſuper impuritate, vt patet ex prænarratis merito dicebatur, eſſe ſtandum probationibus ſuper puritate, & hoc eo magis, quia apparet de origine iſtius falſæ famæ, quod familia de Samillan deſcendat à Boccudis, nempè quia Petrus Gallus de Samillan proauus ſæpè nominatæ Eleonoræ auiæ D. Ioan. Alphonſi inſeruiuit prædictis de Boccudis pro factore, ſiuè inſtitore, & apparet ex quadam ſolidatione computorum per dictum Petrum cum dictis de Boccudis facta, & etiam deponunt teſtes, quinimò fuit illis adeò carus, vt dictus Aluarus Garzias in ſuo teſtamento diſpoſuerit, quod Petrus Gallus poſſet ſepeliri in ſua Cappella, tam ipſe Petrus, quàm ſui deſcendentes, vnde nil mirum ſi ſtante hac intima familiaritate dicti Petri Galli cum prædictis Boccudis exijt rumor, quod ipſe eſt de illorum deſcendentia, & quod iſta fuerit origo malæ famæ impuritatis prædictorum de Samillan expreſsè deponunt teſtes ſupra pro D. Ioanne Alphonſo ponderati, & quod dictus Petrus Gallus verè non eſſet de Boccudorum deſcendentia, videbatur Dominis aperte colligi, ex quo fuit illis adeò carus, vt cum propria ſepulturam donauerint, & nihilominus neque in teſtamento, neque in ſolidatione computorum pro conſanguineo vllatenus appellatur.

14 Nec ſupra latè deductis refragari viſum fuit, quod ſtatutum Religionis, cuius copia fuit data, excludat illos, qui ſola fama impuritatis etiam minùs probabili ſint commaculati, vt patere dicitur ex illis verbis ibi, *nulli detur habitus ordinis noſtri, &c. qui à Iudæis, &c. aliquam originem nedum probabilem, ſed nec etiam aliqua adhuc fama vigente memorabilem quoquomodo traxerit*, quia fuit reſponſum, quod ſtantibus in contrarium tot, & tantis, de quibus ſuper apparet, teſtes qui depoſuerunt, eſſe publicam vocem, & famam, quod illi de Samillan deſcendant à Boccudis fuiſſe deceptos.

15 Et quod imò id non fuit niſi quidam rumor, ſeu vox vana populi fundata in erroneo principio, quæ de iure nullius ſunt conſiderationis, *l. decurionum, Cod. de pœn. l. fin. ff. de hered. inſtit.* Bar. *in l. de minore, §. plurimum, num. 31. ff. de quæſt.* Alex. *conſ. 173. numer. 7. lib. 6.* Rol. *conſ. 3. num. 5. lib. 1.* Surd. *conſ. 151. num. 76.* & quod iſte intellectus eſt aſſumen. vt ſtatutum magis ſit conforme regulis iuris, iux. *not. in c. cum dilectus, de conſuet. in l. ſi ſerui, C. de noxal.* Paris. *conſ. 167. nu. 16. vol. 4.* Rol. *conſ. 72. nu. 38. in fin.* Curt. iun. *conſ. 7. nu. 8.* Ceph. *conſ. 247. nu. 39.* & ne alias reddatur irrationabile excludendo petentes habitum cum maxima familiarum ignominia, propter quamlibet vanam vocem populi. Illa enim ſemper debet capi interpretatio, vt ſtatutum reddatur rationabile, *ad l. Saluius Ariſto. ff. de leg. poteſt. l. ex facto, in prin. ff. de vulg. & pupil.* Rim. *conſ. 72. num. 42. lib. 3.* Bald. *conſ. 92. num. 2. lib. 4.* Soc. *conſ. 121. num. 5. vol. 1.* Cranet. *conſ. 3. num. 23.* Rolan. *conſ. 427. nu. 39. lib.* 3. & fuit in terminis ſimilis ſtatuti reſolutum in cauſa Toletana Cappell. 5. Iunij 1609. & in alia Toletana portionis, die 21. eiuſdem menſis, & anni coram me, & 15. Februarij 1610. coram Reuer. Bon. & in terminis ſtatutorum Religionis in cauſa Burgen. admiſſionis ad habitum 20. Novemb. 1604. coram R. P. D. Decano, & in ſupra allegata Hiſpal. habitus 11. Martij 1601. coram R. D. Bonon.

Quantum verò ad ſecundum Caput de nobilitate præ- 16
dictæ Eleonoræ illa ſatis probari videbatur ex teſtibus, & ſententijs, de quibus ſupra, quæ non ſolum loquuntur de puritate, ſed etiam de nobilitate quibus fuit dictum, non obſtare vnicum fundamentum, nempè quod ex quo apparet, dictum Petrum Gallum auum Eleonoræ famulatum fuiſſe perſonis adeò diminutæ conditionis, prout ſunt Hebræi conuerſi in illis partibus, quinimò ab illis recepiſſe ius ſepulturæ, ſatis conſtare de ignobilitate prædictæ Eleonoræ, ex quo eſt neptis perſonæ, quæ talia fecit, & paſſa eſt, nam omiſſo an famulatus potuerit auferre nobilitatem d. Petro, cùm maximè non inſeruiuerit in officio vili, nec appareat, quod acceptauerit ius ſepulturæ fortè ſibi magis amanter, quam prudenter oblatam, ab illis Boccudis, & an poſſit eſſe, quod Domini de Boccudis fuerint multum diuites, vnde potuerint honorifico ſalario conducere nobiles, qui in illis partibus ob inuaſionem Maurorum recipiendo ſe ad loca montuoſa, & ſterilia remanſerunt multum pauperes, vt tradunt ſcriptores illarum partium, omiſſo etiam an per exercitium vile perdatur nobilitas, cùm negatiuam partem defendat Io. Garz. *de Hiſpan. nobil. & exempt. gloſ. 2. §. 1. nu. 57. & ſeq.*

Et dato, & non conceſſo, quod amittatur per perſo- 17
nam talia exercentem, an per hoc poſſit præiudicare eius deſcendentibus, de quo per Tiraq. *de nobilit. cap. 35. num. 4. & ſeq.* ceſſare viſa fuit omnis difficultas, quia vt ſatisfiat ſtatuto ſufficit probare nobilitatem patris, & aui, vt fuit dictum in cauſa Burgen. admiſſionis ad habitum 5. Aprilis 1604. coram Illuſtr. Lancelloto, & proindè cùm D. Io. Alphonſus in hoc plenè ſatisfecerit, non eſt quærendum de vlterioribus gradibus.

Et dato non conceſſo, quod prædictus Petrus Gallus 18
minimè potuerit dici nobilis, non per hoc conuincitur Eleonoram eius neptem fuiſſe ignobilem, quia nobilitas potuit incipere à Gomeſio patre prædictæ Eleonoræ, qui illi mediantibus actibus egregijs, & alijs requiſitis ad acquirendam nobilitatem dederit principium, iuxta latè tradita per Tiraq. *de nobilitat. cap. 4. & 5. cap. 2. num. 43.*

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien. de Guidalottis.

Lunæ 3. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Creditor hæreditatis locando hæreditarias domos nomine proprio, cenſetur hæreditatem adiuiſſe, domuſque locaſſe non tanquam creditor, ſed tanquam hæres.

SVMMARIVM.

Fructus ſequuntur rei dominium, n. 1.

Dominium acquiritur heredi ex aditione bonorum hereditariorum, nu. 1.

Aditio hereditatis inducitur ex geſtione pro herede, num. 2. Vtputa ex locationibus domorum hereditariarum d. nu. 2. Vbi præſertim, quando domus fuerunt locatæ, tanquam ſua propriæ.

Poſſidere quis præſumitur iuſto titulo, & eo modo, quo ſibi eſt magis proficuum, n. 3. in fine.

Creditor hereditatis cuius eſt heres locando domos hereditarias, cenſetur locaſſe vti heres, & non vti creditor, nu. 4.

Heres qui ſemel fuit, amplius deſinere non poteſt eſſe heres, num. 5.

Poſſeſſionis mutatio præſumitur per ſuperuenientem nouum titulum niſi de contrario doceatur, nu 6.

Procurator non poteſt facere actum, ex quo hereditatis repudiatio inducatur ſine ſpeciali mandato, nu. 7.

Hereditas ſemel adita amplius repudiari non poteſt, num. 7. in fine.

DECISIO CCCCXCV.

1 STante Bonooiæ Statuto, non videtur poſſe controuerti ad Plinium ſpectaſſe pro quinta parte hæreditatem Antonij ipſius ex fratre nepotis, vt etiam in hac cauſa dictum fuit 18. Nouembris 1611. coram bon. mem. Penia. Dubium erat, An ille dictam hæreditatem adiuiſſet, vt pro ea parte fructus ſuos fecerit. Nam cum ex aditione dominium bonorum hæreditariorum inducatur, *l. ſed ſi lege, §. quod autem ff. de petit. hered.* Couar. *pract. quæſt. cap. 12. nu. 2. & ſeq.* Impoſſibile eſt ſi Plinius fuit hæres, quod ſuos fructus non fecerit, qui rei dominium ſequuntur, *l. fructus, ff. de rei vendic.*

2 Et quoniam anno præterito 16. Ianuarij coram bonæ mem. Penia deciſum fuerat, Plinium ſibi noluiſſe de corporibus hæreditarijs ſatisfacere, viſum fuit Dominis ab hac deciſione recedere, firmando illum pro dicta quinta parte hæreditatem adiuiſſe. Nam cùm aditio ex geſtione pro hærede inducatur, *l. ſi quis mihi bona, §. ſed quid mandauerit*, vbi Doctor. *ff. de acq. hered.* Iaſ. *in l. pro herede, nu. 1. ff. eod.* Satis in caſu noſtro dicitur inducta ex locationibus domorum hæreditariarum ſeparatim, & diuerſo tempore factis, Bart. *in l. gerit, nu. 21. ff. de acq. hered.* Alex. *conſ. 31. nu. 2. lib. 3. & conſ. 126. nu. 4. lib. 7.* Corn. *conſ. 103. nu. 4. & ſeq. lib. 2.* Et fuit dictum in cauſa Romana hæreditatis 10. Martij 1603. coram Reuer. Bonon. cùm præſertim non ſimpliciter illas Plinius locauerit, ſed cum expreſſione, quod erant propriæ ipſius, vnde magis aditio concluditur, *§. item extraneus*, vbi Aret. *n. 2. Inſtit. de hered. qual. & diff. l. ſi quis domum, §. idem quærit. ff. loc.* Iaſ. *in dicta l. pro hered. nu. 3.* Bald. *conſ. 71. in fin. lib. 5.*

3 Nec obſtat Plinium locare potuiſſe domos, tanquàm adminiſtratorem. Tum quia adminiſtrator non eſt dominus, nec res adminiſtratæ ſunt propriæ ipſius, & per conſequens talis titulus non ſe compatitur cum illis verbis domos ſuas in locatione expreſſis, ex quibus colligitur domos hæreditarias, tanquam à proprio domino, non tanquam ab adminiſtratore locatas, *l. Quintus Mutius, la ſeconda, §. cui legatum, ff. de auro, & argent. legat. l. ſi quis ſeruos ſuos, ff. de legat. 3.* Rip. *in l. cum fundus, num. 1. ff. de legat.* Tum etiam quia cum mortuo Antonio deſierit Plinius eſſe adminiſtrator, non potuit tali titulo poſſidere. Vndè ſi diceremus domos prædictas illum vti hæredem, & dominum locare noluiſſe, induceretur præſumptio vſurpationis, contra iuris regulas, ſuadentes, quem iuſto titulo poſſidere, & eo modo, quo ſibi eſt magis proficuum, vt in terminis tradit Anchar. *conſ. 252. nu. 3.* Afflict. *dec. 13. n. 17. & 18.* Surd. *conſ. 291. nu. 12.*

4 Non obſtat, quod Plinius eſſet creditor Antonij, quia per locationem cum alios ſuper rebus hæreditarijs contrahendo, qualitas crediti non excludit aditionem, vt benè tradit Bart. *in dicta l. gerit, nu. 21.* Alex. *conſ. 126. num. 1. in fine, lib. 7.* Quæ aditio tantò magis inducitur, cùm Plinio damnoſa eſſe non poſſet, Bald. *conſ. 298. n. 2. verſ. item quando, lib. 5.* Aym. *conſ. 33. nu. 12. in fin.*

5 Non obſtant ea, quæ in contrarium allegantur ad oſtendendum, Plinium non habuiſſe animum hæreditatem adeundi. Quia ſtante aditione ſupradicta non potuit ille per quemcunque actum deſinere eſſe hæres, *l. ſicut maior, C. de repud. hered.* Bald. *conſ. 144. n. 2. lib. 2.*

6 Præterea actus in contrarium ponderati ſe compatiuntur cùm aditione hæreditatis, nec illi contradicunt. Nam quod Plinius reſpondendo poſitionibus 59. & præcedentibus, dixerit ſe bona Antonij, tanquam adminiſtratorem retinuiſſe, debet intelligi de tempore ante obitum Antonij. Reſponſiones verò poſitionibus 61. & 62. intelliguntur immediatè poſt mortem eiuſdem Antonij, & ſic antè aditam hæreditatem. Nam cùm Plinius dixerit, ſe in adminiſtratione de tempore obitus Antonij remanſiſſe, nec fuerit vſus verbis importantibus, quod in illa continuauerit, reſponſio ad prædictum tempus duntaxat refertur, quod comprobatur ex reſponſione ad alias poſitiones 66. & 67. quæ continet tempus ſucceſſiuum poſt aditam hæreditatem, quibus reſpondit Plinius, ſe legitimè poſſidere, non autem fuit reſponſum de adminiſtratione, prout in præcedentibus de tempore obitus Antonij, quod oſtendit, Plinium ſibi mutaſſe poſſeſſionem propter ſuperuenientem titulum hæreditatis, cùm de alio non doceatur, *l. quod mulier, ff. de rei vendic.* Anch. *conſ. 252. num. 3.* Afflict. *deciſ. 13. num. 17. & ſeq.* Et ſic apparet ex iſta temporum diſtinctione, reſponſiones Plinij ad poſitiones, non repugnare præcedentibus actibus inductis pro aditione, ſed cùm illis convenire.

Non obſtat interpellatio facta nomine Plinij, in qua dicitur illum velle creditum ſuum totum, & integrum, mediante iudicis officio conſequi à ſuis nepotibus Antonij hæredibus, ſuper qua fundatur deciſio bonæ mem. Peniæ. 7
Nam vltra quod eſt petitio facta per Procuratorem, qui non poterat abſque ſpeciali mandato actus facere, ex quibus repudiatio hæreditatis induceretur, Doct. *in cap. fin. de confeſſ.* Bart. *in l. certum, §. ſed an ipſas, eod. tit.* Iaſon. *in l. 2. §. final. nu. 20. ff. ſi certum petatur.* Dicitur nihilominus, illam non obſtare, etiamſi à Plinio facta fuiſſet, ſtante præcedenti illius aditione, de qua ſupra, *l. vt debitum, C. de hered. act.* cùm hæreditas ſemel adita amplius repudiari non poſſit ex ſupradictis.

Vlteriùs dicta petitio non eſt incompatibilis cùm imaginaria ſolutione in corporibus hæreditarijs ex aditione reſultante. Potuit enim Plinius illam imaginariam, & fictam ſolutionem ad iudicialem, & actualem ſuper eiſdem corporibus deducere, nec non à iudice confirmationem petere, ex tradit. per Tiraq. *in tractat. le mort ſaiſit le vif, part. 6. declarat. 2.* & per Menoch. *in tract. de adipiſc. remed. 4. num. 343.* 8

R. P. D. PIROVANO.

Placentina Canonicatus.

Lunæ 3. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus quando ſit Sacerdotale habitu tantùm, & quando etiam actu, Sacerdotijque qualitas ab homine, vel à lege requiſita, numquid verificetur in Sacerdote habitu tantùm, an verò etiam requiratur, quod quis actu ſit Sacerdos.

SVMMARIVM.

Iuris patronatus qualitas quæ ſit, attenditur fundationis tenor, num. 1. & 2.

Qualitas adiecta verbo verificari debet, vt interueniat tempore verbi actu, & non habitu ſolum, nu. 2.

Ius patronatus cenſetur ſacerdotale actu verè, & non habitu ſolum, quando qualitas ſacerdotij iungitur verbo deputato, nu. 2.

Miſſas celebrandi exercitium non conuenit ſacerdoti habitu tantum, & non actu, n. 3.

Ius patronatus dicitur ſacerdotale actu, & non habitu tantum, quando in eo eſt iniunctum onus ſacerdoti celebrandi Miſſas, n. 3. & ſeqq.

Qualitas Sacerdotij vbi requiritur à lege, vel ab homine, an admittatur ſacerdos habitu tantum, vel etiam requiratur, quod actu ſit ſacerdos, nu. 4. & ſeqq.

Onus celebrandi Miſſas quotidie adiectum Sacerdoti, vt per ſe ipſum celebret, dicitur inhoneſtum, & illicitum, num. 7.

Sacerdotis appellatione venit etiam Clericus in minoribus conſtitutus ordinibus. Declara, vt nu. 8.

Verba vulgari ſermone concepta intelligenda ſunt propriè, & in naturali ſenſu, non autem in ciuili, n. 8.

Obſeruantia non operatur vbi verba diſpoſitionis ſunt clara, num. 9.

DECISIO CCCCXCVI.

IN tenore fundationis iuris patronatus Io. Baptiſtæ Pezanchi de anno 1535. leguntur vulgari ſermone ſequentia verba. *Item voglio, e mando, che il detto M. Euangeliſta ſii obligato conſtruere, erigere, & ordinare vna prebenda canonicale, qual voglio, che ſii nella Chieſa maggiore di Piacenza ſotto il vocabulo di S. Chriſtina Vergine, e Martire, e S. Vincenzo, alla quale prebenda ſii deputato vno Sacerdote, quale ſii obligato ſotto il carico di ſua conſcienza ogni dì celebrare, e far celebrare vna Meſſa all' Altare infraſcritto.* Cùm verò poſt effectuationem dicti iuris patronatus de anno 1609. vacaſſet huiuſmodi præbenda per mortem Io. Baptiſtæ Pezanchi, fuit præſentatus, & exindè à Capitulo inſtitutus Franciſcus Goochus, qui tamen actu Sacerdos non erat, & idem beneficium tanquam Sedi Apoſtolicæ deuolutum ob non ſeruatam formam 1

à te-

Digitized by Google

à teſtatore in fundatione expreſſam impetrauit Franciſcus Griffus, qui pro exequutione literarum ſuæ prouiſionis fuit miſſus in poſſeſſionem Gnocho expulſo, cauſa autem per appellationem ab exequutore ad Rotam deuoluta.

2 Dubitaui, Cui ſit adiudicandum beneficium. Et Domini reſtringendo difficultatem ad inueſtigationem, qualitatis Iuris patronatus, An eſſet Sacerdotale actu, vel habitu tantum, quia ſi habitu non poterat, dari de deuoluto, nec intrabat reſeruatio, ſecus ſi è contra. Cenſuerunt Griffo beneficium eſſe adiudicandum. In tenore enim fundationis, qui in hac materia ſolet attendi, *c. recipimus de priuil. l. ad probationem, C. de probat.* ibi, quem tenor oſtendit, Bald. *in l. ex hoc iure ff. de iuſtit. & iur.* Barbar. *conſ.* 33. *n.* 8. habetur. *Che ſij deputato vno Sacerdote*, & dum qualitas Sacerdotij iungitur verbo, *deputato*, neceſſario conuenit illius verificatio de tempore verbi, quòd actu verè, & non habitu ſolum ſit Sacerdos, *c. nemo*, vbi gloſſ. *in ver. ſacerdotio, de elect. in 6. & in cap. ſtatutum, il primo, de reſcript. in 6.* Barbar. *conſ.* 33. *n.* 10. & in iſtis terminis per hanc rationem ſæpiſſimè fuit dictum in Rota vt in Valentina Iuris patronatus 20. Martij 1589. coram Orano, in Alexandrina Decanatus 12. Iunij 1598. coram eodem, in Taruiſina iuris patronatus 26. Iunij 1607. coram Reuerendiſſimo Lugdunen. & in Recanaten. Beneficij 14. Martij 1608. coram Illuſtriſſ. Lancellotto.

3 Quòd eo magis indubitatum reddebatur ex ſequentibus verbis fundationis ibi, *quale ſij obligato ogni di celebrare vna Meſſa*, exercitium enim celebrandi non conuenit Sacerdoti habitu tantum, vt de ſe patet, & in iſtis terminis conſiderat Barbat. *d. conſil.* 33. *num.* 10. Lambert. de *Iure patron. lib. 2. par. 1. quaeſt. 2. principal. art. 27. n. 29.* Rota in Parmen. Iuris patronat. coram bo. mem. Card. Blanchetto 8. Iunij 1573.

4 Non obſtat, quòd onus celebrandi quotidie reſpiciat actum ipſum celebrationis ab ipſo Cappellano, non autem obligationem Sacerdotij, in quo propterea ſufficit habitus ad promouendum intra annum, quamuis actu non ſit Sacerdos, *c. de inſtit. in 6. c. ſi pro clericis, de præbend. eod. lib.* Lapus *alleg.* 35. *n.* 2. *& allegat.* 117. *num.* 2. Ferret. *conſ.* 305. *n.* 1. *& ſeq.* Fabius de Anna *conſ.* 22. *n.* 7. quàm opinionem videtur etiam amplexa Rota *in vna Roman. Cappellan.* 23. *Ianuarij* 1589. *coram bo. mem. Card. Pamphilio, in Lucana Cappellania* 12. *Decembris* 1593. *coram Gipſio*, & *in Tiraſonen. Cappellania* 9. *Iunij* 1603. *coram Reuerend. Damaſceno.*

5 Prædicta enim benè procedunt, quando verſaremur in in diſpoſitione legis vniuerſalis, vel particularis, & ordo Sacerdotij ſimpliciter deſideraretur, reſpiceret actum præſentationis, quia tunc cenſeretur per modum aptitudinis requiſitus non contemporaneè, & actu cum ipſa electione, vel prouiſione, ſecus verò, quando ſumus in diſpoſitione hominis, & ordo reſpicit actum præſentationis, vt in præſenti, ibi, *ſij deputato vno Sacerdote*, quia tali caſu non valeret præſentatio, niſi præſentatus eſſet verè Sacerdos, vt diſtinguit Abb. *in cap. cùm in cauſis, §. inferiora, num.* 10. *&* 11. *de electio.* & Rota eam ſequitur *in allegata Valentina Iuris patronatus coram Orano*, vbi declaratur deciſio Romana Cappellaniæ, quòd loquatur in primo capite diſtinctionis, quando verba fundationis non reſpiciunt actum præſentationis, & ita loquuntur etiam Lucana Cappellan. & Tiraſonen. Cappell. prout ex earum lectura patet.

6 Nec dicatur non ſufficere ad hunc effectum, quòd verba reſpiciant actum præſentationis, ſiue electionis, niſi etiam concipiantur negatiuè, ſcilicet, quòd non valeat electio, vel præſentatio niſi de actualiter conſtituto in Sacerdotio, Clement. 2. vbi gloſ. *in verb. annexi, de ætat. & qualit.* vbi Card. & Vital. Rota *deciſ.* 1. *de præbend. in nouis*, Ferret. *d. conſ.* 305. *n.* 4. Quia gloſ. *in d. Clement.* 2. loquitur, vbi verſamur in ſimplici annexione ordinis, vt colligitur per relationem ad textum, quæ ſecundum iuris diſpoſitionem contentatur habilitate, *cap. ſi pro clericis, & cap. cum cui de præben. in 6.* quo caſu diſtinguntur actus & habitus ex verbis prohibitionis, quæ dant modum, vt contemporaneè ordo requiſitus debeat concurrere, & non poſtea, ſed non propterea excluditur, quin annexio ordinis alia ratione poſſit diſtingui ab habitu per reſpectum ad actum in ipſa iuris patronatus fundatione, vt conſiderat Abb. *in d. §. infer. n.* 11. *verſ. qualiter, de eo lect. in 6.*

Et ex prædictis ceſſat alia difficultas, quæ deducebatur ex alternatiua in fundatione expreſſa ibi, *o di far celebrare*, quia illam Domini intellexerunt, quando Sacerdos eſſet impeditus celebrare, vt vtrumque ſuſtineatur, nempe & qualitas Sacerdotij requiſita, & ne relaxetur obligatio, quotidie celebrandi, tanquam in honeſta, & illicita, vt poſt Abb. *in c. ſignificatum num.* 4. *de præbend. & in c. conſuluiſti, n.* 1. *de celebrat. Miſſar.* per text. *in c. ſufficit, de conſecrat. diſt.* 1. conſiderat illicitam, Lambert. *de Iure par. q. 9. princip. par. 1. lib. 1. n. 27.* 7

Non obſtant, quæ dicuntur de æquiuoca probatione huius qualitatis propter nomen Sacerdotis aptum comprehendere etiam clericum minoribus duntaxat initiatum, *c. ſi quiſquam, vbi gloſ. de cohabit. cleric.* & ibi Bald. *nu.* 1. dicens, quòd Sacerdos non ſolum dicitur presbyter, ſed etiam Diaconus, Subdiaconus, ſequuntur alij relati per Fab. de Anna *d. conſ.* 22. *n.* 15. quia vltra, quòd ſumus in diſpoſitione hominis, & volgari ſermone concepta, in qua verba propriè, & in naturali ſenſu, non autem in ciuili ſunt intelligenda, *l. ſi quis ita, § final. ff. de leg. 2. l. fideicommiſſum, ff. de condit. & demonſtr. l. final, C. de ijs, qui ven. æt. impetr.* Surd. *conſ.* 90. *nu.* 24. quòd etiam in his terminis fuit dictum in alleg. Alex. Decanatus coram Orano. Eſt etiam aduertendum, quòd ordo Sacerdotij præſentato non fuit annexus ſimpliciter, ſed cùm, qualitate, quotidie celebrandi, quæ vti non conueniens habenti inferiores ordines, remouebat omnem interpretationem ex lata vocabuli ſignificatione deductam. 8

Poſtremò non obſtat obſeruantia ſubſequuta, vt à tempore fundationis in hanc vſque diem ſemper fuerit præſentatus clericus, etiam non actu Sacerdos, quæ videtur attendenda, *vt fuit dictum in ſupradicta Lucana Cappell* coram Gipſio, Creſcent. *de conſtit. deciſ.* 1. *cum alijs allegatis*. Quia verba fundationis viſa ſunt Dominis ſatis clara, ita vt non egeant interpretatione vulgat. *l. ille aut ille, ff. de legat.* 3. maximè cùm non ſit in poteſtate Ordinarij derogare, qualitatib. fundationi appoſitis, etiam ſi patroni interueniat conſenſus, *vt fuit dictum in dicta Alexandrina Decanatus coram Orano*. Præterea actus dati ad probandam obſeruantiam non videntur concludentes. Nominatio enim facta per ipſum teſtatorem de eo, qui tunc non erat Sacerdos, nec in ætate, non videtur deſeruire, quia fundator non præſentauit, ſed nominauit, & præſentatio erat facienda per hæredem. Præſentatio verò poſt obitum fundatoris eſt remota à dicta fundatione, & potuit eſſe, quòd fuerit diſpenſatus, prout hæc omnia conſiderantur *in dicta Alexandrina Decanatus coram Orano, & in Recanaten. Beneficij* 14. *Martij* 1608. *coram Illuſtriſſ. Lancellote, tunc Rotæ Auditore.* 9

10 Ex quibus cum remaneant ſublata omnia fundamenta Gnocchi, & firmatum, vt contemporaneè, cùm actu præſentationis requiratur qualitas Sacerdotij, cetera de plano procedunt ad fauorem Griffij, qui benè iuſtificat omnia in literis ſuæ prouiſionis contenta. Nam ius patronatus non controuertitur, vocatio probatur per præſentationem aduerſarij, valor iuſtificatur ex inſtrumento cenſus, & adſunt literæ patentes ſuper presbyteratu, vt meritò fuerit reſolutum eiſdem Griffo beneficium eſſe adiudicandum.

R.P.D. V B A L D O.

Giennen. Portionis.

Mercurij 5. *Ianuarij* 1613.

A R G V M E N T V M.

Beneficia perſonalem reſidentiam requirentia dicuntur incompatibilia, & per impetrationem vnius alterum vacat. Et quomodo contraria conſuetudo probanda.

S V M M A R I V M.

Beneficia dicuntur incompatibilia, quando ambo requirunt perſonalem reſidentiam, n. 1.

Beneficia vbi ſunt incompatibilia per aſſecutionem vnius vacat aliud, nu. 1.

Statutum exorbitans à iure communi non extenditur ex identitate vel maioritate rationis, n.

Extenſio à paritate, vel maioritate rationis non datur de caſu ad caſum in his, quæ veniunt ex diſpenſatione Apoſtolica, nu. 2.

Digitized by Google

Conſuetudo contra ius requirit lapſum temporis quadraginta annorum, n. 5.

Diſpenſatio omnis probat veritatem eſſe in contrarium nu. 5.

Conſuetudo iuri contraria debet ſtrictè intelligi, & tantum habet de effectu, quantum de vſu, n. 7.

Teſtibus hinc inde contrariis magis credendum eſt illis, quibus aſſiſtit iuris præſumptio, n. 9.

DECISIO CCCCXCVII.

1 ROta cenſuit, per aſſecutionem Scholaſtriæ in Eccleſia Giennen. vacaſſe portionem, quàm de Scholaſtria prouiſus in eadem Eccleſia obtinebat, cùm enim vtrumque beneficium requirat perſonalem reſidentiam ex diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini *c. 12. verſ. præterea, ſeſſ. 24.* quæ loquitur in Portionibus, qualem eſſe Scholaſtriam in dicta Eccleſia non ambigitur, ſequitur clara incompatibilitas vtriuſque ex eodem Sacro Concil. *eadem ſeſſ. 24. c. 17.* proinde per aſſecutionem vnius alterum vacare dicitur ipſo iure, ex eodem Concil. *ſeſſ. 7. c. 4.* & ſæpè reſpondit Sacra Congregatio Illuſtriſſ. Concilij Interpretum, quos ſæpè ſecuta eſt Rota, & ſignanter *in Zamoren. Canonicatus de Toro. 18. Martij 1598. coram bo. mem. Pacen. & in Salamantina Dimidiæ portionis 11. Decembris 1585. coram bon. mem. Orano*, & in alijs relatis per Modern. *ad reg. 8. gloſ. 14. n. 19.*

2 Non obſtant Statuta, & conſuetudo Eccleſiæ quibus ex aduerſo prætenditur inductum, & permiſſum retinere dignitatem cum portione. Quia, quo ad ſtatuta, quæ duo dantur, fuit reſponſum, primum, quidem ſolum permittere, retinere dignitatem cum Canonicatu, de portione autem nullam mentionem facit, & cum ſit ſtatutum exorbitans à iure communi propter prohibitam retentionem incompatibilium, non debet extendi, etiam ſi adeſſet eadem, vel maior ratio, Bart. *in auth. quas actiones, n. 8. & 9. C. de ſacroſ. eccleſ.* Caſtr. *in l. illam, n. 5. C. de collat.* Put. *deciſ. 88. n. 6. & deciſ. 95. nu. 10. & deciſ. 267. nu. 3. lib. 1.* præſertim, quia tale ſtatutum validatur ex ſpeciali confirmatione Sedis Apoſtolicæ, & in his, quæ veniunt ex diſpenſatione Apoſtolica non licet arguere à paritate, vel maioritate rationis, Caput. *deciſ. 8. nu. 6. & deciſ. 274. n. 5. par. 1.* vltra, quòd ratio diuerſitatis videbatur manifeſta inter Canonicatus, & Portiones, quo ad concurſum cum dignitatibus, cùm Canonici habeant æqualia ſeruitia cum dignitatibus, Portionarij verò inferiora. Ideo eſſet inconueniens, vt dignitates obtinentes, retinerent etiam portiones, pro quibus tenerentur ſubire ſeruitia inferiora, vt alias cenſuit eadem Sacra Congregatio Concilij, & Rota *in Burgen. ſeruitij coram Litta.*

3 Secundum verò ſtatutum, quo cauetur, vt Scholaſticus debeat habere vnam portionem, non releuat: Quia non loquitur de portione, prout eſt titulus, & beneficium diſtinctum à dignitate, ſed intelligitur de portione fructuum danda Scholaſtico, pro illius dote, & congrua ſuſtentatione, vt apparet ex eiuſdem ſtatuti lectura, quòd integrum fuit datum pro parte Franciſci.

4 Quo verò ad conſuetudinem, fuit reſponſum, illam non probari, in primis, quidem, quia cùm talis conſuetudo ſit contra ius, vt patet ex ſupradictis ad eius præſcriptionem requiritur tempus 40. annorum, iuxta not. *in c. fin.* vbi Doct. communiter de conſuet. Bart. *in repet. l. de quibus, n. 14. in fin. ff. de legib.* Roman. *conſ. 368. n. 5.* & in terminis noſtris Hoied. *de incompatib. benef. 2. part. c. 11. n. 14.*

5 Dicta autem quadragenaria præſcriptio non videbatur probari ex prouiſionib. de Prioratu, & Portione, dictæ Eccleſiæ, quæ fuerunt datæ quia prouiſio facta de anno 1563 Franciſco de Valdiuia Portionario, fuit ex diſpenſatione Apoſtolica, quæ excludit dictam conſuetudinem retinendi incompatibilia, immò confirmat ſtatum incompatibilitatis, vt in ſimili Rota dixit *deciſ. 577. n. 5. p. 3. diuerſ.* ſicut ex inſtrumento legitimationis probatur filium fuiſſe illegitimum, & omnis diſpenſatio probat veritatem eſſe in contrarium, Bald. *in l. 2. n. 2. C. de iureiur.* Iaſ. *in l. decem, n. 18.* poſt Caſtr. & Alex. *ibidem, ff. de verb. oblig.* Curt. *ſen. conſ. 73. n. 14.* Surd. *conſ. 552. nu. 12. lib. 4.*

6 Vnde ſubducto tempore, quo Valdiuia retinuit dignitatem, & portionem ex diſpenſatione Apoſtolica, qui dicitur vixiſſe vſque ad annum 1579. non remanet, quadragenaria ante motam litem, prout requiritur ex allegatis, quæ neque etiam probaretur ex duabus prouiſionibus immediatè ſequentib. ad fauorem Franciſci Godoi, & Martini Ceron, cùm narratiua, quòd Prioratus conſueuerit vnà cum portione retineri abſque diſpenſatione Apoſtolica, hoc enim erroneum detegitur ex præcedenti diſpenſatione, qui error conſenſum, & conſuetudinem excludit, Roman. *d. conſ. 386. n. 5.*

7 Non obſtant teſtes inducti ad probandam prædictam conſuetudinem, quia deponunt de compatibilitate dignitatis, cùm Canonicatu, quæ non controuertitur vigore ſtatuti de quo ſuprà. Et quatenus etiam deponunt de conſuetudine retinendi dignitatem cum portione, reſtringunt ſuum dictum ad Prioratum, portionem retentam per Franciſcum Valdiuia, & alios duos ſupradictos, & in omnem euentum conſuetudo quatenus probaretur circa Prioratum, & Portionem, illa tanquam conſuetudo non vniuerſalis, & iuri contraria debet ſtrictè intelligi, vt tantum habeat de effectu, quantum de vſu, nec extendatur ad alias dignitates etiam ſimilis conditionis, Ioan. Andr. *in c. dilecte, num. 29. de offic. Archid.* Socin. iun. *conſ. 101. n. 13. & ſeqq. lib. 2.* benè facit Mohed. *deciſ. 7. de præſcript.* Put. *deciſ. 107. lib. 1. & deciſ. 310. lib. 2.*

8 Idque eò magis cùm quartus teſtis pro parte aduerſa inductus, expreſsè teſtetur, ſe nunquam vidiſſe in Eccleſia Giennen. obtineri dignitatem cùm portione, niſi ſolum Prioratum, vt in Summario Franciſci *n. 6.* & quintus pro eadem parte ſuper 3. articulo dicat, ſe non cognouiſſe aliquam portionem, vt in Summario teſtium à Gomeſio dato.

9 Quibus accedit depoſitio teſtium Franciſci benè deponentium nunquam fuiſſe viſum, nec auditum, quòd in Eccleſia Giennen. Portiones, & dignitates fuerint ſimul retentæ, niſi ex diſpenſatione Apoſtolica. Quibus teſtibus, vel maior fides adhibenda videtur, quàm contrarijs, vtpotè deponentibus, iuxta diſpoſitionem iuris, & Concilij Tridentini, Gabr. *de teſtib. concl. 4. nu. 22. & rurſus n. 90.* vbi firmat, magis credi teſtibus, quorum dictis aliqua aſſiſtit iuris præſumptio, vel ſaltem ex iſtis eliditur contraria pro Gomeſio teſtium depoſitio. Et ita fuit deciſum.

R.P.D. VBALDO.

Anconitana compromiſſi.

Lunæ 10. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Arbitri poſtquam acceptauerunt compromiſſum, an, quando, & quomodo poſſint illi renunciare: & an per abſentiam arbitrorum compromiſſum expiret.

SVMMARIVM.

Arbiter poſtquam acceptauit compromiſſum, non poteſt amplius illi renunciare, nu. 1. & 2.

Arbiter cogi poteſt ad ferendum ſententiam pignoribus captis inducta, vel carceratione, nu. 2.

Arbiter, qui acceptauit compromiſſum, non poteſt illi renunciare propter impedimenta præterita, ſed tantum propter futura, nu. 3.

Arbiter non poteſt renunciare compromiſſo propter impedimentum, niſi ſit perpetuum, n. 4. & 5.

Arbitri vbi ſunt electi de conſenſu partium vnus non poteſt renunciare, niſi de conſenſu earundem partium, num. 5.

Arbiter, quando propter impedimentum vult renunciare compromiſſo debet interuenire cauſæ cognitio, n. 5.

Arbitri aſſertioni dicentis ſe eſſe impeditum ſtandum non eſt, num. 6.

Compromiſſum, quandam expirat per abſentiam arbitri, num. 7.

DECISIO CCCCXCVIII.

1 DIe 18. Ianuarij præteriti fuit in hac cauſa reſolutum, obſtare compromiſſum, quo minus Bonnelli poſſent conueniri coram Iudice Ordinario, ſed quia opponebatur compromiſſum expiraſſe propter abſentiam vnius ex arbitris, & renunciationem alterius, Domini voluerunt vt de hoc particulariter videretur. Et ideò hodie propoſitum dubium, an abſentia, & renunciatio ſuffragaretur, & fuit reſponſum, non ſuffragari

Nam

2 Nam primò quo ad renunciationem, dicebant non eſſe in poteſtate arbitri, poſtquam acceptauerat compromiſſum illi renunciare, ſed teneri, imò etiam poſſe cogi ad pronunciandum, *l. 3. §. tametſi, vbi gloſ. in verb. dantem ff. de arbitr. l. licet in verb. coacturum, eod. tit.* Prætor autem cogit arbitrum ad ſententiam ferendam, pignoribus capitis, in dicta mulcta, vel in corpus arbitri iniecta manu, hæc enim ſunt remedia cogendi, *l. cum eo. vbi gloſſ. in in verb. mulctam ff. ad leg. Iul. pecul.* & declarat in his terminis Cuiac. *ad 13. lib. ad edictum Pauli, ad l. 4. ff. de recept. arbit.* Bart. *in l. 1. n. 7. verſ. dic ergo* & ibi Bald. *nu. 3. ad fi.* Caſtr. *n. 5.* Alex. *n. 4. ff. de leg. 2.* Cyn. *in l. fi. n. 5.* & ibi Salic. *n. 7. verſ. venio ad quaſtionem, C. de contrah. empt.* Alex. *conſ. 81. n. 2. lib. 5.* Io. Baptiſta Peruſ. *tr. de arbitr. lib. 5. c. 3. n. 1. & lib. 13. c. 2. n. 4.*

3 Nec viſa ſunt obſtare impedimenta per arbitrum adducta. Primò, quia eadem extabant de tempore acceptationis compromiſſi, cùm tamen ad effectum, vt poſſit arbiter arbitrio renunciare, non attendantur niſi impedimenta, quæ ex poſt facto ſuperueniunt, *l. licet*, ibi, *qua poſtea, & l. ſeq.* ibi, *aut ſi qua alia incommoditas, ei poſt arbitrium ſumptum incidat, ff. de recept. debit.* Azo *in ſum. C. eodem tit. n. 33.* Io. Baptiſta *de arbitr. lib. 5. cap. 3. num. 1. verſ. quandoque compromiſſum, & lib. 13. c. 6. nu. 1. verſ. & tunc diſtingue. & c. 17.*

4 Secundò, quia non omnia ſufficiunt impedimenta, ſed tantum ea, quæ ſunt perpetuo duratura, *vt eſt text. in d. l. ſi qua alia ff. de recep. arbitr.* vbi gloſ. in caſu verò noſtro, non poteſt dici impedimentum eſſe perpetuum, cùm illinc ad ſex dies poſtquam renunciauit, Anconam arbiter redierit.

5 Tertiò, quia requiritur, quod Prætor admittat impedimentum cauſa cognita, *d. l. licet*, ibi, *excuſationem recipere cauſa cognita*, quod non poteſt dici factum ab A. C. cum non fuerint citati intereſſe habentes, qui potuiſſent Iudici oſtendere hoc temporaneum impedimentum, quod differre, ſed non auferre poterat compromiſſum *d. l. aut ſi quia alia ff. de recept. arbitr. vbi gloſſ.* Io. Baptiſta *d. c. 6. n. 1. in princ.* ibi, *niſi cauſa cognita*, ex quo defectu citationis illorum de Bouellis inſurgit inualiditas dictæ renunciationis, quia cum arbitri eſſent electi de conſenſu vtriuſque partis non videtur potuiſſe vnus arbiter renunciare, niſi de conſenſu vtriuſque partis, vt in terminis firmat Alex *d. conſ. 81. nu. 2. & ſub num. 4. verſ. quod autem lib. 5.* quod ſequitur Hippol. de Marſil. *in rubr. C. de prob. n. 388. verſ. item facit*, & facit text. *in l. ſicut, C. de act. & oblig. l. prout quiſque ff. de ſolut.* cum alijs per Surd. *conſ. 136. num. 17. & ſeqq. lib. 1.*

6 Poſtremò non poteſt dici, quod A. C. proceſſerit cauſa cognita, quia de dictis impedimentis non apparet, niſi per ſimplicem enunciationem vnius ex arbitris, cui non videtur ſtandum ex allegatis per Dec. *conſ. 603. n. 13. in fi.* Bologneit. *conſil. 2. n. 44.* Quia alias, quiſque facile poſſet euitare ſuſcepti arbitrij coactionem, dicendo ſe impeditum.

7 Abſentia pariter alterius arbitri non refragatur, quia licet verum ſit, quòd per abſentiam expirat compromiſſum, & poteſt altera pars redire ad Iudicem, vt per Aret. *in c. præſentata n. 4.* vbi Felin. *n. 2. de teſt.* Attamen prædicti loquuntur de abſentia longæua, & diuturna, quæ in alio loco neceſſariam reſidentiam requirat, per illum tex. declarat poſt Card. *ibidem*, Felin. *n. 2.* Qualis abſentia non videbatur adeſſe in caſu noſtro, cùm Dondinus eſſet breui reuerſurus, vt per ſuas literas ſignificauit, & tollitur difficultas ex pacto expreſſo in compromiſſo appoſito, de non adeundo Iudicem, pro quibuſcumque differentijs inter partes natis, vel naſcituris, ſed ſemper eas quandocomqoe ex quauis cauſa contigerit compromittendo. Vnde dato etiam, quod per dictam abſentiam potuiſſet expirare compromiſſum, quòd tamen Domini non admittebant, tamen cùm de nouo eſſet faciendum, tollerabilius certè eſt, Iudicem, qui ſemel cauſam cognouit, tantiſper expectare, quàm nouo Iudici rem rurſus iudicandam committere, vt dicit tex. *in l. vltim. in fi. ff. de vacat. & excuſ. muner.* Et demum res videbatur tranſire de plano, cùm fuerit data fides in actis, quòd Dondinus iam Anconam, cùm familia redierat, vnde ceſſabat omnino abſentia allegata. Et ita fuit deciſum.

R. P. D. PAMPHILIO SEN.

Ianuen. Iuris patronatus.

Veneris 12. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

In ſucceſſione Iuris patronatus non vocati à fundatore cenſentur excluſi.

SVMMARIVM.

Teſtatoris voluntas in fundatione Iuris patronatus ſeruanda eſt, & qui ab eo non vocati ſunt, cenſentur excluſi, n. 1.
Filiorum prima ſucceſſionis cauſa eſt, n. 2.
Obſeruantia multum operatur in ſucceſſione Iuris patronatus, n. 3.
Teſtator fundator Iuris patronatus non præſumitur ad illud voluiſſe vocare illegitimos, num. 4.
Teſtator præſumitur voluiſſe excludere eos, quos non vocauit, & vocare potuiſſet ſi voluiſſet, n. 5.

DECISIO CCCCXCIX.

POſt deciſionem in hac cauſa factam ſub die 23. Ianuarij 1612. ſuper vocatione Ioannis Stephani, iterùm propoſui cauſam ſuper eiſdem, & Domini ſub die quarta Martij præteriti ordinarunt, vt particulariter dubitaretur, an deſcendentia à patrono obſtaret Io. Stephano, quod dubium ſuprà dicta die fuit per Dominos affirmatiuè deciſum, ratio deciſionis fuit, quia Ioannes Stephanus deſcendit ab Ibleto clerico, & Protonotario Apoſtolico, qui deceſſit patronus relictis quinque filijs illegitimis, qui filij patronorum, vt patet ex tenore fundationis, non reperiuntur vocati, fundator enim poſt mortem ipſius vocauit ad hoc Ius patronatus Perciuallum eius fratrem clericum, & poſt mortem Perciualli vocauit filios Comitis Nicolai ipſius fundatoris, ac dicti Perciualli nepotes pariter clericos expreſsè diſponendo, quòd fratri prædefuncto ſemper ſuccedat frater primo natus clericus, & dum extiterit clericus, & deficientibus fratribus iura deuoluatur ad nepotes ſuos, qui eodem modo ſuccedere debeant, quo ſupra dictum eſt de fratribus. Ex quibus ſatis Dominis viſum fuit conſtare, quòd defuncto patrono Ius patronatus deuolui debeat ad fratres habentes ſupradictas qualitates, & eis non extantibus ad nepotes ex fratre, vel pronepotes ſuos, id eſt patroni vltimo loco prædefuncti, de quo immediatè fundator locutus fuerat, iuxta text. *in l. regula, §. fi.* vbi gloſ. *verb. initium, ff de iur. & fact. ignor.* non autem ad filios & deſcendentes ipſiuſmet patroni defuncti, qui cum non fuerint vocati, cenſentur excluſi ad tex. *in l. quidam, circa fi verſ. res in extraneo, ff. de verb. obligat.* & ibi Bart. *nu. 6. & in l. fratres, n. 2.* vbi etiam Bald. *n. 6. C. de inoff. teſtam.* Pariſ. *conſ. 2. lib. 2.* Surd. *conſ. 5. n. 59. & conſ. 262. n. 14.* Decian. *conſ. 64. n. 15. lib. 2.* Illuſtriſſ. Card. Manric. *de coniect. vltim. volun. lib. 11. tit. 15. nu. 2. verſ. quia quod de vno.* 1

Et hoc etiam ſuadetur ex eo, quod fundator non ſolum generaliter proceden. ad plures gradus ſubſtitutionum ſemper poſt obitum patroni vocauit fratres, & ex fratre nepotes, pronepotes, & nunquam filios patronorum, vt colligitur ex ipſa fundatione, *num. 7. & plurib. ſeqq.* ſed in ſpecie poſt Perciuallum eius fratrem, quem prædilexerat, non vocauit eius filios, ſed filium maiorem natu Nicolai, & poſt huiuſmodi primogenitum Nicolai vocauit fratres eiuſdem primogeniti, & non eius filios, quæ omnia clarè oſtendunt, fundatorem non inconſulto, ſed deliberatè voluiſſe excludere patronorum filios, quorum alias de iure erat prima cauſa ſucceſſionis, *§. 1. Inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. deferuntur, §. 1.* auth. *eod. tit.* Cephal. *con. 283. n. 3. vol. 2. cum ſimilibus.* 2

Præterea pro huiuſcemodi intellectu adducebatur vlterius obſeruantia ſubſecuta: nam mortuo Ibleto patrono pluribus relictis filijs illegitimis, Ius patronatus non deuenit ad filios Ibleti, ſed ad filios Ioannis Ludouici fratris Ibleti, & ſic ad nepotes ex fratre ipſius Ibleti, quæ quidem obſeruantia multum operetur, *l. ſi de interpretatione, ff. de legib.* & fuit in hac cauſa ponderatum coram bo. me. Litta ſub die 20. Decembris 1604. & 30. Ianuarij 1606.

Quod tantò magis viſum fuit dicendum, quando agitur de filio nato ex aliquo patrono clerico, prout in caſu iſto, qui cum non poſſet eſſe, niſi illegitimus, tantò mi-

minus eſt dicendum, fundatores de eo cogitaſſe propter plures qualitates fundatorum, & alias circumſtantias ponderatas *in deciſione bo. mem. Litta, ſub dicta die 30. Ianuarij* 1606. quas non repeto.

Nec viſum fuit ſubſiſtere quod dicebatur, fundatorem expreſſe vocaſſe filios patroni, ex quo poteſt Perciualli vocauit filium maiorem natu Nicolai; & poſtea non extantibus fratribus patroni vocauit filium primogeniti, ſeu maioris natu eiuſdem Nicolai, & ſic filium illius, qui ad patronatum fuerat vocatus. Quia fuit reſponſum ex hoc non reſultare, quòd filius illius, qui fuit patronus, ſit vocatus, ſed potius per illa verba fundatorem voluiſſe, quod poſt obitum patroni non extantibus fratribus admitteretur nepos ex fratre, qui eſſet primogenitus, vt fuit latè deductum *in deciſionibus in hac cauſa factis ſub die 20. Decembris* 1604. & 8. *Iunij* 1605. *coram bo. me. Litta*, & colligitur ex ſupradicta vocatione Fratris primogeniti Nicolai poſt obitum ipſius primogeniti, non autem eius filiorum, quorum vt dixi, erat prima cauſa ſucceſſionis, & de facili potuiſſet fundator, ſi voluiſſet eos vocare, *ad text. in l. vnica, §. ſin autem, C. de caduc. tollend.* Surd. *dicto conſ.* 262. *num.* 13. *verſ. & facile*, Card. Mant. *de coniect. vlt. volunt. d. lib.* 11. *tit.* 15. *n.* 1. *verſ. ex quo manifeſtè*.

6 Neque obſtare, quod poſſint dari plures caſus, quod patronus habuerit filios etiam legitimos, vel antequam fuerit patronus, vel poſtquam deſierit eſſe patronus, qui filij licet non reperiantur vocati ad ſucceſſionem patronatus immediatè poſt mortem patris, qui fuit patronus, quando reperitur frater, vel nepos, tamen poterant ſuccedere, vel quando non adeſt frater, aut nepos, vel mediatè poſt patrem, poſt mortem, ſcilicet alì cuius patrui, & in alijs diuerſis caſibus conſideratis per Informantes pro Ioanne Stephano, quibus inferebant, quod deſcendentia ab eo, qui fuit patronus non poteſt ſimpliciter, & abſolutè obſtare. Præſertim, quod ipſe non prætendit ſuccedere in hoc patronatu, tanquam deſcendens Ibleti, ſed tanquam vnus ex deſcendentibus Nicolai, qui reperiuntur à fundatore vocati, vt legitur in ipſa fundatione. Quia pro reſponſione fuit dictum, quicquid ſit de illis caſibus non poſſe ex eis benè inferri ad filios illegitimos Ibleti, qui vt dictum eſt, non reperiuntur à fundatore vocati, prout pariter Ioannes Stephanus non poteſt prætendere, ſe eſſe vocatum, poſtquam deſcendit ab vno ex dictis filiis illegitimis, & ſic à radice infecta, & non vocata.

7 Quod autem Ibletus deceſſerit patronus, & ſuſceperit Laurentium filium, ex quo deſcendit Ioannes Stephanus dum eſſet patronus, viſum fuit probari ex inſtrumento apprehenſionis patronatus per Otthobonum, eius nepotem, pro parte Ioannis Stephani producto cum alijs deductis per Informantes pro Comite Fanciſco, & fuit etiam dictum *in deciſione in hac cauſa facta ſub dicta die* 20. *Decembris* 1604. *coram bon. memor. Litta*. Et ita deciſum, &c.

R.P.D. V B A L D O.

Romana de Lante.

Luna 10. *Iunij* 1613.

A R G V M E N T V M.

De attentatis lite pendente, & poſt auocationem cauſæ factam à Iudice plura notanda, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Deciſionis occaſio num. 1

Attenta dicuntur quæ poſt auocationem cauſa à Superiore factam geſta ſunt etiam iudice à quo cauſa fuit attentata, n. 2. *Declara vt num.* 2. *& n.* 5.

Priuilegium non ſuffragatur illi qui priuilegio vti non vult, & conuentus de eo non oppon.t, nu. 3. *&* 4.

Attentata lite pendente non reuocantur, quando de dependentia litis non fuit habita notitia, n. 5. *& n.* 9.

Geſta lite pendente non dicuntur attentata ſed nulla, n. 5.

Attentata lite pendente non reuocantur, vbi alicuius præiudicium non adeſt, num. 5.

Ceſſio facta lite pendente numquid valeat, n. 6. *& n.* 10.

Attentata dicuntur illa, quæ geſta fuerunt à iudice non citato tertio comparente pro ſuo intereſſe, & proteſtante nihil fieri, niſi ipſo citato, Declara, vt n. 7. *&* 8.

Iudicis iuriſdictionem prorogare an cenſeatur ille qui coram eo comparet proteſtando citra conſenſum in iuriſdictionem cum clauſula niſi ſi, & quatenus, n. 8.

Iurium productorum admiſſio cum clauſula, ſi, & in quantum quid operetur, n. 8.

Tertius comparens in iudicio pro ſuo intereſſe quando dicatur ad cauſam admiſſus, n. 8.

Sententia non citato non præiudicat, n. 8.

Litis pendentia non inducitur per citationem inualidam, num. 9.

Attentata non cauſantur ex geſtis in cauſa diuerſa, numer. 10.

D E C I S I O D.

Ex teſtamento quondam D. Flaminij de Laute fuit iure legati, inſtitutionis relicta Plautilæ eius vxori vinea & alia bona, de quibus dicto teſtamento, & poſt Plautilæ mortem in iiſdem bonis fuerant ſubſtituta duo Hoſpitalia, & vna Confraternitas, ſed cùm pro parte D. Ludouici fratris teſtatoris, & eiuſdem hæredis vniuerſalis cum beneficio legis, & inuentarij prætenderetur, non potuiſſe Flaminium in totum diſponere de prædictis bonis, tanquam ſubiectis fideicommiſſo, ad ſuum fauorem facto, à Do. Michaele communi auo paterno, fuit hac de re diu litigatum coram diuerſis iudicibus, tam in Rota, quàm extra Rota. Iterum de anno 1585. prædicta loca pia ſuſtituta vendiderunt dictam vineam bonæ memoriæ Gaſpari Vicecomiti Archiepiſcopo Mediolanen. à quo mortuo Dominus Marchus Antonius de Comitibus, tanquam creditor Archiepiſcopi obtinuit ſibi adiudicari dictam vineam, tandem verò de anno 1601 fuit pronunciatum per bonæ mem. Cardinalem Seraphinum, cuius ſententia fuit confirmata anno ſequenti per bo. memoriæ Iuſtum, ad fauorem Illuſtriſſimorum fratrum de Lante, & filiorum Ludouici, quod Flaminius vltra ſuam legitimam, & propria bona diſpoſuiſſet, & conſumpſiſſet vſque ad ſummam Scut. 6000. ad quæ reſtituenda vna cum fructibus à die motæ litis fuit Domina Plautila condemnata reſeruatis iuribus, locis pijs D. Plautilæ ſubſtitutis, & vigore duarum ſententiarum conformium habentium vim trium inter Romanos fuit ab eodem Iuſto relatum mandatum de immittendo Domino de Lante in poſſeſſionem vineæ, & aliorum bonorum, de quibus ſupra. Sed D. Plautila acquieſcens ſententijs Rotalibus in illarum executionem dd. bonorum poſſeſſionem relaxauit Dominis de Lante. Hodie verò prædictus Dominus Antonius prætendit hæc omnia fuiſſe attentata, nec potuiſſe fieri in ſuum præiudicium, & adiudicationis factæ, vt ſupra. E contrario verò DD. de Lante prætendunt venditionem vineæ factam à locis pijs Archiepiſcopo, à quo Mercus Antonius cauſam habet, fuiſſe attentatam, tanquam factam pendente lite. Vnde fuit datum dubium generale, an conſtaret de attentatis, quæ eſſent reuocanda, quo propoſito die 3. Decembris præteriti fuit de ordine Rotæ reſtrictum, vt prius videretur, an adeſſent attentatata commiſſa per DD. de Lante, qui vltimo loco dicebantur attentaſſe, quod dubium propoſuit die 22. Martij præteriti, & fuit dilata reſolutio. Tandem eo iterum propoſito ſub die 10. Iunij fuit per Dominos concluſum, non conſtare de attentatis per DD. de Lante, & rationes reſolutionis apparebant, ex remotione contrariorum. 1

Primò enim prætendebatur, attentatum, quicquid a fuerat in Rota cognitum, & pronunciatum per DD. Seraphinum, & Iuſtum poſt Motum proprium felic. record. Pij V. de anno 1571. editum, in quo ad ſe auocauit omnes cauſas motas, & mouendas coram quibuſcunque iudicibus ad Archihoſpitale Sanctiſſimæ Trinitatis, & litis conſortes quoslibet principaliter, vel ſecundariò ſpectantes cum clauſula ſublata, *decreto irritanti*, & alijs clauſulis ampliſſimis, & committuntur protectori hoſpitalis, & ab eo deputatis, vt legitur in dicto Motu proprio inter Conſtitutiones Pij V. Bullar. Conſtitut. 129. incipit, Cum ſicut accepemus, &c. Geſta autem poſt auocationem cauſæ à ſuperiori factam ſine dubio dicuntur attentata, *c. vt noſtrum. de appellat.* Vt communiter DD. Lancell. *de attentatis, 2. par. de attentatis poſt auocationem cauſa. cap.* 10. *n.* 1. *&* 4.

Sed

3 Sed fuit multipliciter reſponſum per Informantes, ſed illa reſponſio magis placuit, videlicet, quod cùm non fuerit auocata in ſpecie illa cauſa, ſed in genere omnes cauſæ, in quibus ageretur de intereſſe hoſpitalis iſtud, videtur priuilegium ipſius hoſpitalis, quod intelligitur quatenus eo vti velit, de quo eum non fuerit oppoſitum, & ſic non conſtet, quòd hoſpitale eo vti voluerit, benè videntur ſuſtineri geſta in iudicio Rotali, *iux. deciſionem* Creſcent. 4. *num.* 3. *de reſeruat.* Felin. *in cap. ceterum*, *num.* 15. *in* 4. Corollario, *& num.* 9. *verſ. limita hanc reſtrictionem*, *de priuileg.* Hier. Gabr. *conſ.* 162. *num.* 10. *& ſeq. lib.* 1. *vbi* reſpondet ad docte tum irritans, Caputaq. *deciſ.* 249. *par.* 1. Gab. *de clauſulis concluſ.* 3. *n.* 24. Sarnen. *in reg. de annali q.* 4. *verſ. prædictis tamen in alys*, per Modernos *ad regulam eid an am gloſ.* 56. *n.* 65.

4 Quòd etiam confirmabatur ex ipſo Motu proprio, vel Conſtitutione circa finem, vbi diſponitur dictum hoſpitale coram aliis iudicibus conueniri, vel ad alias conueniendas conſtringi poſſe, Vnde videtur inferri, quod ipſum inuitum trahi non poſſit ad alia Tribunalia, vnde à contrario ſenſu benè videtur poſſe, ſi velit alibi etiam comparere, *ad not. in l.* 1. vbi Doctor *ff. de offic. omn.*, *l. conuenticula*, vbi Bald. *C. de Epiſcopis & clericis*, & rario videtur euidens, quia ſibi permittitur protectori quem maluerit iudicem pro hoſpitale deputare, multò magis idem poterit non inhibendo, prout hic non inhibuit iuriſdictionem Ordinarij prorogare, cum pro hoc fiat redditus ad ius commune, Abb. *in c. dilecti*, *in* 1. *nobils*, *ad fin. de foro competenti*.

5 Accedit etiam, quod iſtud priuilegium nunquam fuit notificatum, nec publicatum, nec eius vigore iudex inhibuit, vel cauſam reaſſumpſit, ideo autem valet proceſſus coram primo iudice agitatus, ſecundum opinionem Innocentij, & Sicul. *in c.* 1. *vt lite pendente*, quam refert Aufrer. *ad Capell. Tholoſan. deciſ.* 481. *numer.* 5. *verſ. contrariam opinionem*, vel in omnem euentum poſſet cauſare nullitatem, non autem attentata, Afflict. *deciſ.* 85. *num.* 3. *&* 4. ſimiliter Lancell. *de attentatis*, *in princ. num.* 14. *& ſeqq. deinde cap.* 4. *limitat.* 2. *numer.* 16. cum non ſit ſpreta maieſtas iudicis, qui nec inhibuit, nec cauſam reaſſumpſit, vltra quod neque etiam poteſt conſiderari attentatum reſpectu hoſpitalium, quorum præiudicium requiritur ad cauſandum attentata, Innocen. *in d. cap.* 1. *in verb. præiudicium*; *vt lit. penden* Bellam. *deciſ.* 528. Tirius Lancellot. *de attentat.* 1. *par. in præfat. num* 27. *&* 2. *par. c.* 4. *de attent. lit. penden. limit.* 20. *n.* 20. *& declaratione* 1. *num.* 1. cum expreſſe fuerint in ſententiis Rotalibus reſeruata iura hoſpitalia.

6 Secundò principaliter dicebatur fuiſſe attentatam ceſſionem à Plautila factam ad fauorem DD. de Lante, quia tunc pendebat lis inter Plautilam ab vna parte, & Marcum Antonium, ſiue hoſpitalia eius neceſſarios defenſores ab altera parte ſuper deuolutione vineæ ex eo, quod in ea Plautila malè verſaretur. Vnde cùm DD. de Lante habuerint ceſſionem à Plautila attentatè propter pendentiam litis, & ipſi dicuntur attentaſſe, ad Rotam *deciſ.* 243. *num.* 1. *part.* 1. Afflict. *deciſ.* 354. *num.* 20. *& ſeqq.* cum allegatis. Sed reſpondebatur, quod illa erat cauſa diuerſa, pendens coram A. C. ab iſta Rotali, ideo exequutio facta in iſta ſuper reſtitutione fideicommiſſi ad fauorem DD. fratrum de Lante, non poteſt inducere attentata in illa cauſa, ſuper deuolutione, Lancell. *de attentatis par.* 2. *cap.* 4. *limitatione* 2. *in princ. & num.* 8. & in omnem euentum de huiuſmodi attentato quatenus adeſſet ipſe iudex cuius maieſtas diceretur læſa, deberet cognoſcere, non autem alius.

7 Tertiò prætendebatur attentata reſpectu Marci Antonij, quia pendente lite inter Plautilam, & DD. de Lante coram bon. mem. Iuſto comparuit coram eo Marcus Antonius, & citatis aduerſa produxit nonnulla iura ad docendum de ſuo intereſſe, cum proteſtatione, nihil fieri in ſuum præiudicium, prætendirque ſe fuiſſe admiſſum ad cauſam, & ideo mandatum de immittendo relaxatum ab eodem Iuſto ipſo Marco Antonio non citato, & poſſeſſionem vineæ inde ſecutam nullam fuiſſe, & attentatam, Capui. *deciſ.* 261. *part.* 2. cum aliis adductis per Informantes. Fuit tamen reſponſum eum comparuiſſe, ſed citra conſenſum in iuriſdictionem, & ſic non videri poſſe dare de attentatis oblatis pendentiam, vel ob ſpretum iudicis cuius iuriſdictionem voluit declinare, vt dicitur de contumace, Bart. *in l. vbi cæptum*, *verſ. item aduerte*, *ff. de iudic. & l. quamuis*, *num.* 8. *ff. de damno infect.* Fel. *in c. ex tenore*, *n.* 15. *& ſeqq. de reſcrip.* cum aliis per Lancell. *de atten. par.* 2. *c.* 4. *limit.* 18.

8 Non obſtat clauſula, *niſi, ſi, & quatenus ad illud teneatur in proteſtatione adiecta*, quia Marcus Antonius non tenebatur conſentire in iuriſdictionem Rotalem, & ideo remanet proteſtatio de non conſentiendo ſimplex, & pura. Accedit, quod nec ipſe admitti ad cauſam petiit, nec fuit admiſſus. Vnde nullo modo potuit dici effectus collitigans *iuxta deciſion.* Creſ. 3. *de reſcript.* quam & alias allegat Lancell. *dicta ſecunda parte*, *in præfat. numer.* 184. *& ſeqq.* nec releuant iura per iudicem admiſſa, cum fuerint admiſſa ſi, & quantum, Bart. *in l. cum propter*, *ad fin. verſic*, *ſed dixi ff. de leg. præſt.* Lamber. *de Iure patron. l.* 2. *part.* 2. *quæſt.* 6. *art.* 7. Bald. *conſil.* 428. *de leg. ſub num.* 3. *lib.* 1. Vltra quod ex ipſa comparatione apparet, ad quem effectum illam fecerit, videlicet ne ipſi comparenti aliquod præiudicium fieret, ideo produxit ſua iura. Vnde cum ipſemet declarauerit intentionem ſuam, non debet dicta comparatio operari vltra eius intentionem, vt cenſeatur admiſſus ad cauſam, *l. non omnis*, *ff. ſi cert. pet.* Aym. *conſil.* 292. *num.* 1. Sed ſolum per eam fuit conſultum Marco Antonio, vt ſententia Rotalis, & executio ipſum non afficerent, nec ei præiudicarent tanquam non citato, *l. de vnoquoque*, *ff. de re iud.* Bald. *in auth. ſi omnes*, *n.* 112. *C. ſi min. ab hered. ſe abſtin.* Rota *deciſ.* 545. *num.* 2. *part.* 3. *diuerſ.* quod etiam fuit ſatis prouiſum per iudicem, qui reſeruauit iura hoſpitalium, & conſequenter Marci Antonij habentis ius, & cauſam ab ipſis. Sed hæc ratio præiudicij nihil commune habet cum attentatis, de quibus in præſenti agitur.

9 Nec quicquam facit citatio ab eo obtenta, & exequuta contra DD. de Lante, quia fuit ſimplex citatio ad dicendum contra iura, & ideo non talis ex qua citatus plenè inſtrui poſſet, vt requiritur, *iuxta Clem.* 2. vbi gloſſ. *in verb. plene*, quam ibi ſequuntur Doctor. *vt lite pend.* Vnde tanquam minus valida non induxit litis pendentiam ad effectum attentatorum, Lancell. *d.* 2. *parte*, *in præfatione*, *num.* 82. *& ſeqq.*

10 Vltimò dicebantur attentata ceſſio Plautilæ, & poſſeſſio apprehenſa per DD. de Lante ex eo, quia Marcus Antonius habuerat plures ſententias Rotales pro ſe, & mandatum de manutenendo, quo ad d. vineam, & inhibitionem exequutam tam contra Plautilam, quàm contra procuratorem DD. de Lante, quæ inhibitio vtrique cauſat attentata, *c. non ſolum*, *§. vltimo*, *de appellation. in* 6. Dec. *conſil.* 103. *num.* 1. ſed facilis fuit reſponſio, quod d. ſententiæ, & mandatum fuerunt reſpectu proprietatis, & directi dominij, quod prætendebat Marcus Antonius etiam viuente Plautila in d. vinea, quaſi Plautila fuiſſet, qua relicta ſola vſufructuaria donec viueret, proprietas verò ſpectaret ad Hoſpitalia, conſequenter ad Marcum Antonium, vt apparet ex lectura dd. ſententiarum, & mandati. Vnde non obſtant quominus Plautila poſſeſſionem naturalem quam habebat reſpectu vſusfructus potuerit cedere eamque DD. de Lante apprehendere tum virtute d. ceſſionis, tum vigore mandati Rotalis, & alias certum eſt, quod geſta in cauſa diuerſa non cauſant attentata, Lancell. *d.* 2. *part. c.* 4. *limit.* 2. ſicut nec inhibitio afficit in cauſa diuerſa, idem Lancellott. *d.* 2. *part. c.* 20. *limit.* 5. poſſeſſio autem nihil commune habet cum proprietate, *l. naturaliter*, *§. nihil commune*, *ff. de acquiren. poſſeſſ.* & quatenus mandatum ad fauorem Marci Antonij caneret, etiam de poſſeſſione loquitur de poſſeſſione ciuili reſpectu proprietatis, & directi Dominij, iuxta ſententias ab eo obtentas. Hoc autem non impedit, quin poſſeſſio naturalis eodem tempore ratione vſusfructus potuerit eſſe penes alias perſonas, vt dictum eſt, probat Oldrad. *conſ.* 257. *n.* 41. *& eſt deciſ.* Cæſ. de Graſ. 5. *de cau. poſſeſſ. & propriet. relata inter impreſſ. diuerſ. deciſ.* 363. *part.* 1. Et ex his, & aliis cumulatis per Informantes in tribus huius cauſæ propoſitionibus fuit concluſum, non conſtare de attentis per DD. de Lante.

R.P.D.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Pariſien. Pecuniariæ.

Lunæ 10. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Quando melius ſit incumbere rei, quam actioni, & quando noua conuentio tollat primam conuentionem.

SVMMARIVM.

Pecuniam habere melius eſt, quam habere actionem, n.2. Vbi declaratur quomodo procedat hæc concluſio.

Noua conuentio tollit primam conuentionem, etiam quod in prima conuentione non fuerit adimpletum pro vtraque parte, n.3.

Tranſactio habet vim ſolutionis, n.5.

DECISIO DI.

1 SVperioribus propoſui dubium, vna tantùm parte informante, an ſententia A. C. eſſet confirmanda, vel infirmanda, & ſententiam affirmatiuam amplexi ſunt Domini rationibus, de quibus in ea deciſione, quæ etiam hodie vtraque parte informante placuerunt, non obſtantibus omnibus principaliter contra dictam deciſionem oppoſitis.

2 Non enim obſtat primum de exceptione non numeratæ pecuniæ, quia ſatis videtur ſublatum ex prædicta deciſione, & elegantius ex alia facta coram Illuſtriſſimo D. meo Cardinali Lancellotto, quibus non eſt, quod addi poſſit, cùm nihil hodie de nouo deducatur, quòd non ſit ibi deciſum, & ad id, quod de nouo deducebatur, ſcilicet, inuerisſimile eſſe quod Naſius ſoluerit Scuta viginti millis Horatio, pro habenda eadem ſumma ex credito Regio, plus enim valet pecunia præſens, quàm creditum, ad tex. *in l. ſi qui deſtinauit, ff. de rei vendic.* Fuit reſponſum, ſecus eſſe in caſu iſto, in quo creditor habebat pignus maioris valoris, quàm creditum, quod eſt multum conſiderabile, ad not. *in l.1. §. habet, ff. de collat. bo. §. furti, Inſtit. de obligat. quæ ex delic. naſcuntur,* & erat fructiferum, nempe ſub vſuris ad rationem octo cum dimidio pro centenario, & ſic in hoc caſu plus valebat creditum, quàm pecunia, quæ nullos reddebat fructus.

3 Non ſecundum quod Naſius ſe obligauerit exigere credita proprijs ſumptibus. Commiſſo enim an Capitula poſſint dici correſpectiua, & an Oricellarius primò contrauenerit, in quibus agentes pro Syluia multum inſiſtebant, & hæc plures ex Dominis admittebant, placuit illa reſponſio, quòd ab iſtis conuentionibus fuit receſſum, quòd probabatur, quia bo. mem. Horatius non conſignauit iocalia, nec ſtetit pro conſignatione, & tamen erant conſignanda perſonis certis. Imò ab eo requiſiuit conſilium, & petiit licentiam, & facultatem concordandi de rata illius, ſicut de propria, quam etiam petierunt poſt eius mortem eius filij, vt conſtat ex litteris miſſiuis, & præcipuè ex Epiſtola eiuſdem Horatii, directa Ioanni Oricellario, auo materno D. Syluiæ, in qua declarat ſe non prætendere à Domina Syluia, niſi ratam expenſarum ab ipſo faciendarum, ex quibus, vt dicendum eſt, cenſetur à d. conuentione receſſum, non obſtante, quòd non fuerit adimpletum ab vtraque parte, *l. ab emptore,* vbi Bart. præſertim *numer.4. ff. de pactis, l.1. & 2. C. quando lic. ab empt. diſced.* & fuit reſolutum in cauſa *Romana Societatis Aromatariæ 5. Iunij 1587. coram Bubalo.*

4 Neque dici poteſt, quod bon. mem. Horatius habebat aliud creditum, & propterea dum loquitur de rata expenſarum, verba ſunt intelligenda, habita ratione ad aliud creditum Horatij, non ad creditum, non commune cum Naſio, & Bedina ceſſionaria. Nam fuit reſponſum, quod ex omnibus ſimul iunctis conſtat fuiſſe receſſum à primis pactis, vt ſupra dictum eſt, verùm nec etiam verba Epiſtolæ patiuntur prædictum ſenſum, vt patet ex illius lectura ſibi, *non poſſo già non trouare un poco ſtrano, che mentre trattando di voler correre la mia fortuna, & godere il beneficio intiero delle mie induſtrie, fatiche, & ſpeſe, in che io non fo difficultà, in cambio di ſottometterſi parimente alla lor rata, ad ogni ſpeſa diminutione, donatiuo, & diſauantaggio che occorreſſe, entrino à farmi reſtrittioni &c.* ponderando enim illa verba, *& godere il beneficio intiero delle mie induſtrie, fatiche, & ſpeſe, &c.* non poſſunt vllo pacto adaptari ad expenſas facienda pro recuperatione alterius crediti, quia in eo nullum habebat Bedina intereſſe, & per conſequens verba ſunt intelligenda de expenſis faciendis in recuperatione crediti communi, & verè, & clarè hoc colligitur ex lectura omnium verborum prædictorum.

Non obſtat etiam tertium, quòd ceſſio bonæ memoriæ Horatii continet, quod ex primis pecuniis, quæ à Rege exigerentur, deberet ſibi ſatisfieri, tam quo ad intereſſe, quàm quo ad ſortem principalem. Nam pro reſponſione dicebatur, quod hæc conuentio reſpicit ordinem ſatisfaciendi, in euentum quòd totum creditum non exigeretur, ſed remaneret aliquid exigendum. In caſu autem iſto fuit exactum totum creditum, quia ſors principalis fuit in totum exacta, & concordatum cum Rege, ſuper intereſſe, & in totum fuerunt ſoluta Scuta ſexaginta millia. Vnde non verſamur amplius in terminis illius pacti, quia ſtante concordia nihil remanet exigendum, ſtante enim tranſactione, perinde eſt, ac ſi totum creditum fuiſſet exactum, *l. ſolutionis verbum, ff. de ſolut. & l. liberationis verba ff. de verborum obligat.* & propterea ceſſante pacto, diuiſio eſt facienda æqualiter, vt Bedina habeat ſuam ratam Scutorum viginti millium, & pro dicta rata intereſſe, habita tamen ratione ad quantitatem intereſſe exactam. 5

Nec obſtat inſuper quartum obiectum, quòd ſententia A. C. concedat retentionem pro expenſis factis per bonæ memoriæ Horatium pro rata Syluiæ, & tamen Naſius, in cuius locum ſucceſſit Syluia, & tenebatur facere omnes expenſas, quia, vt iam dictum eſt, ab iſta conuentione fuit receſſum, & ideò benè Auditor Cameræ condemnauit modo prædicto. 6

Demum non obſtat quintum, quod A. C. nullam habuerit rationem de expenſis induſtrialibus, & perſonalibus, quia ex generalitate ſententiæ contrarium dici poteſt. Intelligunt tamen Domini, quòd de dictis expenſis in liquidatione habeatur ratio. 7

R. P. D. BVRATTO.

Fetoliuien. Cenſua.

Veneris 14. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Cenſus venditio facta ſine deſignatione confinium rei ſeruatæ vigore Bullæ Pij V. nulla, & inualida eſt. Poſſunt tamen confines etiam non deſcripti in contractu cenſus aliunde probari, per teſtes videlicet, confeſſiones partium, aliaſque probationes, & quomodo.

SVMMARIVM.

Cenſus impoſitus non facta deſignatione confinium rei, in qua impoſitus eſt, dicitur factus contra Bullam Pij V. & nullus eſt, n.4.

Contractus præſumitur iuſtus & validus, non autem vſurarius, ſeu fœneratitius, & qui contrarium dicit, probare tenetur, n.5. & ſeqq.

Negatiua probanda eſt concludenter per fundantem ſe in ea, num.7.

Negatiua probatur per inſtrumenti inſpectionem, in quo non adeſt id, quod quæritur. Declara vt n.8.

Affirmatiua vbi poteſt probari aliter quàm per ſcripturam, negatiua non probatur concludenter ex inſpectione eiuſdem ſcripturæ, n.8.

Confinium appoſitio, non eſt de ſubſtantia contractus venditionis aut cenſus, n.8.

Confines non deſcripti in inſtrumento venditionis, aut cenſus poſſunt probari per teſtes, confeſſiones, & alias probationes, n.8. & n.22.

Scriptura tradita Notario in ſtipulatione inſtrumenti ſi non reperitur, præſumitur amiſſa ab eodem Notario, numer.9.

Notarij error in omittendo non poteſt contractum vitiare, vel partibus obeſſe, n.10.

Teſtis

Digitized by Google

Teſtis diponens de firma credulitate facit magnum indicium, num. 11.
Obſeruantia contractus habet magnam vim ad remouendum eiuſdem contractus nullitatem, n. 12.
Contrahentes non præſumuntur ſtulti, & non cogitaſſe de effectu contractus, n. 13.
Declarans non diſponit de nouo, ſed quid in præteritum actum ſit, oſtendit, & declaratio retrotrahitur ad tempus diſpoſitionis, n. 15.

DECISIO DII.

1 CVm Paulus, & Iacobus filius de Nangellis vendidiſſent quandam eorum domum fideicommiſſo ſubiectam olim D. Mercuriali pretio Scutorum 1750. auri in auro, & Scut. 750. ſimilia pro parte pretij fuiſſent de illorum conſenſu ſoluta Io. Baptiſtæ Fratri d. Pauli ad fideicommiſſum prædictum vocato ad effectum illa reinueſtiendi in tot cenſibus pro cautione eiuſdem Io. Baptiſtæ, & deſcenden. ac emptoris. Emerunt ab Antonio Artuſino cenſum annuum Scutorum 63. auri in auro ſuper 30. tornaturis poſſeſſionis de Villa Maſſę impoſitum pro pretio Scutorum 750. auri ſimilium ſolutorum per d. Io. Baptiſtam, qui illa ad hunc effectum receperat, vt ex inſtrumentis venditionum domus, & cenſus ſub eadem die 3. Iulij 1587. & ab eodem Notario confectis in Summario Mangelli, *num. 1. & 2.*

2 Cùmque hæredes Artuſini duobus ab hinc annis denegare cœpiſſent præd. Iacobo hæredi eius patris ſoluere amplius fructus dicti cenſus, & agere pro repetitione ſolutorum ſpacio 24. circiter annorum prætextum nullitatis ob non expreſſionem finium; Ipſe obtento à me tunc A. C. Locumten. mandato de manotenendo, pro maiori cautela porrexit ſupplicationem Sanctiſſimo pro ſanatione defectuum, ſi qui ſunt, circa confines in eodem Summario *num. 3.* A quo emanauit reſcriptum A. C. qui ſpecificatis confinibus procedat ad cauſæ expeditionem quo ad fructus decurrendos tantum, reſpectu verò decurſorum reſeruato partibus iure, ſi quod habent, illos repetendi in Summario Artuſinorum *nu. 3.*

3 Ideò iuxta illius formam propoſui dubium, an eſſet locus ſanationi cenſus, & expeditioni cauſæ quo ad decurren. & repetitioni quo ad ſolutos. Et Rota dixit locum non eſſe repetitioni ſolutorum; Sed ſolutioni decurrendorum.

4 Primæ partis ratio fuit. Quia licet non facta deſignatione confinium cenſus ſit nullus tanquàm contra formam Bullæ ſel. rec. Pij V. ibi, *& quæ nominatim certis finibus deſignata ſit*, cùm alias re in totum, vel pro parte perempta, aut infructuoſa effecta, cenſus pro rata non periret contra eiuſdem Bullæ diſpoſitionem, *in §. poſtremo*, quæ contractus ſub alia forma celebratos fœneratitios iudicat *in §. contractuſque*.

5 Tam ſuppoſita veritate impoſitionis, de qua Rota non dubitauit, vt infra, intrat generalis præſumptio pro iuſtitia contractus excluſiua fœnoris, *l. ſi ea pactione 14. C. de vſur.* Bald. *in l. rogaſti, §. ſi tibi, numer. 19. verſ. ſed quid ſi do*, & ibi Iaſon. *num. 7.* Dec. *num. 6. ff. ſi certum pet.* Rota *deciſ. 340. num. 1. part. 1. div.* & pro contractus validitate *l. quoties, ff. de reb. dub. & ff. de verborum oblig. & ff. de reg. iur.* & ne careat effectu, *l. ſi ſtipulatus fuero pro te*, vbi Bartol. *in Summario, ff. de verb. oblig.*

6 Ideòque Artuſinis incumbit onus probandi contractum fœneratitium, vel nullum, Aym. *conſil. 48. num. 8. verſ. conſidero etiam*, & ſic negatiuam non expreſſionis finium in qua ſe fundant, *l. actor.* vbi not. *C. de probat.* Bartol. *in l. in illa, la prima, num. 5. ff. de verborum obligat.* Put. *deciſ. penult. lib. 3.* ſecundum modern. impreſſ. Rota *deciſion. 775. n. 2. lib. 1.*

7 Maximè cùm hæc negatiua ſit fundamentum repetitionis fructuum, tanquam indebitè ſolutorum, quod eſt concludenter, *l. cum de indebito 25. verſic. ſin vero*, vbi Bart. *& alij, ff. de probat.* Caſtr. *conſil. 123. numer. 1. in 2.*

8 Neque talis probatio notoria eſt (vt Artuſini prætendunt) ex ſola inſtrumenti inſpectione, in quo cum deſcriptio non reperiatur, dicitur probata negatiua, Bart. *in l. fin. C. de reb. cred.* cum alijs per Surd. *deciſ. 300. n. 11.* Quia vbi affirmatiua probari poteſt aliter, quam per ſcripturam, negatiua non probatur concludenter ex inſpectione eiuſdem, ita declarat Bald. *in l. fin. num. 7. verſ. quando er. go, C. de reb. cred.* Iaſ. *in l. Titia textores, num. 17. verſ. nam quando, ff. de leg. 1.* Ruin. *conſil. 35. num. 19. verſ. ad iſtud lib. 1.* Cephal. *conſ. 170. num. 23. lib. 2.* prout non probatur inſtrumentum non eſſe factum ex eo, quod non reperiatur in protocollo Notarij, Aym. *conſil. 122. numer. 7.* & fuit dictum *in Romana locorum Montium 25. Maij 1611. coram R. P. D. Vbaldo.* Certum autem videtur, appoſitionem confinium, quæ eſt qualitas, probari poſſe aliter, quàm per ſcripturam, quæ ſicuti non eſt de ſubſtantia contractus, *l. contrahitur, 4. ff. de pignor. l. pactum 17. C. de pact.* ita nec contractus cenſus, in quo Rota idem tenet, quod in alijs, vt probari poſſit per teſtes, confeſſiones, & alijs probationes, vt in *Anconitana cenſus 28. Aprilis 1587. coram bon. memor. Card. Seraphino, & in eadem 25. Maij 1599. coram bon. mem. Corduba, & latius in Romana cenſus 24. Nouembris 1606. coram Reuerendiſſ. Atrebaten.*

Prætetea ex inſtrumento probatur petias terræ cenſuatas fuiſſe per impoſitorem certis confinibus deſignatas ex illis verbis diſtinctis, deſcriptis, deſignatis, & confinatis in calce præſentis inſtrumenti, quæ neceſſariò oſtendunt confines fuiſſe ſpecificatos, & Notario traditos, qui fecit ſe debitorem deſcriptionis illorum in calce, & ideò ſi omiſſa fuit deſcriptio, non poteſt dici omiſſa ſpecificatio à partibus, ſed ſcriptura per Notarium, Caſtr. *in l. errore, num. 3. verſ. & idem in his*, vbi Alex. *num. 4. C. de teſtam*, idem Caſtr. *conſ. 60. n. 3. lib. 1.* Alex. *conſ. 52. num. 23. lib. 4.* aliàs enim illa verba malè, & fatuè fuiſſent appoſita, quod non præſumitur, Caſtr. *d. conſ. 60. numer. 4. verſ. ſed in caſu noſtro.* 9

Error autem Notarij in omittendo non poteſt contractum vitiare, vel partibus obeſſe, *l. ſi librarius, ff. de reg. iur. l. fin. §. fin. C. de fideiuſſ. l. Imperator, ff. de ſtatu hom. d. l. errore*, vbi omnes præcipuè, Sichard. *num. 1. C. de teſtam.* Achil. *deciſ. 1. num. 7. de fide inſtrum.* Rota *deciſ. 167. num. 3. lib. 2. part. 3. div.* quaſi plus dictum fuerit, quam ſcriptum, ideòque dicto non ſcripto ſtandum ſit, Odofr. *d. l. errore, in 1. notabil.* & pro expreſſa habenda ſit ſpecificatio, licèt ſcriptura deficiat, Bart. *in l. prima, ff. de hæred. inſtit.* Caſtr. *dict. conſil. 60. numer. 4. verſic. item non obſtat*, Decian. *reſponſ. 34. num. 101. verſ. quinimo, lib. 3.* 10

Et quòd iſta ſpecificatio fuerit facta inter contrahentes, & à Notario omiſſa adminiculatur ex depoſitione ſecundi teſtis, quæ licet tantum ſit de firma credulitate, facit tamen magnum indicium, Angel. *conſ. 3. num. 2.* Rota *deciſ. 9. num. 12. part. 2. div.* 11

Concurrit obſeruantia ex ſolutionibus fructuum, & alijs, de quibus infrà magnam vim habens ad remouen. actus nullitatem, Corn. *conſ. penul. n. 28. lib. 4.* Rota *in nouiſſ. deciſ. 636. num. 2. par. 1.* 12

Accedit enixa partium voluntas contrahendi validè, & iuxta formam Bullæ, de qua notitiam habebant, ex pacto, quod omnia ex illius diſpoſitione apponenda pro appoſitis habeantur ampliſſimè concepto, adeò vt inueriſimilis reddatur omiſſio expreſſionis confinium, quia aliàs contrahentes fuiſſent ſtulti, nec de effectu cogitaſſent contra not. per Bald. *in l. fin. numer. 3. Cod. de contr. ſtipul.* 13

Augetur inueriſimilitudo ex intereſſe ne dum emptorum cenſus, ſed etiam D. Mercurialis emptoris domus, cui cenſus erat obnoxius pro euictione, & defenſione, necnon Io. Baptiſtæ fideicommiſſarij, qui voluerat pecunias pretij domus apud ſe reinueſtiendo in dicto cenſu ſubrogato loco domus, qui ſibi proſpexiſſe cenſentur, ad Aym. *conſ. 308. in fin.* 14

Demum adeſt declaratio confinium in vim reſcripti Sanctiſſ. & iudicialiter facta per Artuſinos de qua in Summario Mangelli *numer. 4.* quæ, vt ex lectura, non eſt facta per modum nouæ appoſitionis confinium, ſed declarationis appoſitorum, ponderando etiam verba illa, *confinia ſunt infraſcripta*, vnde non dicitur facta noua ſpecificatio, ſed facta detecta, *l. adeò 7. verſ. cum enim grana, ff. de acquir. rerum domin.* & eſt vulgare eum, qui declarat, non diſponere, ſed quid in præteritum actum ſit oſtendere, Bald. *in l. cum teſtamento, nu. 5. verſ. item nota, C. de teſtam. manum.* Dec. *in l. edita, ſub n. 7. C. de edem.* Socin. *conſ. 23. n. 19. lib. 4.* declarationem retrotrahi ad tempus diſpoſitionis, *l. aſſe toto 77. de hæred. inſtit. l. ſi ita ſcripſero 38. ff. de cond. & demonſtr.* plene Io. Andr. ad Specul. *tit. de teſte, §. nunc videndum* 15

dendum lit. q. verſ. ſimilibus, Caſtr. in l. heredes palam. §. ſi quid n.3. verſ. item nota, ff. de teſtam. Socin d. conſ.23. ſub n.19. cum aliis per Surdum dec.29. n.4. & 69. num.2. Vnde error Notarij in omittenda deſcriptione ex confeſſione etiam partis probatus videtur, vt poteſt, c. tertio loco de probat. Bart. in l. ſi librarius num.15. verſ. item poteſt, ff. de reg. iur. Bald. in l. cum proponebatur num.4. verſ. & nota ex iſta gloſ. ff. de leg.2. Felin. in c. ex literis n.2. verſ. item per facientes de fide inſtrum.

16 Ex quibus reſultat reſolutio ſecundæ partis, quia cùm cenſus ſuſtineri poſſit, etiam reſpectu confinium ex prædictis, & quatenus aliquid circa illos deeſſet, ſanatum ſit ex reſcripto Sanctiſſimi purificato per ſpecificationem magis indiuiduam, de qua ſupra, dubitari non poteſt, quin ſolutioni fructuum decurrendorum locus ſit.

17 Non obſtant oppoſita contra inſtrumentum defectu clauſulæ actum, Pontificatus, & teſtium, ſine quibus nulla eſt eiuſdem fides, ex latè deductis pro Attuſinis. Quia cùm hæc omnia ſint in præcedenti inſtrumento venditionis domus cenſentur repetita in inſtrumento cenſus ab eodem Notario in continenti rogato, Bart. in l. ſi quis ex argentariis, §. ſi initium in 2. lect. num.27. verſ. ſi vero alius, vbi Bald. n.1. Alex. n.4. dicens, cùm Bart. tranſire communiter, Doct. ff. de eden. Bald. conſ. 208. nu.2. lib.1. Menoch. præſ.84. n.10. lib.2. & ſequitur Rota in Romana Societatis 24. Ianuar. 1600. coram Illuſtriſſ. D. Card. Mellino.

18 Accedit obſeruantia ex ſolutionibus tot annorum, & pluribus enunciatiuis reſultans, ex qua datur fides ſcripturæ etiam informi, l. 1. & 2. & l. ſi veritas 14. C. de fid. Bald. conſ.400. nu. 5. lib.4. Aym. conſ.101. n. 4. & conſ.38. n.1. Rota dec.113. n.11. part. 1. diuerſ.

19 Et cùm Attuſini declarauerint magis ſpecificè confinia in executionem reſcripti ſupponendo inſtrumentum, in quo res apparet cenſuata, dicuntur inſtrumenti fidem approbaſſe, quàm ideò amplius impugnare non poſſunt, ad l. Pomponius, la prima, vbi gloſſ. ff. de neg. geſt. Bart. in l. Iulia §. ſi quis ff. de act. empt.

20 Maximè quia conſiderabat Domini de veritate impoſitionis cenſus dubitari non poſſe. Nam vltra præſumptionem, quæ oritur ex præcedenti obligatione illum imponendi pro aſſecuratione emptoris domus fideicommiſſarii, ad l. Titia §. 1. vbi Iaſ. ff. de verb. oblig. gloſ. in l. apud Celſum ver. cauſa, ff. de doli excep.

21 De illa deponunt primi duo teſtes in Summario Mangelli nu.7. qui ſunt conteſtes, & impoſitioni interueniſſe dicunt, & licèt non videantur perfectè recordari de omnibus circumſtantiis, tamen probant contractus veritatem, vt quando non recordantur de anno, menſe, die, vel conſule tradit Specul. in tit. de teſte, §. iam de interrogatoriis, n.11. verſ. licèt autem, Alber. de Malett. tract. de teſt. lib.1. c.8. n.11.

22 Concurrunt confeſſiones debitorum. Primò confeſſio Antonii impoſitoris in inſtrumento 9. Octobris 1589. in Summario num.5. dum fatetur recepiſſe ſcuta 750. auri ad cenſum à Paulo, & Iacobo de Mangeliis quorum 300. tunc ſoluit Horatio Aſtiu cuius contemplatione accepiſſe dixit, recipiendo ab eo promiſſionem indemnitatis. Secundò confeſſio hæredum, dum in diuiſione bonorum, & debitorum patris diuidunt onus iſtius cenſus debiti Iacobo Mangello in eodem Summario numer.9. & dum ſpecificarunt, & declararunt, vt ſuprà confines fundi ad illius fauorem cenſuari, quæ confeſſiones probant etiam in hac materia, vt in allegatis dec. Anconitana cenſus 25. Maij 1599. coram Corduba, & Romana Cenſus 24. Nouembris 1606. coram D. Epiſcopo Attrebaten.

23 Vlterius diuturna fructuum 24. annorum ſolutio ex cauſa cenſus, quæ probat impoſitionem præceſſiſſe, l. cum de in rem verſ. ff. de vſur. vbi poſt gloſſam, Bart. in fine, & alij, l. ſi certis annis, C. de pactis de communi, Couarr. in reg. poſſeſſor, ſecunda par. relect. §. 4. n.2. & var. reſol. lib.1. c. 10. circa finem verſic. 5. vbi in annuis redditibus, quàm rationem etiam in cenſibus recepit Rota in dicta Anconitana Cenſus 28. Aprilis 1587. coram bo. mem. Card. Seraphino, & in d. Romana Cenſus, coram Reuerendiſſ. Attrebaten. Quæ ſi ſufficerent ad probandam impoſitionem Cenſus abſque inſtrumento ex opinione, quam ſequitur Rota in cauſis allegatis, multò magis ad fidem impoſitionis, inſtrumento præſtandam. Et ita concluſum.

R. P. D. BVRATTO.

Fauentina beneficij.

Veneris 21. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione plura explicantur in materia appoſiti ſequeſtri poſt attentata, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Appellatione pendente attentata reuocanda ſunt, n.2.

Mandatum procura probatur aſſertione Notarij dicentis, ſe illud vidiſſe rogatum à tali Notario, & legiſſe, num.3.

Sequeſtrum conceditur conſtito de attentatis ſummariè, numer.3.

Intereſſe tertij comparentis cenſetur probatum per ſolam ſupplicationem etiam literis non expeditis, nec requiritur plena probatio, ſed ſufficit apparens, n.4.

Supplicatio ſola litteris non expeditis an probet, num.4.

Iudex etiam parte non inſtante poteſt poſt attentata ex ſuo officio apponere ſequeſtrum, n. 5.

Attentatorum reuocatio quando impediri poſſit ex eo, quod conſtet de Iure petentis reuocationem, n.6.

DECISIO DIII.

1 PEndente lite coram Vicario Fauentino, inter Vincentium Centellum præſentatum ad ſimplex beneficium S. Mariæ ad ignem in eccleſia Sancti Petri de Fugnano per quondam Io. Baptiſtam filium Valentis de Valentibus fundatoris eiuſdemque Beneficij primum Rectorem, & Carolum de Carolis, ſe opponentem, & præſentantem eius filium, tanquàm Ius patronatus ad ipſum vti fundatoris ex ſorore nepotem in defectum agnationis deuolutum foret. Vicarius 16. Februarij præſentis anni per diffinitiuam pronunciauit, præſentationem de Vincentio factam validam & Canonicam, & propterea illum inſtituendum. Et non attentata appellatione pro parte Caroli tunc interpoſita, cui ſi, & in quantum detulerat eadem die mandatum de immittendo ad fauorem Vincentij relaxauit, qui ſtatim fuit mediante Procuratore in poſſeſſionem immiſſus. Vnde cauſa appellationis mihi commiſſa atque propoſito dubio an conſtaret de attentatis, quæ venirent purganda, placuit Dominis, quod apponeretur ſequeſtrum.

2 Attenta enim non negantur ex parte Centelli vbi conſtet de mandato Procuræ ipſius in Dominicum Galaminum, qui poſſeſſionem cepit memorato in rogitu adeptæ poſſeſſionis in quo ſolu vis facta fuit, & ſunt clariſſima, cùm poſſeſſio capta fuerit pendente appellatione, rubr. & toto titulo, ff. de nil. noua. appellat. penden. &c. vt lite pendente, c. non ſolum, in princip. de appellation. in 6. Cùmque appellatio ab inſtitutione interpoſita ſit Iudicialis poſſeſſio per Rotam ſemper habetur pro attentata, vt coram Oradino in cauſa Neapolitana Capellaniæ de menſe Decembris 1562. dictum fuiſſe teſtatur Lancell. de attentatis appellat. penden. lim.40. num.10. & 12. & in alia Toletana Capellania 9. Iunij 1567. coram eodem, & in pluribus cauſis teſtatur idem Lancell. vbi ſuprà cap.12. n.78. & 79. & limit.49. num.2. vſque ad finem, tantò magis, quia immiſſio non poteſt dici actus conſecutiuus collationis, & inſtitutionis, quia inſtitutio, & collatio non præcedit, ſed ſubſequitur appellationem, ideò & ipſa eſt attentata, Lancell. d. limit.4. n.13.

3 De mandato autem Procuræ Galamini immiſſi procuratorio nomine Centelli, conſtat, ſaltem præſumptiuè per aſſertionem notarij dicentis, eadem die rogatum à tali notario, & à ſe lectum, quamuis non exhibeatur quaſi incidenter non principaliter de eo dubitetur, ita Curt. Iun. in auth. ſi quis in aliquo num.54. quem ibi Cagnol. num. 96. C. de edendo. Et ideò viſum fuit ſatis conſtare de attentatis ſaltem pro apponendo ſequeſtro Iudicis officio, vt paſſim ſeruat Rota Caſſad. deciſion.3. in fine de reſtit. ſpoliator. Cæſar de Graſſis deciſion. 108. alias ſecunda nu.1. de appell. Sufficit enim ad concedendum ſequeſtrum ſummaria cognitio, Abb. in c.2. numer. 28. de ſequeſtr.

Digitized by Google

queſtr. poſſ. & fruct. quem Doctor. ſequuntur *in l. ſi fideiuſſ. §. ſi ſatiſdatum, ff. qui ſatiſd. cog.* & ſemiplena probatio, Iaſ. poſt alios, *in d. §. ſi ſatiſdatum, nu.* 12. & 13. Maximè quia ſequeſtrum nullum videtur facere præiudicium Centello, quia ſi ipſe non apprehendit poſſeſſionem, nec dedit mandatum adhuc illa eſſet vacans, ſi verò apprehendit, & tunc mirius cùm ipſo agitur, quia deberet reuocare.

4 Nec dicatur non conſtare de intereſſe Caroli, & litis conſortium, tum quia Bernardus qui liti adhæret obtinuit à Sanctiſſimo ſubrogationem gratioſam, & quamuis literæ non ſint expeditæ ſufficit ſola ſupplicatio pro iuſtificatione eius intereſſe, cùm non agatur de gratia canonizanda, quo tantum caſu procedit regula de non iudicando iuxta formam ſupplicationis, ſecus ſi exhibeatur ad alium effectum veluti ad docendum de iure tertij. Caſſad. *deciſ.* 18. *num.* 13. *de reſtit. ſpoliat. & deciſ.* 2. *num.* 4. *de re iud.* Sarnen. *ſuper regula prædicta quæſt.* 4. *num.* 2. *verſ. & ideo*, Mandoſ. *ſuper eadem regula quæſt.* 13. *num.* 4. ſicuti ad docendum de intereſſe non requiritur plena, ſed ſufficit tantum apparens probatio, Abb. *in c. veniens il* 2. *num.* 9. & ibi Felin. *nu.* 13. *de teſtibus*.

5 Tum quia vbi iudex non poſſet ad inſtantiam Caroli appellantis, poſſet ex officio ſuo apponere ſequeſtrum, Bart. *in l. Imperatoris §. fini, in fine, ff. de appellationi*, Bero. *conſ.* 116. *nu.* 6. *lib.* 3. Lancellot. *de attent. par.* 3. *c.* 29. *à n.* 142. *ad nu.* 147. qui *nu.* 146. tradit ad illud deueniri generaliter per Rotam ex cauſa, ſibi benè viſa.

6 Tandem dici non poteſt conſtare de non iure Caroli ad impediendam reuocationem attentatorum, donec poteſt de eo doceri, Ægid. *deciſ.* 103. & non dicitur conſtare de non iure, niſi per confeſſionem, vel rem iudicatam, & ita hanc materiam intelligit Rota teſte Lancell. *de attentatis part.* 3. *cap.* 24. *nu.* 64. 65. *& ſeq.*

Ita fuit reſolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Comen. Habitus.

Veneris 14. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Quæ requiratur nobilitas in Equitibus, & Religioſis Hieroſolymitanis. Quomodo probetur nobilitas, & an, & quando Notariatus officium ſit vtile, & ignobile, an verò potius nobile.

SVMMARIVM.

Notarij dicuntur eſſe viles, & abiecta perſona, num. 3. *contra num.* 4. *Tabellarij in quo differant à Scribis, & actuarijs, num.* 5.

Notarij Scribæ ſcilicèt, & Actuarij, qui circa Principem, vel alios magnos iudices actis conficiendis deputati ſunt, non dicuntur viles perſonæ, nu. 5.

Notarij non deſinunt eſſe nobiles, quando loci conſuetudo ſic eos non viles reputat, nu. 6.

Notarius nobilis admittitur ad Decurionatus Collegia, & alios ſuæ Ciuitatis honores, nu. 7.

Conſuetudo eſt ſtricti Iuris, nec propterea extenditur vltra locum aut Ciuitatem, in qua viget conſuetudo, n. 8.

Probationes fortiores exiguntur ab illis, qui cauſam habent minus veriſimilem, n. 8.

Notarius ſi ſanguine nobilis fuerit, an efficiatur ignobilis propter Notariatus aſſumptionem, n. 8.

Nobilitas conſeruatur, & augetur ex diuitijs, n. 9.

Nobilitas probatur ex matrimonijs contractis cum Illuſtribus familijs, nu. 9.

Nobilitas præſumitur ex antiquis, & amplis maiorum domibus, nu. 9.

Teſtes in puerili ætate conſtituti quid probent, nu. 11.

DECISIO DIV.

1 HÆc cauſa me proponente die 9. Iunij 1610. fuit reſoluta ad fauorem Domini Ioan. Antonij Lucini, ſcilicet eiuſdem nobilitatem probari, reſeruando videre, ſi ſtabilimenta Religionis de Notarijs eidem Lucino obſtarent, & habita diſputatione ſuper dubio reſeruato die 4. Martij 1612. fuit dictum Statuta prædicta Religionis obſtare Io. Antonio, dubio autem repropoſito die 11. Ianuarij præteriti, Dominis non placuerunt reſponſiones datæ in deciſione pro confirmatione Apoſtolica reſpectu Statuti prædicti de Notarijs, cùm illa deduceretur in conſequentiam confirmationis generalis aliorum Statutorum Religionis, & ſine qua ſtatutum non obſtabat Ioan. Antonio; propterea venerunt in eam ſententiam, quod ſtatutum loquens de Notariatu non obſtaret Lucino. Verumtamen particulariter videretur, An aliàs exceptio Notariatus ei obſtaret, quod dubium, conquerentibus eiuſdem Religionis Agentibus eis multum præiudiciale, ſi ita conceptum diſputaretur, fuit reformatum, vt videretur. An Ioan. Antonio Lucino obſtet defectus nobilitatis, vel exceptio Notariatus, ita vt ſit recedendum à deciſis ſub die 9. Iunij 1610. & hodiè propoſito.

Cenſuerunt Domini, non conſtare de ſufficienti nobilitate. Fundamenta enim deciſionis die 9. Iunij eò rendebant, quod tam ex teſtibus, quàm ex inſtrumentis, ac Hiſtorijs probaretur nobilitas Ioan. Antonij, ſemota tamen cognitione exceptionis Notariatus. Ceterùm cùm hæc qualitas Notariatus hodiè iungatur principali cognitioni ſuper nobilitate, negari non poteſt, quin ſi accipiatur tamquam officium, & ars vilis, vel etiam tamquam officium non derogans nobilitati ex conſuetudine patriæ, vtroque tamen modo præiudicet Io. Antonio. 2

Primò modo, quia ex ſtatutis eiuſdem Religionis grauatur petens ſe recipi in fratrem militem onere probandi non ordinariam, ſed inſignem, & generoſam nobilitatem in patre & auo, qualis hæc eſſe non poſſet, dum prædicti officio Notariatus ſe immiſcuiſſe probantur, quos viles, & abiectas perſonas eſſe voluerunt, *gl. in l. vniuerſos Cod. de Decur. lib.* 10. Ang. *conſ.* 284. Oldrad. *conſ.* 75. Cald. *conſ.* 2. *de fid. inſtrum.* Bart. *conſ.* 77. *lib.* 1. Boer. *d.* 222. *num.* 8. Afflict. *ſuper Conſtit. Regn. lib.* 3. *Rub.* 53. *nu.* 15. Guid. Pap. *deciſ.* 90. Crau. *conſ.* 163. *nu.* 1. Tiraq. *de nobilit. c.* 30. *nu.* 9. Gutierez *lib.* 1. *pract. quæſt.* 137. *nu.* 15. qui omnes recenſentur in deciſione Reuerend. Lugdun. in hac cauſa facta, & eis accedunt Roland. *conſ.* 66. *numer.* 39. *lib.* 1. Bald. *in cap. poſt ceſſionem, num.* 6. *de prob.* Abb. *in cap. ſicut, num.* 3. *verſ. ſed ego, ne clerici, vel monachi*, Franc. Marcus *deciſ. Delph.* 194. *numer* 1. *verſ. vel poteſt reddi, par.* 2. Decian. *conſ.* 31. *num.* 35. *vol.* 4. Chaſſan. *conſ.* 64. *num.* 34. Gomeſ. *in §. in perſonam, num.* 13. *inſtit. de act.* Bonus de Curtili *in tract. de nobilit. num.* 138. & hanc eſſe magis communem opinionem reſtatur, idem Boer. *d. deciſ.* 222. *num.* 9. 3

Et quamuis non deſint, qui contrarium tueantur, prout Lucas à Penna *in dict. l. vniuerſos, Cod. de Decur. lib.* 10. Couar. *pract. quæſt. cap.* 19. *numer.* 5. qui legunt eam l. voluerſos, prout legitur *in Codice Theodoſiano lib.* 12. *tit.* 1. Chaſſan. *in Catal. Gloriæ mundi, par.* 2. *conſider.* 50. *& par.* 11. *conſid.* 19. Alciat. *in l. mercis appellatione, nu.* 3. *ff. de verb. ſign.* Decian. *conſ.* 31. *num.* 32. *lib.* 4. Menoch. *conſ.* 18. *num.* 17. *& conſ.* 552. *num.* 11. Cephal. *conſ.* 538. *nu.* 22. *volum.* 2. 4

Prædictis tamen non diſtinguunt Tabellarios à Scribis, & Actuarijs, qui omnes ſub generali vocabulo Notarij comprehenduntur, & inter ſe diſtinguuntur, quia Tabellarij propriè ſunt ij, qui faciendis publicis Inſtrumentis publicè præſunt in ſingulis ciuitatibus, gloſ. *in rubr. de Tabular. lib.* 10. Scribæ autem, & Actuarij ſunt, qui circa Principem, vel alios magnos Iudices actis, geſtiſque conficiendis deputati ſunt, vel ad ſcribenda acta aliquorum Magiſtratuum, vt declarauit Ioan. de Platea *in l.* 1. *ad finem, Cod. de Tabular. lib.* 10. & clarius explicat Menoch. *dicto conſ.* 552. *num.* 8. Propterea non mirum ſi ſecundi, & tertij exempti videantur à nota vtilitatis artis, cùm immediatè ſeruiant Principi, vel illius Tribunali, tanquam ab eo deputati, & ratione perſonæ ad cuius ſeruitium deſtinantur, & de his non diſſentiunt, Bartol. & Salic. *in l.* 1. *C. de mandatis Princip.* Tiraquell. Boer. & alij allegati, ſed de ijs, qui publicè ſeruiunt, & reipublicæ ſervi dicuntur, *l. non aliter ff. de adopt. cap.* 2. cum gloſ. *in verb. ſeruo public. de vſur. in* 6. & inuiti compelli poſſunt cuique indigenti inſeruire pro rogitu, quia eius officium neceſſarium effectum eſt, Roman. *ſingul.* 354. Aoffter. *ad Capell. Tholoſan. dec.* 446. Albet. *in l. præcipimus, §. huic ſaluberrimæ, in fine, C. de appell.* non videtur intelligendum, cùm liceat cuilibet de infima plebe, data idoneitate, 5

Digitized by Google

tate, ad huiuſmodi officia Tabellionatus aſpirare, ſed quidquid ſit de hac opinione, quæ tamen auctoritate grauiſſimorum virorum roboratur, ſi

6 Secundus modus attendatur iuxta patriæ conſuetudinem, vt Tabellarij non deſinant eſſe nobiles propter officij Tabellionatus exercitium, prout voluerunt Tiraquel. *de nobilitat. capit.* 33. *numer.* 21. *& cap.* 34. *numer.* 1. Cephal. *conſ.* 237. *numer* 18. *& conſ.* 611. *numer.* 29. Alba *conſ.* 43. *numer.* 3. & de ditione Mediolanenſi teſtatur gloſ. *in l. vniuerſos, Cod. de Decur. lib.* 10. & Carpan. ſtatutorum eiuſdem Ciuitatis gloſſator *lib.* 1. *cap.* 415. *n.* 44. *&* 45.

7 Et hoc pariter caſu non ceſſat præiudicium Ioan. Antonij, quia & ſi Notariatus non præſtet impedimentum, vbi aliàs ille Notarius ſit nobilis, quin poſſit admitti ad Decurionatus, & Collegia, ac alios honores ſuæ Ciuitatis, vt dicit Carpan. *dicto numer.* 43. illa tamen conſuetudo, tanquam localis, non videtur poſſe extendi vltra locum, aut ciuitatem, nec ad diuerſos honores, eſt enim ſtricti iuris, Bartol. *in l.* 1. *§. ſi quis hoc interdicto, in fin. ff. de itin. actuque priu. & in Authent. qui rem, in fin. Cod. de ſacroſan. eccleſ.* Innocent. *in cap. tua nos, de decim.* & conſequenter extenſio prohibetur ratione præſumpti diſſenſus eorum; qui extra locum, aut Ciuitatem habitant, Dec. *conſil.* 483. *numero* 22. Rot. *in nouis, de conſuetudin. dict.* 6. *in addit. numer.* 5. Vndè Religio huiuſmodi conſuetudini adſtricta non videtur, ſed per vniuerſalem conſuetudinem conuinci debet, ſicut & ipſa non pro ſolis Comenſibus, ſed pro nobilibus totius orbis Chriſtiani inſtituta eſt, nec mirum videatur, quod ad diuerſos actus illa conſuetudo non extendatur, quia ad acquirendum gradum in Collegio, vel Decurionatu ſufficit probatio nobilitatis ex parte patris, & aui, de qua religionis ſtatuta non contentantur, cùm vlterius requirant probationem ex alijs duobus lateribus ex auo materno, & patre auiæ petentis recipi in militem, & ideò reſpectiuè ad dignitatem ſuæ Ciuitatis capeſſendam ex conſuetudine poterit ceſſare vtilitas, quæ tamen reſpectiuè, & collatione facta ad dignitatem Militis Hieroſolymitani non ceſſabit, & hoc admittit idem Couarr. *pract. quæſtion. dicto cap* 19. *numer.* 5. *verſ. hæc ſiquidem declarando, l. vniuerſos, C. de decurionib. lib.* 10.

8 Non obſtat, quod localis nobilitas ex ſtatuto, vel conſuetudine tunc demum non eſſet admittenda, ſi Ioan. Antonius tractaret de acquirenda nobilitate ex ſtatuto, vel conſuetudine particulari ſuæ Ciuitatis, vt de milite Peruſino tradit Bart. *in l. prima, numer.* 63. *de dignitat. lib.* 12. quia tunc diſpoſitio vocans nobiles extra illum locum de talibus nobilibus non intelligeretur, at ſecus cum agatur de eo, prout eſt Ioan. Antonius, qui eſt nobilis ſanguine, & ſui origine, qui licet exerceat aliquam artem vilem in aliquo loco, in quo ex conſuetudine talis ars non deroget nobilitati, tamen ille haberi debebit pro nobili vbique locorum. Ad hæc enim fuit reſponſum, admiſſo etiam, quod Ioann. Antonius non ſe fundet in conſuetudine patriæ ad probandam nobilitatem, ne officium Notariatus illi deroget, negari tamen non poteſt, quin aliàs ſe nobilem probare teneatur, vt dicit Carpan. *ad dictum ſtatutum* 416. *numer.* 43. & quod immiſcere ſe huiuſcemodi officio præſumptionem quamdam nobilitati contrariam præ ſe ferre videatur, vel ſaltem argumentum, & indicium nobilitatis non ſit, ex quo fortiores probationes ab illis exigi ſolent, qui cauſam habent minus veriſimilem, Abb. *in capit. quia veriſimilo numer.* 2. *de præſumption.* Crauet. *conſil.* 6. *numer.* 43. & durioris onere probationis ſolent grauari, Roland. *conſil.* 83. *numer.* 37. *lib.* 2. quod etiam fuit conſideratum in hac cauſa, die quarta Martij 1611. coram Archiepiſcopo Lugdunenſ. tunc Rotæ Auditore, quæ fortior probatio, quoad iſtam Ioann. Antonij nobilitatem generis, & ſanguinis nedum viſa eſt Dominis firmata, ſed nec alia inferior, aut leuior. Certum eſt enim, & per documenta publica probatur, & firmatum fuit die 13. Februarij 1609. coram Reuerendiſs. Lugdunen. quod tam Benedictus pater Ioann. Antonij, quam Franciſcus illius Auus, & alter Benedictus proauus fuerunt omnes Notarij, ac demum tritauus fuit ludimagiſter.

9 Et illud præterea verum eſt, quod præter teſtes, & Chronicas, & monumenta, quæ cuius ponderis ſint, infrà dicetur, non dantur inſtrumenta antiquarum diuiſionum, ex quibus conſiderabiles diuitiæ probentur inter eius maiores fuiſſe, per quas nobilitas, & conſeruari, & augeri ſolent, Bon. de Curtili *de Nobilitat. part.* 7. *numer.* 4. Tiraquel. *eodem tractat. capit.* 3. *numer.* 23. *& ſequentib.* nec dantur matrimonia, & affinitates cum Illuſtribus familijs, quæ paſſim ſolent eſſe indicia paris nobilitatis cum pares paribus matrimonio copulentur *l. vidua, l. donationum, C. de nupt.* Tiraquel. *de legib. Cornel. l.* 5. *numer.* 3. nec domus amplæ, & honorificæ, & antiquæ oſtenduntur in ciuitate Cumi, quæ fuerint maiorum ſuorum, ex quibus non leue etiam argumentum nobilitatis deſumi poteſt, Bartol. *in l.* 2. *numer.* 5. *Cod. de prædijs, aliiſque reb. Nauicul. lib.* 11. Tiraquel. *de nobilitat. cap.* 2. *numer.* 28. Crau. *conſil.* 952. coram Reuerendiſſimo Damaſceno die 16. Ianuarij 1612. quibus ſtantibus facillimum erit reſpondere fundamentis ex teſtibus, Chronicis, & monumentis deductis.

Teſtes namque qui dantur, alij ſunt coram Commiſ- 10
ſarijs Religionis recepti de anno 1604. & alij ad inſtantiam Ioann. Antonij in curia depoſuerunt de anno 1610. qui fuerunt ad partes poſiti, ſuper quorum depoſitionibus non fuit conſtitutum fundamentum, tanquam circumſcriptis in diſputatione diei 9. Iunij 1610. Primi autem teſtes, etſi animosè deponant ſe cognouiſſe patrem & auum Ioann. Antonij nobiles, & nobiliter viuentes, & pro nobilibus fuiſſe communiter ab omnibus de illa Ciuitate tentos, & reputatos, ac gradus, & dignitates in ea ciuitate obtinuiſſe, quæ veris nobilibus ſolent conferri, tamen quoad gradus, & dignitates de ſcientia ſe referunt ad Benedictum Patrem Ioann. Antonij, qui fuit Decurio, & in Collegium Iuriſperitorum cooptatus; Franciſcus verò auus, & Benedictus proauus remanent in ſimplici tractatu nobilitatis, de quo prædicti teſtes deponunt, quorum teſtimonium integrum, nec in hac parte ſufficiens Dominis viſum eſt, cùm omnes interrogati, an pater, & auus Ioann. Antonij fuerint Notarij, & procuratores, negatiuè reſponderint, coarctando negatiuam, nec aliter præter eorum ſcientiam potuiſſe contingere. Vndè duo inferuntur, vel quod tanquam non informatis etiam in ceteris fides non eſt adhibenda, ita vt quoad Franciſcum auum nobilitas remaneat ſine probatione, vel quia ſaltem ex ratione ab eis expreſſa, *Perche hanno domeſticamente, & familiarmente praticato con loro*, & ignorant qualitatem Notariatus, qui ſolet quotidie exerceri inter domeſticos parietes, propter ſuſpicionem doloſæ reticentiæ diminuendum ſit multum de eorum fide, & conſequenter ceſſet illa vera, & concludens probatio, quæ deſideratur, vbi præſumptiones ignobilitatis vrgent, vt ſupra dictum eſt.

Non obſtat, quod in deciſione diei 9. Iunij 1610. di- 11
ctum fuerit ob puerilem ætatem ipſorum teſtium, in qua tempore depoſitionis erant conſtituti, admittatur probabilis excuſatio eorum ignorantiæ, abſque eo quod diminuatur fides dicto illorum. Quia fuit reſponſum, dempto vno, ceteros non verſari in adeò tenera ætate, quin potuerint, ita de Notariatu, prout de ceteris qualitatibus habere notitiam, cùm eſſent ætatis annorum 13. 16. & 18. vltra quod limitatio poſſet deſeruire ad excuſandum teſtes de mendacio, ſed non ad confirmandum, quod eſſent benè informati, & etiam quando hæc qualitatis Notariatus non iungeretur principali cognitioni, vt in prima deciſione, ſecus quando, vt hic, illa concurrit ad conſtituendam cauſam nobilitatis minus veriſimilem, quo caſu fortiores debent, & concludentiores eſſe probationes, vt iam dictum eſt.

Non obſtant inſtrumenta, hiſtoriæ, & monumenta pro 12
confirmatione nobilitatis familiæ de Lucinis adducta. Quia ex generica nobilitate Lucinorum, prout prædicta tellantur, non videtur ſatisfactum ſtabilimentis Religionis, quæ deſiderant, & volunt ſpecificari petentis in patre, & auo nobilitatem. Vnde vel niſi probetur per gradus diſtinctos deſcendentia ab eis, vel ex coniecturis, & præſumptionibus vrgentiſſimis, ac planè neceſſarijs originem ducere ab eis: quod ſcilicet fuerint inter eius aſcendentes amplæ facultates, matrimonia honorifica; palatia, vel domus inſignes, probatio de neceſſitate non

ſtrin-

Digitized by Google

ſtringit prout debet, *cap. in præſentia de probat. l. non hoc*, *C. vnde legitimi*, vbi Iaſon. *latiſſimè*, cùm teſtes ipſi pro Io. Antonio examinati admittant, nec negari poteſt, quin etiam ignobiles reperiantur in Ciuitate Cumi de familia, & cognomine Lucinorum.

R. P. D. PAMPHILIO

Mediolanen. Penſionis.

Luna 17. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Clauſula ſine præiudicio ſolutionis non tribuit iuriſdictionem ante factam ſolutionem. Translatarius penſionis, quando poſſit agere contra penſionarium, non iuſtificata gratia transferentis, & quando transferendi facultas dicatur ſubreptitia.

SVMMARIVM.

Clauſula ſine præiudicio ſolutionis non tribuit iuriſdictionem, niſi poſt factam ſolutionem, n. 1.

Penſionarius ſoluere debet penſionem translatario, etiam non iuſtificata gratia transferentis, quando transferens erat in quaſi poſſeſſione exigendi, & beneficiatus conſenſerat reſeruationi penſionis, n. 2.

Translatarius releuatur ab onere iuſtificandi gratiam transferentis, quando ipſe transferens fuit in longiſſima quaſi poſſeſſione exigendi penſiones, num. 3.

Transferendi facultas non dicitur ſubreptitia ex eo, quod in gratia non fuerit facta mentio beneficium eſſe de Iurepatronatus laicorum, quando de hoc in reſeruatione penſionis facta fuit mentio, n. 4.

DECISIO DV.

1 COncluſerunt Domini, mandatum eſſe confirmandum, quia cauſa fuit commiſſa in Rota, cum clauſula, *ſine retardatione ſolutionis*, quo caſu Auditor Cameræ, benè potuit procedere ad relationem mandati pro terminis penſionis decurſis. Talis enim clauſula præſeruat iuriſdictionem primi iudicis, nec tribuit iuriſdictionem Rotæ, niſi poſtquàm per ſolutionem adimpleta fuerit conditio, Sarnen. *in compend. Vtriuſque Signat. num. 84. verſ. confirmatur iſta opinio*, Ioan. Paul. *deciſ. 61.* Pariſ. *conſ. 94. numer. 12. lib. 4. cum aliis adductis*, *ſeptima Nouembris 1612. coram Reuer. P. D. meo Vbaldo*. Et fuit aliàs ſæpè deciſum.

2 Nec releuare dixerunt, quod gratia transferentis non fuerit iuſtificata, prout iuſtificari debebat, *iuxta deciſionem in cauſa Brixien. penſionis 28. Nouembris de anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo quarto coram Illuſtriſſimo Cardinale Melino, cum aliis allegatis*. Quia traslatarij in caſu iſto egerunt pro ſolutione penſionis contra Hieronymum, qui conſenſit illius reſeruationi, & per plures annos eis penſionem ſoluit, quo caſu eos approbaſſe cenſetur, ita vt non teneatur ad aliam iuſtificationem faciendam, *iuxta deciſion.* Mohedan. 9. *ſub numer. 3. verſic. item cum per plures*, Put. *deciſion. 245. numer. 3. verſic. & tanto magis*, *lib. 1.* Ideòque non obſtat deciſio in dicta cauſa Brixien. penſionis, quia translatarius ibi agebat contra ſucceſſorem in beneficio, qui non conſenſerat reſeruationi penſionis, nec vnquam illam ſoluerat, vt ibi dicitur. Et eodem modo reſpondetur ad deciſionem in cauſa Nerironen. penſionis coram bon. me. Litta, cum aliis in contrarium allegatis.

3 Præſertim quia in caſu iſto concurrit longiſſima quaſi poſſeſſio transferentis, per quam illius gratia iuſtificata cenſetur, & Translatarius releuatur ab onere illam iuſtificandi, vt fuit dictum *in cauſa Bononien. Penſionis 17. Maij de anno* 1593. *coram Illuſtriſſimo Domino Cardinale Mellino, & in dicta cauſa Nerotinen. Penſionis 5. Nouembris* 1601. *coram bonæ mem. D. Litta*, vbi, quod huiuſmodi quaſi poſſeſſio debet eſſe triginta annorum.

4 Nec placuit ſubreptio, quæ deducebatur ex eo, quòd in gratia facultatis transferendi, non ſit facta mentio, beneficium eſſe de Iurepatronatus laicorum, quia fuit reſponſum, quod penſio traslata, quo ad iſtum effectum, eſt eadem penſio, nec inducit nouum grauamen. Ideòque ſufficit, quod mentio de iurepatronatus laicorum, fuerit facta in reſeruatione, nec in translatione alia illius expreſſio requiritur, Creſcent. *deciſ. 1. de rebus eccleſ. non alienan.* quam ſæpè Rota ſecuta fuit *vt in cauſa Terulen. penſionis 15. Decembris 1600. coram Reuerendiſſ. Domino Damaſceno, & in Carpentoraten. Penſionis 29. Maij 1602. coram Illuſtriſſimo Lancellotto, & ſimilibus*.

Nec demum ſuffragari, quod mandatum ſit reuocandum, ea quo cum Hieronymus diu fuiſſet carceribus incluſum, demum ex decreto viſitæ fuit liberatus cum aſſignatione per eum facta Penſionariis omnium fructuum ſuorum beneficiorum. Quia mandatum de quo agitur fuit relaxatum pro terminis decurſis poſt dictum decretum, quod comprehendebat ſolum terminos tunc decurſos, pro quibus Hieronymus reperiebatur carceratus, non autem decurrendos, vt expreſſè legitur in ipſo decreto. Prætereà huiuſmodi decretum tantò minus Hieronymo ſuffragari poteſt, quia ex dicta aſſignatione fructuum, nunquam fuit Penſionarius ſatisfactum, cùm ſuper illis fuerit per Ordinarium appoſitum ſequeſtrum ob non celebratas Miſſas, aliaque onera per Hieronymum non adimpleta, & ſic decretum non habuit effectum culpa ipſius Hieronymi. 5

Et ita deciſum fuit.

R. P. D. PAMPHILIO.

Hiſpalen. Præeminentiarum.

Luna 17. Iunij 1613.

ARGVMETVM.

De executione literarum Apoſtolicarum, & de Portionariis, & Manſionariis, ac de eorum differentiis, & prærogatiuis.

SVMMARIVM.

Litera Apoſtolica ob earum auctoritatem, & reuerentiam habent executionem paratam, n. 1.

Subreptio an cadat in his, quæ iuris ſunt, num. 2.

Identitas eſſentia vbi conſtat diuerſitas nominis non attenditur, n. 3.

Portionarij in in Hiſpania habent plures prærogatiuas, quam Manſionarij, ſeu beneficiati Italia, n. 4. Vbi tamen quod non per hoc ſunt diuerſæ ſpeciei, n. 4.

Per clauſulam non obſtantibus derogatur omnibus iis, quæ diſpoſitioni obſtare poſſent, n. 5.

Clauſula, quorum tenores habet vim expreſſionis cuiuſcumque litis, iuris, & pretenſionis in iudicium deducta, num. 5.

Conſuetudo vt probat dicatur per teſtes, quæ requirantur, num. 7.

DECISIO DVI.

DVo Breuia pro parte Canonicorum à Clemente VIII. fel. mem. obtenta fuerunt, vnum ſub die 30. Iunij 1605. alterum verò ſub die 24. Iulij eiuſdem anni, quæ cùm poſtea ab eodem Clemente ſuſpenſa fuerint, donec plenius ſuper illorum exceptionibus cognoſceretur, & iam fuerit ſuper primo in Rota firmatum, illud eſſe iuſtificatum, ſubreptioniſque vitiu carere, ſupradicta die propoſui dubium, an ſit exequendum alterum emanatum ſub die 24. Iulij, & Domini affirmatiuè reſponderunt; nam literæ Apoſtolicæ ob earum authoritatem, & reuerentiam habent executionem paratam, *cap. ſi Capitulo*, & ibi gloſ. *verb. exequatur*, *& cap. ſeqq. de conceſſ. preben. in 6.* Sarnen. *in tract. Breuium num. 4.* Mohed. *deciſ. 13. vt lit. pendent.* 1

Nec huiuſmodi Breue videbatur Dominis indigere alia iuſtificatione, dum Portionarij in eo dicuntur teneri ad omnia munia ſubeunda, & miniſtranda, ad quæ iuxta formam libri Cæremonialis Epiſcoporum Beneficiati, ſeu Manſionarij tenentur, quia vltra quod iſta eſt aſſertio ipſius Papæ, vt ex verb. *Nos attendentes*, & ex verb. *cenſemus* clarè colligitur, fuit etiam dictum, illam in caſu iſto ſatis iuſtificari ex diſpoſitione iuris, qua ſtante nulla alia iuſtificatio requiritur, cùm in his, quæ iuris ſunt non cadat ſubreptio, Felin. *in cap. ſuper literis n. 8. verſ. 2. regula de reſcript. & tenuit coram Oradino vt in deciſ. relat. inter impreſ. 19. n. 1. par. 1. diuerſ. & aliàs ſæpè.* 2

Quod

Digitized by Google

3 Quod autem huiuſmodi narratiua ex iuris communi diſpoſitione iuſtificetur, ſatis viſum fuit conſtare ex eo, quod ordo Manſionariorum, ſeu Beneficiatorum, de quibus fit mentio in dicto libro Cæremoniali, eſt ordo præbendatorum, qui immediatè ſequitur ordinem Canonicorum, quo caſu cum etiam ordo Portionarium in Eccleſia Hiſpalen. verè ſit inferior ordine Cannonicorum, cùmque immediatè ſequatur, *vt fuit in hac cauſa deciſum ſub die 4. Iunij 1612. & 15. Martij præteriti*, neceſſario dicendum eſt, quod huiuſmodi Portionarii de iure teneantur ſubire, & miniſtrare ea omnia ad quæ iuxta formam dicti libri Cæremonialis tenentur Manſionarij, ſeu Beneficiati, qui quo ad effectum, & eſſentiam non differunt à Portionariis, licèt ex diuerſitate locorum, diuerſo etiam nomine appellentur, & certum eſt, quod vbi conſtat de identitate quo ad eſſentiam diuerſitas nominis non attenditur, ad tradit. per Bart. *conſ.* 179. *num.* 2. *lib.* 1. Io. de Anan. *conſ.* 17. *n.* 10. Aym. *conſil.* 880. *n.* 4.

4 Nec refragatur, quod Portionarij in tota Hiſpania, & præcipuè in hac Eccleſia plures habeant prærogatiuas, quam Manſionarij, ſeu Beneficiati Italiæ, & alij, de quibus per gloſſ. & Doctor. *in cap. penult. verb. Aſſiſis de cleric. non reſid.* Quia non propterea dicuntur eſſe diuerſi ordinis, cùm iſtæ prærogatiuæ, & aliæ ſimiles qualitates non mutent eorum ſpeciem, *ad l. proponebatur, ff. de iudic. l. cum quæritur, ff. de excep. rei iud.* Vnde cùm Breue ſit fundatum in eo, quod tam Portionarij, quàm Manſionarij, ſeu Beneficiati ſint ordinis immediatè ſequentis poſt Canonicos ex huiuſmodi ordinis inferioritate ſatis illud inſtificatum remanere cenſetur, etiam quod Portionarij aliquas prærogatiuas obtineant, quas non habent de iure alij Beneficiati, vti fuit latè deductum *in deciſione in hac cauſa facta ſub die 15. Martij præteriti.*

5 Et tantò magis quia in dicto Breui, Papa expreſsè vult, *Portionarios ad ſupradicta teneri non obſtantibus huiuſmodi præeminentiis tam in votando, quàm in ſedendo aliiſque prætextibus, nec non litis pendentia aliiſque dictæ Eccleſiæ ſtatutis, conſuetudinibus, & priuilegiis*, per quam clauſulam cenſetur derogatum omnibus iis quæ ſupradictæ diſpoſitioni obſtare poſſent, Iaſ. *conſil.* 110. *colum.* 4. *in fin. verſic.* 3. *moueor lib.* 4. Berous *conſil.* 147. *numer.* 28. *verſic. & licet lib.* 3. Præſertim ſtante clauſula *tenores, &c.* cuius vigore lis, iura, & prætenſiones quæcunque, tam pro parte Canonicorum, quàm Portionariorum in iudicium deductæ, expreſſæ cenſetur, Butr. *conſ.* 2. *aliàs* 49. *n.* 5. *& ſeq.* Gemin. *conſil.* 65. *n.* 28. cum aliis allegat. *ſub d. die 15. Martii præteriti.*

6 Minus obſtat Breue pro Portionariis obtentum per quod prætenditur ſuſpenſa exequutio Breuium, de quibus agitur, quia placuit reſponſio, quod executio per illud fuerit ſolum ſuſpenſa donec cognoſceretur ſuper iuſtificatione, ſeu exceptionibus iſtorum, vt fuit dictum *in hac cauſa ſub die 9. Decembris* 1611. & propterea cùm iam de eis fuerit ſatis cognitum, vt patet ex ſupradictis deciſionibus in hac cauſa factis, ceſſat huiuſmodi ſuſpenſio, & per conſequens prædicta Breuia, tanquam iuſtificata veniunt exequenda ex ſupra deductis.

7 Maximè quia in ſupradicto Breui ſuſpenſiuo fuit narratum, Portionarios ex conſuetudine immemorabili exiſtere in quaſi poſſeſſione ſedendi, vocandi, thuris honorem recipiendi, cum duplici ictu, prout recipiunt Canonici, & alios actus faciendi contra diſpoſitionem dicti libri Ceremonialis, quæ tamen conſuetudo non probatur. Teſtes enim pro parte Portionariorum examinati non deponunt cum requiſitis per gloſſ. *in cap. 1. verb. memoria de præſcript. in 6.* prout requiritur Put. *deciſ.* 12. *lib.* 3. fuit ſæpiſſimè in Rota deciſum.

R. P. D. VEROSPIO.

Farſen. Territorij.

Lunæ 17. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Scientia Officialium arguit ſcientiam Domini, declaratur hæc concluſio pluribus modis.

SVMMARIVM.

Scientia Officialium arguit ſcientiam Domini, quando Officiales ſcientiam habuerunt vti Officiales, ſecus ſi aliter num. 2.

Officialium ſcientia non arguit ſcientiam Domini quando illa prouenit ex actu non ſpectante ad dominium num. 3. & 5. Vbi idem, quando non agebatur de præiudicio Domini, & n. 6.

Scientia Officialium non arguit ſcientiam Domini, quando talis ſcientia prouenit ex actu modici momenti, numer. 4.

Scientia Officialium non arguit ſcientiam Domini, quando agitur ad inducendum præiudicium Domino, vel de auferendo illius ius, num. 7. & 8.

Scientia non ſufficit præſumpta, ſed debet eſſe certa, & euidens quando agitur de præiudicio alterius, & de auferendo iure tertii, n. 8.

DECISIO DVII.

1 DE anno 1562. orta inter Montopolitanos, & Turritanos ſuper Territorio, ac iure paſcendi controuerſia, poſt multas diſceptationes illuſtriſſimus Cardinalis Montis Alti, tanquàm Abbas Farſen. & conſequenter Montis Opoli cuiuſque Territorij directus Dominus, de anno 1599. pro ſuo intereſſe venit ad cauſam, & cum Turritani multo ante prætenderent bonæ memoriæ Cardinalem Farneſium anteriorem Abbatem dictæ litis notitiam habuiſſe, fuit dubitatum à quo tempore ipſius Abbatis ſcientia eſſet deſumenda, & licet fuiſſet deciſum illam de anni 1587. initium habuiſſe, quoniam tamen ab anno 1566. Turritani dictam ſcientiam Abbatis arguebant ex quadam tranſactione inter ipſos, & Montopolitanos, tunc temporis inita, præſente, & Authore Epiſcopo Salæ ipſius Abbatis Locumtenente generali, & cum interuentu pariter Matthæi Maſſæ Auditoris, ac Ioannis Baptiſtæ de Benedictis in eadem Abbatia Locumtenentis, quos Officiales Abbatem certioraſſe præſumebatur nihilominus coram bon. memoria Penia firmatum fuit, iſtos non interueniſſe concordiæ, tanquam Abbatis Officiales, ſed vti priuatas perſonas bono zelo ductas eam procuraſſe, quo caſu Abbatis ſcientia non inferebatur, verùm cùm pars non acquieſceret, cauſa per me denuò propoſita, Rota ſtetit in deciſis, non obſtantibus in contrarium adductis.

2 Et ad id, quòd primo loco excipiebatur prædictos Officiales vti tales interueniſſe. Reſpondetur Matthæum Maſſam, & Ioannem Baptiſtam de Benedictis ſolum iuiſſe adhibitos, tanquam teſtes, vt ex concordiæ lectura manifeſtè colligitur. Quo verò ad Epiſcopum Salæ Abbatis Locumtenentem, dicitur illum pro bono pacis, & tanquam amicabilem compoſitorem, vt ipſemet in fine concordiæ aſſerit interfuiſſe. Vnde non obſtat, quòd ex ſcientia Officialis, ad Domini ſcientiam inferatur ex Bartol. *in l. ſi publicanus, §. in omnibus, ff. de publican.* quia Bart. loquitur in terminis, quando actus ab Officiali tanquam talis geritur. Hic autem cùm Epiſcopus tanquam Officialis, vt dixi præſens non fuerit, ex eius ſcientia ad illam Abbatis non arguitur, Bartol. *in dicta l. ſi publicanus, §. in omnibus numer.* 1. *ff. de publican.* quem refert Alexand. *in conſ. 6. numer. 3. verſ. vt enim verum lib.* 1. Roman. *conſ.* 2. *num.* 3. Aegid. *conſil.* 4. *colum.* 3. Peregr. *de iure fiſci, lib. 6. titul. 8. nu. 26. verſ. quibus adde*, Surd. *deciſ.* 181. *num.* 16. *verſ. & quam, & conſ.* 566. *num.* 14. *verſic.* 4. quo ad Bart.

3 Præterea cùm in dicta concordia de re ad Abbatem ſpectante non ageretur, etiam quod omnes tanquam Officiales interueniſſent, non tamen eſſet præſumenda certioratio, cùm hæc ex Bartol. & alijs ex aduerſo alleg. de rebus tantùm ad Dominum pertinentibus arguatur.

4 Accedit, quòd hic de tranſactione ſolum ad quinquennium, & ſic de re modici momenti tractabatur. Vnde multò minus præſumi deberet certioratio, vt poſt alios tradit Honded. *conſ.* 55. *num.* 56. *lib.* 1.

5 Præterea cùm in concordia fuerit expreſsè reſeruatum ius Abbatis, & conſequenter omne illius præiudicium ceſſaret, Put. *deciſ.* 32. *lib.* 2. Peregr. *conſil.* 2. *n.* 63. *lib.* 2. Surd. *deciſ.* 154. *num.* 19. Boer. *deciſ.* 100. *num.* 10.

Ceſſat

6 Ceſſat quoque præſumpta certiotatio, cùm non præſumatur quem de illo certiorem Dominum reddidiſſe, quod eius non intereſſet, nec vllum illi præiudicium afferebat, vt tradunt Bartol. & alij *in d.l. ſi publicanus, §. in omnibus, ff. de publ. & vectig.*

7 Vlterius hæc Abbatis ſcientia prætenditur ad inducendum præiudicium, quod ex lapſu temporis oritur, ad hunc tamen effectum præſumpta ſcientia, non ſufficit, ſed certa, & euidens eſt neceſſaria, Oſaſch. *deciſ.176.n.3.*

8 Prout nec quando de auferendo alicui iure agitur ſatis eſt præſumpta, ſed certa ſcientia requiritur, Rota *deciſ. 21. de dol. & contum. in antiq.* quæ loquitur in terminis præſumptæ ſcientiæ ex ipſa Procuratoris certiorarione, Creſc. *deciſ.193. aliàs 5. de præſumpt.* Et fuit dictum in Salamantina Cenſurarum 5. Nouembris 1597. coram bo. me. Card. Seraphino.

R. P. D. PIROVANO.

Ciuitatis Caſtelli Bonorum.

Luna 17. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Bona quando præſumantur emphyteutica potius quam allodialia, ſeu feudalia.

SVMMARIVM.

Emphyteutica bona præſumuntur eſſe omnia illa, quæ per emphyteutam poſſidentur in loco emphyteuſis, n.1.

Bona præſumuntur potius allodialia, quàm emphyteutica, & feudalia, n.1.

Territorium eſt ſuppoſitum Curiæ, & iuriſdictioni Caſtri, in quo ſitum eſt, n.2.

DECISIO DVIII.

1 Cenſuerunt Domini, ſententiam Rotalem eſſe confirmandam. Ex deciſione enim in hac cauſa facta 2. Aprilis coram Reuerendiſſimo Damaſceno benè conſtat, bona relicta per Ferrantem Vitellium in Curia Montis Lardarij eſſe illammet, quæ fuerunt per Eremitas conceſſa in emphyteuſim Dominis de Vitellijs, tam iuris præſumptione, quàm alijs adminiculis, ex eo quod omnia bona poſſeſſa per emphyteutam, in loco emphyteuſis præſumantur eſſe omnia emphyteutica, ex Ruin. *conſ.50.n.13. & 14. lib.1.* Natt. *conſ.306.n.31.* Iaſ. *conſ.235.n.8. lib.1.* ita vt ceſſet obiectum neceſſitatis probationis ſuper identitate bonorum emphyteuticorum ex parte Eremitarum propter contrariam præſumptionem, quod ſcilicet omnia bona præſumantur allodialia, non autem emphyteutica, & feudalia ex Rol. *conſ.82.n.6.lib.2.* Natt. *conſ.520. in princip.* & alijs alleg.

2 Et hoc ſtante, inſtrumenta acquiſitionum per Dominos Vitellios producta Eremitarum intentioni obſtare non videbantur, quoniam loquuntur de bonis ſitis in Curia Montis Valentini in vocabulo Monte Lardario. Vnde tanquam diſtincta ab emphyteuticis ſitis in Curia Montis Lardarij nihil releuant ad diminuendam probationem, ex iuris præſumptione deſumptam. Alia eſt enim Curia Montis Lardarij, & alia eſt Curia Montis Valentini, cùm vnaquæque ſignificat territorium, quod eſt ſuppoſitum curæ, & iuriſdictioni Caſtri, Aret. *conſ.15. num.1.* Bald. *in rubric. & cap.1. de Capit. qui Cur. vend.* nec denominatio ex vocabulo *Monte Lardario*, poteſt alterare fundi ſituationem, vel inferre vnionem Curiarum, cum vocabula ad libitum apponantur, vel id contingere potuerit ex antiqua diuiſione Curiarum, vel ex ſubiectione in ſpiritualibus, ita vt ceſſet illa neceſſitas illationis ad confundendum in probationes Eremitarum, vt benè conſideratur in deciſione ſupra dicta ſecunda Aprilis.

3 Non obſtat, quod ſiue conſtet prædicta bona acquiſita Curia Montis Valentini eſſe propria Dominorum de Vitellijs, ſiue non appareat, quod nihilominus probetur ex eorum acquiſitione bona omnia in dicta Curia Montis Valentini non fuiſſe Eremitarum, & conſequenter per alias demonſtrationes tenentur probare identitatem bonorum. Quia fuit reſponſum, ſufficere Eremitis, quod bona prædicta non ſint intra fines Montis Lardarij, & quod ex vocabulo *in Monte Lardario* non inferatur ad identitatem Curiarum Montis Valentini, & Montis Lardarij ad euitandam obſcurationem eorum probationis. Cæterum ſi prætenderent vendicationem bonorum emphyteuticorum exiſtentium in Curia Montis Valentini, benè intraret obiectum, tam obſcurationis probationis, quàm proprietatis bonorum eorundem Dominorum de Vitellis. Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Theatina Iuriſdictionis S. Ioan. in Venere.

Luna 17. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Abbatia quomodo probetur, quod ſituata ſit in Territorio vnius Diœceſis potius, quam in Territorio alterius Diœceſis.

SVMMARIVM.

Excipiens exceptionem ſuam probare debet contra eum, qui habet intentionem fundatam, n.1.

Conceſſio determinata ad duo loca non debet vlterius extendi, n.2.

Litore maris conceſſo, non cenſetur conceſſa terra, quæ propè litus ſtat, n.3.

Definitio vbi non conuenit, nec etiam conuenit definitum, num.5.

Poſſeſſio probata vſque ad ripam, non cenſetur probata poſſeſſio ripæ, n.5.

Dictio ad *denotat vicinitatem, & non intrinſicitatem, num.5.*

Dictio verſus *denotat ſituationem, & non propinquitatem, num.5.*

Oratio indefinita in materia probatoria non æquipollet vniuerſali, n.5.

Litus maris differt à terra adiacente litori, n.6.

Conceſſio alicuius terræ non trahitur ad terram adiacentem terræ conceſſæ, n.6.

Probationes vbi hinc inde ſunt contrariæ præualent illæ, quæ fortiores ſunt, n.9.

DECISIO DIX.

Poſt reſolutionem factam, quod Abbatia Sancti Ioannis in Venere eſt in Diœc. Theatina Reuerendiſſ. Archiepiſcopus Lancian. cœpit prætendere illam eſſe in Territorio temporali Lancianen. & ſic in ſua Diœc. ex quo totum illud territorium in erectione illius Eccleſiæ in Cathedralem ſibi fuerat pro Diœc. aſſignatum, & cum Reuerend. D. Archiepiſcopus Theatini iam fundauerit intentionem ſuam, vt in deciſ. in hac cauſa facta, onus probandi contrarium incumbit Reuerend. Lancian. *l.1.* vbi Bart. *C. ſi aduerſ. cred. l.2. ff. de procur.* & propterea conſideratis deductis pro dicto D. Archiepiſcopo, viſum fuit Dominis non probari Abbatiam eſſe intra fines dictæ Diœc. Lancianen. 1

Non enim hoc probabatur, dum dicebatur, quod de anno 1312. à Rege Roberto fuit Oppido Lancianenſi conceſſum Caſtrum Paglietta, & de anno 1421 à Rege Alphonſo Caſtrum Torreni. Quia non ideò poteſt inferri, quod ſit conceſſus locus Abbatiæ, cùm dicta duo oppida ſint vltra flumen Sangri, Abbatia verò citra, cùm enim conceſſio fuerit determinata ad illa duo Caſtra, non debet vlterius extendi, *l. Olympico, ff. de ſeruit. vrban. præd. n.8.* Rom. poſt Bald. *in conſ.444. n.3.* 2

Non etiam ſecundo hoc probatur ex eo, quod dicitur, Territorium Torreni pergere vſque ad mare, & propterea cum de anno 1422. Alphonſus Rex conceſſerit portum in litore, ſeu ſplagia Caſtri S. Viti, & voluerit inter alia, quod intelligatur vſque & per totum Caſtrum Torreni incluſiuè. Cùmque ad litus maris ſit Abbatia, & non poſſit perueniri ad Caſtrum Torreni per litora maris, niſi tranſeundo per Territorium dictæ Abbatiæ, ſequitur quod & illa comprehendatur in iſta conceſſione *ad conſ.* Decij 146. *n.15. verſ. vltimo non obſtat.* Nam huic motiuo, fuit reſponſum, quod vel dictus portus non eſt conceſſus in litore adiacente Abbatiæ, vel ſi eſt conceſſus, non inde ſequitur, quod etiam ſit conceſſa Terra, quæ ad litus ſtat, & ſic ea, in qua Abbatia eſt ſituata. 3

Ad quod probandum, ſunt ponderanda verba conceſſionis, conceditur enim facultas habendi portum in Territorio S. Viti, & in litore maritimo, ſeu ſplagia dicti Ca- 4

Digitized by Google

ſtri S. Viti, & quod portus ſit permiſſus in d. litore, & quod eius iuriſdictio, & pertinentiæ durent, & intelligantur, quantum durat territorium S. Viti verſus Ortonam, & verſus Caſtrum Torreni diſtrictus, & pertinentię Lanciani ſint, & eſſe debeant, ac intelligantur vſque & per totum Caſtrum Torreni incluſiuè.

5 Si enim conſideretur, quod portus eſt conceſſus in litore, & ſplagia Territorij S. Viti, & quod eius pertinentiæ durant, quantum durat Territorium verſus Ortonam, non inde poteſt inferri, quod ſit conceſſus in litore, & ſplagia Abbatiæ, quia Abbatia non eſt verſus Ortonam, adnot. *in l.1. ff. de dol. & in l.1. ff. de teſtam.* quibus locis notant Doctores, vbi non conuenit definitio, nec conuenit definitum. Si etiam conſiderantur verba illa, *verſus Caſtrum Torreni*, non important, quod Territorium S. Viti extendatur vſque ad Caſtrum Torreni, ſed ſolùm quod pergit verſus Torrenum, iuxta illud Plauti, *ego portum verſus pergam, & perquiram, quem ſi non inuenero, domum verſus reuertar*, & in fortioribus terminis dicit Alex. *in conſ.54. num.10. lib.5.* quod ſi probetur poſſeſſio vſque ad Ripam, non includitur Ripa, quæ dictio *ad* denotat vicinitatem non intrinſicitatem. Sic dictio *verſus*, denotat ſituationem, non propinquitatem, ex Plauto ſupra allegato. Vltra quòd cùm iſta verba ſint indefinita in materia probatoria, non æquipollent vniuerſali, Dec. *conſ.146. num.15.* Aym. *conſ.33. num.16.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ.32. num.3.* Et denique nihil facit, ſi conſiderentur ſequentia verba, videlicet, *diſtrictus, & pertinentia Lanciani ſint, & eſſe debeant, ac intelligantur vſque, & per totum Caſtrum Torreni incluſiuè*, quia non ideò debet concludi quod ſit conceſſus locus Abbatiæ, cùm non probetur, quod Abbatia ſit in Territorio Torreni, & ideò non ſolùm iſtæ probationes videntur æquiuocæ, ſed nihil concludunt, ac propterea nullum gradum probationis faciunt, *c. in præſentia de prob.*

6 Sed quatenus admitteretur ſine veri præiudicio, quod ex verbis illis, vſque & per totum Caſtrum Torreni, dici poſſet fuiſſe conceſſum portum per totam ſplagiam à Caſtro S. Viti vſque ad Torrenum, non propterea inde reſultaret, quod cenſeretur conceſſa Terra prope litus, in qua Abbatia eſt ſituata: aliud enim eſt litus, aliud Terra adiacens, *l. litus, ff. de verb. ſignif.* Litus enim eſt illa pars, quæ decreſcente mari, remanet arenoſa, *d. l. litus, §. flumina autem, Inſtit. de rer. diuiſ.* Bald. *conſ. 463. num.4. lib.4.* conceſſiones enim determinatæ intelliguntur quantum ſonant, vt ſupra dictum eſt, ita vt in eis non veniant adiacentia, vt eſt textus à contrario ſenſu *in l. ſi quando, C. de bon. vacan. lib.10.* & benè ad propoſitum conſiderat, & exornat Rom. *conſ.444. n.3. & 4.*

7 Et quod prædicta veriſſima ſint, ſatis patet ex alijs, quæ extra dictam ceſſionem poſſunt conſiderari, nam de anno 1492. & ſic poſt dictam conceſſionem Regis, Abbatia, & Vniuerſitas Lanciani ſibi mutuem conceſſerunt ius aquandi, paſcendi, & ligandi in ſuis Territorijs, quæ conceſſio cùm non fuerit facta ſuper bonis Eccleſiæ, denotat clarè, quod Abbatia non erat de Territorio Lanciani, quia ſi fuiſſet talis, non fuiſſet opus licentia pro imponendis oneribus ſuper bonis laicorum, *l. fin. ff. de iuriſd. omn. iud. c.2. de conſt. in 6.* Quod etiam maximè confirmatur, quia nedum ante, & poſt dictam conceſſionem Regis Abbatia vocatur de Diœceſi Theatina, vt in deciſione in hac cauſa facta, ſed adſunt etiam quamplures conceſſiones poſt erectionem Eccleſiæ Lancianen. in Cathedralem, & ſucceſſiuè in Metropolim, quæ multum faciunt, cùm emanauerint à perſonis informatis, Ruin. *conſ.141. n.10. lib.5.*

8 Accedat etiam, quod dicta conceſſio Regis non caret ſuſpicione. Quia cùm tunc viueret Regina Ioanna Secunda, quæ ſucceſſit Ladislao fratri, valdè inueriſimile eſt, quod de ea nulla fuerit facta mentio in dicta conceſsione, cùm inſimul cum Rege Alphonſo filio adoptiuo gubernaret.

9 Ex quibus omnibus ſimul iunctis viſum fuit Dominis, quod nedum dicta conceſſio non releuat, cùm nihil concludat circa Abbatiam, ſed quamuis etiam aliquid concluderet, pariter non releuaret, quia, vt patet ex prædictis, & deductis in alia deciſione, probationes R. Archiepiſcopi Theatini ſunt fortiores, & ideo attendendæ in concurſu aliarum, Natt. *conſ.372. in fin.* Grat. *conſ.6. num.23. lib.2. & conſ.81. num.60. & ſequentib.*

Nec demum tertiò ex teſtibus probatur, quod Abbatia ſit in territorio Lancianen. quia dum deponunt, quod territorium Lanciani ſe extendit vltra flumen Mori ad Caſtrum Crechiæ, quicquid dicant, non faciunt, quia hodie non agitur de Territorio, quo ad iſtam partem. Dum verò deponunt, quod antiquitus Caſtrum Paglietæ, & Torreni, erant de Territorio Lancianen. pariter nihil concludunt ex deductis in reſponſione ad primum motiuum. 10

Et in rei veritate quo ad Abbatiam videbatur Dominis, quod potius deponerent pro Reuerendiſſimo Archiepiſcopo Theatino, quia dum loquuntur de ipſa ſuper quinto non dicunt eſſe de Territorio Lancianen. ſed quod eſt ſituata inter Ciuitatem Lancianen. & mare, & inter flumen Mori, & Sangri, ideòque cùm ſint benè informati de Territorio Lancianen. & ideò deponant explicitè, vt ſupra dictum eſt, quando autem loquuntur de Abbatia illam tantummodò ſituat in Territorio Fonſechæ, nec audeant affirmare, quod ſit de Territorio Lancianen. videntur potius concludere contrarium, iuxta not. per Alex. *in conſ.122. num.4. & ſeqq. lib.2.* Et ita concluſum Abbatiam S. Io. in Venere non eſſe intra fines Diœc. Lancianenſis. 11

R. P. D. P A M P H I L I O.

Bononien. de Capacellis.

Veneris 21. Iunij 1613.

A R G V M E N T V M.

Ponuntur in hac deciſione plures coniecturæ, quibus proximiores in fideicommiſſo vocati non intelliguntur vocati proximiores vltimi grauati decedentis.

S V M M A R I V M.

Proximiores quando ſunt vocati in fideicommiſſo, an cenſentur vocati proximiores teſtatoris, an vero proximiores vltimi grauati decedentis attendendæ ſunt coniectura ex verbis teſtamenti deſumpta, n.2.

Proximiores in fideicommiſſo vocati, quod intelligantur vocati proximiores vltimi grauati decedentis plures ponuntur coniecturæ, n.3. & ſeqq.

Teſtator præſumitur ſemper maiorem affectionem habere erga legitimos, & naturales, quam erga legitimatos, n.4.

Fideicommiſſaria bona vbi ad vnam lineam peruenerunt nunquam alias tranſeunt in aliam. Declara vt n.5.

Ordo ſucceſſionis non attenditur vbi conſtat de contraria voluntate teſtatoris, n.6.

Primogenitus quandocunque natus vel conceptus ex voluntate teſtatoris admittitur ad fideicommiſſum, quando teſtator in eo vocauit primogenitum naſciturum, & illius liberos, & deſcendentes, n.7.

D E C I S I O D X.

SVb die 8. Martij præteriti fuit reſolutum, Hieronymum iuniorem eſſe vocatum ad totam hæreditatem Ioannis Baptiſtæ, & Tanarini de Capacellis. Vnde ſupradicta die cauſa iterùm ſuper eiſdem propoſita, Domini quo ad medietatem ſteterunt in deciſis reſeruato dubio particulariter diſcutiendo quo ad aliam medietatem, ratio deciſionis fuit, quia cùm euenerit caſus deficientiæ omnium maſculorum deſcendentium ex Hieronymo ſeniore, & Claudio hæredibus, & iſte Hieronymus iunior ſit filius primogenitus maſculus natus ex Hippolyta filia Hieronymi ſenioris, & ex Syluio Albergato coniugibus Dominis ex verbis ipſius ſubſtitutionis, quæ ei benè competunt, videbatur omninò vocatus, ad text. *in l.4. §. toties, ff. de damn. infect.* cum alijs in deciſione allegatis. 1

Nec obſtat, quod filius primogenitus maſculus naſciturus ex Iulia filia Claudij in omnibus bonis vocatus cenſeri debeat, ex quo Claudius fuit vltimus grauatus, & in fideicommiſſis, ſecundùm magis communem opinionem, attenditur proximitas vltimi grauati, ex allegatis, quia placuit reſponſio, quod in hac materia ſint attendendæ coniecturæ, quæ ex verbis teſtamenti deſumi poſſunt, prout in deciſione firmatum fuit, ex trad. per Socin. *conſ.249. num.17. & conſ.105. num.8. lib.1.* cum 2

alijs

Digitized by Google

alijs adductis in cauſa Bonon. de Mulettis 20. Iunij 1602. coram bo.me. Card. Pamphilio, & tradit Gabr. *conſ.*107. *num.8. lib.*1.

3 In caſu autem, de quo agitur placuerunt Dominis coniecturæ alias ponderatæ, ex quibus colligitur teſtatores non habuiſſe maiorem rationem proximitatis Claudij grauati vltimi decedentis, quam proximitatis ipſorum, ſeu Hieronymi alterius grauati. Nam præterquam quod deficientibus omnibus maſculis vocarunt ſimpliciter primogenitum ex filiabus naſcituris ex Hieronymo, & Claudio, & ſic primogenitum tam Hippolytæ, quàm Iuliæ ex eo etiam, quod vocarunt primogenitum filiarum cenſentur teſtatores ſimpliciter reſpexiſſe ad perſonam primogeniti dictarum filiarum, ita vt videatur talis primogenitus nominatim vocatus ad, tex. *in l. Titius, ff. de liber. & poſthum.* Ruin. *conſ.*123. *ſub num.*17. *verſ. non obſtat lib.*2. Surd. *conſ.*31. *num.*30. *verſ. quinimo ex quo*, & conſequenter admitti debeat nulla habita ratione proximitatis, *l. cum ita, §. fideicommiſſo, ff. de leg.*2. cum alijs adductis in deciſione.

4 Præterea placuit etiam Dominis alia coniectura, quod ſcilicet ex quo Claudius erat legitimatus non eſt veriſimile teſtatoris voluiſſe habere maiorem rationem proximitatis illius, quam proximitatis Hieronymi, qui erat legitimus, & naturalis, & in maiori parte bonorum inſtitutus, quæ veriſimilis mens in vltimis voluntatibus attenditur, *l. cum res legata, ff. de legat.*1. cum alijs adductis per Pedem. *deciſ.*170. *n.*8. *& ſeq.*

5 Nec ſubſiſtit, quod dicebant Informantes pro Domina Iulia, huiuſmodi ſcilicet coniecturas non eſſe attendendas, ex quo in caſu iſto non ſit tranſitus de vna linea in aliam, cùm ſuperſint deſcendentes vltimi grauati, qui propterea admitti debent, nulla attenta proximitate grauati, ſeu grauantis, iuxta trad. per Doctores *in l. cum auus, ff. de condit. & demonſtr. & in l. cum acutiſſimi, C. de fideicom.* Poſtquam enim bona in fideicommiſſis peruenerunt ad vnam lineam, numquam ſit tranſitus ad aliam, donec prior admiſſa durat ad tradita per Couar. *pract. qu. cap.*38. *num.*5. *verſ. etenim qui*, cum alijs allegatis. Quia fuit reſponſum, ſupradicta procedere, vbi tales deſcendentes ſunt vocati, & ſuccedere poſſunt vltimo grauato, ſed in caſu iſto Iulia filia Claudij non poteſt ſuccedere in bonis, de quibus agitur, ex quo fœminæ ſunt perpetuo excluſæ. Maſculis enim deficientibus vocatur primogenitus ex fœminis, & illius liberi deſcendentes maſculi in infinitum. Ideoque cùm euenerit iſte caſus deficientiæ maſculorum, ex ipſis benè dicitur fieri tranſitus ad primogenitum ex fœminis, & conſequenter benè applicantur ſupradictæ coniecturæ, quod ſcilicet non ſit habenda maior ratio proximitatis vnius, quàm alterius grauati ex ſupradictis.

6 Nec placuit Dominis, quod in caſu iſto ſit ſeruandus ordo ſucceſſionis ab inteſtato. Ex quo enim conſtat de voluntate teſtatorum. qui vocarunt primogenitum ex filiabus Hieronymi, & Claudij, illa attendi debet, non autem ordo ſucceſſionis ab inteſtato, vt in deciſione firmatum fuit.

7 Quod etiam ſuadetur ex eo, quia poſt mortem Hieronymi ſenioris fuit admiſſus ad illius ſucceſſionem Claudius, non autem Hippolyta illius filia, prout pariter poſt mortem Claudij, iuxta ordinem ſucceſſionis ab inteſtato, eſſet admittenda Iulia, non autem primogenitus ex ea naſciturus, & propterea cùm in iſtis caſibus ſeruata fuerit voluntas teſtatorum, debet in omnibus ſeruari, ad text. *in §. diſpuat in auth. de nupt. cum ſimilibus*.

8 Nec demum obſtat, quod ſupradicta ſubſtitutio de primogenito ſit caducata, ex quo de tempore obitus Claudij nullus natus erat primogenitus, quia teſtatores vocarunt primogenitum naſciturum, & liberos illius, & deſcendentes, quo caſu talis primogenitus quandocunque natus, vel conceptus ex voluntate teſtatorem admitti debet, *l. Lucius la ſeconda, ff. de hered. inſt.* Rom. *conſ.*134. *n.*4. *verſ. quod ad quartum*, Ruin. *conſ.*22. *n.*9. *& ſeq. lib.*2. Guidopap. *deciſ.*311. *verſ. ſed ſi ipſe teſtator, & deciſ.*612. *num.*12. latè Molin. *de primog. lib.*1. *cap.*10. *n.*21. *& plurib. ſeqq.*

Et ex his, cum alijs per Informantes, & in deciſione deductis, ſatis DD. viſum fuit conſtare, Hieronymum quo ad medietatem eſſe vocatum, quo ad aliam verò, vt ſupra dictum eſt, particulariter videbitur.

R. P. D. PAMPHILIO.

Hiſpalen. Iuris nominandi.

Veneris 26. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione plura continentur, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

*Titulus ſpecialis magis attendendus eſt, quam aſſiſtentia iuris communis, n.*2.

*Iura extracta lite pendente ſine compulſorialibus parte non citata, & non recognita, nihil probant, n.*2.

*Mandatum de manutenendo reſpicit poſſeſſionem tempore motæ litis, & non poſtea, n.*2.

*Probatio æquiuoca, & non concludens probantem non releuat, n.*3.

*Poſſeſſio de facto, & turbatiua lite pendente non attenditur in iudicio manutentionis, nec præiudicat ciuiliter poſſidenti, num.*4.

*Confeſſio à parte impugnata non poteſt ad ſui fauorem allegari, n.*5.

*Teſtibus hincinde contrarijs magis credendum eſt illis, qui ſpecificè deponunt, quam qui deponunt in genere, n.*7.

*Teſtes ſingulares probant poſſeſſionem in genere articulatam, num.*8.

*Teſtis vnicus benè probat poſſeſſionem in iudicio manutentionis, n.*8.

DECISIO DXI.

Reſolutum fuerat ſub die 29. Aprilis præteriti, mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione percipiendi primitias, & oblationes, de quibus agitur, dandum eſſe Archiepiſcopo, & Curatis ab ipſo deputatis. Verum quia Agentes pro Beneficiatis ſupradictæ reſolutionis acquieſcere noluerunt, ſupradicta die propoſui cauſam ſuper eiſdem, & Dominis ſteterunt in deciſis, rationibus, & fundamentis tunc in deciſione adductis. 1

Neque obſtare dixerunt Conſtitutiones Synodales pro parte Beneficiatorum allegatas ad probandum titulum ex iure ſpeciali, qui eſt magis attendendus, quam aſſiſtentia iuris communis, quæ adducitur pro parte Archiepiſcopi, & Curatorum ex traditis per Aymon. *conſ.* 138. *n.*7. *& ſeq. cum ſimilib.* Fuit enim reſponſum, huiuſmodi Conſtitutiones non releuare: Tum quia ſunt extracta lite pendente ſine compulſorialibus, parte minimè citata, & abſque vlla recognitione, quæ propterea non probant, *c.*1. *de fid. inſtrument*: Pariſ. *conſ.*135. *n.*9. *lib.*4. Rot. *deciſ.*36. *de probat. in antiq. & dec.*1. *de fid. inſtrum. in nou.* Vltra quod aliquæ illarum apparent factæ poſt litem motam, quæ incœpit de anno 1572. & propterea non ſunt attendendæ ad effectum manutentionis, pro qua attenditur ſtatus de tempore motæ litis, iuxta text. *in §. retinendæ, Inſtit. de interdict.* 2

Tum quia prædictæ Conſtitutiones ſunt ſatis dubiæ, & æquiuocæ, cùm non loquantur expreſsè de primitijs, & oblationibus, quæ debentur ratione adminiſtrationis Sacramentorum, & exercitij curæ, nec loquuntur de Beneficiatis, ſed de Clericis parochialibus, & ſic videntur potius facere pro Curatis, quibus Parochiæ cura imminet. Quod eo faciliùs ſuadetur, quia non eſt veriſimile, Archiepiſcopos in Synodo voluiſſe ſuper iſtis primitijs, & oblationibus ſibi, & Curatis præiudicare. Vnde iſtæ Conſtitutiones tanquam æquiuocæ deſeruire minimè poſſunt Beneficiatis, pro titulanda eorum poſſeſſione ad tex. *in l. neque natales, C. de probat. cum ſimilibus*. Et ita ceſſat etiam, quod Beneficiati fuerint aliquando appellati Clerici parochiales, quia (vt dictum eſt) ad excludendum eorum intentionem ſufficit, quod probatio non concludat. 3

Nec poſſeſſio Beneficiatorum viſa fuit Dominis ſufficienter probata, nam quo ad confeſſionem Archiepiſcopi in literis Gregorij XIII. vltra reſponſiones datas in deciſione, quæ Dominis placuerunt, fuit etiam dictum, quod illa emanauit per plures annos poſt litem motam, & ſic poteſt intelligi de poſſeſſione de facto, & turbatiua lite pendente, quæ non attenditur in hoc iudicio manutentionis, nec præiudicat ciuiliter poſſiden- 4

ti, Caſtren. *conſil.* 231. *num.* 11. *verſic. ſed ſuſtinendo lib.* 2. Menoch. *de retin. remed.* 3. *num.* 27. & fuit dictum coram bon. memor. Gipſio in cauſa Sanctæ Agathæ Beneficij 8. Iunij 1598.

5 Et in omnem euentum illa confeſſio fuit impugnata per Beneficiatos, qui obtinuerunt dictas literas reduci ad viam iuris, quo caſu non poſſunt modo ſuper illis ſe fundare, Surd. *deciſ.* 196. *n.* 12. *& ſequentib.*

6 Priuilegia, & aliæ ſcripturæ, quæ dantur pro parte Beneficiatorum minus viſæ fuerunt releuantes, quia, vltra quod non ſunt de actis, nec formiter extractæ, continent actus de anno 1582. & 1583. citra, & ſic poſt motam litem.

7 Quo verò ad Teſtes, in quibus magna vis fiebat pro parte Beneficiatorum, fuit dictum, ex illis non haberi aliqua concludens probatio, cùm iſti teſtes, vel deponant de poſſeſſione illorum Beneficiatorum, qui etiam fuerunt Curati, ſeu Adiutores in cura animarum, vel quatenus deponunt de ſimplicibus Beneficiatis, non percutiunt tempus ante litem motam, & ſic iſta probatio in concurſu cum teſtibus Archiepiſcopi, & Curatorum, qui magis ſpecificè deponunt, non eſt attendenda, Alex. *conſ.* 150. *n.* 17. *vol.* 5. Aym. *conſ.* 94. *n.* 3. cum alijs adductis per Gabr. *de teſtib. concl.* 4. *num.* 72. maximè ſtante aſſiſtentia iuris communis, Innoc. *in c. auditis*, & ibi Abb. *n.* 15. Felin. *num.* 22. *de praſcript.* Gabr. *de teſtib. d. concl.* 4. *n.* 23. *&* 29. *cum alijs in deciſione adductis.*

8 Nec obſtat, quod ſupradicti teſtes Archiepiſcopi ſint ſingulares, cùm vnuſquiſque deponat de locis diuerſis, quia cùm non agatur de probanda poſſeſſione in genere, quæ reſultat ex actibus particularibus, probatio per teſtes ſingulares ſufficit, Caſtren. *conſil.* 151. *num.* 1. *verſ. ſecundo videtur volum.* 1. Præſertim quia ad iſtum effectum manutentionis poſſeſſio per dictum vnius teſtis ſufficienter probatur, Grat. *conſil.* 110. *num.* 8. *lib.* 2. & fuit dictum in cauſa Reatina decimarum 17. Iunij 1605. coram bo. me. Iuſto.

9 Et ex his fuit dictum, ſtandum eſſe in deciſis. Verùm quia pro parte Beneficiatorum dicebatur, hic agi de ſtatu totius Diœceſis Hiſpalen. à pluribus annis controuerſo, & teſtes hactenus examinatos, vt ex iam dictis apparet, non ita explicitè deponere, fuit reſeruatum particulariter videndum an ſit expediendum mandatum de manutenendo, antequam veniat remiſſoria, ex qua melius res declarari poterit.

R. P. D. MANZANEDO.

Conchen. Decimarum del Campillo.

Veneris 21. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Ex Sumarijs ſume Argumentum.

SVMMARIVM.

Manutenendus eſt in poſſeſſione, qui tempore motæ litis ſe poſſidere probauit, n. 1.

Rector Eccleſiæ habet aſſiſtentiam iuris communis ad decimas percipiendas, n. 2.

Teſtes deponentes de facto proprio præferuntur teſtibus non deponentibus de eorum proprio facto, n. 3.

Teſtes deponentes de eo, quod habet iuris aſſiſtentiam præferuntur alijs, qui non habent hanc aſſiſtentiam iuris, n. 3.

Poſſeſſorium ſummariſſimum aliud non requirit, niſi videre quis poſſideat, n. 4.

DECISIO DXII.

1 VIſum fuit Dominis, Capitulo dandum eſſe mandatum de manutenendo, cùm ex teſtibus pro eius parte dotis conſtet, quod licet incolæ coluerint terras vltra nouem modios, & cum pluribus paribus animalium, tamen Domino Epiſcopo non ſoluerunt niſi vnum calix, & in hac poſſeſſione exiſtere videtur Capitulum de tempore motæ litis. Vnde in illa eſt manutenendus, §. *retinendæ, Inſtitut. de interdict. l.* 1. §. *huius interdicti, ff. vti poſſidet.* Bartol. *in l. ait prætor*, §. *quod ait, num.* 2. *&* 14. *ff. eodem.*

2 Maximè quia Capitulum in hac cauſa eſt vnitum cum Rectore loci, qui habet aſſiſtentiam iuris communis ad decimas percipiendas, *cap. cum contingat, cap. ad Apoſtolicæ de decimis, cap. fin. de parochis, cap. de decimis de reſtit. ſpol. in* 6. Abb. *in cap. conquerente n.* 2. *verſ. duodecimo, & n.* 6. *verſ. in gloſſa in verbo quartam de offic. ordin.* Rebuff. *in tr. de decimis q.* 7. *n.* 4.

3 Non obſtant teſtes Domini Epiſcopi, quia illis præualent teſtes pro parte Capituli dati, tum quia deponunt de facto proprio, Menoch. *de arbitr. caſu* 99. *num.* 11. Tum etiam, quia pro ſe habent prædictam iuris aſſiſtentiam, Boer. *deciſ.* 23. *n.* 95. Gabr. *de teſt. concl.* 4. *n.* 22. & aliqui ipſorum fuerunt pro parte DD. Epiſcopi examinati.

4 Non obſtat Conſtitutio Synodalis, & eius declarationes, in quibus videtur caueri contrarium, quia pro parte Capituli opponitur eas non eſſe in forma probanti, vltra quod illæ non videntur attendendæ in hoc iudicio ſummariſſimo poſſeſſorio, in quo tantum inſpicitur quis poſſideat.

R. P. D. PAMPHILIO.

Ferratien. Bonorum de Taſſonis.

Mercurij 26. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de conceſſione mandati de manutenendo, in qua præcipuè diſcutitur continuata in hæredem, quando propter ſcandali timorem poſſeſſio à iudice auocanda ſit, quando tacens, & non contradicens ſibi præiudicat, & quando etiam Rotalis inhibitio timenda ſit præſertim in Ciuitate Ferrariæ.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio probatur per inſtrumentum alio non exiſtente in poſſeſſione, n. 1.

Poſſeſſio iudicis decreto capta manutenibilis eſt, n. 2.

Poſſeſſio præſumitur continuata vſque ad tempus motæ litis, num. 2.

Poſſeſſio à iudice data ſine præiudicio alterius intereſſe habentis, ac legitimi contradicturis dicitur conditionalis, & nihil ponit in eſſe alio tunc exiſtente in poſſeſſione, n. 3.

Conditio inhærens actui, & de illius ſubſtantia, & natura probanda eſt per allegantem, n. 3.

Poſſeſſionis auocatio ad euitanda ſcandala non priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione ſi ſe non habuit pro ſpoliato, quando reuera nullus aderat ſcandali timor, n. 4.

Tacens, & non contradicens ſibi non præiudicat, ſi prius proteſtatus fuit, n. 5.

Tacens, & non contradicens, in actu nullo non cenſetur illum validari, niſi in vim pacti, & conuentionis, n. 5.

Procurator ad lites paciſcendo non poteſt principali ſuo præiudicare, n. 5.

Tacens, & non contradicens ſibi non præiudicat, quando contradicendo non poterat actum impedire, n. 5.

Poſſeſſione ſua quis non priuatur per auocationem factam à iudice iudicis officio præſertim clauſula ſine præiudicio iurium, *n.* 6.

Nullitate actus exiſtente omnia inde ſequuta pariter nulla cenſentur, n. 7.

Poſſeſſionis auocatio fieri non poteſt poſſeſſore non citato, n. 8.

Appellandi termino durante omnia geſta infra dictum tempus cenſentur nulla, etiam quod non fuerit appellatum, n. 8.

Inhibitio Rotalis omnino timenda eſt, nec de viribus illius ſpectat cognoſcere ad alios iudices, n. 10.

Inhibitione non obſtante, quando procedi poſſit in Ciuitate Ferrariæ ex priuilegio illi conceſſo à Clemente VIII. & quomodo tale priuilegium ſit interpretandum, n. 10.

Poſſeſſio defuncti quando vigore ſtatuti cenſetur continuata in hæredem, & quomodo tale ſtatutum intelligendum ſit, num. 11.

Statutum correctorium iuris communis intelligi debet propriè, & ſtrictè, n. 11.

Hæreditatis quæſtio quando ſit incidens, & quando principalis reſpiciens cauſam proprietatis, n. 12.

Poſſeſſio defuncti quæ vigore ſtatuti continuatur in hæredem non habet locum in bonis feudalibus, & emphyteuticis, n. 13.

DE-

DECISIO DXIII.

1 DE anno præterito deceſſit Dominus Marchio Hercules Taſſonus relicta Claudia eius filia fœmina, & Marchioniſſa Catharina Vxore prægnante, quæ tam nomine Claudiæ, quàm ventris de mandato iudicis cœpit poſſeſſionem bonorum dicti Herculis, vt in inſtrumento. Verum quia poſt nonnullos menſes dicta vxor peperit aliam filiam fœminam Beatricem nuncupatam, hinc magna fuit orta controuerſia ſuper dicta hæreditate inter dictas filias fœminas ex vna, & Comitem Camillum, & alios de Taſſonis ex alia, & dictus Comes præcedente quadam auocatione obtinuit ſe immitti in poſſeſſionem eorundem bonorum licèt nulliter. Vnde cauſa mihi commiſſa, cùm valdè hincindè controuerteretur poſſeſſio dictæ hæreditatis, ſupradicta die propoſui dubium, cui eſſet dandum mandatum de manutenendo, & Domini re maturè diſcuſſa tenuerunt prædictas Dominas Claudiam, & Beatricem eſſe manutenendas, quia de earum anteriori poſſeſſione conſtat ex inſtrumento illius adeptionis, quod alio tunc non exiſtente in poſſeſſione ſuffragatur; *l. prædia*, vbi Bartol. *ff. de acquir. poſſeſſ. l. non idcirco, C. de fid. inſtrum.* Caputaq. *deciſ.314. num.5. par.2.* Biſignet. *deciſ.8. de reſtit. ſpoliat.* Put. *deciſ.360. nu.8. lib.1.*

2 Præſertim accedente decreto iudicis, qui dictas filias in poſſeſſionem immiſit, Abb. *in c. cum nobis num.5. verſ. vero ego dico de præſcript.* Socin. *conſ.205. in fin. lib.2.* Menoch. *de retin. remed.3. n.575.* Et cùm iſta poſſeſſio præſumatur continuata vſque ad tempus motæ litis, iuxta text. *in l. ſiue poſſidetis*, & ibi Doctor. *C. de probat.* cum alijs adductis in cauſ. Hiſpalen. iuris votandi 16. Martij 1575. coram Cantuccio *vt in deciſ. relat. inter impreſſ.4. num.12.& ſeqq. par.2. diuerſ.* abſque dubio dictis filiabus competit manutenentio, §. *retinendæ inſtitut. de interdict.* Menoch. *de retinend. d. remed.3. num.556.*

3 Non obſtat, quod in dicto decreto adſit Clauſula *ſine præiudicio cuiuſcunque alterius intereſſe habentis, ac legitimi contradictoris*, quæ operatur, vt poſſeſſio cenſeatur tradita ſub conditione, quæ nihil ponit ineſſe, vt per Put. *deciſ.32. lib.2.* cum alijs allegatis. Quia fuit reſponſum prædicta procedere, vbi conſtaret alium tunc temporis poſſediſſe, vt ſentit Bald. *in l. fin. ſub num.41. verſ. tamen iudex, C. de edict. Diu. Adr. tollen.* quem ſequitur Peregrin. *de fideicom. art.48. num.18. verſ. & iterum*, idem Bald. Honded. *conſ.86. num.51. & ſeq. lib.2.* & ita eſſe intelligendam dictam deciſionem Put. 32. *lib.*2. vt colligitur etiam ex deductis in cauſa Maceraten. hæreditatis 27. Nouembris 1589. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio. Quod non probatur in caſu iſto, nec antea operari huiuſmodi conditionem, quia inhærebat actui, & erat de ſubſtantia, & natura illius, trad. Bald. *in l. fin. d. n.41. verſ. tamen iudex, C. de edict. Diu. Adr. tollen.* quæ propterea non ſuſpendit acquiſitionem poſſeſſionis, licèt per euentum conditionis reſoluatur, vt per Biſigner. *deciſ.1. in fin. de conceſſ. præbend.* & faciunt tradita per Paul. de Caſtr. *conſ.453. in princip. lib.1.* Oldrad. *conſ.285. n.8. verſ. an ſecunda*, Alex. *conſ.91. ſub n.5. verſ. ſed ſi in aliquo lib.4.*

4 Non obſtat, quod poſſeſſio fuerit poſtea auocata ad euitanda ſcandala, iuxta tex. *in l. æquiſſimum, §. ſed ſi inter duos, ff. de vſufr.* Quia fuit reſponſum timorem ſcandali non fuiſſe iuſtificatum, nec alias potuiſſe validè dictas filias priuari earum poſſeſſione mediante dicta auocatione, Angel. *conſ.107. ad fin.* Menoch. *de retinend. remed. vlt. n.51. in fin.* & per conſequens cùm non conſtat eas habuiſſe ſe pro ſpoliatis benè competit manutentio, Rip. *in l. naturaliter, §. nihil commune 60. & ſeq. ff. de acq. poſſ.* Put. *deciſ.198. num.4. lib.1. & dec.419. in fin. lib.2.* & fuit ſæpiſſimè in Rota deciſum.

5 Non obſtat, quod dicta auocatio fuerit facta præſente procuratore dictarum filiarum, & non contradicente. Quia vltra quod acquieſcentia Procuratoris excluditur ex præcedenti proteſtatione, facta eodem die, & alijs actibus poſtea ſubſecutis, fuit reſponſum auocationem in caſu iſto ſtante illius nullitate ex conſenſo partium ſuſtineri non poſſe, niſi in vim pacti, & conuentionis, Rom. *conſ.175. n.4.* Aym. *conſ.182. nu.12.* Gabr. *de ſent. concl.2. n.6.* procurator autem ad lites paciſcendo non poteſt principali ſuo præiudicare, Calder. *conſ.210. verſ. aut dicemus alias conſ.4. de appellat.* maximè quia ſola præſentia ad hunc effectum non ſufficit, cùm potiùs ideo procurator tacuiſſe præſumatur, quia auocationem impedire non poterat, Dyn. *in reg. qui tacet in princ. de reg. iur. in 6.* & fuit dictum in cauſa Vlixbonen. coadiutoriæ 22. Martij 1596. coram bo. me. Gipſio.

6 Præterea fuit quoque dictum huiuſmodi auocationem fuiſſe factam iudicis officio per quam propterea non cenſentur dictæ filiæ earum poſſeſſione priuatæ, Aretin. *in l. intereſſe n.1. verſ. in ſequeſtro, ff. de acquir. poſſ.* Card. *in Clem. vnic. n.2. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct.* Caſſad. *deciſ.14. n.12. ſuper reg.* Sam. *in reg. de annali q.46. num.4. verſ. adde*, & fuit reſolutum in cauſa Calagurritana Beneficij 17. Iunij 1609. coram R.P.D. meo Decano, maximè cùm fuerit facta cum clauſula *ſine præiudicio iurium partium*, per quam cenſentur præſeruatum dictis filiabus omne ius illis competens de iure communi, Put. *deciſ.197. num.23. lib.1.* & fuit dictum coram bo. me. Card. Pamphilio in cauſa Tiraſonen. oblationum ſub die 28. Iunij 1595.

7 Minus obſtat, quod poſt dictam auocationem poſſeſſio eorumdem bonorum fuerit tradita Comiti Camillo, quia ſtante nullitate dictæ auocationis omnia inde ſecuta cenſentur etiam nulliter geſta, ad text. *in c. auditis de procur.* Anchar. *conſ.211. n.1. verſ. & per hoc.*

8 Præſertim cùm ex reuolutione proceſſus conſtet, quod nedum fuit proceſſum ſine citatione dictarum filiarum, quæ tanquam exiſtentes in poſſeſſione erant citandæ, *l. fin. C. ſi per vim, vel alio modo, l. de vnoquoque, ff. de re iud.* Roman. *conſ.69. num.12.* Alex. *conſ.5. nu.1. verſ. nam conſtat lib.2. cum ſimilib.* ſed etiam dicta immiſſio fuit data infra decem dies datos ad appellandum, quo caſu etiam ſi non fuerit appellatum nihilominus geſta infra illud tempus reuocantur per viam nullitatis, Cæſar. de Graſſ. *deciſ.2. num.5. de appell.* & fuit dictum in cauſa Pampilonen. Beneficij 16. Nouembris 1607. coram Reuerendiſſ. Bononienſi, nec poteſt dubitari quin daretur appellatio, quia, vt patet ex infra dicendis huiuſmodi immiſſio, cum proueniat à iure ſtatutario, habet admixtum ius dominij, & datur appellatio, Menoch. *de adipiſcen. remed.4. n.859.* & fuit dictum in cauſa Romana, ſeu Amerina domus coram Cantuccio, *vt in deciſ. relat. inter impreſſ.34. n.21. part.2. diuerſ.* & in ſpecie de ſtatuto Ferrariæ tradit Laderc. Imol. *conſ.67. n.10. verſ. nec mirum.*

9 Sed viſum fuit ceſſare omnem difficultatem ex eo, quod dicta immiſſio fuit data poſt intimatam inhibitionem Rotalem, quæ erat omninò timenda, Rot. *deciſ.26. n.3. de appell. in antiq.* Put. *deciſ.395. lib.2.* & fuit pluries reſolutum, nec ſpectabat ad alios iudices cognoſcere de viribus illius, ne aperiatur via contemnendi inhibitiones Rotales, vt per Achill. *deciſ.29. num.6. de appellat.* & fuit dictum in cauſa Oriolen. iuris ſedendi Choro, *vt in deciſ. relata inter impreſſ.875. n.1. part.2. diuerſ.*

10 Nec refragantur priuilegia, & facultates Ciuitate Ferrariæ conceſſæ procedendi in cauſis non obſtantibus quibuſcunque inhibitionibus etiam Rotalibus, quia placuit reſponſio, quod in dictis priuilegijs fuit expreſsè diſpoſitum cauſas viduarum, & pupillarum prout ſunt in caſu iſto dictæ Claudia, & Beatrix eſſe cognoſcendas ſecundùm diſpoſitionem *l. vnica, C. quando Imper. inter pupill. & vid.* & non aliter, vt expreſsè legitur in Breu. fel. recor. Clementis VIII. ſub die 29. Maij 1599. vltra quod etiam in dubio eſſet iudican. vt in ſimilibus non comprehendantur priuilegia in corpore iuris clauſa, prout eſt priuilegium, *d. l. vnic.* Bart. *in l.2. § legatis n.5. ff. de iudic.* Roman. *conſ.498. n.15.* Felin. *in c. nonnulli num.26. de ſcript.* & in terminis Grammat. *deciſ.20. per tot.* Franc. *deciſ.517.* Theſaur. *deciſ.177. n.9.* Creſcent. *dec.16. n.2. de priuil.* Et in omnem euentum ad effectum, vt poſt intimatam inhibitionem Rotalem deberent iudices in partibus ſe abſtinere ab vlteriori proceſſu, ſufficiens erat, quod materia eſſet turbida, cùm, vt dictum eſt non ſpectet ad eos cognoſcere de Viribus inhibitionis Rotalis.

11 Nec viſum fuit ſubſiſtere, quod dicebatur ſatis rectè fuiſſe proceſſum ad dictam immiſſionem ſtante ſtatuto Ciuitatis Ferrariæ *lib.8. cap.82.* diſponente poſſeſſionem defuncti cenſeri translatam, & continuatam in hæredem qualis prætendit eſſe Comes Camillus ex alio ſtatuto eiuſdem Ciuitatis *de ſucceſs. ab inteſt. lib.2. cap.39.* Quia pro reſponſione fuit dictum, quod Comes Camillus pro fundamento ſuæ intentionis contra poſſeſſores hære-

Albet. & Bald. *ff. de recept. arbitr.* gloſ. *in c. examinata, v. iuris in fin. ff. de confirm. vtil. vel vel inutil.* ita vt ea non ſeruata laudum eſſet nullum, *d. l. Pedius, & d. c. examinata*, Fulgoſ. *conſ. deciſiuo 180. col. 1. verſ. verius tamen arbitror*, Roman. *conſ. 141. verſ. ſupereſt autem tertia*, cum alijs per Fel. *in c. cum dilecta n. 8. v. amplia 7. deſcript.* quod etiam corruit modo non ſeruato, Bald. *in tit. de pace Conſtantiæ, v. ſententiæ n. 2. in vſib. feud.* Io. Bapt. de Peruſia *tr. de arbitr. lib. 10. c. 1. col. 2. poſt med. verſ. quid tamen nos dicemus.*

2 Primò enim compromiſſum erat conditionale, & formale in illis verbis: *Ita tamen, quod D. Robertus deuenire non poſſit ad aliquam declarationem, aut vt dicitur ſtaglio, ſeu ſtralcio niſi prius ſolidatis omnibus computis, & factis omnibus bilancijs, & dicto D. Roberto conſignatis.* Conditio reſultabat ex illis verbis: *Ita tamen l. Titio centum 70. §. Titio centum, verſ. conditio, & l. Iulian. n. 85. in princ.* vbi gloſ. *in verſ. & ita, ff. de condit. & demonſtr.* Lucas de Pen. *in l. 1. verſ. ita tamen, C. de collat. feud. lib. 11.* Et ex participijs abſolutis adiectis, *in l. 1. n. 34. ff. de condit. & demonſtr.* Olaſch. *deciſ. 165. n. 12.*

3 Forma autem reſultabat ex verbis (*niſi prius*) ordinem procedendi, & ſic formam importantibus, Bal. *in l. 1. num. 8. verſ. ex dicto ergo, C. ne lic. in vna eademque cauſ.* Felin. *in dicto cap. cum dilecta ſub num. 6. verſ. ſextum ſignum.* Alia etiam (*non poſſit*) neceſſitatem inducebant ſub priuatione poteſtatis laudandi, ad gl. *in c. 1. verſ. non poteſt de reg. iur. in 6.* notant Doctor. *in l. 1.* vbi Iaſ. *n. 2. ff. de verb. obligat.*

4 Vnde Dominis de Donis fundantibus ſe in laudo lato ſuper compromiſſo conditionali, incumbebat onus probandi conditionum implementum, *l. hoc iure, & l. ſtipulatus 115. §. quod ſi ab initio, ff. de verb. oblig. præſertim in iudicio*, Bald. *in l. ſi quidem n. 5. C. de except.* & etiam vti allegantibus formæ implementum, *c. ſacro de ſent. excomm.* cum alijs per Brun. *tract. de formul. & ſolemnit. tit. de probat. & præſumpt. forma in principio*, quod cùm non fecerint laudum, non poterat ſortiri effectum, iuribus notis. Sed intrabat prædicta nullitas, quaſi nullum adfuerit compromiſſum, neque dicatur ſequutum laudum, *l. quid tamen 25.* vbi Bar. *ff. de recept. arbitr.* Blanc. *de compromiſſ. in 3. qu. 6. quæſt. principalis ſub n. 5. ver. & in tantum, & n. 13. verſ. infertur octauo*, & licèt formæ præfixio non eſſet tradita ab initio iuriſdictionis, in quo caſu omiſſio vitiat ipſo iure, ſed in exercitio, tamen omiſſio intraret quoad effectum, gloſſa *in Clementina prima, verſ. inhibentes*, & ibi Ancharan. *de Iurepatronatus*, Iaſ. *in l. vniuerſa numer. 8. in verſ. ſecundo principaliter, Cod. de precibus Imper. offerend.*

5 Quæ nullitas non fuit comprehenſa in renunciatione nullitatis, dictione etiam iuratæ, Fulgoſ. *d. conſ. 180. col. 1. verſ. verius tamen*, Lanfranc. de Oriani Bria. *de arbitr. in 7. diuiſ. quæſt. 51. num. 102. & 103.* prout non venit ſub ſtatuto prohibente dici de nullitate laudi, gloſ. *vltima in Clement. de ſequeſtr. poſſ. fruct.* vbi Ancharan. *num. 10. verſ. ſimiliter. Idem conſ. 207. num. 9.* Angel. *in l. non erit num. 3. ff. de iureiur.* Socin. *conſ. 124. num. 11. lib. 1.* Dec. *conſ. 434 n. 8.*

6 Non obſtat præſumptio pro laudi iuſtitia, & rectitudine, iuxta opin. Ioan. Andr. ad Specul. *tit. de arbitr. & arbitrat. §. ſequitur lite pendente*, cum alijs per Menoch. *de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 76. à n. 1. ad 7.* Eò magis concurrente aſſertione arbitri in laudo, ibi, *Saldato tutti li conti, e fatti tutti li bilanci*, cui credendum dicitur, tanquam electo, cum clauſula, *nulla tela iudiciaria ſeruata*, & facti veritate ſimpliciter inſpecta, vt ſtante clauſula *ſine ſcriptis*, tenuit Bartol. *in authen. niſi breuiores in fin. C. de ſent. ex breu. recit.* quem Abb. *in c. 1. num. 17. verſ. & hoc dicit de libell. oblat.* Petr. Rauenn. *ſing. 127.* Roman. *ſing. 52.* & alij plures ſequuntur.

7 Quia omiſſo an præſumptio procedat, vbi petita fuit reductio intra decennium, neque poſtea ex alijs probationibus, illud iuſtificatur, in quo negat Bald. quem Pariſ. *in repet. c. quoniam contra num. 136.* alios referens *de probat.* & his ceſſantibus loquitur Put. *deciſ. 112. lib. 3. ſecundum vltimam impreſſionem.* Præſumptio intrat ſuppoſita facultate, & poteſtate arbitri, ſeu arbitratoris ex qua illa prouenit, ſecus quando nulla fuit tributa poteſtas, niſi ſub conditione, quæ non purificatur, neque enim præſumi poteſt pro laudo arbitratoris, niſi demus illum, vti talem potuiſſe ad laudum deuenire, ita limitat Alciat. *de* præſumpt. reg. 3. præſumpt. 12. num. 6. verſ. & ſic conclude, & in fortiori ceſſare præſumptionem reſpectu ordinis in procedendo, iuxta formam compromiſſi, Io. Ant. de S. Georgio alias Præpoſ. *in rubr. extra de appell. num. 70. verſ. quod verum intelligitur*, Menoc. *d. præſumpt. 76. n. 28.*

Et faciunt regulæ, paria eſſe nihil facere, vel ſub con- 8
ditione, quæ non purificetur, *l. pecuniam 36. ff. ſi cert. pet.* Rip. *reſp. 91. alias 4. n. 22. & 23. de iur. gent. fol. 148.* Iuriſdictionem datam ſub conditione non cenſeri datam, niſi in euentum, in quem conſtet conditionem ſeruatam, Clem. *vnic. verſ. quia decretum de conceſſ. præbend.* & idem eſſe, non ſeruari formam mandati à iudice, vel mandato carere, Bald. *conſ. 402. num. 3. lib. 1.* Quæ cum excludant compromiſſum, & laudum, vt ſupra dictum eſt, conſequenter & præſumptionem ex laudo orientem.

Neque obſtet aſſertio arbitratoris ex doctrina Bart. 9
in dicta auth. niſi breuiores, cum alijs prætalleg. Quia contra Bart. tenet Ang. *in d. authen. niſi breuiores n. 3.* ex quo aperiretur via malitijs, & rarò poſſet peti reductio, plenè Butr. *con. 24. n. 8.* Ang. Aret. *conſ. 7. n. 30. & ſeq.* Imol. *in c. Quintanallis ſub n. 58. verſ. ſed hoc non placet de iureiur.* dicens veriorem Rom. *in l. ſciendum n. 65.* ibique Alex. *n. 25. in fin. ff. de verb. oblig.* Felin. *in c. quoniam contra n. 3. de prob.* dicens dictum Bart. communiter non teneri, Put. *conſ. 24. n. 139. & 140. lib. 2.* qui de vera, & ab omnibus tradita concluſione eandem vti vltimo relatam tenere videtur, Crot. *in tract. de teſtib. par. 6. n. 15.*

Et facit ratio Rom. Alex. & Felin. vbi ſup. quod cum 10
dictæ clauſulæ operentur, vt non teneantur facere ſcripturam, ſed acta poſſint probari per teſtes, iuxt. Bart. *in l. ſi ſocietatem, §. arbitrorum n. 27. ff. pro ſoc.* Butr. *in c. Quintanallis n. 42. verſ. ſed ſi vellent num. 43. de iureiur.* id ſatis eſſe debet abſque eo, quod eius dicto credatur. Quæ Angeli opinio benè procedit in re magni præiudicij, Fran. Curt. *in repet. l. admonendi num. 338. ff. de iureiur.* Aret. *in d. c. quoniam contra n. 20. & ſeq.* ibique Felin. *n. 3. verſ. benè fateor de probat.*

Accedit, quod cùm hoc caſu haberet arbiter poteſta- 11
tem limitatam, vt non poſſet ad pronunciam deuenire, niſi prædictis adimpletis, non creditur illi circa fundamentum ſuæ poteſtatis, Iaſ. *in l. 1. num. 60. verſ. ego teneo contrarium, ff. de offic. eius*, vbi Curt. in addit. ad Alex. *ſub n. 55.* Purpur. *n. 547.* benè Dec. *in c. quæ in Eccleſiarum num. 130. verſ. non obſtat, quod præſumatur de conſtit.* Alciat. *de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 9. nu. 27.* Gabr. *conſ. 40. num. 1. lib. 1.*

Et facit, quod ſi fuiſſent ſolidata computa, & facta, ac- 12
conſignata bilancia, fuiſſent veriſimiliter exhibita Notario cum laudo, vt fuit votum D. Conſultoris, & compendium computorum per eundem arbitrum compilatum, præſertim cùm bilancia requirerent ſcripturam, vel ſaltem hodie exhiberentur à Donis ad tollendam difficultatem in re tam graui.

Minus facit, quod Albericus poſuerit, coram Au- 13
ditore Cameræ, bilancia fuiſſe facta, & illa inſimul exhibuerit. Nam Albericus id non affirmauit, nec exhibita approbauit, ſed ad probandum nulla fuiſſe facta bilancia cum ipſo, nec de eius ordine, & ſic negatiuam ex confeſſione illorum de Donis poſuit, qualiter ipſi prætendebant, & hodie prætendunt iuſtitiam laudi, & obſeruantiam conditionum, & de quibus in compromiſſo, & quod dixerunt in iudicio, & extra, bilancia fuiſſe facta, & quod ſunt illa, quæ ipſis oſtenduntur, in quibus ſe fundarunt, vt ex lectura, & ſic ad illos quatenus poſitiones faterentur, conuincendum, quod bilancia dici non poterant. Vnde non debent dictæ poſitiones contrarium effectum operari *ad l. omnis, ff. ſi cert. pet. cum ſimil.*

Exhibita verò bilancia dici uon poterant, quia hoc con- 14
ſtabat, fuiſſe compilata per aliquem, ad hoc legitimè electum, Bart. *in l. 2. n. 5. C. de iure fiſci lib. 10.* Ruin. *conſ. 71. n. 3. lib. 4.* Neque cum ipſius interuentu, & conſenſu, prout calculus fieri, & firmari debet, ad Bart. *in l. Theopompus n. 9. verſ. quandoque ſtatur, ff. de dot. præleg.* Bald. *in l. hac edictali n. 6. verſ. pone conſules, C. de ſec. nupt.* Socin. *conſ. 65. n. 7. v. iudex autem lib. 4.* Stracha *de mercatura 2. par. num. 67. verſ. ſolent etiam.* Adeò, vt ſi calculatores eligantur à iudice, monendæ ſint partes ad intereſſendum, Corn. *in l. 2. num. 5. C. de vſur. & fruct. legatorum, ſeu fideic.* Neuiz. *conſ. 45. n. 17. in fin.* quia cognitio etiam extraiu-

dicialis ſine partium præſentia haberi nequit, Creſc. *deciſ. 2. num. 3. de arbitris*.

15 Et ſtylus etiam eſt, bilancia non fieri, niſi cùm partium interuentu, vel approbatione, & illis diſſentientibus per deputatum à iudice ipſis monitis. Maximè cùm hoc caſu arbitratori in faciendis bilancijs, & ſolidandis computis nulla data eſſet auctoritas, qua non erat electus, niſi ad faciendam declarationem, ſeu (vt dicitur) ſtaglio, poſtquam bilancia eſſent facta, & illi conſignata. Paria autem ſunt aliquid non factum, vel minus legitimè, vulg.

16 Et hinc prætendit Albericus omiſſa fuiſſe plures partitas exactas ante laudum, & ſuper libris Rationis nouæ Dominorum de Donis ſignatis litera M. adnotatas, & coram Auditore Cameræ extractas, ſuper quibus etiam tanquam ad priorem rationem, in qua ipſe erat particeps, ſpectantibus erat calculandum, cùm calculus fieri non dicatur, niſi examinatis omnibus, & ſingulis rationibus, *l. cum ſeruus 81. ff. de cond. & demonſtr. l. ſi purè 37. in fin. l. Thais 41. circa fin. verſ. cum de quo quæritur, ff. de fideicom. libert. l. ſi ſtatu liberi 6. §. fin. ff. de ſtat. liber.* Facit gl. *in l. 1. cognoſcere, verſ. conferre, verſ. diſpungere, ff. de verb. ſignif.* & omnibus libris medium allatis, vt veritas apparere poſſit, Bald. *conſ. 152. num. 1. in fin. verſ. non igitur lib. 2.* In quo concurrunt etiam verba compromiſſi, ibi, *omnibus computis, & omnibus bilancijs*, nihil excludentia.

17 Secundò non fuerit ſeruata forma compromiſſi, quod deberet omnia terminare, neque poſſet vnum decidere, & aliud indeciſum relinquere, dum reſpectu partitæ ſuper qua adhibitum fuit votum D. Aduocati, facta fuit reſeruatio, de qua in voto, quod facit, vt laudum, nec ratione capitulorum, in quibus eſt laudatum, ſuſtineatur, *d. l. quid tamen, ff. de recept. arbitr.* Azor. *in rubr. C. de arbitr. num. 24.* cuius opinionem dicit communem Cyn. *in l. 1. n. 24. C. ſi aduerſ. rem iud.* Abb. *in c. cum inter n. 23. verſ. ego concluſiuè*, qui de communiori, & veriori *de ſent. & re iud.* vbi Butr. *num. 26. verſ. Petrus*, & Abb. Bellam. *n. 10. verſ. ſed alij diſtinguunt*, Imol. *n. 12. verſ. ſi autem per delegatum*, Felin. *ſub n. 7. verſ. reſtringe dupliciter*, Abb. *conſ. 44. n. 2. verſ. & facit lib. 1.* Bero. *q. 23. n. 10.* Blanc. *de compromiſſ. in 3. qu. 6. princ. n. 5.* Lanfranc. de Brianc. *de arbitr. in 5. membr. qu. 16. n. 32.* Quod eſt etiam de iure *l. non diſtinguemus 37. §. quæſitum, ff. de recept. arbitr.* Addit. ad gloſ. *in l. quid tamen 25. ver. ſeparatim*, vbi Bar. *n. 3. ff. eod.* Imò, quod nec per Conſultorem fieri potuerit illa reſeruatio, Bald. *conſ. 481. vertente quæſtione n. 4. verſ. dico lib. 1.* quem Socin. iun. *conſ. 63. n. 6.*

18 Nec obſtat fides D. Conſultoris, quod Albericus conſenſerit dicto voto cum reſeruatione. Quia non inde ſequitur illum conſenſiſſe probationi laudi, cum dicta reſeruatione, cum conſenſus non extendatur, ad Bart. *in l. 1. §. ſi quis hoc interdicto, ff. de itin. atque priu.* Dec. *conſ. 452. n. 14. & 651. n. 2.* Aym. *conſ. 291. num. 1.* Et nudus conſenſus vnius non producebat actionem, ideò non erat ſufficiens, Socin. *conſ. 87. num. 8. verſ. præterea dico lib. 3. & conſ. 220. n. 3. lib. 2. & conſ. 115. n. 5. & 9. lib. 4.* & altera parte abſente non habebat vim pacti, ad quod vel ſtipulatio requiritur, Dec. *conſ. 472. n. 35. verſ. ſecundo reſpondebatur*, Natt. *conſ. 95. n. 3.*

19 Nec potuiſſe ſolus à compromiſſi forma recedere, vel illud nouare, Brun. *tract. de form. & ſolemnit. tit. quis poſſ. dar. col. 3. verſ. forma autem data*, præſertim cum laudum non poſſit eſſe pro vna parte obligatorium, pro alia non, & claudicare, *l. ſi cum dies 26. §. pen. in fin. ff. de recept. arbitr.* Spec. *tit. de arbitr. §. excipitur in princ. verſ. item quod claudicat.* Tertiò ceſſabat compromiſſum, & ſic poteſtas, quia reſpectu Nicolai ipſe non prorogauit, neque D. Octauius in prorogatione pro eo de rato promiſit, vt ampliſſimè fecerat in compromiſſo expirato:

20 Nec prima prorogatio ſuſtinetur, cùm non ſit cum inſertioni compromiſſi, prout expreſsè conuentum fuerat, ibi, *Et cum inſertione*, neque illud ei lectum fuit, Caſtr. *conſ. 465. num. 5. lib. 1.* Aym. *conſ. 197. numer. 14.* Bec. *conſ. 73. num. 34.* neque aliter conſtat Nicolaum habuiſſe plenam, & perfectam ſcientiam compromiſſi ratificari, & ſingulorum pactorum in eo contentorum, qualis requiritur ad ratificationem, Pariſ. *conſ. 47. num. 97. lib. 1.* Natt. *conſ. 636. num. 192.* cum alijs per Gabr. *conſ. 149. num. 79. lib. 2.*

21 Alia verò per Epiſtolam ſub datum Florentiæ 10. Nouembris 1612. vltra eoſdem defectus, tanquam ſcriptura priuata non probat, Bart. & alij *in l. ſi ſcripturas, C. qui pot. in pign. habeantur*, Tiraq. *de retract. conuent. §. 1. gl. 7. ſub n. 43.* & vti Epiſtola non probare per Scribente, adnot. per Doct. *in l. admonendi, ff. de iureiur.* vbi Rip. *num. 137.* Præterea cùm non fuerit aliqua prorogatio, vel ratificatio exhibita coram Arbitro, non potuit fundamentum ſuæ poteſtatis ignorando pronunciare, Bald. *in l. dicere num. 1. ff. de recept. arbitr.* Blanc. *de compromiſſ. quæſt. 9. princ. de effectu ſentent. quæſt. 1. verſ. veritas tamen eſt*, qui *num. 2. verſ. intellige in arbitrio prorogationem temporis ignorante*. Reſpectu Riccaſoli nulla adeſt compromiſſi ratificatio.

22 Ex his ſequitur, laudum, nec quo ad Donos, & Albericum ſuſtineri. Nam dato illud eſſe regulariter diuiduum reſpectu perſonarum, vt dicitur de ſententia, *l. de vnoquoque, ff. de re iudic. l. non idcirco, ff. de iudic.* Alex. *conſ. 36 num. 20. verſ. etiam ſententiam lib. 4.* Secus eſt hoc caſu. Primò, quia negotium erat ſui natura indiuiduum, cùm ratio vnius non poſſet rectè adæquari ſine viſione, & adæquatione rationis alterius, & diminuto debiti, vel crediti vnius poſſet augere, vel diminuere debitum, vel creditum alterius in aceruo, & corpore rationis per Arbitratorem figurato, Cyn. *in l. ſancimus col. 1. verſ. tertio caſu, C. de donat.* Alber. *in l. 1. §. ſed ſi mihi ſub num. 20. verſ. tertio caſu, ff. de verb. oblig.*

23 Secundò, quia effectum erat indiuiduum expreſſa partium conuentione, quod Arbitrator non poſſet, niſi ſuper omnibus pronunciare, & deberet omnes controuerſias dirimere, vt poſt Iacob. Butr. tradit Alber. *in l. Pedius §. in ſeruum, verſ. quædam indiuidua ratione voluntatis, ff. de recept. arbitris*, Alex. *in l. 1. §. ſed & ſi mihi n. 2. verſ. tertia ratione*, vbi Iaſ. *n. 5. verſ. tertio, ff. de verb. obl.* & tex. *in d. l. Pedius*, loquentem in compromiſſis, ad omnes contractus extendit Bar. *in l. Græce, §. illud n. 4. verſ. quoddam eſt indiuiduum*, vbi Angel. *n. 3. verſ. ſic & alias, ff. de fideiuſſ.* Put. *dec. 315. in fin. lib. 1.* Et ideò ſtante hac conuentione, reddente compromiſſum indiuiduum, ſi vnus deficiat, ſequi non poſſe laudum inter alios, tradit. gloſ. *in d. l. diem proferre 32. §. 1. verſ. morte in fin.* ibi Bartol. *in fin.* & Bald. *n. 3. ff. de receptis arbitr.* Blanc. *de compr. q. 7. & 8. verſ. ſed pro ſupradicta.*

24 Non obſtat ratificatio Ricaſoli 23. Ianuar. 1613. Tum quia laudum non fuit illi lectum, ex Caſtr. & alijs ſupra citatis. Tum quia non poteſt conualidare laudum latum in præiudicium, Alber. Rot. *dec. 13. alias 1. de proc. in antiq.* Put. *deciſ. 373. n. 4. lib. 2.* maximè cùm Albericus non potuiſſet ſe iuuare laudo contra Ricaſolum, & laudum claudicare non poſſit, *d. l. ſi cum dies 26. §. pen. in fin. ff. de recept. arbitr.* & Specul. ſupra allegatus.

25 Ex quibus ſequitur, laudo prædicto executionem dari non potuiſſe, *l. 4. §. condemnatum, & l. ſi cum nulla, ff. de re iudic. l. quoties, ff. qui ſatiſd. cog.* In laudo, loquitur Roman. *conſ. 141. in princ.* maximè cùm pars inſiſteret ſuper nullitate, Bart. *l. ſicut proponis in fin. C. quomod. & quand. iudex*, cum alijs per Rot. *deciſ. 361. n. 3. par. 1. diuer.* Vnde mandatum quoque Auditoris Cameræ cum omnibus inde ſecutis eſſe reuocandum concluſum fuit.

R. P. D. MANZANEDO.

Acerrina Canonicatus.

Lunæ 1. Iulij 1613.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione agitur de conceſſione mandati de manutenendo, & plura adnotantur ad materiam, de quibus vide in Summarijs.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio probatur per publicum inſtrumentum, & ſufficit ad conceſſionem mandati de manutenendo, alio non exiſtente in poſſeſſione, n. 1.

Sequeſtrum non priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione, n. 2.

Executor mixtus dicitur ille, qui eſt deputatus cum clauſula, amoto quolibet illicito detentore, nec poteſt aliquem ſua poſſeſſione priuari, niſi ipſo citato, n. 3.

Decretum irritans non operatur in conceſſione conditionali conditione non verificata, num. 4.

Poſſeſſorium retinendi numquid impediatur per confeſſionem actoris, n. 5.

Con-

Digitized by Google

Confeſſio non facit rem notoriam, quando contra eam dantur exceptiones, num. 6.

DECISIO DXVI.

1 FVit reſolutum Iacometto dandum eſſe mandatum de manutenendo, cum de eius poſſeſſione conſtet, per inſtrumentum publicum, quod alio tunc non exiſtente in poſſeſſione ſuffragatur, *l. pradia*, vbi Bart. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Puteus *deciſ.* 360. *num.* 8. *lib.* 1. Rot. *deciſ.* 202. *num.* 3. *&* 363. *par.* 1. *diuerſ.* Socin. *conſ.* 205. *num.* 5. *lib.* 2.

2 Non obſtat, quod dicta poſſeſſio fuerit ſequeſtrata, quia ſequeſtratio non priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione, Bart. *in l. intereſſe puto, ff. de acquir. poſſ.* Mohed. *deciſ.* 14. *de reſtit. ſpoliat.*

3 Minus obſtat, quod per iudicem Iacometto fuerit poſſeſſio ablata, & tradita Horatio. Quia cum literæ Horatij eſſent in forma dignum, & in eis adeſſet clauſula amoto quolibet illicito detentore, ille erat mixtus executor, & aſſumere debebat partes iudicis, & Iacomettum poſſidẽtem citare, alias proceſſit nulliter, Felin. *c. fi. n.* 23. *de præſum.* Oldrad. *conſ.* 227. *n.* 3. *verſ. alia eſt ſolutio*, Rebuff. *in Praxi, tit. de form. non. promiſ. verb. amoto exinde*, Mohed. *deciſ.* 7. *num.* 5. *de reſtit. ſpoliat.* quod cum non fecerit Iacomettus, non remanſit priuatus ſua poſſeſſione ciuili, quæ animo retenta ſufficit pro manutentione, Menoch. *de retinend. remed.* 3. *num.* 22. Rota *diuerſ. deciſ.* 99. *par.* 1. *& deciſ.* 19. *num.* 12. *par.* 2.

4 Nec facit, quod Horatius impetrauerit iſtum Canonicatum, tanquam vacantem ex Conſtitutione Gregorij XIII. ob non publicationem, & quod in dicta Conſtitutione adeſt decretum irritans, quod inficit non ſolum titulum, ſed etiam poſſeſſionem Iacometti, quia cum adhuc non fuerit doctum de non publicatione, & ſic, quod intret dicta Conſtitutio, decretum in illa appoſitum nihil operatur, & non impedit manutentionem Horatij, Rota *deciſ.* 122. *lib.* 2. *par.* 3. *diuerſ.*

5 Neque dicatur conſtare de non publicatione per quandam confeſſionem Iacometti coram Vicario, vt dicitur factam, quia cùm ſimus in poſſeſſorio non videtur impedienda manutentio ex dicta confeſſione, quæ non videtur reddere notorium non ius poſſeſſoris, donec ille, de aliquo alio titulo poteſt docere, ad not. per Put. *ad deciſ.* 203. *lib.* 1. *&* 284. *num.* 6. *&* 7. *lib.* 2.

6 Vltra quod plura opponuntur contra iſtam confeſſionem, ex quibus deſinit res eſſe clara, ex adductis per Bart. *in l. ſi cauſa cognita, n.* 4. *&* 161. Alex. *num.* 9. *C. de tranſaction.* Ruin. *in l.* 1. *num.* 44. *de oper. non. nunciat.* Menoch. *de recuper. remed.* 1. *num.* 225. Lancell. *de attent. p.* 3. *c.* 24. *qu.* 1. *num.* 62. *& ſequenti*, facit in noſtris terminis *deciſ. Meleuitan. prætenſarum penſionum*, 19. *Febr.* 1596. *coram bo. mem. D. Litta.*

R. P. D. CAVALERIO,

Calaguritana Iuris patronatus de Victoriæ.

Mercurij 30. *Octobris* 1613.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus an, & quando dicatur acquiſitum ex conſtitutione Eccleſiæ non facta illius ſpeciali reſeruatione.

SVMMARIVM.

Ius patronatus acquiſitum dicitur ex Conſtitutione, fundatione, vel dotatione Eccleſiæ. n. 1. *&* 2. *Vbi hoc ampliatur etiam, quod expreſſe Ius patronatus reſeruatum non ſit. Declara vt nu.* 4.

Ius patronatus non ſuſtinetur, nec acquiritur ſine conſenſu Ordinarij, n. 3. *Vbi tamen quod conſenſus præſumitur ex lapſu annorum* 70.

Diuina celebrari non poſſunt in Eccleſia ſine conſenſu Epiſcopi, num. 3.

DECISIO DXVII.

1 INtroducta lite coram Ordinario Calaguritano inter Dominum Hortunum de Aguirra ex vna, & Prioriſſam, & Moniales Monaſterij Sanctæ Crucis Ciuitatis Victoriæ ex altera de, & ſuper Iure patronatus, & ſepultura, quæ in dicta Eccleſia D. Hortunus prætendebat habere, & ſuper alijs fuit lata ſententia abſolutoria ab impetitis in fauorem Monialium, à qua fuit appellatum, & cauſa in gradu appellationis introducta coram Metropolitano Burgen. fuit per eius Vicarium lata ſecunda ſententia habens quatuor capita, in quorum primo declaratum fuit Ius patronatus non ſpectare ad Hortunum. In ſecundo fuit dictum, competere idem Hortuno ius ſepulturæ in Cappella maioris Eccleſiæ. In tertio prohibitum fuit Monialibus, ne amouerent arma, & inſignia familiæ de Aguirra, ex dicta Cappella maioris. In quarto, & vltimo, quod neque permitterent, iuxta eam apponi inſignia aliorum. Cauſa in tertia inſtantia commiſſa in Rota dubitaui ſuper confirmatione dictæ ſententiæ Burgen. & Domini reſponderunt conſtare de Iure patronatus Eccleſiæ ad effectum præeminentiarum tantùm, de reliquis autem voluerunt, quod particulariter videretur. Dicebant enim, Eccleſiam hanc fuiſſe conſtructam à quondam Hortuno ſeniore, & perfectam à Matthæo eius nepote, & hærede, & hoc apparere ex depoſitionibus plurium teſtium examinatorum in hac cauſa, & ex inſcriptione hoc idem continente appoſita in eadem Eccleſia. Item ex decem, & nouem armis familiæ de Aguirra per totam Eccleſiam appoſitis, & per teſtes recognitis.

Ex huiuſmodi autem conſtructione cenſuerunt, fuiſſe acquiſitum Ius patronatus non ſolum de iure communi, *cap. nobis, vbi Doct. de Iure patronat.* ſed etiam ex diſpoſitione Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *poſt princip.* in illis verbis, *vt tit. Iuris patronat. ſit ex fundatione, vel dotatione*, & ſic loquitur per alternatiuam, quæ ponitur inter diuerſa, addendo diuerſum caſum, & diſpoſitionem, *vt in rubr. de conſecr. eccleſ. vel alt.* Aym. *conſ.* 326. *num.* 2. *&* ſuperfuit, quod in vna tantum parte verificetur, *c. inter cæteras*, vbi Felin. *& alij de reſcr.* Hoc autem cenſebant Domini procedere etiam ſine expreſſa fundationis reſeruatione, Felin. poſt alios *in cap. ſignificauit, nu.* 1. *in fi. & n.* 2. *verſ. nota ibi. de teſt.* Lambert. *de Iure patronatus lib.* 1. *par.* 1. 2. *quæſt. princ. artic.* 4. Reſolutum fuit in Iacen. Portionis 16. Decembris 1591. coram bo. mem. Illuſtriſſimo Pamphilio. 2

Nec videbatur obſtare allegatus defectus conſenſus Ordinarij, qui erat neceſſarius *dicto cap. nobis, vbi gloſ.* 3. *de Iure patron.* quia ſtante lapſu ſeptuaginta annorum à die Conſtructionis, præſumitur Ordinarij auctoritas interueniſſe, Archid. *in c. nemo, verſ. vbi autem dubium, de conſecr. diſt.* 1. cùm præſupponatur in Eccleſia fuiſſe celebrata diuina, quæ non niſi de ſcientia, & de conſenſu Epiſcopi celebrari poſſunt, latè Gabr. *de præſumpt. concluſ.* 1. *n.* 9. & in terminis Iuris patronatus, Roch. *in verb. pro eo quod de Diœceſani quæſt.* 7. *n.* 19. 3

Tandem neque dictum fuit obſtare, quod in Eccleſijs Conuentualibus, qualis eſt hæc habens Monaſterium Monialium, non acquiratur Ius patronatus ex Conſtructione per dictum *c. nobis*, quia quicquid ſit reſpectu nominationis, vel præſentationis, Domini intelligebant, tale Ius patronatus fuiſſe quæſitum fundationi, quo ad præeminentias tantum, *vt in d. c. nobis, in fi.* & ibi Abb. & alij Scribentes, quod etiam procederet in Eccleſia regulari, & Mendicantium, in qua ex Conſtructione ſola acquiritur Ius patronatus ad omnes effectus præterquam præſentationis, dixit Lambert. *dicto lib.* 1. *art.* 7. 11. *quæſt. principali n.* 3. 4

Quo verò ad alia capita contenta in dicta ſententia Burgen. Domini, vt dictum eſt, voluerunt, particulariter videri, &c. 5

R. P. D. PAMPHILIO.

Pampilonen. Iuris patronatus.

Mercurij 30. *Octobris* 1613.

ARGVMENTVM.

Iuris patronatus vſurpatio vbi non præſumitur vigore Sacri Concilij Tridentini, quomodo illud probetur de iure communi.

SVMMARIVM.

Ius patronatus de iure communi cenſetur probatum per teſtes deponentes de publica voce, & fama fundationis illius de quaſi poſſeſſione præſentandi per quadraginta annos, num. 1.

Ius patronatus de iure communi cenſetur probatum per *enun-*

Digitized by Google

enunciatiuas antiquiſſimas plurium inſtrumentorum ſuper præſentatione, n. 2. & 3.

Ordinarij non ſolent eſſe faciles ad inſtituendum præſentatos à patronis ad beneficium, n. 3.

Ius patronatus probatur per ſententiam, num. 4.

Ius patronatus probatur etiam per inſignia alicuius familiæ ſculpta in Eccleſia, n. 5.

DECISIO DXVIII.

1 IN alia poſitione huius cauſæ ſub die 24. Maij præteriti, reſolutum fuit Ius patronatus, de quo agitur non eſſe tale, in quo cadat præſumptio vſurpationis, ideo ſupra dicta die fuit ſucceſſiuè dubitatum, An ex deductis conſtet de huiuſmodi Iure patronatus ad fauorem DD. Palatij de Tarauz, & Sciagotia, & Domini ex quo ceſſante præſumptione vſurpationis per Concilium Trident. *c. 9. ſeſſ. 25. de reform.* circa modum probandi Ius patronatus nihil innouatur quoad Eccleſiam, & Rectoriam, de qua agitur de Iure patronatus, ſatis conſtare dixerunt ex probationibus adductis, adſunt enim teſtes, qui non ſolum deponunt de publica voce, & fama iſtam Eccleſiam fuiſſe fundatam in proprio ſolo à prædeceſſoribus Martini Garziæ, ſed etiam de quaſi poſſeſſione præſentan. DD. dicti Palatij per 40. annos cum alijs requiſitis immiſionis, *iuxta notat. per gl. in c. 1. in verbo memoria, de præſcript. in 6.*

2 Concurrunt etiam tres enunciatiuæ antiquiſſimæ vltra centum annos, quarum prima emanauit de anno 1420. in inſtrumento donationis dicto D. Martino per vniuerſitatem loci de Aya factæ de iſta Eccleſia vti fundata in proprio ſolo à prædeceſſoribus ipſius D. Martini donatarij, altera de anno 1426. in alio inſtrumento donationis factæ ab ipſo D. Martino donatario Ioanni Ortiz eius filio, qui poſtmodum de anno 1462. inſtetit, & obtinuit per iudicem mandatarij fieri tranſumptum dd. donationum, quæ enunciatiuæ cum ſint plures, habent vim famæ, & probant in antiquis, glo. Bald. *& alij in c. cum aliquis C. de iure delib.* Felin. *in c. cum cauſam, num. 4. de probat.* Caſſad. *deciſ. 1. & ſeq. de probat.*

3 Dantur propterea duæ aliæ enunciatiuæ de anno 1577. & 1584. in inſtitutionibus factis per Ordinarium Pampilonen. ad fauorem præſentatorum ab iſtis Dominis Palatij prædicti, quæ veriſimiliter non emanaſſent, ſi de Iure patronatus non conſtitiſſet, cum alias Ordinarij non ſoleant eſſe faciles ad inſtituen. præſentatos, Rota *deciſ. 11. de Iure patr. in nou. & fuit dictum in cauſa Tiraſonen. Capellaniæ 14. Decembris 1607. coram me. & in cauſa Meliten. Iuris patronatus* 10. *Martij* 1608. *coram R. P. D. Caualerio.*

4 Idque etiam ſuadetur ex ſententia eiuſdem Ordinarij, in qua declarauit huiuſmodi Ius patronatus pertinere ad ſucceſſores in dictum Palatiū, & ex teſtibus, qui deponunt D. Palatij prędicti ſemper habuiſſe in dicta Eccleſia, tam in ſedendo, quam in alijs pluribus actibus præeminentiam, quæ ad iſtum effectum plurimum releuant, *iuxta tex. in cap. nobis, & ibi Doctor. de Iure patr.* & faciunt trad. per Lamber. *in tract. de Iure pat. lib. 3. quæſt. 1. principali per totum.*

5 Non parum etiam mouerunt DD. inſignia dictæ familiæ ab antiquiſſimo tempore, prout deponunt ſupradicti teſtes in iſta Eccleſia ſculpta, quæ pariter probationem patronatus in antiquis plurimum coadiuuant ad trad. per Imol. *conſ. 60. num. 1.* Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina, num. 97. de cauſ. poſſ. & propr.* Lambert. *de Iurepat. lib. 3. q. 15. in princ. verſ. quarto, & tenuit Rota in Monopolitana beneficij 23. Martij 1585. coram Bubalo.* Et ita fuit concluſum pro DD. de Tarauz informante.

R. P. D. VEROSPIO.

Narnien. Fideicommiſſi de Cardoſis.

Veneris 8. Nouemb. 1613.

ARGVMENTVM.

Declaratur in hac deciſione, quando ſubſtitutio vulgaris trahatur ad fideicommiſſariam, & quando ſubſequentes ſubſtitutiones dicantur dependentes à præcedenti, & illi ſubordinatæ.

SVMMARIVM.

Subſtitutio dicitur vulgaris, quando quis eſt ſubſtitutus ſi inſtitutus non ſuperuiueret, videlicet ſi hæres eſſe nollet, vel non poſſet, num. 1.

Subſtitutio prima ſi euaneſcit ob conditionem non purificatam euaneſcunt etiam, & expirant omnes aliæ ſubſtitutiones illi ſubordinatæ, & ab ea dependentes, nu. 2.

Subſtitutiones ſequentes poſt primam dicuntur dependentes à præcedenti, quando fuerunt continuatiuè factæ per copulam, Et, vel per clauſulam Et eo caſu, *num. 3.*

Copulæ, & *natura eſt copulata coniungere cum ſuis qualitatibus, num. 3.*

Subſtitutus nepos filio inſtituto ſi ille non viueret, an dicatur compendioſe ſubſtitutus, num. 4.

Subſtitutio vulgaris non trahitur ad fideicommiſſariam, num. 5.

Clauſula Codicillaris in fine teſtamenti poſita fideicommiſſariam ſubſtitutionem importat. Declara, vt nu. 6.

Clauſula Codicillaris operatur ſucceſſionem ab inteſtato in caſu, in quo teſtamentum ſit inualidum propter defectum ſolemnitatis. Secus ſi propter defectum voluntatis, nu. 6.

Fideicommiſſum perpetuum coniecturis inductum eſſe probatur. Declara, vt num. 7.

DECISIO DXIX.

PEtronius Cardolus inſtituit in ſuo vltimo teſtamento Neruam fratrem ſuum hæredem, ſi poſt ipſius obitum ſuperuixiſſet, eo autem præmortuo filios eiuſdem Neruæ maſculos, tam natos, quam naſcituros inſtituit. Quod ſi dicti filij ſine filijs deceſſiſſent, ſubſtituit illis Quintilianum ex altero fratre nepotem, & eo non ſuperſtite, filios illius, quibus non exiſtentibus filias dicti Neruæ ſubſtituit. Poſt mortem teſtatoris obiit Nerua, relictis Vincentio, & Alexio filiis & Cleria filia, legitimis, & naturalibus: Cum verò poſteà dicti Vincentius, & Alexius ſine liberis deceſſiſſent, & Cleria ſuperſtes poſſeſſionem accepiſſet bonorum hæreditariorum: Inſurrexit Quintilianus, tanquam in teſtamento vocatus, & illo ſolum informante dubitaui, An factus eſſet ad eius fauorem locus fideicommiſſo. Quod fuit negatiuè reſolutum. Quia cum filij Neruæ ſint ad hæreditatem vocati, ſi pater illorum non ſuperuiueret, videlicet ſi hæres eſſe nollet, vel non poſſet, eorum inſtitutio dicitur merè vulgaris *per l. cum proponas, C. de hæred. inſt. §. primo, de vulg. ſubſt.* Bart. *in l. 1. num. 18. verſ. 4. principaliter quæro,* vbi Bald. & Alex. *in fine, ff. de vulg. & pupill.* Bero. *conſ. 83. num. 10. lib. 2.* Anchar. *conſ. 257. num. 3. verſ. tertio hoc probat.* Dec. *conſ. 394. num. 5. verſ. tertio etiam,* Ruin. *conſ. 102. num. & conſ. 125. num. 1. & ſeqq. lib. 2.* Menoch. *conſ. 399. num. 3.* Qui dicit ſubſtitutionem factam præmorienti teſtatori ſemper eſſe vulgarem. 1

Quæ filiorum Neruæ inſtitutio, tanquam conditione non purificata, cum euanuerit, ex quo Nerua teſtatori ſuperuixit, omnes pariter ſubſtitutiones illi ſubordinatæ, & ab ea dependẽtes expirarunt, *l. ſi mater, §. fi. & l. qui habebat, ff. de vulg. & pupil.* & in his terminis conſuluit Corn. *conſ. 186. n. 5. lib. 3.* Anch. *conſ. 137. per tot.* Alex. *conſ. 1. num. 1. & ſeq. lib. 1.* Soc. *conſ. 62. n. 7. vol. 3.* Pariſ. *conſ. 87. n. 37. vol. 2.* Dec. *conſ. 636. nu. 6.* Menoch. *d. conſ. 399. num. 16. & 17. idem de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 71. nu. 6. verſ. & hanc quidem declarationem,* Ruin. *conſ. 99. nu. 10. & ſeqq. vol. 2. & facit vulg. conſ. Oldrad. 21.* Gabr. *conſ. 117. in princ. lib. 1.* Qui licet aliud poſtea concludat in illo caſu, qui eſt valde diuerſus à noſtro, quando tamen conditio eſt appoſita, prout hic primæ vocationi hanc opinionem amplectitur, vt optimè declarat *ſub num. 9. verſ. nec obſtat, & n. 21.* & ita dicit intelligendos eſſe Doctores, qui contrarium aſſeruerunt, quam etiam opinionem ſecuta eſt Rota *deciſ. 230. num. 1. par. 2. & deciſ. 118. par. 1. diuerſ.* 2

Quod autem ſequentes ſubſtitutiones à prima dependeant, ſatis probari videtur, ex quo factæ fuerunt continuatiuè per copulam, &, cuius natura eſt copulata iungere cum ſuis qualitatibus, Pereg. *de fideicom. art. 15. num. 31.* Anchar. *conſ. 137. num. 2.* Menoch. *conſ. 399. num. 18.* Neuiz. *conſ. 72. num. 14.* Rota *deciſ. 230. n. 2. par. 2. diuer.* Vlterius fuit in illis additum verbum *& eo caſu*, quod poſteriores ſubſtitutiones, iuxta terminos primæ reſtringit, Alciat. *reſp. 37. num. 11. lib. 9.* Menoch. *d. conſ. 399. num. 19.* Anchar. *conſ. 267. num. 2. in fine,* Dec. *conſ. 89. num. 3.* 3

Non

4 Non obſtant Corn. *conſ.* 226. *num.* 4. *lib.* 4. Menoch. *& alij per eum alleg. præſumpt.* 71. *num.* 6. *lib.* 4. Qui contrarium ſenſerunt, quando teſtator filium inſtituit, & ſi ille non viueret, nepotem, tunc enim huiuſmodi conditio, *ſi non viueret*, intelligitur, quandocunque, & ſic tam ante, quam poſt obitum teſtatoris in vim ſubſtitutionis compendioſè, ſub qua fideicommiſſaria continetur, Bald. *conſ.* 340. *lib.* 5. Alciat. *in l. Gallus*, §. *quidam rectè*, *in* 1. *lectura num.* 47. *ff. de lib. & poſth.* Menoch. *de præſumpt. præſumpt.* 71. *num.* 6. *lib.* 4. quæ caſui noſtro non applicantur cum inſtitutio de filijs Neruæ ſit merè vulgaris, vt dixi.

5 Nec valet dicere Teſtatorem, ſicut Neruæ filios vocauit ſi ille non ſuperuiueret, nec ſuccederet, ita eoſdem vocare voluiſſe, in caſu quo Nerua ſuperuixiſſet, & ſuceeſſiſſet ipſi teſtatori. Nam reſpondetur vulgarem ad fideicommiſſariam non trahi, *l. ex verbis ciuilibus*, *& ibi gloſ.* vbi Bart. *num.* 2. Bald. *num.* 5. Alex. *num.* 1. *in prin. ff. de vulg. & pupil.* Si autem Nerua ſuperuixiſſet cenſetur Teſtator illius filiis ab inteſtato ſucceſſionem præſeruare voluiſſe, ſaltem confidiſſe, dictum Neruam ad fauorem filiorum fuiſſe diſpoſiturum, vt tradit Corn. *d. conſ.* 186. *num.* 5. *verſ. non autem fuerunt*, *lib.* 3. Cum parentis votum ſit, vt ad filios bona ſua perueniant, *l. ſcripto*, *in fine*, *ff. vnde liberi*, *l. nam etſi parentib. ff. de inoff. teſtam.*

6 Non obſtat clauſula Codicillaris in fine teſtamenti, per quam vulgaris ad fideicommiſſariam trahatur. Quia cùm opponatur vulgaris fideicommiſſariæ, Bald. *conſ.* 272. *num.* 2. *verſ. conſtat autem. lib.* 2. Bero. *conſ.* 63. *num.* 29. *lib.* 2. per dictam clauſulam ad illam trahi non poteſt, cùm præſertim Teſtator de fideicommiſſaria non cogitauerit, Dec. *conſ.* 247. *num.* 6. *verſ. ſecus eſt in caſu noſtro*, Aym. *conſil.* 22. *n.* 8. Clauſula enim Codicillaris de ſui natura operatur, vt quod ex teſtamento inualido non debetur, ab inteſtato debeatur, vt ſolennitatis defectum ſuppleat non voluntatis, Gabr. *conſ.* 129. *nu.* 12. *&* 16. *lib.* 2. Menoch. *conſil.* 326. *num.* 40. Peregr. *de fideicom. art.* 18. *num.* 8. *& fuit dictum in vna Viterbien. fideicommiſſi* 10. *Maij præſentis anni coram R. P. D. meo Manzanedo.*

7 Non obſtat, quod ex coniecturis dici poſſit, inductum perpetuum fideicommiſſum, ex quo deuentum fuit ad plures gradus ſubſtitutionis, habita agnationis ratione, cum ante fœminas vocati fuerint maſculi, Aym. *conſil.* 98. *num.* 1. *& ſeq. cum aliis per eum alleg.* Nam omnes iſtæ ſubſtitutiones, vt dixi, regulantur à ſuperiori conditione, *ſi Nerua teſtatori non ſuperuiueret*, quæ cum defecerit, dictæ coniecturæ vim habere non poſſunt, Rota *deciſ.* 230. *nu.* 1. *par.* 2. *diuerſ. & deciſ.* 118. *par.* 1. *& fuit etiam dictum in prælleg. deciſ. Viterbien. &c.*

R. P. D. PIROVANO.

Conchen. Decimarum dell' Infantado.

Ven. 8. *Nouembris* 1613.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus an, & quando habeat fundatam intentionem, & ius in decimis coæquale cum Rectoribus, ita quod ſeminis mutatio non præiudicet.

SVMMARIVM.

Epiſcopus an, & quando habeat fundatam intentionem, & ius in decimis coequale cum Rectoribus, ita quod ſeminis mutatio non præiudicet, n. 1. *&* 2.

Miniſtri cenſentur omnia facere, & gerere de mandato, & voluntate ſuorum Dominorum, n. 2. *&* 3.

Ius decimandi tranſit in Parochias etiam poſtquam fuerunt diſtinctæ. Declara, vt n. 5.

DECISIO DXX.

1 FVndamentum deciſionum in hac cauſa die 5. Decembris præteriti, & die 10. Maij anni præſentis, quare D. Epiſcopo Conchen. debeatur decima olei, & croci præcipuum fuit, quia Epiſcopus habet ius in decimis coæquale cum Rectoribus, & conſequenter reale ſuper terris decimalibus, quod ex mutatione ſeminis mutari, aut tolli haudquaquam poteſt, *c. commiſſum*, *c. cum in tua*, *de decim.* & coæqualitas probatur, quia ex decimis, quæ ad horreum commune deferuntur participant nedum Rectores, ſed etiam Epiſcopus, ac Beneficiati, & Rex ipſe Catholicus, iuxta antiquam diuiſionem hucuſque obſeruatam abſque eo, quod alter de manu alterius eas recipiat, & cum non aduerſetur intentioni Epiſcopi habere ius reale in decimis, ſiuè vti vniuerſalis Parochi per retentionem ante diſtinctas parochias, Abb. *in cap. quoniam à nobis*, *num.* 2. *verſ. per hoc etiam infertur*, Cardin. *num.* 1. *in* 1. *oppoſ.* Butr. *num.* 2. *in* 2. *notab.* Anchar. *num.* 4. *de decim.* Rebuff. *eodem tit. qu.* 7. *num.* 9. ſiue etiam vti habentis quartam in qua concurrit coæqualitas iuris Ordinarij reſpectu quotæ, & proprietatis earum, *cap. conquerenti*, *de offic. ordin.* vbi Hoſtien. Abb. Card. & alij notant. Rebuff. *de decim. q.* 7. *num.* 11. Rota *in Caurien. iuriſdict. inter impreſſ.* 31. *num.* 5. *par.* 2. *diuerſ.* & quæ ad ſummam pro qua nunc participat Epiſcopus de iure potuit augeri, ſecundum Hoſtien. *in d. c. conquerente*, *num.* 15. & dixit Rota *in Turritana Tertiariæ* 13. *Nouembris* 1596. *coram bon. mem. Card. Pamphilio*, *& in Nouarien. Canonicatus* 27. *Maij* 1609. *coram Reuerend. Arch. epiſcopo Lugdunen.* ſequitur dicendum, dum Rectores contrarium non docent Epiſcopum habere fundatam intentionem in coæqualitate iuris percipiendi decimas. Propterea cùm in hac probatione Rectores deficiant: Cenſuerunt Domini iterum ſtandum eſſe in deciſis.

2 Nec obſtare, quod in facto dicatur Epiſcopum exegiſſe decimas de manu Rectorum in locis dell' Infantado, & de Pareja quo caſu ceſſaret ius coæquale cum reale habere non poſſet, *l. fundi Trebatiani*, *ff. de vſu*, *& vſufructu leg.* Pinell. *poſt alios in l.* 1. *par.* 2. *num.* 11. *C. de bon. matern.* Fuit enim reſponſum, ſi præſuppoſitum reſpicit exactionem decimarum immediatè de manu Rectorum, quod nec teſtibus, neque ſcripturis probatur, ſi verò per manus ſoluentium, & adminiſtratorum horrei communis, & tunc non eſt de manu Rectorum recipere, ſed de manu propria, cùm miniſtri repræſentent participantes de decimis, & omnia de eorum voluntate, & mandato gerere cenſeantur, *c. fin. de iureiur. in* 6. Dec. *conſ.* 110. *n.* 4. Afflict. *deciſ.* 72. *num.* 3. Abb. *conſ.* 104. *n.* 5. *vol.* 1. Maximè cùm non probetur Deputatos ad cuſtodiam, & adminiſtrationem horrei à ſolis Rectoribus fuiſſe præpoſitos.

3 Et hinc patet reſponſio *ad l. fundi Trebatiani*, *ff. de vſu*, *& vſufruct. leg.* & declarationem adductam per Pinell. nam eo in caſu oritur dubium, ſi fructus per vſufructuarium capiuntur de manu proprietarij, qui eſt hæres, non ſic quando de manu Adminiſtratoris nullum in decimis prætendentis dominium, neque liberationem à ſeruitute rei propriæ.

4 Non obſtat, quod exiſtentia harum Parochiarum cum diſtinctione limitum prætendatur ante erectionem Conchę in Cathedralem, vt ideò impoſſibile videatur Epiſcopum reſpectu earum fuiſſe vniuerſalem Parochum de tempore naſcentis Eccleſię, neque de prędictis decimis eas dotaſſe, ſed quod retinuerint ſemper aſſiſtentiam iuris pro conſequendis integris decimis. Quia reſpondetur, quod prędicti deducuntur ex hiſtorijs, Mariana de rebus Hiſpanicis, qui vltra quod ſubobſcurè loquitur in diſtinctione locorum, non etiam iuſtificat, prout neceſſarium eſſet, quod Diœceſis illa, in qua ſitę ſunt Parochię diuiſa eſſet ante erectionem Conchę in Cathedralem, vt exinde retinere potuerint pręſumptionem contra Ordinarium. Prętereà non etiam tollitur pręſumptio augmenti quartę de iure Epiſcopo debitæ, quę potens eſt conſeruare ius coęqualitatis, & realitatis in decimis, vt ſupra dictum eſt.

5 Poſtremò non obſtat, quod poſtquam diſtinctę ſunt Parochię nihilominus ius decimandi in illas tranſeat, Abb. *in c. ad audientiam*, *il primo*, *num.* 14. *de eccleſ. ædific.* atque ita fundatam habeant intentionem contra matricem, *vt fuit dictum in Mediolanen. decimarum de Variſio*, *coram Reuerendiſſ. Lugdunen. die* 9. *Martij* 1609. *& in Comen. decimarum*, *coram Reuerendiſſ. Damaſceno* 9. *Decembris* 1611. Quia prędicta procederent niſi in diſmembratione contrarium eſſet cautum, vt dicitur in allegata deciſione Comen. & proinde cùm non probetur diſtinctio Parochiarum ab initio, potuit Epiſcopus ad quem omnes decimę ſpectabant reſeruare ſibi eam quam nunc percipit portionem. Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

R E-

Digitized by Google

R. P. D. MANZANEDO.

Aurien. Parochialis.

Veneris 8. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

De teſtium fide præſertim circa probationem mortis, ſeu vitæ alicuius adnotantut nonnulla, & quod vltimi vocati in ſucceſſione Iuris patronatus, non admittantur niſi conſtito de morte priorum vocatorum, & quod Ius patronatus tranſit etiam ad illegitimos, quando non eſt gentilitium, nec illegitimi expreſsè in eo ſunt excluſi.

SVMMARIVM.

Præſentari non poſſunt ad Ius patronatus vltimo loco vocati, niſi prius conſtito de obitu priorum vocatorum, num. 1. & num. 5.

Teſtes ſine partis citatione examinati ad perpetuam rei memoriam, & inter alias perſonas non probant, num. 2.

Teſtes quando ſunt hinc inde contrarij reddantur ſuſpecti, & non probant, n. 3.

Teſtes deponentes de auditu non probant, n. 4.

Teſtibus deponentibus de vita hominis magis creditur, quàm deponentibus de morte, n. 6.

Procurator conſtitui non poteſt à patrono ad præſentandum ante vocationem beneficij, n. 7.

Procurator generalis ad adminiſtrandum omnia bona poteſt præſentari ad beneficium, in quo conſtituens habet Ius patronatus, num. 7.

Mandatum procuratoris ſubſtituti non expirat morte ſubſtituentis, num. 8.

Ius patronatus non gentilitium tranſit etiam ad naturalem, num. 9.

DECISIO DXXI.

1 FVit reſolutum ſententias de partibus eſſe infirmandas, nam cùm in donatione iſtius Iuris patronatus ſfuerit ad illud primo loco vocatus Antonius de Solomaio, & in illius defectum Alphonſus Gago, & alij ſucceſſiuè, ac vltimo loco Nicolaus Gago, & eius hæredes non potuerunt iſti hæredes præſentare Ioannem del Condal non conſtito de obitu dicti Antonij, quando enim primus gradus occupatus eſt, vlteriores conquieſcunt, *l. quamdiu, ff. de acquir. hæred.* Molin. *de primog. lib. 3. cap. 10. num. 16. & ſeq.* Nec ſolum illius obitus erat probandus, ſed & obitus aliorum vocatorum ante dictos hæredes, necnon filiorum, & deſcendentium, *deciſ. 394. in fin. par. 1. diuerſ.* Peregr. *de fideicom. art. 43. num. 35. & ſeq.* Vnde ſententiæ mandantes inſtitui Ioannem del Condal præſentatum à dictis hæredibus, excluſo Doctore Figueroa præſentato à procuratore dicti Antonij videntur iniuſtæ.

2 Nec obſtant teſtes deponentes de morte Antonij, quia duo illorum fuerunt examinati ſine partis citatione ad perpetuam rei memoriam, & inter alias perſonas, vnde non probant, Bart. *in l. maritus, num. 3. in ſi. ff. de quæſt.* Abb. *in cap. 2. num. 4.* & Felin. *num. 3. de teſtib.* Ruin. *conſ. 46. num. 2. lib. 2.* Pariſ. *conſ. 83. num. 13. lib. 1.* Creſcent. *deciſ. 2. num. 6. de teſtib.*

3 Alij verò duo deponunt de eadem morte à 20. annis, & inter ſe valde diſcordant, ita vt reddantur ſuſpecti, cùm alter dicat à decem annis ante mortem Antonij illum nouiſſe, & tractaſſe in loco de Vtreque in Italia, cum ambo ibi militiam profiterentur, & poſtea Antonium in grauem infirmitatem incidiſſe, & delatum fuiſſe ad hoſpitale Hiſpanorum, vbi per aliquot dies dicta infirmitate detentus ex eadem migrauit ab hoc ſæculo. Alter verò deponit ab eiſdem viginti annis de dicto obitu, & cum dictus teſtis eſſet in dicto loco de Vtreque vidit quadam die Nauem Marchionem de Sancta Cruce illuc accedentem, & ex illa extrahi dictum Antonium in extremis laborantem, ita vt intra ſpacium trium horarum ab hac vita deceſſerit, quem teſtis vidit, & cognouit, & curauit ſepeliri, quia erat ipſius conſanguineus. Ex quibus viſum fuit non eſſe fidem iſtis teſtibus adhibendam. Præterea hi duo teſtes examinati de anno 1602. deponentes de dicto obitu a viginti annis, & ſic obijſſe de anno 1582. atteſtantur contra id, quod iam fuerat iudicatum, & obſeruatum de anno 1594. de quo tempore Dominicus Salgado fuerat de hac Eccleſia inſtitutus ad præſentationem procuratoris eiuſdem Antonij.

Alij autem teſtes de eadem morte deponunt tantummodo de auditu, & ſic non ſunt attendendi, *c. ſuper literis, de teſtib. l. teſtium, C. eodem tit.* Caputaq. *deciſ. 279. num. 2. par. 1.* 4

Vltra quod omnes prædicti teſtes deponunt ſolum de morte Antonij non de aliorum in donatione vocatorum ante præfatos hæredes, de quorum obitu, & illorum filiorum, & deſcendentium conſtare debebat, vt ſupra dixi, vt locus fieri poſſet dictis hæredibus. 5

Et eo magis iſtis teſtibus de dicto obitu deponentibus fides non datur, cum ab alijs de vita Antonij deponentibus conuincantur expreſsè declarando tempus, quo illum viuum viderunt, nempè de anno 1589. & ſic per aliquot annos poſtquam teſtes contrarij illum vidiſſe deponunt, de quo ſunt inter alios teſtes de auditu, duo de viſu, & quod illum viderunt in Regno Caſtellæ proficiſci ad inſulas Philippinas in ſimul cum Gometio Perez de las Marinas Capitaneo generali per Regem Catholicum ad illas partes miſſo, & in conflictu potius eſt ſtandum teſtibus deponentibus de vita, quam de morte, tum quia quilibet præſumitur viuere, & quia melius comprehenditur vita, quàm mors, Gabr. *de teſtib. concluſ. 4. num. 21. & fuit dictum in vna Peruſina beneficij S. Ægidij 11. Martij 1560. coram bonæ mem. Oradino*, tum etiam quia iſti teſtes de vita reddunt rationes veriſimiliores, quam illi deponentes de morte. 6

Quibus non obſtat, Antonium dediſſe mandatum ad præſentandum ante vacationem beneficij, & ſic nulliter *ad text. in cap. fin. & ibi Doct. de conceſſ. præbend.* quia cùm fuerit etiam generale ad adminiſtrandum omnia eius bona ex cauſa magnæ abſentiæ valet, & tenet Abb. *in cap. final. num. 6. de præb.* & ibi Butr. *num. 9.* Mil. *in ſuo repertorio verb. patronus poteſt procuratorem conſtituere*, Lambert. *de iur. par. 1. par. 2. lib. quæſt. 4. art. 3. num. 2. & per totam.* 7

Minus facit, quod Doctor Figueroa fuerit præſentatus à ſubſtituto poſt mortem ſubſtituentis; Quia cùm ſubſtitutus habeat poteſtatem à primo mandante non autem à ſubſtituentes, per illius mortem non expirauit mandatum *gloſ. verb. ſubſtituen. in c. 1. §. 1. de procurat. in 6.* Rot. *deciſ. 33. num. 1. & deciſ. 38. n. 2. de procur. in nou.* Deci. *in cap. relatum circa princ. de offic. de leg. Prob. in addit. ad Monach. in cap. perpetuo, n. 11. de poſtulat. Prælat. in 6.* Gabr. *de procurat. concluſ. 2. num. 9.* 8

Vltimò non obſtare viſum fuit, quod Antonius eſſet illegitimus tamquam filius fratris, & Commendatoris Ordinis Militaris Sancti Ioannis, cum nec verſemur in iure patronatus gentilitio, nec in illo, à quo illegitimi expreſsè ſint excluſi. Quibus ceſſantibus Antonius non eſt incapax iſtius iuris patronatus, Bald. *in l. eam quam in fin. C. de fideicom.* Roch. *de Iure patronatus in verbor. competens num. 9.* Lambert. *vbi ſupra 1. part lib. 1. quæſt. 7. art. 13. in princ. num. 4. & 6.* Gig. *de penſ. quæſt. 16. num. 2. & facit tex. in cap. piæ mentis, &c. Frigentius 16. quæſt. 7.* Ex quibus ita concluſum fuit. 9

REVERENDISSIMO P. D. PIROVANO.

Romana pecuniaria, ſeu adminiſtrationis fundaci.

Mercurij 13. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Adminiſtrator non ſemper de adminiſtratis rationem reddere tenetur, niſi ad adminiſtrandum tacito, aut expreſsè fuerit deputatus, & quando ſic deputatus cenſeatur, multa notabilia in hac deciſione explicantur.

SVMMARIVM.

Adminiſtrator deputatur non ſolum expreſſe, ſed etiam tacite per nonnullos actus, de quibus, n. 3.

Adminiſtrator tenetur reddere rationem de adminiſtratis, & reliqua reſtituere, n. 3.

Adminiſtrator vt teneatur de adminiſtratis reddere rationem neceſſe eſt, vt de deputatione conſtet, aut expreſſe, aut tacite, nec ſufficit, quod quis in adminiſtratione ſe ingerat pro commodo, & vtilitate negotij, num. 4.

So-

Societates regulantur à partium conuentione, & quidquid in contractu ſocietatis omiſſum eſt, habetur pro omiſſo abſque alia interpretatione tacita voluntatis, n.5.
Complementarius non tenetur reddere rationem eorum, quæ facit, num.6.
Actus ſubſequentes interpretationem recipiunt à præambulo titulo, num.7.

DECISIO DXXII.

1 Finita ſocietate Fundacharia tam per mortem Alexandri Albani, quàm etiam per lapſum quinquennij vltra, quod ſocietas ex pacto extendi non poterat Abbas Vincentius, & Ioannes Baptiſta Albani hæredes Alexandri fratris mouerunt iudicium contra Attilium Caſinum alterum ex ſocijs, vt ipſe, per cuius manus omnes pecuniæ ad negotium pertinentes recipiebantur, & ſoluebantur, teneretur de prædictis computum reddere, & cum hoc ab Attilio controuerteretur, quod ſcilicet ſolus neque egiſſet, neque ſoluiſſet, ſed ab alijs participibus id ipſum actum fuiſſet bona fide, & abſque eo, quod alter alteri redderet rationem, ideò ad firmandum pactum inter has partes.

2 Domini in primis videre voluerunt, An conſtet de erroribus præiudicialibus, & cum ſub die 17. Maij præteriti reſolutum eſſet conſtare de erroribus, An autem ſint præiudiciales reſeruauerint particulariter viuere, & quod interim eligeretur Peritus, in pluribus congreſſibus habui coram me, & partes, & peritum ab ipſis electum pro detegendis præiudicijs, quæ cùm manifeſta eſſent, niſi aliud extrinſecus probatum fuiſſet, & hoc etiam parum iuuaret Albanos, niſi apparerent, qui ad eorum emendationem tenerentur. Secundò loco dubium propoſui, An conſtet Attilium Caſinum fuiſſe capſerium.

3 Pro Albanis multa deducebantur, & probabantur, nempe cuſtodia Capſæ maioris per retentionem clauis, locus particularis in quo ſedebat idem Attilius ad recipiendum, & ſoluendum pecunias, ordines, quæ in dies ab eodem Attilio alijs mercatoribus dirigebantur, & ipſi directi acceptabantur, liber introitus, & exitus capſæ ab eodem tentus, & manu propria pro maiori parte, in reliquo autem eo mandante conſcriptus, quæ omnia ſic probata, & ſcientibus, & patientibus alijs conſortijs ab eodem Attilio tractata inferre videbantur nedum tacitam deputationem, quæ æquipollet expreſſæ propter præſumptionem mandati, Innocent. *in c. ex parte Decani de reſcr.* Ronchegal. *de dub. reis in l. eandem in princ. num.* 153. Afflict. *deciſ.*308. *num.*6. qui loquitur de præſumpto inſtitore, ſed etiam adminiſtrationem, cùm præter cuſtodiam pecuniarum de cuſtoditis diſponebat per ordines, & actuales ſolutiones, & conſequenter obligationem de adminiſtratis reddendi rationem, & reliqua reſtituendi, prout quilibet adminiſtrator gerens alterius negotia ad prædicta tenetur, *leg. ſi quis rationes. ff. de lib. leg.* Iaſ. *conſil.*100. *num.*6. *lib.*4. Natt. *conſil.*134. *num.*9. *volum.*1. Magon. *deciſ. Flor.*42. *num.*1. Flam. Rub. *conſil.* 29. *num.*1. & *conſil.*33. *num.*1. *vol.*1. Socin. ſen. *conſ.*24. *num.*6. *vol.*2.

4 Cæterùm quia Domini aduertebant non probari per Albanos, quod in huiuſmodi fundatis de neceſſitate ſolerent adeſſe Capſerij, vt propterea omnes ſocij participes potuerint exigere, & ſoluere bona fide abſque eo, quod alter alteri teneretur rationem reddere, & inde cum omnia per Attilium geſta poſſint ſe habere pro commodo, & vtilitate negotij, non autem ſe obligaret ad particularem rationis redditionem, prædicta tanquam æquiuoca viſa ſunt, non releuare Albanos, quorum fundamentum eſt includere prouiſum in Attilio Capſerij officium, *l. ei qui, ff. de prob. l. actor, quod aſſeuerat, C. de eden.* cum alijs per Ioſeph. Ludou. *concluſ.*14. *in princip.* & ideò cum hoc præſuppoſito, quod de neceſſitate iſtis fundatis non ſoleat adeſſe Capſerius, cenſuerunt non conſtare Attilium fuiſſe Capſerium.

5 De illius enim expreſſa deputatione, non apparet, neque in Capitulis Societatis expreſſum eſt, quod Attilius, vel alter ſocius debeat eſſe Capſerius, vt inde inferatur ad neceſſitatem officij prædicti, & tamen regulare eſt, quod in huiuſmodi contractibus totum faciat conuentio partium, *l.*1. *§. ſi conuenerit, ff. depoſ. l. fin. C. reb. alien. non alien. l. fin. C. de fideiuſſ.* Becc. *conſil.*45. *num.*25. *lib.*1. Surdus *deciſ.*260. *num.*12. Vnde quicquid omiſſum eſt, habetur pro omiſſo abſque alia interpretatione tacitæ voluntatis contrahentium, *l. quidquid adſtringenda, ff. de verb. obligat. l. ſi extraneus, ff. de condict. ob cauſ. l. ſi cum dotem in princip. ff. ſolut. matrim.* Surd. *deciſ.*202. *num.*9. & ſicuti ſolemus dicere quando legem habemus, ſi lex non dicit, nec nos dicere debeamus, *l. illum, C. de collat.* Crauet. *conſil.*90. *num.*2. Becc. *conſil.*35. *num.*4. ita quando habemus legem expreſſam in capitulis, ſi capitula de Capſerio non loquuntur, nec nos de Capſerio tractare debemus, cùm in hoc caſus ex conuentione non differat à caſu legis, Bald. *conſil.*215. *num.*3. *in fin. volum.* 2. Crauett. *conſil.*317. *num.*1. Lancell. Gall. *conſil.*123. *num.*6. & ideo Attilius retinendo libros introitus, & exitus, & conficiendo librum principalem, quam Mercatores *libro maſtro* nuncupant, magis videtur reſpexiſſe effectum capituli 16. qui erat, vt computa in feſtis Natalitijs ſingulo annò fieri poſſent, quam vt obligationem de reddenda ratione in ſe ſuſciperet.

Ponderabant etiam Domini cuſtodiam clauis non fuiſſe continuam penes Attilium, vt deponunt teſtes pro eo examinati, vnus enim dicit vidiſſe clauem penes Alexandrum Albanum, prout Ioannes Angelus Olgiatus, iuxta duodecimum interrogatorium, alij, prout Almagionus, Sudeus, Sauonantius, Valerius Lollius, & Petra affirmant conſueuiſſe clauem prædictam reponi aliquando in quodam ſcriniolo, & aliquando remanere ſuper eadem capſa. Præterea in libro introitus, & exitus capſæ adnotantur diuerſæ partitæ aliena manu, quam Attilij, nempè Alexandri Pancerij, & Riccij, & promiſcuè ipſi particeps in eis creantur debitores, vel creditores, iuxta contingentiam leuandi pecunias ex capſa maiori, vel conſignandi in ea recepta, & nihilominus officium hoc numerandi, vel recipiendi pecuniam, data, & accepta ſcribendo in libro capſæ videntur pertinere ad ſolum officialem miniſterio capſæ deputatum, cùm quo ſolo agendum eſt, vt dicit textum *in l. actione, §. ſi communis pecunia, ff. pro ſocio,* ita vt modus iſte in adminiſtrando capſam inter ſocios ſeruatus non ad Capſerium, ſed magis ad perſonam complementarij videatur referendus, qui æquè bona fide cum ſocio principali adminiſtrat citra obligationem promiſcuè obligationis reddendi rationem, & ſi obliget dantem complementum, Rota Laſuen. *deciſ.*104. *num.*4. & *deciſ.*166. *num.*1. 6

Poſtremò multum mouit Dominos fides mercatorum Vrbis atteſtantium de communi obſeruantia horum mercatorum, vt non ſoleant deputati particulares Capſetij, præſertim Lucas de Vecchis hoc affirmat, qui cum Alexandro prius ſimilem inierat ſocietatem, & in Alexander Lapius, qui poſt mortem eiuſdem Alexandri ſocietatem continuauit cum hæredibus prædictis, neceſſitate autem prædicta ceſſante actus facti per Attilium remanent æquiuoci, & tanquam de ſimplici ſocio, à quo titulo præambulo interpretationem actus ſubſequentes receperunt, *l. quædam mulier,* vbi gloſ. *ff. de rei vendit.* Becc. poſt alios *conſ.*6. *num.*6. *volum.*1. 7

R. P. D. PIROVANO.

Pacen. Canonicatus.

Mercurij 21. Decembris 1613.

ARGVMENTVM.

Impetrans beneficium tanquam vacans certo modo, quid probare debeat pro iuſtificatione ſuæ gratiæ.

SVMMARIVM.

Clauſula generales appoſitæ in gratia tanquam acceſſoria intelliguntur veris exiſtentibus narratis, n.2.
Impetrans beneficium, tanquam vacans certo modo debet iuſtificare, ſaltem de facto narratiuam expreſſæ vacationis, num.2.
Impetrans beneficium, tanquam vacans duobus modis alternatiuè narratis ſufficit, quod iuſtificet vnum, aut alterum vacandi modum narratum, n.3.
Gratia etiam valere, quando non ſit noua gratia, & quid impetrans teneatur verificare, n.4.
Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus, & ideò non eſt

eſt inconueniens obtinere aliam gratiam prouenientem ex diuerſa, & contraria cauſa. Declara, vt nu. 5.
Beneficium impetrans, tanquam vacans ob non factam publicationem quid probare, & iuſtificare debeat, n. 6.
Probatio ab antecedenti neceſſario valida eſt, & concludens in quacumque materia, num. 7.
Narratiua facta in ſupplicatione non præiudicat veritati, num. 8.
Confeſſio ambigua interpretatur, vt minus præiudicet confitenti, quam ſit poſſibile. Declara, vt num. 9.
Titulus, & poſſeſſio beneficij præſumitur ſine vitio, n. 9.
Confeſſio in his, quæ iuris ſunt, nec pendent à poteſtate confitentis confitenti non præiudicat. Declara, vt nu. 10.

DECISIO DXXIII.

1 DOmini confirmarunt deciſiones pro Alphonſo in hac cauſa factas, retentis iiſdem fundamentis, & rationibus. Et pro faciliori defenſione prioris fundamenti, quod ſcilicet Petrus pro validitate ſuæ gratiæ, Etiam valere, teneatur verificare ſaltem de facto vacationem ob non publicationem diſpoſitiuè narratam in primis literis, ponderarunt tres caſus.

2 Primus eſt, quando gratia, Etiam valere, deſumitur ex clauſulis generalibus, & hic caſus caret difficultate; quia clauſulæ generales, tanquam acceſſoriæ intelliguntur veris exiſtentibus narratis, & ſic iuſtificata ſaltem de facto narratiua vocationis expreſſæ, Ægid. *deciſ. 116. in fin. incip. ſi petens*, Rota coram Cantuccio inter impreſſ. *deciſ. 9. num. 10. par. 2. diuerſ. & coram bon. mem. Card. Blanchetto* 13. *Octob.* 1595. *in Abulen. Beneficij*.

3 Secundus eſt caſus, quando in gratia principali duæ vacationes alternatiuè narrantur, & hic caſus pariter fuit deciſus *in Bonon. Canonicatus* 10. *Februarij* 1590. *coram bon. mem. Cardinali Pamphilio*, quia cùm modus vacandi non fuerit reſtrictus, ſed poſitus ſub alternatiua, ſufficit alterum verificari, iuxta naturam alternatiuæ, *de qua in reg. in alternatiuis, de reg. iur. in 6. quod etiam fuit firmatum in Placentina Cappellaniæ* 13. *Maij* 1597. *coram bon. mem. Pena*. Nec reuocatio dictæ deciſionis Bononien. Canonicatus die 19. Martij 1590. offendit prędictam diſtinctionem, quia non ideò fuit receſſum, ex quo duo modi vacationum eſſent alternatiuè narrati, ſed quia nullitas collationis ex Conſtitutione Pij V. eo in caſu non videbatur expreſſa per modum vacationis, & gratia erat reſtricta ad ſolum modum vacandi ob non publicationem.

4 Tertius caſus, qui eſt de quo agitur, quando narratiua non continet alternatiuam diſpoſitiuè, neque vacatio deſumitur ex clauſulis generalibus, ſed eſt expreſſè excepta, vt primis literis ibi, *quouiſmodo, & ex cuiuſcumque perſona, non tamen per obitum, & gratia, Etiam valere*, extendit primam gratiam ad vacationem omiſſam, & tunc non eſt noua gratia, neque alternatur diſpoſitiuè ad vacationem per obitum, ſed dicitur emanata ad ampliandam, & ſuſtinendam præcedentem, & conſequenter præſupponit exiſtentiam primæ, ſecundum Gemin. *conſil.* 11. *num.* 2. & *conſil.* 12. *num.* 3. *in deciſ. vltima allegat.* Et ratio diſtinctionis patet ex literis, etiam valere, quia Petrus non dubitat de prima gratia ob non publicationem, ſed dubitat, quod Canonicatus, & præbenda adhuc per obitum Ioannis vacauerit, & vacet, ideo Papa prouidendo, ne Petrus priuaretur prima gratia ob impetrationem vacationis per obitum Ioannis ab alio fortè obtinenda, voluit ampliando gratiam ad vacationem per obitum Ioannis primam ſuſtinere non autem nouam, & primæ contrariam alternando concedere.

5 Non obſtat, quod detur multiplicatio titulorum in beneficialibus, & ideo non ſit inconueniens obtinere aliam gratiam prouenientem ex diuerſa, & contraria cauſa, *cap. poſt electionem de conceſſ. præbend.* Verall. *deciſ.* 305. *in princ. par.* 3. Quia, etſi concluſio vera eſſet, cùm tamen multiplicatio titulorum poſſit deſeruire, tam ad confirmationem, & validitatem primi tituli, quàm etiam æquè principaliter, ſi primus deficiat, non tamen ex literis, etiam valere, dignoſcitur Papam voluiſſe nouam gratiam facere, neque Petrus æquè principaliter impetrare, & in dubio ſtandum eſt naturæ illius gratiæ, quæ eſt ampliare, non autem diſpoſitiuè nouam gratiam facere, per Rebuff. *in tit. de reſcrip. Perinde valere, vel etiam valere, num.* 1. *& ſequentib.*

Non obſtat ſecundò, quod imò Papa videtur voluiſſe 6 nouam gratiam facere, quia dum literæ continent nouum modum vacandi diſpoſitiuè narratum, videtur prima gratia reducta ad terminos, prout ſi in ea fuiſſet diſpoſitiue narrata alternatim vacatio ob non publicationem, vel per obitum, & intrant termini deciſionis Bononien. Canonicatus ſupra allegatæ. Quia fuit reſponſum terminos caſus æquiparati à terminis huius tertij caſus valde differre, nam quando vacationes alternatiuè narrantur, tunc ſumus certi, quod vna gratia non dependet ab altera propter naturam alternatiuæ, & ceſſat onus vtramque iuſtificandi; quod idem dici non poteſt, quando proceditur per viam ampliationis, quia etſi diſpoſitiuè fuerit narrata vacatio per obitum, illa tamen poteſt ſe habere magis ad confirmationem primæ gratiæ, quam ad conſtituendum gratias æque principales, ideo in dubio non liberatur à dependentia primæ, nec conſequenter ab onere iuſtificandi vacationem ob non publicationem, quæ fuit gratia principalis.

Secundum nunc eſt principale fundamentum deciſionis, quod gratia Antonij iuſtificata videatur ex confeſſione Petri in precibus in prima gratia porrectis, quatenus narrauit Antonium fuiſſe prouiſum de iſto Canonicatu, & præbanda, de qua poſtea per liberam ceſſionem Antonij prouiſus fuit Alphonſus, & non publicauit, hæc enim confeſſio Petri videtur ſuffragari Alphonſo ad probandam conſumptionẽ vacationis per obitũ Ioannis, Put. *deciſ.* 36. *lib.* 3. *cum alijs allegatis in deciſ.* 10. *Februarij* 1612. *in hac cauſa facta*, & eidem Petro obeſſe, niſi doceat, quod prouiſio Antonij per eum narrata fuerit nulla, eo enim ipſo, quod Petrus dixit vacare beneficium ob nõ publicationem Alphonſi, in neceſſarium antecedens videtur faſſus vacationem per obitum Ioannis fuiſſe conſumptam in perſonam Antonij, quia ſi Antonius non habebat ius in beneficio, non potuit vacare beneficium ob non publicationem Alphonſi, Petr. de Vbald. *de ver. perm. num.* 100. Rota *in vna Agaten. beneficij inter impreſſ.* 288. *par.* 3. *lib.* 3. *diuerſ.* & hæc probatio ab antecedenti neceſſario valida eſt, & concludens in quacumque materia, *l. ad rem mobilem, ff. de procur.* Rot. *deciſ.* 316. *num.* 5. *par.* 2. *diuerſ.* Euerar. *in ſua Centur. leg. in loco a conceſſione antecedentis*. 7

Nec releuat, quod non cenſeatur narraſſe prouiſionem 8 fuiſſe legitimam, ſed de facto, quæ narratiua non præiudicat veritati conſumptionis vacationis, vt per Soc. *conſil.* 169. *num.* 6. *vol.* 2. Milis *in reper. in verb. gratiam beneficij impetrans, & in verb. gratiam, beneficialem impetrans*. Quia vltra, quod Lapus *allegat.* 89. *num.* 15. & Mandoſ. ad eundem tenent contrarium. Fuit reſponſum prædicta procedere ad effectum iuſtificationis gratiæ, cùm ſufficiat verificare de facto, non autem ad effectum ſaluandi contrarietatem ex incompatibilitate narratiuæ prouenientem, dum gratia ob non publicationem ſuſtineri non poteſt, niſi præcedat legitima vacatio per obitum Ioannis.

Non obſtat ſecundò, quod confeſſio ambigua debeat 9 interpretari, vt minus præiudicet confitenti, *l. ſi quis intent. ambigua, ff. de iudicijs*, Menoc. *conſil.* 112. *num.* 21. *lib.* 2. *cum alijs allegatis*, & conſequenter magis ſit ſumenda interpretatio de prouiſione de facto, quam de iure. Quia fuit dictum confeſſionem non eſſe ambiguam inſpecta voluntate confitentis, à quo pendet præiudicium confeſſionis, quia Petrus intendebat, quod beneficium vacaret, & valide ne infructuoſa illius impetratio, & hoc ipſum iuris præſumptione iuuatur, dum titulus, & poſſeſſio præſumitur ſine vitio, Menoch. *de præſum. lib.* 5. *præſum.* 2. *num.* 17. Crauet. *conſil.* 150. *nu.* 5. & in iſtis terminis firmauit Rota *in cauſa Hiſpalen. Benefic.* 10. *Iunij* 1611. *coram R. P. D. Pamphilio*.

Demum non obſtat, quod hæc confeſſio, quod va- 10 cauerit beneficium per obitum Ioannis validè, vel inualidè, ſit iuris, nec pendeat à poteſtate confitentis veritas vacationis, ideoque nec noceat, nec probet contra confitentem, Verall. *deciſ.* 185. *num.* 4. *par.* 1. Quia, donec appareat de virtute nocet confeſſio, non autem præiudicat veritati; quin poſſit contrarium probari.

R. P. D. BVRATTO.

Giennen. Portionis.

Mercurij 13. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Beneficia duo incompatibilia retineri non poſſunt, & per impetrationem vnius alterum vacat ipſo iure. Quid, & quantum in hoc operetur contraria conſuetudo.

SVMMARIVM.

Beneficiorum incompatibilitas naſcitur ex duobus beneficijs reſidentiam requirentibus, n. 1.

Beneficium impetrans incompatibile cum alio, quod habet beneficium vnum per alterius aſſecutionem ipſo iure vacat, num. 1.

Statutum correctorium iuris communis non extenditur ex identitate, vel maioritatem rationis, n. 2.

Extenſio de vno caſu ad alium non datur in prouenientibus ex priuilegio Principis, n. 2.

Conſuetudo contra ius requirit lapſum quadraginta annorum, n. 3.

Beneficia incompatibilia an, & quando poſſint retineri de conſuetudine, n. 3.

Diſpenſatio alicuius actus demonſtrat actum illum ſine diſpenſatione eſſe illicitum, & fieri non potuiſſe, n. 3.

Error facti conſenſum excludit, n. 4.

Conſuetudo debet eſſe inducta ex certa ſcientia, & non per errorem, n. 4.

Conſuetudo retinendi beneficia incompatibilia non valet ſine conſenſu Capituli, n. 5.

Ordinarius præſumitur informatus de Statu ſuæ Eccleſiæ, num. 6.

DECISIO DXXIV.

1 INformante ſolum Franciſco DD. dixerunt ſententiam Rotalem Canonizatoriam collationis eidem factæ ab Ordinario, Portionis de qua agitur, eſſe confirmandam. Potuit enim Epiſcopus portionem conferre vti vacantem ex eo, quod Gomeſius qui illam obtinebat Scholaſtriam in eadem Eccleſia fuerat aſſecutus, quia cum certum ſit Scholaſtriam eſſe dignitatem in Eccleſia Giennen. tam ex Statuto eiuſdem Eccleſiæ, quam ex prouiſione, cuius vigore Gomeſius poſſidet, atque ita tam illam, quàm Portionem perſonalem reſidentiam ex Sacr. Concil. Tridentini diſpoſitione *ſeſſ.24.cap.12. de reform. verſ. præterea*, & abſolutè non ratione fructuum tantùm, *verſ. Creſcente verò*, reſultabat incompatibilitas vtriuſque tam de iure *ad not. in c. fin. de cler. non reſid. de communi*, Capra. *reg. 90. num. 136.* Hoyed. *de benef. incomp. par. 1. cap. 17. num. 30. &* 34. Quàm ex eodem Sacro Concilio *dicta ſeſſ. 24. de refor. cap. 17. verſ. liceat nihilominus*, & conſequenter vnum per alterius aſſecutionem ipſo iure vacaſſe, ex eiuſdem Sac. Conc. cenſura, *ſeſſ. 7. de reform. cap. 4.* & ita declarauit Sacra Congregatio Illuſtriſſimorum Concil. Interpretum in cauſa Aquilana, in qua reprobatur deciſio bo. mem. Card. Lancellotti *in cauſa Maceraten. benef. 17. Iunij 1575. relata inter impreſſas diuerſ. deciſ. 484. par. 1.* quatenus contrariom, ſentire videbatur, & in alijs, & ſæpius Rota ſequuta fuit præſertim coram bon. mem. Orano, Pacen. Litta, & Cardinali Pamphilio, vt ex Modern. *ſuper reg. 8. gloſ. 15. num. 18. & 19.* Addentes ad practicam Diaz. *c. 48. verſ. ipſo iure*, & benè etiam deducitur *in deciſ. in hac cauſa facta 5. Iunij præteriti coram R.P.D. meo Vbaldo.*

2 Neque obſtare ſtatutum Eccleſiæ permittens retentionem dignitatis cum Canonicatu, quia vt in eadem deciſ. dicitur, cùm ſtatutum ſit correctorium iuris communis, & Sac. Conc. prohibentium retentionem incompatibilium extendi non poteſt retentionem dignitatis cum portione, de qua non loquitur, quamuis eadem vel maior ratio militaret, Bart. *in authen. quas actiones, num. 8. & 9. C. de ſac. ſan. eccleſ. vbi alij ſequuntur*, & Iaſ. *num. 20. verſ. Ex quibus* de vera, & communi teſtatur, Caſtr. & Put. *in deciſ. allegati*, Bart. *in l. ſi conſtante, num. 39.* vbi de communi, Ripa *num. 57. & 58. ff. ſolut. matr.* Alex. *conſil. 6. num. 1. & conſil. 167. num. 13. lib. 7.* de communi, Soc. *conſil. 28. num. 25. lib. 1.* Natta *conſil. 52. n. 8.* Pariſ. qui de cõmuni omnium Scribentium, *conſ. 69. n. 175. lib. 3.* tantò minus cum ſtatutum ſumpſerit robur ex ſpeciali confirmatione Apoſtolica, & in prouenientibus ex priuilegio Principis ceſſat extenſio de vno caſu ad alium, *vt arg. l. ius ſingulare, ff. de leg. tradit in l. ſcriniarios, num. 2. in fi. C. de militari teſtamento.* Imò placebat DD. diuerſitatis ratio in deciſ. conſiderata inter retentionem Canonicatus cum dignitate, & retentionem portionis, quia Canonici habent æqualia ſeruitia cum dignitatibus, at portionarij inferiora, vnde inconueniens, & abſurdum videbatur, vt habens dignitatem retinere poſſet etiam portionem pro qua teneretur in inferior, etiam ſeruitio miniſtrare contra not. *in cap. ſtatuimus, de maior. & obed.*

3 Minus refragari prætenſam conſuetudinem retinendi dignitatem cum portione, quia quatenus deducitur ex inſtrumentis non probatur illam eſſe quadragenariam, qualis cum ex prædictis verſemur in conſuetudine contra ius requiritur, *cap. vltimo, in fin. vbi gl. vltima, in princip. de conſuet.* ibique Card. *num. 27. verſ. 32. quæro*, Butr. *ſub num. 39. verſ. vnde tenent Canoniſtæ*, Bellam. *num. 21. in 2. quæſt. verſic. Canoniſtæ*, Anan. *num. 11. vbi quod omnes ſequuntur*, Abb. *num. 11. verſic. aut conſuetudo eſt contra*, Imol. *num. 15.* Anch. *ſub num. 7.* Bart. *in l. de quibus, num. 14. in fin. ff. de leg.* Roman. *ſing. 103.* Ant. Burg. *in repet. cap. quæ in Eccleſiarum, num. 25. de conſtitution.* & in conſuetudine retinendi incompatibilia, Hoyed. *de benefic. incompat. part. 1. cap. 11. num. 14.* Illa enim non poteſt incipere ex prouiſione facta de anno 1563. Franciſco Valdiuiæ prioratum in Eccleſia obtinenti de portione: Nedum quia eſt ante Concilium de anno ſequenti publicatum, quo tempore talia beneficia fuiſſe compatibilia, Mohed. *deciſ. 15. de prebend.* & Put. *deciſ. 227. lib. 3. ſecundum vltimam impreſſionem*, ſed quia portionem impetrauit cum ſpeciali diſpenſatione Apoſtolica, quæ probet retentionem alias fuiſſe illicitam ex natura diſpenſationis, Specul. *de diſpenſ. in princ.* Oldrad. *conſil. 327. n. 1. & 2.* Doct. *in cap. at ſi clerici, §. de adulterijs de re iudic.* & quod per viam diſpenſationis fit, fieri non poſſe dicitur, *gloſ. in can. ventum eſt verb. non poſſum, 1. qu. 1.* Tiraq. *de retr. lign. §. 32. gl. vnica, ſub num. 59.* vnde deducto tempore quo Valdiuia Prioratum cum portione ex dicta diſpenſatione retinuit vſque ad annum 1579. remanet excluſa quadragenaria, & ſic ſublatæ prouiſiones ſubſequen. ad fauorem Martini Ceron, & Franciſci Godoi, *vt latè deducitur in alia deciſ. coram D. meo Vbalde.*

4 Quæ etiam prouiſiones Godoy, & Ceron non relevarent, quia Capitulum admiſit Godoy ad portionem expreſſa cauſa, attentata gratia quam illi fecit Papa, vt poſſit prioratum, & portionem ſimul obtinere in Summario *num. 5.* Vnde error hic facti conſenſum excludit, *l. ſed hoc ita 20. vbi glo. citat. concordan. ff. de aq. plu. arcend.* & ſic conſuetudinem, quæ debet eſſe inducta ex certa ſcientia, & non per errorem, *gl. mag. in Can. fruſtra, verſ. item quod non per errorem 8. diſt. & in d. c. fin. verſ. item quod ex certa ſcientia, vbi in errore facti, Doct. communiter de conſuetud.* Bart. *in l. de quibus, n. 6. verſ. recte initiatum, ff. de leg.* Faber *in §. ex non ſcripto, n. 7. Inſtit. de iur. nat. gent. & ciu. vbi ita gl. & Doct.* vbique tenere teſtatur Mynſin. *obſer. 41. num. 11. & 12. Cent. 6.* Cyn. *in l. 2. n. 11. in 4. q. C. quæ ſit long. conſuetu. vbi maximè quando eſt contra ius.*

5 Quatenus verò ex teſtibus, Illi vel deponunt de retentione Canonicatus cum dignitate in quo adeſt prædictum ſtatutum, vel ſi quid deponunt de conſuetudine retinendi portionem, cum dignitate reſtringunt ſe ad retentionem Prioratus, cum portione per dictos Valdiuiam, & Godoy, quorum primum cum conſtet habuiſſe diſpenſationem, ſecundum nunc viuentem admiſſum erroneè cum præſuppoſito, quod illam haberet, excluditur conſuetudo, nedum ex prædictis, ſed etiam quia ceſſat tacitus conſenſus Capituli, vt in Eccleſia plures dignitates retineri poſſint, qui eſt cauſa immediata conſuetudinis, Angel. *in d. l. de quibus, num. 28. ff. de leg.* Mynſing. *d. obſer. 41. num. 12. verſ. vnde etſi*, cum tamen debuiſſet probari ſcientia, & conſenſus maioris partis clericorum, Alex. *conſ. 196. num. 14. l. 2.* Hoyed. *de ben. incom. par. 2. cap. 11. num. 17.* & deduci actus facti animo conſuetudinem inducendi *gloſ. 1. in prin. in cap. conſuetudo, 1. diſt. & in cap. fruſtra, verſ. item quod eo animo. 8. diſt. & in d. cap. fin. verſ. item requiritur, quod ſit vſus, & verſ. item requiritur, quod maior.* vbi Abb. *num. 17. verſ. 7. re-*

qui-

quiritur de conſuetud. Dec. *conſil.*215. *num.*4. *& conſil.*402. *num.*15. *verſ. & pro iſta concluſione.* Et tantò magis excluditur conſuetudo, cum actus prædicti admitten. cum diſpenſatione, vel illius præſuppoſito ſonent in contrarium, vt ſupra, Bart. *in l. ſemper in ſtipulationib. in fine, ff. de regul. iur.* Roman. *conſil.*68. *num.*7.

6 Accedit ad excluſionem prætenſæ conſuetudinis vltra præſumptionem, quod Ordinarius ſit informatus de ſtatu ſuæ Eccleſiæ, cùm teneatur ſcire, *gloſ. in reg. præſumitur, verſ. in his autem, de regul. iur. in* 6. Rota *deciſ.*166. *in princ. par.* 1. *diuerſ.* & teſtes Franciſci quorum primus eſt Canonicus à 50. annis citra, duo Capellani, alter Sacriſta, & alius olim Cantor eiuſdem Eccleſiæ deponen. nunquam vidiſſe, vel audiuiſſe retentas portiones, vnà cum dignitatibus in dicta Eccleſia, niſi ex diſpenſatione Apoſtolica: Confeſſio Gomeſij reſultans ex acceptatione prouiſionis ſibi factæ ab eodem Ordinario de Scholaſtria eodem modo, quo prouiſio facta Franciſco de portione, vt ſcilicet vacante per promotionem Didaci illam obtinentis ad Archidiaconatum Baecenſem, & per incompatibilitatem illius cum Archidiaconatu in Summario *num.* 1. qui Archidiaconatus eſt vna ex octo dignitatibus in Eccleſia Gienen. *in Summario num.* 2. ad Ægid. *deciſ.* 596. *incipit ſi A. quem Rota ſequitur.*

7 Præterea prætenſa conſuetudo videtur ſublata ex verbis generalibus Sac. Conc. quæ tollunt etiam conſuetudines alioquin rationabiles, vt reſpondit Sacra eiuſdem Congregatio Epiſcopo Tarraconen. Et ita deciſum.

R. P. D. VBALDO.

Romana locorum Montium.

Mercurij 13. *Nouembris* 1613.

ARGVMENTVM.

De reſtitutione in integrum minori concedenda propter læſionem. Quomodo probetur minor ætas, & quando etiam minor dicatur læſus.

SVMMARIVM.

Minor reſtituitur in integrum ex cauſa læſionis, nu. 1.
*Ætas minor probanda eſt per eum, qui allegat, tempore enim contractus quiſque præſumitur maior, & non minor, num.*2.
Fides Parochi, & Curati ſine iuramento, & citatione non ſufficit ad probandam negatiuam, nu. 2. *in fine.*
Ætas non probatur per eos, qui negant ſe fuiſſe præſentes natiuitati, nu. 3.
Ætas minor non probatur per teſtes deponentes de auditu, num. 4. *vbi præſertim quando agitur de annullando contractum.*
Inſtrumentum non fuiſſe celebratum non probatur ex eo quod non reperiatur, nu. 6.
Donatio facta ob benemerita præſumitur facta ob illa benemerita, quæ veriſimiliter donans à donatario recipere potuit, num. 7.
Euictionis actio vbi non datur, datur tamen reſtitutio pretij, num. 8.
Teſtes ſingulares in tempore probant iunctis adminiculis præſertim in re difficilis probationis, num. 10.

DECISIO DXXV.

1 POſt factam reſolutionem in hac cauſa conſtare de re iudicata contra Dominam Cleriam, vt apparet ex deciſione ſub die 25. Maij 1611. coram me D. Cleria petiit audiri ſuper cauſis reſtitutionis in integrum quo dubio propoſito, & non reſoluto die 19. Martij 1612. hodie vtraque parte informante Rota cenſuit, non obſtare de cauſis reſtitutionis in integrum. Illa autem duo potiſſimum prætendebantur per Cleriam, prima ex eo, quod ipſa tempore reſignationis locorum montium, de quibus agitur eſſet minor. Altera quod fuiſſet læſa, tanquam reſignaſſet ſine cauſa, & ideò reſtituen. *l.* 1. *& l. quod ſi minor.* §. 1. *ff. de minor. cap.* 1. vbi Abb. *num.* 3. *de reſtitut. in integr.*

2 Sed neutra Dominis videbatur iuſtificari, nam quo ad minorem ætatem illa erat plenè, & concludenter probanda per Cleriam, *cap. in præſentia, de probat. l. in minorem, C. de in integrum reſtituti,* Bald. *conſ.* 19. *factum tale eſt, num.* 4. *verſ. vnde videtur lib.* 5. ætas enim præſumitur maior tempore contractus, vnde qui venit contra contractum tenetur probare ætatem minorem, Bald. *in l. de ætate, num.*4. *verſ. in eadem, ff. de minor.* quæ probatio hic videbatur deficere, nam liber Baptiſmi non loquitur de Cleria filia Cæſaris, ſed de Venere filia Antonij, & quæ dicebantur de cauſis allegatis ad iuſtifican. hanc nominis & parentum diuerſitatem Dominis non placuerunt, nec viſa eſt ſufficere fides Curati ſine iuramento, & citatione ad probandum negatiuam, quod non adſit alia baptizata ſub dicto nomine.

3 Teſtes verò vltra quod ſunt diuerſi in tempore, & parentibus expreſſis in dicta partita libri baptiſmalis in primis fatentur ſe non adfuiſſe natiuitati, & ſic excludont primum modum, probandi natiuitatem per teſtes, de quo per Bar. *in d. l. de ætate, ſub num.* 7. *verſic. ſed in probanda minori ætate, ff. de minor.* quam theoricam ſequuta eſt Rota *in cauſa Parmen. ſtatus* 12. *Februarij* 1596. *coram Cardinali Seraphino.*

4 Præterea ſunt teſtes de ſimplici auditu, primus enim deponit de auditu ab vxore, ſecundus, quæ eſt vxor primi de auditu à Lucretia, & Cæſare, & ſic non probant, *cap. tam literis, & ibi gloſ.* & Felin. *num.*2. *de teſtibus, l. teſtium, & ibi gloſ. in verb. præſto, Cod. eod. tit.* Dec. *conſil.* 320. *in cauſa, num.* 4. & in terminis probandæ minoris ætatis, Bartol. *conſil.* 92. *col.* 1. *lib.* 1. Alexand. *conſil.* 29. *num.* 10. *verſ. deponit etiam lib.* 7. Corn. qui loquitur in terminis quando agitur ad annullandum contractum, *conſil.* 21. *num.* 1. *verſ. tamen iſta teſtis, lib.*6. Odd. *de reſtitut. in integr. q.* 37. *num.*70. *verſ. teneo igitur, & num.*71.

5 Quo verò ad ſecundam reſtitutionis cauſam ſatis videbatur Dominis conſtare de cauſa reſignationis cum pro debito Scutorum 800. quo Vincentius Fantonus fuerat obſtrictus Stephano Cleria Vincentij hæres reſignauerit quatuor loca montium valoris longe minoris, vt etiam fuit conſideratum in prædicta deciſione in hac cauſa facta.

6 Nec obſtat, quod inſtrumentum dictæ obligationis Vincentij enunciatum in Apocha non reperiatur, quia vltra, quod iſtud reſpicit probationem cauſæ, non autem cauſam, vt conſiderabat vnus ex Dominis fuit etiam reſponſum, prout in dicta deciſione ex eo, quod inſtrumentum non reperiatur, non ſequi, quod non fuerit factum cum potuerit amitti, vel ſubtrahi, vel non protocollari, vt dicit Aym. *conſil.* 157. *num....* Herculan. *de negat. num.* 173. præſertim cùm fuerit probatum per teſtes in officio eiuſdem Notarij fuiſſe laceratas alias ſcripturas, & amiſſa multa inſtrumenta, nec diligentia ex aduerſo facta videtur probare hanc negatiuam inſtrumenti non reperti præſertim abſque citatione partis, Cephal. *conſil.* 170. *num.* 23. *lib.* 3.

7 Accedit etiam, quod potuit in dicta apocha facilè æquiuocari in nomine Notarij, & menſis cum extet aliud inſtrumentum donationis Caſalis eiuſdem valoris Scutorum 800. factum à Fantono ad fauorem eiuſdem Stephani eodem Anno 1596. ob multa ſeruitia ab eodem Stephano recepta, quæ licet non exprimantur pro cauſarum patrocinio, tamen attenta qualitate perſonæ Stephani, & dicto ſecundi teſtis, & alijs infra dicendis, & cum de alijs ſeruitijs non appareat videtur dicendum ob ſeruitia in patrocinio præſtita fuiſſe donatum, *l. quedam mulier, ff. de rei vendic. l.* 2. *C. de acquir. poſſeſſio,* cum ibi notatis Alciat. *de præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.* 24. Aym. *conſil.* 18. *num.* 23.

8 Nec obſtat, quod dicta donatio fuiſſet reſoluta propter pactum in ea appoſitum, quod caſu quo euinceretur Fantono Cenſus factus cum Communitate Collis veteris ipſe donator habeat regreſſum ad dictum Caſale, qui caſus euictionis euenit, quia fuit reſponſum duobus modis, & in primo, quod licet Stephanus non potuiſſet agere ad Caſale ex quo Fantonus noluit teneri de euictione, poterat tamen agere ad pretij illius reſtitutionem, *iuxta l. ex empto.* §. *fin. ff. de act. empt.* tantò magis, cùm Fantonus pro rata dicti pretij Caſalis fuerit de ſuo credito ſatisfactus, vnde eum ad eum peruenerit pretium rei alienæ intrabat æquitas, *l. ſi eum ſeruum,* vbi Bart. & alij, *ff. ſi certum petatur.*

9 Secundò fuit reſponſum, & hoc valde mouit Dominos, quod in dicto inſtrumento fuit expreſsè cautum,

vt

Digitized by Google

vt ſequuta etiam euictione dicti Cenſus donatio Caſalis vires non habeat, ſed ſuſpendatur donec, & quouſque donator recuperauerit dictum Cenſum, vel alias dictum creditum Scutorum 1400. & illis recuperatio dicta donatio vires ſuas recuperet, & effectum habeat, & ſortiatur, vndè cùm hodie conſtet Cleriam hæredem Fantoni fuiſſe ſatisfactam de dicto credito, illa donatio pro Scutis 800. reuiuiſcit, & conſequenter, ſi ipſa reſignauit pro dicta ſumma quatuor loca Montium, quæ non tanti valent, dicitur geſſiſſe actum ſibi vtilem, & reſignatio non poteſt dici ſine cauſa.

10 Accedit vltimò, quod videbatur conſtare de patrocinio, & benè meritis Stephani, tum ex fide Illuſtriſſimi Cardinalis Ceſij, tunc Præfecti Congregationis Baronum in qua cauſa à Stephano agebatur pro Fantono tantò magis cum atteſtetur de geſtis coram ſe, Ægid. *deciſ.* 183. tum ex teſtibus pro Rubeo examinatis, & ex depoſitione Secretarij locorum montium de confeſſione Coſmi mariti Cleriæ, qui licet poſſint videri ſingulares ratione temporis, tamen iunctis adminiculis dictæ fidei, & mandati procuræ Fantoni in perſonam ipſius Stephani pro eadem cauſa in re præſertim difficilis probationis videtur facere fidem, Cæſar. de Graſs. *deciſ. 3. num. 6. de probat.* Caputaq. *deciſ.* 271. *par.* 3. & fuit dictum in Hiſpalen. matrimonij 28. Februarij 1608. coram Reuerend. Bononien. Ex quibus, & alijs conſideratis in deciſione in hac cauſa facta, quæ etiam hodie Dominis placuerunt fuit concluſum non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. P. D. DAMASCENO.

Romana de Mareſcottis.

Mercurij 20. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſorium adipiſcendæ ex remedio l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen. numquid impediatur per exceptionem nullitatis teſtamenti propter filij præteritionem, & quando filius dicatur præteritus.

SVMMARIVM.

Poſſeſſorium adipiſcenda ex remedio l. fin. C. de edic. Diu. Adr. tollen. numquid impediatur per exceptionem nullitatis teſtamenti propter filij præteritionem, num. 1. & n. 7. & ſeqq.

Teſtamentum ob filij præteritionem nullum remanet, n. 2.

Clauſula codicillaris *in teſtamento nullo ob præteritionem filij numquid impediat immiſſionem hæreditatis ſcripto hæredi, n. 3.*

Paria ſunt filium non eſſe inſtitutum, vel quod ex inſtitutione nihil poſſit conſequi, n. 4.

Donata filio ex cauſa nuptiarum imputantur legitimam, num. 5.

Filius in legitima inſtitui poteſt, n. 5.

Exceptio, quæ alias de iure admitti non debet admittitur tamen, quando in continenti probatur, n. 8. & 9. Vbi quando in continenti probata cenſeatur, & n. 12.

Aſſertioni prohibiti facere actum non ſtatur ad effectum validandi dictum actum, n. 10. & 12. Vbi præſertim, quando conſtat, quod talis exceptio non eſt vera.

Exceptio an, & quando dicatur requirere altiorem indaginem, n. 12.

Teſtamentum nullum ob præteritionem filij conualidatur, quando ab eodem filio fuit approbatum, n. 14.

DECISIO DXXVI.

1 VT ſæpè fuit viſum in hac cauſa quondam Alphonſus Mareſcottus inſtituit hæredem Iuliam Balleonam vxorem ſuam, & de Marco Antonio filio ſuo ſic fuit loquutus. *Dechiaro hauer laſciato al Sig. Marc' Antonio mio figliuolo li Caſtelli del Vignanello, & Parano, come per ſcrittura &c. però voglio, che non poſſa dimandare altro della mia hereditá, & l'inſtituiſco, & nomino herede di detti Caſtelli, &c.* deceſſit teſtator, & poſtea Marcus Antonius filius, & denique Iulia vxor Teſtatoris inſtituto hærede Domino Pyrrho ſuo fratre, orta eſt quæſtio ſuper bonis dict. quondam Alphonſi inter filios, & hæredes Marci Antonij ex vna, & D. Pyrrhum hæredem Iuliæ ex altera, & quia prædicti filij, & hæredes Marci Antonij prætendebant Caſtra relicta per Alphonſum Marco Antonio non fuiſſe ipſius Alphonſi, & conſequenter, vel teſtamentum fuiſſe nullum ob præteritionem filij, vel ſaltem ſuiſſe debitam Marco Antonio æſtimationem prædictorum Caſtrorum, quod in ſubſtantia idem importat, quia talis æſtimatio abſorbet totam hæreditatem Alphonſi. Rota coram me ſub die 1. Februatij proximè voluit videre, An debetetur æſtimatio, & pro negatiua reſoluit. Vndè remanſit videre, an teſtamentum d. Alphonſi ob vitium d. præteritionis eſſet nullum. Cæterùm, quia Informantes pro Domino Pyrrho prætendebant immiſſionem ex remedio *l. fin. C. de edict. Diui Adrian. tollend.* & quod exceptio nullitatis propter præteritionem, tanquam vitium inuiſibile minimè poſſet retardare dict. immiſſionem, per text. *in l. ſecunda*, vbi gloſ. *verb. vitio C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* Dec. *in l. fin. num. 35. in fine eodem tit.* cum alijs per Menoch. *de adipiſcen. remed. 4. num.* 726. E conuerſo prætendebant Informantes pro dd. filijs, & hæredibus, quod imò dicta exceptio eſſet admittenda, & conſequenter, quod ſublato de medio teſtamento, ipſis filijs, tanquam repræſentantibus perſonam M. Antonij debeatur immiſſio ex remedio quorum bonorum, *l. 1. ff. & C. quorum bonorum*, vbi Bartol. Bald. Salicet. & ceteri Scriben. latè Menoch. *d. tract. de adipiſcend. remed. 1. num. 3. cum pluribus ſeqq.*

Propterea dedi dubium, an conſtaret de tali nullitate te- 2
ſtamenti Alphonſi, quæ poſſet retardare immiſſionem Domini Pyrrhi, & aperire viam immiſſioni DD. de Mareſcottis in caſu de quo agitur, quod dubium in omnibus affirmatiuè fuit reſolutum. Mouit Dominos, quia ſi Marcus Antonius fuit præteritus, teſtamentum Alphonſi ſine dubio remanſit nullum, *ad l. inter cetera ff. de liber. & poſthum. Inſtitut. de exhæredat. liberor. in princip. l. maximum vitium C. de liber. l. filio præterito*, vbi gloſ. *in verb. tuebitur ff. de inuſt. rupt. & irrit. teſtamen.* quod ſi remanſit nullum, neque poteſt dare immiſſionem D. Pyrrho, neque retardare illam, quæ ab inteſtato per ſupra allegata competit filijs M. Antonij *ad l. 4. §. condemnatum ff. de re iud. cum ibi latè not. per Scriben.*

Nec D. Pyrrho ſuffragatur clauſula *codicillaris*, per quam 3
venientes ab inteſtato dicuntur grauari reſtituere hæredibus ſcriptis in teſtamento, ad not. per Bart. *in auth. ex cau. n. 25. C. de liber. præter.* cum alijs per Gabr. *tit. de clauſul. concl. 7. num.* 1. nam quicquid ſit de applicatione prædictæ concluſionis ad propoſitum caſum per d. clauſulam non datur immiſſio hæredi ſcripto, nec retardatur immiſſio hæredis ab inteſtato, ſed hæres ſcriptus capit de manu hæredis ab inteſtato, Bero. *conſ.* 118. *n.* 38. *lib.* 2. Rub. Alexand. *conſ.* 64. *n.* 1. Dec. *conſ.* 467. *n.* 12. Gabr. *conſ.* 45. *num.* 12. *lib.* 1. Rol. *conſ.* 78. *n.* 14. & 15. *lib.* 3. Rota in cauſa Viterbien. hæreditatis coram Robuſterio relata inter diuerſ. impreſ. *deciſ.* 83. *num.* 1. & in cauſa Romana de Salomonibus coram bon. mem. Cardinali Serapluno *relat. in deciſ.* 595. *n.* 1. *par.* 1. Difficultas igitur eſt, an M. Antonius verè fuerit præteritus, & an talis exceptio ſit admittenda in hoc iudicio poſſeſſorio.

Circa primum pro affirmatiua fuit tentum, quia licet 4
M. Anton. fuerit honoratus titulo inſtitutionis, in teſtamento, tamen illi verè nihil fuit relictum, quia Caſtra non erant ipſius Teſtatoris, vt infra dicetur, & illorum æſtimatio non debetur, vt iam fuit reſolutum. Vndè paria ſunt, quod non fuerit inſtitutus, vel quod ex inſtitutione nihil poſſit conſequi, *l. quamuis §. ſi conuenerit ff. ad Senatuſconſult. Velleian. l. cum hi §. ſi prætor. ff. de tranſact. l. nam is ff. de dol. l. ſi ſoluturus ff. de ſolut. gloſ. in l. fin. verb. orbitates C. ad leg. Fau. de plagiar.* & tradunt in ſpecie Bald. *conſ.* 93. *n.* 7. *lib.* 3. Dec. *conſ.* 229. *n.* 2. *verſ. ad hoc facit*, Caſtr. *conſ.* 86. *n.* 1. *lib.* 1. Iaſ. *conſ.* 160. *n.* 2. *lib.* 2. Alex. *conſ.* 20. *n.* 6. *lib.* 3. Crauett. *conſ.* 142. *n.* 10.

Quod Caſtra non eſſent ipſius teſtatoris apparet, quia 5
fuerunt illi confiſcata per Cameram Apoſtolicam, quæ per multos annos tenuit illorum poſſeſſionem, & poſtea illa mediante compoſitione Scutorum 10. mill. conſignauit filijs M. Anton. non quidem ob aliquod ius, quod in illis prætendere poſſent pater, vel auus, ſed vigore fideicōmiſſorū quondam Beatricis, & Hortenſiæ de Farneſijs ad fauorem filiorū M. Ant. & ex gratia Pontificia erga illos, vt habetur in Chirographo Papæ, cuius vigore facta fuit cōpoſitio. Nec facit,

quod eadem Caſtra fuerint ante illorum confiſcationem per Alphonſum ex cauſa nuptiarum donata M. Antonio, quæ donatio imputatur in legitimam, Roland. *conſ.* 44. *num.* 30. *lib.* 4. Becc. *conſ.* 20. *num.* 23. Vndè infertur, neque Cameram potuiſſe illa poſtea confiſcare propter delictum Alphonſi, & rectè fuiſſe in illis inſtitutum Marcum Antonium cum certum ſit filium poſſe inſtitui in legitima, gloſ. *in l. tertia* §. *ſed vtrum verb. patrimonium ff. de minor.* Iaſ. *in auth. nouiſſima num.* 23. *C. de inoffic. teſtam.* Imol. *in cap. Raynutius num.* 51. Couar. *ibid.* §. 1. *num.* 1. *de teſtam.* quia omiſſo, an verè donatio fuerit propter nuptias.

6 Fuit reſponſum, neque Alphonſum potuiſſe donare iſta Caſtra M. Antonio, cùm non eſſent ſua, ſed Hortenſiæ Farneſiæ, quæ pariter interuenit donationi, vt quoad Caſtrum Iulianelli patet ex deductis in Summario Mareſcottorum *num.* 4. & quoad Caſtrum Partani eodem ſumm. *num.* 5. & etiam quatenus fuiſſet ipſius Alphonſi donantis motiuum non obſtare, quia eadem Caſtra fuerunt per M. Antonium retrodonata Alphonſo, vt conſtat ex inſtrumento, quæ retrodonatio habuit effectum, quia Alphonſus illa vſus fuit in iudicio, & extra; vt apparet ex ſumm. DD. de Mareſcottis *num.* 7. & propterea in eo, quod concernit dictam donationem Alphonſi, rectè Caſtra fuerunt confiſcata, neque propterea in illis potuit inſtitui M. Antonius, & quatenus dicitur Alphonſum in compoſitione facta cum Camera poſuiſſe Scuta quatuor mill. de ſuo, vltra quod ſatis eſt dubium, an illæ pecuniæ eſſent ipſius Alphonſi ex deductis per Informantes pro Mareſcottis, etiamſi fuiſſent propria ipſius Alphonſi nihil releuaret, quia non per hoc Alphonſus acquiſiuit aliquod ius reale ſuper dictis Caſtris, in quo ſuſtineatur inſtitutio, ſed tantum euaſiſſet creditor illius pecuniæ erga nepotes, in quo credito minimè inſtituit M. Antonium filium, ſed Iuliam vxorem vigore illorum verborum in omnibus ſuis iuribus, & actionibus, & inſtituit, &c.

7 Circa ſecundam principalem difficultatem, an iſta exceptio præteritionis ſit admittenda in hoc iudicio, Domini exiſtimarunt illam eſſe admittendam, nam, & ſi regula ſit, quod iſta exceptio non impediat remedium dictæ l. final. cum ſit vitium inuiſibile, Menoch. *de arbitrar. caſu* 12. *in princip.* Attamen ab illa recedetur, quando talis exceptio probatur in continenti, gloſ. *in l.* 2. *verb. quamuis*, & ibi Bald. *in princip.* Salic. *num.* 1. *C. de edict. Diui Adrian. toll.* Dec. *in d. l. final. num.* 43. & in propoſito, Bero. *conſ.* 118. *num.* 36. *lib.* 2. Menoch. *vbi ſup. nu.* 3. & latiùs *tract. de adipiſc. remed.* 4. *n.* 729. & 73. Rota in cauſa Viterb. hæreditatis 24. Ian. 1607. coram R.P.D. Manzanedo.

8 Quod eſt regulare in omnibus iudicijs, quod ſcilicet exceptio, quæ alias ſecundum naturam illius iudicij minimè admitteretur, debeat admitti, ſi in continenti probatur, Bart. *in l. final. num.* 21. *verſ. ſed ſi probaret C. de edict. Diui Adrian.* Angel. *conſ.* 135. *num.* 2. Roman. *conſ.* 244. *num.* 6. Abb. *conſ.* 55. *num.* 2. *lib.* 2. Gozad. *conſ.* 7. *n.* 2. & 3. Menoch. *de remed.* 4. *n.* 730. & 751. Pedemont. *deciſ.* 2. *n.* 1. & 2.

9 In continenti autem viſa fuit probari iſta exceptio, nam quod M. Antonius eſſet filius Alphonſi non ambigitur, cum pro tali nominetur, & tractetur in ipſo Teſtamento, & ſit etiam notorium, vndè ceſſat principale motiuum propter quod regulariter reijcitur iſta exceptio, nempè quia probatio filiationis, venit ab extra, & requirit altiorem indaginem. Quod autem M. Antonius in nihilo fuerit inſtitutus patet, quia patet ex nunc nihil illi tribuit de proprio, ſed tantum declarat ſe alias dediſſe in quo dato illum inſtituit, vnde pro fundanda intentione DD. de Mareſcottis, quod nihil fuerit datum, ſufficit negare, quod ſit datum *ad l. aſſeueratio C. de non numer. pecun. l. quingenta ff. de probat. l.* 1. *C. eod. tit.*

10 Et quia in prohibiti (prout eſt prohibitum patri præterire filium) non ſtatur aſſertioni ipſius prohibiti ad validandum eius actum, *l. qui teſtam. ff. de probat.* Bart. *in l. ſi fortè n.* 4. *ff. de Caſtren. pecul.* Natt. *conſ.* 203. *num.* 3. Surd. *conſ.* 186. *n.* 5. & 6. Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 29. *n.* 24. & *ſeq.* alias leges de hac materia loquentes ſeruirent de vento, quia parentes poſſent aſſerere, ſe alias dediſſe filijs pro eorum legitima magnam pecuniarum ſummam, & filijs eſſet improbabilis negatiua. Vndè remanent omninò excluſi ab hæreditate paterna.

Quæ magis de plano procedunt, quando res, quæ dicitur data pro legitima, reperitur penes tertium ex titulo habili mediatè, vel immediatè ab ipſo, qui aſſerit ſe dediſſe, quia tunc magis conuincitur, vel donationem non fuiſſe veram, vel caruiſſe ſuo effectu, ad not. *in l. ſicut* §. *ſuperuacuum*, vbi Bart. & alij *ff. quibus modis pign. vel hypoth.* Bald. *conſ.* 218. *in princ. lib.* 5. Roman. *conſ.* 246. *n.* 1. Dec. *conſil.* 587. *n.* 8. Cuman. *conſ.* 155. *n.* 4. Surd. *deciſ.* 34. *n.* 4. in propoſito autem Caſtra tempore teſtamenti reperiebantur penes filios M. Antonij ex titulo habito à Camera Apoſtolica, quæ illa confiſcauit tanquam reperta penè Alphonſum. Vndè quoad oſtendendam non effectuationem donationis Alphonſi, perinde eſt, ac ſi tempore teſtamenti reperta fuiſſent penes ipſummet Alphonſum. 11

Ex iſtis patet, quod exceptio præteritionis ex parte filiorum M. Antonij eſt in continenti probata, & quod ſi remanet aliud diſcutiendum, quod hoc prouenit ex replicatione Domini Pyrrhi, quod non facit, vt exceptio debeat reijci tanquam requirens altiorem indaginem ad Affl. *deciſ.* 6. Put. *deciſ.* 243. *lib.* 3. Rota in cauſa Romana ſeu Amerina domus 25. Octobris 1577. coram Cantuccio, relata inter diuerſ. impreſſ. *deciſ.* 57. *num.* 4. & 6. & in Romana bonorum de Sancta Cruce 4. Iunij 1610. coram me. 12

Circa illud, quod Iulia adiuerit hæreditatem Alphonſi. Vndè pro immiſſione Domini Pyrrhi ex teſtamento Iuliæ ſufficiat, quod iſta bona fuerint reperta in hæreditate Iuliæ, fuit reſponſum iſtam aditionem eſſe admodum turbidam ex deductis in Summario DD. de Mareſcottis *n.* 13. Vndè viſum fuit Dominis, quod iſta probatio tanquam nimis turbida minimè debeat ſuffragari D. Pyrro qui ſe fundat in illa, *ad not. in cap. in præſentia de probat. cum concordant.* 13

Quod etiam dicebatur M. Antonium poſt mortem patris approbaſſe teſtamentum paternum, per quod de æquitate prætoria teſtamentum validatur, Bart. *in l. filio præterito num.* 29. *ff. de iniuſt. rupt.* vbi Imol. *de communi num.* 56. viſum fuit non benè probari in facto talem approbationem, maximè, quia cum ſit res admodum præiudicialis, & continens remiſſionem iuris, debet eſſe valdè certa, & explicita, gloſ. *in cap. ſanè in fin. verb; ſuſtinere de renunc.* Butr. *in c. accedentibus num.* 8. *ff. de priuil.* Dec. *in c. cum acceſſiſſent num.* 90. *de conſtit.* Crauet. *conſ.* 747. *num.* 17. Decian. *conſ.* 52. *n.* 23. *lib.* 1. 14

REVERENDISSIMO P. D. DVNOZETTO.

Romana Nullitatis Contractus.

Mercurij 20. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione exactiſſimè enucleantur plures caſus, in quibus filiusfamilias ex mutuo obligatur.

SVMMARIVM.

Filiusfamilias obligatur ex mutuo ſibi facto, quando pater cum ipſo, alias contraxit, ſicut cum extraneo, & præſertim, quando voluit ipſum filium ſeorſum viuere ab ipſo illi aſſignando certam pecuniarum quantitatem, nu. 1.

Patria poteſtate durante, nulla inter patrem & filium oritur obligatio, num. 1.

Natura non patitur, vt vnus, & idem ſibi ſit debitor, & creditor, num. 1. *in fin.*

Pater filio conſtituto in poteſtate donare non poteſt, num. 1. *in fin. & ſeqq.*

Filius quicquid acquirit, acquirit patri, num. 2.

Filiusfamilias obligatur ex mutuo, quando pater illi conceſſit facultatem adminiſtrandi bona ſua, nu. 2. *& ſeq.*

Pater ſi filium ſemel conſtituit in quaſi poſſeſſione libertatis, non poteſt amplius illum patriæ poteſtati ſubmittere, numer. 3.

Filiusfamilias obligatur ex mutuo per eum accepto, patre ſciente, & non contradicente, num. 4.

Filiusfamilias obligatur ex mutuo ſibi facto, dum aderat in præſidijs & caſtris tanquam miles, num. 5.

Mutui tempus, & non ſtipulationis attenditur, ad hoc, vt

vt habeat locum Macedonianum Senatuſconſultum, num. 5.

Filiusfamilias obligatur ex mutuo, quod conſumptum eſt in ipſius neceſſarios vſus, n.5.

Filiusfamilias vt obligetur ex mutuo non ſolum requiritur, vt ſeorſum habitet à patre, etiam quod habeatur loco patrisfamilias, n.6. Vbi etiam declaratur, quando filius dicatur habitare ſeorſum à patre.

Filiusfamilias dicitur habitus, & reputatus pro patrefamilias, quando illi pater proprium aſſignauit periculum eique liberam adminiſtrationem conceſſit, n.7. & 8. Vbi etiam per quantum tempus, ad hoc, vt filiusfamilias obligetur ex mutuo, neceſſe ſit, vt habeatur, & reputetur pro patrefamilias.

Filiusfamilias, vt obligetur ex mutuo ex eo, quod habitet ſeorſum à patre ſufficit talis habitatio, etiam longo tempore non confirmata, n.9.

Filiusfamilias obligatur ex mutuo accepto tempore, quo erat ſub patria poteſtate, quando ſui iuris poſtea effectus illud ratum habuit, n.10.

Filiusfamilias ex mutuo obligatur naturaliter, & ſoluendo non repetit, n.21.

DECISIO DXXVII.

1 ROta, audita vtraque parte, cenſuit, ſententiam latam à ſecundo Collaterali Capitolij de voto Dominorum de aſſertamento eſſe iuſtam, & confirmandam. Licet enim Statuta Vrbis *cap.* 152. omnes contractus obligationeſque à filijſfam. etiam ſacra iuriſiurandi Religione vallatas, tanquam nullas, irritaſque damnent, tamen vltra limitationes in d. cap. allatas excipiuntur reliqui omnes caſus, qui de iure Cæſareo filiosfamilias impediunt quo minus vigore Senatuſconſulti Macedoniani actiones creditorum elidere poſſint, vt expreſsè ſonant poſtrema verba dicti capit. Quo ſtante fundamento viſum fuit non poſſe Martinum Coronam beneficium dicti Senatuſconſulti implorare, hi enim eo ſolum remedio iuuantur, qui cum eſſent in patris poteſtate, eo inſcio pecunias mutuo, vel fœnori ſumpſerunt, non autem illi, qui ſui iuris effecti poſſunt obligare, viceque verſa obligari. Exiſtimarunt Domini d. Martinum ad effectum, de quo agitur ſolutum fuiſſe patria poteſtate, ex eo, quod ipſemet pater cum filio contraxerit, vt apparet ex inſtrumentis prodictis in actis. Pater enim in primo certam pecuniarum ſummam filio ad effectum, vt ſeorſum viueret, aſſignauit, in ſecundo verò cum pro illo ad quendam annuum cenſum ſe obligaſſet, expreſsè à dicto Martino liberationem ſtipulatus eſt, & ita pater cum filio tanquam cum extraneo contrahens rationes filij à ſuis ſeparans legitimam illi neceſſario conceſſit, & perſonam ſtandi in iudicio, contrahendi, paciſcendi, ſicut alij, qui ſui iuris exiſtunt, durante ſiquidem patria poteſtate, nulla inter patrem, & filium oritur obligatio, Cuiac. *ad Aphricanum in l. frater à fratre tract. 9. colum.* 3. quia propter nondum, nexumque patriæ poteſtatis vnius perſonæ vice funguntur, *l. 10. de opt. legat. §. an ſeruo Inſtitut. de legat.* Cùmque non patiatur natura, vt idem ſibi ſit debitor, & creditor, inde fit, vt pater non poſſit filio in poteſtate conſtituto donare. *l. donationes, quas parentes C. de donatio. inter virum, & vxor. l. ſecunda*, vbi gl. & Doct. *C. de inof. teſtam.*

2 Obſeruatum etiam fuit in dicto inſtrumento aſſignationis factæ filio datam expreſsè à patre facultatem ipſi locandi, expellendi colonos ſola interdicta alienatione domorum, quarum penſiones filij arbitrio relinquebantur pacto appoſito, vt dictæ penſiones accreſcant, vel decreſcant periculo filij, quod fieri non potuiſſet, ſi priùs ſui iuris non eſſet factus, cùm ſine vlla diſtinctione, quicquid acquirit filius, id confeſtim eodem momento acquirit patri, *§. igitur liberi Inſtit. per quas perſon. nob. acquir. l. cum oportet C. de bon. quæ liber.*

3 Ex his indobitati iuris eſt, patrem ipſum, ſi viueret, qui filium per tot actus conſtituit in quaſi poſſeſſione libertatis, non fore audiendum, ſi vellet ipſum rurſus patriæ poteſtati ſubmittere, Roman. *conſ. 208. numer. 2. lib. 1. per text. in l. 1. C. de patr. poteſt.* quo caſu non potuit filius recurrere ad Senatuſconſulti remedium, quia ſaltem actione de dolo, vel Stellionatus teneretur, Ceph. *conſ. 324. num.* 25. Dum igitur Andreas creditor videret Martinum eum ipſomet patre contrahentem, & cum multis alijs perſonis, vt apparet ex pluribus inſtrumentis, eundemque locantem expellentem colonos, omniaque alia munia obeuntem, quæ patresfamilias obeunt non vana ſimplicitate deceptus, nec iuris ignorantia, cùm ipſo voluit contrahere, *l. fin. quis ff. ad Senatuſc. Maced.*

Idque tantò magis, quod poſſet dici interueniſſe conſenſum tacitum patris, quo caſu ceſſaret diſpoſitio Statutorum vrbis. Ex depoſitionibus ſiquidem teſtium productis, & examinatis ab ipſomet Martino, & præcipuè tertij teſtis dicto, conſtat patrem de hoc mutuo certiorem factum, ex quo tacitus reſultat conſenſus, niſi appareat expreſſa contradictio, *l. honoris §. vltimo de decurion. l. ſecunda ff. ad Senatuſconſ. Macedonianum*, Angel. Aret. *in §. per. Inſtit. quod cum eo*, Illoſtr. Card. Mant. *de tacit. & ambig. lib. 8. tit. 7. n. 29.* 4

Vlterius deductum fuit per Informantes pro dicto Andrea aliquam partem pecuniarum mutuo datam à creditore Martino, dum in prædijs, id eſt caſtris, tanquam miles nomen militiæ dediſſet quo caſu arcetur à Senatuſconſulti beneficio, *l. vltim. C. ad Senatuſconſ. Macedon.* nec facit inſtrumentum Societatum officiorum celebratum fuiſſe in Vrbe. Mutui enim tempus, non ſtipulationis in hoc caſu eſt attendendum, *l. 4. §. ſi à filiofamilias ſ. ad Senatuſconſ. Macedon.* Alia verò non contemnenda pars dicti mutui reperitur data, & conſumpta in vſus dicti Martini neceſſarios, ex quo ceſſat etiam Senatuſconſulti remedium, *l. in pupillo in fin. ff. de ſolut.* 5 11

Nec obſtat, quod ex deciſione coram Reuerendiſſimo Archiepiſcopo Bononien. facta in ſimili cauſa quinta Iunij 1604. obijcitur, requiri cumulatiuè, vt ſeorſum à patre filius habitet, & habeatur loco patrisfamilias ad effectum validandi contractus huiuſmodi. Reſpondetur enim, ſtatuta vltra duas iſtas limitationes excludere omnes caſus à iure comprehenſos, vt ſuperiùs dictum eſt, & quatenus hæc duo ſimul requirerentur, tamen poſſent dici ea probata. Nam quoad primum, licet conſtaret Romæ ſemper Martinum in domo paterna habitaſſe, tamen cum aſſignata fuerint ſeparatio alimenta, nec fuerit patris commenſalis, ſemper dicitur ſeorſum à patre vixiſſe ex doctrina Baldi *in l. 1. n. 30. C. de legat.* quem ſequitur Angel. & Imol. in eadem lege, niſi ergo eadem cum patre menſà vſus fuit, non dicetur ſimul cum patre habitaſſe, Imol. *in l. ſi quis ita ff. de conditionib. & demonſt.* 6

Quoad ſecundum non dubitandum eſt, quin ipſe geſſerit ſe tanquam patremfamilias, taliſque habitus, nam & ab ipſo patre conſtitutus eſt in quaſi poſſeſſione ſui iuris, dum ei proprium periculum aſſignauit, eique eius liberam adminiſtrationem conceſſit, potuit illud itaque inſcio patre ad inſtar ſerui obligare, *lib. 4. in princip. ff. de pecul. l. per ſeruum §. 1. de acquir. rer. dom.* 7

Non obſtat etiam, quod ex doctrina Alciat. *in tract. de præſumpt. reg. 2. §. 2.* aiunt requiri, vt per decennium ſit habitus, vt paterfamilias: hoc enim procederet, vbi ſimplex adeſſet præſumptio, quia per hoc tempus ſufficiens induceretur probatio, ſed in hoc caſu vbi adeſt ipſius patris reiterata confeſſio, qui cum filio tanquam cum extraneo contraxit cuius exemplum alij creduli creditores ſequuti ſunt, fruſtra ad coniecturas recurritur cum clarè adſunt probationes. 8

Adde, & ſufficere ſimplicem habitationem ſeorſum à patre, etſi non ſit confirmata à longo tempore, Vrſill. ad Afflict. *deciſ. 300. num. 19.* Gugliel. de Benedict. *loquens de ſtatuto Tholoſano in cap. 209.* Ruinutius *in verb. matrem inſuper Cleram. num. 25. de teſtam.* quem refert, & ſequitur Caſſan. *de conſuetudin. Burgun. rubr. 6. §. 6. in verb. emancipe*, vbi ex multis doctrinis concludit filium à patre ad vnum actum emancipatum, cenſeri quoad omnes actus ſolutum patria poteſtate. 9

Nec obſtant Epiſtolæ, confeſſioque creditoris, quia non eſt controuerſum, vtrum Martinus fuerit tempore contractus filiusfamilias, ſed ſolummodo, vtrum potuerit creditor cum illo attenta ſtatuti limitatione paciſci. Nec facit, quod latè deducitur, ſtante prohibitione à patre facta alienandi domos, quarum penſiones erant aſſignatæ non induci ſeparationem. Reſpondetur enim hodie non agi vtrum alienatio, aut hypotheca ſit valida, ſed vtrumque potuerit penſiones aſſignatas alteri obli- 10

gare, & an ei competat exceptio Senatuſconſulti, quæ non poteſt obijci, cùm pater rem peculiarem permittit à filio adminiſtrari, *l. item ſi filiusfamilias §. quanquam ff. de Macedonian.*

11 Nec obſtat denique quod dicitur ſaltem primam ſocietatem Scutorum 400. factam antequam pater cum filio quicquam egiſſet, nullo iure poſſe ſubſiſtere, fructuſque indebitos eſſe, quia tunc temporis D. Martinus erat ſub patria poteſtate. Sufficit enim quod poſtea D. Martinus ſui iuris effectus ratum habuerit, quod ſub poteſtate patris inutiliter promiſerat, *l. ſed etſi pater ff. ad Senatuſconſult. Macedon. l. Zenadorus C. eod. tit.* obligatus ſiquidem erat naturaliter, *l. quia naturalis eodem tit.* & ideo illi ſi ſoluiſſet non competebat conditio indebiti, maximè cùm fidem ſuam ſoluendo liberaſſet, *l. naturaliter, l. fideicommiſſum ff. de condict. indeb.* Idemque eſt, cùm de nouo conſenſit ratione obligationis naturalis per quam omnis error excluditur, *argumento l. index ff. eod. tit.* & in ſimili caſu datur deciſio Illuſtriſſimi Seraphini in Romana Arrogationis.

12 Quæ verò adducuntur de ſocietatibus officiorum ſimulatis, vſuris prohibitis, contractibus illicitis expreſſè damnatis *in cap.* 153. quia in proceſſu nulla releuans reperitur probatio, non indigent reſponſione. Cùm enim inferant neceſſario dolum malum, & delictum dicti Andreæ creditoris, debuerunt concludenter probari. Ex his ſententiam iudicis Capitolini eſſe iuſtam, fuit deciſum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. P. D. PAMPHILIO.

Pacen. Parochialis de Talauera.

Mercurij 20. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Diſpenſatus ad recipienda beneficia, non cenſetur diſpenſatus ad illa retinenda, & diſpenſatus ad plura beneficia, nonniſi duo tantum ſine cura recipere poteſt. Et quando contra diſpenſationem committens cadat à commodo diſpenſationis.

SVMMARIVM.

Clericus diſpenſatus ad beneficia recipienda non cenſetur diſpenſatus ad illa retinenda, præſertim ſtante clauſula dummodo plura ſimul non ſint retinenda, n. 1. & num. 3.

Poſſeſſio probatur ex locatione cum perceptione fructuum in præiudicium locantis, & fructus percipientis, num. 2.

Clericus diſpenſatus ſimpliciter ad plura beneficia, duo tantum ſine cura recipere poteſt, num. 3. Vbi ad hoc ampliatur, etiam quod fuerit diſpenſatus per verba vniuerſalia, ſcilicet ad quæcumque, & qualiacumque beneficia.

Dictio plura *in materia prohibitiua verificatur in duobus, num. 3.*

Diſpenſatio ad recipienda plura beneficia dicitur ſubreptitia ſi in ea non exprimitur, quod petens diſpenſationem alia beneficia obtinebat etiam quod nulliter obtinuiſſet, n. 4.

Diſpenſatio ad recipienda beneficia eſt diuerſa ad illa retinenda, & an, & quando committens contra vnam cadat à commodo alterius, n. 5.

DECISIO DXXVIII.

1 Cauſa iſta ſæpiùs propoſita fuit tandem concluſum non conſtare de ſufficiente diſpenſatione Franciſci, qui licet illius vigore potuiſſet ſucceſſiuè recipere plura beneficia, illa tamen ſimul retinere non poterat, iuxta text. *in cap. non poteſt in fin. de præb. in 6. Clem. ſi plures eod. tit.* cum ibi not. Felin. *conſ. 4. nu. 7. verſ. & per eius dictum,* diſpenſatus enim ad beneficia recipienda non cenſetur diſpenſatus ad illa retinenda, Rebuff. *in prax. de diſpenſat. rat. ætat. verb.* & inſimul retinere, & tenuit Rota in vna Pharen. penſionis *quæ eſt deciſ. 233. num. 26. part. 1. diuer.* maximè ſtante clauſula, *dummodo plura ſimul non ſint retinenda*, vt fuit dictum in cauſa Legionen. Prioratus 8. Iunij 1587. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio, & in cauſa Carthaginen. & Abulen. Beneficiorum 20. Iunij 1608. coram R. P. D. meo Damaſceno ideòque cum de anno 1608. quo fuit prouiſus de huiuſmodi Parochiali plura beneficia haberet collatio ſine alia diſpenſatione fuit nulla *cap. ordinarij §. in conferendos*, cum ibi not. *de offic. ordin. in 6.* Nec poteſt ſe iuuare diſpenſatione, contra quam commiſit plura beneficia ſimul retinendo ad text. *in l. auxilium in fin. ff. de minor.* Felin. *d. conſ. 4. n. 8.* cum alijs adductis in dicta Legionen. Prioratus, & in cauſa Romana penſionis 28. Nouembris 1586. coram bon. mem. Card. Seraph.

Quod autem de dicto tempore plura beneficia ſimul retinere nempe Capellaniam loci de Corabias, & beneficium ſitum in Eccleſia Sancti Andreæ de Olmedo clarè conſtat ex litteris prouiſionis de dictis beneficijs ſibi factæ per fel. mem. Clementem Octauum de anno 1603. quorum poſſeſſionem poſtea accepit ſub diebus 13. & 24. Nouembris 1604. vt apparet ex publicis inſtrumentis illius adeptionis, quæ dantur: & ex geminata confeſſione ipſiuſmet Franciſci cum alijs latè deductis per Informantes, ex quibus ſatis etiam viſum fuit Conſtare de poſſeſſione alterius Capellaniæ ſitæ in Eccleſia Parochiali de Albuera, ad quam probandam præter ſupradicta fuit etiam productum inſtrumentum actorum, in quo legitur, quod die 27. Octobris 1607. locauit Petro Doblado quandam petiam terræ ſupradictæ Capellaniæ, & 1 mediante executione, & ſubhaſtatione facta contra conductorem fructus illius percepiſſe dicitur, ex qua locatione fructuum perceptione benè probatur poſſeſſio in præiudicium ipſius gloſſ. *in l. qui vindictas §. quod per colonum verb. colonum*, & ibi Aret. *n. 6. & 8. ff. de acquir. poſſeſſ.* Alex. *conſ. 10. num. 2. verſ. licet vbi probaretur lib. 4.* Rom. *conſ. 70. num. 11.* Gabr. *de locat. concl. 4. num. 2. & ſeqq.* 2

Nec ſuffragari Franciſco verba vniuerſalia diſpenſationis, *necnon quæcumque, & qualiacumque beneficia, &c.* cum enim diſpenſatus ſimpliciter ad plura beneficia duo tantum ſine cura recipere poſſit, *cap. si cui in fin. de præbend. in 6.* & trad. Felin. *d. conſ. 4. num. 7.* illa verba ſolum referri debent ad facultatem recipiendi, itaut poſſit quidem quæcumque beneficia recipere etiam vltra duo, Cardin. *in dicta Clem. ſi plures col. 1. in 2. oppoſit. de præbend.* Gem. *in cap. 2. num. 5. ad finem, verſ. ſi autem diceret de fil. presb. in 6.* ſiue ſimplicia, ſiue curata, vel etiam dignitates fuerint, Creſcent. *deciſ. 1. num. 5. de prinil.* non autem plura ſimul retinere, prout etiam colligitur ex dicta clauſula immediatè ſequenti, *dummodo plura ſimul non ſint retinenda*, quæ vti prohibitiua verificatur in duobus, vt dixit Rota in dicta Pharen. penſionis, *relat. inter impreſſ. deciſ. 233. num. 25. part. 1. diuerſ.* & ſic vnum tantum retinere potuit, iuxta text. *in c. 1. de fil. presbyt. in 6.* & faciunt not. per gloſ. *in c. pluralis loquutio, verſ. item poteſt de regularib. iurib. in 6.* 3

Minus releuare, quod non retinuerit ſupradicta duo beneficia, vigore diſpenſationis, ex quo de anno 1604. fuit de illis in forma dignum prouiſus, & mandatum de diſpenſando exequutioni demandatum fuit de ann. 1605. quia præterquam, quod conſtat de poſſeſſione tertij, placuit Dominis reſponſio, quod aut ante huiuſmodi mandatum obtinebat beneficia, & mandatum eſt ſubrepititium, non facta mentione de illis etiam nulliter obtentis, ad text. *in cap. non poteſt*, & ibi gloſ. *verb. modicum*, Anchar. *nu. 3. verſ. Lapus dicit de præbend. in 6.* Gambar. *de poteſt. lega. lib. 10. num. 287.* Calderin. *conſ. 11. de præben.* Rebuff. *in princip. de diſpenſat. rat. ætat. verb. & in ſimul retinere, verſ. etſi Papa*, aut poſt mandatum, & per retentionem plurium contra illius formam cenſetur ab eo cecidiſſe, ad text. *in clem. gratia*, vbi Vital. *num. 12.* dicit illum text. procedere, etiamſi poſt mandatum de prouidendo aliud beneficium non canonicè, ſcienter tamen, quis aſſecutus fuerit, *de reſcript.* non enim debet eſſe melioris conditionis is qui minus canonicè, & de facto plura beneficia retinuit, quam legitimè prouiſus præuia ſufficienti diſpenſatione, *c. eum qui de præb. in 6.* faciunt not. per gl. *in d. clem. ſi plures verb. vacare in fin. eod. tit.* & per Rot. *deciſ. 4. eod. tit. in nou.* 4

Nec placuit Dominis, quod diſpenſatio, quoad receptionem in gratia, de qua agitur, cenſeri debet diſtincta, & ſeparata à diſpenſatione quoad retentionem, iuxt. text. *in dicto cap. non poteſt in fin.* & ibi Franc. *num. 2. de præbend.* 5

in 6.

Digitized by Google

in 6. cum alijs ſupra allegatis, itaut committens contra vnum non cadat à commodo alterius *ex reg. vtile per inutile cum ibi not. de reg. iur.* in 6. Fuit enim reſponſum, quod licet quoad ſe iſtæ duæ diſpenſationes ſint diſtinctæ, quia verè aliud eſt retinere, aliud recipere, quamuis vnum veniat in conſequentiam alterius, in gratia tamen, de qua agitur, ſunt poſitæ correſpectiuè, & vna ad declarationem, & limitationem alterius, itaut poſtquam diſpenſatus plura beneficia ſimul retinendo contra diſpenſationem commiſit, non poſſit amplius ſe iuuare, vt tenuit Rota in ſupradictis cauſis Legionen. Prioratus, & Carthaginen. in Abulen. Beneficiorum.

6 Et ex his patet non applicari in caſu iſto regulam de ſeparabilibus, cùm indiuiduum quid dicatur ex voluntate diſponentis, licet ſub diſpoſitione plure inter ſe diſtinctè comprehendantur, Put. *deciſ.* 323. *in fin. lib.* 1. Et ita deciſum, &c.

R. P. D. VBALDO.

Burgen. Abbatia de Salas.

Mercurij 20. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Supplicatio an, & quando præſumatur porrecta ab eo, qui in ſupplicatione nominatus eſt.

SVMMARIVM.

Supplicatio præſumitur data ab eo, qui in ſupplicatione nominatus eſt, quando tempore datæ ſupplicationis erat præſens in Curia, n. 1. & n. 6.

Præſentia medij temporis præſumitur ex probatione præſentiæ anterioris, & poſterioris temporis, n. 2.

Supplicatio præſumitur data ab eo, qui in ipſa ſupplicatione intereſſe habebat, n. 3.

Fraudis omnis ſuſpicio ceſſat, vbi non adeſt eiuſdem fraudis cauſa, n. 3.

Recurſus, ſeu ſupplicationes iudici laici pro habendo brachio ſæculari aduerſus iudicem Eccleſiaſticum præſumuntur porrectæ ab eo cuius intereſt, n. 4.

Supplicatio præſumitur porrecta ab eo, qui impenſam fecit, & de cuius vtilitate agitur, n. 5.

DECISIO DXXIX.

1 FVerat in hac cauſa coram me reſolutum die 14. Maij 1612. conſtare de reſeruatione Abbatiæ de qua agitur, ex quo Andreas vltimus eius poſſeſſor fuerat Protonotarius Apoſtolicus, quæ reſolutio emanauerat Villanoua prouiſo Apoſtolico tantum informante: Quo vita functo, & in eius, necnon Andreæ ius, & poſſeſſionem ſubrogato R. P. D. Queſada, & D. Gabriele moderno poſſeſſore iampridem ad cauſam venientes, fuit iterum ſuper eiſdem cauſa propoſita, in qua poſt longam diſcuſſionem placuit Dominis ſirmare tantum, quod ſupplicatio pro dicto Protonotariatu obtinendo præſumatur porrecta ab ipſo Andrea. Mouebantur Domini, quia Andreas eo tempore erat præſens in Curia, & perſona extrinſeca non præſumitur, *l. ita ſtipulatus §. Chryſogonus ff. de verbor. obligat.* ita Put. *deciſ.* 24. incipit *coram eodem Marſicano, num.* 5. *lib.* 11. *ſecundum nouam impreſſionem*, Guidobon. *deciſ.* 84. *vol.* 85. incipit *Domini dixerunt 12. Ianuarij in vna Burgen. Canonicatus, & Sarnen. deciſ. 20. in addit. ad ſuas regul. vt in copia*, quæ data fuit, præſertim ſtante illo verbo, *Supplicat*, quod debet in ipſomet Andrea ſupplicante verificari ad ſuſtinendum actum, cùm verba id patiantur, vt arguit Put. *poſt plures ibi allegatos dicta deciſ. 4. n. 5.*

2 Præſentia verò deducebatur, tum ex narratiua ſupplicationis, in qua dicitur, *Præſens in Curia*, quæ ex ſtylo non fuiſſet admiſſa, niſi præſentia fuiſſet Officialibus nota, vt in ſimili dicit Creſcent. *deciſ.* 1. *num.* 2. *de renunc.* & facit Feder. de Sen. *conſ.* 117. *caſus talis eſt, Ioannes, &c. verſ. ſi opinio*, quem ſequitur Lap. *allegat.* 7. *num.* 5. *in fin.* Felin. *in cap. nonnulli §. ſunt, & alij, ſub num.* 6. *in 4. ampliat. verſ. & inducit de reſcript.* Tum ex actibus paulò ante, & paulò poſt datam ſupplicationem Protonotariatus ab eodem Andrea in Curia, ex quibus præſumitur præſentia medij tempori, Tiraquel. *tract. de præſcript. gloſ. 5. verſ. idque regulare eſt*, præſertim cùm ſpacium medij temporis fuit modicum, Imol. *conſ.* 9. *num.* 2. Creſcen. *deciſ.* 18. *num.* 5. *verſ. tertio quia inter tempus, de probat.*

3 Accedebat, quod in hac impetratione nullus alius poterat habere intereſſe præter Andream, & ideò ab ipſo cenſetur ſupplicatio porrecta, Socin. iun. *conſ.* 97. *ſub num.* 12. *& ſeqq. lib.* 2. cùm non ſit vllo modo veriſimile alium ſupplicaſſe cuius non intererat, & quod non eſt veriſimile falſitatis habet imaginem, *l. non eſt veriſimile ff. quod met. cauſ.* Bald. *in l.* 1. *num.* 6. *C. de ſeruit. fugit.* cum alijs per eundem Socin. *vbi ſupra num.* 13. præſertim, cùm id non poſſet contingere abſque delicto, & falſitatis nota, ſi quis alterius nomen in dicta ſupplicatione ſine eius ſcientia, & ſine vllo commodo ſuo ſuppoſuit, & alias ceſſat omnis fraudis ſuſpicio, vbi non adeſt cauſa, Aym. *conſil.* 75. *num.* 13. Roland. *conſil.* 38. *numer.* 39. *lib.* 1. & fuit dictum in Tuſculan. vineæ coram Canticcio relata inter impreſſas, *deciſ.* 111. *n.* 1. *par.* 2. & vbi non adeſt lucrum, Aym. *vbi ſupra num.* 17. *& conſ.* 8. *n.* 13. Roland. *conſ.* 11. *num.* 56. *lib.* 3. Cephal. *conſ.* 75. *num.* 22. *lib.* 1. Decian. *conſ.* 57. *n.* 36. *lib.* 3. Menoch. *de præſumpt. l.* 5. *præſumpt.* 3. *num.* 18. & fuit dictum in Ianuen. pecuniariæ 1. Martij præteriti coram me.

4 Et facit ad motiuum ſupradictum ſimile de ſupplicationibus factis iudici laico pro habendo brachio ſæculari aduerſus Iudicem Eccleſiaſticum, quæ præſumuntur porrectæ ab eo cuius intereſt, vt ſæpè dictum in Rota, & ſignanter in cauſa Tuden. beneficij 8. Iunij 1607. coram Reuerendiſſ. D. meo Damaſceno, & tamen hæc præſumptio tendit ad ſupplicantem afficiendum pœna excommunicationis. Vndè multò magis videtur intrare dicta præſumptio, quod ſupplicatio fuerit porrecta in hoc caſu ab eo, cuius intererat, ex quo tractatur de eius lucro.

5 Quæ eo magis corroborantur, cùm hæc gratia nulli poſſet afferre præiudicium, ſed ſolum honorem ipſi Andreæ, quo caſu licet non doceretur niſi de modica impenſa, quæ ſolet fieri in ſupplicatione, videretur petita ab ipſo Supplicante, licet ſecus eſſet in cauſarum Commiſſionibus, quæ poſſent afferre præiudicium propter euentum litis, iuxta deciſ. 78. Ioannis Pauli, & in eadem cauſa Put. *deciſ.* 27. *nu.* 11. *lib.* 1. *ſecundum antiquam impreſſionem.* Maximè cùm iſta gratia Protonotariatus non ſoleat paſſim concedi, ſed requirantur preces, & inſtantiæ ad eam impetrandam, vt conſiderat Ioan. Paul. *dicta deciſ.* 78. Mohed. *deciſ.* 3. *verſ. ratio fuit de præſumpt.* & nonniſi ex graui cauſa concepi debeat, iuxta diſpoſitionem Concilij Tridentini *ſeſſ.* 24. *c.* 11. *de reform.*

5 Non obſtat Put. *deciſ.* 268. *num.* 4. *& deciſ.* 299. *lib.* 3. vbi ex præſentia in Curia non arguitur porrectio ſupplicationis de mandato præſentis, quia ibi ex alijs non præſumebatur porrectio, præſertim quia tractabatur de præiudicio, & non de fauore eius cuius nomine ſupplicatio dicebatur porrecta, videlicet de reſignatione, alioquin deciſiones illæ admittunt, quod ex præſentia præſumatur porrectio, & allegat Felin. *in dicto cap. nonnulli §. ſunt, & alij de reſcript. ſupra allegatum.* Ex quibus fuit concluſum præſumi Supplicationem de qua agitur fuiſſe per Andream porrectam cum reſeruatione tamen, vt de relictis videretur.

R. P. D. BVRATTO.

Fauentina beneficij.

Mercurij 20. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Multa in hac deciſione explicantur, quæ iuris patronatus materiam reſpiciunt, & obiter in ea declaratur an, & quando qualitas in præcedentibus requiſita, cenſeatur in ſubſequentibus repetita, & è contra.

SVMMARIVM.

Patronus beneficij dicitur ille, qui ſponte beneficium dotauit, num. 1.

Rector beneficij non poteſt præſentare ad beneficium vacaturum eiuſdem beneficij patronum. Declara, vt n. 2.

Patronus in limite fundationis poteſt de iurepatronatus apponere pacta, & conditiones quas vult, n.2.

Fundator iuriſpatronatus poteſt in limine erectionis adijcere conditionem, vt prædeceſſor eligat ſibi ſucceſſorem in beneficio, etiam nulla ſequuta Ordinarij inſtitutione. Declara, vt n.3.

Priuilegio vel conſuetudine induci poteſt, vt patronus ſimul cum beneficiato in vita beneficiati eligat ſucceſſorem, etiam ſine licentia Papæ, n.4.

Teſtatoris diſpoſitio, quod in defectum agnatorum in beneficio præſentandus, & inſtituendus ſit deſcendens ex ſorore an, & quando valida ſit, n.5.

Relatio non fit ad præcedentia, quando quælibet oratio eſt perfecta, etiamſi adeſſent dictiones repetitiuæ, n.6.

Relatio non fit ad præcedentia quando inter proxima, & remota adeſt ratio diuerſitatis, n.7. & 8. & n.9.

Teſtator præſumitur habuiſſe maiorem affectionem erga filium, quam in alios, n.9.

Prædilectus in vna parte teſtamenti cenſetur etiam prædilectus in alijs, n.9.

Relatio non fit ad præcedentia ex præſumpta diſponentis voluntate, n. 10.

Præſentatus in iurepatronatus ſi eſt incapax, & inhabilis, aperit viam alium nominandi, perinde ac ſi ille non extaret, num. 11.

Præſentatus in beneficio, ſi tempore præſentationis non erat Clericus ſufficit, quod tempus habeat ad aſſumendum Clericatum, n.12. & 13.

Iuſpatronatus deſtinatum habetur pro erecto, n.14.

Procurator non habens mandatum parte non opponente admittitur, & cenſetur a parte cum eo litigante approbatus, num. 15.

DECISIO DXXX.

1 TEnuerunt DD. ſententiam Vicarij Fauentini inſtitutionis Centelli ad beneficium Iuriſpatronatus, de quo agitur, ſatis iuſtificatis ex præſentatione de illo facta per ſpecialem procuratorem Io. Baptiſtæ filij, & hæredis Valentis fundatoris, qui eundem Centellum vigore facultatis ſibi in teſtamento attributæ, & in erectione patronatus reſeruatæ ad illud nominauerat. Certum eſt enim Io. Baptiſtam, qui ſponte iuxta patris voluntatem beneficium dotauit effectum fuiſſe patronum, Paul. de Cittad. *de iurepatr. par. 3. cauſ. 1. q. 22. n. 55.* Lamber. *eod. tr. par. 1. lib. 1. q. 4. art. 7. n. 2. verſ. niſi dicas*, Rota *diu. deciſ. 167. nu. 6. par. 2.* Imò poſſet dici fundator, cùm aſſignauerit Capellæ integrum patrimonium non deducta, imò comprehenſa eius legitima.

2 Et licet idem Ioan. Baptiſta eſſet etiam Rector beneficij, & regula ſit non poſſe patronum ad beneficium vacaturum præſentare, vel procuratorem ad præſentandum conſtituere, *cap. fin.* vbi Doct. *de conc. præb.* Paul. de Cittad. *de iurepatronatus par. 6. art. 3. num. 73. & 74.* Lambert. *eod. tract. lib. 2. part. 1. q. 6. art. 19.* Tamen cùm hæc conditio appoſita fuerit per teſtatorem, & expreſsè repetita per Ioan. Baptiſtam in limine fundationis valida cenſenda eſt, quia patronus poteſt in limine fundationis apponere pacta, & conditiones, quas vult, *c. præterea il ſecondo de iure patron. c. quanto d. cen.* Lamber. *de iurepatron. lib. 1. par. 1. q. 9. art. 1.* Etiamſi iuri communi contraria ſint, dummodo (vt hic) Epiſcopi conſenſus accedat, Imol. *in cap. conſtitutus num. 22. verſ. & per hoc patet de conſuetud.* Felin. *in tract. quando littera Apoſtol. noc. patr. col. 2. verſ. corroborari, & ante num. 2.* latè Lambert. *vbi ſupra art. 1. num. 49.*

3 Et in ſpecie valere conditionem in limine erectionis adiectam, vt prædeceſſor eligat ſibi ſucceſſorem in beneficio etiam nulla ſecuta Ordinarij inſtitutione, Lambert. *de iure patronat. lib. 1. part. 1. quæſt. 9. art. 1. num. 70. & art. 3. in princip.* Vbi refert conſil. Corſetti, Rot. Auditoris pro hac parte ab alijs eminentiſſimis Iuriſconſultis ſubſcriptum, *& n. 13. & 14. & num. 16. verſ. quare, & numer. 21. verſ. moueor, & alio, & n. 27. in fin. & nu. 28. & 29. & in fin.* diſtinguit conditionem, vt nulla requiratur inſtitutio valere, quando præſentatio eſt facienda per perſonam eccleſiaſticam, vt eſſet in caſu noſtro. Qui tamen eſt in longè facilioribus terminis, cùm teſtator expreſsè mandauerit inſtitutionem, & confirmationem ad Epiſcopum ſpectare.

Confirmatur, quia ſi poteſt induci ex priuilegio, vel conſuetudine, vt patronus ſimul cum beneficiato in vita beneficiati eligat ſucceſſorem, etiam ſine Papæ licentia, Lambert. *de iurepatronat. lib. 2. par. 1. q. 6. art. 21. n. 7. verſ. benè dicerem*, ita dicendum eſt ex diſpoſitione fundatoris, cùm maiorem vim habeat voluntas fundatoris in primæua inſtitutione, quam conſuetudo, vel priuilegium, Lamber. *lib. 2. par. 1. q. 7. art. 27. n. 10. & art. 29. n. 2. cir. fin. verſ. certè iſta theorica.* 4

Non obſtat, quod ſecundum diſpoſitionem teſtatoris in defectum agnatorum fuiſſet præſentandus, & inſtituendus, Hercules deſcendens ex eius ſorore, quæ valida eſt, Gem. *c. cum in Eccleſia n. 5. de præb. in 6.* Anchar. *Clem. quia contingit num. 1. not. 6. de relig. dom.* Felin. *tract. 9. littera Apoſtolica col. 2. verſ. dicit Dominicus.* Nam dupliciter tollebatur, & primò, quod iſtud onus præſentandi aliquem de agnatione, & in defectum de familia ſororis, non ſit impoſitum Ioan. Baptiſtæ, ſed alijs futuris patronis. Tum quia illa clauſula non eſt coniuncta cum illo capite, in quo datur Io. Baptiſtæ facultas nominandi Rectorem poſt eius mortem, ſed adſunt plura intermedia, ideò ad illud referri non poteſt, Bart. *in l. final. in fin. verſ. ſed veritas eſt ff. de reb. dub.* vbi Caſtr. *in princip. num. 2. verſ. 1. colligitur*, Soc. *col. 2. in fin. verſ. item procedit*, idem Bart. *conſ. 39. in fin. verſ. præterea præcedentia, lib. 1.* Bald. *in l. fin. n. 12. q. vlt. C. de ind. vid. toll.* Socin. *conſ. 3. num. 19. verſ. præterea licet lib. 3.* 5

Et quælibet oratio eſt perfecta, quo caſu non fit relatio ad præcedentia, etiam ſi adeſſent dictiones repetitiuæ, *item, etiam*, copulæ, *& ſimiles l. qui fundum ff. de contrah. empt. l. in repetendis*, vbi Bart. & Doct. *ff. de leg. 3. l. Seia §. Caio ff. de fund. inſtr.* Bart. *conſ. 27. viſa facti*, Bald. *conſ. 58. num. 1. in 2.* Alex. *conſ. 66. num. 6. in 3.* Dec. *reſp. 17. num. 34. in 1.* quia dictio *item*, cùm ſit in diuerſa parte, & ſeparata, ſignificat ordinem verborum, & non copulam, & aliud eſt ordinare, aliud coniungere, *l. quædam ff. de pecul. leg.* Bald. *in d. l. fin. in fin. verſ. refert ergo C. de indit. vid. tollen.* 6

Tum quia ceſſat relatio, vbi eſt aliqua ratio diuerſitatis inter proxima, & remota, tunc enim fit ad proxima, *l. ſi idem cum eod. §. fin. ff. de iuriſd. omn. iud. l. 1. §. deinde, cum ſequentib. ff. de poſtulat.* Bart. *in l. talis ſcriptura §. hanc autem num. 3. verſ. aut ponitur de leg. 1. & conſ. 54. ſub num. 4. verſ. hoc ſic probo*, Bald. *in l. in actionib. in 3. not. ff. de his qui not. inf.* Caſtr. *d. l. fin. in 4. limit.* Felin. *in c. cauſam quæ in 2. lim. de reſcript.* Alex. *conſ. 138. n. 13. verſ. ex prædictis lib. 1.* 7

Diuerſitatis autem ratio conſiderabatur primò, quia in præcedenti ſeparato capitulo fuerat ſpecialiter promiſſum, quod Ioan. Baptiſta haberet facultatem nominandi, & eligendi rectorem, qui ſuccederet poſt eius mortem, Bart. *in d. l. talis ſcriptura §. hanc autem num. 3. verſ. 1. ſi in præceden.* & ibi Iaſ. *num. 37.* Socin. *conſ. 22. n. 2. verſ. præterea lib. 3.* cum pluribus per Menoch. *de præſump. lib. 4. præſumpt. 181. n. 6.* 8

Secundò, quia negari non poteſt, quin teſtator maiorem habuerit affectionem erga filium vniuerſalem hæredem inſtitutum, quam in alios patronos, *l. Publius §. Titia ff. de condit. & demonſtr.* Bald. *in l. cum acutiſſimi colum. 1. verſ. quæro quod ſi teſtator C. de fideicom.* Alex. *conſ. 226. num. 2. & 3. lib. 6.* Vndè facilè dicendum venit, illi voluiſſe maiorem, & laxiorem facultatem concedere, quam alijs, quia prædilectus in vna parte teſtamenti, cenſetur etiam prædilectus in alijs, *l. cohæredi §. qui partem ff. de vulg. & pupil. l. 1. C. de inſtit. & ſubſtit. l. Publius §. fin. ff. de condit. & demonſtr.* Bart. *in l. fin. ff. ad Trebell. & in l. ſi mater §. 1. ff. de vulg. & pupil.* Et ratio maioris affectionis ad perſonas in vno capite, quam ad alias in alio expreſſas, facit clauſulam non referri ad omnia, ſed ad præcedentia tantùm, Bart. *conſ. 54.* Ang. Maciæ *col. 2. in princ. verſ. volendo tamen*, Alex. *conſ. 226. n. 4. verſ. & quia ratio l. 6.* 9

Ex lectura etiam teſtamenti conſtare videtur clauſulam prædictam non eſſe referendam ad præſentandum, vel nominandum per filium, & hæredem teſtatoris, ſed ad præſentandos per alios patronos, nam poſt facultatem conceſſam filio nominandi, ſequitur, *item voluit, quod poſt mortem electi, & præſentati ab ipſo ſuo hærede perpetuis temporibus dicta Capella præſentari debeat per proximiorem de domo, &c.* deindè adijcit qualitates requiſitas in præſentan- 10

dis,

dis, & ſic in præſentandis per vocatos poſt mortem primo nominati per hæredem, de quibus diſcretiuè locutus fuit, ideò ceſſat relatio ex contraria teſtatoris voluntate, Oldr. *conſ.* 152. *factum tale eſt*, *col.* 2. Abb. *conſ.* 75. *in fin. lib.* 2. Alex. *conſ.* 48. *lib.* 1. Aym. *conſ.* 70. *n.* 9.

11 Secundò principaliter, quatenus etiam dici poſſet qualitates à teſtatore requiſitas in præſentandis referri etiam ad præſentandum per filium. Nihilominus potuiſſet Centellus nominari, quia idem teſtator expreſsè diſpoſuit, eum qui ius præſentandi habebit, poſſe non exiſtente aliquo de familia ipſius, vel ſororis, quem maluerit præſentare, & expreſsè etiam cauit, Rectorem præſentatum eſſe debere ſaltem in quatuor ordinibus conſtitutum, cùm itaque nedum tempore, quo Centellus in quatuor ordinibus conſtitutus fuit à Io. Bapt. nominatus, ſed etiam quo præſentatus fuit coram Ordinario 7. Iunij 1611. Hercules non haberet ordines, imò nec primam tonſuram vnde ipſe, pater, & alij pro eo ſemper vti laico comparuerunt, & ſic eſſet incapax, & inhabilis, intrabat facultas alium nominandi, perinde ac ſi ille non extaret, *l.* 1. *§. vlt. verſ. & quidem ff. quod cuius vniu. nom. l. Gallus §. vidend. ff. de liber. & poſthum. l. mulcta* 6. *in fin. ff. de cond. & demonſtr. l.* 1. *§. ſed ſi patronus, ibi pro mortuo habetur ff. de coniun. cum eman. lib.* ſicuti etiam primo vocato incapace exiſtente locus fit ſequenti, perindè ac ſi primus non adeſſet, *l.* 1. *§. qui habebat*, vbi Bart. *n.* 3. *ff. de bon. poſſ. contra tab.* cum alijs per Molin. *de primog. Hiſp. lib.* 16. *n.* 9. *n.* 29. *& ſeqq.*

12 Nec facit, quod etiam vbi teſtator requirit ſacerdotium in præſentato, ſufficiat, eundem poſſe intra annum ad illud promoueri, *c. ſi cui de præb. in* 6. *c.* 2. *de inſt. in* 6. Ferret. *conſ.* 305. prout ſupponitur potuiſſe Herculem intra hoc tempus ad ordines requiſitos.

13 Nam omiſſo, an teſtator voluerit actu quatuor ordines in præſentando, quo caſu non ſufficeret habilitas prædicta, Rot. *dec.* 1. *de præb. in nou.* Ferret. *d. conſ.* 305. *n.* 4. Rochus *de Iure patr. verſ. honorificum n.* 21. *verſ. circa aliud*, Dec. *conſ.* 119. *n.* 5. Sat eſt, quod Hercules non erat Clericus tempore præſentationis de Centello factæ coram Ordinario, cùm tamen hoc requiratur in præſentando etiam ad ſimplicia, adeò vt non ſufficiat, ſi poſtea in continenti clericetur *ex cap.* 2. *de inſtit.* cum alijs Lambert. *de iure patr. lib.* 2. *par.* 1. *q.* 7. *art.* 2. *n.* 15. *verſ. dicere, & in fin. & art.* 7. *n.* 7. *art.* 29. *col. fin. verſ. aduerte, ad aliud*, vbi quod ſicut laicus non eſt capax collationis, ita nec præſentationis, licet velit ſe promouere, & ſicut debet quis eſſe clericus tempore datæ collationis, ita tempore datæ præſentationis, & ſequuta eſt Rota in Burgen. Abbatiæ 19. Decemb. 1588. coram bon. mem. Penia, vbi diſtinguit inter nominationem, & præſentationem coram Ordinario, vt tempore nominationis non requiratur, ſed omninò tempore præſentationis coram Ordinario.

14 Minus obſtet, quod nominatio, & mandatum ad præſentandum fuerit datum ante erectionem beneficij. Neque enim videtur prohibitum mandatum ad peten. confirmationem erectionis Iuris patronatus, & deinde præſentand. quia Iuſpatronatus deſtinatum habetur pro erecto, *arg. l.* 3. *§. quod ergo ff. de contr. iud. tut.* & in ſimili poteſt quis mandare erigi beneficium, & conſtituere patronum, qui ad illud cum erectum fuerit præſentet, Lambert. *de iurepatr. lib.* 1. *par.* 1. *q.* 4. *art.* 10. *n.* 4. *& par.* 2. *q.* 1. *art.* 21. *n.* 5. prout ita cantat mandatum, & priùs fuit obtenta confirmatio erectionis, quam facta præſentatio in hoc caſu. Sed ceſſat difficultas ex ratificatione, & approbatione poſt beneficij erectionem, & præſentationem ſubſecuta, de qua in Summario Centelli *ſub n.* 3.

15 Nec denique obſtat nullitas ex defectu mandati procuræ Centelli in Contulum, qui cauſam egit in partibus. Quia omiſſo, quod fuit litigatum cum eo, tanquam tali, nec vnquam oppoſitum, ideò cenſetur approbatus, & onus probandi non eſſe procuratorem poſt litem conteſtatam eſt opponentis, gl. *in l. licet ver. inueniatur*, vbi Bald. *n.* 10. Salicet. Fulgoſ. & Caſt. quos Alex. *n.* 5. *C. de proc.* Felin. *in c. quoniam contra n.* 53. *verſ.* 7. *quæro de probat.* Natt. *conſ.* 126. *n.* 8. vbi de communi, *& conſ.* 162. *n.* 7. Cùm hodiè tantum de tali defectu opponatur, poterit doceri illum non adeſſe, & exhiberi mandatum mihi datum, factum 6. Iunij 1611. & ſic in tempore Rota *dec.* 19. *de procur. in ant.* Aym. *conſ.* 108. *n.* 1. Rota *diu. deciſ.* 688. *n.* 2. *par.* 1. Et ex his reſolutum fuit ſententiam Vicarij eſſe confirmandam.

R. P. D. COCCINO.

Romana computorum.

Mercurij 20. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Petitorum relationi ſtandum omninò eſt, quando de conſenſu partium electi fuerunt, nec poſſunt ſuſpecti allegari noua non ſuperueniente ſuſpicionis cauſa.

SVMMARIVM.

Petitorium de conſenſu partium electorum relationi ſtandum omnino eſt, n. 1.
Index ſemel approbatus allegari non poteſt ſuſpectus noua non ſuperueniente cauſa, n. 2.
Appellatione friuola non obſtante iudex ſuſpectus allegatus ad vlteriora procedere poteſt, n. 3.

DECISIO DXXXI.

1 DVbitaui cuinam calculo eſſet ſtandum, & Domini cenſuerunt eſſe ſtandum calculo bonæ memor. Alexandri Ruſpoli, non autem Olgiati, quia iſtud Olgiati eſt particulare, & ab eo fuit receſſum per generalem deputationem Ruſpoli, vt videat ſuper omnibus *ad l. pacta nouiſſima C. de pact.* & propterea cum Ruſpolus fuerit deputatus de conſenſu partium, non poteſt ab illius relatione recedi, niſi doceatur de errore, ad text. *in l. hac edictali §. his illud*, ibi, *quos vtraque pars elegerit*, *C. de ſecund. nupt.* Felin. *in c. propoſuiſti n.* 6. *de probat.* quod eo magis placuit Dominis ſtante legalitate bon. mem. Ruſpoli, qui etiam ſibi adiunxit extraiudicialiter D. Cæſarem Rodianum, legalitate, & peritia nemini ſecundum.

2 Neque releuat, quod Domini Herrera, & Coſta allegarunt ſuſpectum D. Ruſpolum, quia non ſuperuenerit noua cauſa recuſanda poſt conſenſum præſtitum, iſta allegatio redditur friuola, Caſtr. *conſ.* 442. *n.* 4. *lib.* 2. Bero. *in c. quoniam contra n.* 154. *verſ. ſed arbitror de prob.* vt fuit latè deductum in cauſa Romana Drogariæ 12. Decembris 1611. coram R. P. D.

3 Minus etiam facit, quod iudex mandauit referri non obſtante appellatione interpoſita à non admiſſione recuſationis, quia benè Iudex fecit procedendo, cùm dicta appellatio fuerit friuola ex prædictis, & talem quoque illam cognouerit Signatura, quæ noluit eam admittere.

4 Non obſtat, quod non fuerit citatus tutor pupilli ad relationem faciendam, quia ſufficit, quod fuerit citatus D. Octauius, vel procurator rationis bancharæ, quia ſatis eſt, quod fuerit legitimè conſtitutus.

5 Reſeruarunt tamen Domini videre, an Domini Herrera, & Coſta probauerint relationem continere aliquos errores, quia eorum conſenſus non tollit, quin dare poſſit de erroribus, ſi adſunt.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Pariſien. pecuniariæ.

Mercurij 20. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Mandatum ad exigendum differt à ceſſione crediti, & quomodo cognoſcatur, an ſit ceſſio, vel mandatum exigendum.

SVMMARIVM.

Ceſſionarius repræſentat perſonam cedentis, n. 1.
Reſtitutio in integrum aduerſus ſententiam, & rem iudicatam non datur, quando non apparet de aliquo grauamine, n. 2.
Contractus qualis ſit attendendus magis effectus, quàm verba, n. 3.
Mandatum morte mandantis reuocatum cenſetur, num. 3. *in fine.*

Digitized by Google

Mandatum ad exigendum quando dicatur potius conceſſio iurium. n. 3.

Solutio debiti præſumitur ex eo, quod ſchedula debiti fuit reſtituta debitori, n. 4.

DECISIO DXXXII.

1 CVm ſententia Auditoris Cameræ tranſitum feciſſet in iudicatum, dubitaui, an conſtaret de cauſis reſtitutionis in integrum, quæ prætendebantur ex eo, quod apparet Bartholomæos eſſe creditores Nicolai Naſij in ſumma Scutorum 12807. vt ex litteris datis, quod creditum etiam agnouit Naſius, vt in eius litteris, propterea, cum Naſius ceſſerit creditum, quod habebat cum bonæ mem. Horatio Oricellario, poſſunt agere pro conſequendo ſuo credito, vigore enim iſtius ceſſionis Bartholomæi repræſentant perſonam ipſius Naſij cedentis, *l. emptor.* vbi Doct. *C. de hered. vel act. vend. l. ſi donare* §. 1. *ff. de donat. inter vir. & vx.* Crot. *conſ.* 83. *n.* 10.

2 Hoc tamen non obſtante cenſuerunt Domini, non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, quia non apparet de aliquo grauamine, Rot. *deciſ. 1. de reſtit. in integr. in nou.* Nam hic non ſumus in ceſſione, ſed in mandato ad exigendum, & ideò ceſſio facta ad fauorem Bedini, per dictum Naſium ſuſtinetur ex deductis in alia deciſione.

3 Quod autem hic agatur de mandato ad exigendum, ſatis patet, cùm ſit attendendus magis effectus contractus, quàm verba ex allegatis per Illuſtriſſimum Manticam *de tacit. in lib. 2. tit. 2. num. 4. & 5. & ſeqq.* & propterea, licet Naſius dixerit, *cedo*, & *tranſporto*, conſtituerit Bartholomæos Procuratores ad exigendum in rem propriam, attamen cum ipſi non acceptaſſent ſimpliciter hanc ceſſionem, ſed cum hac conditione, *di tener conto a detto Signor Naſi di quelle, che eſſi ricuperaranno, ò faranno ricuperare ſopra quello, che gli deue, o potrà douere all'auuenire*, ſequitur, quod iſta ceſſio reſpiciat commodum ipſius Naſij cedentis, cùm ex pecunijs, exigendis deberet extingui debitum ipſius, & ſic quod in Bartholomæos tranſierit ſolum exercitium directarum, non autem vtilium actionum, itaut eſſent Procuratores tantum ad exigendum, vt in terminis huius pacti dicit Imol. *in l. facta* §. *hæres ſcriptus, il primo num. 4. verſ. vel fortè poteſt ſubtiliter ff. ad Trebell.* Oſaſch. *deciſ.* 45. *n.* 4. quod mandatum per obitum Naſij cenſetur reuocatum, & in puncto Caſtren. *in l. per diuerſas col. 4. ante n. 7. verſ. aut quærimus C. mand.*

4 Secundò dato ſine veri præiudicio, quod prædicta eſſet vera ceſſio, adhuc non releuaret in caſu iſto, quia conſtat Naſium ſolutiſſe Bartholomæis ſcuta 10100. & ſic non remanent creditores tantæ ſummæ, prout in litteris, imò & præſumitur ſatisfactio in totum, ſchedula enim fuit facta per Oricellarium Naſio, & Naſius primò illam dedit Bartholomæis, vt patet ex litteris datis per Naſium ipſiſmet Bartholomæis, & ex prædicta ceſſione ipſis facta. Vndè cum ipſe Naſius ceſſerit poſtmodum ad fauorem Bedini, apud cuius hæredes reperitur iſta ſchedula, præſumitur Bartholomæis fuiſſe ſatisfactum, quia alias dictam ſchedulam non reſtituiſſent ex ponderatis in alia deciſione, quibus additur littera nouiter producta, data per eoſdem Bartholomæos Oricellario, in qua cedunt dictę ceſſioni ſibi factæ per Naſium.

5 Ex quibus omnibus infertur, quod aut iſta non fuit ceſſio, aut fuit, ſi non fuit Bartholomæi pro ſuo credito non poſſunt agere contra Oricellarios, cùm ipſi poſtea fuerint ceſſi, & dati in ſolutum Bedino ab eodem Naſio, quia non habent contra ipſos actionem, neque perſonalem, neque realem, cùm non appareat de aliqua hypotheca, aut verò fuit ceſſio, & pariter non poſſunt agere, quia ex deductis in alia deciſione, & ex alijs hic ponderatis, dicendum eſt, ipſos fuiſſe ſatisfactos, & in omnem euentum, receſſerunt à dicta ceſſione ſibi facta per Naſium, vt in prædictis litteris, vndè meritò ſuſtinetur ceſſio facta ad fauorem Bedini. Et ita concluſum non conſtare de cauſis &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Cæſaraugustana Dedicationis.

Mercurij 27. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Quaſi poſſeſſio celebrandi proceſſionem in feſto Dedicationis Eccleſiæ per quos actus acquiratur, & an requirat ſcientiam contradicentis Eccleſiæ.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo datur poſſeſſori tempore motæ litis per quatuor annos ante, n. 1.

Quaſi poſſeſſio faciendi proceſſionem in Eccleſia probatur per vnicum actum, n. 2.

Præſcriptio, ſeu quaſi poſſeſſio celebrandi proceſſionem in Eccleſia an requirat ſcientiam contradicentis Eccleſiæ; n. 3. & 4.

Scientia præſumitur eorum, quæ publicè fiunt, n. 4.

DECISIO DXXXIII.

1 DOmini recedendo à deciſis die 20. Iunij 1612. coram Reuerend. Bononien. cenſuerunt Eccleſiæ B. Virginis del Pilar dandum eſſe mandatum de manutenendo, quo ad ſolemnitatem proceſſionis extra ipſam Eccleſiam in die illius Dedicationis faciendæ. Nam ex plurium teſtium depoſitione conſtat d. Eccleſiam per quatuor annos ante motam litem, hoc modo feſtum ſuæ Dedicationis celebraſſe, quo caſu debetur illi manutentio, §. *retinendæ inſtit. de interd.*

2 Non obſtat, quod habetur in deciſione, actus de quibus agitur occaſionem litis præſtitiſſe, & per conſequens attendendos non eſſe, in illa enim præſupponitur à duobus tantum annis ante motam litem proceſſiones hoc modo fuiſſe celebratas, quod tamen in facto non ſubſiſtere probatur ex teſtibus. Et licet Eccleſia S. Saluatoris contradixerit vltimæ proceſſioni de anno 1605. Priores tamen factæ fuerunt ſine vlla contradictione, & ſic per iſtos actus acquiſita fuit Eccleſiæ B. Virginis poſſeſſio, cùm ad hoc vnicus etiam actus ſufficeret, Ripa *in c. cum Eccleſia Sutrina n. 52. & ſeq. de cauſ. poſſ. & propr.* Aym. *conſ.* 24. *n.* 9. Cephal. *conſ.* 170. *n.* 52. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 190. *n.* 2. *lib.* 2. Rot. *deciſ. 17. n. 1. par. 2. diuerſ.*

3 Non obſtat, quod de ſcientia, & patientia Eccleſiæ S. Saluatoris non appareat, ſine quibus acquiri non potuit dicta poſſeſſio, *l. in incorporalibus C. de ſeruit.* Quia cùm ex ſacrorum Canonum diſpoſitione teneretur Eccleſia Beatæ Virginis Feſtum ſuæ Dedicationis celebrare, & ad hoc valeret proceſſionibus, alijſque ſacris ritibus vti, *c. ſolemnitates 1. & 2. de conſecrat. diſtinct. 1.* Abb. *in rubr. de conſecrat. n.* 3. patientia, & ſcientia Eccleſiæ S. Saluatoris ad effectum acquirendi poſſeſſionem ex iſtis actibus non requirebatur, Paul. de Caſtr. *in l. ſeruitutes prædiorum n. 9. verſ. licet ipſi de ſeruit.* Bald. *de præſcript. par. 2. quinta partis principalis q. 7. n. 4.* Rebuff. *ad l. Gallicam tom. 3. tit. de materia poſſeſſoria in præfat. n.* 145. & fuit dictum in Carthaginen. Iuriſdictionis 16. Decemb. 1596. coram Card. Seraph. & in Toletana Decimarum 10. Februarij 1604. coram Reuerend. D. meo Decano.

4 Vltra quod ad ſcientiam, & patientiam præſumendam ſufficeret publicè factas fuiſſe proceſſiones in loco vicino, imò in conſpectu Eccleſiæ S. Saluatoris ad tradita per Menoch. *de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 23. n. 68. & ſeq. &c.*

REVERENDISS. P. D. VBALDO.

Placentina beneficij.

Mercurij 20. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Collatio beneficij facta ab excommunicato; quando valeat, & quomodo probetur recurſus ad iudices laicos ad effectum incurrendi excommunicationem.

SVM-

SVMMARIVM.

Sententia vt dicatur valida, quæ requirantur remiſſiuè, num. 1.

Gratia ſeu collatio beneficij, tanquam reſeruato, cum reſeruatum non, ſit non valet etiam quod conferens potuiſſet illud conferre etſi non eſſet reſeruatum, n. 1.

Epiſcopus excommunicatus beneficium conferre non poteſt, & talis collatio eſt nulla, & inualida. Declara, vt num. 3.

Recurſus ad iudices laicos, quod ſit factus de mandato alterius, probari debet per mandatum ſpeciale, & in indiuiduo, & generale non ſufficit, n. 2.

Procurator non cenſetur habere mandatum ad delinquendum, n. 2.

Epiſcopus niſi fuerit declaratus excommunicatus, & pro tali habitus geſta ab eo ſuſtinentur, & ſi verè excommunicatus ſit, n. 3. & ſeqq. Vbi de materia.

Excommunicatio, quæ incurritur ex Bulla Cœnæ Domini notoria eſt, nec propterea declaratione indiget, n. 4.

Suſpenſus etiam occultus cenſetur prohibitus ab exercitio iuriſdictionis, n. 5.

Excommunicatio non priuat ab exercitio ordinis, vel officij, donec fuerit declaratus, numer. 3. & ſeqq. Vbi de materia.

Collatio beneficij facta ab excommunicato occulto valet, n. 3. & ſeqq.

Recurſus ad iudices laicos ad effectum, vt recurrens reddatur inhabilis ad beneficium conſequendum plenè, & concludenter, non autem præſumptiuè probari debet, n. 8.

Recurſus ad iudices laicos præſumitur habitus ad inſtantiam illius, de cuius intereſſe agitur. Declara, vt num. 8.

Abſolutionem petens ab excommunicatione non fatetur ſe communicatum quia abſolutio peti poteſt ad cautelam, num. 9.

Excommunicatio in vim declaratoria ob non paritionem, mandato Rotæ inhabilitat declaratum in futurum, non autem in præteritum, n. 10.

Declaratoria ſub conditione niſi infra certum tempus fuerit paritum, non probat excommunicationem pro tertio, niſi is probauerit in tempore præfixo non fuiſſe paritum, num. 11.

Collatio beneficij facta ab excommunicato occulto in perſonam illius, qui excommunicationem ſciebat an, & quando valeat, n. 12.

DECISIO DXXXIV.

1 FVit reſolutum ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, quia de eius validitate non controuertitur, & in ea interuenerunt omnia requiſita, de quibus per Caputaq. *deciſ. 260. part. 2.* Iuſtitia verò deducitur, quia beneficium, de quo agitur, vacauit de menſe Februarij, quiſtante altera conceſſa Epiſcopo, & ab eo acceptata ſit Ordinarius, & ideò collatio ab eo facta in perſona Bernardini valuit, gratia verò Ioannis fundata in prætenſa reſeruatione ratione menſis corruit, Rom. *conſ. 335. numer. 11. & 14.* vt latiùs fuit deductum in deciſ. in hac cauſa factis 29. Nouembris 1610. & 1. Iunij 1611. coram Illuſtriſſimo Card. Lancell. à quo emanauit ſententia prædicta abſolutoria Bernardini.

2 Contra quam tamen in hodierna cauſæ propoſitione coram me adducebantur multa reſpicientia tam inhabilitatem perſonæ Epiſcopi conferentis, quàm ipſius Bernardini, cui fuit facta collatio, & quoad Epiſcopum opponebatur ipſum fuiſſe excommunicatum de tempore factæ collationis, propter recurſus ad iudices laicos, & ideò collationem non valere, *cap. 1. de reſcript. in 6.* etiamſi excommunicatus eſſet occultus, Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 191. aliàs 2. num. 12. & ſeq. de ſentent. excommunic.* Sed fuit reſponſum, præterquam quod non ſatis videbatur conſtare, quod de mandato Epiſcopi fuiſſent habiti, & executioni demandari dicti recurſus, prout requirebatur mandatum ſpeciale, & in indiuiduo, cùm aliàs nemo præſumatur habere mandatum ad delinquendum, *l. 3. §. ſi procurator, ff. quod quiſque iur. leg. ſi procurator*, & ibi Bart. *ff. de condict. indeb.* Natt. *conſ. 538. num. 15. lib. 3.* & cum agatur ad effectum incurrendi pœnam inhabilitatis Epiſcopi, requirantur probationes, & concludentes non ſufficiant tantum præſumptiones mandati, vt fuit dictum in Tuden. beneficij 5. Aprilis 1604. *verſ. ſed quia* aliqui coram bon. mem. Penia exemplo allegarunt.

Quidquid igitur ſit de hoc reſpondebatur vlterius quod cum Epiſcopus nunquam fuiſſet declaratus excommunicatus, nec pro tali habitus, geſta ab eo quamuis verè fuiſſet talis ratione publici officij ſuſtinentur, *leg. Barbarius* vbi DD. *ff. de offic. Prat. cap. nonne 8. quæſt. 4. cap. ad probandum*, & ibi Abb. *num. 3. & num. 14. in fin. & ſeq.* Felin. *num. 3. & 6. de re iud.* Innoc. *in cap. veritatis num. 1.* vbi quod intelligendum videtur, & ibi Bellam. *num. 22.* Abb. *num. 42. & cæteri DD. de dolo, & contum.* Couarr. *in cap. alma mater part. 1. §. 7. ſub num. 9. verſ. ideo, de ſent. excommunic. in 6.* Lap. *alleg. 89. num. 11. verſ. propterea, & num. 12.* & ibi Mandoſ. *de commun. in verſ. excommunicatus*, Felin. *in cap. Rodulphus n. 39. de reſcript.* & fuit in terminis dictum in cauſa Iacen. Archidiaconatus 23. Iulij 1601. coram bon. mem. Card. Pamph. & hanc reſponſionem ſequuta eſt Rota, in hac cauſa in d. deciſione 1. Iulij 1611. coram Illuſtriſſimo Lancell. quæ etiam hodie placuit Dominis. 3

Non obſtat, quòd excommunicatio inflicta per Bullam in Cœna Domini ob dictos recurſus ſit notoria, quia benè reſpondetur in dicta deciſione Iacen. ſufficere, quod recurſus non ſint notorij propter quos excommunicatio imponitur, *cap. cum ſecundum de hæret. lib. 6.* 4

Non obſtat deciſio in Aſſiſien. Canonicatus 25. Iunij 1599. coram Gipſio, quia vt benè conſideratur in dicta Iacen. illa loquitur in Epiſcopo ſuſpenſo ex verbis expreſſis Conſtitutionis fel. record. Pij V. ob reſignationem beneficij admiſſam, & eiuſdem collationem factam in conſanguineum reſignantis, ſecus eſt in excommunicatione occulta, & non declarata, quæ non annullat geſta ratione publici officij ex allegatis, & ratio differentiæ, quia ſuſpenſus etiam occultus cenſetur prohibitus ab exercitio iuriſdictionis, Nauar. *in Manual cap. 27. ſub num. 151. & conſ. 4. ſub num. 3. de cleric. excommunicat.* & conſequenter collationis beneficiorum, quæ eſt iuriſdictionis, *cap. noſti, & c. tranſmiſſa, de elect.* Lap. *alleg. 89. num. 12.* ſed excommunicatus non priuatur ab exercitio ordinis, vel officij, donec fuerit declaratus, ſed tantum à communione Sacramentorum, vt per eiuſdem Nauarr. *d. c. 13. num. 1. & ſub n. 152. verſic. 3. dico.* 5

Non obſtat, quòd in dicta deciſione Aſſiſien. dicitur diſpoſitionem, *l. Barbarius*, non habere locum, quando agitur contra prouiſum Apoſtolicum, quia fuit reſponſum, vltra quod ſemper erat verum, quod illa deciſio habet locum in terminis Conſtitutionis Pij V. vt dictum eſt, validitatem collationis, de qua agitur, non fundari ſolum in communi hominum reputatione, iuxta terminos *d. l. Barbarius*, ſed in præallegata communi Doct. ſententia à Rota, ſæpè canonizata, quod collatio facta ab Epiſcopo, quamuis occulto excommunicato valeat ex ſupra deductis. 6

Non obſtat Cæſ. de Graſſ. *dicta deciſ. 2. de ſententia excommunicat.* quia loquitur de collatione facta excommunicato, quæ non valet, quia etiam ſi ſit occultus eſt incapax collationis, ſecus eſt in conferente, excommunicato occulto, cuius geſta ratione publici officij ſuſtinentur ex allegatis. 7

Contra perſonam verò Bernardini, pariter excipiebatur eum fuiſſe excommunicatum propter recurſum ad iudices laicos, & propter declaratoriam Rotæ in alia cauſa contra eum latam. Quo ad recurſus non videbantur ſatis probari ad effectum, de quo agitur qui eſt, vt Bernardinus reddatur inhabilis ad beneficium conſequendum, quo caſu plena requiritur probatio, & non ſufficit præſumptiua, vt fuit dictum in d. Tuden. beneficij coram Penia. Affertur enim aſſertio aduerſarij Bernardini, quod ſibi fuerunt ſublata ſuæ Bullæ ad inſtantiam Bernardini, quæ Bernardino non videtur potuiſſe præiudicare, *l. Si ia mancipia emit, ff. ad Vellean.* nec non prouiſio iudicum laicorum, quæ apparet facta ad inſtantiam procuratoris fiſcalis audientiæ Epiſcopalis, nec conſtat de mandato, vel ratificatione Bernardini, & quatenus etiam ipſe haberet aliquod intereſſe tamen, vltra quod in hac cauſa non admittitur iſta probatio præſumptiua, vt dictum eſt, nec etiam operatur contra aliquem, quando conſtat plures habuiſſe intereſſe, vt fuit dictum, in Calaguritana fructuum 19. Martij 1608. coram bon. mem. Scotto. 8

Nec obſtat, quòd à Bernardino fuerit petita abſolutio, quæ videtur ſupponere excommunicationem, quia potuit 9

peti

Digitized by Google

pupillos in mora, *l. ſed ſi ex ſtipulatu*, & ibi gloſ. & Bart. *in lectura, ſub d. l. ſi ex legati cauſa num.* 3. & ibi Caſtr. *n.* 4. *de verb. oblig.* & eſt text. *in leg. ſi adictum, §. fin.* & ibi gloſ. *in verb. pupillo*, vbi Odoff. Bald. & Ang. *de euict.* Mater autem, quamuis eſſet relicta tutrix in teſtamento, tamen tutelæ renunciauerat, & obtinuerat dari tutorem Ferrandinum Alleum, cui non legitur facta hæc ſecunda diſdicta, de quâ agimus, Sed ſolum Ioanni Ferrandino procuratori ad lites conſtituto à Lauinia matre, poſt decretum ſibi tutelam auctoritate iudicis, occaſione bonorum, ſeu hæreditatis patrui dictorum pupillorum illis delatæ, quo tempore prætenſæ reaſſumptionis adhuc viuebat Alleus, cui per dictum decretum tutelæ ad fauorem matris præiudicari potuiſſe, non videtur.

5 Et licet Alleus fuiſſet datus tutor ob impedimentum litis, quam mater habebat cum pupillis, ob repetitionem ſuæ dotis, tamen illud impedimentum adhuc durabat, quamuis emanaſſet ſententia pro matre, eùm lis non dicatur finita per ſententiam, niſi fuerit exequutioni demandata, Mohed. *decis.* 3. *num.* 3. *vt lite pend.* Sarn. *in regula de annali quæſt.* 44. *in princ. & per tot.* Lancell. *de attent.* 2. *part. in præfatione n.* 234. vltra quod mater non aſſumpſit tutelam virtute dicti decreti, ex hoc capite ceſſantis impedimenti. Neque illud narrauit iudici, ſed ex cauſa hæreditatis patrui pupillorum, vt dictum eſt, ad cuius inuentarium conficiendum, & ad agendum incontinenti procuratorem conſtituit Ferrantinum, vt in Summario Dominorum de Triumphis *n.* 9. & 10.

6 Non obſtat, quòd mater, etiamſi habeat litem cum pupillo, non remoueatur, *Auth. adhec, C. quando mul. tut. offic. fung. poſſ.* Quia reſpondebatur, quod in omnem caſum datur illi adiunctus, Bald. Salicet. & alij *in Auth. matri, & auiæ, C. eod. tit.* Afflict. *deciſ.* 207. *n.* 1. prout fuit datus Alleus, qui & ipſe citandus erat, *l. Titium, & Meuium in princ.* vbi Bart. *ff. de admin. tut.* imò ſi non permittatur adminiſtrare mater redditur ſuſpecta, Afflict. *vbi ſup. n.* 2.

7 Non obſtat, quòd mater tanquam deputata tutrix à iudice, ſiue benè, ſiue malè pro tali ſe gerebat, & ideò actus cum ea geſti ſuſtineantur, & in ſpecie, quod debitores illi ſoluentes fuerunt liberati ad text. *leg. debitores, ff. de ſolut. cum alleg.* Quia motiuum poſſet applicari ſi ipſa mater fuiſſet citata pro redemptione cenſus, de quo agitur, ſed quod cum fuerit citatus, procurator ad alia conſtitutus ceſſat obiectum, præterquamquod d. leg. debitores, procedit, ſi pecunia in rem pupilli peruenit, vt ibi dicitur. Iſto autem caſu pupilli negant, ſe conſecutos fuiſſe pretium cenſus.

8 Accedebat etiam ex mente vnius ex Dominis, quod etiam ſi procurator fuiſſet ſufficiens, tamen iſta proteſtatio animi declaratoria, prout eſt diſdicta cenſus, non poterat fieri procuratori, niſi in ſubſidium, quando Dominus haberi non poſſet, *leg. aut qui aliter, & §. ſi forte, ff. quod vi aut clam*, Alex. *in leg. non ſolum, §. morte num.* 37. *verſ. item adde*, & ibi Iaſon. *num.* 33. *verſ. ibi enim, ff. de nou. operis nunc.* & in omnem caſum cum interpellatio fieret minoribus ex obligatione patris, & non propria, quamuis fuiſſet facta tutori, tamen debebat reddi certus per oſtenſionem inſtrumentorum, vel alio modo, alias nihil nocebat, Bart. *in dict. leg. ſi ex legati cauſa numer.* 9. *ff. de verbor. obligat.*

9 Circa depoſitum placuerunt Dominis alias deducta, non enim dubium eſt, quin nullitates prædictæ diſdictæ inſtuant ad depoſitum poſteà ſecutum.

10 Quo verò ad ratificationem D. Lauiniæ cenſuerunt Domini illam non ſuffragari ad effectum, vt præiudicauerit pupillis quoad cenſus extinctionem ſtantibus nullitatibus ſupradictis, & licet egerit ad pecunias depoſitas conſequendas pro ſua dote, & ſic videatur ratificaſſe depoſitum factum in extinctionem cenſus tanquam neceſſarium antecedens, tamen ex quo egit nomine proprio, non potuit afferre præiudicium pupillis, quorum cauſa eſt ſeparata, ſicut filius à patre exhæredatus, pupilli ſui nomine agnoſcens legatum in eodem teſtamento relictum, non ſibi præiudicat, quo minus proprio nomine dicere poſſit inofficioſum teſtamentum paternum, & è contrario tutor, qui pupilli exhæredati nomine egit querela, non amittit legatum ſibi adſcriptum, *§. ſi tutor, inſtit. de inoff. teſtam.* Diſcreta enim ſunt iura, quamuis plura, in eandem perſonam deuenerint, aliud tutoris, aliud legatarij, vt dixit text. *in l. tutorem, ff. de his quibus vt indign.*

11 Et ſtantibus prædictis nullitatibus diſdictæ, & depoſiti, nec etiam tanquam tutrix potuiſſet ratificare prætenſam extinctionem cenſum, tum quia quod nullum eſt ratificari non poteſt, Bart. *in leg. obſeruare in fin. ff. de offic. Proconſ.* Dec. *in leg. ſemper numer.* 16. *ff. de reg. iur.* cum alijs per Honded. *conſil.* 38. *num.* 19. *lib.* 1. tum quia fuiſſet alienatio voluntaria cenſus, & ſic rei immobilis, quæ ſine decreto, & alijs ſolemnitatibus fieri non poterat, *toto titulo, ff. de reb. eor.* Gabr. *conſ.* 149. *num.* 77. *lib.* 2. & fuit firmatum *in dict. deciſ. in fin. vulg. reg. qui vult conſequens, &c.* non applicatur, quia non procedit deficiente poteſtate in eo, qui vult conſequens, Euerar. *in loco a conſequen. n.* 4. Aym. *conſ.* 34. *n.* 45.

12 Non obſtat actus receptionis pecuniarum factæ per Lauiniam, de fructibus prætenſi cenſus, impoſiti, per Fanellum ex pretio cenſus alias impoſiti per Triumphos, quæ receptio non videtur fieri potuiſſe niſi præcedente ratificatione diſdictæ depoſiti, & illius conſignationis, & tandem cenſus impoſiti per Fanellum ex allegatis pro Triumphis, & præſertim, quia non videtur negari poſſe ſcientia Lauiniæ, ex ſequeſtro facto ad eius inſtantiam penes Fanellum ex lite habita, cum Arca, & eius vxore ſuper anterioritate ſuorum iurium, ex ſententia lata ad eius fauorem, & alijs conſideratis per informantes. Quia fuit reſponſum, quod ſcientia ſuperueniens cum actum non inducit ratificationem actus, quia fuit nullus, & quem Lauinia potuit credere validum niſi probetur etiam ſcientia nullitatis, *leg. mater, §. cæterum, ff. de inoffic. teſtam.* Imò non ſufficit ſcientia in genere, ſed debet eſſe plena, & certa iuris, & facti, Bald. *in leg. mater col.* 3. *C. de rei vend.* Gabr. *conſ.* 36. *num.* 59. *in fin. & num.* 60. *lib.* 1. *& conſ.* 62. *n.* 27. *lib.* 2.

13 Accedit quod ad hoc, vt ex facto inducatur ratihabitio, neceſſe eſt, vt factum æquiualeat verbis, & ſit tale, quod fieri non poſſit, niſi actus ratus habeatur, Bart. & Caſtr. *in leg. Proculus, ff. rem. rat. haberi*, Aretin. *conſil.* 128. *col.* 2. *num.* 6. Gabr. *d. conſ.* 36. *num.* 57. *lib.* 1. Secus ſi factum neceſſario ratihabitionem non arguat, ſed præſumi poſſit, illud ob aliam cauſam geſtum, vt per Gabr. *loco citato, & per eundem conſ.* 180. *num.* 17. *lib.* 1. hic autem præſumi poteſt. Lauiniam non cogitaſſe de ratificatione, ſed egiſſe, vt ſuam dotem conſequeretur, & alias quælibet iuſta cauſa excludit ratificationem, *dict. leg. mater, §. cæterum, de inoffic. teſtam.* Angel. *in dict. leg. Paulus, ff. rem ratam haberi*, Gabr. *dict. conſ.* 36. *numer.* 57. Vbi etiam ſubdit, neceſſe eſſe, vt is actus, ex quo prætenditur ratihabitio ſit geſtus cum parte, quæ illam prætendit, Aret. *d. conſ.* 128. *col.* 2. & id putat Gabr. eſſe veriſſimum. Lauinia verò actus, ex quibus prætenditur ratificatio, non geſſit, cum Triumphis, ſed cum alijs, nec intra tempus anni iuxta formam Bullæ. Ex quibus Domini concluſerunt ſtandum eſſe in deciſis.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Parmen. Datij.

Mercurij 27. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Continet hæc deciſio diuerſas concluſiones, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Solutione eius quod debetur tollitur omnis obligatio, n. 2.
Compenſatio habet vim ſolutionis, n. 3.
Schedulæ Bancharia conſignatio habet vim ſolutionis, num. 3.
Confeſſio non inducitur quando in ea adeſt clauſula, vt aſſeritur, num. 4.
Solutio quando dicatur facta in extinctionem fructuum, vel ſortis principalis, n. 6.

DECISIO DXXXVI.

1 DVbitaui, an ſit ſatisfactum decreto Rotali ſub die 10. Decembris 1612. cuius verba ſunt, mandatum exequutiuum relaxauit pro integro pretio Scut. 80. mill. monetæ Romanæ Iuliorum decem pro quolibet Scuto, exequendum pro rata Scut. 55. mill. hoc modo videlicet pro liberatione Illuſtriſſimi Marchionis ab accollatione Montis Baronum pro Scutis 55. mill. per ipſum facta, nec

non

DECISIO DXXXVII.

1 PRæuio concurſu ad Parochialem ſancti Stephani Granullorum Barchionen. Diœceſis de menſe Auguſti anni præteriti vacantem electus fuit ab Ordinario Balthaſar Mir, & ad Sanctiſſimum Dominum Noſtrum pro collatione obtinenda remiſſus. Cum verò Franciſcus Domenech à dicta electione ad Metropolitanum Tarraconenſem prouocaſſet præuio nouo examine fuit electio primi Iudicis reuocata, & ipſe habilis declaratus, Mir verò inhabilis, a qua pronunciatione Mir appellauit, & cum inſtaret eius ſupplicationem licet poſt Metropolitani ſententiam ſignatam expediri, Domenech verò aliam per eum porrectam ad ſui fauorem ſignari vigore literarum Metropolitani, Reuerendiſſimus D. Datarius tranſmiſit ad me dubium in Rota proponendum, an eſſet relaxanda ſupplicatio ſignata ad fauorem Balthaſaris, vel potius ſignanda porrecta per Franciſcum. Quod reſolutum fuit pro Balthaſare.

2 Nam ſupplicationem Franciſci non eſſe ſignandam Domini dixerunt, quia cum à ſententia Metropolitani Tarraconen. ſit expreſſe conceſſa appellatio ex Conſtitutione felic. record. Pij V. ſuper collatione Parochialium edita *in verſ. Et ſi quis à ſententia*, quæ intelligitur tam quoad effectum deuolutiuum, quàm ſuſpenſiuum, Gratian. *conſ. vlt. num. 26. & 17. lib. 2.* Parif. *conſ. 28. numer. 22. & ſeq. lib. 4.* Rota *deciſ. 330. n. 4. part. 2. in nouiſſ.* cum tamen ſufficeret illam non prohiberi ad hoc, vt diceretur permiſſa *can. omnis can. ad Romanam 2. q. 6. l. & in maioribus*, & ibi gloſ. *C. de appell. gloſ. vulg. in l. qui reſtituere, ff. de rei vendicat.* ſequitur ea pendente nihil innouari poſſe, *c. venientes 19. de iureiur. cap. paſtoralis 28. §. præterea, verſ. ius autem de offic. deleg. cot. tit. ff. nil non. app. interp.*

3 Et ſi Bulla voluiſſet tollere appellationem ſuſpenſiuam à ſententia Metropolitani, id expreſſiſſet, prout fecit in appellatione ab electione Ordinarij *in verſ. hac tamen appellatio*, ad text. *in l. vnic. §. ſin autem ad deficientis, C. de caduc. tollend.*

4 Nec ſufficiunt illa verba, conſtito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato parochialis per eundem iudicem appellationis conferatur, ſeu conferenda remittatur, de quibus *in verſic. Vt autem*. Quia clauſula, *conſtito*, non refertur ad cognitionem, & reuocationem faciendam à Metropolitano, neque illi dirigitur. Vnde intrat concluſio, non poſſe dici conſtare de irrationabili iudicio, niſi per rem iudicatam, Ægid. *deciſ. 103.* Rota *deciſ. 79. num. 6. & 7. part. 2. diuerſ.* facit text. *in leg. furti*, vbi gloſ. *in verſ. inter famoſos*, & Doct. *ff. de his, qui not. infam.*

5 Sicuti licet dicatur conſtare de non iure agentis, & de dominio rei conuenti ad excludendum ſpolium per ſententiam in petitorio, vt poſt Angel. Imol. Alex. Socin. & Iaſ. Rip. *in leg. naturaliter, §. nihil commune num. 35. & 39. ff. de acquirend. poſſeſſ.* qui de communi Affict. *deciſ. 303. num. 1.* Cæſar de Graſſ. *deciſ. 141. alias 1. num. 7. de locat.* Tamen hoc non procedit, niſi vbi illa tranſiuit in iudicatum, quia tunc ſolum dicitur conſtare de non iure actoris, & iure rei conuenti, Bero. *in c. literis n. 4. verſ. ſecundo quia de reſtit. ſpol.* Imol. *in l. 1. num. 8. ff. de noui oper. nunc.* Iaſ. *conſ. 9. n. 1. verſ. item cum lib. 3.* Rota coram Robuſterio in Cæſaraugustana Parochialis 16. Ianuarij 1589.

6 Vnde facultas Metropolitano conceſſa conferendi, vel remittendi pro inſtitutione, poſt rem iudicatam eſt intelligenda, ne tollatur appellatio permiſſa ex eadem Conſtitutione, iuxta not. per Cyn. Angel. & Salicet. *in leg. ita nobis, Cod. ad legem Iuliam de adult.* & ne contrarietas in eadem Conſtitutione inducatur, Abb. *in c. gratum n. 2. & in c. ſuper quæſt. in 3. not. de offic. delegat.* ita vt operetur Metropolitanum vti Sedis Apoſtolicæ delegatum exequi poſſe ſuam ſententiam reuocatoriam electionis Ordinarij in iudicatum tranſactam, cum alias executio ſpectaret ad iudicem, qui vltimam ſententiam ferret, Bart. *in leg. à diuo Pio num. 15. verſ. quæro, & reuoco, ff. de re iudic. in leg. præcipimus, §. officijs num. 1. in 2. notab. & num. 2. C. de appell.* quem omnes ſequuntur, Franc. *in cap. Romana, §. fin. num. 31. verſic. aliquando ſententia diffinitiua de appellat.* Et ſufficere debet, conſtitutionem hoc operari contra ius commune, licet poſſet etiam aliud, Grat. *conſil. 13. num. 43. lib. 2.* Gozzad. *conſil. 19. num. 5.*

7 Eò magis, quia ſi aliter intelligeretur, reſultaret hoc abſurdum, executiones, & immiſſiones, iuxta varietatem ſententiarum variari debere modo pro electo ab Ordinario, modo pro electo à Metropolitano, ſeu iudice appellationis, & ideò intellectus iſte vitandus eſt, *l. Sabinus*, Araſt. *ff. de leg. præſt.* Rot. *deciſ. 700. numer. 5. part. 2. diuerſ.*

8 Neque inconuenit, appellationem ſuſpenſiuam, & denegatam ab electione Ordinarij, & tamen conceſſam à ſententia Metropolitani, ſeu iudicis appellationis reuocatoria, cum electio Ordinarij celeritatem deſideret, & ſic vigeat in ea ratio tollendæ appellationis ſuſpenſiuæ, *l. final. ff. de appell. recip. leg. quiſquis, Cod. quorum appell. non recip. cap. fin. 2. quæſt. 6.* quod non eſt in ſententia reuocatoria Metropolitani, ſicuti ratione celeritatis non datur appellatio ab immiſſione hæredis ſcripti, *dicta leg. fin. ff. de appellat. recip. d. l. quiſquis*, vbi Bartol. Bald. Salicet. & Caſtr. *C. quor. app. gloſ. in l. fin. in verſ. miſſus*, & ibi Bart. *n. 21. C. de edict. diui Adrian. tollend.* & tamen datur, quando iudex pronunciat denegando immiſſionem, iuxta opinionem Angel. *dicta l. quiſquis num. 3.* quam ſe in ſacris audientijs practicaſſe teſtatur Iacob. de S. Georg. *dicta leg. fin. num. 56. C. de edict. diui Adrian. toll.* vbi Zuccard. *num. 433.* cum alijs per Menoch. *remed. 4. adipiſc. poſſ. qu. 100. n. 876.* Lancellot. *de attent. part. 3. cap. 28. n. 89.* Surd. *de aliment. tit. 8. priuileg. 60. num. 26. in fin. & 27.* quia ſcilicet ceſſat ratio celeritatis, Menoch. *vbi ſupra, verſ. ea eſt ratio*, & eadem ratione fit eadem diſtinctio in ſententia ſuper alimentis, ad tradita per Surd. *d. priuileg. 60. num. 10. 25. & 35. verſ. ideo non eſt mirandum.*

9 Supplicationem Balthaſaris relaxandum dixerunt, motì ex dict. *Conſtitutione, verſ. hac tamen appellatio*, cuius verba clariſſima, & præciſa ſunt, quod appellatio interpoſita ab electione Ordinarij interim non impediat, aut ſuſpendat, quo minus electio per illum facta debitæ demandetur executioni. Et vlterius, quod prouiſus ab eadem Eccleſia cauſa huiuſmodi appellationis pendente non amoueatur, non eſt itaque vlterius quærendum, *leg. Gallus, §. ſi eius*, vbi notat Bald. *in 2. not. ff. de lib. & poſthum.*

10 Non obſtat, quòd conſtitutio loquatur pendente cauſa appellationis ab electione Ordinarij, ibi, *hac tamen appellatio*, & ibi, *cauſa huiuſmodi appellationis pendente*. Ideòque ſecus dicendum videatur ea finita, prout eſt per ſententiam, *leg. verſ. recepta autem appellatio, ff. nil non. appell. interp.* vel caſus iſte dicatur omiſſus, & ſic in iuris communis diſpoſitione relictus, *ad vulgat. leg. commodiſſime*, vbi Bart. *ff. de liber. & poſthum.* prout ita Conſtitutionem intellexiſſe videtur Rota in cauſa Dertuſen. Parochialis coram bonæ memoriæ Gipſio 30. Martij 1584. Nam Domini recipiendam eſſe magis dixerunt mentem Conſtitutionis, quàm verba, cum ex lege veniat, quod ſumitur ex mente, *leg. nominis, & rei, §. verbum*, & ibi Alciat. *ff. de verb. ſignificat. l. cum mulier la prima, ff. ſoluto matrim.* Bart. *in l. contra in princip. ff. de l. quæ eſt verbis proferenda, l. non dubium, C. de leg.* Bart. *in d. l. contra n. 1.* etiam vbi eſt illis contraria, Dyn. *in c. fin. de regul. iuris in 6.* Oldrad. *conſil. 103. n. 5.*

11 Ratio autem, ob quam ſummus Pontifex ſuſtulit ſuſpenſionem executionis electionis Ordinarij, duplex reddi poteſt. Vna ſecundum informantes pro Balthaſare, ne parochiales diu in ſuſpenſo maneant in maximum animarum periculum, *de qua in verſ. inſuper*. Quæ licet videatur appoſita in capite diſtincto, negari tamen non poteſt huic etiam conuenire, ratio enim generalis reddit totam legem generalem, *leg. regula, § cum quis*, vbi Bartol. *in 2. notab. ff. de iur. et ſact. ignorant.* & in quacumque parte ſit, regulat totam diſpoſitionem, Ioan. de Anan. *conſil. 4. numer. 2.* Quæ ratio diutinæ vacationis tollendæ fuit maximè præ oculis habita, dum voluit ſummus Pontifex concurſum, & alia iuxta formam præſcriptam ab Ordinario infra ſex menſes expediri, alias collationes ad ipſum deuolui. Vnde non mirum, ſi ab electione tanquam celeritatem requirente, non detur appellatio ſuſpenſiua ex præallegatis.

12 Et hæc ratio celeris collationis parochialium conſideratur etiam per canones, *vt in cap. ſi Apoſtolica 32. de præbend.* damnoſa eſt enim Eccleſiarum vacatio, *cap. quam ſit de elect. in 6.* Rebuff. *in concord. rubric. de collation. §. ſi quis vero verb. ad alium ſuperiorem, verſ. nec refragatur.* Et militat etiam lata reuocatoria, ideò conſtitutio diſponens

Digitized by Google

nens non retardari electionem per appellationem habet locum, ne dum in prima, ſed in qualibet alia appellatione ob hanc rationis identitatem, ne vacatio protelerur, Compoſtel. *in cap. 1. col. 2. verſ. Vnde etiam dicimus de elect. in 6.* dicens ita ſeruaſſe Innocent. & ibi Archid. *colum. 3. in fin. verſic. propter hoc*, Ioannes Andr. *colum. 1. num. 4. verſic. plus dicit*, Gemin. *colum. 2. num. 4. poſt med. verſ. imo plus*, Ancharan. *ſub num. 3. verſic. & ſic exponas*, Franch. *ſub numer. 7. verſic. ad hoc dicens*, quod Doctores ſequuntur gl. *in Clement. 3. in verb. occaſione, eod. tit.* vbi Cardin. *ſub num. 5. verſ. quinto quæro*, Ancharan. *ſub num. 4.* Imol. *numer. 40. verſ. quinto plus*, dicit Vital. & Barbat. *num. 32. & in hac Bulla*, Modern. *ſuper reg. 8. gloſſ. 6. num. 216. & ſeq.* cùmque hæc ratio ſcripta ſit in Conſtitutione, caſus dicitur comprehenſus per illius identitatem abſque alia extenſione, gloſſ. *in cap. primo de tempor. ordinan. in 6.* Oldrad. *conſil. 185. in fin.* Cald. *conſil. 1. vt lit. pendent.* Bald. *in l. illud poſt n. 6. C. de ſacroſ. eccleſ.*

13 Vel ſi ſecundum informantes pro Franciſco negetur rationem eſſe prædictam, quæ expreſſa legitur, ſed dicatur eſſe præſumptionem pro electione Ordinarij, cùm iſta tantum reddi poſſet, habetur pro expreſſa, iuxta gloſſ. *in leg. quamuis*, vbi Bald. *in princip. verſ. & cum vna ſola, Cod. de fideicomm.* & ibi Adden. Caſtr. *num. 4.* Iaſ. *num. 6.* adeò vt ab ea tanquam vnica licita ſit extenſio etiam in correctorijs, Caſt. *in leg. ſi vero, §. de viro num. 1. verſ. idem ſi ratio, ff. ſolut. matrim.* Adden. ad Bald. *in Auth. quas actiones litera F.* & ibi Iaſ. *numer. 22. Cod. de ſacroſanct. eccleſ.* idem Iaſ. *in dicta l. quamuis num. 7. verſ. 2. Cod. de fideicommiſſ. cum concord.* per Surd. *deciſ. 174. num. 12. & 13. & deciſ. 192. n. 15. & 16.*

14 Et hæc præſumptio eſt adeò vehemens, vt non tollatur ex ſententia reuocatoria Metropolitani, quia cum in electione ad Parochiales ex diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 18. verſ. peracto*, vltra doctrinam, ſint etiam conſiderandi mores, prudentia, & alia ad Eccleſiam gubernan. opportuna, qua ratione dignior non ſimpliciter dicitur ille, qui doctior ſit, vel ſanctior, ſed is, qui iuxta munus, cui præficiendus eſt, aptior eius miniſterio apparet, & hic eſt præferendus, vt ex ſententia Diui Thomæ tradit Couarruu. *in reg. peccatum 2. part. §. 7. ſub numer. 4. verſic. dignior vero*, & dixit Rota in Beneuentana Parochialis 13. Iunij 1590. coram bonæ memoriæ Orano, & in Rauennaten. Parochialis 2. Decembris 1594. coram Illuſtriſſimo Arigonio, in Nullius Parochialis, ſeu concurſus 4. Decembris 1610. coram Reuerendiſſimo Domino Bononien. Ex quo cenſuit ſacra Congregatio Illuſtriſſimorum Cardinalium Concilij interpretum præferendum eum, cui mores noti probatique ſunt ei, cuius vita ignoratur, licet doctiori. Ordinarius præſumitur inſtructus de vita, & moribus concurrentium, & alijs vltra doctrinam requiſitis tanquam eius diœceſanorum, Cardin. *in Clem. 1. numer. 20. verſic. ſic autem*, vbi Anchar. *numer. 7. verſ. & hoc ideò, de ſequeſtrat. poſſ. & fruct.* Verall. *deciſ. 406. part. 2.* Put. *deciſ. 395. num. 2. lib. 3.* & conſideratum fuit in terminis huius Bullæ in dictis Rauennaten. coram Illuſtriſſimo Arigonio, & Nullius coram Reuerendiſſimo Bononien. Metropolitanus verò per nouum concurſum non poteſt certior fieri, niſi de doctrina, & ſic ceſſat in eo præſumptio, vel ſaltem non æquè viget. Et adeò præſumitur pro iudicio Ordinarij, vt debeat clarè doceri de dolo, & irrationabilitate illius, vt tenuit Rota in Camerinen. Concurſus 19. Decembris 1603. coram Reuerendiſſimo Attrebaten. & in Sabinen. concurſus 6. Aprilis 1609. coram R. D. meo Damaſceno. Et ſi quælibet ex prædictis rationibus de per ſe ſufficit tantò magis ſimul iunctæ, exemplo duorum vinculorum, quæ magis ſtringunt, *cap. 1. de treug. & pace cum ſimilibus.*

15 Præterea etiam ſi conſtitutio eſſet reſtricta ad primam appellationem, tamen cum à reuocatoria ſententia detur appellatio, quo ad vtrumque effectum, vt firmatum fuit, perinde eſt illa interpoſita, ac ſi eſſemus in caſu verbis expreſſo, ante ſcilicet latam reuocatoriam, quæ habetur pro extincta inſpecto præſenti ſtatu, iuxta text. *in leg. 1. in fin.* & ibi gloſ. *ff. ad Turpill. leg. 2. verſic. ceterum, ff. de pœnis.* Bald. *in rubric. Cod. de appellat. numer. 2. & in leg. ita demum num. 2. Cod. de procurat.* Roman. poſt Imol. *in l. 1. numer. 30. verſ. quoad ſecundum*, vbi Alexan. *numer. 2.* Iaſ. *numer. 9.* Rip. *num. 10. ff. de re iudic.* de communi Felin. *in rubr. de appellat. ſub numer. 1. col. 4. verſic. & adde, & in cap. paſtoralis 18. numer. 14. verſic. concluſio ſit de offic. delegat.* vbi Adden. de communi, dicit veram, Alex. *conſ. 36. num. 6. lib. 4.* & communem *conſ. 188. n. 10. lib. 2.*

Et ideò licet verba conſtitutionis videantur reſtricta ad appellationem ab electione Ordinarij, tamen non excluderentur caſus ſimiles gloſſ. *in leg. ob æs, in verſic. alienum in princip.* & ibi Salicet. *Cod. de præd. minor. & in leg. ſerui nomine*, vbi Bartol. *numer. 3. ff. de vſucap.* gloſ. vulg. *in leg. illud in verb. alia cauſa*, & ibi Bartol. *in princip. Cod. de ſacroſanct. Eccleſ.* præſertim in hac materia fauorabili diutinæ vacationis tollendæ, Bart. *in dict. leg. illud num. 3.* Bald. *num. 6. in fin.* Caſtr. *num. 4. verſic. hic eſt vna*, Bart. *in dict. leg. ſerui nomine num. 3.* vel qui veniunt in neceſſariam expreſſorum conſequentiam, ex quibus ceſſant dicta de caſu omiſſo. 16

Neque etiam poteſt dici ſublata, vel eliſa præſumptio electionis Ordinarij per contrariam ſententiam, iuxta doctrinam Card. *in Clem. 1. quæſt. 4. numer. 13. de ſequeſtrat. poſſ. & fruct.* Nam in quæſtione ibi poſita per Cardinalem non minor militabat præſumptio pro ſecunda ſententia, quàm pro prima pro poſſeſſore lata, ſed eadem, cùm vtraq; eſſet lata in curia, vt ipſe inquit, imò in terminis d. Clement. ipſa prima ſententia eſt, quæ parit ſequeſtrum, Caſſad. *deciſ. 1. eodem titul.* ſed in caſu noſtro negari non poteſt, quin maior ſit præſumptio pro electione Ordinarij, à qua non datur appellatio ſuſpenſiua, quàm pro ſententia Metropolitani, à qua datur quoad vtrumque effectum: Et ideò ſententia, quæ habet maiorem præſumptionem, habet aliquem effectum executiuum non obſtante alia contraria, prout in terminis eiuſdem Clemen. primæ ſententia lata in curia pro actore operatur effectum appoſitionis ſequeſtri, quamuis adſint contrariæ in partibus pro poſſeſſore, & hoc ratione maioris præſumptionis pro ea, vt ibi explicant Doctores. 17

Prædictis ergo non obſtat allegata deciſio Dertuſen. coram bonæ memoriæ Gipſio vti ſimpliciter fundata in verbis reſtrictiuis, non conſiderata conſtitutionis ratione, & in qua Domini prius ſuſtulerunt præſumptionem pro electione Ordinarij, quam reſoluerunt fuiſſe gratificatoriam, & iudicium Ordinarij fuiſſe ſuſpectum, vt in deciſione præcedenti de menſe Decembris 1581. & per ſententiam reuocarunt. Vnde conſiderarunt, quod niſi apponeretur ſequeſtrum, facilè aperiretur via fraudibus contra mentem, & verba dictæ conſtitutionis, *in verſic. nos ad quorum ibi, perſonis minus dignis, &c.* Neque colligitur fuiſſe appellatum à ſecunda ſententia lata in curia, quæ omnia ceſſant in caſu noſtro, in quo præſumptio viget manifeſtè pro electione Ordinarij. Adeſt eadem ratio exequendi, & ſententia reuocatoria non poteſt haberi in aliqua conſideratione, tanquam extincta præſentando ſtatu conſiderato per appellationem. Et ita concluſum vtraque parte informante. 18

R. P. D. PAMPHILIO.

Romana Alimentorum.

Veneris 29. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Alimenta præſtanda ſunt à fratre diuite fratri pauperi, & quomodo hæc alimenta taxanda ſint.

SVMMARIVM.

Frater tenetur præſtare alimenta fratri pauperi etiam illegitimo, n. 1.

Alimenta præſtanda quomodo taxari debeant attenditur quantitas bonorum, & qualitas alimentandi arbitrio iudicis, n. 2.

Patris iudicium multum facit in præſtatione alimentorum, num. 3.

Alimenta præſtanda à fratre diuite fratri pauperi debentur iure ſanguinis, & ex propria ipſius fratris obligatione, num. 4.

DECISIO DXXXVIII.

VTraque parte informante propoſui dubium, an D. Valerius teneatur præſtare alimenta, & ad quam ſummam, & quoad primam eius partem, quod ſcilicet 1

D. Va-

Digitized by Google

D. Valerius teneatur præſtare alimenta. Res apud DD. nullam habuit difficultatem nam ex deductis in hac cauſa ſub die 13. Iunij 1608. & alijs per informantes pro Octauiano denuò ponderatis, ſatis viſum fuit conſtare de requiſitis ad iſtum effectum neceſſarijs, nempè quòd Octauianus ſit frater Domini Valerij, & filius naturalis D. Marcelli communis patris, & de paupertate, ac indigentia illius, ex quibus ſequitur, quod omninò ſint ei præſtan. alimenta à Domino Valerio fratre diuite, per text. *in leg. mutus, ff. de iur. dot. & in leg. qui filium*, vbi gloſſ. *final. in verſic. hæc aliter, ff. vbi pupil. educ. deb.* & fuit dictum in cauſa Bononien. Alimentorum 24. Nouembris 1604. coram bon. mem. Iuſto. Etiam quod ſit naturalis, Bart. *in l. ſi quis à liberis, §. vtrum numer. 5. ff. de lib. agnoſc. & in d. l. qui filium in fin. ff. vbi pupill. educ. deb.* Rip. *in l. 1. n. 83. ff. ſoluto matrim.* Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 15. numer. 64.* Qui in materia alimentorum non differt à legitimo, Paleott. *de not. & ſpur. c. 48. n. 3.* Surd. *de aliment. titul. 1. qu. 25. num. 3. propè finem, & tit. 7. qu. 9. n. 5.* & tenuit Rota in cauſa Romana Alimentorum de menſe Iunij præteriti coram R. P. D. meo Manzanedo, & alias ſæpè.

2 Quod verò ad aliam partem attenta quantitate bonorum, & redditum Domini Valerij, ac etiam paupertate Octauiani, & alijs eorum qualitatibus, quæ arbitrio iudicis attendi ſolent ad effectum taxandi alimenta, *l. 2. ff. vbi pupill. educ. deb.* Alex. *conſ. 72. numer. 7. lib. 5.* Aym. *conſil. 189. numer. 10.* Menoch. *de arbitr. caſ. 169. num. 3.* fuit reſolutum huiuſmodi alimenta eſſe præſtan. ad rationem Scutorum decem quolibet menſe, nam ex deductis apparet vltra Scuta 800. annua ex hæreditate paterna D. Valerium percipere quolibet anno ex bonis primogenituræ Scuta 3000. ex quibus pro nunc DD. arbitrati ſunt poſſe commodè ſolui ſupradictam modicam ratam Scutorum decem Octauiano, qui in tanta egeſtate conſtitutus reperitur, vt alias vel mendicare, vel cum vxore, filijs, & tota eius familia fame perire cogatur.

3 Præſertim ponderando, quod dictus D. Marcellus communis pater reliquit Bruto alteri eius filio naturali vltra habitationem, & alias prouiſiones Scuta 250. annua pro alimentis, quod patris iudicium multum facit ex adductis per Menoch. *de arbitr. d. caſu 169. n. 8. & ſeq.*

4 Nec obſtat, quòd primogenitura proueniat ab Epiſcopo Scipione, alijſque tranſuerſalibus non autem ab hæreditate paterna, quia placuit reſponſio, quod cum alimenta à fratre diuite debeantur iure ſanguinis, & ex propria ipſius obligatione non eſt quærendum, vnde & à quo prouenerint bona, quæ ab eo poſſidentur, Surd. *dict. tractat. de alimentis tit. 1. quæſt. 25. n. 31.* Molin. *de primogen. d. lib. 2. c. 15. n. 59.*

5 Et ex his tollitur etiam, quod cauſa alimentorum reſpectu primogenituræ ſit cognoſcenda in Camera, cuius D. Valerius dicitur Ceſſionarius quia Octauianus petit alimenta non ratione primogenituræ, ſed ratione ſanguinis ex bonis per D. Valerium poſſeſſis, & vndecumque quæſitis, quæ ei præſtare debent ex ſupradictis.

6 Minus releuat, quòd Dominus Valerius ſuſtinere debeat onera matrimonij, quia vltra ſupradictos redditus habet dotem vxoris aſcendentem ad ſummam Scutorum 32. mill. de quibus vti obnoxijs oneribus matrimonij in taxatione ſupradicta nulla ratio per Dominos habita fuit, & ſic patet non ſubſiſtere, quod pro parte Domini Valerij allegabatur circa eius paupertatem, quia ex prædictis apparet benè poſſe, & eius familiam alere ſecundum ipſius qualitatem, & conditionem, ac etiam dicta modica alimenta dicto Octauiano eius fratri pauperi vxore, & filijs adeò grauato.

7 Quo verò ad illud, quod dicebatur pro parte Octauiani de multiplico Scutorum 200. mill. ex diſpoſitione Epiſcopi Scipionis, placuit DD. reſponſio data adhuc illud non eſſe perfectum, nec ex eo Dominum Valerium modo percipere niſi Scut. 3. mill. annua ideòque non poſſe pro nunc de illo haberi aliam rationem ad taxationem alimentorum, quæ habebitur, quando D. Valerius de eius fructibus diſponere poterit. Et ita deciſum, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Bononien. Tranſactionis de Capacellis.

Lunæ 2. Decembris 1613.

ARGVMENTVM.

Tranſactio ex capite læſionis reſcindi poteſt, qualis debeat eſſe læſio tranſactionem reſcindens, & quomodo probanda, & an tranſactionem impugnans debeat reſtituere, quod ex tranſactione recepit.

SVMMARIVM.

Exceptio tranſactionis dicitur exceptio litis finitæ, & impedit litis ingreſſum, n. 1.

Tranſactio ex capite læſionis reſcindi poteſt, nu. 2. Vbi etiam quomodo in tranſactione dicatur apparere de læſione, & num. 2.

Læſio non præſumitur, & illam allegant i incumbit onus probandi, n. 2. in fi.

Fructus per poſſeſſorem bona fide conſumpti ante petitionem fideicommiſſario non debentur, n. 3.

Tranſactionem impugnans non auditur, niſi reſtituatia omni eo, quod ex tranſactione recepit. Declara, ut n. 6.

DECISIO DXXXIX.

FVit per Dominos reſolutum, tranſactionem obſtare, eo quia fuit facta inter Dominam Hippolytam, & Dominam Iuliam de Capacellis ſeruatis omnibus ſolemnitatibus de iure, & ex forma Statuti Bononien. requiſitis, quæ propterea cum ſit exceptio litis finitæ, impedit litis ingreſſum, *l. fratres*, & ibi Dec. *num. 1. & alij, C. de tranſact. c. 1. de lit. conteſt. in 6.* Maranta *de ord. iud. p. 6. memb. 9. n. 11.* & fuit reſolutum coram me in cauſa Bononien. Portionis 12. Nouembris 1613. & alias ſæpiſſimè. 1

Nec releuare læſionem, quæ contra eam deducitur, quia licet ſecundum magis communem opinionem, quam ſeruat Rota ex capite læſionis tranſactio reſcindi ſoleat, iuxta terminos, *leg. 2. Cod. de reſcind. vendit.* latè Gabr. *de empt. & vend. concluſ. 1. ſub num. 68. & ſeq.* & tenuit Rota in cauſa Tiraſonen. Decimarum coram Robuſterio, *relat. inter impreſſ. deciſ. 102. num. 2. part. 1. diuerſ.* Tamen ex deductis in caſu iſto non ſatis apparet de læſione in magna ſumma, iuxta terminos, *d. l. 2. C. de reſcind. vend.* habito reſpectu ad dubium litis euentum, gl. *in l. Lucius, §. fin. ff. ad Trebell.* & ibi Bart. *num. 3. & in l. ſocietatem, §. arbitrorum n. 28. ff. pro ſocio*, Afflict. *deciſ. 220. numer. 3.* cum alijs adductis per Gabr. *empt. & vendit. concluſ. 1. ſub num. 68.* & tenuit Rota in cauſa Romana, Deuolutionis Bonorum 26. Martij 1590. coram bon. memoriæ Card. Pamphilio, nec ſatis euidenter, prout requiritur ad iſtum effectum, *leg. ſi circumſcripta, C. ſolut. matrim.* cum alias læſio non præſumatur, & illam allegantí incumbat onus probandi, Abb. *conſ. 64. n. 3. in fin. part. 1.* Rol. *conſ. 92. n. 17. lib. 2. & conſ. 28. num. 21. lib. 4.* Natt. *conſ. 650. n. 8. circa medium lib. 4.* 2

Nec placuit DD. quod dicebatur de fructibus, qui Claudio debebantur à die purificati fideicommiſſi, propter defectum lineæ maſculinæ Hieronymi ſenioris etiam ante petitionem, & tamen Domina Hippolyta ab illorum reſtitutione in laudo, per tranſactionem confirmato, abſoluta fuerit. Quia regulariter fructus per poſſeſſorem bona fide conſumpti ante petitionem fideicommiſſario non debentur, Caſtr. *conſ. 94. num. 2. verſ. præterea lib. 2.* Corn. *conſ. 200. num. 12. lib. 4.* Gabr. *conſ. 93. num. 14. lib. 2.* & fuit dictum in cauſa Viterbien. Fideicommiſſi 13. Iunij 1601. coram R. D. Damaſceno. Fructus verò poſt litem conteſtatam, licet de iure debeantur, tamen ad iſtum effectum non releuant, quia non conſtat de illorum quantitate, & poteſt eſſe recompenſata ex prætenſionibus Hippolytæ, quæ plura etiam in tranſactione conceſſit, vt patet ex eius lectura. 3

Minus placuit, quod in bonis liberis Ioannis Baptiſtæ fratris Dominæ Hipoolytæ prædefuncti Claudius parerius ſuccedere debuiſſet ſimul cum Domina Hippolyta *ex Bononien. Statut. de ſucceſſ. ab inteſt. aſcen. & collat. §. agnati*, namque maſculi, quæ bona dicuntur eſſe valoris Scutorum viginti millium. Quia præterquamquod contra filiationem, & legitimationem Claudij plura opponebantur 4

tur pro parte Dominæ Hippolytæ, ex quibus ſatis dubium erat, an comprehenderentur in dicto ſtatuto, præſertim quia illud loquitur vbi concurrunt ſimul ſoror, & patruus. In caſu autem, de quo agitur, præter ſupradictos aderant etiam mater, & auia paterna. Vnde apparet, quod plures articuli erant diſcutiendi, per quos litis euentus ſatius dubius reddebatur, fuit etiam reſponſum, quod valor dictorum bonorum in facto non verificatur, prout requiritur ex ſupra deductis.

5 Prætereà Domini conſiderabant, quod ex quo plura in tranſactione per partes hinc inde data, & recepta fuerunt ad hoc, vt dicatur euidenter conſtare de læſione, non ſolum eſt habenda ratio de ijs, quæ fuerunt remiſſa Hippolytæ, ſed etiam de omnibus ijs, quæ per eandem fuerunt data, & remiſſa D. Iuliæ, maximè quia ex deductis per Informantes viſa fuerunt Dominis non minoris valoris eſſe ea, quæ per Iuliam fuerunt recepta, quam ea, quæ per eandem data fuerunt.

6 Et tantò minus Domina Iulia in caſo iſto videbatur audienda contra huiuſmodi tranſactionem, quia nondum reſtituit ea, quæ illius vigore recepit, quæ tamen in primis reſtituere tenetur ex diſpoſitione *leg. ſi diuerſa, Cod. de tranſact.* & licet ex iuſta cauſa poſſet retinere, quod ex alia iniuſta recepit, ex Neguſ. *de pign. part. 3. numer. 17.* Achill. *deciſ. 4. de cauſ. poſſ. & propr.* ex hactenus tamen deductis de huiuſmodi iuſta cauſa nullibi apparet. Et ita deciſum, &c.

R. P. D. V B A L D O.

Romana Pecudum.

Lunæ 2. Decembris 1613.

A R G V M E N T V M.

Periti de conſenſu partium electi relationi ſtandum eſt, & quando peritus poſſit ſuper connexis pronunciare, & de adminiſtratore non conficiente librum rationum, an, & ad quid condemnari poſſit.

S V M M A R I V M.

Periti de conſenſu partium electi relationi ſtandum eſt, num. 1.

Libro priuato rationum ſtatur circa expenſas minutas, num. 3.

Adminiſtrator quilibet tenetur conficere librum rationum, n. 4. Vbi amplius quod non ſufficit loco libri exhibere paginas manu adminiſtratoris confectas.

Lucrum potius præſumitur, quàm damnum in retentionem pecudum, n. 5.

Arbiter poteſt pronunciare ſuper connexis, & dependentibus ſine quibus non poteſt ſibi expreſsè commiſſa commodè explicare, n. 6.

Mors animalium dicitur caſus fortuitus, & illius periculum ſpectet ad Dominum, non autem ad Adminiſtratorem, num. 8.

D E C I S I O DXL.

1 CVm Dominus Coſmus Gambarus adminiſtraſſet maſſariam pecudum D. Veronicæ Murtulæ, & ſuper redditione rationis prædictæ adminiſtrationis orta fuiſſet controuerſia inter partes, & cauſa in Rota commiſſa fuit de conſenſu earundem partium, & de mandato Rotæ electus peritus Dominus Bernardinus Maſſæius, qui poſt maturam diſcuſſionem dedit relationem in actis, circa quàm cum adhuc partes in aliquibus diſſentirent, propoſui dubium, an ſit ſtandum d. relationi, & in qua parte, & Domini firmarunt, ſtandum eſſe in totum dictæ relationi, cùm peritus fuerit electus ſeruatis ſeruandis, & de conſenſu partium, vt dixi, gloſſ. *in l. item ſi vnus, §. principaliter in verb. auctoritati in fin. ff. de arbitr.* Bart. *in l. 1. §. vlt.* & ibi Caſtr. *in fin.* Alex. *num. 4.* & Iaſ. *num. 7.* vbi de communi, *ff. de verb. obligat.* Pariſ. *conſ. 96. n. 32. lib. 1.* & fuit reſolutum in cauſa Romana Mercedis 14. Nouembris 1611. coram me.

2 Et quia dicta relatio habet duas partes principales quoad primam continentem calculum ad creditum Coſmi, in Summa Scutorum 862. 35. pro tot ſolutis creditoribus Dominæ Veronicæ, & expenſis factis in Maſſaria vſque ad diem 2. Nouembris de anno 1609. comprehenſis, tamen duabus partitis, quas peritus remittit Rotæ iudicio partes non diſcordant, niſi in dictis duabus partitis, quarum Domini dixerunt non eſſe habendam rationem niſi prout infra. Prima enim eſt Scutorum 77. debitorum adminiſtratoribus Annonæ, quibus erant ſoluenda à Coſmo de mandato Veronicæ, & non docet ſoluiſſe niſi Scuta 20. 70. vt apparet ex quietantia, & licet Coſmus aſſerat amiſiſſe quietantiam aliorum à ſe ſolutorum, tamen amiſſionem non probat, nec cautio oblata de releuando Veronicam indemnem Coſmo ſuffragatur ad eum liberandum à ſolutione promiſſa.

Altera verò Scutorum 78. quæ Coſmus aſſerit ſoluiſſe ante conſignationem pecudum pro expenſis factis, nec etiam iuſtificatur, & licet in inſtrumento fuerit ei data facultas expendendi, & prouidendi pro vſu dictarum pecudum, non tamen fuit conuentum ſtari circa expenſas eius dicto maximè cùm non reportauerit vllas quietantias, nec reticuerit librum rationum. Vnde non intrat quæſtio, an circa expenſas minutas ſtetur libro rationum, vt per Crauett. *de antiq. temp. part. 1. ſect. verſ. quid in libro officialis n. 4. & 5.* Et ſic iſta prima pars relationis reducitur ad Scuta 728. 5. ad creditum Coſmi. 3

Circa ſecundam partem illa continet duo capita principalia, primum eſt, quod à die 2. Nouembris 1609. vſque ad diem 12. Iunij 1612. Peritus reperit creditorem Coſmum in Scutis 758. 90. iuxta computum datum ab ipſo Coſmo. Sed cum iſtud computum non ſit iuſtificatum, nec ex libro rationum, nec aliunde, vt dicitur in eadem relatione dictæ relationis, videtur ſtandum, cùm ſit ſuper re ad Peritum pertinente, & ad quam fuit electus, & alias certum ſit, quemlibet adminiſtratorem teneri conficere librum rationum, *l. 1. §. officio, ff. de tut. & rat. diſtrah.* qui licet loquatur in tutore, tamen extenditur ad quemlibet adminiſtratorem, vt ibi per Bart. Bald. & alios Doctor. Bald. *conſ. 152.* vbi cumolat plura iura ad hoc propoſitum, *lib. 2.* Angel. *conſ. 277. ſub n. 5.* Petr. de Vbald. *tract. de duob. fratrib. part. 12. n. 7.* & in terminis adminiſtratoris pecudum eſt plenum, *conſil.* Gabr. 148. *per tot. lib. 1.* & quod non ſufficiat ſi loco libri exhibeantur paginæ quædam manu adminiſtratoris confectæ, Bald. *conſ. 152. ſub num. 1. verſ. verbi gratia,* Gabr. *d. conſ. 148. n. 5.* 4

Secundum caput eſt, in quo peritus refert ſe eſſe huius ſententiæ, vt Coſmus lucratus fuerit per ſpatium quatuor annorum Iulios quatuor, pro quolibet capite ouis, & capræ, & in totidem illum eſſe condemnandum. Sed quia Coſmus retinuit pecunias ſupradictas quarum erat creditor pro ſeruitio Maſſariæ, ideò illum fecit debitorem Iuliorum quatuor pro quolibet capite deductis tamen capitibus 600. & ſic pro illis, quæ ſuperſunt, iuxta numerationem factam tempore celebrati inſtrumenti, nec non detractis ad fauorem Coſmi capitibus, quæ ipſe oſtendit vendidiſſe de anno 1609. vel docebit eo anno fuiſſe demortua. Hoc etiam caput relationis videbatur Domini, ſatis iuſtificatum, nec de eo Coſmum conqueri poſſe, tum quia in hac adminiſtratione Coſmus non probat, ſe habuiſſe damnum, & lucrum in dubio præſumitur, Soc. *conſ. 24. num. 41. lib. 1.* Tum quia peritus illi attribuit lucrum 600. pecudum, pro intereſſe ſuarum pecuniarum, quas retinuit pro ſeruitio Maſſariæ, abſque eo quod probet requiſita, de quibus per Paul. Caſtr. *in l. 3. §. fin. ff. de eo quod cert. loc.* 5

Nec viſum eſt ſubſiſtere, quod Peritus exceſſerit fines ſuæ peritiæ facultatis taxando lucrum, vt ſupra, quia cùm Coſmus ſuſceperit adminiſtrationem, nec rationem ſufficienter reddiderit, vt tenebatur ex ſupradictis videtur licuiſſe perito hanc partem liquidare cum alias ſuper redditione rationis referre non poſſet, vt dicitur de arbitro, qui licet non poſſit excedere fines ſuæ facultatis, poteſt tamen pronunciare ſuper connexis, & dependentibus ſine quibus non poſſunt ſibi expreſsè commiſſa commodè explicari, gloſ. *in l. non diſtinguemus, §. de offic. in verb. cantum, ff. de recept. arbitr. & in c. cum dilectus in verb. de his extra, eod. tit.* Feder. de Sen. *conſ. 216. D. Federico ſub n. 2. verſic. quinimò, & arb.* Abb. *conſ. 62. n. 5. part. 2.* 6

Nec eſt verum, quod peritus fecerit dictam taxam in pœnam non confectionis libri, & non exhibitionis computi, de anno 1613. cuius tamen anni fructus adhuc Coſmus non perceperat tempore factæ relationis, quia peritus fecit dictam liquidationem ob defectum non redditæ rationis à Coſmo, & ſic non in pœnam, ſed in ſubſidium, 7

& ex

& ex neceſſitate, vt proximè dictum eſt, vt ſonant verba relationis, ibi, *& perche detto Coſmo non mi moſtra conto giuſtificato de libro de adminiſtratione ne d'altra ſorte ſan diparere, &c.* Nec peritus petiit computum ann. 1613. ſed anni præcedentis, vſque ad tempus relationis, quod
7 fuit de menſe Aprilis 1613. & ſic per quatuor annos inceptos de anno 1609. vt patet ex verbis relationis, ibi, *per queſti quattro anni.*

8 Non obſtat, quòd peritus declarauerit periculum mortis animalium ſpectare ad Coſmum à menſe Septembris 1609. & ſic contra formam inſtrumenti, & contra regulas iuris, ſecundùm quas mors animalium, tanquam caſus fortuitus ſpectat ad Dominum, non autem ad adminiſtratorem, *l. contractus, ff. de reg. iur.* cum allegatis, quia obiectum ceſſat ex facto, cùm nihil tale legatur in relatione, ſed ſolùm ad fauorem Coſmi, quod non teneatur ad quatuor Iulios taxatos pro capitibus de mortuis, tempore æſtatis 1609. Pro aliis verò ſi qua probabuntur mortua, poſt illud tempus relatio nihil declarat. Ex quibus ita fuit reſolutum.

R. P. D. PAMPHILIO.

Mediolanen. Decimarum.

Mercurij 4. Decembris 1613.

ARGVMENTVM.

De probatione terrarum exiſtentium intra fines alicuius Eccleſiæ ad effectum ſoluendi decimas, quod ex viſitationibus, ex inſtrumentis etiam enunciatiuè loquentibus, & ex confeſſione partium conſtare dicatur.

SVMMARIVM.

Territoria eſſe intra fines alicuius Eccleſie Parochialis, probatur ex viſitationibus Epiſcoporum, num. 2.

Enunciatiue plurium inſtrumentorum habent vim famæ, & probant in antiquis, num. 3.

Decimæ fructuum qui recipiuntur ex territorio alicuius Parochiæ illius Plebano, & Rectori debentur, n. 4.

Decima vbi debetur, integra ſolui debet, n. 4.

DECISIO DXLI.

1 PRopoſui dubium in ſpecie, quoad locum Colonii ſub diſmembratione anni 1578. minimè comprehenſum, an ſcilicet in bonis illius debeatur integra decima Eccleſiæ, & Canonicis Sancti Iuliani, & Domini affirmatiuè reſponderunt, nam quod Eccleſia Sancti Iuliani ſit Parochialis, ſatis conſtat ex reſolutis ſub die 13. Ianuarii 1612. quæ benè etiam comprobantur ex aliis, quæ inferiùs deducuntur.

2 Quod autem locus Colonii ſit intra fines dictæ Eccleſiæ Parochialis, ſatis pariter viſum fuit probari ex pluribus viſitationibus Archiepiſcoporum Mediolani, & præcipuè ex viſitatione facta de anno 1602. in qua locus Colonii expreſsè dicitur eſſe Plebanatus S. Iuliani, quibus viſitationibus ad iſtum effectum multum eſt tribuendum, ex adductis in hac cauſa ſub die 17. Ianuarii 1612. & tenuit Rota in alia Mediolanen. decimarum 22. Iunii 1611. coram R. P. D. Lugdunen. & in aliis pluribus cauſis.

3 Et hoc etiam comprobatur ex inſtrumento anni 1317. in quo inter alias Eccleſias filiales, & ſubiectas dictæ Plebaniæ Sancti Iuliani non ſolùm nominatur Eccleſia loci ſexti, à quo locus Colonii vti membrum illius recipit Sacramenta abſque eo, quod decimas ei ſoluat, vel vllo vnquam tempore ſoluerit, vt etiam medio iuramento declarauit Rector illius de anno 1611. ſed etiam in eo apparet, quod vnus ex Canonicis dictæ Plebaniæ Sancti Iuliani pro ſua præbenda optauit inter alia medietatem decimæ loci, & territorii de Colonio, cuius optionis effectuatio probatur ex pluribus inſtrumentis antiquiſſimis locationum, & quietantiarum, in quibus enunciatur etiam locus Colonii eſſe dictæ Plebis Sancti Iuliani, quæ enunciatiuæ cum ſint plures, & emanauerint à diuerſis Notariis habent vim famæ, & probant in antiquis, Abb. *conſil.* 54. *num.* 3. *verſic.* 3. *probatur lib.* 1. Put. *deciſ.* 209. *lib.* 2. & fuit dictum in cauſa Nouarien. Decimarum 16. Ianuarii 1604. coram Illuſtriſſimo Lancellotto, & aliàs ſæpiſſimè.

4 Ex his remanet etiam probatum, decimam dicti loci deberi dictæ Plebaniæ Sancti Iuliani, *cap. fin. de Parochis, cap. cum contingat, cap. cum in tua, de decim.* quod vlterius probatur ex confeſſione pro parte Bartholomæi, & conſortium in iudicio emanata, & licet ex ea non appareat decimam deberi integram, id tamen non releuat, ex quo de iure vbi decima debetur, integra debetur, *cap. commiſſum, cap. peruenit, cap. non eſt, cap. tua nobis, de decim.* cum aliis adductis in hac cauſa ſub die 18. Maii 1613. Et ita fuit concluſum ſolo Domino Platto informante.

R. P. D. PAMPHILIO.

Ianuen. Iuriſpatronatus.

Lune 9. Decembris 1613.

ARGVMENTVM.

In iurepatronatus nepotes præſertim illegitimi non expreſsè vocati cenſentur excluſi.

SVMMARIVM.

Filii illegitimi non vocati à teſtatore cenſentur excluſi; num. 1.

Deſcendentes non debent eſſe melioris conditionis, quam ipſorum parentes, num. 1.

Excluſi à teſtatore cenſentur qui in teſtamento vocati non ſunt, num. 1. & 2.

Nepotum appellatione numquid veniant filii, n. 4.

Verba ſunt referenda ad immediatè præcedentia, num. 4.

Verba vniuerſalia reſtringuntur ſecundum ſubiectam materiam, num. 4.

Clauſulæ reſtrictiuæ ſubſequentes operantur ſecundum præcedentes diſpoſitiones, num. 7.

DECISIO DXLII.

DOmini perſtiterunt in deciſis ſub die 10. Iunii præteriti, quod ſcilicet deſcendentia à patrono obſtet Io. Stephano, ea præcipuè ratione, quia Ioannes Stephanus deſcendit ab Ibleto patrono clerico mediante perſona Laurentii eius filii illegitimi nati, dum Ibletus erat patronus, quia filii patronorum cum in fundatione non reperiantur vocati, ſequitur quod tam ipſi, quàm omnes alii ab eis deſcendentes, tanquam à linea, ſeu radice infecta, & minimè vocata remaneant excluſi, Cæphal. *conſil.* 581. *num.* 38. *cum duobus ſeqq.* Menoch. *conſ.* 172. *per tot. & de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 79. *num.* 25. Cardin. Mantic. *de coniectur. vltim. volunt. lib.* 11. *tit.* 12. *num.* 33. *& ſeqq.* Peregr. *de fideicomm. art.* 26. *num.* 6. Qui omnes ea potiſſimum ratione mouentur, quia deſcendentes non debent eſſe melioris conditionis, quam ipſorum parentes, per tex. *in l. ſi viua matre, C. de bon. matern.* 1

Quod autem fundator huiuſmodi filios patronorum illegitimos in hoc patronatu vocare noluerit, viſum fuit Dominis ſatis conſtare non ſolum ex eo, quod de illis expreſsè mentionem non fecit, ad tex. *in l. quidam cum filium,* & ibi Bald. *in fin. ff. de hered. inſtit. l. commodiſſimè, ff. de lib. & poſthum.* Aym. *conſil.* 161. *num.* 10. Menoch. *conſil.* 85. *n.* 86. *& ſeqq.* Sed etiam ex pluribus in aliis deciſionibus in hac cauſa factis ponderatis, ex quibus patet fundatorem de filiis patronorum non ſenſiſſe, ſeu cogitaſſe; nam poſt mortem Perciualli eius fratris clerici, & patroni non vocauit illius filios, ſed filios Comitis Nicolai ipſius fundatoris, ac dicti Perciualli nepotes pariter clericos, diſponens quod frater fratri ſemper ſuccedat, & deficientibus fratribus iura deuoluantur ad nepotes, idque etiam obſeruauit in aliis ſubſtitutionibus, vt poſt obitum patroni ſuccedere deberent fratres, & ex fratre nepotes, & pronepotes, prout colligitur ex ipſa fundatione, *num.* 7. *& ſeqq.* in qua nunquam fecit mentionem de filiis, & deſcendentibus patronorum, quos propterea cenſetur voluiſſe excludere, iuxta text. *in l. quidam circa fin. verſ. res in extraneo,* & ibi Bart. *n.* 6. *ff. de verbor. oblig.* Surd. *conſ.* 5. *n.* 59. *& conſ.* 262. *n.* 14. *cum aliis alleg. ſub dicta die* 10. *Iunii præteriti,* maximè quia ſi voluiſſet de facili illos vocare potuiſſet, *l. vnic. §. ſin autem, C. de caduc. tollend.* Surd. *d. conſ.* 262. *n.* 14. *verſ. & facilè,* Cardin. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. d. lib.* 11. *tit.* 15. *n.* 1. *verſ. ex quo manifeſtè,* nec ita ſubſtituiſſet fratres nulla facta mentione de filiis quorũ alias de iure erat prima cauſa ſucceſſionis, §. 1. *inſt. de hered. quæ ab inteſt. defer.* §. 1. *auth. eod. tit.* Ceph. *conſ.* 283. *n.* 4. *vol.* 2. 2

Digitized by Google

3 Quod etiam ſuadetur ex eo, quod fundator voluit, vt quis tamdiu eſſet patronus, quamdiu eſſet Clericus, & in Clericatu permaneret, ex quo ſequitur, vt eo ipſo quod patronus ducebat vxorem, deſinebat eſſe patronus, quod clarè oſtendit fundatorem in patrono conſideraſſe ſtatum Clericalem, & cœlibatum, & per conſequens non potuiſſe cogitare de filiis natis ex aliquo exiſtente patrono, & multò minus de illegitimis propter illius dignitatem, & alias eius qualitates, & circumſtantias benè ponderatas in deciſione coram bon. mem. Litta ſub die 30. Ianuarii 1606. Quibus addi poteſt alia coniectura deſumpta ex confirmatione fundationis facta à Gregorio X. & Clemen. VI. quæ veriſimiliter non emanaſſet ſi in fundatione vocati fuiſſent filij illegitimi patronorum, qui erant futuri clerici, ne ſcilicet ſub ſpe ſobolis procreandæ allicerentur ad incontinentiam.

4 Non obſtat, quod deficientibus fratribus, qui poſſint, aut velint ſuccedere, vocentur nepotes ſui, quorum appellatione comprehenduntur etiam filii patronorum, ſiue illud verbum referatur ad nepotes ex filiis Nicolai, de quo ibi fuerat facta mentio ſecundum propriam illius verbi ſignificationem, *l. 1. ff. de grad. l. inſtu, ff. de verborum ſignif.* Dec. *in l. fin. ſub num. 11. C. de ſucceſſ. edict.* ſiue ad nepotes ex fratre patroni prædefuncti ſecundum minus propriam illius ſignificationem, de qua per Felin. *in cap. per tuas num. 45. de probat.* Alex. *conſ. 99. num. 8. lib. 1.* Quia placuit Dominis reſponſio, illa verba eſſe referenda ad nepotes patroni vltimo loco prædefuncti, de quo fundator immediatè locutus fuerat, ad text. *in l. regula, §. fin.* & ibi gloſ. *verb. inſtinum, ff. de iur. & fact. ignoran.* Nec propterea ſequi, quod comprehendat etiam filios illegitimè natos ex aliquo exiſtente tunc patrono, quos fundator non vocauit, nec de eis cogitauit, vt ſupra dictum eſt, ſed ſatis eſſe, vt verificentur in aliis nepotibus patronorum, nam etiam verba vniuerſalia reſtringuntur ſecundum ſubiectam materiam *l. 3. §. ſi quis heredi, ff. de ſtat. liber. cum ſimilib.* & vna pars fundationis declaratur ab alia, ad text. *in l. tertia, §. ſed etiam inter duos, ff. de liber. & poſthum.* Aym. *conſ. 62. num. 10.*

5 Neque ſuffragatur, quod ſupradicti nepotes, ſeu filii patronorum poſſint eſſe legitimi in pluribus caſibus, vel quia antequam quis fuerit clericus, & patronus illos ſuſceperit, vel poſtquam deſierit eſſe patronus, & poſtea vxore defuncta rurſus ad clericatum reuerſus ſit, quia quicquid dicendum eſſet in dictis caſibus, & ſimilibus per Informantes pro Ioanne Stephano ponderatis, placuit reſponſio in alia deciſione data, quod ex vocatione filiorum legitimorum ex patronis ante acquiſitionem patronatus, vel eo dimiſſo, non poteſt aliquo modo inferri ad filios illegitimè natos ex aliquo patrono de tempore quo erat patronus qualis erat Laurentius filius Ibleti patroni, quem ex ſupra deductis patet fundatorem noluiſſe vocare.

6 Et ex hoc tollitur etiam aliud fundamentum deductum, quod in hac fundatione illegitimi non ſint ſemper excluſi, vt fuit deciſum coram Illuſtriſſ. Cardinali Lancellotto, & confirmatum coram me, quia quidquid ſit de hoc in omnem euentum id poſſet intelligi de illegitimis aliorum, non autem de natis ex patronis de tempore quo erant patroni, in quibus ſi fundator conſiderauit vitam clericalem, prout expreſſit in tota fundatione, multò magis cenſetur in eiſdem conſideraſſe continentiam propter eius eximias qualitates, & alias circumſtantias ad iſtum effectum in aliis deciſionibus ponderatas, & per conſequens non cogitaſſe de eorum filiis illegitimis.

7 Nec placuit, quod pro vocatione iſtorum deſcendentium à patronis deducebatur ex verbis fundationis, *ſub num. 19.* ibi, *ſi contingeret aliquo tempore quod de ſupradictis ad quos iura prædicta deuolui debent modo, & ordine ſupradictis, vel deſcendentibus eorundem, iuxta hanc ordinationem noſtram aliquis, vel aliqui eſſent, &c.* quaſi quod per illa verba fuerint vocati omnes deſcendentes Nicolai, quia fuit reſponſum illa verba, deſcendentes, & ſimilia, eſſe reſtringenda ad fratres, nepotes, & pronepotes patronorum, qui ſupra in præcedentibus numeris fundationis reperiebantur vocati, ponderando illas reſtrictiuas, ibi, *modo, & ordine ſupradictis,* & ibi, *iuxta hanc ordinationem noſtram,* quæ operantur, vt ſecundum præcedentes diſpoſitiones intelligi debeant, Alexand. *conſ. 173. num. 6. lib. 5.* Sned. *conſ. 123. num. 13.* Magon. *deciſ. Lucen. 25. num. 54.* & per conſequens ex huiuſmodi verbis non poſſunt dici vocati dicti filii patronorum illegitimi, qui ſupra nullibi reperiuntur vocati, vt dictum eſt.

Nec poteſt controuerti, quin Laurentius, ex quo deſcendit Ioannes Stephanus, natus ſit ex Ibleto, de tempore quo erat patronus, nam in inſtrumento apprehenſionis patronatus per Othobonum de anno 1498. narratur Ibletum per quadraginta, & plures annos fuiſſe patronum, & de illo tempore deceſſiſſe, quæ narratiua viſa fuit remanere ſatis iuſtificata ex mandato dato ab eodem Ibleto vti patrono ad obligandum loca Sancti Georgii de anno 1459. nec non ex aliis diuerſis partitis medio tempore creatis de mandato eiuſdem, nempe de annis 1487. 1488. & pluribus ſequentibus. Ideòque cum Laurentius, vt conſtat ex diſpenſatione ad beneficia à Sixto IV. per ipſum obtenta, natus ſit de anno 1469. vel circa, ſequitur quod fuerit procreatus tempore quo Ibletus erat clericus, & patronus. Et ita deciſum, &c. 8

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien. de Guidalottis.

Lunæ 9. Decembris 1613.

ARGVMENTVM.

Aditio hæreditatis quando cenſeatur facta per locationem rerum hæreditariarum.

SVMMARIVM.

Proteſtatio facta ad vnum effectum non poteſt operari alium, & diuerſum effectum, n. 1. in fin.

Socius poteſt locare domos communes, quod enim eſt mihi commune cum alio meum dicitur, n. 2.

Iura non recognita nullum ſitum faciunt, n. 3.

Aditio hereditatis per locationem rerum hæreditariarum nunquam facta dicatur, n. 3. in fine.

Conditionalis diſpoſitio euaneſcit conditione non purificata, num. 4.

DECISIO DXLIII.

1 DOminis placuit à deciſione 3. Iunii proximè præteriti non recedere, ſtantibus rationibus in ea deductis. Quod ſcilicet Plinius adiuerit pro quinta parte hæreditatem Antonii ſui ex fratre nepotis, in vim locationum factarum ab ipſo de domibus hæreditariis, non ſimpliciter, ſed cum expreſſione, quod erant ipſius propriæ, quæ tantò magis concludunt aditionem, & per conſequens dominium rerum hæreditariarum, vt dictum fuit in deciſione. Cui non videntur obſtare de nouo in contrarium adducta, & primò quod iſtæ locationes per neceſſe non concludant aditionem, cum à Plinio fieri potuiſſent ex alio titulo, nimirum dominii, quod ſuper bonis hæreditariis ille prætendebat ex appropiatione pro ſuo creditio ſibi facta, iuxta proteſtationes ex aduerſo allegatas, quod ſcilicet hæc bona Plinius voluerit pro ſuo credito retinere. Nam omiſſo, quod iſta proteſtationes à Procuratore tantum ad lites emanauerint. Non tollunt in omnem euentum aditionem, ex qua reſultabat bonorum hæreditariorum appropriatio per imaginariam ſolutionem Plinio pro illius credito factam, vt firmatum fuit in hac cauſa 14. Nouembris 1611. coram bon. memoriæ Penia. Cùm quia ficta ſolutione non eſſe incompatibilem iudicialem, ſed eam ad maiorem cautelam, & vt iura iuribus adderentur, ab eodem Plinio procurari potuiſſe, dictum fuit coram me in alia deciſione, & vlterius cum proteſtationes fuerint circa poſſeſſionem bonorum Antonii, non poſſunt intelligi de quinta parte, quam Plinius per aditionem ſuam fecerat, adeo vt pro dicta parte bona non eſſent amplius Antonii, *gloſ. in l. per hereditarium, ff. de acqu. rerum domin. gloſ. magna in l. 1. §. veteres* vbi DD. *ff. de acquiren. poſſeſſione,* Surd. *deciſ. 144. num. 14. verſ. dicebat.*

2 Nec pariter obſtat, eundem Plinium integras domos vti proprias locando, id facere ſolum potuiſſe, tanquam creditorem, cum ex titulo hæreditario

ſolum

ſolum in illis quintam partem haberet. Nam quamuis ille fuerit pro quinta parte ſolum hæres, & ſic domus haberet cum alijs cohæredibus communes, hoc tamen non obſtante potuit eas integras locare ex traditis per Bartol. *in l. & hæc diſtinctio, §. cum fundum num. 2. ff. de loc. & conduct.* Caſtr. *conſ. 395. in princip. verſ. illud lib. 2.* Quod enim eſt mihi cum alio meum dicitur *l. ſerui electione, §. Labeo,* vbi gloſ. *in verb. communis, ff. de leg. 1. l. in re communi, ff. de ſeruit. vrb. præd.*

3 Denique non obſtant literæ Plinij nuper exhibitæ, ex quibus per eundem prætenditur hæreditas renunciata. Quia reſpondetur, eas non eſſe in forma probanti, nec recognita, & propterea nullam in iudicio fidem facere, *cap. 1. & 2. de fide inſtrum.* Alex. *conſ. 105. num. 3.* Afflict. *deciſ. 81. num. 4.* Et in omnem euentum dato etiam, quod iſtæ literæ fuiſſent recognitæ, non releuarent. Primæ enim de anno 1582. die 28. Octobris ſolum continent hæreditatem Andreæ, non autem Antonij, de qua agitur, & proinde ad præſentem caſum nihil inferunt. Tanto magis, cum emanauerint poſt aditam hæreditatem ex prima locatione, & non acceptata tunc temporis renunciatione, ſuperuenerit alia locatio, quæ magis aditionem confirmauit Bart. *in l. gerit num. 21. ff. de acqu. hæred.* Alex. *conſ. 32. num. 2. lib. 3. & conſ. 126. num. 4. lib. 6.*

4 Aliæ litteræ ſub die ſequenti, videlicet 29. Octobris eiuſdem anni, ſunt conditionales, vt ex illarum verbis apparet. Vnde non purificata conditione nihil poſſunt operari, *l. ſi quis fundum, ff. de contrah. empt.* Roland. *conſ. 58. num. 14. lib. 3.* Et poſtea ſtantibus prædictis, hæc renunciatio, cum ſolum in vim ceſſionis poſſet ſuſtineri, per neceſſarium antecedens hæreditatis aditionem præſupponeret, *ad l. decem,* & ibi Doctores, *ff. de verb. oblig.* Anchar. *conſ. 179. num. 4.* Alex. *conſ. 152. num. 2. lib. 6.* Socin. iunior. *conſ. 107. num. 1. lib. 2.*

R. P. D. VBALDO.

Syracuſana Fideicommiſſi.

Mercurij 11. Decembris 1613.

ARGVMENTVM.

Teſtatoris voluntatem in legatis ad pias cauſas ſolus Papa commutare poteſt, neque id facere ſolet niſi quando voluntas adimpleri non poteſt, & an deſuper valeat tranſactio inter Eccleſiam ſubſtitutam, & hæredes.

SVMMARIVM.

Tranſactio non obſtat illi, de cuius præiudicio agitur ſine illius conſenſu, n. 1.

Papa nunquam ſupplet defectum conſenſus, n. 1.

Oeconomi alicuius Monaſterij, & exequutores inſtituti nullo alio dato herede ſunt loco hæredum vniuerſalium, ita & ſubſtituti habentur loco fideicommiſſariorum vniuerſalium, n. 1. in fine.

Teſtatoris voluntas in legatis piis non poteſt immutari per aliquem, niſi per Papam qui nec etiam ſolet mutare, niſi quando voluntas adimpleri non poteſt, n. 2.

Beneplacitum Apoſtolicum dicitur ſubreptitium quando in ſupplicatione non narrantur qualitates ſubſtantiales, n. 3.

Beneplacitum Apoſtolicum ſi in euidentem Eccleſiæ vtilitatem contentum requirit, vt Eccleſiæ vtilitas ſit clara, & indubitata, n. 4.

DECISIO DXLIV.

1 FRanciſcus Maluaſia Canonicus Syracuſanus inſtituto hærede Ioſepho ſororis filio voluit, vt eo decedente ſine filijs legitimis, & naturalibus ſuccederet in omnibus ſuis bonis œconomus, & procurator Conuentus S. Mariæ Succurſus Syracuſan. ſub titulo S. Auguſtini ad effectum conſtruendi Eccleſiam dicti Conuentus pro ſalute animæ ſuæ, & ſuorum remiſſione peccatorum. Ioſephus concordauit cum fratribus eiuſdem Conuentus pro ſcutis 500. in præſentis ſoluendis, & pro alijs ſcutis mille, deponendis ad effectum inueſtiendi in bonis ſtabilibus, quorum vſusfructus pertineret ad hæredem, & alios vocatos in teſtamento, & eueniente caſu fideicommiſſi in illis ſuccederet Conuentus. Quæ concordia fuit ratificata per Patrem Generalem dicti Ordinis S. Au-
2 guſtini ſub expreſſa conditione Beneplaciti Apoſtolici, quod fuit expeditum in forma ſi in euidentem, ſed eo non executo, interim Ioſeph hæres grauatus deceſſit ſine liberis, vnde fratribus prætendentibus ſucceſſionem in dictis bonis, & cauſa deuoluta in Rota, fuit primo dubitatum, An eſſet factus locus fideicommiſſo, & affirmatiuè reſolutum 16. Nouembris anni præteriti, niſi tamen obſtaret prædicta concordia, de qua fuit reſeruatum, vt particulariter videretur, circa quod dubium Domini primo dixerunt die 11. Februarij præteriti, vt exhiberetur Breue Beneplaciti Apoſtolici, & Conſtitutiones dicti Ordinis, deinde mandarunt die 13. Maij præteriti, vt firmaretur ſtatus hæreditatis tandem in hodierna propoſitione fuit reſolutum concordiam non obſtare.

Fundamentum præcipuum fuit. Quia quidquid dicendum eſſet, ſi ſubſtitutio fuiſſet facta ſimpliciter Conuentui, Tamen cum fuerit facta Oeconomo, & procuratori pro fabricanda Eccleſia, vt ſupra dictum eſt, qui eſt perſona laica, & hodie eſt in cauſa, ſed non interuenit in concordia, neque ſupplicauit, nec mandatum dedit pro confirmatione obtinenda, videtur ſine ipſius conſenſu, nec initi concordia, nec confirmatio peti potuiſſe, vt fuit in ſimili dictum in Burgen. Decimarum de Scalante 30. Ianuarii 1589. coram Bubalo. Papa enim nunquam ſupplet defectum conſenſus, Sarnen. in compend. virium ſignat. *num. 71. verſ. idem eſt,* Rota *deciſ. 458. in fin. lib. 3. part. 3. diuerſ.* Et non eſt dubium quin ſicut iſti Oeconomi, & executores nullo alio dato hærede ſunt loco hæredum vniuerſalium, *cap. cum tibi,* vbi Innoc. & alii de teſtam. Bartol. *conſ. 3. num. 3. lib. 1.* cum alijs per Menoch. *de adipiſc. remed. 4. num. 268.* ita in ſubſtitutione vim habeant fideicommiſſariorum vniuerſalium, prout arguit idem Bart. *conſ. 56. num. 2. lib. 1. & quæſt. 13. num. 8.*

Mouebantur etiam Domini, quia voluntas teſtatoris fuit explicita in teſtamento, vt fabricaretur Eccleſia pro ſalute animæ ſuæ, & remiſſione peccatorum, quæ voluntas non potuit immutari per fratres dicti Conuentus, ſed id pertinebat ad ſolum Papam, *Clem. quia contingit,* & gloſ. *in verſ. Apoſtolica,* & Card. *in 10. notab. num. 4. de relig. domib.* Lap. *alleg. 87. num. 2. & ibi addentes,* Oldrad. *conſ. 6. in fin.* qui nec etiam ſolet mutare, niſi quando voluntas adimpleri non poteſt, Lap. *d. alleg. 87. num. 6.* Mandol. *poſt alios ibidem in verſ. nos quidem,* & fuit reſolutum in cauſa Ciuitatis Caſtelli Bonorum 17. Auguſti 1583. coram Robuſterio, in propoſito autem non docetur, non potuiſſe conſtrui Eccleſiam ex bonis a teſtatore relictis. 3

Quibus ſic ſtantibus non videbatur ſuffragari confirmatio Apoſtolica, quia cum non fuerit Papa narratum, nec de perſona Oeconomi, cui erat relictum, nec de cauſa relicti, ſed ſimpliciter fuerit præſuppoſitum domum, vel Conuentum dictorum fratrum debere in prædictis bonis ſuccedere eueniente caſu fideicommiſſi eius beneplacitum videtur ſubreptitium *cap. cum adeo, cap. ad aures, cap. conſtitutus, cap. dilectus de reſcript.* & corruit ex defectu intentionis, gloſ. & Doctor. *in Clem. ſi Romanus de præben.* Bellamer. *deciſ. 474.* Pariſ. *conſ. 74. num. 23. & ſeq. lib. 4.* Rot. *deciſ. 451. n. 1. part. 1. diuerſ.* 4

Concurrebat etiam iuxta mentem Dominorum non modica læſio Eccleſiæ in dicta tranſactione, cum in ea fuerit taxata vniuerſa hæreditas ad ſcuta 1500. quæ tamen ex calculo dato per Informantes pro Monaſterio, & ex pretio bonorum venditorum iuxta æſtimationem peritorum apparebat longè opulentior, & tamen ad iuſtificationem beneplaciti in forma ſi in euidentem, vtilitas debet eſſe clara, & indubitata, *cap. ſine exceptione, 12. quæſtion. ſecunda,* & ibi Bellam. *in princip.* cum alijs per Rotam *deciſ. 65. num. 17. part. 2. diuerſ.* Et fuit dictum in Lucana Bonorum 11. Februarii præteriti coram Reu. P. D. meo Pamphilio, & alias ſæpè. 5

Nec iſta læſio videtur poſſe euitari ſub prætextu, quod poterat dari caſus, vt per centum, vel mille annos non fuiſſet purificatum fideicommiſſum, nam nec Conuentui antea debebantur ſcuta mille, ſed eorum vſusfructus pertinebat ad hæredem ex forma dictæ tranſactionis, ita vt tranſactio fuerit facta ſolum pro ſcutis 500. ſine vlla mentione fabricæ conſtruendæ, iuxta mentem teſtatoris, & ſic intrant ſupra allegata. Ex quibus fuit concluſum, concordiam non obſtare. 6

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Pecuniaria.

Mercurij 11. Decembris 1613.

ARGVMENTVM.

Societatem officij numquid perlucretur quis per decapitationem illius, qui pecunias dedit ad ſocietatem, & quod ſi ante decapitationem decapitati bona fuerint per ſententiam publicata.

SVMMARIVM.

Obligationis Cameralis exequutio retardari non poteſt, num.1.

Bona vbi confiſcata fuerunt, illorum Dominium ipſo iure tranſit in fiſcum, num.2.

Societas officij dicitur finita per publicationem bonorum, num.2.

Societatem officij quis ſuperlucrari non poteſt per mortem dantis pecuniam ad ſocietatem, quando ante mortem illius bona fuerunt publicata, num.2.

Societatem officij, an quis ſuperlucretur per decapitationem illius, qui pecunias dedit ad ſocietatem, n.3.

Minor poteſt contrahere ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs quando contractus, vel minori eſt vtilis, vel neceſſarius, num.4.

Curator in re ſatis dubia poteſt tranſigere pro pupillo, num.4. in fine.

Reſtitutio in integrum non retardat exequutionem iam cœptam per relaxationem mandati, n.5.

Societatis officij ratificatio dicitur facta per exactionem partis dictæ ſocietatis, n.6.

DECISIO DXLV.

1 Viſum fuit Dominis mandatum Auditoris Cameræ eſſe exequendum, cum de eius validitate conſtet in actis, ex quorum reſolutione regulariter probatur validitas ſententiæ, vt fuit dictum in vna Anconitana ſeparationis Thori 9. Ianuarij 1600. coram Illuſtriſſimo Lancellotto, & de eius iuſtitia appareat ex eo, quod fuit relaxatum in vim publici inſtrumenti ſocietatis ſcutorum 1212. initæ cum filijs Piccinardi de anno 1608. per D. Ducem Sancti Gemini curatorem D. Marchionis à Cornea in renouationem primæ ſcutorum 1700. contractæ de anno 1605. per bon. mem. Abbatem Cæſarem à Cornea, cum Piccinardo, cuius quidem inſtrumenti executio retardari non poteſt, cum ſit Camerali obligatione vallatum, Gabr. *conſ.67.num.8. lib.1.* Menoch. *de arbitr. caſ.17.num.5.* Galleſ. *ad form. oblig. Camer. part.1. quæſt.2.num.11. & 12.* Rota *diuerſ. deciſ.741. num.1. part.1.*

2 Non obſtat, quod dicta ſocietas ſcutorum 1700. eſſet ſuper lucrata per mortem Piccinardi, quia eo ipſo, quod per ſententiam eius bona fuerunt publicata, illorum dominium tranſiuit ipſo iure in fiſcum abſque vlla apprehenſione, Bart. *in l.1. §. an bona, ff. de iure fiſci*, Raphael Cuman. *conſ.22.num.2.* Ruin. *conſ.31.num.3. & ſequ. lib.4.* Franc. Luc. *de fiſc. eius priu. part.1.num.92. & part.2. in tit. de public. bon. in fin.* Angel. *in tract. de maleſic. in verb. eius bona verſ.* & notat Boſſ. *in tit. de public. num.25.* Peregrin. *de iure fiſci, lib.5. tit.1.num.52.* & ſocietas remanſit diſſoluta, *§. publicatione, Inſtitut. de ſocietate, & l. actione, §. publicatione, & l. verum, §. fin. ff. eodem.* Vnde adueniente morte naturali poſt finitam ſocietatem, & poſtquam ſors principalis illius tranſiuerat in fiſcum illa ſuperlucrari non poterat, Gabr. *conſil. 78. numer. 1. lib.1.*

3 Nec ad rem facere viſum fuit deciſio in cauſa Romana ſocietatum 16. Aprilis 1612. coram Reuerend. Damaſceno, quia illa eſt reſtricta tantummodo, an mors, de qua ibi, eſſet naturalis, vel violenta, ad effectum, vt fieret locus pacto de ſuperlucrando ſocietatem, de quo articulo hodie hic non agitur.

4 Minus obſtat, quod in contractu renouationis, non fuerint adhibitæ ſolemnitates ſtatutariæ, cum illæ non requirerentur, tum quia dicta renouatio fuit vtilis minori, cum in ea ex gratia Sanctiſſimi fuerit illi remiſſa tertia pars debiti Roman. *conſ.453. in princ.* Socin. *conſ.160. num. 12. & 17. lib.2.* & fuit dictum in vna Romana legati 22. Iunij 1607. coram me. Tum etiam, quia fuit facta ex cauſa neceſſaria, Iaſ. *in l. ſi vnum, §. pactus ne peteret num.26. ff. de pact.* Gabr. *conſ.20. numer.43. & 50. lib.2.* Put. *deciſ.105. num.3. lib.1.* Capur. *deciſ.199. in fin. part.3.* & fuit reſolutum in cauſa Imolen. Contractus dotis 18. Iunii 1610. coram me, nempe pro debito dictæ ſocietatis ſcutorum 1700. initæ per Abbatem Cæſarem, pro quo ipſe minor tanquam illius hæres ſine beneficio legis, & inuentarii remanebat obligatus, cum vel non fuerit ſuperlucrata, vt ſupra demonſtratum eſt, vel hoc eſſet ſatis dubium, quo caſu benè potuit curator tranſigere, Abb. *conſ.39. num.1. volum.1.* Natt. *conſ.45. num.5.* Roland. *conſ.76. num.4.5. volum.1.* Borgnin. *de tutor. & curat. num.55.*

Nec facit, quod D. Marchio obtinuerit reſtitui aduer- 5
ſus omiſſam inuentarii confectionem, quia reſtitutio non retardat exequutionem iam cœptam per relaxationem mandati, de cuius executione nunc agitur, ex notatis ad Ripam *in l.4. §. condemnatum num.30. verſ. aliquando petitur reſtitutio, ff. de re iudic.* Alex. *conſ.223. num. 6. lib.6.* Put. *deciſ.285. lib.2.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ.1. num 14. de reſtit. integrum*, & fuit dictum in vna Alerien. Beneficii 4. Iunii 1612. coram me. Vltra, quod dicta reſtitutio nihil operatur, nam etiam illam admiſſa Dom. Marchio tenetur ex proprio contractus, cum poſt aditionem ipſemet dictam renouationem fecerit mediante perſona ſui curatoris, Dec. *conſ.300. num.8.*

Non obſtat denique, quod renouatio ſocietatis non 6
fuerit ratificata per dictos filios Piccinardi, cum de contrario conſtet ex ceſſione ſcutorum 800. iſtius ſocietatis pro rata Dom. Gauotto facta, ex quo dictam renouationem facto ratificaſſe videntur, maximè, quia in re integra vigore dictæ renouationis, ipſi egerunt pro recuperatione ſortis principalis, & in omnem euentum huiuſmodi defectus ratificationis operaretur, ne fructus ad rationem 12. peti poſſent, non autem ne ſit reſtituenda ſors principalis, quam eorum pater ſoluit, & pro qua ſolummodo fuit relaxatum dictum mandatum, quod Domini ex ſupradictis eſſe exequendum reſoluerunt.

R. P. D. PAMPHILIO.

Pampilonen. Iuriſpatronatus de Aya.

Lunæ 16. Decembris 1613.

ARGVMENTVM.

De probatione Iuriſpatronatus notanda aliqua, de quibus in ſummario.

SVMMARIVM.

Teſtes, vt probent iuſpatronatus, quomodo deponere debeant, num.1.

Iuſpatronatus an probetur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, n.2.

Eccleſia aliqua, & Rectoria vbi conſtat, quod ſit de iurepatronatus præſumitur etiam quod beneficia in dicta Eccleſia exiſtentia ſint eiuſdem iuriſpatronatus, n.2.

Iuripatronatus non præiudicant prouiſiones Apoſtolicæ, 2
quia in dubio Papa non intendit præiudicare patronis laicis, num.3.

DECISIO DXLVI.

PRo Dominis de Zarauz informantibus nempe conſta- 1
re de iurepatronatus beneficiorum in Eccleſia Sancti Stephani, de quibus agitur ad fauorem Dominorum Pala- 2
ij de Ayagoytia, & Zarauz ex teſtibus vigore remiſſoriæ examinatis, qui ſuper decimu benè deponunt, quod ex quo antiquitus erexerunt tam redditus dictæ Eccleſiæ, ſeu Rectoriæ quam numerus Parochianorum fuerat de conſenſu patronorum diſmembrata certa quantitas bonorum, & fructuum de vniuerſis bonis, & redditibus dictæ Eccleſiæ, ex quibus fuerunt primo loco fundata, & dotata tria ex dictis beneficiis, & poſt aliquot dies alia duo, quodque propterea Domini dicti Palatii pro tempore fuerunt ſemper habiti, & tenti; & communiter reputati patroni dictorum beneficiorum, ſicut dicta Eccleſiæ, & fuerunt in quaſi poſſeſſione præſentandi per 40. & plures annos.

Nec non deponunt de publica voce, & fama, cum 3

omni-

Digitized by Google

omnibus requiſitis immemorabilis, quæ probatio viſa fuit ſufficiens in caſu iſto, in quo cum iam fuerit firmatum die 30. Octobris præteriti, quod Eccleſia, & Rectoria ſit de iurepatronatus de facili etiam præſumitur, quod beneficia in dicta Eccleſia exiſtentia dicantur de iurepatronatus, vt contentum ſequatur naturam continentis, Rot. *deciſ.* 15. *& 16. de iurepatron. in antiq.* Felin. *in cap. cum venerabilis, ſub num. 37. verſ. tu vide Rotam de except.* Abb. *conſil.* 106. *num. 2. par. 2.* & fuit reſolutum in cauſa Bononien. Capellę 29. Februarii 1608. coram R. P. D. Decano, & in cauſa Papien. Iuriſpatronatus 17. Februarii 1611. coram R. P. D. meo Manzanedo, maximè quia in dubio præſumuntur fundata, & dotata de redditibus eiuſdem Eccleſiæ, Rot. *deciſ. 4. poſt med. verſ. nam ſicut patrono, de conceſſ. præbend. in nou.* Felin. *in dict. cap. cum venerabilis num. 39. verſ. imò dicunt, de except.*

3 Nec obſtare prouiſiones Apoſtolicas, quia præter alias reſponſiones in facto deductas, quæ DD. placuerunt, fuit etiam dictum, quod illæ non mutant ſtatum, ex quo Papa in dubio non intendit prędicare patronis laicis, Dec. *conſil. 129. ſub num. 4.* Achill. *deciſ. vlt. de iurepatr.* Et fuit ſæpè deciſum, & ita reſolutum.

R. P. D. DAMASCENO.

Foroſempronien. Penſionis.

Lunæ 16. Decembris 1613.

ARGVMENTVM.

Penſionarius, niſi probauerit purificationem conditionis in reſeruatione penſionis appoſitam, non poteſt ad penſionem agere præterquam, niſi fuerit in quaſi poſſeſſione exigendi. Et quomodo hæc quaſi poſſeſſio exigendi acquiratur.

SVMMARIVM.

Clauſula arbitrio Rotæ debet regulari prout de iure, numero 1.

Penſio reſeruata, dummodo pro Epiſcopo mille remaneant, non debet ſolui, niſi prius penſionarius probauerit conditionis implementum, quod ſcilicet pro Epiſcopo remaneant mille, num. 2. & 3. vbi ampliatur hæc concluſio, etiamſi Epiſcopus penſioni conſenſerit.

Penſionis ſolutio non retardatur ex eo, quòd non ſit purificata conditio in reſeruatione penſionis appoſita, quando penſionarius eſt in quaſi poſſeſſione exigendi, num. 4.

Solutio partis eius, quod deberi prætenditur, an conſtituat recipientem in quaſi poſſeſſione exigendi, num. 8.

Quaſi poſſeſſio recipit ſuum eſſe ab animo, & patientia illius, contra quem quis prætendit acquirere quaſi poſſeſſionem, num. 8.

DECISIO DXLVII.

1 DOminus Epiſcopus Accorombonus, cui ex cauſa reſignationis Eccleſiæ Foroſempronien. ſuper eadem fuit reſeruata annua penſio ſcutorum 1200. cum clauſula, dummodò mille ducati remaneant liberi Præſuli dictæ Eccleſiæ pro tempore exiſtenti, inſtabat contra D. Landum modernum Præſulem d. Eccleſiæ pro integra ſolutione annuorum ſcutorum 1200. ſuper quo cum obtinuiſſet quoddam decretum, Signatura commiſit mihi cauſam in Rota, cum clauſula non retardata ſolutione arbitrio Rotæ. Vnde dedi dubium, an eſſet locus arbitrio pro retardanda ſolutione integræ penſionis, & pro affirmatiua fuit tentum, quia arbitrium debet regulari, prout de iure, Bart. *in extrauag. ad reprimendum, verb. videbitur num. 8.* & millies fuit dictum in Rota.

2 Et de iure eſt, quod quando adeſt dicta clauſula, dummodò non cogatur Beneficiatus ſoluere penſionem, niſi Penſionarius probet implementum conditionis, hoc eſt, quod mille remaneant pro beneficiato, Caſſador. *deciſ. 8. num. 8. verſ. ſecus ſi à principio, de reſcript.* Gig. *tractat. de penſion. q. 85. n. 10. verſ. nouus erit caſus*, Rota in cauſa Vercell. penſionis 28. Iunii 1590. coram Illuſtr. Mantica, in Vicen. penſionis 13. Martii 1595. coram bon. mem. Cardin. Seraphino, Aſculana penſionis 23. Iunii 1593. coram Orano, Meleuitana penſionis 27. Iunii 1597. coram Litta, Carpentoraten. penſionis 15. Martii 1601. coram Illuſtriſſimo Lancellotto, Cremonen. penſionis 19. Aprilis 1611. coram R.P.D. Caualerio, & alibi ſæpiſſimè.

Et procedit etiam ſi beneficiatus conſenſerit penſioni, 3
quia conſenſus habet in ventre eandem conditionem, quam habet gratia, cui accedit conſenſus, nempè dummodò mille remaneant pro beneficiato, vt fuit deciſum in Salamantina penſionis 26. Martii 1596. coram Giptio, Lunen. Sarzanen. penſionis 15. Februarii 1593. coram bon. mem. Card. Seraphino, Portugallen. diſmembrationis fructuum 9. Martii 1598. coram Illuſtriſſ. Lancellotto, Aretin. penſionis 24. Martii 1599. coram Litta, atque in pluribus aliis.

Et licet prædicta non habeant locum, quando penſiona- 4
rius eſt in quaſi poſſeſſione exigendi, quia tunc non retardatur ſolutio ſub prætextu, quod minimè ſit probatum mille remanere pro beneficiato, Mohed. *deciſ. 9. num. 1. & 2. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Caſſad. *dict. deciſ. 8. num. 8. verſic. niſi agens, de reſcript.* & fuit dictum in Senen. penſionis 12. Ianuarii 1596. coram Illuſtriſſ. Mantica, Firmana penſionis 16. Ianuarii 1592. coram bon. mem. Card. Blanchetto, Aſculana penſionis 23. Iunii 1593. coram Orano, & procedit etiam contra ſucceſſorem illius qui ſoluit, *ad deciſ. Guidopap. 629. num. 2.* Put. 151. *lib. 3.* Gig. *tract. de penſion. qu. 47. num. 10.* Rota in cauſa Reg. penſionis 16. Iunii 1598. coram Orano, in Parmen. penſionis 4. Iulii 1603. coram R. P. D. Decano, & Campanien. penſionis 20. Iunii 1611. coram R. P. D. Vbaldo.

Attamen viſum fuit Dominis non probari talem poſſeſ- 5
ſionem in hoc caſu, nam D. Accorombonus duas tantùm exhibuit quietantias à ſe per publicum inſtrumentum factas, in quarum vna ipſe fatetur ſe recepiſſe à D. Canaulio tunc Præſuli Foroſempronien. ſcuta 113. in pecunia numerata, quæ eſſe dixerunt pro integra, & finali ſolutione duorum terminorum, alterius in feſto Sancti Ioannis Baptiſtæ menſis Iunii 1610. & alterius in feſto Natiuitatis Domini Noſtri Ieſu Chriſti eiuſdem anni incœptorum, in ſecunda verò tractatur, quod D. Accorombonus recepit ab eodem D. Canaulio, ſeu eius procuratore ſcuta 700. pro penſione eidem D. Accorombono reſeruata, ſcilicet pro duobus terminis maturatis in Feſtiuitate Sancti Ioannis Baptiſtæ 1611. & alterum in Natiuitate Domini Noſtri Ieſu Chriſti eiuſdem anni, de quibus quietauit, &c.

Ex iſtis prætendebat D. Accorombonus, vel probari in- 6
tegram ſolutionem ſcutorum 1200. quaſi quod illæ quietantiæ contineant confeſſionem de recepto quoad totum, quæ confeſſio de recepto ſufficit ad iſtum effectum, vt in Reatina penſionis 13. Decembris 1599. coram bon. mem. Card. Pamphilio, vel quatenus etiam probare tantum ſolutionem partis, quod iſta ſolutio partis debeat ſufficere effectum, vt ipſe dicatur conſtitutus in quaſi poſſeſſione exigendi totum, vt in eadem Reatina penſionis, & in Pampilonen. penſionis 16. Ianuarii proximi coram me.

Sed neutrum ex prædictis viſum fuit ſubſiſtere, nam 7
quantum ad primum fuit dictum in primis, concluſionem non procedere, niſi concurrentibus adminiculis pro integra ſolutione, vt habetur in eadem deciſione, quæ quidem adminicula hic non adſunt, ſed potius ſunt in contrarium, vt infrà dicetur. Secundò, illa concluſio videtur procedere, quando confeſſio de recepto eſt de toto, puta ſi D. Accorombonus confeſſus fuiſſet, *ſe habuiſſe ſcuta* 1200. *pro duobus terminis maturatis*, *&c.* ſecus ſi poteſt adaptari ad partem tantum, quia poſſibilitas excludit probationem totius, *ad l. non hoc, C. vnde legit.* in propoſito autem verba, *de quibus in quietantiis*, non concludunt numerationem totius, quia licet quietantiæ canent deliberationem pro duobus terminis, non propterea dicunt, quod hoc fuerit factum per ſolutionem integræ ſummę, & propterea poſſunt verificari, quod D. Accorombonus mediante ſolutione 113. ſcutorum in vna vice, & 700. in alia voluerit quietare de illis terminis, fortè quia ſibi conſcius eſſet, quod per illos duos annos plus non ſuperfuerit deductis ſcutis mille pro D. Canaulio. Tertiò, quicquid dicendum eſſet in dubio adeſt confeſſio eiuſdem Canauli, & teſtes, de quibus infrà deponentes verè non fuiſſe ſolutum in pecunia numerata plus, quam dictas duas partitas, ſcilicet 113. cum quibuſdam expenſis pro vno anno, & 700. pro alio.

Quantum ad ſecundum, quod ſolutio partis ſuffi- 8

Digitized by Google

ciat ad conſtituendam quaſi poſſeſſionem totius ex deciſ. allegatis, fuit reſponſum concluſionem procedere in dubio, & quando non apparet, quod ſoluens habuerit in animo agnoſcendi debitum pro parte, ſecus ſi apparet, quod ſoluens intellexerit tantùm agnoſcere debitum pro parte, quia animus ſoluentis præcipuè attenditur in hac materia, Caſtr. *conſil.* 130. *num.* 2. *lib.* 2. Et eſt regulare in quaſi poſſeſſione, quæ recipit ſuum eſſe ab animo, & patientia illius, contra quem quis prætendit acquirere quaſi poſſeſſionem, *l. ſi ego, §. 1. ff. de publ. l. 3. §. dare ff. de vſuf. ult. l. penult.* & ibi Bart. *num.* 1. *ff. de ſeruit.* Bald. *in l. 2. num. 1. Cod. de ſeruit. & aqu.* Alex. qui de communi *conſil. 16. num. 13. lib. 5.* Afflict. *deciſ. 67. num. 1.* Ceſ. de Graſſ. *deciſ. 7. num. 9. de teſtib.*

9 In propoſito autem caſu ex depoſitione eiuſdem D. Canauli tempore mortis ſuæ, & cùm iam reſignaſſet Epiſcopatum, & ſic non ageretur de aliquo eius intereſſe, & ex teſtibus pro parte D. Landi moderni Epiſcopi examinatis, ſatis ſuperque probari viſum fuit, quod D. Canaulus, neque ſoluit integra ſcuta 1200. neque voluit agnoſcere integrum debitum, ſed tantùm ſoluit illud, quod ſuperfuerat, deductis mille pro Epiſcopo, iuxta formam reſeruationis.

R. P. D. V B A L D O.

Rauennaten. Bonorum.

Lunæ 16. Decembris 1613.

A R G V M E N T V M.

Statutum excludens cognatos, ſeu fœminas ab hæreditate alicuius, numquid eas excluſiſſe cenſeatur ab hæreditate alterius fœminæ. Et ſic an fœminæ iſto caſu veniant in ſucceſſione paſſiua.

S V M M A R I V M.

Fœminæ nedum maſculi veniunt, appellatione decedentium ab inteſtato, num. 1.

Fœminæ veniunt appellatione cuiuſcumque perſona, n. 2.

Perſona verbum comprehendit tam maſculos, quàm fœminas, num. 3.

Agnationis conſeruandæ ratio militat tam in ſucceſſione hæreditatis alicuius fœminæ, quàm in ſucceſſione hæreditatis alicuius maſculi, num. 4.

Statutum vnum declarat aliud, num. 5.

Statuta excludentia cognatos propter agnatos, & fœminas propter maſculos ab hæreditate alicuius, numquid intelligantur etiam excludere ab hæreditate fœminæ, n. 6. & 7.

Statutum excludens fœminas propter maſculos, dicitur fauorabile, quando in eo expreſſa eſt ratio conſeruandæ agnationis, num. 8.

Statutum volens alia ſtatuta intelligi debere, prout iacent, non tollit legitimas interpretationes, num. 9.

D E C I S I O DXLVIII.

1 MOrtua ab inteſtato Lucretia de Zambelleris, ſuperſtitibus Iacoba ſorore germana, necnon Leonardo, & Petro de Zambelleris fratribus patruelibus eiuſdem Lucretiæ, & cauſa ſucceſſionis inter ſororem ex vna, & dictos agnatos ex altera parte introducta in Rota, dubitaui an intraret ſtatutum Rauennaten. ad fauorem agnatorum in caſu, & ad effectum, de quo agitur. Et Domini in hac tertia cauſæ propoſitione, cenſuerunt intrare. Statutum enim, de quo agitur *ſub rubrica 11. lib. 1.* expreſsè diſponit, quod bona cuiuſcumque inteſtati propriè, vel impropriè, ſeu inteſtabilis decedentis, deficientibus aſcendentibus, & deſcendentibus, deuenire debeant propinquioribus ex parte, & latere patris ipſius defuncti, & ſic agnatis proximioribus maſculis, ita quod cognati, & ex latere materno prouenientes, & etiam ſorores vtrinque coniunctæ, ſi agnati ſint in quarto gradu, perpetuò ſint excluſi, vt latiùs in dicto ſtatuto, cuius copia data fuit, vnde non videbatur dubitandum, quin fratres patrueles, qui ſunt in ſecundo gradu, ſecundùm ius Canonicum, ſecundùm quod gradus computari præcipit idem ſtatutum, excludant ſororem. Vnde ſola ſupererat difficultas, an dictum ſtatutum loqueretur in caſu ſucceſſionis paſſiuæ fœminarum. Et Dominis videbatur affirmatiuè reſpondendum, nam id primò deducebant ex rubrica ſtatuti ita concepta: *Quod bona quæcumque decedentis ab inteſtato, deueniat agnatis, &c.* illa enim verba, *decedentis ab inteſtato*, ſunt apta comprehendere tam maſculum, quàm fœminam, & ideo ſucceſſionem paſſiuam vtriuſque ſexus continent, vt per Alexan. *conſ.* 125. *num.* 16. vbi de magis communi *lib.* 7. Gabr. *de verbor. ſignif. concl. 6. num. 45. & ſeqq.* vbi etiam de communi, Honded. *conſ. 92. num. 8. lib. 1.* Rota *deciſ. 125. nu. 21. verſ. proprie, & num. 32. & 37. part. 2.* & cùm Rubrica ſit generalis, etiamſi nigrum eſſet ſpeciale, deberet potius ampliari à rubro, quàm rubrum à nigro reſtringi. Gloſſ. *in l. vn.* & ibi Bart. *Cod. de cap. ciu. cenſ. exim. lib. 11.* Doct. *in l. 1.* vbi Salic. Alex. Iaſ. & alii, *ff. ſi cert. pet.* vbi de communi, Dec. 3. *lectur. num. 7. in fine.*

Quod ſecundò comprobatur ex verbis ipſius ſtatuti, ibi, *cuiuſcumque inteſtati propriè, vel impropriè, ſeu inteſtabilis decedentis, &c.* nam illa dictio, *cuiuſcumque*, comprehendit tam fœminas, quàm maſculos, Afflict. *in Conſtitut. Regn. rubr. 1. titul. de iur. regal. lib. 3. num. 3.* Hond. *dicto conſ. 92. num. 8. lib. 1.* Carpan. *ad Statuta Mediolan. in prælud. tomo 1. num.* 448. & accedit verbum, *decedentis*, commune ad maſculos, & fœminas, Dec. *in leg. fœmina num. 96. verſic. & iſta limitatio, & num. 111. ff. de reg. iur.* Gabr. *dicta concluſ. 6. num. 46.* Rota *dicta deciſ. 125. num. 17. par. 2.* Nec illa dictio, *inteſtati*, hoc caſu videtur ſtare pro maſculis tantum, ſed ponitur ad diſtinctionem alterius dictionis, inteſtabilis, & omni caſu recipit declarationem ex rubrica, quæ loquitur generaliter de decedente ab inteſtato, vt dictum eſt. 2

Quod fortiùs confirmatur, ex illis verbis ſtatuti, *& ſi defuncta perſona relinqueret, &c.* certum enim eſt verbum, *perſona*, comprehendere vtrumque ſexum, *cap. mulieres, de ſentent. excommunic.* Rota *dict. deciſ. 125. num. 36. par. 2.* Carpan. *vbi ſupra cap. 284. num. 1.* 3

Tertiò principaliter mouebantur, ex ratione expreſſa in ſtatuto in ipſo exordio, ibi, *Agnationibus, & familiis Ciuium noſtrorum conſulere cupientes, quas conſeruari intendimus, & augeri, &c.* quæ ratio expreſſa agnationis æquè viget in hæreditate fœminæ, ſicut maſculi, *§. cæterùm, inſtit. de leg. agn. ſucc.* & tradit poſt plures relatos, Menoch. *conſ. 541. num. 30. lib. 6.* quo enim maiores ſunt diuitiæ, eò magis conſeruatur, & augetur agnatio, Tiraq. *de nobilit. cap. 25. num. 2. & ſeqq.* Rota *deciſ. 161. num. 2. par. 1.* 4

Quartò, & vltimò mouebantur ex alio ſtatuto *ſub rubr.* 13. vbi diſponitur, quod mater, ſeu auus maternus, & alii aſcendentes materni generis in bonis filiorum, ſeu filiarum, nepotum, vel neptum non ſuccedant, ſed pater, & alii aſcendentes maſculi paterni generis. Et ſi pater, & alii aſcendentes non extabunt, nec aliqui deſcendentes, deferatur prædicta hæreditas, & bona defuncti agnati proximioribus, iuxta ſancita in ſtatuto ſupra, *Quod poſſeſſiones, &c.* quod eſt ſtatutum *ſub rubr.* 11. de quo agitur. Vnde cum prædictum ſtatutum 13. in prima parte excludat aſcendentes materni generis, & includat aſcendentes ex parte patris, in ſucceſſione tam maſculorum, quàm fœminarum, & in ſecunda parte continuatiuè diſponat, quod non exiſtentibus aſcendentibus maſculis paterni generis, nec deſcendentibus, deferatur prædicta hæreditas proximioribus agnatis, & ſic cum illa dictione repetitiua, *prædicta*, apparet manifeſtè, quod agnati, non extantibus aſcendentibus, vel deſcendentibus, qui eſt caſus noſter, vocantur ad hæreditatem tam maſculorum, quàm fœminarum, nec reſeruatio legitimæ, quæ fit matri, reſtringit ſtatutum in hac ſecunda parte, ſed eſt declaratio, vt matre exiſtente, illi debeatur legitima, & ſic iſtud ſtatutum, vel diſponit vocando agnatos, vt ſuprà, vel ſaltem declarat præcedens, cùm non ſit nouum, vnum ſtatutum declarari per aliud, *l. non eſt nouum, ff. de leg.* Menoch. qui alios cumulat *dicto conſ. 541. ſub num. 27.* 5

Non obſtat deciſio Surd. 9. qui ſequens Salic. *in l. ſecunda n. 25. Cod. de naual. att.* & alios relatos in dicta deciſione *num.* 6. voluit ſtatuta iſta excluſiua, non intelligi excludere ab hæreditate fœminæ, etiamſi habeant verba communia. Primò, quia nullus ex illis loquitur, quando ratio agnationis eſt expreſſa in ſtatuto, ex cuius rationis identitate fit extenſio, quæ potius eſt comprehenſio, *leg. his ſolis*, vbi Bald. *Cod. de reuocand. donat.* latè Molin. *de primogen. Hiſpan. lib. 3. cap. 5. ſub numer. 4. verſic. hoc autem, & numer. 6. & 7.* 6

& quod

& quod in caſu Surdi ratio non eſſet expreſſa, apparet ex principio deciſionis.

7 Secundò, quòd ratio Saliceti reprobatur per Brun. *de ſtatut. exclud. fem. ſtan. maſc. artic.* 5. *num.* 80. & in omnem euentum procedit in vocatione actiua, non autem paſſiua, de qua agimus, & quicquid eſſet de iure communi, tamen in hoc caſu non applicatur, ſtante declaratione, deſumpta ex alio ſtatuto, in quo agnati excludunt etiam matrem ab hæredite filiæ fœminæ, vt in terminis conſiderant Gabr. *conſil.* 14. *num.* 25. *lib.* 1. Sim. de Præt. *conſ.* 163. *num.* 54. *&* 55.

8 Non obſtat, quod ſimus in ſtatuto odioſo odio irrationabili. Quia ſtante expreſſione rationis, vt conſeruetur agnatio, dicitur potius fauorabile, vt fuit reſolutum in cauſa Nucerina Bonorum 29. Maii 1602. coram Reuerend. Dom. meo Damaſceno, & in terminis huius ſtatuti, in Rauennaten. Hæreditatis 14. Aprilis 1606. coram Reuerendo Patri Domino meo Pamphilio, quibus addi poteſt, Brun. *dicto tractatu art.* 4. *per tot. vbi num.* 6. de veriori, & magis communi Dec. *in l.* 2. *ſub num.* 5. *Cod. de in ius vocan.* Sim. de Pręt. *dict. conſil.* 163. *num.* 50. Gabr. *conſil.* 14. *num.* 13. *lib.* 1. *& conſil.* 15. *num.* 3. *lib.* 2. Molin. *de Hiſpan. primogen. lib.* 1. *cap.* 18. *num.* 1. *& ſeqq.* & quatenus dici poſſet odioſum, eſſet odioſum odio rationabili, videlicet ob bonum publicum, Ruin. *conſil.* 22. *num.* 11. *lib.* 3. Gabr. *dicto conſil.* 14. *num.* 13. *&* 24. *lib.* 1.

9 Non obſtat, quòd ſtatutum Rauennaten. debeat intelligi, prout iacet. Quia non tollit legitimas interpretationes, Gabr. *dicto conſil.* 14. *num.* 5. *lib.* 1. *& conſil.* 15. *num.* 1. *lib.* 2. Sim. de Pręt. *dicto conſil.* 163. *num.* 17. Theſaur. *deciſ.* 269. *num.* 6. *&* 12. vbi quod adhuc ſub maſculino veniant fœminæ, Menoch. *d. conſil.* 541. *num.* 91. Et ita fuit deciſum.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Domus.

Luna 16. *Decembris* 1613.

ARGVMENTVM.

Generalis quietatio iuri præſertim de futuro ad quid extendatur.

SVMMARIVM.

Quietatio, ſeu liberatio facta verbis ampliſſimis, quacumque ratione, cauſa, vel titulo non extenditur vltra ea, pro quibus facta fuit, num. 3.

Verborum vniuerſaliter reſtringitur ad certam cauſam expreſſam, num. 3.

Renunciatio iuri de futuro intelligenda eſt ex cauſa de præſenti, num. 3.

Renunciatio iuri de futuro extenditur ad cauſam, ad quam ipſa renunciatio ſpectare poterat. Declara, vt n. 4.

DECISIO DXLIX.

1 DOmus, de qua agitur fuit conceſſa Alphonſo *vti patri, & adminiſtratori Bartholomei, &c. videlicet ad tertiam generationem, incipiendam à Bartholomeo nato, & aliis ſi quos maſculos naſci contingat, &c.* & eorum filiis, ac nepotibus maſculis, & in defectum maſculorum pro fœminis, & in defectum generationis ad nominationem, vt quatenus opus ſit ſupplendo generationi prædicti poſſint nominare ſucceſſorem, ſeu ſucceſſores, & propterea cum ex maſculis ſupereſſent vltimo loco tantùm Ioannes, & Lucas, & Ioannes obierit ſine filiis ſuperſtite Luca res videtur clara, quod Lucas ſit comprehenſus in ſtipulatione de maſculis natis, ſiue naſcituris facta in dicta conceſſione.

2 Tota igitur difficultas videtur conſiſtere, an obſtet tranſactio facta inter Lucam, & Ioannem, quam obſtare cenſuit Rota 10. Maii 1612. quo ad vtramque portionem, ſcilicet Ioannis, & Lucæ, à qua tamen deciſione hodie, quo ad portionem Ioannis Rota receſſit mota ea ratione, quia ceſſio facta per Lucam in dicta tranſactione de bonis, ſiue liberis, ſiue emphyteuticis non comprehendit, niſi partem dicti Lucæ, vt patet ex lectura dictæ tranſactionis, tam in narratiua, ibi, *obtulerit integram portionem ſuam dictorum bonorum, &c.* quam in diſpoſitiua, ibi, *totam, & integram portionem ſupradictorum bonorum, &c. & aliorum quorumcumque, &c.* & ibi, *hanc autem, &c. quia in recompenſam, & pro pretio dictæ ſuæ medietatis, &c.* & ibi, *& promiſit dictam ſuam portionem bonorum, &c.*

Nec obſtat, quòd in dicta tranſactione Lucas promittat nihil petere à Ioanne, & Virginia occaſione dotis maternæ, & adminiſtrationis, & alias quomodolibet ex quocumque iure de præſenti competen. ſiue etiam ſuperueniente, & competituro, nec eos moleſtare ſuper bonis, & hæreditatibus prædictis, quia fuit reſponſum, quod hæc promiſſio, & ſubordinata, & limitata ad partem ipſius Ioannis, vt ſupra ceſſam, pro qua abſoluit Ioannem, & Virginiam in ampliſſima forma, & non fuit cogitatum de cedendo iure ex cauſa de futuro ſuper portione Ioannis, brnè Abb. *in conſil.* 114. *num.* 3. *&* 4. *lib.* 2. Vbi liberatio facta verbis ampliſſimis quacumque ratione, & cauſa, vel titulo, non extenditur vltra ea ſuper quibus facta, Nati. *conſil.* 546. *num.* 14. Surd. *deciſ.* 217. *num.* 5. *&* 6. *cum ſeqq.* & benè *num.* 15. vbi quod verborum vniuerſalitas non ſufficit, quando certa cauſa eſt expreſſa, & eſt communis concluſio, quod renunciatio iuri de futuro eſt intelligenda ex cauſa de præſenti, Bart. *in l. qui Romæ*, §. *duo fratres num.* 19. *ff. de verbor. obligat.* Cuius opinionem dicunt communem ibi Alex. & Iaſ. *num.* 69. idem Alex. *conſil.* 21. *num.* 4. *lib.* 5. & Rip. *in l.* 1. *num.* 26. & ibi Dec. *num.* 32. *C. de pactis*, latè Corbul. *de iur. emphyt. tit. de cauſ. priuat. ob renunciat. num.* 18. *vſque ad* 26. 3

Minus facit etiam, quod cùm domus, de qua agitur, ex nulla alia cauſa, quam ex ſucceſſione Ioannis poſſet ad Lucam ſpectare renunciatio iuri de futuro, perneceſſe comprehendit iſtam ſucceſſionem, Surd. *conſil.* 562. *n.* 6. Menoch. *conſil.* 6. *num.* 15. *lib.* 2. Quia fuit reſponſum, quod dubium erat, an etiam ſtante dicta renunciatione ampliſſima eueniente obitu Ioannis Lucas poſſet prætendere portionem renunciatam. Licèt fuiſſet obligatus de euictione, ex traditis per Ioſephum, Ludouic. *deciſ. Lucana* 29. *num.* 68. & propterea ad tollendam extenſionem renunciationis ſufficit, quod prædicta verba ampliſſima ad ius de futuro poſſint aliquo modo, etiam colorato verificari quoad portionem ipſius Lucæ ceſſam, itaut non debeat extendi ad portionem ipſius Ioannis, *l. cum de indebito, in princip. ff. de probat.* 4

R. P. D. VBALDO.

Pennen. Penſionis.

Veneris 20. *Decembris* 1613.

ARGVMENTVM.

Valor fructuum beneficii, vt probatus dicatur, an plena, & concludens requiratur probatio, an verò leuior ſufficiat, & quomodo teſtes ad hoc, vt probent beneficii fructuum valorem per non exceſſum deponere debeant. Eſt Magiſtralis deciſio.

SVMMARIVM.

Valoris fructuum beneficij probatio requiritur plena, & exacta quande agitur ad effectum regula de valore, ſecus ſi ad effectum retardandi, vel annullandi penſionem ſuper beneficio impoſitam, quia tunc ſufficit leuior probatio, num. 3. *Declara, vt num.* 2.

Probatio aduerſus id, quod veriſimile eſt, vt benè concludat, debet eſſe plenior, & fortior, quam aliæ probationes, n. 2. *in fine.*

Valor fructuum beneficii, quomodo per teſtes probetur, n. 3. *Vbi de materia.*

Teſtes affines in primo gradu ſunt ſuſpecti, num. 3.

Teſtis vicinus non admittitur ad probandum valorem, n. 3. *& num.* 6.

Beneficii fructuum valor per non exceſſum, vt concludenter probatus dicatur, quomodo debeant teſtes ſuper eo deponere, num. 3. *& ſeqq.*

Teſtes dicuntur contrarii, quando vnus deponit plus altero, & taxatiuè loquuntur, num. 4. *in fine.*

DECISIO DL.

FVit dictum, teſtes pro Iulio inductos ad probandum valorem fructuum beneficii per non exceſſum illum non probare. Nam licet hic non agatur ad effectum regulæ de valore, quo caſu requiritur exactior probatio, ſed ad effectum reducendæ, vel annullandæ penſionis ſuper beneficio impoſitæ, quo caſu regulariter ſufficit leuior probatio, iuxta *deciſ. Put.8. lib.1. ſecundum nou. impreſſ.* & fuit dictum in Aquen. penſionis 19. Decembris 1608. coram Illuſtr. Card. Lancellotto.

2 Tamen in propoſito Domini exiſtimabant, titularem aſtringi ad concludentem probationem, ex quo contra ipſum vrgebat propria confeſſio valoris Abbatiæ, de qua agitur in ducatis 406. monetæ Regni, emanata in ſupplicatione cum expeditione litterarum ex ſolutione annata accedendum etiam eius conſenſu, & obligatione de ſoluendo penſione impoſita ducat. auri de Camera 176. & ſolutione eiuſdem per integrum decennium pacificè, & abſque lite, cum quibus concordat, liber æſtimi, ſeu cataſtri, in quo omnes redditus, bona, & cenſus iſtius Eccleſiæ annotati reperiuntur, & facto calculo in fine aſcendunt ad dictam ſummam ducat. 406. ex quibus omnibus ſimul iunctis durior ſine dubio, & fortior probatio in contrarium à titulari exigitur, iuxta notata *in cap. quia verisimile*, vbi Abb. *num. 2. de præſumpt.* Aym. *conſ.6. num.43.* Rota *deciſ.380 par.1.*

3 Quæ probatio hic non videbatur adeſſe, nam teſtes examinati vigore remiſſoriæ, vltra quod patiuntur defectus circa perſonas, neque etiam concludunt in dicto, cùm non ſint benè informati, nec ſciant, an Abbatia poſſit, vel non poſſit habere alia bona, præter ſpecificata ab ipſis, & deponunt de auditu ab aliis, vt fuit oſtenſum per Informantes diſcurrentes per ſingulos teſtes. Alii quatuor teſtes examinati in Curia, nec etiam intentionem Abbatis probant. Nam vltra quod ſecundus eſt maritus ſororis Abbatis, & ſic affinis in primo gradu, qui eſt ſuſpectus, vt latè per Moder. Roman. *de teſt. quæſt. 54. num. 1. & 2. & num. 25. & ſeqq.* Item primus eſt frater germanus ſecundi, licèt in ſua diſpoſitione occultauerit hanc fraternitatem, iſti teſtes, quamuis conentur coarctare negatiuam, cùm enumerando bona Abbatiæ deponant eſſe non poſſe, quòd Eccleſia habeat alia bona, quia ipſi ſcirent, non tamen reddunt ſufficientem rationem ſcientiæ dicentes id ſcire, quia ſunt Ciues, & prattici terræ Planellæ, quæ ratio eſt nimis generica, & incerta, cùm nec iſta, quia vicinus admittatur ad probandum valorem, Sarn. *in reg. de annal. quæſt. 12. in fin.* Dec. *conſil. 17. num. 30. verſic. præterea ratio lib. 2.* & cùm teſtes fateantur, ſe non fuiſſe arrendatores bonorum d. Abbatiæ, nec fuiſſe præſentes culturæ agrorum, & recollectioni fructuum, ſequitur vt d. ratio non concludat, niſi de auditu, iuxta *d. deciſ. Put. 8. lib. 1. ſecundum nou. impreſſ.* & tamen ad probandam iſtam negatiuam, de qua agitur, debebant allegare cauſam neceſſariam, quare aliter eſſe non poſſet, quin ipſi ſcirent, Ripa *in cap. cum Eccleſia Sutrina num. 88. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Aymon. *conſil. 2. ſub num. 3. verſic. quinimò, & num. 4.* Alii verò duo, nec habent notitiam bonorum Abbatiæ, nec coarctant negatiuam. Vnde non probant valorem, Sarn. *d. quæſt. vlt. in fin.* Et tertius deponit etiam de proprio iudicio circa redditus Abbatiæ, & quartus dicit, ſe informatum ab aliis perſonis de dicto valore, & fuit Sacriſta d. Eccleſiæ per certum tempus, ad quod reſtringit depoſitionem ſuam.

4 Addebat coram vnus ex Dominis, quod duo Priores teſtes ex iſtis examinatis in Curia, qui coarctant negatiuam, & dicunt impoſſibile eſſe Abbatiam habuiſſe, vel habere alia bona, præter corpora nominata in qualitate, & quantitate per ipſos expreſſa ſunt tamen inter ſe contrarii, cùm prima deponat de corporibus *num.* 48. alter verò de corporibus 12. & ſic quatenus taxatiuè deponunt, & vnus plus alio dicuntur contrarii, & nihil probant, Bald. *in l. cum antiquitas num. 4. Cod. de teſtamen.* Farinac. *de teſtib. quæſt. 65. num. 15.*

5 Placebat etiam aliis aliud motiuum, quod cùm penſio fuerit reſeruata ſuper omnibus fructibus Abbatiæ prouentibus, redditibus, iuribus, obuentionibus, & emolumentis ſub quibus appellationibus intrant diſtributiones, manuales oblationes, & alij fructus incerti, teſtes debuerunt deponere etiam de iſtis, alias non ſuffragantur, ad effectum, de quo agitur, vt fuit reſolutum in cauſa Reatina penſionis 11. Maii 1612. coram bon. mem. Penia, & nihilominus de iſtis fructibus incertis, nec quicquam probatum, nec articulatum quidem fuit.

Non obſtat deciſio in cauſa Caſſanen. beneficii coram 6
Bubalo in contrarium allegata, quia ibi teſtis adducit aliam rationem, quia plurimum verſatus fuerat in loco, non autem illam ſolùm, quia vicinus, nec ibi vrgebant tot præſumptiones, nec contra titularem deſumptæ ex ſpontanea ipſius confeſſione, & conſenſu, & ſolutione integræ penſionis per multos annos, vt in d. Reatina coram Penia, nec contra ipſos teſtes ratione affinitatis, contrarietatis, ſuſpicionis, ob continuam commenſalitatem cum Abbate, vt vigent in caſu iſto. Quibus accedit etiam, quod iſti teſtes ſunt examinati poſt didicita teſtificata ex benignitate Rotæ, & de eiuſdem mandato poſiti ad partes. Ex quibus omnibus, & aliis cumulatis per informantes fuit, vt ſuprà concluſum, &c.

R. P. D. VBALDO.

Taurinen. Capellaniæ.

Veneris 10. Januarij 1614.

ARGVMENTVM.

Penſio domus ad quam ſummam aſcendat probatur ex teſtibus, & peritis, fructuumque liquidatio probatur coniecturis, & leuioribus probationibus.

SVMMARIVM.

Periti eligi poſſunt per iudicem ad effectum liquidandi fructus, qui ex bonis ſtabilibus percipiuntur, num. 1.

Fructuum liquidatio fieri poteſt ex leuioribus probationibus, & per coniecturas, num. 1.

Teſtes diſcordantes in ſumma, dicuntur conteſtes in ſumma minori, num. 1. in fine.

Fructus, qui percipi potuerunt ex re, non ſolent reſtitui de ſtylo Rotæ, niſi à violento ſpoliatore, num. 2.

DECISIO DLI.

FVit D. Leonius à Sede Apoſtolica prouiſus de Capellania, de qua agitur, qui obtento Breui de capiendo 1
poſſeſſionem nomine Cameræ illud intimauit Romagnano Aduerſario, qui in beneficii poſſeſſione reperiebatur, ſed cùm Breui non paruiſſet, fuit contra eum per Auditorem Cameræ lata ſententia declaratoria. Commiſſa autem cauſa in Rota cum poteſtate abſoluendi Romagnanum à cenſuris, & cum clauſula parito Breui etiam cum poſſeſſione jam dimiſſa teneretur ad reſtitutionem fructuum; dubitaui an conſtaret, de legitima illorum liquidatione, & ad quam ſummam, & Domini firmarunt probari quantitatem penſionum domorum ad Capellaniam ſpectantium. Illa enim ſatis videbatur iuſtificari, tum ex teſtibus deponentibus, quod de anno 1606. & 1607. domus fuerunt redditus ſcut. ſeu duc.
178. & tanti fuiſſent locatæ, prout reperiuntur locatæ 1
de dicto anno 1607. ad inſtantiam Commiſſarii Cameræ Apoſtolicæ, vt in inſtrumentis, & etiam aliquanto pluris, niſi obſtitiſſent moleſtiæ Romagnani, tum ex relatione peritorum medio iuramento, qui fuerunt electi per iudicem ſub delegatum de partibus ad effectum liquidandi, quod videtur potuiſſe fieri, iuxta *conſil. Nat. 510. num. 7. lib. 3.* maximè cùm ſimus in liquidatione fructuum percipiendorum, in quibus ſufficiunt leuiores probationes etiam per coniecturas, Bald. *in l. 1. circa fin. Cod. de fruct. & lit. expenſ.* Surd. *deciſ. 282. num. 28.* & licèt periti videantur in aliquibus diſcordare à teſtibus cum loquantur de diuerſis monetis, tamen ſat eſt, quòd in prædicta ſumma, quæ eſt minor, concordant Alexand. *conſ. 64. num. 7. lib. 2.*

Non obſtat, quòd iſta probatio reſpicit quantitatem 2
penſionum, ſeu fructuum, qui percipi potuerunt, ad quos Rota condemnare non ſolet, niſi violentum ſpoliatorem, Put. *deciſ. 383. lib. 1.* & in aliis duobus caſibus relatis per Modern. *ad reg. 8. §. 7. proœm. num. 161.* quia hoc videbatur extra punctum, in quo ſolum agitur de liquidatione, iuxta formam condemnationis factæ per Auditorem Cameræ, quæ eſt in fructibus, etiam qui percipi potuerunt, vltra quod in prima commiſſione Rotali

adeſt

Digitized by Google

ideſt clauſula *firma remanente indicato per Auditorem Cameræ.*

3 Concluſerunt igitur Domini probari quantitatem penſionum, vt ſupra, quia tamen ex ſcripturis in Summario datis non conſtabat de tempore captæ per Romagnanum poſſeſſionis dictarum domorum, nec de tempore poſſeſſionis ab eo dimiſſæ Domini non potuerunt firmare quantitatem ſummæ ab eo debitæ à die intruſionis vſque ad diem veræ dimiſſionis cum ſimus in beneficio reſeruato, iuxta deciſ. Verall. 27. *part.* 2. Sed mandarunt vt firmatis prædictis ex ipſis actis fieret calculus. Et ita deciſum, &c.

R. P. D. DAMASCENO.

Forolivien. Societatis.

Lunæ 12. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Societates officiorum ſine labe vſuraria iniri non poſſe ſuper officijs non vacabilibus latè in hac deciſione diſcutitur, & probatur.

SVMMARIVM.

Societas officij ad rationem duodecim pro centenario inita ſuper officio non vacabili non valet, num. 1. & ſequentibus.

Fructus non vacabilium præſumuntur æquare ſortem principalem in 25. annis, & ſic reddere ad rationem quinque pro centenario, num. 2.

Societas officij ſine officio ſuper ſolo periculo vitæ conſtitui non poteſt num. 3. & num. 5. & 6.

Idem iuris eſt de parte quo ad partem ſicut de toto quo ad totum, num. 3.

Societas requirit ſubiectum communicatiuum lucri, & damni, num. 6.

Pecunia vbi datur vt perpetuo ſit apud recipientem ſortitur naturam emptionis, num. 7.

Emptio, & venditio perficitur re, pretio, & conſenſu, n. 7.

Societas officij, quando contrahitur, pecunia non fit recipientis, ſed remanet ſoluentis ſub ſolo periculo amiſſionis in caſu mortis, n. 8.

Cenſus vitalicij natura eſt, vt pecuniarum dominium ab initio tranſeat in illum, qui conſtituit ſe debitorem cenſus, num. 8.

Sponſionis natura eſt, vt ſolus euentus conditionis habeatur pro cauſa obligationis, num. 9.

Pactum continens vnicam ſummam pecuniarum dicitur indiuiduum, num. 10.

Vtile per inutile vitiatur in indiuiduis, n. 10.

Societas, in qua capitale ſit ſaluum, omni iure improbatur, num. 11.

Interpretatio ſemper facienda eſt ſecundum terminos habiles, & ne ſequatur abſurdum, num. 2.

Conſuetudo vſurarum permittens attendenda non eſt, n. 13.

DECISIO DLII.

1 DVbitaui, an mandatum A. C. eſſet reuocandum ex deductis pro Ghnochis, & Caſtellis, ſatis ſuperque conſtare videbatur officium Cancellariæ Ciuitatis Forolivien. ſuper qua fuerunt factæ ſocietates, de quibus agitur eſſe non vacabile, & propterea difficultas reducebatur ſolum ad illud an ſocietas ad rationem 12. pro centenario, & ſub periculo vitæ dantis pecunias, vel alterius nominati per eum ſicut communiter fiunt ſuper officijs vacabilibus, ita etiam poſſent fieri ſuper non vacabilibus ſuper quo articulo Domini inhærendo deciſionibus alias in ſimili materia factis, nempe in alia Forolivien. ſocietatis 25. Februarij 1611. coram Illuſtriſſ. Lancellotto in Romana Societatis officij 1. Iulij 1596. coram R. P. D. Corduba, & in Romana ſocietatis 14. Ianuarij 1613. coram R. P. D. meo Pamphilio negatiuam partem amplexi fuerunt moti, quia neque de iure communi, neque ex indulgentia particularium conſtitutionum de hac materia loquentium ſimiles contractus ſuſtineri poteſt.

2 Non de iure communi, quia fructus rerum non vacabilium præſumuntur æquare ſortem in 20. annis, & ſic redire ad rationem quinque pro centenario, gloſ. *in auth. perpetua, verbo iuſta, C. de ſacroſan. Eccleſ.* Iaſ. *in l. ſi fundum per fideicom. num. 5. ff. de leg.* 1. Rom. *conſ. 369. num. 9. verſ. 2. ſi conſuetudo,* Corn. *conſil. 15. num. 2. lib. 4.* Afflict. *deciſ. 384. in fin.* Nat. *conſil. 498. num. 10.* Crauet. *conſ. 189. num. 6. in fin.* Tiraqu. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 6. num. 19. vbi de communi,* vnde quod eſt promiſſum vſque ad 12. remanet ſine fundamento res aptæ producere fructum, & ſic erit ex cauſa fœnoris omni iure prohibiti.

Non obſtat, quod illud plus ſoluatur ratione periculi vitæ dantis pecunias, quia ſicut non licet ſimpliciter committere ſocietatem ſuper ſolo periculo vitæ, vt infra dicetur, ita nec licet facere ſocietatem cuius pars ſtet ſuper ſolo periculo vitæ, quia valet argumentum de parte ad partem, ſicut de toto ad totum, *leg. quæ de tota, ff. de rei vendicat. cap. paſtoralis, §. 1. & gloſ. verb. citationis, de offic. deleg. l. iuris gentium, §. adeo, ff. de pact. l. qui ſcit. de vſuris.* 3

Neque eſt verum, quod in officijs vacabilibus pars fructuum ſoluatur ſocio pro periculo vitæ, quia imò ſoluuntur ex eo, quia dicta officia. Ita conſueuerunt reddere, & iſta ratio ſolet exprimi in illorum promiſſione, & taxatione, vt patet ex communi formula prædictarum Societatum, quæ etiam fuit ſeruata in propoſito caſu, *vbi promiſit facere participem fructuum dicti officis, ſed quia quando vbi plures aliquando pauciores &c. reduxerunt ratam ad rationem 12. pro centenario &c.* 4

Nec tollit aſſumptum, quod ſi dans pecunias non curreret periculum vitæ minimè haberet 12. pro centenario, quia ſunt conſiderandæ duæ perſonæ diſtinctæ, prima eſt ea, quæ vendit officium ſuper qua contrahitur ſocietas, & non eſt dubium quod ipſe non venderet officium tali pretio, quod poſſet reddere 12. pro centenario in perpetuum, & abſque vacabilitate, altera perſona eſt ipſius officialis qui aſſumit ſocium, & iſte non ſoluit 12. pro centenario propter periculum ſocij, ſed quia res ſuper qua contrahitur Societas iſta fructificat, ſocius vero in recompenſam periculi vitæ, ſed currit cum officiali, quod recipit periculum, quod ipſe officialis currit cum vendente officium pro ipſo ſocio, etenim ſecundum rectum tramitem cum moriente officiali perdatur officium deberet ſocius perdere capitale implicatum in dicto officio *ad not. in l. cum duobus, §. quidam ſagariam, ff. pro ſoc. l. Mutius, ff. eodem tit. l. ſi merces, §. vis maior. ff. loc. §. illud, Inſtitut. de loc.* & Card. Tolet. *in ſpecie de inſtruct. Sacerd. l. 5. cap. 40. verſic. imo nec 4.* Rota in Romana Societ. 29. Ianuarij 1611. coram Illuſtriſſ. Millino, ſed propter maiorem negotiantium commoditatem quorum magis intereſt currere periculum propriæ vitæ quam alterius, quaſi per propriam mortem amittunt pecunias, ceſſant etiam indigere expenſas: adinuentus eſt iſte modus, quod ſocius non currat periculum vitæ officialis cum vendente officium, ſed loco iſtius currat periculum propriæ vitæ cum ipſo officiali, & ſic periculum cum periculo compenſatur Tolet. vbi ſupra, Rota in dicta Romana Societatis coram Illuſtriſſ. Cardinale Mellino. Ex quibus non patet benè inferri de periculo vitæ, de quo in ſocietatibus ſuper officiis vacabilibus ad periculum ſuper officijs minimè vacabilibus, quia in illis periculum eſt extrinſecum, & nihil habens commune cum negotio ſocietatis. 5

Quod autem iam dictum eſt non poſſet fieri ſocietas ſine officio, & ſuper ſolo periculo vitæ probatur, quia tanquam ſocietas non poſſet ſuſtineri ex quo deficit ſubiectum communicatiuum aptum reddere lucrum, & damnum, vt eſt neceſſarium in ſocietate *l. verum, §. final. ff. pro ſoc.* Gabriel *conſ. 63. num. 9. & 15. lib.* 2. Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 6. §. 2. num. 18. tit. 24. num. 35.* Rota in ſpecie in Romana de Heriis 1. Nouembris 1608. coram Reuerendiſſ. Attrebaten. & in Peruſina bonorum 18. Decembr. 1609. coram R. P. D. Manzanedo. 6

Non etiam poſſet ſuſtineri tanquam cenſus vitalicius, quia vbi datur pecunia, vt perpetuò ſit apud recipientem, & ſic in hoc ſortitur naturam emptionis ex quo pretium fit recipientis *ad l. exempto in princ. ff. de act. empt.* & ius exigendi certum quod vita durante poteſt decernere pro re empta, & ſic concurrunt tria requiſita ad contractum emptionis, & venditioois nempe res, pretium, & conſenſus de quibus per gloſſ. *in l. pacta conuenta in princ. verbo exceptio, ff. de contrahen. emp.* 7

In iſto enim contractu Societatis ad ſex menſes pretium non fit recipientis, ſed remanet ſoluentis ſub ſolo periculo amiſſionis in caſu mortis, quod verbum *amittere*, prout communiter apponitur in ſocietatibus eſt maximè ponderandum, quia ex hoc apparet, quod dominium pecuniarum remanet apud ipſum dantem, quia aliter non poſſet ad- 8

admittere, *ad leg. decem, ff. de verborum oblig.* & ſic iſte contractus nihil habet commune cum Cenſu vitalitio, in quo dominium pecuniarum amittitur ab initio, & fiunt illius qui conſtituit ſe debitorem Cenſus.

9 Non denique ſuſtineretur tanquam ſponſio, vt volunt aliqui, quia in ſponſione ſolus euentus conditionis habetur pro cauſa obligationis *leg. a Titio, ibi, nihil in cauſa eſt, quare ea pecunia conditione expleta non debeatur, ff. de verborum ſignific.* Strach. poſt Caſtrenſ. *in terminis ſponſionis ſuper morte tract. de ſponſ. part. 2. num. 7.* & proinde ſecundum hunc contractum pecunia amittenda propter euentum mortis non eſſet danda ab initio, ſed deberet quis recipere præmium ſponſionis, puta ſcut. 12. & ſe obligare ad centum in caſum mortis, iuxta tertiam ſpeciem ſponſionis, de qua per Strach. *vbi ſuprà part. 2. num. 4.* & ſic ceſſaret periculum vſuræ, ex quo nullum poteſt conſiderari mutandum, ſed cùm ille qui dat 12. velit ab initio Cenſum in manibus ſatis apparet, quod illa 12. non dantur pro ſolo periculo, ſed pro mutuo ſaltem ſimul, & mixtim vnius anni, & maximè perſonæ ſanæ, & iuuenis cum quibus plerumque fiunt iſtæ ſocietates tanti non valet, vt notum eſt, quæ mixtura illiciti ſufficit ad annullandum totum pactum de ſoluendis 12.

10 Cùm enim pactum contineat vnicam ſummam dicitur indiuiduum Bald. *conſ. 32. num. 1. lib. 2.* Alex an. *conſ. 147. num. 2. lib. 7.* Put. *deciſ. 323. num. 1. lib. 7.* Rota in cauſa Salamantina penſionis coram Bubalo relata inter diuerſ. impreſſ. *deciſ. 221. num. 1. part. 2.* & in Melphien. ſponſionum coram Cantuccio, Relat. *in deciſ. 33. num. 6. & 18. d. part. 1.* & in Melphien. fructuum reat. *in deciſ. 709. part. 1.* in indiuiduis autem licitum propter illicitum vitiatur, Bart. *in l. Græce, §. illud, n. 3. ff. de fideiuſſ.* Roman. *conſ. 450. n. 4.* Alexand. *conſil. 143. n. 3. lib. 7.* Natt. *conſil. 429. num. 29.* Eiſign. *deciſ. 4. num. 3. de appell.* Rot. *in dictis deciſ. 709. num. 10. part. 1. & 33. num. 17. part. 2.* & magis in ſpecie Natt. *conſ. 498. num. 1. cum pluribus ſequent.* Rimin. iun. *conſ. 400. num. 116.*

11 Non obſtat ſi negetur officium ſuper quo fuerunt factæ iſtæ ſocietates reddere tantum quinque pro centenario & aſſeratur, imò reddere 12. nam omiſſa magna inuerisimilitudine, quod officia vacabilia, non reddant tantum in illis partibus quantum officia vacabilia in aliis, & quod res non vacabilis poſſit tantum reddere maximè liberè ab omni fortuito caſu, vt fuit ſtipulatum in inſtrumento, de cuius executione agitur etiam hoc conceſſo incidimus in aliam non minorem difficultatem, nempe inæqualitatis, quia officialis ex re participata lucrabitur æquales fructus, & non ſubdit periculum amiſſionis capitalis ſicut ſocius, quod genus ſocietatis, vt ſcilicet capitale ſit ſoluen. eſt omni iure improbatum, *l. ſi non fuerint, cum ibi not. ff. pro ſoc. l. 1.* vbi Bald. *quæſt. 9. num. 11. Cod. eod. tit. gloſ. in cap. plerique, verſ. negotiationibus 14. quæſt. 13.* Abb. *in cap. nauigantis num. 11. de vſur.* Sot. *de iuſtit. & iur. lib. 6. quæſt. 6. art. 2. verſ. quæſtio, & in reſponſ. ad tertium, l. Ant. in Summ. part. 2. tit. Op. 7.* Caſtr. *conſil. 55. num. 1. & per tot. lib. 2.* Roman. *conſil. 288. num. 7. & 8.* Socin. *conſil. 265. num. 7. lib. 2.* Dec. *conſil. 123. num. 1. verſ. potiſſima,* Crauet. *conſil. 145. num. 18.* Ruin. *conſil. 463. num. 7. & 8.* Rot. in Romana reſciſſionis contractus 12. Nouembris 1518. coram Oradino Palazz. qui de veriori, & communi, *in cap. per veſtras, not. 6. gloſ. 1. num. 6. de donat. inter vir. & vxor.* de magis approbata, & communi, Natt. *conſil. 403. num. 1. 4. & 5.* de communi pariter teſtantur Iaſ. *conſil. 174. num. 18. lib. 2.* Lup. *in d. cap nauiganti comment. 3. §. 2. num. 24. verſicul. potiſſime de vſur.* Plot. *in lit. iur. num. 498. verſ. limita 1.* Couar. *var. reſol. lib. 3. cap. 2. num. 3.* Burlat. *conſ. 320. num. 9.* & ſuper hoc adeſt particularis Conſtitutio Sixti Papæ V. incip. *deteſtabilis auaritiæ* ſub dat. Cal. Nouembris 1586.

12 Minus facit, quod quando Papa conceſſit Ciuitati Foroliuien. Cancellariam ſub qua ſunt factæ iſtæ ſocietates dederit facultatem creãdi ſuper illa ſocietate officiorum, quia hoc eſt intelligendum, quatenus per Communitatem venderetur ad vitam, & ſic concurren. terminis habilibus, iuxt. notat. *in l. graduatim, ff. de muner. & honor.* quia alias dicendum eſſet Papam conceſſiſſe faciendi ſocietates vſurarias, & iniuſtas, quæ interpretatio non eſt ſumenda, *l. Saluius Ariſto. ff. de legat. præſt. l. ex facto in princip. ff. de vulgar. & pupill.* Bald. *conſil. 91. num. 2. lib. 4.* Roman. *conſil. 62. num. 4.* Crauet. *conſ. 5. num. 14.* Roland. *conſ. 72. num. 41. lib. 3.*

Non etiam obſtat, quod prætenſa conſuetudo faciendi ſimiles contractus, quia tanquam nutritiua peccati nihil valet, ſed imò potius corruptela appellanda, *cap. fin. de conſuet. gloſ. in cap. quia in omnibus de vſur.* Nat. *conſil. 498. n. 24.* late Rimin. iun. *conſil. 40. n. 35.* Rot. in Romana Cenſus 13. Iunij 1594. coram Card. Blanchetto in Vrbeuetana Cenſus 6. Iunij 1599. coram Gipſio, & magis in ſpecie in cauſis Romana Societatis 2. Iunij 1570. coram Cardinale Lancellotto ſeniore, & Romana ſoc. offic. 17. Maij 1602. coram Reuerendiſſ. Attrebaten. & hæc quo ad ius commune. 13

Quo verò ad Conſtitutiones Apoſt. tantum abeſt, quod emanauerint ad relaxan. depoſitionem iuris, quod imò emanarunt ad concedendam minimè bonorum licentiam in hac materia, & non niſi ſuper officijs vacabilibus poſſe fieri, vel deponunt, vt voluit Rota in ſupradictis Curiis Romana Socie. offic. 1. Iulij 1596. coram Corduba Foroliuien. Societatis 25. Februarij 1611. coram Illuſtriſſ. Lancell. & Romana Societatis 14. Ianuarij 1613. coram Reu. P. D. Pamphilio, vel ſaltem ſemper præſupponunt, & cum iſta ſpecies contractus ſit de ſui natura mala, & nutritiua peccati, vt ſupra probatum eſt, nefas eſſet dicere, quod Papa ſuper illa voluerit aliquid diſpenſare *cap. ſuper eo de vſur.* Natt. *conſ. 498. num. 20. & ſeq.* Couar. *var. reſol. lib. 3. cap. 1. num. 8.* Rolan. *conſil. 55. num. 15. & 16. lib. 2.* Rota in cauſa Romana damnorum, & intereſſe 3. Iunij 1575. coram Cotta relat. inter impreſ. diuerſ. *deciſ. 67. num. 3. part. 1.* in Vrbeuetan. Cenſus 6. Iunij 1599. coram Gipſio, & in Romana Cenſus 3. Iunij 1594. coram Blanchetto, & in alijs ſæpè. Et ita fuit deciſum, &c. 14

R. P. D. B V R A T T O.

Romana Laudi.

Lunæ 13. Ianuarij 1614.

A R G V M E N T V M.

Plura in hac deciſione explicantur, quæ laudi nullitatem inducunt, & præcipuè an, & quando credatur aſſertioni arbitri habentis facultatem procedendi de iure, & de facto ſine tela iudiciaria, & ſine ſcriptis.

S V M M A R I V M.

Laudum eſt ipſo iure nullum, quando latum eſt non ſeruata forma compromiſſi, & non purificatis conditionibus in compromiſſo contentis, num. 1.

Arbitri quibus data eſt poteſtas procedendi de iure, & de facto nulla ſeruata tela iudiciaria nunquid poſſint procedere ſine ſcriptis, num. 2. & ſeq.

Clauſula in compromiſſo, quod poſſit arbiter procedere de iure, & de facto, & ſine vlla tela iudiciaria habet locum tantum in leuibus cauſis, & modici præiudicij, non autem in cauſa graui, & magni ponderis, n. 3.

Aſſertioni arbitrorum non creditur in concernentibus iuſtitiam vel iniuſtitiam laudi, n. 4.

Aſſertioni arbitrorum, quando ſtandum, & quando non, n. 2. & ſeq.

Præſidi dicenti ſe delegare cauſas meri, & mixti Imperij ex aliqua iuſta cauſa an, & quando credatur, num. 6.

Arbitro ſe aſſerenti non creditur, niſi conſtet de compromiſſo, num. 7.

Statutum tollens exceptiones contra ſententiam non excludit illam, qua negatur ſententiam eſſe latam à iudice competenti, & ſic eſſe ſententiam, n. 8.

Arbitro non creditur in iis, quæ non niſi per ſcripturam probari poſſunt, num. 9.

Scriptura eſt de ſubſtantia contractus, quando partes voluerunt de ea fieri debere ſcripturam, n. 9.

Arbitro, cui data eſt facultas procedendi ſine ſcriptis creditur de geſtis coram ipſo, num. 10.

Laudum in parte nullum, in totum eſt nullum, n. 16.

Arbiter, qui tenetur decidere cum voto Conſultoris, tenetur illum requirere, ſed non ſequi, n. 18.

Laudum nullum reſpectu alicuius perſonæ, dicitur etiam nullum reſpectu aliarum, n. 19.

Clauſula omni meliori modo &c. facit ſuſtinere actum, etiamſi alio modo, quam expreſſum eſt valere poſſet, non tamen operatur obligationem pro alio, qui ſe non obliga-

nit

Digitized by Google

uit prout nec etiam operatur in requirentibus expreſſionem, num.20.

Purgatio cenſetur facta cum eiſdem qualitatibus, & conditionibus, quibus primus actus celebratus eſt, num.21.

Arbiter pronunciando extra tempus compromiſſi non prorogatum dicitur nulliter pronunciare, n.23.

DECISIO DLIII.

1 APprobarunt Domini reſolutionem factam 28. Iunij præteriti, Laudum à nullitatibus defendi non poſſe exiſtimantes. Primò ex defectu poteſtatis ob non ſeruatam formam compromiſſi, vt Arbiter non poſſet ad aliquam declarationem deuenire, niſi prius ſolidatis omnibus computis, & factis omnibus bilancijs, & illi conſignatis, & ideò Laudum conditionibus prius non purificatis eſt ipſo iure nullum, Innoc. *in cap. fid.* quem ibi omnes ſequuntur teſte Felin. *num. 23. verſ. 3. aduerte, de præſumpt.* Gloſ. *magna in Clem. 1.* vbi Anchar. Card. & Imol. *de off. deleg.* quos Felin. vbi ſupra, Socin. *conſ 49. num. 10. verſ. 3. confirmatur lib. 3.* Ruin. *conſ. 68. num. 5. in princ.* Pariſ. *conſ. 25. à num. 5. ad 9. in 4.* Put. *deciſ. 319. in fin. lib. 1. ſecundum vltimam impreſſionem.*

2 Nec prædictorum implementum ex Arbitri aſſertione probatur, quamuis ex compromiſſo procedere poſſet nulla tela iudiciaria ſeruata, de iure, & de facto. Quia vltra quod poſſet controuerti, an iſtæ clauſulæ æquipolleant clauſulæ *ſine ſcriptis*, in qua loquitur Bart. *in authen. niſi breuiores in fin. Cod. de ſentent. ex breuic. recitan.* Domini prætermiſerunt diſcuſſionem opinionis Bart. quam ſequuntur cumulati per Informantes, pro Dominis de Donis, contra quam tenent Angel. & alij in deciſ. allegat. inter quos Imol. de veriori, Fel. opinionem Bart. communiter reprobatam, Pariſ. hanc veram, & ab omnibus approbatam teſtantur, Barbat. *in cap. ex literis num. 22. de prob.* dicens ſe male, alias pro Bart. conſuluiſſe Addentes ad Dec. *in cap. quoniam contra num. 29. litera B. de probat.* Ruin. *conſ. 68. num. 14. lib. 1.* dicens communem, & contrariam Bart. non veram, & communiter reprobatam, ſed firmarunt illam in præſenti caſu non procedere ex pluribus.

3 Primò, quia habet locum tantum in leuibus cauſis, & modici præiudicij, non autem in cauſa graui, & magni ponderis, Butr. *conſ. 24. ſub num. 8. quem* Socin. ſen. *conſ. 46. num. 47. lib. 4. Lauden. in tract. notulariun, ſeu retractionum opinionum*, Bart. *quæ non ſeruantur in practica, quem refert*, & ſequitur Curt. ſen. *in repet. legis admonendi num. 338. dicens ſæpe conſuluiſſe, ff. de iureiur.* Aretin. & Felin. *in deciſ. allegati*, & videtur ſequi Aret. *conſ. 163. num. 5. verſ. non obſtant notata*, Quæ diſtinctio concilians opiniones eſt amplectenda, *gloſ. fin. in fine in capit. ſcientes de cenſibus*, maximè cum magnam ſapiat æquitatem, ne in arduis grauibus, & formalibus nimis poteſtas Arbitri relaxetur, & inueniatur cautela tollendæ reductionis ad arbitrium boni viri, etiam poſt Laudi paritionem nunquam à Doctoribus reperta.

4 Secundò, quia non procedit in aſſertione circa concernentia iuſtitiam, vel iniuſtitiam Laudi, Butr. *in cap. Quintauallis num. 43. de iureiuran.* Abb. *dict. capit. quoniam contra num. 3. verſ. & vide*, ibique Aretin. *num. 19.* Felin. *n. 3. verſic. vno caſu*, Bero. *num. 54.* Franc. Cur. *in repet. dict. legis admonendi num. 338.* Aym. *conſ. 263. num. 4.* Prout eſſet iſta cum ex ſolidatione computorum reſultet augumentum, vel diminutio crediti, & debiti vtriuſque partis reſpectiuè, & illa omiſſa non poſſet Arbiter bene cognoſcere, quis eſſet creditor, vel debitor, & in qua ſumma, & ita multò minus aliquam declarationem deſuper facere.

5 Tertiò, quia opinio Bart. non applicatur, quando Arbitri aſſertio eſt circa fundamentum ſuæ auctoritatis, & formam præſcriptam ſine qua laudare non poterat, cum nunquam credatur iudici in ijs, à quibus prouenit iuriſdictio ex allegatis in deciſione.

6 Quibus non conſtat Ruin. *conſ. 35. num. 38. & conſ. 10. in fin. lib. 1.* volens credi Præſidi dicenti ſe delegare cauſas meri, & mixti imperij, ex aliqua iuſta cauſa, ſine qua non poſſet, cum alijs citatis. Data enim illa opinione pro vera, quæ multos habet contradictores, procedit in iudicibus ordinarijs, de quorum iuriſdictione conuenit preſumi volunt pro qualitate. At ſecus in delegato, vel arbitro, quorum iuriſdictio pendet ab alterius conceſſione, Butr. *in cap. cum in iure num. 13.* vbi Henricus Boich. *verſic. ſi quæris de delegato, de offic. deleg.* Gabr. *conſ. 40. num. 16. & 17. lib. 1.* Menoch. *de arbitrarijs lib. 1. quæſt. 76. num. 8. verſic. hic intellectus, & num. 14. & 15.*

Et Bart. vult ſtari arbitro circa proceſſum, & geſta coram eo ſupponendo illum eſſe arbitrum, at hic negatur ſuppoſitum, & ſic aſſerentem fuiſſe arbitrum, de quo prius conſtare debet, *ex l. non erit, §. dato*, iuncta gloſ. *in verb. dato, ff. de iureiur.* Ioan. de Monte Spello, quem Socin. ſen. *in auth. ſi quis in aliquo, C. de edend. num. 12.* qui licet loquatur, vbi non conſtat de compromiſſo, eius tamen ratio concludit, etiam quando conſtat de conditionali, Alexand. *conſ. 124. num. 9. verſ. 2. ratione, & 10. lib. 2.* vbi, quod ſi arbiter ſit electus ſub conditione, debet de illius purificatione conſtare ante Laudum, quod alias tanquam latum à carente auctoritate arbitrandi, non valet, nec ſtatur in hoc verbis narratiuis Laudi, quod confirmat *conſ 48. num. 121. verſ. vltimo principaliter lib. 7.* ſequitur Natt. *conſ. 167. ſub num. 10.* Ruin. *conſ. 68. num. 4. & 16. verſic. ſed per prædicta, vbi relato dict.* Bart. *num. 14.* inquit non procedere, niſi in aſſertione, per quam non acquiritur iuriſdictio, quia prius aderat, & de illa conſtabat, ſecus conditione non verificata, quia non ante acquirit poteſtatem, Aret. *d. conſ. 163. ſub num. 5. à verſ. non obſtat ad num. 6.* 7

8 Hinc ſtatutum tollens exceptiones contra ſententiam non excludit illam, quæ negatur eſſe latam à iudice competenti, & ſic eſſe ſententiam Bartol. *in l. Diuus num. 1. verſ. certè ſic, ff. de teſt. milit.* Abb. *in cap. item cum quis num. 6. de reſtit. ſpol.* & idem dicitur de ſtatuto tollente exceptiones inſtrumenti Bart. vbi ſupra, *& in l. 1. §. & paruit. num. 3. verſic. ego in iſta materia, ff. quod vi, aut clam.* Butr. *in d. cap. item cum quis num. 16. verſic. ſi ſtatutum licet*, vbi Abb. alleg. & Berous qui de communi *num. 27.* Felin. *in cap. ex parte il ſecondo num. 6. verſ. ſecundo fallit*, & ibi Dec. *num. 39. in 2. limit. de offic. deleg.* & in ſtatuto prohibente dici de nullitate Laudi fuit dictum in præcedenti deciſione.

9 Quartò opinio Bart. non poteſt procedere in ijs, quæ probari non poſſunt, niſi per ſcripturam, in quibus arbitro credi non poteſt, gloſ. *in l. ne in arbitris in verb. iudice, & Addentes ad illam in verb. ſermones, Cod. de receptis arbitris*, vbi Bart. *num. 6. verſic. aut poſtquam & verſic. ſolum*, Bald. *num. 10.* Salic. *num. 2. in fin. & 3.* Vnde Bart. & ſequaces mouentur vnica ratione datæ facultatis procedendi ſine ſcriptis, ex qua videntur partes voluiſſe ſtari eius atteſtationi. Hic autem reſpectu confectionis bilanciorum, & ſolidationis computorum arbitro conſignandorum, nedum partes non dederunt facultatem arbitro illa conficiendi, & ſine ſcriptura, ſed expreſsè voluerunt illa in ſcriptis redigi, dum conuenerunt ea omnia fieri, & arbitro conſignari, cum clauſulis abnegantibus potentiam aliter declarandi, & ideò hoc caſu procedit doctrina Caſtr. *in l. contractus, Cod. de fide inſtrumentorum*, ſcripturà dici de ſubſtantia, vt per Put. *deciſ. 43. lib. 3.* iuxt. modernam impreſſionem, prout etiam eſt impoſſibile, bilancia fieri ſine ſcriptura, vt ad ſenſum patet, & deponunt teſtes pro Donis examinati.

10 Quintò, Bart. & alij dicentes arbitro procedenti ſine ſcriptis credi, loquuntur de geſtis coram ſe, hic autem computa, & bilancia non fuerunt facta neque erant facienda coram eo, ſed illi facta inter partes conſignanda, & inſuper arbiter non atteſtatur de conſignatione illorum facta per partes, vel Pyrrhum.

11 Minus prædicta probantur ex teſtibus nouiter examinatis. Ex illis enim contraria potius reſultat probatio, reſpectu ſolidationis dum Secundus, iuxt. 22. dicit neſcire computa fuiſſe ſolidata, Tertius iuxt. idem dicit neſcire, & quod ſi fuiſſent ſolidata, id appareret in libris, Quartus iuxt. idem dicit computa in eius domo fuiſſe calculata, non ſolidata in Summario Pyrrhi, *num. 5.* cum tamen Doni in articulis cum iuramento productis, inter alios, à quibus ponunt fuiſſe ſolidata computa nominauerint Fabrorum tertium, & Ciauum quartum teſtes in eodem Summario *num. 17.* id expreſsè negantes. Quòd etiam colligitur, quia conſtat non fuiſſe exhibitos omnes libros Rationis ſæpius à Pyrrho ante Laudum petitos, & dum illorum exhibitio denegabatur, illam obtineri ab arbitro non potuiſſe, ſed reſponſum per verbum petijt, vt in ſumm. eiuſdem, *num. 6.* iuncta maximè interpellatione Pyrrhi in termino prolationis Laudi ad exhibendum libros Rationis

Digitized by Google

nis alias petitos ad effectum conficiendi computa, & bilancia, in eodem Summ. *num.8.* & intimatione facta eadem pro DD. de Donis, qualiter conſignarunt arbitro bilancia negotiorum quorum libri commodè haberi non poſſunt, in eodem Summario *num.15.*

12 Reſpectu confectionis bilanciorum, quia primi duo nihil deponunt, Tertius de bilancijs duorum negotiorum tantum, Quartus de varijs, & ſic non excludunt defectum formæ, & conditionis cum eſſent facienda omnia bilancia omnium Rationum, vltra quod, quartus eſſet vnicus, & ſingularis, cumque deponat fuiſſe facta ſine interuentu, vel approbatione partis, appareret fuiſſe nulliter confecta ex allegatis in alia deciſione.

13 Neque ad oſtendendum ſolidationem factam cum Pyrrho facit vltima notula quarundam partitarum pro Donis producta, quia nulla apparet in ea computorum ſolidario, imò excluditur, dum manu Ciaij plures partitæ reſeruantur aptandæ, & inſuper adnotatur, quod expectentur quidam libri, & quod arbiter debeat omittere declarationem ſuper differentia vnius partitæ, quod in ſequentem quoque nullitatem influeret.

14 Nec pro Bilancijs deſeruire poteſt liber ſpolij, quia partes noluerunt illi ſtare, nedum ex eo quod licet liber iſte adeſſet tempore compromiſſi conuenerunt, quod fierent bilancia, ſed etiam quia ita proteſtatus fuit Procurator illorum de Donis in illius exhibitione coram arbitro facta, *vt in eius extractu fol.65. & ſumma ratione*, quia in eo plures partitæ debebant aptari, & meliori calculo ſolidari, vt adnotatum fuit in partitis, de quibus in notula Pyrrhi, & quia deficiebant partitæ Rationis ab anno 1608. vſque ad annum 1611.

15 Minus compendium computorum exhibitum per arbitrum vnà cum Laudo continens, vt prætenditur bilancia cuiuslibet rationis. Quia omiſſo quod non fuiſſent confecta cum interuentu, vel approbatione Pyrrhi, nulla erat data facultas arbitro in faciendis bilancijs, ſed tantum in facienda declaratione, ſeu vt dicitur Staglio, poſtquam illa eſſent facta, & eidem conſignata. Et ex dicto compendio apparet bilancia malè fuiſſe confecta, conſtat enim non fuiſſe habitam rationem ſcutorum 1012. auri, & ſcutorum 1427. monetæ ante Laudum exactorum per Bancum eorundem de Donis adnotatorum ſuper libris Rationis nouæ ſignatis litera M. in qua non eſt particeps Albericus, vt ex partitis extractis coram A.C. & ex quietantia D. Octauij reſpectu ſcutorum 1012. auri pro reſiduo, & reſpectu ſcutorum 549. ba. 50. monetæ per inſtrumentum ſub die 21. Auguſti 1612. Vnde cum Doni dictas partitas ad rationem in qua aderat Albericus ſpectantes, deſcripſerint in alia ſuper libro M. Erant etiam ſuper illo facienda bilancia, quæ fieri non dicuntur, niſi examinatis omnibus, & ſingulis Rationibus ex allegatis in deciſione, vel ſaltem illarum habenda ratio, & propterea A. C. relaxauit mandatum pro ſcutis 15. mill. Iuliorum duodecim pro quolibet tãtum, & ſic detracta ex laudo hac ſumma exacta.

16 Ex quo etiam reſultabat nullitas Laudi, tanquam exceſſiui, quod, cum ſumma eſſet ſub vnica verborum conceptione, erat nullum in totum, Bart. *conſil.159. num.8.* prout dicitur de ſententia Bar. *in l. fin. per illum text. in fin.* vbi Albericus *num.6.* Caſtr. *num.10. ff. de iuriſd. omn. iudic.* Pur. *deciſ.315. lib.1. iuxt. nouiſſ. impreſſionem.*

17 Secundò, non fuit etiam ſeruata forma compromiſſi in eo, vt deberet omnia terminare, nec poſſet vnum decidere, aliud in deciſum relinquere, vt fecit reſeruando iura Donis recuperandi in alio iudicio ſummas contentas in partitis reuocatis, ſeu vt dicitur ſtornatis, quæ reſeruatio vitabat totum Laudum ex deductis in deciſione, quæ reſeruatio eſt præiudicialis Pyrrho, & non Donis.

18 Neque obſtat conſenſus Alberici voto Domini Conſultoris eandem reſeruationem continenti, cum arbiter, qui tenebatur decidere cum voto teneretur illud requirere, ſed non ſequi, Card. poſt Innoc. *in cap. cum olim in fim. in 2. oppoſitione, & in 7.* qui Abb. *num.2.* Anania *num.17.* Anchar. *num.1. & 4. verſ. ſeptimo nota*, Bellamer. *num.2. & 17.* Imol. *num.7. & 8. de arbitr.* Cagnol. malè in contrarium citatus *in l. conſilij num.11. ff. de reg. iur.* Vnde benè intrat concluſio in deciſione firmata, quod ex conſenſu præſtito voto non inferebatur ad conſenſum Laudo contra formam compromiſſi, neque expreſsè, neque neceſſario ex actu illo nouatam.

19 Tertiò, ex defectu compromiſſi, tam reſpectu Nicolai quàm Ricaſoli, cum neuter illorum illud prorogauerit, ita vt ratione indiuiduitatis Laudum, nec reſpectu Octauij, & Alberici ſuſtineatur. Indiuiduitas autem eſt patens præcipuè ex partium intentione, & contentione in compromiſſo, etiam cum interuentu Ricaſoli, vnius ex principalibus compromittentibus adiecta, & ſic omnium reſpectu intelligenda, quod arbitrator non poſſet niſi ſuper omnibus pronunciare, & deberet omnes differentias, & prætenſiones dirimere *ex l. Pedius, §. in ſeruum, ff. de recept. arbitr.* vbi Alberic. *verſ. quædam indiuidua, cum alijs in deciſ. allegatis*, & latè explicat Alciat. *in l.1. §. ſed ſi mihi Pamphilum num.19.* vbi ampliat etiam ex voluntate vnius ex partibus, & ſufficere indiuiduitatem reſpectu intentionis agentium, licet in veritate non ſit, *& num.20. vbi in Laudo.*

Nec obſta reſpectu Nicolai prorogatio illius etiam nomine facta per D. Octauium, quia vel in ea non eſt repetita promiſſio de rato, virtute clauſulæ, *& omni meliori modo*, vt videtur quia licet faciat ſuſtineri actum, etiam ſi alio modo, quam expreſſum ſit, valere poſſet, ad Achil. *deciſ. vnica de verb. ſignif.* Verall. *deciſ.124. par.1. cum allegatis*, nemo tamen dixerit operati obligationem pro alio, quæ poterat eſſe damnoſa, & in qua ſit ſtrictiſſima interpretatio, ita vt in ea, quod expreſſum non eſt, habeatur pro omiſſo *ad l. quiquid adſtringendæ in princ. ff. de verb. obligat.* cum in requirentibus expreſſionem clauſula prædicta nihil operetur, Ruin. *conſ.6. num.8. lib.2.* Alciat. *in l.1. §. ſi quis ita num.23. verſ. limita iſtam, ff. de verb. oblig.* Cephal. *conſ.23. n.120.* 20

Vel ſi admittamus eſſe repetitam ex regula prorogationem cenſeri factam cum eiſdem qualitatibus, & conditionibus, quibus primus actus *ad l. ſed & ſi manente, ff. de precario*, cum pluribus per Gabr. *de dilat. concluſ.2. n.4.* & in prorogatione compromiſſi, *l. Labeo ait la ſeconda, §. hec autem, ff. de recept. arbitr.* Blancus *de compromiſſ. quæſt.7. num.53.* vt contendunt Informantes pro Donis, neceſſe eſt etiam eadem ratione fateri repetitam fuiſſe promiſſionem de faciendo illam ratificare, etiam cum inſertione inſtrumenti, & de exhibendo inſtrumentum ratificationis intra menſem, cum promiſſione præciſæ obſeruantiæ in eodem compromiſſo contentæ. Quæ non fuerunt adimpleta ex Epiſtola Nicolai 10. Nouembris 1612. cum non ſit per inſtrumentum, iuxta conuentionem, non fuerit exhibita, nedum intra menſem, ſed nec ante Laudum, & non probetur fuiſſe ſcriptam tempore datæ appoſitæ, vt in ſcriptura priuata requiritur. 21

Minus facit prorogatio Alberici facta, ſtante prorogatione D. Octauij nomine etiam Nicolai. Quia ex ea non ſequitur illam approbatam fuiſſe pro ſufficienti reſpectu Nicolai, & remiſſam promiſſionem de faciendo ratificare Nicolaum, & exhibendo inſtrumentum ratificationis intra menſem, quæ in ipſamet prorogatione, ex regula ſupra firmata, ineſſe, & repetita cenſebatur. Neque in facto ſubſiſtit, Albericum inſtetiſse pro Laudo, imò contradixit eius prolationi, vt dictum eſt. 22

Quo verò ad Ricaſolum nulla adeſt prorogatio, Neque circa prorogationes compromiſſi adeſt aliqua arbitri aſsertio in Laudo, vt pro Donis ſupponitur, quæ tamen non ſuffiecret ex prædictis. Ex quo etiam ſequitur, Arbitrum, qui reſpectu omnium laudauit, ignoraſſe à quibus prorogationes factæ eſſent, vel non, & ſic nulliter pronunciaſse, Bal. & Blancus *in deciſ. alleg.* Socin. *in l. multum intereſt. col. penult. in fin. verſ. aliquando, & 2. & verſ. aliquando, & 3. ff. de condit. & demonſtr.* Alexand. *in l. ſed etſi num.3. verſ. non dicit, ff. de acquir. hered.* Ex quibus, & alijs in deciſione, & per Informantes deductis ita Domini concluſere. 23

R. P. D. PIROVANO.

Romana accomanditæ.

Lunæ 13. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Societate inita per viam Accomanditæ finita ſocietate per mortem, vel præfixi temporis lapſum, lucra, & damna inde prouenientia an ſint communia.

SVM-

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

Societate contracta, in qua omnes ſocij ſe obligant in ſolidum, & exercent per ſe, vel per miniſtrum lapſo termino præfixo ſocietatis contractus iam cœpti, & ius natum ante finitam ſocietatem non perimitur, ſed durat, & eius effectus tranſeunt actiuè, & paſſiuè, reſpectu commodi, & incommodi, num.2.

Conductor alicuius negotii, puta Dohanarum, ſi poſtea in hac conductione aſſumat aliquos in ſocios, qui eorum induſtriam, & laborem exponant ad effectum participandi de lucris & damnis, finita ſocietate per lapſum termini ſiue per mortem, lucra, & damna non remanent communia ſocijs participantibus, ſed fit diuiſio pro rata temporis, quo ſocietas durauit, num.3.

Societate contracta per viam Accomanditæ, & illa finita, an lucra, & damna prouenientia poſt finitam ſocietatem ſint omnibus ſocijs communia, num.4. & ſequentibus.

Societatis naturæ conuenit, finita ſocietate extrahere capitale, num.10.

D E C I S I O DLIV.

1 PRæſens dubium, de quibus negotijs, & appaltibus participet D. Carolus tam ante, quam poſt diſdictam, & pro quo tempore, fuit propoſitum die 14. Decemb. 1612. & tunc propter facti varietatem non fuit capta reſolutio, & iterum die 24. Maij præteriti, & dictum, non liquet, quia Domini non fuerunt concordes. Hodie verò dubio repropoſito. Pro maiori parte dixerunt D. Carolum participare de negotijs, & appaltibus duraturis vltra triennium, non tamen in diſdicta exceptis, niſi obſtet iniuſtitia contractus, de qua voluerunt particulariter videre. Et quia materia huius ſocietatis Accomanditæ ſatis obſcura reddebatur, propter particulares conuentiones, & varios caſus in Rota reſolutos, ac propter ſtatutum Florentinum, cuius diſpoſitionem expreſsè partes ſequi voluerunt, & reſolutio dubij multum pendebat à cognitione naturæ huius Accomanditæ, ideò pro faciliori intelligentia fuerunt diſtincti tres caſus.

2 Primus eſt, quando eſt contracta ſocietas, & ſocij omnes ſecundum naturam propriam ſocietatis ſe obligant in ſolidum, & exercent, vel per miniſtrum ab eis præpoſitum, quod idem eſt, quo ad eorum obligationem, *l. prætor*, §. *ſed & ſi ſeruus, ff. de edend.* §. *ſi igitur, Inſtit. quod cum eo,* Rocheg. *in l. eandem n.158. de duobus reis*, Surd. *conſ.326. num.2. & 3, vol.3.* Rota Ianuen. *deciſ.14. num.1.* & hoc caſu, quia nedum in contractu ſocietatis, ſed etiam in alijs ad negotia pertinentibus nominantur, licet per lapſum termini præfixi ſit finita ſocietas, tamen contractus iam cœpti, & ius natum ante finitam ſocietatem non perimitur, ſed durat, & eius effectus tranſeunt actiuè, & paſſiuè reſpectu commodi, & incommodi, *l. nemo poteſt, l. verum*, §. *in heredem, ff. pro ſoc.* Bald. *conſil.87. num.1. volum.2.* Petr. de Vbald. *in tractat. de duob. fratribus part.11. num.15. & par.5. num.32.* Theſaur. *deciſ.242. num.4.* & in his terminis fuit firmatum Ferrarien. Societatis coram me 14. Ianuar. 1611. Sed iſte non videtur caſus, de quo agitur, quia non omnes ſocij obligarunt perſonam, & bona in ſolidum, neque eorum complementarius facultatem habebat eos taliter obligandi, quod eis licuiſſe videtur ſecundum diſpoſitionem Statuti Florentini *titulo De Compagni, & in che modo il compagno ſia tenuto per l'altro, Rub.10.*

3 Secundus eſt caſus, quando in certa ſpecie negotiorum, puta in appaltu Dohanarum, Salinarum, Alluminum, & ſimilium, cum eo, qui iam erat Dominus conductionum effectus ex particulari contractu præcedente, ſocietas initur per expoſitionem Induſtriæ, & laboris ad effectum participandi de lucris, & damnis, & ſocijs in contractibus non nominantur, & hoc caſu finita ſocietate, ſiue per lapſum termini, ſiue per mortem, lucra, & damna prouenientia ex iure illarum conductionum non remanent communia ſocio participanti, ſed fit diuiſio pro rata temporis, quia neceſſitas, vel potentia implendi per induſtriam, & laborem ceſſat per finem ſocietatis, aut per mortem ſocij, contractuſque ſocietatis non eſt vnitus, & complicatus cum alijs contractibus, vt inde effectus prouenturi poſſint ceſſante ſocietate, Bald. *conſil.87. per totum volum.2.* Petr. de Vbald. *de duobus fratribus part.5. num.5. verſic. in contrarium*, Rota Ianuen. *deciſ. 14. per totam*, & in his terminis fuit firmatum in Romana Participationis 9. Maij 1583. coram bon. mem. Bubalo. Et hic pariter caſus non videtur conuenire præſenti diſputationi, in qua agitur de ſocietate complicata cum contractibus nomine ſociorum initis habentibus cauſam de præterito præparatam ex capitulatione per viam Accomanditæ.

Tertius eſt caſus, quando ſocietas eſt contracta per viam Accomanditæ, in qua plures ſocij accomandant adminiſtratori pecunias, pro rata conflatas non ad vnum negotium iam cœptum proſequendum, ſed ad futura, & plura negotia, cum prohibitione eidem negotiandi in proprio, & quod omnia negotia fieri debeant communi ſociorum nomine, & hunc caſum, qui eſt, de quo diſputatur, exiſtimabant Domini non differre à primo caſu, quo ad facultatem participandi de effectibus duraturis etiam ſocietate finita, quia etſi non conueniat in ſimplicitate nominis propter illa verba, *per viam Accomanditæ*, in ſubſtantia tamen, & effectu non differt, ex quibus magis dignoſcitur, quæ ſit natura contractus, Bald. *in cap.1. in princ. num.2. de feud. dat. in vim leg. comm. ſſ.* Caſtr. *conſ. 261. num.1. vol.2.* Crauet. *conſ.20 num.1.* Illuſtriſſ. Mantic. *de tacit. & ambigu. contract. lib.2. tit.2. num.1. & ſequentib.* Cephal. *conſ.603. num.15. & 703. num.10.* Surd. *conſ.243. num.2.* Becc. *conſ.35. num.1. volum.1.* 4

Subſtantia igitur eſt vniformis, quia ſi ius & dominium negotiorum, quæ ſperabantur, fuit ipſis Accomandantibus commune, & ſuper eo ſocietas contracta, vt legitur in Capitulis iſtius ſocietatis, in quibus inter cetera conuentum fuit, quod Philippus nihil poſſet negotiari nomine proprio, & ad proprium commodum, ſed omnia negotia deberent fieri communi nomine, ſequitur dicendum complicatum, & vnitum eſſe contractum ſocietatis cum affictibus, & appaltibus, qui ſperabantur, quibus ita contractis ex facto inſtitorum, & adminiſtratorum diſſolutio exinde, prout nec mors ſocij, negotia illa præterita diſtrahere non potuit, *l. verum*, §. *in heredem, ff. pro ſocio*, ſed durant per mille annos, vt inquit Bald. *conſ.87. lib.2.* Rimin. iun. *conſ.52. num.114.* Theſaur. *deciſ.24. num.4.* Illuſtriſſ. Mantic. *de tacit. & ambig. contract. lib.6. tit.24. num.33.* Sed eorum emolumenta, tanquam prouenientia de re communi, & à contractu ſubſiſtente debent eſſe communia etiam poſt finitam ſocietatem, vt declarat Rum. *conſ.91. num.1. & num.11. volum.1.* & melius Corn. *conſil. 112. num.2. vol.1.* & ſequitur Surd. *conſ.20. num.7. vol.1.* quod etiam admittitur in allegata Romana Participationis coram bon. mem. Bubalo, *verſ. non obſtat text.* 5

Effectus pariter inter ſe non differunt, quia prout in ordinaria ſocietate, Accomandantes conferunt capitale pro rata, æqualiter diuidunt, damna communiter ſuſtinent, *vt legitur in Capitulis 3. 4. & 10.* 6

Ex quibus patet multum differre terminos deciſionis Bubali, & Rotæ Ianuen. 14. & *conſil.* Bald. 87. *volum.2.* à terminis huius Accomanditæ cum priori caſu agatur de exponente induſtriam loco capitalis, qua ceſſante ceſſare videatur lucri participatio tanquam à cauſa finali, & item agatur de negotijs abſque nomine, & mandato ſociali contractis, & ante ſocietatis erectionem; poſteriori verò caſu omnes pecuniam conferunt, & ab initio omnia negotia communi Accomandantium nomine fuerunt tractata mandato præcedente, & nomine ſociorum in contractibus expreſſo, ita vt perinde ſit, ac ſi cum ipſis Accomandantibus omnia negotia eſſent geſta, §. *final. Inſtitut. quod cum eo*, Caſtr. *in rubr. Cod. de exercitoria action.* Pariſ. *conſil.93 num.1. volum.1.* Alba *conſil.104. n.5.* Afflict. *deciſ.82. num.3.* Surd. *conſil.326. num.3. vol.2.* quod etiam ſi expreſſum non fuiſſet, taliter contraxiſſe præſumendum eſſet, vt declarant Bartol. & alii *in l. qui aliena*, §. *ſi is qui putat, ff. de interrog. actio.* Natta *conſil.636. num.68.* Alciat. *de præſumpt. reg.2. præſumpt.24. numer.1.* & latiſſimè comprobat Surdus, *conſ. 9. num. 24. & 30. volum. 1.* Vnde ſtantibus prædictis niſi aliunde doceatur Philippum effectum fuiſſe dominum rerum, & negotiorum, non poterit excludere Accomandãtes finito triennio ab emolumentis ex communi contractu prouenientibus, nec tanquam ſocius habens duplicatam portionem, quia repugnat legibus ſocietatis, vt vnus plus commodi, & lucri habeat, quam alter, *l.3. C. pro ſocio.* Illuſtriſſ. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.6. tit.6. num.20 & latius titul.14 num.3. 4. & per totum*, nec tanquam adminiſtrator, quia mercede ſua viginti quinque in ſingulis centum debet eſſe contentus, Petr. de Vbal. *de duob. fratrib. part.4. num.1. 2. & 6.* 7

Nou

Digitized by Google

8 Non obſtat, quod ipſe Adminiſtrator vigore ſtatuti Florentini *rubr.*10. ſolus in omnibus negotiis, & contractibus remaneat obligatus in ſolidum, & principaliter contrahendo videatur ſibi acquirere proprietatem negotiorum, ita vt elapſo termino Accomandantes nihil prætendere poſſint de prouenientibus ab ipſis contractibus, in quibus nominati non fuerunt. Quia fuit reſponſum, ſtatutum prædictum videri emanatum ad emendationem præiudicij tertiis contrahentibus facti ob liberationem obligationis ſolidalis, ad quam de iure plures proponentes inſtitorem, vel adminiſtratorem tenentur, per ea, quæ conſuluit Ancharan. *conſ.*332.*num.*4. Oiaſch. *deciſ.* 150. *num.*7. Rota Ianuen. *deciſ.*14.*num.*8.*&* 20. *&* 126. ita vt ille, qui cum vno contraxit, in plures non diſtingueretur, vt conſiderat eadem Rota Ianuen. *deciſ.* 14. *num.*8. non autem vt alteraret partium conuentiones, de quibus in eo nullum verbum. Præterea dicebatur Philippum non potuiſſe, nec voluiſſe in proprio acquirere, quia debuit ex forma Capitulorum, & ita contraxit ſub titulo, & nomine communi ſociorum, vt patet ex modo contrahendi pro ſe, & ſociis, & quatenus non expreſſiſſet, idem eſſet dicendum ratione præcedentis mandati ex capitulis reſultantis, Aym. *conſil.*10.*num.*9. Nec aliter ſuadere videbantur verba Capitulorum, ibi, *Hauendo hauuto debito fine la ragione che ha cantato in nome di Filippo Guicciardino, nella quale per via di accomandita hanno hauuto intereſſe li Signori, &c.* quaſi per illa verba inferatur, quod ratio banchiaria reſidebat penes Philippum, & alii per viam Accomanditæ habebant intereſſe per participationem, non autem per proprietatem, cum penes ſocios ratio banchiaria non reſideat.

9 Nam pro iuſtificatione naturæ primæ Accomanditæ, cuius effectus deinde fuerunt accollati in ſecunda, non eſt deſumenda interpretatio ex cortice verborum, ſed ex ſubſtantia Capitulorum, quæ cum conueniant huic ſecundæ Accomanditæ, repugnant verba in toto contextu Capitulorum interpretationi prædictæ, dum ſocii voluerunt Philippum inſtitorem, adminiſtratorem, complementarium, & contrahentem ſub nomine ab eis recepto, & eo modo rationem banchariam eſſe penes eum, non autem in proprietate negotiorum, & rationis erectæ.

10 Ceſſare etiam videbatur incompatibilitas, & repugnantia deducta ex pacto, de quo in Capitulis Accomanditæ, quod finito triennio ſit reſtituendum capitale, quaſi eo reſtituto nullus ex participantibus poſſit aliquod vtile prætendere in appaltibus, & affictibus acceptis intra triennium, cum nullus ipſorum poſſet ſentire damnum, ſi eueniret, nec haberet capitale in iſta participatione, ſine quo nec damnum, nec vtile dari poteſt, præſertim cum illa negotia, vt notorium eſt, egeant implicatione magnæ quantitatis pecuniarum, & ſint contractus habentes tractum ſucceſſiuum per plures annos ſequentes poſt triennium. Nam extrahere capitale in fine ſocietatis, quando eſt ſaluum, conuenit regulis, & naturæ ſocietatis, Bald. *in l. ſi non fuerint, ff. pro ſocio, & in conſil.*463.*num.*4. *volum.*1. Socin. ſen. *conſil.* 24. *num.* 33. *volum.*1. neque ex eo affictus, & appaltus dici poſſunt remanſiſſe ſine ſubuentione pecuniarum, quibus deficientibus lucrum ſperari non poterit, quia poterat ſupereſſe tale lucrum, quod citra capitale immiſſum ſufficere potuiſſet, pro ſuſtentatione illorum negotiorum. Præterea cum omnes effectus ſocietatis eſſent reſtringendi finito triennio vigore Capit. 11. non erat neceſſe, quod omnes ſocii accidentalem ſocietatem renouarent ſuper continuatione affictuum, & appaltuum, cum per æſtimationem lucri ſperandi, poſſent æſtimari, diuidi, & vendi, nedum in tempore ſex menſium ad iſta peragenda ſtatuto, & vlteriori benè viſo ipſis ſociis, ſed minori etiam tempore, prout factum fuit de effectibus primæ Accomanditæ accollatis in ſecunda, & per æſtimationem alienatis, remanente pretio alienationis inter ſocios diuidendo, & quotidie practicantur venditiones portionis appaltuum, nec videtur verum, quod releuato capitali ceſſare debeat commodum ſociorum, dum nec ſentire poſſunt incommodum, quia vinculum non diſſoluitur cum Camera Apoſtolica, pro cuius intereſſe ſemper tenentur pro ſumma immiſſa ad omne damnum, quamuis ſortem recuperarint.

11 Alia etiam ratione, & faciliori prædicta euitabantur, quia ſi à principio iſti appaltus fuerunt ſociales, prout fuiſſe iam dictum eſt, neceſſe habet Philippus docere, quomodo mutauerint naturam, & in eius dominium peruenerint, ita vt de adminiſtratore finito triennio dominus effectus fuerit, quod quidem per contrarietates, vel abſurda demonſtrari non poteſt, ſed per modos habiles ad transferendum dominium. *l. nunquam nuda, ff. de acquirend. rer. domin. l. traditionibus, Cod. de acquirend. poſſeſſ.* Surd. *conſ.* 4. *num.*41. *vol.*1.

Et quæ deducuntur ab obſeruantia primæ Accomanditæ poſtmodum accollata in ſecunda, facilè in contrarium retorquentur, quia illa fuit talis, vt ſocii illius Accomanditæ de affictibus, & appaltibus finito triennio participauerint, dum illi fuerunt venditi ſecundæ ſocietati pretio ſcutorum 10a000. & pretium fuit diuiſum inter ſocios primæ ſocietatis ſecundum eorum participationem. 12

R. P. D. V B A L D O.

Romana de Arronis.

Mercurii 15. Ianuarij 1614.

A R G V M E N T V M.

Contraueniens prohibitioni alienationis factæ à teſtatore cum conceſſione facultatis ab eodem teſtatore datæ non contraueniendi capiendi poſſeſſionem bonorum propria auctoritate, non cenſetur priuatus hæreditate non ſequuta declaratoria iudicis, & hinc plures explicantur notabiles concluſiones, de quibus in Summariis.

S V M M A R I V M.

*Poſſeſſio probatur per locationem cum perceptione fructuum, num.*1.

*Poſſeſſio iunior præſumitur clandeſtina, & turbatiua, & non manutenibilis, præſertim in præiudicium illius, qui non habuit ſe pro ſpoliato, n.*2.

*Iudex nulliter, & iniuſtè procedens non dicitur priuare aliquem ſua poſſeſſione, num.*2.

*Cameralis obligationis extenſio eſt neceſſaria vbi eadem obligatio eſt rogata à diuerſo Notario, n.*3.

*Actus Agentium non operatur vltra eorum intentionem, num.*4.

*Declarans velle ſtare ſimplici copiæ inſtrumenti, non facit, vt aduerſarius non teneatur ſeruare, & adimplere de iure adimplenda, n.*4.

*Mandatum relaxatum ſine probationibus, & ex actis non iuſtificatum dicitur notoriè iniuſtum, n.*4.

*Teſtes examinati ſine citatione partis ad dicendum contra articulos, & videndum illos iurare dicuntur nulliter examinati, n.*4.

*Prohibita alienari etiam alienationi latiſſimè ſumpto vocabulo non veniunt ſub generali hypotheca etiam ad fauorem vxoris, num.*5.

Clauſula conſtituti nihil operatur, quando principalis obligatio eſt nulla, n. 6.

*Inquilinorum recognitio, & ſolutiones vni facta non poſſunt interuertere veram poſſeſſionem alterius, n.*7.

*Contraueniens prohibitioni alienationis à teſtatore facta non incurrit pœnam ab eodem teſtatore impoſitam contrauenienti niſi ſequuta declaratoria iudicis cauſa cognita, & parte citata, n.*8.

*Producens inſtrumentum dicitur fateri omnia contenta in inſtrumento, n.*9.

D E C I S I O D L V.

DOmini poſt binam huius cauſæ propoſitionem, alteram die 20. Decembris præteriti, in qua dixerunt, Non liquet, alteram die ſupraſcripta, tandem cenſuerunt, Fabio Arronio dandum mandatum de manutenendo in poſſeſſione domorum, & apothecarum, & vineæ, de quibus agitur, quia quoad domos, & apothecas, de Fabii anteriori poſſeſſione conſtat ex locatione ab eo facta de anno 1601. cum penſionibus ſucceſſiuè per plures annos receptis, quæ locatio cum fructuum perceptione benè probat poſſeſſionem, Bartol. Aret. & alii *in l. qui vniuerſas, §. quod per colonum, ff. de acquir. poſſeſſ.* Socin. *conſ.*106. *col.*1. *lib.*3. Gabr. *in tit. de locat. & condit. concluſ.*4.*n.*2.*&* 3. & fuit dictum in cauſa Bononien. de Cardinalibus 11. Ianuarii 1602. coram bonæ mem. Card. Pamphilio, & aliàs 1

ſæpè,

ſæpè, & ſic non obſtat poſſeſſio Lucilij, quia tanquam iunior præſumitur clandeſtina, & turbatiua, & non manutenibilis in præiudicium Fabij, qui non habuit ſe pro ſpoliato, *cap. licet cauſam*, vbi Doct. præſertim Bellam. *n.67. de probat.* Alexand. *conſ.110. num.1. lib.1. conſ.76. num.8. lib.2. & conſ.88. num.4. lib.5.* Rot. *deciſ.27. n.7. part.1. diuerſ.* cum alijs allegatis in Auguſt. Hoſpitalis 21. Februar. 1611. coram me.

2 Et licèt Lucilius fuerit immiſſus auctoritate iudicis, tamen cum iudex nulliter, & iniuſtè proceſſerit non citato Fabio anteriori poſſeſſore, eum non priuauit ſua poſſeſſione, Abb. *in cap. conquerente num.8. de reſtitut. ſpoliat.* Ripa *in l. naturaliter, §. nihil commune num.60. in fin. & ſeq. ff. de acquir. poſſeſſ.* Rota *deciſ.802. num.7. part.1.*

3 Vnde tota difficultas reducebatur ad hoc, An Fabius amiſerit ſuam poſſeſſionem, per mandatum de aſſociando in bonis Fabij relaxatum in Curia Capitolina de ann. 1610. ad fauorem Catherinæ vxoris Fabii ob aſſertam viri vergentiam ad inopiam, cum poſſeſſione capta nomine Catherinæ, & alijs ſubſequutis. Nam ſi non amiſit, ſequitur, vt tam immiſſio in eiſdem bonis obtenta contra Catherinam per Thomam Luciolum aſſertum Fabii creditorem in iudicio Saluiani, quam immiſſio Lucilii contra Thomam ob defectum citationis Fabii poſſeſſoris in vtroque immiſſionis iudicio fuerit nulla. Et Dominis videbatur, Fabium non amiſiſſe ſuam poſſeſſionem, quia mandatum à Catherina obtentum fuit nullum, & iniuſtum, nullitas deducebatur ex eo, quia fuit proceſſum in dicta Curia Capitolina via executiua in vim obligationis Cameralis abſque vlla illius extenſione, cum tamen ageretur coram diuerſo Notario ab eo, qui de inſtrumento dotali fuerat rogatus, Roman. *conſ.353. num.6. verſ. quoad tertium*, & ibi Addent. Galleſ. *ad form. Camer. oblig. part.2. tit. de proceſſ. num.3. & ſeq.* & fuit reſolutum in Romana Domus 16. Decembr. 1588. coram bon. mem. Penia in Romana releuationis à moleſtiis 12. Ianuarii 1601. coram Illuſtr. Card. Lancellotto, & in aliis allegatis per Informantes.

4 Neque hæc nullitas videbatur euitari ex conſenſu Fabii volentis ſtare ſimplici copiæ dicti inſtrumenti, quia ſolum potuit operari, vt pars non cogeretur producere inſtrumentum publicum ad euitandas expenſas, non autem vt propterea non teneretur adimplere ea, quæ de iure ſeruanda erant, vt poſſet executiuè procedi, cum actus agentium non operetur vltra eorum intentionem *l. non omnis, ff. ſi cert. petat. cum vulg.* Iniuſtum verò fuit dictum mandatum ex duplici capite. Primò, quia vergentia viri ad inopiam, quo nomine Catherina egit contra maritum pro reſtitutione, vel aſſecuratione ſuæ dotis, non fuit probata niſi per teſtes nulliter examinatos, qui ideò nihil probant Caputaq. *deciſ.282. part.3.* nullitas autem apparet ex defectu citationis ad dicendum contra articulos, & videndum teſtes iurare, vt fuit in terminis reſolutum in Nebien. Beneficii 30. Octobris 1602. coram Illuſtriſſimo Cardinali Lancellotto, qua nullitate ſtante, ſententia, vel mandatum tanquam ſine probationibus non remanet ex actis iuſtificatum, & ſic apparet notoriè iniuſtum, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.2. num.6. de ſolut.*

5 Secundo, mandatum fuit iniuſtum, quia iſta bona non erant obligata pro dote, cum eſſent fideicommiſſaria, & ſubiecta arctiſſimæ prohibitioni de non alienando, etiam alienationis latiſſimè ſumpto vocabulo, quo caſu non veniebant ſub generali hypotheca bonorum facta per Fabium ad fauorem vxoris, quia nec poterant hypothecari, Bart. Bald. & Ang. *in l. fin. C. de reb. alienat. non alien. in Summario*, & idem Bart. *in l. in quorum, verſ. tu dic ff. de pignor. & in l. codicillis, §. inſtituto num.5. ff. de leg.2.* Gabr. *de regul. iur. concluſ.12. & ſeq.* Alexan. *in l. ſi conſtante in 3. quæſt.3. quæſt. princip. num.25. & 26. ff. ſolut. matrim.* Neguſ. *de pign. 2. membr. ſecundæ part. num.53. verſic. quinto ſuiſſe*, &c. & in terminis dotis, Ruin. *conſ.123. num.10. lib.2.* Menoch. *conſ.116. num.14. & 15. lib.2.* Rota *deciſ.425. n.8. part.1.*

6 Nec clauſula conſtituti hoc caſu poteſt aliquid operari, tanquam acceſſoria ad principalem obligationem, Bald. *in l. ex teſtamento ad finem, Cod. de fideicommiſſ.*

7 Nec recognitio inquilinorum, & ſolutiones potuerunt interuertere poſſeſſionem Fabii, quam ex prædictis non amiſit, Alex. *in l. quamuis, §. ſi conductor. num.2. ff. de acquir. poſſeſſ.* Ex quibus ſequitur, vt aliæ duæ immiſſiones ad fauorem creditoris, & ad fauorem Lucilii non obſtent Fabio poſſeſſori, & non citato.

Non obſtat, quod ſtante alienatione facta à Fabio per impoſitionem duorum cenſuum ſuper dictis domibus contra expreſſam teſtatoris prohibitionem, Lucilius poſſet capere poſſeſſionem horum bonorum, etiam propria auctoritate ex permiſſione eiuſdem teſtatoris, quia placuit reſponſio data per Informantes, quod cum hæc facultas eſſet conceſſa à teſtatore in caſu contrauentionis, debebat ſuper dicta contrauentione præcedere ſententia iudicis declaratoria facti, cauſa cognita, & ſic parte citata *cap.1.* vbi Ioan. And. Archid. & alii *de homicid. in 6.* Felin. *in cap. cum non ab homine num.9. & 10. de iud. & in cap. Rodulphus num.35. de reſcript.* Alex. *conſ.103. num.17. lib.1.* Grammat. *deciſ.105. num.60.* Gail. *de pac. publ. lib.2. cap.3. num.3.* Magon. *deciſ. Florent. 16. num.13.* Roland. *conſ.20. num.13. lib.1.* Gabr. *conſil.89. num.23. lib.1. & conſil.67. num.17. lib.2.* Afflict. *deciſ.97. num.2. & 3.* Corbul. *de cauſ. priuat. ob non ſol. can. quæſt.12. ſub num.4.* & fuit dictum *in dict. deciſ. Bononien. de Carnalibus*, coram Cardinale, & in Ferrarien. Bonorum 12. Iunii 1600. coram bon. mem. Iuſto, & hoc optima ratione, quia ſi fuiſſet pars citata potuiſſet allegare aliquam cauſam, ex qua excuſaretur contrauentio, Afflict. *d. deciſ.97. num.2. & 3.* Gabr. *d. conſ.67. num.17. lib.2.* & fuit dictum in cauſa Ceſenaten. Spolii 22. Iunii 1592. cor. Illuſtriſ. Mantica, quam ipſe allegat, & ſequitur *de tacit. & ambig. lib.22. tit.22. ſub n.14.* vltra quod cum Lucilius elegerit viam iudicii ſine aliqua proteſtatione, non poterat amplius redire ad viam facti, & vti dicta facultate, Bald. *in l.1. ſub num.1. Cod. de execut. rei iudic.* Ruin. *conſ.57. n.3. lib.4.* Corbul. *vbi ſupra quæſt.13. in fin.* & fuit dictum in dicta Ferrarien. coram Iuſto, & late in Romana Domorum 24. Febr. 1612. & in Pampilonen. Parochialis de Arzoz. 20. Iunii eiuſdem anni coram me. 8

Quo verò ad vineam, res videbatur habere minorem difficultatem pro Fabio, quia de eius poſſeſſione conſtat ex inſtrumento locationis producto per Lucilium contra Iuliam, cui fuit facta renunciatio per conductorem, ex qua productione videtur confiteri contenta in inſtrumento *ad l. Publia, §. fin. ff. depoſ.* & per Doct. *in cap. cum venerabilis*, vbi Dec. *n.22. de except.* Surd. *conſ.5. num.37.* & fuit dictum in Romana dotis 6. Iunii 1611. coram me, nec poſſeſſio Iuliæ poteſt Lucilio ſuffragari, tum quia ipſa conſentit, vt mandatum detur Fabio, vt in nouo Fabij Summario *num.2.* tum quia nec ipſa ſibi poſſidet, ſed poſſidet pro locatore, tanquam ceſſionaria conductoris, *l. peregrè, §. quib. ff. de acquir. poſſeſſ. l.1. §. non alii autem, ff. de vi, & vi armat.* & ſic Iulia non potuit ſublocando Lucilio, plus iuris in eum transferre, quam ipſa haberet *ad regulam l. nemo plus iuris, ff. de reg. iur.* 9

De expenſis, & melioramentis factis à Lucilio in vinea adhuc non conſtat, & ideò fuit reſolutum, Fabio dandum mandatum de manutenendo. 10

R. P. D. PIROVANO.

Romana pecuniariæ de Cuppis.

Mercurii 26. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Societas quibus verbis inita dicatur. & quando ſocietatis damnum, & lucrum debeat inter ſocios eſſe commune.

SVMMARIVM.

Societatis lucrum, aut damnum commune eſt inter ſocios, etiam poſt alterius ſocii mortem, n.1.

Præfatio, & proœmium oſtendunt cauſam finalem ſequentis obligationis, n.2.

Socius pro complemento ſocietatis debet contribuere capitale neceſſarium pro eius rata, n.3.

Mandans dicitur facere, n.4.

Contrahens nomine proprio ſibi ipſi acquirit, & non alteri, n.6. Vbi declaratur hæc concluſio, niſi præceſſiſſet conuentio, quod contrahens ſibi, & ſocio acquireret.

Digitized by Google

DECISIO DLVI.

1 CEnſuerunt Domini contractum de quo in apocha releuata, ad effectum, vt hæredes Philippi Guicciardini remanſerint etiam poſt eius mortem obligati ad incommoda, & damna prouenia ex affictu ſtatus S. Floræ, & appaltu Vitrioli recepto per Pompilium de Cuppis à D. Duce Sfortia vſque de anno 1607. pro ſubſequenti nouennio. Fundamentum deciſionis fuit, quia inter Guicciardinum, & Pompilium id actum videtur ante conductionem, vt in affictu eſſent ſocij, ideò quidquid lucri, damnive factum repetitur commune eſſe, etiam poſt alterius eorum mortem, dicit text. *in l. actione in 1. verſ. ſi in rem certam, & l. verum, §. in heredem, & l. cum duobus in princ. ff. pro ſocio*, & quaſi damnum præparatum ex illo contractu tranſit ad hæredes, prout tranſit ipſum ius conductionis, Rimin. iun. *conſ. 52. num. 114. lib. 1.* & hæc concluſio benè firmatur tam in deciſione coram Bubalo Romana participationis 9. Maij 1593. quam in Ferrarien. affictus coram me 14. Ianuarij 1611.

2 Quod autem inter eos actum fuerit de communione ſecundum portiones conuentas patet ponderando ſeriem totius apochæ, quæ datur, dicitur enim, enunciatio iam tractatu nouæ conductionis, *E deſiderando d'hauer per compagno in detto nouo affitto il detto Signor Filippo Guicciardino per li due terzi.* Quæ verba cum ſonent in ſocietatem, & de certa re tanquam procemium, & præfatio benè oſtendunt cauſam finalem ſubſequentis obligationis, Bartol. *in l. 1. in princip. ff. ad Macedonian.* Roman. *conſil. 180. num. 6.* Dec. *conſ. 86. num. 5. verſic. & iſta donatio*, Crauett. *conſil. 301. num. 2.* Becc. *conſ. 20. num. 11. vol. 1.*

3 Ideò dum in apocha alia verba ſequuntur, *Per la preſente ſi obliga di ſtarci intereſſato per li due terzi, e contribuire à tutta quella ſomma, che ci biſognerà per il capitale di detto negotio.* Viſus eſt Guicciardinus qualificaſſe ſuum intereſſe tanquam ſocius, & magis etiam confirmaſſe illam qualitatem promittendo contribuere capitale neceſſarium pro complemento negotij conductionis, quæ contributio conuenit legibus veræ ſocietatis, *l. ſi non fuerint, ff. pro ſocio*, bonæ mem. Cardin. Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 6. tit. 14. num. 9. & per totum*, & eſt modus acquirendi iuris in re conducenda, vt dicit text. *in d. l. cum duob. in fin. princ. ff. pro ſocio*, ibi, *quaſi commune negotium gereretur*, & tradunt Bald. *in l. 1. num. 33. verſ. reſpondetur, C. pro ſocio*, Iaſ. *conſ. 33. num. 29. lib. 3.*

4 Addita fuit præterea ex parte eiuſdem Guicciardini facultas ſonans in mandatum in perſonam Pompilij, concludendi partitum affictus cum D. Duce ibi, *Dando facoltà al Signor Pompilio, che poſſa fermerà il detto partito de affitti, in quella miglior maniera che potrà ita vt comandante perinde ſit*, ac ſi cum ipſomet Guicciardino negotium geſtum, & concluſum fuiſſet, *§. fin. Inſtit. quod cum eo*, Caſtren. *in rubr. C. de exercitor. action.* Alba *conſ. 104. n. 5.* Afflict. *deciſ. 82. n. 3. vol. 3.*

5 Et demum pro complemento voluerunt, quod ſecuta concluſione contractus ſcriptura conficiatur *à vſo di buono compagno*, quæ verba conueniunt propriè, in quo Pompilius deſiderauit habere Guicciardinum in ſocium. Ex quibus omnibus ſatis patet ceſſare rationes, quæ allegantur *in Romana Participationis coram bon. mem. Bubalo*, cùm in ea opera, & induſtria ſolum fuerit deducta in ſocietatem, vt ideò mirum non ſit, ſi ea ceſſante per mortem ſocij, vel finem ſocietatis ceſſent etiam lucra, aut damna tanquam quid proportionabile ad vſum pecuniæ ab altero ſocio immiſſæ, ſecus autem eſt, quando præcedit cauſa habilis ad communicationem, & conſortium ipſius rei, quia tunc tranſit ius in proprietate, non autem in ſolo vſu, & commoditate ex ſolo vinculo ſocietatis cauſata.

6 Nec etiam obſtat, quod Pompilius vſus non fuerit facultate, & mandato ſibi in apocha præſcripto, dum proprio nomine conduxit, & pro ſe, & hæredibus ſuis ſtipulatus fuerit quo caſu videtur totus affictus ſibi acquiſitus, & non Guicciardino, per ea, quæ tradit Natta *conſ. 262. num. 12.* poſt Bart. & Alex. quos allegat. Quia hoc quoque fuerat conuentum, & promiſſum in apocha, quod poſſet concludere affictum cum D. Duce, *in quella miglior maniera che potrà, e giudicherà più beneficio.* Vnde contrahendo videtur vſus forma præcedentis mandati habili ad obligandum Guicciardinum, iu ta conuenta, Bart. & alij *in l. qui aliena, §. ſi is qui putat, ff. de interrogat. action.* Natta *conſ. 636. num. 68.* Alciat. *de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 24. num. 1.* Surd. *conſ. 19. n. 24. & 30. volum. 1.*

R. P. D. CAVALERIO.

Romana hæreditatis de Alexijs.

Veneris 24. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

De cumulatione poſſeſſorij cum petitorio arbitrio Rotæ commiſſa, quando in cauſa ſunt hinc inde difficultates.

SVMMARIVM.

Vxor poſſidens bona mariti viuentis iure familiaritatis, eo mortuo poteſt retinere ex cauſa dotis ſibi debita, & ſic cauſam poſſeſſionis ſibi mutare, n. 2.

Heres ſub confidentia inſtitutus dicitur potius cuſtos, & miniſter quam verus heres. Tenetur enim totam hæreditatem vnà cum fructibus reſtituere, nulla ſibi retenta quarta, n. 3.

Arbitrio Rotæ, quando eſt commiſſa cumulatio poſſeſſorij cum petitorio, Rota admittit cumulationem quando hinc inde ſunt difficultates, n. 4.

DECISIO DLVII.

DOminus Iulius Vrſinus fuerat immiſſus in poſſeſſionem bonorum hæreditariorum quondam Alexij de Alexijs vigore primi teſtamenti, in quo ipſe fuerat inſtitutus hæres vniuerſalis, contra D. Petrus Allius hæres inſtitutus in ſecundo teſtamento eiuſdem Alexij petebat immiſſionem vigore, *l. vlt. C. de edict. Diui Adrian. tollendo*, cauſa commiſſa in Rota propoſui dubium, die 20. Nouembris proximè præteriti, An Iulius eſſet manutenendus, ſeu potius Petrus immittendus, & propter difficultatem cauſę, cum Domini non eſſent concordes, dictum fuit non liquere. Interim cum Iulius porrexiſſet in Signatura preces, in quibus petebat cumulari poſſeſſorium, & peti- 4
torium fuit reſcriptum arbitrio Rotæ. Ideò dubitaui, an intraret arbitrium, & reſolutum fuit affirmatiuè, nam hinc inde naſcebantur maximę difficultates. 1

Nam quoad poſſeſſionem Iulij, licèt eſſet capta auctoritate iudicis Capitolini, reddebatur turbida, dubitabatur enim an eſſet merè inſtrumentalis, & vitioſa tanquam capta, exiſtente in poſſeſſione Iulia vxore teſtatoris, quę cum viuente viro poſſideret ſaltem iure familiaritatis, prętendebat tamen poſſe continuare, & etiam abſque noua declaratione mutare ſibi cauſam poſſidendi ratione ſui crediti dotalis, & vſusfructus ſibi à teſtatore relicti, iuxta opinionem Rotę in Romana de Benefacere, coram Illuſtriſs. Blanchetto, *quæ eſt deciſ. 324. part. 1. diuerſ.* & in Romana Peculium 14. Nouembris 1611. coram me.

Circa verò bonum ius Petri reddebatur etiam valdè turbidum, quia dicebatur ipſum eſſe hęredem confidentialem, fuerat enim inſtitutus in ſecundo teſtamento per hæc verba, *Nomino mio herede vniuerſalo, il Signor Pietro Alliis, del quale mi confido, & so eſeguirà ſecondo la ſala mente mia.* Vnde dicebatur hanc confidentiam reſultare in fauorem Iulij, cum ſubeſſet cauſa, quia poſt primum teſtamentum, & de tempore ſecundi Iulius, qui in primo fuerat ſcriptus hęres, condemnatus fuerat in pœnam vitę, & confiſcationis bonorum. Vnde attentis verbis teſtamenti, *del quale mi confido*, quia augebatur de vniuerſa hęreditate, quia Petrus erat amicus teſtatoris, & ſuberat cauſa confidentię, videbantur concurrere omnia requiſita per DD. in hęrede fiduciario, ſeu confidentiali, qui dicitur potius cuſtos, & miniſter, quam verus hęres, quia tenetur talis heres reſtituere totam hęreditatem vnà cum fructibus non retenta pro ſe aliqua quarta, iuxta gloſ. *vlt. l. in fideicommiſſariam, §. vlt. ff. ad Trebel. Budæus in annot. ad Pandectas ad l. 2. §. initium, ff. de origine iur.* Menoch. *conſ. 1135. n. 16.* 2

Stante igitur huiuſmodi turbiditate, & offuſcatione iurium vtriuſque partis ex prędictis, & alijs latè deductis per Informantes Domini cenſuerunt intrare arbitrium ad effectum cumulationis petitę, vt alias dixit Rota in Romana Cottini 6. Martij 1606. coram R. D. meo Archiepiſcopo Damaſceno, & in Vicen. Parochialis 10. Decembris 1608. coram R. P. D. meo Manzanedo. 3

R.P.D.

Digitized by Google

R. P. D. DAMASCENO.

Hiſpalen. Præeminentiarum.

Veneris 24. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Clauſula *vocatis vocandis* an, & quando faciat cauſam appellabilem, & exequutorem mixtum reddatque iudicium ordinarium, quod de ſui natura, erat exequutiuum, & an clauſula arbitrio Rotæ appoſita executioni ſententiæ operetur eiuſdem ſententiæ ſuſpenſionem, quando fuit appoſita in prima commiſſione emanata ex ſignatura iuſtitiæ.

SVMMARIVM.

Clauſula arbitrio Rotæ intelligitur, prout de iure, præſertim quando eſt appoſita in prima commiſſione, & præſertim, quando commiſſio emanauit à ſignatura iuſtitiæ, n. 1.

Literæ Apoſtolicæ, & Breuia, quando ſunt iuſtificata exequutioni mandari debent, num. 2.

Clauſula vocatis vocandis facit cauſam appellabilem, & mixtum exequutorem, num. 3. Declara, vt n. 4. & 7.

Reſcriptorum verba reducuntur ad ordinem iuris, n. 5.

Inhibitio concedi poteſt abſque eo, quod fiat proceſſus, vel pronuncietur, num. 6.

Actor, & reus quandoque ad imparia iudicantur propter diuerſitatem rationis, num. 7.

Subrogatus iudex eſt eiuſdem naturæ, cuius eſt iudex, in cuius locum ſubrogatur, num. 8.

DECISIO DLVIII.

1 A Fel. rec. Clemente Papa VIII. emanarunt tria Breuia ſuper ſtatu Cathedralis Hiſpalen. in quorum primo Papa declarauit indecorum eſſe, quod Canonici in ſacris conſtituti occaſione cuiuſdam Turni compellerentur, vt prætendebatur, inſeruire pro Subdiacono, & Diacono Portionarijs ſolemniter celebrantibus, & proinde id in poſterum fieri vetuit. In ſecundo declarauit, dictos Portionarios teneri ſubire munia, quæ liber Ceremonialis, Beneficiatis, & Manſionarijs aliarum Eccleſiarum iniungit. In tertio Papa narrans prædicta Breuia fuiſſe ſubreptitio modo obtenta, & ſignanter, quod quædam immemorabilis conſuetudo ad fauorem Portionariorum non fuit ſibi expoſita, ſtante dicta immemorabili conſuetudine mandauit, Portionarios in integrum reſtitui, ſeu manuteneri in poſſeſſione, vel quaſi, à qua vigore dictorum Breuium, ſeu libri Ceremonialis ſpoliati fuiſſent, ſuſpendendo prædicta Breuia tamquam ſobreptitio modo obtenta, donec ſuper contentis in dictis Breuibus, & alijs ſimilibus partibus citatis, & auditis quid obſeruandum eſſet Congregatio Sacrorum rituum (in qua tunc huiuſmodi cauſa pendebat) maturius declararet, cauſa poſtmodum in Rota R. P. D. Pamphilio commiſſa, fuit dubitatum, an eſſet locus exequutioni duorum primo loco obtentorum Breuium, & pro negatiua ſoit tentum ſtante vltimo breui, per quod illorum exequutio ſuſpenditur, donec ſuper contentis in illis maturius deliberetur, ſucceſſiuè datis dubijs ſuper vtroque Breui fuit reſolutum, illa eſſe iuſtificata, vnde dictus R. P. D. Pamphilius facto verbo in Rota conceſſit illorum exequutionem, quæ fuit cœpta per intimationem exequutorialium, ex quibus cum pars portionariorum prætenderet ſe grauatam, obtinuit mihi committi cauſam appellationis cum clauſula *parito Breuibus arbitrio Rotæ*, vnde propoſui ante omnia dubium, an eſſet locus arbitrio; & fuit concluſum, non eſſe locum arbitrio ad effectum ſuſpenſionis, ſeu retardationis exequutionis Breuium, quia clauſula arbitrio intelligitur, prout de iure, Bart. *in Extrau. ad reprimendum verb. videtur*, Pariſ. *conſ.* 8. *n.* 21. *lib.* 4. Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 7. n. 7. & deciſ. 8. n. 2. de ſent. & re iud.* & fuit ſæpiſſimè dictum in Rota, quod magis de plano procedit, quando, vt hic ponitur in prima commiſſione, quia tunc ceſſat obiectum, quod per iſtam interpretationem commiſſio reddatur ſuperflua, vt alias conſiderauit Rota in cauſa Romana Cottiuij die 6. Martij 1606. coram me per doct. Felin. *in c. 1. n. 51. verſ. & ſi dicatur arbitrio ſuo de conſtit. cum alijs in dicta deciſ. alleg.*

Confirmantur prædicta, quia commiſſio emanauit à ſignatura iuſtitiæ, quæ non facit reſcripta gratioſa, ſeu ab errantia ab ordine iuris, vt per Sarnen. *in compend. vtriuſque ſignat. verſ. & ſi quæratur cum ſeq.* Staphil. *de litter. iuſt. in princip. & verſ. ſecundum eſt cum duobus ſeq.*

De iure autem eſt, vt dicta Breuia demandentur exequutioni, ſtante quod ſunt iuſtificata, vt ſuper vtroque fuit reſolutum coram R. P. D. Pamphilio, litteræ enim Apoſtolicæ poſtquam ſunt iuſtificatæ habent exequutionem paratam, Mohed. *deciſ.* 13. *vt lit. pend.* Gig. *de penſ. q.* 8. *num.* 2. Rota in cauſa Pacen. Parochialis 27. Iunij 1604. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio, & in Salamantina Beneficij 31. Ianuarij 1596. coram Corduba. 2

Non obſtat tertium Breue, de quo ſupra, quod prætenditur feciſſe cauſam ordinariam, tum per illa verba *vocatis vocandis*, quæ faciunt exequutorem mixtum, & cauſam appellabilem, ad not. per Felin. *in cap. de cætero n.* 10. *de re iudic.* tum per illud verbum *Declaretur*, quod dicitur importare per ſententiam, & ſic quod debuerint præcedere tres conformes, antequam poſſet procedi ad exequutionem Breuium. 3

Quia in primis videbatur, non tranſire de plano, quod clauſula *vocatis vocandis*, faciat iudicium ordinarium, nam benè verùm eſt, quod facit, vt ille, qui alias poterat extraiudicialiter procedere teneatur procedere iudicialiter, ſed non exinde ſequitur, quod ſi materia eſt exequutiua, & iudex non pronunciet, ſed relaxet mandatum exequutiuum, ſit locus appellationi ad effectum ſuſpenſiuum, quia in remedio *l. fin. C. de edict. Diui Adr. tollen.* ad cuius inſtar proceditur in exequutione literarum Apoſtolicarum, Abb. *in cap. conſtitutis num. 14. in fin. de appellat.* Menoch. *de adipiſc. remed. 6. num.* 35. Mohed. *d. deciſ.* 13. *vt lit. pend.* Rota in cauſa Aduerſatia Beneficiorum 3. Iulij 1606. coram me, & ſimiliter in exequutione obligationis Cameralis, & in alijs proceditur iudicialiter, & citatis citandis, & nihilominus non retardatur exequutio ſub prætextu appellationis. 4

Et pro hac concluſione facit, quod verba reſcriptorum reducuntur ad ordinem iuris, *cap. cauſam, cap. ſuper litteris de reſcript.* Calder. *conſ.* 2. *num.* 1. *eodem tit.* Franc. *in cap. licet canon. in fin. de elect. in 6.* & proinde ſi materia ſecundum ordinem iuris eſt exequutiua, non debet per dictam clauſulam fieri ordinaria, quia cum verba per neceſſe hoc non importent, ordo procedendi remanet in diſpoſitione iuris, *ad l. commodiſſimè, ff. de lib. & poſthum. cum concord.* & bene in propoſito argumentatur, Anchar. *conſ.* 297. *n. 8. in fin. & n. 9. in princ.* Felin. *vero in dicto cap. de cætero n. 10. de re iud.* & Card. per eum alleg. poſſent ſaluari, quando exequutor elegiſſet (prout poteſt) proferre ſententiam, non autem relaxare exequutionem, vt fuit factū in hoc caſu, quæ diſtinctio colligitur ex verbis eiuſdem Felin. ibi, *& de eius ſententia diſponitur, vt de ſententia iudicis*, & ex Card. per eum alleg. *conſ. 64. alias 63. incip. dico quod Dominus num. 1. verſ. & hoc præſuppoſito*, ibi dico de ſententia exequutoris idem per omnia, ac ſi eſſet ſententia iudicis. 5

Et eodem modo reſpondebatur ad verbum *Declaretur*, intelligendo, quod declaratio fiat eo modo, quem natura iudicij expoſtulat, ex videmus in ſimili de commiſſione, quod inhibeatur præuia matura cauſæ cognitione, quia vt poſſit inhiberi non eſt neceſſe facere proceſſum, vel pronunciare ſuper hoc, vt fuit deciſum in cauſa Valentina Iuriſdict. 3. Iulij 1595. cor. Illuſtr. Card. Mellino, & alibi. 6

Verùm iſtis omiſſis fuit dictum, per dictas clauſulas non fuiſſe impeditam viam exequutiuam in hoc caſu ex triplici capite, primo quia Felin. & alij in contrarium alleg. loquuntur, quando prædicta verba ſunt in reſcripto impetrato per actorem, quia tunc videtur, quod non niſi ordinariè ad fauorem actoris procedi poſſit, cum alias forma non ſeruata deficiat iuriſdictio *ad cap. cum dilecta de reſcr.* I *cap. venerabili de offic. de leg. cum concord.* ſecus videtur in reſcripto ex poſt impetrato per reum, vt in præſenti caſu, quia tunc videtur, quod exceptio rei non niſi ordinariè canonizari poſſit, quia forma eſt adiecta impedimento exercitij iuriſdictionis, non autem ipſi exercitio, & non eſt nouum, quod actor, & reus propter diuerſitatem rationis ad imparia iudicentur, prout videmus in ſimili, *de remed. l. fin. C. de edict. Diui Adr. tollen.* ſecundum quā regulatur exequutio literarum Apoſtolicarum, vt ſupradictum eſt, etenim ſi iudex dat exequutionem actori non datur 7

appellatio, ſi verò illam dare negat conceditur appellatio, Ang. *in l. quiſquis num. 3. C. quarum appell. non recip.* Zuccard. *in d. l. fin. num.* 396. Caſtr. *conſ.* 39. *in fin. lib.* 1. Tiraquel. *tract. le mort ſaiſit part.* 6. *declar.* 6. *num.* 3. Menoch. *de adipiſc. remed.* 4. *num.* 876.

8 Secundò fuit dictum, non applicari clauſulam *vocatis vocandis*, & alia de quibus ſupra, quia dicta clauſula fuit directa Congregationi Sacrorum Rituum, quæ ſine dubio non procedit ordinariè, nec per tres conformes, & proinde cum Rota fuerit ſubrogata in eius locum clauſula debet intelligi, prout fuiſſet obſeruata in ſacra Congregatione, *ad reg. ſubrogatum, de qua in l. ſi eum, §. qui iniuriarum ff. ſi quis caut.* Bart. *in l. ſi quis filium in fin. Cod. de inoff. teſtam.* Butr. *in cap. Eccleſia, il primo num.* 3. *vt lit. pend.* Felio. *in cap. cum acceſſiſſent num.* 19. *de conſt.* Dec. *conſ.* 59. *num.* 2. & proinde ſicut in illa ſacra Congregatione ſuiſſet ſatis extraiudicialiter declarare ſuper exceptionibus Portionariorum ad effectum exequendi Breuia ad fauorem Canonicorum emanata, ita & in hoc caſu.

9 Tertiò viſa fuit ceſſare omnis difficultas, quia in commiſſione Rotali adeſt facultas exequendi dicta Breuia, prout de iure, & proinde quatenus fuiſſet per tertium Breue ſublata facultas exequendi, cenſeretur reſtituta per hanc vltimam commiſſionem, poſtquam de iure eſt, vt iſta Breuia exequutioni demandentur, vt ſupra demonſtratum eſt.

R. P. D. DAMASCENO.

Romana Legatorum de Columna.

Luna 27. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Immiſſio ex Saluiano interdicto ad fauorem legatarij an, & quando retardari debeat ex eo, quod hæres ſe creditorem hæreditatis, ſeu fideicommiſſarium prætendat.

SVMMARIFM.

Legatarij ex Saluiano interdicto immittendi ſunt ſuper bonis mobilibus, pecunijs, & nominibus debitorum relictis à teſtatore, data cautione de reſtituendo in caſu quo hæreditas non ſit ſoluenda, num. 1. & num. 10.

Legatario competit Saluianum interdictum in bonis hæreditarijs ipſius teſtatoris, num. 2. Vbi vt hoc procedat tam ſuper immobilibus, quàm ſuper mobilibus, pecunijs, & nominibus debitorum.

Exceptiones requirentes altiorem indaginem non impediunt immiſſionem in poſſeſſionem ex Saluiano interdicto, n. 3.

Inuentarium factum ab herede probat planè contra ipſum heredem, num 4.

Retinere rem magni valoris licitum eſt creditori, donec ſibi ſatisfiat, vel offeratur creditum minoris valoris. Declara ut num. 5.

Retentio rei creditori non datur, quando ex eadem re poteſt ipſi ſatisfieri, & alter creditor agens, num. 5.

Exceptio, quæ pendet à fideicommiſſis tanquam requirens altiorem indaginem non admittitur ad impediendum immiſſionem ex Saluiano interdicto, num. 7. Fallit, niſi hæc fideicommiſſi exceptio in continenti probetur, num. 8. Vbi etiam declaratur, quando hæc exceptio dicatur in continenti probata, & num. 9.

Exceptio non requirit altiorem indaginem ex replicatione, quam facit actor, num. 9.

Cenſus impoſitus ſuper re, fideicommiſſo ſubiecta ſuſtinetur in illa parte quæ eſt libera, & quæ fideicommiſſo non ſubiacet, num. 9.

DECISIO DLIX.

1 ROta cenſuit, legatarijs Antonij Quarti competere immiſſionem ex Saluiano ſuper bonis mobilibus, pecunijs, & nominibus debitorum relictis per dictum Marcum Antonium præſtita tamen cautione per dictos legatarios de reſtituendo in caſu quo hæreditas minimè eſſet ſoluenda, iuxta notata in *l. finali, C. de petit. hæred.* Rota in cauſa Foroliuien. Bonorum coram Paleotto relata inter diuerſ. impreſſ. 674. *lib.* 3. *p.* 3.

2 Et quod pro legato competat Saluianum, tradidit Gab. *conſ.* 46. *num.* 21. *lib.* 1. & fuit ſemper reſolutum in Rota, nempè in cauſa Strigonien. Legati 30. Iunij 1588. coram bon. mem. Cardinali Platto in Fauentina legati 24. Nouembris 1589. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, & in Romana legatorum 3. Nouembris 1599. coram bon. mem. Corduba, quæ concluſio procedit etiam ſuper mobilibus pecunijs, & nominibus debitorum, Rota in cauſa Romana Saluiani 11. Ianuarij 1602. coram bon. mem. Card. Seraphino, in Romana pecudum 24. Maij 1600. coram Illuſtriſſ. Mellino, & in Romana, ſeu Foroliuien. de Theodoris 15. Martij 1602. coram bon. mem. Penia.

Primum, & ſecundum extremum non controuertebatur, vnde difficultas fuit reducta ad exceptiones, quæ fuerunt factæ per Informantes pro D. Conteſtabile, herede cum beneficio legis, & inuentarij dicti Marci Antonij Quarti, nempè quod ipſe ex propria perſona eſt creditor hæreditatis dicti Marci Antonij Quarti, & pro quibus creditis competit ipſi retentio, ſed ad hoc fuit reſponſum, quod ſi credita ſunt clara competit retentio, ſi verò ſunt dubia, & requirant altiorem indaginem, nequaquam competere retentionem, quia in hoc iudicio minimè admittuntur exceptiones requirentes altiorem indaginem, Rip. *in rubr. ff. de pign. nu.* 19. *prope finem,* Natt. *conſ.* 532. *num.* 4. Becc. *conſ.* 89. *num.* 3. Menoch. *de adipiſc. remed.* 3. *num.* 180. Surd. *conſ.* 4. *num.* 36. Rota in Romana Saluiani interdicti 13. Martij 1608. coram bon. mem. Penia in Romana Cenſus 10. Iunij 1613. coram me, & alibi ſæpè. 3

Propterea reſolutio pendebat an credita prætenſa per Dom. Conteſtabilem eſſe clara, vel potius requirerent altiorem indaginem, ſuper quo Domini conſiderarunt, quod aliqua credita ſunt omninò liquida, vt ſunt expenſa funerum, debita hæreditatis ſoluta per Dom. Conteſtabilem poſt mortem teſtatoris credita, quæ ipſe Dom. Conſtetabilis habebat cum teſtatore dum viueret, & pro iſtis dicebant, D. Conteſtabili competere retentionem, verùm cùm iſta credita non aſcendant ad Scuta triginta millia, & mobilia, pecuniæ, & nomina debitorum, reperta in hæreditate dicti Marci Antonij excedant ſummam Scutorum ducentorum millium, vt conſtat ex inuentario confecto per Dominum Conteſtabilem, quod contra iſtum plenè probat *l. final. C. arbitr. tutela.* Bald. *conſ.* 407. *num.* 6. *lib.* 1. Caſtren. *conſ.* 393. *num.* 2. *lib.* 2. Rom. *conſ.* 102. *num.* 3. Socin. *conſ.* 159. *num.* 1. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 60. *num.* 2. Afflict. *deciſ.* 313. *in prime,* videbatur, quod prædictum creditum parum poſſet releuare ad effectum impediendi immiſſionem ſuper eo, quod ſupereſt deductis prædictis triginta millibus. Cum enim legata minimè excedant Scuta viginti ſeptem millia, reſiduum vſque ad ducenta millia erit omninò ſufficiens legatis. 3

Neque ſatisfecit reſponſio, quod pro modico, licet retinere rem magni valoris, donec ſibi ſatisfiat, vel offeratur creditum, ex not. in *l. quamdiu C. de diſtract. pign. l. creditoris ff. eod. tit. l. Moſchus,* & ibi gloſſ. *in verbo poſſeſſorem, ff. de iure fiſci,* quia fuit reſponſum prædicta iura procedere, quando vel poſſidetur res indiuiſibilis, prout ſi quis pro credito Scutorum mille, retineret ſummam ſcutorum decem millium, vel prædium minoris valoris. Tunc enim quia non poſſet priuari parte, quia priuaretur toto, vt in primo caſu, & quia de fructibus venit ſibi ſatisfaciendum, vt in ſecundo caſu, ex not. *l.* 2. *& fin. C. de pigneratitia act.* Bart. *in l. non alienam, num.* 10. *ff. eod. tit.* qui fructus, quando ſunt vberiores eo citius ſibi ſatisfiet, non debet cogi ad relaxationem niſi ſatisfacto ſibi de ſuo credito. Ceterùm quando petitur immiſſio ſuper rebus diuiſibilibus æſtimatis, & ſuper pecunijs, & nominibus debitorum, omnis æquitas ſuadet, vt creditor retenta ſumma in qua eſt creditor reſiduum reſtituat, quia alias retineret ſine cauſa contra not. in *l. ex conducto, in princ. ff. locati,* Tiraq. *in tract. ceſſante cauſa part.* 1. *n.* 189. Galeſ. *ad form. cam. oblig. p.* 4. *q.* 1. *n.* 12. Non enim poſſet retinere propter cautionem, quia iam eſt ſibi cautum, non propter ſatisfactionem de fructibus, quia res eſt infructuoſa, & ſterilis. 5

Alia ſunt credita prætenſa per D. Conteſtabilem, ex eo, quod Marcus Antonius Quartus erexit montes ſuper bonis à ſe poſſeſſis, quæ bona dicit eſſe ſubiecta fideicommiſſis ad ſui fauorem per mortem dicti Marci Antonij Quarti purificatis, qui quidem montes vnà cum fructibus decurſis, vſque ad præſentem diem, & pro maiori parte ſolutis à D. Conteſtabili excedunt ſummam ſcutorũ trecentorum millium, & ſic abſorbent valorem mobilium pecuniarum, & nominum debitorum prædictorum per 6

Mar-

Digitized by Google

Marcum Antonium Quartum ſuper quibus modo prætendit D. Conteſtabilis de damno ſe relenare. Verùm iſta debita cenſuerunt DD. non eſſe computanda ad effectum retardationis immiſſionis ex Saluiano, quia ſunt turbida, & requirentia altiorem indaginem. Vnde non debent admitti ex ſupra alleg.

7 Et quod ſint talia, patet quia in effectu pendent à dictis fideicommiſſis. Cùm enim Marcus Antonius reliquerit tempore mortis ſua bona ſtabilia excedentia valorem vnius millionis Scutorum ita demum eius hæreditas remanet debitrix dictorum Scutorum trecentorum millium, ſi fideicommiſſum occupat omnia ſtabilia, ita vt ſaltem non remaneant libera pro dictis Scutis trecentis millibus. Exceptio autem, quæ pendet à fideicommiſſis, tanquam requirens altiorem indaginem, non admittitur ad impediendam immiſſionem ex Saluiano, Rota in Ceſenaten. bonorum 28. Iunij 1596. coram Seraphino in Romana Saluiani 13. Ianuarij 1603. coram Litta, & in alia Romana Saluiani 1. Iulij 1613. coram me.

8 Et licet concluſio non procedat, quando fideicommiſſum in continenti probatur, vt fuit dictum in Viterbien. bonorum 7. Nouemb. 1586. coram Cardinale Seraphino, attamen viſum fuit Dominis in propoſito caſu non adeſſe ſufficientem probationem. Nam etſi ex deductis pro parte D. Conteſtabilis appareat adeſſe multa fideicommiſſa in domo de columna, & notoria ſit eius deſcendentia à fideicommittentibus, ſiue à vocatis, non remanet adhuc illiquidum, an fideicommiſſa abſorbeant omnia bona, relicta per D. Marcum Antonium Quartum, ita vt non remaneant tot de bonis liberis, ſuper quibus poſſint ſuſtineri montes. Inſpectio enim pendet ab eo, an nonnulla corpora fuerint in bonis fideicommittentium, & ſignanter Caſtra Mateni, & Roccæ Papæ, quæ fuerunt acquiſita per Marcum Antonium Quartum ab Aſcanio 9. Cardinali Columna, & ſunt magni valoris. Item an ex corporibus, quæ non dubitatur fuiſſe in bonis fideicommittentis, ſint detrahendæ portiones legitimæ, & Trebellianicæ, vel potius fuerint alias diſtractæ.

9 Nec dicantur, quod iſtæ ſint replicationes ex parte actoris, quæ non faciunt, vt exceptio dicatur requirere altiorem indaginem, iuxta not. per Afflict. *deciſ.* 63. Put. *deciſ.* 243. *lib.* 3. Rota in Romana, ſeu Amerina domus 25. Decembris 1577. coram Cantuccio, relat. inter diuer. impreſſ. *deciſ.* 57. *num.* 4. *& 6. part.* 2. & in Romana de Mateſcottis 20. Nouembris 1613. coram me. Quinimò ſunt de intentione rei, cui non ſufficit ſimpliciter oſtendere fideicommiſſa. Sed illa debet oſtendere talia, quæ abſorbeant omnia bona, quia alias in parte libera ſuſtinetur impoſitio grauaminis, prout in ſimili de cenſu impoſito ſuper re ſubiecta fideicommiſſo, quod ſuſtinetur in parte libera fuit dictum in cauſa Romana Cenſus de Cinciis 13. Aprilis 1600. coram bon. mem. D. Penia, & in Romana cenſus, de Palatiis 2. Nouembris, einſdem anni coram me, & in iſtis terminis tenuit Rota in Romana Saluiani interdicti 18. Maij 1598. coram Orano. Talia igitur non ſunt fideicommiſſa, nempè abſorbentia omnia bona, niſi probetur identitas omnium bonorum, & quod iam ſint detractæ portiones, quia alias in parte libera à fideicommiſſo potuit imponi onus montium.

10 Alia denique ſunt debita, quæ non ſunt ſoluta à Dom. Conteſtabile, nec illi debentur ſed prætenduntur, per extraneos cum hæreditate, & ſuper hæc fuit dictum non poſſe retardari immiſſionem, ſed ſufficere cautionem præſtandam per legatarios, iuxta not. *in d. l. fin.* vbi benè Caſtren. *num.* 4. *C. de pet hæred.* Rota *in dicta deciſ.* 674. *lib.* 3. *part.* 2. *diuerſ. impreſſ.* Et ita fuit reſolutum, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Camerinen. Donationis.

Lunæ 27. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Creditor ſuccedendo in hæreditate debitoris an, & quando ſuum creditum confundat, donanſque iura, & actiones, quas habet in hæreditate an cenſeatur donare iura, & actiones paſſiuas, & contra ſe.

S V M M A R I V M.

Remedium redintegrandæ, & manutenendæ poſſeſſionis ſunt inter ſe contraria, & in ſimul cumulari non poſſunt, num. 2.

Poſſeſſio ciuilis animo retenta præſumitur vbi non conſtat quem ſe habuiſſe pro ſpoliato, num. 3.

Poſſidenti ciuiliter competit remedium redintegrandæ pro recuperatione poſſeſſionis naturalis, num. 3. 4. & 5.

Ciuilis poſſeſſio penes duos eſſe non poteſt, num. 4.

Petens ſe manuteneri ſeu immitti, quod non dicatur habuiſſe pro ſpoliato, quoad poſſeſſionem ciuilem, num. 4.

Poſſeſſione ſua quis non priuatur ex decreto iudicis minus ritè, & rectè procedentis, num. 6.

Creditor ſuccedens debitori ſuum creditum confundit, n. 7.

Debitum alias extinctum per aditionem hæreditatis reuiuiſcit, & in emptorem transfertur facta eiuſdem hæreditatis venditione, num. 8. Declara, vt num. 9.

Donans ſeu cedens omne ius quod habet, cenſetur cedere, & donare caſu quo habebat, & ius tale, quale ſit, num. 9.

Donans iura, & actiones, quales habet, & quæ ſibi competunt ſuper aliqua hæreditate, non cenſetur donare iura, & actiones paſſiuas, quæ non ſibi, ſed contra ſe competere dicuntur, num. 10.

Donare iura contra ſe ipſum quis non præſumitur, num. 11.

Voluntas contrahentium maximè in contractibus attenditur, num. 11. & 12.

DECISIO DLX.

Svb die 27. Nouembris præteriti propoſui in hac cauſa dubium, an mandatum Rotale ſit confirmandum, vel reuocandum, & quoniam impugnabatur deciſio alias in hac cauſa facta coram R. P. D. meo Manzanedo, Domini tunc mandarunt, quod reuideretur dicta deciſio, quæ poſtea benè conſiderata, iterùm cauſam ſub hac die 27. Iannuarij propoſui. Et Domini dixerunt, mandatum eſſe confirmandum, quia de eius validitate ſatis viſum fuit conſtare ex reuolutione proceſſus. 1

Nec illi obſtare, quod citatio fuerit facta ad videndum decerni, & relaxari mandatum de manutenendo, & quatenus opus ſit de redintegrando, quæ remedia vti inter ſe contraria cumulari non poſſunt, Doct. *in l. naturaliter, §. nihil commune ff. de acquir. poſſ.* Menoch. *de retin. remed.* 3. *num.* 507. Veral. *deciſ.* 42. *incip. mandatum de manutenendo lib.* 2. *in manuſcr.* 2

Quia in caſu iſto ex proſecutis, & aliis circumſtantiis facti apparet pro parte Ioan. Baptiſtæ inſtatum fuiſſe pro manutentione ciuilis poſſeſſionis, quæ vbi non conſtat eum habuiſſe ſe pro ſpoliato, præſumitur animo retenta, ad not. per Bald. *conſ.* 446. *num.* 2. *verſ.* 2. *q. lib.* 3. Alexan. *conſ.* 233. *num.* 2. *& ſeq. verſ. nec obſtat ſi dicatur lib.* 1. ex qua propterea debetur ei manutentio, etiam pro recuperatione naturalis, Bart. *in l.* 1. *§. interdictum num.* 2. *ff. vti poſſid.* Caſtr. *conſ.* 244. *num.* 1. *lib.* 2. Put. *deciſ.* 419. *lib.* 2. & fuit dictum in cauſa Carthaginen. Canonicatus 6. Aprilis 1609. coram Illuſtriſs. D. Card. Lancellotto. 3

Nec ex illis verbis, *& quatenus opus ſit de redintegrando, &c.* viſum fuit Dominis inſerri poſſe, quod Ioan. Baptiſta habuerit ſe pro ſpoliato, quia imò de contrario apparet ex eo, quod petijt manuteneri, quod non poteſt intelligi, niſi ratione ciuilis, quam præſumitur animo retinere, vt dictum eſt. Ideòque ſupradicta verba neceſſaria referenda ſunt ad poſſeſſionem naturalem tantum, & turbationes de facto, ad trad. per Menoch. *de retin. remed.* 3. *ſub n.* 507. quorum vera ſententia Surd. *conſ.* 160. *num.* 72. non autem ad ciuilem, quæ penes duos eſſe non poteſt, gloſſ. *in l. ſicut certo, §. ſi duobus vehiculum in verb. dominium*, vbi etiam Caſtr. *num.* 5. *ff. commodati*, & in ſimilibus terminis de eo, qui petiit manuteneri, ſeu immitti, quod non dicatur habuiſſe ſe pro ſpoliato, quoad poſſeſſionem ciuilem, ſed cenſeatur petiiſſe immiſſionem pro naturali tantum, trad Surd. *d. conſ.* 160. *num.* 72 *in fin. verſ. hoc idem probauit, & num. ſeq.* & tenuit Rota in cauſa Romana Vineæ de Corbinellis 2. Decemb. 1609. coram R. P. D. meo Decano. 4

Non obſtat, quod decretum fuerit conditionale, quia quoad manutentionem, id non ſubſiſtit, quo vero ad redintegrationem, fuit reſponſum, quoad Io. Baptiſta ea non indigebat pro recuperatione naturalis poſſeſſionis, pro qua de iure ei datur manutentio ratione ciuilis, vt dictũ eſt. 5

6 Iuſtitia verò dicti mandati de manutenendo ſatis clara colligitur ex eo, quia iudex in prima inſtantia minus iuſtè, & rectè proceſſit, & propterea cum Ioannes Baptiſta eius poſſeſſione per illum priuatus non fuerit, Abb. *in cap. conquerente num 8. de reſtitut. ſpol.* benè potuit obtinere manutentionem, vt fuit dictum in cauſa Pennen. & Adrien. Beneficiorum de anno 1584. relatum inter impreſſ. diuerſ. *deciſ.* 802. *num.* 7. *verſ. quia pro reſponſione part.* 1. & in cauſa Sancti Seuerini bonorum 20. Decembris 1610. coram R. P. D. meo Damaſceno,

7 Quod autem minus iuſtè, & rectè proceſſerit, apparet ex eo, quia relaxauit mandatum pro Scutis 100. quæ Ioannes Baptiſta debebat Ioanni Mariæ nepoti occaſione diuiſionis inter ipſos factæ, & tamen cum Ioannes Baptiſta, vnà cum Matthæo altero fratre Ioannis Mariæ ſucceſſerit, illiuſque hæreditatem ex teſtamento ſimpliciter adiuerit, dictum creditum ſaltem pro dimidia parte remanſit extinctum, Pariſ. *conſ.* 16. *num.* 49. *lib.* 2. Alex. *conſ.* 143. *num.* 3. *verſic. Vnde videmus lib.* 2. Caſtr. *conſil.* 186. *in princ. lib.* 2.

8 Neque releuat, quod poſt aditam hæreditatem Ioannes Baptiſta donauerit ad fauorem Erſiliæ, Corneliæ, & Fuluiæ, omne ius, omnemque actionem, quod & quam ſuper illa habebat, & ſibi competebat, quia ſub huiuſmodi donatione non poteſt dici comprehenſum ius pro dicta parte crediti extincti. Nam licet debitum alias per aditionem hæreditatis extinctum, facta illius venditione reuiuiſcat, & in emptorem tranſeant etiam debita, quæ hæres habebat erga defunctum de tempore illius mortis, *l.* 2. *§. penult. l. ſi hereditatem, ff. de hered. vel action. vendit.* Afflict. *deciſ.* 81. *num.* 2. Corn. *conſ.* 14. *ſub num.* 11. *lib.* 3.

9 Tamen in caſu iſto non agitur de venditione totius hæreditatis, ſeu corporis vniuerſalis illius, quo caſu conſideratur hæreditas, prout erat ab initio de tempore mortis, vt dicunt Doct. ſupra allegati. Sed de donatione, in qua Ioannes Baptiſta *donat tantum illas actiones, & illud ius, quod habet, & ſibi competit, ſeu habere, & competere poſſet, in & ſuper portione eidem obueniente ex bonis, & hæreditate, &c.* Quæ verba intelliguntur caſu, quo habeat, & talia, qualia de tempore contractus habet, Bartol. Alex. & alij *in l. ſi ſic, §.* 1. *ff. de leg.* 1. idem Alex. *conſ.* 187. *num.* 9. *lib.* 2. Aldobrand. *conſ.* 107. *num.* 2. Card. Mantica *de tacit. & ambig. conuent. lib.* 4. *tit.* 20. *num.* 9. Et propterea non poſſunt referri ad ius contra ſeipſum, quod per additionem de illo tempore fuerat extinctum.

10 Præſertim, quia licet in venditione hæreditatis comprehendantur actiones tam actiuæ, quàm paſſiuæ, aliud tamen eſt, quando quis donat iura, & actiones, quas habet, & ſibi competunt. Huiuſmodi enim verba non conueniunt actionibus paſſiuis, quæ non ſibi, ſed contra ſe competere dicuntur, Berous *conſ.* 41. *num.* 12. *lib.* 1. Menoch. *conſ.* 416. *num.* 16. Et quod ſit quid diuerſum donare, ſeu vendere hæreditatem, & donare ius, quod quis habet in hæreditate, trad. Corn. *conſ.* 230. *ſub nu.* 3. *ad med.* ibi, *Quod etiam ex alio lib.* 4. Menoch. *dicto conſ.* 416. *num.* 14. *& ſeq.*

11 Quod etiam in caſu iſto ſuadetur, quia non eſt veriſimile, quod Ioannes Baptiſta voluerit donare etiam iura contra ſe ipſum, *l. ſi peculium, §.* 1. *ff. de pecul. legato*, Bald. *in l.* 2. *C. an ſer. ex ſuo fact.* Alex. *conſ.* 149. *num.* 6. *lib.* 2. Roland. *conſ.* 86. *num.* 4. *lib.* 1. Et in conuentionibus maximè attenditur voluntas contrahentium, *l. in conuentionibus ff. de verb. ſignif.* Roland. *conſ.* 37. *n.* 21. *lib.* 2. Corn. qui loquitur in illis terminis *conſ.* 267. *num.* 7. *lib.* 4.

12 Et ex his ceſſat, quod in donatione adſit clauſula, *conſtituti*, ex quo enim donatio eſt reſtricta ad iura, & actiones actiuas tantum, vt dictum eſt, non extenditur ad iura paſſiua per iſtas ſubſequentes clauſulas executiuas, quæ principalem diſpoſitionem ampliare non poſſunt, Bertr. *conſ.* 29. *in princ.* Dec. *conſ.* 470. *num.* 4. Et ex his ita fuit reſolutum.

R. P. D. DAMASCENO,

Romana de Pinis,

Lunæ 27. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo datur etiam ciuiliter poſſidente, & ei, quia iudice nulliter procedente ſpoliatus fuit, Actorumque omiſſa tranſportatio non vitiat ſententiam in pluribus caſibus, de quibus in hac deciſione.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo dandum eſt poſſeſſori tempore motæ litis, num. 1.

Poſſeſſio alicuius probatur ex eo, quod aduerſarius alias petierit immitti in illius poſſeſſionem, num. 2. *& num.* 4.

Poſſeſſio non amittitur per executionem factam à iudice nulliter, & notoria procedente, num. 3.

Spolio agens non videtur dimittere poſſeſſionem ciuilem, quam retinet ſolo animo, ſed agere tantum pro recuperatione poſſeſſionis naturalis, num. 5. *& ſeq.*

Confeſſio in dubio debet interpretari ad fauorem confitentis, num. 6.

Actus iudicialis ſemper interpretatur ad fauorem petentis, num. 7.

Verba ſunt interpretanda contra illum, qui potuit clarius loqui in contractibus, ſecus in libellis, num. 7.

Probatio dubia probare debenti non ſuffragatur, num. 8.

Poſſeſſores legitimi dicuntur, & in poſſeſſione manutenendi ſunt, qui à iudice ad poſſeſſionem, qua prius ſe ſpoliatos habuerunt reſtituti ſunt, num. 9.

Actorum tranſportatio omiſſa non vitiat ſententiam, quando non ſunt tranſportata acta verbaliter tantum producta, num. 10. *parte non citata, num.* 11. *vbi etiam quod non dicuntur de actis iura producta extra terminos citationis.*

Actorum tranſportatio non eſt de forma iuxta Conc. Trid. quando cauſa non eſt Eccleſiaſtica, num. 12.

Actorum tranſportatio omiſſa non vitiat ſententiam, quando ſine illis actis ſententia iuſtificatur, num. 12.

Citationis defectus quoad vnum non nocet quoad alium legitime citatum, num. 13.

Citatus quod quis fuerit probatur ex relatione Curſoris, num. 14.

Citatio dicitur facta perſonaliter, quando Curſor in relatione ſimpliciter dicit ſe illam feciſſe, num. 14.

Stylus in Ordinatorijs iudicijs poteſt probari per extraiudicialem iudicis informationem, num. 15.

DECISIO DLXI.

1 PRo informante fuit tentum, nempè DD. de Pinis eſſe dandum mandatum de manutenendo, ſiquidem conſtat de eorum poſſeſſione de tempore motæ litis. Vnde in illa ſunt manutenendi, *§. retinendæ Inſtit. de interdict. cum vulg.*

2 Dicta autem poſſeſſio DD. de Pinis de tempore motæ litis probatur ex petita immiſſione contra illos, per quam petitionem aduerſarij falſi fuerunt, illos eſſe in poſſeſſione, Innocent. *in cap. cum veniſſent num.* 2. Ioan. Andreas *num.* 3. Hoſtien. *num.* 4. Imol *num.* 21. Butr *num.* 45. Zabar. *num.* 4. *verſic.* 29 *de reſtit. in integrum*, Rot. in cauſa Anconitana bonorum 16. Februarij 1609. coram Reuerendiſſimo Bononien. & in Romana domorum 20. Maij 1611. coram Reuerend. P. D. Pirouano, & conſtat etiam ex teſtibus in hac cauſa examinatis. Nec prædicta poſſeſſione priuati fuerunt per immiſſionem à iudice ſuis aduerſarijs conceſſam, ad notat. *in l. iuſtè poſſidet. ff. de acq. poſſ.*

3 Quandoquidem illa concluſio minimè habet locum iudice nulliter, & notoriè iniuſtè procedente, Anchar. *conſil.* 159. *num.* 3. Corn. *conſ.* 193. *num.* 4. *lib.* 3. Rota in cauſa Vercellen. Canonicatus 20. Aprilis 1598. coram Orano, & in Beneuentana Parochialis 28. Nouembris 1612. coram me, nulliter autem, & iniuſtè proceſſiſſe iudicem fuit in hac cauſa reſolutum coram Reuerendiſſ. Bononien. die 7. Nouembris 1607.

4 Minus facere viſum fuit, quod DD. de Pinis agendo ad reſtitutionem in ſpolio coram dict. Reuerendiſſimo

Bono-

Bononien. videantur amiſiſſe eorum anteriorem] poſſeſſionem, ad Couar. *pract. quæſt. cap.* 17. *num.* 3. Veral. *deciſ.* 43. *lib.* 3. *in manuſcript.* Rot. in cauſa Hiſpalen. præeminentiarum 16. Iunij 1606. coram R. P. D. Pamphilio.

5 Nam in primis fuit reſponſum, quod agens ſpolio in dubio non videtur dimittere poſſeſſionem ciuilem, quam retinet ſola animo, ſed agere tantum pro recuperatione ſolius naturalis, Natta *conſ.* 572. *num.* 21. Menoch. *de retinend. remed.* 3. *num.* 507. cum alijs per Surd. *conſil.* 160. *num.* 72. Rota in cauſa Mediolanen. Parochialis 22. Iunij 1587. coram bon. mem. Card. Platto, Oxonien. Capellaniæ. 10. Martij 1589. coram eodem. Et in cauſa Sanctæ Agathæ Gotorum 8. Iunij 1598. coram Gipſio.

6 Petitio enim redintegrationis eſt dubia, & æquiuoca cum poſſit referri ad ſolam naturalem qua dubietate ſtante omnes regulæ volunt, quod intelligatur de ſola naturali, tum quia eſt ſpecies confeſſionis, quæ in dubio debet interpretari ad fauorem confitentis, *l. ſi quis intentione ff. de iud.* Rom. *conſ.* 455. *num* 4. & 6. Menoch *deciſ.* 2. *de reſtit. ſpoliat.* tum quia eſſet abijcere proprium ius, quod non præſumitur quis velle facere, ſed imò quantò magis poteſt conſeruare, ad not. *in l. cum de indebito ff. de probat.*

7 Tum etiam quia actus eſt iudicialis, qui cum de ſui natura ſit ordinatus ad acquirendum ſemper ſit interpretatio ad fauorem petentis. Vnde videmus, quod licet in contractibus fiat interpretatio contra illum, qui potuit clarius loqui, *l. veteribus*, & ibi Bart. *num. ff. de pactis*, *ſecus ſit in libellis*, *l. inter ſtipulantem*, *§. ſi Stichum*, *ff. de verb. obl.* Bald. *conſ.* 489. *num.* 3. *in fin.* Caſtr. *conſ.* 169. *num.* 4. *lib.* 2. Roman. *conſ.* 136. *in princ.* Ægid. *deciſ.* 733. *in fin.*

8 Denique cum aduerſarij ſe fundent in hac petitione, interpretatio debet contra illos fieri, quia probatio dubia non ſuffragatur probare debenti, *cap. in præſentia de probat. cum concord.*

9 Secundò principaliter fuit reſponſum, quod dato, & non conceſſo, quod iſti de Pinis habuiſſent ſe pro ſpoliatis eum vigore ſententiæ Rotalis latæ ſuper ſpolio fuerint reſtituti dicuntur legitimi poſſeſſores, *d. l. iuſtè poſſidet, de acq. poſſeſſ.* & proinde in illa ſunt manutenendi *dicto §. retinendæ cum concord.*

10 Nullitates verò alias per memorialia propoſitæ contra hanc immiſſionem conceſſam à Rota, & quæ ſi adeſſent, vitiarent immiſſionem, ex allegatis ſupra, viſæ fuerint DD. benè ſublatæ per Informantes pro DD. de Pinis, nam prima de non tranſportatione omnium actorum viſa fuit ſublata, tum quia actus, qui prætenduntur deficere, fuerunt tantum verbaliter producti, vnde non fuerunt tranſportandi, Rota in cauſa Carpentoraten. Fideicommiſſi 15. Ianuarij 1608. coram Illuſtriſſimo Lancellotio, & in Placentina deuolutionis 10. Maij 1602. coram bonæ memoriæ Penia, vbi aliæ deciſiones allegantur.

11 Tum quia non fuerunt producti parte citata, ex quo non fuerunt exhibiti in termino citationis, propterea non dicuntur eſſe de actis, iuxt. not. *in cap. Carthe* 3. *quæſt.* 9. Satnen. *ſuper regul. de annali quæſt.* 4. *col.* 3. *quin imo*, Natta *conſ.* 194. *num.* 15. Caſſad. *deciſ.* 1. *in fin. de except.* Rota in cauſa Peruſina de Ceuarellis 22. Iunij 1588. coram Mantica, & in Abulen. Cappellaniæ 20. Iunij 1603. coram Illuſtriſs. Mellino.

12 Tum denique quia ſententia Rotalis iuſtificatur ſine illis actis, & tranſportatio non eſt de forma, iuxt. Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 2. *§. præterea*, cum cauſa non ſit Eccleſiaſtica, vt poſt reſolutiones Sacræ Congregationis tenuit Rota in cauſa Romana Lignorum 23. Iunij 1603. coram me, & in Romana Apothecarum 8. Februarij 1608. coram R. P. D. Caualerio.

13 Secunda nullitas ex prætenſo defectu citationis perſonalis pariter viſa fuit non obſtare, nam præter quod non tangit illos contra quos procedebatur per affiationem, notum eſt enim, quod defectus citationis quoad vnum non nocet, quoad alium legitimè citatum Bald. *in auth. ſi omnes num.* 11. & 12. *C. ſi minor ſe ab hered. abſtin.* Caſtr. *in l. de vnoquoque num.* 2. *ff. de rei vind.* Felin. *in cap. cum inter num.* 10. *fallen.* 4. *eod. tit.* Rot. in cauſa Mediolan. reſciſſionis tranſactionis 14. Decembris 1601. coram me. Tot enim dicuntur ſententiæ, quot ſunt perſonæ, Caſtr. *in l. idcircò num.* 2. *ff. de iud.* Gabr. *conſ.* 56. *num.* 19. *lib.* 1. Rota in cauſa Bracharen. Iuriſp. 1. Martij 1602. coram me.

14 Fuit etiam dictum conſtare de citatione perſonali omnium, quandoquidem de citatione conſtat ex relatione curſoris, cui in hoc creditur, tanquam de re ſpectante ad officium ſuum, gloſſ. *in cap. cum parati*, *verbo ſuus in fine de appell.* Bartol. *in Extrauag. ad reprimendum*, *verbo per nuncium num.* 10. Rom. *conſ.* 497. *n.* 5. Corn. *conſ.* 79. *nu.* 8. *lib.* 3. Vant. qui de communi *tract. de nullit. ex defectu citationis num.* 150. & licet in relatione non dicat ſe feciſſe citationem perſonaliter, ſed ſimpliciter, ſe feciſſe, quod poſſet intelligi *dom. dim. copia*, attamen Domini in hoc detulerunt atteſtationi multorum Curialium, qui fidem fecerunt relationem ita factam ex ſtylo intelligi de citatione perſonali, quia quando non eſt perſonalis Curſor, ſolet addere illa verba *domi dim.* inter quos atteſtantes fuerunt quatuor in Romana Curia cauſarum patroni inſignes, nempè Franciſcus Zeccadorus, Horatius Stinbaldus, Alexander Falcianus, Ioannes Glunus, & alij quibus Rota detulit.

Etiam ſi non fuerint firmiter examinati cum in ijs, quæ concernunt ordinatoria, poſſit iudex ſe extra iudicialiter informare, Alexan. *in l. dies cautioni*, *§. hoc autem*, *nu.* 26. *ff. de damn. infect.* Dec. *conſ.* 655. *num.* 27. & *ſeq.* Natta *conſ.* 358. *in fine*, Pedem. *deciſ.* 22. *num.* 16. & 17. & fuit dictum in vna Vlixbon. Iuris deputandi collectores 14. Martij 1603. coram Reuerendiſs. Attrebaten. & in Mediolanen. reſciſſionis contractus 17. Iunij 1601. coram me. 15

R. P. D. COCCINO.

Abulen. Decimarum.

Lunæ 27. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex ſummarijs ſumas argumentum.

SVMMARIVM.

Poſſeſſionis continuatio metienda eſt ex parte poſſeſſionis, & non ab eo, contra quem poſſidetur, num. 1.

Monachi non tenentur ad decimas hortorum. Declara vt num. 2.

Exceptio priuilegiorum an poſſit opponi aduerſus agentem poſſeſſorio retinendæ, num. 3.

DECISIO DLXII.

Domini dixerunt, eſſe parendum mandato de manutenendo, non ſolum quo ad decimas maiores, verum etiam quo ad minutas, videlicet hortorum, nutrimentorum animalium, & ſimilium. Cùm enim Eccleſia eſſet in iſta quaſi poſſeſſione antequam terræ peruenirent ad monaſterium, in ea debet manuteneri, etiam contra Monaſterium cum in continuatione poſſeſſionis metimur ius ex parte poſſeſſionis, & non ab eo contra quem poſſidetur, iuxta deciſ. Goidopapæ, quæ ſemper ad hoc ſolet allegari 629. Gig. *de penſion. quæſt.* 47. *num.* 10. *verſ.* 5. *ſciendum*. Et fuit pluries reſolutum. 1

Non obſtat, quod fratres quoad decimas hortorum habeant priuilegium in Corpore iuris clauſum, *vt in cap. ex parte de decim. cap.* 2. *de Eccleſ. ædif.* S. Anton *part.* 2. *Sum. tit.* 4. *cap.* 2. *§.* 4. *de decim.* Rebuff. *de decimis quæſt.* 5. *num.* 21. quia iſtud priuilegium eſt examinandum in petitorio, & videndum, an intret, & an monaſterium habeat omnia requiſita, vt eo vti poſſit maximè cum poſſeſſiones grauantur onere ſolutionis decimarum, ad illos tranſiuerint, quo caſu eſt dubium, an ſint exemptæ a ſolutione dictarum decimarum, vt dicit gloſſ *in d. cap. ex parte, il primo de decim. in verb. laborum ſuorum verſ. niſi pacto*, & dicit text. *in cap. vltimo*, *§. ceterum*, *eodem tit. in ſexto*, de quo in petitorio agendum eſt. 2

Minus etiam facit, quod priuilegium debeat etiam diſcuti in iudicio poſſeſſorio, vt eſt deciſ. Guidobon 21. *de reſtit. ſpoliat. alias deciſ.* 115. *incip. Antonius Paceccho*, quia caſus ſunt lege diuerſi. Nam in caſu illius deciſionis agebatur de ſpolio contra monaſterium, quod allegabat non ſpoliaſſe ſtantibus priuilegijs, & placuit Rotæ reſponſio, & ideò ordinauit, quod diſcuterentur priuilegia, & ita fuit iudicatum, etiam in cauſa Derturen. decimarum, quarta menſis Febr. 1608. coram R. P. D. meo Lugdun, Et ratio eſt, quia ſpolium pendet à priuilegijs, & ideo prius de illis cognoſcendum eſt, prout cognoſcitur prius de poſſeſſione, quam de attentatis, quando ab illa pendent attentata, Capyc. *deciſ.* 72. & 209. *nu.* 4. Lanc. *l. de attentat. p.* 3. *cap.* 24. *q.* 19. Sed in caſu iſto ſecus eſt dicendum, quia manutentio non pendet à priuilegijs, ſed a poſſeſſione, 3

in qua Eccleſia eſt iſtubar cum anteriore, & propterea ad effectum manutentionis non ſunt diſcutienda priuilegia.

Et ita fuit concluſum, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Firmana Pecuniariæ.

Lunæ 27. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Statutum excludens fœminas propter maſculos, conditum cenſetur ratione conſeruandæ agnationis.

SVMMARIVM.

Statutum exorbitans à iure communi ſufficit verificari in vno caſu, num. 1.

Statutum excludens fœminas propter maſculos cenſetur excludere ratione conſeruandæ agnationis, num. 2.

Agnationis conſeruandæ ratio habetur in reſtitutione dotis, num. 3.

DECISIO DLXIII.

1 DVbitaui 10. Iunij præteriti an Domina Calidonia filia Catherinæ de Adamus ex primo matrimonio poſſet, non obſtante Firmano Statuto lib. 3. cap. 44. in dote materna pro virili ſuccedere, vnà cum duobus fratribus ex eadem Catherina, & ſecundo viro ſuperſtitibus, & firmatum fuiſſet Dom. Calidoniæ ſtatutum non refragare, quia pars non acquieſcebat, cauſa denuo per me propoſita, Domini rationibus in deciſione adductis reſponderunt ab ea non eſſe recedendum. Non obſtat quod dictum ſtatutum in ſecunda parte loquatur de muliere deſcendente relictis ex vtroque matrimonio filijs, & ſic illud eſſe intelligendum etiam ſi mulier cum fœminis tantum ex vno matrimonio, & maſculis ex alio deceſſiſſet, cum tam maſculi quàm fœminæ veniant appellatione filiorum, *l. maximum vitium Cod. de lib. præterit.* nam dato etiam quod filiorum appellatio vtrumque ſexum comprehendat, non tamen infertur neceſſariò vigore dicti ſtatuti maſculos vnius matrimonij fœminis alterius præferri, cum illud adimpleri poſſit ſi fœminæ ſolum, vel maſculi tantum ex vtroque matrimonio ſupereſſent, cum enim hoc ſtatutum exorbitet à iure communi ſufficit, quod in vno caſu verificetur, deciſ. Peregrinor. 99. *num.* 12. Vltra, quod in caſu noſtro locum habere non poteſt, cum ratio non vigeat agnationis propter quam maſculus fœminam excludit, vt in prima parte ſtatuti, & fuit dictum in alia deciſione.

2 Nec valet dicere, ſtatutum non pro conſeruanda agnatione, ſed fauore maſculinitatis emanaſſe, & ſic maſculum vnius matrimonij fœminam etiam alterius excludere, quia non apparet maſculinitatem fuiſſe contemplatam, & regulariter quando ſtatutum fœminas propter maſculos excludit, cenſetur cauſa, & ratione conſeruandæ agnationis conditum, Ioan. Andr. in addit. ad Specul. *in rubr. de ſucceſſ. ab inteſtat. col. 1.* Cyn. Alber. Salic. & alij *in l. 1. C. de adulterio*, Caſtrenſ. *conſ.* 40. *num.* 2. *lib.* 2. Fulgoſ. *conſil.* 77. *num.* 1. *& 2.* Rom. *conſ.* 20. *num.* 5. Curt. iun. *conſ.* 87. *num.* 5. Menoch. *conſ.* 6. *num.* 11. *& conſ.* 95. *num.* 60. Paul. de Monte Pico *conſ.* 65. *num.* 34. *& ſeqq.* vbi etiam de communi vteſtur. Cùm in pluribus capitulis dicti ſtatuti, & præcipuè *in* 49. *rubr. de ſucceſſ. ab inteſt.* clare ſit expreſſa ratio conſeruationis agnationis dubitari non poteſt, quin hac de cauſa illud emanauerit.

3 Non obſtat, quod *in d. ſta rubrica 49. de ſucceſſ. ab inteſt.* excipiatur caſus ſucceſſionis in dote, & ſic inferatur ſup ea ſtatuentes rationem conſeruandæ agnationis non habuiſſe. Nam vltra, quod in rubrica de ſucceſſione dotis maſculi ſemper fœminis præferuntur, quæ regula iter, vt dixi pro agnationis conſeruatione ſtatutum intelligitur *in dicta tamen rubr.* 49. videtur potius decidi caſus de ſucceſſione dotis relatiuè cum ſ. l. ad rubricam de do ti reſtitutione ad eius ſolam repetitionem ſe refert, vnde ſicut in rubrica de ſucceſſione ab inteſtato fuit habita ratio conſeruationis agnationis. Ita pariter dicendum eſt, illam fuiſſe habitam in alia dotis reſtitutione ex alleg. in ſuperiori deciſione. Et ita fuit deciſum, &c.

R. P. D. DAMASCENO.

Romana Pecuniariæ,

Veneris 31. Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

Fructus recompenſatiui iuxta æquitatem *l. curabit C. de act. empt. & vend.* non debentur ab emptore, cui res vendita euicta fuit, & ſic illam non poſſidet, nec dolo poſſidere deſijt.

SVMMARIVM.

Fructus recompenſatiui non debentur ab eo, qui rem ſibi venditam non poſſedit, nec dolo poſſidere deſijt, num. 1.

Regula eſt, quod alteri prodeſſe nemo tenetur, num. 2.

Imputandum eſt illi, qui non facit id quod facere tenetur, num. 2.

Præſumptio non eſt ſumenda de ſtatu præſenti ad præteritum, num. 3.

Fructus an, & quomodo melioranti rem venditam debeantur, num. 3.

Mandatum pro fructibus non liquidatis relaxatum nullum, & inualidum eſt, num. 4.

Euictionis actionem agere non poteſt, qui venditori moleſtias non intimauit, num. 5.

Culpa non præſumitur, ideo probanda eſt per allegantem, num. 6.

Iudex in dubio præſumitur rectè proceſſiſſe, num. 6.

Poſſidere quod quis dolo, & culpa deſierit non præſumitur, ideo contrarium allegans probare tenetur, num. 6.

DECISIO DLXIV.

FVit reſolutum mandatum Auditoris Cameræ non eſſe executioni demandandum, quia fuit relaxatum contra D. Lauiniam pro fructibus recompenſationis ſeptem annorum, quo tempore prædicta Lauinia non poſſedit viridarium, nec culpa deſijt poſſidere, cum fuerit euicta per iudicem ad inſtantiam Buccarini anterioris creditoris dominorum dicti Viridarij ſeruatis ſeruandis, propterea pro tempore quo caruit poſſeſſione, minimè tenetur ad fructus recompenſatiuos, quia ceſſat ratio *l. curabit, C. de act. empt. & vend.* quod ſcilicet gauiſa fuerit re, & pretio, vt in ſpecie animaduertit Cagn. *ſuper d. l. num.* 26. *& 28. & ſequen.* Vbi de communi, & veriſſima teſtatur. 1

Non obſtat, quod Lauinia ex pecunijs retractis ex bonis Vitelliorum debitorum dicti Buccarini, ſoluerit, prædicto Buccarino ſuum creditum non faciendo deductionem fructuum, quos Buccarinus medio tempore perceperat ex Viridario. Vnde ſibi imputari debeat, Quia fuit reſponſum primo, nullo iure caueri, quod Lauinia hoc facere teneretur ad commodum Dominorum de Vulcanijs, vt ſcilicet ipſi poſſent gaudere fructibus recompenſatiuis, quia regula eſt, quod nemo tenetur alteri prodeſſe, *l. in ſumma, §. item Varus, verſ. Labeo,* ibi: *Neminem cogi poſſe, vt vicino proſit, ſed ne noceat ff. de aq. quo. plu. arcen. l. nec creditoris, C. de nouat.* Bart. *in l. 2. num.* 13 *ff. ſol. matr.* Iaſ. *in repet. l. quominus, num.* 88. *ff. de flumin.* Alex. *conſ.* 203. *num.* 16. *lib.* 6. & proinde illi imputandum minimè eſt, ſi non fecit, quod facere minimè tenebatur, ad cumulat. per Becc. *conſ.* 37. *num.* 16. Surd. *conſ.* 345. *num.* 30. *& ſeq.* 2

Secundò fuit dictum, eſſe ſatis illiquidum, quantum perceperit Buccarinus ex fructibus Viridarij tempore, quo illud habuit in manibus, neque ex locatione ſtatus præſentis benè infertur ad præteritum *cap. ſi eo tempore, cum ibi not. de reſcript. in 6. l. & quæ nondum, §. quod dicitur, ff. de pignor.* Alexand. *conſil.* 16. *num.* 1. *lib.* 3. Alciat. *de præſump. regul.* 2. *præſumpt.* 26. *num.* 2. cum alijs per Gab. *mod. titul. concluſ.* 10. *num.* 20. Et propterea dato, & non conceſſo, quod Lauinia teneatur pro fructibus, quos ex ſua negligentia minimè fecit compenſare, non propterea potuit relaxari mandatum contra illam præciſè ad rationem ſex pro centenario pretij, per illum debiti, & pro ſeptem annis, quia fortè non percepit tantum Buccarinus, cum iſta loca deliciarum, vt plurimum tantum non reddant, maximè extra melioramenta, quorum fructus debentur melioranti, Afflict. *deciſ.* 87. *num.* 7. Put. *deciſ.* 276. *lib.* 3. 3

*lib.*3. Rota in cauſa Bononien. tertiarum 4. Nouembris 1577. coram Cantuccio, relata inter diuerſ. impreſ. *deciſ.*112. *part.*2. in Romana emphyteuſis, 19. Febr. 1607. coram Illuſtriſſimo Lancellotto, & in eadem 12. Nouemb. 1612. coram R.P.D. Caualerio.

4 Et proinde cum ad ſummum poſſint Domini Vulcanij prætendere à D. Lauinia illud, quod ipſa debebat curare, vt ex computaretur à Buccarino, & neque hoc in totum, cum fructus Viridarij pro rata pretij per eam, ſine authorem ſuum ſoluti, minimè ſpectent ad Vulcanios, non potuit contra illam relaxari mandatum, niſi præcedente hac liquidatione, Bald. *in l.*2. *num.*6. *Codic. de execut. rei iudic.* Caſtr. *conſil.* 169. *in fin. lib.*2. Aret. *conſil.* 32. *num.* 1. Crauet. *conſil.*164. *num.*2. Becc. qui de communi *conſil.* 5. *num.*7.

5 Non obſtat, quod Domina Lauinia minimè intimanerit moleſtias Dominis Vulcanijs venditoribus, quia iſta non intimatio fortè operabitur, vt ipſa non poſſit agere de euictione, iuxta not. in *l. emptor, l. ſi controuerſia, C. euict. l. ſi rem, in fin. ff. eod. tit.* Bartol. *in l.*2. *§. voluntatem in fin. ff. ſolut. matr.* ſed non propterea prohibetur excipere, quod ipſa nec poſſidet, nec culpa deſierit poſſidere, ſine quibus minime debentur iſti fructus recompenſatiui es ſupra allegatis.

6 Quod autem culpa non deſierit poſſidere, non tenetur probare, cùm habeat præſumptionem pro ſe. Tum ex eo, quod culpa non præſumitur, Bart. *conſ.* 193. *num.* 3. *lib.*1. Alex. *conſ.*100. *num.*4. *lib.*1. Socin. *conſil.*149. *num.*2. *lib.* 1. Ruin. *conſil.* 93. *num.* 7. *lib.* 5. Crauet. *conſil.* 151. *num.*11. Becc. *d. conſ.*37. *num.*11. Tum maximè, quia fuit eiecta per iudicem, qui præſumitur rectè proceſſiſſe *l.* 2. *cum ibi not. Cod. de offi. ciuil. iudic.* Abb. *conſil.* 41. *num.* 2. *verſic. præſumitur, lib.* 1. Alexand. *in l. qui Romæ, §. duo fratres, num.*20. *ff. de verborum oblig.* cum alijs per Gabr. *titul. de ſent. concluſ.* 5. *in princ.* Vnde, qui aſſerit contrarium tenetur probare, *l. generaliter, §. petitum, in fin. ff. de fideicommiſſ. liberi, l. non eſt veriſimile, in princip.* & ibi gloſſ. *ver. præſumpt. ff. quod met. cauſ. l. quia veriſimile,* vbi Abb. *num.*2. *de præſumpt.* Iaſ. *in l. extraneus num.* 15. *ff. de condit. cauſ. dat.* Dec. *conſ.*574. *num.*5.

Vnum tamen fuit allegatum pro Dominis Vulcanijs, nempè, quod Domina Lauinia habet in manibus Scuta 2600. cum quibus eſt ſibi pluſquam ſatisfactum de fructibus dictorum ſeptem annorum, quibus non poſſedit Viridarium, quod ſi verificaretur in facto, Domini fortaſſe aliter ſentirent. Et ita deciſum fuit, &c.

R. P. D. CAVALERIO.

Romana Alearum Chartarum.

Lunæ 17. Februarij 1614.

ARGVMENTVM.

Appaltatores alearum in Vrbe non poſſunt prohibere alios artifices, quin aleas conficiant, ſed quibuſcumque licentiam petentibus impertiri debent.

SVMMARIVM.

*Poſſeſſio manutenibilis non conſideratur in facultatiuis, n.*1.
*Poteſtatem prohibendi habens non poteſt reuocare facultatem iam conceſſam, niſi ſubſit legitima cauſa, num.*1.
*Alearum Appaltatores non poſſunt prohibere alijs artificibus ne aleas conficiant, num.*2.
*Artifices plures eiuſdem artis in Ciuitate habere publicè intereſt, num.*2.
*Ratio prohibendi in qualibet diſpoſitione conſideratur potius quam ipſa prohibitio, num.*3.
*Conductori, qui promiſit non ſublocare domum conductam ſine licentia Domini, non poteſt Dominus licentiam petitam denegare, num.*3.
*Officium ſuum exercere nemo prohiberi debet, num.*4.
*Spoliatus ſuo ſtatu iuriſdictionali reſtituendus eſt, num.*5

DECISIO DLXV.

1 CVm fuiſſem deputatus in hac cauſa ab Illuſtriſſimo Domino Cardinali de Montalto protectore Hoſpitalis Sancti Sixti, prætendebat Laurentius Chartarius poſſe conficere aleas Gallicas coopertas cum velo, vt vocant prout antea faciebat, & ideò petebat mandatum de manutenendo contra appaltatores, qui vigore facultatum prætendebant poſſe ei prohibere, ne tales aleas conficeret aſſerentes in facultatiuis non conſiderari poſſeſſionem manutenibilem, Bart. *in l. cum de in rem verſo, num.* 14. *ff. de vſur.* Curt. *in l. ſi certis annis, num.* 11. *C. de pact.* Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina, num.* 40. *de cauſ. poſſ. & propriet.* cum alijs adductis per Menoch. *conſil.*201. *nu.*62. *& ſequen.* conſului Rotam in poſſeſſorio.

Et Domini dixerunt, quod viderentur de bono iure 2
in petitorio, propoſui igitur dubium an appaltatores bulli alearum poſſent prohibere Laurentio ne conficeret huiuſmodi aleas Gallicas coopertas cum velo, & Domini negatiuè reſponderunt, quia iſta facultas, & ius prohibendi non legitur conceſſum appaltatoribus in eorum facultatibus, prout nec etiam faciendi has chartas coopertas cum velo, neque videbatur Dominis poſſe deduci ex illo capitulo, *Che neſſuno faccia carte da giocare, ne le venda ſenza eſpreſſa licenza dell'appaltatore, ò ſuoi deputati;* vnde videbatur, quod poſſent talem licentiam denegare, nam reſpondebatur quod hæc facultas, ideò eis fuit conceſſa à Camera non vt libertas artificum tolleretur, ſed ſolummodo, vt appaltatoribus caueretur, ne fraudari poſſent Iulio debito pro quolibet pari alearum dum ipſi ſcirent quis aleas conficeret, ſed cum hi hæc ars conficiendi aleas non reperiebatur prohibita, ſed conceſſa, vel tolerata à Principe non pendet à voluntate libera appaltatorum denegare licentiam exercendi illam, ſed tenentur illam concedere ſingulis petentibus, vbi non adeſt iuſta cauſa denegandi alias res reduceretur ad vnicum negotium, & ad monopolium cum publicè interſit reperire plures artifices in Ciuitate, & ad hoc allegabatur, quod habens poteſtatem prohibendi, non poteſt reuocari facultatem conceſſam niſi ſubſit legitima cauſa, ad tradita per Aymon. *conſ.*732. *num.* 18. *& ſeq.* Bald. *conſil.* 300. *in fin. lib.*5.

Ratio eſt, quia in qualibet diſpoſitione conſideratur 3
potius ratio prohibendi, quam ipſamet prohibitio, *l. regula, §. ſi quis ius,* & ibi Doct. *ff. de iur. & fact. ignor. l.* 2. *§. ſi mater, ff. ad Tertul.* vt in ſimili dicitur in conductore qui non obſtante pacto appoſito in inſtrumento de non ſublocando ſine conſenſu Domini, tamen Dominus ſine cauſa non poteſt conſenſum denegare, & idem de emphyteuta, *l. vltima, vbi gl. C. de iur. emphyt.*

In præſenti autem caſu nulla allegabatur iuſta cauſa 4
propterquam poſſet talis licentia denegari, ſeu iam conceſſa reuocari. Nam quoad fraudes quæ committi poſſunt poterunt appaltatores inuigilare, & prouidere, ne committantur, & ſatis videtur prouiſum ex impoſitione pęnæ, ad lucrum ipſorum appaltatorum appoſitæ. In qualibet enim arte fraudes committi poſſunt, ſed non propterea artis exercitium denegatur, ſed benè puniuntur, artifices fraudantes iuxta pęnas appoſitas per leges, & bannimenta, cum nemo prohibendus ſit ſuum officium exercere, arg. text. *in cap. ſatis peruerſum* 23. *diſtin.*

Quæ tantò magis procedere videbantur, cum Lauren- 5
tius pluribus ab hinc annis liberè quodcumque genus alearum confecerit ſcientibus, & patientibus conductoribus, vnde videbatur acquiſiuiſſe ſtatum conſiderabilem in quo turbatus eſſet manutenendus, & priuatus eſſet reſtituendus, maximè ceſſante fraude, & malitia, vt in ſimili dictum fuit in Pacen. Cappellaniarum 23. Iunij 1609. coram me.

Propterea videbatur huiuſmodi prohibitio cedere in 6
damnum publicum, cùm hæ aleæ cum velo ſint longioris vſus, & melioris conditionis, quam aliæ.

Tandem dictum fuit, non obſtare prætenſum pactum 7
appoſitum in inſtrumento vltimo facto per hoſpitale Appaltatoribus, quod appaltatores poſſent prohibere *il ricoprirſi le carte noue, &c.* quia in facultatibus, & bannimentis ad quæ inſtrumentum habet relationem, hoc non cauetur, nec partes potuerunt paciſci vltra contenta in bannimentis, & facultatibus quas habent vigore illorum.

Et ita fuit deciſum.

Digitized by Google

R. P. D. PAMPHILIO.

Bononien, de Capacellis.

Lunæ 17. Februarij 1614.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum, in quo vocatur primogenitus, an intelligatur de vno tantum, an verò de pluribus primogenitis.

SVMMARIVM.

Numerus ſingularis vnum tantum, & non plures complectitur, num. 1.

Fideicommiſſum, in quo vocatur primogenitus, primogenitus ille vocatus ſuccedit in totam hereditatem excluſis primogenitis poſtea naſciturìs ex alijs fœminis, n. 1.

Teſtatoris voluntas maximè comprehenditur ex iteratione, & geminatione verborum, num. 2.

Teſtator non plures, ſed vnicum tantum primogenitum in fideicommiſſo vocare præſumitur, quando mandat, quod ſuccedens primogenitus aſſumat nomen, & arma familiæ, num. 3. & 4.

Agnatio, & agnationis nomen magis conſeruatur, quando omnia bona teſtatoris penes vnum vocatum exiſtunt, quam quando in plures perſonas diuiduntur, n. 4.

Numerus ſingularis reſoluitur in pluralitatem, quando militat eadem ratio, & concurrit mens diſponentis. Declara, vt num. 5.

Teſtatoris voluntas in fideicommiſſis præcipuè attendenda eſt, num. 6.

Primogenitus propriè dicitur primo natus inter fratres, & ſic reſpectu fratrum, non autem reſpectu aliorum conſanguineorum, Declara, vt num. 7.

DECISIO DLXVI.

1 PRopoſui dubium quoad aliam medietatem bonorum, de quibus agitur, ſub die 21. Iunij præteriti in deciſione reſeruatum, & quoniam difficultas præſentis dubij non verſatur in eo, an Hieronymus fuerit vocatus, quod ex deductis ſub dicta die 21. Iunij, & antea 8. Martij præteriti remanet ſatis clarum, ſed in eo, an ſolus Hieronymus primogenitus D. Hippolytæ fuerit vocatus ad totam hæreditatem, vel etiam filius primogenitus Dom. Iuliæ, quatenus naſcatur, Domini dixerunt ſolum Hieronymum eſſe vocatum ad totam hæreditatem, quia teſtatores deficientibus Hieronymo ſeniore, & Claudio hæredibus, & quibuslibet eorum liberis, & deſcendentibus maſculis, inſtituerunt hæredem vniuerſalem filium primogenitum maſculum ex filiabus fœminis, vnde cum vniuerſaliter inſtituerint primogenitum in numero ſingulari, qui vnum tantum, & non plures complectitur, *cap. gaudemus, verſ. nec dixit de diuort.* Natt. *conſil.* 113. *nu.* 2. *conſil.* 364. *num.* 20. *conſil.* 301. *num.* 25. *& conſil.* 306. *nu.* 4. Alciat. *in l. in vſu num.* 3. *ff. de verbor. ſignif.* ſolus Hieronymus cenſeri debet vocatus ad totam hæreditatem, non autem primogenitus ſingularum fœminarum, vt tradit Socin. *conſ.* 88. *in princip. verſ. perſuadetur lib.* 3. quem referunt, & ſequuntur Iaſ. *conſil.* 213. *num.* 2. *verſ. ſecundo facit vol.* 2. Menoch. *conſ.* 138. *num.* 41. 42. *& ſeq.* Simon. de Pret. *de interpret. vltim. volunt. lib.* 3. *interpret.* 3. *dub.* 3. *ſolut.* 3. *num.* 11. Surd. *conſil.* 369. *num.* 11. *& ſeq.*

2 Maximè quia teſtatores caſu, quo primogenitus ex fœminis conditionem illi adiectam implere noluerit, vocarunt in ordine ſequenti primum conditionem illam adimplentem, & dicti eius hæredis liberos, & deſcendentes maſculos, illis verò deficientibus, vel conditionem adimplere nolentibus inſtituerunt hæredem vniuerſalem primogenitum maſculum naſciturum ex Camilla, Lucretia, & Angelica ſororibus Hieronymi ſenioris conditionem adimplentem, alioquin alium in ordine primum vſque in infinitum, & propterea cum in diuerſis ſubſtitutionibus ſæpiſſimè teſtatores in numero ſingulari locuti fuerint, tantò magis de deliberata eorum voluntate conſtare videtur, quod ſcilicet vnum ſolum primogenitum vocare voluerint, non autem plures, iuxta text. *in l. Baliſta ff. ad Trebel.* Dec. *conſil.* 504. *num* 9. Aym. *conſil.* 34. *num.* 7. *& conſil.* 201. *num.* 42. & in ſpecie tradit Marzar. *conſil.* 28. *num.* 7. Surd. *d. conſil.* 369. *num.* 10. *&* 19. *& conſil.* 375. *num.* 11.

3 Quod etiam ſuadetur ex eo, quod teſtatores in omnibus ſupradictis ſubſtitutionibus primogenito ſub pœna priuationis iniunxerunt onus aſſumendi nomen, & arma familiæ de Capacellis, ideòque vnum tantum primogenitum cenſentur voluiſſe ſubſtituere, iuxta deciſ. Guidopap. 467. qui loquitur in fortioribus terminis de eo qui ſubſtituit hæredi proprium filium, & ex quo voluit ſubſtitutum eius cognomen, & arma geſtare, cenſetur vnicum filium, & conſequenter primogenitum ſubſtituiſſe, *per reg. l. eum, qui Calendis verbo ſi autem, ff. de verbo obligat. l. boues, §. hoc ſermone, ff. de verb. ſignific. l. hæc conditio, la prima, ff. de condit. & demonſtr.* idem tradit Card. Mant. *de coniect. vltim. vol. lib.* 8. *tit.* 10. *num.* 4. Menoch. *conſil.* 138. *nu.* 43. Tiraquel. *de primog. quæſt.* 64. Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 42. Surdus *d. conſil.* 369. *num.* 2. vbi teſtatur deciſ. Guidopap. eſſe communiter receptam, *& conſil.* 375. *num.* 16. *& ſequent.*

4 Vlterius pro comprobatione fuit ponderatum, quod poſt mortem Claudij vltimi maſculi prædefuncti, non ſolum duæ, ſed etiam plures aliæ in eodem gradu fœminæ ſupereſſe poterant, & tamen non eſt veriſimile Teſtatores voluiſſe vocare omnes primogenitos illarum, cum onere aſſumendi nomen, & arma familiæ de Capacellis, Guidopap. *d. deciſ.* 467. *circa med. verſic. attamen conſiderata,* cum alijs ſupra deductis. Quinimò ex quo voluerunt hoc modo conſeruare agnationem, & familiam ipſorum, cenſentur etiam voluiſſe; quod omnia bona perueniant ad vnum, non autem quod in plures, & exiguas partes diuidantur, cum melius, & honorabilius conſeruetur agnatio, ſi omnia bona penes vnum exiſtant, Surd. *d. conſil.* 375. *num.* 12. *& ſeq.* & alias per diuiſionem, ampliſſima quoque patrimonia corrumpantur, *cap. ex literis de pignor.* Menoch. *d. conſ.* 158. *num.* 43.

5 Non obſtat, quod teſtatores in prima ſubſtitutione vocauerint filios, & deſcendentes maſculos Hieronymi, & Claudij hæredum in numero plurali, & propterea eodem modo dicendum ſit vocare voluiſſe plures primogenitos fœminarum, non obſtante dicta ſingularitate, quæ vbi militat eadem ratio, & concurrit mens diſponentis, reſoluitur in pluralitatem, ex Bart. *in l. ex duobus, ff. de vulg.* Socin. *in d. ſi fuerit num.* 10. *ff. de reb. dub.* Surd. *dicto conſil.* 369. *num.* 1. cum alijs. Quia fuit reſponſum, quod prima ſubſtitutio fuit facta de agnatis maſculis, qui omnes erant de familia, & agnatione teſtatorum, ſed in ſubſtitutione de qua agitur, vocatur primogenitus maſculus ex fœminis, qui eſt de aliena familia, in quo & ſi propter aſſumptionem nominis, & inſignium familiæ conſeruetur agnatio, tamen reſpectu vocationis plurium ex aliena familia, non militat eadem ratio, cùm iſta ſit quodammodo adoptiua agnatio, quæ in vno tantum ſolet conſtitui, & non ita benè per plures, ſicut per vnum conſeruatur, Surd. *d. conſ.* 375. *num.* 12. *& ſeq.* cum alijs ſupra deductis.

6 Vltra, quod in caſu iſto non concurrit mens teſtatorum, nam poſt mortem Hieronymi, & Claudij ſubſtituerunt vtrique proprios filios, & deſcendentes maſculos, illis verò deficientibus, non ſubſtituerunt omnes filios maſculos ex fœminis, ſed vniuerſaliter primogenitum ex illis, quod clarè oſtendit, non ita eos ſenſiſſe de deſcendentibus ex fœminis, ſicut de deſcendentibus agnatis, & propterea ſolus primogenitus ex fœminis in caſu de quo agitur vocatus cenſeri debet, etiam attenta voluntate teſtatorum, quæ in hac materia primum locum obtinet, *l. in conditionibus, in prin. ff. de cond. & demon. cum ſimil.*

7 Et ex his ceſſat, quod cenſeri debeat vocatus primogenitus cuiuslibet ex fœminis, cùm primogenitus propriè dicatur primo natus inter fratres, & ſic reſpectu fratrum, non autem reſpectu aliorum conſanguineorum, Socin. Iun. *conſil.* 108. *num.* 18. *verſ. ſtante nunc prædicta, & n.* 27. cum alijs adductis per Menoch. *conſil.* 328. *num.* 5. Quia fuit reſponſum, quod primogenitus in caſu iſto ſecundum voluntatem teſtatorum, intelligi debet ille, qui primo loco natus eſt ex fœminis, quod clarè deducitur, non ſolum ex eo, quia vocarunt primogenitum, cùm onere aſſumendi nomen, & arma familiæ, & propterea vnum tantum, & primo natum cenſetur voluiſſe vocare, vt ſupra dictum eſt, ſed etiam quia vocarunt in numero ſingulari primogenitum ex fœminis, & ſic illum primum,

qui

Digitized by Google

qui ex aliqua ex feminis naſceretur, iuxta not. per Socin. *in l. quoties, ff. de reb. & in d. conſ. 88. nu. 1. & per tot. lib. 5.* Couar. *var. reſolut. lib. 3. cap. 5. num. 3.* cum alijs ſupra adductis, quod etiam ſuadetur, quia deficiente iſto primogenito, vel nolente conditionem adimplere, expreſsè vocarunt alium in ordine ſequenti primum ex ſupradictis natis, & naſcituris, & ſic reſpectu omnium natorum, non autem reſpectu fratrum vnde cum conſtet de voluntate teſtatorum illa eſt ſeruanda tanquam lex *§. diſponat, in auth. de nupt.* maximè quia ſi teſtator voluiſſet vocare primogenitos in plurali facilè id expreſſiſſet, text. *in cap. ad audientiam, de decim. cum ſim.* Et ita fuit deciſum, &c.

R. P. D. DAMASCENO.

Tullen. Coadiutoriæ.

Lunæ 17. Februarij 1614.

ARGVMENTVM.

Impeditus faciendo quicquid potuit, quando excuſetur, & quando coram ſit neceſſaria proteſtatio.

SVMMARIVM.

Adimplere dicitur quis quando fecit quicquid potuit, num. 1. & num. 2. vbi ampliatur hæc concluſio.

Pœnam incurrere nemo debet ex facto alieno, num. 2.

Gratiam amittere pœna eſt, num. 2.

Debitor non ſoluendo in tempore non incurrit moram quando nemo eſt, qui recipiat, num. 3.

Impedimentum non excuſat, niſi fuerit tale, quod remoueri non potuerit, & quod fuerit cauſa immediata, propter quam factum non fuit, quod fieri debebat. Declara, vt num. 4. 5. & 6.

Impedimentum operatur, vt actus qui propter impedimentum expediri non poterat expediatur, num. 4.

Diligentiam quis facere non tenetur remouendi impedimentum, quando apparet eam ab initio non eſſe profuturam, num. 6.

Citandus non eſt ille, qui ab initio proteſtatur ſe nolle comparere, num. 6

Impedimentum excuſat impeditum, etiam ſine proteſtatione quando quis ex parte ſua fecit, quod potuit, num. 7.

Proteſtatio aliud non eſt, niſi declaratio voluntatis proteſtantis, num. 7.

DECISIO DLXVII.

1 Rota cenſuit, gratiam Coadiutoriæ non expiraſſe etiam ſi D. Franciſcus minimè reddiderit rationem in tempore ſibi præfixo in dicta gratia, cùm decreto annullatiuo gratiæ in caſu non redditæ rationis, mouit Dominos, quia ex duobus, coram quibus ex forma dictæ gratiæ erat reddenda ratio, primus qui erat Cardinalis de Giuri in termino præfixo ex hac vita migrauit. Secundus verò Abbas St. ugen. in locum Cardinalis defuncti ſubrogatus ſe excuſauit, propterea non eſt, quod D. Franciſco imputetur, *l. quæ ſub conditione, §. quoties, ff. de condit. inſtit. cap. imputari non debet, & cap. cum non ſtat. de reg. iur. in 6.* Cephal qui multis exornat *conſ. 429. num. 90. cum ſeqq.*

2 Nec debet quis ex facto alieno incurrere pœnam, *l. arbiter Calendis, ff. de arbitr. l. ſi. ff. de leg. commiſſ. l. vte. ex fratrib. ff. de condit. inſt. l. iure ciuili, ff. de cond. & demon. l. in iure ff. de reg. iur. l. 1. C. de inſtit. & ſubſtit.* prout pœna eſt amiſſio gratiæ iam conceſſæ, Creſcen. *deciſ. 109. incip. reg. de vatend. conſenſibus, lib. 1. in manuſcript.* Rota in cauſa Conchen. beneficij 14. Nouembris 1611. & 13. Iunij 1612. coram me, etiamſi ab initio taliter concedatur, vt in caſu non implementi remaneat nulla, Surd. *deciſ. 232. n. 9.* Rota in cauſa Bononien. fideicommiſſi de Pannolinis 4 Februarij 1602. coram me.

3 Hinc videmus, quod ſi non eſt, qui recipiat, neque debitor minimè ſoluendo in tempore incurrit moram, Alex. *conſ. 92. num. 9. lib. 1.* Dec. *conſ. 366. in fin.* Roland. *conſ. 87. num. 19. lib. 1.* neque emphyteuta priuationem, Hoſtienſ. *in ſumm. tit. de locat. num. 12 verſ. quid ſi hæreditate,* Rimin. *conſ. 361. num. 16. lib 2.* Ruin. *conſ. 150. num. 15 & 16. lib. 1.* Mohed. *deciſ. 15. num. 4. in fin. de locat.* Neque beneficiatus debitor penſionis ſub pœna priuationis amittit beneficium, Mohed. *deciſ. 15. de loc.* Put. *deciſ. 8. lib. 1.*

Non obſtat, quod impedimentum minimè excuſet, niſi duo copulatiuè concurrant, nempè, & quod impedimentum ſit tale, quod remoueri minimè potuerit, & quod fuerit cauſa immediata propter quam minimè præſtitum fuerit, quod præſtari debebat ex cumulat. per Menoch. *de arbit. iud. caſ. 118. n. 7.* quia vtrumque in propoſito caſu concurrere viſum fuit, nam quoad primum, cum recipere rationes penderet à facto Delegatorum ad id munus à Papa, quorum primus deceſſit, & alter recuſauit, ſatis apparet de impoſſibilitate remouendi obſtaculum, quia non erat in poteſtate D. Franciſci facere quo minus ille moreretur, vel vt alter mutaret voluntatem, iuxta not. in *l. quæ ſub conditione, §. quoties, ff. de condit. inſtit. l. 1. C. de inſtit. & ſubſtit.* Nec facit, quod D. Franciſcus potuiſſet habere recurſum ad Papam petendo alios illorum loco ſubrogari, quia ad euitandam pœnam annullationis gratiæ ſufficit, quod in poteſtate Franciſci non fuerit implere formam datam à Papa, non enim fuit obligatus impetrare nouos Delegatos, quia hoc non fuiſſet propriè remouere impedimentum, vt loquuntur Doctores, remotio enim impedimenti operatur, vt actus expediatur, vt prius, *l. fin. in fin. ff. de natal. reſtit. l. Imperiali, §. 1.* vbi Salv. *in princip. C. de nupt. auth. quib. mod. nat. effi. ſui, §. illud & tit. quib. mod. effi. legit. §. ſi quis ſane, & §. ſi quis igitur,* Feder. de Sen. *conſil. 276. num. 3.* Hic autem non fuiſſet expeditus, vt prius, ſed diuerſo modo ſtante diuerſitate perſonarum. 4

5 Quoad ſecundum, quod impedimentum fuerit cauſa immediata Doctores dicunt, tunc impedimentum fuiſſe cauſam immediatam, quando ille, qui facere tenebatur accinxit ſe deueniendo ad actus proximos Bart. quem alij ſequuntur *in l. 2. §. quod diximus, num. 2. ff. ſi quis cautio.* vbi ponit exemplum de illo, qui allegat ſe impeditum venire propter tempeſtatem maris, quod debet probare ſe acceſſiſſe ad litus maris, in propoſito autem caſu D. Franciſcus comparuit coram ſecundo Delegato, & exhibuit quoſdam libros ſe offerendo redditioni rationis, vnde ſatis videtur deueniſſe ad actus proximos.

6 Non obſtat, quòd non exhibuerit omnes libros, & ſine omnibus libris minimè poſſit reddi ratio ex alleg. quia vt quis excuſetur ſufficit, quòd deueniat ad actus proximos, nec tenetur facere omnia illa, quæ faceret, ſi impedimentum ſe non offerret ante oculos. Vnde licet Bart. loco ſupra allegato, quem alij ſequuntur, dicat eſſe probandum acceſſum ad litus Maris, non propterea dicunt eſſe probandum, quod ille collegerit ſarcinas, & poſuerit pedes ſuper naui cum ſimilibus, & pro Domino Franciſco facit communis regula, quòd quis non tenetur facere diligentiam, quæ ab initio apparet non eſſe pro futuram, *l. fin. §. penultimo, ff. quis ord. in bon. poſſ. ſer.* Riminald. *conſ. 21. num. 27. lib. 1.* Rota in cauſa Placentina Decanatus, 16. Iunij 1595. coram bon. mem. Penia, hinc videmus, quod quis non eſt vlterius citandus, quando ab initio proteſtatus fuit, ſe nolle comparere, *cap. eum qui,* vbi Franc. *num. 5. verſ. 2. limit. de dolo & contum. in 6.* Innocent. *in cap. ad petitionem, numer. 3. verſ. ſi autem, de accuſ.* Alexand. *conſ. 81. num. 6. lib 4.* cum alijs, per Gabr. *de cit. concluſ. 1. num. 429.* cum multis ſimilibus, quæ adduci poſſent.

7 Denique non obſtat, quòd Dominus Franciſcus non fuerit proteſtatus per ſe non ſtare, iuxta not. per gloſſ. *in cap. cupientes, §. quod ſi per viginti, verb. propoſita, de elect. in 6.* Bald. *in l. properandum, §. fin. autem vtraque, num 2. C. de iud.* Rota ſequitur opinionem, quod quando quis fecit ex parte ſua, quod potuit, non ſit neceſſaria alia proteſtatio, ita apud Creſcen. *deciſ. 5 de except.* Verall. *dec. 73. part. 2. in impreſſ. & deciſ. 126. & 136. incip.* Rota tenet, *par. 1. in manuſcrip.* Fuit deciſum *in cauſa Papien. Deuolutionis 13. Martij 1595. coram bon. mem. Card. Pamphilio, in Placentina Decanatus 16. Iunij eiuſdem anni coram bon. me. Penia, & in Hiſpalen. Beneficiorum 10. Ianuarij 1603. coram Iuſto,* & referunt Sarn *ſuper reg. de annat. quæſt. 76. ad finem,* Lancellott. *de attent. part. 2. cap. 12. ampliat. 1. num. 65. & 66.* quod videtur fundatum optima ratione, nempe quia proteſtatio non eſt, niſi quædam declaratio voluntatis proteſtantis, Alciat. *in l. deteſtatio, num. 6. de verbor. ſignif.* Crauet. *conſ. 120. num. 3. in fin.* quæ quidem declaratio non videtur neceſſaria vbi adſunt facta, *ad leg. Paulus, ff. rem rat. hab.* cum ibi not. per Scriben. quando enim quis fecit ſatis velle præſumitur veritatem, quæ ex

illo

illo facto ſolet reſultare, *ad l.cum de indebito, ff. de probat,* *&* *quia veriſimile, de præſumpt. cum concord.*

R. P. D. V B A L D O,

Viterbien. ſeu Romana Pecuniaria,

Veneris 28. Februarij 1614.

A R G V M E N T V M.

Filio exhæredato ſine iuſta cauſa teſtamentum nullum ſuſtinetur per clauſulam codicillarem in vim fideicommiſſi. Debetur tamen iſto caſu fillio ſola legitima, non autem Trebellianica.

S V M M A R I V M.

Legitima filijs relinqui debet iure inſtitutionis, & ſi fuerit relictum minus quam importat legitima teſtamentum non eſt nullum ſtante clauſula omni meliori modo, ſed filius agit ad ſupplementum, num.1.

Teſtamentum eſt nullum, vbi filius exhæredatur ſine cauſa, num.2.

Exhæredatio filij ſine iuſta cauſa reddit teſtamentum paternum, nullum, num.2. Vbi hoc amplıatur ietam quod filius exhæredatus ex teſtamente patris aliquod legatum, vel commodum conſequatur.

Clauſula codicillaris ſuſtinet teſtamentum nullum ob prætevitionem filij, vel exhæredationem ſine cauſa in vim fideicommiſſi, num.3.

Legitima ſolum, & non Trebellianica detrahitur à filio exhæredato ſine cauſa quando ob id teſtamentum nullum ſuſtinetur per clauſulam codicillarem, num.4.

D E C I S I O D L X V I I I.

1 FVit reſponſum pro informante, videlicet hæreditatem Iuliæ ſpectare ad Dominam Victoriam eius filiam pro medietate, in qua fuit à matre hæres inſtituta, cum hoc tamen, vt deduceretur legitima Pauli alterius filij, qui fuit à matre priuatus hæreditate relictis ei tantum Scutis decem. Et mouebantur Domini, quia aut hoc teſtamentum valet, quaſi illa decem cenſeantur relicta Paulo, titulo inſtitutionis, qui iure nouiſſimo requiritur, *§. aliud quoque capitulum authen. vt cum de appell. cog.* idque propter clauſulam *omni meliori modo*, in principio, & fine appoſitam, iuxta Bald. *in l. quoties, num.10. C. de hæred. inſtit.* Iaſ. *auth. nouiſſima num.24. verſ. octauo limit. C. de inoffic. teſt.* Alex. *conſ.50. num.9. lib.7.* cum alijs per Card. Mant. *de coniect. vltim. volunt. lib. 3. tit. num.* 11. Et videbatur clarum quod Paulus non poſſit dare de nullitate teſtamenti, ſed ſolum agere ad ſupplementum legitimæ, iuxta *l. omnimodo, C. de inoff. teſt. & §. ſed hæc ita, Inſtit. eodem tit.* vtrobique not. Gloſ. & Doct.

2 Aut teſtamentum eſt nullum, quod videbatur verius, cum Paulus fuerit expreſsè exhæredatus ex cauſa minus legitima, & non æquipollenti narratis *in d.§.aliud quoque capitulum, verſ.cauſas, auth.vt cum de app.cog.* & exhæredatio non ritè facta non eſt exhæredatio, ſed præteritio, *l.non putauit, §.non quæuis, ff. de bon.poſſ. cont. tab.* & alias paria ſunt non facere, & non facere debito modo *leg. 1. §. pen. ff.quorum leg. l.ſi aut nullum, C.de ſuis, & legit.* & filius præteritus dicitur ſi non ſit inſtitutus, vel legitimè exhæredatus, etiamſi aliquod commodum, vel legatum ex teſtamento conſequetur ſecundum communem opinionem, de qua per Doct. omnes, exceptis ibi Rimin. & Dec. *in l. poſthumo, C.de bon.poſſ. cont.tab. in auth.ex cauſa,* vbi Bart. *num.10. C.de lib.præter,* Bald. *in l.quoties, num.11.de hæred. inſtit.* Guigl. *de Benedict. in c.Raynutius, in verb.in eodem teſtamento, il 1. num.250. de teſtam.* Bertran. *conſ.100. n.1. lib.1. & conſ. num.4. lib.2.* cum alijs relatis per Hipp. Rim. *in d.l.poſthumo, num.335.* & addi poteſt Cuiacius *ad leg. 1. ff. de liber. & poſthum.* & de communi teſtatur Bello. *inſtitut. de exhæredit. liber. in princip. numer.4.* & ibi Tob. Non. *n.7.*

3 Exiſtente igitur nullo dicto teſtamento, nihilominus propter clauſulam codicillarem in eo appoſitam cenſetur Paulus ab inteſtato rogatus reſtituere medietatem Victoriæ inſtitutæ, iuxta tradita per Doct. *in d.auth ex cauſa, C.de liber.præter.* Bart. *in l. 1.q.5. numer. 9. ff.de iure codic.* Dec. *conſ.369. num.2.* Beru. *conſ.118. num.30. verſ. 2. dice lib.2.* vbi de communi, Gabr. *conſ.109.num.5.* vbi de communi, *& conſ.113. num.2. lib.1.* Clar. *in §. teſtamentum, q. 46.* Put. *deciſ 7. de teſtam.* & fuit dictum *in Reatina Hæreditatis 3. Martij 1600.coram bon. mem. Iuſto,* & latiſſimè per Modern. *Petrus de effect. clauſ. codicil. q. 53. effect. 33. num.6.* quod habet locum etiamſi filius ſit malè exhæredatus, vt poſt alios contra gloſſam ibi tenet Alex. *in d. auth. ex cauſa, num.13.* vbi de magis communi, Iaſ. *num.22. & ſeqq.* Curt.iun. *num.68. & ſeq.* Cagnol. *num.137.* cum alijs per Gail *pract. obſeruat. lib. 2. obſeruat. 114. num.2. & 3.* & per Modern. Peruſ. *de effect.clauſ codicill.quæſt.23.effect. 14. & ſeqq.*

Eſt autem hoc caſu detrahenda à Paulo ſola legitima, 4 non etiam Trebellianica ex quo propter eius præteritionem, vel malam exhæredationem teſtamentum eſt nullum, & ipſe per clauſulam codicillarem ex fideicommiſſo cenſetur rogatus pure, non autem ſub conditione, vel in diem reſtituere hæreditatem, quo caſu vnam tantum detrahit quartam, Bart. *conſ.20. num. 3. & 6. lib. 1. & in l.Papinianus, §.meminiſſe in fin.* & ibi Angel. *in fine,* & Bal. *ſub num. 3. ff. de inoffic.teſtam.* Alex. *conſ. 142. num. 13. & ſeqq. lib. 2.* Gabr. *conſ.13. num.4. & 5. lib.1.* Simon de Pretis *de interpret. vlt.volunt. lib.2. interpret. 1. dubit.1. ſolut. 11. num. 29.* cum alijs, per Informantes, quibus addi poteſt Card. Mantic. *de coniect. lib.7. tit. vlt. num 31.* Menoch. *de præſumpt. lib.4. præſumpt.32. num.2. verſ.nam filius,* Cagnol. *in d.§.meminiſſe, n. 21.* & alij per Modern. Peruſ. *d.tract. de effect.clauſul.codicill. q.53. effectu 33. n. 23.*

Et ita fuit deciſum.

R. P. D. M A N Z A N E D O,

Bononien. Pecuniariæ.

Lunæ 3. Martij 1614.

A R G V M E N T V M.

Apochæ in actis productæ, & parte citata recognitæ, & dimiſſa copia collationata reſtitutæ, probat copia collationata etiam quod poſtea originalia ampliùs non reperiantur.

S V M M A R I V M.

Apochæ, & earum exempla regiſtrata, & recognita in actis ſeruatis ſeruandis, & parte citata probant abſque productione originalis, n.1.

Citatio prima debet eſſe perſonalis, n.2. vbi tamen quod in hoc ſeruanda eſt forma ſtatuti.

Alternatiua diſpoſitio in vna tantum parte ſufficit, quod adimpleatur, n.2.

Procurator principalis abſentis citari debet, quando pars ſcit, aduerſarium habere procuratorem, alias ſecus, num. 3.

Diſpoſitioni iuris communis ſtandum eſt in caſu à ſtatuto omiſſo, n.4.

Decretum iudicis appoſitum in regiſtratione apocharum fecit tranſitum in iudicatum, n.5.

Solutio præſumitur facta, quando debitor habet penes ſe apochas crediti ſibi à creditore conſignatas, n.7.

D E C I S I O D L X I X.

COnſtare de credito trium apocharum Domini dixerunt, cum aliquæ exceptiones, quæ contra illas opponebantur, fuerint ſublatæ per deciſiones factas ſub diebus 18. Iunij 1612. & 27. Ianuarij præteriti. Reliquas verò ſuper quibus non fuit tunc capta reſolutio hodie viſum fuit Dominis non obſtare. Prima enim deſumpta ex eo, quòd non exhibeantur originalia dd. apocharum videtur ceſſare, cum illæ reperiantur regiſtratæ, & recognitæ in actis ſeruatis ſeruandis, & parte citata, quo caſu probant abſque productione originalis, Bald. *in auth. ſi quis in aliquo, num.5. C.de edend.* Felin. *in c.vlt.in fin.de fid. inſtrumentorum,* Couar. *pract. cap. 21. n.6.* Caputaq. *deciſ. 354. n.5. par. 2.* & fuit dictum *in vna Romana Mutui 10. Ianuarij 1600. coram Illuſtr. Lancellotto.* 1

Nec obſtat, quod tempore regiſtrationis Hieronymus 2 eſſet abſens Neapoli, & non fuerit citatus perſonaliter, ſed tantum domi dimiſſa copia contra formam ſtatuti, & diſpoſitionem iuris communis, iuxta quam prima citatio debet eſſe perſonalis, *cap. cauſam,* vbi gloſ. & DD *de dol. & contum. l.1. in princip. ff. de liber.agnoſc.* Quia cum prædi-

dictum ſtatutum in defectum citationis perſonalis mandet fieri duas citationes pro diuerſis diebus, & horis iuridicis, etiam quod citandus ſit abſens à Ciuitate. Et in caſu noſtro iſtæ duæ citationes fuerint factæ, non erat opus citatione perſonali quoniam in alternatiuis ſufficit diſpoſitionem in vna parte adimplere, *l. ſi quis ita ſtipulatus, in fin ff. de verb. oblig.* vt in noſtris terminis notant Bart. *in l. 4. §. prætor, num. 15. ff. de damn. infect.* Pract. Papienſ. *in tit. form. reſponſ. rei conuenti, in gloſſ. 2. num. 12.* Abb. *conſ. 19. n. 1. verſ. & pro hoc, lib. 1.* cum alijs pluribus relatis per Tiraq. *de retract. lignag. §. 9. gloſ. 2. num. 56.* Præſertim quia dictæ citationes fuerunt factæ in domo ſolitæ habitationis Hieronymi, vbi habitabat etiam Carolus, eius patruus, & Dominus Prothellaus eius conſanguineus, qui poterant, & debebant comparere ita mandante eodem ſtatuto.

3 Minus refert, quod ſaltem eſſent citandi procuratores Hieronymi, quia cum huiuſmodi iudicium eſſet agitandum cum ipſomet principali, non autem cum procuratore, quia prædicto ſtatuto prohibetur comparere *in §. ſtatuimo ancora & ordinamo, fol. 59.* videtur ceſſare obiectum. Vltra quod non conſtat de ſcientia Pompiliæ, quod Hieronymus Bononiæ procuratores haberet, prout requiritur, Abb. *in cap. cauſam, num. 3. de dol. & contumac.* Bart. *in l. 4. §. prætor ait num. 16. de dam. infect.* Vant. *de nullit. cit. de defect. citat. n. 84.* Et alter procurator qui inuentarium confecerat fuerat ad illum actum ſolummodo ſubſtitutus.

4 Circa verò ſecundam exceptionem deſumptam ex ſtatuto d. fori *fol. 76. in §. ma che quando &c.* volenti apochas executioni demandari donec penes creditores fuerint repertæ, non autem ſi penes debitorem, quo caſu nullam eis ſtatuit eſſe fidem adhibendam, placuerunt Dominis reſponſiones datæ in prima deciſione, quod ſcilicet ſimus in caſu à ſtatuto omiſſo, cum dictæ apochæ non fuerint repertæ penes creditorem, nec penes debitorem, ſed deperditæ, & ideò ſtandum eſt diſpoſitioni iuris communis, *l. commodiſſime, ff. de liber. & poſthum.* Alex. *conſ. 19. in fin. vol. 1.* Surd. *deciſ. 195. n. 11.* vt inſtrumento in actis regiſtrato ſit fides adhibenda non aliter docto de originali ex ſupra & in dicta deciſione adductis.

5 Prætetea vltra regiſtrationem pro executione dd. apocharum adeſt decretum iudicis diffinitiuum, quod tranſiuit in iudicatum, & ſic multò magis ſumus extra caſum ſtatuti, ad tradita per Bart. *in l. certi condictio, §. quoniam, num. 4. ff. ſi cert. pet.* Surd. *deciſ. 174. n. 14* Menoch. *conſ. 11. n. 5.*

6 Vlterius conſiderabant Domini, quod cum apochæ fuerint per Pompiliam creditricem in partibus productæ in actis, & ipſa inſtante regiſtratæ, & illius procuratori reſtitutæ, licèt hodie ſint deperditæ nihil refert, cum ab initio cœpti iudicij penes ipſam fuerint repertæ, quod videtur ſufficere ad effectum eis fidem adhibendi.

7 Quibus accedat, quod nulla alia ratione ſtatutum admittit fidem ſcripturis repertis penes debitorem, niſi quia præſumuntur retrotraditæ à creditore, & facta ſolutio, *l. 1. ff. de pact.* Gabriel. *de nouat. concl. 1. numer. 47.* Secus verò ſtatuit, quando reperiuntur penes creditorem propter contrariam præſumptionem non ſolutionis quæ tunc viget. Vnde cùm in caſu noſtro ſolutio non probetur, nec illa aliter præſumitur, niſi probetur, *l. quinquaginta, ff. de probat.* Natt *conſ. 369. num. 2.* Menoch. *præſumpt. 35. n. 1. lib. 3.* videtur dicendum, quod ſicut propter præſumptionem non ſolutionis adhibetur fides ſcripturis repertis penes creditorem, ita etiam propter eandem præſumptionem debeat adhiberi apochis, de quibus agitur, in actis regiſtratis, & ab ipſo creditore productis, licet poſtea fuerint deperditæ, vbi enim eadem viget ratio, ibi eadem ſtatuti diſpoſitio reſultat, *l. cum ratio de bon. dam. l. illud ff. ad l. Aquil.* Hondedeus *conſ. 8. n. 5 lib. 1.* Surd. *conſ. 307. n. 19.*

8 Non obſtat inimicitias Pompiliæ, & inimicitiæ ortæ inter ipſam, & filium. Quia ſunt præſumptiones, & non iuſtificantur, & iuſtificatæ non releuarent, cùm non concludant per neceſſe. Ex quibus, & alijs in prædictis deciſionibus adductis, fuit reſolutum conſtare de credito trium apocharum.

R. P. D. BVRATTO.

Oxomen. Archidiaconatus.

Lunæ 10. Martij 1614.

ARGVMENTVM.

De immiſſione concedenda clerico gratioſè ſubrogato in poſſeſſionem defuncti, & quando beneficium dicatur affectum ex appoſitione manus Sanctiſſimi, & ex prouiſione ſubreptitia ex falſa cauſa, vel alias nulla.

SVMMARIVM.

Subrogato clerico gratioſè conceditur immiſſio in poſſeſſionem defuncti non controuerſam non ſolum data lite, vel reſeruatione ſed etiam vbi concurrit ſola affectio, & etiamſi ſubrogatio deſumpta ſit ex clauſulis generalibus ſupplicationis, n. 1.

Beneficium ex appoſitione manus Pontificis, ita remanet affectum, vt nullus inferior ſe circa illud poſſit amplius interponere, n. 2.

Teſtes recepti ab Ordinario pendente lite coram executore literarum Apoſtolicarum dicuntur ſine iuriſdictione, & nulliter examinati, num. 3.

Beneficium dicitur affectum, vbi prouiſio Papæ eſt ſubreptitia, vel nulla, & etiam quando prouiſio eſt ad fauorem certæ perſonæ, num. 4. & etiamſi prouiſio Papæ ex aliqua qua cauſa non ſortiatur effectum, num. 5. & 6. & præſertim ſtante decreto irritanti, atque inhibitione, numer. 6. & ſeqq.

Decretum irritans aliæque clauſulæ acceſſoriæ nihil operantur non ſubſiſtente gratia principali. Declara vt numer. 7.

Beneficium non dicitur affectum, etiam quod Papa prouidendo appoſuerit manus, quando prouiſio fuit ex falſa cauſa. Declara, vt num. 8. & 9.

Coadiutoria cum futura ſucceſſione non impedit Ordinarios, quia illa ceſſante conferant. Declara, vt num. 9.

DECISIO DLXX.

MAior pars DD. cenſuit, Petro Briones dandam eſſe immiſſionem, quæ Clerico gratioſè ſubrogato conceditur in poſſeſſionem defuncti non controuerſam, vt hic, non ſolum data lite, vel reſeruatione, ſed etiam vbi concurrit ſola affectio, vt reſolutum fuit in Barchinonen. Canonicatus 9 Martij 1598. coram Illuſtriſſ. Cardinali Mellino. Etiamſi ſubrogatio deſumpta ſit ex clauſulis generalibus ſupplicationis, vt tenuit Rota in Mirandulen. Parochialis 13. Martij 1600. & 2. Aprilis 1602. coram bon. me. Penia in Aſtoricen. Archidiaconatus 6. Nouembris 1602. & in Montis Faliſci Capellaniæ 30. Ianuarij 1606. coram Illuſtriſſ. Cardinali Lancellotto. 1

Affectio viſa fuit manifeſta ex gratia Sanctiſſimi coadiutoriæ, & futuræ ſucceſſionis eidem Petro etiam ſpecialiter in hunc caſum, in quo coadiutus deceſſit antequam ipſe literas intimaſſet, vel coadiutoris officium exercere cœpiſſet conceſſæ, ex qua manus appoſitione beneficium ita remanſit affectum, vt nullus inferior ſe circa illud potuerit amplius intromittere, *ad text. in cap. 1. & 2. de confirm. vtil. vel inutil. & in cap. vt noſtrum, 56. de appellat.* tradunt Æn. de Falcon. *de reſeruat. benefic. prælud. 3. num. 4.* Putil. *conſil. 47. numer. 30. & 31. lib. 4.* Rebuff. *in prax. benef. par. 1. de reſeru. nu. 34.* & alij congeſti per Modern. *gloſſat. reg. 8. gloſſ. 52. num. 4. & 7.* 2

Non obſtat prætenſa coadiutoriæ ſubreptio, veluti obtentæ ſub narratiua, quod Ioan. ob corporis imbecillitatem, & aeris ciuitatis Oxomen. intemperiem Eccleſiæ de cætero deſeruire poſſe non ſperaret, quæ non ſolùm non iuſtificatur, ſed contrarium prætenditur, ex aduerſo probatum. Tum quia teſtes ad ſubreptionis probationem inducti, tamquam recepti ab Ordinario pendente lite coram executore litterarum Apoſtolicarum de qua fuerat illi facta intimatio, & proteſtatio, & ſic abſque iuriſdictione nulliter, & attentatè nihil valent. 3

Tum quia non excluditur affectio, ſed inducitur etiam, vbi prouiſio Papæ eſt ſubreptitia, vel nulla, Innoc. *in cap. inter dilectos, colum. 2. verſic. ſed nobis videtur, de* 4

exceſſ.

Digitized by Google

exceſſ. prælat. & etiam quando prouiſio eſt ad fauorem certæ perſonæ, cùm Papa non tam perſonæ, quàm beneficio prouidere cenſeatur, & in dignum ſit collationem, ſuper qua Summus Pontifex manum appoſuit, ad inferiorem reuerti, Anchar. *conſ.58. in princ. ibi pro certa perſona, & ſub num.5.* Roman. *conſil. 335. num. 6. & ſequentib.* Dec. *in cap. vt noſtrum num.3. de appellat. & in cap.1. n.10.* vbi Adden. *de confirm. vtil. vel inutil. & conſil.137. num.4. verſic. & in ſimili caſu, & conſil. 393. ante num. 10. verſic. & ideo ſi Papa, & conſil.699. num. 13. verſic. & ad hoc facit,* Adden. ad Rotam *deciſ.10. de praben. in nou. in 2. addit.* Couarr. *in cap. Alma mater part. prima, §.7. num.8. circa fin.* quem Guttierez *alleg. 1. num. 27.* Suarez *tom. 5. de cenſur. diſp.13. ſect.1. num. 34. verſic. quapropter ſi Pontifex,* & hanc opinionem tenuiſſe Cardinalem Viuarien. refert Ægid. *conſil. 34. num.11. verſic. caue,* qui idem tenere videtur, dum poſtquam dixit contrarium probabiliter dici poſſe cauendum ſubdit. Et Anchar. & Roman. indiſtinctè ſecuti ſunt Iaſ. *conſil.98. ſub num. 1. verſic. ſimiliter quando collatio lib.4.* Pariſ. *conſil. 118. num. 7. lib. 4.* Aym. *conſil.137. num.8. in fin.* Gomeſ. *in cap.1. ſub num.126. verſic. ſic etiam manus appoſitio de conſtit. in 6.* Rebuff. *in prax. part.1. de reſeru. num.30.* Bellenc. Rotæ Auditor *de charit. ſubſid. quaſt. penultim. num. 10. & ſequentib.* Mandoſ. *in reg. 4. Cancel. quaſt.4. num.4. & conſil.19. ſub num.12. verſ. amplio etiam,* & in addit. ad Lap. *alleg. 32. in ver. reuocat,* qui ita ſe obiiciuiſſe coram Cotta teſtator, Adden. ad Roman. *conſil.335. lit. C.* Caputaq. *deciſ. 230. pendente cauſa, in fin. lib.1. in manuſcript.* Simonet. *de reſeruat. benef. qu. 58.* Modern. *ſuper reg. 8. d. gloſſ. 52. num.15.* Ex quibus ſequitur hanc opinionem eſſe hodie receptiorem contra Abbat. *in dicto cap. inter dilectos num.10.* quem Socin. ibi *num.18.* & Felin. *in cap. fin. num.40. de præſumpt.* volentem ceſſare affectionem, vbi prouiſio ſubreptitia, vel nulla eſt, etiam ad fauorem certæ perſonæ, quem reprobat in ſpecie Couar. *ſupra relatus.*

5 Et præſertim attenta Extrauag. ad Roman. §. *Romani quoque de præben.* inter communes diſponente beneficia remanere affecta, & prouiſionibus, & mandatis de prouidendo, etiam ſi ex aliqua cauſa non ſortiantur effectum, ex qua ceſſare dubitationem putauit Æn. de Falcon. *de reſeru. benef. quaſt.4. principali eſt 16. verſ. iſta tamen dubitatio.*

6 Sed ceſſare videtur difficultas ex decreto irritante atque inhibitione, ex quibus etiam in prouiſione ad fauorem certæ perſonæ, & ſubreptitia adiectis reſultat futuræ vacationis affectio, perindeac ſi Papa expreſsè reſeruaſſet, Hoſtienſ. *in eodem cap. inter dilectos ſub num. 14. verſic. poteſt dici quod nunquam,* vbi Ioan. Andr. *num. 16. poſt medium verſic. poteſt dici,* Anchar. *num. 13. circa fin. verſic. Ioan. Andr.* & Butr. *num. 19.* dicens dicto Compoſtell. *in cap. capitulum num.57. de reſcript.* addenda eſſe tradita per Ioan. Andream, Rota *deciſ.25. num.3. & 4. de conceſſ. præben* in ant. repetita apud Biſignet. *deciſ.6. eodem titul.* Papazzon. *in additione 2. ad deciſ. 10. de præbend. in nou.* Simonet. *dicta quaſt.58. num.9. ad 2. & num.11. & quaſt.60. num 4.* benè Hoſtienſ *in cap. cum dilectus 28. num. 3. verſ. alijs videtur, & forte melius de iure patr.* & Io. Andr. ibi *num.6.*

7 Nec dicatur decretum aliaſque clauſulas acceſſorias nihil operari, non ſubſiſtente gratia principali, Geminian. *in cap. præſertim in princip. verſic. nota quod eo ipſo,* vbi Franc. *in tertio not. de officio lex in ſexto,* Caſſad. *deciſ. 10. num.4. ſuper reg.* Put. *deciſ.108. in noua impreſſ. lib. 3.* Quia vltra, quod non iuſtificabitur ſubreptio, nec falſitas cauſæ, vt in caſu deciſionis Putei, adhuc id procederet reſpectu impetrantis, cuius gratia canonizari non poſſet, in quibus terminis intelligendus eſt Puteus, non autem reſpectu Papæ, cuius mens afficiendi vacationem declarata fuit ex inhibitione, & decreto, cùm etiam clauſulæ acceſſoriæ gratiam non augentes declarent concedentis intentionem, Bald. *in l. eam quam num.36. Cod. de fideicommiſſ. in cap. nonnulli num.27. in 15. concluſ. de reſcript.* nunquam enim poterit ordinarius ſe intromittere, niſi reſtituta ſibi poteſtate per decretum, & inhibitionem ablata, Rota *dicta deciſ. 10. de præbend. in nou.* quod ex decreto, & inhibitione in his terminis tenent Doctores omnes ſupra relati.

8 Minus obſtare viſæ ſunt authoritates adductæ ad probandum ceſſare affectionem, vbi prouiſio Papæ fuit ex falſa cauſa. Nam procedunt, quando falſitas cauſæ eſt circa pertinentiam collationis, quia Papa conferat beneficium vti reſeruatum, cùm non ſit, Roman. *dicto conſil. 335. num.11.* & ita conſilium Gemin. intelligit Æn. de Falcon. *de reſeru. benef. quaſt. quarta principali eſſ. 19. num. 12.* vel circa ipſam vacationem principaliter narratam, quæ non adſit Gemin. *in cap. ſi tibi num. 18.* vbi Franc. *num.14. verſ. alias ſi poſt de præben. in 6.* vel diuerſa eueniat, ad quam non extenditur manus appoſitio, Rota *deciſ.488. alias 14. num.2. vt lit. pend. in nou. & deciſ. 419. num. 2. part. 1. diuerſ.* Gemin. *conſil.136.* contrarium tenens, ſi vacatio ex qua ſit appoſita manus, ſit neceſſaria, & ſubſequatur, vt hic, & Rota in illa Barchinonen. præcedentiæ 23. Ianuarij 1602. coram R. D. meo Damaſceno. Ibi enim concluſum fuit, non reſultare, affectionem ex vnione nulla, quia Papa limitare voluit ſolum beneficium venire, imò admittitur affectio, vbi idem prouidet, licet nulliter, ſpecialiter eſſet in caſu qui poſt accidit, vt hic. Vel ſi adſit expectans Apoſtolicus qui poterat acceptare, cùm Papamet prouidere cenſeatur, Rota *deciſ. 39. alias 12. de conceſſ. præben. in antiq.* quæ ſentit cum Innoc. non poſſe ordinarium iure proprio prouidere, concludens hanc opinionem veram, quod ab alio conferri non poſſit, Roman. *in ſæpè citato conſ.335. num. 11. & 12.* Prob. ad Monach. *in cap. tibi qui ante num.20. verſ. præterea de reſcript. in 6.* quam diſtinctionem, vt ligentur manus ordinariorum, non autem expectantium authoritate Apoſtolica venientium, probat Bellenc. *d. charit. ſub quaſt. pen. num. 12.* Secus quando vt in hoc caſu Papa prouidendo non errauit circa pertinentiam collationis, imò voluit concedere futuram ſucceſſionem etiam in menſibus ordinarijs, & ſic gratiam præuentiuam afficiendo futuram vacationem, & ligando manus inferiorum per decretum, & inhibitionem, & cùm clauſulis adeo prægnan. vt licet dici poſſet, quod Papa ſic non prouidiſſet, non tamen abſolutè quod non prouidiſſet, & quod inferiorum manus non ligaſſet, ex Anchar. *eodem conſil.58. num.4 verſic. ſi igitur Papa,* & alijs Modern. *ſuper reg.8. d. gloſſ.52. num. 15. & 48. verſic. licet ſecus,* & hanc diſtinctionem probauit Rota in vna Toletana Cappellaniæ 1. Decembris 1606. coram eodem R. D. meo Damaſceno.

Put. *deciſ.225. præſertim num.18. verſic. ſed poſito in vltim. impreſſ. lib.3.* volens per coadiutoriam cum futura ſucceſſione non impediri ordinarios quin illa ceſſante conferant, loquitur ſtantibus concordatis Germaniæ remouentibus reſeruationes, & quaſcumque diſpoſitiones ordinariorum collationes in ſex menſibus impedientes; Aliud eſt in terminis regulæ octauæ in qua conceſſio alternatiuæ habet in ventre clauſulam, dummodo beneficia, alias reſeruata, vel affecta non fuerint. Nec loquitur quando Papa prouidere voluit, etiam ſi tempore gratiæ beneficium vacaret cum decreto irritante, & inhibitione, imò contrarium ſentit hoc caſu, dum num. 18. vult hac vacatione ex commenda affectionem induci. Ex quibus pro ſubrogati immiſſione fuit pro maiori parte reſolutum. 9

R. P. D. V B A L D O.

Romanæ Retractus Domus.

Lunæ 10. Martij 1614.

A R G V M E N T V M.

Retrahere volens domum venditam, & venditori præferri vigore Bullæ Pij V. ſub prætextu, quod in domo vendita habeat cenſum ſubire debeat eaſdem conditiones, quibus contractus venditionis fuit cum alio celebratus, ita vt nec venditor, nec emptor vllum ſentiat damnum.

S V M M A R I V M.

Retrahere volens domum venditam, & venditori præferri vigore Bullæ Pij Quinti, ſub prætextu, quod in domo vendita habeat cenſum ſubire debet eaſdem conditiones quibus contractus venditionis fuit cum alio celebratus, ita vt nec venditor, nec emptor vllum ſentiat damnum, num.1. & 2.

Re-

Retractus permiſſus ab aliquo ſtatuto, vel conditione dicitur exorbitans, & correctorius iuris communis, quia adimit libertatem emendi, & vendendi, num. 2.
Iuris congrui conſtitutio eſt, exorbitans, & correctoria iuris communis. Et propterea non extendenda, ſed reſtringenda, vt minus corrigat, quam ſit poſſibile, num. 2.
Senſus ſuper aliqua domo impoſitus cenſetur extinctus, quando Dominus cenſus domum conſuetam emit, num. 3.
Cenſus impoſitus ſuper pluribus bonis ſtabilibus, licet deſinat eſſe ſuper vna re ſtabili, remanet tamen in alijs, num. 3.
Neceſſitas in quam quis ſe ſponte conijcit non excuſat, n. 4.
Sententia debet eſſe conformis libello, num. 4. in fine.

DECISIO DLXXI.

1 DOmini de Caſtellanis emerunt domum ab Illuſtriſs. D. Horatio Vrſino pro pretio Scutorum 9000. ad quorum computum numerarunt 5000. & pro reliquis 4000. ſuſceperunt, & accollarunt in ſe cenſum eiuſdem ſummæ in ſorte principali, quem Dom. Horatius habebat cum Dom. Leonida Vrſino cum onere illum extinguendi intra annum. Ceterùm Dom. Bernardus de Franchis ad cuius fauorem impoſitus fuerat à Dom. Horatio alius cenſus ſuper dicta domo, & venditus pro pretio Duc. 7500. egit contra DD. Caſtellanos ad retractum d. domus vigore Bullæ fel. rec. Pij V. in ordine 80. & poſt inſtitutum iudicium ceſſit prædictum cenſum, & ius retractus Dom. Gaſpari Rinaldo pro quo ſententia lata per A. C. & in gradu appellationis cauſa introducta in Rota dubitaui, an dicta ſententia eſſet confirmanda, vel infirmanda, & Domini pro infirmatione reſponderunt. Fundamentum principale reſolutionis fuit, quia ſententia condemnat Dominos de Caſtellanis ad retrouenden. domum D. Gaſpari cum pactis, & conditionibus diuerſis ab ijs quibus ipſi emerant, nam conditiones emptoris erant, vt de pretio Duc. 3000. mille peruenirent ad manus Horatij, & de alijs Scut. 808. extinguerentur duo cenſus, quorum alter erat cum D. Leonida, de quo ſup. alter cum DD. de Caetanis, ſententia verò mandat Caſtellanos retrouendere domum, & recipere Scut. 1500. alia verò Scut. 7500. ex computare cùm cenſu eiuſdem ſummæ D. Bernardi de Franchis ſuper eadem domo impoſiti, & ceſſi D. Gaſpari, vt dictum eſt ſupra, de quo tamen cenſu nulla in emptione mentio facta fuerat, & tamen certum eſt eum, qui vult præferri, vel retrahere debere ſubire eaſdem conditiones, quibus contractus fuit cum alio celebratus, ita vt nec venditor, nec emptor vllum ſentiat damnum, *l. debet ff. de edil. edict.* latè Tiraquell. *de retract. l gnt.* §. 1. *gloſ* 18. *num.* 7. *&* 8. *&* §. 29. *gloſ.* 2. *num.* 2. *& de retract. conuent.* §. 6. *gloſ.* 2. *num.* 2. *& ſequen.* Fab. de Mont. *in tract. de empt. & vend. queſt.* 3. *in princ. num* 43. & fuit dictum in Rauennaten. pecuniariæ 13. Ianuarij 1603. coram bon. mem. Iuſto.

2 Id quod eſt conforme etiam diſpoſitioni eiuſdem Bullæ Pij V. cuius intentio fuit, ita præferre Dominum Cenſus, vt tamen voluerit proſpicere indemnitati emptoris, ideòque ſtatuit *in verſ. vbi autem, &c.* Domino Cenſus debere denunciari conditiones quibus res vendenda erat, & ſanè cum Bulla ſit exorbitans, & correctoria iuris communis, quatenus concedit prælationem Domino Cenſus etiam inuito ipſo venditore, & adimit libertatem emendi primo emptori contra *l. dudum, & l. inuitum, C. de contrahend. empt. & l. nec emere, C. de iure deliber.* debet ſtrictè intelligi, & vt minus lædat ius commune quam fieri poſſit, *l. vt gradatim, §. etſi lege, ff. de mun. & honor. cap. cum dilectus,* vbi Butr. & alij *de conſuet.* & cum poſſit ſuſtineri eius diſpoſitio cum vno ſolo grauamine, videlicet, vt emptor teneatur retrouendere, non debet aliud addi, vt ſcilicet teneatur ex computare, vel ex compenſare pretium cum pretio cenſus, de qua compenſatione Bulla non loquitur, vt in ſimili de Bulla iuris congrui fuit dictum in Romana iuris congrui coram Robuſterio, quæ eſt *deciſ.* 475. *num.* 2. *& ſeqq. part.* 1. *diuerſ.* & in alia Romana iuris congrui 5. Iunij 1600. coram R. P. D. meo nunc Decano, & in terminis Bullæ de qua agitur in Romana domus 22. Iunij coram Illuſtriſs. Card. Lancellotto.

3 Nec videbatur obſtare, quod per emptionem domus à Domino Cenſus factam cenſus ſuper ea impoſitus dicatur extinctus, cùm res ſua nemini ſeruire poſſit, *ad l. Vranius, ff. de fideiuſſ.* & proinde Bulla, quæ concedit prælationem cenſeatur etiam concedere compenſationem pretij cenſus cum pretio domus, quia fuit reſponſum, quod cùm cenſus eſſet impoſitus non ſolum ſuper dicta domo, ſed etiam ſuper pluribus alijs bonis magni valoris, & certis finibus deſignatis poterat ſuper illis cenſus remanere, dato quod ſuper domo eſſe deſijſſet, vt ſæpè fuit deciſum, & ſignanter in Beneuentana Cenſus 29. Martij 1593. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in Romana cenſus 14. Ianuarij 1601. coram R. D. meo Damaſceno.

4 Nec etiam conſtat, quod ſit imputandum Dominis de Caſtellanis ſi non præcauerunt domum poſſe retrahi à Cenſuario, hoc enim re torquebatur, nam licet ipſi ſcirent poſſe retrahi, ſciebant, etiam ipſos debere conſeruari indemnes, & ideò magis videtur imputandum ipſi cenſuario, qui licet ſciret pacta, & conditiones quæ erant, vt pretium deberet ſolui in pecunia numerata pro extinctione aliorum cenſuum, & non iſtius impoſiti ſuper domo, nihilominus voluit retrahere, cùm tamen non cogeretur cum Bulla det facultatem cenſuario non autem imponat neceſſitatem, & alias non excuſet neceſſitas in quam quis ſe ſponte conijcit, *l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſaria, ff. qui ſatiſ. cog.* Surd. *deciſ.* 59. *num.* 11. quod benè videtur aduertiſſe Bernardus qui in monitorio cui poſtea Gaſpar adhæſit, petijt in venditione præferri cum oblatione ſoluendi, vel deponendi pretium ſolutum à Caſtellanis, & tamen ſententia condemnat tantum ad reſtitutionem partis pretij, quod etiam monebat Dominus pro confirmatione ſententiæ cum non eſſet conformis petitioni, & libello, *l. vt fundus commun. diuid. cap. licet Hely. de Simon.*

5 Quibus accedebat, quod tam ex præcedenti retractu, & conuentione poſtea facto comprobata, vt Bernardus vna manu cederet cenſum, alia verò Gaſpar imponeret cenſum eiuſdem Summæ ad fauorem Bernardi, quam ex alijs deductis per Informantes, præſertim quod Bernardus nunquam habuit animum emendi iſtam domum, vt deponunt teſtes pro Caſtellanis inducti, nec Horatius vendendum ad effectum extinguendi cenſum quem habebat cum Bernardo. Imò in inſtrumento venditionis D. Horatius illum intra quinquennium extinguere, & domum ex proprijs pecunijs liberare promiſit, & ex ceſſione cenſus facta poſt venditione perfectam, & poſt inchoatum iudicium videbatur emptio aliquantulum affectata, & procurata ad ad æmulationem illorum de Caſtellanis. Ex quibus fuit reſolutum ſententiam A. C. eſſe infirmandam.

R. P. D. REMBOLDO.

Calaguritana Beneficij de Creacu.

Lunæ 10. *Martij* 1614.

ARGVMENTVM.

Gratia quomodo iuſtificatur tam quoad obitum illius, de cuius beneficio agitur, quam de valore Beneficij, & de Clericatu eius, qui gratiam obtinuit.

SVMMARIVM.

Parochi fides probat mortem beneficiati, num. 1.
Beneficij collatio, quando eſt fundata in reſeruatione tunc obitus probatur per ſolam famam, num. 2.
Valor beneficij probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, num. 3.
Valor beneficij probatur per expreſſionem factam ab illis, qui ſimilia beneficia obtinuerunt, num. 3.
Valor beneficij probatur duobus teſtibus, & in hoc ſufficit qualis probatio etiam minor ſemiplena, num. 4.
Clericatus probatur ex oppoſitione, & approbatione, & ex litteris prouiſionis, num. 5.
Clauſula dummodo tempore data non ſit alteri ius quaſitum intelligenaus eſt de iure valido, & conſiderabili, num. 6.
Nemo poteſt facto proprio ſibi ius ad beneficia acquirere, n. 7.
Clericis duobus ad beneficium concurrentibus, & vtrique in examine approbatis poteſt cuique eorum ad libitum habentis poteſtatem conferendi conferri, & locus eſt gratificationi, num. 8.
Nullum quod eſt ius aliquod tribuere non poteſt, num. 9.
Gratia facta lite pendente non ſuffragetur, num. 9.

DE-

Digitized by Google

DECISIO DLXXII.

1 CVm poſt factas in hac cauſa reſolutiones coram R. D. Bononien. die 1. Februarij, & die 18. Maij 1612. quod ſit locus nouo examini, Michael à bon. mem. D. Penia hic in Curia, & Martinus, à R.D. Archiepiſcopo Burgen. in partibus examinatus, & vterque ad beneficia curata adminiſtranda idoneus repertus fuiſſet, & Michael inſuper de beneficio, de quo agitur Apoſtolica auctoritate prouideri ſibi obtinuiſſet. Dubitaui in locum dicti R. C. Bononien. ſuffectus cui prædictum beneficium huiuſmodi adiudicandum eſſet, & Domini cenſuerunt Michaeli vti prouiſo Apoſtolico adiudicandum cum gratiam ſuæ prouiſionis ſufficienter iuſtificauerit. Nam quo ad vacationem per obitum Ioannis Lopez in menſe Ianuarij anni 1610. ſatis videbatur de ea conſtare ex edicto Ordinarij oppoſitione Martini depoſitionibus duorum teſtium, & fide Parochi, quæ etiam ſola ſufficeret, Rebuff. *in tract. de regiſt. bap. & ſeqq. art. vlt. gloſ. vnica verſ. & ſic patet*, Mandoſ. *ſuper reg.* 18. *q.* 10. *n.* 4. Rot. *diuerſ. dec.* 220. *n.* 1. *par.* 2. & fuit dictum *in Aquilana beneficij 12. Decembris* 1602. *coram R. D. Bononien.*

2 Et maximè, quia prouiſio Michaelis non eſt fundata in reſeruatione, quo caſu iuſtificatur vacatio ex ſola fama, vel alias ſemiplena probatione, Put. *deciſ.* 266. *n.* 4. *lib.* 3. & fuit dictum *in Placentina Canonicatus, & præbenda* 1. *Martij* 1599. *coram bo. me. Orano.*

3 Quod verò beneficium, de quo agitur, non excedat valorem Ducatorum octuaginta probatur per duos teſtes deponentes de publica voce, & fama, quod ſufficit, Put. *deciſ.* 29. *lib.* 1. Caputaq. *deciſ.* 277. *num.* 8. *par.* 1. Rota *diuerſ. deciſ.* 298. *num.* 1. *part.* 1. quibus teſtibus accedit etiam liquidatio fructuum recollectorum pendente lite facta, & communis expreſſio omnium ſimilia beneficia obtinentium, quod non excedant valorem Ducat 24. vt fuit dictum *in Calaguritana de Ollauarij* 15. *Decembris* 1604. *coram bo. me. Penia.*

4 Valor beneficij obtenti probatur pariter duobus teſtibus, qui dantur in Summario Michaelis *num.* 16. ſufficit enim hoc caſu qualis qualis probatio etiam minor ſemiplena, vt fuit dictum *in Comen. beneficij* 28. *menſis Martij* 1596. *coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in Abulen. beneficij* 13. *Octobris* 1595. *coram bon. mem. Cardin. Blanchetto.*

5 De Clericatu, & alijs qualitatibus Michaelis conſtat tam ex oppoſitione, & approbatione, quàm ex literis ſuæ prouiſionis, vt fuit dictum *in dicta Calaguritana de Ollauarij coram bon. mem. Penia in Tiraſonen. Canonicatus* 28. *Nouemb.* 1605. *coram R.P.D. meo Pamphilio.*

6 Neque obſtat Michaeli clauſula, *dummodo tempore data non ſit alteri ius quæſitum*, &c. quia dicta clauſula intelligenda eſt de iure valido, & conſiderabili, vt fuit dictum *in Calaguritana beneficij de Maeſtu.* 24. *Nouembris* 1604. *coram R.D. Attrebaten.*

7 Verum vel Martinus prætendit acquiſiuiſſe ius ex nuda oppoſitione, & hoc non poteſt attenta etiam conſtitutione felicis recordationis Papæ Clementis Octaui circa collationem de beneficijs hujus Diœceſis faciendam cum nemo poſſit facto proprio ſibi ius ad beneficium acquirere, Caſſad. *deciſ.* 18. *num.* 3. *de præbend.* Put. *deciſ.* 283. *n.* 3. *& ſeqq. lib.* 3. & fuit dictum *in dicta Calaguritana de Maeſtu.*

8 Vel prætendit ius ex oppoſitione iuncta approbatione, & hoc ius non viſum fuit Dominis conſiderabile, ex quo ſimul cum ipſo fuit approbatus etiam Michael & alij, & omnes æqualiter idonei renunciati. Vnde liberum erat Capitulo, & beneficiatis eligere ex approbatis quem maluiſſent & ſicuti citra iniuriam Martini, & abſque læſione iuris per ipſum acquiſiti Capitulum potuiſſet eligere Michaelem, ita & multò magis hoc potuit facere Papa, vel præueniendo Capitulum, vel pro libito ſuo de beneficio huiuſmodi diſponendo.

9 Quatenus verò Martinus prætenderet ius ex electione, & præſentatione Capituli, & inſtitutione Ordinarij, cum omnes iſti actus fuerint declarati nulli, & attentati, vtpote pendente appellatione facti, nullum ius validum potuerunt ipſi tribuere, vt fuit dictum *in dicta Calaguritana de Ollauarij, coram bo. mem. Penia, & in alia Calaguritana de Maeſtu, coram R. Attrebaten.*

10 Nec viſum fuit Dominis poſſe ſuffragari Domino Martino præſentationem Capituli vltimo loco de ipſius perſona factam, Tum quia gratia Michaelis eſt anterior, tum quia huiuſmodi præſentatio facta eſt lite adhuc pendente, & abſque mandato Rotæ.

Et ita fuit deciſum.

R. P. D. BVRATTO.

Romana Grani.

Veneris 11. *Aprilis* 1614.

ARGVMENTVM.

Expenſarum ſolutionis reſeruatio, quando facienda ſit propter litigantis paupertatem, & quomodo iſto caſu probanda ſit paupertas.

SVMMARIVM.

Clauſula conſtito requirit veras & concludentes probationes nec præſumptiuas admittit, n. 1.

Conditionis verificatio debet concludenter, non autem præſumptiuè probari, n. 1.

Teſtes deponentes ſuper negatiua nihil probant, niſi adijciant, quod aliter eſſe non poteſt, quin ipſi ſcirent, n. 2.

Paupertas quando probetur per communem reputationem, & famam, n. 3.

Expenſarum reſeruatio in fine litis quando fieri debeat propter paupertatem litigantis, n. 3. *&* 4.

DECISIO DLXXIII.

PAupertas Dominici ad effectum reſeruandi expenſas, in quibus eſt condemnatus in fine litis non fuit viſa Dominis concludenter probata, vt erat probanda tanquam poſita in conditione per clauſulam conſtito requirente veras, & concludentes probationes, nec præſumptiuas admittente, *l. Lucius Titius* 82. *ff. de condit. & demon.* Bald. *in l. in bona fidei n.* 28. *verſ. vnum reſtat*, & ibi Salyc. *num.* 28. *verſ. quæro tertio, C. de reb. credit.* Felin. *in rubric. de probat. n.* 3. *verſic.* Et ideò prout de clauſula conſtito in Breui apponi ſolita tenet paſſim Rota. 1

Nam omiſſis primis teſtibus nihil dicentibus quartus & quintus deponentes iuxta 18. & ſuper tertio bona à Dominico non haberi, vel poſſideri non concludunt, veluti non coarctantes negatiuam, quod haberi non poſſent quin ipſi ſcirent, vt ex gloſſ. *in §. ſi vero adſunt, in verbo, & vidiſſe in fin. Authen. de hæred. & Falc. & in l.* 1. *in princ. ff. de itin. act. priu.* Rom. *conſ.* 245. *n.* 9. Couarr. *var. reſolut. lib.* 2. *c.* 6. *n.* 8. *verſ. cæterum.* 2

Dum verò de communi reputatione deponant quamuis illa ſufficiat ex ſtylo Rotæ, vbi agitur de probanda paupertate in genere, Verall *deciſ.* 293. *n.* 2. *par.* 2. Tamen cum hic agatur non de probanda paupertate in genere, quo tantum caſu probatio eſt arbitraria, ſed reſpectu certi, & determinati effectus reſtituendarum expenſarum litis, probandum erat ipſum eſſe adeò pauperem, vt eiuſdem bona ſolutioni non ſufficerent, *§. ſed neque, auth. de fideiuſſ.* Bald. *in auth. præterea, n.* 4. *verſ. Quæro ergo*, vbi Salyc. *n.* 4. *C. vnde vir. & vx.* Iaſ. *in l. ſi conſtante n.* 145. *verſ. ſicut cauſa ff. ſol. matrim.* Afflict. *deciſ.* 179. *n.* 3. Rot. *deciſ.* 48. *n.* 3. *&* 4 *par.* 2. *diuerſ.* & in reſcripto, de quo agitur, requiri talem paupertatem, vt expenſæ ſolui non poſſint ſentit Staphil. *de lit. grat. par.* 2. *in clauſula, & per Breue S.V. n* 14. & fuit dictum *in Portalegien. Spolij* 5. *Iunij* 1589. *coram bon. mem. Orano.* 3

Et facit ratio, quod ſtant hæc ſimul, Dominicum haberi pro paupere, & eſſe, & tamen ſoluere poſſe expenſas, de quibus agitur, quæ ſunt modicæ. Ex quo etiam ſequitur non releuare ſententiam latam pro collocatione dotis in tutum vxoris, & ſic inter alios. 4

Ex quibus enim agatur de probanda paupertate in conditione poſita, & ad certum effectum, atque expenſæ ſint modicæ, ita vt potius veriſimile ſit ſolui poſſe à Dominico, qui habuit dotem Scutorum 800. vel circa, vt deponit ſecundus, iuxta 19. & quintus, iuxta idem, qui de Scutis 1000 habet partem ſufficientem ad victum à D. Duce Zagaroli, vt dicit ſecundus, iuxta 20. & eſt iuuenis annorum 30. qui poteſt ſe in aliquo exercere, præſertim in arte agraria, vt deponit ſecundus, iuxta 18. Viſum fuit Dominis non conſtare ſufficienter de paupertate. 5

R. P. D.

R. P. D. COCCINO. DECANO.

Toletana Penſionis.

Veneris 11. Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

Ex ſummarijs ſumas argumentum.

SVMMARIVM.

Sententia nulla non facit tranſitum in iudicatum ex eo, quod ab ea non fuerit appellatum intra decem dies, n. 1.

Sententia dicitur nulla, vbi citatio ad terminos ſubſtantiales, & ad ſententiam, fuit facta pro die, in quo non potuit interuenire tempus congruum, n. 2.

DECISIO DLXXIV.

1 FVit concluſum non conſtare de re iudicata ſententiæ Rotalis, licet non fuerit appellatum intra 10. dies, *iuxta textum in c. quod ad conſultationem, de ſent. & re iud.* quia cùm ſententia prædicta ſit nulla non facit tranſitum in iudicatum, Anchar. *conſ.* 36. *n.* 1. *& ſeqq.* Bald. *conſil.* 363. *incip. punctus facti, n.* 5. *vſque ad fin. lib.* 4. Abb. *conſil.* 61. *per totum lib.* 1.

2 Nullitas autem eſt euidens, quia die 3. Iulij fuit citatum ad terminos ſubſtantiales, & ad ſententiam vnde non potuit interueniri tempus congruum, ita vt dicti termini ſortirentur effectum ſuum, de quibus Veſtr. *in prax. lib.* 5. *c.* 4. & qui de ſtylo Curiæ ſeruantur, Vant. *de nullit. proceſſ. n.* 59 *& num.* 6. *in fin.*

Et ita fuit concluſum.

R. P. D. PIROVANO,

Florentina Pecuniaria.

Lunæ 14. Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

Confiſcatio bonorum facta iure ſpeciali non trahitur ad bona ſita extra territorium confiſcantis, & hodie bona non confiſcantur, niſi in crimine hæreſis, læſæ Maieſtatis, & vbi ſtatuto, vel conſuetudine ſic conſtitutum eſt. Et quando per confiſcationem bonorum debitor ſit liberatus ab omni obligatione.

SVMMARIVM.

Debitor per confiſcationem bonorum cenſetur liberatus ab omni obligatione, ita vt à creditoribus amplius conueniri non poteſt, cum omnia iura actiue, & paſſiuè ſint in fiſcum tranſlata, etiam quod is deuenerit ad pinguiorem fortunam, & fuerit reſtitutus, num. 1.

Confiſcatio facta in Statu Florentiæ vigore iuris municipalis, ſeu particularis conſtitutionis, & non de iure communi non trahitur ad bona ſita in territorio Eccleſiaſtico, num. 2.

Confiſcatio bonorum hodie non fit, niſi in crimine hæreſis, & læſæ maieſtatis, aut ex diſpoſitione alicuius Statuti, vel conſuetudinis, num. 3. etiam quod bona expreſsè confiſcentur, & non in conſequentiam alterius pœna, num. 4.

Fiſcus tenetur ſatisfacere creditoribus condemnati delinquentis, & quid ſi delinquens debitor habebat bona in pluribus territorijs, num. 5.

DECISIO DLXXV.

1 FVit per Dominos reſolutum, confiſcationem fiſci Florentiæ non obſtare Michelino agenti ad conſequutionem ſui crediti contra, D. Antonium Franciſcum Soderinum, & eius bona in ditione Eccleſiaſtica conſiſtentia. Nam etſi vera ſit concluſio, quod ſequuta capitali condemnatione contra eundem Soderinum propter delictum Florentiæ patratum, & confiſcatis bonis à ſupremo Domino illius prouinciæ remaneat liberatus ab omni obligatione, ita vt à creditoribus non poſſit amplius conueniri nec moleſtari, ſed agendum ſit contra fiſcum in quem tranſlata ſunt omnia iura actiuè, & paſſiuè, *l.* 2. vbi Bald. & Salic. *C. ad leg. Iul. de vi publ. in l. ſi marito, vbi gloſ. ff. matr.* Bart. *in l. creditor ff. de ſolut.* Peregr. *de iure fiſci lib.* 5. *tit.* 1. *num.* 34. & prædicta etiam procedant ſequuta reſtitutione non tamen bonorum, & eo perueniō ad pinguiorem fortunam, *l.* 4. *C. de ſent. paſſ.* Boſſ. *in tit. de proclam. quod ſit bon. publ. num.* 15. Odd. *de reſtit. in integ. part.* 2. *qu.* 97. *art.* 2. *num.* 13.

Tamen quia condemnatio, & bonorum confiſcatio contra Soderinum facta non fuit de iure communi, ſed vigore particularis conſtitutionis Ciuitatis Florentiæ, & clarum ſit, quod iſta territoria inter ſe ſunt diuerſa, ac diuerſi Domini cuiuſcumque territorij, & burſæ fiſcales diſtinctæ, & ſeparatæ. Dixerunt Domini huiuſmodi confiſcationem non trahi ad bona ſita extra territorium confiſcantis, & ſic Status Eccleſiaſtici ob defectum iuriſdictionis, *l.* 3. *ff. de offic. præſi.* Bart. *in l. cunctos populos, in fin. num.* 5. *C. de ſum. Trin. & fid. Cathol.* Auguſt. ad Angel. *de Malef. in verb. & eius bona publicamus num.* 5. *verſ. tertio fuit opinio*, Boſſ. *de bonorum public. num.* 65. addens ſi etiam ſimiles Conſtitutiones vigerent in alio territorio, Clar. *in prax.* §. *fin. qu.* 78. *verſ. ſed hic quæro*, Bertach. *conſ. crim.* 85. 86. *&* 87. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 152. *num.* 28. *lib.* 2. Peregr. *de iur. fiſci lib.* 5. *tit.* 1. *num.* 137. & D. Proſper Farinacius *in ſua praxi quæſt.* 25. *num.* 99. affirmans concluſionem hanc non ſolum eſſe communem prout teſtatur Cephal. & Clarus ab eo allegati, ſed carere etiam omni prorſus difficultate. 2

Quod autem confiſcatio bonorum emanauerit de iure ſpeciali, non autem communi, patet, quia propter homicidium ſequuta eſt condemnatio, pro quo quidquid eſſet olim, hodie tamen bona non applicantur fiſco quando imponitur, vel venit ad conſequentiam delicti, & hoc ex iure nouiſſimo, Auth. *bona damnatorum C. de bonis proſcript.* quod totus mundus obſeruat exceptis caſibus hæreſis, & læſæ Maieſtatis, & niſi ex diſpoſitione ſtatuti, vel conſuetudinis aliter caueatur, vt teſtantur Alberic. *in* 3. *parte ſtatutorum quæſt.* 18. *circa fin.* Clar. *in prax. d. quæſt.* 78. *in princ.* poſt alios, quos allegat Honded. *conſ.* 110. *num.* 1. *vol.* 1. & Modernis temporibus idem teſtatur D. Proſper. Farinac. *in alleg. q.* 25. *in princ.* 3

Nec obſtat, quod dicta Authen. videatur correcta, quando lex adimit bona tacitè, & in conſequentiam, ſcilicet dum delinquens condemnatur in pœnam vitæ abſque bonorum ademptione, ſecus quando expreſsè, vt in præſenti, quando fuit condemnatus in pęnam mortis cum ſpecifica bonorum confiſcatione. Quia fuit reſponſum hanc fuiſſe conſiderationem Aretin. *in l. ſiue qui* §. 1. *in vlt. notab. ff. de teſtam.* ſed contra eum tenuerunt Guidopap. *quæſt.* 437. *n.* 4. Neltus de S. Gemin. *in tract. Ban.* 1. *part.* 2. *temporis, q.* 11. *ad fin.* loquens expreſsè de condemnato in contumaciam, Cephal. *conſ.* 79. *n.* 19. *vol.* 1. dicit Aretinum loqui, prout verè loquitur, vbi pro contumacia condemnatio fit in bonis ſolis abſque pęna corporali, tunc enim bonorum condemnatio ſtat principaliter, & propter ſe, & iura antiqua remanent incorrecta, ſecus autem, vt hic, vbi pro contumacia pęna etiam corporalis fuit impoſita, propterea cum confiſcatio, de qua agitur, nullum tribuatius fiſco huius territorij nullum pariter ius erit tranſlatum exceſſione reportata per Soderinum ex vulgata regula. Nemo dat, quod non habet; ac etiam quia omnes exceptiones, quæ competunt contra cedentem, poſſunt opponi contra eius ceſſionarium, Afflict. *deciſ.* 163. *num.* 5. Theſaur. *deciſ.* 221. *n.* 1. 4

Poſtremò non obſtat, quod ſi bona alicuius territorij, non etiam venirent in confiſcatione, quod nihilominus Soderinus eſſet liberatus à creditoribus. Florentiæ vbi bona ſunt confiſcata propter naturam obligationis, quæ eſt intelligenda ordine ſucceſſiuo, vt prius ad bona Florentiæ ſit agendum, pro quibus fiſcus ſucceſſor tenetur ſoluere, deinde ad alia in ditione Eccleſiaſtica exiſtentia in ſubſidium alijs non ſufficientibus, iuxta quæſtionem, quam ponit Bald. *in l.* 2. *C. ad leg. Iuliam de vi publ.* & Caſtren. *conſ.* 209. *&* 390. *lib.* 2. Quia vltra, quod contrarium ſenſit Imol. *conſ.* 35. cuius rationes circumſcripto intereſſe, & concurſu alterius fiſci, placuerunt Dominus quidquid dixerit in facto ſcribens pro Soderino cum ratio: ordinis ſucceſſiuè ponderata per Caſtren. in contractu videatur repugnare primis regulis, ex quibus creditor in pluribus pignoribus ſibi oblatis habet electionem, *l. creditores ff. de diſtract. pignor. l. qui generaliter ff. qui pot. in pign. habeant*, Surd. poſt alios *deciſ.* 44. *num.* 6. fuit etiam dictum ſecundum opinionem Caſtrenſ. Michelinum poſſe agere ad bona 5

na

ña exiſtentia inditione Eccleſiaſtica, quæ agit in ſubſidium tanquam impeditus ex ſtatuto Florentiæ diſponente, quod creditores eorum, qui paſſi ſunt condemnationes non poſſint agere ad bona confiſcata ante factam per creditores diligentiam pro conſequenda ſatisfactione in bonis extra dictionem Principis confiſcantis exiſtentibus, & ideò cum Michelinus repellatur à dicto ſtatuto vtique poterit agere contra bona ſita in vrbe ſecundum eandem Caſtrenſ. opinionem. Et ita, &c.

R. P. D. MANZANEDO,

Lucana Iuriſpatronatus,

Lune 14. Aprilis 1616.

ARGVMENTVM.

Donatio iuriſpatronatus nulla prorſus, & inualida eſt ſine approbatione Epiſcopi in tantum, vt nec ſufficiat approbatio Vicarij, niſi habeat ſpeciale mandatum, & an Vicarius conſuetudine acquirere poſſit hoc ius approbandi donationem iuriſpatronatus.

SVMMARIVM.

Iuriſpatronatus donatio facta non valet, niſi fuerit approbata ab Epiſcopo, num. 1.

Iuriſpatronatus donatio vt valeat, debet probari ab Epiſcopo, nec ſufficit approbatio Vicarij etiam habentis generale mandatum, num. 1. & ſeq.

Mandatum generale etiam cum expreſſione aliquorum requirentium ſpeciale mandatum non operatur, niſi quo ad expreſſa, num. 1.

Iuſpatronatus donari non poteſt niſi donatio fuerit approbata ab Epiſcopo nec ſufficit approbatio Vicarij qui contraria conſuetudine tale ius approbandi acquirere non poteſt, num. 3.

Teſtes examinati parte non citata non probant, num. 4.

DECISIO DLXXVI.

1 DOmini ſteterunt in deciſis nempè donationes iuriſpatronatus fuiſſe nullas cùm non fuerunt approbatæ ab Epiſcopo, ſed à Vicario non habente ad id ſpeciale mandatum ex addoctis in alia deciſione. Quibus non obſtat conſtare de ſufficienti mandato Vicarij ex eo, quod Epiſcopus ille in deputatione dederit facultatem gerendi multa, quæ requirunt ſpeciale mandatum, & generaliter cum conſtituerit ad gerendum ſimilia, vel maiora expreſſis, & ad omnia quæ ipſemet Epiſcopus faceret, ſi præmiſſis omnibus perſonaliter intereſſet etiam ſi talia forent, quæ conceſſionem exigerent magis ſpecialem, quam præſentibus ſit expreſſum, quaſi per iſtas clauſulas generales, videatur etiam conſtitutus ad omnes caſus requirentes ſpeciale mandatum, & conſequenter ad conſentiendum donationi iuriſpatronatus. Quia fuit reſponſum facultatem authorizandi donationes iuriſpatronatus non venire ſub dicto mandato, cùm non ſufficiat ad hunc effectum fuiſſe expreſſum aliquid de requirendo ſpeciale mandatum cum illa clauſula generali, Franc. *in cap. 2. num. 6. verſ. & aduerte de offic. vicar. in 6.* Ferret. *conſ. 327. num. 7.* qui loquitur in noſtris terminis, Modern. *in tract. de vicar. cap. 31. in fin.*

2 Prædictæ enim clauſulæ generales reſtringuntur ad præmiſſa, vt denotant illa verba *quæ in præmiſſis, & circa ea neceſſaria fuerint, &c.* & alia ſubſequentia, *quæ noſmet faceremus, ſi præmiſſis omnibus, & ſingulis, &c.* & ideò nihil operatur, niſi quo ad expreſſa, Alexand. *conſ. 21. num. 10. ad fin. vol. 1.* Rut. *conſ. 59. num. 3. lib. 5.* Borgnin. *deciſ. 21. num. 45. & ſeq. part. 1.*

3 Minus facit, quod in Ciuitate Lucan. adſit conſuetudo, vt vicarij poſſint conſentire donationibus iuriſpatronatus, vt probant plures donationes per eos approbatæ. Dicebatur enim primo ex dictis donationibus non benè inferri ad validitatem iſtius cum patiantur eundem defectum, maximè cum non probentur effectuatæ. Secundò Vicarium ſine ſpeciali mandato non poſſe ex conſuetudine acquirere huiuſmodi facultatem ex pluribus rationibus adductis per Ferret. *conſ. 345. num. 5. & ſeq.* Et in omnem euentum cum talis conſuetudo ſit contra ius, vt per Ferret. *vbi ſupra num. 8.* deberet eſſe quadragenaria, vel immemorabilis, Abb. *in cap. fin. nu. 11. de conſuetud.* Socin. *conſ. 260. num. 19. lib. 2.* Borgn. *deciſ. 21. num. 47. part. 1.* Bald. *de præſcript. part. 5. principali q. 12. n. 2.*

Nec obſtant teſtes ſuper dicta conſuetudine deponen- 4
tes cum illi deponant de ſimplici conſuetudine, non autem de quadragenaria, vel immemorabili, & fuerunt examinati lite pendente, & parte non citata. Ideòque non probant Rut. *deciſ. 189. num. 3. part. 3.* Farinac. *in tract. de teſtib. queſt. 72. num. 1.* quo verò ad vſitationes dicebatur ex illis non inferri ad ſcientiam Epiſcopi circa donationes ita vt illas videatur approbaſſe, cum non conſtet tunc ei fuiſſe oſtenſas.

R. P. D. VERoSPIO.

Romana Locationis Domorum.

Lunæ 14. Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

Eccleſiæ domus dirutæ an, & pro qua penſione poſſint in Emphyteuſim dari, aut locari, & quando in vtilitatem Eccleſiæ datæ, & locatæ cenſeantur.

SVMMARIVM.

Sententiæ ſi fuerunt iniuſtæ etiam quod tranſiuerint in iudicatum executioni non mandatur à Rota, num. 1.

Eccleſiæ bonorum alienatio facta cum auctoritate Summi Pontificis, & cum iuſta cauſa, & Eccleſiæ vtilitate ſuſtinetur, & valet, num. 2.

Summi Pontificis auctoritas in alienatione rerum Eccleſiæ ſupplet omnes alias ſolemnitates, num. 2.

Eccleſiæ bona ſtabilia penitus diruta poſſunt in emphyteuſim perpetuam dari, nu. 2. & 3. vbi etiam an poſſint locari ad tempus, & pro qua penſione.

Eccleſiæ domus dirutæ locari, & in emphyteuſim dari poſſunt, & pro qua penſione, num. 3.

Eccleſiæ bona in emphyteuſim data cum pacto quod ea finita melioramenta cedant vtilitati Eccleſiæ, data cenſentur ad ipſius Eccleſiæ vtilitatem, num. 3.

Læſio conſideranda eſt tempore contractus, & non alio tempore, num. 4.

Eccleſiæ bona ſi fuerunt alienata abſque expreſſione confinium, & circumſtantiarum ipſorum bonorum, alienatio non valet. Declara, vt n. 5.

Decretum iudicis interpoſitum in alienatione rerum Eccleſiæ, præſumitur interpoſitum ſeruatâ formâ beneplaciti Apoſtolici, n. 6.

Iudex ſuper contentis in beneplacito Apoſtolico expedito in alienatione rerum Eccleſiæ poteſt ſe informare etiam extraiudicialiter, num. 7.

Periti æſtimationi ſtandum eſt, quando fuit ſpecialiter deputatus, & partes æſtimationem approbarunt, num. 8.

Forma data ad certum effectum poteſt per æquipollens adimpleri, dummodo ſequatur effectus, ad quem data fuit, num. 9.

Exceptio non adimplementi non poteſt opponi ab illis, qui poſt non implementum ſolnerunt, non adimplemento non obſtante, num. 10.

Papa in alienationibus rerum Eccleſiæ ſolet tantum Eccleſiæ vtilitatem reſpicere in præſtando ſuum beneplacitum, num. 10.

DECISIO DLXXVII.

DE Anno 1598. ob magnam Fluminis Inundationem 1
cum nonnullæ domus ſub proprietate Capellæ Sanctiſſimi Sacramenti Baſilicæ Lateranenſis in totum corruiſſent fuerunt ab illis Capellanis per viginti annos locatæ Ioanni Baptiſtæ Rozzo cum pacto, quod in eorum refectionem ipſe conductor ſaltem Scuta duo millia erogaret, & vlterius perſolueret annuam penſionem Scutorum 74. Finita verò locatione dictæ domus liberè vnà cum omnibus melioramentis ad Capellam reuerterentur, & additis in inſtrumento nonnullis alijs pactis, fuit tandem obtentum beneplacitum Apoſtolicum. Et ſucceſſiuè per D. Vicegerentem fuit ſeruatis ſeruandis pro validitate contractus pronunciatum, vnde Ioanne Baptiſta conductor, & illius hæredes vſque ad annum præteritum in pacifica poſſeſſione permanſerunt

ſerunt poſtea dicti Capellani ſuper nullitate locationis iudicium intentarunt, & obtinuerunt à iudice deputato ſententiam ſauorabilem, de cuius executione cum ageretur cauſa extra Rotam mihi commiſſa, & dubio per me propoſito, fuit reſolutum dictam ſententiam executionem non mereri, cùm enim Rota non ſoleat exequi ſententias extra ipſam latas, niſi conſtito ſibi de illarum iuſtitia, Mohed. *deciſ.* 11. *de ſen. & re iudic.* Veral. *deciſ.* 84. *par.* 1. Rota *diuerſ. deciſ.* 498. *n.* 3. *par.* 3. & 704. *lib.* 1. Nec attendit, quod illæ feciſſent tranſitum in iudicatum, Rota *deciſ.* 488. *in fin. par.* 1. Ideò cauſa diſcuſſa viſum fuit de iuſtitia præſentis ſententiæ non conſtare, quia per eam nulla declaratur dicta locatio, in qua reperitur vtrumque requiſitum in alienatione bonorum Eccleſiæ neceſſarium ſolennitas iud. & iuſta cauſa.

2 De ſolennitate non poteſt eſſe difficultas cum interuenerit Summi Pontificis authoritas, quæ ſupplet omnes alias ſolennitates, Abb. *in cap.* 1. *de confirm. vtil. vel inutil. & conſil.* 47. *lib.* 1. Oldrad. *conſil.* 231. *num.* 2. Rota *deciſio.* 65. *nu.* 1. *par.* 2. Iuſta cauſa pariter ex euidenti Eccleſiæ vtilitate deducitur, nam cùm illæ domus fuiſſent penitus dirutæ, vt ex inſtrumento locationis depoſitione teſtium, & ſententia iudicis executoris apertè colligitur poterant in emphyteuſim perpetuam pro tertia parte antiquæ penſionis concedi, *iuxta capit.* 3. §. *ſi quas ruinas,* 10. *queſtion.* 2. & *authent. ſi quas ruinas, Cod. de ſacroſanct. eccleſ. vbi gloſſ. in verbo tertiam partem,* Alberic. *in authent. perpetua num.* 2. *Cod. eodem* Archidiac. *in cap. hoc ius porrectum, num.* 17. 10. *queſtion.* 1.

3 Vnde cùm fuerint ad tempus locatæ prò annua penſione Scutorum 74. tertiam partem antiquæ penſionis excedente ſatis videtur Eccleſiæ vtilitas apparere. Tanto magis quia finita locatione melioramenta debeant ad Eccleſiam reuerti, quod multum confert ad probandam illius vtilitatem, Tiraquell. *de tract. lignag.* §. 1. *gloſſ.* 18. *nu.* 38. & 69. Cæſar. de Graſſ. *in deciſion.* 5. *numer.* 3. *de reb. eccleſiaſt. non alien.* & Rota *in Romana deuolutionis domus* 26. *Martij* 1590. *coram Cardin. Pamphilio.* Præterea ſtante penſione conuenta Scutorum 74. & conſiderato annuo cenſu, qui poterat emi de Scutis duobus millibus in refectionem domorum erogatis vtique dicta penſio Scutorum 74. correſpondet antiquæ.

4 Neque ad inducendam læſionem releuat domos hodie locatis pro Scutis 270. Nam vtilitas de tempore contractus eſt attendenda, nec eſt habenda ratio valoris prouenientis ex impenſa, & facto conductoris, *cap. ad aures,* & *ibi gloſſ. verbo tunc, de reb. eccleſ. non alien. c. cum cauſa, & ibi gloſſ. verbo tempore, de teſtib. l. ſi voluntate, Cod. de reſcind. vend.* Caldet. *conſil.* 5. *de rerum permut.* Cagn. *in l.* 2. *C. de reſcind. vend. nu.* 212. & ibi Pinel. 3. *parte c.* 4. *n.* 15. Ruin. *conſ.* 35. *ad finem lib.* 1. Iaſ. *conſ.* 54. *n.* 20. *lib.* 1. Aymon. *conſ.* 114. *n.* 6. Rota *diuerſ. dec.* 18. *n.* 4. *p.* 1.

5 Non obſtat prædictam locationem fuiſſe nullam tanquam non ſeruata forma Paullinæ ob non factam de bonis locationis expreſſionem cum omnibus illorum circumſtantijs, vt fuit dictum *in Cortonen. reſciſſionis locationis* 26. *Ianuarij* 1590. *coram Orano.* Conſtat enim ex locationis inſtrumento coram iudice Commiſſario producto, nec non ex teſtibus ab eodem examinatis omnes circumſtantias neceſſarias fuiſſe ſpecificatas, quòd ſufficit, Menoch. *conſ.* 287. *n.* 17. 34. 38. & *ſequen.* Surd. *deciſio* 265. *num.* 43. Socin. *conſil.* 15. *num.* 15. *lib.* 1. Couar. *lib.* 2. *variar. reſolut. cap.* 17. *num.* 1. *verſic. melius,* Felin. *conſil.* 42. *num.* 9. Et ſic non obſtat allegata deciſio Cortonien. cum ibi fuerit alienata certa terrarum quantitas abſque vlla loci, & confinium expreſſione.

6 Vlterius ex quo iudex deputatus pro validitate contractus decretum interpoſuit forma beneplaciti Apoſtolici ſeruata præſumitur. Abb. *conſil.* 41. *n.* 1. *in fin.* & *n.* 2. *lib.* 1. Menoch. *d. conſil.* 287. *nu.* 35. & 36. Alciat. *de præſumpt. regul.* 3. *præſumpt.* 9. Bero. *conſil.* 88. *nu.* 25. *lib.* 1. Natta 441. *numer.* 25. *lib.* 2. Couar. *loco ſupra citato,* Dec. *conſ.* 175. *n.* 5. *verſ. vnde ex præmiſſis, & conſ.* 109. *nu.* 3. & 141. *num.* 12. Rota *in Feſulana bon.* 18. *Martij* 1611. *coram R. D. meo Damaſceno.*

7 Cum præſertim ſuper contentis in dicto beneplacito potuerit ſe iudex extraiudicialiter informare, Abbas. *d. conſil.* 41. *num.* 2. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 341. *n.* 2. Put. *deciſ.* 432. *lib.* 2. Capi. *deciſ.* 16. *n.* 4. Rota *diuerſ. dec.* 479. *num.* 1. & 2. *par.* 1. & fuit dictum *in alleg. Romana deuolutionis domorum* 26. *Martij* 1590. *coram Cardin. Pamphilio.* Nec ſubſiſtit obiectum, quòd conductores in refectione domorum ſummam Scutorum duorum millium in inſtrumento conuentam non erogauerint. Quia ex duobus teſtibus pro conductore examinatis contrarium apparet.

Nec obſtat alterum ex ijs tempore locationis fuiſſe 8
Ioannis Baptiſtæ ſocium. Nam vltra quod hoc in facto non probatur, huiuſmodi defectus in omnem euentum ſuppleretur per Architecti æſtimationem afferentis muros de nouo conſtruſtos aſcendere ad ſummam Scutorum duorum millium, & quinquaginta, & cum iſte fuerit ad id ſpecialiter deputatus, & partes illius æſtimationem approbauerint, hæc vigore pacti videtur attendenda, *l.* 2. & *ibi gloſſ. vltim. & DD. Cod. communia vtriuſque iud.* Corn. *conſil.* 125. *per tot. & conſil.* 140. *nu.* 7. *lib.* 2. Felinus *in ca. propoſuiſti nu.* 7. *verſ. fallit ſecundo de prob.* Exceptio pariter, quod in æſtimatione habita non fuerit ratio cæmentorum, quæ vltra Scuta duo millia fabricæ, iuxta conuentionem debebat inſeruire, non viſa fuit Dominis releuans cum dicta cæmenta ſint paruæ conſiderationis, & regulariter veniant cum expenſis in aſportatione terrarum compenſanda, de quibus impenſis in æſtimatione non reperitur habita ratio.

Non obſtant aliæ prætenſæ nullitates ex pactorum in ob- 8
ſeruantia deductæ vid. quod ſingulis menſibus datum non fuerit computum expenſatum, nec fuerint domus ædificatæ per fabros murarios in inſtrumento deputatos, hac enim forma cum data fuerit ad certum effectum benè per æquipollens poterat adimpleri dummodo effectus, prout hic eſſet ſubſecutus, Pariſ. *conſil.* 31. *num.* 34. *lib.* 2. Put. *deciſ.* 252. *n.* 8. & 9. *lib.* 2. Caſſad. *deciſ.* 2. *n.* 2. *de re iud.* Bald. *in l. ſi duo patroni,* §. *ſi quis iurauerit, col.* 2. *verſic. quæro qui dicatur ff. de iureiurand.* Bartol. & DD. *in l. Gallus,* §. *quid ſi tantum,* 2. *col. ff. de lib. & poſthum.* Mant. *de tacit. lib.* 2. *tit.* 4. *n.* 43. & 46. Rota *diuerſ. deciſ.* 33. *n.* 4. & 5. *par.* 2.

Præterea cùm ſpatio tanti temporis Capellani non re- 10
clamauerint, & penſiones hucuſque receperint videntur iſtum non adimplementi defectum remiſiſſe, Aretinus *conſilio* 150. *col.* 1. *verſ. aliquando & iſte caſus.* Aymon. *conſil.* 151. *num.* 8. & *fuit dictum in Mediolanen. frumenti* 16. *Octobris* 1587. *coram Orano.* Et in omnem euentum prædictorum omiſſio contractum nullum non redderet, cùm non reſpiciant vtilitatem Eccleſiæ ad quam tantum Papa ſolet reſpicere, Socin. *conſil.* 15. *num* 51. *lib.* 1. Ruin. *conſil.* 157. *num.* 25. & 26. *lib.* 1. Dec. *conſil.* 142. Surd. *conſil.* 243. *n.* 16. & 27. Rota *diuerſ.* 178. *n.* 8. *par.* 2. & *fuit dictum in Romana domus in Burgo* 30. *Martij* 1589. *coram bo. me. Card. Mantica.*

R. P. D. DAMASCENO.

Barenſ. ſeu Nullius Prioratus.

Veneris 28. *Aprilis* 1614.

ARGVMENTVM.

Beneficium quando dicatur collatiuum, & quando manuale, & quid de beneficijs, quorum prouiſio ſpectat ad Hieroſolymitanam Religionem.

SVMMARIVM.

Beneficium dicitur collatiuum, quando per vltimas prouiſiones effectuatas apparet per mortem vnius alterum impetraſſe in titulum perpetuum, n. 1.

Beneficium an ſit collatiuum, vel manuale attenditur vltimus ſtatus, n. 1.

Beneficia ſpectantia ad Religionem Hieroſolymitanam de ſui natura ſunt manualia, n. 2.

Religioſi non prohibentur habere beneficia, quæ ſecularibus conferuntur in titulum perpetuum, n. 2.

Hieroſolymitana Religio habet priuilegium conferendi ſua beneficia in titulum, & ad nutum amouibilia, n. 3.

Singula ſingulis referenda ſunt, n. 3. *in fine.*

Hieroſolymitana Religio non poteſt beneficia conſueta conferri Clericis Sæcularibus conferre, nec beneficiorum ſtatum mutare, nu. 3. & 4. *Vbi declaratur hæc concluſio.*

Digitized by Google

Priuilegio qualificato ſe defendens debet probare in caſu, de quo agitur qualitatem priuilegij, *n.* 4.

Beneficij Religionis collatiua numquid cadant ſub reſeruationibus Apoſtolicis, *n.* 5.

DECISIO DLXXVIII.

1 DVbitaui, an beneficiom eſſet collatiuum ad effectum de quoagitur. Effectus eſt, quia ſi eſſet manuale non poſſet dici vacaſſe in menſe reſeruato, vt prætendit Stephanus, & proiode nec comprebendi ſub reg. 8. quæ requirit vacationem in meoſe. Domini teſoluetuot beneficium eſſe collatiuum, quia adſunt duæ vltimæ prouiſiones in titulum perpetuum effectnm ſortitæ, cùm per mortem vnius impetrauerit alter, *ad vulg. conſ.* Oldrad. 229. ſæpiſſimè canonizatum in Rota, & per mortem iſtius, qui vltimo impetrauit, modò prætendat vtraque par vacare beneficium, & iſte vltimus ſtatus eſt attendendus ad effectum ſuſtinendi prouiſionem illi conformem, *cap. conſultationibus*, de iure patr. Rot. *dec.* 14. *eod. tit. in antiq.* & *deciſ.* 2. *de præbend. in nou.* Than. *dec.* 3. Rot. *in cauſa Maioricen. Sacriſtia* 10. *Decembr.* 1602. *cor. bo. mem. Card. Pamphilio*, *Egitanien. Canonicatus* 1. *Martij* 1603. *coram Reuerendiſſ. Bononien. Ferrarien. Prioratus* 18. *Martij* 1608. *coram bon. mem. Pegna*, & *alibi ſæpè*.

2 Non obſtat, quòd prouiſio ſpectet ad religionem Hieroſolymitanam, & beneficia dictæ Religionis de ſui natura ſint manualia, Mohed. *deciſ.* 10. *de cauſ. poſſ. & propriet.* Nam eſto, quòd hoc ſit regulariter, non prohibentur Religioſi habere beneficia, quæ ſæcularibus cooferuntur in titulum perpetuum, Abb. *in c. de Monachis n.* 9. *in fin. de præbend.* Rot. *dec.* 54. *num.* 1. *verſ. nec obſtat dictum*, *de reſcrip. in antiqu.* Fel. *in c. in noſtra*, *nu.* 44. *verſ.* 7. *not. eod. tit.* & proinde cum iſtud fuerit repertum in hoc ſtatu, donec diſcutitur de natura iſtius beneficij, debet ſuſtineri prouiſio facta ſecundum vltimum ſtatum, & natura beneficij attendetur in futura vacatione per ſupra allegata.

3 Non etiam facit, quòd Religio habeat priuilegia conferendi ſua beneficia in titulum, & ad nutum amouibilia, prout in priuilegijs Clementis Papæ VII. & Pauli Papæ III. Vode infertur, quòd per collatiooem factam in titulum non fuit immutata natura manualitatis propria beneficiorum huius Religionis, *iuxta deciſ.* Mohed. *ſupra allegatam*, quia fuit reſponſum, priuilegium Clementis non dicere, quòd Religio poſſit beneficia conſueta conferri Clericis ſæcularibus in titulum, prout eſt iſtud, de quo agitur, conferre ad nutum amouibilia, & ſic facere de collatiuo manuale, & de ſæculari regulare, ſed ſolum, quòd beneficia poſſint per procuratorem in Romana Curia conferri in titulum, vel ad nutum, quod poteſt, & debet intelligi ſingula ſingulis congruè referendo, *iuxta notata in l. ſi negotium & ibi gl. verb. geſto*, *C. de negot. geſt cum concord.* & ſic quod manualia ad nutum, collatiua verò in titulum conferri.

5 Quo verò ad priuilegium Pauli III. fuit dictum non haberi in priuilegio, *quod Religio poſſit mutare ſtatum beneficiorum*, *ſed quod beneficia Religionis, quæ prius fratribus conferri conſueuerant*, & *à longo tempore citra per abuſum*, *vel propter defectum fratrum idoneorum Clericis ſæcularibus conferi cœperunt poſſint, per eandem Religionem denuo conferri fratribus ipſique fratres*, *quibus beneficia homini conferri contingeret*, *in titulum etiam quo ad vixerint retinere valean*, &c. propterea vt ſit locus prædicto priuilegio eſſet pro parte Roligionis probaodum, quòd beneficium, de quo agitur, eſſet prius Regularibus per tempus legitimum conferri conſuetum, quia non eſt bona conſequentia, collatio beneficij ſpectat ad Religionem, ergo eſt conſuetum conferri Regularibus, cùm & Religio poſſit habere beneficia ſæcularia, & non niſi ſæcularibus conferri conſueta, vt ſupra probatum eſt. Notum eſt autem, quod qui ſe fundat in priuilegio qualificato, debet probare, quod in propoſito caſu concurrant qualitates, aliàs priuilegium non ſuffragatur, *l. prætor. la ſeconda*, §. *docere*, *cum ibi not. ff. de vi bon. rapt.* Socin. *conſil.* 29. *n.* 14. *lib.* 4. Natta *conſ.* 254. *n.* 2. Cephal. *conſ.* 256. *in fi.* Becc. *conſ.* 53. *n.* 9. Surd. *deciſ.* 305. *n.* 41. cum alijs per Tiraq. *de tract. lignag.* §. 8. *gloſſ.* 7. *n.* 1. & *ſeq.*

5 Circa illud, quod beneficia Religionis etiam collatiua non cadant ſub reſeruationibus Apoſtolicis, Domini non dubitarunt regulam octauam, propter ampliſſimas clauſulas derogatorias, quas continet, derogare priuilegijs conferendi, quæ habet dicta regio, per, quæ fuerunt alias dicta *in cauſa Meliten Beneficij* 5. *Martij.* & 14. *Nouemb.* 1605. *coram bo. mem. Pegna. Caſulen. Canonicatus* 29. *Ianu.* 1604. *coram Litta*, *Compſana Iuris patronatus* 25. *Ianuarij* 1603. & 3. *Decembris* 1604. *coram eodem*, *Aquilana Beneficij* 6. *Febr.* 1604. *coram Reuerend. Bononien. Eugubina Præpoſitura* 3. *Martij* 1606. *coram eodem*, & *in Aſſiſien. Beneficij* 7. *May* 1607. *coram me*. Sed difficultas erat in confirmationibus Priuilegiorum dictæ Religionis factis per S.D.N. poſt conditam regulam, ſed ſuper iſtis Domini non inſtiterunt, com viderentur extra dubium, &c.

R. P. D. VBALDO.

Meteo. Profeſſionis.

Veneris 18. *Aprilis* 1614.

ARGVMENTVM.

Profeſſio Monialis alia eſt expreſſa, & alia tacita, ſeu præſumpta, quæ dicatur expreſſa, & quæ tacita, & an tacita profeſſio propter metum reuerentialem reddatur nulla, & an admittat probationem in contrarium, & quomodo.

SVMMARIVM.

Profeſſio Monialis expreſſa fit per emiſſionem trium votorum, *num.* 1.

Profeſſio Monialis tacita, *ſeu præſumpta reſultat ex delatione habitus ex lapſu temporis*, *quæ non cenſetur excluſa a ſacro Concilio Tridentino*, *num.* 2.

Profeſſio Monialis tacita, *ſeu præſumpta admittit probationem in contrarium reſultantem ex reclamationibus*, & *proteſtationibus*, *n.* 3.

Profeſſio Monialis expreſſa facta propter metum reuerentialem non reſcinditur, *ſecus profeſſio tacita*, *vel præſumpta*, *n.* 5. & 6.

Profeſſio Monialis præſumpta ex geſtione habitus ex lapſu temporis tollitur ex contrarijs præſumptionibus, *nu.* 6.

Metus cauſa durante metus ipſe ſemper durare præſumitur, *num.* 6.

Teſtes ſingulares probant animum alicuius, *n.* 7.

Teſtes ſingulares ſingularitate adminiculatiua proban, *num.* 7.

DECISIO DLXXIX.

1 FVit teſolutum, non conſtare de profeſſione, quæ obſtet D. Renatæ. Nam de exptesſa dubitare oon poterat, quæ ſolet fieri per emiſſionem trium votum, *cap. cum ad monaſterium*, *in fin. de ſtatu monach.* Rota *deciſ.* 216. *n.* 3. *par.* 2. & hanc conſtabat ex teſtibus non fuiſſe factam à Renata, immò nec fieri conſueuiſſe in illo monaſterio, ſed ſolum dari annum & diem, quo elapſo moniales ſolent haberi pro profeſſis, & de hac expreſſa, quod non interuenerit inter partes, ſatis conueniebat.

2 Vnde ſola difficultas remaoebat in tacita profeſſione, quæ reſultat ex delatione habitus, & lapſo temporis, iuxta ſtylum monaſterij, & diſpoſitionem iuris communis, quæ nun eſt excluſa à Sacro Concilio Trident. vt per Nauar. *conſil.* 35. *n.* 5. *de reg. lib.* 2. Honded. *conſil.* 78. *nu.* 22. *lib.* 2. ſed DD. videbatur oon conſtare de tali profeſſione tacita, quæ vtique noo poteſt dici, niſi præſumpta, vt per Innoc. *in c.* 1. *in fi. de his*, *quæ vi metuſue cauſa fiunt*, & ibi Imol. *nu.* 16. *verſ.* & *eſt ratio diuerſitatis*.

3 Et ideò admittit probationem in contrarium reſoltantem ex reclamationibus, & proteſtationibus in contrarium factis, *gloſ. ſingularis in c. tuarum*, *in verb. ſignatos*, quam ibi ſequuntur Doct. & in ſpecie Abb. *n.* 6. Dec. *num.* 33. *de præul.* Bald. *in term. conſil.* 106. *incipit proponitur*, *lib.* 4. Innoc. *in c. perlatum*, *n.* 3. & ibi Hoſt. *n.* 12. Abb. *num.* 14. *de his quas vi metuſue cauſa*, Decian. *reſponſ.* 18. *n.* 5. *lib.* 3. Honded. *d. conſil.* 78. *n.* 4. & 25. *lib.* 2. Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 83. *num.* 17. Rota *in cauſa Neapol. profeſſ.* 26. *Iunij* 1599. *coram Gipſio*.

4 De reclamationibus autem, & proteſtationibus D. Renatæ ſatis videbatur conſtare, tum ante ſuſceptionem habitus, & veli dicendo, quòd nolebat emittere

votum,

votum, nec profeſſionem, tum in ipſo actu ſuſceptionis, dicendo, quod nolebat fieri religioſa, vt deponit ſecundus, & octauus teſtis, tum ex declaratione voluntatis facta in continenti poſt, & de alijs declarationibus, & proteſtationibus ſimilibus intra annum, vt deponunt tertius, & ſeptimus dati in Summario D. Renatæ, *numer.* 4. & 5.

5 Accedebat prædictis cauſa metus reuerentialis, quem habebat dicta Renata ob malam auiæ tractationem, quæ volebat eam monaſticum habitum ſuſcipere, vt ijdem teſtes deponunt. Vnde videbatur intrare doctrinam Abb. *in d. cap. perlatum, num. 14. de his, quæ vi metuſue cauſa fiunt*. Poſt Innoc. quod licèt ad infirmandam expreſſam profeſſionem non ſufficiat metus reuerentialis, ſed debeat eſſe talis, qui cadat in conſtantem virum, tamen ſecus eſt ad elidendam præſumptionem, profeſſionis, ex geſtatione habitus cum vna præſumptio aliam tollat, *leg. Diuus, ff. de in integr. reſtitut. c. literis, de præſumpt. & not. in c. tranſmiſſa, qui fil. ſint legit.*

6 Et in terminis præſumptæ profeſſionis, quod tollatur ex alijs præſumptionibus tradit Innoc. *in d. cap. 1. in fin. de his, quæ vi metuſue*, Hoſtien. *ibid. num. 12. parte 2. diuerſ.* præſertim cùm metus ille reverentialis duraret vſque ad mortem auiæ, qui ſemper vigebat metus futuræ malæ tractationis, Hond. qui alios refert *conſ. 23. n. 41. lib. 1.* & fuit dictum in d. Neapolit. profeſſionis.

7 Non obſtat, quod teſtes videantur ſingulares, quia vltra quod ad probandum animum videntur ſufficere, ex trad. per Aym. *conſ. 73. n. 33.* illa ſingularitas videbatur adminiculatiua, & non obſtatiua, Corn. *conſ. 286. nu. 7. circa med. lib. 3.* Aymon. *conſ. 78. nu. 6.* cùm in hoc conueniant, quod Renata reclamauit intra annum.

8 Nec videbatur obſtare, quod teſtes prædicti eſſent nulliter examinati ob defectum citationis ad videndum eos iurare, *cap. 2. de teſtib.* quia obiectum ceſſabat ex facto cùm fuerit citatus procurator adue[illegible], vt intereſſet iuramento teſtium; de cuius procuratoris mandato conſtat in actis.

Et ita deciſum, &c.

R. P. D. B V R A T T O.

Brundeſina pecuniariæ.

Lunæ 21. Aprilis 1614.

A R G V M E N T V M.

De filiofamilias prohibito à ſtatuto contrahere ſine conſenſu patris, numquid poſſit ad patris fauorem ſe obligare, & in hac materia plura notanda, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Filius obligare ſe poteſt ad fauorem patris, nu. 1.

Filiusfamilias prohibitus à ſtatuto contrahere ſine conſenſu patris non prohibetur ſe obligare pro patre, numero 2. & 3.

Pater non poteſt conſentire in contractu filij ad ſuimet fauorem. Declara, vt nu. 3.

Filiusfamilias prohibitus contrahere ſine conſenſu patris, ſi cum iuramento ſe obligauit, valet obligatio, niſi ſtatutum directè, aut indirectè iuramentum annullet, num. 4.

Iuramentum tolli non poteſt conſtitutione laicorum, numer. 4.

Renunciatio beneficij l. 1. & 2. ff. & C. quod cùm eo valida eſt, nu. 5. Vbi præſertim, quando eſt iuramento firmata, & quid ſi renuncians obtinuit abſolutionem à iuramento, num. 6.

Abſolutio à iuramento ad effectum agendi, & excipiendi, habilitat abſolutum ad comparendum in iudicio ſine metu periurij, non autem tollit vires, & robur iuramenti, num. 7.

Clauſula de ſtylo Notariorum apponi ſolita non nocent ſine præcedente certioratione, nu. 8.

D E C I S I O DLXXX.

1 PRopoſito dubio 15. Nouembris præteriti, vna tantum parte informante, reſoluto, Domini, in vtraque eius parte ſteterunt in deciſis. Et circa primam validitatis obligationis Lucæ Granaſei in cenſu ab illius patre impoſito moti ſunt, quia valida eſt obligatio filij pro patre, *l. filius familias, vbi gl. & Doctores, C. de fideiuſſor, l. ſi dubitet. §. filius familias, ff. eod. leg. 1. C. de filio fam. min. l. ſi ex alio, C. quod cum eo.*

2 Non obſtat Pragmat. Regni prohibens recipi obligationes filiorum familias ſine patris expreſſo conſenſu, quia non inhabilitat perſonas, neque annullat contractus aliter factos, ſed tantum dirigit verba in Notarios, ne ſub certis pœnis, in ea contentis, recipiant obligationes filiorum familias, niſi in præſentia, & de conſenſu patris, vel niſi ſint emancipati, & viuant ſeorſim à patribus. Quòd etiam patet ex ſubſequenti declaratione Peragmaticæ ad ſupplicationem, quorundam Notariorum emanata, quòd ſi Notarij interrogauerint partes an ſint patres patresfamilias, & viuentes ſeorſim à patribus, & illæ mendacium dixerint, ipſi tunc non teneantur ad ſupradictas pœnas, facta de hoc nota in inſtrumentis, ſed acta teneant, licèt vbi etiam annullaret contractus, non comprehenderet obligationem filij de iure permiſſam pro patre, ex Carauit. *ſuper hac Pragm. de Senatuſc. Macedon. § 11. num. 11. & 16. & ex alijs deductis in alia deciſione 15. Nouemb. coram me.*

3 Et quamuis pater non poſſit in ſuimet fauorem conſentire, Soc. *conſ. 23. nu. 15. lib. 4. & fuit dictum in Bononien. cenſus 29. Nouembr.* 1608. *coram Reuerendiſſimo Attrebaten. & in terminis Pragmaticæ,* Vrſill. ad Afflict. *deciſ. 203. n. 22. & 23.* Hoc tamen procedit, vbi conſenſus requiritur ad integrandam perſonam contrahentis, non autem vbi ratione præiudicij conſentire debentis. Doctores communiter *in l. 1. §. fuit quæſitum, ff. ad Trebellian.* Lamberteng. *de contract. mulier. gl. 20. nu. 30.* Franc. *deciſ. 14. n. 2. quod non conſiderat Vrſill.* Hic autem requiri conſenſum ratione præiudicij, latè probat Carauit. *d. pragm. de Senatuſc. Maced. §. 1. à n. 15. ad finem,* & Io. Franc. Scaglion. *ibi in princ.* & ex ſupra relatæ Conſtitutionis tenore apparere poteſt.

4 Placuit etiam reſponſio data *in alia deciſione 11. Aprilis 1611. coram Reuerendiſſimo Lugdunen.* non comprehendi ſub pragmatica hunc caſum conſtitutionis iuratæ. Cùm neque directè de caſu iurato diſponat, quòd non poſſet tanquam conſtitutio laicorum, Bar. *in l. omnes populi, d. 25. ff. de iuſt. & iure.* Alex. *conſ. 7. n. 7. lib. 1.* De verinti, & magis communi, Soc. *iun. conſ. 32. num. 31. lib. 3. cum alijs, in illa deciſione cumulatis.* Neque etiam indirectè præſumendo ſimulationem, vel dolum, ad Caſtr. *conſ. 314. nu. 7. lib. 1.* Veral. *deciſ. 200. par. 3.*

5 Quo ad ſecundam partem, quòd Granaſeus potiri non poſſit beneficio, *l. 1. & 2. ff. & C. quod cum eo, cui renunciauit*, ratio fuit, quia renunciatio eſt valida, vt ex Alber. Patrſ. & Franc. *deciſ. 164. n. 7. & deciſ. 181.* in alijs deciſionibus allegatis firmatur, Andr. Molpher. *conſ. 4. nu. 4. poſt commentaria ad conſuetud. Neapolitan.* & multò magis accedente iuramento, vt in vtraque deciſione firmatum fuit.

6 Non obſtat abſolutio à iuramento poſtquam poſſe renunciantem gaudere beneficio prædictarum legum tradit Vrſill. ad Afflict. *deciſ. 308. nu. 2.* referens ita in Magna Curia Vicariæ fuiſſe bis obſeruatum. Nam eius dictum procedere non poteſt, niſi cum præſuppoſito inualiditatis renunciationis, iuxta opinionem in quam ipſe inclinabat, quæ tamen vera non eſt, ex prædictis. Imò tempore ſuo fuiſſe dubitatum, an ſufficeret generalis renunciatio cum iuramento, nec fuiſſe deciſum in cauſa cuiuſdam Tinti refert Franc. *d. deciſ. 181. vbi nu. 9.* Quod Notarij cum peritiſſimorum Aduocatorum Conſilio ab annis 40. renunciationem in ſpecie apponunt ad tollendam difficultatem. Si itaque valet renunciatio ſublato iuramento illa non tollitur.

7 Sed nec iuramentum, eiuſque robur, & efficacia ſublatum fuit in caſu iſto, quo obtenta ab ordinario abſolutio ad effectum agendi, & excipiendi, & ſic potius habilitatio ad comparendum in iudicio ſine metu periurij, Bal. *in l. hac ſcriptura, nu. 2. ff. de condit.* Caſtren. *conſ. 259. col. 3. poſt med. verſ. ſed remanet dubium, lib. 1.* Aym. *conſ. 7. nu. 7.* Couar. *var. reſolut. lib. 1. c. 4. n. 6.*

8 Nec placuit ratio, quòd huiuſmodi renunciatio de ſtylo Notariorum appoſita cenſetur, & ſic non poſſit nocere Granaſeo ſine præcedenti certificatione, Molpher. *d. conſil. 4. num. 5. 9. & 10.* Quicquid enim ſit de illius veritate, quando ſumus in maiori, prout in minori conſuluit Molpher. nulla erat hic neceſſaria certioratio renunciantis I. V. D. qui non poteſt propriam

Digitized by Google

turpitudinem & iuris ignorantiam allegare, *leg. profeſſio, vbi gloſſ. & Doctor. Cod. de numer. patr. lib. 10. cum allegatis in alia deciſione.*

9 Quòd autem Granafeus eſſet Clericus tempore obligationis non probatur, quòd ſi nunc doceret ſe talem, poſſet probatis requiſitis petere ſe admitti ad beneficium, *c. Odoardus, de ſolut.* quod eſt quid diuerſum à præſenti diſputatione.

R. P. D. CAVALERIO.

Romana dotis de Boncompagnis.

Lunæ 28. Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

Dos conſtituenda filiæ, excluſæ à ſtatuto Vrbis ab hæreditate paterna propter maſculos, qualis, & quanta eſſe debeat, vt congrua dicatur, vel de Paragio.

SVMMARIVM.

Dos ſubſidiaria taxanda eſt ad meram dotandi neceſſitatem, n. 2.

Alimenta ſubſidiaria ſunt taxanda ad meram alimentandi neceſſitatem, n. 2.

Dos præſumitur congrua, quando eſt tanta, quantam pater viuens alteri filiæ dedit, n. 3.

Dos vigore ſtatuti excludentis feminas propter maſculos an, quando poſſit eſſe minus legitima, n. 4. & 5.

Dos de Paragio à ſtatuto conſtituta ad excluſionem feminæ ab hæreditate paterna propter maſculos qualis, & quanta eſſe debeat, n. 5.

DECISIO DLXXXI.

1 Poſtquam vltimo loco die 26. Iunij præteriti fuit dictum, Flauiæ non deberi legitimam ſuper bonis Vgonis aui materni, quia parentes Vgonis erant parati eam dotare de paragio, iuxta diſpoſitionem ſtatuti *Vrbis lib. 1. cap. 145.* & ad hunc effectum offerebant Scuta mille, quorum 600. fuerant aliàs inueſtita pro dotanda Flauia de ordine Rotæ in tot locis montium non vacabilium. Hodie reinueſtito reſiduo vſque ad integrum ſummam integram Scutorum mille ad inſtantiam Informantium pro Flauia, qui nolebant acquieſcere, diſputaui dubium, An dos Scutorum mille eſſet congrua, & reſolutum fuit affirmatiuè, quia Rota iam reſoluerat coram me die 27. Ianuarij anni præteriti non conſtare Flauiã poſſe competenter dotari ſuper bonis patris, & rurſus die 29. Aprilis eiuſdem anni, neque conſtare, quòd poſſet dotari ſuper bonis aui paterni, & fratrum, & propterea in ijſdem deciſionibus dictum fuit, dotem hanc ſuper bonis aui materni eſſe ſubſidiariam, prout aliàs antea idem reſolutum fuerat *ſub diebus* 10 *Decembr.* 1608. & 6. *Aprilis* 1609. *coram R. P. D. meo Archiepiſcopo Damaſceno.*

2 Hinc dicebant Domini, dotem hanc ſubſidiariam non eſſe rigoroſè taxandam, ſed ad meram dotandi neceſſitatem, vt in dictis deciſionibus dictum fuit, Cordub. *in l. ſi quis à liberis, §. ſed ſi filius, n. 69. ff. de lib. agnoſc.* Batz. *deciſ. Bonon.* 129. *n.* 19. & in ſimili dicitur de alimentis ſubſidiarijs, Bald. *in l. ſi maritus, ff. ſolut. matr.* cum alijs cumulatis per Roland. *de lucr. dot. quæſt.* 94. *num.* 3. hæc autem tantò magis in præſenti caſu procedere videbantur, ne pro hac dote ſubſidiaria nimium grauaretur hæreditas Vgonis, vt propterea ipſius nepotes, qui ſatis numero ſunt, egeſtatem pati debeant, Ruman. *conſ.* 364. *num.* 1. *cum ſeqq. & alias idem Rota conſiderauit coram Reuerendiſſimo Damaſceno*, ſtante præſertim neceſſitate, quòd vti nobiles, & cum nobilibus familijs conſanguinitate coniuncti, nobiliter viuere debent, & ideo Domini concludebant, Flauiam dicta dote debere eſſe contentam.

3 Nec cenſebant obſtare ſtatutum Vrbis præallegatum, dum in eo diſponitur feminas dotari debere de paragio, ſecundum conditionem illorum de domo ſua, & facultate patrimonij, quia reſpondebatur, quòd illa verba, ſiue ſint intelligenda reſpectu dotantis, & dicebatur, plures filias Gregorij, & neptes Vgonis fuiſſe dotatas in Scutis 400. tantum, licèt in vna, quæ nupſit, fuerit exceſſum, ſiue ſint intelligenda reſpectu dotandæ, & dicebatur Flauiæ ſorores non habuiſſe maiorem dotem à patre dotante. Vnde talis dos præſumitur congrua, Dec. *conſ.* 505. *in 4. verſ. 2.* Alciat. *de præſumpt. reg. 1. præſump. 2.* Honded. *conſ.* 63. *n.* 85. *lib.* 2.

Præterea non obſtare viſum fuit, quòd iſta dos non eſſet correſpondens legitimæ, quam Flauia prætendebat in bonis aui materni, cùm dos regulariter non debeat arbitrari minor legitima, quia vltra quod hæc opinio eſt controuerſa, in omnem euentum non procedit in dote ſubſidiaria, ſed hic ceſſat omnis difficultas, cùm iam Rota reſoluerit die 26. Iunij præteriti Flauiam eſſe excluſam à ſucceſſione, & à legitima, vnde nulla ſubeſt ratio cur huiuſmodi dos debeat commenſurari ad legitimam.

Tandem Rota conſiderauit, quòd ſtatutum mandat dotari de paragio, paragium autem eſt quid diuerſum à legitima, cùm dicatur paragium, id eſt parium geſtus, videlicet, vt filia nubat ſecundum pares ſuas, ita interpretatur ſimile ſtatutum Dec. *conſ.* 26. *n.* 5. vbi apoſtill. Vrſill. ad Afflict. *deciſ.* 160. *n.* 2. & quod paragium ſit diuerſum à legitima patet, quia legitima eſt limitata, & certa ſine perſonarum diſtinctione, *auth. nouiſſima, C. de inoffi. teſtam.* Dos autem ſecundum paragium eſt incerta, regulata tantum à qualitate perſonarum, & locorum conſuetudine, vt in terminis Gram. *deciſ.* 107. *nu.* 63. *& ſeqq.* Et ita fuit reſolutum. 5

R.P.D. DAMASCENO.

Hiſpalen. Legitimitatis.

Lunæ 28. Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

Clauſula arbitrio Rotæ minuit rigorem iuris, quando eſt directa iudici iuriſdictionem habenti, & remiſſoria conceditur cum clauſula ſine retardatione proceſſus, quando articuli, vel ſunt irreleuantes, vel ſuſpecti de calumnia, & quando articuli dicantur tales.

SVMMARIVM.

Dilatione pendente, licèt nihil per iudicem innouandum ſit, poteſt tamen iudex ex cauſa reuocare dilationem datam, præſertim quando cauſa eſt commiſſa cum clauſula arbitrio Rotæ, nu. 1.

Clauſula arbitrio Rotæ minuit rigorem, nec intelligitur, prout de iure quando eſt directa iudici, & iuriſdictionem habenti, n. 2.

Remiſſoria conceditur cum clauſula ſine retardatione proceſſus, quando articuli, vel ſunt irreleuantes, vel ſaltem ſuſpecti de calumnia, n. 3.

Opinio hominis in his, quæ à voluntate opinantis non dependent, veritati cedit, n. 4.

Articuli quando dicantur irreleuantes ad effectum denegandi remiſſoriam, n. 5. & 6. & ſeq.

Probatio, quæ conſtat per ſcripturas, præualet probationi teſtium, n. 6. Vbi ponuntur multa exempla articulorum irreleuantium, & n. 7.

Inſtrumentum originale vbi adeſt, ibi non eſt neceſſaria matrix, n. 7.

Facta magis declarant voluntatem, quàm verba, n. 7.

Scripturæ recognitio cenſetur probata ex teſtibus dicentibus habere notam manum ſcribentis, & alias vidiſſe eum ſcribere, n. 8.

DECISIO DLXXXII.

Reſolutum fuit, intrare arbitrium ad effectum prolationis ſecundæ ſententiæ ad fauorem D. Annæ Ceron. non obſtante pendentia termini remiſſoriæ iamdiu conceſſæ D. Franciſco Duarte, quia licèt regulariter pendente dilatione, nihil ſit per iudicem innouandum, *l. ſine pars, C. de dilat. cum concord.* eſt tamen eidem iudici arbitrarium ex cauſa reuocare huiuſmodi dilationes, *l. quod iuſſit*, vbi Bat. *nu.* 5. *ff. de re iudic.* Mil. *verb. dilatio*, Grat. *conſ.* 77. *n.* 17. *lib.* 2. Veſtr. *in prax. lib.* 7. *c.* 1. *circa fin. n.* 16. Lancell. *de attent. par.* 2. *c.* 7. *n.* 10. 1

Quòd magis de plano procedit in hoc caſu, ſtante commiſſione Summi Pontificis, quòd in hoc procedatur arbitrio Rotæ, etenim clauſula *arbitrio* minuit rigorem, Creſc. *dec.* 4. *n.* 3. *de teſtib.* Rota *in cauſa Viterbien.* 2

bono-

bonorum 17. Maij 1596. coram Illaſtr. Arrigonio in Aurien. Parochialis 27. Aprilis 1598. coram Illuſtriſſ. Lancell. & in Papien. Præpoſitura 7. Maij 1610. coram Reuerendiſſ. Attrebaten. maximè quaodo dirigitur iudici, alias iuriſdictionem babenti, quia tunc ſi dicta clauſula intelligeretur ſimpliciter, prout de iure, ſicut voluit Bart. *in extrauag. ad reprimendum, verb. videtur, n.* 8. noua commiſſio redderetur omnino ſuperflua, vt poſt Felio. *in cap. 1. num. 31. column. 4. verſ. & ſi dicatur arbitrio ſuo, de conſtit.* & Dec. *in l. in perſonam, §. generaliter, ff. de reg. iur.* conſiderauit Rot. *in cauſa Romana Cottiuy die 6. Martij 1606. coram me.*

3 Cauſam autem arbitrandi, quòd procedatur ad vlteriora, non obſtante pendentia remiſſoriæ præbuerunt ſcripturæ de nouo exhibitæ pro parte Dominæ Annæ, ex quibus articuli, ſuper quibus fuit conceſſa remiſſoria, vel redduntur irreleuantes, vel ſaltem adeo ſuſpecti de calumnia, vt ſi modo ageretur de danda remiſſoria, vel omnino denegaretur, vel non niſi cum clauſula *ſine retardatione proceſſus concederetur*, ſicut in ſimilibus caſibos conſueuit Rota, *vt fuit dictum in cauſa Leodien. coram Pale otto relata inter diuerſ. impreſſ. dec. 718. lib. 3. par. 3. & in cauſa Vlixbonen. parochialis 6. Iunij de anno 1613. coram me.*

4 Quod verò articuli ſint tales, quales ſupta fuit deductum, apparet, quia primus, & tertius, quòd D. Anna, & eius frater nati fuerint ante matrimonium non releuaot, quia non controuertuntur, & illis præſoppoſitis fuit reſolutum pro legitimitate, ſtante diſpenſatio in radice matrimonij, *in deciſione in hac cauſa facta die 4. Febr. 1613. coram R. P. D. Vbaldo*, ſecundus & quartus, quòd D. Anna fuerit reputata illegitima, & pater illam pro tali babuerit, omiſſo, quòd ſunt multum inueriſimiles et alias, & nunc deductis pro D. Anoa, etiam ſi probarentur, nihil pariter releuarent, quia D. Anna non nititur reputatione, illegitimatus, ſed vera probatione, quæ ſi adeſt, vt iam eſt deciſum, & ex ſcripturis de nouo repertis melius toboratur, talis reputatio nihil obeſſet, quia opinio io ijs, quæ minimè pendent à voluntate opinantis, cedit veritati, *l. regula, §. qui ignorauit, ff. de iur. & fact. ignor. §. ſi quis rem.* vbi Aretinus *n. 2. Inſtit. de legat.* Bartol. & Caſtr. *in l. is qui putat. nu.* 3. Ales. *n. 4. ff. de acq. hered.* Roman. *conſ.* 260. *n.* 4.

5 Vltra quòd quo ad reputationem patris apparet de calomnia, quia parentes inſtituerunt D. Annam vocando illam ex legitimo matrimonio natam, prout io eorum teſtamentis in actis productis. Quiotus, in quo habetur, quòd eccleſia Sancti Gregorij, in qua fuit celebratum matrimonium, non erat parochia, & quod fuit celebratum coram illo, qui non erat parochus, partim minimè releuat, partim verò redditur ſuſpectiſſimus de calumnia, ſtantibus ſcripturis nuper exhibitis, nam quantum ad Eccleſiam Sancti Gregorij datur pro parte D. Annæ licentia Ordinarij, vt matrimonium celebraretur in prædicta Eccleſia Sancti Gregorij, quantum verò ad illud, quòd matrimonium minimè fuerit celebratum coram proprio Parocho, notum eſt in Ciuitate Hiſpalen. vniuerſam curam reſidere penes D. Archiepiſcopum, qui deputat Rectores Eccleſiarum, in qnibus exercetur cura, ad nutum amouibiles, modo ex ſcriptura data in Summario D. Annæ *num.* 2, apparet, quòd Ordinarius pro anno 1573. deputauit in Rectorem Curatum Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Magdalenæ Franciſcum de Medina, coram quo eodem anno fuit contractum matrimonium inter patrem, & matrem D. Annæ, vt in ſcriptura matrimonij in actis producta, & coram R. P. D. Vbaldo firmata eſſe in forma probanti, & ruſus ex alia ſcriptura data eodem Summario *num.* 3. apparet de licentia, ſeu mandato dato per d. Ordinarium Rectoribus dictæ Eccleſiæ della Maddalena, & eorum cuilibet coniungendi prædictos in matrimonium vigore diſpenſationis Apoſtolicæ.

6 Ex quibus vel conuincitur irreleuantia articuli, cùm quicquid dicturi ſint teſtes in hac materia, potius ſtandum ſit ſcripturis, *iuxta not. per gl. in ca. 1. verb. in ſcriptis, de conſ. in* 6. Spec. *tit. de inſtr. edit. §. reſtat. n. 3. & ſeq.* Crauett. *conſ. 54. n.* 15. Rot. *in cauſa Gadicen. adminiſtrationis 21. Iunij 1577. coram bon. mem. Cardin. Seraph. & in Pampilonen. Rectoria 19 Decembris 1586. coram Orano*, vel ſaltem ex prædictis ſcripturis articulus redditur valde ſuſpectus, & veriſimile eſt, quòd ſuper eo nihil dicturi ſint teſtes. Sextus articulus de publicatione Sac. Concil. Trid. non releuat, cùm D. Anna minimè prætendat obſeruantiam dicti Concilij non fuiſſe neceſſariam, ſed aſſerat dictum Concilium fuiſſe obſeruatum Septimus articulus, quòd boc matrimonium fuerit celebratum ſine licentia Ordinarij, omiſſo quantum probabilis ſit talis negatiua, conuincitur de irreleuantia ex prædicta licentia conceſſa ab Orninario, cui ſcripturæ magis ſtaretur, quàm teſtibus *ex glo. & alijs ſupra alleg.* Octauus, quòd Pius Papa V. deneganerit diſpenſationem nihil releuare fuit viſum cum ſufficiat, quòd Gregorius Papa XIII. illam conceſſerit, & non eſt mirum, quod vnus Pontifex immò idem vna vice neget, & alia forte melius informatus de circumſtantijs facti, vel meritis petendis concedat.

Nonus de ſolita adnotatione in libris præſentationom & inſtificationom buiuſmodi diſpenſationum, & quod modo talis adnotatio non repetiatur, nihil releuat, ſtante, quòd in iſtis ſcripturis apparet, prædicta reperiri in rerum natura, etiamſi non fuerior regiſtrata in actis, ſicut dicimus de matrice, quæ non eſt neceſſaria, vbi adeſt iuſtrumentum originale, Bald. *in rubr. C. de fide inſtrum. nu.* 20. Aleſand. *conſil. 175. n. 3. lib.* 7. Felin. *in ca. cum P. Tabellio. n. 2. eodem tit.* Couar. *pract. queſt. c. 19. nu.* 3 Rot. *in cauſa Romana donationis coram Aldobrandino relat. int. diuerſ. impreſſ. deciſ. 250. n. 4. par. 1. & in cauſa Ferrarien. bonorum 23. Martij 1601. coram Corduba.* Decimus de natiuitate Martini de anno 1551. non facit ad cauſam. Vndecimus, quòd copula non fuerit ſequuta affectu maritali, ſed veſana libidine, & ipſi parentes D. Annæ hoc ſæpius confeſſi fuerint, viſus fuit omnino inueriſimilis, & inde calumnioſus, cùm contrarium præſumatur, ſtante matrimonio ſubſequuto, Oſaſch. *deciſ. 154. num.* 12. *circa fin.* factum enim ſubſequuium magis declarat voluntatem, quam verba, *l. Paulus, ff. rem rat. hab.* & eſt plus, quàm inueriſimile, quòd perſonæ nobiles, maximè fęmina, confeſſi fuerint, ſe potius motos veſana libidine, quàm affectu maritali, & ſpe conſequendi diſpenſationem, & quicquid dicendum foret circa prædicta ad effectum vltimæ ſententiæ, & finalis expeditionis cauſæ, ſaltem ad effectum non retardandi proceſſum propter pendentiam remiſſoriæ viſa fuerunt abundare ſtantibus dictis ſupra in princip. & quod agitur de modico præiudicio, quia poſt reportatam remiſſoriam in tertia inſtantia poterit D. Franciſcus melius deducere iura ſua. 7

8 Quæ verò deducebantur pro parte eiuſdem D. Franciſci circa non legitimam recognitionem iurium, de quibus ſupra, viſa fuerunt non obſtare, nam quod teſtes non viderint ſcribere, non refragatur, cùm dicant habere notam manum, & alias vidiſſe ſcribere, quod ſufficit, Achili. *deciſ. 2. de fid. inſtrument.* Put. *deciſ. 18. eod. tit.* Rota *in ſupra allegata Ferrarien bonorum 23. Martij 1601. coram Cordaba, in Romana Cottiaij 4. February 1604. coram me, & in Tiburtina Caſtrorum 4. Iulij 1608. coram Reuerendiſſ. Lugdunen. vbi alia deciſiones allegantur*, ſicut etiam benè viſa fuerunt ſublata per informantes pro D. Anna alia magis leuia, quæ opponebantur dictis ſcripturis. Et ita concluſum.

R. P. D. MANZANEDO.

Leodien. Fructuum.

Luna 28. Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

Breuis eſt deciſio, & quid contineat collige ex Summarijs.

SVMMARIVM.

Mandatam de manutenendo conceditur probata poſſeſſione per immemorabilem conſuetudinem, n. 1. Vbi hoc ampliatur etiam quod poſſeſſio non probetur in aliquo loco priuilegiato.

Poſſeſſoriam ſummariiſſimum manutentionis non admittit exceptionem requirentem altiorem indaginem, nec requirit titulum poſſeſſionis, num. 2.

DECISIO DLXXXIII.

Archidiacoois dandum eſſe mandatum de manutenendo Domini dixerunt, cùm de eorum poſſeſſione conſtet ex teſtibus deponentibus, quod ab immemorabili tempore viget conſuetudo apponendi ſequeſtra 1

ſuper beneficijs vacantibus in eorum Archidiaconatibus, quoties illa ſunt litigioſa, vel talia efficiuntur intra biennium à die adeptæ poſſeſſionis, nec non percipiendi omnes fructus dempto ſalario pro ſeruitore dicti beneficij, iuxta priuilegium fel. recor. Leonis X. ipſis conceſſum, qua poſſeſſione ſtante intrat manutentio, §. *retinendæ, inſtitut. de interdict.* Bart. *in l. ait prætor, §. quod ait, num. 2. & num. 14. ff. vti poſſidetis*, Couarr. *pract. c. 17. num. 2.* Vetall. *deciſ. 20. par. 2.* etiam quod dicta poſſeſſio non probetur in aliquo loco particulari. Cùm in his poſſeſſorijs ſoleat attendi magis cauſa, quàm actus, & exercitium, Bart. *in l. 1. §. ſi quis hoc interdicto, n. 1. ff. de itin. actuq; priuato*, Rota *deciſ. 12. num. 2. & ſeq. par. 2. diuerſ.*

2 Non obſtat, quòd dictum priuilegium fuerit reuocatum, quia huiuſmodi exceptio reuocationis, tanquam requirens altiorem indaginem non intrat in hoc iudicio ſummariſſimo manutentionis, in quo non requiritur titulus, & quatenus requireretur dictum priuilegium, quamuis reuocatum, illum tribueret ſaltem coloratum, Mohed. *deciſ. 13. de reſtit. ſpol.* Achil. *deciſ. 4. eod. tit.* Rota *diuerſ. deciſ. 137. lib. 3. par. 3. diuerſ.* Et ita reſolutum fuit.

R. P. D. ANDREA.

Hiſpalen. Portionis.

Veneris 2. Maii 1614.

ARGVMENTVM.

Familiaritas Cardinalis plenè, & concludenter probanda eſt, quando agitur ad excludendum prouiſum ab Ordinario. Quomodo autem probetur familiaritas, & eius diſſolutio: plures notabiles ex hac deciſione eliguntur concluſiones.

SVMMARIVM.

Familiaritas plenè, & concludenter probanda eſt, quando agitur ad excludendum prouiſum ab Ordinario, licet ad alium effectum leniores ſufficiant probationes, n. 1.

Familiaris de præterito præſumitur etiam familiaris in futurum, niſi probetur contrarium, n. 2. & n. 7.

Familiaritas ceſſat vbicunque familiaris fuit licentiatus, & dimiſſus, n. 2. & 3.

Familiaris vt quis dicatur, requiritur & mens, & dens, & ſic qui non habet victum, non dicitur familiaris, n. 3.

Familiaris ad hoc, vt quis dicatur neceſſe eſt, vt fuerit deſtinatus ad aliquod certum ſeruitium, n. 3.

Qualitas adiuncta verbo intelligitur ſecundum tempus verbi, n. 4.

Familiaritatis diſſolutio probatur per teſtes, & quomodo iſti teſtes deponere debeant, num. 5.

Familiaritas probatur ex libris, in quibus ſunt deſcripti familiares alicuius Domini, nu. 6. Declara, vt num. 9. & num. 11.

Familiaris poteſt eſſe quis, licet non comedat in Tinello, vtputa quia recipit portionem in pecunia, vel eam habeat extra domum, num. 9.

Argumentum ab vſu patris familias validum eſt, n. 11.

DECISIO DLXXXIV.

1 FVit pro maiori parte reſolutum, non conſtare de familiaritate Simonis. Cùm enim illa deduceretur ad effectum reſeruationis ad excludendum prouiſum ab Ordinario de hac portione, quæ per illius obitum vacauerat, vtique dicta familiaritas erat plenè, & concludenter probanda, Sarn. *in reg. de benefic. vacan. per obitum fam. Card. quæſt. 13. n. 6. verſ.* & ita declarantur, Simonet. *de reſeruat. quæſt. 36. nu. 5.* Verall. *deciſ. 147. par. 1. & deciſ. 380. par. 2.* Tholom. *deciſ. 832. in fin. par. 3. diuerſ. Et fuit dictum in Parmen. Canonicatus 26. Iunij 1585. coram Gipſio, & in Salamantin. & Abulen. Beneficiorum 9. Iunij 1599. coram Pegna, & in Hiſpalen. Beneficij de Gibralcon 7. Maij 1607. coram Reuerend. Bononien. & in ſpecie in hac eadem Eccleſia Hiſpal. Archidiaconatus 20. Februarij 1606. coram Iuſto.* Quicquid ad alium effectum ſufficiant leuiores probationes, vt diſtinxit Rota *in Salamantina Capellania del Voto 20. Nouembris 1592. coram bon. mem. Card. Pamphilio.*

2 Probatio autem D. Franciſci prouiſi Apoſtolici viſa eſt Dominis non ſolùm turbida, & æquiuoca, ſed etiam deſtructa, & conquaſſata per probationem Gaſparis, qui fuerat prouiſus ab Ordinario. Licèt enim inter partes non controuerteretur, Simonem ante annum 1598. per plures annos fuiſſe familiarem bon. mem. Cardinalis de Caſtro, quæ familiaritas ſemper præſumitur durare, niſi probetur contrarium. Sarn. *vbi ſup. numer. 5. in fin. verſ. eſt tamen verum*, Simon. *d. quæſt. 36. num. 4.* Gamb. *de offic. leg. lib. 3. n. 164.* & tenuit Rota *in dicta Parmen. Canonicatus coram Gipſio.* Attamen iuxta depoſitionem teſtium Gaſparis infra allegan. dicta familiaritas fuit diſſoluta de anno 1598. quo Simon fuit licentiatus, & dimiſſus à familiaritate dicti Cardinalis, Io. And. *in ca. ſi. n. 7. verſ. ſi ergo Dominus*, & ibi Gemin. *n. 9. de verb. ſignif. in 6.* Bald. *in l. 1. n. 4. verſ. & qui dicantur, C. de epiſc. & cleric.* Mil. *in verbo familiaris quando dicatur*, Sarnen. *d. quæſt. 13. num. 3. verſ. ſi verò recederet, & n. ſeq.* Mandoſ. *in reg. 32. qu. 13. n. 14.* de quo tempore, vt deponunt ijdem teſtes, Simon diſceſſit è domo, & ſeruitio Cardinalis, & habitauit in alia domo ſeorſum, prout ad probandum diſſolutionem ſocietatis eſt tex. *in l. itaque, ff. pro ſoc.* per quem ita tenet Pet. de Vbal. *in tract. de duobus fratrib. par. 11. n. 12. verſ. Quinto diſtrahitur*, Alex. *conſil. 92. nu. 3. lib. 2.* Natt. *conſ. 100. num. 4.* Menoc. *conſ. 12. nu. 27.* Hect. Felic. *de ſociet. cap. 35. num. 1.* Ad cuius inſtar ſocietatis ſe habet familiaritas, Simonet. *de reſeruat. quæſt. 35. num. 5.* Doctor. *in c. fin.* vbi Gemin. *nu. 9.* Franc. *num. 14. de verb. ſignif. in 6.*

Et præſertim, quia ab inde citra non recepit ſolitam portionem vulgò *la parte*, neque ſalarium à Cardinalis, vt dicunt omnes teſtes. Et tamen ad contrahendam familiaritatem requiritur mens, & dens; & ſic præſtatio victus, *vt in d. ca. ſi.* vbi omnes Doct. Anchar. *conſ. 398. n. 2.* Sarn. *in reg. de impetr. benef. vacan. per obit. fam. Card. quæſt. 13. in princ. & quæſt. 14. nu. 5. in fi.* Menoc. *de arbitr. caſ. 552. n. 2. & 5.* prout neque inſeruiuit in eius officio, ad quod fuerat deſtinatus ſicut antea, nec in aliquo alio certo ſeruitio, vt deponunt ijdem teſtes, quòd eſt ſecundum extremum in hac materia omnino neceſſarium, Franc. *in d. ca. ſi. n. 14.* Sarn. *vbi ſup. quæſt. 13. n. 8. verſ. eſt benè verum*, Mandoſ. *in reg. 32. quæſt. 10. nu. 3.* Menoc. *caſ. 201. num. 127. & d. caſ. 552. num. 7. Et fuit dictum in illa Salamantina, & Abulen. Beneficiorum coram Pegna, & in dicta Hiſpalen. Archidiaconatus coram Iuſto*, nec amplius dicta familiaritas fuit renouata, vt concordant omnes teſtes eiuſdem Gaſparis. 3

Vnde cùm Simon de hac portione fuerit prouiſus de menſe Octobris 1599. quo tempore familiaris eſſe deſierat, dici non poteſt, illam fuiſſet reſeruatam, ex quo regula tertia, quia nititur D. Franciſcus, reſeruat tantùm beneficia, quæ familiares obtinent, & obtinebunt durante eorum familiaritate, & qualitas iuncta verbo intelligitur ſecundum tempus verbi, *l. in delictis, §. ſi extraneus, ff. de noxal. act. l. Titius. ff. de teſtam. milit.* & in puncto, Mohed. *deciſ. 23. nu. 1. de præbend.* 4

Quòd autem dicta familiaritas fuerit diſſoluta de anno 1598. nec vlterius renouata, probant quamplures teſtes pro parte Gaſparis ſuper tertio, & quarto, ex primis, & ſuper ſecundo ex additionalibus in eius Summario, *num. 2.* qui dicunt, quòd quamuis Simon fuerit familiaris Cardinalis, tamen ipſe fuit licentiatus de menſe Auguſti prædicti anni 1598. quodque ipſe ex tunc remanſit perſona libera, nec amplius inſeruiuit Cardinali eius vita durante, nec fuit habitus, tentus, aut reputatus pro familiari Cardinalis, ſed operam dedit alijs prætenſionibus, fuitque factus inquiſitor Oppidi de Ilerena, & ſubiungunt ferè omnes, quòd hac de cauſa Simon non aſſociauit Cardinalem ad nuptias Regias, quæ poſtea celebratæ fuerunt Valentiæ. Quodque in libris Cardinalis, in quibus erant deſcripti omnes familiares Cardinalis non erat deſcriptus Simon, & quod quolibet menſe fiebat Rotulus familiarium Cardinalis, & qui non erant deſcripti in Rotulo, non erant, nec reputabantur familiares Cardinalis, & ſupradicta omnia probantur per optimas, & concludentes rationes, ſcilicet, quia erant familiares Cardinalis, & quia viderunt libros, & ita quoq; viderunt fieri, & obſeruari abſque eo quod viderint, ſciuerint, aut audiuerint aliquid in contrarium, quòd ſi extaret, eſſe non poſſet, quin illud ſciuiſſent, aut audiuiſſent, propterea quia erant familiares, & continui commenſales, & addunt quoque alias rationes. 5

Cum qua depoſitione, quæ ſola per ſe ſufficeret concordat liber, ſeu Rotulus Cardinalis, in quo in menſe 6

Augu-

Auguſti anni 1598. leguntur hæc verba, *Salen. de racion el contador Ioan de laſcina enfermo y el Racionero Gaſtelu auſente*, & in menſe Nouembris eodem anno, quando Cardinalis aderat Madriti, & mandauit illi dari portionem per aliquot dies adſunt hæc verba, *Simon de Gaſtelu entra en racion el primero dia y nueua contado en eſte numero*, id eſt in numero familiarium. Quibus libris, & Rotulis ad probandum affirmatiuam, ſeu negatiuam familiaritatis plurium ſolet deferri, Parif. *conſil.* 136. *nu.* 32. *lib.* 4. Menoch. *præſumpt.* 78. *num.* 3. *ad finem, verſic. ſic reſpondit, lib.* 2. Put. *deciſ.* 411. *n.* 1. *lib.* 1. Simonet. *vbi ſupra, n.* 15. & dixit Rota *in Comen. Beneficij* 18. *Martij* 1586. *cor. bon. mem. Cardinali Pamphilio, & in Hiſpalen. Beneficij* 7. *Martij* 1604. *coram Reuerendiſſimo Bonien.*

8 Quibus non fuit viſum obſtare deducta per D. Franciſcum. Et primò, quod Simon eſſet familiaris Cardinalis ante annum 1598. & ideò D. Franciſcus habeat fundatam intentionem in præſumptione, quòd etiam eſſet familiaris de anno 1599. quando ſibi fuit collatata hæc portio, quia probato initio præſumitur continuatio, vt in indiuiduo fuit dictum *in illa Parmen. Canonicatus coram Gipſio*, & tradunt Gambar. Sarnen. Simonett. *ſupra allegati*. Hoc enim ceſſat ex ibidem deductis, ſi quidem de anno 1598. dicta familiaritas fuit diſſoluta, nec conſtat vlterius illam fuiſſet renouatam, prout D. Franciſcus tenebatur probare ex traditis per Sarnen. *in d. regul. de benefic. vacan. per obit. famil. Cardin. quæſt.* 13. *nu.* 4.

8 Non obſtant teſtes examinati pro parte D. Franciſci, qui dicunt Simonem de tempore prouiſionis, ſcilicet de anno 1599. ante, & poſt fuiſſe familiarem, & continuum Commenſalem Cardinalis, *Summario num.* 1. & comprobantur ex alijs teſtibus de eorum iudicio, & de publica voce, & fama, *num.* 2. nec non ex teſtibus examinatis in lite per ipſum Simonem intentata pro ſalario vſque ad obitum Cardinalis *n.* 3. *&* 4. Omiſſo enim quod aliqui ex prædictis teſtibus ſunt ſibi contrarij, dum alij dicunt ipſum remanſiſſe Hiſpali de anno 1598. cum alijs famulis non licentiatis in domo Cardinalis cum portione, & quod teſtes in cauſa ſalarij fuerunt examinati inter alios, & omiſſis alijs exceptionibus contra illorum dicta, de quibus hic per Informantes pro Gaſpare. In iſto concurſu Domini exiſtimarunt potiùs eſſe ſtandum teſtibus eiuſdem Gaſparis, qui deponunt contra familiaritatem, quia ſunt plures numero, reddunt meliorem rationem, & vt colligitur ex eorum depoſitionibus videntur melius informati, & melius diſtinguere tempora, & habent concomitantiam Rotulorum, & librorum Cardinalis, & adminiculantur ex notulis collationum, vt ſupra latè fuit dictum in diſcurſu.

9 Non obſtat *deciſ.* Paleot. 619. *num.* 6. *&* 7. *par.* 3. *lib.* 3. *diuerſ.* Vbi quòd hi libri non ſunt de ſubſtantia ad probandam negatiuam familiaritatis, cùm poſſit quis eſſe familiaris, licèt non comedat in Tinello, vtputa quia recipit portionem in pecunia, vel eam habet extra domum Cardinalis, Sarnen. *d. quæſt.* 13. *n.* 7. *verſ. eſt tamen vlterius*, Simonet. *quæſt.* 35. *nu.* 23. Menoch. *caſ.* 201. *n.* 118. *& caſ.* 552. *nu.* 5. Et quia in ſcribendis libris potuit eſſe error Scribentis, qui omiſerat ſcribere, quia illa deciſio Paleotti non negat, quin ex huiuſmodi libris poſſit probari familiaritas, ſed quod illi non ſunt de ſubſtantia ad eam probandam, cùm alijs etiam modis poſſit illa probari. Et quia Scribens per errorem potuit omittere in his autem libris ferè omnes teſtes dicunt, quòd qui non erat deſcriptus non habebatur pro familiari, quod etiam deponunt aliqui ex teſtibus D. Franciſci, ita quod de ſubſtantia probationis, iuxta ſtylum Cardinalis hæc ſcriptura videretur eſſe neceſſaria *ad gloſſ. in c.* 1. *§. poſtquam verbo in ſcriptis, de cenſib. in* 6. & non ſolum de menſe Auguſti ann. 1608. & ſeq. vſque ad obitum Cardinalis, dictus Simon non fuit deſcriptus in libris vti familiaris, quo caſu poſſet intrare poſſibilitas non deſcriptionis ob errorem, de qua *in deciſ.* Paleot. ſed etiam fuit adnotatum in dictis libris, quòd ei fuerat dempta portio, & quod in oppido Madriti fuit ſibi data per aliquot dies non vti exiſtenti de numero familiarium, ita quod non poſſibilitas omiſſionis, ſed certitudo ſcriptionis attendi debeat.

10 Idque eo magis eſt dicendum, quia cùm dictis libris ſe conformant teſtes Gaſparis Summario *nu.* 2. & ſignanter primus ſuper primo, & ſecundus, tertius, quartus, quintus, ſextus, octauus, nonus, duodecimus, & decimus quartus, ſuper tertio, qui deponunt, quòd licet oppido Madriti Simon habuerit ſtantiam, & partem in domo Cardinalis, hoc tamen fuit per ſpacium tantum 24. dierum, & non illa habuit vti familiaris Cardinalis, ſed tanquam hoſpes & quod ob hanc cauſam finitis dictis 24. diebus Simon rediit Hiſpalim, nec Valentiam ſe contulit aſſociando Cardinalem, prout fecerunt alij familiares, & tam teſtes prædicti, quàm cæteri ipſius Gaſparis in ſola ratione librorum non conſtituunt fundamentum excluſionis familiaritatis, ſed etiam quia Simon deſijt inſeruire officio, ad quod fuerat deſtinatus, vt ſupra dictum eſt.

Præterea licet libri, & Rotulus non ſufficiant pro plena 11
probatione in hac materia, negari tamen non poteſt quin magnam faciant præſumptionem, adeò quod iunctis adminiculis plenè probent, vt ex Put. *d. deciſ.* 411. tradit Simonet. *vbi ſup.* & firmauit Rota *in dicta Comen. Beneficij coram bo. mem. Card. Pamphilio, & in dicta Hiſpalen. Beneficij, coram Reuerendiſſ. Bononien.* quæ adminicula hic concurrunt. Cùm enim Cardinalis eſſet ſolitus in collationibus beneficiorum factis eius familiaribus facere mentionem de familiaritatis ratione, de qua hic per teſtes, hac tione non fuit vſus in collatione facta Simoni, argumento dempto ab vſu patrisfamilias, *l. hæredes palam, §. ſed etſi notam, ff. de teſtam. l. ſi ſeruus, §. fin. ff. de leg.* 1. cum alijs per Mandoſ. *in proœm. reg. quæſt.* 2. *num.* 4. prout de dicta conſuetudine conferendi cum hac enunciatiua familiaritatis, & quod in hoc adhibeatur magna cura, & diligentia deponunt teſtes eiuſdem Gaſparis Summario *num.* 6. Et de hac diuerſitate inter collationem Simonis, & alias patet ex ipſis collationibus Summario *num.* 7. *&* 8. Deducitur quoque aliud adminiculum, ex eo quod veſtes lugubres tempore obitus Cardinalis non fuerunt datæ Simoni, ſicut fuerunt datæ ceteris familiaribus, vt deponit Primus teſtis ſuper tertio ex primis, & hic per Informantes pro Gaſpare, vltimo concurrit publica vox, & fama de qua deponunt omnes teſtes Gaſparis Summario *num.* 3. quòd Simon à prædicto ann. 1598. quo fuit licentiatus à Cardinali vſque ad obitum illius non fuit eius familiaris, quæ ex abundanti dicuntur, cùm vt ſupra oſtenſum fuit, teſtes de certa ſcientia, & de viſu plenè, & concludenter probent hanc diſtractionem, & diſſolutionem familiaritatis.

Et licet aliqui ex dictis teſtibus depoſuerint contrarium 12
in cauſa Salarij, tamen illis ſemotis adhuc remanent tot teſtes, qui ſufficiunt pro excluſione reſeruationis, & contra prætenſionem Salarij multum facit declaratio ipſius Simonis in teſtamento, in quo remiſit hæredibus Cardinalis illam ſuam prætenſionem, quòd potuit euenire ex agnitione bonæ fidei. Et ita concluſum pro maiori parte, non conſtare de familiaritate Simonis.

R. P. D. D V N O Z E T T O.

Calciaten. Decimarum.

Veneris 2. *Maij* 1614.

A R G V M E N T V M.

Gratia per ſolam ſignaturam ſupplicationis ex ſolo verbo Papæ dicitur perfecta, & an, & quando ſupplicantem pœnitere poſſit ante expeditionem literarum beneplaciti Apoſtolici.

S V M M A R I V M.

Supplicationem ſi quis porrexit ſuper confirmatione concordiæ poſt illius expeditionem, non poteſt amplius eum pœnitere, num. 1. *&* 4.

Supplicatio, & gratia per ſolam Signaturam & etiam ſolo verbo Papæ dicitur perfecta, etiam literis non expeditis, num. 2.

Tranſactio, & concordia ſuper decimis ſine auctoritate Papæ fieri non poteſt, num. 3.

Pœnitentia numquid locus ſit ante expeditionem literarum beneplaciti Apoſtolici, num. 4.

Declaratoria contra non parentem literis Apoſtolicis nunquam datur ſine contumacia, num. 6.

DECISIO DLXXXV.

1 ROta vtraque parte informante cenſuit ſupplicationem ſignatam pro conformatione concordiæ initæ inter Decanum, Capitulum, & litis conſortes, ac monaſterium D. Mariæ della Eſtrella ſuper ſolutione decimarum eſſe relaxandum, non obſtante contradictione Capituli, ea præcipuè ratione, quia poſt obtentam confirmationem non eſt locus pœnitentiæ, Rot. *diuerſ. deciſ.* 810. *par.* 3. *diuerſ. Fuitque dictum in vna Bononien. tranſactionis* 5. *Decembris* 1607. *coram R. P. D. meo Decano, & alias ſæpè.*

2 Non obſtat, quòd dicitur alias literas expeditas non fuiſſe, quia cum ſupplicatio porrecta de mandato vtriuſq; partis fuerit ſignata per ſolam ſignaturam Gratiæ fuit perfecta. Solo enim verbo Papæ perficitur, *c. quidã*, & ibi Butr. *nu.* 10. Imol. *n.* 8. *de renunc.* Caſſad. *deciſ.* 1. *eod. tit. nu.* 6. *verſ. ſi prius*, Caputaq. *deciſ.* 88. *par.* 3. Put. *deciſ.* 94. *num.* 2. *lib.* 2. Sarn. *in regul. de infirm. quæſt.* 10. Expeditio enim literarum requiritur ſolum, vt poſſit ad expeditionem gratiæ procedi non autem ad illius ſubſtantiam, aut perfectionem, Rot. *deciſ.* 87. *nu.* 3. *& ſeq. de reſcript. in antiq.* Caſſad. *deciſ.* 4. *num.* 2. *de cauſ. poſſ. & propr. Caputaq. deciſ.* 301. *n.* 4. *par.* 3. & licèt ſupplicatio ante regiſtrationem poſſit per Papam lacerari, ex eo tamen non ſequitur eſſe locum inter partes pœnitentiæ poſt ſignaturam ſupplicationis, ſi per Papam non laceretur.

3 Et hæc eo magis Domini admittenda cenſuerant, quia agitur de Concordia ſuper decimis, quæ ſine Papæ auctoritate interdicitur, *cap.* 2. & ibi Abb. & DD. *de tranſact.* Rebuff. *de decimis, q.* 13. *nu.* 16. 20. *&* 26. Vnde poſſet dici, non eſſe locum pœnitentiæ, etiamſi ſupplicatio nondum eſſet ſignata, Alex. *conſil.* 40. *num.* 1. *lib.* 5. Pariſ. *conſil.* 1. *num.* 129. *& ſeq. lib.* 1. Cephal. *conſil.* 91. *num.* 9.

4 Nec obſtat regula de conſenſu, & quod latè ab Informantibus pro Capitulo deducitur, ante expeditionem literarum Beneplaciti Apoſtoliſici locum eſſe pœnitentiæ, hoc enim procedit in beneficialibus, aut in materia ſuper qua non licèt tranſigere ſine placito Sedis Apoſtolicæ, vt Put. *deciſ.* 343. *lib.* 1. *in non impreſſ. Et fuit deciſum in dicta Bononien.*

5 Quæ proponuntur circa nullitatem, & enormem læſionem, non reſpiciunt ſupplicationis relaxationem, neque impediunt literarum expeditionem, quinimò læſio prætenſa præſupponit concordiam, quæ ſi ex capite nullitatis, aut læſionis reſcindenda ſit, hoc particulari dubio examinandum eſſe Domini exiſtimauerunt, præcipuè, quia cauſa nullitatis dictæ Concordiæ mihi cauſa commiſſa reperitur ſemperque opponi poteſt de læſione, aut nullitate etiam literis expeditis.

6 Ex his reſultat deciſ. ſecundæ partis dubij, an eſſet danda declaratoria contra monaſterium ob non paritionem mandati de manutenendo relaxati ad fauorem Capituli, nunquam enim conceditur declaratoria ſine contumacia, Oldrad. *conſil.* 277. Caſſad. *deciſ.* 12. *de reſcript. deciſ.* 2. *nu.* 2. *& ſeq. de penſ.* Et fuit ſæpè deciſum. Sed hic nulla poteſt conſiderari contumacia, dum monaſterium obtulit ſe paratum ſoluere decimas, iuxta formam concordiæ, in quo fuit renunciatum liti ad trad. per DD. *in cap.* 1. *de tranſact.* Mohed. *deciſ. diuerſ.* 3. *eod. tit.* vel ſaltem non poteſt negari, quin concordia præbuerit legitimam cauſam non parendi, Oldrad. *d. conſil.* 277. Rot. *diuer. deciſ.* 77. *num.* 1. *par.* 1. Et ex his fuit deciſum dandam eſſe ſupplicationem, & non eſſe relaxandam declaratoriam.

R. P. D. VBALDO.

Romana pecudum.

Veneris 2. *Maij* 1614.

ARGVMENTVM.

Huius deciſionis argumentum ex his, quæ in Summario ſcripta ſunt, facilè ſumi poteſt.

SVMMARIVM.

Dictio iuxta ſecundum quod ſtat relatiuè ad præcedentia, num. 2.

Dictio franca *idem importat, quod dictio libera, num.* 3.

Liberè *aduerbium ſignificat ſine diminutione, nu.* 3. *in fin.*

Adminiſtrator tenetur conficere librum Adminiſtrationum, nec ſufficiunt folia, & liſta, numer. 4.

Probatio vt releuet debet eſſe concludens, & neceſſaria, n. 5.

Teſtes non debent iudicare, ſed ſigillatim deponere, nu. 6.

DECISIO DLXXXVI.

1 POſt factam deciſionem in hac cauſa die 2. Decembris præteriti, in qua fuit dictum, ſtandum eſſe in totum relationi Domini Bernardini Periti de conſenſu partium, & de mandato Rotæ electi, cœpit prætendere Dominus Coſmus, particulam dictæ relationis eſſe ad ſui fauorem, quatenus in ea dicebatur, quòd peritus reperiebat creditorem Coſmum in ſumma Scutorum 758. 90. iuxta computum datum ab ipſo Coſmo, & cum ex aduerſo contenderetur, imò dictam partitam fuiſſe à perito reiectam, ideò vt vtrique parti ſatisfacerem, Dubitaui, an dicta partita eſſet ponenda ad creditum Coſmi, & circa alias partitas eſſet recedendum à deciſione prædicta.

2 Et Domini quoad primam partem dubij negatiuè reſponderunt, licet enim ſecundorum computorum Coſmi peritus referat illum eſſe creditorem in prædicta ſumma, tamen poſtea ſubiungit hæc verba, *Et per non potere io cauare vn conto chiaro giuſtificato, ſon di parere detto Coſmo ſia condennato à pagare per queſti quattro anni fin à queſto giorno baiocchi* 40. *per ciaſcuna pecora, & capra franchi d'ogni ſpeſa.* Ex quibus verbis apparet, dictam partitam, vel fuiſſe reiectam, vel non approbatam à perito, tum quia ipſe ſe ſimpliciter refert ad computum Coſmi, ibi, *Secondo il conto dato da Coſimo*, quæ dictio ſtat relatiuè, *cap. Abbate*, §. *præterea*, vbi gloſ. *de verb. ſignif.* Alex. *conſil.* 81. *n.* 8. *lib.* 6. & ſic denotat potius prætenſionem Coſmi, quàm approbationem periti.

3 Tùm quia cum condemnauerit Coſmum pro illis quatuor anors, quibus rationem ſaltem legitimam ſuæ adminiſtrationis non reddidit, vt debeat pro quolibet pecudis capite ſoluere quatuor Iulios *franchi d'ogni ſpeſa*, videtur reieciſſe dictam partitam à Coſmo prætenſam. Neque enim dicti quatuor Iulij vllo modo dici poſſent *franchi d'ogni ſpeſa*, ſi eſſet habenda ratio ad creditum Coſmi expenſarum contentarum in partita, de qua agitur. Dictio enim illa *francha* idem importat, quòd liberum, Oldrad. *conſil.* 234. *num.* 2. *verſ. huius autem verbi*, quem ſequitur Bald. *in cap.* 1. *num.* 17. *de Capit. qui cur. vend. in vſib. feud.* Bertazzol. *clauſ.* 30. *gloſ.* 10. *num.* 2. Liberè autem ſignificat ſine diminutione, Io. Andr. *in c.* 1. *n.* 2. *in verb. liberè, de reg. iur. in* 6. Bertazzol. *vbi ſup. in princ.*

4 Nec viſæ ſunt facere pro iuſtificatione dictarum expenſarum ſcripturæ, & teſtes ex aduerſo dati, quia Coſmus tenebatur conficere librum rationum, & folia, & liſtæ non ſufficiunt pro ratione reddenda, *iuxt.* Bald. *conſil.* 152. *ſub nu.* 1. *poſt med. verſ. ex his igitur, lib.* 3. Gabr. *conſ.* 148. *n.* 5. *lib.* 1. Alex. *in addit. ad* Bart. *in l. nuda ratio, ff. de donat.* quem ſequitur Mandel. *conſ.* 241. *n.* 10. *& fuit firmatum in deciſ.*

5 Libri publicæ Annonæ, ſeu Dohanæ, ex quibus prætenditur probari quantitatem hœdorum, agnorum, & lanæ, quæ fuit ad vrbem delata non probant negatiuam, quòd maior quantitas non fuerit per Coſmum percepta, cùm potuerit vendi extra Vrbem, & tamen probatio debet eſſe concludens, & neceſſaria, *cap. in præſentia, de probat. l. neque natales, C. eod. tit.* Rota *deciſ.* 506. *n.* 3. *par.* 1.

6 Teſtes verò nec videbantur probare intentionem Coſmi, tùm quia debebant ſigillatim deponere de fructuum, & impenſarum quantitate, non autem iudicare, prout faciunt de lucro, vel amiſſione, Aym. *conſil.* 41. *num.* 4. *& conſ.* 134. *num.* 43. Rot. *deciſ.* 107. *n.* 33. *par.* 2.

7 Tùm quia nonnulli ex his fuerunt Vergarij Coſmi, & principaliter intereſſati, cùm non retinuerint librum rationum, iuxta ſtylum aliorum Vergariorum, & ſic tractant de ſe exonerando. Alij non deponunt de omnibus fructibus, vt tertius, quartus quintus. Et quoad impenſas valde mouebat Dominos, quòd vt dicit peritus non poteſt videri earum computus, cùm Coſmus emerit alias oues, & commiſcuerit cum pecudibus Dominæ Veronicæ. Vnde & herbæ emptæ, & aliæ impenſæ potuerunt deſeruire etiam pro pecudibus proprijs Coſmi, quæ tamen omnes ponuntur ad debitum Veronicæ.

8 Vltra quòd ratione herbarum vigebat aliqua ſuſpicio propter partitam Scutorum 516. quàm Coſmus ponit ſe ſoluiſſe Communitati Ciuitatis Caſtellanæ, & tamen fuit oſtenſum, fuiſſe ſolutam longè minorem ſum-

ſummam. Quoad alias duas partitas nihil videbatur Dominis deduci de nouo, quod releuaret, & ideò ex prædictis, & alijs conſideratis per Informantes à deciſis recedere noluerunt.

R. P. D. M A N Z A N E D O.

Viterbien. Bonorum.

Veneris 2. Maij 1614.

A R G V M E N T V M.

Renunciatio facta à filia fęmina ante ingreſſum in monaſterium ad fauorem fratrum fratibus defunctis, an, & quando tranſeat ad hæredes dictorum fratrum, an verò ad monaſterium, & quid ſi fuerit renunciatum bonis fideicommiſſo ſubiectis.

S V M M A R I V M.

Renunciatio hereditatis facta à ſorore in fauorem fratrum non expirat morte dictorum fratrum, ſed tranſit ad eorum heredes quando fuit facta in vim pacti, & donationis irreuocabilis inter viuos, n.1.

Contractus omnes regulariter tranſeunt etiam in heredes, & ſucceſſores, num.2. & 3. Vbi præſertim quando adeſt clauſula Et cetera, *appoſita poſt verbum acceptantibus. Item quando adeſt clauſula in perpetuum, ibid.*

Clauſula Et cetera, *& clauſula* in perpetuum *facit, tranſire contractum, & diſpoſitionem ad heredes, & ſucceſſores, num.3.*

Renunciationis cauſa ceſſante, quando ceſſare cenſeatur ipſa renunciatio, n.4.

Renunciatio facta à filia fœmina fratribus, quando cenſeatur facta cauſa conſeruendæ agnationis, vel potius propter ingreſſum religionis, n.4. & ſeqq.

Cauſa finalis dicitur illa, ſine qua aliter quis non fuiſſet diſpoſiturus, n.4. & 5.

Cauſa in dubio potius præſumitur impulſiua, quàm finalis, num.5.

Donatio præſumitur ratione coniunctionis, n.5.

Ceſſante cauſa impulſiua non ceſſat effectus, n.6.

Cauſa vna ex pluribus ceſſante non ceſſat effectus, n.7.

Fœmina nata ex maſculis de agnatione, licet ſit nupta dicitur de agnatione, & familia, n.8.

Monaſterium nihil poteſt prætendere de bonis illius, qui in Religionem ingreſſus eſt, & antè ingreſſum eadem bona alteri donauit, num.9.

Fideicommiſſum purificatum poſt emiſſam profeſſionem illius, qui monaſterium ingreſſus eſt, an tranſeat ad monaſterium non obſtante renunciatione facta ante ingreſſum, numer.10.

D E C I S I O D III.

1 DVbitaui, an renunciatio facta à Portia, nunc ſorore Annæ Mariæ ad fauorem fratrum expirauerit, & quatenus duret, An obſtet monialibus Sancti Dominici. Ex quo ad primam partem dubij, Domini negatiuè reſponderunt, nam licèt Paulus, & Ludouicus, ad quorum fauorem Portia renunciauit mortui fuerint. Attamen quia renunciatio fuit facta in vim pacti, & donationis irreuocabilis inter viuos, etiam illis vita functis non expirat, *ſed tranſit ad heredes donatarij*, iuxta opinionem Rotæ, de qua teſtatur, Achil. *deciſ. vnica, de donat.* Put. *deciſ.274. numer.4. & ſeqq. lib.3.* Mant. *de tacit. & ambig. lib.13. tit.11. numer.20.*

2 Quo faciliùs procedit in caſu noſtro, in quo renunciatio comprehendit etiam dictorum Ludouici, & Pauli hæredes, licèt de illis non fuerit facta ſpecialis mentio, cùm in contractibus regulariter cenſeatur ſtipulatum etiam pro hæredibus, & ſucceſſoribus, *l. veteris, de contrahen. & commis. ſtipul.* Iaſ. *conſil.217. numer. 2. & ſeqq. lib.2.* Tiraq. *de retract. conuent. §. 1. gloſſ. 6. num. 1.* Surd. *dec.321. n. 36. & ſeq.* Menoch. *conſ.335. n.42.* Rota *deciſ.681. n.4. par.1.*

3 Præſertim concurrente clauſula, *Et cetera*, appoſita poſt verbum, *Acceptantibus, &c.* quæ extenditur pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, Rota *deciſ.393. in prin. par. 1.* Item clauſula *In perpetuum* quæ facit tranſire diſpoſitionem ad hæredes, Iacob. Berret. *conſ.81. num.9.* cum aliàs non daretur perpetuitas, Oldr. *conſ.226. num.3. in fine*, Pariſ. *conſ.26. num.46. lib.3.* Item clauſula *ad habendum, & cetera*, quæ in diſpoſitiua appoſita operatur eundem effectum, Rol. *conſ.55. numer.37. lib.3.* Bero. *conſ.63. nu. 11. lib.3.* Borgn. *deciſ.36. num.17. lib.2.*

Quibus non obſtat renunciationem fuiſſe factam fauore agnationis, & ideò cùm per mortem Pauli, & Ludo- 4
uici ſine filiis ceſſauerit cauſa finalis renunciationis, ceſſare debeat, & ipſa renunciatio, tanquàm illius effectus, *l. in omni, ff. de adopt. cum alijs*. Quia fuit reſponſum, cauſam finalem dictæ renunciationis potiùs fuiſſe Religionis ingreſſum, vt patet ex prooemio, ibi: *Quæ quidem Illuſtriſs. D. Portia dicto Dom. Locumtenenti animum ſuum patefecit, ac ſe diuino afflatu deliberaſſe Deo dedicare, &c.* ex quibus verbis clarè colligitur, quòd illa deliberans de Religionis ingreſſu, & paupertatem eligens, bonis, & hæreditati renunciauit, ea ex cauſa, quia Religionem profiteri volebat, alioquin profectò ſi crediſſet remanere in ſæculo, vel ad illud redire, talem renunciationem non feciſſet. Vnde hæc cauſa verè, & propriè dicitur finalis, Nat. *conſil.609. num.10. & ſeqq.* Crauet. *conſil.142. num.9.* & in indiuiduo, quod religionis ingreſſus ſit cauſa finalis in ſimilib. renunciationibus voluerunt, Soc. *conſ.183. num.3. lib.2.* Dec. *conſ.86. col.4. verſ. quantum verò ad portionem hereditatis*, Couar. *in c. quamuis part.3. §.2. n.4. tertia ratio, de pact. in 6.* Barz. *deciſion.* Bonon.25. *n.68. verſ. ſicut eſt in propoſito*.

Cauſa verò conſeruationis agnationis fuit impulſiua, 5
cùm talis in dubio præſumatur, *ad tradit. per gl. in l. 2. §. fin.* & ibi Bart. *ff. de donat.* Alber. *n.3.* Rom. *num. 2.* Bald. *in l. generaliter num.5. verſ. ſed in dubio, C. de epiſc. & cleric.* Maximè, quando non conſtat, quod diſponens aliter non fuiſſet diſpoſiturus, Crau. *dict. conſ.142. num.9.* Cephal. *conſ.81. num.9. & ſeq.* prout in caſu noſtro, in quo etiam remota cauſa conſeruationis agnationis, Portia nihilominus veriſimiliter dictam renunciationem feciſſet, tum propter ſanguinis coniunctionem, cùm Ludouicus, & Paulus eſſent fratres ſibi vtrinque coniuncti, *l. cum rem alienam, C. de leg. l. illud C. de ſacroſ. eccl.* Dec. *conſ.120. col. 3. verſ. quia reſpondetur*, Cephal. *vbi ſup. nu.12.* Barz. *d. deciſ.25. n.70.* Tum etiam, quia ei fuerunt à dictis fratribus promiſſa annua Scuta 30. & remanebat dotata in Scutis 400. Socin. *conſ.34. num.5. lib.4.* Barz. *vbi ſupra n.73.*

Videtur ergo dicendum, quod Portia intendens ad Re- 6
ligionis ingreſſum, ac ibi optimè de concedentibus prouiſa ad fauorem fratrum dictam renunciationem feciſſet non habita principaliter ratione ad conſeruationem agnationis, quæ potiùs fuit cauſa impulſiua ex ſupradictis, & ideò licèr ceſſauerit non tamen propterea ceſſat effectus renunciationis, Bald. *in dicta l. generaliter num. 5.* Cephal. *dicto conſ.81. num.8.* Tiraq. *in tract. ceſſante cauſa in 1. limitat.*

Vlteriùs poſito, quòd agnationis conſeruatio fuiſſet 7
cauſa finalis, prout non eſt ex ſupradictis: Tamen illa non fuit ſola, cùm concorrerent aliæ ſupra relatæ, nempè ſanguinis coniunctio congrua dotatio, & Religionis ingreſſus, quæ ſuum debitum effectum fuerunt ſortitæ. Vnde ſuccedit regula, quòd quando plures cauſæ conſiderantur, vna deficiente ſi aliæ durent, non ceſſat effectus, *§. affinitatis, Inſtitut. de nupt.* Tiraq. *vbi ſup. limit. 21. num. 1.* Nat. *conſ.14. num.6.* Ofaſch. *deciſ.18. num.6.*

Vltra quòd neque poteſt dici in caſu noſtro per mortem 8
Pauli, & Ludouici ſine filiis ceſſare conſeruationem agnationis, cùm adhuc ſuperſit D. Catherina ſoror illorum, & Portiæ, quæ licèt ſit nupta, cùm ſit nata ex maſculis, dicitur de agnatione, & familia, *l. volunt. C. de fideicomm.* Soc. *conſ.227. num.4. in fin. lib.2. & num. 5.* Pariſ. *conſ.35. num.5. in fin. lib.3.* Cephal. *conſ.5. numer.86. & 87.* Gabr. *conſ.195. num.3. lib.1.* Peregr. *de fideicomm. art.14. num.37.*

Et ex his inferebant Domini ad reſolutionem ſecundæ 9
partis dubij, nempè d. renunciationem obſtare Monialibus Sancti Dominici, cùm enim renunciatio non expirauerit, ſed adhuc duret ex ſupradictis, videtur excluſum monaſterium, cui nullum ius competit, nec defertur in his rebus, quæ Monachus ipſe ante ingreſſum renunciauerit, ad text. *in c. ſi qua mulier. 19. quæſt. vltima, authent. nunc autem, C. de epiſc. & cleric.* Couarr. *dict. cap. quamuis par.3. §. 2. nu.5. in fine.*

Nec obſtat, quòd nos verſemur in bonis ſubiectis fi- 10
deicommiſſo purificato poſt emiſſam profeſſionem, quo

caſu

caſu monaſterium poteſt agere, non obſtante renunciatione, ex Corn. *conſ.272. lib.3.* Ruin. *conſil.204. lib.1.* & aliis allegatis per Informantes. Quia contrariam opinionem amplexi ſunt Domini in præſenti caſu, tanquàm magis communem, vt teſtatur Couar. vbi ſuprà, §.a. *numer. 3. verſ. contrarium, &c.* quam tenuerunt Bart. *in l. fin. numer. 7.* & ibi Bald. *num.14.* & Purpur. *numer.* 171. Cagnol. *num.207. verſic. melius eſt itaque, C. de pact.* Dec. *conſ.31. in fine, verſ. ſed tamen iſta diſputatio*, Mencach. *de ſucceſſ. creat. part.1. lib 2. §. 18. num.93. & ſeqq.* hanc dicens veram, & magis communem.

11 Cæterum, quia pro parte Monialium dicebatur bona fideicommiſſo ſubiecta non comprehendi ſub dicta renunciatione, ideò Domini quo ad ſecundam partem dubij dixerunt, prædictam renunciationem monaſterio obſtare, quatenus comprehendat bona dicti fideicommiſſi, de qua comprehenſione voluerunt particulariter videre.

R. P. D. BVRATTO.

Venetiarum donationis.

Lunæ 5. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Cauſa criminalis ſuper prætenſa falſitate non facit ſupercedere in ciuili, quando ius cauſæ ciuilis totum non conſiſtit in probatione cauſæ criminalis, vel quando eadem criminalis cauſa poſt relaxatum mandatum ciuile intentata fuit. Et quando falſitas in actis commiſſa dicatur.

SVMMARIVM.

Cauſa criminalis de falſo intentata non aliàs præiudicat cauſæ ciuili, nec in ea ſuperſedere facit, niſi ius totius cauſæ ciuilis conſiſtat in probatione accuſata, n.1.

Donationis acceptatio inducitur ex ſola ſcientia, num.2. ad finem.

Iuramentum ſupplet defectum inſinuationis, n.2. in fine.

Sententia contumacialis non habet pro ſe præſumptionem, niſi quatenus conſtet ex actis, n.3.

Cauſa criminalis non facit ſuperſedere in ciuili, quando datur querela poſt relaxatum mandatum, n.4.

Falſitatem committens in actis cauſam amittat, n.5.

Falſitas committitur etiam in antidata, n.5.

Falſitas non dicitur commiſſa in actis per ſubreptionem ſcripturarum in iudicio productarum, n.5.

DECISIO DLXXXVIII.

1 EXiſtimarunt Domini cauſam criminalem non eſſe præiudicialem ciuili, ita vt in ciuili ſuperſedendum ſit. Moti, quia cauſa criminalis de falſo, non aliàs præiudicat ciuili, quam ſi ius totius cauſæ ciuilis conſiſtat in probatione accuſata, Bald. *in l.1. num.50. verſ. ſed de rigore, C. de his qui accuſ. non poſſ.* quam diſtinctionem ſequitur Conſ. Neapolitan. apud Afflict. *deciſ.229. num.2. ad fi. & n.3* vbi Apoſtyl. Capic. *deciſ. 25. nu.3.* Grammat. *deciſ. 60. poſt n.24. verſ. & ſequitur*, Afflict. *ſuper Conſtit. Regni lib.2. rubr.20. de præiud. ſublat. num. 14. poſt medium*, Rolaod. *conſ.13. num.17. lib.2.* & Rota coram Cæſ. de Graſſ. *deciſ.92. alias 3. n.1. & n.9. in fin. de except. & in Ciuitatis Caſtelli ſpolij bonorum 18. Februarij* 1591. *coram bon. mem. Card. Platto*, relata per Farinac. *quæſt.100. variar. numer.* 301.

2 In propoſito autem ius totius cauſæ ciuilis non videbatur DD. conſiſtere in epiſtola Domin. ci ex Ciuitate Venetiarum 15. Aprilis 1606. Antonio in Vrbe commoran. directa ſuper cuius tantum falſa antidata, falſaque ſuppoſitione in actis criminalibus inſtituta fuit accuſatio contra Antonium, quia ſine dicta epiſtola contingere poſſe credebant Antonium in cauſa ciuili obtinere pro quo alia plura remanebant. Et primò mandatum procuræ D. Rodulphi Pij in eius perſonam factum 18. Martij 1600. in quo inter cætera declarauit Antonium comprehendi in donatione 19. Decembris 1598. per ipſum facta Dominico eius fratri, qui propterea tam nomine proprio, quàm vti procurator Dominici donationem coram Auditore Cameræ, de anno 1601. parte citata produxit. Secundò epiſtola 8. Aprilis 1606. à Dominico eidem Antonio directa in qua approbat declarationem factam à Domino Rodulpho 18. Martij 1600. & cedit Antonio omnia iura ſibi vigore dictæ donationis competentia, ex cuius ſola ſcientia inducta fuit acceptatio donationis in ea contentæ, Bart. *in l. qui enim num.1. ff. rem rat. hab.* Aymon *conſ.* 291. *num.3.* Tertiò inſtrumentum 7. Iunij 1612. nouæ donationis Dominici ad fauorem Antonij, & Confirmationis antiquæ cum renunciatione iurata defectui inſinuationis, quæ ſine dubio illum ſupplet, Bald. *in c. cum contingat ſub num.13.* vbi Imol. *num.90. de iureiur.* Veral. *deciſ.286. part. 1.* Aym. *conſ.118. num.1.* Clar. *in §. donatio quæſt.18. verſic. retenta, & verſ. ſcias etiam.*

Non obſtat, quòd inſtrumentum anni 1612. ſit poſt ſententiam latam contra Dominicum ſuper falſitate donationis eidem factæ à Domino Rodulpho de anno 1548. Nam vltra quod ſententia non iuſtificatur ex actis, & valde dubitari poteſt de illius validitate ex deductis per Informantes, cùm ſit contumacialis, non præiudicat Antonio non citato, *l. cum filiusfam.* vbi Bart. *ff. de verb. oblig.* Alex. *conſ.84. n.4. lib.* 3. & pro ea nihil præſumitur, niſi quatenus conſtet ex actis, vt dixit Rota *in Imolen. Caſtrorum 22. Iunij* 1575. *coram bo. mem. Card. Seraphino inter impreſſ. diuerſ. deciſ.* 136. *n.3. par.1.* cùm præſertim haberet à fratre aliam ceſſionem ex epiſtola octaua Aprilis, & ſic ante ſententiam. Et in omnem caſum non conſtat illum non poſſe in cauſa ciuili ex alijs iuribus ſine epiſtola diei 15. obtinere, prout conſtare deberet ad impedien. illius progreſſum. 3

Mouebat etiam DD. magna præſumptio vigens contra partem ob dilatam querelam poſt mandatum exequtiuum ad fauorem Antonij relaxatum quo caſu non ſuperſedetur in ciuili, Afflict. *d. deciſ.* 229. *in princ.* Capyc. *deciſ.* 25. *n.* 5. Farinac. *d. q.* 100. *nu.* 104. & 105. præſertim quando non conſtat euidenter de propoſita ſuppoſitione, & antidata, Felin. *in cap. de cætero. poſt nu. 11. de re iudic.* Barbat. *conſil.* 43. *nu.* 9. *in fin. lib.* 1. Farinac. *eadem quæſt.* 100. *num.* 107. prout dici non poteſt de ea euidenter conſtare, non ſolum quia vtraque pars habet ſententiam pro ſe, ſed quia epiſtola impugnata fuit ante relaxatum mandatum, & antequam in cauſa ciuili reproduceretur ad inſtantiam Antonij extracta ex ſcripturis illi de anno 1606. à fiſco ablatis, & quæ apud actuarium cauſæ remanſerant parte, & fiſco citatis, nec aliquid opponentibus, neque extractioni, & conſignationioni contradicentibus. 4

Minus dici poteſt præiudicialis ex eo, quòd ſi vera eſſet accuſatio, Antonius caderet à cauſa, à qua cadit committens falſitatem in actis, *l. in fraudem 46 §. quoties, vbi gloſſ. in verſ. cadat*, & Bartol. *ff. de iure fiſci*, Alex. *in l. Diuus, n. 7. ff. de re iud.* Boer. *deciſ.291. n.1.* Iſta enim licèt eſſet falſitas, quæ committitur in faciendo antidatam, Farinac. Marc. *deciſ.673 par.1.* cum alleg. per Farinac. *de falſit. q. 50. nu. 99.* Non poſſet tamen dici commiſſa in actis, ſed extra, licet epiſtola cum dicta antidata eſſet in actis poſita, nec per eam amitteretur cauſa, Bartol. *in d. l. in fraude, §. quoties*, Ang. *in l.1. verſ.2. fallit. Cod. ad legem Cornel. de falſ.* Boer. *d. deciſ.* 291. *num.* 1. *verſ. tamen ſecundum*, Bartol. *& numer.2. verſic. ad ſecundum, & numer. 3. verſ. ſed falſificans* cum alijs per Farinac. *d. q.* 150. *num.37. & num.41.* vbi de magis communi. 5

Et ita concluſum, &c.

R. P. D. PAMPHILIO

Meliten. Nauis.

Lunæ 5. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Emptor primus, qui rem emptam alteri vendidit, ſi vendita res fuerit euicta ſecundo emptori, an, & quando agere poſſit contra primum venditorem de euictione, ſi à ſecundò emptore, cui res euicta fuit, non moleſtatur.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Sententia præſumitur valida, vbi ex reuolutione proceſſus conſtat de iuriſdictione, mandato procura, de citationibus, & aliis requiſitis, n.1.

Emptor qui rem emptam alteri vendidit re euicta à ſecundo emptore non poteſt agere de euictione rei empta, niſi conſtito de moleſtiis ſibi illatis à ſecundo emptore, cui rei euicta eſt num.2. Fallit quando dictus emptor in venditione,quam poſtea fecit, reſeruaſſet ſibi ius in re vendita, donec fuerit de pretio ſatiſfactus, n.3.

Emptor de euictione agere non poteſt, quando nullum damnum paſſus eſt num.3. in fin. & n.4. & n.5. Vbi præſertim quando res euicta emptori reſtituta fuit.

Emptor, qui rem emptam alteri vendidit quando res, quam vendidit fuit euicta à ſecundo emptore, poteſt agere de euictione contra primum venditorem, etiam quod non ſit moleſtatus à ſecundo emptore, quando promiſſio de euictione fuit facta non ſolum primo emptori, ſed etiam eius hæredibus, & ſucceſſoribus, n.5.

De euictione agi non poteſt contra venditorem, cui prius lis intimata non fuit, n.6. & num.7. Vbi quid ſi venditor fuit præſens euictioni.

Negatiua probari debet ab illo, qui ſe fundat in ea, n.8.

DECISIO DLXXXIX.

1 DIxerunt Domini, ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, quia quoad illius validitatem de ea ſatis viſum fuit conſtare ex reuolutione proceſſus, in qua apparet de iuriſdictione, mandato Procuræ, & de citationibus, cum aliis requiſitis, *iux. deciſ.* Caputaq. 260. *part.2.*

2 Iuſtitia verò ſatis clara colligitur ex deciſionibus coram R. D. meo Damaſceno in hac cauſa factis, in quibus firmatum fuit, Commendatarium Spinulam non teneri de euictione nauis ad fauorem magni Magiſtri, ex præcipuè ratione, quia nauis non fuit euicta ipſi magno Magiſtro, qui emit à Commendatario, & cui Commendatarius promiſit de euictione, ſed Ghiſulpho, qui illam emerat à Petro Ioanne, qui à magno Magiſtro cauſam immediatè habuerat, ideòque magnus Magiſter, niſi moleſtias patiatur à Petro Ioanne de euictione contra Commendatarium agere non poteſt, prout non poſſet Petrus Ioannes agere contra magnum Magiſtrum, niſi & ipſe moleſtetur à Ghiſulpho, iuxta not. per Scribentes *in l. ſi pro re §. ſi pro euictione, ff. de euictionibus, cum aliis in deciſione adductis.*

3 Non releuat, quòd magnus Magiſter vendiderit Nauem Petro Ioanni habita fide de pretio, cum obligatione omnium bonorum, ita vt cenſeatur etiam ſibi reſeruaſſe iura ſuper naui, & conſequenter ſtatim ſecuta euictione agere poſſit, etiam quòd non moleſtaretur à dicto Petro Ioanne, cui vendidit, Bart. & alii *in d. l. ſi pro re §. ſi pro euictione ff. de euict.* quia præter reſponſiones datas in vltima deciſione R. D. mei Damaſceni, quæ Dominis placuerunt, fuit etiam dictum, quòd Doctores in contrarium allegati loquuntur, quando venditor reſeruauit ſibi ius in re, quod periit damno ipſius venditoris, propter euictionem ſubſecutam, *iuxta terminos dicta l. ſi pro re §. ſi pro euictione, ff. de euictionibus.* In caſu autem, de quo agitur, licèt magnus Magiſter vendiderit habita fide de pretio, nihil tamen propter euictionem eidem periit, cùm poſſit ad pretij conſecutionem agere contra Petrum Ioannem primum emptorem, & ille non poſſit ei opponere de euictione, non ſolùm, quia moleſtatus à Ghiſulpho, vt ſupra dictum eſt, ſed etiam quia ab eodem moleſtari non poteſt, cùm nauis quæ ei euicta fuerit, à commendatario poſtea reſtituta fuerit, & propterea cùm magnus Magiſter propter euictionem nullum damnum patiatur, ſequitur quod de euictione contra Commendatarium agere non poſſit, ad tradit. per Doct. *in d. l. ſi pro re §.1.* vbi Bald. *poſt medium, verſ. & iſto caſu, ff. de euict.*

4 Et ex bis ceſſat, quòd Petrus Ioannes ſit decoctus, & propterea magno Magiſtro de dicto pretio ſatisfieri non poſſit, quia vltrà, quòd de decoctione non conſtat, ſufficit in caſu iſtu, quòd magnus Magiſter non patiatur damnum propter decoctionem, quæ prouenerit à facto proprio ipſius, qui habuit fidem de pretio perſonæ minus idoneæ ad ſoluendum, ad text. *in c. damnum, de reg. iur. in 6.*

Ceſſat etiam, quòd Commendatarius promiſerit de euictione ad fauorem magni Magiſtri hæredum, & ſucceſſorum, quo caſu agi poteſt etiam ſi res non ſit euicta primo emptori, per text. *in l. vlt. ff. de excep. rei vend. cum aliis deductis in cauſa Mediolanen. bonorum 14. menſis Ianuarij 1596. coram Illuſtr. D. Card. Arrigonio*, quia præterquam Ghiſulphus cui nauis euicta fuerat, illam emit à Petro Ioanne, non autem à magno Magiſtro, fuit etiam reſponſum, quòd modò non agunt ſucceſſores, ſed ipſemet magnus Magiſter, & tamen poſtquam Ghiſulpho nauis à Commendatario reſtituta fuit, cùm ceſſauerit euictio; nec ipſe nec Petrus Ioannes de ea agere poſſunt, ad text. *in l. ſi vnus, §. idem Iulianus, ff. de euiction.* & faciunt tradita per Bartol. *in l. facere poſſe in fin. ff. ſoluto matrimonio.* 5

Præterea, tantò minus de euictione agi poteſt contra Commendatarium, ex quo non fuit eidem intimata lis, prout intimari debebat, maximè quia euictionem euitare poterat, iuxta text. *in l. emptor, l. ſi controuerſia, C. de euict. l. ſi vnquam in fin. ff. eod. tit. cum aliis in dictis deciſionibus allegatis.* 6

Nec obſiſtit, quòd D. Commendatarius fuerit præſens, & conſequenter non fuerit neceſſaria intimatio, iuxta notat. per gloſ. *in l. ſi dictum, §. ſi præſenti, C. & ff. de euict.* quia fuit præſens poſtquam nauis fuerit euicta, & ſic res non erat integra. 7

Placuit etiam Dominis aliud fundamentum deciſionum, quod quatenus magnus Magiſter agere poſſet contra Commendatarium ex eo, quia de pretio nauis à Petro Ioanne non fuerit ſibi ſatisfactum, probare deberet ſe feciſſe diligentias pro illius conſecutione, & illud non fuiſſe conſecutum. Cùm enim agat contra tertium, qui non eſt ei obligatus ſoluere, & fundet intentionem ſuam ſuper negatiua, debet illam probare, *l. in illa ſtipulatione,* & ibi Bart. *num.6. ff. de verbor. obligat.* Lapus *alleg. 94. ſub num.4. verſ. nam ſi accuſo,* Pacian *de probat. lib.5. c.51. n.45. & 51.* Et ita deciſum ponderatis etiam aliis per Informantes pro Domino Commendatario, & in dictis deciſionibus deductis, quæ Dominis placuerunt. 8

R.P.D. REMBOLDO.

Peruſina Fideicommiſſi de Alpianis.

Luna 5. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Dos ſorori à fratre conſtituta, an cenſeatur data de bonis paternis, vel maternis.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum facit probationem probatam, n.1.

Copula natura eſt diuidere pro rata, n.1.

Ratione ceſſante ceſſat iuris diſpoſitio, n.2.

Extenſio de caſu ad caſum non fit in exorbitantibus, n.2.

Pater dotando de ſuo non exprimendo de quo patrimonio, cenſetur dotaſſe de ſuo proprio, n.2. Declara, vt n.4.

Neceſſitatis cauſa vbi qui aliquid facere tenetur, præſumitur id facere, quantum vrget neceſſitas, & non plus, num.3.

DECISIO DXC.

DVbitaui, de quibus bonis intelligatur dotata Vincentia ad effectum, vt ſciri poſſit, an dicta dos detrahenda ſit à fideicommiſſo, & hæreditate patris in totum, vel pro qua parte, & Domini cenſuerunt pro dimidio de bonis paternis, & pro altera dimidia de maternis dotatam fuiſſe. Nam, vt ex publico inſtrumento, quod facit probationem probatam, *l. cum precibus, C. de probat.* Bald. *in l. Imperator. numer.8. ff. de ſtat. homin.* apparet, fuiſſe promiſſam dotem Vincentiæ à fratre Ducatorum quatuor millium de bonis paternis, & maternis, præſente, & conſentiente matre. Vnde cenſetur promiſſa pro dimidia de bonis maternis. Natura enim copulæ eſt diuidere pro rata, *l. reos, §. cum in tabulis, ff. de duobus reis,* Socin. *in l.1. n.40. verſ. ex quibus etiam,* & ibi Rip. *n. 91.* latè Barboſ. *in 4. parte d. l.1. num.130. verſ. ſed his non obſtantibus, & n. ſeq. ff. ſolut. matrim.* 1

Neque hoc caſu obſtat diſpoſitio, *l. fin. Cod. de dot. promiſſ.* quia locum habet in parte tantùm, non autem fratre 2

tre dotante ſororem in maiori quantitate quam de iure tenebatur dotare, tunc enim in ea parte, qua fuit exceſſum, ceſſat vtraque ratio legis, paterni, ſcilicet officij dotandi filiam, & affectionis, quàm erga illam gerere præſumitur, quæ non ſolet eſſe tanta in fratre erga ſororem, atque ideò meritò ceſſare debet iuris diſpoſitio, *l. adigere*, *§. quamuis*, *ff. de iure patro. l. quod dictum*, *ff. de pact.* maximè quia dicitur exorbitans, & non trahen. ad alios caſus, vt in ſimili trad. Corn. *conſ.* 16. *nu.* 4. *verſ. nec ſunt termini pares*, *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 370. *n.* 2.

3 Et facit, quòd quando aliquis tenetur ex cauſa neceſſitatis aliquid facere, præſumitur id facere quantum vrget neceſſitas, & nil vltra, *arg. l. vlt. ff. de exercit. act.* Dec. *in l. ſi donatione*, *num.* 17. *C. de collat.* & in terminis Socin. *d. l.* 1. *nu.* 38. *& ſeqq. ff. ſolut. matrim.* Menoch. *d. conſ.* 370. *n.* 21. quòd eo magis Dominis admittendum cenſuerunt, quia non agitur de aliquo præiudicio inferendo matri, quæ non eſt in cauſa, ſed ad effectum impediendi diminutionem fideicommiſſi, quòd per conſtitutionem dotis tam exceſſiuæ fuiſſet ferè totum euerſum. Vnde cùm Vincentia dotata fuerit à fratre in Scut. quatuor millibus, quæ dos excedit ad minus in medietate legitimam ſibi debitam in hæreditate patris, cenſeri debet pro altera medietate, de bonis maternis dotata, per ſupra allegata.

4 Et prædicta benè confirmantur etiam per ſtatutum Ciuitatis Peruſiæ, dum diſponit, quòd ſi pater ſimpliciter dixerit dotare de bonis paternis, & maternis, non expreſſa quantitate maternorum, aut paternorum, tunc intelligitur dos conſtituta pro dimidia de bonis paternis, & pro altera de bonis maternis, quæ diſpoſitio viſa fuit ſatis clara, non ſolum ad effectum excluſionis fœminarum ab omni ſucceſſione, prout in eodem ſtatuto diſponitur, ſed ad effectum conſeruandi bona vinculata, cùm illud certum ſit, quòd ſi bona materna non extitiſſent non fuiſſet conſtituta dos in tanta quantitate in præiudicium fideicommiſſi. Et ita Domini reſoluerunt cum præſuppoſito, quòd mater habuerit bona, in quibus altera medietas dotis Vincentiæ conſtitui potuerit.

R. P. D. PIROVANO.

Calaguritana de Branteuilla.

Veneris 9. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex duobus præſentatis coram Ordinario, ſi vterque fuerit æquè idoneus ab examinatoribus reputatus, poteſt idem Ordinarius vni potius, quàm alteri beneficium conferre, & gratificare, nec ab hac collatione datur appellatio.

SVMMARIVM.

Idonei æqualiter in examine reperti duo ſi vnus eorum conſequitur beneficium, non poteſt dici grauatus, nec à collatione poteſt appellare, *n.* 1.

Appellationi cenſetur renunciatum quando petitur id, quod in ſententia pronunciatum eſt, *n.* 2.

Appellatio à decreto examinis eorum, qui ad beneficium idonei, vel non idonei reperti fuerunt, debet eſſe expreſſa & tacita non ſufficit, cùm huiuſmodi decreta habeant vim interloquutoriæ, *n.* 3.

Appellatio à collatione beneficij non extenditur ad decretum factum ab examinatoribus, *n.* 4.

Ordinarius ex duobus præſentatis ad beneficium æquè idonei iudicatis in examine, poteſt vni potius, quàm alteri gratificari & vni, & non alteri beneficium conferre, neque in hoc dicitur aliquem grauare, *n.* 5. *& n.* 7.

Citatio non eſt neceſſaria vbi ſi quis citatus eſſet, nihil opponere poterat, *n.* 6.

DECISIO DXCI.

1 VIſum eſt Dominis collationem factam ad fauorem Gaſparis non fuiſſe nullam, neque attentatam, præceſſerat enim relatio examinatorum in qua tam Gaſpar, quam Franciſcus fuerunt renunciati idonei æqualiter ad ſimplicia, & exinde beneficiati vtrumque præſentarunt ordinario iuxta formam motus proprij ſanctæ memoriæ Clementis Papæ VIII. & procuratores tam dicti Gaſparis, quàm Franciſci inſtituerunt pro collatione, & ideò ſiue extraiudicialiter, ſiuè iudicialiter prętendatur fuiſſe proceſſum, quia ceſſabat grauamen propter rationem æqualitatis, non videbatur remedium appellationis poſſe deſeruire, Oſaſch. *deciſ.* 61. *num.* 3. Sord. *conſil.* 334. *num.* 1. *vol.* 3.

2 Et eo minus propter approbationem relationis ex inſtantia facta pro collatione vigore præſentationis, quę ſola ſufficeret ad remouendum omnem appellationis effectum, Creſcen. *de procur. deciſion.* 1. Crau. *conſil.* 158. *num.* 5. Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſum.* 94. Surd. *conſ.* 104. *num.* 1. qui omnes adfirmant, appellationi eſſe renunciatum quando aliquid petitur vigore prioris ſententiæ, vel decreti.

3 Nec reſponſio data pro Franciſco, quòd ſcilicet eadem die, quà petiit ſibi fieri collationem petierit fieri nouum examen, quia ſimpliciter petiit ſibi fieri collationem, & ad abundantiorem cautelam etiam fieri nouum examen, quæ reiteratio neceſſaria non erat pro ſubſtantia iudicis gratificationis coram Ordinario, neque quo ad ipſos beneficiatos, cùm Franciſcus in paritate cum Gaſparo fuerit præſentatus ex quibus ſequitur, quòd cum à ſententia examinatorum non fuerit appellatum, nec decennium ad appellandum prodeſſe poſſit Franciſco, tam propter approbationem, quàm etiam ex eo, quòd ſimilia decreta tanquam habentia naturam interloquutoriæ requirunt ad effectum de quo quæritur expreſſam appellationem, vt fuit reſolutum *in Calaguritana beneficij de Zurbano 29. Octobris* 1608. *quarta Nouembris* 1609. 13. *Ianuarij* 1611. *coram bo. mem. Penia*, vt inde proceſſus ad inſtitutionem, & collationem dici non poſſit attentatus.

4 Et quamuis poſtea fuerit appellatum à collatione, & aliis decretis effectus tamen illius appellationis non trahitur ad relationem examinatorum, nec ad electionem examinatorum tanquam ad actus iam approbatos, & ratificatos, ſuſtinetur quo ad actum collationis, quatenus de iure ſit admittenda.

5 Cæterùm, nec eam eſſe admittendam Domini exiſtimarunt, quia non datur conſiderabile grauamen pro Gaſparo pro ſuſtinenda appellatione, dum Ordinarius potuit eligere idoneum omiſſis aliis idoneis, & in hac parte gratificationis iudicium exercere, vt fuit firmatum *in Rauen. parochialis 2. menſis Decemb.* 1591. *coram Illuſtr. D. meo Card. Arrigonio.*

6 Et propterea ceſſant omnes nullitates, quæ opponuntur contra eandem ſententiam reſpectu omiſſæ citationis, & celeritatis ad iudicandum, quia hæc omnia fuerunt ſublata *in ſupradictis Calaguritan. de Zurbano*, in quibus fuit dictum, citationem non eſſe neceſſariam, quia contra gratificationem nihil poterat opponi, & iudicium contentioſum ceſſauerat, & factus erat locus voluntariæ iuriſdictioni.

7 Vltimò pariter non videtur obſtare defectus iuriſdictionis Prouiſionis non habentis facultatem conferendi iure deuoluto, *cap. fin. vbi DD. de offic. Vic. ſexto*. Quia ex facto fuit ſublata difficultas, dum renunciantur pares, quò ad identitatem, & partes pręſentantes, & Prouiſor non ſe adſtringit ad ius deuolutum, ſed addit clauſulam, *& alias omni meliori modo*, ex quibus patet reſpectu ſubiecti proceſſus, ſequutum fuiſſe magis iudicium gratificationis, quàm iuris deuoluti, & voluiſſe omni meliori modo valere, quòd ſufficit.

Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. DVNOZETTO.

Vrbeuetana Bonorum.

Veneris 9. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis requirens certas ſolemnitates in contractu minorum habet locum in quocumque contractu læſiuo, etiam per indirectum.

SVMMARIVM.

Minor prohibitus contrahere ſine certis ſolennitatibus à ſtatuto Vrbis lib. 3. *cap.* 113. *&* 151. *cenſetur etiam prohibitus*

ſine

ſine dictis ſolemnitatibus contrahere in quocunque contractu læſiuo etiam per indirectum, n.1.
Ætas minor probatur per librum Parochi, n.2.
Minor annorum 18. prohibitus contrahere à ſtatuto ſine certa ſolemnitate, nec etiam ſine dictis ſolemnitatibus contrahere poteſt, ſi ad complementum annorum 18. deficiant tres menſes, n.3.

DECISIO DXCII.

1 CVm à ſententia extra Rotam lata daretur appellatio, Domini circumſcripta exequutione, quæ pro Dominis Mareſcotis anno præterito prætendebatur, dixerunt, dictam ſententiam eſſe confirmandam tanquam iuſtam. Fuit enim lata ſuper reſciſſione contractus concordiæ initæ à D. Dominis Sfortia, & Galeatio in minori ætate conſtitutis, non ſeruatis ſolemnitatibus ſtatuti Vrbis, *c.113. & 151. lib.1. de contract. minor.* quæ quidem nullitas locum habet in quocumque contractu læſiuo, etiam per indirectum, Put. *deciſion.162. n.2. lib.1.* Creſc. *deciſion.3. de conſtit.*

2 Probatur minor ætas Sfortiæ ex fide authentica Parochi, cuius ſcriptura recognita fuit per duos teſtes, iuxta ſtylum Curiæ, ex qua natiuitate dicitur concludens probatio, *arg. l.2. in princip. ff. de excuſ. tut.* Crauet. *de antiquit. tempor. par.1. §. vidimus & aliunde, num.34.* Mandoſ. *in reg.18. q.10. n.3. & ſeq.*

3 Qua fide ſtante Domini non dubitarunt clarè conſtare de minori ætate d. D. Sfortiæ. Ipſe enim Sacro baptiſmatis fonte ſuſceptus, eſt die 17. Septembris 1589. & inſtrumentum concordiæ, de cuius validitate agitur, celebratum fuit die 26. Iunij 1609. ſicque deficiunt circiter tres menſes ad hoc, vt vigore ſtatuti Vrbis d. D. Sfortia maior habeatur, intratque diſpoſitio d. ſtatuti irritans minorum obligationes, factas ſine præſcriptis ſolemnitatibus. Minoris enim ætas reſpicitur de iure ad hunc effectum de momento ad momentum, per text. expreſſum *in l. 3. §. minores, ff. de minor. facit l. in vſucap. ff. de diuerſ. & tempor. præſcript.*

4 Quo verò ad Galeatium non aderat difficultas, quia ipſe minor ætate eſt Sfortia fratre primogenito, & partes ipſæ in inſtrumento enunciant ipſum eſſe minorem. Ex quibus, vna tantùm parte informante, ita fuit deciſum.

R. P. D. VBALDO.

Mediolanen. Capellaniæ.

Veneris 9. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex ſummario ſume argumentum.

SVMMARIVM.

Clericus ob non reſidentiam non poteſt beneficio priuari, niſi fuerit perſonaliter citatus, aut ſi abſens erat ter per publicum edictum requiſitus, & per ſex menſes expectatus, num.1. & ſeq.

DECISIO DXCIII.

1 DOmini dixerunt, ſententiam de partibus eſſe nullam. Nam vltrà ritinam citationem per publicum edictum in loco beneficij, requirebatur etiam quòd Hieronymus expectaretur per ſex menſes, ex quo erat abſens, & nunquàm fuit perſonaliter citatus, vt conſtat ex actis, iuxta text. & ibi Doctor. *in c. ex tua, de cler. non reſid.* Et fuit in terminis reſolutum *in Terdonen. Præpoſitura 17. Martij 1600. coram Card. Seraphino in impreſſ. deciſ.1346. part.2. quæ fuit confirmata in deciſione* 1366. *eadem part.2.*

2 Quòd autem non fuerit expectatum ſpacium ſex menſium conſtat, quia citatio, ſiuè Monitorium emanauit ſub die 24. Septembris 1612. Et ſententia priuationis fuit lata 5. Nonembris eiuſdem anni, & ſic nimis properè, & feſtinanter, *vt in d. dec.1346. n.3.*

3 Prætendebatur etiam iniuſta d. ſententia, ſed Domini ex capite nullitatis eam reuocandam cenſuerunt. Et ita fuit deciſum Hieronymo ſolùm informante.

R. P. D. PAMPHILIO.

Sancti Seuerini Bonorum.

Lunæ 12. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs ſumas Argumentum.

SVMMARIVM.

Negotiorum geſtor ſoluens aliquam pecuniarum quantitatem creditori ſui principalis ab eo illam repetere poteſt, n.1.
Bona fides non patitur, vt quis habeat rem, & pretium, num. 2.
Exceptio illiquida non impedit reſtitutionem certam & indubitatam, nu.3.
Cauſa cenſetur commiſſa, quoad omnes in commiſſione expreſſos, n.4. & 5.
Maritus ſupportans onera matrimonij, debet habere vſumfructum dotis, nu.6.

DECISIO DXCIV.

1 FVit reſolutum, Dominam Bartholomæam teneri ad reſtitutionem Scutorum 1400. quia Domini de Margarutijs promiſerunt ſoluere Domino Alexandro abſenti, & Petro eius patri præſenti, & acceptanti pro dote dictæ Bartholomææ neptis Scuta 4500. quorum Scutorum mille ad eam ſpectare dixerunt pro reſtitutione dotis Bartholomææ ſenioris illius auiæ paternæ, Scuta 1500. pro reſtitutione dotis Tiburtiæ matris, & reliqua Scuta 2000. pro legato ſibi relicto ab auo paterno. Vnde cum in huiuſmodi promiſſione vti extranei, qui non tenebantur dotare, cenſeantur geſſiſſe negotium Bartholomææ, & vlterius illius vigore coacti fuerint ſoluere Petro Scuta 1400. actione negotiorum geſtorum, ad illorum reſtitutionem agere poſſunt contra Bartholomæam, pro qua ſoluerunt, *c. quicunque, 12. quæſt.4. l. ſoluendo, ff. de neg. geſt.* Anchar. *conſ.285. nu.4. verſ. deſcende breuiter*, Card. Mantic. *de tacit. & ambiguit. conuent. lib.17. tit.8. num.22.* & in iſtis terminis tradit Surd. *conſ.119. n.26.*

2 Nec obſtare, quod Margarutij promiſerint dictam dotem, eiuſque portionem præfatam ſoluerint intuitu bonorum ipſius Bartholomææ, quæ adhuc retinentur per ipſos Margarutios, qui propterea non poſſunt agere ad reſtitutionem pecuniarum contra Bartholomæam, quia fuit reſponſum quod poſt ſententiam Rotalem, in qua propter nullitatem tranſactionis Domini Margarutij fuerunt condemnati ad reſtitutionem dictorum bonorum, ipſa Bartholomæa obtinuit redintegrari ad omnia eius bona in tranſactione comprehenſa, quæ fuerunt ei reſtituta, vel ſaltem non apparet, quod per Margarutios præſtetur aliquod impedimentum, quominus ipſa conſequi ea poſſit, vnde non debet hodie, ſub hoc prætextu Bartholomæa liberari à reſtitutione dictorum Scut. 1400. ne hoc modo colludendo cum eius marito & ſocero habeat bona & dotem, contra text. *in l. bona fides ff. de regul. cum ſimil.*

3 Neque releuare, quod Margarutij adhuc retineant prædium nuncupatum, *del Paſſatempo*, quia vt patet ex deciſione ſuper hoc particulariter facta ſub die 14. Aprilis præteriti, non conſtat quod huiuſmodi prædium ſpectet ad D. Bartholomæam, nec quod fuerit in dicta tranſactione per ipſam renunciatum, & per conſequens non poteſt ipſa Bartholomæa per hanc exceptionem illiquidam euitare dictatum pecuniarum reſtitutionem certam, & indubitatam, ad text. *in l. fin. C. de compenſat.* Socin. *conſ.24. n.36. verſ. accedit ad hoc, lib.* 1.

4 Minus ſubſiſtere, quod Bartholomæa non ſit nominata in commiſſione, & propterea in ea non comprehendatur, quia ceſſat difficultas ex commiſſione vltimo loco per Margarutios ſpecialiter obtenta ad effectum recuperandi dicta Scuta 1400. in qua fuerunt narrata tam geſta pro parte Petri coram Auditore Cameræ, quàm etiam pro parte Alexandri, & Bartholomæi in Rota, & cauſa ſuper huiuſmodi recuperatione fuit commiſſa in Rota, quo caſu cenſetur in ea non ſolum comprehenſus Petrus, ſed etiam Bartholomæa, Rota *deciſ. 12. de reſcrip. in nou.*

5 Ad id verò, quod dicta Scuta 1400. fuerint ex decreto iudicis inueſtita in locis Montium pro cautione dicto-

Digitized by Google

dictorum de Margatutiis, qui prætendebant illa repetere. Placuit reſponſio, quòd non ideò minus Bartholomæa tenetur actione negotiorum geſtorum illa reſtituere, poſtquàm Petrus, in cuius creditum fuerunt inueſtita, non conſenſit, quòd ea reſtituantur ipſis Margarutis.

6 Quo verò ad perſonam Petri, cui dicta Scuta 1400. fuerunt ſoluta, viſum fuit ipſum non poſſe cogi ad eorum reſtitutionem, quia legitimè ea exegit vigore promiſſionis ſibi factæ cum obligatione Camerali, nec aliàs geſta per Bartholomæam circa dicta bona poſſunt præiudicare ipſi Petro, qui non petit bona, ſed pecunias ſibi promiſſas, ex quibus ſaltem debet habere vſumfructum, cùm onera matrimonij ſupportet, iuxta tex. *in l. ſi is, ff. de iure dot.* Bald. *Nouell. de dot. part. 6. priuil. 36. num. 1. verſic. nam equum eſt, & ſub num. 2. verſic. ſi autem ipſe filius*. Et ita fuit, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Salernitana Contributionis.

Luna 12. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Appellatio interponi debet coram iudice, & non coram Notario. Reſtitutioque in integrum non impedit executionem rei iudicatæ acceptatæ à parte, & de qua notoriè conſtat in actis.

SVMMARIVM.

Appellatio interpoſita coram Notario per dimiſſionem ſchedulæ appellationis non dicitur legitima, quia appellari debet coram iudice, & non coram Notario, n. 1.

Notarius quilibet de ſtylo Curiæ in abſentia Notarij cauſa poteſt rogari de actibus iudicialibus ad referendum eidem cauſa Notario, n. 2.

Reſtitutio in integrum non impedit executionem rei iudicatæ de qua notoriè conſtat in actis, n. 3. & 4.

DECISIO DXCV.

1 DOmini cenſuerunt conſtare de re iudicata, quæ ſit exequenda, cùm à ſententia lata in Rota non fuerit integra legitimum tempus appellatum, & ita tranſitum fecit in iudicatum, nec poteſt dici appellatum fuiſſe, licèt procurator Monialium ſchedolam appellationis vltima die termini, in manibus Notarij dicatur dimiſiſſe. Debuit enim appellare coram Iudice, & non coram Notario, prout de iure requiritur, *cap. vt debitus, de appell. c. cordi. eod. tit. lib. 6* Veſtr. *in prax. c. 3. n. 27. & 57. lib. 7.*

2 Nec excuſationes allegatæ a dicto procuratore Monialium viſę ſunt Dominis releuantes, cùm notoriè ſit liber acceſſus ad Iudices, quorum benignitas, & facilitas omnibus Informantibus aditum præbet, & ex ſtylo Curiæ, quilibèt in abſentia Notarij cauſæ, potuit rogari de dicta appellatione ad referendum. De iuſtitia verò ſententię, ſtante deciſione coram R. P. D. meo Vbaldo facta, Domini non dubitarunt.

3 Et licèt cauſa reſtitutionis mihi commiſſa reperiatur, propterea executio non poteſt impediri, quia conſtat ex reuolutione actorum, & ex proceſſu fuiſſe acceptatam pro parte Abbatis, & Monachorum rem iudicatam. Nam die 16. Aprilis anni 1613. fuit præfixus terminus Monialibus ad docendum de appellatione, eiuſque legitima proſecutione, ad effectum executionis ſententiæ cum intimatione, deinde 21. eiuſdem menſis, & 10. Maij ſequentis, citatus fuit dictus procurator Monialium, ad taxationem expenſarum, & relaxationem mandati, ſeu literarum executorialium tam pro ſuo, quàm pro omnibus contentis in d. ſententia.

4 Quò poſito fundamento non retardatur executio petita per commiſſionem reſtitutionis in integrum, Caſtr. *in auth. quæ ſupplicatio, n. 3. verſ. vel dic melius, C. de precib. Imper. offer.* Ripa *in l. 4. §. condemnatum, num. 30. verſic. aliquando petitur reſtitutio, ff. de re iudic.* Put. *deciſ. 28. lib. 2.* Rota *diuerſ. deciſ. 346. n. 6. par. 1. fuit dictum in Bonon. de Ballis 19. Martij 1607. coram R. D. Lugdun. & latiſſime, ac doct. coram R. P. D. meo Pamphilio in Ferrar. Bonorum 26. Iunij* 1613. Ex his vnà tantùm parte informante, cùm procurator Monialium ſæpè citatus informare neglexerit, ita fuit deciſum.

R. P. D. VBALDO.

Mediolanen. Penſionis.

Luna 12. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex ſummarijs ſumas argumentum.

SVMMARIVM.

Argumentum à ſolitis validum eſt in iure, n. 1. in fin.

Prorogatio tenenda poteſt eſſe maior primo termino, n. 2.

Voluntas hominis regulanda eſt, & præſumitur iuxta poteſtatem, quàm quis habet, n. 2.

Conceſſum tempore limitatio vltra illud tempus cenſetur prohibitum, num. 2.

Priuilegium habens aliquid faciendi, ſi ſtrictè eo vtatur, non poteſt poſtea eo vti magis largè, n. 3.

Copula &, debet ſumi qualificatiuè, & reſtrictiuè, non autem extenſiuè, quando ſumus in gratia præiudiciali num. 4.

Copula &, requirit concurſum copulatorum, numero 4. in fine.

Actum quemquis impugnat, vel non implet, ad ſui fauorem quis allegare non poteſt, num. 5.

Res dicitur indiuidua quando non affert vtilitatem in parte reſpectu partis, quantam in totum reſpectu totius, num. 5.

DECISIO DXCVI.

PRopoſito dubio ſub die 15. Ianuarii præteriti, An DD. Beneficiati officiales nuncupati Eccleſiæ Cathedralis Mediol. eſſent immittendi in poſeſſionem exigendi penſionem Scutorum 1000. quàm olim S. Carolus Cardinalis Archiepiſcopus Mediol. ad eorum fauorem reſeruauerat ſuper fructibus Abbatiæ Miramundi, quę prçuia eiuſdem S. Caroli demiſſione, perpetuo vnita fuerat authoritate Sedis Apoſtolicæ Hoſpitali maiori Mediol. & Dominis Canonicis eiuſdem Cathedralis aduerſariis contendentibus, non eſſe locum d. immiſſioni propter prætenſam applicationem de d. penſione facta ab eodem S. Carolo pro fabrica domorum Canonicalium, & eorundem officialium, placuit Dominis, vt particulariter videretur, an inſtrumentum Anni 1583. contineret dictam applicationem penſionis, & pro quo tempore, & quò ad primam partem fuit reſolutum affirmatiuè, quia in dicto inſtrumento legitur S. Carolum deputaſſe fabricerios ad exigendum dictam penſionem quam eidem fabricæ perſolui voluit, & intendit, quæ verba in effectu nihil aliud important, quàm applicationem penſionis eidem fabricæ, præſertim cùm in Breui fel. recor. Pij Quinti fuerit eidem Cardinali conceſſa facultas deputandi perſonas, quæ dictam penſionem exigerent, & in dictam fabricam conuerterent, & dictæ facultatis vigore S. Carolus de Anno 1577. expreſsè applicauerat dictam penſionem fabricæ per quinquennium, intra quòd ſpacium, cùm fabrica non eſſet perfecta, & ipſe de poteſtate ſua dubitaret, recurrit ad fel. recor. Gregorium XIII. qui illud tempus ad aliud quinquennium prorogauit. Vnde cùm de anno 1583. deputauerit fabricerios, vt ſuprà, dubitari non poteſt quin eodem modo penſionem eidem fabricæ applicauerit arguendo à ſolitis, *l. vel vniuerſorum ff. de pign. act. l. Titianus, ff. quod cum eo cum ſimil.* 1

Quò ad ſecundam verò partem, Domini dixerant, applicationem prædictam intelligi factam per aliud quinquennium à die dat. literarum Gregorii, quæ eſt 18. Marti 1583. tum quia prima applicatio ad eundem terminum quinquennij fuit reſtricta, & non videtur conueniens, vt ſecunda prorogatio maior ſit primo termino ad not. per Bald. *in c. fin. n. 32. de conſuetud.* Gabriel. *de dilation. concl. 4* tum quia voluntas S. Caroli regulanda eſt, iuxta poteſtatem, quæ ſibi à Gregorio XIII. ad quinque tantùm annos conceſſa fuit, *l. Lucius Titius, §. Imperatores, ff. ad municip. cum ſuper Abbatia de off. deleg.* Pariſ. *conſ. 9. n. 95. lib. 2.* Surd. *conſ. 431. n. 41. lib. 3.* & conceſſum ad tempus limitatum, vltrà illud non extenditur, 2

l. ſta-

Digitized by Google

l. ſtatu liberum, §. Stichum ff. de leg. 2. l. 1. ſi mulier. ff. de lib. agnoſ. Tiraquell. *de retr. conuen. §. 1. gloſſ. 2. n. 46.*

3 Non obſtat, quòd in Breui felicis recor. Pij V. concedatur S. Carolo facultas applicandi penſionem fabricæ ad quinquennium, & plus, & minus arbitrio eiuſdem S. Caroli, & quoſque fabrica perfecta eſſet, quia reſpondebatur, quòd cum dicta facultate ad quinquennium tantùm vſus fuerit in prima applicatione de anno 1577. & poſteà dubitans, nè vigore eiuſdem facultatis vlteriùs terminum prorogare poſſet, aliam facultatem obtinuerit, ad quinque tantum annos coarctatam credendum eſt, eum illam viam elegiſſe, quam tutiorem ſuæ conſcientiæ iudicauerat, & ſic quod fuerit vſus ſecunda facultate ſibi ad quinquennium tantùm conceſſa, & facit ad hoc, quòd habens priuilegium aliquid faciendi, ſi ſtrictè eo vtatur, non poteſt poſteà eo vti magis largè, quàm fuerit vſus, vt per Bartol. *in l. vſum n. 2. C. de aquaduct.* Alban. ad Bart. *in l. per agrum. nu. 2. C. de ſeruit. & aq.*

4 Reſpondebatur etiam per nonnullos ex Dominis, quòd cum ſitus in gratia præiudiciali Beneficiatis, copula illa, *& quouſque fabrica ſit perfecta*, debet ſumi qualificatiuè, & reſtrictiuè non autem extinſiuè, vt latè per Honded. *conſ. 2. numer. 25. & ſequen. & conſil. 8 numer.* 48. *lib.* 1. adeò vt non videatur poſſe prætendi, applicationem fuiſſe factam, quouſque fabrica ſit perfecta, niſi copulatiuè concurrat arbitrium S. Caroli, Roman. *conſil. 166. verſ. quo ad ſecundum*, Felin. *in cap. 2. n. 21. de reſcript.* & ideò cum S. Carolus noluerit arbitrari pro aliquo tempore, vt in inſtrumento deputationis officialium, de quibus agitur, parum refert quòd habuerit facultatem arbitrandi vſque ad perfectionem fabricæ, quia illa copula requirit concurſum copulatorum, *l. ſi heredi plures, ff. de condi. inſti.* Put. *deciſ. 193. lib. 1.*

5 Et in ſupradictam ſententiam eò magis Domini inclinabant, quò in prędicto inſtrumento anni 1583. non ſolum penſio beneficiatorum, ſed etiam fructus Caluenzani vniti menſæ Capitulari, fuerunt ex eadem fabriceriorum deputatione applicati fabricæ, & tamen poſt tranſitum ad Cęlum eiuſdem S. Caroli, Domini Canonici fructus Caluenzani recuperarunt, & in proprios vſus conuerterunt, ita vt non videantur poſſe in ea applicatione ſe fundare contra Beneficiatos, quàm ipſi, vel impugnarunt, vel non impleuerunt, iuxta tex. *in l. Iulianus, §. offerri, ff. de act. emp.* & faciunt tradita per Gabriel. *concluſ. 1. num. 1. de reg. iur.* maximè cùm applicatio dictorum fructuum, & penſionis, de qua agitur, videatur indiuidua, tum ex eo, quòd non affert fabricæ eandem vtilitatem in parte reſpectu partis, quantum in totum reſpectu totius, Bart. *in l. cui vſusfructus ſub numer. 4. ad fin. verſic. præterea ff. de vſufr. legat.* Couarru. *lib. 2. var. reſol. cap. 16. num. 5. verſic. non obſtat.* cum aliis per Rot. *deciſ. 709. numer. 4. part. 1. diuerſ.* tum ex veriſimili mente S. Caroli, quem non eſt præſumendum voluiſſe grauare ſolum Beneficiatos, Put. *deciſ. 323. in fin. lib. 1. & fuit deciſum in Pacen. Parochialis de Talauera* 20. *Nouem. præteriti, coram R. P. D. meo Pamphilio*, & ideò dicta applicatio non debet tanquàm indiuidua, diuerſo iure cenſeri, *arg. l. eum qui ædes, ff. de vſucap.*

Et ita fuit deciſum.

R. P. D. VEROSPIO.

Ferrarien. Penſionis.

Luna 12. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Monetæ bonitas, & valor quando mutatur in ſolutione facienda, an attendi debeat tempus obligationis, vel potius tempus ſolutionis.

SVMMARIVM.

Solutio facienda eſt in illa moneta quæ reperiebatur tempore celebrati contractus, n. 1.

Solutio facienda eſt in moneta currenti tempore obligationis, quando illius mutatio eſt intrinſeca, videlicet minoris ponderis eius quod erat tempore obligationis. Si vero mutatio eſt extrinſeca, vt quia moneta valor augeatur, & tunc attenditur tempus ſolutionis, n. 2.

Scutum aureum differt à ſcuto argenteo, n. 3.

Probatio, quæ non eſt de actis, habenda non eſt in conſideratione, num. 4.

DECISIO DXCVII.

1 FVit aliàs de anno 1591. ſuper beneficio Sanctæ Blancæ Mutinen. Diœc. per Simonem Bottanum obtento, reſeruata Equiti Paolo Leonio penſio Scotorum 45. monetæ Ferrarien. quæ dictum fuit aurea Scuta 42. conſtituere. Hæc autem penſio diu fuit ſoluta per Bottanum. Poſteà verò cum eſſet moneta Ferrarienſis nimis alterata, & per hoc ad ſupradictam rationem Bottanus recuſaret iſtam penſionem ſoluere, lite coram iudice deputato introducta fuit ab illo pronunciatum, dict. titularem teneri ad ſolutionem penſionis hic Romę in Scutis monetæ Ferrarienſis, vel ad eorum valorem de tempore faciendæ ſolutionis. A qua ſententia Bottanus appellauit, & cauſa mihi commiſſa dubium propoſui ſuper confirmatione, vel infirmatione dictæ ſententiæ, quòd fuit reſtrictum, vt videretur. An Scutum Ferrarienſe eſſet moneta in ſpecie, vel imaginaria, & ſuper hoc vtraque parte informante, fuit reſolutum, Scutum Ferrarienſe eſſe monetam in ſpecie. Conſtat enim ipſum reperiri cuſſum ante penſionis reſeruationem ex illius productione, & recognitione in actis facta, nec non ex teſtibus pro Leonio examinatis deponentibus reſeruationis tempore fuiſſe Scutum argenteum Ferrarienſe. Vnde ſequitur, vel in dictis Scutis faciendam eſſe ſolutionem, vel in alia moneta ex qua poſſint hæc emi, quæ tempore dictæ reſeruationis reperiebatur, & fuerunt in obligatione deducta per Bart. & DD. *in l. Paulus, ff. de ſolut.* Aret. *conſ.* 11. *num.* 3. Cagnol. *in l. 2. C. de pactis inter emption. & vendit.* Aymo. *conſ. 47. num.* 6. Surd. *conſ. 220. num. 4. & conſil. 406.* Grat. *conſ. 12. num.* 44. *lib.* 1. & tenuit Rota *in vna Narnien. Legitima* 13. *Aprilis* 1581. *coram Cardin. Seraphino in Romana pecuniaria Sancti Celſi* 27. *Ianuarii coram bon. mem. Penia, & in alia Romana aureorum octo Zeccarum* 20. *Iunii* 1597. *coram Illuſtr. Lancellotto*, & alibi ſæpius.

2 Vlteriùs in iſta materia proceditur cum diſtinctione. Diuerſum enim ſtatuitur in intrinſeca, vel extrinſeca monetæ præmiſſæ bonitas immutetur. Primò enim caſu, quando videlicet moneta facta fuiſſet minoris ponderis, tunc ne alter contrahentium damnum recipiat, tempus obligationis eſt inſpicien. ſi verò ſit immutata bonitas extrinſeca, quia verbi gratia Scuti valor, qui tempore obligationis erat centum ſolidorum ad centum & decem aſcenderit, vel ad nonaginta fuerit diminutus, iſto caſu debet ſolutionis tempus attendi, quam diſtinctionem tradit Bart. *in d. l. Paulus, num. 6. de ſolut.* & eam communiter ſequuntur DD. & præcipuè Aret. *d. conſ. 11. numer. 3. qui de communi teſtatur*, Tiraquell. *de retr. lig. §. 1. gloſ. 18. num. 26.* Gabr. *de ſolut. concluſ. 1. & 2.* & Rota *in cauſa Foroliuien. cenſus* 8. *Martij* 1602. *coram R. D. meo Damaſceno, & in Acherontina fructuum* 28. *Aprilis* 1600. *coram Illuſtriſſ. Lancelloto*. Modo cum in caſu noſtro bonitas intrinſeca ſicuti Ferrarien. mutata non reperiatur, ſed illud extrinſecè tantum actum fuerit, quia de nonaginta Bononenis hodie conſtituitur, cùm antea ſolum aſcenderit ad ſeptuaginta, iſtud extrinſecum augmentum debitoris damno cedere debet, ſicut eiuſdem lucro ceſſiſſet diminutio ex allegatis.

3 Non obſtat penſionem fuiſſe reſeruatam in Scutis monetæ illarum partium, & propterea cenſeri dictam monetam imaginariam, cùm Scuta monetæ non reperiantur, quia cùm vere tunc temporis eſſet, vt dixi, Scutum argenteum videtur adiectum monetæ verbum ad differentiam aurei Scuti, quòd pariter currebat in illis partibus, & in his terminis loquitur Cephal. *conſ. 31. num. 6. & ſeq. vol.* 1.

4 Non obſtant fides nonnullorum mercatorum Ferratienſium, qui dicunt Scutum monetæ Ferrarien. non eſſe cuſſum, ſed imaginarium, nam vltra quòd iſta non facit fidem, cùm præterea non ſit de actis, non eſt habenda in conſideratione, Bald. *in l. 2. num. 19. C. de eden.* Socin. *in tract. regular. regula 4. in princip.*

Ex quibus Dominis viſum fuit, dictam ſententiam extra Rotam latam eſſe confirmandam.

R. P. D.

R. P. D. VEROSPIO.

Hieracen. prætenſi Iurispatronatus.

Mercurij 14. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Attentata pendente appellatione, vel pendente termino ad appellandum, reuocanda ſunt.

SVMMARIVM.

Attentata poſt appellationem reuocanda ſunt, n.1.
Attentata pendente termino ad appellandum reuocanda ſunt, etiam quod non fuerit appellatum, n.2.
Appellatio datur à ſententia inſtitutionis Iuriſpatronatus, numer.3.

DECISIO DXCVIII.

1 REuerendiſſimus Dominus Epiſcopus Hieracen. cùm inſtante ſuo procuratore fiſcali ſuper libertate beneficiorum, de quibus agitur, pronunciaſſet, cauſa per viam appellationis interpoſitæ per Principem Hieracen. prætendentem in eiſdem beneficiis Iuſpatronatus deuoluta fuit ad Metropolitanum, qui præuia dictę ſententiæ reuocatione non ſolùm pendente termino ad appellandum, ſed poſt appellationem etiam interpoſitam ad inſtitutionem, & immiſſionem deuenit. Vnde per me dato dubio dicto procuratore fiſcali tantum Informante, fuit reſolutum, conſtare de attentatis, quæ veniant reuocanda, cùm inſtitutio, & inde ſequuta pendente termino ad appellandum, & poſt appellationem fuerunt attentata, & per conſequens reuocanda, *c. cum non ſolum de appel. in 6. c. poſt appellationem 2. q.6. gloſ. in c. dilectis, in verbo, exequendam, de appel.* Rota *diuerſ. deciſ.6. n.1. & 2. par. 2.* Lancell. *de attentatis par.2. c.11. n.14. & 16. in fine.*

2 Quòd procederet, etiam ſi non fuiſſet appellatum, quia tanquam geſta pendente termino ſaltem per viam nullitatis eſſent reuocanda, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.2. num.5. de appell.* Lap. *alleg.1.* Mohed. *deciſ.150. n.2. Et fuit dictum in vna Cremonen. Iuriſpatronatus 26. Februarij* 1607. *coram R. Bononien.*

3 Nec poteſt in dubium reuocari, cauſam ad effectum attentatorum fuiſſe appellabilem ex quo Metropolitanus iudicialiter ad inſtitutionem per diffinitiuam ſententiam proceſſit, à quo propterea dabatur appellatio, Lancell. *de attent. c.12. limit.40. num.10. & limit.49. num.4.* Et fuit dictum *in Florentina Iuriſpatronatus de Riraſcolis* 28. *Aprilis* 1606. *coram Reuer. Bonon. & coram me in vna Gerunden. Beneficij* 26. *Nouemb.*1612.

R. P. D. DVNOZETTO.

Maceran. Cenſus.

Mercurij 14. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Valet contractus mulieris ad ipſius vtilitatem, etiam ſine ſtatutariis ſolemnitatibus celebratus, & quid ſi in mulieris contractu adhibentur conſanguinei remotiores, non vocatis proximioribus.

SVMMARIVM.

Cameralis obligatio exequutioni mandanda eſt, quando conſtat de legitimo comparentis mandato, ac de legitimis citationibus, n.1.
Deceptis, & non decipientibus iura ſuccurrunt, nu.2.
Proximiores conſanguineos ſi mulier habeat, adhibeatque in inſtrumento remotiores quis poſſit hanc nullitatem allegare, num.2.
Minor quando agitur de lucro captando ſi ſe maiorem iurauit non reſtituitur in integrum, n.2.
Mulier ad ſui vtilitatem poteſt contrahere etiam ſine ſolemnitatibus ſtatutariis, & valet contractus, n.3.

DECISIO DXCIX.

DOmini vna tantum parte informante dixerunt, ſententiam latam ab Auditore Cameræ, tanquam validam, & iuſtam eſſe confirmandam. Proceſſit enim in exequutione obligationis Cameralis vigore facultatum, & ex reuolutione actorum de mandatis pro curæ comparen. ac de legitimis citationibus conſtat, vt fuit dictum *in Mediolanen. Iuriſpatronatus 22. Iunij 1609. coram Reuerendiſſimo Lugdunen. & alias ſæpè.* De iuſtitia verò d. ſententiæ conſtat, quia iudex mandauit exequi inſtrumentum, in quo mulier cum decreto iudicis, & conſenſu conſanguineorum cum iuramento contraxerat ſeruatis ſolemnitatibus ſtatutariis. 1

Nec potuit retardari exequutio dicti inſtrumenti iuriſiurandi religione vallati, ſub prætextu, quòd alij proximiores parentes in loco adeſſent contractus, quia ipſamet doloſè cum iuramento aſſeruerat nullos alios proximiores conſanguineos adeſſe quia aduerſus dolum proprium non eſt audienda, Caſtrenſ. *conſ.53. n.3. par.2.* Ruin. *in l.1. §. nunciatio, num.211. ff. de noui oper. nunciat.* cum multis allegatis per Oddum *de reſtitut. in integr. quæſt.* 83. *art.3. num.2. & 18.* Sicuti dicitur de minore, cùm agatur de lucro captando cum ſe maiorem eſſe iurauit, tunc non poteſt beneficium reſtitutionis in integrum implorare, *l. ſi alterius, §. ſi tamen, C. ſi min. ſe maior. dix.* Seraphin. *priuil.83. num.50.* Odd. *loco citato.* Deceptis enim & non decipientibus iura ſubueniunt, *l.2. §. verba, ff. de Senatuſ. conſ. Vellesan. l. ſi is qui minorem, C. ſi minſe maior. dixerit, c. cum vniuerſorum de rerum permutatione.* 2

In quam ſententiam eo libentius Domini iuerunt, quia mulier in euidentiſſimam vtilitatem contraxit. Cùm enim eſſet obligata ad ſolutionem cenſus annui, qui ſoluebatur ad rationem decem pro centenario. Vnde cùm ipſa dotem, ſeu patrimonium non diſtraxerit, infertur etiam non ſeruata ſolemnitatibus ſtatuti potuiſſe licitè, & validè contrahere, Socin. *conſ.80. num.12. vol. 4.* Tiraquel. *de legib. connub. in verbo De ſon Maria gloſ.8. num.62. per l. cum hi. §. eam tranſactionem, ff. de tranſact.* 3

Ex quibus confirmatione ſententię Auditoris Cameræ fuit capta reſolutio, &c.

R. P. D. VBALDO.

Turritana Bonorum.

Mercurij 14. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex ſummarijs ſumas argumentum.

SVMMARIVM.

Vsufructus, quem pater viuens habet in bonis filij, durat etiam poſt mortem ipſius filij viuente patre, n.1.
Manutentio debetur anteriori poſſeſſori, quia poſterior poſſeſſio clandeſtina, turbatiua, & non manutenibilis eſt, nu.1.
Poſſeſſio alicui auferenda non eſt propria auctoritate, & ſine citatione, quando poſſeſſor poteſt deducere aliquod ius impediens poſſeſſionis adeptionem, n.2.
Statutum, & conſuetudo differunt inter ſe, n.3.
Præſuppoſito ceſſante, ceſſat etiam diſpoſitio in præſuppoſito fundata, n.4.
Pater à luctuoſa hæreditate filij excludendus non eſt facienda, n.4.
Dominium in contractibus non transfertur ſine traditione, num.5.
Verba obliqua requirunt factum, & ſine facto reſolutiua non ſuntt, num.6.

DECISIO DC.

DOmini cenſuerunt dandum eſſe mandatum de manutenendo D. Michaeli, de cuius poſſeſſione conſtat per publicum inſtrumentum, conſtante matrimonio inter ipſum, & Antoniani, quæ poſſeſſio fuit continuata etiam poſt mortem vxoris ſuperſtite filio infante, ratione legitimæ adminiſtrationis, & vſusfructus, *l. cum oportet C. de bon. quæ liber.* qui vſusfructus durat etiam poſt mortem filij, viuente patre, *l. vlt. C. de vſufr. cum alijs in deciſione huius cauſa allegatis die 22. Apr. anni præt. coram me*, quibus addi poteſt Gomez *ad l. Tauri 6. n.11. & ſeq.* 1

Aſcan.

Digitized by Google

Aſcan. *Clemen. de patr. poteſt. effect.* 2. *num.* 34. *verſ. ampliat.* 6. Caualc. *de vſufr. mulier. relict. numer.* 180. & conſequenter Michaeli, tanquam anteriori poſſeſſori debentur manutentio, non autem Domino Archiepiſcopo, cuius poſſeſſio poſterior tanquam clandeſtina, & turbatiua non eſt manutenibilis *cap. licet cauſam de probat.* Rota *diuerſ. deciſ.* 27. *num.* 7. *part.* 1. *& deciſ.* 19. *num.* 1. *part.* 2. & fuit ſepiſſimè deciſum, & nouiſſimè in cauſa Regien. beneficij 15. Nouembris præteriti coram R.P.D. meo Dunozetto. Debuit, enim citari Michael qui erat in poſſeſſione, quamuis alias vſusfructus finitus eſſet, Creſcen. *deciſ.* 7. *de reſtitut. ſpoliat.* Gabr. *conſ.* 88. *n.* 23. *lib.* 1.

2 Neque obſtare viſum fuit fundamentum, quod fiebat pro Archiepiſcopo ſuper inſtrumento dotali, ac ſtatuto, cuius vigore prætendit potuiſſe capere poſſeſſionem vti vacuam propria auctoritate. Quia nec in inſtrumento, nec in ſtatuto legitur permiſſa talis facultas, ſed ſolum in inſtrumento dicitur dotem datam fuiſſe iuxta vſum, conſuetudinem, & practicam Ciuitatis Saſſaris, & in caſu reſtitutionis Michael promittit reſtituere dictam dotem, in ſtatuto verò dicitur, quod dos remaneat his à quibus proceſſit. Vnde cùm D. Michael potuiſſet deducere non eſſe ſtatuto locum in hoc caſu, & alias plura, ex quibus fortè oſtendiſſet, ſe non teneri reſtituere dicta bona, requirebatur omninò citatio, & non poterat ſine citatione partis, & miniſterio iudicis ab Archiepiſcopo propria auctoritate capi poſſeſſio, iuxta *deciſionem* Afflict. 97. *numer.* 2. *&* 3. Gabr. *dict. conſil.* 88. *numer.* 23. *lib.* 1. *& conſil.* 67. *numer.* 13. *&* 17. *lib.* 2. Bart. *in leg. creditores ſub num.* 14. *Cod. de pignor.* & in ſimilibus terminis Guido Pap. *deciſ.* 107. *num.* 1. Rebuff. *de Conſtit. Regn. gloſ.* 5. *num.* 64. & fuit dictum in cauſa Ceſenaten. ſpolij 22. Iunij 1592. coram bonæ mem. Card. Mantica, & per eundem Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 22. *num.* 4. *& ſeqq.* quem ſequuta eſt Rota in cauſa Regien. bonorum 20. Decembris præteriti coram R. P. D. meo Dunozetto, & in cauſa Romana de Arronij 15. Ianuarij præteriti coram me, vbi aliæ deciſiones, & auctoritates cumulantur.

3 Vltra quod pactum, vel inſtrumentum dotis non refertur ad aliquod ſtatutum, ſed ad vſum, practicam, & conſuetudinem Ciuitatis, de quibus non conſtat, & vtique differunt ſtatutum, & conſuetudo, iuxt. not. *in leg. omnes pop. ff. de inſt. & iur. & in l. de quib. ff. de leg.*

4 Statutum verò non videbatur intrare, quia ſub rubrica de dotibus, & antifato loquitur defuncto patre, non autem ſuperſtite, prout eſt caſus noſter. Nam ibi *in verſic. ſi mulier decederet &c.* diſponitur, quod moriente muliere ſine filijs dotes ſuæ, & antifatum reuertantur ad dotantes, quæ verba non poſſunt intelligi, niſi mortuo viro, quo caſu eſt locus antifato, ſeu lucro dotali, & ſic ceſſante præſuppoſito antifati, ceſſare etiam debet illa diſpoſitio, iuxt. not. *in leg. mancipia, Cod. de ſer. fugit.* cum alijs per Surd. *conſ.* 150. *num.* 78. *lib.* 1. Vnde cùm ſtatutum poſteà incontinenti ponat alium caſum, quando mulier reliquerit filium, vel filios qui moriantur ante ætatem legitimam, quod remaneant proximioribus quibus de iure debentur, debet intelligi retento eodem themate, videlicet, præmortuo marito, quæ ſanè interpretatio videtur rationabilis, ne pater excludatur à luctuoſa hæreditate filij, vt eiuſmodi ſtatuta eſſe intelligenda, tradit Vinc. de Franch. *deciſ.* 91. *numer.* 1. *& ſeqq.* Capyc. *deciſ.* 210. *num.* 1. Et ceſſare videbatur difficultas ex alio ſtatuto ſub rubr. de filijs decedentibus ab inteſtato deferente ſucceſſionem filij ab inteſtato ipſi patri ſuperſtiti.

5 Rurſus quoad pactum, quod Michael dotem habeat, teneat, & poſſideat, tam & tamdiu, vel tantum, quouſque accidat caſus, & locus reſtitutionis dictæ dotis, & ſic cum prætendatur eueniſſe caſum ob mortem filij infantis, videatur dominium, & poſſeſſio Michaelis reſoluta, & conſequenter Archiepiſcopus potuerit ingredi poſſeſſionem vacantem. Reſpondebatur, quoad dominium non poſſe dici retrò translatum per illas dictiones extinctiuas *donec, quouſque*, & ſimiles, quia cum ſimus in contractibus, dominium non videtur poſſe retrò transferri ſine traditione, *l. ea lege, vbi not. ff. de cond. ob cauſ. l. fin. Cod. de reb. alien.* Bart. *in l.* 1. *n.* 16. *ff. de cond. & demonſtr.* Caſtr. *in l. qui abſent.* §. 1. *circa fin.* & ibi Alex. *n.* 8. *verſ. eſt, & alia. ff. de acq. poſſ.* vbi dicit contrarium eſſe in ſpeciale in pacto legis commiſſoriæ, & addictionis in diem, & pro hac opinione eſt auctoritas gloſ. *in leg.* 1. *verb. mortis cauſa verſ. & in illis caſibus*, quam ibi ſequuntur Bart. & Cuman. *num.* 10. Aug. *in fin. ff. de donat. de communi*, Alexan. *conſil.* 10. *ſub num.* 4. *lib.* 1. Corn. *conſ.* 96. *num.* 5. *lib.* 1. *& conſil.* 102. *num.* 19. *lib.* 2. Ruin. *conſil.* 109. *numer.* 24. *vbi de communi lib.* 4. Dec. *conſ.* 299. *viſa petitione num.* 4. *& in leg. traditionibus numer.* 13. *in fin. Cod. de pact.* Tiraqu. *de retract. convent.* §. 1. *gloſ.* 7. *n.* 16. *& in leg. ſi vnquam in verſ. reuertatur ſub num.* 17. *verſ. ſed & illud, C. de reuoc. don.* Alciat. *conſ.* 84. *n.* 6. *lib.* 8. Iacob. Henric. *conſ.* 2. *n.* 278. *lib.* 1. Ferdin. Loaz *in l. filiusfamilias, §. Diui n.* 173. *in fin. in* 6. *limit. & n.* 174. & ibi Rip. *n.* 88. *ff. de leg.* 1. Surd. *de alim. tit.* 9. *priuileg.* 61. *n.* 7. & alios etiam addit. Modern. *de fideicomm. art.* 51. *ſub n.* 82.

Et in omnem euentum quicquid eſſet dicendum de 6
dominio, certè non erat reſoluta poſſeſſio ipſius Michaelis, iuxta text. & ibi Bald. *in leg. dotis, Cod. de ſolut. matr.* quæ tantò magis procedunt, quia verba pacti non erant abſoluta, ſed ſtatim poſt ſupra relata ſequuntur alia, videlicet, *vt veniente dicto caſu reſtitutionis dotis, Michael teneatur reſtituere, & reddere pecuniam pro pecunia &c.* & ſic requirebatur eius factum, cum illa ſint verba obliqua, Bartol. *in leg. centurio num.* 45. *ff. de vulgar.* quem omnes nemine diſcrepante ſequi teſtatur Odd. *de compend. part.* 4. *in verſic. reſtituat*. Vltra, quod hæc omnia quæ dicuntur de ſtatuto, & pacto reſpiciunt petitorium, vt fuit conſideratum in alia deciſ. 22. Aprilis.

Non obſtat, quòd ipſe Michael mortuo filio petierit 7
immiſſionem, quia obiectum ceſſabat ex facto, cùm potius fuerit petita manutentio, vt apparet, tum ex verbis ſuæ comparitionis, ibi, *quia dubitat, ne aliqua perſona velit illum perturbare, aut moleſtare in dicta poſſeſſione, aut illum de facto ſpoliare*, & ibi, *Mandet conſtituere eum ſub protectione, & defenſione realium manutentialium, & illarum virtute conſeruare illa &c.* tum ex litera Saluaguardiæ reſcripta ad dictam petitionem, ibi, *Dominum Michaelem conſeruetis, & conſeruari faciatis in dicta poſſeſſione &c.* Ex quibus fuit reſolutum Michaeli dandum mandatum de manutenendo.

R. P. D. REMBOLDO.

Argentina Commendæ.

Mercurij 14. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex ſummarijs ſume Argumentum.

SVMMARIVM.

Appellatione decreta ſententia executioni demandanda eſt, num. 1.

Auctoritatem in facto proprio quis imponere non poteſt, num. 2.

DECISIO DCI.

DOmini dixerunt, inhibitionem non fuiſſe à Rota 1
ſine fraude extortam, quoniam tacitum fuit, appellationem à ſententia bonæ memoriæ Gypſij contra Præceptorem, & Conuentum Inſulæ Viridis Argentinen. in Rota lata fuiſſe deſertam ob non proſecutionem ipſius per plures annos, & inſuper pro parte magni Prioris Alemani Commendatarij commendæ, de qua agitur, fuiſſe obtentam commiſſionem executorialem Reuerendiſſ. Domino Bononien. directam, atque in vim illius iam ante aliquot annos executoriales relaxatas, quæ ſi expreſſa fuiſſent, vtique dictam inhibitionem vigore Commiſſionis prædictæ appellationis non conceſſiſſet. Deſerta enim appellatione ſententia eſt executioni demandanda, *cap. cum ſit Romana*, & ibi Franchus *num.* 15. *verſic. ſed certè appellation.* latè Modern. *de attent.* 2. *part. capit.* 12. *ampliat.* 1. *numer.* 33. *& ſequen.* & proptereà cenſuerunt Domini dictam inhibitionem iure meritò eſſe moderandam, ad tradita per Modern. *vbi ſupra capit.* 21. *limit.* 7. *&* 12.

Et quia agentes pro magno Priore, & Moderno Com- 2
mendatario inſtabant pro relaxatione nouarum executorialium, eo quod aliæ à Reuerendiſſ. Domino Bononien. iam relaxatæ directæ reperiuntur fel. recordat. Rodulpho Secundo Romanorum Imperat. qui intereà, Deo ita volente, diem obijt extremum, ideò facto per me verbo in Rota memorialium die ſeptima menſis Iulij præſentis anni Domini mandarunt nouas executoriales relaxari, illaſque

Sacræ Cæſareæ Maieſtati, nunc glorioſè regnanti dirigi, non obſtante prætenſa concordia inter magnum Priorem, & Conuentum inſulæ Viridis inita. Tum quia de dicta Concordia nunquam hactenus ſufficienter fuit doctum, tum quia viſum fuit Dominis, quod magnus Prior non potuiſſet in facto proprio authoritatem ſuam interponere, *Clem.2.* & ibi Doct. *de reb. eccleſ. non alienan.* & executoriales alias relaxatæ remanent iuſtificatiſſimæ ex deciſionibus, & ſententia bonæ mem. Gypſij, contra quas nihil, quod releuet, deducitur. Et ita fuit deciſum, &c.

R. P. D. V B A L D O.

Placentina Beneficij.

Mercurij 21. Maij 1614.

A R G V M E N T V M.

De Epiſcopo recurrente ad Iudices ſæculares, quando ſit excommunicatus, & ob id exercitio iuriſdictionis conferendi beneficia priuetur. Et quomodo huiuſmodi recurſus probari debeat ad effectum, vt is pœnam incurrat.

S V M M A R I V M.

Excommunicatus incapax eſt cuiuſcumque gratia, & reſcripti. n.1.

Epiſcopus excommunicatus durante excommunicatione ſacros ordines conferens irregularis factus eſt, n.2. Declara, vt n.8.

Suſpenſus ſiue publicè, ſiue occultè prohibetur ab exercitio iuriſdictionis, & à collatione beneficiorum, num.2. Declara, vt n.5.

Recurſus ad curiam ſacularem adhoc, vt recurrens pœnam incurrat debet concludenter probari, n.3.

Recurſus ad curiam ſacularem non cenſetur probatus ex mandato ad recurrendum ad dictos iudices, quia hoc intelligi potuit in caſibus licitis, & in quibus Eccleſiaſtici poſſunt impunè recurrere ad iudices laicos, n.4.

Excommunicatus non prohibetur conferre beneficia, nec priuatur exercitio iuriſdictionis, antequam fuerit declaratus, num.5.

Epiſcopus acceptans alternatiuam nullum ius de nouo acquirit, ſed ſolum declarat, quod vult vti alternatiua, num.6.

Excommunicatus poteſt facere declarationem ſuæ voluntatis, n.6.

Alternatiua non tribuit nouum ius Ordinarijs collatoribus, ſed remouet obſtaculum reſeruationis menſium, num.7.

Irregularis non eſt quilibet excommunicatus, n.8.

D E C I S I O DCII.

1 IMpugnabatur deciſio in hac cauſa coram me facta die 27. Nouembris præteriti, duobus potiſſimum fundamentis, primum erat, quod videbantur ſufficienter probari recurſus Epiſcopi Placen. ad iudices laicos ex mandato ſpeciali ad recurrendum acceptatione, & ratificatione ipſius, & proinde tanquam excommunicatus non videbatur capax alternatiuæ cuius vigore contulit beneficium, de quo agitur. Nam alternatiua, quam acceptauerat de tempore fel. record. Clementis VIII. expirauerat per obitum Papæ de anno 1605. & tempore alternatiuæ conceſſæ per Sanctiſſimum Dominum Noſtrum quam Epiſcopus acceptauit de anno 1606. iam excommunicatus propter dd. recurſus habitos de anno 1603. & alias certum eſt, excommunicatum eſſe incapacem cuiuſcumque gratiæ, & reſcripti, *cap.1. de reſcript. in 6.* Butr. *in cap. ad proband. n.11. verſ. ſecundus caſus de re iudic.* Cald. *conſ.12. de reg. Roman. conſ.506. n.12.*

2 Secundò, dicebatur ex teſtibus nouiter examinatis probatum fuiſſe Epiſcopum durante excommunicatione ordines ſacros contuliſſe, & dabatur etiam publicum inſtrumentum vnius collationis, quo caſu Epiſcopus videbatur factus irregularis, *cap. is qui 2. reſponſo de ſententia excommunicationis in ſexto cum allegatis*, quæ irregularitas inducit ſuſpenſionem, & ſuſpenſus, ſiue publicè, ſiue occultè, prohibetur ab exercitio iuriſdictionis, & ſic à collatione beneficiorum, vt etiam diſtinguendo inter excommunicatum, & ſuſpenſum firmatur in dicta deciſione huius cauſæ coram me.

Verùm his non obſtantibus Domini non putarunt eſſe recedendum à prædicta deciſione 27. Nouembris in hac cauſa facta ex fundamentis ibi relatis, & quoad primum obiectum conſiderabant, quod in effectu agitur, vt Epiſcopus propter dd. recurſus fuerit effectus inhabilis ad conferendum, & vlterius, vt ab eo prouiſi priuetur iure ſibi quæſito, & ſic negari non poteſt, quin vtroque caſu agatur de pœna *leg.1. Cod. de his, quæ pœnæ nom.* Bald. *in repet. leg. ſed etſi poſt tres, ſub num.60. ff. qui cautionibus in iudic.* Et ideò hoc caſu requiritur concludentiſſima probatio recurſuum, vt fuit firmatum in deciſ. Tuder. beneficij 5. Aprilis 1604. & 25. Iunij eiuſdem anni, coram bon. mem. Penia, & in d. deciſ. coram me. 3

Quo poſito, ſi examinentur, vel coniunctim, vel diuiſim, præſumptiones illæ, quæ afferuntur contra Epiſcopum, non putabant Domini eſſe tales, ex quibus Epiſcopus potuiſſet, vel poſſet hodie, ſi viueret, declarari excommunicatus. Nam quoad mandatum illud fuit generale ad faciendas quaſcumque requiſitiones appellationes, & proteſtationes, in cauſa Epiſcopi cum Decano & Capitulo, & ſic potuit intelligi in caſibus licitis, in quibus Eccleſiaſtici poſſunt impunè recurrere ad iudices laicos, vt latè per Menoch. *de retinen. remed.3. quaſt.52. n.354. & ſeq.* 4

Prouiſiones Regiæ, quæ adducebantur partim emanarunt ante dictum mandatum, partim petitæ fuerunt à diuerſa perſona ab ijs, quæ in mandato fuerunt expreſſæ, vt latiùs fuit oſtenſum per informantes, ſed quatenus etiam eſſent probati dicti recurſus, tamen cum Epiſcopus nunquam fuerit declaratus excommunicatus potuit conferre, cum excommunicatus non priuetur exercitio iuriſdictionis, antequam declaretur excommunicatus, vt per Nauar. *in man. c.27. ſub n.1. & n.152. verſ. dico.* Et latiùs fuit deductum in deciſione huius cauſæ. 5

Neque obſtat, quod ſupradictum eſt de alternatiua, quia fuit reſponſum, quod per acceptationem alternatiuæ nullum ius de nouo acquiritur, ſed ſolum declaratur voluntas acceptantis, quod vult vti alternatiua, quæ declaratio benè fieri poteſt etiam ab excommunicato, Rot. *deciſ.5. & deciſ.10. ſub num.1. verſ. tamen etiam de conceſſ. preben. in nouis, & deciſ.19. numer.2. eod. tit. in antiq.* Couarr. *lib.3. var. reſol. c.16. ſub n.4. verſ. quorum opinio*, & in puncto Modern. *ad reg.8. gloſ.58. n.24. & 26.* 6

Accedit etiam, quod alternatiua non tribuit nouum ius ordinarijs collatoribus, ſed remouet obſtaculum reſeruationis menſium, Put. *deciſ.215. in fine, l.1. & deciſ.488. n.2. & 5. & deciſ.492. num. lib.2.* Caput. *deciſ.88. num.6. & deciſ.214. n.6. & 7. part.2.* Mandoſ. *ad reg.11. q.11. n.3. & ſeq.* Modern. *ad reg.8. in §.5. proœm. n.123. & ſeq. & gloſſ.42. n.13. & gloſſ.43. n.120.* Vnde ſicut Epiſcopus Placen. potuiſſet in menſibus non reſeruatis conferre non obſtante prætenſa excommunicatione, ex quo non fuerat declaratus ex adductis in deciſione, ita pari ratione videtur potuiſſe conferre vigore alternatiuæ in menſe alias reſeruato, cum per alternatiuam, & eius acceptationem nullum ſibi ius nouum tributum fuerit ex allegatis. 7

Nec obſtare viſum fuit ſecundum obiectum de irregularitate, tum quia fundatur in prætenſa excommunicatione, de qua non conſtat ad effectum, de quo agitur, vt ex ſupradictis patet, tum quia nec etiam excommunicatus quilibet eſt irregularis, ex traditis per Nauarr. *in Manual. c.27. n.191. in fine*, tum quia text. *in d. cap. is qui de ſent. excommunic. in ſexto*, & Doctor. ibi loquuntur de celebrando in loco ſuppoſito interdicto Eccleſiaſtico, qui non eſt caſus noſter. Ex quibus fuit reſolutum, ſtandum eſſe in deciſis. 8

R. P. D. A N D R E A.

Rumana Domorum.

Mercurij 21. Maij 1614.

A R G V M E N T V M.

Emphyteutica res, quando tranſit ad manum mortuam, tunc Eccleſia Domina directa poteſt cogere ſucceſſorem ad vendendum infra annum, vt reincidat in manus priuatorum, etiamſi tranſierit in locum pium, collegium, vel vniuerſitatem ſæcularem.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica, quando tranſit ad manum mortuam Eccleſia domina directa poteſt cogere ſucceſſorem ad vendendum infra annum, vt reincidat in manus priuatorum, num. 1. & 2. Vbi quod in hoc habet locum, etiam quod Emphyteuſis tranſeat non ſolum in aliam Eccleſiam, ſed etiam in quacumque locum pium, vel aliam vniuerſitatem ſæcularem.

Collegium laicale nunquam moritur, ſed ſemper permanet, etiamſi omnes perſonæ Collegij eximantur, & mutentur, n. 2.

Bona confraternitatis laicorum alienantur ſine ſolemnitatibus requiſitis in alienatione rerum Eccleſiæ, n. 3.

Emphyteutica rei inueſtitura regulatur ab vltima præcedente inueſtitura, & non ab alijs antiquis præcedentibus, num. 4.

Conſenſus limitatus limitatum producit effectum, n. 5.

Eccleſia poteſt retinere rem emphyteuticam, ad quam ſucceſſit abſque eo quod cogatur illam alienare in priuatam perſonam ex priuilegio Pontificis, n. 6.

DECISIO DCIII.

1 DOmini reſoluerunt, ſententiam Reuerendiſſ. P. Domino Celleſij eſſe confirmandam. Ratio reſolutionis fuit, quia quando res emphyteutica tranſit ad manum mortuam, tunc Eccleſia domina directa poteſt cogere ſucceſſorem ad vendendum infra annum, vt reincidat in manus priuatorum, & ſubijciatur ſolito hominum commercio, ne Eccleſia domina directa fraudetur iure ſuo, dum manus mortua non perit, nec habet defectum lineæ, & ſic priuetur Laudemio, & res ita de facili non poſſit ad eam reuerti, Auth. *de alien. & emphyt. in princ. §. ſi vero contigerit*, Specul. *ſic declarans in tit. de emphyteuſ. §. nunc aliqua numer. 142. & ſeq.* vbi ait, ita ſeruari de conſuetudine, Iaſ. *in leg. fin. num. 91. verſic. dicit etiam, & num. 95. & ſeq. Cod. de iur. emphyt.* Henric. Boich. *in c. potuit num. 16. de locat.* Clar. *in §. emphyteuſis quæſt. 33. in fin.* Guilelm. de Benedict. *in repet. cap. Raynutius in verbo, & vxorem nomine Adelaſiam deciſ. 5. numer. 5. de teſtam.* Pyrrhus *ad conſuetud. Aurel. titul. de Laudemio*, §. 14. cum alijs allegat. per Petr. Peck *de Amortizat. bonorum, cap. 34. num. 1.* Cald. *de renouat. emphyt. lib. 1. quæſt. 19. num. 18.* Iacob. Camet. *var. reſolut. c. 19. n. 50.*

2 Nec ad hunc effectum viſa fuit ſubſiſtens differentia inter Eccleſiam, vel locum pium, ac aliam vniuerſitatem ſæcularem, in quo valdè inſiſtebant informantes pro Venerabili Archiconfraternitate, quia eadem ratio non deficientis lineæ militat in Vniuerſitate, & alio quocumque Collegio laicali, ex quo nunquam moritur, & idem permanet etiamſi omnes perſonæ, ex quibus conſtat, rebus humanis eximantur, & mutentur, *leg. proponebantur, ff. de iudic. leg. ſicut, §. in decurionibus, ff. quod cuiuſque vniuerſ. nom. leg. ſi grege, ff. de legat. 1. leg. inter ſtipulantem, §. ſacram, ff. de verbor. obligat. per quam rationem, ita in ciuitate reſoluit* Ancharan. *conſil. 27. num. 3.* Corbul. *de cauſ. priuat. ob alienat. ampliat. 12. numer. 5.* & per eandem rationem, quod ad iſtum effectum manus mortua dicatur Eccleſia, Ciuitas, Collegium, ſiue aliud quodcumque corpus Eccleſiaſticum, vel ſæculare, tenuit Petr. Peck *in dicto tract. de Amortizat. cap. 2.* Camill. Borrell. *in addit. ad Bellug. in Specul. Princ. rubr. 14. §. veniamus litera A. verb. mortuam*, Calder. *vbi ſup. n. 19.*

3 Licet enim dicta Archiconfraternitas Sanctiſſimæ Trinitatis aſſerat ſe non eſſe Eccleſiam, neque locum pium, ſed Collegium mere laicale, quod vendit res ſuas abſque alia ſolemnitate in rebus Eccleſiaſticis, & locis pijs ſeruari ſolita, ex traditis per Gabriel. *de pia cauſa concluſ. 1. numer. 17. & 12.* Salaz. *de vſu & conſuetud. cap. 8. numer. 24. verſ. ſecundo infertur cum alijs allegatis*, attamen effugere non poteſt illam rationem, quod in ea quemadmodum in Eccleſia, & loco pio linea, aut nunquam, aut certè raro ſolet deficere, & ideò inter alias interpretationes dicit manus mortua, quod ſicut morientis hominis manus id quod comprehendit firmiſſimè tenet, neque facilè remittit, ſic etiam quicquid Vniuerſitas, ſeu corpus iſtiuſmodi ſemel acquirit, & in poteſtatem ſuam quaſi in manum accipit, tenaciter retinet, & non niſi cum magna difficultate in commune hominum commercium poſt deinde remittit, vt declarat Rebuff. *ad ord. reg. tomo 1. de liter. obligat. artic. quinto gloſſ. 5.* Petr. Peck *dicto capit. 2. verſ. mihi quidem, &c. ſeq.*

Non obſtat, quòd alias Capitulum conceſſerit domos iſtas Societati Sancti Antonij de Padua, & quod propterea remanſerint alienabiles, quia placuit reſponſio, quod non poteſt ex hoc inferri, vt hodie debeant permanere penes Confraternitatem, cùm poſt dictam conceſſionem, factam ſocietati, quæ ob alienationem ſequutam irrequiſito Domino ceciderat in commiſſum, poſteà emanauerit alia conceſſio facta priuatis perſonis, à quibus Confraternitas habet cauſam, quæ propterea attendi debet, & non quod anteà factum fuit. Vbi enim adeſt noua inueſtitura extraneis perſonis facta, vel ex mera liberalitate Domini directi, cui deuoluta bona erant, tunc nulla habetur ratio qualitatum expreſſarum in antiquis inueſtituris, ſed ſolum in noua conceſſione, à qua ſequentes regulantur, Ruin. *conſil. 15. numer. 11. lib. 1.* Menoch. *conſil. 593. num. 6. & 7.* Surd. *conſil. 440. ex numer. 48.* vbi multa ad ſaturitatem congerit, & in iſtis terminis fuit conſideratum in Ferrarien. Bonorum 29. Martij 1604. coram Illuſtriſſimo Lancellotto. 4

Nec releuat eaſdem domos fuiſſe de conſenſu Capituli venditas ad vitam, quia hoc retorquetur contra ſocietatem, quæ cum dictas domos re habuerit, illas retinere non poteſt, & ideò cogi debet alijs perſonis refirmare. Conſenſus enim fuit ad effectum vendendi, & ſic non debet extendi ad facultatem retinendi, quia conſenſus limitatus, limitatum producit effectum, *l. iubemus*, & ibi Doct. *C. ad Velleian.* Pariſ. *conſ. 19. n. 49. lib. 3.* Verall. *deciſ. 215. n. 5. part. 1.* & non extenditur vltra, quam ex illo inferatur, Put. *deciſ. 188. n. 3. lib. 2.* 5

Allegatum inconueniens, quot tolleretur commercium inter Confraternitates, & Eccleſias, ſi cogeretur dicta confraternitas nunc vendere, vltra quod non applicatur ad ipſam, quæ ſe facit laicalem, & vltra quod allegare inconueniens, non eſt ſoluere, argumentum ceſſat ex eo, quia poteſt obtinere licentiam Papæ, vt maior pars Confraternitatum habet priuilegium retinendi bona emphyteutica, quæ dicitur amortizatio, & prohibitionis retinendi veluti ſolutio, & laxamentum, vt poſt alios tradit Petr. Peck *in dicto tract. de amortizat. bonor. cap. 1. & 4.* Et ita concluſum. 6

R. P. D. CAVALERIO,

Giennen. Capellaniæ.

Mercurij 21. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

De tertio ſe opponente aduerſus ſententiam, & rem iudicatam ad effectum illius exequutionem impediendi.

SVMMARIVM.

Tertius opponens ſe contra exequutionem rei iudicatæ illam non impedit, quoties poſſeſſio non eſt vacans, n. 2.

Sequeſtra iudicialia, & neceſſaria non priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione, n. 2.

Poſſeſſionem retinere qui dicitur, nec pro ſpoliato habetur, qui proteſtatur, quod metu mandati poſſeſſionem relinquat, n. 2. in fine.

Tertius exequutionem ſententiæ impedire non poteſt, quando in continenti non docet de iure ſuo, n. 3.

Tertius veniens ad cauſam, nihil prætendere poteſt quoad fructus decurſos, antequam fuerit admiſſus, n. 4.

DECISIO DCIV.

DIe prima Iulij, quæ fuit vltima audientia ante ferias anni præteriti reſolutum fuit contra Segutam, non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, quia potius conſtabat de bono iure Bartholomæi Mercadi, qui habebat pro ſe rem iudicatam, & ea benè iuſtificabatur ex duabus deciſionibus coram Illuſtriſſ. D. Cardinale Lancellotto, in quibus reſolutum fuerat, Mercadum eſſe conſanguineum proximiorem Ioannis de Raya, ideò ex tenore funerationis præferendus Seguræ, qui licet ſe coniunctum in quinto gradu prætenderet, nullam tamen coniunctionem probauerat. Cùm autem veniſſet ad cauſam, & pro ſuo intereſſe fuiſſet admiſſus Sebaſtianus de Raya, qui prætendebat ſe eſſe filium fratris Domini Ioannis de Raya, & ſic proximior. Dubitabatur, an poſſet impedire expeditionem cauſæ, & cauſa pluries propoſita, tandem 1

reſolutum fuit quoad fructus decurſos vſque ad diem admiſſionis Sebaſtiani ad cauſam non poſſe impedire expeditionem, in reliquis autem Domini dixerunt, quod videretur de bono iure.

2 Ratio, propter quam moti fuerunt, ea fuit, quia tertius, ſe opponens contra exequutionem rei iudicatæ, illam non impedit, quoties poſſeſſio non eſt vacans, *leg. ſi à quo cum leg. ſequentibus, ff. de rei vendicat.* Couarruu. *practic. quæſt. cap.16. numer.2. verſic. His tandem prænotatis*, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.3. numer.4. de verborum ſignificat.* His autem ſatis videbatur conſtare de poſſeſſione Seguræ, qui per ſententiam iudicis fuerat aliàs in poſſeſſionem immiſſus, & licet poſteà fuiſſet de ordine eiuſdem iudicis reuocatum mandatum, & appoſitum ſequeſtrum, non propterea deſierat poſſidere, cum ſequeſtra iudicialia, & neceſſaria non priuent poſſeſſorem ſua poſſeſſione, *leg. intereſſe puto, ff. de acquiren. poſſeſſion.* & fuit dictum in Aſtoricen. Archidiaconatus 9. Maij 1580. coram Cotta, *quæ eſt relata inter impreſſas diuerſorum deciſ.273. numer.1. part.2.* Seraphin. *deciſ.998. num.5.* Præſertim cum Segura appellaſſet à dicta reuocatione mandati, & à ſequeſtro, nec ſe habuerit pro ſpoliato, dum aſſeruit in appellatione, quod metu mandati deſiſtebat, & ſe ſeparabat à poſſeſſione, quo caſu videtur poſſeſſionem retinuiſſe, vt in Pampilonen. Vicariæ de Nuarte 4. Maij 1607. coram Reuerendiſſ. Lugdunen.

3 Prætereà neque videbatur, quod Sebaſtianus poſſet talem exequutionem impedire, quia non docebat in continenti de iure ſuo. Eſto enim, quod probaſſet ſe eſſe filium fratris germani Ioannis de Raya, & ſic proximiorem fundatoris. Tamen non probabat alias qualitates à fundatore requiſitas, videlicet ſe eſſe magis idoneum, vel in pari idoneitate magis pauperem, & habuiſſe ætatem requiſitam per Concil. Trident. *ſeſſ.23. cap.6. de reformat.* Cum aſſeratur eſſe tantum 14. annorum.

4 Hæc autem Domini intellexerunt tantummodò quoad fructus decurſos vſque ad diem admiſſionis, quo tempore Sebaſtianus cum non eſſet in cauſa, nihil ſuper ijs poteſt prætendere, etiam quod poſſeſſio Seguræ fuiſſet attentata, Caſſad. *deciſ.3. numer.4. de reſtitut. ſpoliat. cum alijs adductis*. Quo verò ad reliqua dictum fuit, quod videatur de toto iure.

R. P. D. DVNOZETTO.

Ferratien. Bonorum.

Mercurij 21. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex ſummarijs ſume Argumentum.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo non datur, non probata poſſeſſione, num.1. & 2. Vbi quod non ſufficit probatio poſſeſſionis paſſiuæ.

Solutio cenſus pro decimis, & fructibus probat poſſeſſionem recipientis eos, n.2.

Nemo plus iuris in alium transferre poteſt, quàm ipſe habet, num.3.

Inſtrumentum inueſtituræ, ſeu infeudationis non transfert poſſeſſionem in inueſtitum, ſeu infeudatum, n.3.

DECISIO DCV.

1 FVult per Dominos reſolutum, non eſſe dandum mandatum de manutenendo D. Marchioni, quia de eius actuali poſſeſſione nullo probationis genere conſtat, ſine qua non datur manutentio, *§. retinendæ inſtitut. de interdict.* Roland. *conſil. 9. numer. 18. volum. 3.* Couarruu. *pract. quæſt. cap.17. numer.2. in fine verſ.2. cauere debet*, Rota *deciſ.4. numer.11. part.2. diuerſ.* & fuit ſæpiſſimè deciſum.

2 Non obſtat ſolutio cenſus pro decimis, & fructibus, de quibus Dominus Marchio fuit inueſtitus à Domino Epiſcopo Ferrarien. quia hæc eſt paſſiua poſſeſſio, quæ ſoli Epiſcopo ſuffragatur, quia Dominus Marchio eius vigore poſſet compelli ad continuationem, Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina numer.2. de cauſ. poſſ. & propriet.* Felin. *in cap. inter dilectos numer.8. de fide inſtrumentorum*.

3 Non obſtat conceſſio, ſeu inueſtitura illi facta. Nam vltra, quod multa fuerunt deducta pro illius nullitate, quæ tamen Domini reſeruarunt videnda in diſputatione dubij principalis. Fuit reſponſum, inſtrumentum infeudationis non continere aliquem particularem actum poſſeſſionis, cum in eo fuerint conceſſæ decimæ, & fructus, qui non percipiebantur per Epiſcopum, & ſic per infeudationem non poſſe dici aliquam fuiſſe translatam in Dominum Marchionem poſſeſſionem ex clara iuris regula, *in leg. nemo plus iuris, ff. de regul. iur.* & ibi Dec. & Cagnol. *in leg. traditio, ff. de acquir. rer. domin. cum ſimil.* per Surd. *conſil. 126. numer.31.* Ex quibus vtraque parte informante, ita deciſum fuit.

R. P. D. VBALDO.

Romana Deuolutionis.

Veneris 23. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis deuolutio ob non ſolutionem Canonis non habet locum, niſi actor ſuum dominium directum probauerit. Quomodo hoc dominium probetur, & in dubio annuæ præſtationis ſolutio præſumitur facta potius ex cauſa cenſus, in quo non cadit deuolutio, quàm ex cauſa Canonis, & proprietatis.

SVMMARIVM.

Emphyteuſis deuolutionem obtinere non poteſt dominus directus, niſi plene, & concludenter directum dominium probet, n.1.

Annuarum præſtationum ſolutiones factæ præſumuntur potius factæ ex cauſa cenſus, quàm ex cauſa canonis, num.2.

Enunciatiua etiam inter eaſdem partes non probat dominium, præſertim ſi vnica fuerit, n.3.

Differentiæ rerum non nudis pactis, ſed traditionibus transferuntur, n.4.

Deuolutio non datur in re cenſuata per non ſolutionem cenſus, n.5.

DECISIO DCVI.

FVit dictum, ſententiam extra Rotam latam eſſe confirmandam, in qua Dominus Iulius fuit abſolutus ab impetitis, & Capitulo perpetuum ſilentium impoſitum. Capitulum enim in iudicio deuolutionis intentato non probauit, ſe eſſe directum dominum Caſalis de quo agitur, prout plenè, & concludenter probare tenebatur, iuxta *deciſ.* Caputaq. 282. *part.1.* ſæpè canonizatam in Rota, & ſignanter in Romana vineæ 22. Iunij 1592. coram Orano, in Romana domus 1. Maij eiuſdem anni coram Illuſtriſſimo Mellino, in Romana proprietatis vineæ 18. Iunij 1601. coram Cardinali Pamphilio, in Neuerin. emphyteuſis 8. Februarij 1608. coram Reuerendiſſ. Attrebaten. & nouiſſimè his diebus præteritis in Romana domus Sancti Nicolai coram Reuerendiſſ. P.D. meo Caualerio. 1

Neque facit ad hanc probationem prætenſum inſtrumentum, in quo de anno 1525. Cola, & fratres de Bonauenturis recognouerunt Baſilicam S. Petri fuiſſe, & eſſe in poſſeſſione exigendi annuam reſponſionem octo Ducatorum cum dimidio, ſuper certo terreno extra portam Caſtelli, ſeu viridarium in loco dicto Vallis inferni, ratione proprietatis d. Baſilicarum, dictamque annuam reſponſionem ex eo, quod dictum terrenum vendiderunt Cardinali Sanctorumquatuor, collocauerunt ſuper Caſali Turris rubeæ, ita quod d. Caſale intelligatur, & ſit ſub onere dd. reſponſionum ſoluen. ratione proprietatis &c. Quia vltra, quod d. inſtrumentum non videbatur in forma probanti ex eo, quod eſt ſine indictione, Anno Pontificatus, non eſt recognitum, nec probata legalitas Notarij. Reſpondebatur etiam tum quod dictæ ſolutiones, vel reſponſiones non probant dominium, cum potius præſumantur factæ ex cauſa cenſus, quàm pro canone, Natt. *conſ.3. num.3.* Bero. *conſ.113. num.8. lib.1.* Creſcent. *deciſ.3. de præſumpt. & deciſ.1. de cenſib.* Fuit dictum in dicta Romana vineæ coram Orano, & in Ortonen. locationis 14. Aprilis 1606. coram Reuerendiſſ. Lugdunen. 2

Tum

3 Tum quod dicta confeſſio, vel recognitio aſſertorum Auctorum Domini Iulij cum enunciatiua, de qua ſupra, non probat dominium ad effectum deuolutionis, etiam inter eaſdem perſonas, præſertim, cum enunciatiua ſit vnica, vt fuit dictum in Romana proprietatis vineæ co-
4 ram Card. Pamphilio.

Tum & tertiò, quod ad omne peius dicta recognitio cum illa enunciatiua ratione proprietatis dictæ Baſilicæ probarent dominium Eccleſiæ reſpectu illius teneri Vallis inferni, non autem Caſalis, de quo agitur. Et licet in eodem inſtrumento caſale ſupponatur eidem oneri reſponſionis ratione proprietatis, tamen adhuc debet id intelligi, ratione eiuſdem terreni, non autem Caſalis Tur. quia eſſet valdè inuerisimile, vt loco proprietatis ſuper modica quantitate tenen. voluerint dicti de Bonauenturis ſupponere ſub proprietate eiuſdem Baſilicæ Caſale rubrorum pluſquam centum. Tum quia dominia rerum non transferuntur nudis pactis, ſed requiritur traditio, *leg. traditionibus, Cod. de pac. §. per traditionem, inſtitut. de rer. diuiſ.* cum alijs per Surd. *conſ.22. numer.75. lib.1.* quæ traditio hic non adeſt. Imò illa recognitio, & caſalis ſuppoſitio fuit facta abſente Capitulo, & in omnem euentum dicta ſuppoſitio caſalis videtur facta pro rata æſtimationis dictæ annuæ reſponſionis, quæ erat ſupra dicto terreno, non autem ſupra toto caſali, iuxta *deciſ.* Afflict. 80. *num.*4.

5 Non obſtat ſchedula, vel indultum fel. record. Clementis VII. confirmatum per felicis record. Sixtum V. in quo diſponitur, quod ſi conſtet, Capitulum eſſe in poſſeſſione exigendi cenſum, Canonem, vel reſponſionem, ſed non conſtet, cuius rei ratione, in dubio ſtetur libro cenſuali Capituli, & etiam ſi dubitetur, ſitne Canon, an cenſus in dubio ipſa bona ſub proprietate, & dominio Capituli cenſeantur, quia fuit reſpontum in primis, quod d. Motus proprius habet conditionem in ventre, dummodo de iure, & proprietate Capituli conſtet, de qua non conſtat, ſaltem quoad Caſale ex ſupra dictis, & quo ad libros cenſuales reſpondebatur, ex ijs potius colligi, quod dicta reſponſio ſolueretur tam pro cenſu, quàm pro Canone, vt patet ex partita data pro Capitulo in Summario *n.6.* in illis verbis, *gli heredi di Mario Bonauentura per il Caſale di torre Roſſa ducono per anno cenſo Ducati* 8. *e mezo*, & ſic cum apertè loquantur de cenſu, ſequitur iuris concluſio, vt in re cenſuata non cadat deuolutio, *c. conſtitutus de relig. domib.* Bero. *conſil.*113. *n.*8. *lib.*1. Dec. *conſil.*163. *num.*2. Et ita fuit deciſum, &c.

R. P. D. VBALDO.

Romana Dotis.

Veneris 23. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Inuentarium ab hærede factum probat quantitatem bonorum hæreditariorum, ita vt præſumatur non alia extare bona, quàm deſcripta in eo. Ponitur inſuper in hac deciſione præſumptio l. Quintus, ff. de donat. inter virum, & vxorem cum nonnullis declarationibus.

SVMMARIVM.

Inuentarium confectum ab herede probat quantitatem bonorum hereditariorum, & inducit præſumptionem, quod alia bona, quam in eo deſcripta, non remanſerunt in hereditate, adeo vt dicenti contrarium incumbat probandi onus, n.1.

Valor, & pretium bonorum probatur per peritos, numer.1. in fine.

Vxor emens nomine proprio vineam, cenſetur emiſſe de pecunijs mariti, vinea tamen ſpectat ad vxorem, & pretium ſpectat ad virum, n.2.

Emens rem proprio nomine cenſetur de ſuis proprijs pecunijs emiſſe, n.2.

Vxor emens vineam nomine proprio præſumitur emiſſe de proprijs pecunijs, quando conſtet, quod maritus faſſus fuit vineam ad vxorem ſpectare, vxorque in ea ſe pro domina gerebat num.2. & num.3. in fine. Vbi multò magis, quando maritus confitetur vineam eſſe emptam de pecunijs mulieris.

Vxor emens vineam nomine proprio non præſumitur emiſſe de pecunijs mariti, quando illa erat diues, vel induſtrioſa, maritus autem pauper, n.3.

Falſitas vt euitetur, omnis interpretatio facienda eſt, n.4.

Vxor, & maritus emens domum communi nomine, quamuis pecunia fuerit vxoris, ſibi acquirunt pro medietate, & vnius morte illius ius dicitur reſolutum, n.5.

DECISIO DCVII.

PRopoſui dubium per Dominos reſeruatum in deciſio- 1
ne in hac cauſa facta die 9. Decembris præteriti, quæ fuerit quantitas, vel valor bonorum Franciſci mariti D. Septimiæ de tempore obitus eiuſdem mariti, & Domini vtraque parte informante reſponderunt, quantitatem probari extitiſſe, prout conſtat ex inuentario confecto à Septimia hærede Franciſci ſeruatis ſeruandis, & citatis creditoribus, & in ſpecie Ioanne Henriquez Auctore aduerſariorum Septimiæ, qui nunc ſunt in cauſa. Inuentarium enim ritè confectum benè probat quantitatem bonorum, & inducit præſumptionem, quod alia bona non remanſerint in hæreditate, adeò vt dicenti contrarium incumbat onus probandi, iuxta Gloſſam ord *in leg. cum de lege, ff. de probat.* Alciat. *de præſumpt. reg.3. præſumpt.20.* Roland. *de inuentar. part.4. ſection. quæ incipit, heres cum inuentario numer.2. & ſeq.* Natta *conſil.238. numer.2.* Pariſ. *conſil.45. numer.20. lib.2.* Alciat. *de præſumpt. d. reg. 3. præſumpt.20.* Oſaſch. *deciſ. Pedem.* 181. *ſub numer.*11. Rota apud Cardinalem Seraphinum *deciſ.504. numer.6. part.1.* & cum dicta bona fuerint æſtimata per peritos communiter electos in ſumma Scutorum 1583. 7. videlicet mobilia exiſtentia in domo Vrbis Scutorum 1149. 78. & melioramenta in vinea, & eius domo ad Scuta 633. 29. per dictam æſtimationem videtur probatus valor bonorum, vt fuit dictum in Romana Saluiani 20. Ianuarij 1612. coram me.

Nec obſtare viſum fuit, quod vinea ad Sanctum Laza- 2
rum, & domus emphyteutica non fuerint appoſitæ in inuentario, & tamen præſumantur emptæ de pecunijs viri, ad excludendam præſumptionem *leg. Quintus, ff. de donat. inter vir. & vxor.* Quia fuit reſponſum in primis, quod quatenus etiam intraret dicta præſumptio, bona tamen empta eſſent vxoris, & ſolum pretium fuiſſet ponendum in inuentario, vti hæreditarium, Bart. *in l. vxor marito n. 3. C. de donat. inter vir. & vxorem*, cum alijs per Gabr. *de præſumpt. concluſ.15. n.14.* & per Menoch. *de præſumpt. lib.3. præſumpt.51. n.42.* Præterea dicebatur, quoad vineam illam fuiſſe acquiſitam Septimiæ, idque probari non ſolum, quia fuerat ab ipſa empta proprio nomine, *ad l.1. & leg. multum intereſt, C. ſi quis alteri, vel ſibi*, cum alijs allegatis per Oſaſc. *deciſ. Pedem.* 140. *num.*9. Sed etiam, quia ſæpius maritus faſſus fuerat ad ipſam ſpectare, vt deponunt teſtes pro Septimia inducti, Menoch. poſt relatos *d. præſumpt.51. num. 27. & 28.* vbi de communi, & præſertim cum tunc ageretur de ſolo mariti præiudicio, ex quibus teſtibus probatur etiam, quod Septimia habebatur, & ſe gerebat pro Domina in dicta vinea, conducendo operarios pro illius cultura, & illis ſoluendo mercedem, qui actus à poſteriori ſunt conſiderabiles, ſecundum Bald. *in d. leg. multum intereſt ſub num.3.* Ruin. *conſil.170. n.4. lib.4.*

Quibus accedit, quod, vt eſt probatum per eoſdem teſtes, 3
Septimia erat diues relicta à primo viro, & Zaffettus, cui ſecundo nupſit erat pauper, valetudinarius, & ſine arte, quo caſu non intrat præſumptio *l. Quintus*, Gabr. *d. concluſ. 15. num.13.* Menoch. *vbi ſupra num.*36. Vbi quod tunc res caret probabili dubitatione, & de muliere diuite, quæ nupſit pauperi, idem Gabriel *vbi ſup. num.*24. Menoch. *num.*38. Coraſ. *lib.3.* Miſcel. *cap.5. num.3.* præſertim ſtante induſtria eiuſdem Septimiæ, quæ, vt ex dictis teſtibus conſtat, erat cantatrix, & modulatrix optima, ad quam audiendam confluebant viri Principes, & Magnates, à quibus ampla munera reportabat, Gabriel *d. concl.15. n.12.* Menoch. *d. præſumpt.51. n.32.* Myſing. *centur.2. obſeru.92. n.7.*

Nec obſtare videbatur, quod Franciſcus impoſuerit cen- 4
ſum ſuper vinea, affirmans eum iuramento illam eſſe ſuam. Quia placuit reſponſio, vel quod talis res inter alios acta non potuit præiudicare Septimiæ, vel quod ad euitandam falſitatem, & periurium ſumi debet interpretatio, vt intellexerit de melioramentis in vinea factis, quæ certè erant ſua, iuxta deducta in Romana Caſalis Marciliani 19. Iunij 1587. coram Seraphino, *quæ inter impreſſas deciſ.174. n.21. part.1.* & in hac cauſa 6. Iunij 1611. coram me.

5 Quoad domum verò, quæ fuit empta communi nomine viri, & vxoris, ad vitam vtriuſque, & ſic quatenus pro medietate pertineret ad virum, quamuis pecunia fuerit vxoris, iuxta *l.1. & leg. mancipia, & leg. qui aliena, Cod. ſi quis alteri, vel ſibi*, Rota *deciſ.278. in princip. part. 2. verſ.* dicebatur ius viri fuiſſe reſolutum per ipſius mortem, & ideò non poteſt dici, quod remanſerit in eius hæreditate poſt eius obitum, Bartol. *in leg. libertis prima ſub num.3. ff. de alimen. & cib. legat.* Cephal. *conſil.158. numer.4. lib.2.* Cardinalis Mantica *de coniect. vltim. volunt. lib.9. tit.2. ſub numer.29. verſic. ad quod conſtare, &c.* Quo verò ad pecunias in emptione domus expoſitas, fuit dictum, vigere eaſdem rationes pro excluſione *d. l. Quintus*, ſupra conſideratas, & quod magis eſt, confeſſionem ipſius mariti in ipſo inſtrumento, quod pecuniæ eſſent Septimiæ, iuxta latè deducta in cauſa Romana pecuniariæ 14. Decembris 1612. coram R.P.D. meo Pamphilio, & in hac cauſa 9. Decembris præteriti coram me.

6 Ex quo etiam tollitur, quod in contrarium opponebatur, quod dictæ pecuniæ eſſent illæ, quas Franciſcus in dotem acceperat cum pacto inueſtiendi, quia hoc fortè procederet, ſi Franciſcus pecunias numeraſſet in actu emptionis domus, non autem vxor, vt cantat inſtrumentum. Vltra quod nec ſumma concordat, & receptio dotis per aliquot annos præceſſerat, vt non ſit veriſimile, Franciſcum tanto tempore penes ſe retinuiſſe otioſas pecunias dotales. Et ita fuit deciſum, &c.

R. P. D. VBALDO.

Calagurritana Fructuum, & diſtributionum.

Lunæ 26. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Abſens à ſeruitio ſuæ Eccleſiæ an, & quando lucretur fructus, & diſtributiones.

SVMMARIVM.

Abſens à ſeruitio ſuæ Eccleſiæ ad effectum, vt lucretur fructus, & diſtributiones duo copulatiuè requiruntur, videlicet iuſta cauſa abſentiæ, & licentia Ordinarij, num.1. & numer.3. & numer.4. Vbi amplius, quod non ſufficit licentia Capituli.

Abſens à ſeruitio Eccleſiæ propter litem, quam habet cum Capitulo ſibi ab eodem Capitulo indebitè motam, lucratur fructus, & diſtributiones, n.2.

Abſens à ſeruitio Eccleſiæ non petita licentia ab Epiſcopo non lucratur fructus, & diſtributiones, etiam quod licentia ſi fuiſſet petita, fuiſſet etiam denegata, n.4.

Abſens à ſeruitio Eccleſiæ, & in Vrbe reſidens expreſſione Vicegerentis numquid lucretur fructus, & diſtributiones, num.5.

Abſens à ſeruitio ſuæ Eccleſiæ ſine licentia Superioris, non lucratur fructus, & diſtributiones, etiam quod illam petierit, & non obtinuerit, n.6.

DECISIO DCVIII.

1 DEcanus Calagurritanus obtenta commiſſione in Rota in prima inſtantia ſuper iure votandi in Capitulo, & anniuerſarijs dictæ Eccleſiæ, ad curam acceſſit, & obtento mandato de manutenendo, quoad ius votandi obtinuit etiam in Rota committi cauſam ſuper fructibus, & diſtributionibus, quas prætendebat lucrari, etiam ſi eſſet abſens à ſua reſidentia. Vnde propoſito dubio, an eſſet habendus pro præſenti in caſu, & ad effectum, de quo agitur, Domini negatiuè reſponderunt, quoad fructus, & diſtributiones poſt obtentum mandatum prædictum de manutenendo cum reſeruatione, vt de alijs decurſis ante dictum tempus videretur. Fundamentum fuit, quia vt tritum eſt in Rota ad effectum, vt abſens lucretur fructus, & diſtributiones duo copulatiuè requiruntur, videlicet iuſta cauſa abſentiæ, & licentia Ordinarij ad trad. per gloſ. *in cap. relatum in verbo Prælatorum*, & ibi Abb. *in 4. notabili, de clericis non reſidentibus*, & idem Abb. *in cap. inter quatuor eodem titulo*, Felin. *in cap. finali, ad finem, verſic. ſexto limita de magiſtris*. Et fuit dictum in Aleriẽn. Fructuum 15. menſis Aprilis 1603. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & alias ſæpè.

2 In propoſito autem caſu poſtquam Decanus habuit mandatum de manutenendo, quoad ius votandi in Capitulo, videretur penitus ceſſare iuſta cauſa abſentiæ ſi quam antea poterat fortè prætendere, quaſi videretur abeſſe pro defenſione iurium ſuæ dignitatis, & impediri facto Capituli, quod illum turbabat in iure votandi, ad text. *in capit. ex parte 2. de clericis non reſident.* Calderin. *conſ.17. de præbend.* Ancharan. *conſil.17. numer.2.* Couarr. *lib.3. variar. reſolut. cap.13. ſub numer.8. verſic.10.* & fuit tentum in Salamantina cenſuratum 28. Nouembris 1594. coram bonæ memoriæ Domino Cardinali Seraphino, *quæ eſt deciſion.1098. numer.5. part.2. in impreſſis*, & in Aſten. Fructuum 15. Martij 1613. coram R. P. D. meo Manzanedo.

3 Controuertebatur etiam per informantes pro Capitulo alterum requiſitum licentiæ, quo deficiente, etiam ſi adſit iuſta cauſa abſentiæ, tamen non lucratur fructus, & diſtributiones, *vt in d. cap. relatum*, & fuit dictum in eadem Aſten. fructuum 10. menſis Ianuarij proximè præteriti, coram eodem D. meo Manzanedo.

4 Nec obſtare videbatur, quod licentia eſſet petenda à Capitulo ex forma ſtatuti Eccleſiæ, quam certum videtur Capitulum fuiſſe denegaturum, cùm ſit pars formalis in hac cauſa, & conſequenter videretur ſuperflua petitio, *leg. hæc ſtipulatio, §. Diuus, ff. vt leg. nom. cum ſimilibus*. Quia fuit reſponſum, quod licentia non petenda à Capitulo priuatiuè ad Epiſcopum, neque ſtatutum corrigit ius commune, & videtur ceſſare difficultas ex ſacro Concilio Tridentino *ſeſſ.23. cap.1. de reformat. §. eadem*, vbi diſponitur non licere abeſſe abſque licentia Epiſcopi, & cauſa prius cognita, & probata, & quatenus etiam fuiſſet deneganda, erat tamen petenda, cùm ſit de forma, Cardin. *in Clement.1. §. volumus num.2. de foro compet.* & fuit dictum in Treueren. Chori Capitularis 10. Martij 1616. coram R.P.D. Manzanedo.

5 Nec videbatur ex commiſſione cauſæ in Rota, & permiſſione R. P. D. Vicegerentis reſultare ſufficiens licentia ad effectum, vt Decanus tanquam præſens lucraretur fructus, & diſtributiones, huiuſmodi enim tolerantia Vicegerentis ſolum ſuffragatur, ne Decanus incidat in pœnas in ſuis edictis promulgatis contra non reſidentes, & in omnem euentum poſſet fortè prodeſſe ad lucrandos fructus, quos etiam abſentes interdum percipere ſolent, vt fuit dictum in Lucerina fructuum 7. Februarij 1590. coram bon. mem. Cardin. Seraph. *quæ eſt deciſ.910. numer.4. part.2. in impreſſ.* non autem ad lucrandas diſtributiones, quæ ſolis intereſſentibus conceduntur, *cap. vnico de clericis non reſident. in 6.* Concil. Trident. *ſeſſ.24. cap.12. §. diſtributiones de reform.*

6 Nec videbantur etiam ſuffragari memorialia porrecta S. D. N. & in Sacra Congregatione Epiſcoporum pro eiuſmodi licentia, quia non ſufficit eam eſſe petitam, ſed requiritur quod ſit obtenta, Cardin. *in cap. relatum num.2. de cleric. non reſident.* Quæ tamen omnia latius erant diſcutienda, cum diſputabitur circa fructus, & diſtributiones præteritas, & decurſas, ante prædictum mandatum de manutenendo, de quo Rota, vt dixi, reſeruauit particulariter videri, & ita fuit deciſum, &c.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Tullen. Parochialis.

Mercurij 28. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

De Clerico ob non reſidentiam condemnato, in priuationem beneficij à iudice nulliter procedente, quod illi dandum ſit mandatum de manutenendo.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio per inſtrumentum dicitur probata, alio non exiſtente in poſſeſſione, n.1. Declara, vt n.5.

Poſſeſſione quis priuatus non cenſetur per mandatum à iudice relaxatum nulliter, n.2.

Abſens condemnari non poteſt niſi ſaltem fuerit per edictum citatus, num.2.

Clericus ob non reſidentiam priuari non poteſt, niſi expectatus per ſex menſes, n.2. Declara, vt n.4.

Appellatio numquid detur à ſententia priuationis beneficij, ob non reſidentiam, ad effectum ſuſpenſiuum, n.3.

DE-

Digitized by Google

DECISIO DCIX.

1 VIſum fuit Dominis Deſiderio dandum eſſe mandatum de manutenendo. Conſtat enim de eius poſſeſſione tempore litis motæ, *§. hodie inſtit. de interd. ex inſtrumento*, quod alio non exiſtent in poſſeſſione, ſufficit, *l. prædia*, vbi Bart. *n. 1. de acqu. poſſeſſ.*

2 Neque obſtat, quod Deſiderius fuit priuatus ſua poſſeſſione per ordinarium Tullen. & tradita poſſeſſio Nicolao, quia obiectum procederet, ſi ordinarius validè proceſſiſſet, ſecus autem quando nulliter, Doctores *in l. clam poſſidere, §. qui ad nundinas, ff. de acquir. poſſeſſ.* prout proceſſit in iſto caſu. Nam cùm ageret contra abſentem ad priuationem ob non reſidentiam, requirebatur trina citatio per edictum in loco beneficij, & poſteà tenebatur expectare per ſex menſes, *c. ex tua de cleric. non reſident.* & fuit tale deductum in cauſa Terdonen. præpoſituræ 1. Decembris 1600. coram me. Quæ quidem expectatio per ſex menſes hic non adeſt, cum ordinarius incontinenti proceſſerit.

3 Minus facit, quod à ſententia priuationis non datur appellatio ad effectum ſuſpenſiuum, iuxta diſpoſitionem ſacroſancti Concilij Tridentini *ſeſſ. 23. c. 1. de reformat.* & adeſt Conſtitutio Pij V. *n. 64.* Quia prædicta ſententia fuit executioni demandata, & propterea ſi iudex nulliter proceſſit, & Deſiderius non habuit ſe pro ſpoliato, poteſt in cauſa appellationis petere manutentionem, vt in cauſa Nolien. Beneficij, coram me.

4 Neque prædictis reſiſtit textus *in cap. ex parte il primo de cleric. non reſident.* quaſi in caſu illo non expectentur ſex menſes, quia in caſu illius textus Decanus abſuerat per decennium, & propterea eius non reſidentia erat notoria, & mandatum de priuando proceſſit à Papa, cui licuit præſumere Decanum habuiſſe dignitatem pro derelicta, quod tamen non licet inferiori, vt notat Abbas *ibidem num. 4. & 6. qui num. 7. in fine*, dicit, ipſos inferiores debere ſeruare formam dicti *cap. ex tua de cleric. non reſident.*

5 Non obſtat, quòd Deſiderius habuerit ſe pro ſpoliato, vt patet ex ſententia Ordinarij Lingonen. ibi, *nos dictum Deſiderium redintegrauimus, & reſtituimus in perſonam, qualitates, beneficia, ac bona ab ipſo ablata, &c.* quia eſt aduertenda ſeries facti. Deſiderius enim ante ſententiam priuationis fuerat excommunicatus per Ordinarium Tullen. & cauſa ſuper iſta excommunicatione fuerat commiſſa Ordinario Lingonen. non autem cauſa ſuper priuatione, & ideò iſta ſententia per prædicta verba tollit effectus, quos parit excommunicatio, non autem videtur approbare, quod Deſiderius habuerit ſe pro ſpoliato ob ſententiam priuationis, quia talis cauſa non fuerat introducta coram ipſo Ordinario Lingonen. Et eodem modo reſpondetur ad narratiuam commiſſionis Rotalis, quæ narrat dictam ſententiam Ordinarij Lingonen.

Quæ dicuntur de recurſibus habitis ad iudices laicos, Placuit Dominis, quod Deſiderius obtineret abſolutionem, prout obtinuit, & ſic ceſſat omnis difficultas, &c.

R. P. D. VBALDO.

Mantuana bonorum.

Mercurij 28. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Præſcriptio non præſumitur, nec titulus, nac bona fides, nec allegantí eam prodeſt, niſi ex curſu triginta annorum ante motam litem. Et melioramentorum exceptio non impedit executionem, quando in actis de melioramentis non conſtat.

SVMMARIVM.

Præſcriptio non præſumitur, & ideò probanda eſt per allegantem, n. 1.

Titulus, & bona fides non præſumitur in præſcriptione, num. 2.

Præſcriptio non prodeſt, niſi triginta annorum ante motam litem, num. 2.

Melioramentorum exceptio non impedit executionem, quando de melioramentis non conſtat in actis, n. 3.

DECISIO DCX.

1 QVia executio ſententiæ Rotalis contra D. Carolum, qui ſuccubuit in iudicio ſpolij in Rota intentato non potuit conſumi contra tertios quoſdam poſſeſſores, habentes cauſam à Domino Carolo, qui non fuerant in ſententia nominati, nec in executione citati. Et ideò Rota cenſuit 10. Decembris 1612. eſſe ſuperſedendum in executione quoad ipſos, ideò eis legitimè citatis, propoſui hodiè dubium, An ipſis competat aliqua defenſio. Et Domini negatiuè reſponderunt, informante ſolum Dominà Æmilia in maxima poſſeſſorum contumacia, qui ſæpiſſimè citati ad informandum comparere noluerunt. Nam ſi prætendant aliquam defenſionem ſibi competere ex perſona D. Caroli, obſtant ſibi plures deciſiones Rotales in hac cauſa factæ coram me, & præſertim vltima coram R. D. meo Damaſceno ſub die 8. Februarij anni præteriti, in qua fuit concluſum, non conſtare de bono iure D. Caroli. Si verò prætendunt ex propria perſona defenſionem ſibi competere, & tunc, aut quia præſcripſerint, & præſcriptionem probare debent, quia illa tanquam quid facti, vel à facto deſcendens, videlicet à poſſeſſione, & curſu temporis non præſumitur, *leg. denique, ff. ex quibus cauſ. maior.* Bald. *conſil. 450. num. 2. lib. 4.* Aym. *conſil. 132. n. 12.* Menoch. *de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 23. num. 1. & ſeqq.* Honded. *conſ. 79. n. 44. & ſeq. lib. 1.* Imò

2 Nec præſumuntur qualitates ad eam inducendam neceſſariæ, videlicet titulus, & bona fides, Menoch. *vbi ſupra num. 9.* Pariſ. *conſil. 27. num. 90. lib. 1.* Vltra quod in hoc caſu non videtur poſſe dari de aliqua præſcriptione, cùm nec Dominus Carolus, nec iſti tertij ab eo cauſam habentes poſſederint per 30. annos, præſertim ante motam litem, prout requiritur, *l. ſicut, Cod. de præſcript. 30. vel 40. ann.* Aymon. *conſ. 201. num. 33.* Honded. *conſil. 82. num. 45. lib. 1.* etiamſi iſti tertij vellent vti acceſſione temporis Domini Caroli eorum auctoris, quia detracto tempore pupillaris ætatis Dominæ Æmiliæ, neque probaretur decurſus 30. annorum, *dicta l. ſicut*, Balb. *de præſcript. part. 6. princip. in 23. caſu n. 34. ad fin.* Gabr. *conſil. 163. num. 12. lib. 1.* Et fuit dictum in cauſa Romana de Caffarelis 9. Decembris 1587. coram Gipſio. Et fuit conſideratum in hac cauſa 14. Maij 1612. coram me.

3 Aut quia fecerint melioramenta in dictis bonis, & proptereà prætendant impedire executionem, & retinere bona iuxta *conſil.* Gabr. *31. num. 22. & ſeqq. lib. 2.* Et neque hæc prætenſio ſubſiſtit, cùm de iſtis melioramentis non conſtet in actis, Pariſ. *conſil. 33. num. 53. lib. 1.* Roland. *conſil. 28. num. 31. lib. 1.* Rota *deciſ. 312. num. 4. part. 2. diuerſ.* Et ita fuit deciſum.

R. P. D. ANDREA.

Conchen. Decimarum dell'Infantado.

Luna 2. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Sententia nulla dummodò iuſta parte non opponente poteſt confirmari, & an oppoſitio ſuper nullitate ſuffragetur, ſi fiat coram ſecundo Iudice, nec repetatur coram Iudice tertiæ inſtantiæ. Plura de actorum amiſſione, & an illa probetur aſſertione Notarij, & an acta, quæ non reperiuntur, præſumantur eſſe de illis, quæ amiſſa ſunt. De proteſtatione in quolibet actu repetenda, & de ſententia petitioni non conformi, quando ſuſtineatur.

SVMMARIVM.

Negatiua probatur, quando ex reuolutione chartarum proceſſus acta in ea annotata non reperiuntur, num. 1. & 2.

Sententia nulla dummodò iuſta fuerit, parte non opponente confirmari poteſt, n. 2.

Proteſtatio in iudicialibus repeti debet in quocumque actu, alias ab ea receſſum cenſetur, n. 3.

Amiſſio ſcripturarum probatur per aſſertionem Notarij, quando illa allegatur non à Notario, ſed à tertio, n. 4.

Amiſſione actorum aliquorum probata, acta, quæ deficiunt, cenſentur eſſe de amiſſis, n. 4.

Digitized by Google

Nullitatem allegans, illam probare debet, n.4.
Sententia non conformis libello ſuſtinetur in cauſis Summarijs, n.5.
Decimæ debent deferri ad horrea publicè deputata, n.5.
Sententia non conformis petitioni ſuſtinetur in caſibus, de quibus, n.5.
Teſtes examinati abſque citatione ad videndum illos iurare, probant ſecundum praxim Hiſpaniæ, n.6. & 7.

DECISIO DCXI.

1 NOn placuit Dominis diuiſio dubij facta per informantes pro Rectoribus Eccleſiarum, poſtquam ipſis bis auditis Rota ordinauerat diſputari, An ſententia Rotalis eſſet confirmanda, vel infirmanda, quod dubium cum haberet duo capita, & prætenſam iniuſtitiam, & nullitatem, ipſi tamen ſuper nullitate tantummodò ſcripſerunt, ſed pro benignitate Dominorum, quæ æquè ac auctoritas ſumma eſt omiſſo capite iniuſtitiæ, quæ ex deciſionibus in hac cauſa factis omninò ceſſare videbatur, & pars eo ipſo, quod non ſcripſit acquieſcebat. Quoad caput nullitatis cenſuerunt nihil deduci, quod firmitatem ſententiæ in aliquo labefactaret.

2 Prima enim nullitas, quod ſententia Rotalis confirmabat ſententiam Prouiſoris Conchen. alias nullum ex defectu citationis, & concluſionis in cauſa, quæ non reperiuntur in proceſſu, ex quo remanet probata negatiua, Bart. *in leg. his, qui ad ciuilia num. 4. Cod. de appell.* Caſtrenſ. *conſ.* 81. *num.* 3. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 483. *num.* 4. Vant. *de nullit. ex defect. citat. num.* 14. & 15. Afflict. *deciſ.* 107. *num.* 5. ceſſabat ex duobus. Primò, quia ſententia nulla dummodò iuſta parte non opponente poteſt confirmari, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 9. *num.* 11. *de cauſ. poſſ. & propr.* Ex reuolutione autem proceſſus non conſtat, quod coram iudice Rotali facta fuerit huiuſmodi petitio, nec tale aliquid viſa fuit continere proteſtatio, facta coram R.P.D. meo Pirouano, benè per Dominos conſiderata.

3 Neque poteſt ſuffragari Rectoribus inſtantia facta coram Metropolitano ſuper nullitatibus, quia illa debuit reiterari coram iudice Rotali ex quo poſt ſententiam Metropolitani adhuc durabat eadem ratio petitionis cum per dictam ſententiam non eſſet finita lis, nec ſatisfactum menti petentis, niſi etiam in Rota confirmaretur ſententia Metropolitani, & declararetur nulla ſententia Prouiſoris, Bald. *in l. fideicommiſſa, §. ſi quis decem in fine, ff. de legat.* 3. Felin. *in cap.* 2. *num.* 5. *fallentia* 5. *de treg. & pace*, Roman. *conſil.* 504. *num.* 1. *cum duobus ſeqq.* Vbi plena additio litera A, cum alijs per Tiraq. *in l. boues, §. hoc ſermone limitat.* 6. *num.* 6. *num.* 1. & 2. & *limitat.* 10. *in princ. ff. de verb. ſignific.* & receptum eſt in iudicialibus, quod proteſtatio in quocumque actu repeti debet, alias ab ea cenſetur receſſum, Mohed. *deciſ.* 2. *de iudic.* Put. *deciſ.* 218. *num.* 2. *lib.* 2. Veral. *deciſ.* 403. *num.* 2. *part.* 2. Rota *diuerſ. deciſ.* 788. *num.* 3. *part.* 1.

4 Secundò, dicta nullitas ceſſabat ex amiſſione partis actorum, de qua atteſtatur Notarius, cui in hoc ſatis viſum fuit deferri poſſe, cùm huiuſmodi amiſſio non allegetur per ipſum, ſed per alium ex deductis per Mandell. *conſil.* 101. *numer.* 8. *in fin.* Nam eo ipſo, quod aliqua ex actis ſunt deperdita, præſumitur hoc, quod deficit in illis contineri, quia amiſſio actorum inducit præſumptionem, quod ſolemnitas fuit ſeruata, gloſ. *in fin. c. quoniam contra*, & ibi Bald. *numer.* 27. *verſic. item fallit il ſecondo, quem cæteri communiter ſequuntur de probat.* cum alijs per Gabr. *de ſent. concluſ.* 4. *num.* 13. & latius per Rot. *deciſ.* 143. *num.* 11. *part.* 2. *diuerſ.* Et in omnem euentum, aut pars admittit amiſſionem actorum, & tunc præſumitur pro validitate ſententiæ, aut non admittit, & tunc illi incumbit onus probandi proceſſum integrum, ex quo dat de nullitate, quam allegans probare debet, Ioan. Andr. *ad Spec. de exequut. ſent. §. poſthum. numer.* 6. *litera B. ad med. verſic. probabit autem*, Vant. *de nullit. rubric. à quo, & quibus mod. num.* 2. *cum tribus ſeqq.* Creſcen. *deciſ.* 2. *num.* 1. *de præſumpt.*

5 Alia nullitas ex difformitate ſententiæ cum libello, quia ſententia Prouiſoris nedum continet condemnationem, iuxta libellum, ſed vlterius condemnationem, iuxta libellum, ſed vlterius condemnat ad deferendum fructus in tertia maiori ad horreum maius, vltra quod ea non procedit in cauſis Summarijs, Andr. Gail. *obſeru.* 66. *numer.* 15. *lib.* 1. qualis eſt cauſa decimarum, *Clem. diſpendioſam*, vbi gloſ. *in verbo decimis de iudic.* Et omiſſo quod iudex poteſt ex officio in dicta cauſa procedere, Anchar. *in d. Clement. diſpendioſam numer.* 4. cum alijs per Alexand. Monet. *de decim. cap.* 8. *num.* 76. *in* 1. *concluſ.* Ex alio remouebatur, quia niſi cogerentur Rectores ad deferendum decimas in horreum maius, Epiſcopus non poſſet de illis participare, & ideò dum Epiſcopus dixit, Rectores ſibi ſubtraxiſſe partem decimarum, & petijt ſibi dari mandatum ad effectum, vt Rectores ſibi ſoluant, certè in conſequentiam petijt eas deferri ad horreum commune, quia vbi ſunt horrea ad hoc publicè deputata, debent decimæ ad illa horrea deferri, Couar. *lib.* 1. *var. cap.* 17. *num.* 8. *verſic. octauo ex his colligitur ad med. verſi. ſecundum ſi horrea*, Alexand. Monet. *vbi ſup. cap.* 6. *num.* 4. *verſ. tertia concluſio, & ſequentib.* Cùm igitur hoc ſit conſequutiuum ad petitionem Epiſcopi, dici non poteſt, quod fuerit diuerſo modo pronunciatum, Afflict. *deciſ.* 32. *numer.* 3. & 4. Rot. *deciſ.* 450. *num.* 2. & *per tot. part.* 1. *diuerſ.* & idem fuit reſponſum ad condemnationem fructuum decurſorum, qui etiam veniunt conſequutiuè ex natura iudicij, *cap. conquerente de reſtit. ſpoliat.*

Tertia nullitas ex defectu citationis ad videndum iurare teſtes, in quo valdè inſiſtebant informantes pro Rectoribus, ſatis ſuperque fuit ſublata per particularem deciſionem in hac cauſa factam, coram R. P. D. meo Pirouano. Cui non obſtat formula interloquutoria de admittendo partes ad probandum, relata per Gonzalez Suar. de Paz. *in ſua praxi part.* 1. *primi tom.* 8. *temp. num.* vbi poſt dictam admiſſionem ſequitur, *y mando citar ambas partes para ver preſentar iurar y conoſcer los teſtigos*, & *num.* 54. idem Gonzal. *ait*, dicta verba apponi, quia prædicta citatione non præmiſſa depoſitio teſtium erit nullius momenti. Cùm enim iuxta ſtylum illarum partium ſoleat poſt dictam admiſſionem ad probandum cum præfixione termini nouem dierum apponi dicta clauſula citationis *ad videndum iurare teſtes*, vt in Summario Rectorum *n.* 10. & Prouiſor dixerit, quod admittebat partes ad probandum, cù n dicto termino nouem dierum, ad effectum, vt infra illos facerent eorum diligentias, vtique dicta clauſula citationis, etiam ſi omiſſa fuerit, quod ſatis negari poteſt, habetur pro expreſſa ad text. *in leg. quod ſi nolit, §. quia aſſidua, ff. de ædilit. edicto, & in c. cum M. Ferrarienſis*, vbi Doct. *de conſtit.* Gabr. *de conſuet. concluſ.* 3. *n.* 2. & 35. Afflict. *deciſ.* 265. *n.* 83. Grammat. *deciſ.* 62. *n.* 20. Surd. *deciſ.* 223. *num.* 9. etiamſi dicta clauſula eſſet ſubſtantialis, Gabr. *vbi ſup. n.* 18. 6

Quod benè agnouit Procurator Rectorum, qui intimato ſibi dicto decreto Prouiſoris, & dato interrogatorio, quem nos dicimus articulum per Procuratorem Domini Epiſcopi, coram eodem Proui ore petijt ſibi dari copiam dicti interrogatorij, ſiue articuli, ad faciendum per ſuos principales interrogatoria neceſſaria contra teſtes, Dominus Epiſcopus præſentauerit, ex quo remanet indubitatum, quod illud decretum fuit intellectum à partibus in vtroque caſu, tam de recipiendo teſtes, quàm de citando ad videndum eos iurare, poſtquam immediatè poſt illius intimationem pars Epiſcopi dedit, & procurator Rectorum dixit, quod volebat dare ſua interrogatoria, iuxta ſtylum, de quo per Gonzal. Suarez *vbi ſup. dicto* 8. *temp. numer.* 60. *verſ. poſtquam enim cum duobus ſeqq.* Ex quibus, & alijs deductis coram Reuerendiſſ. P. Domino meo Pirouano in deciſionibus in hac cauſa factis vnanimiter placuit in omnibus ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, &c. 7

R. P. D. BVRATTO.

Romana Pecuniariæ.

Lunæ 27. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Peritis duobus diſcordantibus eligitur tertius, & quando ſunt plures ſocij vnius negotij, debent prius inter eos fieri computa, poſtquam eorum aliquis cogatur ad reſtituendum acceptam ex ſocietate pecuniam.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Peritorum ab vtraque parte electorum diſcordia exiſtente deuenitur ad electionem tertij, n. 1.

Socij quando ex ſocietate ſinguli pecunias acceperunt, non poteſt vnus condemnari ad refundendum pecunias acceptas quin & alter condemnetur, & ſic facienda ſunt computa, n. 2. & 3.

Socius non poteſt ad certæ ſummæ reſtitutionem compelli, niſi computis ſolidatis, vt videatur, an etiam creditor remaneat, n. 3.

Socij quando ſunt plures, & omnes adminiſtrarunt, non vnus prius, quam alter cogi poteſt ad reddendam rationem adminiſtrationis, n. 4. & 5.

DECISIO DCXII.

1 Diſſoluta de anno 1599. ſocietate, ad quam D. Camillus Palagius fuerat ab olim D. Alexandro Dono de anno 1590. in ſocium aſſumptus, & anno 1596. cum maiori participatione confirmatus, prætendens D. Palagius ratam vnlium ad ipſum ſpectantem, egit coram A. C. pro electione communium amicorum, iuxta formam Capitulorum anni 1596. ad effectum videndi computa ſocietatis prædictæ, & verſa vice DD. de Donis hæredes Alexandri contra Palagium ad rationem adminiſtrationis reddendam, ac in primis reponendum in eorum bancho plures pecuniarum ſummas ab ipſo habitas. Cumque R. P. D. Ginettus in cauſa, & cauſis prædictis ab A. C. deputatus mandaſſet ſine præiudicio quorumcumq; iurium partium eligi peritos, & illi in relatione longè diſcordaſſent, Dubitatum fuit, an eſſet locus electioni tertij. Et Rota affirmatiuè reſpondit, quia firma, & paſſim obſeruata eſt concluſio in diſcordia duorum ad electionem tertij deueniendum eſſe, *l. item vnus §. ſi pen. ff. de recep. arbit. c. innotuit eod. tit. & vtrobique Doct.*

2 Noo obſtat prætenſio DD. Donis, quod Palagius debeat ante omnia reſtituere pecunias ab ipſo extractas. Quia pro reſponſione dicebant DD. etiam Donos pecunias habuiſſe ex negotio, itaut facienda ſint computa, vt videatur, quis debeat refundere, Caſtr. *conſ.* 126. *circa med. verſ. ſi tamen ad manus lib.* 2. & ab omnibus reddenda ſit ratio, nec interim poſſit vnus condemnari, Angel. *conſ.* 286. *col.* 2. *verſ. & ſi inter dictos*, Rimin. ſen. *conſ.* 300. *n.* 53. *&* 54. *vol.* 2. Soc. ſen. *conſ.* 24. *n.* 36. *verſ. hic enim ſi vnus lib.* 1. Rota Ian. *deciſ.* 39. *n.* 3.

3 Et vlterius Palagium non poſſe ad certæ ſummæ reſtitutionem compelli, niſi computis ſolidatis, ex quibus poteſt etiam creditor remanere, *vt ex l. de illo ff. pro ſoc.* Bald. *in conſ.* 463. *num.* 4. *verſ.* 4. *ratio lib.* 1. Anchar. *conſ.* 235. *ſub num.* 1. *verſ. præterea*, Alexand. *conſ.* 192. *num.* 2. *&* 3. *lib.* 7. Neguſ. *de pignor. par.* 5. *memb.* 1. *nu.* 37. Aym. *conſ.* 131. *num.* 16. *verſ.* 11. *conſidero, & conſ.* 275. *num.* 13. *verſ. tertio principaliter*, Purpur. *conſ.* 319. *num.* 2. *verſ. tamen lib.* 1. Cephal. *conſ.* 768. *num.* 14. *& conſ. ſeq. num.* 11. *lib.* 5. Munnoz de Eſcobar. *de ratiocin. cap.* 21. *à n.* 12. vbi alios refert *ad n.* 22. vbi hanc opinionem dicit magis rationi, & æquitati contentaneam, melioribuſque fundamentis fulcitam, ac in Senatu Pinciano frequentiſſimè obſeruatam, quam probauit Rota in illa Aſſiſien. pecuniaria coram R. Lugd. quod in pecunia admittit, licet contrarium velit, quoad bona per adminiſtratorem inuentariata, aliaque functionem in genere ſuo non recipientia, Surd. *d. deciſ.* 184. *n.* 2. *& num.* 12. *verſ. non reſiſtunt*, vbi ita opiniones conciliare videtur.

4 Neque etiam obſtat, quod dicebatur Palagiom debere ſaltem prius rationem reddere, cùm haberet negotij complementum. Quia hac ratione dixerunt DD. tertium, ſeu peritum eſſe eligendum quoad omnia hinc inde, itaut videantur quæcumque computa adminiſtratorum, & geſtorum per quemlibet, necnon lucra, & alia quæcumque neceſſaria, ex quibus nihil ſupererit pro ſufficienti redditione rationis, quam reſtitutio reliquatus, *l. cum ſeruus* 81. *verſ. nam non vtique ff. de condit. & demonſtr.* Et quoad omnes, cùm iſtud ſit vnicum negotium, & rationes ſint connexæ, Rimin. ſen. *d. conſ.* 300. *nu.* 54. & faciunt tradita in Romana Laudi 28. Iunij præteriti coram me.

5 Et eo facilius in hanc ſententiam venerunt DD. cum agatur cauſa inter mercatores, & coram A. C. habente facultatem procedendi inter illos ex bono, & æquo, & ſola facti veritate inſpecta, quæ benè haberi poterit eligendo tertium, ſeu peritum, etiam quoad omnia hinc hinde prætenſa, & quoad omnes, prout ita reſolutum.

R. P. D. DVNOZETTO.

Ciuitatis Caſtelli Parochialis.

Lunæ 2. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Teſtes de publica voce, & fama ad effectum iuſtificandi gratiam beneficij probant obitum, valorem beneficij, & clericatum. Papa in beneficialibus eſt abſolutus Dominus, & poteſt concurrere cum quocumque collatore, illiuſque aſſertioni ſtatur ſuper idoneitate eius, cui fecerit gratiam beneficij.

SVMMARIVM.

Papa in beneficialibus eſt abſolutus Dominus, & poteſt concurrere cum quocumque collatore, n. 1.

Obitus probatur per publicam vocem, & famam, num. 1. in fine.

Valor Beneficij probatur per publicam vocem, & famam, num. 2.

Clericatus probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, n. 4.

Aſſertioni Papæ ſtatur ſuper idoneitate clerici, cui fuit facta gratia de beneficio, n. 5.

Clauſula in gratia beneficij appoſita dummodo non ſit alteri ius quæſitum quid, & quantum operetur, num. 6. & 7.

Collatio Parochialis facienda eſt electo magis idoneo in concurſu, n. 6. Vbi aliter facta eſt ipſo iure nulla.

Decretem irritans inficit titulum, & poſſeſſionem, n. 7.

DECISIO DCXIII.

1 Domini vtraque parte informante reſponderunt conſtare de bono iure D. Florutij ex prouiſione Apoſtolica ad eius fauorem facta, quæ cum fuerit iuſtificata, ſine dubio dedit ius in beneficio, cùm Papa in beneficialibus ſit abſolutus Dominus, & poſſit concurrere cum quocumque collatore, *cap. cuncta per mundum, c. per principalem q.* 3. Caputaq. *deciſ.* 282. *num.* 3. *part.* 1. latè Gonz. *ſuper reg.* 8. §. 1. *num.* 1. *& ſeq.* §. 2. *num.* 44. *in proœm. & gloſ.* 4. *n.* 176. gratiam fuiſſe in omnibus iuſtificatam concludenter fuit doctum. Nam obitus benè probatur per teſtes, de publica voce, & fama deponentes, Put. *deciſ.* 266. *n.* 4. *lib.* 3. Mohed. *deciſ.* 1. *num.* 1. *de probation.* Fuit dictum in Calaguritana beneficij de Suaſu 10. Martij proximè præteriti, coram R.P.D. Remboldo, & aliàs ſæpè.

2 Quod valor beneficij non excedat Ducatos 140. concludenter probatur ex teſtibus prædictis de publica voce, & fama, Put. *deciſ.* 29. *lib.* 1. Caputaq. *deciſ.* 277. *n.* 8. *par.* 1. Rot. *diuerſ. deciſ.* 293. *num.* 1. *part.* 1. fuit dictum in dicta Calaguritana de Zuaſu 10. Martij proximè præteriti, coram R.P.D. Remboldo, & in alijs cauſis.

3 Nullitas vero examinis obiecta ex defectu citationis ad videndum iurare teſtes, fuit ſublata ex facto. Nam procurator Rogerij fuit citatus perſonaliter ad videndum iurare teſtes die octaua Octobris 1613. qui die ſequenti, ſub qua cadebat citatio, iurauerat.

4 Clericatus, & aliæ qualitates Florutij probantur ex eiſdem teſtibus de publica voce, & fama, & communi reputatione, Rot. *deciſ.* 14. *de prob. in antiq.* Caputaq. *d. deciſ.* 277. *num.* 8. Rota *diuerſ. deciſ.* 390. *part.* 3. *lib.* 3. fuit dictum in Caſalinen. Canonicatus 13. menſis Ianuarij 1606. coram R.P.D. Attrebaten. & in Calaguritana beneficij coram R.P.D. Pamphilio.

5 De maiori idoneitate D. Florutij conſtat ex aſſertione Papæ aſſerentis ſibi conſtitiſſe ex teſtimoojo Epiſcopi, quæ aſſertio ſufficit ad effectum iuſtificationis, vt fuit dictum in Nucerina beneficij 30. Octobris 1592. coram bon. mem. D. Penia in Colon. Canonicatus 20. menſis Maij 1602. coram bon. mem. Illuſtriſſ. Pamphilio, & in dicta Calaguritana.

6 Non obſtat in prouiſione Apoſtolica clauſula *dummodo*

non

Digitized by Google

non ſit alterius quæſitum, *&c.* per quam cenſetur præſeruatum ius Rugerij ex prouiſione Capituli ad ſui fauorem facta, & cuius vigore reperiebatur in poſſeſſione. Nam etiamſi conferendi ſpectaret ad Capitulum, quod adhuc non videtur probatum, tamen cùm ſimus in parochiali, collatio erat facienda electo magis idoneo in concurſu ab Epiſcopo, iuxta formam traditam à ſacro Concilio Tridentino *ſeſſ.* 24. *cap.* 18. in Summario D. Florutij dato, quæ forma cum non fuerit per Capitulum hoc caſu ſeruata, collatio fuit ipſo iure nulla, *cap. cum dilectus de reſcript.* cum alijs in his terminis per Gonzalez *gloſ.* 4. *num.* 136. *&* 137. ſtante præſertim Conſtitutione ſanctæ memoriæ Pij Papæ V. quæ collationes omnes contra dictam formam factæ, declarantur nullæ, irritæ, & nullius roboris, & momenti.

7 Decretum enim irritans inficit titulum, & poſſeſſionem, *cap. ſi eo tempore de elect. in* 6. Caſſad. *deciſ.* 1. *num.* 7. *de reſtit. ſpoliat.* cum alijs latè congeſtis per Gonzalez *gloſ.* 67. *num.* 11. *& ſeqq.* itaut Ruggiero ex dicta collatione nullum ius conſiderabile poſſit dici acquiſitum, quod ſolum præſeruat clauſulam *dummodo non ſit*, Abb. *conſ.* 98. *num.* 4. *ante fin. verſ. non obſtat lib.* 1. Sarnen. *ſuper reg. de iure quæſit. non tollend. q.* 21. *num.* 4. Fuit dictum in Calaguritana beneficij de Maiorate 24. Octobris, ſeu Nouemb. 1614. coram R. Attrebaten. dicta Calaguritana, coram R. P. D. Remboldo.

8 Verùm, quia Informantes pro Ruggiero prætendebant, non eſſe locum concurſui, eo quia dicta parochialis ſit de menſa Capitulari, Domini in hac poſitione ex prædictis reſoluerunt conſtare de bono iure D. Florutij, niſi beneficium ſit de menſa Capitulari, ſuper quo poſtea erit particulariter videndum.

Et ita fuit concluſum, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Cenſus.

Lunæ 2. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

In incorporalibus poſſeſſio cedentis transfertur in ceſſionarium, daturque ceſſionario manutentio, ſicut daretur cedenti.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo dandum eſt ceſſionario, ſicut daretur cedenti, probata eius poſſeſſione, n. 1. *&* 2.

*Poſſeſſio cedentis transfertur in ceſſionarium, quando ſumus in iuribus incorporalibus, n.*2.

Ceſſio in incorporalibus tantum operatur, quantum traditio, num. 2.

*Producens quietantias ſine proteſtatione cenſetur ratificaſſe ſolutiones in ea contentas, n.*3.

*Manutentio non impeditur per exceptionem requirentem altiorem indaginem, n.*4.

DECISIO DCXIV.

1 IOanni Baptiſtæ dandum eſſe mandatum de manutenendo pro medietate cenſus, Domini dixerunt cum pro dicta medietate ſit ceſſionarius Annibalis, de cuius quaſi poſſeſſione exigendi ſructus cenſus non controuertitur, & conſtat ex pluribus partitis ex aduerſo in actis productis. Vndè ſicuti manutentio competeret Annibali cedenti *§. retinendæ inſtit. de interdict.* Ita & competit Ioanni Baptiſtæ ceſſionario in quem huiuſmodi ius fuit translatum, *l. nomen debitoris in princip. de leg.* 3. Roman. *conſ.* 38. *n.* 18. *& conſ.* 135. *in princ.* Pariſ. *conſ.* 75. *n.* 18. *lib.* 4.

2 Cùm enim ſimus in iuribus incorporalibus poſſeſſio cedentis transfertur in ceſſionarium abſque alia apprehenſione, Natt. *conſ.* 398. *n.* 38. Menoch. *de retinen. remed.* 3. *n.* 259. *& ſeq.* quia in incorporalibus tantum operatur ceſſio, quantum traditio, gloſ. & Doct. *in l. fin. C. quand. ad fiſc. vel priuat.* Bart. *in l. ad eum quem num.* 1. *ff. de donat.* Bald. *conſ.* 341. *in fin. lib.* 2. & ſic probata poſſeſſione cedentis, ceſſionario competit manutentio, ex ſuperius adductis ex eodem Natt. *vbi ſupra d. num.* 38. *ita declarante gl. in l.* 2. *§. idem Nerua in verb. experiaris ff. ne quid in loco publico*, Menoch. vbi ſupra. Et fuit dictum in vna Romana cenſus 4. Martij 1611. coram bon. mem. Penia.

Maximè, quia conſtat etiam de quaſi poſſeſſione exigendi Ioannis Baptiſtæ ex pluribus quietantijs ab ipſo factis diuerſis debitoribus D. Flaminiæ. Et licet non conſtet de mandato ſoluentium, tamen cùm ipſa Domina Flaminia dictas quietantias produxerit in iudicio ſine aliqua proteſtatione, illas ſolutiones ratificaſſe videtur, *Publia §. final. ff. depoſiti*, *cap. cum olim de cenſib.* Dec. *in c. cum venerabilis n.*22. *de except.* Surd. *conſ.* 5. *n.* 37. *& conſ.* 28. *n.*47. *lib.*1. Et fuit dictum in vna Romana dotis 6. Iunij 1611. coram R. P. D. Vbaldo, etiamſi productio ſit facta à Procuratore, Caputaq. *deciſ.* 193. *par.* 1. 3

Non obſtat extinctio cenſus ex aduerſo oppoſita, quia redditur multum turbida, ex adductis per Informantes pro vtraque parte, & tanquam requirens altiorem indaginem eſt remittenda ad petitorium, nec interim poſſidenti eſt deneganda manutentio, vt fuit reſolutum in Bonon. cenſus 21. Ianuarij 1600. coram Illuſtriſſimo Card. Lancell. & in alia Romana fructuum cenſus 22. Iunij 1609. coram D. meo Caualerio. 4

Ex quibus ita reſolutum.

R. P. D. VBALDO.

Barchinonen. Capellaniæ.

Lunæ 2. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus ex ſola fundatione acquiſitum dicitur, & etiam per quaſi poſſeſſionem iuris præſentandi. Quomodo præſcribatur Iuſpatronatus ob negligentiam patronorum non præſentantium, & quando Iuſpatronatus dicatur Eccleſiaſticum.

SVMMARIVM.

*Iuſpatronatus ex fundatione acquiritur, n.*2.

*Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio probatur per collationem beneficiorum ad præſentationem patronorum, n.*2.

*Iuſpatronatus non præſcribitur ex ſola negligentia patronorum, qui alias fuerunt in poſſeſſione præſentandi, niſi doceatur de collationibus factis tanquam de beneficio libero cum ſcientia, & patientia patronorum, n.*3.

*Iuſpatronatus cenſetur Eccleſiaſticum, quando fuit fundatum à clerico non habente bona patrimonialia, vel aliunde quæſita, quam ex beneficio, n.*4.

*Iuſpatronatus cenſetur Eccleſiaſticum quando eſt reſeruatum ad fauorem beneficiatorum, etiam quod ſit fundatum de bonis laicalibus, n.*5.

*Regula quod attendi debet id quod eſt, & non id quod futurum eſt, n.*6. *in fine.*

Iuſpatronatus non mixtum, ſed Eccleſiaſticum dicitur, quando in fundatione fuerit dictum, quod ſi beneficiati intra menſem non præſentauerint, ius præſentandi deuoluatur ad laicos, n. 6. *&* 7.

DECISIO DCXV.

CVm fuiſſent erectæ duæ Capellaniæ vſque de anno 1415. à quondam Nicolao Oromir ad præſentationem duorum Clericorum, & ipſis intra menſem præſentare negligentibus, ad præſentationem laicorum, & vna ex prædictis Capellanijs vacaſſet de menſe Iulij, fuit de ea prouiſus Bernardinus à Sede Apoſtolica, tanquam de reſeruato ratione menſis, qui obtento Breui de capienda poſſeſſione, obtinuit etiam ſententiam declaratoriam contra Nicolaum, qui in poſſeſſione dictæ Capellaniæ reperiebatur. Vndè in gradu appellationis commiſſa cauſa in Rota cum reſcripto parito Breui arbitrio Rotæ die 15. Nouembris præteriti, propoſui dubium, An intraret arbitrium, & DD. mandarunt, vt videretur, An conſtaret de Iurepatronatus, & de eius qualitate, videlicet, an eſſet Eccleſiaſticum, vel mixtum in caſu, & ad effectum, de quo agitur, qui erat ad excludendam, vel includendam reſeruationem. 1

Quo dubio hodie propoſito, Domini quoad primam partem cenſuerunt, conſtare de Iurepatronatus ex fundatione, quæ data fuit, ex qua regulariter acquiritur, gl. & Doct. *communiter*, *in cap. piæ mentis* 16. *q.* 7. *cap. nobis de Iurepatron.* Aym. *conſ.* 68. *in princip.* & fuit ſæpè deciſum, 2

& de

& de effectuatione ſatis videbatur conſtare, ex quo Ordinarius ad præſentationem patronorum dictas duas iſtas Capellanias aliquando contulit cum enunciatione dictæ Inſtitutionis Capellaniarum à Nicolao Oromir factæ, & alias non eſt veriſimile, quod Ordinarius, de cuius intereſſe agebatur, contuliſſet ad præſentationem, niſi extitiſſet Iuſpatronatus, *iuxta deciſ. 11. de Iurepatron. in nou.* Lamb. *de Iurepatr. lib. 2. part. 2. q. 10. art. 7. n. 11.* Cardin. Seraph. *deciſ. 1232. num. 2. part. 2.* iuncto præſertim ſpatio ferè 200. annorum, quod interceſſit à dictis collationibus, iuxta tradita per Gabr. *de præſumpt. concluſ. 1. n. 9.*

3 Nec dicatur per negligentiam patronorum tantò temporis ſpacio fuiſſe præſcriptum ſtatum libertatis, ex quo de alijs præſentationibus non docetur. Quia reſpondetur, quod dato ſtatu Iuſpatronatus ex antedictis præſentationibus, & inſtitutionibus Ordinarijs, ſola negligentia patronorum non ſufficit ad præſcribendum ſtatum libertatis, ſed deberet doceri de collationibus factis, tanquam de beneficio libero, cum ſcientia, & patientia patronorum, vt fuit latè deductum in cauſa Papien. Archipresbyteratus 9. Aprilis 1601. coram bon. mem. Card. Pamphilio.

4 Quoad ſecundam partem dubij viſum fuit DD. hoc Iuſpatronatus eſſe potius Eccleſiaſticum, quam laicale, vel mixtum, quia hæc Capellania fuit fundata à Clerico, videlicet à Rectore Eccleſiæ, & cùm non conſtet, eum habuiſſe bona patrimonialia, vel aliunde quæſita, & conſtet eum habuiſſe beneficia, præſumitur Ius patronatus fundaſſe ex bonis, vel redditibus Eccleſiaſticis, & proinde Iuſpatronatus eſſe Eccleſiaſticum, Rot. *de Iurepatr. in verbo Ius n. 18.* Lambert. *eodem tract. lib. 1. par. 1. q. 8. art. 7. n. 17.*

5 Quibus accedit, quod iſtud Iuſpatronatus eſt expreſsè reſeruatum ad fauorem duorum beneficiatorum, & ſic cenſeri debet Eccleſiaſticum, etiamſi eſſet fundatum de bonis laicalibus, Abb. *in c. cum autem n. 3. de Iurepatr. & in c. cam te n. 4. eod. tit.* Rot. *eod. tract. in verb. Ius n. 15.* Card. *conſ. 82. n. 1. in fine.*

6 Non obſtat, quod ſi beneficiari non præſentauerint intra menſem, ius præſentandi deuoluitur ad laicos ex tenore dictæ fundationis, quod eſt vnicum fundamentum informantium pro Nicolao ad inducendam mixturam huius Iuriſpatronatus, quia fuit reſponſum, mixturam in hoc caſu conſiderari, quando inſimul, & eodem tempore Clerici, & laici habent ius præſentandi, *gloſ. final. in cap. vnic. de Iurepatronat.* Abb. *in cap. vltimo prope finem, ibi præſentatio ſimul pertineat, de Iurepatron.* Roc. *eodem tract. in verbo Ius num. 15. & 16.* Lamber. *lib. 1. part. 1. queſt. 1. art. 6.* In hoc autem caſu non adeſt communis, vel concurſus inter clericos & laicos, ſed ius præſentandi competit ſolis clericis, ſed ijs tantum negligentibus præſentatio deuoluitur ad laicos, & ſic nullum ius dicitur laicis competere ante deuolutionem, Rebuff. *in praxim in titul. de deuolut. num. 32.* Rota *deciſ. 10. verſ. concludendo vſque ad finem, de Iurepatron. in antiquis*, nec eſt ius de præſenti certum, & determinatum, ſed pendet à futuro euentu negligentiæ beneficiatorum, qui poteſt eſſe, & non eſſe, quod ius euentuale non videtur conſiderabile, iuxta text. *in l. ſciendum §. penult. ff. qui ſatiſd. cogan.* Ægid. *deciſ. 741. num. 6. circa finem*, Sarnen. *in reg. de iure quæſito non tollen. quæſt. 4. in princip. & num. 12. verſ. primus eſt, cum duobus ſeqq.* facit regula, quod res non recipit denominationem ab eo, quod erit, ſed ab eo, quod eſt Bald. & Salicet. *in l. ſi nondum C. de furt.* Iaſ. *in l. 1. §. qui mandatum num. 1. ff. de offic. eius cui mand. eſt iuris*, & quod debet attendi præſens ſtatus purus, & non qui euenire poteſt, Caſtr. *conſ. 428. num. 1. par. 1.* & ad hoc multa ſimilia congerebant Informantes pro Bernardino, quæ Dominis placuerunt.

7 Placebat etiam vni ex Dominis aliud motiuum quod Iuſpatronatus, re vera reſideat in ipſis Clericis, ſed ob eorum negligentiam præſentatio deuoluatur ad laicos, quæ præſentatio non eſt ipſum Iuſpatronatus, ſed quidam fructus, & effectus ipſius, vt tradit Roc. *vbi ſupra num. 8.* Lambert. *de Iurepatronat. 1. part. 2. lib. queſt. 1. art. 2.* & poſſunt ſimul ſtare, quod vnus ſit patronus, & alter habeat præſentationem, *cap. conſultationibus*, vbi gloſ. & Doct. *de Iurepatronat.* Et quando conſtat de Iure patronatus, ipſa præſentatio non attenditur, Abb. & Doct. *in dict. cap. conſultationibus, cum latè deductis in deciſ. 167. num. 10. part. 2. diuerſ.* Ex quibus fuit reſolutum, Iuſpatronatus prædictum eſſe Eccleſiaſticum.

R. P. D. VEROSPIO.

Cæſaraugustana Dedicationis.

Lunæ 9. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

De celebratione feſti dedicationis Eccleſiæ plura notanda, de quibus in Summario,

SVMMARIVM.

Eccleſia tenetur de iure communi celebrare feſtum ſuæ dedicationis, n. 1.

Conſuetudo ſeruanda eſt in celebratione feſti dedicationis Eccleſiæ, n. 2.

Maior quiſque dicitur in domo ſua, n. 4.

Eccleſia Cathedralis habet prærogatiuam celebrandi ſuam dedicationem, n. 4.

Quaſi poſſeſſio celebrandi feſtum dedicationis priuatiuè quoad aliam Eccleſiam quomodo probari debeat per teſtes, num. 5.

DECISIO DCXVI.

POſt mandatum de manutenendo, me ponente, conceſſum Eccleſiæ B. Virginis del Pilar ſuper celebratione feſti propriæ Dedicationis. Dubitaui an eadem Eccleſia teneretur ad inſtar aliarum, Dedicationis Eccleſiæ Metropolitanæ feſtum celebrare. Et fuit negatiuè reſponſum, ex quo enim dedicatio Metropolitanæ ſub eodem die cadit cum dedicatione Eccleſiæ del Pilar, iſta cogi non debet, ad illam celebrandam, cum de iure communi propriæ dedicationis diem celebrare teneatur, *cap. ſolemnitas 1. & 2. de conſecrat. diſt. 1. & c. 1. eod. tit. diſt. 3. & not.* Abb. *in rub. de conſecr. n. 3.* 1

Quod idem vniuerſali Eccleſiæ conſuetudini reſpondet, ſiquidem officium dedicationis propriæ Eccleſiæ regulariter alijs ſolemnitatibus præfertur, vt ex rub. Breuiarij Romani 4. in ordine de Dominicis ex 10. de translatione feſtorum colligitur. Hæc autem conſuetudo eſt ſeruanda, Vitalin. *in Clem. dignum n. 59. & 60. de celebrat. Miſſar.* Fel. *in rub. de maior. & obed. n. 10.* Nauar. *in Manual. c. 13. n. 5.* Rota *in nouis deciſ. 4. n. 3. de elect.* 2

Et hoc idem iuri conſonat, cùm reſpectu præcedentiæ quilibet in domo ſua maior dicatur, *l. nihil omnino, & ibi gl. fin. C. de palat. ſacr. larg. lib. 12.* Capyc. *deciſ. 27. n. 24. & 25.* Corn. *conſ. 193. n. 15. lib. 2.* 3

Vlterius ex quo Eccleſia del Pilar olim fuit Cathedralis, cenſetur prærogatiuam celebrandi ſuam dedicationem retinuiſſe, Ioan. de Platea *in l. 1. & 2. de præfect. præt. lib. 12.* Guido Pap. *deciſ. 377.* Quæ ratio dignitatis antiquæ non militat in alijs Eccleſijs, & ideò hæc non tenetur, ſicut aliæ Metropolitanæ, dedicationem celebrare. 4

Stante igitur aſſiſtentia iuris, necnon dicta vniuerſali conſuetudine pro Eccleſia del Pilar, debuit Metropolitana probare, ſe poſt erectionem, & translationem in Cathedralem illi prohibuiſſe, ne propriè dedicationis ſolemnitatem celebraret, & quod eadem etiam per tempus requiſitum ad præſcribendum acquieuerit, per gl. *in l. qui luminibus*, & ibi Bart. Caſtr. *& alij ff. de ſeruit. vrban. præd.* Felin. *in cap. paſtoralis num. 5. in §. limitat. de officio Ordinarij*, cum alijs per Gabr. *de præſcript. concl. 10. n. 130.* Hoc tamen nunquam fuit probatum, non obſtantibus teſtibus alias in contrarium adductis, vt fuit reſolutum in deciſionibus coram R. Bononien. Et cum hodie nihil vltra releuans deducatur non videtur in eadem amplius inſiſtendum, &c. 5

ILLV-

Digitized by Google

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. P. D. MANZANEDO.

Colimbricen. penſionis.

Veneris 6. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Penſionis ſolutio quibus exceptionibus retardetur, quando cauſa eſt commiſſa cum clauſula arbitrio Rotæ.

SVMMARIVM.

Penſionis ſolutio retardatur, quando ex ventre literarum Apoſtolicarum apparet, penſionem eſſe extinctam ex aſſecutione Parochialis Eccleſiæ, n. 1. & ſeqq.

Iudex poteſt ex officio agentem repellere, quando illi offert exceptio, quæ ineſt obligationi, n. 1.

Conceſſum ad tempus poſt illud tempus cenſetur denegatum, num. 2.

Penſionis ſolutio non retardatur per exceptiones, requirentes altiorem indaginem, n. 3.

Supplicatio vbi continet plura, poſſunt ſuper ea plures littera expediri ſub eadem data, & quilibet ſuas expedit litteras, prout ſua intereſt, & ſine grauamine ſibi impoſito, n. 4.

DECISIO DCXVII.

1 FVit coram me in iſta cauſa reſolutum ſecunda Decembris 1613. arbitrium non intrare pro retardatione ſolutionis, cùm illa non retardetur, quoties conſtat de reſeruatione penſionis, iuxta deciſiones ibi adductas, & quod exceptio aſſecutionis alterius parochialis, qua ſtante ceſſabat, iſta penſio reſpiciebat petitorium, & requirebat altiorem indaginem, cum non eſſet liquida, & interim penſionarius non erat priuandus ſua poſſeſſione, & cum Gundiſaluus illi deciſioni non acquieſceret, cauſam ſuper eiſdem 20. Aprilis præſentis anni repropoſui, & Domini ordinarunt, quod videretur particulariter ſuper extinctione iſtius penſionis ad eundem effectum, an intraret arbitrium. Vndè hodie propoſui dubium, an dicta penſio eſſet extincta in caſu, & ad effectum, de quo agitur. Et Domini pro extinctione reſponderunt, ex illo potiſſimum fundamento, quod in ſupplicatione Sanctiſſimo porrecta ſuper reſignatione iſtius parochialis facta per Henricum ad fauorem Gundiſalui adeſt decretum Sanctiſſimi, his verbis, *quod quoties cumque aliquam aliam parochialem Eccleſiam de Iurepatronatus eiuſdem Comitis exiſten. vacare, & ipſum Henricum ad illam præſentari, & eam conſequi contigerit, penſio per præſentes reſeruata eo ipſo ceſſet, dictuſque Gundiſaluus, & ſui in dicta Eccleſia ſucceſſores ad illius ſolutionem vlterius faciendam teneantur, &c.* Vndè cum conſtet de Iurepatronatus eiuſdem Comitis, quod nec controuertitur, videtur dicendum, penſionem iſtam ceſſare, ex adductis per Caſſad. *deciſ. 10. n. 1. ſeqq. de reſcr.* cum ex facie ſupplicationis apparet de extinctione penſionis, conſtito, prout conſtat de aſſecutione Henrici alterius parochialis, quo caſu tradit Caſſad. iudicem ex officio poſſe, & debere abſque partis oppoſitione repellere agentem, per text. *in l. lecta verſ. dicebam. ff. ſi cert. petat.* & ibi Bart. Non enim eſt neceſſe opponere exceptionem, quæ ineſt obligationi, *l. petens,* cum ibi not. *C. de pact. l. eum qui ita §. qui ita ff. de verb. oblig.* & tali caſu exceptio dicitur oriri ex ventre litterarum, & in eiſdem litteris penſionem annullari, & tunc retardat ſolutionem, *iuxta deciſ. 649. n. 3. lib. 3. par. 3.* vbi Rota ſequuta eſt ſupradictam deciſionem Caſſadori. Et in idem cadit *deciſ. 654. n. 5. eadem parte, & lib.*

2 Et facit, quia iuxta dictum decretum Sanctiſſimi penſio iſta fuit conceſſa tantummodo ad tempus aſſecutionis alterius parochialis per Henricum, & conceſſum ad tempus, poſt illud cenſetur denegatum, *l. 1. §. 1.* & ibi Bald. *ff. de pact. l. ſtatum liberum §. Stichum, & l. Titia cum teſtamento, §. vlt. de legat. 2.* Oldrad. *conſ. 203. in fine,* & plures cumulat Tiraq. *de retract. conuent. gl. 2. §. 1. n. 49.* Nec in iſto caſu prædicta exceptio poteſt dici requirere altiorem indaginem, cùm oriatur ex ventre eiuſdem ſupplicationis, & requirat ſolam verificationem in facto aſſecutionis alterius parochialis per dictum Henricum.

3 Ex quibus videtur reſponſum deciſionibus Veral. 321. *part. 1. 320. ſeu 322. incip. penſionarius tenetur ſoluere part. 2.* quibus dicitur exceptionem extinctionis penſionis non impedire illius ſolutionem, quia requirit altiorem indaginem *ex ibi adductis.* Loquuntur enim prædictæ deciſiones in exceptione extinctionis, non oriente ex ventre litterarum reſeruationis, ſed aliunde, prout in profeſſione monachi, qui cum poſſet ex diſpenſatione penſionem retinere, non videbatur conſentaneum interim priuare penſionarium ſua quaſi poſſeſſione exigendi, quod ſecus eſt in caſu noſtro, in quo exceptio extinctionis oritur ex ventre dictæ ſupplicationis, & ex decreto per Sanctiſſimum in illa appoſito.

4 Non obſtat, quod in litteris reſeruationis iſtius penſionis non adſit prædictum decretum, quia ex ſtylo Curiæ poſſunt ſuper eadem ſupplicatione plures litteræ expediri, ſub eadem data, & quilibet expedit ſuas litteras ſine grauamine ſibi impoſito, & prout ſua intereſt, quod euenit in caſu noſtro, cùm Henricus expediuerit reſeruationem penſionis ſine dicto decreto. Gundiſalu. verò litteras ſuæ prouiſionis ſine grauamine dictæ penſionis, quamuis ad partes expediuerit litteras ſuper dicto decreto, & omnes iſtæ litteræ ſunt deſumptæ ex eadem ſupplicatione, continente dictum decretum, quod ſufficit.

5 Minus obſtare videtur, quod dictum decretum non videatur conforme mandato ad reſignandum dato per Henricum reſtricto ad aſſecutionem alterius parochialis maioris valoris, de quo tameo maiori valore non fit mentio in decreto. Reſpondebatur enim quod iſta exceptio tendit ad inualidandam reſignationem ob defectum conſenſus, ſed non ad extinctionem penſionis, quæ apparet extincta, ex dicto decreto appoſito in ſupplicatione, vltra quod prædicto decreto fuit adhibitus conſenſus procuratoris Henrici. Ex quibus fuit concluſum pro extinctione penſionis, qua ſtante Domini cenſuerunt intrare arbitrium pro illius ſolutionis retardatione maximè cum clauſula *arbitrio remittat aliquid de iuris rigore, & intret æquitas maxima,* quod ſtante dicta extinctione ſolutio penſionis retardetur, & per conſequens ex ſupradictis fuit receſſum à prima deciſione.

R. P. D. BVRATTO.

Bononien. Beneficij.

Veneris 6. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

De attentatis lite pendente, aut pendente termino ad appellandum an, & quando ſint reuocanda, & quando litigioſi vitium inducatur.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio capta per procuratorem æquiparatur poſſeſſioni captæ per principalem, n. 1.

Poſſeſſio inſtrumentalis ſufficit ad conceſſionem mandati de manutenendo, quando poſſeſſio eſt vacans, n. 1.

Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum dicitur attentata, n. 2.

Appellandi termino durante omnia attentata reuocantur, etiam quod in dicto termino non fuerit appellatum, n. 2.

Appellare debet quis à ſententia contra eum lata infra decem dies à die ſententiæ, non autem à die notitiæ, quando fuit perſonaliter citatus, & ſic fuit verus contumax. Declara, vt n. 3.

Litigioſi vitium non inducitur per litem in ſummariſſimo poſſeſſorio, n. 4.

Litigioſi vitium non inducitur in cauſa beneficij, in qua non principaliter agitur, cuius eſſet beneficium, ſed tantum agitur de iure præſentandi inter patronos, numer. 5.

Attentata lite pendente non ſunt reuocanda, quando attentans litem ignorabat, n. 6.

DECISIO DCXVIII.

DIxerunt Domini, manutentionem dandam Paulo Claudio, qui vti prouiſus ab Ordinatio per obitum Caroli de Niuerſa vltimi poſſeſſoris de menſe Septembris 1612. defuncti, mediante ſpeciali procuratore 12. eiuſdem menſis conſtituto poſſeſſionem adeptus fuit, vt ex inſtru- 1

Digitized by Google

ſtrumento 13. Martij 1613. Quæ idem operatur, ac ſi per ipſum Paulum capta fuiſſet, *ad l. 1. §. per procur. & l. communis ſeruus ff. de acquir. poſſeſs.* & licet inſtrumentalis ſufficit, cùm poſſeſſio eſſet vacans ad vulgarem, *l. prædia*, & ibi not. gloſ. & Doct. *ff. eodem*, & quotidie in Rota practicatur, & tanquam anterior poſſeſſio Cariccioli eſt præferenda, *c. licet cauſa cum ibi not. de reſcript.*

2 Non obſtat, quod Caracciolus vti præſentatus fuerit immiſſus in vim ſententiæ Metropolitani latæ citato Paulo, & ideò videatur amiſſa poſſeſſio, & quæſita Caracciolo *ad l. iuſte poſſidet. ff. de acq. poſſeſs.* quia cum fuerit capta poſſeſſio pendente termino ad appellandum, nullius eſt roboris, tanquam attentata, *cap. non ſolum de appellat. in 6.* Et licet non fuerit intra decennium appellatum, reuocatur tamen per viam nullitatis, licet non per viam attentatorum, vt Rota paſſim ſeruat, teſte Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 2. n. 4. & 5. de appell.* qui ita deciſum refert in Calagurritana Beneficij de Burgo 7. Maij 1574. coram bon. mem. Card. Seraphino inter impreſs. *diuerſ. 406. n. 3. part. 1.* Put. *deciſ. 27. in fin. in nou. impreſs. lib. 1.* & datur prius poſſidenti manutentio, vt fuit dictum in Ferrarien. bonorum de Taſſonis 26. Iunij 1613. coram R. P. D. meo Pamphilio.

3 Nec dicatur, Paulum Claudium vti perſonaliter peremptoriè citatum dici verum contumacem, & ſic appellare non poſſe, vel ſaltem ex obſeruantia Rotæ, niſi appellauerit intra decennium à die ſententiæ, Felin. *in cap. quoad conſultationem num. 28. de ſentent. & re iudicat.* Veſtr. *in praxi lib. 7. c. 3. n. 21.* Quia cum fuerit citatus in ciuitate Neapolis, & ſic in alieno territorio, non videbatur contumax, niſi quoad effectum, vt poſſet dari immiſſio in poſſeſſionem beneficij, non autem quoad alios effectus contumaciæ, Socin. *in c. ſane num. 14. de foro compet.* Vltra quod ſententia poteſt etiam dici nulla, tanquam lata à iudice appellationis, contra ſententiam latam in prima inſtantia, non ſolum illa non reuocata, ſed nec de ea facta mentione, Caſſad. *deciſ. 1. num. 4. de ſequeſtr. poſſeſs. & fruct.* & tenuit Rota in Peruſina dotis 9. Aprilis 1607. coram bon. mem. Pegna.

4 Minus obſtat, quod etiam poſſeſſio Pauli fuerit attentata ſtante lite de anno 1607. inter prætenſos patronos, & appellatione à ſententia Ordinarij per Landulphum vnum ex præſentatis coram Metropolitano introducta, ad text. *in c. 2. vt lite pendente in 6. & in Clement. 1. eod. tit.* & vtrobique Doct. Nam pro reſponſione dicebatur, non conſtare, litem prædictam fuiſſe talem ex qua beneficium fuerit effectum litigioſum, imò decretum Ordinarij fuit in ſummariſſimo poſſeſſorio, & ſic non potuit induci vitio litigioſi, Alber. *in Authent. litigioſa n. 1. in fin.* & ibi Bald. & Angel. *in princip. C. de litigat.* Caſſad. *deciſ. 6. num. 2. de reſcr.* Neque impediri Ordinarius quia conferret, Caſſad. *deciſ. 5. in princip.* vt lite pendente, Franch. *in cap. 2. in 2. & 3. not. ab. eod. tit. in 6.* Mandoſ. *in reg. 27. de ſubrog. q. 13. n. 4. verſ. & quod beneficium de communi,* Lancell. *de attent. par. 1. c. 3. n. 94. 95. & 133.*

5 Neque in omnem caſum conſtare videbatur, actum fuiſſe principaliter in ea lite, cuius eſſet beneficium, quia erat ſuper iure præſentandi inter patronos, quæ non facit beneficium litigioſum. Et licet deinde prætendatur etiam inter præſentatos litigatum ſuper titulo, non tamen conſtat, vt dixi hoc fuiſſe principaliter. Quod ſi fuit incidenter, beneficium non remanſit litigioſum, Archid. *in d. c. 2. in verbo litigatur,* vbi Franch. *n. 3. vt lite pendent.* de communi Lancell. *d. c. 3. n. 120.* Quæ etiam plenius diſcutienda, vbi agetur de gratia Veterani, qui beneficium ex hoc capite litis à Sede Apoſtolica impetrauit, interim verò non deneganda manutentio Paulo.

6 Nec etiam viſa fuit attentata collatio Ordinarij ex eo, quod fuerit facta 15. Septembris 1612. cum tamen die 1. præceſſiſſet præſentatio Caraccioli coram Vicario, qui mandauerat apponi edicta, quia collatio facta fuit ab Epiſcopo in Vrbe commorante, quem non conſtat habuiſſe notitiam præſentationis, & decreti, prout dicitur factum lite pendente ab ignorante litem non eſſe attentatam, latè Lancellott. *de attent. par. 2. c. 4. limitat. 27.* Et ita omnibus Informantibus concluſum fuit.

REVERENDISSIMO P. D. PAMPHILIO.

Placentina Dotis, & Antifacti.

Veneris 6. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Donatio propter nuptias, quam vigore ſtatuti vxor lucratur propter mortem viri, quoad vſumfructum filio ſuperſtite ex eodem viro mortuo filio, quandocumque filius moriatur, proprietas conſolidatur cum vſufructu ad fauorem vxoris.

SVMMARIVM.

Donationem propter nuptias, quam vxor lucratur per mortem mariti quoad vſumfructum viuente filio ex eodem marito procreato, lucratur ipſa vxor, & mater reſpectiuè etiam quoad proprietatem mortuo filio, ſiue ante tranſitum matris ad ſecunda vota, ſiue etiam poſt, n. 1.

Forma inducitur per clauſulam non aliter, *nec alio modo, num. 2.*

Clauſula non aliter, *nec alio modo inducit formam, & eſt adeo præciſa, vt non recipiat interpretationem, ſeu modificationem a verbis ſeparatam, n. 2.*

Dictio ipſe *denotat perſonalitatem, ita ut omnes alios excludat, n. 3.*

Conditionalis promiſſio, conditione non adimpleta, non eſt obligatoria, n. 3.

Cautio præſtita per procuratorem alicuius in caſu, in quo de iure præſtari non debebat, intelligitur præſtita, quatenus de iure præſtari deberet, & non aliàs, n. 4. & 5.

Inſtrumentum dicitur probatio probata, & facit rem manifeſtam, n. 6.

DECISIO DCXIX.

CEnſuerunt Domini, ſententias quoad præiudicialia Angelicæ Mariæ eſſe reuocandas quoad reliqua confirmanda. Et quoad caput reuocationis ex eo moti ſunt Domini, quia Angelica Maria in dictis ſententijs reperitur condemnata ad præſtandam idoneam ſecuritatem de reſtituendo Antifactum Arcello hæredi ipſius primi viri, finito vſufructu, quam tamen cautionem nullo modo præſtare tenebatur, quia, cùm iam deceſſiſſet vnicus eius filius ex primo matrimonio, ipſa lucrata fuit dictum Antifactum, ſeu donationem propter nuptias etiam quoad illius proprietatem, iuxta diſpoſitionem text. *in l. fœmina §. illud C. de ſecundis nupt. & in auth. de non eligen. ſecundo nub. §. proſpeximus, verſ. quapropter §. hoc autem, verſ. ſi vero præmoriantur, & §. illud vero, verſ. ſed & diligentiam,* & trad. Alex. *conſ. 63. n. 2. & ſeq. lib. 5. & conſ. 66. ſub n. 7. verſ. & ſi d. filij lib. 3.* Aym. *conſ. 285. circa finem, verſ. ſecundo reſpondeo, & verſ. 3.* Io. de Garon. *in authen. ex teſtam. n. 46. & ſeq. vbi teſtatur de communi C. de ſecundis nupt.* Rimin. iun. *conſ. 305. n. 88. & ſeq. lib. 3.* Ruin. *conſ. 21. ſub n. 2. verſ. ſed alijs filijs lib. 3.* Gabr. *de ſecundis nupt. concl. 3. nu. 29.* vbi poſt alios reprobat opinionem gloſ. *in d. auth. ex teſtam. in verbo filij quæ contrarium tenuit C. de ſecundis nupt.* & dicit, quod hæc opinio videtur magis communis, quam etiam ſequutus eſt Vincent. de Franc. *deciſ. 106.* & in terminis Statuti Placentiæ Petr. Ant. Anguiſſola *conſ. 4. per tot. lib. 5.* & procedit, ſiue filij deceſſerint ante tranſitum matris ad ſecunda vota, Ripa *in l. fœmina in 4. q. C. de ſecund. nupt.* Gabr. *eod. tit. concl. 1. n. 22.* ſiue poſt tranſitum ad ſecunda vota, iuxta text. *in d. l. fœmina §. illud C. de ſecundis nupt.* Alex. *d. conſ. 66. num. 27. verſ. attamen attento lib. 3. & d. conſ. 63. num. 3. verſ. accedit ad idem lib. 5.* Ruin. *d. conſ. 21. ſub num. 2. verſ. ſed alijs filijs, lib. 3.* Gabr. *d. tit. de ſecund. nupt. concl. 1. n. 23. & concl. 3. n. 30.* 1

2 Non obſtat, quod Angelica Maria ſub die 23. Aprilis 1602. poſt obitum ipſius primi viri promiſerit dicto Arcello in actu ſolutionis Antifacti præſtare fideiuſſionem de eo reſtituendo, quia, vt legitur in inſtrumento dictæ promiſſionis, illa fuit reſtricta ad formam Statuti Placentiæ de hac re diſponentis cum clauſula *nec aliter*, nec alio modo, quæ inducit formam, Dec. *conſ. 528. n. 11.* Ruin. *conſ. 92. n. 25. lib. 3.* Paris. *conſ. 19. n. 25. lib. 2.* Natta *conſ. 372. n. 5.* Rolan. *conſ.*

conſ. 63. *n.* 29. *lib.* 4. Rota in cauſa Bononen. Translationis penſionis 23. Ianuarij 1579. *relat. inter impreſs. diuerſ. dec.* 446. *num.* 5. *part.* 1. & eſt adeò præciſa, vt non recipiat interpretationem, ſeu modificationem à verbis ſeparatam, Alex. *conſ.* 3. *n.* 4. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 61. *n.* 2. Natta *conſ.* 372. *n.* 5. *Statutum ſub rubric. de Dote, & Antifacto lucrandis*, quod ab vtraque parte datur circa cautionem huiuſmodi nihil aliud diſponit, niſi quod mulier prædecedente viro, antequam poſſit exigere, & habere ab hæredibus viri Antifactum, teneatur præſtare liberis idoneam ſecuritatem de reſtituendo ipſis liberis dictum Antifactum, ſi contingat eam præcedere liberis prælibatis. Vndè, cùm iam ante diem ſolutionis deceſſerit dictus filius, ſequitur dicendum, quod ipſa Angelica Maria ex huiuſmodi promiſſione ad formam Statuti restricta nullam ſecuritatem præſtare teneatur, ex quo enim ſtatuentes in caſu iſto prædecedentiæ filiorum nihil diſponunt, cenſentur, quoad hoc voluiſſe ſe conformare, cùm dicta iuris communis diſpoſitione, ad text. *in l. ſi cum dotem in princ. ff. ſoluto matrim.* Anchar. *conſ.* 26. *n.* 2. *cum ſimilibus*.

3 Quod tantò magis eſt dicendum in caſu iſto, quia Statutum dicit, quod mulier teneatur præſtare liberis idoneam cautionem de reſtituendo ipſis liberis, quod pronomen ipſis denotat perſonalitatem, itaut omnes alios excludat etiam hæredes ipſorum filiorum, Iaſ. *in l. filiusfam. §. Diui in ſecunda lectura n.* 151. & Ripa *num.* 11. *verſ. idem ſi ff. de legat.* 1. Bald. *conſ.* 304. *num.* 1. *lib.* 5. Natta *conſ.* 163. *n.* 8. Tiraquell. *de retract. conuent. §.* 1. *gloſ.* 6. *num.* 25. cum alijs relat. in cauſa Bergomen. Legati 9. Octobris 1595. coram Seraphino. Maximè quia id diſpoſuit ſub conditione ſi contingat matrem prædecedere liberis prælibatis, ex quo infertur, quod ſi eueniat contrarium, quod prædecedant filij, ſecuritas de reſtituendo, & ipſa reſtitutio locum non habeant, ad text. *in l. cum Prætor. ff. de re iudicat.* cum ſimilibus adductis per Pet. Ant. Anguiſſolam *d. conſ.* 4. *n.* 3. *in fin. & ſeq. lib.* 5.

4 Non obſtat cautio præſtita in partibus pro obtinenda executione ſententiæ, & rei iudicatæ, quia vltra quod illa fuit præſtita à procuratore, de cuius ſpeciali mandato non conſtat, prout conſtare debet ad effectum, vt Angelicæ Mariæ præiudicare poſſit placuit etiam reſponſio, quod cum de iure præſtari non debeat, vt ſupra firmatum eſt, vel intelligitur præſtita per procuratorem quatenus de iure præſtari debeat ex adductis per Afflict. *deciſ.* 399. *n.* 13. *& ſeq.* vel vti erronea non tenet, quia errans non conſentit, Grammat. *deciſ.* 103. *num.* 168. *& ſeq.* & alias ſi vigore dictæ cautionis Antifactum vllo tempore reſtitueretur, vti in debitum condici poſſet, *l. is qui ff. de cond. indeb.* Afflict. *d. deciſ.* 399. *in fin.*

5 Ad deciſionem Putei 17. de conſtit. placuit reſponſio, quod illa loquitur in terminis Statuti valdè diuerſi, ibi enim ſolum diſponitur ad fauorem mulieris in caſu non exiſtentiæ liberorum, ſed filijs extantibus nihil defertur matri, nec etiam quoad vſumfructum: Ideò dicit, quod ſi filij extent, & poſtea moriantur, non facit, quod ipſa ſuccedat in proprietate, & eſt ratio, quia tunc non poteſt habere locum conſolidatio, ſed in Statuto, de quo agitur, vt ſupra dictum eſt, extantibus filijs, matri defertur Antifactum ad vſumfructum, filijs verò poſtea prædecedentibus, cùm ſtatutum nihil diſponat, intrat ſupradicta iuris communis diſpoſitio, ſecundum quam in caſu iſto proprietas cum vſufructu conſolidatur, & ipſa mater remanet plena Domina, vt conſiderat Vinc. de Franchis *d. deciſ.* 106.

6 Quo verò ad confirmationem ſententiarum in alia parte, in qua condemnant dictum Arcellum ad ſolutionem Antifacti vnà cum damnis, & intereſſe; moti ſunt Domini, quia de dicto anno 1602. dictus Arcellus expreſsè ad prædicta ſe obligauit cum iuramento, & obligatione Camerali, prout conſtat ex publico inſtrumento, quod dicitur probatio probata, Bald. *in l. intereſt in vltimo notabili C. de ſolut.* Et facit rem manifeſtam, Bart. *in l.* 1. *n.* 8. & ibi Iaſ. *n.* 10. *ff. de nou. oper. nunciat.* Verùm cùm pro parte Arcelli huiuſmodi damna, & intereſſe dicerentur ſoluta pro aliquibus terminis, placuit Dominis de illis eſſe habendam rationem.

R. P. D. CAVALERIO.

Æſina pecuniaria.

Lunæ 9. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Inſtrumentum cum obligatione Camerali exequendum omninò eſt non obſtante appellatione, exceptione de iure tertij, & ſimulationis.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum publicum cum Camerali obligatione exequendum eſt, n. 1.

Appellatio non datur à decreto de exequendo ad effectum ſuſpenſiuum, n. 2.

Exceptio de iure tertij non admittitur in executiuis ad impediendam executionem, n. 3.

Simulationis exceptio non impedit executionem Cameralis obligationis, n. 4.

DECISIO DCXX.

PRomiſerat Antonius mediante legitimo procuratore 1
ad hoc ſpecialiter conſtituto ſoluere Papyrio mercatori in Ciuitate Anconæ Scuta 3000. intra ſpacium 22. menſium pro pretio mercium cum obligatione Camerali, ex quibus ſoluit ad bonum computum Scuta 1180. mortuo Antonio egit Papyrius pro reſiduo vigore obligationis Cameralis coram Auditore Cameræ contra Alexandrum eius filium, & hæredem, & obtinuit mandatum executiuum contra bona hæreditaria Antonij, quod poſtea executioni demandari fecit contra Franciſcum filium, & hæredem eiuſdem Alexandri ad effectum deponendi, fuit ab huiuſmodi decreto appellatum, & cauſa commiſſa in Rota Illuſt. D. meo Card. Mellino, tunc Auditori cum clauſula, *ſi quid exequendum*. Dubitatum fuit coram me vti ſubrogato, an dictum mandatum ſit exequendum, & Domini affirmatiuè reſponderunt. Satis enim conſtare videbatur de iuſtitia mandati ex publico inſtrumento cum obligatione Camerali, quod habet executionem paratam, Caſtr. *conſ.* 260. *n.* 4. *par.* 1. *& in l. poſt rem iudicatam in fin. ff. de re iudicat.* Cephal. *conſ.* 439. *n.* 16. Theſaur. *deciſ.* 26. *n.* 11. fuit reſolutum in Romana executionis laudi 26. Iunij præteriti coram R.P.D. meo Vbaldo.

Nec obſtare dicebatur, quod à dicto decreto fuiſſet ap- 2
pellatum, quia à decreto de exequendo non datur appellatio ad effectum ſuſpenſiuum, *l. ab executore ff. de appellat. l. ab executione C. quor. appell. non recip.* Et hæc eſt communis opinio, & obſeruantia Palatij, vt fuit dictum in Rhegien. S. Thoma 10. Decembris 1576. coram bon. mem. Oriolen. quæ eſt relata inter impreſſ. *diuerſ.* 100. *num.* 13. *par.* 1. & 10 Fauentina de Paſijs 28. Nouembris 1603. coram R.P.D. meo Decano, præſertim cùm in decreto nihil plus contineatur, quam in mandato, Rom. *conſ.* 45. *n.* 3. *dicitur in dicta deciſ. Rhegien. n.* 15. & fuit dictum in Mantuana Bonorum 17. Ianuarij 1611. coram R. P. D. meo Vbaldo.

Minus obſtat, quod dicebatur creditum hoc ſpectare ad 3
Faſſitellum, quia in inſtrumento non legitur eius nomen, & in omnem euentum hoc eſſet excipere de iure tertij, quæ exceptio in exequutiuis non admittitur ad effectum impediendi executionem, ad tradita per Menoch. *conſ.* 585. *num.* 37.

Ad allegatam decoctionem Papyrij placebat reſponſio, 4
quod non probabatur. Nam aſſertum inſtrumentum, quod ad eam probandam allegabatur, erat inter alios actum, & in omnem euentum ceſſabat omnis difficultas, quia decretum de exequendo non erat ſimplex ad fauorem Papyrij, ſed vt pecuniæ deponerentur ad effectum conſignandi, cui de iure. Vndè per tale decretum conſultum eſt, tam creditoribus Papyrij, quàm Faſſitello quatenus pecuniæ ad ipſos ſpectent.

Allegatus exceſſus excludebatur, quia promiſſio erat de 5
ſoluendo in moneta Papali, & ſolutio Scutorum 118. fuit facta in moneta Veneta, quæ non æquiualet monetæ Papali, & ideò reſiduum erat vltra Scuta 1820. & propterea in quietantia fuit appoſita clauſula ſine preiudicio conſequendi valorem paulorum.

Tan-

6 Tandem ad allegatam exceptionem ſimulationis reſpondebatur, exceptionem hanc tanquam requirentem altiorem indaginem non admitti ad retardandam executionem inſtrumenti obligatione Camerali vallati, vt in puncto Galleſ. *ad formul. oblig. Cameral. par. 4. q. 2. num. 3. verſ. ſimulationis ergo.*

7 Placuerunt etiam Dominis reſponſiones datæ per Informantes ad ſingulas coniecturas pro ſimulatione adductas. Ex quibus concluſum fuit mandatum eſſe exequendum ad effectum deponendi pecunias, & eas conſignandi cui de iure, iuxta formam decreti Auditoris Cameræ, &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. P. D. DAMASCENO.

Romana Legitimæ.

Lunæ 9. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

In præiudicialibus ſcientia debet eſſe explicita, & indubitata, quando, & ex quibus præſumatur, ſeu probetur ignorantia potius, quam ſcientia.

SVMMARIVM.

Scientia explicita, & indubitata requiritur in præiudicialibus, n. 1.

Mulierum genus liberale non eſt, ideò eo minus præſumuntur voluiſſe iactare ſuum, n. 2.

Ignoranti quando non currit præſcriptio an ignorantia præſumatur, n. 3.

Reſtitutio quando petitur ex capite ignorantiæ an ignorantia præſumatur, n. 3.

Negligentia in agendo non imputatur illi, qui neſciebat ſe agere debere, n. 3.

Ignorans æquiparatur impotenti, n. 3.

Præſcriptio non currit non valenti agere, n. 3.

Ignorantia probatur iuramento, n. 4.

Scientiam teſtamenti, & contentorum in eo quando quis habere dicatur, n. 5. & 6.

Enunciatiua non probat contra præſentem, quando principaliter agitur de enunciato, n. 7.

DECISIO DCXXI.

1 QVia in hac cauſa fuit dictum lapſum quinquennij, *de quo in l. fin. C. de inoffic. teſtam.* minimè obſtare D. Septimiæ ex quo non apparet habuiſſe ſcientiam donationis factæ per patrem, & ignorantia præſumitur ex ibi allegat. & ideò fuit in hac propoſitione dubitatum, an conſtaret de ſcientia D. Septimiæ ad effectum, de quo agitur, & pro negatiua fuit tentum ſaltem quoad illam explicitam, & indubitatam ſcientiam, quæ requiritur in præiudicialibus, iuxta not. *in l. de his ff. de tranſact. gl. in c. concertationi, ver. ſciuerit,* & ibi Gemin. *n. 15. de appell. in 6.* Pariſ. *conſ. 47. n. 9. lib. 1.* Crauet. *conſ. 93. n. 8.* Natt. 636. *n.* 192. Becc. *conſ.* 111. *n.* 20. Surd. *conſ.* 328. *n.* 28. Put. *dec.* 397. *n. 3. lib. 2.* Pedemont. *deciſ. 176. n. 3. & 4.*

2 Maximè in mulieribus quarum genus nullatenus eſt liberale, *l. ſi ſtipulata, verſ. ſi vxor. ff. de donat. inter vir. & vxor. l. ſed ſi ego in fin. ff. ad Senatuſconſ. Velleia. & vtrobiq. gl. in fin.* Bart. *q. 7. n. 4. verſ. quinto prob.* Caſtren. *conſ.* 342. *n. 3. lib. 1.* Alex. *conſ. 144. n. 10. lib. 5.* Vndè minuſque ceteri præſumuntur voluiſſe iactare ſuum, contra regulam, de qua *in l. cum de indebito ff. de probat.*

3 Et quicquid ſit de eo an ignorantia ſit probanda per illum, qui negat impletam præſcriptionem, vel aduerſus illam fuerit reſtiturus, de quo per Mandell. *conſ. 18. n. 5.* in quo fortè facienda eſſet diſtinctio inter negantem concurriſſe præſcriptionem, & petentem reſtitutionem in integrum aduerſus illam, quia primo caſu negans præſcriptionem non ſe fundat in ignorantia, ſed opponit non eſſe propoſita requiſita, ſeu præſcriptionem hoc eſt lapſum temporis, & negligentiam agere debentis, de quo per Abb. *in rubr. de præſumpt. n. 1. in fin.* Felin. *in princip.* Bald. *eod. tit. in proœm. verſ. his generaliter in fin.* quæ negligentia minimè imputari poteſt niſi adſit ſcientia illius, qui agere debebat, Alex. *conſ. 1. num. 5. lib. 4.* Caſtr. *conſ. 47. n. 1. lib. 2.* Decian. *conſ. 36. lib. 1.* quia alias neſciens æquiparatur impotenti, *l. annus de calumn. l. in actione, verſ. planè ff. de furt. l. argentum ff. commod. gl. in c. quia diuerſitatem, ver. notitia de conceſſ. præben.* Anchar. *conſ. 174. n. 3. in fin. & n. 4.* Roman. *conſ. 228. n. 2.*

Verùm quia Rota in deciſione in hac cauſa facta 10. Decembris proximè præteriti, & in alijs ibi alleg. noluit reſoluere an ceſſat præſcriptio, vel potius competat reſtitutio. Ideò DD. in hac propoſitione dixerunt, quod etiamſi eſſet opus probare ignorantiam, quod illa remanerct probata ex inſtrumento iam præſtito per D. Septimiam ex quo probatur ignorantia, *c. vt circa in fin.* & ibi gloſ. *ver. per proprium de elect. in 6.* Bald. *conſ. 92. n. 1. in fin. lib. 2.* Oldrad. *conſ. 286. n. 4.* Anchar. *conſ. 174. n. 4.* Roman. *conſ. 94. n. 3. verſ. contrarium,* Alexand. *conſ. 76. nu. 8. lib. 7.* Corn. *conſ. 168. num. 17. lib. 3.* Crauett. *conſ. 201. n. 33.* & admittit Mandell. *d. conſ. 18. n. 5.* 4

Quæ autem fuerunt adducta pro parte ſocietatis ad probandam ſcientiam donationis viſa fuerunt non obſtare, nam totum fundamentum conſiſtit in eo, quod Septimia habuit ſcientiam teſtamenti paterni in quo quidem teſtamento enunciabatur donatio, de cuius inofficioſitate agitur. Vndè infertur, quod ſi habuit notitiam teſtamenti, ergo & donationis in illa enunciatæ, ſed ad hoc fuit reſponſum in primis non conſtare, quod Septimia habuerit ſcientiam ſaltem explicitam teſtamenti, prout requiritur in præiudicialibus iuxta not. *in d. l. de his ff. de tranſact.* cum alijs ſupra allegatis, non enim adeſt aliquis qui dicat Septimiæ fuiſſe lectum, vel oſtenſum teſtamentum patris, ſed tantum, quod ipſa egit contra ſocietatem tanquam hæredem patris, quod arguit ſcientiam teſtamenti in genere, quia alias ſine teſtamento ſocietas non potuiſſet eſſe hæres cum non ſuccedat ab inteſtato Numæ patris Septimiæ, ſed non exindè infertur, quod habuerit ſcientiam explicitam contentorum in eo, prout requiritur ex ſupra allegatis. 5

Secundò fuit dictum etiam probata ſcientia explicita dicti teſtamenti, & quod verbaliter fuerit inſinuatum Septimiæ adhuc non probari ſcientiam explicitam donationis in qua conſiſtebat præiudicium Septimiæ, etenim in dicto teſtamento non reſtringitur donatio, ſed tantum illa ſimpliciter, & in genere enunciatur, vndè non probat, quod Septimia ſciuerit omnia contenta in illa, ſed tantum in genere fuiſſe per pactum factam quandam donationem, & nihilominus vt quis tacendo ſibi præiudicet requiritur ſcientia explicita ex ſupra alleg. 6

Sed neque probatur ſcientia implicita, quia non fuit obligata Septimia credere ſimpliciter enunciatiuæ teſtamenti paterni cui enunciatiuæ nedum tertius, qui non interuenit in actu minimè tenéatur ſtare, ſed neque ipſemet, qui interuenit tenetur ſtare, quando agitur principaliter de enunciato, Angel. *in l. iuris gentium §. quod ferè in fin. ff. de pact.* Alex. *conſ. 21. n. 4. lib. 1.* Dec. *conſ. 359. n. 6.* Ruin. *conſ. 167. n. 25. lib. 1.* Dec. *qui de communi conſ. 120. n. 19. lib. 3.* 7

Non obſtat, quod Domina Septimia fecerit quandam nominationem, iuxta facultatem ſibi conceſſam in donatione, quia hoc fuit paulò antè litem motam, & ſic ab illo tempore vſque ad tempus motæ litis non fuit elapſum quinquennium, *de quo in d. l. fin. C. de inoff. don.* 8

Et ita fuit deciſum, &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Romana de Cincijs.

Veneris 13. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Clauſula *ſublata*, &c. in vna commiſſione appoſita, non operatur quoad aliam, & diuerſam conditionem. Sic & iudex appellationis confirmans primam ſententiam in vna parte, non videtur infirmare in illa, & è contra quando commiſſiones, & petitiones ſunt diuerſæ.

SVM-

SVMMARIVM.

Abſolutus in vna parte cenſetur condemnatus in alia, num. 2.

Iudex appellationis condemnans, ſeu abſoluens in vna parte ſententiæ lata à primo iudice, an & quando cenſeatur condemnaſſe, & abſoluiſſe in alia num. 2. & per totam deciſionem.

Clauſula ſublata, &c. *appoſita in vna conditione, non trahitur ad aliam diuerſam conditionem, n. 3.*

Numerus pluralis non poteſt verificari in numero ſingulari, num. 4.

Sententia in parte reformata non cenſetur in reliquis confirmata, quando diuerſa ſunt commiſſiones, & petitiones, n. 5.

Relegato ad tempus bona confiſcari non poſſunt, n. 6.

DECISIO DCXXII.

1 CVm ſuperioribus annis Iacobus, & Bernardus de crimine Parricidij inquiſiti, & Iacobus quidem capitis pœna mulctatus, Bernardus verò ad perpetuas triremes, & ambo in pœnam confiſcationis omnium bonorum, & hæreditatis Franciſci eorum patris, ſiue ablationis tanquam ab indignis condemnati fuiſſent, filij, & hæredes prædicti Iacobi primum, nec non Bernardi intra legitima tempora à pœna prædictæ confiſcationis, ſiue ablationis coniunctim appellarunt, cauſamque appellationis huiuſmodi Reuerendiſſimo, tunc temporis Vrbis Gubernatori per ſpeciale reſcriptum Sanctiſſimi ſignatum committi obtinuerunt. Deindè appellauit etiam ſeparatim ab alijs Bernardus à pœna perpetuarum triremium ſibi impoſita, & ad eundem fel. rec. Clem. VIII. recurſum habuit, qui cauſam appellationis, & recurſus huiuſmodi eidem Domino Gubernatori, cui cauſa confiſcationis, & ablationis commiſſa repetiebatur ad minus partium diſpendium in vim Chirographi commiſit, & ex tunc quancumque ſententiam vigore huius Commiſſionis ferendam cum clauſula *ſublata*, & decreto irritanti confirmauit. Vtroque iudicio ſic pendente filij, & hæredes Iacobi totam hæreditatem Franciſci certa pecuniarum ſoluta ſumma per viam compoſitionis à fiſco ſibi vendicarunt.

2 Poſthæc inſurrexerunt tres aliæ familiæ de Cincijs, & prætendentes bona confiſcata ad ipſos ſpectare vigore antiqui fideicommiſſi obtinuerunt cauſam contra prædictos filios, & hæredes Iacobi in Rota committi Reuerendiſſ. Bononien. Cùmque interea Bernardus per ſententiam iudicis à prædicto D. Gubernatore deputati à triremibus liberatus, & ſpeciali Sanctiſſimi D. N. gratia etiam ad Vrbem reſtitutus fuiſſet, & ad prædictam cauſam inter familias de Cincijs, & filios Iacobi vertentem vti tertius pro ſuo intereſſe admiſſus. Dubitaui in locum d. Reuerendiſſ. Bonon. ſuffectus, an ſi obſtet clauſula *ſublata* in commiſſione, vt dixi, oppoſita. Siquidem informantes pro filijs Iacobi prætendebant, quod cum Bernardus condemnatus fuerit non ſolum in pœnam triremium, ſed etiam confiſcationis omnium bonorum, & iudex appellationis in eo tantum quoad triremes condemnatus, & tranſmiſſus fuit, malè iudicatum, dictamque pœnam exilij arbitrio Gubernatoris commutandam pronunciauerit cenſetur in reliquis priorem ſententiam confirmaſſe, Butr. *in c. cum inter num. 26. verſ. prædicta*, & ibid. Imol. *n. 12. verſ. idem aduerte*, Felin. *num. 13. de ſent. & re iud.* Butr. *in l. 1. n. 1. C. ſi aduerſ. rem iud. & l. 1. C. ſi plures vna ſunt*, Natt. *conſ. 48. num. 20.* Alex. *conſ. 49. n. 1. & 2. lib. 7.* Rot. *deciſ. 22. de appell. in antiq.* eoque magis, quia vſus fuit dictione taxatiua tantùm, Abb. *d. c. cum inter col. pen. in princ. verſ. tertius caſus*, & ibi Felin. *n. 11. verſ. fallit quinto*, Bald. *in d. l. 1. n. 3. in fin. C. ſi aduerſ. rem iudicatam.* Atque hinc inferebant, quòd ſicuti Bernardo obſtaret clauſula *ſublata* reſpectu commutationis pœnæ corporalis, ita etiam pariter ei obſtat reſpectu pœnæ confiſcationis, cùm vtraque eadem ſententia comprehendatur, & vigore vnius commiſſionis ab eodem iudice emanauerit.

3 Verùm his non obſtantibus Domini contrariam ſententiam amplexi ſunt. Nam dicebant, quod ex ipſamet ſerie facti ſupra relati luculenter apparet, diuerſas adfuiſſe commiſſiones, & priorem quidem, in qua nulla legitur clauſula *ſublata*, appellationem à pœna confiſcationis, alteram verò, in qua adeſt dict. clauſula, appellationem Bernardi à pœna corporali tantum continere; Vndè cùm certi iuris ſit, clauſulam in vna commiſſione appoſitam non extendi ad aliam omninò diuerſam, ex allegatis per Ruin. *conſ. 70. n. 17. lib. 5.* quem refert, & ſequitur Gabr. *de clauſ. concl. 3. n. 84. in 4. limit.* non videbatur vllo modo obſtare Bernardo d. clauſula *ſublata*, quin abſque alia præuia oris apertitione appellationem à pœna confiſcationis proſequi poſſit.

4 Neque prædictis refragari putabant, quod Pontifex videtur voluiſſe vtramque cauſam vnicam, & poſteriorem quidem commiſſione comprehendere, & præſertim, dum in ea mandauit fiſcum, & alios de Cintijs, qui in cauſa confiſcationis tantum, non autem pœnæ corporalis intereſſe habebant citari; quia placuit reſponſio quod ſcilicet ex lectura ipſiuſmet commiſſionis apparet illam fuiſſe reſtrictam ad cauſam appellationis à ſolo Bernardo ratione pœnæ corporalis interpoſitæ, nam licet in iſta poſteriori fiat mentio etiam prioris commiſſionis, atque hinc Pontifex motus ſit ad committendum eidem Gubernatori etiam cauſam appellationis à pœna corporali, nihilominus hanc ſolam comprehendi in iſta poſteriori commiſſione apertè demonſtrant verba ibi, *Et ideò cum minori partium diſpendio, hac etiam cauſa appellationis recurſus, atque grauaminis reſpectu Bernardi ad triremes condemnati facilè à te pariter cognoſci poterit atque terminari, &c.* & ibi cauſam, & cauſas appellationis recurſus, grauaminis in integrum reſtitutionis, quæ verba cum ſint ſingularis numeri non poſſunt ambabus appellationibus diuerſo tempore, & à diuerſis perſonis interpoſitis conuenire, *l. vbi numerus ff. de teſtibus*, cum alijs congeſtis per Surd. *deciſ. 210. n. 9.* Et dum Papa voluit etiam alios de Cincijs in hac cauſa citari, ideò fuit, quia cognitio cauſæ pœnæ corporalis erat abſque dubio præiudicialis alijs de Cincijs reſpectu bonorum, quæ ad illos per fiſcum peruenerant. Nam ſi Bernardus à crimine parricidij abſolui cognouiſſet, eo ipſo detegebatur iniuſta confiſcatio, & iure merito reuocanda, cùm confiſcatio præſupponat delictum, ſine quo ſuſtineri non poteſt.

5 Rurſus viſum fuit Dominis, quod dato etiam, quod clauſula *ſublata* de vna commiſſione influeret in aliam, adhuc tamen non obſtaret Bernardo reſpectu pœnæ confiſcationis, eo quia articulus confiſcationis videtur fuiſſe potius per iudicem appellationis omiſſus, & ſuper pœnæ corporali tantum pronunciatum. Regula enim, quod ſententia in parte reformata cenſetur in reliquis confirmata, vltra alias limitationes, quas patitur, & doctè proſequitur in ſua allegatione D. Farinacius, fallit, quando eæ ab initio ſunt diuerſæ, & limitationes, quæ loco poſitionum habentur ſeparatæ, vt poſt Inn. & alios benè declarat Felin. *in alleg. c. cum inter de re iudic.* tunc enim iudex poteſt ſuper vno articulo pronunciare reliquis omiſſis. Quod etiam in propoſito caſu eueniſſe apertè colligitur ex ipſamet ſententia, ponderando præſertim narratiuam ipſius, quæ multum confert ad cognoſcendum quid contineatur in ea, & quod taxatiua tantum videtur potiùs adiecta pronunciationi iudicis, quam liberationi, & abſolutioni, vt optimè aduertit idem D. Farinacius in ſupradicta ſua allegatione, & quod denique in d. ſententia nulla prorſus facta fuit mentio confiſcationis bonorum, ſed pœnæ corporalis tantùm.

6 His aliqui ex Dominis addebant, quod quatenus articulus confiſcationis eſſet comprehenſus in ſententia iudicis appellationis cenſeretur potiùs in ea Bernardus à d. confiſcatione abſolutus. Nam dum iudex declarauit Bernardum non meruiſſe, niſi pœnam exilij arbitrio Gubernatoris, tacitè videtur iudicaſſe pœnam confiſcationis malè fuiſſe appoſitam. Sententiam enim prout iuris eſt, declarari debet, & de iure non poſſunt bona publicari relegata ad tempus, *l. bona in princip. ff. de iur. fiſc. l. relegatorum §. ad tempus*, vbi Bart. & alij *ff. de interd. & releg.* Verùm in hoc Domini noluerunt pro nunc pedes figere. Iudicarunt enim particuli inſpectione dignum, & Bernardo pro victoria præſentis dubij ſatis, ſuperque eſſe ſuperius deducta, cum quibus Domini vnanimiter tranſierunt.

R. P. D.

R. P. D. PAMPHILIO.

Romana Spolij Domorum.

Luna 16. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Spolij actio non datur ei, qui facto proprio à poſſeſſione cecidit. Bona vxoris per maritum poſſeſſa, an præſumantur data in dotem, & peritorum relatio ſuper valore rerum magis probat, quam teſtium depoſitio.

SVMMARIVM

Spolia agere non poteſt qui à poſſeſſione cecidit facto proprio, num. 1.

Æſtimatio facit emptionem, & venditionem, n. 2. in fi.

Æſtimatio bonorum ſtabilium facienda per Peritos communiter eligendos ſi non fuit facta fauore dotis remittitur arbitrio boni viri, n. 3.

Dos præſumitur in bonis ſtabilibus conſignata ab vxore marito, quando maritus dicta bona poſſedit per plures annos ea ſciente, & patiente, & præſertim concurrentibus alijs coniecturis, n. 4. in fi.

Poſſeſſionis cauſa cenſetur mutata per ſuperuenientem titulum, num. 5.

Peritorum relationi ſuper valore alicuius rei ſtandum potius eſt, quam depoſitioni teſtium, n. 7.

DECISIO DCXXIII.

1 ITerum propoſui dubium in hac cauſa reſolutum coram Illuſtriſ. D. Cardinale Lancellotto, ſub die 4. Maij 1611. Et Domini ſteterunt in deciſis, quod ſcilicet ſententia Auditoris Cameræ in ſpolio lata ad fauorem Orientis ſit reuocanda, quia ipſa ex dote Scut. 2000. data Ioanni Petro marito in tot bonis ſtabilibus, dicitur cecidiſſe à poſſeſſione eorundem bonorum facto proprio quo caſu non poterat agere ſpolio, Doct. *in c. ſæpe, de reſtit. ſpoliat. cum alijs in deciſione adductis.*

2 Nec obſtat, quod Oriens promiſerit dotem ex bonis ſtabilibus æſtimandis per peritos, alterum pro parte eligendum, & in euentum diſcordiæ per tertium a Congregatione Illuſtriſſimi Vicarij deputandum, vnde cùm æſtimatio non fuerit facta per peritos, vt fuit conuentum, non poteſt dici, quod Oriens dicta bona eius viro conſignauerit, & ſic ex facto proprio ceciderit à poſſeſſione. Quia placuit reſponſio, quod æſtimatio per Iacobum à Porta, inſignem peritum, referentem ſe à dicta Congregatione deputatum cenſetur facta de conſenſu ipſius vxoris, tam ex poſſeſſione mariti iſtarum domorum continuata ſpacio plurium annorum poſt contractum matrimonium, necnon ex deſtructione illarum, ſciente, & patiente vxore, & earundem ædificatione in nouam formam ab eodem marito, & Pompeio illius Patre facta, quod veriſimiliter dicta vxor non permiſiſſet, niſi prius domos in dotem conſignaſſet, quam etiam ex eo, quia maritus, vel illius pater ſemper ſupportauit onera matrimonij, & demum dictas domos vendidit, ex quibus omnibus ſaltem ſimul iunctis, & alijs per Informantes deductis ſatis viſum fuit conſtare dictam æſtimationem fuiſſe factam de conſenſu ipſius vxoris, ex qua propterea dicitur facta emptio, & venditio, *ad l. quoties, C. de iure dot.* & ibi Bald. *num.* 8. Couarr. *pract. quæſt. c. 28. cum alijs in deciſ. alleg.*

3 Præterea placuit etiam alia reſponſio, quod licet ſupradicta æſtimatio non cenſeretur facta de conſenſu Orientis, nihilominus fauore dotis dicitur facta à lege ſecundum id quod valebat res tempore datæ dotis, ex tradit. per Socin. Bald. Nouell. Couarr. & alios in deciſione allegatos, quorum opinio viſa fuit Dominis ſatis æqua: cùm enim fuerint promiſſa in dotem Scuta bis mille ſoluenda in tot bonis ſtabilibus æſtimandis per peritos communiter eligendos, ipſis non arbitrantibus fauore dotis, locus eſſe debet arbitrio boni viri, *l. 3. C. de dot. promiſ. l. cum poſt, §. gener, ff. de iure dot.* Socin. iun. *conſ.* 141. *n. 9. lib. 1.* Couarr. *pract. quæſt. dicto c. 28. ſub num. 1. verſ. ſit enim in hoc caſu.*

4 Neque obſtat, quod Oriens præter dictas domos haberet etiam vineam cum Canneto, & vnum Fenile, quo caſu non poteſt dici facta æſtimatio à lege, cùm eſſet in facultate ipſius conſignare alia bona præter domos, quia vltra, quod dictus peritus à Congregatione electus æſtimauit domos in Scutis 930. & vineam in Scutis 983. quæ ſimul iuncta non ſufficiunt pro quantitate dotis Scutor. 2000. & fenile, cum Canneto viſum fuit Dominis ad iſtum effectum non poſſe haberi in conſideratione cum ſit tam parui valoris, vt ſimul cum alijs ſupradictis bonis vix excedat quantitatem dotis, & propterea benè potuit maritus acquirere dominium, & poſſeſſionem dictorum bonorum, & vxor remanere creditrix dictæ paruæ ſummæ, quæ dotem excedit. Fuit etiam pro reſponſione dictum, domos, de quibus agitur, ſatis præſumi per Orientem fuiſſe pro dicta dote conſignatas ex pluribus, & præcipuè ex poſſeſſione mariti continuata per plures annos ipſa ſciente, & patiente ad tradit. per. Rot. *in cauſa Vrbenetana legati coram Cantuccio, relat. inter impreſſ. deciſ. 155. num. 11. par. 2. diuerſ.* concurrente præſertim noua illarum ædificatione, cum alijs omnibus ſupradictis coniecturis, quæ ſufficiunt in hac materia, Calcan. *conſ. 11. num. 4. verſ. ad hoc accedat,* Surd. *conſ. 94. num. 18.* Rota *in cauſa Sabinen. Dotis de anno 1576. relat. inter impreſſ. deciſ. 588. num. 2. par. 1. diuerſ.*

Nec ſubſiſtit, quod dictæ Domus fuerint poſſeſſæ à Pompeio vti Tutore, ſeu Adminiſtratore Orientis, quia tutela de tempore contracti matrimonij iam erat finita, cum Oriens eſſet annorum 15. adminiſtratio verò pariter de dicto tempore expirauit, quia ipſo inſtrumento ſponſalium apparet Pompeium computa ſuæ adminiſtrationis legitimè reddidiſſe, & ſolidaſſe, & ſic poſſeſſio dicti Pompei patris Ioannis Petri cenſetur mutata per ſuperuenientiam noui tituli dotis, quæ ei tradenda erat, cum ſupportaret onera matrimonij, & haberet filium in poteſtate, *l. ſi is, §. ibi, ff. de iur. dot.* Bald. *conſ.* 31. *lib.* 4. Socin. iun. *conſ. 15. in princ. & num. 1. verſ. item quod filius, lib. 2.* prout tradita cenſetur, & probatur, ex teſtibus, qui modo dantur, deponentibus Pompeium ſimul cum Ioanne Petro filio dictas Domos deſtruxiſſe, & in nouam formam ædificaſſe. 5

Non obſtat, quod cum Pompeius, & eius filius vellent vendere dictas domos ipſa vxor diſſenſerit. Nam vltra, quod teſtis, qui id deponit, eſt vnicus, & conſanguineus D. Caroli, qui propterea non probat, fuit etiam reſponſum, quod vxor poſtquam ſemel diſſenſerat, potuit conſentire, prout verè conſenſiſſe cenſetur ex ſupradictis omnibus coniecturis, cum alijs ſupra deductis. 6

Nec demum obſtant tres teſtes pro parte Domini Caroli examinati ad probandum valorem dictorum bonorum, quia illorum depoſitio viſa fuit Dominis non eſſe attendenda ad iſtum effectum, ſtante relatione dicti periti, cui ſtandum eſt *ad text. in l. 1. ff. de ventr. inſpic. cum ſimilibus.* Et tantò magis, quia plures patiuntur exceptiones, & non deponunt de valore deducto canone, quo dicta bona grauata reperiantur, nec de illis illorum qualitatibus, qui propterea non probant, Alex. *conſ. 54. nu. 4. & 5. lib. 6.* Aym. *conſ. 430. num. 5.* Et fuit in Rota ſæpiſſimè deciſum, &c. 7

R. P. D. DVNOZETTO.

Ferrarien. Bonorum.

Luna 16. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

De alienatione bonorum Eccleſiæ facta non ſeruata forma reſcripti Papæ.

SVMMARIVM.

Sententia lata contra formam reſcripti inualida eſt, n. 1.

Forma inducitur per ablatiuum abſolutum, n. 2.

Forma non ſeruata corruit actus, nec à non ſeruatione excuſat qualibet cauſa etiam iuſtiſſima, n. 2.

Alienationis rerum Eccleſiæ validitas pendet ab vtilitate quæ debet eſſe euidens, n. 3.

Iudicium humanum fertur circa manifeſta, non autem circa occulta, n. 3.

Eccleſiæ bonorum alienatio non poteſt iudicari facta in euidentem vtilitatem, niſi bona, quæ alienari debent ſpecificentur, n. 2. & 3.

Eccl. ſiu bonorum alienatio admiſſa à Papa, ſi in euidentem, &c. non eſt valida, niſi citato Epiſcopo vel eius promotore, præſertim quando adeſt clauſula vocatis vocandis, nu. 4. & 5. Vbi de eadem materia.

Producens ſcripturas cenſetur confiteri omnia contenta in ſcripturis productis, n. 6. & 7.

Proceſſus per affixionem factus non valet, quando extat certus contradictor, qui propterea prius perſonaliter citari debet, nu. 8.

Citationes non exequutæ iuxta formam decreti iudicis nulliter dicuntur exequutæ, n. 9.

Notario ſine teſtibus non creditur, aſſerenti citationem eſſe exequutam, nu. 10.

Citatio non dicitur legitime exequuta ad valuas Eccleſiæ, niſi fuerit lecta, & dimiſſa ibidem per aliquod temporis interuallum, nu. 10.

Eccleſiæ bonorum alienatio valet ſine beneplacito Sedis Apoſtolicæ, quando alienatur prædium exigui valoris. Declara vt n. 11. & 12.

Decimarum etiam exiguarum laici ſunt penitus incapaces, num. 12.

Reſeruatio beneplaciti Sedis Apoſtolicæ operatur, vt actus antea geſtus ſit inualidus, n. 12.

DECISIO DCXXIV.

1 FVit reſolutum, ſententiam eſſe inualidam, quia lata vigore reſcripti, in euidentem non ſeruata illius forma, *c. cum dilecta*, & ibi Doct. *de reſcrip.* Abb. *conſ.* 41. *nu.* 3. *lib.* 1. Gozad. *conſ.* 67. *nu.* 2. Card. Seraph. *deciſ.* 337. *nu.* 6. *& in puncto reſpondet Rota in Cortonen. reſciſſionis locationis 26. Ianuarij* 1590. *coram Orano.*

2 Aderat enim in literis præter alia clauſula *quatenus illis rebus, & bonis prædictis prius coram nobis ſpecificatis, &c.* forma inductiua propter ablatiuum abſolutum, *l. a teſtatore, ff. de condi. & demonſtr.* Pariſ. *conſ.* 41. *n.* 14. *lib.* 4. Capitaq. *dec.* 150. *num.* 1. *& par.* 1. & tamen non proceſſit talis ſpecificatio, cuius omiſſio non poteſt excuſari, eo quod bona, quæ concedebantur, eſſent incognita, tum quia reſpectu validitatis actus nulla tametſi iuſtiſſima cauſa excuſat à ſeruatione formæ, vt poſt Bald. ſcribit Dec. *conſ.* 466. *n.* 14. & Franc. Becc. *conſ.* 66. *nu.* 26. tum qui Summus Pontifex ſic reſcribendo excuſationem hanc reiicit, nec voluit admittere aſſumptum illud partium, quod ea, quæ non cedebantur, eſſent penitus incognita, tanquam aduerſans naturæ reſcripti, pro quo inſtabant.

3 Nam cùm validitas alienationis tota penderet ab vtilitate Eccleſiæ, quæ debet eſſe euidens, *c. ſine exceptione*, ibi, *quod non ſit dubium profuturum Eccleſiæ*, 12. *quæſt.* 2. *c.* 1. ibi, *præſertim cum euidens neceſſitas, vel vtilitas ſubeſſet, de reb. eccleſ. non alienan. in* 6. Card. Seraph. *deciſ.* 508. *in princip. & n.* 11. Rota *deciſ.* 65. *nu.* 17. *& deciſ.* 178. *num.* 10. *par.* 2. vix eſt, quod vtilitas certa aliqua ratione poſſet haberi, niſi mediante ſpecificatione huiuſmodi, cum humanum iudicium circa manifeſta feratur, non autem circa occulta, *can. erubeſcat, diſtin.* 32. & denique, quia excuſationem hanc non patitur ipſa principalis ratio adiiciendi clauſulam hanc, *quæ eſt*, quia ceſſante ſpecificatione Epiſcopus pro tempore exiſtens non ſit certus de quantitate bonorum in alienatione comprehenſorum, in quo plurimum etiam fauor verſatur & vtilitas Eccleſiæ, & ne quando ſuper ipſa liquidatione bonorum litigare cogatur, *gloſſ. in c. peruenit in verb. exiſtere*, vbi etiam Butr. *n.* 6. *& 7. de arbitr.*

4 Fuiſſe quoque nullam dixerunt DD. ex defectu citationis Epiſcopi, vel eius promotoris omnino neceſſariæ tam vigore clauſulæ *vocatis vocandis, c. exhibita*, vbi Abb. *in vltimo notab. de iud.* Cardin. *conſ.* 63. *in princ.* Rota *deciſ.* 30. *de reſcript. in non.* quam vigore alterius clauſulæ, *ſi ſibi conſtiterit gloſ. in c. præſenti in verb. conſtiterit, de cenſ.* Abb. *in c. conquerente, nu.* 9. *de reſtit. ſpoliat.* Ægid. *deciſ.* 68. Cardin. Seraph. *deciſ.* 601.

5 Qui defectus non poteſt euitari ſub prætextu, quod ſupplicatio caret etiam nomine Epiſcopi, vt propterea clauſula *vocatis*, debeat intelligi de aliis, qui forſan poſſent prætendere intereſſe ratione poſſeſſionis, vel proprietatis, Rot. *deciſ.* 636. *num.* 4. *par.* 1. Nam præter id, quod non conſtat de mandato Epiſcopi in perſonam eius, qui dictam ſupplicationem porrexit, *ad tex. in c. nonnullis, §. cum autem, de reſcriptis*, & ſolus Marchio potuit eam porrigere, motiuum forte procederet, ſi Papa ſimpliciter reſcripſiſſet, iuxta ſupplicationem. Verùm cùm reſcriptum nouam formam pro validitate contractus adiecerit, mandando prius bona ſpecificari, per illud fuit acquiſitum nouum ius Eccleſiæ, extra inſtrumentum, & extra ſupplicationem, Vnde cùm non poſſit inferri à ſupplicatione ad ſcientiam qualitatum reſcripti ab illa diſformis, & ſeparati, *argum. l. non eſt ferendus, ff. de tranſact.* non potuit validè procedi ad executionem talis reſcripti, niſi pro hoc nouo intereſſe legitimè citato ipſo Epiſcopo, aut eius menſæ promotore, *l. de vnoquoque, ff. de re iudicat.*

Atque ita viſum fuit non poſſe huic propoſitæ facti 6
ſpeciei applicari ſupra relatam deciſionem 636. quia in caſu illo Rector Eccleſiæ ſupplicationem porrexerat, & mox illam ſignatam cum inſtrumento locationis produxerat, ex qua productione reſultabat nedum ſcientia, ſed etiam approbatio reſpectu reſcripti, & illius formæ, & confeſſio contentorum in ſcripturis productis, Aym. *conſ.* 201. *nu.* 5. Pariſ. *conſ.* 125. *num.* 20. *lib.* 1. *& conſ.* 79. *num.* 3. *lib.* 3.

Neque dici poteſt, nil potuiſſe opponi per Epiſcopum, 7
aut per dictum eius promotorem, imò veriſimiliter curaſſet, vt diligenter ſpecificarentur, & liquidarentur bona infeudata, illorumque qualitates, & quæ impenſa foret neceſſaria pro illis ad cultum redigendis, vt omnibus tandem diligenter perſpectis, prout inſtare, vel pro confirmatione contractus, vel pro declaratione illius nullitatis. Vnde fit, vt non præmiſſa tali citatione non poſſit dici quicquam geſtum per delegatos cauſa cognita, vt in fortioribus terminis videlicet in facto ipſiuſmet Epiſcopi non vocato promotore menſæ alias conſiderauit Rota apud Cardin. Seraph. *deciſ.* 1395. *ſub num.* 5. & euentus docuit propter dictam citationem non fuiſſe factam dictam ſpecificationem.

Et ex his corruit totus proceſſus veluti factus per af- 8
fixionem, cùm tamen extaret certus contradictor, *cap. vltimo de elect. in* 6. Caſſad. *deciſ. vlt. nu.* 6. *vt lit. penden.* quem ideò oportuerat citari perſonaliter prius quam proceſſus deceſſus decerneretur per affixionem, aut per edictum, Abb. *in c. ex tua, nu.* 3. *de cleric. non reſident.* Rota *deciſ.* 8. *& ibi adden. de dolo, & contumac. in non.* Capitaq. *deciſ.* 117. *nu.* 1. *par.* 1. Card. Seraph. *deciſ.* 972. *nu.* 4. *& deciſ.* 1276. *nu.* 4.

Vltra quod fuit per iudices mandatum exequi citatio- 9
nes ad valuas Cathedralium Adriæ, Ferrariæ, & S. Stephani Rodigij, & tamen non apparent executæ vniformiter ad omnes prædictas Eccleſias, iuxta dictum decretum. Vnde conſequitur nullitas actus, Baldus *in l. qui ſunt liberi, in prima lectura ante* 1. *num. verſ. ſic remota forma, de ſtatu hominum*, Gemin. Archi. *deciſ.* 14. *de dolo, & contumac.* Capitaq. *dec.* 160. *incip. citatio, lib.* 2. *in impreſſ.*

Et de executione ad valuas Eccleſiæ S. Stephani Rodigij 10
aliter non conſtat, quam ex ſimplici aſſertione Notarij, cui ſine teſtibus non creditur, Put. *deciſ.* 5. *lib.* 3. & quod exequuta, fuit ad valuas Eccleſiæ Cathedralis Ferrariæ, minus quoque legitime apparet exequuta, cùm non fuerit lecta, neque ibi dimiſſa per aliquod temporis interuallum, prout requiritur, Caſſad. *deciſ.* 4. *de dolo, & contum.* Rot. *d. deciſ.* 8. *eod. tit. in non. & in nouiſſ. deciſ.* 325. *nu.* 6. *lib.* 3. *par.* 3.

Neque obſtare putarunt Domini id, ad quod refugie- 11
bant Informantes pro D. Marchione, videlicet ſuſtineri infeudationem hanc etiam ſine beneplacito Apoſtolico, quia propter rerum incertitudinem videtur intrare diſpoſitio, *c. terrulas*, 15. *quæſt.* 2. Nam præterquamquod iudicarunt, illud prorſus eſſe extra terminos ſuſceptæ diſputationis reſtrictæ ad validitatē ſententiæ delegatorum cenſuerunt ex facto tolli, cùm illa incertitudo reducibilis eſſet, ad certitudinem per ſpecificationem de iure omnino neceſſariam, ſecundum quam agitur non de terrulis, ſed de bonis magni redditus, & vt intret diſpoſitio dicti textus, multa debent concurrere, videlicet præciſa neceſſitas, quod prædium ſit exiguum, quod ſit inutile, & denique, quod ſit longè diſtans, vt ibi ſcripſerunt Gemin. *in primo not.* Archidiac. *in verb. quicunque.* Et Ægid. *ſub nu.* 2. *verſ. nam ſi magna.*

Et remouet omnem difficultatem, quod infeudaren- 12
tur etiam decimæ quarum, tametſi exiguarum, laici ſunt penitus incapaces ſine beneplacito Papæ, *c. quamuis,*

vbi

vbi gloſ. *in verb. conceſſit de decimis*, Caputaq. *deciſ.*141. *n.*3. *par.*1. Card. Seraph. *deciſ.*1424. *ad fin.* Vnde etiam tale beneplacitum expreſsè reſeruatum fuit, quæ ſanè reſeruatio operatur, vt actus antea geſtus nullum producat effectum, Veral. *deciſ.*205. *num.*3. *par.*1. Mohed. *deciſ.*1. *de ſimon.* & quod interim ſit locus pœnitentiæ, vt reſpondit Rota in vna Syracuſana Præſentiarum 5. Decembris 1587. coram bo. me. Card. Platto. Ex quibus ita fuit deciſum, vtraque parte informante.

R. P. D. DVNOZETTO.

Calciaten. Decimarum.

Veneris 20. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Tranſactio facta à Decano, & Capitulo, quando valeat ſine conſenſu Epiſcopi, & Sede vacante, quando etiam prætextu læſionis reſcindi poſſit.

SVMMARIVM.

*Tranſactio Sede vacante poteſt fieri à Capitulo, quando non agitur de bonis ſpectantibus ad menſam Epiſcopalem, ſed ſolum de decimis, ſecus ſi in tractatione ageretur de præiudicio aliquo menſe Epiſcopalis, n.*2.

*Tranſactio eſt ſpecies alienationis, & ideo regulariter fieri non poteſt a Capitulo ſolo Eccleſia carente legitimo defenſore, n.*1.

*Tranſactio facta à Capitulo ſine conſenſu Epiſcopi valet, quando eſt confirmata à Sede Apoſtolica, n.*3.

*Beneplacitum ſedis Apoſtolice in tranſactione facta à Capitulo ſine conſenſu Epiſcopi, quando dicatur ſubreptitium ob non factam mentionem pendentiæ litis, n.*4.

*Tranſactio ſolenniter facta à Capitulo præſumitur vtilis, & qui læſionem allegat, probare debet, n.*5.

*Tranſactio de bonis Eccleſiæ quando dubius eſt litis euentus, eo ipſo dicitur Eccleſiæ vtilis, n.*6.

*Læſio in tranſactione non conſideratur habito reſpectu ad rei valorem, ſed ad dubium litis euentum, n.*6. & 7.

*Tranſactio non reſcinditur ſub prætextu læſionis, niſi ea fuerit enormiſſima, vel ſaltem enormis, n.*7.

*Tranſactio an dicatur continere læſionem, ex quo facta eſt poſt relaxationem mandati, n.*8. & *ſeq.*

DECISIO DCXXV.

1 ROta vtraque parte informante cenſuit, concordiam initam inter Decanum, & Capitulum Calciaten. & Monaſterium B. Mariæ della Eſtrella, Ordinis S. Hieronymi ſuper perceptione decimarum in territorio de Villalouar, eſſe validam, nulloque læſionis, aut nullitatis vitio laborare, & maximè ratione, quæ interuenerunt in ea requiſitæ ſolemnitates à iure beneplacitum Apoſtolicum, iuſtaque transigendi cauſa, receſſus ſcilicet à lite, perſonis Eccleſiaſticis multum conueniens. Et quo ad primum caput nullitatis attinet, exiſtimarunt Domini dictam tranſactionem non poſſe dici nullam ex eo, quod facta fuit ſede Epiſcopali vacante, cùm enim ſit ſpecies alienationis videbatur non potuiſſe à Capitulo ſolo fieri Eccleſia carente legitimo defenſore, *c. ſi qua de reb.* 12. *queſt.* 2. eligendus neceſſariò erat per Papam legitimus adminiſtrator, *c. ſi Epiſcopus de ſupplen. neglig. prælat. in* 6.

2 Reſponſum enim fuit poſſe dici talem conſenſum requiſitum fuiſſe aut ratione intereſſe Domini Epiſcopi, aut ſolemnitatis debitæ. Quo ad primum non agebatur de bonis menſæ Epiſcopalis, ſed ſolummodò de decimis, & rebus menſæ Capitularis, in quibus Epiſcopo nullum ius Epiſcopale competere poteſt. Vndè illius non requirebatur auctoritas ad validitatem dictæ Concordiæ, Redoan. *de rebus Eccleſ. non alien. qu.* 6. *num.* 5. ſecus autem dicendum eſſet, ſi ex hac tranſactione aliquod menſæ Epiſcopali præiudicium ex dicta concordia inferretur, & ita intelliguntur iura pro parte Capituli in contrarium allegata, tantò magis, quia beneplacitum expeditum fuit ſaluo iure cuiuslibet tertij. Vnde præſeruatur quodcumque præiudicium Epiſcopi.

3 Aut verò requirebatur Epiſcopi authoritas, & interuentus pro ſolemnitate tranſactionis, & eo caſu ceſſat omnis nullitas, quia adeſt confirmatio Sedis Apoſtolicæ, per quam ſupplentur omnes quæcumque ſolemnitates, ſiue auctoritates Epiſcopalium, ſiue aliarum ſimilium, Abb. *conſ.* 41. *num.* 3. *verſ. item omnis ſolemnitas*, Redoan. *de rebus Eccleſ. quæſt.* 36. *num.* 18. Dec. *conſ.* 341. *num.* 12. Gabr. *conſ.* 71. *num.* 10. & 13. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 245. *num.* 39. & *conſ.* 249. *num.* 3. *lib.* 2. Rot. *deciſ.* 479. *num.* 1. *par.* 1. *diuerſ.*

4 Nec obſtat in dicto beneplacito nullam fuiſſe mentionem factam de lite, introducta in Rota ſuper reſciſſione dictæ tranſactionis. Reſpondetur enim non poſſe iuſtificari in facto fuiſſe inchoatam litem, antequam ſupplicatio dictæ concordiæ fuiſſet per Sanctiſſimum D. N. ſignata, quod tempus ad hoc, vt litem exprimere teneretur, Monaſterium debuit attendi, Clemen. *fin.* & ibi gloſ. & Doctores *de reſcript.* ſicque per ſolam ſignaturam iam fuerat gratia perfecta, vt fuit dictum coram me in hac ipſamet cauſa die ſecunda Maij præteriti. Vltra, quod non erat amplius locus pœnitentiæ, etiam ante obtentionem dicti beneplaciti, vt fuit ſimiliter in dicta deciſione firmatum.

5 Multo minus indicarunt Domini poſſe dictam concordiam ex capite læſionis reſcindi, quia tantum abeſt, vt Capitulum, ſicut tenebatur, ſe eſſe enormiter læſum concludenter probet, quin potius dentur in contrarium magna argumenta vtilitatis dictæ tranſactionis, cùm ipſa non fuerit facta tumultuariè, & præcipitanter, ſed maturo conſilio habito inter Dominum Decanum, & Capitulum, & litis conſortes longo tractatu examinatis teſtibus, viſiſque eorum depoſitionibus interuenientibus prouiſoribus ſede Epiſcopali vacante ex vna parte, & cum licentia generalis totius Ordinis S. Hieronymi Priore, & dicto Conuentu ex altera. Vnde concordia tam ſolemnis præſumitur quoque vtilis, Bald. *in cap.* 1. *num.* 6. *de his, qui feud. dar. poſſ.* Pariſ. *conſ.* 24. *num.* 6. *lib.* 4. Couar. *var. reſolut. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 2. Redoan. *loc. cit. num.* 74.

6 Nec tantum præſumitur hæc vtilitas concordiæ, imò videtur adeſſe, quia receſſum fuit à lite, in qua Capitulum ſuccubuerat in prima inſtantia, vnde clarè probatur dubius litis euentus, & in odium litium tranſactio de bonis Eccleſiæ eo ipſo dicitur vtilis, Anchar. *conſ.* 136. *ad med.* Mohed. *deciſ.* 8. *num.* 1. *de locat.* Dec. *conſ.* 474. *num.* 9. Rolan. *conſ.* 16. *num.* 17. Non enim læſio contra tranſactionem adducta ponderatur habito reſpectu ad rei valorem, ſed ad dubium litis euentum, Afflict. *deciſ.* 320. *num.* 2. Gabr. *de empt. & vend. concl.* 1. *num.* 68. Fuit dictum ex multis rationis coram Corduba 14. Maij 1601. & coram R. P. D. meo Damaſceno in Præneſtina bonorum 21. Februarij præteriti.

7 Deinde colligitur non ſufficere ad reſciſſionem tranſactionis qualemcunque etiam grauem læſionem, ſed requiri enormiſſimam, vel ſaltem enormem in magna ſumma, habito etiam reſpectu ad dubium litis euentum, gloſ. *in l. Lucius*, §. *fin. ff. ad Trebell.* & ibi Bart. *ſub num.* 3. cum alijs per Pinell. *in l.* 2. *par.* 1. *cap.* 5. *n.* 14. *C. de reſcind. vend.* Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib.* 26. *tit.* 9. *num.* 23. Rota *deciſ.* 235. *par.* 2. *diuerſ.* & nuper coram R. P. D. Pamphilio in Bononien. tranſactionis 2. Decembr. 1613.

8 Nec obſtare viſum fuit maximum Capituli fundamentum, deſumptum ex eo, quod dicitur conſtare de læſione vltra dimidium, quia facta fuerit concordia, poſtquam Capitulum obtinuerat mandatum Rotæ de manutenendo in perceptione omnium decimarum, ſuper quibus fuit conuentum, & nihilominus loco integræ decimæ dictum Monaſterium S. Hieronymi ſolum obligauit, ſe tantum ad ſoluendam vigeſimam, ſed etiam in dicta tranſactione Monaſterio remiſſæ fuerunt omnes decimæ præteritæ, quę vigore dicti mandati de manutenendo poterant in continenti exigi. Reſpondetur enim in facto non ſubſiſtere dictam concordiam fuiſſe factam ante relaxationem mandatiuam dicta tranſactio iam fuerat concluſa ante diſputationem dubij, & ſtipulata ante relaxationem mandati, quo termino pendente poterat Monaſterium plura opponere ad impediendam cauſæ cognitionem, quæ in incerto erat.

9 Et quatenus etiam hoc ſubſiſteret exiſtimarunt Domini, non poſſe dici omnes decimas fuiſſe proprias Capituli, nec ſola conceſſio mandati de manutenendo data Capitulo videtur firmare ius dicti Capituli, quia non continet expreſſionem meritorum

cauſæ, ſed eſt mera diſtinctio actoris, & rei, ad ordinandum iudicium præparata, quæ manotentio ſæpius in progreſſu cauſæ reuocatur, tanquam momentanea poſſeſſio. Vnde quicquid potuerit ſperare Capitulum ex huius litis euentu dignoſci non poteſt, ex ſolo mandato de manutenendo. Remanebat enim petitorij cognitio integra in quo iudicio iam Monaſterium ſententiam fauorabilem causa cognita, & diſcuſſa obtinuerat, & quatenus duas alias conformes obtinuiſſet, decimæ, quæ ſolutæ forent, vigore dicti mandati fuiſſent per dictum Priorem, & Monaſterium repetitæ, vltra liberationem integram ab omni ſolutione decimarum.

10 Aſſiſtentia ſiquidem iuris præſuppoſita à Capitulo ſola non ſufficit in concurſu priuilegiorum Monaſterij præſcriptionis immemorabilis allegato, quæ probari poterat, ſententiæ fauorabilis obtentu, quæ omnia viſa ſunt præponderare, & forſan ſuperare aſſiſtentiam prædictam, ſaltem ad conſtituendum dubium litis euentum, per quem aperta fuit via tranſactionis, facitque tranſactionem præſumi vtilem ex ſupradictis.

11 Addiderunt aliqui ex Dominis non poſſe dici probatam læſionem ex dicto mandato, quia non inde probatur reſpectu proprietatis, ſuper qua inita fuit concordia, *l. muller*, *§. qui poſſeſſionem*, *ff. de eo quod met. cauſ. l. ſi duo*, *§. fin. & ibi gloſ. ff. vti poſſidetis*, quia eſt momentanea poſſeſſio, paruique momenti, habita ratione proprietatis, vt ait Bar. *in l. admonendi ſumus, nu. 55. ff. de iureiur.* Pinellus *in d. l. 2. par. 3. c. vlt. n. 26. de reſcind. vendit.* Ex quibus omnibus ita fuit deciſum.

R. P. D. ANDREA.

Tiraſonen. Parochialis de Ablitas.

Luna 16. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Vnio Eccleſiæ probatur multis modis, de quibus in hac deciſione.

SVMMARIVM.

Vnio Eccleſiæ parochialis cum Cathedrali, cenſetur probata per antiquiſſimam donationem, nu. 1.

Enunciatiuæ plures inſtrumentorum probant vnionem Eccleſiæ, nu. 2.

Vnio Eccleſiæ probatur per exactionem decimarum factam à Rectore cui dicitur Eccleſia vnita, nu. 3. & n. 6. Vbi de hac materia.

Vnio Eccleſiæ probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, nu. 4.

Vnio Eccleſiæ probatur per antiquas collationes, n. 5. & 7.

DECISIO DCXXVI.

1 POſtquam ad fundandam ſuam exceptionem quæ verſabatur in probanda vnione Eccleſiæ parochialis loci de Ablitas, Capitulum Eccleſiæ de Tudela quoſdam teſtes hic in Curia formiter examinauerat, repropoſita cauſa die 16. Iunij proximè præteriti vtraque parte informante, & omnibus accuratè perpenſis, Viſum fuit pro Capitulo talia adduci, ex quibus ſatis ſuperque probaretur vnio ad retardandam immiſſionem Valentini. Et primò conſiderata fuit antiquiſſima donatio Regis Nauarræ facta Eccleſiæ de Tudela de omnibus alijs Meſquitis, ſiue Eccleſijs, quæ erant in illius oppidis vna cum decimis, & primitijs, inter quas Eccleſias mentio habetur Eccleſiæ de Ablitas, Vnde inferebatur hanc Eccleſiam fuiſſe pleno iure conceſſam dicto Capitulo, vt in ſimili donatione eiuſdem Regis conſiderauit Rota *in alia Pampilonen. Parochialis de Iſtella 14. Decembris 1598. coram Seraphino in impreſſ. deciſ. 1304. in principio.*

2 Secundò concurrebant aliæ plures enunciatiuæ, de quibus in concordia inter Epiſcopum Tiraſonen. & dictum Capitulum de Tudela, & in confirmationibus Apoſtolicis Adrian. IV. & Cęleſtini III. in quibus enunciatur iſta Eccleſia de membris, & pertinentiis illius de Tudela, quæ enunciatiuæ licet non ſint indiuiduæ vnionis, tamen ſufficit, quod virtualiter eam contineant, Seraph. *deciſ. 1272. n. 1. verſ. nec obſtare, & dicta deciſ. 1304. in fine, & dixit Rota in Tudertina Prioratus 14. Iunij 1593. & Parmen. Prioratus 28. Ianurij 1594. coram Litta, & in Aurien. S. Pelagij 2. Maij 1611. coram R. P. D. meo Pamphilio*. Ex enunciatiuis autem antiquiſſimis diuerſorum inſtrumentorum vnionem probari non dubium eſt, Put. *deciſ. 209. quæ eſt in nouis 204. lib. 2.* Verall. *deciſ. 344. & 347. par. 3.* Seraph. *d. dec. 1272. in princ. Et fuit dictum in vna Tiraſonen. iuris præſentandi 22. Iunij 1588. coram Bubalo, & in alijs ſæpius.*

Tertiò, multum mouebat id, quod per teſtes de partibus probabatur, & ex antiqua ſententia Ordinarij ſimiliter apparebat Capitulum percepiſſe, & percipere omnes decimas tanquam Rectorem dictæ Eccleſiæ cum aſſignatione congruæ portionis pro Vicario ſignum euidens, quod Eccleſia ſit vnita Capitulo, Card. *in clem. 1. n. 7. quæſt. 15.* & ibi Imol. *num. 23. verſ. Vlterius quærit. de iure patron.* Creſcent. *deciſ. 2. de decimis*, Mohed. *deciſ. 5. eodem tit.* Verall. *deciſ. 339. par. 3.* Rota *in Aurien. congrua 14. Maij 1608. coram Attrebaten. & in his terminis fuit deciſum in Vlixbonen. iuris conferendi 5. Decembris 1605. & 23. Aprilis 1606. coram Litta, & latius 13. Iunij 1607. coram Illuſtriſs. Lancellotto.* 3

Quartò, addebantur teſtes in Curia examinati, qui ſaltem ex publica voce, & fama diſponebant de tali vnione, quæ publica vox, & fama, cum ſimus in antiquos probat vnionem, Felin. *conſ. 2. n. 16. & 21.* Caputaq. *deciſ. 347. n. 4. par. 3.* 4

Quintò, omnem difficultatem remouere videbatur id, quod ex inſtrumentis apparebat, videlicet centum quinquaginta ab hinc annis, vel Decanum ad præſentationem Canonicorum, vel eius officialem ad eorundem nominationem hanc Eccleſiam contuliſſe cum enunciatiua ſpeciali, quod Capitulum & Canonici de Tudela erant veri, & legitimi Rectores dictæ Eccleſiæ de Ablitas, & tanquam tales præſentabant, huiuſmodi enim præſentatio tanquam ad Rectores pertinere non poterat, niſi in proprijs Capellis, *c. 1. de Capell. Monach. c. de Monachis de præben. cap. ad hæc de offic. Vicarij*, Rota *deciſ. 798. nu. 5. par. 1. diuerſ. & fuit dictum in Tiraſonen. præſentandi 10. Februarij 1586. & 13. Maij, & 22. Iunij 1588. coram Bubalo.* 5

Quibus non obſtabant in contrarium adducta. Nam primum quod ſola perceptio decimarum eſſet ſignum æquiuocum ceſſabat ex quo vltra talem perceptionem, concurrebant alia ſuperius ponderata, *vt in puncto fuit deciſum in dicta Vlixbonen. Iuris conferendi coram Illuſtriſs. Lancellotto.* Secundum verò circa præſentationes, & collationes de iſta Eccleſia, quod omnes ſint in menſibus ordinarijs, ex facto remouebatur, cum vt veteres collationes omittantur, quæ promiſcuè factæ fuerunt omnibus anni menſibus, adſit collatio facta 4. Octobr. 1559. altera 20. Maij 1584. & vltima præſentatio, & inſtitutio 2. Februarij 1607. per vacationem de menſe Auguſti, qui omnes menſes, cum Capitulum non gaudeat alternatiua ſunt Apoſtolica. 6

Sed quia pro parte Valentini opponebatur iura prædicta, & ſcripturas non eſſe in forma probanti, ideò cùm iſto præſuppoſito, fuit capta reſolutio. 7

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Maioricen. Fabricæ.

Luna 16. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Eccleſia Cathedralis quando indiget reparatione cuius ſumptibus reparari debeat.

SVMMARIVM.

Eccleſia Cathedralis quando indiget reparatione attenditur conſuetudo cuius expenſis reparari debeat, n. 1.

Eccleſia Cathedralis, vbi indiget reparatione, attenditur conſuetudo ſtatutum ſeu priuilegium, cuius expenſis reparari debeat, nu. 2.

Eccleſia Cathedralis vbi indiget reparatione circumſcripto ſtatuto, & priuilegio reparari debet ex proprijs fructibus pro fabrica deſtinatis, ſi vero non adſunt fructus ad fabricam deſtinati, onus reparandi ſpectat ad Epiſcopum de quarta ſuorum redditnum tam futurorum, quam præteritorum, n. 3.

Eccleſia Cathedralis, quando indiget reparatione ſi quarta pars

Digitized by Google

pars redditūū Epiſcopi non ſufficit ad illius reparationem, contribuere tenētur Canonici, & alij, qui in Eccleſia poſſident beneficia demum verò & Parochiani, n. 4.

Epiſcopus pro reparatione Eccleſiæ numquid poſſit aſſignare fabricæ diſtributiones quotidianas deficientium Canonicorum, & beneficiatorum, nu. 5.

DECISIO DCXXVII.

2 EPiſcopus & Capitulum Maricen. ſtatuerunt, vt Epiſcopus. & quælibet ex dignitatibus, & Canonicis pro tempore quotannis certum quid ſoluerent pro reparatione Eccleſiæ Cathedralis, & inſuper ſtatuerunt per hæc verba, ſimiliter ſtatuimus, & mandamus, vt de omnibus diſtributionibus quotidianis tam ordinarijs, quam extraordinariis demptis, quæ lucrantur intereſſentes in Comitatu Sanctiſſimi Corporis Chriſti ad infirmos duæ portiones in perpetuum aſſumentur ad dictam reſtaurationem, & reparationem fabricæ. Cumque in prædicta Eccleſia adſit confraternitas S. Bernardi cum ſuis Rectoribus beneficiatis adminiſtrantibus, vt prætenditur vnam ex tribus burſis diſtributionum, quæ quotidie in eadem Eccleſia ſingulis beneficiatis intereſſentibus dantur, dubitaui, an Rectores prædicti teneantur contribuere in duabus portionibus applicatis pro reparatione fabricæ. Et DD. vtraque parte informante negatiuè reſponderunt, admiſſa etiam ſine veri præiudicio, quod prædicta ſcriptura Epiſcopi, & Capituli ſit vera. Nam de iure communi circa reparationem Eccleſiæ Cathedralis attenditur conſuetudo, vt latè probat Bero. *in conſ.* 3. *num.* 1. *&* 2. *vol.* 1. Hic autem nulla probatur conſuetudo, imò apparet de contrario ex ſtatuto de recenti facto, ſi enim adfuiſſet conſuetudo, ſuperfluum fuiſſet ſtatutum.

2 Neque obſtat quod ſtatutum, & priuilegium conſuetudoque in iſtis terminis æquiparatur, vt per Bero. *dicto loco nu.* 3. *verſ. item crederem dicendum*, & merito, quia Capitulum de conſenſu Epiſcopi poteſt ſtatuere ſuper his, quæ concernunt ſtatum Eccleſiæ, prout fuit factum in iſto caſu. Nam huic motiuo poterat reſponderi, quod Berous loquitur in ſtatuto antiquo, quod cum fuerit obſeruatum, habet vim conſuetudinis, non autem in ſtatuto facto de recenti ad exgrauandum Epiſcopum, vt ſtatim dicetur.

3 Ex quibus cum ceſſet conſuetudo, ſtatutum validum, & priuilegium, aut Eccleſia habet proprios fructus pro fabrica, & ex illis eſt reparanda, & ſi non habet, onus reparandi ſpectat ad Epiſcopum de quarta reddituum ſuorum, non futurorum, ſed etiam præteritorum, quos ad hunc effectum tenetur conſeruare, ita concludit Bero. *loco proxime alleg. nu.* 6. *& ſeq.* Barbat. *conſ.* 26. *difficile eſt*, *num.* 4. *verſ. & prædicta omnia, lib.* 3. *quos refert, & ſequitur* Surd. *conſ.* 62. *n.* 23. *volum.* 5.

4 [illegible] quamuis idem Berous ſubdat, quod ſi quarta Epiſco[illegible]n ſufficit, teneantur contribuere Canonici, & alij, qui in Eccleſia poſſident beneficia, & poſtea totus clerus, & hi qui in inferioribus Eccleſijs obtinent beneficia, demum verò Parochiani. Et ſuper hoc Epiſcopus poteſt facere ſtatutum: tamen hic non probatur, quod quartam Epiſcopi habita ratione ad præteritum non ſufficiat, & in omnem euentum, quod etiam non ſufficiant eroganda per Capitulum.

5 Non obſtat denique, quod Epiſcopus poteſt aſſignare fabticæ diſtributiones quotidianas deficientium, vt ex ſententiæ Illuſtriſſimorum Interpretum cenſuit Rota *in Gadicen. diſtributionum* 21. *Octobris* 1577. *quæ habetur par.* 2. *dec.* 325. quia intelligebant Domini iſtam ſententiam procedere iuris ordine ſeruato, ſcilicet in euentum, quod quarta Epiſcopi non ſufficeret, tunc poſſet applicare diſtributiones Canonicorum. Hic autem cum Canonici ſecundo loco teneantur, etiam quod quarta Epiſcopi non ſufficeret, non erat deueniendum ad applicationem diſtributionum beneficiatorum, ſed primò erat videndum an applicandam per Canonicos ſufficerent. Et ita fuit deciſum.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana prætenſi ſpolij.

Lunæ 16. *Iunij* 1614.

ARGVMENTVM.

Ex Summariis huius deciſionis argumentum apparet.

SVMMARIVM

Spoliatus reſtituendus non eſt ſi culpa & facto ſuo à poſſeſſione cecidit, n. 1. *etiam quod nulliter, & non ſeruatis ſolemnitatibus ſtatutariis rem à cuius poſſeſſione cecidit, alienauerit, n.* 2.

Poſſeſſio amittitur etiam per alienationem factam nulliter, & ſine ſolemnitatibus ſtatutariis, nu. 2.

DECISIO DCXXVIII.

MArtia, & Angelica ſorores poſt factam cuiuſdam domus venditionem Antonio Luccatello, eum deceſſiſſent, Moniales Sancti Spiritus de Vrbe, tanquam hæredes prætendentes dicta domo ſe ſpoliatas, coram Illuſtriſſimo Vrbis Vicario ſuper hoc iudicium inſtituerunt contra dicti Luccatelli hæredes, qui ſententiam abſolutoriam reportarunt. Vnde pro parte Monialium introducta cauſa per viam appellationis in Rota, fuit me ponente, Luccatellis tantum informantibus reſolutum dictam ſententiam eſſe confirmandam. Cum enim dictæ ſorores (quarum perſonas Moniales repræſentant) à poſſeſſione iſtius domus facto proprio ceciderint, non poteſt actio ſpolij Monialibus competere, Doct. *in c. ſæpe, de reſt. ſpol.* Socin. *in l. rem quæ nobis, nu.* 8. *ff. de acquir. poſſ.* Pariſ. *conſ.* 1. *nu.* 164. Menoch. *de recuper. poſſeſſ. rem.* 15. *nu.* 95. Ægid. *deciſ.* 494. Put. *deciſ.* 276. *nu.* 1. *ſecundum nouam impreſſionem lib.* 3. *Et fuit dictum in Albinganen. Capellaniæ* 15. *Maij* 1592. *coram Illuſtriſſimo Arigonio, & in cauſa Beneuentana Spolij coram me* 10. *Martij præteriti.* 1

Quod procedit etiam ſi ob non ſeruatas ſolemnitates ſtatutarias fuiſſet nulliter alienata. Nam cum dicta venditio per ipſas mulieres, licet minores vnà cum teſtamentario curatore facta reperiatur per eam, quamuis nullam, dicitur amiſſa poſſeſſio, cum iſtarum mulierum conſenſus non defecerit, Gabriel *conſ.* 36. *num.* 17. *lib.* 1. Honded. *conſ.* 23. *num.* 10. *lib.* 2. Rota *deciſ.* 93. *per tot. par.* 2. *diuerſorum, &c.* 2

R. P. D. VBALDO.

Barchinonen. Beneficij.

Veneris 20. *Iunij* 1614.

ARGVMENTVM.

Subrogatio gratioſa iuſtificata cenſetur probatis lite, Clericatu, & obitu benficiati in poſſeſſione beneficij: & quomodo hæc probentur.

SVMMARIVM.

Subrogatio gratioſa iuſtificata cenſetur probata lite, clericatu, & obitu beneficiati in poſſeſſione, nu. 1.

Ius dicitur conſtare ex commiſſione præſentata in actis, n. 2.

Clericatus probatur per teſtes deponentes ſe vidiſſe clericum celebrantem & quod communiter, & publicè pro Clerico habebatur, num. 3.

Mors probatur per librum Parochi, in quo deſcribuntur nomina mortuorum, num. 4.

Poſſeſſio probatur ex perceptione fructuum, num. 5.

DECISIO DCXXIX.

DOmini cenſuerunt Michaeli Corberæ dandam eſſe immiſſionem in vim gratioſæ ſubrogationis ab eo obtentæ, in ius, & poſſeſſionem Petri Feu, quia iuſtificauit omnia neceſſaria ad hunc effectum, videlicet litem, Clericatum, & obitum Petri in poſſeſſione, Mohed. *deciſ.* 11. *vt lit. pend.* Put. *deciſ.* 214. *lib.* 1. *& deciſ.* 495. *lib.* 2. Paleot. *deciſ.* 103. *&* 119. & fuit dictum in Lucana Maiuſculatus 13. Octobris 1586. coram Orano in Burgen. Præſtimonij de Pancoruo 24. Octobris 1588. coram Gipſio in Aſtoricen. Archidiaconatus 6. Nouemb. 1602. coram Illuſtriſſimo Cardinali Lancellotto in Pampilonen. Parochialis de Artoz 13. Maij 1611. coram me, & alias ſæpè. 1

De lite enim conſtat ex commiſſione in Rota præſentata à Petro, Rot. *deciſ.* 9. *de cau. poſſeſ. & propriet. & deciſ.* 6. *vt lit. pend. in nouis*, Caſſad. *deciſ.* 6. *de reſcript.* Put. *deciſ.* 36. *num.* 1. *lib.* 3. *ſecundum vltimam impreſſionem.* 2

3 De Clericatu Michaelis conſtat ex teſtibus, qui deponunt vidiſſe illum celebrantem, & quod communiter, & publicè pro Clerico habebatur, Rota *deciſ. 14. de prob. in antiq. Ægid. deciſ.*114 Caputaq. *deciſ. 277. num. 8. par. 1.* Rota *deciſ.293. num.1. par.1. diuerſ.* & fuit dictum in Bracharen. Parochialis 22. Aprilis 1605. coram Reuerendiſſimo D. meo Damaſceno, & in Ciuitatis Caſtelli 2. huius menſis coram R. P.D. meo Dunozet.

4 De obitu Petri præter dictos teſtes conſtat ex partita extracta ex libro Parochi, in quo adnotantur nomina mortuorum, Rebuff. *in tract. de regiſtr. Bapt. & ſepult. art. vltimo, glo. vnic. verſ. & ſi patet*, Mand. *ſuper reg.* 18. *quæſt.* 30. *num.*4. Rota *deciſ.*220. *num.* 1. *par.*2. *diuerſ.* Et fuit dictum in cauſa Calaguritana Beneficij de Cuacu. 10. Martij præteriti, coram R. P. D. meo Remboldo.

5 Quod autem Petrus poſſideret, & ſignanter tempore obitus deponunt idem teſtes dicentes eum percepiſſe fructus ex hoc beneficio, ex qua fructuum perceptione probatur vera poſſeſſio, *l.2. C. de acq. poſſeſſ. l. Titia*, & ibi communiter Doctores, *ff. de ſolut.* Paril. *conſil.*5. *num.*21. *lib.*4. Ferret. *conſil.* 220. *num.* 17. Crau. *conſ.*107. *num.*2. Socin. *conſil.*13. *num.* 14. *lib.* 4. Ioſeph Ludou. *deciſ. Peruſin.* 29. *num.*14. Oſaſc. *deciſ. Pedem.*43. *num.* 3. Sarnen. *in reg. de annal. q.*47. *num.*1. & 2. Caſ. de Graſſ. *deciſ.*10. *num.*3. *de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Et fuit dictum in cauſa Peruſina fideicommiſſi de Bigazzinis 30. Martij 1607. coram R. P. D. meo Pamphilio. Ex quibus ita fuit deciſum, ſolo Michaele Informante, & per contradictas, quomodo benè proceditur defuncto collitigante, Rot. *dec.* 8. *vt lit. pend. in nouis.*

REVERENDISSIMO P. D. PAMPHILIO.

Tuſculana reuelationis Indemnitatis.

Veneris 20. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

De vi Cameralis obligationis, quando habeat viam exequutiuam, quando ſit neceſſaria illius extenſio, & quibus exceptionibus retardetur.

SVMMARIVM.

Obligatio Cameralis parit viam exequutiuam tam inter ipſos contrahentes pro, & contra, quàm etiam inter contrahentium heredes, num. 1.

*Obligationis Cameralis extenſio fit ad affectum vt iudex poſſit eſſe certus de ſua iuriſdictionem, & ſemel facta inter creditorem, & debitorem non eſt amplius neceſſaria inter debitorem, qui ſoluit, & fideiuſſorem, nu.*2.

*Obligatio Cameralis quando in ea eſt ſuſceptum mandatum vnica citatione præcedente, non habet neceſſe, vt mandatum relaxetur cum intimatione, niſi in fratres, num.*3.

Fideiuſſor, qui ſoluit pro aliquo principali debitore, agere poteſt pro releuatione indemnitatis contra debitorem, & eius heredes, etiam non facta intimatione moleſtiarum, quando nihil releuans opponere poterat. num. 4.

Emptor agere poteſt de euictione contra fideiuſſorem, & venditorem etiam non intimatis moleſtiis, quando fecit omnem poſſiblem defenſionem, num. 4.

Obligatio Cameralis non admittit exceptiones requirentes altiorem indaginem, num. 5.

Emphyteuticus contractus requirit ſcripturam, num. 6.

DECISIO DCXXX.

1 Domini dixerunt eſſe procedendum ad executionem, quia mandatum fuit relaxatum pro ſumma quam Iulianus mediante iudicis auctoritate coactus fuit ſoluere, occaſione fideiuſſionis per ipſum factæ, ad fauorem bon. mem. Cardinalis Columnæ intuitu Alexandri, qui cum promiſiſſet eundem Iulianum indemnem releuare à dicta fideiuſſione cum obligatione Camerali, benè potuit pro tali releuatione procedi via executiua, Caſſad. *deciſ. vnica, de mut. pet.* Galeſ. *ad form. oblig. Cameral. par.* 1. *q.*2. *num.*12. Theſaur. *deciſ.*26. *num.*11. & fuit pluries deciſum, quæ datur tam inter ipſos Iulianum, & Alexandrum contrahentes, quàm etiam pro & contra eorum hæredes, Galeſ. *dicto tract. de oblig. Cam. par.*2. *q.*1. & faciunt deducta in cauſa Romana Cenſus 5. Maij 1610. cum aliis alleg.

2 Nec obſtare, quod in huiuſmodi iudicio relationi indemnitatis non fuerit facta extenſio obligationis Cameralis, quia cum huiuſmodi extenſio fuerit facta in iudicio moto per Cardinalem contra Iulianum fideiuſſorem, & illius acta repetita fuerint in iudicio releuationis indemnitatis, id viſum fuit ſufficere, cùm ex his Dominis A. C. potuerit eſſe certus de ſua iuriſdictione, ſpecialiter reſpectu hæredum Alexandri, principaliter in ſolidum obligati, ad quem effectum requiritur talis extenſio, ad trad. per Galeſ. *dicto tract. de oblig. Camer. in* 2. *par.* 3. *par. princ. ſub tit. de proceſſu, num.* 4. *& ſequent.*

3 Neque releuare, quod in relaxatione mandati non præceſſerit decretum in citatione ad ſoluendum, niſi in fratres iuxta ſtylum tribunalis A. C. quia hoc non procedit, quando prout in obligatione, de qua agitur, fuit ſuſceptum mandatum vnica citatione præcedente, vt fuit dictum in Romana pecuniariæ de Pinellis 8. Aprilis 1598. coram bonæ memoriæ Orano, & in cauſa Peruſina dotis 7. April. 1606. coram R. Attrebaten.

4 Minus refragari, quod per Iulianum non fuerint moleſtiæ ſufficienter intimatæ Alexandro principali, ſiue illius hæredibus, prout requirebatur ad effectum, vt contra eos pro releuatione indemnitatis agi poſſet ex alleg. quia fuit reſponſum, exceptiones oppoſitas pro parte Alexandri, & eius hæredum eſſe ſatis leues, & irreleuantes, vel ſaltem requirere altiorem indaginem, quæ propterea fuiſſent reiectæ prout fuerunt reiectæ exceptiones, quas contra eandem obligationem oppoſuit Iulianus, qui vt conſtat ex actis omnem defenſionem poſſibilem fecit, vt executionem euitaret, quo caſu ſtante huiuſmodi defenſione, & iuſtitia executionis hæredes Iuliani non debent impediri, quo minus agant pro releuatione indemnitatis prætextu intimationis non factæ *ad text. in l. ſi fideiuſſor, ff. mandat.* cum alijs adductis in Romana pecuniariæ 26. Iunij 1589. coram bo. mem. Card. Pamphilio, & in ſimili, quod emptor agere poſſit de euictione etiam non facta denunciatione litis venditori, vbi conſtat de iuſtitia euictionis, & emptor omnem defenſionem poſſibilem fecit, vt illam euitaret, Alex. *conſ.* 63. *num.* 12. *lib.* 6. & alijs alleg. per Couar. *var. reſol. lib.* 3. *c.* 17. *num.* 6. tenuit Rota in cauſa Bononien. euictionis 5. Decembris 1605. coram bon. mem. Litta.

5 Neque ſubſiſtere, quod filiæ Alexandri ſint creditrices patris pro dote materna, & alijs de cauſis, ex quibus propterea præferendæ ſint in Arboreto, ſuper quo capta fuit executio ſupradicti mandati relaxati contra bona hæreditaria Alexandri, quia fuit reſponſum, quod licet ex iuribus datis probetur conſtitutio dotis, non tamen conſtat de illius ſolutione, neque concludenter apparet de alio ipſorum credito contra bona patris, prout requiritur ad impediendum effectum obligationis Cameralis, quæ non admittit exceptiones requirentes altiorem indaginem, Galleſ. *d. tract. Camerali q.*4. *p.*1. *num.* 17. Ant. Aug. *de iureiur. §. de oblig. Cameral. num.* 4. & fuit dictum *in Romana executionis Cameralis* 2. *Aprilis* 1593. *coram bo. me. Orano, & coram R. P. D. meo Pirouano, in alia Romana affictus* 30. *Martij* 1612. *& aliàs ſæpiſſimè.*

6 Nec demum placuit Dominis, quod ſupradictum arboretum non ſit hæreditarium, cùm viuentem Alexandro vti emphyteutico ob non ſolutionem canonum deuolutum fuerit ad Abbatiam, Griptæ ferratæ, & poſtea per Abbatem denuò conceſſum filiabus dicti Alexandri, quia ad hoc probandum non datur aliqua ſcriptura, quæ eſt neceſſaria in contractu emphyteutico, *leg.* 1. *& ibi gloſſ. in verbo alienationes, A. C. de iure emphyt.* Alex. *conſil.*50. *num.* 4. *lib.*5. Clar. *in §. emphyteuſis, qu.* 1. Ruin. *conſ.*167. *n.*22. *lib.* 1. Burſat. qui teſtatur de magis communi, *conſil.*26. *num.*16. *lib.* 1. Valaſcus, qui pariter de magis communi teſtatur, *in tract. de iure emphyt. q.*7. *n.*1. *verſ. inter omnes, & in verſ. veruntamen*, Surd. *deciſ.* 10. *num.*1. & tenuit aliàs Rota coram Seraphino *deciſ.* 607. *n.* 1.

7 Verùm quia dicebatur vlterius huiuſmodi arboretum fuiſſe datum in dotem filiæ Alexandri, & de tempore executionis à Petro illius marito poſſideri, contra quem propterea vti tertium poſſeſſorem vigore obligationis Cameralis executiuè procedi non poterat ex allegat. Econtra verò opponebatur de hoc non conſtare, & Petrum poſſediſſe, vt adminiſtratorem filia-

filiarum Alexandri, placuit Dominis, quod antequam ad executionem procedatur iuxta ſupradictam reſolutionem, de hac poſſeſſione Petri particulariter videatur. Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Palpien. Penſionis.

Luna 16. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Ex Summario ſumas Argumentum.

SVMMARIVM

Reſignans beneficium cum reſeruatione penſionis addita clauſula non aliter, alias nec alio modo, *dum penſio impugnatur in totum, vel in parte, reſignans poteſt redire ad beneficium nu. 1. & 2. Vbi hac concluſio ampliatur etiam contra ſucceſſorem in beneficio.*

DECISIO DCXXXI.

1 PRo Informante fuit reſolutum, ſcilicet non eſſe locum reductioni penſionis, ſed quatenus Matthæus titularis impugnat penſionem Petrus Maria penſionarius venit reſtituendus ad Præpoſituram. Agitur enim de penſione reſeruata ex cauſa reſignationis factæ ab ipſomet Petro Maria, qui conſenſit ſub reſeruatione tantæ quantitatis penſionis, cum clauſula *non alias, aliter, nec alio modo*, quo caſu dum penſio impugnatur in totum, vel in parte, reſoluitur conſenſus taliter conditionaliter præſtitus, & reſignans poteſt redire ad beneficium, quod nunquam cenſetur ab eo abdicatum, Creſc. *dec. 17. de reſcri.* & fuit reſolutum *in cauſa Vicentina penſionis 20. Aprilis 1592. coram bo. me. Card. Mantica, & coram me in alia Vincentina penſionis 21. Maij* 1610. in qua aliæ ſimiles reſolutiones referuntur.

2 Nec refert, quod in præſenti non agatur de perſona reſignatarij, ſed de alio ſucceſſore in beneficio, quia nihilominus etiam ſucceſſores afficit conditio pro conſeruatione iuris ipſius reſignantis, Caputaq. *dec. 8. nu. 2. par. 3. & dec. 155. par. 1.* Pariſ. *de reſignat. lib. 6. qu. 3. nu.* 18. Et ita ſolo Petro Maria informante fuit reſolutum.

R. P. D. CAVALERIO.

Terdonen. Beneficij.

Veneris 20. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex Summariis ſume plura notanda in hac deciſione explicata.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio inſtrumentalis, non conſtito de alio poſſeſſore, ſufficit ad conceſſionem mandati de manutenendo, nu. 1.
Appellatione pendente, & etiam pendente termino ad appellandum attentata reuocanda ſunt, nu. 2.
Poſſeſſione ſua quis non cenſetur priuatus per ſententiam iudicis exequutioni mandatam, vel appellandi termino durante, nu. 2.
Appellatio an detur à ſententia priuationis beneficij ob non reſidentiam, nu. 3.
Beneficia omnia præſumuntur ſimplicia, & non curata, numero 4.
Beneficium ex ſua declaratione non poteſt mutare ſtatum beneficij, nu. 5.
Negatiua probanda eſt per eum qui ſe fundat in ea, n. 6.

DECISIO DCXXXII.

1 REſolutum fuit pro Informante, videlicet Petro Paulo dandum mandatum de manutenendo. Conſtabat enim ex publico inſtrumento de eius poſſeſſione inſtrumentali capta die 2. Martij 1609. quæ alio non exiſtente in poſſeſſione eſt manutenibilis, Seraph. *deciſ.* 1065. *nu.* 2. Fuit dictum in Hipporegien. Cappellaniæ 3. Martij 1568. coram Lauretano, quæ eſt 62. *part. 2. diuerſ.* & pluries reſolutum.

2 Nec viſa fuit obſtare ſententia priuationis, contra ipſum lata per Vicarium de menſe Ianuarij Anni 1613.

quia cum ab ea fuiſſet appellatum, & per appellationem ſententia fuerit ſuſpenſa, non poteſt dici Petrus Paulus priuatus ſua poſſeſſione, & ſi quid poſt appellationem actum fuit, in eius præiudicium fuit attentatum, *capit. non ſolum de appellat. in ſexto*, & in fortioribus terminis in ſententia executioni demandata etiam ante appellationem tenuit Rota *in Tullen. Parochialis 28. Maij præteriti coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano.*

Minus videbatur poſſe applicari Conſtitutio Pij Quinti fel. memoriæ prohibens appellationem à ſententia priuationis beneficij, quæ eſt 64. inter Conſtitutiones dicti Pontificis in Bullario, quia eſt reſtricta tantum vbi priuatio fit ob non reſidentiam, vt in caſu propoſito ſententia priuationis lata fuit ex eo, quod Petrus Paulus ſubreptitiè impetrauerat beneficium, non exprimendo illud eſſe curatum. 3

Dabatur etiam de notoria iniuſtitia eiuſdem ſententiæ, vnde reſultabat etiam nullitas, quia non probatur beneficium hoc eſſe curatum. Nam præſumptio eſt pro Petro Paulo, cùm regulariter omnia beneficia præſumantur ſimplicia, & non curata, Ægid. *deciſ.* 675. Staphil. *de liter. grat. ſub rubr. de qualit. & ſtat. benef. ſub nu.* 1. & ideò aſſerenti eſſe curatum incumbit onus probandi, Rebuff. *in prax. ſub tit. ſecul. benef. quotuplex, n.* 11. 4

Præſertim hoc beneficium de anno 1552. fuerit collatum nulla facta mentione de cura Ioanni Antonio Lugano, qui illud poſteà reſignauit Petro Paulo, in quo ſtatu fuit gubernatum per quadraginta annos. Et licet Petrus Paulus illud acceptauerit cum onere exercendi curam, non propterea eius ſtatum immutare potuit, *ad not. in c. cum de beneficio de præben. in 6.* 5

Quæ dicebantur de non publicatione reſignationis iuxta formam Conſtitutionis Gregorij XIII. fel. mem. Neque viſa fuerunt obſtare, tum quia hæc negatiua probanda eſt per illum, qui in ea ſe fundat, Bart. *in l. in illa nu. 5. ff. de verb. oblig.* Dec. *conſ. 649. nu. 9.* Tum etiam, quia hæc omnia de non publicatione, & de ſtatu beneficij reſpiciunt petitorium. Sed interim non viſum fuit poſſe denegari Petro Paulo mandatum de manutenendo, &c. 6

R. P. D. REMBOLDO.

Nullius, ſeu Giennen. Beneficiorum.

Veneris 20. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex Summario ſume plura notanda in hac deciſione explicata.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio beneficij anteceſſoris non tranſit in ſucceſſorem ſine noua apprehenſione, n. 1.
Literæ Apoſtolicæ habent paratam executionem, n. 2.
Literæ Apoſtolicæ emanatæ Motu proprio non indigent iuſtificationem, n. 3. Declara, vt nu. 4.
Gratiam qui obtinuit alicuius beneficij per literas Motu proprio expeditas, quando teneatur iuſtificare ius ſui authoris, nu. 4.
Poſſeſſor beneficij, de quo eſt promſus ab Ordinario, dicitur legitimus contradictor ad excludendum viam executiuam, nu. 5.
Confeſſio dubia non releuat, nu. 6. & 7. Vbi propterea, quod interpretanda eſt, vt minus præiudicet confitenti, quam ſit poſſibile.
Confeſſio facta à Procuratore principali non nocet, n. 8.

DECISIO DCXXXIII.

VIſum fuit Dominis non poſſe concedi Domino Didaco manutentionem in poſſeſſione beneficij, de quo agitur, cùm non doceat de poſſeſſione propria, quæ eſt fundamentum manutentionis, nec minus iuuari poſſit poſſeſſione anteceſſoris ſui. Illa enim non tranſit in ſucceſſorem abſque noua apprehenſione, *l. cum hæredes, ff. de acqu. poſſeſſ.* Achil. *deciſ. vltima, de iure patronat.* Caputaq. *deciſ. 423. part. 2.* 1

Dixerunt autem dandam eſſe immiſſionem in vim literarum Motus proprij Sanctiſſ. D. N. quæ propter reuerentiam illis debitam habent exequutionem paratam 2

ad inſtar. *l. final. C. de edict. diu. Adria. tollen. ad notat.* per Modern. *de adipiſcend. remed. vltimo, num.* 35.

3 Non obſtat, quod dictæ literæ non fuerunt iuſtificatæ, quia cùm emanauerint Motu proprio, vt dixi, non indigent alia iuſtificatione, Achill. *deciſ.* 10. *de probation.* Put. *deciſ.* 101. *lib.* 3. cum allegatis in Fauentina Monaſterij 15. Decemb. 1603. coram bo. mem. Card. Seraph.

4 Non obſtat, quod Didacus ſaltem tenetur iuſtificare ius ſui authoris ad alleg. in Hiſpalen. Beneficiorum 10. Iunij 1611. coram Reuerendiſſ. P. D. Pamphilio, quia hoc procederet ſi ageretur de immiſſione in vim tituli, tanquam ſucceſſoris. Secus verò eſt, quando agitur de immiſſione in vim commendæ, quæ præſupponit cuſtodiam fructuum, donec poſſeſſor de captiuitate reuertatur. Vnde nil aliud videtur iuſtificandum, quam quod captiuus de tempore captiuitatis de facto poſſidebat vt talis, Achill. *deciſ.* 24. *de reſtit. ſpoliat.*

5 Non obſtat, quod cum Ioannes reperiatur in poſſeſſione, & ſit prouiſus ab ordinario, dicatur legitimus contradictor, ad excludendam viam exequutiuam, etiam de intentione Sanctiſſ. D. N. qui voluit prædicta beneficia commendare, dummodo medio tempore non fuiſſet alteri ius quæſitum, quia reſpondetur, quod ceſſat obiectum ex eo, quod prædictus Ioannes non docet nec de aliquo titulo, nec de poſſeſſione.

6 Non enim poteſt dici conſtare de dicta poſſeſſione ex confeſſione D. Didaci in mandato procuræ, in quo conceditur facultas citandi quoſcunque intruſos. Nam præterquamquod dicta confeſſio emanauit de anno 1611. & ſic longè poſt Motum proprium obtentum, illa non poteſt ſuffragari Ioanni tanquam dubia, *c. in præſentia, de probat. l. non hoc, C. vnde leg.* Surd. *conſil.* 5. *n.* 45.

7 Cùm enim plura fuerint beneficia a Didaco obtenta, & Ioannes non nominetur in mandato, poteſt confeſſio intelligi quo ad alia beneficia. Debet enim interpretari, vt minus præiudicet confitenti, *l. ſi quis intentione ambigua, ff. de iudicijs, l. de ætate, §. nihil intereſt, ff. de interrog. actio.* Rota *diuerſ.* 806. *num.* 1. *part.* 1. *& deciſ.* 80. *num.* 21. *part.* 2. in qua fuit dictum, alias Rotam interpretatam fuiſſe profeſſionem pro nuda facti detentatione, vt apud Mohed. *deciſ.* 2. *aliàs* 37. *de reſtitut. ſpoliat.* Imò dicta confeſſio non eſt aſſertiua, ſed intelligenda data facultas citandi intruſos quatenus adeſſent.

8 Minus Ioannes poteſt ſe fundare in confeſſione, de qua in commiſſione, quia illa facta fuit a Procuratore, & eſt incerta, & dubia ex ſupra allegans. Non conſtat etiam de titulo Ioannis, qui tamen copulatiuè cum poſſeſſione requiritur ad effectum impediendi immiſſionem, Modern. *de adipiſcend. remed.* 4. *num.* 565. & fuit dictum in Vrbeuetana Caſtrorum 1. Iunij 1569. coram bonæ memoriæ Cardinale Seraphino, nec minus de iure Collatoris ordinarij, &c.

REVERENDISSIMO P. D. PIROVANO.

Romana pecuniariæ.

Veneris 20. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Plures, & diuerſæ iuris concluſiones in hac deciſione explicantur, quæ in Summario per te ipſum videre potes.

SVMMARIVM.

Poſſeſſione ſua tam ciuili, quàm naturali poteſt quiſque à iudice ritè, & rectè procedente priuari, num. 1.

Inſtrumentum facit probationem probatam, veritatem apparentem, nullo alio adminiculo indigentem, num. 2.

Conſtituti clauſula probat contra conſtituentem poſſeſſionem eius, ad cuius fauorem quis ſe poſſedere conſtituit, num. 3.

Poſſeſſio probatur per ſuſtentationem litis, num. 4.

Poſſeſſio probatur per inſtrumentum adeptæ poſſeſſionis, numer. 4.

Conſtituti clauſula, & virtus lapſo decennio expirat, num. 5. *Declara, vt num.* 6.

Poſſeſſio amittitur per lapſum decennij, num. 5. *Declara, vt num.* 6.

Poſſidens de præſenti de præterito præſumitur continuaſſe in futurum poſſeſſionem, etiam ſine præfinitione temporis alio non exiſtente in poſſeſſione, nu. 6.

Poſſidere quis præſumitur ex præcedenti titulo, num. 7.

Præſcriptio decem annorum obſtat agenti Saluiano interdicto, num. 8.

Mala fides inducitur per motam litem, quæ præſcriptionem impedit, num. 8.

Compenſatio non admittitur de non liquido ad liquidum, num. 9.

Compenſatio de credito vnius perſonæ non admittitur ad creditum alterius, num. 9.

Sententia eſt indiuidua, ideò pro parte valere, & pro parte non minimè poteſt, num. 10. *&* 11.

DECISIO DCXXXIV.

Dubitaui an ſententiæ Auditoris Cameræ, & R. P. D. Zambeccarij ſint confirmandæ, vel infirmandæ, & præſens dubium, quamuis videatur comprehendere diſputationem validitatis vtriuſque ſententiæ, reſtringitur tamen ad ſententiam Auditoris Cameræ, à quo ſi ritè, & rectè fuit proceſſum, nulli dubium, quod Hieronyma, ſeu Innocentius Capitonus eius filius, & hæres potuerunt priuari poſſeſſione tam ciuili, quàm naturali, Mohed. *deciſ.* 4. *&* 7. *de reſtit. ſpoliat.* Rota *deciſ.* 802. *num.* 7. *part.* 1. *diuerſ.* & conſequenter ſententia D. Zambeccarij ſuper manutentione non eſt manutenenda, ſed reuocanda. Fuerunt igitur Domini pro validitate ſententiæ Auditoris Cameræ. Aliam verò reuocandam cenſuerunt. Nam cùm prædicta ſententia Auditoris Cameræ lata in Saluiano fuerit, Federicus, & Flaminia coniuges requiſita in eo remedio benè probarunt. 1

De credito cum hypotheca in ſpecie ſuper vinea, de qua agitur, conſtat ex inſtrumento impoſitionis cenſus ſuper eadem vinea, quæ probatio dicitur probata, & veritas apparens, cùm deſcendat ab inſtrumento, vt dicunt Alc. *de præſumpt. regul.* 13. *præſumpt.* 3. *num.* 8. Olaſc. *deciſ.* 72. *num.* 4. Nec eget alio adminiculo, ſed ſufficit, vt dictum fuit, in Romana Saluiani 27. Maij 1599. & in Romana Bonorum de Cellis 14. Maij 1610. coram bon. mem. Pegna, & in alia Romana Saluiani 19. Nouembris 1599. coram D. Cardinale Lancellotto, tunc Rotæ Auditore. 2

De primo extremo, quod ſcilicet vinea fuerit poſſeſſa per Hortenſium Riccardum, qui cenſum impoſuit, & vendidit conſtat ex inſtrumento recognitionis, & aſſignationis dotis factæ per eundem Hortenſium Hieronymæ vxori ſuæ, ſuper hac eadem vinea, in quo aſſeruit vineam prædictam per ipſum eſſe tentam, & poſſeſſam, & donec Hieronyma adepta fuerit poſſeſſionem, conſtituit ſe eius nomine tenere, & poſſidere, quæ aſſertio, & clauſula conſtituti contra ipſummet conſtituentem, & habentem cauſam ab eo probat poſſeſſionem, Tiraquell. *de iure conſtit. poſſeſſ. in princ. nu.* 2. Rota *dec.* 549. *part.* 1. *diuerſ.* 3

Secundum extremum probatum remanet ex ſuſtentatione litis, & inſtrumento poſſeſſionis per Hieronymam adeptæ vigore mandati de redintegrando, cùm tamen alterum ex prædictis ſufficeret, prout de primo pluries fuit deciſum teſte Pontano *de Spolio lib* 2. *cap.* 17. *num.* 185. ſignanter apud Caputaq. *deciſ.* 369. *part.* 2. Cæſar de Graſſ. *dec.* 4. *num.* 2. *de reſtit. ſpoliat.* Seraph. *deciſ.* 1415. *num.* 3. De ſecundo ſunt deciſiones Caputaq. 173. *par.* 3. 333. *par.* 2. Rot. *deciſ.* 802. *nu.* 5. *part.* 1. *diuerſ.* 4

Nec obſtat, quod virtus clauſulæ conſtituti expirare videatur decennio elapſo, cum tanto tempore amittatur poſſeſſio, Alciat. *de præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.* 21. *num.* 12. Matheſil. *ſingul.* 17. *num.* 7. *&* 8. Ripa *cap. cum Eccleſia, num.* 23. *de cauſ. poſſ. & propriet.* 5

Quia ſi attendatur tempus contractæ obligationis, quod contingit de anno 1570. & ab eo vſque ad annum 1589. tempore, quo fuit aſſignata dos prædicta, cùm non doceatur, alium fuiſſe in poſſeſſione, non ceſſat præſumptio continuatæ poſſeſſionis, & poſt decennium per regul. qui olim poſſedit, & hodie poſſidere præſumitur, de qua per Gloſſ. Bartol. & Bald. *in l. ſine poſſideris, C. de probatio.* Alciat. *de præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.* 21. Natt. *de communi conſil.* 235. *in fin.* Becc. *conſil.* 75. *num.* 13. *lib.* 1. & hanc præſumptionem procedere ſine præfinitione temporis, quando alter non eſt in poſſeſſione, declarat Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 64. *num.* 42. & tenuit Rota *deciſ.* 62. *num.* 6. *part.* 2. *diuerſ.* 6

Si

7 Si verò tempus commenſuraretur à dicto anno 1586. citra, & tunc quoad effectum Saluiani non eſt attendendum, quia ſufficit, vineam fuiſſe in bonis Hortenſij de tempore contractæ obligationis, & probari ex clauſula *conſtituti*, vſque de eo tempore, vltra quod neque decennium eſſet elapſum, quia ſubhaſtatio fuit facta de anno 1595. neque probatur, quod alter eſſet in poſſeſſione, ſed potius effectuata promiſſio conſtituti, quia vinea reperta fuit tempore ſubhaſtationis penes Hieronymam, quæ alio non apparente ex titulo præambulo aſſignationis dotis poſſidere præſumitur, Gloſſ. *in l. quædam mulier*, *ff. de rei vendic. 2. de acquir. poſſeſſ.* Becc. *conſil. 13. num. 2. lib. 1.*

8 Non obſtat exceptio decennalis præſcriptionis, quæ conſideratur de anno 1586. quo vinea pro dote fuit conſignata Hieronymæ, & per eam poſſeſſa vſque ad annum 1604. quo fuit Saluianum intentatum, & quæ ſufficere videtur ad repellendum agentem in Saluiano, vt fuit dictum in Romana Saluiani 2. Decembris 1601. coram Reuerendiſſimo noſtro Decano, quia placuit Dominis reſponſio data, quod ante decennium fuit incepta lis, per quam Hieronyma fuit conſtituta in mala fide, quæ impedit præſcriptionem, *l. motæ litis, C. de rei vindic.* Couar. *in regul. poſſeſſor. 2. par. §. 12. num. 4. verſic. 2. concluſ. de reg. iur. in 6.* Vltra, quod adhuc durat cenſus per reſolutionem ſubhaſtationis, & ſic hypotheca, quæ præſcripta dici non poteſt. Nec dicatur, quod in ſubhaſtatione vineæ coniuges prædicti ceſſerint omnia eorum iura Parmenidi emptori, quia attenta declaratione nullitatis ſubhaſtationis recuperarunt primæua iura ex eo, quod titulus reductus fuit ad non titulum, in cuius conſequentiam iura fuerunt ceſſa, vt fuit dictum in hac eadem cauſa coram me 13. Ianuarij 1612.

9 Et ex prædictis patet reſponſio ad id, quod dicebatur iſtos Coniuges non poſſe agere pro fructibus cenſus pro illo tempore, quo retinuerunt pecunias redactas ex pretio vineæ ſubhaſtatæ, quia cùm debitor cenſus recuperauerit vineam, & obtinuerit etiam condemnationem pro omnibus fructibus de tempore perceptis, & dicti Coniuges condemnari ad reſtitutionem dictarum pecuniarum vnà cum damnis, & intereſſe, viſum fuit Dominum cenſus non poſſe impediri in perceptione fructuum, cùm omnia ad ſuum principium redierint, nec compenſatio de damnis, & fructibus vineæ, ad quorum reſtitutionem fuit condemnatus, tanquam ſpoliator, & de tempore, quo durauit ſpolium videtur admittenda cum fructibus cenſus debitis coniugibus, quia de re non liquida, & de qua pendet iudicium in Rota, non videtur admittenda per legem finalem, *C. de compenſationibus*, Afflictus *deciſ. 381. num. 6.* Alba. *conſil. 211. num. 2.* Seraphin. *deciſ. 1455. num. 4. & 5.* & tanquam de credito vnius perſonæ ad creditum alterius, quæ regulariter non admittitur, *l. in rem ſuam*, *§. creditor*, *ff. de compenſ.*

10 Demum non obſtat, quod ſaltem pro fructibus decurſis ab anno 1594. tempore quo vinea fuit ſubhaſtata vſque ad annum 1599. quo Hieronyma mouit litem ſuper redintegratione, immiſſio dari non potuerit, ex quo Parmenides non fuit condemnatus ad reſtitutionem fructuum vineæ, niſi à die motæ litis, & coniuges gauiſi ſunt pretio pecuniarum pro eo tempore, quæ propterea ad reſtitutionem damnorum loco fructuum vineæ reſtituendorum per Parmenidem cogi non potuerunt, quia nec ipſe Parmenides cogendus erit ante tempus litis conteſtatæ, & conſequenter ſententia adiudicans plus debito remanet nulla, propter illius indiuiduitatem, quæ non admittit, vt pro parte valeat, & pro parte non, Bart. *in l. ſi non ſortem*, *§. ſi centum*, *ff. de condict. indeb.* Roman. *conſ. 454. num. 12.*

11 Quia fuit dictum, ex facto ceſſare obiectum, cum es Scutis quinquaginta debitis vſque in anno 1594. & fructibus duodecim decurſorum ab anno 1599. 27. Septembris, quo fuit mota lis per Hieronymam ſuper redintegratione vſque ad totum annum 1612. ſatis patet, quod in ſententia non fuerit habita ratio fructuum cenſus decurſorum ab anno 1594. vſque ad annum 1599. quo lis fuit mota. Et ideò ſi es prædictis de iuſtitia ſententiæ Auditoris Cameræ conſtat, prout conſtare viſum fuit, conſequitur exindè, aliam ſententiam ſuper manutentione latam eſſe iniuſtam, cùm per eam priuati fuerint coniuges ſua poſſeſſione, in quam immiſſi fuerunt auctoritate iudicis ritè, & rectè procedentis, qui potuit Hieronyma ſua poſſeſſione tam naturali, quàm ciuili priuare, vt in initio fuit dictum. Et ita fuit reſolutum, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Æſina Bonorum.

Lunæ 23. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de teſtamento, in quo ſunt inſtituti hæredes illi, ad quos de iure hæreditas pertinet, & inde incidenter declarantur nonnulla, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Teſtator inſtituens heredes ad quos de iure hereditas pertinet cenſetur vocaſſe venientes ab inteſtato proximiores, num. 1.

Teſtator regulariter præſumitur ſe conformare cum lege municipali, n. 2.

Renuncians contra ius renunciatum venire non poteſt, numer. 3.

Teſtator legando aliquid cum clauſula, ne plus petere poſſit, *cenſetur excludere legatarium ab vniuerſali inſtitutione, n. 4.*

Heres inſtitutus in re certa non dato ei alio coherede vniuerſali, conſequitur totam hereditatem, etiam quod fuerit inſtitutus cum clauſula, quod nihil aliud petere poſſit, *num. 5.*

Inſtitutio eorum ad quos de iure pertinet hereditas dicitur certa, non autem incerta, n. 6.

Teſtamentum interpretandum eſt, ne in eo reſultet contrarietas, & repugnantia, n. 7.

DECISIO DCXXXV.

Sanctes de Veteribus Æſinę Ciuitatis condito teſtamento deceſſit relictis Cleopha matre, nec Lucretia, & Veronica ſororibus. Matri legauit bonorum omnium vſumfructum, Lucretiæ Scuta quingenta, Veronicæ verò in eadem Ciuitate Moniali reliquit annua Scuta 25. hoc tamen adiecto, vt amplius illa petere non poſſet. In alijs verò bonis omnibus eos hæredes vniuerſales inſtituit, ad quos illa de iure pertinerent. Mortua poſt obitum teſtatoris matre, fuit inter dictas ſorores orta controuerſia, & cauſa de partibus per viam appellationis hic introducta. Dubitaui cuinam illa Sanctis hæreditas deberetur. Et Domini cenſuerunt, illam pro tribus partibus ad Lucretiam. Pro quarta verò parte ad Cleopham defuncti matrem pertinere. Teſtator enim inſtituit ſibi hæredes quos de iure. Vnde vocaſſe cenſetur venientes ab inteſtato, *l. ſi quis ita heres*, *ff. de hered. inſtit. l. 2. ff. de hær. inſtit. l. 2. ff. de liber. & poſth.* & poſt alios Ruin. *conſ 6. n. 6. lib. 2.* Et per conſequens Cleopham matrem, & Lucretiam ſororem, & proximiorem conſanguineam, *ex auth. defuncto, C. ad Tertull.* 1

Iſtæ autem mulieres, licèt de iure communi pro æquali portione ſuccedere debuiſſent, cùm tamen in illa Ciuitate ſtatutum vigeat, quod filio ab inteſtato decedenti mater in quarta ſolum parte ſuccedat, neceſſariò ſequitur, Lucretiam ad alias tres partes eſſe admittendam, cùm regulariter teſtator videatur cum lege municipali ſe conformaſſe, Bart. *in l. hæredes mei*, *§. cum ita*, *ff. ad Treb.* Alex. *in l. 3. num. 5. de legat. 1.* Brun. *in tract. de ſtat. excluſ. fœm. art. 8. num. 105. & 206. per tot.* cum alijs per Card. Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib. 4. tit. 11. num. 16. & ſeq.* & fuit dictum in Leodien. fideicommiſſi 19. Nouembr. 1610. coram R. P. D. meo Caualerio, 2

Nec Veronica teſtatoris etiam ſoror, & in eodem gradu cum Lucretia poteſt in dicta hæreditate ſuccedere, quia cùm ad fauorem Sanctis, & eius hæredum ipſa renunciauerit, contra propriam renunciationem hodie venire non poteſt, *l. quæritur*, *§. ſi venditor*, *ff. de ædil. edicto*, *l. ſi maritus*, *la ſeconda*, *§. ſi neganerit*, *ff. de adult. cap. ex tranſmiſſa de renunc.* Aymon. *conſ. 114. num. 10.* 3

Præterea ſtante prohibitione Veronicæ facta, ne plus illa conſequi poſſet, quam annua Scuta 25. ſibi in teſtamen- 4

men-

mento relicta, ſatis ab vniuerſali inſtitutione videtur excluſa, Bart. *in l. quoties*, *§. ſi duo n. 1. ff. de hered. inſtit.* & poſt alios tradit Brun. *conſ. 90. n. 11. lib. 2.*

5 Non obſtat, eandem Veronicam in re certa inſtitutam fuiſſe, & per conſeqnens ei non dato cohærede cenſeri totam hæreditatem conſecutam, non obſtan. teſtatoris prohibitione, quod plus illa petere non valeret, vt per Guliel. de Benedictis *in cap. Raynutius in 1. par. num. 262. de teſtam.* & alijs alleg. Quicquid enim ſit de tali opinione, quam ſatis eſſe controuerſam apparet ex alleg. per Clar. *in §. teſtamentum quæſt. 74.* & per Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 4. tit. 12. num. 7.* Hæc tamen in caſu noſtro non applicantur, cùm adſit (vt ſupra dictum fuit) hæredis vniuerſalis inſtitutio.

6 Nec releuat exceptio, dictam inſtitutionem tanquam incertam non valere ex allegatis. Nam cùm illa relata fuerit ad eos, ad quos de iure pertineret hæreditas dici non poteſt incerta, & conſequenter ſuſtinetur, *l. aſſe toto*, vbi gl. & Doct. *ff. de hered. inſtit.* Gabr. *de teſtam. concl. 1. n. 4. & 6.* Tiraq. *de leg. connubial. gloſ. 7. num. 193.* Card. Mant. *de coniect. lib. 4. tit. 3. n. 11.*

7 Non obſtat Lucretiam vti legatariam, & Cleopham vſufructuariam in generali inſtitutione comprehenſas non fuiſſe, nec reſultet contrarietas, & repugnantia, quod eædem perſonæ ſint hærodes, & legatariæ, vt per Pariſ. *conſ. 3. num. 23. & ſeq. lib. 3.* Quia non propterea vlla oritur repugnantia, cùm Cleopha vſufructuaria cenſeatur ſolum reſpectu patris, quæ pertinebat ad Lucretiam, hæc autem legatum Scutorum quingentorum ex tota hæreditate percipere debet, & ſic pro concurrenti quantitate etiam ad matrem ſpectante, iuxta text. *in l. ab omnibus*, *§. ſi actio. ff. de leg. 1.* Nec prædictum legatum dici poteſt inutile cum ſtatim mortuo teſtatore debeatur delato poſt obitum matris vſufructuariæ propriæ inſtitutionis effectu.

R. P. D. DVNOZETTO.

Meliten. ſeu Portugallen. Commendæ.

Lunæ 23. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Litteræ Apoſtolicæ ſuper prouiſione Commendæ magno Magiſtro directæ ad alicuius fauorem, quando cenſeantur commendatitiæ, quando monitoriæ, & quaudo præceptiuæ, & quando etiam is, cui directæ ſunt, obedire teneatur, & non obediendo puniatur. Quando, & ex quibus quis iuri ſuo renunciare dicatur.

SVMMARIVM.

Monitoriales literæ an ſint, vel ſolum commendatitiæ, cognoſcitur ex verbis appoſitis in dictis literis, n. 1. Vbi proponuntur nonnulla verba, quæ monitionem, & præceptum important, num. 1.

Monitorijs literis, licet nullum quæratur ius illi, qui eas obtinuit, intrat tamen officium iudicis, vt compellat monitum ad parendum literis Apoſtolicis, n. 2. & 3.

Preces emanatæ ab eo, qui imperare poteſt, vim neceſſitatis habent, num. 2.

Literæ monitoriæ à Papa emanatæ, habent vim præcepti, num. 2.

Literis præceptoris Papæ non obediens magis punitur, quam non obediens literis monitorijs, n. 2. & 3.

Papæ monenti, & præcipienti beneficium alicui conferri, ſi collator non paret, puniendus eſt, n. 3.

Literarum Apoſtolicarum, ſeu Breuis regiſtratio habet vim acceptationis, num. 4. Vbi etiam, quod tribuit ius præſentanti illas, & n. 5. Vbi præſertim, quando talis regiſtratio eſt facta cauſa cognita.

Literarum Apoſtolicarum verificatio, & iuſtificatio non eſt neceſſaria, quando fuerunt regiſtrata de mandato illius, cui præſentatæ fuerunt, num. 5. Vt ampliatur etiam, quod in literis adſit clauſula, prout iuris, *& æquitatis ratio poſtulat.*

Renunciatio iuris ſui non præſumitur, & omnis interpretatio facienda eſt, vt talis præſumptio excludatur, num. 6.

Renunciatio iuris ſui non inducitur per verba vrbanitatis, num. 6.

Inducens eſt diſpendium ſuſtinere, vnde quis miſericordiam deberet impetrare, num. 7.

Renunciare iuri ſuo, & literis impetratis non intelligitur is, qui ſe committit gratiæ aduerſarij, vel voluntati alterius. Quod vtique intelligendum eſt de remiſſione arbitrio boni viri, num. 7.

Impugnans actum non poteſt ſe in illo fundare, num. 8.

DECISIO DCXXXVI.

ROta cenſuit, Illuſtriſſ. & Reuerendiſſimum D. Ma- 1
gnum Magiſtrum Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani debuiſſe conferre fratri Emanueli de Couros Commendam tunc vacantem, & petitam à d. fratre Emanuele, & hodie teneri conferre eidem primam vacaturam. Ratio primæ partis huius deciſionis ea præcipua fuit, quia literæ in forma Breuis à fel. record. Clemente VIII. & eidem fratri Emanueli conceſſæ, & directæ magno Magiſtro, tunc viuenti, non ſunt ſimpliciter commendatitię, ſed monitoriæ, vt colligitur ex dicti Breuis lectura, & ex multis clauſulis in eo contentis. Ponderarunt enim DD. inter alia verba, *monemus, & requirimus*, quæ monitorialibus ſemper apponi ſolent, Mandoſ. *de monitor. quæſt. 31. num. 6. & 7.* deindè illa verba ius quæſitum, & antianitatem concedas, quæ habent vim præcepti de prouidendo, maximè quia ſæpius verbum *volumus* repetitum legitur, vnà cum his verbis, regiſtrari facias, quæ ſimul iuncta ſatis ſuperque viſa ſunt declarare intenſam Sanctiſ. voluntatem, dictas literas monitoriales d. fratri Emanueli conceden. ad effectum, vt eius vigore ipſi à magno Magiſtro Commenda vacatura conferretur.

Quo poſito intrat clara iuris regula, licèt per literas 2
monitorias nullum ei, qui eas obtinuit ius quæratur in re, *cap. ſi capitulo*, *cap. ſi ſoli*, *& cap. vltim. de conceſſ. præb. in 6.* latè Feder. de Sen. *quæſt. 290. num. 1. & 2.* intrat tamen officium iudicis, vt compellat monitum ad parendum literis Apoſtolicis, *cap. literis*, vbi gl. *in ver. monitorias*, & Doct. *de reſcr. gloſ. in cap. veniens in verb. renunciaſſe iuri de renun.* Preces enim ab eo, qui imperare poterat emanatæ, vim neceſſitatis habent, parumque refert, vtrum literæ ſint monitoriæ, vel præceptoriæ, quia nulla alia in iure conſtitui poterat differentia inter eas, niſi vnica, quia magis puniendus ille, qui literis præceptorijs, quam qui monitorijs obtemperare renuit, arg. *can. fin. 14. quæſt. 1.* Comp. *in cap. Capitulum*, *& in cap. conſtitutus de reſcript.* d. Feder. *quæſt. 29. num. 3.* Vbi ait perinde eſſe ſi verbo, *monemus*, aut ſi verbo, *præcipimus*, vſus fuerit Papa, *cap. ſi ſoli de præbend. in 6. cap. Capitulum de reſcript.*

Ex quibus neceſſariò inferendum eſt, dictas literas mo- 3
nitorias tribuiſſe ius perſonale dicto fratri Emanueli ad implorandum iudicis officium, & petendam collationem, quia collator tenetur obedire alias puniendus, Bellam. *in cap. literis num. 1.* Hoſt. *num. 5. verſic. quamuis etiam*, Imol. *num. 9. verſic. ſed benè quæritur*, Butr. *num. 8. de reſcript.* Nauarr. *in c. ſi quando except. 21. num. 78. verſic. conſidero ſecundo de reſcr.* d. Fed. de Sen. *loc. cit.*

In quam ſententiam eo libentiùs iuerunt Domini, quia 4
res non erat ampliùs integra, & deuentum fuerat ad actum proximum executionis Breuis, ad eius ſcilicet regiſtrationem, per quam inducitur acceptatio literarum, & virtuale decretum, vt executioni demandentur, Rebuff. *ſuper concord. titul. de mandatis Apoſtolicis*, *§. & obijcitur in verſic. & in illius quinternio regiſtrari*, eo magis, quia Papa in dictis literis non ſolum monuit magnum Magiſtrum, vt conferret fratri Emanueli, primam commendam vacaturam, ſed illicò, vt eius quæſitum, & antianitatem concederet, quod reſcriptum poſt præſentationem factam dicto magno Magiſtro, & regiſtrationem, tribuere debet præſentati ius reali, & conſiderabile, *cap. ſi capitulo de conceſſ. præbend. in 6.* Biſignet. *deciſ. 6. de conſuetud.* Roch. *eod. tract. ſeſſ. 4. num. 11.* & Feder. de Sen. *d. quæſt. 290. num. 4.*

Conſiderarunt enim DD. regiſtrationem illam factam 5
fuiſſe non perfunctoriè, aut tumultuariè, ſed cauſa cognita more militari ſolito, poſtquam dictus frater Emanuel in magno conſilio purgauit ſe de his, quæ ei per fratrem Ioannem Suarez priorem Prioratus Portugalliæ fuerant obie-

Digitized by Google

obiecta, qua oppoſitione non obſtante dictus Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus magnus Magiſter, & Venerabile conſilium dictas literas Apoſtolicas, fideſque productas in Cancellaria, tanquam veras regiſtrari mandarunt, ex quo decreto DD. iudicarunt, omnia eſſe ſublata, quæ Informantes pro magno Magiſtro de ſubreptione literarum dicti fratris Emanuelis longa verborum ſerie diſſeruerunt. Cùm enim, vt dictum eſt ex regiſtratione inducatur acceptatio, ſuperuacanea erat literarum Apoſtolicarum verificatio, Caſſad. *deciſ.8. num.8. de reſcript.* Gigas *de penſio.quæſt.*35. *num.9. verſ. quoties vero*, & fuit dictum in vna Abulen. penſionis 15. Decembris 1610. coram R. P. D. Pirouano, nec propterea, quod clauſula, *prout iuris*, & æquitatis ratio poſtulat, appoſita fuit, verificanda ſunt narrata in dictis literis. Ius enim, & æquitas mouit Papam in recognitionem rerum benè geſtarum per dictum fratrem Emanuelem ad concedendas has literas, ſed ideò non reſcripſit, vt fieret collatio, prout iuris, vt colligitur ex verbis dicti Breuis, & ex ſupradictis.

6 Nec obſtare viſum fuit Dominis, quod dicitur dictum fratrem Emanuelem renunciaſſe omni, quod ei competebat, iuri, per proteſtationem factam die 16. Iunij 1597. in Congregatione Prioratus Portugalliæ, quæ datur in Summario *num.*3. Nam vltra quod omnis interpretatio ſumi debet ad excludendam iuris proprij renunciationem, Dec. *conſil.*308. *num.*8. Tiraquel. *de retract. lignag.* §.36. *gloſ.*2. *num.*50. reſponſum fuit, non legi expreſſa verba renunciationem concludentia, dum ait dictus frater Emanuel ſe nolle contra Prioratum in genere, & in ſpecie, & contra mentem, & auctoritatem magni Magiſtri vti dictis literis monitorijs, cùm ſit obediens religioſus, eaſque remittit dicto magno Magiſtro, vt de illis faceret, quod ſibi videretur. Quæ verba potius ad vrbanitatem, quam ad præciſam renunciationem ſunt referenda. Nullum enim fit præiudicium auctoritati dicti magni Magiſtri ſi literarum Apoſtolicarum debita petatur executio, cùm ſe ſubmiſit dictus frater Emanuel magno Magiſtro.

7 Nulla propterea dici poterat per hanc ſubmiſſionem elici renunciatio indecens, eſt enim, vt vnde miſericordiam deberet impetrare inde cogatur diſpendium ſuſtinere, vt ſunt verba Cœleſtini Papæ III. *in cap. ſane*, & ibi gloſſ. *& cap. veniens*, & ibi latè gloſ. *de renunciat.* vbi ait notandum, quod licèt quis ſe committat gratiæ aduerſarij, non renunciando disertè literis impetratis, non intelligitur propter hoc renunciaſſe iuri, quod ſibi ex dictis literis competebat. Deindè, cùm ſe dictus frater Emanuel remiſit voluntati magni Magiſtri, id intelligendum eſt arbitrio boni viri, Dec. *conſil.*497. *num.*19. Rot. *diuerſ. deciſ.*252. *in manuſcriptis*. Fuit latè dictum in Toletana parochialis 29. Aprilis 1593. coram bon. me. Penia, quod docuit obſeruantia cùm deinde poſtea cauſa cognita dictum Breue fuit per ſeptem annos nulla dictæ renunciationis habita ratione de mandato moderni magni Magiſtri regiſtratum, contradicente dicto Prioratu, vndè tollitur omnis prætenſa renunciatio.

8 Placuit etiam Dominis reſponſio data, hanc prætenſam renunciationem factam fuiſſe ſub ea conditione, modo literæ Apoſtolicæ regiſtrarentur in memoriam ſeruitiorum, quæ Religioni frater Emanuel præſtiterat, ideo cùm non fuerit acceptata, ſed reiecta proteſtatio, ſequitur ex actu impugnato, non poſſe vllum ab eo qui illud impugnat fundamentum ſumi, *cap. ex eo de reg. iur. in 6.* latè Surd. *conſil.*136. *num.*29. Nec poteſt dici conſtare de vlla acceptatione facta, vel à magno Magiſtro, vel à dicto Prioratu, imò contrarium apparere, quod magnus Magiſter, cui viuente fratre Emanuel ſe remiſerat, nunquam potuit obtinere, vt Breue huiuſmodi regiſtraretur. Proteſtatio enim facta legitur 16. Iun. 1597. & regiſtratio Breuis coram magno Magiſtro moderno 16. Aprilis 1605 nulla dictæ proteſtationis, aut renunciationis facta mentione, multò minus prætendi poteſt acceptatio facta mentione facta à dicto Prioratu Portugalliæ cum Procurator dicti Prioratus rigidè ſemper ſe oppoſuerit dictæ regiſtrationi, ita vt dictus frater Emanuel coactus fuerit, etiam in contradictorio iudicio à magno Magiſtro, & conſilio obtinere, imò nec ad hunc vſque diem illius actus acceptationem inducens adducitur, vnde huiuſmodi renunciatio iuſtæ fratris Emmanuelis petitioni non poteſt obſtare.

9 Quibus ſtantibus exiſtimarunt Domini, nullam ſupereſſe difficultatem, hodie magnum Magiſtrum teneri primam commendam vacaturam vigore dicti Breuis, & monitorij eidem fratri Emanueli conferre. Cùm enim malè fecerit magnus Magiſter non prouidendo de commenda tunc vacata, *cap. ſi ſoli de preben. in 6.* loco pœnæ ſuccedit, vt primam vacaturam conferre teneatur, *cap. dilectus* 27. *in fin. de prabend.* Vbi Abb. *num.*6. & cæteri omnes Doctores. Quæ dicuntur hincindè de nullitate collationis iam factæ, viſa ſunt non eſſe præſentis inſpectionis, cùm ſit cauſa ſeparata, quæ maiorem pateretur difficultatem, vacanduſque eſſet prouiſus, de cuius intereſſe agitur. Ex quibus, vtraque parte informante, ita fuit deciſum.

R. P. D. V B A L D O.

Hiſpalen. Coadiutoriæ.

Veneris 14. Nouembris 1613.

A R G V M E N T V M.

Attentata lite pendente, & poſt inhibitionem etiam nulliter emanatam reuocanda ſunt, & quando ſuam poſſeſſionem continuans dicatur attentare.

S V M M A R I V M.

Attentata lite pendente reuocanda ſunt, num.1.

Attentata poſt inhibitionem reuocanda ſunt etiam, quod inhibitio nulliter emanauerit, num.2. Amplia, vt num.5.

Inhibitio ſiue iuſta, ſiue iniuſta timenda eſt, n.2.

Poſſidere vnam, & eandem rem duo in ſolidum non poſſunt, ſed diuerſis reſpectibus, n.3.

Coadiutor mortuo coadiuto non poteſt continuare poſſeſſionem, quam viuente coadiuto habeat ratione ſeruitij, & adminiſtrationis, ſed indiget noua poſſeſſione, num.4.

Continuans poſſeſſionem ſuam attentare non dicitur. Fallit, quando poſſeſſor vtitur diuerſo mode poſſidendi ab eo, quo vtebatur ante litem, num.4.

Periurij exceptio non obſtat petenti reuocationem attentatorum, num.6.

Attentata reuocanda ſunt, etiam parte non inſtante ex officio iudicis, num.6.

D E C I S I O DCXXXVII.

1 FVit reſolutum conſtare de attentatis, & eſſe apponendum ſequeſtrum, quia pendente lite in Rota inter duos Coadiutores Antonium, & Ioannem, & poſt inhibitionem Rotalem mortuo interim coadiuto Antonius obtinuit ſibi tradi poſſeſſionem à Capitulo dimidiæ portionis, de qua agitur, vnde non eſt dubium poſſeſſionem fuiſſe attentatam, & ideò reuocandam *tot. tit. vt lit. pend. cap. non ſolum de appel. lib.6.* Achil. *deciſ.29. de appel.* Verall. *dec.*324. *num.2. par.1.* Put. *deciſ.*395. *lib.*2. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.3. in fin. de appell.*

2 Etiamſi inhibitio nulliter emanaſſet, cùm ſemper timenda ſit, ſiue iuſta, ſiue iniuſta, Put. & Cæſar. de Graſſ. *in deciſionibus allegatis*, & ex ſtylo Rotæ intrat ſequeſtrum, Caſſad. *deciſ.3. num.6. de reſtit. ſpoliat.* Caputaq. *deciſ.157. par.3.* & fuit ſæpiſſimè deciſum.

3 Non obſtat, quod Antonius fuerit in poſſeſſione coadiutoriæ longè ante litem motam, & ideò potuerit eandem poſſeſſionem continuare, etiam poſt mortem coadiuti ex vulgari regula, quod qui continuat non attentat, quia reſpondebatur, quod præterquamquod non fuit probatum ipſum fuiſſe in tali poſſeſſione viuente coadiuto, illa poſſeſſio fuit ſeruitij, & adminiſtrationis tantum, non autem tituli, & beneficij, cuius poſſeſſio reſidet penes ipſum coadiutum, & duo in ſolidum eodem modo rem poſſidere non poſſunt, ſed benè diuerſis reſpectibus, Doctores *in cap. licet cauſam de prob.* Bart. *in l. ſi duo num. 4. ff. vti poſſidet.* Rota *deciſ.33. num.3. par.1. diuerſ.* & fuit dictum in Romana de Lante 10. Iunij 1613. coram me.

4 Et ideò mortuo coadiuto ceſſat illa poſſeſſio ſeruitij, quam habebat Coadiutor, neque illam poteſt continuare, vt in his terminis dicit Put. *deciſ.226. num.12. lib.1. ſecundum antiq. impr.* Sed eget noua poſſeſſione Tituli, & be-

Digitized by Google

beneficij, vt fuit reſolutum in Hiſpalen. præeminentiarum 8. Februarij 1611. coram Reuerendiſſimo Damaſceno. Vnde regula, quod qui continuat, non attentat, non videbatur applicari, quia non procedit, quando poſſeſſor vtitur diuerſo modo poſſidendi ab eo, quo vtebatur ante litem, gloſ. *in cap. non ſolum in gloſ. magn. circa med. verſ. dic tamen de appell. in 6.* Berous *conſil.* 118. *n.* 8. vbi de communi *& num.* 24. *lib.* 3. Lancell. *de atten. par.* 2. *cap.* 4. *de attent. lite pendent. num.* 92. *& ſeq. ſecundum nou. impreſſ.*

5 Nec obſtat, quod Antonius adeptus fuerit poſſeſſionem vigore ſubrogationis, quia cùm ſubrogatio ſit in ipſis literis Coadiutoriæ, præcedit inhibitionem Rotalem, quæ eſt tantæ efficaciæ, vt etiam poſſeſſionem ſubrogari cœptam poſt inhibitionem faciat ſubiacere vitio attentatorum, Lancell. *vbi ſupra num.* 433. *& ſeq.*

6 Demum nec obſtare videbatur exceptiò periurij, quia fuit reſponſum eam non obſtare petenti reuocationem attentatorum, Lancell. *de attent.* 3. *part. qu.* 26. *per tot.* vbi refert, Rotam aliàs ita inclinaſſe in vna Vrgellen. Canonicatus 2. Decembris 1563. coram bonæ memoriæ Oradino, præſertim quia iuramentum non fuit præſtitum de non petenda reuocatione attentatorum, & ibi per eum *num.* 7. & ceſſat difficultas, quia attentata etiam ceſſante inſtante inſtantia partis, venirent tamen reuocanda officio iudicis propter læſam eius Maieſtatem, Rota *deciſ.* 2. *ſub num.* 1. *de reſtit. ſpol. in nou.* Caſſad. *deciſ.* 3. *num.* 6. *de reſtit. ſpoliat.*

7 Ex quibus fuit vt ſupra concluſum. Quia tamen agebatur de intereſſe Capituli, an ad illud ſpectent fructus, & diſtributiones ratione non intereſſentiæ collitigantium. Domini non intendebant per hanc reſolutionem aliquod ei præiudicium afferre, ſed inclinabant, vt Capitulum, ſi vellet, quoad ſuum intereſſe audiretur, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Romana hæreditatis, & Paragij Dotis.

Lunæ 1. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

De parentibus ſecundò nubentibus, quod reſeruare teneantur bona acquiſita ex filijs primi matrimonij alijs fratribus.

SVMMARIVM.

Mulier tranſiens ad ſecunda vota, omnia acquiſita ex ſucceſſione filiorum primi matrimonij conſeruare tenetur eorum fratribus, & ſororibus, num. 1. Amplia, vt numer. 3.

Pater tranſiens ad ſecunda vota tenetur reſeruare omnia acquiſita ex ſucceſſione filiorum primi matrimonij fratribus dictorum filiorum, num. 2. & 3. Amplia, vt numer. 3.

Mulierum ſecundo nubentium pœna fauore filiorum inducta ſunt communes vtriſque parentibus, n. 3.

Lucrum dotis acquiſitum à patre, ſeu matre propter mortem coniugis conſeruari debet filijs primi matrimonij, num. 4.

Mulier tranſiens ad ſecunda vota quicquid de bonis primi mariti lucrata fuerit, filijs primi matrimonij conſeruare debet, num. 5.

Infans conſentire non poteſt, eiuſque conſenſus non dicitur legitimus, num. 6.

Mulieris tranſeuntis ad ſecunda vota pœna inducta in fauorem filiorum numquid tollantur per conſenſum eorundem filiorum. Et an talis conſenſus ſufficiat tacitus, num. 6. & 7. Et quomodo talis conſenſus probetur, dicto num. 7. & ſequent.

Conſenſus per taciturnitatem non inducitur non data ſcientia, & certioratione præiudicij, quod naſcitur ex dicto conſenſu, num. 8.

Ignorantia præſumitur in muliere, n. 8.

Mulier ſicut vigore ſtatuti non poteſt expreſsè renunciare iuri ſuo, ſine ſtatuarijs ſolemnitatibus, multo minus ſine eiſdem ſolemnitatibus tacitè renunciare poteſt, n. 8. in fin.

Mulier ſecundo nubens numquid teneatur reſeruare filijs primi matrimonij acquiſita ex hereditate materna, n. 9.

DECISIO DCXXXVIII.

1 Antonius Calorus tranſiens ad ſecunda vota tenebatur reſeruare Fauſtinæ eius ex quondam Orinthia prima Coniuge filiæ partem proprietatis duorum eius ex dicta coniuge filiorum, pro æquali portione cum dicta Fauſtina ſibi quæſitam, iuxta expreſſam diſpoſitionem text. *in l. fœmina, §. illud,* vbi Salycet. Angel. & Sichar. *in Summario, C. de ſecund. nupt.* gloſ. *in §. hinc nos in verſ. vſum,* vbi etiam Ang. *auth. de nupt.* idem Ang. *in auth. ex teſtamento, C. de ſec. nupt.* cum alijs latè per Gabr. qui de communi *concl.* 3. *n.* 1. *&* 2. *eod. tit. de ſec. nupt.* & fuit tentum in vna Beneuentana hæreditatis 29. Iunij 1594. coram bon. mem. Litta, & in Romana ſucceſſionis de Armenterijs coram R. P. D. meo Caualetio.

2 Quæ procedit etiam in patre ſecundò nubente, gloſ. *final. in d. §. illud in verſic. poſſeſſione delata,* quam ibidem ſequitur Salycet. *num.* 4. dicens ita obtinuiſſe de facto, & in vtroque eſſe in eandem rationem, Sichard. *ibidem num.* 2. *de communi,* Io. de Garon. *in repet. d. Authent. ex teſtam. num.* 44. Boer. *deciſ.* 187. *num.* 1. & de communi teſtatur Ioan. à Rip. *in repet. d. l. fœminæ num.* 1. Dec. *conſil.* 87. *num.* 3. cum alijs latè per Gabr. *loco citato concluſ.* 3. *in prima ampliat.* & Caſtil. *in tract. de vſufruct. cap.* 2. *num.* 14. & tenuit etiam Rota in Romana Reſtitutionis lucri dotis 2. Decembris 1596. coram bon. mem. Orano, & in dicta Romana ſucceſſionis de Armenterijs coram R. P. D. meo Caualetio.

3 Pœnæ etenim ſecundò nubentium fauorem filiorum inductæ ſunt communes vtriſque parentibus, *§. quia vero,* & ibi Ang. *de non eligen.* 2. *nub.* Roland. *conſil.* 95. *num.* 9. *lib.* 2. Gabr. *vbi ſupra in* 7. *concluſ.* illa autem, quæ inducitur *ex d. §. illud,* locum habeat, ſiue tranſeat ad ſecundas nuptias ante ſucceſſionem, vel poſt, vt per Rip. *ibi num.* 2. Ruin. *conſil.* 20. *nu.* 4. *lib.* 3. vbi dicit communem, nec fieri differentiam inter vnum caſum, & alium, Roland. *d. conſil.* 95. *num.* 10. *lib.* 1. Thob. Non. *conſil.* 74. *num.* 2. Afflict. *deciſ.* 75. *num.* 4. cum alijs per Gabr. *vbi ſupra concl.* 3. *in* 4. *ampliat.* & Caſtil. *de vſufruct. cap.* 2. *num.* 15.

4 Et procedit etiam in dote lucrata vigore Statuti Vrbis, ſecundum veriorem, & receptiorem ſententiam, quam tenet Bald. *in l. generaliter, §. illud, & in Auth. ex teſtam. C. de ſecund. nupt.* Rip. qui de communi *in d. l. fœminæ q.* 61. Boer. *deciſ.* 195. *num.* 8. *&* 9. dicens ita fuiſſe pluries iudicatum, Ioan. de Garon. *in d. l. generaliter, d. §. illud à num.* 49. *vſque ad* 58. & de communi teſtatur Roland. *de lucr. dot. quæſt.* 86. *num.* 7. Phanuc. *in eod. tract. gloſ.* 8. *num.* 13. Burſat. *conſil.* 12. *num.* 6. *lib.* 1. Surd. *conſil.* 163. *num.* 20. *lib.* 1. *& conſil.* 196. *num.* 35. *lib.* 1. Gabriel. *vbi ſupra concluſ.* 1. *ampliat.* 9. vbi dicit communem, & tenuit etiam Rota in dicta Romana reſtitutionis dotis coram Orano.

5 Et cùm ſit impoſita ipſo iure, vt dicit Gabr. *d. concluſ.* 1. *in* 4. *ampliat.* Ioan. de Garon. *in d. l. generaliter n.* 93. *& ſeq.* Corn. *conſil.* 309. *col. pen. verſ. cum itaque nubens lib.* 3. tranſit in heredem vbi declarata non fuit contra viuentem ſecundùm magis communem tenet Rip. *in dict. l. fœminæ num.* 30. Soc. iun. *conſil.* 71. *num.* 3. *&* 11. *lib.* 2. Rimin. iun. *conſil.* 295. *num.* 73. *& conſil.* 569. *num.* 171. *& ſeq.* Gabr. *vbi ſupra concluſ.* 4. *ampliat.* 26. Peregr. *conſil.* 78. *num.* 9. *in fin. & ſeq.*

6 Non obſtat prætenſus Fauſtinæ conſenſus, qui facit ceſſare pœnam, *d. §. illud,* vt per gloſ. *in Auth. de non elig. ſec. nuben. in verſ. copulantur,* cum allegatis per Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 140. *n.* 6. Quicquid enim ſit an ille ſufficiat tacitus, vel requiratur expreſſus ad iſtum effectum, certum eſt, quod ex ſola, & ſimplici taciturnitate Fauſtinæ de tempore ſecundi matrimonij per Antonium eius patrem contracti, cùm eſſet infans reſultare non potuit aliquis conſenſus, quem habere non poterat, & conſequenter, neque etiam exinde ſequi potuit approbatio, cum eſſet pupilla, ad text. *in l.* 1. *Cod. de falſ. monet. §. pupillus, Inſtitut. de inutil. ſtipul.* & tradunt in his terminis Ioan. de Garon. *in Rubr. C. de ſecund. nupt. num.* 123. & alij per Surd. *deciſ.* 100. *num.* 2. & Rota in d. Beneuentana coram Litta.

7 Imò nec etiam in minori ætate ſine aliquo actu poſitiuo, vt in iſtis terminis tradunt idem Ioan. de Garon. *in d. rubr. num.* 118. Rip. *in d. l. fœminæ n.* 30. *in fin.* Rimin. iun.

con-

conſil.295. num.73.78. & 79. & conſil.569. num.177. & ſeq. Menoch. conſil.237. num.25. & num.26. & conſil.806. num. 21. Surd. d. deciſ.100. num.7. & 8. & pluribus probat Caſtill. loco citato, num.1. & ſeq. Actus autem poſitiuus dici non poteſt cohabitatio Fauſtinæ cum patre, & nouerca, quia dum erat minor alibi honeſtius, & decentius non poterat habitare ratione educationis, Boer. deciſ.195. num. 5. Pinel. in l.1. part.1. num.53. C. de bon. mater. Surd. de aliment. titul.4. quæſt.14. num.10.

8 Poſtquam verò fuit effecta maior licèt habitauerit in eadem domo cum eius viro degebat tamen, vt ſupponitur ſeorſim a patre, & in parte domus per eos conducta, quod perinde eſt, ac ſi in diuerſa domo manſiſſet, & quando etiam fuiſſet in eadem domo, videtur perſeueraſſe in cohabitatione, quæ cœpta fuit in infantili ætate. Sed in omnem caſum conſenſus, ſiue approbatio Fauſtinæ ex illius taciturnitate, & cohabitatione induci non potuit ſine ſcientia, & certioratione iuris ſibi quæſiti ex diſpoſitione d. §. illud, vt in terminis tradunt Dec. conſil. 206. num.7. Aym. conſil.142. num.20. Iaſ. conſil.53. ſub num.3. verſic. ad hoc, Boer. d. deciſ.185. num.27. verſ. alias præſentia, Menoch. d. conſil.237. num.28. & conſil.806. num. 23. De qua ſcientia Fauſtinæ nullibi conſtat, & ideò ratione ſexus præſumitur ignorantia, etiam quod in iure conſiſtat, l. regula, §.1. ff. de iur. & fact. ignorat. Capyc. deciſ. 159. num.22. Cephal. conſil.34. num.39. lib.1. cum alijs per Menoch. præſumpt.23. n.17. & 19. lib.6. Vltra quod ſicuti in illius etiam expreſſo conſenſu, & ſui iuris remiſſione neceſſaria erat ſolemnitatis ſtatutaria in contractibus mulierum requiſita: Ita multò magis requirebatur in tacita, vt in ſpecie per Iaſ. d. conſil.53. num.4. & 5. lib.1. & Menoc. d. conſil.137. ſub num.34. verſ. prohibet.

9 Demum non obſtat pœnam d. l. fœmina, non habere locum in bonis mediatè peruentis ex hæreditate materna ad filium Antonij, qui vltimo loco deceſſit. Quicquid enim ſit de huiuſmodi opinione, cuius contrarium tenuerunt Ioan. de Gaton. in cap. Auth. ex teſtamento in 7. notab. num.25. vbi ait, quod ita fuit iudicatum, & quod iſta eſt veritas, Bertrand. in conſil.157. per tot. Gabr. d. concluſ.3. num.9. De prætenſa mediata ſucceſſione non conſtat cum ambo ex filijs Antonij deceſſerint infantes, vt benè colligitur ex inſtrumento dotali, & fidentiarum, & ex fide mortis Orinthiæ, & dictorum filiorum, vt in ſummario Fauſtinæ num.1.2. & 3. matris hæreditatem adire non potuerunt, & ſic illa immediatè dicitur ad Antonium perueniſſe vti hæreditas Orinthiæ non filiorum. Et ideò reſolutum fuit, Antonium per tranſitum ad ſecunda vota amiſiſſe ſucceſſionem in dictis bonis, iuxta ſupradictam diſpoſitionem text. in d. l. fœmina, §. illud de ſecund. nupt. Reſeruato tamen, vt de prætenſa expreſſa renunciatione Fauſtinæ, & alijs videatur, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Firmana Hæreditatis.

Veneris 12. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio pupillaris, quando, & ex quibus verbis concepta dicatur.

SVMMARIVM.

Subſtitutio pupillaris quibus verbis concipi ſoleat, num.1. & per tot. deciſ. in diſcurſu.
Negatiua duæ faciunt vnam affirmatiuam, num.2.
Niſi *dictio poſita poſt negatiuam habet vim affirmatiuæ, n.2.*
Subſtitutio concepta per verbum Vada *dicitur pupillaris directa, num.3.*
Verba in ſubſtitutionibus, quæ alterius miniſterium non requirunt dicuntur directa, n.3.
Subſtitutio pupillaris excludit penitus matrem à legitima filij, num.4.
Subſtitutio compendioſa facta impuberi per verba communia, & reſtricta ad bona teſtatoris numquid ſit pupillaris directa, an verò potius omni tempore fideicommiſſaria, n.5. & 6.
Subſtitutio dicitur directa pupillaris, quando teſtator mandat totam ſuam hæreditatem tranſire in ſubſtitutos, ſine diminutione legitimæ, & Trebellianicæ, n.6.
Subſtitutio quando cenſeatur facta per verba communia, ſed directa, num.7.
Legitimus contradictor quis dicatur ad impediendum immiſſionem petitam a ſubſtitutis, num.8.

DECISIO DCXXXIX.

SVbſtitutio facta per Franciſcum Eliſæum in eius teſtamento, ſub quo deceſſit, condito die 7. Auguſti 1607. Laurentio vnico filio maſculo, hæredi ſcripto de Ludouica, & Doralice proprijs filiabus, & dicti Laurentij ſororibus, necnon de Giſmina, Hieronyma, & Sextilia ſororibus, ex filio prædefuncto neptibus, fuit purificata per obitum dicti Laurentij in pupillari ætate. Et illam DD. dixerunt fuiſſe pupillarem expreſſam ex claris verbis teſtamenti, ibi, *item laſcia, che morendo Lorenzo ſenza figliuoli in pupillare età, che Dio il ceſſi, cioè ſin che non arriuarà al tempo, che dicono le leggi, non poſſa andare ad altri la robba di eſſo teſtatore, che alle dette ſue figliuole, & nepote, ſenza detrattione*, &c. Et rurſus, *Et queſto come ho detto, morendo in pupillare età, ouero ſenza figliuoli maſchi, che Dio nol voglia*. Hæc enim ſunt verba, ſub quibus ſolet concipi pupillari, l. qui liberis in princip. ff. de vulg. & pupil. gl. in l. precibus in verb. in 2. caſum, C. de impub. & alijs ſubſtit. §.1. inſtit. de pupil. ſubſtit. & tradit Card. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib.5. tit.7. n.4. verſ. & ſi teſtator ſpecialiter. 1

Et licet ſint concepta per verba negatiua, *non poſſa andare la robba di eſſo teſtatore ad altri, che alle dette ſue figliuole*, &c. Tamen perindè eſt, ac ſi expreſsè teſtator dixiſſet per verba affirmatiua, *che debba andare*. Tum quia duæ negatiuæ affirmant, l. duob. vbi Bart. & alij ff. de verb. ſing. idem Bar. in l. fœmine, ff. de Senat. Doct. C. de ſeru. fugitiu. Tum quia illa dictio, *che*, quæ in propoſito ſignificat idem quod niſi, affirmat, & ponit, cum ſit poſtpoſita negatiuæ illi, *Non poſſa andare*, ad text. in l. actione, vbi Bar. ſub n.1. quem cæteri ſequuntur C. de tranſact. Ruin. conſ.127. ſub n.13. col. penult. verſ. quandoque, & tertio, & conſ.232. n.1. lib.2. cum alij per Decian. conſ.78. n.5. & 12. vol.3. & ſeq. Rota deciſ.322. n.4. par.1. diuerſ. 2

Et per conſequens ſubſtitutio per illa verba, *Non poſſa andare*, &c. eſt verè pupillaris directa, cùm verbum *Vada* dicatur directum, ex quo alterius miniſterium non requirit, vt in ſpecie de illo tradunt Bald. in Rub. C. de impub. & c. ſub n.2. Bero. conſ.127. n.10. vol.2. Simon de Pretis lib.2. interpr.2. dubit.1. ſol.2. n.9. fol. mihi 299. Odd. de compend. par. 4. in verſ. Vadat, Trentacinq. de ſubſtit. par.4. c.4. num.9. Et generaliter omnia verba quæ alterius miniſterium non requirunt, eſſe directa, tradunt Bart. in l. centurio num.43. & ibi Iaſ. n.5. ff. de vulg. & pupil. Salycet. in d. Rub. C. de impub. in princ. & Sichard. n.3. 3

Nec facit, quod ſit ad bona teſtatoris reſtricta, quia nihilominus trahitur etiam ad totum, & verè dicitur pupillaris expreſſa, Bald. in l. cohæredi, §. vlt. in 1. notab. vbi etiam Alber. Angel. & Caſtr. ff. de vulg. & pup. Et per illam mater penitus excluditur à legitima filij, ad text. in l. Papinianus, §. ſed nec impub. vbi Bart. num.1. Caſtren. & alij ff. de inoffic. teſtam. & in c. ſi pater de teſtam. in 6. Socin. iun. in d. l. centurio, qui de communi num.510. Card. Mantica de coniect. lib.5. tit.11. n.14. latè Surd. deciſ.273. in 3. qui dicit eſſe communem, & in vtroque foro receptiſſimam, quod latiſſimè probat Trentacinq. in d. tract. de ſubſt. part. 2. c.26. per tot. 4

Ex quibus, quando etiam dici poſſet, non adeſſe pupillarem expreſſam, negari ſaltem non poteſt, quin facta ſit expreſſa mentio pupillaris ætatis. Et ideò non intrat illa concluſio, quod compendioſa facta impuberi per verba communia, & reſtricta ad bona teſtatoris, prout in caſu, de quo agitur, non ſit popillaris directa, ſed omni tempore poſt aditam hæreditatem fideicommiſſaria ex opinione Bald. in d. l. precibus n.44. C. de impub. & aliarum, quos ſequitur Rot. in illa Firmana bonorum 5. Nouemb. 1584. coram Bubalo. Nam ex iſta expreſſione pupillaris ætatis reſtrictio illa ad bona teſtatoris pro non ſcripta habetur, & compendioſa etiam per verba communia, intra tempora pubertatis continet pupillarem directam, prout ſupradictam concluſionem limitando tenuit Bart. in l. ſi ita ſcriptum, §. qui filio, ff. de bon. poſſeſſ. & ſecund. tabul. qui dicit in quæſtione de facto, ita reſpondiſſe, & menti tenendam, & illum ſequuntur Caſtren. in leg.1. ſub num.4. ff. de vulg. & pupil. vbi Alex. num.7. Socin. iun. ſub num.11. in 2. caſu, 5

Aret.

Aret. *ſub nu.*5. Rip. *num.*37. vbi quod cum Bart. tranſeunt omnes, Alciat. *de communi num.*167. & de magis communi Socin. ſen. *conſil.*116. *num.*5. 6. *&* 9. *lib.*1. Socin. iun. *conſil.* 95. *num.*24. *&* 25. *lib.*1. Card. Mant. *de coniect. d. tit.*7. *n.*7. Menoch. *præſumpt.*34. *num.*16. *verſ. extenditur* 2. *lib.*4. & fuit reſolutum in allegata Firmana bonorum.

6 Præſertim vbi conſtat de mente teſtatoris, quod voluerit etiam pupillariter ſubſtituere, vt pro 2. limitatione ad ſupradictam concluſionem firmauit Rota in dicta Firmana. De qua omiſſis alijs coniecturis, Domini ex eo potiſſimum conſtare dixerunt, quod teſtator mandat totam ſuam hæreditatem, & bona tranſire in ſubſtitutas ſine diminutione legitimæ, & Trebellianicæ, quarum detractionem prohibuit etiam in Codicillis Iſabellæ eius vxori, dicto Laurentio communi filio in pupillari ætate decedente, vt per Bart. *in d. l. centurio ſub num.*27. Iaſ. *num.*47. *&* 48. Rip. *num.*125. Mantic. *tit.*7. *nu.*16. Menoch. *præſumpt.* 56. *num.*12. *lib.*4. Pereg. *de fideicom. art.*34. *num.*47. Etiam ad excluſionem matris, vt dictum eſt. Quæ prohibitio repetita in Codicillis magis declarat ſubſtitutionem in teſtamento factam eſſe directam, vt per Mantic. *vbi ſupra lib.*6. *tit.*4. *num.*4.

7 Vltra quod non ſumus in compendioſa facta per ſolum verbum commune. In ea enim adſunt verba illa, *vada, e ſuccedino*, & ideò licet per verbum *ſuccedino*, ſit commune, vt per Bart. Aret. Iaſ. Socin. iun. Rip. & Galiaul. *in d. l. centurio*, cum alijs latè per Trentacinq. *vbi ſupra par.*4. *cap.*4. *num.*22. tamen verbum, *Vada*, quod eſt directum, vt ſupra, manet in ſua ſignificatione, nec immutatur per verbum commune, quin ſit in electione ſubſtitutarum capere, iure directo ex pupillari cuius caſus aduenit, vt inquit Bart. *in d. l. centurio num.*38. quem ſequuntur ibidem, Alex. *num.*95. *verſ.*2. *opinio*, Iaſ. *num.*59. Galiaul. qui de communi *num.*480. Ruin. *num.*5. Soc. iun. *num.*308. *in princip.* qui pariter de communi Iaſ. *conſil.*72. *col.*3. *verſ. non obſtat ergo vol.*3. Manoc. *lib.*4. *præſumpt.*21. *num.*7. *&* 8.

8 Non obſtat exceptio fideicommiſſi ex teſtamento Vincentij patris Frauciſci. Nam vltra, quod opponitur, teſtamentum eſſe laceratum in ſubſtantialibus, prætenſum fideicommiſſum patitur etiam alias difficultates. Videlicet, quia filiæ ſunt tantum poſitæ in conditione, & ſic intrat quæſtio, An cenſeantur diſpoſitiuæ vacatę. Item quia cùm de tempore mortis Franciſci adeſſet Laurentius eius filius prætenditur defeciſſe illam conditionem, ſi deceſſerit ſine filijs, & ſic etiam intrat diſputatio Oldradi *conſil.* 21. Sed in omnem caſum Iſabella, & filiæ non poſſunt dici legitimæ contradictrices ad impediendam immiſſionem ſubſtitutarum ex quo non conſtat bona, de quibus agitur eſſe fideicommiſſaria, & poſſunt etiam competere detractiones iſtis ſubſtitutis ex perſona Franciſci Zuccard. poſt alios *in l. fin. num.*426. *C. de edict. D. Adrian. toll.* Gabr. *conſil.*39. *num.*3. *vol.*7. Cardin. Seraph. *deciſ.*271. *num.*5. & fuit dictum in Senogalli. fideicommiſſi 22. Maij 1602. coram R. D. meo Damaſceno, in illa Romana de Capizucchis 10. Aprilis 1606. coram Illuſtriſſimo Lancellotto, & in Viterbien. fideicommiſſi 27. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Manzanedo. Ex quibus fuit reſolutum dandam eſſe immiſſionem Actricibus, & ſic pro parte informante.

R. P. D. PIROVANO.

Romanæ Accomanditæ.

Mercurij 10. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

De vi, natura, & effectu contractus Accomanditæ, & in quo præſertim à contractu ſocietatis differat.

SVMMARIVM.

*Accomanditæ contractus quid ſit, & de eius effectibus, n.*1.
*Accomanditæ contractus non ſoluitur morte ſociorum, ſeu alias per finitam ſocietatem, n.*1.
*Nudum nomen in contractu vim habere poteſt, & alter ſubſtantiam, & vtilitatem, n.*2.
*Simulatio non dicitur ex eo, quod in contractu vnus habeat nudum nomen, & alter ſubſtantiam, & vtilitatem, num.*2.
*Rei ſuæ quiſque moderator, & arbiter eſt, num.*3.
*Adminiſtratores alienorum negotiorum tenentur de mala adminiſtratione, n.*3.
*Acquiſita ex communi pecunia omnibus ſocijs acquiruntur, num.*4.
*Actus quilibet requirit non ſolum voluntatem, ſed etiam poteſtatem, num.*6.
*Participatio vtilium in ſocietate non datur ab illis, qui non ſunt domini negotij, & mercaturæ, n.*7.
*Aequalitas inter ſocios ſeruanda eſt, n.*8. *& n.*14.
*Mandatum acceptans cenſetur ſe aſtrinxiſſe omnibus contentis in mandato, n.*10.
*Actus cenſetur factus à procuratore in executionem præcedentis mandati, n.*11. *&* 12.
Videtur *verbum importat arbitrium illius ad quem dirigitur, num.*13.
*Arbitrio alicuius aliquid remiſſum regulatur à diſpoſitione iuris, num.*14.
*Ceſſus omiſſus remanet ſub diſpoſitione iuris communis, n.*14.

DECISIO DCXL.

Domini cenſuerunt ſtandum eſſe in deciſis ſub die 13. Ian. præteriti, quia contractus iſtius Accomanditæ verè pertinet ad tertium caſum in deciſione conſideratum, cùm tam ex forma conuentionis, quàm ex modo contrahendi nihil aliud ſit, quàm communis negotiatio per viam inſtitoriæ nihil proprium illi tribuens, ſed in communis pro ratis portionibus directæ acquirens, quo caſu ſicuti paſſiuè per eam ſocij obligantur erga tertios contrahentes pro ſorte immiſſa, ita & eos obligant, & contractam obligationem, & eius effectus non diſſoluit mors ſociorum, neque finis ſocietatis, *l. verum*, §. *in heredem*, *ff. pro ſocio*, & ſemel radicata durat per mille annos, vt benè probant Bald. & alij allegati *in* 3. *caſu*, quibus addendo diligentiùs etiam Domini ponderabant verba Capitulorum ſocietatis ad demonſtrandum, quod Accomandantes noluerunt Philippum dominum proprietatis negotiorum, neque Philippum diuerſo modo contraxiſſe, & in his terminis vis diſputationis conſiſtere viſa fuit. 1

In proœmio enim Capitulorum Accomandantes ſibi ipſis proponunt, *farne vn' altra ſotto nome dell' iſteſſo Filippo*, ſi ergo nomen erat Philippi, in neceſſarium conſequens ſubſtantia erat alterius, quia ineptè domino rei eiuſdem rei nomen, quod ſonat in quandam apparentiam tribuitur, & tamen non eſt nouum, quod vnus nudum nomen, alter verò ſubſtantiam habere poſſit, *l. qui mihi donatum*, *ff. de donat.* Anchar. *conſil.*127. *in princ. verſ. ſed plura concurrunt*, quod enim fuit dictum in Romana Cenſus de Vitellijs, coram me 18. Iunij 1612. Et quotidie practicatur in Officijs Romanæ Curiæ. 2

In ſecundo capite leguntur ſequentia verba, *ſi deua dare il compimento per le mani di Filippo Guicciardini, & Vincenzo Cei, à quali in ſolidum ſpetti il gouerno, & adminiſtratione di detto negotio*, & in quinto capite, ibi, *come piacerà à Filippo, e Vincenzo Amminiſtratori*, ſed prædicta de directo contrariantur titulo dominij negotiorum, & implicat contradictionem, quod quis ſit dominus, & ab alia perſona eiuſdem rei recipiat gubernium, & adminiſtrationem, quia de geſtis in re propria nemini tenetur reddere rationem, cùm abſolutè ſit moderator, & arbiter, *l. in re mandata*, *ff. mandati*, ſed vti gubernator, & adminiſtrator ſubiacet cenſuræ mali regiminis, prout regulariter omnes alia gerentes negotia tenentur, Natta *conſ.* 134. *num.*9. *vol.*1. Magon. *deciſ. Flor.*42. Flam. Rub. *conſ.* 29. *&* 33. vbi latiſſimè firmat hanc concluſionem. 3

Clarius etiam hoc ipſum videbatur colligi ex verbis capituli tertij, ibi, *conuengono che il corpo della ragione ſij di ſcudi 40000. da metterſi da ciaſcuno dell' intereſſati*, ergo acquiſita ex communi pecunia non debuerunt cadere ſub dominio ſolius contrahentis, quando nec potuit propter conuenta in octauo capitulo, nec voluit ex modo contrahendi expoſito, ſed omnibus participantibus acquiruntur, vt dicit de procuratore ad certa negotia conſtituto, & inſtitore, & adminiſtratore, latiſſimè Surd. *conſil.* 18. *num.*24. *&* 33. *vol.*1. 4

Et ne contingeret dubitari ſuper diuerſitate negotiorum, ſi effectus, vel eorum conſummatio vltra triennium ſe extenderent, An Accomandantes voluerint ea comprehendere ſocietate finita, illud expreſſerunt in ſeptimo capitulo, ibi, *Poſſino entrare in qualſiuoglia negotio di ſomme notabiliſſime, e da durare per maggior termine di tre anni*, 5

Digitized by Google

ni, quæ facultas taliter contrahendi videtur appoſita ad maiorem declarationem diſpoſitionis, *l. verum*, §. *in hæredem*, *ff. pro ſocio*, vt ſcilicet inchoata tranſeant etiam finita ſocietate.

6 Et ab hac communi negotiatione per viam Inſtitoriæ, & ab impotentia ipſius Philippi negotiandi in proprio ex conuentis in octauo capitulo, videbatur Dominis ſublatum omne medium pertinens ad acquiſitionem dominij, & proprietatis negotiorum in capite ipſius Philippi, cùm in quolibet actu requiratur nedum voluntas, ſed etiam poteſtas, gloſ. *in l. ſi filia*, *C. de donat. ante nupt. cap. cum ſuper Abbatia de offic. deleg.* Menoch. *conſ.* 113. *num.* 51. *vol.* 1. quæ ad vtilitatem ſociorum dumtaxat poterat ſe extendere ex præambulis titulis gubernatoris, & adminiſtratoris, per quos Domino, & non eis acquiritur.

7 Ex quibus ſequitur, quod ſi Philippus Dominus non eſt negotiorum, per conſequens in huiuſmodi contractu Accomanditæ non poteſt conſiderari admiſſio participationis vtilium durante ſocietate, quæ ſolum datur à veris dominis negotiorum, vt loquuntur deciſiones in Romana participationis coram Bubalo 13. Ianuarij 1583. & coram R.P.D. Vbaldo in alia Romana participationis 26. Iunij 1614.

8 Non obſtat ſtatutum Florentiæ Rubrica X. diſponens, quod adminiſtrans in negotio erecto per viam Accomanditæ teneatur inſolidum aduerſus omnes creditores pro quacunque ſumma; Accomandantes verò pecunias non niſi pro quantitate immiſſa, vt exinde dicendum videatur Philippum fuiſſe dominum negotiorum, cùm damna, & vtilia ſequerentur eius obligationem, non autem Accomandantium, qui pro rata deſcendebant ad participandum tantum de lucris, vel damnis contingentibus. Quia vltra reſponſiones datas in deciſiones, quæ placuerunt Dominis, dixerunt etiam Statutum quidem diſponere, quod adminiſtratores remaneant obligati in ſolidum aduerſus creditores pro quacunque ſumma, ſed adhuc non eſſe reſolutum, quod ſoli adminiſtratores in ſolidum teneantur pro damnis contingentibus, quia de hoc inter Accomandantes, & adminiſtratores in Statuto nullum verbum, ſed diſpoſitioni iuris relinquitur requirentis, vt inter ſocios ſeruetur æqualitas, *l.* 3. *C. pro ſocio*, Card. Mant. *de contr. lib.* 6. *tit.* 6. *n.* 10. *& tit.* 14. *n.* 3. *&* 4.

9 Præterea vbi etiam adminiſtratores tenerentur, & conueniri poſſent in ſolidum pro quacunque ſumma, non inde ſequeretur eſſe dominos negotiorum, quia ſcienter tanquam in ſolidum obligati aduerſus creditores contrahunt vigore præcedentis mandati non gratuiti in capitulis ſuſcepti, vt non ſibi ipſis, ſed Accomandantibus acquirant, quod tenebantur obſeruare, quamuis ab initio liberum eſſet, illud non acceptare, vt infra dicetur, & exceptio ſolidalis obligationis magis pertinet ad iniuſtitiam contractus inſtitoriæ, & adminiſtrationis, de qua particulariter eſt videndum, quam ad conſequentiam dominij ſtante prohibitione acquirendi in proprium, & proprietate officij adminiſtratorum, qui alijs, & non ſibi ipſis acquirunt.

10 Non obſtant, quod iſti Accomandantes in conductionibus cum Camera non nominentur, ſed ſolus Philippus, qui ſuam rationem banchariam, ſuoſque hæredes obligauit, in quem propterea cenſetur per Cameram, & alios conductores tranſlatum dominium conductionis, non autem in alios Cameræ Apoſtolicæ ignotos, vt conſiderat *deciſ. Ianuen.* 14. *num.* 55. *verſic. non obſtat ſi dicatur*. Quia huiuſmodi motiuum benè procederet, niſi præceſſiſſent conuentiones, & mandata, iuxta quorum tenorem omnibus ſocijs, è quibus receperat mandatum, & nomen, & non adminiſtratoribus erat acquirendum, & cogi poterat, poſtquam illius oneri per acceptationem ſe adſtrinxerat, *l. idemque*, §. *ſi procurator*, *l. ſi mandauero tibi la ſeconda*, §. *ſicuti*, *ff. mandati*, Surd. *deciſ.* 304. *n.* 4. *& conſil.* 19. *n.* 26. *lib.* 1.

11 Nec dicatur, quod non ipſorum Accomandantium nomine, ſed proprio Philippus contraxit ſtipulando pro ſe, vel pro ſocijs banchariæ, vel pro ſe, & quibus ipſe dederit participationem. Quia aut præſumitur, quod Philippus proprio nomine, & hæredum ſuorum contrahendo fecerit actum in exequutione mandati præcedentis, iuxta text. & gloſ. *in l. qui in aliena*. §. *ſi is qui putabat*, *ff. de acqu. hered.* vbi hoc etiam affirmat Bart. & alij ſequuntur relati per Surd. *conſil.* 19. *num.* 24. & tunc ſuo nudo nomine acquiſiuiſſe, in proprietate verò pro ſocijs Accomanditæ dicendum eſt.

Aut verò ſibi, vel alijs voluit acquirere, & de hac voluntate non apparet ex conſideratione facta pro DD. Guicciardinis, quod ſcilicet ſocij rationis banchariæ ſint diuerſi à ſocijs Accomandantibus ex facto non appareat, quod in hac bancharia ratione adeſſent alij principales ſocij, quia Ceus erat miniſter, prout Philippus, quod ſi etiam adfuiſſent, nihilominus, quia mandatum præcedens erat particulare ad Appaltus Camerales, cenſetur in dubio omnia egiſſe vigore præcedentis mandati, vt declarat Bar. *in d. l. qui in aliena*, §. *ſi is qui putabat*, Rimin. *in l. poſt dotem n.* 17. *verſ.* 2. *caſu ſolut. matrim.* Alciat. *reg.* 2. *præſumpt.* 24. *n.* 9. Surd. *d. conſ.* 19. *n.* 30. *vol.* 1. maximè cum, vt iam dictum eſt, poſſet cogi ad exequutionem mandati ſuſcepti. 12

Quæ autem contra Accomandantes denuò ponderantur circa verba 11. capituli, nempè quod finito triennio ſit reſtituendum capitale, quod dicebatur excludere communionem negotiorum inceptorum, quorum effectus poſt triennium durabant, cùm illa negotia non poſſint ſuſtineri ſine capitali, vnde ceſſante intereſſe ſociorum rationis banchariæ per capitalis reſtitutionem faciendam dominium negotiorum videbatur remanere penes Philippum qui nedum pro ſocijs, ſed etiam pro ſe, & ſuis hæredibus acquiſiuit. Viſa ſunt concludenti reſponſione poſſe euitari, quia verba ſunt intelligenda ciuiliter, & in quantum qualitas negotiorum patitur, ideò finito triennio, & conſequenter ſocietate non fuit ſimpliciter conuentum, quod ſolutis prius creditoribus capitalia Accomandantibus reſtituantur, quia ſuper hoc tanquam euentuali, quod de eo tempore eſſent libera capitalia, non poterat diffinitiuè determinari, ſed addita prouiſione. *E ſe vi reſtaſſero effetti da reſtringerſi che non poteſſe prontamente ſeguire, ſii obligato il detto Filippo ſtantiare in Roma*, *&c.* & paulò infra, *ſe li deua metter quell' ordine, che parerà alli SS. Partecipi*, ex quibus verbis dicebant Domini ſatis colligi fuiſſe in mente ſociorum, ſi non remanſiſſent poſt triennium negotia, in quibus neceſſaria non eſſet implicatio capitalis, quod illud ſocij poſſent recuperare, ſi autem remanſiſſent, & opus fuiſſet, quia forte ex lucris non ſuperabundaret, illud exponeretur attenta facultate participibus attributa, quæ ſonat in arbitrium, prout de illis verbis, vt ſibi videbitur, reſpondit Signorol. *conſ.* 210. *n.* 9. Dec. *conſ.* 493. *num.* 17. Pariſ. *conſ.* 95. *n.* 22. *lib.* 1. Menoch. *de arbitr. q.* 8. *n.* 5. 13

Quod arbitrium proculdubio ſecundùm iuris diſpoſitionem erat regulandum, vt affirmant Bald. Iaſ. Pariſ. Socin. & alij relati per eundem Menoch. *de arbitr. q.* 13. *n.* 15. Ideò aut iſti Appaltus veniunt appellatione effectuum ſocietatis, prout venire dictum fuit, cùm conſiſtant in iure, & facultate, & actione exigendi, quæ actio dicitur filia obligationis contractæ intra triennium cum Camera, §. 1. *inſtit. de verb. oblig. l. licet*, §. *ea obligatio*, *ff. de procur.* Et de eis particulariter legitur prouiſum in capitulis, aut ſub nomine effectuum non comprehenduntur, & tunc tanquam de caſu omiſſo remanet prouiſum ex diſpoſitione iuris, *l. commodiſſimè*, *ff. de liber. & poſth.* vt ſcilicet æqualiter commoda, & incommoda inter ſocios ſuſtineantur, *l. ſecundum naturam*, *ff. de reg. iur. l.* 1. *in princ. ff. de inſtit. act.* Card. Mant. *de tacit. lib.* 2. *tit.* 4. *n.* 82. Ex conſequenter capitale non ſit recuperandum, quatenus negotij qualitas id patiatur, quod etiam videtur dicendum, ſi admitteretur intellectus, quod effectus eſſent intelligendi vti dependentes à negotijs perfectis in illo triennio, prout ſunt frumenta, animalia, ſal, alumina, & ſimilia, quia nihilominus ſimiles caſus à prouiſione legali non eſſent excluſi, *l. ob æs*, *C. de prædijs minor.* vbi gl. Tiraq. *de retract. comment.* §. 1. *gl.* 6. *n.* 9. Crauet. *de antiq. tempor.* 4. *par.* 2. *membr. num.* 116. Id affirmantes, ſi etiam concurreret taxatiua tantùm. Et ita fuit reſolutum. 14

R. P. D. BVRATTO.

Romana Prætenſæ Participationis.

Lunæ 22. *Decembris* 1614.

ARGVMENTVM.

De inſtitore rationis banchariæ contrahente,

quod

quod omnibus participantibus in ea æqualiter acquirat, & de mercatorum libro, quod probet inter ſocios, & quod partitæ in eo deſcriptæ non poſſint ſtornari non docto de errore.

SVMMARIVM.

Procurator, ſeu inſtitor rationis bancharie contrahendo acquirit omnibus participantibus rationis, n. 2.

Inſtitor contrahens cum aliquo, cenſetur nomine ſui principalis contrahere, & datum inſtitori, cenſetur datum domino, n. 3.

Obſeruantia ſubſequuta in contractibus eſt optima interpres præcedentis intentionis, n. 4.

Liber ſociorum plenè probat inter ſocios, n. 5.

Liber mercatoris ſcriptus à miniſtro, cenſetur ſcriptus à principali mercatore, n. 6.

Confeſſione nulla maior probatio, n. 10.

Mercatoris partitæ in libro deſcriptæ, non poſſunt tanquam erroneæ ſtornari, niſi vel de conſenſu partium, vel errore probato, n. 11.

Mercatorum cauſæ non requirunt ſolemnitates iuris, ſed in illis proceditur de bono, & æquo, n. 11. in fin.

DECISIO DCXLI.

1 PRopoſui dubium, An D. Albericus deberet participare de Vtilibus Appaltus Salinarum, & Theſaurariæ Romandiolæ, & pro quibus tempore, & partibus in caſu, & ad effectum, de quo agitur. Et Domini pro faciliori illius reſolutione dixerunt videndum, An ſupradicti Appaltus facti fuerint ſub nomine Rationis Bancharıæ olim D. Alexandri de Donis, quod vnanimiter reſoluerunt affirmatiuè. In primis enim pro vero ſupponebatur, quod de anno 1590. finita Ratione Bancharia, quæ tunc ſub nominibus Zanchini, & Alexandri cantabat, fuit noua Ratio erecta ſub ſolo nomine Alexandri, D. Camillo del Palagio in ea Inſtitore deputato. Quod probatur primò ex literis publicationis dictæ Rationis Banchariæ ſcriptis de dicto anno, die 1. Martij, diuerſis Mercatoribus correſponſalibus, & datis in vltimo Summariolo Alberici *num.* 1. Secundò ex ſchedulis per dictum Palagium vti Inſtitorem ſubſcriptis, quarum formula datur in dicto Summariolo *num.* 2. Et demum ex inſtrumento facto de anno 1595. die 18. Martij, de quo in Summario Doni *num.* 3. & Alberic. *num.* 5. in quo Palagius vti Inſtitor Alexandri ſtipulatus fuit communionem, & diuiſione ſolidorum dictorum Appaltuum Salinarum, & Theſaurariæ Romandiolæ inter dictum Alexandrum, Paulum Spadam, & Ioannem Auguſtinum Pinellum.

2 Et in hoc conſiſtit primum fundamentum reſolutionis. Quia ex illa æquitate, ex qua mediante Palagio quæſita fuit obligatio Rationis ad fauorem Spadæ, & Pinelli, ex eadem per ſtipulationem dicti Palagij fuit etiam acquiſita dictæ Rationis ſupradicta communicatio, gl. *in l. multum intereſt, §. ſi vero ab initio in verſ. potes, C. ſi quis alteri, vel ſibi*, Odofr. Bar. Bald. & Caſtr. *in Summario*, & Salyc. *n. 15. l. Iulianus, §. procurator. ff. de act. empt.*

3 Non autem quæri potuit Alexandro vti perſonam diuerſam à dicta Ratione repræſentanti, cùm non appareat illum habuiſſe in Vrbe aliam negotiationem, pro qua Palagius illius Inſtitor eſſe poſſet. Et dictæ Rationis contemplatione, vt illam etiam obligatam haberent, præſumitur dictos Pinellum, & Spadam cum Palagio contraxiſſe, Socin. iun. *conſil. 27. vol. 2.* Rimin. iunior. *conſ. 52. num. 124. lib. 1.* Gabr. *conſ. 71. num. 12. lib. 1.* Apoſtil. *ad deciſ. Lucen. 2.* Magon. *in verb. obligatum*, cum alijs latè deductis in Cluſina Gran. 13. Iunij 1586. coram bon. me. Robuſterio.

4 Et ideò licet Alexander, & Spada accepiſſent primum Appaltum Salinarum Geruiæ pro ſe, & hæredibus. Quia tamen Alexander ſtipulatus fuit tanquam mercator Romæ negotians, ſtipulatio non poteſt intelligi niſi pro dicta Ratione Bancharia, cùm non probetur, quod extra illam haberet in vrbe aliam negotiationem, vel ſaltem ea tanquam principalis debebat attendi. Quod etiam comprobatur ex obſeruantia ſubſecuta, dum adhuc viueret Alexander, quę eſt optima interpres pręcedentis intentionis illius, vulgata *l. ſed Iulianus, §. proinde, ff. ad Maced. cum ſimilib.*

5 Et primò ex adnotatione, ſeu memoria ſub dicta die 18. Martij, de qua in Summario Alberici *num.* 6. facta in libro Banchi nuncupato *dell' obligationi fol.* 18. per hæc verba videlicet, *Ricordo come in queſto giorno ſi è preſo participatione, &c. Et il noſtro M. Camillo del Palagio d'ordine del Sig. Aleſſandro, ha promeſſo quanto ſi contiene nelle capitolationi*. Qui liber tanquam ſocialis inter ipſos ſocios plenè probat Rip. *in l. admonendi num. 129. ff. de iureiur.* Socin. *conſ. 240. num. 6. lib. 2.* Ruin. *conſ. 101. num. 14. lib. 1.* Rota Ianuen. *deciſ. 173. num. 5.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. caſ. 92. cent. 1. num. 1.*

6 Nec refert, quod fuerit ſcriptus per Albericum, qui perindè habetur, ac ſi fuiſſet ſcriptus per Alexandrum, vt dicit Bald. *in rubr. C. de fid. inſtrum. ſub num. 60. verſic. ſed hic quero*, cum alijs per Strach. *de Mercat. par. 2. n.* 65. Tantò magis cùm dicto tempore Albericus diuinare non poſſet vtrum negotium deberet eſſe lucroſum, ſiue damnoſum.

7 Non obſtat, quod in dicta memoria nulla ſit facta mentio Appaltus Salinarum, quia attendendum eſt prius inſtrumentum, in quo Palagius pro omnibus Appaltibus fuerat ſtipulatus ad quod illa ſe refert, ad vulg. *reg. l. aſſe toto, ff. de hered. inſtit. cum ſimilib.* Et quia in dicta diuiſione hoc negotium fuit habitum pro vnico à dictis ſocijs, vt patet ex conuentionibus. Secundò ex obligatione ſub die 25. Nouembris 1595. facta per Alexandrum, vti principalem ſocium dictæ Rationis Banchariæ ſub ipſius nomine, & ſociorum in dicto Appaltu Salinarum, de conſignando ſaccos Salis ſex mille, pro ſtatu Ferrariæ in exequutionem Chirographi felic. record. Clementis VIII. vt in dicto Summariolo Alberici *numer.* 4.

8 Quæ omnia confirmantur etiam ex geſtis poſt obitum Alexandri per Marium eius fratrem, & Octauium filium, qui fuerunt illius hæredes. Et primò, ex partita Scutorum 15. millium per Spadam pro lucris, ſeu Auanzijs vtilium Romandiolæ tranſmiſſorum ad creditum Rationis per dictum Marium aptata in libro Banchi ſignato L. in Summario Alberici *num.* 1. Secundo ex denunciatione hęreditatis iuxta ſolitum per dictos Marium, & Octauium facta Gabellæ Ciuitatis Florentiæ, in qua tantum ſupradicta ſcuta 15. mill. poſita fuerunt pro dicta Ratione Bancharia, vt in d. Summ. Alberici *n.* 5.

9 Nec viſum fuit obſtare, quod dicebatur illam fuiſſe factam ex Bilancio per Albericum Florentiam tranſmiſſo ad Marium non informatum. Hoc enim videtur inueriſimile, cùm Marius eſſet frater, & hæres Alexandri, & poſt illius obitum, vt ſupponitur, habitauerit in vrbe cum familia ad gubernium, & adminiſtrationem dictæ Rationis. Quibus ita per Marium geſtis, eo etiam magis deferendum videtur. Nam ſiue agatur de illius proprio intereſſe, & cùm ille fuerit hæres Alexandri pro medietate, præſumendum non eſt, quod in ſui præiudicium voluerit declarare prædictos Appaltus ad ipſam Rationem ſpectare, ſi verè ſpectaſſent ad ſolam hæreditatem, ad vulg. *l. cum de indebito, C. de probat.* Siue agatur de intereſſe Octauij, & pariter credendum non eſt, quod cùm eſſet illius patruus, & curator teſtamentarius, voluerit illi damnum inferre, ad commodum, & vtilitatem extraneorum.

10 Tertiò quo ad Octauium, cùm de anno 1605. finita illius cura, fuerunt ſibi conſignati omnes libri pro redditione rationis adminiſtrationis per Albericum alterum eius Curatorem teſtamentarium, ipſe infra annum conuentum inter alias difficultates iſtam, de qua nunc agitur, non appoſuit, prout in primis vti præcipuam, & notabilem veriſimiliter potuiſſet. Et demum ex eo, quod cùm idem Octauius adminiſtrabat, & habebat complementum Rationis, lucra, & vtilia in ſupradictis Appaltibus facta, & inter alia lucra communis dictæ Rationis ſuper illius libris notata fuerunt in libro Spolij relata, & pro ſua rata vnicuique ex ſocijs aſſignata, vt in Summario Alberici *num.* 11. Qua confeſſione Dominorum de Donis nulla maior probatio poteſt haberi pro dicto Alberico, *l. cum re, C. de tranſact.* cum latè cumulatis per Surd. *conſ. 143. ſub n. 39.*

11 Et ideò videtur illis non licuiſſe prædictas partitas in dicto libro Spolij, vt ſupra deſcriptas vti indebitas, & erroneas diſtornare propria auctoritate, & ſine conſenſu Alberici niſi prius vera cauſa prætenſi erroris deducta,

pro-

Digitized by Google

prout etiam declarauit D. Conſultor coram arbitro de conſenſu partium electus, & facit doctrina Bat. *in l. non fatetur, ff. de confeſſ.* Bal. *in l. fin. poſt num.4. verſ. ex quib. verbis, Cod. de probat.* cum alijs per Farinac. *conſ. crim.* 18. *ſub num.4. vol.*1. De quo etiam allegatur notorius Mercatorum ſtylus, cuius dicitur aliàs fuiſſe datam atteſtationem in vna Romana Cambiorum de anno 1612. coram R.P.D. meo Manzanedo. Quæ viſa fuerunt Dominis ſufficientia, maximè quia agitur inter Mercatores, inter quos proceditur de bono, & æquo, Bald. *conſ.*198. *num.*5. *lib.*1. *per text. in l. ſi fideiuſſor, §. quædam, ff. mandati,* & ſequitur Rota Ianuen. *deciſ.*153. *n.*8. Et ideò fuit concluſum, vt ſupra, & quod de alijs videatur, &c.

R. P. D. B V R A T T O.

Farſen. Bonorum.

Veneris 19. *Decembris* 1614.

A R G V M E N T V M.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica quando, & ex quibus efficiatur alienabilis, & tranſitoria ad extraneos hæredes, quando veniat ſub generali inſtitutione hæredis, & quomodo incolatus, ſeu domicilium in aliquo loco contrahatur.

S V M M A R I V M.

*Emphyteuſis Eccleſiaſtica licèt de ſui natura alienabilis non ſit poteſt tamen alienabilis fieri ex Statuto Abbatia, vel ex Conſtitutione Papæ, n.*2.

*Emphyteuſis Eccleſiaſtica alienabilis eſt in quemcunque, quando data fuit cum clauſula ad habendum, &c. num.*3. *& ſeqq.*

*Clauſula ad habendum quid operetur in inueſtitura emphyteuſis, n.*3. *& ſeqq.*

*Emphyteuſis Eccleſiaſtica conceſſa cum clauſula ad habendum eſt tranſitoria ad quoſcunque heredes, etiam extraneos, n.*4.

*Clauſula ad habendum, &c. quando ſtat ſine reſtrictiua, non reducitur ad terminos ſtipulationis, n.*5.

*Clauſula ad habendum ſi fuit poſita in parte exequutiua, non facit emphyteuſim tranſire in quoſcunque extraneos, ſecus in diſpoſitiua, n.*6.

*Clauſula ad habendum, &c. quando dicatur poſita in exequutiuis, & quando in diſpoſitiuis, n.*7.

*Emphyteuſis Eccleſiaſtica eſt alienabilis, & tranſitoria ad quoſcunque heredes, etiam extraneos, quando ita exeat conſuetudo, n.*8.

*Emphyteotica bona veniunt tanquam hereditaria ſub inſtitutione heredis vniuerſalis, quando illa ſunt tranſitoria ad heredes extraneos, n.*9. *&* 10. *Vbi idem quando emphyteuſis eſt alienabilis.*

*Emphyteuſis eſt tranſitoria ad extraneos heredes, quando emphyteota conceſſa eſt alienandi licentia, n.*11.

*Emphyteuſis Eccleſiaſtica quando ad heredes extraneos eſt tranſitoria, dicitur ius hereditarium, & competit ſolis heredibus, n.*11.

*Domicilium dicitur quis in loco contrahere, quando ſic declarat animum ſuum contrahendi domicilium, n.*13.

*Incola quis efficitur ex neceſſitate reſidendi in aliquo loco, num.*13.

*Incolatus contrahitur ex declaratione voluntatis iuncta tranſlatione domicilij etiam abſque lapſu temporis, n.*14.

*Statuta recipiunt interpretationem ab alijs ſtatuti, & à conſuetudine, n.*15.

*Conſuetudo eſt optima legum, & ſtatutorum interpres, n.*15. *in fine.*

D E C I S I O DCXLII.

1 PEtebat Tibaldus maritus, & hæres teſtamentarius Tarſiæ confirmationem inueſtituræ bonorum, de quibus agitur ſibi factæ per Illuſtriſſimum D. Cardinalem Montaltum vti Abbatem Farſen. contra verò Io. Baptiſta Buſſa dictæ Tarſiæ auunculus prætendebat inueſtituram ſibi deberi, tanquam proximiori dictæ Tarſiæ ſine prole defunctæ vigore ſtatutorum Abbatiæ: Quapropter dubio per Reuer. P. D. Vicegerentem eiuſdem Illuſtriſſimi Domini Cardinalis Auditorem tranſmiſſo, An inueſtitura facta Tibaldo eſſet confirmanda, vel potius Buſſæ facienda, & illo per me in Rota propoſito DD. pro Tibaldo reſoluerunt.

2 Fundamentum fuit, quod hæc emphyteuſis Eccleſiaſtica contra eius naturam effecta eſt alienabilis, tam ex ſtatuto dictæ Abbatiæ concedente facultatem alienandi, prout dicitur de emphyteoticis Eccleſiaſticis, quæ ſecundum Bullam Bonifacianam alienari poſſunt, Anch. *conſ.*125. *n.*4. *& conſ.*393. *col.*2. *verſ. item quo ad priuationem, & conſ.*427. *num.*4. *in tertio dubio,* Ruin. *conſ.*149. *in princ. & n.*13. *volum.*1. Hip. Rimin. *conſ.*558. *n.*19.

3 Quam ex clauſula ad haben. continente expreſſam alienandi licentiam ibi vend. alienan. & quicquid locatariis, & ſucceſſoribus placuerit facien. Et ideò de eius virtute dubitari non poteſt, quin tutè fiat alienatio, Bart. *in l. qui Romæ, §. duo fratres in* 8. *quæſt. n*1.1. *ff. de verb. oblig.* & ibi Ang *num.*12. Alex. *num.*58. Iaſ. *num.*72. Crot. *in repetit. num.*133. Socin. iun. *num.*127. *verſ. & abſque dubio,* vbi quod Bar. *concl. eſt magis communis,* de qua etiam clauſula in ſpecie in emphyteuſi, Alber. *in l. fin. num.*8. *Cod. de iure emph.* quem refert Corbul. *de cauſ. priu. ob alienat. irrequiſ. dom. limit.*3. *in princ. vbi de communi,* quod ex dictis verbis licentia alienandi ſit conceſſa, Becc. *conſ.*88. *num.*11. *& num.*23. *&* 24. *& n.*39. *& n.*49.

4 Et æquipollet clauſulæ, *& quibus dederit, &c.* adeò vt emphyteuſis eccleſiaſtica fiat tranſitoria ad quoſcunque hæredes, etiam extraneos, Curt. iun. *conſ.*4. *num.*1. vbi quod communis eſt omnium opinio in verbis, & quibus dederit, Clar. *in §. emphyteuſis quæſt.*28. *in fin.* Rot. coram bon. mem. Card. Pamph. in Imolen. Bonorum 8. Martij 1596. quæ refert aliam in eadem cauſa de anno 1592. & alia coram bon. mem. Card. Lancell. anno 1581. & tenuit etiam in Bononien. emphyteuſis, coram bon. mem. Penia 16. Iunij 1597. & in Nonantulana bonorum 14. Iunij 1610. coram Reuer. Damaſceno, & coram Reuerendiſſ. Lugdunen. in Romana Vineæ 19. Ianuar. 1611. & in Romana Emphyteuſis coram R. P. D. meo Caualerio 12. Nouembris 1612. & coram eodem in Bononien. Prædij 10. Martii 1614. & in feudo quando inueſtitura eſt cum facultate alienandi, Fab. de Ann. *conſ.*53. *num.*9. 10. 11. *&* 24. *& ſeqq.* Præſertim quia dicta clauſula eſt concepta per verbum vniuerſale, quicquid Rolan. *conſ.*55. *num.*43. *volum.*3. cum cumulatis per Peregr. *de fideicom. art.*52. *num.*41. *verſ. contrarium.*

5 Et cum ſit ſine reſtrictiua, non reducitur ad terminos ſtipulationis, vt declarat Rota in d. Imolen. coram bon. mem. Card. Pamphilio, vbi intelligit *deciſ. Pedem.*164. *n.*5. *& in d. Bonon.* prædii coram R. P. D. meo Caualerio.

6 Quam opinionem quicquid ſit, quando dicta clauſula ad habendum eſt in parte executiua ſequitur Rota, quando eſt in diſpoſitiua, & eſt communis concluſio, de qua teſtatur Bec. *conſ.*88. *num.*49. & Oſaſch. *d. deciſ. Pedem.*164. *in princ. & conſ.*16. *num.*21. vbi etiam d. deciſ. declarat, quam opinionem veram etiam dicit Vinc. de Franch. *deciſ.*6. *n.*7. & ſequitur Rota in d. Nonantulana 14. Iunii 1610. & 31. Ianuarii 1611. coram Reu. D. meo Damaſceno, & in d. Romana emphyteuſis, & d. Bononien. prædii coram domino meo Caualerio, & antea etiam ita diſtinctum fuit in ſupradicta Romana domus 9. Martii 1609. coram D. meo Manzanedo, & tunc dubitan. non eſſe quin cenſeatur conceſſa licentia alienandi, dicit Becc. *deciſ.*88. *n.*49. & faciunt tradita per Corbul. *de cauſ. priuat. ab alienat. limit.*3. *num.*7. *&* 8.

7 In propoſito autem dubitari non poteſt quin dicta clauſula ſit nedum per verba diſpoſitiua, ſed etiam in parte diſpoſitiua, cum immediatè ſit poſt deſcriptionem bonorum conceſſorum ante clauſulam hanc, &c. & ante promiſſiones ſolutionis Canonis, vt declarat Laderc. *conſ.*1. *num.*14. quem ſequitur Rota in d. Nonantulana 31. Ianuarii 1611. & in Bononien. de Bouis 19. Nouembris 1612. coram D. meo Damaſceno, & in dicta Romana emphyteuſis 12. Nouembris 1612. coram D. meo Caualerio.

8 Et ceſſare videtur difficultas, ex conſuetudine Abbatiæ, ſecundum quam bona iſta locatitia ſunt ad inſtar allodialium redacta, vt quilibet in inueſtitura comprehenſus de illis diſponere poſſit, Rip. *in l. in quartam num.*182. *ff. ad leg. Falcid.* Guid Pap. *quæſt.*59. *ſub num.*2. Gram. *deciſ.*103. *n.*125. *& ſeq.* cum alijs per Peregr. *de fideicom. artic.*6. *n.*30. *& art.*32. *num.*53. *& articul.*36. *nu.*18. *verſ. ſi autem feuda.* Quæ quidem conſuetudo fuit in ſimili locatione canonizata a Rota in alia Farſen. bonorum 12. Decembris 1605.

& 17. Aprilis 1606. coram bon. mem. Penia, in qua reſolutum fuit, exiſtentem in vltima locatione potuiſſe per inſtitutionem hæredis in præiudicium aliorum in inueſtitura comprehenſorum diſponere, ex qua conſuetudine declarata fuerunt inueſtitura, & ſtatutum concedentia facultatem diſponendi locatione durante cum vtrumque ab illis interpretationem recipiat, vt de inueſtitura, Bart. *in authen. qui rem. in fin.* & Bald. *in auth. ſi quas ruinas num.* 1. *Cod. de ſacroſ. Eccleſ.* Butr. *in cap. in præſentia num.* 13. & ibi Felin. *num.* 27. *in fin. de probat.* Rom. *conſ. num.* 95. *cum pluribus ſeqq. lib.* 1. *& conſ.* 368. *num.* 37. *& ſeqq. lib.* 4. *Clar. in §. emphyteuſis quæſt.* 28. *in fin. verſ. vbi tam*, Cardin. Mantic. *qui alias cumulat de tacitis lib.* 22. *tit.* 19. *num.* 33. *& in conſuetudine Eccleſ.* Alex. *in l. etiam num* 4. *ff. ſoluto matrim.* vbi alleg. Aog. *in §. emphyteuſim, de quo in gloſ.* Butr. *conſ.* 23. *n.* 4.

9 Ex hoc autem fundamento duo ſequuntur. Primum, quod non deficiat poteſtas diſponendi, cum bona ſint verè hæreditaria, neque voluntas, quæ regulatur à poteſtate, & quod adeò illa fuerint comprehenſa ſub vniuerſali hæredis inſtitutione, Aym. *conſ.* 256. *num.* 5. *verſ. ſed hic*, Nata *conſ.* 139. *num.* 24. *vſque ad* 31. *tom.* 1. Socin. iun. *qui de communi conſ.* 79. *n.* 13. *lib.* 4. *& n.* 16. *&* 17. Menoch. *conſil.* 129. *n.* 15. *lib.* 2. *& facit deciſ.* 154. *part.* 1. *diuerſ.* & in Romana domus 24. Maij 1579. coram Brauo, & in Romana deuolutionis domus 5. Aprilis 1593. coram bon. mem. Penia.

10 Prout etiam in illa comprehenduntur, quando emphyteuſis eſt alienabilis, ſecundum Alex. *conſ.* 189. *nu.* 11. *lib.* 3. Rol. *in conſ.* 43. *n.* 7. *&* 8. *lib.* 1. Rimin. iun. *conſ.* 9. *n.* 503. *cum ſeqq.* Fab. de Anna *conſ.* 86. *per tot.* Surd. *conſ.* 423. *n.* 5.

11 Poteſtas enim alienandi conceſſa emphyteotæ operatur, quod emphyteuſis tranſeat etiam ad hæredes extraneos, Dec. *conſ.* 171. *n.* 2. Cur. iun. *qui de communi conſ.* 4. *n.* 3. *& conſ.* 131. *n.* 2.

12 Secundum, quod Tibaldo non autem Buſſæ erat facienda inueſtitura, quia iſtud ius eſt hæreditarium, & competit ſolis hæredibus, *gloſ. in l.* 1. *§. permittitur in ver. impetrabile*, & ibi Bar. *ff. de aqu. quot. & æſtiu.* Imol. *conſ.* 38. *col.* 2. *verſ. ſed de æquitate*, Anchar. *conſ.* 134. *in fin.* Alex. *in l. ſi mihi, &* Titio *n.* 19. *ad fin. ff. de verb. oblig. & conſ.* 19. *n.* 11. *lib.* 3. *& conſ.* 161. *num.* 2. *verſ. tan. intelligitur lib.* 7. Affl. *dec.* 392. *num.* 20. Pariſ. *conſ.* 28. *num.* 5. *lib.* 1. Rolan. *conſ.* 3. *num.* 152. *verſ.* 3. *lib.* 1. Gabr. *de iur. emph. concluſ.* 1. *limit.* 6. Surd. *conſ.* 181. *num.* 31.

13 Nec obſtat prætenſa incapacitas Tibaldi ex eo, quod non eſſet ſubditus Abbatiæ. Quia videbatur ceſſare, cum ex pacto in capitulis matrimonialibus adiecto videatur declaraſſe animum contrahendi domicilium in patria vxoris, prout poſteà ibi ſe contulit, habitauit, ac etiam lite pendente deceſſit, & doctrina Bart. *in l. Murilegulis n.* 1. *C. de Murilegul. lib.* 11. vbi Ioan. de Plat. *column.* 2. *verſ. facit etiam*, Corſet. *ſing.* 98. cum aliis per Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 209. *num.* 22. *tom.* 2. Ratio autem eſt, quia ex neceſſitate reſidendi in loco quis efficitur incola, Innoc. *in cap. ex ore poſt med. verſ. ſed loca de priuil.* vbi Anchar. *num.* 8. & Anan. *in cap. dilectus il ſecondo ſub n.* 5. *verſ. facit etiam de reſcript.* & fuit dictum in Romana hæreditatis, ſeu Cenſus 8. Iunij 1558. coram bon. mem. Cardin. Platto.

14 Et confirmatur, quia contrahitur incolatus ex declaratione voluntatis iuncta domicilij tranſlatione etiam abſque aliquo lapſu temporis, Abb. *in cap. fin. in fin. de Paroch.* Corn. *conſ.* 209. *ante num.* 3. *verſ. nam in ſupplicatione lib.* 1. Simon. de Pret. *conſ.* 119. *n.* 9. Menoch. *de arbitr. caſ.* 86. *n.* 2. cum aliis per Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 181. *n.* 10. *part.* 1. & fuit reſolutum in Granaten. Cappellaniæ 1. Decembris 1606. coram Reuerendiſs. Lugdun.

15 Minus obſtat ſtatutum Farfenſe ſuper recollatione facienda proximiori in caſu deuolutionis ob finitam generationem, quia cum ex eiſdem ſtatutis à conſuetudine, vt ſupra interpretatis competat facultas de bonis diſponendis, erit in hoc capite intelligendum in caſibus, in quibus non fuerit in bonis diſpoſitum ne aliis contrarietur, Bartol. *in l. omnes populi num.* 25. *verſ. quod puto verum de iuſtit. & iur. & in l.* 1. *§. & paruì ſub num.* 5. *ff. quod vi, aut clam.* Pariſ. *conſ.* 97. *num.* 14. *lib.* 3. & faciunt tradita per Oſaſch. *d. deciſ.* 162. *num.* 5. Et vt recipiat interpretationem à conſuetudine, quæ eſt optima legum, & ſtatutorum interpres *l. cum de interpretatione, ff. de legib.* Rota in vna Romana de Matthæis 4. Iulii 1572. coram Oradino, & in ſpecie de conſuetudine in emphyteoticis, Simon. de Pret. *conſ.* 106. *num.* 68. & ex confirmatione inueſtituræ Tibaldi ſequitur excluſio Buſſæ, & ſic reſolutio ſecundæ partis dubij, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Colimbrien. Matrimonii.

Veneris 19. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

De matrimonio per metum contracto Magiſtralis deciſio, in qua plures metus explicantur, præſumptiones ad effectum, vt matrimonium dicatur metu contractum.

SVMMARIVM.

Inimicitia arguitur ex non ſalutatione, n. 1.
Offendi ab inimicis quis iuſte timere poteſt, n. 2.
Metus inducitur ex ſola offenſionis ſuſpicione, n. 2.
Metus inducitur, & probatur ex tractatu de compellendo aliquem ad contrahendum matrimonium, n. 3.
Tractatus probatur præſumptionibus, n. 3.
Placare verbum præſupponit præcedentem iram, indignationem, & animi commotionem, n. 8.
Metus dicitur illatus ex aſſiſtentia cum enſe, & Archibuſio, n. 10.
Metus probatus ex verbis imperatiuis, n. 12.
Metus, & non libera voluntas probatur ex verbis non intelligibilibus, & non explicitè prolatis, n. 13.
Metus, & non libera voluntas cenſetur probata quando poſt actum quis conqueſtus fuit de illato metu, n. 17.
Metus probatur ex extraiudiciali confeſſione, n. 18.
Clericus habens penſiones inueriſimile eſt, quod velit matrimonium contrahere, n. 19.
Metus probatio multum ſumitur à veriſimili, num. 19. *in fine.*
Matrimonium clandeſtine factum, & ex abrupto habet præſumptionem contra ſe, quod fuerit metu contractum, num. 20.
Metus præſumitur in actu geſto in loco ſecreto, n. 21.
Matrimonium dicitur metu contractum quando quis repertus in lecto cum aliqua muliere ab illius conſanguineis illud contrahit, n. 21.
Metus probatur præſumptionibus leuioribuſque probationibus præſertim in metu nocturno, n. 23.
Metus non cenſetur purgatus per ſubſequentes actus voluntarios durante eadem cauſa metus, n. 24.
Vis, & metus differunt inter ſe, quia metus refertur ad animum, & vis refertur ad corpus, n. 25.
Metus præſumptio numquid excludatur per ſanguinis coniunctionem, n. 26.
Metus ex vicinitate actuum durare præſumitur, n. 27.
Metu quod geſtum eſt, non poteſt dici in parte voluntarium, in contractu matrimonij, n. 28. *& ſeq.*
Matrimonium vt dicatur non metu contractum non ſufficit ſimplex conſenſu, ſed requiritur plena ſecuritas, & libertas, n. 29
Sponſalia de futuro non validant ſubſequens matrimonium metu contractum, n. 29. *in fine.*

DECISIO DCXLIII.

MAtrimonium fuiſſe per metum in conſtantem virum 1
cadentem per D. Emanuelem cum Domina Blancha contractum, ex præcedentibus, concomitantibus, & ſubſequentibus factum ipſum ſatis apertè conſtare Dominis viſum fuit. Ex præcedentibus autem primo ſe offert inimicitia inter DD. Antonium, & Franciſcum Blanchæ filios, nec non Philippum eiuſdem generum D. Emanuele, orta veriſimiliter ex ſuſpicione familiaritatis, & conſuetudinis cum Blancha ſatis notoriè inter illius domeſticos. Teſtes enim Blanchæ in eius Summario *num.* 9. dicunt, quod ſe ad inuicem non ſalutabant, nec ſimul alloquebantur, vt antea ſoliti erant, quod arguit inimicitiam, *gloſ. in cap. cum Adrianus in verſ. & ad ſalutandum* 63. *diſt.* Abb. *in cap. olim in fine, de iniur. DD. in cap. cum ſuper de offic. de legat.* Dec. *conſil.* 64. *ſuper num.* 6. *verſ. ex hoc enim diuturno ſilentio.*

Et ideò Emanuel in eodem lecto cum Blancha repertus 2
habuit iuſtum metum offenſionis ab iiſdem, vt inimicis, ad not. per Inn. *in cap. quod de his extr. de ſent. excom.* quem ſequitur Bald. *conſ.* 364. *n.* 5. *lib.* 3. & ſufficit iſta ſola offenſio-

nis

nis ſuſpicio; *l. nouiſſimè*, ibi, *quid enim ſi compulſus, aut metuens ne compelleretur, ff. quod falſ. tut. geſt.* & in ſpecie noſtra dicunt, Alex. *conſ. 98. num. 5. lib. 3.* Pariſ. *conſ. 58. num. 65. in princ. & conſ. 139. num. 12. & ſeq. lib. 4.* Rimin. iun. *conſ. 362. num. 70. lib. 4. & inter conſ. matrimonialia conſ. 77. num. 17. lib. 1.*

3 Secundò tractatus præcedens inter Blancham, filios, & generum de compellendo Emanuelem ad matrimonium contrahendum, Cepoll. *conſ. ciuil. 2. ſub num. 5. verſ. prima coniectura*, Rimin. iun. *d. conſ. 362. num. 55. & 56.* cum alijs pluribus allegatis à Petro de Barbob. *inter conſ. matrimonialia conſ. 24. num. 2.* Tractatus autem, & plures in iſto caſu præſumptiones concurrunt, quas ad illius probationem ſufficere tenet Bald. *in l. quicunque num. 28. C. de ſeru. fugit.* cum alijs per Farinac. *de reo confeſſ. quæſt. 86. num. 36. & conſ. 16. num. 11.*

4 Prima veriſimilis euocatio Emanuelis à Ciuite Colimbriæ de ordine Blanchæ ad eius Villam de Aſafatge, & diſceſſus Emanuelis è Ciuitate ad Veſperas diei S. Sebaſtiani accedendo ad prædium cuiuſdam amici, vbi ſequenti mane recepit nuncium, qui poſt ſecretam cum illo alloquutionem diſceſſit teſtes in Summario Emanuelis *num. 6.* Addentes, quod dicebatur Emanuelem diſceſſiſſe vocatum ad domum Blanchæ quod etiam veriſimile redditur, quia Antonius Blanchæ filius prædixit aduentum Emanuelis vni ex teſtibus de hoc deponenti, in Summario Blanchæ *num. 7.*

5 Secunda quia famulus Emanuelis, qui illum aſſociauit deductus fuit cum equo ad inſuetam domum, vbi nocte dormiret, ne fortaſſe opem ferre poſſet Emanueli pernoctanti in domo Blanchæ, idem famulus in Summario Emanuelis *n. 16.* & Blanchæ *n. 18.*

6 Tertia, quia idem Antonius Blanchæ filius hora intempeſta ſeptima noctis certior factus de aduentu Emanuelis à famulo cum eodem ſecreto diſcedens accerſit d. Philippum eius ſororium, & generum Blanchæ ex loco de Condeixa, vbi ille inhabitabat, vt in Summario Blanchæ *6. ſuper 2. num. 6.*

7 Tertiò, De metu videbatur conſtare, ex modo, & verbis præcedentibus, quia illico poſt reditum Antonij ingreſſi fuerunt ex improuiſo in Cubiculum Blanchæ in eodem lecto cum Emanuele iacentis, Philippus per dictum Antonium euocatus cum enſe, & Archibuſio, & filijs eiuſdem Blanchæ vnà cum famulis, & ancillis, & ſtatim idem Antonius dixit, quid eſt hoc Domina mater in re mei honoris? vt 4. teſtis Blanchæ, in eius Summario *num. 6.*

8 Quod arguit illam rem ad animum reuocaſſe, & colligitur etiam ex reſponſione Emanuelis dum rogauit ingreſſos in Cubiculum, quod ſe acquietarent, ſeu quod ſe placarent, & quod ibi erat pro honore Blanchæ, vt dicunt 2. & 5. teſtes ipſius Blanchæ, in eius Summario *num. 2.* & Decimus quartus, & decimus nonus *num. 7.* Illud enim verbum placare ſeccundum eius propriam, & communem ſignificationem præſupponere videtur iram, indignationem, ſeu animi commotionem in eo, qui debet placari, vt colligi videtur ex text. *in cap. vt cognouerunt, §. item opponitur verſ. an charitatem non habebat, ibi, & ibi iram Deiplacuit de pœniten. diſt. 2.* & paſſim habetur in ſacra Scriptura, vt apud Latinæ linguæ ſcriptores, vt apud Ciceronem in 2. *de legib. impius ne audeto placare donis iram Deorum*, & patet ad ſenſum.

9 Quartò, quia petente Emanuele dilationem ad matrimonium contrahendum offerendo interim ſchedulam, donec obtineret expeditionem priuilegiorum Militiæ Lauretanæ, vt poſſet penſiones Eccleſiaſticas retinere, Philippus incuſabat dicens non eſſe amplius differendum ob honorem Blanchæ, ſed ſtatim eſſe adimplenda promiſſa, & mox illum interrogauit, an vellet, quod Parochus vocaretur, cui Emanuel illius voluntati ſubmiſſus reſpondit, quod ſine dd. militiis pauper remanebat, ſed facerent quidquid illi vellent, vt dicit ſecundus teſtis ipſius Blanchæ in eius Summario *n. 6.* Et illico vocatus fuit Parochus de ordine Philippi ſuggerente Blancha, vt ei diceretur, quod illa ægrotabat, & confeſſionem petebat, vt faciliùs veniret, vt in Summario Blanchæ *num. 6.* dicunt 4. & 6. illius teſtes ſicuti factum fuit, vt dicit 5. *num. 6. & 14. n. 7.*

10 Ex concomitantibus autem primò aſſiſtentia Philippi cum enſe, & archibuſio, magnum metum inferre potuit Emanueli, iuxt. text. *in l. 3. §. armati* vbi gloſ. *in verb. armorum concor. alleg. ff. de vi, & vi, arm.* Alex. *d. conſ. 98. n. 3. lib. 3.* cum alijs per Farinac. *de conſulto q. 131. par. 2. n. 97.*

Secundò, coacta retentio Parochi diſcedere volentis, vt ipſe idem deponit dicens, quod vbi fuit ingreſſus cubiculum Blanchæ vnuſquiſque illum apprehendit per brachia ne exiret, vt in ſummario Blanchæ ſuper *num. 6. verſic. idem teſtis Emanuelis num. 11.* 11

Tertiò, verba dicti Philippi armati, Domine Don Emanuel ducito in vxorem Dominam Donnam Blancham hic coram Vicario, de quibus deponit idem Vicarius in examine ad inſtantiam Blanchæ in eius Summario *num. 6. in principio*, & Emanuelis ſub *num. 10. verſ.* in alio examine, quæ verba videntur imperioſa, & à dicto Philippo, vt ſopra, armato prolata potuerunt inducere iuſtum metum vt de ſimili modo ſpoſatela, conſuluit Hipp. Rimin. *inter conſilia matrimonialia conſ. 77. n. 24.* & faciunt tradita per eundem *d. conſ. 362. n. 66. & 67.* 12

Et ideò voluntas Emanuelis proferendo immediatè verba illa *duco te in vxorem*, &c. cenſe.ur fuiſſe oppreſſa, & ſuppreſſa, vt inquit Bald. *in cap. verum in fin. & cap. cum conting. n. 4. de iurein.* Quod etiam clarè patet, ex quo idem Philippus ſubiunxit, Dominatio veſtra proferat bene verba, vt intelligantur, vt dicit idem Parochus in Summario Emanuelis *n. 12. in fin.* ex quo colligitur, quod Emanuel non benè nec intelligibiliter illa proferebat, quod arguit metum, *arg. l. de minore, §. tormenta, ff. de q.* & faciunt notata in *cap. afferte de præſumpt.* & per Barbob. *d. conſ. 24. n. 22. inter conſ. matrimonialia.* Et ſic non dicitur conſtare de illius libero conſenſu, cum voluntas meticuloſa habeat in ſuperficie volitionem, in medulla autem nolitionem, Bal. *in ſuo celebri conſil. ſchiſmatis colum. 10. ſub num. 13.* quem ſequitur Iaſon. *in l. rem, quæ nobis ſub num. 2. verſ. adde tu, ff. de acquiren. poſſ.* 13

Ex ſubſequentibus verò. Primò, quia poſt contractum matrimonium diſcedenti Parocho, & interroganti Emanuel, & Blancham, an eſſent contenti Emanuel, vel ad interrogata non reſpondit, vel extra propoſitum potius indicans non eſſe contentum per illa verba, id ne concilium fuit? de quibus idem Parochus in examine pro Emanuele, vt in eius Summario *n. 23.* & Blanchæ ſub *n. 6.* 14

Secundò, quia ideo Philippus interrogauit parochum de validitate matrimonij & ſic de illa dubitaſſe videtur, vt dicit idem parochus de examine pro Blancha, vt in eius Summario *ſub d. n. 6.* & Emanuelis *n. 23.* 15

Tertiò, quia Emanuel ſummo mane ad auroram inde diſcedens, vt in Summat. Emanuelis *n. 27.* ergo animo ſtatim cum ſuis amicis, & Epiſcopo Colimbrien. & poſtmodum Iudicialiter coram iudice Oppidi de Formoſelhe conqueſtus fuit de vi ſibi illata, & de matrimonio per metum contracto, vt teſtes in Summario Emanuelis *n. 4.* 16

Ex quo etiam corroboratur præſumptio metus *cap. ad id extra de ſponſal. & cap. conſtat. 1. quæſt. 1.* & ibi Doctores Alexand. de Neuo inter conſil. Alex. *conſil. 99. ſub num. 12. verſ.* & quod ita ſit *lib. 3.* Ioan. Franc. à Ponte *d. conſ. 44. ante num. 8. verſ. quinta, & vltima coniectura*, Petr. de Barbob. *d. conſ. 24. n. 9.* Rimin. iun. *d. conſ. 362. num. 81.* Menoch. *præſumpt. 4. num. 15. & præſumpt. 126. num. 23.* & fuit dictum in Hiſpalen. matrimonij de Alcala 18. Iunij 1607. coram Reuerendiſſimo Bonon. præſertim, quia nec exinde Emanuel vnquam rediit ad domum Blanchæ, ſed ſemper matrimonium impugnauit, Pariſ. *d. conſ. n. 56.* Rimin. *d. conſ. 362. n. 80.* Fab. Turret. *conſ. 28. n. 12.* 17

Quartò, videtur etiam confeſſio extraiudicialis eiuſdem Philippi de metu per eum illato dum ſe iactauit, quod ſua opera contractum fuerat huiuſmodi matrimonium, vt in Summario Emanuelis, *n. 15.* ex qua patet, quod Emanuel non ſpontè contraxerat, ſed quod Philippus armatus induxit cauſam iuſti metus, vt in ſimili dixit Cepoll. *d. conſ. ciuil. 2. ſub n. 7. verſ. 8. coniectura*, Petr. de Barb. *d. conſ. 24. ſub n. 10. verſ. hoc conſtat.* 18

Sed vltra prædicta concurrunt etiam plures coniecturæ, & præſumptiones. Prima, quia inueriſimile videbatur, quod Emanuel contrahere voluerit matrimonium, cum tantum haberet penſiones, & redditus Eccleſiaſticos, vt teſtes in eius Summario *num. 22.* Quibus contrahendo carere debebat; *ad not. in cap. 1. de cleric. coniug.* Gig. *de penſ. q. 54. n. 4.* Rot. *deciſ. 449. lib. 2.* ſecundum nouiſſimam impreſſionem, ſtantibus præſertim publicationibus antea factis pro ſacro Subdiaconatus ordine ſuſcipiendo, vt ex fide, quæ datur in eodem ſummario *ſub n. 4. in fin.* 19

in fin. & quia tunc temporis Emanuel ordinauerat, vt literæ dimiſſoriales obtinerentur ad hoc vt poſſet in diebus Cinerum tunc proximis promoueri, vt teſtes dicto *n.4.* Et quia non ſolum aſpirabat ad Eccleſiaſticas promiſiones, vt teſtes ibid. *n.5.* Sed etiam ſatis nota erat illius repugnantia ex quo matrimonia cum alijs ditiſſimis, & nobiliſſimis feminis recuſauit, de quo benè teſtes *d.n.5.* Ad metus autem probationem multum valet argumentum inductum à veriſimili, & quis præſumitur metu, & coactè feciſſe actum, quem alias veriſimiliter non feciſſet, Aym. *conſ.49.num.5.* Rolan. *conſ.100.num.112.lib.4.* Menoch. *d.præſumpt.4.n.12.lib.3.* cum alijs alleg. per Mogoll. *in tract. de his, quæ vi, metuſve cauſa fiunt cap.2.§.7.n.23.* & fuit dictum *in alleg. Hiſpalen.matrimonij in princ.*

30 Secunda, clandeſtinitas matrimonij ex quo fuit poſt mediam noctem contractum, & omnes teſtes conueniunt, cum tamen de die commodius, æquius, & honeſtius fieri potuiſſet, præſertim quia nulla aderat cauſa huius feſtinantiæ, & ob quam in ſequentem diem differri non potuiſſet, & in Eccleſia, iuxta ſolitum celebrari, & ideo contra illud præſumitur *tot. tit. extra de clandeſt. deſponſ.* Cepol. *d.conſ. ciuil.2.n.7.* Barbat. *conſ.45.ſub n.6.verſ. item ex alio apparet lib.1.* Io. Franc. à Pont. *conſ.44.n.20.* Pollidor. Rip. *de noctur. temp.cap.89. per totum*, Menoch. *d.præſumpt.4.n.14.* & *d.præſumpt.126.n.10.* Et quia in eius celebratione nullibi apparet interueniſſe, nec etiam famulum Emanuelis, qui facilè poterat vocari, & intereſſe, cum illum aſſociauerit, & tamen in huiuſmodi actibus adhiberi ſolent amici, affines, & conſanguinei, Barb. *d. conſ.45.ſub d.n.6.* Alciat. *conſ.5.n.32.lib.1.* Menoch. *d.præſumpt.126.n.19.* Card. Seraph. *deciſ.859.num.7.part.1.* & fuit dictum in allegata Hiſpalen. Matrimon. *verſ. & nullis interuenientibus conſanguineis.* Et fuit celebratum ſine denunciationibus requiſitis à Sacr. Conc. Trid. *ſeſſ.24.cap.1.* vt in terminis de metu conſiderat Fab. Turret. *d.conſ.28.n.3.*

31 Tertia, locus contracti matrimonij, videlicet in Villa, quæ eſt locus receſſus, atque ſecretus ad text. *in l. ego cum in Villa, ff de manum. vind.* & tradit ex Apuleio Cuiac. *obſeru. lib.6.cap.20.* Iuſtè enim timerè dicitur, qui ad eſt in ſolitudine, vt facit text. *in c.1. ibi, ad quandam ſyluam de his, quæ vi, metuſve, & à contrario in l. non eſt veriſimile, ff eod.* Mogoll. *d.tract.cap.2.§.7.ſub num.2.* Item quia fuit celebratum in lecto vbi cum Emanuel fuerit ex improuiſo deprehenſus a Genero Blanchæ armato, & eius filijs à quibus mortem timere poterat ex ſupradictis claſè videtur conſtare de metu, Cepol. *d.conſ. ciuil.2.n.5. verſ. ſecundo conuel.* Alex. *d.conſ.98.n.4.* Io. Franc. de Pont. *d.conſ.44.num.10. & ſeq.* Gail. *pract.obſeru.lib.2. obſeru.93.n.18.* Menoch. *d.præſumpt.4.n.7.lib.3.* Etiam quod culpa Emanuelis præbuerit anſam timori, *cap. veniens il ſecondo*, vbi Anchar *n.6. de ſponſ.* Paris. *conſ.53.n.69.lib.4.* Sanch. *de matrim.lib.4.diſput.8.n.9. & diſp.13, n.1.* & fuit etiam dictum in allegata Hiſpalen. *verſ. nec facit, quod iſta ord gnatio.* Licèt alias ex eo ſolum quod fuerit in lecto contractum matrimonium non poſſit dici meticuloſum, ad text. *in d.cap. veniens cum ibi not.*

32 Quarta, quia tunc temporis oſtium cubiculi, vbi Emanuel, & Blancha iacebant, non fuerat clauibus clauſum, ita vt facilimè ingreſſi fuerint filij, & Gener Blanchæ cum famulis, & ancillis, vt in Summario Emanuelis, *n.18.* A communiter autem accidentibus ſecluſo tali tractatu veriſimile non eſt, quod in caſu maximi periculi oſtium prædictum fuerit per Emanuelem ita dimiſſum, ſed potius ex conſilio Blanchæ pro faciliori ſupradictorum ingreſſu.

33 Ex quibus omnibus præſertim ſimul iunctis viſum fuit ſatis conſtare de metu Emanuelis, maximè cum ſimus in materia difficilis probationis tam ex parte patientis, quam inferentis, vt fuit dictum in allegata Hiſpalen. matrimonij. Et in qua leuiores probationes imò indicia, & coniecturæ ſufficiunt, Alex. *d.conſ.98.n.6.* Rimin. iun. *d.conſ.362.n.52. & 87.* Purpur. *conſ.579.n.12.* cum alijs latè per Honded. *qui de communi, conſil.29.num.21.vol.1.* Rota in Nicien. matrimonij 27. Ianu. 1586. cor. bon. mem. Gipſio, & in dict. Hiſpalen. matrimonij. Quod præſertim locum habet in metu nocturno, & clandeſtino, Menoch. *d. præſumpt.126.n.10.* Mogoll. vbi ſupra *c.10.§.3.n.12. in fin.* Quin potius tota iſta materia conſiſtit in coniectu. Io. Franc. à Pont. *conſ.44.n.17.*

34 Nec obſtant amplexus, & oſcula filiorum Blanchæ, de quibus teſtes Blanchæ, in eius Summario *n.10.* quia cum facta fuerunt in continenti, & Emanuel non eſſet conſtitutus in libertate adhuc durabat cauſa metus, & ideò ſimulata, & commenticia præſumantur, Alciat. *reſp.5. num.38. lib.1.* quem ſequitur Rimin. iun. *d.conſ.362. num.93.* & de ſimili oſculatione, tradit Alex. de Neu. *d. conſ.99. num.5. ad fin. verſ. quantum autem.*

Nec etiam obſtat depoſitio de non metu facta per teſtes Blanchæ. Nam vltra quod omnes ſunt illius, & eius generi familiares, deponunt etiam inueriſimilia, & conuincuntur ex ſupradictis. Nec depoſitio Parochi, quod non vidit vllam vim fieri Emanueli, vt in Summario Blanchæ ſupra *d.n.6.* Non enim excludit quin ante illius aduentum præceſſerit vis, & metus, prout etiam, ſe ipſum declarat, dum dicit, quod tempore, quo prædicta verba matrimonialia prolata fuerunt non vidit vim fieri, vt ibidem. Vltra quod ipſe deponit de vi, non de metu, quæ longè inter ſe differunt. Illa enim refertur ad corpus, & metus ad animum, gloſ. *in l. ſi vi, vel metu, verſ. ſi vi, C. de his, quæ vi, metuſve cauſ. fiunt*, Mogoll. *in tract. in præamb. num.5.* Et propterea rubrica dicti tituli tam in Codice, quàm decretalibus eſt, vt ſupra infraſcripta, vt conſiderat Io. Franc. à Pont. *conſ.44. n.13.* cum alijs latè per Mogoll. vbi ſup. *n.3. & ſeqq.* 35

Minus obſtat, quod Philippus eſſet nepos Emanuelis; & ſic de illo timerè non poſſet, iuxta deciſ. *Verall. 231 num.8, part.2.* Illa enim procedit in parte, eo quia nullus extraneus amor vincat paternum, *l. cum furioſus in princ. C. de curat. furioſ.* quæ ratio ceſſat in nepote, imò cum in iſto caſu Blancha eſſet ſocrus Philippo, & ſic loco matris, *§. ſocrum quoque inſtit. de nupt.* ideò magis eum mouere potuit iniuria ſocrus, quam propinquitas Emanuelis, & res ipſa docuit, vt patet ex ſupradictis. 36

Nec ex eo, quod Emanuel per duas horas in circa poſt contractum matrimonium remanſerit in Cubiculo Blanchæ videtur purgatus metus, & præſtitus liber aſſenſus matrimonio, & ſequuta copula cum Blancha eo temporis ſpacio, quia non probatur iacuiſſe amplius in lecto cum illa, imò de contrario conſtare, quia ſtatim ſe induit femoralibus, vt de viſu deponit Parochus in Summario Blanchæ *ſub n.6.* Et ſedit in quadam ſede cubiculi Blancha remanente in lecto, vt ſimiliter de viſu, dum clauderet oſtium thalami, deponit Cubicularia, & teſtis eiuſdem Blanchæ in Summario Emanuelis *n.6. in fine.* Præſertim cum fuerit tam breue tempus, nec exceſſerit ſpacium duarum, vel trium horarum in circa, vt omnes teſtes concordant, Alex. *d.conſ.98.ſub n.6.in fin. & n.7.* Adhuc enim metus ex actuum vicinitate durare præſumitur ex ſupradictis, & facit text. *in cap.1. cum ibi not. ext. quod met. cauſ.* cum alijs per Alex. *vbi ſup.n.9.* 37

Ex maximè quia tempus erat nocturnum, & ſic Emanuel ſolus egredi non poterat ſine maxima ſuſpicione. Licèt autem in alijs actibus etiam, quod geſtum fuit per metum ſaltem in parte voluntarium dicatur ex ſententia Ariſtotelis *lib.3.Ethic. cap.1.* communiter à Philoſophis, ac etiam à Theologis approbata relatis per Sanch. *de matrim.lib.4. diſput.1.n.2. & ſeqq.* & nouiſſimè per Azor. *Inſtit. moral. part.1.lib.1.cap.9.in princ. & c.10. quæſt.13.* Secus tamen dicendum videtur in matrimonio, vt per Abbatem *in cap. de muliere, & c. cum locum vbique n.2. de ſponſal.* Corn. *conſ.38.n.8. lib.2.* & de communi Alexan. *conſ.89.vol.3. & conſ.80.vol.7.* Gail. *obſeru.93.n.6.lib.2.* 38

In illo enim non ſufficit ſimplex conſenſus, ſed requiritur plena ſecuritas, & libertas, DD. *in d.cap. cum locum*, Nauar. *conſ.3.ſub num.2.de ſponſal.* Io. Baptiſta Ferret. *conſ.296.n.13. & conſ.311.num.7. lib.2.* Fachinæus *controuerſ. iur. lib.3.cap.28. in reſpon. ad ſecundum argum.* cum alijs allegatis *in d. Hiſpalen. verſ. ad arguendum inſuper.* Donec autem Emanuel non fuit in plena libertate conſtitutus ſemper præſumitur duraſſe in illo metu, Corn. *conſ.41. vol.1.* cum alijs allegatis in d. Nicien. matrimonij coram Gipſio. Et ideò eo ex ſponſalibus de futuro, quatenus præceſſiſſent, non validaretur matrimonium metu contractum, vt dicit Couar. *de ſponſal.cap.4. num.6.* Atque ita fuit concluſum pro inualiditate matrimonij, &c. 39

R. P. D. PIROVANO.

Mediolanen. Canonicatus.

Veneris 9. Ianuarii 1615.

ARGVMENTVM.

Immiſſio in vim gratioſæ ſubrogationis datur ex ceſſione iurium, & facta à collitigante No-

tario ſine teſtibus, quando credatur circa acta. Procuratorum fides extraiudicialis an probet ſtylum, & ciuilem poſſeſſionem, quando quis retineat non habens ſe pro ſpoliato. Vide præmiſſas concluſiones in Summario poſitas.

S V M M A R I V M.

Papa ſolus poteſt de beneficijs diſponere, n.2.

Gratioſa ſubrogatio abſque alia iuſtificatione habet locum, quando vnus ex litigantibus alteri cedit iura ſua, & renunciat liti, n.2.

Inſtrumentum ceſſionis ſine teſtibus non dicitur perfectum, nec probat, n.2. verſ. tamen iudicis mandatum æquiualet eius præſenti, n.3.

Notarius à iudice deputatus cenſetur etiam rogatus ad ſcribendum acta, n.3.

Notario aliquid aſſerenti, etiam ſine teſtibus, creditur circa acta, num.3. Vbi hoc limitatur, niſi ſtylus ſit in contrarium.

Stylus nunquid probetur per fidem Procuratorum extraiudicialem, n.4.

Iudex ritè, & rectè procedendo non dicitur quem ſua poſſeſſione ſpoliare, n.5.

Citatio ad ſententiam ſufficit dom.dim. cop. ſtylo ſic ſuadente, n.5. in fine.

Poſſeſſio capta pendente termino decem dierum ad appellan. dicitur nulla, & attentata, n.6.

Poſſeſſionem ciuilem quis retinere dicitur, qui nunquam habuit ſe pro ſpoliato, & hæc ſufficit ad immiſſionem vigore gratioſæ ſubrogationis, n.6.

Animus qualis fuerit declaratur ex antea dictis, aut geſtis, n.6. verſ. prædicta.

Poſſeſſione ſua quod quis ſe ſpoliatum habuerit, quomodo cognoſcatur, num.6. verſ. ad prædicta.

D E C I S I O DCXLIV.

1 VAcante Canonicatu in Eccleſia Sancti Sepulchri in Ciuitate Mediolanen. cuius patronatum dum Marliani, & Corteſellæ inter ſe contenderent, interim Ordinarius, tanquam delibero contulit D. Iulio Cæſari Bonomio, qui poſſeſſione apprehenſa, & colonis recognitis, vbi intellexit fauore Marliani latam fuiſſe ſententiam ſuper patronatu ceſſit iuribus ſuis, & liti ſub die 7. Iunij 1612. fauore illius, cui de iure, & ea ceſſione ſtante Marlianus obtinuit ſubrogari gratioſe in poſſeſſionem, in qua Iacobus præceſſor tempore ſui obitus, & ſucceſſiuè Iulius Cæſar tempore ceſſionis exiſtebat, & inde prætendere cœpit immiſſionem, ſed Corteſellis opponentibus dedi dubium. An Marliano eſſet danda immiſſio, quod per Dominos negatiuè fuit reſolutum, & eiſdem etiam placuit, vt ſequeſtrum beneficio iam appoſitum remaneret.

2 Nam etſi aſſeratur vacationem contigiſſe per ceſſionem factam à Iulio Cæſare de beneficio litigioſo, de quo nemo poſſit diſponere niſi Papa, *cap.1. & 2.* vt lite pendent. & hoc caſu propriè detur immiſſioni vim gratioſæ ſubrogationis abſque alia iuſtificatione, Vital. *in Clem.1. num.41. verſ. & ideo, vt lit.pend.* Mohed. *deciſ.3. & 11. eod. tit.* & fuit dictum coram Gipſio in Burgen. de Paneroun 28. Nouembris 1588. & nouiſſimè in Agrigentina Beneficij 30. Maii 1611. coram R. P. D. Pamphilio, & aliàs ſæpè. Tamen in præſenti viſum eſt, non probari huiuſmodi vacationem, quia ſcriptura, quæ datur, cum careat teſtibus, non probat actum ceſſionis eſſe perfectum, *§. oportet. auth. de fid. inſtru. gloſ. in §. ſi vero abſunt, verſ. quantum auth. de hæred.* & Falcid. Alex. *conſ.23. n.8. vol.1.* Dec. *conſ.458. n.6.* Decian. *conſ.18. n.115. vol.1.* Becc. *conſ.6. n.26. lib.1.*

3 Neque ex eo ſuſtineri poteſt, quod recepta ſit à Notario actuario Curiæ Archiepiſcopalis Mediolani, de cuius deputatione non dubitatur, nec iudicis mandato in ea recipienda, quod æquiualere ſolet eius præſentiæ, Afflict. *deciſ.135. num.1.* Marant. *in prax. part.6. actu 10 num.16.* cum eo ipſo, quod generaliter à iudice deputatus eſt, videatur ab eo rogatus, vt acta ſcribat, nec requiratur alia ſpecialis commiſſio ſecundum Bal. *in cap. quoniam contra num.9.* quem ſequitur Dec. *in 10. not. n.12. de probat.* Rimin. iun. *inſtit. de donat. §.1. n.923. & 936.* Ideò huius Notarii ſcripturæ etiam abſque teſtibus fides ſit adhibenda, *gloſ. in c. quoniam contra in verſ. duos viros de prob.* vbi Abb. Imol. & Fel. *n.12. latiſſimè comprobant per text. in l. donationibus, C. de donat.* Quia placuit Dominis reſponſio deducta ex ſtylo illius fori, per quem diſtinguuntur acta minori præiudicii, ab actis maiori præiudicij, vt primò caſu cauſarum ſollicitatores ſoleant nomine eorum principalium comparere, & acta in perſonam principalium concipere, etiam ſi præſens non ſit, quæ ab actuarijs ſine teſtibus recipiuntur. Secundò verò caſu requiratur præſentia principalis, vel legitimum mandatum, & decretum iudicis adhibitis teſtibus, vt in fide ſtyli quædam fuit, in qua recenſentur præſentationes literarum Apoſtolicarum, vel perſonæ electæ ad beneficia iuriſpatronatus, aut ceſſionis, vel renunciationis alicuius partis, vel ſponſalium, aut appellationis interponendæ, aut petendæ reſponſionis ſuper ipſa appellatione. Stylo autem ſubſiſtente omnes conueniunt acta iudicis ſine teſtibus fidem non facere, Bald. *in rubr. num.8. Cod. de fide inſtrument.* Ioan. And. Imol. Butr. Abb. Felin. Lanfranc. & alii *in d. cap. quoniam contra de probat.* Rimin. iun. *pleniſſimè in §.1. n.881. Inſtit. de donation.*

Non obſtat, quod fides data tanquam extraiudicialis in- 4
formatio procuratorum illius fori nnn probet ſtylum, ſed concludenter aliunde ſit probandus tanquam contra ius, & deciſoria reſpiciens, prout fuit reſolutum in Aretina ſpolii 9. Iunij 1614. coram Reuerendiſſ. Coccino noſtro Decano. Quia fuit dictum, quod cum fides, quæ datur ſcripturis Notarij actuarij propter calorem præſentiæ, & auctoritatis iudicis, vel magiſtratus, videatur reſpicere ordinaria iudicis in receptione actorum, neque ſit contra ius maiorem ſcripturæ addere firmitatem, ſed ſecundum ius, & excludatur falſa iudicis aſſertio, ſufficere quod de tali ſtylo extraiudicialiter conſtet, Oſaſch. *deciſ.22. num.16. in fin.* Rebuf. *tractatum de Conſ. ſtyl. & form. gloſ.13. num.52.* & ſecundum hanc diſtinctionem fuit reſolutum in cauſa Mediolanen. reſciſſionis contractus 17. Iunij 1602. coram Reuerendiſſimo Archiepiſcopo Damaſcenu.

Secundò principaliter deneganda Marliano videbatur 5
immiſſio, quia gratioſè fuit ſubrogatus in poſſeſſionem in qua Iulius Cæſar de tempore ceſſionis exiſtebat, quam tamen de eo tempore, neque naturalem, neque ciuilem habebat, quia ante ceſſionem per iudicis ſententiam, & immiſſionem Marliani vtraque fuerat priuatus, quod facere potuit iudex ritè, & rectè procedens, *l. qui vniuerſas, §. item cum prætor. l. iuſtè poſſidet, ff. de acquir. poſſ.* Iaſ. *in l. clam. poſſidere, §. qui ad nundinas eod. tit.* Mohed. *deciſ.4. num.4. de reſtit. ſpol.* Rot. *deciſ.802. num.6. part.1. diuerſ.* rectè autem proceſſiſſe videtur, cum circa iuſtitiam ſatis appareat beneficium eſſe de iure patronatus laicorum, & quoad validitatem, & eo quod Iulius Cæſar citatus ad ſententiam paſſus ſit illam ferri, nec ab ea appellauit, nec refert quod citatio prædicta ex cauſa facta fuerit domi dimiſſa copia, non autem perſonaliter, quia ſufficit, cum de ſtylo illius fori, ita obſeruari fuerit dictum in allegata Mediolanen. reſciſſionis contractus coram Reuerendiſſ. Damaſceno.

Non obſtat, quod immiſſio Marliani fuerit nulla, & 6
attentata, tamquam data intra decem dies ad appellandum, *cap. non ſolum de appell. in 6.* quæ non ſanatur per omiſſam appellationem, cum nihilominus ſi non per viam attentati, ſaltem per viam nullitatis veniat reuocanda lite deſerta, vt in Calagurritana beneficij 219 in impreſſ. coram Card. Seraphino, & Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 2. de appell.* quam paſſim Rota ſeruat, & eo caſu dicebatur Iulium Cæſarem retinuiſſe ciuilem animo, cum nunquam ante ceſſionem habuerit ſe pro ſpoliato Put. *deciſ.419. in fin. lib.2.* quod ſufficere, vt vigore gratioſæ ſubrogationis dari debeat immiſſio, viſum eſt Domini in Burgen. Canonicatus 30. Martij 1607. coram Reuerend. Archiepiſc. Bonon. & in Agrigentina beneficij 30. Maii 1611. coram R. P. D. Pamphilio. Ad prædicta enim fuit reſponſum, quod cum nouum non ſit, ex antea dictis, aut geſtis declarari qualis fuerit animus litigantis, *gloſ. in l. Fulcinus, §. ſed his, ff. ex quibus cauſ. in poſſeſſ. eat.* Ruin. *conſ.116. num.10. lib.5.* Menochius plura cumulans *de præſumpt. lib.6. præſumpt.35. per tot.* ſatis probari viſum fuit, Iulium Cæſarem habuiſſe ſe pro ſpoliato ex ceſſione ſubſequuta, in qua narrat ſententiam contra ſe latam, & ſic fatetur ſcientiam illius, & agnoſcendo bonam fidem cedit, quæ agnitio bonæ fidei, quo

ad animum Iulii Cęſaris non incipit à puncto ceſſionis, ſed ab antea, nempe à diſcurſu, & determinatione de iuſtitia ſententiæ, & malo iure ſuo, de quo tempore cœpit amittere ciuilem, ſi quam habebat in animo, taliter quod in actu ceſſionis iam prædicta ciuilis animo non retinebatur, cuius contrarium ex antea geſtis colligebatur in allegata Burgen. Canonicatus ex mandatis datis ad appellandum, vt ex commiſſionibus Rotalibus cum facultate manutenendi. Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Aſten. Penſionis,

Lunæ 19. Ianuarij 1615.

ARGVMENTVM.

De translatione penſionis reſeruatæ ad alicuius fauorem, quando ſit neceſſaria literarum iuſtificatio, & quando etiam ſola Signatura ſupplicationis abſque expeditione literarum ſufficiat.

SVMMARIVM.

Literæ Apoſtolicæ reſeruationis penſionis exequi non poſſunt abſque earum iuſtificatione ceſſante quaſi poſſeſſione exigendi, & conſenſu titularis, n. 1. Declara, quando reſeruatio fuit facta vigore translationis Motu proprio, n. 2.

Familiaritas Cardinalis cenſetur probata per aſſertionem eiuſdem Cardinalis, n. 3.

Familiaritas probata tempore reſeruationis penſionis præſumitur durare, niſi contrarium probetur, n. 4.

Gratia quando dicatur perfecta per ſolam Signaturam ſupplicationis, n. 5.

Penſio reſeruata Militi Hieroſolymitano ſuſtinetur etiam non probato clericatu, n. 6.

DECISIO DCXLV.

1 SAnctiſſ. D. N. reſeruauit penſionem ſcut. 400. auri ad fauorem Sereniſs. D. Cardinalis Sabaudiæ, quam ſignata ſupplicatione, & non aliter expeditis literis transtulit in D. Equitem della Sirena, qui expeditis literis petebat illarum exequutionem, quam Domini concedendam eſſe cenſuerunt moti, quia licèt verum ſit, quod ad effectum vt literæ poſſint exequi, requiratur earum iuſtificatio, ceſſante quaſi poſſeſſione exigendi, & conſenſu titularis in reſeruatione, vt per Caſſad. *deciſ.* 10. *num.* 8. *de reſcript.* & fuit latè deductum in cauſa Salamantin. pen. 26. Mart. 1593. coram bon. mem. Gypſio.

2 Tamen ſecus eſt in caſu iſto, ex quo reſeruatio vigore translationis fuit facta motu proprio, Abb. *in cap. dudum num.* 3. *de priuil.* Card. *in clement.* 1. *num.* 10. *de probat.* Dec. *conſ.* 341. *num.* 5. Achill. *deciſ.* 10. *de probat.* cum aliis per Seraph. *deciſ.* 1484. *num.* 10. & ideò ob illarum reuerentiam debent exequi, *cap. ſi quando de reſcript.* Caſſad. *d. deciſ.* 10. *n.* 8. *eod. tit.* Gigas *de penſ. quæſt.* 35. *n.* 9.

3 Et licèt etiam verum ſit, quod familiaritas Equitis debeat iuſtificari, cum fuerit narrata per verba, vt aſſeris, attamen hic videtur ſatis iuſtificata, quia cum non agatur ad effectum reſeruationis, ſed iuſtificationis gratiæ, illa ſatis viſa fuit probari ex aſſertione Cardinalis in mandato ad conſentiendum translationi penſionis, vt ex teſtibus, qui dantur iuxta not. per Sarnen. de impetr. beneſ. vacan. per obit. fam. Card. *quæſt.* 13. *num.* 6. Simonet. *de reſeruat, quæſt.* 36. *num.* 5. & 11.

4 Contra quos teſtes licèt opponantur plures exceptiones, tamen quicquid dicendum eſſet de eis, non eſt attenden. cum Rota vtatur eorum dictis ad effectum tantum adminiculandi aſſertionem Cardinalis, qui teſtes cum bini deponant de familiaritate tempore reſeruationis, cum illa præſumatur durare, niſi contrarium probetur, Sarnen. vbi ſupra, Creſcent. *deciſ.* 18. *num.* 1. *de probat.* & contraria probatio non poteſt deſumi ex quo Sereniſſimus Dux Sabaudiæ vſus fuerit opera Equitis decernendo illum Oratorem ad certum Principem, quia non propterea cenſetur diſſoluta familiaritas Cardinalis, cum hoc fuerit ad modicum tempus, & non animo diſſoluendi familiaritatem, Calder. *conſ.* 8. *de offic. leg.* Simonet *de reſeruat. quæſt.* 35. *num.* 18.

5 Neque releuat, quod D. Titularis non conſenſit translationi penſionis, quia Papa expreſsè huic conſenſui præſtando derogauit, & voluit deberi penſionem ſine Titularis conſenſu, imò eo inuito, & contradicente, prout etiam non releuat, quod Sereniſſimus Dominus Cardinalis non expediuerit literas, ita vt videatur obſtare reg. de non iudicando iuxta formam ſupplicationis, quia non agatur de exequutione primæ reſeruationis, ſed literarum D. Equitis, propterea ad validitatem gratiæ ſufficit, quod Papa hoc ſciuerit, prout ſciuit, cum in literis translationis referat ſe ad ſupplicationem pro reſeruatione penſionis porrectam, ibi prout in ſupplicatione deſuper expedita plenius continetur, & propterea cum non agatur de exequutione primæ reſeruationis, ſufficit pro validitate gratiæ Equitis, quod ſupplicatio Sereniſs. Cardinalis eſſet ſignata, quia per talem ſignaturam erat perfecta, & literæ ſolum requirebantur ad probationem Boer. *deciſ.* 348. *vbi num.* 7. refert extrauagantes ſuper hoc editas per Alex VI. & Leon. X. de quibus etiam meminit Caſſad. *deciſ.* 1. *in fin. de renunc.*

Minus etiam releuat, quod debet conſtare de conſenſu, 6
& mandato Cardinalis ad caſſandum primam penſ. quia de mandato conſtat ex ipſius exhibitione, de conſenſu verò præſtito à procuratore conſtat à tergo litterarum iuxta ſtylum, & in litteris translationis adſunt etiam termini, in quibus debet ſolui penſio, Clericatus verò D. Equitis requiritur, cum penſio ei fuerit reſeruata tanquam Militi Hieroſolymitano, Cæſ. de Graſſis *deciſ.* 1. *per totam*, & præſertim *num.* 19. *de prob.* Ex quibus concluſum pro exequutione literarum.

R. P. D. DVNOZETTO.

Ciuitatis Caſtelli Parochialis.

Veneris 20. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Beneficia curata, & regularia an, & quando cenſeantur perpetua, & collatiua, an vero manualia, & de menſa.

SVMMARIVM.

Beneficia curata etiam regularia præſumuntur perpetua, & collatiua non autem manualia ſeu de menſa, n. 1.

Beneficia manualia, & non perpetua, & collatiua nunquam vacant nec conferuntur in titulum ſicut beneficia vacantia, num. 2.

Beneficia non præſumuntur manualia ex regularitate, num. 3.

Beneficium quando eſt manuale, & de menſa Rector recipit ſuam congruam a Capitulo, n. 4.

Collatio beneficij non tribuit ius, niſi doceatur de effectuatione, & vnica non ſufficit, n. 5.

Parochialis an ſit de menſa, an vero collatiua per concurſum, attenditur vltimus ſtatus, n. 6.

DECISIO DCXLVI.

PRopoſui dubium reſeruatum in deciſione facta ſecunda huius menſis, an Parochialis Eccleſia Sanctæ Mariæ de Petra longa ſit de menſa Capitulari, & Domini reſponderunt negatiuè, nam de iure beneficia curata etiam regularia præſumuntur perpetua, & collatiua non autem manualia, ſeu de menſa, Bellam. *deciſ.* 203. Caſſad. *deciſ.* 4. *n.* 3. *deciſ.* 12. *n.* 9. *de præb.* Pariſ. *conſ.* 44. *n.* 3. *lib.* 4. & fuit in his terminis dictum in vna Fanen. Parochialis 28. Nouemb. 1525. coram Litta. 1

2 Quæ præſumptio iuris comprobatur ex collationibus factis de hac parochiali, tam ante, quàm poſt ſæculariƷationem Eccleſiæ Cathedralis, cum illæ fuerint factæ Rectori vti de vacante per obitum, vel per reſignationem, ex quo excluditur parochialem eſſe de menſa, ſeu manuale, quæ numquam vacat, nec confertur in titulum, ſicut de vacanti, *gloſ. in Clem. vnica*, §. *quidam etiam in verb. ad menſam de exceſſ. Prœl.* Feder. de Sen. *conſ.* 200. *num.* 20. Gemin. *conſil.* 86. *n.* 4. & 5. Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſ.* 6. *num.* 63. §. 6. & fuit dictum in vna Parmen. Prioratus 19. Apr. 1600. coram R. P. D. Pena in Taruſina Parochialis 10. Decemb. coram dicto Reuerend. ſſ. Bonon. & in dicta Fanen.

3 Non obſtat, quod ante ſæculariƷationem hæc parochialis ſolita regi per regulares, poſtquam de ea, vel prouidebatur Canonicus regularis, vel efficiebatur Canonicus, & poſtea ei fiebat prouiſio, quia ex regularitate non in-

Digitized by Google

inſertur ad manualitatem, vt fuit dictum in dicta Parmen. & Fanen.

4 Minus obſtat, quod prouiſi ſoluebant aliquid annuum Capitulo. Nam vltra quod ſoluebant Sacriſtiæ, & non Capitulo, fuit reſponſum talem ſolutionem magis excludere intentionem Capituli, quia ſi beneficium eſſet manuale, & de menſa, Rector reciperet à Capitulo ſuam congruam, vt fuit dictum in dicta Taruiſina, & Fanen. & ex dictis ſolutionibus prout ex deſcriptione in libro Capituli poteſt colligi ſubiectio huius Eccleſiæ, vt fuit dictum in dictis deciſionibus.

5 Non obſtat de anno 1431. fuiſſe factam Collationem huius Eccleſiæ Parochialis per reductionem alterius antea prouiſi ad clauſtra, quia nec conſtat de effectuatione, prout requiritur, iuxta *conſ.Cald. 12. de iurepatr.* & eſt vnica, cum aliæ omnes ſubſequentes ſonent in collationem, quæ vti poſteriores ſunt attendendæ, vt fuit dictum in dicta Fanen. verum & quatenus poſſit adeſſe aliquod dubium ſuper collationibus factis ante ſæcularizationem, illud tollitur ex collationibus poſt ſæcularizationem quæ cum fuerint ſemper factæ per concurſum, multum faciunt pro interpretatione præcedentium, Rot. diuerſ. *deciſ.503. num.7. part.1.* & fuit ſæpè deciſum.

6 Placuit etiam Dominis, quod cum hoc caſu non agatur, niſi de præiudicio ipſius Capituli conferentis potuiſſe ipſum inducere, vt hæc parochialis quamuis de menſa conferretur per concurſum, per quem potius dicitur mutatus vſus, quam ſtatus, quo caſu ſufficit vltimus ſtatus, Rota *deciſ.2. de præb. in nouis*. Ex quibus ita deciſum fuit vtraque parte informante.

R. P. D. V B A L D O.

Romana Pecuniaria.

Lunæ 23. Iunij 1614.

A R G V M E N T V M.

Duæ conformes faciunt rem iudicatam in omnibus Curijs Vrbis.

S V M M A R I V M.

Sententiæ dicuntur conformes, quando vna confirmat aliam num.1.

Sententiæ duæ conformes faciunt rem iudicatam inter ciues Romanos, incolas, & diſtrictuales vigore Statuti Vrbis, n.2. Vbi quod hoc Statutum ſeruatur in omnibus Curijs.

D E C I S I O DCXLVII.

1 DOmini dixerunt conſtare de duabus ſententijs conformibus, cum ſententia Rotalis ſimpliciter confirmet ſententiam A.C. gloſ. & Doct. *in Clem.1.de re iud.* Couar. *pract.quæſt.cap.25.num.5.& 6.* Gabr. *de exec.rei iud. concluſ.1.num.33.& ſeq.* cum ibi alleg. Theſaur. *deciſ.228. num.2.* Surd. *conſ.102.num.9.& ſeq. lib.1.* & ideò eſt locus earum executioni, cum duæ ſententiæ conformes habeant vim trium inter ciues Romanos incolas, & diſtrictuales, & faciunt rem iudicatam ex ſtatuto Vrbis *lib.1.cap.178.* quod ſtatutum ſeruatur in omnibus Curiis, & etiam in Rota, vt fuit ſæpè deciſum, & ſignanter in vna Romana de Comitibus 21.Iunij 1577. coram fel. recor. Clem. VIII. tunc Rotæ Auditore, quæ eſt inter impreſſas *deciſ.452.par. 1.* & prius in alia Romana medietatis Domus 2.Febr.1571. coram Binarino, & in Romana Separationis Thori 2. Decembr.1605.& 11.Ianuarii 1606. coram Reuer.Lugdun.& in Romana locorum Montium 25.Maij 1611.coram me. Quod autem collitigantes ſint Ciues, & Incolæ Vrbis inter partes non controuertitur, & corroboratur quoad D. Victoriam ex fide baptiſmatis, & quoad Gaſparem ex enunciatiua in pactis ſponſalium datis in ſummario *n.3.*

2 Iuſtitia verò dictarum ſententiarum oſtenditur ex luculenter deductis in deciſione huius cauſæ, ſub die 14. Decembris de anno 1612. coram R. P. D. meo Pamphilio, in qua etiam reſpondetur omnibus in contrarium adductis, quas reſponſiones Domini cenſuerunt nulla ratione ex nunc adductis per Informantes pro hæredibus Gaſparis eſſe ſublatas. De validitate verò dictarum ſententiarum non controuertitur, & illa apparet ex reuolutione proceſſus, iuxta deciſ. Caputaq. 260. *part.2.*

3 Non obſtat, quod Domina Victoria dederit omnia ſua bona in dotem Gaſpari, & ideò comprehendantur etiam ſcuta 70. de quibus agitur, quia obiectum ceſſat ex facto, cum ex inſtrumento ſponſalium appareat fuiſſe certa bona, & pecuniarum ſummas ſpecificatas, quæ dantur in dotem. Vnde non repugnat, quo minus haberet alia bona, & pecunias paraphernales, ex latè adductis *in d.deciſ.*

4 Non obſtat prætenſa clauſula reſtitutionis in integrum, quia commiſſio fuit reformata ad inſtantiam Dominæ Victoriæ per aliam commiſſionem in qua reſcribitur, vt conſtito de duabus conformibus, quæ ſint exequendæ, ad finalem procedatur executionem. Et ita fuit deciſum.

R. P. D. P A M P H I L I O.

Spoletana Prædii.

Veneris 27. Iunij 1614.

A R G V M E N T V M.

Fundi valor quomodo probetur ad effectum, vt illius ſubhaſtatio reſcindatur ex capite læſionis.

S V M M A R I V M.

Pretium, ſeu valor fundi ſubhaſtati in dubio præſumitur iuſtum, n.1.

Fundi valor, & pretium diminuitur, quando ille erat ſubiectus inundationi fluminis, quando fuit venditus abſque cautione, de euictione, & quando venditor erat pluribus debitis intricatus, n.2.

Valor, ſeu pretium fundi non probatur per teſtes deponentes de particulari affectione, & de eorum iudicio, ſed debent deponere de communi æſtimatione, n.3.

Fundi valor ſeu pretium non probatur per teſtes, qui eorum dicti rationem non reddunt, n.4.

Valor ſeu pretium fundi an æſtimetur ſecundum quantitatem fructuum, num.4.

Læſio ad effectum reſcindendi ſubhaſtationem debet eſſe vltra dimidiam iuſti pretij, num.5.& 6.

Arbitrio Rotæ quando quid committitur intelligi debet, prout de iure, num.6.

Qualitas requiſita in decreto probari debet per eum, qui ſe fundat in decreto, n.7.

D E C I S I O DCXLVIII.

1 DOmini cenſuerunt ſubhaſtationem factam de anno 1603. fuiſſe iuſtam, quia de dicto tempore prædium, de quo agitur, erat ſubiectum inundationi fluminis, quæ durauit vſque ad annum 1608. vt deponunt teſtes, qui dantur pro Pannonio, & tamen fuit ſubhaſtatum Troiano plus offerenti, à quo cauſam habet Pannonius pro pretio ſcutorum 1075. quod in dubio iuſtum præſumitur, Surd. *conſ.256.num.4.* Maximè ſtante decreto iudicis, quod habet præſumptionem pro ſe Gabr. *de empt. & vendit. concluſ.1. num.63.* Rebuff. *in comment. tom.2. de reſciſ. contract. art. vnic.gloſ.15.num.39.& ſub num.ſeq. verſ. ideo hoc decretum.*

2 Nec contrarium probari per teſtes pro Veſpaſiano ſuper valore dicti prædii examinatos. Quia, vltra quod non deponunt, habita ratione inundationis fluminis, & deliberationis factæ abſque cautione de euictione. Et minus quod Veſpaſianus tunc illius Dominus, erat pluribus debitis implicitus, quæ qualitates ſine dubio diminuunt valorem prædii, ad text. *in l.eum qui, §.melior, ff. de in diem addict.* & not. Bart. *in l.1. §. ſi hæres num.3.* & ibi Rip. *n.28. ff. ad Trebell.* ita vt teſtes nulla facta mentione dictarum qualitatum, non poſſint dici concludenter probare iniuſtitiam valoris, ad effectum, de quo agitur Alex. *conſ.54. nu. lib.6.* Aym. *conſ.440.n.5.* Seraph. *deciſ.1317.num.1.*

3 Fuit etiam reſponſum, quod plures ex illis deponunt de particulari affectione, & de eorum iudicio, non autem de communi æſtimatione, vt fieri debet in materia læſionis iuxt. doct. Bart. *communiter receptam in pretia rerum ſub num.2.* vbi Alex. *num.11. ff. ad legem Falcid.* Cagnol. *in l.2.num.232. & ſeq. Cod. de reſcind. vendit.* Socin. iun. *conſ.75.num.3. lib.2.* Rota in cauſa Romana Reſciſſionis Contractus 30. Octobris 1602. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio. Et vlterius æquiuocant circa tempus reparationum, quę fuerunt factę diuerſis temporibus, & pluribus annis intermediis.

4 Nec reddunt ſufficientem cauſam ſcientię, prout requiritur in probanda ęſtimatione fundi, Alex. *in d. l. pretia rerum n.12.verſ.addit etiam ff.ad leg.Falcid.* Cagnol. *in d.l.2. n.236. C.de reſcind.vend.* Alii verò, qui deponunt de annuo

redditu ſcutorum 90. & 100. & adeò vt valor fundi ad rationem quinque pro centenario aſcendat ad ſcut. 800. & 2. mill. videntur ſe reſtringere ſolum ad tempus ſubhaſtationis, nec deponunt de pluribus annis præcedentibus, & ſubſequentibus, de quibus arbitrio iudicis deponere debebant ad effectum, vt facta compenſatione anni fertilis, cum ſterili, ex illorum depoſitione probabilis valor, & iuſtum ret pretium diiudicari poſſet, vt fuit reſolutum in cauſa Tiburtina Caſtri Arſularum 26. Iunij 1598. coram bon. mem. Penia.

5 Præterea Veſpaſianus articulauit communem valorem dicti prædij de tempore ſupradicto fuiſſe ſcutorum 1600. vel etiam 1700. Ideòque tam articuli, quam teſtes, qui de eo deponunt tantò minus viſi ſunt Dominis releuare; quia dictus valor non aſcendit vltra dimidiam iuſti pretij, prout requiritur ad effectum, vt dicatur conſtare de iniuſtitia illius, iuxt. *term. d. l. 2. C. de reſcinden. vendit*, cuius remedium locum habet etiam in ſubhaſtatione, Corn. *conſil. 56, num. 2. lib. 3.* Rebuff. *in comment. tom. 2. de reſciſ. contract. d. art. unico gloſ. 15. num. 38. & in tit. de precon. art. 7. gloſ. vnic. in fin.* Cagnol. *in d. l. 2. num. 161.* & ibi Pinel. qui poſt alios teſtatur de veriori, & magis communi, *num. 25. Cod. de reſcin. vend.* Gabr. *de empt. & vendict. d. concluſ. 1. ſub num. 61. verſ. contrariam*, Seraph. *deciſ. 1478. ſub num. 1. verſ. neque iſta deliberatio*, & fuit alias ſæpè deciſum.

6 Et licèt dicatur hic agi de probando valore ad effectum arbitrij, non autem iuxta terminos *d. l. 2. C. de reſcind. vend.* placuit tamen reſponſio, quod arbitrium intelligitur prout de iure, Bart, *in Extrauag. ad reprimend. verbo videbitur num. 8.* Pariſ. *conſil. 36. num. 5. lib. 1.* De iure autem non attenditur quælibet iniuſtitia pretij, ſed illa, quæ aſcendit vltra dimidiam, ad not. per Abb. *in cap. ad noſtram ſub num. 9. verſ. puto tamen*, & ibi etiam alij, *de empt. & vend.* & Decian. *conſil. 2. num. 173. lib. 1*, cum aliàs vbi pretium ſuperat læſionem, pro validitate actus pretium ſit attendendum, non autem læſio, Pedemont. *deciſ. 41. num. 8.*

7 Nec ſubſiſtere, quod prædium fuerit ſubhaſtatum pro maiori ſumma, attento quod creditum erat computandum ad rationem Iuliorum nouem pro quolibet ſcuto vigore decreti Cameræ, Et tamen computatum fuit ad rationem Iuliorum decem, Quia placuit reſponſio, quod huiuſmodi decretum loquitur de cenſibus contractis in moneta Marchiæ, ſeu quartenis veteribus. Vndè cum Cenſus de quo agitur, ſit emptus in Prouincia Vmbriæ, non cenſetur emptus ex tali moneta, & propterea Veſpaſiano, qui dicit contrarium, & vtitur tali decreto, incumbit onus probandi illius qualitates, Bart. *in l. 1. §. quod autem ait prætor. ff. ne quid in flum. public.* Surd. *deciſ. 60. num. 4. & deciſ. 276. num. 1. & ſequ.*

Et ita deciſum, &c.

R. P. D. CAVAERIO.

Romana Legatorum, & vſusfructus.

Veneris 27. Iunii 1614.

ARGVMENTVM.

Legatarius, quando compenſet ſuum creditum cum legato, & quando debitum dicatur neceſſarium, ſeu voluntarium.

SVMMARIVM.

Lucrum dotale eſt debitum neceſſarium, & ideo compenſandum cum legatis, num. 1.

Debitum voluntarium non compenſatur cum legatis, num. 2.

Legatum quando compenſetur cum debito teſtatoris in legatarium, n. 1. & ſeq.

Lucrum dotale vigore Statuti Vrbis dicitur debitum voluntarium, & non neceſſarium, n. 3.

Debitum voluntarium dicitur illud, quod habet originem à voluntate partium, licèt ex poſt facto efficitur neceſſarium, n. 3.

Dos data à fratre, quando ad fratrem reuertatur vigore Statuti Vrbis, num. 4.

DECISIO DCXLIX.

1 Tertium propoſiti dubium aliàs reſolutum ſub die 1. Iulij 1611. ſuper iiſdem pro cuius determinatione Domini dixerunt, quod etſi vera ſit communis concluſio firmata in deciſione, quod lucrum dotale tanquam debitum neceſſarium ſit compenſandum cum legatis, ex doctrina Bart. per illum text. *in auth. Præterea n. 2. C. vnde vir. & uxor.* cum alijs cumulatis per Menoch. *de præſumpt. lib. 4 præſumpt. 109. num. 35. verſ. ea eſt vera*, & per Illuſtriſſimum Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 10. tit. 2. n. 7.*

Tamen in caſu ſtatuti Vrbis *lib. 2. cap. 131.* deferentis tale lucrum, in quo verſamur, non videtur debitum neceſſarium, ſed potius voluntarium, & ideo ſuccedit contraria regula, quod in debito voluntario non cadit compenſatio, iuxta text. *in l. creditum, ff. de leg. 2.* Bart. & alij communiter *in l. ſi cum dotem, §. ſi pater, ff. ſolut. matrim.* 2

Quod autem in caſu ſtatuti Vrbis hoc debitum lucri dotalis ſit voluntarium, & non neceſſarium, patet, quia illud dicitur debitum voluntarium, quod habet originem, & initium à voluntate partium, licèt ex poſt facto efficiatur neceſſarium, vt ſunt omnes contractus, vel quaſi *l. ſicut, C. de actio. & oblig. l. in commodato, §. ſicut, ff. commodati*, Mant. in loco ſupra alleg. *n. 4.* At in caſu propoſito, licèt ſtatutum Vrbis velit in omnibus contractibus dotalibus cenſeri appoſitum pactum de lucrando quartam partem dotis, tamen contrarium diſponit quando de partium conſenſu pactum illud eſſet remiſſum, vel aliter conuentum, & ſic procedat per viam præſumptæ voluntatis contrahentium, non autem ex ſimplici ſtatuentium authoritate, & ideò cenſetur debitum voluntarium, & non eſt locus compenſationi, vt fuit reſolutum in Romana donationis propter nuptias 1. Iulij 1577. coram bon. me. Card. Blanchetto. Quam deciſionem ſequuta eſt Rota in Romana cenſus 7. Nouembris præteriti coram Reuerendiſſ. D. meo Archiepiſcopo Damaſceno, cum quibus deciſionibus Domini tranſierunt, concludendo ſtandum eſſe in deciſis, ſed non ex hoc capite compenſationis per rationes ante dictas. 3

In reliquis placuerunt aliæ rationes in deciſione adductæ, & ea præcipuè, quod ſtatutum Vrbis *lib. 1. cap. 130.* quo cauetur dotem à fratribus profectam ad ipſos reuerti debere intelligitur quando fratres dotant de proprio, vt in ipſo ſtatuto exprimitur, quod in caſu noſtro non fecerunt. Cum enim dotauerint vti legitimi adminiſtratores cenſentur dotaſſe de bonis paternis, Bart. *in l. Neſennius n. 5. ff. de neg. geſt. & in vltima, C. de dot. promiſſ. n. 3.* Bal. *ibid. num. 18. verſ. Alij dicunt*, Salic. *n. 3.* Ripa *in l. 1. n. 9. verſ. iſtud intellige, ff. ſolut. matrim.* Socin. *conſ. 121. n. 14. verſ. & demum lib. 1.* Ruin. *conſ. 171. n. 3. lib. 1.* cum alijs adductis per Menoch. *de arbitr. caſu 88. n. 46.* Ex quibus Domini reſoluerunt, ſtandum eſſe in deciſis. Sed non ex capite compenſationis, &c. 4

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana ſeu Mechlinien. Pecuniariæ.

Veneris 27. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

De fide, & probatione libri Mercatorum.

SVMMARIVM.

Apocha ab aliquo ſcripta, & ſubſcripta contra ſcribentem probat, n. 1.

Sententia lata ſuper maiori ſumma ea quæ debetur in totum nulla, & innalida eſt, n. 2.

Liber Mercatoris, quando probat pro ſcribente in aliquibus partitis, debet etiam probare contra ſcribentem, n. 2.

Sententia poteſt reſeruare aliquid liquidandum in futurum, num. 3.

Liber Mercatoris iunctis adminiculis plenè probat, n. 4.

Liber Mercatoris plenè probat, quando ita conſuetudine receptum eſt, n. 5.

Teſtes nulliter examinati faciunt adminiculum, n. 6.

Singula ſi non proſunt, multa collecta iuuant, n. 7.

Iura etiam in forma non probanti fidem faciunt, quando plura adminicula pro illius probatione concurrunt, num. 8.

DECISIO DCL.

Domini dixerunt non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum. Nam ſententia in ea parte, in qua condemnat Dominum Pompeium ad ſolutionem florenos 1268. remanet benè iuſtificata ex apocha ab ipſo confecta, & ſubſcripta, Gabriel poſt alios *concluſ. 3. de præſumpt.* 1

Nec

2 Nec obſtare viſum fuit ſolutionem florenorum 750. ſuper qua Informantes pro Domino Pompeio præcipuè inſiſtebant, ad docendum de iniuſtitia ſententiæ vti latæ pro maiori ſumma, ex Bart. Caſtr. & aliis, *l. ſi non ſortem, §. ſi autem, ff. de condit. indeb.* Ruin. *conſil.* 160. *num.* 27. *lib.* 2. Pariſ. *conſil.* 81. *num.* 24. *lib.* 2. Fuit dictum in illa Romana Spolij 21. Februarij 1600. coram Iuſto, in Romana Pretij vineæ 27. Iunij 1608. coram Reuerendiſſimo Lugdunen & aliàs ſæpè. Nam cùm de tali ſolutione conſtet, niſi in libris Gerardi, ex quibus etiam conſtat de maiori debito Domini Pompeii non poteſt ſe iuuare partitis cantantibus ad eius fauorem, niſi etiam approbet partitas contrapoſitas in eius debitum, Mattheſ. *ſing.* 79. & ibi latè Adden. & fuit ſæpè in Rota deciſum. Vnde dum impugnat partitas libri, remanet clarum, & indubitatum creditum florenorum 1268.

3 Non obſtat, in dicta apocha fuiſſe reſeruatam taram partitarum, & per conſequens non potuiſſe fieri condemnationem ad dictam ſummam, niſi prius facta dicta tara, non ſatis eſt in ſententia fuiſſe reſeruatam taram in executione faciendam, vt poſt Bart. & Bald. firmat Roman. *conſil.* 76. *num.* 5. *verſ. ſecundum eſt permittendum*, Ofaſch. *deciſ.* 129. *num.* 14.

4 In alia verò parte, in qua condemnat eundem ad ſolutionem florenorum 1412. ſententia iuſtificatur ex partitis libri Gerardi, qui vnitis adminiculis pro ſcribente, plenè probat Crauett. *de antiq. temp. par.* 1. *§. videmus abundè nu.* 19. Magon. *deciſ. Florent.* 95. *num.* 5. & fuit deciſum.

5 Plura concurrunt verò adminicula, quę Dominis viſa fuerint ſatis, ſuperque ſufficientia, Adeſt enim fides mercatorum aſſerentium in Belgicis regionibus libris mercatorum dari plenam fidem, & quod magis eſt approbatio ipſiuſmet Domini Pompeii in dicta apocha ſolidationis computorum, quæ ſola ſufficeret, vt hodie eoſdem libros impugnare non poſſet, ad regulam quod ſemel, *de reg. iur. in* 6.

6 Concurrit etiam conſignatio creditorum Domini Pompeii facta ab eius procuratore Gerardo, vt ipſe ex illis ſibi ſatisfaceret de ſuo credito, quæ conſignatio fuit ratificata per Dominum Pompeium per litteras directas eidem Gerardo, quibus accedant teſtes deponentes de confeſſione ipſius D. Pompeii, qui licet nulliter fuerint examinati, deſeruiunt tamen pro adminiculo.

7 Itaut ex omnibus ſimul vnitis reſultare concludentem probationem debiti, Domini non dubitarunt ex vulgari regula, & quæ non proſunt ſingula, multa iuuant cauſam de probatione, Gloſſ. *in l.* 2. *in verb. legitimas, ff. de excuſat. tut.* nuper fuit dictum in vna Romana Pecuniariæ, Lunæ 2. huius menſis coram me. Non obſtat, Gerardum non reddidiſſe rationem creditorum ſibi conſignatorum. Nam contrarium apparet ex exhibitione ſententiæ latæ per Auditorem generalem exercitus Belgici, in qua Dominus Pompeius fuit declaratus debitor.

8 Non obſtat dictas partitas fuiſſe minus legitimè extractas. Nam cum in alia inſtantia id non fuerit oppoſitum, ſuſtinetur ſententia, Put. *deciſ.* 415. *lib.* 1. *&* 119. *lib.* 2. *in antiq. impreſſ.* & licèt legatur quædam proteſtatio facta ſub die 4. Nouembris, tamen fuit facta a non habente mandatum procuræ, vltra quod Dominis hanc exceptionem parum obſtare hoc caſu viſum fuit, cùm pro veritate partitarum plura ſupra ponderata concurrerent, quo caſu etiam iuribus informibus fides adhiberi ſolet, Caputaq. *deciſ.* 234. *par.* 1. Fuit dictum in Romana domorum in Burgo 16. Ianuarii 1602. coram Illuſtriſſimo Lancellotto. Et ita fuit deciſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Peruſina Fideicommiſſi de Alphanis.

Veneris 27. Iunii 1617.

A R G V M E N T V M.

Dos à matre filiæ conſtituta, de quibus bonis conſtituta cenſetur.

S V M M A R I V M.

Dotem filia à matre conſtitutam fuiſſe de bonis ſubiectis, qui allegat probare tenetur, num. 1.

Dotem à matre filiæ conſtitutam fuiſſe de bonis propriis, quibus coniecturis probetur, num. 2.

Dote conſtituta à matre filia de bonis paternis, & maternis, de quibus bonis dos conſtituta cenſeatur, num. 3.

Mater dotando filiam quando præſumatur illam dotaſſe de bonis propriis, vel de bonis ipſius filiæ, num. 4. *&* 5.

Solutio præſumitur facta de propria pecunia ſoluentis, quando ſoluens erat diues, num. 7.

D E C I S I O DCLI.

ITerùm propoſui dubium die 5. Maii ad fauorem fra- 1
trum de Alphanis, reſolutum, an ſcilicet Vincentia dotata ſit de bonis paternis, vel maternis in totum, aut pro qua parte. Et Domini vltra deducta in alia deciſione conſiderarunt, quod cum Alexander prætendat detrahere integram dotem Vincentiæ de bonis fideicommiſſo ſubiectis, illi incumbit onus concludenter probandi fuiſſe ex dictis bonis integrè ſolutam, ad notata *in l. ſi donatione, C. de collat.* cum aliis allegatis per Modern. *de fideicommiſſ. art.* 42. *num.* 79. & præſertim, quia tam ex inſtrumento promiſſionis dotis, quam ex alio inſtrumento ſolutionis eiuſdem, ſatis manifeſtè contrarium colligitur.

Ac propterea putabant non obſtare deciſionem In Ro- 2
mana de Cinciis 4. Iunii 1604. coram Illuſtriſſimo Dom. Cardin. Mellino. Nam vltra quod, vt vnus ex Dominis dicebat, fuit facta pro maiori parte Septies cauſa propoſita, non videbantur termini pares. Agebatur enim in dicta deciſione ad effectum ſuſtinendi obligationem factam ab Epiſcopo patruo, qui expreſsè declarauit ſe eſſe tutorem, & curatorem ſuorum nepotum, ad quos onus dotandi ſorores ſpectabat, dictoſque nepotes in libris tutelæ debitores creauit ſummæ dotis promiſſæ, quæ vnà cum aliis coniecturis in dicta deciſione deductis videbantur reddere rem ſatis claram, quod Epiſcopus non habuit intentionem dotandi de proprio.

In caſu autem propoſito non ſolùm ceſſat fauor matris, 3
quæ non negat ſe de proprio teneri voluiſſe, nec eſt in cauſa, ſed omnes coniecturæ militant potius in contrarium, & præſertim, quia fuit promiſſa dos Vincentiæ de bonis paternis, & maternis, & promiſſio fuit facta præſente, & conſentiente matre, nomine proprio, non autem curatorio, nec vlla ratione videtur dicendum, quod frater abſque eo, quod mater ſe de proprio obligare voluiſſet in tanta quantitate dotaſſet ſororem ad euerſionem fideicommiſſi paterni.

His accedit, quod mater ſoluit etiam pro dote Alexan- 4
dræ alterius filiæ ſcuta 2000. & quod verè, & cum effectu ſoluit ad computum dotis Vincentiæ ſcuta mille, & centum, vt ex inſtrumento quietantiæ apparet, & debitum reſiduum agnouit ſoluendo vſuras etiam in hodiernum diem, vt eſt in confeſſo apud partes. Ex quibus omnibus ſemel iunctis Domini abſque vlla difficultate cenſuerunt, non modo reddi turbidam probationem Alexandri, deſumptam ex præſumptione, *l. fin. Cod. de dot. promiſſ.* quæ vltra reſponſiones in alia deciſione datas contraria præſumptione tollitur, vt tradunt omnes ſcribentes *ad d. leg.*

Sed quod imo haud obſcurè probetur, matrem de 5
proprio ſoluiſſe ſcuta 2000. & quod conſequenter etiam conſtet de præſuppoſito in alia deciſione reſeruato, dictam ſcilicet matrem habuiſſe bona ex quibus dos ſcutorum 2000. conſtitui potuerit, eòque magis, quia ſtantibus ſupradictis onus probandi contrarium incumberet Alexandro, & pro parte de Alphanis fuit oſtenſum per publicum inſtrumentum, cuius copia datur in Summario partis aduerſæ *num.* 6. dictam matrem extitiſſe hæredem ſatis amplæ hæreditatis ſui patris tempore factæ dotis ſolutionis.

Non obſtat, quod cum mater fuerit relicta in teſta- 6
mento Marcelli curatrix Baldaſſaris filii præſumitur ſcuta 1100. ſoluiſſe de bonis d. Baldaſſaris non autem de propriis, quia vltra quod non probatur illam vnquam adminiſtraſſe bona dicti Baldaſſaris, & præſertim de tempore factæ ſolutionis, tamen ex quo Alexander prætendit detrahere dotem vti ſolutam de bonis Marcelli, & prædicta mater potuit ſoluiſſe de proprio tenetur præcisè probare ſolutionem fuiſſe factam ex bonis Marcelli, iuxt. gloſſ. *in l. cum oportet, verb. ex eius ſubſtantia, in fin. verſ. vel dic refert, Cod. de bonis, quæ lib.* quam ſequitur Roman. *conſil.* 274. *verſic. cæterùm*, & mulieri, & præſertim quia attenta cauſa præambula promiſſionis, & ſtatuti in alia deciſione ponderati mater potius cenſetur ſoluiſſe de ſuo, Bart. *in l. A tritícum, ff. de verb. oblig.* Surd. *dec.* 308. *n.* 19.

Non

7 Non obſtat, quod tempore factæ promiſſionis dotis non fuit purificata conditio, ſub qua mater fuit inſtituta hæres à patre, quia fuit viſum Dominis ad hunc effectum, ſatis eſſe, non ſolùm, quod mater habuit de dicto tempore ius quæſitum in hæreditate patris, & ſpem proximam ſuccedendi, & quod potuit ſe obligare ratione ſuæ legitimæ, quæ nullam recipit conditionem, ſed etiam quod tempore factæ ſolutionis fuit diues, quia vt dixi ex quo ipſa ſoluit, & habebat in bonis, vnde ſolueret, præſumitur de ſuo ſoluiſſe, & faciunt not. per Dec. *conſil. 628. num. 2.* Corn. *conſil. 21. num. 7. lib. 2. & conſil. 98. num. 6. ad med. verſ. cenſetur enim lib. 4.* Barbar. *conſil. 22. n. 8. lib. 1.*

8 Non obſtat, quod potuit augeri dos ſcutorum 375. Vincentiæ à patre relicta arbitrio matris, & aliorum exequutorum teſtamenti paterni, quia omiſſo, quod arbitrium non poterat extendi ad ſcuta quatuor millia attento valore hæreditatis, & numero filiorum, *ad l. ſi filiæ pater. ff. de legat.* 3. ſatis videtur matrem fuiſſe vſam dicta facultate augendo dotem ad ſcuta duo millia. Et quod ex ſupradictis apparet, neque ipſam voluiſſe vlterius vti dicta facultate, neque fratrem in plus dotare ſororem de bonis paternis.

Vmbriaticen. Parochialis 1. Iulii 1613. coram Reuerendiſſimo Domino meo Damaſceno. Et ſic niſi clarè pateat, beneficium ſub dicta regula comprehendi, decretum irritans non operatur, vt fuit in terminis reſolutum in dicta Vmbriaticen. Parochialis, & in Beneuentana Beneficiorum 14. Decembris 1607. coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano. Hic autem ex quo Caſtrenſ. Epiſcopus alternatiuam acceptauit, non intrat regula, nec dici poteſt conſtare de reſeruatione, cum menſis Octobris aliàs reſeruatus per alternatiuam ordinarius efficiatur, vt habetur in eadem regula.

Non obſtat, ſolam acceptationem alternatiuæ non ſufficere, niſi etiam Epiſcopi reſidentia probetur. Nam vltra quod Octauio tanquam reo, & poſſeſſori, non videtur iſtud onus probationis incumbere, ex trad. per Modern. *ſuper reg. 5. gloſſ. 43. num. 99. verſ. neque obſtant.* Et fuit dictum in Barchinonen. Beneficii 3. Martii 1603. coram Reuerendiſſimo Bononien. Hoc in omnem euentum erit in petitorio diſcutiendum, cum Octauio pro manutentione ſufficiat in Summariſſimo poſſeſſorio, reſeruationem vigore dictæ regulæ, non eſſe notoriam, adeòut decretum irritans excludatur ex allegatis, &c. 3

R. P. D. VEROSPIO.

Caſtrenſ. Beneficii.

Veneris 27. Iunii 1614.

ARGVMENTVM.

Inſtrumentalis poſſeſſio alio non poſſidente ſufficit ad concedendum mandatum de manutenendo. Poſterior poſſeſſio præſumitur clandeſtina, & ideò non eſt manutenibilis. Decretumque irritans non operatur, quando non habet locum Conſtitutio, cui adhæret tanquam acceſſorium.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio probata per publicum inſtrumentum alio non poſſidente ſufficit ad concedendum mandatum de manutenendo, num. 1.

Poſſeſſio poſterior præſumitur clandeſtina, & turbatiua, & propterea non eſt manutenibilis, num. 2.

Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem, quando intrat conſtitutio, cui adhæret tanquam acceſſorium, aliàs ſecus, num. 3.

Alternatiua ad fauorem Epiſcopi non operatur, niſi probetur Epiſcopum eo menſe reſidere in diœceſi, & quis debeat probare Epiſcopi reſidentiam, num. 4.

DECISIO DCLII.

1 DE menſe Octobris 1611. vacante per obitum Petri Gherardi Capellania Sancti Ioannis Baptiſtæ Caſtren. Diœceſis Reuerendiſſimus Epiſcopus illam, vti
2 gaudens alternatiua contulit Octauio Platonio, qui cum eius poſſeſſionem accepiſſe, inſurrexit Fabricius Vanninus, vti à Sede Apoſtolica de eadem Capellania tanquam reſeruata prouiſus, & poſſeſſionem pariter fuit adeptus. Vnde cauſa in Rota introducta, Dubitaui, cui dandum eſſet mandatum de manutenendo. Quod reſolutum fuit, eſſe concedendum Octauio. Conſtat enim de illius anteriori poſſeſſione per publicum inſtrumentum, quod ad hunc effectum alio non poſſidente ſuffragatur, *l. non idcircò,* & ibi Bald. *Cod. de fid. inſtrum. l. prædia ff. de acquir. poſſeſſ.* Menoch. *de retinen. remed. 3. num. 575.* Put. *deciſ. 360. nu. 8. lib. 1.* Et fuit coram me dictum in cauſa Vercellen. Capellaniæ 14. Iunii præteriti.

Non obſtat Fabricii poſſeſſio, quæ tanquam poſterior, clandeſtina, & turbatiua præſumitur, & propterea non eſt manutenibilis, *cap. licèt cauſam, de probat.* Bart. *in leg. ſi duo num. 4. ff. vti poſſid.* Couarr. *pract. quæſt. cap. 17. in fin.* cum aliis per Menoch. *de retinen. poſſeſſ. remed. 3. num. 725.*

2 Nec valet dicere, Beneficium, de quo agitur, vacaſſe in menſe Octobris in vim regulæ octauæ reſeruato, & per conſequens Octauii poſſeſſionem non eſſe manutenibilem ob decretum irritans eiuſdem regulæ, quod inficit titulum, & poſſeſſionem. Reſpondetur enim huiuſmodi decretum, ita demum operari, ſi intret conſtitutio, cui adhæret tanquam acceſſorium, Gemin. & Franc. *in cap. præſenti, in princip. de offic. leg. in 6.* Et fuit dictum in

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Legitimæ.

Veneris 27. Iunii 1614.

ARGVMENTVM.

Filio legitimato in ampliſſima forma debetur legitima, quæ à patre prohiberi non poteſt, etiam quod fuerit inſtitutus hæres vniuerſalis, nec illi cenſetur renunciatum per ſimplicem aditionem hæreditatis, niſi expreſsè renunciatum fuerit.

SVMMARIVM.

Naturalis filius legitimatus à Papa in ampliſſima forma acquirit iura ſuitatis ſucceſſionis ab inteſtato, & ius dicendi teſtamentum paternum nullum ob præteritionem, num. 2.

Legitimatus filius naturalis à Papa in ampliſſima forma acquirit iura ſuitatis ſucceſſionis ab inteſtato, & ius dicendi teſtamentum paternum nullum ob præteritionem, num. 2.

Legitima debetur etiam filio naturali legitimato in ampliſſima forma à Papa, ac ſi fuiſſet de legitimo matrimonio natus, num. 3.

Legitima petendæ ius in bonis paternis tranſit ad filium filii, & ſic ad nepotem defuncti, num. 4.

Legitima prohiberi non poteſt, nec illi aliquod grauamen imponi, num. 5.

Legitima detrahitur etiam de bonis primogenituræ ſubiectis, etiam quod fuerit expreſsè prohibita, num. 5.

Legitima detrahitur etiam de bonis alienari prohibitis ſub pœna caducitatis, num. 5. in fine.

Teſtandi facultas etiam ampliſſima nunquam intelligitur data à Principe, vt pater poſſit filium legitima priuare, niſi hoc expreſſe dixerit, num. 6.

Pater non poteſt filio ſuccedenti ex perſona propria aliquod præiudicium facere, num. 7.

Hereditas quam quis nunquam adiuit, ad alios tranſmitti non poteſt, num. 7.

Succedere iure proprio quando quis dicatur, num. 7.

Donatio conditionalis conditione ceſſante reſoluitur, & extinguitur, num. 8.

Legitimæ vt dicatur renunciatum, non ſufficit ſimplex hæreditatis aditio, ſed requiritur expreſſa renunciatio, num. 9.

Legitimæ prohibitio facta à patre in bonis ſibi à Principe donatis, an & quando valeat, num. 10. & ſeqq.

Bona à Principe donata filiisfamilias, numquid ad filios ſpectent tanquam bona Caſtrenſia, & de illis ad libitum diſponere poſſint, num. 11.

Legitima numquid debeatur filio Clerici patris, num. 12. in fine.

Legitima numquid prohiberi poſſit filio inſtituto in plus, quàm importat legitima, num. 13.

D E-

DECISIO DCLIII.

1 BOnæ memoriæ Cardinalis ab Altaemps de anno 1574. nonnulla caſtra, & alia bona per ipſum acquiſita donauit Roberto filio ſuo naturali, per felic. record. Gregorium XIII. in ampliſſima forma legitimato, reſeruata tamen ſibi facultate conſtituendi primogenituram, vel aliàs de dictis bonis tam inter viuos, quàm in vltima voluntate ad ſui libitum diſponendi, qua diſpoſitione non ſequuta, voluit ad filios, & deſcendentes eiuſdem Roberti legitimos, & naturales in infinitum de primogenito in primogenitum illa deuenire, alienationem expreſsè prohibens, & vlterius omnem Falcidiæ, Trebellianicæ, atque etiam legitimæ detractionem, quod ſi dictus Donatarius ciuiliter, vel naturaliter ipſi Cardinali prædeceſſiſſet iſto caſu ille donationem voluit non ſubſiſtere. Poſteà de anno 1580. primogenituram ad fauorem eiuſdem Roberti inſtituit, eique donauit alia caſtra, & bona cum pacto, quod hæc pariter ad ipſum Cardinalem reuerterentur, ſi Robertus ciuiliter, vel naturaliter præmoreretur, poſt ſuum tamen obitum Cardinalis alia non facta diſpoſitione dicta bona voluit ad filios legitimos, & naturales ipſius Roberti deuenire, necnon ad illos pleno iure ſpectare, perinde, ac ſi dictæ acquiſitiones in illorum fauorem expreſsè, nominatim, & immediatè fuiſſent factæ, prohibendo ſimiliter omnem, & quamcumque alienationem, vt ſuprà, poſt huiuſmodi diſpoſitiones Robertus deceſſit relicto Excellentiſſimo D. Duce Ioanne Angelo filio ſuo legitimo, & naturali, quem idem Cardinalis vigore facultatis à Pio IV. & Gregorio XIII. ſibi conceſſæ, vniuerſalem hæredem inſtituit, eique ſubſtituit filium ipſius primogenitum, & ſucceſſiuè de primogenito in primogenitum in infinitum. Deficiente verò linea maſculina vocauit filiam fœminam eiuſdem Ducis Ioannis Angeli primogenitam, eiuſque fœminæ primogenitæ primogenitum maſculum. Et extincta dicta linea tam maſculina, quàm fœminina filium ſubſtituit Comitis Annibalis fratris ſui primogenitum, necnon ſucceſſiuè omnes eiuſdem lineæ primogenitos maſculos, in quorum defectum filias fœminas vocauit ordine, quo ſuprà de linea Ducis Ioannis Angeli fuit diſpoſitum alienatione bonorum expreſsè prohibita, & omni Falcidiæ, Trebellianicæ, ac etiam legitimæ detractione. Modò Dux Ioannes Angelus prætendens in iſtis bonis legitimam ſibi deberi, vt eam detraheret conſtitutis formiter ipſius filio primogenito Curatoribus obtinuit cauſam dictæ ſeparationis in Rota mihi committi. Vnde fuit per me vtraque parte informante dubium propoſitum, an legitima illi deberetur, quod nemine contradicente fuit affirmatiuè reſolutum. Cùm enim Robertus pater D. Ducis à Gregorio XIII. fuiſſet in ampliſſima forma legitimatus, & ad primæua naturæ iura reſtitutus, tanquam de legitimo matrimonio verè, & non fictè natus habebatur, *§. ſit igitur licentia, Auth. quib. mod. nat. effic. legit. §. quoniam varie, Auth. quib. mod. natural. effic. ſui, §. licèt igitur, Auth. eadem Bart. in l. ſi is, qui pro emptore num. 29. ff. de vſucap. & in l. 2. num. 10. ff. de vulg. & pupill.* Gozad. *conſ. 6. nu. 77.* Eug. *conſil. 52. num. 49. & ſeqq.* Curt. iun. *conſil. 153. num. 11.* Couarr. *de matr. par. 2. cap. 8. §. 8. num. 3.* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 10. num. 10.* cum aliis per Tiraquell. *in l. vnquam, verſ. ſuſceperit liberos num. 85. Cod. de reuoc. donat.* & fuit dictum in Hiſpalen. legitimitatis 13. Februarii 1613. coram R.P.D. meo Vbaldo.

2 Et per conſequens iura ſuitatis dicitur acquiſiuiſſe, *§. primo*, ibi ſuorum hæredum iura naniſcuntur, *Inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. defer. & §. liceat igitur, Auth. quibus mod. nat. effic. ſui*, Menoch. *conſil. 266. num. 2. vol. 3.* cum aliis per Tiraquell. *in d. l. ſi vnquam, verſ. ſuſceperit num. 78. Cod. de reuoc. donat.* necnon fuerunt illi debita iura ſucceſſionis etiam ab inteſtato, *§. reliqui, & §. ſi quis ergo, Auth. quibus mod. nat. effic. ſui*, Iaſ. *conſil. 202. col. 5. in fin. lib. 2.* Dec. *conſil. 365. num. 5.* Ruin. *conſil. 94. num. 7. lib. 3.* Ang. *conſ. 17. num. 5. in fin. verſ. ibi autem ſic legitimati*, cum aliis per Peregr. *de fideicomm. art. 23. num. 26.* de facto teſtamento ſi fuiſſet præteritus, vel exhæredatus eidem querela inofficioſi competebat, Alex. *in rubr. ff. de liber. & poſthum. num. 3.* & ibi Iaſ. *num. 8. & 11. in fin.* Paul. de Caſtr. *conſil. 30. num. 4. lib. 1.* Roman. *conſil. 43.* Roland. *conſil. 67. num. 22. lib. 3.* Rimin. iun. *conſil. 156. num. 37. lib. 2.* Pariſ. *conſil. 7. num. 4. vol. 1.* Conarr. *in epitom. 4. decret. par. 2. cap. 8. §. 8. num. 2. in fin.* Clar. *in § teſtam. quæſt. 84.* Craſſ. *in §. teſtamentum quæſt. 36. num. 2.*

Prout etiam tanquam ex legitimo matrimonio nato fuit illi debita legitima, Bald. *in cap. de cauſ. num. 62. de offic. deleg.* Dec. *in l. precibus num. 19. Cod. de impuber. & aliis ſubſtit.* Natt. *in l. hac conſultiſſima, §. ex imperfecto num. 96. verſ. item debetur, Cod. de teſtam.* Rub. *in l. Titia, §. Imperator ſub nu. 47. verſ. & tamen legitimati, de legat. 2.* Beringar. *in leg. in quartam num. 34. ff. ad legem Falcid.* Tiraquell. *in leg. ſi vnquam, verſ. ſuſceperit liberos num. 79. C. de reuoc. donat.* Roland. *conſil. 96. num. 52. & conſil. 67. num. 20. lib. 3.* Iaſ. *conſil. 154. ſub num. 22. lib. 2.* Alex. *conſil. vlt. col. fin. lib. 5.* Pariſ. *conſ. 7. num. 3. vol. 2.* Laderch. Imol. *conſil. 170. num. 2.* Surd. *conſ. 75. num. 1. vol. 1. & in tract. de alimen. tit. 1. qu. 8.* Peregr. *conſ. 27. num. 1. vol. 3. & de fideicomm. art. 23. num. 28. verſ. diſpoſitio quoque*, Menoch. *conſil. 164. num. 35. lib. 2.* Cotacc. *de matr. par. 2. cap. 8. §. 8. num. 2.* Rot. *deciſ. 255. num. 1. par. 1. diuerſ.* & fuit deciſum in Bonon. de Muletis 20. Decembris 1602. coram Cardinale Pamphilio. 3

Cùm igitur dicto Roberto legitima deberetur eo præ- 4 defuncto Dux eius filius tanquam patris locum ingreſſus iura ſucceſſionis in bonis Cardinalis aui paterni acquiſiuit, & legitima illi ex perſona propria debetur, Salic. *in Auth. nouiſſima num. 5. Cod. de inoff. teſtam.* & ibid. Iaſ. *num. 31.* Ferd. *in repet. l. in quartam num. 8. ff. ad leg. Falc.* Alexan. *conſil. 4. num. 13. lib. 4.* Ruin. *conſil. 186. num. 1. lib. 2.* Burſatt. *conſil. 13. num. 41. vol. 1.* Rimin. iun. *conſil. 50. nu. 70. & 76. lib. 1. & conſ. 192. num. 7. lib. 2. conſil. 446. num. 6. vol. 5.* Menoch. *conſil. 681. num. 19. & ſeqq.* Petr. *de fideic. quæſt. 15. num. 14.* Peregr. *de fideicomm. art. 36. num. 39.* Cucc. *de legit. in princip. ſub num. 2. verſ. debetur autem*, Gabr. *conſil. 110. num. 21. & 22. lib. 2.* cum aliis per Craſſ. *de ſucceſſ. § legitima quæſt. 4. num. 1.*

Non obſtat Cardinalem tam in primogenitura, 5 quàm in teſtamento bona omnia fideicommiſſo ſubieciſſe cum expreſſa cuiuſcumque detractionis, etiam legitimæ prohibitione. Nam reſpondetur legitimam prohibere non potuiſſe, cùm nullum illa grauamen recipiat, *l. quoniam in prioribus, Cod. de inoff. teſtament.* & ibi communiter DD. Paul. de Caſtro *num. 1.* Iaſ. *num. 1.* Alexan. *num. 1.* Gloſſ. *in Auth. nouiſſima*, & ibi DD. *Cod. eod.* Soccin. iun. *conſil. 131. num. 4. lib. 1.* Burſatt. qui plures refert *conſil. 92. num. 10. lib. 1.* Gabr. *de legit. concluſ. 1. num. 1.* Et in ſpecie, quod de bonis primogenituræ, ſubiectis legitima detrahatur, etiam quod id fuerit expreſsè prohibitum, trad. Molin. *de primogen. Hiſpan. lib. 2. cap. 1. num. 28. in fin. & 29.* Quod procedit ſtante etiam alienationis prohibitione, ſub pœna caducitatis, Honded. *conſil. 72. num. 5. lib. 1.* Peregr. *de fideicomm. art. 36. num. 67.* qui Aret. *in alleg. conſil. 19. num. 4.* & Iaſ. *in l. filiusfam. §. Diui in 1. lect. col. 2. num. 12. & in 2. lect. col. 3. num. 16.* & Rip. *num. 27.* Crat. *num. 75. de leg. 1.* Rim. iun. *conſil. 50. num. 70. & ſeqq. lib. 1.*

Nec obſtat ampliſſima facultas per Summ. Pontifices 6 Pium IV. & Gregorium XIII. Cardinali conceſſa de omnibus ipſius bonis diſponen. per quam videtur indultum, vt non ſolùm ille primogenituram conſtituere poſſet, ſed vlterius etiam legitimæ detractionem prohibere, quia dicta facultas de per ſe non ſufficit, ſed ex receptiori ſententia, vt grauetur in legitima filius, expreſſa Principis conceſſio requiritur, vt per Suarez *in leg. quoniam in prioribus 18. limitat. in declarat. leg. Reg. & limitat. 2. incipien.* Secundò limitabis hanc legem determinantem *ſub num. 16. verſ. ſemper etiam aduertas, Cod. de inoffic. teſtament.* Rod. Lopez *ſuper l. 32. tit. 9. par. 4. gloſſ. 5. in verb. non Valdras poſt princip. & verſ. ſed pone*, tenuit Rota in Romana Legatorum de Columna 16. Iunii præteriti coram Reuerendiſſimo Damaſceno, & idem ſentire videtur Molin. *de primogenitura Hiſpan. lib. 2. cap. 1. num. 28. verſ. in ſecunda ſpecie principali*, cùm per ſimilem facultatem, quamuis ampliſſimam, non præſumatur Papam voluiſſe filios in legitima grauari, *l. ſi quando, in principio, C. de inoffic. teſtam. & ibi ſcriben.*

Non obſtat, Robertum donationi per Cardinalem 7 ſibi factæ aſſenſum præſtitiſſe, & cum in ea fuerit legitimæ opus impoſitum, videatur D. Duci tanquam Roberti filio præiudicatum. Nam vltra quod de tali aſſenſu ad iſtum effectum non apparet, cùm tamen in omnem euentum Robertus Cardinali prædeceſſerit, non potuit vllum afferre præiudicium filio Cardinali auo ex perſona propria ſuccedenti, vt poſt alios tradit Suarez *in repetit. dict. l. quoniam in priorib. ampliat. num. 54. Cod. de inoffic. teſta-*

ſtament. Nec poteſt in dubium reuocari, D. Ducem Auo ex perſona propria ſucceſſiſſe. Cùm enim pater nunquam fuerit d. hæreditatem aſſequutus illam tranſmittere non potuit ad filium, qui propterea iure proprio ſuccedet, Bart. *in leg. 1. §. ſi ſit nepos ſub num. 1. verſic. tamen in veritate, ff. de collat. dot. & in l. 1. §. ſi filius, verſic. ſed mihi, ff. de coniung. cum emancip. liber. & in l. ſi auus, verſic. nota ex hac lege*, & ibi Bald. *ſub num. 4. verſic. primo caſu*, Salic. *num.* 3. Alexan. *num.* 6. Aret. *in princip. verſ. non tamen ſuccedit*, Iaſ. *in princip.* Iacob. de S. Geor. *num.* 2. Fulgoſ. *num.* 2. *Cod. de liberi. præter.*

7 Vlteriùs nec poteſt fieri fundamentum in dicta donatione, quæ fuit conditionalis, videlicet ſi Robertus Cardinali ſuperuixiſſet, aliàs irrita eſſet, & inanis. Præmortuo igitur Roberto negari non poteſt, donationem fuiſſe reſolutam, *leg. 1. ex princip. §. item, ff. de donat.* Tiraquell. *de retract. conuent. §. 1. gloſſ. 7. n. 3. & ſeqq.*

8 Nec valet dicere D. Ducem, ſaltem ex quo hæreditatem adiuit, illique ſe immiſcuit, cenſeri Cardinalis prohibitioni de non alienando legitimam acquieuiſſe, & ſibi præiudicaſſe quoad illius detractionem. Nam dato etiam quod in dicta hæreditate ſe Dux immiſcuiſſet, & teſtamentum approbaſſet, non ideò ſibi præiudicauit, cùm ad hoc expreſſa, & ſpecifica requiratur legitimæ renunciatio, Odofr. *in leg. ſi quando, & §. generaliter, in principio*, & ibi Iaſ. *num. 4. & alii, Cod. de inoffic. teſtam.* Ruin. *conſil. 56. num. 8. & ſeqq. conſil. 57. ſub num. 3. verſic. adeo quod filius lib.* 2. Cæphal. *conſil.* 188. *num. 30. lib. 2. & conſ. 95. num. 811. & ſeqq. lib.* 1. Anchar. *conſil. 152. ſub num. 8. verſic. legitimam verò debitam*, Alexan. *conſil. 89. col. fin. num. 14. vol.* 4. Pariſ. *conſil. 43. num. 36. vol.* 3. Peregr. *conſil. 68. num.* 13. Eug. *conſil. 38. num. 8. & ſeqq.* Odd. *conſil. 63. num.* 24. Mag. *deciſ. Lucen. 85. num.* 8. Peregr. *de fideicomm. art. 36. nu.* 84. qui plores refert Cruc. *de legit. verſ. nec vſufructu nu.* 21. & fuit deciſum in Romana de Lange 11. Februarii 1583. coram Clement. VIII & coram Reuerendo Patri Domino Manzanedo in Romana legitimæ 11. Decembris 1609.

9 Non obſtat bona, de quibus agitur, ex redditibus Eccleſiaſticis proueniſſe. Vnde cum illorum diſpoſitio ſumat originem ex facultate teſtandi à Pio Quarto, & Gregorio XIII. Cardinali conceſſa videatur idem Cardinalis tanquam de bonis à Principe ſibi donatis potuiſſe de illis ad libitum etiam in præiudicium legitimæ filii diſponere per Vaſquez *in repet. d. l. quoniam in priorib. lib. 1. §. 10. limit. 63. num. 473. Cod. de inoffic. teſtam.* Reſpondetur enim, Vaſquez loqui de quadam lege in partibus Hiſpaniarum, vt tradit Suarez *ibidem limit.* 6. qui dicit grandem eſſe limitationem, ſed illam ſe nunquam vidiſſe practicari.

10 Et licet idem Vaſquez hoc ſubdat etiam videri ſibi de iure communi, per text. *in l. cum multa, Cod. de bonis quæ liber.* in qua diſponitur, bona per Principem donata filiisfamilias ad inſtar Caſtrenſis peculii, eſſe in eorum libera diſpoſitione, dicta tamen lex non obſtat tanquam de iure nouiſſimo correcta cum teſtamentum hodie filiifamilias reſpectu bonorum, in quibus habet ille teſtandi facultatem inofficioſi querelæ ſubiaceat, *§. iuſtum autem perſpeximus*, ibi, *ſancimus non licere, Auth. vt cum de appell. cognoſc. gloſſ. in l. fin. in verbo teſtam.* & ibi Bart. & Bald. *ſub num. 1. Cod. de inoffic. teſtam.* Fulgoſ. *num.* 5. Salic. *num. 4. verſ. ſed dubium oritur de iure nouo*, Iaſ. *num.* 5. idem Bart. *in auth. ex cauſa num. 13. verſ. ſi verò, Cod. de liber. præter.* & ibi Alex. *num. 4. qui de communi teſtatur Præterea l. cum multa*, ſolùm habeat locum in filiofamilias, non autem in patre, prout erat in caſu noſtro Card. vt communiter tradunt Scrib. ſupra alleg. *in d. l. fin. C. de inoffic. teſtam. vlt.* contra Vaſquez opinionem ſenſerunt plures viri Doctiſſimi, & præſertim Aug. de Peruſio *conſ. 242. ſub num. 1. & ſub num. 2. in fin. verſ. illa ſimpliciter*, vbi habet in bonis à Principe donatis patri, etiam cum iuriſdictione legitimam filiis deberi, ſi pro hæredibus, & ſucceſſoribus etiam donata fuiſſent, vt in caſu noſtro.

11 Additur, nos hic non verſari in bonis immediatè donatis à Principe, ſed in propriis ipſius Cardinalis, de quibus ille poterat ad libitum in vita diſponere, licèt de eiſdem tanquam ex redditibus Eccleſiaſticis acquiſitis teſtari non poſſet. Vnde per liberam teſtandi facultatem conceſſam illi ſolum videatur indultum, vt legitimam, & conſuetam haberet teſtamenti factionem iuris ordine ſeruato, nec eſt credendum Summum Pontificem, qui iura tuetur, per huiuſmodi liberam conceſſionem totam teſtamentorum obſeruationem multis vigiliis excogitatam vertere voluiſſe, vt expreſſim habetur *in l. ſi quando, Cod. de inoffic. teſtam.* vbi Alber. Bald. Salic. & omnes notant. Et quod hac libera conceſſione fuerit ſolùm habilitata perſona, not. plenè Moderni Romani, de numero teſtium *cap. 13. num. 25. cum pluribus ſeqq. vbi num.* 29. ex multis allegatis dicitur per hoc remiſſam non cenſeri ſolemnitatem, quæ tangit ius tertii, vt etiam habetur *in deciſione 84. num. 4. par.* 2. diceretur. Et ſic nullo modo videtur in caſu noſtro adempta filio legitima in bonis patris, etiam Clerici debita, iuxta tex. *in Auth. Presbyteros in fin. de Epiſcopo, & Cler.* vbi Bald. *in 1. notab. ibidem in l. ſi quando in 3. notab. Cod. de inoffic. teſtam.* Angel. *in l. 1. num. 5. verſic. ſed hodie, ff. eod.* & ibi Paulus de Caſtro *n.* 8. Iacob. de S. Georgio *num.* 7.

Ad obiectum, quod filius in maiori parte oneratus grauari poſſit in legitima per Cuman. *conſil. 25. & alios allegatos*. Reſpondetur id ſimpliciter non procedere, ſed adhibita ſolum cautela, de qua per Soccin. iun. *conſil.* 212. & alios allegatos in Romana legitima 1. Decembris 1609. coram Reuerendo Patri Domino Manzanedo, vt videlicet pater grauando in legitima filium addat, ſi filios teſtamentum non approbauerit, ſe in legitima tantùm illum inſtituere, aliàs grauamen non ſuſtinetur, vt habetur *in d. deciſ. & ad Cum. alleg.* qui firmat fructus à grauato perceptos in legitimam imputare dicitur illud reprobari communiter, vt per Alex. *in l. in fideicomm. ſſaria num. 6. & 7. ff. ad legem Falcidiam*, & ibi Rip. *num. 41. verſ. mihi non placet iſta deciſ.* Raph. Aquen. *num.* 7. Socc. *conſil. 82. num. 3. verſ. ſed quicquid lib.* 4. Burſatt. *conſil. 44. num.* 18. Rim. iun. *conſil. 50. num. 89. & conſ. 150. num.* 48. Magon. *deciſ. Lucen. 85. num. 19. verſic. tamen contrariam ſententiam*. Vbi teſtatur hanc eſſe æquiorem, & magis communem opinionem, Gabr. *de legit. concluſ. 1. num. 41. verſ. circa iſtam limitationem*. 12

R. P. D. CAVAERIO.

Romana domus S. Nicolai.

Lunæ 23. Iunii 1614.

ARGVMENTVM.

Hæredi agenti ad immiſſionem hæreditatis ex teſtamento obſtat exceptio iuris, quæ in continenti probari poteſt. Emphyteuſiſque Eccleſiaſtica quando dicatur ad effectum, vt ad extraneos hæredes non tranſeat.

SVMMARIVM.

Hæredi ex teſtamento non abolito, & non cancellato, danda eſt immiſſio in poſſeſſione bonorum hæreditariorum, num. 1.

Hæredi agenti ad immiſſionem bonorum hæreditariorum obſtat exceptio eius, qui in continenti de ſuo iure docere paratus eſt, num. 2. Vbi etiam declaratur quis ſit legitimus contradictor contra hunc agentem, ex l. fin. Cod. de edict. D. Adr. tollen.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica non tranſit ad extraneos, quando eſt conceſſa pro filiis, & hæredibus, & deſcendentibus, num. 3.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica in dubio non præſumitur hæreditaria. Declara, vt num. 4.

Emphyteuſis ſemel facta ad hæredes extraneos tranſmiſſibilis ſemper durat talis, num. 5.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica quandoque etiam capax eſt hæres extraneus, num. 6.

DECISIO DCLIV.

1 POſt plures deciſiones in hac cauſa factas, in quibus reſolutum fuit, Rectori S. Nicolai dandum eſſe mandatum de manutenendo in poſſeſſione domus, de qua agitur, dubitatum fuit, An Dominico ſit danda immiſſio, & reſolutum fuit affirmatiue, quia Dominicus oſtendit teſtamentum Lucretiæ, cuius vigore ipſe vti hæres inſtitutus petit immiſſionem, non abolitum, non cancellatum. Item docet, Lucretiam poſſediſſe domum, de qua agitur, vt apparet ex mandato de immittendo,

aliàs

aliàs per Rectorem obtento extra Rotam, & ex teſtibus examinatis: Huiuſmodi autem probationes viſæ fuerunt ſufficientes ad concedendam Dominico hæredi ſcripto immiſſionem, iuxta notata per Gloſſ. & DD. *in l. vlt.* & ibi Dec. *num.* 17. *Cod. de edict. Diui Adr. tollen.* cum aliis copioſè adductis per Menoch. *de adipiſc. remed.* 4. *n.* 363.

2 Et licet pro parte Rectoris multa deducerentur ſuper legitima poſſeſſione Eccleſiæ, de cuius iure in continenti dicit ſe eſſe paratum docere, vnde tanquam legitimus contradictor prætendit immiſſionem hanc poſſe impediri, ad trad. *in d. l. vlt.* per Dec. *num.* 48. Bart. *in l. filiam fratribus*, quem teſte Alex. DD. ibi communiter ſequuntur, *ff. ad Trebell.* Oſaſch. *deciſ. Pedem.* 26. *num.* 2. in puncto allegatur deciſio in Imolen. bonorum 22. Iunii 1592. coram bonæ memoriæ Cardin. Pamphilio. Et in Romana de Capizucchis 10. Aprilis 1606. coram Illuſtriſſimo Lancellotto, & quod Rector ſit legitimus contradictor deducitur ex deciſione in hac cauſa facta die 13. Nouembris præteriti, in qua Rota cenſuit conſtare de eius bono iure, licèt ad effectum proprietatis ex rationibus ibi deductis, & præſertim ex recognitione Ludouici cum obligatione de ſoluendo Canonem, à quo Ludouico Dominicus cauſam habet. Item ex ſolutionibus factis tam à Victoria, quæ ſucceſſit Ludouico, quàm à Lucretia, quæ ſucceſſit Victoriæ, & quæ eſt auctrix immediata Dominici, quem hæredem inſtituit. Item ex ſolutione Laudemii in alienatione alterius partis huius domus, ex quibus præſumitur interueniſſe ſcripturam inueſtituræ, tanquam neceſſarium antecedens, vt in dict. deciſione, & in Rom. Vineæ 30. Martii 1612. coram Reuerendiſſ. D. Archiepiſcopo Damaſceno.

3 Nihilominus Domini non cenſebant prædicta obſtare, quia licet ex iis reſultet præſumptio inueſtituræ, non tamen arguitur tenor illius, An ſit ad tertiam generationem, vel pro hæredibus, & ſucceſſoribus, & ideò ceſſat in hoc caſu præallegata deciſio Imolen. coram Cardinale Pamphilio, quia ibi conſtabat ex inſtrumentis conceſſionum in emphyteuſim, quod conceſſiones erant pro filiis, & hæredibus, & deſcendentibus, quo caſu emphyteuſis Eccleſiaſtica regulariter non tranſit ad extraneos, Clar. *in §. emphyteuſis quæſt.* 28. *verſ. primus caſus*.

4 Nec videbatur refragari, quod dicebatur emphyteuſim Eccleſiaſticam in dubio non præſumi hæreditariam, ex allegatis per Couarr. *var. reſolut. lib.* 2. *cap.* 18. *verſic. octauo deduco*, quia id benè procedit in emphyteuſi, quę ab initio fuit Eccleſiaſtica, qualis non eſt hæc, quæ ab initio erat priuati. Nam hæc domus erant ſub proprietate illius Aloyſii, qui eas poſteà in permutatione ceſſit Eccleſiæ: Vnde fortaſſe remanſit tanquam priuata ad hunc effectum, vt ſit perpetua, & tranſitoria ad extraneos attenta origine contractus, quia natura, & origo contractus initi cum priuato non mutatur in perſona priuilegiati, vt in his terminis tradit Anchar. *conſ.* 165. *num.* 2. vbi alleg. text. *in l. fiſcus, ff. de iur. fiſ. & in l. Æmilius, ff. de minoribus*.

5 Hæc autem tantò magis procedere videbantur in caſu propoſito attentata obſeruantia, ſecundùm quam apparebat emphyteuſim hanc etiam, poſtquam peruenit ad Eccleſiam ex dicta permutatione tranſiiſſe in hæredes extraneos. Nam portio Ludouici, de qua agitur, tranſiuit ad Victoriam eius vxorem, deinde ad Lucretiam ſororem Victoriæ, & alia portio Petri Sguizzati pariter fuit alienata, & tranſiuit in varias perſonas extraneas non contradicentibus Rectoribus. Vnde Domini non videbant rationem, cur non potuiſſet tranſire etiam in Dominicum hæredem Lucretiæ, cum emphyteuſis ſemel facta tranſmiſſibilis ad hæredes extraneos ſemper duret talis, vt in puncto Ruin. *conſil.* 161. *num.* 32. *in fin. verſ. cum ergo, & num.* 33. *lib.* 1.

6 Et quatenus res eſſet dubia, tamen non poteſt denegari hæredi immiſſio, etiam in emphyteuſim Eccleſiaſticam, quia dantur multi caſus, in quibus hæres extraneus eſt capax illius, Menoch. *de adipiſc. remed.* 4. *num.* 390. *& ſeqq.* Ex quibus concluſum fuit, Dominico dandam eſſe immiſſionem.

R. P. D. BVRATTO.

Senen. Bonorum.

Veneris 4. Iulij 1614.

ARGVMENTVM.

Reſcriptum ſubreptitium non eſt ipſo iure nullum, ſed ope exceptionis annullandum eſt, niſi fuerit cauſæ auocatorium.

SVMMARIVM.

Attentata appellatione pendente, & poſt inhibitionem reuocanda ſunt, num. 1.

Reſcriptum ſubreptitium non eſt ipſo iure nullum, ſed ope exceptionis annullandum eſt, n. 2. *Declara, vt num.* 3.

Reſcriptum auocatorium cauſæ à Rota, ſi ſubreptitium eſt redditur ipſo iure nullum, num. 3.

DECISIO DCLV.

1 FVit dictum, conſtare de attentatis commiſſis per Venturam in capienda poſſeſſione bonorum, de quibus agitur, vigore ſententiarum ad eius fauorem latarum pendente appellatione Monialium, deinde in Rota commiſſa, atque inhibitione ab hoc Tribunali expedita, & in partibus in præſentia eiuſdem Venturæ præſentatâ, quæ propterea veniunt in primis, & ante omnia reuocanda, ad regulas vulgares, & ex facultate in vltimo reſcripto à Ventura impetrato attributa.

2 Non obſtat, poſſeſſionem fuiſſe captam in vim mandati Archiepiſcopi Florentini delegati pro exequutione ſententiarum ad fauorem Venturæ latarum ſuper ſucceſſione ab inteſtato ſororis Domitillæ excluſo Monaſterio, ex quo reſcripto Apoſtolico tributa fuit iuriſdictio, cùm non fuerit coram eo iudice oppoſitum de obreptione, & litis pendentia in Rota, Innoc. *in cap. cum M. Ferrarienſis, in fin. de conſtitut.* Et reſcriptum ſubreptitium non ſit ipſo iure nullum, ſed ope exceptionis annullandum, *cap. cæterùm, cap. ad audientiam, il ſecondo cum ibi notatis, de reſcript.* latè Pariſ. *conſil.* 134. *num.* 17. *& ſeqq. lib.* 4.

3 Nam id poſſe forſan procedere Domini dixerunt, niſi reſcriptum fuiſſet auocatorium cauſæ a Rota, quia tunc eſt ipſo iure nullum, Biſign. *deciſ.* 11. *de reſcript.* Caſſador. *deciſ.* 1. *eodem titul. & deciſ.* 2. *num.* 6. *de appell.* Veſtr. *in praxi lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 3. Mandoſ. *commiſſ.* 7. *in princip.* Rota apud bon. mem. Card. Seraph. *deciſ.* 763. *num.* 6. Et in Vrgellen. Archidiaconatus de Andorra 13. Aprilis 1592. coram bonæ memoriæ Penia, in qua fuit dictum, poſſeſſionem captam vigore Breuis obtenti non facta mentione litis in Rota pendente eſſe prorſus nullam.

4 Mouit etiam DD. quod commiſſio pro exequutione ſententiarum fuit clam extorta, poſtquam reiecta fuerat ſimilis commiſſio in Signatura, Monialibus etiam tunc informantibus propoſita, & ita concluſum.

R. P. D. PAMPHILIO.

Placentina Archipresbyteratus.

Veneris 4. Iulii 1614.

ARGVMENTVM.

Appellatio, an & quando detur à collatione Parochialis ad effectum ſuſpenſiuum.

SVMMARIVM.

Attentata lite, & appellatione pendente, reuocanda ſunt, num. 1.

Appellatio non datur à collatione Parochialis ad effectum ſuſpenſiuum. Declara, vt num. 2.

DECISIO DCLVI.

1 PRo Informante nempè conſtare de attentatis, itaut ſit locus ſequeſtro, quia a ſententia ordinarii, qui declarauit Comitem Ricardum eſſe inſtituendum, pro parte Comitis Ranutii fuit appellatum, & propterea inſtitutio, quæ illius vigore emanauit lite, & appellatione pendente, vnà cum poſſeſſione ſubſequuta eſt attentata, *cap. non ſolum, de appell. in* 6. *cap.* 2. *vt lit. pend. eod. lib.* Rot. dec. 10. *vt lit. pend. in nou. cum ſimilibus*, & conſequenter ſequeſtranda, Caſad. *deciſ.* 3. *num.* 6. *de reſtit. ſpoliat.* Caputaq. *deciſ.* 157. *par.* 3.

Non

2 Non obſtat, quod agatur de Parochiali, in qua non admittitur appellatio ad effectum ſuſpenſiuum ex diſpoſitione Concilii Tridentini *ſeſſ. 24. cap. 18. verſic. in omnib. de reformat.* & ex Bulla Pii V. de conferend. Parochialibus. Quia placuit reſponſio, quod Concilium, & Bulla loquuntur quando facto concurſu appellatur à mala electione, non autem quando prout in caſu iſto, agitur inter præſentatos, vel patronos laicos, ſuper pertinentia iuriſpatronatus, & appellatur ab inſtitutione facta ad præſentationem alicuius ex patronis, quo caſu poſſeſſio, per appellationem ſuſpendi debet, vt de appellatione interpoſita à præſentato habente plures voces patronorum, tenuit Rota in cauſa Compoſtellana Parochialis 3. Iunii 1588. coram bonæ memoriæ Cardin. Platto, & faciunt tradita in cauſa Lucana plebis 18. Iunii 1571. coram bonæ memoriæ Cardin. Lancellotto, cum aliis relatis coram me in cauſa Toletana Parochialis 7. Iunii 1609. Et ita deciſum, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Toletana Admiſſionis.

Veneris 4. Iulij 1614.

ARGVMENTVM.

Non parentes executorialibus Rotæ, & ſententiis declaratoriis, parere coguntur per aggrauatorias, Rectoreſque, & Beneficiati præcedunt Capellanos amouibiles. Coadiutor autem non præcedit Canonicos, ſicut præcedebat coadiutus.

SVMMARIVM.

Executorialibus, & ſententiæ declaratoriæ parere nolentes iuxta ſtylum Rotæ, parere coguntur cum aggrauatoriis, num. 1.

Capellani amouibiles non iure proprio vtuntur, ſed iure Collegii à quo deputantur, num. 2.

Rectores, & Beneficiati perpetui, qui iure proprio vtuntur, & ex perſona propria dignitatem habent, vti digniores de iure ſunt præferendi Capellanis, num. 3.

Coadiutor doctus cum futura ſucceſſione, & cum omnibus prærogatiuis, & præeminentiis Coadiuti, non poteſt præcedere Canonicos veros, quos præcedebat Coadiutus, n. 3. in fine.

DECISIO DCLVII.

1 FVit reſolutum, non eſſe dandam aggrauatoriam, quia ex deductis ſufficienter viſum fuit conſtare de paritione Rectorum, & Beneficiatorum in admittendo Capellanos ad nutum amouibiles Collegii Compluten. in eorum Congregationibus Capitulo nuncupato cum honoribus, & emolumentis, quibus in Congregationibus prædictis intereſſentes vtuntur iuxta formam Breuis, & mandati Rotalis, ideòque non eſt locus aggrauatoriæ ad quam proceditur contra eos, qui executorialibus, & ſententiæ declaratoriæ parere recuſant, ac proindè cenſuras Eccleſiaſticas ſuſtinent, iuxta ſtylum Rotæ, & trad. Veſtr. *in praxi lib. 8. cap. vlt. ſub num. 19. verſ. lata denique.*

2 Nec obſtare, quod Rectores, & Beneficiati ſupradicti recuſauerint dare præcedentias dictis Capellanis, & cum illis communicare emolumenta propria. Nam quo ad præcedentias Breue, & mandatum Rotale non dicunt, quod Capellani ad nutum amouibiles debeant præcedere Rectores, & Beneficiatos perpetuos, ſed tantùm, quod in præfatis Congregationibus intereſſe debeant, & gaudere omnibus priuilegiis, prærogatiuis, exemptionibus, & honoribus, quibus intereſſentes vtuntur, quod reſpectu præcedentiæ viſum fuit intelligendum eſſe, prout de iure, & ſic cum Capellani amouibiles non iure proprio vtantur, ſed iure Collegii, à quo deputantur, ad notata per Vital. *in Clem. vnica num. 22. & ſeqq. de offic. Vicar.* Lapus *alleg. 85. num. 8. verſ. ſecus in temporalibus.*

3 Sequitur, quòd Rectores, & Beneficiati perpetui qui iure proprio vtuntur, & ex perſona propria dignitatem habent vti digniores ſint de iure præferendi, Purpur. *in l. 1. ſub num. 632. verſ. & quoad cæteros, ff. de offic. eius cui mand. eſt iuriſdict.* Dec. *in cap. ſanè, il ſecondo n. 12. verſ. ſed habito reſpectu, de offic. delegat.* Menochius *conſil. 51. num. 24. lib. 1.* Rota in cauſa Pampilonen. antelationum 8. Martii 1577. relat. inter impreſſ. *deciſ. 326. num. 3. & ſeqq. par. 2. diuerſ.* itaut Capellani amouibiles præfatis prærogatiuis, priuilegiis, & honoribus in Congregationibus vti valeant reſpectu inferiorum, & placuit ſimile de coadiutoria data cum futura ſucceſſione, cum omnibus prærogatiuis, & præeminentiis coadiuti, cuius tamen ratione coadiutor non poteſt præcedere Canonicos veros, quos præcedebat coadiutus ex ſupra dictis rationibus, Rota in cauſa Salamantina Coadiutoriæ 25. Iunii 1593. coram bon. mem. Penia.

Quo verò ad emolumenta Breue pariter, & mandatum Rotale non loquuntur de iis, quæ quilibet Rector, & Beneficiatus particulari nomine percepit, ex propria Eccleſia, ſed de iis, quæ obueniunt ratione interuentus in dictis Congregationibus, & quibus alii Rectores, & Beneficiati in dictis Congregationibus intereſſentes vti ſolent, quo caſu non poteſt dici conſtare de aliqua contrauentione cum non appareat, quod in dictis Congregationibus, & ſimilibus emolumentis alii vnquam vſi fuerint, ad tradit. per Aym. *conſil. 293. num. 5.* Petr. *de prohib. fideicomm. alien. quæſt. 13. num. 46. & ſeqq.* Et ita deciſum, &c. 4

R. P. D. REMBOLDO.

Pampilonen. beneficii de Aricaleta.

Veneris 4. Iulii 1614.

ARGVMENTVM.

Clauſula arbitrio Rotæ, quando intrat ad effectum retardandi executionem Breuis, & quando iuſpatronatus præſumatur in beneficio erecto intra limites Eccleſiæ Parochialis, & de eiuſdem Eccleſiæ bonis dotatum ipſa Eccleſia exiſtente de iurepatronatus.

SVMMARIVM.

Clauſula arbitrio Rotæ relaxat aliquantum iuris rigorem, contentaturque leuioribus probationibus, & ſufficit dare fumum iuriſpatronatus ad effectum ſuperſedendi in executione Breuis nomine Cameræ, num. 1. Declara, vt num. 2.

Iuſpatronatus non acquiritur ex conceſſione Epiſcopi, aut ex Conſtitutionibus Synodalibus, nec ſuffragatur quaſi poſſeſſio Vniuerſitatis præſentandi ex Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reform. cap. 4. num. 7.

Beneficium fundatum intra limites Eccleſiæ Parochialis, & ex bonis eiuſdem Eccleſiæ dotatum, non dicitur de iurepatronatus eiuſdem Eccleſiæ, etiam quod ipſa Eccleſia eſſet mater de iurepatronatus, num. 4.

Epiſcopus non poteſt reſeruare laicis iuſpatronatus beneficii dotati de bonis Eccleſiæ matricis, num. 1.

Sententiæ latæ ad fauorem Vniuerſitatis non poſſunt præiudicare Eccleſiæ, & ſucceſſori, num. 6.

DECISIO DCLVIII.

LIcèt clauſula arbitrio Rotæ relaxet aliquantum iuris rigorem, atque hinc ſæpiùs reſolutum fuerit, ſufficere leuiores probationes, & quod detur fumus iuriſpatronatus ad effectum ſuperſedendi in executione Breuis nomine Cameræ, & præſertim in Barchinonen. Beneficii Sancti Petri 23. Februarii 1600. coram bon. memor. Cardin. Pamphilio, & in Aſtoricen. Prioratus 9. Decembris 1596. coram bon. memor. Litta, & in Foroliuien. iuriſpatronatus 15. Maii 1609. coram Reuerendo P. D. meo Manzanedo, vbi aliæ deciſiones allegantur. 1

Nihilominus in hac cauſa Domini negatiuam amplexi ſunt. Dixerunt enim, quod cum non impediat quodlibet iuſpatronatus reſeruationem, ſed illud tantùm, quòd ex fundatione, & dotatione acquiritur, Caſſador. *deciſ. 4. num. 5. de probat. & deciſ. 7. num. 5. de iurepatron.* cum aliis latè cumulatis in Compſana iuriſpatronatus 23. Ianuarii 1604. coram bon. mem. Litta, non ſufficit dare fumum iuriſpatronatus in genere, ſed neceſſe eſt, vt detur talis, cuius probatio releuet, qualem non putabant adeſſe in caſu propoſito. 2

Nam ad hunc effectum non poteſt ſuffragari Ioanni vltimus ſtatus, & quaſi poſſeſſio vniuerſitatis præſen- 3

tan-

Digitized by Google

randi, neque titulus productus ex conceſſione Epiſcopi, & Conſtitutionibus Syoodalibus. Sunt enim hæc omnia ſublata per Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de reform. cap. 9.* Eòque magis, quia verſamur in Vniuerſitate, & Parochianis, in quibus præſumitur vſurpatio, *cap. querelam*, vbi Abb. *num. 7. & in cap. cùm Eccleſia Vulterana num. 8. in fin. de elect.* Innoc. *in cap. cum Ven. num. 9. de except.* Roch. *de iurepatr. verb. Conſtruxit num. 29.* & fuit dictum io Tiburtina iuriſpatronatus 5. Iulii 1599. coram bonæ memoriæ Penia. Et ad ſummum poſſent tribuere ius ex priuilegio, quod non impedit reſeruationem, Rot. *deciſ. 364. num. 2. & 3. par. 2. diuerſ.*

4 Quinimò ex inſtrumentis exaduerſo productis clarè apparet, beneficium de quo agitur fuiſſe ab initio fundatum intra limites Eccleſiæ Parochialis, & ex bonis eiuſdem Eccleſię dotatum, ac proindè quatenus etiam probatur, Eccleſiam matricem eſſe de iurepatronatus laicorum, adhuc tameo beneficium ſic erectum eſſet, vel liberum, vel de iurepatronatus Rectoris Eccleſiæ Matricis. Placuit enim Dominis pro nunc opinio, Lambert. *de iurepatr. par. 1. 2. lib. 2. quaſt. princip. art. 15. num. 4.* optimis ibi per eum rationibus, & auctoritatibus fundata, quam abſque difficultate procedere putarunt, eo quia ex eiſdemmet iuribus à Ioanne productis apparet, hoc beneficium fuiſſe dotatum ex decimis ſpectantibus ad Eccleſiam Matricem, quæ cùm ſint debitæ Eccleſiæ, vel Rectori, de Iure diuino, non poteſt dici beneficium fuiſſe dotatum de bonis Vniuerſitatis, ſed de bonis ipſius Eccleſiæ, propterea non potuit inde aliquod ius Vniuerſitati acquiri, & præſertim ad effectum impediendi reſeruationem.

5 Nec obſtat conſenſus Epiſcopi, vel alia io contrarium adducta, quia ex ſupra dictis apparet, quod Epiſcopus non potuit reſeruare laicis iuſpatronatus beneficii dotati de bonis Eccleſiæ Matricis, quia hoc eſſet vſurpare bona ipſius Eccleſiæ, vt inquit Abb. *in cap. 3. n. 12. de Eccl. ædific.* vel ad ſummum, vt dixi tale iuſpatronatus erit ex conceſſione, & priuilegio, quod non impedit reſeruationem.

6 Similiter oon obſtant ſententiæ latæ ad fauorem Vniuerſitatis, & inſtitutiones ſubſecutæ, quia non potuerunt præiudicare Eccleſiæ, & ſucceſſori, Caputaq. *deciſ. 128. num. 4. part. 2.* Vltra quod inſtitutiones, vti plurimum emanaruot cum clauſula, *vt aſſer s, &c.*

7 Et ex his Domini cenſuerunt non ſolùm non dari ſufficientem ſumum ad effectum retardandi exequutionem, ſed quod ex probationibus factis in totum excludatur iuſpatronatus ex fundatione, vel dotatione, prout requiritur. Vnde dixerunt, nos non verſari io terminis deciſionum ſupra relatarum, & quod per conſequens non intret arbitrium ad effectum retardandi exequutionem Breuis, quod cum ſit ſufficienter iuſtificata clauſula conſtito, omninò venit exequendum.

R.P.D. REMBOLDO.

Maceraten. Pecuoiariæ.

Veneris 4. Iulij 1614.

ARGVMENTVM.

De nullitate ſententiæ defectu mandati comparentis, & de ſolutione facta tutori, quando debitorem liberet.

SVMMARIVM.

Sententia eſt nulla, quando fuit obtenta à procuratore non habente mandatum parte proteſtante neminem audiri, niſi docto de legitimo mandato, num. 1.

Solutione eius quod debetur tollitur omnis obligatio, numero 2.

Tutori ſolutio facta cum interuentu proximiorum, & decreto iudicis valida eſt, num. 2.

Solutio facta tutori liberat debitorem, ſi tutor ille publicè ſe gerebat pro tali, num. 3.

DECISIO DCLIX.

1 IN nimiam partis aduerſæ contumaciam propoſui dubium, ſolo Antonio ioformante, An ſententia contra ipſum in partibus lata ſit confirmanda, vel infirmanda. Et Domini ex vtroque capite oullitatis, ſcilicet, & iniuſtitiæ negatiuam amplexi ſunt, ſiquidem nullitas videbatur colligi ex defectu mandati illius, qui pro Vlyſſe comparuit in iudicio, & ſententiam obtinuit. Ex quo enim fuerat ſæpiùs proteſtatum, neminem exaduerſo audiri, niſi docto de mandato, non potuit iudex citrà vitium nullitatis ad vlteriora procedere, non exhibito ante ſententiam in actis mandato, Bald. *conſil. 122. ſub n. 1. verſic. ſed in hac allegatione lib. 3.* Aym. *conſil. 108. num. 1.* Rota *diuerſ. deciſ. 599. num. 2. part. 1.* Et fuit dictum in Romana prætenſæ nullitatis contractus 27. Iunii 1611. coram R. P. D. meo Pamphilio.

2 Iniuſtitia verò redditur manifeſta ex eo, quod Vlyſſes fuit ſatisfactus de prætenſo credito, vnde non poterat Antonius ad illud iterùm ſoluendum condemnari, cum ſolutione eius, quod debetur, tollatur omnis obligatio, *Inſtitut. quib. mod. toll. obligat. in princip.* etiam quod ſolutio non ſit facta ipſimet Vlyſſi, ſed Franciſco eius tutori, cùm interuentu tamen proximiorum, & decreto iudicis, vt apparet ex publico inſtrumento, qood datur, *l. Lucius, la ſeconda, §. tutela, & §. final. ff. de admin. tutor. l. 1. Cod. ſi aduerſ. ſolut.*

3 Quod autem Franciſcus, cui fuit facta ſolutio erat verus tutor Vlſſis probatur, tum ex teſtamento patris Vlyſſis, tum ex eo, quod ille publicè ſe pro tali gerebat, quod ad effectum inducendæ liberationis ſufficere videtur, *l. ſi quis ſeruo, ff. de ſolut.* Rota *diuerſ. deciſ. 89. n. 9. par. 1.* Tum denique, quia fuit ab Vlyſſe vti talis approbatus, dum ab hæredibus d. Tutoris maior factus rationem admioiſtrationis exegit, Caſtrenſ. *conſil. 1. num. 3. lib. 1.* Dec. *conſil. 261. num. 6. verſic. Et qui exegit*, Aym. *conſil. 204. num. 14.*

R. P. D. VBALDO.

Auerſana Beneficii.

Veneris 4. Iulii 1614.

ARGVMENTVM.

Agitur de conceſſione mandati de manutenendo facienda poileſſori beneficii, & hinc nonnulla ad materiam explicantur, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo dandum eſt docenti de ſua poſſeſſione, num. 1.

Poſſeſſio probatur per inſtrumentum alio non poſſidenti, num. 1.

Beneficium reſignans in manibus Papæ, amittit omne ius, omnemque poſſeſſionem ipſius beneficii, num. 2.

Poſſeſſorium retinendæ eſt ſummariſſimum, & in eo non attenditur, niſi ſimplex poſſeſſio, & nuda facti detentio, num. 3.

Sententia nulla etiam executioni mandata non priuat quem ſua poſſeſſione, num. 4.

Mandatum de manutenendo datur etiam poſſidenti ciuiliter, & non naturaliter, num. 4.

DECISIO DCLX.

1 DOmini dixerunt, eſſe dandum mandatum de manutenendo Raphaeli, quia illud datur poſſidenti, *§. retinendæ, Inſtitut. de interd. l. 1. §. huius autem*, vbi Bart. *in princip. & in §. quod ait prætor. num. 14. ff. vti poſſid.* Couarr. *pract. quæſt. cap. 17.* & ipſe ſatis docet de ſua poſſeſſione per publicum inſtrumentum adeptæ poſſeſſionis, alio non exiſtente in poſſeſſione, *l. prædia, ff. de acquir. poſſeſſ.* Rot. *deciſ. 21. de reſtit. ſpoliat. in antiq. l. non idcircò*, vbi Bald. *Cod. de fid. inſtrum.* Fuit dictum in Mediolanen. Beneficii 27. Maii 1611. & in Auguſten. Hoſpitalis 21. Februarii de eodem anno coram me, & aliàs ſæpiùs.

2 Noo obſtat, quod tempore captæ poſſeſſionis per dict. Raphaelem Petrus Paulus Auerſana eſſet in poſſeſſione. Quia iam ipſe per liberam reſignationem in manibus Papæ factam ex cauſa permutationis ad fauorem dicti Raphaelis amiſerat omne ius, & poſſeſſionem, iuxta notata per Innoc. *in cap. ſuper hoc, de renunciat.* Rot. *deciſ. 2. de renunciat. in antiq.* Fuit dictum in Hiſpalen. Permutationis 4. Decembris 1595. coram Gipeio, & io Mutinen. Canonicatus 27. Martii 1602. coram Litta.

3 Minùs obſtat impetratio facta per D. Florillum

ob

Digitized by Google

ob non expreſſionem veri valoris, quia hoc nihil commune habet cum hoc iudicio Summariiſſimo manutentionis, in quo non attenditur, niſi ſimplex poſſeſſio, & nuda facti detentio, Couarr. *pract. quæſt. d. cap. 17. ſub num. 4. verſ. in ſpecie*, Rota *diuerſ. deciſ. 641. num. 8. part. 1.*

4 Non obſtat ſententia Nuncii ad fauorem dicti Florilli, quia quatenus fuiſſet executioni demandata, de quo non conſtat, nihil faceret, quia cùm fuerit per duas deciſiones coram me declarata nulla, & per primam etiam iniuſta non priuaſſet dictum Raphaelem ſua poſſeſſione, *l. fin.* vbi Gloſſ. & Doct. *Cod. ſi per vim, vel alio modo*, Ruin. *conſil. 17. num. 5. lib. 5.* Rot. *diuerſ. deciſ. 802. n. 7. par. 1.* ſaltem poſſeſſione ciuili, quę animo retinetur, cuius ratione non competit manutentio, Iaſ. *in l. clam poſſidere, §. qui ad nundinas num. 62. ff. de acqu. poſſeſſ.* cum aliis per Menoch. *de retinen. remed. 3. num. 22.* Fuit dictum in Romana Vineæ de Ruſconibus 28. Nouembris 1611. coram R. P. D. meo Sacrato, & in Romana Domorum 24. Februarii 1612. coram me. Et ita deciſum Raphaele ſolùm informante.

R. P. D. VBALDO.

Meliten. Beneficii.

Veneris 4. Iulii 1614.

ARGVMENTVM.

De probatione poſſeſſionis; quando ſpoliatus redintegrari petit ad poſſeſſionem, qua ſpoliatus eſt, nonnulla notanda, de quibus in Summariis.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio probatur per inſtrumentum ad effectum manutentionis, num. 1.

Poſſeſſio probatur per locationem bonorum iunctis adminiculis, num. 2.

Spoliatus petens ſe reſtitui ad poſſeſſionem, qua ſe ſpoliatum dicit, cenſetur confiteri poſſeſſionem ſpoliantis, num. 2.

Mandatum de manutenendo datur etiam ſpoliatori, n. 2.

Appellatione pendente ſententia exequi non poteſt, num. 3. & num. 6.

Manutentio datur ratione ciuilis poſſeſſionis, quando quis non habuit ſe pro ſpoliato, num. 3.

Statutum correctorium iuris communis extendi non debet, num. 4.

Spoliatus non reſtituitur, niſi probauerit ſuam poſſeſſionem tempore ſpoliationis, num. 5.

DECISIO DCLXI.

1 DOmini dixerunt, mandatum de manotenendo dandum eſſe D. Equiti Berzetto in poſſeſſione beneficii, de quo agitur, quia de eius poſſeſſione conſtat ex publico inſtrumento adepta poſſeſſionis, quod plenè probat poſſeſſione vacante, *l. prædia, ff. de acquir. poſſeſſ.* Rot. *deciſ. 56. num. 1. par. 1. diuerſ. & ſæpè in aliis.*

2 Quæ poſſeſſio coadiuuatur ex inſtrumento locationis bonorum dicti beneficii factæ à dicto Equite, quæ cùm adminiculis probat Bart. *in l. ad probationem, Cod. locati* Rot. apud Seraph. *deciſ. 896. num. 2.* Quod verò d. poſſeſſionem retinet de tempore motæ litis probatur ex memoriali loco libelli dato per D. Equitem Cagnolum Aduerſarium in quo petiit ſe redintegrari ad dictum beneficium, quo ſe dicebat ſpoliatum per Equitem Berzettum, & ex ſententiis, quæ mandant Cagnolum reponi ad dictam poſſeſſionem. Ex his enim neceſſariò infertur, quod poſſeſſio de tempore motæ litis eſſet penes Berzettum prætenſum ſpoliatorem, Abb. *in cap. cum ad ſedem num. 28. de reſtit. ſpoliat.* Soccin. *in l. rem, quæ nobis num. 16. ff. de acquir. poſſeſſ.* Menoch. *de recup. remed. 15. num. 383.* & aliàs certum eſt, quod etiam ſpoliatori datur manutentio, Menoch. *de retinen. remed. vlt. num. 18.* Rot. *deciſ. 641. n. 8. par. 1. diuerſ.*

3 Non obſtant ſententiæ ad fauorem Cagnoli, quarum vigore dicitur cepiſſe poſſeſſionem, quia ſtante appellatione ad Sanctiſſimum pro parte Berzetti, & litis introductione in Rota, non potuerunt executioni demandari, *cap. non ſolum, de appellationib. in 6.* & interim Berzetto, qui non ſe habuit pro ſpoliato competit manutentio ſaltem ratione ciuilis poſſeſſionis, Menoch. *de retinen. remed. 3. num. 22.* Rot. *deciſ. 19. num. 12. par. 2. diuerſ.*

Non obſtat, quod in vim ſtabilimentorum Religionis Hieroſolymitanæ duæ conformes habent executionem, etiamſi fuerit appellatum, quia fuit reſponſum, *allegat. cap. 22. tit. 7. de concil.* non loqui de appellatione interpoſita ad Papam, ſed ad Concilium Generale, & cùm ſit correctorium iuris communis, non debet extendi, DD. *in auth. quas actiones, C. de ſacroſ. Eccl.* Alex. *conſ. 167. nu. 13. verſic. nec etiam obſtat lib. 7. cum vulg.* 4

Accedebat etiam iniuſtitia dd. ſententiarum, quæ mandant redintegrari Cagnolum ad poſſeſſionem beneficii, nec tamen conſtat vnquam illud poſſediſſe, cùm aliàs primum extremum in ſpolio ſit concludenter probandum, Afflict. *deciſ. 364. num. 5.* Rot. *deciſ. 165. nu. 1. par. 2.* Prior enim Cagnolus benè habuit ius conferendi dictum beneficium, prout illud contulit Berzetto, & vti collator pro ſe illud retinere non poterat. 5

Deciſio in Camerinen. penſionis 22. Iunii 1594. coram Giptio exemplo allegata videbatur non applicari, quia loquitur quando à ſententia ſuper delegatione manutentionis non fuit appellatum, vel non fuerat proſecuta appellatio. Ideò non mirum, ſi fuerat amiſſa poſſeſſio: hic autem appellatio fuit interpoſita, vt ſupra dictum eſt. Et ita deciſum eſt. 6

R. P. D. VBALDO.

Signina bonorum.

Veneris 4. Iulij 1614.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis, quod duæ conformes faciant rem iudicatam, habet locum etiam in Vniuerſitate litigante, dummodò ſententiæ ſint validæ. Secus ſi inualidæ, & apocha non archiuiata facit fidem, quando conſtat de legalitate Notarii, & ceſſat ſuſpicio fraudis.

SVMMARIVM.

Sententia, à qua non appellatur, tranſit in iudicatum, num. 1.

Sententiæ duæ conformes faciunt rem iudicatam vigore Statuti Vrbis, etiam inter Vniuerſitatem, in eius diſtrictus exiſtentem, num. 2.

Sententiæ duæ conformes faciunt rem iudicatam vigore Statuti Vrbis, quando ſunt validæ, ſecus ſi ſint nullæ, num. 3.

Apocha etiam non Archiuiata facit fidem, quando conſtat de legalitate Notarii, & ceſſat ſuſpicio fraudis, num. 4.

DECISIO DCLXII.

FVit dictum conſtare de re iudicata, tum quia non fuit appellatum à ſententia Rotali vltimo loco lata, *Auth. hodie, C. de appell. cap. cum dilectus in fine, de elect. cap. quod ad conſultationem, de re iudic. cap. Romana, §. ſi verò, de appell. in 6.* Fuit dictum in Romana Domorum 19. Ianuarii 1611. coram Reuerendiſſ. Bononien. & in Romana locorum montium 25. Maii, & in Romana Pecuniaria 27. Iunii 1611. coram me. 1

Tum quia dicta ſententia eſt conformis ſententiæ R. P. D. Biſii, & ſic cum Ciuitas Signita ſit in diſtrictu, vt deponunt teſtes in hac cauſa examinati, intrat diſpoſitio Statuti Vrbis *lib. 1. cap. 178.* quod duę conformes inter eius incolas, & diſtrictuales habeant vim trium, & faciant rem iudicatam, Rot. *diuerſ. deciſ. 37. num. 1. par. 3. lib. 2.* fuit dictum in dict. Romana Domorum 19. Ianuarii 1611. coram Reuerendiſſimo Bononien. & in dicta Romana locorum montium coram me. 2

Non obſtat, quod Statutum intelligatur de ſententiis validis, & iuſtis, vt fuit dictum in Bononien. de Ghelis 9. Iunii 1610. coram R. P. D. meo Coccino, quia de illarum validitate non dubitatur, & de earum iuſtitia paret ex concordia inter partes inita ſuper hæreditate quondam Franciſci, & Pomponii, quæ concordia fuit canonizata per duas deciſiones coram bon. mem. Penia. 3

Nec videtur obſtare, quod apocha tranſactionis non ſit Archiuiata, quia fuit reſponſum, Bullam Archiuii 4

non

non eſſe iu vſu, qoando conſtat de legalitate Notarij, & ceſſat ſuſpicio fraudis, prout in caſu noſtro, Put. *deciſ.* 304. *lib.* 1. Et ita foit deciſum Panetio, & conſortibus tantum informantibus in magna Liuij aduerſarij contumacia.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Menſæ Nummulariæ.

Mercurij 30. Iulij 1614.

ARGVMENTVM.

Fœminæ an, quando, & quomodo ſint incapaces officiorum publicorum, ſeu priuatorum, & quando veniunt appellatione filiorum, hæredum, ſucceſſorum, poſterorum, & ſimilium, & quando fœminis excluſis cenſeantur etiam excluſi maſculi fœminarum filij.

SVMMARIVM.

Menſa Nummularia eſt ſimilis officijs, quæ olim in Ciuitate exercebantur, n. 2.

Officium dicitur publicum quorum Officiales eliguntur à Papa, num. 3.

Gabellas exigere, illaſque Cameræ ſoluere officium publicum eſt, num. 3.

*Mulieres ſunt incapaces omnium officiorum ciuilium, & publicorum, etiam quod officium ſit publicum auctoritate, licet vtilitate priuatum, & etiam quando officium eſt priuatum auctoritate, & vtilitate, n.*4.

*Mulieres ſunt incapaces exactionis gabellæ, & propterea non ſuccedunt in conductione vectigalium, n.*5.

*Fœminis exercitium menſæ nummulariæ non conceditur propter honeſtatem, & quia illis propter immaturitatem iudicij habilitas non conuenit, n.*6.

*Gabellas exigere eſt munus mere perſonale, num.*7.

Munera perſonalia in Romana Curia ad Cameram ſpectantia fœminis non conceduntur, num. 7.

*Dictio alium repetit qualitatem & ſimilitudinem in ſubſtantia, n.*8.

*Virorum appellatione non veniunt fœminæ, n.*8.

Continuatio debet conſeri facta in eodem ſtatu, in quo quis exiſtebat de tempore conceſſionis, n 9.

Fœminæ poſſunt eſſe capaces tituli, licet non ſint capaces exercitij, quando poſſunt exercere per alium, n. 10.

*Dictio illi eſt relatiua, operaturque ſpecialem relationem ad ſupra expreſſa, n.*11.

*Fœminæ propter iudicij immaturitatem non dicuntur habere aliquam habilitatem, n.*12.

*Feudi ſucceſſione ſunt etiam capaces fœminæ, quando in inueſtitura fuit data facultas inſeruiendi per alium. Declara, vt num.*13.

*Filiorum appellatione veniunt fœminæ per extenſionem, non autem ex propria verbi ſignificatione, n.*14.

*Filiorum appellatione non veniunt fœminæ in materia differenti ex natura rei, & ex mente concedentis, n.*14.

*Filiorum appellatione non veniunt fœminæ in conceſſione officiorum, num.*15.

*Hæredum, & ſucceſſorum appellatione non veniunt fœminæ in materia differenti, n.*16.

*Filiorum, & hæredum appellatione coniunctiuè vocatorum quando veniant fœminæ, n.*17. *&* 18.

*Emphyteuſis conceſſa pro filijs, & hæredibus, numquid tranſeat ad fœminas, n.*18.

*Poſterorum, ſeu familiæ appellatione fœminæ non comprehenduntur in materia differenti, n.*19.

*Priuilegia ſunt ſtrictè interpretanda, num.*20.

*Beneficia Principis licet ſint latè interpretanda, interpretatio tamen debet eſſe talis, quæ non augeat conceſſionem, nec comprehendat illos, qui in ea comprehenſi non ſunt, n.*21.

*Fœminæ vbi ſunt excluſæ in aliqua conceſſione, cenſentur etiam excluſi fœminarum filij, n.*22. *Vbi præſertim quando conceſſio fuit facta fauore familiæ.*

*Deſcendentium, vel hæredum maſculorum appellatione numquid veniant maſculi, nati ex fœmina, n.*22.

*Conceſſio facta motu proprio intelligenda eſt, prout iacet, num.*24.

*Veriſimilis mens concedentis ſemper attendenda eſt in conceſſionibus, num.*24.

DECISIO DCLXIII.

1 LEo X. recol. mem. conceſſit Iacobo de Frangipanibus ius, & facultatem teoendi, & exercendi vnam menſam nummulariam in foro piſcium per hæc verba, tibi pro te, tuiſque filijs hæredibus, & ſucceſſoribus de tuo corpore recta linea deſcendentibus in perpetuum ius, & facultatem vnam menſam nummulariam in foro piſcium per te, & ſucceſſores tuos prædictos, ſeu alium virum integrum, & fidelem, quem tu, & illi reſpectiuè ad hoc duxeritis pro tempore deputandum tenendi, & exerceodi concedimus. Cumque vltimu loco deceſſerit Hieronymus vltimus maſculus relicta D. Laura filia nupta D. Ludouico de Matthæis, Dubitatum fuit in Camera coram D. Vidono, An dicta Laura eſſet comprehenſa in dicta conceſſione, & ſic Ao ſententia Illuſtriſſimi Cardinalis Protheſaurarij eſſet confirmanda, & cum Domini Clerici non fuerint concordes, placuit Sanctiſſimu Dom. N. tranſmittere ad nos informationes, & reſpouſiuues pro vtraque parte datas, & expreſsè iniungere, vt pro veritate ſententiam diceremus, & dubio per me propoſito io Congregatione ſupra dicta die, maturèque diſcuſſu concordi voto fuit reſolutum fœminas, & ſic Lauram non eſſe comprehenſas in dicta conceſſione Leonis, & propterea ius alteri concedendi eſse deuolutum ad Cameram, & hoc ſiue attendamus naturam rei, ſiue mentem concedentis.

2 Nam quantum attinet ad naturam, certum eſt, iſtud ius tenendi, & exercendi hanc publicam menſam eſſe ſimile officijs, quæ olim io Ciuitate exercebantur, de quibus *in l.2. iuncta gloſſ. fin. de nund.* quæ ad inſtar Argentariæ eſſe dicit Budæus *in l. ſi hominem, § quoties, colum.5. verſ. horum nunc inſtar fere ſunt, ff. depoſit.* & per conſequens dicitur officium publicum, vt de communi contra *gloſſ. in l. prætor. §. etſi ſeruus, in ver. poteſt, & in l. Argentarius, in ver. publicam, ff. de eden.* teſtatur Plautius, *in Rubr. C. de eden. cap.9. in princ. & cap.*10. *num.*4. *& in l.1. eod. tit. cap.6. n.3. & ſeq. lib.2. & de veriori opin.* Ronchegall. *in l. eandem, n.144. verſ. arbitror tamen, ff. de duob. reis*, & contrarijs reſpondet Alphan. *in Rubr. C. de eden. n.24. &* 25. & Fachin. *cont. iur. lib.* 11. *cap.*86.

3 Quod præcipuè eſt dicendum, tum quia illi de Frangipanibus officiales, & exercitores huius menſæ fuerunt electi ab ipſo Papa, quo caſu huiuſmodi officium dicitur publicum, Roffred. *in tract. ord. iud. par.3. rubr. de Action. in fact. ex dict. de eden. n.2. verſ. iura enim*, Runchegall. *in d. l. eandem, num.144. verſ. arbitror tamen, ff. de duob. reis*, & ſentit Aret. *in cap.1. num.20. de probat.* & Caſtr. *in l. prætor. in princip. ff. de eden.* Tum quia vt patet ex eadem conceſſione exigunt gabellam, eamque Cameræ ſoluunt, quod eſt officium, ſeu munus publicum, Caſtr. *in conſil.468. col. 2. ante fin. verſ. & ideò præſuppoſito*, ibi habere aliquod officium iu gabellis, *lib.* 1. Luc. de Penna *in l. vnic. col.1. ante fin. verſ. an ergo cogitur, C. de mulier. & in quo loc. lib.*10. quem ſequitur Dec. *in l. fœmina, n.*23. *verſ.10. non poteſt, ff. de reg. iur.*

4 Vnde ſequitur mulieres iſtius officij, ſeu menſæ eſſe omoinò incapaces, vt eſt text. *in verbis in l. fœmina, ff. de reg. iur.* Vbi quod fœminæ remotæ ſunt ab omnibus officijs ciuilibus, & publicis, & not. Dec. *ibid. n.2. cum pluribus ſeqq.* Petr. Fabr. *ibi poſt princip. verſ. deinde officia publica*, Mainer. *n.19. & ſeq.* Vbi idem dicit, nedum quando officium eſt publicum authoritate, & vtilitate, ſed etiam quandu eſt publicum authoritate, vtilitate tamen priuatum, & regulariter etiam, quando eſt priuatum authoritate, & vtilitate, ad idem eſt text. *in l.1. in princip.* Vbi quod ciuilia officia fœminis adempta ſunt, *& in l.2. in princip. ff. ad Velleia, l.1. §. ſexum, ff. de poſtul.* Caldaſ. *de iur. emphyteu. lib.3. cap.15. num.21. in fin.* Celſus Vgo *conſ.16. n.19.* Syluau. *conſ.1. n.8. &* 9.

5 Et præcipuè propter dictam exactionem Gabellæ, quod mulieres ſint illius incapaces, dicunt Luc. de Penn. & Dec. *loc. præcit.* Alberic. *in l. adeo, alias ideo, n.2. ff. pro ſoc.* Vbi quod mulieres non ſuccedunt in conductione vectigalium, cum non ſint idoneæ ad tales conductiones, & quod ita fuit iudicatum Parmæ, cuius dictum ſequitur Martin. Lauden. *de fiſco, quæſt.190.* Peregr. *de iur. fiſc. lib.6. tit.5. n.10.* & benè ad propoſitum Io. Gœddeus, *conſ.24 num.94. inter conſ. Academiæ Marpurgi.*

ob non expreſſionem veri valoris, quia hoc nihil commune habet cum hoc iudicio Summariſſimo manutentionis, in quo non attenditur, niſi ſimplex poſſeſſio, & nuda facti detentio, Couarr. *pract. quæſt. d. cap. 17. ſub num. 4. verſ. in ſpecie*, Rota *diuerſ. deciſ.* 641. *num.* 8. *part.* 1.

4 Non obſtat ſententia Nuncii ad fauorem dicti Florilli, quia quatenus fuiſſet executioni demandata, de quo non conſtat, nihil faceret, quia cùm fuerit per duas deciſiones coram me declarata nulla, & per primam etiam iniuſta non priuaſſet dictum Raphaelem ſua poſſeſ-
2 ſione, *l. fin.* vbi Gloſſ. & Doct. *Cod. ſi per vim, vel alio modo*, Ruin. *conſil.* 17. *num.* 5. *lib.* 5. Rot. *diuerſ. deciſ.* 802. *n.* 7. *par.* 1. ſaltem poſſeſſione ciuili, quę animo retinetur, cuius ratione non competit manutentio, Iaſ. *in l. clam poſſidere*, §. *qui ad nundinas num.* 62. *ff. de acqu. poſſeſſ.* cum aliis per Menoch. *de retinen. remed.* 3. *num.* 22. Fuit dictum in Romana Vineæ de Rusconibus 28. Nouembris 1611. coram R. P. D. meo Sacrato, & in Romana Domorum 24. Februarii 1612. coram me. Et ita deciſum Raphaele ſolùm informante.

R. P. D. VBALDO.

Meliten. Beneficii.

Veneris 4. Iulii. 1614.

ARGVMENTVM.

De probatione poſſeſſionis; quando ſpoliatus redintegrari petit ad poſſeſſionem, qua ſpoliatus eſt, nonnulla notanda, de quibus in Summariis.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio probatur per inſtrumentum ad effectum manutentionis, num. 1.

Poſſeſſio probatur per locationem bonorum iunctis adminiculis, num. 2.

Spoliatus petens ſe reſtitui ad poſſeſſionem, quà ſe ſpoliatum dicit; cenſetur confiteri poſſeſſionem ſpoliantis, num. 2.

Mandatum de manutenendo datur etiam ſpoliatori, n. 2.

Appellatione pendente ſententia exequi non poteſt, num. 3. *& num.* 6.

Manutentio datur ratione ciuilis poſſeſſionis, quando quis non habuit ſe pro ſpoliato, num. 3.

Statutum correctorium iuris communis extendi non debet, num. 4.

Spoliatus non reſtituitur, niſi probauerit ſuam poſſeſſionem tempore ſpoliationis, num. 5.

DECISIO DCLXI.

1 DOmini dixerunt, mandatum de manutenendo dandum eſſe D. Equiti Berzetto in poſſeſſione beneficii, de quo agitur, quia de eius poſſeſſione conſtat ex publico inſtrumento adepta poſſeſſionis, quod plenè probat poſſeſſione vacante, *l. prædia, ff. de acquir. poſſeſſ.* Rot. *deciſ.* 56. *num.* 1. *par.* 1. *diuerſ. & ſæpè in aliis.*

2 Quæ poſſeſſio coadiuuatur ex inſtrumento locationis bonorum dicti beneficii factæ à dicto Equite, quæ cùm adminiculis probat Bart. *in l. ad probationem, Cod. locati* Rot. apud Seraph. *deciſ.* 896. *num.* 2. Quod verò d. poſſeſſionem retinet de tempore motæ litis probatur ex memoriali loco libelli dato per D. Equitem Cagnolum Aduerſarium in quo petiit ſe redintegrari ad dictum beneficium, quo ſe dicebat ſpoliatum per Equitem Berzettum, & ex ſententiis, quæ mandant Cagnolum reponi ad dictam poſſeſſionem. Ex his enim neceſſariò infertur, quod poſſeſſio de tempore motæ litis eſſet penes Berzettum prætenſum ſpoliatorem, Abb. *in cap. cum ad ſedem num.* 28. *de reſtit. ſpoliat.* Soccin. *in l. rem, quæ nobis num.* 16. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Menoch. *de recup. remed.* 15. *num.* 383. & aliàs certum eſt, quod etiam ſpoliatori datur manutentio, Menoch. *de retinen. remed. vlt. num.* 18. Rot. *deciſ.* 641. *n.* 8. *par.* 1. *diuerſ.*

3 Non obſtant ſententiæ ad fauorem Cagnoli, quarum vigore dicitur cepiſſe poſſeſſionem, quia ſtante appellatione ad Sanctiſſimum pro parte Berzetti, & litis introductione in Rota, non potuerunt executioni demandari, *cap. non ſolum, de appellationib. in* 6. & interim Berzetto, qui non ſe habuit pro ſpoliato competit manutentio ſaltem ratione ciuilis poſſeſſionis, Menoch. *de retinen. remed.* 3. *num.* 22. Rot. *deciſ.* 19. *num.* 12. *par.* 2. *diuerſ.*

Non obſtat, quod in vim ſtabilimentorum Religionis Hieroſolymitanæ duæ conformes habent executionem, etiamſi fuerit appellatum, quia fuit reſponſum, *allegat. cap.* 22. *tit.* 7. *de concil.* non loqui de appellatione interpoſita ad Papam, ſed ad Concilium Generale, & cùm ſit correctorium iuris communis, non debet extendi, DD. *in auth. quas actiones, C. de ſacroſ. Eccl.* Alex. *conſ.* 167. *nu.* 13. *verſic. nec etiam obſtat lib.* 7. *cum vulg.* 4

Accedebat etiam iniuſtitia dd. ſententiarum, quæ mandant redintegrari Cagnolum ad poſſeſſionem beneficii, nec tamen conſtat vnquam illud poſſediſſe, cùm aliàs primum extremum in ſpolio ſit concludenter probandum, Afflict. *deciſ.* 364. *num.* 5. Rot. *deciſ.* 165. *nu.* 1. *par.* 2. Prior enim Cagnolus benè habuit ius conferendi dictum beneficium, prout illud contulit Berzetto, & vti collator pro ſe illud retinere non poterat. 5

Deciſio in Camerinen. penſionis 22. Iunii 1594. coram Giptio exemplo allegata videbatur non applicari, quia loquitur quando à ſententia ſuper delegatione manutentionis non fuit appellatum, vel non fuerat proſecuta appellatio. Ideò non mirum, ſi fuerat amiſſa poſſeſſio: hic autem appellatio fuit interpoſita, vt ſupra dictum eſt. Et ita deciſum eſt. 6

R. P. D. VBALDO.

Signina bonorum.

Veneris 4. Iulij 1614.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis, quod duæ conformes faciant rem iudicatam, habet locum etiam in Vniuerſitate litigante, dummodò ſententiæ ſint validæ. Secus ſi inualidæ, & apocha non archiuiata facit fidem, quando conſtat de legalitate Notarii, & ceſſat ſuſpicio fraudis.

SVMMARIVM.

Sententia, à qua non appellatur, tranſit in iudicatum, num. 1.

Sententiæ duæ conformes faciunt rem iudicatam vigore Statuti Vrbis, etiam inter Vniuerſitatem, in eius diſtrictis exiſtentem, num. 2.

Sententiæ duæ conformes faciunt rem iudicatam vigore Statuti Vrbis, quando ſunt validæ, ſecus ſi ſint nullæ, num. 3.

Apocha etiam non Archiuiata facit fidem, quando conſtat de legalitate Notarii, & ceſſat ſuſpicio fraudis, num. 4.

DECISIO DCLXII.

FVit dictum conſtare de re iudicata, tum quia non fuit appellatum à ſententia Rotali vltimo loco lata, *Auth. hodie, C. de appell. cap. cum dilectus in fine, de elect. cap. quod ad conſultationem, de re iudic. cap. Romana*, §. *ſi verò, de appell. in* 6. Fuit dictum in Romana Domorum 19. Ianuarii 1611. coram Reuerendiſſ. Bononien. & in Romana locorum montium 25. Maii, & in Romana Pecuniaria 27. Iunii 1611. coram me. 1

Tum quia dicta ſententia eſt conformis ſententiæ R. P. D. Bilii, & ſic cum Ciuitas Signia ſit in diſtrictu, vt deponunt teſtes in hàc cauſa examinati, intrat diſpoſitio Statuti Vrbis *lib.* 1. *cap.* 178 quod duę conformes inter eius incolas, & diſtrictuales habeant vim trium, & faciant rem iudicatam, Rot. *diuerſ. deciſ.* 37. *num.* 1. *par.* 3. *lib.* 2. fuit dictum in dict. Romana Domorum 19. Ianuarii 1611. coram Reuerendiſſimo Bononien. & in dicta Romana locorum montium coram me. 2

Non obſtat, quod Statutum intelligatur de ſententiis validis, & iuſtis, vt fuit dictum in Bononien. de Ghelis 9. Iunii 1610. coram R. P. D. meo Coccino, quia de illarum validitate non dubitatur, & de earum iuſtitia patet ex concordia inter partes inita ſuper hæreditate quondam Franciſci, & Pomponii, quæ concordia fuit canonizata per duas deciſiones coram bon. mem. Penia. 3

Nec videtur obſtare, quod apocha tranſactionis non ſit Archiuiata, quia fuit reſponſum, Bullam Archiuii non 4

Digitized by Google

non eſſe in vſu, quando conſtat de legalitate Notarij, & ceſſat ſuſpicio fraudis, prout in caſu noſtro, Put. *deciſ.* 304. *lib.* 1. Et ita fuit deciſum Panetio, & conſortibus tantum informantibus in magna Liuij aduerſarij contumacia.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Menſæ Nummulariæ.

Mercurij 30. Iulij 1614.

ARGVMENTVM.

Fœminæ an, quando, & quomodo ſint incapaces officiorum publicorum, ſeu priuatorum, & quando veniunt appellatione filiorum, hæredum, ſucceſſorum, poſterorum, & ſimilium, & quando fœminis excluſis cenſeantur etiam excluſi maſculi fœminarum filij.

SVMMARIVM.

Menſa Nummularia eſt ſimilis officijs, quæ olim in Ciuitate exercebantur, n 2.

Officium dicitur publicum quorum Officiales eliguntur à Papa, num. 3.

Gabellas exigere, illaſque Cameræ ſoluere officium publicum eſt, num. 3.

Mulieres ſunt incapaces omnium officiorum ciuilium, & publicorum, etiam quod officium ſit publicum auctoritate, licet vtilitate priuatum, & etiam quando officium eſt priuatum auctoritate, & vtilitate, n.4.

Mulieres ſunt incapaces exactionis gabellæ, & propterea non ſuccedunt in conductione vectigalium, n.5.

Fœminis exercitium menſæ nummulariæ non conceditur propter honeſtatem, & quia illis propter immaturitatem iudicij habilitas non conuenit, n.6.

Gabellas exigere eſt munus mere perſonale, num.7.

Munera perſonalia in Romana Curia ad Cameram ſpectantia fœminis non conceduntur, num.7.

Dictio alium repetit qualitatem & ſimilitudinem in ſubſtantia, n.8.

Virorum appellatione non veniunt fœminæ, n.8.

Continuatio debet cenſeri facta in eodem ſtatu, in quo quis exiſtebat de tempore conceſſionis, n 9.

Fœminæ poſſunt eſſe capaces tituli, licet non ſint capaces exercitij, quando poſſunt exercere per alium, n. 10.

Dictio illi eſt relatiua, operaturque ſpecialem relationem ad ſupra expreſſa, n.11.

Fœminæ propter iudicij immaturitatem non dicuntur habere aliquam habilitatem, n.12.

Feudi ſucceſſione ſunt etiam capaces fœminæ, quando in inueſtitura fuit data facultas inſeruiendi per alium. Declara, vt num.13.

Filiorum appellatione veniunt fœminæ per extenſionem, non autem ex propria verbi ſignificatione, n.14.

Filiorum appellatione non veniunt fœminæ in materia differenti ex natura rei, & ex mente concedentis, n.14.

Filiorum appellatione non veniunt fœminæ in conceſſione officiorum, num.15.

Hæredum, & ſucceſſorum appellatione non veniunt fœminæ in materia differenti, n.16.

Filiorum, & hæredum appellatione coniunctiuè vocatorum quando veniant fœminæ, n.17. & 18.

Emphyteuſis conceſſa pro filijs, & hæredibus, numquid tranſeat ad fœminas, n.18.

Poſterorum, ſeu familiæ appellatione fœminæ non comprehenduntur in materia differenti, n.19.

Priuilegia ſunt ſtrictè interpretanda, num.20.

Beneficia Principis licet ſint latè interpretanda, interpretatio tamen debet eſſe talis, quæ non augeat conceſſionem, nec comprehendat illos, qui in ea comprehenſi non ſunt, n.21.

Fœminæ vbi ſunt excluſæ in aliqua conceſſione, cenſentur etiam excluſi fœminarum filij, n.22. Vbi præſertim quando conceſſio fuit facta fauore familiæ.

Deſcendentium, vel hæredum maſculorum appellatione numquid veniant maſculi, nati ex fœmina, n.22.

Conceſſio facta motuproprio intelligenda eſt, prout iacet, num.24.

Veriſimilis mens concedentis ſemper attendenda eſt in conceſſionibus, num.24.

DECISIO DCLXIII.

LEo X. recol. mem. conceſſit Iacobo de Frangipani- 1
bus ius, & facultatem tenendi, & exercendi vnam menſam nummulariam in foro piſcium per hæc verba, tibi pro te, tuiſque filijs hæredibus, & ſucceſſoribus de tuo corpore rectà linea deſcendentibus in perpetuum ius, & facultatem vnam menſam nummulariam in foro piſcium per te, & ſucceſſores tuos prædictos, ſeu alium virum integrum, & fidelem, quem tu, & illi reſpectiuè ad hoc duxeritis pro tempore deputandum tenendi, & exercendi concedimus. Cumque vltimo loco deceſſerit Hieronymus vltimus maſculus relicta D. Laura filia nupta D. Ludouico de Matthæis, Dubitatum fuit in Camera coram D. Vidono, An dicta Laura eſſet comprehenſa in dicta conceſſione, & ſic An ſententia Illuſtriſſimi Cardinalis Protheſaurarij eſſet confirmanda, & cum Domini Clerici non fuerint concordes, placuit Sanctiſſimo Dom. N. tranſmittere ad nos informationes, & reſponſiones pro vtraque parte data, & expreſſè iniungere, vt pro veritate ſententiam diceremus, & dubio per me propoſito in Congregatione ſupra dicta die, maturèque diſcuſſo concordi voto ſuit reſolutum fœminas, & ſic Lauram non eſſe comprehenſas in dicta conceſſione Leonis, & propterea ius alteri concedendi eſſe deuolutum ad Cameram, & hoc ſiue attendamus naturam rei, ſiue mentem concedentis.

Nam quantum attinet ad naturam, certum eſt, iſtud 2
ius tenendi, & exercendi hanc publicam menſam eſſe ſimile officijs, quæ olim in Ciuitate exercebantur, de quibus *in l.2. iuncta gloſſ. fin. de nund.* quæ ad inſtar Argentariæ eſſe dicit Budæus *in l. ſi hominem, § quoties, colum.5. verſ. horum nunc inſtar fere ſunt, ff. depoſit.* & per conſequens dicitur officium publicum, vt de communi contra *gloſſ. in l. prætor. §. etſi ſeruus, in ver. poteſt, & in l. Argentarius, in ver. publicam, ff. de eden.* teſtatur Plautius, *in Rubr. C. de eden. cap.9. in princ. & cap.10. num.4. & in l.1. eod. tit. cap.6. n.3. & ſeq. lib.2. & de veriori opin.* Ronchegall. *in l. eandem, n.144. verſ. arbitror tamen, ff. de duob. reis,* & contrarijs reſpondet Alphan. *in Rubr. C. de eden. n.24. & 25.* & Fachin. *cont. iur. lib.11. cap.86.*

Quod præcipuè eſt dicendum, tum quia illi de Frangi- 3
panibus officiales, & exercitores huius menſæ fuerunt electi ab ipſo Papa, quo caſu huiuſmodi officium dicitur publicum, Roffred. *in tract. ord. iud. par.3. rubr. de Action. in fact. ex dict. de eden. n.2. verſ. iura enim,* Ronchegall. *in d. l. eandem, num.144. verſ. arbitror tamen, ff. de duob. reis,* & ſentit Aret. *in cap.1. num.20. de probat.* & Caſtr. *in l. prætor. in princip. ff. de eden.* Tum quia vt patet ex eadem conceſſione exigunt gabellam, eamque Cameræ ſoluunt, quod eſt officium, ſeu munus publicum, Caſtr. *in conſil.466. col.2. ante fin. verſ. & ideò præſuppoſito,* ibi habere aliquod officium in gabellis, *lib.1.* Luc. de Penna *in l. vnic. col.1. ante fin. verſ. an ergo cogitur, C. de mulier. & in quo loc. lib.10.* quem ſequitur Dec. *in l. fœminæ, n.23. verſ.10. non poteſt, ff. de reg. iur.*

Vnde ſequitur mulieres iſtius officij, ſeu menſæ eſſe 4
omninò incapaces, vt eſt text. *in verbis in l. fœminæ, ff. de reg. iur.* Vbi quod fœminæ remotæ ſunt ab omnibus officijs ciuilibus, & publicis, & not. Dec. *ibid. n.2. cum pluribus ſeqq.* Petr. Fabr. *ibi poſt princip. verſ. deinde officia publica,* Mainer. *n.19. & ſeq.* Vbi idem dicit, nedum quando officium eſt publicum authoritate, & vtilitate, ſed etiam quando eſt publicum authoritate, vtilitate tamen priuatum, & regulariter etiam, quando eſt priuatum authoritate, & vtilitate, ad idem eſt text. *in l.1. in princip.* Vbi quod ciuilia officia fœminis adempta ſunt, *& in l.2. in princip ff. ad Velleia, l.1. §. ſexum, ff. de poſtul.* Caldaſ. *de iur. emphyteu. lib.3. cap.15. num.21. in fin.* Celſus Vgo *conſ.16. n.19.* Syluan. *conſ.1. n.8. & 9.*

Et præcipuè propter dictam exactionem Gabellæ, quod 5
mulieres ſint illius incapaces, dicunt Luc. de Penn. & Dec. *loc. præcit.* Alberic. *in l. adeo, alias ideo, n.2. ff. pro ſoc.* Vbi quod mulieres non ſuccedunt in conductione vectigalium, cum non ſint idoneæ ad tales conductiones, & quod ita fuit iudicatum Parmæ, cuius dictum ſequitur Martin. Lauden. *de fiſco, quæſt.190.* Peregr. *de iur. fiſc. lib.6. tit.5. n.10.* & benè ad propoſitum Io. Gœddeus, *conſ.24. num.94. inter conſ. Academiæ Marpurgi.*

6 Quantum verò attinet ad mentem concedentis clarè colligitur ex lectura ipſius conceſſionis. Ex ea enim apparet Papam contemplatum fuiſſe Valerium exercuiſſe, & Iacobum tunc exercere, filioſque & ſucceſſores eſſe exercituros in proœmio, ibi tenueritis, & exercueritis, &c. & inferius tenend. & exercendi, & ibi prout tu tenes, & exerces, &c. nec non ibi, pro veſtri laboris mercede, & inferius ibi, hæc cura nulli melius quam tibi, & etiam ibi hactenus probe, & aſſiduè geſſiſtis, & inferius, tenendi, & exercendi, ac etiam ibi, vt idem negotium exercere, & per conſequens cum contemplatus fuerit exercitium tam in illis, qui iam antea retinuerant hanc menſam, quam in eis quibus concedebatur, non cenſetur in hac conceſſione voluiſſe comprehendere fœminas, quibus nec exercitium propter honeſtatem, nec habilitas propter immaturitatem iudicij conuenit, vt tradit Luc. de Penna *in leg. vnic. ſub num. 3. C. de mul. & in quo loc. lib.* 10. DD. *in d. l. fœminæ, num.* 12. *ff. de reg. iur. Caſtr. conſ.* 166. *num.* 2. *verſ. videtur etiam, lib.*1.

7 Quod multò magis eſt dicendum propter dictam exactionem Gabellæ Cameræ Apoſtolicæ debitam, quam non eſt aliquo modo veriſimile, Summum Pontificem voluiſſe fœminis concedere, cum hoc ſit munus merè perſonale, vt inquit Luc. de Pen. vbi ſupra, *verſ. item quia ſexus*, & maximè, quia ſimilia officia, Romanæ Curiæ ſpectantia ad Cameram fœminis concedi non ſolent, quod ad iſtum effectum multum attenditur, vt in ſimilibus officijs dicit Caſtr. *conſ.*166. *num* 2. *verſic. videtur etiam, lib.*1. Peregr. *de iur. fiſc. lib.* 1. *tit.*2. *num.*102. *in fin.*

8 Idque comprobatur ex alijs verbis ibi per te, & ſucceſſores prædictos, ſeu alium virum, ponderando, verbum alium, quod cum repetat qualitatem, & ſimilitudinem in ſubſtantia, Felin. *in cap. ſedes, num.*6. *verſ. dictio alius, de reſcript.* Alex. *conſil.* 1. *n.*10. *lib.*4. Anchar. *conſ.*361. *n.* 5. & benè ad propoſitum Socin. ſen. *conſ.*300. *colum.*3. *verſ. tertio principaliter, lib.*2. Honded. *conſ.*7. *num.*31. *& conſ.*8. *n.*52. *poſt med. verſ. & dictio illa alij, lib.*2. Surd. *conſ.*21. *n.*13 *&* 14. *lib.* 1. dicendum eſt Papam intellexiſſe etiam principalem debere eſſe virum: cuius appellatione non veniunt fœminæ, Iaſ. *in leg. ſi quis id quod, num.*20. *ff. de iuriſd. omn. iud.* Dec. *in dict. l. fœmina, n.*97. *verſ. & idem, ff. de reg. iur.* Sylua. *conſil.* 1. *num.*8. Vbi quod verbum *vir* eſt formaliter mulieris excluſiuum.

9 Pro quo etiam fuit conſideratum, quod Valerius exercuerat, & Iacobus gentili quodam munere probe, & aſſidue gerebat iſtam menſam de tempore conceſſionis, vt in eadem conceſſione dicitur, ex quo colligitur Leonem, nihil aliud facere voluiſſe, quam mediante priuilegio continuare eandem menſam in eiſdem de Frangipanibus, & eorum ſucceſſoribus priuatiuè quoad alios, quæ voluntas continuandi ſimiliter colligitur ex illis verbis, ibi, ipſius menſæ vſus firmus, & ſtabilis permanebit, & ex hoc contrahentium huiuſmodi commoditas conſeruabitur, &c. Iſta autem continuatio debet cenſeri facta in eodem ſtatu, in quo exiſtebat de tempore conceſſionis, *leg. ſed & ſi manente, ff. de precar. leg. Labeo, la ſeconda, §. hæc autem, ff. de arbitr.* Bartol. *in l. prima, §. & poſt operis, num.*5. *verſ. ſed ſi in bannum, ff. de non. oper. nunc.* & ſic pro maſculis tantum, prout erant Valerius, & Iacobus, qui eam tenuerant, & exercuerant.

10 Non obſtat, quod Leo in ipſa conceſſione dederit facultatem exercen. per alium, & per conſequens dicendum ſit fœminas eſſe capaces tituli, licet non ſint capaces exercitij, quod poſſunt per alium facere, vt in Argentaria tradunt Doctor. *in l.* 1. *C. de eden.* quia quicquid ſit de veritate huius opinionis, vt patet ex trad. per Dec. *ibid. num.* 12. *verſ. non obſtat, quod ſeruus*, cum alijs adductis pro Camera, obiectum in caſu iſto videtur ceſſare ex lectura ipſius conceſſionis, in qua Papa non concedit aliquem titulum diſtinctum ab exercitio, ſed ius, & facultatem tenendi, & exercendi dictam menſam per ſe ipſos, vel per alium virum integrum, & fidelem, & ideò ſi fœminæ non ſunt capaces tenendi, & exercen. hanc menſam per ſe ipſas, vt ſupra dictum eſt, ſatis patet eas eſſe incapaces huius conceſſionis, cum in omnem euentum ſaltem habitu deberent habere poſſibilitatem illam exercendi, dum Papa conſiderauit, quod actu poſſint, Bald. *in proœm. ff. num.* 6. *verſic. circa hoc membrum.*

Pro quo etiam faciunt alia verba conceſſionis ibi per te, ac filios, & ſucceſſores prædictos, ſeu alium virum, &c. quem tu, & illi reſpectiuè duxeritis deputandum, &c. ex quibus patet, quod facultas inſeruien. per alium eſt conceſſa tantum illis, quibus ſupra conceſſa erat poſſibilitas exercen. per ſeipſos, ponderan. verbum illi, quod tanquam relatiuum operatur ſpecialem relationem ad ſupra expreſſos, Bald. *in l. fin. num.* 4. *C. de impub. & alijs ſubſt.* quod etiam ſuadetur ex alijs verbis, ſeu alium virum, &c. ſupra ponderatis, quæ oſtendunt etiam principalem, cui dicta facultas reperitur conceſſa debere eſſe virum, cuius appellatione non veniunt fœminæ, ex Iaſ. Dec. & alijs ſupra alleg. 11

Vlterius fuit conſideratum, quod maſculi licet exerceant per alium, tamen miniſterio melius aſſiſtunt, etiam pro vtilitate publica, quam fœminæ, præſertim cum alius vir deputandus debeat eſſe integer, & fidelis, vt dicitur in ipſa conceſſione, pro qua electione, requiritur habilitas etiam in ipſo eligente, vnde tantò minus eſt dicendum, Papam voluiſſe concedere dictam facultatem inſeruien. per alium fœminis, in quibus aliqua habilitas non reperitur propter immaturitatem iudicij ex Dec. *in d. leg. fœmina, num.*121. *ff. de reg. iur.* cum alijs ſupra alleg. 12

Ex his patet reſponſio ad ſimile adductum de feudo, cuius fœminæ ſunt capaces, quando eſt data facultas inſeruien. per alium Card. Mantic. *de tac. & ambig. conuen. lib.*23. *tit.*15. *num.*40. quia illa concluſio non habet locum, quando in conceſſione fuit electa induſtria perſonæ maſculi, prout fuit electa in caſu iſto, vt ſupra probatum eſt, & ita declarat idem Mantic. ibid. & benè Rum. *conſil.* 18. *num.* 17. *& conſil.*14. *num.* 7. *lib.* 1. & ceſſat difficultas, quia ex prædictis conſtat, quod dicta facultas inſeruien. per alium eſt conceſſa ipſis maſculis, qui poterant per ſe ipſos, & conſequenter ex iſta facultate deputandi non poſſunt iuuari fœminæ, ex Rum. ſupra alleg. 13

Nec in contrarium viſum fuit obſtare, verba illa conceſſionis pro fœminis ponderata, nempè filijs hæredibus, & ſucceſſoribus de tuo corpore deſcenden. quia quoad verbum filijs, licet eorum appellatione per extenſionem, non autem ex propria verbi ſignificatione veniant fœminæ, vt dicunt Doctor. communiter relati, per Gabr. *de verb. ſignif. concluſ.*6. *num.*39. tamen cum ex prædictis conſtet, nos verſari in materia differenti, tam ex natura rei, quàm ex mente concedentis, ſub nomine filiorum non veniunt fœminæ, Bart. *in l.*3. *n.* 1. *verſ. aut de mente non conſtat, ff. de verbor. ſignifi.* Bald. *in l. ſeruus, verſ. ſimile dicimus, C. communia de ſucceſſ. & in l. in multis, num.*2. *ff. de ſtat. hom* Salic. *in l. quicumque, num.* 1. *verſ, tamen latius, C. de ſeru. fugit.* Imol. *in l. ſi ita ſit ſcriptum, n.*2. *verſ. in gloſſ. & ſeq ff. de leg.*2. Card. *in Clem.* 1. *n.*7. *poſt medium, verſ. aliquando de mente non conſtat, de elect.* Iaſ. *in l. ſi quis id quod, n.* 11. *ff. de iuriſdict. omn. iud.* Corn. *conſ.*224. *n.*5. *verſ. & ſimiliter maſculinum, lib.* 2. Syluan. *d. conſ.* 1. *n.*12. *& ſeq.* & eſt communis, & indubitata concluſio, Tiraquell. *de retract. lignag. §.* 1. *gloſſ.*9. *num.*197. 14

Et in ſpecie, quod in conceſſione officiorum ſub nomine filiorum non veniant fœmina, Bald *in cap. ad audientiam, il primo, num.* 12. *verſ. ſanè in officijs, de reſcript.* Dec. *in d. l. fœmina, n.* 12. *ff de reg. iur.* Iaſ. *in d. l. ſi quis id quod, n.* 14. *limit.*4. *& in l. tres fratres, num.*14. *limit.*8. *ff. de pact.* Tiraquell. *de legib. connubial. in l.* 1. *gloſſ.* 1. *part.* 1. *n.*81. Gabr. *de verb. ſignifi. concluſ.*6. *n.*61. *verſ. quarto infertur*, Caldar. *de iure emphyt. lib.*3. *cap.*15. *num.*21. *in fin.* Celſus Vgo, *conſ.*16. *n.*19. Peregr. *conſ.*8. *n.*16. *lib.*5. Vltra quod ad huiuſmodi effectum non requiritur, quod fœminæ ſint omninò incapaces, ſed ſufficit, quod materia magis conueniat maſculis, quàm fœminis, Guidopap. *ſingul.* 522. Sylu. *dict. conſ.* 1. *num.* 12. *ad fin. verſ. ſine fortius, & ſeq.* Gabr. *vbi ſup. n.*56. 15

Quo verò ad alia verba hæredibus, & ſucceſſoribus, de tuo corpore deſcendentibus, & ſi dicantur magis communia, tamen fuit reſponſum, quod in materia differenti, nec etiam ſub dictis nominibus veniunt fœminæ, *cap.* 1. *§. & ſi clientulus, de alienat. feud. cap.* 1. *§. perfectè, de leg.* Corrad. *cap.* 1. *§. hoc autem,* 16

Digitized by Google

autem, *qui feud. dar. poſſ. cap.* 1. §. *filia*, *de feud. ſucceſſ.* & dicunt Bald. *in l. quoties*, *num.* 3. *C. de ſuis*, *& legit. her.* Aluarot. *in cap.* 1. §. *fin. num.* 1. *verſ. ibi hæredibus*, *ſcilicet filijs maſculis*, *& num. ſeq. ſi de feud. fuer. controuer.* Caſtr. *in l. maritum*, *num.* 7. *verſ. & prædicta vera*, *ff. ſolut. matrimon.* Pariſ. *conſ.* 72. *num.* 6. *&* 7. *&* 33. *verſ. adhuc etiam lib.* 4. Roland. *conſ.* 71. *num.* 39. *lib.* 2. Zaſ. *de feud. part* 8. *num.* 36. Gabr. *dict. concluſ.* 6. *num.* 40. *verſ. limita*, Surd. *deciſ* 95. *num.* 4. *verſ. hinc dicimus*, Card. Mantic. *de tacit. & ambig. con. lib.* 23. *tit.* 14. *in princip. & num.* 12. *& ſeq. qui Doctores*, licet loquantur in feudo, tamen optimè applicantur ad iſtam materiam differentem, cum non poſſit dari diuerſitatis ratio, Caſtren. *conſ.* 166. *n.* 2. *vſque ad fin. lib.* 1. & generaliter in qualibet materia differenti loquitur Nat. *conſ.* 676. *n.* 9. *lib* 4. Celſus Vgo *d. conſ.* 16. *n.* 19. *&* 20. Vbi dicit hanc concluſionem eſſe marmoream.

17 Præterea placuit Dominis alia reſponſio, quòd verbum hæredibus intelligatur coniunctiuè cum verbo filijs, etiam quod adeſſet copula *&*, ſecundum communem ſententiam, de qua Couarr. *variar. reſolut. lib.* 2. *c.* 18. *num.* 3. Pariſ. *conſ.* 48. *num.* 10. *lib.* 4. & dixit Rota in cauſa Ceruien. Bonorum 14. Februarij 1583. coram Card. Seraph. quod maximè procedit cum verbum *hæredibus* ſit poſitum abſque copula, quo caſu magis qualificatur ex verbo *filijs*, ita vt diſpoſitio abſque dubio ſit intelligenda de filijs maſculis hæredibus, Pinell. *in l.* 1. *part.* 3. *num.* 90. *verſ. inde etiam infertur*, *C. de bon. matern.* & fuit dictum coram me in cauſa Romana Emphyteuſis 28. Nouembris 1603. & propterea cum verbum commune hæredibus appoſitum filijs intelligatur de maſculis, ita debet intelligi verbum ſucceſſoribus deſcendentibus, ex quo vocantur cæteri, cum ſit appoſitum in eadem ratione, Bart. *in l. Seia*, §. *Caio*, *num.* 3. *&* 5. *ff. de fund. inſtr. & in l. prætor. la ſeconda*, §. *eritque differentia in princip. verſ. quandoque lex*, *ff. vi bon. rapt.* & hanc eſſe veriorem, & communem opinionem, dicit Franc. Aret. *conſ.* 1. *num.* 12. maximè, quia ſi aliter diceretur, reſultaret abſurdum, quod deſcendentes fœminæ ex filijs Iacobi eſſent melioris conditionis, quam propriæ filiæ, vt conſiderat Iaſ. *in l. tres fratres*, *num.* 8. *in fin. verſ. certè appellatione nepotum*, vbi optimè ad propoſitum, *ff. de pact.* Rimin. ſen. *conſ.* 179. *num.* 4. *& ſeq lib.* 1. cuius dictum in hac materia differenti abſque dubio probari poteſt, dum tenet ſimpliciter, quod verbum *filius*, declarat verbum commune hæredibus, & ſucceſſoribus, prout idem voluerunt Corn. iun. *in conſ.* 319. *num.* 24. *& ſequen.* Cephal. *conſ.* 11. *num.* 15. *&* 22. Hier. Magon. *deciſ. Luc.* 7. *num.* 26. *cum ſeq.* Capic. *de inueſt. feud. in tit. feud. clauſula*, *col.* 6. *verſ. quod autem*, *pag. mihi* 95. Gabr. *conſ.* 69. *num.* 9. *&* 10. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 585. *n.* 1. *& ſeq. lib.* 6.

18 Minus etiam facit, quòd in emphyteuſi conceſſa pro filijs, & hæredibus veniant fœminæ, ſaltem ſub nomine hæredum ex alleg. per Surd. *conſ.* 140. *num.* 22. & eſt deciſ. bon. mem. Iuſtin. in cauſa Bononien. deuolutionis 14. Ianuarij 1602. Nam fuit reſponſum, quod iſti Doct. loquuntur retenta opinione Bartol. *in l. Gallus*, §. *& ſi parente*, *ff. de liber. & poſthum.* quod dicta verba *pro filijs*, *& hæredibus* ſtent diſiunctiuè, quæ opinio cum ſit communiter reprobata, vt ſupra dictum eſt, viſum fuit eſſe admittendam contrariam opinionem, quod ſcilicet verbum hæredibus qualificetur ex verbo filijs, vt deciditur in allegata deciſione bon. mem. Cardin. Seraphini in cauſa Ceruien. bonorum, in qua articulus fuit ex profeſſo examinatus; & ponderatur, quod aliqui ex ſupradictis Doctoribus loquuntur in conceſſione facta pro ſe, & hæredibus, & ſic in diuerſis terminis, & vtcumque ſit, loquuntur in materia indifferenti, ſcilicet in emphyteuſi, cuius ſiue ſit Eccleſiæ, ſiue priuati, mulieres capaces ſunt, vt eſt communis opinio de qua Berous *in cap. in præſentia*, *num.* 401. *& ſequen. de probat.* Clar. *in* §. *emphyt. q.* 32. *num.* 1. *&* 2. Surd. *deciſ.* 95. *n.* 14. & quamuis Alexan. *conſ.* 160. *lib.* 2. Peregr. *de iur. fiſc. lib.* 1. *tit.* 2. *n.* 102. & Surd. *d. conſ.* 140. loquantur in alijs conceſſionibus, tamen, vt patet ex eorum lectura, fundantur in opinione aliorum ſupra allegatorum Doctores, ſed quicquid dicendum ſit in alijs caſibus, non loquuntur in materia differenti, nec quando repugnant mens concedentis, prout in caſu iſto, vt patet ex prædictis.

19 Non obſtant verba procemij poſteris familiæ, & perſonæ, quia vltra quod in materia, differenti ſub illis non comprehenduntur fœminæ, Tiraquell. *de retract. lignag.* §. 1. *gloſſ.* 9. *num.* 242. *&* 243. nomen autem *familiæ* interpretandum eſt ſecundum ſubiectam materiam, Rebuff. *in l. familiæ* 196. *col.* 2. *verſ. verum*, *ff. de verbor. ſignific.* In diſpoſitiua Leo declarauit de qua perſona, familia, & poſteris intellexerit, quæ eſt attendenda, Bart. *in l. Aurelio*, §. *Sticho*, *ff. de lib. leg.* Dec. *conſ.* 28. *n.* 3. & tenuit Rota in cauſa Pacten. penſionis 25. Octobris 1593. coram bon. mem. Card. Pamphilio.

Quæ omnia eo magis procedere debent, quia non agitur de beneficio, vel alia conceſſione fauorabili, ſed de priuilegio, vt expreſsè legitur in ipſa conceſſione, ibi ſpeciali priuilegio, &c. Dec. *conſ.* 32. *num.* 3. *verſ. non obſtant ergo allegata*, Natta *conſ.* 49. *n.* 14. Eoque odioſo, & præiudiciali ſaltem reſpectu aliorum, qui ſimiles menſas retinere potuiſſent, ac etiam piſces vendentium, & ementium, quia ſi adeſſent plures menſæ inuenirentur, qui pro vtiliori pretio præſtarent operas, & propterea ſtricta facienda eſt interpretatio, Innoc. *in cap. quod dilectio*, *de conſanguin. & affin.* & ibi cæteri ſcriben. præſertim Alex. de Neuo. *num.* 5. *verſ. ſecunda ſolutio*, Dyn. *in cap quæ à iure communi*, *n.* 3. *&* 4. *de reg. iur. in* 6. Nam etſi iſte officialis videatur ſimilis officialibus, de quibus *in l.* 2. *ff. de nundin.* & ſimilis argentarijs, tamen ille text. non eſt reſtrictus ad vnum officialem, & argentarij erant plures, *vt in l. qui tabernas*, *ff. de contrahen. empt. gloſſ. in l. quædam*, §. *nummularios*, *in ver. decurritur*, *ff. de eaden.* Ronchegall. *in l. eandem*, *in princip. n.* 194. *verſ. arbitror tamen*, *ff. de duob. reis.* 20

Ex quibus etiam reſpondetur ad illud, quod beneficium ſit latè interpretand. quia vltra quod non verſamur in beneficio, vt dictum eſt, interpretatio debet eſſe talis, quæ non augeat conceſſionem, vt comprehendat illos, qui in ea non ſunt comprehenſi, & ſic, quod in iſta materia differenti comprehendat fœminas, Decius *conſ.* 223. *in fin.* vbi eleganter. Hinc videmus, quod licet feudum ſit beneficium, Natta *conſ.* 159. *num.* 10. Attamen in eo ſub nomine filiorum hæredum, & ſucceſſorum non veniunt fœminæ, vt ſupra probatum eſt, & quamuis in aliquibus caſibus veniant, hic tamen non datur caſus, vt fœminæ comprehendantur, vt pariter abunde ſupra probatum eſt. 21

Et ita etiam ceſſat alia prætenſio, quod ſaltem filij maſculi ex fœminis cenſeantur in dicta conceſſione comprehenſi, quia cum ex prædictis conſtet fœminis eſſe omninò excluſas, ita remanent excluſi earum filij, *l. ſi viua matre*, cum ibi not. *C. de bon. mater.* Ruin. *conſ.* 18. *n.* 5. *lib.* 3. Cremen. *ſing.* 21. & ibi adden. Tiraquell. qui innumeros citat, *de primogen. qu.* 12. *num.* 16. *& qu.* 13. *num.* 6. Quæ concluſio in præſenti caſu viſa fuit Dominis abſque dubio procedere, tum quia conceſſio Leonis fuit facta intuitu, & fauore familiæ de Frangipanibus, & ideò non poſſunt dici comprehenſi maſculi ex fœminis, qui ſunt de aliena familia, Ruin. *dict. conſ.* 18. *num.* 5. *ante medium*, *verſ. vel vltra eum*, *lib.* 3. Mandel. *conſ.* 86. *ſub n.* 4. *lib.* 1. aliàs enim tranſiret ad plures familias, contra voluntatem concedentis, qui vni tantum familiæ concedere voluit, vt legitur in procem. ibi ſi alicui certæ familiæ, &c. quod non eſt dicen. *ad text. in l.* 4. §. *toties*, *ff. de damn. infect.* & conſiderat Grat. *conſ.* 120. *n.* 36 *verſ. quinto conſider. lib.* 2. Tum quia verſamur in priuilegio, in quo maſculus ex fœmina appellatione deſcendentium, vel hæredum maſculorum non venit, Alexand. *conſ.* 56. *n.* 5. *in princip. lib.* 1. præſertim in priuilegio odioſo, & tertio præiudiciali, Dec. *conſ.* 123. *n.* 4. *ante medium*, *verſ. item fallit*, & probatur ex text. *in l. ff. de iure immun.* Berous *conſ.* 96. *n* 13. *lib.* 1. Io. de Imol. *conſ.* 2. *incipit*, poſt exhibitum, *ſub n.* 5. *verſ. item fallit*, *& n* 6. Vinc. de Franch. *deciſ.* 207. *n* 6. 22

Et pro huiuſmodi interpretatione multum faciunt Breuia Sixti V. & ſanctiſſ. D. N. in quibus non ſolum habetur, quod conceſſio Leonis eſt pro maſculis, ſed vlterius in illo ſanctiſſ. D. N. ipſi de Frangipanibus narrarunt, quod per deficientiam eorum lineæ maſculinæ iſta menſa erat deuoluen. ad Cameram Apoſtolicam, quod benè deſeruire poteſt pro declaratione, etiam vbi verba eſſent dubia, Dec. *conſil.* 193. *ſub num.* 6. *verſic.* & hoc multum confirmatur, Pariſ. *conſil.* 23. *num.* 24. *in fin. lib.* 1. Menoch. qui alios citat, *conſil.* 191. *num.* 48. *lib.* 2. & 23

Digitized by Google

eſt deciſ. Cardin. Seraphin, 183. *num.* 5. & iſta Breuia fuerunt etiam acceptata per illos de Frangipanibus, tum per regiſtrationem in Camera pro eorum parte facta, Felin, *in cap. cum venerabilis, num.* 22. & Dec. *num.* 22. *alias* 90. *de except.* tum per illorum vſum, iuxta tradita per Dec. *in leg. ſemper qui non prohibet num.* 8. *& ſeq. ff. de regul. iur.*

24 Tandem non releuat, literas Leonis fuiſſe conceſſas motu proprio, & propterea eſſe intelligendas, prout iacent, vt poſt alios dicit Surd. *conſil,* 140. *num.* 59. *& ſeq.* quia etiamſi eſſent intelligendæ prout iacent, nihilominus ſub dicto verbo filijs iunctis alijs verbis communibus non venirent feminæ, nec deſcendentes ex eis, cum materia ſit differens, vt dictum eſt. Nam in iſtis conceſſionibus ſemper eſt videndum, an materia ſit differens, vel indifferens, vt dicit Tiraquel. *de retract. lignag.* §. *gloſ.* 9. *num.* 237. Vbi quod hic eſt cardo totius iſtius materiæ, prout etiam præcipuè attenditur veriſimilis mens concedentis, Bartol. *in l.* 1. *num.* 1. *verſ. aut ſub nomine appellatiuo, ff. de verb. ſignific.* Imol. *in l. ſi ita ſit ſcriptum num.* 3. *poſt medium, alias ſub num.* 8. *verſic, ſi autem conſtaret de mente, ff. de leg.* 2. Cardin. *in Clement.* 1. *num,* 7. *circa med, verſic ſi autem de elect.* Vnde cum ex prædictis appareat, tam ipſum Leonem concedentem, quam Pontifices ſucceſſores, & ipſos de Frangipanibus cenſuiſſe ſolum de maſculis familiæ de Frangipanibus ceſſat omnis controuerſia, *l. continuus, ff. de verbor. obligat. cum vulgar.*

R. P. D. DAMASCENO.

Romana literarum Cambij.

Luna 1. *Nouembris* 1614.

A R G V M E N T V M.

Mercator non tenetur ſoluere litteras cambij ſibi directas, ſi eas non acceptauit, quando, & quomodo hæc acceptatio probetur.

S V M M A R I V M.

Mercator non poteſt cogi ad ſoluendum literas cambij ſibi remiſſas, niſi prius illas acceptauerit, num. 1.

Mercator tacitè dicitur acceptaſſe literas cambij, quando eas acceptas penes ſe retinet ſine contradictione, num. 2.

Teſtis vnicus nihil probat, num. 3.

Teſtis fuſtigatus, & ad triremes tranſmiſſus, tanquam infamis eſt inhabilis ad teſtificandum, num. 4.

Teſtis periurus in interrogatorijs ſibi factis in totum repellitur, num. 5.

Teſtes nepotes ex ſerore pro non auunculo, num. 6.

Confeſſio extraiudicialis probanda eſt per teſtes integros, & conteſtes, num. 6.

Teſtibus rei magis creditur, quam teſtibus actoris, n. 7.

Promiſſio vni facta alteri ius non acquirit, num. 8.

Promiſſio omnis intelligitur rebus ſtantibus in eodem ſtatu, num. 9.

DECISIO DCLXIV.

1 COmmendator Minalis præſentauit Carpianis Mercatoribus Vrbis literas cuiuſdam Franciſci Villæ Mercatoris Ianuenſis, per quas dictus Franciſcus mandabat dictis Carpianis, vt ſoluerent præfato Commendatori ſcuta 600. auri ad nundinas proximas apparitionis, Verùm quia dictus Franciſcus, antequam veniret dies ſolutionis, decoxit, & propterea Carpiani recuſarunt ſoluere literas, fuit dubitatum, an dictæ literæ eſſent executioni demandandæ, & pro negatiua tentum fuit, quia vt mercator, ad quem ſunt tractæ literæ cambij, cogatur ſoluere, requiritur acceptatio, Salicet, *in l. pro debito, n.* 4. *C. de bon. authorit. iud. poſſ.* Bartol. *in l. ſingularia, num.* 19. *ff. ſi cert. petat,* Simon. de Pret. *conſ.* 87. *n.* 19. *&* 20. *lib.* 1. Burſat. *conſ.* 39 *num.* 3. *lib.* 1, Maſcard. *de probat. concluſ.* 989. *n.* 7, *part.* 2, Rot. *Ianuenſ. deciſ.* 104. *n.* 9 Rot, *diuerſ. deciſ.* 811. *per tot. par.* 1.

2 De prædicta autem acceptatione viſum fuit non conſtare, non quidem tacitè, & per retentionem, ſine contradictione literarum penes ſe, iuxta cumulata per Rotam *diuerſ. dict. deciſ.* 813. *num.* 9. *cum pluribus ſequentib, part.* 1. quia iſta retentio non allegatur pro parte Commendatoris.

3 Nun etiam probatur acceptatio expreſſa, vel per ſcripturam à tergo literarum, vt ſæpè fieri ſolet, vel etiam per teſtes, nam quantum ad ſcripturam a tergo illa non reperitur facta. Quantum ad teſtes viſum fuit Dominis, quod non probent, etenim quoad actum præſentationis adducitur pro parte Commendatoris vnicus teſtis, deponens de dicta acceptatione, coi Domini nullam habuerunt fidem, quia vnicus, *cap. licet, cap. veniens, c. iuſiurandum de teſt.* Natt. *conſ.* 31. *num.* 3. *lib.* 1. Rot. *in Rom. nullitatis contractus* 9. *Iulij* 1604. coram Reuerend. Bononien. familiaris, & mercenarius, Dec. *conſ* 94. *n.* 5. Rot. *in non. deciſ.* 12. cum alijs per Farinac. *de teſt. quæſt.* 55. *num* 135. *& ſeq.*

4 Item aliàs fuſtigatus tanquam latro, & ad triremes tranſmiſſus, per quæ effectus eſt infamis, & inde inhabilis ad teſtificandum, *l. fuſtib. C. ex quib. cauſ. infam. irrogat,* Farinac. *de teſt. quæſt.* 56. *num.* 456 Gabriel *concluſ.* 19. *n.* 10. *de teſt.* Rot. *diuerſ. deciſ.* 343. *n.* 3.

5 Præterea periurus ſiquidem interrogatus, an alias fuerit inquiſitus, vel carceratus negat, præterquam de carceratione per vnam diem, vel noctem, & proinde tanquam periurus propter indiuidualitatem iuramenti, repellitur in totum, *l. ſi quis maior, C. de tranſact.* Pariſ. *conſ.* 53. *num.* 54 & quidquid poſſet probari, adeſt in contrarium vnus teſtis examinatus pro parte mercatorum omni exceptione maior, ex quo contra illius perſonam nihil opponitur, qui deponit de verbis prolatis per mercatores in actu præſentationis, quæ concludunt recuſationem, dicit enim Carpianum reſpondiſſe, quod ſimiles literæ non acceptantur niſi per diem, vel triduum poſt literas nundinarum, & quod eodem tempore ſit acceptatio, & ſolutio, & quod Commendator deberet redire ſuo tempore, & interim ipſe videre volebat, an haberet in manibus, ita vt ſoluere poſſet.

6 Quo verò ad alios duos teſtes deponentes de confeſſione extraiudiciali Carpiani, quod literas acceptauerit, viſum fuit pariter Dominis minimè poſſe fieri ſuper illis fundamentum, tum quia non integri, ex quo ſunt nepotes ea ſorore, ad tradita *per l. parentes, C. de teſt.* Socin. ſen. *conſ.* 529. *num.* 9. *verſ.* 4. *lib* 2. Burſat. *conſ.* 230. *num.* 167. *lib.* 3. Rota in Romana cenſus 29. Aprilis 1611. coram R. P. D Pirouano, tum quia non ſunt conteſtes de loco tempore, & verbis, vnde tanquam ſingulares minimè probant Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 97. *alias* 4. *num.* 3, *&* 4. *de ſent. & re iudicat.* Put. *deciſ.* 476. *lib.* 2. Rot. *in Romana pecuniaria* 3. Martij 1595. coram bon. mem. Penis, & in Nicoſien. donationis 52. Inmj 1661. coram Reuerend. Mellino, & in Romana Cambiorum 24. Nouembris 1604. coram me.

7 Accedat depoſitio teſtis Carpiani de qua ſupra, quæ licet non plena, elidit hanc imperfectam actoris probationem, Bart. *in l. admonendi, num.* 1. *ff. de iureiur.* Aym. *de antiq. temp. par.* 3. §. 1. *n.* 30. Rot. *diuerſ. deciſ.* 538. *n.* 24. *part.* 1. & fuit dictum in Farfen. Territorij 20. Iunij 1608. coram bon. mem. Penia, & in Senogallien. iuriſpaſcendi 27 Maij 1609. coram Reuerend. Bononien.

8 Non etiam viſa fuit reſultare acceptatio ex Epiſtola ſcripta per Carpianum dicto Franciſco Villæ 8. Februarij 1613. in qua dicitur *la voſtra ci trouiamo del primo ſtante, nè il Commendatore, &c. ci haueſſe tratto ſcudi* 600. *&c. al prezzo, & termine che torneranno li pagamenti, &c. ſi pagaranno, e in tanto ci direte come ci hauemo a valere, perche il ritratto delle ſode non ſarà tanto à gran longa, pero tutto ci auiſarete di riſpoſta in queſta, che s'oſſeruara l'ordine che ce ne darete, &c.* nam in primis appareт, quod hæc Epiſtola non fuit reſponſiua literarum præſentatarum à Commendatario, ex quo illa cantant ſub die 25. Ianuarij, hæc autem reſpondent literis ſcriptis ſub die prima Februarij, nec minus apparet, quod antequam fuiſſet conſcripta hæc Epiſtola, Commendatarius præſentaſſet literas, de quibus agitur, vnde ea hac Epiſtola minimè concluditur aliqua acceptatio dictarum literarum. Nec facit quod ſufficiat Carpianos ex tunc promiſiſſe, nam præter quod eſſet extra dubium, in quo quæritur tantum de literis præſentatis per Commendatarium, adhuc fuit dictum

Digitized by Google

ctum hanc Epiſtolam non poſſe ſuffragari Commendatario, tanquam promiſſio, quia ius non potuit acquiri Commendatario per promiſſionem alteri factam, *§. alteri inſtit. de inutil. ſtipulat.* cui motiuo minimè obſtat, quòd confeſſio facta in Epiſtola ſcripta tertiò probet ad fauorem alterius, *ad deciſ. Put.* 11. *lib.* 2. Rot. Ianuen. *deciſ.* 31. *num.*6. quia vt dictum fuit primo loco, Epiſtola non concludit confeſſionem acceptationis de præterito, tanquam verò noua promiſſio minimè ſuffragatur Commendatario *per dictum §. alteri, inſtitut. de inutil. ſtipulat.*

9 Præterea dato, quod eſſet ſimplex promiſſio de ſoluendo Commendatori facta ipſi Villæ, eſſet intelligenda ſtante Villa in eodem ſtatu, *ad l. quod Seruus*, & ibi Iaſ. *de condit. cauſ. dat.* Aym. *conſ.*94. *n.*4. Rota diuerſ. *deciſ.*127. *par.*1. *num.*2.

R. P. D. BVRRATTO.

Veneta Donationis.

Veneris 7. Nouembris 1614.

ARGVMENTVM.

Falſitatis exceptio quando impediat exequutionem Cameralis obligationis, quando de falſitate non conſtat, niſi per ſententiam latam in contumaciam, iuramentum quando ſuppleat defectum iſinuationis, præſertim quando inſinuationi fuit renuntiatum. Et quando res dicatur litigioſa ad effectum, vt cedi non poſſit.

SVMMARIVM.

Cameralis obligationis exequutio impeditur per exceptionem falſitatis in continenti probatam, num. 2.

Sententia ſine actis, & proceſſu de ſtilo Rotæ non attenditur, num. 2.

Probationes in criminalibus ſunt de ſubſtantia iudicij, n. 2.

Sententia non dicitur iuſtificata ex actis, quæ ſine probationibus lata eſt, num. 3.

Sententia contra contumacem lata non præcedentibus indicijs ſufficientibus ad formandam inquiſitionem eſt nulla, remanetque mere contumacialis, & lata non ob delictum, num. 3.

*Corpus delicti non ſuppletur per confeſſionem rei veram, aut fictam, n.*4.

*Falſitas ceſſat, quando veritas ex alio inſtrumento apparet, num.*5.

Donationis inſinuatio ſuppletur per iuramentum, num. 6. *præſertim quando inſinuationi fuit renunciatum, numer.* 7.

Inſinuatio donationis facienda eſt in loco donatoris, numer. 8.

*Renunciatio generalis, particulari iuramento vallata, habet vim ſpecialis renunciationis, n.*9.

Iuramentum non firmat renunciationem factam in fraudem, & præiudicium tertij, n. 10.

Iuramentum quando non confirmet actum à ſtatuto prohibitum ſine certa ſolemnitate, n. 10.

Exceptio iuris tertij, tertio non opponente, non competit, vbi non eſt excluſiua ipſo iure, iuris agentis, n. 11.

*Fraudem, & turpitudinem propriam allegare nemo poteſt, num.*12.

*Res litigioſa non dicitur, quando lis eſt finita per ſententiam, & illius exequutionem, num.*13.

*Res litigioſa non efficitur per actionem perſonalem intentatam, num.*13.

*Lis pendentia non inducitur per acta nulla, num.*14.

DECISIO DCLXV.

1 DOmini reſoluerunt pro iuſtitia mandati executiui aliàs per me Locumtenentem A.C. ad fauorem Antonij de Domo contra hæreditatem, & iura hæreditaria olim Domini Rodulphi Pij relaxati. De donatione enim annuæ præſtationis per dictum Dominum Rodulphum del 1598. ſolemniter, & inter viuos Venetijs facta Dominico dicti Antonij fratri pro ſe, ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus ſtipulanti, & acceptanti, conſtat ex publico inſtrumento cum obligatione Camerali, cuius vigore fuit alias per A. C. ad fauorem dicti Dominici relaxatum mandatum contra Dominum Rodulphum viuentem, quod exequendum fuiſſe reſoluit Rota coram bonæ memoriæ Penia 9. Decembris 1605.

De ceſſione verò, & translatione dictæ donationis per Dominicum facta Antonio conſtat ex publico inſtrumento Venetijs celebrato, ſeptima Iunij 1612. cum ampliſſimis clauſulis ceſſionis iurium, iuramento, & obligatione Camerali. Ex quibus duobus inſtrumentis Antonius habet plenè, & concludenter fundatam intentionem ex vulgar.

2 Oppoſitiones verò tolluntur. Prima enim falſitatis donationis factæ Dominico, quæ in continenti probata impedit executionem, Bald. *in l. fin. §. ſi quando, verſ. non obſtat, C. de ord. cognit.* etiam obligationis Cameralis, Caſſad. *deciſ. vnica, num.*3. *de mut. petit.* Caputaquen. *deciſ.*274. *num.*2. *par.*2. Non probatur ex ſententia criminali A. C. ſine proceſſu, & actis, quæ non facit fidem, *l. cum nulla*, vbi gloſſ. Bartol. & Alexand. *ff. de rei iudicat.* Rot. *deciſ.*196. *num.*5. *part.*2. *diuerſ.* etiam ſi producatur excipiendo, Mohed. *deciſ.*3. *num.*1. *&* 2. *de teſtib.* Nec attenditur de ſtylo Rotæ, *vt deciſ.*704. *num.*2. *part.*1. *diuerſ.* Card. Seraphin. *deciſ.*615. *num.*6. *&* 723. *num.*12. Et fuit in hac cauſa firmatum 3. Maij præteriti. Probationes enim in criminalibus ſunt de ſubſtantia iudicij, Bartol. *in leg. inter accuſatorem, num.* 3. vbi Angel. & Imol. *ff. de publ. iud.* Ruin. *conſ.*68. *num.* 6. *lib.*5. Rota *in Romana Notariatus* 16. *Decembris* 1585. *coram Cantuccio.*

3 Ex quarum defectu ſequitur, quod non poteſt dici iuſtificata reſpectu corporis delicti, nec indiciorum ad formandam, & tranſmittendam inquiſitionem neceſſariò procedere debentium, & conſequenter eſſe nullam, iuxta communes criminaliſtarum traditiones, de quibus latè per Chartar. *in tract. de execut. ſentent. cap. final. num.* 60. *&* 63. Farinac. *de inquiſit. quæſt.* 1. *num.*40. *&* 48. *& quæſt.*1. *ante num.*17. *verſ. aduerte ſecundo*. Et remanet merè contumacialis, & lata non ob delictum, ſed in pœnam contumaciæ, Bald. *in cap. teſtimonium, num.*12. *verſ. quærit*, Innocent. *de teſtib. & in l. confeſſis, num.*44. *Cod. de confeſſ.* prout etiam in dubio præſumitur, *leg. Papinianus, §. meminiſſe, ff. de inofficioſo teſtamen. cum cumul.* per Farinac. *dict. quæſt.*11. *num.*92. quam opinionem ſequitur Rota, vt in quatuor deciſionibus impreſſis per Farinac. *dicta quæſt.* 11. *poſt num.* 92. quæ loquitur etiam in terminis Bullarum ſanctorum Pontificum, & eſt alia deciſio bonæ memoriæ Orani *in Romana Notariatus* 27. *Nouembris* 1591. à quibus non diſſentit, idem Farinac. quando nulla, prout hic, præcedunt legitima indicia ad inquirendum, vt ibi per eum poſt dd. deciſiones, *verſ. ex prænarratis*.

4 Nec iſto caſu ad verificandum delictum ſufficit confeſſio vera, tantò minus ficta ex contumacia, latè idem Farinac. *dict. quæſt.*12. *num.*7. *per tot.* Conſequenter ex ea licet nulla non poteſt dici vulnerata obligatio Cameralis, *iuxta deciſ. Reuerendiſſ. D. mei Decani in Romana obligationis* 1. *Iulij* 1602. quæ procedit in ſententia abſolutoria à petitis, & ſic immediatè, & principaliter lata ſuper meritis cauſæ, non autem ſuper mera contumacia, prout iſta.

5 Imò non ſolum non conſtat de falſitate; ſed de veritate dict. donationis ex mandato Procuræ D. Rodulphi facto ad plura in Antonium del 1600. 18. Martij, in quo illam confirmauit etiam cum iuramento, & obligatione Camerali, falſitas enim ceſſat, quando veritas ex alio inſtrumento apparet, Butr. *in cap. ex litteris, num.* 8. *verſ. vnde oportet*, & ibi Abb. *num.*4. *verſ. ſecundo adduco, de fide inſtrumen.* Natta *conſ.*132. *in princip.* Vltra quod pro parte d. D. Rodulphi viuentis non fuit oppoſitum de falſitate contra mandatum executiuum petitum, & obtentum del 1601. coram A. C. & bon. mem. Penia, & tandem executum, vt dicitur in querela, monitorio contra Dominicum, & in d. ſententia pro D. Pia d. D. Rodulphi filia, & hærede productis, quæ contra eam probant, ad not. *in l. poſt legatum, ff. de iis quib. vt indign.* Afflict. *deciſ.*35. *num.*5.

6 Secunda verò oppoſitio contra ceſſionem factam per Dominicum Antonio, videlicet defectus inſinuationis tollitur. Nam omiſſo, an ſuppleatur per iuramentum ſimpliciter præſtitum, vt tenuerunt Imol. *in cap. cum*

contingat, *num.90. de iureiur.* Alexand. *conſ.4. n.10. lib.1.* Capic. *deciſ.159. num.31. verſ. tamen quod ſufficiat*, cum pluribus ex relatis per Clar. *in §. donatio*, *quæſt.* 18. & per Menoch. *conſ.1. num.377.* qui dicit eam veriorem, & crebriorem, & de magis communi, Socio. iun. *conſil.* 130. *num.19. lib.3.* cui opinioni pluries etiam Rota viſa eſt adhærere, vt per Caputaquen. *deciſ.286.* vbi de communi *part.1.* & per Seraphin. *deciſ.472. num.14. & 746. num.5. & 1184. n.14.* vbi quod ita ſæpè per Rotam fuit deciſum, quam deciſionem ſecuta eſt etiam Rota *in Romana donationis 29. Martij* 1599. *coram Orano*.

7 Indubitanter ſuppletur, quando inſinuationi, & ſtrictis ſtatutarijs (vim illius habentibus, vt ex deciſ. coram bonæ memoriæ Penia) fuit, prout hic, in ſpecie renunciatum cum iuramento, Ioan. Andr. *ad Specul. de inſtrumen. edit. §. porrò, rubric. de form. donat. cau. mort. & inter viuos, in fin. in verb. minus, verſ. ſed quid ſi renuncians*, Federic. de Sen. *conſ.283. circa medium, verſ. ſi autem in inſtrumento*, Bald. *in d. cap. cum contingat, n.13. ver. & idem dico, quod in donatione, de iureiuran.* & ibi Abb. *num.17.* Alexand. *in l. nemo poteſt, num.12. verſ. tamen verior eſt, de legat.1.* Apoſtill. *ad deciſio Tholoſ.371. verſ. ſed an donatio*, Clar. *d. quæſt.* 18. *verſ. contrariam autem ſententiam*, Tiraquell. *in l. ſi vnquam in præfat. n.143. in fin. C. de reuoc. donat.* & hunc caſum carere dubitatione teſtatur Gabr. *lib.3. tit. de donat. concluſ.1. num.6.* Guido Papa *deciſ.350. per tot. & latiſſimè deciſio Florentina 64. num.23.* & in nouiſs Rotæ Senen. *n.41.* vbi plures allegantur de communi, & magis communi atteſtantes, Menoch. *conſ.451. num.27. in fin. & num.28.* Seraph. *priuil. iuram.73. num.3.* vbi dicit eſſe receptiſſimam, Laderch. *conſ.83. per tot.*

8 Maximè, quia hic non intrat ſtatutum Vrbis de donationibus inſinuandis *lib.1. cap.* 50. inſinuatio enim erat facienda in loco donatoris, & ſic Venetijs, vbi donatio fuit celebrata, ad text. *in l. lata, & l. in hac, C. de donat.* Rota *deciſ.7. de iudic. in nouis, ſub n.3.* ibi, quia agenti iſtis caſibus non recipienti authoritas impartitur, Bellam. qui loquitur in donatione, *deciſ.732. verſ. ſi agatur.*

9 Nec officiunt leges Venetæ annullantes donationes carentes ſubſcriptione duorum ex magiſtratu examinatorum, ne fraudes in illis interueniant. Quia huic quoque ſolemnitati fuit ſufficienter renunciatum per illa verba, *Et à qual ſi voglia altra legge, aiuto beneficio, & rimedio, ragione ordinaria, & eſtraordinaria, & alla reſtitutione in integro, & à qual ſi voglia altro beneficio piu priuilegiato non volendo mai per alcun tempo opporre, venir contro, ò contradire à queſta donatione, &c. & coſi giura, &c.* Quæ cùm ſint adeò prægnantia, & particulari iuramento munita, habent vim ſpecialis renunciationis, præſertim cum de conſenſu Dominici cedentis dubitari non poſſet, Bald. & Salicet. *in l.1. C. commod.* Rot. *deciſ.664. n.5. par.1. diuerſ.* & de efficacia ſimilis generalis renunciationis, latè Modern. Ferratien. *de clauſ. clauſ.40. gloſſ.6. per tot.* Mantic. *de tacit. lib.16. tit.18. n.12.* Et in terminis donationis Socin. iun. *dict. conſ.130. n.19. cum ſeq. lib.3.* Card. Seraph. *d. deciſ.422. in fin. & 746. n.8.*

10 Neque in his renunciationibus aliqua reſultat fraus in præiudicium tertij, ob quam dici poſſit illam iuramento non firmari, ad tradit. per Ioan. Andr. ad Specul. *in dicto §. porrò, in fin. in verb. minus, verſ. hoc autem certum eſt.* Nam vltra quod dd. leges Venetæ ex omiſſione ſtridarum, & ſubſcriptis non præſumunt contractum doloſum, vel fraudulentum, prout requiri videtur ad hoc vt iuramentum non confirmet actum per ſtatutum prohibitum ſine certa ſolemnitate factum, iuxta terminos doctrin. Bartol. *in l. omnes populi, num.24. ff. de iuſtit. & iur. & in l. nemo poteſt, n.11. de leg.1.* Gabr. *conſ.13. n.6. lib.1.* ſed ſolum mandant inquiri ne fraudes committantur, quam fraudem inter donatorem, & donatarium iuramentum purgat. Imol. *dict. cap. cum contingat, num.90.* Corn. *conſ.6. num.12. lib.1.* cum alijs per Seraphin. *dict. priuil.73. n.66. cum ſequent.*

11 Præiudicium per eas conſideratum coarctatur, vel ad collateraneos, ſeu vicinos, & propinquos, quibus conceduut prælationem, ſiue retractum, prout videtur eſſe de mente ſtatuti *lib.5. cap.11.* Vel ad debitores, Venetijs habitantes, quorum nomina ceduntur, quibus debet fieri denunciatio, iuxta formam alterius ſtatuti 26. Septembris 1288. vt ex eorum lectura apparet. Et ideò, cum illatum mens, ratio, & verba non conueniant præſenti ceſſioni annuæ præſtationis loci non circumſcriptæ, & nominis debitoris non ſubditi, nec etiam ratione bonorum, quæ ſint ſub ditione Veneta, conſequenter non conuenit diſpoſitio. Imò ſicut ipſi Collateranei, & alij, ad quorum fauorem ſunt conditæ dd. leges, non poſſent opponere de fraude, ſeu nullitate huius ceſſionis, in qua nullum intereſſe prætendere poſſunt, ita multò minus hæres Rodulphi cui non competit exceptio iuris tertij non excluſiua ipſo iure iuris agentis, & ipſo tertio non opponente, Bartol. *in l.2. num.1. ff. de except. rei iudic.* & ibi Socin. *num.7.* Salicet. *in l. cum ſeruum, n.4. verſ. ſolue, C. de ſeru. fugit. gloſſ. quam not.* dicit Bartol. *in l.2. ff. ſi ager vectig.* & eſt caſus *in l.2.* vbi etiam gloſſ. *C. de iure emphyt.*

12 Nec de hac fraude ad præiudicium aliorum Dominicus dare poteſt, quia propriam allegaret turpitudinem, nec eſſet audiendus, *l. cum profitearis, C. de reuoc. donat. l. ſi creditoribus, C. de ſeruo pig. dato*, Mantic. *de tacit. lib.13. tit.37. num.5. verſic. hoc autem.* Et ideò D. Pia ex omni capite redditur tuta à periculo iterandæ ſolutionis.

13 Tertia oppoſitio nullitatis d. ceſſionis tanquam factæ de iuribus litigioſis, *ad not. tit. ff. C. & in Authen. de litig.* tantò magis ſtante inhibitione A.C. vt dicitur facta Dominico, ne lite criminali contra eum ſuper dicta falſitate inſtrumenti pendente innouaret, *ad not. tit. nil nouari lit. pend. ceſſat*, quia lis Dominici cum D. Rodulpho fuit finita per relaxationem mandati, & ſolutionem ſubſecutam, quæ probatur ex dicta ſententia criminali, vnde ceſſat vitium litigioſi, ad text. *in Clemen. ſicut de appell. l.1. ff. de re iudic.* Biſignet. *deciſ.1. de appell.* Rot. *eod. tit. deciſ.38. in antiq.* Card. Seraphin. *deciſ.597. num.3.* Vltra quod actum fuit executiuè actione perſonali pro dicta annua præſtatione, & ideò actio non potuit effici litigioſa, Guidopap. *quæſt.129. verſic. credo quod*, quem ſequitur Aym. *conſil.279. num.1. verſic. quod autem*, Ripa *in cap. cum M. Ferrarien. num.293. quid ergo, de conſtit.* & ſentiunt Bart. *& cæteri in l.2. C. de litig. dum.* dum dicunt actionem non effici litigioſam, etiamſi actione perſonali bona petantur.

14 Cauſa verò criminalis non potuit inducere litis pendentiam, cum omnia ſint nulla, vt ſupra dictum eſt, Gabr. *conſ.52. num.6. & 7. lib.1. & conſ.31. num.14. & 15. lib.2.* Lancell. *de attent. part.2. cap.4. num.475.* deciſ. Pedemon. 144. *num.8.*

Et ex his DD. dixerunt, Mandatum A.C. eſſe exequendum.

R. P. D. DAMASCENO.

Baren. ſeu nullius Archipresbyteratus, ſeu Prioratus.

Die Veneris 23. Ianuarij 1615.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione numquid per regulam Cancellariæ octauam cenſeatur derogatum priuilegijs religionis habentis ampliſſimas clauſulas derogatorias derogatoriarum in materia iuriſconferendi beneficia reſeruata.

SVMMARIVM.

Papa anteceſſor non poteſt imponere legem ſucceſſori, n.1.

Clauſula Quorum tenores, latiſſimè extendenda, operaturque, ac ſi tenor literarum fuiſſet inſertus, n.2.

Papa quando aliquod priuilegium reuocat per viam generalis legis, non tenetur reuocationi inſerere formulas ſpeciales derogationis in dicto priuilegio appoſitas, num.3.

Papa poteſt reuocare priuilegia conceſſa de Conſilio Cardinalium, etiam ſine eorumdem Cardinalium Conſilio, num.4.

Papa ſine Cardinalium conſenſu poteſt ſtatuere omnia ea, quæ non concernunt mutationem ſtatus vniuerſæ Eccleſiæ, num.4.

Priuilegia emanata per viam legis numquid comprehendantur ſub regulis Cancellariæ, num.5.

Conſuetudines reſpectu inducentium poſſunt dici leges, num.5. in fine.

Diſpoſitionis, ſeu Conſtitutionis verba, ſeu nomen attenduntur, ſed rei ſubſtantia, num.6.

Con-

Conſtitutionis verbum non eſt ita generale, quin poſſit ad negotia priuatorum accommodari, num.6.

Clauſula ex certa ſcientia, in confirmatione poſita, habet vim noua conceſſionis. Declara dummodo conſtet, quod Papa habuerit plenam notitiam aliter ſecus, n. 7.

Ignorantia Papæ præſumitur in his, quæ facti ſunt, n.8.

Papa non præſumitur ſub inuolucro verborum ſibi præiudicare voluiſſe, num.8.

Papa non præſumitur ſub generalitate verborum regulis Cancellariæ derogare voluiſſe, num.8.

Clauſula ex certa ſcientia in confirmatione appoſita, operatur, vt confirmatio non poſſit dici in forma communi. Declara, vt num.9.

DECISIO DCLXVI.

1 NOn placuit Dominis, recedere à deciſione in hac cauſa facta die 20. Iunij 1614. Et ad illud, quod priuilegia Religionis habeant clauſulas derogatorias derogatoriarum ampliſſimas, nempè quod illis non poſſit derogari, niſi tenoribus illarum de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, inſertis, ac huiuſmodi derogationibus Conſiſtorialiter factis, & per trinas diſtinctas literas eundem tenorem continentes, tribus ſimiliter diſtinctis vicibus Magiſtro, & conuentui legitimè intimatis, & inſinuatis, ac ipſorum Magiſtri, & Conuentus, ad id expreſsè accedente conſenſo, & aliter factas non ſuffragari, fuit reſponſum. Aut iſta deduci ad effectum, ne Papa potuerit derogare, niſi ſeruata dicta forma, & certum eſt, quod Anteceſſor minimè poteſt imponere legem ſucceſſori, vt in iſtis terminis dixit Rota apud me in cauſa Peruſina Penſionis 23. Ianuarij 1614.

2 Aut verò deducuntur ad effectum voluntatis, ex quo non ſeruauit dictam formulam, & reſpondetur, quod voluntas derogandi literis ſub quacunque forma conceſſis, ſatis colligitur ex regola octaua, ibi, Nec non priuilegia diſponendi de huiuſmodi beneficijs, &c. Aut quod illa ſub huiuſmodi reſeruationibus nunquam comprehendantur etiam cum quibuſuis derogatoriarum derogatorijs, & fortibus, efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus, & alijs deductis, quorum tenores pro expreſſis habere, & latiſſimè extendi volumus, quibuſuis Collegijs, perſonis, &c. conceſſis aduerſus reſeruationem huiuſmodi minimè ſuffragari, &c.

3 Cùm enim Papa voluerit derogare quibuſuis priuilegijs cum quibuſuis derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, & inſolitis clauſulis, ſatis derogauit contenta in dicto priuilegio, quæ non ſunt niſi derogatoriæ derogatoriarum cum clauſulis inſolitis, & efficacioribus, accedente maximè clauſula, quorum tenores, &c. latiſſimè extendenda, quæ operatur perinde ac ſi tenor dictarum literarum derogatoriarum derogatorijs fuiſſet inſertus, in regula, Bald. *in cap. cum dilecta, ſub num. 15. verſ. item ait, de reſcript.* Butr. *conſ.2. num.6.* Iaſ. *in l. fin. num.7. C. ſi contra ius, vel vtilit. public.* Sarnen. *quæſt.6. n.8.* Caſſad. *deciſ.38. ſuper regul. n.3.* Put. *deciſ.89. num.1. lib.1.* Rota in Toletana Annatarum 19. Iunij 1589. coram bon. mem. Orano, & in Steramnen. bonorum 5. Maij 1613. coram Reuerendiſſimo Bononien. & in Eugubina Præpoſitoræ 3. Martij 1606. coram eodem Reuerend. Bononien. cum alijs deductis in cauſa Veneta penſionis 6. Februarij 1612. coram me.

4 Aliàs ſi iſta non ſufficiunt, erit dicere, quod fuerit impoſita lex Papæ, ſeruandi illam formulam cum per verba generalia non poſſit clarius loqui. Et prædicta eo faciliùs procedunt, quando, vt in propoſito reuocatio fuerit per viam generalis legis, quia ridiculum eſſet dicere, quod in illis Papa teneretur facere inſertiones ſimilium formularum ad Felin. *in cap. accedentes, num.5. de præſcript.* Faciunt tradita per Sarnen. in proœmio regularum Cancellariæ, *quæſt.5.* Bald. *in l. humanum, num 4. verſ. ſed dicit Cyn. C. de legib.* Roman. *conſ.436. n.21. verſ. reſpondentes illud verum,* Couarr. *in rubr. de teſtam. par.2. ſub n.19. verſ. quantum noſtræ quæſtioni,* Cald. *conſ.1. ſub num.1. de priuileg.* Ripa *conſ.6. n.2. de conſtitut. in 6* Caſſad. *deciſ.38. n.8. ſuper regula,* & in terminis regulę octauę, latiſſimè comprobauit Rota in cauſa Cameracen. Canonicatus 4. Iulij 1579. coram bo. me. Card. Lancellotto, & in Compſana Iuriſpatronatus 3. Decembris 1604. coram R.P.D. Litta.

5 Circa illud motiuum, quod priuilegia ſint conceſſa de Conſilio Cardinalium, vnde cum eodem Conſilio debuerint reuocari fuit reſponſum, tale Conſilium minimè eſſe neceſſarium, vt latè probat, Abb. *in cap.2. n.3. verſ. nunquid autem, de Cleric. non reſiden.* & de communi, & magis communi, Iacob. *de conſ. lib.7. art.5. n.136.* & de communi quoad ea, quæ non concernunt mutationem ſtatus vniuerſæ Eccleſiæ, Alber. *in rubr. C. de legib. num.3.* Gemin. *in c. ſuper eo, n.4. verſ. communis concluſio eſt, de hæretic. in 6.* Dec. *in rubric. de conſtit. ſub n.2. verſ. & quid ſit,* Crot. *in repetit. eiuſdem rubr. n.5. & 3.* Germonius *tract. de indulto,* Card *§. quod tu,* Roman. *n.56.* & de veriori teſtatur Prob. ad Monach. *in d. cap. ſuper eod. n.34. & 35. de hæretic. in 6.* Troil. Malluez. *de Canoniz. Sanctorum, num.33.*

Ad illud, quod iſta priuilegia emanauerint per viam 5 legis, ex quo Summi Pontifices in illis concedendis voluerunt eſſe tales, vt patet ex illis verbis ibi, *perpetua Conſtit. edicto, &c.* & etiam adſunt ſuper hoc ſtabilimenta ipſius religionis, materiam collationum diffinientia, ex quibus infertur, quod cum iſta priuilegia emanauerint per viam legis, non comprehenduntur ſub regulis Cancellariæ, *vt in Tiraſonen. Vicaria, die 13. Octobris 1595. coram bon. mem. Litta,* fuit reſponſum, illam deciſionem loqui in terminis Conſtitutionis Pij Papæ V. ſuper vicarijs, vt in Bullario 46. in ordine, quæ quidem Conſtitutio eſt generalis. Vnde nil mirum ſi non cadit ſub regulis Cancellariæ, quæ in hac materia non tollunt leges generales, ſed ſpeciales, ſeu priuatas, vt patet in verbis regulæ octauæ, ibi, *conſuetudines etiam immemorabiles optandi, &c. priuilegia, & indulta &c.* Leges autem generales non poſſunt dici Conſtitutiones Pontificis ad fauorem Religionis, nec minus ſtabilimenta, cum recipiant vnum tantum corpus. Vnde reſpectu regularum Cancellariæ, quæ ſunt generales, & tangunt omnes iſta pro ſpecie reputantur, Dec. *conſ.385. num.4.* Prob. ad Monach. *in cap. cum perſonæ, num.6. de priuil. in 6.* & quod Papa in regula octaua voluerit derogare iſtis legibus ſpecialibus, probatur ex eo, quod derogauit conſuetudinibus optandi, quæ quidem conſuetudines reſpectu inducentium poſſunt dici leges, ad tradit *in cap. conſuetudo, diſt.1.* Innoc. *in cap. certificari de ſepultur.* Abb. *in rubr. de conſtitut. ſub n.1. §. ex non ſcripto, Inſtit. de iure natur. gent. & ciuil.* Iaſon *in l. de quibus, ff. de legib.*

Non obſtat, quòd Papa in iſtis priuilegijs vſus fuerit 6 verbo, *Conſtitutionis*, quia non attenditur nomen, ſed ipſa rei ſubſtantia, *cap. ſedulo 38. diſt. cap. intelligentia. Vbi glo. in verbo rei eſt ſermo, de verb. ſign. leg. quoniam indignum, C. de teſtam.* Pariſ. *conſ.61. n.35. lib.3.* Vltra quod nomen Conſtitutionis non eſt ita generale, quin poſſit accommodari ad negotia priuatorum, ad tradit per Abb. *in rubr. de conſtit. n.2.* Bart. *in l. omnes populi, ſub n.53. ff. de iuſtit. & iur.* Marcambr. *conſ.262. n.25. & ſeq.*

Ad illud, quod priuilegia Religionis fuerint à S. D. N. 7 poſt regulam confirmata cum clauſula ex certa ſcientia, quæ certa ſcientia importat nouam conceſſionem, *cap. ſi Apoſtolica.* Vbi gloſſ. in verbo *confirmamus, de preb. in 6.* Fuit reſponſum, verùm quidem eſſe, quod ſi Papa habuiſſet plenam notitiam priuilegiorum Religionis, & ſignanter ſuper iure conferendi, & quod priuilegia Religionis non debeant cadere ſub reſeruationibus Apoſtolicis, poſſet dubitari, quod Papa confirmando voluerit illa reconualidare, etiam cum derogatione regulæ octauæ. Sed difficultas eſſet, an Papa habuerit plenam notitiam in hoc caſu, prout requiri demonſtrat ille textus in illis verbis, ibi, Noſque poſtmodum plena de his facta narratione, & tradunt Bald. *in l. fin. col. penult. verſ. dicas etiam, quod illa clauſula, Cod. ſent. reſcind. non poſſe,* Alex. *conſ.23. n.12. lib.5.* Caſtr. *conſ.84. in fin. lib.2.* Dec. *conſ.142. n.7.* Gozad. *conſ.5. n.14. & 15.*

Quod autem non habuerit in hoc caſu, patet ex lectura 8 confirmationis, in qua nihil de iure conferendi dicitur, & præſumitur ignorantia eorum, quæ ſunt facti, *c. præſumitur de reg. iur. in 6. gloſſ. in l. verius, ff. de probat.* Pariſ. *conſ.11. n.132. lib.1.* Quia non fuiſſet ſatis narrare Papæ, quod religio haberet iusconferendi, niſi expreſſa fuiſſet hæc qualitas, quod in priuilegijs contineatur hoc, quod beneficia non deberent cadere ſub reſeruationibus Apoſtolicis, quia non cenſeretur Papa ſub inuolucro verborum ſibi voluiſſe præiudicare, ad Bald. *in cap. veniens, n.4. verſ. ſed quid ſi Princeps, de iureiur.* cum alijs per aliam deciſionem allegatis. Sicut nec minus ſub generalitate verborũ præſumitur voluiſſe derogare regulis Cancellariæ, vt per

Digitized by Google

Sarnen. *in proœmio regular. quæſt. 5. num. 2.* Felin. *in cap. nonnulli num. 7. de reſcript.* cum alijs in prædicta deciſione allegatis. Quinimò ex proœmio confirmationis, & alijs ponderatis in alia deciſione, apparet, quòd Papa non intendebat confirmare priuilegia Religionis, niſi circa exemptionem à decimis, & facultatem viuendi, & nec illa quidem reualidare, quatenus nulla, vel reuocata fuiſſent, ſed tantum roborare, vt patet in illis verbis ibi, vt ipſa priuilegia firmius ſubſiſtant, quo ſæpiùs confirmata extiterint.

9 Non obſtat, quòd in confirmatione adſit clauſula ex certa ſcientia, quæ facit, vt non poſſit dici, confirmationem eſſe in forma communi, ex allegatis, quia reſpondetur, poſſe quidem clauſulam operari quoad exemptionem à decimis, & facultatem viuendi, quæ ſpecialiter fuerunt expreſſa, ſecus quoad prætenſa priuilegia conferendi, maximè in menſibus reſeruatis, quæ Papæ non fuerunt expreſſa, & de quibus non apparet Sanctitatem ſuam habuiſſe notitiam, ad Abb. *in cap. 1. n. 6. verſ. & dicitur ex certa ſcientia, de confirmat. vtil. vel inutil.* Alex. *conſ. 123. n. 19.* Pariſ. *conſ. 3. n. 46. & 47. lib. 4.* quæ iura magis procedunt de plano, quoad ea, quæ de facili non conceduntur, & ſunt præiudicialia ipſi concedenti, vt eſt ius conferendi beneficia reſeruata, quia iſta requirunt maiorem, & clariorem expreſſionem, quam alia, ad Bald. *in cap. venientes de iureiuran.* cum alijs ſupra allegatis, &c.

R. P. D. COCCINO DECANO,

Viterbien. Fideicommiſſi.

Lunæ 9. Februarij 1615.

ARGVMENTVM.

Spurius legitimatus cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, non excludit ſubſtitutum, ſi hæres ſine filijs legitimis, & naturalibus deceſſerit.

SVMMARIVM.

Filius legitimatus facit deficere conditionem in fideicommiſſo oppoſitam ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus deceſſerit, n. 1.

Legitimationes ſpuriorum facta in præiudicium ſubſtitutorum, reuocantur ex Bulla Pij IV. Declara, vt n. 2.

Filij ſpurij legitimati non excludunt ſubſtitutum ſi hæres deceſſerit ſine filijs legitimis, & naturalibus, quando legitimatio eſt facta cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, num. 3. & per totum.

Clauſula legitimationis ſine præiudicio venientium ab inteſtato non operatur, quando legitimatio eſt facta ad inſtantiam patris teſtatoris, quando agitur de illius ſucceſſione, ſecus ſi de ſucceſſione fideicommittentis. Declara, vt num. 4. & 5.

DECISIO DCLXVII.

1 DEdi dubium, ſuia Iſabella filia quondam Fortunij informante, an fuerit purificatum fideicommiſſum Rolati ad fauorem Laurentij ſubſtituti ſub conditione, ſi Dominicus inſtitutus deceſſerit ſine filijs legitimis, & naturalibus, & tota difficultas conſiſtit in eo, quia dictus Fortunius filius prædicti Dominici, licet natus ſpurius, fuit legitimatus per Dominos de Campegijs, quorum priuilegia ſunt ampliſſima, vt ſæpè fuit firmatum in Rota. Certi enim iuris eſt, quod filius legitimatus facit deficere conditionem *ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus*, vt relatis infinitis Doctoribus hanc ſententiam communem dicit Rolan. *conſ. 83. n. 19. lib. 3.* Craſſ. *in §. fideicom. q. 38.* Peregr. *de fideicom. art. 28. n. 45. Molina de primog. Hiſpan. lib. 3. cap. 3. n. 2.* & fuit reſolutum in cauſa Camerinen. fideicommiſſi 28. Octobris 1596. coram bo. me. Penia, & elegantiſſimè, & doctè fuit deductum in cauſa Romana de Iauellis 20. Iunij præteriti, coram R. P. D. meo Vbaldo.

2 Nec faciebit difficultatem Bulla Pij IV. in qua reuocantur omnes legitimationes factæ in præiudicium ſubſtitutorum, quia illa Bulla intelligitur de præiudicio iuris iam quæſiti, vt ſi fieret legitimatio poſt purificatum fideicommiſſum, vel quando legitimati vellent ſuccedere contra voluntatem teſtatoris, vt per Eugen. *in conſ. 52. num. 65. & ſeqq. lib. 1.* Laderch. *conſ. 23. n. fin.* Rimin. iun. *in conſ. 611. n. 93. lib. 3.* & in terminis ſimilis conſtitutionis Venetiarum dicit Decian. *in reſpon. 42. n. 38. & ſeqq. lib. 1.* quem ſequitur Menoch. *in conſ. 459. num. 3. & ſeqq.* Mant. *de coniect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 10. n. 46. verſic. & quod attinet,* Lup. *de illegit. comment. 3. §. 2. num. 5.* & quicquid dixerint aliqui Doctores in contrarium, hanc opinionem ſecuta fuit Rota *in cauſa Bononien. de Maluetijs 24. Februarij 1612. coram Reuerendiſſimo Archiepiſcopo Damaſceno, & in dicta Romana de Iauellis coram R. P. D. Vbaldo.*

Prædictis tamen non obſtan. Rota contrarium cenſuit in caſu, de quo agitur, ſtante clauſula appoſita in legitimatione *ſine præiudicio venientium ab inteſtato*, quia illa præſeruat legitimas omnes ſucceſſiones prouenientes ex fideicommiſſo, aut ex pacto, & prouidentia, vel ex quacumque diſpoſitione maiorum, & anteceſſorum, Ang. *in conſ. 264. num. 1. verſ. ſi autem intellexiſſet*, Gabr. *conſ. 30. num. 30. lib. 1. & conſ. 22. num. 7. lib. 2.* Ruin. *conſ. 3. num. 22. verſ. nec iſtis obſtat lib. 1. & conſ. 106. num. 8. lib. 3.* Alexand. *conſ. 187. n. 12. verſ. item poſſet intelligi lib. 5.* Socin. ſen. *conſ. 95. num. 35. lib. 4.* Honded. *conſ. 64. num. 22. lib. 1. & 59. num. 15. & 16. lib. 2.* qui alios allegat, & hanc ſententiam tenuit Rota *in cauſa Iamen. Iuriſpatronatus 30. Ianuarij 1606. in verſic. non obſtant legitimationes coram bon. mem. Lata, & in alia Ceſenaten. bonorum 23. Ianuarij 1608. coram Reuerendiſſ. Attrebaten. & in alia Narnien. de Capitonibus 19. Ianuarij 1609. coram Illuſtriſſimo D. meo Cardinale Lancellotto.* 3

Neque facit, quòd Dominicus pater Fortunij fecerit teſtamentum, & ideò prædicta clauſula *ſine præiudicio venientium ab inteſtato*, non operatur facto teſtamento, Gabr. *conſ. 29. n. 17. lib. 1.* Ceph. *conſ. 442. n. 5. lib. 3.* Caſtr. *conſ. 102. ante finem verſ. 4. caſu lib. 2.* Zuccard. *in repet. l. poſth. n. 48. C. de bon. poſſ. contra tab.* Dec. qui de communi, *in conſ. 393. n. 1.* Ruin. *conſ. 87. num. 20. lib. 3.* Gozzad. *conſ. 6. n. 33. & 78.* Vbi pariter de communi, Cæſ. de Graſſ. *dec. 4. q. fil. ſine legit.* & fuit reſolutum in præcitata cauſa Romana de Iauellis, coram D. Vbaldo. Huic enim motiuo fuit reſponſum, quod procederet, ſi ageretur de ſucceſſione patris. Nam cùm obtinuiſſet filium legitimari cum iſta clauſula *ſine præiudicio venientium ab inteſtato* legitimatio operaretur, ſi pater inteſtatus obijſſet, ſecus autem facto teſtamento, quia cauſa teſtati facit ceſſare cauſam inteſtati, & ita expreſsè, & ad literam loquuntur præcitati Doctores, & in iſtis terminis loquitur etiam dicta deciſio in cauſa Romana de Iauellis. Sed iſte non eſt caſus noſter, quia non agitur de ſucceſſione Dominici patris, ſed de ſucceſſione Rolati fideicommittentis, quo caſu clauſula *ſine præiudicio venientium ab inteſtato* præſeruat ius ſubſtitutis; vt ex ſententia Doctorum ſupra dictum eſt. 4

Neque eſt verum, quod cauſa ſit ratio, quando agitur de ſucceſſione fideicommittentis, cum ſubſtitutus illi ſuccedat ex teſtamento, *l. cohæredi, §. cum filia, ff. de vulg.* & ideò clauſula *ſine præiudicio venientium ab inteſtato* non præſeruat ius ſubſtitutis, qui veniunt ex teſtamento fideicommittentis, vt in puncto dicit Thob. Non. *in conſ. 69. num. 6.* & iſta fuit opinio Caſtren. vt refert Ruin. in motiuis *in conſ. 106. n. 4. lib. 3. & eſt deciſio Seraph. 1380.* Vbi quòd legitimatio facit deficere conditionem ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus etiam quod legitimatio ſit cum clauſula *ſine præiudicio venientium ab inteſtato*. Nam fuit dictum, quod ſicut hic clauſula ſine præiudicio præſeruat ius illorum venientium ab inteſtato, ita quoque præſeruat ius ſubſtituti, tum quia eſt eadem ratio, tum etiam, quia hoc eſt fauorabile, ita in puncto reſpondet Ruin. *in dict. conſ. 106. n. 10. in fi. verſ. nec iſto caſu poteſt locum habere lib. 3.* & meritò quidem, cum non ſit iuſtum, quod legitimatus tollat ius in ſpe ex cauſa de præterito, videlicet ex fideicommiſſo, quod habet ſubſtitutus, quæ ratio mouit Angelum *in dict. conſ. 264.* ad dicendum, quod per iſtam clauſulam *ſine præiudicio præſeruatur ius ſubſtitutis*, quem omnes alij Doctores ſupra allegati ſequuntur. Deciſio verò Seraphini ſubſiſtit in caſu ſuo, quia ibi ſimpliciter fuerat facta legitimatio abſque clauſula, & perfunctoriè in ea dicitur, quòd legitimatus excludit ſubſtitutum, etiam quod ſit legitimatus cum prædicta clauſula, quod non eſt verum, vt patet ex prædictis. 5

R. P. D. VBALDO.

Bononien. Tutelæ.

Veneris 13. Februarij 1615.

ARGVMENTVM.

Tutor remouetur à tutela propter litem maioris partis bonorum, quam habet cum pupillo. Item & propter abſentiam, nec mater admittitur ad filij tutelam, quando teſtator hoc prohibuit.

SVMMARIVM.

Tutor habens cum pupillo litem, in qua de maiori parte bonorum pupillarium agatur, remouetur tanquam ſuſpectus, num. 1.

Tutor abſens à ciuitate, in qua moratur pupillus, remoueri poteſt à tutela, num. 1. in fine.

Tutor teſtamentario deficiente ſeu remoto, an ſit locus tutelæ legitimæ, vel datiuæ, num. 2.

Mater iure nouiſſimo Authenticorum præfertur omnibus tutoribus legitimis, & datiuis, num. 2.

Mater non datur pupillo in tutricem, quando teſtator prohibuit eam eſſe tutricem, num. 3. & ſeqq. omnibus.

Teſtatoris voluntas in donatione tutelæ præcipuè ſeruanda, eſt num. 3.

Confirmatio alicuius diſpoſitionis trahitur ad omnia contenta in dicta diſpoſitione, num. 4.

Maternæ pietati licet leges multum deferant, magis tamen deferunt patri circa perſonam, & negotia ſui filij, nu. 5.

Sorores à teſtatore datæ tutrices præferuntur matri, num. 5. in fine.

DECISIO DCLXVIII.

1 ROta cenſuit eſſe locum remotioni à tutela filiorum quondam Tiberij de Rubeis, & quidem quoad D. Marchionem modica videbatur ſubeſſe difficultas, tum quia habet magnam litem cum pupillis, iam in Rota commiſſam, in qua de maiori parte bonorum pupillarium agitur, *Authen. vt ij qui obligat ſe hab. prohib. res minorum, §. 1. Authen. minoris debitor*, & ibi gloſ. Bart. *num. 8.* & Salic. *num. 7. C. qui dat. tutor. l. ſi pupillum cum ſeq.* & ibi gloſſ. *ff. de exc ſat. tut.* Aret. *in §. fin. num. 3. inſtit. de auth tut.* Afflict. *deciſ. 207. num. 2.* Gutier. *in tract. de tutelis part. 1. cap. 20. num. 3. & 4.* Piagg. *eod. tract. quæſt. fin. n. 12. & ſeq.* tum quia eſt abſens à Ciuitate Bononiæ, ex cauſa notoria, & ideò non poteſt rebus pupillorum incumbere impuberibus, *§. fin. ff. de ſuſp. tut.* vltra quod ipſemet renunciauit tutelæ per publicum inſtrumentum.

2 Quo verò ad D. Iuliam pariter Dominis videbatur eſſe locum remotioni, nam quicquid in hoc caſu dicend. eſſet de illa quæſtione, an per remotionem, vel excuſationem tutoris teſtamentarij eſſet locus tutelæ legitimæ, vel datiuæ, de qua per gloſſ. Bart. Bald. & alios *in l. ſi quis ſub conditione, ff. de teſtam. tut. gloſſ. in l. 1. C. eod. tit.* Gutier. *de tutel. part 1. cap. 12. num. 4.* Montan. *eod. tract. cap. 16.* cum reſpectu matris, nec ſit neceſſaria eiuſmodi indagatio, cum certum ſit matrem ſaltem iure nouiſſimo Authen. præferri omnibus tutoribus, legitimis, & datiuis, *Authent. matri, & auiæ, C. quando mul. tutel. offic. fung. poſſit*, Bartol. *in d. l. ſi quis ſub conditione num. 32. in fin.* Corn. *conſ. 183. num. 5. lib. 4.*

3 Domini exiſtimabant, hoc caſu noſtro, nec debuiſſe dari tutricem, & datam eſſe amouendam, quia pater expreſsè cauit in teſtamento, ne ipſa, aut eius agnati tutelam filiorum gererent, quam etiam voluit ſtatim poſt mortem ſuam reuerti ad domum paternam, & vtique ſecuti in quacumque materia, ita in tutelæ datione, ſeruanda eſt voluntas teſtatoris, *§. diſponat; Authen. de nupt. l. vlt. C. de cur. fur.* Montan *de tutel. cap. 37. regiſt. 2. n. 154.* Decian. *conſ. 49. num. 10. & ſeq. lib. 1.* Vnde iudex non poteſt dare tutorem pupillo, quem pater prohibuit dari, *l. ſcire oportet, §. ſed ſi quis, ff. de tut. & cur. dat. ab his, l. 1. C. ſi tut. cont. volunt. matr.* quæ prohibitio tenet etiam in matre, Alex. *conſ. 140. num. 6 lib. 1.*

4 Neque obſtare dixerunt, quod idem teſtator deputauit D. Iuliam tutricem per codicillos factos de ann. 1609. quia per alios codicillos de anno 1611. d. deputationem reuocauit nominando alios tutores, & demum de anno 1613. alijs, & poſtremis codicillis reuocauit dictorum tutorum nominationem, & confirmauit proximos antecedentes codicillos, & teſtamentum, quibus diſertè continetur, vel prohibetur, vt D. Iulia non ſit tutrix, vel reuocatio deputationis eiuſdem in tutricem, vt dictum eſt. Vnde confirmando dictas diſpoſitiones cenſetur etiam confirmaſſe prohibitionem in ijs contentam, Rot. *deciſ. 172. in fin. part. 1. diuerſ.* & non eſt dubium, quod vltima ſcriptura ſpectanda eſt, vt in materia codicillorum eſt text. in *l. Diui, §. licet ff. de iure codicill.* & tradit Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib 6. tit. 4. num. 8. & in datione tutoris, eſt text. in l. tutor datus in fin. ff. de teſt. tutel.*

Non obſtat, quod pater non potuiſſet expreſsè adime- 5
re matri tutelam legitimam filiorum, ad conſ. Bald. 308. *lib. 2.* quia Dominis magis placebat opinio contraria Bar. Dyn. & Ang. *in l. miles, §. ſexaginta, ff. ad l. Iul. de adulter.* quam ſecutus eſt Alex. *d. conſ. 180. num. 6. & 16. lib. 1.* quæ etiam efficaci ratione nititur, quia, vt ſupra dictum eſt, in materia tutelari iudicium paternum potiſſimum ſpectandum eſt, vt probatur in *§. ex his, auth. de her. ab inteſt. ven.* vnde ſumpta eſt *d. Auth. matri, & auiæ, Cod. quando mul. tut. offic.* quem text. ponderat Alex. *loco alleg.* & opinionem Dyn. *in d. §. ſexaginta approbat.* Surd. *conſ. 428. num. 9. lib. 3.* & licet leges multum deferant pietati maternæ, amplius tamen deferunt patri circa perſonam, & negotia filij vt in *l. donari in princip. C. de curat. fur. & in l. ſi furioſo, ff. eod. in l. 1. 2. & 3. ff. de confirm. tut.* cum alijs congeſtis per Decian. *in alleg. reſp. 49. nu. 9. & ſeq. lib. 1.* & ad prædicta optimè facit d. conſ. Surd. 428. *lib. 3. fere per tot.* Vbi determinat ſorores à teſtatore datas tutrices præferri matri, & remanere ſaltem adminiſtratrices, quatenus tutela non ſuſtineatur.

Et ita fuit deciſum.

R. P. D. VBALDO.

Romana Domus.

Veneris 20. Februarij 1615.

ARGVMENTVM.

Pactum perſonale in ſingularem ſucceſſorem, & ad extraneos non tranſit, & ex quibus cognoſcatur illud eſſe perſonale, & de renunciatione alicuius iuris, quando trahatur ad non expreſſa.

SVMMARIVM.

Pactum dicitur perſonale, quando continet beneplacitum contrahentis, num. 1.

Pactum dicitur perſonale ex dictione pro ſe, num. 1.

Pactum dicitur perſonale, quando in eo eſt appoſita dictio dicti. Vbi idem ſi eſt appoſita dictio eis, num. 1.

Geminatio magis contrahentium voluntatem demonſtrat, num. 1.

Perſonalia cum perſona extinguuntur, nec ad extraneos tranſmittuntur, num. 1. ad finem.

Pactum perſonale ad ſingularem ſucceſſorem non tranſit, num. 1. in fine.

Liberè dictio in venditione appoſita importat immunitatem ab omni obligatione, num. 2.

Conſentiens venditioni abſque aliqua reſeruatione iuris redimendi, quod habet, cenſetur eidem iuri redimendi renunciare, num. 2.

Reſeruans ſibi in inſtrumento conditionis vnum ius, cenſetur cuicumque alteri iuri renunciare, num. 2. in fine.

Res vna, & eadem non poteſt diuerſo iure cenſeri, num. 3.

Contractus quilibet à partium conuentione formam recipit, num. 4.

Emphyteuſis tota ſubſtantia pendet ex tenore inueſtituræ, n. 4. in fine.

Sententia omnium contentorum in inſtrumento præſumitur in eo, qui inſtrumenti notitiam habuit, num. 6.

Renunciatio ſtrictè intelligenda. Declara, niſi quatenus verba patiantur, num. 6. in fine.

DECISIO DCLXIX.

DOmini de Griffis conceſſerunt Hieronymo, & An- 1
tonio de Bollinis fratribus, in emphyteuſim perpetuam

etiam quendam ſitum ad effectum fabricandi cum pacto quod ſemper, & quandocumque dicti Domini Griffi voluerint pro ſe fabricam, & domos huiuſmodi à dictis Antonio, & Hieronymo factas in dicto ſitu pro pretio per duos peritos communiter eligendos, æſtimando, teneatur eis dare, & retrocedere dictas domos. Hieronymus vendidit domum ſuper eodem ſitu ædificatam Equiti Alicorno, & quidem liberam, præterquam à nonnullis oneribus in venditione expreſſis, & venditioni, vt ſupra, conſenſit Andreas Gratus Dominus directus, qui in ius illorum de Griffis ſucceſſerat, cuius Andreæ ſucceſſor R. P. D. Iacobus Gratus mouit litem contra Equitem poſſeſſorem domus, volens eam retrahere vigore dicti pacti de redimendo per Griffos appoſiti. Vnde dato dubio, an

1 eſ competeret ius redimendi, eoque ter propoſito, hodie tandem fuit capta reſolutio negatiua vtraque parte informante, & quidem quicquid eſſet dicendum, an dictum pactum eſſet perſonale, & reſtrictum ad Griffos tantum, vt ſuaderi videbatur, tum ex eo, quod Griffis fuit reſeruata facultas quandocumque, & ad beneplacitum retrahendi domum, quo caſu pactum dici perſonale, tradit Beroius *conſ.* 155. *num.* 12. *lib.* 1. Natt. *conſ.* 163. *nu.* 10. *lib.* 1. tum ex dictione illa, *pro ſe*, quæ denotat perſonalitatem, vt fuit dictum in vna Cæſaranguſtana Penſionis 1. Iulij 1611. coram Reuerendiſſimo Bononien. tum ex dictione, dicti de Griffis, quæ ſolet operari quandam præciſam perſonalitatem, vel reſtrictionem ad perſonas ſupra nominatas, Crauet. *conſ.* 98. *num.* 8. *verſic. tertia reſtrictio*, pro ut etiam idem operatur dictio *eis*, ibi appoſita, Pariſius *conſ.* 18. *num.* 32. *lib.* 1. & tantò magis, cum iſtæ dictiones ſint geminatæ *l. Balliſta ff. ad Trebell.* Bart. *in leg. cum ſcimus C. de agr. & conſ. lib.* 11. regulariter autem perſonalia cum perſona extinguuntur, nec tranſmittuntur ad extraneos, Roland. *conſil.* 28. *num.* 4. *lib.* 2. Honded. *conſil.* 32. *num.* 3. *lib.* 1. Surd. *conſil.* 518. *num.* 19. *lib.* 4. Et quod tale pactum non tranſeat in ſingularem ſucceſſorem, cum ex eo oriatur actio tantum perſonalis, voluit Alex. *conſil.* 20. *num.* 2. *lib.* 1. Berou. *conſil.* 163. *num.* 13. *lib.* 1. & quod ex eo non poſſit agi contra tertium poſſeſſorem, latè firmat Gabriel. *conſil.* 66. *num.* 5. *ad fin. lib.* 1. *de communi*.

2 Sed circumſcripto etiam hoc motiuo de quo nonnulli ex Dominis dubitabant ex allegatis pro contraria parte, vnanimiter fundabant reſolutionem ex infraſcriptis. Quia domus fuit vendita per Hieronymum D. Equiti libera, præterquam ab annuo canone, & quodam Cenſu, & Gratus hic venditioni liberum conſenſum præſtitit, quæ dictio liberè, importat venditionem immunem ab omni alia obligatione, & per conſequens à pacto redimendi, *l. non dubito*, *§. liber autem populus ff. de capt. & poſtlimin. reuerſ. liberari*, *C. de ſolut.* Pariſ. *conſ.* 45. *nu.* 14. cum alijs per Tiraquel. *in l. ſi vnquam, in verbo reuertatur num.* 3. *C. de reuoc. donat.* Menoch. *conſ.* 10. *nu.* 1. Honded. *conſ.* 51. *num.* 51. *& ſeq. lib.* 1. & fuit dictum in vna Romana domus, & cenſus 17. Maij 1604. coram Reuerendiſſimo Damaſceno, dum igitur Andreas ſimpliciter conſenſit dictæ venditioni ſine aliqua reſeruatione iuris redimendi, non videtur hodie per eius ſucceſſorem agi poſſe ex dicto pacto, *l. codicillus*, *§.* 1. *l. cum pater*, *§. liberis*, *ff. de leg.* 2. *l. quoties C. de fideicom.* Menoch. plura congerens *conſ.* 58. *num.* 14. *& ſequen. lib.* 1. Surd. *conſ.* 114. *num.* 25. *lib.* 1. Honded. *conſ.* 33. *num.* 20. *lib.* 1. Rota *diuerſ. deciſ.* 747. *num.* 9. *part.* 1. Et fuit dictum in Rauennaten. Salutami 28. Iunij 1602. coram Reuerendiſſ. Bononien. & confirmatur, quia Gratus in præſtatione dicti conſenſus reſeruauit tantum ſibi ius Laudemij, ibi, *ſine tamen præiudicio Laudemij ſibi debiti*, ex quo colligitur, quod ſi etiam ius affrancandi ſibi reſeruare voluiſſet, vtique illud expreſſiſſet, *l. vnic. §. ſin autem ad deficientis*, *C. de caduc. tollend.*

3 Vlterius idem Gratus in eodem instrumento ceſſit, & vendidit omnia melioramenta per ipſum in dicta domo facta pro Scutis 540. & ſic abſque vlla ſpe affrancandi, vnde videtur dicendum, quoad reliquam partem domus contrahentes eodem modo ſenſiſſe, ne vna, & eadem domus pro parte redimibilis ſit, & pro parte non, atque ita diuerſo iure cenſeantur conira, *l. cum qui ædes*, *ff. de vſucap.* cum alijs per Ruin. *conſ.* 168. *num.* 15. *lib.* 3. & per Surd. *conſ.* 53. *num.* 12. *lib.* 1.

4 Non obſtat, quod in hac præſtatione conſenſus cenſeantur repetita eadem pacta à Griffis appoſita in prima conceſſione facta Hieronymo, quia reſpondebatur, quod ad hoc, vt tale pactum de redimendo tacitè cenſeantur repetitum, neceſſe eſſet, vel, quod in instrumento conſenſus legeretur aliquod verbum relatiuum ad pacta primæ conceſſionis, vel quod ſaltem Gratus ſimpliciter præſtitiſſet, conſenſum alienationi domus, quorum neutrum in hoc caſu verificatur. Nam neque in dicto inſtrumento, vel in apocha conſenſus antea inter partes celebrata, vllum verbum legitur, relatiuum ad priora pacta, neque conſenſus dici poteſt ſimpliciter præſtitus, ſed ſub certis conditionibus, & pactis, vt in apocha, ibi, *con patti però, e conditioni, che ſi diranno qui da baſſo*, *&c.* ad quam apocham fuit habita relatio in dicto inſtrumento, ibi, *Venditioni domus*, vt continetur in ſupradicta apocha *conſenſit*, *&c.* imò ex diuerſitate pactorum in præſtatione dicti conſenſus arguebant nonnulli ex Dominis cenſeri nouam conceſſionem, & nouam inueſtituram per D. Andream Equiti Alicorno factam, & ſic non poſſe fieri extenſionem de vna conceſſione ad alteram, ſed quamlibet ad ſuos terminos reſtringendam, cum quilibet contractus à partium conuentione formam accipiat, *l.* 1. *§. ſi conuenit ff. depoſiti*, & præſertim emphyteoticus, cuius tota ſubſtantia pendet ex tenore inueſtituræ, quem ad hoc eſſe egregium dicit ibi Bald. *n.* 3. *de duob. fratr. à cap. inueſt.* cum alijs per Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 92. *n.* 1. Honded. *conſ.* 70. *num.* 1. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 127. *nu.* 36. *lib.* 1. *conſ.* 153. *nu.* 1. *lib.* 2. *& conſ.* 384. *num.* 1. *lib.* 3.

Quod autem ſint diuerſa pacta, apparet, tum quia in prima conceſſione aderat pactum reſeruatum de redimendo quandocumque, in hac vero conſenſus fuit liberè præſtitus venditioni domus, vt ſupra tum ex venditione dictorum melioramentorum tum demum ex remiſſione caducitatis, quam Gratus prætendebat Hieronymum incurriſſe, & tamen eam remiſit in gratiam Alicorni. Nec videbatur obſtare, quod Gratus dictum conſenſum neceſſariò præſtiterit, tamquam proprietarius, & ideò ſibi non noceat. Quia vltra, quod ceſſat ex facto, cum ipſe prætenderet domum deuolutam, vt dixi, Reſpondetur, & quod quatenus teneretur præſtare conſenſum, tamen non tenebatur præſtare venditioni liberè factæ, & conſenſum liberum, prout fecit ſine vlla reſeruatione dicti pacti de redimendo, neque tacita, neque expreſſa. 5

Non obſtat D. Andream non habuiſſe notitiam huiuſmodi pacti de redimendo, quia cum in venditione, ſeu permutatione eidem facta à Griffis partes ſe retulerint ad inſtrumentum conceſſionis, in quo illud continebatur, ſatis de eo præſumitur habuiſſe notitiam, Doct. *in l. qui Romæ*, *§. duo fratres*, *ff. de verbor. obligat.* Aym. *conſ.* 65. *num.* 7. cum alijs per Surd. *conſ.* 4. *nu.* 46. *& conſ.* 150. *n.* 31. *vide de communi lib.* 1. & multò minus poteſt dici, Andream ignoraſſe, venditionem fuiſſe D. Equiti factam de domo libera, quia in inſtrumento conſenſus præſtiti per Andream fuit inſerta apocha venditionis prædictæ. Vnde intrant proximè allegata. Et tandem nec obſtare viſum fuit, quod conſenſus, qui tendit ad renunciationem, ſtrictè veniat intelligendus. Quia reſpondebatur id verum eſſe, quatenus verba patiantur, ex allegatis per Card. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 3. *tit.* 2. *num.* 4. *& ſeq.* ſed hic verbum, liberè in apocha conſenſus expreſſum, iunctis alijs ſupra deductis, non patiuntur fieri reſtrictionem. Ex quibus fuit dictum, ius redimendi non competere. 6

R. P. D. COCCINO. DECANO.

Nullius, ſeu Meliuicen. Cenſus.

Lunæ 16. Martij 1615.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione, quæ ſingularis, & Magiſtralis eſt, quando in venditione cenſus appoſita pacta à iure improbata vitientur, & non vitient totum contractum, & præſertim, quid de pacto, quod venditor cenſus teneatur reſtituere ſortem præſentem vnà cum fructibus, & damnis, & intereſſe, ſi per quatuor menſes fuerit moroſus in ſolutione cenſus.

SVM-

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

Cenſus, vt vſurarius non dicatur ſecundum conſtitutionem Pij V. creari debent ſuper re immobili certis finibus deſignata, & in pecunia numerata, & aliter cenſus creatus vitiat totum contractum, num. 1.

Cenſui appoſita pacta à iure improbata non vitiant totum contractum, ſed vitiantur dummodo cenſus ſit impoſitus ſuper re immobili certis finibus deſignata, & in pecunia numerata, num. 1.

Clauſula in fine poſita non refertur ad omnia præcedentia, quando proprietas ſermonis non patitur talem relationem, num. 1.

Cenſui appoſitum pactum, quod ſi venditor ceſſauerit per quatuor menſes à ſolutione cenſus teneatur volente emptore ſtatim reſtituere capitale cenſus decurſos, & damna, & intereſſe an ſit improbatum à iure, an vitiet totum contractum cenſus, an vero ſolum vitietur, num. 2. & per tot. deciſ.

Cenſus dicitur vſurarius, & reſoluitur in mutuum ex pacto, quod illius venditor teneatur reſtituere ſortem principalem arbitrio emptoris, num. 3.

Cenſus venditi Dominium dicitur tranſlatum in emptorem, & abdicatum a venditore ſequuta traditione, & ſoluto pretio, num. 4.

Cenſus venditor ſi fuerit mortuus in ſolutione fructuum tenetur ad damna, & intereſſe, & ad intereſſe lucri ceſſantis, num. 5.

DECISIO DCLXXI.

1 IN deciſione in hac cauſa facta ſub die 16. Maij ſuperioris anni fuit firmatum, quod ex Conſtitutione Pij V. ſuper cenſibus de noua forma, aut ſubſtantia iſtius contractus eſt, vt cenſus creetur ſuper re immobili certis finibus deſignata, & in pecunia numerata, & propterea ſola contrauentio circa iſta duo, vel alterum eorum ex noua forma prædictæ Conſtitutionis vitiat contractum. Cetera verò pacta ibi improbata, ſi de iure communi non ſunt de ſubſtantia, quia non comprehenduntur in noua forma, ſolum vitiantur, & non vitiant, vt pulchrè declarat Zaſius *reſpon. 12. lib. 1.* Et quod iſte intellectus Bullæ ſit veriſſimus, patet ex illis verbis, inquit enim *ſtatuimus, cenſum conſtitui nullo modo poſſe, niſi ſuper re immobili certis finibus deſignata, & in pecunia numerata*, & ſubdit, *& prohibemus ſolutiones anticipatas, &c.* quare etſi in fine ponatur clauſula contractus ſub alia forma, *poſthac celebrandos fœneratitios iudicamus*, reſtringitur ad illa duo, quæ ſunt de forma, non autem ad alia pacta, quæ ſolum improbantur, & non annullant contractum ex regula quod clauſula in fine poſita non refertur ad omnia præcedentia, quando proprietas ſermonis non patitur talem relationem, *l. ſed & qui data, ff. ex quib. cauſ. maior.* Oldr. *conſ. 152. num 2. in fin.* Iaſ. *in l. talis ſcriptura n. 40. verſ. 4. vltra*, Bart. *ff. de leg. 1.* & in puncto prædictæ Conſtitutionis, ita reſpondet Gutierez *pract. quæſt. lib. 2. quæſt. 176. num. 5. verſ. vel ſecundo*, quem ſequitur Rodericus *de annuis reddit. lib. 1. quæſt. 1. num. 7. in fin.* & dixit Rota in cauſa Bonon. cenſus 26. Iunij 1600. coram bon. mem. Card. Pamphil. verſ. neque obſtat, quod Pius V.

2 Quare cum in prædicta deciſione fuerit reſeruatum videre, an pactum, quod ſi venditor ceſſauerit per quatuor menſes a ſolutione cenſus, teneatur volente emptore ſtatim reſtituere capitale, & cenſus decurſos, damna, & intereſſe, ſit contra ſubſtantiam contractus cenſus, ita vt vitiet contractum, & non modo vitietur, & ideò de hoc fuit actum ſupradicta die, & cum iſtud pactum non ſit contra nouam ſubſtantiam, & formam inductam per Conſtitutionem Pij V. vt ſupra probatum fuit, licet per illam improbetur ibi, pacta continentia etiam pretium cenſus extra caſum prædictum, ſcilicet quando fuit facta denuncia, & intra annum ab initio, aut ob aliam cauſam repeti poſſe omninò prohibemus, & quoad ſecundam partem pacti continentem damna, & intereſſe pariter hoc improbatur in Bulla ibi, *pacta continentia moroſum cenſuum debitorem teneri ad intereſſe lucri ceſſantis, &c.* ex toto irrita ſint, propterea videndum eſt, quid ſit in diſpoſitione iuris communis, nam ſi iſtud pactum improbatur à iure, tamquam contra ſubſtantiam, vtique erit improbatum, ita vt vitiet, & non modo vitietur, ſi verò non erit improbatum à iure, remanebit improbatum ſolum ex Conſtitutione Pij V. & ſic non erit contra ſubſtantiam, vt patet ex prædictis, quare in hoc caſo vitiari, & non vitiare dicendum erit, iuxta notata *in l. pacta conuenta ff. de contrah. empt.* Zaſius *loco ſupra allegato*.

In hoc articulo circa primam partem pacti non dubitarunt Domini, quod non liceret emptori cenſus ſimpliciter obligare venditorem ad illum redimendum arbitrio ipſius emptoris, quia dum cogitur venditor ad reſtituendum capitale, illud redditur tutum, & propterea eſt verum mutuum, & vltra ſortem recipiuntur fructus, & ſic iſtud pactum eſt contra ſubſtantiam contractus, quia facit illum tranſire, & de vna ſpecie in aliam, ex allegatis per Surd. *in conſ. 202. num. 40.* & in iſtis terminis fuit dictum in cauſa Bonon. cenſus 26. Iunij 1600. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio, & hanc ſententiam afferendo prædictam rationem tenuit Sotus, qui diſtinguit plures caſus, *de iuſt. & iur. lib. 6. quæſt. 5. art. 3. column. 2. verſic. prima eſt*, Medina *de contract. part. 2. titul. de reb. per vſuram acquiſit. quæſtio 15. §. ex dictis alia naſcitur dubitatio, verſ. eſt tamen differentia column. 17. fol. mihi 356.* Petrus de Aragon. *ſuper ſecunda ſecundæ quæſt. 78. articul. 4. ante finem in 4. concluſ. verſ. ſed dubitabis aliquis fol. mihi 715* Bannez. *de iuſt. & iur. quæſt. 78. art. 4. de cenſibus dub. 2. verſ. 2. concl. fol. 630.* Couar. *var. reſol. lib. 3. cap. 6. num. 4.* Nauar. *de vſur. quæſt. 33. cum duabus ſequen. n. 122.* Guttierez *pract. quæſt. lib. 2. quæſt. 168. num. 9. poſt princip.* Felician. Solis *de cenſib. lib. 1. cap. 10. num. 28.* Card. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 8. tit. 22. num...* Conrad. *de contract. quæſt. 84. concl. 5. fol. 445. vbi col. 2. verſ. hæc autem iura condemnant hunc contractum tamquam ſimpliciter iniquum, & contra iuſtitiam commutatiuam*, eo quod non datur iuſtum pretium, quia iſtud pactum æſtimatur pretio notabili, & etiam ex eo quia eſt ſimillimus contractui vſurario, & per conſequens eſt latibulũ aptum pro latronibus, volentibus exercere vſuras palliatas, & hanc ſententiã tenuit Rota in cauſa Rom. Turris Bubulatiæ 7. Nouembris 1575. coram bon. mem. Cardinale Seraphino relata in eius 1. *lib. ſub num. 269.* & in cauſa Romana cenſus 21. Octobris 1605. coram bon. mem. Iuſtu *in verſ. non obſtat deciſio in qua refertur pactum, de quo deciſ. Card. Seraphini*.

4 Sed iſte non eſt caſus noſter, quia pactum de redimendo cenſum per emptorem fuit appoſitum non ſimpliciter, ſed in euentum in quem venditor eſſet moroſus in ſolutione fructuum, quæ forma contractus de iure ſuſtinetur, quia contractus eſt purus, licet ſub conditione reſoluendus, & ideò de iure eſt validus, vt eſt textus clarus *in l. 2. §. ſi in diem ff. pro emptore, l. 2. ff. de in diem adiect.* Vnde ſecuta traditione, & ſoluto pretio, tunc verè fuit tranſlatum dominium cenſus venditi in emptorem, & abdicatum à venditore, *l. ex empto ff. de action. emption. & l. quod vendidi, & l. vt res ff. de contrahen. empt.* & hoc procedit, ne dum in contractu facto cum pacto adiectionis, vel in diem, ſed etiam legis commiſſoriæ, ſcilicet quando continet reſolutionem contractus, nam quicquid ſit in alijs pactis, de quibus Gutt. *de iura. part. 1. num. 11. in pacto reſolut. contract. ſuſtinetur, l. comm. Cod. de pacto inter empt. & vendit. & prob* Conrad. *de contr. quæſt. 83. concl. 1. prob. 9. in fin. verſ. 5. autem eſt col. 19. fol. mihi 410.* & in iſtis terminis ita ponderat Medina de contract. & Leon. Leſſius locis infra allegandis, & illa eſt differentia, quando apponitur ſimpliciter, & in caſu moræ, quia in primo caſu pendet à mera voluntate emptoris, ſecus verò in caſu moræ, quia pendet à voluntate debitoris, vt conſiderat Gabr. loco etiam infra allegando, quare in iſtu caſu ceſſant duo, quæ faciunt contractum illicitum, ſcilicet præſumptio mutui, quæ facit contractum vſurarium, quia hoc non pendet ex mera voluntate emptoris, ſed ex culpa venditoris exiſtentis moroſi in ſolutione, & modicitas pretij, quæ facit contractum iniuſtum, quia iſtud pactum non eſt pars pretij, vt in *l. fundi partem, ff. de contrahend. empt.* ad quod eſt aduertendum, ſed eſt in pœnam, & quodammodo compenſatiuum moræ, & propterea in hoc caſu iſtud pactum non eſt damnandum, cum ſit attendendum id quod principaliter agitur, *l. ſi quis nec cauſam ff. ſi certum pet.* quare hanc ſententiam iſta diſtinguendo tenent plures Doctores, & ferè omnes inſignes, qui ferè etiam omnis loquuntur poſt Conſtitutionem Pij V. videlicet Ioan. Medina, quem rel. mem. Franciſcus

Penia

Penia Rotæ Decanus magnum cenſorem contractuum appellare ſolebat, *in tract. de contract, part. 2. titul. de reb. per vſur. acquiſitis quæſt. 15. §. ex dictis alia naſcitur dubitatio, verſic. quod ſi cenſualiſta, col. 20. fol. mihi 359.* Olanus *in concor. verſic. in littera A. num. 112.* Lud. Molin. *de iuſtit. & iur, tom. 2. diſput. 291. clauſ. 11. verſic. Medina de vſuris,* Leonard. Leſſius *de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 22. dub. 11. num. 69.* Gabr, *conſil. 152. num. 4. in fine, & num. 5. lib. 1.* Nauarr. *conſil 7. num. 6. de empt. & vendit. lib. 1. ſecundum antiquiſſ. impreſſionem, ſecundum vero nouam conſil. 15. num. 6. eodem titul.* Cardin. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 8. titul. 22. num. 23. & ſeqq. qui tamen n. 25.* fatetur hoc pactum eſſe improbatum per Bullam Pij V. quod eſt verum, & pro iſta opinione poteſt allegari Rodetic. *de annuis reddit. lib. 2. quæſt. 1. num. 4.* nam licet *num. 5. & 6.* improbet huiuſmodi pactum, tamen *num. 7.* concludit, illud vitiari, & non vitiare, & quod ita fuit iudicatum, quod ſufficit in caſu iſto, hanc quoque ſententiam tenet Garzias Maſtrill. *deciſ. Regni Sicul. 95. n. 3. & ſeq. qui num. 9.* allegat huius opinionis Blaſcum Lanciam Prouenzalem ſuper Extrauagant. Nicolai V. in ver. *demortua*, & nouiſſimè hanc quoque ſententiam tenet Moder. Roman. *diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 258. num. 20. & ſeqq.* & Ioſeph. de Seſſa *deciſ. Aragon. 116. num. 50. & 51. & ſeqq. part. 2.* & Rota amplexa fuit pluries hanc opinionem, vt in alleg. cauſa Romana cenſus 21. Octobris 1605. coram bon. me. Iuſto, & in alia Calaguritana cenſur 28. Ianuarij 1603. coram bon. mem. Cardinali Seraphino deciſ. 1418. in eius libris, & in eadem cauſa 29. Aprilis eiuſdem anni 1431. num. 3. pariter in eius libris.

5 Sed cum hæc opinio non careat contradictore, tenent enim contrarium Didac. Pizanus ſuper ſtatuto de Guadalupe *in ver. ſine actum ſit*, donec ſoluantur vſuræ, Guttier. *practic. quæſtionum, lib. 2. quæſt. 175. verſic. his non obſtantibus,* Felician. Solis *de cenſib. lib. 1. cap. 10. num. 18. verſ. ego vero*, ideò placuit Dominis perpendere illius rationem ad indagandam veritatem, quæ quid ratio conſiſtit in eo, quod licet pendente conditione de facto peti non poſſit ſors, ſuſtinetur tamen quaſi mutuum in illa ſpe, quando euenit caſus, in quo deficiente conditione ſors peti poterit in defectum enim conditionis contractus retinet naturam mutui, prout quando ſimpliciter apponitur pactum, reijcit enim tunc retro ocius quoquo modo ad tantundem in genere, in quo tota ſubſtantia mutui conſiſtit, quare id ſolum agitur, vt quamdiu ſoluantur vſuræ, ſors non repetatur, ergo cum vltra ſortem aliquid recipiatur, non cenſus, ſed mutuum iudicandum eſt, hæc illi. Hanc tamen rationem non militare reſpondebatur, quando principaliter non fuit facta iſta pactio, ſed incidenter in pœnam moroſi debitoris non ſoluentis cenſum ſuis terminis conſtitutis, & ad faciliorem executionem ipſius contractus, quare vt dictum eſt, attendi debet, quid principaliter fuit actum inter partes, *dicta l. ſi quis nec cauſam, ff. ſi certum petat. cum ſimil.* nec eſt verum, quod contractus pendente conditione ſuſtineatur, quaſi mutuum in illa ſpe, quando euenerit caſus non ſolutionis fructuum, quia vt etiam dictum eſt, contractus cum pacto adiectionis in diem, vel leg. commiſſoriæ, ſcilicet reſolutionis contractus ſuſtinetur, quia iſta pacta non mutant ſubſtantiam contractus, & hoc maximè procedit, vt conſiderat Gabriel. loco præcipitato, quia iſta pactio fit ratione moræ, quæ cum ſapiat delictum, *l. ſi plures, la ſeconda, cum gloſ. in verſ. ratio ſuadet, ff. de adminiſtrat. tut.* videtur tunc pretium repeti à venditore non inuito, ſed tacitè volente, quando cauſando moram conſentit, *ad l. 1. §. beſtias, vbi gloſ. in verſ. honorari, ff. de poſtulan.* idcircò repetitio, quæ fit culpa emptoris, non eſt contra ſubſtantiam contractus.

6 Quantum attinet ad ſecundam partem pacti, quod venditor cenſus, ſi fuerit moroſus in ſolutione fructuum, teneatur ad damna, & intereſſe, hoc de iure non eſt improbatum, ſed permiſſum, & licitum, Caiet. *2. quæſt. 78. art. 2. ver. in reſponſione ad primum,* Did. *in rubr. & in l. 1. C. de ſent. quæ pro eo quod inter profer.* Butr. *in cap. ſalubriter num. 2. & 3.* & Anchar. *num. 2. & 3. de vſur.* Abb. *in cap. conqueſtus num. 6. eod. tit.* & ad propoſitum dicit Azor. *in ſumm part. 3. lib. 10. cap. 13. verſ. certi iuris eſt*, hinc Ludou. Molina *de iuſt. & iur. tom. 2. diſp. 300. ſuper 6. clauſ. verſ. circa hæc obſerua*, & Leſſius *de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 22. dubit. 12. num. 86.* dixerunt, quod Bulla Pij Quinti prohibet deduci in pactum lucrum ceſſans extrinſecum, ſcilicet quod prouenitſſet ex induſtria, ſecus autem intrinſecum, vt ſi debitor tenebatur quid ſoluere, quod plus valeret de tempore deſtinatæ ſolutionis, quare ſi hoc dictum eſſet verum, iſtud pactum eſſet intelligendum de lucro ceſſante intrinſeco, non autem extrinſeco, cum verba ſint ſemper applicanda ad ſenſum bonum, & vitio carentem, Rota *deciſ. 10. num. 4. & 5. de teſtib. in antiq.* & vt excludatur contractus illicitus, Alexan. *conſ. 191. num. 6. lib. 2.* & in iſtis terminis fuit reſolutum in cauſa Ferrarien. Societatis 18. Iunij 1599. coram Illuſtriſſimo D. meo Card. Mellino, tunc Rotæ Auditore, ſed quia alij Doctores dixerunt Papam prohibuiſſe huiuſmodi pactum, licet de iure ſit permiſſum ad tollendam occaſionem vſurarum, Bannes *de iuſtit. & iure, quæſt. 78. art. 4. de cenſib. dub. princ. verſ. ſexta conuentio, fol. mihi 632.* Azor. *loco proximè allegat. verſ. mirum non eſt*, propterea, quid ſit de opinione Molinæ, & Leſſij fuit formiter reſponſum, quod cum, vt patet ex prædictis, iſtud pactum non ſit contra ſubſtantiam vitietur, & non vitiet ex ſupra allegatis, imò quod non obſtante prohibitione Bullæ Pij Quinti poſſit agi ad damna, & intereſſe, nec non & ad lucrum ceſſans, ſi probentur requiſita, voluit Azor. *præcitato loco, verſ. mirum non eſt, & verſ. ſecundo quæritur*, quia cum iſtud pactum ſit promiſſum de iure, Bullæ Pij V. ſolum prohibet in pactum deduci ad euitandas fraudes, & præcidendam omnem occaſionem vſuræ.

7 Ex quibus concluſum contra Abbatem Hieronymum Longum informantem, primam ſcilicet, & ſecundam partem pacti, de quo agitur, non vitiare contractum, ſed vitiari, cum non ſit contra ſubſtantiam ipſius contractus, neque ex diſpoſitione iuris, neque ex Conſtitutione Pij V. cum per ipſam conſtitutionem annulletur tantum iſtud pactum, non autem contractus, vt patet ex prædictis, & vt etiam quoad primam partem pacti fuit iudicatum per Regium Gallecum Prætorium, vt refert Roderic. *de annuis reddit. lib. 2. q. 1. num. 7. in fine.*

R. P. D. PIROVANO.

Viterbien. Tertæ Vetrallæ.

Luna 30. Martij 1615.

ARGVMENTVM.

Interdictum quorum bonorum, & petitio hæreditatis non dantur contra titulo poſſidentem, etiam quod actor habeat titulum, & an donationis inſinuatio ſuppleatur per iuramentum ex conſtitutione Ægidiana.

SVMMARIVM.

Interdictum quorum bonorum, & petitio hæreditatis non dantur contra titulo poſſidentem, num. 1. Vbi præſertim quando rem habet, & titulum, & poſſeſſionem. Actor vero non niſi titulum.

Iuramentum numquid ſupplicat inſinuationem donationis ex conſtitutione Aegintiana, quæ & iuramentum, & inſinuationem requirit, num. 2.

Inſinuationem non eſſe in donatione factam ex lectura inſtrumenti colligi poteſt, num. 2.

Forma ad vnguem obſeruanda, nec per æquipollens adimpleri poteſt, num. 2.

Inſinuatio poteſt in eodem inſtrumento donationis fieri, & etiam poſt ex interuallo, & ſeparatim, & ita practicatur, num. 3.

DECISIO DCLXXI.

1 Domini adhuc in deciſis perſtiterunt, quia principale fundamentum deciſionum non fuit ſublatum ex reſponſionibus, datis pro filijs Virginiæ. Vera eſt enim concluſio præſuppoſita, quod Nardus titulo donationis, & renunciationis poſſidet bona materna Virginiæ eius ſororis, ac etiam portionem hæreditariam in paterna ſubſtantia, ad illam ſpectantem, ideò contra eum vti legitimum contradictorem remedia quorum bonorum, *& l. fin. Cod. de edict. Diui Adrian. tollendo*, intentari non poterant, prout non dantur agenti petitione hæreditatis contra titulo poſſidentes, *l. regulariter, ff. de petit. hæred.*

hæred. l. hæreditatis, C. eod. tit. vbi Bart. *num. 2. & 3.* reddit rationem, quia & ſi actor nitatur titulo pro hærede, & poſſeſſione defuncti, reus tamen habet titulum, & poſſeſſionem, cuius iura in concurſu ſunt potiora, ſequuntur, Gabr. *conſ. 31. num. 2. lib. 1.* Honded. *conſ. 22. num. 13. lib. 1.* & alij allegati per Menoch. *de adipiſc. remed. 4. num. 586. & 588.* Vnde non eſt neceſſarium diſſerere de validitate donationis in hoc iudicio exequutiuo, ſed ordinariè eſt procedendum, niſi in caſibus, in quibus titulus iſte donationis in continenti probaretur inualidus, quod non probatur ex deductis pro iſtis hæredibus ad effectum excludendi viam ordinariam, vt patet ex deciſionibus in hac cauſa factis.

2 Non obſtat vnica exceptio, quæ replicabatur ex omiſſione inſinuationis donationis, quæ prætenditur in continenti probari eo ipſo, quod inſtrumentum de ea non facit mentionem, & eſſe neceſſariam dicebatur ex forma conſtitutionis Ægidianæ *cap. 25. lib. 5.* vt legitur in contextu, cui ex iuramento non videtur ſatisfactum, cum etiam iuramentum, & inſinuatio de forma illius conſtitutionis requiratur, quæ ad vnguem eſt obſeruanda, nec per æquipollens poteſt adimpleri, Bald. *in l. 1. num. 2. ff. de liber. & poſth.* Dec. *conſ. 531. num. 2.* Becc. *conſ. 62. num. 42. lib. 1.* qui loquitur in terminis inſinuationis, & hunc ſenſum videtur recepiſſe in cauſa Toletana Donationis 17. Maij 1596. coram Illuſtriſſimo Arigonio, & Anconitana Dotis 27. Nouembr. 1598. coram Illuſtriſſimo Lancelloto.

3 Quia fuit reſponſum, quod & ſi prædictæ deciſiones Toletana, & Anconitana intellexerint Ægidianam de iuramento, & inſinuatione copulatiuè adhibendis, ita vt tuta non videatur reſponſio data in ſecunda deciſione, in hac cauſa facta ſub die 14. Maij 1614. attamen adhuc viſum non eſt conſtare, in continenti de inualida donatione ad effectum impediendi, ne ordinariè ſit procedendum, cum inſinuatio ſit actus, qui poteſt contingere contemporaneè cum ipſo inſtrumento donationis, vt declaratur *l. fin. §. ſimilique modo Cod. de donat. ant. nupt.* & item fieri poteſt poſt actum *d. l. fin. §. pen.* Bart. *in l. Modeſtinus num. 5. ff. de don.* Becc. *conſ. 66. num. 17.* & ſecundum Praxim Curiæ ſeparatim omninò ab actu ipſius donationis fieri debeat, Bo[illegible] *ad eandem Conſti. cap. 25. in verſ. & inſinuatione facienda in actis num. 25.* ideò niſi etiam hæredes Virginiæ probauerint negatiuam, quod poſt actum donationis inſinuatio in actis facta non fuerit, interim poſſeſſio Nardi non remanet ſine titulo, nec per conſequens vitioſa dici poteſt, & contradictor legitimè impedit immiſſionem, Menoch. *d. remed. 4. num. 586.* præſertim cum donatio prædicta emanauerit à Virginia habente facultatem donandi, quod ſufficit pro colore tituli ad illum effectum, vt exinde illius iuſtificatio ad ordinarium iudicium ſit remittenda, Lap. *alleg. 16. num. 2.* Mohed. *deciſ. 10. de reſtit. ſpoliat.* Rot. *deciſ. 75. num. 2. lib. 1. part. 3. diuerſ.* Et ita fuit decitſum, &c.

R. P. D. COCCINO. DECANO.

Corduben. Redecimarum.

Veneris 27. Martij 1615.

ARGVMENTVM.

Redecima an ſit contra ius, vel præter ius, quomodo debeatur, & de materia, legi fraudem facere, & in legem committere, quando quis dicatur, quomodo puniatur, & an idem ſit facere contra verba legis, vel contra ſententiam legis.

SVMMARIVM.

Committere in legem dicitur is, qui verba legis complectens contra legis nititur voluntatem, num. 1.

Redecima dicitur eſſe contra ius, num. 1. & 2. Vbi an dicatur eſſe præter ius, & de materia.

Præceptum de ſoluendo decimas ex parte laicorum eſt affirmatiuum, imò & negatiuum quoad retardationem, nu. 1. Vbi etiam, quod ex parte Eccleſiarum coactè exigere volentium eſt negatiuum, qui non poſſunt cogere laicos vltra decimam.

Affirmatiua propoſitio, quando reſoluatur in negatiuam, num. 1.

Ius exigendi decimas, & obligatio illas ſoluendi, ſunt correlatiua, & ideo Eccleſiæ non poſſunt habere maius ius illas exigendi, quam laici habeant obligationem, num. 1.

Verbum quaſi quandoque accipitur pro verbo Veritatis expreſſiuo, num. 1. in fine.

Legi fraudem facere dicitur, qui ſaluis verbis legis ſententiam eius circumuenit. Contra legem vero facere dicitur is, qui facit id, quod lex prohibet, & de materia, n. 2.

Legi fraudem facere dicitur quis duobus modis. Declara, vt num. 2.

Paria ſunt contra legem facere, & legi fraudem facere. Ambo enim æque puniuntur, num. 2.

Paria ſunt facere contra verba legis, vel facere contra legis ſententiam, num. 2.

Redecima numquid dicatur illa, quæ non ſoluitur Eccleſiæ prædiali, ſed alteri Eccleſiæ Sacramentali, num. 3.

Onere duplici pro eadem re quis grauari non debet, num. 3. in fine.

DECISIO DCLXXII.

Iterùm, vt morem gererem parti, propoſui dubium, an redecima ſit contra ius. Prætendunt enim Eccleſiæ, quod poſtquam aceruus communis fuit decimatus, alia redecima debeatur ex portione dominica, & iſtud contra ius intelligebant Domini non strictè, quaſi diceretur contra verba legis, *vt in l. contra leges, ff. de legibus,* ſed generaliter contra ſententiam legis, *vt in cap. certum eſt 88. de regul. iur. in 6.* vbi dicitur, certum eſſe, quod is committit in legem, qui verba legis complectens, contra legis nititur voluntatem, *& in l. nominis, & rei, §. verbum ex legibus, ff. de reg. iur.* vbi quod verbum ex legibus accipitur tam ex legum ſententia, quàm ex verbis. Quare Rota cauſa maturè diſcuſſa cenſuit, prout in alia deciſione ſub die 16. Nouembris 1607. redecimam eſſe contra ius, ea ratione, quia non agitur ex parte voluntariè dantis, & reſpectiuè gratuito recipientis, ſed ex parte coactè exigentis, cum initium huius redecimæ fuerit coactum, iuxta reſolutiones factas, quare cum præceptum de ſoluenda decima ex parte laicorum ſit affirmatiuum, vt Exodi *cap. 22. in fin.* ibi, *decimas, & primitias non tardabis offerre.* Imò & negatiuum quoad retardationem, vt dicit Abbas *in rubr. de decimis num. 2.* Nam cum ſint debitæ grauantur Sacerdotes retardando ſolutionem, vt dicit Abulen. Numeri *cap. 22. quomodo 18. poſt principium, verſ. item quia decimæ.* & Leuitici *cap. 27.* habetur. *Omnes decimæ terræ, ſiue de frugibus, ſiue de pomis arborum, Domini ſunt, & illi ſanctificantur.* Et habetur *in cap. 1. & cap. cum homines, & in cap. paſtoralis de decimis.* Sequitur inquam, quod cum ex parte laicorum præceptum ſit affirmatiuum, & ex parte Eccleſiarum coactè exigere volentium negatiuum, Eccleſiæ non poſſint cogere laicos vltra decimam, vt probat text. expreſſus *in l. fin. 6. de hæred. inſtit.* vbi quod ſi teſtator instituto Plotio dicat, Sempronij Plotij hæres eſto, cenſetur dixiſſe, quod ſi Plotius hæres non erit Sempronius in eius locum vocetur, vt ſubſtitutus, & ſic affirmatiua reſoluitur in negatiuam, ita in propoſito præceptum affirmatiuum factum laicis de ſoluenda decima, reſoluitur in negatiuam reſpectu Eccleſiarum, vt ſcilicet non poſſint cogere laicos vltra decimam, quia lex vltra illam non obligat prædictos laicos. Nam cum ius exigendi, & obligatio ſoluendi tanquam correlatiua ſibi ex altera parte reſpondeant, non poſſunt Eccleſiæ maius ius habere exigendi decimam, quam habeant laici obligationem ſoluendi, *l. 1. ff. de condic. ex leg.* quod manifeſtiſſimè colligitur in puncto ex text. *in cap. Parochianos de decimis,* vbi dicitur, cum decimæ non ab homine, ſed ab ipſo Domino ſint inſtitutæ, quaſi debitum exigi poſſunt, ita vt verbum quaſi accipiatur pro verbo expreſſiuo veritatis, vt dicit gloſ. ibidem, quare ſi decimæ tanquam debitum exigi poſſunt, ergo non vltra decimam, quia iſtud non eſt debitum ab aliquo inſtitutum, quod etiam repetit Abulen. *loco ſuperius allegato poſt princ. verſ. item quia decimæ.* Hinc grauiſſimi authores tam Itali, quàm Hiſpani, hinc etiam ſæpiſſimè Rota dixerunt, redecimam eſſe contra ius, vt fuit oſtenſum in alia deciſione. 1

Non obſtat, quod iſta redecima videatur præter ius, non autem contra, cum non repugnet verbis legis, vt dixit textus ad literam *in l. contra legem,* & ibi Caſtr. & alij *ff. de legib.* 2

Digitized by Google

legib. Inquit enim text. contra legem facit, qui id facit quod lex prohibet, in fraudem verò legis facit, qui ſaluis verbis legis ſententiam eius circumuenit, & in lege ſequenti dicitur, quod fraus legi fit, vbi id fit, quod fieri noluit, fieri autem non vetuit. Nam fuit hoc obiecto reſponſum, quod quando verba legis repugnant, ſi fiat contrarium, fit directo contra legem, vt per Ang. *in d. l. contra legem in princ.* & per Odoſ. *num. 2. col. 2. in princ. verſ. & ſic hoc caſu*, ſed quando ſit contra ſententiam legis, hoc eſt contra mentem, committitur in legem, Odoffr. *d. num. 2. poſt princ.* imò vtroque caſu committitur in legem, licet primo modo faciendo contra legem, ſecundo modo faciendo fraudem legi, Offred. *d. col. 2. poſt princ. verſ. vnde licet directa*, & quod reſultet idem effectu, quia tantum punitur qui facit contra legem, quantum ille, qui facit in fraudem legis, dicit Fulgoſ. *in d. l. 2. in princ.* Alb: *1. num. 1.* Bald. *in l. non dubium in 1. notab. C. de legib.* & de hoc eſt text. *in d. cap. certum eſt 88. de reg. iur. in 6.* Vbi dicitur, certum eſſe, quod is committit in legem, qui verba legis contemnens, contra legis nititur voluntatem, & ibi Francus in principio, notat, quod paria ſunt facere contra verba, & ſententiam legis, vel facere contra ſententiam tan-
1 tum, & ad idem eſt text. optimus *in d. l. nominis, & rei, §. verbum ex legibus, ff. de reg. iur.* Vbi quod ex lege dicitur id non ſolum, quod venit ea verbis, ſed etiam id quod venit ex ſententia, & optimè ibidem notat Rebuff. Quare cùm quæratur an redecima ſit contra ius, in effectu quæritur an lex, ſiue ea verbis, ſiue ea ſententia repugnat huic redecimæ, & cum hoc quæratur, vt videatur quæ præſcriptio requiratur, cum ſiue ſit contra verba, ſiue contra ſententiam, reſultet eidem effectus, ſatis eſt firmare, quod ſit contra ius in genere, quia committere in legem eſt genus, facere contra legem eſt ſpecies, vt aduertit Offted. *in d. l. contra legem num. 2. poſt princ. verſ. vnde nota.* Ita reſultet idem effectus, vt ſupra probatum eſt.

3 Neque facit, quod iſta redecima non ſoluitur Eccleſiæ prædiali, ſed Eccleſiæ ſacramentali domini fundi, & ſic iſta reſpectu iſtius Eccleſiæ ſacramentalis videatur decima, & non redecima. Nam fuit dictum, quod quicquid ſit de iſtu facto, ſi probaretur, non releuaret ea ratione, quia cum de iure diuino laici obligentur ad vnam tantum decimam, vt in iuribus ſupra allegatis, ſemper agitur de redecima, & quod illam prætendat Eccleſia Sacramentalis, poſtquam ſemel fuit ſoluta prædiali, Abbas *in cap. cum ſint num. 6. verſ. mihi videtur*, quod opinio Ioan. Andr. *de decimis*, Butr. *ibid. num. 5. verſ. breuiter puto*, vbi dicit, hanc opinionem eſſe veriorem, quod etiam apertiſſimè comprobatur ex diuiſione parochiarum facta per Dionyſium Papam, *vt in c. 1. 13. quæſt. 1. c. paſtoralis, de his quæ fiunt à prælat.* Nam ſicut antea certum erat, quod vna tantum decima ſoluenda erat, illa diuiſio non operatur quod duæ decimæ ſint ſoluendæ, ſed attenditur conſuetudo, cuinam Eccleſiæ vna tantum decima prædialis ſit ſoluenda, an prædiali, an vero ſacramentali *cap. cum ſint*, vbi Abb. *num. 5. & 6. de decimis*, Achilles *deciſ. 3. & 6. de decimis*, Rota *deciſ. 163. num. 3. part. 2.* & eſt regulare, quod quis non debet grauari duplici onere pro eadem re in diuerſis locis, vt in gabellis, collectis, & ſimilibus, dicit Aymon. *conſ. 201. num. 23.* Francus *deciſ. 87. num. 5. per regula text. in l. nauis onuſta, §. cum autem ff. ad legem Rodiam de iactu*, vbi quod quis non debet duplici onere grauari. Ad alia obiecta placuerunt Dominis reſponſiones datæ in prima deciſione, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Nolana Primiceriatus.

Lunæ 4. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Eccleſiam eſſe collegiatam, quomodo probetur, & quando beneficium dicatur litigioſum.

SVMMARIVM.

Eccleſiam eſſe collegiatam non probatur per enunciatiua infra centum annos, num. 1.

Eccleſiam eſſe collegiatam numquid probetur per ſententias, num. 1. verſ. Nec obſtant ſententiæ, num. 1.

Sententia non effectuata non probant Eccleſiam eſſe Collegiatam, num. 1. in fine.

Eccleſiam eſſe collegiatam debet concludenter probari, n. 2. Vbi etiam an ſufficiant ſigna, & coniectura.

Beneficium non dicitur litigioſum ad effectum, vt poſſit dici reſeruatum ex lite inter patronum, & ordinarium ſuper libertate beneficij, num. 3.

Beneficium non dicitur litigioſum, niſi lis ſit ſuper titulo, num. 3. in fine.

DECISIO DCLXXIII.

DEducta contra deciſionem ſub die 21. Maij 1614. coram me in iſta cauſa factam, non viſa fuerunt Dominis releuare. Quamuis enim hodie iura ſint in actis exhibita, reſponſiones, tamen in deciſione datæ ſubſiſtunt, cum nulla dentur hic ſigna, quæ per neceſſe arguant Eccleſiam, de qua agitur, eſſe collegiatam, vt requirit Abbas *in cap. nobis num. 8. de iurepatr.* Nec obſtant ſententiæ de anno 1563. & 1565. ad fauorem patronorum latæ, in quibus dicta Eccleſia dicitur collegiata. Nam illæ nec tanquam enunciatiuæ probant, cum ſint infra centum annos, & de recenti, Aret. *in cap. cum cauſam num. 22. de probat.* Rota *deciſ. 31. de prob. in antiq. & deciſ. 185. par. 1. & 288. part. 2. diuerſ.* Nec minus probant, vti ſententiæ, cùm tunc temporis non ageretur, An Eccleſia eſſet collegiata, ſed ſolum an liberæ collationis exiſteret, Paul. de Caſtr. *conſ. 99. num. 2. verſ. multo ergo magis lib. 1.* Fel. *in cap. quoniam contra num. 34. verſ. quinta concluſ. de prob.* Aymon. *conſ. 197. num. 10 verſ. ſed verba ſententiæ*, Alex: *conſ. 55. num. 12. lib. 5.* Et tanto magis id procedit effectu non ſubſecuto, cum Eccleſia ſit hodie libera, Aym. *conſ. 10. nu. 5.* Natta *conſ. 456. num. 12.* Cephal. *conſ. 96. num. 18.* Rota *deciſ. 438. part. 1. diuerſ.*

Nec ſuffragatur Epiſcopi Nolani viſitatio de anno 1581. 2
Nam licet Eccleſia ibi Congregatio nuncupetur, & in ea dicatur caput, videlicet Primicerium reſidere, nec non fructus communiter percipi, ac diuidi, non tamen per neceſſe deducitur illam eſſe collegiatam, cum ſimplici etiam Congregationi prædicta conueniant, & ſic tanquam irreleuans probatio non admittitur, *cap. in præſentia de prob.* vbi Decius *num. 58.* Bald. *in l. ad probationem C. de probat.* Caſtren. *in l. veteribus, ff. de pact.* Ruin. *conſ. 13. col. 5. circa medium lib. 4.* Ex quibus non videtur obſtare deciſio Brixien. S. Nazarij coram bon. mem. Penia, vbi dicitur, collegiatam ſignis, & coniecturis probari. Non enim hic, vt dixi, talia ſigna reperiuntur, ad effectum præſertim inferendi reſeruationem pro immiſſione in vim gratioſæ ſubrogationis, quo caſu debet eſſet probatio clara, & indubitata, Put. *deciſ. 167. ſecundum nou. impreſſ.* & fuit dictum in cauſa Neapolitana Reſtitutiæ 13. Februarij 1598. coram Card. Pamphilio, & in hac eadem cauſa coram R. P. D. Caualerio.

Alterum verò deciſionis caput, quod nimirum benefi- 3
cium reſpectu litis reſeruatum non exiſtat, viſum pariter ſuo ſubſiſtere, quia licet inter prætenſum patronum, & Ordinarium ſuper libertate beneficij lis adeſſet, non per hoc tamen erat beneficium litigioſum, vt poſſet dici reſeruatum, Sarnen. *in regula de ſubrog. quæſt. 5. num. 2 verſ. & ratio eſt*, Caſſad. *deciſ. 6. num. 2. reſcript. & deciſ. 4. vt lit. pend.* Mandoſ. *ſuper reg. de ſubrog. quæſt. 2. per tot. & præcipue num. 5.* Bald. *in Authen. litigioſa, C. de litig.* Put. *deciſ. 496. num. 2. lib. 2.* Vnde ceſſat, quod dicitur litem adhuc durare cum hodie conſtet de mandato in actis exhibito ad proſecutionem cauſæ attentatorum. Nam cum lis prædicta ſuper titulo non verteretur, illius proſecutio non ſufficit ad effectum, de quo agitur ex allegatis, &c.

R. P. D. ANDREA.

Beneuentana Bonorum.

Lunæ 4. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione plures, & notabiles explicantur concluſiones, de quibus in Summario.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Manutenſio datur ſpoliato authoritate iudicis nulliter, & iniuſte procedentis quando ſe non habuit pro ſpoliato, n. 1.
Statuta recipiunt interpretationem à iure communi, n. 2.
Minor non prohibetur fideiubere, num. 2.
Relatio non fit ad omnia præcedentia, quando inducitur iurium correctio, num. 2.
Statuta ſunt strictè interpretanda, & reſtringenda, quantum ſit poſſibile, num. 2. in fine.
Iudex dicitur quem ſpoliare, quando iniuſtè procedit ſi iniuſtitia eſt notoria, alias ſecus, num. 1. in fin.
Excuſſionis exceptio non datur in obligatione Camerali, n. 5.
Minor in iudicio, quando non dicatur indefenſus, num. 6.
Curatoris citatio an ſit neceſſaria, quando adultus fuit citatus, num. 6.

DECISIO DCLXXIV.

1 PLura opponebantur pro Vitellijs in repropoſitione dubij contra deciſionem ad oſtendendum, quod iudex nulliter, & iniuſtè proceſſerat ad immiſſionem, & per conſequens eos non priuauerat ſua antiquiori poſſeſſione, ex quo eis competebat manutenſio, cum non ſe habuerint pro ſpoliatis, vt ſæpius fuit deciſum, & ſignanter in Mediolanen. Beneficij 10. Martij 1614. coram me. Et in primo deducebatur nullitas obligationis minorum ex diſpoſitione ſtatuti Beneuentani Summario primæ poſitionis num. 1. quod, vt ipſi dicebant, prohibet minores, & mulieres pro aliquo etiam patre, vel marito fide iubere, alias obligatio ſit nulla, nec confirmetur iuramento.

2 Verum placuit reſponſio, quod ſtatutum loquitur de contractibus mulierum in prima parte prohiben. ne poſſint fideiubere, in ſecunda verò parte eiſdem alios contractus permittit ſeruatis tamen certis ſolemnitatibus, vt ibi. Vnde dum poſtea in ſecunda parte ſtatutum mandat, quod in contractibus pupillorum, & minorum ſeruentur omnia dicta in contractibus mulierum, debet relatio fieri ad illam partem ſtatuti, qua mulieres cum certis ſolemnitatibus contrahere permittuntur, non autem vbi illæ à fideiuſſionibus arcentur, quia ſtatuta recipiunt interpretationem à iure communi, *l. 1. § lex Falcidia, vbi not. omnes ff. ad leg. Falcid.* quod ius commune prohibet quidem mulieres fideiubere etiam pro parte, minorem autem maſculum, vel pupillum non prohibet, *l. ſi paternam*, vbi gloſ. & Doct. *C. ad Velleian. l. filiusfamilias*, cum concord. in gloſ. & ibi quoque Doctor, *C. de fideiuſſion.* & relatio non fit ad omnia præcedentia, quando induceretur iurium correctio, Panorm. *in cap. Eccleſia veſtra, il ſecondo*, per illum text. *num. 5. de elect.* Iaſ. *in l. talis ſcriptura num. 39. ff. de legat. 1.* Capyc. *deciſ. 21. num. 11.* Gabr. *de clauſ. concluſ. 9. num. 5.* Quod multo fortius procedit in ſtatuto, quod debet reſtringi quantum ſit poſſibile, vt minus corrigat ius commune, etiam verba impropriando, Abb. *in cap. cum dilectus n. 21. de conſuet.* Roman. *conſ. 199. num. 4.* Gozzadin. *conſ. 88. num. 8.* Grat. *conſ. 46. n. 8. lib. 1.*

3 Secundò hæc nullitas fundabatur in defectu cauſæ neceſſariæ, vel vtilis, quam requirit ſtatutum ex quo de tempore ratificationis primæ obligationis, ſcilicet de anno 1612. pater erat mortuus, & ſic ceſſabat cauſa eum liberandi ab imminenti carceratione, ſed fuit reſponſum, quod cauſa ſatis vrgens, & ſufficiens obligationis, & ratificationis huiuſmodi fuit honor paternus, ne ſcilicet ſimul, eodemque tempore detegeretur periurus, & mendax, cum eadem bona filijs, vt prætenditur donata alteri deinde hoc tacito tanquam ſua, & propria obligaſſet in impoſitione cenſus ad fauorem Octauij, & fratrum de Galeatijs, & cum pro parte illorum fuerit appellatum à ſententia A. C. quæ canonizauerat hanc, & alias nullitates, & cauſa ſuper validitatem huius obligationis reperiatur commiſſa R. P. D. meo Dunozet. interim ſtante turbiditate iſtius nullitatis, & immiſſione data à iudice, non debet ita indirectè ad eius reuocationem procedi per viam manutentionis, ad quam agitur ſolum, quando iudex notoriè, & iniuſtè proceſſit. Alias remedium ordinarium dicendi de nullitate ſententiarum penitus eſſet ſublatum, vt optimè firmauit Rota in cauſa Romana de Bombellis Veneris 31. Maij 1613. coram R. D. meo Damaſceno.

Tertiò opponebatur nullitas iſtius obligationis, quod fuerit facta metu carcerum, ſed fuit dictum, quod Vitellij in carceribus reperiebantur vigore mandati iudicis, ex cuius interuentu, & propinquorum, ac aliarum ſolemnitatum excluditur omnis metus, Bald. *in l. 2. quæſt. 9. Cod. de reſcind. vendit.* Aym. *conſ. 114. num. 3.* cum alijs allegatis per Menoch. *præſumpt. 128. num. 5. & 6. lib. 3.* 4

Quartò allegabatur nullitas ex defectu proceſſus eo, quod fuerit facta exequutio ſuper ſtabilibus non facta excuſſione ſuper mobilibus, ſed placuit reſponſio data in deciſione, quod Vitellij non docent de inuentario, ex quo appareat adeſſe mobilia. Et in omnem euentum excuſſionem ceſſare ex obligatione Camerali, de qua in inſtrumento. 5

Quo ad aliam, & quintam nullitatem, ex quo minores non fuerint defenſi, aliqui eam intelligebant, quando minori competunt defenſiones. Aliqui eam remouebant ex citatione minorum, & oppoſitione pro parte eorundem de nullitate cenſus, qua non obſtante cum fuiſſet relaxatum mandatum contra bona hæreditaria, fuit ab illa relaxatione appellatum, & in eius appellationis vim obtentam inhibitio ab A. C. quæ poſtmodum fuit moderata, ex quibus, & alijs in proceſſu ipſos non indefenſos remanſiſſe dicebant, & cum eſſent maiores 14. annis, & omnes adulti, non erat neceſſaria curatoris citatio, aut illius comparitio, & defenſio, cum ſit in optione Actoris, quem velit citare, Alex. *in l. ſi ex legati num. 8. ff. de verb. oblig.* Card. *in Clemen. religioſus quæſt. 5. in fin. nu. 9. de procur.* Mandoſ. *de commiſſ. formul. 4. verſ. ad legitimè comparendum, & de ætat. minor. quæſt. 10. num. 5. & 9.* Et licet aliqui ex Dominis de hac concluſione dubitauerint, quia in practica ſeruatur, quod ſi adultus habet curatorem, debet curator citari, & non ſufficit citare adultum, ſed ſi eo caret tunc adultus citari poteſt, vt legitimè compareat, & ſibi curatorem petat, add. ad Dec. *conſ. 449. num. 1. in verbo adultum*, Afflict. *deciſ. 262. num. 7.* & ibi Vrſil. *num. 3.* Socin. *in tract. de citat. art. 29. num. 49.* Attamen de conſenſu maioris partis ex illa, & alijs rationibus obtinuit eſſe ſtandum in deciſis, &c. 6

R. P. D. PIROVANO.

Mediolanen. Iuriſpatronatus.

Veneris 15. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

De Iurepatronatus, quando dicatur hæreditarium, & quando gentilitium.

SVMMARIVM.

Iuſpatronatus in dubio præſumitur potius hæreditarium, quam gentilitium, num. 1.
Iuſpatronatus poteſt declarari, quod ſit hæreditarium, & gentilitium, non minus in codicillis, quam in ipſa fundatione, dummodo ordinarij conſenſus concurrat, num. 2. in fine.
Miniſterij verbum, quandoque ſumitur pro actu, & voluntate, quandoque pro officio, & aliquando etiam pro dignitate, & præeminentia, num. 3.
Iuſpatronatus an ſit gentilitium, leuiores ſufficiunt probationes, quando non agitur de illius ſubſtantia, ſed de pertinentia, num. 3. in fine.

DECISIO DCLXXV.

CEnſuerunt Domini perſiſtendum eſſe in deciſis, quia ex verbis codicilli, quod teſtamento non contrariatur ſententia Milonis inſcriptione, & obſeruantia in alia deciſione ponderatis benè colligitur qualitas iuris patronatus gentilitia, quæ pertinet ad præſentis dubij diſputationem. Neque prædictis viſum eſt obſtare, quod cum hæc qualitas gentilitia deducatur ex codicillo, relatiuè ad inſtrumentum fundationis Iuriſpatronatus, in quo non legitur huiuſmodi qualitas, vt ideò nec adijci poſſit, tanquam non proueniens ex certa, & determinata lege teſtatoris, ſed prout de iure regulandum videatur, à quo recipit, eſſe hæreditarium, Card. *in Clement. plu-* 1

res

ret ab vno 6.quæſt. & Anchar. *num.2.de Iurepatronat.* Abb. *in cap. cum ſæculum num.3. & 5. eod. tit.* idem Anchar. *conſil.81. num.2.* Lambert. *de Iurepatron. in 2. part. lib. 1. quæſt.5. art.15. per tot.* Couar. *variar. reſol. lib. 2. cap. 18. num.6. in fin.*

2 Fuit enim reſponſum, quod & ſi verba codicilli videantur inferre ſimplicem declarationem eorum, qui ſub nomine parentum nominati fuerunt in fundatione ad interesſendum electioni Abbatisſæ, vt ab intereſſentia in eligendo Abbatem, non videatur poſſe inferri ad proprietatem Iurispatronatus. Nihilominus dum fundator in eiſdem codicillis ſic proſequitur, *poſt meum autem deceſſum vnuſquiſque eorum in vita ſua eligat de ſuis parentibus propinquioribus de paterna parte ad hoc miniſterium eſſe ſucceſſorem ſine vllo pretio quem cognouerint vtiliorem ad faciendum perpetuis temporibus*, videatur in hac parte enunciata noua diſpoſitio non comprehenſa in charta iudicari, quæ importat gentilitiam qualitatem, vt fuit ponderatum in deciſ. 29. Aprilis 1613. Ideò argumentum non concludit, ſi dicatur, non legitur à fundatore hæc qualitas gentilitia, ergo negatiua huius qualitatis probata remanet, quia non minus in codicillis, quam in ipſa fundatione potuerit qualificari Iuſpatronatus, modo Ordinarij conſenſus concurrat, Calder. *conſ. 5. & an. de Iurepatr.* Abb. *conſ.59. num.3. verſ.3. principaliter lib.* Pariſ. *conſ.35. num.8. lib. 4.*

3 Nec dicatur, quod quatenus ſit noua diſpoſitio, illa ſit reſtricta ad verba ad hoc miniſterium, quod miniſterium comprehendere videtur ſolummodo intereſſentiam in eligendo Abbatem, de quo ſupra erat ſermo non autem ius præſentandi ad Canonicatus non expreſſum. Quia ſoluitur obiectum, cum ſignificatio huius verbi miniſterium latè pateat, quandoque enim ſumitur pro actu, & voluntate, *vt in l. quod meo nomine ff. de acquir. poſſ.* aliquando pro officio, & aliquando pro dignitate, & præeminentia, *vt in cap. 2. de conceſſ. præbend. & in cap. 2. & 3. de offic. Archipresb.* Ideò cum facultas ſit data per fundatorem nominatis, vt poſſint in vita eligere ſucceſſorem ad hoc miniſterium, videtur etiam translatum miniſterium ipſius patroni, quod reſpicit nedum præeminentiam intereſſendi in electione Abbatis expreſsè reſeruatas, ſed etiam officium iuris præſentandi Canonicos iuris præſumptione abſque reſeruatione. Et hic ſenſus videtur per ſæcula receptus, dum in ſententia Milonis emanata ferè poſt 150. annos, & ex præſentationibus vſque ad annum 1520. ſubſecutis declarantur Corteſellæ de genere, & progenie fundatoris, ac patroni fundatores, & dotatores, quæ ſententia, præſentationes, & inſcriptiones iam in alia deciſione ponderatæ etiam abſque codicillo viſa ſunt Dominis ſufficere ad probationem huius gentilitiæ qualitatis, quæ contentatur leuiori demonſtratione, dum non tangit ſubſtantiam Iurispatronatus, ſed pertinentiam, Gemin. *conſil. 38. num.3.* & fuit comprobatum in d. deciſ. ex Franc. Socin. Abbat. Ferret. & alijs. Vnde ex prædictis tollitur fundamentum Marliani deductum ex conformitate ſtatus præſentis, cum antiquo de tempore fundationis, quia data etiam conformitate nihilominus neceſſariò non infertur ad excluſionem gentilitiæ qualitatis, vt dictum eſt.

4 Non obſtant præſentationes, quæ aſſeruntur prædictæ qualitati repugnantes, & diſpoſitæ ſunt in Summario Marliani num.6. quia quoad eam de anno 1475. quæ præcedit ſtatum anni 1520. iam firmatum, non legitur aliqua repugnantia cum anterioribus præſentationibus, cum non exprimatur, quod tanquam hæres alicuius præſentationem faciat, ſed ſimpliciter dicat Benedictus quondam Iacobini dei Corteſella patronus, & aduocatus Eccleſiæ S. Sepulchri, de ceteris autem non eſt habita conſideratio, quia percutiunt ſtatum poſt annum 1520. in deciſione reſeruatum. Et demum non obſtat, quod ſententia Milonis nihil diſponat, quod pertineat ad qualitatem gentilitiam, quia ex lectura ipſius contrarium conuincitur, & fuit ponderatum in alia deciſione, & illius declaratio non remanet impedita, vel ſublata ex inſtrumento fundationis, vt iam dictum eſt, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Ianuen. Domorum.

Veneris 15. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Vendere domum ſuam Eccleſiæ, ſeu Monaſterio vicino, quando quis cogi poſſit.

SVMMARIVM.

Vendere rem propriam nemo cogendus, fallit fauore religionis, & Eccleſiæ, quæ poſſunt ad illarum conſtructionem, ſeu ampliationem officio iudicis cogere vicinos, ad ſibi vendendas domos, num.1.

Vendere domum ſuam vicinus cogi poteſt ab Eccleſia, ſeu monaſterio vicino tribus concurrentibus requiſitis. Primo neceſſitas Eccleſiæ, ſeu monaſterij. Secundo contiguitas domus. Tertio, quod ex tali venditione non magnum præiudicium vicino ſubſequetur, num.2. & ſeqq. Vbi plura ad hanc materiam explicantur.

Antiquitas domus arguit honorem, & nobilitatem familiarum, num.8. ante med.

DECISIO DCLXXVI.

Repropoſito dubio alias diſcuſſo, & propter diuerſas Dominorum ſententias non reſolutum, nempè an RR. PP. Societatis Ieſu eſſent cogendi ad vendendas domos, & ſitus pro ampliatione monaſterij Sancti Siri, fuit hodie pro parte negatiua capta reſolutio. Et quamuis regulæ, quod non poſſit quis cogi rem propriam vendere, iuxta text. *in l. nec emere C. de iur. deliber. l. inuitum C. de contrah. empt.* detur limitatio, quod non procedat fauore religionis, & Eccleſiæ, quæ poſſunt ad illarum conſtructionem, ſeu ampliationem officio iudicis cogere, vt vicinæ domus ſibi vendantur, iuxt. text. *in leg. ſi quis ſepulchrum ff. de relig. & ſumpt. funer.* & ibi Florian. *num.1. & in leg.3. §. locus, eod. titul.* & Bald. *in l.1. nu. 19. ff. ſolut. matrim.* vbi Ang. *num.2.* Cæpol. *de ſeruit. vrban. cap.82. num.5.* Iaſ. *in leg. 2. num. 4. ff. ſolut. matr.* Grammat. *deciſ.75. num.1.* Ant. Gomez. *in leg.46. Tauri num.9.* Franc. Marc. *deciſ.534. num. 3. cum ſequent.* Vinc. de Franc. *deciſ.223. num.5. & ſequent.* Ex quibus iſta eſt communis, vt etiam firmauit Rota in vna Neapolitana Monaſterij 29. Aprilis 1602. coram Illuſtriſſimo Lancellotto, & in alia Romana Palatij de Comitibus 16. Ianuar. 1612. coram R. D. Damaſceno, & prius coram me in alia Romana prætenſæ demolitionis domus 29. Februarij 1608. nec illam eſſe communem negat, ſed potius fatetur Couar. *variar. lib.3. cap.14. num. 7. verſic. quibus ſanè, quin & num.8. verſic. fin.* dicit iudicem æquiſſimè facturum vtendo prædicta frequentiſſima Doctorum ſententia, illamque in praxi iuſtiſſimè admitti poſſe. 1

Ceterum cum diſpoſitio text. in dicta *l. ſi quis ſepulchrum*, videatur exorbitans à regulis iuris nec pro ſui executione ex textu illo competat actio, ſed ſolum officium iudicis veniat implorandum, videtur dicta lex omni, qua poſſit, æquitate in praxim admittenda, Vnde Doctores ſupra citati tria exponunt requiſita, vt vicinos compelli poſſit ad vendendam ſuam domum Monaſterio ædificando, ſeu ampliando, nempè quod concurrant neceſſitas Monaſterij, & contiguitas domus ipſi Monaſterio, & quod ex tali venditione non magnum præiudicium vicino vendere compellendo ſubſequatur, quæ requiſita ex eiuſdem legis contextura clarè deſumuntur, quatenus ibi dominus ſepulchri viam ad illud non habebat, & ſic aderat neceſſitas. Et quatenus dicitur, quod via impetretur ab eo, qui fundum adiunctum habeat, ibi inſinuatur opus eſſe domus contiguitate cum Monaſterio. Et tandem *in verſic. præſes diſponitur*, quod ita iter præſtetur, vt iudex etiam de opportunitate loci proſpiciat ne vicinus magnum patiatur detrimentum. Vnde videre eſt, an prætenſio RR. PP. Regularium Sancti Siri ſit fulcita, vel careat prædictis requiſitis, vt officio iudicis ſibi ſint Patres Societatis Ieſu compellendi vendere dictas domos, vel non. 2

Et quoad primum neceſſitatis requiſitum ſatis adeſſe 3
appa-

Digitized by Google

apparuit ex reſolutis per Rotam 6. Februarij 1612. quando conſtitit de neceſſitate Nouitiatus, & illud dandum dixerunt Domini cum viginti cellis, & membris neceſſarijs. Item infermariam cum duodecim cellis, & hoſpitium, ſiue foreſtariam cum decem cellis, & Bibliothecam, & capitulum competentia, ſcholaſque duas pro legendis caſibus, Philoſophia, & Theologia, & domum parochi, & Barberiam. Poſteaque in alijs poſitionibus 25. Februarij, & 8. Martij 1613. fuit reſolutum, qua longitudine, & latitudine vnaquæque dictarum officinarum conſtare debebat.

4 Circa verò contiguitatem ſecundum requiſitum iuxta plantam, & modellum, in quibus partes concordarunt apparet de dicta contiguitate iſtius domus cum Monaſterio in parte poſteriori, nempè vtriuſque viridarij quam non ita conſiderandam prætendunt Patres Societatis Ieſu, cùm aliæ domus ſæcularium contiguitatem habeant non ex parte viridarij, ſed cum muris, & cellis eiuſdem Monaſterij. Et ex eadem ratione prætendunt potiùs prædictos ſæculares compellendos eſſe ſuas domus vendere quam ipſos Patres Societatis Ieſu, qui illas pro ibi conſtruendo Collegio emerunt. Quod & Dominis placuit, tum propter ſupra dictam maiorem contiguitatem, & magis opportunam domorum ſæcularium ampliationem Monaſterij Sancti Siri, quam domus Patrum Societatis. Tum etiam quia videbatur magis conſentaneum ſeculares potiùs compellere ad hunc effectum, quam religioſos, & priuilegiatos volentes collegium in iſta domo conſtruere. Aut ſaltem, vt vnus ex Dominis dixit, ipſos religioſos non cogendos, niſi priùs intentata emptione ſituum priuatorum, in quorum defectum poſſet intrare ſubſidiaria coactio contra Patres Societates Ieſu, non vero antea.

5 Non obſtare videbantur in contrarium adducta, nempè, quod eſſet nimis difficilè in Ciuitate Ianuæ ſæculares maximè nobiles, quales ſunt Domini domuum vicinarum Monaſterio Sancti Siri compellere ad illas vendendas. Tum quia opus eſſet licentia Senatus, & valdè difficile eſſet in caſu præſenti illam obtinere. Tum etiam, quia Patres Regulares ex ſuo inſtituto, nec quicquam poſſideant, nec quicquam petere valeant neceſſariò, & omni ratione ſuadente debent abſtineri à moleſtijs dictis ſæcularibus, & nobilibus inferendis cum ipſorum, & aliorum eleemoſynis ſuſtententur. Et tam illi ſint compulſi, & reuocati, quam alij ex eadem cauſa tædio affecti ceſſare poſſent in dictis eleemoſynis erogandis, illaſque in alia opera pia conuerterent. Quod dicebatur pro parte Patrum Regularium eſſe tantæ conſiderationis, vt nullatenus eſſet præbenda occaſio ipſis Patribus Regularibus dictos ſæculares compellendi, & reuocandi. Nec Senatui, & Sereniſſimo Duci moleſtos ſe præbendi, cùm quantumcumque Catholici, & S. Romanæ Eccleſiæ obedientes ſint, nihilominus deſiderent, & curent quantum in ſe eſt, ne ſæculares, & nobiles vexentur, & à proprijs ipſorum, & ſuorum parentum habitationibus eijciantur.

6 Reſpondebatur enim cum deductis in deciſione 7. Nouembris 1614. in iſta cauſa facta, vbi dicitur ex quibuſdam actibus datis per Patres Societatis Ieſu apparere Senatum ad fauorem communem Patrum Societatis pro ampliatione Eccleſiæ S. Ambroſij, & ad fauorem Monialium S. Catherinæ de Senis pro ampliando illorum Monaſterio ad inſtantiam dictorum Religioſorum mandaſſe compelli quoſdam ſæculares ad vendendum dictis Religioſis aliquas domos pro pretio iuxta ordinem Senatus æſtimando, ſicque ex prædictis conſtare Senatum huiuſmodi coactionem non ægrè ferre, nec ſæculares ita illud moleſtè ſentire, vt poſſint timeri inconuenientia ex aduerſo propoſita.

7 Quo verò ad tertium requiſitum, quod ex ſimili coactione ad vendendum non magnum præiudicium inferatur, iuxta text. *in d. l. ſi quis ſepulchrum in d. verſ. Præſes*, ex quo ſatis elicitur remedium prædictæ legis ſic competere, ſi tamen non ſit magni præiudicij vicino cogendo. Vndè cùm ex huiuſmodi venditione Patribus Societatis Ieſu præiudicium magnum inferri videatur, cùm ab ipſis omninò auferretur domus empta pro Collegio ibi conſtruendo neceſſariò iuxta eundem tex. *in l. ſi quis ſepulchrum*, videbatur deneganda Patribus Regularibus S. Siri coactio iſtius venditionis ab ipſis prætenſa.

8 Quibus non obſtare viſum fuit, quod ex aduerſo opponebatur ſcillicet, quod ſi benè verum ſit remedium, text. *in dict. l. ſi quis ſepulchrum*, non intrare dato magno præiudicio vicini; Tamen non poſſe negari quin *eadem l. ſi quis ſepulchrum*, admittat, illius diſpoſitioni eſſe locum etiam dato aliquo præiudicio vicini, non tamen magno, cùm certum ſit dare viam ad ſepulchrum per fundum coniunctum vicino eſſe non poſſe abſque illius aliquo præiudicio, & damno, quod etiam ſenſit Rota *in ſupra dict. deciſ. Romana Palatij de Comitibus*, in qua magnum præiudicium conſideratum fuit ex ratione nobiliſſimæ familiæ de Comitibus, & quod illud palatium erat antiqua eorum habitatio, & præferebat magnam antiquitatem, & nobilitatem inſignè ædificium Turris militiarum cum palatio incorporato. Et quia huiuſmodi antiquæ habitationes maximè conferunt ad honorem familiarum, & conſeruandam illorum nobilitatem ex traditis per Tiraq. *de nobilit. cap.* 37. *num.* 23. cum alijs ibi adductis, quod iure optimo Rota magnum præiudicium iudicauerit, & paulo inferiùs dicitur, quod Domini tunc non intendebant firmare, quod quælibet familia nobilis poſſit euitare diſpoſitionem *dict. l. ſi quis ſepulchrum*, ſed concurrenti inſigni, & extraordinaria nobilitate, qualitate ædificij & alijs de quibus ibi. Vndè clarè Rota ſenſit, non quolibet præiudicium euitare diſpoſitionem *dict. l. ſi quis ſepulchrum*. Sed tantummodo magnum præiudicium. Ex quo inferebant Patres regulares diſpoſitionem prædictæ, *l. ſi quis ſepulchrum*, habere locum in caſu iſto, in quo tantum abeſſe videbatur, quod daretur, magnum præiudicium Patribus ſocietatis, quod imò ferè nullum illis cauſaretur; cùm licet emerint domum, de qua agitur ad effectum Collegij conſtruendi vſque nunc, nec quicquam conſtruxerunt, itaut domus reperiatur in ſtatu, quo fuit empta, & accepto pretio eiuſdem domus erit facilè eiſdem Patribus Societatis aliam domum, aliumue ſitum intra ciuitatem Ianuæ æquè commodum, ſiue commodiorem pro eodem, vel minori pretio reperire, prout dicunt ſæpiùs Patres Regulares ſe obtuliſſe, ac dictum ſitum commodiorem domo, de qua agitur ad arbitrium boni viri, ſiue etiam iudicium Rotæ illis in dicta ciuitate præbere. Quo ſtante inferunt nullatenus magnum præiudicium, aut quaſi nullum ex iſta coactione vendendi iſtam domum Patribus Societatis inferri.

9 Et eo maximè cum nullam æquitatem, nullamque rationem prætendunt ſuadere, quod duo Monaſteria Religioſorum ita contigua permittantur, propter inconuenientia ſatis nota, & lerto enumerata per d. Bonauent. 2. *tom. opuſc. in libell.* Apolog. *q.* 7. *per totum*. Præſertim cum ex Modello, & planta clarè appareat viridarium domus, de qua agitur, prædominari Monaſterium, & clauſtra Sancti Siri, & cùm illius religioſi ex eleemoſynis etiam non petitis ſuſtentationem expectent, videtur, quod illæ ſint in dies minuendæ vicinitate alterius Monaſterij, quæ damna, & præiudicia Monaſteria Sancti Siri aſſerunt eſſe ſufficientia, pro cogendis patribus Societatis Ieſu ad domum vendendam.

10 Fuit namque reſponſum inſiſtendo in eo, quod ex iſta venditione domus eſt magnum præiudicium, quod cauſatur Patribus Societatis, cùm iam domum iſtam pro collegio conſtruendo emerint, nec de facili poſſunt in dicta ciuitate alium ſitum æquè commodum inuenire. Et obligationes in contrarium deductæ ſint verbales, neque de illis in actis appareat, & poſſit in viridario iſtius domus de facili remedium adhiberi, nec Monaſterium Sancti Siri prædicti viridarij proſpectui ſit ſubiectum, nec ex vicinitate dicti Collegij vllum præiudicium dicto Monaſterio Sancti Siri, quoad eleemoſynas inferri valeat, cùm in collegijs Societatis nullus non religioſus ex eiſdem ſepeliatur, nec eleemoſynæ pro Miſſis, & alijs officijs admittantur, quibus ceſſantibus ceſſat & illarum diminutio aduerſo propoſita, maximè cum Collegia ſocietatis viuant ex reditibus competentibus, vt eſt notum. Ex quibus viſum fuit Dominis, quod verſamur in magno præiudicio Patribus ſocietatis ex iſtius domus venditione inferendo, & quod illo admiſſo ceſſat remedium ex aduerſo intentatum, *iuxta diſpoſit. text in d. l. ſi quis ſepulchrum*, & per conſequens reſoluendum cenſuerunt, Patres ſocietatis ad dictam venditionem non eſſe cogendos.

11 Quia tamen pro parte Patrum Regularium fuit oppoſitũ

Digitized by Google

DECISIO DCLXXVIII.

1 IOannes Baptiſta Alberinus, & Marinus de Hortis aſſerentes ſe creditores quondam Petri Pauli de Scalabrinis tria credita prætendebant contra filios dicti Petri Pauli, eóſque moleſtabant ſuper vna domo, quæ remanſerat in hæreditate patris fideicommiſſo ex teſtamento Nicolai aui paterni dictorum filiorum ſubiecta. Et quia inter alias exceptiones oppoſitas pro parte dictorum filiorum etiam opponebatur de defectu crediti ipſorum agentium. Ideò ſub die 30. Martii de anno 1615. Dubitaui, an conſtaret de credito, & cum de reſolutione DD. non liqueret cauſa iterùm hodie propoſita fuit reſolutum, quo ad ſcuta 300. conſtare de credito, quo ad reſiduum non conſtare, & quod interim æſtimetur domus, & firmetur ſtatus hæreditatis. Præſupponi autem debet, hæc tria credita fuiſſe à creditoribus prætenſa, vnum ſcutorum 200. occaſione cenſus impoſiti de anno 1576. ab Anna matre, & tutrice dicti Petri Pauli, ac aliorum filiorum Nicolai ſuper hac domo. Aliud ſcutorum 60. ratione alterius cenſus impoſiti per eandem Annam de anno 1578. Aliud verò ſcutorum 300. impoſitum per dictum Petrum Paulum de anno 1591.

2 Et quo ad priora duo credita viſum fuit de eis non conſtare, quia illi cenſus fuerunt impoſit. per dictam Annam, tanquam tutricem, & curatricem dictorum filiorum Nicolai, quæ etiam ſe obligauit tam tutorio, quàm proprio nomine. Et ideò huiuſmodi impoſitiones non poterant ſuſtineri. Reſpectu enim pupillorum non interuenerunt ſolemnitates Statuti Vrbis *lib. 1. cap. 113.* & præcipuè proximiores conſanguinei, ſine quibus non poteſt aliquo modo ſubſiſtere dicta impoſitio, cùm ſtatutum procedat vlterius annullando actum aliter factum, *leg. non dubium, cum ibi notat. Cod. de leg.* Corn. *conſil. 151. num. 4. lib. 4.* & in terminis dicti ſtatuti fuit reſolutum in Romana Donationis de Cuppis 24. Maii 1600. coram bonæ memoriæ Cardin. Pamphilio. Nec dubitari poteſt, quin dictum ſtatutum habeat locum in impoſitione cenſus cum imponatur ſuper re immobili, & illius impoſitio dicatur alienatio, Corbul. *de cauſ. priuat. ob alienat. num. 3.* adeò quod prohibitus alienare non poſſit huiuſmodi annuos redditus conſtituere, Bald. *in cap. ad audientiam, il ſecondo num. 11. de reſcript.* Tiraquell. *de retractu lignag. §. 1. gloſſ. 6. n. 5. ad finem, verſic. nec qui poteſt,* Follet. *in pract. cenſual. in verbo huiuſmodi cenſus ſuper rebus num. 41.* Rota *deciſ. 480. num. 1. & 2. par. 1. & deciſ. 121. num. 5. part. 2. diuerſ.* Et fuit dictum in Romana inualiditatis cenſus 24. Maii 1591. coram Cardin. Pamphilio, & in Leodien. cenſus 29. Ianuarii 1596. coram Orano, & in eadem 15. Iunii 1597. coram Corduba.

3 Nec obſtat, quod in primo cenſu interuenerit vnus conſanguineus, & loco alterius fuerit datus curator loco conſanguineorum, quia vt patet ex lectura inſtrumenti, illi interuenerunt ad integrandam perſonam tutricis, quæ ſe obligabat etiam nomine proprio, non autem pro intereſſe minorum, quorum reſpectu erant adhibendi, vt in puncto eſt deciſio in dicta Romana Donationis de Cuppis ante allegata.

4 Reſpectu verò Annæ tutricis, quæ ſe obligauit etiam nomine proprio minus quoque dicti cenſus poterant ſuſtineri. Quia cùm obligatio quo ad minores eſſet inualida obligatio Annæ de proprio remanſit abſque cauſa, quia tanquam tutrix ipſa non tenebatur ſe obligare de proprio pro ſoluendis debitis teſtatoris. Nec conſtat, quod ipſa habuerit releuatorem, & ſic tantò magis apparet, quod mulier remanſit decepta contra Statutum Vrbis *cap. 151. lib. 1.* Quod ad euitandum, vt mulieres non decipiantur voluit, vt cauſa in ſcriptis redigatur, & inſinuetur, ac plenè per iudicem cognoſcatur. Vnde eius obligatio fuit nulla, vt deciſum fuit in Romana Nullitatis obligationis 23. Ianuarii de anno 1602. coram bonæ memoriæ Cardin. Pamphilio, & in Romana Argentorum 27. Iunii 1607. coram Reuerendiſſimo Bononien.

5 Vltra quod cum domus, ſuper qua dicti cenſus fuerunt impoſiti, ad Annam non ſpectaret, ſed ad eius filios vigore fideicommiſſi auiti, illorum impoſitio etiam reſpectu Annæ fuit nulla, tanquam facta ſuper re aliena, & ſine fundo, contra Conſtitutionem Pii V. Surdus *conſil. 318. num. 1. & ſeqq. & num. 6. verſic. ad id verò,* &c. fuit dictum in Viterbien. cenſus 6. Aprilis 1590. coram bonæ memoriæ Cardin. Platto. Nec hoc caſu data nullitate cenſuum intrabat obligatio ad damna, & intereſſe, cum ex aſſertione ipſius Annæ in dictis inſtrumentis ſcirent creditores, hanc domum ad filios, non autem ad Annam ſpectare, ad text. *in l. ſi fundus,* vbi Gloſſ. & Doctores, *Cod. de euict.* Aym. *conſil. 64. num. 4.* Put. *deciſ. 257. num. 2. lib. 2.*

Non denique ſubſiſtebat, quod dicebatur, primum cenſum proprietatis ſcutorum 200. fuiſſe impoſitum pro extinguendis ſocietatibus fideicommittentis, pro quibus ſoluebatur maius intereſſe, & ſic tanquam vtilem minoribus debere ſuſtineri, etiam ſine aliis ſolemnitatibus, *l. cùm hi, §. eam, ff. de tranſaction.* cum aliis per Roman. *conſil. 316. & 453.* Vbi firmat hanc concluſionem in terminis ſtatuti, & plures referens ſequitur Tiraquell. *in 15. leg. connub. gloſſ. 8. num. 76.* Quia ad huiuſmodi effectum eſſet probanda verſio in talem extinctionem, cùm alias impoſitio cenſus ſit nulla, ob non interuentum proximiorum, quo caſu nec etiam pro decreto iudicis præſumitur, & illud interpoſitum nihil prorſus operatur, ad text. *in d. l. cùm hi, §. ſi Prætor.* vbi not. Scribentes, Rota in Firmana dotis 8. Iunii 1601. coram bon. mem. Penia, & in Romana prætenſi erroris calculi 21. Iunii 1601. coram Reuerendiſſ. Bonon. 6

Non obſtat, quod emptor cenſus non teneatur probare verſionem, quia hoc procederet, ſi cenſus fuiſſet impoſitus cum debitis ſolemnitatibus. Sed vbi reperitur, prout hic, nulliter impoſitus, ſi emptor prætendit illum ſuſtinere ex eo, quod verſus fuerit in vtilitatem minoris, hoc probare debet, *l. ſi prædium, vbi emptor autem ſi probare potuerit ad vtilitates tuas ceſſiſſe pecunias,* vbi gloſſ. *in verbo probare, l. prædiorum,* & ibi quoque Gloſſ. & vtrobique Salicet. & Doctores, *Cod. de præd. min.* Soccin. *conſil. 115. num. 13. lib. 1.* Vbi de communi, & fuit dictum in Romana Caſalis 23. Maii 1588. coram Orano. 7

Quod autem dicebatur ſatis probari verſionem ex teſtamento Nicolai, in quo ipſe inter alia debita fatetur ſe relinquere duas ſocietates officii ſcutorum 100. pro qualibet earum, viſum fuit non concludere, quod pecuniæ acceptæ ad cenſum fuerint conuerſæ in extinctionem illarum. Quia neque hoc dicit inſtrumentum, ſed ſolùm quod pro extinguenda ſocietate officii hæreditaria ſcuta 200. quæ poſt mortem Nicolai fuerat diſdicta, ipſa Anna alia ſcuta 200. pariter ad ſocietatem officii acceperat, & poſteà ad effectum extinguendi iſtam ſecundam ſocietatem fuerunt acceptæ pecuniæ ad cenſum, ſed de iſta ſecunda ſocietate nullibi conſtat, & poteſt eſſe, quod illæ primæ ſocietates fuiſſent luctatæ, vel extinctæ ex aliis pecuniis hæreditariis. Vnde intrat regula, non probat hoc eſſe, *l. non hoc, C. vnde legitimi.* 8

Quod verò ad alium cenſum ſcutorum 300. impoſitum per Petrum Paulum non controuertebatur pro parte filiorum eius validitas reſpectu ſolemnitatum, ſed dicebatur non potuiſſe per eum imponi ſuper iſta domo fideicommiſſo ſubiecta, nec ſuſtineri ex legitima, quam iam anteà conſumpſerat, quod pendet à verificatione calculi alias ordinata, & ſic Domini voluerunt, quod æſtimetur domus, & firmetur ſtatus hæreditatis Nicolai, &c. 9

R.P.D. REMBOLDO,

Romana litterarum Cambii.

Lunæ 3. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Litteræ Cambii etiam acceptatæ, niſi fuerint ſolutæ, non liberant debitorem.

SVMMARIVM.

Creditor poteſt ſibi ipſi ſatisfacere de pecuniis debitoris penes ipſum exiſtentibus, num. 2.

Litteræ Cambii etiam acceptatæ, niſi fuerint ſolutæ, non liberant debitorem, num. 2. niſi per creditorem ſteterit exactio pecuniarum, num. 3.

Mandatum datum ad exigendum ſi reuocatum fuerit, cenſetur reuocatum etiam mandatum ad ſoluendum. Declara, vt num. 4.

Compenſatio, & retentio non datur pro credito non liquido, & turbido, num. 5.

DECISIO DCLXXIX.

1 DOmini Errera, & Coſta receptis à D. Ioan. Rotulo ſcutis duobus millibus eidem conſignarunt litteras Cambii, vt vocant, quibus mandabant Fornariis, & Franchis Neapoli mercaturam exercentibus, eadem 2000. ſcuta Michaeli, & Laurentio de Hærede ſoluerent. Cùm autem poſteaquam dictæ litteræ à Ioanne Rotulo Neapolim tranſmiſſæ, & ab eiſdem Fornariis, & Franchis acceptatæ fuiſſent, dd. Michael, & Laurentius pendente ſolutionis termino foro ceſſiſſent, atque inſtantibus eorundem met creditoribus penes Fornarium, & Franchum iudicis auctoritate dicta ſcuta 2000. ſequeſtrata fuiſſent, Ioannes Rotulus prætendere cepit, quod ex quo ſolutio ſequuta non ſit, non conſequenter dictorum Errera, & Coſta inducta liberatio ſibi liceret penes ſe retinere alia ſcuta 2000. ſimilia ab ipſo ex alia cauſa dd. Erreræ, & Coſtæ debita.

2 Verùm cauſa mihi commiſſa, & ex more in Rota propoſita, DD. abſolutè id ipſi licere negabant, non quidem quod controuerſia eſſet, quod creditor non poſſet ſibimetipſi de pecuniis debitoris penes ſe exiſtentibus ſoluere, *l. fiſtulas, §. fundum, ff. de contrahen. empt. l. ſi pupilli, §. final. l. debitor.* vbi Gloſſ. *in verb. mihi, ff. de neg. geſt.* ſed quia de prætenſo Ioannis Rotuli credito non ſatis ſufficienter conſtare putabant, nam etſi pro firmo haberent, quod litteræ Cambii eius ſint naturæ, vt habeant in ſe tacitam conditionem, quatenus ſcilicet acceptatæ, & completæ fuerint, nec propterea recipiens litteras à debitore liberetur, niſi vltra litterarum acceptationem realis pecuniarum numeratio ſequuta fuerit, cùm nunquam præſumatur facta nouatio, vt per doctr. Salic. *in leg. ſilius num. 2. verſic. ſed dubitari poteſt, ff. ad Macedon.* Caſtr. *in l. ſi debitorem num. 3. ff. de nouat.* Cagnol. *in l. ſingularia in prima lectura num. 161. verſic. non obſtat, ff. ſi certum petat,* reprobata Bartoli opinione, *in d. l. ſingularia,* ſæpius in Rota reſolutum fuit, & ſignificanter in vna Bononien. pecuniariæ 15. Ianuarii 1511. coram bon. memor. Cardin. Lancellotto, & in vna Venetiarum litterarum Cambii 22. Maii 1583. & Romana litterarum Cambii 3. & 12. Maii 1595. coram Giptio, & alias ſæpiſſimè.

3 Nihilominus dicebant concluſionem ita accipiendam eſſe, vt tunc demum locum habeat, quando facto, vel voluntate ſcribentis litteras, aut illius cui diriguntur deficeret numeratio, ſecus vbi per ipſos non ſtaret, nam tunc perindè habetur, ac ſi fuiſſent adimpletæ ad regulam cum non ſtat, *de regul. iur. in 6. cum ſimilibus.* Vnde cum dicti Fornarii, & Franchi prompti ſint, ad faciendam ſolutionem iuxta formam litterarum Cambii Michaeli, & Laurentio, vel mandatum legitimum ad recipiendum ab iiſdem habentibus, ſed impediantur mediantibus ſequeſtris ipſis, vt dixi factis, atque ita culpa propria Michaelis, & Laurentii, qui dicta ſequeſtra remouere non curant, ſumus extra caſum, quo ſcribens litteras Cambii acceptas pecunias reſtituere compellitur.

4 Non obſtat, quòd Ioannes Rotulus re integra reuocauit mandatum Michaeli, & Laurentio datum ad exigendum dicta ſcuta 2000. & conſequenter cenſeri debet reuocatum etiam mandatum datum ad ſoluendum, Caſtren. *in l. vero procuratori num. 4. ff. de ſolutio. cum aliis ab Informantibus allegatis.* Quia fuit reſponſum, quod obiectum procedit in mandato ſolius mandantis gratia facto, non autem in contractu Cambii, in quo vertitur principaliter vtilitas vtriuſque partis, quæ non poteſt auferri ſola voluntate vnius, *l. aliud, ff. de ſolut. l. ſi cum fundum, ff. de pact.* & pluribus declarat Bald. *conſ. 348. ſub num. 1. verſic. & argue ſic, & ſeqq.* & fuit etiam dictum in vna Romana litterarum Cambii 26. Nouembris 1654. coram bon. mem. Iuſto.

5 Et denique DD. dixerunt, quod in omnem caſum, ſaltem negari non poteſt, quin ex ſupra, & aliis ab Informantibus deductis reddatur ita turbidum creditum Ioan. Rotuli, vt meritò prætenſæ retentioni, vel compenſationi locus eſſe non poſſit, *l. final.* vbi Doct. *C. de compenſat.* Alex. *conſil. 93. num. 1. lib. 4.* cum aliis per Surd. *deciſ. 184. num. 6.* & bon. mem. Card. Seraph. *deciſ. 1455. num. 4.*

R. P. D. COCCINO

Neocaſtrenſ. Capellaniæ.

Mercurii 20. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Iuriſpatronatus præcipua probatio eſt illa, quæ præſumitur ex fundatione, dotatione, & conſenſu Epiſcopi, etiam poſt fundationem præſtito, illudque dicitur iuſpatronatus laicale, quod ad confraternitatem laicorum ſpectat, & propterea ſub reſeruatione non comprehenditur.

SVMMARIVM.

Iuſpatronatus præcipuè probatum, cenſetur probata fundatione, dotatione, & conſenſu Epiſcopi, num. 1.

Epiſcopi conſenſus in iuſpatronatus ſufficit, quod præſtetur poſt illius fundationem, & dotationem, num. 1.

Iuſpatronatus ad confraternitatem laicorum ſpectans reputatur laicale, num. 2.

Iuſpatronatus laicale ſub reſeruatione non comprehenditur, num. 2.

Præſentatus in tempore, & habilis ad beneficium inſtituendus eſt, num. 3.

DECISIO DCLXXX.

HOc dubium habet tres difficultates, prima eſt, an conſtet de iurepatronatus. Secunda quæſtionis ſit, an ſit laicale. Tertia, an Fabricius ſit inſtituendus. Quantum attinet ad primam diffinitionem, vtrum fuit Dominis affirmatiuè reſpondendum, quia Epiſcopus vſque de anno 1471. cognouit ſuper dotatione, & fundatione, & approbauit iuſpatronatus, & quatenus opus eſſet de nouo conceſſit, vnde cùm probatur dotatio, & fundatio, & conſenſus Epiſcopi, iſte eſt præcipuus modus probandi iuſpatronatus, *cap. 3. vbi gloſſ. in verb. fundatores, de iurepatronatus, cap. nobis, in princip. vbi gloſſ. eod. tit.* cum aliis per Rot. *deciſ. 167. num. 1. part. 2.* & quamuis in limine fundationis, & dotationis non interuenerit conſenſus Epiſcopi, non refert, ſufficit enim quod ex poſt fuerit præſtitus, Roch. *de iurepatron. in verb. pro eo quæſt. 4. n. 9.* Calder. *conſil. 6. de iurepatr.* Lambert. *lib. 1. part. 2. quæſt. 1. art. 16.* & iſta probatio coadiuuatur ex teſtibus, qui deponunt de poſſeſſione Confraternitatis à 50. annis, & vltra, & etiam de auditu à maioribus, per ea, quæ notat Seraphin. *deciſ. 1141. num. 1.* 1

Quantum attinet ad ſecundam diffinitionem, an iſtud iuſpatronatus ſit laicale ad effectum, quod non cadat ſub reſeruatione, itaut Altomare, qui illud vti tale impetrauit, ſit excludendus, pariter affirmatiuè fuit reſolutum. Nam cùm ſpectet ad Confraternitatem laicorum laicale cenſeri debet, Roch. *deciſ. 574. num. 7. par. 1.* Lambert. *de iurepatr. lib. 1. par. 1. quæſt. 1. art. 10. num. 1. & 3.* Roch. *in verb. ius num. 17. in princip.* quare ſub reſeruatione non comprehenditur, Felin. *in tract. quando litter. Apoſtol. num. 6. & ſeqq.* Simonett. *de reſeruatione quæſt. 9. vbi adden.* Verall. *deciſ. 405. in manuſcript.* Seraphin. *deciſ. 1334. num. 6.* 2

Quantum attinet ad tertiam diffinitionem conſtat de præſentatione in tempore, & de habilitatibus Fabricii, & ex prædictis de iurepatronatus ipſe venit inſtituendus, *cap. quoniam, cap. ſi vero, cap. ex informatione, de iurepatronatus cum aliis.* Et ſic fuit reſolutum vna tantum parte informante. 3

R. P. D.

Digitized by Google

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Cenſus ſcutorum octodecim millium.

Lunæ 16. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Debitor ſoluendo creditori ſui creditoris de ordine dicti ſui creditoris, quando dicatur in bona fide, & liberetur, & an teneatur inquirere veritatem, & anterioritatem crediti illius, cui ſoluit.

SVMMARIVM.

Debitor ſoluens creditori ſuo bona fide liberatur, numer. 1.

Debitor ſoluens procuratori reuocato per mortem creditoris ignorans illius mortem liberatur à debito, n. 2. Vbi etiam idem de debitore ſoluente procuratori reuocato ignorata reuocatione.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij ſoluendo bona fide creditoribus primo venientibus, licet ſint poſteriores liberatur à debito, n. 2. in fine.

Bona fides cauſatur ex errore facti, n. 3.

Debitor ſoluens creditori ſui creditoris de ordine dicti ſui creditoris non tenetur inquirere de veritate, & anterioritate debiti, nu. 4. & 5. Vbi etiam quod non tenetur curare, quod pecuniæ quas ſoluit, vertantur in vtilitatem illius, cuius nomine ſoluit.

Emptor rei Eccleſiaſticæ regulariter non debet eſſe ſolicitus de verſione pretij, quod ſoluit in Eccleſiæ vtilitatem. Declara, vt n. 5.

Debitor ſoluendo creditori ſui creditoris, quando ab eo, cui ſoluit, teneatur exquirere cautionem de reſtituendo prioribus, & potioribus, numer. 6. Vbi late de materia.

Obligatio ſemel extincta amplius reuiuiſcere non poteſt, n. 6. verſ. nam hoc oſtenſo.

Emptor rei alienæ, vel alteri pignoratæ, ſi pretium venditori ſoluat res vendita, Dominus habet actionem primo loco contra bona, & ipſis non extantibus in ſubſidium habet actionem contra pretium. Declara, vt num. 3.

Pretium in particularibus non ſuccedit loco rei, n. 8. Declara, vt n. 9.

Bonorum appellatione venit etiam nomen debitoris, nu. 9. in princip.

Creditor habet etiam actionem contra nomen debitoris, n. 9. in diſcurſu.

Debitor ſoluens aſſerto creditori ſui creditoris, ſciens illum, cui ſoluit non eſſe verum creditorem, dicitur in mala fide, n. 9. verſ. quare ſi Princeps.

DECISIO DCLXXXI.

1 EX pretio caſtri Numenti excellentiſſ. D. Princeps Perettus tenebatur ſoluere ſummam ſcut. trium millium, quæ in ſchedula debitorum data per Vrſinos D. Principi, fuit his verbis concepta, *per pagare diuerſi debiti della caſa ſcut. tre mille*. Et cum dicta ſumma fuerit ſoluta Vrſinis venditoribus, dubitatum fuit coram Reuerendiſſ. D. Bononien. 11. Martij 1611. an eſſet habenda ratio huius ſummæ ad fauorem D. Principis, & Rota affirmatiuè reſpondit. Nam etſi dicta ſumma fuerit ſoluta ipſiſmet Vrſinis, fuit benè ſoluta, quia ita fuit conuentum inter partes, vt patet ex tenore ſchedulæ, vt benè fuit deductum coram D. Bononien. itaut hoc caput fuit viſum Dominis carere omni prorſus difficultate. Et quamuis vlterius prætenderetur, quod dicta ſumma fuerit ſoluta pro creditis poſterioribus excellentiſſ. D. Lothario de Comitibus Duce Poli, attamen quatenus hoc eſſet verum non releuaret, cùm excellentiſſ. D. Princeps bona fide ſoluerit, & ideò fuit liberatus, *l. nomen debitoris Cod. quæ res pignor. obligat. poſſ. l. fin. §. etſi præfatam*, vbi Bart. *in princ.* & Caſtrenſ. *n. 4. C. de iur. delib. & eſt bonus text. in l. 1. ff. de diſtract. pignor.*

Nec videmus, quod debitor ignorans mortem creditoris, ſi ſoluat illi, cui fuit factum mandatum, liberatur, *l. inter cauſas §. ſi quis debitor ff. mandati §. item ſi adhuc verſic. & huic ſimile eſt Inſtit. mandati*, Cardin. Mantica *de tacit. & ambig. conuent. lib. 7. tit. 23. num. 18.* hinc & videmus, quod ſolutio facta procuratori reuocato, ignorata reuocatione, ſuffragatur, *l. eius qui in prouincia §. 1. ff. ſi cert. pet. l. inter cauſas §. ſi quis debitori ff. mandati*, cum alijs per Cardin. Mantic. *dict. lib. 7. tit. 26. num. 5.* hinc denique alijs omiſſis videmus, quod hæres cum beneficio legis, & inuentarij ſoluendo bona fide primo venientibus liberatur, Roland. *conſil. 14. n. 20. lib. 1.* Phanuc. *de inuent. part. 5. numer. 255. & ſeqq.* 2

Quod autem excellentiſſ. D. Princeps bona fide ſoluerit ſatis patet, cùm Vrſini ſub fide magnatum, & cùm iuramento aſſeruerint, non adeſſe alios creditores, niſi deſcriptos in liſta. Ex iſto enim ordine D. Princeps errauit in facto, quare cauſatur bona fides, vt in terminis ſimilis ordinis dicit Rom. *in conſil. 123. num. 2. verſ. primo, quia videtur*. Et hoc procedit etiam quod Vrſini fuiſſent in mala fide, quia ſufficit ad effectum, de quo agitur, quod D. Princeps eſſet in bona fide, Signorol. *conſ. 22. n. 2. in fin.* Vbi dicit communem, & quod gloſ. tenens contrarium *in l. ſi duo in princip. ff. vti poſſidetis*, communiter reprobatur. 3

Neque eſt verum, quod Excellentiſſ. D. Princeps tenebatur inquirere, an debitum eſſet verum, & curare, vt creditoribus domus ſolueretur. Nam vltrà, quod ex Motu proprio liberatur ab huiuſmodi diligentia, ſoluendo Vrſinis in illam cauſam, etiam de iure ſatisfecit, *l. doli in fine ff. de nouat. l. final. ff. de exercitor.* Molina *de primogenit. Hiſpan. lib. 4. num. 22.* & propterea non tenebatur inquirere, an adeſſent dicti creditores, quia ſicuti circumſcripto pacto potuiſſet ſimpliciter ſoluere Vrſinis, ita ſtante tali pacto ſufficit, quod ſoluerint Vrſinis in illam cauſam, abſque eo quod videret, an eſſet vera, vel falſa *ex dicta l. doli in fine*, cum alijs ſupra allegatis, & benè Bart. *in l. fin. num. 2. verſ. oppono, & videtur ff. de exercitor. action.* 4

Neque tenebatur curare aliam verſionem, ex quo agitur de perſonis non priuilegiatis, Bartol. *in dicta l. final. num. 2.* Mantica *de tacit. & ambigut. conuent. lib. 8. tit. 13. num. 2.* Immò emptor rei Eccleſiaſticæ regulariter non debet eſſe ſolicitus de verſione pretij, Dec. *in conſ. 36. num. 8. verſic. tertiò principaliter*, vbi de magis communis, Surd. *conſil. 156. numer. 9.* Seraphinus *deciſ. 366. numer. 2.* & licet ſecus ſit, quando res Eccleſiæ alienantur pro debitis ſoluendis, Bald. *in authent. hoc ius porrectum numer. 7. Cod. de ſacroſanct. Eccleſ.* Vbi enumerat alios caſus, Seraphin. *dicta deciſ. 366. numer. 3.* attamen vltra quod hic non agitur de Eccleſia, neque de alia perſona priuilegiata, ſatis eſt, quod per Vrſinos fuerit conuentum, quod ipſi ſoluerent dicta ſcuta tria millia, prout ſupra dictum eſt, & benè fuit firmatum in dicta deciſion. D. Bononien. ad effectum, quod excellentiſs. D. Princeps nihil aliud facere teneretur, cùm potuiſſet etiam ſimpliciter ipſiſmet Vrſinis ſoluere ceſſante pacto, vt iam dictum eſt ex Bart. & alijs. 5

Neque etiam eſt verum, quod hypotheca fuerit tranſlata ſuper pretio ſoluendo creditoribus, & ideò D. Princeps ſi volebat vti beneficio dictæ tranſlationis tenebatur cuſtodire dictum pretium, reportando cautionem de reſtituendo prioribus, & potioribus, quam cum non reportauerit D. Dux, poteſt agere contra ipſum D. Principem, qui tamen poterit ſe releuare contra illos, quibus ſoluit, *ex l. pater dotem in princip. & in §. cum patri filius, verſ. ſi forte per errorem ff. de dote prælegata*, vbi dote nurus legata filio exhæredato hæres non cogitur illam ſoluere, niſi data cautione de indemnem illum ſeruando. Si autem non receperit cautionem mulier in caſibus, in quibus de iure conſtante matrimonio poteſt agere ad dotem, vt aduertit Bartol. *ibidem num. 1. in fine*, poteſt ipſam dotem recuperare ab hærede, qui poſtea poteſt ſe releuare contra filium, cui dos legata fuit ſoluta. Nam eſt aduertendum, quod ille textus licet ſubtiliter inductus, non applicatur ad caſum noſtrum, procedit enim quando obligatio præcedit, quia tunc legatum dotis factum filio non tollit 6

obligationem præcedentem. Quare hætei ad examinandum ſe ab obligatione tenebatur reportare cautionem, ſed in caſu noſtro non eſt verum in facto, quod hypotheca fuerit translata ſuper pretio ſoluendo creditoribus, hoc enim in Motu proprio non legitur, & ideò ex hoc capite nulla poteſt oriri obligatio D. Principis, ſed tantùm erat obligatus ſoluere deſcriptis in liſta, & ſi apparerent creditores anteriores, tenebatur illis ſoluere, quare ſufficit, quod hodie oſtendat ſe ſoluiſſe deſcriptis in liſta, & anterioribus, qui ſuperuenerunt, prout oſtenditur. Nam hoc oſtenſo eſt extincta eius obligatio, quia in plus non ſe obligauit, & ideò ſuperueniente caſu, quo ſolutio bona fide fuerit facta poſterioribus D. Ducis, deſcriptis tamen in liſta, obligatio D. Principis non poteſt reuiuiſcere, *l. qui res §. aream ff. de ſolut. l. eius qui in fine ff. de iure fiſci*, Tiraq. *in l. ſi vnquam in verb. ſuſcepit liberos num. 191. in fine C. de reuocand. donat. qui non eſt caſus d. l. pater dotem*. Nam per ſolutionem factam filio exhæredato non fuit extincta actio, quàm habebat mulier, vt conſiderat Odofred. *ibid. n. 2.*

7 Denique non eſt verum, quod in omnem euentum D. Duci competat actio in ſobſidium aduerſus D. Principem *ex l. mater C. de rei vendicat.* vbi Bald. *num. 14. verſ. item quæro*. Nam diſpoſitio dictæ l. non applicatur, Procedit enim quando quis vendidit bona aliena, vel alteri pignorata, quia idem eſt, vt dicit Bald. *ibid. num. 14. & in l. 1. poſt princip. ff. de diſtract. pignor.* Tunc enim dominus rei, vel qui habebat bona pignorata, habet actionem contra bona primo loco, ipſis verò non extantibus habet actionem in ſubſidium contra pretium, *l. 1. C. de reb. alien. non alien.* vbi gloſ. *in verb. videbit gloſ. fin. in l. 1. verſ. & ideò pretium pignorum ff. de diſtract. pignor.* quam concluſionem intelligunt Doctores duobos concurrentibus, ſcilicet, quod aliter non ſit ſuccurſum creditori, & excuſſo principali debitore, & quod pretium retineatur ex cauſa lucratiua, non ex cauſa oneroſa, Bart. *in l. 1. num. 1. & 2.* Salicet. *num. 2. ff. de diſtract. pignorum*, Bald. *in dicta l. mater. num. 12. & ſeqq.* Bart. *num. 7.* Caſtr. *num. 6. verſ. in gloſ. C. de rei vendicat.* benè Alex. *in conſ. 108. num. 9. & 10. lib. 5.* quia ita declarant text. *in dict. l. ſi mater*, & alia iura, & propterea non applicatur text. *in dict. l. mater*, quia procederet, ſi D. Dux vellet agere contra illos, quibus D. Princeps ſoluit, non autem contra ipſum D. Principem, apud quem non potuit remanere aliquod pretiom pecuniarum, cùm ipſamet pecunias ſoluerit, & licet apud ipſum remanſerint bona, attamen illa ſunt libera ab hypotheca, ſtante tranſlatione dictæ hypothecæ facta per Papam, & ideò Caſtrum Numenti, & eius bona empta non poſſunt moleſtari, cùm illa non ſint pretium pecuniarum, vt contra illud in ſubſidium agi poſſit, ſed pecuniæ ſolutæ creditoribus ſunt pretium bonorum, contra quod pretium D. Dux iura ſua experiri poterit, cùm ſtante tranſlatione hypothecæ non poſſit ſe reualere contra pignus ſcilicet contra Numentum, & eius bona hypothecata.

8 Non obſtat, quod Princeps tenebatur ſoluere anterioribus, vt fuit bis reſolotum in hac cauſa, ad inſtantiam D. Principis, coram Illuſtriſſimo D. Cardinale Mellino, & quatenus dictæ deciſiones non ſubſiſtant tenebatur ſoluere deſcriptis in liſta, quia creditores non deſcripti nihil prætendere poterant, cùm in particularibus pretium non ſuccedat loco rei, Alexand. *conſ. 58. num. 13. verſ. vndè licet habeatur, lib. 3.* Neguſan. *de pignor. in 2. membro 2. part. num. 149.* Caſtr. *conſ. 326. num. 2. lib. 2.* Non inquam obſtat hoc fundamentum, nam cùm dicitur ſolutiones debuiſſe fieri anterioribus, vt in deciſionibus Illuſtriſſimi Cardinalis Mellini, hoc eſt verum, ſi in concurſu apparuiſſent anteriores, & poſteriores, vt ex mox dicendis apparebit, ſed cùm non apparuerint, & D. Princes bona fide ſoluerit vtiqoe ſatisfecit ſuæ obligationi, vt ſupra dictum eſt, & ita ſunt intelligendæ prædictæ deciſiones.

9 Dum verò dicitur, qood tenebatur ſoluere deſcriptis in liſta, cùm pretium in particularibus non ſuccedat loco rei, quicquid ſit, an in hoc caſu verſemur in particularibus, fuit reſponſum, quod quatenus verſaremur in particularibus, obiectum non applicaretur, nam cùm Princeps fuiſſet effectus nomen debitoris Vrſinorum veniebat ſub tali hypotheca, ex quo nomen debitoris venit ſub ſimplici appellatione bonorum, *l. nomen C. quæ res pignor. oblig. poſſeſſ. l. bonorum §. vltim. ff. de verbor. ſignificationib.* Baldus *in conſil. 234. in princip. lib. 2.* quare competebat ipſis creditoribus actio vtilis perſonalis aduerſus Principem, quæ erat directa penes Vrſinos, *l. nomen, ibi vtilibus, ſecundum primam lecturam, gloſ. C. quæ res pignor. obligar. poſſ.* & ibi Bartol. *numer. 4.* Bald. *num. 1.* Salicet. *n. 3.* cum alijs per Surd. *conſil. 4. numer. 23.* Quare ſi Princeps ſoluiſſet poſterioribus, omiſſis anterioribus, fuiſſet in mala fide, cùm ſciret pecunias ad alium pertinere, *cap. ſi diligenti, & cap. final.* vbi Doctores *de præſcript. & in puncto*, Surdus *dicto conſil. 4. numer. 44.* & ideò diceretur dolo deſijſſe poſſidere, quo caſu fingeretur non fuiſſe ſolutum. Ideò creditores potuiſſent agere contra ipſum, Iaſon *in l. rogaſti §. final. numer. 5. ff. ſi certum petatur*, Bartol. *in l. pupillus ff. de his, quæ in fraudem credit*, Ioan. Andr. *in addit. ad Specul. in titul. de obligat. & ſolut. in rubric. verſicul. ex quo videmur*, vltra quod cum ex ipſa obligatione generali competeret hypotheca creditoribus ſuper pecunijs, dum extabant penes Dominum Principem, Caſtren. *in conſil. 106. incipien. circa quæn. 3. verſic. tertiò principaliter lib. 1.* Bald. *in conſil. 360. in princip. verſic. & ſi publicanus lib. 1.* & cum illi comparuiſſent, ſi anterioribus non ſoluiſſet, poterat ab illis moleſtari, Caſtrenſ. *in l. final. §. & ſi præfatam num. 4. C. de iure deliber.* & fuit dictum in hac cauſa 26. Nouembris 1601. coram Illuſtriſſimo D. meo Cardinale Mellino. Ad alia benè ſatisfaciet deciſio D. Bononien. cum qua tranſierunt Domini, &c.

REVERENDISSIMO P. D. ANDREA.

Romana Deuolutionis Domus.

Luna 12. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Attentata pendente termino ad appellandum in primis, & ante omnia reuocanda, nec de bono iure attentantis conſtare dicitur, niſi per confeſſionem partis vel rem iudicatam. Ægidiana autem licet locum habeat in Curia, non tamen procedit.

SVMMARIVM.

Appellandi tempore durante attentata reuocanda ſunt, num. 1.

Appellatio in poſſeſſorio prohibita vigore Ægidiana habet locum etiam in Curia ſed non in foro Eccleſiaſtico, & de re Eccleſiaſtica, quia de iure Canonico datur appellatio in quocunque poſſeſſorie, n. 2.

Attentatorum purgationi locus non eſt, vbi notoriè conſtat de bono iure attentantis per confeſſionem partis, vel per rem iudicatam. Aliter ſecus. n. 3.

Attentata in primis, & ante omnia purganda ſunt, & ante eorum purgationem procedi non poteſt in negotio principali, n. 4.

DECISIO DCLXXXII.

COnſtare de attentatis fuit reſolutum, quia mandatom de immittendo, & aſſociando ad fauorem 1
Lampadij Rectoris fuit relaxatum per Dominum Locumtenenentem Illuſtriſſimi Cardinalis Vicarij, die 3. Iulij 1612. & aſſociatio, ſeu immiſſio fuit exequuta die 5. eiuſdem menſis, atque ita intra tempora, & decem dies datos ad appellandum, quo fit, vt niſi doceatur Lampadium verſari in caſu non appellabili, actus ille exequutionis attentatus dicatur, & veniat reuocandus, *cap. non ſolum*, vbi gloſ. *in verbo innouata*, Ioan. Andr. & Dominic. *num. 6.* Anchar. *num. 10. de appellation. in 6.* Lancell. *de attent. 2. par. cap. 11. num. 17. & ſeq.* vbi firmat hanc regulam, Mohed. *deciſ. 11. n. 2. de præbend.* Seraph. *dec. 983. num. 12.* & in terminis mandati de aſſociando, & immittendo fuit dictum in Regien. bonorum 20. Decembr. 1613. coram R. P. D. meo Dunozetto.

Nec ad cuitandum huiuſmodi attentata Lampadius ſe 2
tueri poteſt Ægidiana Conſtitutione, quę prohibet appellationem in poſſeſſorio, quę Conſtitutio ligat etiam in Curia pro-

Digitized by Google

propter Confirmationem Pauli III. Rota *deciſ.* 120. *num.* 2. *part.* 1. Quia dicta Conſtitutio non habet locum vbi prout hic agitur de re Eccleſiaſtica in foro Eccleſiaſtico, quo caſu eſt locus appellationi ad vtrumque effectum, quia de iure Canonico datur appellatio in quocumque poſſeſſorio, Abb. *in cap. cum ad ſedem num.* 30. *de reſtit. ſpoliat.* Dec. *conſ.* 28. *num.* 4. *ad fin. verſ. de iure enim Canonico*, Put. *deciſ.* 293. *num.* 5. *lib.* 2. Benintend. *deciſ.* 79. *n.* 1. Rota in Camerinen. Iuriſpatronatus 15. Nouembris 1599. coram R. P. D. meo Damaſceno, & in dicta Regien. bonorum, coram R. P. D. meo Dunozetto. Et quod Ægidiana non procedat in bonis, & rebus Eccleſiæ, & in foro Eccleſiaſtico tradit Seraphin. *deciſ.* 424. & fuit ſæpiſſimè reſolutum, & in ſpecie in dicta Camerinen. & in alia Romana Saluiani interdicti 1. Iunij 1609. coram R.P.D. meo Manzanedo, & latius in Romana domus de Scapuccijs 19. Ianuarij 1611. coram R.P.D. meo Decano.

3 Minùs etiam releuat non eſſe locum purgationi attentatorum, vbi notoriè conſtat de bono iure illius, qui attentauit, prout conſtare prætendit Lampadius Rector de bono ipſius iure, & de malo Buſotti. Nam vltra quod vnus ex Dominis contrarium ſentiebat circa prætenſum bonum ius Rectoris, ad hunc effectum requiritur confeſſio partis, vel res iudicata, Lancel. *de attent. par.* 3. *c.* 24. *q.* 1. *n.* 65. Vbi allegat plures deciſiones, & idem fuit dictum in Nucerina Hæreditatis 15. Nouembris 1595. coram bon. mem. Iuſto, & in Cæſarauguſtana diſmembrationis 23. Ianuarij 1610. coram R.D. meo Damaſceno.

5 Igitur cùm dicta aſſociatio, & immiſſio facta per R.P.D. Locumtenentem fuerit nulla, & attentata, & de huiuſmodi attentatis fuerit oppoſitum coram R.P.D. Rouio, & proteſtatum expreſsè, ipſum Rectorem non poſſe audiri, niſi purgatis attentatis *Summario n.* 1. Sequitur manifeſtè, ſententiam dicti Domini Rocchij ex hoc capite fuiſſe nullam, quia omnes iuris regulæ clamant, quod in primis, & ante omnia purgentur attentata, *c. ex parte, il ſecondo de appel. c. non ſolum*, & ibi Doct. *eod. tit. in* 6. Lancell. *de attent. par.* 3. *c.* 30. *n.* 168. & ideò dicitur hoc iudicium attentatorum priuilegiatum, quia non poteſt procedi in negotio principali ante eorum purgationem, Put. *deciſ.* 51. *lib.* 3. Verall. *deciſ.* 56. *par.* 1. Fab. *deciſ.* 48. *in princip. par.* 3. *lib.* 3. cum alijs adductis in dicta Nucerina hæreditatis, & Cæſarauguſtana diſmembrationis. Ex quibus ita cenſuerunt Domini conſtare de attentatis, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Theatinæ Iuriſdictionis de Arbona.

Veneris 26. Iunij 1615.

A R G V M E N T V M.

De probatione narratiuæ Papæ non Motu proprio, ſed ad partis ſuggeſtionem emanatæ, necnon etiam de probatione enunciatiuæ plurium inſtrumentorum ad effectum probandi confinia plura notanda, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Epiſcopatus Diœceſis dicitur continere, quicquid eſt intra fines eiuſdem Epiſcopatus, n. 1. *in fine.*

Narratiua Papæ facta in gratia non Motu proprio, ſed ad ſuggeſtionem partis non probat. Secus ſi facta Motu proprio, n. 2.

Enunciatiua diuerſorum inſtrumentorum, alijs adminiculis adiuuata plenè probant, n. 3.

Verba narratiua antiquiſſima plurium priuilegiorum plenè probant, n. 3.

Confines maris, montium, & fluminum dicuntur æterni, num. 3.

Sententia concurrentibus adminiculis probat confines, n. 3. *in fine.*

Viſitatio Epiſcopi numquid probet Eccleſiam viſitatam eſſe de Diœceſi Epiſcopi viſitantis, n. 4.

Eccleſiam eſſe in Diœceſi alicuius Epiſcopi coniecturis probatur, n. 4.

Confinia probantur ex enunciatiuis plurium inſtrumentorum, præſertim iunctis adminiculis, numer. 4. *in fine.*

Verſus dictio quid, *& quantum probet in materia confinium, n.* 5.

D E C I S I O DCLXXXIII.

DE ordine Sacræ Congregationis Concilij Tridentini dubitaui, An Abbatia S. Stephani de Riuo maris, ac Turrini Scerni, & Caſalis Bordini loca ab ea dependentia intra fines diœceſis Theatinæ ſita ſint. Et Domini negotio maturè diſcuſſo affirmatiuè reſponderunt. Fundamentum principale reſolutionis fuit deciſio alias facta in ſimili cauſa Theatina Iuriſdictionis S. Ioannis in Venere 4. Maij 1612. in qua fuerunt firmata confinia diœceſis Theatinæ ex pluribus enunciatiuis antiquiſſimis, etiam validè adminiculatis, intra quæ cum reperiantur loca, de quibus agitur, vtique dicendum eſt illa eſſe de diœceſi Theatina, quicquid enim eſt intra fines Epiſcopatus cenſetur etiam de diœceſi, ex Dec. Pariſ. & alijs allegatis in prædicta deciſione. 1

In contrarium verò ad impugnandum prædictam deciſionem, contra Bullas ex quibus deſumebantur enunciatiuæ, ſolum deducebatur, & primo contra Bullam Nicolai II. ponderando verba illa, ibi, *cognoſcimus Epiſcopatum Theatinum cum omni ſua integritate, & pertinentia ſicut antiquis, & iuſtis limitibus determinatur, ſcilicet à Staphilo inter montes, &c.* dicebatur quod ſenſus iſtorum verborum videtur eſſe quatenus probabitur, quod iſtud ſit territorium Theatinum, quia Papa non intelligit aliquid concedere circa territorium, & gratia non eſt Motu proprio, ſed ad ſuggeſtionem partis, vt dicit Innoc. *in c. dudum num.* 3. Ruin. *conſ.* 41. *num.* 13. *lib.* 1. & idem erat dicendum de Bullis Alexandri III. & Innocentij III. quæ exprimunt eadem confinia, præmiſſis verbis, quæ proprijs duximus exprimenda vocabulis, vt in terminis iſtorum verborum eſt doctrina eiuſdem Innocentij *in cap. inter dilectos num.* 6. *circa med. de fid. inſtrum.* Anch. *in c. ſi Papa ante n.* 1. *verſ. ſubdit*, hic Io. Andr. Gemin. *n.* 7. Franc. *n.* 4. *verſ. & dicit etiam de priuil. in* 6. Put. *deciſ.* 427. *num.* 1. *verſ. cum circa lib.* 2. *in nou.* & in omnem euentum ſubiungebatur, quod quatenus prædictæ eſſent aſſertiones Papæ, illis tunc demum eſſet ſtandum, quando eſſent de facto proprio, & ita intelligendus text. *in c. ſi Papa §. ſi autem de priuil. in* 6. vt eſt magis communis opinio Doctorum, ea ratione, quia Papa ab alio eſt informatus, vt per Curt. ſen. *in conſ.* 20. *nu.* 12. *verſ. ſed ad hanc obiectionem*, Roman. *in conſ.* 180. *n.* 3. *verſ.* 2. *quia Papa.* 2

Prædictis tamen non obſtantibus placuerunt fundamenta dictę deciſionis ſub die 4. Maij 1612. quæ ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam, non autem in abſtracto, nam licet deducta in obiectione vera ſint, non tamen applicantur ad præſentem caſum, quia cùm iſtæ enunciatiuæ ſint antiquiſſimæ, ſcilicet non dum vltra centum annos, ſed etiam longè vltra. Prima enim eſt de anno 1059. alia de anno 1173. tertia verò de anno 1208. quæ quidem enunciatiuæ, cùm ſint diuerſorum inſtrumentorum, & perſonarum probant, iuxta doctr. Aret. *in c. cum cauſam, il tertio, de prob. in d. deciſione*, & cum ſint multum adminiculatæ, non poteſt opponi, quod emanauerint à perſonis ſuſpectis, vt fuit dictum in prædicta deciſione, in qua quam plures coniecturæ fuerunt ponderatæ, maximè cum ſint verba narratiua antiquiſſima plurium priuilegiorum, vt benè in terminis Veral. *deciſ.* 337. *lib.* 3. quibus etiam hodiè adduntur plura adminicula, videlicet, quod mare, montes, & flumina dantur pro confinibus, quæ ſunt confinia æterna, Bald. *in c. cum cauſam n.* 3. *de prob.* & ibi Fel. *num.* 5. *verſ. & notat.* Aliud etiam fuit ponderatum adminiculum deſumptum ex ſententia lata de anno 1302. fauore Abbatis, contra tunc Epiſcopum Theatinum, in qua enunciatur, Abbatiam de qua agitur eſſe intra fines diœceſis Theatinæ, vndè iſta ſententia ex ſe ſola concurrentibus adminiculis probaret intentionem D. Archiepiſcopi, vt fuit dictum coram bon. mem. Card. Lancellotto in deciſione infra alliganda. 3

Accedat, quod Archiepiſcopus hæc loca tanquam de diœceſi viſitauit, & quod Archipresbyteri locorum, de quibus agitur acceſſerunt ad ſynodum, & quod ſoluerunt 4

neſcio quid pro ſeminario, & licet teſtes qui hoc vltimum probant ſint examinati cum Epiſcopo Lancianen. non tamen poteſt inficiari quin faciente adminiculum. Ex quibus ſequitur quod non obſtant, vtraque doctrina Innocentij, & aliorum enunciatiuæ probent loca, de quibus in dubio, eſſe in diœceſi Theatina, vt in termiois terminantibus fuit reſolutum in cauſa Tricaric. Territorij 9. Maij 1578. coram bon. mem. Card. Lancellotto relata *ſub num.* 388 *part.* 1. vbi aderant verba, *cuius fines ſunt iſtis*, quæ fuerunt iudicata verba narratiua, & propterea dicebatur, quod non probant Gemin. & Franc. locis ſuperiùs allegatis, & tamen dicitur, quod ſi eſſent duæ enunciatiuæ probarent confinia, & quod etiam vnica probaret ſi adeſſent adminicula, & optimè ad propoſitum, Franc. *in dict. cap. ſi Papa de priuil. in* 6. vbi quod vnica enunciatiua in his terminis probaret confinia ſi concurreret dictum vnius teſtis.

5 Non obſtat, quod cum Abbatia ſit ad litus maris, prædictæ enunciatiuæ non videntur illam comprehendere ex deductis in alia Theatina Iuriſdictionis 17. Iunij 1603. coram me. Nam fuit reſponſum, quod illa deciſio non facit ad propoſitum, dicitur enim in ea, quod ſi enunciatiua dicit *verſus talem locum*, dictio *verſus*, locum ipſum non comprehendit in caſu autem iſto confinia enunciantur *vſque in litora maris*, litus autem eſt pars arenoſa, quæ remanet decreſcente mari, *l. litus ff. de verbor. ſignif.* propterea perneceſſe dicendum eſt, quod dicta confinia comprehendunt Abbatiam, licet ſit additus maris, quia verba illa, *vſque in litora maris*, comprehendunt totam terram vſque ad litus maris, dictio *enim* in adiecta nomini locum ſignificanti, & in caſu nedum ablatiuo, ſed etiam accuſatiuo, deſignat confinia intus in litora maris, ita notabiliter declarat Bald. *in l. Gallus §. ille caſus, verſ. vltim.* nota hic de dictione in Alex. *num.* 15. Iaſ. *n.* 21. *ff. de liber. & poſth.*

6 Denique non obſtant teſtes qui dicunt confinia diœceſis Theatinæ non venire vſque ad mare, quia affetunt rationem, quia Abbatia eſt nullius diœceſis, ſed quicquid ſit de hoc, de quo agetur ſuo tempore, non tollunt quin Abbatia ſit ſituata intra fines diœceſis Theatinæ, nam ſi poſtmodum Abbatia acquiſierit territorium ſeparatum videbitur, vt dictum eſt, ſuo tempore. Et ita vtraque parte acerrimè informante, fuit reſolutum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Ferrarien. Decimarum.

Veneris 26. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Decimæ aliæ ſunt ſpirituales, & aliæ temporales, & temporales poſſunt ad laicos ſpectare, ſpirituales autem non, & quæ dicantur ſpirituales decimæ, & quæ temporales, & ſcienter emens rem alienam licet non poſſit agere ad euictionem, agit tamen ad pretij reſtitutionem.

SVMMARIVM.

Decimæ aliæ ſunt ſpirituales, & aliæ temporales, n. 1.

Decimæ temporales laicis non interdicuntur, n. 1.

Identitas rei venditæ probanda eſt à ſe fundante in ea, n. 1. *in fine.*

Decimæ temporales dicuntur propriè decimæ, n. 2.

Decimæ ſpirituales non conſiſtunt in certa quantitate, ſed in quota, varianturque variato ſemine, n. 2. *& non rebus, ſed perſonæ pro rebus competunt, n.* 2.

Ius decimandi, tanquam ſeruitus, non cadit in re propria, num. 3.

Procurator ad obligandum excedendo fines mandati ſuum principalem non obligat, n. 4.

Diſpoſitioni relatiuæ ſtatur, quando conſtat de relata, in tantum vt magis credatur relato, quam referenti, ſi referens aliter loquatur, quam relatum, n. 4.

Euictionis actio non habet locum in venditione rei ſpiritualis, num. 5. *Vbi ampliatur, quod nec datur pro recuperatione pretij. Declara, vt dicto num.* 5.

Emens ſcienter rem alienam de euictione agere non poteſt, num. 5. *Vbi tamen quod datur actio ad reſtitutionem pretij.*

DECISIO DCLXXXIV.

Reſolutum fuit, non eſſe recedendum à deciſis ſub die 15. Februarij 1614. non obſtan. nouiter replicatis. Non enim conſtat, quod decimæ, de quibus agitur per factores Ducis venditæ non fuerint, & conſequenter non euictæ etiamſi de emptione, & decimis in inſtrumento venditionis bonorum nuncupatim, & præuia illarum æſtimatione actum fuerit, cùm aliæ ſint ſpirituales, aliæ temporales, vt diſtinguunt Bald. *conſ.* 419. *vol.* 1. Bero. *conſ.* 84. *num.* 41. & 42. *vol.* 1. & dimitiendo voluntatem à poteſtate dicebatur temporales fuiſſe venditas, quæ laicis non interdicuntur, non autem ſpirituales, quæ in poteſtate laicorum poſitæ non ſunt, *cap. prohibemus de decimis*. Quia per Dominos fuit reſponſum, quod cum exemptio, & decima per factores fuerant vendita, de decimis ſecundum proprietatem verborum intelligendum eſt, & ſic de ſpiritualibus non autem de temporalibus debitis per colonos, vt aſſerunt Informantes in recompenſam antiquæ bonificationis, cùm de tempore contractus non doceatur, decimam temporalem fuiſſe in rerum natura, neque præſumatur pluralitas onerum, ſed qui ſe fundat in indemnitate rei venditæ eam probare tenetur, *l. ſi in rem in fin. ff. de rei vendic.* Crau. *conſ.* 198. *num.* 4. Menoch. *conſ.* 21. *num.* 34. Surd. *conſ.* 61. *num.* 14. *lib.* 1. 1

Præterea neque decimæ temporales dicuntur propriè decimæ, vt aduertit Bald. *in d. conſ.* 419. Sed ſunt annuæ præſtationes in quantitate frumenti, vel pecunia deſcendentes a iure temporali, & ex contractu pro rebus debitæ non ſicut decimæ ſpirituales, quæ non conſiſtunt in certa quantitate, ſed in quota, & variantur variato ſemine, *cap. commiſſum, cap. cum in tua, de decimis*, & non rebus, ſed perſonæ pro rebus competunt, Innoc. *in cap. ex litteris de Iurepatr.* Curt. iun. *conſ.* 177. *num.* 6. *verſ. præterea in inſtrumento*. Ideò duriori etiam probatione grauantur interpretantes contractum aduerſus propriam verborum naturam, & accedunt teſtes dati pro flumine atteſtantes poſt ſententiam Rotalem, & executioni demandatam non licuiſſe emptoribus aliam decimam exigere. 2

Nec dicatur, quod cum iſta bona eſſent propria Ducum, & Cardinalium Eſtenſium, iſtud ius decimandi, quod habebant in eis, nullo modo poterat intelligi de decima ſpirituali ex quo ius decimandi tanquam ſeruitus non cadit in re propria, Vital. *in Clement.* 1. *num.* 81. Rot. *deciſ.* 23. *num.* 2. *part.* 2. ſed de temporali, quæ exigitur pro liuellis, tributis, ſeu annuis reſponſionibus à cultoribus terrarum, quia Dominis viſum eſt, hoc non repugnare Domino rei, cùm verba venditionis includant exemptionem, & decimam, emptores enim iuuantur exemptione in retinendo, quatenus proprijs manibus fructus colligant, nec aliter decimam apprehendant, quatenus verò bona locentur, vel ſint Domini directi, vtuntur iure decimandi ante diuiſionem cum Colono, vel penſionis ſolutionem, ac ſi tertij, vel Eccleſiæ eſſent, propterea benè ſe compatitur huiuſmodi ius decimandi cum Domino propriæ rei, quinimò magis repugnaret in decima temporali, quæ non cadit in bonis pleno iure penes Dominum exiſtentibus, vbi Dominus fructus per ſe colligit, ne quibus ſibi ſoluat, vel retineat annuam præſtationem ex acquiſitione dominij confuſam, vt conſiderat Rota coram bon. mem. Card. Seraph. *deciſ.* 872. *n.* 3. *part.* 1. 3

Secundò non obſtat, quod etſi factores vendiderint exemptionem, & decimam, non tamen id agere potuerunt, cùm non legatur in mandato Ducis talis facultas, qui propterea excedendo fines mandati Ducem reſpectu harum decimarum non obligauerunt, *l. diligenter ff. mand. l. ſi procur. C. de procur. cum alijs allegatis*. Quia ſatis eſt, quod mandatum contineat facultatem vendendi bona, & poſſeſſiones cum exemptionibus calculatis in æſtimationibus factis per Agrimenſores Venturinom, & Ferrum, & in calculo peritorum reperiantur æſtimatæ exemptiones, & decimæ in ſumma Scutorum 1656. 7. 1. b. ſtatur enim diſpoſitioni relatiuæ, quando conſtat de relata, in tantum 4

Digitized by Google

tum vt etiam magis deferatur relato, quam referenti, ſi referens aliter loqueretur, Caſtr. *conſ.7. in fin. vol.*2. Pariſ. *conſ.7. num.5. vol.*3. Cephal. *leg. conſ.44. num.*4. Menoch. *conſ.*1. *num.95. lib.*1. & hac veritate attenta non eſt recurren. ad coniecturas, & abſurda pro interpretando mandato, quia hæc omnia ceſſant, quando clarè apparet, quod verè fuerunt venditæ decimæ, neque hodie eſt quæſtio de poteſtate Ducum in vendendo decimas, ſed de facto, an fuerint venditæ, & ablatæ, quod pertinet ad fundamentum euictionis, *leg. qui rem, Cod. de euict. Theſſ. deciſ.* 85. *num.*1.

5 Poſtremò non obſtat, quòd prædictis etiam ſuppoſitis Sereniſſimus de euictione non teneatur, cum agatur de venditione rei ſpiritualis per legem interdicta, *§. fin. inſtitut. de empt. & vendit. §. quoniam in Auth. de alien. & emphyteuſi*, pro qua actori non datur actio ex empto, nec pro recuperatione pretij, *leg. ſi fundum, Cod. de euict.* & latiſſimè firmat Tiraqu. *de retract. lignag. §.12. gloſ.1. num.*11. *&* 13. Quia concluſiones allegatæ fortè poſſent procedere in eo, qui ſcienter emit rem ſpiritualem à ſcienter vendente propter parem culpam, & dolum, ſecus in emptore ignorante, & vbi res in commercio poſita eſt, *leg. fin. de empt. & vendit. leg. qui officij, §. qui neſciens, ff. de contrahen. empt.* Cardin. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.*4. *tit.5. num.*10. poſſeſſionem enim, & exemptiones, & decimæ emptæ fuerunt per tutricem nomine infantis, qui ignorat quicquid agit, *l.1. Cod. de falſa moneta*, nec poterant cogitare tutores, quod decimæ eſſent extra commercium hominum propter Bonifacianam à ſtatuto Ferrariæ declaratam, vt comprehenderet decimas, & ius decimandi ex eo, quod per Duces Ferrariæ decimæ poſſidebantur, quod ſufficit ad tollendam malam fidem ſcientiæ rei alienæ, principale impedimentum actionis de euictione, vt dicit Couarr. *var. reſolut. cap.17. num.*20. Sed nihilhominus data etiam ſcientia nihil obſtabit, quin ſecuta euictione detur actio ad repetent. pretium iam exburſatum per emptorem, Aret. *in leg. ſi aliquam rem n.5. ff. de acquir. poſſeſſ.* aſſerens communem opinionem, Couarr. *var. reſolut. cap.17. in princ.* qui pleniſſimè comprobat, ea præſertim ratione, quod cum res vendita fuerit aliena, & ab emptore euicta, nec tranſiegit in eius Dominium iure Communitatis venditor eo titulo pretium habere nequit, & eum apud Dominos quo ad reſtitutionem pretij res careret dubitatione in deciſis ſteterunt, ſed pro decimis decurſis damnis, & intereſſe voluerunt particulariter videre in ſeparata diſputatione, & ita concluſum, &c.

R. P. D. ANDREA.

Nullius iuris decimandi.

Mercurij 1. *Iulij* 1615.

ARGVMENTVM.

Manutentio quando detur ex ſola iuris aſſiſtentia, alio exiſtente in poſſeſſione.

SVMMARIVM.

*Manutentio datur probata poſſeſſione tempore mota litis, num.*1.

*Poſſeſſio anterior manutenenda eſt, quia ſecunda, & iunior præſumitur clandeſtina, n.*1. *in fine.*

*Manutentio quando detur ex ſola iuris aſſiſtentia, num.*2. *concurrente longæua, & plus quam decennali poſſeſſione, num.*3.

*Quaſi poſſeſſio decimandi contra iuris aſſiſtentiam numquid requirat ſcientiam Abbatis, cui de iure decimæ debentur, num.*4.

*Scientia præſumitur ex lapſu longi temporis vnà cum multiplicatione actuum, n.*4.

*Exceptiones reſpicientes petitorium non impediunt manutentionem, n.*5.

DECISIO DCLXXXV.

1 ROta cenſuit, eſſe dandum mandatum de manutenendo Archihoſpitali Sancti Spiritus, quia conſtat de illius quaſi poſſeſſione exigendi decimas in locis de Meana, & Spinacetto, nedum de tempore motæ litis, quæ incepit de anno 1612. quod ſufficeret iuxta textum *in §. hodie inſtitut. de interdict.* Bart. *in leg.*1. *§. quod ait prætor n.*14. *&* 18. *ff. vti poſſidetis*, & fuit dictum in Mediolanen. Decimarum de Carlatio 23. Iunij 1614. coram me, verum etiam à plurimis retrò annis, & in ſpecie ab anno poſt magnam fluminis inundationem, & ſic ab anno 1599. incluſiuè ad 1612. quæ poſſeſſio anterior venit manutenenda, quia ſecunda, & iunior Monachorum præſumitur clandeſtina, *cap. licet cauſam* vbi Felin. *numer.8. verſic.*3. *cauſa de probat.* Alex. *conſ.88. num.12. lib.*5. Menoch. *de retinend. remed.3. num.*725. Rota *deciſ.506. n.5. & 6. part.* 1. *& deciſ.19. n.1. part.*2.

Non obſtat aſſiſtentia iuris communis, quàm prætendunt Monachi ex iure Parochialis Eccleſiæ dictorum locorum, ex qua ſola aſſiſtentia Rectori manutentio competit, Rebuff. *de decimis quæſt.9. num.*4. Menoch. *de retinend. remed.3. num.*135. & fuit reſolutum in Taurinen. decimarum 30. Aprilis 1604. coram Seraph. *inter impreſſas deciſ.1497. part.2. cum alijs allegatis.* Quia Rota ſæpè, ac ſæpiùs de hac opinione dubitauit, & ab ea vt in eadem Taurinen. 30. Ianuarij 1606. coram bonæ memoriæ Penia, & in Reatina Decimarum 4. Decembris eodem anno coram Iuſto. Et præterea iuris aſſiſtentia non ſuffragatur, quando alius eſt in poſſeſſione. Tunc enim exiſtenti in poſſeſſione, non autem habenti iuris aſſiſtentiam, datur manutentio, Abb. *in cap.1. numer.8. vt lit. pend.* Lanceil. *de attent. 2. part. cap.4. declarat.4. num.*6. vbi alios refert. 2

Et licet hæc concluſio habeat difficultatem ex deductis per Abb. *vbi ſupra verſ. ſed contra*, & latiùs per Couarr. *pract. cap.17. num.6. verſ. verum opinioni, & verſ.4. non ſic reſpondendum erit*, Menoch. *de retinend. remed. vlt. n.*24. Attamen illa ceſſat in præſenti ex longæua, & plus quàm decennali poſſeſſione Archihoſpitalis, quæ habetur loco tituli, & ſufficit ad effectum manutentionis, etiam in poſſeſſione contra ius, vt in puncto ex notatis per Abbatem *in c. cum veniſſent n.8. de inſt.* & Franc. *in cap. cum perſonæ, §. final. de priuil. in* 6. tradit Couarr. *vbi ſupra dicto n.6. verſ.2. oportet* quem, & alios refert, & ſequitur Rota *deciſ.595. n.4. part.1. diuerſ.* 3

Non obſtat, quòd non probetur ſcientia Abbatis, quæ erat neceſſaria ad acquirendam huiuſmodi quaſi poſſeſſionem ex deductis in terminis mandati de manutenendo in Ciuitatis Caſtelli iuris paſcendi 14. Martij 1601. coram Illuſtriſſimo Mellino. Quia omiſſo, quod contrarium in iſto iudicio Summariſſimo tenet Rota; ſi vera eſt *deciſ.18. num.7. part.*2. Tollitur obiectum ex lapſu longi temporis, vnà cum actuum multiplicitate, ex qua præſumitur ſcientia, Abb. *in cap. cum Eccleſia num.25. de cauſ. poſſ. & propriet.* Put. *deciſ.264. n.2. verſ. concurrebat etiam lib.*1. Seraphin. *deciſ.306. n.5. & 7.* 4

Quæ verò dicuntur de priuilegijs Apoſtolicis, & exemptionibus Monachorum, non ſunt huius inſpectionis, quia reſpiciunt petitorium, & ideò interim non eſt manutentio impedienda, vt ſæpè fuit reſolutum, & ſignanter in cauſa Carthaginen. Decimarum 27. Ianuarij 1590. coram Gipſio, & in Elboren Decimarum 1. Decemb. 1606. coram bon. mem. Penia, & ita concluſum, &c. 5

R. P. D. ANDREA.

Conchen. Decimarum dell'Infantado.

Mercurij 1. *Iulij* 1615.

ARGVMENTVM.

Teſtes examinati ſine citatione partis ſuſtinentur, quando pars habuit ſcientiam eorum examinis, & his ſimilia, & qui de teſtibus examinatis ſine citatione ad videndum illos iurare.

SVMMARIVM.

*Teſtes parte non citata examinati ſuſtinentur ex ſcientia partis contra quam examinantur, n.*1.

*Teſtium remiſſoria quando conceditur, intimari debet parti locus, in quo teſtes ſunt examinandi niſi eadem pars loci ſcientiam habuerit, numer.1. in fine, & numer.*3. *Vbi præſertim quando examen eſt factum in locis, vbi partes degebant.*

*Recurſum habens ad Conſilium Regium pro impediendo teſtium examine dicitur in dolo, & propterea teſtes examinari poſſunt ſine alia citatione, n.*2.

Teſtes examinati ſine citatione partis ad videndum illos iurare ſuſtinentur, quando in decreto admiſſionis ad probanban-

Digitized by Google

bandum, & partibus intimato adeſt citatio ad videndum iurare teſtes. Declara, vt num.4.

DECISIO DCLXXXVI.

1 CVm ad multam importunitatem Rectorum hodie dubitaſſem, an examen teſtium Epiſcopi ſub delegatum ex commiſſione Prouiſoris factum eſſet validum, vel potius nullum, Domini vtraque parte informante validum eſſe cenſuerunt. Prima enim nullitas ex defectu deputationis receptoris iudice ſubdelegati, nec non citationis partis ad videndum illum deputari, ceſſabat ex actu deputationis ſub die 26. Iunij 1602. in Summario Domini Epiſcopi *num.*1. & in Summario Rectorum *n.*4. Nec non ex ſcientia dictæ ſubdelegationis, quam habuerunt Rectores, quia ſub die 28. eiuſdem menſis procurator Epiſcopi petijt coram Prouiſore mandari curri terminum probatorium, attento, quod receptor iam receſſerat, & prouiſor mandauit terminum currere, quæ omnia fuerunt intimata procuratori Rectorum, *vt in proceſſu fol.*209. 210. *&* 211. Vnde eadem pars Rectorum ſub die 29. eiuſdem menſis petijt decerni terminum non currere, & mandari receptori, vt ſuperſederet in examine inſtando vlterius ſibi dari copiam interrogatorij pro parte Epiſcopi producti, & prouiſor attento, quod originale dicti interrogatorij, ſiue articulorum erat penes receptorem, qui iam receſſerat, conceſſit parti Rectorum expreſſum mandatum directum eidem receptori, vt poſtquam Rectores exhibuiſſent ſua interrogatoria eis daret copiam dictorum articulorum, *proceſſ. fol.*211. 222. *&* 223. dicto Summario Epiſcopi *num.*3. Quæ expreſſa, & indubitata ſcientia Rectorum ſupplet defectum citationis, Roman. *conſ.*410. *num.*2. *vbi addit. litera C. allegat plures concordantes*, Felin. *in cap. cum contingat num.*8. *de reſcriptis*, Vant. *in rubr. quibus mod. ſentent. nullit. defendi poſſit num.*122. Boer. *deciſ.*235. *num.*3. *ad med. verſ. vnde talis citatio*, Grauat. ad Veſtr. *lib.*3. *cap.*6. *numer.*11. & ex hoc vnico fundamento notitiæ partis Rota in pluribus cauſis ſuſtinuit examen teſtium alias nullum ob non citationem, vel eam minus legitimè factam, vtpotè ex defectu expreſſionis loci, & ſimilium, vt in Legionen. Sancti Facundi 19. Martij 1590. coram bonæ memoriæ Cardinali Pamphilio, Calaguritana Oblationum 26. Martij eodem anno coram Comitulo, Aurien. Sancti Pelagij 11. Februarij 1604. coram Seraphino *inter impreſſ. deciſ.*1489. *numer.*1. *verſic. nec etiam*, & in Aurien. Congruæ, ſeu fructuum 4. Maij 1607. coram Reuerendiſſ. Attrebaten. vbi alia referuntur.

2 Imò non ſolum fuit probata ſcientia Rectorum, ſed manifeſta, & doloſa contumacia, ex quo ipſi habuerunt recurſum ad Conſilium Regium, & ſub falſo prætextu, quod prouiſor careret iuriſdictione, extorſerunt prouiſionem Regiam, in qua nihilominus refertur ſtatus cauſæ circa examen, quod per receptorem fiebat *Summario num.*4. Quo caſu, & qua ſtante contumacia non erat neceſſaria aliqua citatio, etiam ſi alias de iure foret requiſita iuxta textum *in c.*2. *de dolo, & contumac. in* 6. Alex. *in l. de vnoquoque num.*16. *de re iudic.* Gabr. *de citat. concluſ.*1. *num.* 299. Et hinc ceſſabat alia nullitas deducta *ex l.*8. *tit.*6. *lib.*4. *nou. recompilat.* vbi antequam receptor literis vtatur illas debet notificare parti, vt ad locum Receptoriæ accedat, & ibi Alphonſ. de Azeued. notat idem eſſe de iure communi, ſcilicet deſumptum *ex l. iudices*, vbi Caſtr. *in princ. & num. final. C. de fide inſtr.* Ille enim defectus fuit ſanatus ex ſuperuenienti ſcientia Rectorum.

3 Prout etiam remouebatur tertia nullitas, quod non fuerat expreſſa omnia loca in ſpecie, in quibus fuit factum examen, prout erat neceſſarium iuxta deciſ. in Conchen. Decimarum 2. Iunij 1599. coram bonæ memoriæ Cardin. Pamphilio, Burgen. Iuriſpatronatus 18. Decembris 1595. coram Gipſio, & Conchen. Limitum 23. Ianuarij 1591. coram Comitulo, quia ſufficit, quod Rectores ſciuerint deputationem, & acceſſum examinatoris ad dicta loca, vt præſupponunt omnes ſupradictæ deciſiones, in quibus propterea fuit capta contraria reſolutio, quia non probabatur ſcientia locorum in quibus fuerant teſtes examinati, & in terminis huiuſmodi nullitatis ratione incertitudinis loci cum fuiſſet dictum in certo loco, & alijs partibus, & locis Epiſcopatus, quod examen ſuſtineretur ob ſubſequutam ſcientiam partis, eſt dicta *deciſio* Seraphini 1489. *n.*1. *verſ. nec etiam placuit cum alijs ſupra allegatis*. Et tantò magis quia terminus erat vtrique parti communis, & examen factum fuit in eiſdem locis, in quibus degebant Rectores, vt fuit ponderatum in dicta Legionen. Sancti Facundi coram Card. Pamphilio, & in Calaguritana Oblationum coram Comitulo, de quibus ſupra.

4 Denique alia nullitas ex defectu citationis ad videndum iurare teſtes coram receptore in actu receptionis iuramenti, & ipſa tollebatur ex deciſionibus in hac cauſa factis coram Reuerendiſſ. P. Domino Pirouano, & coram me, in quibus fuit reſolutum, decretum admiſſionis ad probandum à Prouiſore factum, & partibus intimatum continere citationem ad videndum iurare teſtes. Vnde non erat neceſſaria alia citatio in loco examinis, vt fuit pluries deciſum, & ſignanter in cauſa Toletana de Salſedon. 16. Februarij 1590. coram bonæ memoriæ Penia, & in alijs, de quibus in deciſione Seraphin. 1010. *numer.*3. & hic per informantes. Deciſio autem bonæ memoriæ Cardinalis Pamphilij in Conchen. Decimarum de Villanueua 2. Iunij 1599. procedit, quando in loco decretæ remiſſoriæ, citatio tantum fuit facta ad videndum præſentare, & cognoſcere teſtes, non tamen ad videndum eos iurare, prout in caſu noſtro adeſt citatio, vt fuit firmatum in dictis deciſionibus, & in indiuiduo reſponſum ad dictam deciſionem Cardinalis Pamphilij 1. Decembris anni præteriti, coram me. Ex quibus fuit reſolutum examen eſſe validum, &c.

R. P. D. ANDREA.

Salamantina Archipresbyteratus.

Veneris 13. Martij, & Mercurij 1. Iulij 1615.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de probatione poſſeſſionis ad effectum concedendi manutentionem, & præſertim, an illa probata cenſeatur per aſſertionem Notarij, ſine teſtibus, & de præterito.

SVMMARIVM.

*Manutentio non datur non docto de poſſeſſione, n.*1.

*Notarij fides ſeu aſſertio non probat poſſeſſionem, ſeu actum de præterito, n.*1. *verſ. non Alphonſo.*

*Notarij aſſertioni ſine teſtibus non creditur in præiudicium tertij, num.*1. *verſ. tum quia eſt ſine teſtibus, vbi ſecus ſi cum teſtibus.*

*Inſtrumenti copia, ſeu exemplum extractum ab originali rogato per Notarium probat, n.*2.

*Notarius quando poſſit de actu a ſe geſto in præteritum inſtrumentum conficere, n.*2. *in fine.*

*Inſtrumentalis poſſeſſio alio non poſſidente ſufficit ad manutentionem, n.*3.

*Poſſeſſio probatur ex inſtrumento locationis concurrentibus adminiculis, n.*4.

*Error in nomine non vitiat, quando conſtat de corpore, num.*5.

*Pluralitas Eccleſiarum non præſumitur, n.*6.

DECISIO DCLXXXVII.

1 DVbitaui, cui ſit dandum mandatum de manutenendo, & neutri eſſe dandum fuit vnanimiter reſolutum. Non Ioanni, quia ipſe non petit manuteneri, nec docet de ſua poſſeſſione, ſine quam manutentio non datur, Alexan. *conſ.*92. *numer.*4. *lib.*1. Guido Papæ *conſ.* 13. *numer.*1. & fuit dictum in Beneuentana Bonorum 28. Maij 1614. coram me. Non Alphonſo, quia non probat ſuam poſſeſſionem, niſi ex fide Notarij, quæ non ſufficit. Tum quia atteſtatur de actu de præterito, Crauett. *conſ.*171. *num.*5. Afflict. *deciſ.*317. *num.*4. Ægid. *deciſ.*61. *num.*5. Put. *deciſ.*65. *numer.*2. *lib.*1. Rota *deciſ.*285. *num.*1. *part.*2. *diuerſ.* Et in Seguntina Iuriſdictionis 27. Iunij 1584. coram Gipſio. Tum quia eſt ſine teſtibus, quæ non probat in præiudicium tertij, Pariſ. *conſ.*31. *num.*28. *lib.*4. Put. *deciſ.*5. *num.*1. *lib.*3. Rota *deciſ.*15. *part.*3. *lib.*1. *diuerſ.* Oſaſc. *deciſ.*170. *num.*6. Quicquid dicendum foret, ſi adeſſent teſtes. Quia tunc poſſet ſuſtineri actus tanquam factus ipſis teſtibus præſentibus, vt alias tenuit Rota in Marſicana Capellæ 21. Iunij 1613. coram Reuerendiſs. P. D. Pirouano.

Nec obſtat, quòd Notarius in dicta fide ſub die 22. Martij 1614. dicit, quod ipſe die 4. eiuſdem menſis tradit procura-

cura-

curatori Alphonſi poſſeſſionem præſentibus pro teſtibus Petro Garzia, & Dominico Alphonſo, quod videtur eſſe inſtrumentum publicum, ſeu exemplum inſtrumenti, & non fides ex Lap. *allegat.77. numer.2.* Bart. *conſil.32. ad finem verſ. ſi autem atteſtatur*. Quia in caſu Lapi copia fuerat extracta ab inſtrumento rogato per eundem Notarium, quæ habetur loco originalis, & ſine dubio probat, iuxta doctrin. Bart. *in Auth. ſi quis in aliquo num.3. Cod. de edende relat. ab eodem*, Lap. *vbi ſupra num.3. verſic. & hoc expreſsè*. In noſtro autem caſu Notarius non dedit copiam ipſius inſtrumenti poſſeſſionis, ſed ſolum fecit fidem poſſeſſionis, ſed ſolum fecit fidem poſſeſſionis Alphonſo traditæ de præterito, quæ non probat ex prædictis. Et licet Bart. vbi ſupra teneat Notarium poſſe de actu à ſe geſto in præteritum inſtrumentum conficere hoc tamen intelligit dummodò verè, vel præſumptiuè conſtet, Notarium de eo, quod aſſerit in præteritum fuiſſe rogatum. In caſu autem noſtro nullibi apparet, Notarium fuiſſe rogatum de inſtrumento poſſeſſionis, ſed ipſe hoc atteſtetur. Fides autem Curialium nihil facit, quia extraiudicialis, & de auditu publico.

3 Viſum tamen fuit Dominis indulgeri aliquod breue tempus Alphonſo ad reportandum authenticum inſtrumentum. Quia datur magnus fumus poſſeſſionis, & eo reproducto res carebit omni difficultate. Reportato denique authentico, inſtrumento poſſeſſionis captæ per procuratorem Alphonſi ad id ſpecialiter conſtitutum, eoque in actis producto Domini ſine difficultate illi eſſe dandum mandatum de manutenendo cenſuerunt quæ poſſeſſio probatur ex inſtrumento illius adeptionis alio non poſſidente, *leg. prædia cum ibi not. ff. de acquir. poſſeſſ.* Menoch. *de retinend. remed.3. num.575.* Faſtol. *dub.41.* Rota *deciſ.204. num.3. part.1. & deciſ.62. num.1. part.2. diuerſ.* cum alijs adductis in Mediolanen. Beneficij 10. Martij 1614. coram me, & talis poſſeſſio, licet inſtrumentalis, eſt manutenibilis, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.5. in princip. de cauſ. poſſ. & propriet.* cum alijs allegatis per Informantes.

4 Et tantò magis, quia apparebat de effectuali poſſeſſione ex inſtrumento locationis fructuum Parochialis, ſeu Vicariæ, de qua agitur Summario *numer.2.* Quod concurrentibus adminiculis ſufficit ad probandam poſſeſſionem contra tertium, Felin. *in cap. inter dilectos numer.8. verſic. item ſecus de fide inſtrum.* Socc. *conſil.187. num.16. ad fin. lib.2.* Grat. *conſ.50. num.49. & ſeq. lib.1.* Gabr. *de locat. concluſ.4. num.16.* Cardin. Seraph. *deciſ.896. num.2.* & fuit dictum in Mediolanen. Decimarum 23. Iunij de anno præterito coram me. Quæ adminicula deſumi poſſunt ex fide Curialium atteſtantium de eadem poſſeſſione, & ex inſtrumento poſſeſſionis captæ alio non poſſidente, quod ſolum per ſe ſufficeret ex ſupra deductis.

5 Nec obſtabat, quòd in mandato procuræ exprimatur Parochialis Sancti Stephani della Sierra è Monleon Salmantin. Diœceſis, & Procurator ceperit poſſeſſionem Archipresbyteratus Eccleſiæ Parochialis Sanctæ Mariæ Villæ de Monleon, & poſtmodum eodem die poſſeſſionem Eccleſiæ loci Sancti Stephani. Quia cum dictus in vim ſuæ prouiſionis mandatum procuræ dederit, & procurator vigore eiuſdem prouiſionis poſſeſſionem ceperit, in qua prouiſione exprimitur Parochialis Eccleſia Vicaria, ſeu Archipresbyteratus nuncupata loci de Monleon Salmantin. Diœceſis, quam quondam Ioannes Minor ipſius Eccleſiæ Rector Vicarius, ſeu Archipresbyter etiam nuncupatus dum viueret obtinebat, &c. Error in nomine non vitiat, cum conſtet de corpore beneficij, *leg. ſi me in vacuam 34. in princ.* ibi, *niſi fortè in nomine tantum errauerimus, in corpore conſenſerimus, ff. de acquir. poſſeſſ.* & ibi Doct. Rota *deciſ.4. numer.5. in fin. & ſequent. de reſcript. in antiq. & deciſ.* vbi Papaz *num.1. eod. tit. in nouis*, Put. *deciſ.442. num.5. lib.1.* & ſatis eſt non erraſſe Procuratorem *d.l. ſi me in vacuam, §.3.* ibi, *ſi ego errem procurator meus non erret, an mihi poſſeſſio acquiratur*, & cum placeat ignoranti acquiri, poterit & erranti.

6 Et licet ſint duæ Eccleſiæ tamen cum non conſtet duos eſſe Archipresbyteratus, & pluralitas non præſumatur, ambas venire ſub vna Vicaria, & Archipresbyteratus dicendum eſt, ad Put. *dict. deciſ.242. numer.4.* Vltra quod Alphonſus non petit manutentionem, niſi illius beneficij, cuius poſſeſſionem vigore literarum probat ſe adeptum fuiſſe, quæ literæ cum exprimant Archipresbyteratum Eccleſiæ Parochialis Sanctæ Mariæ loci de Monleon, & cum eis concordet poſſeſſio non poteſt illa dici eſſe difformis gratiæ, prout in caſu illius Cæſaraugustan. Fructuum 31. Ianuarij 1597. coram bonæ memoriæ Cardinali Pamphilio ex aduerſo allegata. Et ius non ſtat in verbis, etiam quod in mandato fuerit propoſita vna Eccleſia, vel alia poſtpoſita. Satis enim eſt, quod de ſubſtantia conſtet, ex prædictis, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Litteren. Beneficij.

Veneris 13. Nouembris 1615.

ARGVMENTVM.

Iuriſpatronatus donatio, & vnio numquid æquiparentur, & an ſicut in donatione iuriſpatronatus ſolus Epiſcopi conſenſus ſufficit, ita etiam ſufficiat in vnione Eccleſiæ, an verò in ea requiratur etiam conſenſus Capituli.

SVMMARIVM.

Iuriſpatronatus beneficium laicale poteſt à Papa conferri abſque patronorum conſenſu quando ſic ſpecificè à Papa dicto laicali Iuriſpatronatui derogatum fuit, numer.1.

Vnio Eccleſiæ Iuriſpatronatus laicorum requirit non ſolum patronorum conſenſum, ſed etiam Capituli, num.2. & 3.

Donatio Iuriſpatronatus & vnio, an de iure æquiparentur, & quando, n.3.

Iuriſpatronatus donatio ſolo Epiſcopi conſenſu perficitur. Vnio autem requirit etiam conſenſum Capituli, numer.3.

DECISIO DCLXXXVIII.

1 PRopoſito, denuò per me dubio ſuper iuſtificatione gratiæ ſi neutri, de qua agitur, Domini ſteterunt in deciſis iſtam videlicet gratiam eſſe iuſtificatam ex rationibus in deciſione deductis. Nec releuat expectandam eſſe reſpectu Cleri nouam Iuriſpatronatus probationem, quia hoc dicitur opus non eſſe cum in noua Iulij Cæſaris gratia non ſolum de Iurepatronatus ſit facta mentio, verum quatenus adeſſet, huius litis occaſione ſit illi ſpecificè derogatum, etiam quod laicale eſſet ex fundatione, vel dotatione, quæ in caſu noſtro derogatio ſufficit, Caſſad. *deciſ.3. vt lit. pend.* Pariſ. *de reſig. lib.1. q.4. n.5.*

2 Non obſtat beneficium, de quo agitur, eſſe de Iurepatronatus laicorum, & propterea conſtare de vnionis validitate, cum in ea patronorum aſſenſus interceſſerit, quem ſatis eſſe dicit Socin. *in cap. ſicut vnire numer.99. verſic. & aduerte de exceſſ. prælat.* Nam reſpondetur, Capituli quoque conſenſum in vnione requiri, gloſ. *in Clem. ne in agro, §. ad hæc in verb. aſſenſu de ſtat. monach.* Oied. *de incompatib. benef. 1.2. cap.3. ſub numer.9.* & fuit dictum in cauſa Vercellen. Vnionis 26. Aprilis 1610. coram Illuſtriſſimo Lancellotto. Cùm vnio ſit alienatio, quæ ſine ſolemnitatibus, & ſic abſque Capituli aſſenſu fieri nequeat, *Clem. vlt. de reb. eccleſ. non alien. Clem. ne in agro, §. adhæc de ſtatu monach.* Petr. de Peruſ. *de vnion. c.5. n.17.* Rebuff. *in reg. de vnion. gloſ.11. n.2.* Oieda *de incompatib. benef. 1.2. c.3. n.9. verſ.3. requirit.* Nec Socinus loco ſuper allegato contrarium aſſerit, quinimò *ſub n.93. verſ.7. concluſio* hanc opinionem expreſsè complectatur.

3 Nec valet dicere donationem & vnionem æquiparari, *Clem.2. de rebus eccleſ. non alien.* Vnde ſicut Iuriſpatronatus donatio accedente ſolum Epiſcopi conſenſu valet, ita pariter vnionem hoc modo ſuſtineri. Dicta enim *Clem.2.* loquitur in terminis donationis vnà cum bonis factæ, quæ tunc æquiparatur vnioni, non tamen ſequitur illam ſemper æquiparari. Nam Iuriſpatronatus donatio ſolo Epiſcopi conſenſu perficitur, ex quo Eccleſia cum bonis non transfertur, ſed donantur ſolummodò præeminentiæ patronis debitæ, ſecus autem eſt in vnione, cum per illam bona etiam beneficij vniti transferantur, Oldr. *conſ.253.* Cald. *conſ. vlt. verſ. iter vnio de reb. eccleſ. non alien.* Rota *deciſ.2. n.2. de exceſſ. prel. in nou.* Caſſad. *deciſ.3. n.1. de re iud.*

4 Non obſtat beneficij valorem non eſſe iuſtificatum, tanquam teſtes pro iuſtificatione prioris gratiæ fuerint exa-

Digitized by Google

examinati. Nam cum à die examinis teſtium, quæ fuit de menſe Octobris anni 1614. vſque ad præſentem gratiam ſi neutri de menſe Aprilis, huius anni, ſex tantummodo menſes interceſſerint, verſamur in terminis deciſionis Aquitanæ beneficij in alia deciſione allegatæ, in qua dictum fuit ſatis eſſe teſtes eodem anno, quo gratia fuit obtenta depoſuiſſe, quod tantò magis in caſu noſtro procedit, cum à dicto menſe Octobris vſque ad menſem Aprilis ſequentis fructus recollecti non fuerint. Vnde non poteſt aliquod notabile augmentum conſiderari.

R. P. D. ANDREA.

Callien. Fructuum.

Veneris 13. Nouembris 1615.

ARGVMENTVM.

Mandatum executiuum nulliter relaxatum exequendam non eſt, pluresque nullitates eiuſdem executiui mandati in hac deciſione explicantur.

SVMMARIVM.

Fructus ad partis inſtantiam ſequeſtratos, & depoſitatos penes alterum qui reſtituere non debet, niſi in ſubſidium depoſitario non exiſtente ſoluendo, n.1.& 2.

Decretum, ſeu ſententia, quæ non iuſtificatur ex actis dicitur notoriè iniuſta, n.2.

Valore fructuum non liquidato non poteſt quis ad illum loco fructuum condemnari, n.3.

Mandatum executiuum dari non poteſt ad quid incertum, num.4.

Mandatum relaxatum cum intimatione non facta, relaxari non poteſt, n.4.

Executioni præſcriptum cenſetur ſpatio 30. annorum, numer.5.

Citatio nulla præſcriptionem non interrumpit, n.5.

Citatio reproducta poſt præſcriptionem, eandem præſcriptionem non interrumpit, n.5. in fine.

DECISIO DCLXXXIX.

1 DVbitaui, an mandatum executiuum per Dominos de Carbonaria petitum, eſſet concedendum. Et Rota negatiuè reſpondit. Agebatur autem de exequutione duorum mandatorum, quæ quondam fuerant relaxata, nempè vnum per bon. memoriæ Oradinum, de anno 1569. contra Ioannem Baptiſtam de Tauroleonibus, Epiſcopum Callien. & alterum per bonæ memoriæ Cardinalem Lancellottum de anno 1575. contra dicti Epiſcopi hæredes. Illa potiſſima viſa fuit ratio, quod Epiſcopus non potuit iuſtè condemnari ad reſtituendos fructus, quia penes eum non extabant, ſed penes depoſitarium, penes quem de mandato Epiſcopi in viſitatione facto illi erant ſequeſtrati, *l.1. & tot.tit. ff.& C. depoſiti.*

2 Nec probatur dictos fructus nunquam ad Epiſcopum perueniſſe, nec ad illorum reſtitutionem poterat condemnari, niſi in ſubſidium ex latè traditis per Bart. *quæſt.9. numer.4.* Vnde ſequitur debuiſſe ante relaxationem mandati probari dictum depoſitarium non eſſe ſoluendo. Quod cum factum non fuerit, & decretum Oradini non iuſtificetur, remanet notoriè iniuſtum, Cæſar de Graſſ. *deciſ.16. numer.15. de probat.* & ſæpiùs fuit deciſum. Meritò igitur non venit exequendum, Pariſ. *conſ.54. in princip. lib.4.* Gabr. *conſ.43. n.47. lib.1.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.4. in princ. de re iudic. & prima num. fin. de appell.*

3 Et tantò magis, quia dictum decretum Oradini non modo fuit iniuſtum, ſed etiam nullum, ex quo quatenus dicti fructus non extarent, mandabat ſolui ſcuta 268. pro eorum valore, & tamen non præceſſit aliqua liquidatio valoris, Bald. *in leg.2. numer.7. &* 8. *Cod. de exequut. rei iudic.* Socin. *conſil.51. numer.5. & ſeq. lib.1.* Crauett. *conſ.231. num.9.* Canat. *de exequut. inſtrum. quæſt.14.* Galleſ. *ad formul. oblig. Camer. tit. de liquid.* Surd. *deciſ.23. per tot.* & fuit dictum in Aſculana Grani 16. Iunij 1608. coram Reuerendiſſ. Damaſceno, & in Anconitana Computorum 28. Maij 1614. coram R.P.D. meo Pamphilio, & in eadem 22. Maij 1615. coram me.

4 Qua nullitate, & iniuſtitia circumſcripta, neque etiam hodie fieri poteſt liquidatio, cum fructus ob lapſum triginta annorum, & vltra, non poſſint dici extare, & conſequenter, nec dandum nouum mandatum Carbonarijs, tanquam ad quid incertum, *l.3. & ſeq. C. de ſentent. quæ ſine certa quantit.* Natt. *conſ.27. n.4.* cum alijs allegatis, & hic per informantes. Et præmiſſa etiam procedunt quoad ſecundum mandatum Cardinalis Lancellotti, cum enim illud eſſet de exequendo mandatum Oradini etiam in iſtud reflectuntur, addito, quod mandatum Cardinalis Lancellotti fuit relaxatum cum intimatione, de qua non conſtat, & ſic remanet nullum, Put. *deciſ.174. lib.1.* & fuit dictum in Tarraconen. Cenſurarum 15. Decembris 1604. coram bon. mem. Iuſto, & in Romana domus de Roncionibus 17. Iunij præteriti, coram R.P.D. meo Buratto.

Denique obſtat Carbonarijs exceptio præſcriptionis, 5
quia à die relaxationis mandati Cardinalis Lancellotti vſque ad diem petitæ exequutionis coram me effluxerunt 30. & plures anni, & tamen ſufficit lapſus 30. annorum, vt exequutioni præſcriptum cenſeatur, Innoc. & Bald. *in cap. vlt. in fine de exception.* idem Bald. *in rubr. num.22. verſ. & dico, quod contra de præſcript.* Achill. *deciſ. quinta in princ. eod. tit.* cum alijs allegatis per Carchar. *deciſ.* Ianuen. 120. *num.2.* Ad quam præſcriptionem excludendam non valet, exequutionem fuiſſe cœptam, vel alias dictam præſcriptionem interruptam per citationem cum inhibitione de anno 1603. Quia cum fuerit mandatum relaxatum cum intimatione, quæ non reperitur facta, vt ſupra dixi, ſicut remanet nullum mandatum, ita pariter, & in eius vim facta exequutio, & per conſequens interrumpere non potuit dictam præſcriptionem, *reg. non præſtat. de regul. iur. in 6.* Illa autem citatio vltra alios defectus de quibus hic per Informantes, non fuit reproducta, niſi vno ab hinc anno, & ſic poſt completam præſcriptionem, quæ propterea interrumpi non potuit, Card. *conſ.131. num. fin.* Abb. *in cap. audītis n.18. de præſcript.* Felin. *in cap. illud n.13. eod. tit.* Rot. *deciſ.86. n.2. part.1. diuerſ.*

Et ita concluſum, &c.

R. P. D. VBALDO.

Romana Pecudum.

Veneris 20. Nouembris 1615.

ARGVMENTVM.

Quiſque adminiſtrator etiam maſſariæ pecudum debet tenere librum ſuæ adminiſtrationis, qui propterea debet continere data, & accepta, ex qua cauſa nominatim, & qua die.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum dicitur probatio probata, numer.1. in fine, & ſequen.

Mors animalium an concludenter probanda ſit, an verò ſufficiant coniectura, n.4.

Liber adminiſtrationis debet continere data, & accepta, ex qua cauſa nominatim, ex qua die aliter non dicitur legitime conſcriptus, n.5.

Adminiſtrator maſſaria pecudum debet tenere librum adminiſtratione, n.5.

Liber priuatus regulariter pro ſcribente non probat, num.6. & ſequen.

Limitata cauſa limitatum producit effectum, n.9.

DECISIO DCXC.

EX deciſione emanata 10. Decembris anni præteriti in 1
hac cauſa coram me Coſmus, qui tunc non informauit, prætendebant ſe grauatum in multis, ideò hodie propoſito dubio ad eius inſtantiam an eſſet à dicta deciſione receden. DD. vtraque parte informante ſteterunt in deciſis. Nam ad primum eius obiectum, quod ipſe in inuentario deſcripſit pecudes *num.*855. & capellas 114. non autem numerum maiorem, de quo in deciſione, reſpondebatur, quod quicquid dicendum ſit de eius inuentario, conſtat ex inſtrumento inter partes celebrato per diem ante quod pecudes reuera erant 860. capræ verò 115. & hic numerus videtur attendendus, tanquam conformis inſtrumento, quod dicitur probatio probata, *l. cum precibus, C. de probat.* Bald. *in cap. quoties in fine, C. de iud.* Cagnol. *in l. ſi liberarius n.8. ff. de reg. iur.* Honded. *conſ.89. n.16. lib.1.*

Secun-

Digitized by Google

2 Secundò, prætenditur fuiſſe erratum in numero pecudum venditarum in montanea, quas peritus cenſuit detrahendas ad fauorem Coſmi, cum de earum pretio fuerit in relatione creatus debitor, & ipſe dicit præter capras 9. in quibus concordatur fuiſſe venditas pecudes num. 36. agnos autem 16. Et ſic capita 52. in deciſione verò ſolum habetur ratio pecudum 30. huic prætenſioni fuit reſponſum, quo ad pecudes non apparere numerum pecudum venditarum in computo e hibito ipſi perito, de quo in actis, ſed ſolum dicitur *per pecore vecchie vendute alli macellari ſcut.*18. & propterea detractionem pecudum 30. de qua in deciſione videri iuſtam, vel potius damnoſam Veronicæ, ad rationem Iuliorum 6. pro quolibet capite, cum ſtatim in eodem computo ſubijciatur pretium capellarum 9. in ſcut. 10. baioc. 80. & ſic ad rationem Iuliorum 12. pro capite.

3 Tertiò prætenditur, quod ex venditione pecudum facta à Coſmo ſint detrahend. pecudes 31 ad rationem pecudum 33. pro quolibet milliario, vt dicitur per reſutum *iuxta diſpoſitionem ſtatuti agricultura, & capit.*84. & conſuetudinem vendendi, vt dicitur ad vſum artis, de qua deponunt teſtes pro Coſmo inducti, ſed reſpondebatur, quod teſtes prædicti non probant, quod pecudes non vendantur etiam ſub alijs conditionibus magis vtilibus venditori, vel quod grex per Coſmum venditus aliter vendi non potuiſſet, ideò ſi eo modo Coſmus vendidit, non debet hoc præiudicare Veronicæ, præſertim, quia vt conſtat ex depoſitione teſtium, pecudes ſolent vendi pretio ſcutorum duorum pro qualibet, & tamen Veronicæ ſoluuntur in vim dictæ venditionis factæ a Coſmo, ſolum Iulius 16. ideò non videtur alio onere grauandus, vt patiatur limitationem ratione dict. reſuti ad text. *in l. Diuus cum ibi not. ff. de offic. præſidis*.

4 Quartò, prætenditur detractio pecudum mortuarum iuxta relationem periti, ſed placuit deciſio, quod Coſmus non probet legitimè mortem animalium, quæ gregatim paſcebantur ſufficere probare per coniecturas, quem ſequitur ibi Ioannes de Plat. *ſub num. 2. verſ. dic aut tractatur*, Dec. *in l. ſi paſcenda num.*20. *Cod. de pact.* tamen dicit etiam eam probationem debere concludere, quod mors animalium de illo tempore communiter contigit in regione pro tanta parte, & ſequitur idem Io de Plat. *loc. citat.* Rip. *in tract. de peſte in tit. de priuil. contract. num.*168. quæ probatio hic non adeſt, quia primos teſtis ad hoc inductus pro Coſmo deponit, *che puo ſtare che d'ogni migliaro ne moiano* 130. *l'anno*. Tertius teſtis deponit, *mori ſecondo li accidenti, & infermità, che li vengano*, & idem deponit quartus, ſecundus verò qui deponit, *che ordinariamente delle pecore ſe ne moiano* 90. & 100. in circa eſt vnicus, & ſic non probat, idem Gabr. *de teſtibus concluſ. 1. in princ.*

5 Computum verò Vergarij, & paruì librì producti à Coſmo DD. non videbantur mereri fidem, quia ſunt folia, & non habent faciem veri libri rationum, in quo debent contineri data, & accepta, ex qua cauſa, & nominati, qua die, alias non dicitur reddita ratio, iuxt. *l. cum ſeruus, ff. de condit. & demonſtrat.* Bartol. *conſil. 150. n. 9. lib. 1.* Bald. *conſ. 152. num. 1. poſt med. verſ. verb. gratia lib. 3.* Petr. de Vbald. *in tractat. de duobus fratribus part. 12. n. 7.* Roland. *conſ. 49. num. 22. & 28. lib. 1.* & in terminis adminiſtratoris pecudum, quod debeat retinere librum rationum legit mè conſcriptum Gabr. *conſ. 148. num. 5. & 9. lib. 1.* quem ſecuta eſt Rota in hac cauſa 2. Decembr. 1613. coram me, & quod tam Vergarius, quàm Dominus, ſiue adminiſtrator maſſariæ pecudum ſoleat tenere talem librum deponuot teſtes ab ipſo Coſmo inducti, & dari in Summario Veronicæ num. 4. quibus accedit, quod non conſtat de identitate animalium, cum fuerint confuſa cum ouibus Coſmi, nec vlla in dictis computis habetur ratio fœtuum, qui ſubrogantur loco mortuorum, vt fuit conſideratum in vltima deciſione, & nunc additur clara atteſtatio teſtium, de huiuſmodi ſubrogatione deponentium, vt d. Summario *num.* 1.

6 Nec releuat, quod iſti fœtus dicantur alienati pro ſoluendo expenſis pro ſuſtentatione dictorum animalium, quia non probatur dicta alienatio, niſi ex libro adminiſtratoris, & expenſarum Coſmi, qui patitur defectus, de quibus ſupra, & regulariter pro ſcribente non probat, Decius *in l. admonendi*, vbi Iaſ. *in repetit. num.* 120. *de iureiurand.*

Quo verò ad prætenſionem pretij duarum equarum demortuarum, illa nec videbatur iuſtificata, cum ex tribus teſtibus de morte deponentibus, primus tantum deponat de morte duarum equarum conſigna atum Coſmo. Tertius autem, & quartus non deponunt de conſignatis, & ſic non conſtat de identitate, vltra quod quartus deponit de auditu à Vergario, vnde nihil probat, *l. teſtium, C. de teſt. cum vulg.* 7

Prætenſio ſcutorum 55. pro gabella fuit reiecta in deciſione ex eo quod Veronica non vendidit, nec dedit mandatum ad vendendum, & nunc additur dictum vnius teſtis, quod Romani huiuſmodi gabellas non ſoluant, vt in d. Summario Veronicæ *n.* 5. & ratione eiuſdem defectus mandati ad vendendum corruit alia prætenſio ſcutor. quinquaginta pro pretio duarum equarum, quæ vt dicitur dimittuntur emptori. 8

Non obſtat declaratio facta in actis à Procuratore Veronicæ, quod intendebat exequi mandatum pro pretio Iuliorum 16. pro quolibet capite quanti fuerunt vendita animalia ab ipſo Coſmo, quia talis declaratio fuit cum reſeruatione iurium Veronicæ, & citra approbationem dictæ venditionis, tanquam factæ abſque ſcientia, & conſenſu ſuæ principalis, vt in ea legitur. Ideò non potuit præiudicare Veronicæ, niſi quo ad quantitatem pretij, quod non controuertitur, cum limitata cauſa limitatum producat effectum, *l. in agris, ff. de acquir. rer. dom.* Ex quibus fuit reſolutum ſtandum eſſe in deciſis, &c. 9

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Vnionis.

Mercurij 2. Decembris 1615.

ARGVMENTVM.

Procuratori competit retentio ſcripturarum principalis, donec fuerit ſatisfactus de expenſis per ipſum factis in lite, ſecus pro prætenſo ſalario.

SVMMARIVM.

Procuratori competit retentio ſcripturarum ſui principalis pro expenſis per ipſum factis in cauſa, n. 1.

Procuratori non competit retentio ſcripturarum ſui principalis pro pretenſo ſalario, n. 2. & n. 3. & 4.

Res vna pro alia retineri non poteſt, num. 2. verſic. & id merito.

Retineri poteſt res debitoris pro debita mercede. Plura exempla, n. 3. verſ. & licet,

DECISIO DCXCI.

CApitulum Celſonen. in cauſa, quæ inter ipſum, & Sebaſtianum Saletam pendet in Rota ſuum conſtituerat procuratorem Saluatorem Gaſol, qui poſtea reuocatus inſtrumenta, & alia iura ad huiuſmodi cauſam pertinentia negabat reſtituere, ſub prætextu, quod ipſius Capituli pro expenſis in eadem cauſa factis, nec non pro mercede creditor exiſteret, vnde propoſito pro me dubio, an Saluatori talis retentio competeret, Rota cenſuit illi pro expenſis, non autem pro ſalario dandam eſſe retentionem. Quod enim pro expenſis iurium procuratori competat retentio probatur *in l. quæ omnia, §. plane, verſ. item ſi retentione*, vbi glo. & Bart. *num.* 2. Ang. *num.* 5. Caſtr. *num. 4. ff. de procurat.* Gail. *obſeruat. 12. num. 5. lib. 2.* Iacob. de Sancto Georgio *in l. ſumptus num. 2. de pactis*, & fuit dictum in cauſa Placentina nullitatis reuocationis procuratoris 23. Ianuarii 1598. coram Litta. Et in cauſa Oueten. mercedis 5. Maii 1606 coram R. D. meo Decano, 1

Secus autem eſſe dicendum in ſalario firmat Fulg. *in l. ſi non fortem, §. ſi centum num. 6. verſ. quanquam, ff. de cond. indeb.* Vbi Iaſ. *num.* 10. Boer. *deciſ. 15. num.* 3. Capic. *deciſ. 11. num.* 1. & fuit reſolutum in cauſa Borgen. mercedis 4. Iunij 1604. coram Iuſto. Et id merito, cum regulariter vna res pro alia retineri non valeat, *l. fin.* vbi Doct. *C. commun. l. ſi non inducta, C. in quib. cauſ. pignor. vel hypoth. tacitè contrahatur*, Neguſan. *de pign. 4. membr. 5. par.* Surd. *de alim. priuil. 62. tit. 8. & quæſt. 32. tit. 19. n. 53.* 2

Nec valet dicere pro ſalario quoque concedi retentionem ex Fulgoſ. *in l. ante litem num. 4. ff. de procurat.* & Gail. *lib. 2. obſeru. 17. num.* 5. Nam Fulgoſ. *vt ex trad. per illum in d. l. ſi non fortem*, eſt ſibi contrarius, & eius opinio *in l.* 3

ante

Digitized by Google

ante litem, vti nulla ratione, vel auctoritate munita, non
videtur attendenda, cum præſertim in contrarium ſint
omnes ſupra allegati Doct. Gail. verò dum agit de procu-
ratore, & aduocato, loquitur ſolum de retentione pro ex-
penſis, non autem pro ſalario. Et licèt ab eodem poſteà
multa adducantur exempla, in quibus etiam retentio pro
mercede conceditur, vt in ſutore, qui non ſoluta ſibi mer-
cede poteſt veſtem retinere, & ſimilibus, his tamen propter
laborem, & quia rem meliorem reddiderunt, datur reten-
tio, quam pariter dari videmus ei, qui librum ſcripſit, ra-
tione laboris in eo præſtiti, licèt exemplar, in quo non ſcri-
pſit, retinere non valeat, vt per Bart. *in d.l. ſi non ſortem*,
§. ſi centum num.8. ff. de cond. indebit. Vnde cùm ſalarium,
quod prætendit Saluator dd. Iuribus, & inſtrumentis non
cohæreat, meritò illorum retentio venit ei deneganda.

4 Non obſtat deciſio Placen. Salarij 23. Ianuarij 1598. co-
ram Litta. Nam incidenter ibi loquitur de ſalario, & in
diuerſis terminis, & quamuis expenſas, & ſalarium con-
fundat, nihilominus reſpectu ſalarii refert ſolam opinio-
nem, Fulgoſ. *in d.l. ante litem*, quæ vt apparet ex ſupradicti
non ſubſiſtit, in reliquis verò allegat Bald. *in l. quæ omnia*,
§. item ſi retentione, quæ tantum loquitur de expenſis. An
autem Saluator pro expenſis creditor exiſtat voluerunt Do-
mini particulariter cognoſcere.

R. P. D. V B A L D O.

Romana Euacuationis.

Mercurij 2. Decembris 1615.

A R G V M E N T V M.

Conductor finita locatione tenetur rem condu-
ctam liberè locatori relaxare, præſertim ſi iuri
inquilinatus renunciauit, & quando ſocius poſſit
rem communem locare inuito altero ſocio, in
hac deciſione magiſtraliter declaratur.

S V M M A R I V M.

*Inſtrumentum in quo quis ſe obligat, & promittit iuxta for-
mam alterius inſtrumenti, cenſetur continere omnia ea quæ
in inſtrumento relata continentur, n.1.*

*Conductor finita locatione tenetur rem locatam locatori reſti-
tuere, n.2. præſertim ſi ſic promiſit in inſtrumento Camera-
li obligatione vallato, n.11.*

*Socius poteſt rem communem pro indiuiſo locare, etiam
inuito ſocio, num.3. in fine, Declara, vt num.4. & ſeqq.
omnibus.*

*Socius non poteſt imponere ſeruitutem in re communi in præ-
iudicium alterius ſocij, n.5.*

*Stipulatio rem tradi, & ſimiles, quæ in facto conſiſtunt,
indiuidua ſunt, n.8.*

*Conductor renuncians iuri inquilinatus non poteſt ad illud
idem ius redire, n.9.*

*Æquitati nihil magis conuenit, quàm pacta ſeruare, num.9.
in fine.*

*Conductor primus quando poſſit expelli ab alio conductore
pro maiori penſione ſi ipſe penſionis augmentum afferat,
num.11.*

D E C I S I O DCXCII.

1 FVit dictum, mandatum de euacuando eſſe relaxandum
ad fauorem Societatis Beatæ Mariæ de Laureto de
Vrbe, quia ipſa habet intentionem fundatam in publico
inſtrumento locationis, celebrato cum Franciſco Barat-
tello die 2. Maij 1596. cum expreſſa relatione ad aliud in-
ſtrumentum locationis eiuſdem domus, celebratum inter
Franciſcum de Forte auctorem Societatis, & Antonium
Piccionum de anno 1588. cum omnibus, & ſingulis pa-
ctis eiuſdem capitulis, & conditionibus, renunciationi-
bus, vinculis, & cautelis contentis, & expreſſis in dicto
primo inſtrumento locationis de quo, & contentis in eo
quibuſcumque dd. contrahentes pleniſſimè ſe informatos
eſſe affirmaret. Vnde cùm in dicto inſtrumento de anno
1588. adſit clara obligatio conductoris de relinquenda
domo vacua, libera, & expedita poſt finitam locationem,
non obſtante quolibet decreto Camerali, aut priuilegio
inquilinatus ſequitur, vt eadem cenſeatur ineſſe in dicto
inſtrumento de anno 1596. cum Barattello virtute rela-
tionis, *l. aſſe tot. ff. de hered. inſtit.* Oſaſc. *deciſ. Pedem. 128.
num.2.* Bald. *conſ.212. Ea quæ lib.5.* Surd. *conſ.105. num.30.
lib.1. & conſ.460. num.38. lib.4.* qui loquitur in terminis lo-
cationis relatiuæ factæ.

Et quod locatio fuerit finita apparet ex lapſu nouennij in 2
locatione expreſſi, & ex intimatione præcedenti per ſex
menſes, prout fuit in inſtrumento conuentum. Ideò vide-
tur eſſe locus euacuationi, præſertim inter partes concor-
datæ, *l. ſi quis conductionis, l. conductores, C. locat. l. non ab
re, C. vnde vi cum ſimilib.*

Qua ſtante fuerunt etiam ſublata obiecta partis aduerſæ, 3
ex quibus principale erat, quod Hoſpitale ſancti Iacobi
Dominus alterius partis hoſpitij pro indiuiſo cum ſocieta-
te, licèt & ipſum 1. die Maij 1596. locaſſet partem ſuam
Barattello ſub eiſdem pactis, & conditionibus in primo
inſtrumento expreſſis inter Franciſcum de Forte, & Anto-
nium, & ſi cum renunciatione iuris inquilinatus, vt ſu-
pra. Tamen poſteà dictam locationem dicitur reuocaſſe
faciendo aliam locationem Vrſulæ, & Laurentio eius viro
per aliud inſtrumentum celebratum 9. Nouembris eiuſ-
dem anni 1596. Super qua re orta controuerſia inter Vr-
ſulam, & Barattellum deuenerunt ad compromiſſum,
cuius vigore emanauit laudum, in quo habitatio Hoſpi-
tij fuit conceſſa Barattello ad nouem annos, & hoc ſcien-
te dicto Hoſpitali, quod etiam permiſit per quinque
alios annos Barattellum inhabitare, & percepit ab eo pen-
ſiones, & ſic Barattellus acquiſiuit ex hac tacita locatione
ius inquilinatus, & ideò tanquam reuocata dicta prima
locatione facta 1. Maii. Rota cenſuit, non eſſe relaxandum
mandatum de euacuando ad inſtantiam Hoſpitalis, vt in
deciſ. coram me 26. Ianuarii præteriti, & hinc inferunt In-
formantes pro Barattello, quod cum ſocietas B. Mariæ ſo-
cia Hoſpitalis ſciuerit dictam ſecundam locationem
factam ab Hoſpitali, nec contradixerit, cenſeatur illam
approbaſſe, & conſequenter non videtur hodie poſſe agere
ex primo inſtrumento ad euacuandum, ſed teneatur ſtare
ſecundæ locationi, quam fecit hoſpitale, cum ſocius poſſit
rem communem pro indiuiſo locare, etiam inuito ſocio,
vt per Bart. *in l. hæc diſtinctio, §. vltim. ff. locati num.2.*
quem ſequitur Aym. *conſ.319. num. 10.* cum alijs allega-
tis, tantò magis eo poſteà ſciente, & non contradi-
cente.

Huic obiecto fuit reſponſum in primis quidem, quod 4
allegata doctrina Bart. *in d.l. hæc diſtinctio*, non applicatur
ad caſum noſtrum, quia illa procedit, quando vnus ex
ſociis habentibus rem communem pro indiuiſo locari ſoli-
tam, vt domum, vel fundum, qui commode diuidi non
poſſit vult eum locare, & tunc ſi vtiliter locet, poteſt
etiam altero ſocio inuito locare, Bart. *in d.l. hæc diſtinctio*,
§. vlt. num.2. & ibi Caſtren. *ff. locati*, quem in his terminis
declarat Socin. *conſ. 58. num.1. lib.4.* & idem Bart. *in l. ſerui
electione, §.1. ff. de leg.1.* & ibi etiam Socin. *num.4.* & alii
Iaſ. *in l. quo minus num.16. ff. de flumin.* cum aliis per Surd.
conſ.43. num.8. Menoch. *de arbitr. iudic. caſ.442. num.2.* &
Modern. Caliten. *in tract. de ſociet. cap.28. num.29.* ſed hic
non eſt caſus noſter, quia Barattello non fuit locata tota
domus ab hoſpitali. Sed pars ſua tantum permittendo eum
inhabitare poſt 9. annos in laudo comprehenſos ſicuti an-
tea in primo inſtrumentu hoſpitale partem ſuam tantum
locauerat, & ſic ſumus extra terminos à Doct. conſidera-
tos locis citatis, an poſſit ſcilicet vnus ſocius altero inuito
rem totam communem locare.

Prætereà reſpondebatur quicquid eſſet dicendum 5
reſpectu hoſpitalis, quod dicitur receſſiſſe à prima
locatione, locando alteri, vel remiſiſſe renunciatione iuris
inquilinatus tacitè permittendo inhabitare Barattellum,
vt in deciſione, hoc non præiudicare Societati, quæ nun-
quam nec facto, nec verbo receſſit à prima locatione à ſe
facta 2. Maij 1596. neque interuenit in ſecundo inſtrumen-
to locationis factæ Vrſulæ, & eius viro, neque in compro-
miſſo inter Vrſulam, & Barattellum, & res inter alios acta
aliis non præiudicat, *tot. tit. C. res inter alios acta*. Et aliàs
vnus ex ſocius non poteſt imponere ſeruitutem in re com-
muni qualis eſt hæc, vt Barattellus non poſſet expelli fini-
ta locatione, & ſic, quod acquiſiuiſſet ius Inquilinatus,
præſertim ex tacita locatione a ſocio facta, cum hoc nec per
expreſſam poſſet in præiudicium ſocii, *l. per fundum*, vbi
Bart. & Salicet. *l. vnus in princip. ff. de ſeruit. ruſtic. præd.*
Surd. *conſ.447. num.17. lib.3.*

His accedit, quod doctrina Bartol. *in dicta l. hæc diſtin-* 6
ctio procedit, quando ſocius vtiliter locat, & iuxta ſoli-
tum rem communem, alias ſecus, Bald. & Ang. *in l.1. in fin.*

vbi

vbi etiam Dec. *num.12. Cod. qui teſtam. facer. poſſ.* Alex. *in leg. ſeruus electione, §. Labeo num.3. de legat.1.* non enim poteſt vnus ex ſocijs alterare formam locationis in præiudicium alterius, gloſſ. *magn. in fin. in leg. Sabin. ff. comm. diuid.* & ibi Florianus *n.7. verſic. hæc videntur*, Pariſ. *conſil. 63. numer.6. & 13. lib.1.* cum alijs per Surd. *conſ.387. num. 11. lib.3.* & per Modern. *de ſociet. cap.28. numer.16. 27. & 55.* in propoſito autem ceſſat vtilitas ſocietatis, & ſolitum, ſi dicatur ex tacita locatione Hoſpitalis Barattellum acquiſiuiſſe ius Inquilinatus etiam reſpectu ſocietatis patet, quia dictum hoſpitium ſolebat locari cum renunciatione inquilinatus, vt conſtat ex prioribus locationibus, & id eſſe damnoſum ſocietati, ſi ſine facto ſuo amitteret ius expellendi conductorem poſt finitam locationem contra expreſſam conuentionem cum eo factam.

7 Nec obſtat, quòd ſocietas ſciuerit geſta inter Vrſulam, & Barattellum, & exegerit penſiones, quia de ſcientia non docetur, & ſi exegit penſiones vſque ad diſdictam, hoc faciat vigore primi inſtrumenti locationis à ſe factæ de anno 1596. quæ durabat vſque ad diſdictam, non autem vigore laudi, vel alterius conceſſionis ab hoſpitali factæ, cum non ſocietate ceſſet ratio deciſionis, quod dicta exactio non ſit adſcribenda pacto prorogatiuo in locatione appoſito, ex qua prima locatio erat per Hoſpitale impugnata, cum ſocietas nunquam impugnauerit, vel facto, vel verbo locationem à ſe factam, vt ſupra dictum eſt.

8 Nec obſtat, quòd ſimus in locatione domus, quæ non ita commodè locari poteſt in parte, & ideò ratione indiuiduitatis teneatur ſocietas ſtare locationi factæ ab Hoſpitali, ad not. per Surd. *conſ.43. numer.7. verſic. ſecundo circumſcripta lib.1.* Quia vltra quod iſta procedunt in ſocio locante totam domum inuito ſocio, qui non ſunt termini noſtri, vt ſupra dixi, intelliguntur etiam ſocio vtiliter locante, & iuxta ſolitum, vt per eundem Surd. *dicto conſ.43. numer.15. verſ.1. reſpondetur*, poſt Ruin. *conſil. 143. num.19. lib.4.* & argumentum ab indiuiduitate retorquebatur, quia promiſſio facta à Barattello de euacuando finita locatione eſt indiuidua, ſicut ſtipulatio rem tradi, & ſimiles, quæ in facto conſiſtunt *leg. ſtipulationes non diuiduntur, verſ. idem puto*, & ibi Doctor. Alber. Angel. Caſtren. & Imol. *num.4.* Socin. iun. *num.10.* Bologn. *num.61. & 127. verſic. ſecundo dicta obligatio, ff. de verbor. obligat.* per text. *in leg. tertia, §. hæres, ff. de commod.* Doctor. *in l.4. §. Cato.* vbi Bologn. *numer.34. 37. & 45. eodem tit. de verb. oblig.* Vnde cum Barattellus habeat facultatem integrè obſeruandi ſuam promiſſionem de euacuando, tenetur ratione indiuiduitatis integrè euacuare ad inſtantiam Societatis, præſertim cum ſit vnus, & ſolus reus debendi, Bart. *in dicto §. Cato. num.6. verſ. vt ergo*, quem ibi ſequitur Alex. *n.16. verſ. item in quantum, & numer.17.* Iaſ. *n.20.* Ripa *n.22.* Socin. iun. *n.41.* Surdus *conſ.13. num.29. lib.1.* Bologn. locis ſupra citatis, Fachin. *lib.10. contra iur. c.63. in ſecunda quæſt. n.75.*

9 Non obſtat declaratio facta per Barattellum ſe velle præferri cum eiſdem pactis, & conditionibus, de quibus in inſtrumento locationis vltimo loco factæ Colombo, & Luccarello, quia præterquam quod iſtud eſt extra dubium reſtrictum ad relaxationem mandati de euacuando. Reſpondebatur etiam, quod cum ipſe in prima locatione de anno 1596. renunciauerit iuri inquilinatus ſibi dicta renunciatio obſtat, & denegatur ſibi recurſus ad ius quod propria renunciatione amiſit, *leg. quæritur, §. ſi venditor, ff. de ædil. edict. cap. quam periculoſum, cum concordantibus in gloſſ. 7. quæſt.1.* Surd. *conſ.183. num.20. lib.2.* Neque conſideratur allegata æquitas, cum nihil tam conueniat æquitati, quam pacta ſeruari *l. prima, ff. de ædil. edict. l.1. ff. de conſtitut. pec.* Surdus *d. conſilio centeſimo octuageſimo tertio n.11.* cum allegat. per Informantes.

10 Ad id, quod allegabatur in laudo fuiſſe adiectum pactum inter Vrſulam, & Barattellum, vt neutra ex partibus poſſet directè tractare, aut effectuare aliquam locationem Hoſpitij, de quo agitur, ſine licentia, ſcientia, imò etiam conſenſu alterius, imò quod quælibet locatio, quæ ab vno contraheretur, intelligeretur facta etiam ad commodum, & beneficium alterius partis. Vnde cum fuerit locatum hoſpitium Vrſulæ, intelligatur etiam locatum Barattello, & conſequenter is non teneatur euacuare, fuit reſponſum quod ea quæ continentur in laudo non pertinent ad ſocietatem, quæ in ea non interuenit, vt ſupra dictum eſt, & nunc agit ad euacuandum iure ſuo ſibi competenti virtute primæ locationis. Præterea dicitur etiam, quod Vrſula non conduxerit, ſed Columbus, qui licet promiſerit de eius ratificatione, tamen ad ea adhuc non docetur, vt fuit dictum in hac cauſa, ſeu in Romana exequutionis Laudi 26. Iunij 1613. coram me. Tertiò dicebatur, quod dicta locatio fuit intimata iudicialiter Barattello, & cum neglexerit conſentire, ſed potius contradixerit, videtur potuiſſe effectuari dicta locatio, vt in eadem deciſione fuit etiam dictum. Vltra quod nec videtur ipſe poſſe iuuari laudo, quod acerrimè impugnauit, vt patet in deciſionibus coram me factis, in dicta Romana exequutioni Laudi, *cap. ex eo de reg. iur. in 6.*

Poſtremò nec obſtare videbatur text. *in leg. final. Cod de locat. præd. ciuil. lib.11.* vbi primus conductor prædiorum fiſcalium præfertur, ſi offerat augumentum penſionis, quod aliter adiecit, quem text. procedere etiam in rebus Eccleſiæ, & Hoſpitalis conſuluit Alphet. *conſil.51. num. 4. & ſeqq.* quia omiſſo, quod ipſe tenet, habet locum in rebus Hoſpitalis, quando eſt fundatum auctoritate Epiſcopi, vt erat in caſu ſuo, quia tunc habet priuilegia Eccleſiæ, vt ibi *num.15. & ſeq.* quod eſſet videndum, an applicaretur ſocietati, de qua nunc agitur. Reſpondetur etiam prædicta procedere circumſcripto pacto de euacuando poſt finitam locationem, quod cum adſit in caſu noſtro ad fauorem locatoris iuramento, & obligatione Camerali vallatum ceſſant, quæ in contrarium adducuntur *ex d. l. final.* in terminis iuris communis, quia prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis, *l. final. C. de pact. conuent.* Et ita fuit deciſum, &c. 11

R. P. D. COCCINO DECANO.

Imolen. Bonorum.

Veneris 4. Decembris 1614.

A R G V M E N T V M.

Vxor inſtituta quouſque vitam vidualem ſeruauerit ſi nupſerit, à die nuptiarum tenetur cohæredi fructus reſtituere, & hinc plenè diſcutitur illa concluſio, an ſcilicet, & quando annullatio actus dicatur pœna, & eſt magiſtralis deciſio.

S V M M A R I V M.

Vxor inſtituta hæres à viro donec viueret, & vitam vidualem ſeruauit, inſtituta cenſetur ſub conditione viduitatis, & ſic ſub negatiua conditione, ſi non nupſerit, numer.1.

Titulus vbicumque reducitur ad non titulum fructus reſtitui debent à die, quo titulus ad non titulum reductus fuit, non autem à die declaratæ reductionis, num.1. in fine.

Fructus non lucratur titulum, & bonam fidem habens, n.2. Declara, vt ibid.

Actus annullatio an, & quando pœna ſit, diſtingue plures caſus, n.3. & ſeq.

Excommunicatio eſt quædam pœna, quæ inhabilitat perſonas ad actus publicos, n.3.

D E C I S I O DCXCIII.

CVm teſtator inſtituerit Eliſabetham, quouſque ipſa viueret, & vitam vidualem ſeruaret, non poteſt dubitari, quin cenſeatur inſtituta ſub conditione negatiua, ſi non nupſerit, Ruin. *conſ.34. num.4. & conſ.190. num.2. & 3. lib.1.* Iaſ. *in l. ſiue apud numer.20. in fin. Cod. de tranſact.* & fuit dictum in hac cauſa 31. Maij 1613. coram me. Et ſub contraria conditione cenſeatur inſtitutus hæres. Vnde muliere contrauueniente perinde eſt, ac ſi ab initio non fuiſſet hæres inſtituta, vt cohæredi debeant reſtitui omnes fructus, *Auth. cui relictum, & leg. fin. C. de indict. viduit. tollen.* Imol. *in leg. Mutina num.4. & 6. ff. de condit. & demonſtrat.* vbi etiam Socin. *num.1.* Ruin. *conſ.170. num.7. lib.3.* Seraph. *deciſ.1354.* Rota *deciſ.225. part.2.* Et fuit dictum in hac cauſa 28. Nouembris 1614. coram me, & eſt regulare, quod quotieſcumque titulus reducitur ad non titulum, à die, quo titulus cenſetur reductus, non autem ſolum à die declaratæ reductionis fructus debeant reſti- 1

teſtitui Roman. *conſ.* 454. *num.* 26. *&* 27. *verſ.* 2. Natt. *conſ.* 535. *numer.* 12. Rimin. iun. *conſ.* 333. *num.* 21. Oſaſch. *deciſ.* 160. *num.* 12.

2 Neque obſtat, quòd cum Eliſabetha habuerit titulum, & bonam fidem, veniat excuſanda à reſtitutione fructuum ex allegatis per Oſaſch. *deciſ. allegata* 160. *num.* 6. Nam fuit reſponſum, quod cum huiuſmodi relictum ſit ſub conditione de non nubendo, vt ſupra probatum eſt, propterea Eliſabetha nullum habuit titulum, quia conditio prædicta non poteſt impleri, niſi in vltimo vitæ ſpiritu, *l. Mutiana, ff. de condit. & demonſtrat. Auth. cui relictum, Cod. de indict. viduit. tollen.* & probat ibidem, Bald. *n.* 14. Vnde non potuit facere fructus ſuos, imò ſi cautionem Mutianam præſtitiſſet quidem titulum, ſed non ex ordinatione teſtatoris ſimpliciter, ſed ex diſpenſatione. Nam ſi non fuiſſet Quintus Mutius, & Iulius Marcellus, qui inuenerunt hanc cautionem, ſcilicet Quintus in generali, & Iulius in caſu ſpeciali, certè non poſſet peti relictum, quod eſt certo caſu præſtitæ cautionis teneretur ad reſtitutionem fructuum, quia eſt titulus diſpenſatiuus, qui non excuſat à fructibus malè perceptis, vt in puncto dicit Bald. loco proximè allegato, Saliect. *ibidem num.* 3. *in fin. verſ. ex qua collige.*

3 Neque obſtat, quòd quælibet cauſa excuſat à pœna, hic autem adeſt ignorantia quæ debet excuſare à pœna, quia hoc eſt verum, ſed ignorantia non excuſat à diſpoſitione hominis, vel legis, & ſic in caſu iſto à diſpoſitione teſtatoris, vt declarat Imol. *in cap. cognoſcentes num.* 17. *de conſtitut.* Barbat. *in Clement.* 1. *col. mihi* 10. *verſ. & ſubdit*, Bald. *de elect.* hic autem non agitur de pœna, ſed de diſpoſitione ſimplici, nam in hac materia diſtinguuntur tres caſus, vt per Dec. *in dict. cap. cognoſcentes num.* 16. *de conſtit.* Primus eſt, quando actus annullatur in odium perſonæ, ſecundus, quando in fauorem, tertius, quando propter formam, vel ſolemnitatem introductam ob vtilitatem publicam, in primo caſu ſi inhabilitetur perſona eſt pœna, & ita procedit Sarnen. *in reg. de iur. quaeſt. non tollen. quaeſ.* 1. *num.* 12. Felin. *in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ num.* 86. *de conſtit.* vbi quod excommunicatio eſt quædam pœna, quæ inhabilitat perſonas ad actus publicos, Franc. *in cap. cupientes*, §. *ceterum num.* 2. *de elect.* & iſto etiam caſu fit diſtinctio, quod aut tollitur ius in re, aut ius ad rem. Si ius in re, eſt pœna: ſi ius ad rem, non eſt pœna, Caſſad. *deciſ.* 32. *n.* 1. *ſuper regul. in princip.* Cephal. qui de communi teſtatur *conſ.* 52. *n.* 15. *volum.* 1. Surd. *conſ.* 268. *n.* 63. qui pariter de communi, & ita declarat Dec. *in d. cap. cognoſcentes n.* 16. *verſ. primo caſu.*

4 In ſecundo verò caſu, quando actus annullatur in fauorem alicuius res videtur clara, quod non ſit pœna, quia reſpectu illius, in cuius fauorem actus annullatur, nulla poteſt conſiderari pœna, & licet tendat in præiudicium alterius partis, id venit in conſequentiam, & diſpoſitio dicitur fauorabilis, & non pœnalis quamuis alias inhabilitetur, ita Dec. *in allegato cap. cognoſcentes numer.* 17. *verſ. ſecundo caſu*, Crot. *in repet. leg. omnes populi numer.* 227. *verſ. vltima concluſio, ff. de iuſtit. & iure.* Ex hoc procedit etiam quod agatur de auferendo aliquid datum non purè, ſed ſub certa conditione reſolutiua in euentum contrauentionis ad fauorem certæ perſonæ, quia nunquam fuit ſimpliciter acquiſitum, ſed cum certa qualitate reſpiciente fauorem certæ perſonæ, vt colligitur ex Rectoribus prædictis, & declarat Peregrin. *de fideicomm. art.* 11. *num.* 92.

5 In tertio verò caſu ſi annullatur ſecundum regulas iuris communis, non videtur pœna, & ideò iura, quæ annullant teſtamenta, ſiue ſententias non ſeruata ſolemnitate requiſita de iure communi, non dicuntur pœnalia, ita Dec. *in dict. cap. cognoſcentes numer.* 18. & ita declarat Caſſad. *deciſ.* 32. *num.* 11. *ſuper reg.* In propoſito autem verſamur in ſecundo caſu, quia mulier videtur inſtituta ſub conditione viduitatis, ſub connexa verò conditione videtur inſtitutus hæres, vt ſupra probatum eſt, & ſic non agitur de pœna, vt in ſecundo membro diſtinctionis. Ex quibus concluſum Eliſabetham non eſſe excuſandum à reſtitutione fructuum perceptorum.

R. P. D. VBALDO.

Romana Domus.

Veneris 4. Decembris 1615.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de mandato de aſſociando, quando ſit conceden. nominato in ſucceſſione emphyteuſis, vel etiam eiuſdem emphyteuſis donatario, præſertim quando in inſtrumento adeſt conſtituti clauſula.

SVMMARIVM.

Apocha non recognita à teſtibus non probet, præſertim ſi ſit ſuſpecta de antidata, n. 1.

Copula, & requirit vtriuſque copulati concurſum, numer. 1.

Eccleſiaſticarum rerum conceſſio ad vitam alicuius dicitur alienatio, & ideo in ea requiritur beneplacitum Sedis Apoſtolicæ, cum alijs ſolemnitatibus, n. 4.

Apoſtolicum beneplacitum præſumitur ex curſu 30. annorum cum obſeruantia ſubſequuta, n. 5.

Emphyteota non poteſt rem emphyteoticam donare in præiudicium domini directi, n. 6.

Clauſula conſtituti *appoſita in inſtrumento operatur, vt poſſeſſori detur mandatum de aſſociando etiam mortuo conſtituente. Declara*, vt n. 8.

Clauſula conſtituti *nihil operatur, quando contractus eſt nullus, tunc enim eſt neceſſaria actualis traditio*, num. 9.

DECISIO DCXCIV.

ROta cenſuit, non eſſe dandum mandatum de aſſociando in poſſeſſionem domus, & apothecarum, de quibus agitur, ſiue illud petatur vigore nominationis factæ per Alphonſum de perſona Cæciliæ, ſiue donationis per eundem factæ ad fauorem monaſterij. Quia quoad nominationem, illa videbatur nulla ex pluribus. Primò, quia facultas nominandi conceſſa Alphonſo fuit reſtricta ad vitam Virginiæ eius coniugis, vt patet ex inſtrumento celebrato de anno 1581. quod autem fuerit facta dicta nominatio viuente Virginia, non videbatur probari ex apocha ſubſcripta ab Alphonſo, & tribus teſtibus, ſub die 14. Septembris 1599. & ſic per duos dies ante obitum Virginiæ, quia non eſt recognita à teſtibus in ea nominatis, & ſubſcriptio Alphonſi eſt ſuſpecta de antidata, iuxta *l. ſcripturas, C. qui pot. in pign. hab.* 1

Secundò, quia in omnem euentum illa nominatio non fuit intimata, niſi poſt mortem Virginiæ, vt eſt in confeſſo apud partes, & tamen videtur fuiſſe facienda intimatio ipſa viuente, ex forma conceſſionis, ibi, *Vita ipſius D. Virginia durante tantum debeant nominare vnum ex eorum filijs maſculum, aut fœminam, & ſic nominatum intimare.* Copula enim requirit vtriuſque copulati concurſum, *l. ſi heredi plures, ff. de condit. inſtit. cum vulg.* accedente præſertim veriſimili intentione partium, ne fieret aliqua fraus in antidata, de qua dicta ſcriptura Alphonſi eſt ſuſpecta, vt dixi, maxime ſtante qualitate perſonæ vnius ex teſtibus qui eſt Procurator monaſterij, & nimia ipſius diligentia apponendi in ſua ſubſcriptione diem 14. Septembris quæ non erat neceſſaria, cum iam eſſet appoſita ab ipſo Alphonſo. 2

Tertiò, quia dicta intimatio iuxta formam contractus debebat fieri adminiſtratoribus Eccleſiæ, & hoſpitali Sancti Iacobi, & tamen fuit facta tantum cuidam Procuratori ad lites, de cuius mandato non conſtat ad recipiendam nominationem. 3

Quartò, quia conceſſio nominandi fuit nulla ex defectu beneplaciti Apoſtolici, quod nunquam acceſſit, & tamen erat neceſſarium, cum conceſſio ad vitam ſit alienatio, Cardin. *in Clem.* 1. *de rebus Eccleſ. non alienan.* Corbul. *de cauſ. priuat. ab alien. ampl.* 35. *numer.* 14. Menochius *de arbitrar. caſ.* 5. *numer.* 3. *& ſeq.* quæ non poteſt fieri ſine debitis ſolemnitatibus *extrauag. ambitioſæ de reb. eccleſ. non alien.* tantò magis, quia conceſſio fuit facta ſub conditione beneplaciti Apoſtolici, quod cum defecerit, defecit etiam ipſa conceſſio, Roland. *conſil.* 63. *num.* 16. *lib.* 4. Et illa clauſula *quatenus opus ſit* nihil facit, cum ex prædictis appareat fuiſſe neceſſarium. 4

Nec

Digitized by Google

5 Nec obſtat, quòd aliàs ex curſu triginta annorum cum obſeruantia ſubſecuta præſumatur obtentum, præſertim quando eſt reſeruatum in inſtrumento, *iuxta conſ.* Anchar. 138. *num.* 2. Alex. *conſil.* 17. *ſub numer.* 8. *lib.* 4. & ſæpè tenuit Rota, *& ſignanter in Mediolanen. reſciſſionis permutationis* 10. *Ianuarij* 1597. *coram bon. mem. Cardin. Pamphilio*, quia in hoc caſu ſe eſt obſeruantia prædicti temporis. Cum conceſſio fuerit facta de anno 1581. nominatio autem, & donatio de anno 1599. Et obitus Alphonſi ſucceſſit de anno 1604. qui in articulo mortis donationem reuocauit, & ſecuto eius obitu ſtatim hoſpitale accepit poſſeſſionem domus, de qua agitur, & ſic potiùs conſtat de obſeruantia contraria.

6 Quo verò ad donationem factam die 27. Octobris 1599. omiſſo an illa ſit nulla ex defectu inſinuationis dicebatur, nec ſuffragari monaſterio, quia domus fuerat locata Alphonſo, & Virginiæ ad eorum vitam, & vnius ex filiis nominandi in vita Virginiæ, vt ſuprà, vndè non potuit Alphonſi mediante donatione domum, ſiue eius poſſeſſionem, transferre in monaſterium in præiudicium hoſpitalis, & abſque illius conſenſu, Rot. *diuerſ. dec.* 184. *& dec.* 717. *num.* 8. *par.* 1.

7 Nec dicatur donationem, habere vim nominationis ex allegatis per Informantes pro monaſterio, quia reſponſio datur ex ſuprà deductis, quòd nominatio debebat fieri viuente Virginia, & adminiſtratoribus hoſpitalis intimari, ſed donatio fuit facta poſt mortem Virginiæ, nec fuit intimata.

8 Nèc obſtat clauſula *conſtituti*, appoſita tum in inſtrumento locationis factæ Alphonſo, tum in inſtrumento donationis, vigore cuius prætenditur mandatum de aſſociando, iuxta tradita per Bart. *in l.* 3. *in* 4. *quæſt. princip. C. de pignor.* Alex. *conſil.* 131. *ſub nu.* 4. *lib.* 4. Afflict. *deciſ.* 326. quia fuit reſponſum primò, quòd quatenus clauſula *conſtituti* operetur etiam mortuo conſtituente, ita vt conſtitutarius non priuetur ſua poſſeſſione. vt poſt alios declarat Tiraquel. *in tractat. de conſtit. poſſeſſ.* 2. *part. ampliat.* 13. *num.* 3. hoc tamen limitatur non procedere, quando poſt mortem conſtituentis ipſa res fuit ab eius hærede apprehenſa, & poſtmodum conſtitutarius neglexit apprehendere poſſeſſionem naturalem, tunc enim amittit poſſeſſionem, quam priùs habebat, vt per text. *in l. ſi de eod.* §. 1. & ibi Bart. *ff. de acquir. poſſeſſ. & gloſſ. in cap. cum veniſſet, in verb. annuam poſſeſſionem, in fine*, & ibi Doctor. *de reſtitut. ſpoliat. limitat.* & intelligit Tiraquell. *dicto tractat.* 3. *part. limitat.* 21. *num.* 9. vbi poſt Bartol. *loco citato numer.* 4. ſubdit ad hunc effectum ſufficere, quòd conſtitutarius ſciat ab hærede occupatam poſſeſſionem per modicum tempus, Eo enim ipſo amittit ciuilem poſſeſſionem, quàm habebat ex quo videtur ſuſpicari ſe poſſe repelli, & in ſimilibus terminis fuit reſolutum *in vna Lucana manuſculatus* 27. *Aprilis* 1585. *coram Orano*, quòd in propoſito accedit, cùm ſtatim mortuo Alphonſo Eccleſia Sancti Iacobi eius hæres ingreſſa fuerit poſſeſſionem iſtius domus, etiam quo ad exactionem penſionum, vt fatentur Informantes pro monaſterio.

9 Secundò fuit reſponſum, quòd clauſula *conſtituti*, vt acceſſoria ad principalem contractum non operatur, quando contractus eſt nullus. Tunc enim eſt neceſſaria actualis traditio, Bald. & Doct. *in l. ex teſtamento, in fin. C. de fideicomm.* Aym. *conſil.* 299 *num.* 3. Doct. *in l.* 1. §. *ſi vir vxori, ff. de acquir. poſſeſſ.* Rota *dec.* 224. *num.* 1. *parte* 2. *diuerſ.* latè Tiraquell. *vbi ſuprà, limitat.* 7. *num.* 1. *& fere per totum*. Et fuit dictum *in vna Mediolanen. Donationis* 12. *Februarij* 1599. *coram Orano*, vbi quod omnes exceptiones, quæ competunt contra principalem contractum, competunt etiam contra conſtitutum. In propoſito autem conſtat ex ſupradictis de exceptionibus releuantibus, quę dantur contra conceſſionem factam Alphonſo, & contra ipſius donationem.

Ex quibus fuit concluſum, non eſſe dandum mandatum de aſſociando.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Pampilonen. Matrimonij.

Veneris 11. *Decembris* 1615.

ARGVMENTVM.

Matrimonij diſſolutio, quando concedatur propter coeundi impotentiam abſque triennali cohabitatione: eſt deciſio ſingularis, & magiſtralis.

SVMMARIVM.

Impotentia coeundi naturalis, quandoque eſt euidens, neceſſaria, & concludens, quandoque eſt veriſimilis, & quandoque dubia, & præſumptiua, n. 1.

Impotentia coeundi, quando eſt euidens, concludens, & neceſſaria, deuenitur ad ſeparationem abſque alia cohabitatione triennali & abſque alio iuramento, ſi verò eſt veriſimilis, ſufficit iuramentum coniugum ſuper impoſſibilitate coeundi, & ſeptima propinquorum manus, &c. abſque alia cohabitatione: ſi verò eſt dubia, & præſumptiua, & tunc requiritur cohabitatio triennalis, numer. 2.

Impotentia coeundi ex magnitudine, & arctitudine dicitur concludens, & neceſſaria, num. 3. *Contrarium verius, num.* 4.

Impotentia coeundi per magnitudinem, & arctitudinem numquid ſufficiat ad ſeparationem abſque alia cohabitatione, num. 5.

DECISIO DCXCV.

IN hac cauſa die 10. Decemb. 1612. fuit reſolutum, deueniendum eſſe ad inſpectionem Franciſci, & poſtmodum in relationibus cauſarum fuit reſolutum, deueniendum eſſe ad inſpectionem Mariæ, & cum Medici inſpexerint Franciſcum, & retulerint, ipſum non poſſe coire cum virgine valdè arcta, obſtetrices verò inſpexerint Mariam, & retulerint, quòd eſſet virgo, & valdè arcta, ideò poſt dictas relationes dubitaui, an eſſet locus diſſolutioni matrimonij. Et Domini pro intelligentia præmiſerunt, quòd cum non agatur de impedimento ex maleficio, & opera dæmonum, ſed de impedimento naturali, huiuſmodi impedimenta naturalia poſſunt conſiderari in triplici differentia, vt ſcilicet quędam neceſſario, & euidenter concludant impotentiam, alia veriſimiliter, alia dubie, & præſumptiuè, Butr. *in c. laudabilem n.* 14. *de frigid. & malef.* Præpoſit. *num. vlt.* Alex. de Neuo, *num.* 6. & 17. quos refert, & ſequitur Sanchez *de matrim. lib.* 7. *diſp.* 108. *num.* 2. 1

Et prædicta ſigna operantur diuerſos effectus, nam ſi neceſſario, & euidenter concludunt, poteſt deueniri ad ſeparationem, abſque alia cohabitatione triennali, & abſque alio iuramento, ſi verò veriſimiliter concludunt, requiritur iuramentum coniugum aſſerentium ſe non poſſe coire, & ſeptima manus propinquorum, iurantium ſe credere eos verum fateri, non autem requiritur cohabitatio triennalis, vt latiſſimè probat Sanchez *de matrim. loco ſupra alleg. nu.* 3. *&* 4. Si verò ſigna dubiè, & præſumptiuè concludunt, requiritur cohabitatio triennalis, & iuramentum prædictum, vt per Sanchez *dict. lib.* 7. *diſput.* 108. *per totam.* 2

Hoc ſtante duæ oriuntur difficultates, prima eſt in abſtracto, an impedimentum magnitudinis, & arctitudinis ſit primæ ſpeciei, ſecunda an in caſu de quo agitur dictum impedimentum ſit iudicandum tertiæ ſpeciei. Quantum attinet ad primæ ſpeciei, ſcilicet, quod neceſſario, & euidenter concludat impedimentum, ita vt non ſit neceſſarium iuramentum, nec cohabitatio triennalis, voluerunt Innocent. *in cap. laudabilem, in verb. iuſtum iudicium, de frigid. & malefic.* Ioan. Andr. *n.* 9. Butr. *n.* 13. *&* 14. Præpoſit. *n.* 6. *ſuper verb. iuſtum iudicium, & num. vlt.* cum alijs per Sanchez *de matrim. dicta diſput.* 107. *n.* 7. 3

4 Contrarium verò, ſcilicet quod iſtud impedimentum ſit ſecundæ ſpeciei, ita vt exigat iuramentum, licèt non cohabitationem triennalem, voluerunt Butr. *in cap. fin. num.8. de frigid. & maleſic.* Alex. de Neuo *in c. laudabilem num. 16. & 17. eod. tit.* & in hac ſententia reſidet Sanchez loco proximè alleg. & iſta poſterior opinio fundatur optima ratione, quia oculus matronarum ſæpè fallitur, *c. ne aliqua 27. quæſt.* 1. & iudicium Medicorum ſimiliter ſæpè eſt fallax, vt experientia demonſtrat, notatur *in cap. propoſuiſti, de probat.* Quare iſta poſterior opinio videtur magis tuta. Nam cùm tractetur de re grauiſſima, & in qua de maximo animæ periculo agatur, nulla iudicis in veritate indaganda, ac probationibus exquirendis ſuperfluitas poteſt reprehendi Ioan. Andr. *in c. fraternitas, num.* 3. Butr. *n.*18. Anhat. *num.* 3. *notab.* 3. Præpoſit. *num.* 1. *notab.* 1. *de frigid. & maleſic.* Alex. de Neuo *in c. fin. num.* 15. *eod. tit.*

5 Quantum attinet ad ſecundam difficultatem, an in caſu, de quo agitur, verſemur in ſecunda vel tertia ſpecie, ita vt vltra iuramentum ſit neceſſaria cohabitatio triennalis, Rota cenſuit nos verſari in tertia ſpecie, quia Medici inſpexerunt Franciſcum, obſtetrices vero Mariam, vnde cùm iudicia ſint ſeparata, ita vt non poſſint dici ſuper certo, quia Medici nec obſtetrices inſpexerunt vtrumque, & propterea licèt dixerunt Franciſcum non poſſe coire cum muliere valdè arcta, & obſtetrices, quòd mulier ſit valdè arcta, non inde ſequitur per neceſſe, quòd Maria ſit valdè arcta, quoad Franciſcum, & ideò in caſu iſto probatio eſt iudicanda dubia, & præſumptiua, vnde pernecеſſe requiritur cohabitatio triennalis, & poſt modum iuramentum de quo ſupra dictum eſt, vt per Sanchez *latiſſimè dicto lib.7. diſput.* 108. *per totum*, non eſt tamen neceſſarium in hoc caſu, quòd procedat confeſſio Sacramentali, quia non agitur de maleficiato verè, aut dubitatinè, Hoſtien, *in c. fin. num.5. verſic. vt agerent pœnitentiam Cardinali, num.2. de frigid. & maleſi. fuit dictum in hac cauſa* 10. *Decemb.* 1612.

6 Vnus tamen ex Dominis dicebat, melius eſſe deuenire ad nouam inſpectionem ab eiſdem de vtroque, quia aut conſtabit de arctitudine reſpectiuè ad Franciſcum, aut non, & vtroque caſu facilius, & breuius cauſa poterit expediri, vltra quòd ſi arctitudo eſſet talis, quæ penetrari non poſſet, cohabitatio triennalis fieri non poſſet, abſque euidentiſſimo periculo peccati, quæ ſententia non diſplicuit alijs Dominis, ſed dixerunt, quòd ſi opus erit, de hoc poterit particulariter videri, &c.

R. P. D. V E R O S P I O.

Narnien. Lagati.

Lunæ 14. Decembris 1615.

A R G V M E N T V M.

Legatum factum in pecunia, non in bonis, in eadem pecunia ſoluendum eſt, etiam quòd in hæreditate non adſit pecunia, & etiam quod ſit factum filiabus pro ſua legitima.

S V M M A R I V M.

Legatum factum in pecunia, in eadem pecunia ſoluendum eſt, quamuis in bonis teſtatoris legantis pecunia non reperiatur, n.1. niſi hæres hæreditatem adiuerit cum beneficio legis, & inuentarij, n.2.

Hæreditas in dubio præſumitur lucroſa, non autem non ſoluendo, num. 2.

Legatum in pecunia factum filiabus fœminis pro ipſarum legitima, ſoluendum eſt in pecunia, & non in bonis, numer.3.

D E C I S I O DCXCVI.

1 FAnſta, & Fuſca, quondam Michaelis Capocaccæ filiæ, cùm legatum ducatorum bis mille ipſarum à patre relictum peterent, & Angelus teſtatoris ex Franciſco filio nepos, prætenderet illud in bonis ſtabilibus hæreditarijs ſoluere, cauſa mihi commiſſa dubitaui, An dicto Angelo illud liceret. Et fuit negatiuè reſolutum: quia cùm legatum factum fuerit in pecunia, in eadem eſt ſoluendum, quamuis in bonis legantis illa non reperiatur, *l. ſi pecunia*, vbi Bart. Bald. Caſtr. *in princ. ff. de legat.* 2. Caſtr. *in l. fin.* §. *item ſi præfatam, n.*5. & ibi Coto. *num.*8. *C. de iure deliber*, cum alijs per Surd. *deciſ.* 30. *num.* 13. & 14. Et fuit dictum *in Bononien. de Amorinis* 4. *Decembris* 1609. *coram R. Lugdunen.*

Et licèt hoc non procedat, vbi hæres adiuit hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij, Roland. *in tractatu de inuentar. par.4. verſ. Alia & nona vtilitas, cum concordantibus.* Hìc tamen non conſtat hæredem tali beneficio vſum fuiſſe, Nec valet dicere illi, tanquam minori competere reſtitutionem in integrum, ad inuentarium conficiendum. Nam quouſque illud non exhibeat hæres, nec doceat hæreditatem non eſſe ſoluendo, tenetur ad hæreditatis onera, quæ in dubio ſufficiens præſumitur, ex allegat. per Couarru. *cap. ſi hæredes ſub numer.9. verſic. Sed etſi minime de teſtam.* Et tantò magis id procedit in caſu noſtro, cùm ex depoſitionibus teſtium hæreditas appareat lucroſa. 2

Non obſtat huiuſmodi legatum filiis fœminis pro ipſarum legitima fuiſſe relictum, & conſequenter in bonis inſtar legitimæ eſſe ſoluendum, quia cum in filiorum fauorem id fuerit inductum locum non habet, vbi volunt illi recipere legitimam in pecunia, Bart. *in l. ſuus quoque, in fin. ff. de hæred. inſtit.* Ripa *in l. in quartam, numer.* 123. *ff. ad leg. Fald.* cum alijs per Graſſ. §. *legitima, numer.*2. 3

R. P. D. R E M B O L D O.

Ilcinen. Iuriſpatronatus.

Veneris 18. Decembris 1615.

A R G V M E N T V M.

Iuſpatronatus è teſtatore in eius familia relictum numquid extendatur ad familiam aggregatam, nedum ad originariam, & ſic an, & quando appellatione familiæ veniant familia aggregata, & eſt magiſtralis deciſio.

S V M M A R I V M.

Iuſpatronatus ſola confeſſione aduerſarii probatur, quando agitur de illius pertinentia inter prætenſos patronos, & non de libertate Eccleſiæ, n.2.

Iuſpatronatus ſpectare præſumitur ad dominum Caſtri, ad quem ipſum Caſtrum ſpectat, n.1.

Obſeruantia ex pluribus præſentationibus multum attenditur in materia iuriſpatronatus, numer.3. verſic. Tum quia.

Confeſſio in materia iuriſpatronatus plenè probat contra confitentem, n.4.

Sententia lata propter non ius patris, reuocanda eſt, ſi probatur de iure eiuſdem partis, num.4. verſic. Et quod in omnem euentum.

Domus totius, & progeniei appellatione venit non ſolum familia originaria, ſed etiam aggregata, num.5. & num.6. verſ. Et hæc quidem, & verſ. & ad idem.

Familia appellatione in teſtamento, quando plures ſunt familiæ eiuſdem cognominis cenſetur vocata familia, de qua teſtator nominatus eſt. Declara, vt num.6.

Legatum lanæ non comprehendit lanam intinctam, niſi huic legato fuerit adiectum aliquod ſignum vniuerſale, num.6. in fine.

Familia aggregata dicitur eſſe de ſtirpe, & ſanguine illius familiæ, cui aggregata eſt, num.7.

Verba, & qualitates diſpoſitionis, vbi non conueniunt, nec pariter diſpoſitio conuenire poteſt, n.7. in fine.

Verba teſtamenti dubia, ex vſu teſtatoris interpretari debent, num.8.

DE-

DECISIO DCXCVII.

1 CVm vacante Parochiali Eccleſia Caſtri Porronæ, tam Originaria Piccolomineorum Senenſium Familia, quàm etiam D. Io. Celani Comes ex aggregatis ad dictam Familiam à fel. recor. Pio II. deſcendens ius præſentandi ad prædictam Eccleſiam prætenderet, Indeque cauſa coram Ordinario Ilcinen. introducta fuiſſet, & pro parte dicti D. Comitis Originariæ familiæ obiiceretur, quod iam prius per ſententiam, & rem iudicatam definitum eſſet dictæ Originariæ familiæ nullum ius in dicto Caſtro competere, fuit per eundem Ordinarium (reiecta in integrum reſtitutionis aduerſus dictam rem iudicatam petitione) contra Familiam Originariam pronunciatum, Marcum ſcilicet Antonium à dicta familia præſentatum tanquam à non habentibus ius præſentatum repellendum eſſe, & è contra Cęlium Sauonum à dicto Domino Comite præſentatum vti à legitimo Caſtri poſſeſſore, & cui per ſententiam dictum Caſtrum adiudicatum erat, pręſentatum inſtituendum.

2 Vndè cauſa in gradu appellationis mihi commiſſa, dubium iuxta ordinem mihi datum propoſui, An Familiæ Originariæ ius in dicto patronatu competeret, & licèt videretur, quòd cum Informantes pro familia Originaria totum fundamentum in codicillis Iacobi ponerent, in quibus tamen nulla mentio prędicti patronatus, ſed ſolius Caſtri Porronæ facta apparet, dicti dubij reſolutio ex trina inſpectione pendeat. Vtrùm ſcilicet conſtet de iurepatronatus, & poſito quod de eo conſtet, An illud ſit annexum Caſtro, & denique, an per codicillos familia quoque Originaria ad ſucceſſionem in dicto Caſtro vocata intelligatur, negotio nihilominus benè diſcuſſo, Domini dixerunt. Etiam familiæ Originariæ ius competere. Nam cùm in effectu dubium diſputaretur, ad hoc, vt ſciri poſſet, An prædicta ſententia Ordinarij Ilcinen. ſit confirmanda, vel infirmanda, neque de libertate Eccleſię, ſed tantum de pertinentia iuriſpatronatus inter prætenſos patronos certamen eſſet, viſa fuit abſque vlla difficultate exiſtentia dict. iuriſpatronatus probata, nedum ex propria confeſſione D. Comitis, quæ ſola ad hunc effectum ſufficeret, Put. *deciſion.* 325. *lib.* 2. *&* *deciſion.* 36. *numer.* 1. *& 6. lib.* 3. cum alijs allegatis *in vna Placentina Capellania* 24. *Nouembris* 1595. *coram bo. mem. Penia*, ſed etiam ex literis Pii II. quibus d. iuſpatronatus Antonio, & fratribus reſeruatum legitur, & inſuper ex pluribus præſentationibus per longiſſimum temporis ſpatium effectum ſortitis.

3 Præterea minus quoque controuerti poſſe videbatur, quin dictum iuſpatronatus ſit eidem Caſtro annexum, tum quia Eccleſia de qua agitur ſita eſt intra mœnia Caſtri, quo caſu iuſpatronatus ad ipſum ſpectare pręſumitur, quem & ipſum Caſtrum ſpectat, vt plenè probatur per test. *in cap. ex literis*, *&c. cum ſæculum*, & ibi DD. *de iurepatron.* Rocbus *eod. tract. in verſ. ipſe*, *vel is*, *quæſt.* 23. *num.* 41. Bald. *conſ.* 32. *num.* 1. *volum.* 1. Lambert. *de iurepatronat. art.* 16. *n.* 10. 2. *q. princip.* 2. *par. lib.* 1. Card. Seraph. *deciſ.* 725. *n.* 3. Tum quia id ipſum obſeruantia poſtea ſubſecuta declarauit, ex quo perpetuo ad dictam Eccleſiam illi præſentarunt, qui pro tempore eiuſdem Caſtri Domini erant, nulla aliorum habita ratione, vt apparet ex præſentationibus factis anno 1493. per Iacobum, & Andream, ad quos vigore donationis quondam Antonii Ducis Amalphiæ dict. Caſtrum peruenerat, & ex aliis etiam præſentationibus factis per Scipionem, cui d. Caſtrum in diuiſione inter ipſum, & Iacobum iuniorem facta obtigerat, de quibus in Summario pro familia Originaria dato *num.* 9.

4 His accedit alia quoque & ſæpiùs reiterata D. Comitis confeſſio in iudicio coram Ordinario Ilcinen. agitato, quæ contra ipſum plenè probat ad latè deducta per Cor. *conſil.* 175. *n.* 5. *lib.* 4. Roland. *conſ.* 80. *num.* 3. *lib.* 1. Rota *in antiq. deciſ.* 2. *de confeſſ.* Oſaſch. *deciſ.* 39. *nu.* 38. Surd. *deciſ.* 309. *num.* 14. Et quòd in omnem euentum cum, vt dictum fuit, dubium diſputetur ad effectum, vt videatur, an ſententia Ordinarii Ilcinen. ſit confirmanda, vel infirmanda, & dicta ſententia expreſsè in eò fundata legatur, quòd familiæ Originariæ nullum ius in d. Caſtro competat, ſufficit d. familiæ Originariæ oſtendere ipſam in dict. Caſtro ius habere ad hoc, vt prędicta ſententia reuocari debeat, iuxt. notat. *in cap. ex parte*, *& in c. accedens*, *de conceſſ. præben. & in l. ſi is ad quem*, *ff. de acquiren. hæredit.* Felin. *in c. inter cæteras n.* 10. *& ſeq. de re iudic.* Bart. *in l.* 1. *C. de errore calculi*, Ancbar. *conſ.* 207. *n.* 8. *& conſ.* 208. *num.* 8. & in terminis ſententiæ ad fauorem illius, qui dicebatur præſentatus à maiori parte, latè fuit dictum *in vna Pampilonen. Beneficij* 15. *Decembris* 1597. *coram bon. mem. Litta*, & aliàs ſæpiùs.

Quòd autem familiæ Originariæ ius in dicto Caſtro competat, viſum fuit clarè deprehendi ex codicillis Iacobi, in quibus expreſſis verbis in defectum lineæ maſculinæ DD. Syluij, & Æneæ vocata legitur ad ſucceſſionem in dict. Caſtro domus tota, & progenies Picoolominea. Nam hac vocatione ſtante fuit abſque dubio per mortem Scipionis vltimi ex dictis Syluio, & Ænea deſcendentis acquiſitum in dict. Caſtro ius familiæ, etiam Originariæ, ex quo certum eſt, ſub his verbis non minus Originariam familiam quam aggregatam comprehendi, omnes ſcilicet eadem inſignia, & nomen deferentes, Bart. *in l. tutelas num.* 4. *ff. de cap. dimin.* Anchiaran. *conſ.* 152. *num.* 4. *&* 5. Com. *conſ.* 26. *numer.* 3. *lib.* 4. Alex. *conſ.* 213. *num.* 3. *ante med. lib.* 6. Gabriel. *conſ.* 32. *quæſt.* 6. *num.* 58. *& ſeq. lib.* 1. Peregr. *de fideic. art.* 22. *num.* 27. 5

Nec vlla ratione ſuaderi poſſe putabant, quòd prædicta verba *domus tota*, *& progenies Piccolominea*, reſtringi debeant ad deſcendentes ex aggregatis ad d. Originariam familiam tantum. Nam etiamſi Iacobus ex aggregatis deſcenderit, & regula videatur, quòd quando Teſtator ſimpliciter vocat familiam, ſiue domum, ſi plures ſint familiæ eiuſdem cognominis, cenſetur ex præſumpta quadam mente vacaſſe familiam, de qua ipſe natus eſt dumtaxat, Alexand. *conſ.* 213. *n.* 1. *& ſeq. lib.* 1. Pariſ. *conſ.* 51. *nu.* 5. *&* 10. *vol.* 2. Menoch. *conſ.* 233. *n.* 16. *& ſeq. lib.* 3. Nihilominus regula iſta in propoſito non applicatur, non ſolum quia hic ceſſat illa præſumpta mens Teſtatoris, ex qua à proprietate verborum recedi, & verba de ſui natura vtramque familiam apta comprehendi ad familiam Teſtatoris tantum reſtringi ſolent, verùm etiam quia apparet de mente potius contraria, quòd ſcilicet Iacobus non minus decori Originariæ, quàm aggregatæ, familiæ proſpicere intellexit. Et hæc quidem mens, & intentio Iacobi colligitur, primo ex verbis eorumdemmet codicillorum, dum præſertim in ijſdem non ſimpliciter Teſtator vocat *domum*, *& familiam Piccolomineam*, ſed cum additione dictionis vniuerſalis *totam*, per quam vniuerſam familiam, atque ita etiam Originariam vocaſſe præſumitur, trad. per Alex. *conſ.* 195. *nu.* 3. *& ſeq. lib.* 6. Oldrad. *conſ.* 300. *nu.* 6. cum alijs per Tiraq. *in l. ſi vnquam*, *in verb. totum n.* 1. *& ſeq. C. de reuoc. donat.* Et ad idem benè facit textus *in l. ſicut lana*, *de leg.* 3. *l. pediculis*, *§. Labeo*, *ff. de auro*, *& argento legat.* vbi quod licèt lana legata, non veniat lana intincta, quando tamen eſt adiectum ſignum vniuerſale, venit lana cuiuſcunque coloris. 6

Secundò, eadem quoque mens colligitur ex verbis Teſtamenti potiſſimè, quia Teſtator in cap. 74. ad quòd etiam in Codicillis ſe retulit, vt benè ab Informantibus demonſtratur, non ſolum declarat eius intentionis eſſe, quòd ſuccederet in bonis Caſtri Porronæ Domus Piccolominea ex ſtirpe, & ſanguine Piccolomineorum deſcendens, & ſic qui à ſtirpe, & origine Piccolominei ſunt, ſed inſuper etiam ad magis detegendum eius animum, quòd vtramque familiam vocare intelligebat, ſubiungit hæc verba, *& ex ſtirpe*, *& ſanguine Pij II. & Pij III.* per quæ proculdubio vtramque familiam vocaſſe cenſeri debet, cùm neque aggregata familia dici poſſit de ſtirpe, & ſanguine Pij II. qui ab originariis deſcenderat, neque originaria de ſtirpe Pij III. qui ex aggregatis deſcenderat, *iuxt. vulgarem regulam*, quòd cui verba, & qualitates diſpoſitionis non conueniunt, nec pariter diſpoſitio conuenire poteſt, *l.* 4. *§. toties*, *ff. de dam. infect. l. ſeruum*, *§. non dixi*, *ff. de acqu. hæred.* Rom. *conſ.* 442. *n.* 2. Surd. *deciſ.* 36. *num.* 1. 7

Tertiò, idem & clarius apparet ex eò, quòd Iacobus in teſtamento de anno 1498. condito extinctis omnibus ex aggregatis deſcendentibus vocauit ſub iiſdem verbis ad bona Caſtri Porronæ totam domum Piccolomineam, nam ſicuti ſtante aggregatorum extinctione, neceſſariò dicendum eſt, ſub his verbis contineri 8

voluiſſe Familiam Originariam, ita & pari ratione dici debet ipſam comprehendi in vocatione, de qua agitur, cùm etiamſi verba eſſent dubia, ex vſu Teſtatoris interpretari deberent, Gloſſ. *in l. ille à quo*, §. *ſi de teſtamento*, *in verſ. verba*, *ff. ad Trebellian. l. cum alimenta*, *in princip.* & ibi Bart. *ff. de alim. leg.* Corn. *conſ.* 243. *num.* 5. *vol.* 4. Pariſ. *conſ.* 50. *num.* 19. *volum.* 4. Cephal. *conſ.* 451. *num.* 82. *lib.* 4.

9 Quartò, id ipſum etiam colligitur ex eo, quòd Teſtator poſteaquam plura onera legatariis impoſuiſſet, mandauit, vt facilius per eum diſpoſita exequerentur, & confuſio, quàm multitudo generare ſolet, euitetur excedentes annum trigeſimum congregari, ſuamque ab ipſis voluntatem exequi, eiſdem quoque viduas, & pupillos, ac pauperes familiæ Piccolomineæ commendans, quòd vtique non leui argumento eſt ipſum vtriuſque familiæ rationem habuiſſe, & non minus, vt dictum fuit decori aggregatæ familiæ, qua etiam originariæ proſpicere intellexiſſe, præſertim cùm inter aggregatos vix poſſibile eſſet, quòd confuſio generaretur, neque inter eos pauperes exiſterent, quibus ſubueniendum fuiſſet.

10 Quintò ad prædicta plurimum facit obſeruantia ſubſecuta, quæ eſt optima rerum interpres, & potiſſimè, quòd vſque ad hodiernum diem gens, & domus Piccolominea tota poſſidet apothecas ſub porticu Piccolomineorum exiſtentes, & in eodem Teſtamento toti domui, & progeniei legatas, & quòd eadem aggregata Familia vnà cum Originaria in reparanda dict. porticu concurrit, cæteraque ab eodem Taſtatore diſpoſita, & in cap. 75. contenta exequitur.

Ex quibus omnibus, & aliis ab Informantibus deductis ſaltem ſimul iunctis viſum fuit Dominis non ſolum, vt dictum eſt, ceſſare præſumptionem illam, quòd Teſtator ſe ad familiam aggregatam tantum reſtringere voluerit, ſed conſtare etiam de mente contraria, & conſequenter Familiæ quoque Originariæ ius in Caſtro, & Patronatu competere.

R. P. D. CAVALERIO.

Romana Legatorum.

Lunæ 21. Ianuarii 1616.

ARGVMENTVM.

Legatum collatum in voluntatem, ſeu arbitrium hæredis, hærede non arbitrante, & recuſante ſoluere legatum, an debeatur, & quando.

SVMMARIVM.

Legatum in meram voluntatem hæredis collatum non valet, num. 2. *Vbi quod hoc non procedit, quando non confertur in voluntatem, ſed in arbitrium, quo caſu tunc reducitur ad arbitrium boni viri, num.* 2.

Arbitrio alicuius vbi aliquid committitur, intelligitur de arbitrio boni viri, num. 2.

Videtur verbum importat arbitrium boni viri, n. 3.

Legatum relictum arbitrio alterius illo non arbitrante, quando fiat caducum, num. 4.

Legati quantitas collata in arbitrium alicuius, licèt incerta, declaratur tamen ex viribus patrimonij, & qualitate perſonæ legatarij, num. 5.

Gratia Principis nunquam intelligitur cum præiudicio tertij, num. 7. *in fin.*

Verba quando cenſeantur appoſita demonſtratiuè, & quando qualificatiuè, ſeu conditionaliter, num. 7. *&* 8.

Acquiſita ab hærede poſt aditam hæreditatem reſtituenda non ſunt. Declara, vt num. 8.

DECISIO DCXCVIII.

1 LAurentius Celſus Epiſcopus Celtrenſis bonæ memor. reliquit duo legata, vnum ſcutorum mille, ex quibus octingenta diſtribui voluit quatuor ſuis familiaribus Martino, Pretioſo, Lucæ, & Scipioni. Ducenta verò reliqua pro veſtitu & portione aliorum famulorum, prout placuerit ſuis hæredibus, & executoribus. Alterum fuit legatum annuum ſcut. 24. iiſdem Martino, & Pretioſo ipſorum vita durante, Lucæ verò prout videbitur hæredibus ſucceſſoribus, & executoribus. Hæredem autem vniuerſalem inſtituit D. Iſabellam Celſam ſororem ſuam, & executores nominauit Illuſtriſſ. Cardinalem Farneſium, & D. Marchionem Riant. Recuſante hærede ſoluere hæc legata, & cauſa commiſſa in Rota. Dubitaui, an deberentur, & ad quam ſummam, & circa primam partem dubij, Domini reſponderunt legata deberi. Nam quo ad primum legatum ſcut. 800. non videbatur poſſe controuerti, cùm eſſet certum ratione quantitatis, & ratione perſonarum, licèt ratione diſtributionis eſſet collatum in arbitrium hæredum, & executionem ſecundum gradum, & merita perſonarum.

2 Nec obſtare dicebant, quòd legatum collatum in meram hæredis voluntatem, non valeat, *vt in l. Senatus*, §. *legatum*, *ff. de leg.* 1. quia id non procedit, quando confertur non in voluntatem, ſed in arbitrium, tunc enim res reducitur ad arbitrium boni viri, *l. ſi ſic legatum*, vbi Bart. *ff. eod. tit. l. fideicommiſſo*, §. *quanquam*, *ff. de leg.* 3. Carr. Caſtr. & Iaſ. *in l.* 1. *ff. de leg.* 1. Alex. *conſ.* 175. *n.* 3. *&* 4. *lib.* 6. Surd. *conſ.* 380. *n.* 5. *lib.* 3.

3 Quòd autem in caſu diſpoſitio ſit collata in arbitrium, Domini putabant ſatis apparere ex verbo *videbitur*, quòd ſignificat arbitrium, Bart. *in l. ſi ſic num.* 2. *ff. de leg.* 1. *& in extrauagan. ad reprim. in verb. videbitur numer.* 1. Et tantò magis procedere in hoc caſu, in quo fuit collata in arbitrium non principalis diſpoſitio, ſed diſtributio tantum.

4 Nec ex eo, quòd hæredes, vel executores non fuerint arbitrati, Domini putauerunt hæc legata fuiſſe caducata, quia non fuerunt commiſſa arbitrio alterius conditionaliter, puta ſi hæres, vel executores arbitrabuntur. Tunc enim iis non arbitrantibus tanquam ceſſante conditione legata euaneſcerent, ſed eorum diſtributio dumtaxat fuit in arbitrium collata, & ideò etiam quòd non ſequeretur arbitrium legata ſuſtinentur, & poteſt aditi Iudex pro arbitrando, ita Bartol. *in d. l.* 1. *n.* 9. vbi etiam Caſtr. *ſub num.* 6. *ff. de legat.* 2.

5 Quo verò ad ſecundum legatum Domini etiam deberi iudicabant, quia de eius ſubſtantia conſtat. Teſtator enim primo legauit, & aſſignauit Martino, & Pretioſo ſcuta 24. annua, & ſtatim ſubdidit, Lucę verò prout videbitur hæredi, & executoribus, & ſic videtur ſenſiſſe teſtator, quòd Lucæ etiam eſſet aliqua quantitas perſoluenda, quàm ipſe taxare noluit, ſed remiſit in arbitrium hæredis, & executorum, & hoc etiam caſu legatum valet, vt per Bartol. *in dict. l.* 1. *in princip.* vbi Caſtren. *num.* 4. Alex. *numer.* 3. vbi reddit rationem, quòd licèt quantitas ſit nobis incerta, tamen eſt certa ſecundum naturam, & ſecundum legem, quæ fingit eam quantitatem videri legatum, quæ conueniat viribus patrimonij, & qualitati perſonæ. Idem Alexan. *d. conſ.* 175. *n.* 4. *verſ. præterea lib.* 6. & Surd. *d. conſ.* 380. *num.* 6.

6 Informantes pro D. Iſabella obiiciebant, quòd mortuo Epiſcopo Camera Apoſtolica occupauit omnia eius bona duplici prætextu. Primò, quia Epiſcopus poſſederat Epiſcopatum per duodecim annos, & non expediuerat literas intra ſex menſes, & ſic non fecerat fructus ſuos. Secundò ratione ſpolij, quia Epiſcopus deceſſerat in vrbe extra ſuam reſidentiam, deinde Camera ceſſit omnia iura ſua D. Iſabellæ, vndè cùm certum ſit ante ſolutionem legatorum detrahentium eſſe ex hæreditate æs alienum, ipſa vti creditria propter ceſſionem, quàm à Camera reportauerat debebat detrahere totum creditum ipſius Cameræ, & ſic nihil amplius in hæreditate ſupererat, vndè creditoribus ſatisfieri poſſet.

7 Verùm Domini non cenſuerunt obſtare hoc obiectum, quia Camera Apoſtolica ceſſit præfata iura Iſabellæ non ſimpliciter, ſed cum denominatione *ſorori*, *hæredi Laurentij*, quæ verba non videbantur ſtare demonſtratiuè, *iuxta conſ.* Corn. *num.* 13. *verſ. vel quod ſunt verba lib.* 3. quia ad demonſtrandum ſatis fuiſſet expreſſio nominis, & cognominis tam proprij, quàm viri ſui, dum fuit nominata Iſabella Celſa de Capranica. Sed cum inſuper fuerit addita qualitas ſororis, & hæredis, cùm beneficio legis, & inuentarij, Domini credebant potiùs Cameram voluiſſe dicta iura cedere ipſi, vt hæredi fratris, vt ex talibus bonis ceſſis poſſet ſatisfacere creditoribus hæreditariis, & legatariis, quàm in

ipſorum

Digitized by Google

ipſorum damnum talia bona in proprium vſum conuerteret eludendo voluntatem teſtatoris circa huiuſmodi legata. Quam ſententiam Domini tanto libentius amplexi fuerunt, quia eodem D. Iſabella ſuperioribus diebus in alia cauſa nullitatis obligationis coram R. P. D. meo Pirouano impugnabat, quod illa clauſula, *hæres cum beneficio legis, & inuentarij* addita ſuo nomini proprio ſtare demonſtratiuè. Vnde idem videbatur dicendum in caſu propoſito, præſertim quia gratia Principis nunquam intelligitur cum præiudicio tertij, *l. 2. §. meritò, & §. ſi quis à Principe, ff. ne quid in loco publico*.

8 Nec viſum fuit obſtare *conſ.* Corn. 304. *num.* 11. *in finem lib.* 3. vbi quæſita ab hærede poſt aditam hæreditatem non ſunt reſtituenda, quem ſequitur Cardin. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 7. tit. 8. numer. 24. cum ibi adductis*, quia dicti Doctores loquuntur de bonis, vel de fructibus exiſtentibus extra hæreditatem, qualia non poſſunt dici bona hæc, quæ non fuerunt Cameræ incorporata per ſententiam, vel alio modo, ſed Camera eorum poſſeſſionem cœperat pro dictis duabus prætenſionibus, quibus poſtea ceſſit ad fauorem Iſabellæ hæredis. Vnde non videbatur hæc poſſe dici noua acquiſitio, ſed potius relaxatio detentationis in qua Camera reperiebatur.

9 Circa ſecundam partem dubij Domini non cenſebant poſſe firmari certam ſummam, donec Illuſtriſſimus Cardinalis Farneſius executor declaret iuxta facultatem ei delatam à teſtatore, &c.

R. P. D. B V R A T T O,

Toletana Iuriſdictionis.

Lunæ 11. Ianuarij 1616.

A R G V M E N T V M.

Exemptus à iuriſdictione Ordinarij excommunicari non poteſt à Commiſſario ipſius Ordinarij, & excommunicatus abſoluitur in Rota, abſque eo, quod abſolutio remittatur ad eundem Ordinarium.

S V M M A R I V M.

Excommunicatus de ſtylo Rotæ ad cautelam abſoluitur ab Auditore, abſque eo quod abſolutio remittatur ad Ordinarium excommunicantem, n. 1.

Commiſſarius Archiepiſcopi excommunicari non poteſt exemptum ab Archiepiſcopali iuriſdictione, n. 1.

Relationi Nuncij abſque teſtibus, & multo magis Notarij in his, quæ ad eorum officium pertinent, ſtandum eſt, ſic ſtylo dictante, n. 2.

Notarij aſſertioni de ſua deputatione ſtatur de ſtylo Rotæ, num. 3.

D E C I S I O DCXCIX.

1 CVm Abbas de Eſcalona, & alij appellantes à cenſuris, & interdictis per Commiſſarium Illuſtriſſimi Domini Cardinalis Archiepiſcopi latis, prætenderent, ſe non eſſe remittendos ad dictum Illuſtr. eorum Ordinarium pro abſolutione ad cautelam, ex inueterato ſtylo ſine cauſæ cognitione per Rotam concedi ſolita, propoſito dubio, viſum fuit DD. conſtare de notorio grauamine per d. Commiſſarium illato. Fuit enim à Sanctiſſimo Domino noſtro conceſſa exemptio Collegiatæ dicti loci de Eſcalona in limine illius erectionis à iuriſdictione Ordinarij, cùm immediata ſubiectione Nuncio Hiſpaniarum, & Sanctæ Sedi Apoſtolicæ, ita quòd Ordinarius non poſſet excommunicare, ſuſpendere, & interdicere, nec defectu eius vocationis, & conſenſus opponere, cum decreto irritanti, & alijs clauſulis ampliſſimis, de quibus in literis Apoſtolicis eidem Commiſſario exhibitis, qui reſpondit, ſe ſcire de verbo ad verbum omnia in eis contenta, & quod propterea non indigebat earum lectura, vel intimatione, vt in Summario Abbatis nunc dato, *num.* 3. Et ideò inconſulto Summo Pontifice, & non informato de dicta exemptione Illuſtriſſimo Domino Archiepiſcopo (qui alias præſumendus eſt, quod pro ſumma eius prudentia, & erga Sanctam Sedem Apoſtolicam, & Sanctiſſimum Dominum Noſtrum obſeruantia dicto Commiſſario mandaſſet, vt à dictis cenſuris, & interdictis ſe abſtineret, prout ſtantibus præmiſſis abſtinere debebat) non potuit idem Commiſſarius ad illa procedere contra Præbendatos eiuſdem Eccleſiæ, & alios, prætextu quod eius præcepto non paruerint, prout proceſſit, & ſic nulliter *cap. ad quorundam*, vbi Socin. *num. 1. de exceſſ. Prælat.* quæ propterea ſuſtineri non poſſunt, Innoc. *in cap. ex parte il 1. col. 2. num. 3. verſic. licet, de verb. ſignific.* & ibi Ioan. Andr. *col. 2. num. 5. verſ. quid ſi monitus*, Hoſtienſ. *in ſimili, verſ. num. 5.* Butr. *num. 11. verſ. 2. caſu*, Card. *numer. 6. verſ. quod ſi monitus*, & conſequenter ceſſat manifeſta offenſa, & dubietas, nec debet fieri remiſſio pro abſolutione ad Ordinarium cuius Commiſſarius excommunicat, *c. Venerabilibus, §. ſanè, verſ. ſi vero*, vbi gl. & Doct. *de ſent. excomm. in 6.*

Non obſtat, quòd non ſit danda fides atteſtationi Notarij ſine teſtibus qui exhibuit dictas literas, quia imò illi ſtatur de ſtylo illarum partium, ſi enim ſtatur relationi Nuncij abſque teſtibus, quando adeſt ſtylus, vt illi credatur, vt fuit dictum *in alia Toletana decimarum 13. Iunij del 1590. coram bo. mem. Penia, in Vlixbonen. Iuris deputandi Collectores 14. Martij 1603. coram Reuerend. Attrebaten. & in Placentina, & Toletana Canonicatus, & Beneficiorum 26. Iunij 1609. coram R. D. Bononien.* multò magis Notarij, *vt in dicta Vlixbonen.* Et ſic ceſſat etiam obiectum, quòd dicta atteſtatio ſit facta per verba enunciatiua præteriti temporis. Quia eſt facta à Notario tanquam Nuncio, qui ſemper refert per verba præteriti temporis, ad notat. *in cap. cum parati, de appellat.* & iuxta formam traditam à Speeul. *in tit. de citat. §. ſequitur videre, num.* 11. Vltra quòd eſt etiam ſubſcripta per eundem Notarium, & recognita per teſtes citata parte, & cùm eius interrogatorijs, iuxta ſtylum Curiæ, vt in actis. 2

Et prædicta fortius locum habent, quia ipſe erat Notarius cauſæ pendentis coram Abbate, & eius aſſertioni de ſua deputatione ſtatur ex ſtylo Rotæ, Caputaqu. *deciſ. 245. num. 1. par. 2.* & fuit dictum *in Firmana Iuriſdictionis 26. Iunij 1610. coram Illuſtr. D. Cardin. Lancellotto.* Ex quibus etiam dictum fuit, non potuiſſe procedi ad interdictum, non ſeruatis præſertim traditis per Couat. *in cap. Alma mater, par. 1. §. 1. num. 4. verſ. ſed ob vnius, de ſentent. excomm. in 6.* 3

Et ita deciſum, &c.

R. P. D. V E R O S P I O.

Barbaſtren. Prioratus.

Lunæ 11. Ianuarij 1616.

A R G V M E N T V M.

De immiſſione concedenda gratioſè ſubrogato quæ requirantur, vt illa concedatur, & quomodo probentur requiſita.

S V M M A R I V M.

Immiſſio in vim gratioſè ſubrogationis datur conſtito de reſeruatione beneficij, de obitu in poſſeſſione beneficiati, in cuius ius quis fuit ſubrogatus & de clericatu, n. 1.

Confeſſio partis probat reſeruationem, n. 2.

Poſſeſſio probatur per inſtrumentum adoptionis, n. 3. Declara, vt n. 7.

Poſſidens in vita præſumitur poſſediſſe vſque ad mortem, n. 3.

Mors probatur per librum Parochi, in quo nomina mortuorum deſcribuntur, n. 4.

Beneficium illius qui eſt mortuus in curia dicitur reſeruatum, num. 4.

Clericatus probatur per inſtrumentum, n. 5.

Confeſſio anteceſſoris non præiudicat ſucceſſori in beneficialibus, n. 6.

Manutentio non ritè, & rectè data attendenda non eſt, num. 7.

Impetratio certo modo facta non poteſt impedire immiſſionem in vim gratioſæ ſubrogationis, n. 8.

Digitized by Google

DECISIO DCC.

1 PEr obitum Thomæ de Heril in menſe reſeruato, cùm vacaſſet Prioratus B. Mariæ della Penna, Ordinis S. Benedicti, fuit à Summo Pontifice de illo prouiſus Michael de Ayneto, poſt cuius obitum à Sede pariter Apoſtolica prouiſus Petrus Lamerced, litem inſtituit contra Petrum Solanum, qui certo modo dictum Prioratum impetrauerat, mortuo deinde Petro Lamerced fuit in ius, & poſſeſſionem Thomæ de Heril, nec non Michaelis de Ayneto ſubrogatus à Sanctiſſimo D. Petrus Sorribas, qui cùm peteret immiſſionem, dubio per me, propoſito Rotæ viſum fuit, dandum illi eſſe in vim gratioſæ ſubrogationis mandatum de immittendo. Conſtat enim de reſeruatione dicti Prioratus, & de illorum obitu in poſſeſſione, in quorum ius, & poſſeſſionem Sorribas fuit ſubrogatus. Conſtat inſuper de eiuſdem clericatu, quibus probatis, non denegatur immiſſio, Put. *deciſ.* 495. *lib.* 2. Mobed. *deciſ.* 11. *vt lit. pend.* Seraph. *deciſ.* 1426. *n.* 1. & fuit dictum in *Toletana Paroch. 24. Iunij 1604. coram R. D. meo Damaſc.*

2 Et quo ad Thomam reſeruatio, & poſſeſſio probatur ex ipſius Solani confeſſione in literis impetrationis facta, vbi narrat eundem Thomam de menſe Auguſti, qui eſt Apoſtolicus obijſſe, nec non poſſediſſe dictum Prioratum, dum viueret: Hæc autem confeſſio benè probat, *leg. cum precium, C. de lib. cauſa,* Pariſ. *conſ.* 3. *n.* 30. *lib.* 4. Rom. *conſ.* 329. *n.* 11. Gabr. *concl.* 1. *de confeſ.* Ægid. *dec.* 268.

3 De poſſeſſione verò Michaelis, & Petri, qui ſucceſſiuè poſt Thomæ obitum eundem Prioratum obtinuerunt conſtat ex inſtrumentis poſſeſſionis per eos captæ, Abb. *in c. cùm nobis n.* 5. *de præſcript.* Rot. *deciſ.* 506. *n.* 1. *part.* 1. *diuerſ.* Quæ poſſeſſiones vſque ad obitum continuatæ præſumuntur ad not. in *l. ſine poſſidetis, C. de prob.* Natt. *conſ.* 400. *n.* 6. Rota *dec.* 4. *de prob. in nouis, & dec.* 4. *num.* 12. *& ſeqq. p.* 2. *diuerſ.*

4 De reſeruatione ſimiliter apparet ex amborum obitu in curia, vt probatur ex Parochi libris, in quibus nomina mortuorum adnotantur, Imol. *conſ.* 100. & fuit dictum *in cauſa Aquilana beneficij 12. Decembris 1602. coram Reu. Bononien.* Quo caſu beneficium dicitur reſeruatum, *c.* 2. *de preb. in* 6. Caſſad. *dec.* 23. *n.* 8. *de prob.* Gomeſ. in *reg. trienn. q.* 31. *in princ.* Vltra quòd ſatis innoteſcit reſeruatio reſpectu litis pendentis in Rota. Caſſad. *deciſ.* 6. *n.* 3. *ſuper reg.* & fuit dictum in *Conchen. Archipresbyteratus 16. Decemb. 1588. coram Card. Platto.*

5 Clericatus quoque Sorribæ probatur ex publico inſtrumento, Gramm. *deciſ.* 81. *n.* 1. & fuit dictum in *Toletana Parochialis 24. Iunij 1604. coram R. D. meo Damaſceno.*

6 Nec releuat, Petrum Lamerced, in commiſſione per eum porrecta narraſſe, fratrem Hieronymum Serueti eſſe in huiuſmodi Prioratu intruſum, & ſic improbatam fuiſſe ipſius Petri poſſeſſionem. Nam vltra quòd anteceſſoris confeſſio in beneficialibus non præiudicat ſucceſſori, Caputaq. *deciſ.* 185. *par.* 1. Seraph. *dec.* 1029. *n.* 3. Iſta tamen confeſſio per neceſſe non concludit de tempore captæ poſſeſſionis à Petro, fratrem Hieronymum poſſediſſe.

7 Non obſtat poſſeſſio inſtrumentalis Solani, quia non ſuffragatur cùm fuiſſet plena, vt ex iuribus productis apparet, *l. improba, C. de acquir. poſſeſſ.* Menoch. *de adipiſcen. remed.* 4. *n.* 603. Nec pariter eſt attendenda illius manutentio, tanquam non ritè, & rectè data, Put. *deciſ.* 362. *& dec.* 183. *n.* 2. *lib.* 2.

8 Non obſtant Solanum etiam eſſe prouiſum Apoſtolicum, quo caſu hic agi non poſſit executiuè, cùm enim ille non veniat ex eadem vacatione per obitum Petri Lamerced, ſed per impetrationem certo modo factam non poteſt immiſſionem impedire, Put. *deciſ.* 405. *& dec.* 302. *lib.* 2. Caputaqu. *deciſ.* 329. *par.* 1. & fuit dictum in *alleg. Toletana Parochialis, coram Reuerendiſſimo Domino meo Damaſceno, & in Vercellen. beneficij 16. Nouembris 1602. coram Litta.*

R. P. D. ANDREA.

Firmana Altaris.

Luna 11. Ianuarij 1616.

ARGVMENTVM.

Periurus à limine iudicij repellitur, eique poſt incurſum periurium abſolutio non ſuffragatur, nec Procurator poteſt periurium remittere in præiudicium iuris quæſiti ſuo Domino, & de clauſula Parito iudicato, ac etiam de clauſula conſtito, quòd ſint conditionales, nec iuriſdictionem tribuant ante verificatam conditionem.

SVMMARIVM.

Periurus à limine iudicij repellitur, n. 1.

Abſolutio à iuramento poſt incurſum periurium abſoluto non ſuffragatur, n. 2.

Periurium à parte remitti non poteſt, n. 3.

Procurator non cenſetur habere mandatum, quantumuis generale, ad remittendum ius Domino quæſitum, num. 3.

Clauſula parito iudicato eſt conditionalis, nec iuriſdictionem tribuit, niſi docto prius de paritione, n. 4.

Clauſula conſtito eſt conditionalis, & conditione non verificata iuriſdictionem non tribuit, n. 5.

Reſtitutionis cauſa commiſſa, poſt lapſum quadriennium præſumitur calumnia petentis reſtitutionem, numer. 6.

DECISIO DCCI.

EX pluribus dictum fuit, Richardum Ricciottum 1
non eſſe audiendum. Primò, quia eſt periurus, & ideo illi obſtat hæc exceptio, quia periuri in iudicio non audiuntur, *cap. paruuli, vbi gloſſ. in verbo cauſa 22. quæſt.* 5. *l. ſi quis maior.* & ibi Doctor. *C. de tranſact.* Specul. *de act. num.* 16. Seraph. *de priuil. iuram. c. vltim. num.* 10. Rol. *conſ.* 26. *num.* 28. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 24. *num.* 14. *&* 23. & fuit dictum in *Signina Caſtrorum 26. Iunij 1602. coram Reuerendiſſ. Bononien. & in ſpecie in hac cauſa 29. Ianuary 1607. coram Reuerendiſſ. Lugdun.* Et de periurio conſtat, quia Richardus ſe cùm iuramento obligauit de ſtando vnicæ ſententiæ Cardinalis Seraphini, renonciando cum eodem iuramento omni, & cuicumque appellationi. Et nihilominus poſt ſententiam commiſit cauſam reſtitutionis in integrum, & illa vſus fuit, & alia plura in contrarium fecit. Nunc verò ardentius, & inſtantius, quam vnquam antea litigat, & omnes illius ordinarios defatigat, ſicque periurium euitare non poteſt.

Nec valet dicere illum abſolutionem obtinuiſſe. Nam 2
poſt incurſum periurium non ſuffragatur abſolutio à iuramento, niſi obtenta prius abſolutione à periurio iam incurſo, Federic. de Senis *conſil.* 300. *in finem*, Anchar. *conſ.* 198. *numer.* 3. *verſic. item aduertendum*, Alexand. *conſil.* 83. *numer.* 7. *lib.* 5. *& conſ.* 118. *in finem, lib.* 7. Pariſ. *conſil.* 10. *num.* 94. *lib.* 1. Menoch. *dicto conſil.* 24. *num.* 17. Afflict. *deciſ.* 220. *num.* 17. *verſic.* 3. *ſumptio eſt*, Rota *deciſ.* 786. *part.* 3. *lib.* 3. & fuit dictum in *Mediolanen. bonorum 16. Decembris 1605. coram Litta, & in Nepſina laudi 10. Decembris 1605. coram Illuſtriſſ. Mellino, & in Bononien. redditionis rationum 17. Febr. 1606. coram bo. me. Penia, & in indiuiduo in hac eadem cauſa, coram eodem R. Lugdun.*

Non obſtat, quòd procurator Coriolani petendo re- 3
formari commiſſionem reſtitutionis in integrum à Richardo obtentam, vt ſtaret cum clauſula *parito iudicato* cenſeatur renunciaſſe dicto periurio. Nam vltra quòd periurium à parte remitti non poteſt, Alexand. *conſil.* 17. *num.* 4. *&* 5. *lib.* 3. Roland. *conſ.* 34. *num.* 3. *lib.* 1. Afflict. *deciſ.* 36. *num.* 2. & quòd ex illo actu non inducitur per neceſſe renunciatio in omnem euentum Coriolani, procurator ſine ſpeciali mandato non potuit obtinendo

ta-

talem reformationem Domino præiudicare, Innoc. *in cap. cum olim num.3. de offic. legati*, Roman. *conſ.48. num.1. in fine*, Bero. *conſil.116. n.11. lib.1.* Honded. *conſil.66. num. 80. cum pluribus ſeqq. eodem lib.1.* Verall. *deciſ.29. num.2. part.1.* Etiam quod mandatum haberet clauſulas ampliſſimas. Quia ſub illis, & ſub quacunque generali facultate etiam cum libera non venit poteſtas remittendi ius quæſitum Domino, Iaſ. *in l.1. §. procurator num.20. ff. ſi quis ius dicenti non obtemper.* Dec. *conſil.402. num.9.* Et fuit dictum in Rauennaten. cenſus 7. Maij 1601. coram Rmo Reuerendiſs. Bononien. Ex quo etiam tollitur, quod procurator Coriolani paſſus fuit Ricardum audiri, quia in omnem caſum ipſe non potuit præiudicare iuri iam quæſito dicto Coriolano vigore rei iudicatæ ſine ſpeciali mandato, ex ſupradictis.

4 Secundò non videbatur audiendus, quia obſtabat Ricardo dicta clauſula *parito iudicato*, quæ cùm ſit conditionalis, non tribuit iuriſdictionem, niſi docto prius de paritione, & ideò impetrans non eſt audiendus antequam pareat, Put. *deciſ.429. lib.1. & 16.* vt lite pendente, & dictum fuit in Calaguritana Capellaniæ Sanctæ Crucis de Nagera 23. Ian. 1589. coram Orano, & in Toletana Parochialis de Clinchon. 28. Nouemb. 1601. coram R. P. D. meo Decano, & in Placentina Parochialis de Malpartida 1. Iulij 1602. coram bon. mem. Litta.

5 Nec obſtat, quod poſtea fuit impetrata alia commiſſio cum clauſula *reſeruatis expenſis in fine litis conſtito de paupertate*, quia & ipſa eſt conditionalis propter clauſulam *conſtito*, quæ æquè importat conditionem, ac clauſula *parito iudicato*, & ideò donec dicta conditio non fuit verificata per probationem paupertatis nulla competit iuriſdictio, vt fuit dictum in Oriolen. decimarum 26. Februarij 1590. coram Orano, & in dicta Placentina de qua ſupra, & generale eſt, quod vbi iuriſdictio datur ſub conditione, quicquid fit ante eam purificatam eſt nullum, gloſ. *fin. in cap. cum plures de offic. delegat. in ſexto*, Socin. *conſil.99. num.10. lib.3.* Pariſ. *conſil.41. num.14. & conſil.94. num.5. & 8. lib.4.* Vant. *de nullit. ex defect. iuriſdict. deleg. num.92.* Put. *deciſ.283. num.1. lib.2.* Verall. *deciſ.150. num.3. par.1.*

6 Vltimò videbatur audientia deneganda, quia contra Ricardum adeſt non ſolum ob tres conformes iudicata, ſed poſt commiſſam cauſam reſtitutionis in integrum lapſi fuerunt vltra quadriennium plures anni, ex quo ſatis apparet de iſtius calumnia, Clement. *vt calumnijs*, vbi Doctores *de re iudicata*, Oldrad. *conſ.106. num.4.* Caſſad. *deciſ.5. num.2. vt lite pendente*, & tantò magis, quia notoria iniuſtitia ſententiarum Rotalium excluditur ex deciſionibus factis coram R. P. D. meo Dunozetto, in quibus dictum fuit, Richardum vſque ab initio litis fuiſſe calumnioſum litigantem, & per conſequens, ſi ius ſuum non fuit ſufficiens ad excludendam talem calumniam, multò minus erit ſufficiens ad redarguendum dictas ſententias de notoria iniuſtitia, quam prætendit, & ita concluſum, &c.

R. P. D. ANDREA.

Toletana Decimarum de Capilla.

Lunæ 11. Ianuarij 1616.

ARGVMENTVM.

Decimandi immemorabilis quaſi poſſeſſio laicorum ſuffragatur, niſi etiam concurrat priuilegij fama. Qualis iſta fama eſſe debeat, & quomodo probetur, eſt magiſtralis deciſio.

SVMMARIVM.

Decimandi quaſi poſſeſſio laico non ſuffragatur, niſi etiam probata fama priuilegij, vel concurrente recognitione ab Eccleſia aut aliquo alio æquipollente, n.1.

Fama priuilegij ad hoc, vt ſuffragetur laico in exactione decimarum ſufficit quod ſit quadragenaria, & quod teſtes ſuper ea deponentes ſint habiles, etiam quod non ſint omni exceptione maiores, n.2.

Teſtes deponentes ſuper fama priuilegij in exactione decimarum ad laicos ſpectantium ſufficit, quod ſint duo, & quomodo debeant deponere, numer.3.

Verba ſemper, continuè, *vel* per totum tempus, *& his ſimilia, denotant temporis continuationem, n.4.*

Fama cenſetur probata per teſtes, dicentes ita publicè dici audiuiſſe etiam quod non ſpecificant eos, à quibus audiuerunt, n.5.

Teſtes vaſalli, & ſubditi pro eorum Domino non repelluntur à teſtimonio, licet illis de fide diminuatur, numer.6.

Teſtium defectus ſuppletur ex numero, & ex habilitate aliorum teſtium, n.6.

Priuilegij cauſa priuilegium iuſtificat, num.7.

Decimarum maior pars in Hiſpania reſidet penes laicos ex conceſſione Pontificis, n.7. & 8.

DECISIO DCCII.

Receptum eſt in hoc Sacro Tribunali, immemorabilem quaſi poſſeſſionem decimandi non ſuffragari laico, niſi etiam fama priuilegij, vel recognitio ab Eccleſia, vel aliud æquipollens concurrat, quæ opinio non ſolum de iure verior, ſed apud illius interpres etiam frequentior, vt poſt Ioan. Andr. *in cap. cum Apoſtolica num. 9. ad fin. verſ. ſatis videtur de his, quæ fiunt à Prælat. ſine conſen. cap.* tenet Panormit. *ibi num.12.* vbi quod cum hac opinione tranſeunt, vt plurimum Doct. Fel. *in cap. cum contingat num.4. verſ. ſi tamen ſimul de for. competen.* Vbi quod illa deciſio Ioan. Andr. eſt approbata per omnes, idem Felin. *in cap. cauſam quæſt. num.3. de præſumpt.* & ibi Alexand. de Neuo *num.7.* vbi de communi Rebuff. *de decim. quæſt.57. num.69. & 76.* Alexand. *monet in eodem tract. cap.5. num.118.* latè Henric. Caniſ. *de decim. cap. 13. num.9. & 10.* Loffred. *conſil.40. num.42. verſ. quinimo*, & fortius Menoch. *conſ.291. num.43. lib.3.* Peregr. *conſil. 74. num.8. lib.1.* alios cumulat Gabriel. *de præſcript. concluſ.1. num.22. verſic. contrarium*, Additio ad Bellug. *in Specul. Princip. rubr.13. §. tractemus in verbo inexpugnabilem, verſic. ſed quomodo probabitur*, Azeued. *latiſſime in l. prima num.19 ad med. verſ. ſed reuera, cum pluribus ſequen. lib.9. titul.21. nouæ recompil.* Barboſ. *in l. Titia nu. 45. ad fin. verſ. tamen.* Rota *ff. ſolut. matr.* Capell. Tholoſ. *deciſ.440.* vbi optima addit Seraph. *deciſ.1102. num.1.* Vbi quod ſæpius fuit reſolutum, & benè diſcuſſo articulo, Rota *deciſ.215. num.2. & 3. par.1. diuerſ.* vbi quod hæc eſt magis recepta opinio. Et idem fuit tentum in pluribus alijs cauſis, & ſignanter hac eadem Toletana iuris nominandi 8. Februarij 1588. Burgen. Decimarum de Scalante 5. Iunij 1591. & Comen. Decimarum 10. Aprilis 1595. coram Orano, & in Pampilon. Decimarum 23. Iunij 1603. coram bo. me. Card. Pamphilio.

Vnde cùm in hac cauſa, & coram eodem Cardinale ſub die 20. Martij 1600. fuiſſet reſolutum probari immemorabilem quaſi poſſeſſionem Excellentiſſimi Domini Ducis de Beſar percipiendi decimas Eccleſiarum Status de Capilla, hodie 4. Decembris 1615. dubitaui, an conſtaret de fama priuilegij, & DD. conſtare, eamque probatam vnanimiter cenſuerunt. Ad hunc enim effectum non requiritur, ſed fama priuilegij fuerit immemorabilis, vel quadragenaria, ſed ſufficit, quod fuerit diuturna, vt tenuit Rota in hac cauſa d. 8. Februarij 1588. coram Orano, prout non requiritur, quod teſtes ſint omni exceptione maiores, quod ſufficit quod, alias ſint habiles, vt fuit reſolutum in cauſa nullius Montis Portij 2. Nouembr. 1583. coram Bubalo. 2

Quibus præſuppoſitis hæc fama probatur ex pluribus teſtibus, non vaſallis, in Summario Ducis *num.2. & 4.* & præcipuè ex 42. annorum 76. 53. annorum 60. 89. ann. 65. 114. ann.75. 11. ann.72. 122. ann.60. qui benè perſtringunt dictam famam priuilegij, dum dicunt, quod ipſi de tempore ſui recordatus ſemper audiuerunt, quod Duces de Beſar prædeceſſores Moderni Ducis, qui pro tempore fuerunt Status de Capilla, habebant Bullas, & priuilegia Apoſtolica ad percipiendas omnes decimas præfati Status, & quod ita fuit, & eſt fama publica. Cùm tamen ad probationem famæ ſufficiant duo teſtes, gloſſ. *in l.3. §. eiſdem, ff. de teſt. Et in cap.1. §. ſæpè in verbo fama 4. qu.3.* Bart. *in l. de minori, §. plurium n.19. ff. de quæſt.* Felin. *in cap.3. num.5. de præſumpt.* Decius *conſil.272. nu.4.* vbi de communi Caſſad. *dec.3. n.3. de probat.* Veral. *deciſ. 150. n.8. par.2.* 3

Digitized by Google

4 Et quamuis pro parte Illuſtriſſimi Archiepiſcopi prætendatur, eſſe deducendum non ſolum tempus litis cum moderno Duce, ſed etiam cum antiquiore, quæ incœpit de anno 1575. Attamen dicti teſtes benè percutiunt tempus etiam ante litem. Quia quadrageſimus ſecundus deponit de annis 65. ſui recordatus 89. de 50.53.114.115. de 50. 122. de 45. & cùm fuerint examinati de anno 1595. dubio procul etiam toto illo tempore litis motæ ſubducto adhuc ſupereſt tempus diuturnum à Rota requiſitum. Id probant alij teſtes ſcilicet 103. annorum 90. de anno 60. & 213. annorum 64. de annis 50. qui deponunt, quod id audiuerunt dici pro re publica, & notoria, & etiam pro tali fama publica. Et licet omnes prædicti teſtes, & alij remiſſoriales deponant per dictionem *citra*, vel *hactenus* ſine copula, omiſſo quod in illis partibus non ſolet ad hoc aduerti, vt notat Molin. *de Hiſpan. primoge. lib.2.cap.6.num.39. in fin.* & dixit Rota in Pampilonen. Decimarum, infra alleganda, omiſſo etiam, quod plures deponunt per verbum *erat*, *& eſt*: Attamen omnes ſubdunt alia verba, quæ denotant continuationem temporis ipſorum auditus, *vt ſemper*, *& continuè*, *vel per totum prædictum tempus*, & ſimilia. Vnde benè concludunt, iuxta doctrinam Bart. *in l. Celſus num.25.* & ibi Aquenſ. *num.51*, & Balb. *in 3. par. quæſt.1. num.10. verſ. limitat.* Bartol. *in l. de vſucap.* Felin. *in cap. licet cauſam num.8. verſ. tertia cauſa de probat.* Veral. *deciſ.84. lib.2. in manuſcript.* Seraph. *deciſ.798. num.1.* & fuit dictum in Pampilonen. Decimarum 21. Maij 1603. coram bo. mem. Card. Pamphilio, & in indiuiduo in hac cauſa ſuper immemorabili 20. Martij 1602. coram eodem. Vbi quòd ſæpiùs fuit deciſum.

5 Quæ famæ probatio licet ſola ſufficeret ex prædictis, adhuc coadiuuatur ex pluribus alijs teſtibus etiam non vaſallis qui deponunt de auditu à maioribus, qui dicebant ſe vidiſſe hæc priuilegia, nempè 33. 34. 42. 52. & 53. in Summario *num.2. & 4.* Accedat copioſus numerus teſtium vaſallorum, qui benè, & concludenter deponunt ſuper eadem fama priuilegij. Alij enim vt decimus 84. 87. 90. 96. 109. Summario *num.3.* eam concludunt per verbum *fuit*, *& eſt*. Alia vt 68. 71. 76. 78. 79. 81. 91. 92. 99. 105. quod ita audiuerunt publicè dici, quod ſufficit licet teſtes non ſpecificent, à quibus audiuerunt, vel à maiori parte populi, & alia requiſita per Bartol. *in dict. l. minore, §. tormenta alias, §. plurimum num.19.* cuius opinionem non ſeruat Rota, ſed opiniopem Bald. *in cap. per tuas de probat. & in cap. præterea de teſtibus*, vt ait Caſſad. *d. deciſ.3. num.4. de probat.* Veral. *deciſ.7. par.2. & deciſ. 289. par.3. Item deciſ.295. lib.1. in manuſcript.* Et fuit dictum in Neutonen. penſionis 1. Iulij 1606. coram Reueren. Bonon. & in Nolana Primiceriatus 1. Februarij 1613. coram R.P.D. meo Caualerio.

6 Nec obſtat, quod ſint ſubditi, & vaſalli ipſius Ducis, quia vaſallus non repellitur à teſtimonio pro Domino, licet illi de fide minuatur, Gabr. *de teſtibus concluſ.10. num. 21. & 23.* Put. *deciſ.380. lib.3.* Veral. *deciſ.276. num.11. par.3.* Seraph. *deciſ.1049. num.1.* & fuit dictum in Legionen. Sancti Facundi 1. Februarij 1589. coram Bubalo. Maximè, quia illorum defectus ſuppletur ex numero, gloſſ. *recepta in l.3. §.1. in verb. numerus, ff. de teſtib.* Alexand. *conſil.5. num.7. lib.1.* Gabr. *de teſtib. concl.6. in princ.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.5. num.8. & 9. de ſponſal.* Rota *deciſ. 289. num.2. part.1. diuerſ.* Cardin. Seraph. *deciſ.241. num. 2.* Item ex habilitate aliorum teſtium, non vaſallorum, Alexan. *conſil.56. num.12. lib.2.* Roman. *conſil.290. in fin. verſ. nec refragatur*, Ruin. *conſil.92. num.4. lib.1.*, cum alijs per Gabr. *vbi ſupr. concl.5. n.1.* Seraph. *d. deciſ.241. n.2. in fine, & pluries fuit deciſum.*

7 Valdè etiam ſtringit veriſimilitudo ſubiectæ materiæ, & cauſa conceſſionis, ſuper qua deponunt ferè omnes teſtes, licèt dd. priuilegia fuiſſe conceſſa Ducibus de Beſar Prædeceſſoribus moderni Ducis ob expugnationem, & recuperationem illius Status à manibus infidelium, quæ iuſtificat d. conceſſionem, Bellag. *in Specul. Principis rub.23. §. tractemus num.36.* Rebuff. *de decim. quæſt. 13. num.110.* Laſart. *de decim. vend. cap.19. num.36.* Barboſ. *in dict. l. Titia nu.40. in fin. verſ. & hac de cauſa, ff. ſolut. matrim.* Fontanel. *de pact. nuptial. clauſ.4. gloſ.19. par.1. num.83.* prout ex eadem cauſa ſolita fuit Sedes Apoſtolica in illis Regnis concedere ſimilia priuilegia non modo Regibus, vt tradunt ſupradicti, verum etiam proceribus, alijſque nobilibus, ita vt maior pars decimarum in tota Hiſpania reſideat penes laicos ex conceſſione Pontificum, atteſtante eodem Fontanell. *vbi ſupra num.41. verſ. hæc durius ſculaſunt*. Et in principatu Cataloniæ poſt Michal. Ferret. a. *par. obſ. c.278. verſ. pro materia*, Iacob. Camer. *var. reſol. cap.13. in princ.*

Ex quibus remanent ſublatæ omnes exceptiones contra hanc probationem famæ, nempè quod non probetur immemorabilis, vel quadragenaria, quod teſtes de ea deponentes non ſint omni exceptione maiores, quod non percutiant tempus ante litem motam, quod non deponant cum requiſitis ad probandam formam, quod plures ſint vaſalli, & multi ex eis agricolæ. Ad hæc enim, & alia obiecta patet reſponſio ex ſupradictis. Et ita concluſum, probari famam priuilegij. 8

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Legitimæ.

Veneris 14. Ianuarij 1616.

ARGVMENTVM.

Legitima de quibus bonis detrahatur, & præſertim an ex bonis feudalibus, eſt notabilis, & magiſtralis deciſio, & ad eam ſemper recurro in occurrenti caſu.

SVMMARIVM.

Legitima detrahitur de omnibus bonis emptis de pecunijs paternis, num.1.

Legitima detrahitur ex feudo empto de pecunijs paternis, n.1. & per totam deciſionem.

Feudum in Regno Neapolitano emptum à patre computandum eſt in legitimam filij, num.1. Amplia etiam in feudo ex pacto, & prouidentia, num.2. Amplia etiam ſi feudum eſſet dignitatis, & primogenitis tantum deberetur, n.3.

Feudum emptum de pecunijs patris, etiam ſi eſſet ex pacto, & prouidentia, poteſt pater vni ex filijs prælegare, num.4.

Feudum emptum à patre de proprijs pecunijs poteſt ab eodem patre alienari in præiudicium filiorum, num.5.

Feudum emptum à patre de proprijs pecunijs reputatur peculium profectitium, n.5. verſ. vnde neceſſario.

Cardinales, & Clerici numquid ſint feudi incapaces, numer.6.

Legitima detrahenda eſt ex paternis pecunijs, quibus feudum emptum fuit, etiam quod pater ſit feudi incapax, n.6. verſ. hoc tamen.

Feudi donatio facta filio cenſetur in peculium profectitium conceſſum, n.7.

Peculium profectitium non egreditur de dominio patris, n.7. verſ. quod peculium.

Donatio facta filio non valet, nec morte confirmatur, niſi etiam fuerit inſinuata, n.8.

Legitima detrahitur ex bonis per patrem filio donatis, num. 8. in fine.

Donatio facta ſub conditione, ſi donatarius donatori ſuperuixerit, mortuo donatario ante donatorem reſoluitur, num.9.

DECISIO DCCIII.

IN deciſione coram me, ſub die 22. Iunij præteriti facta, quod de bonis omnibus Cardinalis ab Altemps ad fauorem Excellentiſſimi Domini Ioannes Angeli ipſius ex Roberto filio naturali in ampliſſima forma legitimato nepotis legitima eſſet detrahenda, Domini particulariter videndum reſeruarunt, an ſub dicta diſpoſitione feudum quoque Neapolitanum veniret, & propoſito per me dubio, fuit affirmatiuè reſponſum, quia cùm iſtud feudum Meſuracæ nuncupatum de pecunijs ipſius Cardinalis fuerit emptum, vt apud partes non controuertitur, & ex iuribus datis apparet, ad effectum vtique detrahendi legitimam, debet inter eiuſdem Cardinalis bona computari, Bart. *in l.1. §. nec*, Caſtr. 1

n.6.

Digitized by Google

n.6. de collat. bon. Bal. in l. omnimodo, §. imputari ſub num.3. verſ. tunc illa pecunia, vbi Salyc. ſub num.6. verſ. quædam eſt militia, Paul. de Caſtr. n.4. verſ. ſi verò frater acquiſiuit, C. de inoffic. teſtam. Idem Caſtr. in l. illud num.4. verſ. eſt ergo militia, vbi Alex. num.1. verſ. quod ſi pater. expendit. Iaſ. ſub num.4. verſ. nam debet ſcire, C. de collat. Idem Alex. in l. ſi patrono n.5. & ſeq. ff. ad Treb. Bald. conſ.110. ſub num. 2. verſ. niſi, & tunc eſſet empta lib.5. Fabian. in auth. nouiſſ. num.114. verſ. niſi tunc expenſa, C. de inoffic. teſtam. Bero. conſ.113. n.38. lib.2. Grat. in §. legitima q.21. num.5. Surd. conſ.427. num.45. in fine, verſ. hæc autem concluſio lib.3. Et in ſpecie de feud. in Regno Neapolitano, quòd illud veniat in legitimam computandam, Capyc. deciſ.2. num. 7. Vincent. de Franch. dec.368. n.5. Intrigliol. centur.1. quæſt. 51. num.275. Hartman. Piſtor. quæſt. iuris lib.2. par.2. qu. 38. n.5. & 6. Schrader. de feud. par.7. c.1. ſub n.45. verſ.3. concludo, vbi de communi Roſenthal. de feud. c.7. n.6. & 14. Vbi etiam de communi.

2 Quod pariter locum haberet etiam ſi dictum feudum eſſet ex pacto, & prouidentia, cùm verſemur in primis ſucceſſoribus, Molin. de primog. Hiſp. lib.1. cap.8. num.10. verſ. hæc autem, Vincent. de Franch. dict. dec.368. num.5. Clar. in §. feudum q.73. num.6. verſ. contrarium, Menoch. conſ.498. num.18. lib.5. Cephal. conſ.3. n.115. lib.1. Salyc. in d. l. omnimodo, §. imputari ſub num.9. C. de inoff. teſtam. Alex. in l. ſi patroni ſub num.4. & ſeq. ff. ad Treb. & conſil. 29. num.4. verſ. ſed vbi fuiſſent lib.5. Rip. in l. in quartam, vbi Ruin. ſub num.27. ff. ad leg. Falcid. Burſat. conſ.73. nu. 15. lib.2. Caras, qui de communi in §. legitima qu.21. ſub num.5. verſ. ſin verò, Valaſch. de iure emphyt. qu.46. verſ. ſin autem feud. Vaſq. in tract. de ſucceſſ. creat. part.1. lib.3. §.30. limit.34. ſub num.235. verſ. ſed prima opinio, Iacob. de S. Giorgio in inueſtitura feudali in verbo, & cum pacto il 3. ſub num.17. Curt. iun. in tract. feud. 4. part. num. 134. Schrader. de feud. part.3. cap.5. ſub num.45. verſ. 3. concludo, Hartman. Piſtor. quæſ. iuris lib.2. qu.38. num. 4. & ſeq.

3 Et procederet quoque, ſi feudum eſſet dignitatis, & primogenitis tantum deberetur, Iſern. in cap. Imperialem, §. præterea Ducatus num.39. & 40. & ibidem in verb. conſuetudo in princ. Afflict. num.79. verſ. in contrarium, facit Bald. ſub num.23. prohib. feud. alienat. per Feder. Luca de Penna in l. prima ſub num.31. verſ. nam ſi pater de lucrat. deſcript. lib.10.

4 Confirmatur, quia pater, de cuius pecunijs feudum eſt emptum, etiam ſi eſſet ex pacto, & prouidentia, valet vni ex filijs illud prælegare, Bald. in l.1. num.32. C. per quas perſon. nobis acquiritur, Crauet. conſ.135. n.8. Corn. conſ.37. num.13. verſ. concludit lib.3. & conſ.51. n.13. verſ. quod autem acquiſitio eſt lib.3. Gozad. conſ.75. n.12. Pinell. de bon. matern. in l.1. & 13. n.98. verſ. hoc autem tutius, Natt. conſil.475. n... Menoch. conſil.161. num.6. Peregr. conſil.8. n.23.

5 Necnon alienare poteſt in filiorum præiudicium, Iſern. in cap.1. ſub num.10. verſ. ſed loquitur in feudo, & ibidem Aluarot. num.8. Ballaran. n.13. Præpoſit. ſub n.13. verſ. an agnat. Afflict. num.14. de alienat. feud. pater. Lofred. conſil.52. n.1. Clar. in §. feud. quæſt.40. verſ. ſi verò, vt nouum, Ripa in d. l. in quartam num.179. Natt. conſil.501. num.17. Gozad. conſil.75. num.12. Schrader. de feud. par.8. cap.8. num.2. Vnde neceſſariò ſequitur illud in æſtimatione legitimæ computan. & vti peculium profectitium iudicari, Iſern. in d. cap. Imperialem num.39. de prohibita feud. alien. per Feder. Alber. Brunus conſil. feud.134. verſ. quod ſi dicatur legitimam lib.2. Alexand. conſil.89. num.7. & 8. lib.4. Surd. dicto conſil.427. num.450. cap.46. verſ. non eſt curandum lib.3.

6 Non obſtat Cardinalem fuiſſe huius feudi incapacem, & propterea non poſſe illud in eius hæreditate computari, Iſern. in cap.1. circa fin. de cler. qui inueſt. fecit, Roſenthal. de feud. cap.7. qu.29. n.10. quid enim ſit de iſta concluſione, quæ plures habet limitationes, vt per eundem Roſenthal. d. cap.7. quæſt.30. & Capyc. deciſ.10. & præſertim, quando feudum eſt emptum, in eo Clericum ſuccedere tenent relati per Rol. conſil.23. num.2. 3. & 4. & 25. lib.1. Hic tamen ſufficit, ſummam ſcutorum 165. millium in emptione huius feudi erogatam eſſe de Cardinalis hæreditate, ad effectum computandi legitimæ quantitatem, Burſar. in d. l.1. §. nec, Caſtren. n.6. de collat. Capyc. deciſ.2. n. 6. & 7. Iſern. in d. c. Imperialem, §. præterea Ducatus. Vbi

Afflict. ſub n.79. Balzar. n.39. de prohibita alien. feud. per Feder. Alber. Brun. conſil. feud.135. verſ. quod ſi dicatur vol.2. Lucas de Penna in l.1. n.31. verſ. nam ſi poteſt, C. de imponen. lucr. deſcript. lib.10. Tiraquel. de primog. qu.51. n.3. & alij in 1. concl. alleg.

Nec releuat prædictam ſummam dici non poſſe in hæreditate Cardinalis exiſtere, cùm ille Roberto filio ſuo eam donauerit. Nam vltra, quod talis donatio non apparet, quo caſu dicta ſumma in peculium conceſſa præſumitur, l. finali, ff. de pecul. legat. Burſar. in l. ſi donatione n.4. verſ. aut ſimpliciter tradidit, C. de collat. Bald. ibidem num.10. verſ. ſi autem, Salycet. num.5. ſed iuxta præfat. Caſtr. num. 3. idem Bartol. in l.1. §. ſi parens, ff. ſi quis à parent. fuerit manum. vbi Caſtr. in §. legitima quæſt.27. num.7. Dec. conſil.86. column. fin. verſ. nam reſponderi poteſt, Menoch. de præſumpt. præſumpt. num.26. & ſeq. lib.3. & conſil.450. Peregr. de fideicom. art.36. num.123. verſ. intellige, Mant. de tacit. lib.13. tit.28. n.1. & ſeq. Ceph. conſ.494. num.25. & conſ.495. n.11. & ſeq. Honded. conſ.59. nu.24. & ſeq. lib.1. Quod peculium de dominio patris non egreditur, l. certum, C. fam. erciſc. & l. fil. licet, §. cum autem, C. de coll. vbi gloſ. & Caſtr. in d. l. certum ſub num.1. ad fin. & in d. l. filiæ licet in princ. & vtrobique Bald. Salyc. & communiter omnes. 7

Dato tamen, quod hoc peculium donatum præſumeretur, donatio nihilominus vti filio in poteſtate exiſtenti facta non ſuſtinetur, l. donationes, quas parentes, C. de don. inter virum, & vxor. l.2. C. de inoff. donat. Bartol. in l. frater à fratre col. fin. ff. de condict. indeb. Honded. conſil. 59. num.29. lib.1. Nec illa morte confirmaretur, niſi fuiſſet etiam inſinuata, dum quantitatem excedit, vbi præfinitur, quo caſu expreſsè confirmatio requirebatur, d. l. donationes, §. ſi verò, C. de donat. inter vir. & vxor. Honded. dicto conſil.59. num.35. 36. & ſeq. lib.1. Præterea, quamuis confirmaretur morte donatio, ex illa tamen legitima deberetur, Bart. in d. l. in quartam colum. antepenul. verſ. ſi verò donatio, & in l. etiam, §. ſi mortis, ff. de bon. lib. Peregr. de fideicom. art.36. num.24. 8

Nec valet dicere, huiuſmodi peculium in ſolemni donatione per Cardinalem ad Roberti fauorem factam comprehendi, quia cùm illa fuerit ſub conditione, videlicet, ſi Robertus Cardinali ſuperuixiſſet, Roberto præmortuo illa fuit reſoluta, l.1. in princ. §. item, ff. de donat. Tiraquel. de retract. conuent. §.1. gl.7. n.3. & ſeq. & vlterius eadem non officeret, quia Cardinalis ita donauit Roberto, vt ſibi facultatem reſeruauerit de bonis donatatis, tam inter viuos, quàm in vltima voluntate diſponendi, prout ſucceſſiuè in teſtamento diſpoſuit, dum hoc feudum primogenituræ ſubiecit. 9

Ex quibus benè firmatum apparet in huius legitimæ detractione, feudi quoque Menſuratæ de pecunijs dicti Cardinalis empti, habendam eſſe rationem, &c. 10

R. P. D. BVRATTO.

Meleuitana Conſeruæ.

Mercurij 27. Ianuarij 1616.

ARGVMENTVM.

In hac dediſione, quæ magiſtralis eſt, ponuntur plures caſus, in quibus teſtes præſumuntur iurati ex Notarij aſſertione, dicentis teſtis iuratus, &c. & ad eam ſemper recurras.

SVMMARIVM.

Teſtes non præſumuntur iurati, etiam quod Notarius enunciatiuè aſſerat teſtis iuratus, & n.1.

Teſtes præſumuntur iurati, quando ſunt examinati coram iudice in diebus certis, diſtinctis, & non feriatis, numer.2.

Teſtes præſumuntur iurati, quando ſunt examinati parte citata ad videndum illos iurare, n.3.

Teſtes præſumuntur iurati, quando pars non oppoſuit iuramenti defectum, n.4.

Teſtes præſumuntur iurati ex aſſertione Notarij dicentis teſtis iuratus, &c. & quando ſic de ſtylo ſeruatur, num.5. & 6.

Notariorum aſſertioni ſtatur in ordinarijs, n.6.

Stylus in reſpicientibus proceſſum, & in modo procedendi attenendus eſt, n.6.

Teſtes in eorum iuramento, quando examinantur, non eſt neceſſe, quod tangant ſcripturam, n.7.

DECISIO DCCIV.

1 LIcet iuramentum non præſumatur teſtibus delatum, tanquam ſolemnitas extrinſeca, Butr. *in cap. tuis num.5. in fine, verſ. ſi autem apparet*, & ibi Abb. *num.8. de teſt.* Nec probetur per verba iuratus, vti enunciatiua Notarij de præterito, Ioan. Andr. *in Apoſtill. magn. ad Specul. tit. de teſtib. §. ſequitur, verſ. ſi vero*, Caputaq. *deciſ.123. alias 5. part.2.* quam Rota ſequitur. Dixerunt tamen Domini plura concurrere, ex quibus probatur iuramentum præſtitum fuiſſe à teſtibus Prioris Sanctæ Euphemiæ in actu examinis, & quod Notarius ſcribendo, teſtis iuratus, intellexit actum tunc geſtum, & ſic de tempore præſenti.

2 Primò conſtat de præſentia iudicum Commiſſatiorum ex verbis teſtium, qui omnes loquuntur cum eiſdem Commiſſarijs incipiendo examen, *Signori io mi econai, &c.* & examina ſunt facta ſub certis, & diſtinctis diebus, quos non conſtat fuiſſe ferlatos, & tales, quod teſtes non potuerint recipi, ex quibus reſultat probatio iuramenti, Bald. *in l. iuris iurandi num.6. verſ. ſolue, C. de teſtibus*, & ibi Salyc. *num.4.* Sichard. *num.8. verſic. dubitant autem*, & fuit dictum in Brixien. beneficij 3. Martij 1600. coram R. D. meo Damaſceno, nouiſſimè Farinac. *de oppoſ. contra exam. qu.74. n.78.*

3 Tantò magis, quia examen non poteſt dici nullum ex defectu citationis, vt fuit reſolutum in hac cauſa 10. Iunij præteriti. Et ideò probatur iuramentum prædictum de verbo, *iurauit*, ſine mentione tactus ſcripturarum, & fuiſſe deciſum coram bon. mem. Card. Blanchetto in quadam Cluſina, refert, & ſequitur Cæſ. de Graſſ. *deciſ.13. num. 6. de teſtib.*

4 Secundò, exhibitio interrogatoriorum facta pro Magno Magiſtro abſque oppoſitione defectus iuramenti, vt fuit conſideratum in Veneta fœderis matrimonij 8. Ianuarij 1598. & in Ianuen. pecuniaria 16. Martij 1616. coram R. D. meo Vbaldo.

5 Tertiò, omnem difficultatem viſum fuit Dominis tollere vſum de partibus ſcribendi iuramentum teſtium per verba præteriti temporis, licèt ſit delatum de tempore actus, qui ſtylus in ordinatorijs in hac materia teſtium attenditur, *l. tertia, §. ſed & Diui, ff. de teſt.* & ibi Bald. in vtraque lectura, Florian. *num.3.* Iacobin. *num.1.* & eſt regulare in omni alia materia, gloſ. *fin. in cap. quod clericis*, & ibi Abbas *num.10. & 11. de foro competen.* & de ſtylo Hiſpaniarum attendendo, quod teſtes iurent in manibus Notarij, Verall. *deciſ.265. par. tertia*, & in noſtris terminis Seraphin. *deciſ.157. num. 26.* & fuit dictum in dicta Ianuen. pecuniariæ, & ſtante huiuſmodi ſtylo ex dictis verbis *iuratus*, &c. probari iuramentum, Alciat. *rubr. de iureiur. in fin.* Didac. *in cap. quamuis de pact. par. prima, §.1. num.2. in fin. verſic. imo.*

6 Quod autem iſte ſit ſtylus loci, ſatis liquere dixerunt ex atteſtatione Notariorum actuariorum expreſsè diſponentium, quod in actu delationis iuramenti ſolent illud ſcribere per verba præſentis temporis, & huiuſmodi atteſtationes in ordinarijs Rota attendit, vt fuit tentum in Mediolanen. reſciſſionis contractus coram R. D. meo Damaſceno, & in Vlixbonen. iuris deputandi 14. Martij 1603. coram R. Attrebaten. & in Aretina Spolij 12. Decembris 1603. coram R. D. meo Decano. Quod in ſpecie diſponitur *in dicta l. tertia, §. ſed & Diui, ſeu in §. teſtes*, vbi præſertim Iacobin. poſt Florian. *num.5.* & regulariter in omni ſtylo reſpiciente proceſſum, Ioan. Fab. *in §. ex non ſcripto num.13.* & ibi Ang. *num.8. verſic. vnum addo, Inſtit. de iur. nat. gent. & ciuil.* cum pluribus per Rebuff. *tractatu de conſuetud. art.2. gloſ.13. num. 52.* & ad illum probandum Rota attendit etiam teſtes inter alios, Peregrin. *deciſ.52. alias 82. lib.1.* & confirmatur, quia etiam multi ex teſtibus Magni Magiſtri fuerunt eodem modo recepti. Quibus omnibus inſimul conſideratis ſatis probatur iuramentum teſtibus præſtitum fuiſſe, & eo magis, quia non ſolum in partibus fuit de hoc obiectum in tribus inſtantijs, in quibus cauſa fuit acerrimè ventilata coram iudicibus optimè de ſtylo informatis, ſed ſolum conſideratæ fuerunt depoſitiones teſtium, & oppoſitiones perſonales, & ſatis etiam coadiuuatur ex ſtabilimeno Religionis, in quo cauetur opus non eſſe, quod hæc, & alia acta iudicialia in ſcriptis redigantur, quod etiam important clauſulæ, cum quibus commiſſa eſt cauſa *alla dritta, more militari, & ſine aliqua ſolemnitate proceſſus.*

Ex quibus ceſſat obiectum ſolemnitatis iuramenti, 7
quia non enunciatur tactus ſcripturarum, vt in deciſ. Verall. 123. & 246. *par.2.* & 295. *par.3.* Cum iuramentum pro ſui eſſentia non requirat tactum ſcripturarum, ſed ſolum, quod teſtes verbis iurent, *cap. & ſi Chriſtus de iureiur.* & ibi Doct. Abb. *in rubr. n.2. in dicto c. fraternitatis n.13. verſ. iuramentum tamen*, & ibi Felin. *ante medium n. 12. de teſtib.* Didac. *in c. quamuis par.1. §.1. in princip. de iureiur.* Nam forma, & ſolemnitas eſt de iure poſitiuo *cap. hortamur 2. quaeſt. 9.* Didac. *dicto §.1. num.2. circa fin.* Quæ ſublata eſt per dictas clauſulas, vt dictum fuit in præcedenti reſolutione. Et ideò ex his concluſum fuit, exceptiones defectus iuramenti non obſtare teſtibus Prioris S. Euphemiæ, &c.

R. P. D. VBALDO.

Romana Domorum.

Sabbati 23. Ianuarij 1616.

ARGVMENTVM.

Spoliato non datur retentio, ſed redintegratio, & an ſpoliatur dicatur is, qui ſe pro ſpoliato habuit. Itaque amiſerit non ſolum poſſeſſionem naturalem, ſed etiam ciuilem. Cætera ſupple in Summario.

SVMMARIVM.

Manutentio non datur ſpoliato, ſed redintegratio, numer.1. & 2.

Poſſeſſor habens ſe pro ſpoliato numquid cenſeatur ſe ſpoliatum habere non ſolum poſſeſſione naturali, ſed etiam ciuili, n.2.

Vendens cum reſeruatione dominij, donec pretium ſoluatur, non amittit rei venditæ dominium, facit fructus ſuos, & ei competit retentio, n.3.

Manutentio datur ad ſtatum rei, qui erat tempore litis, quid ſi res mutauerit faciem, n.3.

DECISIO DCCIV.

DOmini receſſerunt à deciſis in hac cauſa 24. Februar. 1612. quo ad domum ſubhaſtatam, & quicquid eſſet dicendum de nullitate, vel iniuſtitia ſubhaſtationis, ratio hodiernæ reſolutionis fuit duplex. Prima, quia Ioannes Franciſcus videtur habuiſſe ſe pro ſpoliato, prout faſſus fuit in commiſſione petendo ſe reſtitui in ſtatum, & poſſeſſionem, in qua antea erat, & certum eſt, ſpoliato non dari manutentionem, Faber. *in §. retinendæ, Inſtit. de interd.* Couar. *pract. qu.c.17. n.3.* Caputaq. *deciſ.43. lib.2. in manuſcr.*

Neque viſum fuit obſtare, quod in deciſione dicitur, 2
videlicet, quod talis confeſſio intelligatur reſpectu naturalis poſſeſſionis, quam amiſit, cuius ratione datur redintegratio, non autem ciuilis, quam Io. Franciſcus retinuit, & cuius reſpectu competit manutentio, iuxta deciſ. Put. 419. *quæ eſt 409. in nouiſſ.* Quia fuit reſponſum, Rotam non admittere ſimpliciter illam deciſionem, ſed quando ex circumſtantijs facti apparet, quod, qui dixit ſe ſpoliatum, intellexit de turbationibus, & moleſtationibus de facto illatis, & quod animo retinuit ciuilem, ſecus ſi ex circumſtantijs facti apparet contrarium, & quia narrauit actum poſitiuum ſpoliationis, tunc enim adeundo iudicem pro recuperatione, ſignum eſt, quod amiſit vtramque poſſeſſionem, & non competit manutentio, vt fuit ſæpius reſolutum, & ſignanter in Vlixbonen. præeminentiarum 18. Aprilis 1603. coram bon. mem. Iuſto, & in Hiſpalen. præeminentiarum 16. Iunij 1606. coram R. P. D. meo

Pam-

Google

Pamphilio, & in Carthaginen. Canonicatus 6. Aprilis 1609. *& in Placentina Beneficij* 1. *Iulij* 1611. *coram Illuſtriſſimo Cardin. Lancellotto*, ſed in propoſito Ioannes Franciſcus faſſus eſt ſe ſpoliatum, narrando actum poſitiuum venditionis domus, & petit ſe reſtitui ad antiquam poſſeſſionem, vt dictum eſt.

3 Secunda ratio fuit, quia viſum fuit Domino Pandolphino competere retentionem domus pro pecunijs expoſitis pro Rubeo de pretio dictæ domus, & quicquid eſſet dicendum de alijs pecunijs, quæ dicebantur ſoluta diuerſis Rubei creditoribus, per medium Banchi ſacri Montis Pietatis, circa quæ DD. nihil firmarunt, res videbatur tranſire de plano pro ſcutis 345. quæ D. Pandolphinus ſoluit Palmettæ, à qua Rubeus domum emerat, cum reſeruatione dominij, donec integrum pretium perſolueret, à qua etiam Pandolphinus reportauit ceſſionem iurium, & ſic dominium remanſit penes ipſum. Vnde ſaltem pro iſta rata fructus domus fecit ſuos, quo caſu etſi ipſius immiſſio nulla fuiſſet, competit & retentio donec ſibi de credito ſatisfiat, *l. ſi non ſortem*, *§. ſi certum*, *vbi gloſſ. in verb. retinebitur*, & ibi Bart. *in fin.* Caſtren. & Alexan. *num.* 6. Iaſ. *num.* 10. *& alij, ff. de condict. indebit.* cum alijs per Surd. *deciſ.* 46. *num.* 7.

4 Aſſerebatur etiam per Informantes, pro D. Pandolphino fundamentum alias reſeruatum in deciſione de qua agitur, quod cum domus mutauerit faciem, & incorporata fuerit cum alia domo, & vinea, & omnia ſimul redacta ad inſigne ædificium viridarium, non videtur poſſe competere Rubeo manutentio, quæ datur ad ſtatum, qui erat tempore motæ litis, vt fuit dictum *in Romana Officiorum Plumbi* 4. *Iulij* 1601. *coram bon. mem. Card. Pamphilio, in alia Romana Spolij rationis Bancharia* 9. *Maij* 1586. *coram eodem*, ſed quia exemplo hæc demutatio negabatur, quo ad domum ſubhaſtatam, & controuerſia facile dirimi poteſt ex inſpectione loci, ideò DD. circumſcripto hoc motiuo receſſerunt à deciſis tantùm, ex ſupradictis. Et ita fuit concluſum, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Ferrarien. Decimarum.

Mercurij 27. *Ianuarij* 1616.

ARGVMENTVM.

Succeſſori in Epiſcopatu an, & quando noceant attentata per defunctum anteceſſorem.

SVMMARIVM.

Succeſſor in Epiſcopatu in his, in quibus commodum, vel vtilitatem habet iudicatur tanquam tertius habens ius de nouo creatum à Papa, n. 1.

Attentata ab Epiſcopo defuncto non nocent ſucceſſori, qui ex dictis attentatis nullum commodum, vel vtilitatem percepit, n. 1.

Succeſſor in Epiſcopatu non tenetur ad debita contracta per defunctum, niſi quatenus ex cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis contracta fuerint, n. 2. *Declara, vt n.* 3.

Attentata per Procuratorem non nocent principali, niſi habuerit ſpeciale mandatum ad attentandum, n. 4.

Tertius veniens ad cauſam in ſtatu, & terminis, in quibus reperitur, an & quando cenſeatur approbare acta iam facta, num. 5.

DECISIO DCCV.

1 Annis præteritis Epiſcopus Fontana appellatione pendente, fecit nonnullas inueſtituras de bonis, & decimis controuerſis pluribus perſonis, à quibus etiam pro Capiſoldis recepit diuerſas pecuniarum ſummas, quæ omnia cum fuerint per ſententias declarata attentata inter ipſum Epiſcopum, & Dominos de Pepulis, deuentum fuit ad tranſactionem. Obijt poſteà D. Epiſcopus, & per eius obitum ad Epiſcopatum promotus fuit illuſtriſſimus D. Cardinalis Lenius, qui cum vellet proſequi ius Eccleſiæ ſuper dictis bonis, & decimis, fuit ei oppoſitum de dicta tranſactione ſuper qua dedi particulare dubium, eòque propoſito cum pars DD. de Pepulis eiceſſerit, fuit deuentum ad diſputationem ſuper dicta exceptione attentatorum, & ita ſupradicta die Domini cenſuerunt, quod facta per D. Cardinalem reuocatione, & renunciatione, dd. inueſtitutarum exceptio attentatorum ei non obſtet, quia non apparet, quod D. Cardinalis in aliquo ſucceſſerit dicto Epiſcopo Fontana, nec vllum aliud commodum, vel vtilitatem ex huiuſmodi attentatis perceperit, adeò vt dici poſſit, quod in aliqua re attentata ſucceſſerit, & ſic debet iudicari tanquam tertius habens ius de nouo creatum à Papa, Roman. *conſ.* 374. *ſub num.* 5. *verſ. ſed prælato*, Rota *deciſ.* 13. *de procur. in nou.* cui propterea exceptio attentatorum non obſtat, Rota *deciſ.* 2. *vt lit. penden. in antiq.* Lancell. *de attent. par.* 1. *cap.* 3. *num.* 4. *& ſeq.* Put. *deciſ.* 74. *lib.* 2. Mohed. *deciſ.* 4. *num.* 1. *vt lit. penden.* Achill. *deciſ.* 28. *de appell.* Seraphin. *deciſ.* 582. *num.* 2.

Nec releuare, quod Epiſcopus Fontana dictas pecunias pro Capiſoldis perceperit, quia cum illas malè perceperit, nec conſtet, quod in aliquam Eccleſiæ vtilitatem eas conuerterit, D. Cardinalis etiam vti ſucceſſor in Epiſcopatu ad illarum reſtitutionem minimè tenetur, Rodoan. *poſt alios, de reb. Eccl. non alien. q.* 5. *an & quomodo ex alienat. num.* 20. *& num.* 13. Præterea nec etiam vti ſucceſſor teneretur ad illius debita ſoluenda, niſi quatenus ex cauſa neceſſitatis contracta fuerint, vel pecuniæ in vtilitatem Eccleſiæ verſæ probentur, *c.* 1 & ibi Abb. *num.* 1. *& ſeq. & alij, de ſolut.* Rota *deciſ.* 41. *de probat. in antiq.* Put. *deciſ.* 11. *lib.* 1. 2

Et ex his patet allegata pro Dominis de Pepulis præſenti caſui non applicari, quia omnia loquuntur, vel quando Epiſcopus ſucceſſit in re attentata, prout loquitur Abb. *in c. bonæ, num.* 6. & ibi Franchi *num.* 12. & Dec. *num.* 14. *de appell. & deciſ. in cauſa Portalegren. attentatorum* 1. *Iulij* 1587. *coram bon. mem. Bubalo.* Vel quando ſucceſſor habet cauſam ab attentante mediante ceſſione, vel reſignatione, vt tradit Lancell. *de attent. par.* 2. *cap.* 4. *ampliat.* 5. *num.* 3. *& part.* 3. *cap.* 29. *num.* 10. Modern. *de reſignat. lib.* 1. *quæſt.* 16. *num.* 10. *& ſeqq.* Hoc enim caſu reſignatario, vel ceſſionario exceptio attentatorum obſtat, ne alias per viam indirectam priuilegium attentatorum tollatur, vt per Put. *deciſ.* 45. *lib.* 3. 3

Neque obſtare, quod D. Cardinalis venerit ad antiquam litem cœptam à dicto Epiſcopo Fontana eius prædeceſſore in ſtatu, & terminis, in quibus reperitur qui propterea cenſeatur omnia acta feciſſe, ſua, & ſic approbaſſe etiam ſententias ſuper attentatis latas, quia fuit reſponſum, quod D. Cardinalis non venit ad cauſam proſequendo factum Epiſcopi prædeceſſoris circa dictas inueſtituras attentatas, ſed ſecundum ius Eccleſiæ ſuper recuperatione bonorum, & decimarum, & ideò licet quo ad hoc fecerit acta ſua, non tamen cenſetur approbaſſe dicta attentata, quæ prædeceſſor vti Eccleſiæ generalis adminiſtrator non habuit facultatem eius nomine remittendi. Hoc enim ſapit delictum ad quod requiritur mandatum ſpeciale, Caputaq. *deciſ.* 184. *part.* 2. & fuit dictum *in cauſa Feltren. Canonicatus* 18. *Aprilis* 1608. *coram R. D. meo Damaſceno*, & per conſequens ex huiuſmodi proſecutione litis ſuper iuribus Eccleſiæ non poteſt inferri ad approbationem actorum, & ſententiarum ſuper attentatis tanquam quid diuerſum, & ſeparatum *ad l. Papinianus, in princ. ff. de minorib.* 4

Maximè, quia dictæ ſententiæ ſuper attentatis loquantur ſolum de Epiſcopo Fontana, non autem de ſucceſſore, qualis eſt Dominus Cardinalis, qui propterea veniens ad cauſam in ſtatu, & terminis cenſetur ſolum voluiſſe approbare acta, & ſententias ſuper decimis, & alijs in negotio principali deductis eo modo, quo conſtant pro illarum faciliori recuperatione, non autem ſententias ſuper attentatis, quia ad eius intentionem potius repugnare potuiſſet ex adduct. coram bon. mem. Cardin. Seraphino *deciſ.* 906. *num.* 2. & ita deciſum, &c. 5

REVERENDISSIMO P. D. PAMPHILIO.

Romana Separationis thori.

Lunæ prima Februarij 1616.

ARGVMENTVM.

Ponuntur in hac deciſione plures cauſæ, quibus thori vir ſeparatio conceditur, propter quam

vir

vir tenetur dotem reſtituere vnà cum donatione propter nuptias, ſeu dotali lucro.

S V M M A R I V M

Separatio thori facienda eſt, quando vir accuſauit vxorem de arduo crimine, & eam carcere fecit, n. 1.

Separatio thori conceditur ex capitali odio inter coniuges, num. 1.

Separatio thori conceditur, quando vir ægrotanti vxori Medicos & medicinas neceſſarias non adhibuit, quando eam de domo ſua expulit, quando eandem gladio grauiter vulnerauit, n. 2.

Thori ſeparatio quando fit propter viri ſæuitiam fragilitatis cautionis amplius vxor committenda non eſt, n. 2. in fine.

Separatione thori facta maritus cogitur ad reſtitutionem dotis, vnà cum lucro dotali, n. 3.

Separatio thori conceditur ex cauſis ſuperuenientibus poſt coniugum reconciliationem, n. 2.

DECISIO DCCVI.

1 PRo Antonia informante, nempè faciendam eſſe ſeparationem thori, quia ex deductis ſatis conſtat quod maritus de arduo crimine eam accuſauit, & carcerare fecit, qui propterea dicitur eam proſequi odio capitali, *l. filio, §. Seia, ff. de adimen. legat.* Bart. *in l. 3. §. fin. n. 3. ff. eod. tit.* Abb. *in c. cum oporteat, in 4. de accuſat.* Burſat. *conſil.* 333. *num.* 5. quod præſtat iuſtam cauſam ſeparationis thori, *§. mitiores, in Auth. de nupt.* Abb. *in c. 1. n. 4. & alij de diuort.*

2 Maximè quia adſunt etiam teſtes, qui deponunt, quod eidem grauiter ægrotanti non ſolum non adhibuit vllos Medicos, & medicinas neceſſarias, ſed etiam eam domi, à qua coacta fuit diſcedere, ſolam reliquit abſque alimentis, quæ etiam requiſitus pluries ei ſubminiſtrare recuſauit, & quod poſtea eam domum reuertentem, vt cum eo habitaret, admittere noluit. Imò verbis etiam iniurioſis oſtio domus clauſo repulit, ac inſuper apparet, quod eam gladio grauiter vulnerauit, ex quibus omnibus ſaltem ſimul iunctis ſatis viſum fuit conſtare de nimia ſæuitia, & mala tractatione, adeò vt Antonia non ſit amplius committenda fragilitatis cautionis, ſed omnino ſit facienda ſeparatio, *iuxta text. in cap. ex tranſmiſſa, verſ. ſi autem, c. literas, in fine, reſtitutione ſpoliat.* Aym. *conſil.* 31. *num.* 4. *& ſeq.* & fuit ſæpè deciſum.

3 Præterea concurrit etiam, quod inter iſtos coniuges fuit alias facta ſeparatio thori, ſimiliter propter odium capitale, quod erat inter eos, ex quo maritus ſæpiùs de grauibus criminibus eam accuſauerat, & ex alijs deductis *coram bon. me. Card. Pamphilio, ſub die* 11. *Decembris* 1602. *&* 27. *Ianuarij* 1603. quæ per Dominos ponderata fuerunt ſaltem pro adminiculandis cauſis, quæ ſuperuenerunt, vt facilius ex iis facienda ſeparatio, quæ vbi prout in caſu iſto peruenit ex culpa mariti, ipſe tenetur etiam ad reſtitutionem dotis, & ad donationem propter nuptias, ſeu lucrum dotale, *ad text. in d. §. mitiores Auth. de nupt.* Rol. *conſ.* 50. *n.* 4. *& ſeqq. lib.* 3. Vincen. de Fran. *deciſ.* 244. Theſaur. *dec.* 130. *n.* 2. & de lucro donationis, ſeu dotis augmento, tenuit Rota coram bo. mem. Card. Seraphino *deciſ.* 1308. *n.* 2. *& deciſ.* 1315. *n.* 5.

4 Et ex his ceſſat, quod poſt ſeparationem inter dictos coniuges ſequuta fuerit reconciliatio, quia cauſæ ſuperius deductæ ſuperuenerunt poſt reconciliationem, quæ propterea cum vt docuit euentus ſubſecutus non fuerit diuturna, ſed antiquum odium, ex nouis cauſis renouatum fuerit tantò minus ad iſtum effectum viſa fuit attendenda ex trad. per Burſat. *dicto conſil.* 333. *n.* 11. *& ſeq.* & per Bar. *ſub dicta die* 27. *Ianuarij* 1603. *cum alijs allegatis*, & ita fuit reſolutum, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Aſculana iuris patronatus.

Mercurij 24. Februarij 1616.

ARGVMENTVM.

Iuris patronatus donatio non requirit ſtatutarias ſolennitates, nec ordinarij conſenſum, quando eſt facta compatrono, & tamen ex donationis effectuatione talis conſenſus præſumitur, quando autem ius patronatus dicatur gentilitium, ſeu hæreditarium, & quid in dubio præſumatur in hac deciſione benè declaratur.

S V M M A R I V M.

Inſtrumentum exemplatum à Notario ſucceſſore in officio Archiuiſta dicitur eſſe in forma probanti, n. 1.

Obſeruantia donationis, donationem probat, n. 2.

Donationis ſolennitates à Marchiæ conſtitutione requiſitæ non exiguntur in iure patronatus, ſeu alterius rei ſpiritualis, vel ſpiritualitati annexa donationi, n. 3.

Donatio iuris patronatus facta per patronum alteri compatrono non requirit conſenſum Epiſcopi, n. 4.

Iuris patronatus donatio effectuata facit præſumere interuentum conſenſus Epiſcopi, n. 5.

Ius patronatus dicitur hæreditarium, & non gentilitium quando ſic conſtat de eo plures factas fuiſſe præſentationes, num. 6.

Iuris patronatus præſentatio facta ab vno patrono non præiudicat alteri dictam præſentationem ignoranti, num. 7. & 9.

Ius patronatus in dubio præſumitur potius hæreditarium, quam gentilitium, n. 8.

Clauſula pro ſe, &c. *extenditur pro filijs hæredibus, & ſucceſſoribus, n. 10.*

DECISIO DCCVII.

PIerotius Pica, & Litis Conſortes, contra deciſionem coram me, ſub die 18. Maij præteriti factam excipiebant, non eſſe Ioſephi gratiam iuſtificatam, quia cùm ius patronatus, de quo agitur, ad tres familias pertineret, nimirum de Antheis, Falconerijs, & Catalinis, dici non poterat Ioſephus à medietate patronorum, ſed à tertia ſolum parte præſentatus, cùm illum Falconerij tantum præſentaſſent, ad quam tollendam exceptionem, vltra deducta contra familiam de Antheis, fuit pro parte Ioſephi productum inſtrumentum donationis de tertia parte huius patronatus ad fauorem Vincentij Falconerij factæ per Balthaſarem de Catalinis, & per hoc Falconerij, cum prætenderent ſaltem in omnem caſum duas ex tribus partibus ſibi competere, cauſa denuò per me propoſita, & omiſſa diſcuſſione reſpectu familiæ de Antheis, viſum particulariter fuit, de iuribus huius donationis, quam Domini validam eſſe cenſuerunt, & per conſequens fuit prima deciſio confirmata. Conſtat enim ex iuribus productis Balthaſarem de anno 1541. donaſſe partem in iſto iure patronatus ſibi competentem Vincentio Bernardini alterius compatroni filio, nec non Falconerios, in prætenſione de anno 1608. fuiſſe vſos dicta donatione, & ſic quaſi poſſeſſionem acquiſiuiſſe, Abb. *conſil.* 54. *num.* 2. *verſ. ſed per præſentationem, lib.* 1. Dec. *conſil.* 134. *nu.* 1. *cum alijs in deciſione allegatis.* 1

Non obſtat, donationis inſtrumentum non eſſe in forma probanti. Nam vltra quod ante motam litem de Anno 1585. fuit illud à Notario in officio Archiuiſtæ Succeſſore exemplatum. Vnde dicitur probare, Felin. *in cap. cum P. Tabellio de fide fide inſtrumentorum*, Caputaq. *deciſ.* 101. *nu.* 3. *part.* 2. Seraphin. *deciſ.* 1481. Ceſſat nihilominus obiectum ex obſeruantia eiuſdem donationis, vt dixi, de Anno 1608. ſubſecuta, Bald. *conſil.* 400. *nu.* 5. *lib.* 4. *& conſ.* 402. *n.* 9. *lib.* 5. Aym. *conſil.* 101. *n.* 4. Grammat. *deciſ.* 106. *n.* 9. Rota *deciſ.* 375. *n.* 4. *part.* 1. *diuerſ.* 2

Non obſtat ſolennitatis defectus, cùm in donatione Iudicis decretum, iuxta Marchiæ Conſtitutionem, non interuenerit, dicta enim Conſtitutio locum non habet in iure patronatus, ſicut neque in alia re ſpirituali, vel ſpiritualitati annexa, Lambert. *de iure patronatus part.* 1. *lib.* 1. 4. *quæſt. princip. art.* 9. *nu.* 7. Seraphin. *deciſ.* 424. Honded. *conſil.* 20. *lib.* 2. Et fuit ſæpiùs deciſum. 3

Nec pariter obſtat, Epiſcopi aſſenſum non interueniſſe, quia cùm verſemur in donatione per Patronũ alteri compatrono facta, dictus aſſenſus non fuit neceſſarius, Gloſſ. 1. *verſic. ſed poteſt dici in cap. nemini*, vbi Bellam. *in princip.* 16. *quæſt.* 7. Caſtren. *in l. voluntas, num.* 5. *C. de fideicommiſſ.* vbi Iaſ. *n.* 8. *& in l. qui Romæ, §. duo fratres, n.* 76. 4

vbi

vbi Rip. *num.87.verſic.4. facit, ff. de verb. oblig.* Lambert. *de iurepatr.2. par.1. lib prim. qu. princ. art.12. per totum*, Caputaq. *deciſ.131. part.2.* Achill. *deciſ.10. de iure patron.* Pariſ. *de confid. qu.28. n.184.*

5 Et in omnem euentum, ſtaote donationis effectuatione præſumitur Ordinarij conſenſus interueniſſe, Lambert. *de iurepatr.2. par. primi libri 1. quaſt. princip. art.8.* Franc. Marc. *deciſ.473. n.3. par.1.* Dec. *conſil.639. n.3. & ſequen.* Tanis *deciſ.20.*

6 Non obſtat, donationem filio ſoo præiudicare non potuiſſe, tanquam iuspatronatus eſſet gentilitium, nam ex præſentationibus de Anno 1523. & 1608. quæ ſortitæ fuerunt effectum, apparet nonnullos patronos hæreditario nomine præſentaſſe, & poſtea cum fœminæ vnà cum earum deſcendentibus admiſſæ fuerint ad præſentandum, vt ex præſentatione de anno 1612. facta colligitur, ſatis dicitur, iuspatronatus hæreditarium, Roch. *de iurepatron. verſ. competens alicui num.2.* Peregrin. *conſil. 33. num. 4. & ſeqq. lib.1.* Et fuit dictum in Florentina de Riccaſulis 10. Martij 1603. & 12. Februarij 1604. coram Illuſtriſſimo Lancellotto.

7 Nec refert, Odoardus de anno 1608. ſine hac hæreditaria qualitate præſentaſſe, dicta enim præſentatio, vt firmatum fuit in deciſione, tanquam ignorantibus Falconerijs emanata, oullius fuit roboris, & momenti, Calderin. *conſil.6. de cauſ. poſſ. & propriet.* cum alijs in deciſioe allegatis.

8 Accedit, ſi qualitas iſtius Patronatus dubia redderetur, tunc illud potius hæreditarium, quam gentilitium eſſe præſumendum, Innocent. *in rub. de iurepatron. num.4.* Abb. *in cap. cum ſæculum num.5. eodem titul.* Ruin. *conſil. 108. num.11. lib.5.* Couar. *variarum reſolut. lib.2. cap.18. n.7.* Aret. *in cap. ſignificauit num.39. verſic.3. ſed poſito, de teſtibus*, Dec. *conſil.149. n.1. verſic. ſiue etiam*, Pariſ. *conſil. 48. n.9. lib.4.* Gabr. *conſ.146. n.5. lib.2.* Peregr. *conſ.33. nu. 10. lib.1.*

9 Nec valet dicere, ius patronatus abdicatum non fuiſſe ab Aouncio donantis filio, qui non obſtante huiuſmodi donatione per præſentationem de anno 1586. ſuam quaſi poſſeſſionem conſeruauit. Nam cùm ille ſeorſum à Falconerijs, & ipſis ignorantibus, præſentauerit, ſibi præſeruare non potuit quaſi poſſeſſionem, Abb. *in cap. cum Eccleſia Sutrina num.25.* & ibi Ripa *num.54. de cauſ. poſſeſſion. & propriet.* Caputaq. *deciſ.342. part.2.* Altera eiuſdem præſentatio de anno 1608. apparet reiecta, cum ille ius non haberet.

10 Non obſtat, Balthaſſarem ius ſuum, non autem filijs, & ſucceſſoribus competiturum douaſſe, quia contrarium in donationis inſtrumento legitur, *ibi donauit pro ſe, &c.* quæ clauſula pro filijs hæredibus, & ſucceſſoribus extenditur, Seraph. *deciſ.703. num.2.* Quod iuri pariter concongruit, cùm donatio ad hæredes donatarij ſit tranſitoria, Socin. iun. *conſ.79. num.4. lib.2.* Rota *deciſ.17. de iurepatronat. in antiq. n.5. & 6.* Ex quibus firmatum fuit, à deciſis noo eſſe recedendum.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Dotis.

Lunæ 29. Februarij 1616.

ARGVMENTVM.

Dos per patrem filiæ datam matrimonio per mortem diſſoluto, an & quando reuertatur ad ipſam filiam, & eius hæredes, an verò ad patrem, eſt magiſtralis deciſio, ad quam ſemper recurras in occurrenti caſu.

SVMMARIVM.

Dos filiæ data mortuo viro reuertitur ad patrem, & non ad filiam, n.1.

Contractus interpretatur non ſecundum litterarum ſcripturam, ſed ſecundum iuris ordine, n.1. in fin. ver. non obſtante.

Clauſula executiua præcedentem diſpoſitionem non immutant, n.2.

Dos data filiæ in caſu mortis viri ſtipulata ad patris, & filiæ fauore, cui reſtituenda ſit, n.2. verſ. nec valet dicere.

Dos data à patre filiæ ſtante ſtatuto excluſiuo fœminarum propter maſculos videtur libera, & in caſu mortis viri ad filiam reuerti debet, & ad illius hæredes tranſmitti. Declara, vt n.3.

Dos quando ſuccedat loco legitimæ, n.3. verſ. Quod autem.

Patre viuente legitima filijs non debetur, n.3. verſ. Quod autem.

Dos data filiæ mortuo viro ſuperſtitibus eiuſdem filiæ filijs, vel filiabus, reuertitur ad patrem ſuperuiuentem, ſecus mortua ipſa filia, n.4.

Dos data filiæ mortuo viro numquid patri reſtituenda vigore ſtatuti vrbis, n.5. & 6.

Dos filiæ promiſſa, an reuertatur ad filiam, vel ad patrem, quando matrimonium diſſoluitur, antequam dies ſolutionis veniat, n.7.

DECISIO DCCVIII.

1 PEr deciſionem coram me, ſub die octaua Martij 1613. firmatum fuit, Vincentiam Buriam pro dotis reſiduo non habere ſuper bonis Antonij patris hypothecam. Verum hac muliere denuò ſuper eiſdem audita, Rotæ placuit, vt ſtrictè videretur, An viro mortuo, dos illi, vel patri eſſet reſtituenda, & propoſita per me cauſa, fuit reſolutum, patri faciendam eſſe reſtitutionem, cum ipſe fuerit ſtipulatus Vincentiæ, illius hæredibus, ac ſucceſſoribus qoibuſcunque, vel cui de iure dotem reſtitui, in vim autem dictæ clauſulæ, & cui de iure dos reuerti debet ad patrem, Paulus de Caſtro *conſ.11. ſub n.2. verſ. ſed dicet aliquis lib.1.* Ruin. *conſil.186. num.6. & 10. incipit de duobus lib.2.* Gabriel. *conſ.58. n.15. 16. & 48. lib.1.* Imol. *in l. poſt dotem n.6. ff. ſolut. matrim.* Bart. *in l. vxorem 39. §. teſtamento ıl a. n.. ff. de leg.3.* Claud. Seiſel. *in d. l. l. poſt dotem n.21.* Non obſtante, quod io ſtipulatione fuerit Vincentiæ nomen prius appoſitum, cùm non litteræ, ſed iuris ordo veniat attendendus, iuxta quem io dicta reſtitutione pater filiæ præfertur, Caſtren. *dict. conſil.11. lib.1.* Gabriel. *conſ.38. num.16. lib.1.* Barboſ. *in l. Caius 46. n. 26. ff. ſolut. matrim.* Card. Mantic. *de tacit. lib.12. tit.8. num.25.*

2 Nec obſtat pactum de capienda poſſeſſione bonorum mariti propria auctoritate ad Vincentiæ ſolùm fauorem emanaſſe, quaſi per hoc dos illi tantum ſit reſtituenda, cùm enim huiuſmodi pactum in clauſulis executiuis appoſitum reperiatur, præcedentem diſpoſitionem non immutat, Clem. 3. *de præben.* vbi Scribentes, Oſaſch. *in deciſ. 164. num.2.* Dec. *conſil.193. num.3. circa finem*, Couar. *in rubric. teſtamenti part.2. num.13.* Caputaq. *deciſ.83. num. 3. part.1.* Nec valet dicere, ſaltem hanc ſtipulationem patri, & filiæ dici communem, quando vterque, vt in caſu noſtro ſuperuiuit, Ripa *in l.2. §. quod ſi in patris num.5. circa finem, ff. ſoluto matrimon.* Nam id locum habet ad effectum, vt vxor à marito, vel eius hæredibus poſſit dotem recuperare, ſtante patris negligentia, cùm alias ipſe tantùm eam petere, & redimere valeat, vt per eundem textum *in l.2.* tradit Caſtr. *dict. conſil.11. ſub n.1. verſ. ſed extra d. caſus lib.1.* Imol. *in dict. l. poſt dotem, ff. ſolut. matrim.* Gabriel. *dict. conſil.58. ſub n.16.*

3 Non obſtat per Vrbis Statutum vti fœminarum propter maſculos excluſiuum, dotem filiæ datam, videre liberam, & ad illius hæredes tranſmiſſibilem, & per conſequens ipſi reſtituendam, Brun. *de ſtat. ſtant. maſcul. artic.10. num. 91. & artic.11. num.49.* Quia Bruni opinio procedit, vbi dos legitimæ loco ſuccedit, ſecus è contra, vt in caſu noſtro, Butr. *conſil.9. num.2. cum ſequentib.* Caſtr. *in l.1. qui ſuperſtites in fin. ff. de acquiren. hæredit.* Dec. *conſil.106. nu. 1. & ſequentib.* Capyc. *deciſ.176. num.11. verſ. at pro contraria parte*, Card. Seraph. *deciſ.815. num.5.* Quod autem hic non ſuccedat loco legitimæ ſatis patet, cum reſtitutionis tempore pater viueret, quo caſu filia nullum in legitima ius habuit, *l.1. §. impuberi*, ibi præmatura eſt enim, &c. *ff. de collat. bonor.* vbi Bart. *num.2.* Bald. *in l. ſi qua pœna num.1.* vbi etiam Alberic. *n.3. ff. de ijs, qui ſunt ſui, vel alieni*, Idem Bart. *in auth. ſi qua mulier n.22. C. de pact.* Fabian. *in authent. nouiſſima num.79. & 261. C. de inoffic. teſtam.* Ruin. *conſil.149. n.13. lib.3.* Roland. *conſil.47. n.4. & 5. lib.5.*

4 Nec releuat, dotem ad patrem non reuerti, quando ſoluto matrimonio filij ex filia ſuperſunt, Bart. *in l. dos à patre num.1. C. ſolut. matrimon.* Buttig. *in tractat. de*

dote

Digitized by Google

dote, *n.* 34. Dicta enim concluſio locum habet vbi matrimonium per mortem filiæ diſſoluitur, quo caſu patri ex conſuetudine repetitio non datur, ſed ad hæredes filiæ dos tranſit, vt declarat Bald. vbi ſupra, & in his terminis loquitur Burrig. Secus autem filia coniugi ſuperuiuente, quia tunc ad patrem dos reuertitur, Caſtren. *dict. conſil.* 11. *lib.* 1. Theſſaur. *deciſ.* 138. *n.* 2.

5 Non obſtat vrbis Statutum *in cap.* 85. *&* 133. *lib.* 1. in quibus fit mentio de dote vxori reſtituenda. Nam dictum Statutum non emanauit ad effectum decidendi, cui dos reſtitui deberet, cum in capite 85. loquatur ſolum de inſtrumentorum dotalium executione, in capite verò 133. præfiniat tempus, intra quod ſit facienda reſtitutio, in quo cum interpretationem recipiat à iure communi, debet intelligi dotem patri eſſe reſtituendam, ex allegat.

6 Nec valet dicere, dotem ſemel à patre filiæ conſtitutam illius patrimonium remanere, ſtante præſertim Statuto fœminarum excluſiuo, Rota *deciſion.* 156. *num.* 2. *par.* 2. *diuerſ.* Id enim procedit in terminis *authent. ſed quamuis, C. de rei vxor. act.* ad effectum videlicet, vt filiæ ſecundo nubenti eadem dos debeatur, ſecus autem ſi non nubat, cum penes patrem tunc remaneat, Caſtren. *dict. conſil.* 11. *num.* 2. *lib.* 1. Bald. *in l. final. C. comm. vtriuſque Iud. n.* 1. Card. Seraph. *deciſ.* 815. *num.* 5.

7 Non obſtat *l. ſi ſocer.* §. *Lucius*, *ff. ſolut. matrimon.* vbi cauetur matrimonio diſſoluto, antequam dies ſolutionis adueniat, actione pro dote ad mariti hæredes tranſire, qui eam cedere tenentur vxori, vt illa dotem conſequi valeat. Nam illius legis diſpoſitio militat, quando ſtipulatio fuit ſolum facta pro filia, & reſtitutionis tempore pater non ſuperuiuit, ſecus verò in caſu noſtro, in quo pater ſuperuixit, & ad illius fauorem fuit concepta ſtipulatio. Vnde locum non habet dictæ legis diſpoſitio, Paul. de Caſtro *dicto conſil.* 11. *ſub num.* 1. *verſic. hoc autem quod nos*, *lib.* 1. Gabriel *conſil.* 58. *lib.* 1. Salicet. *in l. vnica*, §. *videamus*, *num.* 37. *verſic. ſed iſta non attingunt*, *C. de rei vxor. action.* Barboſ. *in l.* 2. §. *quod in patris*, *num.* 8. *ff. ſolut. matrimon.*

8 Nec valet obiectum, quod reſtitutionis tempore Vincentiæ pater vti decoctus pro mortuo habeter, & per cõſequens reſpectu reſtitutionis dotis, ille fuerit habendus naturaliter mortuus, non enim in facto id iuſtificatur, cum diſcuſſionis libellus ad vnius tantum creditoris inſtantiam emanauerit. Ex quibus Rotæ viſum fuit aliam deciſionem contra Vincentium ſubſiſtere.

R. P. D. BVRATTO.

Romana emphyteuſis domorum.

Ven. 11. *Martij* 1616.

ARGVMENTVM.

De clauſula ita tamen, an, & quando reſtringat omnia contenta in diſpoſitione, quando etiam clauſula in fine poſita referatur ad omnia præcedentia.

SVMMARIVM

Emphyteuſi conceſſa ad nominationem heredis, ſubſtitutio habet vim nominationis, niſi in inueſtitura contrarium fuerit conuentum, *n.* 1.

Clauſula ita tamen ſiue in principio, ſiue in medio, ſiue in fine diſpoſitionis appoſita fuerit, ſemper dicitur relata ad omnia quando non poteſt aſſignari ratio, quare magis ad vnum, quam ad aliud referenda ſit, *n.* 2. *Vbi quod hoc procedit etiam in odioſis, & ſtrictè interpretandis.*

Conditio vel onus ſimpliciter, & imperſonaliter poſt plures in eodem gradu vocatos appoſitum toti gradui cenſetur iniunctum, *nu.* 3.

Clauſula ita tamen, ad omnia præcedentia non refertur, quando ſic eam referendo induceretur contrarietas, vel abſurditas vel actus inutilitas, *n.* 4.

Teſtatorem voluiſſe vnum magis quam alterum prædiligere, quomodo cognoſcatur, *n.* 5. *in fine.*

Pluralis numerus non verificatur in ſingulari, *n.* 6.

Dictio, vt ſupra importat relationem ad omnia præcedentia cum omnibus qualitatibus ſuis, *nu.* 6. *in fin.*

Clauſula in fine poſita non refertur ad omnia præcedentia, quando capitula ſunt ſeparata, & perfectam habent orationem, quod quando verum ſit, & quando etiam capitula dicantur ſeparata, *n.* 7.

Copula & copulat, & coniungit, non autem conſtituit Capitulum ſeparatum, *n.* 7.

Relatio fit ſemper ad omnia præcedentia, quando non adeſt aliqua ſpecialiter, & propria prouiſio, *n.* 8.

Clauſula ita tamen, determinat omnia præcedentia, *numer.* 8.

Pactum præſumitur potius reale, quam perſonale, *n.* 9.

Pactum reale tranſit ad omnes perſonas, *n.* 9.

Poſſeſſor non tenetur docere de iure ſuo, ſed actorem excludit per non ius ipſius actoris. Amplia, vt n. 10.

DECISIO DCCIX.

PRopoſito pluries dubio, An nominatio de perſona Fabricij Mormoratij, ei ſuffragaretur, illoque maturè diſcuſſio, Domini tandem tenuerunt eam non ſuffragari, vti factam à Ioanne, qui poteſtatem non habebat illam faciendi, cùm non fuerit filius, vel nepos ex filio Io: Baptiſtæ, nec ab eo in ſpecie nominatus ad domum, de qua agitur, ſed tantum in illius bonis inſtitutus hæres vniuerſalis, quod vim nominationis habere non potuit, ſtante expreſſa conuentiones, de qua in tranſactione facta inter Capitulum Sancti Petri Dominum directum, & d. Io: Baptiſtam prætenſum auctorem Ioannis, & a quo omne illius ius dependebat, videlicet. Ita tamen, & taliter, quod ſub vniuerſali heredum inſtitutione non intelligatur d. domus comprehenſa, niſi ad illius ſucceſſionem expreſsè, & in ſpecie aliqua perſona fuerit nominata. Et ideò cùm non ſolum Fabricius non doceat de iure d. Ioannis à quo fuit nominatus, ſed imò de non iure ex dicta conuentione appareat, intrat vulgaris regula nemo plus, &c. 1

Nec Dominis viſum fuit, prædictam conuentionem eſſe relatam ſolum ad perſonam nominanda à d. Ioan. Baptiſta, & non ad ipſum Ioan. Baptiſtam, cui fuit per Capitulum facta conceſſio ad tertiam generationem, & in eius defectum ad tertiam nominationem *iuxta reſolutiones factas* 5. *Aprilis*, *&* 4. *Iunij* 1593. *coram bon. mem. Penia.* Quia clauſula illa, *Ita tamen*, *&c.* ſiuè dicatur appoſita in principio, ſiuè in medio, ſiuè in fine diſpoſitionis ſuper nominatione facienda, ſemper ad omnes dicitur relata, cùm non poſſit aſſignari ratio, quare magis ad vnum, quam ad alium ex eis ſit referenda, *l. prima C. de liber. præter. leg. tertia*, §. *filius*, *ff. de liber. & poſthum. leg. talis ſcriptura*, §. *fin. ff. de legat. primo*, *& cap.* 2. *requiris*, *de appel.* & vbique communiter Scribentes, & latiſſimè tradunt Gabriel *de clauſ. concluſ.* 6. Menoch. *præſumpt.* 181. *libr.* 4. Peregrin. *de fideicommiſſ. artic.* 16. *num.* 105. *& ſeqq.* Card. Seraphin. *dec.* 570. *num.* 2. quod procedere etiam in odioſis, & ſtrictè interpretandis tradunt Iaſ. *in d. l.* 1. *num.* 6. 7. *&* 8. *C. de liber. præter. & in d.* §. *fin. d. l. talis ſcriptura*, *num* 36. Alex. *in d. l.* 3. §. *filius*, *ff. de lib. & poſthum.* cum pluribus per Menoch. *d. præſump.* 181. *num.* 4. 2

Tanto magis cum tam in dictis deciſionibus quam ſecundum intellectum Informãtium pro Fabricio ſupponatur dictam clauſulam eſſe in fine poſitam. Ideò enim abſque dubio non data maiori, vel diuerſa ratione in vno, quam in alio, non ad proxima tantum refertur, ſed etiam ad omnia alia præcedentia, ſub eadem oratione compræhenſa ex ſupra allegatis, ſicut conditio, vel onus ſimpliciter, & imperſonaliter poſt plures in eodem gradu vocatos appoſitum, non tantum alicui ex contentis in eo, ſed etiam toti gradui cenſetur iniunctum, *l. fin.* §. *Seio*, & ibi Alber. Bart. Bald. & Caſtren. *ff. de leg.* 2. *& l. mulieri*, *& Titio*, *ff. de condi. & demon. vbi gloſ. in ver. vſusfructus*, Alberic. *in fin.* Bart. *in* 1. *oppoſ.* Caſtren. *num.* 2. *verſ. ſed contrarium eſt*, Ruin. *conſil.* 138. *nu.* 6. *lib.* 3. Gabr. *conſil.* 117. *num.* 34. *lib.* 1. cum aliis per Card. Mant. *de coniect. lib.* 8. *tit.* 2. *nu.* 6. 3

Nulla autẽ ratio diuerſitatis hic poteſt conſiderari inter nominationem faciendam a Io: Baptiſta, & ab eo nominando, quia nullibi in tota tranſactione legitur facta ſpecialis prouiſio ſuper modo faciendi nominationes conceſſas, niſi ſub dicta clauſula. *Ita tamen*, *&c.* & ideò commode fieri poteſt relatio ad omnia præcedentia abſque eo quod inducatur aliqua contrarietas, vel abſurditas, vel actus reddatur inutilis, quæ potiſſimũ pro rationis 4

nis diuerſitate ad relationem impediendam conſiderantur per Bart. *in dicta talis ſcriptura, §.fin. num.3.verſ.cauſa autem poſſunt, ff.de leg.primo*, Caſtr. *in dicta l.1.num.2. verſ. ſolue, & tene menti*, & ibi Sichard. *n.6. verſ.notandum eſt, C.de lib.prater.*

5 Minuſque conſtat de maiori prædilectione Capituli, erga Io.Baptiſtam vti primum acquirentem, quam erga perſonam ab eo nominandam, vt fuit conſideratum *in 1. deciſ.coram bo.mem. Penia*. Omiſſo enim pro nunc, An ipſe eſſet primus acquireus, nec ne, ceſſat omnis prædilectionis præſumptio, non ſolum quia ſumus inter extraneos, & Capitulo non intererat vtrùm magis ad vnum, quam ad alium pertinerent nominationes, dummodo vltra vitam Ioan. Baptiſtæ duas alias vitas non excederent, ſed etiam, quia apparet Io.Baptiſtam fuiſſe parificatum perſonæ ab eo nominandæ in faciendo nominationem in Capitulo, illamque infra duos menſes intimando, ac etiam reſpectu caducitatis ob alienationem irrequiſito Capitulo, & omiſſam ſolutionem Canonum per biennium: & licet videatur magis dilectus in eo, quod illi fuit conceſſa generatio, & nominatio, perſonæ autem nominandæ ſola nominatio, *vt in d.deciſ.1.* Inde tamen non ſequitur eum ſemper, & omni caſu, & ſic etiam circa modum nominandi prædilectum cenſeri, vt in ſimili arguit Decian. *reſpon. 56. num.27. vol.* 3. Imò potiùs contrarium, quando enim Capitulum voluit illi concedere aliquid plus, quam perſonæ nominandæ illud expreſſit, & ideò cùm in tradendo modum, ſeu formam faciendi nominationem non declarauerit eam eſſe ſeruandam à ſola perſona nominanda, non autem à Io.Baptiſta, ſignum euidens eſt, quòd noluerit in hoc eum prædiligere, ad vulg. *l.vnic. §.ſin autem, C. de caduc. toll.*

6 Quòd clariſſimè etiam comprobatur ex alia conuentione ſuper caducitate domus inferius in eadem tranſactione adiecta (vna enim pars diſpoſitionis per aliam declaratur, *l.1.ff. de reb. dub.cum vulgar.*) Ibi autem dicitur. *Item quod ſi dictus Io.Baptiſta, aliue ſupra nominati dictam Domum alienauerint, aut quod dicta nominationes modo quo ſupra facta, ſeu intimata non fuerint, &c. in omnibus caſibus prædictis, & quolibet prædictorum domus prædicta libere deuoluatur, &c.* Cùm enim loquatur de nominationibus faciendis, & ſic in numero plurali, ſine dubio vtramque nominationem tam à Io. Baptiſta, quàm à perſona ab eo nominanda faciendam includit, cùm non poſſit verificari in numero ſingulari, *ad l.vbi numerus, ff.de teſtibus*, Card. *in Clem.1. §.præmiſſa num.1. de ſuppl.neglig. Prælat.* ſtante præſertim dictione illa, *vt ſupra*, quæ importat relationem ad omnia præcedentia cum eiſdem qualitatibus, Pariſ. *conſ.19. num.68. & 71. conſ.48. numer.14. cum ſeqq. & conſ.66. num.6. verſ.quæ dictio, vol.2.* Surd. *conſ.200. num. 6. lib.2.*

7 Nec obſtat clauſulam in fine poſitam non referri ad omnia præcedentia, quando illa ſunt Capitula ſeparata, & perfectam continent orationem, *vt in dictis deciſ. coram Penia*. Nam in præſenti caſu dicta clauſula prohibens nominationem fieri per hæredis inſtitutionem, non fuit poſita in capitulo ſeparato ab eo, quòd loquitur de nominatione per Ioan.Baptiſtam facien. Non enim fuit terminata oratio, dum fuit dictum *Io.Baptiſtam poſſe nominare, &c.* cùm ſtatim ſubiungatur, & perſona nominata poſſit aliam nominare, quæ copula *&*, copulat, & coniungit, non autem conſtituit capitulum ſeparatum, Bart. & alij in *leg.1.in princ. ff.de inſtit. & iur.* Idem Bart. in *l.Seia, § Caio, ff. de fund. inſtr.* & repetit ad præcedentia, quæ in proximis ſequentibus adijciuntur, gloſ. 1. in *l.ſi ſic, ff.quemad. ſeru. amitt.* Iaſ. in *l.fin. num.11. C.de ſucceſſ.edict & conſ.228. n. 2. verſ.imo fortius lib.* 2. Et ideò dicta clauſula tanquam in materia continuata determinare debet etiam clauſulam præcedentem loquentem de nominatione facienda per Io. Baptiſtam, maximè non data rationis diuerſitate ex ſupra allegata, & ex Anchar. *conſ.361. num.2. verſ.nec obſtat*, & Ayni. *conſ.208. n.6.*

8 Et præſertim cum quo ad eam circa modum, & formam (vt dictum eſt) non adſit aliqua ſpecialis, & propria prouiſio, ſeu determinatio. Quo caſu ſemper fit relatio ad omnia præcedentia, Caſtr. in *d.l.1. n.2. in ſol.ad tertiam oppoſ. C.de liber præt.* & ibi Iaſ. in 3.*limit.n.9.* Salic. *n. 2. verſ. ſimiliter non obſtat*, Sicbard.*n.6.verſ.ſic etiam*, & Iacobin.*n. 4.verſ.2.fallit*, cum alijs per Gabr. *de clauſ.d.concluſ.6.n.8. limit.4.* Menoc. *d.præſump.181.n.6.7. & 8.lib.4.* & Peregr. *de fideic.d.art.16. n.107.* Imò etiamſi Capitula poſſent dici disiuncta, & ſeparata, nihilominus illa verba, *ita tamen, &c.* determinant omnia præcedentia, *l.ita tamen, 27. ff.ad Treb.l.vbi adhuc 20.verſ.ita tamen, C.de iur.dot.& l.manifeſtiſſ.§.tales, C.de furt.* Bero.*conſ.72.n.6.lib.2.* Rot.*dec.225. n.1. & deciſ.526.n.3.par.1.diuerſ.* Surd.*conſ.475.n.39. lib. 4.* Ita vt cohæreant etiam primo Capitulo, vt de ſola dictione tamen, Bald. *conſ.195.n.11.vol.2.*

Moti fuerunt prætetea Domini, quia dicta clauſula, 9 *Ita tamen, quod ſub vniuerſali hæredum inſtitutione non intelligatur comprehenſa domus, &c.* non poteſt dici ad aliquam perſonam relata, ſed tantum ad domum, cùm ad eam ſolum, non autem ad perſonas verba legantur directa, & ideò verbis claris continet pactum reale, quod etiam ſi verba eſſent obſcura, in dubio præſumeretur, vt per text. *in l.iuris gentium 27.§.pactorum ff.de pact.* tradunt ibi Odof. *in princ. verſ.& vnum ſciatis, & prope fin.verſ.ſed in dubio*, Alber. *n.1.in fin. verſ.in dubio & n.3.* Bart. & Alex.in *princ.* Iaſ. *ibid.ſub §.prætor ait, n.29.* Idem Bart. in *l.qui in futurum 58.§.1.n.1. verſ.certe regula, ff. eod.* & conſequenter afficit omnem perſonam volentem in vim dictæ conceſſionis de dicta domo diſponere, Bart. in *l.peto §.fratre, n.3. ff.de leg. 2.* Bald. in *l.precibus, ſub num.49. verſ.tu dic, C.de impub.& alijs ſubſtit.* & ibi Salic. *num.26.in fin verſ.item tenet*, Bald. Pariſ. *conſ.18. n.50.& conſ.30. n.29. & conſ.90. n.43. lib.2.* Beec. *conſ.24.n.28.* Surd. *conſ.315.n.20.* Gabr. *d.conſ.117. n.34. & ſeqq.lib.1.* Card.Mant. *de coniect.vlt.vol.lib.8.tit.2. ſub num.6.* Peregr. *de fideic.art.14.n.33.* Rota *deciſ.568.ſub n.5.par.1. diuerſ.*

Et ex his cenſuerunt Domini nominationem Fabricio 10 non ſuffragari. Nec obſtare, quod Capitulum acquieuerit deciſionib. prædictis *coram bo.me.Penia*, & ſententiæ ſubſecutæ, & remittendo iura ſua tranſegerit cùm ceſſionarijs Pierotij, & ſic non videatur dari poſſe de iure Capituli ſublato per dictam tranſactionem Apoſtolica auctoritate confirmatam. Tum quia cùm dicti Ceſſionarij ſint rei, & poſſeſſores, ſufficit eis dicere Fabricio, quo ad te liberas ædes habemus, ad tex.in *l.4.§.competit, in fin.ff.ſi ſeru.vind.* & ſic poſſunt eorum poſſeſſionem defendere excludendo Fabricium actorem per non ius ſuum, *ad l.fin. Cod. de rei vend.cum concord.* Rota *deciſ.210. n.1. par.1.* Etiam ſi talis exceptio vti continens etiam non ius ipſius Ioannis, eſſet ipſis contraria ad text. in *c.nullus plurib.de reg.iur.in 6.gloſ. fin. in fin.in c.ſi à ſubdelegato, 14.de offic.iud.de leg.in 6.* Cagnol. in *l.nemo ex iis, 44.n.1.2. & 3. de reg.iur.* Afflict. *dec. 134.n.3.* Put.*dec.36. in fin. lib.1. in nouiſſ.* vbi dicitur, eſſe iura aperta, Gabr.*conſ.180. n.16. vol.2.* Decian. *reſp.55.n. 131. vol.2.* Et fuit dictum *in Aquilegien.fructuum 16. Iunij 1586. coram bo.me.Orano*. Tum quia remiſſio, & tranſactio Capituli emanarunt ad fauorem ceſſionariorum Pierotij, quibus propterea iuuari non poteſt Fabricius.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Aſculana Dotis.

Lunæ 18. Aprilis 1616.

A R G V M E N T V M.

Dos à patre filiæ conſtituta, vel etiam à fratre ea mortua ad quos ſpectet.

S V M M A R I V M.

Dos data à patre, patre mortuo ad illum reuerti non poteſt n.1. & n.6. Vbi quod iſto caſu dos conualidatur in muliere, & tranſit ad eius heredes, & ſucceſſores, & relictis filijs dos ſpectat ad ipſos filios.

Dos data à fratre ex paterna hæreditate efficitur proprium patrimonium mulieris, & de ea ipſa mulier teſtari poterit, n.1. in fin.

Maritus in contractu vxoris, quando poſſit authoritatem præſtare ad ſui commodum principaliter, vel in conſequentiam, n.2.

Statutum quod mulier non poſſit teſtari ſine mariti præſentia numquid valeat, n.2.in fin.

Statutum, quod muliere decedente in matrimonio filijs non extantibus, dotis pars reuertatur ad eum qui dotem dedit, & ſtipulatus fuit, vel ad hæredes mulieris, quomodo intelligatur, n.4.

Bannimenta vbi non diſponunt, quod diſpoſitum in eis non eſt, remanet in diſpoſitione iuris communis, n.5.

DE-

Digitized by Google

DECISIO DCCX.

1 SFortia Piccininus nuptui tradidit Alcinam ſororem ſuam Ioſepho Santuccio certa conſtituta dote, quæ quidem Alcina deceſſit condito teſtamento, in quo hæredem vniuerſalem inſtituit dictum Sfortiam, medietatem autem dotis quo ad vſumfructum, & proprietatem, & alteram medietatem quo ad vſumfructum tantum legauit Ioſepho marito. Vnde contigit dubitari, an dos eſſet reſtituenda Sfortiæ fratri, vel potiùs legatum factum Ioſepho marito ſuſtineretur, & Rota cenſuit dotem non eſſe reſtituendam, ſed legatum ſuſtineri. Nam ſi inſpiciamus ius commune, cum pater ipſe non dotauerit, nec ſuperuixerit, non eſt agendum, an intret diſpoſitio *l. dos à patre profecta, C. ſolut. matrim.* ſed cum frater ipſe defuncto patre dotauerit ex hæreditate paterna, iſta dos fuit patrimonium proprium ipſius mulieris, *l. Pomponius Philadelphus ff. fam. erciſc. l. in eum, ff. de religioſ. & ſump. fun. l. 3. § ſed & verum ff. de minor.* & propterea de ea potuit teſtari, *l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Iaſ. *conſ.* 127. *n.* 5. *lib.* 1. Soc. iun. *conſ.* 27. *n.* 5. *&* 6. *lib.* 1.

2 Et prædicta diſpoſitio ſuſtinetur etiam ſtante ſtatuto Aſculano *ſub rubr.* 14. *lib.* 1. in quo diſponitur, quòd mulier non poſſit teſtari de bonis ſuis ſine requiſitione, vel præſentia mariti, vel filiorum, ſi maritum, vel filios habeat reſpectiuè: Nam teſtamentum fuit factum cum præſentia mariti, qui licet dicatur non potuiſſe authorizare in rem propriam per ea, quæ notat Panzirolus in *conſ.* 187. *num.* 21. *lib.* 1. tamen quicquid dicendum eſſet, ſi principalis diſpoſitio eſſet ad ſui fauorem, cùm ſit ad fauorem Sfortiæ fratris mulieris, & tractetur de commodo Ioſephi, in conſequentiam cuius ſola præſentia requirebatur pro validitate teſtamenti, potuit adhiberi ad proprium commodum, Socin. ſen. *in conſ.* 112. *ſub numer.* 4. *verſ. ſed quando pater, lib.* 1. Corneus *conſ.* 242. *num.* 2. *vol.* 4. maximè cum circumſcripta confirmatione Apoſtolica multi tenent, tale ſtatutum non valere, Iaſ. *in conſ.* 127. *num.* 6. *vol.* 1. quare quicquid ſit de veritate iſtius opinionis, circa quam nihil firmarunt Domini, negari tamen non poteſt quin ſit ſtrictè intelligendum, Iaſ. *dicto loco num.* 7.

3 Neque eſt verum, quòd ſtatutum videatur requirere ad effectum validitatis diſpoſitionis, quod mulieri ſit data facultas diſponendi in inſtrumento dotali. Nam fuit reſponſum, quòd dum ſtatutum loquitur de filia in poteſtate conſtituta, facit duos caſus. Primus eſt, quòd ipſa poſſit teſtari de dote ſua, ac ſi eſſet mater familias de his inquit ſtatutum, de quibus habet poteſtatem ſcilicet excepto lucro dotali, quòd debet reſeruare viro. Secundus eſt, quem ponit in verſic. addimus, quod in alijs bonis, ſcilicet vltra dotem non poſſit diſponere, niſi quatenus ſibi eſſet data facultas in inſtrumento dotali. Hic autem non agitur de alijs bonis, ſed de ſola dote, in qua ſtatutum non prohibet teſtari, ſicuti prohibet in alijs bonis, niſi ſit data facultas in inſtrumento dotali, & ſenſus ſtatuti videtur eſſe, quod mulieres ſint contentæ ſua dote, niſi aliter fuerit conuentum. Vnde non obſtat, quòd Sfortia ſtipulatus fuerit ſibi reſtitui dotem, iuxta formam ſtatuti, quia cùm ſtatutum ſit intelligendum, niſi mulier aliter diſpoſuerit, promiſſio de reſtituendo iuxta formam ſtatutorum non obligat in præiudicium legatorum factorùm per mulierem.

4 Et etiam prædictæ diſpoſitioni non reſiſtit aliud ſtatutum de dotibus reſtituendis, *regiſtratum cap.* 4. *lib.* 1. quo cauetur, quòd ſi mulier decedat in matrimonio non extantibus filijs, qui eſt caſus noſter, duæ partes dotis in dantes, vel ſibi reddi ſtipulantes, vel hæredes mulieris, vel cui ius, & caſus dederit, reuertantur, & tertia pars marito, vel eius hæredibus remaneat. Nam quicquid dicendum eſſet, ſi ſtatutum fuiſſet vſus verbo *lucretur*, vel ſimile, per ea, quæ notat Caſtr. *in l. ſi cum dotem in princ. n.* 11. *& ſeqq. ff. ſol. matrim.* & dixit Rota *in cauſa Eſina dotis* 5. *Iunij* 1595. *coram bo. me. Card. Blanchetto*, cùm ſtatutum fuerit vſus verbo *reuertantur*, quod eſt commune, Bart. *in l. centurio, n.* 53. *ff. de vulg.* eſt intelligendum, quòd duæ partes reuertantur ad prædictos, ſi inſtituantur, vel ab inteſtato, vel aliàs, ſi de iure daretur neceſſaria ſucceſſio, quia mulier de iure non potuiſſet teſtari, non autem contra voluntatem mulieris, ſi fecerit teſtamentum, Caſtren. *in d. l. ſi cum dotem, num.* 11. *& conſ.* 82. *in fin. part.* 1. Oſaſc. *dec.* 20. *num.* 3. *& ſeqq.* Theſ. *dec.* 34. *num.* 2. *&* 3. Honded. latiſſimè *in conſ.* 16. *num.* 14. *vol.* 2. & fuit reſolutum *in d. cauſa Eſina dotis, coram bo. mem. Cardin. Blanchetto*, vbi quod iſtud ſtatutum, etiam quòd diſponat id quod ius commune diſponit, non eſt ſuperfluum, cùm non ſit inconueniens, quòd addat ſaltem nouum vinculum, per doctrinam Bartoli *in l.* 1. *in princ. num.* 3. *ff. ad leg. Falcid.* quod maximè procedit in caſu iſto, quia principalis intentio ſtatuti videtur eſſe, vt diſponat de lucro dotis faciendo per maritum, alia verò veniant in conſequentiam, & ideò non alterant principalem illius diſpoſitionem, ad text. *in l.* 1. *ff. de auct. tut. & in l. in conditionibus, ff. de condit. & demonſtrat.* quòd comprobatur etiam ex verbis illis poſitis in ſtatuto, non obſtantibus legatis, per eum factis, quæ referuntur ad ſolum lucrum dotis, quod defertur marito, quòd ſtatutum vult eſſe ſine vlla diminutione, ſiue ſit tertia pars in caſum mortis, ſine liberis, ſiue medietas in caſum mortis cum liberis, quòd lucrum non vult poſſe diminui per legata facta à muliere, & de hoc manifeſtiſſimè conſtat ex ſerie, & contextu verborum ipſius ſtatuti.

Et ex prædictis etiam non obſtant bannimenta, in quibus habetur, quod maritus lucretur tertiam partem dotis, ſi ſaltem per annum ſuſtinuit onera matrimonij, ſin minus ſextam partem, & ſubditur, *il reſto reſtituiſca alli dotanti, o heredi loro*. Nam iſta diſpoſitio bannimentorum non eſt directa in dotantes, vel eius hæredes, Bart. *in l. centurio num.* 45. *& ſupra num.* 2. *ff. de vulgar. & pupill.* Oddus *de compendioſa particula* 4. *in verb. reſtituat.* Sed iſta diſpoſitio dirigitur in maritum, & determinat ſolum, quo iure pars dotis remaneat penes ipſum, ſed quo iure reſiduum dotis reuertatur ad dotantes, vel eorum hæredes, non diſponunt bannimenta. Ergo remanet in diſpoſitione iuris communis, *l. commodiſſime ff. de liber. & poſth. l. ſi cum dotem, in princ. ff. ſolut. matrim.* & in puncto dicit Honded. *conſ. alleg.* 16. *n.* 12. *in fine, lib.* 2. ſecundum quod, ſi pater dotans viuit, & mulier moriatur ſine filijs, dos reuertitur ad ipſum *l. dos à patre profecta C. ſolut. matrim.* 5

Niſi tamen dicendum ſit obſtare primum ſtatutum, quòd dat facultatem diſponendi etiam viuente patre, ſi verò pater præcedat, dos conſolidatur in muliere, ita vt tranſeat ad eius hæredes, & ſucceſſores, *l. vnica, § videamus, C. de rei vxoriæ act.* Bald. *nouell. de dot. part.* 6. *princ.* 17. *numer.* 5. *circa medium, verſ. ſed quando*, Ripa *in l. in quartam, n.* 195. *ff. ad legem Falcid.* Capyc. *deciſ.* 76. *n.* 4. Abbas *conſ.* 81. *num.* 1. *lib.* 1. Honded. *conſ.* 32. *num.* 25. *vol.* 1. vel defuncta muliere relictis filijs viuente patre dos ſpectat ad filios ex conſuetudine Martini gluſſ. *in d. l. dos à patre profecta, C. ſoluto matrim.* & tunc defertur filijs non vti hæredibus matris, ſed vt dicunt doctores auocando ab auo, & in filium transferendo, Bart. *in l. poſt dotem, n.* 30. *& ſeqq. ff. ſoluto matrim.* Ripa *in l. in quartam, n.* 191. *ff. ad leg. Falcid.* Cephal. *conſ.* 613. *num.* 11. Honded. poſt alios *d. conſ.* 32. *num.* 24. *&* 27. *vol.* 1. *& conſ.* 751. *num.* 37. *lib.* 2. & dixit Rota *in cauſa Cluſina dotis* 12. *Ianuarij* 1598. *coram bo. mem. Peregrino, & in alia Firmana reſtitutionis dotis* 21. *Maij de anno* 1603. *coram me*. Vel ſi filia dotetur poſt obitum patris, vel ipſo viuente, ſi tamen præmoriatur, dos efficitur abſolutè patrimonium mulieris, *l. Pomponius Philadelphus, ff. fam. erciſc.* & propterea de ea poteſt liberè teſtari, *l. 1. C. de ſacroſanct. Eccleſ.* dummodo relinquat filijs legitimam, quæ de iure naturæ eſt debita, vt conſiderat Caſtren. *in d. l. ſi cum dotem n.* 21. *& in d. conſ.* 82. *num.* 2. *lib.* 1. Ex quibus concluſum, legatum ſuſtineri, & dotem non eſſe reſtituendam. 6

R. P. D. COCCINO DECANO.

Dertuſen. Canonicatus.

Lunæ 2. Maij 1616.

ARGVMENTVM.

Executiuè procedi non poteſt ad executionem literarum Apoſtolicarum exiſtente legitimo contradictore, & poſſeſſore, & quando ad hunc effectum poſſeſſor dicatur legitimus contradictor.

SVM-

S V M M A R I V M.

Executiuè procedi non poteſt alio exiſtente in poſſeſſione, qui propterea dicitur legitimus contradictor, n. 1. & num. 2. Vbi declaratur hæc concluſio.

Legitimus contradictor dicitur poſſeſſor, quando oſtendit conſimilem titulum, alias ſecus, nu. 5. Vbi declaratur, hæc concluſio quomodo procedat.

Gratia in forma dignum non eſt conditionalis, ſed ſolum ſuſpendit executionem donec conſtiterit prouiſum eſſe dignum. n. 2.

Legitimus contradictor non dicitur quis, niſi oſtendat titulum talem, per quem obtinere poſſit, & immiſſionem aduerſarij impedire, num. 3. Declara concluſionem, vt ibidem dicto nu. 3.

D E C I S I O DCCXI.

1 AGitur inter duos prouiſos Apoſtolicos. Ioachimus enim habet coadiutoriam in forma dignum, & eſt in poſſeſſione. Galindus verò impetrauit per obitum coadiuti, & ideò dictus Ioachimus eſt legitimus contradictor, vnde procedendum eſt ordinariè, nō executiuè, & ille obtinere debet, qui meliora iura habuerit, vel probauerit, Bart. *in l. fin. nu. 21. verſ. aut comparet aliquis, C. de edict. Diui Adriani tollen.* & in iſtis terminis Put. *deciſione* 131. *lib. 2. in nou. & fuit reſolutum in cauſa Celſonen. Canonicatus* 1. *Iunij* 1607. *coram me, & prius in alia Oueten. Canonicatus* 30. *Martij eiuſdem anni coram Reuerend. Lugdunen. & latiſſime in alia Caputaquen. beneficij* 23. *Martij* 1609. *coram eodem.*

2 Neque obſtat, quòd prædicta procedunt, quando ille qui poſſidet, oſtendit conſimilem titulum, vt expreſſè dicit Bartol. & Put. *vbi ſupra*, quia Bart. conſimilem titulum intelligit, quando oſtendit aliud teſtamentum, hic autem oſtendit aliam gratiam Apoſtolicam, & ſubdit Bart. *ibid. in verſ. ſi vero allegat alium titulum*, quòd ſi poſſidens allegat alium titulum, quod ſummaria cognitio non impediretur, ſed ſuper ea de viribus tituli allegati cognoſceretur, quare & ſi dicatur, quòd gratia Ioachimi ſit in forma dignum, & propterea, quod non habet conſimilem titulum, nec poſſit iuuari ex regula, quòd præſumitur pro executore, cùm executor datus in literis non proceſſerit ad executionem literarum, ſed alius datus à Nuncio, coram quo fuerat appellatum ob negligentiam executoris, nam quicquid dicendum eſſet de prædictis, cùm gratia in forma dignum non ſit conditionalis, ſed ſuſpendat ſolum executionem, donec conſtiterit prouiſum eſſe dignum, *vt fuit dictum alia deciſ. facta 27. Ianuarij præteriti*, ſufficit quod hodie conſtet Ioachimum eſſe idoneum. Dato enim ſine veri præiudicio, quòd non habeter conſimilem titulum propter gratiam in forma dignum, attamen cùm poſſideat & oſtendat ſe eſſe idoneum, eſt procedendum ordinariè, non executiuè, vt per Bart. *in d. l. fin. nu. 21. verſ. aut comparet aliquis*, dum vult quod qui poſſidet, & allegat alium titulum, non impedit immiſſionis eſt audiendus ſuper ſuo titulo ad effectum, quòd ſit oſtendat titulum conſiderabilem, ſit procedendum ordinariè, hinc ſi prouiſus ab Ordinario poſſideat, eſt legitimus contradictor non ad impediendam immiſſionem ſi probabitur reſeruatio, vel quod Papa voluerit concurrere, aut præuenire, ſed ad effectum, vt ſuus titulus debeat conſiderari in iudicio immiſſionis, qui ſi erit releuans, erit procedendum ordinariè non executiuè, alias ſecus, *vt in c. ſi a ſede de prebend. in 6.* Put. *deciſ.* 120. *lib. 1. in nou. & deciſ. 4. de prabend.* Sarnen. *deciſ.* 32. *Modernus Gloſſator regula 8. §. proœmiali, num. 69. & ſequ. & fuit dictum in cauſa Eluen. beneficij Sancti Saluatoris 16. Decemb. 1602. coram bo. me. Franciſco Penia Rotæ Decano*, in qua fuit auditus prouiſus ab Ordinario qui poſſidebat, & fuit diſcuſſus ſuus titulus non tamen fuit denegata immiſſio prouiſo Apoſtolico, quia conſtitit, Papam voluiſſe concurrere cum Ordinario, vt reperi annotatum in meis libris, *annotatione* 257. *lib.* 2. quam refert R. P. D. Marcheſanus *in ſuo opere folio 606. par. 2.*

3 Neque obſtat, quòd poſſeſſor non eſt cenſendus legitimus contradictor, niſi oſtendat talem titulum per quem in dicta immiſſione obtinere poſſit, Verall. *deciſ. 346. n. 4. lib. 2.* Hic autem cum gratia Coadiutoriæ Ioachimi non ſit iuſtificata non oſtendit titulum prædictum. Nam fuit reſponſum, quòd deciſio Veralli procedit, quando titulus de per ſe non eſſet aptus ad obtinendam immiſſionem, vt manifeſtiſſimè colligitur ex Zuccardo *in dicta l. fin. n. 346.* quem allegat qui loquitur in teſtamento nuncupatiuo, qui etiam limitat concluſionem plurib. modus, & quando titulus eſt conſimilis etiam quod ſit coloratus, quòd ſufficiat, dixit Menoch. *de adipiſc. remed. 4. n. 683. & ſeq. & in puncto fuit dictum in cauſa Colonien. Canonicatus 4. Februarij 1588. & in dicta cauſa Eluen. beneficij Sancti Saluatoris 16. Decemb.* 1602. *coram bon. mem. Penia*, vbi quod habens titulum coloratum poteſt appellare. Ex quibus Domini perſtiterunt in reſolutis die 26. Ianuarij huius anni, &c.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Aſtoricen. Reſidentiæ.

Lune 6. Iunij 1616.

A R G V M E N T V M.

Argumentum ſume ex Summario.

S V M M A R I V M.

Diſtributiones poſſunt augeri, vel creari quando, aut nulla ſunt aut etiam ita tenues, vt veriſimiliter negligantur, num. 1. Declara, vt num. 2.

Diſtributiones non ſeruientium, & non reſidentium proportionabiliter applicantur ſeruientibus, & reſidentibus. num. 3.

Remiſſoria non conceditur ad probandum id, quod poterat probari in partibus, in quibus cauſa fuit diu agitata, n. 5.

D E C I S I O DCCXII.

ORdinarius decreuit, quòd Abbas contribueret Scuta 120. pro diſtributionib. quotidianis, & cum fuerit exhibita Bulla Clementis VII. ex qua conſtat fuiſſe aſſignatam duplicem portionem ex menſa Capitulari pro diſtributionibus, petebatur remiſſoria ad probandum obſeruantiam iſtius nullæ, quia ea probata corruit diſpoſitio Ordinarij, quia Concilium Tridentinum *ſeſſ. 21. c. 3. de reformat.* diſponit, quòd tunc demum diſtributiones poſſint augeri, vel creari, iuxta formam ibi traditam, quando nullæ ſunt, vel ita tenues, quòd veriſimiliter negligantur. Vnde ſtante obſeruantia Bullæ, amplæ ſunt diſtributiones, ita vt non ſit locus nouo augmento. 1

Hoc tamen non obſtante, Rota cenſuit denegandum remiſſoriam ex duplici fundamento. Primò, quia differentia eſt inter cap. 3. ſeſſ. 21. de reformat. & cap. 3. ſeſſ. 22. de reformat. quod procedit in caſu noſtro, quia dictum cap. 3. ſeſſ. 22. loquitur in dignitatibus à quibus Ordinarius tertiam partem fructuum in diſtributiones quotidianas conuertendo ſeparare poteſt, & dato, quòd diſtributiones quotidianæ non ſint tenues, & odium obtinentium dignitates, & negligentium reſidere, & quando illa tertia pars ita ſubtracta per non ſeruientes amittitur, locis piis eſt applicanda, at verò cap. 3. ſeſſ. 21. loquitur ſolum, quando diſtributiones ita ſunt tenues, vt negligantur, & hoc caſu tertia fructuū pars ita ſeparata, & in diſtributiones ab Ordinario conuerſa, ſi per non ſeruientes amittitur, proportionabiliter ſeruientibus accreſcit, & ita declarauit Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum, quàm declarat, & tranſcribere placuit. Quare cùm verſemur in terminis cap. 3. ſeſſ. 22. quia agitur de dignitate, non eſt agendum an diſtributiones ſint tenues, vel non, ſed quid potuerit facere Ordinarius vigore Concilij. Vnde agatur de dignitate, etiam quod adeſſent aliæ diſtributiones cum Ordinarius poſſet facere prædictam ſeparationem vigore Concilij, reſultat irreleuantia probationis, vnde remiſſoria nō eſt concedenda. 2

Secundò fuit denegata remiſſoria, quia prima Bulla Clem. VII. fuit reuocata per ſecundam, cum in illa ſupprimatur Prioratus vigore primæ Bullæ erectus, & alius ibi erigitur, cùm hoc, quod Abbas nuncuparetur cum aſſignatione omnium fructuum Prioratus ſuppreſſi durante vita Ferdinandi, qui tunc illum obtinebat, ſucceſſoribus verò illius aſſignatur tantum medietas dictorum fructuum, & vltra illam horti, Cameræ regimen, & dominum, & alia ad ſuppreſſum Prioratum ſpectantia cum omnibus illorū fru- 3

Digitized by Google

fructibus ex quibus manifeſtiſſimè conſtat, quod prior Bulla fuit reuocata, quo ad aſſignationem duarum portionum pro diſtributionibus quotidianis, cùm in ſecunda Bulla varietur, & tollatur ſtatus præcedens Prioratus ſuppreſſi, *l. Valerianus, ff. de prætor. ſtipulat. l. omnes, ff. de nouat.* Baldus *in l. fin. n. 1. C. de nouat.* Decius *in conſil. 40. colum. penult. in fine, 46. num. 4.*

4 Et quamuis diceretur, quòd verba continent aliquam dubietatem, & propterea probatio obſeruantiæ videtur releuans, attamen fuit duplicatum, quod ſi medietas fructuum, & alia fuerint aſſignata Abbati repugnat, quòd duæ tertiæ partes eſſent pro diſtributionibus prout in prima Bulla, quibus adſtipulantur probationes factæ per Abbatem in partibus iuxta tenorem ſecundæ Bullæ. Fuit enim articulatum, quod Abbas non habet aliquas diſtributiones in choro, vt in articulis datis *num. 2.* ſuper quibus fuerunt inducti teſtes hoc probantes, vt in dicto Summario *nu. 3.* Et quamuis pro parte Abbatis diceretur, quòd prædicta erant intelligenda, vt non caperet de pertinentibus ad Capitulum, attamen ex alijs articulis datis in reſponſione conſtat de contrario. Nam Abbas intendebat probare, quòd omnes decimæ in vnum recollectæ inter ipſum, & Capitulum diuidantur, & ſuper illis articulis induxit teſtes, & licèt verum ſit, quòd articulans non fatetur, attamen hoc ſolum deducitur ad excludendum intellectum ſupra datum pro parte Abbatis, ſcilicet quod primi articuli, & probationes eſſent intelligendæ, quod non participabat de diſtributionibus ſpectantibus ad Capitulum.

5 Et prædicta eo magis placuerunt Dominis, cùm ſit inueriſimile, quòd non retineretur liber iſtarum diſtributionum, vnde materia poſſet probari per ſcripturas, & hoc amplius, cum cauſa diu fuerit agitata in partibus, & hæc non fuerint deducta, cùm de facili ibi poſſent probari. Vnde meritò fuit receſſum à deciſione facta ſub die 23 Martij huius anni, in qua reiectis alijs articulis, ex iſto ſolo hic diſcuſſo fuit decreta remiſſoria, ita vt viſum fuerit, neque etiam ex iſto articulo remiſſoriam poſſe concedi, &c.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Romana hæreditatis de Ruſticuccijs.

Veneris 17. Iunij 1616.

ARGVMENTVM.

De reuocatione inſtitutionis hæredis facta ab eo, qui teſtandi facultatem habebat ſola voluntate, & ſine ſolennitatibus numquid cenſeatur facta per lineam ſuppoſitam nomini hæredis inſtituti, abſque eo quod illud nomen fuerit caſſum, additis præſertim verbis, de quibus in hac deciſione, quæ ſingularis eſt, & notabilis.

SVMMARIVM.

Cancellatio, & reuocatio heredis cenſetur facta per ſubductionem linea ſub nomine heredis, etiam quod dicti heredis nomen non fuerit præciſe caſſum, & cancellatum, additis præſertim verbis, de quibus, n. 2. & per tot deciſ.

Heredibus pluribus inſtitutis, & eorum vno reuocato cenſetur facta ad vtilitatem aliorum heredum, n. 3.

Teſtamenti verba interpretanda ſunt, ne ſequatur repugnantia, & contrarietas. Declara, vt n. 3.

Atramenti diuerſitas demonſtrat ſcripturam diuerſo atramento factam fuiſſe ex interuallo, n. 3. in fine.

Heredis inſtitutionis reuocatio an debeat eſſe expreſſa, & an indicijs probari poſſit, n. 4.

Teſtatoris ſicut potuit nuda volumtate, & abſque iuris ſolennitatibus dare hereditatem, ita etiam poterit hereditatem adimere, n. 4.

Teſtamentum quod vigore ſtatuti factum coram duob. teſtibus valet, ita etiam coram duobus teſtibus reuocari poteſt, nu. 4. in fin.

DECISIO DCCXIII.

1 Felicis recordationis Greg. XIII. conceſſit bon. mem. Card. Ruſticuccio, *vt poſſet teſtari tam verbo, quam ſcripturã etiam minus ſolenni, etiam cor. duobus, vel tribus teſtibus, aut etiam epiſtola, aut ſchedula ſua manu ſubſcripta, &c. etiam omiſſis quibuslibet ſolennitatibus, & formis.* Vigore iſtius facultatis idem Cardinalis 12. Iunij 1598. elegit facultatem teſtandi per ſchedulam, cum manu propria ſcripſerit in ſchedula teſtamentum, illudque ſubſcripſerit, cùm quo deceſſit, & in quo legitur inſtitutio hæredis per hæc verba, *Laſſo heredi vniuerſali Ruſticuccio, Mattheo, & Iacomo fratelli;* ſed nomen *Ruſticcucio* reperitur diuerſo atramento ab eo, cum quo eſt ſcripta ſchedula linea ſubductum, & ex eodem atramento lineæ poſt verbum, *fratelli,* reperitur ſcriptum, *Che a Ruſticuccio già s'e prouiſto.*

2 Hoc ſtante dubitaui, an D. Abbas Ruſticuccius cuius nomen eſt linea ſubductum, ſit hæres bonæ memoriæ Cardinalis, & DD. negatiuam ſunt amplexi, & pro reſolutione conſiderabant, quòd illa linea iunctis alijſque verbis, *che a Ruſticuccio già s'e prouiſto*, nihil aliud importare poſſunt, quam cancellationem nominis Ruſticuccij, quòd colligitur nedum ex ipſa re, ſed ex identitate atramenti, cum quo fuit ducta linea, & ſcripta dicta verba diuerſo ab alio, cùm quo fuit ſcripta ſchedula, & ex ratione ponderando dictionem, *che*, quæ Latino ſermone denotat, *quia*, & ſignificat redditionem rationis, Bart. *in l. demonſtratio falſa, §. quod autem n. 8. ff. de condit. & demonſt.* quæ ratio animum teſtatoris manifeſtè demonſtrat, Surd. *conſ. 443. num. 33.* Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib. 6. tit. 14. numer. 10.* & conſtat rationem eſſe veriſſimam, quia Cardinalis reſignauerat Abbatiam ad fauorem Ruſticuccij, & quamuis reſignatio fuerit facta ante teſtamentum, attamen Cardinalis quandocunque ante obitum potuit conſiderare dictam rationem, per ea, quæ notat Rota *in deciſ. 173. n. 1. parte 1.* Accedat prædictis, quòd ex ſcripturis exhibitis per Dominum Abbatem manu eiuſdem Cardinalis conſcriptis conſtat, quòd aliquando pro caſſatione verborum non ſolebat ſcindere lineas, ſed eas linea ſubducere, vt patet in prima ſcriptura in verbo *Soranzi*, & in verbo *Cardinale*, & vt plurimum verba in ſcripturis, quæ traduntur in mundum, non ſolent pro caſſatione ſcindi, ſed linea ſubduci quod præſertim facere ſolent Secretarij, qualis fuit bon. mem. Cardinalis cum fuerit à ſecretis Sanctæ mem. Pij V.

3 Ex quibus inferebant DD. quòd cum nomen Ruſticuccij eſſet caſſatum, caſſationem fuiſſe factam ad fauorem aliorum cohæredum, ita vt alij duo nempe Matthæus, & Iacobus fuerint hæredes Cardinalis non autem ipſe Abbas Ruſticuccius, Mantica *de coniect. vlt. volunt. lib. 12. tit. 1. num. 31. in fin.* maximè cùm cancellatio habeat certam rationem, ad quam debet reſtringi, ita vt inſtitutio aliorum remaneat, Surd. *conſ. 16. nu. 15. lib. 1.* quæ ratio videtur denotare, vt ſtante prouiſione Ruſticuccij mediante reſignatione Abbatiæ nollet illum inſtituere ſaltem reſpectu commodi, vt æquiualitas ſeruaretur inter nepotes, & quamuis ſubiungeretur, quòd ſi dicta linea denotaret caſſationem, induceretur contrarietas contra textum *in l. nam ad ea. ff. de condit. & demonſt.* attamen hoc non placuit. Nam omiſſo quod ille textus habet plures limitationes, in hoc caſu abſque dubio non procedit, cùm ex diuerſitate atramenti conſtet lineam fuiſſe ductam ex interuallo, & ſic non intrat diſpoſitio illius tex. *gl. in l. ſi te ſolum, in verſ. ſequentem ff. de hæred. inſtit.*

4 Non obſtat, quòd reuocatio inſtitutionis debet eſſe expreſſa, Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib. 12. tit. 1. nu. 1.* quia & in indicijs hoc probari poteſt, Mant. *vbi ſupra nu. 22.* & in hoc caſu ceſſat omnis difficultas, nam cùm Cardinalis haberet facultatem teſtandi ſemel, & pluries, ac toties, & quoties vbi videretur, & ſimiliter haberet facultatem limitandi, commutandi, & in totum reuocandi, cùm clauſulis ampliſſimis, &c. & cum hodie ſtante dicta facultate teſtandi nõ dubitetur de poteſtate, ſed de voluntate, ſicuti potuit nuda voluntate dare hæreditatem, ita etiã adimere, *vt eſt tex. in l. in fraudem, §. 1. ff. de teſt. milit. & ibi gl. in verb. nuda,* & benè ad propoſitum, Surd. *in dec. 129. n. 12. & 13.* Vbi quod ſi teſtamentum ex forma ſtatuti poteſt fieri corã duobus teſtibus pari modo coram duobus poterit reuocari, ita in propoſito, ſicuti Cardinalis poterat teſtari

per

per ſchedulam abſque teſtibus, ita potuit per eundem reuocare inſtitutionem Abbatis Ruſticuccij. Et ita concluſum D. Abbatem Ruſticcucium de Ruſticcucijs non eſſe hæredem bon. mem. Cardinalis.

R. P. D. P I R O V A N O.

Romana Fideicommiſſi de Veccijs.

Mercurij 21. Iunij 1613.

A R G V M E N T V M.

Inſtrumentum Notarij, quando, & quibus præſumatur ſtipulatum, & perfectum ſi in eo adſit clauſula *Actum*, *&c.* eſt ſingularis, & magiſtralis deciſio.

S V M M A R I V M.

Clauſula Actum, &c. *manu Notarij in calce inſtrumenti appoſita importat actum perfectum conſummatum, & publicatum, concurrente tamen alia coniectura, quando ſic Notarius ſcripturam habuerit pro perfecta, & ſtipulata, vt puta, qui eam repoſuerit inter alias matrices protocolla, aut filcias inſtrumentorum, n. 1.*

Notarij declaratio, quod habuerit ſcripturam pro perfecta, & ſtipulata ſumitur non ſolum ex verbis, ſed etiam ex facto, num. 2.

Verba, tanquam paſſionum nota ſunt magis apta ad declarandam voluntatem, quam facta, num. 2.

Voluntas hominis magis declaratur verbis, quàm factis, num. 2.

Dictio prædicta *eſt relatiua, & repetitiua præcedentium, numer. 3.*

Dictio vt ſupra *eſt relatiua, & repetitiua præcedentium, n. 3.*

Teſtamenti appellatione venit teſtamentum ſolenne, non autem teſtamentum ſine ſolennitate, nu. 4. & 5.

Inſtrumentum repertum inter ſcripturas authenticas Notarij præſumitur ſtipulatum, & perfectum, 5.

Voluntatis declaratio ſumitur etiam ex acta nullo, n. 6.

D E C I S I O DCCXIV.

1 PRopoſui an eſſet ſtandum, vel recedendum à deciſis ſub die 15. Ianuarij 1615. Sed placuit Dominis ad eundem effectum in primis firmare ſcripturam, de qua agitur, eſſe ſtipulatam, reſeruando de alijs videre. Dicebatur enim in præterita diſputatione, quod & ſi clauſula *Actum*, manu Notarij in calce ſcripturæ appoſita, importet actum perfectum, conſummatum, & publicatum, ex Bald. *in auth. quod ſine, C. de teſtam.* & Surd. *conſ.* 187. *n.* 4. *& alijs tunc allegatis*, nihilominus, quia poſſibile erat quod Notarius poſuiſſet diem, & clauſulam *Actum*, & alia neceſſaria in ſcriptura, legenda inter partes, & ex aliquo accidenti non perficeretur, ſed præparata, & ſine effectu remaneret, debent vlterius concurrere ſigna, & coniecturæ tacitæ declarationis ipſius Notarij, quòd eam ſcripturam habuerit pro publicata, & ſtipulata, videlicet, quando repoſuit inter alias matrices, aut protocolla, vel filcias aliarum ſcripturarum de quarum publicatione, aut ſtipulatione non dubitetur, cum eo caſu iuuetur ex qualitate aliarum ſcripturarum ad arguendam voluntatem Notarij, quod habuerit ſcripturam pro ſtipulata, quod cum plenè tunc, & concludenter non probaretur, videbatur remanere in Statu ſimplicis præparationis ad futuram ſtipulationem.

2 Hodie ex nouiter deductis, & ponderatis, viſum eſt ſcripturam fuiſſe ſtipulatam. Eſt enim certum, quod ſigna, & coniecturæ, ex facto ipſius Notarij deſumptæ ſufficiunt ad arguendam eiuſdem Notarij tacitam declarationem, quod habuerit ſcripturam pro ſtipulata, Alexan. *conſil.* 14. *num.* 19. *lib.* 6. Caſtr. *conſil.* 307. *num.* 2. *par.* 1. Bero. *conſil.* 1. *nu.* 1. *vol.* 2. & fuit in alia deciſione firmatum, ideò multò concludentius declaratio iuſtificata remanebit, ſi huiuſmodi voluntas ex verbis eiuſdem Notarij habetur, cùm verba tanquam paſſionum notæ ſint magis apta ad declarandam voluntatem, quam facta, *l. Paulus ff. rem rat. haberi*, Bald. *in l. ad recognoſcendas, C. de ingen. manumiſ.* & in terminis, quòd ſicut declarationi Notarij, quòd ſcriptura fuerit ſtipulata, tradit Specul. *de inſtrum. fid. & caut. num.* 13. *per tex. in auth. de Tabell. in princip & in §. ſi vero neque, auth. de inſtr. fid.* & ſequitur Ang. *conſil.* 221. *in princ.*

In præſenti autem datur Codicillus manu eiuſdem Petri Pauli Amodæi Notarij, & continuatione ad ſcripturam teſtamenti in eodem folio conſcriptus cum clauſula *Actum*, & teſtibus ſub die 1. Octob. 1518. in cuius initio formalia verba leguntur, *Conſtituens idem D. Petrus Paulus ſanus mente, vt ſupra, non animo recedendi à teſtamento prædicto, addendo, & declarando codicillando in hunc, qui ſequitur modum, & cet.* de quibus duo inferuntur, identitas ſcripturæ, de qua agitur, propter relationem immediatam nominis Petri Pauli abſque cognomine, vt ſupra, & verborum teſtamenti prædicti, quæ ſunt relatiua, & repetitiua præcedentium, quæ alias non poſſent referre, & repetere cognomina, & alias qualitates, niſi ſcriptura eſſet certa, vt de dictione, *vt ſupra*, ſcribunt Bart. *in l.* 1. *§. hoc edicto, in fin. ff. de poſtulat.* Oſaſch. *deciſ.* Pedem. 164. *num.* 13. Menoch. *conſil.* 73. *nu.* 24. Surd. *deciſ.* 91. *nu.* 13. & de dictione *prædictum*, Bar. *in l. qua liberis, §. hac verba, in fi. ff. de vulg.* Surd. *poſt alios conſil.* 123. *& deciſ.* 210. *numer.* 17. 3

Secundum verò eſt ipſa nominatio teſtamenti, ibi, *non animo recedendi à teſtamento prædicto*, & infra, ibi, *in teſtamento*, quæ vti à Notario prolata, non poteſt intelligi de teſtamento ex nuda voluntate perfecto, ſed de teſtamento ſolennitate iuris valido, Bart. *qui hoc ipſum dicit in l.* 1. *nu.* 13. *ff. de eden. ſi quis petat centum, quæ ſibi relicta ſunt in teſtamento, non habet dicere, teſtibus ſubſignato, & rogato, &c.* ſubdens rationem, quia dicitur teſtamentum, intelligitur ritè factum, id eſt ſolenniter, *leg. non putauit, §. non quauis, vbi gloſ. in verb. ritè, ff. de bon. poſſeſſ. contra tab.* & Bart. referunt, & ſequuntur Cephal *conſil.* 370. *num.* 51. *volum.* 3. & Surd. *conſil.* 3. *num.* 17. *lib.* 1. quæ maximè videntur comprobari ex proteſtatione conſeruandi teſtamentum, ibi non animo recedendi à teſtameto prædicto, & paulò infra, ex declaratione, quòd fructus diuidi poſſent, vbi voluit, & mandauit, quod in euentum diuiſionis, vt in teſtamento, videlicet per 20. annos poſt mortem teſtatoris, eo caſu non poſſint diuidere niſi fructus, ac demum ex ipſo actu codicillandi, ſiue ſolenni, quæ omnia præſupponunt teſtamentum ſtipulatum, & perfectum in mente ipſius Notarij, alias quod imperfectum erat, neque præſeruari, neque declarari, aut corrigi, aut præparari poterat per codicillos, ſed ex integro omnia in eadem diſpoſitione claudi, & perfici poterant. 4

Concurrebat præterea alia non leuis coniectura declarationis eiuſdem Notarij dum in ſcriptura, de qua agitur, in facie vnius partis complicatæ, legitur manu eiuſdem Notarij inſcriptio ſubſtantiæ eiuſdem ſcripturæ, nempe, teſtamentum D. Petri Pauli Vecciæ 1528. quem titulum multum ponderauit Rota *in noſtris terminis apud Cardin. Seraphinum deciſ.* 909. *num.* 6. *verſ. nam in altero*. 5

Demum videbatur etiam, quamuis non concludenter probata, non tamen excluſa coniectura repoſitionis huius ſcripturæ inter alias authenticas, quod inter eas reperta fuerit, dum apparet, quòd hæc ſcriptura tranſiuit ad ſucceſſores Notarij rogati, penes quos & aliæ permultæ fuerunt conſeruatæ, ideò & poſſibile & eſt veriſimile videtur hanc ſcripturam inter alias authenticas fuiſſe repertam, & conſeruatam, quæ concludenter non probatur extra filzas, vel per alienam manum ambulaſſe, ſed potius arguitur inter eaſdem repertam dum Correctores in tranſumptione anni 1541. enunciant, eam inter ſcripturas authenticas Petri Pauli Amodæi fuiſſe repertam, & cum fuerit deſcripta cum apoſtillis ſcriptis manu Notarij, legatis, annotatione teſtium, notula teſtamenti, & codicillis, quæ omnia concurrunt præſenti ſcriptura, illius identitatem præ ſe ferre videntur, ex quibus omnibus valde confirmatur declaratio Notarij in ſcriptura codicillorum emanata, vt ſenſerit de teſtamento ſtipulato, non autem nuda voluntate teſtatoris perfecto. 6

Non obſtat, quòd codicilli ex quibus deducitur ius huius declarationis non probentur authentici, neque reperiantur inter protocolla, aut filcias eiuſdem Notarij. Quia argumentum non deſumitur ex forma probanti codicillorum, ſed ex veritate ſcripturæ, in qua declaratio Notarij ponderatur, nempe, quòd ſit manu Notarij conſcripta, prout hodie non dubitaretur, attenta noua recognitione for- 7

Digitized by Google

formiter facta, & eo caſu ſufficit pro iuſtificatione, quòd ex ore Notarij prodierit talis declaratio, quæ nihilominus etiam ſuſtineretur, ſi attenderetur tanquam emanata in actu nullo, vel informi, Bart. *in l. 3. §. ſi quis ita, in fin. ff. de verb. obligat. & in l. ſi ita ſtipulatus, §. Chryſogonus num. 3. eod. tit.* Surd. *plura exempla cumulans conſil. 28. nu. 30. vol. 1.*

8 Neque ſtipulationi prædictæ videtur repugnare ſtatutum antiquum 291. *lib.* 3. in quo cauetur, quod Notarij rogati de aliquo teſtamento, vel contractu, antequam recedant à loco teneantur notare in ſuis quaternarijs ſubſtantiam actus, de quo rogabantur, de qua nota cum non doceatur, inde vrgens ſuſpicio reſultare dicebatur, quòd ſcriptura non fuerit ſtipulata. Quia omiſſio prædicta arguit quidem negligentiam, & incurſum pœnarum quatenus à ſtatuto imponatur, ſed non tollit ſtipulationem, quatenus aliunde de ea doceatur, prout ſupra fuit oſtenſum ex declaratione Notarij apparere. Nec etiam obſtant alij defectus oppoſiti, quia non percutiunt punctum ſtipulationis, ſed alia per Dominos reſeruata, & in particulari diſputatione diſcutienda. Et ita, &c.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Aſten. Canonicatus, & Præbendæ.

Luna 27. Iunij 1616.

ARGVMENTVM.

Beneficia per mortem ſubcollectoris vacantia an, & quando dicatur reſeruata.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio capta per inhibitionem Rotalem dicitur attentata, num. 1.

Attentatorum purgatio inducitur per eum, qui poſſeſſioni capta denunciat, promittendo aduerſarium ex ea fructus colligere, num. 1. in fine.

Attentata non dicuntur purgata, niſi etiam reficiantur damna, & intereſſe. Declara, vt num. 2.

Immiſſio vigore gratioſa ſubrogationis datur docto de reſeruatione, Clericatu, & obitu in poſſeſſione, num. 3.

Clericatus probatur ex literis patentibus, n. 3.

Beneficia vacantia per mortem ſubcollectoris dicuntur reſeruata. Quod quando verum ſit, num. 4. & ſeqq. traditur.

Subcollectoris reuocatio cenſetur facta per deputationem alterius ſubcollectoris, n. 6.

Subcollector exigens nomine Cleri, qui compoſuit cum Camera adhuc dicitur ſubcollector, n. 7.

Subcollector poteſt ſpoliare illos, qui nolunt ſtare concordia, & tranſactioni facta cum Camera, n. 7.

Subcollectorem facit iuriſdictio, non autem latitudo iuriſdictionis, n. 7.

DECISIO DCCXV.

1 DVbitaui, an Alexandro Muratori obſtent attentata, vel potius ei eſſet danda immiſſio, & Domini ad primam partem dubij negatiuè reſponderunt, affirmatiuè verò ad ſecundam. Et quantum attinet ad primam licèt attentata non poſſint euitari, cùm ipſe cœperit poſſeſſionem poſt inhibitionem Rotalem, Rota *deciſ. 26. de app. in antiq.* Achil. *dec. 29. eod. tit.* attamen cùm ipſa poſſeſſio fuerit merè inſtrumentalis, nec conſtet de perceptione fructuum, imò potius appareat de contrario, cùm ad inſtantiam Io. Mariæ fuerint inciſa ligna, & cultæ vites, & ipſe Alexander ceſſerit huic poſſeſſioni, iſta ceſſio ſatis inducit purgationem attentatorum, Put. *deciſ. 244. lib. 1. in non.* Mohed. *deciſ. 9. de ſent. & re iudic. & fuit reſolutum in cauſa Burgen. Iuriſdictionis de Birbieſca* 10. *Decembr.* 1597. *coram bon. mem. Peregr.*

2 Et quamuis ſubiungeretur, quod eſſent pro purgatione attentatorum reficienda damna, & intereſſe, tamen fuit dictum, quicquid ſit de hac opinione, de qua Lancel. *de attent. c. 31. nu. 174. cum plurib. ſeqq.* quatenus affirmatiua eſſet verior, procedit quando damna, & intereſſe ſunt liquida, Lancel. *dicto loco num.* 182. & 194. hic autem neque damna & intereſſe ſunt probata in genere neque adeſt aliqua liquidatio. Vnde ex iſto capite non poteſt retardari proceſſus cauſæ.

3 Quantum attinet ad ſecundam partem dubij, an ſit danda immiſſio Ratio, quare affirmatiuè fuit reſolutum conſiſtit in eo, quia cùm agatur de ſubrogatione gratioſa ſufficit docto de reſeruatione probare clericatum, & obitum in poſſeſſione, vt fuit reſolutum *in cauſa Burg. de Pancoru.* 28. *Nouemb.* 1588. *coram bon. mem. Gipſio, & in alia Miranden. Parochialis* 17. *Maij* 1600. *coram bo. mem. Penia*, de quo clericatu docetur ex literis patentibus, Gram. *dec.* 81. & etiam de obitu in poſſeſſione cum vterque veniat ex eadem vacatione.

4 Difficultas igitur conſiſtit in probanda reſeruatione, quæ ſatis probat ex eo, quod Bernardinus Balagnus fuerit ſubcollector, prout expreſſè conſtat ex literis deputationis, iuxta tenorem quarum dedit cautionem de fideliter exercendo, & etiam exercuit, cùm ſufficeret, quòd fuiſſet paratus exercere, Modernus Gloſ. *reg. 8. gl. 51. nu. 71. & ſeqq.* & ideò cùm obtineret canonicatum de tempore dicti officij intrat reſeruatio, *iuxta reg. 4. Cancell.*

5 Et licèt contra dictam reſeruationem plura opponerentur, tamen viſum fuit DD. illa non obſtare. Nam primum, quòd dicebatur Alexandrum teneri probare, quod Bernardinus eſſet vnicus ſubcollector ex deductis *in cauſa Licien. beneficiorum* 4. *Febr.* 1608. *coram R.P. D. meo Canalerio*, non officiebat quia licèt ad hunc effectum ſubcollector debeat eſſe vnicus, vt ſunt verba regulæ, tamen vnicitas præſumitur Mandoſ. *ad Reg. 4. q. 1. nu. 3. & 4.* vbi dixit hanc opinionem tenuiſſe Rotam *in cauſa Calaguritana Scholaſtria de Logrono vltima Maij* 1546. *coram Antonio Auguſtino*, Garzias *de benef. par. 5. c. 1. nu. 336. & ita fuit reſolutum* 27. *Nouemb.* 1591. *coram bo. mem. Gipſio in cauſa Ferolnien. S. Lazari*, vbi mouetur ea ratione, quia pluralitas non præſumitur, & quia pro deputatione ſecundi cenſetur reuocatus primus.

6 Et ceſſat omnis difficultas in caſu iſto, quia in deputatione Belagni expreſſè dicitur, & cum reuocatione omnium aliorum commiſſariorum, vnde parum refert, ſi eſſet verum, quòd per ante in hac diœceſi alij eſſent deputati ſub collectores, quia per conſtitutionem Balagni cenſentur reuocati, etiam quod theſaurarios non fuiſſet vſus verbis illis, *& cum reuocatione, &c.* vt in puncto dicitur *in allegata cauſa Forolinien. cor. Gipſio in verſ. nec ad rem pertinet*. Nec debuit allegari ad probandam pluralitatem, quod Balagnus vnà cum Capitulo poterat fungi officio ſubcollectoris, cùm non ſit verum. Datur enim ſolum facultas clero, & Balagno imponendi collectam pro ſoluendis Scutis 100. Cameræ, exactio enim relinquitur ſoli Balagno.

7 Nec etiam ſecundum, quòd opponebatur, obſtabat nam & ſi Balagnus exigeret nomine cleri, non propterea deſinebat eſſe ſubcollecto, cùm clerus eſſet ſubrogatus in locum Cameræ, eoque magis cum Balagnus poſſet, licèt ad commodum cleri, ſpoliare illos qui noluiſſent ſtare concordiæ, vt in terminis dicit Mandoſ. *ſuper reg. 4. q. 6. num.* 7. nec ex eo, quod in concordia inita cum Camera ſint exceptuata ſpolia Epiſcoporum, & illorum, qui exercuerint illicitam negotiationem, nec non & illorum, qui obierint extra reſidentiam, poteſt inferri, quòd iſte Balagnus non eſſet verus ſubcollector, quia iuriſdictio non autem latitudo ipſius iuriſdictionis facit quem ſubcollectorem, vt in terminis dicit *Lapus conſ. fin. inter conſilia* Oldradi *nu. 2. in fine*. Et ita concluſum pro immiſſione.

Finis Partis Primæ.

I N-

INDEX
RERVM, SEV MATERIARVM,
Quæ in hac Prima Parte Deciſionum Recentiorum continentur.

A

ABBATIS Generalis electio actiua, & paſſiua liberè ſpectat ad totam Congregationem Monachorum Sancti Benedicti, deciſ. 65. n. 4. & 5.

Abbatis particularis cuiuſque Monaſterij electio actiuè, & paſſiuè pertinet ad Monachos, ſeu Congregationem illius Monaſterij, de cuius Prælati electione agitur, deciſ. 65. n. 5.

Abbatis electio debet eſſe libera, & ab omni coactione, & reſtrictione aliena, deciſ. 65 n. 6. Vbi etiam quod non dicitur libera electio illa, quæ eſt reſtricta ad certam perſonam.

Abbas cuiuſcumque Monaſterij à ſuo Conuentu eligendus eſt, dec. 65. num. 9.

Abbates Monaſteriorum conſuetudo eligendi aliter, quam ius commune diſponat, ſeruanda eſt, dec. 65. n. 11. Declara, vt n. 12. & ſeq.

Abbates, aliique inferiores Prælati, vbi habent territorium ſeparatum illud dicitur eſſe nullius diœceſis, ſed eſt propria diœceſis, & per ſe, & hoc reſpectu etiam ipſi quoque vocantur diœceſani, deciſ. 324. n. 1.

Abbates in Eccleſijs ſibi ſubiectis habent ius inſtituendi, Monachi autem ibi delinquentes iudicio Synodi mulctantur, & felici mucrone Epiſcopi Sacerdotum piacula reſecantur, deciſ. 15. n. 4.

Abbates contra Monachos procedere poſſunt ad correctionem ſecundum inſtituta regulæ, non autem in forma iuris, dec. 15. n. 7.

Abbati obedire potius Monachi tenentur, quam Epiſcopo in his, quæ concernunt fractionem voti, & obſeruationem regulæ, ſecus vbi agitur de cauſis iuxta ordinem iuris tractandis, tunc potius Epiſcopo, quam Abbati obedire debent, deciſ. 15. n. 10.

Abbas poteſt Monachos excommunicare reſpectu tantum fori pœnitentialis, non autem contentioſi, deciſ. 15. n. 13.

Abbas habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, & territorium ſeparatum poteſt eam in Eccleſijs ſubditis exercere, prout exercet Epiſcopus in ſua diœceſi, & territorio, deciſ. 346. n. 1.

Abbas licet habeat iuriſdictionem cumulatiuam cum Epiſcopo, adhuc tamen Epiſcopus remanet verus diœceſanus, deciſ. 156. n. 7.

Abbas priuari non debet ſua quaſi poſſeſſione habendi territorium ſeparatum à diœceſi, deciſ. 332. n. 3. Declara, vt n. 4.

Abbatia ſita intra fines alicuius diœceſis dicitur ſita intra limites eiuſdem diœceſis, deciſ. 405. n. 1.

Abbatiæ, & beneficij poſſeſſio probatur per teſtes deponentes, dec. 214. num. 1.

Abolemus, & reuocamus, verba important Canonem latæ ſententiæ, & annullationem ipſo iure, dec. 41. n. 9. Vbi idem de verbo omnino.

Abſenti clerico à ſeruitio Eccleſiæ ex iuſta cauſa, & pro defenſione iurium ipſius Eccleſiæ debentur fructus, & diſtributiones, dec. 467. n. 1.

Abſenti clerico à ſeruitio ſuæ Eccleſiæ propter litem, quæ poteſt per procuratorem tractari, & pro particulari intereſſe ſui beneficij non debentur fructus & diſtributiones, dec. 467. n. 2.

Abſenti clerico, & non reſidenti in Eccleſia, vt fructus debeantur, debet adeſſe iuſta cauſa vna cum licentia Epiſcopi, dec. 401. n. 1.

Abſenti clerico, & non reſidenti in Eccleſia debentur fructus, & non acquiruntur Capitulo, quando Capitulum eſt in culpa, & præſtitit impedimentum, & cauſam non reſidentiæ, deciſ. 401. n. 3. Vbi etiam quando Capitulum dicatur eſſe, vel non eſſe in hac culpa, & num. 4. & ſeqq. Vbi de eadem materia.

Abſenti per ſtipulationem Notarij numquid acquiratur ius reuocabiliter, deciſ. 12. n. 10. & ſeqq.

Abſens condemnari non poteſt, niſi ſaltem fuerit per edictum citatus, deciſ. 609. n. 2.

Abſens à ſeruitio ſuæ Eccleſiæ ad effectum, vt lucretur fructus, & diſtributiones, duo copulatiuè requiruntur, videlicet, iuſta cauſa abſentiæ, & licentia Ordinarij, deciſ. 608. n. 1. & n. 3. & n. 4. Vbi amplius, quod non ſufficit licentia Capituli.

Abſens clericus à ſeruitio Eccleſiæ propter litem, quam habet cum Capitulo ſibi ab eodem Capitulo indebite motam lucratur fructus, & diſtributiones, deciſ. 608. n. 2.

Abſens clericus à ſeruitio Eccleſiæ non petita licentia ab Epiſcopo non lucratur fructus, & diſtributiones, etiam quod licentia, ſi fuiſſet petita, fuiſſet etiam denegata, deciſ. 608. n. 4.

Abſens clericus à ſeruitio Eccleſiæ, & in Vrbe reſidens ex permiſſione Vicegerentis numquid lucretur fructus, & diſtributiones, deciſ. 608. num. 5.

Abſens clericus à ſeruitio ſuæ Eccleſiæ ſine licentia Superioris non lucratur fructus, & diſtributiones, etiam quod illam petierit, & non obtinuerit, deciſ. 608. n. 6.

Abſolutionem petens ab excommunicatione non fatetur ſe excommunicatum, quia abſolutio peti poteſt ad cautelam, deciſ. 534. n. 9.

Abſolutio à iuramento datur ad effectum agendi, & reſcindendi contractum, quando adeſt læſio enormis, deciſ. 461. num. 3.

Abſolutio à iuramento ad effectum agendi, & excipiendi habilitat abſolutum ad comparendum in iudicio ſine metu periurij non autem tollit vires, & robur iuramenti, deciſ. 580. n. 7.

Abſolutio à iuramento poſt incurſum periurium abſoluto non ſuffragatur, deciſ. 701. n. 2.

Abſoluendus eſt reus actore non probante, deciſ. 409. n. 6.

Abſoluitur ad cautelam excommunicatus ab Auditore de ſtylo Rotæ, abſque eo, quod abſolutio remittatur ad Ordinarium excommunicantem, deciſ. 599. n. 1.

Abſolutus in vna parte, cenſetur condemnatus in alia, dec. 622. n. 2.

Abſurdum eſt, quod minus relinquatur fœminis pro ingreſſu Monaſterij, quam pro matrimonio carnali, deciſ. 130. n. 5. Declara, vt n. 7.

Abundans cautela non nocet, nec vitiat ſententiam, deciſ. 319. n. 9.

Acceptans contenta in inſtrumento cenſetur obligaſſe ſe ad omnia etiam enunciatiuè narrata in inſtrumento, deciſ. 70. n. 6.

Acceptans mandatum cenſetur ſe aſtrinxiſſe omnibus contentis in mandato, deciſ. 640. n. 10.

Accomanditæ contractus quid ſit, & de eius effectibus, dec. 640. n. 1.

Accommanditæ contractus non ſoluitur morte ſociorum, ſeu alias per finitam ſocietatem, deciſ. 640. n. 1.

Accreſcendi ius in contractu emphyteutico non habet locum, dec. 435. Declara, vt n. 5. & 6.

Accuſata contumacia in illa die, pro qua cadebat citatio poteſt iudex per aliquot dies ferre ſententiam ſine alia citatione, deciſ. 409. Declara, vt n. 2.

Acquieſcere dicitur quis ſententiæ contra eum latæ ſi ab ea non appellat, deciſ. 370. n. 9.

Acquirere alteri, & non ſibi prohibitum non eſt nedum tacitè, ſed etiam expreſſis verbis, deciſ. 373. n. 4.

Acquirit contrahens nomine proprio ſibi ipſi, & non alteri, deciſ. 550. num. 6. Vbi declaratur hæc concluſio, niſi præceſſiſſet conuentio, quod contrahens ſibi & ſocio acquireret.

Acquiſita ex communi pecunia omnibus ſocijs acquiruntur, d. 640. n. 6.

Acquiſita ab hærede poſt aditam hæreditatem reſtituenda non ſunt, deciſ. 698. Declara, vt n. 8.

Ac ſi, dictio denotat ſimilitudinem, ſed non per omnia, dec. 58. n. 6.

Actio ſpolij ſpatio 40. annorum præſcribitur, deciſ. 97. n. 1.

Actio hypothecaria datur hypothecarijs, & fideicommiſſarijs, deciſ. 387. n. 1.

Actio euictionis non habet locum in venditione rei ſpiritualis, dec. 684. n. 5. Vbi ampliatur, quod nec datur pro recuperatione pretij. Declara, vt d. num. 5.

Actor de æquitate canonica, & iuxta obſeruantiam Rotæ tenetur reu libros exhibere ad coadiuuandas eius probationes ſummariè docto de eiuſdem rei intereſſe, deciſ. 250. n. 1.

Actor, & reus quandoque ad imparia iudicantur propter diuerſitatem rationis, deciſ. 558. n. 7.

Actore non probante, reus abſoluendus eſt, deciſ. 409. n. 6.

Actoris ius numquam mutatur ex variatione perſonarum ex parte rei, deciſ. 241. n. 3.

Actus iudicialis ſemper interpretatur ad fauorem petentis, dec. 561. n. 7.

Actus præſumitur geſtus ſecundum iuris communis diſpoſitionem, deciſ. 480. n. 3.

Actum impugnans debet reſtituere, quod ex actu impugnato recepit, deciſ. 177. Declara, vt n. 3.

Actus ſubſequens interpretationem, recipiunt à præambulo titulo, deciſ. 442. n. 7.

Actorum tranſportatio omiſſa non vitiat ſententiam, quando non ſunt tranſportata acta verbaliter tantum producta, deciſ. 561. n. 10. parte non citata, n. 11.

Actorum tranſportatio non eſt de forma iuxta Concilium Tridentinum, quando cauſa non eſt Eccleſiaſtica, deciſ. 561. n. 12.

Actorum tranſportatio omiſſa, non vitiat ſententiam, quando ſine illis actis ſententia iuſtificatur, deciſ. 561. n. 12.

Actus agentium non operatur vltra eorum intentionem, dec. 55. n. 4.

Actus præſumitur factus de mandato illius, qui expenſas ſubminiſtrauit, deciſ. 472. n. 6.

Actus quilibet debet ſemper intelligi ſecundum naturam rei, de qua agitur, deciſ. 129. n. 2.

Actus non ab euentu, ſed à cauſa iudicari debet, deciſ. 129. n. 7.

Actus ſequutus cenſetur factus ex titulo, & cauſa præcedenti, dec. 434. num. 3.

Actus præſumitur fieri eo modo, quo validè, & licitè fieri poteſt, deciſ. 285. num. 3.

Actus non dicuntur correſpectiui ad inferendam Simoniam etiam facti eadem die, quando facti fuerunt ex diuerſa cauſa, dec. 418. n. 4.

Actus ſubſequens declarat præceſſiſſe, quod præcedere debebat, deciſ. 180. num. 3.

Actum impugnans non poteſt & in illo fundare, dec 636. num 8.
Actum, quem quis impugnat, non poteſt approbare, & in eo ſe fundare, deciſ 596. num. 5.
Actus præſumitur potius factus iure proprio, quam iure alieno, deciſ. 145. num. 4. Declara, vt n. 6.
Acta geſta, & teſtes examinati in partibus non afficiunt eum, de cuius intereſſe agebatur, & citatus non fuit, dec. 271. n. 1.
Actorum aliquorum amiſſione probata, acta, quæ deficiunt, cenſentur eſſe de amiſſis, dec. 611. num. 4.
Acta, quæ perempta inſtantia perierunt, renouantur per eorum repetitionem, & productionem, dec. 124. Declara, vt n. 4. & 5.
Actus præſumitur potius factus nomine proprio, quam alieno, deciſ. 364. num. 6.
Actus extracti ex proceſſu antiquæ litis in actis producto, dicuntur eſſe in forma probanti, dec. 455 num. 3.
Actus quilibet requirit, non ſolum voluntatem, ſed etiam poteſtatem, deciſ. 640. num. 6.
Actus cenſetur factus à procuratore in executionem præcedentis mandati, dec. 640. num. 11. & 15.
Actus ambulatio, an, & quando pœna ſit, diſtingue plures caſus, deciſ. 693. num. 3. & ſeqq.
Addendi facultatem qui habet, non poteſt in totum mutare præcedentem ſtatum, ſed iuxta illum continuare, dec. 79 n 5. Vbi idem de habente poteſtatem minuendi. Adimplendi impoſſibilitas excuſat tantum à pœna, & damno, non autem prodeſt ad agendum, dec. 493. Declara vt num. 3.
Adimplere dicitur quis quando fecit quicquid potuit, dec. 567. num. 1. & 2. Vbi ampliatur hæc concluſio.
Aditio hæreditatis per locationem rerum hæreditariarum numquid facta dicatur, dec. 543. num. 3. in fin.
Aditio hæreditatis inducitur ex geſtione pro hærede, dec. 195. num. 2. vt puta ex locationibus domorum hæreditariarum, dicto num. 2. Vbi præſertim, quando domus fuerunt locatæ tanquam ſuæ propriæ.
Adminiſtratio eleemoſynarum, & ſimilium de iure eſt communis Epiſcopo cum Capitulo, dec. 355. num. 5.
Adminiſtrationes, & Commendæ ſunt velut tituli beneficiorum, & quid in Commendis datis ad certum tempus, deciſ. 141. num. 6.
Adminiſtratio bonorum Eccleſiæ ſpectat ad Capitulum, & Epiſcopum, non autem ad Beneficiatos, dec. 183. num. 1.
Adminiſtrator tenetur reddere rationem de adminiſtratis, & reliqua reſtituere, deciſ. 522. num. 3.
Adminiſtrator tenetur conficere librum adminiſtrationum, nec ſufficiunt folia, & litta, dec. 486. num. 4.
Adminiſtratoris, ſeu ſocij debitum non poteſt dici liquidum, niſi finita ſocietate, & calculis ſolidatis, dec. 478 num. 2.
Adminiſtratores locorum piorum de adminiſtratis rationem reddere tenentur ſoli Epiſcopo, niſi contraria adſit conſuetudo, quo caſu non Epiſcopus ſolus, ſed iunctus, cum illis, quibus de conſuetudine reddi tur ratio, rationes recipere poteſt, deciſ. 355. num. 1. & 3. Declara, vt num. 4.
Adminiſtratores locorum piorum tenentur ad omnia ea, ad quæ tenentur tutores, dec. 355. num. 4. in fin.
Adminiſtratores deputantes ſubminiſtros ad adminiſtrandum, an ipſi teneantur reddere rationem eorum, quæ adminiſtrarunt ſubminiſtri ab ipſis ſubſtituti, dec. 440. num. 6.
Adminiſtrator creditor illius, cuius bona adminiſtrat non poteſt propria auctoritate ſibi ſatisfacere ex bonis adminiſtratis, præterquam de bonis mobilibus, & pecunia, dec. 451. num. 2. 3.
Adminiſtrator liberatus à redditione rationis cum libera facultate diſponendi, & priuatione contra hæredes in caſu moleſtiarum non poteſt cogi ad reddendam adminiſtrationis ſuæ rationem, niſi probato vero dolo, dec. 377. num. 1.
Adminiſtratori data libera facultas diſponendi de fructibus rerum adminiſtratarum non ſuffragatur, quando adminiſtrator tali facultate vſus non fuit, nec dicitur quod vſus fuerit per inſtitutionem hæredis, dec. 377. num. 2.
Adminiſtratoris liber non probat contra eum, qui illum deputauit adminiſtrationi, niſi conſtet de deputatione, & etiam conſtito de deputatione non probat contra deputantem, niſi conſtet, quod ille librum confecerit nomine deputantis, dec. 377. num. 3. & 5.
Adminiſtrator, vt teneatur de adminiſtratis reddere rationem, neceſſe eſt, vt de deputatione conſtet, aut expreſsè, aut tacitè, nec ſufficit, quod quis in adminiſtratione ſe ingerat pro commodo, & vtilitate negotij, dec. 525. num. 4.
Adminiſtrator quilibet tenetur conficere librum rationũ, dec. 340. n. 4. Vbi amplius, quod non ſufficit loco libri exhibere paginas manu adminiſtratoris confectas.
Adminiſtratores alienorum negotiorum tenentur de mala adminiſtratione, deciſ. 640. num. 3.
Adminiſtratoris liber debet continere data, & accepta, ex qua cauſa nominatim ex qua die aliter non dicitur legitimè conſcriptus, deciſ. 690. num. 5.
Adminiſtrator maſſariæ pecudum debet tenere librum adminiſtrationis, dec. 690. num. 5.
Adminiſtrator tenetur reddere rationem de adminiſtratis, non autem de non adminiſtratis, dec. 470. n 4.
Adminiſtrator deputatur non ſolum expreſſe, ſed etiam tacitè per nonnullos actus, de quibus, dec. 522. num. 3.
Admiſſio iurium productorum cum clauſula, ſi, & in quantum, quid operetur, deciſ. 500. num. 8.
Adulterium non probatur per teſtes ſingulares, deciſ. 441. n. 5.
Ægidiana excludens appellationem in poſſeſſorio habet locum in quacumque inſtantia, deciſ. 173. num. 3.
Ægidiana prohibens appellari in poſſeſſorio non habet locum quando agitur de bonis Eccleſiaſticis, vel contra perſonas Eccleſiaſticas, deciſ. 35 num. 2.
Ægidiana appellationem prohibens in poſſeſſorio non excludit nullitatem, dec. 18. num. 1.
Æqualitas inter contrahentes ſeruanda eſt, dec. 115. num. 9.
Æqualitas inter fratres ſeruanda eſt, dec. 85. n. 4.
Æqualitas inter ſocios ſeruanda eſt, dec. 640. num. 8. & 14.
Æquitati nihil magis conuenit, quam pacta ſeruare, dec. 691. n. 9. in fi.
Æquiuoca probatio, & non concludens, probantem non releuat, deciſ. 511. num. 3.
Æquiuoca, & non concludens probatio, non probat, dec. 179. num. 8. Vbi quod iſto caſu recurritur ad coniecturas.
Æquiuoca, & dubia probatio non releuat probantem, dec. 232. n. 9.
Æquiuoca probatio non releuat, dec. 311. num. 2.
Æſtimatio facit emptionem, & venditionem, dec. 623. n. 2. in fine.
Æſtimatio bonorum ſtabilium facienda per peritos communiter eligendos, ſi non fuit facta fauore dotis, remittitur arbitrio boni viri, deciſ. 623. num. 3.
Ætas minor probatur per librum parochi, dec. 592. n. 2.
Ætas minor probanda eſt per eum, qui allegat: Tempore enim contractus quiſque præſumitur maior, & non minor, dec. 525. n. 3.
Ætas non probatur per eos, qui negant ſe fuiſſe præſentes natiuitati, deciſ. 525. num. 3.
Ætas minor non probatur per teſtes deponentes de auditu, deciſ. 525. num. 4. Vbi præſertim quando agitur de annullando contractum.
Affectio teſtatoris in hæredes vocatos, ac ſi eſſent filij, facit eos pares ipſis filijs, deciſ. 266 num. 7. & 8. Vbi propterea quod admittuntur ad hæreditatem, ac ſi vere eſſent filij teſtatoris.
Affines, & conſanguinei præſumuntur ſcire iura ſanguinis, & veritatem, deciſ. 176. num. 6. in fine.
Affirmatiua vbi poteſt probari aliter, quam per ſcripturam, negatiua non probatur concludenter ex inſpectione eiuſdem ſcripturæ, deciſ. 502. num. 8.
Affirmatiua propoſitio quando reſoluatur in negatiuam, dec. 672. n. 1.
Agenti fideicommiſſario remedio l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. ſufficit probare poſſeſſionem tempore mortis hæredis grauati, dec. 237. n. 1.
Agentium intentio ſemper attendenda eſt, dec. 382. n. 7.
Agens Saluiano interdicto, licet principaliter dirigat iudicium contra rem, illi tamen principaliter non debetur res, ſed creditum, deciſ. 383. num. 2. & 3.
Agentium actus non operatur vltra eorum intentionem, dec. 555. n. 4.
Agenti ſpolio obſtat exceptio proprietatis, vbi talis ſit, quæ iuſtificet poſſeſſionem rei conuenti, & debilitet ius Agentis, dec. 95 n. 4.
Agens ad bona vti ad ipſum ſpectantia debet probare quæ, & quanta ſint illa bona ſpectantia, dec. 295. n. 4.
Agnatio non conſeruatur in progenie veniente ex feminis, dec. 464. n. 5.
Agnationis conſeruandæ ratio habetur in reſtitutione dotis, deciſ. 563. num. 3.
Agnatio, & agnationis nomen magis conſeruatur, quando omnia bona teſtatoris penes vnum vocatum exiſtunt, quam quando in plures perſonas diuiduntur, deciſ. 566. num. 4.
Agnationis conſeruandæ ratio militat, tam in ſucceſſione hæreditatis alicuius feminæ, quam in ſucceſſione hæreditatis alicuius maſculi, deciſ. 548. num. 4.
Agnationis conſeruationi teſtatorem proſpexiſſe præſumitur quando habuit in conſideratione qualitatem maſculinitatis, dec. 193. n. 4.
Agnationis conſeruationi teſtatorem proſpexiſſe dicendum eſt, quando teſtator poſuit deſcendentes in conditione cum qualitate maſculinitatis, dec. 300. num. 5. Declara, vt num. 25.
Agnationis, & Caſatæ generalis mentio reſtringitur ad deſcendentiam, & lineam expreſſam, dec. 300. n. 21. in fi.
Agnationis conſeruandæ ratio, quando dicatur à teſtatore conſiderata faciendo mentionem maſculinitatis, deciſ. 300. n. 5. & 25.
Agnatio non dicitur conſeruari in filijs illegitimorum, etiam quod ſint nati ex legitimo matrimonio, dec. 395. n. 4.
Agnatorum appellatione propriè venire videntur illi, qui linea directa à teſtatore deſcendunt, non autem tranſuerſales, deciſ. 103. Declara, vt num. 10.
Alearum appaltatores non poſſunt prohibere alijs artificibus, ne aleas conficiant, deciſ. 505. num. 2.
Alienandi bona Eccleſiæ finalis cauſa eſt euidens vtilitas Eccleſiæ, dec. 34. num. 5. & 7.
Alienandi prohibitio non inducit fideicommiſſum, quando eſt perſonalis, dec. 316. n. 6.
Alienandi prohibitio conſequutiua ad ſubſtitutionem illam non ampliat, dec. 100. num. 7.
Alienare prohibitus, ſi contra prohibitionem Alienet, An incurrat pœnam caducitatis, ex eo, quod dicat prohibitionem alienationis ignoraſſe, deciſ. 243. num. 2.
Alienare, nec diſponere de rebus Eccleſiæ Protector non poteſt, ſed ſolùm habet ius protectionis, & præeminentiæ, deciſ. 355. num. 9.
Alienari prohibita etiam alienationis latiſſime ſumpto vocabulo non veniunt ſub generali hypotheca etiam ad fauorẽ vxoris, dec. 555. n. 3.
Alienare, qui non poteſt, nec etiam poteſt confiteri aliquid, quod tendit ad alienandum, dec. 7. num. 9.
Alienata contra prohibitionem teſtatoris auocantur ab emptore, etiam quod alienans teſtatoris prohibitionem ignorauerit, deciſ. 243. n. 1.
Alienatio rerum Eccleſiaſticarum fieri non poteſt, niſi ex cauſa ſufficienti, deciſ. 202. num. 3. Vbi etiam quod cauſa præſumitur ex beneplacito Sedis Apoſtolicæ.

Alie-

Alienatio rei Eccleſiæ facta à Prælato ſine conſenſu Capituli, eſt ipſo iure inualida, deciſ.118.num.3.

Alienatio bonorum Eccleſiæ, vt valeat, debet alienationis vtilitas eſſe euidens, dec.624.n.3.& 4. Vbi etiã quando dicatur euidens vtilitas.

Alienatio bonorum Eccleſiæ ſine beneplacito Sedis Apoſtolicæ ſuſtinetur, quando ſolum fuit alienata aliqua Eccleſiæ terrula, & quando hoc verum ſit, deciſ.624.num.12.

Alienationis prohibitio facta expreſsè per teſtatorem cum facultate cuilibet vocatis recuperandi bona alienata, reddit alienationem nullam ab initio, impedit translationem dominij, & repellit alienantem tamquam indignum à reuocatione rei alienatæ, dec.73.n.1.

Alienationis prohibitio adjecta in teſtamento per viam rationis ſufficit ad inducendum abſolutum, & perpetuum fideicommiſſum, deciſ.10.num.2. Declara, vt n.7. & ſeqq.

Alienando hæredes res hæreditarias præſumuntur habuiſſe notitiam fideicommiſſi, & prohibitionis alienationis, deciſ.231.n.1. quando in alienatione fit mentio teſtamenti, & in ea alienans promittit de euictione, num.2.

Alienatio bonorum Eccleſiæ admiſſa à Papa ſi in euidentem &c. non eſt valida, niſi citato Epiſcopo, vel eius promotore, præſertim, quando adeſt clauſula vocatis vocandis, deciſ.624. num.4.& 5. Vbi de eadem materia.

Alienatio bonorum Eccleſiæ non poteſt iudicari facta in euidentem vtilitatem, niſi bona, quæ alienari debent, ſpecificentur, deciſ.624. num.2.& 3.

Alienæ rei legatum operatur, vt legatario ſolui debeat æſtimatio rei legatæ, deciſ.265. num.9.

Alienæ rei legati debetur legatario æſtimatio, ſiue teſtator ſciuerit rem eſſe alienam, ſiue ignorauerit, deciſ.265.num.10. præſertim quando eſt factum coniunctæ perſonæ, num.11.

Alienæ rei legatario, ſeu inſtituto in re aliena non debetur æſtimatio, quando teſtator credidit rem eſſe ſuam, & non alienam, deciſ.309. Declara, vt num.3. 4.

Alienæ rei legatum teſtatori tamen debitæ, an, & quando operetur, vt legatario illius æſtimatio debeatur, deciſ.309.n.10.

Alienæ rei legatum, in qua teſtator habet tantum vſumfructum verificatur in vſufructu poſtquam non poteſt habere locum in proprietate, deciſ.309. Declara, vt num.11.

Alienæ rei legatario, ſeu inſtituto in re certa aliena debetur æſtimatio, etiam quod teſtator ignorauerit rem eſſe alienam, deciſ.337.num.4. præſertim quando legatum eſt factum coniunctæ perſonæ, n.5.

Alienæ rei emptor, vel alteri pignoratæ, ſi pretium venditori ſoluat rei venditæ, dominus habet actionem primo loco contra bona, & ipſis non extantibus, in ſubſidium habet actionem contra pretium, deciſ.681.num.7. Declara, vt num.3.

Alimenta carcerato pauperi à creditore præſtanda ſunt, deciſ.177 n.4.

Alimenta ſubſidiaria ſunt taxanda ad meram alimentandi nullitatem, deciſ.581.num.2.

Alimenta præſtanda quomodo taxari debeant, attenditur quantitas bonorum, & qualitas alimentandi arbitrio iudicis, deciſ.538.n.2.

Alimenta præſtanda à fratre diuite fratri pauperi debentur iure ſanguinis, & ex propria ipſius fratris obligatione, deciſ.538.n.4.

Alimenta non veniunt in confiſcatione bonorum, & debentur reſtituto ad gratiam, deciſ.107.num.4.& 5.

Alimentorum ius formale, licet cedi non poſſit, commoditas tamen illorum percipiendorum cedi poteſt, creditoribuſque aſſignari, & hypothecari, deciſ.251. num.3.

Alimentorum decretum ſemper intelligitur rebus ſic ſtantibus, deciſ.31.num.1.

Alimenta variantur, augentur, & minuuntur ſecundum temporum varietatem, deciſ.31. num.1.& 3.

Alimentis filius renunciare non poteſt quæ ſibi iure naturali debentur deciſ.31.num.2. Vbi ampliatur etiam quod renunciatio fuerit facta cum iuramento.

Alimentorum quantitas taxanda eſt etiam iuxta quantitatem familiæ, deciſ.31.num.4.

Alimenta augentur quando pretia ciborum, habitationis, & veſtimentorum ſunt acta, deciſ.31. num.5.

Alimentorum quantitas taxanda eſt iuxta quantitatem patrimonij, & conditionem perſonarum, deciſ.31.num.6.

Alius, dictio implicat, & denotat ſimilia, deciſ.391. num.5.

Alius, dictio, licet propriè ſumpta diuerſitatem ſignificet, in ſuppoſito denotat tamen identitatem in ſubſtantia, deciſ.327. num.7.

Allodialia, & libera potius bona in dubio præſumuntur, quando feudalia, & ſeruituti obnoxia, deciſ.404.num.1.

Allodialia, & libera bona præſumuntur, deciſ.409.n.4.

Allodialia bona potius præſumuntur, quàm emphyteotica, & feudalia, deciſ.508. num.1.

Altare maius ſortitur eundem titulum, quem habet Eccleſia principalis, deciſ.313.num.1.

Alteri, & non ſibi acquirere prohibitum eſt, nedum tacitè, ſed etiam expreſſis verbis, deciſ.373. num.4.

Alternatiua ſufficit, vt in vna tantum parte verificetur, deciſ.248.n.8.

Alternatiua diſpoſitio in vna tantum parte ſufficit, quod adimpleatur, deciſ.569.num.2.

Alternatiua non tribuit nouum ius ordinarijs Collatorib. ſed remouet obſtaculum menſium, deciſ.602. num.7.

Altiorem indaginem exceptio requirens, non impedit immiſſionem in poſſeſſionem ex l.fi.C. de edict. Dm. Adr. tollen. deciſ.38.n.1.

Altiorem indaginem exceptiones requirentes, non impediunt immiſſionem in poſſeſſionem ex Saluiano interdicto, deciſ.559.n.3.

Altiorem indaginem exceptio non requirit ex replicatione, quam facit Actor. deciſ.559. num.9.

Amiſſio ſcripturarum probatur per aſſertionem Notarij, quando illa allegatur non à Notorio, ſed à tertio, deciſ.611. num.4.

Amiſſione actorum aliquorum probata, acta, quæ deficiunt, cenſentur eſſe de amiſſis, deciſ.611.num.4.

Amittitur poſſeſſio etiam per alienationem factam nulliter, & ſine ſolemnitatibus ſtatuarijs, deciſ.628. num.2.

Amittitur poſſeſſio per lapſum decennij, deciſ.634.num.5. Declara, vt num.6.

Amittere ius ſuum pœna eſt, deciſ.356. num.10.

Animalium mors an concludenter probanda ſit? An verò ſufficiant coniecturæ, deciſ.690.num.4.

Animalium mors caſus fortuitus dicitur, & illius periculum ſpectat ad dominum, non autem ad adminiſtratorem, deciſ.540.n.4.

Animus donandi non præſumitur, deciſ.153. num.9.

Animus, & intentio hominis in mente retenta nihil operatur, deciſ.354.num.6.

Animus qualis fuerit, declaratur ex antea dictis, aut geſtis, deciſ.644. num.6.verſ.ad prædicta.

Animo ciuilis poſſeſſio retenta præſumitur vbi non conſtat quem ſe habuiſſe pro ſpoliato, deciſ.560. num.3.

Anni mentio quando ſit ab aliqua lege, vel Conſtitutione intelligi debet de anno perfecto, & completo, & quid ſi ad percipiendum annum vnus tantùm dies deficiat, dec.175. num.7.

Annus inceptus non habetur pro completo in materia odioſa, & præſcriptionis, deciſ.208. num.3.

Annuarum præſtationum ſolutiones factæ præſumuntur potius factæ ex cauſa cenſus, quàm ex cauſa Canonis, deciſ.63.num.2.

Annuæ præſtationis ſolutio numquid præſumatur facta ex cauſa cenſus, vel ex cauſa emphyteoſis, dec.400. num.7.

Annullatio actus: An, & quando pœna ſit? Diſtingue plures caſus, deciſ.693.num.3.& ſeqq.

Antecedens neceſſarium cenſetur voluiſſe qui vult conſequens, deciſ.105.num.5.

Anteceſſoris beneficij poſſeſſio non tranſit in ſucceſſorem ſine noua apprehenſione, deciſ.633. num 1.

Anteceſſoris confeſſio non præiudicat ſucceſſori in beneficialibus, deciſ.700 num.6.

Anterior poſſeſſio manutenenda eſt, quia ſecunda, & iunior præſumitur clandeſtina, deciſ.685. num.1. in fi.

Antianitas determinatur ſecundùm tempus captæ poſſeſſionis, non autem ſecundùm tempus prouiſionis, deciſ.456. num.1.

Antiquiſſimæ enunciatiuæ vltra centum annos probant titulum beneficij, dec.91. Vbi etiam quod ſufficit eſſe enunciatiuas duorum inſtrumentorum emanatas à perſonis non ſuſpectis.

Antiquitas temporis facit præſumere omnia ſolemniter acta, deciſ.122.num.6.

Antiquitas domus arguit honorem, & nobilitatem familiarum, dec.676.num.8. ante medium.

Antiquum dicitur, quod excedit centum annos etiam in qualibet materia ardua, & ſtricta, dec.167.num.43. & ſeqq.

Antiquum dicitur quod tranſit per plures generationes, dec.167.n.43.

Antiqui iuris correctio extendi non debet extra caſum expreſſum, dec.27. num.4.

Antiquæ inſcriptioni poſitæ in Eccleſia multum deferendum eſt ſuper veritate eorum, quæ in inſcriptione continentur, dec.482.n.4.

Antiquiſſimæ renunciatiuæ probant communem hominum opinionem, deciſ.482. num.3.

Aperitio oris quid operetur, dec.281. num.6.

Apocha etiam non archiuiata facit fidem, quando conſtat de legalitate Notarij, & ceſſat ſuſpicio fraudis, dec.661. n.4.

Apochæ, & earum exempla regiſtrata, & recognita in actis ſeruatis ſeruandis, & parte citata probant abſque productione originalis, deciſ.569.num.1.

Apocha debiti reperta penes debitorem ſolutionem, & liberationem demonſtrat, dec.443.n.9.

Apocha ab aliquo ſcripta, & ſubſcripta contra Scribentem probat, dec.652.num.1.

Apocha non recognita à teſtibus non probat, præſertim ſi ſit ſuſpecta de antidata, dec.694. num.1.

Apoſtolicæ literæ propter earum auctoritatem, & reuerentiam habent exequutionem paratam, dec.192.n.1.& dec.506.n.1.

Apoſtolicarum literarum expeditio in forma rationi congruit, non tribuit ius de nouo, dec.158. n.7. 8 & 9.

Apoſtolicarum literarum ante expeditionem fructus percepti, ſunt nulliter percepti, quando in gratia adeſt decretum, vt percipiantur vigore literarũ Apoſtolicarũ deſuper conficiendarum, dec.258.n.10.

Apoſtolicæ literæ, & Breuia, quando ſunt iuſtificata exequutioni demandari debent, dec.558.num.2.

Apoſtolicarum literarum, ſeu Breuis regiſtratio habet vim acceptationis, dec.636.n.4. Vbi etiam quod tribuit ius præſentandi illas & n.5. Vbi præſertim quando talis regiſtratio eſt facta cauſa cognita.

Apoſtolicarum literarum verificatio, & iuſtificatio non eſt neceſſaria quando fuerunt regiſtratæ de mandato illius, cui præſentatæ fuerunt, deciſ.636. n.5. Vbi ampliatur etiam quod in literis adſit clauſula, prout iuris, & æquitatis ratio poſtulat.

Apoſtolicarum literarum, & breuis exequutio non impeditur per exceptionem iuris patronatus, niſi clarè, & notoriè probetur ex fundatione, vel dotatione, ſiue ex multiplicatis, & continuatis dotationibus, deciſ.381. num.1.

Apoſtolicæ literæ habent paratam exequutionem, deciſ.633. num.2.& deciſ.45.num.1.

Apoſtolicæ literæ emanatæ motu proprio non indigent iuſtificatione, deciſ.63.num.3. Declara, vt num.4.
Apoſtolicarum literarum expeditio, & extenſio conſenſus non ſit ad ſubſtantiam gratiæ, ſed ad probationem, dec.356. n.12.
Apoſtolicæ prouiſiones non mutant ſtatum beneficij, deciſ.164.num.5. & deciſ 13. num 5.
Apoſtolicæ prouiſiones non præiudicant iuri patronatus, quia in dubio Papa non intendit præiudicare patronis laicis, dec.546. n.3.
Apoſtolica confirmatio, licet ſuppleat defectum ſolemnitatis, non tamen ſupplet ſubſtantialia, videlicet poteſtatem alienantis, quando non habeat, dec.450.num.5.
Apoſtolica confirmatio ſubreptitia annullat totum ſubſecutum proceſſum, dec.430. num.5.
Apoſtolica confirmatio dicitur ſubreptitia, quando in ſupplicatione tacentur illi, de quorum præiudicio agitur, dec.544. n.4.
Apoſtolicæ Sedis beneplacitum in alienatione rerum Eccleſiæ expeditum in forma ſi euidentem non ſuffragatur, niſi vtilitas ſit clara, & & indubitata, deciſ.544 num.5.
Apoſtolicæ Sedis confirmatio ſupplet omnes defectus, deciſ.159. num.4.
Apoſtolicæ Sedis beneplacitum in tranſactione facta à Capitulo ſine conſenſu Epiſcopi, quando dicatur ſubreptitium ob non factam mencionem pendentiæ litis, dec.625.num.4.
Apoſtolica conſtitutio, & illius validitas per non vſum, vel per contrarium vſum minime tollitur, dec.356. num 7. Declara, vt n.8.
Apoſtolica Cancellaria dicitur Organum Papæ, dec.356. n 8.
Apoſtolicus prouiſus expeditis literis poteſt ſuam iuriſdictionem adminiſtrare, & exercere etiam ante adeptam poſſeſſionem, deciſ.475. num.12. Declara, vt num.13. & 17.
Apoſtolicus prouiſus Motu proprio non indiget iuſtificatione gratiæ, quod beneficium eſſet reſeruatum ſtante narratiua Papæ, quod eſt reſeruatum, deciſ.344 num.1.
Apoſtolico priuilegio, vel eiuſdem fama non extante, exemptio decimarum ſola immemorabili præſcriptione non inducitur, deciſ.474. num.3.
Apoſtolicum beneplacitum vbi reſeruatur in aliqua conceſſione, eo non obtento, deficit conceſſio, deciſ.61.num.5.
Apoſtolicum beneplacitum præſumitur ex curſu 30. annorum cum obſeruantia ſubſequuta, deciſ.694.num.5.
Appaltatores alearum non poſſunt prohibere alijs artificibus, ne aleas conficiant, deciſ.565. num.2.
Appellatio datur à ſententia inſtitutionis Iuris patronatus, deciſ.598. num 4.
Appellatio non datur à decreto de exequendo ad effectum ſuſpenſiuum, deciſ 630. num.2.
Appellatione friuola non obſtante iudex ſuſpectus allegatus ad vlteriora procedere poteſt, deciſ.531.num.3.
Appellationis iudex condemnans, ſeu abſoluens in vna parte ſententiæ latæ à primo iudice, an, & quando cenſeatur condemnaſſe, & abſoluiſſe in alia, deciſ.622.num.2. & per totam dictam deciſionem.
Appellatio non datur condemnato in Saluiano interdicto, deciſ. 383. num.4.
Appellatio interpoſita coram Notario per dimiſſionem ſchedulæ appellationis non dicitur legitima, quia appellari debet coram iudice, & non coram Notario, dec.595. n.1.
Appellatio datur ab electione facta in concurſu ad beneficia, tam ad effectum deuolutiuum, quam ad ſuſpenſiuum, dec.577.n.2 & 3.
Appellatio non datur à ſententia, quæ celeritatem deſiderat, & è contra, deciſ.546 n.8. & 12. Vbi de materia.
Appellatione ab interloquutoria non obſtante poteſt iudex à quo recipere teſtes ad perpetuam rei memoriam, dec.325. n.2.
Appellatio quando non fuit interpoſita à legitima perſona, & quando non fuit reditum pro Apoſtolis, ſententia tranſit in iudicatum, deciſ.161.num.1.
Appellatione deſerta ſententia exequutioni demandanda eſt, deciſ. 601. num.1.
Appellationi cenſetur renunciatum quando petitur id, quod in ſententia pronunciatum eſt, deciſ.591.num.2.
Appellatio à decreto, examinis eorum, qui ad beneficium idonei, vel non idonei reperti fuerunt, debet eſſe expreſſa, & tacita non ſufficit, cum huiuſmodi decreta habeant vim inter loquutoriæ, deciſ.591. num.3.
Appellatio à collatione beneficij non extenditur ad decretum factum ab Examinatoribus, dec 591. num.4.
Appellatione bonorum venit etiam pecunia, deciſ.468. num.1.
Appellatione filiorum veniunt fœminæ per extenſionem, non autem ex propria verbi ſignificatione, deciſ.663. num.14.
Appellatione non veniunt fœminæ in materia differenti ex natura rei, & ex mente concedentis, deciſ.663. num.14.
Appellatio datur à decreto immiſſionis in poſſeſſionem prouenientis à iure ſtatuarum, deciſ 513.num.8.
Appellatio numquid detur à ſententia priuationis beneficij ob non reſidentiam ad effectum ſuſpenſiuum, dec.609. num.3.
Appellatione pendente, ac etiam pendente termino ad appellandum attentata reuocanda ſunt, dec.632.num.2.
Appellatio an detur à ſententia priuationis beneficij ob non reſidentiam, deciſ.632.num.3.
Appellatione pendente attentata reuocanda ſunt, deciſ 328. num.3.& deciſ.269.num.1 & dec.505.num.2. & deciſ.351.num.1.
Appellatione pendente ſententia exequi non poteſt, deciſ.661.n.2.& 6.
Appellatio debet interponi coram iudice à quo, & non coram iudice ad quem, dec.293.num.13.
Appellatio interpoſita à non legitimo procuratore appellanti non ſuffragatur, dec.293. num.13.
Appellatio non ſuffragatur tertio appellanti pro ſuo intereſſe, niſi de prætenſo intereſſe doceat, deciſ.293. num.14.
Appellatio, & lite pendente attentata reuocanda ſunt, deciſ.676. num.1.
Appellatio non datur à collatione Parochialis ad effectum ſuſpenſiuum, dec.676. Declara, vt num.2.
Appellationis prohibitio intelligitur de appellationibus friuolis, non autem quando appellans grauatus eſt à iudice à quo, dec.461.n.2.
Appellatio datur à ſententia mixti exequutoria, dec.225.n.3.
Appellatione pendente, & poſt inhibitionem attentata reuocanda ſunt, dec.655. n 1.
Appellatio in poſſeſſorio prohibita vigore Ægidianæ habet locum etiam in Curia, ſed non in foro Eccleſiaſtico, & de re Eccleſiaſtica, quia de iure Canonico datur appellatio in quocumque poſſeſſorio, deciſ.562.num 2.
Appellatione deſcendentium continentur etiam nati ex fœminis, dec. 417.num.4. Vbi tamen quod non dicantur deſcendentes ex linea paterna.
Appellatione bonorum venit etiam nomen debitoris, deciſ.681.num.9. in princ.
Appellationis cauſa deſerta ob non prorogata fatalia expirat iuriſdictio iudicis ad quem. Declara, vt non per hoc non poſſit cognoſci de cauſis nullitatis, & notoriæ iniuſtitiæ, dec.151.n.1.& 2.
Appellatione filiorum non veniunt fœminæ in conceſſione officiorum, deciſ.663.num.15.
Appellatione parentum in materia fundationis iuris patronatus ſecundum communem vſum loquendi non veniunt pater, & mater fundatoris, ſed alij de agnatione, & familia, dec.482.num.1.
Appellatione familiæ in teſtamento, quando plures ſunt familiæ eiuſdem cognominis cenſetur vocata familia, de qua teſtator nominatus eſt, dec.697. Declara, vt num.6.
Appellatione teſtamenti venit teſtamentum ſolemne, non autem teſtamentum ſine ſolemnitate, dec.714. num.4. & 5.
Appellatione deſcendentium veniunt etiam naſcitur, nati tamen, vel concepti tempore euenientis conditionis, non qui poſtea naſcuntur, deciſ.357. num.5.
Appellandi termino durante omnia attentata reuocantur, etiam quod in dicto termino non fuerit appellatum, deciſ. 618. num.2.
Appellandi termino durante nihil innouandum, & attentata omnia ſunt reuocanda, deciſ.340. num.4.
Appellandi termino durante omnia geſta infra dictum tempus cenſentur nulla, etiam quod non fuerit appellatum, deciſ.513. num.8.
Appellandi tempore durante attentata reuocanda ſunt, dec.682. n.1.
Appellare debet quis à ſententia contra eum lata infra 10. dies à die ſententiæ, non autem à die notitiæ quando fuit perſonaliter citatus, & ſic fuit verus contumax, dec.618. Declara, vt num.3.
Appellare non licet à grauamine, tam iudiciali, quam extraiudiciali poſt decem dies, deciſ.284. num.14.
Appellare licet à decreto iudicis declarante exequutionem fieri debere in vna re potius, quam in alia, dec.340. Declara, vt num 4.
Appellare non licet à ſententia data contra Religioſos Regulares per viam pœnitentiæ correctos, dec.15.n.4.
Appellare non licet ab electione facta ab Epiſcopo in concurſu plurium ad Parochialem Eccleſiam niſi conſtet, quod Epiſcopus doloſe, & irrationabiliter elegit, & iudicauit, deciſ.40. num.1.
Appellari poteſt à relatione examinatorum ſuper idoneitate, & habilitate ad beneficia, deciſ.351. num.1.
Appellabilis cauſa ſemel effecta, ſemper eſt appellabilis, dec.577.n.15.
Appellans redeundo ad iudicem à quo & coram eo producendo iura, dicitur appellationi renunciare, etiam quod productio fuerit facta per Procuratorem, deciſ.431. num.7.
Appellatione hæredum, & ſucceſſorum non veniunt fœminæ in materia differenti, deciſ.693.num.10.
Appellatione hæredum, & filiorum coniunctiuè vocatorum, quando veniant fœminæ, deciſ.663.num.17.& 18.
Appellatione poſterorum, ſeu familiæ, non comprehenduntur fœminæ in materia differenti, deciſ.663.num.19.
Appellatione deſcendentium, vel hæredum maſculorum numquid veniant maſculi nati ex fœmina, deciſ.663. num.22.
Appellatione totius domus, & progeniei venit non ſolum familia originaria, ſed etiam aggregata, deciſ.697. num.5. & 6. verſic. Et hæc quidem, & verſic. Ad idem.
Appellatione prolis veniunt tam maſculi, quàm fœminæ, deciſ.255. num.1.
Appellatione deſcendentium veniunt tam maſculi, quàm fœminæ, deciſ.255. num.1.
Appellatione prolis, vel deſcendentium fœminæ non veniunt, nec comprehenduntur, nec ſub quibuſcumque verbis aptis fœminas comprehendere, quando extat ſtatutum excludens fœminas propter maſculos, deciſ.255. num.3.
Appellatione ſuorum veniunt deſcendentes, dec.320.n.4. in fine.
Appellationem Ægidianam prohibens in poſſeſſorio non excludit nullitatem, deciſ.18.num.1.
Appellatione maſculorum veniunt maſculi nati ex fœmina, deciſ.463. num.8.
Appellatione nepotum numquid veniant filij, dec.542. n.4.
Appellatione filiorum in ſubſtitutionibus an veniant naturales arbitrio iudicis remittitur, deciſ.145. num.12. & 13. Vbi etiam quod in hoc multum attenditur teſtatoris obſeruantia.
Appellatione perſonarum venit Capitulum quando ſic patitur ſubiecta

cta

Digitized by Google

ĉta materia, prout eſt materia decimarum, deciſ.412. num. 4. in fine.
Appellatione filiorum veniunt etiam fœminæ quamuis teſtator in conditione poſuerit filios maſculos, dec.316. num.2.
Appellatione filiorum quando veniant fœminæ, ſi teſtator in teſtamento conſeruandæ agnationis rationem habuit, deciſ.316.num.5.
Appellatione deſcendentium veniunt etiam filij naturales, deciſ.388. num.7. Declara, niſi ſint nati ex damnato, & punibili coitu, num.8. Vbi etiam quod hæc declaratio fallit quando iſti nati ex damnato coitu fuerint legitimati.
Appellatione Capituli ſoli Canonici, non autem Beneficiati continentur, deciſ.183. num.3.
Appellatione deſcendentium veniunt omnes deſcendentes in infinitum, dec.193.num.3.
Appellatione agnatorum proprie venire videntur illi, qui linea recta à teſtatore deſcendunt, non autem tranſuerſales, deciſ.193. Declara, vt num.10.
Appellatione filiorum veniunt tam maſculi, quàm fœminæ, deciſ.563. num.1.
Appellatione deſcendentium veniunt omnes ordine ſucceſſiuo, & per fideicommiſſariam ſucceſſionem cenſentur vocati, dec. 125.n.3.
Approbatio ſine ſcientia non inducitur, dec.244.n.2.
Arbitri, quibus data eſt poteſtas procedendi de iure, & de facto nulla ſeruata tela iudiciaria, numquid poſſint procedere ſine ſcriptis, dec. 553.num.2. & ſeqq.
Arbitrorum aſſertioni non creditur in concernentibus iuſtitiam, vel iniuſtitiam laudi, dec.553. n.4.
Arbitrorum aſſertioni quando ſtandum, & quando non, deciſ.553. num.2.& ſeqq.
Arbitrio ſe aſſerenti non creditur, niſi conſtet de compromiſſo, dec. 553.num.7.
Arbitrio non creditur in ijs, quæ non niſi per ſcripturam probari poſſunt, dec.553. num.9.
Arbitrio, cui data eſt facultas procedendi ſine ſcriptis, creditur de geſtis coram ipſo, dec.553.num.10.
Arbiter, qui tenetur decidere cum voto Conſultoris, tenetur illum requirere, ſed non ſequi, dec.553.num.18.
Arbiter pronunciando extra tempus compromiſſi non prorogatum dicitur nulliter pronunciare, deciſ.553. num.23.
Arbiter, & moderator in re ſua quilibet eſt, dec.115.n.6.
Arbiter poſtquam acceptauit compromiſſum, non poteſt amplius illi renunciare, dec.498.num.3.
Arbiter cogi poteſt ad ferendum ſententiam pignoribus captis, indicta mulcta, vel carceratione, dec.498. num.2.
Arbiter ſi acceptauit compromiſſum non poteſt illi renunciare propter impedimenta præterita, ſed tantum propter futura, deciſ. 498.num.3.
Arbiter non poteſt renunciare compromiſſo propter impedimentum, niſi ſit perpetuum, deciſ.498.n.4.& 5.
Arbitri vbi ſunt electi de conſenſu partium, vnus non poteſt renunciare, niſi de conſenſu earundem partium, dec.498 num.5.
Arbiter quando propter impedimentum vult renunciare compromiſſo, debet interuenire cauſæ cognitio, dec.498. num.5.
Arbitri aſſertioni dicentis ſe eſſe impeditum ſtandum non eſt, deciſ. 498.num.6.
Arbitri, vel Arbitratoris poteſtas tota pendet à forma compromiſſi, deciſ.515.num.1.
Arbitrorum aſſertioni ſtandum eſt, quando illis data eſt poteſtas procedendi etiam ſine ſcriptis, dec.515.num.6. Contra n.9.& ſeq.
Arbitri, ſeu Iudicis aſſertioni non creditur ad fundandam ſuam iuriſdictionem, dec.515. n.11.
Arbiter debet pronunciare ſuper omnibus in compromiſſo contentis, & nihil reſeruare, & aliter faciendo laudum eſt nullum, deciſ.515. num.17.& 23.
Arbiter, ſeu Iudex ignorans fundamentum ſuæ iuriſdictionis pronunciare non poteſt, dec.515.n.21.
Arbiter poteſt pronunciare ſuper annexis, & dependentibus, ſine quibus non poteſt ſibi expreſsè commiſſa commodè explicare, deciſ.540. num.6.
Arbitrium vbi Iudici datum eſt, debet idem Iudex omiſſo rigore æquitatem ſeruare, dec.462. num.3.
Arbitrio Rotæ quando eſt commiſſa cumulatio poſſeſſorij cum petitorio Rota admittit cumulationem, quando hinc inde ſunt difficultates, deciſ.557.num.4.
Arbitrio Rotæ clauſula multum relaxat de iuris rigore retardatque exequutionem vbi adeſt probabilis dubitatio, dec.228. n.2.
Arbitrio Rotæ, clauſula debet regulari, prout de iure, dec.547.n.1.
Arbitrio Rotæ, clauſula intelligitur, prout de iure, præſertim quando eſt appoſita in prima commiſſione, & præſertim quando commiſſio emanauit à Signatura iuſtitiæ, dec.558.num.1.
Arbitrium Rotæ regulatur à iure, deciſ.365.num.1. licet verè hoc arbitrium aliud remittat de rigore iuris, num.3.
Arbitrium Rota etiam habens à Signatura, non debet ſuperſedere in poſſeſſorio per cumulationem petitorij, dec.365. n.9.& 10. Et quid ſi ſpolium eſt turbidum, num. 11.
Arbitrio Rotæ quando quid committitur intelligi debet prout de iure, deciſ.648.num.6.
Arbitrio Rotæ clauſula minuit aliquid de rigore iuris, dec.85.n.4.
Arbitrium Rotæ datum regulatur à iure, deciſ.476. num.1.
Arbitrio Rotæ clauſula intelligitur prout de iure, dec.179.n.1.
Arbitrio Rotæ clauſula aliquantum mitigat, & moderatur rigorem iuris, deciſ.179.num.2.
Arbitrio clauſula intelligenda eſt prout de iure, dec.235. n.1.
Arbitrio Rota quandoque vtitur ex cauſis relatis, deciſ.235. num.3. in fine.
Arbitrio alicuius aliquid remiſſum, regulariter à diſpoſitione iuris, deciſ.640.num.14.
Arbitrio alicuius vbi aliquid committitur, intelligitur de arbitrio boni viri, deciſ.698. num.2.
Arbitrio alterius legatum relictum illo non arbitrante, quando fiat caducum, dec.698.num.4.
Archiepiſcopus de iure communi habet iuriſdictionem criminalem procedendi contra Capitulares etiam ſine adiunctis, dec.174.n.4.
Archiepiſcopus in Regulares in criminalibus quando in figura iudicij procedatur priuatiuo quo ad Abbatem, vel Priorem, habet iuriſdictionem, deciſ.15.num.1.& per tot.& num. 11. & ſeqq. vbi reſpondetur contrarijs.
Archiepiſcopi Commiſſarius excommunicari non poteſt exemptum ab Archiepiſcopali iuriſdictione, dec.699.num.1.
Archiuum, & ſcriptura in eo reperta probant inter ſubditos, deciſ.271. num.6.
Archiui ſcriptura data ab Archiuiſta non ſuffragatur, niſi fuerit doctum de deputatione Archiuiſtæ, & niſi etiam fuerit ſeruata forma, de qua, dec.135.num.8.
Archiui auctoritas non poteſt ſupplere imperfectionem ſcripturarum, deciſ.349. Declara, vt num.6.
Argumentorum à contrario ſenſu validiſſimum eſt in ſtatutis, præſertim quando ſtatutum diſponit in caſu à iure non prouiſo, deciſ.185. num.7.
Argumentum de parte ad totum valet, imo facilius limitatur iuriſdictio in parte quam tollatur in totum, deciſ. 174. num.5.
Argumentum à contrario ſenſu non valet ad inducendam correctionem iuris, dec.491. num.9.
Argumentum à ſolitis validum eſt in iure, dec.596.n.1.
Argumentum ab vſu patrisfamilias validum eſt, dec.584.n. 12.
Arreſtum fieri etiam poteſt lite pendente, deciſ.478. num.4. Declara, vt num.5.
Arreſtari non poteſt debitor in carceribus ab alio Iudice, quàm ab eo, coram quo pendet cauſa, niſi fuerit periculum in mora, deciſ.478. num.4.
Articuli contrarij alijs articulis antea datis admittendi non ſunt, dec. 424.num.2.
Articuli contradicentes Concilio Tridentino admittendi non ſunt, deciſ.62. num.1.& 2.
Articuli quando dicantur irreleuantes ad effectum denegandi remiſſoriam, dec.582. n.5.6.& ſeqq.
Artifices plures eiuſdem artis in Ciuitate habere publicè intereſt, deciſ.565.num.2.
Artifices non poſſunt eſſe prohibiti ab appaltatoribus alearum conficere aleas, deciſ.565. num.2.
Aſſertioni Papæ factæ in literis Apoſtolicis ſtandum omnino eſt, deciſ. 210.num.1.
Aſſertioni hæredis de voluntate teſtatoris maximè credendum eſt, deciſ 35.num.12.
Aſſertioni Epiſcopi contra Capitulum maxime ſtandum eſt, quando eſt producta in actis ab eodem Capitulo, dec.232. n.7.
Aſſertioni arbitrorum non creditur in concernentibus iuſtitiam, vel iniuſtitiam laudi, dec.553. num.4.
Aſſertioni arbitrorum quando ſtandum, & quando non, deciſ.553. num.2. & ſeqq.
Aſſertioni prohibiti facere actum non ſtatur ad effectum validandi dictum actum, deciſ.526. num.10.& 12. Vbi præſertim, quando conſtat, quod talis exceptio non eſt vera.
Aſſertioni Papæ de facto proprio, vel de facto ſecum geſto plenè credendum, deciſ.505. num.1.
Aſſertioni arbitri dicentis ſe eſſe impeditum ſtandum non eſt, deciſ. 498. num.16.
Aſſertioni arbitrorum ſtandum eſt, quando illis data eſt poteſtas procedendi etiam ſine ſcriptis, deciſ.515. num. 6. Contra num. 9. & ſeq.
Aſſertioni arbitri, ſeu iudicis non creditur ad fundandam ſuam iuriſdictionem, dec.515.num.11.
Aſſertioni partium non prohibitis ſtandum non eſt, nec earum poteſtate reſidet facere licitum, quod alias illicitum eſt, dec.52.n.5.
Aſſertioni Notarii ſine teſtibus non creditur, dec 624.n.11. Vbi loquitur, quando Notarius fidem facit de exequutione alicuius citationis.
Aſſertioni Papæ ſtatur ſuper idoneitate clerici, cui fuit facta gratia de beneficio, deciſ.613. num.5.
Aſſertioni Papæ ſtandum eſt in concernentibus præiudicium Cameræ Apoſtolicæ, dec.390 num.4.
Aſſertioni Epiſcopi credendum eſt in his, quæ reſpiciunt præiudicium ipſius Epiſcopi, deciſ.94.num.6.
Aſſertioni Notarij in his, quæ non pertinent ad eius officium, non creditur, patrono debita reuerentia debetur, deciſ.13.n.3.
Aſſertioni Epiſcopi non eſt ſtandum, quando tractatur de eius commodo, deciſ.13.num.4.
Aſſertioni Papæ creditur circa idoneitatem, & honeſtatem impetrantis beneficium, deciſ.101.n.2. & dec. 140.n.3.
Aſſertioni Vicarij de pertinentibus ad eius officium ſtandum eſt, dec. 313 num.2.
Aſſertioni Notarii contra tertium abſentem à ſtipulatione contractus non creditur, dec.476 num.5.
Aſſertio, ſeu fides Notarij non probat poſſeſſionem, ſeu actum de præterito, dec.687.n.1.verſic. non Alphonſo.

Aſſertioni Notarij ſine teſtibus non creditur in præiudicium tertii, deciſ.687. num.1. verſic tum quia eſt ſine teſtibus. Vbi ſecus ſi cum teſtibus.

Aſſertioni Notariorum ſtatur in ordinarijs, deciſ.704. La prima, num.6.

Aſſertioni Notarij enunciatione non creditur, deciſ.393. n.8.

Aſſertioni Notario ſe Notarium, & Scribam alicuius Capituli creditur, deciſ.217. n.1.

Aſſerenti Notario Titium produxiſſe in actis inſtrumentum mandati non creditur, niſi totum inſtrumenti mandatum ſit regiſtratum, deciſ.535. n.1. in fin.

Aſſertio inſtrumenti veritati non præiudicat, eique ſtatur, donec oppoſitum probetur, deciſ.176. n.4.

Aſſiſtentiæ verbum varijs modis accipitur ſecundum ſubiectam materiam, deciſ.168. n.2.

Atramenti diuerſitas non tollit fidem ſcripturæ, quia potuit eſſe, quod tempore ſcripturæ in eodem loco diuerſa adeſſent atramenta, deciſ. 203. num.5.

Atramenti diuerſitas demonſtrat ſcripturam diuerſo atramento factam fuiſſe ex interuallo, deciſ.723. n.3. in fin.

Attendi debet non quid factum fuerit, ſed quid fieri debuerat, deciſ. 223. num.3.

Attentata poſt appellationem reuocanda ſunt, deciſ.598. n.1.

Attentata pendente termino ad appellandum reuocanda ſunt etiam quod non fuerit appellatum, deciſ.598. n.2. & deciſ.618. n.2.

Attentata lite pendente in primis, & ante omnia reuocanda ſunt, deciſ.478. num.3. & deciſ.514. n.1. & deciſ.124. num.1. deciſ.637. num.1. deciſ.269. n.1.

Attentata dicitur poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum, deciſ.618. n.2.

Attentata lite pendente non ſunt reuocanda, quando attentans litem ignorabat, deciſ.618. n.6.

Attentata, vt dicantur lite pendente ſufficit litem motam eſſe ſuper nullitate conceſſionis factæ ab Epiſcopo, deciſ.74. n.2.

Attentata poſt inhibitionem reuocanda ſunt, etiam quod inhibitio nulliter emanauerit, deciſ.637. n.2. Amplia, vt n.5.

Attentata reuocanda ſunt etiam parte non inſtante ex officio iudicis, deciſ.637. n.6.

Attentatorum, & litigioſi vitium tollitur per ſententiam, quæ fecit tranſitum in iudicatum, deciſ.293. n. 12.

Attentata lite, & appellatione pendente, reuocanda ſunt, deciſ.656. num.1. & dec.351. n.1.

Attentata non poſſunt reuocari poſt lapſum tempus 20. annor. deciſ. 409. Declara, vt num.8.

Attentata dicuntur, quæ poſt auocationem cauſæ à Superiore factam geſta ſunt coram iudice, à quo cauſa fuit attentata, deciſ. 500. num.2. Declara, vt num.3.

Attentata lite pendente non reuocantur, quando de pendentia litis non fuit habita notitia, deciſ.500. n.5. & 9.

Attentata lite pendente non reuocantur vbi alicuius præiudicium non adeſt, deciſ.500. n.5.

Attentata dicuntur illa, quæ geſta fuerunt à iudice non citato tertio comparente pro ſuo intereſſe, & proteſtante nihil fieri, niſi ipſo citato, deciſ.500. Declara vt n.7. & 8.

Attentata non cauſantur ex geſtis in cauſa diuerſa, dec.500. n.10.

Attentatum ſpolium per omnia æquiparatur ſpolio violento, dec.139. num.4.

Attentata non dicuntur purgata per ſolam reſtitutionem poſſeſſionis, niſi reſtituantur etiam fructus percepti, & refectæ expenſæ, dec. 169. num. Vbi amplius quod iſto caſu non ſufficit diſpoſitio vnius Iulij cum obligatione reſtituendi reliquum facta liquidatione.

Attentata poſſeſſio appellatione pendente non eſt manutenibilis, nec impedit manutentionem anterioris poſſeſſionis, dec.125. num.4.

Attentata non dicuntur purgata, niſi refectis expenſis, ſed numquid ſufficiat oblatio de ſoluendo illas poſtquam liquidatæ fuerint facto depoſito alicuius pecuniæ, deciſ.329. n.1.

Attentata purganda ſunt, non ſolum vt de iure, ſed neque etiam vt de facto vnquam nocere poſſint, deciſ.329. n.2. in fin.

Attentata reuocari poſſunt quandoque, & ordinario remedio, & quandoque etiam extraordinario iudicis officio, deciſ.329. n.2.

Attentata purgari poſſunt per legitimam renunciationem attentatis præſertim quando fuerunt commiſſa per procuratorem, deciſ.264. num. 1. & 2. Vbi amplius, quod hæc ceſſio poteſt fieri in loco iudicij, etiam quod attentata fuerint alibi commiſſa, n.2.

Attentata reuocantur ab illo iudice, cuius Maieſtas læſa fuit ob ſpretum inhibitionis, deciſ.264. n.3. in fin.

Attentata ſententia eſt nulla ipſo iure, deciſ.264. n. 4.

Attentata purganda ſunt quoad omnes proceſſus, dec.264. n. 5.

Attentata purganda ſunt per ceſſionem, ſeu renunciationem puram, non autem conditionalem, deciſ.264. n.6.

Attentata vt dicantur purgata per renunciationem, & ceſſionem attentantis quomodo talis ceſſio, ſeu renunciatio fieri debet, dec. 264. num.7.

Attentata quando ſunt purganda, neceſſe eſt, vt purgentur nomine omnium, à quibus commiſſa fuerunt, & cum legitimo mandato, deciſ.263. n.9.

Attentata in primis, & ante omnia ſunt reuocanda, dec.235. n. 1.

Attentata in primis, & ante omnia ſunt reuocanda, etiam quod eorum reuocatio ſit commiſſa arbitrio Rotæ, niſi ex cauſa, dec. 235. num.1.

Attentata lite pendente, & contra inhibitionem emanatam vigore commiſſionis ſignatæ manu Papæ ſunt in primis, & ante omnia reuocanda, deciſ. 235. num. 2.

Attentata lite pendente an debeant reuocari ad inſtantiam eius, qui non habet intereſſe in cauſa, deciſ.235. n.6. Vbi etiam an attentatorum reuocatio peti poſſit ab eo, de cuius non iure conſtat.

Attentata reuocanda ſunt ex officio iudicis, etiam quod ad inſtantiam partis non eſſent reuocanda, deciſ.235. n.7. Vbi præſertim quando attentata fuerunt in ſpretum inhibitionis.

Attentata poſt inhibitionem reuocanda ſunt, dec.464. n.1.

Attentatorum reuocatio quando impediri poſſit ex eo, quod non conſtet de iure petentis reuocationem, deciſ.503. n.6.

Attentata appellatione pendente, & poſt inhibitionem reuocanda ſunt, deciſ.655. n.1.

Attentata durante tempore appellandi reuocanda ſunt, deciſ.682. n.1.

Attentatorum purgationi locus non eſt, vbi notorie conſtat de bono iure attentantis per confeſſionem partis, vel per rem iudicatam, aliter ſecus, dec.682. n.3.

Attentata in primis, & ante omnia purganda ſunt, & ante eorum purgationem procedi non poteſt in negotio principali, dec.682. n.4.

Attentata ab Epiſcopo defuncto non nocent ſucceſſori, qui ex dictis attentatis nullum commodum, vel vtilitatem percepit, dec.705. n.1.

Attentata per procuratorem non nocet principali, niſi habuerit ſpeciale mandatum ad attentandum, dec.705. n.4.

Attentata dicitur poſſeſſio capta poſt inhibitionem Rotalem, deciſ. 715. num. 1.

Attentatorum purgatio inducitur per eum, qui poſſeſſioni captæ denunciat, promittendo aduerſarium ex ea fructus colligere, dec.723. num.1. in fin.

Attentata non dicuntur purgata, niſi etiam reficiantur damna, & intereſſe, dec.723. Declara, vt n.2.

Attentare non dicitur, qui ſuam poſſeſſionem continuat, dec.74. n.4.

Attentare Princeps numquam dicitur, deciſ.293. n.11.

Attentans ius iudicem, & partem offendere dicitur, dec.235. n. 1.

Auctoritas Epiſcoporum debet eſſe præcipua omnium rerum agendarum non obſtantibus conſuetudinibus etiam immemorabilibus, deciſ.62. n.5.

Auctoritatem in facto proprio quis interponere non poteſt, deciſ.601. num 2.

Auctoritate propria poteſt quis accipere poſſeſſionem bonorum debitoris vigore pacti precarij appoſiti in inſtrumento etiam contra ſingulares ſucceſſores, & bonorum poſſeſſores, dec.338. num.1. & 2. Vbi etiam idem vigore ſtatuti Bononiæ.

Auctoritatem in contractu interponere ad ſui commodum quis non poteſt, deciſ.492. n.9.

Auditor Cameræ poteſt dare exequutionem omnibus obligationibus etiam rogatis extra ſtatum Eccleſiaſticum, in quibus partes conſenſerunt relaxationi mandati vnica tantum, vel nulla citatione præcedente, deciſ.103. n.4. & 5.

Auditor Rotæ vti poteſt facultatibus Auditoris Cameræ quando in commiſſione ſit ipſi conceſſum eſt, deciſ.415. n.10.

Auditor Cameræ in beneficialibus eſt iudex incompetens, nec aliquam habet iuriſdictionem, deciſ.271. nu.4. Vbi tamen quod iura etiam coram eo producta non amittunt ſuum robur.

Auditor Cameræ tanquam exequutor litterarum Apoſtolicarum poteſt procedere etiam contra Epiſcopos, deciſ.45. n. 7.

Augumentum regulari debet ſecundum naturam ſui præexiſtentis, cui accedit, dec.391. n.7.

Auia materna ſuccedit ab inteſtato nepoti ex filia, dec.215. n. 1.

Auocatio poſſeſſionis ad euitanda ſcandala non priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione ſi ſe non habuit pro ſpoliato, quando re vera nullus aderat ſcandali timor, deciſ.513. n.4.

Aureum ſcutum differt à ſcuto argenteo, deciſ.597. n.3.

B

BAncharia ſchedulę conſignatio habet vim ſolutionis, dec.536. n.3.

Bannimenta vbi non diſponunt, quod diſpoſitum in eis non eſt, remanet in diſpoſitione iuris communis, deciſ.710. n. 5.

Bannitus, & condemnatus in contumaciam non amittit ea, quæ ſunt iuris communis, deciſ.449. n.7.

Bannitus reſtitutus in ampliſſima forma videtur recuperaſſe omnia ſua bona ſaltem non incorporata, dec.449. n.8.

Baptizatus, & Chriſtianus præſumitur qui mortuus eſt in terris Chriſtianorum, deciſ.167. n.40.

Baſtardi, & illegitimi non ſunt capaces iuriſpatronatus, quando illud eſt honorificum, & fundatum ad fauorem deſcendentium & quando fundator voluit patronum pro tempore debere eſſe clericum, deciſ. 112. n.1. & 2.

Baſtardus regulariter eſt omnium iurium ſpiritualium incapax, omnique dignitate, & honore indignus, dec.112. n.3.

Baſtardus ſine diſpenſatione non poteſt eſſe clericus, deciſ.112. n.3.

Beneficiati, & Rectores, perpetui, qui iure proprio vtuntur, & ex perſona propria dignitatem habent, vti digniores de iure ſunt præferendi Capellanis, deciſ.657. n.3.

Beneficiati debent tantum ſeruire Eccleſiæ, nec vocantur ad communes tractatus cum Canonicis, deciſ.183. n.1.

Beneficiati S. Petri de Vrbe vigore Conſtitutionum Pontificum non admittuntur ad tractatus Capituli, deciſ.183. n.2.

Beneficiati quando dicantur eorum portionem ea maſſa communi accipere iure proprio, vel iure Eccleſiæ, deciſ.183. num.2.

Bene-

Digitized by Google

Beneficiatus ex ſua declaratione non poteſt mutare ſtatum beneficij, deciſ.632. n.5.

Beneficiati mors probatur per publicam vocem, & famam, & per confeſſionem aduerſarij, deciſ.101. n.4. & 5. Vbi quod probatur etiam per teſtes, & quomodo.

Beneficiati mori probatur per publicam vocem, & famam, deciſ.140. num.1.

Beneficiati Baſilicæ Sancti Petri vigore Conſtitutionum Summorum Pontificum vocari debent in alienationibus rerum immobilium, & iurium dictæ Baſilicæ, nec non etiam in locationibus Caſalium vltra nouennium, & domorum vltra tertiam generationem, ita vt habeant vocem conſentiendi, & diſſentiendi, dec.197. n.1. & ſeq.

Beneficiatus in vita æquiparatur vſufructuario, in morte verò æquipatatur vſuario, deciſ.240. n.6. Declara, vt n.7.

Beneficiati mortem fides Parochi probat, deciſ.572. n.1.

Beneficium inuentarij non ſuffragatur ei, qui in confuſo ſine ſpecificatione per pondus, numerum, & menſuram mobilia in eo deſcripſit, deciſ.350. n.3.

Beneficio clericus priuari non poteſt ob non reſidentiam, niſi fuerit perſonaliter citatus, aut ſi abſens erat ter per publicum edictum requiſitus, & per ſex menſes expectatus, deciſ.593. n.1. & ſeq.

Beneficium reſignans in manibus Papæ amittit omne ius, omnemque poſſeſſionem ipſius beneficij, dec.660. n.2.

Beneficia in dubio præſumuntur ſimplicia & non curata, deciſ.233. num.4.

Beneficij vacatio in menſe Epiſcopi probatur per depoſitionem. Parochi extraiudicialem, & per confeſſionem procuratoris in reſponſione poſitionum iuncta collatione Epiſcopi de beneficio in illo menſe vacante, dec.117. n.1.

Beneficium fundatum intra limites Eccleſiæ Parochialis, & ex bonis eiuſdem Eccleſiæ dotatum non dicitur de iurepatronatus eiuſdem Eccleſiæ, etiam quod ipſa Eccleſia mater eſſet de iurepatronatus, deciſ.658. num.4.

Beneficij vltimus ſtatus non attenditur, niſi fuerit legitime præſcriptus, quando conſtat de anteriori ſtatu contrario legitimo, dec.163. num.3.

Beneficij ſtatus non mutatur per collationes factas à non habente poteſtatem mutandi beneficij ſtatum, & niſi mutandi animo factæ fuerint, deciſ.193. n.4.

Beneficium, ſeu præceptoria, quod ſoleat commendari, probatur ex pluribus commodis effectuatis, deciſ.163. n.8.

Beneficiorum reſeruatio eſt odioſa, nec inducitur, niſi in caſibus à iure expreſſis, deciſ.43. n.3.

Beneficiorum reſeruatio familiarum, & continuarum commenſalium non habet locum, niſi verificata familiaritate, & continua commenſalitate, deciſ.43. n.4.

Beneficia vacantia per obitum Capellani honoris, numquid ſint Papæ reſeruata, deciſ.43. n.10. & 12.

Beneficium an ſit regulare, vel ſæculare attendenda eſt quaſi poſſeſſio, & vltimus ſtatus, deciſ.154. n.3. Declara, vt n.4.

Beneficia iuriſpatronatus laicorum ſub regula reſeruatoria non comprehenduntur, deciſ.134. n.11.

Beneficia, & Canonicatus quorum collatio ſpectat ad liberam, & omnimodam Epiſcopi diſpoſitionem comprehenduntur ſub alternatiua, deciſ.232. n.4.

Beneficiorum diuiſio regulariter prohibetur, deciſ.239. n.4.

Beneficia Prothonotariorum etiam non participantium ſunt reſeruata Papæ, deciſ.407. n.1.

Beneficium dicitur effectum litigioſum, quando agitur de iure reali ſuper collatione facta, deciſ.342. n.2.

Beneficium non dicitur litigioſum ad effectum, vt mortuo collitigante ſuperſtes ſubrogetur in eius locum, quando lis fuit calumnioſa, deciſ.342. n.7. Vbi declaratur hæc concluſio, quomodo procedat.

Beneficij valor probatur per teſtes, deciſ.248. n.6. & 7.

Beneficia, & Monaſteria data in commendam cadunt ſub regula reſeruatoria octo menſium, deciſ.88. n.1.

Beneficia non dicuntur de nouo vacare per ceſſationem commendæ, ſed vacant, vt prius, & reuiuiſcit antiqua vacatio, deciſ.141. n.3. Declara, vt num.4. 5. & 7.

Beneficiorum incompatibilitas naſcitur ex duobus beneficijs reſidentiam requirentibus, deciſ.524. n.1.

Beneficium impetrans incompatibile cum alio, quod habet beneficium vnum per alterius aſſecutionem ipſo iure vacat, deciſ.524. num.1.

Beneficia incompatibilia, an & quando poſſint retineri de conſuetudine, deciſ.524. n.3.

Beneficia incompatibilia retinendi conſuetudo non valet ſine conſenſu Capituli, deciſ.524. n.5.

Beneficij concurſus quando fit conſiderandi ſunt vltra doctrinam, mores, prudentiam, & alia ad Eccleſiam gubernandam opportuna, deciſ.537. n.14.

Beneficij valor non probatur per notulam illius redditaum factam ab intereſſe habentibus, deciſ.186. n.1.

Beneficij fructus per Papam reſeruati alicui Clerico cenſentur illi reſeruati vti clerico, & ſic clericatus expreſſio ſtat taxatiue, & non demonſtratiuè, deciſ.158. n.1.

Beneficia clerici obtinentes excedentia valorem Ducatorum ſexaginta debet incedere in habitu, & tonſura, deciſ.158. n.16.

Beneficij valor probatur ex teſtibus, ex locationibus, ex confeſſionibus partium, & ex viſitatione Epiſcopi, deciſ.158. n.17. & 18.

Beneficij valor numquid minuatur propter onera præparationis Eccleſiæ, & ſolutionis decimarum, dec.158. n.20.

Beneficij ſtatus ſpatio 40. annorum legitimè præſcribitur, deciſ. 308. num.1.

Beneficij ſtatus mutatio, vt probata, & præſcripta dicatur per lapſum quadraginta annorum requiritur poteſtas, & voluntas mutandi ſtatum, deciſ.308. num.3. & 4. Vbi amplius, quod requiritur bona fides, & num.5.

Beneficij collatio vt valida reputetur, attenditur dicti beneficij vltimus ſtatus, & quaſi poſſeſſio conferendi, deciſ.308. Declara, vt n.6.

Beneficij collatio quando eſt nulla ipſo iure, tunc eiuſdem beneficij ſtatus non probatur per quaſi poſſeſſionem, niſi bona fide fuerit continuata per 40. anno 308. n.7.

Beneficij collatio differt ab inſtitutione vigore nominationis factæ à prætenſo patrono, deciſ.308. n.8.

Beneficia regularia ſæcularibus conferri non poſſunt, & è contra, dec. 229. num.1.

Beneficij vltimus ſtatus ſufficit ad effectum validitatis conſultationis, deciſ.229. num.2. Declara, vt num.3. & 4.

Beneficij vltimus ſtatus non attenditur, quando conſtat de contrario, aut diuerſo ſtatu anteriori, quod quando verum ſit, deciſ.229. Declara, vt num.2. & ſeqq.

Beneficij collatio facta ab Epiſcopo, vt valeat duo potiſſimum requiruntur primum, vt beneficium, quod confertur, ſpectet ad liberam Epiſcopi collationem, ſecundum quod idem Epiſcopus ſaltem ſemel contulerit, deciſ.229. n.5. 6. & 7.

Beneficij vltimus ſtatus vt probatus dicatur, requiritur bona fides vnà cum quadragenaria, deciſ.229. n.8.

Beneficia regularium ſunt manualia, & de iure communi Regularium Prior priuationis pœnam imponit, deciſ.20. n.4.

Beneficij patronus dicitur ille, qui ſponte beneficium dotauit, deciſ. 530. num.1.

Beneficij Rector non poteſt præſentare ad beneficium vacaturum eiuſdem beneficij patronum, dec.530. Declara, vt n.2.

Beneficia Epiſcopi de vna in aliam Eccleſiam tranſlati non vacant, niſi poſt adeptam poſſeſſionem Eccleſiæ, ad quam Epiſcopus transfertur, deciſ.475. n.3. Declara, vt n.18. 19. & ſeq.

Beneficia dicuntur incompatibilia, quando ambo requirunt perſonalem reſidentiam, deciſ.497. n.1.

Beneficia vbi ſunt incompatibilia per aſſecutionem vnius vacat aliud, dec.497. num.1.

Beneficij ſunt hypothecati pro penſione ex dicto beneficio ſoluenda, dec.99. num.2.

Beneficium quando, & ex finibus dicatur litigioſum, deciſ. 306. num.1.

Beneficij poſſeſſionem, vt quis obtineat, iuſtificare debet narrata in ſupplicatione, & poſſeſſio literis minimè iuſtificatis nulla eſt, dec. 489. num.3. & 4.

Beneficium non poteſt conferri, vt collatiuum, niſi prius iuſtificato, quod ſit collatiuum, dec.489. n.3.

Beneficium adiudicari non poteſt ad nutum deputato, deciſ. 489. num.4.

Beneficij poſſeſſio emittitur per illius reſignationem à Superiore admiſſam, dec.92. n.2.

Beneficij reſignatio nulla non facit, quin poſſeſſio amittatur per reſignantem, nec impedit, quin illa reſignatio apprehendit acquiratur, deciſ.92. n.5.

Beneficium quando Papa contulit vti reſeruatum, ex eo quod vacabat propter mortem Prothonotarij, & cum clauſula, dummodo hac vice collatio ad nos ſpectet, tunc prouiſus debet iuſtificare, quod dictum beneficium eſſet reſeruatum, dec.344. n.2.

Beneficia præſumuntur dotata de iure communi, deciſ.222. Declara, vt num.4.

Beneficij, & Abbatiæ poſſeſſio probatur per teſtes deponentes, deciſ. 214. num.1.

Beneficia quaſi poſſeſſio conferendi ſuffragatur ad effectum validationis collationis, de qua agitur, deciſ.326. n.1.

Beneficij collatio quando eſt fundata in reſeruatione, tunc obitus probatur per ſolam famam, dec.572. n.2.

Beneficij valor probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, dec.572. n.3.

Beneficij valor probatur per expreſſionem factam ab illis, qui ſimilia beneficia obtinuerunt, dec.178. n.3.

Beneficij valor probatur duobus teſtibus, & in hoc ſufficit qualis qualis probatio etiam minor ſemiplena, deciſ.178. n.4.

Beneficij valor probatur per publicam vocem, & famam, deciſ.613. num.2.

Beneficium ſemel vacatum ex perſonam vnius, non poteſt iterùm vacare ex eadem perſona, niſi nouus titulus ſuperueniat, deciſ. 81. num.6.

Beneficium ex appoſitione manus Pontificis, ita remanet affectum, vt nullus inferior ſe circa illud poſſit amplius interponere, deciſ. 570. num.2.

Beneficium dicitur affectum vbi prouiſio Papæ eſt ſubreptitia, vel nulla, & etiam quando prouiſio eſt ad fauorem certæ perſonæ, dec.570. num.4. ac etiamſi prouiſio Papæ ex aliqua cauſa non ſortiatur effectum, n.5. & 6. Et præſertim ſtante decreto irritanti, atque inhibitione, n.6. & ſeqq.

Beneficium non dicitur affectum, etiamſi quod Papa prouidendo apposuerit manus, quando prouiſio fuit ex falſa cauſa, deciſ.570. Declara, vt num.8 & 9.

Beneficij qualitatem probant enunciatiuæ plures in antiquis excedentibus meram centum annorum, deciſ.202. n.1.

Beneficium impetrans in forma iuris propter delicta Beneficiati debet iuſti-

iuſtificare omnia narrata deſicta, deciſ.132. num 5. Illaque debet concludenter probare, nec ſufficit probare vnum ſufficiens ad probationem, num.3.4. & ſeq.

Beneficij vacationes plures narrans illud impetrans ſufficit vnam de iure verificare, & alias de facto, dec.132. n.6.

Beneficia omnia præſumuntur ſimplicia, & non curata, deciſ. 631. num.4.

Beneficij anteceſſoris poſſeſsio non tranſit in ſucceſſorem ſine noua apprehenſione, dec 633. n.1.

Beneficij poſſeſſor, de quo eſt prouiſus ab Ordinario dicitur legitimus contradictor ad excludendum viam exequutiuam, dec.633. n.5.

Beneficij valor per non exceſſum probatur vnico teſte, & per formam cum adminiculo, dec.101. n.3. & 7. Vbi quod etiam probatur per confeſsionem factam in ſupplicatione.

Beneficia in dubio præſumuntur potius ſimplicia, & non requirentia reſidentiam, quam curata, dec. 101.

Beneficij gratia obtenta ob non publicationem non ſuffragatur, niſi verificata negatiua non publicationis, eaque concludenter probata, dec.379. n.2. & 6.

Beneficij gratia obtenta ob non præſentationem literarum non ſuffragatur, niſi probata negatiua dictæ non præſentationis literarum, eaque concludenter probata, dec.379. n.3.

Beneficij gratia ſi alternatiuè continet duplicem vacationis modum; An, & quando ſufficiat vnum vacationis modum iuſtificaſſe, deciſ. 379. num.5.

Beneficia curata etiam regularia præſumuntur perpetua, & collatiua, non autem manualia, ſeu de menſa, deciſ.646. n.1.

Beneficia manualia, & non perpetua, & collatiua nunquam vacant, nec conferuntur in titulum ſicut beneficia vacantia, deciſ. 646. num.2.

Beneficia non præſumuntur manualia ex regularitate, deciſ. 646. num.3.

Beneficium quando eſt manuale, & de menſa, Rector recipit ſuam congruam à Capitulo, dec.646. n.4.

Beneficij collatio non tribuit ius, niſi doceatur de effectuatione, & vnica non ſufficit, dec.646. n.5.

Beneficij collatio, ſeu gratia tanquam de reſeruato, cum reſeruatum non ſit, non valet, etiam quod conferens potuiſſet illud conferre, etſi non eſſet reſeruatum, deciſ.534 n.1.

Beneficium Epiſcopus excommunicatus conferre non poteſt, & talis collatio eſt nulla, & inualida, deciſ.534. Declara, vt n.3.

Beneficij collatio facta ab excommunicato occulto valet, deciſ. 534. num.3. & ſeqq.

Beneficij collatio facta ab excommunicato occulto in perſonam illius, qui excommunicationem ſciebat, an, & quando valeat, deciſ.534. num.12.

Beneficij ſubſtantiæ mutatio præſcribitur ſpacio quadraginta annorum cum titulo, & bona fide, deciſ.91. num.1.

Beneficium quo titulo fuerit poſſeſſum, probatur per teſtes, deciſ.91. num.7.

Beneficij fructuum valoris probatio requiritur plena, & exacta quando agitur ad effectum regulæ de valore, ſecus ſi ad effectum retardandi, vel annullandi penſionem ſuper beneficij impoſitam, quia tunc ſufficit leuior probatio, deciſ.550. n.1. Declara, vt n.2.

Beneficij fructuum valor quomodo per teſtes probetur, deciſ.550. num.3. Vbi de materia.

Beneficij fructuum valor per non exceſſum, vt concludenter probatus dicatur, quomodo debeant teſtes ſuper eo deponere, deciſ. 550. num.3. & ſeqq.

Beneficium reſignans non poteſt amplius ad beneficium reſignatum redire dicendo ſe ſpoliatum, deciſ.423. declara, vt num.2. Vbi quid ſi reſignatio fuerit nulla, & in dubium reuocata, & in controuerſiam deducta.

Beneficia præſumuntur potius ſimplicia, quam curata, deciſ.257. num.1.

Beneficij poſſeſſio quomodo probetur per teſtes, deciſ.257. n.2.

Beneficij valor per non exceſſum probatur per publicam vocem, & famam, deciſ.257. num.4.

Beneficij valor per non exceſſum, quomodo probetur per teſtes, deciſ. 257. num.5.

Beneficium dicitur collatiuum, quando per vltimas prouiſiones effectuatas apparet per mortem vnius alterum impetraſſe in titulum perpetuum, deciſ.578. num.1.

Beneficium an ſit collatiuum, vel manuale attenditur vltimus ſtatus, deciſ.578. num.1.

Beneficia ſpectantia ad Religionem Hieroſolymitanam de ſui natura ſunt manualia, deciſ.578. num.2.

Beneficia, quæ ſæcularibus conferuntur in titulum perpetuum, Religioſi habere non prohibentur, deciſ.578. num.2.

Beneficia conſueta Hieroſolymitana Religio Clericis conferri non poteſt ſæcularibus conferre, nec beneficiorum ſtatum mutare, deciſ. 578. num.3. & 4. Vbi declaratur hæc concluſio.

Beneficia Religionis collatiua numquid cadant ſub reſeruationibus Apoſtolicis, deciſ.578. num.5.

Beneficium reſignans eo ipſo, quod ſimpliciter beneficium dimiſit abdicauit à ſe omne ius, & poſſeſſionem, & ideo poſt reſignationem non poteſt percipere aliquos fructus, deciſ.240. num.3. & ſi perceperit tamquam malæ fidei poſſeſſor tenetur ad eorum reſtitutionem, num.4.

Beneficium non dicitur litigioſum ad effectum, vt poſſit dici reſeruatum ex lite inter patronum, & Ordinarium ſuper libertate beneficij, deciſ.356. num.3.

Beneficium non dicitur litigioſum, niſi lis ſuper titulo, deciſ.356. n.3. in fine.

Beneficium laicale Iuris patronatus poteſt à Papa conferri abſque patronorum conſenſu, quando ſic ſpecificè à Papa dicto laicali Iuris patronatui derogatum fuit, deciſ.688. num.1.

Beneficium reſignans cum reſeruatione penſionis addita clauſula, non aliter, alias, nec alio modo, dum penſio impugnatur in totum, vel in parte reſignans poteſt redire ad beneficium, deciſ. 631. num.1. & 2. Vbi hæc concluſio ampliatur etiam contra ſucceſſorem in beneficio.

Beneficium illius, qui eſt mortuus in Curia dicitur reſeruatum, deciſ. 700. num.4.

Beneficialis cauſa, quando iudicetur, & quando prophana, deciſ.212. num.6.

Beneplacitum Sedis Apoſtolicæ in alienatione rerum Eccleſiæ expeditum in forma ſi in euidentem non ſuffragatur, niſi vtilitas ſit clara, & indubitata, dec.544. num.5.

Beneplacitum expirat morte concedentis, dec.489. num.4.

Beneplaciti Papæ reſeruatio facit, vt actus ſine beneplacito geſtus nullum producat effectum, deciſ.624. num.15.

Beneplacitum Sedis Apoſtolicæ in tranſactione facta à Capitulo ſine conſenſu Epiſcopi, quando dicatur ſubrepititium ob non factam mentionem pendentiæ litis, deciſ.525. num.4.

Beneplacitum Apoſtolicum vbi reſeruatur in aliqua conceſſione eo non obtento deficit conceſſio, dec.61. num.5.

Beneplacitum Apoſtolicum præſumitur ex curſu triginta annorum cum obſeruantia ſubſequuta, dec.694. num.5.

Bigamia, quæ contrahitur non per iteratas nuptias, ſed per contractum matrimonij cum vidua dicitur bigamia interpretatiua, & facilius diſpenſabilis, dec.376. num.6.

Blanda, & ciuilia, verba promiſſionem, & obligationem non inducunt, dec.289. num.7.

Bona Eccleſiaſtica poſſunt alienari etiam ſine conſenſu Capituli, & illius Congregatione ſtante beneplacito Sedis Apoſtolicæ, deciſ.201. num.5. & 6.

Bona Eccleſiaſtica vbi alienantur numquid valeat obligatio, ſeu hypotheca generalis omnium bonorum Eccleſiæ pro euictione rei alienatæ, deciſ.201. num.7.

Bona fideicommiſſaria vbi ad vnam lineam peruenerunt, numquam alias tranſeunt in aliam, dec.510. declara, vt num.5.

Bona fideicommiſſaria alienari poſſunt per hæredem grauatum pendente conditione fideicommiſſi, niſi etiam adſit expreſſa alienationis prohibitio, deciſ.318. num.2.

Bona Eccleſiæ Capitulum arrendare, eorumque fructus exigere, & colligere non poteſt, niſi ratione adminiſtrationis, deciſ.335. n.6. & 7.

Bonorum appellatione venit etiam pecunia, dec.468. num.1.

Bona fideicommiſſaria poſſunt alienari, ſi alienatio non excedit quartam Trebellianicam, deciſ.152. num.7. Vbi ampliat hoc procedere etiam in fideicommiſſo vniuerſali, & puro, & etiam non expectata purificatione fideicommiſſi, num.3. & ſeqq. & num.12. Vbi etiam ampliatur hoc procedere, nedum in filijs primi gradus grauatis, ſed etiam in hæredibus extraneis.

Bona fideicommiſſaria alienari poſſunt à grauato vſque ad quartam Trebellianicam ſibi debitam, quando ſine fraude facta eſt, ſecus ſi cum fraude, dec.152. n.10.

Bona hæreditaria quando diuiduntur inter fratres vni ex fratribus non reclamanti poſſunt aſſignari bona ſubiecta fideicommiſſo, alteri verò libera, deciſ.169. num.2.

Bona prohibita alienari excepta cauſa dotis poſſunt etiam alienari pro lucro dotis, deciſ.96. num.2. & 3.

Bona fideicommiſſaria prohibita alienari poſſunt ex cauſa dotis alienari, deciſ.96. num.1.

Bona minoris data inſolutum creditori ab exequutoribus teſtamenti bona fide non requirunt ſubhaſtationem, deciſ 446. num.2. Vbi etiam quod iſto caſu non requiruntur ſolemnitates à Statuto requiſitæ in alienationibus minorum.

Bonorum identitas poſſeſſorum ab vno, quod hodie poſſideantur ab alio quomodo probetur, deciſ.131. num.5. & 6.

Bonorum poſſeſſorum identitas probatur per identitatem nominis, deciſ.131. num.5.

Bonorum poſſeſſorum identitas probatur per identitatem confinium, deciſ.131. num.6.

Bona donata cum aliquo onere in quoſcumque tranſeunt poſſeſſores, tranſeunt cum ſuis oneribus, dec.107. n.1. & 2.

Bona confiſcata tranſeunt in fiſcum cum ſuis oneribus, deciſ.107. num.4.

Bonorum Eccleſiæ alienatio, vt valeat, debet alienationis vtilitas eſſe euidens, deciſ.624. num.3. & 4. Vbi etiam quando dicatur euidens vtilitas.

Bonorum Eccleſiæ alienatio ſine beneplacito Sedis Apoſtolicæ ſuſtinetur, quando ſolum fuit alienata aliqua Eccleſiæ terrula, & quando hoc verum ſit, dec.624. num.12.

Bonorum, & rei identitas probatur ex identitate qualitatis, & confinium, ſufficiuntque duæ demonſtrationes, deciſ.457. n.1.

Bona fideicommiſsaria alienari poſſunt, nedum pro dote, ſed etiam pro augmento dotis debito, ſiue ex pacto, ſiue ex Statuto, deciſ. 209. num.2.

Bona fideicommiſsaria ſemel alienata pro aſſignatione lucri dotalis non reuertentur amplius ad fideicommiſſarios mortua muliere, cui fuerunt aſſignata, dec.209. n.3. & 4.

Bona Eccleſiaſtica quando venduntur propter euidentem vtilitatem, proceſſus ſuper dicta euidenti vtilitate fieri debet ad inſtantiam Re-

ctoris

Digitized by Google

ctoris Eccleſiæ, deciſ. 34. num. 1.

Bona Eccleſiæ alienandi finalis cauſa eſt euidens vtilitas Eccleſiæ, dec. 34. num. 5. & 7.

Bona Eccleſiæ non fuiſſe locata, ſeu alienata in euidentem Eccleſiæ vtilitatem, qui dicit, probare tenetur, deciſ. 34. num. 10.

Bonorum Eccleſiæ permutatio regulariter requirit Sedis Apoſtolicæ beneplacitum, dec. 70. n. 1. Declara, vt num. 2.

Bonorum Eccleſiæ permutatio euidenter Eccleſiæ vtilis non annullatur propter defectum beneplaciti Sedis Apoſtolicæ, deciſ. 70. num. 3.

Bona quæcumque ex pacto defuncti redempta veniunt ſub fideicommiſſo facto ab eodem defuncto, & reſtituenda ſunt, deciſ. 180. num. 1.

Bona redempta ab hærede de proprijs hæredum pecunijs, ſed vigore pacti de retrouendendo à defuncto cum emptore initi, non ſunt libera ipſius hæredis, ſed tamquam hæreditaria ſunt comprehenſa in fideicommiſſo ab eodem defuncto facta, dec. 180 n. 5.

Bonorum ſtabilium æſtimatio facienda per peritos communiter eligendos, ſi non fuit facta fauore dotis, remittitur arbitrio boni viri, deciſ. 623 num. 3.

Bona vbi confiſcata fuerint, illorum dominium ipſo iure tranſit in fiſcum, dec. 545. n. 2.

Bonorum Eccleſiæ adminiſtratio ſpectat ad Capitulum, & Epiſcopum non autem ad Beneficiatos, dec 183. num. 1.

Bona prohibita alienari, ſi alienata fuerint, numquid poſſint reuocari à vocatis in caſu alienationis, qui non erant nati tempore factæ alienationis, deciſ. 73. num. 3.

Bona à Principe donata filijs familias numquid ad filios ſpectet, tamquam bona Caſtrenſia, & de illis ad libitum diſponere poſſint, deciſ. 653. num. 11.

Bona fideicommiſſaria poſſunt alienari ex cauſa dotis, quando legitima filiæ non ſufficit pro dote, niſi habere aliunde, vnde ſe dotaret, deciſ. 66. num. 3. & 4. Vbi quod qui dicit mulierem habere aliunde, vnde ſe dotare valeat, debet probare, & num. 6. Vbi de eadem materia.

Bona emphyteotica, & fideicommiſſaria non dicuntur eſſe propria teſtatoris, deciſ. 375. num. 3.

Bonorum Eccleſiæ locatio, vel conceſſio vltra tempus permiſſum facta valida eſt pro eo tempore, pro quo licitè locari, vel in emphyteuſim concedi poſſunt, eo autem tempore tranſactio vitiatur, deciſ. 131. num. 2. Contra, num. 3.

Bonorum Eccleſiæ locatio vltra triennium non valet, quando præſertim non eſt facta pro eodem pretio temporis in locatione præfixi, & diuerſis perſonis, deciſ. 131. num. 4.

Bona emphyteotica ex pacto, & prouidentia non dicuntur hæreditaria, deciſ. 404. num. 1.

Bona in dubio præſumuntur potius allodialia, & libera, quam feudalia, & ſeruituti obnoxia, dec. 474. num. 1.

Bona emphyteotica veniunt ſub generali hypotheca bonorum, deciſ. 294. num. 5.

Bonorum Eccleſiæ alienatio facta cum auctoritate Summi Pontificis, & cum iuſta cauſa; & Eccleſiæ vtilitate ſuſtinetur, & valet, deciſ. 577. num. 2.

Bona Eccleſiæ in emphyteuſim data cum pacto, quod ea finita melioramenta cedant vtilitati Eccleſiæ data cenſentur ad ipſius Eccleſiæ vtilitatem, deciſ 577. num. 3.

Bona Eccleſiæ ſi fuerint alienata abſque expreſſione confinium, & circumſtantiarum, ipſorum bonorum alienatio non valet, deciſ. 577. Declara, vt num. 5.

Bona fideicommiſſaria, quod fuerint teſtatoris fideicommittentis tempore fideicommiſſi, quomodo probetur, deciſ. 220. num. 3.

Bonorum debitoris retentio vbi datur creditori in bonis ipſius debitoris pro pecunijs pro eo à creditore ſolutis, eorundem bonorum æſtimatio facienda eſt ſecundum tempus ſolutionis, non autem ſecundum tempus retentionis, dec. 267. num. 2.

Bonorum minorum alienatio facta in cauſam piam non requirit ſolemnitates requiſitas in alienationibus rerum minorum, deciſ. 461. num. 11.

Bona præſumuntur allodialia, & libera, dec. 409. num. 4.

Bona emphyteotica veniunt, tamquam hæreditaria ſub inſtitutione hæredis vniuerſalis, quando illa ſunt tranſitoria ad hæredes extraneos, deciſ. 642. num. 9. & 10. Vbi idem quando emphyteuſis eſt alienabilis.

Bona confraternitatis laicorum alienantur ſine ſolemnitatibus requiſitis in alienatione rerum Eccleſiæ, dec. 603. n. 3.

Bona emphyteotica præſumuntur eſſe omnia illa, quæ per emphyteotam poſſidentur in loco emphyteuſis, deciſ. 508. num. 1.

Bona præſumuntur potius allodialia, quam emphyteotica, & feudalia, deciſ. 508. num. 1.

Bonorum appellatione venit etiam nomen debitoris, deciſ. 681. num. 9. in principio.

Bonorum Eccleſiæ locatio, vel conceſſio vltra tempus permiſſum facta validè, & pro eo tempore, pro quo licitè locari, vel in emphyteuſim concedi poſſunt, eo autem tempore tranſactio vitiatur, deciſ. 30. num. 2. Contra, num. 3.

Bonorum Eccleſiæ locatio vltra trienniom non valet, quando præſertim non eſt facta pro eodem temporis pretio in locatione præfixi, & diuerſis perſonis, deciſ. 30. num. 4.

Bona fides, & titulus non præſumitur in præſcriptione, deciſ. 610. num. 2.

Bona fides præſumitur ex poſſeſſione triginta annorum, deciſ. 4. num. 1.

Bona fides an præſumatur ex poſſeſſione triginta annorum, quando conſtat de antiquiori poſſeſſione, dec. 4. n. 2. & 3.

Bona fides cauſatur propter auctoritatem ſuperioris, etiam quod erretur in iure, dec. 71. n. 2.

Bonam fidem requirit præſcriptio contra Eccleſiam, deciſ. 208. num. 6. Vbi etiam quod non ſufficit, quem non eſſe bonæ fidei, nec malæ fidei.

Bona fides non patitur, vt quis habeat rem, & pretium, deciſ. 594. num. 2.

Bona fides præſumitur, & propterea ſufficit eam allegare, deciſ. 91. num. 2.

Bona fides cauſatur ex errore facti, deciſ. 681. num. 3.

C

CAducitatis pœna, de qua in authentica hoc amplius Cod. de fideicom. non incurritur non præcedente monitione, deciſ. 159. num. 1. Vbi quod dicta Authent. habet locum ſolum in vltimis voluntatibus, non autem in contractibus.

Caducitas rei emphyteuticæ incurritur per non ſolutionem Canonia infra biennium, deciſ. 400. num. 11.

Caducitas, ſeu deuolutio rei emphyteuticæ, vt inducatur per alienationem ſine conſenſu Domini requiri, vt expreſsè ſit facta, tamquam de re libera, & pleno iure ad alienantem ſpectante, deciſ. 261. num. 6.

Calculatores debent legitime eligi à iudice parte citata, deciſ. 515. num. 14.

Calculus fieri debet cum interuentu, & conſenſu partium, deciſ. 515. num. 14. & 15.

Calculus fieri non dicitur, niſi examinatis omnibus, & ſingulis rationibus, deciſ. 515. num. 16.

Calumniam in litigando excuſat cauſa probabilis, & colorata, deciſ. 342. num. 7.

Calumniæ iuramentum non eſt præſtandum, vbi ceſſat ſuſpicio calumniæ, deciſ. 45. num. 6.

Cambiorum valor probatur per teſtes practicos, & verſatos in ſimilibus cambiorum negotijs, & quomodo teſtes debeant ſuper probatione deponere, dec. 315. num 1. & ſeqq.

Cambiorum valor probatur etiam per liſtam Notarij, & Cancellarij gabellæ cambiorum, deciſ. 315. num. 6.

Cambia non debent eſſe vniformia, quia poſſunt variari ſecundum qualitatem perſonarum, deciſ. 315. Declara, vt num. 9.

Cambia, & recambia, vt Mercatori debeantur propter retardatam ſolutionem, quæ requirantur, deciſ. 52. num. 1. & ſeqq.

Cambia, & recambia mercatori non debentur à debitore in caſu moræ ſine proteſtatione, quando à debitore non eſt illi data facultas in caſu moræ accipiendi pecunias ad cambium, deciſ. 52. n. 2.

Cambia, & recambia non debentur mercatori à debitore ob retardatam ſolutionem, niſi pecuniæ à mercatore realiter, & cum effectu fuerint acceptæ ad cambium, idque debitori notificatum, deciſ. 52. num. 3. & 4. Vbi etiam quomodo dicatur conſtare, quod pecuniæ fuerint acceptæ ad cambium, & num. 6.

Cambia non dant lucrum vniforme, ſed aliquando plus, & aliquando minus, & quandoque etiam ſunt in damno, deciſ. 331. num. 2.

Cambij literæ etiam acceptatæ, niſi fuerint ſolutæ non liberant debitorem, deciſ. 679. num. 2. Niſi per creditorem ſteterit exactio pecuniarum, num. 3.

Cameralis obligationis exequutionem exceptio ſimulationis non impedit, deciſ 260. num. 6.

Cameralis obligationis extenſio non eſt facienda, quando in ea partes conſenſerunt relaxationi mandati vnica tantum, vel nulla citatione præcedente, deciſ. 103. num. 4 & 5.

Cameralis obligatio, & eius exequutio non impeditur per exceptionem requirentem altiorem indaginem, dec. 29 num. 4.

Cameralis obligatio pro omnibus, & ſingulis in inſtrumento contentis, refertur etiam ad verba enunciatiua, deciſ. 70. num. 9.

Cameralis obligationis exequutio retardari non poteſt, deciſ. 545. num. 1.

Cameralis obligatio parit viam exequutiuam, tam inter ipſos contrahentes pro, & contra, quam etiam inter contrahentium hæredes, deciſ. 630. num. 1.

Cameralis obligationis extenſio fit ad effectum, vt iudex poſſit eſſe certus de ſua iuriſdictione, & ſemel facta inter creditorem & debitorem non eſt amplius neceſſaria inter debitorem, qui ſoluit, & fideiuſſorem, deciſ. 630. num. 2.

Cameralis obligatio quando in ea eſt ſuſceptum mandatum vnica citatione præcedente non habet neceſſe, vt mandatum relaxetur cum intimatione, niſi infra tres, deciſ. 530 num. 3.

Cameralis obligatio non admittit exceptiones requirentes altiorem indaginem, deciſ 630. num. 5.

Cameralis obligatio habet exequutionem paratam, & non impeditur exceptionibus, controuerſijs, & inefficacibus, deciſ. 373. num. 5.

Cameralis obligationis exequutio impeditur per exceptionem falſitatis in continenti probatam, deciſ. 665. num. 2.

Cancellariæ regulis Papa non præſumitur ſub generalitate verborum derogare voluiſſe, deciſ. 666. num. 8.

Cancellatio, & reuocatio hæredis cenſetur facta per ſubductionem lineæ ſub nomine hæredis, etiam quod dicti hæredis, etiam quod dicti hæredis nomen non fuerit præciſe caſſum, & cancellatum, additis

præ-

Digitized by Google

præſertim verbis, de quibus, deciſ. 713. num.2. & per tot. d. deciſ.

Canonicatum, & præbendarum collatio in Cathedralibus, & collegiatis Eccleſijs poteſt libere ad ſolum Epiſcopum ſpectare ſine Capitulo ex conſuetudine, vel concordia, deciſ.232. num.3.

Canonicatus, & beneficia, quorum collatio ſpectat ad liberam, & omnimodam Epiſcopi diſpoſitionem, comprehenduntur ſub alternatiua, deciſ.232. num 4.

Canonicatus non videtur ſacerdotalis, etiam quod canonicus teneatur vigore ſtatuti infra biennium promoueri ſine priuationis pœna, dec. 421.num.2. Declara, vt dicto num.2.3. & 5.

Canonicatus de iure non habet certum ordinem annexum, deciſ.421. num.4.

Canonicatus, & præbenda ſunt inter ſe diuerſa, dec.421. num.5.

Canonicatus, & præbenda numquid præſumuntur annexæ vbi non conſtat eſſe inter ſe diſtinctos, deciſ.421. num.6.

Canonicatus, & præbenda vbi de conſuetudine inſimul conferri ſolent, tunc non ratione acceſſorij, ſed connexionis præbenda trahit ad ſe canonicatum, deciſ.421. Declara, vt num.7.

Canonici non dicuntur habere Capitulum, nec habere Archam, & maſſam communem, & ſigillum, niſi probetur, deciſ. 201. num.4.

Canonicis plura competunt, quæ portionarijs non competunt, deciſ. 416. num.5.

Canonici ſoli de iure communi faciunt cum Epiſcopo Capitulum, & vnum corpus, deciſ.296.num. 1.

Canonici ſoli faciunt vnum Capitulum cum Prælato, deciſ. 296. num.2.

Canonicus, qui vigore ſtatuti infra biennium debet promoueri ad ſacros ordines, ſi non promoueatur non facit fructus ſuos, deciſ.421. num.2.

Canonici, & Capitulum poſſunt adminiſtrare maſſam communem ſine beneficiaria, deciſ.183.num.1.

Canonici ſoli appellatione Capituli, non autem Beneficiati continentur, deciſ.183. num.1.

Canonici habent de iure communi intentionem fundatam circa adminiſtrationem bonorum Eccleſiæ, deciſ.221. num.2.

Canonicus, qui propter non reſidentiam Concanonici aliquid lucratus eſt de diſtributionibus quotidianis, quas Concanonicus non reſidens amiſit, poteſt hoc lucrum non reſidenti Canonico remittere, deciſ. 61. num.4.

Canonico, & clerico non reſidenti propter infirmitatem debentur diſtributiones, dec.62. n.7.

Canonicus antiquior habens dignitatem, & ſedens in Sede dignitatis dicitur ibi ſedere tanquam dignitas non autem tanquam Canonicus, dec.288. n.2.

Canonicus per acquiſitionem dignitatis non amittit ius ſibi vti Canonico competens, dec.288. n.5. Vbi declaratur hæc concluſio.

Canonici, & dignitatea Eccleſiæ litigando cum Portionarijs non debent ſubminiſtrare expenſas litis ex maſſa communi cum ipſis Portionarijs, dec.138. n.1.

Canonici quando habent curam animarum talis cura dicitur remanere penes Collegium, dec.226. n.8.

Capitale odium viri in vxorem ceſſat, & ſubſequuta reconciliatione, dec.441. n.4.

Capitulum Canonici habere non dicuntur, nec habere archam, & maſſam communem, & ſigillum, niſi probetur, dec.201. n.4.

Capitulum ex diſpoſitione iuris communis habet intentionem fundatam ſuper adminiſtratione bonorum, & redditiuum Eccleſiæ, dec. 161. num.1.

Capitulum de adminiſtratis per eum de bonis Eccleſiæ tenetur reddere rationem ſuæ adminiſtrationis Epiſcopo, dec.401. n.1.

Capitulum Eccleſiæ Cathedralis Sede Epiſcopi vacante ſuccedit in iuriſdictionalia ipſius Epiſcopi, ac etiam in iure viſitandi, dec.346. num.2.

Capitulum collegiatæ Sede Abbatiali vacante ſuccedit in iure viſitandi ſuo Prælato ſpectante, deciſ.346. num.3. Et quid ſi ius viſitandi competebat Abbati mortuo ex præſcriptione, vel priuilegio, an tunc capitulum in iua illud ſuccedat, dec.346. n.4. & 5.

Capitulum, & vnum corpus de iure communi cum Epiſcopo faciunt Canonici ſoli, dec.296. n.1.

Capitulum vnum cum Prælato ſoli Canonici faciunt, deciſ. 296. num.2.

Capitulum non venit appellatione perſonæ, deciſ. 412. num.4. Vbi tamen declaratur hoc non procedere propter generalitatem verborum.

Capitulum venit appellatione perſonarum, quando ſic patitur ſubiecta materia, prout eſt materia decimarum, dec.412. num.4. in fin.

Capitulum, & Canonici poſſunt adminiſtrare maſſam communem ſine Beneficiatis, dec.183. n.1.

Capituli appellatione ſoli Canonici, non autem Beneficiati continentur, dec.183. n.1.

Capitulum venit appellatione Eccleſiæ, dec.118. n.2.

Capellani amouibiles non iure proprio vtuntur, ſed iure collegij, à quo deputantur, dec.657. n.2.

Character non eſt iterabilis, dec.158. n.4.

Carcerato pauperi præſtanda ſunt alimenta à creditore, deciſ. 177. num.4.

Carcerato indebite, & nulliter competit interdictum vnde vi, qui dicitur carceratus per vim ſibi illatam, dec.139. n.2. in fin.

Carcerati obligatio ad fauorem iniuſtè carcerantis facta, nulla, & inualida eſt, deciſ.490. num.1. & 2. Vbi amplius quod talis obligatio eſt ipſo iure nulla.

Carcerati obligatio eo minus valet, quando carceratus ante obligationem proteſtatus fuit, quod non intendebat ſe obligare, dec.490. num.3.

Carcerati obligatio, & contractus non valet, etiam quod tempore ſtipulationis carceratus fuerit poſitus extra carceres, qui ſtatim fuerit in illos remiſſus, dec.490. n.4.

Cardinalis familiaritas cenſetur probata per aſſertionem eiuſdem Cardinalis, deciſ.645. n.3.

Cardinales & Clerici numquid ſint feudi incapaces, deciſ. 703. num.6.

Caſtri poſſeſſor dicitur is, quem vaſalli recognouerunt in dominum, deciſ.13. n.2.

Caſtro non eſt annexum ius præſentandi in iurepatronatus, nec tranſit in ſucceſſorem caſtri, deciſ. 53. num. 4. Declara, vt dicto num.4.

Caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis, deciſ. 463. num.4.

Caſus omiſſus in conſtitutione remanet in diſpoſitione iuris communis, dec 537. Declara, vt n. 10.

Caſus omiſſus in obligatione non cenſetur in ea contineri, etiam quod in eo ſit maior ratio, quam in expreſſo, deciſ.403. num.1. in fin.

Caſus omiſſi remanent in diſpoſitione iuris communis, deciſ.171. num.2.

Caſus fortuitus mors animalium dicitur, & illius periculum ſpectat ad dominum, non autem ad adminiſtratorem, deciſ. 540. num.8.

Caſus omiſſus remanet ſub diſpoſitione iuris communis, deciſ. 640. num.14.

Cathedralis Eccleſiæ Capitulum Sede Epiſcopi vacante ſuccedit in iuriſdictionalia ipſius Epiſcopi, ac etiam in iure viſitandi, dec.346. num.2.

Cathedralis Eccleſiæ quaſi poſſeſſio quando dicatur acquiſita priuatione quoad aliam Eccleſiam, vt illa non cenſeatur Cathedralis, dec.285. num.2.

Cathedralis Eccleſia quando indiget reparatione, attenditur conſuetudo, cuius expenſis reparari debeat, deciſ.627. n.1.

Cathedralis Eccleſia vbi indiget reparatione, attenditur conſuetudo, ſtatutum, ſeu priuilegium, cuius expenſis reparari debeat, dec.627. num.2.

Cathedralis Eccleſia vbi indiget reparatione circumſcripto ſtatuto, & priuilegio reparari debet ex proprijs fructibus pro fabrica deſtinatis, ſi vero non adſunt fructus ad fabricam deſtinati, onus reparandi eos ſpectat ad Epiſcopum de quarta ſuorum redditiuum, tam futurorum, quàm præteritorum, deciſ.617. n.3.

Cathedralis Eccleſia quando indiget reparatione, ſi quarta pars redditiuum Epiſcopi non ſufficit ad illius reparationem contribuere tenentur Canonici, & alij, qui in Eccleſia poſſident beneficia, demum vero & Parochiani, deciſ.627. n.4.

Cathedralis Eccleſia habet prærogatiuam celebrandi ſuam dedicationem, deciſ.616. n.4.

Cathedralis Eccleſiæ iura ſunt communia, & communiter tenentur ab Epiſcopo, & Capitulo, dec.118. n. 2.

Cathedralis Eccleſiæ Monachi debent celebrare officium ſecundum Ritum ſuæ regulæ, & iuxta voluntatem Epiſcopi, ſed non poteſt Epiſcopus mutare formam, quam Canonici ſeruare debent, deciſ. 79. n. 4. & 5.

Cauſa ceſſante excluſionis, ceſſat excluſio, dec.463. n.11.

Cauſa actus attendi magis debet, quam ipſe actus, deciſ. 480. num.2.

Cauſa iuſta, quæ dicatur in diſmembratione alicuius Eccleſiæ ab Eccleſia Parochiali, dec.239. n.2. & ſeq.

Cauſa probabilis, & colorata in litigando calumniam excuſat, deciſ. 342. num.7.

Cauſa ſemel effecta appellabilis, ſemper eſt appellabilia, deciſ. 537. num.15.

Cauſa, quæ reſpicit pietatem legato adiecta, ſemper præſumitur finalis, deciſ.391. num.3.

Cauſa dicitur magna, & ardua quando agitur de incurrendo infamiam, deciſ.167. n.13. in fin.

Cauſa quando iudicetur beneficialis, & quando profana, deciſ. 212. num.6.

Cauſa obligationis ceſſante, ceſſat obligatio, quæ ſine cauſa remanet inefficax, & inualida, deciſ.428. n.2. 3. & 4.

Cauſa obligationis ceſſante, ceſſat etiam ipſa delegatio, deciſ. 428. num.4.

Cauſa quælibet excuſat à pœna caducitatis, deciſ.65. n.5.

Cauſa poſſeſſionis à poſſeſſore expreſſa in illius adeptione non præiudicat, quando eſt erronea, de errore conſtat, deciſ.200. n.12.

Cauſa ceſſante, ceſſat effectus, deciſ.437. n.3.

Cauſæ poſſeſſionis quando plures currunt, attenditur vltima, dec.397. num.7.

Cauſa cenſetur commiſſa quoad omnes in commiſſione expreſſos, deciſ.594. n.4. & 5.

Cauſa poſſeſſionis cenſetur mutata per ſuperuenientem titulum, deciſ. 623. num.5.

Cauſa quælibet iuſta excludit ratificationem, deciſ.535. n.13.

Cauſam finalem denotat proœmium, deciſ.491. n.5.

Cauſa diſpoſitionis, illiuſque finis ſemper conſiderari debet in qualibet diſpoſitione, deciſ.193. n.7.

Cauſa

Cauſa quælibet etiam iniuſta excuſat ab inſordeſcentia in excommunicatione, deciſ. 132. n. 7.
Cauſa quælibet etiam beſtialis excuſat à dolo, & caducitate, dec. 261. num. 5.
Cauſa ceſſante obligationis, ceſſat ipſa obligatio, deciſ. 55. n. 1.
Cauſa poſſeſſorij terminanda prius eſt, quam cauſa petitorij, etiam quod Rotæ ſit datum arbitrium, quando nulla adeſt cauſa ſic arbitrandi, deciſ. 476. n. 6. & 7.
Cauſæ mercatorum non requirunt ſolemnitates iuris, ſed in illis proceditur de bono, & æquo, deciſ. 641. n. 1. in fin.
Cauſa matrimonij cognoſcenda eſt coram iudice Eccleſiaſtico, deciſ. 235. num. 5.
Cauſa finalis dicitur illa, ſine qua aliter quis non fuiſſet diſpoſiturus, deciſ. 587. n. 4. & 5.
Cauſa in dubio potius præſumitur impulſiua, quam finalis, deciſ. 587. num. 5.
Cauſa impulſiua ceſſante, non ceſſat effectus, deciſ. 587. n. 6.
Cauſa vna ex pluribus ceſſante, non ceſſat effectus, deciſ. 587. num. 7.
Cauſa limitata, limitatum producit effectum, deciſ. 690. n. 9.
Cauſatum regitur à cauſa ſuæ cauſæ, deciſ. 287. num. 1.
Cautela abundans non nocet, nec vitiat ſententiam, deciſ. 319. num. 9.
Cautio præſtita per procuratorem alicuius in caſu, in quo de iure præſtari non debebat, intelligitur præſtita quatenus de iure præſtari deberet, & non alias, deciſ. 619. n. 4. & 5.
Cedens non poteſt redire ad ius ceſſum, deciſ. 336. n. 1.
Cedens ad ius ceſſum redire non poteſt, remittentibuſque iura ſua non datur ad ea vlterior regreſſus, deciſ. 382. n. 1.
Cedentis poſſeſſio non tranſit in ceſſionarium, deciſ. 299. num. 2. Declara hoc procedere in corporalibus, ſecus in incorporalibus, num. 1.
Cedens, ſeu donans omne ius, quod habet cenſetur cedere, & donare, caſu, quo habeat & ius tale, quale ſit, deciſ. 560. n. 9.
Cedentem ceſſionarius repræſentat, habetque omnes actiones, & iura, quæ cedenti competebant, deciſ. 303. n. 7.
Cedere quis poteſt ſuo creditori pecuniam ſibi ab altero debitam, quam prius ceſſerat alteri creditori, quando creditor, cui fuit facta prima ceſſio ab eodem debitore, fuit ſatisfactus, deciſ. 303. num. 14.
Cedi non poteſt legatum dotis à legataria, nec ad alium tranſmitti, niſi ex cauſa dotis, deciſ. 450. n. 1. & ſeq.
Cedi non poteſt legatum ſub conditione non purificata conditione, deciſ. 450. num. 2.
Cedi licet non poſſit ius formale alimentorum, commoditas tamen illorum percipiendorum cedi poteſt, creditoribuſque aſſignari, & hypothecari, deciſ. 251. num. 3.
Cedere poteſt ſpoliatus actionem ſpolij alteri, quam habet aduerſus ſpoliatorem, deciſ. 307. num. 3. Vbi etiam an requiratur ceſſio expreſſa.
Cenſualis liber Eccleſiæ probat ad fauorem Eccleſiæ, deciſ. 195. num. 2.
Cenſus impoſitus à Canonicis cum licentia Papæ ſub quadam conditione illum extinguendi infra tantum tempus, debet ſic extingui, vt Papa mandauit, deciſ. 350. n. 4.
Cenſus impoſitus ſuper re non capace adhuc ſuſtinetur, quando imponens cenſum habebat alia bona, deciſ. 350. n. 2.
Cenſus impoſitus à Canonicis alicuius Eccleſiæ de licentia Papæ, & ſeruata forma dictæ licentiæ, dicitur validus, & ſuſtinetur, deciſ. 350. num. 2.
Cenſu extincto fructus non debentur, deciſ. 60. n. 2.
Cenſus non dicitur extinctus, niſi ſequatur realis reſtitutio pecuniarum, deciſ. 60. n. 3.
Cenſus non dicitur extinctus permutationem dominorum, ſed tranſit cum onere ſuo ad quoſcunque poſſeſſores, deciſ. 60. n. 4.
Cenſus impoſitus non facta deſignatione continium rei, in qua impoſitus eſt, dicitur factus contra Bullam Pij V. & nullus eſt, deciſ. 502. num. 4.
Cenſus impoſitus ſuper re fideicommiſſo ſubiecta ſuſtinetur in illa parte, quæ eſt libera, & quæ fideicommiſſo non ſubiacet, deciſ. 559. n. 9.
Cenſus impoſitus ſuper re certis finibus non deſignata, nullus, & inualidus eſt, deciſ. 353. num. 1. & 2. Vbi etiam quando cenſus dicatur ſic impoſitus in re finibus non deſignata, num. 3. & 4.
Cenſus ſolutio pro decimis, & fructibus probat poſſeſſionem recipientis eos, deciſ. 605. n. 2.
Cenſus emens de proprijs pecunijs ad fauorem tamen, & vtilitatem alterius acquirit illi, ad cuius fauorem emit, deciſ. 425. num. 1. & ſeqq. Vbi quid ſi fuerit eiuſdem cenſus diſpoſitio ſeruata alteri tertiæ perſonæ.
Cenſus dicta, & proteſtatio declaratoria non poteſt fieri procuratori, niſi in ſubſidium, quando dominus haberi non poteſt, deciſ. 53. num. 8.
Cenſus vt extinctus dicatur, quando fuit perfectus, & in eſſe deductus requiritur actus retroſimilis, dec. 56. n. 1. & 2. Vbi propterea dixit eſſe neceſſariam pretij reſtitutionem.
Cenſus non dicitur perfectus, aut in eſſe deductus, niſi interueniat pretij traditio, dec. 56. n. 2.
Cenſus perfectus, & in eſſe deductus non cenſetur extinctus per relaxationem mandati pro reſtitutione ſortis principalis loco damnorum, & intereſſe, dec. 56. n. 3. niſi fuerit deuentum ad actualem reſtitutionem ipſius ſortis, ſeu partis, n. 4.
Cenſus venditor non poteſt compelli ad reſtituendum pretium, ſed bene emptor poteſt cogi ad illud recipiendum, deciſ. 56. n. 5.
Cenſus non dicitur extinctus, quando partes expreſsè declarant nolle ab eo recedere, deciſ. 56. n. 6.
Cenſus vitalitij natura eſt, vt pecuniarum dominium ab initio tranſeat in illum, qui conſtituit ſe debitorem cenſus, deciſ. 552. n. 8.
Cenſus diſdicta lapſis duobus menſibus nihil operatur iuxta formam Bullæ Pij V. deciſ. 492. n. 2.
Cenſus perpetui numerantur inter bona ſtabilia, deciſ. 492. n. 11.
Cenſus ſuper aliqua domo impoſitus cenſetur extinctus, quando dominus cenſus domum cenſuatam emit, deciſ. 571. n. 3.
Cenſus impoſitus ſuper pluribus bonis ſtabilibus, licet deſinat eſſe ſuper vna re ſtabili, remanet tamen in alijs, deciſ. 571. n. 3.
Cenſum emens nomine alterius acquirit pleno iure dominium illi, cuius nomine emit, deciſ. 362. n. 1.
Cenſum maritus emens nomine vxoris, acquirit ipſi vxori, & non ſibi, deciſ. 262. n. 2.
Cenſum maritus emens nomine vxoris, illum acquirit vxori quando poſt ſtipulationem mariti vxor exigit fructus cenſus, deciſ. 262. num. 4.
Cenſus vt vſurarius non dicatur ſecundum Conſtitutionem Pij V. creari debet ſuper re immobili certis finibus deſignata, & in pecunia numerata, & aliter cenſus creatus vitiat totum contractum, deciſ. 670. num. 1.
Cenſui appoſita pacta à iure improbata non vitiant totum contractum, ſed vitiantur dummodo cenſus ſit impoſitus ſuper re immobili certis finibus deſignata, & in pecunia numerata, dec. 670. num. 1.
Cenſui appoſitum pactum, quod ſi venditor ceſſauerit per quatuor menſes à ſolutione cenſus teneatur volente emptore ſtatim reſtituere capitale, cenſus decurſos, & damna, & intereſſe. An ſit improbatum à iure, an vitiet totum contractum cenſus, an vero ſolum vitietur, deciſ. 670. n. 2. & per tot. deciſ.
Cenſus dicitur vſurarius, & reſoluitur in mutuum ex pacto, quod illius venditor teneatur reſtituere ſortem principalem arbitrio emptoris, deciſ. 670. n. 3.
Cenſus venditi dominium dicitur tranſlatum in emptorem, & abdicatum à venditore ſequuta traditione, & ſoluto pretio, deciſ. 670. num. 4.
Cenſus venditor ſi fuerit mortuus in ſolutione fructuum tenetur ad damna, & intereſſe, & an ad intereſſe lucri ceſſantis, deciſ. 670. num. 5.
Cenſus imponere minores non poſſunt ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs, deciſ. 685. n. 2.
Cenſus impoſitio dicitur alienatio, & ideò prohibitus alienare, nec etiam poteſt cenſum imponere, deciſ. 678. num. 2. verſic. nec dubitari poteſt.
Cenſus impoſitio ſuper re aliena dicitur facta ſine fundo, & contra Conſtitutionem Pij V. dec. 678. n. 5.
Ceſſante cauſa excluſionis, ceſſat excluſio, dec. 463. n. 11.
Ceſſante teſtatoris prouiſione, lex porrigit ſuum auxilium, dec. 266. num. 18.
Ceſſante cauſa, ceſſat effectus, deciſ. 457. n. 3.
Ceſſante cauſa obligationis, & promiſſionis, ceſſat ipſa obligatio, & promiſſio, deciſ. 50. n. 3. & 7.
Ceſſante cauſa impulſiua, non ceſſat effectus, dec. 587. n. 6.
Ceſſante vna cauſa ax pluribus, non ceſſat effectus, deciſ. 587. num. 7.
Ceſſio præſumitur ſimulata, quando non eſt facta præſente pecunia, ſed ſolum adeſt confeſſio de recepto. Declara pluribus modis, dec. 303. num. 8. & ſeq.
Ceſſionis ſimulationem tertius allegare non poteſt, deciſ. 303. num. 11.
Ceſſio non dicitur illa, quæ continet conditiones, & pacta ceſſioni contraria, dec. 443. n. 2.
Ceſſio non vera, & non legitima, non præiudicat, deciſ. 443. num. 2.
Ceſſio facta creditori à debitori non transfert vtilem actionem debito non probato, & liquidato, dec. 443. n. 6.
Ceſſio minoris ſummæ pro debito maioris ſummæ non valet, dec. 443. num. 8.
Ceſſio vt ſit valida, debent conſignari ceſſionario omnia inſtrumenta, vt ceſſus debitor poſſit conueniri, dec. 443. n. 4.
Ceſſio in incorporalibus tantum operatur, quantum traditio, deciſ. 614. num. 1.
Ceſſio an ſit facta iuſto, vel potius modico pretio æſtimandæ ſunt expenſæ litis faciendæ, labores dubius euentus, & perſonarum qualitas? an ſcilicet, cedens tempore ceſſionis eſſet pauper, deciſ. 307. num. 12.
Ceſſio numquid dicatur ſimulata ex ſola confeſſione de recepto, deciſ. 307. n. 11.
Ceſſio non præſumitur ſimulata, quando cedens habet ius certum, vtputa inſtrumentum guarentigiatum, dec. 307. n. 13.
Ceſſio iurium contra tertium non operatur ad fauorem ceſſionarij, niſi pro rata pecuniæ habitæ, deciſ. 294. n. 14.
Ceſſio facta lite pendente numquid valeat, deciſ. 500. num. 6. & 10.
Ceſſio litis tacita, ex quibus actibus inducatur, deciſ. 109. num. 5. 6. & 7.
Ceſſionis inſtrumentum ſine teſtibus non dicitur perfectum, nec probat, deciſ. 644. n. 2. verſ. tamen.
Ceſſionarius repræſentat cedentem, habetque omnes actiones, & iura,

iura, quæ cedenti competebant, deciſ.305. num.7.
Ceſſionario, vt ceſſio ſit valida, debent conſignari omnia inſtrumenta, vt ceſſus debitor poſſit conueniri, deciſ.443. n.9.
Ceſſionatius habet omnia iura actiua, & paſſiua, quæ cedens habebar, dec 107. n.3. in fin.
Ceſſionarius præſentat perſonam cedentis, dec.532. n.1.
Citationis defectus quoad vnum non nocet quoad alium legitimè citatum, dec.561. n.13.
Citatio dicitur facta perſonaliter, quando Curſor in relatione ſimpliciter dicit ſe illam feciſſe, dec.561. n.14.
Citationem Papam tollere voluiſſe non eſt præſumendum, deciſ. 234. num.6.
Citatio prima debet eſſe perſonalis, dec.569. n.2. Vbi tamen quod in hoc ſeruanda eſt forma ſtatuti.
Citatio ad ſententiam debet eſſe ſpecifica ad audiendum ſententiam, nec ſufficiunt æquipollentia verba, dec.18. n.2.
Citatio non tenet, quando actus explicatur alio modo, quam citatio dictat, deciſ.18. n 2. in fin.
Citatio facta pro qualiber die ad videndum examinari teſtes vti nimis vaga non valet, deciſ.259. num.3. Vbi etiam an ſaltem ſuſtineatur pro prima, ſecunda, vel tertia die.
Citatio ad videndum committi Notario iuramenta teſtium non valet, niſi etiam dicatur ad videndum iurare teſtes, dec.259. n.4. & 5.
Citatio vbi reſpicit horam præciſam, ſi actus fiat extra illa horam, dicitur fieri ſine citatione, & non valet, dec.340. n.1. & 2.
Citatio vbi non interuenit, ibi non cenſetur adhibita cauſæ cognitio, deciſ.624. num.8.
Citationis forma vbi non eſt ſeruata, decretum vigore citationis informiter factæ nullum, & inualidum eſt, dec.624. n.10.
Citatio per affixionem ad valuas non dicitur legitimè facta, ſi non fuerit lecta, & dimiſſa per aliquod temporis interuallum, deciſ. 624. num.12.
Citatio non eſt neceſſaria vbi ſi quis citatus eſſet nihil opponere poterat, deciſ.591. n 6.
Citationis terminus pro ſeruato habitus cenſetur circumductus propter non comparitionem procuratoris coram iudice in die termini, deciſ.94. num.3.
Citationis tenorem non probat. Notarius aſſerens Nuncium retuliſſe ſibi ſe citaſſe, prout in ſchedula, ſi ſchedula in actis integrè regiſtrata non reperitur, deciſ.535. n.1.
Citatio debet eſſe certa, & non alternatiua, dec.535. n.2.
Citationis defectus quando ex conſuetudine ſuppleatur per concluſionem in cauſa, dec.227. num.2.
Citatio ad comparendum pro certa die illa die elapſa non arctat citatum ad comparendum alia die, deciſ.128. n.2.
Citationis ſcientia colligitur ex mandato ſpeciali poſt citationem facto ad cauſam, pro qua fuit citatus, dec 90. n.3.
Citatio partis non requiritur in tranſumptione inſtrumenti facta auctoritate Principis, vel Ordinarij, deciſ.422. num.3.
Citationis tenor vbi non apparet, non dicitur legitimè conſtare de citatione, dec.492. n.3.
Citatio pro ſingulis ſucceſſiuis diebus, licet ſit vaga, & incerta, ſuſtinetur tamen ad aliquot ſequentes dies, dec.307. n.9.
Citatio nulliter exequuta, conualidatur, quando citatus de ea habens notitiam miſit procuratores ad reſpondendum, deciſ.409. num.1.
Citationis defectus inſanabilis eſt, quia tollit naturalem defenſionem de iure naturali, & diuino competentem, dec. 179. n.2.
Citationis defectus eſt inſanabilis, etiam quod conſtet de bono iure, deciſ.179. n.3.
Citatio vbi requiritur in aliquo decreto intimatio non ſufficit, nec validat nullitatem decreti, dec.274. n.3.
Citatio pro ſingulis diebus, & horis vti nimis vaga, & ſpeciem ſeruitutis inducens eſt nulla, dec.120. n.2.
Citatio ad ſententiam ſufficit domi dimiſſa copia ſtylo ſic ſuadente, dec.644. n.5. in fin.
Citatio nulla præſcriptionem non interrumpit, dec.689. n.5.
Citatio re producta poſt præſcriptionem, eandem præſcriptionem non interrumpit, dec.689. n.5. in fin.
Citatio licet fieri non poſſit à Nuncio ſine mandato iudicis, de conſuetudine tamen mandatum iudicis præſumitur, dec.393. n.3.
Citatio ad videndum examinari teſtes pro ſingulis diebus, & horis ſuſtinetur, & valet de conſuetudine Aduocatorum, quando teſtes ſunt examinati in termino probatorio, dec.393. n.6. & 7.
Citationis ſolemnitatem ſupplet præſentia partium, deciſ. 393. num.16.
Citatus, quod quis fuerit, probatur ex relatione Curſoris, dec.461. num.14.
Citatus, quod quis non fuerit, probari non poteſt in extraiudicialibus, dec.210. n.2.
Citatus, quod quis non fuerit, probatur eo ipſo, quod citatio non reperitur in proceſſu, dec.167. n.42.
Citatus legitimè ſi non comparet contumax eſt, omnia geſta habentur, ac ſi præſens fuiſſet, dec.231. n.3.
Citandus non eſt ille, qui ab initio proteſtatur ſe nolle comparere, deciſ.567. n.6.
Citari debet in iudicio ſemper is, contra quem iudicium dirigitur, dec.118. n.6.
Ciuilia, & blanda verba promiſſionem, & obligationem non inducunt, deciſ.289 n.7.
Ciuilis poſſeſſio præſumitur continuata vſque ad decennium, dec.454. Declara, vt num.2.
Ciuilis poſſeſſio animo retenta præſumitur, vbi non conſtat, quem ſe habuiſſe pro ſpoliato, dec.560. num.3.
Ciuiliter poſſidenti competit remedium redintegrandæ pro recuperatione poſſeſſionis naturalis, dec.560. n.3. 4 & 5.
Ciuilis poſſeſſio penes duos eſſe non poteſt, dec. 560. n.4.
Ciuilis poſſeſſio ſufficit ad impediendum præſcriptionem, quam prætendit naturaliter poſſidens, dec.208. n.5.
Ciuiles fructus, vtputa cenſus, penſiones, reſponſiones, & ſimiles, quorum de tempore reſignationis beneficij adhuc non venerat dies ſolutionis, ſicut & fructus pendentes ſpectant ad ſucceſſorem in beneficio, & non ad reſignantem, dec.240. n.2.
Ciuilem poſſeſſionem quis retinere dicitur, qui nunquam habuit ſe pro ſpoliato, & hoc ſufficit ad immiſſionem vigore gratioſæ ſubrogationis, dec.644. n.6.
Ciuitatum confœderationes, vt earum ſtatuta inter eas ſeruentur, valent, dec.199. n.18.
Clandeſtinum præſumitur matrimonium, quando eſt contractum in gradu prohibito, dec.71. Declara, vt n. 8. & ſeqq.
Clandeſtinitatis matrimonij præſumptio tollitur ex inſtrumento dotali, dec.71. n.9.
Clandeſtinitas matrimonij tollitur per teſtes affirmantes coniuges communiter haberi pro legitimis, dec.71. n. 10.
Clandeſtinum præſumitur matrimonium, quando non præceſſerunt legitimæ denunciationes in Eccleſia, deciſ.71. n.11.
Clandeſtinitas matrimonij excluditur ex pluribus, de quibus, dec.71. num.12.
Clandeſtina ſponſalia, quæ dicantur, dec.207. n. 10.
Clauſula *conſtito*, requirit veras, & concludentes, nec præſumptiuas probationes admittit, deciſ.573. n.1.
Clauſula, *conſtitui*, probat contra conſtituentem poſſeſſionem eius ad cuius fauorem quis ſe poſſidere conſtituit, dec.634. n.4.
Clauſula, *conſtituti*, & virtus lapſo decennio expirat, deciſ.634. n.5. Declara, vt num.6.
Clauſula *ſine præiudicio* reſeruat ius illius, ad cuius fauorem clauſula appoſita eſt, dec.419. n.3.
Clauſula *ſublata*, *&c.* appoſita in vna conditione, non trahitur ad aliam diuerſam conditionem, dec.622. n.3.
Clauſula, *& pro maiori cautela de nouo concedimus*, apponi ſolet pro maiore validitate confirmationis, & nihil plus tribuit, quam ipſa confirmatio, deciſ.192. Declara, vt n.2.
Clauſula, *ſine præiudicio alterius*, quomodo intelligatur, deciſ.192. num.5.
Clauſula, *non obſtante quacumque conſuetudine*, demonſtrat Principem habuiſſe notitiam contrariæ conſuetudinis, dec.192. n.6.
Clauſula, *arbitrio Rotæ*, relaxat aliquantum iuris rigorem, contentaturque leuioribus probationibus, & ſufficit dare famam iuriſpatronatus ad effectum ſuperſedendi in exequutione Breuis nomine Cameræ, deciſ.658. n.1. Declara, vt n.2.
Clauſula, *arbitrio Rotæ*, multum relaxat de iuris rigore, retardatque exequutionem, vbi adeſt probabilis dubitatio, deciſ.228. n.2.
Clauſula, *vt ſuprà* eſt relatiua omnium præcedentium, deciſ.319. num.6.
Clauſulæ derogatoriæ, licet non ampliant gratiam illam, tamen declarant, deciſ.367. n.5.
Clauſula, *ſi quid exequendum*, iuſtificari debet ex actis prioris inſtantiæ, deciſ.142. n.1.
Clauſula in compromiſſo, quod poſſit arbiter procedere de iure, & de facto, & ſine vlla tela iudiciaria, habet locum tantum in leuibus cauſis, & modici præiudicij, non autem in cauſa graui, & magni ponderis, deciſ.551. n.3.
Clauſula, *omni meliori modo*, *&c.* facit ſuſtinere actum, etiamſi alio modo, quam expreſſum eſt, valere poſſet, non tamen operatur in requirentibus expreſſionem, deciſ.553. n.20.
Clauſula *non obſtantibus*, derogatur omnibus ijs, quæ diſpoſitioni obſtare poſſent, deciſ.506. n.5.
Clauſula, *quorum tenores*, habet vim expreſſionis cuiuſcunque litis, iuris, & prætenſionis in iudicium deductæ, deciſ.506. n.5.
Clauſula, *quorum tenores*, operatur expreſſionem ſpecificam omnium eorum, ad quæ relata eſt, deciſ.466. n.5.
Clauſula codicillaris in teſtamento nullo ob præteritionem filij, numquid impediat immiſſionem hæreditatis ſcripto hæredi, deciſ. 526. num.3.
Clauſula, *arbitrio Rotæ*, debet regulari, prout de iure, deciſ. 547. num.1.
Clauſula, *non aliter*, eſt præciſa, & quomodo, deciſ.57. n.9.
Clauſula, *ſine præiudicio ſolutionis*, non tribuit iuriſdictionem, niſi poſt factam ſolutionem, deciſ.505. n.1.
Clauſola in libello appoſita deducens omne ius omni meliori modo, &c. operatur vt quis dicatur intentaſſe omne, & quandocunque remedium ſibi magis proficuum, deciſ.36. n.2.
Clauſula *ſine retardatione ſolutionis fructuum decurrendorum*, quid importet, deciſ 418. n.8.
Clauſula quando dicatur ſtare continuatiuè, & quando aduerſatiuè, & de effectibus dictarum clauſularum, deciſ.105. n.2.
Clauſula ſubſequens declarat præcedentem diſpoſitionem, deciſ.105. num.4.
Clauſula in fine poſita præferri debet ad omnia præcedentia, dec.105. num.9.
Clauſula *ſaluis iuribus competentibus* reſeruat ius eorum, quibus iura reſeruata ſunt, dec.169 n.4.
Clauſula, *arbitrio Rotæ*, intelligitur, prout de iure, præſertim quando eſt appoſita in prima commiſſione, & præſertim quando com-

miſſio

miſſio emanavit à Signatura iuſtitiæ, deciſ.558. num.2.

Clauſula, *vocatis vocandis*, facit cauſam appellabilem, & mixtum exequutorem, deciſ.558. n.3. Declara, vt n. 4. & 7.

Clauſulæ reſtrictiuæ ſubſequentes operantur ſecundum præcedentes diſpoſitiones, dec.542. n.7.

Clauſula *etiam quod maior, & verior expreſſio fieri poſſit*, non operatur circa corpus beneficij, dec.281. Declara, vt n.9.

Clauſula, *ſi ita eſt*, in diſpenſatione appoſita, requirit iuſtificationem contentorum in diſpenſatione, dec.71. n.4. Vbi tamen quis debeat probare narratorum iuſtificationem an Reus, vel Actor.

Clauſula, *vocatis vocandis*, operatur, vt actus ſine citatione factus inualidus ſit, dec.624. n.5.

Clauſula, *ſi ſibi conſtiterit*, operatur vt actus expediri non poſſit ſine citatione, deciſ.624. n.5.

Clauſula *vocatis vocandis*, de quibus intelligatur, deciſ.624. n. 4. & 5.

Clauſula, *omni meliori modo, &c.* quid operetur in adeptione poſſeſſionis alicuius rei hæreditariæ, dec.200. n.21.

Clauſula, *in ſolidum*, non continetur ſub obligatione Camerali, niſi exprimatur, deciſ.392. n.6.

Clauſula *in ſolidum*, arctius ligat contrahentes, non autem auget obligationem, deciſ.392. n.6.

Clauſula, *conſtituti*, transfert omnem poſſeſſionem in illum, cuius nomine ſe poſſidere conſtituit, deciſ.277. n.1.

Clauſula, *dummodo tempore datæ non ſit alteri ius quæſitum*, intelligenda eſt de iure valido, & conſiderabili, dec.572. n.6.

Clauſulæ, quod fuerint appoſitæ ex ſtylo Notarij potius, quàm de conſenſu partium probatur ex fide Notariorum, deciſ. 214. num.6.

Clauſula in gratia beneficij appoſita, dummodo non ſit alteri ius quæſitum, quid, & quantum operetur, deciſ.613. n.6. & 7.

Clauſula impoſitionis perpetui ſilentij, & aliæ clauſulæ in ſententia poſitæ, reſtringi debent ad ea, de quibus actum fuit, deciſ. 171. num. 3. & 4.

Clauſula, *non aliàs, &c.* adimit conſenſum ab actu, ita quod non ſequuta conditione, perinde eſt, ac ſi nihil actum fuiſſet, deciſ.115. num.6.

Clauſulæ, *ad habendum, &c.* poſita in contractu emphyteuſis, æquipollet clauſulæ, & quibus dederit, deciſ.435. num. 11. Vbi præſertim, quando eſt appoſita in parte diſpoſitiua, & non in clauſulis exequutiuis.

Clauſula in contractibus apponi ſolita, videlicet, prædictis ſemper ſaluis, quid operetur, deciſ.435. n.12.

Clauſula, *arbitrio Rotæ*, minuit rigorem, nec intelligitur, prout de iure, quando eſt directa iudici iuriſdictionem habenti, deciſ. 582. n. 2.

Clauſula, *ad habendum, &c.* quando dicatur poſita in exequutiuis, & quando in diſpoſitiuis, deciſ.438. n.2.

Clauſula in fine poſita refertur ad omnia præcedentia, deciſ. 73. num. 2.

Clauſula, *ad habendum*, importat liberam alienandi facultatem, dec. 261 n.4.

Clauſula, *arbitrio Rotæ*, minuit aliquid de rigore iuris, deciſ. 85. num.4.

Clauſula, *& cetera*, in mandato procuræ appoſita non poteſt extendi, niſi ea, quæ ſunt de natura actus, vel ea, quæ ſunt cœpta exprimi, non autem ea, quorum ſaltem principium non eſt expreſſum, & de materia, deciſ.492. n. 4.

Clauſula, *omni meliori modo, &c.* iuncta clauſula codicillari an, & quando operetur, vt filij poſiti in conditione cenſeantur vocati, deciſ.486. n.26. & 27.

Clauſula, *non aliter, nec alio modo*, inducit formam, & eſt adeo præciſa, vt non recipiat interpretationem, ſeu modificationem à verbis ſeparatam, deciſ.619. n.2.

Clauſula, *ad habendum, &c.* quando dicatur poſita in exequutiuis, & quando in diſpoſitiuis, deciſ.287. n. 1.

Clauſula *ita tamen*, an, & quando reſtringat orationem præcedentem, & alia ad materiam huius clauſulæ, deciſ.287. n.2.

Clauſula generalis non comprehendit ea, quæ ſpecialiter prouiſa ſunt, deciſ.287. n.3.

Clauſula codicillaris in fine teſtamenti poſita fideicommiſſariam ſubſtitutionem importat, dec.519. Declara, vt n.6.

Clauſula codicillaris operatur ſucceſſionem ab inteſtato in caſu, in quo teſtamentum ſit inualidum propter defectum ſolemnitatis, ſecus ſi propter defectum voluntatis, deciſ 519. n.6.

Clauſula *ſublata cum decreto irritanti* numquid operetur vbi adeſt enormis læſio, deciſ. 461. n.1. & ſeqq. & per tot. deciſ.

Clauſula *ſublata, &c.* cum decreto irritanti, & quod non poſſit dari de ſubreptione, vel obreptione appoſita in conceſſione Principis, an, & quando impediat oris aperitionem, deciſ.461. n.1. & ſeqq. & per totam deciſ.

Clauſula, *vt aſſeritur, vel vt dicitur*, nihil ponit in eſſe, deciſ. 461. num. 9.

Clauſula in legitimatione appoſita ſine præiudicio venientium ab inteſtato, operatur non minus condito teſtamento, quàm ab inteſtato, deciſ.64. n.6. Declara, vt num.7.

Clauſula *ſine præiudicio venientium ab inteſtato*, non impedit, quin pater legitimato poſſit relinquere etiam nolentibus filijs legitimis, dec 64. n.7.

Clauſula, *vt ſuprà*, eſt repetitiua præcedentium, deciſion. 125. num 5.

Clauſulæ exequutiuæ non ampliant principalem obligationem, licet fortius promittentem obligent, deciſ. 55. num.5.

Clauſula *vna cum*, denotat ſimultaneam Congregationem, deciſ. 84. num. 1.

Clauſula, *quam, & quas*, in commiſſione appellationis appoſita operatur, vt cenſeatur commiſſum, & deductum omne ius competens, etiam per viam querelæ, dec.360. n.3.

Clauſulæ manu Regia, quæ ſola facti veritate inſpecta, tollunt ſolemnia iudiciorum non autem ſubſtantialia, dec.490. n. 6.

Clauſula *conſenſo*, eſt conditionalis, & non probata conditione conceſſio locum habet, dec.40. n. 1.

Clauſula *conſtituti*, transfert in emptorem veram poſſeſſionem, deciſ. 83. n. 1.

Clauſula *ad habendum, &c.* quid operetur in inueſtitura emphyteuſis, deciſ.642. n.3. & ſeqq.

Clauſula *ad habendum, &c.* quando ſtat ſine reſtrictiua non reducitur ad terminos ſtipulationis, dec. 642. n.5.

Clauſula *ad habendum, &c.* ſi fuit poſita in parte exequutiua, non facit emphyteuſim tranſire in quoſcumque extraneos, ſecus in diſpoſitiua, deciſ.642. n.6.

Clauſula *ad habendum, &c.* quando dicatur poſita in exequutiuis, & quando in diſpoſitiuis, dec.642. n.7.

Clauſula, *pariter iudicato*, ſuſpendit iuriſdictionem, donec fuerit paritum, & antequam paritum fuit geſta eſſent nulla, & ſine iuriſdictione, dec.68. n.1.

Clauſulæ, & decretum irritans poſitæ in priuilegijs non operantur ſuum effectum, niſi poſtquam cognitum fuit, an priuilegium intret, dec.341. n.3. & 4.

Clauſula, *arbitrio Rotæ*, intelligitur, prout de iure, deciſ. 179. num.1.

Clauſula, *arbitrio Rotæ*, aliquantum mitigat, & moderatur rigorem iuris, dec.179. n.2.

Clauſula, *arbitrio*, intelligenda eſt, prout de iure, dec.235. n.1.

Clauſula codicillaris ſuſtinet teſtamentum nullum ob præteritionem filij, vel exhæredationem ſine cauſa in vim fideicommiſſi, dec. 568. num.3.

Clauſula, *& cetera*, & clauſula *in perpetuum*, facit tranſire contractum, & diſpoſitionem ad hæredes, & ſucceſſores, deciſ. 87. num.3.

Clauſulæ de ſtylo Notariorum apponi ſolitæ non nocent ſine præcedente certioratione, dec.580. n.8.

Clauſula, *quorum tenores*, latiſſimè extendenda, operaturque ac ſi tenor litterarum fuiſſet inſertus, dec.666. n.2.

Clauſula *ex certa ſcientia* in confirmatione poſita habet vim nouæ conceſſionis. Declara dummodo conſtet, quod Papa habuerit plenam notitiam, aliter ſecus, dec.666. n.7.

Clauſula *ex certa ſcientia* in confirmatione appoſita operatur, vt confirmatio non poſſit dici in forma communi, dec.666. Declara, vt num.9.

Clauſula legitimationis ſine præiudicio venientium ab inteſtato non operatur, quando legitimatio eſt facta ad inſtantiam patris teſtatoris, quando agitur de illius ſucceſſione, ſecus ſi de ſucceſſione fideicommittentis, dec.667. Declara, vt n.4.

Clauſula in fine poſita non refertur ad omnia præcedentia, quando proprietas ſermonis non patitur talem relationem, deciſ. 670. num. 1.

Clauſula *conſtituti*, appoſita in inſtrumento, operatur, vt poſſeſſori detur mandatum de aſſociando etiam mortuo conſtituente, dec.694. Declara, vt n.8.

Clauſula *conſtituti*, nihil operatur, quando contractus eſt nullus, tunc enim eſt neceſſaria actualis traditio, dec.694. n.9.

Clauſula, *pariter iudicato*, eſt conditionalis, nec iuriſdictionem tribuit, niſi docto prius de paritione, dec.701. n.4.

Clauſula *conſenſo*, eſt conditionalis, & conditione non verificata iuriſdictionem non tribuit, dec.701. n.5.

Clauſula *pro ſe, &c.* extenditur pro filijs hæredibus, & ſucceſſoribus, dec. 707. n.10.

Clauſulæ exequutiuæ præcedentem diſpoſitionem non immutant, dec.708. n.2.

Clauſula *ita tamen*, ſiue in principio, ſiue in medio, ſiue in fine diſpoſitionis appoſita fuerit, ſemper dicitur relata ad omnia quando non poteſt aſſignari ratio, quare magis ad vnum, quam ad aliud referenda ſit, deciſ.709. n.2. Vbi quod hoc procedit etiam in odioſis, & strictè interpretandis.

Clauſula *ita tamen*, ad omnia præcedentia non refertur, quando ſic eam referendo induceretur contrarietas, vel abſurditas, vel actus inutilitas, dec.709. n.4.

Clauſula in fine poſita non refertur ad omnia præcedentia quando capitula ſunt ſeparata, & perfectam habent orationem, quod quando verum ſit, & quando etiam capitula dicantur ſeparata, dec.709. num.7.

Clauſula *ita tamen*, determinat omnia præcedentia, deciſ. 709. num. 8.

Clauſula *Actum, &c.* manu Notarij in calce inſtrumenti appoſita importat actum perfectum, conſummatum, & publicatum, concurrente tamen alia coniectura, quando ſic Notarius ſcripturam habuerit pro perfecta, & ſtipulata, veputa quia eam repoſuerit inter alias matrices, protocolla, aut filcias inſtrumentorum, deciſ.714. num. 1.

Clauſula, *& cetera*, comprehendit omnia ea, quæ ſunt de natura, & ſubſtantia actus, dec.393. n.12.

Clauſula *conſtituti*, non ſuffragatur, quando poſſeſſio non erat penes conſtituentem, dec.63. n.5.

Clau-

Digitized by Google

Clauſula codicillaris confirmat tantum, & corroborat voluntatem teſtatoris, non autem eam alterat, & extendit, dec.357.n.9.

Clauſula codicillaris an, & quando ius ducat fideicommiſſum, deciſ. 357.n.9.10.& 11.

Clericatus probatur ex literis patentibus ſuper clericatu expeditis, deciſ.248.n.2.

Clericatus qualitas ſuperueniens non validat gratiam alicui factam tanquam Clerico, deciſ.158.n.3. Etiam quod Clericatus ſuperueniens ante expeditionem literarum, n.7. & ſeqq. Vbi ampliatur hæc concluſio. Declara, niſi gratiæ defectus fuerit per Papam ſanatus, num.5.

Clericatus character non eſt iterabilis, deciſ.158.n.4.

Clericatus probatus ex oppoſitione, & approbatione, & ex literis prouiſionis, deciſ.572.n.5.

Clericatus probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, dec.613.n.4.

Clericatus cenſetur probatus ex literis patentibus Ordinarij, dec.101. num.1.

Clericatus ex literis Ordinarij plenè probatus cenſetur, deciſ.321. num.5.

Clericatus probatur per teſtes deponentes vidiſſe clericum celebrantem, & quod communiter, & publicè pro clerico habebatur, deciſ. 629.n.3.

Clericatus ad effectum iuſtificationis gratię probatur minus ſemiplena probatione, deciſ.257.n.6.

Clericatus probatur per inſtrumentum, deciſ.700.n.5.

Clericatus probatur ex literis patentibus, deciſ.715.n.3.

Clericus ob non reſidentiam non poteſt beneficio priuari, niſi fuerit perſonaliter citatus, aut ſi abſens erat ter per publicum edictum requiſitus, & per ſex menſes expectatus, deciſ.593.n.1.& ſeqq.

Clericus, qui de clerico aliquid oſtendere non tenetur, æquiparatur illi, qui vxorem viduam duxit, deciſ.367.n.5.

Clerici qualitas quando ſit adiecta demonſtratiuè, & quando limitatiuè, deciſ.352.n.5.

Clericus eſſe non poteſt baſtardus ſine diſpenſatione, deciſ. 112. num.3.

Clericus in concurſu ad beneficium admiſſus non recipitur, quando conſtat de irrationabili electione per rem iudicatam, deciſ.537. num.4.

Clericum quem non eſſe de tali tempore, probatur ex literis clericatus expeditis poſt dictum tempus, deciſ.158.n.4.

Clerici beneficia obtinentes excedentia valorem Ducatorum ſexaginta debet incedere in habitu, & tonſura, deciſ.158.n.16.

Clerico abſenti à ſeruitio Eccleſiæ ex iuſta cauſa, & pro defenſione iurium ipſius Eccleſiæ debentur fructus, & diſtributiones, dec.467. num.1.

Clerico abſenti à ſeruitio ſuæ Eccleſiæ propter litem, quæ poteſt per procuratorem tractari, & pro particulari intereſſe ſui beneficij non debentur fructus, & diſtributiones, deciſ.467.n.2.

Clericis duobus ad beneficium concurrentibus, & vtriſque in examine approbatis poteſt cuique eorum ad libitum habentis poteſtatem conferendi conferri, & locus eſt gratificationi, deciſ.572. num 8.

Clerico non reſidenti, nec fructus, nec diſtributiones beneficij debentur, deciſ.401.num.1. Vbi quod iſto caſu fructus, & diſtributiones acquiruntur capitulo per ius accreſcendi, vel non decreſcendi.

Clerico abſenti, & non reſidenti in Eccleſia, vt fructus debeantur, debet adeſſe iuſta cauſa vna cum licentia Epiſcopi, deciſ.401. num.2.

Clerico abſenti, & non reſidenti in Eccleſia debentur fructus, & non acquiruntur capitulo, quando capitulum eſt in culpa, & præſtitit impedimentum, & cauſam non reſidentiæ, dec.401.n.3. Vbi etiam quando capitulum dicatur eſſe, vel non eſſe in hac culpa, & n.4. & ſeq. Vbi de eadem materia.

Clerico ſubrogato gratioſè conceditur immiſſio in poſſeſſionem defuncti non controuerſam, non ſolum data lite, vel reſeruatione, ſed etiam vbi concurrit ſola affectio, & etiamſi ſubrogatio deſumpta ſit ex clauſulis generalibus ſupplicationis, deciſ.570. num.1.

Clerico, ſeu Epiſcopo, non reſidenti diſtributiones non debentur, deciſ.61.n.2.

Clerico, & canonico non reſidenti propter infirmitatem debentur diſtributiones, deciſ.61.n.7.

Clericus ob non reſidentiam priuari non poteſt, niſi expectatus per ſex menſes, deciſ.609.n.2. Declara, vt n.4.

Clericus abſens à ſeruitio Eccleſiæ propter litem, quam habet cum Capitulo ſibi ab eodem Capitulo in debite motam lucratur fructus, & diſtributiones, deciſ.608.n.2.

Clericus abſens à ſeruitio Eccleſię non petita licentia ab Epiſcopo non lucratur fructus, & diſtributiones, etiam quod licentia ſi fuiſſet petita, fuiſſet etiam denegata, deciſ.608.n.4.

Clericus abſens à ſeruitio Eccleſiæ, & in Vrbe reſidens ex permiſſione Vicegerentis numquid lucretur fructus, & diſtributiones, deciſ.608. num.5.

Clericus abſens à ſeruitio ſuæ Eccleſiæ ſine licentia Superioris non lucratur fructus, & diſtributiones, etiam quod illam petierit, & non obtinuerit, deciſ.608.n.6.

Clerici ſæculares tenentur intereſſe diuinis officijs, & Monachis eiuſdem Eccleſiæ ſe conformare non ſolum vigore Bullæ Pauli III. ſed etiam de iure communi, deciſ.79.n.1.2.& 3. Vbi declaratur in quo conſiſtat conformatio illa cum monachis, ſcilicet, vt diuina officia celebrentur ſecundum regulam Monachorum.

Clerici, & Presbyteri ſæculares in Eccleſia Cathedrali regulari, debent in omnibus, ſingulis diuinis officijs ſe regulare, & conformare cum Monachis, deciſ.84.num.1.& 2. Vbi quod hoc habet locum non ſolum vigore, Bullæ Pauli III. ſed etiam de iure communi.

Clerici in vnum conuenire debent ad laudes Deo porrigendas, dec.84. num.2.

Clerici ſæculares, quod diuina ſolemniter celebrent vnà cum monachis iuri non repugnat, deciſ.84.n.3.

Clericus habens penſiones inueriſimile eſt, quod velit matrimonium contrahere, deciſ.643.n.19.

Clerus poteſt ſibi, & ſuis imponere collectas pro ſuis, & proprijs neceſſitatibus, non autem pro vtilitate Reipublicæ abſque Principis conſenſu, deciſ.72.n.3.& ſeq.

Coacta voluntas, voluntas eſt, deciſ.184. Declara, vt n.9.

Coadiutor datus cum futura ſucceſſione, & cum omnibus prærogatiuis, & præeminentijs coadiuti non poteſt præcedere Canonicos veros, quos præcedebat coadiutus, deciſ.657.num.3. in fine.

Coadiutor viuente coadiuto non habet poſſeſſionem beneficij, in quo eſt deputatus coadiutor, deciſ.456.n.2.

Coadiutor capit beneficium tanquam ex gratia penitus diuerſa, & ſeparata à coadiutoria, deciſ.456.n.5. in fine.

Coadiutor viuente coadiuto non eſt verus poſſeſſor, & mortuo coadiuto debet capere nouam poſſeſſionem, deciſ.456.n.6.

Coadiutor poſt mortem coadiuti continuando actus Canonicales præſumitur mutare ſibi cauſam poſſeſſionis, & vigore iſtius noui tituli poſſidere, deciſ.456.n.7.

Coadiutor non eſt verè Canonicus, ſeu alias Beneficiatus, ſed fictè, deciſ.456.n.8. Vbi præſertim in concurſu aliorum Canonicorum, num.11.& 12.

Coadiutor tenetur ad onera Nouitiorum mortuo coadiuto, deciſ.456. num.9.

Coadiutor non dicitur habere plenum ius in Canonicatu, in quo eſt datus coadiutor, niſi mortuo coadiuto, deciſ.456.n.11.

Coadiutor tenetur reſidere in Eccleſia, in qua coadiutus propter infirmitatem, ſenectutem, vel aliud impedimentum reſidere non poteſt, deciſ.276.n.1.& ſeqq.

Coadiutor quandoque non tenetur reſidere, deciſ.276.n.3.

Coadiutor, qui reſidere tenetur, non reſidendo numquid priuari poſſit coadiutoria, deciſ.276.n.4.

Coadiutor mortuo coadiuto non poteſt continuare poſſeſſionem, quam viuente coadiuto habebat ratione ſeruitij, & adminiſtrationis, ſed indiget noua poſſeſſione, deciſ.637.n.4.

Coadiutoria videtur conceſſa in gratiam, & releuationem coadiuti, non autem coadiutoris, deciſ.456.n.3.

Coadiutoria mortuo coadiuto ceſſat cum omnibus illius effectibus, deciſ.456.n.5.

Coadiutoria cum futura ſucceſſione non impedit ordinarios, quin illa ceſſante conferant, dec.570. Declara, vt n.9.

Coadiutoria inuenta fuit in fauorem Eccleſiæ, ne, ſcilicet, Cultus Diuinus debitis ſeruitijs fraudaretur, quæ coadiutus ob ſenectutem, infirmitatem, vel aliam inhabilitatem præſtare non poteſt, deciſ.276.n.1.

Codicillaris clauſula in teſtamento appoſita operatur, quod verba ciuilia important fideicommiſſum, & oblegantur, quando ſubſtitutio non potuit valere iure directæ ſubſtitutionis, deciſ.320. n.8. Contra, n.9. Reſolue, vt n.10.& ſeq.

Codicillaris clauſula in teſtamento nullo ob præteritionem filij, numquid impediat immiſſionem hæreditaris ſcripto hæredi, deciſ.326. num.3.

Codicillaris clauſula confirmat tantum, & corroborat voluntatem teſtatoris non autem eam alterat, & extendit, deciſ.357.n.9.

Codicillaris clauſula an, & quando indicat fideicommiſſum, dec.357. num.9.10.& 11.

Codicillaris clauſula in fine teſtamenti poſita fideicommiſſariam ſubſtitutionem importat, deciſ.519. Declara, vt n.6.

Codicillaris clauſula operatur ſucceſſionem ab inteſtato in caſu, in quo teſtamentum ſit inualidum propter defectum ſolemnitatis, ſecus ſi propter defectum voluntatis, deciſ.519.n.6.

Codicillaris clauſula ſuſtinet teſtamentum nullum ob præteritionem filij, vel exhæreditationem ſine cauſa in vim fideicommiſſi, deciſ. 568.num.3.

Cogi emptor non poteſt ad ſoluendum reſiduum pretij, quando venditor non adimpleuit promiſſa pro parte ſua etiam in minimo, & etiam quod agatur ad impediendum obligationem Cameralem, deciſ.33.n.1.& 2.

Cogi arbiter poteſt ad ferendum ſententiam pignoribus captis, indicta mulcta, vel carceratione, deciſ 498.n.2.

Cogi creditor non poteſt ad recipiendum ſuum debitum minutatim, & non integrum, deciſ.373.n.6.

Cogi non poteſt vnus prius, quam alter ſocius ad reddendam rationem adminiſtrationis, quando ſunt plures, & omnes adminiſtrarunt, deciſ.612.n.4.& 5.

Cogi non poteſt vendi domum ſuam ab Eccleſia, ſeu Monaſterio volente Eccleſiam, ſeu Monaſterium ampliare, deciſ.372. num.2.& ſeqq per tot.

Cogi nemo poteſt regulariter rem ſuam vendere, deciſ.372.n.2.

Cogi quis vendere poteſt fundum à vicino, vt ex eo ſibi iter ad ſepulchrum, quod habet, quod quando verum ſit, deciſ.372.n.2. & omnibus ſeqq.

Cogit hæredem legatum rei alienæ ad præſtandum æſtimationem legatario, quando teſtator ſciuit rem, quam legat, eſſe alienam, deciſ.453. n.8.

Cogendus nemo rem propriam vendere, fallit fauore Religionis, & Eccleſiæ, quæ poſſunt ad illarum conſtructionem, ſeu ampliationem officio iudicis cogere vicinos ad ſibi vendendas domus, deciſ. 676. n. 1.

Cogi poteſt vicinus domum ſuam vendere ab Eccleſia, ſeu monaſterio vicino tribus concurrentibus requiſitis. Primo neceſſitas Eccleſiæ, ſeu monaſterij. Secundo contiguitas domus. Tertio, quod ex tali venditione non magnum præiudicium vicino ſubſequatur, deciſ. 676. n. 2. & ſeqq. Vbi plura ad hanc materiam explicantur.

Collatio Canonicorum, & præbendarum in Cathedralibus, & collegiatis Eccleſijs poteſt libere, ad ſolum Epiſcopum ſpectare ſine Capitulo ex conſuetudine, vel concordia, dec.232. n.3.

Collatio beneficij, vt valida reputetur, attenditur dicti beneficij vltimus ſtatus, & quaſi poſſeſſio conferendi. Declara, vt deciſ. 308. num.6.

Collatio de beneficio regulari facta ſæculari eſt nulla ipſo iure, d. deciſ. 308. n. 7.

Collegio beneficij quando eſt nulla ipſo iure, tunc eiuſdem beneficij ſtatus non probatur per quaſi poſſeſſionem, niſi bona fide fuerit continuata per quadraginta annos, deciſ.308. n.7.

Collatio beneficij differt ab inſtitutione vigore nominationis factæ à prætenſo patrono, deciſ.508. n.8.

Collatio beneficij facta ab Epiſcopo, vt valeat, duo potiſſimum requiruntur. Primum. Vt beneficium, quod confertur, ſpectet ad liberam Epiſcopi collationem. Secundum. Quod idem Epiſcopus ſaltem ſemel contulerit, deciſ.229. n.1.5. 6. & 7.

Collatio Parochialis facienda eſt electo magis idoneo in concurſu, dec. 613. n.6. Vbi quod aliter facta eſt ipſo iure nulla.

Collatio beneficij non tribuit ius, niſi doceatur de effectuatione, & vnica non ſufficit, deciſ.646. n.5.

Collatio, ſeu gratia beneficij tanquam de reſeruato, cum reſeruatum non ſit, non valet etiam quod conferens potuiſſet illud conferre, & ſi non eſſet reſeruatum, dec.534. n. 1.

Collatio beneficij facta ab Epiſcopo excommunicato eſt nulla, & inualida, tanquam facta à perſona, quæ beneficium conferre non poteſt, deciſ.534. Declara, vt n.3.

Collatio beneficij facta ab excommunicato occulto valet, deciſ. 534. num.3. & ſeqq.

Collatio beneficij facta ab excommunicato occulto in perſonam illius, qui excommunicationem faciebat, an, & quando valeat, deciſ.534. num.12.

Collectas etiam ſine ſcientia Superioris ex cauſa neceſſitatis concernentis priuatum, & publicum Vniuerſitas imponere poteſt, dec.72. num.1.

Collectas Clerus ſibi, & ſuis imponere poteſt pro ſuis, & proprijs neceſſitatibus, non autem pro vtilitate Reipublicæ abſque principis conſenſu, deciſ.72. n.3. & ſeq.

Collectas impoſitas à Clero Equites, & milites Hieroſolymi ſoluere non tenentur, deciſ.72. n.5.

Collectas habens protectionem alicuius Ciuitatis in ea imponere non poteſt, deciſ.24. n. 6.

Collegiatæ Capitulum Sede Abbatiali vacante ſuccedit in iure viſitandi ſuo Prælato ſpectante, deciſ.346. num.3. Et quid ſi ius viſitandi competebat Abbati mortuo ex præſcriptione, vel priuilegio, an tunc Capitulum in ius illud ſuccedat, n.4. & 5.

Collegiatam eſſe Eccleſiam non probatur per enunciatiua infra centum annos, deciſ.673. n.1.

Collegiatam eſſe Eccleſiam numquid probetur per ſententias, dec.673. n.1. verſ. non obſtant ſententiæ.

Collegiatam Eccleſiam eſſe ſententiæ non effectuatæ non probant, deciſ. 673. n.1. in fin.

Collegiatam eſſe Eccleſiam debet concludenter probari, deciſ. 673. n. 2. Vbi etiam an ſufficiant ſigna, & coniecturæ.

Collegium, non dicitur probatum ex eo, quod ſic nominetur, deciſ. 201. n. 5.

Collegium dicitur ciuis, deciſ.380. n.2.

Collegium laicale nunquam moritur, ſed ſemper permanet, etiamſi omnes perſonæ Collegij eximantur, & mutentur, deciſ. 603. num.2.

Collegium, Communitas, & Monaſteria etiam comprehenduntur à Statuto Vrbis de duabus conformibus prædictis, deciſ. 380. num.2.

Collitigans non ſubrogatur in ius defuncti, quando lis iam fuerat derelicta per decem annos. Declara, vt deciſ.342. n.8.

Collitigante mortuo ſuper beneficio alter collitigans ſubrogatur in iuribus mortui, deciſ.306. n.2.

Colluſio probatur coniecturis, deciſ. 23. n.3.

Colonus partiarius non dicitur propriè ſocius, ſed ſapit potius naturam Conductoris, quam ſocij, deciſ. 199. num.14. verſ. quia fuit reſponſum.

Colonus alicuius agri, in quo granum ſeminauit, an dominus recollecti frumenti, quando agro vendito emptor ſciuit prædium ſibi locatum, deciſ. 187. n.4.

Colonus alicuius agri ante fructuum perceptionem non efficitur dominus illorum, ſed ſibi tantum datur actio perſonalis contra locatorem, & fructus pendentes ſequuntur fundum, deciſ.187. num.2. & 3. Vbi quod hæc concluſio procedit, tam in colono partiario, quam in conductore nummis, & n.5.

Commendæ, & adminiſtrationes ſunt velut tituli beneficiorum, & quid in commendis datis ad certum tempus, deciſ.141. num.6.

Commendæ numquid propriè vacare dicantur, deciſ.141. n. 7.

Commendæ veniunt ſub regula reſeruatoria octo menſium, deciſ.141. num.7.

Commendatarius non eſt verus Prælatus, ſed rerum Eccleſiæ cuſtos, & legitimus adminiſtrator. Declara hoc procedere in Commendatario temporali, ſecus in commendatario perpetuo, deciſ.141. num.6.

Commendatario decimæ de iure debentur intra limites ſuæ commendæ, deciſ.677. n.2.

Commiſſarius Archiepiſcopi excommunicare non poteſt exemptum ab Archiepiſcopali iuriſdictione, deciſ.699. n.1.

Commiſſio vt iudex procedat cum auctoritate Rotæ non facit cauſam commiſſariam, deciſ.343. n. 9.

Commiſſio, ſeu reſcriptum obtentum ab anteceſſore, quando afficiat ſucceſſorem, deciſ. 68. n. 2.

Commiſſionis, & reſcripti forma attendenda ſemper eſt, vt inſpiciatur, quæ ſit iudicis iuriſdictio, deciſ.39. n.1.

Commiſſiones, & reſcripta ſemper intelligenda ſunt, prout de iure, deciſ.39. n.2.

Committere in legem dicitur is, qui verba legis complectens contra legis nititur voluntatem, deciſ.672. n.1.

Communicatio generalis priuilegiorum non includit priuilegium exemptionis à ſolutione decimarum, dec.48. n.12.

Communio operatur, vt quis habeat locum in qualibet re, deciſ.386. num.7.

Communis iuris diſpoſitioni ſtandum eſt in caſu à ſtatuto omiſſo, dec. 569. n.4.

Communis hominum opinio præſumitur vera, dec.482. n.3.

Communem hominum opinionem antiquiſſimè enunciatiuè probant, dec.482. n.3.

Communis error excuſat à pœna, dec.356. n.9.

Communem rem ſocius pro indiuiſo locare poteſt etiam inuito ſocio, deciſ.692. n.3. in fin. Declara, vt n.4. & ſeqq. omnibus.

Communitas fungitur vice, & priuilegio pupilli, dec.153. n.6.

Communitas præſumitur ſcire ea, quæ geſta ſunt à ſuis Officialibus, deciſ.3. n.3.

Communitati legatum vſusfructus relictum, durat per centum annos, dec.199. n.4.

Communitatem, collegium, & Monaſteria etiam comprehendit Statutum Vrbis de duabus conformibus prædictis, deciſ. 380. num.2.

Complementarius non tenetur reddere rationem eorum, quæ facit, dec.522. n.6.

Compenſatio non admittitur de non liquido ad liquidum, deciſ.634. num.9.

Compenſatio de credito vnius perſonæ non admittitur ad creditum alterius, dec.634. n.9.

Compenſatio habet vim ſolutionis, dec.536. n.3.

Compenſatio quando admittatur in recuperatione rei nulliter ſubhaſtatæ ad inſtantiam creditoris cum fructibus ab eodem creditore percepti, de re ſubhaſtata, dec.370. n.8.

Compenſatio, & retentio non datur pro credito non liquido, & turbido, dec.679. n.5.

Compromiſſum impedit, vt promittentes poſſint agere coram iudice Ordinario, dec.452. n.1.

Compromiſſo voluntarie pendente non prohibentur partes de iure communi adire iudicem. Declara, vt dec.452. n.3.

Compromiſſum non cadit ſuper re clara, & liquida, dec.452. Declara, vt n.4.

Compromiſſi inſtantia de iure ciuili eſt triennalis, de iure vero Canonico eſt perpetua, dec.452. n.5.

Compromiſſum non expirat morte compromittentis, quando eſt factum etiam pro hæredibus, dicta dec.422. n.6.

Compromiſſum per lapſum alicuius temporis non expirat in caſibus, de quibus eadem, dec.452. n 7.

Compromiſſum poſtquam arbiter acceptauit, illi amplius renunciare non poteſt, dec.598. n 2.

Compromiſſum ſi arbiter acceptauit, non poteſt illi renunciare propter impedimenta præterita, ſeu tantum propter futura, deciſ.598. num.3.

Compromiſſo arbiter renunciare non poteſt propter impedimentum, niſi ſit perpetuum, dec.598. n 4. & 5.

Compromiſſo quando arbiter propter impedimentum vult renunciare, debet interuenire cauſæ cognitio, dec 598. n 5.

Compromiſſum quando expirat per abſentiam arbitri, deciſ. 598. num.7.

Compromiſſum factum à pluribus non poteſt ab vno tantum reuocari, dec.515. n.19.

Compromiſſi ratificatio non inducitur, niſi illud ratificanti lectum fuerit, ita quod habuerit plenam, & perfectam ſcientiam compromiſſi, & ſingulorum pactorum in eo contentorum, dec. 515. num.20.

Compulſorialis iudex poteſt facere recognoſcere iura compulſata, deciſ.330. n.8. Vbi an parte citata, & quomodo.

Conceſſio determinata ad duo loca, non debet vlterius extendi, deciſ. 509. n. 2.

Conceſſio alicuius Terræ non trahitur ad terram adiacentem terræ conceſſæ, dec.509. n.6.

Conceſſio facultatiua facta domino alicuius prædij numquid obliget ſingularem ſucceſſorem concedentis, dec.199. n.13.

Conceſſio emphyteuſis facta alicui tanquam de bonis deuolutis, ſi deuolu-

Digitized by Google

voluta non ſint, nihil valet, deciſ.124 num.2. in fine.
Conceſſio emphyteuſis facta ſimpliciter ad tertiam generationem non comprehendit pronepotes, deciſ.305. num.5. Declara, vt num.2. & 3.
Conceſſio facta Motu proprio intelligenda eſt, prout iacet, deciſ. 665. num.14.
Conceſſio, vel locatio bonorum Eccleſiæ vltra tempus permiſſum facta validata eſt pro eo tempore, pro quo licito locari, vel in emphyteuſim concedi poſſunt, eo autem tempore tranſacto vitiatur, deciſ. 30 n 2. Contra n.3.
Conceſſio maris litore, non cenſetur conceſſa terra, quæ prope litus ſtat, dec.509. n 3.
Conceſſum ad tempus poſt illum cenſetur denegatum, deciſ. 215. num 1.
Conceſſum certo, & limitato tempore, vltra illud cenſetur prohibitum, dec.596 n 2.
Conceſſum ad tempus poſt illud tempus cenſetur denegatum, dec.617. num.2.
Conceſſionis tempus non attenditur, ſed confirmationis ad effectum inducendi præſcriptionem, dec.304. n.7.
Conceſſa Principis gratia extraiudicialiter non requirit citationem, deciſ.210. n.7. præſertim quando idem Princeps quoad intereſſe habentes voluit gratiam valere, etiam quod non fuerint citati, num.4.
Concluſio in cauſa ſupplet defectum citationis ad ſententiam, dec.412. num.3.
Concluſio in cauſa cenſetur circumducta per productionem nouorum iurium, & an iſto caſu ſit neceſſarium iudicis decretum, dec. 227. num. 2. in fin.
Concludentes, & veras probationes requirit clauſula Conſtito, nec præſumptiuas admittit, deciſ.573. n.1.
Concludenter, non autem præſumptiuè conditionis verificatio probari debet, deciſ.573. n.1.
Concludentem, & plenam probationem requirit confidentiæ crimen etiamſi ciuiliter agatur, & in ea non admittuntur coniecturæ, & præſumptiones, niſi ſint tales, quæ neceſſario concludant, & conuincant confidentiam, deciſ.108. n.1.
Concordia, & tranſactio ſuper decimis ſine auctoritate Papæ fieri non poteſt, deciſ.585. n.3.
Concubinatus probatur per famam, deciſ 444. n 4.
Concurſus an ſit neceſſarius in Vicarijs perpetuis, deciſ.102. num. 9. & 10.
Concurſus beneficij quando fit, conſiderandi ſunt vltra doctrinam, mores, prudentia, & alia ad Eccleſiam gubernandam opportuna, deciſ.537. n.14.
Concurſus quando fit plurium examinatorum ad Parochialem Eccleſiam, quæ qualitates ſint attendendæ, & quæ ponderandæ, deciſ. 40. n. 2.
Concurſus vbi ſit plurium Examinatorum ad Parochialem ſufficit, quod Epiſcopus eligat idoneum, etiam quod alter ſit magis idoneus, deciſ. 40. n.4.
Concurrere poſſunt plures reſeruationes ſuper eodem beneficio, deciſ. 141. n. 9.
Conditionale an ſit legatum dotis, & an debeatur ſi nuptiæ non ſequantur? deciſ. 120. n.12.
Conditionali fideicommiſſo non purificato in dubio renunciatum non cenſetur, deciſ.382. n.4.
Conditionale legatum non cedit à morte teſtatoris, ſed à die exiſtentis conditionis, deciſ.116. n.4. & 5.
Conditionale dicitur legatum dotis, ſi legataria nupſerit, nec debetur, niſi ſequutis nuptijs, vel ingreſſa legataria in Monaſterium, & in eo facta profeſſione, deciſ.450. n.1. 2. & 3.
Conditionalis donatio conditione ceſſante reſoluitur, & extinguitur, deciſ 653. n. 8.
Conditionalis promiſſio conditione non adimpleta non eſt obligatoria, deciſ.619. n.3.
Conditionalis diſpoſitio euaneſcit conditione non purificata, dec.543. num 4 & deciſ 515. n.8
Conditionalis obligatio, ſeu promiſſio conditione non verificata promittentem non obligat, deciſ.50 n 4.
Conditionalia verba non dicuntur ea, quæ non præſtant in acquirendo aliquod impedimentum, ſed pronuntiant factum explicandum poſt ius acquiſitum moderando diſpoſitionem eſſe imperfectam, deciſ.268. n.2.
Conditionalis non eſt gratia in forma dignum, ſed ſolum ſuſpendit exequutionem, donec conſtiterit prouiſum eſſe dignum, deciſ.711. num 2.
Conditionis verificatio debet concludenter, non autem præſumptiuè probari, dec.573. n.1.
Conditio dicitur poſita ex participijs abſolutis, dec.515. n.2.
Conditionem importat dictio, ita tamen, deciſ.515. n.2.
Conditio importat formam, deciſ.515. n.3.
Conditionis implementum probandum eſt per fundantem ſe in diſpoſitione conditionali, dec.515. n.4.
Conditione non purificata, conditionalis diſpoſitio non habet locum, deciſ. 515. n.8.
Conditio probari debet, vt diſpoſitio conditionalis locum habeat, deciſ.122. n.4.
Conditio inhærens actui, & de illius ſubſtantia, & natura probanda eſt per allegantem, deciſ.513. n.3.
Conditio habetur pro adimpleta; quando per aduerſarium ſtetit, quin adimpleatur, deciſ.493. n.3. & 6.
Conditio non dicitur adiecta diſpoſitioni imperfectæ per appoſitionem quantitatis, quæ adimpleri debeat poſt actum, deciſ. 268. num.1.
Conditionis proprium eſt, vt illa adimpleatur ante perfectionem, & exequutionem diſpoſitionis, dec.268. n.1.
Conditio, vel onus ſimpliciter, & impersonaliter poſt plures in eodem gradu vocatos, appoſitum toti gradui cenſetur iniunctum, deciſ.709. n 3.
Conductor molendini etiam quod ſit obligatus ad manutentionem molendini, non tamen per hoc tenetur ad ruinam molendini euentam ex inſolito, & fortuito caſu, deciſ.473. num.3. Vbi etiam benè declaratur, quando in propoſito dicatur caſus inſolitus, & fortuitus.
Conductores molendini ſi promiſerunt molendinum manutenere, tenentur etiam ad dicti molendini refectionem, deciſ.473. num. 2. Declara, vt n.3.
Conductori, qui promiſit non ſublocare domum conductam ſine licentia domini, non poteſt dominus licentiam petitam denegare, deciſ.565. n.3.
Conductor, & inquilinus non poteſt interuertere poſſeſſionem ſui locatoris, dec.63 n.2.
Conductor, ſeu inquilinus interuertens poſſeſſionem ſui locatoris poteſt à locatione expelli, deciſ.63. n.2.
Conductor finita locatione tenetur rem locatam locatori reſtituere, dec 692. n.2. Præſertim, ſi ſic promiſit in inſtrumento Camerali obligatione vallato, n.11.
Conductor renuncians iure inquilinatus non poteſt ad illud idem ius redire, dec.692. n.9.
Conductor primus quando poſſit expelli ab alio Conductore pro maiori penſione, ſi ipſe penſionis augumentum afferat, deciſ.692. num.11.
Confœderationes Ciuitatum, vt earum ſtatuta inter eas ſeruentur, valent, deciſ. 199. n.18.
Conferri beneficium non poteſt, vt collatiuum, niſi prius iuſtificato, quod ſit collatiuum, deciſ.489. n. 3.
Conferendi ius Canonicatus, & præbendas in Eccleſijs Collegiatis de iure communi ſpectat ad Capitulum, deciſ.94. n.5.
Conferendi ius Canonicatus ſpectans ad Capitulum, poteſt diuidi inter Canonicos per Turnum, dec.94. n.6.
Confeſſarius numquid ſufficiat, quod ſit approbatus ab Abbate, quando Abbatia eſt nullius diœceſis, dec.332. n 2.
Confeſſarius approbatus ab Epiſcopo ſolus, & nemo alius confeſſiones ſæcularium audire poteſt, dec.332. n. 1.
Confeſſio eorum, quæ in iure conſiſtunt confitenti non nocet, deciſ. 358. n. 2.
Confeſſio, quod quis ſit vſurarius in genere confitenti non nocet, deciſ.358. n.2. in fin.
Confeſſio tacita reſultans ex productione iurium reuocari non poteſt non docto de errore, dec.419.
Confeſſio in dubio debet interpretari ad fauorem interpretantis, deciſ. 561. n. 6.
Confeſſio facta etiam in actu inutili præiudicat confitenti, deciſ.117. num.2.
Confeſſio Prælatorum prædeceſſorum alicuius Eccleſiæ non nocet ſucceſſoribus, præſertim emanata cum alijs perſonis, & ad diuerſum effectum, dec 480 n. 4.
Confeſſio à parte impugnata non poteſt ad ſui fauorem allegari, deciſ. 511. n.5.
Confeſſio dicitur erronea, quando refert ſe ad aliam ſcripturam, in qua confeſſio non verificatur, dec.127. n.10.
Confeſſio in precibus emanata ad vnum finem, non probat contra confitentem ad alium finem, dec.127. n.10.
Confeſſio extraiudicialis non probatur per vnicum teſtem, deciſ.108. num.7.
Confeſſiones factæ in contractibus etiam abſente parte plenè probant contra confitentem, præſertim ſi ſint geminatæ, concernant factum proprium, & in foro Eccleſiaſtico, dec.355. n.8.
Confeſſio facta in precibus plenè probat contra porrigentem preces, dec.426. n.2.
Confeſſione nulla maior probatio, dec.426. n. 2.
Confeſſio tutoris extraiudicialis in inſtrumento emanata per modum voluntariæ iuriſdictionis pupillo non ſolet præiudicare, deciſ. 334. n. 1. Niſi fuerit alijs adminiculis coadiuuata, n. 2.
Confeſſio Prælati voluntaria, & extraiudicialis non præiudicat Eccleſiæ, niſi cum eo concurrant præſumptiones, & coniecturæ, deciſ. 334. n 2.
Confeſſio patris legitimi adminiſtratoria, quæ alias filio non præiudicaret coniecturis iuuata præiudicat, dec.334. n 3.
Confeſſio curatoris ad litem in reſponſione ad poſitiones per ſe ſola probat, dec.534. n.4.
Confeſſio tutoris, & curatoris emanata per viam contentioſæ iuriſdictionis præiudicat pupillo quouſque de errore non doceatur, deciſ. 334. n 5.
Confeſſio vnius, licet alteri non præiudicet, facit tamen coniecturam, dec.334. n.6.
Confeſſio non inducitur, quando in ea adeſt clauſola, vt aſſeritur, deciſ 536. n 4.
Confeſſio de recepto iuncta cum lapſu biennij probat veram numerationem, deciſ. 302. n.8.
Confeſſio contra confitentem non probat, niſi fuerit clara, dec 442. n. 8.
Confeſſio qualificata acceptari debet, prout iacet, nec poteſt diuidi, deciſ.667. n.17.

Con-

Digitized by Google

Confeſſione nulla maior eſt probatio, dec. 158. n. 11.
Confeſſio facta in vno iudicio probat etiam contra confitentem in alio iudicio, deciſ. 158. num. 11.
Confeſſio extraiudicialis de æquitate canonica, & ſecundum magis communem opinionem plene probat contra confitentem, deciſ. 158. num. 11.
Confeſſio extraiudicialis adminiculata plene probat, deciſ. 158. num. 12.
Confeſſio facta à procuratore non habente mandatum reuocari poteſt, deciſ. 1. num. 1.
Confeſſio procuratoris facta in vno iudicio per verba enunciatiua poteſt in alio reuocari, deciſ. 1. num. 2.
Confeſſio procuratoris à parte impugnata quandocumque impugnari poteſt, deciſ. 1. num. 3.
Confeſſio procuratoris non poteſt in parte acceptari, & in parte non, deciſ. 1. num. 4.
Confeſſiones factæ in teſtamento pro exoneratione conſcientiæ multum faciunt, deciſ. 169. num. 6.
Confeſſio facta in precibus plene probat contra ſupplicantem, deciſ. 161 num. 4.
Confeſſio non facit rem notoriam quando contra eam dantur exceptiones, deciſ. 516. num. 6.
Confeſſio facta in proceſſu nullo ſuſtinetur, dec. 271. n. 4.
Confeſſio dubia non releuat, deciſ. 613. num. 6. & 7. Vbi propterea quod interpretanda eſt, vt minus præiudicet confitenti, quam ſit poſſibile.
Confeſſio facta à procuratore principali non nocet, deciſ. 633. num. 8.
Confeſſio procuratoris etiam non docto de errore reuocari poteſt, deciſ. 198. num. 3.
Confeſſio, quæ de ſui natura non præiudicat, ſi verſimilis eſt, attenditur, deciſ. 198. num. 3.
Confeſſiones ſæcularium audire non poteſt, niſi Confeſſarius approbatus ab Epiſcopo, dec. 332. n. 1.
Confeſſione nulla maior probatio, dec. 641. num. 10.
Confeſſio extraiudicialis probanda eſt per teſtes integros, & conteſtes, dec. 664. num. 6.
Confeſſio ſemper interpretanda eſt, vt minus præiudicet confiteri, quam ſit poſſibile, præſertim in iudicijs, dec 366. n. 5.
Confeſſio in materia iuriſpatronatus plene probat contra confitentem, deciſ. 697. num. 4.
Confeſſio partis proba reſeruationem, dec. 700. n. 2.
Confeſſio anteceſſoris non præiudicat ſucceſſori in beneficialibus, deciſ. 700. num. 6.
Confidentia crimen, etiamſi ciuiliter agatur, requirit plenam, & concludentem probationem, & in ea non admittuntur coniecturæ, & præſumptiones, niſi ſint tales, quæ neceſſario concludant, & conuincant confidentiam, dec. 108. num. 1.
Confidentia non conſiſtit in eo, quod gratificetur tertius in impetratione, ſed vt gratificetur in dimiſſione, & diſpoſitione beneficij impetrati, dec. 108. num. 2.
Confidentiæ præſumptio ceſſat vbi alia præſumptio, aliqua cauſa, quam confidentiæ apparet, deciſ. 108. num. 4.
Confidentia, & ſimonia non arguitur ex his, quæ ſequuntur abſque præcedente pactione, & tractatu ante impetrationem, deciſ. 108. num. 5.
Confidentia non præſumitur ex ſola promiſſione de ſoluendo expenſas in expeditione literarum, dec. 108. n. 6.
Confines enunciati in inſtrumento non probant contra tertium præſertim ſi vnicum ſit inſtrumentum, dec. 295. num. 6.
Confinium probatio requirit demonſtrationes ſpeciales, quæ non poſſint alijs bonis conuenire, dec. 295. num. 8.
Confinium identitas probatur per duas demonſtrationes, deciſ. 295. Declara, vt num. 9. & dec. 459. num. 1.
Confinium appoſitio non eſt de ſubſtantia contractus venditionis, aut cenſus, deciſ. 502. num. 8.
Confines non deſcripti in inſtrumento venditionis, aut cenſus poſſunt probari per teſtes, confeſſiones, & alias probationes, deciſ. 502. num. 8. & 22.
Confines Maris, Montium, & Fluminum dicuntur æterni, deciſ. 683. num. 3.
Confines probat ſententia concurrentibus adminiculis, deciſ. 683. num. 3. in fine.
Confinia probatur ex enunciatiuis plurium inſtrumentorum præſertim iunctis adminiculis, dec. 683. n. 4. in fine.
Confines & circumſtantiæ in alienationem bonorum Eccleſiæ, non expreſſæ, ipſorum bonorum alienatio non valet, deciſ. 577. Declara, vt num. 5.
Confirmatio à Papa quando cenſeatur conceſſa ex certa ſcientia, & quando in forma communi, dec. 192. num. 3.
Confirmatio Apoſtolica non ſupplet defectum conſenſus, deciſ. 544. num. 2.
Confirmatio Sedis Apoſtolicæ ſupplet omnes defectus, deciſ. 159. n. 5.
Confirmationis natura eſt addere robur confirmato remanentibus in reliquis firmis pactionibus, & conuentionibus in confirmato contentis, deciſ. 301. num. 1.
Confirmatio Papæ habet vim nouæ conceſſionis quando adeſt clauſula (de nouo) & perpetuo ſtatuimus, & ordinamus, dec. 84. n. 6.
Confirmationis tempus attenditur, & non conceſſionis ad effectum inducendi præſcriptionem, deciſ. 304. num. 3.
Confirmatio alicuius diſpoſitionis trahitur ad omnia contenta in dicta diſpoſitione, dec. 668. num. 4.
Confirmans quando dicatur de nouo facere, dec. 123. num. 5.
Confirmare licet Princeps dicatur ex certa ſcientia, quando confirmat parte citata, & cum cauſæ cognitione, defectus tamen citationis non excludit, quin confirmatio dicatur facta ex certa ſcientia, quando aliter conſtat Principem ex certa ſcientia confirmaſſe, deciſ. 210. num. 2.
Confirmaſſe Principem ex certa ſcientia, poteſt etiam teſtibus probari, deciſ. 210. num. 2.
Confiſcata bona tranſeunt in fiſcum cum ſuis oneribus, deciſ. 107. num. 4.
Confiſcari iuspatronatus non poteſt, nec tranſit in fiſcum, ſed Eccleſia libertatem acquirit, dec. 54. num. 5.
Confiſcari non poſſunt bona prohibita alienari, dec. 10. num. 9.
Confiſcatio facta in Statu Florentiæ vigore iuris municipalis, ſeu particularis conſtitutionis, & non de iure communi, non trahitur ad bona ſita in territorio Eccleſiaſtico, dec. 575. num. 2.
Confiſcatio bonorum hodie non fit, niſi in crimine hæreſis, & læſæ Maieſtatis, aut ex diſpoſitione alicuius Statuti, vel conſuetudinis, deciſ. 575. num. 3. Etiam quod bona expreſſe confiſcentur, & non in conſequentiam alterius pœnæ, num. 4.
Conformes ſententiæ dicuntur, quando vna confirmat aliam, deciſ. 647. num. 1.
Conformes duæ ſententiæ faciunt rem iudicatam inter Ciues Romanos, Incolas, & districtuales vigore Statuti Vrbis, deciſ. 647. num. 1. Vbi quod hoc ſtatutum ſeruatur in omnibus Curijs.
Conformes duæ ſententiæ faciunt rem iudicatam vigore ſtatuti Vrbis etiam inter Vniuerſitatem in eius diſtrictu exiſtentem, deciſ. 662. num. 2.
Conformes duæ ſententiæ faciunt rem iudicatam vigore ſtatuti Vrbis, quando ſunt validæ, ſecus ſi nullæ, dec. 662. num. 3.
Conformes vt non dicantur ſententiæ, opus eſt, vt difformitas adſit circa ſubſtantiam, vel qualitatem principalem eius, quod agitur, deciſ. 98 num. 4.
Conformes non dicuntur ſententiæ, quando in vltima ſententia datur aliquod grauamen, quod non erat in duabus primis, deciſ. 93. num. 1. & ſeqq.
Conformium trium exequtio in facto principali an fieri poſſit, quando in vna ſententia adeſt aliquod grauamen, quod non erat in alijs, deciſ. 93 num. 3.
Conformes ſententiæ exequendæ ſunt tam de iure, quàm vigore ſtatuti Vrbis, dec. 370. num. 1.
Confraternitatis laicorum bona alienantur ſine ſolemnitatibus requiſitis in alienatione rerum Eccleſiæ, deciſ. 603. n. 3.
Congregatio Monachorum ſignificat ſingularem cuiuſque Monaſterij Conuentum, deciſ. 65. Declara, vt num. 5.
Congrua alimenta Rector Curatus habere non dicitur, quando non habet, niſi annua Scuta duodecim certa, deciſ. 420. n. 2. Vbi etiam quod incerta non imputantur in congrua.
Congrua Rectori Curato debetur, etiam quod tenue beneficium acceptauerit, quando certum eſt Rectorem non habere congruam, deciſ. 420. num. 4.
Congrua debetur Parochis, ne alias intenti ad quærendum ſibi victum deſerant curam animarum, aut alias ob nimiam egeſtatem in illa exercenda delinquant, deciſ. 420. num. 5.
Congrua Rectori Curato debita numquid ſolui debeat à Parochianis, quibus Sacramenta adminiſtrantur, an vero ab habentibus decimas Parochiales, deciſ. 420. num. 7. & ſeqq.
Congrua debita Rectori Curato ad quam ſummam taxari debeat, deciſ. 420. num. 9.
Congrui iuris conſtitutio eſt exorbitans, & correctoria iuris communis, & propterea non extendenda, ſed reſtringenda, vt minus corrigat, quam ſit poſſibile, dec. 571. num. 2.
Congrua præſumitur dos, quando eſt tanta, quanta pater viuens alteri filiæ dedit, dec. 581. num. 3.
Coniecturæ plures ſimul iunctæ in interpretanda voluntate teſtatoris, operantur, quod ſingula de per ſe non operentur, dec. 453. n. 7.
Coniecturis fideicommiſſum perpetuum inductum eſſe probatur, dec. 519. Declara, vt num. 7.
Coniecturis concurrentibus filij plures poſiti in conditione cenſentur vocati, de quibus ſtatur arbitrio iudicis, deciſ. 266. num. 3. Amplius, vt num. 4. quæ coniecturæ debent non ſeparatim, ſed inſimul iunctæ conſiderari, num. 19.
Coniecturæ leues, & probationes ſufficiunt in fructuum liquidatione, quia eſt difficilis probationis, deciſ. 343. num. 6.
Coniecturis colluſio probatur, deciſ. 23. num. 3.
Coniecturis concurrentibus poſiti in conditione cenſentur vocati ad fideicommiſſum, etiam quod non ſint deſcendentes, dec. 266. n. 5. Imo etiam quod ſint extranei.
Coniecturi fideicommiſſum inducitur etiam in extraneis, licet hoc caſu grauiores requirantur coniecturæ, deciſ. 266. n. 6.
Coniunctio, & acceſſio temporum in quaſi poſſeſſionis exactæ à transferente, & translatio non fit, quando non apparet de hac quaſi poſſeſſione transferentis, dec. 122. n. 1. Declara, vt n. 5. & 7.
Connexa inter ſe correſpectiua dicuntur, ita quod illud, quod ineſt, & alteri vniuſcuiuſque actus videatur tantum, etiamſi eſſent plures diuerſæ naturæ cum vnus ab altero dependeat, dec. 428. num. 6.
Conſanguinei, & affines præſumuntur ſcire iura ſanguinis, & veritatem filij fratris dicuntur nepotes, dec. 176 num. 6.
Conſanguinei teſtes ſunt legitimi in cauſa matrimonij, deciſ. 434. num. 8.
Conſanguinei teſtes in ciuilibus admittuntur ad teſtificandum, maxime quando habent conteſtes, deciſ. 384. num. 6.

Conſenſus non extenditur vltra ea, quæ verba conſentientis important, deciſ.515. n.18.

Conſenſus penſioni præſtitus ab eo, qui de beneficio nulliter prouiſus erat non præiudicat ei, qui beneficium legitimè obtinuit, deciſ. 437. n. 1.

Conſenſus penſioni præſtitus ante obtentum beneplacitum Apoſtolicum etiam cum iuramento præſtitus non valet, deciſ.437. n.2.

Conſenſu non inducitur ex aliquo tacito actu, qui neceſſariò conſenſum non excludat, deciſ.115. n.4.

Conſenſus limitatus, limitatum producit effectum, deciſ.603.n.5.

Conſenſus per taciturnitatem non inducitur non data ſcientia, & certioratione præiudicij, quod naſcitur ex dicto conſenſu, dec.638. num.8.

Conſenſus Epiſcopi in iurepatronatus ſufficit, quod præſtetur poſt illius fundationem, & dotationem, deciſ.680. n.1.

Conſenſus patris requiritur in donatione filij eorum tantum, in quibus pater habet vſumfructum, n. 2. Vbi etiam ſtante ſtatuto, quod in contractu filij requiratur conſenſus patris, deciſ. 165. n.2.

Conſentiens venditioni abſque aliqua reſeruatione iuris redimendi, quod habet cenſetur eidem iuri redimendi, renunciare, deciſ.669. num.2.

Conſentire infans non poteſt, eiuſque conſenſus non dicitur legitimus, deciſ.638. n.6.

Conſequens, qui vult, cenſetur etiam voluiſſe neceſſarium antecedens, deciſ.105. n.5. & deciſ.44. n 2.

Conſeruandæ agnationis ratio non militat reſpectu fœminarum per quas agnatio non conſeruatur, deciſ. 100. n.5.

Conſignatio ſchedulæ bancariæ habet vim ſolutionis, deciſ. 536. num 3.

Conſtito, clauſula requirit veras, & concludentes probationes, nec præſumptiuas admittit, deciſ.573. n.1.

Conſtito, clauſula eſt conditionalis, & non probata conditione, conceſſio locum non habet, deciſ 40. n.1.

Conſtito, clauſula eſt conditionalis, & conditione non verificata iuriſdictionem non tribuit, deciſ.701. n 5.

Conſtituti clauſula probat contra conſtituentem poſſeſſionem eius, ad cuius fauorem quis ſe poſſidere conſtituit, deciſ.634. n. 3.

Conſtituti clauſula, & virtus, lapſo decennio expirat, deciſ. 634. num.5. Declara, vt n.6.

Conſtituti clauſula etransfert omnem poſſeſſionem in illum, cuius nomine ſe poſſidere conſtituit, deciſ.277. n. 1.

Conſtituti clauſula transfert in emptorem veram poſſeſſionem, deciſ. 83. n. 1.

Conſtituti clauſula verè poſſeſſionem transfert, deciſ.270. n. 1.

Conſtituti clauſula appoſita in inſtrumento, operatur, vt poſſeſſori detur mandatum de alloctando etiam mortuo conſtituente, dec.694. Declara, vt num.8.

Conſtituti clauſula nihil operatur quando contractus eſt nullus, tunc enim eſt neceſſaria actualis traditio, deciſ.694. n.9.

Conſtituti clauſula non ſuffragatur, quando non erat penes conſtituentem, deciſ.63. n.5.

Conſtitutio Bonifaciana prohibet bona in emphyteuſim data transferri in loca, vel perſonas de iure prohibitas, hoc eſt in loca pia, & in Eccleſias, quæ nunquam moriuntur, & ideò non eſt ſpes, quod emphyteuſis amplius redeat ad dominum directum, deci.368. num.1. 3. & 4.

Conſtitutio, ſiue directè, ſiue indirectè præiudicet, præiudicialiter reputatur, deciſ.65 n.10.

Conſtitutio appellationem admittens, ſemper intelligenda eſt, ne permiſſa appellatio tollatur, deciſ.537. n.6.

Conſtitutionis verba, vbi ſunt clara, non eſt vlterius diſputandum, deciſ.537. n.9.

Conſtitutionis mens magis attendenda, quam verba, deciſ. 537. num. 10.

Conſtitutionis præfatio denotat cauſam finalem, & totam diſpoſitionem declarat, ita vt comprehendat omnes caſus, qui ſub illa cauſa, & ratione continentur, deciſ 41. n. 1.

Conſtitutio non dicitur exorbitans, quando reducit nos ad ius commune, deciſ.41. n.18.

Conſtitutiones Clementis VII. & aliorum Pontificum de extendendis conſenſibus in libris Cameræ infra quindecim dies à die miſſæ non ſunt in vſu, deciſ.356. num. 1. & ſeqq. Sed an iſte non vſus ſit attendendus, necne, n.7. & ſeqq.

Conſtitutionis non vſus debet probari in ſpecie, & concludenter, quod ſuper non vſu fuerit alias iudicatum, deciſ. 356. n.3.

Conſtitutio non eſt nouum, quod ſeruetur in aliqua parte, & in alia parte in deſuetudinem abeat, deciſ 356. n.6.

Conſtitutio Apoſtolica, & illius validitas per non vſum, vel per contrarium vſum minimè tollitur, deciſ.356. n.7. Declara, vt n.8.

Conſtitutio, quando habenti alias poteſtatem faciendi actum, mandat fieri dictum actum ſub certa forma, & pœna abſque clauſula annullatiua, tunc actus contradictam formam factus valet, licet contrafaciens ſit puniendus, deciſ.34. n.2.

Conſtitutionis vna para aliam declarat, deciſ.388. n.5.

Conſtitutio Nicolai III. ſuper bono regimine, & gubernio Baſilicæ Sancti Petri ſeruanda eſt in omnibus capitibus in eo contentis, deciſ. 246. n. 1.

Conſtitutio eadem abrogari non poteſt per non vſum, vel per contrarium vſum, aut aliam præſcriptionem, dec.246. n. 1.

Conſtitutio Papæ præſcribi non poteſt contra eius mentem, & præſertim contra fauorem Eccleſiæ, cui nec tacitè nec expreſſæ renunciari poteſt, deciſ.223. n.3.

Conſtitutio Papæ non poteſt tolli per contrarium vſum ſine ipſius Papæ ſcientia, & conſenſu, deciſ.221. n.5. & 6. Vbi amplius, quod tacitus conſenſus Papæ non ſufficit.

Conſtitutiones Papæ per non vſum non tolluntur, niſi data ſcientia, tolerantia, & acquieſcentia ipſius Papæ, deciſ. 197. n. 3. & 4. Vbi amplius, quod iſte non vſus debet præſcribi ſpacio 40. annorum, num 4.

Conſtitutio, vt per non vſum abrogata cenſeatur, probari debet, contrarium vſum fuiſſe obtentum in contradictorio iudicio, deciſ. 197. num.5.

Conſtitutio Papalis eo ipſo, quod promulgata fuit, habetur pro vſu recepta, deciſ. 213. n.1.

Conſtitutio Principis non tollitur per contrarium vſum, non probata ſcientia ipſius Principis, dec.213. n.2.

Conſtitutiones, & leges habentium poteſtatem condendi legem trahuntur ad præterita, ſi de eorum voluntate conſtat, dec.455. n.4.

Conſtitutio iuris congrui eſt exorbitans correctoria iuris communis, & propterea non extendenda, ſed reſtringenda, vt minus contingat, quam ſit poſſibile, dec.371. n.2.

Conſtitutionis, ſeu diſpoſitionis verba, ſeu nomen non attenduntur, ſed rei ſubſtantia, dec.666. n. 6.

Conſtitutionis verbum non eſt ita generale, quin poſſit ad negotia priuatorum accommodari, dec.666. n.6.

Conſtitutio publicata, & quæ paſſim impreſſa circumfertur, vſu recepta præſumitur, deciſ.30. n.5.

Conſuetudo ſoluendi decimas non integras, & non de omnibus fructibus, vt dicatur legitimè præſcripta, legitimeque probata, quæ requirantur, deciſ.469. n.1.

Conſuetudo formiter probanda eſt per frequentiam actuum, per temporis diuturnitatem publicè præſentibus, & ſcientibus multis, & infinitis perſonis, ex quibus dici poſſit, tacitum populi conſenſum interueniſſe, deciſ.255. n.4.

Conſuetudines, & leges non trahuntur ad præterita, ſed tantummodo reſpiciunt futura, dec.255. n. 5.

Conſuetudo præſcribitur ſpacio quadraginta annorum, etiam quod conſuetudini ius reſiſtat, deciſ 355. n.2.

Conſuetudo eligendi Abbates Monaſteriorum aliter, quam ius commune diſponat, ſeruanda eſt, deciſ.65. nu.11. Declara, vt n.12. & ſeq.

Conſuetudo non probatur per actus turbidos, & controuerſos, dec.65. num.13. & ſeq.

Conſuetudo non inducitur ex actibus vario modo obſeruatis, deciſ.65. num.16.

Conſuetudo contra ius requirit lapſum 40. annorum, deciſ. 524. n.3. & dec.497. n.5.

Conſuetudo debet eſſe inducta ex certa ſcientia, & non per errorem, deciſ.324. n.4.

Conſuetudo retinendi beneficia incompatibilia non valet ſine conſenſu Capituli, deciſ.524. n.5.

Conſuetudo, vt probata dicatur per teſtes, quæ requiruntur, dec.506. num 7.

Conſuetudo eſt ſtricti iuris, nec propterea extenditur vltra locum, aut Ciuitatem, in qua viget conſuetudo, dec.504 n 8.

Conſuetudo iuri contraria debet ſtrictè intelligi, & tantum habet de effectu, quantum de vſu, dec.497. n.7.

Conſuetudo non vniuerſalis, & non vniformis attendenda non eſt in probanda exemptione decimarum, dec.474. n.5.

Conſuetudo contra ius non operatur niſi legitimè fuerit præſcripta, dec.455. n.15.

Conſuetudo, quod credatur inſtrumento ſine teſtibus, quando dicatur probata, deciſ.339.

Conſuetudo viſitandi in præiudicium Epiſcopi debet eſſe præſcripta ſaltem ſpacio quadraginta annorum, dec.394. n.2. & 3.

Conſuetudo ſeruanda eſt in celebratione feſti dedicationis Eccleſiæ, dec.616 n.2.

Conſuetudo non ſufficit, quod probetur in genere, ſed debet probari in ſpecie, & in caſu, de quo agitur, dec.412. n.13.

Conſuetudo vſuram permittens, attendenda non eſt, deciſ. 552. num.13.

Conſuetudo, & ſtatutum differunt inter ſe, dec.600. n.3.

Conſuetudo tantum habet de potentia, quantum habet de actu, & vſu, dec.288. n.4

Conſuetudo attendi debet in materia præſidentiæ in choro Eccleſiæ, deciſ.288. n.5.

Conſuetudo eſt optima legum, & ſtatutorum interpres, deciſ. 642. num. 15. in fin.

Conſuetudo Regionum attendenda eſt ad effectum probationis, quod reſignanti ſuperſit, vnde commodè viuere poſſit, dec.257. n.3.

Conſuetudine, vel priuilegio induci poteſt, vt patronus ſimul cum Beneficiato in vita Beneficiati eligat ſucceſſorem, etiam ſine licentia Papæ, dec.530. n 4.

Conſuetudo improbata habenda non eſt in conſideratione, dc.138. n.4.

Conſuetudines reſpectu induecentium poſſunt dici leges, deciſ.666. n.5. in fin.

Conſuetum, quod eſt fieri, factum præſumitur, dec.457. n.3.

Continuans ſuam poſſeſſionem dicitur attentare, quando continuatio eſt facta diuerſo modo ab eo, quo prius quis poſſidebat, dec.110. num.1.

Continuans poſſeſſionem ſuam attentare non dicitur, fallit quando poſſeſſor vtitur diuerſo modo poſſidendi ab eo quo vtebatur ante litem, dec.637. n.4.

Continuatio poſſeſſionis metienda eſt ex parte poſſeſſionis, & non ab

eo,

Digitized by Google

eo, contra quem poſſidetur, deciſ. 562. num. 1.
Continuatio debet cenſeri facta in eodem ſtatu, in quo quis exiſtebat de tempore conceſſionis, dec.663. n.9.
Continuate verbum non admittit interpellationem aliquam, dec.481. num.3.
Contractus inter præſentes celebrantur, & ad eorum eſſentiam perſonarum contrahentium requiritur expreſſio, & præſentia, dec.176. num.4.
Contractus nominatus propter non adimplementum non reſcinditur, ſed agitur adimplementum, deciſ.415. n. 4.
Contractus ex conuentione legem accipiunt, etiam quod conuentio ſit vltra, vel præter naturam contractus, deciſ.415. n.4.
Contractum non adimplere an, & quando quis dicatur, dec.415. n.6.
Contractus præſumitur iuſtus, & validus, non autem vſurarius, ſeu fæneratitius, & qui contrarium dicit, probare tenetur, deciſ. 502. n.5. & ſeqq.
Contractus cenſetur factus nomine illius, qui contrahit, & non alieno, dec.149. n.2.
Contractus ex quibus præſumatur cenſuarius, vel emphyteoticus, dec.400. n.8. & 9.
Contractus emphyteoticus requirit ſcripturam, deciſ.400. n.10. Vbi etiam quando præſumatur ſcripturam interueniſſe, & dec.630. n.6.
Contractus alij non cenſentur prohibiti, prohibita venditione, deciſ. 294. n. 9.
Contractus, & obligatio carcerati non valet, etiam quod tempore ſtipulationis carceratus fuerit poſitus extra carceres, qui ſtatim fuerit in illos remiſſus, dec.490. n.4.
Contractus expectans declarationem peritorum, illa non ſequuta, remanet ſine effectu, dec.63. n.4.
Contractus omnes regulariter tranſeunt etiam in hæredes & ſucceſſores, deciſ.587. num.2. & 3. Vbi præſertim, quando eſt clauſula, & cetera, appoſita poſt verbum acceptantibus. Item quando adeſt clauſula in perpetuum.
Contractus non adimplens pro parte ſua agere non poteſt, etiam quod in minimo non adimpleuerit, dec.242. n.3.
Contractus in quibus transfertur dominium vtriuſque contrahentis conſenſum requirit, deciſ.22. n.7. & 9.
Contractus qualis ſit, attendendus magis effectus, quam verba, deciſ. 532. n. 3.
Contractus quilibet à partium conuentione formam recipit, dec.669. num.4.
Contractus minoris valet etiam ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs, quando ipſi minori vtilis eſt. Hæc tamen aſſerta minoris vtilitas, vel quod pecuniæ verſæ fuerint in vtilitatem minoris præſertim in impoſitione cenſus non præſumitur, ideò probanda per allegantem, dec.678. n.6. & 7.
Contractus interpretatur non ſecundum literarum ſcripturam, ſed tantum iuris ordinem, deciſ.708. n.1. in fin. verſ. Non obſtante.
Contractus minoris iuramento firmatur, deciſ. 165. num. 1. Vbi de donatione.
Contractum totum non vitiant pacta à iure improbata cenſui appoſita, ſed vitiantur, dummodo cenſus ſit impoſitus ſuper re immobili certis finibus reſignata, & in pecunia deſiderata, dec.676. n.1.
Contradictor legitimus quis dicatur ad impediendum immiſſionem petitam à ſubſtitutis, dec.639. n.8.
Contradictor legitimus ad impediendum immiſſionem dicitur is, qui ſe poſſeſſorem probat, dec.270. n.2.
Contradictor legitimus dicitur poſſeſſor exiſtens in poſſeſſione, & propter ea exequutiuè procedi non poteſt, deciſ.719. n.1. & 2. Vbi declaratur hæc concluſio.
Contradictor legitimus dicitur poſſeſſor, quando oſtendit conſimilem titulum, aliàs ſecus, dec.719. n.2. Vbi declaratur hæc concluſio, quomodo procedat.
Contradictor legitimus non dicitur quis, niſi oſtendat titulum talem, per quem obtinere poſſit, & immiſſionem aduerſarij impedire, dec. 711. n.3. Declara concluſionem, vt ibid. d. n.3.
Contrahens cum alio præſumitur informatus de conditione illius, cum quo contrahit, dec.472. n.4.
Contrahentes non præſumuntur ſtulti, & non cogitaſſe de effectu contractus, dec.302. n.15.
Contrahens nomine proprio ſibi ipſi acquirit, & non alteri, dec. 556. n.6. Vbi declaratur hæc concluſio, niſi præceſſiſſet conuentio quod contrahens ſibi, & ſocio acquireret.
Contrahentium voluntas maximè in contractibus attenditur, dec.560. num.12. & 92.
Contrariæ vbi ſunt probationes, attenduntur illæ, quæ ſunt ponderoſiores, dec.494. n. 21.
Contraria duo eodem tempore quis voluiſſe non præſumitur, dec.244. num.2.
Contrarietas, & repugnantia ne in teſtamento reſultet, illud interpretandum eſt, dec.635. n.7.
Contrarietas, ſeu varietas teſtis circa non ſubſtantialia attendenda non eſt, dec.147. n.17.
Contrarietas teſtium, vt euitetur, præſumenda eſt temporis diuerſitas, dec.147. n.18.
Contumacia citati accuſari debet in illa die, & hora, in qua cadebat citatio, dec.409. n.2.
Contumacia accuſata in illa die, pro qua cadebat citatio, poteſt iudex per aliquot dies ferre ſententiam ſine alia citatione, deciſ. 409. Declara, vt n.2.
Contumax non dicitur, vbi non adeſt contemptus iudicis, deciſ.409. num.2. in fin.
Conuentiones, & ſtatuta facta à domino alicuius Caſtri cum ſubditis ligant etiam ſucceſſores, dec.199. n.9. Declara, vt n.10. & 11.
Conuentiones factæ in contractu ſocietatis, morte ſocij finiuntur, deciſ.199. n.14.
Conuentiones, & pacta in contractibus ſemper ſeruanda ſunt, deciſ. 253. n. 1.
Conuentio noua tollit primam conuentionem, etiam quod in prima conuentione non fuerit adimpletum pro vtraque parte, deciſ. 501. num.3.
Conuentio, & reconuentio pari paſſu ambulant, dec.39. n.3.
Conuentionalis pœna incurritur à non adimplente promiſſa intra tempus præfixum, dec.159. n.2.
Copia ſimplex non probat, dec.286. n.4.
Copia, ſeu exemplum inſtrumenti extractum ab originali rogato per Notarium probat, dec.687. n 2.
Copula & eſt ampliatiua præcedentium, dec.41. n. 4.
Copula & quando ſumus in gratia alteri præiudiciali ſumi debet qualificatiuè, & reſtrictiuè, non autem extenſiuè, dec.596. n.4.
Copulæ & ſtat ampliatiuè vltra ſpecificata, dec.33. n.6.
Copulæ & natura eſt copulata coniungere cum ſuis qualitatibus, deciſ. 519. n. 3.
Copula & requirit vtriuſque copulati concurſum, dec.694. n.2.
Copula & copulat, & coniungit, non autem conſtituit Capitulum ſeparatum, dec.709. n.7.
Corpus delicti non ſuppletur per confeſſionem rei veram, aut fictam, dec.665. n.4.
Correctio, & emendatio venit etiam in viſitatione dummodo ſit leuior, & extraordinaria, dec.483. n. 3.
Correctio iuris antiqui extendi non debet extra caſum expreſſum, deciſ.22. n.4.
Correctio iuris communis non eſt inducenda per ſubauditos intellectus, dec.189. n.1.
Correctorium ſtatutum iuris communis non extenditur ex identitate, vel maioritate rationis, dec.524. n.2.
Correctorium ſtatutum iuris communis extendi non debet, dec. 661. num.4.
Correſpectiua cenſentur pacta, quando in eodem inſtrumento appoſita reperiuntur, ita vt vnum pactum contemplatione alterius appoſitum cenſeatur, dec.381. Declara, vt n.2.
Correſpectiui actus non dicuntur ad inferendam Simoniam etiam facti eadem die quando facti fuerunt ex diuerſis cauſis, dec.418. n.4.
Correſpectiua pacta dicuntur ea, quæ in continenti, & in eodem inſtrumento appoſita fuerunt, dec.428. n.3.
Correſpectiua dicuntur inter ſe connexa, ita quod illud quod ineſt, & alterius vniuſcuiuſque actus videatur tantum, etiamſi eſſent plures diuerſæ naturæ, cum vnus ab altero dependeat, dec.428. n.6.
Correſpectiuo vno ſublato, totum cadere neceſſe eſt, & vno correcto, cenſetur etiam correctum alterum, etiam reſpectu tertij, cui promiſſum fuit, dec.428. n.7.
Creditoribus condemnati delinquentis fiſcus ſatisfacere tenetur, & quid ſi delinquens debitor habebat bona in pluribus territorijs, deciſ.575. n.5.
Creditor quando poſſit agere contra debitorem debitoris, deciſ. 468. num.3.
Creditor poteſt conſentire, vt quod ſibi debetur, ſoluatur in pecunia, vel in alia ſpecie, dec.303. n.9.
Creditoribus poſterioribus venditoris emptor quando tutè ſoluere poſſit, quando anteriores ignorat, deciſ.301. num.18. & 20. Vbi de materia dicti emptoris, quando poſſit poſterioribus creditoribus ſoluere, & n.21. & ſeqq.
Creditori licitum eſt, rem magni valoris retinere, donec ſibi ſatisfiat, vel offeratur creditum minoris valoris, dec.559. Declara, vt n.5.
Creditori non datur retentio rei, quando ex eadem re poteſt ipſi ſatisfieri, & alter creditor agens, dec.559. n. 5.
Creditori bona minoris in ſolutum data ab Executoribus teſtamenti bona fide non requirunt ſubhaſtationem deciſ.446. n. 2. Vbi etiam quod iſto caſu non requiruntur ſolemnitates à ſtatuto requiſitæ in alienationibus minorum.
Creditor ſuccedens debitori ſuum creditum confundit, deciſ. 560. num.7.
Creditor tacens, & negligens exigere ſuum creditum ſibi non præiudicat, niſi per lapſum temporis fuerit inducta præſcriptio, dec.149. num.8.
Creditor pro ſuo credito debet agere contra debitorem, & non contra tertium, dec.205. n.3.
Creditor non tenetur de euictione rei debitoris ſubhaſtatæ ad eius inſtantiam, dec.370. n.4. Declara, vt n. 5. & 6.
Creditor quando cenſeatur habere facultatem retinendi pignus ſibi datum, ſeu bona hypothecata pro ſatisfactione ſui crediti, faciendo fructus ſuos, dec 451. n.3.
Creditor dicitur negligens in exigendo debitas pecunias, quando adueniente die ſolutionis protraxit ſolutionem, dec.253. n.2.
Creditori ſuo debitor ſoluere poteſt etiam ante diem volente ipſo creditore, dec.253. n 5.
Creditor non poteſt cogi ad recipiendum ſuum debitum minutatim, & non integrum, dec.373. n.6.
Creditor hæreditatis, cuius eſt hæres, locando domos hæreditarias, cenſetur locaſſe vti hæres, & non vti creditor, deciſ.495. n.4.
Creditor poteſt ſibi ipſi ſatisfacere de pecunijs debitoris penes ipſum exiſtentibus, deciſ.679. n.2.
Creditori ſuo debitor ſoluens bona fide, liberatur, dec.681. n.1.
Creditori ſui creditoris debitor ſoluens de ordine eiuſdem ſui creditoris,

ris, non tenetur inquirere de veritate, & anterioritate debiti, deciſ. 681. n. 4. & 5. Vbi etiam quod non tenetur curare, quod pecuniæ, quas ſoluit, vertantur in vtilitatem illius, cuius nomine ſoluit.
Creditori ſui creditoris debitor ſoluendo, quando ab eo, cui ſoluit, teneatur exquirere cautionem de reſtituendo prioribus, & potioribus, deciſ. 681. n. 6. Vbi late de materia.
Creditor habet etiam actionem contra nomen debitoris, deciſ. 681. num. 9. in diſcurſu.
Creditori aſſerto ſui creditoris debitor ſoluens, ſciens illum, cui ſoluit non eſſe verum creditorem, dicitur in mala fide, deciſ. 681. n. 9. verſ. Quare ſi Princeps.
Crimen confidentiæ etiamſi ciuiliter agatur, requirit plenam, & concludentem probationem, & in ea non admittuntur coniecturæ, & præſumptiones, niſi ſint tales, quæ neceſſariò concludant, & conuincant confidentiam, deciſ. 108. n. 1.
Crimina edictorum publicatione detegi poſſunt, deciſ. 185. n. 10.
Criminalis cauſa de falſo intentata non alias præiudicat cauſæ ciuili, nec in ea ſuperſedere facit, niſi lis totius cauſæ ciuilis conſiſtat in probatione accuſata, deciſ. 588. n. 1.
Criminalis cauſa non facit ſuperſedere in ciuili, quando datur querela poſt relaxatum mandatum, deciſ. 588. n. 4.
Criminalis exceptio, quæ non priuat ipſo iure, non admittitur in iudicio ſpolij, dec. 8. Declara, vt n. 3. 4. & ſeqq.
Criminalem iuriſdictionem procedendi contra Capitulares Archiepiſcopus habet de iure communi, etiam ſine adiunctis, deciſ. 174. num. 4.
Cubicularij honoris non dicuntur familiares, & continui commenſales Papæ, & ideò non inducunt beneficiorum reſeruationem, deciſ. 43. n. 4. & 6.
Cubicularij non honoris, ſed electi per conſtitutionem Papæ dicuntur familiares, & commenſales Papæ, & comprehenduntur in regula reſeruatoria, deciſ. 43. n. 8. Declara, vt n. 9.
Culpa non præſumitur, ideò probanda eſt per allegantem, deciſ. 564. num. 6.
Culpa leuiſſima in non faciendo, an, & quando æquiparatur leui, vel latæ culpæ, deciſ. 493. n. 4.
Curator datus in teſtamento non dicitur curator, niſi fuerit confirmatus à iudice, deciſ. 470. n. 2. Vbi quod nec teſtator in teſtamento poteſt hanc confirmationem prohibere.
Curator datus in teſtamento minori non poteſt confirmari à iudice, niſi id petat, deciſ. 470. n. 2.
Curator volens ſe à cura excuſare debet excuſationem proponere infra quinquaginta dies, alias obligatus eſt ad curam, deciſ. 470. num. 3.
Curatoris confeſſio ad litem in reſponſione ad poſitiones per ſe ſola probat, deciſ. 334. n. 4.
Curator in re facta dubia poteſt tranſigere pro pupillo, deciſ. 545. n. 4. in fine.
Curatoria citatio an ſit neceſſaria, quando adultus fuit citatus deciſ. 674. n. 6.
Curatoris, & tutoris confeſſio emanata per viam contentioſæ iuriſdictionis præiudicat pupillo, quouſque de errore non doceatur, deciſ. 334. n. 5.
Curatus Rector non dicitur habere congrua alimenta, quando non habet, niſi annua ſcuta duodecim certa, dec. 420. n. 2. Vbi etiam quod incerta non computantur in congrua.
Curato Rectori debetur congrua, etiam quod tenue beneficium acceptauerit, quando certum eſt, Rectorem non habere congruam, deciſ. 420. n. 4.
Curato Rectori congrua debita numquid ſolui debeat à Parochianis, quibus Sacramenta adminiſtrantur, an verò ab habentibus decimas parochiales, deciſ. 420. n. 7. & ſeqq.
Curato Rectori congrua debita ad quam ſummam taxari debeat, dec. 420. n. 9.
Curati, & Parochi fides ſine iuramento, & citatione non ſufficit ad probandum negatiuam, deciſ. 525. n. 2. in fin.
Curſoris relatione citatus, quod quis fuerit probatur, dec. 565. n. 14.

D

DAns operam rei illicitæ an teneatur de homicidio caſu inde ſequuto. Diſtinguè, vt deciſ. 260. n. 2.
Datio in ſolutum non eſt propriè venditio, retractuſque in ea locum non habet, deciſ. 184. n. 3. Declara, vt n. 13.
Datio in ſolutum facta ab executoribus teſtamenti habentibus in teſtamento ſufficientem facultatem cenſetur facta ab ipſo teſtatore, deciſ. 446. n. 1.
Datio in ſolutum facta pro modico pretio cum pacto de retrouendendo, quando variat, dec. 446. n. 5.
Debet, verbum importat neceſſitatem, deciſ. 79. num. 1. & dec. 276. num. 2.
Debitor in carceribus arreſtari non poteſt pro debito non liquido, dec. 478. n. 1.
Debitor arreſtari non poteſt in carceribus ab alio iudice, quam ab eo, coram quo pendet cauſa, niſi fuerit periculum in mora, deciſ. 478. num. 4.
Debitori ad ſoluendum concedi debet modica dilatio, deciſ. 383. num. 1. & iudex denegando dilationem dicitur grauare, dicta num. 1.
Debitor à ceſſionario conuentus non poteſt opponere de altera ceſſione priua tertio facta, deciſ. 303. n. 13.
Debitor ſuſcipiens terminum in iudicio ad ſoluendum, fatetur ſe eſſe verum debitorem, deciſ. 299. n. 13.
Debitor non ſoluendo in tempore, non incurrit moram, quando nemo eſt, qui recipiat, deciſ. 567. n. 3.
Debitori creditor ſuccedens ſuum creditum confundit, deciſ. 560. num. 7.
Debitor vbi promiſit ſoluere in pecunia, non poteſt pro debito aſſignare bona ſtabilia, deciſ. 42. n. 1.
Debitor, qui promiſit ſuo creditori ſoluere in pecunia, propter difficultatem ſoluendi, & ipſius impotentiam poteſt ſoluere in alia re mixta. Quod quando verum ſit, deciſ. 42. n. 2.
Debitor pecuniarum an poſſit ſoluere in tot ſtabilibus, quando ſoluendæ pecuniæ erant inueſtiendæ in tot ſtabilibus, dec. 42. n. 3.
Debitoris bona ſunt creditori adiudicanda ſecundum veram æſtimationem, deciſ. 42. n. 4.
Debitor ſoluens negotiorum geſtori ſui creditoris non liberatur, nec dominium rei ſolutæ creditori acquiritur, niſi ſequuta ratificatione, deciſ. 12. n. 6.
Debitor ſoluens alteri perſonæ, quam creditori tempore inopportuno, & loco alieno non liberatur, deciſ. 253. n. 3.
Debitor ſoluens procuratori legitimo ſui creditoris liberatur, ac ſi ſoluiſſet ipſi creditori, deciſ. 253. n. 4.
Debitor annuæ præſtationis numquid ſoluere teneatur in principio anni, deciſ. 253. n. 4.
Debitor ſoluere poteſt ſuo creditori etiam ante diem volente ipſo creditore, deciſ. 253. n. 5.
Debitor quando dicatur adiectus ſolutioni, dec. 253. n. 8.
Debitor ſoluens in alio loco, quam in eo, in quo ſoluere promiſerat quando ſit liberatus, deciſ. 253. n. 8.
Debitor ſoluens de ſuo pecunias anteriori creditori non ſuccedit in locum ipſius, quia potius dicitur liberare ſe à debito, quam ſuccedere in credito dicti anterioris creditoris, deciſ. 294. n. 15.
Debitor nulliter obligatus an cenſeatur debitum agnoſcere dando pignora pro illius ſolutione, deciſ. 55. n. 7.
Debitor ſuſpectus de fuga carcerari non poteſt, niſi docto de credito, creditore inſtante, iurato ſuſpecto debitore, & conſtito de deterioratione poſt obligationem, deciſ. 490. n. 5.
Debitor ſoluens creditori ſuo bona fide liberatur, deciſ. 681. n. 1.
Debitor ſoluens procuratori reuocato per creditoris ignorans illius mortem liberatur à debito, deciſ. 681. n. 2. Vbi etiam idem de debitore ſoluente procuratori reuocato ignorata reuocatione.
Debitor ſoluens creditori ſui creditoris de ordine eiuſdem ſui creditoris, non tenetur inquirere de veritate, & anterioritate debiti, deciſ. 681. num. 4. & 5. Vbi etiam quod non tenetur curare, quod pecuniæ, quas ſoluit, vertantur in vtilitatem illius, cuius nomine ſoluit.
Debitor ſoluendo creditori ſui creditoris, quando ab eo, cui ſoluit, teneatur exquirere cautionem de reſtituendo prioribus, & potioribus, deciſ. 681. n. 6. Vbi late de materia.
Debitor ſoluens aſſerto creditori ſui creditoris, ſciens illum, cui ſoluit, non eſſe verum creditorem, dicitur in mala fide, dec. 681. n. 9. verſ. Quare ſi Princeps.
Debitoris res retineri poteſt pro debita mercede, deciſ. 691. num. 3. verſ. Et l. cer.
Debitor per confiſcationem bonorum cenſetur liberatus ab omni obligatione, ita vt à creditoribus amplius conueniri non poteſt, cum omnia iura actiuè, & paſſiuè ſint in fiſcum tranſlata, etiam quod is deuenerit ad pinguiorem fortunam, & fuerit reſtitutus, deciſ. 575. num. 5.
Debitum adminiſtratoris, ſeu ſocij non poteſt dici liquidum, niſi finita ſocietate, & calculis ſolidatis, deciſ. 478. n. 2.
Debitum Canonicatum per ſententiam non præſcribitur, niſi ſpatio triginta annorum, deciſ. 426. n. 5.
Debitum voluntarium non compenſatur cum legatis, deciſ. 649. num. 2.
Debitum voluntarium dicitur illud, quod habet originem à voluntate partium, licet ex poſtfacto efficiatur neceſſarium, deciſ. 649. n. 3.
Decanus, qui etiam ſit Canonicus, non poteſt ſimul, & ſemel interuenire in choro in duobus locis, ſed ſi ſtabit in ſtallo cum Canonicis, dicetur ibi eſſe tanquam Canonicus. Si verò ſtabit in ſtallo Decanatus, dicetur ibi eſſe, vt Decanus, deciſ. 288. n. 2.
Decanus numquid in Capitulo poſſit votare, & votandi quaſi poſſeſſionem per quot actus acquirere poſſit, deciſ. 465. n. 1.
Decanus dicitur nobile Capituli membrum, deciſ. 465. n. 2.
Decimæ debentur Eccleſiæ Parochiali, intra cuius fines colliguntur, deciſ. 371. n. 4.
Decimæ quot debeantur à laicis probatur per quaſi poſſeſſionem exactionis earum ex inſtrumentis, ac depoſitionibus teſtium, deciſ. 371. n. 5.
Decimæ fructuum, qui recipiuntur ex territorio alicuius parochiæ, illius Plebano, & Rectori debentur, dec. 541. n. 4.
Decima vbi debetur integra ſolui debet, dec. 541. n. 4.
Decimarum ſolutio quando agitur contra laicos facilius probatur, quam quando agitur contra Rectorem, ſeu alium, deciſ. 419. num. 2.
Decimæ dari ſolent in defectum redituum Eccleſiaſticorum, dec. 419. n. 4. & dec. 448. n. 2.
Decimæ integræ debentur de omnibus fructibus, quando ſunt prædiales, deciſ. 469. n. 1.

Deci-

Digitized by Google

Decimæ ad quam rationem, & de quibus fructibus ſolui debeant attendenda eſt conſuetudo, dummodo fuerit legitimè præſcripta, & concludenter probata, deciſ.469. n.2.

Decimas ſoluendi non integras conſuetudo, & non de omnibus fructibus, vt dicatur legitimè præſcripta, legitimèque probata, quæ requirantur, deciſ.469. n.2.

Decimæ, & primitiæ differunt inter ſe, deciſ.469. n.3.

Decimæ debitæ alicui Eccleſiæ regulariter non amplius debentur ex illis locis, quæ ab illa Eccleſia diſmembrata fuerunt, niſi in diſmembratione aliter fuerit expreſſum, dec.448. n.1.

Decimæ an debeantur, vel non debeantur maximè attendenda eſt obſeruantia ſubſequuta, dec.448. n.3.

Decimæ ſpecialiter in iure diuino, & poſitiuo ſunt deſtinatæ ad vſum Rectoris ſuſtinentis curam animarum, deciſ.450. n.6.

Decimæ ex conceſſione Apoſtolicæ poſſunt transferri in alios, quam in Rectores Curatos, dec.420. n.7.

Decimarum exactio denotat dominium Eccleſiæ, cuius ratione decimæ exiguntur, dec.302. n.3.6. & 7.

Decimarum exemptio noualium à Papa alicui conceſſa, dicitur ſubreptitia ſi in ea non eſt facta mentio eorum, qui dictas decimas exigebant, & in exactionis quaſi poſſeſſione erant, dec.48. n.4. & 5. Amplia, vt n.6. & n.8. & num.10. Vbi declaratur quænam ſint decimæ nouales.

Decimarum antiquarum exemptio facta à Papa non dicitur ſubreptitia ex eo, quod in ea non fuerit facta mentio Archiepiſcopi, ſed Capituli, ad quos dictæ decimæ pertinebant. Præſumitur enim Papa ſcire dictas decimas ſic antiquo tempore exactas ad aliquos ſpectare, aut ex priuilegio, aut ex donatione, aut præſcriptione, deciſ.48. num.1.

Decimarum exemptio à Papa conceſſa dicitur ſubreptitia in pluribus caſibus, quando non eſt in ea facta mentio eorum, ad quos dictæ decimæ pertinebant, deciſ.48. n.811. & ſeq.

Decimæ noualium debentur parochialibus Eccleſijs, & non collegiatæ, niſi contrarium probetur, deciſ.178. n.2.

Decimæ prædiorum exiſtentium in territorijs Capellarum parochialium pertinent ad illarum Rectores, non autem ad Eccleſiam matricem, dec.178. n.5.

Decimæ ſunt præſtandæ ex decem vnum, dec.474. n.1.

Decimæ ſunt præſtandæ de omnibus fructibus, dec.474. n.2.

Decimarum exemptio ſola immemorabili præſcriptione non inducitur ſine Apoſtolico priuilegio, vel priuilegij fama, dec.474. n.3.

Decimarum ſine beneplacito Papæ incapaces penitus laici ſunt, deciſ. 624. n. 12.

Decimæ ex noualibus quando ſoluantur, dec.223. n.3.

Decimarum quaſi poſſeſſio transfert onus probandi in eum, qui ius decimandi præſcripſiſſe prætendit, dec.76. n.2.

Decimæ debent referri ad horrea publicè deputata, deciſ. 611. num.5.

Decimæ non omnes ſunt ſpirituales, & ideò quandoque etiam decimæ ad laicos ſpectant, dec.313. n.3.

Decimarum percipiendi poſſeſſio facit, vt poſſeſſori dandum ſit mandatum de manutenendo, dec.341. n.1.

Decimas præceptum de ſoluendo ex parte laicorum eſt affirmatiuum, imò & negatiuum quoad retardationem, deciſ.672. n.1. Vbi etiam quod ex parte Eccleſiarum coactè exigere volentium eſt negatiuum, qui non poſſunt cogere laicos vltra decimam.

Decimas ius exigendi, & obligatio illas ſoluendi ſunt correlatiua, & ideò Eccleſiaſtici non poſſunt habere maius ius illas exigendi, quam laici habeant obligationem, dec.672. n.1.

Decimarum cauſa ad effectum concedendi remiſſoriam, pro qua eſt profana, dec.677. n.1.

Decimæ de iure debentur Commendatario intra limites ſuæ commendæ, dec.677. n.2.

Decimæ ex herbis debitæ debentur etiam ex terreno, in quo herbæ naſcuntur ad culturam reducto ex fructibus inde procedentibus, deciſ.677. n.3.

Decimæ aliæ ſunt ſpirituales, & aliæ temporales, dec.684. n.1.

Decimæ temporales laicis non interdicuntur, dec.684. n.1.

Decimæ temporales dicuntur propriè decimæ, dec.684. n.2.

Decimæ ſpirituales non conſiſtunt in certa quantitate, ſed in quota, varianturque variato, ſemine, dec.684. n.2. & non rebus, ſed perſonæ pro rebus computtunt, n.3.

Decimarum maior pars in Hiſpania reſidet penes laicos ex conceſſione Pontificia, dec.702. n.7. & 8.

Decimandi ius tranſit in parochias, etiam poſtquam fuerunt diſtinctæ, dec.580. Declara, vt n.5.

Decimandi ius tanquam ſeruitus non cadit in re propria, deciſ. 684. num.3.

Decimandi quaſi poſſeſſio contra iuris aſſiſtentiam numquid requirat ſcientiam Abbatis, cui de iure decimæ debentur, dec.685. n.4.

Decimandi quaſi poſſeſſio laico non ſuffragatur, niſi etiam probata fama priuilegij, vel concurrente recognitione ab Eccleſie, aut aliquo alio æqui pollente, dec.701. n.1.

Declarans velle ſtare ſimplici copiæ inſtrumenti, non facit vt aduerſarius non teneatur ſeruare, & adimplere de iure adimplenda, dec. 555. n. 4.

Declaratione Pontificis ſuper voluntate ſui anteceſſoris ſtandum eſt, dec 281. n.5.

Declaratio Pontificis facit ius ſaltem, donec contrarium probetur, dec.281. n.5.

Declaratio voluntatis adhuc colligitur ex actu nullo, deciſ. 281. num.7.

Declarationi Pontificis opponi non poteſt defectus intentionis, deciſ. 281. n. 7.

Declaratio facta à Principe non confert ius aliquod de nouo, ſed tantummodo ius, quod competit, manifeſtat, dec.281. n.8.

Declarationis natura eſt nihil dare de nouo, dec.453. n.2.

Declaratio voluntatis etiam ex actu nulle colligitur, dec.369. num.1. & dec.714. n.6.

Declarans non diſponit de nouo, ſed quid in præteritum actum ſit, oſtendit, & declaratio retrotrahitur ad tempus diſpoſitionis, deciſ. 508. n. 15.

Declaratoria non datur contra non parentem mandato dotali nulliter relaxato, dec.218. n.1.

Declaratoria ob non paritionem regulariter dari ſolet ſeruatis quatuor terminis poſt intimationem exequutorialium, dec.339. n.1.

Declaratoria contra non parentem literis Apoſtolicis nunquam datur ſine contumacia, dec.585. n.6.

Declaratoria ſub conditione, niſi infra certum tempus fuerit paritum, non probat excommunicationem pro tertio, niſi is probauerit in tempore præfixo non fuiſſe paritum, dec.534. n.11.

Declaratoria proteſtatio, & diſdicta cenſus non poteſt fieri procuratori, niſi in ſubſidium, quando dominus haberi non poteſt, dec.535. num.8.

Decretum iudicis facit præſumere omnia ſolemniter acta, deciſ. 101. num.2.

Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem, quando intrat conſtitutio, cui adhæret tanquam acceſſorium, aliàs ſecus, deciſ.652. num.3.

Decretum iudicis appoſitum in regiſtratione apocharum facit tranſitum in iudicatum, dec.569. n.5.

Decretum irritans afficit, & deſtruit omnia, inficit titulum, & operatur nullitatem actus ab initio, ita vt nec effectum, nec iuris fomentum, nec exequutionem habeat, dec.41. n.9. ante fin.

Decretum, in quo iudex pronunciat, procedendum eſſe ad vlteriora in examine, dicitur interloquutorium, & ab eo interpoſita appellatio non cauſat attentata, dec.325. n.1.

Decretum iudicis ſine cognitione cauſæ non valet, dec.403. n.6.

Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem, dec.613. n.7.

Decretum irritans non operatur in conceſſione conditionali conditione non verificata, dec 516. n.4.

Decretum irritans, aliæque clauſulæ acceſſoriæ nihil operantur non ſubſiſtente gratia principali, dec.570. Declara, vt n.7.

Decretum factum à iudice ſine citatione nullum eſt, etiam ordinarium, dec.227. n.1.

Decretum iudicis in poſſeſſorio plenario habet vim ſententiæ diffinitiuæ, deciſ.217. n.3.

Decretum alimentorum ſemper intelligitur rebus ſic ſtantibus, dec.31. num.1.

Decretum iudicis interpoſitum in alienatione rerum Eccleſiæ præſumitur interpoſitum ſeruata forma beneplaciti Apoſtolici, dec.577. num.6.

Decretum iudicis de immittendo aliquem in poſſeſſione eſt indiuiduum, dec.135. n.9.

Decretum irritans, & clauſula ſublata poſita in priuilegijs non operatur ſuum effectum, niſi poſtquam cognitum fuit, an priuilegium intret, dec.341. n.3. & 4.

Decretum, ſeu ſententia, quæ non iuſtificatur ex actis, dicitur notoriè iniuſta, dec.689. n.2.

Defectum conſenſus confirmatio Apoſtolicarum non ſupplet, dec.544. num.1.

Defectus teſtium ſuppletur ex numero, & ex habilitate aliorum teſtium, dec.702 n.6.

Defectus ſubreptionis tollitur quando confirmatio Papæ eſt facta ex certa ſcientia, deciſ.210. n.6.

Defectus ſubreptionis opponi poteſt non obſtante clauſula ſublata, & decreto irritanti, quando gratia emanauit non motu proprio, ſed ad partis poſtulationem, deciſ.228. n.4.

Defectu citationis nullitas eſt ſanabilis, quando non eſt totalis arbitrio Rotæ, dec.409. n.1.

Defectus citationis quoad vnum, non nocet quoad alium legitimè citatum, dec.561. n.13.

Defenſio Eccleſiæ non ad vicarium Epiſcopi, ſed ad Capitulum ſpectat quod propterea in præiudicialibus vitari debet, dec.239. n.6.

Defenſio Eccleſiæ præſertim in arduis non pertinet ad Epiſcopum ſolum, ſed etiam coniunctim ad Capitulum, dec.118. n 2.

Definitio vbi non conuenit, nec etiam conuenit definitum, deciſ.509. num.5.

Defuncti factum hæres impugnare non poteſt, dec.265. n.3. Vbi quod hoc habet locum in quocumque ſucceſſore.

Defuncto Hebræo ſine filijs ab inteſtato patruus ſuccedere debet, excluſa matre, dec.414. n.1. & ſeq. Contrarium verius, n 6. & ſeqq.

Defuncti poſſeſſio quando vigore ſtatuti cenſetur continuata in hæredem, quomodo tale ſtatutum intelligendum ſit, dec.513. n.11.

Defuncti poſſeſſio, quæ vigore ſtatuti continuatur in hæredem, non habet locum in bonis feudalibus, & emphyteoticis, dec.513. n.13.

Defuncto fratri ab inteſtato ſuccedit ſoror inſimul cum filijs alterius ſororis, & ſic nepotibus ipſius defuncti, dec.417. n.1.

Defuncto patre filius ſuccedit in eius locum, etiam in ſtatutis, in quibus proximiores vocantur, dec.417. n.2. Declara, vt n.3.

Delegationis cauſa ceſſante, ceſſat etiam ipſa delegatio, deciſ. 428. num.4.

Delegatio facta à creditore alterius ſuo creditori proprio adhuc, vt valeat, quæ requirantur, dec.428. n.4.

Delicta Monachorum dupliciter conſiderantur, aut eorum propria, quia contra regulam, vel vt communia, quia offendunt communem conuerſationem. Primò caſu Abbas contra Monachos procedit. Secundò procedit Epiſcopus, deciſ. 15. n. 13.

Delicti corpus non ſuppletur per confeſſionem Rei veram, aut fictam, deciſ. 664. n. 4.

Demens, & furioſus nemo præſumitur, ſed ſanæ mentis, deciſ. 384. num 2.

Dementia, & furor ab allegante concludenter probandus eſt, deciſ. 334. num. 3.

Dementiam teſtes non probant, ſi in eorum depoſitione non reddunt concludentem probationem, dec. 384. n 7.

Demonſtratio falſa, ſeu error non præiudicat vbi alias conſtat de mente concedentis, dec. 181. n. 2.

Denunciationes ante contractum matrimonium, quod fuerint omiſſæ probari debet per eum, qui dicit omiſſas, dec. 434. n. 4.

Deponentes teſtes ſuper nouatibus quomodo deponere debeant, deciſ. 223. n. 1. & ſeqq.

Deponentes teſtes ſuper conſuetudine non probant, niſi deducant factum, ex quo reſultat conſuetudo, dec. 223. n. 2.

Deponens teſtis de facto proprio patiens exceptiones non probat, dec. 403. n. 8.

Deponentibus teſtibus de ſana mente magis creditur, quam deponentibus de dementia, dec 384. n. 9.

Deponentes teſtes ſuper iure primogenituræ, quando teneantur reddere rationem eorum depoſitionis etiam non interrogati, deciſ. 445. num. 11.

Deponens teſtis contra proprium intereſſe multum probat, deciſ. 147. num. 9.

Deponentes teſtes ſuper fama priuilegij in exactione decimarum ad laicos ſpectantium ſufficit, quod ſint duo, & quomodo debeant deponere, dec. 701. n. 3.

Deponens teſtis de firma credulitate facit magnum indicium, dec 502. num. 11.

Depoſitarius pecuniarum debitoris ad effectum eas ſoluendi creditoribus ſi decoxerit, hæc decoctio cedit periculo creditorum, & non debitoris, ſi creditores ipſi fuerunt negligentes in exigendo debitas pecunias, dec. 253. n. 2. & ſeqq. omnibus per tot dec.

Depoſitum ſummæ liquidatæ dicitur ſufficiens, etiam quod non ſit liquidum reſpectu ſummæ non liquidatæ, quando pars recuſauit illud recipere, deciſ. 431. n. 6.

Depoſitum non integræ ſummæ deponentem non releuat, deciſ. 45. num. 3.

Depoſitum non integrum deponentem non releuat etiam in minima parte, dec. 492. num. 7. Vbi quod depoſitum debet fieri non ſolum de ſorte principali, ſed etiam de fructibus.

Depoſitum certæ quantitatis pecuniarum cum oblatione de reſtituendo reliquum facta liquidatione non admittitur in iudicijs priuilegiatis, dec. 269. n. 1.

Deputati ab Archiepiſcopo tanquam ab illo cauſam habentes non ſibi, ſed Archiepiſcopo prouidere dicuntur, dec. 480. n. 5.

Deputato verbo quando iungitur ſacerdotij qualitas, actu verè, & non ſolum habita iuſpatronatus ſacerdotale cenſetur, deciſ. 496. num. 2.

Deputatio Epiſcoporum non ſimpliciter facta, & ad certum effectum non tribuit deputatis Epiſcopis ordinariam iuriſdictionem, dec. 358. num. 3. in fin.

Deputatio Vicarij in aliqua Eccleſia denotat illius Eccleſiæ dominium ſpectare ad deputantem, dec. 102. n. 5.

Derogatio regulæ de iure quæſito non tollendo, non eſt neceſſaria in gratia, quæ fit ad publicam vtilitatem, cui ius tertij particulare cedere debet, dec. 174. n. 7.

Deſcendentes, ſeu filij quando vocantur, intelligendum eſt, vt vocentur maſculi deſcendentes ex maſculis, non autem ex fœminis, deciſ. 463. n. 3.

Deſcendentium appellatione veniunt tam maſculi, quàm fœminæ, dec. 255. n. 1.

Deſcendentes maſculi vbi ſunt vocati in fideicommiſſo, præſumitur teſtatorem voluiſſe proſpicere conſeruationi agnationis, dec. 143. n. 6.

Deſcendentes in ſubſtitutione vocati, cenſentur vocati in vim tam vulgaris, quàm fideicommiſſariæ ſubſtitutionis, dec. 320. n 4.

Deſcendentium nomen eſt collectiuum plurium perſonarum, & graduum, dec. 320. n. 4.

Deſcendentes veniunt appellatione ſuorum, dec. 320. n. 4. in fin.

Deſcendentes quando ſunt vocati in ſubſtitutione, an cenſeantur vocati primi tantum deſcendentes, an verò alij in futurum? deciſ. 320. n 4. & ſeqq.

Deſcendentes quando ſunt vocati in ſubſtitutione, tunc vocati cenſentur non ſolum primi deſcendentes, ſed etiam alij omnes in futurum, quando in dicta ſubſtitutione ſunt appoſita verba explicantia tempus futurum, vtputa, ſemper in infinitum quandocumque, & ſimiles, vel ſi fuerit facta mentio hæredum, dec. 230. num. 5. alias ſecus, n. 6. & ſeqq. Vbi hæc concluſio declaratur, quomodo procedat.

Deſcendentes vocati in ſubſtitutione, vel fideicommiſſo an intelligantur de deſcendentibus teſtatoris, an verò deſcendentes grauati, dec. 105 n. 2.

Deſcendentes in conditione poſiti in vna parte expreſsè vocati ſunt, dec. 105. n. 3.

Deſcendentes poſiti in conditione cum qualitate maſculinitatis cenſentur expreſsè vocati, dec. 105. n. 3. & 7.

Deſcendentes teſtatoris in conditione poſiti facilius cenſeri debent vocati, quam alterius, dec. 105. n. 3.

Deſcendentes quando ſunt vocati in teſtamento, cenſentur vocati per fideicommiſſum, & non tantum per vulgarem ſubſtitutionem, dec. 105. n. 8.

Deſcendentes poſiti in conditione regulariter non cenſentur vocati, dec. 144. n. 1.

Deſcendentes poſiti in conditione ex communi ſententia non cenſentur vocati, fallit quando teſtator voluit, vt ſua hæreditas nunquam tranſeat ad fœminas, ſed ſemper remaneat apud maſculos de ſtirpe, dec. 181. n. 1. & 2.

Deſcendentes non debent eſſe melioris conditionis, quàm ipſorum parentes, dec. 542. n. 1.

Deſcendentium appellatione ab inteſtato fœminæ nedum maſculi veniunt, dec. 548. n. 1.

Deſcendentes cenſentur vocati omnes in infinitum ordine ſucceſſiuo per fideicommiſſum poſiti in conditione nomine collectiuo, de. 266. num. 10. Declara, vt n. 12.

Deſcendentes ſubſtituti ſub nomine collectiuo, intelliguntur vocati ordine ſucceſſiuo, & prout quiſque proximior eſt, dec. 49. n. 3.

Deſcendentium plurium ſubſtitutio in dubio intelligitur facta diſcretiue, non autem vt omnium inſtitutorum mors expectari debeat, dec. 316. n. 4. & 7.

Deſcendentium appellatione veniunt etiam filij naturales, deciſ. 388. n. 7. Declara, niſi ſint nati ex damnato, & punibili coitu, n. 8. vbi tamen quod hoc declaratiu fallit, quando iſti nati ex damnato coitu fuerunt legitimati.

Deſcendentium appellatione veniunt omnes deſcendentes in infinitum, dec. 10. n. 4. & dec. 193. n. 3.

Deſcendentium, vel hæredum maſculorum appellatione numquid veniant maſculi, nati ex fœmina, dec. 663. n. 22.

Deſcendentes vbi ſunt vocati in teſtamento, cenſentur vocati omnes in infinitum per fideicommiſſum, & ordine ſucceſſiuo, dec. 300. num. 3.

Deſcendentes vbi ſimpliciter à teſtatore ſunt vocati, cenſentur vocati per fideicommiſſum reſpectu primorum vocatorum, ſed inter ſe ipſos cenſentur vocati per vulgarem, non autem per fideicommiſſum reciprocum, ita vt vno deſcendentium admiſſo fideicommiſſum capiret, dec. 225. num. 1. Declara, niſi in contrarium ſint coniecturæ, n. 2. Item declara, vt n. 10.

Deſcendentium appellatione veniunt omnes ordine ſucceſſiuo, & per fideicommiſſariam ſucceſſionem cenſentur vocati, dec. 125. n. 3.

Deſcendentium appellatione continentur etiam nati ex fœminis, dec. 417. num. 4. Vbi tamen, quod non dicuntur deſcendentes ex linea paterna.

Deſcendentes, ſeu liberi ſi à teſtatore fuerint vocati poſt mortem hæredis ad ſuam hæreditatem, quando intelligantur vocati per vulgarem ſubſtitutionem, & non per fideicommiſſum, dec. 357. n. 2. & 5.

Deſcendentium appellatione veniunt etiam naſcituri, nati tamen, vel concepti tempore euenientis conditionis, non qui poſtea naſcuntur, dec. 357. n. 5.

Deſerta cauſa appellationis ob non prorogata fatalia, expirat iuriſdictio iudicis ad quem. Declara, vt non per hoc non poſſit cognoſci de cauſa nullitatis, & notoriæ iniuſtitiæ, dec. 151. n. 1. & 2.

Deſerta appellatione ſententia exequutioni demandanda eſt, dec. 601. num. 1.

Deuolutio, ſeu caducitas rei emphyteoticæ, vt inducatur per alienationem ſine conſenſu Domini, requiritur, vt expreſsè ſit facta tanquam de re libera, & pleno iure ad alienantem ſpectante, dec. 261. num. 6.

Deuolutionem emphyteoſis obtinere non poteſt dominus directus, niſi plenè, & concludenter directum dominium probet, dec. 660. n. 1.

Deuolutio non datur in re cenſuata per non ſolutionem cenſus, dec. 606. n. 5.

Dicta teſtium non ſunt cauillanda, ſed pro viribus iuuanda, & ſuſtinenda, dec. 147. n. 27.

Dicta teſtium ſemper interpretanda ſunt, vt varietas excuſetur, deciſ. 167. n. 52.

Dictum ratio ampliat, & diſponit, prout diſponere ſolent verba, deciſ. 10. n. 2.

Dictio iuxta ſecundum quod ſtat relatiuè ad præcedentia, dec. 586. num. 2.

Dictio franca idem importat, quod dictio libera, dec. 586. n. 3.

Dictio ſemper includit omne tempus, dec. 24. n. 14.

Dictio etiam eſt extenſiua, dec. 367. n. 2.

Dictio vniuerſalis adiecta verbo mulieri comprehendit & virgines, & viduas, dec. 367. n. 3.

Dictio forſan non præiudicat, & ideò appoſita in gratia iuſtificari non debet, dec. 248. n. 9.

Dictio vel eſt ampliatiua præcedentis diſpoſitionis, dec. 69. n. 5.

Dictio ac ſi denotat ſimilitudinem, ſed non per omnia, dec. 58. n. 6.

Dictio ad denotat vicinitatem, & non intrinſecitatem, deciſ. 509. num. 5.

Dictio verſus denotat ſituationem, & non propinquitatem, dec. 509. num. 5.

Dictio cum ſolet coniungere præcedentia cum ſequentibus, & æqualiter determinare, dec. 57. n. 8. Vbi tamen quod eadem dictio intelligitur ſecundum ſubiectam materiam.

Dictio alius implicat, & denotat ſimilia, dec. 391. n. 5.

Dictio niſi importat exceptionem, dec. 391. n. 14.

Dictio nec non reſoluitur in copulam, & repetit omnes qualitates præcedentes, dec. 41. n. 13.

Dictio vſque quid ſignificat, dec. 3. n. 2.

Dictio que accipitur diſiunctiuè, & non copulatiuè, dec. 6. n. 1.

Dictio niſi præcedens negatiuam ponit, & determinat affirmatiuam in caſu nominato, deciſ.96. n.1.

Dictio per denotat perſonam immediatam, deciſ.266. n.17.

Dictio huiuſmodi appoſita verbo hæreditati, denotat totam hæreditatem, deciſ.266. n.23.

Dictio ita tamen conditionem importat, deciſ.535. n.2.

Dictio etiam pluries repetita auget, & implicat in materia ſtricta, & odioſa, deciſ.51. n.8.

Dictio vſque quando ſtet excluſiuè in materia odioſa, an verò incluſiuè, deciſ.51. n.9.

Dictio vt ſuprà reſtringit diſpoſitionem ad limites præcedentis diſpoſitionis, deciſ.49 n.2.

Dictio deinde denotat ordinem ſucceſſiuum, deciſ.323. n.7.

Dictio ſemper præſupponit continuationem totius temporis, dec.445. num.3.

Dictio ſolus dicitur poſita ad diſtinctionem, & ſeparationem aliorum, deciſ.445. n.8.

Dictio quoniam videtur conſequutiua ad præcedentia, quod quando verum ſit, & quando etiam rationem importet, deciſ.193. n.9.

Dictio dictum eſt relatiua, & repetitiua præcedentium cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ.187. n.7.

Dictio vel diſiunctiua, quando reſoluatur in coniunctiuam, deciſ.126. num.2.

Dictio alium repetit qualitatem, & ſimilitudinem in ſubſtantia, deciſ. 663. num.8.

Dictio illi, eſt relatiua, operaturque ſpecialem relationem ad ſupra expreſſa, deciſ.663. n.11.

Dictio quoniam, eſt cauſalis, & rationalis de ſui natura, & confirmat, aut præcedentia, aut ſubſequentia, deciſ.309. n.16. in fine, & n.17. de materia, & n.20.

Dictio ipſius eſt perſonaliſſima, deciſ.300. n.21.

Dictio vel poſita poſt genus, ſtat declaratiuè, deciſ.300. n.16.

Dictio niſi vbi eam præcedit negatiua concludit, & affirmat in exceptis, deciſ.197. n.2. in fin.

Dictio ipſe denotat perſonalitatem, ita vt omnes alios excludat, deciſ. 619. n.3.

Dictio ſic eſt repetitiua omnium qualitatum præcedentium, & ſignificat idem, quod dictio ſicut, deciſ.455. n.10.

Dictio niſi, poſita poſt negatiuam, habet vim affirmatiuæ, deciſ.639. num.2.

Dictio quilibet eſt diſtributiua ſingulorum ſuprapoſitorum, deciſ.125. num.5.

Dictio taxatiua tantum reſtringit diſpoſitionem, & orationem, in qua poſita eſt, deciſ.235. n.3.

Dictio quaſi fictionem & improprietatem importat, deciſ. 268. nu.3. verſ. Nam fuit reſponſum.

Dictio libere in venditione appoſita importat immunitatem ab omni obligatione, deciſ.669. n.2.

Dictio verſus quid, & quantum probet in materia confinium, dec.683. num.5.

Dictio vt ſupra importat relationem ad omnia præcedentia cum omnibus qualitatibus ſuis, deciſ.709. n.6. in fine, & deciſ. 714. num.3.

Dictio prædicta eſt relatiua, & repetitiua præcedentium, dec.714. n.3.

Dictio alius licet propriè ſumpta diuerſitatem ſignificet in ſuppoſito, denotat tamen identitatem in ſubſtantia, deciſ.327. n.7.

Dictio ſimilis ſignificat identitatem in effectu, deciſ.327. n.7.

Dictio plura in materia prohibitiua verificatur in duobus, dec.628. n.3.

Dignitates, & Canonici Eccleſiæ litigando cum Portionarijs, non debent ſubminiſtrare expenſas litis ex maſſa communi cum ipſis Portionarijs, deciſ.138. n.1.

Dignitas maior debet in Eccleſia frui maiori honore, deciſ. 138. Declara, vt nom.2.

Dilatione pendente ad ſoluendum data nihil innouari debet, deciſ.359. num.3. & n.5.

Dilatio modica debitori ad ſoluendum concedi debet, deciſ.383. n.1. & iudex denegando dilationem, dicitur grauare, d. n.1.

Dilatione pendente, licet nihil per iudicem innouandum ſit, poteſt tamen iudex ex cauſa reuocare dilationem datam, præſertim quando cauſa eſt commiſſa cum clauſula arbitrio Rotæ, deciſ.582. n.1.

Dilectus à teſtatore magis præferendus eſt minus dilecto, & ita eius voluntas interpretari debet, deciſ.14. n.5.

Diligentiam quis facere non tenetur remouendi impedimentum, quando apparet eam ab initio non eſſe profuturam, deciſ.567. n. 6.

Diœceſis Epiſcopatus dicitur continere, quicquid eſt intra fines eiuſdem Epiſcopatus, deciſ.683. n.1. in fin.

Directa ſubſtitutio ex coniecturis induci non poteſt, deciſ.278. n.1. & ſeqq. Contra n.7. & ſeqq. Reſolue, vt n.15. & ſeq.

Directa pupillaris ſubſtitutio dicitur, quando teſtator mandat totam ſuam hæreditatem tranſire in ſubſtitutos ſine diminutione legitimæ, & Trebellianicæ, deciſ.639. n.6.

Diſcordia exiſtente inter peritos ab vtraque parte electos, deuenitur ad electionem tertij, deciſ.612. n.1.

Diſdicta cenſus, & proteſtatio declaratoria non poteſt fieri procuratori, niſi in ſubſidium, quando dominus haberi non poteſt, deciſ. 535. num.8.

Diſmembratio vnius Eccleſiæ ab alia Cathedrali, ſeu Parochiali Eccleſia ſapit alienationem, & propterea eſt nulla quando fit ſine cauſa, & ſine ſolemnitatibus requiſitis in alienatione rerum Eccleſiæ, deciſ.239 n.1. & 5.

Diſmembrari Eccleſia non debet propter numeroſitatem populi auctam, deciſ.484. n.1.

Diſmembrandi Eccleſiam iuſta cauſa non eſt illa, cui prouideri poteſt, deciſ.484. n.4.

Diſmembrandi Eccleſiam iuſta cauſa non eſt anguſtia, & difformitas Eccleſiæ antiquæ, & quod inundationi ſubijciatur, deciſ.484. n.4.

Diſmembrandi Eccleſiam iuſta cauſa, & erigendi nouam parochiam eſt, quando aliter contingat aliquos parochianos obire ſine Sacramentis, deciſ.484. n.5.

Diſmembrari Eccleſia non poteſt, niſi accedente conſenſu Capituli capitulariter concluſo, & firmato, deciſ.484. n.6.

Diſmembratio de Eccleſia aliqua facta ab Archiepiſcopo, præſupponit poſſeſſionem Eccleſiæ ad dictam diſmembrationem, deciſ. 119. num.4.

Diſmembratio Eccleſiæ facta ſine ſolemnitatibus tanquam nulla, non impedit reſtitutionem in ſpolio, deciſ.119. n.11.

Diſmembratio Eccleſiæ eſt ſpecies alienationis, & requirit omnes ſolemnitates, quæ requiruntur in alienatione bonorum Eccleſiæ, deciſ. 119. n.12.

Diſpenſatio trahitur etiam ad acceſſoria, & conſequutiua, deciſ.166. num 6.

Diſpenſationes matrimoniales duplici cauſa conceduntur, videlicet propter prolem ſuſceptam, & euitationem ſcandali, dec.191. n 8.

Diſpenſatio alicuius actus demonſtrat actum illum ſine diſpenſatione eſſe illicitum, & fieri non potuiſſe, dec.524. n.3.

Diſpenſationis literæ in forma gratioſa ſuum non ſortiuntur effectum, niſi prius à loci ordinarijs tanquam à delegatis Apoſtolicis ſummariè, & extraiudicialiter cognoſcatur, an preces ſubreptionis, vel obreptionis vitio ſubiaceant, deciſ.406. n.1.

Diſpenſatio ſuper matrimonio contrahendo, matrimonio ſequuto præſumitur iuſtificata tanquam neceſſarium antecedens, dec.406. n.2.

Diſpenſatio omnis probat veritatem eſſe in contrarium, deciſ. 497. num.5.

Diſpenſatio matrimonij legitima præceſſiſſe præſumitur ex diuturna coniugum cohabitatione, deciſ.71. n.5. Vbi etiam quanto tempore iſta diſpenſatio præſumitur, & n.6. & ſeq.

Diſpenſatio ad recipienda plura beneficia dicitur ſubreptitia, ſi in ea non exprimitur, quod petens diſpenſationem alia beneficia obtinebat, etiam quod nulliter obtinuiſſet, deciſ.528. n.4.

Diſpenſatio ad recipienda beneficia eſt diuerſa ad illa retinenda, & an, & quando committens contra vnam cadat à commodo alterius, deciſ. 528. n.5.

Diſpenſare Papa poteſt in his, quæ ſunt de iure diſpoſitiuo, deciſ.455. num.3.

Diſpenſare Papa poteſt in materia matrimonij & legitimationis liberorum, deciſ. 455. n.4.

Diſpenſare poteſt Papa in radice matrimonij, matrimonium de facto contractum inter conſanguineos, ita quod filij ex eo nati reputentur legitimi, etiam in præiudicium venientium ab inteſtato, deciſ.455. num.8.

Diſpenſare an, & quando Papa dicatur in radice matrimonij de facto inter conſanguineos contracti, ita quod filij ex eo nati cenſeantur legitimi, deciſ.455. n.9. & ſeqq.

Diſpoſitio alternatiua in vna tantum parte ſufficit, quod adimpleatur, deciſ.569. n. 2.

Diſpoſitioni iuris communis ſtandum eſt in caſu ſtatuto omiſſo, deciſ. 569. n. 4.

Diſpoſitionis verbum comprehendit etiam prouiſiones per commendas, deciſ 141. n.1.

Diſpoſitio ſemper accipienda eſt de caſu dubitabili, dec. 267. num. 36. in fine.

Diſpoſitionis forma non ſeruata, diſpoſitio non habet locum, deciſ. 158. n. 10.

Diſpoſitio, per quam quis concedit, quicquid iuris habet in aliqua re, non valet, niſi ſpecificè appareat de iure concedentis, dec. 295. num 4.

Diſpoſitio teſtatoria, quod in defectum agnatorum in beneficio præſentandus, & inſtituendus ſit deſcendens ex ſorore an, & quando valida ſit, dec. 350. n.5.

Diſpoſitio omnis regulariter accipitur de iure naturali, & vniuerſali, non autem de ſpeciali, & locali, dec. 297. n.5.

Diſpoſitionis vna pars aliam declarat, deciſ 403. n.4. in fin.

Diſpoſitio reſeruata in emptione cenſus alicui tertiæ perſonæ an, & quando importet, vt idem cenſus pleno iure dominij acquiratur illi perſonæ, cui reſeruata eſt diſpoſitio, an verò ſolum dicatur conceſſa eiuſdem cenſus adminiſtratio, dec 425. n.2. & ſeq.

Diſpoſitio ſtricti iuris non extenditur, niſi ad expreſſa, deciſ. 55. num.6.

Diſpoſitio hominis intelligenda eſt de primo actu, deciſ.423. n.4.

Diſpoſitionis, ſeu conſtitutionis verba, ſeu nomen non attenduntur, ſed rei ſubſtantia, dec.666. n. 6.

Diſpoſitioni relatiuæ ſtatus, quando conſtat de relata in tantum, vt magis credatur relato, quam referenti, ſi referens aliter loquatur, quam relatum, dec.684. n.4.

Diſpoſitionis verba, & qualitates vbi non conueniunt, nec pariter diſpoſitio conneCti poteſt, dec.697. n.7. in fin.

Diſtributiones quotidianæ, vt abſenti ab Eccleſia debeantur, debet abſens facere ſuam probationem, dec.244. n.1.

Diſtributiones poſſunt augeri, vel creari, quando aut nullæ ſunt, aut etiam ita tenues, vt veriſimiliter negligantur, dec.712. n.1. Declara, vt n.2.

Diſtributiones non ſeruientium, & non reſidentium proportionaliter applicantur ſeruientibus, & reſidentibus, dec.712. n.3.

Diuerſitas attramenti non tollit fidem ſcripturæ, quia potuit eſſe, quod

Digitized by Google

tempore ſcripturæ in eodem loco diuerſa adeſſent atramenta, deciſ. 303 num. 5.

Diuerſitas titulorum inducit poſſeſſionis diuerſitatem, deciſ 208. num. 1

Diuerſitas ſigilli Principis an arguat falſitatem inſtrumenti, ex quo reperitur vnum ſigillum diuerſum ab eo, quo Princeps vtitur, dec. 421. num. 7.

Diuerſitas atramenti demonſtrat ſcripturam diuerſo atramento factam fuiſſe ex interuallo, deciſ 713. n. 1. in fin.

Diues an quis ſit, aut nobilis, iudicis arbitrio relinquitur, deciſ. 113. num. 13.

Diuina celebrari non poſſunt in Eccleſia ſine conſenſu Epiſcopi, deciſ. 517. n. 3.

Diuiſio beneficiorum regulariter prohibetur, deciſ. 239. n. 4.

Diuturna ſolutio fructuum cenſus probat cenſus impoſitionem præceſſiſſe, deciſ. 502. n. 13.

Dolo poſſidere deſiens tenetur interdicto quorum bonorum, poteſtque conueniri, ac poſſideret, deciſ. 161. n. 5.

Dolo, & culpa, quod quis poſſidere deſierit non præſumitur, ideo contrarium allegans probare tenetur, deciſ. 564. n. 6.

Dolus præſumitur in contractu, in quo quis fuit enormiter læſus, deciſ. 461. n. 3.

Domeſticus teſtis perſonæ domeſticæ non repellitur à teſtificando, deciſ. 147. n. 16.

Domicilium dicitur quis in loco contrahere, quando ſic declarat animum ſuum contrahendi domicilium, deciſ. 642 n. 13.

Domicilium Eccleſiæ decimarum exactio denotat, cuius ratione decimæ exiguntur, deciſ. 102. n. 3. 6. & 7.

Dominium illius Eccleſiæ onerum ſolutio pro aliqua Eccleſia denotat, pro qua ſoluuntur onera ſpectare ad ſoluentem, deciſ. 102. num. 4. & 6.

Dominium alicuius Eccleſiæ deputandi Vicarium colligitur ex illius deputatione in eadem Eccleſia, & ideò illud ſpectare videtur ad deputantem, deciſ 102. n. 5.

Dominium, & iuriſdictio temporalis nihil commune habent cum territorio, & iuriſdictione ſpirituali, deciſ. 324 n. 10.

Dominium donantis donatarius agens rei vendicatione probare tenetur, quando agit contra tertium, ſecus ſi agat contra illum, qui donatarium recognouit in dominum, & concurrant adminicula, deciſ. 400. n. 1.

Dominium in antiquiſſimis probatur leuioribus probationibus, & adminiculis, deciſ. 400. n. 2.

Dominium illius arguit ſolutio Canonis continuè facta proprietario, cui fit ſolutio, deciſ. 400. n. 3. & n. 6. Vbi de materia.

Dominium præſumitur illius, qui longo tempore ſe fecit dominum alicuius rei nomine alio exiſtente, qui aſſerat ſe eiuſdem rei dominum, deciſ. 400. n 5.

Dominium cenſetur probatum etiam non probato titulo authoris, quando concurrit recognitio in dominum illius, qui ſe dominum prætendit, deciſ 400. n. 6.

Dominum an probetur ex ſola recognitione in dominum ad effectum deuolutionis, deciſ 400. n. 7.

Dominium pecuniæ in aliquem non tranſit, niſi fuerit commixta cum alijs illius pecunijs, deciſ. 85. n. 3.

Dominium rei emphyteoticæ ad effectum caducitatis, & deuolutionis plenè probandum eſt, deciſ. 294. num. 1. & 2. Vbi ſecus ſi agatur ad alium effectum.

Dominium rei emphyteoticæ probatur per inſtrumentum inueſtituræ, in quo dicitur rem illam eſſe ſub proprietate monaſterij, etiam in præiudicium ſingulorum ſucceſſorum, deciſ. 249. n. 3.

Dominium in contractibus non transfertur ſine traditione, deciſ. 600. num. 5.

Dominium acquiritur hæredi ex aditione bonorum hæreditariorum, deciſ. 495. n. 1.

Dominij exceptio etiam in continenti probata non admittitur aduerſus agentem ſpolio, deciſ. 409. n. 5. Vbi ampliatur, etiam quod talis exceptio eſſet notoria.

Dominium emphyteuſis debet plenè, & concludenter probari ad effectum rei vendicationis, vel deuolutionis, ita quod iſto caſu non ſufficiunt locationes, ſeu conceſſiones emphyteoticæ, deciſ. 150. num. 1. & 2.

Dominium emphyteoticæ rei non probatur ex eo, quod quis emerit rem, tanquam emphyteoticam, & recognouerit Eccleſiam, ac ſoluerit Laudemium, deciſ. 150. n. 3.

Dominium probatur per inſtrumentum conceſſionis in emphyteuſim concurrentibus adminiculis, deciſ. 290. n. 1. & 3. Vbi multò magis hoc procedit, quando adſunt plura inſtrumenta ſimilia facta cum diuerſis perſonis, & n. 4. ponuntur aliqua adminicula. Declara, vt num. 637. & ſeqq.

Dominium probatur confeſſione partis, deciſ. 290. n. 2.

Dominium rei emphyteuticæ etiam contra tertium, tanquam præſcriptum, probatur ex ſolutione Canonis per annos triginta, deciſ. 290. n. 4.

Dominium rerum emphyteuticarum an probet liber Eccleſiæ, quando in eo ſunt ſcriptæ ſolutiones canonum, deciſ. 290. n. 5.

Dominium non probatur ex inſtrumentis locationum, ex ſolutionibus, ex confeſſionibus, & adminiculis ad effectum rei vendicationis, deciſ. 290. Declara, vt n. 6.

Dominium vbi incidenter deducitur, probatur præſumptionibus, & coniecturis, deciſ. 290. n. 9.

Dominium cenſus venditi dicitur tranſlatum in emptorem, & abdicatum à venditore, ſequuta traditione, & ſoluto pretio, deciſ. 670. n. 4.

Dominium rei fructus ſequuntur, deciſ. 495 num. 1.

Dominus, qui fuit de præterito, præſumitur etiam dominus de præſenti, deciſ. 419. n. 1.

Dominus litis effectus non poteſt agere, nec comparere in alia, & diuerſa cauſa ab ea, in qua fuit conſtitutus procurator, deciſ. 386. num. 2.

Dominus procurator litis effectus, quando poſſit ſine cauſa reuocari, deciſ. 386. n. 3.

Domus antiquitas arguit honorem, & nobilitatem familiarum, deciſ. 676. num. 8 ante med.

Domus cœtus, & progeniei appellatione venit non ſolum familia originaria, ſed etiam aggregata, deciſ. 697. n. 5. & 6. verſic. & hæc quidem, & verſic. ad idem.

Domum ſuam vendi cogi non poteſt ab Eccleſia, ſeu Monaſterio volente Eccleſiam, ſeu Monaſterium ampliare, deciſ. 372. num. 1. & ſeqq. per tot.

Domum ſuam vendere vicinus, cogi poteſt ab Eccleſia, ſeu Monaſterio vicino tribus concurrentibus requiſitis. Primò neceſſitas Eccleſiæ, ſeu Monaſterij. Secundò contiguitas domus. Tertiò, quod ex tali venditione non magnum præiudicium vicino ſubſequatur, deciſ. 676. n. 2. & ſeqq. Vbi plura ad hanc materiam explicantur.

Donatio Iuriſpatronatus facta non valet, niſi fuerit approbata ab Epiſcopo, deciſ. 576. n. 1.

Donatio Iuriſpatronatus, vt valeat, debet approbari ab Epiſcopo, nec ſufficit approbatio Vicarij, etiam habentis generale mandatum, deciſ. 576. n. 1. & ſeq.

Donari Iuſpatronatus non poteſt, niſi donatio fuerit approbata ab Epiſcopo, nec ſufficit approbatio Vicarij, qui contraria conſuetudine tale ius approbandi acquirere non poteſt, deciſ. 576. n. 3.

Donandi animus non præſumitur, deciſ. 153. n. 9.

Donatio de iure communi valet, etiam quod non ſit ſubſcripta à donatore, & à teſtibus, deciſ. 103. n. 6.

Donationis inſinuatio aliud non eſt, quam donationem coram iudice ordinario publicè legere, vt publicè ad notitiam deueniat, dec. 103. n. 7. Vbi etiam de forma inſinuationis.

Donationes factæ contemplatione futuri matrimonij ſunt latiſſimè interpretandæ, deciſ. 382. n. 7.

Donari iuſpatronatus non poteſt ab eo, ad quem illud non ſpectat, deciſ. 302 n. 2 & n. 6 & 7.

Donari Iuſpatronatus non poteſt cum ſola auctoritate Vicarij, deciſ. 302. n. 3.

Donatio Iuriſpatronatus, facta mediante pecunia, dicitur Simoniaca, & ob eam non ſolum impeditur tranſlatio Iuriſpatronatus, ſed etiam amittitur Iuſpatronatus, deciſ. 302. n. 4 & 5.

Donata filio ex cauſa nuptiarum imputantur in legitimam, deciſ. 526. num. 5.

Donatio facta in fraudem creditorum non valet, & de materia, deciſ. 129. num. 5. & 6.

Donatio in fraudem creditorum non dicitur facta, niſi fraudandi animus ſit, ſaltem ex parte donantis, deciſ. 129. n. 5. & 6.

Donat vbi Rex aliquid Eccleſiæ, deſijt eſſe dominus illius rei donatæ, nec amplius de ea diſponere poteſt, & ſolus Papa diſponit, dec. 48. num 11. & ſeq.

Donata res à Principe tranſit cum ſuo onere, deciſ. 99. num. 2. & 4.

Donare præſumitur ſine præiudicio tertij, quando Princeps donat, deciſ. 99. n. 4.

Donans, ſeu cedens omne ius, quod habet, cenſetur cedere, & donare caſu, quo habeat, & ius tale, quale ſit, deciſ. 560. n. 9.

Donans iura, & actiones, quas habet, & quæ ſibi competunt ſuper aliqua hæreditate, non cenſetur donare iura, & actiones paſſiuas, quæ non ſibi, ſed contra ſe competere dicuntur, deciſ. 560. n. 10.

Donare iura contra ſeipſum quis non præſumitur, deciſ. 560. n. 11.

Donata bona cum aliquo onere in quoſcunque tranſeunt poſſeſſores, tranſeunt cum ſuis oneribus, deciſ. 107. n. 2.

Donatio facta à delinquente ante delictum, & ſine fraude non poteſt à fiſco reuocari, dec. 107. n. 3.

Donata iocalia, & gemmæ traditæ ſponſæ cenſentur, ſi animo donandi tradita fuerunt, dec. 113 n. 1.

Donata non cenſentur iocalia, & gemmæ per ſponſum ſponſæ tradita, quando ad vſum tantum tradita fuerunt, dec. 113. n. 2.

Donatio nunquam præſumitur, vbi alia coniectura, quam donationis capi poteſt, deciſ 113. n. 4.

Donandi animo an præſumantur gemmæ, & iocalia tradita, quando non ſimpliciter traduntur, ſed per verbum dono, dec. 113. n. 10. & ſeq.

Donatio non inducitur per verbum præſentare, dec. 113. n. 10.

Donatio iocalium, & gemmarum facta à marito vxori, & à ſponſo ſponſæ, an, & quando præſumatur ex nobilitate, dec. 113. n. 12. & ſeqq.

Donatio iocalium, & gemmarum facta à marito vxori præſumitur, quando maritus eſt ignobilis, & vxor nobilis, deciſ. 113. Declara, vt num. 14.

Donare non poteſt pater filio in poteſtate conſtituto, deciſ. 517. n. 1. in fine, & ſeqq.

Donatarius agens rei vendicatione tenetur probare dominium donantis, quando agit contra tertium. Secus ſi agat contra illum, qui donatarium recognouit in dominum, & concurrant adminicula, dec. 400. num. 1.

Donans præſumitur dominus rei donatæ, quando erat perſona inſignis nobilitatis, & præſertim ſi donauit loco pio, deciſ. 400. num. 4.

Dona-

Digitized by Google

Donationem non inducunt, nec obligant verba humanitatis, & curialia, deciſ.238. num.3.

Donatio conditionalis conditione ceſſante reſoluitur, & extinguitur, deciſ.653. n.8.

Donationem propter nuptias, quam vxor lucratur per mortem mariti quoad vſumfructum viuente filio ex eodem marito procreato lucratur ipſa vxor, & mater reſpectiuè, etiam quoad proprietatem mortuo filio, ſiue ante tranſitum matris ad ſecunda vota, ſiue etiam poſt deciſ.619. n.1.

Donatio per inſinuationem perficitur, licet ex inſinuatione non inducatur noua donatio, deciſ.123. n.6.

Donatio Iuriſpatronatus fieri non poteſt abſque conſenſu Epiſcopi, ita & taliter, quod non ſufficit conſenſus Vicarij abſque ſpeciali mandato, dec.311. n.1.

Donare, & remunerare poteſt pupillus ob honorem familiæ, nec propterea dicitur læſus ſi tutor id faciat, deciſ.461. n.12.

Donationis inſinuatio ſuppletur per iuramentum, deciſ.665. num.6. præſertim quando inſinuationi fuit renunciatum, n.7.

Donationis inſinuatio facienda eſt in loco donatoris, deciſ.665. num.8.

Donatio facta à parte filio ob cauſam nuptiarum cedit in legitimam, & in illa pater poteſt filium inſtituere, deciſ.453. n.8.

Donatio inter viuos facta pio loco non facilè reuocari poteſt, dec.270. num.3.

Donatio præſumitur ratione coniunctionis, deciſ.587. n.5.

Donationis inſinuationem non eſſe factam ex lectura inſtrumenti colligi poteſt, deciſ.671. n.2.

Donationis inſinuatio fieri poteſt in eodem inſtrumento, & etiam poſt, ex interuallo, & ſeparatim, & ita practicatur, deciſ.671. n.3.

Donatio iuriſpatronatus, & vnio, an de iure æquiparentur, & quando, deciſ.688. n.3.

Donatio iuriſpatronatus ſolo Epiſcopi conſenſu perficitur. Vnio autem requirit etiam conſenſum Capituli, deciſ.688. n.3.

Donare rem emphyteoticam emphyteota non poteſt in præiudicium domini directi, deciſ.694 n.6.

Donatio feudi facta filio cenſetur in peculium profectitium conceſſum, deciſ.703. n.7.

Donatio facta filio non valet, nec morte confirmatur, niſi etiam fuerit inſinuata, deciſ.703. n.8.

Donatio facta ſub conditione ſi donatarius donatori ſuperuixerit mortuo donatario ante donatorem reſoluitur, deciſ.703. n.9.

Donationis obſeruantia donationem probat, deciſ.707. n.2.

Donationis ſolemnitates à Marchiæ conſtitutione requiſitæ non exiguntur in iurepatronatus, ſeu alterius rei ſpiritualis, vel ſpiritualitati annexæ donationi, deciſ.707. n.3.

Donatio iuriſpatronatus facta per patronum alteri compatrono non requirit conſenſum Epiſcopi, deciſ.707. n.4.

Donatio iuriſpatronatus effectuata facit præſumere interuentum conſenſus Epiſcopi, deciſ.707. n.5.

Dos ſubſidiaria taxanda eſt ad meram dotandi neceſſitatem, deciſ.581. num.2.

Dos præſumitur congrua, quando eſt tanta, quantam pater viuens alteri filiæ dedit, deciſ.581. n.3.

Dos vigore ſtatuti excludentis fœminas propter maſculos an, & quando poſſit eſſe minus legitima, deciſ.581. n.4. & 5.

Dos de paragio à ſtatuto conſtituta ad excluſionem fœminæ ab hæreditate paterna propter maſculos qualis, & quanta eſſe debeat, deciſ.581. n.5.

Dotis legatum an ſit conditionale, & an debeatur ſi nuptiæ non ſequantur, deciſ.130. n.12.

Dotis legatum, aut certæ quantitatis in caſu nuptiarum non intelligitur de nuptijs ſpiritualibus ex pluribus coniecturis, de quibus, deciſ.130. n.3. & ſeqq.

Dotis legatum dicitur conditionale, ſi legataria nupſerit, nec debetur niſi ſequutis nuptijs, vel ingreſſa legataria in Monaſterium, & in eo facta profeſſione, deciſ.450. n.1. 2. & 3.

Dotis legatum à legataria cedi non poteſt, nec ad alium tranſmitti, niſi ex cauſa dotis, deciſ.450. n.1. & ſeqq.

Dotis legatum debetur etiam quod legataria ingrediatur Monaſterium, dummodo dos quæratur Monaſterio, aliter ſecus, deciſ.450. num.6.

Dotis lucrum mortuo viro vigore Statuti Vrbis ſpectat ad vxorem quoad vſumfructum ipſa viuente, ea autem mortua ſpectat ad filios, tam quoad proprietatem, quam quoad vſumfructum, deciſ.209. num.2.

Dos præſumitur in bonis ſtabilibus conſignata ab vxore marito, quando maritus dicta bona poſſedit per plures annos ea ſciente, & patiente, & præſertim concurrentibus alijs coniecturis, dec.623. n.4. in fin.

Dotem filiæ à matre conſtitutam fuiſſe de bonis fideicommiſſo ſubiectis qui allegat, probare tenetur, deciſ.651. n.1.

Dotem à matre filiæ conſtitutam fuiſſe de bonis proprijs, quibus coniecturis probetur, deciſ.651. n.2.

Dote conſtituta à matre filiæ de bonis paternis, & maternis, de quibus bonis dos conſtituta cenſeatur, deciſ.651. n.3.

Dotando mater filiam, quando præſumatur illam dotaſſe de bonis proprijs, vel de bonis ipſius filiæ, deciſ.651. n.4. & 5.

Dos propriæ domus data per fratrem ſorori an, & quando videatur data ex propria pecunia, deciſ.85. n.2. & ſeqq.

Dotare filiam pater tenetur, etiam quod filia habeat de proprio, deciſ.66. n.5 Declara, vt n.6.

Dotandi onus tranſit ad hæredes, & ſucceſſores, dec.66. Declara, vt num.7.

Dos à ſtatuto debita mulieri non debet eſſe minus legitima, deciſ.66. num.10.

Dotis non ſolutæ fructus ſolui debent à patre, qui dotem promiſit exiſtente in mora ſolutionis marito, qui onera matrimonij ſuſtinuit, deciſ.471. n.1.

Dotis non ſolutæ fructus vigore Statuti Vrbis debent ſolui ad rationem ſeptem cum dimidio pro quolibet centenario, & alias iuxta conſuetudinem loci, deciſ.471. n.2.

Dotis non ſolutæ fructus non debentur pendente dilatione ad ſoluendum data, deciſ.471. n.4.

Dos habet tacitam hypothecam pro illius reſtitutione in bonis mariti, deciſ.449. n.7.

Dos quando repetitur per vergentiam viri ad inopiam. Talis inopia probatur per notorium, & famam, deciſ.291. n.1. Vbi etiam quod cenſetur probata eadem inopia eo ipſo, quod maritus incipiat re ſua male vti.

Dos collocari debet in tuto marito vergente ad inopiam vnà cum donatione propter nuptias, vt ex eius fructibus ſuſtentetur tam vxor, quàm maritus, quam eorum filij, deciſ.292. n.2. 4. & 5. Vbi quid ſi mulier elegit in aſſignatione dotis modum, quo ipſa dos aſſecuranda erat.

Dos filiæ data, mortuo viro reuertitur ad patrem, & non ad filiam, deciſ.708. n.1.

Dos data filiæ in caſu mortis viri ſtipulata ad patris, & filiæ fauorem, cui reſtituenda ſit, deciſ.708. n.2. verſ. nec valet dicere.

Dos data à patre filiæ ſtante ſtatuto excluſiuo fœminarum propter maſculos videtur libera, & in caſu mortis viri ad filiam reuerti debet, & ad illius hæredes tranſmitti, deciſ.708. Declara, vt n.3.

Dos quando ſuccedat loco legitimæ, deciſ.708. num.3. verſic. quod autem.

Dos data filiæ mortuo viro ſuperſtitibus eiuſdem filiæ filijs, vel filiabus reuertitur ad patrem ſuperuiuentem, ſecus mortua ipſa filia, deciſ.708. n.4.

Dos data filiæ mortuo viro numquid patri reſtituenda vigore Statuti Vrbis, deciſ.708. n.5. & 6.

Dos filiæ promiſſa an reuertatur ad filiam, vel ad patrem quando matrimonium diſſoluitur antequam dies ſolutionis veniat, deciſ.708. num.7.

Dos data à patre, patre mortuo, ad illum reuerti non poteſt, dec.710. n.1. & n.6. Vbi quod iſto caſu dos conſolidatur in muliere, & tranſit ad eius hæredes, & ſucceſſores, & relictis filijs dos ſpectat ad ipſos filios.

Dos data à fratre ex paterna hæreditate efficitur proprium patrimonium mulieris, & de ea ipſa mulier teſtari poterit, deciſ.710. n.1. in fin.

Dotis lucrum acquiſitum à patre, ſeu matre propter mortem coniugis conſeruari debet filijs primi matrimonij, deciſ.638. n.4.

Dubia probare debenti non ſuffragatur, deciſ.561. n.8.

Dubia in Rota diſputantur non in abſtracto, ſed in ſpecie, cum clauſula ad effectum, de quo agitur, deciſ.24. n.1.

Dubia probatio, & non concludens probantem non releuat, deciſ.128. num.7. & deciſ.232. n.9.

Dummodo tempore datæ non ſit alteri ius quæſitum, clauſula intelligenda eſt de iure valido, & conſiderabili, deciſ.572. n.6.

Dummodo centum remaneant pro Rectore, an iſta clauſula adiecta in penſione reſeruata facit eam conditionalem, & quis debeat probare, quod centum remaneant pro Rectore, deciſ.327. num.3. & ſeqq.

Duo teſtes de ſimplici auditu non concurrentibus adminiculis plenè non probant, deciſ.18. n.3.

Duæ negatiouæ faciunt vnam affirmatiuam, deciſ.167. n.37. & dec.639. num.2.

Duo Rei debendi non dicuntur hi, inter quos adeſt diuerſitas cauſæ, & obligationis, deciſ.50. n.5.

Duæ ſententiæ conformes faciunt rem iudicatam inter ciues Romanos, incolas, & diſtrictuales vigore Statuti Vrbis, deciſ.649. n.1. Vbi quod hoc ſtatutum ſeruatur in omnibus Curijs.

Duæ ſententiæ conformes faciunt rem iudicatam vigore Statuti Vrbis etiam inter vniuerſitatem in eius diſtrictu exiſtentem, deciſ.662. num.2.

Duæ ſententiæ conformes faciunt rem iudicatam vigore Statuti Vrbis, quando ſunt validæ, ſecus ſi nullæ, deciſ.662. n.3.

Duo in ſolidum poſſidere non poſſunt, deciſ.24. n.2.

Duo inſtrumenta, quæ habent originem ab eiſdem perſonis, habentur pro vnico inſtrumento, dec.295. n.7.

Duplici onere pro eadem re quis grauari non debet, deciſ.672. num.3. in fine.

Dupliciter Monachorum delicta conſiderantur, aut eorum propria, quia contra regulam, vel vt communia, quia offendunt communem conuerſationem. Primò caſu Abbas contra Monachos procedit. Secundò procedit Epiſcopus, deciſion.15. num.12.

Duplici cauſa diſpenſationes matrimoniales conceduntur, videlicet, propter prolem ſuſceptam, & euitationem ſcandali, deciſ.191. num.8.

Duximus, verbum prolatum à Papa, ſignificat, quod Papa adhibuerit cognitionem in eo, quod aſſerit, deciſ.405. n.2.

Dux Mutinæ conueniri poteſt in ſtatu Eccleſiæ pro bonis ſitis in eodem ſtatu, deciſ.39. num.3.

Eccle-

Digitized by Google

E

ECcleſia Parochialis habet intentionem fundatam ſuper omnibus prouentibus Parochialibus, deciſ.256. num.1.
Eccleſiam eſſe Parochialem probatur per communem reputationem, & per adminiſtrationem Sacramentorum in illa, deciſ. 233. num.3.
Eccleſiarum vnio non præſumitur, ideo probanda per allegantem, deciſ.233. num.5.
Eccleſiarum vnio an, & per quantum tempus præſcribatur, deciſ. 233. num.5.
Eccleſiam eſſe Parochialem probatur ex viſitatione Epiſcopi illam enunciantis, talem eſſe, deciſ.371. num.2.
Eccleſiæ vnius ab alia Cathedrali, ſeu Parochiali Eccleſia diſmembratio ſapit alienationem, & propterea eſt nulla quando fit ſine cauſa, & ſine ſolemnitatibus requiſitis in alienationem rerum eccleſiæ, deciſ.239. num.1. & 5.
Eccleſiæ defenſionem ad Vicarium Epiſcopi, ſeu ad Capitulum ſpectat, quod propterea in præiudicialibus citari debet, deciſ.239. num.6.
Eccleſia diſmembrari non debet propter numeroſitatem populi auctam, deciſ.484. num.1.
Eccleſiam diſmembrandi iuſta cauſa non eſt illa, cui prouideri poteſt, deciſ.484. num.4.
Eccleſiam diſmembrandi iuſta cauſa non eſt anguſtia, & difformitas Eccleſiæ antiquæ, & quod inundationi ſubijciatur, deciſ. 484. num.4.
Eccleſiam diſmembrandi iuſta cauſa, & erigendi nouam Parochiam eſt, quando aliter contingat aliquos Parochianos obire ſine Sacramentis, deciſ.844. num.5.
Eccleſia diſmembrari non poteſt, niſi accedente conſenſu Capituli capitulariter concluſo, & firmato, deciſ.484. num.6.
Eccleſia Matrix, plebana, & baptiſmalis, videtur eſſe vna, & eadem, deciſ.272. num.1.
Eccleſia matrix, quæ ſit, variæ dantur ſignificationes, & ideo intelligi debent ſecundum ſubiectam materiam, deciſ.272. num.2.
Eccleſia Parochialis eſt illa, quæ ab alijs Parochijs eſt diſtincta, & certis limitibus ſeparata, habetque ſuum fontem baptiſmalem, & proprium Rectorem cum titulo collatiuo, qui ſuo, & proprio nomine habet fori pœnitentialis exercitium, & Sacramentorum adminiſtrationem, deciſ.272. num.2.
Eccleſia matrix dicitur illa, quæ habet ſub ſe alias Eccleſias filiales, quæ poſtea fuerint extructæ in dictæ matricis Eccleſiæ adiutorium, deciſ.272.num.3.
Eccleſia poteſt dici matrix etiam larga ſignificatione, deciſ.272. Declara, vt num.4.
Eccleſiæ priuilegijs gaudent hoſpitalia fundata auctoritate Epiſcoporum, & ideo eorum bona non poſſunt alienari ſine ſolemnitatibus requiſitis in alienatione bonorum Eccleſiæ, deciſ.368. num.1.
Eccleſijs priuilegia conceſſa cenſentur etiam conceſſa locis pijs, deciſ. 368.num.1.
Eccleſiæ bona Capitulum arrendare, eorumque fructus exigere, & colligere non poteſt, niſi ratione adminiſtrationis, deciſ. 355. num.6.& 7.
Eccleſia Parochialis quando eſt ſubiecta Monaſterio, aut annexa, vel de eius menſa, non eſt locus concurſui, quia Monaſterium nominat Rectorem, & Epiſcopus confirmat, deciſ.103. num.1.
Eccleſiam eſſe ſubiectam Monaſterio, aut annexam, vel de eius menſa, poteſt probari per ſigna, & argumenta, etiam quod non adſit inſtrumentum vnionis, vel annexionis, deciſ.102. num.2. Vbi ponuntur etiam argumenta, & ſigna dictæ ſubiectionis, & annexionis.
Eccleſia ædificata in territorio alicuius Monaſterij, dicitur ratione dominij ad illud Monaſterium ſpectare, deciſ.102. num.2.& 8.
Eccleſiæ dominium decimarum exactio denotat, ratione cuius decimæ exiguntur, deciſ.102. num.6. & 7.
Eccleſiarum vnio cenſetur facta ſine præiudicio tertij, deciſ. 69. num. 7.
Eccleſia dicitur eſſe in illo territorio, in quo ſoluuntur cenſus eiuſdem Eccleſiæ, deciſ.432. num.3.
Eccleſiæ appellatione venit Capitulum, deciſ.118. num.2.
Eccleſiæ defenſio præſertim in arduis non pertinet ad Epiſcopum ſolum, ſed etiam coniunctim ad Capitulum, deciſ.118. num.2.
Eccleſiæ Cathedralis iura ſunt communia, & communiter tenentur ab Epiſcopo, & Capitulo, deciſ.118. num.1.
Eccleſiæ rei alienatio facta à Prælato ſine conſenſu Capituli eſt ipſo iure inualida, deciſ.128. num.3.
Eccleſiarum Rectores regulariter de iure habent fundatam intentionem in decimis dempta quarta pro Epiſcopo, deciſ.485. Declara, vt num.2.
Eccleſiarum Rectores quanto tempore præſcribatur ius exigendi decimas in præiudicium Epiſcopi, deciſ.485. num.4.
Eccleſiæ Parochiales, & illarum Rectores habent fundatam intentionem ſuper decimis terrarum exiſtentium intra limites Parochiarum, deciſ.128. num.1.
Eccleſijs Parochialibus decimæ noualium debentur, & non collegiatæ, niſi contrarium probetur, deciſ.178 num.2.
Eccleſia quod ſit matrix, quibus ſignis dignoſcatur, dec. 178. n.3.
Eccleſia non dicitur vacare, vbi de ea fuit alius prouiſus, & prouiſionis literæ expeditæ, deciſ. 475. num.11.
Eccleſiæ Cathedralis Capitulum Sede Epiſcopi vacante ſuccedit in iuriſdictionalia ipſius Epiſcopi, ac etiam in iure viſitandi, deciſ. 146 num.2.
Eccleſiæ bonorum alienatio vt valeat, debet alienationis vtilitas eſſe euidens, deciſ.624. num.3.& 4. Vbi etiam quando dicatur euidens vtilitas.
Eccleſiæ bonorum alienatio ſine beneplacito Sedis Apoſtolicæ ſuſtinetur, quando ſolum fuit alienata aliqua Eccleſiæ, terrula, & quando hoc verum ſit, deciſ.624 num.13.
Eccleſiæ Cathedralis quaſi poſſeſſio quando dicatur acquiſita priuatione quo ad aliam Eccleſiam, vt illa non cenſeatur Cathedralis, dec. 285 num.2.
Eccleſia exempta non deſinit eſſe de Diœceſi, deciſ.156. num.6.
Eccleſiæ bona non fuiſſe locata, ſeu alienata in euidentem Eccleſiæ vtilitatem qui dicit, probare tenetur, deciſ.34 num.10.
Eccleſiæ bonorum permutatio regulariter requirit Sedis Apoſtolicæ beneplacitum, deciſ.70.num.1. Declara, vt num.2.
Eccleſiæ bonorum permutatio euidenter Eccleſiæ vtilis non annullatur propter defectum beneplaciti Sedis Apoſtolicæ, deciſ. 70. num.3.
Eccleſia Cathedralis quando indiget reparatione attenditur conſuetudo, cuius expenſis reparari debeat, deciſ.927. n.1.
Eccleſia Cathedralis vbi indiget reparatione attenditur conſuetudo, & ſtatutum, ſeu priuilegium, cuius expenſis reparari debeat, deciſ. 627.num.2.
Eccleſia Cathedralis, vbi indiget reparatione circumſcripto ſtatuto, & priuilegio reparari debet ex proprijs fructibus pro fabrica deſtinatis, ſi verò non adſunt fructus ad fabricam deſtinati, onus reparandi eos ſpectat ad Epiſcopum de quarta ſuorum redituum tam futurorum, quam præteritorum, deciſ.627. num.3.
Eccleſia Cathedralis quando indiget reparatione, ſi quarta pars redituum Epiſcopi non ſufficit ad illius reparationem, contribuere tenentur Canonici, & alij, qui in Eccleſia poſſident beneficia, demum vero & Parochiani, deciſ.627. num.4.
Eccleſiæ bonorum adminiſtratio ſpectat ad Capitulum, & Epiſcopum, non autem ad Beneficiatos, deciſ.183. num.1.
Eccleſiæ omnes tenentur celebrare feſtum ſuæ dedicationis, dec.245. num.4. in fine.
Eccleſia tenetur de iure communi celebrare feſtum ſuæ dedicationis, deciſ.616. num.1.
Eccleſia Cathedralis habet prærogatiuam celebrandi ſuam dedicationem, deciſ.616. num.4.
Eccleſia non debet contribuere ad collectas laicorum etiam impoſitas pro aliqua neceſſitate, niſi Clerus vna cum populo conueniat, & conſentiat, & alias prout, deciſ.72.num.4.
Eccleſia aliqua, & Rectoria vbi conſtat, quod ſit de iurepatronatus præſumitur etiam quod beneficia in dicta Eccleſia exiſtentia ſint eiuſdem iuriſpatronatus, deciſ. 546. num.2.
Eccleſiæ bonorum alienatio facta cum auctoritate Summi Pontificis, & cum iuſta cauſa, & Eccleſiæ vtilitate ſuſtinetur, & valet, deciſ. 577. num.1.
Eccleſiæ bona ſtabilia penitus diruta poſſunt in emphyteuſim perpetuam dari, deciſ.577. num.2. & 3. *Vbi etiam an poſſint locari ad tempus, & pro qua penſione.*
Eccleſiæ domus dirutæ locari, & in emphyteuſim dari poſſunt, & pro qua penſione, deciſ.577. num.3.
Eccleſiæ bona in emphyteuſim data cum pacto, quod ea finita melioramenta cedant vtilitati Eccleſiæ data cenſentur ad ipſius Eccleſiæ vtilitatem, deciſ.577. num.3.
Eccleſiæ bona ſi fuerint alienata abſque expreſſione confinium, & circumſtantiarum ipſorum bonorum alienatio non valet, deciſ.577. Declara, vt num.5.
Eccleſiæ Cathedralis Monachi debent celebrare officium ſecundum Ritum ſuæ regulæ, & iuxta voluntatem Epiſcopi, ſed non poteſt Epiſcopus mutare formam, quam Canonici ſeruare debent, dec. 79. num.4. & 5.
Eccleſiæ diſmembratio facta ſine ſolemnitatibus tanquam nulla, non impedit reſtitutionem in ſpolio, dec.119.n.11.
Eccleſiæ diſmembratio eſt ſpecies alienationis, & requirit omnes ſolemnitates, quæ requiruntur in alienatione bonorum eccleſiæ, dec. 119.num.12.
Eccleſiæ ius, quod in perpetuum eccleſia habet, non poteſt reduci ad tempus ſine ſolemnitatibus requiſitis in alienatione rerum Eccleſiæ, deciſ.280. num.7. Vbi quod amplius iſto caſu requiritur expreſſum Sedis Apoſtolicæ beneplacitum, & num.8. Vbi de eadem materia.
Eccleſiæ Parochialis poſſeſſio probatur ex eo, quod ſacerdos tempore Paſchatis Reſurrectionis diſtribuit ſigna, & bollettinos eorum, qui ſe communicarunt, dec.258. n.1.
Eccleſia non præſumitur Parochialis, & qui eam Parochialem dicit, probare debet, deciſ.258. num.5.
Eccleſia Parochialis non dicitur, quæ non habet diſtinctionem limitum, domorum, & perſonarum, deciſ.258. num.6.
Eccleſia Parochialis dicitur Eccleſiæ matrix, etiamſi aliæ Eccleſiæ habeant curam certarum perſonarum, deciſ.258. num.7. & 8. Vbi de eadem materia.
Eccleſiæ liber an probet dominium rerum Eccleſiaſticarum, quando in ipſius Eccleſiæ libro ſunt deſcriptæ ſolutiones canonum, deciſ.290.
Eccleſia poteſt retinere rem emphyteuticam, ad quam ſucceſſit abſque eo, quod cogatur illam alienare in priuatam perſonam

Digitized by Google

num ex priuilegio Pontificie, deciſ.603. num. 6.

Eccleſiæ Parochialis vnio cum Cathedrali, cenſetur probata per antiquiſſimam donationem, deciſ.626.num.1.

Eccleſiæ vnionem probant plures enunciatiuæ inſtrumentorum, deciſ. 626.num.1.2.

Eccleſiæ vnio probatur per exactionem decimarum factam à Rectore, cui dicitur Eccleſia vnita, deciſ.626.num.3. & num 6. Vbi de hac materia.

Eccleſiæ vnio probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, deciſ.626. num.4.

Eccleſiæ vnio probatur per antiquas collationes, deciſ. 626. num.5.

Eccleſia collegiata non dicitur ſine ſignis, de quibus remiſſiue, deciſ. 226.num.5.

Eccleſia Parochialis, vt dicatur, requiruntur enumerata, deciſ.226. num.6 & ſeqq.

Eccleſiam eſſe collegiatam non probatur per enunciatiua infra centum annum, deciſ.673. num.1.

Eccleſiam eſſe collegiatam numquid probetur per ſententias, deciſ. 673.num.1. verſ nec obſtant ſententiæ.

Eccleſiam eſſe collegiatam non probatur per ſententias non effectuatas, deciſ.673.num.1. in fi.

Eccleſiam eſſe collegiatam debet concludenter probari, deciſ.673. num.2. Vbi etiam an ſufficiant ſigna, & coniecturæ.

Eccleſiam eſſe in Diœceſi alicuius Epiſcopi, coniecturis probatur, deciſ.683.num.4.

Eccleſiarum pluralitas non præſumitur, deciſ.687. num.6.

Eccleſiæ vnio iuriſpatronatus Laicorum requirit non ſolum patronorum conſenſum, ſed etiam Capituli, deciſ.688. n.2. & 3.

Eccleſiæ bonorum locatio, vel conceſſio vltra tempus permiſſum facta valide eſt pro eo tempore, pro quo licite locari, vel in emphyteuſim concedi poſſunt, eo autem tempore tranſacto vitiatur, deciſ.30. num.1.& 2. Contra, num.3.

Eccleſiæ bonorum locatio vltra triennium non valet, quando præſertim non eſt facta pro eodem pretio temporis in locatione præfixi, & diuerſis perſonis, deciſ.30. num.4.

Eccleſiaſticarum rerum alienatio fieri non poteſt, niſi ex cauſa ſufficienti, deciſ.201. num.3. Vbi etiam quod cauſa præſumitur ex beneplacito Sedis Apoſtolicæ.

Eccleſiaſtica bona poſſunt alienari etiam ſine conſenſu Capituli, & illius Congregatione ſtante beneplacito Sedis Apoſtolicæ, deciſ. 201. num.5.& 6.

Eccleſiaſtica bona vbi alienantur numquid valeat obligatio, ſeu hypotheca generalis omnium bonorum Eccleſiæ pro euictione rei alienatæ, deciſ 201.num.7.

Eccleſiaſticum cenſetur iuſpatronatus, quando fuit fundatum à Clerico non habente bona patrimonialia, vel aliunde quæſita, quam ex beneficio, deciſ.615. num.4.

Eccleſiaſticum cenſetur iuſpatronatus, quando eſt reſeruatum ad fauorem Beneficiatorum, etiam quod ſit fundatum de bonis laicalibus, deciſ.615. num.5.

Eccleſiaſticum dicitur iuſpatronatus, & non mixtum, quando in fundatione fuerit dictum, quod ſi Beneficiati intra menſem non præſentauerint, ius præſentandi deuoluatur ad laicos, deciſ. 615. num.6.& 7.

Eccleſiaſtica emphyteuſis non tranſit ad extraneos, quando eſt conceſſa pro filijs, & hæredibus, & deſcendentibus, dec.654.num.3.

Eccleſiaſtica emphyteuſis in dubio non præſumitur hæreditaria, dec. 654. Declara, vt num 4.

Eccleſiaſticæ emphyteuſis quandoque etiam capax eſt hæres extraneus, deciſ 654. num.6.

Eccleſiaſticus Princeps non præſumitur voluiſſe tertio præiudicare, deciſ. 274. num.8.

Eccleſiaſtica bona, quando venduntur, propter euidentem vtilitatem, proceſſus ſuper dicta euidenti vtilitate fieri debet ad inſtantiam Rectoris Eccleſiæ, deciſ.34. num.1.

Eccleſiaſtica bona alienandi finalis cauſa eſt euidens vtilitas Eccleſiæ, deciſ.34.num.5.& 7.

Eccleſiaſtica emphyteuſis, licet de ſui natura alienabilis non ſit, poteſt tamen alienabilis fieri ex ſtatuto Abbatiæ, vel ex Conſtitutione Papæ, deciſ 642.num.2.

Eccleſiaſtica emphyteuſis alienabilis eſt in quemcumque quando data fuit cum clauſula Ad habendum, &c. deciſ.642. n.3.& ſeqq.

Eccleſiaſtica emphyteuſis conceſſa cum clauſa Ad habendum, &c. eſt tranſitoria ad quoſcumque hæredes etiam extraneos, deciſ.642. num.4.

Eccleſiaſtica emphyteuſis eſt alienabilis, & tranſitoria ad quoſcumque hæredes etiam extraneos, quando ita extat conſuetudo, deciſ. 642.num.8.

Eccleſiaſtica emphyteuſis, quando ad hæredes extraneos eſt tranſitoria, dicitur ius hæreditarium, & competit ſolis hæredibus, dec. 642.num 12.

Eccleſiaſticarum rerum conceſſio ad vitam alicuius dicitur alienatio, & ideo in ea requiritur beneplacitum Sedis Apoſtolicæ cum alijs ſolemnitatibus, deciſ.694. num 4.

Eccleſiaſticæ rei emptor regulariter non debet eſſe ſolicitus de verſione pretij, quod ſoluit, in eccleſiæ vtilitatem, deciſ. 681. Declara, vt num 5.

Eccleſiaſtica emphyteuſis, quando tranſit ad manum mortuam, eccleſia directa poteſt cogere ſucceſſorem ad vendendum infra annum, vt redeat in manus priuatorum, deciſ. 603. num.1. & 2. vbi quod hoc habet locum etiam quod emphyteuſis tranſeat non ſolum in aliam eccleſiam, ſed etiam in quemcumque locum pium, vel aliam vniuerſitatem ſæcularem.

Edictorum publicatione crimina detegi poſſunt, deciſ.185. num.10.

Edictum reſtis eſt prohibitorium, & propterea quilibet admittitur in teſtem qui prohibitus à iure non eſt, deciſ.147. num.8.

Effectus poſſeſſionis eſt, ex ea colligere fructus, deciſ.397.num.4.

Effectus egredi non debet terminos ſuæ cauſæ, deciſ.453.num.2.

Electio actiua, & paſſiua Abbatis Generalis libere ſpectat ad totam Congregationem Monachorum S. Benedicti, dec.65. n.4.& 5.

Electio actiue, & paſſiue Abbatis particularis, cuiuſque monaſterij pertinet ad Monachos, ſeu Congregationem illius Monaſterij, de cuius Prælati electione agitur, deciſ.65.num.5.

Electio Abbatis debet eſſe libera, & ab omni coactione, & reſtrictione aliena, deciſ.65.num.6. Vbi etiam, quod non dicitur libera electio illa, quæ eſt reſtricta ad certam perſonam.

Eligi, & inſtitui de iure quiſque poteſt in Abbatem, dummodo ſit idoneus, deciſ.65. num.7.

Eligi ſemper debet ille in Abbatem, qui ceteris eſt melior, ac morum, & vitæ ſanctitate præſtantior, deciſ.65. num.8. Vbi tamen quod valet electio minus digni, ſi electus dignus ſit omiſſo digniore.

Eligendi conſuetudo Abbates Monaſteriorum aliter, quam ius commune diſponat, ſeruanda eſt, deciſ.65. num.11. Declara, vt num.12. & ſeq.

Electus in concurſu ad beneficium ab Ordinario habet præſumptionem pro ſe, niſi clare doceatur de dolo, & irrationabilitate iudicij ordinarij, deciſ.537.num.14.

Eligi poſſunt periti per iudicem ad effectum liquidandi fructus, qui ex bonis ſtabilibus percipiuntur, deciſ.551.num.1.

Eligendi ſucceſſorem facultas alicui à teſtatore data, ſi fuit reſtricta ad tempus mortis, electio antea facta non valet, ſecus ſi fuerit data facultas eligendi non modo tempore mortis, ſed etiam in vita, dec. 323.num.1. Declara, vt num.2. & 3.

Electio ſucceſſoris non poteſt fieri in vita eligentis, quando hæreditatis reſtitutio facienda eſt poſt mortem, deciſ 323.n.3.

Electio ſubſtituti facta ab hærede ex mente teſtatoris, qui iuſſit hæredem ſibi eligere ſubſtitutum poſt eius mortem non valet, ſi electus moriatur ante mortem hæredis, & ſic quando electus tempore mortis eligentis non viuebat, deciſ.563.num.1.

Electionis materia vbi tractatur, ibi dicitur tractari de iure, & intereſſe Eccleſiæ, deciſ.138. num.3.

Eleemoſynarum, & ſimilium adminiſtratio de iure eſt communis Epiſcopo cum Capitulo, deciſ.355. num.5.

Emendatio, & correctio venit etiam in viſitatione, dummodo ſit leuior, & extraiudiciaria, dec.483. num.3.

Emens cenſum de proprijs pecunijs ad fauorem tamen, & vtilitatem alterius acquirit illi, ad cuius fauorem emit, deciſ.445. num.1.& ſeqq. Vbi quid ſi fuerit eiuſdem cenſus diſpoſitio reſeruata alteri tertiæ perſonæ.

Emens vxor nomine proprio vineam, cenſetur emiſſe de pecunijs mariti, vinea tamen ſpectat ad vxorem, & pretium ſpectat ad virum, deciſ.607.num. 2.

Emens rem proprio nomine, cenſetur de ſuis proprijs pecunijs emiſſe, deciſ.607. num.2.

Emens vxor vineam nomine proprio, præſumitur emiſſe de proprijs pecunijs, quando conſtet, quod maritus faſſus fuit, vineam ad vxorem ſpectare, vxorque in ea ſe pro domina gerebat, deciſ.607.num.2. & 5 in fine. Vbi multo magis quando maritus confitetur vineam eſſe emptam de pecunijs mulieris.

Emens vxor vineam nomine proprio, non præſumitur emiſſe de pecunijs mariti, quando illa erat diues, vel induſtrioſa, maritus autem pauper, deciſ.607. num.3.

Emens cenſum nomine alterius acquirit pleno iure dominium illi, cuius nomine emit, deciſ.262. num.1.

Emens maritus cenſum nomine vxoris acquirit ipſi vxori, & non ſibi, deciſ.262. num.2.

Emens maritus cenſum nomine vxoris illum acquirit vxori quando poſt ſtipulationem mariti vxor exegit fructus cenſus, deciſ. 262. num.4.

Emens nomine alterius de propria pecunia, non acquirit ſibi, ſed illi, cuius nomine facta eſt emptio, dec.262. num.7.

Emens ſcienter fideicommiſſarius rem ſubiectam fideicommiſſo conditionali ad ſui fauorem, non cenſetur renunciare fideicommiſſo, ſed eo purificato poteſt ſibi mutare cauſam dominij, & repetere pretium quaſi à ſemetipſo euicerit, deciſ.336. num.2.

Emens fidei commiſſarius ſcienter rem ſubiectam fideicommiſſo ad ſui fauorem ſibi non præiudicat, & ſolutum pretium euincere poteſt, dec.382. num.3.& 5.

Emens ſcienter cenſum impoſitum ſuper re aliena ſtante nullitate cenſus, nec etiam habet actionem ad damna, & intereſſe, deciſ. 678.num.5.

Emens ſcienter rem alienam, de euictione agere non poteſt, deciſ.684. num.5. Vbi tamen, quod datur actio ad reſtitutionem pretij.

Empta res de meis pecunijs, mea non efficitur, dec 26 num.3.

Emptio & venditio ſine pretio conſtitui non poteſt, dec.50. n 9.

Emptionem, & venditionem facit æſtimatio, deciſ. 623. num.2. in fine.

Emptio, & venditio perficitur re, pretio, & conſenſu, deciſ. 552.num.7.

Emptionis, & venditionis contractu reſoluto ceſſat etiam obligatio pretij, quod eſt correſpectiuum ad ipſam emptionem, & ab illa dependet, vt ſine ea non debeatur, & ſi aliquid ſolutum

Digitized by Google

latum ſit, reſtituatur, deciſ. 50. num. 2. & num. 7. & 9.
Emptor, qui promittit ſoluere pretium in aliquam cauſam, tutus eſt, ſi in illam cauſam pretium ſoluit, etiam quod venditor illud eroget in aliam cauſam, dec. 301. Declara, vt num. 10. & ſeqq.
Emptor quando poſſit iure ſoluere poſterioribus creditoribus venditoris, quando anteriores ignorat, deciſ. 301. num. 18. & 20. Vbi de materia dicti emptoris, quando poſſit poſterioribus creditoribus ſoluere, & num. 21. & ſeqq.
Emptor, qui rem emptam alteri vendidit re euicta à ſecundo emptore, non poteſt agere de euictione rei emptæ, niſi conſtito de moleſtijs ſibi illatis à ſecundo emptore, cui res euicta eſt, deciſ. 589. num. 2. Fallit quando dictus emptor in venditione, quam poſtea fecit, reſeruaſſet ſibi ius in re vendita, donec fuerit de pretio ſatisfactus, num. 3.
Emptor de euictione agere non poteſt, quando nullum damnum paſſus eſt, deciſ. 589 num. 3. in fine, & num. 4. & 5. Vbi præſertim quando res euicta emptori reſtituta fuit.
Emptor, qui rem emptam alteri vendidit, quando res, quam vendidit, fuit euicta à ſecundo emptore, poteſt agere de euictione contra primum venditorem, etiam quod non ſit moleſtatus à ſecundo emptore, quando promiſſio de euictione fuit facta non ſolum primo emptori, ſed etiam eius hæredibus, & ſucceſſoribus, deciſ. 589. num. 5.
Emptor non poteſt cogi ad ſoluendum reſiduum pretij, quando venditor non adimpleuit promiſſa pro parte ſua etiam in minimo, & etiam quod agatur ad impediendam obligationem Cameralem, deciſ. 33. num. 1 & 2.
Emptor, qui pro conſequutione rei venditæ aliquid legitime ſoluit, poteſt id totum loco damnorum, & intereſſe repetere à venditore, deciſ. 230. num. 1.
Emptor, de cuius pecunijs venditor extinxit debitum ſuum, ſuccedit in ius illius creditoris, cuius creditum fuit extinctum, dec. 26. num. 1. Declara, vt num. 2. & 3.
Emptor agere poteſt de euictione contra fideiuſſorem, & venditorem etiam non intimatis moleſtijs, quando fecit omnem poſſibilem defenſionem, dec. 630. num. 4.
Emptor non tenetur ſtare venditioni, quando conſtat, rem venditam eſſe fideicommiſſo hypothecatam, dec. 318. num. 2.
Emptor rei Eccleſiaſticæ regulariter non debet eſſe ſolicitus de verſione pretij, quod ſoluit in Eccleſiæ vtilitatem, deciſ. 681. Declara, vt num. 5.
Emptor rei alienæ, vel alteri pignoratæ, ſi pretium venditori ſoluat rei venditæ, dominus habet actionem primo loco contra bona, & ipſis non extantibus in ſubſidium, habet actionem contra pretium, Declara, vt dec. 681. num. 7.
Emphyteuta tenetur deſignare bona, ex quibus ſoluit Canonem, ſufficit tamen illi oſtendere certam quantitatem Canoni proportionatam, & qui maiorem prætendit probare debet, deciſ. 150. num 6.
Emphyteuta non poteſt rem emphyteoticam donare in præiudicium domini directi, dec. 694 num. 6.
Emphytheotica res ſi perijt, an pereat damno emphyteutæ, an vero domini directi, deciſ. 216. num. 3.
Emphyteuticus contractus requirit ſcripturam, dec. 400. num. 10. Vbi etiam quando præſumatur ſcripturam interueniſſe.
Emphyteuticæ rei caducitas incurritur per non ſolutionem Canonis infra biennium, deciſ 400. num. 11.
Emphyteuticæ rei caducitas ſeu deuolutio, vt inducatur per alienationem ſine conſenſu domini, requiritur vt expreſſe ſit facta tamquam de re libera, & pleno iure ad alienante ſpectante, deciſ. 261. num. 6.
Emphyteuticæ rei dominium ad effectum caducitatis, & deuolutionis plene probandum eſt, deciſ. 249. num. 1. & 2. Vbi ſecus, ſi agatur ad alium effectum.
Emphyteuticæ rei dominium probatur per inſtrumentum inueſtituræ, in quo dicitur rem illam eſſe ſub proprietate Monaſterij, etiam in præiudicio ſingulorum ſucceſſorum, dec. 249 n. 3.
Emphyteuticam rem eſſe probatur confeſſione partis in apocha dicentis, ſe vineam tenere in perpetuam emphyteuſim, deciſ. 249. num. 4.
Emphyteutica bona, & fideicommiſſaria, non dicuntur eſſe propria teſtatoris, deciſ. 373. num. 3.
Emphyteutica bona, & fideicommiſſaria, non dicuntur eſſe propria teſtatoris, deciſ. 375. num. 3.
Emphyteuticus contractus requirit ſcripturam, dec 630. num. 6.
Emphyteutica bona veniunt ſub generali hypotheca bonorum, deciſ. 294. num. 5.
Emphyteutica bona non præſumuntur omnia ea, quæ continentur intra fines bonorum in emphyteuſim conceſſorum, deciſ. 409. num. 4.
Emphyteuticæ rei dominium non probatur ex eo, quod quis emerit rem tamquam emphyteuticam, & recognouerit Eccleſiam, ac ſoluerit Laudemium, dec. 150. num. 3.
Emphyteuticæ rei dominium etiam contra tertium tamquam præſcriptum probatur ex ſolutione Canonis per annos triginta, deciſ. 290. num. 4.
Emphyteuticæ rei inueſtitura regulatur ab vltima præcedente inueſtitura, & non ab alijs antiquis præcedentibus, dec 603. n. 4.
Emphyteutica bona præſumuntur eſſe omnia illa, quæ per emphyteutam poſſidentur in loco emphyteuſis, dec. 508. n. 1.
Emphyteutica bona ex pacto, & prouidentia non dicuntur hæreditaria, deciſ. 404. n. 1.
Emphyteuſis conceſſa cum pacto, quod non poſſit transferri in loca, & perſonas prohibitas, quando eueniente caſu dictæ translationis ſaltem æſtimatio debeatur, deciſ. 368. num. 4.
Emphyteuſis conceſſio facta alicui, tamquam de bonis deuolutis, ſi deuoluta non ſunt nihil valet, dec 124. n. 2. in fine.
Emphyteuſis, ſeu feudi inueſtitura facta ad ſecundam, vel tertiam generationem, non comprehendit, niſi deſcendentes, deciſ. 390. num 2.
Emphyteuſi, ſeu feudo conceſſo ad ſecundam, vel tertiam generationem, finita generatione, deuoluitur ad dominum etiam feudatarium durante vtili dominio, dec. 390. num. 2.
Emphyteuſis conceſſio facta ſimpliciter ad tertiam generationem, non comprehendit pronepotes, deciſ. 305. num. 1. Declara, vt num. 2. & 3.
Emphyteuſi finita, infra quot tempus debeat peti à proximioribus illius reinueſtitura, deciſ. 305. num. 5.
Emphyteuſis conceſſa duobus eorum vita durante non redit ad dominum directum per mortem vnius emphyteutæ, ſed pars defuncti accreſcit viuenti, dec. 435. n. 4. & ſeqq.
Emphyteuſis accepta pro ſe, & filijs, non tranſit ad filios naturales, deciſ. 435. num 10.
Emphyteuſim acceptam pro ſe, & alijs, poteſt primus acquirens alienare, etiam in præiudicium eorum, pro quibus accepta fuit, deciſ. 438. num. 1. Vbi præſertim, quando acquiſitio fuit facta titulo oneroſo.
Emphyteuſis eſt tranſitoria in quoſcumque extraneos, quando in inueſtitura adeſt clauſula ad habendum, &c. deciſ. 438. num. 2. Vbi quid ſi clauſula ad habendum, &c. fuerit poſita in exequutiuis, & non in diſpoſitiuis.
Emphyteuſis accepta cum pacto de renouando poſt finitum tempus, quando redeat ad dominum non facta renouatione, deciſ. 438. num. 3.
Emphyteuſis alienatio facta accedente tamen conſenſu dominorum directorum, intelligenda eſt, quatenus talis conſenſus requiratur, & non alias, dec. 438. n. 4.
Emphyteuſis conceſſa pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus, comprehendit etiam legatarios, dec. 261. num. 2.
Emphyteuſis prohibita alienari ſub pœna caducitatis, non cenſetur prohibita legari, vel alias iure reſtitutionis relinqui, deciſ. 261. num. 3.
Emphyteuſis tranſitoria ad extraneos hæredes, poteſt etiam alienari in Eccleſiam, deciſ. 261. num. 7.
Emphyteuſis conceſſa pro filijs, & hæredibus numquid tranſeat ad fœminas, deciſ. 663. num. 18.
Emphyteuſi finita melioramenta poſſunt ex pacto cedere in vtilitatem domini directi, dec. 294. num. 7.
Emphyteuſis conceſſa pro filijs, & hæredibus, non tranſit ad extraneos, deciſ. 287. num. 4.
Emphyteuſis deuoluta poſſeſſio ciuilis, quæ erat penes dominum directum, eſt conſolidata cum naturali, deciſ. 409. Declara, vt num. 7. Vbi etiam an dominus directus propria auctoritate, & abſque vitio ſpolij, poſſit apprehendere poſſeſſionem deuolutæ emphyteuſis.
Emphyteuſis deuolutionem obtinere non poteſt dominus directus, niſi plene, & concludenter directum dominium probet, deciſ. 606. num. 1.
Emphyteuſis dominium debet plene, & concludenter probari ad effectum rei vendicationis, vel deuolutionis, ita quod in iſto caſu non ſufficiunt locationes, ſeu conceſſiones emphyteoticæ, deciſ. 150. num. 1. & 2.
Emphyteuſis an præſumatur eſſe tota illa, quæ reperitur intra confines deſignatos in contractu emphyteutico, dec. 150. num. 5.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica, licet de ſui natura alienabilis non ſit, poteſt tamen alienabilis fieri ex ſtatuto Abbatiæ, vel ex Conſtitutione Papæ, deciſ. 642 num. 2.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica alienabilis eſt in quemcumque, quando data fuit cum clauſula ad habendum, &c. deciſ. 642. num. 3. & ſeqq.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica conceſſa cum clauſula ad habendum, &c. eſt tranſitoria ad quoſcumque hæredes, etiam extraneos, deciſ. 642. num. 4.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica eſt alienabilis, & tranſitoria ad quoſcumque hæredes etiam extraneos, quando ita extat conſuetudo, deciſ. 642. num. 8.
Emphyteutica bona veniunt tamquam hæreditaria ſub inſtitutione hæredis vniuerſalis, quando illa ſunt tranſitoria ad hæredes extraneos, dec. 642. num. 9. & 10. Vbi idem quando emphyteuſis eſt alienabilis.
Emphyteuſis eſt tranſitoria ad extraneos hæredes, quando emphyteutæ conceſſa eſt alienandi licentia, deciſ. 642. num. 11.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica, quando ad hæredes extraneos eſt tranſitoria, dicitur ius hæreditarium, & competit ſolis hæredibus, deciſ. 642. num. 12.
Emphyteuſis conceſſa cum clauſula ad habendum, &c. & pro hæredibus, & ſucceſſoribus, eſt tranſitoria ad extraneos hæredes, deciſ. 280. num. 1.
Emphyteuſis tranſit ad hæredes extraneos, quando eſt conceſſa in perpetuum pro ſe, & hæredibus quibuſcumque, deciſ. 280. n. 2.
Emphyteuticæ rei donatio valet, quando emphyteuſis eſt tranſitoria ad extraneos hæredes, dec. 280. num. 3.
Emphyteuſis tranſitoriæ ad hæredes extraneos cum pacto, quod non poſſit alienari ſine conſenſu domini, ſi dominus requiſitus noluerit

Digitized by Google

rit conſentire, ſoluto ſibi Laudemio, valet alienatio ſine illius conſenſu, & iudex conſenſum ſupplet, deciſ.280. num.4.& 5. Vbi quod ſaltem debetur pretium rei alienatæ.

Emphyteuſis finita per lapſum temporis, & renouationem non rite petitam dominus directus reintegrandus eſt in poſſeſſionem rei emphyteuticæ, ſi denegetur reſtitutio, dec.290. n.10.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica, quando tranſit ad manum mortuam, Eccleſia domina directa poteſt cogere ſucceſſorem ad vendendum infra annum, vt reincidat in manus priuatorum, dec.603. num.1.& 2. Vbi quod hoc habet locum etiam, quod emphyteuſis tranſeat non ſolum in aliam Eccleſiam. ſed etiam in quemcumque locum pium, vel aliam vniuerſitatem ſecularem.

Emphyteuſis tota ſubſtantia pendet ex tenore inueſtituræ, dec.669. num 4. in fine.

Emphyteuſi conceſſa ad nominationem hæredis, ſubſtitutio habet vim nominationis, niſi in inueſtitura contrarium fuerit conuentum, deciſ.709. num 1.

Enunciatiuæ orationes in inſtrumentis repertæ etiam non antiquæ faciunt magnam præſumptionem, dec.371. n.3.

Enunciatiuæ plurium inſtrumentorum habent vim famæ, & probant in antiquis, deciſ.551. num.3.

Enunciatiua oratio in antiquiſſimis, ſi vnica tantum fuerit, non probat, dec.25. num.2.

Enunciatiua vbi per ſe ſola non probat, adminiculis tamen comprobata plene probat, deciſ.25. num.2.

Enunciatiua reperta in literis Papæ obtentis ad ſupplicationem partis, poſſeſſionem non probat, niſi in antiquis, in quibus verba Principis, in quibus fundat ſuam intentionem, probant in omnibus caſibus etiam in præiudicium tertij, dec.25. num.3.

Enunciatiuæ repertæ in pluribus inſtrumentis, etiam non antiquis, faciunt maximam, & vehementem præſumptionem, deciſ.176.num.1. præſertim factæ parte præſente, num.2. Declara, vt n.3.

Enunciatiua verba probant filiationem in aliquo inſtrumento appoſita præſente filio, de cuius filiatione agitur, deciſ.176. num.4.

Enunciatiuæ plures in pluribus inſtrumentis repertæ diuerſis temporibus, & coram diuerſis Notarijs rogatis, filiationem probant, deciſ. 176.num.1.

Enunciatiua verba, quando propter aliud, & quando principaliter emiſſa dicantur, dec.176. num.4.

Enunciatiua verba in inſtrumentis reperta probant concurrentibus adminiculis, dec.176. num 5.

Enunciatiuæ repertæ in pluribus inſtrumentis antiquis vltra centum annos, & inter diuerſas perſonas, habent vim famæ, & probant beneficij qualitatem, dec.163. num.2.

Enunciatiua vnica, quamuis antiqua reperta in inſtrumento non probat, territorium ſpectare ad aliquem, deciſ.160. num.6.

Enunciatiuæ non antiquæ, & prolatæ à perſona intereſſata, non probant, dec.160.num.9.

Enunciatiuæ duæ inuicem contrariæ, quando exiſtunt, vna conquaſſat aliam, dec.160.num 12.

Enunciatiuæ duæ antiquiſſimæ in diuerſis inſtrumentis contentæ, probant iuſpatronatus etiam contra tertium, deciſ. 312. num.6.

Enunciatiua aſſertio Pontificis præſertim in antiquis emanata etiam de facto alieno, plene probat, dec.312.num.18.

Enunciatiuæ antiquæ ſupra centum annos habent vim famæ, deciſ. 472.num 2. & ſi ſint plures in pluribus inſtrumentis habent eandem vim, etiam quod non ſint antiquæ ſupra centum annos, n.2.

Enunciatiuæ factæ in inſtrumento ad præſentiam alicuius maxime probant contra illum, qui fuit præſens, deciſ.472. num.7.

Enunciatiuæ antiquiſſimæ probant communem hominum opinionem, dec 482. num.2.

Enunciatiuæ emanatæ à perſonis ſuſpectis, & ad ſuggeſtionem partis, nihil probant, dec.405. Declara, vt num.2.

Enunciatiuæ etiam emanatæ ad ſuggeſtionem partis probant iunctis adminiculis, dec 405.num.3.

Enunciatiuæ emanatæ à perſonis informatis, quando plures ſunt plene probant, dec.405. num 4.

Enunciatiuæ non probant, quando principaliter quæritur ſuper enunciato, dec.403. Declara, vt num.5.

Enunciatiuæ probant in antiquis, quin habent vim famæ, & fama probat in antiquis, dec.405. n 3.

Enunciatiuæ etiā emanatæ ab intereſſe habentibus, ſi fuerint adminiculatæ, plene probant, dec.75.n.3.

Enunciatiua Papæ antiqua probat Eccleſiam eſſe in vno territorio potius, quam in alio, dec.432. n.2.

Enunciatiuæ recentes, & nouæ non probant, dec.432.n.4.

Enunciatiuæ plures in pluribus inſtrumentis repertæ in antiquis probant contra tertium, ſecus vnica tantum enunciatiua, deciſ.295. num.6.

Enunciati confines in inſtrumento non probant contra tertium, præſertim ſi vnicum ſit inſtrumentum, dec. 295. num.6.

Enunciatiua vnica etiam in antiquis non probat, dec.169. num.2.

Enunciatiua verba prolata per modum cauſæ probant, & obligant, deciſ.70. num.7.

Enunciatiua verba etiam incidenter, & propter aliud emiſſa, inducunt diſpoſitionem fauore piæ cauſæ, dec.70. n 8.

Enunciatiuæ ſimplices abſque cognitione cauſæ, & ſuper his, quæ à poteſtate proferentium non dependent, non præiudicant libertati Eccleſiaſticæ, dec.53. num.7.

Enunciatiuæ antiquæ à diuerſis Notarijs, & in diuerſis inſtrumentis contentæ, habent vim famæ, & probant iuſpatronatus, deciſ.211. num.1. in fine.

Enunciatiuæ plures in antiquis excedentibus metam centum annorum, probant qualitatem beneficij, deciſ.202. num.1.

Enunciatiuæ antiquiſſimæ vltra centum annos probant titulum beneficij, deciſ.91. num.2. Vbi etiam, quod ſufficit eſſe enunciatiuas duorum inſtrumentorum, emanatas à perſonis non ſuſpectis.

Enunciatiuæ iunctis adminiculis ſufficiunt ad plenam probationem, etiam quod emanauerint à perſonis ſuſpectis, deciſ. 91. num.2.

Enunciatiuæ emanatæ à perſonis ſuſpectis quando probent, deciſ. 148 num.3.

Enunciatiua etiam inter eaſdem partes non probat dominium, præſertim ſi vnica fuerit, deciſ.606.num 3.

Enunciatiuæ plures inſtrumentorum probant vnionem Eccleſiæ, dec. 626.num.2.

Enunciatiuæ diuerſorum inſtrumentorum, alijs adminiculis adiuuatæ plene probant, dec.683.num.3.

Epiſcopalia iura præſcribi poſſunt ab inferioribus, dec. 324. num.12. Vbi declaratur quomodo procedat hæc concluſio.

Epiſcopatus diœceſis dicitur continere quicquid eſt intra fines eiuſdem Epiſcopatus, dec.683. n.1. in fi.

Epiſcopum habere iuriſdictionem ordinariam extra diœceſim non præſumitur, dec.358. n.1.

Epiſcoporum deputatio non ſimpliciter facta, & ad certum effectum, non tribuit deputatis Epiſcopia ordinariam iuriſdictionem, deciſ. 358 num.3. in fine.

Epiſcopus quotannis Eccleſias ſuas viſitare tenetur, & de earum ſtatu, & qualitate requirere, dec.233. n.2.

Epiſcopus dicitur habere iuriſdictionem, præſertim in cauſis criminalibus, & matrimonialibus in omnibus locis intra fines ſuæ diœceſis exiſtentibus. Declara, niſi conſtet de contrario priuilegio, per obſeruantiam ſubſequutam, dec.447. n.1. 2.& 3.

Epiſcopus non poteſt reſeruare laicis iuſpatronatus beneficij dotatis de bonis Eccleſiæ matricis, dec.658. n 5.

Epiſcopus in cauſis criminalibus, & in correctione requirere debet conſilium, & præſentiam Capituli, illud tamen ſequi non cogitur, deciſ.9. num.1.

Epiſcopus in criminalibus, & in correctione non ſolum tenetur requirere conſilium, & præſentiam Capituli, ſed etiam tenetur illud ſequi, quando ſumus in ordinarijs, deciſ.9. num.1. & ſeq. Contra, num.3. & ſeqq. In hac contrarietate Rota nihil reſoluit, num.7. & ſeqq.

Epiſcopus non poteſt erigere nouas parochias propter populi numeroſitatem, deciſ.239. num.3.

Epiſcopus poteſt ex pluribus Eccleſijs vnam etiam vltimo loco ædificatam erigere in plebem, deciſ.272. num 5.

Epiſcopus in menſe ſuæ alternatiuæ poteſt prouidere de beneficio eo tempore vacante, deciſ.232. num.1.

Epiſcopus non per ſe ſolus, ſed ſimul cum Capitulo de iure communi habet collationem Canonicatuum, & præbendarum in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſijs, deciſ.232. num.2.

Epiſcopi aſſertioni contra Capitulum maxime ſtandum eſt, quando eſt producta in actis ab eodem Capitulo, deciſ.232. num.7.

Epiſcopi ſubdelegatus non poteſt alium ſubdelegare, cum eius perſonæ induſtria electa eſſet, deciſ.234. num.1.

Epiſcopus quod acceptauerit alternatiuam probatur ex libro alternatiuarum datariæ, deciſ.154. num.2.

Epiſcopus eſt caput in loco Abbatis monachorum Regularium Eccleſiæ Cathedralis, dec.69. num.1.

Epiſcopus exceptis his, quæ concernunt Regularia inſtituta, habet omnimodam iuriſdictionem in monachos Regulares Cathedralis Eccleſiæ, deciſ.69. n.2. & per totam deciſ.

Epiſcopus habet iuriſdictionem etiam in Monachos Regulares Sancti Benedicti, quando eorum Eccleſia eſt Cathedralis, ac etiam quod procedatur in forma iudicij, deciſ.69. num.6. & 7. Vbi quid in Monachos Congregationis Caſſinenſis.

Epiſcopus Illerden. in cauſis criminalibus Canonicorum tenetur procedere cum conſenſu Capituli, deciſ.57. num.3. in fi. & num.4.

Epiſcopus Illerden. quando facit viſitationem generalem ſine ſolemni inquiſitione, ex ſua ordinaria iuriſdictione, non tenetur requirere conſenſum Capituli, deciſ.57. num.2. & 4.

Epiſcopus Illerden. quando vult procedere in forma iudicij, & facere inquiſitionem ſolemnem, vnde ſequi poteſt coercitio, vel pœna, vel mulcta, tenentur tunc requirere conſenſum Capituli, deciſ.57. num.3.

Epiſcopus Illerden. vigore concordiæ factæ cum Capitulo, an poſſit ſuam iuriſdictionem in criminalibus exercere cum ſola præſentia Capituli, an vero etiam Capituli conſenſum requirere debeat, deciſ. 57.num.6. & ſeq.

Epiſcopus abſque conſenſu Capituli habet omnimodam poteſtatem in concernentibus viſitationem vigore Concilij Tridentini, deciſ. 62.num.2.

Epiſcoporum auctoritas debet eſſe præcipua omnium rerum agendarum non obſtantibus conſuetudinibus etiam immemorabilibus, deciſ.62. num.5.

Epiſcopus Illerden. vbi vult facere viſitationem generalem ſine ſolemni inquiſitione, non tenetur adhibere. Conudices, ſecus ſi vult procedere in forma iudicij, vigore concordiæ cum Capitulo initæ, deciſ 168. num.1.

Epiſcopus Illerden. vigore concordiæ initæ cum Capitulo non tene-

tur

Digitized by Google

tur aſſumere Canonicos in conjudices in actu viſitationis, quam facit ex ſua ordinaria iuriſdictione, ſecus quando velut iudicialiter procedere, deciſ.440. n.2 & 3.

Epiſcopus in viſitatione poteſt exigere à Capitulo adminiſtrationem bonorum Eccleſiæ abſque alijs Coniudicibus, deciſ. 440. num. 7.

Epiſcopi ſolius iuramentum non tenet in præiudicium Eccleſiæ, niſi etiam adſit Capituli conſenſus, deciſ. 118. n.3.

Epiſcopus habet Ius reale fundatum ſuper terris decimalibus, ita vt mutatio ſeminis mutare non poteſt obligationem præſtandi decimas maiores, vel alias earum loco ſubrogatas, deciſ.442. num. 1, & num. 3.

Epiſcopus habet ſuas parochias diſtinctas, & conſequenter inter eius limites datam intentionem exigendi decimas, deciſ. 422. num. 2.

Epiſcopus an, & quando habeat fundatam intentionem, & ius in decimis coæquale cum Rectoribus, ita quod ſeminis mutatio non præiudicet, deciſ.520. n.1 & 2.

Epiſcopus in tota ſua diœceſi, tam contra Regulares, quàm ſæculares ſuper omnimoda iuriſdictione habet intentionem fundatam, deciſ.15. num.4. & per tot. & num. 12. & ſeq. Vbi reſpondetur contrarijs.

Epiſcopi munus eſt Monachos ad Sanctam conuerſationem promonere, Abbates, aliaque officia inſtituere, atque extra regulam acta corrigere, deciſ. 15. n.5.

Epiſcopo minor cauſas criminales non agit, deciſ. 15. n. 8.

Epiſcopus de iure communi habet fundatam intentionem priuatiuè quoad Abbatem, & Priorem caſtigandi Monachos Regulares iudicialiter, quando delinquunt extra regulam non ſolum per viam accuſationis, ſed etiam quando per viam inquiſitionis proceditur, deciſ. 17. n.1.

Epiſcopus quando de vno Epiſcopatu transfertur ad alium abſolui debet à Papa à vinculo prioris Eccleſiæ, deciſ.475. n. 2.

Epiſcopus non dicitur verè translatus ad aliam Eccleſiam, niſi poſt adeptam poſſeſſionem, deciſ.475. n.3. Declara, vt n.5. & ſeq. & n.16. & ſeq.

Epiſcopus translatus ad aliam Eccleſiam, vt poſt duos menſes non teneatur reſtituere fructus, quos medio tempore percepit, requiritur translatio valida, & conſenſus, & pacifica poſſeſſio, deciſ.475. n.3.

Epiſcopi beneficia de vna in aliam Eccleſiam translati non vacant, niſi poſt adeptam poſſeſſionem Eccleſiæ, ad quam Epiſcopus transfertur, deciſ.475. n.3.

Declara, vt num. 18. 19. & ſeq.

Epiſcopus quando ob merita ad aliam Eccleſiam transfertur, tunc abſolutio à vinculo prioris Eccleſiæ intelligitur facta ſub conditione, quatenus placuerit translatio, deciſ. 475. n.4.

Declara, vt num. 21.

Epiſcopus vbi fuit translatus ad aliam Eccleſiam de ipſius conſenſu ſtatim dicitur translatus, etiam ante adeptam poſſeſſionem Eccleſiæ, ad quam fuit translatus, deciſ.475. n.5. & n.16. & ſeqq.

Epiſcopus, qui de eius conſenſu fuit à Papa translatus ad aliam Eccleſiam, deſinit eſſe Epiſcopus primæ Eccleſiæ ſtatim, & ſtatim etiam perdit iura primæ Eccleſiæ, deciſion. 475. num. 6. & 17.

Epiſcopus translatus ad aliam Eccleſiam etiam non ob vtilitatem, aut neceſſitatem Eccleſiæ, aut ob merita, ſtatim poſt translationem abſque alio conſenſu perdit iura primæ Eccleſiæ, deciſ.475. n.6. 16. & ſeq.

Epiſcopus quando transfertur ad aliam Eccleſiam pro vtilitate, aut neceſſitate Eccleſiæ, tunc Eccleſia dicitur vacare à die translationis, etiam ſine conſenſu Epiſcopi, deciſ.475. n.7.

Epiſcopus præſumitur habere iuriſdictionem in ſua diœceſi, deciſ. 156. num. 4.

Epiſcopus habet de iure fundatam intentionem ſuper iuriſdictione in omnibus Eccleſijs exiſtentibus in ſua diœceſi, deciſ. 491. num. 1.

Epiſcopus ordinarius eo ipſo, quod exercet iuriſdictionem in vna parte ſuæ diœceſis, videtur conſtitui in quaſi poſſeſſione exercendi dictam iuriſdictionem quoad alias partes, in quibus alter non habet particularem quaſi poſſeſſionem, deciſ. 491. n.6.

Epiſcopi habent vniuerſalem iuriſdictionem in ſua diœceſi, præſertim in cauſis matrimonialibus, criminalibus, in qua manuteneri debent, niſi in contrarium adſit immemorabilis canonizata per tres conformes, deciſ.491. n.21.

Epiſcopi aſſertioni credendum eſt in his, quæ reſpiciunt præiudicium ipſius Epiſcopi, deciſ. 94. n.6.

Epiſcopus de iure communi habet fundatam iuriſdictionem in tota ſua diœceſi, deciſ. 171. n.2.

Epiſcopus pro reparatione Eccleſiæ nunquid poſſit aſſignare fabricæ diſtributiones quotidianas deficientium Canonicorum, & Beneficiatorum, deciſ.627. n.5.

Epiſcopi aſſertioni non eſt dandum, quando tractatur de eius commodo, deciſ. 13. n.4.

Epiſcopo, ſeu Clerico non reſidenti diſtributiones non debentur, dec. 61. n. 2.

Epiſcopus non reſidendo non lucratur diſtributiones etiam de licentia Capituli, quia Capitulum hanc concedendæ licentiæ poteſtatem non habet, deciſ.61. n.3.

Epiſcopus excommunicatus beneficium conferre non poteſt, & talis collatio eſt nulla, & inualida, deciſ.534.

Declara, vt num.3.

Epiſcopus, niſi fuerit declaratus excommunicatus, & pro tali habitus, geſta ab eo ſuſtinentur, etſi verè excommunicatus ſit, dec.534. n.3. & ſeqq. Vbi de materia.

Epiſcopi Vicarius abſente Epiſcopo an poſſit dare licentiam in donatione iuriſpatronatus, deciſ.311. num. 4. Vbi etiam generaliter de materia.

Epiſcopi habent priuatiuè ad Superiores Regulares iuriſdictionem in Monachos ſuæ Eccleſiæ Cathedralis, præterquam in ijs, quæ concernunt regularia inſtituta, deciſ. 121. num. 1. & ſeqq. per tot.

Epiſcopi de iure communi habent priuatiuè iuriſdictionem in Canonicos ſuæ Eccleſiæ Cathedralis, etiam quod non ſit regularis, quando proceditur in forma iudicij, deciſ. 121. n.2.

Epiſcopus non poteſt contra ius commune aliquid diſponere, deciſ.79. num.5.

Epiſcoporum ſtatuta non ligant ſucceſſores, niſi fuerint confirmata à Papa, deciſ.79. n.6.

Epiſcopus non poteſt facere, vt clerici ſæculares in celebrandis officijs ſeparentur à Monachis in ſua Eccleſia Cathedrali, deciſ. 84. num.3.

Epiſcopus diſponere non poteſt contra iuris communis diſpoſitionem, deciſ.84. n.4.

Epiſcopus excommunicatus durante excommunicatione ſacros ordines conferens irregularis factus eſt, deciſ.602. n.2.

Declara, vt num.8.

Epiſcopus acceptans alternatiuam nullum ius de nouo acquirit, ſed ſolum declarat, quod vult vti alternatiua, deciſ.602. n.6.

Epiſcopus interueniens in Capitulo tanquam Canonicus, debet ſedere in loco Canonicorum, & poſt Archidiaconum, deciſ.158. num.2.

Epiſcopus in electione non facit, vt magis idoneus in concurſu ad Parochialem habeat præſumptionem pro ſe, deciſ.40. n.1.

Epiſcoporum collationes de iure præſumuntur rogatæ à Notarijs per tempora regentibus Scribaniam Epiſcopalem, deciſ. 349. num.4.

Epiſcoporum literæ requirunt Epiſcopi ſubſcriptionem, & ſigillum, deciſ.349. n.7.

Epiſcopus non poteſt habere curam particularem vnius Parochiæ, cum illa ſit incompatibilis cum Epiſcopatu, deciſ.258. n.4.

Epiſcopi conſenſus in iurepatronatus ſufficit quod præſtetur poſt illius fundationem, & dotationem, deciſ.680. n.1.

Epiſcopi viſitatio numquid probet Eccleſiam viſitatam eſſe de diœceſi Epiſcopi viſitantis, deciſ.683. n.4.

Equites & Milites Hieroſolymitani ſunt exempti ab omni iuriſdictione, & Superioritate Ordinarij, & aliorum inferiorum, deciſ. 72. n. 5.

Equites, & Milites Hieroſolymitani non tenentur ſoluere collectas impoſitas à Clero, deciſ.72. n.5.

Erronea confeſſio dicitur, quando refert ſe ad aliam ſcripturam, in qua confeſſio non verificatur, deciſ.127. n.10.

Error facti conſenſum excludit, dec.524. n.4.

Error communis excuſat à pœna, dec.356. n.9.

Error Notarij in omittendo non poteſt contractum vitiare, vel partibus obeſſe, deciſ.502. n.10.

Error Notarij in omittendo probatur ex confeſſione partis, deciſ.502. num.15.

Error in translatione penſionis non debet penſionario præiudicare, deciſ.281. n.2.

Error, ſeu falſa demonſtratio non præiudicat vbi alias conſtat de mente concedentis, deciſ. 281. n. 2.

Error probatur ex coniecturis, veriſimilitudine, & alijs facti circumſtantijs, deciſ.281. n.2.

Error ſcribentis præſertim in numero, ſeu abaco parti nocere non debet, deciſ.281. n.4.

Error iuris nocet in præſcriptione quadragenaria, dec.208. n.6.

Error non præſumitur in ſolutionibus, in quibus homines ſolent eſſe cauti, deciſ.400. n 8. in fin.

Error in nomine non vitiat, quando conſtat de corpore, deciſ.687. num.5.

Eſſentiæ identitas, vbi conſtat diuerſitas nominis, non attenditur, deciſ. 506. n.3.

Eſſe non dicitur, quod non reperitur, dec.167. n.42.

Etiam, dictio pluries repetita auget, & implicat in materia ſtricta, & odioſa, deciſ 51. n.8.

Etiam, dictio eſt extenſiua, dec.367. n.2.

Et, copula ſtat ampliatiuè vltra ſpecificata, deciſ.33. n.6.

Et copulæ natura eſt, copulata coniungere cum ſuis qualitatibus, deciſ.519. n.3.

Et copula eſt ampliatiua præcedentium, dec.41. n.4.

Et copula, quando ſumus in gratia alteri præiudiciali ſumi debet qualificatiuè, non autem extenſiuè, dec.596. n.4.

Et cætera, clauſula in mandato procuræ appoſita non poteſt extendi niſi ea, quæ ſunt de natura actus, vel ea, quæ ſunt cœpta exprimi, non autem ea, quorum ſaltem principium non eſt expreſſum, & de materia, dec.492. n.4.

Et copula requirit vtriuſque copulati concurſum, dec.694. n.2.

Et copula copulat, & coniungit, non autem conſtituit Capitulum ſeparatum, dec.709. n.7.

Euictione agi non poteſt contra venditorem, cui prius lis intimata non fuit, dec.589. n.6. & n.7. Vbi quid ſi venditor fuit præſens euictioni.

Euictionis actione agere non poteſt, qui venditori moleſtias non intimauit, deciſ.564. n.5.

Eui-

Digitized by Google

Euictionis promiſſio intelligitur non ſolum de ſorte principali, ſed etiam de damnis, & intereſſe, decis.170.n.1.
Euictionis actio vbi non datur, datur tamen reſtitutio pretij, dec.525. num.8.
Euictionis actio non habet locum in venditione rei ſpiritualis, dec.684. n.5. Vbi ampliatur, quod nec datur pro recuperatione pretij.
Declara, vt dicto n.5.
Euidens vtilitas Eccleſiæ expreſſa in confirmatione Apoſtolica iuxta ſtylum Curiæ debet in primis iuſtificari, alias confirmatio nihil operatur, dec.431. n.6.
Exactio decimarum denotat dominium Eccleſiæ, cuius ratione decimæ exiguntur, dec. 102. n.3. & n.6. & 7.
Exigere gabellas eſt munus mere perſonale, dec.663. n.7.
Examinatus ante adeptionem Abbatiæ præſumitur ſufficiens, etiam quod neſciuerit reſpondere nonnullis interrogatorijs ſibi factis, dec. 234. n. 9.
Exceptio de iure tertij non admittitur in exequutiuis ad impediendam exequutionem, dec.620. n.3.
Exceptio ſimulationis non impedit exequutionem Cameralis obligationis, dec.610. n.6.
Exceptio melioramentorum non impedit exequutionem, quando de melioramentis non conſtat in actis, dec.610. n.3.
Exceptio firmat regulam in caſibus expreſſè non exceptuatis, dec.69. num.4.
Exceptionem ſuam excipiens probare debet contra eum, qui habet intentionem fundatam, dec.509. n.1.
Exceptio, quæ alias de iure admitti non debet, admittitur tamen quando in continenti probatur, decis.526. n.8. & 9. Vbi quando in continenti probata cenſeatur, & n.12.
Exceptio an, & quando dicatur requirere altiorem indaginem, decis. 526. n. 12.
Exceptio non numeratæ pecuniæ poteſt ſolum opponi aduerſus ceſſionem, quando ceſſio eſt facta mala fide, & animo vexandi debitorem, ſecus quando creditum ceſſum eſt indubitatum, decis. 303. n.10. & 12.
Exceptio requirens altiorem indaginem non impedit immiſſionem in poſſeſſionem ex l. fin. C. de edict. Diu. Adriani tollen. decis. 36. num.1.
Exceptio criminis, quæ non priuat ipſo iure non admittitur in iudicio ſpolij, decis.8.
Declara, vt num.3. 4. & ſeqq.
Exceptio non implementi retardat exequutionem obligationis Cameralis, dec.428. n.7.
Exceptio eſt de regula, & regulam declarat, dec.144. n.6.
Exceptiones requirentes altiorem indaginem non impediunt immiſſionem in poſſeſſionem ex Saluiano interdicto, dec.559. n.3.
Exceptio, quæ pendet à fideicommiſſis tanquam requirens altiorem indaginem, non admittitur ad impediendum immiſſionem ex Saluiano interdicto, dec.559. n.7. Fallit niſi hæc fideicommiſſi exceptio in continenti probetur, num.8. Vbi etiam declaratur, quando hæc exceptio dicatur in continenti probata, & n.9.
Exceptio non requirit altiorem indaginem ex replicatione, quam facit actor, decis.559. n.9.
Exceptio firmat regulam in caſibus non exceptuatis, decis.51. n.10.
Exceptionibus contrarijs vti poteſt reus conuentus, decis.78.
Declara, vt n.3.
Exceptio fideicommiſſi non impedit immiſſionem legatarijs ex Saluiano interdicto, tanquam requirens altiorem indaginem, dec.387. num.3.
Exceptio illegitimitatis, quando impediat immiſſionem ex Saluiano interdicto, decis.387. n.4. & 5.
Exceptio illiquida non impedit reſtitutionem certam, & indubitatam, decis.594. n.3.
Exceptio de iure tertij dari non poteſt ſine conſenſu tertij, decis. 390. num.4.
Exceptio non implementi agentem repellit, decis.21. n.3.
Exceptio iuris tertij poteſt opponi, quando in totum eſt excluſiua iuris agentis, decis.438. n.3.
Exceptio iuris tertij dari poteſt, quando in totum eſt excluſiua iuris agentis, decis.73. n.4.
Exceptio periurij non obſtat petenti reuocationem attentatorum, decis.637. n.6.
Exceptio ſimulationis non impedit immiſſionem ex c. redintegranda, vel ex veili Saluiano interdicto, decis.307. n.14.
Exceptio non adimplementi militat etiam in ſocietate, decis. 493. num.2.
Exceptio non implementi non operatur, quando id, quod impleri debebat, non fuit adimpletum ex aliquo caſu fortuito, decis. 493. num.1.
Exceptio non adimplementi non poteſt opponi ab illis, qui poſt non adimplementum ſoluerunt non adimplemento non obſtante, decis. 577. n.10.
Exceptio iuris tertij, tertio non opponente, non competit, vbi non eſt excluſiua ipſo iure iuris agentis, dec.665. n.11.
Exceptio firmat regulam in omnibus alijs caſibus non exceptuatis, decis.189. n.2.
Exceptio firmat regulam in omnibus alijs caſibus non exceptuatis, decis.189. n.2.
Exceptio dominij, etiam in continenti probata, non admittitur aduerſus agentem ſpolio, dec.409. num.5. Vbi ampliatur etiam, quod talis exceptio eſſet notoria.
Exceptio ſpolij repellit ſolum eos, qui tenebantur interdicto vnde vi, vel vi bonorum raptorum, decis.139. num.1.
Exceptio ſpolij obſtat in quocunque iudicio, & cauſa, ac etiam ſuper alia re, decis.139. n.5.
Exceptio ſpolij facta à tertio non repellit ab agendo eum, qui non ſpoliauit, licet ſpoliatio facta fuerit à procuratore, decis.139. n.6.
Exceptio non adimplementi repellit agentem à iudicio, decis. 162. num.3.
Exceptio excuſſionis non datur in obligatione camerali, decis.674. num.5.
Exceptiones reſpicientes petitorium non impediunt manutentionem, decis.685. n.5.
Exceſſiua exequutio in modico in totum eſt nulla propter illius indiuiduitatem, decis.359. n.8.
Exceſſus facultatis, ſeu licentiæ alienandi res Eccleſiaſticas probari debet per fundantem ſe in eo, decis.34. n.4.
Excipiens debet clarè, & concludenter probare ſuam exceptionem, decis.24. n.3.
Excipi non poteſt de iure tertij, niſi ipſo tertio volente, decis.265. num.3.
Excipiens exceptionem ſuam probare debet contra eum, qui habet intentionem fundatam, dec.509. n.1.
Excipiens in exceptione dicitur actor, decis.415. n.11. & 12. Vbi propterea quod ad fauorem rei excipientis fieri poteſt adiudicatoria.
Excipiens dicitur actor in exceptione propoſita, illamque propterea probare tenetur, dec.303. n.14. in fin.
Excluſionis cauſa ceſſante, ceſſat excluſio, decis.463. n. 11.
Excluſi à teſtatore cenſentur, qui in teſtamento vocati non ſunt, dec. 542. n.1. & 2.
Excommunicationis pœna non ſolet apponi in edictis factis in viſitatione, dec.483. n.4.
Excommunicare Monachos poteſt Abbas reſpectu tantum fori pœnitentialis, non autem contentioſi, dec.15. n.13.
Excommunicationis inſordeſcentia non cenſetur probata ex ſola perſeuerantia in excommunicatione, niſi etiam ſit probatus induratus animus in contemptum clauium, dec.132. n.7.
Excommunicationis inſordeſcentia non procedit in eo, qui petijt, & obtinuit abſolutionem etiam nulliter, dec.132. n.7.
Excommunicationis ſententia ſine citatione perſonali eſt nulla, decis. 90. n.1. Vbi amplius quod non ſufficit ſola ſcientia præſumpta citationis, Contra, num.2. Diſtingue, & declara, vt n.4. Quod ſcilicet ſufficiat ſcientia citationis certæ, & indubitata, licet citatio non fuerit perſonalis.
Excommunicatus Epiſcopus beneficium conferre non poteſt, & talis collatio eſt nulla, & inualida, dec.534. Declara, vt n.3.
Excommunicatus niſi fuerit Epiſcopus declaratus, & pro tali habitus, geſta ab eo ſuſtinentur, etſi vere excommunicatus ſit, decis. 534. n.3. & ſeqq. Vbi de materia.
Excommunicatio, quæ incurritur ex Bulla Cœnæ Domini, notoria eſt, nec propterea declaratione indiget, dec.534. n.4.
Excommunicatio non priuat ab exercitio ordinis, vel officij, donec fuerit declaratus, dec.534. n. 3. & ſeqq. Vbi de materia.
Excommunicatio in vim declaratoriæ ob non paritionem mandato Rotæ inhabilitat declaratum in futurum, non autem in præteritum, decis.534. n.10.
Excommunicatus incapax eſt cuiuſcunque gratiæ, & reſcripti, decis. 602. n. 1.
Excommunicatus Epiſcopus durante excommunicatione ſacros ordines conferens irregularis factus eſt, decis.602. n. 2.
Declara, vt num. 8.
Excommunicatus non prohibetur conferre beneficia, nec priuatur exercitio iuriſdictionis, antequam fuerit declaratus, decis. 602. num.5.
Excommunicatus poteſt facere declarationem ſuæ voluntatis, decis. 602. n. 6.
Excommunicatio eſt quædam pœna, quæ inhabilitat perſonas ad actus publicos, decis.693. n. 3. in fin.
Excommunicatus de ſtylo Rotæ ad cautelam abſoluitur ab Auditore abſque eo, quod abſolutus remittatur ad ordinarium excommunicantem, decis.699. n. 1.
Excuſſionis exceptio non datur in obligatione Camerali, decis. 674. num. 5.
Exemplatio inſtrumenti nimis propere, & feſtinanter facta numquid reddatur ſuſpecta, decis.422. n. 2. & 12.
Exemplatio inſtrumenti, & tranſumptum factum per Senatum, ſeu auctoritate Principis valet etiam non adhibito Notario, decis.422. num.3.
Exemplum inſtrumenti non probat, etiam quod datum ſit ab eodem Notario, qui inſtrumentum rogauit, dec.135. n.9.
Exemplatum inſtrumentum à Notario ſucceſſore in officio Archiuiſtæ dicitur eſſe in forma probante, dec.707. n.1.
Exemptio decimarum antiquarum facta à Papa non dicitur ſubreptitia ex eo, quod in ea non fuerit facta mentio Archiepiſcopi, ſeu Capituli, ad quos dictæ decimæ pertinebant. Præſumitur enim Papa ſcire dictas decimas ſic antiquo tempore exactas ad aliquos ſpectare, aut ex priuilegio, aut ex donatione, aut præſcriptione, decis. 48. num. 1.
Exemptionis materia de ſui natura præiudicialis eſt, & ideò Papa, veriſimiliter in conceſſione illius potuit cogitare de tertij præiudicio, decis.48. n.3.
Exemptio decimarum noualium à Papa alicui conceſſa dicitur ſubreptitia, ſi in ea non eſt facta mentio eorum, qui dictas decimas exigebant, & in exactionis quaſi poſſeſſione erant, decis.48. n.4. & 5.
Aut-

Digitized by Google

Amplia, vt num 6. 8. & 10. Vbi declaratur, quænam ſint decimæ nouales.
Exemptio decimarum à Papa conceſſa dicitur ſubreptitia in pluribus caſibus quando non eſt in ea facta mentio eorum, ad quos dictæ decimæ pertinebant, deciſ.48. n.8. & n.11. & ſeqq.
Exemptio à decimis non extenditur ad decimas, quæ de iure ſpeciali poſſidentur per aliquos, niſi facta mentione poſſeſſionis eorum, deciſ.48. Declara, vt num. 9.
Exemptionis priuilegium non facit, vt loca exempta ſint extra diœceſim, deciſ.324. n.3.
Exemptus locus an, & quando conſtituat Territorium per ſe diuerſum, deciſ.324. n.3. & ſeqq. & n.7. & ſeq.
Exemptio à diœceſi, licet ſufficiat titulus putatiuus, & inualidus, vt præſcribatur, iſte tamen titulus debeat eſſe iuſto errore cauſatus, deciſ. 324. n.8. Vbi etiam quando titulus putatiuus dicatur iuſto errore cauſatus.
Exempti Monachi vbi delinquunt extra locum exemptum poſſunt ab ordinarijs non obſtante exemptione caſtigari, deciſ.15. n.3.
Exemptio decimarum ſola immemorabili præſcriptione non inducitur ſine Apoſtolico priuilegio, vel priuilegij fama, deciſ. 474. num.3. & 4.
Exemptio perſonarum non facit locum exemptum, deciſ. 156. num.6.
Exempta Eccleſia non deſinit eſſe de diœceſi, deciſ.156. n.6.
Exemptio à iuriſdictione Epiſcopi allegata ab Abbate in neceſſarium antecedens præſupponit Abbatiam exiſtere in diœceſi Epiſcopi, deciſ.491. n.1.
Exemptionis priuilegium à iuriſdictione Epiſcopi numquid valeat in præiudicium ſucceſſorum, deciſ.491. n. 4.
Exemptionis priuilegium à iuriſdictione Epiſcopi non ſuffragatur, niſi probetur quaſi poſſeſſio exemptionis, deciſ.491. num. 4. 5. & 7. Vbi præſertim ad effectum impediendi manutenſionem, & n.9.
Exemptionis à iuriſdictione alicuius poſſeſſionem non dicitur habere ſubditus ex eo ſolo, quod non appareat ſuperiorem in illum exercuiſſe iuriſdictionem, niſi probetur, quod venerit caſus exercendi, & volens exercere fuerit repulſus, & repulſioni acquieuerit, vel alias habuerit ſe pro ſpoliato, deciſ.491. n.8. & 10.
Exequutionem non impedit exceptio melioramentorum, quando de melioramentis non conſtat in actis, deciſ.610. n. 3.
Exequutio exceſſiua in modico in totum eſt nulla propter illius indiuiduitatem, deciſ.359. n.8.
Exequutionem rei iudicatæ, de qua notoriè conſtat in actis, non impedit reſtitutio in integrum, deciſ.595. n.3. & 4.
Exequutionem ſententiæ petens, illam approbare videtur, deciſ.134. num.1.
Exequutio vltimæ ſententiæ ſpectat ad iudicem, qui illam protulit, deciſ.537. n.6.
Exequutio obligationis in forma Cameræ danda eſt contra illum, qui iuxta illius formam ſe obligauit aliquod facere, vel dare, deciſ. 415. n. 3.
Exequutio trium conformium in facto principali an fieri poſſit, quando in vna ſententia adeſt aliquod grauamen, quod non erat in alijs, deciſ.93. n.2.
Exequutionem rei iudicatæ impedit reſtitutio in integrum, etiam quod fuerit conceſſa poſt factam exequutionem, ſi exequutio nulliter facta fuit, deciſ.111. n. 3.
Exequutio obligationis Cameralis retardari non poteſt, deciſ. 545. num.1.
Exequutio Breuis, & literarum Apoſtolicarum de capiendo poſſeſſionem beneficij non impeditur per exceptionem iuriſpatronatus, niſi clarè, & notoriè probetur ex fundatione, vel dotatione, ſiue ex multiplicatis, & continuatis donationibus, dec.381. n.1.
Exequutionem ſententiæ tertius impedire non poteſt, quando in continenti non docet de iure ſuo, dec.604 n.3.
Exequutio in parte nulla, eſt nulla in totum, deciſ.135. n.9.
Exequutioni præſcriptum cenſetur ſpatio triginta annorum, dec.689. num.5.
Exequendum eſt inſtrumentum publicum cum Camerali obligatione, deciſ.620. n.1.
Exequutiuum mandatum dari non poteſt ad quid incertum, deciſ.689. num.4.
Exequutiuæ clauſulæ præcedentem diſpoſitionem non immutant, deciſ.708. n.2.
Exequutiuæ procedi non poteſt alio exiſtente in poſſeſſione, qui propterea dicitur legitimus contradictor, deciſ.711. n.1. & 2. Vbi declaratur hæc concluſio.
Exequutorialibus ſententiæ declaratoriæ parere nolentes iuxta ſtylum Rotæ, parere coguntur cum aggrauatorijs, deciſ.657. n.1.
Exequutor ante præſentationem literarum procedere non poteſt, deciſ. 166. n. 11.
Exequutores in teſtamento relicti nullo alio dato hærede loco hæredum vniuerſalium habentur, dec.444. n.2.
Exequutores teſtamenti poſſunt bona hæreditaria dare in ſolutum creditoribus, etiam non citato hærede, dec.446. n. 3.
Exequutor non debet procedere ad exequutionem, non facta legitima liquidatione per iudicem competentem ſuper qualitate bonorum, in qua datur immiſſio, deciſ.365. n.3.
Exequutor mixtus dicitur ille, qui eſt deputatus in forma dignum, nec poteſt aliquem ſua poſſeſſione priuari, niſi ipſo citato, dec.516. num.3.
Exequutor, ſeu iudex habet præſumptionem pro ſe, quod ritè proceſſerit, deciſ.293. num.6.
Exequutor mixtus tenetur aſſumere partem iudicis, quando eſt datus cum clauſula vocatis vocandis, dec.225. n. 3.
Exequutores plures quando ſunt dati, ſecundus adiri non poteſt, non data negligentia primi, deciſ.273. n.1.
Exequutor negligens dicitur, qui ſine cauſa exequutionem differt, deciſ.273. n.1. & 2.
Exequutor quando in aliqua parte grauat, grauatus debet ab eo appellare, deciſ.273. n.2.
Exhæredationis cauſa, ſequuta reconciliatione filij cum patre, dicitur ſublata, deciſ.29. n.1.
Exhæredatio filij ſine iuſta cauſa reddit teſtamentum paternum nullum, dec.568. n.2. Vbi hoc ampliatur, etiam quod filius exhæredatus ex teſtamento patris aliquod legatum, vel commodum conſequatur.
Exhæredatus agnoſcens legatum à patre relictum, an, & quando cenſeatur exhæredationi conſentire, deciſ.535. n.10.
Exhibere librum, vulgo dictum Copia di lettere, mercator non tenetur, niſi illius probata exiſtentia penes ipſum plenè, & concludenter, non autem per præſumptiones, deciſ.259. n.1.
Exhibere alteri libros quis non tenetur, niſi probata exiſtentia penes eum plenè, & concludenter, ac etiam de tempore motæ litis, deciſ. 259. n.6. Vbi etiam quod iſto caſu non præſumitur, de præterito in præſens.
Exhibere Reo libros tenetur actor de æquitate Canonica, & iuxta obſeruantiam Rotæ ad coadiuuandas eius probationes ſummariè docto de eiuſdem Rei intereſſe, deciſ.250. n.1.
Exiſtentia filiarum fœminarum excludit ſubſtitutum ſub conditione, deciſ.316. n.3.
Exorbitans non dicitur conſtitutio, quando reducit nos ad ius commune, deciſ.41. n.18.
Exorbitans ſtatutum à iure communi non extenditur ex identitate, vel maioritate rationis, deciſ 497. n.2.
Expeditio literarum Apoſtolicarum, extenſio conſenſus non fit ad ſubſtantiam gratiæ, ſed ad probationem, deciſ.356 n. 12.
Expenſarum reſeruatio in fine litis, quando fieri debeat propter paupertatem litigantis, deciſ.573. n.3. & 4.
Expenſæ, ſeu melioramenta, quando dicantur neceſſaria, & ad publicam vtilitatem facta, deciſ.7. n.1. & per tot. dec.
Expenſas, & melioramenta faciens in re aliena, illa non repetit, dec.7. num.8.
Expenſas litis ſoluere tenetur is, qui ſe temere liti obtulit, deciſ.370. num.9.
Expenſæ factæ in partibus poſſunt etiam taxari in Rota, deciſ.68. num.3.
Expenſarum litis liquidatio admittit probationem, qualis haberi poteſt, deciſ.283. n.1. Declara, vt n.3.
Expenſarum condemnatio fieri debet ſecundum, quod conſuetum eſt, deciſ.283. n.1.
Expenſarum taxatio, quando dicatur exceſſiua, dec.283. n.2. 3. & ſeq. Vbi etiam quomodo probetur exceſſus.
Expreſſum dicitur, quod ſub ratione comprehenditur, deciſ. 10. num.3.
Expreſſum quod eſt à teſtatore, debet præualere tacitæ, & præſumptæ eius voluntati, deciſ.453. n.11.
Extenſio non eſt facienda in materia ſtricta, & alteri præiudiciali, deciſ.60. n.3.
Extenſio de vno caſu ad alium fieri non poteſt, deciſ.460. n.8.
Extenſio de vno caſu ad alium non datur in prouenientibus ex priuilegio Principis, deciſ.524 n.2.
Extenſio datur ex identitate rationis ſcriptæ in conſtitutione, dec.537. num.12. in fin.
Extenſio datur ex identitate rationis, quando illius ratio eſt tantum vnica, quæ propterea habetur pro expreſſa, dec.537. n.13.
Extenſio de caſu expreſſo ad caſum ſimilem non expreſſum in conſtitutione conceditur, deciſ.537. n.16.
Extenſio à paritate, vel maioritate rationis non datur de caſu ad caſum in his, quæ veniunt ex diſpenſatione Apoſtolica, dec.497. n.2.
Extenſio ex maioritate rationis non dicitur fieri in ſtatuto, ſed potius comprehenſio, dec.104. n.1.
Extenſio conſenſus, & literarum Apoſtolicarum expeditio non fit ad ſubſtantiam gratiæ, ſed ad probationem, dec.356. n.12.
Extendi non debet ſtatutum correctorium iuris communis, deciſ.661. num.4.
Extincto cenſu fructus non debentur, dec.60. n.2.
Extinctus non dicitur cenſus, niſi ſequatur realis reſtitutio pecuniarum, deciſ.60. n.3.
Extinctus non dicitur cenſus permutationem Dominorum, ſed tranſit cum onere ſuo ad quoſcunque poſſeſſores, deciſ.60. n 4.
Extraiudicialis confeſſio non probatur per vnicum teſtem, deciſ. 108. num.5.
Extraiudicialis confeſſio de æquitate Canonica, & ſecundum magis communem opinionem, plenè probat contra confitentem, dec.558. num.11.
Extraiudicialis confeſſio adminiculata plenè probat, dec.158. n.12.
Extraiudicialis informatio vbi ſufficit, tunc non eſt neceſſe de ea conficere ſcripturam, aut Notarium rogari, ſed ſat eſt, eam præſumptionibus probari, deciſ.434. n.2.
Extraiudicialis fides ſi eſt veriſimilis de facto proprio, & adminiculata fidem facit, deciſ.122. n.7.
Extrinſeca ſolemnitas præſumitur in extraiudicialibus, deciſ. 434. num.12.

Factum

Digitized by Google

F

FActum defuncti impugnare hæres non poteſt, deciſ.265. n.3.
Vbi quod hoc habet locum in quocunque ſucceſſore.
Factum iudicis procedentis ad inſtantiam partis, cenſetur factum ipſius partis, deciſ.184.
Declara, vt num.12.
Facti narratiua ſufficit, quod de facto iuſtificetur, deciſ.410. n.4.
Facti error conſenſum excludit, deciſ.524. n.4.
Factum principalis videtur nocere etiam fideiuſſori, deciſ. 299. num.7.
Factum quando eſt aliquid præſumitur potius legitimè, quam illegitimè factum, præſertim ad excluſionem delicti, deciſ. 434. num.5.
Factum præſumitur, quod fieri conſueuit, deciſ.457. n.3.
Facta magis declarant voluntatem, quam verba, deciſ.582. n.7.
Facere velle quis non præſumitur id, quod facere non poteſt, deciſ. 364. num.3.
Facultas transferendi non dicitur ſubreptitia ex eo, quod in gratia non fuerit facta mentio beneficium eſſe de iurepatronatus laicorum, quando de hoc in reſeruatione penſionis facta fuit mentio, dec.505. num.4.
Facultas eligendi ſucceſſorem alicui à teſtatore data, ſi fuit reſtricta ad tempus mortis, electio antea facta non valet, ſecus ſi fuerit data facultas eligendi non modo tempore mortis, ſed etiam in vita, deciſ. 323. num.1. Declara, vt num.2. & 3.
Facultatis exceſſus, ſeu licentiæ alienandi res Eccleſiaſticas probari debet per fundantem ſe in eo, deciſ.34. n.4.
Facultatem legitimandi, quod Campegij habeant, eſt notiſſimum, deciſ.387. n.6.
Facultas legitimandi Campegiorum numquid extendatur ad filios illuſtrium Comitum, & Baronum, deciſ.387. n.7.
Facultas legitimandi quandoque à Principe datur, vt legitimati ſuccedant etiam contra voluntatem teſtatoris, deciſ.388. n.4.
Facultas libera data adminiſtratori diſponendi de fructibus rerum adminiſtratarum non ſuffragatur, quando adminiſtrator tali facultate vſus non fuit, nec dicitur, quod vſus fuerit per inſtitutionem hæredis, deciſ.377. num.2.
Facultas teſtandi etiam ampliſſima numquam intelligitur data à Principe, vt pater poſſit filium legitima priuare, niſi hoc expreſſæ dixerit, deciſ.653. n.6.
Facultatem prohibendi habens non poteſt illam tam conceſſam reuocare ſine legitima cauſa, deciſ.565. n.2. & 3.
Facultatem addendi qui habet, non poteſt in totum mutare præcedentem ſtatum, ſed iuxta illum continuare, deciſ.79. n.5.
Vbi idem de habente poteſtatem minuendi.
Facultate conceſſa minuendi, non cenſetur conceſſa facultas tollendi in totum, deciſ.79. n.5.
Facultatem minuendi habens non poteſt in totum tollere, deciſ. 84. num.7.
Facultatiua conceſſio facta Domino alicuius prædij numquid obliget ſingularem ſucceſſorem concedentis, deciſ.199. n.13.
Falcidia, & Trebellianica cenſentur prohibitæ eo ipſo, quod teſtator integram ſuam hæreditatem ad alium peruenire mandat, deciſ.453. num.3.
Falſitatem committens in actis cauſam amittat, deciſ.588. n.5.
Falſitas committitur etiam in antidata, deciſ.588. n.5.
Falſitas non dicitur commiſſa in actis per ſubreptionem ſcripturarum in iudicio productarum, deciſ.588. n.5.
Falſa demonſtratio, ſeu error non præiudicat, vbi alias conſtat de mente concedentis, deciſ.281. n.2.
Falſitas vt euitetur, omnis interpretatio facienda eſt, deciſ. 607. num.4.
Falſitas debet non per coniecturas, ſed per probationes per neceſſe, & concludenter probari, quando inſtrumentum arguitur de falſo, deciſ.422. n.5.
Falſitas ſigilli præſumitur ex coniecturis, de quibus in deciſione 422. num.8.
Falſitas ſcripturæ præſumitur commiſſa ab eo, penes quem ſcriptura permanſit, deciſ.422. n.9.
Falſi ſuſpicio in ciuilibus habetur pro falſitate, ſi ea conſtat in vitio viſibili, alias ſecus, deciſ.422. n.15.
Falſitatis ſuſpiciones tolluntur per contrarias coniecturas, & præſumptiones, deciſ.422. n.15.
Falſitas ceſſat quando veritas ex alio inſtrumento apparet, deciſ.665. num.5.
Fama, & publica vox probat quaſi poſſeſſionem conferendi beneficia, deciſ.232. n.6.
Fama de facili falli, & fallere poteſt, & ſæpè fallax, & mendax eſt, deciſ.182. n.5.
Fama nullam facit probationem, niſi ſit conſtans, perpetua generalis, & vniuerſalis apud omnes, ſine varietate, & contrarietate, habetque originem ex probabilibus cauſis, deciſ.182. n.5. 6. & 8.
Fama in antiquis tantum probat quantum nihil in contrarium adeſt, ex quo illa debilitetur, deciſ. 182. n.7.
Fama publica probat quem eſſe Protonotarium, deciſ.407. n.4.
Fama, & publica vox probat puritatem ſanguinis, & nobilitatem, deciſ.494. n.4.

Fama in antiquis plenè probat, deciſ.75. n.1.
Fama cenſetur probata ex pluribus enunciatiuis emanatis in diuerſis inſtrumentis antiquis diuerſarum perſonarum, & diuerſorum Notariorum, deciſ.75. n.2.
Fama, quæ ortum habuit à perſonis intereſſatis nihil probat, dec.186. num.6.
Fama mala probat in antiquis, in quibus veritas aliter haberi non poteſt, deciſ.167. n.23.
Famæ probatio non admittitur, niſi fuerit perpetua, conſtans, illæſa apud omnes, nec allegationibus contrarijs debilitata, & conquaſſata, deciſ.167. n.24. & ſeqq.
Fama eſt vana vox populi, & non attendenda, deciſ.167. n.29.
Fama probatur per duos teſtes, deciſ.167. n.49.
Famam murmuratio producit, quæ ſufficit ad probandum concubinarum, deciſ.444. n.4.
Fama priuilegij ad hoc, vt ſuffragetur laico in exactione decimarum, ſufficit, quod ſit quadragenaria, & quod teſtes ſuper ea deponentes ſint habiles, etiam quod non ſint omni exceptione maiores, deciſ.702. n.2.
Fama cenſetur probata per teſtes dicentes ita publicè dici audiuiſſe, etiam quod non ſpecificent eos, à quibus audiuerunt, deciſ. 702. num.5.
Familiæ, ſeu poſterorum appellatione fœminæ non comprehenduntur in materia differenti, deciſ.663. n.19.
Familiam patris aut lineam filius ſequitur, non autem matris, deciſ. 417. n.3.
Familia originaria non ſolum venit appellatione totius domus, & progeniei, ſed etiam aggregata, deciſ.697. n.5. & 6. verſ. & hæc quidem, & verſic. ad idem.
Familiæ appellatione in teſtamento, quando plures ſunt familiæ euſdem cognominis cenſetur vocata familia, de qua teſtator nominatus eſt, deciſ.697. Declara, vt n.6.
Familia aggregata dicitur eſſe de ſtirpe, & ſanguine illius familiæ, cui aggregata eſt, deciſ.697. n.7.
Familiarum nobilitas multum probatur ex antiquis habitationibus, deciſ.372. n.4. & ſeq.
Familiarium, & continuorum commenſalium reſeruatio beneficiorum non habet locum, niſi verificata familiaritate, & continua commenſalitate, deciſ.43. n.4.
Familiares, & continui commenſales Papæ Cubicularij honoris non dicuntur, & ideò non inducunt beneficiorum reſeruationem, deciſ. 43. n.4. & 6.
Familiares Papæ ex priuilegio comprehenduntur ſub regula reſeruatoria, deciſ.43. n.5.
Familiares, & commenſales Papæ dicuntur Cubicularij non honoris, ſed electi per Conſtitutionem Papæ, & comprehenduntur in regula reſeruatoria, deciſ.43. n.8. Declara, vt n.9.
Familiares, & commenſales Papæ numquid dicantur Prælati habentes partem in palatio, ad effectum, vt comprehendantur in regula reſeruatoria, deciſ.43. n.7.
Familiaritas plenè, & concludenter probanda eſt, quando agitur ad excludendum prouiſum ab Ordinario, licet ad alium effectum leuiores ſufficiant probationes, deciſ.584. n.1.
Familiaris de præterito præſumitur etiam familiaris in futurum, niſi probetur contrarium, deciſ.584. n.2. & n.7.
Familiaritas ceſſat vbicunque familiaris fuit licentiatus, & dimiſſus, deciſ.584. n.2. & 3.
Familiaris vt quis dicatur, requiritur & mens, & dens, & ſic qui non habet victum non dicitur familiaris, dec.584. n.3.
Familiaris ad hoc, vt quis dicatur, neceſſe eſt, vt fuerit deſtinatus ad aliquod certum ſeruitium, dec.584. n.3.
Familiaritatis diſſolutio probatur per teſtes, & quomodo iſti teſtes deponere debeant, dec.584. n.5.
Familiaritas probatur ex libris, in quibus ſunt deſcripti familiares alicuius domini, dec.584. n.6.
Declara, vt num.9. & n.11.
Familiaris poteſt eſſe quis, licet non comedat in tinello, vtputa, quia recipit portionem in pecunia, vel eam habeat extra domum, deciſ. 584. n.9.
Familiaritas Cardinalis cenſentur probata per aſſertionem eiuſdem Cardinalis, dec.645. n.3.
Familiaritas probata tempore reſeruationis penſionis præſumitur durare, niſi contrarium probetur, deciſ.645. n.4.
Famulus teſtis pro ſuo domino admittitur, quando tempore depoſitionis non erat amplius famulus, deciſ.147. n.4.
Famuli teſtes alicuius Illuſtriſſimæ perſonæ admittuntur, præſertim ad teſtificandum de his, quæ dom. facta ſunt, dec.147. n.25.
Fauori ſuo quiſque renunciare poteſt, dec.265. n.3.
Fauori ſuo quiſque renunciare non præſumitur, & omnis alia interpretatio ſumenda eſt potius, quam renunciationis prædictæ, deciſ.232. n.12.
Fauorabile ſtatutum ſeruandum eſt, etiam quod non conſtet illud eſſe in vſu, deciſ.51. n.12.
Feſtum ſuæ dedicationis omnes Eccleſiæ celebrare tenentur, deciſ.245. n.4. in fine, & deciſ.616. n.1.
Feſtum dedicationis quaſi poſſeſſio celebrandi priuatiuè quoad aliam Eccleſiam quomodo probari debeat per teſtes, deciſ.616. num.5.
Feſti dedicationis Eccleſiæ celebratio iuxta conſuetudinem fieri debet, deciſ.616. n.2.
Feudum non tranſit ad fœminas, donec ſupereſt maſculus, deciſ.155. num.5.

Feudo vbi quis ſemel exclusus eſt ſemper excluſus reputatur, dec. 155. num. 4. & 5.

Feudum vbi iam tranſit ad fœminam propter defectum maſculorum numquid ſuperueniens maſculus fœminam à feudo auferat, dec. 155. n. 6. & 7.

Feudum, quod ad fœminas defertur in defectum maſculorum, ſi ſemel fuit acquiſitum ab vna fœmina non debetur alijs fœminis ſi maſculi ſuperueniant, deciſ. 155. n. 8. & 9.

Feudi poſſeſſio non datur ſucceſſori niſi duobus probatis; Nempè Prima. Inueſtitura dicti feudi, & eius qualitatis, vt ad actorem ſit tranſmiſſibilis. Secundò. Quod actor deſcendat à primo acquirente per gradus diſtinctos, & ſeparatos, deciſ. 127. n. 2.

Vbi quod hoc ampliatur, vt procedat etiam in feudo antiquo, ac etiamſi per mille manus ambulauerit.

Feudorum ſucceſſio, vt habeat locum primus ſtipes ſemper attenditur, deciſ. 127. nu. 3. & 4. Vbi quod hoc procedit tam in feudis ex pacto, & prouidentia quam in feudis mixtis, & n. 5. & ſeqq.

Vbi quod in feudis accipitur pro ſtipite non ille, qui feudum acquiſiuit.

Feudi inueſtitura prima ſemper attendenda eſt, deciſ. 127. num. 2. & num. 9.

Vbi quod quando non inuenitur prima inueſtitura attenditur ſecunda, quæ præſumitur facta ſecundum tenorem primæ, & ibi etiam quis debeat probare primam inueſtituram non inueniri.

Feudi inueſtitura ſemper præſumitur facta tanquam neceſſaria, deciſ. 127. n. 9.

Feudum in dubio præſumitur rectum, & proprium, & ex pacto, & prouidentia, deciſ. 127. n. 11.

Vbi tamen quod hæc præſumptio non ſufficit ad obtinendum.

Feudum de ſui natura non tranſit ad extraneos, neque ad fœminas, nec poteſt diuidi, niſi in inueſtitura aliud fuerit conuentum, deciſ. 415. n. 5.

Feudum conceſſum pro ſe, & filijs, alijſque deſcendentibus maſculis legitimis, & naturalibus ſeu legitimatis, non tranſit ad legitimatos vigore Bullæ Pij V. contra illegitimos, deciſ. 41. n. 1. & ſeqq. & per tot. deciſ.

Feudum, quod tranſit ad legitimatos filios, dicitur feudum ex pacto, & prouidentia, deciſ. 41. n. 3.

Feuda de iure communi non tranſeunt ad illegitimos etiam legitimatos, deciſ. 41. n. 4.

Feudi inueſtitura, ſeu emphyteuſis facta ad ſecundam, vel tertiam generationem, non comprehendit, niſi deſcendentes, deciſ. 390. num. 2.

Feudo conceſſo, ſeu emphyteuſi ad ſecundam, vel tertiam generationem, finita generatione, deuoluitur ad dominum etiam feudatarium durante vtili dominio, deciſ. 390. n. 2.

Feudi ſucceſſione ſunt etiam capaces fœminæ, quando in inueſtitura fuit data facultas inſeruiendi per alium, deciſ. 663.

Declara, vt num. 13.

Feudum in Regno Neapolitano emptum à patre computandum eſt in legitimam filij, deciſ. 703. num. 1.

Amplia etiam in feudo ex pacto, & prouidentia, num. 2.

Amplia etiam ſi feudum eſſet dignitatis, de primogenitis tantum debetur, num. 3.

Feudum emptum de pecunijs patris, etiamſi eſſet ex pacto, & prouidentia, poteſt pater vni ex filijs prælegare, deciſ. 703. n. 4.

Feudum emptum à patre de proprijs pecunijs, poteſt ab eodem patre alienari in præiudicium filiorum, deciſ. 703. n. 5.

Feudum emptum à patre de proprijs pecunijs reputatur peculium profectitium, deciſ. 703. n. 5. verſ. Vnde neceſſariò.

Feudi donatio facta filio cenſetur in peculium profectitium conceſſum, deciſ. 703. n. 7.

Fictio in caſu ficto operatur idem, quod veritas in caſu verò, deciſ. 319. num. 3.

Fictionum & præſumptionum concurſus admittitur quando vna venit in conſequentiam alterius, deciſ. 319. n. 5.

Fictio non habet locum in caſu Regis, deciſ. 88. n. 3.

Fictio in caſu ficto operatur idem, quod veritas in caſu verò, deciſ. 266. num. 8.

Fictio poteſt à Papa ſtatui, vt habeatur pro veritate, deciſ. 456.

Declara, vt num. 13.

Fictio à lege numquam ſuperuacua inducitur, deciſ. 27. n. 5.

Fictio eſt remedium ſubſidiarium, deciſ. 27. n. 5.

Fictio non poteſt plus operari, quam ipſa veritas, deciſ. 104. n. 3.

Fictio non debet operari vltra ſuum caſum, deciſ. 85. n. 2.

Fideicommiſſaria bona vbi ad vnam lineam peruenerunt numquam alias tranſeunt in aliam, deciſ. 510. Declara, vt n. 5.

Fideicommiſſaria dicitur ſubſtitutio, & non vulgaris, quando fideicommiſſum fuit inſtitutum de re certa, & per verba communia, deciſ. 143. n. 3.

Fideicommiſſaria bona alienari poſſunt per hæredem grauatum pendente conditione fideicommiſſi, niſi etiam adſit expreſſa alienationis prohibitio, deciſ. 318. n. 2.

Fideicommiſſaria cenſetur ſubſtitutio quando teſtator digreſſus eſt ad plures ſubſtitutionum gradus, & quia voluit bona ſua in agnatione conſeruari, deciſ. 320. n. 18. & 19.

Vbi declaratur quando teſtator dicatur digreſſus ad plures gradus, & num. 20. & 21. Vbi etiam quando teſtator dicatur habuiſſe reſpectum, vt bona remaneant in agnatione, & num. 22. & ſeq.

Vbi an dicatur habita ratio conſeruationis bonorum in agnatione quando in ſubſtitutione ſunt admiſſæ etiam fœminæ.

Fideicommiſſaria bona poſſunt alienari, ſi alienatio non excedit quartam Trebellianicam, deciſ. 152. num 7.

Vbi ampliat, hoc procedere etiam in fideicommiſſo vniuerſali, & puro, ac etiam non expectata purificatione fideicommiſſi, num. 3. & ſeqq. & num. 11.

Vbi etiam ampliatur hoc procedere, nedum in filijs primi gradus grauatis, ſed etiam in hæredibus extraneis.

Fideicommiſſaria bona alienari poſſunt à grauato vſque ad quartam Trebellianicam ſibi debitam, quando ſine fraude facta eſt, ſecus ſi cum fraude, deciſ. 152. n. 10.

Fideicommiſſaria bona, prohibita alienari poſſunt ex cauſa dotis alienari, deciſ. 439. n. 1.

Fideicommiſſaria ſubſtitutio operatur, vt in ea quilibet per ſe grauatus cenſeatur, deciſ. 145. n. 3.

Quod præſertim procedit, quando non ſupereſt perſona magis dilecta à teſtatore, quæ ex illius mente ſubſtitutos excludat, n. 4.

Fideicommiſſaria ſubſtitutio continetur in ſubſtitutione compendioſa, deciſ. 49. n. 1.

Fideicommiſſaria ſubſtitutio cenſetur facta à teſtatore, quando ſunt vocati deſcendentes ſub nomine collectiuo, & ſub verbis denotantibus tractum temporis in infinitum; Et tanto magis, quando ſubſtitutio fit ad effectum conſeruandi bona in familia, deciſ. 49. n. 1. 2. & 3.

Fideicommiſſaria bona alienari poſſunt nedum pro dote, ſed etiam pro augmento dotis debito, ſiue ex pacto, ſiue ex ſtatuto, deciſ. 209. num 2.

Fideicommiſſaria bona ſemel alienata pro aſſignatione lucri dotalis non reuertentur amplius ad fideicommiſſarios mortua muliere, cui fuerunt aſſignata, deciſ. 290. n. 3. & 4.

Fideicommiſſaria poſſunt alienari ex cauſa dotis, quando legitima filiæ non ſufficit pro dote, niſi haberet aliunde, vnde ſi dotaret, deciſ. 66. num. 3. & 4.

Vnde quod qui dicit mulierem habere aliunde ſe dotare valeat, debet probare, & n. 6. Vbi de eadem materia.

Fideicommiſſaria bona non poſſunt alienari ex cauſa dotis, quando fructus bonorum fideicommiſſariorum ſufficiunt pro dote, deciſ. 66. num. 9.

Fideicommiſſaria bona, quod fuerunt teſtatoris fideicommittentis tempore facti fideicommiſſi quomodo probetur, deciſ. 220. n. 3.

Fideicommiſſaria reciproca ſubſtitutio non extenditur ad nepotes, deciſ. 100. n. 1.

Fideicommiſſaria ſubſtitutio iuncta cum iure accreſcendi numquid tranſmittatur cum ipſo accreſcendi iure, deciſ. 100. n. 6.

Fideicommiſſario agenti remedio, l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen. ſufficit probare poſſeſſionem tempore mortis hæredis grauati, deciſ. 237. n. 1.

Fideicommiſſario contra tertium poſſeſſorem competit remedium, l. fin. C. de edict. D. Adr. tollen. deciſ. 237. n. 1.

Fideicommiſſarius ſcienter emens rem ſubiectam fideicommiſſo conditionali ad ſui fauorem non cenſetur renunciare fideicommiſſo, ſed eo purificato poteſt ſibi mutare cauſam dominij, & repetere pretium quaſi à ſemetipſo euicerit, deciſ. 336. n. 2.

Fideicommiſſarius ſcienter emens rem ſubiectam fideicommiſſo ad ſui fauorem ſibi non præiudicat, & ſolutum pretium euincere poteſt, deciſ. 382. n. 3. & 5.

Fideicommiſſarius immittendus eſt in poſſeſſionem rerum fideicommiſſo ſubiectarum, ex l. fin. Cod. de edict. Diu. Adrian. tollen. probata ſolum poſſeſſione fideicommittentis tempore mortis, etiam non probato dominio, deciſ. 131. n. 1.

Fideicommiſſarius ad hoc, vt dicatur legitimus contradictor ad effectum impediendi immiſſionem ex interdicto quorum bonorum, aut quorum legatorum, quæ requirantur, deciſ. 115. num. 2. 10. & ſeq.

Fideicommiſſarij poſſeſſio capta propria auctoritate, & non de manu hæredis dicitur vitioſa, deciſ. 115. n. 3. Vbi ampliatur etiam quod reſtitutio fideicommiſſi fiat ipſo iure.

Fideicommiſſarius non poteſt propria auctoritate capere res fideicommiſſo ſubiectas, etiam hæreditate iacente, deciſ. 115. n. 3.

Fideicommiſſarius quando in teſtamento dicatur à teſtatore habuiſſe auctoritatem capiendi fideicommiſſum propria auctoritate, deciſ. 115. n. 17.

Fideicommiſſario dicenti in hæreditate fuiſſe alia bona mobilia, quam ea, quæ ſibi ab hærede grauato reſtituta ſunt, probandi onus incumbit, deciſ. 267. n. 3.

Fideicommiſſum in quo vocatur primogenitus, primogenitus ille vocatus ſuccedit in totam hæreditatem, excluſis primogenitis poſtea naſcituris ex alijs fœminis, deciſ. 566. n. 1.

Fideicommiſſum dicitur onus, deciſ. 35. n. 6.

Fideicommiſſum perpetuum inducitur, quando teſtator ordinauit, vt bona ſua remaneant in familia, deciſ. 35. n. 13. & 14.

Fideicommiſſum non extenditur de vna perſona ad aliam, etiam ex veriſimili mente teſtatoris, deciſ. 35. n. 19.

Fideicommiſſum cenſetur inductum ex prohibitione alienationis, quia voluit teſtator bona perpetuo remanere in familia, dec. 143. n. 1. & 2.

Vbi quid ſi non eſt appoſita dictio perpetuo.

Fideicommiſſum vbi eſt conſtitutum in re certa, conditio adiecta in prima ſubſtitutione cenſetur etiam repetita in ſecunda, deciſ. 143. num. 3.

Fideicommiſſum dicitur reale, quando verba teſtatoris ſunt directa in rem, & non in perſonam, afficitque omnes perſonas, & quoſcumque poſſeſſores, deciſ. 143. n. 4.

Fideicommiſſum factum per nomen deſcendentes, quod eſt collectiuum, comprehendit de ſui natura omnes deſcendentes in infinitum,

ſi pro-

Digitized by Google

ſi propterea in perpetuum ordine ſucceſſiuo vocati cenſentur, deciſ. 143. n.5. & 10. Vbi reſpondetur contrarijs.
Fideicommiſſum in quo vocantur maſculi, cenſetur excludere fœminas, deciſ. 143. n.4.
Fideicommiſſum cenſetur inductum perpetuum inter omnes deſcendentes maſculos, quando teſtator voluit bona alienari prohibita eſſe ſubiecta fideicommiſſo, nedum in caſu alienationis, ſed etiam mortis, deciſ. 143. n.9.
Fideicommiſſum quibus verbis cenſeatur perpetuo inductum per prohibitionem alienationis bonorum, vt ipſa bona remaneant in familia, deciſ. 143. n.13.
Fideicommiſſo conditionali non purificato in dubio renunciatum non cenſetur, deciſ. 382. n.4.
Fideicommiſſo facta renunciatio ad hoc, vt valeat, oportet, quod renuncians ſciuerit, & viderit verba fideicommiſſi, & quod in renunciatione exprimantur verba illa, viſis &c. deciſ. 382. n.4.
Fideicommiſſi grauamen elicitur etiam ex coniecturis, deciſ. 319. num.2.
Fideicommiſſum dicitur purificatum eueniente caſu in fideicommiſſo expreſſo, deciſ. 436. n.1.
Fideicommiſſum ad fauorem familiæ, vel deſcendentium de iure admittit proximiorem grauato, deciſ. 116. Declara, vt num.8.
Fideicommiſſum, vt habeat locum, & vt purificatum dicatur, an attendendum ſit tempus facti teſtamenti, an verò purificatæ conditionis, deciſ. 116. n.9.
Fideicommiſſum fieri poteſt in vno teſtamento per relationem ad aliud teſtamentum, deciſ. 36. n.1.
Fideicommiſſum tacitè inducitur, quando teſtator habuit reſpectum ad conſeruandam agnationem, deciſ. 105. n.7.
Fideicommiſſum factum alicui, ſi deceſſerit ſine filijs, expirat, & decedente cum filijs. Declara, vt deciſ. 181. n.4.
Fideicommiſſum dicitur perpetuum, quando teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis, vt puta ſi poſt deſcendentes vocauit tranſuerſales, deciſ. 181. n.5.
Fideicommiſſum inducitur ex coniecturis, de quibus ſtatur arbitrio iudicis, deciſ. 266. num.3. & 4. Vbi ampliatur hæc concluſio, vt procedat etiam quoad portionem patrui, ſeu alterius cohæredis, & num.19. Vbi quod iſtæ coniecturæ non ſeparatim, ſed inſimul iunctæ conſiderari debent.
Fideicommiſſum inducitur ex coniecturis etiam in extraneis, licet hoc caſu grauiores requirantur coniecturæ, deciſ. 266. n.6.
Fideicommiſſi perpetuitas colligitur, quando teſtator vocauit extraneos, qui tamen ipſius cognomen, & inſignia aſſumere debeant, deciſ. 266. n.13. & n.16.
Fideicommiſſum dicitur vniuerſale quando filij ſunt ſubſtituti in omnibus bonis, deciſ. 67. n.3. Vbi propterea quod non reſtringitur per prohibitionem alienationis certorum bonorum.
Fideicommiſſi exceptio non impedit immiſſionem legatarij ex Saluiano interdicto, requirens altiorem indaginem, deciſ. 387. n.3.
Fideicommiſſo non cenſetur renunciatum per ceſſionem, & renunciationem attentatorum, deciſ. 264. n.8.
Fideicommiſſum collatum in mortem hæredis cenſetur conditionale, & ideò ante hæredis mortem non tranſmittitur, deciſ. 263. num.4.
Fideicommiſſum fieri poteſt etiam in contractibus, deciſ. 21. n.2.
Fideicommiſſum perpetuum inductum dicitur inter omnes deſcendentes de agnatione ordine ſucceſſiuo, quando teſtator declarauit velle bona ſua in perpetuum deuenire ad proximiores deſcendentes de ſua Caſata, & agnatione, deciſ. 193. num.2. Vbi præſertim, quod hoc procedit, quando teſtator direxit verba non in perſonas, ſed in rem, num.2.
Fideicommiſſum in perpetuum cenſetur inductum, quando teſtator ad illud vocauit proximiores de Caſata, & agnatione, per nomen collectiuum deſcendentes, deciſ. 193. n.3.
Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, quando deſcendentes ſunt vocati à teſtatore cum qualitate maſculinitatis, deciſ. 193. num.4.
Fideicommiſſum abſolutum, & perpetuum cenſetur à teſtatore inductum, quando in eo vſus eſt dictione omnino, & in perpetuum, deciſ. 193. num.5.
Fideicommiſſum perpetuum, & abſolutum cenſetur inductum à teſtatore, quando nulla præcedente prohibitione alienationis poſt factas ſubſtitutiones adiecit clauſulam, quoniam voluit bona ſua, &c. deuenire ad proximiores deſcendentes maſculos legitimos, & naturales de Caſata, & agnatione ipſius teſtatoris, & continuò penes eos permanere, deciſ. 193. n.6. & ſeqq. Vbi benè declaratur an, & quando per iſtam clauſulam quoniam voluit, &c. inducatur fideicommiſſum, & ſtet diſpoſitiuè.
Fideicommiſſum, ſeu ſubſtitutio facta hæredi ſi ſine filijs deceſſerit, expirat hærede mortuo cum filijs, & ſic deficiente conditione, deciſ. 193. Declara, vt n.14.
Fideicommiſſo facto fauore maſculorum, & agnationis, cum excluſione fœminarum, & extraneorum, omnes deſcendentes de familia veniunt admittendi, deciſ. 282. n.3.
Fideicommiſſum, ſeu ſubſtitutio alicui facta, ſi ſine filijs deceſſerit, expirat, & non habet locum deficiente conditione, & ſic quando ille cum filijs deceſſit, licet poſtea ille filius obierit, dec. 486. n.1. Declara, vt num.2.
Fideicommiſſum, ſeu ſubſtitutio hæredi facta ſi ſine filijs deceſſerit, an expiret eo mortuo cum filijs, ſi filij poſtea obierint, quando teſtator in teſtamento habuit rationem conſeruandæ agnationis, deciſ. 486. n.3. & ſeq.

Fideicommiſſum, ſeu ſubſtitutio, in quo ſunt vocati proximiores de cippo, an extinguatur eo ipſo, quod deuenit ad aliquem proximiorem de dicto cippo, an vero cenſeatur perpetuum de vno in alium de eodem cippo proximiorem, deciſ. 486. n.5.
Fideicommiſſi, & ſubſtitutionis conditione ſi ſine liberis deceſſerit deficiente, ceteræ omnes ſubſequentes conditiones expirant, deciſ. 486. num.7.
Fideicommiſſum, ſeu ſubſtitutio numquid tacitè inducatur ex eo, quod teſtator diſpoſuiſſet ſi interrogatus fuiſſet, deciſ. 486. num.28.
Fideicommiſſum abſolutum, & perpetuum cenſetur factum à teſtatore, quando filijs vocatis, & inſtitutis teſtator eos ſubſtituerit altero decedente quandocumque ſine filijs, &c. deciſ. 300. n.1.
Fideicommiſſum perpetuum inductum cenſetur, & non vulgaris tantum ſubſtitutio, quando ſunt vocati deſcendentes teſtatoris, deciſ. 300. num.3.
Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, & non vulgaris ſubſtitutio, quando teſtator dixit, quod eius hæres hæreditatem integre per fideicommiſſum reſtituat, deciſ. 300. n.4. & n.13.
Fideicommiſſum nouum, & abſolutum, quando cenſeatur inductum per clauſulam, quoniam voluit &c. & ſic quando clauſula prædicta ſtet diſpoſitiue, & quando conſequutiuè cum præcedentibus ſubſtitutionibus, & ad illas acceſſoriè veniat, deciſ. 309. n.15. & 16. & ſeq. & num.20. & ſeq. omnibus.
Fideicommiſſum, ſeu ſubſtitutio de vna perſona ex identitate rationis, vel ex veriſimili mente teſtatoris ad aliam extendi non debet, deciſ. 300. n.20. & 21.
Vbi de eadem re, & declaratur materia, & num.24.
Fideicommiſſum non inducunt verba conſequutiua inter diuerſas perſonas, ſed referuntur ad terminos præcedentium ſubſtitutionum, deciſ. 300. n.20.
Fideicommiſſum reale, & perpetuum, quando cenſeatur indirectum per verba concepta in rem, deciſ. 300. n.28.
Fideicommiſſum an, & quando dicatur inductum ex eo, quod teſtator dicatur in teſtamento habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis, deciſ. 300. n.5. 25. & 30.
Fideicommiſſum tacitè inducitur ex tacita teſtatoris voluntate quibuſcumque verbis, coniecturis, vel præſumptionibus; vel quouis alio modo apparente, deciſ. 14. n.1.
Fideicommiſſum inducitur ex verbis generaliter conceptis, & prægnantibus, deciſ. 14. n.1.
Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, quando teſtator voluit ſua bona non poſſe exire, vel auferri ab eius hæredibus, & ſucceſſoribus, voluitque eſſe dictorum hæredum, & ſucceſſorum, eorumque filiorum, & ſucceſſorum, deciſ. 14. n.2.
Fideicommiſſum perpetuum, ſimplex, & abſolutum cenſetur inductum à teſtatore per prohibitionem alienationis, vt bona remaneant penes ſuos ſucceſſores, & ſic per nomen collectiuum, deciſ. 14. num.3.
Fideicommiſſum ſimplex, etiam in caſu mortis inter deſcendentes ex familia, per lineam maſculinam cenſetur inductum, quando teſtator prohibuit alienationem ea ratione expreſſa, vt in familia bona ſua perpetuo conſeruarentur, deciſ. 10. & ſequent. & num.7. & num.9.
Fideicommiſſum ampliatur, & declaratur ex ratione, qua fuit motus teſtator, deciſ. 10. n.3.
Fideicommiſſum relictum in fauorem familiæ cenſetur perpetuum, & abſolutum, & hoc caſu omnes de familia ordine ſucceſſiuo cenſentur vocati, deciſ. 10. n.4.
Fideicommiſſum etiam in caſu mortis per prohibitionem alienationis, quando cenſeatur inductum. Diſtinguè, vt deciſ. 11. num. 1. & ſeqq.
Fideicommiſſum quando cenſeatur inductum ex eo, quod teſtator voluit bona ſua conſeruari in familia, deciſ. 11. n.4.
Fideicommiſſum cenſetur inductum per prohibitionem alienationis, ad effectum, vt bona perpetuo remaneant in memoriam teſtatoris, & ad ſuſtentationem familiæ, deciſ. 44. n.1.
Fideicommiſſum, ſeu ſubſtitutio, iniunctum à teſtatore, ſi hæres ſine filijs deceſſerit, expirat eo mortuo cum filijs, deciſ. 44.
Declara, vt num.3.
Fideicommiſſum perpetuum coniecturis inductum eſſe probatur, deciſ. 519.
Declara, vt num.7.
Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum à teſtatore, quando vſus eſt verbis importantibus tempus ſucceſſiuum, ſecus quando vſus eſt verbis importantibus actum momentaneum, deciſ. 125. n.2.
Vbi etiam declaratur, quę ſint verba importantia actum ſucceſſiuum, vel momentaneum, & num.4.
Fideicommiſſum perpetuum, an inductum dicatur, quando vocatio fuit per compendioſam verbis communibus concepta, deciſ. 125. num.4.
Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum à teſtatore per prohibitionem alienationis realem, & non perſonalem, dec. 125. n.4. & 5.
Vbi de materia.
Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum à teſtatore, quando voluit bona ſua alienari prohibita fore ſubiecta fideicommiſſo, nedum in caſu alienationis, ſed etiam mortis cuiuſcumque prædictorum, deciſ. 125. n.5. 6. & 9.
Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, quando vocatio eſt facta cum qualitate maſculinitatis, & cum excluſione fœminarum, deciſ. 125. n.7.
Fideicommiſſum vnius rei ſingularis facilius à teſtatore inductum

Digitized by Google

cenſetur, quam vniuerſalis hæreditatis, deciſ.125. num.11.
Fideicommiſſum non habet locum, niſi vbi verba expreſsè illud indicant, deciſ.19. n.1.
Fideicommiſſum, ſeu ſubſtitutio quoad deſcendentes, mortuo ſubſtituto ante conditionis euentum, efficitur caducum, deciſ. 100. num.1.
Fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur etiam ad liberos, niſi coniecturæ ex ipſo teſtamento reſultantes, & neceſſariò concludentes contrarium ſuadeant, deciſ.100. n.2.
Fideicommiſſum non tranſmittitur ad filios, & hæredes ſuos, ſubſtituto moriente ante euentum conditionis, quando eſſet ſubſtitutus eſt ex eiuſdem teſtatoris deſcendentibus, deciſ.100. n.4.
Fideicommiſſum purificatum poſt emiſſam profeſſionem illius, qui Monaſterium ingreſſus eſt, an tranſeat ad Monaſterium non obſtante renunciatione facta ante ingreſſum, deciſ.587. n.10.
Fideiuſſor accedens in contractu, cenſetur approbare omnia contenta in contractu, deciſ.362. n.4.
Fideiuſſor ſoluens non poteſt agere confideiuſſorem, niſi pro rata eius, quod ſoluit, & non pro tota ſumma, quam ſoluit, deciſ.362. num.5.
Vbi declaratur hæc concluſio quomodo procedat.
Fideiuſſor quando eſt æque principaliter obligatus geſta contra vnum afficiunt alterum, & agnatio facta per vnum nocet alteri, deciſ.299. num.4.
Fideiuſſor obligatus tanquam principalis remanet obligatus, & de eis obligatio valida eſt, etiam quod principalis obligatio non valeat, deciſ.299. n.4.
Fideiuſſorem iuuat etiam ſolutio facta à principali, deciſ. 299. num.7.
Fideiuſſor, qui ſe obligauit, vt principalis, principaliter, & in ſolidum efficitur correus debendi, deciſ.428. n.3.
Fideiuſſor cenſetur liberatus extincto contractu, in quo ſe obligauit, deciſ.26. n.2.
Fideiuſſor cum iuramento numquid tenetur, quando principalis obligatio eſt nulla, & non ſuſtinetur, deciſ.50. n.7. & 8.
Fideiubere minor non prohibetur, deciſ.674. n.2.
Fideiubens filiusfamilias pro patre dicitur læſus, & reſtituitur, deciſ. 177. num.4.
Fideiubere poteſt vxor, & obligare ſuam dotem pro excarceratione mariti, deciſ.177. num.7.
Vbi etiam an in tali obligatione requirantur ſolemnitates ſtatutariæ.
Fideiuſſor ſoluens pro debitore principali releuandus eſt indemnis, non ſolum de eo, quod ſoluit, ſed etiam de fructibus cenſus, quem accepit pro ſolutione debiti, deciſ.373. n.2.
Fides non facit fidem, deciſ.255. num.3. in fine, & n.4. & deciſ. 360. num.6.
Fides non facit fidem in probatione ſtyli, qui propterea formiter probari debet, deciſ.348. n.4.
Fides bona præſumitur ex poſſeſſione triginta annorum, deciſ. 4. num.1
Fides bona an præſumatur ex poſſeſſione triginta annorum, quando conſtat de antiquiori poſſeſſione, deciſ.4. n.2. & 3.
Fides mala authoris nocet etiam ſucceſſori, deciſ.308. n.5.
Fides datur ſcripturæ etiam in formi ex obſeruantia, ex ſolutionibus, & ex pluribus enunciatiuis eandem ſcripturam adminiculantibus, deciſ.502. n.18.
Fides bona cauſatur propter auctoritatem ſuperioris, etiam quod erretur in iure, deciſ.71. n.2.
Fidem bonam requirit præſcriptio contra Eccleſiam, deciſ.408. n.6. Vbi etiam, quod non ſufficit quem non eſſe bonæ fidei, nec malæ fidei.
Fides non facit fidem, deciſ.441. num.6.
Vbi præſertim in cauſa graui.
Fides bona non patitur, vt quis habeat rem, & pretium, deciſ.594. num.2.
Fides Parochi probat mortem Beneficiati, deciſ.572. n.1.
Fides extraiudicialis, ſi eſt veriſimilis de facto proprio, & adminiculata, fidem facit, deciſ.122. n.7.
Fides Parochi, & Curati ſine iuramento, & citatione non ſufficit ad probandum negatiuam, deciſ.525. n.2. in fin.
Fides bona præſumitur, & propterea ſufficit eam allegare, deciſ. 91. num.2.
Fides bona cauſatur ex errore facti, deciſ.681. n.3.
Fides, ſeu aſſertio Notarij non probat poſſeſſionem, ſeu actum de præterito, deciſ.687. n.1. verſ. Non Alphonſo.
Filiatio debet concludenter probari, quando principaliter de filiatione agitur, ſecus ſi non principaliter agatur, ſed tantum ad effectum conſequendi alimenta per modum prouiſionis, donec lis terminetur, deciſ.289. n.1.
Filiatio probatur coniecturis, deciſ.289. n.2.
Iſtæ tamen coniecturæ debent concludere.
Filiatio non probatur, quando aſſerta mater in eius propria domo ſui turis exiſtens alios admiſit, deciſ.289. n.2. 3. & ſeqq.
Filiatio non probatur aſſertione matris, quæ plures admiſit, dicentis quem eſſe filium potius vnius, quam alterius, deciſ. 289. num.2.
Filiatio non probatur ex libro Parochi, quando nominatio in eo facta fuerit matre procurante, deciſ.289. n.3.
Filiationis quaſi poſſeſſio, & tractatus filialis non eſt ſufficiens ad obtinendum in deciſorijs petitorij iudicij, deciſ.289. n.5.
Filiatio non præſumitur quando aſſertus pater non curat aſſertum filium educare, deciſ.289. n.6.
Filiationis tractatus in rebus exiguis & per modicum tempus filiationem non probant, deciſ.289. n.5.
Filiatio probatur ex pluribus enunciatiuis in pluribus inſtrumentis repertis diuerſis temporibus, & coram diuerſis Notarijs rogatis, deciſ.176. n.1.
Filiatio probatur ex verbis enunciatiuis in aliquo inſtrumento appoſitis præſente filio, de cuius filiatione agitur, dec.176. n.4.
Filiatio, & filiationis quaſi poſſeſſio probatur ex tractatu patris, deciſ. 176. num.13. & 14.
Filiatio probatur per teſtes, deciſ.176. n.15.
Filiatio probatur per inſcriptionem lapidis factam à patre in ſepultura filij, deciſ.472. n.5.
Filiatio maximè probatur ex teſtamento patris, qui aliquem tanquam filium hæredem inſtituit, deciſ.472. n.4.
Filiatio probatur per confeſſionem patris, quæ tamen confeſſio nocet tantum confitenti, non alijs, deciſ.167. n.16.
Filiatio, & legitimitas probatur per tractatum parentum, deciſ.406. num.5.
Filiatio, & legitimitas ſatis probatur per tractatum, & nominationem parentum, deciſ.434. n.7.
Filiatio probatur per leuiores probationes quando non agitur de ſucceſſione in hæreditate paterna, ſed ſolum de conſequutione dotis, vel alimentorum, dec.444. n.9.
Filiatio probatur per tractatum, & reputationem iuncto actu filiationi proportionato, deciſ.347. n.2.
Filius obligare poteſt ſe, & etiam fideiubere pro excarceratione patris, deciſ.153. num.10.
Declara, vt num.11.
Filijfamilias prohibiti à ſtatuto contrahere ſine conſenſu patris, Macetiam ſupple infra, verſ. Statutum, deciſ.153. n.2.
Filiusfamilias fideiubens pro patre dicitur læſus, & reſtituitur, deciſ. 177. num.4.
Filius pauper non tenetur alere patrem, deciſ.177. n.10.
Filius alterius, vt quis dicatur, requiritur vt mater in domo aſſerti patris remaneat, & retineatur, etiam quod in ſchemate eſt concubinatus, deciſ.289. n.4.
Filius non debet eſſe melioris conditionis, quam mater, nec plus iuris habere, quam mater, deciſ.463. n.2.
Filij, ſeu deſcendentes quando vocantur intelligendum eſt vt vocentur maſculi deſcendentes ex maſculis, non autem ex fœminis, dec.463. num.3.
Filius natus ex inceſtuoſo coitu per ſubſequens matrimonium non legitimatur, dec.166. n.1.
Filius natus ex inceſtuoſo coitu numquid poſſit legitimari per ſubſequens matrimonium ex diſpenſatione Papæ, deciſ.166. num.1. & ſeqq.
Filius natus ex inceſtuoſo coitu non legitimetur per ſubſequens matrimonium ex diſpenſatione Papæ, quando tempore conceptionis copula non fuit affectu maritali, & quando tunc affectus, ſeu conſenſus maritalis præſumatur, dec.166. n.1. 2. 3. 4. & 5.
Filius natus ex inceſtuoſo coitu poteſt per ſubſequens matrimonium legitimari ex diſpenſatione Papæ, dec.166. n.5.
Filius ex inceſtu natus per ſubſequens matrimonium ex diſpenſatione Papæ dicitur legitimatus, quando à principio aderat promiſſio de contrahendo matrimonium, deciſ.191. n.1. & 5.
Filij ex inceſtuoſo coitu nati non diſpenſantur per ſubſequens matrimonium ex diſpenſatione Eccleſiæ, niſi verba diſpenſationis aliud diſponant, deciſ.191. num.2. Vbi etiam quando diſpenſatio dicatur hoc diſpenſare, & n.3. Vbi bene declaratur materia, & num.4. & per tot.
Filij poſiti in conditione non cenſentur vocati, niſi ex coniecturis contrarium ſuadeatur, deciſ.133. num.1. & ſeq. Vbi plures ponuntur coniecturæ, ex quibus filij in conditione poſiti vocati cenſentur, num.1.
Filij poſiti in conditione in vna parte teſtamenti cenſentur vocati ſi in alia parte expreſsè vocati ſunt, deciſ.133. num.2. & 3. Vbi an hæc ſola coniectura ſufficiat ad extendendum fideicommiſſum.
Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, quando aliter ex teſtamento, aut ab inteſtato ſuccedere non poſſunt, deciſ.133. n.4.
Filij poſiti in conditione, & vocati ad portionem aliorum filiorum decedentium cenſentur expreſsè vocati ad portionem patris, in cuius conditione poſiti ſunt, deciſ.133. n.5.
Filij poſiti æqualiter in conditione diuerſo iure cenſeri non debent, deciſ.133. n.6.
Filij poſiti in conditione cenſentur vocati, quando teſtator digreſſus eſt ad plures ſubſtitutionum gradus, deciſ.133. n.7. & 8.
Filij poſiti in conditione cenſentur vocati, quando concurrunt plures coniecturæ, licet vnica tantum non ſufficiat, deciſ. 146. num.1.
Filij in conditione poſiti in vna parte teſtamenti, quando cenſeantur vocati in ea, ſi in alia parte expreſsè vocati ſunt, deciſ.146. n.2. 3. & 4.
Filij in conditione poſiti, quando cenſeantur vocati ſi aliter ex teſtamento, vel ab inteſtato ſuccedere non poterant, dec.146. n.5.
Filij in conditione poſiti, & vocati ad portionem aliorum filiorum decedentium, quando vocati cenſeantur, & multò magis ad portionem patris, deciſ.146. n.6.
Filij in conditione poſiti, quando cenſeantur vocati ex eo, quod teſtator ad plures ſubſtitutionum gradus digreſſus eſt, deciſ.146. num.8.
Filio inſtituto à patre in re aliena debetur æſtimatio, etiam quod

pater

Digitized by Google

pater crediderit rem eſſe ſuam, deciſ.309. num.4.
Filius magis præſumitur dilectus à teſtatore, quam extraneus, deciſ. 309.num.13.
Filius non poteſt dicere patris, teſtamentum nullum ob ipſius præteritionem, quando dictum teſtamentum approbauit, deciſ.337. num.6.
Filiæ fœminæ vulgariter ſubſtitutæ dicuntur, ſicut maſculi quando poſitæ fuerunt in conditione, ſicut maſculi, dec.236.n.3.
Filiæ vulgariter ſubſtitutæ, & diſpoſitiue vocatæ in vna parte teſtamenti cenſentur, etiam pariter ſubſtitutæ, quando in alia parte poſitæ reperiuntur in conditione, deciſ.236. n.4.
Filiæ poſitæ in conditione ex coniecturis cenſentur vocatæ, non ſolùm per fideicommiſſum, ſed etiam per vulgarem ſubſtitutionem, dec. 363.n.4.& ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs.
Filij in conditione poſiti ſub qualitate maſculinitatis cenſentur vocati exiſtentibus coniecturis, dec.320. num.15. & 16. vbi quod iſtæ coniecturæ remittuntur arbitrio iudicis.
Filium non eſſe inſtitutum, vel quod ex inſtitutione nihil poſſit conſequi, paria ſunt, deciſ.526. n.4.
Filio donata ex cauſa nuptiarum imputantur in legitimam, deciſ.526. num.5.
Filius in legitima inſtitui poteſt, deciſ.526. n.5.
Filij non debent theſaurizare parentibus, ſed parentes filijs, deciſ.414. num.5.
Filij ſuccedunt parentibus iure naturæ, dec.414. n.5.
Filio excluſo patruo mater de iure ciuili ſuccedit, dec.414. n.6.
Filij in conditione reſpectu alicuius cenſentur etiam ad illius hæreditatem vocati, deciſ.105.num.1.
Filiorum prima ſucceſſionis cauſa eſt, deciſ.499. n.2.
Filij illegitimi non vocati à teſtatore cenſentur excluſi, deciſ. 542. num.1.
Filij numquid veniant appellatione, nepotum, deciſ.542.n.4.
Filij plures poſiti in conditione cenſentur vocati concurrentibus coniecturis, de quibus ſtatur arbitrio iudicis, dec.266. n.3. Amplia, vt num.4 quæ coniecturæ debent non ſeparatim, ſed inſimul iunctæ conſiderari, num.19.
Filij poſiti in conditione non cenſentur vocati ad portionem patrui, vel alterius cohæredis, quod an verum ſit, & quando, deciſ.266. num 4. & 9. & 20. vbi de materia.
Filij naturales an, & quando faciant deficere conditionem, ſi ſine filijs, & quando veniant appellatione filiorum ad excluſionem ſubſtituti, deciſ.145. n.7. & ſeqq.
Filij naturales regulariter excludunt ſubſtitutum ſi ſine filijs, & ſic veniunt in fideicommiſſis appellatione filiorum, deciſ.145. n.8.
Filij naturales non excludunt ſubſtitutum, quando frater ſubſtitutus eſt cohæres grauatus, deciſ.145. num.9.
Filij naturales faciunt deficere conditionem in ſubſtitutione facta ſi ſine filijs &c. quando teſtator fuit homo honeſtæ vitæ, & honorabilis, aliter ſecus, deciſ.145. n.10.
Filij naturales, qui dicantur, deciſ.145.n.11.
Filiorum appellatione in ſubſtitutionibus an veniant naturales arbitrio iudicis remittitur, deciſ.145.num.12. & 13. Vbi etiam quod in hoc multum attenditur teſtatoris obſeruantia.
Filij naturales ſemel excluſi ſemper habentur pro excluſis, deciſ.145. num.13.
Filij nati ex matrimonio contracto inter conſanguineos præcedente diſpenſatione reputantur legitimi propter bonam fidem parentum, etiam quod diſpenſatio non valeat, deciſ.71.num. 2.
Filius an, & quando in fideicommiſſis cenſeatur vocatus poſt mortem patris, deciſ.323. num.5.& 6.
Filijs legitima debita debet eſſe libera ab omni onere, deciſ.200. num.1.
Filius numquam excluditur à legitima, & illius ſupplemento, niſi ſpecialiter illi renunciet, deciſ.200. num.4.
Filiorum procreatio non cadit in certum ſenſum hominis, deciſ.444. num.7.
Filio grauato debetur legitima, & Trebellianica, dec.67.n.1.
Filijs etiam primi gradus Trebellianica prohiberi poteſt, deciſ.67.n.2.
Filius in ſucceſſionibus ſuccedens in locum patris, & illius perſonam repræſentans dicitur ſic ſuccedere, & repræſentare per fictionem fundatam in æquitate, & in neceſſitate, dec.27.n.5.
Filij poſiti in conditione cenſentur vocati ex ſtatuto Vrbis, lib.1. cap. 142. deciſ.316. num.2.
Filiorum appellatione veniunt etiam feminæ, quamuis teſtator in conditione poſuerit filios maſculos, deciſ.316. n.2.
Filiarum feminarum exiſtentia excludit ſubſtitutum ſub conditione, deciſ.316.num.3.
Filiusfamilias obligatur ex mutuo ſibi facto, quando pater cum ipſo alias contraxit ſicut cum extraneo, & præſertim quando voluit ipſum filium ſeorſum viuere ab ipſo illi aſſignando certam pecuniarum quantitatem, deciſ.527. num.1.
Filio conſtituto in poteſtate pater donare non poteſt, deciſ.527.n.1.in fin.& ſeqq.
Filius quicquid acquirit, acquirit patri, deciſ.527.n.2.
Filiusfamilias obligatur ex mutuo, quando pater illi conceſſit facultatem adminiſtrandi bona ſua, dec.527. n.2. & ſeqq.
Filium ſi pater ſemel conſtituit in quaſi poſſeſſione libertatis, non poteſt amplius illum patriæ poteſtati ſubmittere, deciſ.527.n.3.
Filiusfamilias obligatur ex mutuo per eum accepto patre ſciente, & non contradicente, deciſ.527. num.4.
Filiusfamilias obligatur ex mutuo ſibi facto dum aderat in præſidijs, & Caſtris tamquam miles, deciſ.527. num.5.

Filiusfamilias obligatur ex mutuo, quod conſumptum eſt in ipſius neceſſarios vſus, deciſ.547. num.5.
Filiusfamilias, vt obligetur ex mutuo, non ſolum requiritur, vt ſeorſum habitet à patre, ſed etiam quod habeatur loco patrisfamilias, deciſ.527.num.6. Vbi etiam declaratur, quando filius dicatur habitare ſeorſum à patre.
Filiusfamilias dicitur habitus, & reputatus pro patrefamilias quando illi pater proprium aſſignauit peculium, eique liberam adminiſtrationem conceſſit, deciſ.527. num.7.& 8. Vbi etiam per quantum tempus ad hoc, vt filiusfamilias obligetur ex mutuo neceſſe ſit, vt habeatur & reputetur pro patrefamilias.
Filiusfamilias vt obligetur ex mutuo ex eo, quod habitet ſeorſum à patre ſufficit talis habitatio etiam longo tempore non confirmata, deciſ.527. num.9.
Filiusfamilias obligatur ex mutuo accepto tempore, quo erat ſub patria poteſtate, quando ſui iuris poſtea effectus illud ratum habuit, deciſ.527. num.10.
Filiusfamilias ex mutuo obligatur naturaliter, & ſoluendo non repetit, deciſ.527. num.11.
Filius ſpurius legitimatus non excludit in fideicommiſſis ſubſtitutos vigore conſtitutionis Pij IV. quando legitimatio eueniret contra voluntatem teſtatorum. Secus ſi ſecundum eorum voluntatem, deciſ.388. num.1. & omnibus ſeqq.
Filij naturales etiam veniunt appellatione deſcendentium, deciſ.388. num.7.
Declara, niſi ſint nati ex damnato, & punibili coitu, num.8. Vbi tamen quod hæc declaratio fallit, quando iſti nati ex damnato coitu fuerunt legitimati.
Filij morientis ab inteſtato hæreditas de iure communi ſpectat ad matrem excluſis patruo, & alijs agnatis, deciſ.59 num.1.
Filiæ dotem à matre conſtitutam fuiſſe de bonis fideicommiſſo ſubiectis, qui allegat probare tenetur, deciſ.651.num.1.
Filiæ dotem à matre conſtitutam fuiſſe de bonis proprijs, quibus coniecturis probetur, deciſ.651. num.2.
Filia dote conſtituta à matre de bonis paternis, & maternis, de quibus bonis dos conſtituta cenſeatur, deciſ.651. num.3.
Filiam mater dotando, quando præſumitur illam dotaſſe de bonis proprijs, vel de bonis ipſius filiæ, deciſ.651.num.4 & 5.
Filiorum prima cauſa eſt ſuccedendi ab inteſtato, deciſ. 21. num.1.
Filiorum hæredum, & ſucceſſorum veniunt etiam feminæ, deciſ.21. num.4.
Filiorum, & deſcendentium appellatione, non veniunt illegitimi, quando adſunt legitimi, deciſ.126. num.5.
Filij naturales non legitimantur in præiudicium legitimorum ex Principis reſcripto, quando legitimi extant, deciſ.126.num.6.
Filij poſiti in conditione cenſentur vocati vigore ſtatuti Vrbis, deciſ. 361.num.12.in fine.
Filij poſiti in conditione cenſentur vocati, quando teſtator ad plures gradus ſubſtitutionum progreſſus eſt, perpetuitatem ſuæ familiæ, & conſeruationem ſuæ agnationis reſpiciens, deciſ. 361. num.13.
Filia ſuccedens in locum patris, non dicitur ſuccedere, niſi cum qualitate femineitatis, dec.104. num.3.
Filius naturalis legitimatus à Papa in ampliſſima forma acquirit iura ſtatutis ſucceſſionis ab inteſtato, & ius dicendi teſtamentum paternum nullum ob præteritionem, dec.633.n.2.
Filio naturali legitimato in ampliſſima forma à Papa, legitima debetur, ac ſi fuiſſet de legitimo matrimonio natus, deciſ. 653. num.3.
Filijsfamilias bona à Principe donata, numquid ad filios ſpectent, tamquam bona Caſtrenſia, & de illis ad libitum diſponere poſſint, deciſ.653. num.11.
Filius non poteſt renunciare alimentis, quæ ſibi iure naturali debentur, deciſ.31. n.2.
Filiam pater tenetur dotare, etiam quod ipſa filia habeat de proprio, deciſ.66 num.5. Declara, vt num.6.
Filius illegitime natus, ad hoc, vt naturalis dicatur, plura requiruntur, de quibus, dec.182. n.6.
Filij illegitimi, vt excludant ſubſtitutum, non intelligitur in concurſu cum legitimis, ſed quatenus legitimi vocati non extent, deciſ. 182.num.7.
Filiorum appellatione veniunt feminæ per extenſionem, non autem ex propria verbi ſignificatione, deciſ.663.num.14.
Filiorum appellatione non veniunt feminæ in materia differenti ex natura rei, & ex mente concedentis, dec.663.n.14.
Filiorum appellatione non veniunt feminæ in conceſſione officiorum, deciſ.663. num.15.
Filiorum, & hæredum appellatione continue vocatorum, quando veniant feminæ, deciſ.663.num.17.& 18.
Filij poſiti in conditione, quando cenſeantur vocati, deciſ.486.n.14. & ſeqq. 26. & ſeqq.
Filiorum appellatione in ſubſtitutionibus, & fideicommiſſis, quando veniant nepotes, dec.486. num.23. 24. & 25.
Filij poſiti in conditione regulariter non cenſetur vocati, niſi coniecturæ ex teſtamento deſumptæ contrarium ſuadeant, deciſ.300. num.2.
Filij poſiti in conditione cenſentur vocati, quando ſunt vocati ſuo nomine collectiuo deſcendentium, dec.300. num.3.
Filij poſiti in conditione ſub qualitate legitimationis cenſentur vocati, deciſ.300.n.6.
Filij poſiti in conditione, quando cenſeantur vocati ad portionem

patrui, vel alterius cohæredis, deciſ.300. num.7.

Filius alienando aliquam rem hæreditariam cenſetur illam elegiſſe pro ſua legitima, deciſ.449. n.6.

Filij nati ex matrimonio, inter conſanguineos de facto contracto, efficiuntur legitimi, ſi Papa per diſpenſationem illud approbauit, perinde ac ſi à principio fuiſſet legitimè factum, deciſ.455. num. 5. & 6.

Filij legitimati à Papa, quando veniant appellatione filiorum natorum ex legitimo matrimonio, deciſ.455. n. 7.

Filius legitimatus cenſetur cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, etiam quod talis clauſula in legitimatione non reperiatur, quando Comes, qui legitimauit, non habebat facultatem legitimandi, niſi cum dicta clauſula, deciſ.64. n.1.

Filio legitimatu legitima non debetur cum clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, deciſ.64. n.2. 8. 10. & ſeq.

Filius legitimatus cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, priuatur ſolum ijs, in quibus filijs legitimis præiudicium fit, non in alio, deciſ.64. n.2.

Filius legitimatus cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, non poteſt dicere teſtamentum nullum ex cauſa præteritionis, deciſ.64. n.4.

Filio legitimato pater aliquid relinquere non tenetur, nec cogi poteſt, deciſ.64. n.5 & n.8.

Filio legitimato, legitima debetur ſine clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, deciſ.64 n.9.

Filia poſita in conditione ex ſtatuto Vrbis, cenſetur vocata reſpectu portionis patris, non autem quoad portionem patrui, deciſ. 100. num.3.

Filius in ſubſtitutionibus, & fideicommiſſis, quando ſubintret in locum patris, deciſ.100. n.2.

Filijs legitima relinqui debet iure inſtitutionis, & ſi fuerit relictum minus, quam importat legitima, teſtamentum non eſt nullum, ſtante clauſula omni meliori modo, ſed filius agit ad ſupplementum, deciſ.568. n.1.

Filij exhæredatio ſine iuſta cauſa reddit teſtamentum paternum nullum, deciſ.568. num 2. Vbi hoc ampliatur etiam, quod filius exhæredatus ex teſtamento patris aliquod legatum, vel commodum conſequatur.

Filius obligare ſe poteſt ad fauorem patris, deciſ.580. n.1.

Filiusfamilias prohibitus à ſtatuto contrahere ſine conſenſu patris, non prohibetur ſe obligare pro patre, deciſ.580. n.2. & 3.

Filiusfamilias prohibitus contrahere ſine conſenſu patris ſi cum iuramento ſe obligauit, valet obligatio niſi ſtatutum directè, aut indirectè iuramentum annullet, deciſ.580. n.4.

Filius ſuccedit in locum patris defuncti etiam in ſtatutis, in quibus prox miores vocantur, deciſ.417. n. 2.

Declara, vt num.3.

Filius ſequitur lineam, aut familiam patris, non autem matris, deciſ. 417. n. 3.

Filius illegitimus, licet legitimatus per reſcriptum Principis, non dicitur de legitimo matrimonio natus, nec de domo, & agnatione patris, deciſ.395. n.1.

Filij illegitimi vbi ſunt excluſi, cenſentur etiam excluſi prodeuntes ab ipſis illegitimis, etiam quod ſint nati ex legitimo matrimonio, deciſ 395. n.3. & 4.

Filius legitimatus facit deficere conditionem in fideicommiſſo appoſitam ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus deceſſerit, deciſ. 667. num.1.

Filij ſpurij legitimati, non excludunt ſubſtitutum, & hæres deceſſerit ſine filijs legitimis, & naturalibus, quando legitimatio eſt facta cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, deciſ. 667. n. 3.

Filio donatio facta non valet, nec morte confirmatur, niſi etiam fuerit inſinuata, deciſ.703. n.8.

Filiæ dos data mortuo viro, reuertitur ad patrem, & non ad filiam, deciſ.708. n.1.

Filiæ dos data à patre, ſtante ſtatuto excluſiuo fœminarum propter maſculos, videtur libera, & in caſu mortis viri ad filiam reuerti debet, & ad illius hæredes tranſmitti, Declara, deciſ. 708. num.3.

Filiæ dos data viro mortuo ſuperſtitibus eiuſdem filiæ filijs vel filiabus reuertitur ad patrem ſuperuenientem, ſecus mortua ipſa filia, deciſ. 708. n. 4.

Filiæ dos data mortuo viro numquid patri reſtituenda vigore ſtatuti Vrbis, deciſ.708. n.5. & 6.

Filij eorum, in quibus non cadit neceſſitas inſtituendi eos hæredes, ſi ad hæreditatem fuerint vocati à teſtatore ordine ſucceſſiuo poſt eorum parentes intelliguntur vocati per vulgarem ſubſtitutionem, non autem per fideicommiſſum, deciſ.357. n.1. Etiam ſi plures ſint vocati per nomen appellatiuum, puta deſcendentium, vel liberorum, niſi adeſſet aliud verbum ſignificans tractum temporis, num 2.

Filij alicuius ſi fuerint ſubſtituti poſt mortem hæredis, cenſentur vocati per ſubſtitutionem vulgarem, non autem per fideicommiſſum, deciſ.357. n.3.

Filij naſcituri ſi à teſtatore poſt mortem hæredis fuerint expreſsè vocati intelliguntur ſubſtituti per vulgarem ſubſtitutionem, & non per fideicommiſſum, deciſ.357. n.4.

Finalem cauſam procemium denotat, deciſ 491. n.5.

Finita dicitur ſocietas officij per publicationem bonorum, deciſ. 545. num.2.

Finita emphyteuſis infra quod tempus debeat peti à proximioribus illius reinueſtitura, deciſ.305. num.5.

Finita lis non dicitur per ſententiam, niſi fuerit exequutioni demandata, deciſ 535. n.5.

Fiſcus tenetur ſatisfacere creditoribus condemnati delinquentis, & quid ſi delinquens debitor habebat bona in pluribus territorijs, deciſ.575. n.5.

Fœminarum ſucceſſione familiarum nomen, & ſplendor occiditur, deciſ.414. n.3.

Fœminæ prolis appellatione veniunt vnà cum maſculis, deciſ. 255. num.1.

Fœminæ deſcendentium appellatione veniunt, ſicut maſculi, dec. 255. num.1.

Fœminæ non comprehenduntur, nec veniunt appellatione prolis, vel deſcendentium, nec ſub quibuſcumque verbis aptis fœminas comprehendere, quando extat ſtatutum excludens fœminas propter maſculos, deciſ.255. n.3.

Fœminæ, ne dum maſculi veniunt appellatione deſcendentium ab inteſtato, deciſ.548. n.1.

Fœminæ veniunt appellatione cuiuſcumque perſonæ, deciſ. 548. num.2.

Fœminæ veniunt etiam appellatione filiorum, quamuis teſtator in conditione poſuerit filios maſculos, deciſ.316. n.2.

Fœminæ quando veniant appellatione filiorum, ſi teſtator in teſtamento conſeruandæ agnationis rationem habuit, deciſ. 316. num.5.

Fœminæ filiæ an ea ſtatuto Vrbis excludantur per patruos, dec.316. num.8.

Fœminas ſtatutum Vrbis excludens propter maſculos, loquitur quando adſunt filij maſculi, vel nepotes, & tractatur de ſucceſſione aſcendentium, non autem quando patrui volunt excludere filiam à ſucceſſione ſui patris, deciſ.21. n.7.

Fœminis exercitium Menſæ nummulariæ non conceditur propter honeſtatem, & quia illis propter immaturitatem iudicij habilitas non conuenit, deciſ.663. n.8.

Fœminæ virorum appellatione non veniunt, deciſ.663. n.8.

Fœminæ poſſunt eſſe capaces tituli, licet non ſint capaces exercitij quando poſſunt exercere per alium, deciſ.663. n.10.

Fœminæ propter iudicij immaturitatem, non dicuntur habere aliquam habilitatem, deciſ.663. n.12.

Fœminæ feudi ſucceſſione ſunt etiam capaces, quando in inueſtitura fuit data facultas inſeruiendi per alium, deciſ.663.

Declara, vt num.13.

Fœminæ filiorum appellatione veniunt per extenſionem, non autem ex propria verbi ſignificatione, deciſ.663. n.14.

Fœminæ filiorum appellatione non veniunt in materia differenti ex natura rei, & ex mente concedentis, deciſ.663. n.14.

Fœminæ filiorum appellatione non veniunt in conceſſione officiorum, deciſ.663. n.15.

Fœminæ hæredum, & ſucceſſorum appellatione non veniunt in materia differenti, dec.663 n.16.

Fœminæ filiorum & hæredum appellatione coniunctiuè vocatorum quando veniant, deciſ.663. n.17. & 18.

Fœminæ poſterorum, ſeu familiæ appellatione non comprehenduntur in materia differenti, deciſ.663. n.19.

Fœminæ vbi ſunt excluſæ in aliqua conceſſione cenſentur etiam excluſi fœminarum filij, deciſ 663. num. 22. Vbi præſertim quando conceſſio fuit facta fauore familiæ.

Fœminæ veniunt appellatione filiorum, ſicut & maſculi, deciſ.563. num.1.

Fœminæ excluduntur à ſtatuto propter maſculos fauore agnationis, Et ideò vbi fauor agnationis non militat non cenſentur excluſæ, deciſ.563. n.1. in fin.

Fœminas ſtatutum excludens propter maſculos, cenſetur excludere ratione conſeruandæ agnationis, deciſ.563. n.2.

Fœminæ vbi ſunt vocatæ in teſtamento dici non poteſt teſtatorem in eo habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis, deciſ 486 n.4.

Fœminæ non cenſentur vocatæ in fideicommiſſo, quando teſtator habuit reſpectum ad conſeruationem agnationis, deciſ. 44. num.4.

Fœmina nata ex maſculis de agnatione, licet ſit nupta dicitur de agnatione, & familia, deciſ.587 n.8.

Forenſem etiam ſtatutum comprehendit, quando reſpicit certam formam, ſeu ſolemnitatem contrahendi, ſecus ſi reſpicit perſonam contrahentis, illamque inhabilitat, deciſ.153. n.5.

Forma diſpoſitione non ſeruata, diſpoſitio non habet locum, dec.153. num.10.

Forma à lege ſeu conſtitutione data ab homine, mutari non poteſt, deciſ.175. n.4.

Formam conditio importat, deciſ.515. n.3.

Forma reſcripti non ſeruata corruit actus, deciſ.624. n.1 & 2.

Forma cenſetur inducta per ablatiuum abſolutum, dec.624. n.1.

Forma ſeruanda eſt, nec à non ſeruatione excuſat quælibet iuſtiſſima cauſa, deciſ.624. n.2.

Forma citationis vbi non eſt ſeruata, decretum vigore citationis informiter factæ, nullum, & inualidum eſt, deciſ.624. n.9.

Forma non ſeruata, quando actus ſit nullus, deciſ.34. n. 2.

Forma data ad certum effectum poteſt per æquipollens adimpleri dummodo ſequatur effectus, ad quem data fuit, deciſ.577. n.9.

Forma inducitur per clauſulam non aliter, nec alio modo, deciſ.613. num.2.

Formam ad vnguem obſeruandam, eſſe, nec per æquipollens adimpleri poteſt, deciſ.671. n.2.

Digitized by Google

Forma eſt indiuiſibilis, & pro parte non ſeruata in totum vitiat actum, deciſ.30. n.3.

Forma reſcripti in ferenda ſententia eſt obſeruanda, deciſ.624. n.1.

Forſan dictio non præiudicat, & ideò appoſita in gratia iuſtificari non debet, deciſ.248. n.9.

Fortuitus caſus mors animalium dicitur, & illius periculum ſpectat ad Dominum non autem ad adminiſtratorem, deciſ. 540. n.8.

Franca dictio idem importat, quod dictio libera, deciſ.586. n.3.

Fraternitas probatur per mutuum tractatum, quem inter ſe inuicem faciunt fratres, deciſ.157. n.1.

Fraternitas licet probetur per teſtes deponentes quod ſic communiter vti fratres reputabantur non tamen, probant niſi addant ſic vti fratres fuiſſe tentos, & reputatos ab ijs, qui illos cognoſcebant, deciſ. 167. n. 12.

Fraternitas non probatur per teſtes, niſi expreſſè dicant quod talis eſt frater, talis vtrinque coniunctus, deciſ. 167. n.9.

Frater tenetur præſtare alimenta fratri pauperi, etiam illegitimo, deciſ 538. n.1.

Fratre defuncti viuente, nepotes tanquam remotiores in gradu erant prorſus excluſi ab hæreditate patrui ante ius authenticorum, quo iure hæreditas ad proximiores deferebatur, deciſ.27. n.3.

Fratri defuncto ab inteſtato ſuccedit ſoror in ſimul cum filijs alterius ſororis, & ſic nepotibus ipſius defuncti, deciſ 417. n.1.

Fratrum nepotes numquid in hæreditate patrui ſuccedant in ſtirpes, vel in capita, deciſ.27. n.1.

Fraudis, ſeu ſimulationis ſuſpicio omnis ceſſat, ceſſante intereſſe, deciſ.472. n.5.

Fraudis omnis ſuſpicio ceſſat, vbi non adeſt eiuſdem fraudis cauſa, deciſ.589. n.3.

Fraudis cauſa ceſſante, ceſſant etiam omnes fraudis coniecturæ, deciſ. 418. n.2. in fine.

Fraudem & turpitudinem propriam allegare nemo poteſt, deciſ. 665. num.12.

Fraudem legi facere dicitur, qui ſaluis verbis legis ſententiam eius circumuenit, contra legem vero facere dicitur is qui facit id quod lex prohibet, & de materia, deciſ.672. n.2.

Fraudem legi facere dicitur quis duobus modis, deciſ.672.
Declara, vt num.5.

Fraudem facere legi, & contra legem facere paria ſunt. Ambo enim æqua puniuntur, deciſ.672. n.1.

Fructus per poſſeſſorem bona fide conſumpti ante petitionem fideicommiſſario non debentur, deciſ.539. n 3.

Fructus per grauatum percepti computantur in Trebellianicam, deciſ. 152. n 3. Declara, vt n.8.

Fructus beneficij per Papam reſeruati alicui clerico cenſentur illi reſeruati vti clerico, & ſic clericatus expreſſio ſtat taxatiuè, & non demonſtratiuè, deciſ.158 n.1.

Fructuum reſeruatio facta alicui vti clerico illi non ſuffragantur, quando tempore reſeruationis non erat clericus, deciſ.158. n.2. & 3. Vbi etiam quod clericatus ſuperueniens non validat reſeruationem, & gratiam.

Fructus percepti ante expeditionem literarum Apoſtolicarum, ſunt nulliter percepti, quando in gratia adeſt decretum, vt percipiantur vigore literarum Apoſtolicarum deſuper conficiendarum, deciſ. 158. n. 10.

Fructuum cenſus ſolutio diuturna probat cenſus impoſitionem præceſſiſſe, deciſ.502. n.23.

Fructuum liquidatio fieri poteſt ex leuioribus probationibus, & per coniecturas, deciſ. 551. n.1.

Fructus qui percipi potuerunt ex re, non ſolent reſtitui de ſtylo Rotæ, niſi à violento ſpoliatore, deciſ.551. n. 2.

Fructus beneficij ſunt hypothecati pro penſione ex dicto beneficio ſoluenda, deciſ.99. n.2.

Fructus recompenſatiui non debentur ab eo, qui rem ſibi venditam non poſſedit, nec dolo poſſidere deſijt, deciſ. 564. n.1.

Fructus an & quando melioranti rem venditam debeantur, deciſ.564. num.3.

Fructuum liquidatio probatur ex eorum deſcriptione in cauſa principali, quam facit iudex, vt certam ſuper illis ferre poſſit ſententiam, deciſ.343. n.2.

Fructus præſumuntur percepti in ea quantitate, in qua conſtat eos perceptos fuiſſe annis præteritis, deciſ.343. n 3. & 4.

Fructus liquidandi modus à iure approbatus qualis ſit, deciſ. 343. num 4.

Fructuum qualitas ex bona, vel mala cultura mutari poteſt, & ideò non cenſetur probata ex eo, quod vicini fundi reddere ſoleant, deciſ.343. n 5.

Fructuum liquidatio eſt difficilis probationis, & coniecturæ, deciſ.343. num.6.

Fructus debentur à die motæ litis, deciſ.343. n.7.

Fructus percepti lite pendente veniunt reſtituendi, quia dicuntur percepti mala fide, Declara, vt ſint reſtituendi in iudicio ordinario, non autem in iudicio ſummario retinendæ, deciſ.317. n. 2.
Declara, vt num.3.

Fructus percepti poſt intentatum poſſeſſorium retinendæ, quomodo veniunt reſtituendi actori, deciſ.317. n. 1.

Fructus ab initio veniunt reſtituendi in vniuerſali iudicio petitionis hæreditatis, deciſ.451. n 1. in fin.

Fructus percepti ante motam litem à bonæ fidei poſſeſſore, non veniunt in petitione hæreditatis, niſi quatenus idem poſſeſſor fuerit factus locupletior, deciſ.451. Declara, vt n. 4.

Fructus ſine reſidentia Canonico non debentur, dec.401. n.4. in fin.

Fructus pendentes dicuntur pars rei, & ſpectant ad emptorem, etiam ſi illis maturis venditio fiat, niſi aliud concurrat, deciſ.33. n.4.

Fructus melioramentorum ſpectant ad meliorantem, deciſ. 435. num.15.

Fructus non vacabilium præſumuntur æquare ſortem principalem in vigintiquinque annis, & ſic reddere ad rationem quinque pro centenario, deciſ.552. n.n.

Fructus dotis non ſolutæ vigore ſtatuti Vrbis debent ſolui ad rationem ſeptem, cum dimidio pro quolibet centenario, & alias iuxta conſuetudinem loci, deciſ.471. n.2.

Fructus dotis non ſolutæ ſolui debent à patre qui dotem promiſit exiſtente in mora ſolutionis marito, qui onera matrimonij ſuſtinuit, deciſ.471. n.1.

Fructus dotis non ſolutæ non debentur pendente dilatione ad ſoluendum data, deciſ.471. n.4.

Fructus ſequuntur rei dominium, deciſ. 495. n.1.

Fructuum valoris beneficij probatio requiritur plena, & exacta, quando agitur ad effectum regulæ, de valore, ſecus ſi ad effectum retardandi, vel annullandi penſionem ſuper beneficio impoſitam, quia tunc ſufficit leuior probatio, deciſ.550. n.1.
Declara, vt num.2.

Fructuum valor beneficij, quomodo per teſtes probetur, deciſ. 550. num.3. Vbi de materia.

Fructuum beneficij valor per non exceſſum, vt concludenter probatus dicatur, quomodo habeant teſtes ſuper eo deponere, deciſ. 550. n.3 & ſeqq.

Fructus poſſeſſionis poſſeſſor præſumitur percepiſſe, niſi contrarium probet, deciſ.269. n.2.

Fructus ciuiles, vt puta cenſus, penſiones, reſponſiones, & ſimiles, quorum de tempore reſignationis beneficij adhuc non venerat dies ſolutionis, ſicut & fructus pendentes, ſpectant ad ſucceſſorem in beneficio, & non ad reſignantem, deciſ 240. n.5.

Fructus naturales, & induſtriales, ſeparati à ſolo tempore reſignationis, & prouiſionis beneficij ſpectant ad reſignantem, etiamſi fuiſſent locati, & dies ſolutionis affictus veniret poſt reſignationem, deciſ. 240. num.5.

Fructus omnes pendentes, ſiue ſint ſeparati à ſolo, & venerit dies ſolutionis, ſiue fuerint recollecti, ſiue non, ſpectant ad reſignatarium, deciſ.240. n.6.
Declara, vt num.7.

Fructus ad partis inſtantiam ſequeſtratos, & depoſitatos penes alterum, quis reſtituere non debet, niſi in ſubſidium, depoſitario non exiſtenti ſoluendo, dec.689. n.1. & 2.

Fructuum valore non liquidato, non poteſt quis ad illum loco fructuum condemnari, dec.689 n.3.

Fructus, vbicumque titulus reducitur ad non titulum, reſtitui debent à die, quo titulus ad non titulum reductus fuit, non autem à die declaratæ reductionis, deciſ.693. n. 1. in fin.

Fructus non lucratur titulum, & bonam fidem habens, deciſ. 693. num.2.
Declara, vt ibidem.

Fruſtratorium, & ſuperfluum non dicitur ſtatutum, ſi ex eo declaratur id, quod de iure communi erat obſcurum, deciſ.20 n. 2.

Fruſtratorium, & ſuperfluum, vt non dicatur ſtatutum, ſufficit, vt aliquid operetur, deciſ.20. n.3.

Fruſtra petit quis, quod intus habet, deciſ.85. n.1.

Fundator iuriſpatronatus poteſt in limine erectionis adijcere conditionem, vt prædeceſſor eligat ſibi ſucceſſorem in beneficio, etiam nulla ſequuta ordinarij inſtitutione, deciſ.530.
Declara, vt num. 3.

Fundator iuriſpatronatus non præſumitur in teſtamento ad illud voluiſſe vocare illegitimos, deciſ.499. n.4.

Fundi ſubhaſtati valor, ſeu pretium in dubio præſumitur iuſtum, deciſ 648. n.1.

Fundi valor, & pretium diminuitur, quando ille erat ſubiectus inundationi fluminis, quando fuit venditus abſque cautione de euictione, & quando venditus erat pluribus debitis intricatus, deciſ 648. num.2.

Fundi valor, ſeu pretium non probatur per teſtes deponentes de particulari affectione, & de eorum iudicio, ſed debent deponere de communi æſtimatione, deciſ.648. n.3.

Fundi valor, ſeu pretium non probatur per teſtes, qui eorum dicti rationem non reddunt, dec 648. n.4.

Fundi valor, ſeu pretium an æſtimetur ſecundum quantitatem fructuum, dec.648. n.4.

Funeralis quarta de iure debetur Eccleſiæ Parochiali, deciſ. 376. num.1.

Funeralis quarta, licet de iure debeatur Eccleſiæ Parochiali, fallit hoc tamen, niſi Cathedralis Eccleſia, per quadraginta annos illius quaſi poſſeſſionem acquiſiuerit, dec.376 n.2.

Funeralem quartam Cathedralis Eccleſia ſibi reſeruare poteſt in ſignum ſubiectionis, quando aliæ Parochiales Eccleſiæ fuerunt poſtea erectæ, deciſ.376. n.3.

Furioſus, & mente captus teſtamenti factionem actiuè non habet, deciſ.384. n. 1.

Furioſus, & demens nemo præſumitur, ſed ſanæ mentis, deciſ.384. num 2.

Furor, & dementia ab allegante concludenter probandus eſt, dec.384. num.3.

G

GAbellas exigere, illaſque Cameræ ſoluere officium publicum eſt, decis.663. n.3.
Gabellas exigere eſt munus perſonale, decis.663. n.7.
Geminata verba magis enixam voluntatem diſponendi oſtendunt, decis.41. n.6. 7. & 8.
Geminatio multum operatur, indicatque enixam diſponentis voluntatem, decis.266. n.11.
Geminationis vis denotat ſpecialem animaduerſionem loquentis, & animum deliberatum, decis.453. n.3.
Geminatio magis contrahentium voluntatem demonſtrat, decis.669. num.1.
Gemmæ, & iocalia tradita ſponſæ, cenſentur donata, ſi animo donandi tradita fuerunt, decis.113. n.1.
Gemmæ, & iocalia per ſponſum ſponſæ tradita, non cenſentur donata, quando ad vſum tantum tradita fuerunt, decis.113. n.2.
Gemmæ, & iocalia per ſponſum ſponſæ tradita ſi ſunt pretioſa, & magni valoris, ad vſum tantum, & non animo donandi tradita præſumuntur in dubio, decis.113. n 3. & ſeqq.
Gemmæ, & iocalia in dubio præſumuntur vxori tradita ad vſum, & non animo donandi, non ſolum ſi à marito tradantur poſt matrimonium, ſed etiamſi à ſponſo ſponſæ, decis.113. num.7. & ſeqq.
Gemmæ, & iocalia an præſumantur tradita animo donandi, quando non ſimpliciter traduntur, ſed per verbum dono, decis.113. n.10. & ſeq.
Gemmarum, & iocalium donatio facta à marito vxori, & à ſponſo ſponſæ, an & quando præſumatur ex nobilitate, decis.113. n.12. & ſeqq.
Gemmarum, & iocalium donatio facta à marito vxori præſumitur, quando maritus eſt ignobilis, & vxor nobilis, decis.113. n.14.
Generalis procurator ad adminiſtrandum omnia bona, poteſt præſentari ad beneficium, in quo conſtituens habet iuſpatronatus, decis.521. n.7.
Generale mandatum, etiam cum expreſſione aliquorum requirentium ſpeciale mandatum, non operatur, niſi quoad expreſſa, decis.576. num.1.
Generalis Procurator Religionis non ſufficit citari ad ſententiam, quando adeſt Abbas particularis Eccleſiæ, de qua agitur, decis.410. num.2.
Generalia verba an, & quando reſtringantur per alia verba immediatè ſequentia, decis.352. n.3.
Generalis oratio comprehendit omnes caſus, etiam quod in vno ſit maior ratio, quam in alio, decis.352. n.6.
Generalis inquiſitio non dicitur inquiſitio ſolemnis, ſed præparatoria alterius ſolemnis, & ſpecialis inquiſitionis, decis.493. n.2.
Generalis tranſactio non porrigitur ad ea, quæ in controuerſiam deducta non fuerunt, decis.29. n.4.
Generalia verba ſunt generaliter intelligenda etiam in conſtitutione odioſa pœnali, & correctoria, dec.41. n.19.
Generalis communicatio priuilegiorum non includit priuationem exemptionis à ſolutione decimarum, dec.48. n.11.
Generalis procurator non poteſt facere pactum per quod Dominus incidit in pœnam, dec.95. n.3.
Generali libello propoſito poteſt actor abſque noua inſtantia quamcunque actionem in generalitate comprehenſam attendere, decis.343. n. 8.
Generalis ſermo non comprehendit perſonam loquentis, niſi ſubiecta materia aliud ſuadeat, decis.412. num.5. Vbi idem quando eſt eadem ratio.
Generalia verba reſtringuntur ad rationem, & cauſam propter quam fuerunt prolata, & intelligenda ſunt ſecundum ea, quæ præcedunt, decis.403. n.3.
Generalitas verborum reſtringitur ad præcedentem cauſam expreſſam, dec.403. n.4.
Generalia verba reſtringenda ſunt ſecundum intentionem proferentis, decis.403. n.5.
Generalis poſſeſſio decimarum totius Parochiæ, non comprehendit locum particularem ab alio poſſeſſum, dec.76. n.4.
Generalia verba reſtringuntur per rationem expreſſam in conſtitutione, dec.388. n.5.
Generalia verba non comprehendunt caſum improuiſæ, & ineuitabilis neceſſitatis, decis.72. Declara, vt n.6. & 7.
Generalis hypotheca extenditur etiam ad bona futura, decis. 294. num.2.
Generalis mentio agnationis, & caſatæ reſtringitur ad deſcendentiam, & lineam expreſſam, dec.300. n.21. in fin.
Generalis renunciatio particulari iuramento vallata habet vim ſpecialis renunciationis, decis.665. n.9.
Generalis conceſſio non extenditur ad ea, quæ de facili concedi non ſolent, dec.84. n.7.
Gentilitium iuſpatronatus an ſit, leuiores ſufficiunt probationes, quando non agitur de illius ſubſtantia, ſed de pertinentia, decis.675. num.3. in fin.
Geſta per miniſtros alicuius, cenſentur geſta ab eo, qui miniſtros deputauit, dec.402. n.2. & 3.
Geſta lite pendente non dicuntur attentata, ſed nulla, dec.500. n.5.
Geſtor negotiorum tenetur reddere rationem eorum, quæ adminiſtrauit, decis.470. n.1.
Geſtor negotiorum ſoluens aliquam pecuniarum quantitatem creditori ſui principalis, ab eo illam repetere poteſt, decis.504. n.1.
Geſtori negotiorum debitor ſoluens ſui creditoris non liberatur, nec dominium rei ſolutæ creditori acquiritur, niſi ſequuta ratificatione, decis.12. n.6.
Gratia Principis extraiudicialiter conceſſa, non requirit citationem, decis. 210. Præſertim quando idem Princeps quoad intereſſe habentes voluit gratiam valere etiam quod non fuerint citati, num 4.
Gratia dicitur ſubreptitia, in qua non fit mentio pendentiæ litis, decis. 228. n. 3.
Gratia afferens alicui honorem, præſumitur ab eo ratificata, & acceptata, decis.407. n.6.
Gratia præſumitur expedita ad inſtantiam illius qui in expeditione illius impenſam fecit etiam vnicos Ducati, decis.407. n.6.
Gratiam nullam Papa, vt cenſeatur validaſſe, neceſſe eſt quod benè ſciuerit defectus, & nullitates gratiæ, decis.158. n.6.
Gratiæ reconualidatio facta à Papa quoad vnum defectum, non extenditur ad alium, decis.158 n.6.
Gratia de ſui natura præiudicialis prout eſt exemptio, & ſimilia tertio præiudicant etiam quod in ea non ſit expreſſa derogatum Regulæ de iure quæſito non tollendo, decis.174. num. 2. & 3. Vbi de eadem materia.
Gratiam amittere pœna eſt, decis.567. n.2.
Gratia tota iuſtificanda eſt, quando prouiſus eſt in poſſeſſione beneficij, decis.218. n.2.
Gratiæ ſubreptio non præſumitur, & ideò qui gratiam ſubreptitiam allegat illam debet probare, decis.418. n. 1.
Gratia ſubreptitia non dicitur, niſi fuerit tacita qualitas, quæ expreſſa Papam retraxiſſet, aut difficiliorem reddidiſſet ad conceſſionem gratiæ, decis.418 n.1.
Gratia facta lite pendente non ſuffragatur, decis.572. n. 10.
Gratia & ſupplicatio per ſolam ſignaturam, & etiam ſolo verbo Papæ dicitur perfecta etiam literis non expeditis, decis.585. n.2.
Gratiam qui obtinuit alicuius beneficij per literas Motu proprio expeditas, quando teneatur iuſtificare ius ſui authoris, decis. 633. num.4.
Gratia beneficij obtenta ob non publicationem non ſuffragatur, niſi verificata negatiua non publicationis, eaque concludenter probata, decis.369. n.2. & n.6.
Gratia beneficij obtenta ob non præſentationem literarum non ſuffragatur, niſi probata negatiua dictæ non præſentationis literarum, eaque concludenter probata, decis.379. n.3.
Gratia etiam valere, an, & quando dicatur noua gratia, vel potius confirmatoria primi, decis 379. n 4.
Gratia beneficij ſi alternatiuè continet duplicem vacationis modum an, & quando ſufficiat vnum vacationis modum iuſtificaſſe, decis. 379. n. 5.
Gratia poteſt iuſtificari per confeſſionem aduerſarij tacitam, & in conſequentiam, decis.379. n.7.
Declara, vt num 8. & 9.
Gratia ſeu collatio beneficij tanquam de reſeruato, cum reſeruatum non ſit, non valet etiam quod conferens potuiſſet illud conferre, & ſi non eſſet reſeruatum, decis.534. n.1.
Gratia dicitur ſubreptitia, quando in ea non exprimitur id, quod ſuperiorem reddidiſſet difficiliorem ad concedendum, decis.423. num.7.
Gratioſa ſubrogatio iuſtificata cenſetur probata lite, clericatu, & obitu beneficiati in poſſeſſione, decis.619. n.1.
Gratia quando dicatur perfecta per ſolam ſignaturam ſupplicationis, decis 645. n.5.
Gratia Principis nunquam intelligitur cum præiudicio tertij, dec.698. num.7. in fin.
Gratioſa ſubrogatio abſque aliqua iuſtificatione habet locum, quando vnus ex litigantibus alteri cedit iura ſua, & renunciat liti, decis.644. num.2.
Gratioſæ ſubrogationis in vim immiſſio datur conſtito de reſeruatione beneficij, de obitu in poſſeſſione beneficiati, in cuius ius quis fuit ſubrogatus, & de Clericatu, decis. 700. n.1.
Gratia in forma dignum non eſt conditionalis, ſed ſolum ſuſpendit executionem donec conſtiterit prouiſum eſſe dignum, decis.711. num.2.
Gratioſa ſubrogatio in ius collitigantis defuncti, vt iuſtificata dicatur, ſufficit iuſtificare litem obitum in poſſeſſione, & clericatum, decis.321. n.1.
Gratioſæ ſubrogationis vigore immiſſio datur dicto de reſeruatione, clericatu, & obitu in poſſeſſione, decis.715. n 3.
Grauamen fideicommiſſi elicitur etiam ex coniecturis, decis. 319. num.2.
Grauamen impoſitum vſque ad certum tempus, poſt dictum tempus expirat, decis.19. n.1.
Grauato filio debetur legitima, & Trebellianica, decis.67. n.2.
Grauatum penſione beneficium acceptans, videtur ſe obligaſſe ad ſolutionem penſionis, decis 70. n.5.
Grauatus hæres reſtituere hæreditatem in diem, vel ſub conditione non poteſt in alterius præiudicium illam reſtituere ante euentum diei, vel conditionis, decis.263. num.1. & num.2. Vbi declaratur hæc concluſio, quomodo procedat.
Grauatus hæres in reſolutione fideicommiſſi poteſt deducere, & retinere tot bona hæreditaria, quæ ſufficiant pro ſuo credito pecunia-

tuita

rum quas erogauit in extinctione æris alieni, deciſ.267. num.1. & num.5. Vbi ampliat etiam ad ſui electionem.
Grauis infirmitas non dicitur, quando reſignans poſt reſignationem ſuperuixit per triginta dies, deciſ.418. num.3.

H

HAbere verbum refertur ad dominium, & ad poſſeſſionem, deciſ. 369. num.1.
Habere verbum declaratur, & recipitur ſecundum ſubiectam materiam, deciſ.369. num.3.
Habilitas, vel inhabilitas teſtis inſpicitur habito reſpectu ad tempus depoſitionis, deciſ.147.num.21.
Hæredi ex teſtamento non abolito, & non cancellato danda eſt immiſſio in poſſeſſionem bonorum hæreditariorum, deciſ. 654. num.1.
Hæredi agenti ad immiſſionem bonorum hæreditariorum obſtat exceptio eius qui in continenti de ſuo iure docere paratus eſt, deciſ. 654.num.2. Vbi etiam declaratur quis ſit legitimus contradictor contrahere ex lege fin. C. de edict. Diui Adr. tollen.
Hæres inſtitutus in re certa non duo ei alio hæredi vniuerſali conſequitur totam hæreditatem, etiam quod fuerit inſtitutus cum clauſula, quod nihil aliud petere poſſit, dec.635.num.5.
Hæres ſub confidentia inſtitutus dicitur potius cuſtos, & miniſter, quam verus hæres, tenetur enim totam hæreditatem vna cum fratribus reſtituere nulla ſibi retenta quarta, dec.557. num.3.
Hæredis aſſertioni de voluntate teſtatoris maximè credendum eſt, deciſ.35. num.12.
Hæres ſcriptus in teſtamento non abolito, & non cancellato debet immitti in poſſeſſionem hæreditatis non obſtantibus exceptionibus requirentibus altiorem indaginem, dec.35.num.20.
Hæredes alienando res hæreditarias, præſumuntur habuiſſe notitiam fideicommiſſi, & prohibitionis alienationis, dec.331.num.1. Quando in alienatione fit mentio teſtamenti, & in ea alienans promittit de euictione, dicta deciſ.331. num.2.
Hæres non poteſt impugnare factum defuncti, deciſ.265.num.3. Vbi quod hoc habet locum in quocumque ſucceſſore.
Hæredi inſtituto in re aliena debetur æſtimatio eiuſdem rei, deciſ. 265.num.9.
Hæredis inſtitutio eſt caput teſtamenti, deciſ.337.num.1.
Hæredis inſtitutio ore proprio teſtatoris fieri debet, deciſ.337. num.1.
Hæres inſtitutus in re certa dato cohæredi vniuerſali habetur loco legatarij, fallit in filio ne teſtamentum ob præteritionem rumpatur, deciſ.337.num.2.
Hæres non conficiens inuentarium præſumitur ſubtraxiſſe bona hæreditaria, deciſ.301. num.23.
Hæres non poteſt venire contra factum teſtatoris, niſi hæreditatem repudiaſſet, deciſ.169. num 1.
Hæredes poſſunt declarare voluntatem teſtatoris, quia illam præſumuntur habere notam, deciſ.266.num.19.
Hæres cum beneficio legis, & inuentarij, tenetur vltra vires hæreditarias, quando proprio nomine ſe obligauit, ſoluere legatum, deciſ. 392.num.2. Contra num.3.
Hæres tenetur ſoluere legata relicta à teſtatore de bonis hæreditarijs, non autem de ſuo, dec.392. num.2.
Hæredes poſſunt opponere omnes exceptiones, quas defunctus opponere poterat, deciſ.385. num.4.
Hæres non poteſt opponere nullitatem contractus, de qua defunctus viuens conqueſtus non fuit, deciſ.385.
Declara, vt num.5.
Hæredes non poſſunt venire contra confeſſionem teſtatoris, deciſ.387. num.4.
Hæres quando ex propria pecunia, vel hæreditaria cenſeatur redemiſſe res à defuncto venditas cum pacto retrouendendi, deciſ. 180. num.4.
Hæredes tenentur reddere rationem fideicommiſſario de omni iure reperto in hæreditate, ac de omni alio credito, deciſ.190. num.1.
Hæredis electio de ſubſtituto ſucceſſore poſt eius mortem facta, ante tempus non valet, dec.263. num.1.
Hæres grauatus reſtituere hæreditatem in diem, vel ſub conditione non poteſt in alterius præiudicium illam reſtituere ante euentum diei, vel conditionis, deciſ.263. num.1. & 2. Vbi declaratur hæc concluſio quomodo procedat.
Hæredum filiorum, & ſucceſſorum, nomine veniunt etiam fœminæ, deciſ.21. num.4.
Hæres inſtitutus in vſufructu cenſetur etiam inſtitutus in vſufructu bonorum emphyteoticorum, eorum ſcilicet, quæ ſunt acquiſita ab ipſo teſtatore libera ad transferendum in quemcumque voluerit, prout ſunt hæreditaria, ſecus autem in vſufructu bonorum Emphyteoticorum, quæ non ſunt hæreditaria, ſed ex facto, & prouidentia, & quæ filius non capit à patre, ſed à concedente, deciſ.375. num.7.
Hæredum, & ſucceſſorum appellatione non veniunt fœminæ in materia differenti, deciſ.663 num.16.
Hæredum, & filiorum appellatione coniunctiuè vocatorum quando veniant fœminæ, deciſ.663.num.17 & 18.
Hæredum, vel deſcendentium maſculorum appellatione numquid veniant maſculi nati ex fœmina, deciſ.663.num.12.
Hæredi ſubſtitutio facta, ſi ſine filijs deceſſerit, non expirat hærede moriente cum filijs, quando teſtator ad plures gradus ſubſtitutionum proceſſit, deciſ.486.num.8. Contra num.9.& 10.
Hæredi ſubſtitutio facta, ſi ſine filijs deceſſerit, non expirat hærede mortuo cum filijs, quando teſtator omnibus morientibus ſubſtituit proximiores de Cippo, deciſ. 486. num.11. Contra, num. 12. & ſeqq.
Hæres grauatus in reſolutione fideicommiſſi poteſt deducere, & retinere tot bona hæreditaria, quæ ſufficiant pro ſuo credito pecuniarum, quas erogauit in extinctione æris alieni, deciſ.267. num.1. & num.5. Vbi ampliat etiam ad ſui electionem.
Hæres cum beneficio legis, & inuentarij, non tenetur vltra vires hæreditarias, deciſ.461.num.10.
Hæredi dominium acquiritur ex aditione bonorum hæreditariorum, deciſ.495. num.1.
Hæres qui ſemel fuit, amplius deſinere non poteſt eſſe hæres, deciſ. 495.num.5.
Hæres hæredis non poteſt impugnare aſſertionem ſui authoris, deciſ. 453.num.9.
Hæres cum beneficio legis & inuentarij ſoluendo bona fide creditoribus primo venientibus, licet ſint poſteriores, liberatur à debito, deciſ.681.num.2. in fine.
Hæredibus pluribus inſtitutis, & eorum vno reuocato cenſetur facta ad vtilitatem aliorum hæredum, deciſ.713. n.3.
Hæredis inſtitutionis reuocatio debet eſſe expreſſa, & an indicijs probari poſſit, deciſ.713. num.4.
Hæredis cancellatio, & reuocatio cenſetur facta per ſubductionem lineæ ſub nomine hæredis, etiam quod dicti hæredis nomen non fuerit præciſe caſſum, & cancellatum, additis præſertim verbis, de quibus, deciſ.713.num 2. & per totam deciſionem.
Hæreditarium ius patronatus in dubio magis præſumitur, quam familiare, & gentilitium, deciſ.482. Declara, vt num 7.
Hæreditaria bona quando diuiduntur inter fratres, vni ex fratribus non reclamanti poſſunt aſſignari bona ſubiecta fideicommiſſo, alteri vero libera, deciſ.169.num.2.
Hæreditarium iuſpatronatus in dubio præſumitur potius quam gentilitium, deciſ.675. n.1.
Hæreditarium iuſpatronatus quod ſit, poteſt declarari, & gentilitium, non minus in codicillis, quam in ipſa fundatione, dummodo ordinarij conſenſus concurrat, deciſ.675. num.2. in fine.
Hæreditarium iuſpatronatus dicitur, & non gentilitium, quando ſic conſtat de eo plures factas fuiſſe præſentationes, deciſ. 707. n.6.
Hæreditarium iuſpatronatus in dubio præſumitur potius, quam gentilitium, deciſ.707 num 8.
Hæreditatis petitionis iudicium requirit rei conuenti poſſeſſionem, deciſ.161. Declara, vt num.3.
Hæreditatem tranſmittere ad alios quis non poteſt tempore mortis, ſi in illa hæreditate non habebat ius ſolitum, & tranſmiſſibile, deciſ. 263.num.3.
Hæreditatis quæſtio quando ſit incidens, & quando principalis reſpiciens cauſam proprietatis, deciſ.513. num.12.
Hæreditatis reſtituendæ onus ſemper intelligitur impoſitæ vltimo morienti, deciſ.361. num. 15. Etiam quod non ſit verbis expreſſis, num. 16.
Hæreditas quam quis nunquam adiuit, ad alios tranſmitti non poteſt, dec.653.num.7.
Hæreditatis aditio per locationem rerum hæreditariarum numquid facta dicatur, deciſ.543. num 3. in fin.
Hæreditatis aditio inducitur ex geſtione pro hærede, dec.495 num.2. Vt puta ex locationibus domorum hæreditariarum dicto num.2. Vbi præſertim, quando domus fuerunt locatæ tamquam ſuæ propriæ.
Hæreditatis creditor cuius eſt hæres locando domos hæreditarias cenſetur locaſſe vti hæres, & non vti creditor, dec.495. n.4.
Hæreditas ſemel adita amplius repudiari non poteſt, deciſ. 495. num.7. in fine.
Hæreditatis petitio, & interdictum quorum bonorum non dantur, contra titulo poſſidentem, dec.671.num.1. Vbi præſertim, quando reus habet, & titulum, & poſſeſſionem. Actor vero non niſi titulum.
Hæreditas in dubio præſumitur locroſa, non autem non ſoluendo, deciſ.696. num 2.
Hebræo defuncto ſine filijs ab inteſtato, patruus ſuccedere debet, excluſa matre, deciſ.414. num.1. & ſeq. Contrarium verius, n.6. & ſeqq.
Hieroſolymitani equites, & milites ſunt exempti ab omni iuriſdictione, & ſuperioritate Ordinarij, & aliorum inferiorum, deciſ. 72. num.5.
Hieroſolymitani equites, & milites non tenentur ſoluere collectas impenſas a Clero, dec 72. num.5.
Hieroſolymitana Religio non poteſt beneficia conſueta conferri Clericis ſæcularibus conferre, nec beneficiorum ſtatum mutare, deciſ. 578. num.3 & 4. Vbi declaratur hæc concluſio.
Hieroſolymitana Religio habet priuilegium conferendi ſua beneficia in titulum, & ad nutum amouibilia, deciſ.578. num.3.
Hieroſolymitano militi penſio reſeruata ſuſtinetur etiam non probato Clericatu, dec.645.num.6.
Homicidio quis interueniſſe præſumitur potius caſu, quam præmeditate, dec.260. num.4.
Hominum opinionem enunciatiuæ antiquiſſimæ probant communem, dec.482. num.3.

Ho-

Digitized by Google

Hominum opinio communis præſumitur vera, deciſ.482. n.3.
Hominis prouiſio non facit deficere prouiſionem legis, quando cum ea concurrere poteſt, deciſ.392. n.4.
Hominis voluntas regulata præſumitur iuxta poteſtatem, quam habet, deciſ.596. n.2.
Hominis opinio in his, quæ à voluntate opinantis non dependent, veritati cedit, deciſ.581. n.4.
Hominis animus, & intentio in mente retenta nihil operatur, dec.354. num.6.
Hominis diſpoſitio intelligenda eſt de primo actu, dec.423. n.4.
Hominis voluntas magis declaratur verbis, quam factis, deciſ.714. num.2.
Honeſta perſona quænam ſit, & quæ vilis, iudicis arbitrio remittitur, deciſ.297. n.7.
Hoſpitalia fundata auctoritate Epiſcoporum gaudent priuilegijs Eccleſiæ, & ideò eorum bona non poſſunt alienari ſine ſolemnitatibus requiſitis in alienatione bonorum Eccleſiæ, deciſ.368. n.1.
Hoſpitale, quod gubernatur per virum Religioſum, & Regularem, dicitur Regulare, deciſ.202. n.3.
Humanitatis verba, & Curialia non obligant, nec donationem inducunt, deciſ.238. n.3.
Huiuſmodi dictio appoſita verbo hæreditati denotat totam hæreditatem, deciſ.766. n.23.
Hypotheca ſequitur rem hypothecatam exiſtentem penes quemcunque poſſeſſorem, deciſ.362. n.6.
Hypotheca in pecunijs cenſetur extincta eo ipſo, quod pecuniæ fuerunt ſolutæ alteri creditori, deciſ.468. n.1.
Hypothecæ ſequitur rem, & rei poſſeſſorem, deciſ.301. n.17.
Hypothecati ſunt fructus beneficij pro penſione ex dicto beneficio ſoluenda, deciſ.99. n.2.
Hypotheca dicitur principale fundamentum Saluiani interdicti, deciſ.385. n.3.
Hypothecaria actio datur hypothecarijs, & fideicommiſſis, deciſ.387. num.1.
Hypotheca generalis extenditur etiam ad bona futura, deciſ.294. num.2.
Hypotheca, vel obligatio venditione prohibita, non cenſetur prohibita, deciſ.294. n.9.
Hypothecam dos habet tacitam pro illius reſtitutione in bonis mariti, deciſ.449. num.7.

I

IDem iuris eſt de parte quoad partem, ſicut de toto quoad totum, deciſ.552. num.3.
Identitas perſonæ probatur ex identitate parentum, deciſ.596. num.9.
Identitas eſſentiæ vbi conſtat, diuerſitas nominis non attenditur; deciſ.506. n.3.
Identitas rei, & bonorum probatur ex identitate qualitatis, quantitatis, & confinium, & tamen duæ demonſtrationes ſufficiunt, deciſ.457. n.1.
Identitas confinium probatur per duas demonſtrationes, dec.295.
Declara, vt num.9.
Identitas bonorum poſſeſſorum ab vno, quod hodie poſſideantur ab alio, quomodo probetur, deciſ.131. n.5. & 6.
Identitas bonorum poſſeſſorum probatur per identitatem nominis, deciſ.131. n.5.
Identitas bonorum poſſeſſorum, probatur per identitatem confinium, deciſ.131. n.6.
Identitas probatur per duas demonſtrationes, deciſ.277. n.4.
Identitas confinium probatur per duas demonſtrationes, deciſ.459. num.1.
Identitas prædij non cenſetur probata, niſi fuerit probata identitas duorum confinium, deciſ.404. n.2.
Identitas duabus demonſtrationibus probatur, deciſ.313. num.2. in fine.
Identitas rei venditæ probanda eſt à ſe fundante in ea, deciſ.684. n.1. in fine.
Ideò verbum denotat cauſam finalem, deciſ.453. n.2.
Idonei clerici æqualiter examine reperti duo, ſi vnus eorum conſequitur beneficium, non poteſt dici grauatus, nec à collatione poteſt appellare, deciſ.591. n.1.
Idonei teſtes præſumuntur, niſi contrarium probetur, deciſ.147. num.1.
Idoneitas ſupplicantis probari poteſt per teſtes, dec.257. n.7.
Ignorantiam allegare non poteſt, nec à delicto excuſatur, qui cum ſciuit, non deſtitit, deciſ.231. num.3. & 4.
Vbi declaratur hæc concluſio.
Ignorantia præſumitur ex abſentia, deciſ.136. n.3.
Ignoranti quando non currit præſcriptio, an ignorantia præſumatur, deciſ.621. n.3.
Ignorans æquiparatur impotenti, deciſ.621. n.3.
Ignorantia probatur iuramento, deciſ.621. n.4.
Ignorantia ad effectum, vt ex ea quis reſtituatur aduerſus præſcriptionem quadraginta annorum debet eſſe ex omni parte excuſabilis, & circa quam nulla interuenerit negligentia, dec.87. n.2.
Ignorantia excuſat à pœna caducitatis, deciſ.95. n.1.
Ignorantia teſtamenti paterni, quando præſumatur, dec.200. n.9.
Ignorantia teſtamenti, & contentorum in eo præſumitur in filio, & ſuo hærede, deciſ.449. n.5.
Ignorans non dicitur acquieſcendo probare, deciſ.449. n.5.
Ignorantia præſumitur in muliere, dec.638. n.8.
Ignorantia Papæ præſumitur in his, quæ facti ſunt, deciſ.666. num.8.
Illegitimi, & baſtardi iuriſpatronatus capaces non ſunt, quando illud eſt honorificum, & fundatum ad fauorem deſcendentium, & quando fundator voluit patronum pro tempore debere eſſe clericum, deciſ.131. n.2.
Illegitimi filij non vocati à teſtatore cenſentur excluſi, deciſ.542. num.1.
Illegitime natus filius ad hoc vt naturalis dicatur, plura requiruntur, de quibus, dec.282. n.6.
Illegitimi filij, vt excludant ſubſtitutum, non intelliguntur in concurſu cum legitimis, ſed quatenus legitimi vocati non extent, deciſ.282. n.7.
Illegitimus filius, licet legitimatus per reſcriptum Principis, non dicitur de legitimo matrimonio natus, nec de domo, & agnatione patris, dec.395. n.1.
Illegitimi filij vbi ſunt excluſi, cenſentur etiam excluſi prodeuntes ab ipſis illegitimis, etiam quod ſint nati ex legitimo matrimonio, deciſ.395. n.3. & 4.
Illegitimitatis exceptio, quando impediat immiſſionem ex Saluiano interdicto, deciſ.387. n.4. & 5.
Illiquida exceptio, non impedit reſtitutionem certam, & indubitatam, dec.594. n.3.
Imbecillis, & non habens illum mentis vigorem, quem ætas poſtulat, non prohibetur contrahere, aut teſtari, dec.384. n.5.
Imbecillitas oculorum numquid operetur, quod in concurſu ad Parochialem ſit præferendus ille, qui magis videt, deciſ.40. n.3.
Immemorabilis præſcriptio probatur per curſum temporis, vel per antiquas enunciatiuas, deciſ.37. n.1.
Immemorabilis præſcriptio excluditur per actus contrarios, dec.324. num.13.
Immemorabilis præſcriptio quando probetur per teſtes, & qualis debeant eſſe ætatis dicti teſtes, dec.73. n.3.
Immemorabilis præſcriptio, quæ requirat ad hoc, vt per teſtes concludenter probata dicatur, deciſ.445. n.1. & ſeqq.
Immemorabilis præſcriptio ad hoc, vt per teſtes benè probata cenſeatur, cuius ætatis debeant eſſe teſtes, dec.445. n.2.
Immemorabilis iuriſpatronatus præſcriptio, vt probata dicatur per teſtes, quomodo teſtes ſuper ea deponere debent, deciſ.481. n.4. & num.5.
Immemorabilis præſcriptio non probatur per teſtes, qui non ſint ætatis annorum quinquaginta quatuor, dec.254. n.1.
Immemorabilem præſcriptionem teſtes probantes debent deponere de viſu per annos quadraginta, dec.274. n.1. & 2.
Immemorabilis præſcriptio non dicitur eſſe, vbi conſtat de aliquibus actibus contrarijs, dec.254. n.3.
Immemorabilis præſcriptio habet vim tituli, & priuilegij, deciſ.677. num.4.
Immiſſio poſſeſſionis probatur per publicum inſtrumentum, dec.397. num.1.
Immiſſio in vim gratioſæ ſubrogationis datur conſtito de reſeruatione beneficij, de obitu in poſſeſſione beneficiati in cuius ius quis fuit ſubrogatus, & de Clericatu, deciſ.700. n.1.
Immiſſio vigore gratioſæ ſubrogationis datur, docto de reſeruatione, Clericatu, & obitu in poſſeſſione, deciſ.715. n.3.
Impedimentum non excuſat, niſi fuerit tale, quod remoueri non potuerit, & quod fuerit cauſa immediata, propter quam factum non fuit, quod fieri debebat, deciſ.567.
Declara, vt num.4. & 6.
Impedimentum operatur, vt actus, qui propter impedimentum expediri non poterat, expediatur, deciſ.567. n.4.
Impedimentum excuſat impeditum etiam ſine proteſtatione, quando quis ex parte ſua fecit, quod potuit, dec.567. n.7.
Impedimentum cenſetur procuratum ab eo, qui ex impedimento ſe excuſare prætendit, dec.52. n.7.
Impedimentum excuſat à proſequutione appellationis, deciſ.81. num.4.
Impedimentum eſt iuſta cauſa reſtituendi in integrum aduerſus impedimentum non præſtitum, etiam quod non agatur de excluſione damni, ſed de non amiſſione lucri, deciſ.493. n.6.
Impedimentum niſi fuerit continuum, non ſuffragatur allegantiillud, dec.493. n.8.
Impediens probationem aduerſarij ſui conuincitur minori probatione, dec.389. n.4.
Impenſæ neceſſariæ dicuntur aggeres, vitium, & arborum plantatio, & ſeminatio, deciſ.6.
Declara, vt num.4.
Impetrans beneficium incompatibile cum alio, quod habet beneficium vnum per alterius aſſecutionem ipſo iure vacat, deciſ.524. num.1.
Impetrans beneficium in forma iuris propter delicta beneficiati, debet iuſtificare omnia narrata delicta, deciſ.132. num.2. Itaque debet concludenter probare, nec ſufficit probare vnum ſufficiens ad priuationem, n.3. 4. & ſeq.
Impetratio certo modo facta non poteſt impedire immiſſionem in vim gratioſæ ſubrogationis, deciſ.700. n.8.
Implementum conditionis probandum eſt per fundantem ſe in diſpoſitione conditionali, deciſ.585. n.4.

Impoſitus cenſus ſuper re certis finibus non deſignata nullus, & inualidus eſt, dec.353. n.1. & 2. Vbi etiam, quando cenſus dicatur ſic impoſitus in re finibus non deſignata, & n.3. & 4.

Impoſitio cenſus dicitur alienatio, & ideò prohibitus alienare, nec etiam poteſt cenſum imponere, deciſ.678. num.2. verſ. nec dubitari poteſt.

Impoſitio cenſus ſuper re aliena dicitur facta ſine fundo, & contra Conſtitutionem Pij V. dec.678. n.5.

Impoſitum cenſum ſuper re aliena, emens ſcienter ſtante nullitate cenſus, nec etiam habet actionem ad damna, & intereſſe, deciſ. 678. num.5.

Impoſſibilitas adimplendi excuſat tantum à pœna, & damno, non autem prodeſt ad agendum, deciſ.493.

Declara, vt num.3.

Impotenti ignorans æquiparatur, deciſ.621. num. 3.

Impotentia coeundi naturalis quandoque eſt euidens, neceſſaria, & concludens, quandoque eſt veriſimilis, & quandoque dubia, deciſ. 695. num.1.

Impotentia coeundi, quando eſt euidens, concludens, & neceſſaria, deuenitur ad ſeparationem abſque alia cohabitatione triennali, abſque alio iuramento, ſi verò eſt veriſimilis ſufficit iuramentum coniugum ſuper impoſſibilitate coeundi, & ſeptima propinquorum manu, &c. abſque alia cohabitatione, ſi verò eſt dubia, & præſumptiua, & tunc requiritur cohabitatio triennalis, deciſ. 695. num.2.

Impotentia coeundi magnitudine, & arctitudine dicitur concludens, & neceſſaria, deciſ.695. num.3.

Contrarium verius, num.4.

Impotentia coeundi per magnitudinem, & arctitudinem numquid ſufficiat ad ſeparationem abſque alia cohabitatione, deciſ. 695. num.5.

Impugnans actum debet reſtituere, quod ex actu impugnato recepit, deciſ.177.

Declara, vt num.3.

Impugnans tranſactionem non auditur, niſi reſtituto omni eo, quod ex tranſactione recepit, deciſ.539.

Declara, vt num.6.

Impugnans actum, non poteſt ſe in illo fundare, deciſ.636. n. 8.

Impuritatem ſuam prouiſus non tenetur probare, ſed quod Capitulo danti de impuritate incumbit onus probandi impuritatem, deciſ. 204. n.2. & 3.

Imputandum eſt illi, per quem ſtetit, non facere id, quod facere debebat, deciſ.475. n.14.

Imputandum eſt illi, qui non facit id, quod facere tenetur, deciſ.564. num.2.

Incertum illud eſt, quod multipliciter intelligi, & multipliciter declarari poteſt, antequam declaretur, dec.116. n.4. & n.7. & n.10. Vbi quando in teſtamento dicatur vocata certa, vel incerta perſona, & num.11.

Incluſio vnius probationis excludit aliam, deciſ.185. n.8.

Incola quis efficitur ex neceſſitate reſidendi in aliquo loco, deciſ.642. num.13.

Incolatus contrahitur ex declaratione voluntatis iuncta tranſlatione domicilij, etiam abſque lapſu temporis, deciſ.642. n.14.

Incompatibilitas beneficiorum naſcitur ex duobus beneficijs reſidentiam requirentibus, deciſ.524. n.2.

Incompatibile beneficium impetrans cum alio, quod habet, beneficium vnum per alterius aſſecutionem ipſo iure vacat, deciſ.524. num.1.

Incompatibilia beneficia an, & quando poſſint retineri de conſuetudine, deciſ.524. n.3.

Incompatibilia dicuntur beneficia, quando ambo requirunt perſonalem reſidentiam, deciſ.497. n.1.

Incompatibilia beneficia vbi ſunt, per aſſecutionem vnius, vacat aliud, deciſ.497. n.1.

Incorrigibilis dicitur, qui non obſtantibus monitionibus fuerit ſolitus ad eundem defectus reuerti, deciſ.234. n.12.

Indebite ſolutum an, & quando quis repetere poſſit, deciſ. 177. num. 13.

Indebitum ſoluens vigore nullitatis contractus à debitore celebrati, non cenſetur per ſolutionem validare dictum contractum, dec.385. num.6.

Indecens eſt diſpendium ſuſtinere, vnde quis miſericordiam deberet impetrare, deciſ.636. n.7.

Indecorum, & inhoneſtum videtur, quod maior deſeruiat minori, deciſ.416. n.4.

Indecorum eſt, vt ſuperior inferiori miniſtret in celebratione Miſſarum, deciſ.466. n.2.

Indefenſus quando non dicatur in iudicio minor, deciſion. 674. num.6.

Indefinita oratio in materia probatoria non æquipollet vniuerſali, deciſ.509. n.5.

Induſtria perſonæ cenſetur electa per illa verba: fidei, & diligentiæ tuæ tanti momenti committimus negotium, dec.234. n.2.

Induſtria perſonæ cenſetur electa, quando committitur negotium graue, dec.234. n.3.

Ineruditus dici non poteſt, qui ſcit benè legere, & benè loqui Latinè, deciſ.234. n.9.

Infantes poſſunt etiam in ſententia condemnari elapſo eorum patre, & eorum legitimo adminiſtratore, deciſ.319. n.9.

Infantibus ius acquiritur per ſtipulationem Notarij abſque alia ratificatione, deciſ.12. n.16.

Infans conſentire non poteſt, eiuſque conſenſus non dicitur legitimus, deciſ.638. n.6.

Infeudandi quaſi poſſeſſio an probetur ex infeudationibus factis, deciſ. 110. n.6.

Infirmitas non dicitur grauis, quando reſignans poſt reſignationem ſuperuixit per triginta dies, deciſ.418. n.3.

Infirmitate mortui, & audiuiſſe ſonum campanæ ob eius obitum alicuius mors probatur, deciſ.140. n.2.

Informatiuus proceſſus quantumcunque authenticus in iudicio non probat, deciſ.286. n.4.

Informatio extraiudicialis vbi ſufficit, tunc non eſt neceſſe de ea conficere ſcripturam, aut Notarium rogari, ſed ſat eſt eam præſumptionibus probari, deciſ.434. n.2.

Informi etiam ſcripturæ datur fides ex obſeruantia ex ſolutionibus, & ex pluribus enunciatiuis eandem ſcripturam adminiculantibus, deciſ.502. n.18.

Inhabilitas, vel habilitas teſtis inſpicitur habito reſpectu ad tempus depoſitionis, deciſ.147. n.22.

Inhibitio concedi poteſt, abſque eo, quod fiat proceſſus, vel pronuncietur, deciſ.558. n.6.

Inhibitione Rotali iam facta innouari nihil debet, iudexque inhibitus non habet cognitionem, an inhibitio comprehendat caſum, de quo agitur, dec.74. n.3.

Inhibitio Rotalis an ſit iuſta, vel iniuſta an, & quos comprehendat, non ſpectat ad iudicem inhibitum, ſed ad Rotam, deciſ. 124. num.5.

Inhibitio Rotalis omnino timenda eſt, nec de viribus illius ſpectat cognoſcere ad alios iudices, deciſ.513. n.10.

Inhibitione non obſtante, quando procedi poſſit in Ciuitate Ferrariæ ex priuilegio illi conceſſo à Clemente VIII. & quomodo tale priuilegium ſit interpretandum, deciſ.513. n.10.

Inhibitio, ſiue iuſta, ſiue iniuſta timenda eſt, deciſ.637. n.2.

Inhibitio Rotalis ſemper timenda eſt, deciſ.464. n.1. & 2.

Inimicorum offenſionem quis iuſtè timere poteſt, deciſ.643. n.1.

Inimicitia arguitur ex non ſalutatione, dec.643. n.1.

Iniuſtas ſententias, ſeu nullas Rota non attendit, etiam quod tranſitum fecerint in iudicatum, deciſ.385. n.1.

Innocentia potius præſumitur, quam delictum, deciſ.167. n.41.

Inquilini dicuntur illi, qui conducunt vrbanas domos, non qui conducunt ruſtica prædia, dec.184. n.17.

Inquilinorum recognitio, & ſolutiones vni factæ non poſſunt interuertere veram poſſeſſionem alterius, deciſ.555. n.7.

Inquiſitio ſolemnis, & iudicialia quando formatur, monitoria tranſmittuntur ad inquiſitos particulares præcedente, vel diffamatione, vel indicijs, deciſ.483. n.2.

Inquiſitio generalis non dicitur inquiſitio ſolemnis, ſed præparatoria alterius ſolemnis, & ſpecialis inquiſitionis, deciſ.483. n.2.

Inſcriptioni antiquæ poſitæ in Eccleſia, multum deferendum eſt ſuper veritate eorum, quæ in inſcriptione continentur, deciſ.482. num.4.

Inſinuationis defectum ſupplet iuramentum, deciſ. 388. num.2. in fine.

Inſinuatio donationis aliud non eſt, quam donationem coram iudice ordinario publicè legere, vt publicè ad notitiam deueniat, dec.103. num.7. Vbi etiam de forma inſinuationis.

Inſinuatio requiſita à ſtatuto non inualidat donationem iuratam, deciſ.277. n.3.

Inſinuatio donationis ſuppletur per iuramentum, deciſ. 665. num.2.

Præſertim, quando inſinuationi fuit renunciatum, num.7.

Inſinuatio donationis facienda eſt in loco donatoris, deciſ. 665. num.8.

Inſinuationem donationis numquid ſuppleat iuramentum ex Conſtitutione Ægidiana, quæ & iuramentum, & inſinuationem requirit, deciſ.671. n.2.

Inſinuationem non eſſe in donatione factam ex lectura inſtrumenti colligi poteſt, deciſ.671. n.2.

Inſinuatio poteſt in eodem inſtrumento donationis fieri, & etiam poſt ex interuallo, & ſeparatim, & ita practicatur, dec.671. n.3.

Inſinuationis defectus tollitur per renunciationem, ac iuramentum, dec.164. n.3.

In ſolidum clauſula non continetur ſub obligatione Camerali, niſi exprimatur, deciſ.392. n.6.

In ſolidum clauſula arctius ligat contrahentes, non autem auget obligationem, deciſ.392. n.6.

In ſolidum poſſidere eundem titulum naturaliter duo non poſſunt, deciſ.401. n.4.

In ſolutum donatio non eſt propriè venditio, Retractuſque in ea locum non habet, deciſ.184. num.3.

Declara, vt num.13.

In ſolutum donatio facta pro modico pretio cum pacto de retrouendendo, quando veniat, deciſ.446. n.5.

Inſordeſcentia excommunicationis non cenſetur probata ex ſola perſeuerantia excommunicationis, niſi etiam ſit probatus induratus animus in contemptum clauium, dec.133. n.7.

Inſordeſcentia excommunicationis non procedit in eo, qui petijt, & obtinuit abſolutionem etiam nulliter, dec.133. n.7.

Inſordeſcentiam excommunicationis quælibet cauſa etiam iniuſta purgat, deciſ.133. n.7.

Inſtantia commiſſi de iure ciuili eſt triennalis, de iure vero Canonico eſt perpetua, deciſ.452. n.5.

Inſtitor, ſeu procurator rationis bancharia contrahendo acquirit omnibus participantibus rationis, deciſ.641. n.2.

Inſtitor contrahentis cum aliquo cenſetur nomine ſui principalis contrahere, & datum inſtitori cenſetur datum domino, deciſ.641, num.3.
Inſtitutio eorum, ad quos de iure pertinet hæreditas, dicitur certa, non autem incerta, deciſ.635. n 6.
Inſtitutio hæredis in re aliena debetur æſtimatio eiuſdem rei, deciſ.265, num.9.
Inſtitutio hæredis ore proprio teſtatoris fieri debet, deciſ. 337, num. 1.
Inſtitutus hæres in re certa dato cohæredi vniuerſali habetur loco legatarij. Fallit in filio, ne teſtamentum ob præteritionem rumpatur, deciſ.337. n.2.
Inſtituti non copulatiuè, ſed ordine ſucceſſiuo, vocari cenſentur, quando teſtator habebat neceſſitatem ſic eos inſtituendi, deciſ.320. num.3.
Inſtitui, & eligi de iure quiſque poteſt in Abbatem, dummodo ſit idoneus, deciſ.65. n.7.
Inſtitui filius in legitima poteſt, deciſ 526. n.5.
Inſtrumentum facit probationem probatam, & habet executionem paratam, deciſ.60. n.1.
Inſtrumentum publicum cum Camerali obligatione exequendum eſt, deciſ.620. n.3.
Inſtrumentum facit probationem probatam, veritatem apparentem, nullo alio adminiculo indigentem, deciſ.634. n.2.
Inſtrumentum productum, & regiſtratum in actis, probat abſque productione originalis, deciſ.426. n.3.
Inſtrumentum producens, dicitur fateri omnia contenta in inſtrumento, deciſ.555. n.9.
Inſtrumentum facit fidem de his, quæ inter contrahentes geruntur, deciſ.415. n.2.
Inſtrumentum, quando habet executionem paratam, iudex non condemnat, ſed præcipit debitori, vt ſoluat, debitorque habetur pro condemnato, deciſ.415. n.8.
Inſtrumentum non probat, niſi quod in eo expreſſè exponitur, deciſ. 19. num 2.
Inſtrumenti verba interpretanda ſunt contra fundantem ſe in illis, & ad excluſionem obligationis, deciſ 29. n.3.
Inſtrumentum relatiuum ad aliam ſententiam non probat, non conſtito de relato, deciſ.1. n.6.
Inſtrumentum producens, illud amplius impugnare non poteſt, deciſ.502. n.19.
Inſtrumentum facit probationem probatam, deciſ.590. n. 1.
Inſtrumentalis poſſeſſio alio non exiſtente in poſſeſſione manutenibilis eſt, deciſ.92. n.1.
Inſtrumentalis poſſeſſio alio non poſſidente ſufficit ad effectum manutentionis, & etiam reſtitutionis, & ad quoſcumque alios effectus, deciſ.106. n.4.
Inſtrumentum inueſtituræ, ſeu infeudationis, non transfert poſſeſſionem in inueſtitum, ſeu infeudatum, deciſ.603. n. 3.
Inſtrumentum ſine teſtibus nullam facit probationem, deciſ. 339. num.2.
Inſtrumentum ſine teſtibus probat, quando ſic conſuetudine introductum eſt, deciſ.339. n.3.
Inſtrumentum dicitur veritas probata, deciſ.277. n.2.
Inſtrumentum dicitur probatio probata, & facit rem manifeſtam, deciſ.431. n.1 in fin.
Inſtrumentum, in quo reperiuntur relicta multa in albis, adhuc probat, quando continet omnia ſubſtantialia, deciſ 431. n 4.
Inſtrumentarius teſtis reprobans inſtrumentum facit illius fidem vacillare, niſi pro inſtrumento concurrant alia adminicula, deciſ. 351. n. 2.
Inſtrumentum factum pro exequutione Capitulorum non debet arguere, nec ampliare ea, quæ in Capitulis conuenta fuerunt, deciſ. 114. n 4.
Inſtrumentum fundationis iuriſpatronatus, in quo eſt reſeruatum ius præſentandi certæ perſonæ, & eius hæredibus, non ſuffragatur alteri, quem præſentaſſe, ſi non conſtat de iure hæreditario, nec ſucceſſiſſe fundatori, deciſ.53. n.3.
Inſtrumentum originale vbi adeſt, ibi non eſt neceſſaria materia, deciſ. 582. num.7.
Inſtrumentalis poſſeſſio non conſtito de alio poſſeſſore, ſufficit ad conceſſionem mandati de manutenendo, dec.632. n 1.
Inſtrumentorum tranſumptio facta in partibus non in viſo compulſorialium ſuſtinetur ſtantibus impedimentis à parte præſtitis propter recurſum ad iudices ſæculares, deciſ.389. n.1.
Inſtrumenti tranſumptum, & ſcripturæ à ſucceſſore in officio fidem facit abſque alia ſolemnitate, deciſ.389. n. 2.
Inſtrumenti exemplatio nimis properè, & feſtinanter facta, numquid reddatur ſuſpecta, deciſ. 442. n.2. & n.12.
Inſtrumentum repertum inter ſcripturas authenticas Notarij præſumitur ſtipulatum, & perfectum, deciſ.71. n.5.
Inſtrumenti exemplatio, & tranſumptum factum per Senatum, ſeu auctoritate Principis, valet etiam non adhibito Notario, deciſ. 422. num. 3.
Inſtrumenti tranſumptum, quando probet non producto originali, deciſ 422. n 6.
Inſtrumenta, quæ non ſunt de actis, attendenda non ſunt, deciſ.404. num.2.
Inſtrumentum facit probationem probatam, & probat hypothecam, deciſ.307. n.5.
Inſtrumentum non fuiſſe celebratum non probatur ex eo, quod non reperiatur, deciſ.525. n 6.
Inſtrumentum probat creditum, & hypothecam ad fauorem agentis Saluiano interdicto, & dicitur probata veritas, deciſ.294. n.1.
Inſtrumentum dicitur probatio probata, deciſ.449. n.1.
Inſtrumentum dicitur probatio probata, & facit rem manifeſtam, deciſ.617. n 6.
Inſtrumenti narratiua per verba, vt aſſeritur, non probat, deciſ.461. num.9.
Inſtrumenti exemplum non probat etiam quod datum ſit ab eodem Notario, qui inſtrumentum rogauit, deciſ.135 n. 6.
Inſtrumentum repertum in Archiuo, non in Protocollo, ſed in folio volante in faſciculo ſcripturarum abſque ſigno Notarij quantum probet, deciſ.135. n.8.
Inſtrumenti tranſumptum non concurrentibus debitis requiſitis alijs coniecturis, & præſumptionibus adminiculatum animum iudicis ad illi fidem adhibendum inducunt, deciſ.198. n.2.
Inſtrumentalis poſſeſſio alio exiſtente in poſſeſſione nihil operatur, deciſ.269.
Declara, vt num.3.
Inſtrumentum, quod non dicit, nec nos dicere debemus, niſi adſint aliæ probationes, deciſ.150. n 4.
Inſtrumenta, & ſcripturæ, quando dicantur extractæ non ex ſimplici Regiſtro, ſed ex originalibus libris, & protocollis, deciſ. 349. n.2. & 3.
Inſtrumenta deſumpta ab originali regiſtro, & ab eo exemplata, benè probant, deciſ. 349. n.3.
Inſtrumentum in quo quis ſe obligat, & promittit iuxta formam alterius inſtrumenti cenſetur continere omnia ea, quæ in inſtrumento relata continentur, deciſ.692. n. 1.
Inſtrumenta extracta vigore compulſorialium, & pro authenticis admiſſa, plenam inducunt probationem, deciſ.349. n. 5.
Inſtrumenta declarantur, & corroborantur à teſtibus, & è contra, deciſ.369. n.2.
Inſtrumenta, & ſcripturæ tranſumptata, & publicata per ſucceſſorem in officio, non requirunt ſolemnitates alias requiſitas in tranſumptatione ſcripturarum, deciſ.465. n.3.
Inſtrumentum ceſſionis ſine teſtibus non dicitur perfectum, nec probat, deciſ. 644. n.2.
Inſtrumenti copia, ſeu exemplum extractum ab originali rogato per Notarium probat, deciſ.687. n.2.
Inſtrumentalis poſſeſſio alio non poſſidente ſufficit ad manutentionem, dec.687. n.3.
Inſtrumentum dicitur probatio probata, deciſ.690. n.1. in fin. & ſeq.
Inſtrumentum exemplatum à Notario ſucceſſore in officio Archiuiſtæ dicitur eſſe in forma probante, deciſ.707. n. 1.
Inſtrumentalis poſſeſſio non ſuffragatur alio exiſtente in poſſeſſione, dec.63. n.1.
Inſtrumentum tranſumptum ex longinquis partibus habet faciem publicæ ſcripturæ, & munitum ſigillo Ciuitatis, licet non faciat plenam probationem, adminiculatur tamen alias probationes, etiam quod non habeat ſua requiſita, & non ſit in forma probante, deciſ. 310. n.2. & 3.
Inſtrumentis in facto antiquo magis credendum, quam teſtibus, deciſ. 24. num.3.
Inſtrumenti aſſertio veritati non præiudicat, eique ſtatur, donec oppoſitum probetur, deciſ.176. n. 4.
Inſtrumentalis poſſeſſio ſufficit ad conceſſionem mandati de manutenendo, quando poſſeſſio eſt vacans, deciſ.618. n.1.
Inſtrumentum non dicitur eſſe in forma probanti, quando eſt exemplarum à Notario non rogato ſine citatione partis, & alijs requiſitis, deciſ.362.
Declara, vt num 9.
Integritas mentis, & ſanitas in teſtatore ſufficit, quod adſit tempore teſtamenti, deciſ.384. n 3. & 10.
Integre verbum importat idem, quod totum, dec.300. n.10.
Intellectus ille ſemper vitandus eſt, per quem reſultat abſurdum, deciſ 537. n.7.
Intentio agentium ſemper attendenda eſt, deciſ.382. n.7.
Intentio, & animus hominis in mente retenta nihil operatur, dec. 354. num.6.
Interdictum retinendæ datur poſſidenti ciuiliter contra occupantem naturalem poſſeſſionem, deciſ.106. n.3.
Interdictum Saluianum datur pro conſequutione legati, deciſ. 387. num.1.
Interdictum Saluianum competit quotieſcumque datur hypothecaria, deciſ.387. n.1.
Interdictum quorum bonorum vtile competit venienti ab inteſtato, dec.115. n 1.
Interdictum quorum bonorum non ſolum datur hæredi, ſed etiam hæredi hæredis, dec.115. n.1.
Interdictum, ſeu remedium quorum legatorum conceditur contra fideicommiſſarium vniuerſalem, deciſ.115. n.2.
Interdictum quorum legatorum conceditur hæredi hæredis, dec. 115. num 2.
Interdictum quorum bonorum non competit ei, qui ſemel adeptus fuit poſſeſſionem, deciſ.115. n.15 & 16.
Interdictum Saluianum datur, conſtito de credito, & hypotheca actoris, & ea parte rei de poſſeſſione rei hypothecatæ, deciſ. 294. num. 3.
Interdictum Saluianum competit etiam contra tertios poſſeſſores, deciſ.294. n 4.
Interdictum Saluianum habet locum pro rebus hypothecatis, dec.294. num. 4.

Inter-

Digitized by Google

Interdictum quorum bonorum, & petitio hæreditatis non dantur contra titulo poſſidentem, deciſ.671. num.1. Vbi præſertim, quando reus habet, & titulum, & poſſeſſionem. Actor vero non niſi titulum.

Intereſſe proueniens ex poſt facto, & ex inopinato euentu, non cenſetur deductum à Notario in ſtipulatione ad fauorem contrahentium, deciſ.253. num.7.

Intereſſe tertij comparentis cenſetur probatum per ſolam ſupplicationem, etiam literis non expeditis, nec requiritur plena probatio, ſed ſufficit apparens, deciſ.503. n.4.

Interloquutorium Decretum dicitur, in quo iudex pronunciat procedendum eſſe ad vlteriora in examine, & ab eo interpoſita appellatio non cauſat attentata, deciſ.325. num.1.

Interpellatio facta minoribus ex obligatione patris, & non propria etiam facta tutori non afficit, niſi idem tutor factus ſit certius per inſtrumenta, deciſ.535.num.8. in fine.

Interpretatio ſemper capienda eſt illa, quæ minus exorbitans eſt ab æquitate, & à regulis iuris, deciſ.338. n.3.

Interpretatio ſemper facienda eſt ſecundum terminos habiles, & ne ſequatur abſurdum, deciſ.552.num.12.

Interpretatiua obſeruantia non intrat, quando verba ſtatuti ſunt grauia, ſed tantum quando verba ſunt dubia, deciſ.196. n.7.

Interpretatiua obſeruantia eſt illa, per quam contenta in ſtatuto effectuantur, non autem illa, per quam inducitur aliquid diuerſum, aut contrarium à ſtatuto, deciſ.196. num.7.

Interruptio præſcriptionis contra principalem debitorem, non nocet fideiuſſori, deciſ.299. num.8.

Interrupta præſcriptio dicitur per motionem litis, deciſ. 208. num.4.

Interrupta dicitur quaſi poſſeſſio penſionis per ſententiam latam ſuper illius nullitate, deciſ.122.num.2.

Declara, vt num.8.

Interueniſſe homicidio quis præſumitur potius caſu, quam præmeditate, dec.260. num.4.

Intimatio ſententiæ, quando habeat vim citationis, deciſ.227. num.3.

Inuentarij beneficium non ſuffragatur ei, qui in confuſo ſine ſpecificatione per pondus, numerum, & menſuram mobilia in ea deſcripſit, deciſ.350. n.3.

Inuentarium probat contra illum, qui inuentarium fecit, & contra ejus hæredes, deciſ.426. num.2.

Inuentarium non conficiens hæres præſumitur ſubtraxiſſe bona hæreditaria, deciſ.301.num.23.

Inuentarium factum ab hærede probat plene contra ipſum hæredem, deciſ.559.num.4.

Inuentarium ab hærede confectum probat, quod teſtator tempore mortis ſuæ poſſidebat omnia bona in inuentario deſcripta, deciſ. 387. num.2.

Inuentarium confectum ab hærede probat quantitatem bonorum hæreditariorum, & inducit præſumptionem, quod alia bona, quam in eo deſcripta, non remanſerint in hæreditate, adeo vt dicenti contrarium incumbat probandi onus, deciſ.607. num.1.

Inueſtitura feudi prima ſemper attendenda eſt, deciſ.127. num.2. & num.9. Vbi quod quando non inuenitur prima inueſtitura, attenditur ſecunda, quæ præſumitur facta ſecundum tenorem primæ, & ibi etiam quis debeat probare primam inueſtituram non inueniri.

Inueſtitura feudi ſemper præſumitur facta, tamquam neceſſaria, deciſ.127. num.9.

Inueſtituræ, ſeu infeudationis inſtrumentum non transfert poſſeſſionem in inueſtitum, ſeu infeudatum, dec.605. num 3.

Inueſtitura feudi, ſeu emphyteuſis facta ad ſecundam, vel tertiam generationem non comprehendit, niſi deſcendentes, dec. 390.num.2.

Inueſtituræ tenor in conceſſione emphyteoſis, ſeu feudi, præcipue attendendus eſt, deciſ.390. n.3.

Iocalia, & gemmæ tradita ſponſæ cenſentur donata, ſi animo donandi tradita fuerunt, deciſ.113. num.1.

Iocalia, & gemmæ per ſponſum ſponſæ tradita non cenſentur donata, quando ad vſum tantum tradita fuerunt, dec.113.num.2.

Iocalia, & gemmæ per ſponſum ſponſæ tradita, ſi ſunt pretioſa, & magni valoris, ad vſum tantum, & non animo donandi tradita præſumuntur in dubio, deciſ.113.num.3.& ſeqq.

Iocalia, & gemmæ in dubio præſumuntur vxori tradita ad vſum, & non animo donandi, non ſolum ſi à marito tradantur poſt matrimonium, ſed etiam ſi à ſponſo ſponſæ, deciſ.113. num.7. & ſeqq.

Iocalia, & gemmæ an præſumantur tradita animo donandi, quando non ſimpliciter traduntur, ſed per verbum dono, deciſ.113. num.10.& ſeq.

Iocalium, & gemmarum donatio facta à marito vxori, & à ſponſo ſponſæ, an & quando præſumantur ex nobilitate, deciſ.113.num. 12. & ſeq.

Iocalium, & gemmarum donatio facta à marito vxori præſumitur, quando maritus eſt ignobilis, & vxor nobilis, deciſ. 113. num.14.

Ipſius dictio eſt perſonaliſſima, deciſ.360.num.21.

Ipſe dictio denotat perſonalitatem, ita vt omnes alios excludat, deciſ. 619.num 8.

Irregularis quis non efficitur ex ſola intereſſentia homicidio, niſi probetur participatio, deciſ.260.num.1.

Irregularis efficitur is, qui dedit operam rei illicitæ, ex qua poſteà homicidium caſu ſequutum eſt, deciſ.260. Declara, vt num.2.

Irregularitas incurritur ex interuentu in homicidio, licet quis alium non percuſſerit, deciſ.260. num 3.

Irregularis non eſt quilibet excommunicatus, dec.602.n.8.

Ita tamen dictio conditionem importat, deciſ.515.n.2.

Ita tamen clauſula, an & quando reſtringat orationem præcedentem, & alia ad materiam huius clauſulæ, dec.287.n.2.

Ita tamen clauſula, ſiue in principio, ſiue in medio, ſiue in fine diſpoſitionis appoſita fuerit, ſemper dicitur relata ad omnia, quando non poteſt aſſignari ratio, quare magis ad vnum, quam ad aliud referenda ſit, deciſ.709.num.2. Vbi quod hoc procedit etiam in odioſis, & ſtricte interpretandis.

Ita tamen clauſula determinat omnia præcedentia, deciſ. 709. num.8.

Ita tamen clauſula ad omnia præcedentia non refertur, quando ſic eam referendo induceretur contrarietas, vel actus inutilitas, deciſ. 709. num.4.

Iudicatas res, & ſententias Rota non exequitur, niſi conſtito de eorum iuſtitia, dec.266.num.2.

Iudicata res facit ius quo ad omnes, deciſ.78. num.1.

Declara, vt num.2.

Iudiciorum ſtrepitum magis expediens eſt coram Epiſcopo exerceri, quam coram Abbate, deciſ.15. num.9.

Iudicium hæreditatis petitionis requirit rei conuenti poſſeſſionem, deciſ.161. Declara, vt num.3.

Iudicium humanum circa manifeſta, & non circa occulta fertur, deciſ. 614.num.3.

Iudicialis inquiſitio, & ſolemnis quando formatur monitoria tranſmittuntur ad inquiſitos particulares præcedente, vel diffamatione, vel indicijs, deciſ.483.num.2.

Iudicis decretum facit præſumere omnia ſolemniter acta, deciſ.201. num.1.

Iudex ſemel approbatus allegari non poteſt ſuſpectus noua non ſuperueniente cauſa, deciſ.531.num.2.

Iudex ſuſpectus allegatus appellatione friuola non obſtante, ad vlteriora procedere poteſt, deciſ.531. num 3.

Iudex appellationis condemnans, ſeu abſoluens in vna parte ſententiæ latæ à primo iudice an, & quando cenſeatur condemnaſſe, & abſoluiſſe in alia, deciſ.622. num.2 & per totam deciſ.

Iudicis factum, procedentis ad inſtantiam partis, cenſetur factum ipſius partis, deciſ.184. Declara, vt num.12.

Iudex cenſetur pronunciaſſe, prout de iure tenebatur, deciſ.319. num.10.

Iudicis decretum appoſitum in regiſtratione apocharum facit tranſitum in iudicatum, deciſ.569 num.5.

Iudex nulliter, & iniuſte procedens non dicitur priuare aliquem ſua poſſeſſione, deciſ.555. num.2.

Iudex, qui in cauſa ſententiam tulit, non eſt idoneus teſtis deponendo ad comprobationem ſuæ ſententiæ, deciſ.259. num.8.

Iudex ſubrogatus eſt eiuſdem naturæ, cuius eſt iudex, in cuius locum ſubrogatur, deciſ.558. num.8.

Iudex in dubio præſumitur recte proceſſiſſe, deciſ.564.n.6.

Iudicis, ſeu arbitri aſſertioni non creditur ad fundandam ſuam iuriſdictionem, deciſ.515.n.11.

Iudex, ſeu arbiter ignorans fundamentum ſuæ iuriſdictionis, pronunciare non poteſt, deciſ.515. num.21.

Iudex nulliter, & de facto procedens, non priuat aliquem ſua poſſeſſione, deciſ.111. num.2.

Iudex nulliter procedens ad exequutionem dicitur ſpoliare eum contra quem decernit exequutionem, deciſ.365.n.11.

Iudicis decretum ſine cognitione cauſæ non valet, deciſ.403. num.6.

Iudex interponendo decretum non præſumitur voluiſſe præiudicare minori contrahenti, deciſ.114. num.3.

Iudex à quo poteſt præfigere terminum appellanti ad docendum de proſequutione appellationis, deciſ.81. num.3.

Iudicis decretum in poſſeſſorio plenario habet vim ſententiæ diffinitiuæ, deciſ.227. num.3.

Iudex ex cauſa poteſt reuocare dilationem datam, præſertim quando cauſa eſt commiſſa cum clauſula arbitrio Rotæ, deciſ.582. num.1.& 2.

Iudicis decreto poſſeſſio capta, manutenibilis eſt, deciſ. 513. num.2.

Iudex rite, & recte procedens, poteſt per ſententiam ſua poſſeſſione poſſeſſorem priuare, deciſ.253.num.5.

Iudex, ſeu executor habet præſumptionem pro ſe, quod rite proceſſerit, deciſ.293. num.6.

Iudicem non rite proceſſiſſe qui allegat, probare debet, deciſ.293. num.6.

Iudicis decretum interpoſitum in alienatione rerum Eccleſiæ, præſumitur interpoſitum ſeruata forma beneplaciti Apoſtolici, deciſ. 577.num.6.

Iudex ſuper contentis in beneplacito Apoſtolico expedito in alienatione rerum Eccleſiæ poteſt ſe informare etiam extraiudicialiter, deciſ.577.num.7.

Iudicis officium in exorbitantibus à regulis iuris ſtricte, & cum magna æquitate interpretandum eſt, deciſ.372.n.2.

Iudex vbi fuit recuſatus ſuſpectus omnia ab eo geſta nulla ſunt de iure ciuili, etiam quod non fuerit allegatus ſuſpectus, deciſ.135.num.4. Vbi idem, & multo magis quando vltra recuſationem fuit addita appellatio.

Iudex ſuperſedere debet de ſtylo Curiæ in expeditione cauſæ, quando

illi

Digitized by Google

illi præſentatur fides Referendarij aſſerentis ſe habere commiſſionem proponendam in proxima Signatura, deciſ. 135. num. 4. in fine.

Iudicis decretum de immittendo aliquem in poſſeſſionem eſt indiuiduum, deciſ. 135. n. 9.

Iudicis iuriſdictionem prorogare an cenſeatur ille, qui coram eo comparet, proteſtando contra conſenſum iuriſdictionis cum clauſula niſi ſi, & quatenus, deciſ. 500. n. 8.

Iudex ritè, & rectè procedens non dicitur inferre vim, deciſ. 139. num. 3.

Iudicis poſſeſſio authoritate capta habet pro ſe iuris præſumptionem, deciſ. 139. n. 8.

Iudex poteſt ex officio agentem repellere, quando illi obſtet exceptio, quæ ineſt obligationi, deciſ. 624. n. 1.

Iudicis ſuſpecti recuſati omnia geſta poſt recuſationem de iure ciuili ſunt nulla, deciſ. 162. num. 1.

Iudicis iuſſu ſoluens, quando benè ſoluiſſe dicatur, deciſ. 298. num. 2.

Iudicis iuſſu ſolutio liberat ſoluentem ab omni obligatione, deciſ. 345. num. 1.

Declara, vt num. 2. & ſeqq.

Iudex compulſorialis poteſt facere recognoſcere iura compulſata, deciſ. 330. num. 8.

Vbi an parte citata, & quomodo.

Iudicis officio, & ſic remedio extraordinario locus eſſe non poteſt, quando adeſt remedium ordinarium, deciſ. 329. n. 2.

Iudicis officium non datur niſi illi, qui omni actione deſtitutus eſt, deciſ. 329. n. 2.

Iudex, qui malè iudicauit, ſuam ſententiam reuocare non poteſt, deciſ. 264. n. 3.

Vbi propterea quod talis reuocatio ſpectat ad alium iudicem.

Iudex etiam parte non inſtante poteſt poſt attentata ex ſuo officio apponere ſequeſtrum, deciſ. 505. n. 5.

Iudicis mandatum æquiualet eius præſentiæ, deciſ. 644. n. 3.

Iudex ritè, & rectè procedendo non dicitur quem ſua poſſeſſione ſpoliare, deciſ. 644. n. 5.

Iudex dicitur quem ſpoliare, quando iniuſtè procedit, ſi iniuſtitia eſt notoria, aliter ſecus, deciſ. 674. n. 3. in fin.

Iunior poſſeſſio tanquam clandeſtina non impedit manutentionem antiquioris poſſeſſoris, deciſ. 111. n. 1.

Iunior poſſeſſio præſumitur clandeſtina, deciſ. 106. n. 1.

Iura exacta lite pendente ſine compulſorialibus parte non citata, & non recognita, nihil probant, deciſ. 511. n. 2.

Iura extracta vigore compulſoriæ dicuntur eſſe in forma probante, deciſ. 355. n. 11.

Iura non dicuntur eſſe in forma probanti, quæ extracta fuerunt à Notario non rogato, lite pendente, & ſine citatione partis, deciſ. 302. num. 1.

Iura etiam in forma probanti faciunt adminiculum, deciſ. 493. num. 8.

Iura Eccleſiæ Cathedralis ſunt communia, & communiter tenentur ab Epiſcopo, & Capitulo, deciſ. 118. n. 2.

Iura Epiſcopalia præſcribi poſſunt ab inferioribus, deciſ. 324. n. 12.

Vbi declaratur, quomodo procedat hæc concluſio.

Iura extracta, vel exemplata ſine citatione partis, & decreto iudicis, non probant, niſi fuerint extracta à ſuccaſſore in officio Notariatus, deciſ. 217. n. 1. & 2.

Iura etiam non recognita deſeruiunt pro adminiculo, deciſ. 94. num. 7.

Iurium reſeruatio præſeruat tantum ius, quod adeſt, non autem aliquid noui tribuit, deciſ. 242. num. 2.

Declara, vt num. 5.

Iura extracta & tranſumptata per ſucceſſorem, dicuntur in forma probante, etiam quod fuerunt extracta ſine citatione partis, deciſ. 271. num. 5.

Iura in partibus extracta, & in Curia producta recognoſci debent in Curia, deciſ. 271. n. 7.

Iura non recognita nullam fidem faciunt, deciſ. 543. n. 3.

Iuris tertij exceptio, tertio non opponente non competit, vbi non eſt excluſiua ipſo iure iuris agentis, deciſ. 665. n. 11.

Iura non in forma probanti, licet non probent, faciunt adminiculum, deciſ. 198. n. 6.

Iurium productorum admiſſio cum clauſula ſi, & in quantum, quid operetur, deciſ. 500. n. 8.

Iura diuerſarum perſonarum poſſunt concurrere in vna, & eadem perſona, deciſ. 364. n. 5.

Iura, & ſcripturæ, etſi non ſint in forma probanti, ſi tamen veriſimilitudinem contineant, fidem faciunt, & inſeruiunt pro adminiculo, deciſ. 310. n. 3.

Iura non recognita in prima inſtantia, quia pars non oppoſuit, probant in ſecunda inſtantia, nec contra ea poteſt amplius opponi de non recognitione, deciſ. 310. num. 5.

Vbi tamen, quod ſufficeret, ſi in prima inſtantia fuiſſent oppoſita generalia contra.

Iura non recognita probant, quando ſunt producta in Tribunali, in quo nota ſunt ſigilla, & legalitates in dictis iuribus contentæ, deciſ. 310. num. 6.

Iuramentum non firmat contractum minoris celebratum ſine ſtatutaria ſolemnitate; quando illius vires annullantur à ſtatuto, deciſ. 153. num. 3. & num. 13.

Vbi de materia, & num. 14. Vbi quod nec etiam iuramentum firmat huoc contractum nullum, quando adeſt enormiſſima læſio.

Iuramentum ſupplet defectum inſinuationis, deciſ. 588. num. 2. in fine.

Iuramentum minoris facit minorem reputari maiorem, deciſ. 265. num. 4.

Iuramentum ſolius Epiſcopi non tenet in præiudicium Eccleſiæ, niſi etiam adſit Capituli conſenſus, deciſ. 118. n. 3.

Iuramento probatur ignorantia, deciſ. 621. num. 4.

Iuramentum teſtium probatur per aſſertionem Notarij, quando teſtes fuerunt examinati coram iudice Commiſſario, deciſ. 34. num 2.

Iuramentum calumniæ petitum ſi non fuerit præſtitum, reddit decretum iudicis ſubſequutum nullum, deciſ. 81. n. 1. & 2.

Vbi ampliatur etiam, quod agatur vigore Cameralis obligationis.

Iuramentum calumniæ fuit introductum, vt calumniæ via præcludatur, ne veritas occuletur, deciſ. 82. n. 2.

Iuramentum calumniæ præſtitum poſt ſententiam non validat nullitatem ſententiæ, deciſ. 82. n. 5.

Iuramentum calumniæ præſtandum eſt, etiam quod agatur ſummariè manu Regia, & velo leuato, deciſ. 82. n. 4.

Iuramentum ſemper intelligi debet rebus in eodem ſtatu remanentibus, deciſ. 31. n. 3.

Iuramentum calumniæ non eſt præſtandum, vbi ceſſat ſuſpicio calumniæ, deciſ. 45. n. 6.

Iuramentum non firmat renunciationem factam in fraudem, & præiudicium tertij, deciſ. 665. n. 10.

Iuramentum quando non confirmet actum à ſtatuto prohibitum ſine certa ſolemnitate, deciſ. 665. n. 10.

Iuramentum tolli non poteſt conſtitutione laicorum, deciſ. 580. num. 4.

Iuramentum numquid ſuppleat inſinuationem donationis ex Conſtitutione Ægidiana, quæ & iuramentum, & inſinuationem requirit, deciſ. 671. n. 2.

Iuramentum vnicum ſupplet plures defectus, quando illius forma eſt ampla cum promiſſione habendi rata omnia, & ſingula, in inſtrumento contenta, deciſ. 165. n. 3.

Iuramento tollitur defectus inſinuationis, deciſ. 167. n. 3.

Iurati teſtes non præſumuntur, etiam quod Notarios enunciatiuè aſſerat teſtis iuratus, &c. deciſ. 704. La prima, num. 1.

Iurati teſtes præſumuntur, quando ſunt examinati coram iudice in diebus certis diſtinctis, & non feriatis, deciſ. 704. La prima, num. 2.

Iurati teſtes præſumuntur, quando ſunt examinati parte citata ad videndum illos iurare, deciſ. 704. La prima, n. 3.

Iurati teſtes præſumuntur, quando pars non oppoſuit iuramenti defectum, deciſ. 104. La prima, num. 4.

Iurati teſtes præſumuntur ex aſſertione Notarij dicentis teſtis iuratus, &c, quando ſic de ſtylo ſeruatur, deciſ. 704. La prima, num. 5. & 6.

Iuris communis diſpoſitioni ſtandum eſt in caſu à ſtatuto omiſſo, deciſ. 569. n. 4.

Iuris communis correctio non eſt inducenda per ſubauditos intellectus, deciſ. 189. n. 1.

Iuris tertij exceptio, tertio non opponente, non competit, vbi non eſt excluſiua ipſo iure iuris agentis, deciſ. 665. n. 11.

Iuris error nocet in præſcriptione quadragenaria, deciſ. 208. n. 6.

Iuris antiqui correctio extendi non debet extra caſum expreſſum, deciſ. 27. n. 4.

Iuris ſui renunciatio non præſumitur, & omnis interpretatio facienda eſt, vt talis præſumptio excluderet, deciſ. 636. n. 6.

Iuris ſui renunciatio non inducitur per verba vrbanitatis, deciſ. 636. num. 6.

Iuris ſui, & literis impetratis renunciare non intelligitur is, qui ſe committit gratiæ aduerſarij, vel voluntati alterius, quod vtique intelligendum eſt de remiſſione arbitrio boni viri, deciſ. 636. num. 7.

Iuris ordinaria prouiſio non ceſſat per prouiſionem hominis, dec. 189. num. 1.

Iuriſdictionem ordinariam Epiſcopum habere non præſumitur extra diœceſim, deciſ. 358. n. 1.

Iuriſdictionis probatio non infert ad probationem poſſeſſionis Terrarum, & Montium, & eorum dominium. Poteſt enim eſſe, quod quis vt Protector alicuius Ciuitatis exerceat in illa Ciuitate aliquot iuriſdictionales actus, & tamen non per hoc in ea habeat aliquam poſſeſſionem, vel dominium, deciſ. 24. n. 9. & ſeq.

Iuriſdictionem Epiſcopus habet etiam in Monachos Regulares Sancti Benedicti, quando eorum Eccleſia eſt Cathedralis, & etiam, quod procedatur in forma iudicij, deciſ. 69. n. 6. & n. 7.

Vbi quid in Monachos Congregationis Caſſinenſis.

Iuriſdictio per Principem alicui data in gratiam illius, cui conceditur, cenſetur priuatiuè, & non cumulatiuè conceſſa, præſertim ſi ad petitionem partis, dec. 37. n. 1.

Iuriſdictio dicitur priuatiuè conceſſa, quando illa probatur per præſcriptionem immemorabilem, dec. 37. n. 2.

Iuriſdictionem criminalem Archiepiſcopus de iure communi habet procedendi contra Capitulares etiam ſine adiunctis, deciſ. 174. num. 4.

Iuriſdictio temporalis, & dominium, nihil commune habent cum territorio, & iuriſdictione ſpirituali, deciſ. 324. n. 10.

Iuriſdictio data ſub conditione, nihil operatur, niſi conditione adimpleta, dec. 515. n. 8. & n. 11.

Iuriſdictio probatur per annuas ſolutiones, dec. 156. n. 1.

Iuriſdictio probatur per teſtes, deciſ. 156. n. 3.

Iuriſ-

Iuriſdictionem vniuerſalem habent Epiſcopi in ſua diœceſi, præſertim in cauſis matrimonialibus, & criminalibus, in qua manuteneri debent, niſi in contrarium adſit immemorabilis canonizata per tres conformes, deciſ.491. n. 11.

Iuriſdictio cenſetur data priuatiuè, & non cumulatiuè, quando conſtat de mente concedentis, deciſ.121. n.3. & 4.

Iuriſdictio regulariter cenſetur data cumulatiuè, & non priuatiuè, deciſ.121.

Declara, vt num.4.

Iuriſdictionem iudicis prorogare an cenſeatur ille, qui coram eo comparet proteſtando citra conſenſum iuriſdictionem, cum clauſula niſi ſi, & quatenus, deciſ.500. n.8.

Iuriſdictio Præſidentiæ ſignificatur ex affixione virgæ, deciſ. 288. num.3.

Ius accreſcendi in contractu emphyteotico non habet locum, dec.435. Declara, vt num.5.

Ius accreſcendi propriè non habet locum in portione quæſita, ſed in quærenda, deciſ.435. n.5.

Ius accreſcendi habet locum etiam in contractu locationis, & emphyteuſis conceſſæ ex cauſa oneroſa, deciſ.435. n.6.

Ius conferendi Canonicatus, & præbendas, in Eccleſijs collegiatis de iure communi ſpectat ad Capitulum, deciſ.94. n.5.

Ius conferendi Canonicatus ſpectans ad Capitulum poteſt diuidi inter Canonicos per Turnum, deciſ.94. n.5. & 6.

Ius congrui, ſeu retractus, vigore Bullæ Gregorij XIII. habet locum in venditione neceſſaria, facta ſcilicet per ſubhaſtationem ad inſtantiam creditorum, deciſ.184. num.1. & ſeqq. Contra, num.15. & ſeq.

Iuris congrui conſtitutio eſt exorbitans, & correctoria iuris communis, & propterea non extendenda, ſed reſtringenda, vt minus corrigat, quam ſit poſſibile, deciſ.571. n.2.

Ius decimarum tranſit in Parochias etiam poſtquam fuerunt diſtinctæ, deciſ.520. Declara, vt num.5.

Ius exigendi decimas, & obligatio illas ſoluendi, ſunt correlatiua, & ideò Eccleſiæ non poſſunt habere manus ius illas exigendi, quam laici habeant obligationem, deciſ.672. n.1.

Ius decimandi tanquam ſeruitus non cadit in re propria, deciſ.684. num.3.

Iuſpatronatus acquiſitum dicitur ex conſtructione, fundatione, vel dotatione Eccleſiæ, deciſ.517. num.1. & 2.

Vbi hoc ampliatur, etiam quod expreſſè iuſpatronatus reſeruatum non ſit. Declara, vt num.4.

Iuſpatronatus non ſuſtinetur, nec acquiritur ſine conſenſu ordinarij, deciſ.517. num.3.

Vbi tamen quod conſenſus præſumitur ex lapſu annorum ſeptuaginta.

Iuſpatronatus ex fundatione acquiritur, deciſ.615. n.2.

Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio probatur per collationem beneficiorum ad præſentationem patronorum, deciſ.615. n 2.

Iuſpatronatus non præſcribitur ex ſola negligentia patronorum, qui alias fuerunt in poſſeſſione præſentandi, niſi doceatur de collationibus factis, tanquam de beneficio libero cum ſcientia, & patientia patronorum, deciſ.615. n.3.

Iuſpatronatus cenſetur Eccleſiaſticum, quando fuit fundatum à Clerico non habenti bona patrimonialia, vel alium de quæſita, quam ex beneficio, deciſ.615. n.4.

Iuſpatronatus cenſetur Eccleſiaſticum, quando eſt reſeruatum ad fauorem beneficiatorum, etiam quod ſit fundatum de bonis laicalibus, deciſ.615. n.5.

Iuſpatronatus non mixtum, ſed Eccleſiaſticum dicitur, quando in fundatione fuerit dictum, quod ſi beneficiati intra menſem non præſentauerint, ius præſentandi, deuoluatur ad laicos, deciſ. 615. n.6. & 7.

Iuſpatronatus non gentilium, tranſit etiam ad naturalem, deciſ.521. num.9.

Iuriſpatronatus donatio facta non valet, niſi fuerit approbata ab Epiſcopo, deciſ.576. n.1.

Iuſpatronatus donari non poteſt, niſi donatio fuerit approbata ab Epiſcopo, nec ſuffirit approbatio Vicarij, qui contraria conſuetudine tale ius approbandi acquirere non poteſt, deciſ.576. n.3.

Iuriſpatronatus donatio, vt valeat, debet approbari ab Epiſcopo, nec ſufficit approbatio Vicarij etiam habentis generale mandatum, deciſ.576. n.2. & ſeq.

Iuſpatronatus non acquiritur ex conceſſione Epiſcopi, aut ex conſtitutionibus ſynodalibus, nec ſuffragatur quaſi poſſeſſio vniuerſitatis præſentandi ex Conc. Trid. ſeſſ.25. de reformat. c. 9. deciſ.658. num. 3.

Iuſpatronatus Epiſcopus non poteſt reſeruare laicis beneficij dotati de bonis Eccleſiæ matricis, deciſ.658. n.5.

Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio non attenditur, quando conſtat de alterius proprietate, deciſ.188. n.1. & 2.

Iuriſpatronatus qualitas, & quænam fuerit intentio fundatoris, attendenda eſt, deciſ.155. n.1.

Iuſpatronatus non tranſit ad illegitimos, ſtante linea legitima, deciſ. 155. n.3.

Iuriſpatronatus capacitas attenditur tempore delationis, & admiſſionis ad ius præſentandi duraturum ad ſucceſſores, deciſ.155. num.4. Declara, vt num.5.

Iuſpatronatus probatur ex fama iuncta longiſſima quaſi poſſeſſione, alijſque indicijs, & adminiculis, deciſ.195. n.1.

Iuſpatronatus probatur non minus per conſenſum patronorum, quam per præſentationem per obitum, deciſ.103. n.3.

Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio inducitur per annos quadraginta, deciſ. 195. num.4.

Iuſpatronatus per allegantem probari debet, iuxta requiſita à Conc. Trident. in illis perſonis, in quibus adeſt præſumptio vſurpationis, nec ſufficiunt enunciatiuæ confeſſiones, aut aſſertiones ordinarij, deciſ.154. n.8.

Iuſpatronatus fortiores exigit probationes, quando conſtat alias beneficium fuiſſe à Papa collatum abſque conſenſu prætenſi patroni, deciſ.154. n.9.

Iuſpatronatus laicorum beneficia ſub regula reſeruatoria non comprehenduntur, deciſ.154 n.11.

Iuſpatronatus priuatorum non continetur ſub diſpoſitione Concilij Tridentini, quod loquitur in caſu præſumptæ vſurpationis, ſed remanet in puris terminis iuris communis, deciſ.312. n. 2.

Iuſpatronatus de iure communi probatur per quadragenariam vnà cum fama, deciſ.312. n.3.

Iuſpatronatus probatur per longiſſimam poſſeſſionem vltra centum annos, & iſto caſu præſumitur titulus fundationis, deciſ. 312. num.4.

Iuſpatronatus probatur per plures præſentationes, de quibus, deciſ. 312. n.7. & ſeqq.

Iuſpatronatus donari non poteſt ab eo, ad quem illud non ſpectat, deciſ.302. n.2. 6. & 7.

Iuſpatronatus donari non poteſt cum ſola auctoritate Vicarij, deciſ. 302. n. 3.

Iuriſpatronatus donatio facta mediante pecunia dicitur Simoniaca, & ob eam non ſolum impeditur translatio iuriſpatronatus, ſed etiam amittitur iuſpatronatus, deciſ.302. n.4. & 5.

Iuriſpatronatus vſurpatio præſumitur in caſu Concilij Tridentini, deciſ.302. n.7.

Iuriſpatronatus illegitimi, & baſtardi capaces non ſunt, quando illud eſt honorificum, & fundatum ad fauorem deſcendentium, & quando fundator voluit patronum pro tempore debere eſſe clericum, deciſ. 112. n.2.

Iuriſpatronatus fundatio pro lege haberi debet, deciſ. 112. num.13. & num.5.

Vbi propterea, quod fundationis tenor ſemper attendi debet.

Iuſpatronatus ex priuilegio conceſſum ſub conditione alicuius implementi non ſuffragatur, niſi conſtituto de implemento plenè, & concludenter, & non per præſumptiones, deciſ.58. n.4.

Iuſpatronatus ex ſola reparatione, ſiue reſtauratione Eccleſiæ non acquiritur, niſi Eccleſia eſſet funditus destructa, ita vt egeret noua conſecratione, deciſ.58. n.5. & 6.

Iuſpatronatus non acquiritur ex ſolo dotis argumento, ſed ex totali donatione, deciſ.58. n.5. & 6.

Iuſpatronatus, quod non probetur ex dotatione, ſeu fundatione, non derogat regulæ reſeruatoriæ octo menſium, deciſ.88. num.1. & num.8. & ſeq.

Iuſpatronatus ex priuilegio conceſſum, quod habeatur perinde, ac ſi ex dotatione, & fundatione eſſet erectum, non derogat regulæ reſeruatoriæ octo menſium, deciſ.88. n.2. & 3.

Iuriſpatronatus exiſtentiam ſententia plenè probat, & eius naturam in præiudicium Ordinarij, & eius ſucceſſorum, deciſ. 484. num.5.

Iuriſpatronatus in dubio magis præſumitur hæreditarium, quam familiare, & gentilitium, deciſ. 482. n.7.

Iuriſpatronatus qualitas, quæ ſit, attenditur fundationis tenor, deciſ. 496. n.1. & 2.

Iuſpatronatus cenſetur Sacerdotale actu verè, & non habitu ſolum, quando qualitas Sacerdotij iungitur verbo deputato, deciſ. 496. num.2.

Iuſpatronatus dicitur Sacerdotale actu, & non habitu tantum, quando in eo eſt iniunctum onus Sacerdoti celebrandi Miſſas, deciſ.496. n.3. & ſeqq.

Iuſpatronatus, quando non reuocatur in dubium ad validitatem præſentationis, & ad effectum, vt præſentatus excipiatur, tunc attenditur quaſi poſſeſſio, ita vt præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi inſtitui debeat, deciſ.374. n.3.

Iuſpatronatus ad effectum, vt præſentatus à veris patronis præſentato à priuatiuis præferatur ad hoc, vt conſtare dicatur, ſufficit de eo conſtare per publicum inſtrumentum, etiam quod non adſit confeſſio partis, vel res iudicata, deciſ.374. n.6.

Iuſpatronatus vbi iudici legitimè conſtat, à vero patrono præſentatus præferri debet præſentato ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi, abſque eo quod probetur de non iure exiſtentium in poſſeſſione, deciſ.374. n.7.

Iuſpatronatus requirit probationes concludentes, quando agitur contra prouiſum Apoſtolicum venientem pro libertate Eccleſiæ, deciſ. 333. n. 2.

Iuſpatronatus non dicitur plenè probatum per enunciatiuas, quæ non ſint inconcuſſæ debilitenturque per contrariam probationem, deciſ. 333. n.3. & n.5.

Vbi de eadem materia.

Iuſpatronatus an dicatur per aſſertiones ordinariorum in antiquis viſitationibus, deciſ.333. n.4.

Iuſpatronatus ex ſola publica fama etiam in antiquis non cenſetur probatum, niſi adſit longiſſima poſſeſſio præſentandi effectuata, deciſ.333. n.5.

Iuſpatronatus non cenſetur probatum ex eo, quod extent in pariete Eccleſiæ inſignia ſculpta alicuius familiæ, deciſ. 333. num. 7. & num.8.

Iuriſpatronatus fundator poteſt in limine erectionis adijcere conditionem,

Digitized by Google

nem, vt prædeceſſor eligat ſibi ſucceſſorem in beneficio, etiam nulla ſequuta ordinarij inſtitutione, deciſ. 530.
Declara, vt num. 3.
Iuspatronatus deſtinatum habetur pro erecto, dec. 530. num. 14.
Iuspatronatus teſtator fundator non præſumitur ad illud voluiſſe vocare illegitimos, deciſ. 499. num 4.
Iurispatronatus quaſi poſſeſſio præſentandi, ad excludendum prouiſum de beneficio Sedi Apoſtolicæ reſeruato non ſufficit, niſi plena Iurispatronatus ex fundatione, vel dotatione probatio deducatur, deciſ. 222. num. 1. & num. 2. Vbi etiam quomodo hæc probatio plena Iurispatronatus deducta cenſeatur, & num. 7.
Iuspatronatus an cenſeatur probatum ex teſtamento, in quo aliquid relinquitur beneficio, de cuius patronatu agitur, deciſ. 222. num. 2. & ſeq. & num. 6.
Iuspatronatus de iure communi non competit, niſi ex dotatione, fundatione, ſiue ex contractione, vel fundatione, dec. 222. n. 3.
Iuspatronatus vbi conſtat, tunc præſumitur fundatio, & dotatio, deciſ. 224. num. 3.
Iuspatronatus probatur per verba enunciatiua in antiquiſſimis vltra centum annos iuncta fama, & concurrentibus adminiculis, deciſ. 224. num. 4. & 5. Vbi quod ſi enunciatiuæ reperiantur in præſentationibus, & inſtitutionibus.
Iuspatronatus probatur ex pluribus præſentationibus, & inſtitutionibus effectuatis, deciſ. 224. num. 7. & 8.
Iurispatronatus vſurpatio quandoque non præſumitur, iuxta diſpoſitionem Concilij Tridentini, deciſ. 224. n. 9.
Iuspatronatus in Eccleſia conuentuali fundari non poteſt cum ſolo conſenſu Epiſcopi, ſed eſt neceſſarium priuilegium Apoſtolicum in limine fundationis, etiam ad effectum præſentationis, dec. 53. num. 1.
Iurispatronatus præſumitur vſurpatio ab habentibus iuriſdictionem temporalem ex quaſi poſſeſſione præſentandi per ſeptuaginta annos, deciſ. 53. num. 2. & num. 6.
Iuspatronatus præſumitur fundatum ex priuilegio Apoſtolico, quando vltra temporis antiquitatem concurrit obſeruantia præſentationum, quod quando verum ſit, deciſ. 53. num. 2.
Iurispatronatus fundationis inſtrumentum in quo eſt reſeruatum Ius præſentandi certæ perſonæ, & eius hæredibus, non ſuffragatur alteri quem præſentaſſe, ſi non conſtat de iure hæreditario, nec ſucceſſiſſe fundatori, deciſ. 53. num. 3.
Iuspatronatus confiſcari non poteſt, nec tranſit in fiſcum, ſed Eccleſia libertatem acquirit, deciſ. 53. num. 5.
Iurispatronatus vſurpatio vigore Sacri Concilij Tridentini præſumitur etiam in paruis vniuerſitatibus, deciſ. 481. num. 1.
Iuspatronatus, vt non præſumatur vſurpatum iuxta diſpoſitionem Sacri Concilij Tridentini probandæ ſunt in primis præſentationes continuatæ ſpacio quinquaginta annorum, dec. 481. n. 1.
Iurispatronatus vſurpationis præſumptio tollitur ex præſentationibus ſimilium beneficiorum factis per tempus à Sacro Concilio requiſitum, deciſ. 481. num. 2.
Iurispatronatus immemorabilis præſcriptio, vt probata dicatur per teſtes, quomodo teſtes ſuper ea deponere debent, deciſ. 481. num. 4. & 5.
Iuspatronatus laicale an iudicetur ab illis, qui nominant, an autem ab illis, qui præſentant, deciſ. 481 num. 6.
Iuspatronatus probatum cenſetur ex pluribus præſentationibus antiquis, & effectuatis per centum annos, deciſ. 211. num. 1.
Iurispatronatus vſurpatio ceſſat ex inſtrumento fundationis, deciſ. 211. num. 3.
Iurispatronatus vſurpatio non præſumitur, quando illud prætendunt priuatæ perſonæ, tunc enim ſufficit ordinaria iuris communis probatio, deciſ. 211. num. 2.
Iuspatronatus non cenſetur probatum ex dote legata, & illius fundatione à teſtatore facta, niſi dicti legati effectuatio probetur, & aliàs deciſ. 381. num 2.
Iurispatronatus quaſi poſſeſſio probata per vnicam præſentationem, & poſt centum annos, à die prætenſæ fundationis, non ſufficit ad effectum retardandi exequutionem literarum Apoſtolicarum, dec. 381. num. 3.
Iuspatronatus de iure communi cenſetur probatum per teſtes deponentes de publica voce, & fama fundationis illius de quaſi poſſeſſione præſentandi per quadraginta annos, deciſ. 518. n. 1.
Iuspatronatus de iure communi cenſetur probatum per enunciatiuas antiquiſſimas plurium inſtrumentorum ſuper præſentatione, deciſ. 518. num. 2. & num. 3.
Iuspatronatus probatur per ſententiam, deciſ. 518. num. 4.
Iuspatronatus probatur etiam per inſignia alicuius familiæ ſculpta in Eccleſia, deciſ. 518. num. 5.
Iurispatronatus vſurpatio non præſumitur vigore Decreti Sacri Concilij Tridentini, niſi probetur eum, qui eſt in poſſeſſione Iurispatronatus fuiſſe dominum loci illius, in quo ſitum eſt beneficium, deciſ. 219. num. 1.
Iurispatronatus vſurpatio an præſumatur, quando vna illius pars ſpectabat ad vniuerſitatem Parochianorum, & alia pars ad alteras priuatas perſonas, deciſ. 219. num. 2.
Iurispatronatus capaces ſunt naturales de iure communi, deciſ. 126. num. 1.
Iurispatronatus capaces ſunt naturales, quando filij, & deſcendentes ſunt vocati abſque aliqua mentione legitimitatis, deciſione 126. num. 2.
Iuspatronatus numquid tranſeat ad naturales, quando eſt fundatum à perſona nobili, deciſ. 126. num. 3. & num. 7.
Iuspatronatus non tranſit ad illegitimos, quando adſunt legitimi, dec. 126. num. 5. & ſeq.
Iuspatronatus probatur ex pluribus enunciatiuis inſtrumentorum, deciſ. 13. num. 1. Vbi præſertim, quando aſſertio ſit coram Epiſcopo, de cuius præiudicio agitur, & quando reperitur præſentatio, & inſtitutio enunciatiua.
Iuspatronatus probatur per inſignia ſculpta in pariete, deciſ. 13. num. 3.
Iuspatronatus præſeruatur per conſenſum patronorum adhibitum prouiſioni Apoſtolicæ, deciſ. 13. n. 5.
Iuspatronatus probatur ex illius deſcriptione in libro antiquo Eccleſiæ, deciſ. 77. num. 1.
Iuspatronatus probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama in antiquis, iuncta quadragenaria poſſeſſione præſentandi, deciſ. 77. num. 2. & 3.
Iurispatronatus ſtatus non immutatur per prouiſiones Apoſtolicas, deciſ. 77. num. 4.
Iurispatronatus quaſi poſſeſſio non acquiritur per præſentationes non effectuatas, deciſ. 77. Declara, vt num. 5.
Iurispatronatus quaſi poſſeſſio probatur per vltimam præſentationem effectuatam, deciſ. 347. n. 1.
Iuspatronatus quaſi poſſeſſio releuat ab onere probandi deſcendentiam à primo fundatore, deciſ 347. n. 1. in fine.
Iuspatronatus an probetur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, deciſ. 546. n. 2.
Iurispatronatus non præiudicant prouiſiones Apoſtolicę, quia in dubio Papa non intendit præiudicare patronis laicis, dec. 546. n. 3.
Iurispatronatus donatio fieri non poteſt abſque conſenſu Epiſcopi, ita & taliter, quod non ſufficiat conſenſus Vicarij abſque ſpeciali mandato, deciſ. 311. n. 1.
Iuspatronatus ſatis probatur ex antiquiſſima poſſeſſione præſentandi vnà cum fama, dec. 148. n. 1.
Iurispatronatus quaſi poſſeſſio antiquiſſima probatur ex multiplicatis præſentationibus effectuatis, dec. 148. n. 1.
Iurispatronatus antiqua poſſeſſio ex præſentationibus inducta non redditur turbida ex eo, quod ſemel præſentatio effectum habuerit per reſignationem, dec. 148. n. 2.
Iuspatronatus in quo vocati ſunt proximiores fundatoris non poteſt ab aliquo prætendi, qui ſe dicti fundatoris proximiorem non probat, deciſ. 284. n. 1.
Iuspatronatus, quando controuertitur iudicio petitorio, probari debet proximitas non per quaſi poſſeſſionem proximitatis, ſed alias plenè, & concludenter per gradus diſtinctos, deciſ. 284. num. 2. & num. 4.
Iurispatronatus quaſi poſſeſſio numquid cenſeatur probata ex eo, quod compatronus aliquem admiſit vnà cum ipſo ad præſentandum, deciſ. 284. n. 7. & n. 8.
Iurispatronatus quaſi poſſeſſio in iudicio petitorio non eſt conſiderabilis, niſi fuerit continuata ſaltem ſpacio quadraginta annorum, dec. 284 num. 8. & 9.
Iurispatronatus quaſi poſſeſſio per præſentationes factas numquid tranſeat in hæredes, deciſ. 284. num. 9.
Iurispatronatus in dubio Papæ præiudicare voluiſſe non præſumitur, deciſ. 427. num. 1.
Iuspatronatus dicitur gentilitium, & in eo non veniunt illegitimi, quando fundator in fundatione expreſſit rationem conſeruandæ agnationis, dec. 395. n. 2.
Iuspatronatus probatum cenſetur per ſententias ordinarij illud canonizantis, dec. 413. n. 1.
Iuspatronatus cenſetur inſtitutum per legatum factum alteri Cappellæ cum expreſſa reſeruatione Iurispatronatus, deciſ. 413. num. 4. & 5.
Iuspatronatus in dubio præſumitur potiùs hæreditarium quàm gentilitium, deciſ. 675. n. 1.
Iuspatronatus poteſt declarari, quòd ſit hæreditarium, & gentilitium, non minus in codicillis, quàm in ipſa fundatione, dummodò ordinarij conſenſus concurrat, dec. 675. n. 2. in fine.
Iuspatronatus an ſit gentilitium, leuiores ſufficiunt probationes, quando non agitur de illius ſubſtantia, ſed de pertinentia, deciſ. 765. num. 3. in fine.
Iuspatronatus præcipuè probatum cenſetur probata fundatione, dotatione & conſenſu Epiſcopi, dec 680. n. 12.
Iuspatronatus ad confraternitatem laicorum ſpectans, reputatur laicale, deciſ. 680. n. 2.
Iuspatronatus laicale ſub reſeruatione non comprehenditur, deciſ. 480. num. 2.
Iurispatronatus beneficium laicale poteſt à Papa conferri abſque patronorum conſenſu, quando ſic ſpecificè à Papa dicto laicali Iurispatronatus derogatum fuit, dec. 688. n. 1.
Iurispatronatus donatio, & vnio an de iure æquiparentur, & quando deciſ. 688. n. 3.
Iurispatronatus donatio ſolo Epiſcopi conſenſu perficitur. Vnio autem requirit etiam conſenſum Capituli, dec. 688. n. 3.
Iuspatronatus ſola confeſsione aduerſarij probatur, quando agitur de illius pertinentia inter prætenſos patronos, & non de libertate Eccleſiaſtica, dec. 697. n. 2.
Iuspatronatus ſpectare præſumitur ad dominum Caſtris ad quem ipſum Caſtrum ſpectat, dec. 697. n. 3.
Iurispatronatus donatio facta per patronum alteri compatrono non requirit conſenſum Epiſcopi, dec. 707. n. 4.
Iurispatronatus donatio effectuata facit præſumere interuentum conſenſus Epiſcopi, dec. 707. n. 5.

Ius

Digitized by Google

Iuſpatronatus dicitur hæreditarium, & non gentilitium, quando ſic conſtat de eo plures factas fuiſſe præſentationes, dec. 707. num.6.
Iuriſpatronatus præſentatio facta ab vno patrono non præiudicat alteri datam præſentationem ignoranti, deciſ.707.n.7.& 9.
Iuſpatronatus in dubio præſumitur potiùs hæreditarium quàm gentilitium, deciſ.707.num.8.
Iuſpræſentandi in Iure patronatus non eſt annexum Caſtro, nec tranſit in ſucceſſorem Caſtri, deciſ.53.num.4.
Declara, vt dicto num.4.
Ius actoris numquam mutatur ex variatione perſonarum ex parte rei, deciſ.541.num.3.
Ius dicitur quæſitum per ſolam Signaturam Papæ, etiam non expeditis literis, dec.356.num.11.
Ius petendi legitimæ in bonis paternis tranſit ad filium filij, & ſic ad nepotem defuncti, deciſ.653. num.4.
Ius tertij facilius tollitur in parte, quam in totum, deciſ.372. num.3.
Ius poſſidentis non variatur, nec alteratur ex mutatione perſonæ, contra quam poſſidetur, deciſ.341. num.1.
Ius Eccleſiæ, quod Eccleſia habet in perpetuum, non poteſt reduci ad tempus ſine ſolemnitatibus requiſitis in alienatione rerum Eccleſiæ, deciſ.580.num.7. Vbi quod ampliùs iſto caſu requiritur expreſſum Sedis Apoſtolicæ beneplacitum, & num.8.
Vbi de eadem materia.
Ius ſuccedendi vigore primogenituræ quomodo, & quanto tempore præſcribatur, deciſ.445.num.9.& 10.
Iuſta cauſa quæ dicatur in diſmembratione alicuius Eccleſiæ Parochialis, deciſ.239.num.1.& ſeqq.
Iuſta cauſa diſmembrandi Eccleſiam non eſt illa, cui prouideri poteſt, deciſ.484. num.4.
Iuſta cauſa diſmembrandi Eccleſiam non eſt anguſtia, & difformitas Eccleſiæ antiquæ, & quod inundationi ſubijciatur, deciſ. 484. num.4.
Iuſta cauſa diſmembrandi Eccleſiam & erigendi nouam parochiam eſt, quando aliter contingat aliquos Parochianos obire ſine Sacramentis, deciſ.484.num.5.
Ius viſitandi non ad Abbatem, ſed ad ſolum Epiſcopum ſpectat, niſi in contrarium oſtendatur priuilegium, vel conſuetudo legitimè præſcripta, deciſ.394. num.1.
Iuxta dictio ſecundum quod ſtat relatiuè ad præcedentia, deciſ. 586.num.2.

L

LÆſio non præſumitur, & alleganti eam incumbit onus probandi, deciſ.201. num.3.
Læſio non præſumitur, & illam alleganti incumbit onus probandi, deciſ.539.num.1. in fine.
Læſio conſiderari debet de tempore contractus, & non poſtea, deciſ. 87.num.4.
Læſio in tranſactione non conſideratur habito reſpectu ad rei valorem, ſed ad dubium litis euentum, deciſ.625. num.6.& 7.
Læſionis prætextu tranſactio non reſcinditur, niſi fuerit enormiſſima, vel ſaltem enormis, deciſ.625. num.7.
Læſionem continere tranſactio an dicatur, ex quo facta eſt poſt relaxationem mandati, deciſ.615.num.8. & ſeqq.
Læſio ad effectum reſcindendi ſubhaſtationem debet eſſe vltra dimidiam iuſti pretij, deciſ.648.num.5.& 6.
Læſio conſideranda eſt tempore contractus, & non alio tempore, deciſ.577.num 4.
Læſio in tranſactione ad hoc, vt illa reſcindi poſſit, conſideratur non ſolùm ab eo, quod datum, vel remiſſum eſt, ſed à dubio litis euentu, deciſ 461.num.7.
Laici ſunt penitus incapaces decimarum ſine beneplacito Papæ, deciſ. 624 num.12.
Laicale iuſpatronatus an indicetur ab illis, qui nominant, an autem ab illis, qui præſentant, deciſ.481. num.6.
Laicale reputatur iuſpatronatus, quod ad confraternitatem laicorum ſpectat, deciſ.680. num.2.
Laicale iuſpatronatus ſub reſeruatione non comprehenditur, dec.680. num.2.
Laicale beneficium iuriſpatronatus poteſt à Papa conferri abſque patronorum conſenſu, quod ſic ſpecificè à Papa dicto laicali iuriſpatronatui derogatum fuit, dec 688.n.1.
Laicorum iuriſpatronatus vnio Eccleſiæ requirit non ſolum patronorum conſenſum, ſed etiam Capituli, deciſ.688. num.2. & 3.
Laudemium non ſoluitur de alienatione rei cenſualis, deciſ.400. num.8.
Laudemium de iure communi eſt quinquageſima pars pretij, pacto tamen, vel conſuetudine variari poteſt, deciſ.150. n.7.
Laudum eſt ipſo iure nullum, quando latum eſt non ſeruata forma compromiſſi, & non purificatis conditionibus in compromiſſo contentis, deciſ.553.num.1.
Laudum in parte nullum, in totum eſt nullum, deciſione 593. num.16.
Laudum nullum reſpectu alicuius perſonæ dicitur etiam nullum reſpectu aliarum, deciſ.553.num.19.
Laudum eſt nullum non ſeruata forma compromiſſi, deciſ.515.num.1. & num.4.

Laudum habet præſumptionem iuſtitiæ, & rectitudinis, deciſ.515. num.6. Declara, vt num.7.
Laudum regulariter eſt diuiduum reſpectu perſonarum, deciſ.515. Declara, vt num.22. & ſeq.
Laudum non poteſt eſſe pro vna parte obligatorium, & pro alia non, deciſ.515. num.19.
Laudi ratificatio facta ab vno ex compromittentibus alteri præiudicare non poteſt, dec.515.n.24.
Laudum vbi eſt nullum, exequi non debet, dec.515.num.25.
Legatario competit Saluianum interdictum in bonis hæreditarijs ipſius teſtatoris, deciſ.359. Vbi hoc procedit nulla facta differentia inter bona, ſed in omnibus cuiuſuis generis ſint, locum habet.
Legatario rei alienæ, ſeu inſtituto in re aliena non debetur æſtimatio, quando teſtator credidit rem eſſe ſuam, & non alienam, deciſ.309. Declara, vt num.3. & 4.
Legatario rei alienæ, ſeu inſtituto in re certa aliena, debetur æſtimatio, etiam quod teſtator ignorauerit rem eſſe alienam, deciſ.337. num.4. Præſertim, quando legatum eſt factum coniunctæ perſonæ, num.5.
Legatarius quando quis relictus cenſeatur, & quando nudus miniſter, ſeu exequutor, vbi teſtator aliquem elegit, vt aliquam pecuniarum quantitatem in vſus pios erogaret, deciſ.391.n.2.& ſeqq.& num. 13. & ſeqq.
Legatarij ex Saluiano interdicto immittendi ſunt ſuper bonis mobilibus, pecunijs, & nominib. debitorum relictis à teſtatore, data cautione de reſtituendo in caſu, quo hæreditas non ſit ſoluenda, dec. 559.num.1. & num.10.
Legatarius poſtquam rei legatæ dominium habuit, poteſt de ea ad libitum diſponere, dec.450. num.4.
Legatario competit Saluianum interdictum in bonis hæreditarijs ipſius teſtatoris, deciſ.559. Vbi vt hoc procedit tam ſuper immobilibus, quam ſuper mobilibus pecunijs, & nominibus debitorum.
Legatarius pro legato habet hypothecata omnia bona teſtatoris, dec. 587. num.2.
Legatarius quomodo hæres eſt, dec.261. num.2.
Legatarius non conſequitur legatum ſub conditione negatiua relictum ſine cautione Mutiana, dec.268. Declara, vt num.5.& 6.
Legatum factum filiabus, ſeu alijs fœminis, quando nubent, debetur etiam, quando Religionem ingrediuntur, & Moniales efficientur, dec.130. n.2. & per tot.
Legatum factum in caſu nuptiarum, trahitur etiam ad caſum nuptiarum ſpiritualium, deciſ.130. num.3. & ſeqq.
Legatum dotis an ſit conditionale, & an debeatur ſi nuptiæ non ſequantur, deciſ.130. num.12.
Legatum dotis, aut certæ quantitatis in caſu nuptiarum non intelligitur de nuptijs ſpiritualibus, & pluribus coniecturis, de quibus, deciſ. 130.num.7. & ſeqq.
Legatum rei alienæ operatur, vt legatario ſolui debeat æſtimatio rei legatæ, dec.265. n 9.
Legati rei alienæ debetur legatario æſtimatio, ſiue teſtator ſciuerit rem eſſe alienam, ſiue ignorauerit, deciſ.265. num.10. Præſertim quando eſt factum coniunctæ perſonæ, num.11.
Legatum rei alienæ, teſtatori tamen debitæ, an, & quando operetur, vt legatario illius æſtimatio debeatur, deciſ.309.n.10.
Legatum rei alienæ, in qua teſtator habet tantum vſumfructum, verificatur in vſufructu, poſtquam non poteſt habere locum in proprietate, dec.309. Declara, vt n.11.
Legatum recipit interpretationem iuxta facultates teſtatoris, deciſ. 309.num.13.
Legatum fauore filiorum eſt latiſſimè interpretandum, deciſ. 309. num.13.
Legatum fauore filiorum eſt latiſſimè interpretandum, præſertim vt teſtamentum ſuſtineatur, dec.337. n.7.
Legatum conditionale non cedit à morte teſtatoris, ſed à die exiſtentis conditionis, dec.116. n.4. & 5.
Legatum relictum fœminæ, ſi nupſerit cum aliqua certa perſona, non admittitur, ſi illa certa perſona recuſauerit ducere in vxorem legatariam, deciſ.80.num.2.
Legatum pecuniarum ſi non ſoluatur in tempore à teſtatore præfixo, poteſt idem teſtator mandare, vt ſoluatur legatario aliquid pro intereſſe non habiti legati in pœnam hæredis, dec.446 n.4.
Legatum dotis dicitur conditionale, ſi legataria nupſerit, nec debetur niſi ſequutis nuptijs, vel ingreſſa legataria in Monaſterium, & in eo facta profeſſione, deciſ 450. num.1. & num 2. & 3.
Legatum dotis à legataria cedi non poteſt, nec ad alium tranſmitti, niſi ex cauſa dotis, dec.450.n.1.& ſeq.
Legatum ſub conditione, non purificata conditione cedi non poteſt, deciſ.450.num.2.
Legatum dotis debetur etiam, quod legataria ingrediatur monaſterium, dummodo dos quæratur monaſterio, aliter ſecus, deciſ.450. num.6.
Legatum certæ quantitatis pecuniarum non poteſt ſolui in bonis ſtabilibus, deciſ.503. num.1.
Declara, vt num.2. & ſeq.
Legatum pecuniarum ſolui debet in pecunia, & non in bonis, quando præſertim ſic fuit de mente teſtatoris, deciſ. 503. num.4. & 5.
Legatum pecuniarum ſoluendum de bonis teſtatoris. num quid debeat ſolui in pecunia, an verò ſolui poſſit in tot bonis ſtabilibus, deciſ. 203.num.2 & ſeq.& n.6.
Legatum quando compenſetur cum debito teſtatoris in legatarium, deciſ 649. num.1. & ſeq.

Legatum rei alienæ cogit hæredem ad præſtandum legatario æſtimationem rei legatæ, deciſ.453.num.1. Fallit quando in contrarium adſunt coniecturæ, de quibus num.2. & ſeq.

Legatum rei alienæ cogit hæredem ad præſtandum æſtimationem legatario, quando teſtator ſciuit rem, quam legat, eſſe alienam, deciſ. 453.num 8.

Legatum cum conditione ademptum ſub contraria conditione datum cenſetur, deciſ 168. Declara, vt num.3.& 4.

Legatum in meram voluntatem hæredis collatum non valet deciſ. 698.num.1. Vbi quod hoc non procedit quando non confertur in voluntatem, ſed in arbitrium, quo caſu tunc reducitur ad arbitrium boni viri, num.2.

Legatum relictum arbitrio alterius, illo non arbitrante, quando fiat caducum, dec.698. n 4.

Legati quantitas collata in arbitrium alicuius, licet incerta, declaratur tamen ex viribus patrimonij, & qualitate perſonæ legatarij, dec. 698.num.5.

Legatum in pecunia factum filiabus fœminis pro ipſarum legitima ſoluendum eſt in pecunia, & non in bonis, dec.696. n.3.

Legatum factum in pecunia, in eadem pecunia ſoluendum eſt, quamuis in bonis teſtatoris leganeis pecunia non reperiatur, deciſ.696. num.1. Niſi hæres hæreditatem adiuerit cum beneficio legis, & inuentarij, num.2.

Legatum lanæ non comprehendit lanam intinctam, niſi huic legato fuerit adiectum aliquod ſignum vniuerſali, deciſ.697. num.6. in fine.

Legatus de latere nihil contra formam iuris facere, & ſtatuere poteſt, deciſ.490. num.7.

Legem limitare in vno, vel pluribus caſibus facilius eſt, quàm in totum abrogare, deciſ.191.n.7.

Leges, & conſuetudines non trahuntur ad præterita, ſed tantummodò reſpiciunt, dec.255.n.5.

Lex Moſaica ſeruanda eſt inter Iudæos, quando Chriſtianus non eſt in cauſa, nec ius commune aliter diſponit inter eoſdem Iudæos, deciſ 414. n.1. Declara, vt num 8.

Lex, ſiue ſtatutum numquam tollitur per non vſum, etiam per mille annos, dec.213. n.2.

Leges, & Conſtitutiones habentium, poteſtatem condendi legem trahuntur ad præterita ſi de eorum voluntate conſtat, deciſ.455. num.4.

Legi fraudem facere dicitur, qui ſaluis verbis legis ſententiam eius circumuenit. Contra legem vero facere dicitur is, qui facit id, quod lex prohibet, & de materia, deciſ.672. n.1.

Legi fraudem facere dicitur quis duobus modis, deciſ.672. Declara, vt num.1.

Legi fraudem facere, & contra legem facere paria ſunt. Ambo enim æquè puniuntur, dec.672 n.1.

Legis contra verba facere, vel facere contra leges ſententiam paria ſunt, deciſ 672 num.2.

Legitima filiorum patre bannito, & eius bonis confiſcatis, eſt dimidia hæreditatis, etiam quod vnicus, aut duo ſint filij, deciſ.479. num.2.3. & num.6

Legitima patre bannito, & capitulariter condemnato, debetur filijs à die condemnationis, & confiſcationis bonorum, & non à die mortis, deciſ 479 num 4.

Legitima in bonis auiæ paternæ nepti debetur, dec.479.n 7.

Legitimæ renunciatio non ſufficit tacita, ſed debet eſſe expreſſa, deciſ. 479.num.6.

Legitima quando, & quomodo poſſit probari, dec.479.n.8.

Legitima prohiberi non poteſt, nec aliquod onus recipit, deciſ.318. num 3.

Legitima filijs debita debet eſſe libera ab omni onere, deciſ. 200. num.1.

Legitimæ non cenſetur renunciatum tacitè per aditionem paternæ hæreditatis, dec.300.num.5.& 6.

Legitima poteſt filio prohiberi, quando relinquitur hæres in tota hæreditate, licet fideicommiſſum iniungat cum conditione, quod ſi fideicommiſſum non acceptat, illum teſtator inſtituit in ſola legitima, deciſ 100.n.6.

Legitima, & Trebellianica filio grauato debetur, dec.67. n.1.

Legitima, & Trebellianica non detrahitur ex bonis particulariter alienati prohibitis, deciſ.67. Declara, vt num.4.

Legitima, & Trebellianica, licet ſint certæ reſpectu quantitatis, ſunt tamen incertæ, ratione rerum, ex quibus detrahendæ ſunt, dec.115. num.11. & ſeq.

Legitima debetur filijs ex prouidentia Regis, quantitas autem legitimæ debetur de iure ciuili, fundato in iure naturali, dec.206.n.1.

Legitimæ aliquod onus, ſeu grauamen imponi non poteſt, & impoſitum ipſo iure reijcitur, etiam quod filius fuerit inſtitutus hæres vniuerſalis, deciſ.206. num.2. & 3.

Legitimæ quod filius renunciare debeat, teſtator mandare non poteſt, deciſ.206. num 3.

Legitimæ detractionem poteſt pater filio prohibere, quando illi reliquit legatum pinguius ſua legitima cum conditione, quod alias inſtitutus cenſeatur tantum in legitima, deciſ.206.num.4. Vbi declaratur, quomodo procedat hæc concluſio.

Legitimæ renunciatum non cenſetur, nec iuri petendi ſupplementum per ſimplicem aditionem hæreditatis, dec.206. num.5.& 6.

Legitimæ renunciatio, niſi fuerit expreſſa, non valet, dec.206.n.6.

Legitimæ petendæ ius in bonis paternis tranſit ad filium filij, & ſic ad nepotem defuncti, deciſ.653. n.4.

Legitima debetur etiam filio naturali legitimato in ampliſſima forma à Papa, ac ſi fuiſſet de legitimo matrimonio natus, deciſ.653. num.3.

Legitima prohiberi non poteſt, nec illi aliquod grauamen imponi, deciſ 653. num.5.

Legitima detrahitur etiam de bonis primogenituræ ſubiectis, etiam quod fuerit expreſſe prohibita, dec.653. n 5.

Legitima detrahitur etiam de bonis alienari prohibitis ſub pœna caducitatis, dec.653. n.5. in fine.

Legitimæ vt dicatur renunciatum, non ſufficit ſimplex hæreditatis aditio, ſed requiritur expreſſa renunciatio, deciſ.653.n.9.

Legitimæ prohibitio facta à patre in bonis ſibi à Principe donatis, an & quando valeat, deciſ.663 n.10. & ſeqq.

Legitima numquid debeatur filio clerici patris, deciſ.653. num.12. in fine.

Legitima numquid prohiberi poſſit filio inſtituto in plus, quam importat legitima, dec.653. num.13.

Legitima relicta filio pater de reliquis ſuis bonis ad ſui libitum diſponere in teſtamento, codicillisve poterit, dec.66. num.1.

Legitima, & Trebellianica ſimul non poſſunt detrahi à filio, quando teſtamentum ſuſtinetur in vim fideicommiſſi, ex clauſula codicillari, deciſ.66.num.1. & num.8.& 9. Vbi de eadem materia.

Legitima regulariter maior eſt, quam quarta Trebellianica, deciſ.66. num.8. in fine.

Legitimæ per fideicommiſſum non cenſetur impoſitum aliquod onus quia ea non venit in generali ſubſtitutione, dec 449. n 2.

Legitimæ aliquod onus imponi non poteſt, & impoſitum reijcitur, deciſ.449. num.3.

Legitimæ renunciatio, vt renuncianti præiudicet, debet eſſe expreſſa, nec ſufficit generalis approbatio teſtamenti, deciſ. 449. num.4.

Legitima non debetur filio legitimato cum clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, deciſ.64.num.2.& num.8.& num. 10.& ſeq.

Legitima non debetur ei, cui præteritio querelæ, vel aliud ius impugnandi teſtamentum non datur, deciſ.64.num 4.

Legitima non debetur ei, qui ab inteſtato non ſuccedit, deciſ. 64. num.3.

Legitima debetur filio legitimato ſine clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, deciſ 64.num 9.

Legitimæ ſupplementum an debeatur filiæ excluſæ à ſtatuto, cui pater aliquid in teſtamento reliquit, deciſ.64.num 10.

Legitima filijs relinqui debet iure inſtitutionis, & ſi fuerit relictum minus, quam importat legitima, teſtamentum non eſt nullum, ſtante clauſula omni meliori modo, ſed filius agit ad ſupplementum, deciſ.568.num.1.

Legitima ſolum, & non Trebellianica detrahitur à filio exhæredato ſine cauſa, quando ob id teſtamentum nullum ſuſtinetur per clauſulam codicillarem, dec.568. num.4.

Legitima detrahitur de omnibus bonis emptis de pecunijs paternis, deciſ 703. num.1.

Legitima detrahitur ex feudo empto de pecunijs paternis, deciſ.703. num. 1.

Legitima detrahenda eſt ex paternis pecunijs, quibus feudum emptum fuit, etiam quod pater ſit feudi incapax, deciſ. 703. num.8.

Legitima detrahitur ex bonis per patrem filio donatis, deciſ.703. num.8. in fine.

Legitimi poſſeſſores dicuntur, & in poſſeſſione manutenendi ſunt, qui à iudice ad poſſeſſionem, qua prius ſe ſpoliatos habuerunt, reſtituti ſunt, dec.561. num.9.

Legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem dicitur is, qui ſe poſſeſſorem probat, dec.570. n.2.

Legitimus contradictor dicitur poſſeſſor, quando oſtendit conſimilem titulum alias ſecus, deciſ.711. n.2. Vbi declaratur hæc concluſio, quomodo procedat.

Legitimus contradictor non dicitur quis, niſi oſtendat titulum talem, per quem obtinere poſſit, & immiſſionem aduerſarij impedire, dec. 711.num.3. Declara concluſionem, vt ibid. dicto n.3.

Legitimus contradictor quis dicatur ad impediendum immiſſionem petitam à ſubſtituto, dec.639. num 8.

Legitimus procurator eſt maritus vxoris in his, quæ competunt, & quomodolibet competitura ſint ratione dotis ſibi datæ, deciſ.135. num.5.

Legitimari poteſt filius natus ex inceſtuoſo coitu per ſubſequens matrimonium ex diſpoſitione Papæ, dec.166.n.5.

Legitimare ſpurios Papa poteſt principaliter, vel in conſequentiam, in toto mundo, tam reſpectu ſpiritualium, quam reſpectu temporalium, deciſ.191 num.12. Contra, num.13. Declara, vt num.14.

Legitimari non poſſunt ab Archiuo Romano filij naturales in præiudicium vocatorum ex fideicommiſſo, aut teſtamento, aut quauis alia diſpoſitione ex Bulla Pij IV. dec.145.n.16.

Legitimandi facultatem, quod Campegij habeant, eſt notiſſimum, deciſ.387. num.6.

Legitimandi facultas Campegiorum numquid extendatur ad filios Illuſtrium Comitum, & Baronum, deciſ.387.num.7.

Legitimandi facultas quandoque à Principe datur, vt legitimati ſuccedant etiam contra voluntatem teſtatoris, dec.388.n 4.

Legitimatus dicitur filius ex diſpenſatione Papæ ex inceſtu natus per ſubſequens matrimonium, quando à principio aderat promiſſio de contrahendo matrimonium, deciſ.191. num.1. & num.5.

Legitimati cum clauſulæ ſine præiudicio venientium ex fideicommiſſo,

Digitized by Google

miſſo, non excludunt ſubſtitutum, deciſ. 145. n. 15.
Legitimatus filius ſpurius non excludit in fideicommiſſis ſubſtitutos vigore Conſtitutionis Pij IV. quando legitimatio eueniret contra voluntatem teſtatorum, ſecus ſi ſecundum eorum voluntatem, deciſ. 388. n. 1. & omnibus ſeqq.
Legitimati ſpurij etiam nati ex damnato coitu excludunt ſubſtitutos ex præſumpta mente teſtatoris, deciſ. 388. n. 8. & 9.
Legitimati ſpurij eu magis excludunt ſubſtitutos, quando teſtator erat illegitimus, deciſ. 388. n. 10.
Idem quando in alia parte teſtamenti vocauit aliquem illegitimè natum, num. 11. Idem quando in alia parte teſtamenti adiecit qualitatem legitimorum, n. 12.
Legitimatus filius naturalis à Papa, in ampliſſima forma habetur, ac ſi natus fuiſſet de legitimo matrimonio, deciſ. 653. n. 2.
Legitimatus filius naturalis à Papa, in ampliſſima forma acquirit iura ſuitatis ſucceſſionis ab inteſtato, & ius dicendi teſtamentum paternum nullum ob præteritionem, deciſ. 653. n. 2.
Legitimato filio naturali à Papa legitima debetur in ampliſſima forma, ac ſi fuiſſet de legitimo matrimonio natus, deciſ. 653. n. 3.
Legitimati cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, non excludunt ſubſtitutum in teſtamento ad fideicommiſſum vocatum, deciſ. 282. n. 8. & n. 9.
Legitimati cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato non excludunt tranſuerſales, deciſ. 282. n. 8.
Legitimati ſpurij veniunt appellatione filiorum, deciſ. 282.
Declara, vt num. 9.
Legitimati non admittunt ad excludendum ſubſtitutum, deciſ. 300. num. 6.
Legitimati filij à Papa, quando veniant appellatione filiorum natorum ex legitimo matrimonio, deciſ. 455. n. 7.
Legitimatus filius cenſetur cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, etiam quod talis clauſula in legitimatione non reperiatur, quando Comes qui legitimauit, non habebat facultatem legitimandi, niſi cum dicta clauſula, deciſ. 64. n. 1.
Legitimato filio, legitima non debetur cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, deciſ. 64. n. 2. 8. 10. & ſeq.
Legitimatus filius cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato priuatur ſolum ijs, in quibus filijs legitimis præiudicium fit, non in alio, deciſ. 64. n. 2.
Legitimatus filius cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, non poteſt dicere teſtamentum nullum ex cauſa præteritionis, deciſ. 64. n. 4.
Legitimato filio pater aliquid relinquere non tenetur, nec cogi poteſt, deciſ. 64. n. 5. & n. 8.
Legitimato filio, legitima debetur ſine clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, deciſ. 64. n. 9.
Legitimatus filius facit deficere conditionem in fideicommiſſo appoſitam ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus deceſſerit, deciſ. 667. n. 1.
Legitimati filij ſpurij, non excludunt ſubſtitutum, ſi hæres deceſſerit ſine filijs legitimis, & naturalibus, quando legitimatio eſt facta cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, deciſ. 667. num. 3. & per tot.
Legitimatio perſonarum plenè facienda eſt, etiam in iudicio ſummario, deciſ. 18. n. 3.
Legitimatio perſonarum facienda eſt omni iudicio, quantumuis ſummario, deciſ. 142. n. 2.
Legitimatio non facta mentione alterius legitimationis non valet, deciſ. 245. n. 15.
Legitimatio poſt mortem patris, & poſt fideicommiſſum reſtitutum ius alteri acquiſitum tollere non poteſt, etiam ſi fuerit facta à Principe de plenitudine poteſtatis, deciſ. 145. n. 14.
Legitimationes ſecundum voluntatem teſtatoris non præiudicant vocatis in teſtamento, quia tunc non eſt legitimatio, quæ tollit ſucceſſionem, ſed voluntas teſtatoris, deciſ. 388. n. 1.
Legitimatio perſonarum parte non petente omiſſa proceſſum non vitiat, deciſ. 307. n. 7.
Legitimationes ſpuriorum factæ in præiudicium ſubſtitutorum reuocantur ex Bulla Pij IV. deciſ. 667.
Declara, vt num. 2.
Legitimitas, & filiatio probatur per tractatum parentum, deciſ. 407. num. 5.
Legitimitas, & filiatio ſatis probatur per tractatum, & nominationem parentum, deciſ. 434. n. 7.
Legitimitatis quaſi poſſeſſio an præſumatur, deciſ. 434. n. 10.
Legitimè citatus, non comparens contumax eſt, omnia geſta habentur, ac ſi præſens fuiſſet, deciſ. 230. n. 3.
Leuiſſima culpa non faciendo an, & quando æquiparatur leui, vel latæ culpæ, deciſ. 493. n. 4.
Libello generali propoſito, poteſt actor abſque noua inſtantia quamcumque actionem in generalitate comprehenſam attendere, deciſ. 343. n. 8.
Libera dictio idem importat, quod dictio franca, deciſ. 586. n. 3.
Libere aduerbium ſignificat ſine diminutione, deciſ. 586. num. 3. in fine.
Libera facultas diſponendi de fructibus rerum adminiſtratarum data adminiſtratori, non ſuffragatur, quando adminiſtrator tali facultate vſus non fuit, nec dicitur, quod vſus fuerit per inſtitutionem hæredis, deciſ. 377. n. 2.
Liber Eccleſiæ an probet dominium, rerum emphyteoticarum, quando in eo ſunt ſcriptæ ſolutiones Canonum, deciſ. 290. n. 5.
Libere dictio in venditione appoſita importat immunitatem ab omni obligatione, deciſ. 669. num. 2.
Liberatio facilius inducitur, quam obligatio, deciſ. 301. n. 16.
Liberatio, ſeu quietatio facta verbis ampliſſimis, quacumque ratione, cauſa, vel titulo, non extenditur vltra ea, pro quibus facta fuit, deciſ. 540. n. 3.
Liberi nedum verbis expreſſis, ſed etiam coniecturis poſſunt tacitè inſtitui, d. 363. n. 12. & ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs, & de materia.
Liberis parentes ſuccedunt non de iure naturæ, ſed miſerationis gratia, deciſ. 414. n. 2.
Liberi, ſeu deſcendentes ſi à teſtatore fuerint vocati poſt mortem hæredis ad ſuam hæreditatem, quando intelligantur vocati per vulgarem ſubſtitutionem, & non per fideicommiſſum, deciſ. 357. n. 2. & num. 5.
Libertas maior requiritur in electione paſſiua, quam in actiua, deciſ. 65. n. 7.
Librum adminiſtrationum adminiſtrator tenetur conficere, nec ſufficiunt folia, & liſta, deciſ. 586. n. 4.
Liber rationum, ſeu computorum, in quo non eſt deſcripta aliqua partita, pecuniarum receptarum probat negatiuam, non receptionis dictarum pecuniarum, deciſ. 286. n. 3.
Liber priuatus probat pro ſcribente quantitatem debitam, quando debitum non negatur, deciſ. 362. n. 7.
Liber priuatus probat pro ſcribente adminiculis concurrentibus, deciſ. 362. n. 8.
Liber cenſualis Eccleſiæ probat ad fauorem Eccleſiæ, deciſ. 195. num. 2.
Libros mercatores tenentur exhibere, etiam pro eorum memoria confectos, probata exiſtentia, & intereſſe petentis illos exhiberi, deciſ. 348. n. 3.
Librum mercator non tenetur exhibere vulgo dictum Copia di lettere, niſi illius probata exiſtentia plenè penes ipſum, & concludenter, non autem per præſumptiones, deciſ. 259. n. 1.
Libros alteri exhibere quis non tenetur, niſi probata exiſtentia penes eum plenè, & concludenter, ac etiam de tempore motæ litis, deciſ. 259. n. 6. Vbi etiam, quod iſto caſu non præſumitur de præterito in præſens, ibid. n. 6.
Liber mercatorum, in quo literæ copiantur, non deſeruit, niſi per annum, & pro memoria, & commoditate iuuenis, qui literis reſpondet, deciſ. 259. n. 7.
Libros actor de æquitate Canonica, & iuxta obſeruantiam Rotæ exhibere tenetur reo, ad coadiuuandas eius probationes, ſummariè docto de eiuſdem rei intereſſe, deciſ. 250. n. 1.
Libro priuato rationum ſtatur circa expenſas minutas, deciſ. 540. num. 3.
Librum rationum adminiſtrator quilibet tenetur conficere, deciſ. 540. n. 4. Vbi amplius, quod non ſufficit loco libri exhibere paginas, manu adminiſtratoris confectas.
Liber adminiſtratoris non probat contra eum, qui illum deputauit adminiſtrationi, niſi conſtet de deputatione, & etiam conſtito de deputatione non probat contra deputantem, niſi conſtet, quod ille librum confecerit nomine deputantis, deciſ. 377. n. 3. & n. 5.
Liber ſociorum plenè probat inter ſocios, deciſ. 641. n. 5.
Liber mercatoris ſcriptus à miniſtro cenſetur ſcriptus à principali mercatore, deciſ. 641. n. 6.
Liber mercatoris, quando probat pro ſcribente in aliquibus partitis, debet etiam probare contra ſcribentem, deciſ. 650. n. 2.
Liber mercatoris iunctis adminiculis plenè probat, deciſ. 650. num. 4.
Liber mercatoris plenè probat, quando ita conſuetudine receptum eſt, deciſ. 650. n. 5.
Liber adminiſtratoris debet contineri data, & accepta, ex qua cauſa nominatim, & ex qua die, aliter non dicitur legitimè conſcriptus, deciſ. 690. n. 5.
Liber priuatus regulariter pro ſcribente non probat, deciſ. 690. n. 6.
Liber Parochi probat mortem, in quo nomina mortuorum deſcribuntur, deciſ. 700. n. 4.
Licentia aliud non eſt, quam collatio libertatis conceſſa ei, qui libertatem non habet ex ſeipſo, licentiaque prohibitionem oſtendit, deciſ. 144. n. 7.
Licentiæ, ſeu facultatis exceſſus alienandi res Eccleſiaſticas, probari debet per fundantem ſe in eo, dec. 34. n. 4. 5. & 6.
Licitatio publica rerum plus offerenti deliberandarum, quam vim habeat, & de materia, deciſ. 55. n. 2.
Limitatus conſenſus limitatum producit effectum, deciſ. 603. num. 5.
Limitata cauſa limitatum producit effectum, deciſ. 690. n. 9.
Limites probantur leuioribus probationibus, indicijs, & coniecturis, deciſ. 405. n. 8.
Liquidatio fructuum fieri poteſt ex leuioribus probationibus, & per coniecturas, deciſ. 551. n. 1.
Liquidatio fructuum probatur ex eorum deſcriptione in cauſa principali, quam facit iudex, vt certam ſuper illis ferrè poſſit ſententiam, deciſ. 343. n. 2.
Liquidandi fructus modus à iure approbatus qualis ſit, deciſ. 343. num. 4.
Liquidatio fructuum eſt difficilis probationis, ideò in ea leues ſufficiunt probationes, & coniecturæ, deciſ. 343. n. 6.
Liquidatio non eſt neceſſaria, vbi res corporeis oculis, & non iudicio intellectus ſubijcitur, deciſ. 409. Declara, vt num. 3.
Liquidatio expenſarum litis admittit probationem, qualis haberi poteſt, deciſ. 283. num. 1.
Declara, vt num. 3.

Digitized by Google

Lite pendente attentata in primis, & ante omnia reuocanda ſunt, deciſ.478. n.3.
Lite pendente Arreſtum fieri etiam poteſt, deciſ.478. n.4.
Declara, vt num.5.
Lite pendente attentata reuocanda ſunt, deciſ.514. n. 1.
Lite pendente attentata non ſunt reuocanda, quando attentans litem ignorabat, deciſ.618. n.6.
Lis non dicitur pendere ſuper titulo beneficij, quando erat ſuper poſſeſſorio adipiſcendæ, deciſ 342. n.2.
Vbi declaratur hæc concluſio, quomodo procedat.
Lis cenſetur eſſe introducta etiam ſuper petitorio, quando in commiſſione adeſt clauſula vnà cum incidentibus, & dependentibus, deciſ.342. n 2.
Lite pendente innouata dicuntur attentata, & reuocanda ſunt, deciſ. 74. n. 1.
Lite pendente, vt dicantur attentata, ſufficit litem motam eſſe ſuper nullitate conceſſionis factæ ab Epiſcopo, deciſ.74 n. 2.
Litem fuiſſe inſtans ſaltem colorate ſufficit ad effectum, vt ſuperſtes ſubrogetur in iuribus beneficij, quæ mortuus habebat, deciſ. 306. n. 2.
Lis dicitur extincta per obitum vtriuſque collitigantia, deciſ. 218. num.1.
Lite pendente fructus percepti veniunt reſtituendi, quia dicuntur percepti mala fide. Declara, vt ſint reſtituendi in iudicio ordinario, non autem in iudicio ſummario retinendæ, dec.317. n.2.
Declara, vt num.3.
Litis expenſas ſoluere tenetur is, qui ſe temere liti obtulit, deciſ.370. num 9.
Lite pendente gratia facta non ſuffragatur, deciſ.572. n. 10.
Lite pendente in Rota ſuper poſſeſſione, & proprietate beneficij, nihil innouandum eſt, deciſ.401. n.6.
Lis non dicitur finita per ſententiam, niſi fuerit exequutioni demandata, deciſ.535. n.5.
Litis dominus effectus procurator non poteſt agere, nec comparere in alia, etiam diuerſa cauſa ab ea, in qua fuit conſtitutus procurator, deciſ.386. n.2.
Litis effectus dominus procurator, quando poſſit ſine cauſa reuocari, deciſ.386. n.3.
Lite pendente attentata reuocanda ſunt, deciſ.637. n. 1.
Lite, & appellatione pendente attentata reuocanda ſunt, deciſ 656. num.1.
Litibus finem imponi valde Reipublicæ intereſt, deciſ.461.
Exorna, vt num.6.
Litis pendentia non inducitur per acta nulla, deciſ.665. n. 14.
Lite pendente attentata non reuocantur, quando dependentiæ litis non fuit habita notitia, deciſ.500. n.5. & n. 9.
Lite pendente geſta non dicuntur attentata, ſed nulla, deciſ. 500. num.5.
Lite pendente attentata non reuocantur, vbi alicuius præiudicium non adeſt, deciſ.500. n 5.
Lite pendente ceſſio facta numquid valeat, deciſ. 500. num.6. & num.10.
Litis pendentia non inducitur per citationem inualidam, deciſ. 500. num.9.
Lis dicitur conſtare ex commiſſione præſentata in actis, deciſ.629. num.2.
Lis quando vertitur inter Canonicos, & Portionarios, tunc non dicitur tractari de intereſſe Eccleſiæ, ſecus ſi Canonici litigarent cum extraneo, deciſ.138. n.1.
Lite pendente attentata, & contra inhibitionem emanatam vigore commiſſionis ſignatæ manu Papæ, ſunt in primis, & ante omnia reuocanda, deciſ.235. n.2.
Lite pendente attentata an debeant reuocari ad inſtantiam eius, qui non habet intereſſe in cauſa, deciſ.235. n.6.
Vbi etiam an attentatorum reuocatio peti poſſit ab eo, de cuius non iure conſtat.
Lis non dicitur extincta per mortem vnius ex litigantibus, deciſ. 109. num.1. & 2.
Vbi ampliat etiam mortuo actore ad effectum, vt quis non dicatur pacificus poſſeſſor.
Lis dicitur extincta ex morte vnius ex collitigantibus exceſſione alterius etiam tacita, deciſ. 109. num.3.
Declara, vt num.4.
Litis ceſſio tacita ex quibus actibus inducatur, dec.109. n.5. 6. & 7.
Lite pendente ſuper beneficio, nec ordinarius poteſt inſtituere, nec patronus præſentare, deciſ.427. n. 2.
Vbi declaratur hæc concluſio, n.3. & n.2. Vbi, num 5.
Litigioſi vitium non inducitur per litem in ſummariſſimo poſſeſſorio, deciſ.618. n.4.
Litigioſi vitium non inducitur in cauſa beneficij, in qua non principaliter agitur, cuius eſſet beneficium, ſed tantum agitur de iure præſentandi inter patronos, deciſ.618. n. 5.
Litigioſum beneficium dicitur effectum, quando agitur de iure reali ſuper collatione facta, deciſ.342. n.2.
Litigioſi vitium an tranſeat in tertium, habentem cauſam ab aliquo ex collitigantibus, ita vt non poſſit iuuari regula de triennali, deciſ.342. num.3. & ſeq.
Vbi conſtituuntur duo caſus.
Litigioſum beneficium non dicitur ad effectum, vt mortuo collitigante ſuperſtes ſubrogetur in eius locum, quando lis fuit calumnioſa, deciſ.342. num.7.
Vbi declaratur hæc concluſio quomodo procedat.
Litigioſum beneficium quando, & ex quibus dicatur, deciſ. 306. num.1.
Litigioſi vitium, & attentatorum tollitur per ſententiam, quæ fecit tranſitum in iudicatum, deciſ.293. n. 12.
Litigioſa res non dicitur, quando lis eſt finita per ſententiam, & illius exequutionem, deciſ.665. n.13.
Litigioſa res non efficitur per actionem perſonalem intentatam, deciſ. 665. num. 13.
Litigioſum dicitur beneficium ad effectum gratioſæ ſubrogationis per inhibitionem relaxatam à Rota, & illius exequutionem, deciſ.321. num.1.
Litore maris conceſſo non cenſetur conceſſa terra, quæ propè litus ſtat, deciſ.509. n.3.
Litus maris differt à terra adiacente litori, deciſ.509. n.6.
Literæ Apoſtolicæ propter earum auctoritatem, & reuerentiam habent executionem paratam, deciſ.192. n.1.
Literæ Apoſtolicæ ob earum auctoritatem, & reuerentiam habent executionem paratam, deciſ.506. n.1.
Literarum Apoſtolicarum expeditio in forma rationi congruit, non tribuit ius de nouo, deciſ.158. n.7. 8. & 9.
Literarum Apoſtolicarum expeditio, & extenſio conſenſus non fit ad ſubſtantiam gratiæ, ſed ad probationem, deciſ.556. n.12.
Literæ diſpenſationis in forma gratioſa ſuum non ſortiuntur effectum, niſi prius à loci ordinarijs tanquam à delegatis Apoſtolicis ſummariè, & extraiudicialiter cognoſcatur, an preces ſubreptionis, vel obreptionis vitio ſubiaceant, deciſ.406. n.1.
Literæ Apoſtolicæ, & Breuia, quando ſunt iuſtificata, exequutioni mandari debent, deciſ.558. n.2.
Literæ Monitoriales an ſint, vel ſolum Commendatitiæ, cognoſcitur ex verbis appoſitis in dictis literis, deciſ.636. n.1.
Vbi ponuntur nonnulla verba quæ monitionem, & præceptum important, ibid. num.1.
Literis monitorijs licet nullum quæratur ius illi, qui eas obtinuit, intrat tamen officium iudicis, vt compellat monitum ad parendum literis Apoſtolicis, deciſ.636. n.2. & 3.
Literæ monitoriæ à Papa emanatæ habent vim præcepti, deciſ. 636. num.2.
Literis præceptorijs Papæ non obediens, magis punitur quam non obediens literis monitorijs, deciſ.636. n.2. & 3.
Literarum Apoſtolicarum, ſeu Breuis regiſtratio habet vim acceptationis, deciſ.636. num.4.
Vbi etiam, quod tribuit ius præſentanti illas, & num.5.
Vbi præſertim quando talis regiſtratio eſt facta cauſa cognita.
Literarum Apoſtolicarum verificatio, & iuſtificatio, non eſt neceſſaria, quando fuerunt regiſtratæ de mandato illius, cui præſentatæ fuerunt, deciſ.636 n.5. Vbi ampliatur etiam, quod in literis adſit clauſula, prout iuris, & æquitatis ratio poſtulat.
Literarum Apoſtolicarum, vel Breuis de capiendo poſſeſſionem beneficij exequutio non impeditur per exceptionem iuriſpatronatus, niſi clarè & notoriè probetur ex fundatione, vel dotatione ſiue ex multiplicatis, & continuatis dotationibus, deciſ.381. n. 1.
Literæ Apoſtolicæ habent paratam exequutionem, deciſ.633. n.2.
Literæ Apoſtolicæ emanatæ motu proprio non indigent iuſtificatione, deciſ.633. n.3. Declara, vt n.4.
Literæ Apoſtolicæ habent exequutionem paratam, deciſ.45. n.1.
Literarum miſſiuarum recognitio fit per teſtes habentes notam manum etiam quod non viderint ſcribere, deciſ.330. n. 7.
Literæ duplicatæ poſſunt expediri ſuper eadem gratia, dec. 423.
Declara, vt num.6.
Literæ Epiſcoporum requirunt Epiſcopi ſubſcriptionem, & ſigillum, deciſ.349. n.7.
Literæ Apoſtolicæ reſeruationis penſionis exequi non poſſunt abſque earum iuſtificatione ceſſante quaſi poſſeſſione exigendi, & conſenſu Titularis, deciſ.645. n.1. Declara, quando reſeruatio fuit facta vigore tranſlationis motu proprio, num.2.
Literæ cambij etiam acceptæ, niſi fuerint ſolutæ, non liberant debitorem, dec.679. n.2. niſi per creditorem ſteterit exactio pecuniarum, num.3.
Locatio, & datio in emphyteuſim facta contra formam conſtitutionis Pontificis nulla & inualida eſt, deciſ.430. n.1. & ſeqq.
Locatio pluribus facta cenſetur omnibus in ſolidum facta, quando ſic in ſolidum omnes promiſerunt ſoluere penſionem, dec.435. n.7.
Locationis pactum, quod quamdiu facta melioramenta ſoluantur duret locatio, validum eſt, deciſ.435. n.8.
Locator operarum facto conductoris impeditus etiam quod operas ſuas non præſtiterit poteſt à conductore petere mercedem conuentam, deciſ.493. n.4 in fin.
Locatione finita conductor tenetur rem locatam locatori reſtituere, deciſ.692. n. 2. Præſertim ſi ſic promiſit in inſtrumento Camerali obligatione vallato, deciſ.692. n.11.
Locatio bonorum Eccleſiæ, vel conceſſio vltra tempus permiſſum facta valida eſt pro eo tempore, pro quo licite locari, vel in emphyteuſim concedi poſſunt, eo autem tempore tranſacto vitiatur, deciſ.30. n.2. Contra, num.3.
Locatio bonorum Eccleſiæ vltra triennium non valet, quando præſertim non eſt facta pro eodem pretio temporis in locatione præfixi, & diuerſis perſonis, deciſ.30. n.4.
Locus exemptus, an & quando conſtituat territorium per ſe diuerſum, deciſ.324. num.3. & ſeqq. & n.7. & ſeqq.
Lucrum dotis mortuo viro vigore ſtatuti Vrbis ſpectat ad vxorem quoad vſumfructum ipſa viuente, ea autem mortua ſpectat ad filios tam quoad proprietatem, quam quoad vſumfructum, deciſ.209. n. 1.

Lu-

Digitized by Google

Lucrum dotale eſt debitum neceſſarium, & ideo compenſandum cum legato, deciſ.649.num.1.
Lucrum dotale vigore ſtatuti Vrbis dicitur debitum voluntarium, & non neceſſarium, dec.649. num.3.
Lucrum potius præſumitur quam damnum in retentione pecudum, deciſ.540. num.5.
Lucrum dotis acquiſitum à patre, ſeu matre propter mortem coniugis conſeruari debet filijs primi matrimonij, dec.638.n.4.

M

Magna cauſa dicitur, & ardua quando agitur de incurren. infamiam, dec.167. n.13. in fi.
Maior libertas requiritur in electione paſſiua, quam in actiua, deciſ. 65.num.7.
Maior quiſque dicitur in domo ſua, dec.616.n.4.
Mala fides inducitur per motam litem, quæ præſcriptionem impedit, deciſ.634. num.8.
Mala fides authoris nocet etiam ſucceſſori, dec.308.n.5.
Mandans dicitur facere, deciſ.556.num.4.
Mandatum de manutenendo dandum eſt docenti de ſua poſſeſſione, deciſ.660. num.1.
Mandatum de manutenendo datur etiam poſſidenti ciuiliter, & non naturaliter, dec.660. num.4.
Mandatum procuratoris ſubſtituti non expirat morte ſubſtituentis, deciſ.521. num.8.
Mandatum generale etiam cum expreſſione aliquorum requirentium ſpeciale mandatum non operatur, niſi quo ad expreſſa, deciſ. 576.num.1.
Mandatum de manutenendo dandum eſt poſſeſſori tempore motæ litis, deciſ.num.1.
Mandatum de manutenendo reſpicit poſſeſſionem tempore motæ litis, & non poſtea, dec.511, n.2.
Mandatum procuræ probatur etiam ex teſtibus, dec.166.n.7.
Mandatum exequutiuum relaxatum contra aliquem pro ſumma pecuniarum dicitur indiuiduum, dec.362.n.5.
Mandatum de manutenendo dandum eſt immiſſo in poſſeſſionem vigore ſententiæ, & mandati iudicis, dec.173.n.1.
Mandatum de manutenendo dandum eſt illi, qui ſui auctoris poſſeſſionem probauit, dec.241. n.9.
Mandatum præſumitur ex notabili impenſa Scutorum trecentorum, deciſ.241. num.5.
Mandatum relaxatum ſine probationibus, & ex actis non iuſtificatum dicitur notoriè iniuſtum, dec.555. n.4.
Mandatum ad exigendum non transfert vtiles actiones in mandatum transfert exercitium directarum actionum, dec.443. n.3.
Mandatum ad exigendum aliquod creditum expirat per ceſſionem eiuſdem crediti poſtea ſubſecutam, dec.443.n.3.
Mandatum morte mandantis expirat, deciſ.443.n.3.
Mandatum de exigendo penſionem tamdiu durat, quamdiu penſio exigi poterit, dec.129. num.2.
Mandatum factum à prælato ad exigendum fructus beneficij ſolo tempore vitæ ipſius procuratoris non valet, dec.129. n.3.
Mandatum ex coniecturis probatur, dec.475. n.8. & n.10.
Mandati potiſſima coniectura impenſa, dec.475.n.8.& n 9.
Mandatum ſpeciale requiritur in eo qui pro alio vult retrahere, deciſ. 89 num.2.
Mandatum præſumitur in eo qui pro alio ſoluit, & exburſat magnam pecuniarum quantitatem, deciſ.89.num.3.
Mandatum pro fructibus non liquidatis relaxatum nullum, & inualidum eſt, dec.564.n.4.
Mandatum de manutenendo datur illi, qui de antiquiori poſſeſſione docet per inſtrumentum, dec 106.num.1.
Mandatum de diſpenſando differt à diſpenſatione, dec.71.n.3.
Mandatum de manutenendo non datur non probata poſſeſſione, dec. 605. num.1. & 2. Vbi quod non ſufficit probatio poſſeſſionis paſſiuæ.
Mandatum de exequendo ſuper eiſdem rebus petitis, quando relaxari poſſit ſine alia citatione, dec 365 n.5.
Mandatum ſuperueniens ratificat omnia prius geſta à procuratore conſtituto ſine mandato, deciſ.412.num.6.& 7. Vbi quid ſi conſtituens ignorabat geſta à procuratore conſtituto fuiſſe ſine mandato.
Mandatum habens duo capita poteſt pro vno capite exequi, etiam quod in alio capite ſit iniuſtum, deciſ.431. n.2.
Mandatum de manutenendo conceditur ex ſola iuris aſſiſtentia, deciſ. 491.num.2.
Mandatum procuratoris poteſt quandocumque produci etiam poſt ſententiam, quando de mandato non fuit oppoſitum, deciſ.305. num.4.
Mandatum de manutenendo non validat poſſeſſionem vitioſam, dec. 215.num.4.
Mandatum de manutenendo conceditur poſſeſſione probata per immemorabilem conſuetudinem, deciſ.583. num.1. Vbi hoc ampliatur etiam quod poſſeſſio non probetur in aliquo loco priuilegiato.
Mandatum de manutenendo datur etiam ſpoliatori, dec.661. n.2.
Mandatum de manutenendo dandum eſt ceſſionario, ſicut daretur cedenti probata eius poſſeſſione, dec.614. n.1. & 2.

Mandatum ſpeciale requiritur ad extinguendum cenſum, deciſ.573. num.6.
Mandatum de manutenendo datur poſſeſſori tempore motæ litis, per quatuor annos ante, dec.533.num.1.
Mandatum relaxatum à iudice in plus eo quod debetur, nullum, & inualidum eſt, dec.169. n.2.
Mandatum de manutenendo datur ex ſola aſſiſtentia iuris abſque alia probatione, dec.332. n.1.
Mandatum æquiparatur ratificationi, etiam in actibus, qui ſpecialem requirunt mandatum, dec.275. n.4.
Mandatum de manutenendo concedendum eſt poſſeſſori tempore motæ litis, dec.270. n.1.
Mandati relaxatio in dubio debet referri ad decretum factum in illa die, in quo mandatum eſt relaxatum, dec.274. num.2. Vbi etiam quando dicatur mandatum relaxatum, ſeu expeditum, & quando decretum.
Mandatum procuræ probatur aſſertione Notarij, dicentis ſe illud vidiſſe rogatum à tali Notario, & legiſſe, dec.503.n 3.
Mandatum procuræ probatur aſſertione Notarij, dicentis ſe illud vidiſſe rogatum, & elegiſſe, quamuis non exhibeatur, deciſ. 503. num 3.
Mandatum acceptans cenſetur ſe aſtrinxiſſe omnibus contentis in mandato, deciſ.640. num.10.
Mandatum iudicis æquiualet eius præſentiæ, dec. 664. n.3.
Mandatum datum ad exigendum ſi reuocatum fuerit, cenſetur reuocatum etiam mandatum ad ſoluendum, dec.679. n.4.
Mandatum exequutiuum dari non poteſt ad quid incertum, deciſ. 689.num.4.
Mandatum relaxatum cum intimatione, intimatione non facta relaxari non poteſt, dec.699. n.4.
Mandatum de manutenendo non datur, non conſtito de poſſeſſione actoris tempore motæ litis, dec.63.n.1.
Mandato à iudice nulliter relaxato quis poſſeſſione priuatus non cenſetur, dec.609. n.9.
Manualia beneficia, & non perpetua collatiua nuſquam vacant, nec conferuntur in titulum ſicut beneficia vacantia, dec.646. n.2.
Manualia non præſumuntur beneficia ex regularitate, deciſ. 646. num.3.
Manuale, quando eſt beneficium, & de menſa, Rector recipit ſuam congruam à Capitulo, dec.646.n.4.
Manutentio non impeditur per exceptionem requirentem altiorem indaginem, dec.614. n.4.
Manutentio debetur anteriori poſſeſſori, quia poſterior poſſeſſio clandeſtina, turbatiua, & non manutenibilis eſt, dec.600. n.1.
Manutenendus eſt in poſſeſſione, qui tempore motæ litis ſe poſſidere probauit, dec.512. n.1.
Manutentionis remedium datur ciuiliter poſſidenti aduerſus occupantem poſſeſſionem naturalem, dec.265. Declara, vt n.3.
Manutentio datur ſpoliato auctoritate iudicis nulliter, & iniuſte procedentis, quando ſe non habuit pro ſpoliato, dec.674 n.1.
Manutentio datur probata poſſeſſione tempore motæ litis, deciſ.685. num.1.
Manutentio quando detur ex ſola iuris aſſiſtentia, deciſ.685. num.2. Concurrente tamen longæua, & plus quam decennali poſſeſſione, num.3.
Manutentio non datur, non docto de poſſeſſione, deciſ.685. n.1.
Manutentio non ritè, & rectè data attendenda non eſt, dec.700. n.7.
Manutentio non datur ſpoliato, ſed redintegratio, deciſ. 704. num.1. & 2.
Manutentio datur ad ſtatum rei, qui erat tempore litis, & quid ſi res mutauerit faciem, dec.704. n.4.
Manutenibilis poſſeſſio non conſideratur in facultatiuis, deciſ.565. num.1.
Manutenibilis eſt poſſeſſio iudicis decreto capta, dec.513.n.2.
Maris litore conceſſo, non cenſetur conceſſa terra, quæ prope litus ſtat, deciſ.509.n.3.
Maris litus differt à terra adiacente litori, dec.509.n.6.
Maris confines, montium, & fluminum dicuntur paterni, deciſ.683. num 3.
Maritus ſupportans onera matrimonij, debet habere vſumfructum dotis, dec.594. n.6.
Maritus non prohibetur à iure maritali ſermone vxorem prouocare, quando teſtatur, vt ipſum faciat hæredem, dec.384 n.12.
Maritus, & vxor emens domum communi nomine, quamuis pecunia fuerit vxoris, ſibi acquirit pro medietate, & vnius morte illius ius dicitur reſolutum, dec.607 n.5.
Maritus eſt legitimus procurator vxoris in his, quæ competunt, & quomodolibet competitura ſint ratione dotis, ſibi datæ. deciſ.135. num.5.
Maritus emens cenſum nomine vxoris, acquirit ipſi vxori, & non ſibi, deciſ.269. num 2.
Maritus emens cenſum nomine vxoris illum acquirit vxori, quando poſt ſtipulationem mariti vxor exegit fructus cenſus, deciſ.262 num 4.
Maritus in contractu vxoris, quando poſſit authoritatem præſtare ad ſui commodum principaliter, vel in conſequentiam, dec.710. n.9.
Mariti pecunijs cenſetur vxor vineam emiſſe nomine proprio illam emens, attamen vinea ſpectat ad vxorem, & pretium ſpectat ad virum, dec.607 n 2. Maximè quando maritus falſus fuit, vineam ad vxorem ſpectare, & illa ſe in ea pro domina gerebat, num.9. in fine. Vbi multo magis quando maritus confitetur vineam eſſe emptam de pecunijs mulieris.

Digitized by Google

Maſculorum appellatione veniunt maſculi nati ex fœmina, deciſ.463. num.8.
Maſculi procreati ex fœminis non cenſentur excluſi per excluſionem fœminarum, quando ceſſat ratio agnationis, & aliæ militant diuerſæ rationes, deciſ.463. num.10.
Maſculus ex fœminis natus ſuccedit in fideicommiſſo, quando ſic à teſtatore fuit vocatus, deciſ.460. n.2.
Maſculi deſcendentes vbi ſunt vocati in fideicommiſſo, præſumitur teſtatorem voluiſſe proſpicere conſeruationi agnationis, deciſ.143. num.6.
Maſculorum appellatione deſcendentium, vel hæredum, numquid veniant maſculi nati ex fœmina, dec.663.n.22.
Maſculi, & non fœminæ cenſentur vocati in fideicommiſſo, quando teſtator habuit reſpectum ad conſeruationem agnationis, deciſ.44. num.4.
Maſſariæ pecudum adminiſtrator debet tenere librum adminiſtrationis, deciſ.690.num.5.
Mater ab inteſtato ſuccedit filijs excluſo patruo, dec.479. n.1.
Mater tranſeundo ad ſecunda vota non petendo tutorem filijs an, & quando filiorum hæreditate priuetur, dec.479.n.9.
Mater de iure ciuili ſuccedit filio excluſo patruo, dec.414.n.6.
Matri dotando filiam, quando præſumatur illam dotaſſe de bonis proprijs, vel de bonis ipſius filiæ, deciſ.651.n.4 & 5.
Mater tutrix ſi habet litem cum pupillo non remouetur à tutela, ſed datur illi adiunctus, dec.535.n.6.
Mater iure nouiſſimo Authenticorum præfertur omnibus tutoribus legitimis, & datiuis, dec.668 n.2.
Mater non datur pupillo in tutricem, quando teſtator prohibuit eam eſſe tutricem, dec.668.n.3. & ſeqq. omnibus.
Maternæ pietati, licet leges multum deferant, magis tamen deferunt patri circa perſonam, & negotia ſui filij, deciſ.668. n.5.
Matrimonium contractum coram ſacerdote de licentia Epiſcopi, valet etiam quod ille ſacerdos non eſſet parochus, dec.166. n.8.
Matrimonium, & nobilitas probatur ex teſtibus, dec.248. n.3.
Matrimonium quod fuerit legitimè contractum præſumitur ex curſu triginta annorum, dec.407 n.3.
Matrimonium an, & quando præſumitur legitimum per cohabitationem decennalem, dec.407. n.4.
Matrimonium quando non principaliter de illius fœdere agitur, ſed ad effectum legitimitatis probatur leuioribus probationibus, deciſ.407. num.8.
Matrimonium probatur ex libro parochi, dec.434. n.1.
Matrimonij diſpenſationem facit præſumere obſeruantia triginta annorum, ad effectum legitimitatis prolis, dec.434 n.2.
Matrimonium præſumitur legitimè factum ſi vir, & mulier in figura matrimonij ſteterunt per triginta annos, & plus, deciſ. 434. num.6.
Matrimonij quaſi poſſeſſio colorata ſufficit ad legitimationem prolis, deciſ.71.num.2.
Matrimonij legitima diſpenſatio præceſſiſſe præſumitur ex diuturna coniugum cohabitatione, deciſ.71. num.5. Vbi quanto tempore iſta diſpenſatio præſumatur, & num.6. & ſeq.
Matrimonium præſumitur clandeſtinum, quando eſt contractum in gradu prohibito, dec.71. Declara, vt n.8. & ſeq.
Matrimonij clandeſtinatis præſumptio tollitur ex inſtrumento dotali, dec.71. n.9.
Matrimonij clandeſtinitas tollitur per teſtes affirmantes coniuges communiter haberi pro legitimis, dec.71 n.10.
Matrimonium præſumitur clandeſtinum, quando non præceſſerunt legitimæ denunciationes in Eccleſia, deciſ.71.
Declara, vt n.11.
Matrimonij clandeſtinitas excluditur eo pluribus, de quibus, deciſ.71. num.12.
Matrimonium contrahi non poteſt inter conſanguineos coniunctos in ſecundo, tertio, quarto, & quinto gradu, dec.455.n.1.
Matrimonium probatur præſumptionibus, & coniecturis, vbi de eo agitur incidenter ad effectum legitimitatis ſobolis, & ſucceſſionis filiorum, deciſ.198. n.1.
Matrimonij cauſa cognoſcenda eſt coram iudice Eccleſiaſtico, deciſ. 235. num 5.
Matrimonium clandeſtinè factum, & ex abrupto, habet præſumptionem contra ſe, quod fuerit metu contractum, dec.643 n.20.
Matrimonium dicitur metu contractum, quando quis repertus in lecto cum aliqua muliere ab illius conſanguineis illud contrahit, dec. 643. num.21.
Matrimonium vt dicatur non metu contractum non ſufficit ſimplex conſenſus, ſed requiritur plena ſecuritas, & libertas, deciſ.643. num.19.
Matrimonium probatur præſumptionibus, & coniecturis, quando principaliter non agatur de fœdere matrimonij, ſed de inducenda legitimatione, & ſucceſſione filiorum, dec.310. n.1. & n.7. Vbi exprimuntur aliquæ coniecturæ.
Matrimonium probatur per publicum inſtrumentum, deciſ. 310. num.2.
Matrimoniales diſpenſationes duplici cauſa conceduntur, videlicet propter prolem ſuſceptam, & euitationem ſcandali, dec.191.n 8.
Matrimonium ſubſequens metu contractum non validant ſponſalia de futuro, dec.643.
Matrix Eccleſia plebana, & baptiſmalis videtur eſſe vna, & eadem dec.272 num.1.
Matrix Eccleſia quæ ſit, variæ dantur ſignificationes, & ideò intelligi debent ſecundum ſubiectam materiam, deciſ.272. n.2.
Matrix Eccleſia dicitur illa, quæ habet ſub ſe alias Eccleſias filiales, quæ poſtea fuerint extructæ in dictæ matricis Eccleſiæ adiutorium, deciſ.272. num.3.
Matrix poteſt dici Eccleſia, etiam larga ſignificatione, deciſ.272. Declara, vt num.4.
Matrix quod ſit Eccleſia quibus ſignis dignoſcatur, deciſ. 278. num.3.
Melioramentorum exceptio non impedit exequutionem, quando de melioramentis non conſtat in actis, deciſ.610.n.3.
Melioramenta non dicuntur neceſſaria, quando ſine illis terræ non eſſent paritura, aut deteriores fiendæ, dec.6.n.1.& 2.
Melioramenta ſeu expenſæ quando dicantur neceſſaria, & ad publicam vtilitatem facta, deciſ.7. n.1. & per totam deciſionem.
Melioramenta an dicantur neceſſaria attenditur ſemper id, quod principaliter fit, & ad eius commodum expenſæ, & melioramenta fiunt, deciſ.7.num.2.
Melioramenta dicuntur neceſſaria, in quibus exiccantur paludes, dec. 7.num.3. & ſeq. & num.11.
Melioramenta & expenſas faciens in re aliena, illa non repetit, deciſ. 7.num.8.
Melioramenta facta in re poſſeſſa bona fide, reſtituenda ſunt, antequam eiuſdem rei dominus in illius poſſeſſionem ingrediatur, deciſ. 111.num.3.
Melioramenta quando ſunt reſtituenda vigore ſententiæ, tunc non ſufficit illorum oblatio, ſeu cautio de illis reficiendis, ſed eſt neceſſaria actualis reſtitutio, deciſ.111. n.4.
Melioramentorum refectionis oblatio debet intimari, & præcedere exequutionem, dec.111.n.5.
Melioramentorum fructus ſpectant ad meliorantem, deciſ.435. num.15.
Melioramenta facta in re emphyteotica vendi, & obligari poſſunt, ſuntque tranſmiſſibilia ad quoſcumque hæredes, etiam extraneos, deciſ.294. num 6.& 7. Vbi quod ampliatur etiam ſtante pacto, quòd finita emphyteuſi melioramenta cedant vtilitate Domini directi, & num.10.
Melioramenta emphyteuſi finita poſſunt ex pacto cedere in vtilitatem Domini directi, dec.294.num.7.
Melioramenta facta in re conducta cedunt vtilitati Domini, quando ſic conuentum eſt inter locatorem, & conductorem, deciſ.473. num.1.
Menſa nummularia eſt ſimilis officijs, quæ olim in Ciuitate exercebantur, deciſ.663. num.2.
Menſæ nummulariæ fœminis exercitium non conceditur propter honeſtatem, & quia illis propter immaturitatem iudicij habilitas non conuenit, dec.663. n.6.
Mentem diſponentis verba declarant, dec.130. n.3.
Mens conſtitutionis magis attendenda, quam verba, deciſ.537. num.10.
Mente captus, & furioſus teſtamenti factionem actiuam non habet, deciſ.384. num 1.
Mentis integritas, & ſanitas in teſtatore ſufficit, quod adſit tempore teſtamenti, deciſ.384.n.3.& n 10.
Mentis vigorem, quem ætas poſtulat, non habens, contrahere, aut teſtari non prohibetur, dec.384.n.5.
Mente de ſana deponentibus teſtibus magis creditur, quam de dementia deponentibus, dec.384. n.9.
Mentis ſanæ tempore præſumitur teſtamentum factum, quando ex illius inſpectione apparet ritè, & ſolemniter factum eſſe, deciſ.394. num.1.& 11. Sed ſi à demente tunc probanda eſt dementia tempore teſtamenti, num.3. & 10.
Mentis ſanæ præſumitur teſtator ſi in eius infirmitate aſſumpſit ſacramenta, dec.384.num.4.
Mentio anni quando fit ab aliqua lege, vel Conſtitutione, intelligi debet de anno perfecto, & completo, & quid ſi ad perficiendum annum vnus tantum dies deficiat, dec.175. n.7.
Mentio generalis agnationis & caſatæ reſtringitur ad deſcendentiam, & lineam expreſſam, dec.300.n.21. in fine.
Mercatores tenentur exhibere libros, etiam pro eorum memoria confectos, probata exiſtentia, & intereſſe petentis illos exhiberi, dec.348. num.3.
Mercator non tenetur exhibere librum, vulgo dictum Copia di lettere, niſi illius probata exiſtentia penes ipſum plenè, & concludenter, non autem per præſumptiones, dec.259.n.1.
Mercatorum liber in quo litteræ copiantur, non deſeruit, niſi per annum, & pro memoria, & commoditate illius, qui literis reſpondet, deciſ.259. n.7.
Mercatores an dicantur perſonæ nobiles, dec 297.n.9.
Mercatori, vt cambia, & recambia debeantur propter retardatam ſolutionem, quæ requirantur, deciſ.52.n.1.& ſeqq.
Mercatori cambia, & recambia non debentur à debitore in caſu moræ ſine proteſtatione quando à debitore non eſt illi data facultas in caſu moræ accipiendi pecunias ad cambium, dec.52. n.2.
Mercatori cambia, & recambia à debitore non debentur ob retardatam ſolutionem, ſi pecuniæ à mercatore realiter, & cum effectu fuerint acceptæ ad cambium, idque debitori notificatum, deciſ.52. num.3.& 4. Vbi etiam quomodo dicatur conſtare, quod pecuniæ fuerint acceptæ ad cambium, & num.6.
Mercatoris integræ opinionis expectari non debet infelix decoctionis euentus, dec.253.n.7.
Mercatoris liber ſcriptus à miniſtro, cenſetur ſcriptus à principali mercatore, dec.641. n.6.
Mercatoris partitæ in libro deſcriptæ non poſſunt tamquam erro-
neæ

Digitized by Google

nec ſtornari, niſi vel de conſenſu partium, vel errore probato, dec. 641. num. 11.

Mercatorum cauſæ non requirunt ſolemnitates iuris, ſed in illis proceditur de bono & æquo, deciſ. 641. num. 11. in fine.

Mercatoris liber, quando probat pro ſcribente in aliquibus partitis, debet etiam probare contra ſcribentem, deciſ. 650. n. 2.

Mercatoris liber iunctis adminiculis, plenè probat, dec. 560. n. 4.

Mercatoris liber plenè probat, quando ita conſuetudine receptum eſt, deciſ. 650. num. 5.

Mercator non poteſt cogi ad ſoluendum literas cambij ſibi remiſſas, niſi prius illas acceptauerit, dec. 664. n. 1.

Mercator tacitè dicitur acceptaſſe literas cambij, quando eas acceptas penes ſe retinet ſine contradictione, dec. 664. n. 2.

Merces, non expreſſa quantitate promiſſa, taxanda venit officio iudicis, deciſ. 354. n. 2.

Merces, ſeu ſalarium promiſſum non expreſſa quantitate, ſolui debet iuxta ſolitum, deciſ. 354. n. 3.

Merces, ſeu ſalarium, maior debetur magis laboranti, quam minus, deciſ. 354 num. 4.

Merces, ſeu ſalarium duplex defertur habenti duplex officium, deciſ. 354. n. 4. in fin. & n. 5.

Merces, ſeu ſalarium procuratori conſtitutum à principali ſolui debet, deciſ. 330. num. 1.

Merces, ſeu ſalarium annuum à principio conſtitutum, & conuentum cum procuratore, ſolui illi debet, etiam quod in cauſa nihil fuerit actum, ſi per procuratorem non ſteterit, qui adueniente occaſione erat paratus ſuas operas præſtare, deciſ. 330. num. 2. & ſeqq. Vbi de materia.

Merces, ſeu ſalarium commenſurandum eſt pro modo laborum.

Declara, niſi partes quantitatem ſpecificauerint, & expreſſerint, dec. 330. num. 3.

Meretrix, vt fœmina dicatur, non ſufficit, quod ab vno tantum cognoſcatur, dec. 445. n. 2.

Metus de illatione vbi conſtat, violentia illata dicitur, dec. 5. n. 1.

Metus an ex ſola viri potentia cenſeatur illatus, dec. 5. n. 2. & n. 4.

Metus an probetur ex ſola oppoſitione, dec. 5. n. 5.

Metus non præſumitur, deciſ. 5. num. 9. Vbi quod non ſufficit, quod probetur in genere, niſi etiam probetur in ſpecie.

Metus ſemel illatus incidit in omnes ſequentes actus, durante eadem cauſa metus, dec. 175. n. 5.

Metus probatur per teſtes non omni exceptione maiores, & per eos, qui alias non admitterentur, vtputa conſanguineos, & domeſticos, deciſ. 147. num 4. & n. 20.

Metus excludit conſenſum, dec. 147. n. 29. & ſeqq.

Metus vt dicatur purgatus, acquiritur plena, & totalis libertas, & quod omnino ceſſet cauſa metus, dec. 490. n. 4.

Metus cauſa durante, metus ipſe ſemper durare præſumitur, deciſ. 579. num 6.

Metus inducitur ex ſola offenſionis ſuſpicione, dec. 643. n. 2.

Metus inducitur, & probatur ex tractatu de compellendo aliquem ad contrahendum matrimonium, dec. 643. n. 8.

Metus dicitur illatus ex aſſiſtentia cum enſe, & archibuſio, deciſ. 643. num. 10.

Metus probatur ex verbis impetratiuis, dec. 643. n. 18.

Metus, & non libera voluntas, probatur ex verbis non intelligibilibus, & non explicitè prolatis, deciſ. 643. n. 23.

Metus, & non libera voluntas, cenſetur probata, quando poſt actum quis conqueſtus fuit de illato metu, dec. 643. n. 17.

Metus probatur ex extraiudiciali confeſſione, deciſ. 643. n. 18.

Metus probatio multum ſumitur à veriſimili, deciſ. 643. n. 19. in fine.

Metus præſumitur in actu geſto in loco ſecuto, dec. 643. n. 21.

Metus probatur præſumptionibus, leuioribuſque probationibus, præſertim in metu nocturno, deciſ. 643. n. 23.

Metus non cenſetur purgatus per ſubſequentes actus voluntarios durante eadem cauſa metus, deciſ. 643. n. 24.

Metus, & vis differunt inter ſe, quia metus refertur ad animum, & vis refertur ad corpus, dec. 643. n. 25.

Metus præſumptio numquid excludatur per ſanguinis coniunctionem, deciſ. 643. num. 26.

Metus ex vicinitate actuum durare præſumitur, dec. 463. n. 27.

Metu quod geſtum eſt, non poteſt dici in parte voluntarium in contractu matrimonij, deciſ. 643. n. 28. & ſeq.

Milites, & Equites Hieroſolymitani ſunt exempti ab omni iuriſdictione, & ſuperioritate ordinarij, & aliorum inferiorum, deciſ. 72. num. 15.

Milites, & Equites Hieroſolymitani non tenentur ſoluere collectas impoſitas à clero, dec. 72. n. 5.

Milites in conflictu belli ab hoſtibus bona capientes, quando eorundem bonorum debeant facere partem alijs militibus, deciſ. 493. num. 10.

Miniſtri cenſentur omnia facere, & gerere de mandato, & voluntate ſuorum dominorum, deciſ. 510. n. 2. & 3.

Minores contrahentes ſine ſolemnitate à ſtatuto requiſita non obligantur, dec. 153. n. 2. & n. 4.

Minoris iuramentum non firmat contractum celebratum ſine ſtatutaria ſolemnitate, quando illius vires annullantur à ſtatuto, dec. 153. num. 3. & num. 13. Vbi de materia, & num. 14. Vbi quod nec etiam iuramentum firmat hunc contractum nullum quando adeſt enormiſſima læſio.

Minor prohibitus à ſtatuto contrahere ſine certa ſolemnitate, nec etiam contrahere poteſt ſine dicta ſolemnitate cum alio minore, ſi in contractu læſus fuit, deciſ. 153. n. 6.

Minoris prohibiti à ſtatuto contrahere ſine certa ſolemnitate materiam ſupple in infra, verſic. Statutum, dec. 153. n. 10.

Minor non tenetur reſtituere, quod recepit ex contractu nullo, niſi probetur ex eo factus locupletior, dec. 177. n. 3

Minor ad ſui vtilitatem poteſt contrahere etiam ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs, dec. 177. Declara, vt n. 3.

Minor non poteſt contrahere ſine ſolemnitatibus ſtatutarija, etiam quod obliget ſe pro excarceratione patris, deciſ. 177. n. 5. & n. 6. & num. 8. & ſeq.

Minor obligans ſe ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs, nec etiam naturaliter obligatus remanet, deciſ. 177. n. 12. Et ideò indebitè ſolutum repetere poteſt, n. 13.

Minor qui vigore teſtamenti debet adoptare aliquem, qui ſuccedat in hæreditate ſibi relicta iuxta diſpoſitionem teſtatoris, ſi propter minorem ætatem non poteſt adoptare, poteſt loco adoptari aliquem eligere ſucceſſorem omni meliori modo, dec. 35. n. 11.

Minoris iuramentum facit minorem reputari maiorem, dec. 265. n. 4.

Minor Epiſcopo cauſas criminales non agit, dec. 15. n. 8.

Minoris bona data in ſolutum creditori ab executoribus teſtamenti bona fide, non requirunt ſubhaſtationem, dec. 446. n. 2.

Vbi etiam quod iſto caſu non requiruntur ſolemnitates à ſtatuto requiſitæ in alienationibus minorum.

Minor prohibitus à ſtatuto Vrbis contrahere ſine certis ſolemnitatibus, ſi eſt maior 20. annorum, licet minor annis 25. non comprehenditur ſub dicto ſtatuto, dec. 431. n. 3.

Minor prohibitus à ſtatuto Vrbis contrahere ſine certis ſolemnitatibus, etiam quod ſit forenſis, dicto ſtatuto ſubijcitur, deciſ. 431. n. 3.

Minor poteſt contrahere ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs, quando contractus, vel minori eſt vtilis, vel neceſſarius, dec. 545. n. 4.

Minores, & pupilli non poſſunt conſtitui in mora ex citatione ipſi facta, quæ propterea fieri debet eorum tutore, dec. 535. n. 4.

Minoribus interpellatio facta ex obligatione patris, & non propria, etiam facta tutori non afficit, niſi idem tutor factus ſit certus per inſtrumenta, dec. 535. n. 8. in fi.

Minorum bonorum alienatio fieri non poteſt à tutore ſine decreto iudicis, & alijs ſolemnitatibus, deciſ. 535. n. 11.

Minor prohibitus contrahere ſine certis ſolemnitatibus à ſtatuto Vrbis, libro 1. cap. 113. & 151. cenſetur etiam prohibitus ſine dictis ſolemnitatibus contrahere in quocumque contractu læſiuo, etiam per indirectum, dec. 599. n. 2.

Minor ætas probatur per librum parochi, dec. 592. n. 2.

Minor prohibitus contrahere à ſtatuto ſine certa ſolemnitate, nec etiam ſine dictis ſolemnitatibus contrahere poteſt, ſi ad complementum annorum 18. deficiant tres menſes, deciſ. 592. n. 3.

Minor reſtituitur in integrum ex cauſa læſionis, dec. 525. n. 1.

Minor ætas probanda eſt per eum, qui allegat. Tempore enim contractus quiſque præſumitur maior, & non minor, deciſ. 525. n. 2.

Minor ætas non probatur per teſtes deponentes de auditu, deciſ. 525. num. 4. preſertim quando agitur de annullando contractum.

Minorum bonorum alienatio facta in cauſam piam non requirit ſolemnitates requiſitas in alienationibus rerum minoris, deciſ. 461. num. 11.

Minor iurans ſe maiorem, cum non ſit, non per hoc prohibetur dare de nullitate donationis factæ ſine ſtatutarijs ſolemnitatibus, deciſ. 54. num. 1.

Minor à ſtatuto prohibitus contrahere ſine certa ſolemnitate, an habeat locum, quando minor iurauit ſe maiorem, dec. 54. n. 2.

Minor eadem facilitate, & dolo inducitur ad iurandum, qua fuit inductus ad donandum, dec. 54. n. 2.

Minor factus maior tacens per plures annos, non dicitur ratificaſſe contractum nullum à ſtatuto reputatum propter præſumptum dolum, deciſ. 54. n. 3.

Minor non prohibetur fideiubere, dec. 674. n. 2.

Minor in iudicio quando non dicatur indefenſus, dec. 674. n. 6.

Minores, & mulier pupillorum filiorum tutrix, quando ſe inſimul obligant, in eorum obligatione requiritur conſanguineorum præſentia, non mulieris tutricis ſolum, ſed etiam filiorum maiorum, deciſ. 678. num. 3.

Minoris contractus valet etiam ſine ſolemnitatibus ſtatutariis, quando ipſi minori vtilis eſt. Hæc tamen aſſerta minoris vtilitas, vel quod pecuniæ verſæ fuerint in vtilitatem minoris, præſertim in impoſitione cenſus non præſumitur, ideo probanda per allegantem, deciſ. 678. n. 6. & 7.

Minores cenſum imponere non poſſunt ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs, deciſ. 678. num. 2.

Minoris contractus iuramento firmatur, deciſ. 165. n. 1. Vbi de donatione.

Minuendi facultate conceſſa, non cenſetur conceſſa facultas tollendi in totum, dec. 79. n. 5.

Minuendi facultatem habens non poteſt in totum tollere, deciſ. 84. num. 7.

Miſſas celebrandi exercitium non conuenit ſacerdoti habitu tantum, & non actu, dec. 496. n. 3.

Miſſas celebrandi onus quotidie adiectum ſacerdoti, vt per ſe ipſum celebret dicitur inhoneſtum, & illicitum, deciſ. 496. n. 7.

Mixta ſeruitus eſt, quæ debetur à re perſonæ, dec. 199. n. 2.

Mixta ſeruitus dicitur, quando deſeruit perſonis, & hominibus alicuius Caſtri in perpetuum, vel quando eſt conceſſa hominibus ad vſum perſonæ, reſpectu animalium, & non determinatè ad certum numerum animalium, & generaliter ex quibus verbis cognoſcitur ſeruitutem conceſſam eſſe mixtam, & non perſonalem, deciſ. 199. num. 5. 6. 7. & 8.

Digitized by Google

Mixtarum ſeruitutum perſonalium aliæ ſunt nominatæ, & aliæ innominatæ, deciſ.199.num.2.in fine. Vbi ponuntur exempla.

Mixtus exequutor dicitur ille, qui eſt deputatus in forma dignum, nec poteſt aliquem ſua poſſeſſione priuari, niſi ipſo citato, deciſ. 516 num 3.

Moderator, & arbiter in re ſua quilibet eſt, dec. 105.n.6.

Modica dilatio debitori ad ſoluendum concedi debet, deciſ.383.n.1. & iudex denegando dilationem dicitur grauare, dicto n 1.

Modicitas pretij conſideranda eſt tempore contractus, deciſ.446. num.5.

Modici temporis lapſus non attenditur in materia pacti de retrouendendo, deciſ.180.n.2.

Modus curandus non eſt, dummodo habeatur effectus, deciſ.96. num.10.

Molendini conductores ſi promiſerunt molendinum manutenere, tenentur etiam ad dicti molendini refectionem, deciſ.473.n 2.

Declara, vt num.3.

Molendini conductor etiam quod ſit obligatus ad manutentionem molendini, non tamen per hoc tenetur ad ruinam molendini euentam ex inſolito, & fortuito caſu, deciſ.473.n.1.

Vbi etiam bene declaratur, quando in propoſito dicatur caſus inſolitus, & fortuitus.

Monachorum Congregatio ſignificat ſingularem, cuiuſque monaſterij conuentum, dec.65. Declara, vt num.5.

Monachi tenentur ad decimas hortorum, deciſ.551. n.2.

Monachi Cathedralis Eccleſiæ debent celebrare officium ſecundum ritum ſuæ regulæ, & iuxta voluntatem Epiſcopi, ſed non poteſt Epiſcopus mutare formam, quam Canonici ſeruare debent, deciſ. 79.num.4.& 5.

Monachis eiuſdem Eccleſiæ tenentur clerici ſæculares ſe conformare, & diuinis officijs intereſſe, non ſolum vigore Bullæ Pauli III. ſed etiam de iure communi, deciſ.79. num.1. 2. & 3.

Vbi declaratur, in quo conſiſtat conformatio iſta cum Monachis, ſcilicet, vt diuina officia celebrentur ſecundum Regulam Monachorum.

Monachi profeſſio ob non ſeruatum annum probationis intra clauſtra Monaſterij, dicitur nulla, deciſ.175.n.1.& 2. Vbi quod in hoc anno nouitius non debet extra Monaſterium vagari, ibid.

Monachi profeſſio dicitur nulla, quando fuit facta non ſeruata forma Conſtitutionis Sixti V. videlicet capta prius diligenti informatione relata, & approbata in Capitulo generali, vel prouinciali, deciſ. 175. num.3.4.& 5.

Monachi profeſſio dicitur nulla, ſi fuerit facta per vim, & metum, etiam paternum, dec.175 n.5.

Monachi profeſſio facta ante annum 16. expletum, eſt nulla defectu ætatis, dec.175.n.6.

Monachi exempti vbi delinquunt extra locum exemptum, poſſunt ab Ordinarijs non obſtante exemptione caſtigari, dec.15. n.3.

Monachi viſitatores delinquentes Monachos per loci Abbatem corrigi faciunt, dec.15. n.7.

Monachi tenentur potius obedire Abbati, quam Epiſcopo, in his quæ concernunt fractionem voti, & obſeruationem regulæ, ſecus vbi agitur de cauſis iuxta ordinem iuris tractandis, tunc potius Epiſcopo, quam Abbati obedire debent, dec.15.n.10.

Monachorum delicta dupliciter conſiderantur, aut eorum propria, quia contra regulam, vel vt communia, quia offendunt communem conuerſationem. Primo caſu Abbas contra Monachos procedit. Secundo procedit Epiſcopus, dec.15. n.12.

Monachi poſſunt ab Abbate communicari reſpectu tantum fori pœnitentialis non autem contentioſi, dec.15. n.3.

Monachi regulares non ab Epiſcopo, ſed ab eorum Abbate corriguntur, & puniuntur, quando delinquunt contra regulam, & alias eorum delicta extra regulam non eſſent delicta, dec.17. n.2.

Monachi regulares iuxta regulam Sancti Auguſtini non puniuntur in figura iudicij, ſed ſalutari tantum pœnitentia, dec.20. n.1.

Monachi in viſitatione non iudicialiter puniuntur, ſed tantummodo ad morum correctionem, dec.20. n.3.

Monaſteria, & beneficia data in Commendam, cadunt ſub regula reſeruatoria octo menſium, dec.88. n.1.

Monaſterium nihil poteſt prætendere de bonis illius, qui in religionem ingreſſus eſt, & ante ingreſſum eadem bona alteri donauit, deciſ.587. num.9.

Monialis profeſſio expreſſa fit per emiſſionem trium votorum, deciſ. 579.num.1.

Monialis profeſſio tacita, ſeu præſumpta reſultat ex delatione habitus, & ex lapſu temporis, quæ non cenſetur excluſa Sacro Concilio Tridentino, dec.579. num.2.

Monialis profeſſio tacita, ſeu præſumpta admittit probationem in contrarium reſultantem ex reclamationibus, & proteſtationibus, deciſ.579. num.3.

Monialis profeſſio expreſſa facta propter metum reuerentialem non reſcinditur, ſecus profeſſio tacita, vel præſumpta, deciſ.579. num.5.& 6.

Monialis profeſſio præſumpta ex geſtione habitus ex lapſu temporis tollitur ex contrarijs præſumptionibus, deciſ.579. n.6.

Monitoriales literæ an ſint, vel ſolum commendatitiæ, cognoſcitur ex verbis appoſitis in dictis literis, dec.636. n.1.

Vbi ponuntur nonnulla verba, quæ monitionem, & præceptum important.

Monitorijs literis licet nullum quæratur ius illi, qui eas obtinuit, intrat tamen officium iudicis, vt compellat monitum ad parendum literis Apoſtolicis, dec.636. n.2.& 3.

Monitoriæ literæ à Papa emanatæ habent vim præcepti, deciſ.636. num.2.

Monitorio exequuto nihil innouari debet, dec.454. n.4. Et quid ſi monitorium non fuerit reproductum, num.5.

Mors probatur per teſtes deponentes de certa ſcientia, dec.248.n.5.

Morte mandantis mandatum expirat, dec.443. n.3.

Morte compromittentis compromiſſum non expirat, quando eſt factum etiam pro hæredibus, dec.452.n.6.

Morte concedentis beneplacitum expirat, dec.489.n.4.

Mors beneficiati probatur per publicam vocem, & famam, & per confeſſionem aduerſarij, dec.101. n.4.& n.5. Vbi quod probatur etiam per teſtes, & quomodo.

Mors alicuius probatur per teſtes deponentes vidiſſe eum mortuum, & ſepeliri, dec.101. n.5.

Mors probatur ex libro parochialis Eccleſiæ, in quo mortui adnotantur, dec.101.n 6.

Mors beneficiati probatur per publicam vocem, & famam, dec.140. num.1.

Mors alicuius probatur per teſtes dicentes vidiſſe aliquem ægrotantem, & in illa infirmitate mortuum, & audiuiſſe ſonum campanæ ob eius obitum, dec.140. n.2.

Mors animalium dicitur caſus fortuitus, & illius periculum ſpectat ad Dominum, non autem ad adminiſtratorem, dec.540. n.8.

Mors probatur ex libro Parochi, in quo mortui deſcribuntur, dec.318. num.3.

Mors probatur per librum Parochi, in quo nomina mortuorum deſcribuntur, dec.619.n.4.

Mors ciuilis non æquiparatur morti naturali, niſi in caſibus à iure expreſſis, dec.240. n 7.

Mors animalium an concludenter probanda ſit, an vero ſufficiant coniecturæ, dec.690.n.4.

Mors probatur per librum Parochi, in quo nomina mortuorum deſcribuntur, dec.700. n.4.

Mortuus in terris Chriſtianorum præſumitur baptizatus, & Chriſtianus, dec.167.n.40.

Mortuo collitigante ſuper beneficio, alter collitigans ſubrogatur in iuribus mortui, dec.306.n 2.

Mortuo coadiutore, coadiutoria ceſſat cum omnibus ſuis effectibus, dec. 456.num.5.

Mortua vſufructuaria vſusfructus conſolidatur cum proprietate, dec. 209. Declara, vt n.2.

Mortuo viro lucrum dotis vigore ſtatuti Vrbis ſpectat ad vxorem, quo ad vſumfructum ipſa viuente, ea autem mortua ſpectat ad filios, tam quo ad proprietatem, quam quo ad vſumfructum, deciſ.209. num.1.

Mortuo coadiuto non poteſt continuare poſſeſſionem, quam viuenti coadiuto habebat ratione ſeruitij, & adminiſtrationis, ſed indiget noua poſſeſſione, dec.637.n.4.

Moſaica lex ſeruanda eſt inter Iudæos, quando Chriſtianus non eſt in cauſa, nec ius commune aliter diſponit inter eoſdem Iudeos, dec. 414. n.1. Declara, vt n.8.

Motu proprio conceſſio facta intelligenda eſt prout iacet, deciſ.663. num.24.

Mulier an, & quando obligare ſe poſſit ex cauſa dotis, deciſ.177. num.11.

Mulieris appellatione in indulto venit etiam vidua, deciſ.367. num 2.

Mulieris verbum verificatur propriè in muliere corrupta, non autem in virgine, dec.367. n.2.

Mulieri verbo vniuerſalis dictio adiecta, comprehendit & virgines, & viduas, dec.367.n.3.

Mulierum genus liberale non eſt, ideò eo minus præſumuntur voluiſſe iactare ſuum, dec.621.n.2.

Mulier ex ſtatuto Vrbis ſine iudicis decreto, & conſanguineorum præſentia contrahere non poteſt, non ſolum in illis quatuor caſibus à ſtatuto expreſſis, ſed etiam in omnibus alijs, in quibus viget eadem ratio, deciſ.385. n.2.

Mulier nobilis ceteris magnæ fidei eſt, & eius teſtimonium præfertur teſtimonio viri non nobilis, dec 147. n.9.

Mulieres ſunt incapaces omnibus officijs ciuilibus, & publicis, etiam quod officium ſit publicum auctoritate, licet vtilitate priuatum, & etiam quando officium eſt priuatum, auctoritate, & vtilitate, deciſ. 663.num.4.

Mulieres ſunt incapaces exactionis gabellæ, & propterea non ſuccedunt in conductione vectigalium, deciſ.663 n.5.

Mulier tranſiens ad ſecunda vota omnia acquiſita ex ſucceſſione filiorum primi matrimonij conſeruare tenetur eorum fratribus, & ſororibus, dec.638.n.1. Amplia, vt n.3.

Mulierum ſecundo nubentium pœnæ fauore filiorum inductæ ſunt communes vtriſque parentibus, dec 638 n.3.

Mulier tranſiens ad ſecunda vota, quicquid de bonis primi mariti lucrata fuerit filijs primi matrimonij conſeruare debet, deciſ.638. num.5.

Mulieris tranſeuntis ad ſecunda vota pœnæ inductæ in fauorem filiorum numquid tollantur per conſenſum eorundem filiorum, & an talis conſenſus ſufficiat tacitus, dec.638.n.6.& 7. Et quomodo talis conſenſus probetur dicto n.7.& ſeq.

Mulier ſicut vigore ſtatuti non poteſt expreſsè renonciare iuri ſuo ſine ſtatutarijs ſolemnitatibus, multo minus ſine eiſdem ſolemnitatibus tacitè renunciare poteſt, dec.638. n 8.in fin.

Mulier ſecundo nubens numquid tenetur reſeruare filijs primi matrimonij acquiſita ex hæreditate materna, dec.638.n.9.

Mu-

Digitized by Google

Mulier ſi ſe obligauerit ſoluerit debita alterius abſque releuatore dicitur decepta, & eius obligatio non valet, deciſ.678. n.4.
Multiplicatio titulorum datur in beneficialibus, deciſ.117. n.2.
Multiplicatio titulorum in beneficiato datur ſine præiudicio collatoris, deciſ.333. n.6.
Munus Epiſcopi eſt Monachos ad ſanctam conuerſationem promouere, Abbates, aliaque officia inſtituere, atque extra regulam acta corrigere, deciſ.15. n.5.
Munera perſonalia in Romana Curia ad Cameram ſpectantia fœminis non conceduntur, deciſ.663. n.7.
Murmuratio producit famam, quæ ſufficit ad probandum concubinatum, deciſ.444. n.4.
Mutatio ſeminis quando mutet obligationem ſoluendi decimas, deciſ. 485. n. 2.
Mutatio ſtatus beneficij, vt probata, & præſcripta dicatur per lapſum quadraginta annorum, requiritur poteſtas, & voluntas mutandi ſtatum, deciſ.308. n.3. & 4.
Vbi amplius, quod requiritur bona fidea, & n.5.
Motare ſibi quis non poteſt poſſeſſionem ex vno titulo acceptam in præiudicium iuris tertio quæſiti, deciſ.200. n.2.
Mutatio poſſeſſionis præſumitur per ſuperuenientem nouum titulum, niſi de contrario doceatur, deciſ.495. n. 6.
Mutatio poſſeſſionis de adminiſtratione in vſufructuaria præſumitur facta abſque alia declaratione, deciſ.366. n. 1.
Mutuans in certam cauſam debet eſſe ſolicitus, vt pecunia mutuata in illam cauſam, in quam promiſit, conuertatur, deciſ.301. num.15.
Mutui tempus, & non ſtipulationis attenditur ad hoc, vt habeat locum Macedonianum Senatuſconſultum, deciſ.527. n.5.

N

NArratiua facti ſufficit, quod de facto iuſtificetur, deciſ. 410. num.4.
Narratiua Papæ facta in gratia non motu proprio, ſed ad ſupplationem partis, non probat, ſecus ſi facta motu proprio, deciſ.683. num.2.
Narratiua verba antiquiſſima plurium priuilegiorum plenè probant, deciſ.683. n.3.
Narratiua non patitur, vt vnus, & idem ſibi ſit debitor, & creditor, deciſ.527. n.1. in fin.
Naturales filij an, & quando faciant deficere conditionem ſi ſine filijs, & quando veniant appellatione filiorum ad excluſionem ſubſtituti, deciſ.145. n.7. & ſeqq.
Naturales filij regulariter excludunt ſubſtitutum ſi ſine filijs, & ſic veniunt in fideicommiſſis appellatione filiorum, deciſ.145. n.8.
Naturales filij faciunt deficere conditionem in ſubſtitutione facta ſi ſine filijs, &c. quando teſtator fuit homo honeſtæ vitæ, & honorabilis, aliter ſecus, deciſ.145. n.10.
Naturales filij qui dicantur, deciſ.145. n. 12.
Naturales an veniant filiorum appellatione in ſubſtitutionibus, arbitrio iudicis remittitur, deciſ.145. n.12. & 13.
Vbi etiam quod in hoc multum attenditur teſtatoris obſeruantia.
Naturales filij ſemel excluſi ſemper habentur pro excluſis, deciſ. 145. num.13.
Naturales ſunt capaces iuriſpatronatus de iure communi, deciſ. 126. num.1.
Naturales iuriſpatronatus ſunt capaces, quando filij, & deſcendentes ſunt vocati abſque aliqua mentione legitimitatis, deciſ.126. num.2.
Naturales filij non legitimantur in præiudicium legitimorum ex Principis reſcripto quando legitimi extant, deciſ.126. n.6.
Naturalis filius legitimatus à Papa in ampliſſima forma habetur, ac ſi verè natus fuiſſet de legitimo matrimonio, deciſ.653. n.1.
Naturalis filius legitimatus à Papa in ampliſſima forma acquirit iura ſuitatis ſucceſſionis ab inteſtato, & ius dicendi teſtamentum paternum nullum ob præteritionem, deciſ.653. n.2.
Naturales, & induſtriales fructus ſeparati à ſolo tempore reſignationis, & prouiſionis beneficij, ſpectant ad reſignantem, etiamſi fuiſſent locati, & dies ſolutionis affictus veniret poſt reſignationem, deciſ.240. n.5.
Nauta tenetur de eo, quod ſequitur etiam ex cauſa tempeſtatis, ſi nauem contra Domini voluntatem portui applicauerit, deciſ. 493. num.4.
Neceſſaria non dicuntur melioramenta, quando ſine illis terræ non eſſent perituræ, aut deterius fiendæ, deciſ.6. n.1. & 2.
Neceſſariæ dicuntur impenſæ aggeres, vitium & arborum plantatio, & ſeminatio, deciſ.6.
Declara, vt num.4.
Neceſſaria melioramenta dicuntur, in quibus exſiccantur paludes, deciſ.7. n.3. & ſeq. & n.11.
Neceſſario facere dicitur quis illud, quod facit ob verecundiam, deciſ. 113. n. 5.
Neceſſitatis cauſa vbi quis aliquid facere tenetur præſumitur id facere quantum vrget neceſſitas, & non plus, deciſ.590. n.3.
Neceſſitas in quam quia ſe ſponte coniecit non excuſat, deciſ.571. num.4.
Negatiua quando eſt fundamentum actoris, debet ab eo probari, deciſ.362. num.2.
Negatiua oratio vbi præcedit, tunc an & à quo probanda ſit qualitas in oratione expreſſa, deciſ.167. n.36. & ſeq.
Negatiua qualitas in ſtatuto appoſita à quo probanda ſit, deciſ. 167. n.36. & ſeq.
Negatiua habens affirmatiuam implicitam à quo probanda ſit, deciſ. 167. n. 38
Negatiua actorum probatur eo ipſo, quod acta non reperiuntur in proceſſu, deciſ.167. n.42.
Negatiua, quod aliæ literæ non fuerint expeditæ, probatur per diligentiam factam de mandato iudicis parte citata de reperiendo illas, & quod non fuerint repertæ, deciſ.158. n.15.
Negatiua poſita ante verbum poteſt, abnegat omnem potentiam, deciſ.41. n.4. in fin.
Negatiua probanda eſt concludenter per fundantem ſe in ea, dec.502. num.7.
Negatiua probatur per inſpectionem Inſtrumenti, in quo non adeſt id, quod quæritur, deciſ. 502.
Declara, vt num.8.
Negatiua probari debet ab illo, qui ſe fundat in ea, deciſ. 589. num.8.
Negatiua alicuius actus ſatis dicitur probata, ſi facta reuolutione proceſſus ille actus non reperitur in proceſſu, deciſ.411. n.1.
Negatiua probanda eſt per eum, qui ſe fundat in ea, deciſ.632. num.6.
Negatiua probatur per diligentias factas, deciſ. 140. num. 2. in fine.
Negatiua vbi eſt fundamentum intentionis actoris, illa probari debet ab ipſo actore, deciſ.293. n. 7.
Negatiua probatur, quando ex reuolutione chartarum proceſſus acta in eo adnotata non reperiuntur, deciſ.611. n.2.
Negatiua duæ faciunt vnam affirmatiuam, deciſ.639. n.2. & deciſ.167. n.36. & ſeq.
Negans ſolutionem transfert probandi onus in aduerſarium, dec.362. num.2.
Negans aduerſarium adimpleuiſſe id, quod adimplere tenebatur, transfert onus probandi implementum in eundem aduerſarium, deciſ.362. n.2.
Negligentia in agendo non imputatur illi, qui neſciebat ſe agere debere, deciſ.621. n.3.
Negligens exequutor dicitur, qui ſine cauſa exequutionem differt, deciſ.273. n.1. & 2.
Negotiorum geſtor tenetur reddere rationem eorum, quæ adminiſtrauit, deciſ.470. n.1.
Negotiorum geſtor ſoluens aliquam pecuniarum quantitatem creditori ſui principalis, ab eo illam repetere poteſt, dec.594. n.1.
Nemo plus iuris in alium transferre poteſt, quam ipſe habet, dec.605. num.3.
Nemo poteſt facto proprio ſibi ius ad beneficia acquirere, deciſ. 572. num 7.
Nepotes cum auunculo concurrunt in ſucceſſione hæreditaria auiæ de iure communi, deciſ.463. n.1.
Nepos licet regulariter ſuſtineat gradum patris, vel matris, tamen quando non attenditur ratio agnationis, ſed alia qualitas, tunc nepos ſuccedit non repræſentando matrem, ſed intrando in locum vacantem ipſius matris, & non ex perſona matris, ſed ex ſua propria perſona, dec.463. n.9.
Nepos ex filia non repellitur à ſucceſſione aui, ſtante ſtatuto excludente fœminas, dec.463. n.10. & 12. & ſeqq.
Vbi reſpondetur contrarijs.
Nepotes in iure dicuntur filij filiorum, ſed ex communi loquendi vſu, etiam filij fratris dicuntur nepotes, deciſ.176. n.6.
Nepotum appellatione numquid veniant filij, dec.542. n.4.
Nepotes præſumuntur minus dilecti à teſtatore, quam filij, dec.450. num.5.
Nepotes ex fratribus numquid ab inteſtato ſuccedant in hæreditate patrui in ſtirpes, vel in capita, deciſ. 27. num. 1. & omnibus ſeqq.
Nepote viuente fratre defuncti, tanquam remotiores in gradu erant prorſus excluſi ab hæreditate patrui ante ius authenticorum, quo iure hæreditas ad proximiores deferebatur, dec.27. n.3.
Nepos quando concurrit cum patruo in ſucceſſione aui, an & quando venire poſſit iure repræſentationis, deciſ.263. n.5.
Niſi dictio vbi eam præcedit negatiua concludit, & affirmat in exceptis, deciſ.197. n.2. in fin.
Niſi dictio poſita poſt negatiuam habet vim affirmatiuæ, deciſ. 639. num.2.
Nobilitas, & matrimonium, probatur ex teſtibus, deciſ. 248. num.3.
Nobilitas probatur ex eo, quod quis fuit admiſſus inter nobiles, deciſ. 494. n. 7.
Nobilitas an perdatur per exercitium vide, deciſ. 494. num. 16. in fine, & num.17.
Vbi an perdatur in præiudicium deſcendentium.
Nobilitas quandoque oritur ex actibus egregijs alicuius perſonæ, deciſ.494. n.18.
Nobiles non deſinunt eſſe Notarij, quando loci conſuetudo ſic eos non viles reputat, deciſ.504. n.6.
Nobilis Notarius admittitur ad Decurionatus, Collegia, & alios ſuæ Ciuitatis honores, deciſ.504. n.7.
Nobilitas conſeruatur, & augetur ex diuitijs, dec.504. n.9.
Nobilitas probatur ex matrimonijs contractis cum illuſtribus familijs, deciſ.504. num.9.

Nobi-

Digitized by Google

Nobilitas præſumitur ex antiquis, & amplis maiorum domibus, deciſ. 504. n. 9.
Nobilitas, ſeu puritas ſanguinis probatur ex pluribus ſimul iunctis, licet vna quæque probatio de ſe non ſufficeret, deciſ. 204. n. 5.
Nobilitas an amittatur per aſſumptionem Notariatus, deciſ. 297. n. 8. & ſeqq. per totam deciſ.
Nobilitas quæ requiratur in Equitibus Hieroſolymitanis, deciſ. 279. n. 4. & 5.
Nobilitas in certo loco, in alio loco non habetur pro nobilitate, & quid iſto caſu operetur nobilitas, deciſ. 297. n. 6.
Nobiles perſonæ an dicantur mercatores, deciſ. 197. n. 9.
Nobilis mulier teſtis magnæ fidei eſt, & eius teſtimonium præfertur teſtimonio viri non nobilis, deciſ. 147. n. 9.
Nobilis ex parte patris nobilitatem non amittit, ex eo quod mater ſit ignobilis, deciſ. 137. n. 1.
Nobilitas ex parte patris requiſita à ſtatuto non extenditur, niſi ad eos, qui ſunt coniuncti per lineam maſculinam, & idem eſt, ac ſi ſtatutum requireret nobilitatem ex linea patris, deciſ. 137. n. 2.
Declara, vt num. 5.
Nobilitas familiarum multum probatur ex antiquis habitationibus, deciſ. 372. n. 4. & ſeq.
Nominatus contractus propter non adimplementum non reſcinditur, ſed agitur ad implementum, deciſ. 415. n. 4.
Notariatus officium vile eſt, & multis annis fuit adminiſtratum per publicos ſeruos, deciſ. 279. n. 2.
Notarius quilibet de ſtylo Curiæ in abſentia Notarij cauſæ poteſt rogari de actibus iudicialibus ad referendum eidem cauſæ Notario, deciſ. 595. n. 2.
Notarius præſumitur rogatus iuxta formulam præcedentium inſtrumentorum, deciſ. 457. n. 4.
Notarij dicuntur eſſe viles, & abiectæ perſonæ, deciſ. 504. n. 3.
Contra, num. 4.
Notarij, Scribæ ſcilicet, & Actuarij, qui circa Principem, vel alios magnos iudices actis conficiendis deputati ſunt, non dicuntur viles perſonæ, deciſ. 504. n. 6.
Notarius nobilis admittitur ad Decurionatus, Collegia, & alios ſuæ ciuitatis honores, deciſ. 504. n. 7.
Notarius ſi ſanguine nobilis fuerit, an efficiatur ignobilis propter Notariatus aſſumptionem, deciſ. 504. n. 8.
Notarij error in omittendo non poteſt contractum vitiare, vel partibus obeſſe, deciſ. 502. n. 10.
Notarij error in omittendo probatur ex confeſſione partis, deciſ. 502. num. 15.
Notario ſine teſtibus non creditur, deciſ. 624. n. 11.
Vbi loquitur quando Notarius fidem facit de executione alicuius citationis.
Notarius præſumitur rogatus iuxta formulam præcedentium inſtrumentorum, deciſ. 477. n. 4.
Notario atteſtanti partes fuiſſe præſentes in prolatione ſententiæ creditur, deciſ. 412. n. 2.
Notario non creditur, vbi agitur de condemnando iudicem, deciſ. 81. num. 5.
Notario aſſerenti Titium produxiſſe in actis inſtrumentum mandati, non creditur, niſi totum inſtrumenti mandatum ſit regiſtratum, deciſ. 535. n. 1. in fin.
Notario non creditur, ſi dicat, prout conſtat tali inſtrumento à me viſo, & lecto, deciſ. 535. n. 3.
Notarius nomine abſentis acceptans, & ſtipulans, in donationibus, obligationibus, & alijs diſpoſitionibus, abſenti ius acquirit, abſque alia ratificatione, & ceſſione, deciſ. 12. num. 1. & ſeq.
Contra, num. 3. & ſeqq.
Notarius an, & quomodo dicatur publica perſona, deciſ. 12. num. 6. & 17.
Notarij aſſertioni in his, quæ non pertinent ad eius officium, non creditur, deciſ. 13. n. 3.
Notarium quem eſſe probatur ex legalitate facta à Principe, ſeu vniuerſitate, deciſ. 422. num. 4.
Vbi etiam quod probatur alijs modis.
Notario non creditur aſſerenti citationem eſſe exequutam, deciſ. 492. num. 3.
Notario aſſerente nuncium ſibi retuliſſe citaſſe aliquem prout in ſchedula non apparente ipſa ſchedula, non dicitur conſtare de tenore citationis, deciſ. 492. n. 3.
Notarij aſſertioni contra tertium abſentem à ſtipulatione contractus non creditur, deciſ. 477. n. 5.
Notarij ſubſcriptio, & ſigillum non ſunt de ſubſtantia primæ matricis inſtrumenti, dummodo in eo adſint teſtes, deciſ. 349. n. 6.
Notarius ſtipulando pro abſente acquirit illi etiam ſine ipſius ratificatione ſecundum magis communem, deciſ. 262. n. 5.
Notario aſſerenti ſe certioraſſe contrahentes de aliqua re per ipſos ratificanda quantum credatur, deciſ. 280. n. 10.
Notarius à iudice deputatus cenſetur etiam rogatus ad ſcribendum acta, deciſ. 644. n. 3.
Notario aliquid aſſerenti etiam ſine teſtibus creditur circa acta, deciſ. 644. num. 3.
Vbi hoc limitatur, niſi ſtylus ſit in contrarium.
Notarij fides, ſeu aſſertio non probat poſſeſſionem, ſeu actum de præterito, deciſ. 687. n. 1. verſ. non Alphonſo.
Notarij aſſertioni ſine teſtibus non creditur in præiudicium tertij, deciſ. 687. num. 1. verſ. Tum quia eſt ſine teſtibus, vbi ſecus ſi cum teſtibus.
Notarius quando poſſit de actu à ſe geſto in præteritum inſtrumentum conficere, deciſ. 687. num. 2. in fin.
Notarij aſſertioni de ſua deputatione ſtatur de ſtylo Rotæ, deciſ. 699. num. 3.
Notariorum aſſertioni ſtatur in ordinatorijs, deciſ. 704. n. 6.
Notarij declaratio, quod habuerit ſcripturam pro perfecta, & ſtipulata, ſumitur, non ſolum ex verbis, ſed etiam ex facto, deciſ. 714. num. 2.
Notarij aſſertioni enunciatiuæ non creditur, deciſ. 393. n. 8.
Notula redituum Eccleſiæ dicitur defectiua, ſi in ea non ſunt deſcripti omnium bonorum redditus, deciſ. 186. n. 2.
Nouale eſt ager de nouo ad culturam reddactus, de quo non extat memoria, quod aliquando cultus fuerit, deciſ. 223. num. 1. & ſeq.
Nouas parochias erigendi iuſta cauſa videtur incommoditas populi ad recipienda ſacramenta, & audienda diuina, deciſ. 484. n. 2.
Declara, vt num. 3.
Noua conuentio tollit primam conuentionem, etiam quod in prima conuentione non fuerit adimpletum pro vtraque parte, deciſ. 501. num. 3.
Nouatio regulariter non inducitur, niſi expreſsè dicatur, deciſ. 149. num. 2. Vbi declaratur.
Nouatione contractus nouatus ipſo iure dicitur extinctus, deciſ. 150. num. 6.
Nouationis natura eſt, extinguere præcedentem obligationem, deciſ. 150. n. 6.
Nouatio non inducitur hodie, niſi expreſsè dicatur, vel tacitè propter incompatibilitatem, deciſ. 392. n. 4.
Nouatio cenſetur inducta per interuentum nouæ perſonæ, & per noua, & diuerſa pacta, deciſ. 435. n. 10.
Nudum nomen in contractu vnus habere poteſt, & alter ſubſtantiam, & vtilitatem, deciſ. 640. n. 2.
Nullitas ſententiæ in primis diſcutienda eſt parte inſtante, deciſ. 46. num. 1.
Nullitati iniuſtitia æquiparatur, & nunquam tranſit in iudicatum, deciſ. 151. n. 3.
Nullitatis dictioni renuncians, non cenſetur renunciare nullitati ex defectu iuriſdictionis, ſeu famæ, deciſ. 515. n. 5.
Nullitate prohibita non cenſetur prohibita nullitas notoria ex eiſdem actis, deciſ. 365. n. 8.
Nullitatem contractus hæres non poteſt opponere, de qua defunctus viuens conqueſtus non fuit, deciſ. 385.
Declara, vt num. 5.
Nullitate actus exiſtente omnia inde ſequuta pariter nulla cenſentur, deciſ. 513. n. 7.
Nullitatem allegans, illam probare debet, deciſ. 611. n. 4.
Nullitas defectu citationis eſt ſanabilis, quando non eſt totalis arbitrio Rotæ, deciſ. 409. n. 1.
Nulliter factum, nullum poteſt præſtare impedimentum, deciſ. 111. num. 8. in fin.
Nulliter citatio exequuta conualidatur, quando citatus de ea habens notitiam miſit procuratores ad reſpondendum, deciſ. 409. n. 1.
Nulliter, & indebitè carcerato competit interdictum vnde vi, quia dicitur carceratus per vim ſibi illatam, deciſ. 139. num. 2. in fine.
Nullum non dicitur patria teſtamentum ob præteritionem filij, ſi filius fuerit inſtitutus in re certa, etiam aliena, deciſ. 337. num. 2. & 3.
Nullum teſtamentum allegare non poteſt, qui intereſſe non habet, deciſ. 337. n. 8.
Nullum teſtamentum dicere non poteſt is, qui illud approbauit, deciſ. 337. num. 8.
Nulla & inualida reſignatio in præiudicium reſignantis valida eſt, & Papa conferendo beneficium reſignatum videtur habere ratam dictam reſignationem, deciſ. 410. n. 3.
Nulla ſententia ex defectu citationis reuocanda eſt, idque non de rigore, ſed de æquitate inductum dicitur, deciſ. 365. n. 2. & 3.
Nulla ſententia ex defectu citationis ſanari non poteſt à Rota, etiam quod eius arbitrio hoc commiſſum fuerit, deciſ. 365. n. 3.
Nullas, ſeu iniuſtas ſententias non attendit Rota, etiam quod tranſitum fecerit in iudicatum, deciſ. 385. n. 1.
Nullum quod eſt, ius aliquod tribuere non poteſt, deciſ. 572. num. 9.
Nullum quod eſt, ratificari non poteſt, deciſ. 535. n. 11.
Nullum quod eſt a principio, ratificari non poteſt, deciſ. 492. n. 9.
Nullum quod eſt nullum iuris effectum parere poteſt, deciſ. 264. num. 4.
Numerata pecunia, quod non remanſerit penes contrahentem, ſeu quod fuerit reportata, probatur per teſtes, & qui poſtea dicit illum fuiſſe reſtitutum probare debet, deciſ. 186. n. 1.
Numeratam pecuniam non fuiſſe in extinctione cenſus, ſed tantum loco demonſtrationis deſeruiſſe probatur, ſi veniens ad cenſum poſt prætenſam extinctionem ſoluit fructus cenſus, deciſ. 186. num. 3.
Numerata pecunia ſi poſtea per numerantem fuit reportata ex aliqua noua cauſa non vitiat inſtrumentum, deciſ. 286. n. 5.
Numeratio pecuniæ non eſt neceſſaria, quando quis vendit cenſum, quem habet cum alio tertio, dec. 468. n. 4.
Numeratio pecuniæ probatur ex atteſtatione Notarij, quod illa fuerit recepta, deciſ. 468. n. 4.
Numerata pecunia an dicatur vni, qui poſtea, & in continenti alteri illam ſoluit, & numerauit, deciſ. 468. n. 5.
Numerus pluralis, non poteſt verificari in numero ſingulari, dec. 622. num 4.

Nume-

Digitized by Google

Numerus ſingularis vnum tantum, & non plures complectitur, deciſ. 566. n. 1.
Numerus ſingularis reſoluitur in pluralitatem quando militat eadem ratio, & concurrit mens diſponentis, deciſ. 566.
Declara, vt num. 5.
Numerus pluralis non verificatur in ſingulari, deciſ. 709. n. 6.
Nuncio dicenti ſe non citaſſe contra aſſertionem Notarij, aſſerentis nuncium ſibi retuliſſe ſe citaſſe, minus creditur quàm Notario, deciſ. 535. Declara, vt num. 2.
Nuncij abſque teſtibus relationi, & multo magis Notarij, in his, quæ ad eorum officium pertinent ſtandum eſt, ſic ſtylo dictante, deciſ. 699. num. 2.

O

Oblationes, & primitiæ veniunt appellatione iurium, obuentionum, & emolumentorum parochialium, deciſ. 480. n. 1.
Oblationes & primitias, quaſi poſſeſſio exigendi de aliquibus locis particularibus vnius diœceſis, extenditur ad omnia alia loca in eadem diœceſi comprehenſa, deciſ. 480. n. 2.
Oblationes ſunt de iure parochiali, deciſ. 256. n. 1.
Oblatio verbalis quando ſufficiat ad conſtituendum quem in mora, deciſ. 89. n. 1.
Oblatio melioramentorum refectionis debet intimari, & præcedere executionem, deciſ. 111. n. 5.
Obligationis Cameralis extenſio non eſt facienda, quando in ea partes conſenſerunt relaxationi mandati, vnica tantum vel nulla citatione præcedente, deciſ. 103. n. 4. & n. 5.
Obligationis Cameralis extenſio eſt neceſſaria, vbi eadem obligatio eſt rogata à diuerſo Notario, deciſ. 555. n. 3.
Obligationis in forma Cameræ exequutio danda eſt contra illum, qui iuxta illius formam ſe obligauit aliquid facere, vel dare, deciſ. 415. num. 3.
Obligatio Cameralis & eius executio non impeditur per exceptionem, requirentem altiorem indaginem, deciſ. 29. n. 4.
Obligationis cauſa ceſſante, ceſſat obligatio, quæ ſine cauſa remanet inefficax, & inualida, deciſ. 428. n. 2. & 3.
Obligationes ſunt ſtricti iuris, & extendendæ non ſunt, deciſ. 403. num. 1.
Obligatio relatiua ad aliquod inſtrumentum obligat ad omnia quæ continentur in inſtrumento relato, deciſ. 403. n. 2.
Declara, vt num. 3. & 4.
Obligatio, & promiſſio quæcumque numquam cenſetur emanata animo nouandi legalem prouiſionem, deciſ. 392. n. 3.
Obligare ſe quis non præſumitur in illud plus, ad quod tenetur, deciſ. 392. n. 3.
Obligatio, & promiſſio præſumitur facta in vim præcedentis tituli, deciſ. 392. n. 3.
Obligatione Camerali non continetur clauſula inſolidum, niſi exprimatur, deciſ. 392. n. 6.
Obligatio Cameralis pro omnibus, & ſingulis in inſtrumento contentis, refertur etiam ad verba enunciatiua, deciſ. 70. n. 9.
Obligationis Cameralis exequutio retardari non poteſt, deciſ. 545. num. 1.
Obligatio Cameralis parit viam exequutiuam tam inter ipſos contrahentes pro, & contra, quam etiam inter contrahentium hæredes, deciſ. 630. n. 1.
Obligationis Cameralis extenſio fit ad effectum, vt iudex poſſit eſſe certus de ſua iuriſdictione, & ſemel facta inter creditorem, & debitorem, non eſt amplius neceſſaria inter debitorem, qui ſoluit, & fideiuſſorem, deciſ. 630. n. 2.
Obligatio Cameralis quando in ea eſt ſuſceptum mandatum vnica citatione præcedente, non habet neceſſe, vt mandatum relaxetur cum intimatione, niſi infra tres, deciſ. 630. n. 3.
Obligatio Cameralis non admittit exceptiones requirentes altiorem indaginem, deciſ. 630. n. 5.
Obligatio Cameralis habet exequutionem paratam, & non impeditur exceptionibus controuerſis, & inefficacibus, deciſ. 373. num. 8.
Obligatio qualibet ad impoſſibile non trahitur, deciſ. 493. n. 2.
Obligatio qualibet non comprehendit caſum fortuitum, deciſ. 493. num 2.
Obligationis Cameralis exequutio impeditur per exceptionem falſitatis in continenti probatam, deciſ. 665. n. 2.
Obligatio ſine cauſa dicitur nulla, & inefficax, deciſ. 50. n. 3. & 4.
Obligatio, ſeu promiſſio conditionalis conditione non verificata, promittentem non obligat, deciſ. 50. n. 4.
Obligatio eſt ſtricti iuris, & non extenditur de re ad rem, deciſ. 51. num. 5.
Obligatio quamuis iurata intelligitur rebus ſic ſtantibus, deciſ. 51. num. 7. in fin.
Obligationis cauſa ceſſante ceſſat ipſa obligatio, deciſ. 55. n. 1.
Obligatio eſt ſtricti iuris, & non comprehendit, niſi ea, quæ verbis expreſſa fuerunt, deciſ. 55. n. 1. & n. 4.
Vbi quod ad inducendum obligationem non ſufficiunt verba præſuppoſitiua, ſed requiruntur diſpoſitiua.
Obligatio relatiua non extenditur ad plus, quam continetur in relato, deciſ. 55. n. 5.
Obligatio fideiuſſoris ſtricti iuris eſt, & non extenditur vltra formalitatem verborum, deciſ. 55. num. 6.
Obligatio carcerati ad fauorem iniuſtè carcerantis facta nulla, & inualida eſt, deciſ. 490. n. 1. & 2.
Vbi amplius, quod talis obligatio eſt ipſo iure nulla.
Obligatio carcerati eo minus valet, quando carceratus ante obligationem proteſtatus fuit, quod non intendebat ſe obligare, deciſ. 490. num. 3.
Obligatio carcerati, & contractus non valet, etiam quod tempore ſtipulationis carceratus fuerit poſitus extra carceres, qui ſtatim fuerit in illos remiſſus, deciſ. 490. n. 4.
Obligatio ſemel extincta amplius reuiuiſcere non poteſt, deciſ. 681. num. 6. verſ. nam hoc oſtenſo.
Obſeruantia eſt optima interpres cuiuſcumque diſpoſitionis, nec requiritur, quod ſit præſcripta, ſed ſufficit, quod aliquando ſic fuerit obſeruatum, quando agitur de obſeruantia interpretatiua, deciſ. 419. n. 6.
Obſeruantia interpretatiua non requiritur, quod ſit præſcripta, ſed ſufficit, quod ita aliquando fuerit obſeruatum, deciſ. 448. num. 3.
Obſeruantia interpretatiua non requirit determinatum & præſcriptum tempus, deciſ. 136.
Declara, vt num. 6.
Obſeruantia interpretatiua non intrat, nec operatur in conſtitutione, ſeu ſtatuto, cuius verba clara ſunt, ſed ſolum in dubijs, deciſ. 136. num. 9.
Obſeruantia interpretatiua eſt illa, per quam contenta in conſtitutione effectuantur, non autem illa, per quam aliud diuerſum, aut contrarium induceretur, deciſ. 136. n. 10. & 12.
Obſeruantia fundata in titulo vitioſo dicitur vitioſa, & non attendenda, etiamſi eſſet immemorabilis, deciſ. 136. n. 12.
Obſeruantia ſubſequuta dat fidem ſcripturis non authenticis, deciſ. 482. n. 3.
Obſeruantia inducta ex multiplicatis præſentationibus quæ effectum ſortita fuerunt, plenè probat iuſpatronatus, deciſ. 482. num. 6. & num. 11.
Obſeruantia nimis remota ſuffragari non poteſt, deciſ. 482.
Declara, vt num. 10.
Obſeruantia vt operetur, debet eſſe probata in loco, in quo agitur, non autem extra locum, deciſ. 414. n. 11.
Obſeruantia non operatur, vbi verba diſpoſitionis ſunt clara, deciſ. 496. n. 9.
Obſeruantia triginta annorum facit præſumere confirmationem Sedis Apoſtolicæ, deciſ. 159. n. 4.
Obſeruantia, & ſtylus Curiæ Romanæ debet ſeruari in omnibus alijs Curijs, etiam extra ſtatum Eccleſiaſticum, maximè cum agitur de interpretatione literarum Apoſtolicarum, aut ſtatuti à Sede Apoſtolica confirmati, deciſ. 196. n. 2.
Obſeruantia interpretatiua non intrat, quando verba ſtatuti ſunt clara, ſed tantum quando verba ſunt dubia, deciſ. 196. n. 7.
Obſeruantia interpretatiua eſt illa, per quam contenta in ſtatuto effectuantur, non autem illa, per quam inducitur aliquid diuerſum, aut contrarium à ſtatuto, deciſ. 196. n. 7.
Obſeruantia ſtatim poſt contractum ſubſecuta declarat mentem contrahentium, deciſ. 301. n. 8.
Obſeruantia, & ſtylus Rotæ, & Curiæ Romanæ ſeruari debet in omnibus alijs Curijs, deciſ. 212. n. 2.
Declara, vt num. 3.
Obſeruantia non ſuffragatur, niſi concurrat ſcientia, & patientia eius, de cuius præiudicio agitur, deciſ. 406.
Declara, vt num. 7.
Obſeruantia triginta annorum facit præſumere diſpenſationem matrimonij ad effectum legitimitatis prolis, deciſ. 434 n. 2.
Obſeruantia declarat teſtamentum, & fideicommiſſum in eo contentum, deciſ. 169. n. 1.
Obſeruantia contra fideicommiſſum non inducitur ex aliqua donatione, quæ effectum non habuit, deciſ. 109. n. 5.
Obſeruantia nulla ſuffragatur vbi adeſt mala fides, deciſ. 169. n. 6.
Obſeruantia contractus habet magnam vim ad remouendam eiuſdem contractus nullitatem, deciſ. 502. n. 12.
Obſeruantia multum operatur in ſucceſſione iuriſpatronatus, deciſ. 49. n. 3.
Obſeruantia ſubſecuta declarat mentem contrahentium, deciſ. 261. num. 4.
Obſeruantia non ſuffragatur contra Conſtitutionem, ſeu Priuilegium quo remouetur contraria obſeruantia, deciſ. 72. n. 8.
Obſeruantia varia, & difformis, non poteſt deſeruire pro obſeruantia interpretatiua, deciſ. 45. n. 4.
Obſeruantia ſubſecuta in contractibus eſt optima interpres præcedentis intentionis, deciſ. 641. n. 4.
Obſeruantia non admittitur, quando verba diſpoſitionis ſunt clara, deciſ. 275. n. 6.
Obſeruantia donationis, donationem probat, deciſ. 707. n. 2.
Oculorum imbecillitas numquid operetur, vt in concurſu ad Parochialem ſit præferendus ille, qui magis videt, deciſ. 40. n. 3.
Odium capitale viri in vxorem ceſſat, & ſubſequuta reconciliatione, deciſ. 241. n. 4.
Offendi ab inimicis quis iuſtè timere poteſt, deciſ. 643. n. 2.
Officialium ſcientia, arguit ſcientiam domini, quando officiales ſcientiam habuerunt vti officiales, ſecus ſi aliter, deciſ. 507. n. 2.
Officialium ſcientia non arguit ſcientiam domini, quando illa prouenit ex actu non ſpectante ad dominum, deciſ. 507. num. 3. & 5.

Vbi

Vbi idem quando non agebatur de præiudicio domini, & num.6.

Officialium ſcientia non arguit ſcientiam domini, quando talis ſcientia prouenit ex actu modici momenti, deciſ.507. n.4.

Officialium ſcientia non arguit ſcientiam domini, quando agitur ad inducendum præiudicium Domino, vel de auferendo illius ius, deciſ.507. n.7. & 8.

Officium ſuum exercere nemo prohiberi debet, deciſ.565. n.4.

Officium Notariatus vile eſt, & multis annis fuit adminiſtratum per publicos ſeruos, deciſ.297. n.2.

Officij ſocietas dicitur finita per publicationem bonorum, deciſ.545. num.1.

Officij ſocietatem quis ſuperlucrari non poteſt per mortem dantis pecuniam ad ſocietatem, quando ante mortem illius bona fuerunt publicata, deciſ.545. n.2.

Officij ſocietatem an quis ſuperlucretur per decapitationem illius, qui pecunias dedit ad ſocietatem, deciſ.545. n.3.

Officij ſocietatis ratificatio dicitur facta per ratificationem partis dictæ ſocietatis, deciſ.545. n.6.

Officij ſocietas ad rationem duodecim pro centenario inita ſuper officio non vacabili, non valet, deciſ.552. n.1. & ſeqq.

Officij ſocietas ſine officio ſuper ſolo periculo vitæ conſtitui non poteſt, deciſ.552. n.25.

Officij ſocietas quando contrahitur, pecunia non fit recipientis, ſed remanet ſoluentis ſub ſolo periculo amiſſionis in caſu mortis, deciſ.552. n.8.

Officium dicitur publicum, quorum officiales eliguntur à Papa, deciſ.663. n.3.

Officium iudicis in exorbitantibus à regulis iuris ſtrictè, & cum magna æquitate interpretandum eſt, deciſ.372. n.2.

Officio iudicis, & ſic remedio extraordinario locus eſſe non poteſt, quando adeſt remedium ordinarium, deciſ.329. n.2.

Officium iudicis non datur niſi illi, qui omni actione deſtitutus eſt, deciſ.329. n.2.

Omiſſus caſus remanet in diſpoſitione iuris communis, deciſ.463. num.4.

Omiſſus caſus in obligatione non cenſetur in ea contineri, etiam quod in ea ſit maior ratio, quam in expreſſo, deciſ.403. n.1. in fin.

Omiſſi caſus remanent in diſpoſitione iuris communis, deciſ.171. num.2.

Omnis dictio vniuerſalis includit omnes, & idem ſignificat ac ſi de ſingulis eſſet facta expreſſio ſpecialis, deciſ.486. num.11.

Contra, num.12. & 13.

Onus iniunctum hæredi ſubſtituto aſſumendi arma, & nomen familiæ teſtatoris, inducit præſumptionem voluntatis conſeruandi agnationem, deciſ.319. n.4.

Onus celebrandi Miſſas quotidie adiectum Sacerdoti, vt per ſeipſum celebret, dicitur inhoneſtum, & illicitum, deciſ.496. n.7.

Oneroſa pacta in emptione, & venditione, ac etiam in locatione ſunt pars pretij, deciſ.34. n.11.

Onus dotandi tranſit ad hæredes, & ſucceſſores, deciſ.66.

Declara, vt num.7.

Onere duplici pro eadem re quis grauari non debet, deciſ.672. n.3. in fin.

Onus, vel conditio ſimpliciter, & imperſonaliter poſt plures in eodem gradu vocatos oppoſitum, toti gradui cenſetur iniunctum, deciſ.709. n.3.

Opinio hominis in his, quæ à voluntate opinantis non dependent, veritati cedit, deciſ.582. n.4.

Opinio teſtatoris attendenda eſt potius, quam veritas, deciſ.453. num.9.

Oratio vniuerſalis in parte falſa, in totum reputatur falſa, deciſ.24. num.14.

Oratio enunciatiua in antiquiſſimis, ſi vnica tantum fuerit, non probat, deciſ.25. n.1. & 2.

Oratio generalis comprehendit omnes caſus, etiam quod in vno ſit maior ratio, quam in alio, deciſ.352. n.6.

Oratio inde finita in materia probatoria non æquipollet vniuerſali, deciſ.509. n.5.

Oratio negatiua vbi præcedit, tunc an, & à quo probanda ſit qualitas in oratione expreſſa, deciſ.167. n.36. & ſeq.

Ordinarius præſumitur informatus de ſtatu ſuæ Eccleſiæ, deciſ.514. num.6.

Ordinarius præſumitur inſtitutus de vita, & moribus concurrentium ad beneficia, & de alijs vltra doctrinam requiſitis, deciſ.537. num.14.

Ordinarius ex duobus præſentatis ad beneficium æquè idoneis iudicatis in examine poteſt vni potius, quam alteri gratificari, & vni, & non alteri beneficium conferre, neque in hoc dicitur aliquem grauare, deciſ.591. n.5. & n.7.

Ordinarius Epiſcopus eo ipſo, quod exercet iuriſdictionem in vna parte ſuæ diœceſis, videtur conſtitui in quaſi poſſeſſione exercendi iuriſdictionem quoad alias partes, in quibus alter non habet particularem quaſi poſſeſſionem, deciſ.491. n.6.

Ordinarij non ſolent eſſe faciles ad inſtituendum præſentatos à patronis ad beneficium, deciſ.518. n.3.

Ordinarius quis dicatur, an Epiſcopus, an verò eius Vicarius, deciſ.311. n.2.

Ordinarij, & Epiſcopi licentia numquid præſumatur ex curſu temporis, deciſ.311. n.2. in fin.

Ordinaria iuris prouiſio non ceſſat per prouiſionem hominis, dec.189. num.1.

Ordo ſucceſſionis non attenditur, quando conſtat de contraria voluntate teſtatoris, deciſ.460. num.7.

Ordo ſucceſſionis, quando conſtat de contraria voluntate teſtatoris non attenditur, deciſ.510. n.6.

Oris apertio quid operetur, deciſ.181. num.6.

P

PActa cenſentur correſpectiua, quando in eodem inſtrumento appoſita reperiuntur, ita vt vnum pactum contemplatione alterius appoſitum cenſeatur, deciſ.381.

Declara, vt num.2.

Pactum in conceſſione emphyteuſis, quod illa non tranſeat in loca, & perſonas prohibitas, quando eueniente caſu dictæ translationis ſaltem æſtimatio debeatur, deciſ.368. n.4.

Pacta correſpectiua dicuntur ea, quæ in continenti, & in eodem inſtrumento appoſita fuerunt, deciſ.428. n.3.

Pactum francandi facit rem valere minori pretio, deciſ.446. n.5.

Pactum de renouando emphyteuſim poſt tempus finitum, non prodeſt non comprehenſis in inueſtitura, deciſ.215. n.4. & 5.

Pacta oneroſa in emptione, & venditione, ac etiam in locatione, ſunt pars pretij, deciſ.34. n.11.

Pacti de retrouendendo in materia non attenditur modici temporis lapſus, deciſ.180. n.2.

Pacto de retrouendendo tempus appoſitum ſi lapſum fuit, & emptor à venditore recipiat pretium, cenſetur acquieuiſſe retrouenditioni, & remiſiſſe moram, deciſ.180. n.2. in fin.

Pactum de retrouendendo eſt pars pretij, deciſ.190. n.2.

Pacto de retrouendendo appoſitum tempus ſi fuerit lapſum, non attenditur iſte lapſus triginta dierum, deciſ.190. n.2.

Pacto de retrouendendo appoſito tempore lapſo valet retrouenditio de conſenſu emptoris, deciſ.190. n.3.

Pactum locationis, quod quamdiu facta melioramenta ſoluantur, duret locatio, validum eſt, deciſ.435. n.8.

Pacta, & conuentiones in contractibus ſemper ſeruanda ſunt, deciſ.253. num.1.

Pactum continens variam ſummam pecuniarum, dicitur indiuiduum, deciſ.552. n.10.

Pacta inter ſocios ſeruanda ſunt, deciſ.493. n.1.

Pactum in donatione appoſitum ſeruandum eſt à donatorio, deciſ.280. num.9. & ſeq.

Pactum dicitur perſonale, quando continet beneplacitum contrahentis, deciſ.669. n.1.

Pactum dicitur perſonale ex dictione pro ſe, deciſ.669. n.1.

Pactum dicitur perſonale, quando in eo eſt appoſita dictio dicti. Vbi idem ſi eſt appoſita dictio eis, deciſ.669. n.1.

Pactum perſonale ad ſingularem ſucceſſorem non tranſit, deciſ.669. num.1. in fin.

Pacta cenſui appoſita à iure improbata non vitiant totum contractum, ſed vitiantur, dummodo cenſus ſit impoſitus ſuper re immobili, certis finibus deſignata, & in pecunia numerata, deciſ.670. num.1.

Pactum cenſui appoſitum, quod ſi venditor ceſſauerit per quatuor menſes à ſolutione cenſus teneatur volente emptore ſtatim reſtituere capitale, cenſus decurſos, & damna, & intereſſe, an ſit improbatum à iure an vitiet totum contractum cenſus, an vero ſolum vitietur, deciſ.670. n.2. & per tot. deciſ.

Pacta ſunt ſeruanda, & æquitati nihil magis conuenit, quam illis inhærere, deciſ.692. n.9. in fin.

Pactum præſumitur potius reale, quam perſonale, deciſ.717. n.9.

Pactum reale tranſit ad omnes perſonas, deciſ.717. n.9.

Papa quando ex certa ſcientia aliquid concedere dicatur, deciſ.192. num.3.

Papæ aſſertioni factæ in literis Apoſtolicis ſtandum omnino eſt, deciſ.210. n.1.

Papa habet ampliſſimam poteſtatem in his, quæ à iure humano, & poſitiuo prohibentur, deciſ.166. n.5.

Papa excepto nullus poteſt ſe ingerere de matrimonio, deciſ.166. num.6.

Papa poteſt vbique hæreditatem deferre, & auferre, deciſ.191. num.7.

Papa poteſt principaliter, vel in conſequentiam legitimare ſpurios in toto mundo, tam reſpectu ſpiritualium, quam reſpectu temporalium, deciſ.191. n.12.

Contra, num.13. Declara, vt num.14.

Papæ familiares ex priuilegio comprehenduntur ſub regula reſeruatoria, deciſ.43. n.5.

Papam citationem tollere voluiſſe non eſt præſumendum, deciſ.234. num.6.

Papæ aſſertioni de facto proprio, vel de facto ſecum geſto plenè credendum, deciſ.405. n.1.

Papa, vt cenſeatur validaſſe gratiam nullam, neceſſe eſt, quod benè ſciuerit defectus, & nullitates gratiæ, deciſ.158. n.6.

Papa per indultum conceſſum ordinario conferendi commendam, non cenſetur abſtuliſſe à ſe poteſtatem illam conferendi ea vacante, deciſ.194. n.1.

Papa non dicitur præiudicare iuri tertij, niſi vltra ſcientiam etiam deroget Regulæ de iure quæſito non tollendo, deciſ.274.

Declara, vt num.3.

Papæ ſcientia imò & conſenſus infertur, & præſumitur ex ſcientia ſuo-

Digitized by Google

ſuorum officialium, & præſertim Cancellariæ Apoſtolicæ, deciſ. 356. n. 8.

Papa ſolus ex priuilegio particulari poteſt ſeparare diœceſim, & illam alicui Abbati, ſeu Prælato inferiori ſupponere, deciſ. 324. num.2.

Papa habet omnimodam poteſtatem in reſeruatione, & translatione penſionum, deciſ.181. n.1.

Papæ narratiuæ factæ in gratia Motu proprio expedita, ſtandum eſt, etiam de facto alieno, deciſ.344. n.1.

Papa quando contulit beneficium, vt reſeruatum ex eo, quod vacabat propter mortem Protonotarij, & cum clauſula dummodo hac vice collatio ad nos ſpectet, tunc prouiſus debet iuſtificare, quod dictum beneficium eſſet reſeruatum, deciſ. 344. n.2.

Papæ reſeruatio beneplaciti facit, vt actus ſine beneplacito geſtus nullum producat effectum, deciſ.624. n.12.

Papæ literis præceptorijs non obediens magis punitur, quam non obediens literis moniſorijs, deciſ.636. n.2. & 3.

Papæ monenti, & præcipienti beneficium alicui conferri, ſi collator non paret, puniendus eſt, deciſ.636. n.3.

Papa in beneficialibus eſt abſolutus dominus, & poteſt concurrere cum quocumque collatore, deciſ.613. n.1.

Papæ aſſertioni ſtatur ſuper idoneitate clerici, cui fuit facta gratia de beneficio, deciſ.613. n.5.

Papæ aſſertioni ſtandum eſt in concernentibus præiudicium Cameræ Apoſtolicæ, deciſ.390. n.4.

Papæ vbi prouiſio eſt ſubreptitia, vel nulla, beneficium dicitur affectum, & etiam quando prouiſio eſt ad fauorem certæ perſonæ, deciſ.570. n.4. & etiam ſi prouiſio Papæ ex aliqua cauſa non ſortiatur effectum, num.5. & n.6. & præſertim ſtante decreto irritanti, atque inhibitione, n.6. & ſeqq.

Papæ conſtitutio præſcribi non poteſt contra eius mentem, & præſertim contra fauorem Eccleſiæ, cui nec tacitè nec expreſsè renunciari poteſt, deciſ.221. o.3.

Papæ ſcientia debet eſſe certa, poſitiua, & expreſſa, ad effectum, vt contra eius conſtitutionem currat præſcriptio, deciſ.221. n.5.

Papæ conſtitutionem præſcriptio infringere non poteſt ſine ſcientia ipſius Papæ, deciſ.221. n.4. & 5.

Vbi etiam qualis debeat eſſe iſta ſcientia.

Papæ conſtitutio non poteſt tolli per contrarium vſum ſine ipſius Papæ ſcientia, & conſenſu, deciſ.221. n.5. & 6.

Vbi amplius, quod tacitus conſenſus Papæ non ſufficit.

Papæ aſſertioni creditur de habilitate impetrantis beneficium, deciſ. 140. n. 3.

Papæ conſtitutiones per non vſum non tolluntur, niſi data ſcientia, tolerantia, & acquieſcentia ipſius Papæ, deciſ.197. n.3. & 4.

Vbi amplius, quod iſte non vſus debet præſcribi ſpacio quadraginta annorum, num.4.

Papæ auctoritas in alienatione rerum Eccleſiæ ſupplet omnes alienationes, deciſ.577. n.2.

Papæ auctoritate, & cum iuſta cauſa, & Eccleſiæ vtilitate facta Eccleſiæ bonorum alienatio ſuſtinetur, & valet, deciſ.577. n.2.

Papa in alienationibus rerum Eccleſiæ ſolet tantum Eccleſiæ vtilitatem reſpicere, in præſtando ſuum beneplacitum, deciſ. 577. num.10.

Papalis conſtitutio eo ipſo, quod promulgata fuit, habetur pro vſu recepta, deciſ.213. n.1.

Papa poteſt diſpenſare in his, quæ ſunt de iure poſitiuo, deciſ.456. num.3.

Papa in materia matrimonij, & legitimationis liberorum diſpenſare poteſt, deciſ.456. n.4.

Papæ poteſtas ampliſſima eſt circa matrimonium, deciſ.456. n.6.

Papa diſpenſare poteſt in radice matrimonij matrimonium de facto contractum inter conſanguineos, ita quod filij ex eo nati reputentur legitimè, etiam in præiudicium venientium ab inteſtato, deciſ.456. n.8.

Papa an, & quando diſpenſare dicatur in radice matrimonij de facto inter conſanguineos contracti, ita quod filij ex eo nati cenſeantur legitimi, deciſ.456. n.9. & ſeqq.

Papæ confirmatio habet vim nouæ conceſſionis, quando adeſt clauſula de nouo, & perpetuo ſtatuimus, & ordinamus, deciſ. 84. num.6.

Papa iuripatronatus in dubio præiudicari voluiſſe non præſumitur, deciſ.427. n.1.

Papa an poſſit conferre beneficium exiſtente lite ſuper pertinentia iuriſpatronatus, deciſ.427. n.4.

Papa ſolus poteſt de beneficijs diſponere, deciſ.644. n.2.

Papa anteceſſor non poteſt imponere legem ſucceſſori, deciſ. 666. num.1.

Papa quando aliquod priuilegium reuocat per viam generalis legis, non tenetur in reuocatione inſerere ſpeciales formulas derogationis in dicto priuilegio appoſitas, deciſ.666. n.3.

Papa poteſt reuocare priuilegia conceſſa de Conſilio Cardinalium, etiam ſine eorumdem Cardinalium conſilio, deciſ.666. n.4.

Papa ſine Cardinalium conſenſu poteſt ſtatuere omnia ea quæ non concernunt mutationem ſtatus vniuerſæ Eccleſiæ, deciſ. 666. num 4.

Papæ ignorantia præſumitur in his, quæ facti ſunt, deciſ. 666. num.8.

Papa non præſumitur ſub inuolucro verborum ſibi præiudicare voluiſſe, deciſ.666. n.8.

Papa non præſumitur ſub generalitate verborum Regulis Cancellariæ derogare voluiſſe, deciſ.666. n.8.

Papæ narratiua facta in gratia non Motu proprio, ſed ad ſuggeſtionem partis non probatur, ſecus ſi facta Motu proprio, deciſ.683. num.2.

Parentum appellatione in materia fundationis iuriſpatronatus ſecundum communem vſum loquendi non veniunt pater & mater fundatoris, ſed alij de agnatione, & familia, deciſ.482. n.1.

Parentes ſuccedunt liberis, non de iure naturæ, ſed miſerationis gratia, deciſ.414. n.2.

Parentibus, ſuccedunt filij iure naturæ, deciſ.414. n.5.

Parentes pro filijs naſcituris ſtipulari poſſunt, deciſ.281. n.4.

Paria ſunt, quod duo ſimul alienent, vel quod vnus alteri alienanti conſentiat, deciſ.153. n.10.

Paria ſunt facere explicitum fideicommiſſum, vel illud facere relatiuè ad aliud teſtamentum in quo fideicommiſſum legatur, deciſ. 35. num 6.

Paria ſunt aliquid feciſſe, vel facere debuiſſe, deciſ.359. n.4.

Paria ſunt filium non eſſe inſtitutum, vel quod ex inſtitutione nihil poſſit conſequi, deciſ.526. n.4.

Paria ſunt, aliquid non eſſe, vel eſſe, & non apparere, deciſ. 167. num.35.

Parem titulum allegans impedit viam executiuam, & reducit proceſſum ad iudicium ordinarium, deciſ.36.

Declara, vt num.3.

Paria ſunt venire ad iudicium appellando, vel dando de nullitate, deciſ.118. n.7.

Paria ſunt contra legem facere, & legi fraudem facere. Ambo enim æquè puniuntur, deciſ.672. n.2.

Paria ſunt facere contra verba legis, vel facere contra legis ſententiam, deciſ.672. n.2.

Parochialem Eccleſiam eſſe probatur per communem reputationem, & per adminiſtrationem Sacramentorum in illa, deciſ.233. n.3.

Parochialem Eccleſiam eſſe probatur, ex viſitatione Epiſcopi, illam enunciantis talem eſſe, deciſ.371. n.2.

Parochias nouas non poteſt Epiſcopus erigere propter populi numeroſitatem, deciſ.239. n.3.

Parochias nouas erigendi iuſta cauſa videtur incommoditas populi, ad recipienda Sacramenta, & audienda diuina, deciſ 484 n.2.

Declara, vt num.3.

Parochialis Eccleſia habet intentionem fundatam ſuper omnibus prouentibus Parochialibus, deciſ.256. n.1.

Parochialis Eccleſia eſt illa, quæ ab alijs parochijs eſt diſtincta certis limitibus ſeparata, habetque ſuum fontem baptiſmalem, & proprium Rectorem cum titulo collatiuo, qui ſuo, & proprio nomine habet fori pœnitentialis exercitium, & Sacramentum adminiſtrationem, deciſ.272. n.2.

Parochialis Eccleſia, quando eſt ſubiecta monaſterio, aut annexa, vel de eius menſa, non eſt locus concurſu, quia monaſterium nominat Rectorem, & Epiſcopus confirmat, deciſ.102. o 1.

Parochiales Eccleſiæ, & illarum Rectores habent fundatam intentionem ſuper decimis terrarum, exiſtentium intra limites Parochiarum, deciſ.178. n.1.

Parochialibus Eccleſijs, & non collegiatæ decimæ noualium debentur, niſi contrarium probetur, deciſ.178. n.2.

Parochialis collatio facienda eſt electo magis idoneo in concurſu, deciſione ſexcenteſima decima tertia num.6.

Vbi quod aliter facta, eſt ipſo iure nulla.

Parochialis an ſit de menſa, an verò collatiua, per concurſum, attenditur vltimus ſtatus, deciſ.646. n.6.

Parochiales duas retinere incompatibile eſt, deciſ.119 n 8.

Parochialis Eccleſiæ poſſeſſio probatur ex eo, quod Sacerdos tempore Paſchatis Reſurrectionis diſtribuit ſigna, & bollettinos eorum, qui ſe communicarunt, deciſ.358 n.1.

Parochialis Eccleſia non præſumitur, & qui eam parochialem dicit, probare debet, deciſ.258. n.5.

Parochialis Eccleſia non dicitur, quæ non habet diſtinctionem limitum, domorum, & perſonarum, deciſ.258. n 6.

Parochialis Eccleſia dicitur Eccleſia matrix, etiamſi aliæ Eccleſiæ habeant curam certarum perſonarum, deciſ.258. n.7. & 8.

Vbi de eadem materia.

Parochialis Eccleſia, vt dicatur, requiruntur enumerata, deciſ 226. num.6. & ſeq.

Parochialis Eccleſia non dicitur, quando in ea Curati exercent non ſuo nomine, ſed alieno, deciſ.226. n 6.

Parochialis de iure communi habet fundatam intentionem pro conſecutione decimarum, deciſ.76 o 1.

Parochi fides probat mortem beneficiati, deciſ.572. n.1.

Parochus teſtis, qui baptizauit puerum, non prohibetur teſtificari pro eo, deciſ.147. n.8.

Parochi, & Curati fides ſine iuramento, & citatione non ſufficit ad probandum negatiuam, deciſ.525. n.2. in fin.

Parochum, & Rectorem, alicuius Eccleſiæ, quem eſſe probatur, per teſtes, & quomodo iſti teſtes deponere debeant ſuper hac probatione, deciſ.226. n.1. & ſeq.

Parochum, & Rectorem Eccleſiæ quem eſſe probatur ex edictis dicti parochi, & Rectoris, vt omnes recipiant Sacramenta. Item ex viſitatione ordinariorum, & alijs, de quibus, deciſ. 226. num. 3. & 4.

Parochus, & Rector dicitur is, qui ſuo nomine ſingulariter, non autem cum alijs ad regimen Eccleſiæ aſſumitur, deciſ. 226. numer.7 & 8.

Parochi per librum, in quo nomina mortuorum deſcribuntur, mors probatur, deciſ.700. n.4.

Par-

Digitized by Google

Partiarius colonus non dicitur propriè ſocius, ſed ſapit potius naturam conductoris, quam ſocij, deciſ. 199. num. 14. verſ. quia fuit reſponſum.
Participatio vtilium in ſocietate non datur ab illis, qui non ſunt domini negotij, & mercaturæ, deciſione ſexcenteſima quadrageſima, num. 7.
Particeps, & ſocius criminis admittitur in teſtem in caſibus, in quibus veritas aliunde haberi non poteſt, deciſ. 147. n. 15.
Participium reſpiciens verba generalia, determinat, & reſtringit verbum principale orationis, deciſ. 243. n. 11.
Declara, vt num. 12.
Partium præſentia, & patientia præſumitur interfuiſſe in ſtipulatione, niſi contrarium probetur, deciſ. 199. n. 20.
Pars conſiderari non poteſt, niſi reſpectu totius, deciſ. 324. num 9.
Pars vna aliam teſtamenti declarat, deciſ. 14. num. 5. & deciſ. 460. num. 6.
Pars vna aliam diſpoſitionis declarat, deciſ. 404. num. 4 in fine.
Pars vna aliam conſtitutionis declarat, deciſ. 388. n. 5.
Patria poteſtate durante nulla inter patrem, & filium oritur obligatio, deciſ. 527. n. 1.
Patria poteſtas amittitur per maximam capitis diminutionem, deciſ. 153. n. 7.
Patris teſtamentum non dicitur nullum ob præteritionem filij, ſi filius fuerit inſtitutus in re certa, etiam aliena, deciſ. 337. n. 2. & 3.
Patris teſtamentum filius non poteſt dicere nullum ob ipſius præteritionem, quando dictum teſtamentum approbauit, deciſ. 337. num 6.
Patris legitimi adminiſtratoris confeſſio, quæ alias filio non præiudicaret, coniecturis iuuata præiudicat, deciſ 334. n. 3.
Paterfamilias diligens debet ſemper explorare vitium latens, dec. 216. num. 1.
Pater petendo filium legitimari ad feuda, dicitur diſponere de feudo, deciſ 41. n. 2.
Patris iudicium multum facit in præſtatione alimentorum, deciſ. 538. num. 3.
Pater dotando filiam non exprimendo de quo patrimonio, cenſetur dotaſſe de ſuo proprio, deciſ. 590. n. 2.
Declara, vt num. 4.
Pater filio conſtituto in poteſtate donare non poteſt, dec. 527. n. 1. in fine & ſeqq.
Patri acquirit, quicquid acquirit filius, deciſ. 527. n. 2.
Pater ſi filium ſemel conſtituit in quaſi poſſeſſione libertatis, non poteſt amplius illum patriæ poteſtati ſubmittere, deciſ. 527. num. 3.
Pater eſt vſufructuarius hæreditatis relictæ ſuo filio, deciſ. 377. num. 4.
Pater quando ſtipulatur pro filio ſpeciali nomine in contractu emphyteuſis, ipſe filius cenſetur primus acquirens, deciſ. 435. n. 9. & ſeq.
Pater non poteſt filio ſuccedenti ex perſona propria aliquod præiudicium facere, deciſ. 653. n. 7.
Pater tenetur iure naturæ alere filios, & maritus vxorem, deciſ. 31. num. 3.
Pater relicta legitima filio ſuo de reliquis bonis ſuis ad ſui libitum diſponere poteſt, deciſ. 66. n. 2.
Pater tenetur dotare filiam, etiam quod filia habeat de proprio, deciſ 66. num. 5.
Declara, vt num. 6.
Pater à luctuoſa hæreditate filij excludendus non eſt, & contrarium voluiſſe ſtatutum interpretatio non eſt facienda, deciſ. 600. num. 4.
Pater inſtituendo hæredem filium in re aliena, etiam quod ignorauerit eſſe alienam, non dicitur præterire filium, nec teſtamentum redditur nullum, deciſ. 453.
Declara, vt num. 10.
Pater mortua vxore præſumitur continuare poſſeſſionem in bonis dotalibus filio infante ſuperſtite, ratione vſusfructus, & legitimæ adminiſtrationis, deciſ. 476. n. 2.
Pater habet vſumfructum in bonis dotalibus mortua vxore cum filio, etiam poſt mortem filij, dec. 476. n. 2.
Pater non poteſt conſentire in contractu filij ad ſuimet fauorem, deciſ. 580. Declara, vt num. 3.
Pater tranſiens in ſecunda vota, tenetur reſeruare omnia acquiſita, ex ſucceſſione filiorum primi matrimonij fratribus dictorum filiorum, deciſ 638. num. 2. & 3.
Amplia, vt num. 3.
Patris conſenſus requiritur in donatione filij eorum tantum, in quibus pater habet vſumfructum, deciſ. 165. n. 2.
Vbi etiam ſtante ſtatuto, quod in contractu filij requiratur conſenſus patris.
Patronus beneficij dicitur ille, qui ſponte beneficium dotauit, deciſ. 530. n. 1.
Patronus in limine fundationis poteſt in Iurepatronatus apponere pacta, & conditiones, quas vult, deciſ. 530. n. 2.
Patroni non poſſunt pendente lite inter alios præſentatos alium in locum vnius præſentati mortui præſentare, deciſ. 306. n. 2.
Patronus non efficitur quis ex eo, quod in beneficio dotem augeat, præſertim modicam, ſed tantum dicitur benefactor, deciſ. 221. num. 5.
Patruo excluſo mater ſuccedit filijs ab inteſtato, deciſ. 479. n. 1.
Pauper filius non tenetur alere patrem, deciſ. 177. n. 10.
Paupertas quando probetur per communem reputationem, & famam, deciſ. 573. n. 3.
Peculium profectitium non excreditur de dominio patris, deciſ. 703. num. 7. verſ quod peculium.
Pecunia numerata, quod non remanſerit penes contrahentem, ſeu quod fuerit reportata, probatur per teſtes, & qui poſtea dicit illam fuiſſe reſtitutam, probare debet, dec. 286. n. 1.
Pecuniam non fuiſſe numeratam in extinctione cenſus, ſed tantum loco demonſtrationis deſeruiſſe probatur, ſi veniens ad cenſum poſt prætenſam extinctionem ſoluit fructus cenſus, deciſ. 286. num. 3.
Pecunia numerata, ſi poſtea per numerantem fuit reportata, ex aliqua noua cauſa, non vitiat inſtrumentum, deciſ 286. n. 5.
Pecunia venit etiam bonorum appellatione, deciſ. 468. n. 1.
Pecuniæ dicuntur factæ ipſius recipientis, deciſ. 468. n. 1.
Pecuniæ numeratio non eſt neceſſaria quando quis vendit cenſum, quem habet cum alio tertio, deciſ. 468. n. 4.
Pecuniæ numeratio probatur ex atteſtatione Notarij, quod illa fuerit recepta, deciſ 468. num. 4.
Pecunia an dicatur vni numerata, qui poſtea, & incontinenti alteri illam ſoluit, & numerauit, dec. 468. n. 5.
Pecuniæ exceptio non numeratæ poteſt ſolum opponi aduerſus ceſſionem, quando ceſſio eſt facta mala fide, & animo vexandi debitorem, ſecus quando creditum ceſſum eſt indubitatum, deciſ. 303. n. 10. & n. 12.
Pecuniarum ſolutio quando facienda eſt de bonis debitoris, tunc etiam quod pecuniæ ſint in obligatione, poteſt eadem ſolutio fieri in tot bonis ſtabilibus, deciſ. 203. n. 2.
Declara, vt num. 3.
Pecuniarum debitor exiſtens in mora ſoluendi, non poteſt offerre ſolutionem in bonis ſtabilibus, deciſ. 203.
Declara, vt num. 3. & ſeqq.
Pecuniarum legatum ſolui debet in pecunia, & non in bonis, quando præſertim ſic fuit de mente teſtatoris, deciſ. 203. n. 4. & 5.
Pecuniarum legatum, ſoluendum de bonis teſtatoris numquid debeat in pecunia, an verò ſolui poſſit in tot bonis ſtabilibus, deciſ. 203. n. 2. & ſeq. & n. 6.
Pecuniæ dominium in aliquem non tranſit, niſi fuerit commixta cum alijs illius pecunijs, deciſ. 85. n. 3.
Pecuniam habere melius eſt, quam habere actionem, deciſ. 501. num. 2.
Vbi declaratur quomodo procedat hæc concluſio.
Pecunia vbi datur, vt perpetuo ſit apud recipientem ſortitur naturam emptionis, deciſ. 552. n. 7.
Pendente delatione ad ſoluendum data nihil innouari debet, deciſ. 359. num. 3. & n. 5.
Pendente lite innouata dicuntur attentata, & renouanda ſunt, dec. 74. num 1.
Pendente lite, vt dicantur attentata ſufficit litem motam eſſe ſuper nullitate conceſſionis factæ ab Epiſcopo, deciſ. 74. n. 2.
Pendente compromiſſo voluntariæ non prohibentur partes de iure communi adire iudicem, deciſ. 452.
Declara, vt num. 3.
Pendente lite attentata reuocanda ſunt, deciſ. 124. n. 1.
Pendente lite fructus percepti veniunt reſtituendi, quia dicuntur percepti mala fide. Declara, vt ſint reſtituendi in iudicio ordinario, non autem in iudicio ſummario retinendæ, deciſ. 317. n. 2.
Declara, vt num. 3.
Pendente lite gratia facta non ſuffragatur, deciſ. 572. n. 10.
Pendente lite in Rota ſuper poſſeſſione, & proprietate beneficij nihil innouandum eſt, dec. 401. n. 6.
Pendentes fructus ſequuntur fundum, neque colonus ante illorum perceptionem efficitur dominus illorum, ſed ſibi tantum datur actio perſonalis contra locatorem, deciſ. 187. n. 2. & 3.
Vbi quod hæc concluſio procedit tam in colono partiario, quam in conductore nummis, & n. 5.
Pendente dilatione, licet nihil per iudicem innouandum ſit, poteſt tamen iudex ex cauſa reuocare dilationem datam, præſertim quando cauſa eſt commiſſa cum clauſula arbitrio Rotæ, deciſ. 582. num. 1. & 2.
Pendente lite, & appellatione, attentata reuocanda ſunt, deciſ. 656. num. 1.
Pendentia litis non inducitur per acta nulla, deciſ. 665. n. 24.
Pendente lite attentata, non reuocantur, quando dependentiæ litis non facit habita notitia, deciſ. 500 n. 5. & n 9.
Pendente lite, geſta non dicuntur attentata, ſed nulla, deciſ. 500. num. 5.
Pendente lite attentata non reuocantur, vbi alicuius præiudicium non adeſt, deciſ. 500. n. 5.
Pendente lite, ceſſio facta numquid valeat, deciſ. 500. num. 6. & 10.
Pendente appellatione, attentata reuocanda ſunt, deciſ. 269 num. 1. & deciſ 318 n. 3. & deciſ. 503. n. 2.
Pendente lite, & contra inhibitionem emanatam vigore commiſſionis ſignatæ manu Papę attentata ſunt in primis, & ante omnia reuocanda, deciſ. 235. n. 2.
Pendente lite attentata an debeant reuocari, ad inſtantiam eius, qui non habet intereſſe in cauſa, deciſ. 235. n 6.
Vbi etiam an attentatorum reuocatio peti poſſit ab eo, de cuius non iure conſtat.
Pendente lite ſuper beneficio, nec ordinarius poteſt inſtituere, nec patronus præſentare, deciſ. 427. num. 4.

Vbi

Digitized by Google

Vbi declaratur hæc concluſio, & num.3. & n.5.
Pendentes omnes fructus, ſiue ſint ſeparati à ſolo, & venerit dies ſolutionis, ſiue fuerunt recollecti, ſiue non, ſpectant ad reſignatarium, deciſ.240. num.6.
Declara, vt num.7.
Pendente termino decem dierum ad appellandum poſſeſſio capta dicitur nulla, & attentata, deciſ.644. n.6.
Penſio poteſt etiam retineri per habentem vxorem ex Apoſtolico indulto, deciſ.367. n.1.
Penſio reſeruata dummodo pro Epiſcopo mille remaneant, non debet ſolui, niſi prius penſionarius probauerit conditionis implementum, quod ſcilicet, pro Epiſcopo remaneant mille, deciſ.547. n.2. & 3.
Vbi ampliatur hæc concluſio, etiamſi Epiſcopus penſioni conſenſerit.
Penſionis ſolutio non retardatur ex eo, quod non ſit purificata conditio in reſeruatione penſionis appoſita, quando penſionarius eſt in quaſi poſſeſſione exigendi, deciſ.547. n.4.
Penſio in alium transferri non poteſt ſine authoritate Papæ, deciſ. 129. num.3.
Penſio numquid poſſit extingui in fraudem creditorum, deciſ. 129. num.4. & 5.
Penſio reſeruata pro alimentis penſionarij ſoluenda omnino eſt, deciſ. 99. num. 3.
Penſionum tranſlatio an, & quando reddatur nulla ob falſam expreſſionem præbendarum, ſuper quibus penſiones reſeruatæ ſunt, quando talis expreſſio ſic facta fuit per errorem, & conſtat de mente concedentis, deciſ.281. n.2. & ſeqq.
Penſionis tranſlatio, quando reddatur nulla, ob non factam mentionem litis, deciſ.281. n.8.
Penſionis conſenſus præſtitus ab eo, qui de beneficio nulliter prouiſus erat, non præiudicat ei, qui beneficium legitimè obtinuit, deciſ.437. n.1.
Penſiones perpetuæ reſeruari non poſſunt, niſi authoritate Papæ, deciſ.437. n.2.
Penſio reſeruari non poteſt de partium conſenſu ſine labe Simoniæ, niſi fuerit reſeruatum Papæ beneplacitum, deciſ.437. n.2.
Penſionis tranſlatio facit, vt antiqua extinguatur, & alia reſeruetur, deciſ.122. num.3.
Declara, vt num.9.
Penſioni conſenſus præſtitus ante obtentum beneplacitum Apoſtolicum etiam cum iuramento præſtitus non valet, deciſ. 437. num.2.
Penſione beneficium grauatum acceptans, videtur ſe obligaſſe ad ſolutionem penſionis, deciſ.70. n.5.
Penſionis exactio præſumitur facta de medio tempore, quando conſtat illam fuiſſe exactam antea, deciſ.122. n.7.
Penſionis quaſi poſſeſſio exigendæ probatur per quietantiam exigentis, deciſ.122. n.7.
Penſionis tranſlatio facta intelligitur cum ſuis qualitatibus, & ideò tranſlatarius vtitur eodem iure, & priuilegio, quo vtebatur transferens, deciſ.122. n.8.
Penſionis exigendæ quaſi poſſeſſio numquid tranſeat in tranſlatarium, deciſ.122. n.11.
Penſionis ſolutio retardatur, quando ex ventre literarum Apoſtolicarum apparet, penſionem eſſe extinctam ex aſſecutione Parochialis Eccleſiæ, deciſ.617. n.1. & ſeq.
Penſionis ſolutio non retardatur per exceptiones requirentes altiorem indaginem, deciſ.617. n.1.
Penſio reſeruata militi Hieroſolymitano ſuſtinetur, etiam non probato clericatu, deciſ.645. n.6.
Penſio tranſlata in vim conceſſæ facultatis transferendi, an dicatur noua penſio, an verò ſit eadem antiqua, & quomodo reguletur, deciſ.327. n.1. & ſeqq.
Penſio reſeruata cum clauſula dummodo centum remaneant pro Rectore, an ſit conditionalis, & quis debeat probare, quod centum remaneant pro Rectore, deciſ.327. n.3. & ſeqq.
Penſionarius ſoluere debet penſionem tranſlatario, etiam non iuſtificata gratia transferentis, quando transferens erat in quaſi poſſeſſione exigendi, & beneficiatus conſenſerat, reſeruationi penſionis, deciſ.505. n.2.
Penſionarius de iure regulariter penſionem extinguere poteſt, deciſ. 139. n. 2.
Peritorum de conſenſu partium electorum relationi ſtandum omnino eſt, deciſ.531. n.7.
Periti eligi poſſunt per iudicem ad effectum liquidandi fructus, qui ex bonis ſtabilibus percipiuntur, deciſ.551. n.1.
Peritorum relationi, ſuper valore alicuius rei ſtandum potius eſt, quam depoſitioni teſtium, deciſ.623. n.7.
Periti vnius relationi ſtandum eſt, quando ille à partibus fuit electus, deciſ.230. n.5.
Periti relationi tertij de conſenſu partium electi in caſu diſcordiæ aliorum peritorum, omnino ſtandum eſt, deciſ.354. n.1.
Peritorum ab vtraque parte electorum diſcordia exiſtente deuenitur ad electionem tertij, deciſ.612. n.1.
Periti tertij relationi ſuper æſtimatione melioramentorum ſtandum eſt, etiam quod diſcordet ab alijs peritis, deciſ.294. n.2.
Periti æſtimationi ſtandum eſt, quando fuit ſpecialiter deputatus, & partes æſtimationes approbarunt, deciſ.577. n.8.
Periti, de conſenſu partium electi relationi ſtandum eſt, deciſ 540. num.1.
Periurium, vt euitetur, facienda eſt omnis interpretatio, deciſ.147. num.13.
Periurij exceptio non obſtat petenti reuocationem attentatorum, deciſ.637. num.6.
Periurus à limine iudicij repellitur, deciſ.701. n.1.
Periurium à parte remitti non poteſt, deciſ.701. n.3.
Permutatio bonorum Eccleſiæ regulariter requirit Sedis Apoſtolicæ beneplacitum, deciſ.70. n.1.
Declara, vt num.2. & 3.
Permutatio bonorum Eccleſiæ euidenter Eccleſiæ vtilis non annullatur propter delictum beneplaciti Sedis Apoſtolicæ, deciſ. 70. num.3.
Perpetuum fideicommiſſum inducitur, quando teſtator ordinauit, vt bona ſua remaneant in familia, deciſ.35. n.13. & 14.
Perpetuum inductum cenſetur fideicommiſſum inter omnes deſcendentes maſculos, quando teſtator voluit bona alienari prohibita eſſe ſubiecta fideicommiſſo, nec dum in caſu alienationis, ſed etiam mortis, deciſ.143. n.9.
Perpetuo fideicommiſſum quibus verbis cenſeatur inductum per prohibitionem alienationis bonorum, vt ipſa bona remaneant in familia, deciſ.143. n.13.
Perpetuis temporibus verba apta ſunt comprehendere deſcendentes de gradu in gradum propter implicitum ſtatum futuri temporis, deciſ.482. n.2.
Perpetuum fideicommiſſum dicitur, quando teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis, vt puta ſi poſt deſcendentes vocauit tranſuerſales, deciſ.181. n.5.
Perpetuitas fideicommiſſi colligitur, quando vocauit extraneos, qui tamen ipſius cognomen, & inſignia aſſumere debeant, deciſ. 266. n.13. & 16.
Perpetuæ penſiones reſeruari non poſſunt, niſi auctoritate Papæ, deciſ.437. n.2.
Perpetui cenſus numerantur inter bona ſtabilia, deciſ.492. n.11.
Perpetuum verbum ſine præfinitione temporis interpretandum eſt, deciſ. 10. n.5.
Perpetuum verbum adiectum in prohibitione alienationis quomodo interpretandum ſit, deciſ.11. n.3.
Perſonæ identitas probatur ex identitate parentum, deciſ. 176. num.9.
Perſonæ induſtria cenſetur electa per illa verba fidei, & diligentiæ tuæ tanti momenti committimus negotium, deciſ.234. n.2.
Perſonæ induſtria, cenſetur electa, quando committitur negotium graue, deciſ.234. n.3.
Perſonarum legitimatio, plenè facienda eſt etiam in iudicio ſummario, deciſ.18. n.3.
Perſonarum legitimatio facienda eſt in omni iudicio, quantumuis ſummario, deciſ.142. n.2.
Perſonæ identitas in cauſa graui, & ardua, non cenſetur probata per identitatem proprij nominis, niſi concurrant aliæ demonſtrationes cognominis, & ſimiles, deciſ.167. n.18.
Perſonæ verbum comprehendit, tam maſculos, quàm fœminas, deciſ.548. n.3.
Perſonarum exemptio non facit locum exemptum, deciſ.156. n.6.
Perſonæ appellatione non venit capitulum, deciſ.412. n.4.
Vbi tamen declaratur hoc non procedere, propter generalitatem verborum.
Perſonarum appellatione venit capitulum, quando ſic patitur ſubiecta materia, prout eſt materia decimarum, deciſ 412. num.4. in fine.
Perſonaliter citatio dicitur facta, quando curſor in relatione ſimpliciter dicit ſe illam feciſſe, deciſ 561. n.14.
Perſonalis prima citatio debet eſſe, deciſ.569 n.2.
Vbi tamen quod in hoc ſeruanda eſt forma ſtatuti.
Perſonalium ſeruitium mixtarum, aliæ ſunt nominatæ, & aliæ innominatæ, & ponuntur exempla, deciſ. 199. n.2 in fine.
Perſonas duas repræſentans an, & quando poſſit reſpectu vnius perſonæ contrarium declarare eius, quod declarat ex alia perſona, deciſ.78. n.4. & 5.
Perſonalia munera in Romana Curia, ad Cameram ſpectantia, fœminis non conceduntur, deciſ.663. n.7.
Perſonale dicitur pactum, quando continet beneplacitum contrahentis, deciſ.669. n.1.
Perſonale dicitur pactum, ex dictione pro ſe, deciſ.669. n.2.
Perſonale dicitur pactum, quando in eo eſt appoſita dictio dicti, vbi idem ſi eſt appoſita dictio eis, deciſ.669. n.1.
Perſonalia cum perſona extinguuntur, nec ad extraneos tranſmittuntur, deciſ.669. n.1. ad fin.
Perſonale pactum ad ſingularem ſucceſſionem non tranſit, deciſ.669. num.1. in fine.
Peruenire verbum à teſtatore prolatum, ſignificat cum effectu, deciſ. 263. num.6.
Petens ſe manuteneri, ſeu immitti, quod non dicatur habuiſſe ſe pro ſpoliato quoad poſſeſſionem eiuſdem, deciſ.560. n.4.
Petens abſolutionem ab excommunicatione, non fatetur ſe excommunicatum, quia abſolutio peti poteſt ad cautelam, deciſ. 534. num.9.
Petitio hæreditatis, & interdictum quorum bonorum non dantur contra titulo poſſidentem, deciſ.671. n.1.
Vbi præſertim quando reus habet, & titulum, & poſſeſſionem, actor verò non, niſi titulum.
Petitorium poteſt ſuſpendi in qualibet parte iudicij, & in quacunque inſtantia, deciſ.115. n.5.
Petitorio ſuſpenſo, ſuſpendens non dicitur mutaſſe propoſitum, deciſ. 36. num.2.

Peti-

Digitized by Google

Petitorium finitum per rem iudicatam abſorbet poſſeſſorium, dec. 275.
Declara, vt num. 7.
Pietati maternæ, licet leges multum deferant, magis tamen deferunt patri circa perſonam, & negotia, ſeu filij, deciſ. 668. n. 5.
Pignoris dominium non transfertur in creditorem, ſed remanet in bonis pignorantis, deciſ. 194. n. 8.
Placare verbum præſupponit præcedentem iram, indignationem, & animi commotionem, deciſ. 643. n. 8.
Pluralis numerus non poteſt verificari in numero ſingulari, deciſ. 612. num. 4.
Pluralitas, quando reſpicit diuerſos effectus, tunc ex præſumpta mente teſtatoris reſoluitur in ſingularitatem, deciſ. 145. n. 3.
Pluralitas rerum, ſeu bonorum in dubio non præſumitur, deciſ. 119. num. 7.
Pluralitas Eccleſiarum, non præſumitur, deciſ. 687. n. 6.
Pluralis numerus non verificatur in ſingulari, deciſ. 709. n. 6.
Plures conſectutæ, quibus vulgaris & directa ſubſtitutio, tacitè inducta cenſetur, deciſ. 363. n. 1. & ſeq.
Plures enunciatiuæ in antiquis excedentibus, metam centum annorum probant qualitatem beneficij, deciſ. 102. n. 1.
Plures coniecturæ ſimul iunctæ in interpretanda voluntate teſtatoris, operantur, quod ſingula de per ſe non operarentur, deciſ. 453. num. 7.
Pœna excommunicationis non ſolet apponi in edictis factis in viſitatione, deciſ. 483. n. 4.
Pœna ab aliqua conſtitutione impoſita non habet locum, niſi verificatis qualitatibus in conſtitutione expreſſis, deciſ. 167. n. 40.
Pœna caducitatis, de qua in authentica hoc amplius, Cod. de fideicommiſſis, non incurritur, non præcedente monitione, deciſ. 159. num. 1.
Vbi quod dicta Authentica habet locum ſolum in vltimis voluntatibus, non autem in contractibus.
Pœna conuentionalis incurritur à non adimplente promiſſa intra tempus præfixum, deciſ. 159. n. 2.
Pœna, l. ſi quis in tantam, Cod. vnde vi, non inducitur ipſo iure, ſed requiritur ſententia, deciſ. 8. n. 1. & per tot.
Pœna priuationis impoſita à lege non intelligitur ipſo iure impoſita, deciſ. 8. n. 2.
Pœna eſt amittere ius ſuum, deciſ. 356. n. 10.
Pœnam incurrere nemo debet ex facto alieno, deciſ. 567. n. 2.
Pœna vt euitetur multa admittuntur, quæ aliàs non admitterentur, deciſ. 95. n. 5. in fin.
Pœnæ mulierum ſecundò nubentium fauore filiorum inductæ ſunt communes vtriſque parentibus, deciſ. 638. n. 3.
Pœnitentiæ numquid locus ſit ante expeditionem literarum beneplaciti Apoſtolici, deciſ. 585. n. 4.
Pontificis enunciatiua aſſertio, præſertim in antiquis emanata, etiam de facto alieno, plenè probat, deciſ. 312. n. 18.
Pontificis declarationi ſuper voluntate ſui anteceſſoris ſtandum eſt, deciſ. 181. n. 5.
Pontificis declaratio facit ius, ſaltem donec contrarium probatur, deciſ. 181. n. 5.
Pontificis declarationi opponi non poteſt defectus intentionis, deciſ. 181. n. 7.
Pontificis auctoritas in alienatione rerum Eccleſiæ ſupplet omnes alias ſolennitates, deciſ. 577. n. 2.
Populus non facilè decipitur in iudicando, an quis ſit nobilis, aut ignobilis, deciſ. 494. n. 6.
Portionarij inferioris ordinis ſunt minus digni, quàm Canonici, deciſ. 416. n. 1. & ſeq.
Portionarij licet admittantur in Capitulo, & in eo habeant vocem, non tamen poſſunt dici de Capitulo, deciſ. 416. n. 6.
Portionarij in Hiſpania habent plures prærogatiuas, quàm manſionarij, ſeu beneficiati Italiæ, deciſ. 506. n. 4.
Vbi tamen, quod non per hoc ſunt diuerſæ ſpeciei, num. 4.
Portionarij non dicuntur eſſe de Capitulo, deciſ. 296. n. 3.
Portionarij dicuntur de Capitulo ſic ſuadente ſtatuto, vel conſuetudine, deciſ. 266. n. 5. & 6. & 9.
Portionarij, quando dicantur de Capitulo, probatur quando conſtat, quòd interfuerunt actibus capitularibus collationum, & aliarum rerum, quæ ſolis capitularibus competunt, deciſ. 296. num. 7.
Portionarios eſſe de Capitulo probatur per confeſſiones Canonicorum, & per ſententiam, deciſ. 296. n. 8.
Poſiti in conditione cenſentur vocati, quando ex coniecturis conſtat de mente teſtatoris, qui eos vocare voluerit, deciſ. 144. n. 2.
Poſiti in conditione cenſentur vocati, quando in eodem teſtamento ſunt expreſsè vocati ad portiones tranſuerſalium, & ad portionem relictam fœminis, deciſ. 144. n. 3.
Poſiti in conditione cenſentur vocati, quando teſtator progreditur ad plures gradus ſubſtitutionem, deciſ. 144. num. 4. præſertim quando idem teſtator fœminas excluſit.
Poſiti in conditione cenſentur vocati, quando teſtator voluit hæreditatem ſuam, nunquam deuenire ad fœminas, ſed remanere apud maſculos, & de ſtirpe, deciſ. 144. n. 5.
Poſiti in conditione concurrentibus coniecturis cenſentur vocati ad fideicommiſſum, etiam quòd non ſint deſcendentes, deciſ. 266. n. 5.
Imò etiam, quòd ſint extranei.
Poſiti in conditione, nomine collectiuo, vt puta, deſcendentes cenſentur vocati omnes in infinitum ordine ſucceſſiuo per fideicommiſſum, deciſ. 266. n. 10.
Declara, vt num. 12.
Poſiti ſæpiùs in conditione, cenſentur vocati, deciſ. 266. n. 10.
Poſiti in conditione cenſentur vocati, quando teſtator progreſſus eſt ad plures ſubſtitutionum gradus, deciſ. 266. n. 14.
Poſiti in conditione, cenſentur vocati, perpetuumque fideicommiſſum cenſetur inductum, quando teſtator qualitatem maſculinitatis ſæpiùs repetit, deciſ. 266. n. 15.
Poſiti in conditione cenſentur vocati ex onere iniuncto aſſumendi cognomen, & inſignia teſtatoris, deciſ. 266. n. 16. & 17.
Vbi de materia.
Poſiti in conditione cenſentur vocati, quando teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis, deciſ. 266. n. 16.
Poſita ad diminutionem augmentum operari non debent, deciſ. 453. n. 3. in fin.
Poſitionibus facta confeſſio probat contra confitentem, deciſ. 119. num. 5.
Poſſeſſio primi extremi benè, & concludenter probanda eſt, quando agitur remedio, cap. redintegrandæ, deciſ. 462. n. 1.
Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ capta cenſetur ex inſtrumento fidem faciente de poſſeſſionis adeptione, deciſ. 462. n. 1.
Poſſeſſio amittitur, etiam per alienationem factam nulliter, & ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs, deciſ. 618. n. 2.
Poſſeſſio probata per publicum inſtrumentum alio non poſſidente ſufficit ad concedendum mandatum, de manutenendo, deciſ. 652. num. 1.
Poſſeſſio poſterior præſumitur clandeſtina, & turbatiua, & propterea non eſt manutenibilis, deciſ. 652. n. 2.
Poſſeſſio probatur per inſtrumentum alio non poſſidente, deciſ. 606. num. 1.
Poſſeſſione ſua, tam ciuili, quàm naturali poteſt quiſque à iudice ritè, & rectè procedente priuari, deciſ. 634. n. 1.
Poſſeſſio probatur per ſuſtentationem litis, deciſ. 634. n. 4.
Poſſeſſio probatur per inſtrumentum adeptæ poſſeſſionis, deciſ. 634. num. 4.
Poſſeſſio amittitur per lapſum decennij, deciſ. 634. n. 5.
Declara, vt num. 6.
Poſſidere quis præſumitur ex præcedenti titulo, deciſ. 634. n. 7.
Poſſeſſionis cauſam vxor poſſidens bona mariti, viuentia iure familiaritatis, eo mortuo, poteſt retinere, ex cauſa dotis ſibi relictæ, & ſic ſibi mutare, deciſ. 557. n. 2.
Poſſeſſio alicuius probatur ex eo, quòd aduerſarius aliàs petierit immitti in illius poſſeſſionem, deciſ. 561. n. 2. & n. 4.
Poſſeſſio non amittitur, per executionem factam à iudice nulliter, & notoriè procedente, deciſ. 561. n. 3.
Poſſeſſio titulata præferenda eſt poſſeſſioni non titulatæ, deciſ. 480. num. 3.
Poſſeſſio de facto, & turbatiua lite pendente, non attenditur in iudicio manutentionis, nec præiudicat ciuiliter poſſidenti, deciſ. 511. num. 4.
Poſſidere in ſolidum duo non poſſunt, deciſ. 24. n. 2.
Poſſeſſio probatur per exactionem collectarum, deciſ. 24. n. 3.
Poſſeſſio probatur, ex inſtrumentis locationum, deciſ. 24. n. 8.
Vbi declaratur quomodo hæc concluſio procedat.
Poſſeſſio capta per procuratorem æquiparatur poſſeſſioni captæ per principalem, deciſ. 618. n. 1.
Poſſeſſio inſtrumentalis ſufficit ad conceſſionem mandati de manutenendo, quando poſſeſſio eſt vacans, deciſ. 618. n. 1
Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum dicitur attentata, deciſ. 618. n. 2.
Poſſeſſio antiquior non ſuffragatur, quando iunior poſſeſſio fuit data à iudice, deciſ. 173. n. 2.
Poſſeſſionis inſtrumentum probat poſſeſſionem, non conſtito de anteriori alterius poſſeſſione, deciſ. 359. n. 1.
Poſſeſſio amittitur ab eo, qui à poſſeſſione expulſus fuit per mandatum iudicis, quando iudex ritè, ac rectè procedit, aliàs ſecus, deciſ. 359. n. 2.
Poſſeſſionem ſuam continuans, dicitur attentare, quando continuatio eſt facta diuerſo modo ab eo, quo prius poſſidebat, deciſ. 110. num. 1.
Poſſeſſio capta pendente termino, ad appellandum cauſa attentata, & ideò ex ſtylo Rotæ ſolet ſequeſtrari, deciſ. 31. n. 1.
Poſſeſſio probatur per locationem, cum perceptione fructuum, deciſ. 555. n. 1.
Poſſeſſio iunior præſumitur clandeſtina, & turbatiua, & non manutenibilis, præſertim, in præiudicium illius, qui non habuerit ſe pro ſpoliato, deciſ. 555. n. 1.
Poſſeſſio probata vſque ad ripam, non cenſetur probata poſſeſſio ripæ, deciſ. 509. n. 5.
Poſſeſſio in incorporalibus probatur ex pluribus ſolutionibus, deciſ. 454. n. 1.
Poſſeſſio ciuilis præſumitur continuata vſque ad decennium, dec. 454.
Declara, vt num. 2.
Poſſeſſio antiquiſſima, probatur per famam, deciſ. 75. n. 1.
Poſſeſſio pro parte rei conuenti, ſpolio cenſetur, probata ex ſuſtentatione litis concurrentibus adminiculis, deciſ. 86. n. 1.
Poſſeſſio præſumitur ex titulo præambulo, deciſ. 97. n. 2.
Poſſeſſionis adipiſcendæ remedio agenti, non obſtant exceptiones, niſi ſint probatæ, vel in continenti probandæ, deciſ. 212. num. 7.
Poſſeſſio turbida, & proueniens, ex titulo contrario, vel incerto non releuat, deciſ. 308. n. 7.
Poſſeſſio cedentis, non tranſit in ceſſionarium, deciſ. 299. n. 2.
Declara hoc procedere in corporalibus, ſecus in incorporalibus, n. 3.

Poſſeſ-

Digitized by Google

Poſſeſſio manutenibilis non conſideratur in facultatiuis, deciſ. 565. num.1.
Poſſeſſio vniuerſitatis non probatur per poſſeſſionem particularium perſonarum, & è contra, deciſ.458 n.2.
Poſſidere dolo deſiens tenetur interdicto quorum bonorum, poteſtque conueniri, ac ſi poſſideret, deciſ.161. n.5.
Poſſidere quod quis dolo, & culpa deſierit, non præſumitur, ideò contrarium allegans, probare tenetur, deciſ.564. n.6.
Poſſeſſio ciuilis animo retenta præſumitur, vbi non conſtat, quem ſe habuiſſe pro ſpoliato, deciſ.560. n.3.
Poſſeſſio ciuilis penes duos, eſſe non poteſt, deciſ.560. n.4.
Poſſeſſione ſua quis non priuatur, ex decreto iudicis minus ritè, & rectè procedentis, deciſ.560. n.6.
Poſſeſſionis manutenendæ, & redintegrandæ remedia ſunt inter ſe contraria, & inſimul cumulari non poſſunt, deciſ.560. n.2.
Poſseſſionis continuatio metienda eſt, ex parte poſſeſſionis & non ab eo, contra quem poſſidetur, deciſ.562. n. 1.
Poſseſſio probatur per teſtes deponentes aliquem poſſediſſe, talia, & talia bona, cum deſignatione confinium, deciſ. 131. num. 2. & num.4.
Poſſeſſio probatur ex eo, quod quis ponebat, & eijciebat laboratores in fundo, fructus percipiebat, faciebatque alios actus poſſeſſorios, quos facere ſolent veri domini, & poſſeſſores, deciſ.131. num.3.
Poſseſſionem beneficij, vt quis obtineat, iuſtificari debet narrata in ſupplicatione, & poſſeſſio literis minimè iuſtificatis nulla eſt, deciſ.489. n.3. & 4.
Poſseſſio amittitur ab eo, qui rei ab ipſo poſseſsæ alium recognoſcit in dominum, deciſ.489. n.5.
Poſſeſſio iunior tanquam clandeſtina non impedit manutentionem antiquioris poſſeſſoris, deciſ.111. n.1.
Poſſeſſio capta vigore executorialium, illis non reproductis, neque ſeruatis quatuor terminis ſubſtantialibus, poſt illarum reproductionem, nulla & inualida eſt, deciſ.111. n.6.
Poſseſſio inſtrumentalis alio non exiſtente in poſſeſſione, manutenibilis eſt, deciſ.92. n.1.
Poſseſſione ſua non eſt priuandus poſseſsor, etiam quod opponatur de nullitate per viam viſionis, deciſ.92. n.4.
Poſseſſio beneficij amittitur per illius reſignationem à Superiore admiſsam, deciſ.92. n.2.
Poſseſſio authoritate iudicis capta iuſtè acquiſita dicitur, deciſ. 92. num.3.
Vbi præſertim alio, eandem poſseſſionem de facto non detinente.
Poſseſſio acquiritur etiam ex actu nullo, quando eſt deuentum ad exequutionem facti, deciſ.92. n.5.
Poſseſſio iunior præſumitur clandeſtina, deciſ.106. n.1.
Poſseſſio non amittitur per decretum iudicis, qui nulliter proceſſit parte non citata, deciſ.106. n.2.
Poſseſſio inſtrumentalis alio non poſſidente ſufficit ad effectum manutentionis, & etiam reſtitutionis, & ad quoſcumque alios effectus, deciſ.106. n.4.
Poſseſſio ciuilis ſufficit ad impediendum præſcriptionem, quam prætendit naturaliter poſſidens, deciſ.208. n.5.
Poſseſſionem ex vno titulo acceptatam non poteſt quis ſibi mutare in præiudicium iuris tertio quæſiti, deciſ.200. n.2
Poſseſſionem quis accipere præſumitur, ex titulo ſibi magis vtili, & proficuo, quàm ex titulo minus vtili, deciſ.200. n. 3.
Poſseſſionis cauſa à poſseſsore expreſſa in illius adeptione, non præiudicat, quando eſt erronea, & de errore conſtat, deciſ.200. n.12.
Poſseſſio beneficij, & Abbatiæ probatur per teſtes deponentes, deciſ. 214 n. 1.
Poſseſſio probatur per inſtrumentum alio non exiſtente poſseſsore, deciſ. 339. n.2.
Poſseſſio vnius Eccleſiæ, non continet prohibitionem alterius, quando ſunt compatibiles, deciſ.185. n.2.
Poſseſſionis immiſsio probatur per publicum inſtrumentum, dec.397. num.1.
Poſseſſione ſua nemo priuari debet, etiam quod poſseſſionis cauſa inualida detegatur, deciſ.397. n.1. in fin.
Poſseſsio quandocumque quæſita intelligitur quæſita ratione præcedentis tituli, deciſ.397. n.2. ad fin.
Poſseſsionis effectus eſt, ex ea colligere fructus, deciſ.397. n.4.
Poſseſsio vno, & eodem tempore apud duos eſſe non poteſt, dec.397. num.6.
Poſseſsionis cauſæ, quando plures concurrunt, attenditur vltima, deciſ.397. n.6.
Poſsidere quis præſumitur in vim præcedentis tituli, deciſ.277. n. 2. in fine.
Poſseſsio generalis decimarum totius Parochiæ non comprehendit locum particularem ab alio poſseſſum, deciſ 76. n.4.
Poſseſsio probatur leuioribus probationibus, & etiam iudicijs, & coniecturis, quando agitur de concedendo mandatum de manutenendo, deciſ.459. n.3.
Poſseſsio bonorum an probetur ex libro Cataſtri, deciſ.459. num. 5. & num 6.
Poſseſsionis cauſa cenſetur mutata per ſuperuenientem titulum, deciſ. 613. n. 5.
Poſsidere in ſolidum eundem titulum naturaliter duo non poſſunt, deciſ. 401. n.4.
Poſseſsio probatur per publicum inſtrumentum, & ſufficit ad conceſſionem mandati de manutenendo, alio non exiſtente in poſseſsione, deciſ.516. n.1.
Poſseſsione ſua in poſseſſorem ſequeſtrum non priuat, deciſ.516. n.2.
Poſseſsio fideicommiſsarij capta propria authoritate, & non de manu hæredis dicitur vitioſa, deciſ.115. n.3.
Vbi ampliatur etiam quod reſtitutio fideicommiſsi fiat ipſo iure.
Poſseſsionem vitioſam mandatum de manutenendo non validat, deciſ.115. n.14.
Poſseſsio transferentis penſionem, quando in tranſlatarium transferatur, deciſ.122. n.3.
Poſseſsio probatur per inſtrumentum alio non exiſtente in poſseſsione, deciſ.513. n. 1.
Poſseſsio iudicis decreto capta manutenibilis eſt, deciſ 513. n.2.
Poſseſsio à iudice data, ſine præiudicio alterius intereſſe habentis, ac legitimi contradictoris, dicitur conditionalis, & nihil ponit in eſſe, alio tunc exiſtente in poſseſsione, deciſ.513. n.3.
Poſseſsio præſumitur continuata vſque ad tempus motæ litis, dec.513. num.2.
Poſseſsionis auocatio, ad euitanda ſcandala non priuat poſseſsorem ſua poſseſsione ſi ſe non habuit pro ſpoliato, quando reuera nullus aderat ſcandali timor, dec.513. n.4.
Poſseſsione ſua quis non priuatur per auocationem factam à iudice, iudicis officio, præſertim cum clauſula ſine præiudicio iurium partium, deciſ.513. n.6.
Poſseſsionis auocatio fieri non poteſt poſseſsore non citato, deciſ.513. num.8.
Poſseſsio defuncti, quando vigore ſtatuti cenſetur continuata in hæredem, quomodo tale ſtatutum intelligendum ſit, deciſ. 513. num. 11.
Poſseſsio defuncti, quæ vigore ſtatuti continuatur in hæredem, non habet locum in bonis feudalibus, & emphyteuticis, deciſ. 513. num.13.
Poſseſsio per inſtrumentum dicitur probata, alio non exiſtente in poſſeſsione, deciſ.609. n.1. Declara, vt n.5.
Poſseſsione quis priuatus non cenſetur per mandatum à iudice relaxatum nulliter, deciſ.609. n.2.
Poſseſsio inſtrumentalis non conſtito de alio poſseſsore ſufficit ad conceſsionem mandati, de manutenendo, deciſ.632. n.1.
Poſseſsione ſua quis non cenſetur priuatus per ſententiam iudicis executioni mandatam, appellatione, vel appellandi termino durante, deciſ.632. n.2.
Poſseſsio beneficij anteceſsoris non tranſit in ſucceſsorem ſine noua apprehenſione, deciſ.633. n.1.
Poſseſsio manutenibilis non conſideratur in facultatiuis, deciſ. 565. num.1.
Poſsidere vnam, & eandem rem duo inſolidum non poſſunt, ſed benè diuerſis reſpectibus, deciſ.637. n.3.
Poſseſsionem ſuam continuans attentare non dicitur, fallit quando poſseſsor vtitur diuerſo modo poſsidendi ab eo, quo vtebatur ante litem, deciſ.637. n.4.
Poſseſsio tradita à non habente poteſtatem ſuſtinetur, quando fuit tradita præſentibus illis, qui tradendi poſseſsionem poteſtatem habebant, deciſ.314. n.3.
Poſseſsio probatur per inſtrumentum ad effectum manutentionis, deciſ.661. n.3.
Poſseſsio probatur per locationem bonorum iunctis adminiculis, dec. 661. n.2.
Poſseſsionem retinere quis dicitur, nec pro ſpoliato habetur, qui proteſtatur, quod motu mandati poſseſsionem relinquit, deciſ. 604. num.2. in fin.
Poſseſsio cedentis transfertur in ceſsionarium, quando ſumus in iuribus incorporalibus, deciſ.614. n.2.
Poſseſsione ſua poſseſsorem non priuant ſequeſtra iudiciaria, & neceſſaria, dec.604. n.2.
Poſseſsio anterior præferenda eſt poſteriori in materia conceſsionis mandati de manutenendo, deciſ.512. n.2.
Poſseſsionem alicuius Eccleſiæ, ſeu beneficij adipiſcens cenſetur etiam apprehendiſſe poſseſsionem omnium bonorum ad dictam Eccleſiam, ſpectantium, declara, niſi prius eorumdem bonorum poſſeſſio ab alio capta fuerit, deciſ.322. n.3.
Poſseſsione non probata mandatum de manutenendo non datur, n.1. & 2. Vbi quod non ſufficit probatio poſseſsionis paſsiuæ, dec.605. num.1.
Poſseſsio probatur per teſtes, qui dicunt vidiſſe aliquem poſsidere, dec.307. n.1. & n.6.
Poſseſsio probatur ex confeſsione partis, & ex ſuſtentatione litis, deciſ.307. n.2.
Poſseſsionis ſequeſtratio regulariter prohibita eſt, dec.293. n.2.
Poſseſsionis ſequeſtratio conceditur in nonnullis caſibus, de quibus, dec.293. n.3.
Poſseſsio probata per inſtrumentum alio non exiſtente in poſseſsione ſuffragatur ad quoſcunque effectus, dec.293. n.4.
Poſseſsione ſua poſseſsorem iudex ritè, & rectè procedens poteſt per ſententiam priuare, dec.293. n.5.
Poſseſsio etiam naturalis perditur per immiſsionem factam à iudice, & per violentam expulſionem, dec.293. n.5.
Poſseſsio iunior præſumitur clandeſtina, dec.293. n.8.
Poſseſsionis ſequeſtratio non datur vbi conſtat de poſseſsione vnius ex partibus, deciſ.293. n.8.
Poſseſsionis ſequeſtrum non conceditur ad inſtantiam alicuius, qui non docet de iure ſuo, dec.293. n.9.
Poſseſsio alicui auferenda non eſt propria auctoritate, & ſine citatione, quando poſseſsor poteſt deducere aliquod ius impediens poſſeſſionis adeptionem, deciſ.600. n.2.

Poſſidere quis præſumitur iuſto titulo, & eo modo, quo ſibi eſt magis proficuum, deciſ.495. n.3. in fin.
Poſſeſſionis mutatio præſumitur per ſuperuenientem nouum titulum, niſi de contrario doceatur, deciſ.495. n.6.
Poſſeſſori anteriori manutentio debetur, quia poſterior poſſeſſio clandeſtina, turbatiua, & non manutenibilis eſt, deciſ. 600. num.1.
Poſſeſſio anterior præferenda eſt poſſeſſioni poſteriori, & manutenenda eſt, etiam quod ſit anterior per horam, deciſ. 615. num.1.
Poſſeſſio non amittitur per iudicia mandatum non ritè, & rectè procedentis, etiam quod illius vigore poſſeſſor ſua poſſeſſione ſpoliatus fuerit, ſi ſe pro ſpoliato non habuit, deciſion. 135. num 3.
Poſſeſſio defuncti cenſetur continuata in hæredem vigore ſtatuti Vrbis, deciſ.135. n. 19.
Poſſidere dicitur Eccleſia rem, quæ eius nomine, ab eius Rectore poſſidetur, deciſ.119. n.2.
Poſſeſſio probatur per inſtrumentum quoad effectum reſtitutionis, alio non exiſtente in poſſeſſione, dec.119 n.3.
Poſſeſſio rei conuenti probatur per ſubſtitutionem litis, deciſ. 219. num.5.
Poſſeſſio capta de mandato iudicis nulliter procedentis, non ſolum dicitur ſpoliata, ſed etiam capta per vim, & propterea competit ſpoliato interdictum vnde vi, deciſ.139. n.2.
Poſſeſſio iudicis authoritate capta habet pro ſe iuris præſumptionem, deciſ.139. n.8.
Poſſeſſio probatur per publicum inſtrumentum, ad quemcumque effectum, deciſ.476. n.2.
Poſſeſſio nemini auferenda eſt, poſſeſſore non citato, deciſ. 476. num.3.
Poſſeſſio poſterior præſumitur clandeſtina, & non poteſt impedire manutentionem anterioris poſſeſſoris, deciſ.476. n.4.
Poſſeſſio quomodo cenſeatur probata per teſtes, quando agitur de probatione primi extremi, deciſ.360. n.1.
Poſſeſſio rei conuenti cenſetur probata per ſuſtentationem litis, deciſ. 360 n.1. & dec.83. n.2.
Poſſeſſio inſtrumentalis alio exiſtente in poſſeſſione nihil operatur, dec.269. Declara, vt n.3.
Poſſeſſio capta auctoritate iudicis tribuit ius poſſeſſori abſque alia electione, dec.269. n.3.
Poſſeſſio præſumitur continuata ex præcedenti titulo, deciſ. 176. num.3.
Poſſeſſio probatur ex perceptione fructuum, deciſ.636. n.5.
Poſſeſſio probatur leuioribus probationibus, ad effectum manutentionis, dec.225. n.5.
Poſſeſſione quis non priuatur per ſolam ſententiam iudicis, niſi ſequatur realis apprehenſio cum miniſterio hominis, deciſ.225. n.2.
Poſſeſſio attentata appellatione pendente non eſt manutenibilis, nec impedit manutentionem anterioris poſſeſſionis, deciſ. 225. num 4.
Poſſeſſio quaſi iuriſpatronatus in iudicio petitorio non eſt conſiderabilis, niſi fuerit continuata ſaltem ſpatio quadraginta annorum, deciſ.284. n.8. & 9.
Poſſeſſionis adeptio probatur per inſtrumentum, etiam ad effectum probandi primum extremum in ſpolio, deciſ.27. n.2.
Poſſeſſio nunquid cenſeatur probata per locationem non effectuatam, dec.275. n.3.
Poſſeſſionis acquiſitio titulum non requirit, fierique poteſt etiam ſine cauſa, dec 275. n 5.
Poſſeſſione ſua quis non cenſetur priuatus per mandatum iudicis minus rectè procedentis, deciſ.270. n 2.
Poſſeſſio beneficij quomodo probetur per teſtes, dec.257 n.2.
Poſſeſſio nulla, & infecta, nullum producit effectum, deciſ. 304. num.3.
Poſſeſſionis cauſæ mutatio, colligitur ex animo, & animi declaratione, deciſ.304. n.3.
Poſſeſſionis mutatio de adminiſtratrice in vſufructuariam præſumitur facta abſque alia declaratione, deciſ.366. n.1.
Poſſeſſio iunior habetur loco turbationis, & non eſt manutenibilis in præiudicium veri poſſeſſoris, qui ſe non habuit pro ſpoliato, deciſ. 366. n. 2.
Poſſeſſio capta pendente termino decem dierum, ad appellandam dicitur nulla, & attentata, dec.644. n.6.
Poſſeſſionem ciuilem quis retinere dicitur, qui nunquam habuit ſe pro ſpoliato, & hoc ſufficit ad immiſſionem vigore gratioſæ ſubrogationis, dec.644. n.6.
Poſſeſſione ſua, quod quis ſpoliatum habuerit, quomodo cognoſcatur, dec 644. n 6. verſ. ad prædicta.
Poſſeſſio anterior manutenenda eſt, quia ſecunda, & iunior præſumitur clandeſtina, deciſ.685. n.1. & in fin.
Poſſeſſio inſtrumentalis alio non poſſidente ſufficit ad manutentionem, dec 687 n.3.
Poſſeſſio probatur, ex inſtrumento locationis, concurrentibus adminiculis, dec.687 n 4.
Poſſeſſio probatur per inſtrumentum adeptionis, dec.700. n.3. Declara, vt num 7.
Poſſeſſio capta poſt inhibitionem Rotalem dicitur attentata, dec.715. num 1.
Poſſeſſio inſtrumentalis non ſuffragatur alio exiſtente in poſſeſſione, deciſ 63. num.1.
Poſſeſſio tertij an poſſit ab altero allegari, ad excludendum immiſſionem actoris, deciſ.63. num. 3.
Poſſidens de præſenti, de præterito præſumitur continuaſſe in futurum poſſeſſionem, etiam ſine præfinitione temporis alio non exiſtente in poſſeſſione, deciſ 636 n 6
Poſſidens de præſenti, non præſumitur poſſediſſe de præterito, quando conſtat, quod de præterito alius poſſidebat, deciſ. 24. num.7.
Poſſeſſorium retinendæ eſt Summariſſimum, & in eo non attenditur, niſi ſimplex poſſeſſio, & nuda facti detentio, deciſ. 660. num.3.
Poſſeſſorij cumulatio cum petitorio, quando eſt commiſſa arbitrio Rotæ, Rota admittit cumulationem, quando hinc inde ſunt difficultates, deciſ 557. n.4.
Poſſeſſorio intentato, & petitorio ſuſpenſo, tertius veniens ad cauſam poteſt agere petitorio, nec ei obſtat ſuſpenſio, ſi non ſpoliauit, nec ſpoliare mandauit, deciſ 22. n.1.
Declara, vt num 2. vt videlicet non habeat locum, quando tertius fuit admiſſus pro ſuo intereſſe in ſtatu, & terminis, in quibus reperitur.
Poſſeſſorio intentato, & petitorio ſuſpenſo, tertius veniens pro ſuo intereſſe, ad cauſam non auditur ſuper petitorio, quando illud tertij ius eſt connexum cum iure ſpoliantis, deciſion. 22. num.3.
Poſſeſſorio intentato, & petitorio ſuſpenſo non poteſt tertius veniens ad cauſam ius ſuum in iudicium deducere ad impediendam reſtitutionem ſpoliato, quando ratione iuris tertij ſpolians poteſt ſentire aliquod commodum, & vtilitatem, deciſion. 22. num.2.
Poſſeſſorium adipiſcendæ ex remedio, l. fin. Cod. de edict. Diui Adriani tollend. numquid impediatur per exceptionem nullitatis teſtamenti propter filij præteritionem, deciſ. 526. num. 2. & 7. & ſeqq.
Poſſeſſorium de iure prius terminari debet, quam petitorium, præſertim, quando agitur ſpolio, deciſ.365. n.9.
Poſſeſſorium retinendæ eſt Summariſſimum, in eoque admittitur leuior probatio, & vnus teſtis de viſu probationem perficit, deciſ. 214 n.3.
Poſſeſſorium retinendæ numquid impediatur per confeſſionem actoris, deciſ.516. n.5.
Poſſeſſorium in Rota ſolet terminari per ſequeſtrum, deciſ. 147. num.28.
Poſſeſſorium quando competat in cauſa matrimonij ſuſpenſo petitorio, deciſ.147. n.28. & n.29.
Poſſeſſorium adipiſcendæ remedium poteſt cumulari cum petitorio, deciſ.115. n.5.
Poſſeſſorium Summariſſimum manutentionis non admittit exceptionem requirentem altiorem indaginem, nec requirit titulum poſſeſſionis, deciſ.583. n.2.
Poſſeſſorij cauſa terminanda prius eſt, quam petitorij, deciſ. 476. num.1.
Poſſeſſorij cauſa terminanda prius eſt, quam cauſa petitorij, etiam quod Rotæ ſit datum arbitrium quando nulla adeſt cauſa ſic arbitrandi, deciſ.476. n.6. & 7.
Poſſeſſorium Summariſſimum aliud non requirit, niſi videre quis poſſideat, deciſ.512. n.4.
Poſſeſſorium retinendæ, poſitum eſt in ſola inſiſtentia, & detentatione rei, nec propterea immiſſio impeditur per alias exceptiones, deciſ.341. n.2.
Poſſeſſorium Summariſſimum non admittit diſputationem ſuper validitate, vel inualiditate donationis, cùm in eo ſolo poſſeſſio attendatur, deciſ.270. n.4.
Poſſeſſorium ex Saluiano interdicto non impeditur per exceptionem requirentem altiorem indaginem, deciſ.369 n.4.
Poſſeſſorium Summariſſimum manutentionis non admittit exceptiones requirentes altiorem indaginem, deciſ.366. n 6.
Poſſeſſorij ſententia vigore Ægidianæ data non iuſtificatur ex nouiter deductis, deciſ 28 n.1.
Poſſeſſores legitimi dicuntur, & in poſſeſſione manutenendi ſunt, qui à iudice ad poſſeſſionem, quam prius ſe ſpoliatos habuerunt reſtituti ſunt, deciſ.561. n.9.
Poſſidens de præſenti, non præſumitur poſſediſſe de præterito, quando conſtat, quod de præterito alius poſſidebat, deciſ. 24. num.7.
Poſſeſſor de iure ſuo docere non debet, ſed abſoluendus eſt, actore non probante, deciſ.127. n.12.
Poſſidens de præterito præſumitur etiam poſſediſſe vſque ad mortem, deciſ.237. n 2.
Poſſidenti ciuiliter competit remedium redintegrandæ recuperatione poſſeſſionis naturalis, deciſ 560. n.3. 4 & 5.
Poſſeſſor poſſeſſione ſua priuandus non eſt, etiam quod per viam actionis de nullitate opponatur, deciſ 92. n.4.
Poſſeſſori ſufficit vincere per non ius agentis, deciſ.21. n.6.
Poſſeſſor beneficij, de quo eſt prouiſus ab ordinario, dicitur legitimus contradictor ad excludendum viam executiuam, deciſ. 633. num 5.
Poſſidens præſumitur poſſediſſe vſque ad obitum, deciſion. 140. num.1.
Poſſeſſor non tenetur docere de iure ſuo, ſed ei ſufficit vincere de non iure actoris, deciſ.293 n 9.
Poſſeſſor Caſtri dicitur is, quem vaſalli recognouerunt in dominum, deciſ 135. n.2.
Poſſidens de præterito præſumitur poſſidere in futurum, poſſeſſio quæ

Digitized by Google

quæ præſumitur ſemper continuata, vſque ad mortem, deciſ.321. num.4.
Poſſeſſor præſumitur percepiſſe fructus poſſeſſionis, niſi contrarium probet, deciſ.269. n.2.
Poſſidentis ius non variatur, nec alteratur ex mutatione perſonæ contra quam poſſidetur, dec.341. n.1.
Poſſeſſores rei non tenentur docere de eorum iure, ſed illis ſatis eſt vincere per non ius actoris, dec.284. n.4.
Poſſidens in vita præſumitur poſſediſſe vſque ad mortem, deciſ.700. num.3.
Poſſeſſor habens ſe pro ſpoliato, numquid cenſeatur ſe ſpoliatum habere, non ſolum poſſeſſione naturali, ſed etiam ciuili, deciſ.704. La ſeconda, num.2.
Poſſeſſor non tenetur docere de iure ſuo, ſed actorem excludit per non ius ipſius actoris, deciſ. 709. Amplia, vt nom.10.
Poſterior poſſeſſio præſumitur clandeſtina, & turbatiua, & propterea non eſt manutenibilis, dec.652. n.2.
Poſterior poſſeſſio præſumitur clandeſtina, & non poteſt impedire manutentionem anterioris poſſeſſoris, dec.476. n 4.
Poſterorum, ſeu familiæ appellatione fœminæ non comprehenduntur in materia differenti, deciſ.663. n.19.
Potentia alicuius probatur per teſtes, dec.5. n.2.
Poteſtas patria amittitur per maximam capitis diminutionem, deciſ. 153. num.7.
Poteſtatem prohibendi habens non poteſt reuocare facultatem iam conceſſam, niſi legitima cauſa ſubſit, deciſ.565. num.2.
Poteſtas Papæ ampliſſima eſt circa matrimonium, deciſ. 455. num.6.
Præbendarum, & Canonicatuum collectio, in Cathedralibus, & collegiatis Eccleſijs poteſt liberè ad ſolum Epiſcopum ſpectare ſine Capitulo, ex conſuetudine, vel concordia, deciſ.232. n 3.
Præbenda regulariter non habet ordinem annexum, poteſt tamen huiuſmodi ordines annexio, ſtatuto, conſuetudine, vel ab inſtitutione fieri, dec.4.1. num.1.
Præbenda, & Canonicatus ſunt inter ſe diuerſa, deciſ. 421. num.5.
Præbenda & Canonicatus numquid præſumuntur annexæ, vbi non conſtat eſſe interſe diſtinctos, deciſ.421. num.6.
Præbenda, & Canonicatus, vbi de conſuetudine inſimul conferri ſolent, tunc non ratione acceſſorij, ſed connexionis præbendæ trahit ad ſe Canonicatam, deciſ.421. Declara, vt n.7.
Præceptoria ſeu beneficium, quod ſoleat commendari, probatur ex pluribus commendis effectuatis, dec.163. n.8.
Præceptorij ſteris Papæ non obediens magis punitur, quam non obediens literis monitorijs, deciſ.636. n.2. & 3.
Præceptum de ſoluendo decimas ex parte laicorum, eſt affirmatiuum, imo & negatiuum quo ad retardationem, deciſ. 672. num.1.
Vbi etiam quod ex parte Eccleſiarum coactè exigere volentium eſt negatum, qui non poſſunt cogere laicos vltra decimam.
Precea emanata ab eo, qui imperare poteſt, vim neceſſitatis habent, deciſ.636. num.2.
Prædicta dictio eſt relatiua, & repetitiua præcedentium, deciſ.714. num.3.
Prædilectus in a parte teſtamenti, cenſetur etiam prædilectus in alijs, deciſ.[illegible]o. num.9.
Prædium vrbanum iuxta propriam ſignificationem dicitur, ſiue intra Ciuitatem ſiue extra deſtinatum, tamen in genere perſonarum, & non fructus, dec.184. n.6.
Prædium vrbanum, vel ruſticanum dicitur ſecundum patrisfamilias deſtinationem, dec.184. n.18.
Prædiorum valor numquid probetur ex valore prædiorum vicinorum, dec.34. 11.
Prædiorum identitas non cenſetur probata, niſi fuerit probata identitas duorum confinium, dec.404. n.2.
Præfatio, & proœmium oſtendunt cauſam finalem ſequentes obligationis, dec.55[illegible] num.2.
Præfatio conſtitutionis denotat cauſam finalem, & totam diſpoſitionem declarat, ita vt comprehendat omnes caſus, qui ſub illa cauſa, & ratione continentur, dec.41. n.1.
Præiudicium tertij cenſetur reſeruatum per clauſulam ſine præiudicio iurium, &c. dec.[illegible]69. n.8.
Prælatorum conſenſus prædeceſſorum alicuius Eccleſiæ non nocet ſucceſſoribus, præcipue emanata cum alijs perſonis, & ad diuerſum effectum, deciſ[illegible]o. num 4.
Prælati habentes [illegible]em in Palatio numquid dicantur familiares, & commenſales [illegible] ad affectum, vt comprehendantur in regula reſeruatoria, d[illegible] n.7.
Prælati voluntaria extraiudicialis confeſſio, non præiudicat Eccleſiæ, niſi cum concurrant præſumptiones, & coniecturæ, deciſ. 334. num.2.
Prælati regulares [illegible]tra ſex menſes non conferunt Prioratus Eccleſias adminiſtrat[illegible], aut quæuis alia beneficia ad eorum diſpoſitionem ſpectantium vacant, prouiſio deuoluitur ad Ordinarium, deciſ.141. num[illegible]
Prælatus non eſt [illegible] commendatarius, ſed rerum Eccleſiæ cuſtos, & legitimus adminiſtrator, declara hoc procedere in commendatario temporali [illegible]us in commendatario perpetuo, deciſ.141. num.6.
Prælati, alijque [illegible]iores Abbates, vbi habent territorium ſeparatum, illud dici[illegible] nullius diœceſis, ſed eſt propria diœceſis, per ſe, & hoc reſpectu etiam ipſi quoque vocantur diœceſani, deciſ.324. n.1.
Prælati habentes in omnibus vniuerſalem iuriſdictionem non dicuntur eſſe de Capitulo, deciſ.296. n.4.
Presbyteratus probatur per teſtes, qui viderunt aliquem celebrare, deciſ.140. n.3.
Presbyteri, & Clerici ſæculares in Eccleſia Cathedrali regulari debent in omnibus, & ſingulis diuinis Officijs, ſe regulare, & conformare cum Monachis, deciſ.84. n.1. & 2.
Vbi quod hoc habet locum non ſolum vigore Bullæ Pauli III. ſed etiam de iure communi.
Præſcriptio non præſumitur, & ideò probanda eſt per allegantem, deciſ.610. n.1.
Præſcriptio non prodeſt, niſi triginta annorum ante motam litem, deciſ.610. n.2.
Præſcriptio decem annorum obſtat agenti Saluiano interdicto, deciſ. 634. n. 8.
Præſcriptio quadriennalis, ex l. benè à Zenone, C. de quadrien. præſcript. quomodo procedat, deciſ.479. n.5.
Præſcribitur conſuetudo ſpacio quadraginta annorum, etiam quod conſuetudini ius reſiſtat, deciſ.355. n.2.
Præſcriptio denegatæ ſolutionis quanto tempore inducatur, deciſ.454. num.3.
Præſcriptio immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo requiritur ad effectum præſcribendi vnionem, deciſ.97. n.3.
Præſcriptio immemorabilis probatur per curſum temporis vel per antiquas enunciatiuas, deciſ.37. n.2.
Præſcriptio nunquam extendit ius quæſitum vltra expreſſum, & declaratum ex poſſeſſione, deciſ 485. n.2.
Præſcriptionis interruptio contra principalem debitorem non nocet fideiuſſori, deciſ.399. Declara, vt num.8.
Præſcriptio nulla operari poteſt, vt in eadem Ciuitate ſint duo capita, quod ſcilicet eadem Ciuitas ſubiaceat Epiſcopo, & Abbati, ſeu alio Prælato, inferiori, deciſ.324 n.21.
Præſcriptio immemorabilis excluditur per actus contrarios, deciſ.324. num.13.
Præſcriptio, ignoranti quando non currit, an ignorantia præſumatur, deciſ.621. n.3.
Præſcriptio non currit, non valenti agere, deciſ.621. n.3.
Præſcriptio vnius Eccleſiæ, contra aliam requirit tempus quadraginta annorum, deciſ.208. n.1.
Præſcriptio dicitur interrupta per motionem litis, deciſ.208. n.4.
Præſcriptio, contra Eccleſiam requirit bonam fidem, deciſ.208. n.6.
Vbi etiam quod non ſufficit quem non eſſe bonæ fidei, nec malæ fidei.
Præſcriptio in exceptione decimarum debet eſſe quadragenaria cum titulo, & bona fide, vel immemorabilis, deciſ.76. n.2.
Præſcriptio immemorabilis quomodo probetur per teſtes, & qualis debeant eſſe ætatis dicti teſtes, deciſ.76. n.3.
Præſcriptio immemorabilis, quæ requirantur ad hoc, vt per teſtes concludenter probata dicatur, deciſ.445. n.1. & ſeqq.
Præſcriptio immemorabilis, ad hoc, vt per teſtes benè probata cenſeatur, cuius ætatis debeant eſſe teſtes, deciſ.445. n.2.
Præſcriptio iam perfecta non interrumpitur per litem poſtea motam, deciſ.445. n.9. & 10.
Præſcriptio inducitur ſpacio quadraginta annorum, deciſ.221. n.2.
Præſcriptio, & priuilegium, à patre procedunt, omne enim, quod eſt quæſibile per priuilegium, eſt etiam quæſibile per præſcriptionem, deciſ.221. n.2.
Præſcribi non poteſt conſtitutio Papæ contra eius mentem, & præſertim contra fauorem Eccleſiæ, cui nec tacitè, nec expreſsè renunciari poteſt, deciſ.221. n.3.
Præſcriptio contra conſtitutionem Papæ non datur ſine ſcientia ipſius Papæ, deciſ.221. n 4. & n 5.
Vbi etiam qualis debeat eſſe iſta ſcientia.
Præſcriptio cum mala fide, non datur, deciſ.221. n.7.
Vbi etiam quando quis dicatur eſſe in mala fide.
Præſcribi non poteſt prohibitio in actibus negatiuis, niſi adſit contradictio, & acquieſcientia, deciſ.221. n.8.
Præſcriptione triginta, vel quadraginta annorum omnis actio præſcribitur, deciſ.170. n.3. in fin.
Præſcriptio immemorabilis non probatur per teſtes, qui non ſint ætatis annorum quinquaginta quatuor, deciſ.254. n.1.
Præſcriptionem immemorabilem, teſtes probantes, debent deponere de viſu per annos quadraginta, deciſ.254. n.1. & 2.
Præſcriptio immemorabilis non dicitur eſſe, vbi conſtat de aliquibus actibus contrarijs, deciſ.254. n.3.
Præſcriptio allegari non poteſt ab eo, qui habet malam fidem, deciſ. 197. n. 6.
Præſcriptio contra ius, aut debet eſſe immemorabilis, vel ſaltem quadragenaria cum titulo, deciſ.91. n.1.
Præſcriptio quadragenaria cum titulo & bona fide ſufficit, etiam quod non conſtat de qualitate tituli, & etiam quod titulus ſit inualidus, deciſ.91. n.3.
Præſcriptio, ſeu quaſi poſſeſſio, quando, & quomodo detur in facultatiuis, deciſ.360. n.7.
Præſcriptio eſt præiudicialis, & odioſa, & ideò computatio temporis fit de momento, ad momentum, deciſ.304. n.2.
Præſcriptio non inducitur, ex poſſeſſione diuerſis titulis cauſata, deciſ.304. n 7.
Præſcriptio immemorabilis habet vim tituli, & priuilegij, deciſ.677. num.4.

Præſcriptum ea equutioni cenſetur ſpatio triginta annorum, deciſ.686. num.5.

Præſcriptionem citatiu nulla non interrumpit, deciſ.689. n.5.

Præſens alicui inſtrumento, & non contradicens, videtur conſentire omnibus enunciatis in dicto inſtrumentu, deciſ.176. n.3.

Præſens & conſentiens, contractui præiudicat ſibi quoad omnia contenta in dicto contractu, deciſ.51.

Declara, vt num.4. & num.5.

Præſens, & tacens iudicis decreto, an præſumatur acceptare omnia contenta in dicto decreto, deciſ.535. n.3.

Præſentatio facta à patrono per ſchedulam priuatam, & non recognitam præſentatu non ſuffragatur, deciſ.302. n.8.

Præſentari non poſſunt ad iuſpatronatus vltimo loco vocati, niſi prius conſtito de obitu priorum vocatorum, deciſ.521. n.1. & 5.

Præſentandi quaſi poſſeſſiu non ſufficit ad excludendum collationem Abbatiæ vacantis in menſe Sedi Apoſtolicæ reſeruato, niſi probetur iuſpatronatus ex dotatione, vel fundatione, deciſ.58. num.1. & 9.

Præſentandi quaſi poſſeſſio probatur per duos vltimos actus, deciſ.224. num.2. & n.6.

Præſentandi quaſi poſſeſſio non ſufficit ad excludendum prouiſum de beneficio Sedi Apoſtolicæ reſeruato, deciſ.224.

Declara, vt num.3.

Præſentandi ius in iurepatronatus non eſt annexum Caſtro, nec tranſit in ſucceſſorem Caſtri, deciſ.53. n.4.

Declara, vt dicto num.4.

Præſentatio iurispatronatus facta ab vno patrono, non præiudicat alteri dictam præſentationem ignoranti, deciſ.707. n.7. & 9.

Præſentatus à patrono putatiuo exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi, ſi cum eo concurrat præſentatus à vero patrono, de cuius iurepatronatus legitimè conſtet, vel per confeſſionem aduerſarij, vel per rem iudicatam, vel per publicum inſtrumentum, tunc in iſto concurſu præferendus eſt præſentatus à vero patrono, deciſ.374. num.4.

Præſentatus in iurepatronatus, ſi eſt incapax, & inhabilis, aperit viam alium nominandi, perinde, acſi ille non extaret, deciſ.530. num.11.

Præſentatus in beneficio, ſi in tempore præſentationis non erat Clericus, quot tempus habeat ad aſſumendum Clericatum, deciſ.530. num.12. & n.13.

Præſentatus ab exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandi Clericus, & approbatus in examine, admittendus eſt ad beneficium, dec.224. num.1.

Præſentatus in tempore, & habilis ad beneficium inſtituendus eſt, deciſ.680. n.3.

Præſentia alicuius, vbi requiritur, tunc ſufficit ab eo, qui eſt præſens informationem accipere abſque illius conſenſu, deciſ.57. num.7.

Præſentia medij temporis præſumitur ex probatione præſentiæ exterioris, & poſterioris temporis, deciſ.529. n.2.

Præſentia partium, & patientia præſumitur interfuiſſe in ſtipulatione, niſi contrarium probetur, deciſ.199. n.20.

Præſidi dicenti ſe delegare cauſas meri, & mixti Imperij ex aliqua iuſta cauſa, an, & quando credatur, deciſ.553. n.6.

Præſumitur de præſenti in præteritum, quando non conſtat de contrario, deciſ.233. n.1.

Vbi etiam, quod & præſumptio ſufficit ad plures effectus, de quib. ibidem.

Præſumitur dos congrua, quandu eſt tanta, quantam pater viuens alteri filiæ dedit, deciſ.577. n.3.

Præſumptio confidentiæ ceſſat, vbi alia præſumptio, aliaque cauſa, quam confidentiæ apparet, deciſ.108. n.4.

Præſumptionum, & fictionum concurſus admittitur, quando vna venit in conſequentiam alterius, deciſ.319. n.5.

Præſumitur à iure, quod quis deceſſerit ſine filijs, niſi contrarium probetur, deciſ.436. n.3.

Præſumptio oriens ex ſententia iudicis, an cenſeatur ſublata per contrariam ſententiam, deciſ.537. n.17.

Præſumptio ex præſumptione admittenda eſt, quando vna venit in conſequentiam alterius, deciſ.443. n.9. in fin.

Præſumptio violenta habetur pro certitudine, donec contrarium probetur, deciſ.167. n.40.

Præſumptus titulus ceſſat, vbi conſtat de vero titulo, deciſ.434. n.3.

Præſumptiones plures faciunt plenam probationem, quando tendunt ad eundem finem, & vna venit in conſequentiam alterius, deciſ.434. num.11.

Præſumptio vna producit aliam, quando vna venit in conſequentiam alterius, deciſ.475. n.10

Præſumptio, non eſt ſumenda de ſtatu præſenti ad præteritum, deciſ. 564. n.3.

Præſumpta ſcientia non ſufficit, vbi agitur de amiſſione iuris, ſed requiritur certa, clara, & ſpecifica cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ.95. n.2.

Præſumpta ſcientia non ſufficit, ſed debet eſſe certa, & euidens, quando agitur de præiudicio alterius, & de auferendo iure tertij, deciſ. 507. n.8.

Præſumitur actus potius factus iure proprio, quam iure alieno, deciſ.345. n.4. Declara, vt n.6.

Præſumptio metus numquid excludatur per ſanguinis coniunctionem, deciſ.643. n.26.

Præſuppoſito ceſſante, ceſſat etiam diſpoſitio in præſuppoſito fundata, deciſ.900. n.4.

Pretium rei venditæ ſoluendum eſt ei, qui vendidit, & conuentionem de pretio fecit, etiam ſi non eſſet dominus, deciſ.301. n.5.

Pretij modicitas conſideranda eſt tempore contractus, deciſ.446. num.5.

Pretium iuſtum dicitur illud, quod à Principe taxatum fuit, deciſ.343. num.6.

Pretium, ſeu valor fundi ſubhaſtati in dubio præſumitur iuſtum, deciſ.648. n.1.

Pretium, & valor fundi diminuitur, quando ille erat ſubiectus inundationi fluminis, quando fuit venditus abſque cautione de euictione, & quando venditor erat pluribus debitis intricatus, deciſ.648. n.2.

Pretium, ſeu valor fundi non probatur per teſtes deponentes de particulari affectione, & de eorum iudicio, ſed debent deponi de communi æſtimatione, deciſ.648. n.3.

Pretium, ſeu valor fundi non probatur per teſtes, qui eorum dicti rationem non reddunt, deciſ.648. n.4.

Pretium ſeu valor fundi an æſtimetur ſecundum quantitatem fructuum, deciſ.648. n.4.

Pretium, ſeu valor rei non ex vendentium ſingularibus affectibus declaratur, ſed ex communi æſtimatione, deciſ.170. n.2.

Pretium, & valor bonorum probatur per peritos, deciſ.607. num.1. in fine.

Pretium in particularibus non ſuccedit loco rei, deciſ.681. n.8.

Declara, vt num.9.

Primitiæ, & decimæ differunt inter ſe, deciſ.469. n.3.

Primitiæ, & oblationes veniunt appellatione iurium, obuentionum, & emolumentorum Parochialium, deciſ.480. n.1.

Primitias, & oblationes quaſi poſſeſſio exigendi de aliquibus locis particularibus vnius diœceſis extenditur ad omnia alia loca in eadem diœceſi comprehenſa, deciſ.480. n.2.

Primogenitura ad hoc, vt concludenter per teſtes probata dicatur, quomodo ſuper ea teſtes deponere debeant, deciſ.445. num.4. & ſeqq.

Primogenitura numquid cenſeatur probata per teſtes deponentes aliquem ſucceſſiſſe iure primogenituræ, niſi deponant illum habuiſſe fratres minores natu, qui à ſucceſſione excluſi remanſerunt, deciſ. 445. n.4. & ſeqq.

Primogenitus quandocumque natus, vel conceptus et voluntate teſtatoris admittitur ad fideicommiſſum, quando teſtator in eo vocauit primogenitum naſciturum, & illius liberos, & deſcendentes, deciſ.510. n.7.

Primogenitus propriè dicitur primo natus inter fratres & ſic reſpectu fratrum, non autem reſpectu aliorum conſanguineorum, deciſ.566.

Declara, vt num.7.

Primus acquirens in contractu emphyteotico, poteſt liberè diſponere etiam in præiudicium aliorum vocatorum, deciſ. 435. num.13.

Princeps, licet dicatur confirmare ex certa ſcientia, quando confirmat parte citata, & cum cauſæ cognitione, defectus tamen citationis non excludit, quin confirmatio dicatur facta ex certa ſcientia, quando aliter conſtat Principem ex certa ſcientia confirmaſſe, deciſ.210. n.2.

Principem confirmaſſe ex certa ſcientia, poteſt etiam teſtibus probari, deciſ.210. n.2.

Principis gratia extraiudicialiter conceſſa non requirit citationem, deciſ.210. num.3.

Præſertim quando idem Princeps quoad intereſſe habentes voluit gratiam valere, etiam quod non fuerint citati, num.4.

Principis reſtitutio ſuffragatur reſtituto etiam reſtitutionem ignoranti, deciſ.266. n.10.

Principes Eccleſiaſticus non præſumitur voluiſſe tertio præiudicare, deciſ.234. n.8.

Princeps, quando donat, donare præſumitur ſine præiudicio tertij, deciſ.99. n.2.

Principis ſigilli diuerſitas an arguat falſitatem inſtrumenti, ex quo reperitur vnum ſigillum diuerſum ab eo, quo Princeps vtitur, deciſ. 422. n.7.

Principis beneficia, licet ſint late interpretanda, interpretatio tamen debet eſſe talis, quæ non augeat conceſſionem, nec comprehendat illos, qui in ea comprehenſi non ſunt, deciſ.663. n.21.

Princeps numquam dicitur attentare, deciſ.29. n.11.

Principis conſtitutio, non tollitur per contrarium vſum non probata ſcientia, ipſius Principis, deciſ.213. n.2.

Princeps, quod ſemel conceſſit, non debet ſine magna cauſa in dubium reuocare, deciſ.461. n.5.

Principis beneplacitum ſupplet omnes ſolemnitates requiſitas in contractibus minorum, deciſ.462. n.13.

Principalis factum videtur nocere etiam fideiuſſori, deciſ. 390. num.7.

Prioratus ſolitus dari, & obtineri in commendam, dicitur regularis, deciſ.302. n.4.

Priuatio præſupponit habitum, deciſ.371. n.1.

Priuationis pœna impoſita à lege, non intelligitur ipſo iure impoſita, deciſ.8. n.2.

Priuari nemo debet poſſeſſionem ſua, etiam quod poſſeſſionis cauſa inualida detegatur, deciſ.397. n.1. in fin.

Priuationis pœna non incurritur, quando alia pœna impoſita eſt, deciſ.276. n.4.

Priuatus liber probat pro ſcribente adminiculis concurrentibus, deciſ. 362. n.8.

Priuatus liber probat pro ſcribente quantitatem debitam, quando debi-

Digitized by Google

debitum non negatur, deciſ. 362. num. 7.

Priuatorum iuſpatronatus non continetur ſub diſpoſitione Concilij Tridentini, quod loquitur in caſu præſumptæ vſurpationis, ſed remanet in puris terminis iuris communis, deciſ. 312. numer. 2.

Priuata ſchedula, vt probat contra ſcribentem, ſatis eſt, quod ſit ſubſcripta ab ipſo ſcribente debitore, abſque eo, quod fuerit ſubſcripta ab altera parte, deciſ. 303. n. 4.

Priuata ſcriptura non probat, deciſ. 515. num. 21.

Priuilegijs Eccleſiæ Hoſpitalia fundata auctoritate Epiſcoporum gaudent, & ideò eorum bona non poſſunt alienari ſine ſolemnitatibus requiſitis in alienatione bonorum Eccleſiæ, deciſ. 368. n. 1.

Priuilegia conceſſa Eccleſijs, cenſentur etiam conceſſa locis pijs, deciſ. 368. n. 1.

Priuilegium, quando dicatur conceſſum ex cauſa onerosa, deciſ. 58. num. 8.

Priuilegium, vt dicatur ex cauſa onerosa conceſſum ſpectari debet, an id, quod expenſum fuit, æquiualeat conceſſioni; quia vbi non æquiualet priuilegium iudicari debet potius gratioſum, quam oneroſum, deciſ. 88. n. 4.

Priuilegiorum generalis communicatio non includit priuationem exemptionis à ſolutione decimarum, deciſ. 48. n. 12.

Priuilegium exemptionis non facit, vt loca exempta ſint extra diœceſim, deciſ. 324. n. 3. & ſeqq.

Priuilegia eximentia monaſteria, & eorum membra non dicuntur eximere loca, & Caſtra, ſiue populum, nec concludunt Territorium ſeparatum, ſed exempti dicuntur habere tantum iuriſdictionem in perſonis, non in locis, deciſ. 324. n. 6.

Priuilegio, vel conſuetudine induci poteſt, vt patronus inſimul cum beneficiato in vita beneficiati eligat ſucceſſorem etiam ſine licentia Papæ, deciſ. 330. n. 4.

Priuilegiorum exceptio an poſſit opponi aduerſus agentem poſſeſſorio retinendæ, deciſ. 562. n. 3.

Priuilegium exemptionis à iuriſdictione Epiſcopi numquid valeat in præiudicium ſucceſſorum, deciſ. 491. n. 4.

Priuilegium exemptionis à iuriſdictione Epiſcopi non ſuffragatur, niſi probetur quaſi poſſeſſio exemptionis, deciſ. 493. num. 4. & num. 5. & num. 7.

Vbi præſertim ad effectum impediendi manutentionem, & numer. 3.

Priuilegium habens aliquid faciendi, ſi ſtrictè eo ſemel vſus fuit, non poteſt poſtea magis largè vti, deciſ. 596. n. 3. in fin.

Priuilegium, & præſcriptio à pari procedunt, omne enim quod eſt quæſibile per priuilegium, eſt etiam quæſibile per præſcriptionem, deciſ. 221. n. 2.

Priuilegia ſunt ſtrictè interpretanda, deciſ. 663. n. 20.

Priuilegium non ſuffragatur illi, qui priuilegio vti non vult, & conuentus de eo non opponit, deciſ. 500. n. 3. & n. 4.

Priuilegium non ſoluendi decimas numquid ſuffragetur Religioni Hieroſolymitanæ, deciſ. 341. n. 2.

Priuilegio qualificato ſe defendens debet probare in caſu, de quo agitur, qualitatem Priuilegij, deciſ. 578. n. 4.

Priuilegia conceſſa de Conſilio Cardinalium, poteſt Papa reuocare etiam ſine eorumdem Cardinalium Conſilio, deciſ. 666. numer. 4.

Priuilegia emanata per viam legis numquid comprehendantur ſub regulis Cancellariæ, deciſ. 666. n. 5.

Priuilegij fama ad hoc, vt ſuffragetur laico in exactione decimarum, ſufficit quod ſit quadragenaria, & quod teſtes ſuper ea deponentes ſint habiles, etiam quod non ſint omni exceptione maiores, deciſ. 702. n. 2.

Priuilegij cauſa priuilegium iuſtificat, deciſ. 702. n. 7.

Priuilegium aliquod quando Papa reuocat per viam generalis legis, non tenetur reuocationi inſerere formulas ſpeciales derogationis in dicto priuilegio appoſitas, deciſ. 666. n. 3.

Probatio, vt releuet, debet eſſe concludens, & neceſſaria, deciſ. 586. num. 5.

Probatio dubia probare debenti non ſuffragatur, deciſ. 561. numer. 8.

Probatio, quæ non eſt de actis, habenda non eſt in conſideratione, deciſ. 597. n. 4.

Probatio æquiuoca, & non concludens probantem non releuat, deciſ. 511. n. 3. & deciſ. 127. n. 7. & deciſ. 232. n. 9.

Probatio in ſpecie excludit probationem in genere contrariam, deciſ. 24. n. 14.

Probatio, quæ afficit aliquem, afficit etiam habentem cauſam ab eo, deciſ. 157. n. 1.

Probatio æquiuoca, & non concludens non probat, deciſ. 176. num. 8.

Vbi quod iſto caſu reuertitur ad coniecturas.

Probatio non concludens non probat, deciſ. 160. n. 8.

Probationes vbi ſunt contrariæ, attenduntur illæ, quæ ſunt ponderoſiores, deciſ. 494. n. 11.

Probationes leuiores ſufficiunt, vbi concurrit præſumptio iuris, deciſ. 494. n. 12.

Probationes vbi hinc inde ſunt contrariæ præualent illæ, quæ fortiores ſunt, deciſ. 509. n. 9.

Probationes meliores in promptu habens præferri debet in concurſu duorum competitorum creditorum, deciſ. 303. n. 13.

Probationes fortiores exiguntur ab illis, qui cauſam habent minus veriſimilem, deciſ. 504. n. 8.

Probatio confinium requirit demonſtrationes ſpeciales, quæ non poſſint alijs bonis conuenire, deciſ. 295. n. 8.

Probationes poſt ſententiam, & rem iudicatam amplius recipiendæ non ſunt, deciſ. 458. n. 1.

Probatio non concludens nihil releuat, deciſ. 149. n. 2.

Probatio in ſpecie refertur probationi in genere, deciſion. 245. num. 5.

Probatio, quæ conſtat per ſcripturas, præualet probationi teſtium, deciſ. 582. n. 6.

Vbi ponuntur multa exempla articulorum irreleuantium, & numer. 7.

Probatio non ſufficiens ſuppletur ex adminiculis, deciſion. 389. num. 3.

Probationem impediens aduerſarij ſui conuincitur minori probatione, deciſ. 289. n. 4.

Probatio facta per ſcripturas præualet probationi factæ per teſtes, deciſ. 91. n. 9.

Probatio æquiuoca non releuat, deciſ. 311. n. 2.

Probationes in criminalibus ſunt de ſubſtantia iudicij, deciſ. 665. num. 2.

Probationes ſunt iudicis arbitrariæ, deciſ. 198. n. 2.

Probatio aduerſus id, quod veriſimile eſt, vt benè concludat, debet eſſe plenior, & fortior, quam aliæ probationes, deciſ. 550. n. 2. in fine.

Probatio probationem non excludit, deciſ. 677. n. 5.

Proceſſus informatiuus quantumcumque authenticus in iudicio non probat, deciſ. 286. n. 4.

Proceſſus per affixionem corruit, quando extat certus contradictor, deciſ. 624. n. 9.

Vbi propterea quod ille citare debet antequam decernatur proceſſus per affixionem.

Procuræ mandatum probatur etiam ex teſtibus, deciſion. 166. num. 7.

Procuræ mandatum probatur aſſertione Notarij, dicentis ſe illud vidiſſe rogatum à tali Notario, & legiſſe, deciſ. 503. n. 3.

Procurator conſtitui non poteſt à patrono ad præſentandum ante vacationem beneficij, deciſ. 521. n. 7.

Procurator generalis ad adminiſtrandum omnia bona poteſt præſentari ad beneficium, in quo conſtituens habet iuſpatronatus, deciſ. 521. n. 7.

Procuratoris ſubſtituti mandatum non expirat morte ſubſtituentis, deciſ. 521. n. 8.

Procurator generalis religionis non ſufficit citari ad ſententiam, quando adeſt particularis Eccleſiæ, de qua agitur, deciſ. 410. num. 2.

Procurator principalis abſentis citari debet, quando pars, ſcit aduerſarium habere procuratorem, aliàs ſecus, deciſ. 369. n. 3.

Procurator conſtitutus in rem ſuam reuocari non poteſt, deciſ. 443. Declara, vt num. 4.

Procurator dicitur conſtitutus in rem ſuam, quando quis conſtituitur, vt ſibi ſatisfaciat de ſuo credito, deciſ. 129. n. 2.

Procuratoris confeſſio facta in vno iudicio per verba enunciatiua poteſt in alio reuocari, deciſ. 1. n. 2.

Procuratoris confeſſio à parte impugnata quandocumque impugnari poteſt, deciſ. 11. n. 3.

Procuratoris confeſſio non poteſt in parte acceptari, & in parte non, deciſ. 1. n. 4.

Procurator non habens mandatum parte non opponente admittitur, & cenſetur à parte cum eo litigante approbatus, deciſ. 536. num. 15.

Procurator ad diſdicendum ſocietates officij, & exigendum non poteſt eaſdem ſocietates renouare, deciſ. 149. n. 3. & 4.

Procurator, & tutor habens mandatum cum libera poſſunt etiam nouare, deciſ. 149. n. 4.

Procurator ad exigendum conuertens exactas pecunias in ſui commodum furtum committit, deciſ. 149. n. 6.

Procurator præſumitur certioraſſe ſuum principalem de geſtis per ipſum, deciſ. 95. n. 2.

Procurator quantumuis generalis non poteſt facere pactum, per quod dominus incidat in pœnam, deciſ. 95. n. 3.

Procuratoris mandatum poteſt quandocunque produci etiam poſt ſententiam, quando de mandato non fuit oppoſitum, deciſ. 305. num. 4.

Procurator conſtitutus quando nomine principalis poſſit agere ea, ad quæ eſt conſtitutus alter procurator ſpecialis, & ſic quando per conſtitutionem ſecundi procuratoris cenſeatur reuocatus primus, deciſ. 386. n. 1.

Procurator dominus litis effectus quando poſſit ſine cauſa reuocari, deciſ. 386. n. 3.

Procurator ad litem paciſcendo non poteſt principali ſuo præiudicare, deciſ. 513. n. 5.

Procurator non cenſetur habere mandatum de faciendo incurrere dominum in pœnam, deciſ. 261. n. 8.

Procurator ad lites non poteſt recipere ſolutionem, nec minus interpellare ad recipiendum, deciſ. 492. n. 3.

Procurator conſtitui non poteſt à perſona minus legitima, deciſ. 492. num. 5.

Procurator interpellando minores non poteſt eos in mora conſtituere, non conſtito in actis de mandato, deciſ. 492. n. 6.

Procurator cenſetur reuocatus per comparitionem Domini principalis ſine clauſula citra, deciſ. 294. n. 12.

Procurator non cenſetur habere mandatum ad delinquendum, deciſ. 534. num. 2.

Digitized by Google

Procurator non poteſt facere actum, ex quo hæreditatis repudiatio inducatur ſine ſpeciali mandato, deciſ.495. n.7.

Procurator conſtitui poteſt per Epiſtolam, deciſ.135. n.1.

Procurator non docens de mandato parte opponente, omnia quæ agit, nulliter agit, deciſ.135. n.4.

Procurator legitimus eſt maritus vxoris in his, quæ competunt, & quomodolibet competitura ſint ratione dotis ſibi datæ, deciſ.135. num.5.

Procuratoris confeſſio etiam non docto de errore reuocari poteſt, deciſ. 198. n. 3.

Procurator conſtitutus ad vendendum, non cenſetur conſtitutus ad conſtituendum, deciſ.162. n.3.

Procurator poteſt conſtitui à matre tutrice ad defendendum litem pupillæ, deciſ.330. n.5.

Procurator conſtitutus ad reſignandum beneficium, ſi ſemel conſenſit non poteſt amplius iterum conſentire, deciſ.423. num. 3. & ſeqq.

Procurator, ſeu inſtitor rationis banchariæ contrahendo acquirit omnibus participantibus rationis, deciſ.641. n.2.

Procuratori ad lites ſalarium non conuentum non debetur, deciſ.291. num.1.

Procuratori, qui ſolitus eſt operas ſuas locare, ſalarium etiam non conuentum debetur, deciſ.291. n.1.

Procuratori ſalarium debitum taxatur arbitrio iudicis pro modo laborum, deciſ.201. n.2.

Procuratori ſalarium non debetur, quando in lite, & cauſa nihil geſtum fuit, & propterea nulla impedit opera, deciſ.291. n.3.

Procuratori ſalarium fuit in Rota taxatum ad Scuta centum pro quolibet anno, deciſ.291. n.3.

Procurator conſtitutus à maiori parte Capituli conſequi debet expenſas ab ipſo Capitulo, licet lis ſit cum ſingulis de Capitulo, deciſ.138. num.3.

Procurator conſtituens alium, non confirmando primum, cenſetur illum primum reuocaſſe, deciſ.364. n.2.

Procuratorem conſtituens, cenſetur illum conſtituiſſe nomine proprio, & non nomine alterius, deciſ.364. n.3.

Procuratori reuocato per mortem creditoris debitor ſoluens ignorans illius mortem, liberatur à debito, deciſ.98. num.2.

Vbi etiam idem de debitore ſoluente procuratori reuocato ignorata reuocatione.

Procurator ad obligandum excedendo fines mandati ſuum principalem non obligat, deciſ.684. n.4.

Procuratori competit retentio ſcripturarum ſui principalis pro expenſis per ipſum factis in cauſa, deciſ.691. n.1.

Procuratori non competit retentio ſcripturarum, ſeu principalis pro prætenſo ſalario, deciſ.691. n.2. & n.3. & 4.

Procurator non cenſetur habere mandatum, quantumuis generale, ad remittendum ius domino quæſitum, deciſ.701. n.3.

Procuratori ad lites debetur ſalarium etiam non conuentum, & Rota in pluribus cauſis conſtituit ſalarium, deciſ.238. n.2.

Procuratori ad lites ſalarium debitum videtur Scutorum ſexaginta quolibet anno, quando procurator ex Hiſpania venit ad Curiam pro defenſione litium ſui principalis, deciſ.238. n.4.

Producens ſcripturam, & inſtrumenta, non poteſt poſtea illa impugnare, deciſ.419 n.5.

Producens ſcripturam, cenſetur probare omnia contenta in ea, deciſ. 508. n.3. & deciſ.249. n.6.

Producens inſtrumentum, dicitur fateri omnia contenta in inſtrumento, deciſ.555. n.9. & deciſ.92. n.1.

Producens inſtrumentum, illud amplius impugnare non poteſt, deciſ. 502. n. 19.

Producens ſcripturas, cenſetur fateri omnia contenta in eis, deciſ.624. n.7. & deciſ.95. n.6. in fine.

Producens quietantias ſine proteſtatione, cenſetur ratificaſſe ſolutiones in ea contentas, deciſ.614 n.3.

Productio teſtamenti facta à teſtatore in iudicio, & coram iudice, an habeatur, ac ſi teſtator de nouo coram iudice, teſtamentum condidiſſet, deciſ.123. n.2. & 3.

Producens ſcripturam in vno iudicio ad vnum effectum non præiudicat ſibi in alio iudicio ad diuerſum effectum, deciſ. 284. num.10.

Proœmium ſtatuti declarat mentem ſtatuentium, deciſ.153. n.4.

Proœmium, & præfatio oſtendunt cauſam finalem ſequentis obligationis, deciſ.556. n.2. & deciſ.364. n.4.

Proœmium denotat mentem, & animum diſponentis, deciſ.466. n.1. & deciſ.221. n.3.

Proœmium declarat intentionem, & cauſam finalem diſponentis, deciſ.483. n.1

Proœmium in diſpoſitionibus obtinet rationem cauſæ finalis, & lumen præſtat ad repellendas omnes ſubſequentes ambiguitates, deciſ.185. n.4. in fin. & n.5. & 6.

Proœmium denotat cauſam finalem, deciſ.404. num.3. & deciſ. 491. num.5.

Profectitium peculium non egreditur de dominio patris, deciſ. 703. num.7. verſ. quod peculium.

Profeſſio monachi ob non ſeruatum annum probationis intra clauſtra Monaſterij dicitur nulla, deciſ.175. n.1. & 2.

Vbiqua in hoc anno nouitius non debet extra monaſterium vagari.

Profeſſio monachi dicitur nulla, quando fuit facta non ſeruata forma Conſtitutionis Sixti V. videlicet, capta prius diligenti informatione de parentibus, patria, vita, & moribus, eademque informatione relata, & approbata in Capitulo Generali, vel Prouinciali, deciſ.175. n.3. 4. & 5.

Profeſſio monachi dicitur nulla, ſi fuerit facta per vim, & metum paternum, deciſ.175. n.5.

Profeſſio monachi facta ante annum decimum ſextum expletum, eſt nulla, defectu ætatis, deciſ.175. n.6.

Profeſſio monialis expreſſa fit per emiſſionem trium votorum, deciſ. 579. n. 1.

Profeſſio monialis tacita, ſeu præſumpta reſultat ex delatione habitus, & ex lapſu temporis, quæ non cenſetur excluſa à Sacro Concilio Trid. deciſ.579. n.2.

Profeſſio monialis tacita, ſeu præſumpta admittit probationem in contrarium reſultantem ex reclamationibus & proteſtationibus, deciſ.579. n.3.

Profeſſio monialis expreſſa facta propter metum reuerentialem non reſcinditur, ſecus profeſſio tacita, vel præſumpta, deciſ.579. n.5. & num.6.

Profeſſio monialis præſumpta ex geſtione habitus, & ex lapſu temporis tollitur ex contrarijs præſumptionibus, deciſ.570. n.6.

Progenie, & domus totius appellatione venit non ſolum familia originaria, ſed etiam aggregata, deciſ.097. n.5. & n.6. verſ. & hæc quidem, & verſ. ad idem.

Prohiberi legitima, quando, & quomodo poſſit, deciſion. 479. num 8.

Prohibitus alienare, ſi contra prohibitionem alienet, an incurrat pœnam caducitatis, ex eo quod dicat prohibitionem alienationis ignoraſſe, deciſ.243. n.2.

Prohiberi legitima non poteſt, nec aliquod onus recipit, deciſ.318. num.3.

Prohiberi Trebellianica poteſt à teſtatore etiam filijs primi gradus, deciſ.318 n.3. & deciſ.67. n.2.

Prohibita alienari etiam alienationis latiſſimè ſumpto vocabulo non veniunt ſub generali hypotheca, etiam ad fauorem vxoris, dec.555. num.5.

Prohibitioni contrauenientes alienationis à teſtatore facta non incurrit pœnam ab eodem teſtatore impoſitam, contrauenienti, niſi ſequuta declaratoria iudicis cauſa cognita, & parte citata, deciſ. 555. n. 8.

Prohibitio realis, & in rem directa omne modum excludit, deciſ.41. n.5. in fin. & n.6.

Prohibita bona alienari excepta cauſa dotis, poſſunt etiam alienari pro lucro dotis, deciſ.96. n.2. & 3.

Prohibendi poteſtatem habens, non poteſt reuocare facultatem caſu conceſſam, niſi legitima cauſa ſubſit, deciſ.565. n.2.

Prohibendi ratio in qualibet diſpoſitione conſideratur potius, quam ipſa prohibitio, deciſ.565. n.3.

Prohibita nullitate non cenſetur prohibita nullitas notoria ex eiſdem actis, deciſ.365. n.8.

Prohibita non cenſetur Trebellianica, ex verbis, quæ neceſſariò hanc prohibitionem non inferunt, deciſ.67. n.2.

Prohibitio alienandi non inducit fideicommiſſum, quando eſt perſonalis, deciſ.316. n.6.

Prohibitio alienationis facta expreſſæ per teſtatorem cum facultate cuilibet, ex vocatis recuperandi bona alienata reddit alienationem nullam ab initio, impedit tranſlationem dominij, & repellit alienantem tanquam indignum à reuocatione rei alienatæ, deciſ.73. n.1.

Prohibita bona alienari, ſi alienata fuerunt, numquid poſſint reuocari à vocatis in caſu alienationis, qui non erant nati tempore factæ alienationis, deciſ.73. n.3.

Prohibitio legitimæ facta à patre in bonis ſibi à Principe donatis, an, & quando valeat, deciſ.653. n.10. & ſeq.

Prohibita alienari non veniunt in generali obligatione bonorum, deciſ.294 num.8.

Declara, vt ibidem.

Prohibita venditione, non cenſentur prohibiti alij contractus, deciſ. 294. n. 9.

Prohibita venditione, non cenſetur prohibita hypotheca, vel obligatio, deciſ.294 n.9.

Prohibitio alienationis cenſetur perpetua, quando teſtator voluit proſpicere perpetuæ conſeruationi agnationis, & bonorum in memoriam ipſius teſtatoris, & ſuſtentationem familiæ, deciſ. 47. num. 1.

Declara, vt num.2.

Prohibitiones alienationis, quando intelligantur reſtrictæ ſecundum præcedentem ſubſtitutionem, & fideicommiſſum, cenſeanturque conſequutiuæ, & acceſſoriæ ad dictam ſubſtitutionem, deciſ. 14. num.4. 5. 7. & 8.

Prohibitio alienationis adiecta in teſtamento per viam rationis ſufficit ad includendum abſolutum, & perpetuum fideicommiſſum, deciſ. 10. num. 2.

Declara, vt num.7. & ſeqq.

Prohibita bona alienari, confiſcari non poſſunt, deciſ 10. n 9.

Prohibitio alienationis, quando contineat alienationem non ſolum inter viuos, ſed etiam in vltima voluntate, deciſ.11.

Diſtingue, vt num.1. & ſeqq.

Prohibitio alienationis quando dicatur conſequutiua, & acceſſoria ad præcedentem ſubſtitutionem, & ex ea reſtringatur, deciſ. 44. num.5.

Prohibitio appellationis intelligitur de appellationibus friuolis, non autem quando appellans grauatus eſt à iudice à quo, deciſ.461. num.2.

Digitized by Google

Prohibitio alienationis cum cauſa, quia vult bona remanere in agnatione inducit prpetuum, & abſolutum fideicommiſſum, deciſ.19. Declara, vt num.2. & ſeq.

Prohibitio alienandi conſequutiua ad ſubſtitutionem illam non ampliat, deciſ.100. n.7.

Prohiberi non poteſt legitima, nec illi aliquod onus imponi, deciſ.653. num.5.

Prolis appellatione veniunt tam maſculi, quam fœminæ, deciſ. 255. num.1.

Promiſſa in contractibus adimpleri debent intra illud tempus, intra quod commodè adimpleri poſſunt nulla præcedente monitione, deciſ.159. n.1.

Prouiſio, & obligatio quæcumque numquam cenſetur emanata animo nouandi legalem prouiſionem, deciſ.392. n.3.

Promiſſio, & obligatio præſumitur facta in vim præcedentis tituli, deciſ.392. n.3.

Promiſſio euictionis intelligitur, non ſolum de ſorte principali, ſed etiam de damnis, & intereſſe, deciſ 170. n.1.

Promiſſio conditionalis, conditione non adimpleta, non eſt obligatoria, deciſ.619. n.3.

Promiſſionis, & obligationis cauſa ceſſante, ceſſat ipſa obligatio, & promiſſio, deciſ.50. n.3. & n.7.

Promiſſio, ſeu obligatio conditionalis, conditione non verificata, promittentem non obligat, deciſ.50. n.4.

Promiſſio vni, facta alteri ius non acquirit, deciſ.664. n.8.

Promiſſio omnis intelligitur rebus ſtantibus in eodem ſtatu, deciſ.664. num.9.

Promiſſor cogitare ſemper debet id, quod euenire poteſt, & ſi non cogitauit, ſibi imputet, ſi aliquid eueniat, quod ſibi dominum inferat, deciſ.301. Declara, vt num.16.

Promittens renouare emphyteuſim finito tempore conueniri poteſt ad renouandum perſonali actione, & ſine renouatione non cenſetur renouata emphyteuſis, deciſ.215. n.2.

Propoſitio affirmatiua quando reſoluatur in negatiuam, deciſ. 672. num.1.

Propria authoritate poteſt quis accipere poſſeſſionem bonorum debitoris vigore pacti precarij appoſiti in inſtrumento etiam contra ſingulares ſucceſſores, & bonorum ſucceſſores, deciſ.338. n.1. & n.2. Vbi etiam idem vigore ſtatuti Bononiæ.

Proprietas verborum attendenda eſt in quacumque materia, etiam odioſa, deciſ.358. n.1.

Prorogatio cenſetur facta cum eiſdem qualitatibus, & conditionibus, quibus primos actus celebratus eſt, deciſ.553. n.21.

Prorogatio ſecundi termini non præſumitur maior primo termino, deciſ.596. n.2.

Prorogare iuriſdictionem iudicis an cenſeatur ille, qui coram eo comparet proteſtando citra conſenſum iuriſdictionem clauſula, niſi ſi, & quatenus, deciſ.500. n.8.

Protectionem habens alicuius ciuitatis non poteſt in ea collectas imponere, deciſ.24. n.6.

Protector alicuius ciuitatis non habet in illa ciuitate, quam protegit iuriſdictionem, poſſeſſionem, aut dominium aliquod, ſed tantum ciues in protectione receptos defendere tenetur, deciſ. 24. num.6.

Protector alicuius collegij nihil poteſt diſponere, quod ſit contrarium ſtatutis ipſius collegij per Summum Pontificem editis, deciſ. 430. num.4.

Protector non poteſt alienare, nec diſponere de rebus Eccleſiæ, ſed ſolum habet ius protectionis, & præeminentiæ, deciſ. 355. num.9.

Proteſtatio ſufficit ad conſtituendum in mora, & culpa illos, contra quos quis proteſtatur, deciſ.216. n.2.

Proteſtatio aliud non eſt, niſi declaratio voluntatis proteſtantis, deciſ.567. n.7.

Proteſtatio declaratoria, & diſdicta cenſus non poteſt fieri procuratori, niſi in ſubſidium, quando dominus haberi non poteſt, deciſ. 535. n. 8.

Proteſtatio in iudicialibus repeti debet in quocumque actu, aliàs ab ea receſſum cenſetur, deciſ.611. n.3.

Proteſtatio facta ad vnum effectum, non poteſt operari alium, & diuerſum effectum, deciſ.543. n.1. in fin.

Protonotariorum beneficia, etiam non participantium ſunt reſeruata Papæ, deciſ.407. n.1.

Protonotarium, quem eſſe fama publica probat, deciſ.407. n.4.

Protonotariatus probatur per Apoſtolicas literas, deciſ.248. n.4.

Protonotarium aliquem eſſe regiſtrum ſupplicationum Sacri Palatij plenè probat, deciſ.407. n 1.

Protocollum dicitur liber originalis, in quo Notarius extendit inſtrumenta rogata, deciſ.349. n.3.

Prouiſio Apoſtolica non mutat ſtatum beneficij, deciſ.163. num.5. & deciſ 13. n.5.

Prouidere verbum eſt latiſſimum, & omnem prouidendi modum comprehendit, deciſ.141. n.2. & per totam deciſ.

Prouiſio hominis non facit deficere prouiſionem legis, quando cum ea concurrere poteſt, deciſ.392. n.4.

Prouiſiones Apoſtolicæ, iuripatronatus non præiudicant, quia in dubio Papa non intendit præiudicare patronis laicis, deciſ.546. num.3.

Prouiſio iuris ordinaria non ceſſat per procuratorem hominis, deciſ. 189 n. 1.

Prouiſus non tenetur probare ſuam impuritatem, ſed quod capitulanti de impuritate incumbit onus probandi impuritatem, dec.204. n.2. & n.3.

Prouiſus Apoſtolicus expeditis literis poteſt ſuam iuriſdictionem adminiſtrare, & exercere etiam ante adeptam poſſeſſionem, deciſ. 475. num. 12. Declara, vt num.13. & num.17.

Prouiſus Apoſtolicus motu proprio non indiget iuſtificatione gratiæ, quod beneficium eſſet reſeruatum, ſtante narratiua Papæ, quod eſt reſeruatum, deciſ.344. n.1.

Proximiores vbi ſunt vocati in fideicommiſſo, an attendatur proximitas grauati vltimi decedentis? an verò teſtatoris, deciſ.460. n.3. & num.4.

Proximiores quando ſunt vocati in fideicommiſſo, an cenſentur vocati proximiores teſtatoris, an verò proximiores vltimi grauati decedentis? attendendæ ſunt coniecturæ ex verbis teſtamenti deſcriptæ, deciſ.510. n.2.

Proximiores in fideicommiſſo vocati, quod non intelligantur vocati proximiores vltimi grauati decedentis, plures ponuntur coniecturæ, deciſ.510. n.3. & ſeqq.

Proximioribus in ſubſtitutione vocatis, cenſentur vocati omnes ſimul exiſtentes in eodem gradu, deciſ.350. n.26.

Proximiores quando cenſeantur vocati gradatim, & ordine ſucceſſiuo, deciſ.300. n.14.

Proximitas vbi fuit probata ex parte vnius fratris, cenſetur etiam probata reſpectu aliorum fratrum in eodem gradu exiſtentium, deciſ. 284. num.3. Declara, vt num.4.

Proximitate probata ex parte alicuius, numquid ex hoc probatum cenſeatur, illum eſſe proximiorem, deciſ.284. n.5. & 6.

Publica vox & fama probat, quaſi poſſeſſionem conferendi beneficia, deciſ.232. n 6.

Publica vtilitas dicitur illud, quod reſpicit ciuium particularium diuitias, & commodum, deciſ.184. n.7.

Publica fama probat quem eſſe Protonotarium, deciſ.407. n. 4.

Publicari ſententia debet in præſentia iudicis, qui eam tulit, de.46. n.2.

Publica vox, & fama probat puritatem ſanguinis, & nobilitatem, deciſ.494. n.4.

Publicum dicitur officium, quorum officiales eliguntur à Papa, deciſ. 665. n. 3.

Publica licitatio rerum plus offerenti deliberandarum quam vim habeat, & de materia, deciſ.55. n.2.

Publicata, & tranſumpta inſtrumenta, & ſcripturæ per ſucceſſionem in officio non requirunt ſolemnitates alias requiſitas in tranſumptatione ſcripturarum, deciſ.465. n.3.

Pupillaris ſubſtitutio quibus verbis concipi ſoleat, deciſ.639. n.1. & per tot. deciſ. in diſcurſu.

Pupillaris ſubſtitutio excludit penitus matrem à legitima filij, deciſ. 639. n. 4.

Pupillaris ſubſtitutio expirat inſtituto decedente poſt pupillarem ætatem, deciſ.19. n. 1.

Pupilli vice, & priuilegio communitas fungitur, deciſ.153. num.6.

Pupilli, & minores non poſſunt conſtitui in mora ex citatione ipſis facta, quæ propterea fieri debet eorum tutori, deciſ.535. n.4.

Pupillus ob honorem familiæ, poteſt donare, & remunerare, nec propterea dicitur læſus, ſi tutor id faciat, deciſ.461. n. 12.

Purgationi attentatorum locus non eſt, vbi notoriè conſtat de bono iure attentantis per confeſſionem partis, vel per rem iudicatam, aliter ſecus, deciſ.682. n.3.

Purgatio attentatorum inducitur per eum, qui poſſeſſioni captæ denunciat, promittendo aduerſarium ex ea fructus colligere, dec.715. num.1. in fine.

Purgata attentata non dicuntur, niſi etiam refricantur damna, & intereſſe, deciſ.715. Declara, vt num.2.

Purganda in primis, & ante omnia ſunt attentata, & ante eorum purgationem procedi non poteſt in negotio principali, dec.782. n 4.

Purificatum dicitur fideicommiſſum eueniente caſu in fideicommiſſo expreſſo, deciſ.436. n.1.

Puritas, & impuritas ſanguinis probatur per publicam vocem, & famam, deciſ.182. n 1. & n 9. Declara, vt n 5.

Puritas ſanguinis præſumitur, & qui impuritatem allegat probare debet, deciſ.182. n.4. ac dec.185. n.5. & 3. vbi reſpondetur contrarijs.

Puritas ſanguinis in dubio præſumitur, deciſ.494. n.2.

Puritas ſanguinis, & nobilitas probatur per publicam vocem, & famam, deciſ.494. n.4. ac deciſ.197. n.49.

Puritas ſanguinis, & originis præſumitur, & qui aliquem impurum dicit probare debet, deciſ.167. n.31. & ſeqq. & n.39 & ſeqq.

Puritas, ſeu nobilitas ſanguinis probatur ex pluribus ſimul iunctis, licet vnaquæque probatio de ſe non ſufficeret, deciſ 204. n.5.

Puritas ſanguinis præſumitur etiam non probata, & qui impuritatem allegat illam probare debet, deciſ.196. n.3. & n.4. & ſeqq.

Q

QVæſitum dicitur ius per ſolam ſignaturam Papæ etiam non expeditis literis, deciſ.356 n.11.

Qualificata confeſſio acceptari debet, prout iacet, nec poteſt decidi, deciſ.176. n.17.

Qualificato priuilegio ſe defendens debet probari in caſu, de quo agitur, qualitatem priuilegij, deciſ.578. n.4.

Qualitates in prima oratione expreſsè per copulatiuam, non cenſentur repetitæ in ſecunda oratione, quando orationes ſunt

Digitized by Google

diuerſæ, niſi contrarium ex præſumpta diſponentis, voluntate appareat, & niſi dictæ diuerſæ orationes ſint continuatæ, & coniunctæ, deciſ. 143. n. 8.
Qualitas per diſponentem conſiderata in primis verificari debet, vt diſpoſitio locum habeat, deciſ. 234. n. 13.
Qualitas clerici quando ſit adiecta demonſtratiuè, & quando limitatiuè, deciſ. 352. n. 5.
Qualitas negatiua in ſtatuto appoſita à quo probanda ſit, deciſ. 167. num. 37.
Qualitas adiecta verbo verificari debet, vt interueniat tempore verbi actu, & non habitu ſolum, deciſ. 456. n. 2.
Qualitas Sacerdotij vbi requiritur à lege, vel ab homine, an admittatur Sacerdos habitu tantum, vel etiam requiratur quo actu ſit Sacerdos, deciſ. 490. n. 4. & ſeqq.
Qualitas Clericatus ſuperueniens non validat gratiam alicui factam tanquam Clerico, deciſ. 158. n. 3.
Etiam quod Clericatus ſuperuenerit ante expeditionem literarum, num. 7. & ſeq. Vbi ampliatur hæc concluſio. Declara, niſi gratiæ defectus fuerit per Papam ſanatus, n. 5.
Qualitas fructuum ex bona, vel mala cultura mutari poteſt, & ideò non cenſetur probata, ex eo quod vicini fundi reddere ſoleant, deciſ. 343. n. 5.
Qualitas requiſita in decreto probari debet per eum, qui ſe fundat in decreto, deciſ. 648. n. 7.
Qualitas adiuncta verbo intelligitur ſecundum tempus verbi, dec. 584. num. 4.
Qualitas iuriſpatronatus, & quænam fuerit intentio fundatoris, attendenda eſt, deciſ. 155. n. 1.
Quarta Canonica de iure communi ſoli Epiſcopo competit, deciſ. 48. num. 2.
Quarta funeralis de iure debetur Eccleſiæ Parochiali, deciſ. 376. num. 1.
Quarta funeralis, licet de iure debeatur Eccleſiæ Parochiali, fallit hoc tamen, niſi Cathedralis Eccleſia per annos quadraginta illius, quaſi poſſeſſionem acquiſiuerit, deciſ. 376. n. 2.
Quartam funeralem Cathedralis Eccleſia ſibi reſeruare poteſt in ſignum ſubiectionis, quando aliæ Parochiales Eccleſiæ fuerunt poſtea creatæ, deciſ. 376. n. 3.
Quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus probatur per collationem beneficiorum, ad præſentationem patronorum, deciſ. 615. n. 2.
Quaſi poſſeſſio filiationis, & tractatus filialis non eſt ſufficiens ad obtinendum in deciſoris petitorij iudicij, deciſ. 289. n. 5.
Quaſi poſſeſſio exigendi primitias, & oblationes de aliquibus locis particularibus vnius diœceſis extenditur ad omnia alia loca in eadem diœceſi comprehenſa, deciſ. 480. n. 2.
Quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus non attenditur, quando conſtat, de alterius proprietate, deciſ. 188. n. 2.
Quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus inducitur per annos quadraginta, deciſ. 195. n. 4.
Quaſi poſſeſſio infeudandi an probatur ex infeudationibus factis, deciſ. 74. n. 4.
Quaſi poſſeſſio acquiri non poteſt ſine ſcientia, & patientia eorum, de quorum præiudicio agitur, deciſ. 110. n. 6.
Quaſi poſſeſſio præſentandi non ſufficit ad excludendum collationem Abbatiæ vacantis in menſe Sedi Apoſtolicæ reſeruato, niſi probetur iuſpatronatus, ex dotatione, vel fundatione, deciſ. 58. n. 1. & n. 9.
Quaſi poſſeſſio recipit ſuum eſſe ab animo, & patientia illius, contra quem quis prætendit acquirere quaſi poſſeſſionem, deciſ. 547. num. 8.
Quaſi poſſeſſio legitimitatis, an præſumatur, deciſ. 434. n. 10.
Quaſi poſſeſſio matrimonij colorata ſufficit ad legitimationem prolis, deciſ. 71. n. 2.
Quaſi poſſeſſio præſentandi iuſpatronatus ad excludendum prouiſum de beneficio, Sedi Apoſtolicæ reſeruato non ſufficit, niſi plena iuriſpatronatus ex fundatione, vel donatione probatio deducatur, deciſ. 222. num. 1. & n. 2.
Vbi etiam quomodo hęc plena iuriſpatronatus probatio deducta cenſeatur, & num. 3.
Quaſi poſſeſſio præſentandi probatur per duos vltimos actus, dec. 224. n. 2. & n. 6.
Quaſi poſſeſſio præſentandi non ſufficit ad excludendum prouiſum de beneficio Sedi Apoſtolicæ reſeruato, deciſ. 224.
Declara, vt num. 3.
Quaſi poſſeſſio Eccleſiæ Cathedralis, quando dicatur acquiſita priuatiuè quoad aliam Eccleſiam, vt illa non cenſeatur Cathedralis, deciſ. 285. n. 2.
Quaſi poſſeſſio conferendi beneficia ſuffragatur ad effectum validitatis collationis, de qua agitur, deciſ. 326. n. 1.
Quaſi poſſeſſio decimarum transfert onus probandi in eum, qui ius decimandi præſcripſiſſe prætendit, deciſ. 77. n. 2.
Quaſi poſſeſſionem exemptionis à iuriſdictione alicuius ſubditus non dicitur habere, ex eo ſolo, quod non appareat ſuperiorem in illum exercuiſſe iuriſdictionem, niſi probetur, quod venerit caſus exercendi, & volens exercere, fuerit repulſus, & repulſioni acquieuerit, vel alias habuerit ſe pro ſpoliato, deciſ. 491. n. 8. & n. 10.
Quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus probata per vnicam præſentationem, & poſt centum annos à die prætenſæ fundationis, non ſufficit ad effectum retardandi executionem literarum Apoſtolicarum, dec. 381. num. 3.
Quaſi dictio fictionem, & improprietatem importat, deciſ. 268. n. 3. verſ. non fuit re. ponſum.
Quaſi poſſeſſione proximitatis non debet probari proximitas, quando controuertitur iuſpatronatus in iudicio petitorio, ſed aliàs plenè, & concludenter per gradus diſtinctos, deciſ. 284. num. 2. & num. 4.
Quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus numquid cenſeatur probata ex eo, quod compatronatus aliquem admiſit vnà cum ipſo ad præſentandum, deciſ. 284. n. 5. & 6.
Quaſi poſſeſſio celebrandi in Eccleſia priuatiuè ad alios, vt concludenter probata cenſeatur per teſtes, quomodo ipſi teſtes deponere debeant, deciſ. 245. n. 2.
Quaſi poſſeſſio celebrandi feſtum dedicationis priuatiuè quoad aliam Eccleſiam, quomodo probare debeat per teſtes, deciſ. 616. numer. 5.
Quaſi poſſeſſio penſionis dicitur interrupta per ſententiam latam ſuper illius nullitate, deciſ. 122. n. 2.
Declara, vt num. 8.
Quaſi poſſeſſio penſionis exigendæ probatur per quietantiam exigentis, deciſ. 122. n. 7.
Quaſi poſſeſſio penſionis exigendæ numquid tranſeat in translatarium, deciſ. 122. n. 11.
Quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus probatur per vltimam præſentationem effectuatam, deciſ. 347. n. 1.
Quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus releuat ab onere probandi deſcendentiam à primo fundatore, deciſ. 347. n. 1. in fin.
Quaſi poſſeſſio faciendi proceſſionem in Eccleſia probatur per vnicum actum, deciſ. 533. n. 2.
Quaſi poſſeſſio, ſeu præſcriptio, quando, & quomodo detur in facultatiuis, deciſ. 360. n. 7.
Quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus per præſentationes factas numquid tranſeat in hæredes, deciſ. 284. n. 9.
Quaſi poſſeſſio votandi in Capitulo numquid acquiratur aliquibus de Capitulo contradicentibus, deciſ. 465. n. 2.
Quaſi hoc verbum quandoque accipitur pro verbo veritatis expreſſiuo, deciſ. 672. n. 1. in fin.
Quaſi poſſeſſio, ſeu præſcriptio celebrandi proceſſionem in Eccleſia an requirat ſcientiam contradicentis Eccleſiæ, deciſ. 533. num. 3. & 4.
Quaſi poſſeſſio decimandi contra iuris aſſiſtentiam numquid requirat ſcientiam Abbatis, cui de iure decimæ debentur, deciſ. 685. num. 4.
Quaſi poſſeſſio decimandi laico non ſuffragatur, niſi etiam probata forma priuilegij, vel concurrente recognitione ab Eccleſia, aut aliquo alio æquipollente, deciſ. 702. n. 1.
Quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus in iudicio petitorio non eſt conſiderabilis, niſi fuerit continuata, ſaltem ſpacio quadraginta annorum, deciſ. 284. n. 8. & 9.
Quietatio, ſeu liberatio facta verbis ampliſſimis quacumque ratione cauſa, vel titulo, non extenditur vltra ea, pro quibus facta fuit, deciſ. 549. n. 3.
Quilibet dictio eſt diſtributiua ſingulorum ſuprapoſitorum, deciſ. 125. num 5.
Quomodocumque verbum capit omnem modum, & omnem formam, præſertim quando eſt repetitum, & geminatum, deciſ. 41. num. 4.
Quoniam dictio videtur conſequutiua ad præcedentia, quod quando verum ſit, & quando etiam rationem importet, deciſ. 193. num. 9.
Quoniam dictio eſt cauſalis, & rationalis de ſui natura, & confirmat, aut præcedentia, aut ſubſequentia, deciſ. 300. n. 16. in fin. & n. 17. de materia, & n. 29.
Quotidianæ diſtributiones, vt abſenti ab Eccleſia debeantur, debet abſens facere ſuam proteſtationem, deciſ. 244. n. 1.

R

Ratificatio ex lapſu temporis annorum triginta præſumitur, deciſ. 159. num. 6.
Ratificatio compromiſſi non inducitur, niſi illud ratificanti lectum fuerit, ita quod habuerit plenam, & perfectam ſcientiam compromiſſi, & ſingulorum pactorum in eo contentorum, deciſ. 515. num. 10.
Ratificatio laudi facta ab vno, ex compromittentibus alteri præiudicare non poteſt, deciſ 515. n. 24.
Ratificari non poteſt actus geſtus alio nomine, quam ratificantis, deciſ. 149. num. 7.
Ratificatio actus vt ratificanti noceat, requiritur ſpecialis notitia omnium contentorum in actu ratificato, nec ſufficit ſcientia ſimplex, & generica, imò requiritur, quod ratificanti legantur, & notificentur omnia in eo contenta, deciſ. 91. n. 4.
Ratificatio actus non inducitur ſine ſcientia explicita præiudicij prouenientis ex ratificatione, deciſ. 11. n. 5.
Ratificatio ſocietatis officij dicitur facta per exactionem partis dictæ ſocietatis, deciſ. 546. n. 6.
Ratificatio actus nulli induci non poteſt, ab eo, qui nullitatis ſcientiam non habet plenam, & certam iuris, & facti nec ſufficit ſcientia in genere, deciſ. 535. n. 12.
Ratificatio vt ex facto inducatur, neceſſe eſt, vt factum æquivaleat verbis, & tale, quod fieri non poſſit, niſi actus ratus habeatur, deciſ 535. n. 13.

Rati-

Digitized by Google

Ratificatio excluditur ex qualibet iuſta cauſa, dec.535. n.11.

Ratificatio actus geſti non inducitur, niſi actus generatur cum parte, quæ ex ratificatione ius prætendit, dec.535. n.13.

Ratificatio facta ab eo, qui repræſentat duplicem perſonam, quomodo interpretanda ſit, dec.492. num.8.

Ratificari non poteſt, quod eſt nullum à principio, deciſ. 492. num.9.

Ratificatio non operatur, niſi conſtet, quod ratificans habere ſcientiam omnium qualitatum actus ratificati, dec.492. n. 10.

Ratificatio ratificanti non nocet non data ſcientia, deciſ.139. num.7. & num.8. Vbi amplius non eſt neceſſaria omnium qualitatum, & circumſtantiarum.

Ratificatio æquiparantur mandato etiam in actibus, qui ſpecialem requirunt mandatum, dec.275. n.4.

Ratificatio actus, vt operetur, eſt neceſſaria ſcientia plena, & expreſſa iuris, & facti cum omnibus ſuis qualitatibus, dec.180. n.9. & n.10. Vbi quid iſto caſu, operetur aſſertio Notarij dicentis ſe certioraſſe contrahentes.

Ratio agnationis conſeruandæ militat, tam in ſucceſſione hæreditatis alicuius fęminæ, quam in ſucceſſione hæreditatis alicuius maſculi, deciſ.548. num.4.

Ratio prohibendi in qualibet diſpoſitione conſideratur potius, quam ipſa prohibitio, dec.565. n.3.

Ratio generalior dicto declarat dictum, & illud ampliat ad limites rationis, præſertim in fideicommiſſis, dec.193. n.7.

Ratio cuiuſcumque diſpoſitionis potius attenditur, quam ipſa diſpoſitio, dec.565. n.3.

Ratio generalior dicto declarat dictum, & illud ampliat ad limites rationis, deciſ.300. oom.16.

Declara, vt num.23. & 24.

Ratio de per ſe ſtare non poteſt, quia de illius natura eſt, vt aliquid ante, vel poſt probatum confirmet, dec.300.n.20.

Ratio differt à directo, deciſ.300. num 20.

Ratio agnationis conſeruandæ, quando dicatur à teſtatore conſiderata, faciendo mentionem maſculinitatis, deciſ.300. num.5. & num.25.

Ratio ampliat dictum, & diſponit prout diſponere ſolent verba, dec. 10.num.2.

Ratiu conſeruandæ agnationis oon militat reſpectu fœminarum per quas agnatio non conſeruatur, dec.100. n.5.

Reale dicitur fideicommiſſum, quando verba teſtatoris ſunt directa in rem, & non in perſonam, afficetque omnes perſonas, & quoſcumque poſſeſſores, dec.143. num.4.

Realis ſeruitus eſt, quæ debetur à re rei, ſiue ſit vrbana, ſiue ruſtica, deciſ.199. num.1.

Realis ſeruitus conſtitui non poteſt, niſi quatenus prædio vſui eſſe poſſit ad vtilitatem, vel ad amœnitatem, exempla ponantur, deciſ.199. num.11.

Realis ſeruitus, ſiue perſonalis an, & quando tranſeat ad ſucceſſorem, deciſ.199. num.12.

Reale potius pactum præſumitur, quam perſonale, deciſ. 709. nom.3.

Reale pactum tranſit ad omnes perſonas, dec.709. n.9.

Reciproca ſubſtitutio dicitur, quando pluribus inſtitutis hæredibus teſtator prohibuit alienationem ſuorum bonorum etiam ex cauſa dotis, & ſine detractione Falcidiæ, & trebellianicæ, ad effectum, vt perpetuo in familia remanerent, deciſ.35. num.2. & oom.7. & nom.8.

Reciproca ſubſtitutio dicitur, quando teſtator vnà cum filio nato inſtituit etiam alios naſcituros filios vulgariter, & per fideicommiſſum, deciſ.35. num.11.

Reciproca ſubſtitutio, cenſetur etiam facta, quando teſtator mandauit, & vltimus ſuperuiuens ſubſtitutus adoptaret alium de eadem domo, & familia, deciſ.35. num.3. Contra, num.4.

Reciproca ſubſtitutio requirit plures perſonas inſtitutas, & inuicem ſubſtitutas, dec.35 n.5.

Reciproca ſubſtitutio induci poteſt in vno teſtamento per relationem ad aliud teſtamentum, in quo reciproca ſubſtitutio facta dicatur, deciſ.35. num.6.

Reciproca ſubſtitutio cenſetur inducta, quando verba teſtatoris ſunt concepta in rem, & oon in perſonam non incidenter, ſed diſpoſitiuè, deciſ.35. num.9.

Reciproca ſubſtitutio, non cenſetur à teſtatore facta in pluribus caſibus, de quibus, deciſ.35. num.5. & ſeq.

Reciproca ſubſtitutio ex coniecturis tacitè inducitur, etiam quod ſubſtituti non fuerint expreſsè vocati, dec.319. n.1.

Reciproca ſubſtitutio non credit perſonas inſtitutorum, deciſ. 350. nom.4.

Declara, vt dicto num.14. & num.15.

Reciproca ſubſtitutio, vt inducatur, quæ requirantur, deciſ. 266. num.21. & ſeqq. Vbi de materia, & num.24.

Reciproca ſubſtitutio datur etiam inter poſitos in conditione vocatos ex coniecturis, dec.266. num.22.

Reciproca ſubſtitutio non inducitur in fideicommiſſis, niſi vis verborum, aut aliqua neceſſaria coniectura vrgeat, deciſ.145. num.6.

Reciproca ſubſtitutio quando cenſeatur inducta inter deſcendentes poſitos in conditione, & ex coniecturis vocatos, deciſ.300. num.8. & 9.

Reciproca ſubſtitutio, vt inducta dicatur, tria requiruntur, de quibus, deciſ.300. oum.10.

Reciproca ſubſtitutio continet fideicommiſſariam, vbi teſtator voluit hæreditatem integrè per fideicommiſſum reſtitui, deciſ.300. num.4. & num.13.

Reciproca ſubſtitutio iuncta cum ſubſtitutione compendioſa habente tractum temporis in futurum continet fideicommiſſariam, deciſ. 300. num.13.

Reciproca ſubſtitutio fideicommiſſaria non extenditur ad nepotes, deciſ.110. num.1.

Recognoſcere manum ſuam nemo tenetur, niſi ſcriptura, quæ recognoſci petitur in actis formiter exhibeatur, deciſ.247. num.1.

Declara, vt num.2.

Recognoſcentes teſtes manum alicuius, quia eam notam habeant, ex quo viderunt illum ſæpius ſcribere, plenè probant de ſtylo Rotæ in ſchedulis priuatis concurrentibus adminiculis, deciſ. 303. num.2.

Recognitio ſcripturæ cenſetur probata ex teſtibus dicentibus habere notam manum ſcribentis, & alias vidiſſe eum ſcribere, deciſ.582. num 8.

Recognitio inquilinorum, & ſolutiones vni factæ non poſſunt interuertere veram poſſeſſionem alterius, dec.555. n.7.

Reconualidatio gratiæ facta à Papa quoad vnum defectum non extenditur ad alium, dec.158. num.6.

Reconuentio, & conuentio pari paſſu ambulant, deciſ. 39. num.3.

Rector curatus non dicitur habere congrua alimenta, quando non habet, niſi annua Scuta duodecim certa, deciſ.420. n.2.

Vbi etiam quod incerta non computantur in congrua.

Rectori curato debetur congrua, etiam quod tenuè beneficium acceptauerit, quando certum eſt, Rectorem non habere congruam, deciſ.420. num.4.

Rectori curato congrua debita, numquid ſolui debeat à Parochianis quibus Sacramenta adminiſtratur, an vero ab habentibus decimas Parochiales? deciſ.420. num.7. & ſeqq.

Rectori curato congrua debita, ad quam ſummam taxari debeat? deciſ.420. num.9.

Rectores Eccleſiarum regulariter de iure habent fundatam intentionem in decimis dempta quarta pro Epiſcopo, deciſ.485.

Declara, vt num.1.

Rectores Eccleſiarum quanto tempore præſcribant ius exigendi decimas in præiudicium Epiſcopi, deciſ.485. num.4.

Rector beneficij non poteſt præſentare ad beneficium vacaturum eiuſdem beneficij patronorum, deciſ.530.

Declara, vt num.2.

Rectores, & beneficiati perpetui, qui iure proprio vtuntur, & ex perſona propria dignitatem habent, vti digniores de iure ſunt præferendi Capellanis, deciſ.657 n.3.

Rector Eccleſiæ habet aſſiſtentiam iuris communis ad decimas percipiendas, dec.512. n.2.

Rectorem, & Parochum alicuius Eccleſiæ, quem eſſe probatur per teſtes, & quomodo illi teſtes deponere debeant ſuper hac probatione, deciſ.226. num.1. & ſeqq.

Rectorem, & Parochum Eccleſiæ quem eſſe probatur ex dictis dicti Rectores, & Parochi, vt omnes recipiant Sacramenta, item, ex viſitatione ordinariorum, & alijs de quibus, deciſ.226. num.3. & 4.

Rector, & Parochus dicitur is, qui ſuo nomine ſingulariter, non autem cum alijs, ad regimen Eccleſiæ aſſumitur, deciſ.226. num.7. & num.8.

Rectum, & propriom feudum in dubio præſumitur, & ex pacto, & prouidentia, deciſ.127. num.21. Vbi tamen quod hæc præſumptio non ſufficit ad obtinendum.

Recurſus, ſeu ſupplicationes iudici laico pro habendo brachio ſeculari aduerſus iudicem Eccleſiaſticum præſumuntur porrectæ ab eo, cuius intereſt, deciſ.529.o 4.

Recurſus ad iudices laicos, quod ſit factus de mandato alterius, probari debet mandatum ſpeciale, & in indiuiduo, & generale non ſufficit, deciſ.534. n.2.

Recurſus ad iudices laicos ad affectum, vt recurrens reddatur inhabilis, ad beneficium conſequendum plenè, & concludenter, non autem præſumptiuè probari debet, dec.534. n.8.

Recurſus ad iudices laicos præſumitur habitus ad inſtantiam illius, de cuius intereſſe agitur, deciſ.537. n.8.

Recurſus ad curiam ſæcularem, ad hoc, vt recurrens pœnam incurrat, debet concludenter probari, deciſ.602. num.3.

Recurſus ad curiam ſæcularem non cenſetur probatus ex mandato ad recurrendum ad dictos iudices, quia hoc intelligi potuit in caſibus licitis, & in quibus Eccleſiaſtico poſſunt impunè recurrere ad iudices laicos, deciſ.602. num.4.

Recurſum habens ad conſilium Regium pro impediendo teſtium examine dicitur in dolo, & propterea teſtes examinari poſſunt, ſine alia citatione, dec.686. num.2.

Redituum Eccleſiæ notula dicitur defectiua, ſi in ea non ſunt deſcripti omnium bonorum reditus, dec.186. n.2.

Redecima dicitur eſſe contra ius, deciſ. 672. n.1. & n.2.

Vbi an dicatur eſſe præter ius, & de materia.

Redecima numquid dicatur illa, quæ non ſoluatur Eccleſiæ Sacramentalis, dec.672. n.3.

Redempta bona ab hærede de proprijs hæredum pecunijs, ſed vigore pacti de retrouendendo à defuncto cum emptore initi, non ſunt libera ipſius hæredis, ſed tamquam hæreditaria ſunt comprehenſa in fideicommiſſo ab eodem defuncto facto, dec.180. n.5.

Referentis probatio inconſtans eſt, niſi conſtet de relato, deciſ. 160. num.11.

Digitized by Google

Referens non plus cogitare videtur, quam quod iure in relato continetur, deciſ. 397. num. 3.
Regiſtrum ſupplicationum Sacri Palatij plenè probat, quem eſſe Protonotarium, deciſ. 407. num. 2. & num. 3.
Declara, vt num. 5.
Regiſtri ſupplicationum tranſumptum an, & quando probet, deciſ. 407. num. 3.
Regula, quod attendi debet id, quod eſt, & non id, quod futurum eſt, deciſ. 615. num. 6. in fin.
Regula de triennali non ſuffragatur, quando quis poſſedit beneficium non in titulo beneficij, ſed tamquam vnitum, & ſic vti prædium, deciſ. 410. num. 5.
Regula reſeruatoria menſis Sedi Apoſtolicæ reſeruati habet ampliſſimas cauſas, & derogat quibuſcumque priuilegijs, deciſ. 58. num. 7.
Regula reſeruatoria octo menſium derogat indultis, & priuilegijs cum quibuſcumque derogatorijs derogatoriarum, & fortioribus, & efficacioribus, ac inſolitis clauſulis, deciſ. 38. num. 5. & ſeqq. & num. 9.
Regula reſeruatoria octo menſium eſt ſubſidiaria, & comprehendit beneficia in alijs non comprehenſa, nec non monaſterium, in quo ordinarius ad præſentationem patroni ſibi ex priuilegio conceſſam haberet inſtitutionem, dec. 141. num. 2.
Regulæ de iure quæſito, non tollendo derogandum eſt, quando derogatur diſpoſitioni iuris communis, dec. 65. n. 4.
Regula ſi non proſunt ſingula, multa collecta iuuant, maximè procedit in probatione nobilitatis, & puritatis ſanguinis, deciſ. 494. num. 10.
Regulæ derogatio de iure quæſito non tollendo, non eſt neceſſaria in gratia, quæ fit ad publicam vtilitatem, cui ius tertij particulare cedere debet, dec. 174. n. 7.
Regula de iure quæſito non tollendo, non habet locum, niſi in iure plenè quæſito, & radicato, dec. 174. n. 8.
Regula eſt, quod alteri prodeſſe nemo tenetur, dec. 564. n. 1.
Regula de ſubrogando non habet locum in fauorem intruſi, quando beneficium eſt extra diœceſim, dec. 306. n. 3. & n. 4.
Regula quod ex primordio tituli poſterior formatur euentus, deciſ. 456. num. 9.
Regula ſi vinco vincentem te, multo magis vincam te, quomodo procedat, dec. 59. num. 2. in fin.
Regulis Cancellariæ Papa ſub generalitate verborum non præſumitur derogare voluiſſe, dec. 666. n. 8.
Regulare, vel ſæculare beneficium an ſit, attendenda eſt quaſi poſſeſſio, & vltimus ſtatus, deciſ. 154. num. 3.
Declara, vt num. 4. & ſeq.
Regulares Prælati, ſi intra ſex menſes non conferunt prioratus, Eccleſias, adminiſtrationes, aut quæuis alia beneficia, ad eorum diſpoſitionem ſpectantia cum vacant, prouiſio deuoluitur ad ordinarium, deciſ. 141. num. 5.
Regularia beneficia ſæcularibus conferri non poſſunt, & è contra, dec. 219. num. 1.
Regulares monachi non ab Epiſcopo, ſed ab eorum Abbate corriguntur, & puniuntur, quando delinquunt contra regulam, & aliàs eorum delicta extra regulam non eſſent delicta, dec. 17. n. 2.
Regulares monachi iuxta regulam S. Auguſtini non puniuntur in figura iudicij, ſed ſalutari tantum pœnitentia, dec. 20. n. 1.
Regularium beneficia ſunt manualia, & de iure communi regularium prior priuationis pœnam incurrit, dec. 20. n. 4.
Rei alienæ legatum operatur, vel legatario ſolui debeat æſtimatio rei legatæ, dec. 265. n. 9.
Rei alienę legati debetur legatario æſtimatio, ſiue teſtator ſciuerit rem eſſe alienam, ſiue ignorauerit, dec. 265. num. 10. præſertim quando eſt factum coniunctæ perſonæ, n. 11.
Rei alienæ legatario, ſeu inſtituto in re aliena non debetur æſtimatio, quando teſtator credidit rem eſſe ſuam, & non alienam, dec. 309.
Declara, vt num. 3. & num. 4.
Re in aliena filio à patre inſtituto debetur æſtimatio, etiam quod pater credidit rem eſſe ſuam, deciſ. 309. num. 4.
Rei alienæ legatum teſtatori tamen debitæ, an, & quando operetur, vt legatario illius æſtimatio debeatur, dec. 309. n. 10.
Rei alienæ legatum, in qua teſtator habet tantum vſumfructum, verificatur in vſufructu, poſtquam non poteſt habere locum in proprietate, dec. 309. Declara, vt num. 11.
Rei alienæ legatario, ſeu inſtituto in re certa aliena, debetur æſtimatio, etiam quod teſtator ignorauerit rem eſſe alienam, deciſ. 337. num. 4 præſertim quando legatum eſt factum coniunctæ perſonæ, deciſ. 337. num. 5.
Res geſta inter perſonas intereſſatas non probat contrarias perſonas, deciſ. 160. num. 7.
Rei valor intra paucos menſes non præſumitur mutatus, dec. 148. num. 7.
Rei iudicatæ, & ſententiæ non attenduntur à Rota, ſicut nec attenduntur ab alijs ſupremis Tribunalibus, quandocumque appareat, de errore, aut iniuſtitia earum, deciſ. 134. num. 1. etiam quod iniuſtitia non ſit notoria, num. 3.
Res iudicata opponi non poteſt ab eo, qui paſſus eſt diſputari ſuper iuſtitia ſententiæ, dec. 134. n. 3.
Rei iudicatæ cenſetur renunciatum ab eo, qui patitur diſputari ſuper iuſtitia ſententiæ, dec. 151. n. 4.
Rem iudicatam faciunt, duæ ſententiæ conformes inter Ciues Romanos, incolas, & diſtrictuales vigore ſtatuti Vrbis, dec. 647. num. 1. Vbi quod hoc ſtatutum ſeruatur in omnibus Curijs.
Res iudicata conſtituitur ex tribus ſententijs conformibus in ſubſtantia, & effectu. deciſ. 98. num. 3. & num. 4.
Res iudicatas, & ſententias Rota non exequitur, niſi conſtituto de earum iuſtitia, dec. 266. n. 1. & 2.
Rei, & bonorum identitas probatur ex identitate qualitatis, quantitatis, & confinium, ſufficiuntque duæ demonſtrationes, deciſ. 457. num. 1.
Res iudicata facit ius quo ad omnes, deciſ. 78. num. 1.
Declara, vt num. 2.
Rei alienæ venditio valet, deciſ. 187. num. 6.
Res iudicata pro veritate habetur, dec. 404. n. 1.
Rem ſuam vendere regulariter nemo cogi poteſt, dec. 372. n. 2.
Res dicitur magis, vel minus præiudicialis ex qualitate perſonæ, vel familiæ, dec. 372. n. 6.
Res litigioſa non dicitur, quando lis eſt finita per ſententiam, & illius executionem, dec. 665. n. 13.
Res litigioſa non efficitur per actionem perſonalem intentatam, deciſ. 665. num. 13.
Rei ſuæ quiſque moderator, & arbiter eſt, dec. 640. n. 3.
Res vna, & eadem non poteſt diuerſo iure cenſeri, dec. 669. n. 3.
Rei venditæ identitas probanda eſt à ſe fundante in ea, deciſ. 684. num. 1. in fine.
Res vna pro alia retineri non poteſt, deciſ. 691. num. 2. verſ. & id merito.
Redintegrandæ remedium, & manutenendæ poſſeſſionis ſunt inter ſe contraria, & ſimul cumulari non poſſunt, dec. 560. n. 1.
Relata dicuntur eſſe in referente verè, & propriè, deciſ. 35. n. 6.
Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, dec. 457. n. 2. & deciſ. 305. num. 3. & dec. 187. num. 7.
Relatum dicitur eſſe in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, dec. 457. num. 2. & deciſ. 261. num. 6.
Relationi peritorum de conſenſu partium electorum ſtandum omnino eſt, dec. 531. num. 1.
Relatio curſoris probat quem fuiſſe citatum, dec. 561. n. 14.
Relatio ad obligationem alterius operatur, ac ſi omnia in obligatione, ad quam fit relatio, contenta eſſent expreſſa, deciſ. 362. num. 4.
Relatio facienda eſt ad eos, ad quos facta relatio, diſpoſitio non infirmetur, vel inutilis reddatur, dec. 319. n. 10.
Relatio non fit ad præcedentia, quando quælibet oratio eſt perfecta, etiam ſi adeſſent dictiones repetitiuæ, dec. 530. n. 6.
Relatio non fit ad præcedentia, quando inter proxima, & remota adeſt ratio diuerſitatis, dec. 530. n. 8. & 9.
Relatio non fit ad præcedentia ex præſumpta diſponentis voluntate, dec. 530. num. 10.
Relationi vnius periti ſtandum eſt, quando ille à partibus fuit electus, dec. 250. n. 5. & dec. 543. n. 1.
Relationi tertij periti de conſenſu partium electi, in caſu diſcordiæ aliorum peritorum, omnino ſtandum eſt, deciſ. 354. num. 1.
Relationi tertij periti ſuper æſtimatione melioramentorum ſtandum eſt, etiam quod diſcordet ab alijs peritis, deciſ. 294. num. 2.
Relatio non fit ad omnia præcedentia, quando inducitur iurium correctio, dec. 674. n. 2.
Relationi nuncij abſque teſtibus, & multo magis Notarij in his, quæ ad eorum officium pertinent, ſtandum eſt, ſic ſtylo durante, dec. 699. num. 1.
Relatio fit ſemper ad omnia præcedentia, quando non adeſt aliqua ſpecialis, & propria prouiſio, dec. 709. n. 8.
Relatiuum inſtrumentum ad aliam ſcripturam non probat non conſtito de relato, dec. 5. n. 6.
Relatiua obligatio ad aliquod inſtrumentum obligat ad omnia, quæ continentur in inſtrumento relato, deciſ. 403. num. 2.
Declara, vt num. 3. & num. 4.
Relatiua, & repetitiua eſt dictio, dictum, præcedentium cum omnibus ſuis qualitatibus, dec. 187. num. 7.
Relatiuæ diſpoſitioni ſtatur, quando conſtat de relata, in tantum, vt magis credatur relato, quam referenti, ſi referens aliter loquatur, quam relatum, dec. 684. n. 4.
Relaxatio mandati in dubio debet referri ad decretum factum in illa die, in quo mandatum eſt relaxatum, deciſ. 274. num. 2. Vbi etiam quando dicatur mandatum relaxatum, ſiue expeditum, & quando decretum.
Relegatio ad tempus bona confiſcari non poſſunt, dec. 622. n. 6.
Religio Hieroſolymitana habet priuilegium conferendi ſua beneficia in titulum, & ad nutum amouibilia, dec. 578. n. 2.
Religio Hieroſolymitana non poteſt beneficia conſueta conferre clericis ſæcularibus, nec beneficiorum ſtatum mutare, dec. 578. num. 3. & 4. Vbi declaratur hæc concluſio.
Religioſi non prohibentur habere beneficia, quæ ſæcularibus conferuntur in titulum perpetuum, dec. 578. n. 2.
Religionis beneficia collatiua numquid cadant ſub reſeruationibus Apoſtolicis, dec. 578. n. 5.
Religionis Hieroſolymitanæ beneficia de ſui natura ſunt amouibilia, deciſ. 578. num. 2.
Remanere, verbum ſignificat continuationem actus præcedentis cum perſeuerantia, dec. 455. n. 10. & ſeq.
Remedium capituli redintegrandæ, non datur illi, qui culpa ſua cecidit à poſſeſſione, dec. 461. n. 2.
Remedium l. fi. C. de edict. Diui Adriani tollen. competit confideicommiſſario contra tertium poſſeſſorem, dec. 237. n. 1.

Re-

Digitized by Google

Remedio, l. fin. Cod. de edict. Diui Adriani tollen. fideicommiſſario agenti ſufficit probare poſſeſſionem tempore mortis hæredis grauati, deciſ. 237. n. 1.

Remedium, l. final. Cod. de edicto Diui Adrian. tollen. non competit fideicommiſſario particulari, cui reſtitutio facta non fuit re, aut verbo, deciſ. 36. n. 2.

Remedium cap. redintegrandæ, an, & quando detur contra poſſidentem bona fide. Diſtinguē tres caſus, deciſ. 2. n. 1. & ſeqq.

Remedium redintegrandæ, & manutenendæ poſſeſſionis ſunt inter ſe contraria, & inſimul cumulari non poſſunt, deciſion. 560. num. 2.

Beneficium adipiſcendæ poſſeſſorium poteſt cumulari cum petitorio, deciſ. 125. n 5.

Remedium, l. fin. Cod. de edicto Diui Adriani tollen. non datur ex ſola productione exempli teſtamenti, niſi producatur originale, etiam quod exemplum ſit datum per ipſummet Notarium rogatum de teſtamento, deciſ. 135. n. 6.

Remedium, l. fin. Cod. de edict. Diui Adr. tollen. non impeditur per exceptiones reſpicientes, vel poſſeſſorium ordinarium, vel petitorium, deciſ. 135. n. 11.

Remedium manutentionis datur ciuiliter poſſidenti aduerſus occupantem poſſeſſionem naturalem, deciſ. 366.

Declara, vt num. 3.

Remiſſoria non conceditur, nec recipiendæ ſunt probationes poſt rem iudicatam, deciſ. 424. n. 1.

Remiſſoria non conceditur, quando agitur in iudicio immiſſionis vigore teſtamenti, deciſ. 424. n. 3.

Remiſſoria in vltimis petita Rotæ audientia tamquam calumnioſa non eſt concedenda, præſertim quando aliæ conceſſæ fuerunt dilationes ad probandum, deciſ. 424 n. 4.

Remiſſoria in prophanis paſſim conceditur abſque fumo, quando articuli ſunt releuantes, deciſ. 348. n. 1.

Remiſſoria non facilè denegatur propter præſumptam calumniam, præſertim quando datur fumus, deciſ. 348. n 6.

Remiſſoria non retardatur per exceptiones teſtibus examinandis datas, deciſ. 348. n. 7.

Remiſſoria ſemel conceſſa, quandoque etiam iterum conceditur, ex cauſa, deciſ. 348. n. 8.

Remiſſoria non eſt danda ad probandum actus iudiciales, deciſ. 196. num. 8.

Remiſſoria an concedatur ad effectum probandi impuritatem ſanguinis, deciſ. 212. n 5.

Remiſſoria non conceditur contra agentem remedio adipiſcendæ poſſeſſionis, & ad impediendam illius immiſſionem, deciſ. 212. num. 7.

Remiſſoria conceditur cum clauſula ſine retardatione proceſſus, quando articuli, vel ſunt irreleuantes, vel ſaltem ſuſpecti de calumnia, deciſ 582. n. 3.

Remiſſoria non datur ad probandum ea, quæ poſſunt per ſcripturam probari, deciſ. 314. n. 1.

Remiſſoria non datur ad probandum vſum, & obſeruantiam ſtatuti, deciſ. 314. n. 1.

Remiſſoria conceditur data articulorum releuantia etiam vno ſolo articulo exiſtente releuanti, deciſ. 677. n. 1.

Remiſſoria quando concedenda eſt, etiam quod ſuper iiſdem articulis fuerint examinati alij teſtes, deciſ. 677. n. 5. in fin.

Remiſſoria teſtium quando conceditur, intimari debet parti locus, in quo teſtes ſunt examinandi, niſi eadem pars loci ſcientiam habuerit, deciſ. 686. n. 1. in fin. & n. 3.

Vbi præſertim quando examen eſt factum in locis, vbi partes degebant.

Remiſſoria non conceditur ad probandum id, quod poterat probari in partibus, in quibus cauſa fuit diu agitata, deciſ. 712. num. 5.

Remotio impedimenti operatur, vt actus, qui propter impedimentum expediri non poterat, expediatur, deciſ. 567. n. 4.

Renuncians contra ius renunciatum venire non poteſt, deciſ. 635. num. 3.

Renunciatio facta vnius fauore, alteri non ſuffragatur, deciſ. 514. num. 2.

Renunciatio legitimæ non ſufficit tacita, ſed debet eſſe expreſſa, deciſ. 479. n. 8.

Renunciare fauori ſuo quiſque poteſt, deciſ. 265. n. 3.

Renunciare fauori ſuo quiſque non præſumitur, & omnia alia interpretatio ſumenda eſt potius, quam renunciationis prædictæ, deciſ. 232. n. 12.

Renunciatum rei iudicatæ cenſetur ab eo, qui patitur diſputari ſuper iuſtitia ſententiæ, deciſ. 151. n. 4.

Renunciari ſolet facilius iuri competenti ex priuilegio, quam ex diſpoſitione iuris communis, deciſ. 48. n. 7.

Renunciare compromiſſo arbiter non poteſt propter impedimentum, niſi illud ſit perpetuum, deciſ. 498. n 4. & 5.

Renunciare quando arbiter vult compromiſſo propter impedimentum, debet interuenire cauſæ cognitio, deciſ 498. n. 5.

Renuncians nullitati dictioni, non cenſetur renunciare nullitati ex defectu iuriſdictionis, ſeu formæ, deciſ. 515. n. 5.

Renunciatum tacite legitimæ non cenſetur per aditionem paternę hæreditatis, deciſ. 200. n 5. & 6.

Renunciatum appellationi cenſetur quando petitur id, quod in ſententia pronunciatum eſt, deciſ. 591. n 2.

Renuncians omni legum auxilio, numquid cenſeatur renunciare beneficio legis, & inuentarij, deciſ. 392. n. 5.

Renunciatio iuris ſui non præſumitur, & omnis interpretatio facienda eſt, vt talis præſumptio excludatur, deciſ. 636. n. 6.

Renunciatio iuris ſui non inducitur per verba vrbanitatis, deciſ. 636. num. 6.

Renunciare iuri ſuo, & literis impetratis non intelligitur is, qui ſe commiſerit gratiæ aduerſarij, vel voluntati alterius, quod vtique intelligendum eſt de remiſſione arbitrio boni viri, deciſ. 636. num. 7.

Renunciatio ſub conditione non purificata conditione, renuncianti non nocet, deciſ. 115. n. 6.

Renunciatio numquam cenſetur inducta, niſi expreſſæ dicatur, quia eſt ſtricti iuris, deciſ. 115. n. 9.

Renunciatum legitimæ non cenſetur, nec iuri petendi ſupplementum, per ſimplicem aditionem hæreditatis, deciſ. 206. num. 5. & num. 6.

Renunciatio legitimæ, niſi fuerit expreſſa, non valet, deciſ. 206. num. 6.

Renunciare illis, quæ ad ſui fauorem inducta ſunt, quiſque poteſt, deciſ. 253. n. 5.

Renunciatio facta fideicommiſſo, vt valeat, oportet quod renuncians ſciuerit, & viderit verba fideicommiſſi, & quod in renunciatione, exprimantur verba illa viſis &c. deciſ 382. n. 4.

Renunciatio iuri de futuro intelligenda eſt ex cauſa de præſenti, deciſ. 549. n. 3.

Renunciatio iuris de futuro, extenditur ad cauſam, ad quam ipſa renunciatio, ſpectare poterat, deciſ 549 n 4.

Renunciatio non trahitur ad ea, quæ expreſſa, & ſpecificata non ſunt, deciſ 471. n. 5.

Renunciatio generalis particolari iuramento vallata habet vim ſpecialis renunciationis, deciſ 665. n. 9.

Renunciationem factam in fraudem, & præiudicium tertij iuramentum non firmat, deciſ. 665. n 10.

Renunciatum fideicommiſſo non cenſetur per ceſſionem, & renunciationem attentatorum, deciſ. 264. n. 8.

Renunciatio hæreditatis facta à ſorore in fauorem fratrum non expirat morte dictorum fratrum, ſed tranſit ad eorum hæredes, quando fuit facta in vim pacti, & donationis irreuocabilis inter viuos, deciſ. 587. n. 1.

Renunciationis cauſa ceſſante, quando ceſſare cenſeatur ipſa renunciatio, deciſ. 587. n. 4.

Renunciatio facta à filia fœmina fratribus quando cenſeatur facta cauſa conſeruandæ agnationis, vel potius propter ingreſſum Religionis, deciſ. 587. n. 4. & ſeqq

Renunciatio beneficij, l. primæ, & ſecundæ, ff. & Cod. quod cum eo, valida eſt, deciſ. 580. num 5

Vbi præſertim quando eſt iuramento firmata, & quid ſi renuncians obtinuit abſolutionem à iuramento, deciſ. 580 n. 6.

Renunciatio ſtrictè intelligenda, Declara, niſi quatenus verba patiuntur, deciſ. 669. n 6. in fin.

Repetere an, & quando quis poſſit ſolutum indebitè, deciſ. 177. num. 13.

Repræſentans duas perſonas an, & quando poſſit reſpectu vnius perſonæ contrarium declarare eius, quod declarat ex alia perſona, deciſ. 78. n. 4. & n. 5.

Repugnantia, & contrarietas, ne in teſtamento reſultet, interpretandum eſt, deciſ 635. n. 7.

Reſcriptum quando dicatur ſubreptitium ob non factam mentionem pendentiæ litis, deciſ. 192. n. 4.

Reſcripti contra formam lata ſententia eſt inualida, deciſ. 624. num. 1.

Reſcripti forma non ſeruata, corruit actus, deciſ. 624. n. 1. & 2.

Reſcriptum, ſeu commiſſio, obtentum ab anteceſſore quando afficiat ſucceſſorem, deciſ 68. n. 2.

Reſcripta & commiſſiones ſemper intelligenda ſunt prout de iure, deciſ. 39. n. 2.

Reſcripti, & commiſſionis forma attendenda ſemper eſt, vt inſpiciatur, quæ ſit iudicis iuriſdictio, deciſ. 39. n. 1.

Reſcriptum ſubreptitium non eſt ipſo iure nullum, ſed ope exceptionis annullandum eſt, deciſ. 655. n. 2.

Declara, vt num. 3.

Reſcriptum auocatorium cauſæ à Rota, ſi ſubreptitium eſt, redditur ipſo iure nullum, deciſ. 655. n. 3.

Reſeruatio expenſarum in fine litis, quando fieri debeat propter paupertatem litigantis, deciſ. 573. n. 3. & 4.

Reſeruatio beneficiorum eſt odioſa, nec inducitur, niſi in caſibus à iure expreſſis, deciſ 43. n. 3.

Reſeruatio beneficiorum familiarium, & continuorum commenſalium non habet locum, niſi verificata familiaritate, & continua commenſalitate, deciſ. 43. n. 4.

Reſeruationes plures concurrere poſſunt ſuper eodem beneficio, deciſ. 141. n. 9.

Reſeruatio fructuum facta alicui vti Clerico, illi non ſuffragatur, quando tempore reſeruationis non erat Clericus, deciſ. 158. n. 2. & 3.

Vbi etiam quod Clericatus ſuperueniens non validat reſeruationem & gratiam.

Reſeruata penſio pro alimentis penſionarij ſoluenda omnino eſt, deciſ. 99. n. 3.

Reſeruatio beneplaciti Papæ, facit, vt actus ſine beneplacito geſtus nullum producat effectum, deciſ. 624. n. 12.

Reſeruari non poſſunt penſiones perpetuæ, niſi auctoritate Papæ, deciſ. 437. n. 2.

Reſeruari penſio non poteſt de partium conſenſu ſine labe Simoniæ,

Digitized by Google

næ, niſi fuerit reſeruatum Papæ beneplacitum, deciſ.437. num.1.

Reſeruatio iurium præſeruat tantum ius, quod adeſt, non autem aliquid noui tribuit, deciſ.242. num.2.
Declara, vt num.5.

Reſeruans ſibi in inſtrumento venditionis vnum ius cenſetur cuicumque alteri iuri renunciatio, deciſ.669. num.1. in fi.

Reſeruationem partis confeſſio probat, dec.700.n.2.

Reſeruata penſio dummodo pro Epiſcopo mille remaneant non debet ſolui, niſi prius penſionarius probauerit conditionis implementum, quod ſcilicet, pro Epiſcopo remaneant mille, deciſ.547. num.1. & num.3. Vbi ampliatur hæc concluſio etiam ſi Epiſcopus penſioni conſenſerit.

Reſeruata diſpoſitio in emptione cenſus alicuius tertiæ perſonæ an, & quando importet, vt idem cenſus pleno iure dominij acquiratur illi perſonæ, cui reſeruata eſt diſpoſitio? an verò ſolum dicatur conceſſa eiuſdem cenſus adminiſtratio? deciſ. 425. num.2. & ſequentibus.

Reſeruatoria regula menſis Sedis Apoſtolicæ reſeruan habet ampliſſimas cauſas, & derogat quibuſcumque Priuilegijs, dec.58. n.7.

Reſeruatoria regula octo menſium derogat indultis, & priuilegijs cum quibuſcumque derogatorijs derogatoriarum, & fortioribus, & efficacioribus, ac inſolitis clauſulis, deciſ.88. num.5. & ſequentibus, & num.9.

Reſeruatoria regula octo menſium eſt ſubſidiaria, & comprehendit beneficia in alijs non comprehenſa, nec non monaſterium, in quo ordinarius ad præſentationem patroni ſibi ex priuilegio conceſſum haberet inſtitutionem, deciſ.141.num 2.

Reſignans beneficium in manibus Papæ amittit omne ius, omnemque poſſeſſionem ipſius beneficij, deciſ.660. n.1.

Reſignatio nulla, & inualida in præiudicium reſignantis valida eſt, & Papa, conferendo beneficium reſignatum, videtur habere ratam dictam reſignationem, dec.410. n.3.

Reſignatio beneficij nulla non facit, quin poſſeſſio amittatur per reſignantem, nec impedit, quin illa reſignatio apprehendenti acquiratur, deciſ.91. num.5.

Reſignatio facta ab infirmo, an, & quando dicatur facta, & ſit nulla, deciſ.418. n.2. & n.3.

Reſignatarius non tenetur probare titulum, ſui authoris, deciſ.418. num.6.

Reſignatio Eccleſiæ facta poſt exequutionem alterius Eccleſiæ, nulla, & inualida eſt, dec.81. n.6.

Reſignatio non facta mentione vnionis nulla eſt, deciſ.38.n.3.
Declara, non procedere, quando adeſt ſuſpenſio quarumcumque vnionum, dicto n.3.

Reſignans beneficium non poteſt amplius ad beneficium reſignatum redire, dicendo ſe ſpoliatum, deciſ.423.
Declara, vt num.2. Vbi quiſi ſi reſignatio fuerit nulla, & in dubium reuocata, & in controuerſiam deducta.

Reſignans beneficium eo ipſo, quod ſimpliciter beneficium dimiſit, abdicauit à ſe omne ius, & poſſeſſionem, & ideo poſt reſignationem non poteſt percipere, aliquos fructus, dec.240 n 3. Etſi perceperit tamquam malæ fidei poſſeſſor, tenetur ad eorum reſtitutionem, num.4.

Reſignans beneficium cum reſeruatione penſionis addita clauſula non aliter, aliàs, nec alio modo, dum penſio impugnatur in totum, vel in parte reſignans poteſt redire ad beneficium, dec 631. n.1. & 2. Vbi hæc concluſio ampliatur etiam contra ſucceſſorem in beneficio.

Reſtituere non tenetur minor, quod recepit ex contractu nullo niſi probetur ex eo factus locupletior, dec.177.n.3.

Reſtitutio Principis ſuffragatur reſtituto etiam reſtitutionem ignoranti, dec.166. n.10.

Reſtitutio in integrum non impedit exequutionem rei iudicatæ, de qua notoriè conſtat in actis, dec.595. n.3.& 4.

Reſtitutio quando petitur ex capite ignorantiæ, an ignorantia præſumatur, dec 621. n 3.

Reſtitutio in integrum numquid detur ex capite iuſtæ ignorantiæ aduerſus lapſum quadraginta annorum, dec.87. n.1.

Reſtitutio in integrum non datur, vbi de læſione non apparet, dec.87. num.3.

Reſtitutio in integrum impedit exequutionem rei iudicatæ, etiam quod fuerit. conceſſa poſt factam exequutionem, ſi exequutio nulliter facta fuit, dec.111. n.8.

Reſtitutio in integrum petita poſt cœptam exequutionem, illa non impedit, deciſ.370. n.2. vbi præſertim quid ſi incidenter petita fuerit.

Reſtitutio in integrum non retardat exequutionem iam cœptam per relaxationem mandati, dec 545.n.5

Reſtitutio in integrum numquam datur aduerſus ſententias, conſtito de earum iuſtitia, quæ excludit omnem læſionem, deciſ. 132.num.1.

Reſtitutio in integrum numquam datur ſine læſione plenè, & concludenter probata, dec.132 n.1.

Reſtitutio in integrum aduerſus ſententiam, & rem iudicatam non datur, quando non apparet, de aliquo grauamine, deciſ. 532.num.2.

Reſtitutio in integrum conceditur aduerſus ſententiam etiam quod tranſiuerit in iudicatum ex qualicumque iniuſtitia, etiam non notoria, dec.492. n.1.

Reſtituitur in integrum minor ex cauſa læſionis, dec.535.n.1.

Reſtitutio in integrum non datur, non conſtito de bono iure, dec.457. num.1.

Reſtitutionis cauſa commiſſa poſt lapſum quadriennium præſumitur calumnia petentis reſtitutionem, dec.701.n.6.

Reſtituendus non eſt ſpoliatus ſi culpa, & facto ſuo à poſſeſſione cecidit, deciſ.628.n.1. etiam quod nulliter, & non ſeruatis ſolemnitatibus ſtatuarijs rem à cuius poſſeſſione cecidit alienauerit num.2.

Reſtitutus ex gratia recuperaturus alteri acquiſita per condemnationem, dec.107.n.8. in fin.

Retinere rem magni valoris licitum eſt creditori donec ſibi ſatisfiat, vel offeratur creditum minoris valoris, dec.559.
Declara, vt num.5.

Retentio rei creditori non datur, quando ex eadem re poteſt ipſi ſatisfieri, & alteri creditori agnati, dec.559. n.5.

Retinendæ poſſeſſorium eſt ſummariſſimum, & in eo non attenditur, niſi ſimplex poſſeſſio, & nuda facti detentio, deciſ. 660. num.3.

Retinendi interdictum datur poſſidenti ciuiliter contra occupantem naturalem poſſeſſionem, deciſ 106. n.3.

Retentio bonorum debitoris vbi datur creditori, in bonis ipſius debitoris pro pecunijs pro eo à creditore ſolutis, eorundem bonorum æſtimatio facienda eſt ſecundum tempus ſolutionis, non autem ſecundum tempus retentionis, dec.267. num.2.

Retentio, & compenſatio non datur pro credito non liquido, & turbido, deciſ.679. n.5.

Retentio ſcripturatum procuratori competit ſui principalis pro expenſis per ipſum factis in cauſa, dec.691. n.1.

Retentio procuratori non competit ſcripturarum ſui principalis pro prætenſo ſalario, dec.691. num.1. & num.3 & 4.

Retineri non poteſt res vna pro alia, deciſ.691. num.2. verſ. id merito.

Retineri poteſt res debitoris pro debita mercede, dec.691. num.3. verſic.& licet. Plura exempla, n.3. verſ.& licet.

Retractus ſeu ius congrui vigore Bullæ Gregorij XIII. habet locum in venditione neceſſaria facta, ſcilicet per ſubhaſtationem ad inſtantiam creditorum, deciſ.184. num.1. & ſeqq. Contra, num.8. & ſeq.

Retractus ſeu ius congrui vigore Bullæ Gregorij XIII. habet locum etiam in venditione fundi exiſtentis intra mœnia Vrbis, deciſ.184. num 5.& ſeqq. Contra, n.15.& ſeqq.

Retractus an ſit fauorabilis, vel odioſus, dec.184. n.11.

Retractus permiſſus ab aliquo ſtatuto, vel conditione dicitur exorbitans, & correctorius iuris communis, quia adimit libertatem, emendi, & vendendi, dec.571.n.2.

Retrahere volens domum venditam, & venditori præferri vigore Bullæ Pij Quinti, ſub pretextu, quod in domo vendita habeat cenſum ſubire debet eaſdem conditiones quibus contractus venditionis fuit cum alio celebratus, ita vt nec venditor, nec emptor, vllum ſentiat damnum, dec.571. num.1.& 2.

Reuocari poſſunt attentata quandoque, & ordinario remedio, & quandoque etiam extraordinario, iudicis officio, dec 329. n.2.

Reuocatio attentatorum quando impediri poſſit, ex eo quod non conſtet, de iure petentis reuocationem, deciſ. 503. n.6.

Reuocato procuratore per mortem creditoris, debitor ſoluens ignorans illius mortem liberatur à debito, deciſ.681 num.2. Vbi etiam idem de debitore ſoluente procuratori reuocato ignorata reuocatione.

Reuocatio ſub collectoris cenſetur facta per deputationem alterius ſubcollectoris, dec 715. n.6.

Reus audiendus eſt ſuper omni eo, quod facit deficere actionem, dec.8. num 8.

Reus, & actor quandoque ad imparia iudicantur propter diuerſitatem rationis, dec.558. n.2.

Reus conuentus vti poteſt exceptionibus contrarijs, deciſ.78.
Declara, vt num.3.

Rei & poſſeſſores non tenentur docere de eorum iure, ſed illis ſatis eſt vincere per non ius actoris, dec 284.n.4.

Rex vbi donat aliquid Eccleſiæ, deſinit eſſe dominus illius rei donatæ, nec amplius de ea diſponere poteſt, & ſolus Papa diſponit, deciſ.48. num.1. & ſeqq

Rogatus præſumitur Notarius iuxta formulam præcedentium inſtrumentorum, dec 457.n.4.

Rotæ arbitrio clauſula relaxat aliquantum iuris rigorem, contentaturque leuioribus probationibus, & ſufficit dare fumum iuris patronatus ad effectum ſuperſedendi in executione Breuis nomine Cameræ, deciſ 658. n.1. Declara, vt n.2.

Rotæ arbitrio clauſula multum relaxat de iuris rigore, retardatque executionem, vbi adeſt probabilis dubitatio, deciſ. 228. num.2.

Rotali inhibitione iam facta innouari nihil debet, iudexque inhibitus non habet cognitionem, an inhibitio comprehendat, vel non comprehendat caſum, de quo agitur, dec.74. n.3.

Rota non exequitur ſententias aliorum iudicum, niſi iuſtificentur, deciſ. 18 num 5.

Rotæ arbitrio clauſula debet regulari prout de iure, deciſ. 547. num 1.

Rota non attendit ſubtilitates, ſed conſiderat bonum ius, deciſ.1. num.5

Rotæ arbitrio clauſula intelligitur prout de iure, præſertim quando eſt appoſita in prima commiſſione, & præſertim quando commiſſio emanauit à ſignatura iuſtitiæ, dec.558. n.1.

Rotalis inhibitio an ſit iuſta, vel iniuſta, an, & quos comprehendat, non ſpectat ad iudicem inhibitum, ſed ad Rotam, deciſ. 124.num.5.

Rotæ

Digitized by Google

Rotæ arbitrium regulatur, à iure, deciſ.365. num.1.
Licet verè hoc arbitrium aliquid remittat de rigore iuris, n. 3.
Rota etiam habens à ſignatura arbitrium, non debet ſuperſedere in poſſeſſorio per cumulationem petitoris, deciſ.365. n.9. & 10.
Et quid ſi ſpolium eſt turbidum, num. 11.
Rotæ arbitrio quando quid committitur, intelligi debet prout de iure, deciſ.648. n.6.
Rotæ arbitrio clauſula minuit rigorem, nec intelligitur prout de iure, quando eſt directa iudici, & iuriſdictionem habenti, deciſ. 582. num.2.
Rotalis inhibitio omnino timenda eſt, nec de viribus illius ſpectat cognoſcere ad alios iudices, deciſ.513. n.10.
Rotalis inhibitio ſemper timenda eſt, deciſ.328. n.1. & 2.
Vbi ampliatur etiam quoad non nominatum in commiſſione.
Rotalis inhibitio, ſiue iuſta, ſiue iniuſta timenda eſt, deciſ. 464. num.1. in fin.
Rumor in quo differat à fama, deciſ.182. n.6.
Rumor, ſeu vox vana populi fundata in erroneo principio, nullius eſt conſiderationis, deciſ.494. n.15.

S

Sacerdotale cenſetur iuſpatronatus actu verè, & non habitu ſolum, quando qualitas Sacerdotij iungitur verbo de peccato, deciſ.496. num.2.
Sacerdotale dicitur iuſpatronatur actu, & non habitu tantum, quando in eo eſt iniunctum onus Sacerdoti celebrandi Miſſas, deciſ.496. num.3. & ſeq.
Sacerdoti non conuenit exercitium Miſſas celebrandi habitu tantum, & non actu, deciſ.496. n.3.
Sacerdotij qualitas vbi requiritur à lege, vel ab homine, an admittatur Sacerdos habitu tantum, vel etiam acquiratur, quod actu ſit Sacerdos, deciſ.496. n.4. & ſeqq.
Sacerdoti onus celebrandi Miſſas quotidie adiectum, vt per ſeipſum celebret, dicitur inhoneſtum, & illicitum, deciſ.496. n.7.
Sacerdotis appellatione, venit etiam Clericus in minoribus conſtitutus ordinibus, deciſ.496.
Declara, vt num.8.
Sacerdotalis Canonicatus non videtur etiam quod Canonicus teneatur vigore ſtatuti infra biennium promoueri ſine priuationis pœna, deciſ.421. num.2.
Declara, vt dicto num.2. & 3. & num.5.
Sacerdos quod ſit Parochus Eccleſiæ, cui inſeruit, probatur ex eo, quod in alijs Eccleſijs, non adeſt parochus, deciſ.258. n.3.
Sæuitia viri ad effectum ſeparationis thori concludenter probanda eſt, deciſ.441. n.7.
Salarium, ſeu merces promiſſa non expreſſa quantitate ſolui debet iuxta ſolitum, deciſ.354. n.3.
Salarium, ſeu merces maior debetur magis laboranti quam minus, deciſ.354. n.4.
Salarium, ſeu merces duplex debetur habenti duplex officium, deciſ. 354. n.4. in fin. & n.5.
Salarium, ſeu merces procuratori conſtituta à principali ſolui debet, deciſ.330. n.1.
Salarium, ſeu merces annua à principio inſtituta, & conuenta cum procuratore, ſolui illi debet, etiam quod in cauſa nihil fuerit actum, ſi per procuratorem, non ſteterit, qui adueniente occaſione, erat paratus, ſuas operas præſtare, deciſ.330. n.2. & ſeqq.
Vbi de materia.
Salarium, ſeu merces commenſuranda eſt pro modo laborum.
Declara, niſi partes quantitatem ſpecificauerint, & expreſſerint, deciſ.330. n.3.
Salarium non conuentum procuratori ad lites non debetur, deciſ.291. num.1.
Salarium etiam non conuentum debetur procuratori, qui ſolitus eſt operas ſuas locare, deciſ.291. n.1.
Salarium procuratori debitum taxatur arbitrio iudicis pro modo laborum, deciſ.291. n.2.
Salarium non debetur procuratori, quando in lite, & cauſa nihil geſtum fuit, & propterea nullam impendit operam, deciſ. 291. num.3.
Salarium procuratori fuit in Rota taxatum ad Scuta centum pro quolibet anno, deciſ.291. n.3.
Salarium non conuentum debetur, quando in Ciuitate adeſt conſuetudo locandi operas, & ſoluendi ſalarium, præſertim in curia, deciſ.238. n.1.
Salarium etiam non conuentum procuratori ad lites debetur, & Rota in pluribus cauſis conſtituit ſalarium, deciſ.238. n.2.
Salarium procuratori ad lites debitum, videtur Scutorum ſexaginta quolibet anno, quando procurator ex Hiſpania venit ad Curiam pro defenſione litium ſui principalis, deciſ.238. n.4.
Saluiano interdicto agenti obſtat præſcriptio decem annorum, deciſ. 634. n. 8.
Saluiano interdicto agent, licet principaliter dirigat iudicium contra rem, illi tamen principaliter non debetur res, ſed creditum, deciſ. 383. n.1. & n.3.
Saluianum interdictum legatario competit in bonis hæreditarijs ipſius teſtatoris, deciſ.559. n.2.
Vbi vt hoc procedit tam ſuper immobilibus, quam ſuper mobilibus, pecunijs, & nominibus debitorum.
Saluiani interdicti hypotheca dicitur principale fundamentum, deciſ. 385. num.3.
Saluianum interdictum datur quotieſcumque datur hypothecaria, deciſ.387. n.1.
Saluianum interdictum datur pro conſequutione legati, deciſ. 387. num.1.
Saluianum interdictum competit quotieſcumque datur hypothecaria, daturque propterea etiam pro legatis, & fideicommiſſis, deciſ.193. num.1.
Saluianum interdictum datur conſtito de hypotheca actoris, & poſſeſſione reorum, deciſ.307. n.4.
Saluianum interdictum datur conſtito de credito, & hypotheca actoris, & ex parte rei de poſſeſſione rei hypothecatæ, dec.294. n.3.
Saluianum interdictum competit etiam contra tertios poſſeſſores, deciſ.294. n.4.
Saluianum interdictum habet locum pro rebus hypothecatis, dec.294. num.4.
Sanæ mentis præſumitur teſtator, ſi in eius infirmitate aſſumpſit Sacramenta, deciſ.384. n.4.
Sanguinis puritas, & impuritas probatur per publicam vocem, & famam, deciſ.182. n.1. & n.9.
Declara, vt num.5. & deciſ.167. num.49.
Sanguinis puritas præſumitur, & qui impuritatem allegat, probare debet, deciſ.182. n.4.
Sanguinis, & originis puritas præſumitur, & qui aliquem impurum dicit, probare debet, deciſ.167. n.31. & ſeqq. & n.39. & ſeqq.
Sanguinis puritas præſumitur, & qui impuritatem allegat, illam probare debet, dec.185. n.2. & n.3.
Vbi reſpondetur contrarijs.
Sanguinis puritas, ſeu nobilitas probatur ex pluribus ſimul iunctis, licet vnaquæque probatio de ſe non ſufficeret, deciſ. 204. num.5.
Sanguinis puritas præſumitur etiam non probata, & qui impuritatem allegat, illam probare debet, deciſ.196. n.3. & ſeqq.
Schedulæ Bancharię conſignatio habet vim ſolutionis, deciſ. 539. num.3.
Schedula priuata, vt probat contra ſcribentem, ſatis eſt, quod ſit ſubſcripta ab ipſo ſcribente debitore abſque eo, quod fuerit ſubſcripta ab altera parte, deciſ.303. n.4.
Schedulæ conſignatio conuentis aliquod pretium, habet vim traditionis ipſius crediti, deciſ.398. n.3.
Scientia Papæ, imò & conſenſus infertur, & præſumitur, ex ſcientia ſuorum Officialium, & præſertim Cancellariæ Apoſtolicæ, deciſ. 356. num. 8.
Scientia explicita, & indubitata requiritur in præiudicialibus, deciſ. 611. n. 1.
Scientiam teſtamenti, & contentorum in eo, quando quis habere dicatur, deciſ.611. n.5. & n.6.
Scientia non inducitur, niſi conſtet, quod quis ſciuerit factum principale cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ. 149. n.7.
Scientia debet eſſe certa & indubitata, nec præſumpta ſufficit, vbi agitur de amiſſione iuris, deciſ.311. n.7.
Scientia præſumpta non ſufficit, vbi agitur de amiſſione iuris, ſed requiritur certa, clara, & ſpecifica cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ.95. n.2.
Scientia teſtamenti paterni non infert ad ſcientiam codicillorum, deciſ.100. n.10.
Scientia Officialium arguit ſcientiam domini, quando Officiales ſcientiam habuerunt vti Officiales, ſecus ſi aliter, dec.507. n.2.
Scientia Officialium non arguit ſcientiam domini, quando illa prouenit ex actu non ſpectante ad dominum, deciſ.507. n.3. & 5.
Vbi dicitur, quando non agebatur de præiudicio domini, & numer.6.
Scientia Officialium non arguit ſcientiam domini, quando talis ſcientia prouenit, ex actu modici momenti, deciſ.507. n.4.
Scientia Officialium non arguit ſcientiam domini, quando agitur ad inducendum præiudicium Domino, vel de auferendo illius ius, deciſ.507. n.7. & n 8.
Scientia præſumpta non ſufficit, ſed debet eſſe certa, & euidens, quando agitur de præiudicio alterius, & de auferendo iura tertij, deciſ. 507. n. 8.
Scientia Papæ debet eſſe certa, poſitiua, & expreſſa, ad effectum, vt contra eius conſtitutionem currat præſcriptio, deciſ.231. n. 5.
Scientia ad effectum incurrendi pœnam, debet eſſe explicata, & cum omnibus qualitatibus, deciſ. 261. n.8.
Scientia citationis colligitur ex mandato ſpeciali poſt citationem facto ad cauſam, pro qua fuit citatus, deciſ.90. n.3.
Scientia diuerſa, & ſeparata dicitur, quando continet diuerſa, & ſeparata capita, deciſ.90. n.5.
Scientia præſumitur eorum, quæ publicè fiunt, deciſ.533. n.4.
Sciens, & tacens præſumitur ratificare, ea quæ ad ſui commodum geſta ſunt, deciſ.261. n.6.
Scientia præſumitur ex cohabitatione cum eo, qui actum geſſit, deciſ.261. n.6.
Scienter emens rem alienam, de euictione agere non poteſt, dec.684. num.5.
Vbi tamen, quod datur actio ad reſtitutionem pretij.
Scientia præſumitur ex lapſu longi temporis, vnà cum multiplicatione actuum, deciſ.685. n.4.
Scire præſumitur communitas ea, quæ geſta ſunt à ſuis Officialibus, deciſ.3. n.3.

Scri-

Digitized by Google

Scriptura priuata, ſeu apocha, confecta ad probandum contractum iam factum, non requiritur præſentiam illius, ad cuius fauorem facta eſt, deciſ.432. n.2. & ſeqq.
Scripturas, & inſtrumenta producens, non poteſt poſtea illa impugnare, deciſ.419. n.5.
Scripturam producens, cenſetur probare omnia contenta in ea, deciſ. 108. n.3.
Scriptura eſt de ſubſtantia contractus, quando partes voluerunt de ea fieri debere ſcripturam, deciſ.553. n.9.
Scriptura tradita Notario in ſtipulatione inſtrumenti, ſi non reperitur, præſumitur amiſſa ab eodem Notario, deciſ.502. n.9.
Scripturæ etiam informi datur fides ex obſeruantia, ex ſolemnitatibus, & ex pluribus enunciatiuis eandem ſcripturam adminiculantibus, deciſ.502. n.18.
Scriptura priuata non probat, deciſ.515. n.21.
Scripturam requirit emphyteoticus contractus, deciſ.400. n. 10.
Vbi etiam quando præſumatur ſcripturam interueniſſe, & deciſ.630. num.6.
Scripturæ recognitio cenſetur probata, ex teſtibus dicentibus habere notam manum ſcribentis, & alias vidiſſe eum ſcribere, deciſ. 582. num.8.
Scriptura reperta in Archiuo publico, plenè probat, deciſ.13. n.3.
Scripturæ, & inſtrumenti tranſumptum, à ſucceſſore in officio fidem facit abſque alia ſolemnitate, deciſ.389. n.2.
Scripturam producens cenſetur approbare omnia contenta in ipſa ſcriptura, deciſ.249. n.6.
Scripturarum amiſſio probatur per aſſertionem Notarij, quando illa allegatur non à Notario, ſed à tertio, deciſ.611. n.4.
Scriptura dicitur eſſe de actis, & in actis, quando parte citata, ad dicendum contra iura producta, & repetita, &c. fuerunt à iudice admiſſa, deciſ.123. n.3.
Scriptura vna aliam declarat, deciſ.91. n.5.
Scriptura Archiui data ab Archiuiſta non ſuffragatur, niſi fuerit doctum de deputatione Archiuiſtæ, & niſi etiam fuerit ſeruata forma, de qua, deciſ.136. n.8.
Scripturæ, & inſtrumenta, quando dicantur extractæ non ex ſimplici regiſtro, ſed ex originalibus libris, & protocollis, deciſ. 349. n.2. & n.3.
Scripturæ, & inſtrumenta tranſumptata, & publicata per ſucceſſorem in officiu, non requirunt ſolemnitates alias requiſitas in tranſumptatione ſcripturarum, deciſ.465. n.3.
Scripturarum retentio ſui principalis competit procuratori expenſis per ipſum factis in cauſa, deciſ.691. n.1.
Scripturarum retentio ſui principalis competit procuratori pro prætenſo ſalario, deciſ.691. n.2. 3. & 4.
Scripturæ, & iura, etſi non ſint in forma probanti, ſi tamen veriſimilitudinem contineant, fidem faciunt, & inſeruiunt pro adminiculo, deciſ.310. n.3.
Scripta, & ſubſcripta ab aliquo apocha probat contra ſcribentem, deciſ.650. n.1.
Scutum aureum differt à Scuto argenteo, deciſ.597. n.3.
Sede vacante tranſactio poteſt fieri à Capitulo, quando non agitur de bonis ſpectantibus ad menſam Epiſcopalem, ſed ſolum de decimis, ſecus ſi in tranſactione ageretur de præiudicio aliquo menſæ Epiſcopalis, deciſ.625. n.2.
Sedis Apoſtolicæ beneplacitum in tranſactione facta à Capitulo ſine conſenſu Epiſcopi, quando dicatur ſubrepititum ob non factam mentionem pendente litis, deciſ.625. n.4.
Seminis mutatio, quando mutet obligationem ſoluendi decimas, deciſ.485. n.2.
Semper dictio includit omne tempus, deciſ.24. n.14.
Semper dictio præſupponit continuationem totius temporis, deciſ.445. num.3.
Sententia dicitur iniuſta, quæ ea Rotæ deciſione declarata fuit iniuſta, deciſ.350. n.1.
Sententiæ dicuntur conformes, quando vna confirmat aliam, dec.647. num.1.
Sententiæ duæ conformes faciunt rem iudicatam inter ciues Romanos, & incolas, & diſtrictuales vigore ſtatuti Vrbis, deciſ.647. n.2.
Vbi quod hoc ſtatutum ſeruatur in omnibus Curijs.
Sententia, à qua non appellatur, tranſit in iudicatum, deciſ.662. num.1.
Sententiæ duæ conformes faciunt rem iudicatam vigore ſtatuti Vrbis etiam inter vniuerſitatem in eius diſtrictu exiſtentem, deciſ.662. num.2.
Sententiæ duæ conformes faciunt rem iudicatam vigore ſtatuti Vrbis, quando ſunt validæ, ſecus ſi nullæ, deciſ.662. n.3.
Sententia nulla, etiam executioni mandata, non priuat quem ſua poſſeſſione, deciſ.660. n.4.
Sententia eſt indiuidua, ideò pro parte valere, & pro parte non, minimè poteſt, deciſ.634. n.10.
Sententia contumacialis contra vnum lata alteri non præiudicat, deciſ.588. n.3.
Sententia contumacialis non habet pro ſe præſumptionem, niſi quatenus conſtet ex actis, deciſ.588. n.3.
Sententia in parte reformata, non cenſetur in reliquis confirmata, quando diuerſæ ſunt commiſſiones, & petitiones, deciſ. 622. num 5.
Sententiæ latæ ad fauorem vniuerſitatis, non poſſunt præiudicare Eccleſiæ, & ſucceſſori, deciſ.658. n.6.
Sententia lata pendente dilatione ad probandum eſt notorie nulla, & reuocatione non indiget, deciſ.173. n.5.
Sententiæ verba intelligenda ſunt iuxta diſpoſitionem iuris, deciſ.319. num 10.
Sententia nulla parte non opponente poteſt confirmari etiam per ipſum iudicem nullitatis, deciſ.319. n.11.
Sententia ſuper ſtatu beneficij inter alios lata facit ius quoad omnes, deciſ.312. n.19
Sententiæ nullitas in primis diſcutienda eſt parte inſtante, deciſ. 46. num.1.
Sententia non publicata ea die, qua fuit lata, nulla eſt, deciſ. 46. num.1.
Sententia debet publicari in præſentia iudicis, qui eam tulit, deciſ. 46. num.2.
Sententia quando publicatur, & quando aperitur ſchedula non eſt apponenda dies publicationis, & aperitionis, quia dies retrotrahitur ad diem probationis ſententiæ, deciſ.46. n.3.
Sententia ab vtraque parte acceptata, etiam quod ſit nulla, conualidatur per acceptationem in vim facti, deciſ.46. n.4.
Sententia data in poſſeſſorio vigore Ægidianæ, non iuſtificatur ex nouiter deductis, deciſ.28. n.1.
Sententiæ executionem petens, illam approbare videtur, deciſ.134. num.1.
Sententiæ, & res iudicatæ non attenduntur à Rota, ſicut nec attenduntur ab alijs ſupremis Tribunalibus, quandocumque appareat de errore, aut iniuſtitia earum, deciſ.134. n.2.
Etiam quod iniuſtitia non ſit notoria, num.3.
Sententia dicitur nulla, quando in iudicio non ſunt ſeruati termini ſubſtantiales, deciſ.18. n.1.
Sententia celeriter lata non habet pro ſe præſumptionem, deciſ. 18. num.4.
Sententias aliorum iudicum Rota non exequitur, niſi iuſtificentur, deciſ.18. n.5.
Sententia ſuper ſtatu facit ius, etiam quoad alios, deciſ. 494. n. 5. & num.9.
Sententiæ vltimæ executio ſpectat ad iudicem, qui illam protulit, deciſ.537. n.9.
Sententia debet eſſe conformis libello, & iudex vltra petita non debet pronunciari, deciſ.468. n.3.
Sententia ſtricti iuris eſt, & tantum importat, quantum verba ſonant, deciſ.440. n.5.
Sententia plenè probat exiſtentiam iuriſpatronatus, & eius naturam in præiudicium ordinarij, & eius ſucceſſorum, deciſ. 482. num.5.
Sententia, licet per appellationem ſuſpenſa, habet tamen præſumptionem boni iuris, deciſ.250. n.2.
Sententia lata contra Epiſcopum non citato Capitulo, vbi agitur de præiudicio Eccleſiæ, eſt prorſus nulla, deciſ.118. n.4.
Sententia eſt indiuidua, & ideò nulla quoad vnam perſonam, dicitur nulla quoad alias, deciſ.118. n.4.
Sententia eſt neceſſaria in iudicio poſſeſſorio, deciſ.8. n.2.
Sententia dicitur valida, in qua fuerunt ſeruatæ requiſitæ ſolemnitates, deciſ.204. n.1.
Sententia lata ſuper nobilitate ad fauorem vnius facit ius quoad alios, deciſ.204 n.4.
Sententiæ, vt non dicantur conformes, opus eſt, vt difformitas ſit circa ſubſtantiam, vel qualitatem principalem eius, quod agitur, deciſ.98. n.4.
Sententia præſumitur valida, vbi ex reuolutione proceſſus conſtat de iuriſdictione, mandato procuræ, de citationibus, & alijs requiſitis, deciſ.589. n.1.
Sententia nulla non facit tranſitum in iudicatum, ex eo, quod ab ea non fuerit appellatum intra decem dies, deciſ.574. n.1.
Sententia dicitur nulla, vbi citatio ad terminos ſubſtantiales, & ad ſententiam fuit facta pro die, in quo non potuit interuenire tempus congruum, deciſ.574. n.2.
Sententia lata contra vniuerſitatem non afficit ſingulos de vniuerſitate, deciſ.458. n.3.
Sententia lata contra vniuerſitatem, & homines intelligenda eſt, vt comprehendat homines, vt vniuerſos, communitatem repræſentantes, non autem vt ſingulos, deciſ.458. n.4.
Sententia tranſit in iudicatum, quando appellatio non fuit interpoſita à legitima perſona, & quando non fuit redditum pro Apoſtolis, deciſ.161. n.1.
Sententia contra ſententiam, quæ prius non fuit reuocata, non valet; declara, dummodo fuit oppoſitum de prima ſententia; Item, declara, niſi ſecundus iudex exprimat ſe pronunciare, vt in prima, deciſ.161 n.2.
Sententias, & res iudicatas Rota non exequitur, niſi conſtito de earum iuſtitia, deciſ.266. n.2.
Sententiæ non dicuntur conformes, quando in vltima ſententia datur aliquod grauamen, quod non erat in duabus primis, deciſ.93. n.1. & ſeq.
Sententia per appellationem dicitur ſuſpenſa, deciſ.93. n.3.
Sententiarum trium conformium executio in facto principali cur fieri poſſit, quando in vna ſententia adeſt aliquod grauamen, quod non erat in alijs, deciſ.93. n.2.
Sententia nulla ex defectu citationis reuocanda eſt, idque non de rigore, ſed de æquitate inductum dicitur, deciſ.365. n.2. & n.3.
Sententia nulla ex defectu citationis ſanari non poteſt à Rota, etiam quod eius arbitrio hoc commiſſum fuerit, deciſ.365. n.3.
Sententia numquid poſſit ferri abſque citatione in quocumque die contra citatum contumacem, & non comparentem in termino citationis, deciſ.365. n.4.

Sen-

Sententia lata partibus præſentibus valet, eti... eam non præceſſerit citatio, deciſ.412. n.1.

Sententiæ conformes exequendæ ſunt, tam de iu... communi, quam vigore ſtatuti Vrbis, deciſ.370. n.1.

Sententiæ quis acquieſcere dicitur, contra eum latæ, ſi ab ea non appellat, deciſ.370. n.9.

Sententia tranſit in iudicatum per lapſum quatuor annorum à die appellationis ab ea vſque ſufficienti prorogatione fatalium, deciſ.385. num.1.

Sententias iniuſtas, & nullas Rota non attendit, etiam quod tranſitum fuerit in iudicatum, deciſ.385. n.1.

Sententia, quæ non iuſtificatur ex actis tanquam notoriè iniuſta, non tranſit in iudicatum, deciſ.260. n.7.

Sententiæ ſola diſpoſitiua attenditur potius, quam narratiua, deciſ. 260. n. 8.

Sententia habet pro ſe præſumptionem, quod iuſtè, & ritè lata ſit, deciſ.94. n.1.

Sententia lata contra procuratorem infirmum, quando ſit nulla, deciſ.94. n.4.

Sententia, à qua non fuit appellatum, tranſit in iudicatum, deciſ.81. num.1.

Sententia lata partibus præſentibus intimari non debet, & tempus ad appellandum incipit currere à die latæ ſententiæ, deciſ. 81. num.2.

Sententia facit tranſitum in iudicatum, quando in termino præfixo à iudice ad quoad docendum de proſequutione appellationis de ea non fuit doctum, deciſ.81. n.3.

Sententia data, prout in ſchedula, eſt nulla, ſi tempore termini ſeruati, ſchedula non erat in actis, deciſ.81. n.5.

Vbi tamen quod iſto caſu non creditur Notario aſſerenti ſchedulam non fuiſſe in actis.

Sententias aliorum Tribunalium Rota non exequitur, niſi ſibi conſtito de earum iuſtitia, deciſ.81. n.6.

Sententiæ verba interpretanda ſunt contra fundantem ſe in illis, deciſ.171. n.2. in fin.

Sententia condemnatoria in parte, in alijs quando cenſeatur abſolutoria, deciſ.171. n.3. & n.4.

Sententiæ intimatio, quando habeat vim citationis, deciſ. 227. num.3.

Sententias de partibus, conſtito de earum bono iure, Rota exequi ſolet, deciſ.61. n.1.

Sententia ſuper ſtatu facit ius, quoad omnes, deciſ.271.

Declara, vt num.2.

Sententia, & acta procedunt à pari, deciſ.271. n.2.

Sententia excommunicationis ſine citatione perſonali eſt nulla, deciſ.90. n.1.

Vbi amplius, quod non ſufficit ſola ſcientia præſumpta citationis, contra, num.2.

Diſtinguè, & declara, vt num.4. quod ſcilicet, ſufficiat ſcientia citationis certa, & indubitata, licet citatio non fuerit perſonalis.

Sententia eſt nulla, quando fuit obtenta à procuratore non habente mandatum parte proteſtante neminem audiri, niſi docto de legitimo mandato, deciſ.659. n.1.

Sententia vt dicatur valida, quæ requirantur temiſſiuè, deciſ.534. num.1.

Sententia nulla, dummodo iuſta fuerit parte non opponente, confirmari poteſt, deciſ.611. n.2.

Sententia non conformis libello ſuſtinetur in cauſis Summarijs, deciſ. 611. n. 5.

Sententia non conformis petitioni ſuſtinetur in caſibus, de quibus, deciſ.611. n.5.

Sententia contumacialis præſumitur potius lata propter contumaciam, quam ob delictum, deciſ.450. n.7.

Sententiæ, ſi fuerunt iniuſtæ, etiam quod tranſierint in iudicatum, exequutioni non mandantur à Rota, deciſ.577. n.1.

Sententia ſine actis, & proceſſu de ſtylo Rotæ, non attenditur, deciſ. 665. n. 2.

Sententia non dicitur iuſtificata ex actis, quæ ſine probationibus lata eſt, deciſ.665. n.3.

Sententia contra contumacem lata non præcedentibus indicijs ſufficientibus ad formandam inquiſitionem, eſt nulla, remanetque merè contumacialis, & lata ob non delictum, deciſ.665. n.3.

Sententia ſine citatione nulla eſt, deciſ.409. n.1.

Sententia mercata non prodeſt, deciſ.409. n.6. in fin.

Sententia non citato non præiudicat, deciſ.500. n.8.

Sententiæ verba ſunt ſtricti iuris, nec debent plus operari, quam de neceſſitate importent, deciſ.332. n.5.

Sententia debet eſſe conformis libello, deciſ.571. n.4. in fin.

Sententia lata ſuper maiori ſumma ea, quæ debetur, in totum nulla, & inualida eſt, deciſ.650. n.2.

Sententia poteſt reſeruare aliquid liquidandum in futurum, deciſ.650. num.3.

Sententia debet proferri in ſcriptis, & publicari in termino citationis, alias regulariter requiritur noua citatio, vel ex defectu citationis ſententia eſt nulla, deciſ.252. n.1.

Sententia publicata poſt decem dies à die ſeruati termini dicitur nulla defectu citationis, deciſ.252. n.1. & n.2.

Sententia lata, prout in ſchedula ſuſtinetur, deciſ.251.

Declara, vt num.2.

Sententia non conformis petitioni nulla eſt, deciſ.275. n.7.

Sententia lata ſuper ſtatu perſonæ, quando faciat ius contra tertios, deciſ.264. num.4.

Sententia attentata eſt nulla ipſo iure, deciſ.264. n.4.

Sententia ordinarij lata inter compatronos contendentes de voce in ſuis præſentationibus, non facit ius contra libertatem Eccleſiæ, deciſ.413. Declara, vt n.2.

Sententia lata non ab Epiſcopo, ſed à Vicario non præiudicat libertati Eccleſiæ, deciſ.413. n.3.

Sententia omnium contentorum in inſtrumento præſumitur in eo, qui inſtrumenti notitiam habuit, deciſ.669. n.6.

Sententiæ non effectuatæ, non probant Eccleſiam eſſe collegiatam, deciſ.673. n.1. in fin.

Sententia concurrentibus adminiculis probat confines, deciſ.683. n.3. in fin.

Sententia, ſeu decretum, quæ non iuſtificatur ex actis, dicitur notoriè iniuſta, deciſ.689. n.2.

Sententia lata propter non ius partis reuocanda eſt, ſi probatur de iure eiuſdem partis, deciſ. 697. num. 4. verſ. & quod in omnem euentum.

Separatio thori conceditur propter nimiam viri ſæuitiam, propter odium capitale, propter adulterium, & propter morbum contagioſum, deciſ.441. n.1.

Separationis thori cauſa dicitur ardua, ideò concludenter probanda eſt, deciſ.441. n.2.

Separatio thori facienda eſt, quando vir accuſauit vxorem de arduo crimine, & eam carcerare fecit, deciſ.706. n.1.

Separatio thori conceditur ex capitali odio inter coniuges, deciſ.706. num.1.

Separatio thori conceditur, quando vir ægrotanti vxori, Medicos, & medicinas neceſſarias non adhibuit, quando eam de domo ſua expulſit, quando eandem gladio grauiter vulnerauit, deciſ.706. num.2.

Separatio thori, quando ſit propter viri ſæuitiam fragilitati cautionis amplius vxor committenda non eſt, deciſ.706. n.2 in fin.

Separatione thori facta maritus cogitur ad reſtitutionem dotis vnà cum lucro dotali, deciſ. 706. n.3.

Separatio thori conceditur ex cauſis ſuperuenientibus poſt coniugum reconciliationem, deciſ 706. n.4.

Sequeſtratio poſſeſſionis regulariter prohibita eſt, deciſ. 293. n.2.

Sequeſtratio poſſeſſionis conceditur in nonnullis caſibus, de quibus, deciſ.293. n.3.

Sequeſtratio poſſeſſionis non datur vbi conſtat de poſſeſſione vnius ex partibus, deciſ.293 n.8.

Sequeſtrum poſſeſſionis non conceditur ad inſtantiam alicuius, qui non docet de iure ſuo, deciſ. 293. n.9.

Sequeſtrum eſt odioſum, & regulariter prohibitum, & propterea à ſequeſtro inchoandum non eſt, deciſ.464. n.2.

Sequeſtrum conceditur conſtito de attentatis ſummariè, deciſ. 503. num 3.

Sequeſtratos, & depoſitatos fructus ad partis inſtantiam penes alterum quis reſtituere non debet, niſi in ſubſidium depoſitario non exiſtente ſoluendo, deciſ.689. n.1. & 2.

Sequeſtrum conceditur, quando conſtat de attentatis, deciſ. 514. num.3.

Sequeſtrum non priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione, deciſion. 516. num.1.

Sequeſtra iudicialia, & neceſſaria non priuant poſſeſſorem ſua poſſeſſione, deciſ.604. n.2.

Serui ſtipulatione acquiritur ius domino, etiam eo contradicente, deciſ.12. n.12. & 15. & n.18.

Seruitus alia eſt perſonalis, quæ debetur à perſona perſonæ, alia realis, quæ debetur re rei, ſiue ſit vrbana, ſiue ruſticana, & alia eſt ſeruitus mixta, quæ debetur à re perſonæ, deciſ.199. num.2.

Seruitutum perſonalium mixtarum, aliæ ſunt nominatæ, & aliæ innominatæ ponuntur exempla, deciſ.199. n.2. in fin.

Seruitus conceſſa vniuerſitati perpetua cenſenda eſt, quia vniuerſitas nunquam moritur, deciſ.199. n.3.

Seruitus dicitur mixta, quando deſeruit perſonis, & hominibus alicuius Caſtri in perpetuum, vel quando eſt conceſſa hominibus ad vſum perſonæ reſpectu animalium, & non determinatæ ad certum numerum animalium, & generaliter, ex quibus verbis cognoſcatur ſeruitutem conceſſam eſſe mixtam, & non perſonalem, dec.199. num 5. 6. 7. & 8.

Seruitus realis conſtitui non poteſt, niſi quatenus prædio vſui eſſe poſſit, ad vtilitatem, vel ad amœnitatem; exempla ponuntur, deciſ.199. n.11.

Seruitus realis, ſiue perſonalis an, & quando tranſeat, ad ſucceſſorem, deciſ.199. n.12.

Seruitutem in re ſua ad ſui ipſius vtilitatem imponere quis non poteſt, deciſ 199. n.15.

Seruitutem in re communi ſocius non poteſt imponere in præiudicium alterius ſocij, deciſ.692. n.5.

Sermo generalis non comprehendit perſonam loquentis, niſi ſub ecta materia aliud ſuadeat, deciſ.412. n.5.

Vbi idem, quando eſt eadem ratio.

Sigilli Principis diuerſitas an arguat falſitatem inſtrumenti, ex quo reperitur vnum ſigillum diuerſum ab eo, quo Princeps vtitur, dec 422. num.7.

Sigillum, & ſubſcriptio Notarij non ſunt de ſubſtantia primæ materiæ inſtrumenti, dummodo in eo adſint teſtes, deciſ.349. n 6.

Sigilli falſitas præſumitur ex coniecturis, de quibus, deciſ. 422. num 8.

Silentij perpetui impoſitionis clauſula, & aliæ clauſulæ in ſententia poſi-

poſitæ, reſtringi debens ad ea, de quibus actum fuit, deciſ.171. num.3. & 4.
Similis dictio ſignificat identitatem in effectu, dec.327. n.7.
Simonia, & confidentia non arguitur ex his, quæ ſequuntur abſque præcedente pactione, & tractatu ante impetrationem, deciſ.108. num.5.
Simonia an præſumatur ex conſignatione legitimè facta in continenti poſt reſignationem beneficij, dec.418.n.4.
Simonia cum ſit delictum, plenè, & concludenter probari debet, deciſ.418. num.4.
Simulationis exceptio non impedit exequutionem Cameralis obligationis, dec.620. n.6.
Simulationis, ſeu fraudis ſuſpicio omni ceſſat, ceſſante intereſſe, deciſ. 472. num.5.
Simulata ceſſio præſumitur, quando non eſt facta præſente pecunia, ſed ſolum adeſt confeſſio de recepto. Declara, pluribus modis, dec.303.n.8. & ſeqq.
Simulationem ceſſionis tertius allegare non poteſt, dec.305. n.11.
Simulatio non præſumitur, & ideo debet concludenter probari, nec coniecturæ ſufficiunt, vbi nulla adeſt ſimulandi cauſa, deciſ.307. num.11.
Simulationis exceptio non impedit immiſſionem ex cap. redintegrandæ, vel ex vtili Saluiano interdicto, dec.307.num.14.
Simulari non dicitur ex eo, quod in contractu vnus habeat nudum nomen, & alter ſubſtantiam, & vtilitatem, deciſ.640. num.2.
Simulata numquid dicatur ceſſio ex ſola confeſſione de recepto, deciſ. 307.num.12.
Simulata non præſumitur ceſſio, quando cedens habet ius certum, vtputa inſtrumentum guarentigiatum, dec.307. n.13.
Singula ſingulis referenda ſunt in materia ſubſtitutionis, deciſ.19. num.5.
Singula ſi non proſunt multa, collecta iuuant, dec.650.n.7.
Singula ſingulis referenda ſunt, deciſ.578.n.3.in fi.
Singularis numerus vnum tantum, & non plures complectitur, deciſ. 566.num.1.
Singularis numerus reſoluitur in pluralitatem, quando militat eadem ratio, & concurrit mens diſponentis, deciſ. 566.
Declara, vt num.5.
Singularis ſucceſſor non ligatur conuentionibus initis cum anteceſſore, niſi onera ſint realia, dec.199.n.10. Declara, vt n.11.
Societates regulantium à partium conuentione, & quicquid in contractu ſocietatis omiſſum eſt, habetur pro omiſſo, abſque alia interpretatione tacita voluntatis, deciſ.522. n.5.
Societatis lucrum, aut damnum commune eſt inter ſocios, etiam poſt alterius ſocij mortem, dec.556. n.1.
Societatis pro complemento ſocius debet contribuere capitale neceſſarium pro eius rata. dec.556. n.3.
Societate contracta, in qua omnes ſocij ſe obligant in ſolidum, & exercent per ſe, vel per miniſtrum lapſo termino præfixo ſocietati contractus iam cœpti, & ius matrem ante finitam ſocietatem, non perimitur, ſed durat, & eius effectus tranſeunt actiuè, & paſſiuè reſpectu commodi, & incommodi, dec.554. n.2.
Societate contracta per viam accomanditæ, & illa finita, an lucra, & damna prouenientia poſt finitam ſocietatem ſint omnibus ſocijs communia, deciſ.554. n.4.& ſeqq.
Societatis naturæ conuenit finita ſocietate extrahere capitale, deciſ. 554. num.10.
Societas non præſumitur renouata per contractionem alterius ſocietatis eiuſdem ſummæ, & cum eiſdem perſonis nomine tamen alterius, niſi probetur primæ ſocietatis extinctio, deciſ.149. num.2. & ſeq.
Societate officij per mortem officialis finita, ſors principalis reſtituenda eſt, deciſ.149. num.1.
Societas officij dicitur finita per publicationem bonorum, deciſ.545. num.2.
Societatem officij quis ſuperlucrari non poteſt per mortem dantis pecuniam ad ſocietatem, quando ante mortem illius bona fuerunt publicata, deciſ.545. n.2.
Societatem officij an quis ſuperlucretur per decapitationem illius, qui pecunias dedit ad ſocietatem, dec.543. n.3.
Societatis officij ratificatio dicitur facta per exactionem partis dictæ ſocietatis, dec.545. n.6.
Societas officij ad rationem duodecim pro centenario inita ſuper officio non vacabili non valet, dec.552.n.1.& ſeqq.
Societas officij ſine officio ſuper ſolo periculo vitæ conſtitui non poteſt, deciſ.551. n.3. & n.5.& 6.
Societas requirit ſubiectum communicatiuum lucri, & damni, deciſ. 552. num.6.
Societas officij quando contrahitur pecunia non fit recipientis, ſed remanet ſoluentis ſub ſolo periculo amiſſionis in caſu mortis, dec. 552.num.8.
Societas, in qua capitale ſit ſaluum, omni iure improbatur, deciſ.552. num.11.
Societas priuata morte vnius ſocij finita cenſetur non obſtante pacto contrario, dec.279. nom.1.
Societas vectigalium, vt morte vnius ſocij non cenſeatur finita, quæ requirantur, deciſ.279. n 2.& n.3.
Societas in conductione vectigalium, licet morte vnius ſocij finiatur, lucrum tamen, & damnum ſocietatis ad hæredes tranſit, deciſ.279. num.4.& num.5. Vbi hoc ampliatur, etiam quod ſocius ſuperſtes ſolus vectigal reconduxerit.
Societas contrahi poteſt etiam in nauigatione, dec.493.n.1.
Societatis contractus regulatur ſecundum eandem rationem damni, & lucri, deciſ.493. n.7.
Socij, ſeu adminiſtratoris debitum non poteſt dici liquidum, niſi finita ſocietate, & calculis ſolidatis, deciſ.478. n.2.
Socius pro complemento ſocietatis debet contribuere capitale neceſſarium pro eius rata, deciſ.556. n.3.
Socius non tenetur ad debita contracta per ſocium, quando ſunt contracta non intuitu ſocietatis, deciſ.205. n.3.
Socius contra ſocium agere non poteſt, niſi factis, & ſolidatis computis, deciſ.205. n.4.
Socius, & particeps criminis admittitur per teſtem in caſibus, in quibus veritas aliunde haberi non poteſt, deciſ. 147.n.15.
Socij quando ex ſocietate ſinguli pecunias acceperunt, non poteſt vnus condemnari ad refundendum pecunias acceptas, quin & alter condemnetur, & ſic facienda ſunt computa, deciſ.612. n. 2. & num.3.
Socius non poteſt ad certæ ſummæ reſtitutionem compelli, niſi computis ſolidatis, vt videatur an etiam creditor remaneat, deciſ. 612. n. 3.
Socij quando ſunt plures, & omnes adminiſtrarunt, non vnus prius, quam alter cogi poteſt ad reddendam rationem adminiſtrationis, deciſ.612. n.4. & 5.
Socius, de qua culpa teneatur ſocio, ad damna, & intereſſe, etiam quod non ſit ordinata ad caſum, deciſ.493. n.4.
Socius poteſt locare domos communes. Quod enim eſt mihi commune cum alio meum dicitur, deciſ.543. n.2.
Sociorum liber plenè probat inter ſocios, deciſ.641. n.5.
Socius poteſt rem communem pro indiuiſo locare, etiam inuito ſocio, deciſ.692. n.3. in fin.
Socius non poteſt imponere ſeruitutem in re communi in præiudicium alterius ſocij, deciſ.692. n.5.
Solemnis, & iudicialis inquiſitio, quando formatur monitoria tranſmittuntur ad inquiſitos particulares præcedente, vel diffamatione, vel indicijs, deciſ.483. n.2.
Solemnitas actus, qui ſpectat ad officium exercentis actum in extraiudicialibus ſemper præſumitur, deciſ.406. n.1. in fin.
Solemnitas extrinſeca præſumitur in extraiudicialibus, deciſ. 434. num.12.
Solemnitates appoſitæ in præcedenti inſtrumento, vtputa, clauſula actum, &c. Pontificatus, & teſtium, cenſentur repetitæ in ſubſequenti in continenti celebrato, deciſ.502. n.17.
Solemnitates neceſſariæ præſumuntur interueniſſe ex curſu triginta annorum, deciſ.122. n.5.
Solemnitates certas in alienationibus minorum requirens ſtatutum, non habet locum in alienatione ex cauſa neceſſaria, & quando alienatio dicatur neceſſaria, deciſ.177. n.8.
Solemniter omnia acta antiquitas temporis præſumere facit, deciſ.122. num.6.
Solemnitates omnes neceſſariæ præſumuntur interueniſſe ex antiquitate temporis, deciſ.190. n.6.
Solemnitatibus abſque ſtatutarijs minor ſe obligans, nec etiam naturaliter obligatus remanet, deciſ.177. n.12.
Et ideò indebite ſolutum repetere poteſt, num. 13.
Solemnitatibus ſine ſtatutarijs non poteſt contrahere minor, etiam quod obliget ſe pro excarceratione patris, deciſ.177. num. 5. 6. 8. & ſeqq.
Solus dictio dicitur poſita ad diſtinctionem, & ſeparationem aliorum, deciſ.445. n.8.
Solutio decimarum, quando agitur contra laicos, facilius probatur, quam quando agitur contra Rectorem, ſeu alium, deciſ.419. num.5.
Solutum indebitè an, & quando quis repetere poſſit, deciſ. 177. num.13.
Solutio facienda eſt in moneta currenti tempore obligationis, quando illius mutatio eſt intrinſeca, videlicet, minoris ponderis eius, quod erat tempore obligationis, ſi verò mutatio eſt extrinſeca, vt quia monetæ valor augeatur, & tunc attenditur tempus ſolutionis, deciſ.597. n.2.
Solutio facienda eſt in illa moneta, quæ reperiebatur tempore celebrati contractus, deciſ.597. n.1.
Solutionis vim habet compenſatio, deciſ.536. n.3.
Solutionem negans transfert probandi onus in aduerſarium, deciſ.362. num.2.
Soluens ſine proteſtatione ſponte ſoluiſſe dicitur, deciſ.241. n.2. & 6. Vbi propterea quod conſtituit recipientem in quaſi poſſeſſione exigendi, num.6. & 7. Vbi de eadem materia.
Solutio onerum pro aliqua Eccleſia denotat dominium illius Eccleſiæ, pro qua ſoluuntur onera, ſpectare ad ſoluentem, deciſ.102. n.4. & num.6.
Solutione eius, quod debetur, tollitur omnis obligatio, deciſ. 536. n.1. & deciſ.659. n.2.
Solutio, quando dicatur facta in extinctionem fructuum, vel ſortis principalis, deciſ.536. n.6.
Solutionis derogatæ, præſcriptio quanto tempore inducatur, deciſ. 454. n. 3.
Solutio penſionis non retardatur ex eo, quod non ſit purificata conditio in reſeruatione penſionis appoſita, quando penſionarius eſt in quaſi poſſeſſione exigendi, deciſ.547. n.4.
Solutio partis eius, quod deberi prætenditur, an conſtituat recipientem in quaſi poſſeſſione exigendi, deciſ.547. n.8.
Solutio præſumitur facta in vim præcedentis obligationis alia non apparente cauſa, deciſ.302. n.3.

Solu-

Solutiones, & recognitio inquilinorum, vni factæ, non poſſunt interuertere veram poſſeſſionem alterius, deciſ. 555. n. 7.
Solutio facta à debitore principali conſtituit creditorem in quaſi poſſeſſione exigendi etiam contra fideiuſſorem, deciſ. 299. n. 6. & 7.
Solutio dicitur ſponte facta, conſtituitque recipientem in quaſi poſſeſſione exigendi, vbi ſoluens ſine proteſtatione ſoluit, deciſ. 299. num. 10. & n. 11.
Vbi quando proteſtatio reddat ſolutionem non ſponte factam, & num. 12.
Solutio diuturna fructuum cenſus, probat cenſus impoſitionem præceſſiſſe, deciſ. 502. n. 23.
Solutio cenſus pro decimis, & fructibus probat poſſeſſionem recipientis eos, deciſ. 605. n. 2.
Solutio pecuniarum, quando facienda eſt de bonis debitoris, tunc etiam quod pecuniæ ſint in obligatione poteſt eadem ſolutio fieri in tot bonis ſtabilibus, deciſ. 203. n. 2.
Declara, vt num. 3.
Solutio facta à principali iuuat etiam fideiuſſorem, deciſ. 399. num. 7.
Soluens indebitum vigore nullitatis contractus à debitore celebrati, non cenſetur per ſolutionem validare dictum contractum, deciſ. 385. num. 6.
Solutio Canonis facta proprietario continua, arguit dominium illius, cui fit ſolutio, deciſ. 400. n. 3. & n. 6.
Vbi de materia.
Solutio annuæ præſtationis numquid præſumatur facta ex cauſa cenſus, vel ex cauſa emphyteoſis, deciſ. 400. n. 7.
Solutio fieri debet ad valorem monetæ currentis tempore celebrati contractus, deciſ. 114. n. 1.
Solutio præſumitur facta de propria pecunia ſoluentis, quando ſoluens erat, deciſ. 651. n. 7.
Soluere in pecunia, vbi debitor promiſit, non poteſt pro debito aſſignare bona ſtabilia, deciſ. 42. n. 1.
Soluens debitor alteri perſonæ, quam creditori tempore inopportuno, & loco alieno, non liberatur, deciſ. 253. n. 3.
Soluens debitor procuratori legitimo ſui creditoris liberatur, ac ſi ſoluiſſet ipſi creditori, deciſ. 253. n. 4.
Soluere poteſt debitor ſuo creditori, etiam ante diem volente ipſo creditore, deciſ. 253. n. 5.
Solutio facta tutori liberat debitorem, ſi tutor ille publicæ ſe gerebat pro tali, deciſ. 659. n. 3.
Soluere an poſſit debitor pecuniarum in tot ſtabilibus, quando ſoluendæ pecuniæ erant inueſtiendæ in tot ſtabilibus, deciſ. 42. num. 3.
Solutio facta tutori tum interuentu proximiorum, & decreto iudicis, valida eſt, deciſ. 659. n. 2.
Solutio debiti præſumitur ex eo, quod ſchedula debiti fuit reſtituta debitori, deciſ. 532. n. 4.
Soluens, cum ſoluere non teneretur vigore alicuius priuilegij, non præiudicat in futurum ſuo priuilegio, deciſ. 72. n. 9.
Solutio ſemper cenſetur facta pro debito priori grauiori, & odioſo, & ſic pro fructibus, & vſuris, deciſ. 373. n. 5.
Solutio facta à debitore ex pluribus cauſis cenſetur facta in duriorem cauſam, deciſ. 294. n. 13.
Solutio præſumitur facta regulariter de proprijs pecunijs, deciſ. 220. num. 4.
Solutiones annuatum præſtationum factæ præſumuntur potius factæ ex cauſa cenſus, quam ex cauſa Canonis, deciſ. 606. n. 2.
Solutio penſionis retardatur, quando ex ventre litterarum Apoſtolicarum apparet penſionem eſſe extinctam ex aſſecutione Parochialis Eccleſiæ, deciſ. 617. n. 1. & ſeqq.
Solutio penſionis non retardatur per exceptiones requirentes altiorem indaginem, deciſ. 617. n. 3.
Solutio facta contra formam inſtrumenti, ſoluentem non liberat, deciſ. 298. n. 1.
Solutio iuſſu iudicis liberat ſoluentem ab omni obligatione, deciſ. 345. num. 1. Declara, vt num. 2. & ſeqq.
Solutio onerum probatur pertinentia, deciſ. 258. n. 2.
Soror teſtis ad fauorem ſororis non eſt idonea teſtis, deciſ. 207. n. 4.
Soror fratri defuncto ab inteſtato ſuccedit inſimul cum filijs alterius ſororis, & ſic nepotibus ipſius defuncti, deciſ. 417. n. 1.
Sorores à teſtatore datæ tutrices præferuntur matri, deciſ. 668. n. 5. in fine.
Sororem defuncti à ſucceſſione ſtatutum excludens propter fratrem cenſetur etiam excludere ab eadem ſucceſſione filiam fratris neptem, ſcilicet ipſius defuncti, deciſ. 104. num. 1. & ſeq. per tot. deciſ.
Specialis titulus magis attendendus eſt, quam aſſiſtentia iuris communis, deciſ. 51 n. 12.
Speciale mandatum requiritur in eo, qui pro alio vult retrahere, deciſ. 89. n. 2.
Speciale mandatum requiritur ad extinguendum cenſum, deciſ. 373. num. 6.
Spirituales decimæ non conſiſtunt in certa quantitate, ſed in quota, variantúrque variato ſemine, deciſ. 604. n. 2. & non rebus, ſed perſonæ pro rebus competunt, n. 2.
Spoliatus reſtituendus non eſt, ſi facto, & culpa ſua à poſſeſſione cecidit, deciſ. 628. n. 1.
Etiam quod nulliter, & non ſeruatis ſolemnitatibus ſtatutarijs rem, à cuius poſſeſſione cecidit, alienauerit, n. 2.
Spolio agens non videtur dimittere poſſeſſionem ciuilem, quam retinet ſolo animo, ſed agere tantum pro recuperatione poſſeſſionis naturalis, deciſ. 561. num. 5. & ſeqq.
Spolium excluditur, vbi conſtat de non iure agentis, & de dominio rei conuenti per rem iudicatam, aliter ſecus, deciſ. 537. n. 5.
Spolij actio quadraginta annorum præſcribitur, deciſ. 97. n. 1.
Spolio agenti obſtat exceptio proprietatis, vbi talis ſit, quæ iuſtificet poſſeſſionem rei conuenti, & debilitet ius agentis, deciſ. 97. n. 4.
Spolio agere non poteſt, qui culpa ſua poſſeſſione cecidit, deciſ. 169. num. 7.
Spoliatus ſuo ſtatu iuriſdictionali reſtituendus eſt, deciſ. 565. n. 5.
Spoliatus non tenetur reſpondere in petitorio, antequam fuerit reſtitutus in ſua poſſeſſione, deciſ. 365. n. 10.
Spoliare dicitur iudex nulliter procedens ad executionem eum, contra quem decernit executionem, deciſ. 365. n. 11.
Spolio agere non poteſt, qui à poſſeſſione cecidit facto proprio, deciſ. 623. n. 1.
Spoliatus petens ſe reſtitui ad poſſeſſionem, qua ſe ſpoliatum dicit, cenſetur confiteri poſſeſſionem ſpoliantis, deciſ. 661. n. 2.
Spoliatus non reſtituitur, niſi probauerit ſuam poſſeſſionem tempore ſpoliationis, deciſ. 661. n. 5.
Spoliatus cedere poteſt alteri actionem ſpolij, quam habet aduerſus ſpoliatorem, deciſ. 307. num. 3.
Vbi etiam requiratur ceſſio expreſſa.
Spolium, licet prætendatur ex nullitate executionis, impeditur tamen reſtitutio ob non ius eam petentis, quando per ſententias præcedentes conſtaret de bono iure rei conuenti, deciſ. 409.
Declara, vt num. 5.
Spoliatus ad poſſeſſionem, de quo ſpoliatus eſt, reſtitui debet probatis duobus extremis, deciſ. 129. n. 1.
Spolij exceptio repellit ſolum eos qui tenebantur interdicto vnde vi, vel vi bonorum raptorum, deciſ. 139. n. 1.
Spolium attentatum per omnia æquiparatur ſpolio violento, deciſ. 139. n. 4.
Spolij exceptio obſtat in quocumque iudicio, & cauſa, & etiam ſuper alia re, deciſ. 139. n. 5.
Spolij exceptio facta à tertio non repellit ab agendo eum, qui non ſpoliauit, licet ſpoliatio facta fuerit à procuratore, deciſ. 139. num. 6.
Spoliatus non reſtituitur ad poſſeſſionem, à qua cecidit culpa, & facto ſuo, deciſ. 423. n. 1. Declara, vt n. 2.
Spoliato datur manutentio auctoritate iudicis nulliter, & iniuſtè procedentis, quando ſe non habuit pro ſpoliato, deciſ. 674. n. 1.
Spoliare quem dicitur iudex, quando iniuſtè procedit, ſi iniuſtitia eſt notoria, aliter ſecus, deciſ. 674. n. 3. in fin.
Spoliato non datur manutentio, ſed redintegratio, deciſ. 704. la ſeconda, n. 1. & 2.
Spoſa propriè loquendo intelligitur de futuro, deciſ. 113. n. 8.
Sponſalia ſunt futurarum nuptiarum promiſſio, deciſ. 113. n. 8.
Sponſalia de futuro, quando agitur ad effectum contrahendi matrimonium, debent integrè probari, & per teſtes bonæ conuerſationis, & vitæ, & quod veriſimile ſit, quod velint verum dicere, deciſ. 207. n. 1.
Sponſalibus probatis Eccleſia quandoque ſe abſtinet ad cogendum contrahere matrimonium, vbi ſubeſt iuſta cauſa odij, præſertim, & inimicitiæ, deciſ. 207. n. 9.
Sponſalia clandeſtina, quæ dicantur, deciſ. 207. n. 10.
Sponſalia de futuro non validant ſubſequens matrimonium metu contractum, deciſ. 643. n. 29. in fin.
Sponſionis naturalis eſt, vt ſolus euentus conditionis habeatur, pro cauſa obligationis, deciſ. 552. n. 9.
Spontè facta dicitur ſolutio, conſtituitque recipientem in quaſi poſſeſſione exigendi, vbi ſoluens ſine proteſtatione ſoluit, dec. 299. num. 10. & 11.
Vbi quando proteſtatio reddat ſolutionem non ſpontè facta, & n. 12.
Spurius nullo modo facit deficere conditionem in ſubſtitutione facta ſi ſine filijs, &c. nec ſubſtitutum excludit, deciſ. 145. n. 11.
Spurius quis potius præſumitur, quam naturalis, deciſ. 145. n. 13.
Spurius filius legitimatus non excludit in fideicommiſſis ſubſtitutos vigore Conſtitutionis Pij IV. quando legitimatio euenit contra voluntatem teſtatorum, ſecus ſi ſecundum eorum voluntatem, deciſ. 388. n. 1. & omnibus ſeqq.
Spurij legitimati etiam nati ex damnato coitu excludunt ſubſtitutos ex præſumpta mente teſtatoris, deciſ. 388. n. 8. & 9.
Spurij, & præſertim legitimati eo magis excludunt ſubſtitutos, quando teſtator erat illegitimus, deciſ. 388. n. 10.
Idem quando in alia parte teſtamenti vocauit illegitimè natum, n. 11.
Idem quando in alia parte teſtamenti adiecit qualitatem legitimorum, num. 12.
Spurij legitimati veniunt appellatione filiorum, deciſ. 282.
Declara, vt num. 9.
Spuriorum legitimationes factæ in præiudicium ſubſtitutorum reuocantur ex Bulla Pij IV. deciſ. 667. Declara, vt n. 2.
Spurij filij legitimati non excludunt ſubſtitutum, ſi hæres deceſſerit ſine filijs legitimis, & naturalibus quando legitimatio eſt facta cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, deciſ. 667. n. 3. & per tot.
Status vltimus in beneficialibus attenditur, niſi conſtat de contrario ſtatu legitimo præcedente, tunc enim non attenditur vltimus ſtatus, niſi probetur legitimè præſcriptus, deciſ. 188. num. 1.
Status vltimus beneficij non attenditur, niſi fuerit legitimè præſcriptus, quando conſtat de anteriori ſtatu contrario legitimo, deciſ. 164. num. 3.

Status beneficij non mutatur per collationes factas, à non habente poteſtatem mutandi beneficij ſtatum, & niſi mutandi animo factæ fuerint, deciſ. 164. n. 4.

Status beneficij ſpacio quadraginta annorum legitimè præſcribitur, deciſ. 308. n. 1.

Status beneficij mutatio, vt probata, & præſcripta dicatur per lapſum quadraginta annorum, requiritur poteſtas, & voluntas mutandi ſtatum, deciſ. 308. n. 3. & 4.

Vbi amplius, quod requiritur bona fides, & n. 5.

Status vltimus beneficij ſufficit ad effectum validitatis conſultationis, deciſ. 229. num. 2.

Declara, vt n. 3. & n. 4.

Status vltimus beneficij non attenditur, quando conſtat de contrario, aut diuerſo ſtatu anteriori, quod quando verum ſit, deciſ. 229.

Declara, vt num. 2. & ſeqq.

Status vltimi beneficij, vt probatus dicatur requiritur bona fides vnà cum quadragenaria, deciſ. 229. n. 8.

Statutum ligat etiam extra Territorium ſuos ſubditos contrahentes, quando ſic in eo expreſsè diſponitur, deciſ. 153. n. 2.

Statuti procœmium declarat mentem ſtatuentium, deciſ. 153. n. 4.

Statutum comprehendit etiam forenſem, quando reſpicit, certam formam, ſeu ſolemnitatem contrahendi, ſecus ſi reſpicit perſonam contrahentis, illamque inhabilitat, deciſ. 153. n. 5.

Statutum requirens in contractu minorum conſenſum, ſeu præſentiam alicuius, non ſuppletur per præſentiam, ſeu conſenſum illius, qui habet commodum, & intereſſe in contractu, deciſ. 153. num. 7.

Statutum prohibens minorem contrahere ſine ſolemnitate, habet locum etiam in minore contrahente cum patre, quando in contractu euidenter eſt læſus, deciſ. 153. n. 8.

Statutum requirens in contractu minorum, certam ſolemnitatem, & illius euidentem vtilitatem, non ſuppletur per vtilitatem ſine ſolemnitate, nec per ſolemnitatem ſine vtilitate, deciſ. 153. num. 11.

Statutum requirens in contractu minorum certam ſolemnitatem procedit etiam quando filius obligat ſe ad fauorem patris, & pro illius excarceratione, deciſ. 153. n. 12.

Statutum Vrbis lib. 1. c. 151. requirit in contractibus filiorum familias minorum vltra patris præſentiam, conſenſum duorum propinquorum, deciſ. 177. n. 1.

Statutum Vrbis requirens conſenſum duorum proximiorum in contractibus minorum, habet locum etiam in filio contrahente cum patre, deciſ. 177. n. 2.

Vbi etiam declaratur, quando filius dicatur contrahere cum patre.

Statutum requirens certas ſolemnitates in alienationibus minorum, non habet locum in alienatione ex cauſa neceſſaria, & quando alienatio dicatur neceſſaria, deciſ. 177. n. 8.

Statuti vigore dos excludentis fœminas propter maſculos an, & quando poſſit eſſe minus legitima, deciſ. 581. n. 4. & 5.

Statutum excludens matrem dotatam ab hæreditate alicuius, cenſetur etiam excludere matris filium, deciſ. 463. n. 2.

Contra per totum conſilium.

Statutum excludens ab hæreditate alicuius certas perſonas, non porrigitur ad excluſionem aliarum perſonarum non expreſſarum, deciſ. 463. n. 4.

Statutum excludens fœminas dotatas ab hæreditate alicuius non cenſetur excludere maſculos deſcendentes ex fœmina, quando eſt conditum fauore maſculinitatis, deciſ. 463. n. 5.

Vbi ponitur exemplum, & num. 13. & ſeqq.

Vbi reſpondetur contrarijs.

Statutum excludens filiam dotatam à ſucceſſione matris propter maſculos, non cenſetur excludere nepotem maſculum ex filia, dec. 463. num. 5. & per tot.

Statutum mandans, quod ſtante maſculo fœmina non ſuccedat, non excludit filium maſculum ex fœmina excluſa natum, deciſ. 463. num. 6. & 7. & per totum.

Statutum excludens fœminas à ſucceſſione matris, non cenſetur excludere à ſucceſſione auiæ, nec maſculum ex filia excluſa natum, quando adeſt aliud ſtatutum volens, quod ſtatuta ad literam intelligantur, prout verba ſonant nulla adhibita extrinſeca interpretatione, deciſ. 463. n. 1x.

Statutorum verba dubia recipiunt interpretationem à iure communi, deciſ. 69. n. 3.

Statuta excludentia à beneficijs certum genus perſonarum dicuntur contra ius, deciſ. 65. n. 7.

Statutum tollens exceptiones contra ſententiam, non excludit illam, qua negatur, ſententiam eſſe latam à iudice competenti, & ſic eſſe ſententiam, deciſ. 553. n. 8.

Statuti verba ſemper interpretari debent, vt illud reddatur rationabile, deciſ. 494. n. 15.

Statutum correctorium iuris communis non extenditur ex identitate, vel maioritate rationis, deciſ. 524. n. 2.

Statuta facta à domino alicuius Caſtri cum ſubditis ligat etiam ſucceſſores, deciſ. 199. n. 9.

Declara, vt num. 10. & n. 11.

Statuta per viam conuentionis per incolas, & homines alicuius Caſtri cum ſuo domino fieri poſſunt, deciſ. 199. n. 17. & 21.

Statuta, ſiue loquantur in rem, ſiue in perſonam, non afficiunt bona ſita extra territorium ſtatuentium, deciſ. 199. n. 17.

Statuta alicuius Caſtri, procedunt, & habent locum in pertinentijs dicti Caſtri, deciſ. 199. n. 17.

Statutum non dicitur fruſtratorium, & ſuperfluum ſi ex eo declaratur id, quod de iure communi, erat obſcurum, deciſ. 20. n. 2.

Statutum vt non dicatur ſuperfluum, & fruſtratorium ſufficit, vt aliquid operetur, deciſ. 20. n. 3.

Statutum vnum declarat aliud, deciſ. 548. n. 5.

Statuta excludentia cognatos propter agnatos, & fœminas propter maſculos ab hæreditate alicuius, numquid intelligantur etiam excludere, ab hæreditate fœminæ, deciſion. 548. num. 6. & num. 7.

Statutum excludens fœminas propter maſculos, dicitur fauorabile, quando in ea expreſſa eſt ratio conſeruandæ agnationis, deciſ. 548. n. 8.

Statutum volens alia ſtatuta intelligi debere, prout iacent, non tollit legitimas interpretationes, deciſ. 548. n. 9.

Statutum exorbitans à iure communi non extenditur ex identitate, vel maioritate rationis, deciſ. 497. n. 2.

Statutum non dicitur eſſe contra ius, vbi non datur lex, vel Canon contrarium diſponens, deciſ. 297. n. 1.

Statutum excludens fœminas propter maſculos validum eſt, deciſ. 51. num. 1.

Statutum excludens fœminas propter maſculos, non includit caſum teſtamenti facti, deciſ. 51. n. 2.

Statutum excludens fœminas propter maſculos non dicitur odioſum, deciſ. 51. num. 7. & num. 13.

Declara, vt num. 13.

Statutum confirmatum à Papa in forma communi non trahitur ad ea, quæ odioſa ſunt odio irrationabili, deciſ. 51.

Declara, vt num. 11.

Statutum fauorabile ſeruandum eſt, etiam quod non conſtet illud eſſe in vſu, deciſ. 51. n. 12.

Statutum vnum declarari debet, ex diſpoſitione alterius præcedentis ſtatuti, deciſ. 467. n. 3.

Statutum Vrbis, præſertim de duabus conformibus, quod faciant rem iudicatam, ligat etiam perſonas Eccleſiaſticas, deciſ. 380. num. 1.

Statutum Vrbis de duabus conformibus prædictis, comprehendit etiam collegium, communitatem, & monaſteria, deciſ. 380. num. 2.

Statutum Vrbis lib. 1. c. 145. quo diſponitur, vt filij, & nepotes maſculi excludant filias fœminas, non extenditur, vt filiæ fœminæ excludantur per patruos, deciſ. 316. n. 8.

Statutum excludens matrem propter agnatos, intelligitur dummodo agnati ſuccedant, & ceſſat eius diſpoſitio, ſi agnati ab alijs excludantur, aut alias non ſuccedant, deciſ. 59. n. 2.

Statutum excludens matrem propter agnatos, ſi agnatus proximior eſt impeditus ſuccedere ex aliqua cauſa, mater non excluditur, ſed præfertur alijs agnatis remotioribus, deciſ. 59. num. 1. & ſequent.

Declara, vt num. 4.

Statutum Vrbis excludens fœminas propter maſculos, loquitur quando adſunt filij maſculi, vel nepotes, & tractatur de ſucceſſione aſcendentium, non autem quando patrui volunt excludere filiam à ſucceſſione ſui patris, deciſ. 21. n. 7.

Statutum correctorium iuris communis intelligi debet propriè, & ſtrictè, deciſ. 513. n. 11.

Statutum excludens à ſucceſſione ſororum defuncti propter fratrem, cenſetur etiam excludere ab eadem ſucceſſione filiam fratris, neptem ſcilicet, ipſius defuncti, deciſ. 104. num. 1. & ſeq. per totam deciſionem.

Statuta excluſiua fœminarum propter maſculos, non extenduntur de perſona ad perſonam ex identitate rationis, extenduntur tamen ex maioritate rationis, deciſ. 104. n. 1.

Statuta extenduntur ſecundum mentem ſtatuentium, deciſ. 104. num. 4.

Statuta excludentia fœminas propter maſculos, dicuntur condita fauore agnationis, & propterea indiſtinctè reputantur fauorabilia, deciſ. 104. n. 4.

Statutum correctorium iuris communis, extendi non debet, dec. 661. num. 4.

Statutum exorbitans à iure communi ſufficit verificari in vno caſu, deciſ. 563. n. 1.

Statutum excludens fœminas propter maſculos, cenſetur excludere ratione conſeruandæ agnationis, deciſ. 563. n. 2.

Statuta contra ius commune ſunt ſtrictè intelligenda, deciſ. 137. n. 2. in fin.

Statuti verba intelligenda ſunt ſecundum legalem ſignificationem, deciſ. 137. n. 4.

Statutum, ſiue lex numquam tollitur per non vſum, etiam per mille annos, deciſ. 213. n. 2.

Statutum, & conſuetudo differunt inter ſe, deciſ. 600. n. 3.

Statuta Epiſcoporum non ligant ſucceſſores, niſi fuerint confirmata à Papa, dec. 79. n. 6.

Statutum à Papa confirmatum numquid poſſit ab Epiſcopo reuocari, deciſ. 84. n. 4. & n. 5.

Vbi præſertim ſine conſenſu eorum, qui in ſtatuto, interuenerunt, & authorizatione.

Statuta recipiunt interpretationem ab alijs ſtatutis, & à conſuetudine, deciſ. 642. n. 15.

Statuta recipiunt interpretationem, à iure communi, deciſ. 674. n. 2.

Statuta ſunt ſtrictè interpretanda, & reſtringenda quantum ſit poſſibile, deciſ. 674. n. 2. in fin.

Statutum, quod mulier non poſſit teſtari, ſine mariti præſentia, numquid valeat, deciſ. 710. n. 2. in fin.

Digitized by Google

Statutum, quod muliere decedente in matrimonio filiis non extantibus dotis pars reuertatur ad eum, qui dotem dedit, & ſtipulatus fuit, vel ad hæredes mulieris, quomodo intelligatur, deciſ. 710. num.4.
Statutum recipit interpretationem à iure communi, deciſ. 165. num.2.
Statutum Peruſinum requirens conſenſum patris in contractibus filiorum non comprehendit contractus iuratos, deciſion. 165. num.2.
Stipulatione ſerui acquiritur ius domino etiam eo contradicente, deciſ. 12. n.12. 15. & 18.
Stipulatio rem tradi, & ſimiles, quæ in facto conſiſtunt indiuiduæ ſunt, deciſ.692. n. 8.
Strepitum iudiciorum magis expediens eſt coram Epiſcopo exerceri, quam coram Abbate, deciſ.15. n.10.
Stulti non præſumuntur contrahentes, & non cogitaſſe de effecto contractus, deciſ.502. n.13.
Stylus in ordinatorijs iudicijs poteſt probari per extraiudicialem iudicis informationem, deciſ.561. n.15.
Stylus contra ius, & reſpiciens deciſoria formiter probandus eſt, & non per ſimplicem fidem, deciſ.259. n 5.
Stylus, & obſeruantia Curiæ Romanæ debet ſeruari in omnibus alijs Curijs, etiam extra ſtatum Eccleſiaſticum, maximè cum agatur de interpretatione literarum Apoſtolicarum, aut ſtatuti à Sede Apoſtolica confirmati, deciſ.196. n.2.
Stylus, & obſeruantia Rotæ, & Curiæ Romanæ ſeruari debet in omnibus alijs Curijs, deciſ.212. n.2.
Declara, vt num.3.
Stylus difformis an, & quando ſit attendendus, & conſuetudinem inducat, deciſ.536. n.4.
Stylus nunquid probetur per fidem procuratorum extraiudicialem, deciſ.644. n.4.
Stylus in reſpicientibus proceſſum, & in modo procedendi attendendus eſt, deciſ.704. la prima, n.6.
Stylus cenſetur probatus ex atteſtatione Notariorum, & cauſidicorum, deciſ.393. n.2.
Stylus probatur ex inſpectione proceſſuum, deciſ.393. n.4.
Stylus quandoque ſuſtinetur, ne irritentur omnes proceſſus iuxta ſtylum facti, deciſ.393. n.4.
Subcollectoris reuocatio cenſetur facta per deputationem alterius ſubcollectoris, deciſ.715. n.6.
Subcollector exigens nomine Cleri, qui compoſuit cum Camera, adhuc dicitur ſubcollector, deciſ.715. n.7.
Subcollector poteſt ſpoliare illos, qui nolunt ſtare concordiæ, & tranſactioni factæ cum Camera, deciſ.715. n.7.
Subcollectorem facit iuriſdictio, non autem latitudo iuriſdictionis, deciſ.715. n 7.
Subdelegatus Epiſcopi non poteſt alium ſubdelegare, cum eius perſonæ induſtria electa eſſet, deciſ.234. n.1.
Subditi præſumuntur conſentire grauaminibus potius ex timore, quam ex voluntate, deciſ.5. n.3.
Subditi, & vaſſalli teſtes pro eorum domino non repelluntur à teſtimonio, licet illis de fide diminuatur, deciſ.702. n.6.
Subditus ex eo ſolum non dicitur habere exemptionis à iuriſdictione alicuius quaſi poſſeſſionis, quod non appareat ſuperiorem in illum exercuiſſe iuriſdictionem, niſi probetur, quod venerit caſus exercendi, & volens exercere, fuerit repulſus, & repulſioni acquieuerit, vel alias habuerit ſe pro ſpoliato, deciſ. 491. num. 8. & num.10.
Subhaſtatio bonorum, quando ſit plus offerenti, & præſertim per edicta an, & quando offerens aliquod pretium cenſeatur ſe obligaſſe ad emendam rem, quæ ſubhaſtatur, deciſ.55. num. 2. & num.3.
Subornatio teſtis ad falſum dicendum præſumitur ex attentata ſubornatione, deciſ.207. n.5.
Subreptitium reſcriptum quod dicitur ob non factam mentionem pendente litis, deciſ.192. n.4.
Subreptio excluditur ex eo, quod Princeps ſaltem in genere potuit cogitare de eo, quod tacitum fuit, deciſ.210. n.5.
Subreptionis defectus tollitur, quando confirmatio Papæ eſt facta ex certa ſcientia, deciſ.210. n.6.
Subreptitia dicitur gratia, in qua non ſit mentio pendentiæ litis, deciſ. 228. n. 3.
Subreptionis defectus opponi poteſt non obſtante clauſula ſublata, & decreto irritanti, quando gratia emanauit non Motu proprio, ſed ad partis poſtulationem, deciſ.228. n.4.
Subreptitia Apoſtolica confirmatio annullat totum ſubſecutum proceſſum, deciſ.430. n.5.
Subreptio non cadit in his, quæ iuris ſunt, deciſ.466. n.2.
Subreptio tunc conſiderabilis eſt, quando non exprimitur aliquid, quod poſſet mouere Papam, ad facilius, vel difficilius gratiam concedendam, deciſ.506. n.3.
Subreptio an cadat in his, quæ iuris ſunt, deciſ.506. n.2.
Subreptio non præſumitur, niſi probetur, nec ſubreptionis exceptio impedit quaſi poſſeſſionem conferendi beneficia, niſi ſuper ea per tres conformes fuerit cognitum, deciſ.326. n.2.
Subreptio gratiæ non præſumitur, & ideò, qui gratiam ſubreptitiam allegat, illam debet probare, deciſ.418. n.1.
Subreptitia gratia non dicitur, niſi fuerit tacita qualitas, quæ expreſsè Papam retraxiſſet, aut difficiliorem reddidiſſet ad conceſſionem gratiæ, deciſ.418. n.1.
Subreptio ob non factam mentionem vnionis euitatur, ſi Papa in genere de illa cogitare potuit, deciſ.38. num.3.
Subrogatio gratioſa obtenta à Papa ad ius, & poſſeſſionem defuncti, vt iuſtificata dicatur, ad effectum obtinendi immiſſionem; tria ſunt probanda, obitus, ſcilicet, defuncti in poſſeſſione, Clericatus impetrantis, & quod beneficium ſit reſeruatum, aut litigioſum, dec.154. n.1.
Subrogatio in ius defuncti non datur colliti ganti ſuperſtiti ſuper beneficio, niſi lis fuerit ſuper titulo beneficij, & niſi defunctus fuerit triennalis pacificus poſſeſſor, deciſ.342. n.1.
Subrogatio in ius colligitantis defuncti in beneficio litigioſo non datur illi qui in dicto beneficio ſe intruſit, deciſ.342.
Declara, vt num.9.
Subrogatio in ius defuncti litiganti ſuper beneficio iuxta tenorem regulæ de ſubrogando non datur, niſi fuerit petita intra menſem, deciſ.342. Declara, vt num.10.
Subrogatus eſt eiuſdem naturæ, cuius eſt ille, cui ſubrogatur, dec.391. num.8.
Subrogatus iudex eſt eiuſdem naturæ, cuius eſt iudex, in cuius locum ſubrogatur, deciſ.558. n.8.
Subrogatus in ius reſignatarij, nihil conſequitur non conſtito de iure reſignatarij, deciſ.81. n.7.
Subrogatio Clerico gratioſè conceditur immiſſio in poſſeſſionem defuncti non controuerſam, non ſolum data lite, vel reſeruatione, ſed etiam vbi concurrit ſola affectio, & etiam ſi ſubrogatio deſumpta ſit ex clauſulis generalibus ſupplicationis, deciſ.570. n.1.
Subrogatio gratioſa in ius colligitantis defuncti, vt iuſtificata dicatur, ſufficit iuſtificare litem, obitum in poſſeſſione, & Clericatum, deciſ.321. n.1.
Subrogationem non gratioſam per verbum ſubrogamus, ſed rigoroſam per verba ſubrogari mandamus habens, non poteſt immitti in poſſeſſionem beneficij, niſi miniſterio iudicis, qui non poteſt poſſeſſionem tradere, niſi illi, qui habet bonum ius in beneficio audiendo partis, & eorum, iura diſcutiendo, deciſ.378. n.1.
Subrogationem rigoroſam qui obtinuit, non ſolum debet iuſtificare idoneitatem, & qualitatem Clericatus, ſed etiam debet iuſtificare ex iure defuncti ſibi ius competere in beneficio, de quo agitur, deciſ.378. n.2.
Subrogatio non gratioſa, ſed rigoroſa non admittitur, niſi iuſtificata narratiua gratiæ quoad omnia, & diſcuſſo iure illius, in cuius locum quis eſt ſubrogatus, deciſ.429. n.1. & 2.
Subrogatio, in qua narratur defunctum, & ſupplicantem eſſe prouiſos Apoſtolicos, & beneficij valor, dicitur ſubreptitia, niſi vtrumque narratum fuerit probatum, deciſ.429. n.2. & ſeqq.
Subrogatio gratioſa iuſtificata cenſetur probata lite Clericatus, & obitu beneficiati in poſſeſſione, dec.629. n.1.
Subrogatio gratioſa abſque aliqua iuſtificatione habet locum, quando vnus ex litigantibus alteri cedit iura ſua, & renunciat liti, dec.644. num.2.
Subrogationis gratioſæ vigore immiſſio datur conſtito de reſeruatione beneficij, de obitu in poſſeſſione beneficiati, in cuius ius quis fuit ſubrogatus, & de Clericatu, deciſ.700. n.1.
Subrogationis gratioſæ vigore, immiſſio datur docto de reſeruatione Clericatu, & obitu in poſſeſſione, deciſ.715. n.3.
Subſcriptio Notarij, & ſigillum non ſunt de ſubſtantia primæ matricis inſtrumenti, dummodo in eo adſint teſtes, deciſ.349. n.6.
Subſequens actus declarat præceſſiſſe, quod præcedere debebat, deciſ.180. n.3.
Subſidiaria dos taxanda eſt ad meram dotandi neceſſitatem, dec.581. num.2.
Subſidiaria alimenta ſunt taxanda ad meram alimentandi neceſſitatem, deciſ.581. n.2.
Subſtitutio reciproca dicitur, quando teſtator vnà cum filio nato inſtituit etiam alios naſcituros filios vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum, dec.35. n.1.
Subſtitutio reciproca dicitur, quando pluribus inſtitutis hæredibus teſtator prohibuit alienationem ſuorum bonorum etiam ex cauſa dotis, & ſine detractione Falcidiæ, & Trebellianicæ ad effectum, vt perpetuò in familia remanerent, deciſ. 35. num.3. & num.7. & 8.
Subſtitutio reciproca cenſetur etiam facta, quando teſtator mandauit, vt vltimus ſuperuiuens ſubſtitutus adoptaret alium de eadem domo, & familia, deciſ.35. n.3. Contra, n.4.
Subſtitutio reciproca requirit plures perſonas inſtitutas, & inuicem ſubſtitutas, deciſ.35. n.5.
Subſtitutio reciproca induci poteſt in vno teſtamento per relationem ad aliud teſtamentum, in quo reciproca ſubſtitutio facta dicatur, deciſ.35. n.6.
Subſtitutio reciproca cenſetur inducta, quando verba teſtatoris ſunt concepta in rem, & non in perſonam non incidenter, ſed diſpoſitiue, deciſ.33. n.9.
Subſtitutio reciproca non cenſetur à teſtatore facta in pluribus caſibus de quibus, deciſ.35. n.15. & ſeq.
Subſtituti procuratoris, mandatum non expirat morte ſubſtituentis, deciſ.521. n.8.
Subſtitutio fideicommiſſaria dicitur, & non vulgaris, quando fideicommiſſum fuit inſtitutum de re certa, & per verba communia, deciſ.143. n.3.
Subſtitutus vulgariter in portione patruorum, multò magis præſumitur ſubſtitutus in portione proprij parentis, cum portio parentis ſit magis debita filijs, quam portio patruorum nepotibus, dec.236. n.2.
Vbi hæc concluſio ampliatur, vt procedat non ſolum in ſubſtitutione vulgari, ſed etiam in fideicommiſſaria, num.2.

Digitized by Google

Subſtitutæ vulgariter dicuntur filiæ fœminæ, ſicut maſculi, quaudo poſitæ fuerunt iu condirione, ſicut maſculi, deciſ.236. n.3.

Subſtitutæ vulgariter, & diſpoſitiuè filiæ vocatæ io vna parte teſtameuti, cenſentur etiam pariter ſubſtitutæ, quando io alia parte poſitæ reperiuntur in conditione, deciſ.236. n.4.

Subſtitutio tacita inducitur ex coniecturis ea teſtamento deſumptis, deciſ.319. o.1.

Sùbſtitutio reciproca ex coniecturis tacitè ioducitur etiam quod ſubſtituti non fuerint expreſſè vocati, deciſ.319. n.1.

Subſtitutus iu hæreditate, cenſetur ſubſtitutus in tota hæreditate, & non in parte hæreditatis, deciſ.319. n.7.

Subſtitutio directa ea coniecturis induci non poteſt, deciſ.270. nu. 1. & ſeqq. Contra, num.7. & ſeqq. Reſolue, vt n.8.

Subſtitutio præſumitur tacitè inducta ad portionem patris, quando fuiſſet ſubſtitutus expreſſæ, & ea preſſæ vocatus ad portionem patrui, deciſ.363. n.2.

Subſtitutio tacita non habet locum ad fauorem vnius, quando eſt facta ſubſtitutio vulgaris expreſſa ad fauorem alterius, deciſ.363.

Declara, vt num.15.

Subſtitutio vulgaris, & directa, quando, & ex quibus verbis inducta dicatur? & quando fideicommiſſaria, deciſ.320. n.3. & ſeq. & per tot. deciſ.

Subſtitutio vulgaris, & directa reſoluitur in fideicommiſſariam per clauſulam codicillarem, quando ſic appareat fuiſſe de intentione teſtatoris, deciſ.320. u.11. & n.13.

Vbi etiam declaratur, quando ſic conſtare dicatur de mente teſtatoris.

Subſtitutio reciproca non excedit perſonas inſtitutorum, dec.320. n.14.

Declara, vt dicto n.14. & 15.

Subſtitutio cenſetur fideicommiſſaria, quando teſtator digreſſus eſt ad plures ſubſtitutionum gradus, & quia voluit bona ſua in agnatione conſeruari, deciſ.320. n.18. & n.19.

Vbi declaratur quando teſtator dicatur digreſſus ad plures gradus, & num.20. & n.21. Vbi etiam quando teſtator dicatur habuiſſe reſpectum, vt bona remaneant in agnatione, & num.22. & ſeqq.

Vbi an dicatur habita ratio conſeruationis bonorum in agnatione, quando in ſubſtitutionem ſunt admiſſæ etiam fœminæ.

Subſtitutione vocati proximiores cenſentur vocati omnes ſimul exiſtentes in eodem gradu, deciſ.320. n.26.

Subſtitutio, ſeu vocatio nulla adeſt ante purificatam conditionem, & ſtante incertitudine perſonæ vocatæ, illa perſona vocata cenſetur, in qua verificatur conditio, & quæ per euentum conditionis certificatur, & è contra, deciſ.116. n.3.

Subſtitutio vbi adeſt facta ad fauorem ſuperuiuentis, non ſuperuiuens non dicitur ſubſtitutus, & non tranſmittit, deciſ.116. n.4. & 5.

Subſtitutio facta in caſu, quo teſtator moriatur ſine filijs expirat, quando obijt vnico tantum filio relicto, deciſ.144. n.1.

Declara, vt num.8.

Subſtitutio alicui facta, ſi ſine filijs deceſſerit, expirat, etiam vnicò tantum filio relicto, deciſ.181. o.3.

Subſtitutio reciproca, vt inducatur, quæ requirantur, deciſ.266. n.21. & ſeqq. Vbi de materia, & n.24.

Subſtitutio reciproca datur etiam interpoſitos iu conditione vocatos ex coniecturis, deciſ.266. n.22.

Subſtitutio, quod ſit facta vltimo morienti, quomodo colligatur, deciſ.266. n.24.

Subſtitutio fideicommiſſaria operatur, vt in ea quilibet per ſe grauatus cenſeatur, deciſ.145. n.3.

Quod præſertim procedit, quando non ſupereſt perſona magis dilecta à teſtatore, quæ ex illius mente ſubſtitutos excludat, deciſ.146. oum.4.

Subſtitutio plurium decedentium in dubio intelligitur facta diſcretiuè de proprijs filijs, & deſcendentibus, cuiuſcumque inſtituentis, non autem de alijs, deciſ.146. u.5.

Subſtitotio reciproca non inducitur in fideicommiſſis, niſi vis verborum, aut aliqua neceſſaria coniectura vigeat, deciſ.146. n.6.

Subſtitutio fideicommiſſaria continetur in ſubſtitutione compendioſa, deciſ.49. n.1.

Subſtitutio fideicommiſſaria cenſetur facta à teſtatore, quando ſunt vocati deſcendentes ſub nomine collectiuo, & ſub verbis denotantibus tractum temporis in infinitum, & tanto magis, quando ſubſtitutio ſit ad effectum conſeruandi bona in familia, deciſ.49. n.1. & n.2. & 3.

Subſtituti deſcendentes ſub nomine collectiuo intelliguntur vocati ordine ſucceſſiuo, & prout quiſque proximior eſt, deciſ.49. n.3.

Subſtitutio vna oon infert ad alteram, quando verba non ſunt dubia, ſed clara, ſuntque ſubſtitutiones ſingulæ per ſe perfectæ, & ſeparatæ, deciſ.323. n.4.

Subſtitutio quando cenſeatur facta ordine ſucceſſiuo, deciſ.323. n.7.

Subſtitutus ſub conditione excluditur ab exiſtentia filiarum fœminarum, deciſ.316. n.3.

Subſtitutio plurium deſcendentium in dubio intelligitur facta diſcretiuè, ita vt ſingulis inſtitutis ſubſtituti ſuccedant, non autem vt omnium inſtitutorum mors expectari debeat, deciſ.316. n.4. & num.7.

Subſtituti excluſio, quæ ſit ex voluntate teſtatoris, non eſt contra ius, & æquitatem, ſed ſecundum ius, & ſecundum æquitatem, dec.388. num.2.

Subſtituti electio facta ab hærede, ex mente teſtatoris, qui iuſſit hæredem ſibi eligere ſubſtitutum poſt eius mortem, non valet, ſi electus moriatur ante mortem hæredis, & ſic quando electus tempore mortis eligentis non viuebat, deciſ.263. n.1.

Subſtitutio, ſeu fideicommiſſum, facta hæredi, ſi ſine filijs deceſſerit, expirat hærede mortuo cum filijs, & ſic deficiente conditione, deciſ.193. Declara, vt o.14.

Subſtitutio reciproca cenſetur inducta à teſtatore, quando in ſubſtitutione apponet dictionem, inuicem, deciſ.361. o 8.

Subſtitutio reciproca ſemel admiſſa inter filios eadem eſſe dicitur inter filios filiorum, & alios vocatos, deciſ.361. n.9.

Subſtitutio facta relatiuè ad præcedentem ſubſtitutionem, cenſetur facta cum eiſdem qualitatibus, quibus facta eſt ſubſtitutio relata, deciſ.361. n.10. & ſeqq.

Subſtitutio reciproca duabus, vel pluribus conuenit non vni ſoli, deciſ. 361. o. 12.

Subſtitutio reciproca cenſetur inducta inter filios, qui poſiti in conditione cenſentur vocari, deciſ.361. n.13.

Subſtitutio reciproca cenſetur inducta per teſtatorem, quando prohibuit bona ſua alienari, dec.361. n.14.

Subſtitutionis reciprocæ requiſita, deciſ.361. n.15. & ſeqq.

Subſtitutio reciproca requirit, vt fuerit facta in tota hæreditate, dec. 361. n. 17.

Subſtitutio alicui facta, ſeu fideicommiſſum, ſi ſine filijs deceſſerit, expirat, & non habet locum deficiente conditione, & ſic quando ille cum filijs deceſſit, licet poſtea ille filius obierit, deciſ.486. num.1.

Declara, vt num.2.

Subſtitutio facta hæredi, ſi ſine filijs deceſſerit, non expirat eo mortuo cum filijs, qui poſtea obierunt, quando ex coniecturis apparet teſtatorem vlterius proceſſiſſe ad faciendum perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum; tunc enim conditio ſi ſine filijs porrigitur ad omnes ſubſtitutos, & deſcendentes in infinitum, deciſ.486. n.2.

Vbi tamen quod iſtæ coniecturæ debent eſſe neceſſariæ, concludentes, & quæ ex verbis teſtamenti deducantur.

Subſtitutio hæredi facta, ſeu fideicommiſſum, ſi ſine liberis deceſſerit, an expiret eo mortuo cum filijs, ſi filij poſtea obierint, quando teſtator in teſtamento habuit rationem conſeruandæ agnationis, deciſ.486. n.3. & ſeqq.

Subſtitutio, ſeu fideicommiſſum, in quo ſunt vocati proximiores de Cippo, an extinguatur eo ipſo, quod deuenit ad aliquem proximiorem de dicto Cippo? an verò cenſeatur perpetuum de vno in alium de eodem Cippo proximiorem? deciſ.486. n.5.

Subſtitutionis, & fideicommiſſi conditione, ſi ſine liberis deceſſerit deficiente, ceteræ omnes ſubſequentes conditiones expirant, dec.486. num.7.

Subſtitutio hæredi facta, ſi ſine filijs deceſſerit, non expirat hærede moriente cum filijs, qoando teſtator ad plures gradus ſubſtitutionum proceſſit, deciſ.486. n.8.

Contra, uum.9. & 10.

Subſtitutio hæredi facta, ſi ſine filijs deceſſerit, non expirat hærede mortuo cum filijs, quando teſtator omnibus morientibus ſubſtituit proximiores de Cippo, deciſ.486. n.11.

Contra, num.12. & ſeqq.

Subſtitutio, ſeu fideicommiſſum numquid tacitè inducatur ex eo, quod teſtator diſpoſuiſſet, ſi ioterrogatus fuiſſet, deciſ. 486. num.28.

Subſtitutio reciproca, quando cenſeatur inducta inter deſcendentes poſitos in conditione, & ex coniecturis vocatos, deciſ.300. n.8. & num.9.

Subſtitutio reciproca, vt inducta dicatur; tria requiruntur, de quibus, deciſ.300. n.10.

Subſtitutio reciproca continet fideicommiſſariam, vbi teſtator voluit hæreditatem integrè per fideicommiſſum reſtitui, deciſ.300. n.4. & oum.13.

Subſtitutio reciproca iuncta ſubſtitutione compendioſa habente tractum temporis in futurum continet fideicommiſſariam, deciſ.300. num.13.

Subſtitutio, ſeu fideicommiſſum de vna perſona, ex identitate rationis, vel ex veriſimili mente teſtatoris ad aliam extendi non debet, deciſ.300. n.20. & 21.

Vbi de eadem re, & declaratur materia, & num.24.

Subſtitutiones ſubſequentes, an, & quando regulari, & reſtringi debeant ad limites præcedentis ſubſtitutionis, deciſ.14. n.7.

Subſtitutio, ſeu fideicommiſſum iniunctum à teſtatore, ſi hæres ſine filijs deceſſerit, expirat eo mortuo cum filijs, deciſ.44.

Declara, vt num.3.

Subſtitutio dicitur vulgaris, quando quis eſt ſubſtitutus, ſi inſtitutus non ſuperuiueret, videlicet, ſi hæres eſſe nollet, vel non poſſet, deciſ.519. n.1.

Subſtitutio prima, ſi euaneſcit ob conditionem non purificatam, euaneſcunt, etiam, & expirant omoes aliæ ſubſtitutiones illi ſubordinatæ, & ab ea dependentes, deciſ.519. n.2.

Subſtitutiones ſequentes poſt primam dicuntur dependentes à præcedenti, quando fuerunt continuatiuè factæ per copulam, & vel per clauſolam, & eo caſu, deciſ.519. n.3.

Subſtitutus nepos filio inſtituto, ſi ille non viueret, an dicatur compendioſè ſubſtitutus, deciſ.519. n.4.

Subſtitutio vulgaris non trahitur ad fideicommiſſariam, deciſ.519. num.5.

Subſtitutio pupillaris, quibus verbis concipi ſoleat, deciſ.639. n.1. & per tot. deciſ. io diſcurſu.

Subſtitutio concepta per verbum (vada) dicitur pupillaris directa, deciſ.639. n.3.

Subſtitutio pupillaris excludit penitus matrem à legitima filij, deciſ. 639. n.4.

Subſtitutio compendioſa facta impuberi per verba communia, & reſtricta

Digitized by Google

ſtricta ad bona teſtatoris numquid ſit pupillaris directa, an verò potius omni tempore fideicommiſſaria, deciſ.639. n.5. & 6.
Subſtitutio dicitur directa pupillaris, quando teſtator mandat totam ſuam hæreditatem tranſire in ſubſtitutos ſine diminutione legitimæ, & Trebellianicæ, deciſ.639. n.6.
Subſtitutio quando cenſeatur facta per verba communia, ſeu directa, deciſ.639. n.7.
Subſtitutio facta filio decedenti in pupillari ætate dicitur pupillaris, deciſ.19. n.1.
Subſtitutio pupillaris expirat inſtituto decedente poſt pupillarem ætatem, deciſ.19. n.1.
Subſtitutio limitata ad tempus, vltra illud tempus non extenditur, deciſ.19. n.1.
Subſtitutio acceſſoriè, & conſequutiuè veniens ad præcedentes ſubſtitutiones regulatur, & non excedit fines dictorum præcedentium ſubſtitutionum, ad quas venit conſequutiuè, deciſ. 19. num.2.
Subſtitutio, ſeu fideicommiſſum quoad deſcendentes mortuo ſubſtituto ante conditionis euentum efficitur caducum, deciſ.100. num.1.
Subſtitutio reciproca fideicommiſſaria non extenditur ad nepotes, deciſ.100. n.1.
Subſtitutio fideicommiſſaria iuncta cum iure accreſcendi numquid tranſmittatur cum ipſo accreſcendi iure, deciſ.100. n.6.
Subſtitutio vulgaris per quæ verba à teſtatore cenſeatur inducta patris, quam fideicommiſſum, & è contra remiſſiuè, deciſ.357. num.3.
Subſtituti filij alicuius, ſi fiunt poſt mortem hæredis, cenſentur vocari per ſubſtitutionem vulgarem, non autem per fideicommiſſum, deciſ.357. n.3.
Subſtituti poſt mortem hæredis, cenſentur ſubſtituti, non ſolum per vulgarem, ſed etiam per fideicommiſſum, filij autem ſubſtitutorum cum eorum parentibus vocari non per fideicommiſſum, ſed tantum per vulgarem vocati cenſentur, deciſ.357. n.6.
Amplia etiam quod dictio poſt mortem in eadem ratione fuerit appoſita, num.7.
Subſtitutio facta per verbum, relinquo, vel per aliud verbum commune, cenſetur vulgaris, & non fideicommiſſaria, niſi adſint verba tractum temporis ſignificantia, deciſ.357. n.7.
Subſtitutio vna, & eadem poteſt diuerſo iure cenſeri attenta diuerſitate rationis, & perſonarum, vt ſcilicet, vno caſu cenſeatur vulgaris, & alio caſu fideicommiſſaria, deciſion. 357. num.8.
Subſtitutio compendioſa, comprehendit etiam fideicommiſſariam, deciſ.357. n.10. & 11.
Subtilitates Rota non attendit, ſed conſiderat bonum ius, deciſ. 1. num.5.
Succeſſionis ordo non attenditur, quando conſtat de contraria voluntate teſtatoris, deciſ.461. n.7. & deciſ.710. n.6.
Succeſſio intelligenda eſt regulariter ordine ſucceſſiuo, deciſ. 233. num.9.
Succedant, verbum propriè actum ſuccedendi, & non potentiam ſignificat, deciſ.116. n.4.
Succeſſerit quis iure primogenituræ potius, quam iure hæreditario dependet ab animo ſuccedentis, deciſ.445. n.5. & n.7.
Vbi quomodo animus ſuccedendi iſto caſu probetur.
Succedendi ius vigore primogenituræ quomodo, & quanto tempore præſcribatur, deciſ.445. n.9. & 10.
Succedere iure proprio, quando quis dicatur, deciſ.653. n.7.
Succedere ſicut non poſſunt parentes, ita nec etiam ſuccedere poſſunt filij ex radice infecta venientes, deciſ.282. n.5.
Succeſſionis feudi, ſunt etiam capaces fœminæ, quando in inueſtitura fuit data facultas inſeruiendi per alium, deciſ.663.
Declara, vt num.13.
Succeſſor ſingularis non ligatur conuentionibus initis cum anteceſſore, niſi onera ſint realia, deciſ.199. n.10.
Declara, vt num.11.
Succeſſoris electio non poteſt fieri in vita eligentis, quando hæreditatis reſtitutio facienda eſt poſt mortem, deciſ.323. n.3.
Succeſſor in Eccleſia, quando teneatur ſtare contractui facto per ſuum prædeceſſorem, deciſ.70. n.4. & 5.
Succeſſor in Epiſcopatu in his, in quibus commodum, vel vtilitatem habet, iudicatur tanquam tertius habens ius de nouo creatum à Papa, deciſ.705. n.1.
Succeſſor in Epiſcopatu non tenetur ad debita contracta per defunctum, niſi quatenus, ex cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis contracta fuerint, deciſ.705. num.2.
Declara, vt num.3.
Succeſſorem alicui, facultas eligendi, à teſtatore data, ſi fuit reſtricta ad tempus mortis, electio antea facta non valet, ſecus ſi fuerit data facultas eligendi non modo tempore mortis, ſed etiam in vita, deciſ.323. n.1. Declara, vt n.2. & 3.
Summariſſimum poſſeſſorium aliud non requirit, niſi videre quis poſſideat, deciſ.512. n.4.
Summariſſimum poſſeſſorium non admittit diſputationem ſuper validitate, vel inualiditate donationis, cum in eo ſola poſſeſſio attendatur, deciſ.270. n.4.
Summi Pontificis auctoritas in alienatione rerum Eccleſiæ ſupplet omnes alias ſolemnitates, deciſ.577. n.2.
Suorum appellatione veniunt deſcendentes, deciſ. 320. num. 4. in fine.
Superfluum non dicitur, quod in ſenſu contrario poteſt operari aliquid quod indirecto non operaretur, deciſ.185. num.3.
Superfluum, & fruſtratorium ſtatutum non dicitur, ſi ex eo declaratur id, quod de iure communi erat obſcurum, deciſ.20. n.2.
Superfluum vt ſtatutum non dicatur, & fruſtratorium, ſufficit vt aliquid operetur, deciſ.20. n.3.
Superſedere debet iudex de ſtylo Curiæ in expeditione cauſæ, quando illi præſentatur fides referendarij, aſſerentis ſe habere commiſſionem proponendam in proxima Signatura, deciſ. 135. n. 4. in fine.
Supplementum legitimæ an debeatur filiæ excluſæ à ſtatuto, cui pater aliquid in teſtamento reliquit, deciſ.64. n.10.
Supplicationum Sacri Palatij regiſtrum plenè probat, quem eſſe Protonotarium, deciſ.407. n.2. & 3.
Declara, vt num.5.
Supplicatio præſumitur data ab eo, qui in ſupplicatione nominatus eſt, quando tempore datæ ſupplicationis erat præſens in Curia, deciſ.529. n.1. & num.6.
Supplicatio data præſumitur ab eo, qui in ipſa ſupplicatione intereſſe habebat, deciſ.529. n.3.
Supplicationes, ſeu recurſus iudici laico pro habendo brachio ſæculari aduerſus iudicem Eccleſiaſticum, præſumuntur porrectæ ab eo, cuius intereſt, deciſ.529. n.4.
Supplicatio præſumitur porrecta ab eo, qui impenſam fecit, & de iuris vtilitate agitur, deciſ.529. n.5.
Supplicationem, ſi quis protexit ſuper confirmatione concordiæ, poſt illius expeditionem non poteſt amplius eum pœnitere, deciſ.585. n.1. & 4.
Supplicatio, & gratia per ſolam Signaturam, & etiam ſolo verbo Papæ dicitur perfecta, etiam literis non expeditis, deciſ.585. n.2.
Supplicatio à ſupplicante non ſubſcripta, an ſupplicanti noceat, deciſ. 198. n. 4.
Supplicatio vbi continet plura, poſſunt ſuper ea plures literæ impediri ſub eadem data, & quilibet ſuas expedit literas, prout ſua intereſt, & ſine grauamine ſibi impoſito, deciſ.617. n.4.
Supplicatio ſola literis non expeditis, an probet, dec.503. n.4.
Suſpectus non poteſt allegari iudex ſemel approbatus noua non ſuperueniente cauſa, deciſ.531. n.2.
Suſpectus, iudex allegatus, appellatione friuola non obſtante, ad vlteriora procedere poteſt, deciſ.531. n.3.
Suſpecti iudicis recuſati omnia geſta poſt recuſationem de iure ciuili ſunt nulla, deciſ. 162. n.1.
Suſpicio falſi in ciuilibus habetur pro falſitate, ſi ea conſiſtat in vitio viſibili, aliàs ſecus, deciſ.422. n.15.
Suſpiciones falſitatis tolluntur per contrarias coniecturas, & præſumptiones, deciſ.422. n.15.
Suſpenſo peritorio ſuſpendens non dicitur mutare propoſitum, deciſ. 36. n. 2.
Suſpenſus etiam occultus cenſetur prohibitus ab exercitio iuriſdictionis, deciſ.534. n.5.
Suſpenſus, ſiue publicè, ſiue occultè, prohibetur ab exercitio iuriſdictionis, & à collatione beneficiorum, deciſ.602. n.2.
Declara, vt num.5.

T

TAbellarij in quo differant à Scribis, & actuarijs, deciſ.504. n.5.
Tacita confeſſio reſultans ex productione iurium reuocari non poteſt non docto de errore, deciſ.419. n.7.
Tacita ſubſtitutio non habet locum ad fauorem vnius, quando eſt facta ſubſtitutio vulgaris expreſſa ad fauorem alterius, deciſ.363. num.15.
Tacens ex taciturnitate ſibi non præiudicat, quando ſciebat ius ipſum ſibi ſaluum eſſe, deciſ.115. n.10.
Tacens, & non contradicens ſibi non præiudicat, ſi prius proteſtatus fuit, deciſ.513. n.5.
Tacens, & non contradicens in actu nullo, non cenſetur illum validare, niſi in vim pacti, & conuentionis, deciſ.513. n.5.
Tacens, & non contradicens ſibi non præiudicat, quando in contradicendo non poterat actum impedire, deciſ.513. n.5.
Tacens non cenſetur conſentire in his, quæ iuris diminutionem, ſeu actionis competentis ſublationem reſpiciunt, deciſ.84. n.5.
Tacens, & ſciens præſumitur ratificare ea, quæ ad ſui commodum geſta ſunt, deciſ.262. n.6.
Taxatio expenſarum, quando dicatur exceſſiua, deciſ.283. n.2. & 3. & ſeq. Vbi etiam quomodo probetur exceſſus.
Taxatiua dictio tantum reſtringit, diſpoſitionem, & orationem, in qua poſita eſt, deciſ.235. n.3.
Temporibus perpetuis, verba apta ſunt comprehendere, deſcendentes de gradu in gradum propter implicitum ſtatum futuri temporis, deciſ.482. n.2.
Temporis modis præſentia præſumitur ex probatione præſentiæ anterioris, & poſterioris temporis, dec.529. n.2.
Tempus mutui, & non ſtipulationis attenditur, ad hoc, vt habeat locum Macedonianum Senatuſconſultum, deciſ.527. n.5.
Temporis modici lapſus non attenditur in materia pacti de retrouendendo, deciſ.180. n.2.
Temporum coniunctio, & acceſſio in quaſi poſſeſſione penſionis exactæ à transferente, & translatario non fit, quando non apparet de hac quaſi poſſeſſione transferentis, dec.122. n.1. Declara, vt n.5. & 7.

Digitized by Google

Tempus confirmationis attenditur, & non conceſſionis ad effectum inducendi præſcriptionem, deciſ.304. n.3.
Temporales decimæ, laicis non interdicuntur, deciſ.684. n.1.
Temporales decimæ dicuntur propriæ decimæ, deciſ.684. n.2.
Tenorem citationis non probat Notarius aſſerens nuncium retuliſſe ſibi ſe citaſſe, prout in ſchedula, ſi ſchedula in actis integrè regiſtrata non reperitur, deciſ.135. n.1, & ſeqq.
Tenor citationis vbi non apparet, non dicitur legitimè conſtare de citatione, deciſ.492. n.3.
Termino ad ſoluendum ſuſcepto, etiam quod iudex terminum non dederit, nihil innouandum eſt, deciſ.350. n.4.
Terminus ad ſoluendum ex notorio ſtylo Auditoris Cameræ omnibus dari debet, deciſ.359. n.7.
Terminus ad ſoluendum de notorio ſtylo Auditoris Cameræ omnibus dari debet, deciſ.383. n.1.
Vbi ampliatur etiam ex Conſtitutione Pij Quinti ſuper tribunali Auditorum Cameræ.
Terminus ad ſoluendum dari debet etiam reo conuento in Saluiano interdicto, deciſ.383. n.2. & 3.
Terminus ad ſoluendum datur etiam debitori obligato in forma Cameræ, deciſ.383. n.4.
Terminus ad ſoluendum cenſetur datus à iudice eo ipſo, quod debitor illum petat, etiam quod iudex ſuper hoc non interloquatur, deciſ. 383. n. 5.
Termino ad appellandum pendente poſſeſſio capta cauſat attentata, & ideò ex ſtylo Rotæ ſolet ſequeſtrari, deciſ.32. n.1.
Termini ſubſtantiales quando non ſunt ſeruati in iudicio, ſententia dicitur nulla, deciſ.18 n.1.
Terminum debitor ſuſcipiens in iudicio ad ſoluendum, fatetur ſe eſſe verum debitorem, deciſ.299. n.13.
Termino appellandi durante nihil innouandum, & attentata omnia ſunt reuocanda, deciſ.340. n.4.
Terminus pro ſeruato habitus ad ſententiam non cenſetur circumductus ex alio termino poſtea ſeruato pro remiſſorialibus, deciſ. 94. num.3.
Terminus citationis pro ſeruato habitus cenſetur circumductus propter non comparitionem procuratoris coram iudice in die termini, deciſ.94. n.3.
Termini ſecunda prorogatio non præſumitur maior primo termino, deciſ.596. n.2.
Termino appellandi durante omnia geſta infra dictum tempus cenſentur nulla, etiam quod non fuerit appellatum, dec.513. n.8.
Termino dierum decem ad appellandum pendente poſſeſſio capta dicitur nulla, & attentata, dec.644. n.6.
Termino in ſubhaſtatione dato offerre volentibus numquid eo lapſo poſſit dictus terminus prorogari, deciſ.55. n.3.
Territoria eſſe intra fines alicuius Eccleſiæ Parochialis probatur ex viſitationibus Epiſcoporum, deciſ.541. n.2.
Territorium eſt ſuppoſitum Curiæ, & iuriſdictioni Caſtri, in quo ſitum eſt, deciſ.508. n.2.
Tertius veniens ad cauſam in iudicio poſſeſſorio, non poteſt impedire reſtitutionem ſpoliato faciendam, quando ius, quod prætendit, eſt connexum cum iure ſpoliantis, deciſ.23. n.3.
Tertij præiudicium cenſetur reſeruatum per clauſulam ſine præiudicio iurium, &c. deciſ.69. n.8.
Tertius non auditur ad impediendum actorem, niſi docto de intereſſe, deciſ.335. n.1.
Tertius comparens pro ſuo intereſſe docto de intereſſe auditur, & ad iudicium admitti debet, deciſ.335. n.2.
Tertius quando committit nouam cauſam, non cenſetur acta, & geſta per prius ſua facere, & ideò ſententiæ prius latæ non faciunt numerum, ſecus ſi veniat ad cauſam per viam appellationis, vel nullitatis, deciſ.98. n.5. & 6.
Tertius quando venit ad cauſam pro ſuo intereſſe in ſtatu, & terminis, in quibus reperitur, cenſetur ratificaſſe omnia eo tempore acta, & geſta, deciſ.431. n.5.
Tertij periti de conſenſu partium electi relationi, in caſu diſcordiæ aliorum peritorum, omnino ſtandum eſt, deciſ.354. n.1.
Tertia opponens ſe contra exequutionem rei iudicatæ, illam non impedit, quoties poſſeſſio non eſt vacans, deciſ.604. n.2.
Tertius exequutionem ſententiæ impedire non poteſt, quando in continenti non docet de iure ſuo, deciſ.604. n.3.
Tertius veniens ad cauſam nihil prætendere poteſt quoad fructus decurſos, antequam fuerit admiſſus, deciſ.604. n.4.
Tertius non attentat, nec vitium litigioſi afficit, niſi partes litigantes, deciſ.293. n.10.
Tertio appellanti pro ſuo intereſſe appellatio non ſuffragatur, niſi de prætenſo intereſſe doceat, deciſ.293. n.14.
Tertij periti relationi ſuper æſtimatione melioramentorum ſtandum eſt, etiam quod diſcordet ab alijs peritis, deciſ.294. n.2.
Tertij ius facilius tollerent in parte, quam in totum, deciſ.372. n.3.
Tertius comparens in iudicio pro ſuo intereſſe, quando dicatur ad cauſam admiſſus, deciſ.500. n 8.
Tertius veniens ad cauſam in ſtatu, & terminis, in quibus reperitur, an & quando cenſeatur approbare acta iam facta, deciſ. 705. num.5.
Tertij poſſeſſio an poſſit ab altero allegari ad excludendum immiſſionem actoria, deciſ.63. n.3.
Teſtamentum interpretandum eſt, ne in eo reſultet contrarietas, & repugnantia, deciſ.635. n.7. & deciſ.721. n.3.
Teſtamenti vna pars declarat aliam, deciſ.14. n.5. & deciſ.453. num.5. deciſ.460. n.6.
Teſtamenti caput eſt hæredis inſtitutio, deciſ.337. n.1.
Teſtamentum patris non dicitur nullum ob præteritionem filij, ſi filius fuerit inſtitutus in re certa etiam aliena, deciſ. 357. num.2. & num.3.
Teſtamentum patris filius non poteſt dicere nullum ob ipſius præteritionem, quando dictum teſtamentum approbauit, deciſ. 337. num.6.
Teſtamentum nullum allegare non poteſt, qui intereſſe non habet, deciſ.337. n.8.
Teſtamentum nullum dicere non poteſt is, qui illud approbauit, deciſ.337. n.8.
Teſtamentum ob filij præteritionem nullum remanet, deciſ. 526. num.2.
Teſtamentum nullum ob præteritionem filij conualidatur, quando ab eodem filio fuit approbatum, deciſ.526. n.14.
Teſtamenti paterni per aditionem hæreditatis tacita approbatio non operatur, quando filius adeundo hæreditatem dicti teſtamenti ſcientiam non habebat, deciſ.200. n.8.
Teſtamenti paterni ignorantia, quando præſumatur, deciſ. 200. num.9.
Teſtamenti paterni ſcientia non infert ad ſcientiam codicillorum, deciſ.200. n.10.
Teſtamenti ſcientiam, & contentorum in eo, quando quis habere dicatur, deciſ.621. n.5. & 6.
Teſtamentum inter liberos carens ſolemnitatibus, validum eſt, dec.51. Declara, vt num.3.
Teſtamentum ſine ſubſcriptione Notarij, ſine die, ſine loco, ſine clauſola Actum &c. nihil probat, deciſ 51. n.2.
Teſtamentum præſumitur factum tempore ſanæ mentis, quando ex illius inſpectione apparet ritè, & ſolemniter factum eſſe, deciſ.384. num.10. & 11.
Teſtamentum, vt minimè valeat, quia factum à demente, probanda eſt dementia tempore teſtamenti, deciſ.384. n.3. & 10.
Teſtandi facultas etiam ampliſſima numquam intelligitur à principe, vt pater poſſit filium legitima priuare, niſi hoc expreſſe dixerit, deciſ.653. n.6.
Teſtari nemo præſumitur de alienis bonis, deciſ.375. n.2.
Teſtamentum in primo gradu, in quo filij inſtituta vxore ſunt præteriti non valet, ſuſtinetur in ſecundo gradu, deciſ. 449. num.2.
Teſtamenti, & contentorum in eo ignorantia præſumitur in filio, & ſuo hærede, deciſ.449. n.5.
Teſtamentum factum coram Iudice ſuſtinetur, & valet etiam ſine teſtium numero, deciſ.123.
Declara, vt num.1.
Teſtamenti productio facta à teſtatore in iudicio, & coram iudice, an habeatur, ac ſi teſtator de nouo coram iudice teſtamentum condidiſſet, deciſ.123. n.2.
Teſtamentum ſecundum inſinuatum apud acta habet vim tollendi clauſulam derogatoriam, deciſ.123. n.7.
Teſtamentum interlineatum in parte ſubſtantiali non eſt ſufficiens ad immittendum hæredem in poſſeſſionem hæreditatis, ex l. fin. C. de edicto Diui Adrian. tollen. deciſ.135. n.7.
Teſtamentum eſt nullum, vbi filius exhæredatus ſine cauſa, deciſ.568. num.2.
Teſtamentum nullum ob præteritionem filij, vel exhæredatione ſine cauſa, ſuſtinetur per clauſulam codicillarem, in vim fideicommiſſi, deciſ.568. n.3.
Teſtamenti verba dubia ex vſu teſtatoris interpretari debent, dec.697. num.8.
Teſtamentum, quod vigore ſtatuti factum coram duobus teſtibus, valet, ita etiam coram duobus teſtibus reuocari poteſt, deciſ.713. num.4.
Teſtamenti appellatione venit teſtamentum ſolemne, non autem teſtamentum ſine ſolemnitate, deciſ.714. n.4. & n.5.
Teſtamenti particula non probat, niſi totum exhibeatur teſtamentum, deciſ.222. n.7.
Teſtator inſtituens hæredes, ad quos de iure hæreditas pertinet, cenſetur vocaſſe venientes ab inteſtato proximiores, deciſ. 635. num.1.
Teſtator regulariter præſumitur ſe conformare cum lege municipali, deciſ.635. n.2.
Teſtator legando aliquid cum clauſula ne plus petere poſſet, cenſetur excludere legatarium ab vniuerſali inſtitutione, deciſ.635. num.4.
Teſtatoris voluntas, cui lex non reſiſtit, ſeruanda omnino eſt, deciſ. 460. n. 4.
Teſtatoris coniecturata voluntas habetur pro expreſſa, deciſ. 460. num.4.
Teſtator præſumitur ſemper maiorem affectionem habere erga legitimos, & naturales, quam erga legitimatos, deciſ.510. n. 4.
Teſtatoris voluntas maximè comprehenditur ex iteratione, & geminatione verborum, deciſ.566. n.2.
Teſtator non plures, ſed vnicum tantum primogenitum in fideicommiſſo vocare præſumitur, quando mandat; quod ſuccedens primogenitus aſſumat nomen, & arma familiæ, deciſ.566. num 3. & 4.
Teſtatoris voluntas in fideicommiſſis præcipuè attendenda eſt, deciſ. 566. num.6.
Teſtator quando præſumatur dilexiſſe magis nepotes, quam filios, deciſ.146. n.11.
Teſtator non præſumitur, quod voluerit eſſe deterioris conditionis eas

perſo-

Digitized by Google

perſonas, quas magis diligit, quam eas, quas minus diligit, deciſ.130 n.4.
Teſtatoris defectus in diſponendo ſuppletur ex præſumpta eius voluntate, deciſ.130. n 6.
Teſtatores plerumque exiſtimant plus eſſe in eorum hæreditate, quam verè ſit, deciſ.337. n.7.
Teſtator in dubio præſumitur voluiſſe teſtamentum valere, deciſ.363. num.11.
Teſtatoris voluntas ſolus Papa commutare poteſt, deciſ.544. numer.3.
Teſtator dicitur habuiſſe reſpectum, & contemplationem ad ſuam familiam, quando fœminas vocauit in caſu, quo nupſerit alicui exiſtenti de ſua familia, deciſ.80. n.1. & an iſto caſu dicatur etiam habuiſſe reſpectum ad fœminam vocatam, n.2. & 3.
Teſtatoris loquendi vſus eius voluntatem declarat, deciſ. 391. num.6.
Teſtator, cum quo loquatur, quærendum non eſt, ſed in quem voluntatis intentio dirigatur, deciſ.391. n.13.
Teſtatoris voluntas intelligenda eſt ſecundum eius opinionem, deciſ. 391. n. 16.
Teſtatoris deſcendentes in conditione poſiti facilius cenſeri debent vocati, quam alterius, deciſ.150. n.3.
Teſtatoris diſpoſitio, quod in defectum agnatorum in beneficio præſentandus, & inſtituendus ſit deſcendens ex ſorore, an; & quando valida ſit, deciſ.530. n.5.
Teſtator præſumitur habuiſſe maiorem affectionem erga filium, quam in alios, deciſ.530. n.9.
Teſtator fundator iuriſpatronatus non præſumitur ad illud voluiſſe vocare illegitimos, deciſ.499. n.4.
Teſtatoris voluntas in fundatione iuriſpatronatus ſeruanda eſt, & qui ab eo non vocati ſunt, cenſentur excluſi, dec.499. n.1.
Teſtator præſumitur voluiſſe excludere eos, quos non vocauit, & vocare potuiſſet, ſi voluiſſet, deciſ.499. n.5.
Teſtatoris affectio in hæredes vocatos, ac ſi eſſent filij; facit eos pares ipſis filijs, deciſ.266. n.7. & n.8.
Vbi propterea quod admittuntur ad hæreditatem, ac ſi verè eſſent filij teſtatoris.
Teſtatoris prouiſione ceſſante, lex porrigit ſuum auxilium, deciſ.266. num.18.
Teſtatoris voluntatem hæredes declarare poſſunt, quia illam præſumuntur habere notam, deciſ.266. n.19.
Teſtatoris mens præcipuè attendenda eſt, deciſ.450. n.1. in fin.
Teſtator præſumitur ſemper voluiſſe ſe confirmare cum diſpoſitione iuris communis, deciſ.450. n.6.
Teſtator, quod non expreſſit; non voluiſſe præſumitur, deciſ. 208. num.5.
Teſtatoris voluntatem ſeruare æquiſſimum eſt, deciſ.388. n.2.
Teſtator in eo, quod non diſponit, videtur reliquiſſe ſub diſpoſitione iuris communis, deciſ.377. n 5.
Teſtatorem proſpexiſſe præſumitur agnationis conſeruationi, quando habuit in conſideratione qualitatem maſculinitatis, deciſ. 193. num.4.
Teſtator præſumitur, quod magis diligat proximiores deſcendentes; quam remotiores, deciſ 361. n.11.
Teſtator præſumitur minus diligere remotiores ſibi, quam proximiores, deciſ.104. n.2.
Teſtator numquid dicatur agnationis conſeruandæ rationem habuiſſe, & ſic perpetuum fideicommiſſum facere voluiſſe, quando in teſtamento vocauit in ſubſtitutionibus, & fideicommiſſis cippum domus, dec.486. n.3. & ſeqq.
Teſtatorem dici non poteſt in teſtamento habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis, vbi in eo fœminæ ſunt vocatæ, deciſ. 486. num.4.
Teſtatorem proſpexiſſe conſeruationi agnationis dicendum eſt, quando teſtator poſuit deſcendentes in conditione cum qualitate maſculinitatis, deciſ.300. n.5.
Declara, vt num 25.
Teſtator quando non exprimit à quo hæreditas ſit reſtituenda, ſemper intelligitur onus impoſitum vltimo morienti, deciſ. 300. num.12.
Teſtatoris mens in teſtamentis potiſſimum attendenda eſt, præſertim in materia fideicommiſſi, deciſ.14. n.1. 6. & 8.
Teſtatoris voluntas interpretanda eſt ſecundum ea, quæ interrogatus veriſimiliter reſpondiſſet, deciſ.100. n.8.
Teſtatoris voluntas præcipuè in teſtamentis ſpectanda eſt, & ſecundum illam facienda interpretatio, deciſ.453. n.1.
Teſtator non præſumitur voluiſſe plus honorare legatarium, ſiue inſtitutum in re particulari, quam ipſum hæredem vniuerſalem, deciſ.453. n.4.
Teſtatoris voluntas maximè ponderatur ex valore hæreditatis, & eius, quod remanſurum eſt penes hæredem, deciſ.453. n.4.
Teſtatoris affectio erga illum, cui aliquid reliquid, inſpicienda eſt ad illius voluntatis interpretationem, deciſ.453 n.6.
Teſtatoris opinio attendenda eſt, potius quam veritas, deciſ. 453. num.9.
Teſtatoris voluntas in datione tutelę præcipuè ſeruanda eſt, deciſ.668. num.3.
Teſtatorem voluiſſe vnum magis, quam alterum prædiligere: quomodo cognoſcatur, dec.709. n.5. in fin.
Teſtator ſicut potuit nuda voluntate, & abſque iuris ſolemnitatibus dare hæreditatem: Ita etiam hæreditatem adimere, deciſ. 713. num.4.
Teſtes examinati coram arbitro, fidem non faciunt coram non iudice, deciſ.462. n.3.
Teſtes non debent indicare, ſed ſigillatim deponere, deciſ. 586. num.6.
Teſtes deponentes ſuper negatiua, nihil probant, niſi adijciant, quod aliter eſſe non poteſt, quin ipſi ſcirent, deciſ.573. n.2.
Teſtes inter alios examinati, & mortui cum repeti non poſſint, faciunt ſemiplenam probationem, deciſ.371. n.1.
Teſtes volentes probare negatiuam illam non probant, niſi negatiuam coarctent remouendo actum à ſenſu, dec.419. n.8.
Teſtes ſine partis citatione examinati ad perpetuam rei memoriam, & inter alias perſonas non probant, dec.521. n. 2.
Teſtes quando ſint hinc inde contrarij, redduntur ſuſpecti, & non probant, deciſ.521. n.3.
Teſtes deponentes de auditu non probant, deciſ.521. n.4.
Teſtibus deponentibus de vita hominis magis creditur, quam deponentibus de morte, deciſ.521. n.6.
Teſtes examinati parte non citata non probant, deciſ. 576. num.4. & deciſ.430. n.8.
Teſtis vnicus non probat plenè contra producentem, quia producens teſtem cenſetur illius perſonam ſolum approbare, non autem dictum, deciſ.286. n.1.
Teſtibus hinc inde contrarijs magis ſemper credendum eſt illis, qui habent pro ſe iuris exiſtentiam, dec.480. n.3.
Teſtibus hinc inde contrarijs magis credendum eſt illis, qui ſpecificè deponunt, quam qui deponunt cum genere, dec.511. n.7.
Teſtes ſingulares probant poſſeſſionem in genere articulatam, dec.511. num.8.
Teſtis vnicus benè probat poſſeſſionem in iudicio manutentionis, deciſ.511. n.8.
Teſtes de vniuerſitate non probant pro vniuerſitate in his, quæ eorum commodum tangunt, vt ſinguli, deciſ.136. n.1. & 2.
Teſtis in cauſa propria nullus admittitur, dec.136. n.2.
Teſtes deponentes de ſua credulitate, & per verbum videtur minimè probant, dec.136. n.2.
Teſtes deponentes ſuper obſeruantia numquid neceſſe ſit, quod exprimant tempus obſeruantiæ, dec.136. n.6.
Teſtis non reddens concludentem rationem, non probat, deciſ. 43. num.2.
Teſtes inter alios examinati, licet non probent, coadiuuant tamen probationem, dec.237. n.3.
Teſtes referentes ſe ad aliquam ſcripturam non probant, niſi exhibita ſcriptura, dec.237. n.4. & dec.260. n.6.
Teſtibus deponentibus in ſpecie magis credendum eſt, quam deponentibus in genere, dec.237. n.5.
Teſtibus reddentibus ſui dicti bonam rationem magis credendum, quam deponentibus ſine ratione, deciſ.272. n.6.
Teſtes deponentes parte non citata nihil probant, fallit quando ageretur de aliqua temporis ſuſpenſione, dec.234. n.4.
Teſtes ſine iuramento examinati nihil probant, nec Notario aſſerenti eos iuratos creditur, niſi dixerit tactis ſcripturis, deciſ. 234. num.5.
Teſtes non reddentes rationem ſui dicti in his, quæ non cadunt ſub ſenſu corporis etiam non interrogati, nihil probant, deciſ. 234. num. 10.
Teſtes contra producentem plenè probant, ita vt contra eos producens nihil opponere poteſt, dec.182. n.7.
Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam adminiculantur alias probationes, dec.162. n.12.
Teſtibus deponentibus de minori ſumma minus credendum eſt, quam deponentibus de ſumma maiori, dec.315. n.7.
Teſtes plures magis probant, quam numero minori, deciſ. 315. num.8.
Teſtibus excludentibus delictum magis creditur, quam illud includentibus, dec.315. n 8.
Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam, & coram iudice ſæculari in cauſa iuriſpatronatus nihil probant, deciſion. 302. num.7.
Teſtes nulliter examinati adhuc faciunt iudicium, deciſ.342. n. 7. in fine.
Teſtes duo de ſimplici auditu non concurrentibus adminiculis plenè non probant, dec.18. n.3.
Teſtes examinati ſine citatione partis ad dicendum contra articulos, & videndum illos iurare dicuntur nulliter examinati, deciſ.555. n.4.
Teſtes ad perpetuam rei memoriam examinari debent parte citata per edictum contra intereſſe putantes, deciſ.494. n.2.
Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam nulliter ſine citatione faciunt magnum adminiculum, deciſ.494. num.3. & dec.198. num.7.
Teſtes plures numero etiam nulliter examinati faciunt adminiculum, deciſ.494. n.4.
Teſtes recognoſcentes manus alicuius, qui eam notam habeant, ex quo viderunt illum ſæpiùs ſcribere, plenè probant, de ſtylo Rotæ in ſchedulis priuatis concurrentibus adminiculis, deciſ. 303. num.1.
Teſtes examinati parte non citata dicuntur nulliter examinati, deciſ. 259. num. 2.
Teſtis idoneus iudex non eſt, qui in cauſa ſententiam tulit, deponendo ad comprobationem ſuæ ſententiæ, deciſ.259. n.8.
Teſtis in puerili ætate conſtituti, quid probent, deciſ.504. n.11.
Teſtis deponens de facto proprio magis probat, quam alius, & iunctis adminiculis plene probat, deciſ.391. num.10.

Teſtes deponentes contra confeſſionem partis nihil probant, deciſ.216. num.4.
Teſtes non reddentes rationem ſui dicti fraternitatem non probant, deciſ.167. n.8.
Teſtis ſibi varius, & contrarius nihil probat, deciſ.167. n.10.
Teſtis dicitur ſibi varius, & contrarius, quando primo dixit ſe neſcire, & poſtea dicat ſe ſcire, deciſ.167. n.10. & 11.
Teſtis primo dicto ſtandum eſt potius, quam ſecundo, licet primum debilitetur per ſecundum, deciſ.167. n.10.
Teſtis, qui primo dicit ſe non recordari, non dicitur varius, ſi poſtea dicit ſe melius recordari, deciſ.167. n.11.
Teſtis vnus de viſu, & certa ſcientia non coniungitur cum teſtibus deponentibus de publica voce, & ſama ad præficiendam probationem in cauſa graui, & ardua, deciſ.167. n.13.
Teſtibus deponentibus de bona fama magis credendum, quam deponentibus de mala, deciſ.167. n.27. & 28.
Teſtes plenè probant contra producentem, deciſ.167. n.28.
Teſtium dicta ſemper interpretanda ſunt, vt varietas excuſetur, deciſ. 167. n.52.
Teſtes probantes poſſeſſionem alicuius, numquid debeant deponere de tempore poſſeſſionis, deciſ.3. n.1.
Teſtibus deponentibus veriſimiliora magis credendum, deciſ. 5. num.7.
Teſtes quomodo debeant deponere ſuper melioramentis, quæ præſumuntur facta ad publicam vtilitatem, deciſ.7. n.6. & ſeqq.
Teſtes deponentes de eo, quod iuris eſt, non probant, niſi reddant ſufficientem cauſam ſcientiæ, deciſ.324. n.13.
Teſtes etiam nulliter examinati faciunt præſumptionem, & adminiculum, deciſ.405. n.6.
Teſtes conſanguinei ſunt legitimi in cauſa matrimonij, deciſ. 434. num.8.
Teſtes, quos iudex examinari mandat, & eorum dicta poni ad partes, dicuntur examinari non ad publicationem, ſed ne probatione pereant eoſque examinare, licet ad perpetuam rei memoriam, etiam ſi examinatio petatur ab Actore, deciſ.325. n.3. & 4.
Teſtis deponens de firma credulitate facit magnum indicium, deciſ. 502. n.11.
Teſtes probant contractus veritatem, etiam quod non recordentur, de anno, menſe, die, vel Conſule celebrati contractus, deciſ.502. num.21.
Teſtibus hinc inde contrarijs magis credendum eſt illis quibus aſſiſtit iuris præſumptio, deciſ.499. n.9.
Teſtes diſcordantes in ſumma dicuntur conteſtes in ſumma minori, deciſ.551. n.1. in fin.
Teſtis mulier vilis, & inhoneſta nihil probat, deciſ.207. num.2. & num.3.
Teſtis, qui ſponte ſe retractat pro exoneratione conſcientiæ, quantum probet, iudicis arbitrio remittitur, deciſ.207. n.3. & n.8.
Teſtis ſoror ad fauorem ſororis non eſt idonea teſtis, deciſ. 207. num.4.
Teſtis ſubornatio ad falſum dicendum præſumitur ex attentata ſubornatione, deciſ.207. n.5.
Teſtes inter ſe diuerſi, & varij circa circumſtantias, licet in facto conueniant, ſunt ſuſpecti, deciſ.207. n.6.
Teſtes exiſtentes in occulto, & deponentes ſe de nocte vidiſſe, & audiuiſſe, ſunt ſuſpecti de falſo, deciſ.207. n.7.
Teſtes deponentes ſuper noualibus, quomodo deponere debeant, deciſ.223. n.1. & ſeqq.
Teſtes ſuper conſuetudine deponentes non probant, niſi deducant factum, ex quo reſultat conſuetudo, deciſ.223. n.2.
Teſtis procurator probat, quando non eſt amplius procurator, deciſ. 214. n.2.
Teſtis vnicus non probat, deciſ.343. n.5.
Teſtis vnus non probat plenè contra producentem ſecundum Rotæ obſeruantiam, deciſ.244. n.2.
Teſtis vnus de facto proprio non probat plenè ſecundum obſeruantiam Rotæ, deciſ.244. n.3.
Teſtis vnus iunctis adminiculis plenè probat, deciſ.244.
Declara, vt num.4.
Teſtis deponens de facto proprio patiens exceptiones non probat, deciſ.403. n.8.
Teſtes deponentes ſuper iure viſitandi præſcripto ad fauorem Abbatis in præiudicium Epiſcopalis iuriſdictionis, quomodo debeant deponere, deciſ.394. n.4.
Teſtis pauper non repellitur à teſtificando, deciſ.444. n.1.
Teſtis inimicus propter litem ciuilem paruam non repellitur teſtimonio, niſi fuerit lis criminalis, deciſ.444. n.1.
Teſtis errans non in facto principali, nec in circumſtantia ſubſtantiali probat, deciſ.444. n.5. & 6.
Teſtes ſuper ſæuitia viri deponentes, quando probent, deciſ. 441. num.3.
Teſtium iuramentum probatur per aſſertionem Notarij, quando teſtes fuerunt examinati etiam iudice commiſſario, deciſ.34. n.3.
Teſtes non iurati probant coram iudice habente poteſtatem informandi ſe extraiudicialiter, deciſ.34. n.3.
Teſtibus melius informatis, & magis in ſpecie deponentibus magis etiam creditur, quam teſtibus non ſic plenè informatis, nec in ſpecie deponentibus, deciſ.277. n.2.
Teſtes conſanguinei in ciuilibus admittuntur ad teſtificandum, maximè quando habent conteſtes, deciſ.384. n.6.
Teſtibus deponentibus de ſana mente magis creditur, quam deponentibus de dementia, deciſ.384. n.9.
Teſtes probant dementiam, ſi in eorum depoſitione non reddunt concludentem probationem, dec.384. n.7.
Teſtes dicentes aliquem poſſediſſe vineam vſque ad tempus mortis plenè probant illius poſſeſſionem, deciſ.459. n.2.
Teſtibus pluribus, & magis informatis magis creditur, quam numero verioribus, & meritis informatis, deciſ.459. n.4.
Teſtes de exercitatione iuriſdictionis deponentes iuriſdictionem probant, etiamſi non deponant de omnibus actibus iuriſdictionalibus, deciſ.491. n.3.
Teſtis vnicus non probat, deciſ.251. n.1.
Teſtis inſtrumentarius reprobans inſtrumentum, facit illius fidem vacillare, niſi pro inſtrumento concurrant alia adminicula, deciſ. 251. n.2.
Teſtis examinatus à iudice laico contra clericum nihil probat, deciſ. 260. n.5.
Teſtes ſuper primogenitura deponentes non tenentur ſpecificare caſus, & perſonas, ſed nudum factum, quod primogenitus ſucceſſerit, deciſ.445. n.5.
Teſtes deponentes ſuper iure primogenituræ, quando teneantur reddere rationem eorum depoſitionis etiam non interrogati, deciſ.445. num.11.
Teſtes deponentes ſuper immemorabili, excedentes annos quinquaginta quatuor bene illam probant, deciſ.481. n.4.
Teſtes examinati ſine citatione ad videndum illos iurare, nulliter examinati dicuntur, deciſ.411. n.1. deciſ.128. n.1.
Teſtes examinati ſine citatione partis dicuntur valide examinati, quando de conſuetudine talis citatio continetur in conceſſione termini ad probandum dati, deciſ.411. n.2. & 3.
Teſtes examinati ſine interrogatorijs datis à parte non dicuntur nulliter examinati, licet benè ſint repetendi, deciſ.411. n.4.
Teſtes præſumuntur idonei, niſi contrarium probetur, deciſ. 147. num.1.
Teſtes, vbi agitur de reſcindendo matrimonium, debent eſſe omni exceptione maiores, deciſ.147. n.5.
Teſtes omni exceptione maiores, qui dicantur arbitrio iudicis remiſſum eſt, dec.147. n.2.
Teſtes non omni exceptione maiores ſupplentur ex numero, præſertim quando agitur de re difficilis probationis, vt puta, de probatione minorum, dec.147. n.3.
Teſtes non omni exceptione maiores ſupplentur ex numero, etiam quod omnes patiantur aliquas exceptiones, ſi numerus ſit vltra tres teſtes, dec.147. n.3. in fin.
Declara, vt num.6.
Teſtes non omni exceptione maiores probant coadiuuari adminiculis, dec.147. n.5.
Teſtis Sacerdos maiori fide dignus eſt, quam laicus, dec.147. n.6.
Teſtis deponens de facto proprio maiorem fidem meretur, quam teſtis ordinarius, dec.147. n.6. & n.15. in fin.
Teſtis edictum eſt prohibitorium, & propterea quilibet admittitur in teſtem, qui prohibitus à iure non eſt, dec.147. n.8.
Teſtis Parochus, qui baptizauit puerum, non prohibetur teſtificari pro eo, dec.147. n.8.
Teſtis mulier nobilis magnæ fidei eſt, & eius teſtimonium præfertur viri non nobilis, dec.147. n.9.
Teſtis deponens contra proprium intereſſe multum probat, dec. 147. num.9.
Teſtis nouerca admittitur pro ſua priuigna, quando deſijt eſſe vxor patris, dec.147. n.11.
Teſtis non præſumitur iuratus, ad effectum, vt probet, & multò minus ad effectum, vt de periurio arguatur, dec.147. n.13.
Teſtis, qui in ſecundo examine plus dicit, quam dixit in primo, non eſt ſibi varius, nec contrarius, dec.147. n.14.
Teſtes non dicuntur varij, ſi vnus deponat plus, quam alter, dec.147. num.14.
Teſtis non prohibetur veritatem dicere iuſſu, prece, & præmio, deciſ.147. n.14. in fin.
Teſtis omni exceptione maior dicitur ille, qui nulla legitima exceptione repelli poteſt, dec.147. n.16.
Teſtis domeſticus perſonæ domeſticæ non repellitur à teſtificando, dec.147. n.16.
Teſtis varietas, ſeu contrarietas circa non ſubſtantialia attendenda non eſt, dec.147. n.17.
Teſtium contrarietas, vt euitetur, præſumenda eſt temporis diuerſitas, deciſ.147. n.18.
Teſtis habilitas, vel inhabilitas inſpicitur habito reſpectu ad tempus depoſitionis, dec.147. n.22.
Teſtis ſoror pro ſorore admittitur in cauſa matrimonij, præſertim quando non eſt diſparitas inter coniuges, dec.147. n.23.
Teſtis famulus pro ſuo domino admittitur, quando tempore depoſitionis non erat amplius famulus, dec.147. n.24.
Teſtes famuli alicuius Illuſtriſſimæ Perſonæ, admittuntur, præſertim ad teſtificandum de his, quæ domi facta ſunt, dec.147. n.25.
Teſtium dicta non ſunt cauillanda, ſed pro viribus iuuanda, & ſuſtinenda, dec.147. n.27.
Teſtes examinati ſine interrogatorijs datis à parte non dicuntur nulliter examinati, dec.147. n.32. & ſeq.
Vbi præſertim quando pars monita non dedit interrogatoria iudici, num.33.
Teſtes examinati ſine citatione partis non dicuntur nulliter examinati, quando eorum examen faciendum, fuit parti intimatum, deciſ. 147. n.14.
Teſtes accepti ab ordinario pendente lite coram exequutore literarum Apo-

Digitized by Google

Apoſtolicarum, dicuntur ſine iuriſdictione & nulliter examinati, deciſ.570. n.3.

Teſtibus pluribus magis creditur, quam paucioribus, deciſ.245. n.3.

Teſtes dicentes ſe ita credere, & pro certo habere non probant, deciſ. 245. n. 5.

Teſtes examinati inter alios probant quoad quale quale contra tertium, deciſ 13. n.2.

Teſtes examinati, & acta in partibus geſta non afficiunt eum, de cuius intereſſe agebatur, & citatus non fuit, deciſ.271. n.1.

Teſtes deponentes immemorabilem præſcriptionem, debent deponere diuiſa per annos quadragiora, deciſ.254. n.1. & 2.

Teſtes, vt probent iuſpatronatus, quomodo deponere debeant, deciſ. 546. n. 1.

Teſtes ſingulares io tempore probant iunctis admioiculis, præſertim in re difficilis probationis, deciſ.525. o.16.

Teſtes examinati abſque citatione ad videndum illas iurare probant ſecundum praxim Hiſpaniæ, deciſ.611. n.6. & 7.

Teſtes de auditu probant io antiquis, deciſ.91. n.2.

Teſtes affines in primo gradu ſunt ſuſpecti, deciſ.550. n.3.

Teſtis vicinus non admittitur ad probandum valorem, deciſ. 550. n.3. & 6.

Teſtes dicuntur contrarij, quando vnus deponit plus altero, & taxatiuè loquuntur, deciſ.550. n.4. in fin.

Teſtes examinati in cauſa criminali pro informatione curiæ, faciunt adminiculum in cauſa ciuili, deciſ.360. n.1.

Teſtes deponentes extra articulos, quando probent, deciſ.360. n. 5. Vbi de materia.

Teſtes deponentes de facto proprio præferuntur teſtibus oon deponentibus de eorum proprio facto, deciſ.512. n.3.

Teſtes deponentes de eo, quod habet iuris aſſiſtentiam præferuntur alijs, qui non habent hanc aſſiſtentiam iuris, deciſ.512. n.3.

Teſtes etiam non interrogati, debent reddere rationem eorum depoſitionis, quando deponunt ſuper probatione valoris, deciſ. 378. num.3.

Teſtes oulliter examinati faciunt adminiculom, deciſ.650. n.6.

Teſtes etiam nulliter examinati deſeruiunt pro adminiculo, deciſ.369. num.2.

Teſtes ſiogulares probant animum alicuius, deciſ.579. n.7.

Teſtes ſingulares, ſingularitate adminiculatiua probant, deciſ. 579. num.7.

Teſtes, qui examioati fuerunt ſine citatione, vel extra diem citationis, nulliter examinati dicuntur, & non probant, deciſ.120. n.1.

Teſtis vnicus nihil probat, deciſ.664. n.3.

Teſtis fuſtigatus, & ad triremes tranſmiſſus tanquam infamis, eſt inhabilis ad teſtificandum, deciſ.664. n.4.

Teſtis periurus in interrogatorijs ſibi factis in totum repellitur, deciſ. 664. n.5.

Teſtes nepotes ex ſorore non probant pro aounculo, deciſ.664. n.6.

Teſtibus rei magis creditur, quam teſtibus actoris, dec.664. n.7.

Teſtes parte non citata examinati ſuſtinentur ex ſcientia partis, contra quam examinantur, deciſ.686. n.1.

Teſtium remiſſoria, quando conceditur, intimari debet parti locus, in quo teſtes ſunt examinandi, oiſi eadem pars loci ſcientiam habuerit, deciſ.686. n.1. in fin. & o.3.

Vbi præſertim quando exameo eſt factum in locis, vbi partes degebant.

Teſtes examinati ſine citatione partis ad videndum illos iurare ſuſtinentur, quando in decreto admiſſionis ad probandum, & partibus intimato adeſt citatio ad videndum iurare teſtes, deciſ.686.

Declara, vt num 4.

Teſtes deponentes ſuper fama priuilegij in exactione decimarum ad laicos ſpectantiom, ſofficiunt, quod ſint duo & quomodo debeant deponere, deciſ.702. n.3.

Teſtes vaſalli, & ſubditi pro eorum dominio non repelluntur à teſtimonio, licet illis de fide diminuatur, deciſ.702. n.6.

Teſtium defectibus ſuppletur ex numero, & ex habilitate aliorum teſtium, deciſ.702. n.6.

Teſtes non præſumuntur iurati, etiam quod Notarius enunciatiuè aſſerat teſtis iuratus, dec.704 la prima, n.1.

Teſtes præſumuntur iurati, quando ſunt examinati coram iudice in diebus certis diſtinctis, & non feriatis, deciſ. 704. la prima, num.2.

Teſtes præſumuntur iurati, quando ſunt examinati parte citata ad videndum illos iurare, deciſ.704. la prima, n.3.

Teſtes præſumuntur iurati, quando pars non oppoſuit iuramenti defectum, dec.704. la prima, n.4.

Teſtes præſumuntur iurati ex aſſertione Notarij dicentis teſtis iuratus, quando ſic de ſtylo ſeruatur, deciſ.704. la prima, n.5. & n.6.

Teſtes in eorum iuramento, quaodo examinantur, non eſt neceſſe, quod tangaot ſcripturam, deciſ. 704. la prima, n.7.

Teſtes examinati coram Notario abſque decreto, & commiſſione iudicis, non probant, deciſ.393. n.1.

Teſtes, quod à Notario fuerint examinati de commiſſione, & mandato iudicis, præſumuntur teſtium iuramenta recipi poſſunt à Notario ſine interuentu iudicis ſic ſtylo dictante, deciſ.393. n.2.

Teſtes etiam nulliter examinati probant, quando pars aduerſa dedit interrogatoria, & ipſa etiam examinatur eodem modo, deciſ. 393. n.5. & n.17.

Teſtium examen recipitur per Notarium, deciſ.393 n.5.

Teſtis, quem Notarius iuratum aſſerit, non præſumitur, quod iurauerit tactis ſcripturis, niſi idem Notarius expreſſe aſſeruerit illum iuraſſe, & alias prout, deciſ.393 n.8. & 9.

Teſtis, quod examinatus iurauerit, probatur eo ipſo, quod Notarius de iuramento teſtatur in actu ſeparato ab acto examinis, deciſ. 393. n. 10.

Teſtis præſumitur, quod medio iuramento examinatus fuerit, quando iuramentum fuit præſtitum ſub termino citationis, deciſ. 393. num.11.

Teſtis, quod cum iuramento fuerit examinatus præſumitur, quando Notarius dicit teſtis iurauit, & deciſ.393. n.12.

Teſtis, quod iuratus ſe examinauerit, præſumitur, quando Notarius vltra verbum Iuratus, vlterius procedit aliquid addendo, ex quo de iure prætendi poſſit iuramentum verè interueniſſe, deciſ. 393. oum.13.

Teſtes præſumuntur iuraſſe tactis ſcripturis, quando ſunt examinati in loco, in quo de communi ſtylo, iuramentum probatur ſola Notarij aſſertione, deciſ.393. n.14.

Thori ſeparatio conceditur propter oimiam viri ſæuitiam, propter odium capitale, propter adulterium, & propter morbum contagioſum, dec.441. o.1.

Thori ſeparationis cauſa dicitur ardua, ideò concludenter probanda eſt, dec.441. n.2.

Thori ſeparatio facienda eſt, quando vir accuſauit vxorem de arduo crimine, & carcerare fecit, deciſ.706. n.1.

Thori ſeparatio conceditur ex capitali odio inter coniuges, deciſ.706. num.1.

Thori ſeparatio conceditur, quando vir ægrotauit vxori Medicus, & medicinas neceſſarias non adhibuit, quando eam de domo ſua expulit, quando eandem gladio grauiter vulnerauit, deciſ.706. n.1.

Thori ſeparatio, quando ſit propter viri ſæuitiam fragilitatis cautionis amplius vxor committenda, deciſ.706. n.2. in fin.

Thori ſeparatio facta maritus cogitur ad reſtitutionem dotis vnà cum lucro dotali, deciſ.714. n.3.

Thori ſeparatio conceditur ex cauſis ſuperuenientibus poſt coniugum reconciliationem, deciſ.706. n.4.

Titulus, & bona fides non præſumitur in præſcriptione, deciſ. 610. num.2.

Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus, dec.117. n.2.

Titulus ſpecialis magis attendendus eſt, quam aſſiſtentia iuris communis, deciſ.511. n.2.

Titulum parem allegans impedit viam exequutiuam, & reducit proceſſum ad iudicium ordinarium, deciſ.36.

Declara, vt num.3.

Titulus præſumptus ceſſat, vbi conſtat de vero titulo, deciſ. 474. num.9.

Titulorum multiplicatio in beneficiato datur ſine præiudicio collatoris, deciſ.339. n.6.

Titulorum diuerſitas inducit poſſeſſionis diuerſitatem, deciſ. 208. num.2.

Titulus qoando deducitur ad non titulum priores obligationes non extinguuntur, deciſ.370. n.3.

Titulus præſumitur ex poſſeſſione triginta annorum, deciſ. 122. oum.6.

Titulus coloratus in beneficialibus probatur per vnionem factam à Vicario Epiſcopi, etiam quod de eius facultate non conſtet, deciſ.219. num.6.

Vbi præſertim quando concurrit obſeruantia.

Titulus vbicumque reducitur ad non titulum fructus reſtitui debent à die, quo titulus ad non titulum reductus fuit, non autem à die declarataæ reductionis, deciſ 693. n.1. in fin.

Toties quoties verba denotant infinitatem, deciſ.266. n.13.

Toto tempore verba excludunt omoe tempus inter medium, deciſ.445. num 19.

Tractatus patris in filium illum conſtituit in quaſi poſſeſſione filiationis, deciſ.472. o.3.

Tractatus probatur præſumptionibus, deciſ.643. n.3.

Tranſactionis exceptio dicitur exceptio litis finitæ, & impedit litis ingreſſum, deciſ.539. n.1.

Tranſactio ex capite læſionis reſcindi poteſt, deciſ.539. n.2.

Vbi etiam quomodo in tranſactione dicatur apparere de læſione, num.5.

Tranſactionem impugnans non auditur, niſi reſtituto omne eo, quod ex tranſactione recepit, deciſ.539.

Declara, vt num.6.

Tranſactio refertur ad ea, de quibus eſt controuerſia, non autem ad ea, quæ iam ſunt terminata, & deciſa, vel per ſententiam, vel per aliam tranſactionem, dec.232. n.12.

Tranſactio facta ſine conſenſu illius, de cuius præiudicio agitur, valida non eſt, dec.544. n.1.

Tranſactio facta bona fide, & de lite iam mota valida eſt, deciſ. 29. num.1.

Tranſactio qoantumuis generalis non porrigitur ad ea, quæ in controuerſiam deducta noo fuerunt, dec.29. n.4.

Tranſactio quando effectuata dicatur, dec.159. n.3.

Tranſactio, vt valeat, ſufficit, quod adſit timor litis, dec.169. n.3.

Tranſactio Sede vacaote poteſt fieri à Capitulo, quando non agitur, de bonis ſpectantibus ad menſam Epiſcopalem, ſed ſolum de decimis, ſecus ſi in tranſactione ageretur, de præiudicio aliquæ menſæ Epiſcopalis, dec.625. n.2.

Tranſactio, eſt ſpecies alienationis, & ideò regulariter fieri non poteſt à Capitulo ſolo Eccleſia carente legitimo defenſore, deciſ.625. num.1.

Tranſactio facta à Capitulo, ſine conſenſu Epiſcopi valet quando eſt confirmata à Sede Apoſtolica, deciſ.625. n.3.

Tran-

Tranſactio ſolemniter facta à Capitulo præſumitur vtilis, & qui læſionem allegat, probare debet, deciſ.625. n. 5.
Tranſactio de bonis Eccleſiæ, quando dubius eſt litis euentus, eo ipſo dicitur Eccleſiæ vtilis, dec.625. n.6.
Tranſactio non reſcinditur ſub prætextu læſionis, niſi ea fuerit enormiſſima, vel ſaltem enormis, deciſ.625. n.7.
Tranſactio an dicatur continere læſionem, ea quo facta eſt poſt relaxationem mandati, deciſ.625. n.8. & ſeqq.
Tranſactio cenſetur facta ex illa cauſa, ſuper qua præcedebat diſcordia, deciſ.114. n.1. in fin.
Tranſactio, & concordia ſuper decimis ſine auctoritate Papæ, fieri non poteſt, deciſ.585. n.3.
Tranſactio habet vim ſolutionis, deciſ.501. n.5.
Tranſactio, licet poteſt reſcindi ex capite læſionis, in ea tamen maior requiritur læſio, quam in alijs contractibus, deciſ.461. n.7.
Transferendi facultas non dicitur ſubreptitia, ex eo, quod in gratia non fuerit facta mentio beneficium eſſe de iurepatronatus laicorum, quando de hac in reſeruatione penſionis facta fuit mentio, dec.505. num.4.
Translatarius releuatur ab onere iuſtificandi gratiam transferentis, quando ipſe transferens fuit in longiſſima, quaſi poſſeſſione exigendi penſiones, dec.505. n.3.
Translatio penſionis facit, vt antiqua extinguatur, & alia reſeruetur, deciſ.122. n.3.
Declara, vt num.49.
Translatio penſionis facta intelligitur cum ſuis qualitatibus, & ideò translatarius vtitur eodem iure, & priuilegio, prout vtebatur transferens, dec.122. n.8.
Translatus Epiſcopus verè non dicitur ad aliam Eccleſiam, niſi poſt adeptam poſſeſſionem, deciſ.475. n.3.
Declara, vt n.5. & ſeq & n.16. & ſeq.
Translatus de vna Eccleſia in aliam, an, & quando habere debeat fructos pendentes de tempore translationis, deciſ.140. n.7.
Translatus Epiſcopus ad aliam Eccleſiam, vt poſt duos menſes non teneatur reſtituere fructus, quos medio tempore percipit, requiritur translatio valida, conſenſus, & pacifica poſſeſſio, deciſ.475. num.3.
Translatus ad aliam Eccleſiam vbi fuit Epiſcopus de ipſius conſenſu ſtatim dicitur translatus, etiam ante adeptam poſſeſſionem Eccleſiæ, ad quam fuit translatus, deciſ.475. num.5. & num.16. & ſeqq.
Translatus ad aliam Eccleſiam Epiſcopus vbi à Papa fuit de eius conſenſu, deſinit eſſe Epiſcopus primæ Eccleſiæ, deciſ.475. num.6. & num.17.
Translatus Epiſcopus ad aliam Eccleſiam, etiam non ob vtilitatem, aut neceſſitatem Eccleſiæ, aut ob merita, ſtatim poſt translationem abſque alio conſenſu perdit iura primæ Eccleſiæ, deciſ. 475. n.6. & n.16. & ſeq.
Translatio, penſionum, an, & quando reddatur nulla ob falſam expreſſionem præbendarum, ſuper quibus penſiones reſeruatæ ſunt, quando talis expreſſio ſic facta fuit per errorem, & conſtat de mente concedentis, deciſ.281. n.2. & ſeqq.
Translatio penſionis, quando reddatur nulla ob non factam mentionem litis, dec.281. n.8.
Tranſmittere hæreditatem ad alios quis non poteſt tempore mortis, ſi in illa hæreditate non habebat ius ſolitum, & tranſmiſſibile, deciſ. 263. n. 3.
Tranſportatio actorum omiſſa non vitiat ſententiam, quando non ſunt tranſportata acta verbaliter tantum producta, dec.562. n.10. parte non citata, n.11. Vbi etiam quod non dicuntur de actis iura producta extra terminos citationis.
Tranſportatio actorum non eſt de forma iuxta Concilium Tridentinum, quando cauſa non eſt Eccleſiaſtica, dec.561. n.12.
Tranſportatio actorum omiſſa non vitiat ſententiam, quando ſine illis actis ſententia iuſtificatur, dec.561. n.12.
Tranſumptio inſtrumentorum facta in partibus non in vim compulſorialium ſuſtinetur ſtantibus impedimentis à parte præſtitis propter recurſum ad iudices ſæculares, dec. 389. n.1.
Tranſumptum inſtrumenti, & ſcripturæ à ſucceſſore in officio fidem facit abſque alia ſolemnitate, dec. 389. n.2.
Tranſumptum ex regiſtro ſupplicationum, an, & quando probet, deciſ.407. n.3.
Tranſumptata, & extracta iura per ſucceſſorem dicuntur in forma probanti, etiam quod fuerint extracta ſine citatione partis, dec. 271. num.5.
Tranſumptum, & exemplatio inſtrumenti factum per Senatum, ſeu auctoritate Principis valet, etiam non adhibito Notario, dec.422. num.3.
Tranſumptum inſtrumenti quando probet non producto originali, deciſ.422. n.6.
Tranſumptata, & publicata inſtrumenta, & ſcripturæ per ſucceſſorem in officio, non requirunt ſolemnitates alias requiſitas in tranſumptione ſcripturarum, dec. 465. n.3.
Tranſuerſales de iure agnati teſtatoris dicuntur, dec. 300. n.18.
Trebellianica prohiberi poteſt à teſtatore etiam filijs primi gradus, dec.318. n. 3. & dec.67. n.2.
Trebellianica poteſt per grauatum deduci, & declarari, quod rem, quam alienat, eam eligit pro ſua Trebellianica, & alienatio valet, etiam quod alienetur res fideicommiſſo ſubiecta, deciſ.152. n.1. & 2. Vbi declaratur hoc procedere quando alienatio fit antequam grauatus percipiat fructus hæreditatis, & n.5. & ſeqq.
Trebellianica, licet per hæredem grauatum non poſſit detrahi de vna re, ſed detrahenda ſit de ſingulis rebus hæreditarijs, hoc tamen procedit quoties res inuenitur penes grauatum, non autem quando deductio quartæ eſt facta, dec.152. n.4.
Trebellianica non poteſt detrahi per grauatum hæredem antequam aduenerit caſus reſtitutionis fideicommiſſi, deciſ.152. n.6.
Declara, vt num.7. & ſeqq.
Trebellianica, & legitima filio grauato debetur, deciſ.67. n.1.
Trebellianica non cenſetur prohibita ex verbis, quæ neceſſariò hanc prohibitionem non inferunt, dec.67. n.2.
Trebellianica non detrahitur de fideicommiſſo particulari, deciſ.67. num.3.
Trebellianica, & legitima non detrahitur ex bonis particulariter alienare prohibitis, deciſ.67.
Declara, vt num.4.
Trebellianica, & legitima, licet ſint certæ reſpectu quantitatis, ſunt tamen incertæ ratione rerum, ex quibus detrahendæ ſunt, dec.115. num.12.
Trebellianica, & legitima inſimul non poſſunt detrahi à filio, quando teſtamentum ſuſtinetur in vim fideicommiſſi ex clauſula codicillari, deciſ.66. n.2. & num.8.
Vbi de eadem materia, & num.9.
Trebellianica, & Falcidia cenſentur prohibita eo ipſo, quod teſtator integram ſuam hæreditatem ad alium peruenire mandat, dec.453. num.3.
Turbida poſſeſſio, & proueniens ex titulo contrario, vel incerto, non releuat, deciſ.308. n.2.
Turpitudinem, & fraudem propriam allegare nemo poteſt, deciſ.665. num.12.
Tutor adminiſtrans tutelam per alium ab ipſo deputatum, tenetur ipſe de adminiſtratis rationem reddere actione tutelæ, & non eius miniſter, deciſ.355. num.4.
Vbi tamen quod tutor à ſuo miniſtro, & ſubſtituto adminiſtrationis rationem recipit.
Tutor tenetur reddere rationem de adminiſtrationis ratione tutelæ, deciſ.355. n.4.
Tutoris confeſſio extraiudicialis in inſtrumento emanata per modum voluntariæ iuriſdictionis pupillo non ſolet præiudicare, dec.334. n.1.
Niſi fuerit alijs adminiculis coadiuuata, num.2.
Tutoris confeſſio, & curatoris, emanata per viam contentioſæ iuriſdictionis præiudicat pupillo, quouſque de errore non doceatur, deciſ.334. n.5.
Tutor, & procurator habens mandatum cum libera poſſunt etiam nouare, deciſ.149. n.4.
Tutrix mater ſi habet litem cum pupillo, non remouetur à tutela, ſed datur illi adiunctus, dec.535. n.6.
Tutori à iudice deputato, etiam male deputato debitores ſoluentes ſunt liberati, dec.535. Declara, vt n.7.
Tutoris ſolutio facta cum interuentu proximiorum, & decreto iudicis valida eſt, dec.659. n.2.
Tutor non poteſt alienare bona ſtabilia pupilli ſine decreto iudicis, & cauſæ cognitione, deciſ.492. n.11.
Tutor etiam iuſto pretio non poteſt vendere paternam *pupilli* domum pro ſoluendo ære alieno ipſius pupilli, deciſ.372. n.5.
Tutor non poteſt hypothecare bona pupilli ſine decreto iudicis, deciſ. 461. n. 4.
Tutor habens cum pupillo litem, in qua de maiori parte bonorum pupillarium agatur, remouetur tanquam ſuſpectus, deciſ. 668. num.1.
Tutor abſens à ciuitate, in qua moratur, pupillus remoueri poteſt à tutela, deciſ.668. n.1. in fin.
Tutore teſtamentario deficiente, ſeu remoto, an ſit locus tutelæ legitimæ, vel datiuæ, dec.668. n.2.
Tutrices ſorores datæ à teſtatore præferuntur matri, deciſ.668. n. 5. in fine.
Tutrix mulier pupillorum filiorum, & minores, quando ſe inſimul obligant, in eorum obligatione requiritur conſanguineorum præſentia, non mulieris tutricis ſolum, ſed etiam filiorum maiorum, deciſ.678. num.3.

V

VAcantia beneficia per obitum Capellani honoris numquid ſint Papæ reſeruata, deciſ.43. n.10. & 12.
Vacatio beneficij in menſe Epiſcopi probatur per depoſitionem Parochi extraiudicialem, & per confeſſionem procuratoris in reſponſione poſitionum iuncta collatione Epiſcopi de beneficio in illo menſe vacante, dec.117. n.1.
Vacare de nouo beneficia non dicuntur per ceſſationem Commendæ, ſed vacant, vt prius, & reuiuiſcit antiqua vacatio, dec.141. n.3.
Declara, vt n.4. 5. & 7.
Vacare Commendæ numquid propriè dicantur, dec.141. n.7.
Vacationes duæ quando concurrunt, vna vera, & propria, altera autem impropria: attenditur vera, & propria vacatio, non autem impropria, ponit exemplum, deciſ.194. n.2.
Declara, vt num.3.
Valor cambiorum probatur per teſtes practicos, & verſatos in ſimilibus cambiorum negotijs, & quomodo teſtes debeant ſuper probatione deponere, deciſ.315. n.1. & ſeqq.
Valor cambiorum probatur etiam per liſtam Notarij, & Cancellarij
Gabel-

Digitized by Google

Gabellæ cambiorum, deciſ. 315. num. 6.
Valor beneficij probatur per teſtes, deciſ. 248. n. 6. & 7.
Valor rei intra paucos menſes non præſumitur mutatus, deciſ. 248. num. 7.
Valor beneficij non probatur per notulam illius redditiuum factam ab intereſſe habentibus, deciſ. 186. n. 1.
Valor narratus per modum negatiuum, non probatur per teſtes deponentes per modum affirmatiuum, deciſ. 186. n. 3. & n. 5. & 6.
Valor beneficij probatur ex teſtibus, ex locationibus, ex confeſſionibus partium, & ex viſitatione Epiſcopi, deciſ. 158. n. 17. & 18.
Valor beneficij numquid minuatur propter onera præparationis Eccleſiæ, & ſolutionis decimarum, deciſ. 158. n. 20.
Valor vini probatur per taxam Illuſtriſſimi Domini Vicarij Vrbis, deciſ. 343. n. 6.
Valor prædiorum numquid probetur, ex valore prædiorum vicinorum, deciſ. 34. n. 11.
Valor beneficij probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, deciſ. 572. o. 3.
Valor beneficij probatur per expreſſionem factam ab illis, qui ſimilia beneficia obtinuerunt, deciſ. 572. n. 3.
Valor beneficij probatur duobus teſtibus, & in hoc ſufficit qualis qualis probatio etiam minor ſemiplena, deciſ. 572. n. 4.
Valor beneficij probatur per publicam vocem, & famam, deciſ. 613. num. 2.
Valor, ſeu pretium feudi ſubhaſtata in dubio præſumitur iuſtum, deciſ. 648. n. 1.
Valor, & pretium fundi diminuitur, quando ille erat ſubiectus inundationi fluminis, quando fuit venditus abſque cautione de euictione, & quando venditor erat pluribus debitis intricatus, deciſ. 648. n. 2.
Valor, ſeu pretium fundi non probatur per teſtes deponentes de particulari affectione, & de eorum iudicio, ſed debent deponere de communi æſtimatione, deciſ. 648. n. 3.
Valor, ſeu pretium fundi non probatur per teſtes, qui eorum dicti rationem non reddunt, deciſ. 648. n. 4.
Valor, ſeu pretium fundi, an æſtimetur ſecundum quantitatem fructuum, deciſ. 646. n. 4.
Valor, ſeu pretium rei non ex vendentium ſingularibus affectibus declaratur, ſed ex communi æſtimatione, dec. 170. n. 2.
Valor, & pretium bonorum probatur per peritos, deciſ. 607. num. 1. in fine.
Valor beneficij per non exceſſum probatur vnico teſte, & per famam cum adminiculo, deciſ. 101. n. 3. & n. 7.
Vbi quod etiam probatur per confeſſionem factam in ſupplicatione.
Valor beneficij per non exceſſum probatur per teſtes de publica voce, & fama, deciſ. 140. n. 3.
Valoris fructuum beneficij probatio requiritur plena & exacta, quando agitur ad effectum regulæ de valore, ſecus ſi ad effectum retardandi, vel annullandi penſionem ſuper beneficio impoſitam, quia tunc ſufficit leuior probatio, deciſ. 550. n. 1.
Declara, vt num. 2.
Valor fructuum beneficij quomodo per teſtes probetur, deciſ. 550. n. 3.
Vbi de materia.
Valor fructuum beneficij per non exceſſum, vt concludenter probatus dicatur, quomodo debeant teſtes ſuper eo deponere, deciſ. 550. num. 3. & ſeqq.
Valor beneficij per non exceſſum probatur per publicam vocem, & famam, deciſ. 257. n. 4.
Valor beneficij per non exceſſum, quomodo probetur per teſtes, deciſ. 257. n. 5.
Valore fructuum non liquidato, non poteſt quis ad illum loco fructuum condemnari, dec. 689. n. 3.
Varietas, ſeu contrarietas teſtis circa non ſubſtantialia attendenda non eſt, deciſ. 247. n. 17.
Vaſalli & ſubditi teſtes pro eorum domino non repelluntur à teſtimonio, licet illis de fide diminuatur, dec. 702. n. 6.
Vectigalium ſocietas, vt morte vnius ſocij non cenſeatur finita, quæ requirantur, deciſ. 279. n. 2. & 3.
Vectigalium locatio, vt tranſeat ad hæredes, expreſsè dici debet, vt ad hæredes tranſeat, deciſ. 279. n. 3.
Vectigalium in conductione ſocietas, licet morte vnius ſocij finiatur, lucrum tamen, & damnum ſocietatis ad hæredes tranſit, deciſ. 279. num. 4. & 5.
Vbi hoc ampliatur etiam quod ſocius ſuperſtes ſolus vectigal reconduxerit.
Velle dicitur is qui poteſt & nolle, deciſ. 184. n. 8.
Velle facere quis non præſumitur id, quod facere non poteſt, deciſ. 364. n. 3.
Vel, dictio hæc eſt ampliatiua præcedentis diſpoſitionis, deciſ. 69. num. 5.
Vel, dictio disiunctiua, quando reſoluatur in coniunctiuam, deciſ. 126. num. 2.
Vel hæc dictio poſita poſt genus ſumitur declaratiuè, deciſ. 300. n. 26.
Vendere quando quis dicatur rem vt propriam, & liberam, an verò ius, quod habeat in ea, deciſ. 336. n. 3.
Venditio facta per ſubhaſtationem ad inſtantiam creditorum dicitur voluntaria, dec. 184. n. 2. verſ. ſi quidem venditio, & num. 4.
Contra num. 8. & ſeqq.
Venditionis, aut ceſſionis contractus ſcripturam non requirit, deciſ. 398 num. 2.
Venditio facta ad corpus, & ſub vnico pretio, dicitur vnica & indiuidua, deciſ. 170. n. 2. & dec. 33. n. 3.
Venditio rei alienæ valet, deciſ. 187. num. 6.
Venditio, & emptio perficitur re, pretio, & conſenſu, deciſ. 552. num. 7.
Venditione prohibita, non cenſetur prohibita hypotheca, vel obligatio, deciſ. 294. n. 9.
Venditione prohibita non cenſentur prohibiti alij contractus, dec. 294. num. 9.
Vendi domum ſuam cogi non poteſt ab Eccleſia, ſeu Monaſterio volente Eccleſiam, ſeu Monaſterium ampliare, deciſ. 372. num. 1. & ſeq. per tot.
Vendere rem ſuam regulariter nemo cogi poteſt, dec. 372. n. 2.
Vendere quis cogi poteſt fundum à vicino, vt ex eo ſibi iter detur ad ſepulchrum, quod habet, quod quando verum ſit, deciſ 372. n. 1. & omnibus ſeqq.
Venditionis, & emptionis contractu reſoluto, ceſſat etiam obligatio pretij, quod eſt correſpectiuum ad ipſam emptionem, & ab illa dependet, vt ſive ea non debeatur, etſi aliquid ſolutum ſit, reſtituatur, dec. 250. n. 2. & n. 7. & 9.
Venditio, & emptio ſine pretio conſtitui non poteſt, deciſ. 50. num. 9.
Venditioni conſentiens abſque aliqua reſeruatione iuris redimendi, quod habet, cenſetur eidem iuri redimendi renunciare, deciſ. 669. num. 2.
Vendere rem propriam nemo cogendus, fallit fauore religionis, & Eccleſiæ, quæ poſſunt ad illarum conſtitutionem, ſeu ampliationem officio iudicis cogere vicinos ad ſibi vendendas domus, dec. 676. n. 1.
Vendere domum ſuam vicinus cogi poteſt ab Eccleſia, ſeu Monaſterio vicino, tribus concurrentibus requiſitis. Primò, neceſſitas Eccleſiæ ſeu Monaſterij. Secundò, contiguitas domus. Tertiò, quod ex tali venditione non magnum præiudicium vicino ſubſequatur, deciſ. 676. n. 2. & ſeqq.
Vbi plura ad hanc materiam explicantur.
Venditori agenti contra emptorem ad pretium obſtat exceptio vnius rei non traditæ, dec. 33. n. 3.
Venditor cenſus non poteſt compelli ad reſtituendum pretium, ſed benè emptor poteſt cogi ad illum recipiendum, deciſion. 56. num. 5.
Venditor rem, & pretium habere non poteſt, deciſ. 50. n. 9.
Venditor cenſus, ſi fuerit mortuus in ſolutione fructuum, tenetur ad damna, & intereſſe, & an ad intereſſe lucri ceſſantis, deciſ. 670. num. 5.
Vendens cum reſeruatione dominij, donec pretium ſoluatur, non amittit rei venditæ dominium, facit fructus ſuos, & ei competit retentio, dec 704. la ſeconda, num. 3.
Venditi cenſus dominium dicitur tranſlatum in emptorem, & abdicatum à venditore, ſequuta traditione, & ſoluto pretio, deciſ. 670. num. 4.
Verba blanda & ciuilia promiſſionem & obligationem non inducunt, deciſ. 289. n. 7.
Verba ſunt interpretanda contra illum, qui potuit clarius loqui in contractibus, ſecus in libellis, deciſ. 561. o. 7.
Verba diſpenſationis vnius, aliam non declarant, ſed attendenda ſunt ſingulariter cuiuſcumque diſpenſationis verba, dec. 191. n. 9.
Verba declarant mentem diſponentis, dec. 130. n. 3.
Verba ſententiæ intelligenda ſunt iuxta diſpoſitionem iuris, deciſ. 319. num. 10.
Verbum mulieris verificatur propriè in muliere corrupta, non autem in virgine, deciſ. 367. n. 2.
Verbum videtur importat arbitrium boni viri, dec. 350. n. 6.
Verborum proprietas attendenda eſt, in quacunque materia odioſa, deciſ. 352. n. 1.
Verba ſunt interpretanda, vt aliquid operentur etiam in diſpenſatione, & in quacumque materia odioſa, deciſ. 352. num. 2. & 4.
Verba generalia, an, & quando reſtringantur per alia verba immediate ſequentia, deciſ. 352. n. 3.
Verbum, *ſuccedant*, propriè actum ſuccedendi, & non potentiam ſignificat, dec. 116. n. 4.
Verba, *prout ſunt*, important cauſam, & non conditionem, quando ſunt prolata ab habente poteſtatem diſponendi, deciſ. 69. num. 3.
Verba dubia ſtatutorum recipiunt interpretationem à iure communi, dec. 69. num. 5.
Verbum diſpoſitionis comprehendit etiam prouiſiones per commendas, deciſ. 141. n. 1.
Verbum, *prouidere*, eſt latiſſimum, & omnem prouidendi modum comprehendit, deciſ. 141. o. 2. & per tot. deciſ.
Verba conſtitutionis vbi ſunt clara, non eſt vlterius diſputandum, deciſ. 537. n. 9.
Verbum aſſiſtentiæ varijs modis accipitur ſecundum ſubiectam materiam, deciſ. 168. n. 2.
Verba perpetuis temporibus apta ſunt comprehendere deſcendentes de gradu in gradum propter implicitum ſtatum futuri temporis, deciſ. 482. n. 2.
Verbum, *duximus*, prolatum à Papa ſignificat, quod Papa adhibuerit cognitionem in eo, quod aſſerit, deciſ. 405. n. 2.
Verba vulgari ſermone concepta intelligenda ſunt propriè, & in naturali ſenſu, non autem in ciuili, deciſ. 496. n. 8.
Verba inſtrumenti interpretanda ſunt contra fundantem ſe in illis, & ad exclusionem obligationis, deciſ. 29. n. 3.
Verbum, *quomodocumque*, capit omnem modum, & omnem formam, præſertim, quando eſt repetitum, & geminatum, deciſ. 41. n. 4.

Verba

Digitized by Google

Verba geminata magis enixam voluntatem diſponentis oſtendunt, deciſ.41. n.6.
Verba, reuocamus, & abolemus, important Canonem latæ ſententiæ, & annullationem ipſo iure, deciſ.41. num.9.
Vbi idem de verbo omnino.
Verba generalia non ſunt generaliter intelligenda etiam in conſtitutione odioſa pœnali, & correctoria, deciſ.41. n.19.
Verba, quæ determinata non ſunt formaliter, determinantur naturaliter ſecundum naturam contractus, & quod contractui naturaliter ineſt pro expreſſo haberi debet, deciſ.301. n.5.
Verba reſcriptorum reducuntur ad ordinem iuris, deciſ.558. n.5.
Verba ſunt referenda ad immediatè præcedentia, dec.542. n.4.
Verba vniuerſalia reſtringuntur ſecundum ſubiectam materiam, deciſ. 542 n.4.
Verbum, perſonæ, comprehendit tam maſculos, quam fœminas, deciſ.548. n.3.
Verbalis oblatio, quando ſufficiat ad conſtituendum, quem in mora, deciſ.89. n.1.
Verba, toties quoties, denotant infinitatem, deciſ.266. n.13.
Verba referenda ſunt ſingula ſingulis in materia odioſa, deciſ.51.
Declara, vt num 6. & 7.
Verba adiecta cauſa demonſtrationis non reſtringunt præcedentem diſpoſitionem, deciſ.208. n 6.
Verba quantumcumque generalia reſtringuntur ad rationem, & cauſam propter quam fuerunt prolata, & intelligenda ſunt ſecundum ea, quæ præcedunt, deciſ.403. n.3.
Verborum generalitas reſtringitur ad precedentem cauſam expreſſam, deciſ 403. n.4.
Verba generalia reſtringenda ſunt ſecundum intentionem proferentis, deciſ.403. n.5.
Verba enunciatiua prolata per modum cauſæ, probant, & obligant, deciſ.70. n.7.
Verba enunciatiua etiam incidenter, & propter aliud emiſſa inducunt diſpoſitionem fauore piæ cauſæ, deciſ.70. n.8.
Verba poſita in proœmio Conſtitutionis denotant cauſam finalem ad effectum interpretationis dictæ Conſtitutionis, præſertim ſi ſint repetita, deciſ.388. n 1.
Verba quantumuis generalia reſtringuntur per rationem expreſſam in conſtitutione, deciſ.388. n.5.
Verba cenſentur patruis poſita ad demonſtrandum, & declarandum, quam ad taxandum, deciſ.114. n.5.
Verba, toto tempore, excludunt omne tempus intermedium, deciſ. 445. n. 12.
Verbum, continuate, non admittit interpellationem aliquam, deciſ. 481. n. 3
Verba ſententiæ interpellanda ſunt contra fundantem ſe in illis, deciſ. 371. n.2. in fin.
Verbum, peruenire, à teſtatore prolatum ſignificat cum effectu, deciſ.263. n.6.
Verba clara vbi ſunt, ceſſant coniecturæ, deciſ.21. n.5.
Verbum, volo, diſponis, & importat fideicommiſſum, quando eſt relatum per viam vltimæ voluntatis, deciſ.193. n.6. & ſeqq.
Vbi benè declaratur, an, & quando volo verbum ſit diſpoſitiuè, & principaliter? an verò potius conſequutiuè, & acceſſoriè?
Verba humanitatis, & curialia non obligant, nec donationem inducunt, deciſ.138. n.3.
Verborum vniuerſitas reſtringitur ad certam cauſam expreſſam, deciſ. 549. n. 3.
Verba quantumcumque vniuerſalia, & generalia patiuntur exceptionem ſecundum ſubiectam materiam, deciſ.375. n.8.
Verba generalia non comprehendunt caſum improuiſæ, & ineuitabilis, neceſſitatis, deciſ.72.
Declara, vt num.6. & n.7.
Verba clara interpretatione non indigent, deciſ.45. n.5.
Verba ſtatuti intelligenda ſunt ſecundum legalem ſignificationem, deciſ. 337. n.4.
Verbum, integrè, importat idem, quod totum, deciſ 300. n.10.
Verba illatiua, & conſequentia recipiunt interpretationem ſecundum præcedentes terminos, deciſ.300. n.20.
Verba conſequutiua non inducunt fideicommiſſum inter diuerſas perſonas, ſed referuntur ad terminos præcedentium ſubſtitutionum, deciſ.300. n.20.
Verba diſiuncta, & ſeparata poſſunt ampliare, & nouam diſpoſitionem inducere, deciſ.300. n.20.
Verbum volo in vltimis voluntatibus eſt diſpoſitiuum concurrentibus ceteris requiſitis, de quibus, deciſ.300. n.27.
Verba omnino, in perpetuum, & continuo, quomodo intelligantur in fideicommiſſis, deciſ.300. n.38.
Verbum perpetuum, ſine præfinitione temporis interpretandum eſt, deciſ.10. n.5.
Verba vniuerſalia in prohibitione alienationis comprehendunt omnem alienationem in vita, & in vltima voluntate faciendam, deciſ. 10. n. 6.
Verbum perpetuo adiectum in prohibitione, quomodo interpretandum ſit, deciſ.10. n.3.
Verba obliqua requirunt factum, & ſine facto reſolutiua non ſunt, deciſ.600. n.6.
Verba ſunt intelligenda in potiori ſignificatu pro validitate actus, fallit in materia probatoria, deciſ.311. n.3.
Verbum remanere ſignificat continuationem actus præcedentis cum perſeuerantia, deciſ.455. n.10. & ſeq.
Verba in ſubſtitutionibus, quæ alterius miniſterium non requirunt, dicuntur directa, deciſ.639. num.3.
Verba ſubſequentia an, & quando cenſeantur poſita cum qualitate appoſita in præcedentibus verbis, deciſ.125. n.8.
Verbum debet importat neceſſitatem, deciſ.79. n.1. & dec.276. n.2.
Verbum, ideò, denotat cauſam finalem, deciſ 453 n.2.
Verba ſententiæ ſunt ſtricti iuris, nec debent plus operari, quam de neceſſitate importent, deciſ.349. n.5.
Verbum, tenearis, neceſſitatem importat, deciſ.276. n.2.
Verba conditionalia non dicuntur ea, quæ non præſtant in acquirendo aliquod impedimentum, ſed pronunciant factum explicandum poſt ius acquiſitum, moderando diſpoſitionem eſſe imperfectam, deciſ.268. n.1.
Verbum, habere, refertur ad dominium, & ad poſſeſſionem, deciſ. 369. num. 1.
Verbum, habere, declaratur, & recipitur ſecundum ſubiectam materiam, deciſ.369. n.3.
Verbum, placare, præſupponit præcedentem iram, indignationem, & animi commotionem, deciſ 648. n. 8.
Verbum, videtur, importat arbitrium illius, ad quem dirigitur, deciſ.640. n.13.
Verbum, videtur, importat arbitrium boni viri, deciſ.698. n 3.
Verba quando cenſeantur appoſita demonſtratiuè, & quando qualificatiuè, ſeu condiſionaliter, deciſ 698. n.7. & 8.
Verba diſpoſitionis, ſeu conſtitutionis, ſeu nomen non attenduntur, ſed rei ſubſtantia, deciſ.666. n.6.
Verbum conſtitutionis non eſt ita generale, quin poſſit ad negotia priuatorum accommodari, deciſ.666. n.6.
Verbum, quaſi, quando accipitur pro verbo veritatis expreſſiuo, deciſ 672. n.1. in fin.
Verbum miniſterij, quandoque ſumitur pro actu, & voluntate, quandoque pro officio, & aliquando etiam pro dignitate, & præeminentia, dec.675. n.3.
Verba narratiua antiquiſſima plurium priuilegiorum plenè probant, deciſ.683. n.3.
Verba, & qualitates diſpoſitionis vbi non conueniunt, nec pariter diſpoſitio conuenire poteſt, deciſ.697. n.7. in fin.
Verba teſtamenti dubia ex vſu teſtatoris interpretari debent, dec.697. num.8.
Verba ſemper, continuè, vel per totum tempus, & his ſimilia, denotant temporis continuationem, deciſ.702. n.4.
Verba teſtamenti interpretanda ſunt, ne ſequatur repugnantia, & contrarietas, deciſ.713. Declara, vt num.3.
Verba tanquam paſſionum nota ſunt magis apta ad declarandum voluntatem, quam facta, deciſ.714. n.2.
Verbis voluntas hominis magis declaratur, quam factis, deciſ.714. num.2.
Verificatio conditionis debet concludenter, non autem præſumptiuè probari, deciſ.573. n.1.
Veriſimilis mens concedentis ſemper attendenda eſt in conceſſionibus, dec.663. n.24.
Verſus, dictio, denotat ſituationem, & non propinquitatem, deciſ. 509. n. 5.
Verſus, dictio, quid, & quantum probet in materia confinium, deciſ.623. n.5.
Vicarij deputatio in aliqua Eccleſia denotat, illius Eccleſiæ dominium ſpectare ad deputantem, deciſ.102. n.5.
Vicarius Epiſcopi abſente Epiſcopo, an poſſit dare licentiam in donatione iuriſpatronatus, deciſ.311. num.4.
Vbi etiam generaliter de materia.
Vicarij aſſertioni de pertinentibus ad eius officium ſtandum eſt, deciſ. 713. num.2.
Vicarius interueniens in choro vt Canonicus, non debet habere præeminentias Vicarij, deciſ 388. n 2.
Videtur verbum importat arbitrium boni viri, deciſ.359. num. 6. & deciſ.698. n.3.
Videtur verbum importat arbitrium illius, ad quem dirigitur, deciſ. 640. n. 13.
Viles dicuntur eſſe Notarij, & abiectæ perſonæ, deciſ.504. n.3.
Contra, num.4.
Vini valor probatur per taxam Illuſtriſſimi Domini Vicarij Vrbis, deciſ.343. n.6.
Violenta præſumptio habetur pro certitudine, donec contrarium probetur, deciſ.167. n.40.
Violentia dicitur illata, vbi conſtat de illatione metus, deciſ.5. n.1.
Violentia non purgatur, quod violentiam paſſus non reclamauerit, deciſ.5. n.6.
Viri ſæuitia ad effectum ſeparationis thori concludenter probanda eſt, deciſ.441. n.2.
Viro licitum eſt moderate vxorem corrigere, dec.441. n.3.
Virorum appellatione non veniunt fœminæ, deciſ.663. n.8.
Viſitatio generalis ſpectat ad Epiſcopum ex propria iuriſdictione, deciſ.168. n.2.
Viſitandi ius non ad Abbatem, ſed ad ſolum Epiſcopum ſpectat, niſi in contrarium oſtendatur priuilegium, vel conſuetudo legitimè præſcripta, deciſ.394. n.1.
Viſitandi conſuetudo in præiudicium Epiſcopi debet eſſe præſcripta, ſaltem ſpacio quadraginta annorum, dec.394. n.2. & 3.
Viſitatio pendet ab ordinaria iuriſdictione, dec.394. n.4.
Viſitatio Epiſcopi numquid probet Eccleſiam viſitatam eſſe de diœceſi Epiſcopi viſitantis, deciſ.683. n.4.
Viſitationes delinquentes monachos per loci Abbatem corrigi faciunt, deciſ.15. n.7.

Vis,

Digitized by Google

Vis, & metus differunt inter ſe, quia metus refertur ad animum, & vis refertur ad corpus, deciſ.643. n.15.

Vitalicij cenſus natura eſt, vt pecuniarum dominium ab initio tranſeat in illum, qui conſtituit ſe debitorem cenſus, deciſ. 552. num.8.

Vitium litigioſi non inducitur per litem in Summariſſimo poſſeſſorio, deciſ.618. n.4.

Vitium litigioſi non inducitur in cauſa beneficij, in qua non principaliter agitur, cuius eſſet beneficium, ſed tantum agitur de iure præſentandi inter patronos, deciſ.618. n.5.

Vitium litigioſi, an tranſeat in tertium habentem cauſam ab aliquo ex colligantibus, ita vt non poſſit iuuari regula de triennali, deciſ. 342. num.3. & ſeqq.

Vbi conſtituuntur duo caſus.

Vitium litigioſi, & attentatorum tollitur per ſententiam, quæ fecit tranſitum in iudicatum, deciſ.293. n.18.

Vltimus ſtatus in beneficialibus attenditur, niſi conſtat de contrario ſtatu legitimo præcedente. Tunc enim non attenditur vltimus ſtatus, niſi probetur legitimè præſcriptus, deciſ.188. n.1.

Vnio Eccleſiarum non præſumitur, ideò probanda per allegantem, deciſ.233. n.5.

Vnio Eccleſiarum, an, & per quantum tempus præſcribitur, deciſ. 233. n. 5.

Vnio non purificatur per mortem eius, qui antea beneficium reſignauerat, deciſ.38. n.1.

Vnio de beneficio per aliquem poſſeſſio ipſi cedendum, vel decedendum, ſeu alias quomodolibet Eccleſiam dimittendum; tunc demum locum habet, ſi ceſſio eſt ſimplex, non autem quando eſt facta in fauorem certæ perſonæ, vtputa, per reſignationem, deciſ.38. num.8.

Vbi quod hoc vel maximè procedit, quando in dicta reſignatione, adeſt clauſulæ generalis ſuſpenſiua quarumcumque vnionum.

Vnio facta ex cauſa oneroſa comprehenditur ſub vniuerſali expreſſione, quarumcumque vnionum, deciſ.38. n.4.

Vnio Eccleſiæ Parochialis cum Cathedrali cenſetur probata per antiquiſſimam donationem, deciſ.686. n.1.

Vnio Eccleſiæ probatur per plures inſtrumentorum enunciatiuas, deciſ.686. n.2.

Vnio Eccleſiæ probatur per exactionem decimarum factam à Rectore, cui dicitur Eccleſia vnita, deciſ.626. n.3. & n.6.

Vbi de hac materia.

Vnio Eccleſiæ probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, deciſ.626. n.4.

Vnio Eccleſiæ probatur per antiquas collationes, deciſ.626. n.5.

Vnio Eccleſiæ iuriſpatronatus laicorum requirit non ſolum patronorum conſenſum, ſed etiam Capituli, deciſ.688. n.8. & 3.

Vnio, & donatio iuriſpatronatus, an de iure æquiparentur, & quando, deciſ.668. n.3.

Vniuerſalis oratio in parte falſa, in totum reputatur falſa, deciſ.84. num.14.

Vniuerſalis dictio adiecta verbo mulieri comprehendit virgines, & viduas, deciſ.367. n.3.

Vniuerſalia verba reſtringuntur ſecundum ſubiectam materiam, deciſ.542. n.4.

Vniuerſale fideicommiſſum dicitur, quando filij ſunt ſubſtituti in omnibus bonis, deciſ.67. n.3.

Vbi propterea quod non reſtringitur per prohibitionem alienationis certorum bonorum.

Vniuerſalem iuriſdictionem Epiſcopi habent in ſua diœceſi, præſertim in cauſis matrimonialibus, & criminalibus in qua manuteneri debent, niſi in contrarium adſit immemorabilis canonizata per tres conformes, deciſ.491. n.11.

Vniuerſalitas verborum reſtringitur ad certam cauſam expreſſam, deciſ.549. n.3.

Vniuerſalia, & generalia verba qoantumcunque, patiuntur exceptionem ſecundum ſubiectam materiam, deciſ.375. n.8.

Vniuerſalis omnis dictio includit omnes, & idem ſignificat, ac ſi de ſingulis eſſet facta expreſſio, & ſpecialis, deciſ.486. n.11.

Contra, num.12. & n.13.

Vniuerſalia verba in prohibitione alienationis comprehendunt omnem alienationem, in vita, & in vltima voluntate faciendã, dec. 10. num.6.

Vniuerſitati ſeruitus conceſſa perpetua cenſenda eſt, quia vniuerſitas numquam moritur, deciſ.199. n.3.

Vniuerſitatis poſſeſſio non probatur per poſſeſſionem particularium perſonarum, & è contra, deciſ.458. n.2.

Vniuerſitas ex cauſa neceſſitatis concernentis, collectas etiam ſine ſcientia ſuperioris imponere poteſt, deciſ.72. n.1.

Vniuerſitas ex cauſa communis vtilitatis, & neceſſitatis non poteſt ſine ſcientia ſuperioris imponere collectas, niſi etiam periculum, aut damnum ſit ineuitabile, & quoad vniuerſitatem clericorum eſt neceſſarius conſenſus Papæ, deciſ.72. n.2.

Vocatio, ſeu ſubſtitutio nulla adeſt ante purificatam conditionem, & ſtante incertitudine perſonæ vocatæ illa perſona vocata cenſetur, in qua verificatur conditio, & quæ per euentum conditionis certificatur, & è contra, deciſ.116. n.3.

Vocatus in fideicommiſſo ſecundo loco primo præcedente non intrat quaſi primus non fuerit vocatus, ſed quia vocatio non potuit ſortiri effectum, deciſ.116. Declara, vt num.

Vocatus in fideicommiſſo ad integram hæreditatem multò magis præſumitur vocatus ad portionem hæreditatis, deciſ.145. n.2.

Voluiſſe quis non præſumitur, quod non potuit, deciſ.145. n.5.

Vulo, verbum in vltimis voluntatibus eſt diſpoſitiuum concurrentibus ceteris requiſitis, de quibus, deciſ.300. n.27.

Voluntas teſtatoris, cui lex non reſiſtit, ſeruanda omnino eſt, deciſ. 460. n.4.

Voluntas coniecturata teſtatoris habetur pro expreſſa, deciſ.460. n.5.

Voluntas teſtatoris maximè comprehenditur ex iteratione, & geminatione verborum, deciſ.566. n.2.

Voluntas teſtatoris in fideicommiſſis præcipuè attendenda eſt, deciſ. 566. n. 6.

Voluntas coacta voluntas eſt, deciſ.184. num.4.

Declara, vt num.9.

Voluntas teſtatoris ſolus Papa commutare poteſt, deciſ.544. n.3.

Voluntas teſtatoris intelligenda eſt ſecundum eius opinionem, deciſ. 391. n. 16.

Voluntas teſtatoris in fundatione iuriſpatronatus ſeruanda eſt, & qui ab eo non vocati ſunt, cenſentur excluſi, deciſ.499. n. 1.

Voluntas contrahentium maximè in contractibus attenditur, dec.560. num.11. & 12.

Voluntatis declaratio adhuc colligitur ex actu nullo, deciſ.281. n.7. & deciſ.369. n.2. & deciſ.722. n.6.

Voluntatem teſtatoris ſeruare æquiſſimum eſt, deciſ.388. n.2.

Voluntas hominis regulata præſumitur iuxta poteſtatem, quam habet, deciſ.596. n.8.

Voluntas in quolibet actu requiritur, deciſ.386. n.4.

Voluntas teſtatoris interpretanda eſt ſecundum ea, quæ interrogatus veriſimiliter reſpondiſſet, deciſ. 10. n.8.

Voluntas teſtatoris præcipuè in teſtamentis ſpectanda eſt, & ſecundum illam facienda interpretatio, deciſ. 453. n.1.

Voluntas teſtatoris in datione tutelæ præcipuè ſeruanda eſt, deciſ.668. num.3.

Voluntas hominis magis declaratur verbis, quam factis, deciſ. 714. num.2.

Vrbanum prædium iuxta propriam ſignificationem, dicitur, ſiue intra Ciuitatem, ſiue extra deſtinatum, tamen in genere perſonarum, & non fructuum, deciſ. 184. n.6.

Vrbanum, vel ruſticanum prædium dicitur ſecundum patrisfamilias deſtinationem, deciſ. 184. n.18.

Vſque dictio quando ſtet excluſiuè in materia odioſa, an verò incluſiuè, deciſ.51. n.9.

Vſurarum exceptio non impedit executionem Cameralis obligationis, & inſtrumenti iurati, quando eſt dubia, deciſ.558. n.11.

Vſura an ſit aliquid ſoluere pro vſu mobilium locatorum, deciſ. 558. num. 12.

Vſura eſt in mutuo certa taxatio intereſſe, deciſ.331. n.1.

Vbi quod hoc procedit etiam in mercatore.

Vſura non eſt taxare intereſſe in commodo rei fructiferę, deciſ.331. n. 2.

Declara, vt num.4. & n.5.

Vſura an ſit taxare intereſſe ab initio concurrente veriſimilitudine, & proportione, deciſ.331. n.3. & 4.

Vſura non eſt taxare intereſſe ab initio fauore matrimonij, deciſ.331. num.5.

Vſuram promittens conſuetudo attendenda non eſt, deciſ.558. n.13.

Vſurarius vt non dicatur cenſus ſecundum Conſtitutionem Pij Quinti, creari debet ſuper re immobili certis finibus deſignata, & in pecunia numerata, & aliter cenſus creatus vitiat totum contractum, deciſ.670. n.1.

Vſurarius dicitur cenſus, & reſoluitur in mutuum, ex pacto, quod illius venditor teneatur reſtituere ſortem principalem arbitrio emptoris, deciſ.670. n.3.

Vſurpatio iuriſpatronatus præſumitur in caſu Sacri Concilij Tridentini, deciſ.303. n.7.

Vſurpatio iuriſpatronatus quandoque non præſumitur iuxta diſpoſitionem Sacri Concilij Tridentini, deciſ.824. n.9.

Vſurpatio iuriſpatronatus præſumitur ab habentibus iuriſdictionem temporalem ex quaſi poſſeſſione præſentandi per ſeptuaginta annos, deciſ.53. n.2. & n.6.

Vſurpatio iuriſpatronatus vigore Sacri Concilij Tridentini præſumitur etiam in paruis vniuerſitatibus, deciſ.481. n.1.

Vſurpatus vt non præſumatur iuſpatronatus iuxta diſpoſitionem Sacri Concilij Tridentini probandæ ſunt in primis præſentationes continuatæ ſpacio quinquaginta annorum, deciſ.481. n.1.

Vſurpationis iuriſpatronatus præſumptio tollitur ex præſentationibus ſimilium beneficiorum factis per tempus à Sacro Concilio Tridentino requiſitum, deciſ.481. n.8.

Vſurpatio iuriſpatronatus non præſumitur, quando illud prætendunt priuatæ perſonæ, tunc enim ſufficit ordinaria iuris communis probatio, deciſ.211. n.2.

Vſurpatio iuriſpatronatus ceſſat, ex inſtrumento fundationis, deciſ. 211. n. 3.

Vſurpatio iuriſpatronatus non præſumitur vigore decreti Sacri Concilij Tridentini, niſi probetur eum, qui eſt in poſſeſſione iuriſpatronatus, fuiſſe dominum loci illius, in quo ſitum eſt beneficium, deciſ 219. n.1.

Vſurpatio iuriſpatronatus an præſumatur, quando vna illius pars ſpectabat ad vniuerſitatem Parochianorum, & alia pars ad alteras priuatas perſonas, deciſ.219. n.2.

Vſusfructus in bonis filio donatis à Principe non acquiritur, nec patri, nec auo, deciſ.309. n.12.

Vſusfructus extingui non poteſt in fraudem creditorum, dec. 129. n.4.

Vſusfructus legatum relictum communitati durat per centum annos, deciſ.199. n.4.

Vſusfructus, qui debetur condemnato capitaliter, & in confiſcatione bono-

Digitized by Google

bonorum, & ante condemnationem, ſequuta condemnatione finitur, deciſ.107. n.5.

Vſusfructus omnium bonorum à teſtatore alicui relictus non extenditur ad vſumfructum bonorum fideicommiſſariorum, & emphyteuticorum, quia talia bona non ſunt teſtatoris, deciſ.375. n.2. & ſeqq.

Niſi contrarium ſuadeatur ex coniecturata teſtatoris voluntate, n.5.

Vſusfructus, quem pater viuens habet in bonis filij, durat etiam poſt mortem ipſius filij viuente patre, deciſ.600. n.1.

Vſufructuarius non poſſidet, nec præſcribit, deciſ.304. n.4.

Vſufructuarius poteſt propria auctoritate continuare poſſeſſionem vſusfructus ſibi legati à teſtatore, pariter vſufructuario, deciſ.366. num.2.

Vbi præſertim quando ſibi in teſtamento data eſt licentia propria auctoritate capiendi vſumfructum.

Vſufructuarius non dicitur habere ciuilem poſſeſſionem, deciſ.366. num.3.

Vbi declaratur hæc concluſio, quod licet non habeat ciuilem poſſeſſionem, habet tamen quaſi ciuilem.

Vſufructuaria mortua vſusfructus conſolidatur cum proprietate, deciſ.209. Declara, vt n.2.

Vſufructuarius eſt pater hæreditatis relictæ ſuo filio, dec.377. n.4.

Vſus loquendi teſtatoris eius voluntatem declarat, dec.391. n.6.

Vtile per inutile vitiatur in indiuiduis, deciſ.552. n.10. & deciſ.135. num.9.

Vtilitas publica dicitur illud, quod reſpicit ciuium particularium diuitias, & commodum, deciſ.184. n.7.

Vtilitas euidens Eccleſiæ expreſſa in confirmatione Apoſtolica iuxta ſtylum Curiæ debet in primis iuſtificari, alias confirmatio nihil operatur, deciſ.430. n.6.

Vt ſupra hæc clauſula eſt relatiua omnium præcedentium, deciſ.319. num.6.

Vt ſupra clauſula eſt repetitiua præcedentium, deciſ.125. n.5.

Vt ſupra, hæc dictio importat relationem ad omnia præcedentia cum omnibus qualitatibus ſuis, deciſ.709. n.6. in fin.

Vulgariter ſubſtitutus in portione patruorum, multò magis præſumitur ſubſtitutus in portione proprij parentis, cum portio parentis ſit magis debita filijs, quam portio patruorum nepotibus, deciſ.236. num.2.

Vbi hæc concluſio ampliatur, vt procedat non ſolum in ſubſtitutione vulgari, ſed etiam in fideicommiſſaria, n.2.

Vulgariter ſubſtitutæ dicuntur filiæ fœminæ, ſicut maſculi, quando poſitæ fuerunt in conditione, ſicut maſculi, deciſ.236. n.3.

Vulgariter ſubſtitutæ, & diſpoſitiuè filiæ vocatæ in vna parte teſtamenti, cenſentur etiam pariter ſubſtitutæ, quando in alia parte poſitæ reperiuntur in conditione, deciſ.236. n.4.

Vulgaris, & directa ſubſtitutio quando, & ex quibus verbis inducta dicatur, & quando fideicommiſſaria, deciſ.320. n.3. & ſeqq. & per tot. deciſ.

Vulgaris, & directa ſubſtitutio reſoluitur in fideicommiſſariam per clauſulam codicillarem, quando ſic apparet fuiſſe de intentione teſtatoris, deciſ.320. n.11. & 13.

Vbi etiam declaratur, quando ſic conſtare dicatur de mente teſtatoris.

Vulgari ſermone concepta verba, intelligenda ſunt propriè, & in naturali ſenſu, non autem in ciuili, deciſ.496. n.8.

Vulgaris directa ſubſtitutio induci poteſt ex coniecturis deſumptis ex verbis teſtamenti ſecundùm magis communem opinionem, dec.172. num.1. & num.2.

Vbi referuntur contraria, & illis reſpondetur.

Vulgaris ſubſtitutio dicitur, quando quis eſt ſubſtitutus, ſi inſtitutus non ſuperuiueret, videlicet, ſi hæres eſſe nollet, vel non poſſet, deciſ.519. n.1.

Vulgaris ſubſtitutio non trahitur ad fideicommiſſariam, deciſ.519. num.5.

Vulgaris ſubſtitutio, per quæ verba à teſtatore cenſeatur inducta potius, quam fideicommiſſum, & è contra remiſſiuè, deciſ.357. num.3.

Vxor poteſt fideiubere, & obligare ſuam dotem pro excarceratione mariti, deciſ.177. num.7.

Vbi etiam, an in tali obligatione requirantur ſolemnitates ſtatutariæ?

Vxor poſſidens bona mariti viuentis iure familiaritatis, eo mortuo poteſt retinere ex cauſa dotis ſibi debitæ, & ſic cauſam poſſeſſionis ſibi mutare, deciſ.577. n.2.

Vxorem moderatè corrigere viro licitum eſt, deciſ.441. n.3.

Vxor prætendens matrimonium nullum propter metum, quando ſit reſtituenda marito agi poſſeſſorio, petitorio ſuſpenſo, deciſ.147. n.28. & ſeqq.

Vxor emens nomine proprio vineam, cenſetur emiſſe de pecunijs mariti vinea, tamen ſpectat ad vxorem, & pretium ſpectat ad virum, deciſ.607. n.2.

Vxor emens vineam nomine proprio, præſumitur emiſſe de proprijs pecunijs, quando conſtet, quod maritus faſſus fuit vineam ad vxorem ſpectare, vxorque in ea ſe pro domina gerebat, deciſ.607. n.2. & num.5. in fin.

Vbi multò magis quando maritus confitetur vineam eſſe emptam de pecunijs mulieris.

Vxor emens vineam nomine proprio, non præſumitur emens de pecunijs mariti, quando illa erat diues, vel induſtrioſa, maritus autem pauper, deciſ.607. n.3.

Vxor, & maritus emens domum communi nomine, quamuis pecunia fuerit vxoris, ſibi acquirunt pro medietate, & vnius morte illius ius dicitur reſolutum, deciſ.607. n.5.

Vxor inſtituta hæres à viro, donec viueret, & vitam vidualem ſeruaret inſtituta cenſetur ſub conditione viduitatis, & ſic ſub negatiua conditione, ſi non nupſerit, deciſ.693. n.1.

F I N I S.

Digitized by Google